LXII. H. 7

102
T
5

Digitized by Google

~~XIX A. 5~~

~~102 i. 83~~

SCRIPTORUM
ECCLESIASTICORUM
HISTORIA
LITERARIA.

Digitized by Google

Digitized by Google

GUILIELMI CAVE
SS. TH. PR. CANONICI WINDESOR.
SCRIPTORUM
ECCLESIASTICORUM
HISTORIA LITERARIA,

A CHRISTO Nato, uſque ad Sæculum XIV. facili Methodo digeſta, & nunc auctior facta;

QUA DE VITA ILLORUM AC REBUS GESTIS,

De Sectâ, Dogmatibus, Elogio, Stylo; De Scriptis genuinis, dubiis, ſuppoſititiis, ineditis, deperditis, Fragmentis; Deque variis Operum Editionibus perſpicuè agitur.

ACCEDUNT

SCRIPTORES GENTILES

Chriſtianæ Religionis Oppugnatores; & cujuſvis Sæculi Breviarium.

Additur ad finem cujuſque Sæculi

CONCILIORUM OMNIUM

Tum Generalium, tum Particularium Hiſtorica Notitia.

Inſeruntur ſuis Locis Veterum aliquot Opuſcula & Fragmenta, tum Græca tum Latina hactenus inedita.

Præmiſſa denique PROLEGOMENA, quibus plurima ad Antiquitatis Eccleſiaſticæ Studium ſpectantia traduntur.

Accedunt ab aliis manibus DUÆ APPENDICES, *in unam congeſta, ab ineunte Sæculo XIV. ad annum uſque MDXVII. ab ipſo Autore correctæ & Auctæ.*

Et ad calcem Operis DISSERTATIONES TRES, I. *De* SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS incertæ ætatis, II. *De* Libris & Officiis Eccleſiaſticis GRÆCORUM. III. *De* EUSEBII CÆSARIENSIS ARIANISMO, *adversùs* JOANNEM CLERICUM.

Adjecti ſunt CATALOGUS AUTORUM, & INDICES SCRIPTORUM & CONCILIORUM *atque* RERUM, *Alphabetico-Chronologici*, &c.

EDITIO NOVISSIMA, valde accuratior, & plurimis mendis, quibus priores ſcatebant repurgata, in qua, quid de novo præſtitum, edocet proximè ſequens Pagina.

GENEVÆ.
Apud GABRIELEM DE TOURNES & FILIOS.
M. DCC. XX.

BIBLIOPOLARUM
IN NOVISSIMAM
HISTORIÆ LITERARIÆ
SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM
D. CAVE, *Editionem*
PRÆFATIO.

TERTIAM *Hiſtoriæ Literariæ Scriptorum Eccleſiaſticorum Clariſſimi D. Cave Editionem, Tibi exhibemus*, Humaniſſime Lector; *Prior ante aliquot Annos hîc prodierat, duobus diſtincta Tomis, altero nempe, quem primum Author ediderat, altero verò quem, ſub Alterius Partis titulo, emiſerat, quo & quàmplurima in Priori prætermiſſa recenſebantur, & nonnulla ad incudem revocata, exhibebantur. Verùm quum cita Exemplarium diſtractio nos, ut hoc Opus de novo prælo ſubjiceremus moneret, conſilio & operâ Virorum Doctorum & in Libris edendis verſatorum uſi, in unum Volumen illud congeſſimus, relatis ſingulis Articulis poſterioris Partis in ſuam ſedem, ſub hac nota* P. II., *Ita ut, &*

quæ addita, & quæ recognita, uno veluti obtutu, cernere queas. Eadem operâ ac fine ex duobus Indicibus unicum conflavimus, ſive Nominum, ſive Rerum; Idem in duabus Appendicibus præſtitimus, at hac adhibita cautione, ut quæ ſunt Dni. Henrici Warton his literis H. W. *quæ verò Dni. Roberti Gerii iſtis* R. G. *ad marginem appoſitis, annotentur: Epiſtolam Dedicatoriam & Prolegomena Prioris Partis, Epiſtolæ Dedicatoriæ & Præfationi Poſterioris, ſervato temporis ordine, præmiſimus. Hæc Te monitum voluimus; Vale, & Conatus noſtros æqui, bonique conſule.*

SANCTIS-

SANCTISSIMÆ CHARISSIMÆQUE

MATRI

ECCLESIÆ ANGLICANÆ,

Quod fœlix fauſtumque ſit.

OPUS, MATER, ſub tuis Auſpiciis natum, in Filiorum Tuorum uſum præcipuè elaboratum, Tuove proinde Nomini jure meritò nuncupandum, in publicum emitto. Te certè tanquam veræ pietatis Magiſtram, Catholicæ Doctrinæ vindicem, pulcherrimum primævæ Antiquitatis Archetypum colunt ac venerantur omnes, quotquot iniquo partium ſtudio non ducuntur. Fides Tua eadem quæ Sanctis olim ſemel tradita; à Te ſtant Patrum dogmata; Conciliorum Decreta; à Te omnia Veteris Eccleſiæ Symbola, nullis quæſitis coloribus fucata, nullis novis Fidei Articulis aucta vel interpolata: In tuis ſcriniis divina ſervantur Oracula, non ἐν τοῖς ἀποκρύφοις recondita, non intra Clathros & Cancellos repoſita, non ſolis doctis & πολυγλώττοις cognita, ſed familiari ſermone expoſita, in Templis, Ædibus, Officinis lecta, cuivis nota, ubivis obvia. *Utilis* ſiquidem *eſt omnis Scriptura divinitùs inſpirata, & hâc unâ ratione à Spiritu S. conſcripta,* (notante D. Baſilio Procem. in Pſalmos Pag. 125.) ἵν' ὥσπερ ἐν κοινῷ τῶν ψυχῶν ἰατρείῳ, πάντες ἄνθρωποι τὸ ἴαμα τοῦ οἰκείου πάθους ἕκαστος ἐκλεγώμεθα; *ut ex eâ; haud ſecus atque è communi curandarum animarum officinâ, medelam ſuo quiſque morbo ſalutarem & accommodam queat ſeligere.* Penès Te Sacramentis Dominicis ſua ſtat dignitas, reverentia, & integritas illibata; veneranda, inquam, Chriſtianæ Religionis myſteria, non numero ſeptenario tumida, non portentoſis dogmatibus gravida, non ludicris & ineptis ritibus onuſta, ſed pura, ſincera, ſimplicia, qualia à Domino olim inſtituta, ab Apoſtolis tradita. Templa Tibi caſta, decora, venuſta; neque ſqualore ſordida, neque ad pompam theatricam extructa & ornata; non corraſis undique Reliquiarum thecis turgida, nec immenſo lampadum cryſtallinarum ſplendore rutilantia, non ſu-

† 4 perba

perba elegantiſſimis, nullâque non arte pretióque limatis Sanctorum Imaginibus, quas nonniſi *contra Scripturarum & Religionis noſtræ auctoritatem*, in Eccleſia Chriſti retineri poſſe, diſertè olim affirmavit Epiphanius. Cultum tuum publicum verè primævum eſſe, Catholicum, pium, Deoque dignum teſtantur ſingula tuæ Liturgiæ munera, ſolennes precum formulæ, quique in ſacris uſurpantur Ritus & Ceremoniæ, numero paucæ, inſtitutione graves, obſervatione utiles. In te antiquum, & ab ipſis Apoſtolis acceptum regimen miramur pariter ac prædicamus, Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum Ordines ſibimet invicem ſuccedentes: Poteſtatem Tibi à Domino conceſſam intra proprios limites coerces; quæ *Cæſaris ſunt Cæſari* in ſolidum *tribuis*, quæ *Dei Deo*: Apud Te, ſi unquam aliàs, ſacro-ſancta Regum Majeſtas intemerata conſervatur, ſuiſque nullo invidente, nullo convellente, gaudet privilegiis. Habent penès te honorem ſuum vetuſti Canones, quorum potiorem partem in Codicem Tuum Synodicum tranſcripſiſti: ad hos, quantum hodierna ferunt tempora, temet totam componis, optaſque enixè, ut priſtinæ diſciplinæ vigor in integrum reſtituatur. Paucis agam: In te renovatam intuemur ævi Cypriani ſimplicitatem, Conſtantiniani zelum ac puritatem, Theodoſiani decus & *ὀρθοδοξίαν*, utinam addere liceret, & felicitatem. Vigeat apud Te magis magíſque antiqua fides, virtus, ſimplicitas; ſint Laici tui moribus inculpati, in fide firmi forteſque; ſint Sacerdotes tui juſtitiâ amicti, doctrinâ ornati, & ſit, in omne ævum, ut hactenus, *ſtupor mundi Clerus Britannus*. Propitios experiaris Sereniſſimum Regem, *omneſque in eminentia conſtitutos*, ut pro quorum ſalute indies ad Deum preces fundis, eorum præſidio muniaris, Tuique omnes *vitam agant quietam ac tranquillam, cum omni pietate & gravitate*: Ita vovet, optat, & ex animo precatur.

Dat. in Colleg. Windeſor. IV. Non.
Octobr. MDCLXXXVIII.

Filiorum Tuorum minimus
GUILIELMUS CAVE.

PROLEGO-

PROLEGOMENA.

PRODIIT jam tandem, ſat citò, ſi ſat benè, *Scriptorum Eccleſiaſticorum Hiſtoria Literaria*. De cujus ortu, progreſſu, materiâ, methodo, mediis & ſubſidiis, plurimiſque ad Antiquitatis Eccleſiaſticæ notitiam ſpectantibus, tuâ forſan æquè ac meâ intererit, CANDIDE LECTOR, ut paucis hîc in anteceſſum agam.

SECTIO PRIMA.

De hujuſce Operis Ortu & Progreſſu.

IN quam immenſam molem parvâ ab origine res ſæpiùs creſcant, hoc ipſo Opere ſatis ſuperque didici. Decimus quartus jam agitur annus, ex quo *Scriptorum Eccleſiaſticorum Tabulas* typis mandavi; quæ Hamburgi, deinde Anno MDCLXXVI. me planè, inſcio, recuſę ſunt. Eo enim tempore de hâc re ulteriùs promovendâ, ὡς ἔπος εἰπεῖν ne ſemel quidem ſubiit animum cogitatio. Poſt paucos verò annos enixè rogârunt, & acriùs apud me inſtabant amicorum plurimi, Viri haud vulgares, ut de Scriptoribus Eccleſiaſticis accuratius adhuc aliquid commentarer; & ſuppletis quæ in aliorum hâc de re libris deeſſe videbantur, opus conderem, quod communi ſtudioſorum commodo inſerviret. Talia ſuadentibus ſurdas objeci aures, nec tam argumentis quàm iteratis precibus victus, tandem manus dedi, & conquiſitis undique, quę futuri operis ſubſidio, ſimul & ornamento fore videbantur, *Hiſtoriæ* hujuſce *Literariæ* fundamenta jeci. Verùm protinùs expertus ſum, durâm me cepiſſe provinciam, nec tam gravi oneri pares ſubeſſe humeros, magnum eſſe negotium, laboris & periculi plenum, nec unius anni id opus fore. Non enim nobis, qui ſub ſole & pulvere indies laboramus, licet eſſe tam beatis, ut cæteris ſoluti curis, unico negotio, operâ atque animo incumbamus. Aliò nos vocant quotidianæ vitæ curæ & ſollicitudines, & frigidæ plerunque occupationes, quæ ſimul & avocant animum & comminuunt; aliò, quæ amicis præſtantur obſequia; aliò, diverſa quandóque ſtudiorum Ratio; aliò deinque ſacri noſtri muneris officia; quorum ſingula vel totum occuparent hominem. His tamen non obſtantibus in Hiſtoriâ hâc concinnandâ penè ad finem Quarti Sæculi ante plures jam annos progreſſus eram, cùm primò nutans rerum mearum ſtatus, mox pertinax & penè conclamata valetudo, & moles, quâ premor, cadaveroſa, opus incœptum è manibus excuſſerunt. Interim ne nihil omninò egiſſe viderer, Annò MDCLXXXV. *Cartophylacem Eccleſiaſticum*, quo propè 1500. Scriptores, eorumque ſcripta recenſebantur, in lucem emiſi. Ex eo tempore duo Scriptores Galli idem argumentum ex parte tractarunt; *Viz. Lud. Ellies du Pin*, Facultatis Sorbonicæ Theologus, qui Auctorum Eccleſiaſticorum novam Bibliothecam Gallico ſermone edidit *Pariſ.* 1686. 8°. Vir (quantum ex iis quæ latinè edidit, perſpicere licet, Gallica enim haud ſatis capio) doctus & candidus, & antiquitatis eccleſiaſticæ cultor diligentiſſimus. Alter *Caſimirus Oudin*, Presbyter Præmonſtratenſis, qui eodem loco & tempore *Supplementum ad Bellarminum de Scriptoribus Eccleſiaſticis* evulgavit. Quo in opere utinam eandem cum *Clar. Du Pin* diligentiam, par judicium adhibuiſſet: non tot fœdis erroribus ſe implicuiſſet, nec adeò magnam operis ſui partem ex Miræo, Labbeo, Voſſio, aliiſque (ſæpè ne leviſſimâ quidem eorum, unde ſua deſumpſerit, mentione factâ) ad verbum tranſcripſiſſet: non levem alioqui candoris, & diligentiæ non inutiliter poſitæ laudem reportaturus. Verùm ad *Cartophylacem* redeo. Cùm opuſculum illud breve nimis & jejunum eſſe quàm ut ſtudioſorum uſibus ſatisfaceret, amici undique conquererentur, mecum tum coram rum per literas egerunt, ut opus quod ad blattas & tineas relegâram, ad incudem revocarem, adeóque ad telam quam orſus eram, pertexendam, ſtimulos addiderunt. Feci igitur quod potui, & opus ad hanc, quam vides, formam molemque, non ſine immenſo [quod præfiſcinè dicam] labore tandem perduxi. De quo modò candidè judicent eruditi, ſat erit; quid cenſores, quid naſutuli, οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ.

Dicet fortaſſe aliquis, me actum agere, & in hoc inſtituto poſt Sixtum Senenſem, Poſſevinum, Bellarminum, Miræum, Labbeum, Geſnerum, Simlerum, Perkinſium, Sculterum, &c. verſari, nil aliud eſſe, quàm poſt Homerum Iliadem ſcribere. Fateor quod res eſt, plures in hoc genere Scriptores extare; quorum lucubrationes à me quàm longiſſimè abſit, ut è ſtudioſorum manibus excuti vellem. Habent aliorum libri ſuos uſus, habet forſan & meus ſuos. In eodem ſtadio decurrentibus non eadem omnibus currendi ratio, non eadem terenda ſemita, neque eadem curſum fœliciter conficiendi adminicula; nec

qui

qui in amœno amplóque deambulant horto, eoſdem ſemper decerpunt floſculos. Latiſſimè patet Scriptorum Eccleſiaſticorum campus in quo plures abſque aliorum damno ſeſe exercere poſſunt. Quid alii qui de Scriptoribus agunt Eccleſiaſticis, quid verò ipſe in hoc opere præſtiterim, aliorum eſto judicium; mallem ego ex ipſius operis collatione, quàm ex mea deprædicatione, id Lectorl innoteſcere. Sine jactantia ſpero dici poteſt, præter ea quæ mihi cum aliis communia ſunt, quàmplurima hîc reperiri, quæ fruſtra alibi quærantur. Utcunque ſit, vulgatum illud S. Auguſtini huc etiam trahere licet: *Neque* Aug. de Trin. lib. 1. cap. 3. Tom. 3. pag. 211. *enim omnia, quæ ab omnibus conſcribuntur, in omnium manus veniunt. Et fieri poteſt, ut nonnulli, qui etiam hæc noſtra intelligere valent, illos planiores non inveniant libros, & in iſtos ſaltem incidant. Ideoque utile eſt plures à pluribus fieri diverſo ſtylo, non diverſa fide, etiam de quæſtionibus iiſdem, ut ad plurimos res ipſa perveniat, ad alios ſic, ad alios autem ſic.*

SECTIO II.

De Materiâ & Methodo hujus Operis.

RESTAT jam, ut paulò explicatiùs de ipſis quos hîc exhibemus Scriptoribus, de illorum ſcriptis, déque Operum Editionibus, deinque de Methodo & Ordine quo uſi ſumus, paucis agamus. Scriptores ipſi non ſunt unius generis. In quatuor claſſes commodè diſpeſci poſſunt: Sunt enim vel Majores, vel Minores, vel Hæretici, vel Gentiles. Majores voco, non tantùm qui ætate & auctoritate cæteris præſtant, quales ſunt Apoſtoli virique Apoſtolici, οἱ τὴν πρώτην τάξιν τῆς τῶν ἀποστόλων ἐπέχοντες διαδοχῆς (ut de iis Euſebius lib. 3. cap. 37.) ſed qui indefeſſo ſtudio immenſis laboribus plura volumina in Eccleſiæ juxta ac Reipublicæ literariæ commodum elucubrârunt: Et in hoc genere nullum me prætermiſiſſe ſpero. Minorum gentium Scriptores ſunt, qui non niſi paucos aliquot tractatulos ediderunt, vel ſingularem aliquam epiſtolam ad Poſteros tranſmiſerunt. Hos etiam undique conquiſivi & in cenſum retuli: Quod ut majore cum fructu facerem non modò magna Patrum volumina ſedulò excuſſi, verùm ingentes Bibliothecæ Patrum, Conciliorum, Miſcellaneorum, & (quotquot ad manus meas pervenerunt) iſtiuſmodi Collectaneorum Tomos pervolvi, plurimoſque inibi latentes Scriptores in lucem protraxi: In hâc Scriptorum Claſſe, primum locum tenent, (non enim de iis jam loquor, qui juſta volumina condiderunt) Pontifices Romani propè omnes, quorum Acta, Epiſtolæ, Decreta, Diplomata, cùm ad rei Eccleſiaſticæ notitiam ſint maximè neceſſaria, neſcio qua de cauſa in Scriptorum Eccleſiaſticorum cenſum (quod tamen vulgò fieri non ſolet) non ſint reponendi. Quòd Hæreticos inſeruerim id inde factum eſt, quia horum non minùs quàm aliorum notitia ad hiſtoriam Eccleſiæ illuſtrandam apprimè confert. Cùm enim haud minima Eccleſiaſticæ Antiquitatis pars ſint, plurimumq; referat ſcire quinam fuerint, & unde orti; quænam illorum ſecta & placita, quoſve libros ad dogmata ſua vindicanda procuderint, quâve occaſione hæreſes ſuas diſſeminarint; neceſſe eſt, ut in hujuſcemodi opere eorum ratio habeatur. Quod tamen vel penitùs inſuper habent, vel negligenter admodum curare ſolent, qui Scriptores Eccleſiaſticos nobis exhibent. Eâdem de cauſâ etiam eorum rationem habui, quorum nulla hodie ſuperſint opera, eò quòd Antiquitatis ſtudioſo plurimum interſit, ut ad horum cognitionem deducatur. Hiſtoriæ Politicæ Scriptores hinc inde, at parcè quidem in Commentarios miſi: cui enim ignotum ſequioribus Eccleſiæ temporibus paucos admodum fuiſſe, qui res Eccleſiaſticas ſeparatim tradiderunt; verùm unâ eâdemque operâ civilia & eccleſiaſtica negotia literis mandare ſoliti ſint? Plures à me Scriptores omiſſos nemo miretur. Quis enim vel Bernardo oculatior videt omnia? præterea multi ſunt Anonymi, quorum capita in cenſum non veniunt, & tamen hos quoque inter Veteres plerumque notavimus. Multi incerti prorsùs temporis, quorum ætatem nullo vel veriſimilis conjecturæ hamo expiſcari poteram; multi ſatis quidem noti, ſed nullius nominis, quippe futiles ac proletarii, ac proinde aliis tantummodò cedere digni. Cùm enim poſterioribus præſertim Eccleſiæ ſæculis infinita ſit Scriptorum meſſis, Scholaſticorum putà, Chronologorum, Biographorum, &c. delectus in his quandoque habendus erat, quò præteritis obſcuris & nullius numeri ſcriptoribus, farſari foliis, celebrioribus & ſæculorum memoriâ dignis locus eſſet. Vereor tamen nè etiam mihi vitio vertatur, me plures quàm par erat hujus farinæ ſcriptorculos reliquis immiſcuiſſe. In prioribus ſæculis ſummam quam potuimus, præſtitimus diligentiam: quo fioe totum penè Euſebium, Hieronymum, Gennadium, Photium, Suidam, & ex veteribus alios, quantum ad inſtitutum noſtrum attinet, hauſimus. Sub ſingulis Scriptoribus, primò quidem res geſtas maximè memorabiles, præſertim ad Eccleſię & Reipublicę literarię ſtatum pertinentes, ex optimis quibuſque ſcriptoribus, notavi. Id enim in aliis, qui nobis in hoc argumento pręceſſerunt, maximè deeſſe ſępiùs obſervaveram, quòd parcè nimis de ſcriptoribus ſuis agant, nec hiſtoricam eorum notitiam ſatis amplam, junioribus maximè neceſſariam, propinare ſolent. Hâc tamen in re modum tenui, ita ut neque nihil, neque tamen omnia dicerem; pauca tamen ſunt illuſtriora Antiquitatis Eccleſiaſticę capita, quorum ſumma ex hoc vel illo loco peti non poteſt. Scriptoris vitam ſequitur Elogium & de ſtylo cenſura, hęc ex veteribus quamplurimum deprompſi, & ubi deficiunt veteres, ex recentioribus, ſed primi ſubſellii viris; Eraſmo, Scaligero, Caſaubono, &c. nec rarò meum etiam, quale quale id ſit, judicium interpoſui.

Ad finem cujuſvis Sęculi Scriptores Gentiles addidi, qui fidem noſtram ſanctiſſimamque Religionem ſuo tempore oppugnarunt. Tenuis fateor horum eſt, & exiguus quàm pro tot ſęculorum ratione numerus.

Verùm

Verùm plurimorum etiam nomina unà cum ſcriptis perierunt. Siquidem primi Imperatores Chriſtiani pię fervido quidem (num etiam laudando?) zelo Gentilium adversùs Chriſtianam fidem libros flammis adjudicarunt. De Porphyrio Conſtantinus M. Epiſtolâ ad Epiſcopos & Plebem, apud Socrat. lib. I. cap. 9. Πορφύριος ὁ τῆς θεοσεβείας ἐχθρὸς, συντάγματα ἄθεσμα κατὰ τῆς θρησκείας συστησάμενος, ἄξιον εὕρατο μισθὸν, καὶ τοιοῦτον ὥστε ἐπονείδιστον μὲν αὐτὸν πρὸς τὸν ἑξῆς γενέσθαι χρόνον, καὶ πλείστης ἀναπλησθῆναι κακοδοξίας, ἀφανισθῆναι δὲ τὰ ἀσεβῆ αὐτοῦ συγγράμματα. *Porphyrius veræ pietatis inimicus, compoſitis adversùs Chriſtianam Religionem nefariis voluminibus dignam mercedem retulit, ut & ipſe infamis ſit apud poſteros, multiſque appetitus opprobriis, & impii ejus libri penitùs fuerint aboliti.* En etiam Theodoſii M. Legem Cod. *de Summ. Trinit.* Tit. I. Leg. 3. *Decere arbitramur noſtrum imperium, ſubditos noſtros de Religione commonefacere——Sancimus igitur, ut omnia quæcunque* Porphyrius *ſuâ pulſus inſaniâ, aut quivis alius contra Religioſum Chriſtianorum cultum conſcripſit, apud quemcunque inventa fuerint, igni mancipentur. Omnia enim provocantia Deum ad iracundiam ſcripta, & pias mentes offendentia, ne ad aures quidem hominum pervenire volumus.* Inde fit ut ne multorum quidem, qui adversùs Chriſtianos ſcripſerunt, nomina nobis nota ſint, nedum ipſorum libri integri ad nos pervenerint.

Scripta quod ſpectat, ſingula ad proprias claſſes revocavi; omnium tum junctim, tum ſeorſim editorum Indicem appoſui; ſub alienis nominibus latitantia ſuis autoribus reſtitui; deperditorum veſtigia ſcrutatus ſum, & quænam hodie ſuperſint fragmenta, & ubinam reperiantur, quaſi digito monſtravi; quæ dubię ſint fidei Lectorem monui, genuina à ſuppoſititiis ſedulò diſtinxi, & ubi opus erat, rationes addidi; breviter id quidem, & tribus quaſi uerbis, niſi ubi pleniorem criſim res ipſa poſtularet. Non enim mihi par viſum eſt, longa argumentorum agmina in aciem proferre, ad ea opuſcula ſpuria demonſtranda, quæ à longè majore doctiorique ipſorum Pontificiorum parte veluti ſuppoſititia rejiciuntur. Neque ſanè, cùm hæc ſcriberem, neceſſe erat: nondum exortis apud nos novis cauſæ pontificiæ hyperaſpiſtis, qui cramben centiès coctam, centiès rejectam, nobis reponunt, Veterumque opuſcula ab omnibus ferè hactenus pro ſpuriis habita tantâ temeritate, tam perfrictâ fronte nobis obtrudunt, quaſi nemo adhuc iis litem intentaverat. Conſtitutiones & Acta Synodalia non ſemper notavi. Mecum certè deſtinaveram, unicuique ſæculo Concilia eorumque Acta & literas appendere: Sed ab hâc ſententiâ diſceſſi, ne in majorem quàm par erat molem liber excreſceret. Utinam exurgat tandem, qui hâc ſimilive methodo nobis Concilia tradat. Etſi verò de ſcriptis editis prima mihi ac pręcipua cura fuit, ἀνέκδοτα tamen & quæ hactenus latent manuſcripta, omni, quâ potui, ſedulitate inveſtigavi: in quo nihilominùs vereor ut curioſo Lectori ſatisfecerim. Intereſſet ſane Antiquitatis ſtudio, ut refractis Bibliothecarum clauſtris intima Archivorum penetralia reſerarentur, & plenus tot reconditorum Eccleſiæ monumentorum theſaurus nobis pateſceret. Verùm enim verò quis huic oneri ſufficeret Atlas? quis huic labori perferendo par Hercules inveniatur? Interim hujus temporis fœlicitati gratulor, quòd tot Veterum monumenta è tenebris eruta, blattarum & tinearum imperio erepta videt: quòd tot *Sirmondos, Valeſios, Holſtenios, Allatios, Labbeos, Cotelerios, Garnerios, Baluzios, Mabillonios, Dacherios, Huetios, Lambecios, Wetſtenios* [ut noſtrates hodie florentes ſileam] noſtra hæc tulit ætas.

Scriptorum Eccleſiaſticorum Editiones, ſi non omnes, certè penè omnes eaſque longè præſtantiores appoſui; Opuſcula ſeorſim edita, & quę in reliquis operibus deſiderantur, diligenter recenſui. Editionibus recentioribus vetuſtiores plerumque adjunxi, quę ob rationes infra memorandas ſuo pretio merito ęſtimantur. In plurimorum librorum, qui primis naſcentis typographię temporibus prodierunt, editionibus indagandis, optimos quos invenire potui duces ſecutus ſum. Nec melioris notæ catalogos neglexi, tum Bibliothecarum publicarum, *Oxonienſis, Leydenſis,* &c. tum privatarum, *Thuana, Heinſiana, Arundelliana,* &c. partim ut varias editiones inter ſe conferre, partim ut quę non ubivis proſtant, faciliùs inveſtigare liceret. Verùm de SS. Patrum editionibus ſuo loco fuſiùs agemus.

Ad ordinem tandem & methodum, quâ uſi ſumus, deveniamus. Et primo quidem loco cuivis ſęculo proprium titulum addidi quò faciliùs à reliquis diſtinguatur, & legentis memorię firmiùs inhęreat. Deinde iſtius ſæculi Breviarium pręmiſi, quo Hiſtorię Eccleſiaſticę & Literarię fontes aperiuntur; ſed in hâc re brevior quidem fui, cùm res maximè memorabiles ſub ſingulis Scriptoribus recenſeantur. In digerendis Scriptoribus, temporis ſeriem, utpote naturę magis congruentem, & quę in lectione Patrum ordine maximè commodo nos manuducit, obſervavi: annum, quo quiſque floruit, pręſertim fatalem quo obiit, certiſſimum quippe ętatis indicium, notavimus; ubi certa ętas inveniri nequit, conjecturis uſi ſumus, ratione tamen non protsùs deſtitutis. Dato hujus vel illius ſcriptoris mortis tempore, annum quo claruit decennio ante collocavimus, niſi ubi peculiaris quędam ratio aliter ſuaſit. In figendis Imperatorum, Epiſcoporum, Abbatumque ętatibus, ab anno quo ad munera & dignitates evecti ſunt, ubi haberi potuit, Epocham duximus. In Pontificum Romanorum ſucceſſione, temporiſque notatione, à ſęculo quarto, catalogum quem non ita pridem edidit Papebrochius, ut, in rebus eorum geſtis recenſendis, auctores è quibus ſua deſumpſit Baronius, plerumque ſecuti ſumus. Sæculum claudunt Gentiles, qui ſanctiſſimam Chriſti religionem ſcriptis ſuis oppugnârunt; verùm hi in ſęculo ſexto deſinunt, totâ deinceps Philoſophorum eruditorumque Ethnicorum gente penè ubique deletâ.

SECTIO

SECTIO III.

De mediis & ſubſidiis in condendo hoc Opere adhibitis.

REctè olim C. Plinius, Præfat. ad Veſpaſianum hiſtoriæ naturali præmiſſâ: *Et benignum, ut arbitror, & plenum ingenui pudoris, fateri per quos profeceris: non ut plerique ex iis quos attigi, fecerunt. Scito enim conferentem autores me deprehendiſſe, à juratiſſimis & proximis veteres tranſcriptos ad verbum, neque nominatos.——— Obnoxii profectò animi, & infelicis ingenii eſt deprehendi in furto malle, quàm mutuum reddere, cùm præſertim ſors fiat ex uſurâ.* Poſtquàm igitur declaraverim, quid à me in hoc opere præſtitum ſit, æquum eſt, ut quibus ſubſidiis inſtructus, quâ amicorum ope ſuffultus, illud promoverim, proximè exponam. Et primò quidem præfidentiùs dicam, me ſuum cuique reddidiſſe: neminem læſi, nullius famam, nomen, ſcripta ſuppreſſi; nullius ſcrinia compilavi; ipſos, ubi licuit, fontes ſemper petii; quoties verò recentiores in ſubſidium vocandi eſſent, appoſito Auctoris & nomine & loco, candidè & fideliter recognovi. Libri quibus uſus ſum, ubivis extant, cuivis patent; quorum proindè Elenchum hiſce Prolegomenis præfixi. Nec pro parte ſua deerant Amici, ut mihi in hac arena deſudanti manus auxiliatrices admoverent: quoſdam in ipſo operis curſu notavi, paucos huic loco reſervavi. Inter exteros primum locum tenet *L. Otto Menckenius*, in Academiâ Lipſienſi Prof. publ. & Collegii *Acta Eruditorum* elucubrantis Præſes digniſſimus; cui non uno nomine obſtrictus ſum, à me verò hoc loco celebrandus, quòd opuſcula quædam Græca è Bibliothecæ Paulinæ Lipſienſis codd. MSS. in uſus meos deſcribenda curavit, quorum unum aut alterum huic operi inſerui. *Hen. Dodvvellus* Dublinenſis, Hiſtoriarum in Academia Oxonienſi Profeſſor celeberrimus, operis mei fautor benignus, qui mihi huic oneri humeros non ſemel ſubtrahenti vires animumque addidit, fluctuantem confirmavit, ſi quid mihi verò opus eſſet, tum de pectore, tum de ſcrinio lubens deprompſit. Quædam notavit *Ab. Sellerus* Devonienſis, vir meliori loco ſortéque dignus. Sed cùm in inſanam prope molem opus excreſcere viderem, parciùs iis quæ ab amicis accepi uſus ſum. Unicum adhuc eſt, de quo paulò diſertiùs agendum erit. Jacobus Uſſerius Archiepiſcopus Armachanus, ab ipſis ſtudii Theologici incunabulis *Bibliothecam* quandam *Theologicam* [ita enim operis titulum ipſemet formaverat] meditatus eſt, publicis eruditorum votis diu multúmque expetitam. *Bibliothecam tuam Theologicam* [inquit Clar. Spanhemius Epiſt. Dedicat. ad *Dub. Evangel.* par. 3. *Genevæ* 1639.] *& veterum Scriptorum Eccleſiaſticorum Criticum omnes antiquitatis genuina ſtudioſi à ſubactiſſimo judicio tuo ſummo cum deſiderio expectant.* Hunc in finem Patres per ſingula ſæcula decurrentes ſtudioſè legebat, & plurima in futuri operis materiam undique conquiſivit. Sed proh dolor! opus erat inſtitutum potiùs quàm inchoatum, nec niſi *rudis indigeſtaque moles.* Gravioribus enim negotiis occupatus, & belli civilis per plures annos apud nos graſſantis tempeſtate hinc inde jactatus, vix ultra confuſa quædam collectanea progreſſus eſt. Eruditiſſimi Præſulis autographum pro ſummâ, quâ pollet, humanitate mecum communicavit *Edvardus Stillingfleet,* Ædis Paulinæ apud Londinenſes Decanus, Gentis pariter ac ſæculi noſtri ornamentum. Sed cùm haud aliud præter ſchedas quaſdam laceras, & miſerè detritas, malè exaratas, nulloque ordine diſpoſitas contineret, ſpes quam conceperam præclara exinde in uſum meum depromendi, magnam partem fruſtrata eſt; paucula excerpſi, quæ ſervatis, ut plurimum, ipſius Uſſerii verbis, ſuis locis inſeruntur. Ne verò quæ tantâ diligentiâ collegerat Uſſerius, penitùs perirent, Ger. Langbaini Col. Reginalis Oxon. Præpoſiti curæ ea moriens commendavit. Nec Amici integerrimi votis defuit Langbainus; Collectanea Uſſeriana excribenda curavit, in Ordinem qualem potuit, redegit; lacunas ſupplevit, citationes in margine detritas reſtituit: ſed cùm ſtudio, quàm par erat, ardentiori in Bibliothecâ publicâ hieme inclementiori hoc opus perurgeret, ipſi immortuus eſt anno 1657. Apographum Langbainianum in Bibliothecæ Bodleianæ Archivis ſervatur; ubi illud olim me vidiſſe memini. Verùm (ut ad amicos, unde digreſſus ſum redeam) nec laude ſuâ fraudandus eſt *Hen. Warthonus,* Artium Magiſter, Vir optimi ingenii, & quâvis ferè meliori literaturâ longè ſuprà ætatem eruditus, qui ut oculorum meorum imbecillitatem ſublevaret, in ſcrutandis Auctorum locis, editionibus conferendis, verſionibus conficiendis, colligendis plurimorum Pontificum Romanorum rebus geſtis per ſeptem vel octo menſes mecum fideliter laboravit. Et dum aliud poſtea agens variarum Bibliothecarum forulos excurreret, non unum Scriptorem, non unum fragmentum mihi indicavit, ut ſuis locis notavi. Denique dum operi egomet nimiùm intentus ad ſæculi XIII. exitum properarem, ecce graviſſima me afflixit valetudo, adeò ut de ſalute, penè de ipſa vita deſperarem. Hunc igitur in partem vocavi, huic lampada tradidi, qui ab anno 1301. juxta Ordinem & fundamenta in *Carthophylace* poſita, cætera abſolvit: cujus proinde Appendix hujus Operis calci ſubnectitur. His jam de Opere noſtro præmiſſis, ad alia Antiquitatis Eccleſiaſticæ notitiam propiùs ſpectantia, noſtroque propoſito apprimè congrua deſcendamus.

Digitized by Google

SECTIO IV.

Regulæ Criticæ ad diſcernenda genuina Sanctorum Patrum Opera neceſſariæ.

CUM in primariis fidei controverſiis ad Patrum Tribunal undique provocari ſolet, cúmque ex commentitiis fictæ antiquitatis Scriniis cauſam ſuam contra nos plerumq; agant Pontificii; quantùm antiquitatis Eccleſiaſticæ Studioſis interſit, genuina SS. Patrum opera à Spuriis poſſe ſecernere, neminem, niſi in re Eccleſiaſtica planè cœcum, latere poteſt. Nullo non ſæculo fuerunt falſarii nebulones, qui non modò Patrum Scriptis violentas manus injecerunt, & partim addendo, partim detruncando fœdè interpolarunt, ſed & integros libros à ſe confictos iis impudenter ſuppoſuerunt. Hinc tot *Evangelia*, *Conſtitutiones*, *Traditiones*, *Revelationes*, *Itineraria* ſub ipſis Apoſtolorum nominibus olim venditata, *à neſcio quibus Sutoribus fabularum ſub Apoſtolorum nomine Scripta*, ut de Manichæorum Apocryphis loquitur † Auguſtinus. Hinc Pauli & Theclæ περίοδοι, putidis fabulis refertę, à Presbytero quodam Aſiano Pauli σπουδαστῆ confictæ, qui fraudem D. Joanni Apoſtolo confeſſus eſt; ab eo idcirco Presbyterii gradu dejectus; quod ex Tertulliano refert † Hieronymus. Et ſi nec ipſis Apoſtolis pepercerint, quid mirum ſi in illorum Succeſſores graſſata ſit effrænis hæc fingendi licentia? Cui non nota quæ ſub Clementis Romani, Lini, Prochori, Martialis, Melitonis, Juſtini Martyris, Tertulliani, Cypriani, Dorothei, Athanaſii, Hieronymi, Auguſtini, Chryſoſtomi, &c. nominibus circumferuntur ſpuria? queque in ſequenti Opere utramvis ferè faciunt paginam. Vetuſtiorum hac in parte fraudes & impoſturas imitati ſunt ſequiorum ſæculorum Monachi: his tot Diplomata, Epiſtolas, Homilias, Sanctorum Vitas & Paſſiones, & id genus ſexcenta alia, ſplendidis antiquorum nominibus inſignita, debemus. Quod vel monuiſſe ſat eſt. Fateor me hoc hominum genus iniquo admodùm animo ſemper tuliſſe, viros utiq; in Reipublicæ literariæ perniciem natos, & proinde loris ac piſtrinâ dignos; vel ut ore *Plautino* loquar, *Ad ſuſtitudinas, ferricrepidinas inſulas* ablegandos, *ubi vivos homines mortui incurſant boves.* Ad Criſim igitur de his feliciùs inſtituendam, quò vera à falſis ſecernantur, varias nobis regulas & aphoriſmos tradiderunt celeberrimi è Reformatorum gente Theologi; Hyperius, *de ratione Stud. Theolog.* lib. 4. cap. 9. Obſervat. 3. p. 688. Sculterus, *Aphoriſmis de fructuoſâ lectione Patrum Medulla* præmiſſis; Rivetus, Tract. *de Patrum Auctorit.* c. 14. p. 88. Holdſvvorthus, SS. Theologiæ in Collegio Greshamenſi olim Profeſſor, Lect. 37. p. 328. Spanhemius in Academiâ Leidenſi Profeſſor Theologus hodie clarus, *Introduct. ad Hiſt. N. Teſtam.* p. 120. Horum ego Veſtigiis inſiſtens, paucos quoſdam Canones delineabo, notiſque & exemplis illuſtratos in medium proferam.

† Cont. Fauſt. Manich l. 22. cap. 79.

† De Script. c. 7.

I. *In quocunque opere Rerum Perſonarumve, Scriptoris cujus nomen præ ſe fert liber, ætate recentiorum, occurrit mentio, certiſſimum eſt falſitatis indicium.* Perſonas quod attinet, paucis exemplis demonſtratum ibo. In Abdiæ Babylonii, unius è LXX. diſcipulis, *Hiſt. Apoſtol.* lib. 5. laudatur Hegeſippus; In *Quæſt. & Reſponſ. ad Orthodox.* ſub Juſtini M. nomine quæſt. CXV. Irenæus; Quæſt. LXXXII. LXXXVI. Origenes, quæſt. CXXVII. Manichæi; omnes Juſtino longè recentiores memorantur. Liber *de Trinitate*, Tertulliano diu tributus, *Sabellianorum* meminit, qui poſt Tertulliani demum tempora exorti ſunt. In Titi Boſtrenſis Commentariis *in Lucam* Gregorius Nazianzenus, Nyſſenus, Chryſoſtomus, Iſidorus Peleuſiotes, Cyrillus Alexandrinus non una vice citantur. In Athanaſii *Quæſtionibus ad Antiochum* Nyſſeni, Chryſoſtomi aliorumq; recentiorum occurrunt nomina. Liber *de Spiritu & Anima*, inter Auguſtini opera habetur, qui etſi opus ſit, notante Eraſmo, hominis varię multæque lectionis, & Philoſophiam Ariſtotelicam altius ingreſſi, Auguſtini tamen non eſſe, præter alia, vel hinc conſtat, quod c. 37. citetur *Boethius*, Auguſtini morte penè integro Sæculo poſterior. *Rerum* nomine præcipuè intelligo ritus & ceremonias, controverſias, & hæreſes. In Canonibus & Conſtitutionibus Apoſtolicis, in Dionyſii Areopagiticis, & Epiſtolis Pſeudo-Decretalibus, nullibi non occurrunt ſexcenta de templis, altaribus, conſecrationibus, veſtimentis, feſtis publicis, jejuniis, de miſſis, baptiſmi tempore, & adminiſtrandi modo, de exorciſmo, pœnitentia, monachatu loca, & infinita alia, ævo Apoſtolico nondum nata. Conſtitut. Apoſtol. lib. 6. 15. de Baptiſmo hæreticorum agitur, & controverſia accuratè definitur, cùm quæſtio hâc de re non niſi tertio demum ſæculo exorta ſit. Extant Origenis nomine Commentariorum *in Iob* libri tres, in quibus nihilominus *Manichæorum* fit mentio, & Arii hæreſis diſertè propugnatur. Et ita quidem Commentarii *in Pſalmos* qui Arnobii Afri nomen gerunt, Photini, ejuſque hæreſis pluribus poſt Arnobii annis adinventæ, meminerunt. Huc etiam pertinet quòd in quibuſdam Cypriano aſcriptis opuſculis, non pauca Sacræ Scripturæ loca ex Hieronymi verſione citantur. Id quod forſan in aliis nonnullis notari poſſit.

II. *Vocabula nova, vel novatæ ſignificationis, & quæ manifeſtò ſunt ſequioris ætatis, libri, quo reperiuntur, χρόνον liquidò oſtendunt.* Hoc indicio ubique ſe produnt Epiſtolæ, quas vocant, *Decretales*, in quibus nullo non loco, *Primatum*, *Patriarcharum*, *Metropolitanorum*, *Archiepiſcoporum*, *Apocriſiariorum*, *Patriciorum*, *Comitum*, *literarum formatarum*, &c. nomina, de quibus prima Eccleſiæ Chriſtianæ ſæcula ne per ſomnium quidem cogitabant, ſe nobis offerunt. Hâc etiam regulâ Liturgiis & Conſtitutionibus Apoſtolicis detrahitur larva; in quibus *Pontifices*, *Patriarchæ*, *Archiepiſcopi*, *Monachi*, cum ſuis *Subdiaconis*, *Lecto-*

ribus, Cantoribus; Thymiamata, Diptycha, Triſagium, Alleluia, Altaria, &c. toties occurrunt, Sæculo Apoſtolico, æquè ac novus orbis, penitùs incognita. S. Joannis Vitam Prochoro, ejus diſcipulo longè eſſe recentiorem ſatis arguunt voces, ὁμουσία, Τριάδος, ὑποςάσεως; non minùs quàm Nicodemi Evangelium, *Sacræ Trinitatis,* & *peccati originalis* vocabula, poſt non unum demum ſæculum in Eccleſiaſticum loquendi uſum introducta.

III. *Fabulæ inanes, nugæque ineptiſſimæ ab ævi Apoſtolici, vel ſcriptoris alicujus antiqui ingenio & gravitate abhorrentes, librum, quo continentur, cujuſcunque tandem nomen gerat, ſuppoſititium eſſe clamant; ſaltem juſtam de eo dubitandi rationem exhibent.* Hoc nomine in nothorum cenſum jure merito veniunt ſeu *Periodi* illæ Pauli & Theclæ, quarum Tertullianus lib. de Baptiſmo, & Hieronymus de Script. cap. 7. meminerunt; ſeu *Acta* illa S. Teclæ Virginis, quæ hodie ſuperſunt, fabulis utique conſpurcatiſſima, de quibus vide Baronium prolixè diſputantem Not. ad *Martyrolog.* Septemb. XXIII. nec melioris ferè notæ ſunt, qui ſub *Lini* nomine habentur *De Paſſione Petri & Pauli* libri II. quibus tot incerta, falſa, frivola narrantur. Ad ejuſdem farinæ cumulum relegandum eſt Jacobi *Proto-Evangelium,* nugis & commentis pluſquam judaicis de Joachim & Anna, B. Virginis parentibus, de Mariæ Natalibus, educatione, nuptiis, partu, &c. undique ſcatens, à Judaizante quodam nebulone, ſeu ex Gnoſticorum grege aliquo confictum, & ſub venerando & ſacroſancto Jacobi Apoſtoli nomine hominum credulitati ſine fronte impoſitum; adeoque *apocryphis* iſtis *Evangeliis* annumerandum, quæ Lucianus in Decreto Pſeudo-Gelaſiano falsâſſe dicitur: Ubi fortaſſe pro *Lucianus, Lucius,* ſeu *Leucius* (de quo mox agit Gelaſius) reponendus eſt. Unde & impoſturam ſuam luculenter prodit Commentarii *in Hexaemeron* ſub Euſtathii Antiocheni nomine compilator; qui totam ferè hanc hiſtoriam, Euſtathii forſan ætate ignotam, ejus certè judicio indignam, in ſuum commentarium ſecurè transfudit, ut ſuo loco notavi. Ejuſdem planè furfuris eſt libellus *de Nativitate S. Mariæ,* inter Hieronymi opera repertus, à Gelaſio itidem damnatus, quem impoſtor Hieronymum ex Hebraïco tranſtuliſſe fingit, librumque ipſum (ſi Diis placet) fuiſſe à Sancto Matthæo literis Hebraicis primò conſcriptum, dein diu ſecreto repoſitum, tandem à Seleuco quodam Manichæi diſcipulo in lucem editum. Hunc Seleucum eumdem eſſe cum Leucio ſive Lucio (de quo Pſeudo-Gelaſius, quemque *diſcipulum diaboli* vocat) apud omnes, arbitror in confeſſo eſt. Nec ulli dubium eſſe poteſt, utrumque opuſculum, tum *Pſeudo-Evangelium,* tum *de Nativitate* libel-
* Hæreſ. 26. Num. 12. lum ex eadem Gnoſticorum officina prodiiſſe, quippe qui teſte Epiphanio *, inter μυρία παρ' αὐτοῖς πεπλασμένα γραφεῖα, librum *de progenie Mariæ* inſcriptum, portentoſis fabulis plenum habuerunt. Has fabulas à Gnoſticis acceptas plenius excoluerunt Manichæi, & in his præcipuè Leucius, ſive Seleucus: unde In-
* Epiſt. 3. ad Exup. c. 7. nocentius I.* ea quæ ſub Matthæi, (alii legunt *Matthiæ*) Jacobi Minoris, Petri & Joannis nomine, *à quodam Leucio ſcripta ſunt, non ſolùm repudianda, ſed & damnanda eſſe* definivit. Melitonis Sardenſis liber *de Tranſitu B. Mariæ.* Hiſtoria *de Paſſione Imaginis Chriſti in Beryto,* quæ inter S. Athanaſii opera locum habet, omnibus in propatulo ſunt, riſu potius quàm fide digna, ut infinita alia jam mittam.

IV. *Stylus totiuſque orationis contextus, longè diverſus ab eo dicendi Charactere, quo in genuinis ſuis uſus eſt auctor, manifeſtum præbet ſuppoſitionis argumentum.* In hoc Criterio (ut de τοῖς ἔξωθεν nil dicam) conſentiunt Critici Eccleſiaſtici, Euſebius, Hieronymus, Gennadius, Photius, & recentiores omnes. Ortâ olim de Cypriani ſententiâ circa baptiſmum hæreticorum controverſiâ, cùm nonnulli epiſtolas ejus hac de re confictas eſſe clamitarent, eas Cypriani eſſe ex Sermonis textura
* ad Vincent. Epiſt. 48. Col. 84. dijudicavit Auguſtinus, * *eò quod Stylus ejus*, inquit, *habet quandam propriam faciem, quâ poſſit agnoſci.* Nec ferè aliter fieri ſolet: etſi enim peritus dicendi artifex alterius ſtylum dextrè ſatis quandoque imitari poſſit; raro tamen reperitur, qui hoc præſtare poteſt, & vix è millibus unus. Neque poſt omnem, etiam ſedulò navatam operam efficiet, quin vel in verborum nitore, vel elocutionis formâ, vel diſpoſitionis artificio, ingens diſſimilitudo attentè legenti apparebit: Id quod ſexcentis exemplis in Cypriani, Hilarii, Ambroſii, Hieronymi, Auguſtini, &c. operibus dudum demonſtravit Eraſmus Roterodamus, ſagaciſſimus, & extra controverſiam ſummus Latinitatis Eccleſiaſticæ cenſor: ut ſingulos ſcriptores hac in re notare neceſſe non ſit. Fateor cujuſvis non eſſe, de ſtylo aptè judicare: Sed fato quodam impoſtoribus accidit, ut non modò infra proprium ac nativum veri autoris dicendi genus ſubſidant, ſed & plerumque infantium balbutiem, & barbariem apertè prodant; ut ex ungue leonem, vel potiùs ex auribus aſinum facilè agnoſcas.

V. *Meritò* νοθείας *damnatur liber, quo reperiuntur dogmata, iis planè contraria, quæ in genuinis & indubitatis operibus verus Author tradidit.* Ab omni quippe veriſimilitudinis ſpecie abhorret, ut unus idemque Scriptor, prudens, gravis, eruditus, ſibimet ipſi contradiceret, & propoſitiones quandoque ex Diametro pugnantes libris ſuis intertexeret. Quod enim quis opiniones à ſe olim venditatas, poſtea revocet & refingat, ut in *Retractationum* libris ſub vitæ finem ſcriptis fecit Auguſtinus, ſummæ prudentiæ & candoris eſt. Hæc non eo ſenſu accipi velim, quaſi unus idemque ſcriptor nuſquam, præſertim in rebus levioris momenti, ſibi contradixerit (iſtiuſmodi enim, præcipuè in ſcriptoribus πολυγράφοις, non unum exemplum dari poteſt, ſeu memoriæ vitio, ſeu diſputationis æſtu contigerit) ſed quod raro id accidit

dit, nec in iſtiuſmodi ἀνωμαλίας, quæ invirum doctum & ſapientem ægrè cadere ſolent. Quis credat Origenem *Commentarius in Iob** Chriſtum tribus annis cum dimidio, à baptiſmo uſque in paſſionem, prædicare docuiſſe, qui περὶ ἀρχῶν lib. 4. c. 1. † ipſum unico tantum ſupra aliquot menſes anno prædicaſſe diſertè affirmaverat. Juſtinus M. *Dialogo cum* Tryphone*, Angelum cum Jacobo colloquentem increatum facit, & non modo Θεὸν καλεῖσθαι, ſed & Θεὸν εἶναι aſſerit. At in *Quæſtionibus ad Orthodoxos** ipſi tributis, *Quæſt.* CXLII. ipſum ſolummodò propter commiſſum ſibi munus τῆς τάξεως τῆς προσηγορίας τοῦ Θεοῦ obtinuiſſe ſcribit, nec alio ſenſu quàm quo homines *Dii* vocati ſunt: *quo munere obito deſinunt vocari Dii, qui propter functionem aliquam Dei nomen accepère.* Quis credat Homiliam *de Deipara*, qua B. Virginem invocandam eſſe docet, Athanaſii eſſe, qui toties in ſermonibus adversùs Arianos penitùs illicitum eſſe cuivis creaturæ creaturam adorare luculenter affirmat, liquidò demonſtrat. Libri *Hypognoſticôn* Auguſtino meritò abjudicantur, ut in quibus Pelagiana dogmata diſertè traduntur. In operibus ſuis indubitatis nemo Cyrillo Alexandrino, Origenis dogmata fortiùs impugnavit, acriùs exagitavit; certiſſimo argumento, *Homilias in Leviticum* ejus non eſſe, in quibus tot de animarum præexiſtentia, de improborum, quin & Dæmonum ſuppliciis tandem aliquando finem habituris, aliiſque id genus ſomniis Origenianis, teſtimonia habentur.

*Tom. 3. fol. 1. G

†Tom. 4. fol. 110. G

*p. 481.

VI. *Si in aliquo opere, Autorem Græcum ſibi vendicante, occurrat Latinorum vocabulorum cenſura & explicatio, meritiſſimam falſitatis vel fraudis ſuſpicionem injicit.* Cùm à Græcorum Patrum [ut rectè notat Holdſvvorthus noſtras] ſcribendi conſuetudine hoc maximè abhorreat. In variis Origenis Opuſculis exterminandis hæc Regula præcipuè locum habet. De Commentariis *in Iob, in Cantica, in Pſalmos* 36. 37. 38. de Homiliis in *diverſos Matthæi locos*, aliiſque poſt Eraſmum & Sixtum Senenſem, Cocus, Rivetus, aliique id obſervarunt; adeo ut aut hominis Latini opuſcula ſint, aut ab interprete inſigniter interpolata. Idem de Heſychii Hieroſolymitani commentariis *in Leviticum* dici debet; in quibus, ut alia taceam, Hieronymi verſione utitur, eamque *noſtram translationem* vocat. Huic etiam claſſi accenſendi ſunt tractatus varii, qui etſi Græcos parentes mentiantur, Latinorum tamen fœtus eſſe penè certum eſt. Cujuſmodi farinæ ſunt Melitonis liber *de tranſitu B. Mariæ*, Origenis *Lamentum*, & Homiliæ plures; Athanaſii Epiſtolæ *ad Marcum, Liberium & Felicem*, &c. Nec minùs impoſtori meritò larvam detrahit, ubi author Græcus Latinè ſcripſiſſe perhibetur. Hoc indicio dignitate ſua cadit Dorothei *Synopſis de Vita & morte Prophetarum, Apoſtolorum*, &c. quam Anonymus Græcus, à me jam primùm in lucem prolatus, Dorotheum Latinè ſcripſiſſe fingit. Cui enim unquam perſuaſerit, Dorotheum hominem, gente ac linguâ Syrum, ſaltem Græcum, Tyri inter Phœnices Epiſcopum, monumenta ſua Latino ſermone conſignaſſe.

VII *Quæcunque opuſcula pro ſpuriis damnarunt Veteres, ægrè admodùm, nec niſi clariſſimis & validiſſimis argumentis admitti debent, præſertim ſi accedant eorum ſuffragia, quorum intereſt, ut pro genuinis haberentur.* Quodnam de variis quæ ſub veterum nomine circumferuntur ſcriptis judicium tulerint Euſebius, Epiphanius, Hieronymus, Gennadius, Photius, non eſt quòd pluribus apud eruditos agam; cùm eorum libri omnium quotidiè manibus terantur. Gelaſii Pontificis *de libris Apocryphis & damnatis* decretum, etſi ſuo loco ſpurium eſſe probabimus, nihilominus apud Pontificios Autoritatem ſuam ſartam tectam tuetur; adeoque quæcumque Pſeudo-Gelaſius ad ſuppoſititiorum cenſum amandarit, ipſis pro adulterinis habenda ſunt. Vi quidem veritatis adacti non defuerunt etiam in medio Papatu cordatiores Pontificii, qui è Patrum γνησίων albo ſcripta plurima expunxerint, & vel ad dubia, vel ad apocrypha relegarint. In omnium ore manibuſque ſunt Sixtus Senenſis, Poſſevinus, Bellarminus, Sirmondus, Petavius, Labbeus, Miræus, Valeſius Fronto Ducæus, De Marca, Baluzius, Mabillonius, Du Pin, alii: unus ferè eſt Baronius, qui Scriptores futiles & fabuloſos omni quâ potuit diligentiâ tueri ſolet: & ubi nullâ arte defendi poſſunt, ex iis tamen hiſtorica monumenta depromere non erubeſcit. *Nequid*, ut ipſemet fatetur, * *ab avidis legentium animis, ſubtraxiſſe videatur.* Hæc nos breviter; plura alii. Neque enim omnia, quæ hac de re dici poterant, congerere mihi in animo erat.

*Ad an. 52. n. 10.

SECTIO V.

Regulæ Generales in ſeligendis SS. Patrum editionibus adhibendæ.

Nihil ferè eſt in toto rei literariæ circulo, in quod frequentiùs impingere ſolent juniores, & in ſtadio Theologico minùs exercitati, quàm in pravis minuſve commodis SS. Patrum editionibus in uſus ſuos comparandis; dum nullâ curâ, nullo habito delectu, arripiunt quicquid in proclivi eſt, quicquid primâ ſtatim fronte ſeſe iis offert. Quò fit, ut non ſine gravi ſumptûs, temporis, & quod pretioſius adhuc, ipſius quandoque veritatis diſpendio, editiones quotidie terant imperfectas, corruptas, vitiis & erroribus ſcatentes, quæq; legentibus fucum faciunt, & non rarò à recto veritatis tramite abducunt. Mirari quidem ſubit, inter tot antiquitatis Eccleſiaſticæ cultores quos præſens aut ſuperior tulit ætas neminè reperiri, qui aliquid ex profeſſo hac de re commentatus ſit. Plures pro re natâ editiones Patrum hinc inde deſignarunt; nemo quod ſciam, qui datâ operâ, vel levi aliquâ diſſertatiunculâ huic lucem

prætulerit. Donec igitur exurgat, qui hoc ſaxum diligentiùs volvat, in gratiam juventutis φιλαρχία fungar ego pauliſper hoc munere, & obſervationes nonnullas adjiciant alii, vel noſtris ſua etiam adjungere ne dedignentur.

I. *Editiones SS. Patrum quò ſunt vetuſtiores, eò ſunt ut plurimùm fideliores*; quod duplici de cauſa profectum eſt. 1. Quod editiones, quę in primis rei typographicę incunabulis prodierunt ex optimis quibuſvis MSS. expreſſæ ſint, adeo ut deſideratis jam pleriſque Codicibus MSS. editiones iſtę non immeritò Manuſcriptorum vicem ſupplere poſſint. 2. Quia nondum natis de Eccleſiâ reformandâ controverſiis, nondum exorto Romanos inter & Reformatos de fidei articulis, & Eccleſię Romanæ corruptelis diſſidio, nulla ſatis idonea cauſa ſubeſſe poterat, cur in excudendis Patrum operibus fraude uterentur. Nullus adhuc Hannibal ad portas, nemo ferè qui adversùs eos caſtra moveret, quique frequentes Patrum turmas in aciem proferret. Hinc Scriptores Eccleſiaſticos ſine fraude & fuco, propria dogmata propriis verbis tradentes nobis exhibuerunt. Atque utinam nunquam aliter factum fuiſſet. Sed eheu! tot pudendis exemplis ſole clarius liquet, Patres fœdè corruptos fuiſſe, vetuſtiores editiones, quantũ fieri poterat, ſuppreſſas; ſequentes truncatas, vel interpolatas; quin & eò uſque inſanię proruperunt, ut ad incitas redacti, hanc vel illam editionem unquam extitiſſe negare non erubeſcant: id quod de Chriſtiani Druthmari Commentariis in Matthęum ſuo loco notavi, & plura forsàn id genus notari poſſunt. His addi poteſt, quod primi rei typographicę curatores ſua quam emendatè in lucem emiſerunt; non ignaris, ineptis & è trivio petitis, quos vocant, *correctoribus* emendandi curam relinquentes, quocirca editiones ab inventa typographia, id eſt ab anno circiter MCCCCXLII. vel potiùs MCCCCL. forſan MCCCCLX. quando ad paulò perfectiorem formam perduci cœpit, uſque ad religionis reformationem à Luthero incœptam anno 1517. in publicum emiſſę, auro contra non charę æſtimari debent: quibus proximè accedunt, quæ ab eo tempore uſque ad Concilium Tridentinum prodierunt. Dudum eſt, quod Viri eruditi veterum editionum raritatem deplorarunt; immensâ earum copiâ laborarunt primi Religionis Reformatę Anteſignani, quas illorum Succeſſores, nitidioribus typis, & cumulatioribus acceſſionibus illecti, magno noſtro damno inſuper habuerunt, unde vel abolitę vel ſuppreſſæ jam penè fruſtra quęruntur, nec apparent amplius, niſi rarę admodùm, quaſi poſt naufragium *nantes in gurgite vaſto*. Optandum ſanè eſſet, ut quotquot hodie ſuperſint, in Bibliothecas publicas reponerentur, ubi & tutior illis ſedes eſſet, & commodior cuivis inſpiciendi facultas. Quoad hoc fiat, utinam eſſet, qui hunc laborem in ſe ſuſciperet, ut perquiſitis undique editionibus, & excuſſis diligenter bibliothecarum forulis, accuratum earum catalogum nobis conficeret, & ubinam deliteſcant, indicaret. Pręſtitit aliquid hâc in parte, veteresque editiones ab anno 1459. uſque ad annum 1500. quę in Bibliotheca Regia Pariſienſi aſſervantur, recenſuit, de Republica literaria non uno nomine meritus, Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* MS. *Supplem.* IX. pag. 337. His prælo jam jam mandandis, incidi in Cornel. à Beughem *Incunabula Typographiæ*, ſive *Catalogum librorum, ſcriptorumque proximis ab inventione Typographiæ annis uſque ad Annum Chriſti* MD. *incluſive, in quâvis linguâ editorum*. Amſtelod. 1688. 12°.

II. *Opera SS. Patrum, quæ ex Roberti Stephani officinâ Græcè prodierunt, cæteras editiones emendationis curâ, & typorum nitore facilè vincunt*. Cùm res literaria primùm refloreſcere cœpit, Gręcè Linguę ſtudium ſtrenuè promovebatur. Hinc tot Scriptores Gręcos omni verſione deſtitutos procuderunt primorum typographiæ curatores, de poſterorum inſcitia & ſocordia, in verſionibus Latinis ſolummodò evolvendis, ne per ſomnium quidem cogitantes. In his extra omne dubium primas tenuit officina Stephanęa. De Henrico I. Stephano, Roberti Patre; De Henrico II. Roberti filio, nulli non eruditorum noto, aliiſque gentis Stephanęę ſurculis, re typographicâ apprimè claris, impræſentiarum agere nec noſtri operis eſt, nec otii. Fecit id non ſine ſua laude Theodorus Janſonius M. D. Diſſertat. Epiſtol. *de Vitis Stephanorum*, Amſtelod. 1683. 8°. Quę Robertum noſtrum ſpectant, paucis expediemus. Vir erat literis Latinis, Græcis, Hebraïcis admodùm eruditus; non modò Galliæ ſuę, ſed & exteras Academias atque Bibliothecas ſtudioſè perluſtravit. Eruditionem teſtantur tot ex ejus officinâ editi, tot ab eo proprio marte ſcripti libri; imprimis inſignis ille *Latinæ Linguæ Theſaurus*; verè Theſaurus, qualem nullum vidit prior, nulla dabit poſtera ætas. Juvenis adhuc Typographię Simonis Colinęi vitrici ſui curam geſſit; deinde extructâ ſibi officinâ rem ſuam impigrè curavit: tandem à Franciſco I. magno illo literarum Mecænate, Regius Typographus conſtitutus eſt. In hoc munere, quantâ curâ, quantâ ſedulitate ſe geſſit, nos docet Henricus filius *Præfat. ad Agell.* Patrem nempe Decemvirarum quendam literarium domi habuiſſe, ex omnibus penè nationibus conflatum. Hos decemviros variis rei literarię promovendis partibus adhibuit, præcipui ex iis erant, qui correctorio munere fungebantur. Neque tamen alienis oculis rem hanc integrè commiſit; ſed omnia penè propriis oculis relegit tanto quidem ſtudio, tam accuratâ diligentiâ, ut notante Cl. Janſſonio, fama erat, ipſum ſolitum eſſe, ſingula folia perlegenda, hic illic per plateas, locis certis affixiſſe, adjuncto pretio illi, qui vitia quædam, quorum etiam ſua erant, prout enormia eſſent, præmia, detexiſſet. His ſummam typorum pulchritudinem adjunxit, admirabilem planè elegantiam, adeò ut omnes in hunc uſque diem Typographos longo poſt ſe intervallo reliquit, & ad invidiam provocavit.

Teſtes

Teſtes ſunt, ut τῶν ἔξω Scriptores mittam, Novum Teſtamentum, Juſtini Martyris, Euſebii Cęſarienſis opera, Socratis, Sozomeni, Theodoriti, Theodori, Evagrii Hiſtoria Eccleſiaſtica, &c. tam ſplendidè, nitidè, emendatè excuſa, ut vel ſolus typorum nitor nos ad eorum lectionem alliceret, & invitaret. Verùm en tandem virtutis, eruditionis & tot laborum in Reipublicæ literariæ commoda exantlatorum pręmium. Annotationibus quibuſdam, quas ſub Vatabli nomine Bibliis Latinis à ſe editis adjunxerat, offenſi Theologi Sorbonici, hominem hęreſeos accuſarunt, perpetuamque moleſtiam per plures annos faceſſere non deſtiterunt; adeò ut poſt mortem Franciſci Regis vexationum & injuriarum pertęſus, ſolum vertere neceſſe habuerit, quin & poſt ipſius diſceſſum effigies ejus publicâ carnificis manu exuſta eſt. Circa annum igitur 1551. Penates totamque librariam officinam Genevam tranſtulit, ubi arti ſuę gnaviter incumbens rebus humanis feliciter exceſſit VII. Idus Septembris anno 1559. Ætat. LVI. *Aldum Venetum, & Frobenium Baſilienſem*, inquit ampliſſ. Thuanus †, *longo ſpatio ſupergreſſus eſt, acri judicio, diligentiâ accuratâ, & artis ipſius elegantiâ; cui ob id non ſolùm Gallia, ſed univerſus Chriſtianus orbis plùs debet, quàm cuiquam fortiſſimorum belli ducum ob propagatos fines patriæ unquam debuit; majuſque ex ejus unius induſtria, quàm ex tot præclarè bello & pace geſtis ad Franciſcum decus & nunquam interitura gloria redundavit.* Geminum huic Theodori Bezæ elogium. *Quantò illi* [Aldus, Frobenius, alii] *cæteros antecelluerunt, tantò majorem tibi, Roberte Stephane, ſuperiores omnes longè latéque ſupergreſſo gloriam tribuendam eſſe, vel ipſa fremens invidia confitetur. Nam ut alii tecum nonnulli de librorum quorundam excuſorum elegentia & venuſtate certent, nemo tamen, vel in operoſiſſimis libris tecum in emendationis fide ac diligentia fuerit comparandus. Tibi Linguam Hebræam magnopere illuſtratam, tibi Græcorum characterum ſummam elegantiam*, &c. *debemus.* Denique plures erant circa hæc tempora celebriores typographi, qui prælis ſuis Gręcas literas tùm ſacras tum prophanas inſigniter promoverunt; Venetiis Aldus Manutius, ejuſque filius Paulus, tum in officinâ paterna, tum poſteà Romæ; Pariſiis pręter Stephanos, Hadrianus Turnebus, Linguarum & Philoſophiæ profeſſor & typographus Regius; neque enim eo tempore munus typographicum dedignabantur celeberrimi Profeſſores. Teſtantur id adhuc Joannes Oporinus, & Fr. Raphelengius, hic Linguæ Hebrææ in Lugduno Batavâ, ille Gręcę in Academia Baſilienſi Profeſſor ſimul & Typographus. Genevę primùm, deinde Heidelbergæ Hieronymus Commelinus, vir gravis & doctus; qui non una Patrum Græcorum monumenta nobis emendatè dedit, morienſque anno 1597. eandem curam filiis quaſi hęreditario jure demandavit: alios penè infinitos taceo, pręcipuè recentiores; de quibus peculiari capite Bern. Malincrotius Diſſert. Hiſt *de Arte Typographicâ cap.* 14. p. 91.

† Lib. 33. ad an. 1559. p. 708.

Icon in R. Steph. Sub Lit. Y. II.

III. *Patrum Latinorum Editiones Frobenianæ jure merito magni æſtimantur*, utpote quæ ſummâ fide, nec minori, pro eâ ætate, venuſtate prodierunt. De Typographeio Frobeniano hęc Eraſmus *, *Officina* Frobeniana *non eſt alia vel accuratior, vel unde plus bonorum exeat codicum, præſertim qui ad ſacras pertineant literas.* Nec aliter Nicolaus Beraldus † ad Eraſmum, *Utinam, ea omnia propediem pulcherrimis Typis excuſa videre contingat, Frobenianis videlicet, quibus nihil fieri puto poſſe nitidius, elegantius, amænius.* Joannes Frobenius domo Hammelburgenſis, primus officinę conditor, typographorum, ſi non omnium, ſaltem Germanorum, facile princeps, Baſileæ lares fixit; vir inſigni probitate, fide, eruditione, induſtriâ, & in rem literariam adjuvandam ſtudio planè incredibili: nullis vigiliis, nullis laboribus, nullis denique impendiis pepercit, ut eximios autores ornaret, nitidè & fideliter ornatos in lucem emitteret. *Habuit domi*, inquit Eraſmus *, *Virum utriuſque literaturæ doctiſſimum, parique fide præditum, quod ego ſanè non in poſtremis numero.* Deſignat, opinor, hominem muneri correctorio pręfectum. Quo in loco habuit Lachnerum, ante paucos annos peſte ſublatum, ipſius Frobenii Socerum, officinæ Frobenianæ principem, cujus mortem alibi deflet Eraſmus †. Habuit adhuc filios bonis literis innutritos, quique rem paternam pro virili ſtrenuè ſatagebant. Sed ſumma officinę Frobenianæ gloria erat magnus ille Eraſmus, ſęculi ſui decus, quem ſemper patronum, ſępiùs domi ſuæ per plures menſes hoſpitem habuit Frobenius; cujus ſtupendâ planè curâ & indefeſſâ diligentiâ, Irenæi, Cypriani, Hilarii, Hieronymi, Auguſtini, aliorumque Opera undique conquiſita, accuratè recognita, bonis avibus exierunt, iteratis editionibus non ſemel ibidem repetita. Quantas hac in re difficultates, ſudores, moleſtias ſubiret Eraſmus, vel ex unica Hieronymi editione diſcas; de qua in Epiſtola ad Waramum Archiepiſcopum Cantuarienſem ait. *Unum illud, ut verè dicam & audacter, minoris arbitror Hieronymo ſuos conſtituiſſe libros conditos, quàm nobis reſtitutos, & paucioribus vigiliis apud illum natos fuiſſe, quàm apud nos renatos—Contemptis difficultatibus omnibus, Herculano quodam animo, laborioſiſſimam quidem ſed pulcherrimam adii provinciam, unus propemodum de tot mendarum portentis depugnaturus, nec enim tantundem laboris exantlatum arbitror in paucis edomandis monſtris, Herculi, quàm mihi in tollendis tot mendarum millibus.* Obiit Joannes Frobenius repentinâ paralyſi correptus anno 1527. Amico integerrimo, & tot præclaris tantorum virorum monumentis de Republica literaria optimè merito, Epitaphium poſuit Eraſmus, quod quidem hoc loco ſubjungere non pigebit,

* Ad Leon. X. li. 2. Ep. 1.

† ibid. lib. 11. Epiſt. 13.

* Li. 19. Ep. 8.

† Lib. 3. Ep. 2.

Arida Ioannis tegit hic lapis oſſa Frobeni,
Orbe viret toto, neſcia fama mori.
Moribus hanc niveis meruit ſtudiiſque juvandis:
Quæ nunc mœſta jacent orba parente ſuo.

Rettulit, ornavit veterum monumenta ſophorum,
Arte, manu, curis, ære, favore, fide.
Huic vitam in cœlis date, Numina juſta, perennem;
Per nos in terris fama perennis erit.

Aliorum potiùs commodo intentus quàm ſuo, rem literariam magis auxit quàm familiarem, ſuiſque hæredibus plus honeſtæ famæ reliquit, quàm pecuniæ. In defuncti officinam pariter ac thorum ſucceſſit Joannes Hervagius, vir bonę fidei, nec indoctus, qui in provehendis ornandiſque literis, boniſque Authoribus reſtituendis, ſi non parem, ſupparem certè, cum Frobenio curam & diligentiam adhibuit; & Eraſmo pręcipuè opem conſiliumque impendente eoſdem Patres ſedulò recenſitos, emendatiſſimè excudit, alioſque è tenebris in lucem revocavit. De editionibus Colonienſibus, Lovanienſibus, Lugdunenſibus, Antverpienſibus, Romanis, non eſt quod multis lectorem morarer, cùm cuivis notum ſit, eas fide ſaltem & emendatione infra Baſileenſes immenſâ diſtantiâ ſubſidere. Scriptores Eccleſiaſtici quos Rigaltius, Sirmondus, Garnerius, Baluzius, & noviſſimè, Monachi Benedictini, è pręlis Pariſienſibus emiſerunt, alias omnes recentiores editiones longiſſimè ſuperant.

IV. *SS. Patrum opera, quæ Græcè & Latinè Pariſienſes in lucem emiſerunt, aliis in ſuo genere palmam præripiunt.* Diu apud renaſcentis literaturæ inſtauratores imperium ſuum tenuiſſe Linguę Gręcę ſtudium, non leve inde ducitur argumentum, quòd Scriptores Gręci tunc temporis Græcè ſolummodò ederentur: Et quamvis aliter ſubinde fieri poterat, raro tamen id contigit; nec niſi vergente ad exitum ſuperiori ſęculo in uſu communi eſſe cœpit, ut Libri Gręci additâ è regione verſione Latinâ, utrâque linguâ ederentur. Frigeſcere quippe jam cœperat facundiſſimę & divinę linguę hujus cultura, neque ampliùs ſine cortice natare norant ſtudioſi. Dedignati ſunt hanc ſocordiam viri eruditi, unde Joan. Meurſius Pręfatione *ad Cecropiam ſuam*, rationem reddens, cur Autorum Gręcorum locis citatis neque ex more ſuo, neque ſponte verſionem addidiſſet, ſubdit, *Eſt enim*, inquit, *hoc ſæculi hujus vitium, an infortunium, ut cùm pauci Græcæ Linguæ ſtudioſi habeantur, inter eos plures etiam inveniantur, qui ament, magis quàm intelligant.* Hinc ſordebant penè ubique pulcherrimę licèt, Editiones Gręcę verſione Latinâ deſtitutę, quę paucos emptores, pauciores verò lectores inveniebant. Pudendum hujuſce rei exemplum nobis ſuppeditat nobiliſſima illa Chriſoſtomi Editio Saviliana, quâ nihil pulchrius, nihil perfectius Sol vidit unquam: tam immenſo ſumptu procurata, tanta fide ſtudioque caſtigata, tantis acceſſionibus ex omni penè Europâ conquiſitis aucta, tam eruditis pręfationibus, notis, cenſuris, illuſtrata, denique tam eleganti typorum venuſtate, chartæque puritate undique ornata, ut ad ſummum perfectionis apicem aſpirare videatur. Quod verò Gręce tantummodò excuſa eſſet, paucorum manibus teritur, ad blattas & tineas amandata, Gręco-Latina interea Pariſienſi in omnibus ferè Bibliothecis tam publicis, quàm privatis locum occupante. Cùm igitur animadverterent Viri docti neceſſe eſſe, ut ſtudentium ignavię, dicam an inſcitiæ? hac in parte ſubveniretur; ſedulam huic rei navabant operam. Pręclarè quidem in hoc munere ſe geſſit Hieronymus Commelinus, qui plures ex Patribus Gręcis nitori ſuo reſtitutos, Gręcè & Latinè quàm correctiſſimè nobis dedit. Verùm omnem induſtriam, ſumptumque in Græcorum Patrum operibus utroque ſermone excudendis, tum characterum pulchritudine, tum editionis perfectione, longè vicit Typographorum Pariſienſium cura & diligentia. In his familiam ducit gens *Morelliana*, quæ Carolum, Claudium, Dionyſium & forſan alios peperit. Quin & ante integrum fermè ſæculum hac in re inclareſcere cœperant; quippe Gulielmus Morellius Caletenſis, referente Thuano *, accuratâ linguæ Græcæ peritiâ inſignis, circa an. 1555. Hadriano Turnebo in Typographiæ Regiæ Græcæ cura ſucceſſit, quam cum per integrum novennium ſummâ fide ac diligentiâ adornaſſet, diem clauſit ultimum XI. Kalend. Martii 1564. Morelliis proximè accedunt *Sohnnii*, *Cramoiſii*, *Vitrii*, *Petiti* &c. His tot debemus Patres Græcos Græcè pariter ac Latinè loquentes, qui ſub auſpiciis Morellii, Frontonis Ducæi, Petavii, Valeſii, Cotelerii aliorumque præſtantium virorum elegantiſſimè prodierunt. Id ſolùm monendus Lector, poſteriores editiones Pariſienſes prioribus typorum ſaltem chartæque nitore plurimum cedere. Id quod in operibus Juſtini Martyris, Baſilii, Nazianzeni, Nyſſeni, Chryſoſtomi, &c. primo ſtatim intuitu videre eſt.

* Hiſt. lib. 16. p. 288.

V. *In diſcernendis SS. Patrum editionibus plurimum refert ſcire, quis editionis curam in ſe ſuſceperit;* cùm ex editoris fide, peritiâ, diligentiâ ipſius editionis pretium integrè dependeat. Non quidem omnes qui libris alienis in lucem edendis obſtetricantur, ſunt Eraſmi, Rhenani, Sylburgii, Elmenhorſtii, Scaligeri, Caſauboni, Goldaſti, Sirmondi, Rigaltii, Ducæi, Huetii, Garnerii, &c. Viri extra omnem controverſiam doctrinâ, & integritate venerandi. Imò nec omnes Typographi Manutiis, Frobeniis, Amerbachiis, Stephanis, Vaſcoſanis, Oporinis, Commelinis, Morelliis accedunt, & preſſo pede ſequuntur. In his reperiuntur haud pauci, qui lucro ſolùm ac quæſtui inhiantes, non rarò Scriptores Eccleſiaſticos nullâ curâ recenſitos, nullâ collatione ad Codices MSS. nedum ad priores editiones recognitos, quin & propriis (ſi Diis placet) oculis relectos & reviſos in orbem literarium protrudunt, ipſimet barbari ac ſtipites, & qui equum ab aſino vix diſcernere norunt. Alii ſunt qui typographiæ quidem

dem ſuæ curatores, ac Correctores admovent, viróſque alunt libris prælo parandis invigilaturos, ſed vili pretio conductos, ignaros nempe & ignavos Monachos, qui, levi, quod aiunt, digito, rem ſuam oſcitanter agunt, & pro uno vitio ſublato, immenſo mendarum cumulo libros augere ſolent: ut de prælis Lugdunenſibus, aliiſque nonnullis, non infimę notæ viros graviſſimè conquerentes non ſemel audivi. Sed miſſis typographis, ad alios deveniamus. Non defuerunt quovis tempore viri quidem eruditiſſimi; qui SS. Patrum operibus in lucem proferendis ſtrenuè addixerunt animum; ſed pravo fidei Pontificiæ vindicandæ zelo ducti, & immodico in hæreticos quos vocant, odio animati, Patres à ſe editos, obtorto licet collo, in partes ſuas pertrahere conabantur, & vel addendo, vel detrahendo ſententiam pro ſe dicere cogebant. Exemplo uno aut altero res fiet clarior. Extat ſub Chryſoſtomi nomine, Scriptoris certè cujuſdam non inerudi, *Opus imperfectum in Matthæum*: Homiliâ quadrageſimâ nonâ agit Autor de unica Sacræ Scripturæ adverſus traditiones, hæreſes, ſchiſmata, copiâ & Autoritate, *Nullum aliud eſſe Chriſtianorum fidei veritatem cognoſcere volentium refugium, nullam aliam poſſe eſſe veræ Chriſtianitatis probationem, nullam aliam in tantâ rerum confuſione veræ Chriſti Eccleſiæ notam; ideóque mandaſſe Dominum, ut Chriſtiani volentes firmitatem accipere fidei veræ ad nullam rem fugiant niſi ad Scripturas*; pluribus hæc, iiſque ſanè quam diſertiſſimis verbis perſequitur, & firmiſſimè aſtruit. Integrum hunc locum benè longum in Editione ſua quam adornavit Editor Pariſienſis, excuſam apud *Audoenum Parvum Pariſ.* 1557. 8°. (ut de Antvverpienſi aliiſque nonnullis nihil jam dicam) penitùs omiſit; non diffitente ipſomet Bellarmino *, *totum hunc locum tanquam ab Arianis inſertum è quibuſdam Codicibus ſuper* (lege nuper) *emendatis ſublatum eſſe.* Quin & in ipſo ſtatim operis Veſtibulo monet editor, *diligenter ab Arianorum fæcibus purgatum eſſe*; & in Præfatione, *nullum non lapidem motum eſſe, quò ſincerius hoc, ac Sordibus omnibus purgatum (ſi fieri poſſet) nitidius opus in poſterum proſtaret.* An verò quod toties objectant; hic de quo agimus locus, impietatem Arianam totus olet, legant primùm, dein judicent æqui rerum æſtimatores. Vide etiam quę hac de re notavimus in *Chryſoſtomo* ſeq. operis p. 268. Homilia XI. de vaſis ſanctificatis agens, inquit, *in quibus non eſt verum Corpus Chriſti, ſed Myſterium corporis ejus continetur*: quæ verba in hac editione fruſtra quæruntur. Homilia verò XIX. quod Autor habet, *ſacrificium panis & vini offerentem*, in hæc mutatur verba, *ſacrificium corporis & ſanguinis Chriſti offerentem.* Quoties Pamelio Antvverpienſi, & Romanis Cypriani editoribus objecerint noſtri, decantatiſſimum illum Cypriani locum ex libro *de Unitate Eccleſiæ* cap. 3. fœdiſſimè ab iis corruptum eſſe; atque hęc verba, *Chriſtum unam Cathedram conſtituiſſe; Primatum Petro datum, Eccleſiæ renititur & reſiſtit, qui Cathedram Petri ſuper quam fundata eſt Eccleſia, deſerit,* contra omnium penè codicum MSS. omnium vetuſtiſſimarum editionum fidem, in ipſum Cypriani textum intruſa eſſe. Sexcenta hujuſmodi exempla, ut Polemicos taceam, nobis dabunt, Cocus, Perkinſius, Rivetus, Hottingerus, Dallęus, & prę omnibus aliis Thomas Jameſius noſtras, Tractatu *de SS. Scripturæ, Patrum, & Conciliorum corruptione*, quem patrio Sermone evulgavit. Verùm de his mox plura.

* De verbo Dei l. 4. c. 11. p. 199.

VI. *Præcipuè cavendæ ſunt Editiones SS. Patrum, quæ iis in locis prodeunt, in quibus S. Inquiſitionis viget Officium.* In promptu ratio eſt, quod iſtiuſmodi editiones ad *Indicum Expurgatoriorum* regulas ad amuſſim recognoſcantur: neque enim in recentiorum ſcripta involare contenti, in ipſos venerandos Patres imperium, dicam an tyrannidem, exercent. Candidè hoc faſſus eſt, & miris ob id laudibus Pium V. effert † Sixtus Senenſis. *Primum toto Chriſtianorum orbe conquiri nefariæ doctrinæ libros, & publicè exuri juſſiſti. Deinde expurgari, & emaculari curaſti omnia Catholicorum Scriptorum, ac præcipuè veterum Patrum ſcripta, hæreticorum ætatis noſtræ fæcibus contaminata, & venenis infecta. Poſtremò Catalogum vel Indicem edi mandaſti Autorum, ac librorum omnium hæretici nominis, qui eſſent ab Eccleſiaſticâ Bibliothecâ arcendi, & ab omnibus Chriſtianis lectoribus abjiciendi.* Quod ut paulò clariùs conſtet, rem forſan cuivis haud ſatis notam paucis expediam. Vix caput extulerat cœpta à Luthero Religionis reformatio, cùm Leo X. gravi pœnâ vetuit, *ne quis librum aliquem imprimeret niſi priùs per S. Palatii Magiſtrum, vel diœceſis Epiſcopum, vel hæreticæ pravitatis Inquiſitorem diligenter examinaretur.* Hujus exemplum ſecuti Epiſcopi & Inquiſitores, varios librorum peſtilentium & damnandorum Indices pro ratione temporis emiſerunt. Et ut quod factum erat tueretur, Scripſit Gabriel Putherbæus *Theotimum*, ſeu *de tollendis & expungendis malis libris*, libros 3. editos *Pariſ.* 1549 8°. Verùm creſcente indies ſcriptorum hæreticorum numero, & depromptis undique ex Antiquitatis Eccleſiaſticæ armamentario telis, ſynodus Tridentina ex omnibus ferè nationibus inſignes aliquot Prælatos, & lectiſſimos quoſdam Theologos ad Indicem Librorum prohibitorum conficiendum delegit. In quo negotio cùm haud parum progreſſi eſſent, Synodus rem integram ad ſedem Apoſtolicam deferendam ſtatuit. Igitur anno 1564. Indicem à Romanis Inquiſitoribus non ita pridem confectum, & à Patribus Tridentinis approbatum recenſuit, & adjectis quibuſdam regulis autoritate ſuâ evulgavit. Eandem materiam ſub incudem poſtea revocarunt, & novis aliquot acceſſionibus auctam reconcinnârunt Pius V. Gregorius XIII. Sixtus V. Tandem anno 1595. Clemens VIII. delecto VII. Cardinalium collegio, aliiſque piis & eruditis viris in conſilium adhibitis operi colophonem addidit, adjectis non modò regulis, ſed & inſtructionibus; quarum Cap. *de Correctione librorum* Sect. I. ſtatutum eſt, ut *Epiſcopi & Inquiſitores conjunctim habeant facultatem, quoſcunque libros juxta præſcriptum hujus Indicis, etiam in locis exemptis expurgandi; hancque librorum expurgationem non niſi viris eruditione & pietate inſignibus committendam eſſe.* Sect. 2. hæc inter alia à Correctoribus expurganda decernuntur. viz. *Poſitiones hæreticæ, erroneæ, hæreſim ſapientes, ſcandaloſæ, piarum aurium offenſivæ, temerariæ &c. quæ contra Sacramentorum ritus, & ceremonias, contraque receptum uſum & conſuetudinem Romanæ Eccleſiæ*

† Epiſt. Dedicat. Biblioth. Sanctæ præfix.

novitatem aliquam inducunt; Verba item dubia & ambigua, quæ legentium animos à recto Catholicoque ſenſu ad nefarias opiniones adducere poſſunt. Et jam quidem non *prohibitorii* modò, ſed & *Expurgatorii* Indices ubique invaluerant. Primus, quòd ſciam, agmen duxit *Index Belgicus*, Philippi Hiſpaniarum Regis autoritate confectus, & cum Ariæ Montani præfatione editus *Antv.* 1571. 4°. à Junio, Pappo aliiſque, additis novis præfationibus non ſemel recuſus. Index *Luſitanicus* per Georgium Dalmidam, Archiepiſcopum Uliſponenſem prodiit *Uliſipon.* 1581. 4°. *Hiſpanicus* per Gaſparem Quirogam Cardinalem & Archiepiſcopum Toletanum, & Hiſpaniæ Inquiſitorem generalem, *Madriti* 1584. 4°. *Neapolitanus* per Gregorium Capucinum, ſub titulo *Enchiridii Eccleſiaſtici*, Venet. 1588. 8°. Denique *Romanus* per Joannem Mariam Braſichalanum, S. Palatii Magiſtrum *Romæ* 1607. 8°. ut his recentiores taceam. Tam execrandi inſtituti, in Deum hominesque, in SS. Patres, ipſamque veritatem adeò injurii, pudere non potuit primos illius architectos. Hinc ſub velo primùm, & remotis arbitris res acta eſt, paucis cognita, & intra domeſticos Cenſorum Parietes concluſa. Unde Philippi Regis diplomate, Belgico Indici præmiſſo cautum eſt, *ne Index iſte expurgatorius diſtraheretur, ſolis Cenſoribus diſtribuendus; qui ipſi privatim nulliſque conſciis apud ſe Indicem Expurgatorium habebunt, eundemque neque aliis communicabunt, neque ejus exemplum ulli dabunt; ſed tantùm id curabunt diligentiſſimè ut loca prædicta inquirant, expungant, reſtituantque.* Poſtquàm verò hujuſce Indicis exemplar in Fr. Junii manus incidiſſet, horribile ſecretum in vulgus emanavit. Et jam quo clypeo, quâ apologiâ ſe tueantur? Prodiit tandem in arenam Jacobus Gretſerus Jeſuita, qui *de jure & more prohibendi, expurgandi & abolendi libros hæreticos & noxios*, duos libros edidit *Ingolſtad.* 1603. 4°. quibus anno ſequenti duas partes *ſupplementi* vice addidit. In his omnibus non ſine præclaro quidem eruditionis apparatu, ſed fide & ingenio planè Jeſuitico, id eſt, vafro ſubdoloque, cauſam ſuam agit. Fatetur † Proteſtantes hunc Indicem in ore ſemper habere, Catholiciſque ſummi ſceleris loco objicere, quem nihilominus defendit veluti laude dignum, ejuſque autores & executores tanquam de Mortalibus optimè meritos. Et alibi †, *Jus hoc ſemper & eſt, & fuit, penès Eccleſiam, ut quæ gregi detrimentum afferunt, ſolicitè amoliatur, & ſi integrum librum proſcribere fas eſt, fas etiam erit proſcribere partem libri, ſeu magnam, ſeu parvam; eum exſcindendo, delendo, obliterando, vel ſimpliciter omittendo, idque ob lectoris utilitatem.* Quò verò objectionem omnium graviſſimam ſpecioſiùs amoliretur, diſertè negat vel Patres à ſe eſſe purgatos, vel id Indicum Autores voluiſſe. *Impudenter*, inquit †, *mentiuntur, quoties affirmant quidquam in veterum Patrum libris, à nobis deleri, aut ut deleatur, ab Indice Expurgatorio præſcribi? Nihil delemus in Patribus, nihil obliteramus.* —— * *Nomina vel unum librum unius ex prædictis patribus, qui in ullo Indice prohibitorio vel expurgatorio interdicatur. Non Auguſtinus, non Cyprianus, non Chryſoſtomus, non Cyrillus*, &c. —— † *Neque enim Belgicus, aut quivis alius Index eo fine conſcriptus eſt, ut Patrum monumentis emaculandis corrigendiſque inſerviat; quod ſuprà etiam teſtati ſumus, & res ſatis ex ipſo Indice liquet.* Ain' verò bone Gretſere? age, an ita ſit, pauliſper experiamur: Chryſoſtomus * Homil. IV. *de Lazaro*, hæc habet, μὴ γὰρ ἀνθρώπῳ λέγεις ἵνα ὀνειδίσῃ σε, μὴ γὰρ τῷ συνδούλῳ ὁμολογεῖς ἵνα ἐκπομπεύσῃ, τῷ κηδεμόνι, τῷ φιλανθρώπῳ, τῷ ἰατρῷ τὰ τραῦμα ἐπιδεικνύεις, *Non enim peccata homini dicis, ut te probro afficiat; non enim conſervo confiteris, ut in publicum proferat, immò verò ei qui Dominus eſt, ei qui tui curam gerit, ei qui humanus eſt, ei qui Medicus eſt oſtendas vulnera.* Et tamen ex Indice Chryſoſtomiano hæc verba ab Indice Hiſpanico expungenda curantur. *Deleantur*, inquit, *hæc verba, Confitenda Deo peccata non homini.* Οὐκ εἶπεν ἐπὶ τῷ Πέτρῳ, inquit idem Chryſoſtomus *, οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ, ἀλλ' ἐπὶ τὴν πίστιν, τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ ᾠκοδόμησε——τί ἐστιν ἐπὶ τῇ πέτρᾳ, ὁμολογίᾳ ἐπὶ τοῖς ῥήμασιν. *Super hanc Petram, non dixit* ſuper Petrum, *non enim ſuper hominem, ſed ſuper fidem ædificavit Eccleſiam ſuam: quid eſt* ſuper Petram, *hoc ſuper confeſſionem, ſuper ſermones pietatis.* Index Expurgatorius ad hunc locum in Indice Chryſoſtomi; *Deleantur hæc verba, Eccleſia non ſuper hominem, ſed ſuper fidem ædificatur.* Auguſtinus * de Euchariſtia diſertè dicit, *Non enim Dominus dubitavit dicere, Hoc eſt Corpus meum, cùm ſignum daret Corporis ſui.* Et tamen ex Auguſtini Indice hæc verba delenda volunt Indicis Sandovaliani curatores, *Chriſtus dedit ſignum Corporis ſui.* Athanaſius † de cultu divino κτίσματι γὰρ κτίσμα οὐ προσκυνεῖ, ἀλλὰ δοῦλος δεσπότην, καὶ κτίσμα Θεόν——μόνου Θεοῦ ἐστὶ μόνον τὸ προσκυνεῖσθαι. *Creatura Creaturam non adorat, ſed ſervus Dominum, & Creatura deum:*—— *quocirca ſolius Dei eſt adorari.* Et tamen ex ejus Indice hæc verba eximit idem Index Hiſpanicus, *Adorari ſolius Dei eſt.* Eadem ferè habet Epiphanius *, ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία οὐ κτίσμα προσκυνεῖ, *ſancta Dei Eccleſia Creaturam non adorat.* Nihilominus ex annotationibus hæc verba loco ſubmovent boni Cenſores, *Creaturam non adorari.* Hilarius in Matthæum *, *Alienis operibus ac meritis nemo adjuvandus, quia unicuique lampadi ſuæ emere oleum ſit neceſſe.* Hæc ex Indice deleri jubent his verbis *alienis meritis, & operibus nemo juvatur.* His & ſexcentis hujuſmodi locis à nobis objectis σοφὸν hoc φάρμακον promptè adhibet Gretſerus, Indices Patrum Operibus apponi ſolitos, ſolummodò eſſe recentiorum Commenta. Miſerum mehercle effugium! An non enim hi Patrum Indices à Viris Catholicis & eruditiſſimis ut plurimùm confecti ſint? an non idem utrobique ſenſus? eadem ubique verba reperiantur? Cùm igitur hoc cuniculo ſe nequaquam elapſurum eſſe animadverteret, ad aliud non minùs infirmum confugit, nempe juxta vetus verbum, *ſæpe idem, cùm ab iiſdem dicitur non eſſe idem.* Dicta Patrum cùm ab hæreticis uſurpantur, eadem eſſe poſſe ſi verba ſpectes, at longè diverſa ſi ſenſum & mentem. Quaſi verò tam immanis ſit differentia, ut quod in textu ſit orthodoxum, in Indice ſit hæreticum. Cùm eadem ſententia nullo affecto ſenſu, nullo gloſſemate detorta, iiſdem verbis, penè totidem ſyllabis utrobique habeatur: Quid facies huic hominum generi? *quo teneas nodo?* Miſeret me planè illorum, qui ea effutire coguntur, non quæ vera ſunt, neque quæ ipſimet fortaſſe ſentiunt,

† Lib. 1. c. 1. p. 2.

† Lib. 2. c. 10. p. 329.

† Lib. 1. c. 1. p. 14.

* Lib. 2. c. 7. p. 298.

† Ibid. c. 10. p. 314.

* Tom. 5. p. 87. Edit. Paril. Motel.

* Serm. de Pentecoſt. Tom. 6 p. 235.

* Cont. Adim. c. 12. Tom. 6. col. 187.

† Contra Arian. Orat. 3. p. 204.

* Hæreſ. 69. n. 36. p. 759.

* Can. 27. Col. 521.

ſed

ſed quæ pravæ cauſæ vindicandæ neceſſitas extorquere ſolet.

Sed miſſis Indicibus, ad ipſos Patres accedamus; quorum germano textui non pepercerunt, nec ab ipſiſſimis illorum verbis violentas manus abſtinuerunt. Inſpiciatur Index Hiſpanicus pag. 62. videbis dominos Inquiſitores in Cyrillum Alexandrinum hanc ſententiam ferentes, *ex D. Cyrilli Commentariis in Eſaiam, Laurentio Humphredo interprete, cap. 1. ex textu deleantur illa verba, Fidei autem gratiam cum his qui valde inquinati ſunt*, &c. cap. 51. *in fine deleantur, ex textu illa verba, Sed ubi non haberent Dei timorem in ſeipſis, nec Ieſum per fidem incolam reciperent, habitat enim in cordibus noſtris per fidem, ſicut, ſcriptum eſt.* Ad hæc Gretſerus *, Gloſſemata, *inquit*, ab hæreticis Cyrillo aſſuta, Scholia, maleferiatorum annotamenta, & interpretamenta expungenda ſunt, & inducenda. Quin & præcedentibus verbis quaſi jam victoriam reportaſſet canit Triumphum. *Sed tu*, inquit ad Junium, *ſi mendax non es, oſtende ullum indicem expurgatorium, qui aliquid, quod ad ipſum & genuinum Cyrilli contextum pertineat, obliterari præcipiat*. An igitur hæc Cyrilli non ſint? conferantur, obſecro, cum Græcis Latina. Videbis adeò eſſe accuratè & fideliter verſa, ut in omnibus ferè Pontificiorum editionibus, etiam in noviſſimâ illâ Græco latinâ *Pariſ.* 1638. totidem verbis hodiè reperiantur. Videatur quid notet Index p. 74. de ejuſdem libro *adverſus Anthropomorphitas*? quid de Eucherii Commentariis *in Geneſim*: quid Index Romanus de Gelaſii libro *de duabus in Chriſto naturis* p. 146. mitto infinita ubivis obvia: Quin & Jameſius noſter non modò per totum *de Corruptione Patrum* Librum id egerit, ſed & parti IV. attexuit Catalogum CCCXIII. Scriptorum Eccleſiaſticorum, partim veterum, partim recentiorum, quorum libri, vel ab Indicibus Expurgatoriis prohibentur, vel expurgari jubentur. vel iniquâ denique cenſurâ notantur. Non hic commemoro Antonii Magni, Fortunati, Bertrami aliorumque plurium integros libros ab Indice prohibitos. Occaſione quidem libelli Bertramiani, juxta judicium Univerſitatis Duacenſis ingenuè fatentur Cenſores Belgici, *ſe in Catholicis veteribus plurimos ferre errores, extenuare, excuſare, excogitato commento perſæpe negare, & commodum iis ſenſum affingere, dum opponuntur in diſputationibus, aut conflictionibus cum adverſariis.* Quis non exclamabit, *Magna eſt veritas, & prævalebit.* Reſtat denique ut videamus, an ad Codices quoque MSS. ſeſe extendat hoc purgandi privilegium? & ita quidem ex † Poſſevino colligi poteſt; dum enim monet potiſſimum cavendum eſſe, ne Libri MSS. qui ab Eccleſia non permittuntur, unicuique pateant, mox ſubdit, *Ad iſtos enim quoque purgatio pertinet.* Et hac occaſione liceat mihi notare quod retulit olim Jameſius noſtras, in Bibliothecâ Vaticanâ non paucos pingendi artifices quotidie ali; quorum erat, Conciliorum Acta, & Antiquorum Patrum opera exſcribere, idque literis, vetuſtiſſimos Codices, quantum fieri poterat, imitantibus. Quâ mente id factum fuerit, ipſi norunt: certè rem ipſam ſe accepiſſe teſtatur ex ore nobiliſſimi cujuſdam Angli, qui in Bibliothecâ Vaticanâ hæc propriis oculis luſtraverat, & ad fidem ſacramento ſuo roborandam ſe ſponte obtulit. Sed quicquid de Codicibus MSS. fiat, certiſſimum eſt Typographiam in Palatio Vaticano dudum erectam eſſe, tanquam veritatis Orthodoxæ non ſolùm tuendę, verùm propagandæ arcem munitiſſimam. Ex eaque proditura (ita enim nobis ſpondent †) emendatiſſima SS. Patrum monumenta, priſtino ſuo ſplendori reſtituta. Ex hac typographiâ Cypriani, Ambroſii, Gregorii M. Opera, ut alia taceam, nobis dederunt. In quibus plurima adjecta, plurima abſciſſa, omnia emendata, expurgata, reſtituta eſſe ipſimet non diffitentur Editores. Quantâ negligentiâ, ſeu potiùs fraude, Cyprianum tractarint, per ſingulas ferè paginas notat ipſemet Pamelius. In Ambroſio, Epiſtolarum & Sermonum ordinem miſerè turbarunt; Inſcriptiones & Titulos mutarunt; plures Tractatus, Epiſtolas, Sermones nunquam antea typis datos addiderunt, ne nominatis quidem Codicibus MSS. unde eos deprompſerint. In operibus Gregorii M. ne alia notem, præter expoſitiones *in Libros Regum & Pſalmos* à nullo veterum memoratas, nullis Codd. MSS. ſatis munitas, pluſquam CXL. Epiſtolas inſeruerunt: quæ in omnibus noſtris Codicibus deſiderantur, teſte Jameſio, qui de Gregorii editionibus, earumque cum antiquis exemplaribus MSS. collatione, copioſè agit in *Vindiciis Gregorianis*, Genevę 1625. 4°. Et ne infinitus ſim, prodierunt Auguſtini Opera *Venet.* 1584. x. Tom. 4°. Quid in hac Editione prætiterint boni Editores, in ipſâ ſtatim operis fronte ingenuè nos docent. *In quo præter locorum multorum reſtitutionem ſecundùm collationem vetuſtiorum exemplarium, curavimus*, inquiunt, *removeri ea omnia, quæ fidelium mentes hæreticâ prævitate poſſent inficere, aut à Catholicâ, & Orthodoxâ fide deviare.* Vt, proinde hæ ſimileſve editiones, non ſine ſumma cautela, ſtudioſorum manibus terendæ ſint.

*Lib 2. c. 17. p. 305.

† Biblioth. ſelect. lib. 1. c. 42. p. 38.

† Vid. Præf. ad Greg. M. tom. 1. & 5. Rom. 1588.

SECTIO VI.

Libri ad Eccleſiaſticæ Antiquitatis ſtudium manuductorii.

NON hic mihi tantum arrogo, ut de rei Eccleſiaſticæ ſtudio leges & methodum aliis præſcribam. Abſit; novi meo memet metiri modulo. Tantùm Mercurialis ſtatuæ vice fungar, intento in optimos vię duces digito, qui junioribus ad vetuſtiora tempora tendentibus viam præmonſtrare, ac præmunire poſſint. Hi ſunt vel veteres, vel recentiores: ex utriſque, qui ingenti ubivis numero proſtant, nonniſi paucos, eoſque ſelectiores dabo. Ex antiquis duos ſolummodò, ſed magni nominis, viros in medium adducam; *Hieronimum* in Latinis, in Græcis *Photium*. Hieronymus omnis politioris pariter ac reconditioris literaturę apparatu inſtructiſſimus, in ſacris & Eccleſiaſticis primas tenuit. De ſcriptis Scriptoribuſque Eccleſiaſticis paſſim agit tum in epiſtolis, ſpeciatim in Epiſtolâ ad Magnum Oratorem,

tum

rum præfationibus ad Commentarios in S. Scripturam; ex profeſſo verò in libro *de Scriptoribus Eccleſiaſticis*, cujus priorem partem ex Euſebii Hiſtoriâ deprompſit, poſteriorem, quę ſeculum quartum ad annum uſque CCCXCII. complectitur, proprio Marte & penè ex propria ſcientia, addidit. In hoc opere Scriptores, quotquot reperire potuit, recenſuit, ſcripta enumeravit, & pręclaram de iis cenſuram ſępenumerò ſubjecit. Photium, quo doctiorem forſan nuſquam tulit ingeniorum ferax Gręcia, egregiè commendant ingenium ad omnia natum, judicium ſolidum, ſummum acumen, infinita lectio, incredibilis diligentia; omnia penè reipublicę munera obierat, omnia Eccleſię monumenta perveſtigarat; in unicâ, quam habemus hodiè Bibliothecâ CCLXXX. ferè Scriptores, majorem partem Eccleſiaſticos ſiſtit, diligenter à ſe lectos, recenſitos, excerptos; deque eorum libris, argumentis, ſtylo, fide & auctoritate accuratum, ſi quis unquam alius, judicium tulit. His ſubnecti, ſi non potiùs præmitti, debent Hiſtorię Eccleſiaſticæ conditores, Euſebius, à Chriſto nato ad annum CCCXXV. à Rufino ad an. CCCXV. continuatus; & qui Euſebium excipiunt Socrates, Sozomenus, Theodoritus, ab exorto Ario uſque ad annum circiter CCCCXXXIX. Hos ſecuti Philoſtorgius, Euagrius, Theodorus Lector, Hiſtoria Tripartita ex Sozomeno, Socrate, & Theodorito, ab Epiphanio ſcholaſtico Latinè verſa, à Caſſiodoro in compendium redacta. His longo, ſed proximus intervallo Nicephorus Calliſtus, à nato Chriſto ad annum uſque DCXXV. qui etſi fabulis ubique & ineptiis ſcateat, haud pœnitendos tamen meliori ſęculi pannos Hiſtoriæ ſuę Eccleſiaſticę non raro admiſcuit.

Recentiorum ἱστοριῶν duas conſtituo claſſes, Generalem & Specialem. Ad generalem Claſſem referuntur 1°. *Hiſtorici Eccleſiaſtici*, qui Eccleſię Chriſtianę quovis ſeculo ſtatum nobis ob oculos ponunt. In his primum locum merentur Centuriatores Magdeburgenſes, qui incredibili planè diligentiâ ad quodvis ſeculum, immenſam rerum Eccleſiaſticarum materiam congeſſerunt, & in propria capita non inconcinno ordine diſtribuerunt; quibus plurimi defectus, errores plures condonari debent, qui primi hâc in parte glaciem fregerint, & ſemitâ hactenus non tritâ, non tentatâ inſtiterunt. Centuriatorum Hiſtoriam Lucas Oſiander VVirtembergenſis ineunte hoc ſęculo in Epitomen redegit. Illuſtriſſimus Annalium Eccleſiaſticorum parens, Cardinalis *Baronius* XII. ingentes Hiſtorię Eccleſiaſticæ Tomos pectore adamantino, & labore penè ſuprà vires humanas, conſcripſit. Immenſum planè, ſed & triginta annorum opus, non niſi poſt Hiſtoriam Eccleſiaſticam ſepties in Oratorio, ſingulis quippe quinquenniis repetitam, randem inchoatum: integrum ſuâ ipſius manu, nullâ Amanuenſium operâ ſuppetias ferente
* Hier. Barnab. De Vit. Baron. lib. I. c. 19. p. 41. (ita quidem fidem nobis facit Vitę illius * Auctor) ſcriptum, & inter quotidiana curę Parochialis munera, inter frequentes confeſſiones audiendi, concionandi, domeſticiſque congregationis ſuę rebus proſpiciendi partes, ne alias occupationes, alia ejus ſcripta commemorem, ad umbilicum perductum. In hoc opere pręclarè quidem de Antiquitate Eccleſiaſticâ meruit (me certè ex eo non parùm profeciſſe, haud invitus agnoſco) longè majorem gloriam reportaturus, ſi non omnes ſudores, omnes ingenii & eruditionis nervos ad hunc unicum ſcopum retuliſſet, ut Majeſtatis Pontificię Pomœria dilataret, ejuſque dignitatem & autoritatem non modò ſupra Eccleſiaſtica, ſed & ſupra Regia & Imperialia jura, omneque ſupereminens faſtigium, idque non raro ex Apocryphis, ſuppoſititiis, inſulſis & futilibus admodum ſcriptoribus, quoquo modo eveheret & ſtabiliret. Ut de opere tunc ſolùm incœpto, rectè olim notavit Petrus Pithœus [referente Caſaubono] quod *non Annales Eccleſiaſtici, ſed de Poteſtate Papæ* potiùs dicendi eſſent. Certè Baronium haud aliud in animo habuiſſe, quàm ut contra ſui temporis novatores, i.e.
* Epiſt. ded. ad Sixt. V. præfix to. I. † Vit. Baron. lib. c. 18 19. Magdeburgenſes, *pro ſacrarum traditionum antiquitate, & conſervandâ Eccleſiæ Romanæ Catholicæ poteſtate decertaret*, nec ipſemet *, nec Hieronymus Barnabęus † diffitentur. Baronii Annales, ab Anno MCXCVIII. in quem deſinebant, continuarunt Abrahamus Bzovius, Odoricus Rainaldus, denique in Gallia Henricus Spondanus, qui etſi reliquis mole cedat, fide tamen, diligentiâ, atque judicio accuratiori longè ſuperat. His adjungantur Caſauboni *de Rebus Sacris & Eccleſiaſticis Exercitationes ad Baronium*, Lond. 1614. f. Rich Montacutii *Eccleſiaſticarum Exercitationum Analecta* Lond. 1622. f. quę poſtea aucta & recognita ſub titulo *Apparatus ad Origines Eccleſiaſticas* prodierunt, *Oxon.* 1635. f. Ejuſdem *de Originibus Eccleſiaſticis commentationum pars prior & poſterior*, Lond. 1636. 1640. f. Item *Diatriba* ejus adversùs Bulingerum ut Roſvveydi, Capelli, Eudęmon-Joannis, Prideauxii, Bulengeri, aliorumque ſcripta hûc ſpectantia, prętermittam. Inter Hiſtorię Eccleſiaſticę compendia eminent Gabrielis Biſciolæ *Epiſtome* x. *Tomorum Annalium Baronii* Lugduni & Vener. 1612. II. Tom. 4°. Joannis Micrelii *Syntagma Hiſtoriarum Eccleſiæ*. cum continuatione Dan. Harmaccii, *Lipſiæ* 1679. 4°. Hieronymi Kromaieri, *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Centuriæ* XVI. Lipſiæ 1666. 4°. J H. Hottingeri *Hiſtoria Eccleſiaſtica Novi Teſtamenti*, prodiit *Tiguri* IX. Vol. ab ann. 1651. uſque ad an. 1667. quo vivere deſiit 80. Frid. Spanhemii *Introductio ad Chronologiam & Hiſtoriam Sacram Chriſtianam* Tom. I. *Lugd. Bat.* 1683. Tom. II. ibidem 1687. 4°. reliquos ſuo tempore expectamus.

2. *Conciliorum editores*, Jacobus Merlinus II. Tom. *Pariſ.* 1535. 8°. Petri Crabbe II. Tom. *Colon.* 1538. 1551. f. Barth. Caranza in *Summâ Conciliorum*, Pariſ. 1624. 12°. *Duac.* 1659. 8°. Laur. Surius IV. Tom. *Colon.* 1627. f. Dominic. Nicolinus V. Tom. *Venet.* 1585. f. Concilia generalia IV. Tom *Rom.* 1608. f Sev. Binnius IV. Tom. *Colon.* 1606. 1618. x. vol. *Pariſ.* 1636. f. Fr. Longus à Coriolano in *Summâ Conciliorum omnium* cum Annot. *Antv.* 1623. f. Labbeus & Coſſartius (ut Editionem Regiam Luparcam jam mittam) unà cum duplici apparatu *Pariſ.* 1672. XVIII. Vol. fol. *Pandecta Canonum, Apoſtolorum & Conciliorum ab Ec-*

Digitized by Google

ab Eccleſiâ Græcâ receptorum Gr.Lat.cum annotationibus Guilielm.Beveregii,*Oxon.*1672.II.Vol.f. Ruelii & Hartmanni *Hiſtoria Conciliorum Eccleſiaſtica* ad annum uſque 1661. *Norimb.* 1675.IV.Vol.4°.Concilia *Britannica* per Spelmannum II. Vol. *Lond.* 1639. 1664. *Hiſpanica* per Garciam Loaiſam, *Madriti* 1595.*Gallica* per Sirmondum III.Tom.1629.f.*Narbonenſia* per Baluzium, *Pariſ.*1668. 8°. Huc etiam referri poſſunt Ph.Labbei *Synopſis Conciliorum*,Pariſ.1661.4°.Et Conciliorum Tomis præfixa:David Chytræi *Catalogus Conciliorum* Onomaſtico ejus Theologico ſubjectus, & à Pappo ad calcem *Synodici* additus, *Argentor.* 1601.4°.Caſp.Heuniſchii *Chronologia Conciliorum ſex Oecumenicorum*, Rotenburg. 1677.

3. Qui de Veteris Eccleſiæ *Symbolis* egerunt, Joannes Voſſius Diſſert. de 3. *Symbolis*, Amſtelodami 1642. & 1662. 4°. Jac. Uſſerii Armachani *De Rom.Eccleſiæ ſymbolo Apoſtolico veteri, aliiſque fidei formulis Diatriba*,Lond.1647.*Oxon.*1660.4°.Ægid.Strauchii *Hiſtoria Symboli Apoſtolici*,Wittemb.1668.4°.

4. *De Pontificibus Romanis* agunt præter veteres, Anaſtaſium, Luitprandum, &c. *Bartholomæus Platina*, Colon. 1610.4°.& alibi ſæpè.Joannes Stella *de Vitis Summorum Pontificum*,Baſil. 1507. Onuphrius Panvinius in *Epitome Pontificum Romanorum*,Venet. 1557.f.*Colon.* 1624.4°. Papirius Maſſonus, ſcriptor admodùm accuratus & eruditus, *de Vitis Pontificum Romanorum*, Pariſ. 1586. 4°. Dan. Papebrochii *Conatus Chronico-Hiſtoricus ad Catalogum Romanorum Pontificum*, elegantiſſimis figuris exornatus, tum ſeparatim, tum ante Tom. IV. Sanctorum Maii, *Ant.* 1685.f.Ludovici Jacob à S. Carolo, *Bibliotheca Pontificia* Libris II. diſtincta.In primo agitur de ipſis Pontificibus ordine alphabetico. In ſecundo de omnibus Autoribus qui cùm in generali tum in particulari eorum vitas & laudes, præcellentiam autoritatemve, poſteritati conſecrârunt, *Lugd.* 1643.4°. adeò ut hac de re plura dicere ſuperſedeo.

5. *Perſecutiones Eccleſiæ Primitivæ* nobis depingunt præter Hiſtoricos, Joannes Meiſnerus *de Perſecutionibus & Martyriis Chriſtianorum veterum*, Wittemberg. 1654. 4°. Chriſtian. Kortholtius Tract. *de Perſecutionibus Eccleſiæ Primitivæ ſub Imperatoribus Ethnicis, deque veterum Chriſtianorum cruciatibus*, Jenæ 1660. 8°. Antonius Gallonius libro *de SS. Martyrum cruciatibus*, figuris elegantiſſimis illuſtrato, *Colon.* 1602.8°. *Antv.* 1668. 12°. His accenſenda ſunt *Martyrologia* Hieronymi,Bedæ,Flori,VVandelberti, Rabani, Uſuardi, Adonis Vienenſis, Notkeri, de quibus omnibus agit M. Frid Beckius Commentr. *ad Martyrologium Eccleſiæ Germanicæ pervetuſtum* à ſe nuper editum cap. 2. *Auguſt. Vindel.* 1687. 4°.Martyrologia *Romanum, Gallicanum, Hiſpanicum,* &c. ſatis nota ſciens prætereo.

6. *Hæreſes* in Eccleſia Veteri exortas paſſim notant Hiſtorici Eccleſiaſtici. Seorſim deſcribunt Irenæus, Tertullianus, Epiphanius, Philaſtrius, Auguſtinus, Auctor ſub nomine *Prædeſtinati* à Sirmondo editus [de quo, ejuſque variis editionibus ſub Primaſio egimus] Theodoritus, Damaſcenus, Nicetas Choniates. Ex recentioribus id ex profeſſo agunt Bernardus Lutzenburgius in *Catalogo Hæreticorum* 1523.8°.Alfonſus à Caſtro lib.14.*contra hæreſes*, inter ejus opera; & ſeorſim *Colon.* 1549. f.*Antverp.*1565.Gabriel Prateolus,*de Vitis,Sectis & Dogmatibus omnium hæreticorum*,Colon.1569.f.Theodorus Petræus in *Catalogo Hæreticorum à Chriſto nato ad ſua tempora*, Colon. 1629. Dan.Crameri *Arbor hæreticæ Conſanguinitatis*,Argentin. 1623. 4°.Laurent. Lælii *Index Hæreſeωn*, Francof. 1614. 8°.Joannes Pontanus in *Catalogo Hæreticorum tam veterum,quàm recentiorum*, Methodo Alphabeticâ, *Francof.* 1615. 12°. His tamen aliiſque plurimis, qui addi poterant, non obſtantibus, Opus accuratum de Hæreticis præcipuè antiquis, deque eorum ortu,progreſſu,affinitate,dogmatibus,duratione,meritò adhuc inter deſiderata habendum eſt.Nos in ſequenti opere aliquid hac in parte, etſi non ſatis pro argumenti copia & dignitate, conati ſumus.

7. *Ritus & Ceremonias Eccleſiaſticas* exponunt Scriptores de divinis Eccleſiæ Catholicæ Officiis, *Ordo Romanus, Iſidorus, Alcuinus, Amalarius, Rabanus Maurus*,&c. quos in unum corpus collegit, ediditque Melchior Hittorpius, *Pariſ.* 1610.f.ac proinde in Bibliotheca Patrum haberi ſolent,Guil. Durantus in *Rationali Divinorum Officiorum*, Lugd. 1592.8°. Stephanus Durandus de *Ritibus Catholicæ Eccleſiæ*,lib. 3. *Rom.* 1591. *Colon.* 1592. *Lugd.* 1606.*Pariſ.* 1631. 8°. Bartholomæus Gavantus in *Theſauro Sacrorum Rituum* II. Tom. *Rom.* 1628. *Antv.* 1634. *Lugd.* 1664. 4°. J. Bapt. Caſalius *de Veteribus ſacris Chriſtianorum ritibus*, Rom. 1647. f. Gabriel Albaſpinæus *de Veteribus Eccleſiæ Ritibus* obſervationum lib. 2. *Pariſ.* 1623. 4°. *Helmſtad.* 1672. 4°. & in noviſſima Optati Editione *Pariſ.* 1679. f.

8. *Veteris Monachiſmi* ſtatum exhibent pro re nata ex antiquis, Socrates, Sozomenus; datâ operâ Theodoritus *in Hiſtoriâ Religioſâ*, Palladius in *Hiſtoriâ Lauſiacâ*, Caſſianus in *Inſtitutis Cœnobiorum*, & *Collat. Patrum*, Joan. Climacus in *Prato ſpirituali*, &c. Ex modernis Rod. Hoſpinianus, *de Origine & Progreſſu Monachatûs, ac Ordinum Monaſticorum* lib. VI. *Tiguri* 1588. & 1609. f. Fr. Modii *Ordinis Eccleſiaſtici Origo, Progreſſus, & veſtitûs ratio*, Francofurt. 1614. 8°. Joan.Creccelii *Collectanea ex Hiſtoriis de Origine & Fundatione, omnium ferè Monaſticorum Ordinum*, figuris ornata, *Francofurt.* 1614. 4°. Laur. Landmeter *de Vetere Clerico Monacho* lib. III. *Antv.* 1635. 4°. Ant. Dadini Alteſerræ *Aſceticωn*, ſive *Originum Rei Monaſticæ* libri X. *Pariſ.* 1674. 4°.

9. *Chronologiam*

9. *Chronologiam Eccleſiaſticam* te docebunt Euſebius, Hieronymus, Proſper, &c. Dion. Petavius *de doctrina temporum*, 2. Tom. *Pariſ.* 1627. f. & in *Rationario Temporum* Pariſ. 1634. 1636. 1652. 8°. Mogunt. 1646. 8°. J. Ricciolus in *Chronologia Reformata*, Bonon. 1669. fol. Philippi Labbei & Ph. Brietii *Chronologia Hiſtorica & Technica* Pariſ. 1670. v. vol. fol. Ph. Brietii *Annales Mundi*, ſive *Chronicon Univerſale, ab orbe condito ad annum Chriſti* 1660. 3. vol. *Pariſ.* 1662. 12°. Ægid. Bucherii *de Doctrina temporum Commentarius in Antiquos Canonum Paſchalium ſcriptores* Antv. 1634. f. Caſp. Heuniſchii *ætates Patrum præcipuorum ex certis fundamentis Hiſtoricis & Chronologicis accuratè demonſtrata*, Rotenburg. 1677. 8°.

10. Eccleſiæ Veteris *Geographiam Sacram* optimè delineabunt Leonis Sapientis Imperatoris *Notitia Epiſcopatuum*, Græcè & Lat. à Cl. Beveregio edita. Annot. ad Can. p. 135. & Διατυπώσεις, quæ in Leunclavii *Iure Græco Romano* non ſemel exhibentur. Pleniùs Aub. Miræus in *Notitia Epiſcopatuum Orbis Chriſtiani* cum notis, *Pariſ.* 1610. *Francofurt.* 1614. *Lugdun.* 1620. 8°. Auguſtinus Lubinus in Comment *ad Martyrologium Romanum*, notis tabuliſque Geographicis & Hiſtoricis explicatum, *Pariſ.* 1661. 4°. Frid. Spanhemius in *Introductione ad Geographiam Sacram & Eccleſiaſticam*, Lugd. Bat. 1679. 8°. qui longè uberius hac de re opus pollicitus eſt, quod utinam tandem publico non invideat. Omnibus hactenus hâc in re palmam præripuit Carolus à S. Paulo, Abbas Fulienſis, *in Geographâ Sacrâ*, ſeu *Notitiâ Antiquâ Epiſcopatuum Eccleſiæ Univerſæ*, unà cum Tabulis Geographicis ad Eccleſiæ Chriſtianæ ſtatum accuratè concinnatis, *Pariſ.* 1641. f. Huc etiam faciet P. Joſ. Cantelii *Metropolitanarum Urbium Hiſtoria Sacra & Civilis*; cujus Tomus primus prodiit *Pariſ.* 1684. 4°.

11. In ſubſidium etiam vocandi ſunt *Lexicographi Eccleſiaſtici*, qui voces & phraſeologias, Eccleſiæ ſcriptoribus peculiares, vel magis proprias luculenter explicant. Præſtitit aliquid hâc in parte Lud. de la Cerda in *Adverſariis*; aliquid Navarinus in *Electis Sacro prophanis*; ex profeſſo magis J. H. Alſtedius in *Paratitlis Theologicis*, Francofurt. 1626. 4°. Joſua Arndius in *Lexico Antiquitatum Eccleſiaſticarum*, Gripſvvald. 1669. 4°. Petrus Creſpetius in *ſummâ Eccleſiaſtica diſciplina* alphabeticè diſpoſitâ, *Lugd.* 1628. f. Dominicus & Carolus Macri in *Hiero-Lexico*, primò linguâ Italicâ, titulo *Notizia de' Vocaboli Eccleſiaſtici*, *Rom.* 1650. 4°. Deinde in immenſum aucto, & Latinè evulgato *Rom.* 1677. f. Sed omnium hâc in parte induſtriam vicit, ſingularis Jo. Caſpari Suiceri labor, qui *Theſaurum Eccleſiaſticum* è Patribus Græcis ordine alphabetico concinnatum, viginti annorum opus in lucem emiſit, *Amſtelod.* 1682. II. Vol. fol. Notandum, hos omnes, non nuda vocabula, phraſiumque etymologias & origines; ſed & ritus, cæremonias, dogmata, hæreſes & hujuſmodi alia liquidò exponere. In hunc etiam cenſum veniunt Henrici Spelmanni *Gloſſarium Archaiologicum. Latino-Barbarum* London. 1664. f. Caroli du Freſne *Gloſſarium ad Scriptores mediæ & infimæ Latinitatis*, 3. vol. *Pariſ.* 1678. f. Verùm, qui de hujuſcemodi rebus agunt, ſcriptorum, quis erit finis? In genere igitur ad antiquitates Eccleſiæ illuſtrandas haud parum conferent *Centuriæ Magdeburgenſes*, Hottingeri, & Spanhemii *Hiſtoria Eccleſiaſticæ* ſupra recenſitæ, Hornbeckii *vetera & nova*, Ultraj. 1672. 4°. J. Conr. Danhavveri *Chriſteis, triſecularem Eccleſiæ ſortem à Chriſto in cælos ſublimato, uſque ad Conſtant. M. exhibens*, Argentor. 1646. 4°. Balt. Bebelii *Antiquitates Evangelicæ & Iudaicæ* Argent. 1673. 4°. ejuſdem *Antiquitates Eccleſiæ trium priorum ſæculorum*, ibidem 1669. 4°. Tomus alter ibid. 1679. 4°. Joſ. Queſnelii *diſſertationes ad Leonem* M. Paris. 1675. 4°. Garnerii *Diſſertationes* ad Marium Mercatorem, Theodoritum, Liberatum, Librum Diurnum, *&c.* L. Eli. du Pin *Diſſertationes Hiſtoricæ de antiqua Eccleſiæ diſciplina*, Pariſ. 1686. 4°. Qui ære & otio abundant, non inutiliter conſulere poſſunt Natalis Alexandri ex Ordine Prædic. *diſſertationes ad ſelecta Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Capita*: immenſum opus, XXII. Volumina in 8°. complectens, quæ ab anno MDCLXXVI. *Pariſiis* prodierunt. Quid in opere tam laborioſo præſtiterit indefeſſus Monachus, penès alios ſit judicium; fateor me, excepto Tomo primo, hactenus non percurriſſe. Deniq; cùm plura non capit inſtituti noſtri ratio, unicum adhuc Lectori Scriptorem commendabo. Is eſt Joan. Forbeſius Scoto Britannus, qui *Inſtructiones Hiſtorico Theologicas* de Doctrinâ Chriſtianâ & vario rerum ſtatu, ortiſque erroribus & controverſiis, jam jam inde à temporibus Apoſtolicis, lib. XVI. edidit *Amſtelod.* 1645. f. Genevæ 1680. f. Opus, ſi quid in his ſtudiis poſui, quanti vis pretii, & antiquitatis Eccleſiaſticæ ſtudioſis apprimè utile, multò utilius futurum, ſi modò ad telam, quam orſus erat pertexendam, longiorem lucis uſuram eruditiſſimo Autori Deus non denegâſſet.

Ad ſpecialem claſſem jam accedamus. Hanc in duas diſpeſco partes. Prima reſpicit eos, qui de SS. Patrum operibus genuinis, ſpuriis, dubiis ſolummodò criticen exercent, vel de iis rectiùs intelligendis, interpretandis, & in uſum adhibendis regulas excogitarunt. In his præ cæteris præcellunt Sixtus Senenſis quatuor poſtremis *Bibliothecæ Sanctæ* libris; Andreas Hyperius *de Ratione Studii Theologici*, præcipuè libro tertio & quarto. *Baſil.* 1559. 1572. 8°. Cujus penè integrum opus in ſuos *de rectè formando Theologiæ ſtudio* libros tranſcripſit Laur. Villa-Vincentius, Hiſpanus, Theologus Auguſtinianus *Antv.* 1565. 8°. *Colon.* 1575. Guil. PerKinſius in Προπαιδεία *Iuventutis ad lectionem omnium Patrum*, Problemati de fidei Romanæ ementito catholiciſmo præmiſſa. *Cantabr.* 1604. 4°. *Hanov.* 1604. 12°. Robertus Cocus noſtras, in *cenſurâ quorundam ſcriptorum, quæ ſub nominibus Sanctorum, & veterum Auctorum à Pontificiis citantur*, Londini 1614. 1623. 4°. *Helmſtad.* 1655. 8°. Fallitur verò Ant. Teiſſerius, dum hoc opus ab ejuſ-

ab ejuſdem Coci *Cenſura Patrum* diverſum facit, cui tamen hac in parte ipſe præiverat Labbeus. Andreas Rivetus in *Critici Sacri* libris IV. & Tract. *de Patrum autoritate, errorum cauſis & Nothorum notis*, his libris præfixo, *Genevæ* 1642. 8°. J. H. Hottingerus *in Introductione ad lectionem Patrum, & Diſſertatione de uſu Patrum*; inter Analecta Hiſtorico-Theologica, *Tigur.* 1652. 8°. Ejuſdem diſſertatio de *Abuſu Patrum*; ut & *Catalogus Scriptorum Eccleſiaſticorum Suppoſititiorum*, unà cum aliis ſub titulo *Diſſertationum Miſcellanearum*, edit. ibid. 1654. 8°. Quæque habet in libro *Bibliotheca Theologica* ſecundo ibid. 1664. 4°. Joan. Forbeſius *Inſtruct. Hiſt. Theol.* lib. 7. c. 5. Regulas XII. exemplis & obſervationibus illuſtratas ad ſcripta Patrum commodiùs intelligenda apprimè utiles tradit. Plurima etiam hanc in rem habet Rich. Holdſvvorthus in *Prælect. Theolog.* à Lect. XXXV. uſque ad XLIII. Plurima, & lectu non indigna Joannes Hornbeckius Tract. *de Theologia Patrum*, ſed qui in Arnobio deſinit. Habetur inter ejus *Vetera & Nova* Ultraject. 1672. 4°. Jo. Dallæus lib. 2. *de Vero uſu Patrum* Genevæ 1656. 4°. *de Scriptis Dionyſii Areopagitæ & Ignatii*, ibid. 1666. 4°. *de Pſeudepigraphis Apoſtolicis* Harderv. 1653. 8°. Mart. Chemnitius in Oratione *de Lectione Patrum, ſive Doctorum Eccleſiaſticorum*, quam locorum Explicationi VVirtenbergæ præmiſit, *Francof.* 1653. p. 1. Joan. Botiaccus in *Patrologia*, ſeu de *libertate Veterum Doctorum ſcripta judicandi*, Stetin. 1663. 8°. Frid. Gronovius in *obſervationibus in Scriptores Eccleſiaſticos*, Davent. 1651. 12°.

Altera pars complectitur Autores, qui de ipſis Scriptoribus Eccleſiaſticis eorumque ſcriptis κατὰ πλάτος, & ex profeſſo agunt. Ex horum numero in prima acie ſtant Hieronymus, Gennadius Maſſilienſis, Iſidorus Hiſpalenſis, Ildefonſus Toletanus, Honorius Auguſtodunenſis, Sigebertus Gemblacenſis, Henricus Gandavenſis: Hos ſimul edidit, & notis illuſtravit Suffridus Petrus, *Colon.* 1580. 8°. cum Scholiis etiam & ingenti *Auctario* Aub. Miræus, in *Bibliothecâ Eccleſiaſt.* Antvverp. 1639. fol. poſt cujus mortem prodiit pars altera, ibid. 1649. Joannes Trithemius in *Collectaneis de Scriptoribus Eccleſiaſticis*, Mogunt. 1494. & cum additionibus. *Pariſ.* 1512. 4°. *Coloniæ* 1531. 1546. 4°. *Baſileæ* 1594. Sixtus Senenſis in *Bibliotheca Sancta* libro IV. per totum. Anton. Poſſevinus in *Apparatu Sacro*, Colon. 1608. II. Vol. fol. Abr. Scultetus *in Medulla Theologiæ Patrum, quâ de Patribus, & Theologia priſcorum Primitivæ Eccleſiæ Doctorum, qui ante & poſt Concilium Nicænum floruerunt*, prolixè & accuratè agit, ſed ultra Baſilii & Hilarii tempora haud progreditur, *Hamburg.* 1613. *Francofurt.* 1634. 4°. Joannes Schopfius in *Academia Ieſu Chriſti*, Tubing. 1593. *Spiræ* 1616. ſed qui Centuriatorum utplurimum legit veſtigia. Petrus Halloixius in *Vitis, Scriptis, & Documentis illuſtrium Eccleſiæ Orientalis Scriptorum primi & ſecundi ſeculi*; in quo opere de iis fuſiſſimè agit, *Duaci* 1633. 1636. II. Vol. fol. Robertus Bellarminus Cardinalis libro de *Scriptoribus Eccleſiaſticis*, Colon. 1612. 8°. *Lugdun.* 1613. 4°. *Pariſ.* 1617. 8°. Et cum Appendice Philologica Ph. Labbei, *Pariſ.* 1658. 8°. *Lugduni* 1675. 8°. Bellarmino ſupplementum dedit Andreas Du-Sauſſay Epiſcopus Tullenſis, *Tulli Leucor.* 1665. 4°. Et aliud nuper Caſimirus Oudin. Philippus Labbeus in *Diſſertationibus Philologicis & Hiſtoricis de ſcriptoribus Eccleſiaſticis quos attigit Bellarminus*, Pariſ. 1660. 2. vol. 8°. Vir quidem infinitæ lectionis, & diligentiæ in re literariâ promovendâ indefeſſæ, ſed ingenio in Lutheranos & Reformatos duro nimis & acerbo. Auguſtinus Varenius in *Rationario Theologico de Scriptoribus Eccleſiaſticis primi & ſecundi ſeculi*, Roſtoch. 1669. 1673. 4°. Gerardi *Patrologiam* prætereo, utpote quam ſummi ipſius amici fatentur tantummodò in privatos ejus uſus fuiſſe collectam, nec eo animo, ut in publicum ederetur. Id quod prima libri inſpectio, & res ipſa ſatis docet. J. Gottfr. Olearius in *Abaco Patrologico*, ſive *Eccleſiæ Chriſtianæ Patrum & Doctorum Alphabeticâ enumeratione, in Patrologiæ Gerardi ſupplementum*, Jenæ 1673. 8°. Gerardus Meierus in *Bibliotheca Theologica Contracta lib.* 2. *Bremæ* 1660. 12°. ſed qui parcâ nimis ac jejunâ manu hanc materiam tractat. Ne alios commemorem, non inutile erit Lectori curioſo conſulere Giſberti Voetii *Bibliothecam ſtudioſi Theologiæ*, Ultrajecti 1651. 12°. J. Andr. Boſii *Schediaſma de comparanda notitia Scriptorum Eccleſiaſticorum*, Jenæ 1673. 4°. Val. H. Vogleri *Introductionem Univerſalem in Notitiam cujuſcunque generis bonorum Scriptorum*, Helmſtad. 1670. 4°. Ph. Labbei *Bibliothecam Bibliothecarum*, Pariſ. 1664. 8°. Quam nuper recenſuit, & immenſo cumulo auxit Antonius Teiſſerius Nemauſenſis, *Genevæ* 1686. 4°. Sev. VValt. Sluteri *Propylaum Hiſtoriæ Chriſtianæ*, Francof. 1680. 12°.

Reſtat denique ut ex iis aliquot, qui librorum MSS. Indices ediderunt, breviter recenſeamus. Huc ſpectant Poſſevini *Appendix* ad Tom. II. *Apparatus ſacri*; ſed nullo delectu, nec ſatis pro rei dignitate accuratè facta. Ph. Labbei *Nova Bibliotheca MSS. librorum*, Pariſ. 1653. 4°. Theoph. Spizelii *Sacra Bibliothecarum illuſtrium arcana retecta*, Aug. Vindel. 1668. 8°. Th. Jameſii *Ecloga Oxonio-Cantabrigienſis*, Lond. 1600. 4°. Jac. Ph. Thomaſini *Bibliotheca Patavina MSS. publica & privata*, Utin. 1639. 4°. Ejuſdem *Bibliotheca Veneta MSS. publica & privata*, ibidem 1650. 4° Alexandri Barvoetii *Catalogus præcipuorum Autorum Græcè MSS.* qui aſſervantur in Bibliothecâ Scorialenſi, Corderii Prolegomenis in Cyrilli Homil. in Jerem. ſubjectus, *Antverp.* 1648. 8°. & apud Lab. Biblioth. Nov. p. 175. Ant. Sanderi *Bibliotheca Belgica MSS.* ſive *Elenchus Univerſalis Codd. MSS.* &c. *Inſul.* 1641. 4° *Monachienſis Bibliothecæ* MSS. Græca Theologica ab Hervarto in Indicem relata, extant tum alibi tum apud Spizel. lib. citat. p. 145. *Trajectina Bibliotheca* MS. Theol. *Traject.* 1608. & apud Spizel. p. 290. D. Hæſchelii *Catalogus Græcorum Codd. MSS. in Bibliothecâ Auguſtanâ*, Aug. Vind. 1595. & 1605. 4°. Deinde curâ Eliæ Ehingeri 1630. 4°. *Baſileenſis* Bibliothecæ MS. Theol. ſuppeditat Spizel. p. 17. H. Ernſtii *Catalogus Librorum MSS. Bibliothecæ Florentinæ* Mediceæ, *Amſtelod.* 1641. Catalogus Bibliothecæ *Lugduno-Batavæ* à Clariſſimo Spanhemio recognitus, *Lugd. Bat.* 1674. 4°. Præcipuè à pag. 295. quo libri impreſſi deſinunt. Bibliothecæ

Thuana Codices MSS. ad calcem *Bibliotheca Thuana* pag. 419. Pariſ. 1679. 2. vol. 8°. Antonii Reiſeri *Index Librorum MSS. in Bibliothecâ Auguſtanâ*, Auguſt. 1675. 4°. Joach. Felleri *Catalogus Codicum MSS. Bibliotheca Paulinæ in Academia Lipſienſi*, Lipſiæ 1686. 12°. Sed præ aliis omnibus palmam meretur tum librorum MSS. numero, tum raritate, tum pluribus antiquitatis monumentis admodùm curioſis, Petrus Lambecius, *Commentariis de Auguſtiſſimâ Bibliothecâ Vindobonenſi*, Vienn. 1665. fol. ex quo tempore VIII. volumina ad annum uſque 1679. prodierunt, & tamen operi, nondum perfecto magno Reipublicæ literariæ damno, immortuus eſt Auctor Clariſſimus.

SECTIO VII.

ad Eccleſiaſticæ Antiquitatis ſtudium Parænesis.

OMnibus tandem in hunc modum apparatis, optimos viæ Duces nacti, & idoneis undique ſubſidiis inſtructi, quid obſtat quo minùs ad ſcripta Sanctorum Patrum evolvenda feſtinemus, & in hæc ſtudia toto feramur animo? Vitio nobis vertere ſolent Pontificii, nos antiquos Patres contemnere & rejicere. In Locis Theologicis non ſemel exprobrat Melchior Canus, vir aliàs candidi & moderati ingenii, Lutheranos *nihil habere cum Patribus commercii*, eorum *autoritatem ipſos de gradu dejicere, eoſque aut deridendos, aut certè deſpiciendos propinare. Hæretici*, inquit Poſſevinus Biblioth. Select. lib. 5. capite 26. *Patres nunquam ex profeſſo expoſuerunt in Scholis, nec libenter, aut incorruptè unquam eos ediderunt.* Et cum his Bellarminus, Maldonatus, Hardingus, Campianus, &c. eandem ferè canunt cantilenam. Quàm ſalſa, quàm iniqua ſit hæc calumnia, tum Lutherani tum Reformati ſcriptis ſuis publicè dudum demonſtrarunt. Ut in nos verò eadem cudatur faba, vix puto quenquam tam perfrictæ frontis eſſe, qui Eccleſiæ noſtræ Alumnis hoc nomine dicam ſcribat. Quàm non ſimus in Veterum monumentis planè hoſpites, ipſi adverſarii noſtri ſuo periculo quotidie experiuntur, & vel ipſa fremens invidia non denegabit. Certè quantâ curâ, quàm felici ſucceſſu, Eccleſia Anglicana ab ipſis reformatæ apud nos religionis incunabulis, Eccleſiaſticæ antiquitatis Studium ſemper excoluerit, teſtantur tot clariſſima in rebus literariis Nomina, *Crannerus, Ridleius, Parkerus, Iuellus, Noellus, Humfredus, Whitgiftus, Reynoldus, Whitakerus, Hookerus, Richardus & Ioannes Coſini, Bilſonus, Brancoftus, Sutlivius, Dovvnamus, Perkinſius, Andrenſius, Cocus, Robertus & Georgius Abboti, Fieldus, Buckrigius, Overallus, Whitus, Willetus, Nic. Fullerus, Cracanthorpus, Davenantius*, Sereniſſimus Rex *IACOBVS*, *Laudus, Featleius, Linſellus, Iunius, Maſonus, Wardus, Brunrigius, Chillingvvorthus, Holdſvvorthus, Hallus, Haleſius, Vſſerius, Heylinus, Prideauxius, Mortonus, Montacutius, Gregorius, Sanderſonus; Hammondus, Taylerus, Thorndicius, Iſaacus Barrovv, Fellus, Gunningus, Pearſonus, Savilius, Seldenus*, &c. Quales, Deus bone! & quanti viri; ut eorum qui hodie in vivis ſunt pudori parcam. Tenet Eccleſia noſtra tenuitque ſemper firmam illam & immotam Tertulliani Regulam, *Id verius quod prius, id prius quod ab initio.* Quò propiùs ad Veritatis fontem accedimus, eò purior decurrit Catholicæ Doctrinæ Rivus. Nec manifeſtius ullum labentis fidei ruentiſve Eccleſiæ ſignum, quàm à recto genuinæ vetuſtatis tramite defectio; *Dum pro cæleſti dogmate humana ſuperſtitiones introducuntur, dum bene fundata antiquitas ſceleſtâ novitate ſubruitur, dum ſuperiorum inſtituta violantur, dum reſcinduntur ſcita Patrum, dum convelluntur definita Majorum, dum ſeſe intra ſacrata atque incorrupta vetuſtatis caſtiſſimos limites prophana ac novella curioſitatis libido non continet*, ut optimè Vincentius Lirinenſis. In æternum Eccleſiæ noſtræ decus ac gloriam cedit, quod fidem ſuam non ex ἀγράφοις & ambiguis Traditionibus, non ex turbidis Scholaſticorum lacunis, non ex inconditis Syſtematicorum rhapſodiis, ſed ex ſacra pagina, ex venerandis ſanctorum Patrum monumentis, & primorum Conciliorum decretis hauſerunt Reformationis Anglicanæ Ἐργοδιῶκται; quod Liturgiam, ritus & cæremonias, totam denique politiam non ad Scholæ Pontificiæ, non ad Lutheri, aut Calvini placita, ſed ad primævæ Antiquitatis normam & exemplar accuratè delinearunt. Unde Magnus ille Caſaubonus, vir in Patrum ſcriptis verſatiſſimus, palam ſcribere non dubitavit, *Eccleſiam Anglicanam ita eſſe inſtitutam, ut ad florentis quondam Eccleſiæ formam nulla hodie propiùs accedat, inter vel exceſſu, vel defectu peccantes mediam viam ſecuta.* Quid quod ipſæ leges noſtræ, in ſolennibus Regni Comitiis editæ, ſedulò cavent, ne ulla apud nos doctrina pro orthodoxâ habeatur, niſi cum Canonicis Scripturis, primiſque quatuor Conciliis Oecumenicis optimè congruat? Graviter omnino & appoſitè D. Baſilius *de Spiritu Sancto* cap. 29. Αὐτοπιστικὰ γὰρ αἰεὶ τὰ παλαιὰ τῶν δογμάτων, οἱονεὶ πολιᾷ τινι τῇ ἀρχαιότητι τὸ αἰδέσιμον ἔχοντα: *Veneranda ſunt vetuſta dogmata, quod ob antiquitatem, ceu Canitiem quandam, habeant quiddam reverendum.*

Suum etiam rebus externis accedit ab antiquitate pretium. Quis non miretur, & tacitâ quâdam veneratione intueatur Veteris Romæ Rudera, Templa, Theatra, Porticus, exeſas vetuſtate ſtatuas, disjecta & perfracta marmora? Quis non inſigni quâdam voluptate tractet antiqua Numiſmata, ærea forſan illa, at ipſo auro haud redimenda, tanti ab omnibus habita, ut inter pretioſiſſima Regum κειμήλια, locum meruerint? Quem non mirâ delectatione afficit retroactorum Sæculorum memoria? Præteritorum temporum Annales revolvere, naſcentis mundi imaginem contemplari, gentium origines, mores, migrationes inveſtigare; imperiorum ortus & occaſus recolere, populorum fata, variaſque humani generis, quaquà patet terrarum Orbis, viciſſitudines repetere? Jam verò juxta Prophetæ enunciatum, *Quid paleæ ad triticum?*—*Si tanti vitrum, quanti margaritam?* Ut cum Tertulliano loquar, *ad Martyr.* cap. 4. Suaviter

viter nos ducunt, penè dixerim, rapiunt, urbium, gentiumque antiquitates; quantò majori voluptate perfundunt animum Eccleſiæ Chriſtianæ natales & primordia, progreſſus & incrementa, ſedes fundatæ, inſtitutæ Metropoles, Epiſcoporum ſucceſſiones, Patriarcharum jura? Quis eſt, niſi peponem pro corde habeat, qui non avidiſſimè exoptet beatorum Apoſtolorum actus, peregrinationes, certamina relegere, Sanctorum Martyrum, qui de ipſis equuleis, ungulis, graviſſimis tormentis egerunt triumphum, palmas lemniſcatas contrectare, ſynodales conventus ingredi, Venerandos Patrum conſeſſus oculis luſtrare, vovota & decreta auribus haurire? Cui non volupe eſt fidem noſtram enaſcentem, & è tot difficultatum fluctibus eluctantem intueri, & vi quadam divinitus immiſſâ totum penè mundum ſibimet ſubigentem? Quid denique jucundius, quàm cum hominibus candidi pectoris, & infucatę pietatis vitam traducere, cum his verſari, qui ſuis moribus, doctrinâ, eruditione, & præclaris monumentis Eccleſiam ornarunt, ædificarunt, unâque nomina ſua æternitati conſecrarunt? Huc nos ducunt, hac nos dulcedine permulcent antiquitates Chriſtianæ.

At non modò voluptati, verùm & neceſſitati conſulendum eſt. Invigilandum utique Eccleſię noſtræ honori ſimul & patrocinio, ab ultima antiquitate petita ſubſidia in promptu ſunt habenda, ut toto mundo conſtare poſſit quàm immeritò *Novatorum* nomine traducamur. Cum iis nobis res eſt, qui ultra Calvini Inſtitutiones & recentiorum ſyſtemata ſe ſapere videri volunt, qui nil niſi Antiquitatem crepare ſolent, & quaſi ſanctorum Patrum eſſent ex aſſe hęredes, ſolis ſibimetipſis tanquam peculium vendicant. *Ad Patres ſiquando licebit accedere* (inquit Campianus Rat. 5.) *confectum eſt prælium; tam ſunt noſtri quàm Gregorius ipſe decimus tertius, filiorum Eccleſiæ pater amantiſſimus.----quoquò ſe moverit adverſarius, niſi gloriam Deo ceſſerit, feret incommodum; Patres admiſerit, captus eſt; excluſerit, nullus eſt.*

His igitur armis optimè inſtructi ſimus, parati ſemper noſtra tueri, iiſque reſpondere, qui fidei noſtrę (quam verè primitivam, Catholicam, Apoſtolicam eſſe ſanctè profitemur) rationem requiſiverint. Neque enim is eſt Eccleſiæ noſtræ ſtatus, ut pro ſummo purioris Antiquitatis tribunali cauſam dicere defugiamus. Faceſſat à Nobis inutilis omnis ſtudiorum ratio, faceſſant difficiles nugæ, implacabiles rixę, leves & ludicrę diſputatiunculæ; ętatem teramus non in foro & prætoriis, non agyrtarum more ſurſum & deorſum curſitantes, non apud Magnatum limina ſordidis obſequiis gratiam & favorem aucupantes, verùm in roſtris, in ambone, intra bibliothecæ denique clathros & cancellos, Eccleſiæ commodo, animarum ſaluti, antiquitatis cognitioni, boniſque literis promovendis gnaviter incumbentes. Quin ergo agite voſmet, & ad ſacra hæc ſtudia totis viribus, omnibus nervis contendite; vos, inquam, maximè, quibus melior indoles & liberius otium; dignitatibus ornati, reditibus aucti, quos tanquam meliorum literarum pręmia, & cumulatioris diligentiæ ſtimulos & incitamenta majorum pietas conſecravit. Vigeat apud nos pietatis & literarum eccleſiaſticarum ſtudium; ſint in æternâ memoriâ venerandi Eccleſiæ Catholicæ Patres; ſit ſcriptis eorum ſummus honor & æſtimatio, quorum notitiam ſi hęc quam contulimus ſymbola vel tantillum promovebit, præclarè mecum agi putem, meque bonas horas benè collocaſſe judicabo.

SECTIO VIII.

Prolegomenωn Peroratio.

UT tandem aliquando hiſce Prolegomenis coronidem imponamus, lectores eruditos oratos volumus, ut hoc opus benignè & humaniter tractent. Non enim tantùm Doctis hæc ſcribimus, & in Antiquitatis palæſtra exercitatis, ſed præcipuè Tyronibus φιλαρχαίοις Antiquitatis Eccleſiaſticæ candidatis, qui veteris Eccleſiæ monumenta vix primoribus labiis deguſtârunt. Errores lapſúſque in tam longo, tam difficili opere elaborando mihimet obrepſiſſe, quis, mirabitur? cùm opus ipſum longè diverſis temporibus ſcriptum ſit, totúmque ferè inter varia afflictę valetudinis incommoda natum. Homo igitur cùm ſim, errare neutiquam à me alienum puto: quicquid peccavero, vel leviter admonitus, lubens emendaturus. Si ſtylum alicubi minùs ęqualem deprehendat Lector, animadvertat, velim, ab infinitis quibuſcum penè ſemper verſatus ſum ſcriptoribus, me labem fortaſſe aliquam contraxiſſe. Omnem certè rebus ipſis adhibui diligentiam, de ſtylo minùs ſollicitus. Tot vitia reperiri typographica planè doleo, quibus medicam admovere manum Lector benevolus ne dedignetur. Plura notavi, alia ipſe fortean obſervabit. Et mirari ſubit, ad majorem cumulum non accreviſſe: Præterquam enim quod cum typographis ignaris, Latina Grecáve excudere non aſſuetis, mihi res erat, primam operis partem relegendi corrigendive moleſtiam oculi mei vix & ne vix quidem ſuſtinere potuerunt, Amanuenſi meo, cui hanc curam ex parte commiſeram, ſæpè nimis dormitante. Sed hoc mihi commune accidit cum aliis penè omnibus infortunium: tunc demum enim librum ſine mendis proditurum ſperes, cùm ipſe auctor ab omni prorſùs errore liber & immunis fuerit,

----Optimus ille,
Qui minimis urgetur.

Maximè Reverendo in Chriſto Patri ac Domino

D. THOMÆ,

Divinâ Providentiâ

ARCHIEPISC. CANTUARIENSI,

Totius Angliæ PRIMATI, & METROPOLITANO, Regiæ Majeſtati à Sanctioribus Conſiliis.

ILLVSTRISSIME PRÆSVL;

GRAVES ſunt & moleſtæ ſatis Virorum principum occupationes, curæ longè difficillimæ. Etiam ipſum otium, ſicubi detur, negotii plenum; ut effringenda ſint ei omnia penè pudoris & reverentiæ clauſtra, qui ſeceſſus eorum ſeveriores intempeſtivâ temeritate velit interpellare. Quocirca diu mecum hæſitavi, num is ego ſim, privati laris homo, & ruris planè agreſtis colonus, qui horas tuas, ſi quæ ſint, ſubſecivas perturbare auſim, & hoc, quicquid eſt, Operis Nomini tuo uſuique, lubens licet meritóque, dedicarem. Fecit tandem ut id auderem ſingulare tuum in has literas Studium, Judicium grave, Candor eximius, & ſi hoc etiam addere fas ſit, conſtans olim & diuturna tecum conſuetudo. Jacta ſunt, Te ſuadente, prima inſtituti mei *de Scriptoribus Eccleſiaſticis* fundamenta. Te ſubveniente accrevit opus, nutanti ſæpiùs & vacillanti animo novas Tu vires addidiſti. Non pauca ex tua ditiſſima Bibliotheca, quædam & ex ſcriniis tuis deprompta. Quid igitur mirum ſi ad Te redit Opus jam abſolutum, tuumque ambit judicium pariter & patrocinium? Habes hic longo ſatis agmine venerandos Reipublicæ Chriſtianæ Proceres, nomina æternitati conſecrata. Habes veteris Eccleſiæ Bibliothecam, aureis & quantivis pretii monumentis inſtructiſſimam. Habes denique ſolemnes ſanctorum Præſulum Conſeſſus, Acta, Decreta, quæ & ad fidem ſpectant, & diſciplinam. Cum his, DOMINE, frequenter Tu verſari ſoles, in his (ſi per negotia liceret) ætatem terere voluiſti. Et rectè quidem. Quid enim dulcius, quid ſuavius, quid præclarius? Omnia hîc ſancta, honeſta, pulchra, pietate & canitie veneranda; pacifica hîc & tranquilla omnia, à perverſis & importunis contentioſi hujus ſeculi clamoribus longiſſimè remota. Juvat hîc quotidie contemplari genuinam Eccleſię primitivę faciem, ad quam Anglicana noſtra ſe in ſolidum componit, nec fœdâ Novaturientium ruſticitate deformis, nec fucatis Pontificiorum lenociniis & ſuperſtitionibus maculata. Mediâ nos incedimus viâ, & ab utriſque damnati, ad ęquum Catholicę antiquitatis judicium conſtanter & intrepidè provocamus. Voto finiam. Redeat, Te Eccleſię noſtrę gubernacula ſub auſpiciis Regiis adminiſtrante, priſca Majorum pietas, mores antiqui: Cuſtodiatur fides pura, primęva, Apoſtolica; publicus Divini Numinis cultus integer & illibatus; Eccleſię jura ſarta tecta conſervata: τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, in omne ęvum duratura: floreat vigeatque res literaria, ad ſummum perfectionis apicem ſub tuo patrocinio evecta: Reddantur literatis præmia, in Eruditionis, diligentiæ, & Virtutis ſtimulum & honeſtamentum à majoribus olim piè conſtituta: Sacerdotibus ſuus conſtet honor & pretium: ſint doctrina ſani, diſciplinis exculti, moribus graves, caſti, candidi, & inculpati, ubique converſationis, charitatis, fidei & puritatis exemplaria: ſit denique quod hactenùs, *Stupor mundi Clerus Britannus.* Ita vovet, ita ex animo precatur.

Maximè Reverendi Nominis tui

Cultor Obſervantiſſimus,
GUILIELMUS CAVE.

PRÆFATIO.

NON poſtrema temporum noſtrorum fœlicitas jure meritò cenſeri debet, quòd meliorum literarum, purioris præſertim Antiquitatis ſtudium tam fauſto ſucceſſu ubique refloreſcat. Depulſis ignorantiæ tenebris, quas fœda Gothorum, Vandalorumque barbaries, mox Monachorum inſcitia, Scholaſticorúmque tricæ & quiſquiliæ orbi Europæo obduxerant, novam planè faciem induit res literaria, priſtinúmque decus ac majeſtatem poſt liminiò recuperavit. Præluxerant quidem, etiam in mediis tenebris, Viri aliquot cordatiores, renaſcentium literarum Phoſphori, qui omni, quâ poterant, contentione barbariem ſæculi ſui profligare ſategerunt; inter Græcos, Maximus Planudes, Demetrius Cydonius, Manuel Chryſoloras, Conſtantinus Laſcaris, Georgius Gemiſtus Pletho, Georgius Trapezuntius, Cardinalis Beſſarion; apud Italos, Fr. Petrarcha, Leon. Aretinus, Fr. Poggius, Æneas Sylvius, Fr. Philelphus, Hermolaus Barbarus, Laurentius Valla; in Galliâ, Nicolaus Oreſmius, Petrus de Alliaco, Joannes Gerſon, Nicolaus Clemangius, Ægidius Carlerius; apud Hiſpanos, Raimundus Lullius, Alvarus Pelagius, Fr. Ximenius, Alphonſus Toſtatus, Joannes de Turre-crematâ, Petrus Cirvelus, Ferdinandus Pincianus; in Germaniâ, Joannes de Janduno, Joannes Nider, Nicolaus Cuſanus, Dion. Carthuſianus, Rudolphus Agricola. Ex Anglis noſtris, unicum tantummodò exemplum dabo, ſed πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων, Virum melioribus literis pro ſorte ſæculi haud vulgariter imbutum, egregium planè literarum & literatorum Patronum; Richardum intelligo Burienſem, quem nobilis & opulenta ſedes Dunelmenſis olim tulit Epiſcopum, utinam ſic ſemper talem. Vixit is regnante Edvardo Tertio Regum noſtrorum fœliciſſimo, (cujus pueritiam rexerat, & ad mores Principe dignos formaverat) magnis & Eccleſiæ & Reipublicæ muneribus functus; erat quippe, ut alia mittam, ſummus Angliæ Cancellarius, magnúſque ærarii Regii Theſaurarius: quàm flagranti verò, & ut ipſius verbo utar, *exſtatico* in literis promovendis, ferebatur animo, in libello ſuo, quem idcircò *Philobiblion*, ſive *de amore librorum* inſcripſit, ipſe † nos docet. Ab ineunte ætate viros doctrinâ claros familiares habuit, ſuaviſſimâ eorum conſuetudine mirificè delectatus; quos poſtea etiam in dignitate poſitus ſocios ſibi aſcivit, in hoſpitio commenſales, in itinere comites, in omni fortunâ ſodales. Impetratâ facultate Regiâ, omnes Regni Bibliothecas, tum publicas, tum privatas perluſtravit, & diligenter excuſſit. Ab iis, quos maximis devinxerat beneficiis nullum gratius ἀντίδωρον offerri potuit, quàm ſi pulverulenti quaterniones, & decrepiti codices donarentur. In plurimis, quas apud exteros Principes Legationibus in Gallia, Italia, Germania, obiit, nunquam non ei curæ fuit, ſupellectilem librariam augere. Quòcunque pedem moveret, omnia librorum armamentaria ſolertèr inviſit, & quicquid theſauri literarii reperiit, munificâ liberalitate redemit. Nec tabernas librarias neglexit, ſi quid in rem ſuam inde reportaret. Ex ordinibus Monaſticis, præcipuè Prædicatoribus, & Minoritis, Monachos ſelectiores habuit, quos in omnem literati orbis angulum miſit, ut melioris notæ codices vel prece vel pretio ſibi compararent. In atriis ſuis ingens ſemper aderat Antiquariorum, Scriptorum, Colligatorum, Correctorum, & Illuminatorum multitudo, qui libros ſuâ quiſque facultate curarent. Et quoniam probè ſciret, linguarum cognitionem unicam eſſe ad reſeranda ſcientiarum penetralia clavem, Grammaticam Græcam, ut & Hebræam adornari curavit, adjunctis aliis, quæ in his Linguis excolendis ſtudiorum uſibus inſervirent. Antiquos codices emendavit, voces vetuſtate nimiâ caligantes congruis interpretationibus elucidavit, veterumque Grammaticorum Orthographiam, Proſodiam, Etymologiam, & Diaſyntheſin inconcuſſâ ſedulitate inſtauravit. Denique, nè quid deeſſet, apud ſe ſtatuit, Aulam publicam in Academiâ Oxonienſi fundare, reditibus ditare, inque eâ Bibliothecam, quam habuit inſtructiſſimam, in communem Academicorum uſum collocare: ut plures certè libros, quàm omnes ſimul iſtius temporis Angliæ Epiſcopi, poſſediſſe dicitur. Utrumque præſtitiſſe, Collegium nempe Dunelmenſe à Monachis antea inchoatum perfeciſſe, prædiiſque locupletaſſe, & Bibliothecam ſuam inibi repoſuiſſe, disertè tradunt Annales Oxonienſes. † Hæc Burienſis noſter, cujus exemplum haud pari licet paſſu ſecuti ſint alii, ex meliore luto habentes præcordia, qui de bonarum artium ſtudiis his temporibus optimè meriti ſunt. Sed pauci erant, & *rari nantes in gurgite vaſto*. Pleniſſima optimarum diſciplinarum lux τὸν τῆς δικαιοσύνης ἥλιον expectabat. Et quidem inchoatâ ſemel Religionis reformatione, in omnes mox angulos ſplendoris ſui radios diffundere cœpit melior, & reconditior literatura. Fugatis barbariſmis & ſolœciſmis, quibus dudùm ſcatebant omnia, caput extulit purior Latinitas, & Romanæ linguæ nitor & venuſtas vigebat indies. Artes & diſciplinæ liberales ſpinis & vepribus diù obſitæ, ex umbrâ tandem in ſolem proferuntur, nitori ſuo in integrum reſtitutæ. Exauctorato, qui hactenùs in ſcholis tyrannidem exercuerat, Ariſtotele, in libertatem ſeſe vindicavit nobilior Philoſophia, ex ipſis naturæ penetralibus hauſta, ad rectæ rationis trutinam librata. Sordes depoſuit Theologia, ad ſacræ ſcripturæ magiſterium, ad primævæ antiquitatis normam exacta & expenſa. Eccleſiæ antiquitates à tot retrò ſæculis ſuis quaſi ruderibus ſepultæ, effodiuntur, éque ruinis ſuis emerſerunt. Patres Græci, Latinique in obſcuris Bibliothecarum forulis hucuſque vincti, catenulis eximuntur, ſuâ quiſque linguâ nobiſcum liberè converſantes. Hiſtoriam Eccleſiaſticam diligenter excolere cœperunt ſacræ vetuſtatis candidati, qui genuinam Eccleſiæ Catholicæ faciem delinearunt, ejuſque doctrinam, politiam, diſciplinam, ritus, moréſque, cœtus Synodales, Sanctorum Martyrum certamina & ἀνδραγαθήματα

† Vid. Philob. cap. 8 & 10. 12. 18. 19. Edit. Gold.

† Hiſt. & Antiq. lib. 2. Ox. fol. 48

Schiſmatum & hereſeωn ortus & incrementa, Scriptorum Eccleſiaſticorum occaſiones & progreſſus, ab ipſis rei Chriſtianæ incunabulis velut in ſpeculo nobis ob oculos poſuerunt. Et jam reſerantur ubique Eccleſiarum ſcrinia, Monaſteriorum Archiva, Bibliothecarum arcana, Principum Chartophylacia: Unde mox in lucem producta antiquorum Patrum monumenta, Conciliorum decreta, Martyrum, Sanctorùmque Acta, Imperatorum Edicta, Regum, Principùmque Diplomata, quibus jura Eccleſiaſtica & ſancita primùm, & ſarta tecta conſervata: Uberrima Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſeges futura.

Primi, ni fallor, qui ſuperiori ſæculo ſingulare quidpiam hâc in parte ſunt aggreſſi, erant *Centuriarum Magdeburgenſium* conditores, Joannes Wigandus, Matthęus Judex, Baſilius Faber, quique totius inſtituti prora quaſi ac puppis erat, Matthias Flacius, patriâ Illyricus, qui abjecto vitæ, quam animo deſtinaverat, Monaſticæ ſtudio, in Germaniam abiit, & fixis tandem Magdeburgi laribus, ſocios ſibi & συνεργοὺς aſcivit; qui, partitis inter ſe laborioſiſſimi ἐπιχειρήματος curis, operi ſe ſedulò accinxerunt.

Quò verò res fœliciùs cederet, miſſi ſunt in diverſas Europæ provincias, quę pulverulentos Bibliothecarum angulos excuterent, abditos antiquitatis theſauros extraherent, codices manu exaratos de-
† Vit. Fl. Illyr. p. 475. ſcriberent; imò ipſe Flacius, teſte M Adamo †, aſſumpto Monachi habitu & perſonâ, celebriores aliquot in Germaniâ Monaſteriorum Bibliothecas perluſtravit, & quos commodè poſſet, hiſtoricos clam ſecum abſtulit; quibus adminiculis, præſertim *Catalogum teſtium veritatis* poſtea confeciſſe dicitur. Omnibus jam ritè præparatis, univerſum Opus in XIII. *Centurias*, ſive ſæcula diſtribuerunt (neque enim ulteriùs progreſſi ſunt) quâvis Centuriâ XV. primaria capita complectente, quibus de Eccleſiæ propagatione, de ſtatu tranquillo vel turbato, de doctrinâ ſanâ vel corruptâ, de Conciliis, de Epiſcopis, Doctoribus, Viriſque illuſtribus, de Hæreſibus, Martyribus, &c. prolixè actum eſt. Et in has quidem claſſes, tanquam totidem alvearia, quicquid uſpiam ex antiquitate congeri poterat, magnâ fide & diligentiâ repoſuerunt. Facili methodo, indagantium uſui ſatis accommodatâ. Certè propriè loquendo, non tam Hiſtoria Eccleſiaſtica dici debet, quàm rerum Eccleſiaſticarum quovis ſæculo memorabilium ditiſſimum, ampliſſimùmque penu & promptuarium; unde ſua Hiſtorici Eccleſiaſtici, ſua Theologi, Dogmatici, Elenctici, Rituales, ſua denique fidei Chriſtianæ adversùs tum Gentiles, tum hæreticos propugnatores plenâ meſſe petere & reportare poſſint. Opus immenſi laboris, quantivis pretii. Ineſſe labes & nævos, multa omiſſa, peccata multa, deprehendi etiam quandoque in ipſis Conditoribus nimiam affectuum indulgentiam, & ἀμετρίαν τῆς ἀνθολκῆς, nec negari poteſt, nec debet diſſimulari. Sed homines erant, & humanis proinde erroribus & infirmitatibus obnoxii; viâ incedebant minimè tritâ, idque in ipſo penè renaſcentium literarum diluculo: rariores adhuc erant ſanctorum Patrum editiones, rariora multò Græcorum exemplaria, quorum verſionibus, iiſque haud ſatis fidis, plerumque utendum erat. Non pauca quæ eos latuerunt, ex eo tempore lucem viderunt. Opus jam editum ad ſecundas curas revocare nun-
* Præf. generali ante T. I. quam licuit. Nihil ſimul inchoatum & perfectum. "Fatentur * ingenuè, quâ erant modeſtiâ, ſe potiùs "delineationem Hiſtorię Eccleſiaſticæ qualemcunque tentâſſe, quàm integram & omnibus numeris ab-"ſolutam ſcriptionem; occaſionem ſe aliis præbere voluiſſe, qui perfectius & melius quiddam gignere "vel volent, vel poterunt.

Obſtupuit planè eruditorum orbis, & meritò quidem, cùm videret pauculos quoſdam in obſcuro Germaniæ loco latitantes, nullius anteà nominis, nullâ eruditionis famâ celebres, vix ullis librorum ſubſidiis munitos, nullo ære publico ſuſtentatos, nullius auſpiciis, nullo pręeunte exemplo, ex fractis, disjectiſque collapſę vetuſtatis ruderibus hinc indè conquiſitis & convaſatis, tàm ſplendidam, tàm ſtupendam Hiſtorię Eccleſiaſticę molem condidiſſe. Prima Centuria edita eſt *Baſiliæ* anno MDLIX. Reliquæ ſequentibus annis, partim ibi, partim alibi elaboratæ. Omnes tandem recognovit Ludovicus Lucius Profeſſor Baſilienſis, junctimque edidit *Baſil. MDCXXXIV. VI. Tom. Fol.* Has Centurias, ſed non ſervato eodem ordine, nec pari felicitate, in compendium redegit Lucas Oſiander Norimbergenſis, addita continuatione ad annum uſque *MDCI.* Hoc Oſiandri opus prodiit *Tubingæ* 4to ab anno *MDXCI.* ad an. *MDCIII.* Vix dum publici juris factę ſunt priores Centuriarum partes, cùm tota commovebatur Roma, & tanquàm *Hannibal ad portas*, tota contremuit. Videbant aulę Romanæ proceres, Eccleſiæ ſuę fraudes & impoſturas, ſuperſtitiones & corruptelas, nova placita pro antiquis venditata, in hoc opere ubique detegi, & denudari, nullique jam non conſtare, præſentem Eccleſiæ Romanæ faciem tantùm à primævâ illâ & Apoſtolicâ diſtare, ὅσον οὐρανὸς ἐστ' ἀπὸ γαίης. Communi igitur ſuffragio bellum decernitur, diſperdenda erant Magdeburgenſium agmina, & quibuſcunque machinis delenda Carthago. Primus in hanc arenam deſcendit Onuphrius Panvinius, Eremita Auguſtinianus, vir in Antiquitatibus ſacris & profanis egregiè exercitatus, qui *Annales Eccleſiaſticos* aggreſſus eſt, neque levem in iis progreſſum fecit, verùm affectos tantùm poſt ſe reliquit; quorum ingentes aliquot tomi MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ hodiè aſſervantur. Nec alia ut videtur, eſt *Hiſtoria Eccleſiaſtica MS. de dignitate ſedis*
* Bibl. Pontif. lib. 2. p. 409. *Apoſtolicæ, & de poteſtate ſummi Pontificis adversùs Centuriatores*, cujus meminit L. Jacob. à S. Carolo, * *Bibliotheca Pontificiæ* conditor. Sedè vivis migrante Panvinio anno Chriſti *MDLXVIII.* ætatis *xxxix.* ad Cæſarem Baronium res devoluta eſt. Erat is Congregationis Oratorii à Philippo Nereo recens inſtituti presbyter, cui in mandatis dedit Philippus, ut ad conſcribendam Hiſtoriam Eccleſiaſticam omni, quo poterat, ſtudio animum appelleret. Vehementiùs renitebatur Cæſar, multa in ſuam excuſationem protulit, cauſatus inter alia, hoc ipſo tempore Onuphrium Panvinium, hominem longè doctiſſimum, magnum hoc ipſum opus
† Vit. Baron. l. 1. cap. 18. p. 42. moliri. Inſtante nihilominus Philippo, graviter fluctuabat Baronii animus cùm accidit, referente Hieron. Barnabeo †, quod omnem ei ſcrupulum exemit. Viſus eſt ſibi per ſomnum cùm Onuphrio Panvinio

hâc

hâc de re colloqui; rogare, ut opus Eccleſiaſticæ Hiſtoriç à ſe jam pridem inchoatum abſolveret & perficeret; abnuere Onuphrium, atque aures oculoſque pariter avertere. Urgente adhùc Baronio: extemplò vox audita eſt, quam Philippi eſſe cognovit *quieſce* Baroni, *nè quid ultrà loquere, Annales ipſemet ſcribes.* Victus jam collum ſubmiſit, graviſſimoque oneri humerum ſuppoſuit. Erat in eo, notante J. Nicio Erythreo *, antequàm opus aggrederetur, doctrinâ mediocris, eruditio vulgaris, Latinè ſcribendi uſus propemodum nullus; quas tamen dificultates labore improbo & indefeſſa diligentia ſuperavit. Inter Oratorii inſtituta erat & illud laude planè dignum ut ex quatuor, qui de rebus Divinis verba facerent, unus Hiſtoriam Eccleſiaſticam auditoribus prælegeret. Hanc provinciam ſibi à Philippo demandatam ſtrenuè executus eſt Baronius; omnia veterum monumenta, edita, inedita, legit, excuſſit, examinavit; quicquid ſe obtulit, excerpſit, & in uſus ſuos ſepoſuit; ſingulis ferè quadrienniis integrum Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ curſum abſolvit; finito curriculo, idem redit labor actus in orbem; adeò ut, ipſomet teſte, triginta annorum ſpatio integram rerum geſtarum ſeriem ſeptiès in Oratorio repetiverit. Erant in urbe viri doctrinâ & eruditione conſpicui, quibuſcum conſilia ſua communicavit, & à quibus impetravit auxilium; exteros per literas conſuluit; patebant indiès nobiliores Romæ Bibliothecæ, præſertim Vaticanæ receſſus intimi.

* Pinacoth. I. c. 48. p. 84.

Ita inſtructus, poſt triginta demùm annos ad conſcribendos Annales ſe contulit: collectanea de totius orbis Chriſtiani ſtatu, quæ ex omni antiquitate ingenti copia ſibi conquiſiverat, in ſua ſæcula digeſſit, cujuſvis ſæculi memorabilia ad ſuos quæque annos redegit; quo pacto integra Reipublicç Chriſtianæ Hiſtoria à Chriſto nato ad annum uſque *MCXCVIII.* continuâ annorum ſerie feliciter decurrebat: optimâ quidem methodo atque operi Hiſtorico apprimè congruâ, magno cum legentium fructu, ſed majore ſibi difficultate, & labore propemodùm infinito. Multa aureæ vetuſtatis monumenta eruit, æternis aliter tenebris fortè damnanda, aliis plurimam affudit lucem, omnia inſcriptionibus & numiſmatibus antiquis ornavit ſimul & illuſtravit. Accedit ad laudis cumulum, juſtámque omnibus admirationem movet quòd unius auctoris opus eſt, ſolius Baronii ſtudio & inchoatum & abſolutum, quodque integri XII. tomi propriâ Auctoris manu ſemel iterùmque exarati ſint. Undè rogante magno quodam Antiſtite, cui collectiones ſuas oſtenderat, quotnam Amanuenſium operâ uteretur, ſubridens propheticum illud uſurpavit (an eâ, quâ in Chriſtum par erat, reverentiâ viderent alii) *torcular calcavi ſolus.* Adhùc, elaboravit hæc omnia inter quotidianas Eccleſiç parochialis curas, confeſſionibus excipiendis, Miſſis celebrandis, horariis precibus recitandis, ſermonibus alternis prope diebus ad populum habendis ſedulò intentus. Nec leviter diſtrahebant hominem aliàs occupatiſſimum, maximarum, quas ſuſtinuit, dignitatum munera. Præterquàm enim quòd Bibliothecç Vaticanæ cura ei commiſſa ſit, Clementi VIII. à confeſſionibus audiendis erat. Deponente præfecturam Philippo, congregationis ſuç Præpoſitus eligitur, Protonotarius etiam Apoſtolicus conſtitutus, tandémque in Purpuratorum collegium cooptatus. Quibus non obſtantibus, in pertexendis Annalibus gnavitèr perrexit, & ad umbilicum perduxit; quos tamen nè omnibus numeris abſolutos daret, obſtabant plura, de quibus viri cordati dudùm conqueſti ſunt. Nos tria brevitèr notabimus. Primò, in cauſa fuit craſſa linguç Græcç ignorantia, undè factum eſt, ut in veteris Eccleſiæ hiſtoriâ magnâ ex parte hoſpes fuerit & peregrinus; cùm Patribus Græcis quibuſcum præcipuè ei res erat, non niſi per interpretem colloqui potuit, & verſionum auctores malefidos ſæpenumerò viæ duces in ſolidum ſequi neceſſe habuit ut nihil mirum, ſi turpes lapſus & hallucinationes ubique reperiantur. Secundo defectus Chronologiç, quam primarium Hiſtoriæ oculum meritò dixeris. Nondum ſatis excuſſæ erant rationes Chronologiæ; nondum ritè diſpoſiti, & accuratè repurgati Faſti Conſulares; nec ſatis illuſtratç celebriores Epochæ, & Olympiadum periodi; nondum certò definita Imperatorum tempora, Pontificum & Epiſcoporum ſucceſſiones. Hinc tot parachroniſmi & metachroniſmi ubivis obvii, de quibus prç aliis conſulendus eruditiſſimus *Pagius* in *Criticâ Hiſtorico-Chronologicâ in Baronii Annales.* Tertium, idque longè graviſſimum, immoderatum partium ſtudium, quo fit, ut quocunque ferè moveret pedem veritati offuciæ tanquam ſoli nebulæ objiciendç erant. Luce ipsâ clarius eſt Baronium, cùm ad ſcribendum primò animum appulit, id ſibi ſolum negotii dari credidiſſe, ut Eccleſiç Romanæ traditiones, mores & placita, ſuperſtitiones denſiſſimis ſçculorum tenebris natas, venerandæ antiquitatis nomine incruſtaret, ſedis Pontificiæ dignitatem, auctoritatem, majeſtatem, monarchiam, ac penè omnipotentiam ſtatuminaret. Centurias Magdeburgenſes, quas *Centurias Satanæ* alicubi appellat *, oppugnaret, proſterneret, profligaret. Non obſcurè id profitetur ipſemet Baronius †, diſertiùs affirmat vitæ ejus auctor * disertè Pagius † *primarius,* inquit, *ac præcipuus, quem ſibi propoſuerat, ſcopus erat, confutatio Centuriarum Magdeburgenſium, in quibus auctores cumulârant quæcunque adversùs ſanctitatem eccleſiæ Romanæ, auctoritatem ſummorum Pontificum, omniâque religionis Catholicæ dogmata adverſari ſibi videbantur.* Hinc tot veterum, tum Patrum tùm Conciliorum loca divulſa, & fictis fucatiſque interpretationibus à genuinâ auctorum mente detorta, alia ſuppreſſa vel interpolata; hinc ſcripta apocrypha & ſuppoſititia totiès in teſtimonium adducta, dubia, incerta, ficta, fabuloſa, ad partes vocata, & pro antiquis, & genuinis venditata; hinc tot veritatis teſtes ſuo quiſque tempore damnati & rejecti; hinc Regum & Imperatorum, qui iniquis Romanorum Pontificum uſurpationibus viriliter ſe oppoſuerunt, auctoritas imminuta, & non Diademata modò, ſed & colla protervè conculcata. Hæc hiſque ſimilia utramque faciunt paginam, omnibus qui Baronium vel à limine ſalutârunt, ſatis nota. Quid multa? In Annalibus Baronianis ingenium, dexteritatem, gravitatem, eruditionem, & diligentiam ſuſpicimus & prædicamus; judicium, fidem, integrita-

* Grat. Act. ad Ph. Ner. præfix. T. VIII.
† a Ep. Ded. ad Sixt. V. T. I.
† Ubi ſupra L. I. c. 15. 19.
Præf. in Critic. N. III.

tem, ſimplicitatem, candorem meritò deſideramus. Prodiit primus Annalium tomus Romæ ex Typographiâ Vaticanâ ann. MDLXXXVIII. ſequentes ſequentibus annis; exindè Venetis, Antverpienſibus, Colonienſibus, Moguntinis typis expreſſi. Habent verò hoc ſingulare editiones poſteriores, nempè quæ ab ineunte ſeculo evulgatæ ſunt, ut quæ ſecundis curis addenda vel emendanda cenſuit illuſtriſſimus auctor, vel ſuis locis inſerta ſint, vel ſingulorum calci, ſaltem ad Tomi decimi finem adjiciantur. Præter XII. tomos editos, extare tres MSS. teſtis eſt H. Barnabeus, Congregationis Oratorii Presbyter *, *Tres,* inquit, *alios qui de duodecim alteris poſt ejus obitum reperiri potuerunt, nos ipſi aſſervamus in noſtrâ Vallicellanâ Bibliothecâ, unà cum annotationibus ad Martyrologium Romanum, aliiſque opuſculis nondum in lucem editis.* Cur verò ſupprimantur, utinam nobis indicâſſet. De Operis Baroniani epitomis & continuationibus, nempè Bzovii, Rainoldi, & Spondani, de ejuſdem elogiis, vindiciis, nævis, cenſuris, animadverſionibus, verſionibus, editionibus; denique de inferioris ſubſellii Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſcriptoribus, Pontificiis, Lutheranis, Reformatis multa congeſſerunt Caſ. Sagittarius. *Introduct. in Hiſtoriam Eccleſiaſticam* capp. 14. 15. &c. Jo. Frid. Mayerus Theologus Hamburgenſis celeberrimus libello *de fide Baronii* nuper edito, & nos breviter pro inſtituto noſtro *Prolegom. Hiſt. Lit. Sect.* VI. Jam ad inſtitutum noſtrum propiùs accedamus.

* Vit. Bar. l. 1. c. 19.

Poſtquàm artes & ſcientiæ ad ſummum penè perfectionis ſuæ faſtigium jam perveniſſent, non tam deeſſe videbantur libri novi in quocunque literarum genere elucubrandi, quàm Paraſcevaſtici & Manuductorii, qui hactenus editorum notitiam in vulgus propagarent, uſum & utilitatem oſtenderent, ipſos auctores deſcriberent, Criticáſque quaſdam regulas traderent, quibus vera à falſis, genuina à ſuppoſititiis diſcernerentur. Id ut in aliis facultatibus, ſic præcipuè in re Hiſtorico Eccleſiaſticâ factum videmus. Hinc tot Eccleſiæ *Bibliothecarii*, præclara veterum monumenta in proprias claſſes reponentes; tot *Critici ſacri*, de ſcriptis adeſpotis, obſcuris, dubiis, ſpuriis, de Auctorum ſtylo & ætate ſententiam & judicium ferentes; tot ſanctorum Patrum *Catalogi* & Nomenclatores; tot introductiones ad lectionem Patrum; tot Scriptores de Scriptoribus Eccleſiaſticis; déque eorum vitâ, ſectis, dogmatibus, ſcriptis &c. quorum amplum ſatis Catalogum alibi pertexuimus. Et hoc quidem Saxum ab ipſis ferè ſtudiorum Theologicorum primordiis (præfiſcinè id, & abſque jactantiâ dicam) me volviſſe fateor. Ut vitas SS. Apoſtolorum, Patrúmque Primitivorum, qui quatuor prioribus Eccleſiæ ſæculis inclaruerunt, aliáque nonnulla à me patrio ſermone olim conſcripta prætermittam, hinc natæ mihi *Tabulæ Eccleſiaſticæ*, venerandum ſanctorum Patrum chorum uno intuitu exhibentes. Has ſecutus eſt *Carthophylax Eccleſiaſticus*, majoris & amplioris operis Prodromus. Cartophylacem excepit *Scriptorum Eccleſiaſticorum Hiſtoria Literaria,* quæ prodiit *Londini* anno MDCLXXXVIII. & *Genevæ* anno MDCXCIII. Effluxerunt jam bina annorum luſtra ex quo Opus iſtud typis mandavi: & hoc labore defunctus, ſperabam futurum deinceps, ut his ſolutus curis in angulo cum libello quietè poſthàc latitarem. Verùm jucundiſſimum illud, quod mihi ſuaviter ſomniaram otium, amici inviderunt, ad conſuetos labores me, obtorto quidem collo, retrahere ſatagentes. Monebant, tantę molis opus ſecundas curas non admittere modò, ſed exigere; ſupereſſe plurima, quæ diligentiam meam hactenus effugerant, alia fortè, quæ manum emendatricem expectarent, non pauca veterum opuſcula ex eo tempore in lucem emiſſa, novas quotidiò prodire editiones, eáſque longè accuratiores, plura adhiberi poſſe ſubſidia, quæ anteà denegata fuerant. In his, ſimilibúſque amicorum monitis acquievi tandem, parùm cautus, in quem curarum & difficultatum gurgitem memet iterum pręcipitarem; undè non ſine ſummâ moleſtiâ, mihíque, fractis jam corporis animíque viribus, ægrè ferenda, eluctandum erat. Sed jacta erat alea, nec pedem retrahere licuit. In novo hoc molimine duo imprimis ob oculos habui, primò, ut excuſſis denuò veterum monumentis, Scriptores mihi antehàc incognitos, aut præteritos, è tenebris eruerem & in lucem publicam revocarem, quorum plures Centurię in hoc opere reperiuntur. Alterum, ut quę in Scriptoribus à me olim recenſitis deeſſe videbantur, ſupplerem, noviſque acceſſionibus & obſervationibus illuſtrarem; quod pro operis inſtituto, meęque facultatis tenuitate, aliquâ ſaltem ex parte, me pręſtitiſſe ſpero. Scriptores Eccleſiaſtici non ſunt unius generis; ſunt quippè Exegetici, Dogmatici, Elenctici, Hiſtorici. *Exegetici*, qui ſcripturas ſacras ſcholiis & commentariis ſuis, ſæpe & homiliis ad populum habitis expoſuerunt. *Dogmatici*, qui fidei Catholicę doctrinam à Majoribus acceptam tradiderunt. *Elenctici*, qui controverſias ſuo tempore agitatas excuſſerunt, & Eccleſiæ Chriſtianę cauſam adverſùs Judæos, Gentiles, Hęreticos feliciter propugnârunt. *Hiſtorici*, qui genuinum Eccleſia ſtatum, ortum, progreſſum, & corruptionem literis conſignârunt. Hique iterùm in quatuor claſſes diſpertiuntur; ſunt enim vel *Hiſtorici Eccleſiaſtici* propriè ſic dicti, qui res in Eccleſiâ geſtas, & cujuſque Sęculi memorabilia vel compendio, vel κατὰ πλάτος poſterorum memorię commendârunt; vel *Chronographi*, qui habitâ ſtrictiori temporis ratione, geſta quælibet ad certas periodos, vel ad ſingulos annos redegerunt; vel *Hæreſiologi*, qui veterum hęreſεων originem, incrementa, exitum, dogmata, & deliramenta delineârunt; vel denique *Biographi*, qui vitas Sanctorum, aliorúmque doctrinâ & pietate illuſtrium in literas miſerunt, nobiſque in exemplum poſuerunt. Quò verò ętate ſunt ſequiores hi Scriptores, eò viliori pretio ſunt æſtimandi. Otioſi quippe Monachi, pręſertim à Sæculo octavo & deinceps majorum ſuorum acta poſteritati tradere voluerunt, res eorum, non prout geſtę fuerant, deſcribere contenti, fabuloſis narratiunculis, fictiſque miraculis augere, atque exornare ſtuduerunt; idque eâ mente, ut majorem eorum admirationem in animis hominum excitarent, miſerique popelli ad ipſorum altaria

ſupplicantis

ſupplicantis crumenas ſuaviùs emulgerent. Quo pacto in immenſum mox excrevit Biographorum numerus, ut ſub hoc onere gemeret planè res Eccleſiaſtica. Sequiſæculum eſt, ex quo viri eruditi in colligendis Sanctorum vitis ſedulò deſudârunt, Lippomannus, Surius, Moſander, Mombritius, Hæreus, Lippelous, Dacherius, Mabillonius, & qui omnibus palmam longè prçripuerint, Bollandiani, qui incredibili labore, nec mediocri doctrinę apparatu XX. ingentia volumina jam evulgârunt; & tamen paulò plus quàm primum Semeſtre abſolverunt. Vaſtum hoc & planè ſtupendum opus parciùs attigi, partim quòd non ubique ad manum eſſet, partim quòd ὠκεανὸς ἀπέραντος (ut Clementis Romani verbo utar) videbatur; & quis tàm profundo, tam immenſo mari ſe temerè committeret? quis tot voluminibus recenſendis incumberet, quibus legendis (modò ad umbilicum perducantur) vix unius hominis vita ſufficeret? nec parùm deterrebant plena, quibus undique ſcatent, fabularum & nugarum plauſtra, ut operoſa iſtiuſmodi recenſio forsàn ab emunctæ naris viris cenſetur *ſtultus labor ineptiarum.* Interim negari nequit, plures in his ſcriptoribus nec contemnendas, ſui prçſertim temporis Hiſtorias occurrere, quç vix aliundè peti poſſunt; ut in ipſo Ennii ſtercore aurum quandóque reperire licet, ſi quis tædium iſtud devoraverit. Cùm verò nemo majori curâ, meliori fide, acriori judicio in recenſendis Sanctorum actis verſatus ſit, quàm Joannes Mabillonius, idcircò ejus *Acta Benedictinorum* paulò diligentiùs excutienda cenſui; ut quæ in rem meam facerent, inde ſeligerem.

Scriptoribus *Anonymis*, quos in priore hujus Operis parte neglexeram, in hâc locum dedi, Voſſii, aliorumque exemplum ſecutus; nec pauci certè ſunt, iique melioris notæ Scriptores, quorum nomina celavit invidioſa vetuſtas. Non editos modò, ſed & *Manuſcriptos*, quorum ſaltem ad me notitia pervenerit, exhibui, quorum ingens theſaurus, & auro contra non carus in Bibliothecarum Archivis deliteſcit. Verùm cauto pede hâc in parte progrediendum erat; fallunt quippè nos non rarò codicum Manuſcriptorum tituli, & à recto tramite nos ducunt, ut niſi inſpectis membranis, ſępè de ipſo opere judicare, haud facile ſit. Quo nomine ęquiores mihi fore lectores ſpero, ſi librorum inſcriptionibus deceptus, alicubi lapſus fuerim. Nihilominus ſummoperè mihi curæ fuit, non niſi præſtantiores Manuſcriptorum Catalogos in ſubſidium vocare, quales ſunt Bibliothecæ Bodleianæ, Cottonianæ, Lugduno-Batavæ, Regiæ Pariſienſis, &c. & qui hactenùs editos longè antecellit, Cæſareæ Vindobonenſis. Auguſtiſſimam hanc & verè incomparabilem Gazam, fœdè antehàc neglectam, repurgare, atque in ordinem redigere aggreſſus eſt Petrus Lambecius, Cęſareæ Majeſtatis Conſiliarius, & Bibliothecę præfectus, qui Commentariorum Tomos VIII. evulgavit, & tamen non niſi DCXXI. Codices MSS. Græcos recenſuit; Latinos penè nullos, paucis exceptis, qui Tomo ſecundo continentur; decem ferè mille, partim Græcos, partim Latinos intactos poſt ſe reliquit. Dan. Neſſelius, Lambecii in hâc arenâ ſucceſſor, eundem laborem, ſed haud pari felicitate continuavit. Imperatoris juſſu opus Lambecianum, ſervatis verbis, ſed mutato ordine, in compendium redegit. Philologos aliquot, & Hiſtoricos profanos, Codiceſque Orientales de ſuo addidit, reſiduis majori otio reſervatis. Nihilominùs catalogus eſt utiliſſimus, quique aliis exemplo eſſe poteſt. Utroque hoc catalogo, tùm Lambeciano, tùm Neſſeliano in ſequenti opere uſus ſum. Scriptoribus Grçcis & Latinis *Orientales* nonnullos adjunxi, Syros, Arabes, Armenos; ſed parcè, relictâ pleniori meſſe iis, qui novam Scriptorum Orientalium Bibliothecam adornaturi ſunt.

Ad tractandi rationem quod attinet, eundem, quem in priore parte, modum tenui, ità ut de Scriptoribus neque nihil, neque tamen omnia dicerem; quod ſatis eſt prudenti lectori feciſſe contentus. In longiores Sermones rariùs excurri, & non niſi ubi res ipſa poſtulare videbatur. Prolixiores Diſſertationes ad Scriptores Eccleſiaſticos qui deſiderant, adeant ii Poſſevinum, Sculetum, Natalem Alexandrum, Dupinium, Nourium, Tentzelium, &, qui magna de ſe promittere ſolet, Caſimirum Oudinum, qui Epiſtolâ *de ratione ſtudiorum ſuorum*, Amſtelodami paucis ab hinc annis editâ, magnificum hunc operis à ſe mox evulgandi titulum exhibet. *Commentarius de Scriptoribus Eccleſiæ. vel ſcriptis antiquis, tàm impreſſis, quàm manuſcriptis, adhùc in celebrioribus Europa Bibliothecis extantibus, ab Antonio Poſſevino, Roberto Bellarmino, Gulielmo Cavo, & aliis omiſſis ad annum* MCDLX. *vel ad artem typographicam inventam, cum acceſſione ducentorum & ampliùs Authorum, de quibus apud omnes ferè ſilentium, quorum Opera. quibus lateant in Bibliothecis, quoque Codice latitent, aperitur.* Multis hoc opus ipſe laudibus effert, mira de eo prædicat ac pollicetur; in eo ſe acturum de Scriptorum ortu, patriâ, natione, genere, ingenio, profeſſione, officiis, fortunâ, morte, & aliis; varias Diſſertationes de quorundam ſcriptorum opuſculis latiùs atque accuratiùs diſcutiendis ſe aggreſſurum, quaſque veretur, ne quandam ob ſui nimietatem lectoribus nauſeam pariant: in his argumentis vel nihil, vel pauca à ſe omiſſa eſſe. Deniq; in his locum habituras *ampliſſimas, atque votum ultra ſuum, & ad nauſeam prolixas Diſſertationes* (quç ipſius verba ſunt) de Thomę Aquinatis, deque Bonaventuræ ſcripis. *Nam quæ*, inquit, *de his Doctoribus* Cavus *habet, ità jejuna atque arida ſunt, ut lectionem vix mereantur.* Et habet, quidem Cavum, ſi ita velit, confitentem reum. Tametſi enim, ſervatâ juſtâ operis proportione, non pauca de his etiam Doctoribus dixerim; nihilominùs fœces temporum minùs mihi curæ fuiſſe, ingenuè fateor; de prioribus Eccleſiæ ſæculis maximè fui ſollicitus, in quibus omnem, quam potui, præſtiti diligentiam, ut tùm in præfatione ad *Cartophylacem*, tùm Prolegomenis ad *Hiſtoriam Literariam* diſertè monui. Habeat ſibi Oudinus ſuum Thomam, Bonaventuram ſuum, & ſi qua ſequioris ſæculi recrementa: in his ſe totum exerceat, omneſque ingenii atque eruditionis nervos experiatur; dummodò integrum mihi fuerit verſar

cum

Digitized by Google

cum Philone Judæo, Joſepho, Juſtino Martyre, Origene, Euſebio, Epiphanio, Chryſoſtomo, reliquiſque aureæ vetuſtatis monumentis. Sed aliud fortaſsè erat, quod hominem propiùs urebat. In *Supplemento Bellarminiano* tùnc recèns edito notaveram fortè (ſolo juſtitiæ & veritatis amore ductus, nullo certè obtrectandi, nullo *inſurgendi* animo; notaveram inquam) ex infinitis paucula, quæ Auctor ex Miræo, Voſſio, Labbeo; aliiſque per integras quandóque paginas in opus ſuum compilaverat, nè leviſſimâ quidem eorum, è quibus deſumpſerat, mentione factâ, vel de quo in præfatione, ne verbulo quidem lectorem monuerat. Hæc, ut videtur, moleſtè tulit, ac proindè in prædictâ Epiſtolâ me, quem fato functum exiſtimavit, accenſet iis *quibus contrà ſe expoſtulantibus ſurdus obduruit.* Neque aliam hujuſce rei rationem reddere dignatus eſt. *Cæteros inter* Cavum *pluribus in locis contrà me in Hiſtoria Scriptorum Eccleſiaſticorum inſurgentem eâ ratione correxi; qui ſi viveret nunc, meis opinor ſententiis minùs iraſceretur, neque temerè, quæ neſcivit, condemnaret.* Verùm cùm res ipſa loquitur quod negari nequit, virúmne doctum & ingenuum candida magis deceret confeſſio, an durum & pertinax ſilentium viderit ipſe, eruditi judicent, immò quemvis cedo arbitrum. Sed homini parco, quem deſertis Pontificiorum caſtris ad Reformatos tranſiiſſe audio, cujuſque candorem & diligentiam alibi laudavi, iterúmque laudo; utque labores, quos in perluſtrandis Bibliothecis inſumpſerit, in Reipublicę Literariæ emolumentum cedant, magnoperè exopto.

Abſolutis Scriptoribus, mihique quietis portum jam ingreſſuro, ecce amici aurem iterùm vellicârunt. Heus tu, inquiunt, neſciſne Concilia potiorem & potentiorem eſſe Antiquitatis Eccleſiaſticę partem, eorumque Acta, Canones & Decreta primum inter ſcripta Eccleſiaſtica locum ſibi vindicare? Fateor quod res eſt, olim mihi in animo fuiſſe aliqualem Synodorum ſynopſin eâdem, quâ ſcriptores, methodo concinnare, ut in præfatione tùm ad *Cartophylacem*, tùm ad *Hiſtoriam Literariam* declaravi. Sed quoties ad id animum appulerim, toties rerum difficultate deterritus conſilium depoſui. Oblatâ tandem hâc occaſione, & accedentibus amicorum votis, malui qualemcunque Conciliorum notitiam exhibere, quàm rem, penitus intactam relinquere. Et jam novus mihi naſcitur labor: perſcrutanda erant Eccleſiarum Cartophylacia, evolvendi Conciliorum Tomi, Hiſtorici ſuo quiſq; ævo conſulendi. Concilia ad quatuor capita reducuntur, Diœceſana, Metropolitica, Patriarchalia, & Oecumenica. *Diœceſana*, (juxta hodiernum vocabuli uſum) ſeu mavis Epiſcopalia, quæ ab Epiſcopo unà cum Clero ſuo habita ſunt. Et horum Decretorum vis intrà iſtius Epiſcopatûs limites coercebatur. *Metropolitica*, quæ à totius Provinciæ Epiſcopis, præſidente Metropolitano, celebrantur. *Patriarchalia*, quæ ab uno ex quinque majoribus Patriarchis cum Epiſcopis & Metropolitis ſuis congregata ſunt. Sub hoc genere monere fas ſit, fuiſſe Synodos quaſdam Ἐνδημοῦσας, à Patriarchis Conſtantinopolitanis ut plurimùm celebrari ſolitas, quandò, re ita exigente, Patriarcha Epiſcopos, qui tùm fortè in urbe Regiâ verſabantur, pro re natâ in Synodum coegit, quarum apud Hiſtoricos Byzantinos frequens occurrit mentio. Denique *Oecumenica*, quandò Imperatoris mandato, miſſis undequáque Divalibus Sacris (uti vocare mos erat) Epiſcopi ex omni orbe Romano evocati convenire, de gravioribus Eccleſiæ Catholicæ negotiis acturi. Tria priora genera pro ratione inſtituti leviori digito expedivi, Synodi cujuſque locum, tempus, occaſionem, Epiſcoporum, Canonumque ab iis conditorum numerum tribus quaſi verbis notâſſe contentus, quid in eâ geſtum ſit, quid ſuperſit, & ubinam reperire licet. Cúmque ſingulos Canones enumerare non licuit, ſub generali *Fidei vel Diſciplinæ Eccleſiaſticæ* titulo complexus ſum. Conciliorum verò Oecumenicorum, aliorúmque, quæ ad Antiquitatis Eccleſiaſticæ notitiam plurimùm conferre videbantur, Hiſtoriam, ex ipſis Actis ut plurimùm concinnatam, fuſiùs expoſui, Canones quandoque illuſtravi, & ubi opus erat, à Pontificiorum objectionibus vindicavi. In diſponendis Conciliorum temporibus editionem *Labbeo-Coſſartianam*, omnium utpote ampliſſimam accuratiſſimámque, ſecutus ſum, niſi ubi manifeſta ratio me ab eâ recedere coegit. Nec vulgatos modo Conciliorum Tomos, ſed & cujúſque gentis Collectanea Synodica conſului, *Armenica* Clementis Galani, *Britannica* Spelmanni, *Gallica* Sirmondi, *Hiſpanica* Loaiſæ, Ferdinandi Mendozæ, &c. Sed omnium Hiſpanorum diligentiam longiſſimo intervallo poſt ſe reliquit Joſephus de Aguirre S. Balbinæ Cardinalis, qui *Collectionem maximam Conciliorum omnium Hiſpaniæ, & novi Orbis*, notis & diſſertationibus illuſtratam, nupèr in lucem emiſit *Rom. MDCXCIV. IV. Vol. Fol.* Pręmiſerat integram vaſti hujus operis *Notitiam Salmanticæ* an. *MDCLXXXVI.* 8vo. quâ primò quidem ſum uſus; poſteà beneficio Viri nullis non nominibus mihi æſtimandi, Ottonis Menckenii, in Academiâ Lipſienſi Profeſſoris publici, incertum eruditione an humanitate pręſtantioris, ipſa Concilia nactus ſum. In hâc Collectione illuſtriſſimo auctori viſum eſt, plura veterum Hiſpanorum opuſcula, & longè majorem Diſſertationum Eccleſiaſticarum partem, aliáque quædam, quæ in ipſâ notitiâ promiſerat, penitus omittere, Tomo primo maximam partem occupato in adſtruendâ & vindicandâ Epiſtolarum pſeudo-Iſidorianarum causâ, quas damnârunt tot etiam Romanæ communionis viri cordatiores, & ad orcum relegârunt. Magno quidem id agit eruditionis apparatu, ſed conjecturis potiùs quàm argumentis, & læviſſimis ſæpe objectionum ſolutionibus, quæ magis Auctoris ingenium, & propenſum in hanc cauſam ſtudium, quàm cauſæ ipſius bonitatem oſtendere videntur. Quid, quòd ipſe eruditiſſimus Cardinalis cauſæ, quam agebat, non nimiùm confiſus, iſtarum Epiſtolarum γνησιότητα uſquequaque defendere auſus non eſt, aquam ſibi hac in parte hærere profeſſus, ſéque cum delectu tantùm vindicare, ut ex *Diſſert. I.* & *IV.* & ex *Præfatione* tùm ad *Tom. I num.* II. III IV. VII. tùm ad *Tom. III. num.* VI. amplius videre licet. Næ is rectius & famæ ſuæ, & Reipublicæ Eccleſiaſticæ commodo conſuluiſſet, ſi, miſſis his, varias, quas meditatus

meditatus erat, Diſſertationes de ritibus & diſciplinâ Eccleſiaſticâ Collectioni ſuæ addidiſſet.

Ab ipſo Opere ad Appendicem venio. Duo poſtrema ſæcula recognoſcere, & additis nonnullis augere apud ſe ſtatuerat H. Whartonus. Verùm priuſquàm huic labori manum admovere potuit, magno Reipublicæ Literariæ damno humanis ereptus eſt III. *Non. Mart.* an. *MDCXCIV. ætat. XXXI.* Mortuo VVhartono, alter ſubſtituendus erat. Et, me quidem rogante, hanc provinciam in ſe recepit clariſſimus, mihíque conjunctiſſimus Robertus Gerius, magni illius Roberti Sanderſoni Lincolnienſium Antiſtitis ex matre nepos. Quo ſucceſſu id præſtiterit, dicere meum non eſt, ἴσασιν οἱ μεμυημένοι, doctiores quippè, & in his exercitati ritè judicabunt. Certè cujuſvis non eſt, poſt exquiſitam aliorum diligentiam tam amplum colligere ſpicilegium. Ad calcem operis tres Diſſertationes adjeci. Prima agit *de Scriptoribus Eccleſiaſticis incertæ ætatis*; quam quidem opellam ſi ab initio deſtinâſſem, plures, qui in ipſo Opere, tenui ſatis conjecturâ, locum habent ad hanc claſſem relegaſſem. Secunda agit *de Libris & Officiis Eccleſiaſticis Græcorum*; quę multis, præſertim junioribus minùs nota ſunt. Ex his libris Ritualibus nonnulli venerandæ ſunt antiquitatis, & priorum ſęculorum ætatem præ ſe ferunt, adeóque ad Scriptores Eccleſiaticos meritò ſunt referendi. Tertiæ, *de Euſebii Cæſarienſis Arianiſmo* occaſionem dedit liber ſub Joannis Clerici nomine anno ſuperiori apud nos editus, ex vitis quas ipſe Gallicè ſcripſit, deſumptus, quo gravem Euſebio, nec levem mihi eâ occaſione dicam impingit. Sed utrique immeritò, ut in ipsâ Diſſertatione pluribus oſtendi. Optandum certè eſſet, ut viri cœterà doctiſſimus, & in quovis ferè literarum genere non indiligenter verſatus, à tam liberis, tam iniquis & temerariis cenſuris, quales potiſſimùm Tomo decimo Bibliothecæ univerſalis reperiuntur, magis temperâſſet, de quo celeberrimus hujus ſæculi Polyhiſtor, Henricus Meibomius * ante ſexennium ipſum graviter admonuit. Denique ſi in hoc libro quædam * addit. ad lectori occurrant, quæ heri demùm contigiſſe videntur, ſciat hoc opus biennium inter Typothetarum Vogler. introd. p. 167. hæſiſſe manus: id ſolum commodi exindè evenit, ut, dum moras ſubindè necteret Typographus, 168. &c. nata mihi ſub manum ſint Paralipomena nonnulla, forſan non contemnendi commatis, quæ τοῖς φιλαρχαίοις non forè ingrata ſpero. In his de hæreſis Manichaicæ ortu, & Prędeceſſoribus, déque Manetis veterúmque Manichęorum ſcriptis paulò latiùs diſſerui, utpotè quod antiquitatis Eccleſiaſticæ partem ſatis obſcuram haud parùm illuſtrare poteſt. Paucula etiam, partim à me, partim ab amicis notata, quæ in priori Parte emendanda, vel illuſtranda videbantur, his *Addendis* ſubnexui.

Reſtaret jam, ut Coronidis loco juniores Theologos ad antiquitatis Eccleſiaſticę ſtudium excitarem. Verùm ſuprà in *Prolegomenis* ſatis id, ſuperque factum eſt: tametſi nova nobis non deſint argumenta, præſertim ab infauſtâ illâ ingeniorum noſtri temporis in κακοδοξίαν prurigine, quæ tot antiquas hæreſes, Eccleſiæ Catholicę judicio conſtantèr damnatas, ab orco revocavit. Pomœria ſua longè latéque nuper apud nos dilatârunt famoſiſſimi Hęreſiarchæ Alexandrini diſcipuli, ſeu Photini potiùs gregales & aſſeclę; qui cùm videant pro veteris Eccleſiæ tribunali ſe cauſam ſuam ſuſtinere non poſſe, in ipſam inſurgunt antiquitatem, & venerandos primævę Fidei teſtes lacerant, conculcant, execrantur. Perpetua his hominibus ſudes in oculis Nicæna Fides, cujus hyperaſpiſtas, Athanaſium, Hilarium, &c. cane pejus & angue traducunt odio. Habent quidèm ſuam, quam jactitant, antiquitatem, ſed antiqui illius Serpentis progeniem. Suos habent Patres, ſed quos? Ebionem, Cerinthum, Symmachum, Theodotionem, Paulum Samoſatenum, Photinum, alios.

Hos venditant præcurſores ſuos; his fidei parentibus Unitarii noſtri gloriantur. Catholicos aut apertè reiiciunt, aut eorum teſtimonia ſophiſticis argutiis eludunt, aut, quod caput eſt, in ſuas ſæpenumerò partes pertrahere nituntur. Evigilandum igitur ſtudioſę juventuti, totiſque viribus ſcriptis Veterum gnaviter incumbendum, ut his armis muniti, adverſariorum tela retundant, ſophiſmata ſolvant, & Eccleſiæ Catholicæ, ac proindè Anglicanæ, cauſam fæliciter propugnent. *State ſuper vias, & videte, & interrogate de* Jerem. vi. 16. *ſemitis antiquis, quæ ſit via bona, & ambulate in eâ.* Hæc nobis Serpentum latibula monſtrabit, hæc ad ipſiſſimum veritatis fontem nos rectà ducet. Claudam hæc optimis Tertulliani verbis. * *Si hæc ita ſunt,* * De Præſcript. Hæret. c. 21. p. 109. *conſtat omnem doctrinam, quæ cum Eccleſiis Apoſtolicis, matricibus & originalibus fidei conſpiret, veritati deputandam; ſine dubio tenentem quod Eccleſiæ ab Apoſtolis, Apoſtoli à Chriſto, Chriſtus à Deo accepit; omnem verò doctrinam de mendacio præjudicandam, quæ ſapiat contrà veritatem Eccleſiarum, & Apoſtolorum, & Chriſti & Dei*———† *Age jam, qui voles curioſitatem meliùs exercere in negotio ſalutis tuæ, percurre Eccleſias Apoſtolicas,* † ibid. cap. 36. p. 215. *apud quas ipſæ adhùc Cathedræ Apoſtolorum ſuis locis præſident, apud quas ipſæ Authenticæ literæ eorum recitantur, ſonantes vocem, & repræſentantes faciem uniuſcujuſque* * Alibique, *In ſummâ, ſi conſtat id verius quod prius,* * Adverſ. Marcion. lib. iv. cap. 5. p. 415. *id prius quod & ab initio, id ab initio quod ab Apoſtolis; paritèr utique conſtabit, id eſſe ab Apoſtolis traditum, quod apud Eccleſias Apoſtolorum fuerit ſacroſanctum.*

E. Colleg. Windeſor. v. Kalend.
Decemb. Ann. MDCXCVII.

ELENCHUS

ELENCHUS
AUCTORUM, SCRIPTORUMQUE
Recentiorum, in hoc Opere citatorum.

Unà cum Editionibus, quibus in condendo hoc Opere uſi ſumus.

A

ACTA Eruditorum, *Lipſiæ* ab an.1682. 4°.

Melchior Adamus.
Vitæ Germanorum Theologorum, *Francof.* 1653. 8°.
Vitæ Germanorum Juriſconſultorum, *Heidelbergæ* 1620. 8°.
Vitæ Germanorum Philoſophorum, *Heidelbergæ* 1615. 8°.

Ælianus.
Hiſtoria varia Grec. Lat. *Genevæ*, 1630. 12°.

Ioſephus d'Aguirre, Cardinalis.
Collectio maxima Conciliorum omnium Hiſpaniæ, & novi Orbis, *Rom.* 1693. 4. Vol. *fol.*
Notitia Conciliorum Hiſpaniæ & novi Orbis, *Salmanticæ*, 1686. 8°.
Synopſis Collectionis maximæ Conciliorum, *Rom.* 1695. 8°.

Antonius Alegre.
Paradiſus Carmelitici decoris, *Lugd.* 1639. fol.

Nicolaus Alemannus.
Notę in Procopii Anecdota, *Par.* 1663. *fol.*

Natalis Alexander.
Selecta Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ capita, *Tom. I. Pariſ.* 1676. 8°.

Leo Allatius.
De Eccleſiæ Occidentalis & Orientalis perpetuâ conſenſione libri tres, *Colon.* reverà *Amſtelod.* 1648. 4°.
De libris Eccleſiaſticis Græcorum diſſertationes duæ, *Pariſ.* 1645. 4°.
De Scriptis Simeonum Diatriba, *Pariſ.* 1664. 4°.
Euſtathii Antiocheni opera ob eo edita, *Lugd.* 1629. 4°.
Græcię Otthodoxæ Tom. 2. *Rom.* 1652. 1659. 4°.
De Eccleſię Occident. & Orient. conſenſione in dogmate de Purgatorio, *Rom.* 1655. 8°.
H. Hottingerus fraudis & impoſturæ convictus, *Rom.* 1661. 8°.
De octavâ Synodo Photianâ liber, *Rom.* 1662. 8°.
De Pſeliis, & eorum ſcriptis Diatriba, *Rom.* 1630. 4°.
Apes urbanæ, ſive de Viris illuſtribus, &c. *Romæ* 1633. 8°.
Symmicta, ſive Opuſcula, &c. Gr. Lat. *Colon.* (i. e.) *Amſtelod.* 1653. 8°.
De Nilis & eorum Scriptis Diatriba S. Nili Aſcetę Epiſtolis ſubjuncta, *Romæ* 1668. *fol.*
In Rob. Creightoni Apparatum, Verſionem, & Notas ad Hiſtoriam Concil. Florentini exercitationes XXXI. *Rom.* 1674. 4°.

Edmundus Albertinus.
De Euchariſtiæ Sacramento libri tres, *Davent.* 1654. fol.
De Georgiis & eorum ſcriptis Diatriba, edita inter notas ad Georg. Acropolit. *Pariſ.* 1651. fol.
De Methodiorum ſcriptis Diatriba præfixa not. ad Methodii Convivium, *Romæ* 1656. 8°.

Petrus Allix. Theologus Gallus.
Diſſertatio de Tertulliani vitâ & ſcriptis, *Pariſ.* 1679. 8°.
Antiquitates Univerſitatis Oxonienſis, *Oxon.* 1674. fol.
Diſſertatio de Triſagii origine, *Rothom.* 1674. 8°.

Almachinus, ſive *Elmacinus.*
Hiſtoria Saracenica edita per Erpen. *L. Bat.* 1625. 4°.

Ambroſius de Altamura.
Bibliotheca Dominicana, *Rom.* 1677. fol.

Antiquitates Eccleſiæ Orientalis, ſive Diſſertationes Epiſtolicæ, *Lond.* 1682. 8°.

Nicolaus Antonius.
Bibliotheca Hiſpana, ſive de Scriptoribus qui ab anno 1500. floruerunt, &c. 2. vol. *Rom.* 1672. fol.

Petrus Arcudius, Corcyrenſis.
De concordiâ Eccleſiæ Orientalis & Occidentalis in Sacramentorum adminiſtratione *Par.* 1672. 4°.
Opuſcula Aurea Theologica Gr. Lat. *Rom.* 1630. 4°.

Auctarium Bibliothecæ Patrum Gr. Lat. 2. Vol. *Pariſ.* 1624. fol.

Paulus Aringius.
Roma ſubterranea noviſſima, cum fig. *Rom.* 1651. 2. Vol. *fol.*

Arnas Magnæus Iſlandus.
Edidit Anonymi Chronicon Danicum, cum notis, *Lipſiæ*, 1695. 8°.

Andreas Arnoldus.
Edidit Syntagma Athanaſii ad Clericos, &c. Græc. Lat. cum notis, *Par.* 1685. 8°.

Ioannes Aventinus.
Annales Boiorum, *Ingolſtad.* 1554. fol.

Auguſtinus Iuſtinianus.
Porchetum Salvaticum edidit, *Pariſ.* 1520. fol.

Auguſtinus Florentinus.
Hiſtoria Camaldulenſis, *Florent.* 1575. 4°.
Leonardus Auguſtinus, Senenſis.
Gemmæ & Sculpturæ antiquæ, *Amſtelod.* 1685. 4°.

M. *Lud. Bail.*
Summa Conciliorum omnium, 2. Vol. *Pariſ.* 1659. *fol.*
Bohuſlaus Balbinus.
Miſcellanea Hiſtoriç regni Bohemiç, 5. Vol. *Pragæ*, 1679. & ſeq. *fol.*
Joannes Baleus.
Collectanea de Scriptoribus Carmeliticis, 2. Vol. 4°. MS.
Illuſtrium Angliæ Scriptorum Catalogus. *Baſil.* 1559. f.
Stephanus Baluzius.
Nova collectio Conciliorum, *Pariſ.* 1683. f.
Miſcellanea, h. e. Collectio veterum monumentorum, &c. 4. Tom. *Pariſ.* 1679. & ſeqq. annis, 8°.
Edidit etiam, & notis illuſtravit Salvianum, Reginonem, Agobardum, Capitularia, &c.
Notæ in Vincentium Lirinenſem. *Par.* 1669. 8°.
Concilia Galliæ Narbonenſis, *Par.* 1668. 8°.
Edidit Vitas Paparum Avenionenſium cum ampliſſimis Commentariis & Actorum veterum collectione 2. Vol. *Pariſ.* 1693. 4°.
Hieronymus Barnabeus, Presb. Oratorii.
Vita Cæſaris Baronii Cardinalis, *Rom.* 1651. 4°.
Cæſar Baronius.
Annales Eccleſiaſtici XII. Tom, *Antverp.* 1612. f.
Martyrologium, *Ant.* 1589. fol.
Vincentius Barralis.
Chronologia Lirinenſis, cum notis, *Lugd.* 1613.
L. de la Barre.
Hiſtoria Chriſtiana veterum Patrum, *Pariſ.* 1583. f.
Gaſpar Barthius.
Edidit Claudianum, Gallum, &c.
Paulus Bauldri,
Edidit Lactantium *de Mortibus Perſecutorum*, cum omnium notis, *Traject. ad Rhen.* 1692. 8.
Balthaſar Bebelius.
Antiquitates Eccleſiaſticæ III. priorum Sæculorum, *Argentor.* 1669. 8°.
Robertus Bellarminus. Card.
Controverſiæ, 3. Vol. *Pariſ.* 1608. *fol.*
De Scriptoribus Eccleſiaſticis, *Pariſ.* 1658. 8°.
Pet. Bellonius.
Obſervationes rerum memorab. in Oriente, *Antverp.* 1589. 8°.
Gulielmus Beveregius.
Pandectæ Canonum Gr. Lat. 2. vol. *Oxon.* 1672. f.
Theodorus Beza.
Edidit Theodorum de Incarnatione Domini Gr. Lat. *Genevâ* 1576. 4°.
Bibliotheca Patrum editionis noviſſimæ, XXVII vol. *Lugd.* 1677. fol. N. B. nos hanc editionem ſecutos eſſe, tum quòd cæteris copioſior ſit, tum quòd optimas Scriptorum Occidentalium editiones notis illuſtratas ubique exhibet.
Bibliotheca Lugd. Batava Catalog. *Lugd. Bat.* 1674. 4°.

Bibliotheca Thuana Catalogus, *Pariſ.* 1679. 2. vol. 8°.
Bibliotheca Cluniacenſis, *Pariſ.* 1614. 4°.
Marg. Bigneus.
Appendix ad B. PP. quâ Poëtæ Chriſtiani, cum Græci, tum Latini continentur, *Pariſ.* 1624. fol.
Franciſcus Bivarus.
Dextri Chronicon cum notis edidit, *Lugd.* 1627. f.
David Blondellus.
Pſeudo-Iſidorus, & Turrianus Vapulans, *Genevæ* 1628. 4°.
De Sibyllis, Anglicè *Lond.* 1656. f.
Laurentius Bochellus.
Decreta Eccleſiæ Gallicanæ edidit, lib. 8. *Pariſ.* 1609. *fol.*
Bollandiani ſocii.
Vitæ ſanctorum, per menſes ſingulos, *Antvverp.* ab an. 1643.
Joannes Boiſſardus.
Icones illuſtrium virorum IV. Tom. *Francof.* 1597. &c. 4°.
Joannes Bona.
De Rebus Liturgicis. *Pariſ.* 1676. 8°.
De divinâ Pſalmodiâ, *Pariſ.* 1663. 4°.
Jacobus Bonfrerius.
Euſebius de locis Hebraicis, Gr. Lat. cum notis, *Pariſ.* 1659. fol.
Olaus Borrichius.
Diſſertationes Academicæ de Poëtis, *Francofurti* 1683. 4°.
Ioan. à Boſco.
Bibliotheca Floriacenſis, *Lugd.* 1605. 8°.
Andreas Boſius.
Exercitationes Hiſtorico-Criticæ in perioch. Joſephi de Jeſu Chriſto.
Schediaſma de notitiâ Scriptorum Eccleſ. *Ienæ*, 1673. 4°.
Joannes de Bourdieu, Gallus,
Diſſertatio Hiſtorica de Thebeâ legione, Anglicè, *Lond.* 1696. 8°.
Janus Maria Braſichellanus.
Index Romanus, *Rom.* 1607. 8°.
Philippus Brietius Soc. Jeſu.
Annales mundi, ſive Chronicon univerſale, *Par.* 1662. 3. vol. 12°.
Chriſtoph. Brovverus.
Vitæ Sanctorum illuſtrium Germaniç, *Mog.* 1616.
Edvvardus Brovvn.
Edidit faſciculum rerum expetendarum & fugiendarum, cum inſigni auctario, *Lond.* 1690. 2. Vol. *fol.*
Ægidius Bucherius.
De doctrinâ Temporum, *Antv.* 1634. fol.
Commentarius in Victorii Canonem Paſchalem, *Antv.* 1634. fol.
Georgius Bullus, S. T. P.
Defenſio fidei Nicenç, *Oxon.* 1685. 4°.
Richardus Burienſis, Dunelm. Epiſc.
Philobiblion, ad calc. Epiſt. Philolog. edit. à Goldaſt. *Franc.* 1610. 8°.
Matthæus Buſtus Etonenſis.
Edidit Joannis Euchaitenſis carmina Grçcè, cum notis, *Etonæ*, 1610. 4°.

††† *Abrahamus*

Abrahamus Bzovius.
Annales Eccleſiaſt.7.vol.fol.*Col* 1621.& ſeqq.

C

C*onſtantinus Cajetanus*, Abbas,
Edidit vitam Gelaſii II. Papæ cum notis, *Rom.* 1638.

Guliel. Cambdenus, Anglus.
Britannia, *Amſtelod.* 1662.fol.

David Camerarius.
De Scotorum fortitudine,&c.*Pariſ.*1631.4°.

Nicolaus Camuſacius Trecenſis,
Edidit Hiſtor.Albingēſium Petri Galli, *Treciſ.*1615.

Hen. Caniſius.
Antiquæ Lectiones Tom.vi.*Ingolſt.*1601.&c.4°.

Joannes Cantacuzenus, Eximp.
Hiſtoriarum libri 4.Græc Lat.cum notis Pontani, *Pariſ.* 1645. 3.Vol.*fol.*

Melchior Canus.
Locorum communium lib.xii.*Venet.*1567.8°.

Joannes Capgravius.
Legenda Sanctorum Angliæ,*Lond.*1516.

M. *Ant. Cappellus.*
Diſſertatio de Appellationibus Eccleſiæ Africanæ ad Romanam ſedem,*Par.*1622.8°.

I. Bapt. Caſalius, Romanus.
De veteribus ſacris Chriſtianorum Ritibus,*Rom.* 1647.*fol.*

Iſaacus Caſaubonus.
Exercitationes ad Annales Baronii,*Lond.*1614.f.

Georgius Caſſander.
Opera, *Pariſ.*1616.f.

Hen. Lud. Caſtaneus Rupipozeus.
Nomenclatura Cardinalium (ſed ſuppreſſo Auctoris nomine) *Pariſ* 1615.4°.

Catalogus { MSS. in Anglia, Oxonii, &c. *Oxon.* 2. Vol.*fol.* nondum abſolutus.
MSS. Bibliothecæ Cottonianæ per T.Smithum, *Oxon.* 1696.*fol.*

Joan. Bapt. Catumſyritus.
Vera utriuſque Eccleſiæ Sacramentorum Concordia, *Ven.*1632.4°.

Ludov. Cellotius.
Hincmari Opuſcula aliquot,*Pariſ.*1658.4°.

Centuriæ Magdeburgenſes, ſive Hiſtoria Eccleſiaſtica, *Baſ.* 1624. 6.Vol.*fol.*

Joan. Chapeavillus.
Rerum Leodicenſium Hiſtoria,*Leod.*1612.

Laertius Cherubinus.
Bullarium Magnum,*Romæ* 1638.3.vol.f.

Andreas Du Cheſnius, ſive *Quercetanus.*
Rerum Francicarum Scriptores, Tom.v. *Pariſ.* 1636.1649.fol.
Rerum Normannicarum Scriptores, *Par.*1619.f.

P. Fr. Chiffletius.
Bedæ Hiſtoria Eccleſiaſtica,*Pariſ.*1681.4°.
Diſſertationes de uno Dionyſio, &c. *Pariſ.* 1676. 8°.

Joan. Jac. Chiffletius.
De Antiquitatibus Veſontinis,*Lugd.*1619,4°.

Alphonſus Ciacconius.
Vitæ & res geſtæ Pontificum Romanorum, 4. Vol. *Romæ*, 1677.*fol.*

Joannes Ciampinus, Romanus Magiſter Brevium.
Vetera monumenta Muſiva, cum fig.*Rom.*1690. *fol.*
Synopſis Hiſtorica de ſacris ædificiis Conſtantini M. cum fig. *Rom.* 1693.*fol.*
De perpetuo Azymorum uſu in Eccleſiâ Latinâ, *Rom.* 1688.4°.
Examen libri Pontificalis, *Rom.* 1688.4°.

M. T. *Cicero*,
Opera, *Lond.* 1681. 2. Vol.*fol.*

Joannes Clericus.
Vitæ 4. *viz.*Clementis Alexand. Euſebii,&c. ex Gallico Anglicè, *Lond.* 1696, 8°.
De cauſis incredulitatis, Anglicè, *Londini* 1697. 8°.

Carolus Le Cointe Trecenſis,Scriptor accuratus,cujus calculos in rebus Gallicis præcipuè ſecutus ſum.
Annales Eccleſiaſtici Francorum ad an.*viz.*845. viii.vol.fol.*Pariſ.*ab an.1665.uſque ad ann.1683.

Franciſcus Combefis.
Bibliothecæ Patrum Græco Lat.Auctarium novum, 2.vol. *Pariſ.* 1648.f.
Auctarium noviſſimum Gr. Lat. *Pariſ.* 1672.
Originum CP. Manipulus Gr.Lat.*Pariſ.*1664.4°.
Edidit item Andream Cretenſem, Amphilochium, &c.
Acta Martyrum antiqua, Græc. Lat. cum not. *Par.* 1660. 8°.
Edidit Scriptores poſt Theophanem, Gr. Lat. *Par.* 1685.*fol.*

Concilia Maxima. Editionis noviſſimæ, per Labbeum & Coſſartium, xviii.vol.*Pariſ.*1672.f.

Hermannus Conringius.
De antiquitatibus Academicis cum ſupplemento,*Helmſtadt.*1674. 4°.
Epiſtolæ, *Helmſt.* 1694.4°.

Conſtantinus Porphyrogenneta, Imp.
Opera Græc. Lat. cum notis Meurſii, *L. Bat.* 1617.8°.

Jo. Bapt. Cotelerius.
Patres Apoſtolici Gr.Lat.cum notis,*Par.*1672.f.
Eccleſiæ Græcæ monumenta, 3.vol. *Pariſ.*1677. 1681. 1687. 4°.
Edidit etiam Chryſoſtomum in Pſalm & Dan. *Pariſ.* 1691. 4°.

Claudius Couſardus.
Edidit Reinerium de Catharis & Leoniſtis,*Par.* 1548.

Jo. Croius.
Specimen conjecturarum & obſervationum in loca quædam Origenis,Irenæi, Tertulliani, & Epiphanii, 1632.8°.

Martinus Cromerus.
Chronicon de origine & rebus geſtis Polonorum, *Baſ.* 1582.

D

L*ucas Dacherius.*
Veterum aliquot Spicilegium,vol,xiii.*Par.* 1665. & ſeqq.annis 4°.
Edidit item Lanfrancum, Guibertum, &c.

Joannes Dallæus.
De imaginibus, *L. Bat.* 1642. 8°.

De uſu Patrum, *Genev.* 1656. 4°.
De Scriptis Dionyſii & Ignatii, *Genev.* 1666. 4°.
Damaſcius, Philoſophus.
Vita Iſidori Philoſophi, apud Suid. in voce ἰσιδ.
Ioannes Conradus Danhavverus.
Chriſteis, ſeu de ſtatu Eccleſiæ triſæculari, *Argentor.* 1646. 4°.
Ludovicus Dattichius.
Flores Hiſtoriæ Cardinalium, *Pariſ.* 1660. III. Tom. fol.
Mart. Del Rio.
Edidit Orientii Commonitorium, &c.
Dermicius Thadæi, Nitela Franciſcanæ Religionis, *Lugd.* 1627. 4°.
Henricus Dodvvellus.
Diſſertationes Cyprianicæ, *Oxon.* 1684. 8°.
Diſſertatio de jure Laicorum ſacerdotali, *Lond.* 1685. 8°.
Diſſertatio ſingularis de Pontificum Rom. primævâ ſucceſſione, *Lond.* 1688. 4°.
Chronologia Novi Teſtamenti MS.
Diſſertationes in Irenæum *Oxon.* 1689. 8°.
Dorotheus Metropolita Monembazienſis, Synopſis Hiſtoriarum ab orbe condito uſque ad captam Conſtantinopolim, Græcè vulgari idiomate, 1631. 4°.
Theodorus Douza.
Edidit Georgium Acropolit. cum verſione & notis, *Lugd. Bat.* 1614. 8°.
Fronto Ducæus.
Edidit Bibliothecæ Patrum Auctarium, Græc. Lat. *Pariſ.* 2. Vol. *fol.* item not. in Baſilium, &c.
Gulielmus Dugdalius, Eq. Aur.
Monaſticon Anglicanum, *Lond.* 1682. 3. Vol. *fol.*
Carolus Dufreſnius. D. Ducange.
Gloſſarium mediæ & infimę Latinitatis, *Pariſ.* 1678. 2. Vol. *fol.*
Gloſſarium mediæ & infimæ Græcitatis, *Lugd.* 1688. 2. Vol. *fol.*
Edidit item Chronicon Paſchale, cum notis, *Pariſ.* 1689. *fol.*
L. Ell. Dupin.
Nova Bibliotheca Auctorum Eccleſiaſticorum, ex verſione Latinâ, *Amſtel.* 1692. 3. Vol. 4°.
I. Steph. Durantus.
De Ritibus Eccleſiæ Catholicæ, *Par.* 1631. 8°.

E.

A*brahamus Ecchellenſis*, Maronita.
Eutychius vindicatus, *Rom.* 1661. 4°. typis Congreg. de propagandâ fide.
Notæ in Catalog. Ebed-Jeſu, *Mogunt.* 1655. 8°.
Concilii Nicæni Canones Arabicæ, cum not. Conc. *Tom.* 2.
Ioannes Eichelius.
Procopii Hiſtoria Arcana Gr. Lat. cum Animadverſionibus, *Helmſtad.* 1654. 4°.
Antonius Eparchus.
Index librorum Græcorum, MS. apud le Moine var. ſacr. *Tom.* I. p. 517.
Ephremius CP.
Chronicon Patriarcharum CP. apud L. Allat. *de Conſenſ.* l. 2.

Deſiderius Eraſmus.
Epiſtolæ, *Londini* 1642. fol.
Ciceronianus, *Baſil.* 1529. 8°.
Ianus Nicius Erythræus.
Pinacotheca imaginum illuſtrium virorum, *Col.* 1645. 8°.

F.

T*anaquil. Faber.*
Diatriba de Joſephi teſtimonio de Chriſto, 1655. 8°.
Georgius Fabricius.
Poëtas Chriſtianos veteres collegit, & edidit, *Baſil.* 1564. 4°.
Octavius Falconerius.
Inſcriptiones Athleticæ, cum notis *Rom.* 1668. 4°.
Ioachimus Fellerus Profeſſor Lipſienſis.
Catalogus Codicum MSS. Bibliothecę Lipſienſis, *Lipſiæ* 1686. 12°.
Ioannes Fellus, Epiſc. Oxon.
Edidit Clementis Epiſtolam, Athenagoram, Theophilum, &c. Gręcè & Latinè, 12°.
Franciſcus Feuardentius.
Irenæum, Ildefonſum, &c. cum notis edidit.
Ioannes Forbeſius.
Inſtructiones Hiſtorico-Theologicæ, *Amſtelod.* 1645. fol.
Valent. Forſterus.
Hiſtoria Juris Civilis, *Genev.* 1609. 8°.
Ioannes Foxus, Martyrologus,
Edidit Ælfrici ſermonem Paſchalem in Act. & Monument. *Tom.* 2.
Acta & Monumenta Eccleſiæ, *Lond.* 1641. f. Anglicè.
Marquardus Freherus.
Rerum Germanicarum Scriptores, 3. vol. *Francofurt.* 1600. fol.
Chronologia Juri Gręco-Romano præmiſſa.
Carolus Du-Freſne, Conſiliarius, & Quæſtor regius.
Edidit Cinnamum cum notis Hiſtoricis & Philologicis, notaſque addidit in Niceph. Brennium.
Hiſtoria, i.e. Familia Byzantina, &c. *Par.* 1680. f.
Nicolaus Fullerus, Anglus.
Miſcellanea Theologica, *Crit. Sacr.* Tom. 8.

G.

J. *Bapt. Gabius.*
Edidit Latinè Joan. Curopalatæ Hiſtoriam Byzant. *Venet.* 1570. *fol.*
Iacobus Gaddius.
De Scriptoribus non Eccleſiaſticis, 2. vol. f. *Florent.* 1648. & *Lugd.* 1649.
Clemens Galanus, familiâ *Theat.* Cleric. regul. & ex Miſſion. Apoſt.
Conciliatio Eccleſiæ Armenæ cum Romanâ, Armenicè & Latinè, *Rom.* 1650. 3. Vol. *fol.* typis Congreg. de prop. fide.
Thomas Galeus, Decanus Eborac.
Hiſtorię Anglicanę Scriptores, *Oxon.* 1687. 1691. *fol.* Plura etiam ex ſcriniis ejus MSS. deprompta.
Georgius Galopinus, Monachus,
Edidit vitam S. Veroni cum ſcholiis, *Montibus*, 1636.

Ant. Petrus Gariellus.
Series Præſulũ Magalonenſium & Monſpelienſium, *Toloſ.* 1652. *fol.* auctior *ibid.* 1665. 2. vol. *fol.*
Ioannes Garnerius.
Edidit Theodoriti Tomum quintum; Marii Mercatoris opera, cum notis & diſſertationibus; Liberati Breviarium, &c.
Garſias Loaiſa, Hiſpanus.
Tractatus de primatu Eccleſ. Tolet. Conc. *Tom.* 5.
Edidit item notas in Concilia Hiſpaniæ.
Gilbertus Genebrardus.
Chronographiæ libri 4. *Lugd.* 1609. fol.
Geographia Nubienſis, Pariſ. 1619. 4°.
Conradus Geſnerus.
Edidit Antonium Meliſſam, Gr. Lat. *Tigur.* 1546. f.
Geſta Dei per Francos, ſive Orientalium Expeditionum Scriptores à Bongarſio collecti & editi, 2. vol. *Hanov.* 1611. f.
Girolamo Ghilini.
Theatro delli Huomini letterati, *Venet.* 1647. 4°.
Richardus Gibbonus.
Aelredi Opera Theologica edidit, *Duac.* 1631.
Edmundus Gibſonus, Coll. Regin. Socios.
Chronicum Saxonicum, Saxonicè & Latinè, cum notis, *Oxon.* 1692. 4°.
Syl. Giraldus, Cambrenſis.
Hibernia expugnata, inter Anglica, &c. Cambdeni, p. 755. *Francof.* 1602. *fol.*
Iacobus Goar Pariſinus.
Rituale Græcorum Gr. Lat. *Pariſ.* 1647. fol.
Franciſcus Godvvinus Epiſc. Landavenſis.
Cõmentarius de Pręſulibus Anglię, *Lond.* 1616. 4°.
Melchior Goldaſtus.
Monarchia S. Imperii Romani, 3. v. *Hanov.* 1612. f.
Centuria *Epp.* Philologicarum, *Francof.* 1610. 8°.
Rerum Alemannicarum Scriptores vetuſti, *Francof.* 1606. *fol.*
Iacobus Golius.
Grammatica Arabica Erpenii, cum auctario, Arabicè & Latinè, *L. Bat.* 1656. 4°.
Iacobus Gothofredus.
Philoſtorgium Gr. Lat. cum diſſertationibus edidit. *Geneve* 1645. 4°.
Codex Theodoſianus, cum commentariis, *Lugd.* 1665. 4. Vol. *fol.*
Nicephorus Gregoras.
Hiſtoria Romana Græc. Lat. *Genev.* 1615. *fol.*
Iacobus Gretſerus.
De jure & more prohibendi, expurgandi, & abolendi libros hæreticos & noxios, lib. 2. *Ingolſtad.* 1603. 4°.
Supplementum, *ibid.* 1604. 4°.
Edidit III. Tomos de Cruce, *Ingolſtad.* 1616. fol.
Item Theodorum Abucaram, Simeonem, &c.
Ποδονιπτὴρ, ſeu Pedilavium, de more lavandi, &c. *Ingolſt.* 1612. 4°.
Fullo Redivivus, ſeu Tractatus de Triſagio, *Ingolſt.* 1608. 4°.
Edidit Annotat. in Joan. Cantacuzeni hiſtoriam
Hugo Grotius.
Hiſtoria Gothorum, &c. *Amſtel.* 1653. 8°.
Annotationes in S. Scripturam.

Georgius Gualterius, Meſſanenſis.
Siciliæ antiquę tabulę cum notis, *Meſſanæ*, 1625. 4°.
Marq. Gudius, Hamburgenſis,
Edidit Græcè Hippolyti Demonſtrationem de Antichriſto, *Pariſ.* 1661. 8°.

H.

Isaac Habertus, Doctor Sorbonicus.
Pontificale Eccleſiæ Græcæ, Gr. Lat. cum notis & obſervationibus, *Par.* 1643. *fol.*
Ioannes Haleſius, Etonenſis,
Notæ in Chryſoſtomum, Edit. Savil.
Ioannes Hallervordus.
Spicilegium de Hiſtoricis Latinis, *Jenæ* 1672. 8°.
Bibliotheca curioſa *Franc.* 1676. 4°.
Petrus Halloix.
Illuſtrium Eccleſiæ Orient. Scriptorum vitæ; 2. vol. *Duaci* 1633. f.
Martinus Hanckius.
De Scriptoribus Byzantinis, *Lipſiæ* 1677. 4°.
De rerum Romanarum Scriptoribus, *Lipſiæ*, 1666, 1679. 2. Vol. 4°.
Ioannes Harduinus, S. J.
De nummis Hærodiadum, *Par.* 1693. 4°.
Hebed Ieſu.
Catalogus librorum Chaldæorum, cum notis Abr. Ecchellenſis, *Mogunt*, 1655. 8°.
Claudius Hemeræus Doctor Sorbonicus.
De Academiâ Pariſienſi liber, *Pariſ.* 1637. 4°.
Herodianus.
Hiſtoria Romana Gręc. Lat. cum notis, *Lugd.* 1611. 8°.
Thomas Hyde
Catalogus Librorum Bibliothecæ Bodleianæ, *Oxon.* 1674. fol.
Humfredus Hodius, S. T. P.
Joan. Malalæ Hiſtoria Chronica Gr. Lat. cum notis, &c. *Oxon.* 1691. 8°.
Reſurrectionis ejuſdem corporis demonſtratio, Anglicè, *Lond.* 1694. 8°.
Redargutio novi ſchiſmatis Anglicani, ſive Anonymi tractatus de Epiſcopis injuſtè depoſitis, Gr. Lat. *Oxon.* 1691. 4°.
De ſedibus Epiſcoporum per iniquam deprivationem vacantibus, Anglicè, *Lond.* 1693. 4°.
David Hoeſchelius.
Edidit Græcè cum notis, Photii Bibliothecam, Adriani Iſagogen, &c.
Lucas Holſtenius.
Diſſertatio de vitâ & ſcriptis Porphyrii ad calcem Porph. de Abſtinentiâ.
Edidit item Codicem Regularum, &c.
Collectio Romana bipartita, *Rom.* 1662. 8°.
Iacobus Hommius.
Supplementum Patrum, ſeu varia Patrum opuſcula nunc primùm edita cum not. *Par.* 1684. 8°.
Ioh. Hen. Hottingerus.
Bibliotheca Orientalis, *Tigur.* 1660. 4°.
Hiſtoria Orientalis, *Tigur.* 1660. 4°.
Hiſtoria Eccleſiaſtica 9. vol. *Tigur.* 1651. & ſeqq. annis. 8°.
Diſſertationum Miſcellanearum πεντὰς. *Tiguri*, 1654. 8°.

Petrus

Petrus Daniel Huetius.
Origeniana *Rothomag.* 1668. fol.
De origine Fabularum Romanenſium Diatriba.
De claris Interpretibus liber.

I

L*udovicus Iacob à S. Carolo.*
Bibliotheca Pontificia, *Lugd.* 1643.4o.

Thomas Iames.
Ecloga Oxonio-Cantabrigienſis, *Londini* 1600.4°
Index generalis librorum prohibitorum à Pontificiis, *Oxoniæ* 1627. 12°.
De corruptione Scripturæ, Patrum, &c. *Lond.* 1612.4°. Angl.
Vindiciæ Gregorianæ, *Genevæ* 1625.4°.

M. Fl. Illyricus.
Catalogus Teſtium veritatis, *Argentin.*1562.fol.
Edidit Otfridi Evangelia Theotiſca, *Baſil.*1571.8o.

Ioannes Imperialis.
Muſæum Hiſtoricum, *Venet.*1640.4°.

Ioannes Ionſius.
De Scriptoribus Hiſtoriæ Philoſophicæ, *Francof.* 1659.4°.

Paulus Iovius Novocomenſis.
Elogia virorum doctorum, *Baſil.* 1571. 8°.

Thomas Ittigius, Lipſienſis.
Prolegomena ampliſſima ad nuperam Joſephi editionem.
Appendix ad Diſſert. de Hæreſiarchis, *Lipſiæ*, 1696.4°.

Hadrianus Junius, Belga,
Edidit Heſychium de Viris claris Græc. Lat. *Par.* 1593.8°.

Chriſtophorus Iuſtellus, Pater.
Photii Nomocanon, Gr.Lat. *Pariſ.* 1615.4o.

Henricus Iuſtellus fil.& *Gulielmus Voellius.*
Bibliotheca Juris Canonici veteris Gr. Lat. 2. vol.*Pariſ.* 1661.fol.

K

W*Hitus Kennettus,*
Vita Guil. Somneri, libro *de portubus Romanis* præmiſſa, Anglicè, *Oxoniæ* 1693.8o.

Petrus Kirſtenius.
Vita IV. Evangeliſtarum, 1610. fol.

Albertus Krantzius, Decanus Hamburgenſis.
Metropolis, ſive Hiſtoria Eccleſiaſtica Saxoniæ, *Colon.*1574.8o.

L

P*Hilippus Labbeus.*
Nova Bibliotheca MSS. librorum, 2. vol. *Pariſ.*1657.fol,
Nova Bibliotheca MSS. librorum, ſive Specimen antiquarum Lectionum, *Pariſ.* 1653.4°.
Conſpectus novæ Editionis *Opp.* Damaſceni, *Pariſ.*1652.4o.
Diſſertatio de Scriptoribus Eccleſiaſticis, 2. vol. *Pariſ.* 1660.8o.
Protrepticon ad Scriptores Hiſtoriæ Byzantinæ, *Pariſ.*1648.*fol.*

Guilielmus Lambardus, Anglus.
Ἀρχαιονομία, ſive de priſcis Anglorum legibus, Saxonicè & Latinè, *Cantab.*1649.*fol.*
Itinerarium Cantii, Anglicè, *Lond.*1656.8o.

Petrus Lambecius,
Comment. de Bibliotheca Vindobonenſi, *Vien.* 1665. &c. fol.
Origines Hamburgenſes, 2.vol.*Hamburg.*1652. &c.4°.

Cornelius à Lapide.
Commentaria in S.Scripturam ſatis nota.

Matthæus Larroquanus.
Diſſertatio de Photino Hæretico, *Genev.*1670.8o.
Obſervationes in Ignatianas Vindicias (ſed abſque auctoris nomine) *Rothom.* 1674. 8°.
Adverſaria ſacra, *L. Bat.* 1688. 8°.

Dan. Larroquanus F.
Præfatio ad Patris ſui Adverſaria.

Ioannes Launoius.
Gymnaſii Navarrenſis Hiſt. 2.vol.*Pariſ.*1677.4°.
De verâ causâ ſeceſſus Brunonis in eremum Diſſertatio, *Par.*1662.8°.

Ioannes Lelandus, Antiquarius.
Cygnea Cantio, cum cōmentario, *Lond.*1658.8°.

Ioannis Leuſdeni, Philologus Hebræo-Græcus, *Vltraject.* 1670. 4°.

I. Ant. Vander Linden.
De Scriptis Medicis, *Amſtelod.*1662.8o.

Gulielmus Lisleus, Anglus.
Antiqua Saxonica monumenta, Saxonicè & Anglicè, *Lond.* 1638.4°.

Iuſtus Lipſius.
Politicorum libri, inter Lipſii opera.

Lucianus Samoſatenſis.
Opera Græc Cat. *Salmur.*1619.2.Vol.8o.

Ioannes Lucius.
De regno Dalmatiæ, *Amſtel.* 1667.*fol.*

Iob Ludolphus.
Hiſtoria Æthiopica, cum fig.*Francof.*1681.*fol.*
Commentarius Æthiopicus, cum fig. *Francof.* 1691.*fol.*

Luitprandus Ticinenſis.
Opera, *Antvverp.* 1640.*fol.*

Chriſtianus Lupus.
Epiſtolæ Patrum de Concilio Epheſino cum ſcholiis & notis *Lovan.* 1682. 4°.

M

I*Oannes Mabillonius.*
Analecta vetera 4. vol. *Pariſ.* 1675. & ſeqq. annis, 8o.
Iter & Muſæum Italicum, *Pariſ.* 1687.4°.
Acta Benedictinorum per varia ſæcula, vol. 5. *Pariſ.*1668. & ſeqq. annis.fol.

Ioan. Maderus
Edidit Chronicon Ditmari, &c. *Helmſt.* 1677.4o.

Magdeburgenſes Centuriatores, *Baſil.*1624.fol.

Bernardus Mallincrotius.
Paralipomena ad Voſſium de Hiſtoricis Græcis, *Col.*1656. 4to.

Petrus de Marcâ, Archiep. Par.
Diatriba de tempore Synodi Sirmienſis, inter opuſcula, *Par.* 1681. 8vo.
Diſſertatio de Epiſt. Vigilii, &c. *Par.*1669. 8vo.
Marca Hiſpanica, *Par.*1688.*fol.*

Joannes Mariana.
Commentarii de rebus Hiſpanicis. Hiſpan. Illuſtr. Tom. 2. *Mogunt.* 1605. 4°.
Joannes Markius.
De Sibyllinis Oraculis *Franecker.* 1681. 8°.
Guilielmus Marlot.
Metropolis Rhemenſis hiſtoria, 2. Vol. *Inſulis*, 1666—79. *fol.*
Floravant. Martinellus, Romanus.
Roma ex Ethnicâ, Sacra, apud Ciampin. *de libro Pontif.* p. 27.
Petrus Martyr.
Defenſio Euchariſtię adv. Gardinerum, *Tiguri* 1559. f.
Loci Communes, *Geneva* 1624. fol.
Jo. Bapt. Marus Canonicus Romanus edidit Victoris III. Pontificis Dialogos, & Petrum Diaconum de Viris illuſtribus Caſin. *Pariſ.* 1666, 8°.
Papirius Maſſonus.
De Epiſcopis Urbis qui Romanam Eccleſiam rexerunt, rebúſque geſtis eorum libri ſex, *Pariſ.* 1586 4to.
Gerardus Maſtrichtius Prof. Duesburg.
Hiſtoria Juris Eccleſiaſtici & Pontificii, *Duesburg.* 1676. 8°.
Alphonſus Matamorus.
De eruditis Hiſpaniæ viris & Academiis, inter Scriptores Hiſpanicos ab Andreâ Schotto in *Hiſpania illuſtrata* editos.
Gilb. Manguinus in ſupremâ monetarum Curiâ præſes.
Veterum Auctorum, qui IX. ſeculo ſcripſerunt de Prædeſtinatione & Gratiâ, Opera, 2. Vol. *Pariſ.* 1650. 4°.
I. Frid. Mayerus, Hamburgenſis,
De fide Baronii ipſis Pontificiis ambigua, *Amſtel.* 1697. 8°.
I. Henric. Meibomius
Edidit rerum Germanicarum Scriptores cum notis & diſſertationibus, *Helmſt.* 1688. 2. Vol. *f.*
Addimenta ad Vogleri Introduct. univerſ. *Helmſt.* 1691. 4to.
Opuſcula Hiſtorica, *Helmſtad.* 1660. 4°.
G. Theod. Meierus.
Relatio Hiſtorica de collectionibus Canonum, ad Cod. Can. Eccleſ. univerſ. *Helmſt.* 1663. 4to.
Hugo Menardus.
S. Barnabæ Epiſtola cum notis *Pariſ.* 1644. 4°.
Paulus Merula, Belga,
Edidit Willeramum de Nuptiis Chriſti & Eccleſiæ, *L. Bat.* 1598. 8vo.
Jodocus Metzlerus, Monachus S. Galli.
Epiſtola ad Goldaſtum, inter Epiſt. Goldaſt. *Franc.* 1688. 4to.
Joannes Meurſius.
Gloſſarium Græco-barbarum, *L. Bat.* 1614. 4to.
Heſychius de Viris claris, Gr. Lat. cum notis, *L. Bat.* 1613. 8vo.
Edidit *Opp.* Conſtantini Porphyrogen. &c.
Matthias Michovius.
Chronica Polonorum, *Baſ.* 1582.
Micropresbyticum veterum quorundam brevium Theologorum, *Baſil.* 1550 f.
Aubertus Miraus.
Bibliotheca Eccleſiaſtica, ſive Hieronymus, Gennadius, Ildefonſus, &c. cum notis & Auctario, *Ant.* 1639. f.
Origo & incrementa ordinis Carmelitani, *Col.* 1643. 8vo.
Arthurus du Mouſtier.
Neuſtria Pia, *Rothom.* 1663. fol.
Richardus Montacutius.
Edidit Photii *Epp.* Euſebium adv. Marcellum, &c. Gr. Lat. cum Notis.
Origines Eccleſiaſticæ, *Lond.* 1640. fol.
Analecta Eccleſiaſt. exercitationum in Baronium, *Lond.* 1622. *fol.*
Notæ in Euſebium *de Eccleſ. Theol.*
Fredericus Morellus.
Edidit Jo. Geometræ *hortum Epigrammatum*, Gr. Lat. *Par.* 1595. 8°.
Dan. Geo. Morhofius.
Polyhiſtor, ſive de notitiâ Auctorum, &c. *Lubec.* 1688. 4°.
Joannes Morinus, Congr. Orat.
Commentarius Hiſtoricus de Pœnitentiâ, *Antvverp.* 1682. *fol.*
De Sacris Eccleſiæ Ordinationibus, *Antvverp.* 1695. *fol.*
Alexander Morus.
Notę in N. Teſtamentum unà cum Tena, &c. Lond. 1661. folio.
Stephanus Le Moyne.
Varia Sacra, 2. Vol. 4°. *Lugd. Bat.* 1685.

N

Fauſtus Naironius, Maronita, linguę Syriacæ in Gymnaſio Romano Prælector.
Diſſertatio de origine, nomine, ac religione Maronitarum, *Rom.* 1679. 8°.
Euoplia fidei Catholicæ Romanæ Hiſtorico-dogmatica, *Rom.* 1694. 8°. Typis Congreg. de prop. fide.
Dan. Neſſelius, Bibliothecarius Cæſareus.
Breviarium, & ſupplementum commentariorum Lambecianorum de Bibliothecâ Vindobonenſi, cum fig. *Vienna* 1690. 2. Vol. *fol.*
Gulielmus Nicholſonus, Archidiaconus Carleol.
Anglorum Bibliotheca Hiſtorica, *Lond.* 1696. 8°. Anglicè.
Flaminius Nobilius.
Fragmentum veterum Interpret. Græc. Bibl. Walton. T. 6. & alibi.
Henricus Noris, Cardinalis.
Hiſtorica Diſſertatio de uno ex Trinitate carne paſſo, *Venet.* 1696. 8°.
Laurentius Normanus.
Edidit Theodulum, Orthodox. Confeſſionẽ, &c.

O

I. Godfrid. Olearius.
Abacus Patrologicus ordine Alphabetico, *Jenæ* 1673. 8°.
Abrahamus Ortelius, Antvverpienſis.
Theſaurus Geographicus, *Antvverp.* 1587. *f.*
Orthodoxographa S S. Patrum Monumenta, 2. vol. *Baſil.* 1569. f.
Hieronymus Oſorius, Luſitanus.
De Rebus Emmanuelis, *Col.* 1576. 8°.

Caſimirus Oudinus.
Supplementum ad Bellarminum de Script. Eccleſ. *Pariſ.* 1686. 8°.
Opuſcula ſacra veterum aliquot Galliç & Belgii Scriptorum, *L. Bat.* 1692. 8°. abſque auctoris nomine.
Epiſtola ad Mayerum Hamburg. de ratione ſtudiorum ſuorum, *L. Bat.* 1692. 4°.

P

Antonius Pagi, Ordinis Minurum.
Critica Hiſtorico-chronologica in Annales Baronii, *Pariſ.* 1689. *fol.*
Diſſertatio Hypatica, ſeu de Conſulibus Cçſareis, *Lugd.* 1682. 4°.
Ioſeph Pamphilus.
Chronica Fratrum Eremitarum S. Auguſtini, *Rom.* 1581. 4°.
Henricus Pantaleon.
De viris illuſtribus Germaniæ, *Baſil.* 1565. f.
Dan. Papebrochius. S.J.
Conatus Chronico-hiſtoricus ad catalogum Roman. Pontificum, cum fig. *Antvverp.* 1685. *f.*
Joannes Pappus.
Libellus Synodicus Gr. Lat. cum notis, *Argentorat.* 1601. 4°.
Ludovicus à Paramo Boroxenſis.
De origine & progreſſu officii S. Inquiſitionis, *Matriti* 1598. fol.
Mat. Parkerus Archiep. Cant.
Edidir Saxonicè & Angiicè Ælfrici ſermonem Paſchalem, *Lond.* 1567. 12°.
De Antiquitatibus Eccleſiæ Britannicæ, & privilegiis Eccleſiæ Cantuarienſis hiſtoria. *Hanov.* 1605. *fol.*
Pauſanias.
Deſcriptio Græciæ, Gr. Lat. *Hanov.* 1613.
Joannes Pearſonus.
Vindiciæ Epiſtolarum S. Ignatii, *Contab.* 1672. 4°.
Diſſertationes de ſucceſſione Romanorum Pontificum, ab *Henrico Dodvvello* ſuppleræ & evulgatç, *Londini* 1687. 4°.
Dionyſius Petavius, S.J.
Dogmata Theologica. *Par.* 1645. 5. Vol. *fol.*
Epiphanium, Syneſium, &c. Gr. Lat. cum notis edidit.
Paulus Petavius.
Syntagma de Nithardo, *Periſ.* 1613. 8°.
Jacobus Petit.
Theodori Pœnitentiale cum notis & diſſertationibus, Tom. 2. *Pariſ.* 1677. 4°.
Philo-Byblius.
Fragmentum de Phœnicum Theologiâ ap. Euſeb. *de Præparat. Evang.*
Photii Bibliotheca Gr. Lat. *Rothom.* 1653. fol.
Georgius Phranza Protoveſtiarius.
Chronicon de ultimis Orientalis Imperii temporibus, ex verſione & cum notis Pontani, *Ingolſt.* 1604. 4°.
Joannes Picardus.
Edidit Guiielmum Nubrigenſem cum notis, *Pariſ.* 1610. 8°.
Joannes Piſtorius.
Scriptores Germanicos edidit, *Francof.* 1583. f.
Petrus Pithæus.
Scriptores coætanei XII. *Francof.* 1594. 8°.
Joannes Pitſeus.
De illuſtribus Britann. Scriptoribus, *Pariſ.* 1619. 4°.
Vincentius Placcius.
De Scriptoribus Pſeudonymis, *Hamburg.* 1674. 4°.
C. *Plinius Secundus.*
Naturalis Hiſtoria, cum notis variorum, *L. Bat.* 1689. 3. Vol. 8°.
C. *Plinius Cæcilius.*
Epiſtolç. *L. Bat.* 1653. 12°.
Michael Pocciancius.
Catalogus Scriptorum Florentin. *Floren.* 1588. 4°.
Edvardus Pocokius.
Eutychii Annales Arab. & Lat. *Oxon.* 1659. 4°.
Polydorus Vergilius.
Angiica Hiſtoria. *Baſil.* 1555. *fol.*
Placidus Porcheron, Benedict.
Edidit Anonymi Ravennatis de Geographiâ libros 5. cum notis *Par.* 1688. 8°.
Æmilius Portus.
Edidit Suidam Gr. Lat. 2. vol. *Genevæ* 1619. fol.
Antonius Poſſevinus.
Apparatus ſacer, 2. vol. *Colon.* 1608. fol.
Petrus Poſſinus.
Epiſtolæ Chronologicæ tres ad Papebrochium, præfixæ Conatui ejus de vitis Pontif.
Theſaurus Aſceticus, ſive ſyntagma opuſculorum, &c. Gr. Lat. *Par.* 1684. 4°.
Procopius Gazæus.
Scholia in libros Regum, & Paralipomenon, Gr. Lat. *L. Bat.* 1620. 4°.
Procopius Cæſarienſis.
De bello Perſico, &c. Gr. Lat. Par. 1662. *fol.*
Claudius Ptolemæus.
Geographia Græc. Lat. *Amſtel.* 1618. *fol.*

Q

Franciſcus Quareſmius.
Elucidatio rerræ ſanctæ Theologica, &c. *Antvverp.* 1639. 2. Vol.
Joſephus Queſnellius.
Edidit Leonis M. *Opp.* cum notis & diſſertationibus, 2. vol. *Pariſ.* 1676. 4°.

R

Matthæus Raderus.
Petri Siculi Hiſtoria de Manichæis, Gr. Lat. *Ingolſtad.* 1604. 4°.
Chronicon Alexandr. Gr. Lat. *Monachii* 1615. 4°.
Odoricus Raynoldus.
Annales Eccleſiaſtici, ſive Continuatio Baronii ad finem Conc. Trident. 10. Vol. *Rom.* 1646. & ſeq *fol.* Octo priora volumina in unum redigit *ibid.* 1677. *fol.*
Theophilus Raynaudus.
Erotemata de Bonis & malis libris *Lugd.* 1653. 4°.
Indiculus Sanctorum Lugdunenſ. *Lugd.* 1629. 12°.
Anſelmi *Opp. Lugd.* 1630. f.
Reinerus Reineccius.
Edidit Brochardum de terrâ ſanctâ, *Magdeburg.* 1587. 4°.
Antonius Reiſerus.
Index Librorum Manuſcriptorum Bibliothecæ Auguſtanæ, *Auguſtæ* 1675. 4°.

Juſtus Reuberus.
Rerum Germanic. Scriptor. *Francof.* 1584. f,
Nicolaus Reuſnerus.
Epp. Turcicæ *Francof.ad Mœnum*,1598.4o.
Nicolaus Rigaltius.
Tertullianum, Cyprianum, &c.edidit.
Edidir Commodiani inſtructiones, cum notis, *Tulli Leuc.* 1650.4°.
Conradus Ritterhuſius.
Iſidori Peluſiotæ *Epp.* libri quatuor, Gr. Lat. cum notis, *Heidelb.* 1605.ſol.
Edidit Salvianum cum notis ampliſſimis *Altorf.* 1611.2.vol. 8o.
Andreas Rivetus.
Criticus ſacer, *Geneva* 1642. 8°.
Joannes Roberti S. J.
Hiſtoria S. Huberti, cum notis, & Paralipomenis, *Luxemb.* 1621. 4o.
Eugenius Robleſius, Hiſpanus.
Scripſit Hiſpanicè de vitâ & geſtis Card. Ximenii, *Tolet.* 1604.
Herbertus Roſvveydus.
Hiſtoria Eremitica, ſeu vitæ PP. *Antv.*1628.fol.
Petrus Roverius.
Hiſtoria Reomaënſis, *Pariſ.*1637.
Hieronymus Rubeus.
Hiſtoria Ravennat. *Ven.* 1590.f.
Theodoricus Ruinartus Benedict.
Acta primorum Martyrum ſincera & ſelecta, cum notis & obſervationibus, *Par.*1689.4°

S

Gaſpar. Sagittarius.
Introductio in hiſtoriam Eccleſiaſticam, 1694.4°.
Tamains Salazar, Hiſpánus.
Edidit Marryrologium Hiſpanicum, à Cardinale d'Aguirre non ſemel citatum.
Jacob Salianus.
Annales Veteris Teſtamenti, *Colon.*1620.fol.
Claudius Salmaſius.
Exercitationes Plinianę, *Par.*1629.2.Vol.*fol.*
Ioannes Sambucus.
Edidit Latinè fragmentum Hyppolyti de genealogiâ Chriſti, *Patav.*1556.8°.
Chriſtophorus Sandius.
Notę ad Voſſium de Hiſtoricis Latinis, *Amſtel.* 1677. 12°.
Tractatus de Veteribus Scriptoribus Eccleſiaſticis Hiſt. Eccl. pręfix.
Henricus Savilius.
Chryſoſtomi *Opp.* Gr.edidit 8. Vol.*Eton.*1611. f.
Andreas Sauſſayus, ſive *Du Sauſſay.*
De myſticis Gallię Scriptoribus, *Pariſ.*1639. 4°.
Joſephus Scaliger.
De Emendatione temporum, *Lugd. Bat.* 1598.
Trihæreſcos Elenchus, *Arnhem.* 1619. 4°.
Edidir Hippolyti Canonem Paſchalem, &c.
Simon Schardius.
Rerum Germanicarum Scriptores, *Gieſſ.*1673.f.
Scriptores de poteſtate imperiali & ſacerdotali, *Baſil.* 1566.f.
Emmanuel Schelſtrat. Bibliothecarius Vaticanus.
Acta Conſtantienſis Concilii cum diſſertatione edidit *Antvverp.* 1683. 4°.
Tractatus de ſenſu & auctoritate Decretorum Conc. Conſt. circa poteſtatem Eccleſiaſticam, *Roma*, 1686.4°.
Antiquitas Eccleſiæ, ſive opus Chronologicum, *Rom.* 1692.*fol.*typis Congreg. de prop.fide.
Eccleſia Africana ſub Primate Carthaginienſi, *Par.*1679.4°.
Sacrum Antiochenum Concilium cum commentarlo, *Antvverp.* 1681. 4o.
Andreas Schottus.
Iſid. Peluſ. *Epp.* lib. quintum, Gr. Lat. cum notis edidit, *Francof.* 1629. f.
Hiſpaniam illuſtratam edidit *Francof.*1606. f.
Antonius Scipio.
Elogia Abbatum Caſinenſium, *Neop.*1643.f.
*Scriptores de arte Cabaliſtica, Baſil.*1550.f.
Scriptores de Officiis & Myſteriis divinis per Melch. Hittorpium editi, *Pariſ.*1610.f.
Ioannes Seldenus
De Synedrils, 3. vol. *Lond.* 1650. &c.4o.
Præfatio ad hiſtor. Anglic. Scriptores X.
De Diis Syris, *Lipſia*, 1662.8°.
Hugo Sempilius.
De Diſciplinis Mathematicis, libri 12. *Antvverp.* 1635.
Ioſias Simlerus.
Bibliotheca Geſneri contracta & aucta, *Tiguri* 1574.f.
Richardus Simon.
Fides Eccleſię Orientalis de tranſubſtantiatione, *Pariſ.*1687. 12°.Gallicè
Richardus Simonius.
Hiſtoria Critica Pręcipuorum Commentatorum in N. Teſt. *Roterod.* 1693.4o. Gallicè.
Hiſtoria Critica de religione & moribus Orientalium, ex Gallico Anglicè, *Lond.* 1685. 8°.
Iacobus Sirmondus.
Veterum opuſcula dogmatica 5. *Pariſ.*1630. 8°.
Anaſtaſii Collectanea, *Pariſ.*1620.8°.
Euſebii Pamph. Opuſcula XIV. *Pariſ.*1643.8°.
Theodulphi *Opp. Pariſ.* 1646. 8°.
Edidit item Sidonium, Alcim. Avitum, Facundum, Hermian. Ennodium, Eugenium, Flodoardum, Hincmarum, &c.
Sixtus Senenſis.
Bibliotheca Sancta, *Col.* 1586. f.
Thomas Smith S.T.P.
Miſcellanea, *Lond.* 1686.8o.
Gulielmus Somnerus, Cantuatienſis.
Edidit Ælfrici Grammaticam, & Gloſſarium Saxonicum, *Oxon.* 1659.*fol.*
Arnoldus Sorbinus.
Gallicè reddidit hiſtoriam Albingenſium Petri de Valle Sarnenſi, *Par.* 1569.
Fr. Spanhemius Junior.
Introductio ad Hiſtoriam & Chronologiam ſacram, Tom.I.*Lugd Bat.*1683.Tom.II.1687.4o.
Hiſtoria Imaginum reſtituta *Lugd.Bat.*1686.8°.
Henricus Spelmannus.
Vita Ælfridi, *Oxon.*1677.f,
Concilia Britannica, Scotica, Hibernica, &c. cum notis, *Lond.*1639.1664.2. vol.*fol.*

Hen-

Henricus Spondanus.
Continuatio Annalium Eccleſiaſticorum Baronii, 2. Vol. *Lugd.* 1678. *fol.*
Simon Staravolſcus.
Epitome omnium Conciliorum *Romæ* 1653. *fol.*
Ioannes Stella.
Commentarius de vitis ac moribus Pontificum Romanorum Anno 1650. 12°. ſecundùm exemplar Baſilienſe, 1505.
Carolus Stengelius.
Vita S. VVilhelmi Hirſaug. & Gellonenſis *Aug. Vind.* 1611. 4°.
Stephanus de Urbibus cum Commentariis Thomę de Pinedo, *Amſtelod.* 1678. fol.
Petrus Steuartius.
Auctarium ad Caniſii lectiones antiquas, *Ingolſt.* 1616. 4°.
Ioannes Stovv.
Deſcriptio civitatis Londinenſis, Anglicè, *Lond.* 1633. *fol.*
Strabo.
Geographia, Gr. Lat. cum notis Caſaub. *Par.* 1620. *fol.*
Laurentius Surius.
Vitæ Sanctorum ex probatis Authoribus 4. vol. *Colon.* 1617. fol.
Fr. Svveertius.
Athenæ Belgicæ, *Antv.* 1628. f.
Fredericus Sylburgius.
Saracenica, Gr. Lat. *Heidelberg.* 1594. 8°.
Æneas Sylvius.
Opera omnia, *Baſil.* 1551. *fol.*
Symeon Theſſalonicenſis.
Liber de ſacris Græcorum ordinationibus, Gr. Lat. ap. Morin. de ordinat. p. 404.

T.

W*Ern. Tentzelius.*
Exercitationes ſelectæ, 1692. 4°.
Iacobus Thomaſius.
De Plagio literario, *Lipſiæ* 1673. 4°.
Ioſ. Maria Thomaſius.
Codices Sacramentorum vetuſtiſſimi, *viz.* Gelaſianus, &c. *Rom.* 1680. 4°.
Ioannes Tilius.
Libri Carolini adv. ſecundam Synodum Nicænam, *Pariſ.* 1549. 8°. *Francof.* 1608. 8°.
I. Bapt. Timagninus, Venetus.
Hiſtoria Monothelitarum, *Par.* 1678. 8°.
Bertrandus Tiſſierius.
Bibliotheca Ciſtercienſis tom. 6. *Bono-Fonte*, 1660. &c.
Cornelius Tollius.
Cinnamum Gr. Lat. cũ notis edidit *Vltr.* 1652. 4°.
Iacobus Tollius,
Inſignia itinerarii Italici, ſive antiquitates ſacrę, *viz.* Carmina Gr. Naz. &c. cum not. *Vltraject.* 1696. 4°.
I. Ph. Tomaſinus.
Illuſtrium virorum elogia, *Patav.* 1630. 4.
Bibliothecæ Patavinę MSS. publicæ & privatæ, *Vtini* 1639. 4°.
Ioannes Trithemius.
De Scriptoribus Eccleſiaſticis, *Pariſ.* 1512. 4°.
Chronicon Hirſaugienſe, *Francof.* 2. Vol. *fol.*
De ortu, progreſſu, & viris illuſtribus ordinis Carmelitici, *Col.* 1643. 8°.
Franciſcus Turrianus. S. J.
Conſtitutiones Apoſtolicæ, cum ſcholiis & obſervationibus, *Antvverp.* 1578.

V.

J. *Foy-Vaillantius.*
Numiſmata ærea Imperatorum in Coloniis, &c. *Pariſ.* 1695. *fol.*
Henricus Valeſius.
Euſebii, Socratis, &c. Hiſtoriam Eccleſiaſticam Gr. Lat. cum notis edidit.
Excerpta ex Collectaneis Conſtantini Porphyr. Gr. Lat. cum notis, *Pariſ.* 1604. 4°.
I. Mich. Vanſlebius, Monachus Dominicanus.
Brevis relatio de rebellionibus, & cruentis bellis in Æthiopiâ tempore Patrum ſocietatis excitatis; ex MS. Lat. Anglicè reddita, *Lond.* 1679.
Scripſit etiam Gallicè *Hiſtoriam Eccleſiæ Alexandrinæ* in ſermonem Anglicum traductam.
Edidit item Ludolphi Lexicon, & Opuſc. Æthiop. *Lond.* 1661.
Marcus Velſerus.
Opera Hiſtorica, &c. *Norimb.* 1682. *fol.*
Gottofredus Vendelinus.
Divinatio de Clementis Epiſtolis, Conc. Tom. I.
Ferdinand. Vghellus, Florentinus.
Italia ſacra, ſive de Epiſcopis Italiæ, &c. *Rom.* 1643. & ſeqq. 9. vol. *fol.*
Daniel à Virgine Mariâ.
Speculum Carmelitanum, *Antvv.* 1680. 4. Tom. f.
Sext. Aurelius Victor.
De Cęſaribus Romanis, *Lugd. Bat.* 1670. 8°.
Carolus de Viſch.
Bibliotheca Scriptorum Ciſtercienſium *Colon.* 1656. 4°.
Raphael Volaterranus.
Commentarii, *Genevæ*, 1563. f.
Ger. Ioan. Voſſius.
De Hiſtoricis Græcis, *Lugd. Bat.* 1651. 4°.
De Hiſtoricis Latinis, *Lugd. Bat.* 1651, 4°.
De Poëtis Gręcis et Latinis, *Amſtelod.* 1654. 4°.
Hiſtoria Pelagiana, *Amſt.* 1655. 4°.
Iſaacus Voſſius.
Diſſertatio de LXX. Interpretibus, *Hagæ-Com.* 1661. 4°.
Obſervationes ad Pomponium Melam, *Hag.* 1655. 4°.
Epiſtolę duę ad Rivetum, à Pearſono editæ.
Gerardus Voſſius Tongrenſ.
Gregorii Thaumaturgi *Opp.* Gr. Lat. cum notis edidit, *Mogunt*, 1604. 4°.
Chriſtianus Vrſtiſius.
Rerum Germanicarum Scriptores, 2. vol. *Francof. ad Mœnum* 1670. f.
Iacobus Vſſerius.
S. Ignatii *Epp.* Gr. Lat. cum notis, *Oxon.* 1644. 4°.
Syntagma de LXX. Interpretibus, *Lond.* 1665. 4°.
Appendix Ignatiana, *Lond.* 1647. 4°.

De

De Britannic. Eccleſ. Primordiis, *Dublin.* 1639. 4°.
Veterum *Epp.* Hibernicarum Sylloge, *Dublin.* 1632. 4°.
Hiſtoria Gotteſchalci, *Hanov.* 1662. 8°.
Bibliotheca Theologica, ſ. MS. penès Cl. V. Edv. Stillingfleetum, Decanum Londinenſem.

VV.

L*ucas VVadingus.*
Annales Minorum, Tom. I. II. &c. *Lugd.* 1625. & ſeqq. annis, f.
Bibliotheca Scriptorum Ordinis Minorum, *Romæ* 1650. fol.

Chriſtianus VVagnerus. Lipſienſis.
Præfatio hiſtorica preliminaris ad Geneſium, MS. penès hæredes.

Brianus VValtonus, Epiſc. Ceſtr.
Biblia Polyglotta, *Lond.* 1657. 6. vol. *fol.*

Iacobus VVaræus, Eq. Aur.
Comment. de Preſulibus Hiberniç, *Dublin.* 1664. fol.
Edidit etiam ſancti Patricii & Bedç opuſc. &c.
De Scriptoribus Hiberniæ, *Dublin.* 1639. 4°.
De Hiberniâ, & antiquitatibus ejus, *Lond.* 1658. 8°.

Andr. VVengerſcius.
Hiſtoria Eccleſiaſtica Sclavonica, *Amſt.* 1679. 4°.

Ioannes Rodolphus VVetſtenius.
Edidit Origenis Dialogos contra Marcioniſtas, Gr. Lat. *Baſil.* 1674. 4°.

Henricus VVhartonus.
Anglia ſacra, ſive collectio hiſtoriarum, &c. *Lond.* 1691. 2. vol. *fol.*
Hiſtoria de Epiſcopis & Decanis Londinenſ. & Aſſavenſ. *Lond.* 1695. 8°.
Auctarium ad Uſſerii hiſtoriam Dogmaticam de Scripturis, *Lond.* 1690. 4°.

*Abrahamus VVheloc*us.
Bedæ Hiſtoriam Eccleſiaſticam Saxonicè & Latinè cum notis edidit, *Cantab.* 1643. f.

Arnoldus VVion.
Lignum Vitç, *Ven.* 1595. 4°.

Ioannes VVolphius.
Lectiones memorabiles, 2. vol. *Laving.* 1600. f.

Antonius à VVood.
Hiſtoria & antiquitates Univerſitatis Oxonienſis, *Oxon.* 1674. *fol.*

X

F*R. Ximenes*, Card.
Edidit officium Mozarabicum, *Tolet.* 1500.

Alios Scriptores in ipſo Opere citatos reperiet Lector quos hic fortè præterivimus.

Cùm in ſequenti Opere Auctor ad libros à ſe patrio ſermone ſcriptos Lectorem ſæpius remiſerit, fas erit, ſalvâ verecundiâ, eos etiam in hunc locum referre.

C*Hriſtianiſmus Primitivus*, ſeu de Religione veterum Chriſtianorum, &c. *Londini* 1672. 8°. exinde quartâ vice editus.

Antiquitates Apoſtolicæ, ſeu *Vita SS. Apoſtolorum*, *Lond.* 1674. fol. Prodierunt auctiores quartâ vice *ibid.* 1684. fol.

Apoſtolici, ſeu *Vitæ Patrum primitivorum trium priorum Sæculorum*, premiſsâ diſſertatione de Chriſtianæ Religionis ſucceſſu ſub Paganiſmo, *Lond.* 1676. 1686. fol.

Vitæ Patrum Primitivorum IV. Sæculi; premiſſo Apparatu de ſtatu Paganorum ſub Chriſtianis Imperatoribus, *Lond.* 1683. fol.

Diſſertatio de regimine veteris Eccleſiæ per Epiſcopos, Metropolitas, & Patriarchas, & de iniquis Pontif. Romanorum uſurpationibus, Lond. 1683. 8°.

Chartophylax Eccleſiaſticus, ſeu de Scriptoribus Eccleſiaſticis, eorumque ſcriptis, *Lond.* 1685. 8°. Lat.

Tabulæ Eccleſiaſticæ, quibus Scriptores Eccleſiaſtici, eorumque patria, ordo, ætas & obitus breviter exhibentur; à Chriſto Nato ad Annum uſque 1517. *Londini* 1674. *Hamburg.* 1676. Lat.

Eis

Εἰς τὸν τιμαλφέστατον Θεολόγον Βίλελμον Κάβιον τὸν ἀληθῶς τετυχηκότα πάσης παιδείας, καὶ ἱερᾶς κριτικῆς τὰ πρῶτα.

Χαῖρ' ἄνερ τειρόθεντε, φίλος μακάρεσσιν ἀνάσσεις,
Καὶ θνητοῖς φίλος εἶ, καὶ φίλος ἐσσὶ Θεῷ.
Πολλοὶ μὲν, κ' ἀγαθοί τε πάλαι πολυίστορες ἄνδρες
Τῶν πατέρων πρήξεις, καὶ καλὰ μαρτύρια,
Τάς τε γραφὰς ἴσως εἰσὶ νόθας, ἢ γνήσιαί εἰσι
Λυγρὰ δίκεσσιν δόγματά τ' αἱρετικῶν,
Εὐσέβιος μαλακλεὴς ἐπίσκοπος, εἶτα μετ' αὐτὸν
Στειδωνᾶς χολίῳ πρεσβύτερος σομάχῳ,
Γεννάδιος καὶ Μαντελοῦς βραχύ τε πλαγίζων
Συγγράφεας ἐπῆθε τοὺς ὀβελοσπορθέους.
Ταῦτα πίλει, ὅτι δῖα Θέμις, καὶ δῖος Ἀπόλλων,
Καὶ χάριτες γνωσταὶ πατρώοιν ἀοιδίμοις.
Ὕστερον ἐς κλυδῶνα κακῶν ἄφνω κατέβαινε
Ναῦς ἱερὰ, τλήμων φρικαλέαν ταραχῶν,
Ἄνεμοι μίσγοντο πόντος, ἐν ὕδασι λῦτο ἄστρα,
Βαρβαρότης ἐπρότει ἀηδὴς στόματος,
Ἑλλὰς κ' ἡμέλει Ἑλλὰς ὅλη, καὶ πότνια Ῥώμη
Ἀρκτῴοις γίνεται λεία τερπομεφόροις,
Καὶ τότε Ἰσίδωρος, Ὀσίειος, Ἰλδέφονσος,
(Ὡς τότε φήμης Θεολόγοι Σπανοί)
Σιγίβερτος ἐὼν μοναχὸς ὁ Γεμβλακός ἀἠς,
Τεντίμιος μαθητὴς, φαντὶ, ἐπισάμενος,
(Ὥνπερ πολλὰ μὲν ἐσθλὰ, μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρὰ)
Λαμπρύνουσ' ὀλίγον τ' σκοτόεντα χρόνον.
Σελαγισμοί μοι, ὄλβι' ἄνερ, μακάρεσσιν ἐνωθεὶς
Φῶτα συμπάσας τὸ κλέος ἀνατολίας.
Φῶτα Ῥωμαίων βρένταισι κεραυνοβοληθεὶς,
Καὶ μᾶλλον τοῖσιν οὐρανίοισι φίλος,
Παντοδαπῆς τῆς παιδείας ἔτυχες σὺ ἀληθῶς,
Τῆς μὲν Ῥωμαϊκῆς, τῆς δὲ καὶ Ἑλλαδικῆς
Ἄνθεσι σὺ στεφανοῦ ὕμνων εἰς ταὐτὸ συναλθὲ,
Καὶ καταφωτίζειν λυχνίσιν ἔλαιον.
Ἀλλ' ἀνεγειρομένοις, Μύσταις ἅμα, Θεοσεβέσι,
Οὐκ ὀλίγοι πατέρων ἱστοριῶσι ὁμῶς.
Σίρος, Πεαρσώνος, Ἀυβερτός τε Μαραῖος,
Γαστῆρος, Ῥίβετος, καὶ Κάκος ἡμεδαπὸς,
Βελλαρμῖνος ἀνελλήνιστος ἐὼν (μέγα θαῦμα) δικάζων
Ἀλλότρι' Ἑλλήνων γράμματ' ὑπερκριτικῶς,
Λαββαῖος μετέπειτα κριτὴς δεινὸς, μάλα μικρὸς,
Ἑλλάδος ὠ ξεῖνος, τῆ δὲ πρέποντος ἐὼν
Ὕστατος Οὔδινος σφόδρα κλεπτικὸς, ὃ ἀπὸ βίβλων
Ἄλλων ὅσσον ἔχει, τόσσον ἀφῆκε βίβλων,
Τυποθετῆ πτῶσις, σημεῖα τε βιβλιοπώλων,
Σφάλματα καὶ κτίσεις, υἱδοῦς ἄλλα πόλοι·
Αὐτὰρ σὺ περὶ κλεὶς ἐπὶ γλώσσῃ τε βέβηκεν,
Οὐ ἀπὸ μὲν φρέατος ἐξήντλει πλεῖστον ὕδωρ·
Αὐτὰρ σὺ τέλος ὢν Σπαρτῶν ἀνὰ, σημεῖ, λελαθὼς
Χαρτοφύλαξ πότε, νῦν Οἰκονόμος γέγονας,
Κρυπτ' ἀποφαινόμενος κειμήλια βιβλιοθηκῶν,
Ὀρθοδοξούντων, ἀλλὰ καὶ αἱρετικῶν.
Κύρια δόγματα, ἀρχαῖ' ἔθη, τεθμοί ἀνάγνων,
Γράμματ' ἴσοι κοινικὰ, σχίσματα, καὶ σύνοδος.
Κύδιμε χαῖρ' ἄνερ, βαθυγήρως αἴλλιμος εἴης,
Σοὶ ἔθνος ἀγαπητὴν, καὶ μέλεα σιθαρά.
Μακρόβιος γήρασκε δίκαιος Πυλίου τε γέροντος,
Οὗ ῥέεν ἐκ γλώσσης τῶν μέλιτος γλυκίων.

Σὸς καθ' δύναμιν,

AB. SELLERUS.

TABELLA

TABELLA SÆCULORUM.

I. SÆculum Apostolicum. Pagina 1
Continet Scriptores Eccleſiaſt. xxvi.
Gentilem i.

II. Sæculum Gnosticum. Pag. 26
Scriptores Eccleſiaſt. lxvii.
Gentiles vii.

III. Sæculum Novatianum. Pag. 59
Scriptores Eccleſiaſt. xlvi.
Gentiles ii.

IV. Sæculum Arianum. Pag. 101
Scriptores Eccleſiaſt. cxliv.
Gentiles xii.

V. Sæculum Nestorianum. Pag. 237
Scriptores Eccleſiaſt. ccxix.
Gentiles iii.

VI. Sæculum Eutychianum. Pag. 317
Scriptores Eccleſiaſt. cxliii.
Gentiles ii.

VII. Sæculum Monotheleticum. Pag. 369
Scriptores cxiv.

VIII. Sæculum Eiconoclasticum. Pag. 401
Scriptores lxxviii.
IX. Sæculum Photianum. Pag. 432
Scriptores clxxiv.

X. Sæculum Obscurum. Pag. 491
Scriptores lxxxiv.

XI. Sæculum Hildebrandinum. Pag. 517
Scriptores cxlviii.

XII. Sæculum VValdense. Pag. 558
Scriptores ccli.

XIII. Sæculum Scholasticum. Pag. 615
Scriptores clxx.

APPENDIX.

XIV. Sæculum VVikclevianum. Pag. 1
Scriptores ccix.

XV. Sæculum Synodale. Pag. 67
Scriptores cclxiii.

XVI. Sæculum Reformatum. Pag. 154
Scriptores xxxvii.

SÆCULUM

SÆCULUM APOSTOLICUM.

CONSPECTUS SÆCULI.

APPROPINQUANTE toties promiſſo, tam diu expectato Meſſiæ adventu; præmiſſus eſt *Ioannes Baptiſta, limes quidam conſtitutus inter vetera & nova, ad quem deſineret Iudaiſmus; & à quo inciperet Chriſtianiſmus*, ut non ineleganter vocatur à Tertulliano *Adverſ. Marc.* l. 4. c. 33. Χριστοῦ ὁ πρώτης φανερώσεως κήρυξ, Juſtino Martyri *Dial. cum Tryph.* p. 268. Clementi Alexandr. *Protrep.* p. 7. Ἡ φωνὴ πρόδρομος τοῦ λόγου, φωνὴ παρακλητικὴ, προετοιμάζουσα εἰς σωτηρίαν, φωνὴ προτρέπουσα εἰς κληρονομίαν οὐρανῶν. *Vox Verbum præcurrens, vox adhortatoria, præparans ad ſalutem, vox adhortans ad hæreditatem Cœlorum.* Joannem mox ſequitur Dominus noſter, verus ille Meſſias, ad Evangelium annunciandum, & humanum genus redimendum οὐρανόθεν miſſus. Ab eo conſtituti ſunt duodecim APOSTOLI, Legati ad gentes convertendas deſtinati. His adjuncti LXX. Diſcipuli, quos nominatim recenſet Pſeudo-Dorotheus, omneſque epiſcopos fuiſſe, aſſignata cuivis ſede Epiſcopali, lepidè nugatur. Chriſto demum in Cœlos recepto, Apoſtoli mirificis Spiritûs S. donis ornati, poſtquam per plures annos Judæis prædicaſſent, in varias orbis terrarum provincias ſe conferunt, à quibus Evangelium prædicatur, fundantur Eccleſiæ, non modò in Syriâ, verùm Romæ, Alexandriæ, *&c.* De Paulo etiam ἐπὶ τὸ τέρμα τῆς δύσεως ἐλθὼν, teſte Clemente ad Corinth. Num. V. Britanniam ſubinnuente, ſaltem Hiſpaniam. Quod enim Romam intelligendam eſſe contendunt viri quidam doctiſſimi, ut ita ſentiam, ægrè admodùm à me impetrare poſſum. Quin enim Romam in citeriore occidentis parte ſitam, ſenſu Clementis *Occidentis terminum* appellaret? Mecum certè facit (ne alios jam memorem) clariſſimus Ceſtrienſis noſter, nec id dicit tantùm, ſed pluribus probat, tum in *Annalibus Paulinis* ad Ann. Chriſt. LXIII. tum Diſſert. 1. cap. 8. § 9. Quò verò fidei, morumque regula certior redderetur, libri Nov. Teſtamenti θεόπνευστοι partim ab ipſis Apoſtolis, partim à Sociis eorum ac miniſtris, ſcriptis traduntur. Ann. Chr. XLVII. In Concilio Hieroſolymitano Chriſtianos è gentibus converſos ad ritus Moſaïcos obſervandos non teneri, ab Apoſtolis ſententia fertur. Quâ non obſtante, obſervationes Judaïcas Chriſtianiſmo poſtea miſcebant Hæretici, Simonis Magi infœlix Soboles. Ann LXIV. arreptâ ex Romanæ urbis incendio occaſione, primam in Chriſtianos perſecutionem movit Nero, ut ex ipſis Senatûs Romani Commentariis notavit olim Tertullianus, Apol. cap. 5. *Illic*, inquit, *reperietis primum Neronem in hanc Sectam, cùm maximè Romæ Orientem Cæſariano gladio ferociſſe.* Ann. LXX. captis & combuſtis à Tito Hieroſolymis, tota Judæorum politia tum Sacra tum civilis radicitùs evellitur, ipsâ gente penè deletâ. Anno ſequenti hæreſim ſuam inter Chriſtianos Pellæ tunc agentes venditare cœpit Ebion, aſſerens Chriſtum purum putum hominem fuiſſe, factâ mox non levi diſcipulorum meſſe. His præcipuè Evangelium ſuum oppoſuit D. Johannes. Ann. Chr. XCV. forſan exeunte, ſecundam perſecutionem excitat Domitianus, *portio Neronis de crudelitate*, ut non inſcitè de eo Tertull. De hac perſecutione agit Euſeb. l. 3. c. 17. 18. &c. De Neronianâ, l. 2. c. 25.

SÆC. I. à CHR. N.

SCRIPTORES.

SÆC. I. à CHR. N.

JESUS CHRISTUS, Dominus noſter, Dei ab æterno filius, ex Regio Hebræorum ſtemmate ſecundùm carnem, matre Maria, ἀειπαρθένῳ, Bethlehemi in Judæâ natus eſt, ex Uſſerii calculo Ann. M. 4000. Æræ vulgaris 4004. Duodecennis adhuc in Templo Hieroſolymitano cum Juris Hebraici Conſultis publicè diſputavit. Vitam dum egit privatam, arti fabrili ſub Joſepho, Patre (uti habebatur) ſuo, operam dedit. Innuit id D. Marcus VI. 3. *Nonne hic eſt faber, Mariæ filius?* Explicatiùs paulò Juſtinus M.* Ταῦτα γὰρ τὰ τεκτονικὰ ἔργα εἰργάζετο ἐν ἀνθρώποις ὤν, ἄροτρα καὶ ζυγὰ, διὰ τούτων καὶ τὰ τῆς δικαιοσύνης σύμβολα διδάσκων, καὶ ἐνεργῆ βίον. *Fabrilia namque cùm in hominibus eſſet, faciebat opera, aratra & juga conficiens, per hæc juſtitiæ docens ſigna, & vitam non otioſam.* Baptizatus anno ætatis 30. ad munus ſubeundum ſe accinxit, doctrinam quam cœlo detulerat, palàm annunciavit, miraculis confirmavit, Apoſtolos, alioſque Evangelii præcones conſtituit: An. 33. cruci pro ſalute humani generis affixus, tertio demum die è mortuis reſurrexit, & cum Apoſtolis per quadraginta dies verſatus, Angelorum ſtipatus ſatellitio, cœlum repetiit.

* Dialog. cum Tryphone, p. 316.

Inter Scriptores Eccleſiaſticos familiam ducit, non tam propter θεόπνευστα Evangelia, magnam partem ipſius ore prolata, integrè Spiritu ejus dictante conſcripta, quàm ob celebrem illam ad Abgarum Edeſſenum Epiſtolam, ἀξιόπιστον μὲν, πολυθρύλητον δὲ [ut Euſebii verbis utar] ex Archivis Edeſſenis depromptam. Extat G. L. unà cum Abgari ad Dominum Epiſtolâ apud Euſeb. l. 1. c. 13. Suppoſititias eſſe has Epiſtolas contendunt recentiorum haud pauci; ex Pontificiis, Eraſmus, Coſterus, Canus, Bellarminus; è Reformatis, Cocus, Rivetus, Hornbeckius, Spanhemius junior, & alii. Verùm ego non adeò temerè abjiciendum eſſe cenſeo tam venerandæ vetuſtatis monumentum. Primò enim nullum in toto Epiſtolæ contextu apparet fraudis, vel νοθείας veſtigium; nihil quod Domini noſtri ſapientiæ, bonitati, dignitati non apprimè conveniat; ipſo non inficiante Riveto*, non eſſe aliquid in iis, cur rejiciantur. 2. Magnum apud me pondus habet ſumma Euſebii fides, & authoritas, qui has Epiſtolas ex ipſis Edeſſenorum tabulariis deſcripſit, & è ſermone Syriaco in Græcum tranſtulit; & cùm nec ipſe facilè falli potuerit, neque nobis fucum facere voluiſſe cenſendus erit. Verè de eo Pearſonus † noſter, Deus bone, quantus judex! *Ego verò Euſebium tantâ diligentiâ, tantoque judicio in examinandis Chriſtianorum primæva antiquitatis ſcriptis, in quibus traditionem Apoſtolicam contineri arbitratus eſt, uſum fuiſſe contendo; ut nemo unquam de ejus fide, aut de ſcriptis, quæ ille pro indubitatis habuit, poſtea dubitaverit.* 3. Euſebio fidem aſtruit S. Ephræm, ipſe Syrus, & in Syrorum ſcriptis verſatiſſimus, & quod propius adhuc, Diaconus Edeſſenus. Proferam, quæ habet in Teſtamento ſuo, ex Syriacâ linguâ in Græcam, exinde Interprete Gerardo Voſſio, Latinè verſo: ubi Edeſſenos ſuos ſic alloquitur. † *Benedicta veſtra ſit civitas, in quâ habitatis*. Ipſa enim ſapientum eſt civitas, & mater, Edeſſa: quæ quidem etiam palam, atque manifeſtè ex ore Chriſti Domini benedicta eſt per ſuos diſcipulos, noſtros verò Apoſtolos. Nam quando Rex Abgarus, qui hanc civitatem exſtruxit, rogabat, exciperes eum, qui peregrinus in terris apparuerat, ſalvatorem, inquam, univerſorum, & Dominum Chriſtum, dicebat: Omnia audivi, quæ à te facta ſunt, & quæcunque à reprobis, & aſpernantibus te Judæis paſſus es. Veni igitur huc, & nobiſcum habita: habeo enim mihi civitatem hanc exiguam, quæ tibi & mihi ſufficiet. Cujus etiam fidem admiratus Dominus, mittens eò per nuncios, perpetuò civitati illi benedixit, firmans ipſius fundamenta.* Haſce etiam Epiſtolas citat Darius Comes, Epiſt. ad D. Auguſtinum*; ut his recentiores taceam. Quòd verò Scriptores Euſebio antiquiores non meminerint, id inde factum eſt, quòd Patres Græci linguæ Syriacæ ut plurimùm ignari, nullum ferè cum Edeſſenis commercium habuerint. Nec ullius penè momenti ſunt, quæ in contrarium proferuntur, argumenta: præcipua ad examen revocabo. Obj. 1. Nullam harum Epiſtolarum, vel legationis Abgarianæ apud Scriptores Evangelicos haberi mentionem. Fateor; neque enim iis in animo erat, cuncta, quæ geſſit Chriſtus, literis mandare. Quin diſertè teſtatur S. Johannes* *multa alia feciſſe Jeſum, quæ non ſunt ſcripta in hoc libro, & quæ ſi ſcribantur ſigillatim, ne mundum quidem ipſum capturum eos, qui ſcriberentur, libros.* Obj. 2. Citari in hâc Epiſtolâ locum quendam è S. Johannis Evangelio, quod non niſi poſt plures demum annos conditum ſit. Reſpondeo. Similis quædam ſententiola utrobique, non tamen iiſdem verbis, nec eodem prorsùs ſenſu. Hujuſmodi enim Apophthegmatibus Dominus noſter crebrò uſus videtur. Verùm utcunque eadem eſſet ſententia, non tamen inde citatur. Citari quidem videtur locus ex Prophetarum oraculis, quem doctiſſimus Valeſius ad cap. VI. Eſaiæ refert: Alii alibi quærunt. Ego verò illud, γέγραπται, non tam de loco aliquo particulari, quàm de communi Prophetarum voce intelligendum eſſe exiſtimarem; quo ſenſu apud Clementem Romanum, alioſque ſæpe occurrit. Obj. 3. Rationem temporis non conſtare. Dicuntur quippe [ex vulgari Euſebii lectione] hæc Edeſſæ acta eſſe anno Chriſti *quadrageſimo tertio.* Sed totum hunc ſcrupulum fœliciter exemit Cl. Valeſius, qui partim ex emendatioribus Euſebii Codicibus MS. partim ex verâ Edeſſenorum Epochâ oſtendit, annum Edeſſenorum trecenteſimum & quadrageſimum [ita enim legendum erat] quo Thaddæus Edeſſam venit, in eum ipſum annum cadere, quo Chriſtus & paſſus eſt, & à mortuis reſurrexit. Expoſitâ hunc in modum, & confirmatâ ſententiâ noſtrâ, omnia nihilominùs doctiorum judicio ſubmitto, nec cum quoquam hâc de re contentionis funem ducam. Miram ſanè magni Caſauboni, ejuſque in palæſtrâ Baronianâ ſucceſſoris Rich. Montacutii modeſtiam lubens amplector. *De Epiſtolâ Abgari Toparchæ Edeſſeni ad Dominum*, inquit Caſaubonus †, *doctiorum judicia audire malim, quàm ipſe aliquid pronunciare.* R. Montacutius.* *Nec eſt in iis aliquid, cur rejiciantur. Omnia pia, modeſta, & cum Chriſtianâ pietate conjuncta. Sed utcunque mihi ita videantur æſtimandæ; unuſquiſque tamen in ſuo ſenſu abundet.* Denique monendus eſt Lector, Epiſtolas quaſdam Chriſti Petro & Paulo inſcriptas, eas artes exponentes, quarum

* Critic. Sacr. l. 1. c. 3.

† Vindic. Ignat. par. 1. c. 8.

† Opuſc. m. 3. & ap. Sur. Febr. 1. Num. IV.

SÆC. I. à CHR. N.

* Epiſt. 263. edit. Lovan. ap. Baron. an. 31.

* XX. 30. XXI. 25.

† Exercitat. ad Baron. 13. cap. 35.

* Origin. Eccleſ. to. 1. part. poſt. p. 63.

SÆC. I. à CHR. N. quarum ope miracula ſua confecerat, adhuc Auguſtini ævo circumferri ſolitas eſſe: verùm eas veluti putidiſſima deſipientium ſomnia & deliramenta meritò reſpuit. †.

† de conſenſu Evang. l. 1. c. 9. 10. tom. 4.

Adverſus Epiſtolam Jeſu Chriſti ad Abgarum objicit amicus meus ſingularis D. P. A. privatis ad me literis, quòd in Actis Edeſſenis, quibus inſeritur, apud Euſeb. l. 1. c. xiii. Thaddæus Articulum de deſcenſu Chriſti ad Inferos confeſſus ſit, qui tamen talem antiquitatem haud ſapere videtur. At 1. ſententia de Chriſti ἐς τὸν ἅδην deſcenſu, antiquiſſima videtur; ſeriùs in Symbolo articuli locum obtinuiſſe conſtat, dogma verò ipſum longè eſſe vetuſtius, quid vetat? In ipſa enim propoſitione conſentiunt omnes [*quis niſi infidelis*, inquit Auguſtinus Epiſt. XCIX. p. 437. *negaverit fuiſſe apud Inferos Chriſtum:*] tantùm de ſenſu & explicandi modo litigatur. 2. Epiſtolæ & Acta Edeſſena mihi non pari nituntur authoritate; Acta quippe poſt Chriſti demum aſcenſum confecta ſunt, idque forſan à notariis, qui rem, quam auditu acceperant, parùm accuratè intelligebant, ſaltem facilè hallucinari poterant; quique non niſi ſumma Orationis Thaddæanæ capita nobis exhibent, quo verò ſenſu ea tradiderit, non exponunt; verùm hâc in re ſuo quiſque fruatur judicio.

P. II. Jesus Christus, Dominus noſter, natus eſt Anno Æræ vulgaris 4004. Pleráque apocrypha ſub Chriſti Domini ejuſque Apoſtolorum nomine circumferri olim ſolita, alibi notavimus. Præter Epiſtolas quas *de magicis artibus*, ad Petrum & Paulum, Dominum noſtrum ſcripſiſſe, Auguſtini adhuc ævo crepabant Hæretici, *Hymnum Domini* in ſcriptis ſuis apocryphis circumferebant Priſcillianiſtæ; illum nempe, quem Dominus poſt cœnam ſumptam, ſecretè dixit Apoſtolis ſuis. Cui Divinam tribuebant autoritatem, & quod ſceleſtius eſt, canonicis ſcripturis præferebant. In canone verò non eſſe poſitum affirmabant propter eos, qui ſecundùm ſe ſentiunt, & non ſecundum Spiritum, & veritatem Dei; eò quòd ſcriptum eſt, *Sacramentum Regis bonum eſt abſcondere, opera autem Dei revelare honorificum eſt.* Hæc ex iiſdem apocryphis refert Auguſtinus Epiſt. ad Ceretium Epiſcopum Edit. noviſſ. 237. vulgat. 253. ubi nonnullas hujus hymni particulas verbatim exhibet, & ſolidè refellit. *Epiſtola* etiam Jeſu Chriſti quæ de cœlo cecidit, & quæ per Michaelem Archangelum inventa eſt ad portam Ephrem, quam confinxit Adelbertus Epiſcopus hæreticus, lecta eſt in ſynodo Romanâ Anno 745. habitâ Act. II. Conc. T. VI. p. 1560. ubi ejus initium habetur. Plura ejuſdem furfuris in Decreto Pſeudo-Gelaſiano recenſentur: nempe ut alia mittam, *Liber de nativitate Salvatoris, & de Mariâ & obſtetrice; Liber de Infantiâ Salvatoris.* Meminit hujus poſterioris Anaſtaſius, Ὁδηγ. c. 13. p. 26. ubi in Scholio ad locum quendam Melitonis Sardicenſis notat Τὰ λεγόμενα παιδικὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ, *quæ vocantur puerilia Chriſti miracula*, ψευδῆ εἶναι καὶ ἀπόβλητα, *falſa & ſuppoſititia eſſe.* Idem, ut videtur, opuſculum quod & hodie ſupereſt, ſed in fine mutilum, à Thomâ Iſraëlitâ, ſi Diis placet, ſcriptum [Thomam Apoſtolum, ut opinor, deſignat fabulator] hoc titulo: Λόγος εἰς τὰ παιδικὰ καὶ μεγαλεῖα τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, *Liber de pueritiâ & miraculis Domini & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti.* Opus quale quale ſit, cum verſione ſuâ ex codice Regio edidit Cl. Cotelerius, Not. ad Patres Apoſtol. pag. 274. ubi etiam mentionem facit Libelli cujuſdam Matthæi Evangeliſtæ, *de Infantiâ Salvatoris*, qui eóuſque conſiderationem meretur, quod continet reſponſionem, ſed parumper interpolatam, Chriſti adhuc pueri literas diſcentis, ad magiſtrum ſuum ſe interrogantem; quam etiam ἐκ τῶν ἀποκρύφων καὶ νόθων γραφῶν, ex ſuppoſititiis nempe Valentinianorum Evangeliis refert Irenæus, l. 1. cap. 17. p. 104. Denique habetur *Liturgia Æthiopica* D. N. Jeſu Chriſto aſcripta, quam J. Mich. Vanslebius, Ordinis Dominicani monachus, ex oriente redux ſecum detulit, & unà cum aliis operibus Æthiopicis Pariſiis ſe editurum eſſe promiſit. An præſtiterit, mihi nondum eſt compertum. Quicquid verò præ ſe ferat Vanslebius, vix fieri potuit ut crederet eam pro Liturgia à Domino noſtro compoſitâ vendicari; ipſa enim lectio talem opinionem mox revinceret. Teſtatur quidem eruditiſſimus Ludolfus, * inter Liturgias Æthiopicas certis diebus feſtis legi ſolitas haberi *Liturgiam Domini noſtri*; ſubdit verò, iſtiuſmodi inſcriptiones feſelliſſe doctos quoſdam viros, qui eas ceu apocryphas, vel planè pſeudepigraphas infamaverunt: non enim ab auctoribus ſic dictas fuiſſe ſatis oſtendit ipſe textus, quandoque & auctoris nomen titulo adjectum, ut allato ſpecimine manifeſtum facit. Et in *Commentario Æthiopico* ubi hâc de re fuſiùs agit ad lib. III. cap. 4. *num.* xxxi. p. 341. ipſam Liturgiam ſub titulo *Orationis Euchariſticæ Domini & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti* Æthiopicè & Latinè exhibet, anteà quidem unà cum Novo Teſtamento Æthiopico, ſed mendosè, editam p. 168. Ex cujus contextu vel primo ſtatim intuitu patet, nil aliud eſſe quam orationem ad Dominum noſtrum factam. Et *num.* ſequenti p. 345. hanc præter alias notat cauſam, cur hæ Liturgiæ ita inſcriberentur, non quòd auctorum nomina deſignarent, ſed ut in eorum feſtis recitarentur, ac propterea non ſtatim mendacii vel fraudis arguendæ. Undè Vanslebium graviter arguit, qui in hâc inſanâ, uti vocat, opinione fuiſſe videtur, ſextam illam Liturgiam Domino noſtro Jeſu Chriſto tanquàm auctori inſcribi. Plura habet eò loci vir inſigniter eruditus, & in rebus Æthiopicis exercitatiſſimus.

* Hiſt. Æthiop. lib. III. c. 4.

S. PETRUS, antea *Simon* dictus, Jonæ vel 31.
Joannis filius; patriâ Galilæus, Bethſaida oriundus, ab arte piſcatoria ad munus Apoſtolicum à Domino vocatus Anno Chriſti 31. Chriſto ex humanis ſublato Anno Æræ Vulgaris 33. Tiberii 19. nondum abſoluto, ipſe oratione habitâ tria Judæorum millia convertit. Claudum in Templi porticu ſanat; cauſam apud Synedrium bis dicit. Anno, ut videtur, ſequenti ab Apoſtolis Samariam miſſus, Simonem Magum proſternit, Samaritanos in fide confirmat. Ann. 37. Redditâ jam Eccleſiis pace, per omnes pertranſiens, Lyddam devenit, Æneam paralyticum ſanat, Tabitham Joppenſem à mortuis reſuſcitat, multoſque dies apud Simonem Coriarium moratur. Anno ſequenti Cornelium convertit, & Hieroſolyma rediens [propter ſolennitatem Paſchalem, uti conjicit Cl. Dodvvellus] accuſatoſque quòd Gentilibus prædicaſſet, ſe ipſum narratione factâ coram Eccleſia vindicat. Anno 44. ab Herode in vincula conjectus, ab Angelo liberatur. Anno 47. ortâ de circumciſione quæſtione, Concilio Hieroſolymitano interfuit, primuſque ſententiam tulit. Anno 48. Antiochiam venit, ob ſimulatum cum Judæis conſenſum, & quòd non recto pede juxta veritatem Evangelicam incederet, acerrimè à D. Paulo reprehenſus. Quid de eo exinde factum ſit, non liquet: nec enim ejus ulterius meminerunt Sacræ literæ; & quidem poſtquam de illo ſilet Hiſtoria Apoſtolica, incerta ferè ſunt, quæ traduntur, omnia. De duplici ejus in urbem Romam profectione, [quarum prima anno Chriſti 42. Claudii 2. contigiſſe dicitur] de 25. annorum in ea Urbe Epiſcopatu, de ejus in Africam, & extremas Occidentis oras peregrinatione, aliiſque, quæ

Digitized by Google

SÆC. I. à CHR. N.

vulgò circumferuntur, miſerè laborat Annalium fides. Sententiam hâc de re noſtram, quam ante hos quatuordecim annos edidi, liberè proferam. Poſt Chriſti in Cœlos Aſcenſionem non videntur Apoſtoli per duodecim annos Hieroſolymorum finibus exceſſiſſe: Ita enim Dominum Apoſtolis ſuis præcepiſſe, ex veterum traditione disertè teſtatur Apollonius * ſecundi ſæculi ſcriptor. Huic traditioni aſtipulatur geminus apud Clem. Alex. Apollonii æqualem, locus. Stromat. Lib. 6. p. 636. ubi hoc Petri teſtimonium adducit, Dominum ſcilicet Apoſtolis dixiſſe, Ἐὰν μὲν ὖν τις θελήσῃ τῦ Ἰσραὴλ μετανοῆσαι, διὰ τῦ ὀνόματός μυ πιςεύειν εἰς τὸν Θεὸν, ἀφεθήσονται αὐτῷ αἱ ἁμαρτίαι μετὰ δώδεκα ἔτη. Ἐξέλθετε εἰς τὸν κόσμον, μή τις εἴπῃ, οὐκ ἠκούσαμεν. *Si quis ergo velit ex Iſraël duci pœnitentiâ, & propter nomen meum credere in Deum, remittentur ei peccata poſt duodecim annos. Egredimini in mundum, ne quis dicat, non audivimus.* Et ita quidem hunc locum punctis ſuis diſtinctum, exhibent omnes, quas hactenus vidi, editiones; vitioſiſſimè, meo quidem judicio, & nullo planè ſenſu: quem enim quæſo ſenſum fundunt hæc verba; *remittentur ei peccata poſt duodecim annos?* Diſtinguantur igitur verba hoc modo, & commodè fluent omnia: Ἐὰν μὲν ὖν τις θελήσῃ τῦ Ἰσραὴλ μετανοῆσαι, διὰ τῦ ὀνόματός μυ πιςεύειν εἰς τὸν Θεὸν, ἀφεθήσονται αὐτῷ αἱ ἁμαρτίαι. Μετὰ δώδεκα ἔτη ἐξέλθετε εἰς τὸν κόσμον, μή τις εἴπῃ, οὐκ ἠκούσαμεν. *Si quis ergo velit ex Iſraël duci pœnitentia, & propter nomen meum credere in Deum, remittentur ei peccata. Poſt duodecim annos egredimini in mundum, ne quis dicat, non audivimus.* Id nempe Apoſtolis Dominus in mandatis dederat, ut primò Judæis remiſſionem evangelicam prædicarent, duodecim verò annis hoc munere inter Iſraëlitas functi, ad gentes egrederentur, totique mundo evangelium annunciarent: exacto igitur hoc duodecennio, diſpergi cœperunt Apoſtoli; & poſt congreſſum cum Paulo Antiochiæ habitum, Petrus per varias Orientis Ægyptique provincias pluribus annis, præſertim inter Judæos, Evangelium propagavit. Tandem ſub Nerone, forſan circa annum 63. Romam venit; fideles quos ibi reperit, in ordinem redegit; Eccleſiam conſtituit, auxit & mox Sanguine ſuo nobilitavit. Et Petrum quidem hoc circiter tempore Romam veniſſe, teſtes habeo vetuſtate nobiles, Lactantium & Origenem. Lactantius *, poſtquam dixiſſet Apoſtolos per annos xxv. uſque ad principium Neroniani imperii per omnes provincias & civitates Eccleſiæ fundamenta miſiſſe, ſtatim ſubdit, *Cumque jam Nero imperaret Petrus Romam advenit, & editis quibuſdam miraculis quæ virtute ipſius Dei, datâ ſibi ab eo poteſtate, faciebat, convertit multos ad juſtitiam, Deoque templum fidele ac ſtabile collocavit, quâ re ad Neronem delatâ—primus omnium perſecutus Dei ſervos, Petrum cruci adfixit, & Paulum interfecit.* Origenes, poſtquam de Petri inter Judæos ἐν τῇ διασπορᾷ prædicatione egiſſet, hæc habet †, quæ ut à Majoribus tradita ſe accepiſſe refert, ὃς καὶ ἐπὶ τέλει ἐν Ῥώμῃ γενόμενος ἀνεσκολοπίσθη κατὰ κεφαλῆς, οὕτως αὐτὸς ἀξιώσας παθεῖν. *Qui ad extremum Romam veniens, cruci ſuffixus eſt, capite deorſum demiſſo: Sic enim ut in cruce collocaretur, oraverat.* Obiit igitur ſanctus Petrus anno Chriſti 64. Neronis 10. ſub initium Perſecutionis Neronianæ, ut in opere vernaculo *de vitis Apoſtolorum*, latiùs diſſeruimus. Etenim cum Nero ob grande illud Romanæ urbis incendium in omnium odium veniſſet, abolendo rumori, inquit Tacitus *, crimen conjecit in Chriſtianos, eoſque hâc de causâ quæſitiſſimis pœnis affecit. Quin hâc occaſione rapti ſint ad Martyrium Apoſtoli, nemo, cui ſanum ſinciput, dubitare poteſt: præſertim cùm nulla alia perſecutio Romæ facta, inter Neronis & Domitiani tempora interceſſit: & forſan non ſine aliquâ veriſimilitudinis umbrâ capitale illud crimen Chriſtianis, præcipuè Apoſtolis obtendi poterat, qui tum voce tum Scriptis de futurâ mundi conflagratione, impiiſque igne puniendis, toties publicè declamâſſent. Id quod ſecundâ ſuâ epiſtolâ nuper ſcriptâ, Petrus noſter copioſè fecerat. Quin &, Teſte Lactantio †, inter alia quæ Petrus & Paulus Romæ prædicaverunt, & illud erat: poſt breve tempus totam Judæorum gentem penitùs excindendam eſſe, omnia denique igne ferroque vaſtanda. Itaque cùm Romanum illud incendium contigerit C. Lecanio, & M. Licinio COSS. Julii 19. eodem prorſus anno jam inclinante Petrus Martyrium ſubiiſſe cenſendus eſt, in Vaticano ſepultus; ubi teſte Cajo *, Eccleſiæ Romanæ Presbytero, qui ſæculo tertio ineunte vixit, ſepulchrum ſeu tropæum ejus cuivis videre licuit.

Reliquit poſt ſe Epiſtolas duas, Judæis-Chriſtianis præcipuè inſcriptas; harum prima *Babylone* ſcripta eſt, per quam Romam figuratè intelligendam eſſe contendunt tum Veterum, tum Recentiorum plurimi: Verùm tum rerum, tum temporis rationi magis congruit, ut vox [*Babylon*] ῥητῶς intelligatur; idque vel de Babylone Parthica, cui vel in ipſis ruinis Babylonis nomen adhæſit, quod ex Strabone, Plinio, Stephano, aliiſque conſtat; vel de Babylone, quæ in Ægypto erat, cujus mentionem faciunt Strabo, Ptolemæus, Stephanus, aliique de quâ urbe haud pauca congeſſit Rever. Ceſtrienſis, de Succeſſ. Diſſert. 1. cap. 8. §. 7. verùm ego priorem ſententiam tanquam longè veriſimiliorem amplector, tum quod in Babylone Parthicâ magna eſſet Judæorum frequentia, qui αἰχμαλωτάρχην ſuum habuerunt; tum quod Petro Antiochia diſcedenti facilior ac commodior eſſet in hæc loca tranſitus, in quibus eum diu prædicâſſe, nemo opinor facile negabit; quòd verò in Ægypto unquam verſatus fuerit, ne leviſſima quidem antiquitatis umbra obtendi poteſt. Scripta eſt hæc epiſtola, ex mente Cl. Dodwelli, anno Chriſti 54. poſt converſionem Aſianorum, poſt triennalem Sancti Pauli in Aſiâ moram, cùm Judæi converſi hiſce in partibus perſecutionem paterentur, de quâ ipſe agit 1. Pet. 1. 6. quamque fortaſſe innuit Divus Paulus Heb. 10. 32.

Epiſtola ſecunda, Romæ, ut videtur, paulò ante ejus mortem ſcripta propter ſtyli cum priore diſſonantiam (ut tradit Hieronymus) diu in S. Scripturæ Canonem non erat admiſſa, ὅμως δὲ πολλοῖς χρήσιμος φανεῖσα μετὰ τῶν ἄλλων ἐσπυδάσθη γραφῶν, inquit Euſebius, *cum verò utilis eſſe videretur quamplurimis, unà cum reliquis S. Scripturæ libris ſtudioſè lectitata eſt.*

Sequuntur jam Apocrypha, quæ olim ſub Petri nomine circumferebantur; ſpuria quidem, ſed vetuſta, ævi, ut videtur, Apoſtolici; ſaltem proximè ſequentis: de quibus agit Euſebius loco citato, Qualia erant κήρυγμα ſive *prædicatio*, cujus fragmenta videre eſt apud Clem. Alex. Strom. lib. 6. p. 269. 270. 271. 288. Electa ejuſdem à Combefiſio edita, p. 210. in Theodoti Epitome, p. 809. Origen. in Matt. cap. 13. In Joann. Tom. 14. Greg, Nazianzen. Orat. 16. Epiſt. priore ad Cæſarium fratrem. Damaſcen. Paral. lib. 2. c. 16. Maximum Serm. 62. de conſuetudine. Citatur etiam ab Autore * libri de rebaptizandis hæreticis, Cypriano coævo; ut cum Valeſio jure mirari poſſimus cur Euſebius dicat, à nemine ſeu Veterum ſeu Recentiorum Eccleſiæ Scriptorum citari. Porrò eundem, quem è prædicatione Petri Damaſcenum attuliſſe locum diximus, è Doctrina ejus citatum Græcè nobis

* Ap. Euſeb. lib. 5. c. 28.

* De Mort. Perſec. Sect. 2.

† Tom. 3. In Gen. ap. Euſeb. l. 3. c. 1.

* Tacit. Ann. 15. p. 279.

† De Ver. Sap. l. 4. c. 21.

* Ap. Euſeb. lib. 2. c. 25.

Lib. 3. c. 3.

* Inter op. Cypr. p. 142.

nobis exhibet Cotelerius, Not. ad Conſt. Apoſtol. p. 211. adeò ut unus idemque liber prædicatio ac doctrina Petri fuiſſe videantur. *Actus Petri*, quorum meminit Origenes tom. 20. in Joann. *Evangelium*, quod adverſus hæreticos qui eo utebantur, falſitatis redarguit Serapion Epiſcopus Antiochenus, apud Euſeb. l. 6. c. 12. *Apocalypſis*, ſive Revelatio, quam ſuo adhuc tempore in quibuſdam Palæſtinæ Eccleſiis ſemel quotannis, die ſc. Paraſceves, legi ſolitam refert Sozomenus *; ex hoc libro fragmenta quædam exhibentur in excerptis Theodoti poſterioribus ad calcem Clementis Alexandrini, & in Clementis Electis à Combefiſio editis, pagina 206. *Judicium* etiam *Petri* memorat Ruffinus in expoſitione Symboli; eundem tamen libellum cum Herma, ſive Paſtore facit. Animadvertat denique Lector, periodum illam de Domino noſtro diſcipulis ſuis poſt Reſurrectionem apparente, deque δαιμονίῳ ἀσωμάτῳ, quam profert Ignatius Epiſtolâ ad Smyrnæos, juxta Hieronymum † ex Evangelio ſecundùm Hebræos deſumptam eſſe; ab Origene verò lib. 1. περὶ ἀρχῶν in proœm. ex libello qui *Petri Doctrina* appellatur (quem tamen negat vel Petri eſſe, vel alterius cujuſquam qui Spiritu Dei fuit inſpiratus) citari: forſan in utroque habebatur. Ut verò ſemel hoc obiter notem, primis Eccleſiæ ſæculis multa hujuſmodi ψευδεπίγραφα circumlata ſunt, ab hæreticis ut plurimum conficta, qui ex venerando Apoſtoli alicujus nomine nugis ſuis authoritatem conciliare ſatagebant. Hinc conficta paſſim Apoſtolorum & Apoſtolicorum virorum Evangelia, Traditiones, Revelationes, διδασκαλίαι, &c. quorum nonnulla ſuprà notavimus, alia infrà notaturi: quædam etiam & hic loci, quibus locus commodior deerat. Circumferebantur enim olim *Evangelia XII. Apoſtolorum*, *Thomæ & Matthiæ*, *Traditiones Matthiæ*, quarum laciniam exhibet Clemens Alex. Strom. lib. 2. p. 380. *Andreæ & Joannis Acta*; *Bartholomæi* denique, *Barnabæ*, *Judæ & Philippi Evangelia*: quorum præter nomina, vix aliquid ſupereſt. Porrò extat *Miſſa* D. Petri nomine inſcripta G. L. *Pariſ.* 1595. 8°. & in *Auctario* Biblioth. PP. 1624. Tom. 2. verùm recentioris ævi opus eſſe liquidò conſtat.

*Lib. 7. c. 19.

† De Script. c. 16.

31. *P. II.* S. PETRUS Apoſtolorum Princeps, primuſque, ut fertur, Romæ Epiſcopus, claruit à ſuſcepto Apoſtolatu, anno Chriſti 31. Petrum Romæ fuiſſe, ſedéſque in eâ aliquamdiu tenuiſſe, cum toto antiquorum cœtu intrepidè aſſirmamus. Teſtes damus omni exceptione majores, ex ultimâ antiquitate petitos; Ignatium Antiochiæ Epiſcopum, S. Petri diſcipulum, certè in ſede Antiochena ſucceſſorem, in epiſtolâ ad Romanos, Papiam Hierapolitanum, S. Joannis Evangeliſtæ, ſaltem Presbyteri, auditorem, ap. Euſeb. lib. 2. cap. 15. p. 53. Irenæum Lugdunenſem, virum Apoſtolicorum temporum, S. Polycarpi diſcipulum, adverſ. Hæreſ. l. 3. cap. 1. p. 229. cap. 3. p. 232. Dionyſium Corinthium ap. Euſeb. l. 2. cap. 15. Tertullianum de Præſcript. cap. 36. p. 215. de Baptiſm. c. 4. pag. 215. Scorpiac. cap. ultim. p. 500. Caium Presbyterum Romanum, magni nominis virum Eccleſiaſticum, ap. Euſeb. l. 2. p. 25. 67. Origenem T. III. in Geneſ. ap. Euſeb. l. 3. cap. 1. p. 71. confer. ibid. l. 6. cap. 14. p. 216. Horum omnium teſtimonia adverſus Cl. Spanhemii exceptiones alibi olim vindicavimus *. Vitio quidem mihi vertit Dan. Larroquanus † quòd cùm Spartam hanc ex profeſſo adornandam ſuſceperim, illuſtrem illum Lactantii locum in libro *de mortibus Perſecutorum* mihimet excidere paſſus ſum. Immeritò: cùm in hâc ipsâ diſſertatione lectorem monui, teſtes à me in hâc cauſâ, non ultra Origenis tempora eſſe producendos, ac proinde Cyprianum, Arnobium, Lactantium, Euſebium, Athanaſium, Epiphanium, Ambroſium, Optatum, Hieronymum, Auguſtinum, alióſque plures ſciens lubenſque prætermiſi. Quòd verè eandem dicam impingit Cl. Pearſono, egregiè fallitur, ſummóque viro injuriam facit, qui in *Diſſert. de Serie Roman. Pontificum*, cap. 7. num. 4. teſtimonium illud Lactantii diſertè citat. Igitur poſt tot veneranda nomina, tam clara primæ vetuſtatis monumenta, quis rem tam perſpicuè, tam conſtanter traditam, in dubium revocabit? Certè ſi tam denſa teſtium nubes, tam concors veterum ſententia pro cujuſvis ingenii prurita ſit vellicanda, actum erit penitùs de primorum ſæculorum memoria; nec cuiquam ultra ſuam ætatem ſapere licebit.

* Append. ad vit. S. Petri p. 39.

† Præf. ad Patris ſui Adverſ. ſacr.

II. Etiamſi verò cum antiquis Petrum Romæ fuiſſe, & illius Eccleſiæ fundamenta poſuiſſe facilè concedimus: ipſum tamen hanc Cathedram, per XXV. annos tenuiſſe, adverſùs recentiores Majeſtatis Pontificiæ propugnatores conſtanter pernegamus. Repugnat Hiſtoria Apoſtolica, repugnant Epiſtolæ Paulinæ, totiúſque vitæ S. Petri curſus; repugnant mille, quæ ex antiquitate oriuntur, difficultates, nullis ſophiſmatum fucis ſolvendæ; repugnant denique veterum teſtimonia, Origenis præcipuè & Lactantii, aſſerentium, Petrum ſub vitæ demùm finem, & imperante jam Nerone Romam veniſſe, & ſanguine ſuo nobilitâſſe. Loca in priore hujus operis parte protulimus. His addi poteſt Petrus Epiſcopus Alexandrinus, ſub Diocletiani perſecutione martyrio clarus. Epiſtol. Canon. Can. 9. Ὁ πρόκριτος τῶν Ἀποςόλων Πέτρος πολλάκις συλληφθεὶς καὶ φυλακισθεὶς, καὶ ἀτιμασθεὶς ὕςερον ἐν Ῥώμῃ ἐςαυρώθη. *Petrus Apoſtolorum primus ſæpe comprehenſus & cuſtodiæ traditus ignominiâque affectus, poſtremò Romæ crucifixus eſt.* Quid multa? ex antiquitate res tam clarè elucet, ut vi veritatis adacti, cauſam hanc Eccleſiæ ſuæ apertè deſeruerunt, Valeſius, Henſchenius, Papebrochius, Baluzius, Noriſius, Pagius, Toinardus, in re chronologico-eccleſiaſticâ viri principes.

III. Nihilominus, ut difficultatibus quæ communem Eccleſiæ Romanæ ſententiam premunt, meliùs occurreret, aliam annorum Chriſti chronotaxin ab aliis olim excogitatam recoxit, pluribúſque auxit nuperus Bibliothecæ Vaticanæ cuſtos, Emanuel Schelſtratius, in *opere chronologico* Romæ 1692. edito. Summa hæc eſt. D. N. J. Chriſtum in diebus Herodis regis natum eſſe, Herodis mortem Æram vulgarem quadriennio præcedere, adeóque Domini nativitatem vulgarem Epocham integro quinquennio antevertere; quibus ità poſitis, commodè fluere XII. annorum ſpatium, ab aſcenſione Chriſti numerandum, juxta traditionem Apollonii, cujus meminit Euſebius, † Dominum ſcilicet Apoſtolis ſuis præcepiſſe, nè intra duodecim annos Hieroſolymis excederent: optimè etiam cum hâc ſupputatione conſiſtere Petri Romam adventum Claudii anno II. nec ulli alii convenire. Non eſt hujus loci chronotaxin Schelſtratianam ſcrupuloſâ lance expendere. Id unicum notare liceat, incerto & infirmo tibicine fulciri; cùm primarium ad eam aſtruendam argumentum ex anno mortis Herodianæ deſumatur. Initium quippe regni Herodis à duplici Epochâ numerari poteſt, vel ab anno Juliano VI. quo, mediante Antonio, à Senatu Romano regnum Judææ eſt conſecutus: vel ab Hieroſolymis poſt triennium captis, & occiſo Antigono, quando Judæâ in integrum potitus eſt. Si à priori, regnavit annos XXXVII. ſi à poſteriori XXXIV. calculum ponente Joſepho Antiquit. l. 17. cap. 10. p. 599. Verùm Joſephus, quo Auctore imprimis nititur, ſibi hac in re haud benè conſtat: Etenim Antiq. l. 14. cap.

† l. 5. c. 18.

17. pag. 483. diſertè refert Herodem poſt prælium Actiacum, quo tempore Galilææ Præfectura ei commiſſa eſt, non niſi quindecim annos natum eſſe; libro verò 7. cap. 8. p. 595. Herodem jam morti vicinum ſeptuagenarium deceſſiſſe; quod cum priori computo per integrum decennium conciliari nequit. Nodum quem ſolvere non potuit, ſecat Schelſtratius *, affirmans textum Joſephi corruptum eſſe, decemque annorum errorem irrepſiſſe, & vel pro XV. legendum XXV. vel quod rectius putat, pro LXX. LX. reponendum: Etſi ingenuè fateatur, pro hâc correctione textûs Joſephi ſe nullam antiquorum codicum lectionem, nullum antiqui autoris teſtimonium reperiſſe. Joann. Harduinus, in hiſce literis vir magni nominis, lib. *de Nummis Herodiadum*, haud ita pridem edito, & poſt ſuppreſſam editionem Pariſienſem *Lipſiæ* nuper recuſo, p. 34. ſententiam ſuam de anno Chriſti natali ſe mutaſſe profitetur, æramque nunc illam, quæ vulgò recepta eſt, veriſſimam eſſe arbitrari, idque ſe alibi oſtenſurum eſſe. Fidem Joſephi datâ quâvis occaſione convellit omnemque ei auctoritatem abrogat, &, quod magis adhuc mireris, fabuloſum, falſum, ſpurium, & recentioris ævi ſcriptorem vocat. Sed inauditam novi hujus cenſoris temeritatem aliis caſtigandam relinquimus. Interim communem Dominicæ nativitatis mortiſque Epocham magnâ diligentiâ, nec minori rei Chronologicæ peritiâ defendit, & objectiones in contrarium allatas feliciter ſolvit P. Pollinus, S. J. tribus epiſtolis ad Papebrochium datis, quæ operi Papebrochiano *de Vitis Pontificum* præmiſſæ ſunt.

* Op. Chro. diſſert. c. 2. artic. 2. n. 3. 4. 5.

IV. Sed miſſis quæ ad Æræ vulgaris cauſam ſpectant, ad excutiendum primum Petri in urbem adventum progrediamur. Hunc ad annum II. Claudii, Æræ vulgaris XLII. communiter referunt ſcriptores Pontificii, ad primum Schelſtratius. Neutro id fieri poſſe manifeſtum eſt. Cùm enim ipſe Claudius non ante Februar. renunciatus ſit Imperator; in tam turbato rerum ſtatu, nutantibus Imperii Romani fatis, multa erant in ſuam, multa in Reipublicæ ſalutem diſponenda, antequàm de Herode Agrippâ in regnum Judææ reponendo cogitaret. Quid quòd Edictum in Judæorum * gratiam per univerſum orbem miſſum, non niſi jam Conſul II. deſignatus promulgavit Claudius. Quod etſi eodem anno fieri poterat, vix niſi exeunte factum eſſe veriſimile eſt: Ut ante annum proximum, licèt feſtinaret, in patriam ægrè redire potuit Herodes. Multa erant ei cum Cæſare, multa cum amicis, quibuſcum diù Romæ vixerat, tranſigenda: multa tam longinquo itineri neceſſaria, paranda: haud modicum temporis ſpatium in conficiendo itinere inſumendum; multa in Judæam: multa Hieroſolyma venienti, primiſque regni curis incumbenti ordinanda [de quibus Joſephus cap. 5.] priuſquàm ad perſequendos Chriſtianos, Jacobum capite plectendum, Petrumque carceri mancipandum, animum appellere potuit. Et hæc quidem omnia paucis menſibus, certè ante Feſtum Paſchale peragi potuiſſe, quis credet? In annum itáque ſequentem, Claudii III. Herodis ultimum, rejicienda videtur Petri ante-paſchalis cuſtodia, conſentientibus penè omnibus magni nominis chronologis.

* Ap. Joſeph. l. 19. c. 4. p. 647.

V. Petrus miniſtrante Angelo vinculis ſolutus, profectus eſt, inquit Sanct. Lucas, *in alium locum*, i. e. Romam, ut uno penè ore interpretes Romani. Eſto; ſed neque hoc modo XXV. annorum ratio conſtabit, cùm à Claudii III. ad Neronis XI. ann. Chriſti LXV. quo Petrum Martyrium ſubiiſſe penè certum eſt, non intercedant niſi anni XXI. cum aliquot menſibus. Quod verò de hoc Romam adventu ſomniant, gratis omnino dictum eſt. Altum de eo apud Veteres ſilentium. Silet imprimis Hiſtoria Apoſtolica, quæ de hoc aliove adventu nè verbulum habet. Non omnes res à Petro geſtas proſecutum eſſe Lucam Evangeliſtam Baronio † facilè largimur. Verùm tam egregium & nobile Petri factum, ſi quid unquam aliud memoratu dignum, quâ facie, quâ fide prætermitti potuit? Res longè minoris momenti à B. Petro geſtas accuratè recenſet Lucas; Profectionem Samaritanam Act. VIII. 14. ad Samaritanos in fide confirmandos, Philippi miniſterio nuper converſos; Lyddenſem, ad Æneam ſaluti ſuæ reſtituendum; Joppenſem, ad Tabitham à mortuis reſuſcitandam; non taciturus utique profectionem Romanam ad fundandam nobiliſſimam in totius orbis Metropoli Eccleſiam, quæ omnium Eccleſiarum Mater & vertex futura erat, & in quâ recognoſcendâ omnium mortalium verteretur ſalus, ſi hoc tempore contigiſſet. Petrum igitur libertati redditum Antiochiam potiùs, vel aliqua Orientalis loca conceſſiſſe arbitror, ut Gentilibus ſuis, τοῖς ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ, ipſe circumciſionis Apoſtolus prædicaret.

† Ann. 34. n. 285. ann. 39. n. 12.

VI. Anno XLVII. Converſionis ſuæ circiter XIV. Paulus Hieroſolyma repetens, Petrum ibi convenit, Galat. II. 1. 9. occaſione, ut videtur, Concilii Apoſtolici de rituum Moſaicorum obſervantiâ eo ipſo anno Hieroſolymis habiti, cujus Petrus pars magna fuit. Non diu poſt finitam ſynodum Petrus Antiochiam petiit; ubi aliquamdiu moratus eſt, cum Paulo congreſſus, qui ei in faciem reſtitit, Galat. II. 11. Hujus Concilii tempus mirè confundit Baronius, † ut occaſione Edicti Claudiani Judæos urbe pellentis, Petrum Româ ad hunc Synodum veniſſe fingat: cum ex Oroſio * certum ſit, idque ipſe Oroſius Joſephi authoritate firmat, Claudium non niſi nono regni ſui anno, Judæos Edicto ſuo Româ pepuliſſe. Anno LIV. pro calculo noſtro Paulus ad Romanos ſcripſit Epiſtolam, cujus capite XVI. penè integro per plures fide & pietate Chriſtianâ admodùm illuſtres, Romæ tum conſiſtentes, nominatim ſalutat, debitiſque ornat præconiis: De Petro nè leviſſima mentio. Anno LVII. ipſe Paulus Romam, captivus ducitur. Occurrunt ei fratres ad Appii Forum. Conveniunt Romæ Judæorum Primores, at his Petrus nuſquàm comparet. Durante biennali captivitate Paulus inde ſcripſit quatuor vel quinque Epiſtolas, ad Coloſſenſes, Epheſios, Philippenſes, & Philemonem, in quibus nullæ notæ, nulla indicia, undè vel divinando quis aſſequi poſſit, Petrum Romæ vel tunc eſſe, vel unquam fuiſſe; imò non pauca, quæ contrarium planè innuere videntur. In Epiſtolâ ad Coloſſenſes, cap. IV. qui ſecum erant Romæ ſocios recenſet, ex circumciſione verò ſolos Ariſtarchum, Marcum, & Juſtum *qui ſoli ſibi erant adjutores in Regno Dei, ſoli ſibi ſolatio*. Petrum vel ſociam operam denegâſſe, vel Paulum illud ſilentio tegere voluiſſe.

† Vid. ad an. 39. n. 15. ann. 51. n. 2. 3.
* lib. 7. c. 6. fol. 597.

——————credat Judæus Appella;
Non ego——————————

In poſteriori ad Timotheum, quam hoc etiam tempore ſcriptam eſſe maximè eſt probabile, *in prima ſua defenſione neminem ſibi adfuiſſe, ſed omnes ſe deſeruiſſe*, diſertè nos docet; quod de Petro vel ſuſpicari religio eſt. Carcere Romano liberatus, dum adhuc in Italiâ hæreret, ſcripſit epiſtolam ad Hebræos; ſub cujus finem meminit Timothei vinculis ſoluti, ſecúmque ad illos venturi, non omiſſurus hâc occaſione Petri labores, curas, ærumnas, quas Romæ, vel in Occidente, Chriſti causâ pertuliſſet. Adeò ut tota Hiſtoriæ Apoſtolicæ ſeries

Petrum

Petrum hactenus Romæ non fuiſſe, ſuadere videatur.

VII. Vidimus quo ſucceſſu ex Hiſtoriâ ſacrâ præſidium quærunt, qui Petrum anno II. Claudii Romam contendiſſe volunt. Videamus jam an ex Antiquitate Eccleſiaſticâ res illis fœliciùs cedat. Et primò quidem ad Athanaſium & Leonem M. nos remittit Schelſtratius † hunc quinti, illum quarti ſæculi ſcriptorem, rerum in ipſis rei Chriſtianæ incunabulis geſtarum teſtes haud ſatis idoneos. Sed utrumque fruſtra. Inſpiciantur loca, & niſi quidlibet ex quolibet exculpatur, citiùs aquam è pumice, quàm duplicem Petri Romam adventum, ex iis elicias. Athanaſius Apolog. de fug. ſuâ, p. 554. Πέτρος δὲ ὁ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων κρυπτόμενος, καὶ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος ἐν σαργάνῃ χαλασθεὶς καὶ φυγών, ἀκούσαντες, εἰς Ῥώμην δεῖ ὑμᾶς μαρτυρῆσαι, οὐκ ἀνεβάλοντο τὴν ἀποδημίαν, χαίροντες δὲ μᾶλλον ἀπῆλθον· καὶ ὁ μὲν ὡς πρὸς τοὺς ἰδίους σπεύδων, ἐγάννυτο σφαζόμενος. ὁ δὲ καὶ φθάσαντα τὸν καιρὸν οὐ κατέπτηξεν, ἀλλὰ καὶ ἐκαυχᾶτο λέγων, ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφίστηκε. *Petrus quoque qui ob metum Judæorum in latebris ſe habuit, & Paulus Apoſtolus in ſportâ demiſſus, & ita fugiens, cùm audiiſſent oportere ſe Romæ martyrium ſubire, non abjecerunt eam profectionem, ſed potiùs cum gaudio abierunt, & alter etiam antea quàm Judæos fugeret, geſtiebat ſe mactari, alter verò præſens tempus non exhorruit, ſed gloriabatur dicens, Ego enim jam delibor, & tempus reſolutionis meæ inſtat.* Decepit hominem parùm in Græcis exercitiarum Latina P. Nannii verſio. Non ſum neſcius codicem Anglicanum habere, ὁ μὲν πρὸ τοῦ, τοὺς Ἰουδαίους φυγών. Et ad hanc fortè lectionem verſionem ſuam concinnavit Nannius. Sed aliter legunt omnes codices, tam editi quàm MSS. & certum eſt, Athanaſium de unâ eâdemque Petri fugâ loqui. Leo M. Serm. LXXX. *in natal. Apoſt. Petri*, c. 3. 4. pag. *Cùm duodecim Apoſtoli accepta per Spiritum Sanctum omnium locutione linguarum, imbuendum evangelio mundum; diſtributis ſibi terrarum partibus, ſuſcepiſſent; Beatiſſimus Petrus princeps Apoſtolici ordinis ad arcem Romani deſtinatur Imperii——nec mundi Dominam times Romam, qui in Caiapha domo expaveras ſacerdotis ancillam; nunquid aut judicio Pilati, aut ſævitiâ Judæorum minor erat, vel in Claudio poteſtas, vel in Nerone crudelitas?* Soli ex Imperatoribus Romanis in Chriſtianos hactenus ſævierant Claudius & Nero, quorum proindè poteſtatem & crudelitatem parvi pendere potuit Petrus, etſi Romæ ſub Claudio nunquam fuerat. Hoc quippe loco non Hiſtorici munere fungitur Leo, ſed Oratoris, ad magnificiendam Petri fortitudinem, omnes ingenii & eloquentiæ nervos intendentis.

† Differt. 1. c. 5. art. 4. n. 3. p. 89.

VIII. Poſt Athanaſium & Leonem, ad Euſebium in Chronico provocat Schelſtratius, ubi ad annum Domini XLIII. hæc habentur. *Petrus Apoſtolus cùm primus Antiochenam Eccleſiam fundaſſet, Romam mittitur, ubi Evangelium prædicans* XXV. *annis ejuſdem urbis Epiſcopus perſeverat.* Sed cùm in excerptis Euſebianis quæ Græcè hodiè ſuperſunt, nihil hujuſmodi reperitur; incertum planè eſt, hæcne ad Euſebium, an ad Hieronymum ejus interpretem, qui Chronicon Euſebianum multis in locis interpolavit, referenda ſint. Ipſius Euſebii eſſe exiſtimat Dodwellus * noſter, & Euſebium hac in parte receptos ante ſua tempora calculos ſecutum, juxta quos Dominum noſtrum Æræ vulgaris anno XXIX. Tiberii XV. Rubellio & Fuſio *Geminis* Coſſ. paſſum eſſe, & in cœlos aſcendiſſe crediderunt Veteres, & ab eodem anno Petri epiſcopatum, veluti Romanæ ſucceſſionis originem numerare ſolebant. Et ita quidem, ut alios taceam, *Catalogus* Bucheanus, à Cuſpiniano primùm, dein à Bucherio, Henſchenio, Papebrochio, & Schelſtratio editus, *Paſſus eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus duobus Geminis Coſſ. VIII. Cal. Aprilis, & poſt aſcenſum ejus Beatiſſimum Petrus Epiſcopatum ſuſcepit.* Numerantes igitur Petri Epiſcopatum ab anno Chriſti XXIX. Martyrium ejus poſt XXV. annos ad initium Imperii Neroniani anno LIV. collocarunt, omne illud intervallum ab aſcenſione Chriſti uſque ad Lini electionem, Romano Petri Epiſcopatui deputantes. Cum verò videret Euſebius hæc cum Hiſtoria Evangelicâ nequaquam convenire, ſed poſt *Geminos* Conſules, feſta quædam Paſchalia ad explendam Hiſtoriam Dominicam ſupereſſe, nec tamen certò ſciret quo Neronis anno Petrus martyrium paſſus ſit, in annum Neronis XIII. reverà ultimum, illud rejecit; atque ita retrò numerando, primum XXV. annorum Petri in annum II. Claudii reponebat. Hæc, ni fallor, ex mente viri clariſſimi; acutè quidem, quàm ſolidè judicent alii. Certè ut ſuſpicer Euſebium hæc Chronico ſuo minimè inſeruiſſe, non leviter me movet, quod in Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ, quam abſoluto jam chronico accuratè ſcripſit, nil tale habet; nulla ibi annorum Petri, nulla de epiſcopatu ſuſcepto, martyriive anno vel die mentio; immò nec uſpiam Petrum Romanum Epiſcopum diſertè dicat. Auctor quidem eſt lib. 2. cap. 13. 14. Petrum ad occurrendum Simonis Magi præſtigiis Romam ſub Claudio veniſſe. Rem refert, annum non exprimit. Fucum bono viro feciſſe videtur decantatiſſima de Petri cum Simone congreſſu fabula, neſcio ex quâ incertâ & inſulsâ traditione hauſta: non aliunde forſan, quàm quòd Simonem Romæ ſub Claudio fuiſſe, & ob artes magicas magno in honore habitum referant, Juſtinus * Martyr, & Irenæus †, qui tamen de Petro ejuſve cum Simone Romæ congreſſu, ne verbum habent certiſſimo mihi argumento, nondum natam eſſe hanc fabulam, cujus primus, quod ſciam, ineunte ſæculo IV. meminit Arnobius *. Ad Hieronymum itaque interpretem Euſebianum res redit, qui tum in chronici verſione, tum catal. de ſcript. Eccleſ. cap. 1. diſertè tradit Petrum anno 2. Claudii ad expugnandum Simonem magum Romam perrexiſſe, ibique XXV. annis cathedram ſacerdotalem tenuiſſe. Quæ unde hauſerit Hieronymus; an ex vulgari traditione; an ex malè intellecto Lactantii loco, referentis Apoſtolos Evangelium per annos XXV. uſque ad principium Neroniani imperii per omnes Provincias prædicaſſe, (uti non inſcitè conjicit Baluzius) haud ſatis liquet.

* Differt. ſing. de ſucceſſ. Rom. Pont. c. 3. p. 13.

* Apol. 2. p. 69. 91.

† Adverſ. Hær. l. 1. c. 20. p. 115.

* Adverſ. Gent. l. 2. p. 35.

IX. Poſtremò Schelſtratius ad catalogos Romanorum Pontificum confugit, qui quidem uno ore & longo ſatis agmine teſtantur, Petrum cathedram Romani Epiſcopatûs XXV. annis habuiſſe. Verùm quanta ſit horum catalogorum fides, nemo neſcit; qui varias à variis additiones, & interpolationes, ſuo quiſque tempore, paſſi ſunt; unuſque ex altero commentis novis ſubinde additis, exſcribi ſolet. Sed omnium antiquiſſimus, & Liberii Papæ tempore concinnatus, Bucherianus dictus, hæc habet: *Petrus annis* XXV. *menſe* 1. *diebus* 9. At hunc etiam mendis vitiiſque inſignitet ſcatere manifeſtum eſt. Fœdiſſimis librariorum erroribus depravatus eſt. Quod ſatis oſtendit exemplarium etiam editorum diſcrepantia. Multa habet ſecum pugnantia; multa vetuſtioribus Pontificum Romanorum Faſtis, prout apud Irenæum, Epiphanium, Optatum, Auguſtinum, alióſque iſtorum temporum Scriptores extant; contraria; non pauca ex chronici Euſebiani verſione deprompta. Præter annos, menſes etiam, diéſque Pontificum emortuales adjicit, antiquioribus ignotos, & vix ante ſextum ſæculum uſurpari ſolitos: Cletum, eumque ab Anacleto diverſum,

diverſum, reclamante penè omni Veterum auctoritate, inſerit; eique annos, menſes, dieſque ſuos tribuit, quos nullos habuit: Et hos quidem alios à menſibus, diebuſque Anacleti, quos ab antiquioribus, qui Cletum alium ab Anacleto non agnoſcunt, habere non potuit; ut rectè obſervat Cl. Dodvellus †, qui etiam hujus catalogi auctoritatem ævo Liberiano recentiorem eſſe, & ad ſextum ſæculum relegandum arbitratur, nec alium illum quàm ſecundi catalogi circa annum DXXX. ſub Juſtiniano condiri, quemque ex Chriſtinæ Reginæ codice primus edidit Henſchenius, abbreviatorem: qui aſſumpto ſibi Damaſi nomine, catalogum in contractiorem formam redegit, & in Liberio deſinebat, ne Pontifices Damaſo poſteriores commemoraret; Et hunc primum libri Pontificalis fontem eſſe, Damaſo vulgò tributi. Hanc conjecturam pluribus, iiſque minimè protritis obſervationibus & exemplis illuſtrat ſimul & confirmat vir eruditiſſimus, quæ lectoribus φιλαρχαίοις diſcutienda relinquimus. Utut ſit, catalogum Bucherianum ætatem quam præ ſe fert Liberianam habere, nec ullis ſcatere mendis concederemus: fatendum tamen erit, ſententiam de Petri annis XXV. nullum habere teſtem anno CCCLIV. vetuſtiorem.

† Diſſert. ſing. c. 7. n. 2. &c. c. 8. n. 2. c. 9. n. 1. 13. c. 15. num. 13. p. 224. & alibi paſſim.

X. Reſtat Lactantii teſtimonium, quod verè crucem illi figit, Schelſtratio diluendum. Huic nihil aliud reponit *, quàm eo loco Lactantium non negare Petrum ſub Claudio Romam veniſſe, aut ibi XXV. annis ſediſſe; ſed ſolùm dicere, Apoſtolos à morte Chriſti, uſque ad principium Neroniani Imperii, per annos XXV. prædicaſſe Evangelium. Ain' verò? Audiatur ipſemet Lactantius † *Diſperſi ſunt per omnem terram ad evangelium prædicandum, ſicut illis magiſter Dominus imperaverat, & per annos* XXV. *uſque ad principium Neroniani Imperii, per omnes Provincias & Civitates Eccleſiæ fundamenta miſerunt. Cumque jam Nero imperaret, Petrus Romam advenit, & editis quibuſdam miraculis, quæ virtute ipſius Dei datâ ſibi ab eo poteſtate faciebat, convertit multos ad juſtitiam: quâ re ad Neronem delatâ——primus omnium perſecutus Dei ſervos, Petrum cruci adfixit, & Paulum interfecit.* Ex quibus verbis mente læſus ſit oportet, qui alium ſenſum extundere queat, quàm poſt Chriſti in Cœlos Aſcenſum XII. Apoſtolos per varias orbis terrarum provincias & civitates Evangelium per XXV. annos prædicaſſe: Cùmque Nero jam Imperii gubernacula teneret, Petrum demùm Romam veniſſe, & fundatâ ibi Eccleſiâ crucem ſubiiſſe. Quod enim ſuggerit Schelſtratius potuiſſe Petrum, ſalvo Lactantii teſtimonio, ſub Claudio etiam in urbe fuiſſe, falſum planè eſt; nec ullis fidiculis ex his verbis extorqueri poteſt: Immò apertiſſimè repugnant.

* Diſſert. 1. c. 5. art. 4. n. 4. p. 90.

† De morte perſecut. c. 2. p. 28.

XI. Ut huic diſſertatiunculæ finem tandem faciamus; non immeritò dubitari poteſt, an propriè loquendo, Petrus Romæ Epiſcopus dici debeat. Laxiori quidem ſenſu Romanum Epiſcopum dici poſſe, quatenus hujus Eccleſiæ fundamenta poſuit, eámque martyrio ſuo illuſtrem reddidit, mecum opinor fatebuntur omnes tam veteres, quàm recentiores. Romanæ verò Cathedræ tanquam peculiarem Epiſcopum affixum eſſe, ægrè patitur muneris Apoſtolici ratio; nec ulla nos docent primæ vetuſtatis monumenta. Irenæus * qui Pontificum Romanorum ſucceſſionem primus tradidit, ita habet: Θεμελιώσαντες οὖν καὶ οἰκοδομήσαντες οἱ μακάριοι ἀπόστολοι τὴν ἐκκλησίαν Λίνῳ τὴν τῆς ἐπισκοπῆς λειτουργίαν ἐνεχείρισαν, *Fundata jam & ædificata Eccleſia beatiſſimi Apoſtoli Epiſcopatûs officium Lino tradiderunt.* Nec aliter Euſebius *; Poſt Pauli Petrique martyrium πρῶτος τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας κλήρωσιν τὴν ἐπισκοπὴν Λῖνος, *Primus Eccleſiæ Romanæ Epiſcopatum ſuſcepit Linus.* Quin ex veteribus qui Romanum Epiſcopatum Petro adjudicant ſociam etiam Pauli operam, & commune miniſterium agnoſcunt, eique ejuſdem dignitatis prærogativam, eandem cum Petro curam, tum in fundanda, tum in regendâ Eccleſiâ Romanâ conſtanter tribuunt. Loquatur pro omnibus Epiphanius †, qui Eccleſiarum Archiva non indiligenter rimatus eſt. Ἐν Ῥώμῃ γὰρ γεγόνασι πρῶτοι Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ Ἀπόστολοι αὐτοὶ καὶ Ἐπίσκοποι, εἶτα Λῖνος, *Romæ primi omnium Petrus & Paulus Apoſtoli pariter atque Epiſcopi fuerunt; inde Linus,* &c. Et mox, Ἡ τῶν ἐν Ῥώμῃ ἐπισκόπων διαδοχὴ ταύτην ἔχει τὴν ἀκολουθίαν· Πέτρος καὶ Παῦλος, Λῖνος; *Romanorum Pontificum iſta ſucceſſio eſt: Petrus & Paulus, Linus,* &c. Eadem & alii, ſi modo iis recenſendis immorari vellem. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων In quæ, neſcio quo ſuavi Antiquitatis amore, longiùs me traxit opus Schelſtratianum Urceum inſtitui, currente rotâ exilt amphora.

* Adverſ. Hæreſ. l. 3. ap. Euſeb. l. 5. c. 6. p. 170.

* L. 3. c. 2. p. 72.

† Adverſ. Carpocrat. Hæreſ. 27. n. 5. p. 107.

S. PAULUS, *Saulus* antea vocatus; Patriâ Cilix, Civitate Tarſenſis, ortu Judæus, tribu Benjaminita, ſectâ Phariſæus, ante [illegible], ſæcularibus erat literis ſatis eruditus, in Jure Hebræo ad pedes Gamalielis educatus: dum patriæ religionis zelo immane quantum flagraret, modo planè mirabili ad fidem Chriſti converſus, Diſcipulus fit & Apoſtolus Anno Chr. 33. exeunte, ſaltem ineunte proximo. Quo Judæorum invidiam declinaret, mox ſeceſſit in Arabiam, ibique ferè per triennium moratus, an. 36. Damaſcum rediit; ubi ex inſidiis Judæorum elapſus, Hieroſolyma ſe contulit, Petrumque convenit, Gal. 1. 18. Anno ſequenti ab Helleniſtis fugatus, Tarſum profectus eſt, unde ann. 42. à Barnaba Antiochiam ducitur, ibique per annum integrum commorati ſunt, Act. xi. 25. 26. An. 44. urgente fame, eleemoſinas Hieroſolyma deportarunt, mox jubente Spiritu S. ad Evangelium Gentilibus prædicandum ordinati ſunt, in quo munere obeundo duobus ſequentibus annis varia loca peragrarunt, de quibus Act. xiii. xiv. Anno 47. Synodo Hieroſolymitanæ intererant, inde Antiochiam redierunt. Sequenti anno Paulus aſſumpto Silâ, ad munus Evangelicum ſe iterum accinxit, quò verò profectus eſt nos docet S. Lucas, Act. xv. xvi. xvii. an. 49. Corinthum venit, ibique Aquilam & Priſcillam reperit Act. xviii. 1. 2. Corinthi ſeſquiannum moratus, an. 50. in Syriam navigavit, inde Hieroſolyma petiit, mox Antiochiam reverſus. Anno 51. ineunte Epheſum venit, ubi triennio egit, Act. xviii. 21. 31. Inde in Macedoniam & Achaiam, Act. xix. 21. xx. 1. Ann. 54. Corinthum iterum profectus, inde Hieroſolyma ſe contulit, quo de itinere agit S. Lucas Act. xx. Hieroſolymis in templo agens à Judæis apprehenſus, coram Felice accuſatur, à quo in vincula conjectus biennio detinetur. Ann. 56. cùm Cæſarem appellâſſet, à Feſto, Felicis ſucceſſore, Romam mittitur, & adultâ jam hyeme Melitam inſulam appulit: totum hujus navigationis curſum accuratè deſcribit S. Lucas, Act. xxvii. an 57. Romam abductus eſt, & ſub curâ Burrhi prætorio Præfecti, viri optimi, & humanitatis pleni in libera cuſtodia per biennium detinetur. Anno 59. carcere ſolutus, ad conſuetum Evangelii prædicandi munus ſe recepit, & ſequentibus annis Aſiam, Cretam & nonnulla forſan Occidentis loca peragravit, anno 63. vel proximi initio, Romam rediit, ubi occaſione conflagrationis Neronianæ eodem anno capite truncatur. Martyrium paſſus, inquit S. Clemens epiſtola ad Corinthios ἐπὶ τῶν ἡγουμένων, 33.

i. e.

SÆC. I. à CHR. N. i. e. interprete Patr. Junio, *ſub Imperatoribus*; rectiùs fortaſſe Dodvvellus noſter, *ſub Prætorio Præfectis*, quippe in locum Burrhi anno 62. mortui, ſuffecti ſunt duo Prætorio Præfecti, Fenius Rufus, & Sophonius Tigellinus, teſte Tacito Annal. l. 14. p. 257.

Extant ab eo Scriptæ *Epiſtolæ* XIV. ad Eccleſias ex gentibus collectas IX. de curâ & munere Paſtorali IV. ad Hebræos unica; has prout in ſacro habentur Canone, ordine recenſebimus.

Epiſtola ad Romanos, ſecundo Pauli ad Corinthum adventu, anno 54. ſcripta, in qua mentio fit Narciſſi, qui hoc ipſo anno periit.

Epiſtola prima ad Corinthios, dum Epheſi ageret, anno 53. ante Pentecoſten, & priuſquam venerit in Macedoniam, ſcripta, capit. 16. verſic. 5. 8.

Epiſtola ſecunda ad Corinthios, eodem ut videtur anno exeunte, dum in Macedonia hæreret, miſſa; idque per Titum, quem eò deſtinârat, ut Corinthiorum in eleemoſynis altera jam vice colligendis diligentiam excitaret.

Epiſtola ad Galatas, qua ſeipſum & Doctrinam Evangelicam adversùs Judaizantium hæreticorum calumnias fortiter vindicat. Scriptam eſſe Anno 53. idque ante epiſtolam ad Corinthios primam, dum in Aſia ἱκανὸν χρόνον Apoſtolus, conjicit Cl. Dodvvellus.

Epiſtola ad Epheſios data, ut videtur, Romæ anno 59. eodem circiter tempore, quo à prima captivitate Romana dimiſſus eſt.

Epiſtola ad Philippenſes, eodem loco, eodemque tempore ſcripta.

Epiſtola ad Coloſſenſes, quos Epaphras à Paulo miſſus, ad fidem converterat; per eum igitur hanc Epiſtolam hoc eodem anno 59. Româ mittit.

Epiſtola prima ad Theſſalonicenſes, Corintho An. Chr. 49. ſcripta, ſtatim poſtquam illuc venerant Silas & Timotheus Vid. Act. XVIII. 5. 1. Theſſ. III. 6.

Epiſtola ſecunda ad Theſſalonicenſes, paulò poſt priorem ſcripta, quo verò loci haud adeò certum ſit.

Epiſtola prima ad Timotheum, quem Epheſi reliquerat, ſcripta anno 63. dum è Macedonia, alterâ jam Vice Romam, ſaltem in Occidentem, contenderet.

Epiſtola ſecunda ad Timotheum, ſcriptam eſſe Romæ, in prima Pauli captivitate, contendit Cl. Hammondus. Sed errat omnino vir eruditiſſimus; quiſquis enim totius epiſtolæ contextum omneſque hujus temporis circumſtantias ſeriò perpenderit, quin ſcripta ſit anno 64. paulò ante Apoſtoli Martyrium, dubitare nequit.

Epiſtola ad Titum, quem primarium Cretæ Epiſcopum ordinarat, data anno 63. è medio aliquo loco inter Macedoniam & Nicopolim, illîc enim hyemare decreverat.

Epiſtola ad Philemonem, non infimi nominis apud Coloſſenſes, virum ad quem ſcripſit Paulus Romam jamjam relicturus, anno Chriſti 59.

Epiſtola ad Hebræos, poſt biennalem Romæ Cuſtodiam, dum Romæ adhuc, ſaltem in Italia hæreret, anno 59. ſcripta. Nomen quidem Pauli, reliquarum inſtar, in fronte non gerit; ejus tamen eſſe eruditi ferè omnes conſentiunt. Certè à Divo Paulo Hebraicè conſcriptam, à Luca Evangeliſta, vel S. Clemente, vel, ut alii, à Barnaba, Græcè verſam eſſe judicarunt Veteres, ap. Euſeb. l. 3. c. 38. & Hieronymum de ſcript. c. 5. à nonnullis verò repudiata eſt, teſte eodem Euſebio, lib. 3. c. 3. Quod ab Eccleſia Romana pro certa ac genuina Pauli epiſtola non haberetur.

SPURIA.

Epiſtola ad Laodicenſes, per quam nihil aliud quàm Epiſtolam ad Epheſios intelligit Tertullianus, adv. Marcionem lib. 5. cap. 11. 17. Unde etiam Epiphanius, Hæreſ. 42. locum quendam à Marcione ex Epiſtola ad Laodicenſes citatum exhibet, qui in hodierna ad Epheſios epiſtola reperitur; extat quidem Gr. hodienum epiſtola ad Laodicenſes, ſed ſpuriam eſſe nemini non conſtat. Habetur in Hutteri Teſtamento Novo XII. Linguarum, *Norimbergæ* 1599. & exinde in Joan. Leuſdeni *Philologo Hebræo Græco*, Diſſert. 4. & forſan alibi non ſemel.

Ἀναβατικὸν, ſive *Aſcenſio*, quam occaſione ἐκστάσεως Paulinæ, ei affinxerunt Cajani hæretici; magni faciebant Gnoſtici, de quo vide quæ habet Epiphanius, Hæreſ. 38. n. 2.

Apocalypſis, quam etiam ſæculo quarto à credulis Monachis maximopere deprædicatam memorat Sozomenus *, quæque in ciſtâ marmoreâ in S. Pauli ædibus apud Tarſum monitu divino effoſſa, reperiri falsò dicta, eximiam apud Orientales venerationem obtinuit. Eam non immeritò ſugillat Auguſtinus Tract. 98. in Joannem, in fine. * L. 7. c. 19.

Actus Pauli memorantur ab Origene †, & Euſebio *; indubitatæ verò fidei ſcriptis non annumerant. † Περὶ ἀρχῶν l. 1. c. 2. * L. 3. c. 3.

Epiſtolæ ſex ad Senecam, unà cum octo Senecæ ad Paulum, Auguſtini & Hieronymi ævo in pretio nonnullo habitæ, extant apud Sixtum Senenſ. Biblioth. Sanct. lib. 2. & cum tractatu, de quatuor Cardinalibus Virtutibus, *Lond.* 1523. 4°. *Venet.* 1588. 8°. Quiſquilias eſſe, vel primo intuitu patet: verùm ejuſmodi nugis refellendis immorari hominis eſſet, & ſuo & lectoris otio nimiùm abutentis. Cæterùm Pauli quædam, quæ in Epiſtolis ejus non extant, citat Clemens Alexandrinus, Strom. pag. 636.

Stylus Paulinus rudis planè, ac ſimplex à Veteribus judicatur; gravitatem tamen ſpirat quandoque etiam eloquentiam; *Πάντων ἐν παρασκευῇ λόγων δυνατώτατος, νοήμασί τε ἱκανώτατος*, ut de eo Euſebius *. *Inter omnes Apoſtolos, & verborum apparatu, & ſententiarum pondere facilè præſtabat.* De ejus ſcribendi genere hæc olim Irenæus †, *Hyperbatis frequenter utitur propter velocitatem ſermonum ſuorum, & propter impetum, qui in ipſo eſt, Spiritûs.* De eo ſic Epiphanius *, *Ὥσπερ ἀκοντιστὴς ὁ Ἀπόστολος δεινὸς διεστραμμένα ῥήματα τῶν λόγων εἰς μέσον ἐμβαλεῖν, ἀσαφῆ μὲν, καὶ ἐπικαλυμμένην εἰς βάθος τῶν ἀναθεωρημάτων τῆς ἐξηγήσεως, ἀληθεστάτην δὲ, καὶ ὀρθόδοξον, καὶ μηδὲν ἔχουσαν ἀπημελημένον, ἢ δύσφημον· τοῖς μὲν γὰρ μὴ μετὰ σπουδῆς, ἀλλ' ἀγεννῶς ἐντυγχάνουσι τοῖς λόγοις, ἀσυνάρτητα οὐδ' ὅτι δοκεῖ, καὶ ἀσύμφωνα λέγειν, τοῖς δ' αὖ σπουδαίως, καὶ λογισμῷ σώφρονι, ἐντὸς τάξεως ἔμπλεα καὶ ἀληθείας. Etenim Apoſtolus, velut peritiſſimus quidam jaculator, contortas verborum ſententias in medium emittens, ut obſcuram, profundiſſimiſque ſenſibus occultatam orationem inſtituit, ſic veriſſimam rectaque fidei conſentaneam, qua nihil aut negligentiùs dictum, aut abſurdum continet. Qui enim non ſtudiosè, ſed oſcitanter in illius ſermones incurrunt, iis nonnunquam minùs ſibi conſentanea, ac cohærentia dicere videtur. Qui verò operam adhibent, & ſobriâ, atque experrectâ mente in illos incumbunt, ex ordine omnia, ac rei veritate pronunciata judicant.* Quàm audacter in ſermonem Paulinum virgam cenſoriam movet Hieronymus, vide ſis ad Algas. Quæſt. 11. pag. 169. Quæſt. 11. ad Hedib. p. 151. in Epheſ. 3. p. 216. Com. in Gal. 3. pag. 170. * L. 3. c. 24. † L. 3. c. 7. * Hæreſ. 64. n. 29.

S. MATTHÆUS, *Levi* itidem dictus, patriâ 31.

* Pag. 22.

triâ forſam Galilæus, quin & , ſi Arabico vitæ ejus Auctori a Kirſtenio * edito ſtandum ſit , urbe Nazareth orinndus, patre *Ducu* dicto , matre *Karutiâ*, ex tribu Iſſacharis. Ex publicano , infami apud Judæos munere , ad Apoſtolatum eum Chriſtus vocavit. Quo in cœlos ſublato , doctrinam Evangelicam toto duodecennio per Judæam prædicavit ; inde in Æthiopiam Aſiaticam ſe contulit ibique in civitate *Naddaver*, vel ut alii, Hierapoli in Parthiâ, Martyrium paſſus eſt, circa annum 60. Prious fuit , qui Evangelium ſcripto conſignavit. Cùm enim Hebræis primò fidem prædicaſſet , inde ad alias quoque gentes profecturus , Evangelium ſuum patrio ſermone conſcribens , id quod præſentiæ ſuæ adhuc ſupereſſe videbatur , ſcripto illis , quos relinquebat , ſupplevit , ut nos docet Euſebius. * Et quidem Hiſtoriam ſuam Evangelicam Hebraicè ſcripſiſſe , miro ſanè conſenſu tradunt Veteres ; adeò ut totius penè antiquitatis teſtimonio refragari hac in re nefas ſit. De quo vide quæ in Vita ejus alibi notavimus. Scripſiſſe Evangelium ſuum VIII°. à Chriſti reſurrectione anno vulgò dicitur ; quod tamen ad annum à Chriſti aſſumptione XV. referunt Author Chronici Alexandrini , & Nicephorus † ; & ſanè cùm ante annum à Paſſione Chriſti XII. Apoſtolis Judææ finibus egredi non licuit, vix ante anu. XV. Chriſti XLVIII. finitâ jam Synodo Hieroſolymitanâ , ad ſuam quiſque ſortem abierunt , adeò ut paulò ante Matthæus Evangelium ſuum condidiſſe videatur.

* L. 5. c. 24.

† L. 2. c. 45.

Hoc Evangelio , ſed multis in locis fœdè adulterato , poſtea ſoli ferè uſi ſunt Nazaræi , Ebionitæ , &c. Fragmenta ejus hinc inde è Scriptoribus vetuſtis collecta exhibet Grotius , Annotat. in Math. cap. I. quibus adjicere licet ab eo prætermiſſa bina quæ apud Origenem exſtant , alterum benè longum , Tract. 8. in Math. alterum brevioſculum , Tom. 2. in Joan. Ex eodem deſumpta videtur ſententia illa Chriſti (Ἐν οἷς ἂν ὑμᾶς καταλάβω, ἐν τούτοις καὶ κρινῶ) quæ habetur apud Juſtinum Mart. in Dial. cum Tryphone , Origen. Hom. quadam in Hierem. item Auguſt. Exemplar ejus in Bibliothecâ ſuâ Cæſarienſi repoſuit Pamphilus Martyr ; alterius quoque Berœæ in Syria Hieronymo * exſcribendi copiam fecerunt Nazaræi. Addam denique , quæ habet Theodorus Lector † , ſub imperio Zenonis in Cypro repertas fuiſſe Barnabæ Apoſtoli reliquias , ſuper cujus pectore repoſitum erat Evangelium Matthæi , ipſius Barnabæ manu deſcriptum. Depoſuit illud Zeno in palatio in æde S. Stephani. Evangelium Matthæi Hebraicum edidiſſe ſe gloriatus eſt Seb. Munſterus. Verùm totum opus ex ſua, ſaltem Impoſtoris alicujus , officina prodiiſſe , ementito fucatum titulo , ſatis conſtat. Quis Evangelium Matthæi in Græcum Sermonem tranſtulerit , an Apoſtolus quis, an Apoſtolorum Comes , [Synopſeos Athanaſianæ Author * id S. Jacobo Minori , Theophylactus † S. Johanni aſcribunt] parum certi conſtat. Græco ſanè exemplari conſtanter uſa eſt Eccleſia Catholica.

* De ſcript. c. 2.

† Hiſt. Eccl. l. 2. non longè ab init.

* P. 498.

† Præf. in Math. p. 2.

Denique habetur Latinè in Bibliotheca Patrum (ſub nomine Canonis Univerſalis) *Liturgia* D. Matthæo inſcripta ; opus, ſi quid aliud , ſpurium, & recentioris ſæculi fœtus : & inter Hieronymi Opera, Tom. IV. Liber *de Ortu ſive Nativitate B. Virginis* , cujus Prooemium ipſum ab Hieronymo ex Matthæi Opere Hebraicè ſcripto Latinè converſum eſſe ſplendidè mentitur.

31. S. JACOBUS Apoſtolus, ob diſtinctionem à Jacobo Majori ab Herode occiſo, *Minor* dictus , cognomento *Juſtus* , frater Domini , Joſephi utpotè ex priori uxore , ſeu ut Chryſoſtomo , Hieronymoque * placet , Mariæ ſororis Matris Domini filius. Poſt Chriſti in cœlos aſcenſum ab Apoſtolis [δεσποτικῇ τῇ χειρί , inquit Photius † , Chriſto ſcilicet Apoſtolorum manus dirigente] primus Hieroſolymorum Epiſcopus conſecratus eſt. Procurante Anano juniore Pontifice , à Synedrio damnatur , & de pinnâ templi præcipitatus , ſemivivus adhuc fullonis fuſte caput percuſſus interiit, An. LXI. Vir ob pietatem , & ſummam vitæ ſanctimoniam ipſis etiam Judæis venerabilis : adeò ut non aliam ob cauſam mala illa , quæ Judæos obſeſſis Hieroſolymis afflixerunt , contigiſſe , quàm propter ſcelus in Jacobum admiſſum , ipſe Joſephus † fateatur. Cathedram ejus Epiſcopalem ſuo adhuc tempore ſervatam , & magna veneratione habitam fuiſſe refert Euſebius *. Quædam de illo ex Evangelio Nazareno habet Hieronymus †. Scripſit , paulò, ut videtur , ante mortem , Epiſtolam Catholicam Judæis , ἐν τῇ διασπορᾷ, Chriſtianam præcipuè doctrinam profeſſis ; ut doceret , inutilem prorſus eſſe Chriſtianæ fidei profeſſionem , niſi cum vitæ puritate , & ſanctitate conjuncta ſit : de quâ ita Euſebius * ; ἰστέον δὲ ὡς νοθεύεται μέν , &c. *Sciendum verò , eam veluti ſpuriam rejectam eſſe. Sanè pauci admodum ex vetuſtioribus ejus mentionem fecerunt :* paulatim verò (*inquit Hieronymus*) procedente tempore obtinuit authoritatem. Exſtat iterum ſub ejus nomine Πρωτο-ἐυαγγέλιον , in quo de Domini noſtri , & B. Mariæ natalibus præcipuè agitur ; in cujus fine teſtatur ſe , tumultu Hieroſolymis ab Herode concitato, in deſertum ſe ſubduxiſſe, ibique illud conſcripſiſſe. Primus ex Oriente advexit Gul. Poſtellus , qui genuinum Jacobi opus eſſe ſtrenuè contendit , ac in Eccleſiis Orientalibus tanquam indubitatæ fidei publicè legi jactitavit ; quin & illius nugas D. Marci Evangelii principio aſſuere non dubitavit , notante Uſſerio , *Biblioth. Theol.* MS. p. 11. Verùm opus eſſe ſuppoſititium nemo non videt. Habetur Gr. Lat. inter Orthodoxographa, Tom. 1. p. 71. Deniq; citatur à Concilio ſexto in Trullo * , Can. 32. & etiamnum exſtat ſub Jacobi noſtri nomine , *Liturgia*, Græcè Pariſ. 1560. pag. 3. G. L. Auctuar. 1624. Tom. 2. Verùm non longè ante illud Concilium conficta videtur : Jacobi non eſſe neque ævi Apoſtolici liquidò ſatis oſtendunt vocabula in ea frequenter uſurpata θυμίαμα, θυσιαστηρίου πύλαι, τετράγιον, *hymnus Cherubicus* , Θεοτόκος, ὁμοούσιος, *Templa* , *Monaſteria* , *Confeſſores* , aliaque diu poſt D. Jacobi ævum nata & excogitata. Demonſtrant id ritus , precumque formulæ , à ſæculo Apoſtolico prorſus alienæ, quod cuivis inſpicienti ad oculum patebit. Ut mirum planè videri debeat , viros cæterà doctiſſimos , Leonem Allatium , diſſertatione hac de re editâ , quam *Symmiſtis* ſuis inſeruit, part. 1. p. 176. & Cardinalem Bonam de Reb. Liturg. l. 1. c. 8. §. 3. hanc liturgiam tanquam genuinum S. Jacobi opus tueri; quamvis à poſterioribus interpolatam , nonnullis additis vel detractis , vel pro opportunitate temporis immutatis , non inficiantur. Rejicit hanc Liturgiam , ut & illam D. Marci Theodorus Balſamon * Reſponſ. ad Interrogat. Marci Patriarchæ Alexandrini , ubi notat eas nec Canonum Apoſtolicorum LXXXV. nec Laodicenæ Synodi LIX. quibus utriuſque Teſtamenti ſcripta , librique Apoſtolici, qui in uſu nobis eſſe debent , enumerantur ; neque denique ab Eccleſia CP. agnitas eſſe , pronunciamus igitur , *inquit* , non eſſe has recipiendas : Etſi enim ab iis factæ eſſent , παντελῶς ἀπράξιας καταδικάζονται , ὡς καὶ ἄλλα πολλά *ab omni uſu vacare jubentur , ut & alia multa* ; quod in ſequentibus pluribus demonſtrat.

* De Script. c. 2.

† Epiſt. 117.

† Ap. Hieron. de Script. c. 2.

* L. 7. c. 29.

† Loc. cit.

* L. 2. c. 23.

* Per Concilium ſextum in Trullo , intelligitur Quini-ſextum, Trullanum dictum. Concilii Sexti proprie dicti, in Trullo itidem habiti Appendix.

* Jus Gr. Rom. l. 5. Reſponſ. 2. p 362.

S. JU-

SÆC. I. à CHR. N. 31. S. JUDAS, Apoſtolus, idem qui *Thaddæus*, & *Lebbæus*, S. Jacobi Minoris frater, Joſephi filius. Vid. Matth. XIII. 55. Docuit non modò apud Judæos, Galilæos, & Samaritas, ſed & apud Idumæos, Syros, Arabes, Meſopotamitanos, tandemque in Perſide, eò quod Magorum ſuperſtitiones liberiùs carperet, martyrio coronatus eſt circa annum 61. ut quidam volunt. Conſtat ſcripſiſſe illum Epiſtolam ſuam Canonicam poſt D. Petri poſteriorem, utpotè ex quâ plurima iiſdem penè retentis vocibus in ſuam tranſumpſerit. Epiſtolæ hujus, ut & Jacobi illius paucos ex veteribus meminiſſe teſtatur Euſebius *. Addit Hieronymus † à pleriſque rejectam eſſe ob teſtimonium ex libro Enochi apocrypho in ea citatum, authoritatem tamen, vetuſtate & uſu meruiſſe, & inter S. Scripturas computari. Seorſim ab aliis abit Ill. Grotius, qui hanc Epiſtolam Judæ cuidam juniori, 15mo Hieroſolymorum Epiſcopo, qui Adriani temporibus claruit, attribuit: utque conjecturam ſuam veriſimiliorem redderet, ait, voces iſtas, quæ in fronte Epiſtolæ exſtant [*Frater Jacobi*,] a ſcribis appoſitas eſſe. Id verò aſſerit, nullius antiqui codicis fide, nullo Veterum Teſtimonio fultus, ac proinde neutiquam in hac re audiendus. Quin & illi apertè refragatur Epiphanius *, cujus authoritatem alibi † mirè deprædicavit Grotius.

* Loc. cit.
† De Script. c. 4.
* Hær. XXVI. cap. 2.
† Annotat. in Apocalypſin.

31. P. II. S. JUDAS, Joſephi, qui B. Virginis ſponſus erat, ex priori conjugio juxta veteres filius, Jacobi Minoris frater germanus, claruit ab inito Apoſtolatu anno Chriſti XXXI. Jacobi fratrem non alio animo in fronte Epiſtolæ ſe vocat, quàm quòd Jacobus, tùm propter loci, cui tunc præſidebat, præeminentiam, (primus, utique Hieroſolymorum Antiſtes; tùm propter martyrii, quod non ita pridem ſubierat, prærogativam, ſummamque totius vitæ ſanctitatem, omnibus admodùm gratus acceptuſque fuerat, ab ipſis etiam Judæis magno in honore habitus Vitæ inſtituto, ante ſuſceptum Apoſtolatum, agricolam fuiſſe Judam, non obſcurè teſtatur Conſtitutionum Apoſtolicarum compilator, lib. II. c. 63. p. 303. Certè Hegeſippus apud Euſebium, lib. III. c. 20. p. 89. de Judæ noſtri nepotibus disertè refert, quod apud Domitianum delati, quaſi ex Regia Davidis ſtirpe prognati eſſent, ab eóque interrogati, quantas poſſeſſiones quantumve pecuniæ haberent, reſponderunt; facultates ſe nequaquam in argento habere, ſed ſolummodò in æſtimatione agrorum; novem ſcilicet ac triginta jugerum; ex quorum fructibus, & tributa perſolverent, & ſibi ipſis, non ſine proprio labore, victum compararent. Quo tempore catholicam ſuam epiſtolam ſcripſit Judas noſter, non certò liquet. Non deſunt qui eum circa annum LXI. martyrio coronatum eſſe volunt, ut alibi monuimus. Verùm id nulla ratione ſtare poteſt. Scripſiſſe poſt B. Petri mortem, ſaltem poſt ſecundam ejus epiſtolam, manifeſtiſſimum eſt. Eoſdem male-feriatos homines depingit, Petrique de iis verba penè ubique retinet. Quos in Eccleſia exorituros Petrus prædixerat ipſe actu exortos fuiſſe tradit. *Subintroierunt*, inquit verſ. 4. *quidam homines* ἀσεβεῖς, *Dei noſtri gratiam transferentes in luxuriam, & ſolum Dominatorem Deum, Dominumque noſtrum Jeſum Chriſti abnegantes.* Verſ. 8. *Hi carnem quidem maculant, dominationem autem ſpernunt, majeſtatem blaſphemant.* Verſ. 10. *Hi autem quæcunque ignorant, blaſphemant, quæcunque autem naturaliter tanquam muta animalia norunt, in his corrumpuntur. Væ illis quia in via Cain abierunt*, &c. Οὗτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες συνευωχούμενοι ὑμῖν, *ſine timore ſemetipſos paſcentes, nubes ſine aqua*, &c. Verſ. 16. *Murmuratores querulosi, ſecundùm deſideria ſua ambulantes, & os eorum loquitur ſuperba, mirantes perſonas quæſtûs cauſâ.* Verſ. 19. *Hi ſunt qui ſegregant ſemetipſos, animales, Spiritum non habentes.* Monetque ſuos, Verſ. 17. 18. *Ut memores ſint verborum quæ prædicta fuerunt ab Apoſtolis Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui dicebant eis quoniam in noviſſimo tempore venient illuſores ſecundùm deſideria ſua ambulantes in impietatibus.* Quod disertum eſt B. Petri monitum, idque ipſiſſimis illius verbis 2. Epiſt. cap. 3. Hâc deſcriptione Apoſtolum noſtrum Ebionitas præcipuè deſignare, nullus dubito, perditiſſimum hominum genus, qui Chriſtianis tunc temporis Pellæ degentibus ſe immiſcentes, Chriſti Religionem impiis dogmatibus, & moribus turpiſſimis corrumpere ſatagebant. Quicquid enim, horrendum, pernicioſum, abominabile, informe, odioque plenum ex ſingulis ſectis corradere poterant; nempe à Samaritanis, Judæis, Oſcæis, Nazaræis, Cerinthianis, Carpocratianis, id omne, teſte Epiphanio *, in ſe transfuderunt, & Chriſtianorum nomen habere voluerunt. Unde Ebionem πολύμορφον τεράστιον vocat Epiphanius, eumque multicipitis Hydræ ſerpentariam formam in ſemetipſo expreſſiſſe dicit. Ut igitur Chriſtianos tunc Pellæ verſantes opportunè moneret, & peſtilentem hanc hæreſin in herba comprimeret, Apoſtolus Judas Epiſtolam hanc ſcripſiſſe videtur, noviſque his monſtris, è regione circa Pellam erumpentibus, oppoſuiſſe. Ut proclive ſit cum Cl. Dodwello * conjicere, eam anno LXXI. vel ſaltem ſequenti ſcriptam eſſe. Chriſtiani quippe Domini oraculo præmoniti, ante urbem à Romanis obſeſſam, Pellam Regionis Decapolitanæ civitatem prope Batanæam confugerant. Expugnata eſt à Tito & exciſa Urbs Hieroſolymitana anno Chriſti LXX. Sequenti ipſe Titus Romam rediit. Eo profecto, Chriſtiani, ut videtur annò LXXII. in urbem reverſi ſunt; id quod in Annalibus ſuis disertè refert Eutychius Patriarcha. Medio igitur tempore, circa annum LXXI. certè ante reditum ex Pellâ; Judas Epiſtolam ſuam ſcripſiſſe cenſendus eſt. Si enim ſeriùs id factum fuiſſet, Symeonis germani ſui, paulò pòſt in ſedem Hieroſolymitanam ſubrogati, non minùs quàm Jacobi, in Inſcriptione meminiſſet. Catholicam Judæ Epiſtolam ex veteribus citat Clemens Alexandrinus Pædag. lib. III. cap. 8. p. 239. qui & eandem ſcholiis brevinſculis illuſtravit. Hanc Clementis expoſitionem, ut & in reliquas Epiſtolas Canonicas, in Latinum ſermonem transferri olim fecit Caſſiodorus, ipſomet teſte de Divin. Inſtitut. cap. 8. p. 454. ſed ità, ut *excluſis quibuſdam offendiculis* [quæ ſcilicet incautè locutus erat] *purificata doctrina ejus ſecurior poſſet hauriri.* Latinè extant hodie hæc Clementis ſcholia, tum in Bibliotheca Patrum, tum ad calcem ſermonis Clement. *de Divite ſervando*, Edit. Oxon. p. 127. an eadem prorsùs, quæ vertit Caſſiodorus, pro certo non auſim affirmare.

* Hæreſ. 30.
* Diſſert. 1. in Iren. n. 14. p. 25.

31. S. JOANNES, Apoſtolus, & Evangeliſta, patriâ Galilæus, Zebedæi, & Salomes filius, Jacobi Majoris frater junior, è cymba piſcatoria, in qua pater illum educaverat, ad Piſcaturam hominum (i. e.) Apoſtolatum, à Chriſto vocatus eſt, anno 31. Diſcipulus ille fuit, quem præ cæteris Dominus amavit, quem in ſinu ſuo repoſuit, & cujus curæ, ac tutelæ matrem ſuam moriens commendavit. In ſortitione Provinciarum orbis per Apoſtolos facta, Aſiam ei obtigiſſe ex Origene memorat Euſeb. †. ubi officii ſui partes ſummâ curâ & diligentiâ Apoſtolicâ fœliciter adimplevit. Tandem, erumpente perſecutione Ann. 95. Domit. XIV. apud Domitianum accuſatus, Romam à Proconſule mittitur, ibique in oleum igneum demerſus

† L. 3. c. 1.

SÆC I. ſus, referente Tertulliano *, illæſus evaſit: quo
à CHR. N. facto, in Patmon Ægei maris inſulam, eodem an-
* De Præſcript. c. 36. no exeunte, relegatur. Interfecto Domitiano,
Epheſum redit, Ann. Chr. XCVII. in qua, ut & in
regionibus circumvicinis, reliquum vitæ tranſe-
git, & circa exitum ſeculi Apoſtolici, An. Chr. C.
Trajani III. juxta Euſebium & Hieronymum, an-
no uno aut altero, centenario major, [quamvia
† Serm. de S. Chryſoſtomus † & Dorotheus * an. 120. eum obiiſ-
Joan. To. 6. ſe dicant] in domino placidè obdormivit. Chro-
p. 505. nicon verò Alexandrinum, & forſan longè rectiùs,
* Synopſ. in mortem ejus refert ad an. CIV. ab Aſcenſione Do-
S. Joap 157. mini LXXII. De tempore ejus obitûs multa accu-
ratè atque eruditè, ut ſolet, notavit Hen. Dod-
wellus, Addit. ad Pearſoni Diſſert. 2. c. 5. Mitto,
quæ de ejus ſepultura & tumulo nonnulli Veterum
tradunt, fabulis potiùs, quàm hiſtoriis accenſen-
da. Scripſit dum in Patmo erat, ann. Chr. XCVI.
Domit. XV. Apocalypſin, quâ futurum Eccleſiæ
Chriſtianæ ſtatum, quamplurimia viſionibus ei
præmonſtratum, depingit. In Monaſterio quo-
† Obſerv. l. dam hujus inſulæ, teſte Bellonio †, hodienum aſ-
2. c. 21. ſervatur cadaveris minus, cui ungues, quoties re-
ſecantur, ſuccreſcunt. Hanc Græci D. Johannis
manum eſſe aſſerunt quâ illhic Apocalypſin ſuam
exaravit. De hoc libro, ſimul ac Authore ejus
multi Veterum diu dubitarunt, quin & repudia-
runt penitus, ac refutarunt, nec veram eſſe Re-
velationem, nec Johannem eſſe ejus Autho-
rem, immò non modò Apoſtolorum neminem,
ſed ne ullum quidem è Sanctis, & Eccleſiaſticis vi-
tis hujus libri fuiſſe conditorem contendentes:
qua de re vide Dionyſium Alex. apud Euſeb. lib.
7. c. 25. Tandem verò ſummo totius Eccleſiæ
conſenſu tanquam genuinus Apoſtoli Johannis fœ-
tus receptus eſt. Non improbabilis videtur Cl.
* Comm. in Grotii * conjectura, ideò à nonnullis opus iſtud
Apoc. c. 1. Joanni Presbytero D. Joannis diſcipulo aſcrip-
tum fuiſſe, quod ei ab Apoſtolo cuſtodiendum
committeretur. Rogatus ab Aſiæ Epiſcopis ſub
finem vitæ, circa an. CIV. Evangelium ſuum con-
ſcripſit, partim ut naſcentes Cerinthi, & Ebioni-
tarum blaſphemias refelleret, aſſerentium Chri-
ſtum ante Mariam non fuiſſe; [unde ea præcipuè
tractat, quæ ad divinam Chriſti naturam demon-
ſtrandam faciunt;] partim ut cæterorum Evan-
geliſtarum defectus ſuppleret, quod & fecit: de
quo vide ſis, Euſeb. l. 3. c. 24. Addam ſolùm, quod
† Hæreſ. 30. habet Epiphanius †, Evangelium Johannis de
Græca lingua in Hebræam tranſlatum, in Judæo-
rum Tiberiadenſium Gazophylaciis aſſervari,
καὶ ἐν ἀποκρύφοις repoſitum fuiſſe. Scripſit etiam
Epiſtolas tres, quarum prima, quæ, teſte D. Au-
* Quæſt. Evan. l. 2. c. 39. guſtino *, *Parthis* olim inſcripta erat, Catholica
vocatur; nec de hâc ulla unquam erat Controver-
vid. Poſſid. indic. ſia. Poſteriores duæ Johanni cuidam juniori,
Epheſi etiam habitanti, olim aſcribebantur. Ve-
rùm eas poſtea communis conſenſus, & maturum
Eccleſiæ judicium approbavit: licèt ab hodiernâ
Eccleſiâ Syriacâ pro genuinis nondum habeantur.
Tres haſce Epiſtolas ſcripſiſſe videtur ann. Chr.
XCVII. poſt reditum ex Patmo; primam quidem
dum Epheſi hæreret; ſecundam, cùm viſitatio-
nem Aſiaticam in animo jam haberet; tertiam,
dum in ipsâ peregrinatione adhuc eſſet. Quod
ſtylum S. Joannis attinet, notavit olim Diony-
† Apud Euſeb. loc. cit. ſius Alex. † eum in Evangelio & Epiſtolâ primâ
non emendatè ſolùm locutum fuiſſe, verùm
etiam ſummam elegantiam tùm in verbis, tum
in argumentationibus, & in tota orationis com-
poſitione adhibuiſſe, Dominum ſcil. hæc duo ipſi
conceſſiſſe, ſcientiam ac ſimul eloquentiam: at
verò in Apocalypſi dictionem ejus non admodùm
Græcam deprehendi, ſed barbariſmis potiùs, at-
que interdum ſolœciſmis inquinari. Non obſtante SÆC. I.
tamen viri hujus ſanctiſſimi judicio, cuivis notum à CHR. N.
eſt, dictionem ejus Syriaſmis abundare, eumque
voces quaſdam peculiares, & exoticas adhibere,
quæ in reliquis Scriptoribus ſacris non reperiun-
tur.

NICODEMUS, Phariſæus, inter primo- 34.
res Judæorum clarus, deinde Chriſti diſcipulus,
quem noctu primò adiit, Joh. III. 1. 2. poſtea à
Phariſæis accuſatum in Synedrio tutatus eſt, Joh.
VII. 50. ac crucifixi Domini corpus aromatibus
conditum ſepulchro intulit, Joh. XIX. 39. Clar.
ab an. 34. De morte ejus nil certi liquet. Extat
ſub ejus nomine *Evangelium de paſſione & reſurre-
ctione Chriſti*, Hieroſolymis in Pontii Pilati Præ-
torio, Theodoſio M. imperante, repertum, ac ex
Hebraico in Latinum ſermonem converti dictum
[quod tamen ſpurium eſſe facilè conſtat] Lat. in
Orthodoxogr. p. 643. Prodierat antea *Lipſiæ* 1516. 4°.
Saxonicè id in Bibliothecâ S. Benedicti Cant. ex-
tare nos docet Welocus, not. ad Hiſt. Bedæ
p. 77. 78.

S. BARNABAS, Joſes, ſeu Joſeph priùs 34.
dictus, patriâ erat Cyprius, genere Levites, unus
è LXX. diſcipulis, qui pro pietate ſua agrum,
quem habebat, vendidit; obtulitque pecuniam
& in uſum naſcentis Eccleſiæ depoſuit ad pedes
Apoſtolorum. Unà cum S. Paulo [in cujus proin-
de vitâ geſta ejus, quorum in Hiſtoria Apoſtolica
fit mentio, ferè recenſentur] gentium Apoſto-
lus ordinatus, varias Orientis provincias pera-
gravit, Eccleſias fundavit, fundatas ſtabilivit.
Sunt, qui volunt eum Romæ prædicaſſe, ac Me-
diolani etiam Eccleſiæ fundamenta poſuiſſe, iſtiuſ-
que ſedis primum Epiſcopum factum eſſe. Alii
eum Alexandriæ docuiſſe volunt. Probabile eſt
ſub vitæ finem in Cypro, inſulâ natali, marty-
rio coronatum fuiſſe, ubi poſtea regnante Ze-
none, reliquiæ ejus repertæ ſunt. * Aſcripta ei * Theod.
erat olim Epiſtola ad Hebræos, quod ex Tertul- Lector. l. 2.
liano † liquet. Extat etiam hodie ſub ipſius no- † De pudicitiâ, c. 20.
mine Epiſtola G. L. ſtylo ſatis obſcuro & invo-
luto, quæ in quæſtionibus & argumentis ad-
verſus Judæos penè tota verſatur; ſed quæ ab
Euſebio * inter τὰ νόθα recenſetur; ubi libri νό- * L. 3. c. 25.
θοι, ut rectè notat Cl. Valeſius, ipſi non ſunt
prorſus adulterini, ſed qui duntaxat ambiguæ
ſunt authoritatis, & in ſacræ Scripturæ Cano-
nem non admittebantur, quos proinde τοὺς ἀντιλε-
γομένους ſuprà vocaverat, id quod etiam de iis
quæ de Epiſtola Jacobi, Judæ, Petri 2. Johannis
2. & 3. Apocalypſi, &c. ibidem habet, manifeſtò
liquet. Certè quicquid de hac Epiſtola dicant re-
centiores Critici, eam Barnabæ noſtro conſtan-
ter adſcribunt Veteres. *Nemo certè fuit*, inquit
ὁ πάνυ Ceſtrienſis † noſter, *qui hanc Epiſtolam Bar-* † Lect. ſe-
nabæ non tribuerit, neque in ea quidquam appareat, cunda in
quod eam ætatem non ferat. Quæ in contrarium pro- Act. App. §. 10.
fert V. Cl. Steph. Moynius, * levia ſunt, nulliuſ- * Prolegom.
que ponderis. Si genuinus eſſet B. Barnabæ par- in Var. Sacr.
tus, *inquit*, non video quaſi inter Scripturas Ca- tom. 1.
nonicas non relata fuiſſet: parentis dignitas,
Apoſtoli nempè Barnabæ, Pauli Apoſt. ſocii, &
de Eccleſia inſtar aliorum Apoſtolorum tam benè
meriti, illi locum inter libros ſacros proculdubiò
vindicaſſet. Sed an non idem de S. Clementis
Epiſtola ad Corinthios dici poterat, quam ta-
men genuinam eſſe, nemo, quod ſcio, unquam
negavit? Objicit, 2. Epiſtolam poſt excidium
Hieroſolymitanum ſcriptam eſſe, ut potè in quâ
fit mentio templi everſi & deleti, diu poſtquam
rebus humanis ereptus ſit Barnabas. Innuit id fa-
teor Epiſtolæ author, ſed obſcurè. At unde pro
certo habet, Barnabam ad ann. uſque LXX. quo
να-

Digitized by Google

πανωλεθρία iſta Judaica contigit, vitam non protelaſſe? Certè non negant Veteres, apud quos altum de tempore mortis ipſius ſilentium; non obſtat hominis ætas, quò minùs credamus illum octogeſimum ætatis annum attigiſſe. Tertiò objicit, plurima in ea ex Apocryphis ac lacunis Judaicis derivata, more Apoſtolicis prorſus inſolito, memorari. Verum hæc objectio æquè ferit Epiſtolam ad Hebræos, & Epiſtolam Judæ, ubi plurima ex Apocrypho Enochii libro deſumuntur; ut & de ſecunda ad Timotheum, in qua *Jannis & Jambris* fit mentio nil dicam. Denique quod B. Polycarpo hanc Epiſtolam tribuendam cenſet vir doctiſſ. nova quidem eſt, ſed infirmâ planè conjecturâ. Epiſtola Barnabæ, autorem ortu Hebræum nec levi religionis ſuæ ſcientiâ imbutum luculenter prodit, ac proinde Barnabæ Levitæ optimè congruit, & quidem tum materiâ, tum ſtylo ſcribendique genere tantùm ab illâ Polycarpi diſtat, ὅσον ὐρανὸς ἐς' ἀπὸ γαίης. Nec aliud opinionis ſuæ fundamentum habet, quàm quòd in pleriſque Codd. MSS. Epiſtolæ Polycarpianæ abſque ullo authoris nomine adjungatur. Unde deſertâ tandem propriâ conjecturâ, ſe hoc tantùm hæſitanter exponere fatetur, nec conjecturam ſuam ut κυρίαν δόξαν admittendam jubet. Verùm quicquid de autore fiat, ſive Barnabas is ſit, ſive alius quiſpiam, Epiſtolam ipſam vetuſtiſſimam eſſe, & ſæculo natam Apoſtolico conſentiunt ferè omnes: unde à Clemente Alexandrino, & Origene tanquam genuina ſæpius citata ſit. Quin & Origenes * eam Barnabæ Catholicæ Epiſtolæ titulo inſignire non dubitavit. Primus hanc Epiſtolam è tenebris eruit, & prelo Oxonienſi ſubjecit Rev. Uſſerius 1643. verùm impreſſione nondum ad umbilicum perductâ exemplar totum, unà cum ſchedis jam impreſſis, gravi incendio periit. Partem ſanè Græci, quo uſus eſt Uſſerius, MS. Codicis non exiguam, etiamnum videre eſt in Bibliotheca ejus Theolog. p. 530. ubi quicquid ab antiquis Scriptoribus è S. Barnabæ Epiſtola Græcè citatum reperiri poterat, cum textu Græco Codicis MS. è regione poſito confertur: additâ etiam ad latus veteri verſione Latinâ ex MS. etiam Codice deprompâ, ut eo modo accuratior inſtitueretur collatio. An. 1645. H. Menardus una cum antiqua admodùm verſione & notis doctiſſimis edidit *Pariſiis*, 4°. Anno ſequente Cl. Iſ. Voſſius Epiſtolarum Ignatianarum calci ſubdidit, *L. Bat.* An. 1672. Johan. Cotelerius eam Patribus ſuis Apoſtolicis inſeruit, *Pariſ.* Prodiit etiam Oxonii, an. 1685. 12°. in qua editione quæcunque in Græco textu deſunt ab antiquo Interprete Latinè exhibita, quæcunque etiam in interprete deſiderantur ex Græco ſuppleta, minio obducuntur. Noviſſimè Steph. Le Moyne Theologus Leidenſis fuſiſſimis Commentariis illuſtratam inter Varia ſua Sacra exhibuit, *L. Bat.* 1685. 4°.

* L. 1. contra Celſ.

34. *P. II.* S. BARNABAS Apoſtolus claruit ab anno Chriſti XXXIV. Catholicam ipſius Epiſtolam poſt Exterminium Templi Hieroſolymitani *i. e.* poſt annum Domini LXX. ſcriptam eſſe, ipſe ſatis apertè prodit cap. 16. quo de Templo agit, Edit. Oxon. p. 94. Ut planè concidit toties repetita Cl. le Moynii objectio, quamque invictum argumentum vocat, Barnabam non eſſe hujus Epiſtolæ auctorem, eò quòd obierit multò antequàm Templum Hieroſolymitanum funditùs everteretur, ſub Nerone utique, in Cypro, Martyrio coronatus. Et hanc communem ſententiam eſſe dicit. At quænam, amabò, fuerit hæc communis ſententia? quâ veterum autoritate nixa? Quum nec ipſe ullum prò hac ſententia teſtem profert. Et quæ gratis dicta ſunt gratis rejicimus. De hac Epiſtolâ alibi egimus, eamque adverſùs Le Moynii exceptiunculas fusè vindicavimus. Paucula tamen etiam hoc loco Lectorem monuiſſe non erit ſupervacaneum. Allegoriis plena eſt, & myſtagogica: Fateor, ſed eo nomine doctrinæ quam à teneris unguiculis imbiberat, & contribulium ſuorum indoli & inſtitutis, magis congrua. Neque in ipſis Novi Teſtamenti libris allegorica de Agar, Melchiſedec, Beſtiæ Romanæ nomine ἐπωνύμῳ, aliaque hujus commatis plura deſiderantur. Quod de imminente rerum fine habet, cum omnibus ferè Apoſtolis idem ſentit. Si qua occurrunt de ætate mundi, de Chiliade fœlici, ſive mundi ſabbato, de mundo ſex millibus annorum duraturo, tandemque in ſeptimo millenario ſeu Sabbatico deſiente, per creationis Hexameron, & Sabbati ſive ſeptimæ diei gaudium & feſtivitatem (quando Deus quievit ab omnibus operibus ſuis) adumbrato; eadem ferè habent Petrus & Joannes, Collegii Apoſtolici columnæ; eadem primorum ſæculorum Patres, qui ſeptimæ rerum chiliadis ſub Adventu Chriſti Domini fœlicia & planè ſabbatica gaudia ubique deprædicant; tradit id diſertè & luculenter Lactantius, lib. VII. cap. 14. tradit Iræneus, libro V. capit. 23. ut de aliis, multò magis de Judæis gentiumque philoſophis, nil dicam. Neque invitus id fatetur ipſemet Le Moynius. * *Hæc fuit*, inquit, *ſententia omnium ferè Patrum, ad quam Platonici & Pythagorei proximè videbantur accedere; ſuam verò iſtam doctrinam ab ipſis Hebræis hauſiſſe; nullus eſt paulò humanior, & litteraturâ Judaicâ & Cabaliſticâ imbutus, qui hoc facilè non ſibi perſuadeat.* Vide quæ ex Veteribus conceſſit eruditiſſimus Cotelerius, Not. in S. Barnab. p. 31. 32. &c. Certè cum hac ſententiâ Epocha Joſephi & Eccleſiæ Græcæ, Ægyptiorum, Chaldæorum aliorumque Orientalium, quin & ipſorum Sinenſium chronica non malè conveniunt. Verum, his miſſis, ad alia pergamus. Singularis eſt forſan, ingenioſa tamen eruditiſſimi Dodvvelli * conjectura poſteriorem epiſtolæ Barnabeæ partem, ejus Διδαχὴν, fuiſſe à reliquo Διδαχῶν corpore divulſam; idque colligi poſſe ex his verbis unde incipit, Μεθαβῶμεν δὲ καὶ ἐπὶ ἑτέραν γνῶσιν καὶ ΔΙΔΑΧΗΝ. Ecquis eſt quin videat, quàm aptè locum habere potuit in ipſo Διδαχῶν corpore hæc tranſitio? Hæc ut rectiùs intelligantur, ſciendum eſt, ſublatis de medio Apoſtolis, Baſilidianos, Valentinianos, alioſque ſecundi ſeculi hæreticos; quò malas ſuas merces miſero popello ſpecioſiùs venditarent, fictas quaſdam traditiones quaſi ab Apoſtolis acceptas in vulgus proſeminaſſe. His ut ſe ſtatim opponerent Catholici, veras & genuinas Διδαχὰς καὶ κηρύγματα, quæ primæ ſucceſſionis ſeniores, qui cum Apoſtolis verſati fuerant ſibi tradidiſſent in medium proferebant, & quiſque prout poterat hujus vel illius viri Apoſtolici ſermones & prædicationes colligebat. Hinc Διδαχῆς & Διδασκαλίας τῶν Ἀποςόλων Κλήμεντος, Ἰγνατίου, Πολυκάρπου, Ποιμένος ὁ Ἑρμᾶ, frequens in ſtichometriis mentio. Hinc traditiones ſeniorum ſive presbyterorum, qui ipſos Apoſtolos viderant & audierant, toties ab Irenæo allegatæ; quem etiam ἐπίδειξιν Ἀποςολικοῦ κηρύγματος contexuiſſe memorat Euſebius. * Has Διδαχὰς ſigillatim collectas in unum tandem corpus redegit, additis ſubinde aliis laciniis corraſis, Conſtitutionum Apoſtolicarum compilator, quarum in ipſis, quas habemus hodie, Apoſtolorum Conſtitutionibus manifeſta veſtigia cernuntur. In hâc collectione

* Not. ad Ep. Barnab. p. 848.

* Differt. 1. in Iren. nu. 51. p. 56.

* Hiſt. Eccl. lib. 5. c. 26

SÆC. I. à CHR. N. locum ſuum habere poterat poſterior Epiſtolæ Barnabææ pars, ad Mores Chriſtianorum ritè formandos apprimè utilis: Quidni etiam Clementis Homiliæ, ſive ut vulgò vocatur, Epiſtolæ ſecundæ, quod etiamnum ſupereſt fragmentum? Conſtat enim etiam ex hodiernis Διαταγαῖς, non ſolùm myſtica, ſoliſque Epiſcopis & Doctoribus communicanda, ſed & plurima ſimplicioribus, qui primis fidei elementis imbuendi, & ad vitam verè Chriſtianam formandi erant, impertienda contineri. Eſt aliud de hâc Barnabæ Epiſtola notandum. In more apud veteres poſitum erat, ut Polycarpi, Barnabæ & Ignatii Epiſtolæ in eodem codice, quandoque nulla interpoſita diſtinctione, deſcriberentur. Inde forſan evenit, ut Hieronymus unam pro alterâ citaverit, Dial. adverſ. Pelag. l. III. pag. 297. *Ignatius vir Apoſtolicus & Martyr ſcribit audacter: elegit Dominus Apoſtolos qui ſuper omnes homines peccatores erant.* Quæ verba non in Ignatianis, ſed in Barnabæ Epiſtolâ hodie reperiuntur, capit. 5. pap. 22. Ὅτε ἢ τοὺς ἰδίους Ἀποστόλους μέλλοντας κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῦ ἐξελέξατο, ὄντας ὑπὲρ πᾶσαν ἁμαρτίαν ἀνομωτέρους. *Tunc Apoſtolos ſuos, qui incipiebant prædicare Evangelium ſuum elegit, qui erant ſuper omne peccatum peccatores.* Simili planè errore deceptus eſt non ita pridem D. Rullæus Concionator Batavus, qui cùm in vetuſtum Bibliothecæ Mediceæ codicem incidiſſet, in quo continuâ ſerie exaratæ erant Polycarpi & Barnabæ Epiſtolæ, eaſque in ſuum uſum deſcripſiſſet, inæſtimabilem ſe theſaurum poſſidere ubique crepabat, Polycarpi nempe epiſtolam editis duplo auctiorem. Verùm inſpecto penitiùs codice, mox deprehenſum eſt, nihil aliud continere præter Polycarpi & Barnabæ epiſtolas, hanc principio, illam fine mutilam, nulla adhibita diſtinctione deſcriptas, ſolo Policarpi nomine fronti codicis præfixo. Cujus rei hiſtoriam prolixè & ad nauſeam uſque recenſet Steph. Le Moinius Prolegom. ad Varia Sacra; qui proinde has Epiſtolas eodem tenore exhibuit. Primum erroris fontem exinde natum eſſe veriſimile fit, quod quaternione ex medio primævi alicujus codicis, Librarii culpâ, vel temporis injuriâ omnia quæ ex eo codice deinceps deſcripta ſunt exemplaria eodem defectu laborarent. Unde factum eſt, ut in nonnullis codicibus MSS. Polycarpi Epiſtola in fine, Barnabæ in initio deficit, & ut in codice Mediceo videre eſt, utraque ne linea quidem abrupta arctiſſimè conjuncta. Notare hoc loco liceat Græcè extare Biblioth. Vindob. Cod. Theol. CCCII. num. 3. fol. 554. anonymi cujuſdam interpretationem nominum Hebraicorum, quæ in Epiſtolâ S. Barnabæ Apoſtoli occurrunt, teſte Neſſelio Catal. part. I. p. 407. Novam hujus Epiſtolæ editionem, hactenùs editis longè accuratiorem V. V. CLL. Dodwelli annotationibus, & Bernardi curis illuſtratam, diu expectavimus. Parata eſt prælo, & ni fallor, penes D. Millium latet. Ne tenebris diutiùs damnetur, oramus omnes.

35. SIMON, *Magus* dictus, gente Samaritanus, ortus è vico Gitton, claruit anno 35. & deinceps. Tantam apud populares ſuos authoritatem præſtigiis & magicis artibus adeptus eſt, ut magnam Dei virtutem ipſum eſſe exiſtimarent. Philippi demum Diaconi apud Samaritanos prædicantis miraculis obſtupefactus, fidem Chriſtianam profiteri præ ſe tulit, Baptiſmo initiatus: mox miraculorum donum oblatâ pecuniâ à D. Petro licitari in animo habens, acriter eo nomine ab Apoſtolo correptus, hac voce rejectus eſt, *Pecunia tua tecum pereat.* Hanc repulſam ægrè ferens Simon, à fide Chriſtiana defecit, & ad ſolitum ſe contulit vitium. Procedente tempore Romam profectus eſt, ubi præſtigiis ac veneficiis omnium in ſe ora oculoſque convertit. Verùm à D. Petro Romam eum ſecuto, diſputatione habitâ impoſturæ convictus, ad ſilentium redactus eſt: & [ſi nonnullis è ſequioribus Hiſtoricis credendum ſit] ejuſdem precibus miſeranda morte multatus. Inter Judæos ſeſe Dei filium eſſe, ſive Meſſiam jactitavit; inter Samaritanos Dei patris perſonam induit; inter Gentiles Spiritûs S. titulum ſibi vendicavit. Alia plura errorum ac blaſphemiarum portenta commentus eſt; quæ ſigillatim enumerant Irenæus, Epiphanius, Theodoritus, &c. & ut verbo dicam, Valentinianis, Gnoſticis, totique Hæreticorum peſti, tam dogmatibus quàm exemplo præivit. Scripſit [teſte authore Conſtitutionum Apoſtolicarum l. 6. c. 16.] peſſimos ac venenoſis ejus placitis paſſim refertos libros, quos venerandis Chriſti & Apoſtolorum nominibus ſuppoſuit. Idem [eodem teſte] fecit & Cleobius, & ipſe Hæreſeos à Simoniana non multùm abludentis conditor. Verùm utriuſque næniæ jamdudum perierunt.

PHILO, ortu Judæus, gente Alexandrinus 40.
de genere ſacerdotali, Alexandri Alabarchæ (ſummus is erat Judæorum apud Alexandriam magiſtratus) frater, claruit An. XL. Æræ vulgaris XLII. imperante Caio Caligulâ, Princeps legationis Romam miſſus, ut cauſam gentis ſuæ adverſùs Appionem tueretur. At ſubinfenſior Caius eum dicere prohibuit: quin & in diſcrimen capitis adduxit. Quando ad ſuos converſus dixit, Philo, bono ipſos animo eſſe oportere; cùm Caius quidem ipſis ſuccenſeat, reipſa verò Deum ſibi hoſtem conſtituerit. Cùm ſecunda vice veniſſet ad Claudium [ſi modò vera referant Euſebius, * Hieronymus, † aliique] in urbe Roma cum Petro Apoſtolo ſermonem habuit, ejuſque coluit amicitiam. Addit Photius * eundem Chriſtianis etiam ſacris initiatum fuiſſe, ſed ab his dolore quodam & iracundiâ tandem deſciviſſe. Platonis ſcholæ ſe dedit, ejuſque Philoſophiam & facundiam penitùs imbibit: unde vulgatum illud, Ἢ Πλάτων φιλωνίζει, ἢ Φίλων πλατωνίζει. Vir erat τὰ πάντα ἔνδοξος inquit Joſephus. *. Πολὺς γε μὴν τῷ λόγῳ, καὶ πλατὺς ταῖς διανοίαις, ὑψηλός τε, καὶ μετέωρος ἐν ταῖς εἰς τὰς θείας γραφὰς θεωρίαις γεγενημένος, ποικίλην καὶ πολύτροπον τῶν ἱερῶν πεποίηται, τὴν ὑφήγησιν, quod de eo habet Euſebius †, *Vir erat*, inquit, *in dicendo copioſus, in ſententiis locuples, in ſcriptura intelligentiâ ſublimis atque excelſus; variam ac multiplicem ſacrorum voluminum expoſitionem edidit.* Senſum Allegoricum præcipuè ſectatus eſt; quin & omnis Allegoricus ſacræ ſcripturæ ſermo, cenſente Photio, * ab eo in Eccleſiam promanavit. Scripſit præclara, & innumerabilia opera, quæ tanti ab hominibus habebantur, ut digna judicata ſint, quæ in publicis Romanorum Bibliothecis conſecrarentur. Extant ejus opera Gr. ex editione Turnebi, *Pariſ.* 1552. f. *Lat.* per Gelenium 1561. G. L. *Genevæ*, 1613. fol. auctiora, & typis nitidioribus, *Pariſ.* 1640. fol. hoc ordine.

De Mundi opificio.
Legis Allegoriarum libri, II.
De Cherubin, flammeo gladio, & Cain.
De Sacrificiis Abelis & Caini.
Quod deterius potiori inſidiari ſoleat.
De Agricultura.
De Plantatione Noe, *Libri* II.
De Temulentia.
De his verbis, Reſipuit Noe.

SÆC. I. à CHR. N.

* L. 2. c. 17.
† De ſcript. c. 11.
* Cod. 105.
* Antiqu. Jud. l. 8. c. 10.
† L. 2. c. 18.
* Cod. 105.

De

De Gigantibus.
Quòd Deus ſit immutabilis.
De confuſione Linguarum.
Vita ſapientis per doctrinam perfecti, ſive de *legibus non ſcriptis*, viz. de Abrahamo.
De Migratione Abrahami.
De Congreſſu quærendæ eruditionis gratiâ.
De Profugis.
Quis rerum divinarum ſit hæres.
Vita viri civilis, ſive de *Joſepho.*
De eo, quòd à Deo mittantur ſomnia.
De vitâ Moſis, viz. *de Theologiâ, ac Prophetiâ, Libri* III.
De Charitate.
De Judice.
De Creatione principis.
De Fortitudine.
De Decalogo.
De ſpecialibus legibus, quæ referuntur ad tria Decalogi capita, *viz.* 3. 4. & 5.
De ſpecialibus legibus, quæ referuntur ad Decalogi capita, 6. & 7.
De Circumciſione.
De Monarchiâ.
De Præmiis Sacerdotum & honoribus.
De Animalibus idoneis ſacrificio, deque victimarum generibus.
De victimas offerentibus.
De Mercede meretricis non accipiendâ in ſacrarium.
Quòd liber ſit, quiſquis virtuti ſtudet.
De vitâ contemplativâ, ſive *Supplicum virtutibus.* Hoc libro agit de moribus & inſtitutis quorundam Aſcetarum, quos Therapeutas vocat; quos Chriſtianos fuiſſe operâ D. Marci in Ægypto à Judaiſmo converſos longâ argumentorum ſerie contendit Euſebius: quam rectè, viderint alii. Mihi certè ſecus videtur, rationes alibi * fuſiùs expoſui.

* Vit. App. in vit. D. Marc. Nu. 3.

De Nobilitate.
De Præmiis & Pœnis.
De Execrationibus.
Quod Mundus ſit incorruptibilis.
In Flaccum.
De Virtutibus, & Legatione ad Caium.
Quare quorundam in Scripturis mutata ſint nomina.
Sacræ leges Allegoriarum poſt ſex dierum opus, libri III.
De Somniis, quod à Deo immittantur.
De Mundo liber qui quidem dubius eſt.
De Septenario, & feſtis diebus.
De Providentiâ Dei Fragmenta II. ex Michaele Apoſtolio Byzantino deſcripta. Hucuſque Editio Pariſienſis.
De interpretatione ſeu mutatione Hebraicorum nominum, quæ in veteri Teſtamento inveniuntur, liber. Extat lat. ab Hieronymo verſus inter ejuſdem opera. Tom. III.
De Biblicis Antiquitatibus ab Adamo ad Sauli regis mortem, liber; quem nonnulli Philoni Biblio (quem exeunte hoc ſæculo claruiſſe volunt) alii Philoni noſtro tribuunt. Rectiùs illi qui utrique abjudicant, & nugivenduli cujuſdam recentioris opus eſſe cenſent. Habetur Latinè in Micropresbytico, *Baſil.* 1550. p. 295. inter hujuſmodi nugamenta, *Lugd.* 1560. 12°. & alibi.
Brevarium de Temporibus in duas partes diviſum. Incipit ab Adamo, deſinit in annum Chriſti LXXVIII. Philoni id ſuppoſuit, commentariis illuſtravit, & Latinè inter alios ejuſdem farinæ ſcriptores edi curavit Joannes Annius Viterbienſis; *Romæ* 1498. f. recuſum *Pariſiis* 1515. f. & alibi ſæpius. Ejuſdem commatis eſt liber de *Genealogiâ Chriſti*, qui cum Annii Commentariis Latinè extat, *Pariſ.* 1612.

Philo, Judæus ortu, patriâ Alexandrinus, claruit anno Chriſti XL. Inter Veteres nemo Philonem illuſtriori ornavit elogio, quàm Euſebius *, quem refert in patriis diſciplinis maximopere elaboraſſe, in Platonicâ & Pythagoricâ philoſophiâ omnes ſui temporis ſuperaſſe, in dicendo copioſum, in ſententiis locupletem, in Divinæ Scripturæ intelligentia ſublimem, atque excelſum. Alibique † τὰ ἑαυτῷ πατρόθεν ἀκριβώσαντα, *qui res ſuæ gentis à majoribus acceptas, accuratè ac diligenter expendit.* Mirâ quidem dicendi vi ac venuſtate pollere nemo unquam negaverit, ut dictionis Atticæ puritate cum ipſo Platone certare videbatur; quo nomine tritùm illud ei tribuerunt Veteres, *aut Plato Philonizat, aut Philo Platonizat.* Linguæ interim Majorum & Hebraiſmi prorsùs ignarus, Myſtes potiùs, quam Theologus, Philoſophus non Sacerdos. Cùm Alexandriæ natus educatuſque fuerit, Scholæ Platonicæ doctrinam & ingenium penitiùs imbibit, mordicus retinuit, omnia ferè obtorto licet collo hùc trahens. Hinc nata ei ὁ ἐνθουσιασμὸς, & myſtica Philoſophandi ratio, reconditæ & ſupercœleſtes ſpeculationes: Hinc Platonis placita Moſaicis immixta, Deique dogmata ad Academiæ ſenſum explicata: Hinc novæ & ſubtiles ratiunculæ ſolerter excogitatæ, undique conquiſitæ, à ſummi Legiſlatoris mente quàm maximè alienæ: Hinc ineptæ ac pueriles allegoriæ, abſurdæ longiùſque petitæ alluſiones utramvis faciunt paginam; Compta, arguta, detorta Interpretamenta, quibus divina eloquia, totámque legis Moſaicæ faciem fœdè inquinavit. Vidit hæc olim, & in opprobrium vertit Celſus, Judaicæ pariter ac Chriſtianæ Religionis hoſtis acerrimus. Habentur ejus verba apud Origenem, lib IV. contr. Celſ. p. 198. Αἱ γοῦν δοκοῦσαι περὶ αὐτῶν ἀλληγορίαι γεγράφθαι, πολὺ τῶν μύθων αἰσχίους εἰσὶ καὶ ἀτοπώτεραι, τὰ μηδαμῇ μηδαμῶς ἁρμοσθῆναι δυνάμενα, θαυμαστῇ τινὶ καὶ παντάπασιν ἀναισθήτῳ μωρίᾳ συνάπτουσαι. *Quæ igitur de his allegoriæ conſcriptæ ſunt, multò turpiores ſunt quàm ipſæ fabulæ, atque abſurdiores etiam, mirâ ſtultitiâ coaptare conantes quæ nullo modo cohærent.* Quâ cenſurâ Philonem notari non diffitetur Origenes, ipſe licet Philonis, in inepta hac interpretandi ratione, ſedulus imitator. Certè ex hoc fonte [Philonis ſcripta intellige] omnis allegoricus exponendi modus, notante Photio, in Eccleſiam Chriſti promanavit. Objecit idem Chriſtianis Porphyrius †, Celſo ætate ſuppar, malitiâ æqualis, eos nempe ad expoſitiones quaſdam, ἀσυγκλώστους, καὶ ἀναρμόστους, male-cohærentes, nec ſcripturis ipſis ſatis accommodatas, confugere. *Et poſtquam*, inquit, *ea quæ à Moſe apertiſſimè dicta ſunt figuras quaſdam, atque adumbratas imagines eſſe jactarunt, ac veluti oracula arcanis, plena myſteriis, Divinæ quodam cultu proſecuti ſunt, hujuſcemodi vanitatis præſtigiis mentis acie quodammodo faſcinatâ, expoſitiones ſuas deinceps proferunt.* Quo nomine Origenem acriùs carpit, quòd cùm allegoricum in explicandis Græcorum myſteriis modum didiciſſet, eum Judaicis ſcripturis adhibuit. Commodum accidit ut meum hàc in parte judicium, confirmaret vir clariſſimus Eduardus Bernardus, Doctor Theologus, & Aſtronomiæ in Academia Oxonienſi Profeſſor, haud ita pridem, Savilianus, Literis ad me dum hæc ſcriberem datis. "Philo Judæus, *inquit*, Hebraiſmi "nimis ignarus apparet, nomenclaturis ſolis con"tribulium ſuorum Hebræo-Græcis inſtructus.

40.
P. II.

* Hiſt. l. 2. c. 4. p. 43. c. 18. p. 58.
† Præpar. Evang. l. 7. c. 12. p. 322.

† Lib. 4 adverſ. Chriſtian. ap. Euſeb. Hiſt. l. 6. c. 19. c. 219.

" Unde à verſione ſeptuaginta Doctorum ne verſum aut verbum unicum in tantis commentariis unquam diſcedere potuit. Potuit tamen in vocum Hebraicarum interpretamentis pueriliter ludere. Cultu etiam philoſophiæ idem Platone minor videtur, quàm ætate. Nihil enim extra trivium; in illo commentatore lego: dignum nihil Platonis diſcipulo, ſi dogmata Moſis ipſius exceperis. De Angelorum quidem officiis, ubi accuratior eſſe voluit, vera miſcet falſis, de incorruptibili mundo falſus planè, ac futilis. Vides tamen ex indice Euſebiano, hujus Sophiſtæ opera pleraque in noſtrum tempus perſeveraſſe, quaſi longa ſomnia hominis nimis otioſi, & cerebri ſui, ceu mundi ipſius ideis figmentiſque ſibi perplacentis. Ille ergo cunctis operibus ſuis præter pauciſſima, in Pentateuchum Divini Moſis commentatus eſt, ſententiis quidem nimium repetitis, dictionis tamen flore admirabili, delectuque. Allegorias præterea quibus abundant ejus libri, partim à priſcis commentariis, quod ſæpè lubens ille profitetur, partimque maximam partem ab ingenio ſuo derivavit: magno ſanè litteraturæ ſacræ & hiſtoriæ veriſſimæ damno, niſi is in pleriſque traductionibus, ridiculus ſatis, nugarumque prodigus videretur. Mirum quidem Origenem noſtrum ſequi potuiſſe tam vanum doctorem. Sed facilitas fecit. Allegorias enim ſpargere in plebem exiguus labor. Virtutis tamen & pietatis erga Deum ſtudium amoremque ſummum ubique explicat Philo, & quidem facundià vix imitabili. Quamobrem allegoriarum nugas illi facilius condonamus. Præterea Hierophantarum Ægyptiorum vitam ſobriam & ſecretam, quam Herodotus, Diodorus, & Porphyrius diligenter deſcribunt, imitabantur ſimul & in melius reformabant annis ante Chriſtum natum CL. pars proba Judæorum Eſſeni, in Collegiis pietati operam dantes. Apta quidem ſatis Ægyptus erat tali politiæ, imò ſami tolerandæ. Hanc adeò ſectam eadem in regione poſtea vicerunt auſteritate vitæ participes noſtræ fidei, Antonius, Paulus & mille alii Aſcetæ, patreſque Aſcetarum. Therapeutas denique Philonis Chriſtianos eſſe maluit Euſebius Cæſarienſis, ut ſolet ſcriptorum Veterum teſtimonia bonâ malâque fide undique ad evangelica ſua comportare. De Therapeutis hiſce quorum mores & inſtituta depingit Philo, quóuſque Chriſtianiſmi cultores fuiſſe contendunt, Euſebius, Hieronymus, aliique, prolixè agunt præter alios Valeſius not. in Euſeb. lib. II. cap. 17. pag. 34. 35. Hankius de Scriptor. Rom. lib. II. part. I. cap. 8. numer. 56. &c. & nos olim ſuo loco. Extant in Philonis libros *de Vita Moſis*, in librum *de Vita Joſephi Patriarchæ*, ſive *viri civilis*, & *de Vita Abrahami*, ſive *de legibus non ſcriptis*, Anonymi cujuſdam, ſed antiqui, authoris annotationes marginales Græcæ MSS. Biblioth. Vindob. *cod. Hiſtoria* LXXXI.

40. S. MARCUS, Evangeliſta [quem cum Johanne Marco, de quo Act. XII. 12. malè nonnulli confundunt] genere erat Levites, clar. poſt ann. 40. Petri diſcipulus & Interpres, ac teſte Iſidoro Hiſpalenſi *, in baptiſmate filius ejuſque deinde comes aſſiduus, ab eo in Ægyptum miſſus. Alexandriæ primus Epiſcopus factus, Martyrium ibi ſubiit, quo verò anno mihi hactenus eſt incompertum. Rogatus Romæ à fratribus, ſcripſit Evangelium à Petro approbatum [inde Petri etiam Evangelium, dictum] idque Græco ſermone Romanis ſatis familiari; factum id circa annum LXV, Petro & Paulò jam morte ſublatis; cùm enim illum epiſtolâ ſecundâ ad Timotheum non longè ante Martyrium ſcriptâ, Romam accerſiverat Paulus; probabile eſt Marcum vel eodem, vel ſaltem ſequenti anno illuc veniſſe, ibique Evangelium vel primum condidiſſe, vel priùs conditum in publicum edidiſſe. Certè Irenæus lib. 3. cap. 1. & ap. Euſeb. l. 5. cap. 8. S. Marcum μετὰ τὴν τούτων ἔξοδον, *poſt Petri Paulique interitum*, Evangelium ſuum conſcripſiſſe disertè tradit. Quod verò Evangelium à Petro approbatum dicat Euſebius, id forſan de ſcribendi conſilio, rebuſque Evangelicis ipſi à B. Petro dum adhuc in vivis erat, communicatis, intelligendum eſt. in Evangelio ſuo condendo Matthæi ordinem ſequitur, ejuſque additis nonnullis ferè ubique premit veſtigia. Capitulum hujus Evangelii ultimum in omnibus penè Græciæ codicibus olim defuiſſe teſtatur Hieronymus †. De ſtylo ejus obſervavit Chryſoſtomus * ipſum Petrum magiſtrum ſuum verborum paucitate gaudentem imitari ſtuduiſſe. Sunt, qui volunt Marcum Latinè ſcripſiſſe: adducunt alii † ipſius autographum Latinum Venetiis in Bibliotheca D. Marci hodienum aſſervari. Utrumque certè parem apud me fidem meretur. Magis obſervari meretur, quod narrat Hieronymus *, ſcilicet in quibuſdam maximè Græcorum, exemplaribus, fini Evangelii D. Marci adjectam fuiſſe coronidem haud ita orthodoxam, quam nobis deſcriptam exhibet. Liturgiam quod attinet D. Marco inſcriptam, & ſub ejus nomine editam G. L. Pariſ. 1583. & in Auctario 1624. Tom. II. ſpuriam eſſe, ac ætate Apoſtolicâ longè inferiorem nemo non videt. Cæterùm Joannes ille Marcus, de quo Act. XII. paſſionem Barnabæ Apoſtoli ſcripſiſſe à Sigeberto Gemblacenſi de Script. Eccleſ. c. 2. dicitur. Verùm non magis id fidem meretur, quàm quòd nonnulli volunt eundem Evangelii etiam authorem eſſe.

* De Vit. & Ob. Sanctorum, c. 84.

† Ad Hedib. qu. 3. to. 3. p. 143.

* Homil. 3. in Matt. non longè ab init.

† Com. à Lapid. præf. in Marc. p. 562.

* Adv. Pelagian. Dial. 2.

EUODIUS, primus poſt S. Petrum, Eccleſiæ Antiochenæ Epiſcopus conſtitutus, juxtà Syncellum anno XL. Cathedram hanc tenuit ex Syncelli calculo, annos XXIX. ſecundùm Nicephorum CP. in Chronographia XXIII. Et Martyr à multis obiiſſe dicitur. Meminit Euodii, præter Euſebium & Hieronymum, Impoſtor Ignatianus Epiſt. ad *Antiochenos*. Meminit Joannes Neſtrutes orat. *de Pſeudoprophetis*, quæ inter Chryſoſtomi opera habetur, T. VI. pag. 479. Ποῦ Εὐόδιος ὁ εὐωδία τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων διάδοχος, ποῦ Ἰγνάτιος &c. *Ubi Euodius ille bonus odor Eccleſiæ; & ſanctorum Apoſtolorum ſucceſſor atque imitator? Ubi Ignatius.* &c. Sic Nicephorus Calliſt. Hiſtor. Eccleſ. lib. II. cap. 3. Ὁ πολὺς τὰ θεῖα Εὐόδιος, τῶν ἱερῶν δ' Ἀποστόλων καὶ αὐτὸς διάδοχος, *Divinus Euodius, qui & ipſe ſanctorum Apoſtolorum ſucceſſor fuit.* Quo in loco Euodium, commentarios ſcripſiſſe docet, præcipuè Epiſtolam, quam φῶς, ſive *lumen* inſcripſit. Hujus Fragmentum ibidem profert Nicephorus, quo refert auctor Dominum noſtrum, Petrum tantummodò propriis manibus baptizâſſe; Petrum, porrò Andream, filióſque Zebedæi; hos deinceps, reliquos Apoſtolos; Petrum verò & Joannem, LXX. diſcipulos; aliáque plura de annis Chriſti & B. Virginis, &c. tradit. Verùm ſalvâ Nicephori autoritate, ſuſpecti mihi videntur hi commentarii, ſuſpecta hæc Epiſtola, nec aliunde quàm ex recentiorum Græculorum Officinâ, prodiiſſe. In omnibus priorum ſæculorum monumentis nè leviſſima mentio. Vix credibile eſt latere potuiſſe Euſebium, qui omnium penè Bibliothecarum angulos diligenter excuſſit. Silent Hieronymus, Genadius, & reliqui longo agmine ſcriptores Eccleſiaſtici. Quid, quòd Baronius † ſemel iterúmque fatetur hanc Euodii Epiſtolam nemini veterum innotuiſſe, nec unde eam acceperit 44. P. II.

† Apparat. n. 47. & an. 71. n. 1.

SÆC. I. à CHR. N.

tit Nicephorus ſe inveniſſe? De ipſo Euodio id monere viſum, plures tùm Græcorum tùm Latinorum eundem facere cum Euodiâ cujus meminit D. Paulus, Philipp. IV. 2. Vide quæ congeſſit Cotelerius not. ad Pp. Apoſt. p. 298.

49. S. LUCAS Antiochenus, arte Medicus, [de ejus pingendi peritiâ miras narrant fabulas S. Metaphraſtes, Gretſerus, Nicephorus, & alii] à D. Paulo, dum Antiochiæ ageret [uti veriſimile eſt] converſus, cujus perinde ſectator erat, & omnis peregrinationis comes, eoque Romanis vinculis ſoluto, in Dalmatiâ, Galatiâ, Italiâ, Macedoniâ, & alibi fortaſſis, prædicavit. Vitam egit cœlibem, ac mortuus eſt anno ætatis 84. circa ann. (ut nonnulli volunt) LXX. quo verò mortis genere incertum eſt. Nicephorus * ſcribit enim ex fructiferâ oleæ arbore ſuſpenſum fuiſſe; Dorotheus † Epheſii obiiſſe, Martyrologium Roman. * in Bithyniâ martyrio eſſe affectum: alii Romæ, alii alibi. Certè Arabicus vitæ ejus apud Kirſtenium ſcriptor † ipſum Romæ, idque non diu poſt primam S. Pauli è carcere ſolutionem paſſum eſſe vult, redditâ hâc ratione, quòd ſi diutiùs vixiſſet, Actuum Apoſtolicorum hiſtoriam longiùs protraxiſſet; quæ ratio an ſatis ſolida ſit, judicent eruditi. A D. Paulo, & reliquis Apoſtolis doctrinam Evangelicam didicit, è quorum narrationibus Evangelium ſuum compoſuit; in quo multa fuſiùs ac copioſiùs, quàm cæteri Evangeliſtæ, deſcribit; ea præcipuè tractans, quæ ad Chriſti ſacerdotium pertinent. Scripſit etiam, ſed hæc αὐτόπτης, Acta Apoſtolorum, origines & incrementa Eccleſiæ Evangelicæ, præſertim D. Pauli [cujus indiviſus erat aſſecla] labores, certamina, & peregrinationes complexa uſque ad biennalem Romæ incarcerationem, in quâ hiſtoriam ſuam claudit. Utrumque opus inſcripſit Theophilo, optimati (ut credere par eſt) Antiocheno; Συγκλητικὸν ἄνδρα, καὶ ἄρχοντα ἴσως vocat Theophylactus †. Utrumque anno Chriſt. LIX. S. Paulo nondum ex carcere dimiſſo, ſcripſiſſe videtur. De ſtylo ejus hæc Hieronymus * ex mente Veterum. *Evangeliſtam Lucam tradunt veteres Eccleſiæ Tractatores Medicinæ artis fuiſſe ſcientiſſimum, & magis Græcas literas ſciſſe, quàm Hebræas. Unde ſermo ejus tam in Evangelio quàm in Actibus Apoſtolorum comptior eſt, & ſæcularem redolet eloquentiam.* Et alibi †, *Lucas, qui inter omnes Evangeliſtas Græci ſermonis eruditiſſimus fuit, quippe Medicus, & qui Evangelium Græcè ſcripſerit, quia ſe vidit proprietatem ſermonis transferre non poſſe, meliùs arbitratus eſt tacere, quàm id ponere quod legenti faceret quæſtionem.* Hieronymus * in *Lucâ* libri cujuſdam, [quem Apocryphis annumerat] *Περιόδων Pauli & Theclæ* inſcripti, meminit; quem ex Tertulliani fide Presbyterum quendam Aſiaticum, D. Pauli amore ductum, ſuppoſuiſſe, idque S. Johanni confeſſum, ob id loco excidiſſe narrat; utrùm verò ſub Lucæ nomine confictæ eſſent hæ Περίοδοι, diſertim non dicit.

* Hiſt. Eccl. l. 2. c. 43.
† De vit. & mort. App. in Biblioth. patr. tom. 3. p. 148.
* Ad diem 18. Octob. p. 545.
† Vit. IV. Evan. p. 45.
† Proœm. in Luc. p. 291.
* Com. in c. 6. Eſaiæ.
† Ep. ad Damaſum Tit. III. p. 124.
* De Script. c. 7.

50. DIONYSIUS, patriâ Athenienſis, de quo Suidas *, *ἀνὴρ ἐλλογιμώτατος, καὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας εἰς ἄκρον ἐληλακώς, Vir Clariſſimus, & ad ſummum Græcæ diſciplinæ faſtigium provectus.* Literarum humaniorum ſtudiis ſe dedit primùm Athenis, deinde Heliopoli in Ægypto; ubi [ſi vitæ ejus Scriptoribus fides ſit adhibenda] admirabilem illam Solis Eclipſin, quæ tempore paſſionis Chriſti contigit, ſpectatâ, exclamâſſe dicitur, *ἢ τὸ θεῖον πάσχει, ἢ τῷ πάσχοντι συμπάσχει, aut Deus patitur, aut cum patiente dolet.* Domum reverſus in ſenatum Areopagi cooptatus eſt, unde & Areopagitæ nomen traxit. Circa ann. Chriſti 50. Paulo Athenis prædicante, Chriſtianam fidem amplexus eſt: quin & primum Athenienſium Epiſcopum conſtitutum fuiſſe tradit Dionyſius Corinthiorum Antiſtes *. Immò ſi Suidæ, Nicephoro, Syncello, &c. fides ſit habenda, ipſius Pauli manibus eſt ordinatus. Demum poſt clariſſimam fidei confeſſionem, poſt graviſſima tormentorum genera, glorioſo martyrio coronatum eſſe refert Ariſtides Philoſophus Athenienſis in Apologiâ ſuâ, ſi modò eam verè allegant Uſuardus & Ado in Martyrologio †. Quo verò tempore obiit, an ſub Trajano, an ſub Adriano, vel [quod veriſimilius videtur] ſub Domitiano, non liquet. De duobus Dionyſiis, Pariſienſi uno, Athenienſi altero, vel ut alii, uno eodemque Dionyſio, nihil hìc agam. An Dionyſius noſter quidquam ſcripti poſt ſe reliquerit, quicquid dicant alii, non ſatis conſtat. De Pſeudo-Dionyſio, ejuſque ſcriptis, agemus ſæculo quarto.

* In voce Διον.
* Ap. Euſeb. l. 3. c. 4. & l. 4. c. 23.
† V. Non. Octob.

MARCELLUS, Romanus, Marci urbis præfecti filius, ex Simonis Magi auditore B. Petri Diſcipulus, claruit, ut fertur, ann. 50. & deinceps; demum martyrio coronatus. Sed fabuloſa omnia, nullo veteri authore fulta. Scripſiſſe eum *de Conflictu S. Petri & Simonis Magi ad SS. Nereum, & Achilleum; de Obitu S. Petronillæ filiæ D. Petri Apoſtoli; de Paſſione S. Fœliculæ; de Paſſione S. Nicomedis*, aliaque quædam de Sanctorum geſtis, memorant Sigebertus Gemblacenſis, Trithemius, Poſſevinus, aliique. Extat fragmentum libelli *de Conflictu S. Petri cum Simone M.* ad calcem *Bibliothec. Pontif.* Lud. Jacob. à S. Carolo, p. 487. Ego autem, ſi tanti res eſſet, ut conjecturis indulgerem, hunc libellum potiùs Marcello I. ab anno 304. Epiſcop. Romano, qui obiit anno 349. tribuendum eſſe exiſtimarem. 59.

ACHAIÆ Presbyteri, qui Martyrio S. Andreæ Apoſtoli interfuerunt, anno 59. Epiſtolam de ejus paſſione ſcripſiſſe dicuntur. Extat Lat. apud Lipomanum & Surium ad XXX. Novembris. Quæ utut antiqua, & pro legitimâ à Bellarmino, Poſſevino, Labbeo, &c. defendi ſoleat, utpote dogmati ſuo de Euchariſtia paulò faventior; nihilominùs à longè majori eruditorum parte tanquam ſpuria meritò rejicitur, quin & olim à S. Philaſtrio Brixienſi, ab Innocentio I. & Gelaſio Papis, in Apocryphorum cenſum detruſa eſt. Certè Baronius non uno loco damnare videtur: viz. anno 44. Sect. 42. 43. anno 69. Sect. 34. neque ipſi Bellarminus & Labbeus, etſi defendant; certò tamen genuinam eſſe pronunciare audent. 59.

ACHAIÆ Presbyteri & Diaconi Epiſtolam encyclicam de Paſſione B. Andreæ ſcripſiſſe dicuntur. Hanc ab omnibus penè damnatam, etiam à cordatioribus Pontificiis rejectam recoxit haud ita pridem, & tanquam Acta genuina, & ſincera propugnavit Natalis Alexander Hiſtor. Eccleſ. Sæcul. I. cap. 10. Articul. 8. Verùm res ei infœliciter cedit. Palmarium, quo utitur, argumentum à Patrum Autoritate ducitur; nullos verò profert teſtes ſæculo octavo, eóque exeunte, vetuſtiores: Etherium Uxamenſem anno 789. Remigium Antiſſiodorenſem anno 880. Petrum Damianum anno 1057. Lanfrancum Cantuarienſem anno 1070. S. Bernardum anno 1115. Ivonem Carnotenſem anno 1092. bellos proculdubio & idoneos teſtes, qui de re pluſquam ſeptingentis, vel mille ante ſe natos annis geſtâ, ſententiam dicant! Sed in officio S. Andreæ [ut cùm Bellarmino & Natali pergam] Eccleſia hæc Acta legit. Quaſi verò in Breviario Romano, etiam maximè correcto, nullæ legerentur fabulæ, nulla ſcripta Apocrypha & ſpuria uſurparentur. Extitiſſe olim Philaſtrii tempore Andreæ Acta, 59. P. III

SÆC. I. à CHR. N. ſed à Manichæis fœdè corrupta, non nego; verùm ab hodiernis planè aliena. Certè quæ hodie extant, ab aliquo mediæ ætatis monacho conficta videntur. Sunt quidem in ipſis Actis quæ Apoſtolicorum temporum Scriptori minimè conveniunt: Ipſa inſcriptionis forma nova planè eſt, & ſingularis, *ab univerſis Eccleſiis quæ ſunt in Oriente, & Occidente, & Meridiano, & Septentrione:* cujus ſimile exemplum haud alibi reperies. Ut alia mittam, quis credet Apoſtolicæ ſimplicitatis virum in oratione quam ad Pro-conſulem habuit, tot comptas & concinnas Antitheſes de ligno prævaricationis, & de ligno Paſſionis, de terrâ immaculatâ unde factus primus homo, & de virgine immaculatâ quâ natus eſt Chriſtus perfectus homo, aliiſque huc ſpectantibus habuiſſe? vel tam elegantia & planè inepta ad crucem ſuam verba feciſſe? Quis credet immenſam penè totius Provinciæ multitudinem ad occidendum Ægeam, & Andream Apoſtolum, fractis carceris januis, liberandum, Patras veniſſe? Quis credet mitiſſimum Apoſtolum, Ægeam Proconſulem pro Tribunali ſedentem, *filium mortis*, & *ſtipulam æternis paratam incendiis* vocâſſe, eique palàm impudentiam objeciſſe? Ut de modo alligandi ad crucem, déque carnificibus, qui, jubente Ægeâ, manus ad crucem, ut inde Apoſtolum ſolverent, miſerunt, fruſtrà tentantibus, ſtupentibus eorum brachiis quotieſcúnque extendere entur, nil dicam. Denique quis non mirabitur in Præfatione tam accuratam & ſubtilem SS. Trinitatis explicationem adhiberi? Et de proceſſione Spiritûs Sancti tam perſpicuè agi? Quæ non niſi ſequioribus Eccleſiæ ſæculis agitari cœperunt. Baronius † quidem hanc de Spiritu Sancto clauſulam in antiquis MSS. haberi negat. At quis novit, *inquit Cl. du Pinius* * an in nonnullis non fuerint deleta potius hæc vocabula, quàm in cæteris addita? Subditque pro candore quo pollet eximio, hanc Paſſionem, ſaltem ut ſcriptum dubium reſpici debere; quod, autore Hieronymo, nulli probando fidei dogmati inſervire poteſt. Uno verbo: Tota horum Actorum compages piam fraudem, & ineptum monachorum ingenium & zelum manifeſtò ſapit.

† Biblioth. Nov. P. I. p. 27. Edit. Lat.
* Ad Martyr. Rom. Novem 30.

59. ABDIAS, Babylonius, inter Scriptores hujus ævi Eccleſiaſticos numerari ſolet. Ortu erat Judæus, & è LXX. diſcipulis unus, Dominumque noſtrum (ſi modò fidei ejus ſtandum ſit) in carne vidit, multis Apoſtolorum geſtis & paſſionibus interfuit, ac Simonem & Judam in Perſida abeuntes comitatus, ibi ab iis primus Babyloniæ Epiſcopus conſtitutus eſt. Sed nugæ omnia, à nullo Veterum vel ſemel memorata. Dico enim Abdiam vel unquam in rerum naturâ extitiſſe, multò magis adhuc aliquid eum ſcripſiſſe incertum eſt. Etenim quos ſub ejus nomine ex vetuſtis admodùm exemplaribus, & 700. penè annorum ætatem præ ſe ferentibus edidit Wolfg. Lazius Baſil. anno 1551. fol. *de Hiſtoriâ Certaminis Apoſtolici*, libri x. ab Abdia Hebraicè conſcripti, ab Eutropio diſcipulo Græcè converſi, demùm à Julio Africano in Latinum ſermonem tranſlati, putidi ſunt adeò, ac fabuloſi, ut vix inter Legendas ligneas locum habere mereantur. Unde mirum videri debet quiſquilias haſce W. Lazio, viro non indocto & diligentiſſimo, adeò fucum feciſſe, ut in præfatione ſcribere non dubitaverit, tantam inter Actus Apoſtolorum, & priorem horum librorum partem intercedere ſimilitudinem, ut vel Abdiam hæc ex Lucâ ſumpſiſſe, vel Lucam ex Abdia, credendum ſit; cùm uterque eodem tempore vixerit, & Apoſtolorum diſcipulus extiterit. Nec Cl. Voſſio * aſſentiri poſſum, hos Abdiæ libros, à B. Auguſtino deſignari, contra Adamantium, cap. 17, ubi hiſtoriolam quandam de Apoſtolo Thomâ ex Scripturis Apocryphis refert, quæ in Abdiæ libro IX. reperitur. Multæ enim erant fabulæ Auguſtini ævo, diuque antea de Apoſtolis confictæ, partim ſcriptæ, partim ore traditæ, quas hujus hiſtoriæ conſarcinator in ſuam farraginem transferre poterat. Quinimò in ipſo iſtius libri initio affirmat impoſtor, ſe ea quæ habet de D. Thomæ geſtis, ex libro quodam antiquiori, in quem inciderit, omiſſis ſupervacaneis exſcripſiſſe. Prodiit etiam hæc Abdiæ Hiſtoria, *Colon.* 1569. 12. *Pariſ.* 1571. 8°. & in Bibliothecâ Patrum haberi ſolet.

* De Hiſt. Gr. l. 2. c. 9.

SÆC. I. à CHR. N.

LINUS, natione Italus, patriâ Tuſcus Claudiæ filius, à D. Paulo Ep. ſecundâ ad Timotheum Romæ ſcriptâ, memoratus: Poſt Paulum Petrumque, τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας πρῶτος κληροῦται τὴν ἐπισκοπὴν, inquit Euſebius *. Sedem tenuit juxta Ceſtrienſem noſtrum ab ann. Chr. LV. ad ann. LXVII. Mihi verò longè probabilius videtur, Eccleſiæ Romanæ à Petro & Paulo ann. LXIII. vel LXIV. fundatæ Linum ab iis primum epiſcopum datum fuiſſe, Θεμελιώσαντες οὖν καὶ οἰκοδομήσαντες οἱ μακάριοι ἀπόστολοι τὴν ἐκκλησίαν, Λίνῳ τὴν τῆς ἐπισκοπῆς λειτουργίαν ἐνεχείρισαν, inquit Irenæus *; *Fundata jam & ædificata Eccleſia, beatiſſimi Apoſtoli Epiſcopatûs officium Lino tradiderunt.* Sed brevi admodùm tempore ſediſſe videtur, & forſan aut cum Conſtitutionum Apoſtolicarum Autore * ſtatuendum eſt, ipſum, vivente adhuc Petro, obiiſſe, aut ſaltem non diu poſt Apoſtolorum martyrium, vigente adhuc Perſecutione Neronianâ, mortem oppetiiſſe. Non opus eſt monere Lectorem eruditum, in primorum Romæ Pontificum ætate & ſucceſſione diſponenda, miram ac pene irreconciliabilem inter Scriptores Eccleſiaſticos tam Veteres quàm Recentiores eſſe diſcrepantiam: quàm magna ſit hæc confuſio, & unde ortum habuerit fusè & ex profeſſo agunt Pearſonus & Dodvvellus, in Diſſertationibus Chronologicis nuper editis. Sed ad Linum redeo. Multa de eo fabulantur Chiffletius *, aliique. Hic locum habet ob libellos duos de paſſione SS. Petri, & Pauli quos licet Linus à Sigeberto † dicatur Græcè ſcripſiſſe, ii tamen quos nunc habemus barbari cujuſdam ac priſci Monachi opus eſſe videntur, judice Cl. Voſſio *: quin & prout nunc typis excuſi exſtant, ab hæreticis corrupti, fuliginis aliquid contraxerunt; tametſi eos adhuc illibatos in antiquiſſimis codicibus Biſontinis aſſervari teſtatur Chiffletius †. Exſtant Biblioth. Patr. tom. II. & in quavis aliâ editione: Ut de Laurentii Batrii *Hiſtoriâ Chriſtianâ*, & Jac. Fabri Commentariis in Epiſtolas Paulinas nihil dicam, quorum utrique inſeruntur. Spurios eſſe, nulliuſque fidei, dubitari nequit. Fatentibus etiam Baronio ann. LXIX. Poſſevino, Joanne Maria Braſichallano in indice Romano à ſe confecto, Bellarmino, Labbeo, ut de aliis non dicam. 64.

* L. 2. c. 3.
* L. 3. c. 3 & ap. Euſeb. l. 5. c. 6.
* L. 7. c. 47.
* Veſont.
† Part. 2. c. 1.
† De Script. Eccleſ. c. 5.
* Hiſt. Gr. l. 2. c. 9.
† Loc. cit.

CLEMENS, Romam natalem habuiſſe dicitur, ad Montem Cælium, Patre Fauſtino, matre Mattidiâ natus, quod tamen incertum eſt. S. Pauli comes erat, & συνεργός, unà cum aliis, *quorum nomina ſcripta ſunt in libro vitæ*, Philip. 4. 3. Eum Petri Apoſtoli diſcipulum vocat Origenes; & probabile eſt unà cum Petro in ædificandâ Romanâ Eccleſiâ laboraſſe. De tempore quo ad ſedem Romanam pervenerit, variæ ſunt eruditorum ſententiæ, quas hoc loco enumerare non vacat. Fateor me Tertulliani præcipuè, & Euſebii autoritate ductum in eâ olim fuiſſe ſententiâ; Clementem à S. Petro ordinatum, in partem muneris epiſcopalis admiſſum eſſe, nimirum ut Eccleſiæ Judæorum Romæ habitantium præſideret, donec, mortuo Lino, quem Eccleſiæ Gentilium Epiſcopum D. Paulus ibidem conſtituerat, & qui illum ſequebatur, Cleto, Eccleſia Romana tam Judæorum quàm Gentilium inter ſe jam 65.

SÆC. I. à CHR. N.

ſe jam conjuncta, Clementem circa ann. XCI. in totius Eccleſiæ curam ſucceſſiſſe; tandemque teſte Euſebio, ann. Trajani III. Chr. C. deceſſiſſe, quâ de re prolixè alibi * diſputavimus; Re verò jam meliùs perpenſâ, Cl. Dodwello potius aſſentior, Lino ſcilicet & Anacleto brevi admodùm tempore ſublatis, Clementem ab ann. LXIV. vel LXV. in ſede Romanâ ſucceſſiſſe; eamque ad ann. LXXXI. vel ut habet calculus Pearſonianus LXXXIII. tenuiſſe. Euſebius quidem, ut ſuprà notavimus, cùm annum Trajani III. Chr. C. ob perſecutionem hoc tempore excitatam inſignem reddere voluit, in hunc etiam annum Clementis mortem conjecit. Addiderunt Recentiores ipſum Cherſonam Ponticam relegatum, Martyrio coronatum eſſe. Verùm Martyrii Clementini non meminit Euſebius, non Euſebio antiquiores Irenæus, Clem. Alexan. Tertullianus, aliive; de hac re ante quintum ferè ſæculum ne γρῦ quidem. Totius fabulæ origo hinc profluxiſſe videtur, quòd primi hujus Martyrii fabricatores Clementem noſtrum cum Flavio Clemente Conſule, Domitiani Imperatoris conſobrino, qui propter Chriſti fidem circa hæc tempora martyrium ſubiit, temerè confuderint, uti rectè animadvertit Cl. Dodwellus. Hinc de martyrio ejus, de genere Imperiali, & cum Domitiano Auguſto affinitate, nata fabula; quod nos etiam olim obſervavimus. Addam ſolùm quod habet Irenæus, loc. ſupr. citat. tertio ab Apoſtolis loco Pontificatum ſortitum eſſe Clementem, quid quidem Beatiſſim. Apoſtolos viderat, & cum iiſdem familiariter verſatus fuerat, & prædicationem Apoſtolorum adhuc auribus ſuis inſonantem traditionemque præ oculis habebat.

* Vit. PP. tom. 3. in Vit. Clem. n. 4.

OPERA GENUINA.

E*Piſtola ad Corinthios*, occaſione graviſſimi ſchiſmatis in Eccleſiâ Corinthiaca graſſantis, Eccleſiæ Romanæ nomine ſcripta; quâ eos ad pacem, concordiamque revocavit, & fidem illorum, & quam recens ab Apoſtolis ſuſceperant, traditionem renovavit. Miris ſanè Elogiis hæc Epiſtola à Veteribus ornatur; Irenæo * audit *ἱκανωτάτη γραφὴ, ſcriptum luculentiſſimum*; Euſebio † *μεγάλη τε καὶ θαυμασία, eximia atque mirabilis, καὶ ἀνωμολογημένη παρὰ πᾶσι, ab omnibus recepta*, Photio * *ἀξιόλογος, magni facienda*; Hieronymo † *valdè utilis:* tanto ſanè pretio ab omnibus habita, ut teſtante Euſebio *, in pleriſque Eccleſiis, & ſuâ & ſuperiori memoriâ publicè legeretur. De iſta ita cenſet Photius *, *ἁπλοῦς δὲ κατὰ τὴν φράσιν, καὶ σαφής ἐστι, καὶ ἐγγὺς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ, καὶ ἀπεριέργου χαρακτῆρος, ſimplex ejus oratio eſt, ac perſpicua, ad Eccleſiaſticam, & inelaboratam accedens dicendi formam.* De tempore quo ſcripta ſit hæc epiſtola inter eruditos nondum convenit. Miſſis aliorum ſententiis, unicam Dodwelli conjecturam in medium proferam; ſcriptam ſcilicet fuiſſe, Clemente nondum Romanæ urbis Epiſcopo conſtituto; quod enim non ad Neronis, ſed ad Domitiani tempora rejiciunt plurimi, multis ipſe refellit, Addit. ad Pearſon. Diſſert. 2. cap. 6 §. 24. Cùm igitur ann. Chr. LXIV. occaſione hominum quorundam *πνευματικῶν*, qui donis Spiritûs Sanct. extraordinariis inſigniti adverſùs ordinarios Eccleſiæ rectores inſurgebant gravi ſchiſmate laboraret Eccleſia Corinthiaca, Fortunatum, quem Primitias Achaiæ vocat S. Paulus, 1. Corinth. 16. 15. Claudium aliosque legatos miſerunt ad Romanos, eorum opem autem auxiliumque implorantes; anno demum ſequenti Corinthiis reſpondet Eccleſia Romana, ſede forſan propter perſecutionem recentemque Apoſtolorum cædem nedum plenâ. Hinc non ſuo, ſed Eccleſiæ nomine ſcribit Clemens: Hinc

* Ap. Euſeb. l. 5. c. 6.
† L. 3. c. 16.
* Cod. 113.
† De Script. c. 15.
* Loc. cit.
* Cod. 126.

Cave Hiſt. Lit.

epiſtolæ initio ſe excuſat, quod poſtulatis eorum tardiùs animum adjecerit, *διὰ γενομένας ἡμῖν συμφορὰς καὶ περιπτώσεις, propter calamitates, & caſus adverſos qui nobis acciderunt.* Intelligit [ut opinor] Neronis perſecutionem; vix adhuc ſedatam. Pluribus hæc firmari poterant; ſed nolo hiſce diutiùs immorari. Veriſimillima quidem videntur, tamen diſcutienda relinquimus.

Fragmentum *Epiſtolæ ſecundæ*, ſeu potius Homiliæ, quæ admonitionem inſtitutionemque vitæ melioris continet. (Aliud etiam hujus Homiliæ fragmentum ex Damaſceni parallelis deſumtum Græcè exhibet in notis ſuis Coteletius.) Hanc verò non proinde ac priorem receptam, ac probatam fuiſſe, neque vetuſtiores ejus teſtimonio unquam uſos eſſe diſertim teſtantur Euſebius, * Hieronymus, † Photius, * aliique: Quanquam non deſunt, qui eam Clementi noſtro ſtrenuè vendicent, & in his Gotifredus Vendelinus [qui & verſionem Latinam huic fragmento adjunxit] *Divinat. de Clementis Epiſtolis*, noviſſimæ Conciliorum Editioni inſertâ, Tom. 1. Haſce Epiſtolas tot retro ſæculis amiſſas, poſtquàm eas deſperabundus deploráraт orbis eruditus, ex vetuſtiſſimi Codicis S. Bibliorum MS. Græci, Theclæ Virginis manu [ut ferunt] deſcripti, & à Cyrillo Patriarcha ad Sereniſſimum Angliæ Regem dono miſſi, calce deſumptas, primus in lucem edidit, notiſque doctiſſimis illuſtravit Patricius Junius *Oxon.* 1633. in 4°. Exſtant etiam *Oxon.* 1677. 12. [ſed omiſſis Junii notis] & in Conciliorum Tomo 1. *Helmſtadii*, curâ Joach. Maderi 1654. 4°. & cum Pauli Colomeſii notarum Spicilegio, *Londini* 1687. 8°. Hanc ad Corinthios epiſtolam in Sermonem Anglicum tranſtulit, & notis ſanè non ineruditis illuſtravit Gulielm. Burtonus Londinenſis, Hiſtoriæ Linguæ Græcæ Autor, *Londini*, 1647. 4°. Cæterùm haud ſatis conſtat, quid ſibi velit Hieronymus *, cùm de Epiſtolis à Clemente ad Corinthios ſcriptis verba faciens, *omnem penè ſermonem ſuum de virginitatis puritate Clementem contexuiſſe ſcribat.* Neque enim alias ab hiſce quæ nunc extant, Epiſtolas ad Corinthios dediſſe Clementem credi poteſt, nec in his utramque faciunt paginam virginitatis laudes. Id potiùs dicendum videtur, Hieronymum nimio virginitatis laudandæ ſtudio abreptum, hyperbolicâ dictione uſum fuiſſe, cúmque Clemens pauculas periodos animi corporiſque puritati docendæ impendat, totum ſermonem virginitatis encomio dicatum eſſe voluiſſe.

* L. 3. c. 38.
† Loc. cit.
* Cod. 113.
* Lib. 1. adv. Jovinian.

OPERA SUPPOSITITIA.

C*Anones Apoſtolorum* LXXXV. Videntur hi Canones ex Communi Eccleſiæ Primitivæ diſciplinâ, inſtitutis, decretis, orti, circa finem ſecundi ſæculi in unum Synodicon eſſe redacti: Apoſtolici dicti, non quod ab ipſis Apoſtolis conditi ſint, ſed quòd ex doctrinâ, & praxi Apoſtolica profluerent, vel à viris Apoſtolicis editi eſſent. An verò à Clemente Alex. primùm collecti, qui ſcripſit *περὶ κανόνων ἐκκλησιαστικῶν*, ut fidem nobis faciunt Euſebius *, Hieronymus *, & Photius †, [uti ſatis acutè conjicit Doctiſſ. noſter Beveregius] aliorum eſto judicium. Sigillatim hos Canones explicavit; & adverſùs Dallæum, ejuſque hyperaſpiſten vindicavit idem Beveregius tum in Annotationibus ad Pandectas Canonum, tum in Codice Canonum Eccleſiæ Primitivæ vindicato, *Londini* 1678. edito. Habentur iſti Canones Gr. Lat. Concil. Tom. 1. p. 25.

* L. 6. c. 13.
* De Script. c. 15.
† Cod. 111.

Conſtitutionum Apoſtolicarum libri VIII. eodem circiter tempore, quo Canones, ſcripti: ex

SÆC. I. à CHR. N. variis διδασκαλίαις & διατάξεσι, quas Viri Apoſtolici tunc temporis edere ſolebant, primùm, ut videtur, compoſiti. Has Conſtitutiones Epiphanii ævo ab Hæreticis graviter depravatas, longè alias ab iis, quæ olim exſtiterunt, ac diverſas eſſe certiſſimè conſtat, quod ex additionibus, truncationibus, & interpolationibus facilè contingere potuit. Eas Græcè primus edidit Franciſcus Turrianus, qui prolegomena & Scholia ſua Græcè addidit, *Venetiis*, 1563. 4°. Latinè unà cum Scholiis Car. Bovius, *Pariſ.* 1564. 8°. Gr. Lat. Fronto Ducæus, Jeſuitarum in eruendis Eccleſiæ Græcæ monumentis doctiſſimus, ad calcem Commentariorum Zonaræ, *Pariſ.* 1618. fol. Unde in noviſſimam ſuam Conciliorum editionem tranſtulit Cl. Labbeus, tom. 1.

Recognitionum Libri X. varia ſortiri nomina, quandoque *S. Clementis Acta*, *Hiſtoria*, *Chronica*, quandoque *S. Petri Acta*, *Itinerarium*, *Periodi*, *Dialogi cum Appione*, dicti. Horum librorum antiquitatem ſatis arguunt, quæ ex iis ſub Clementis
Vit. PP. primit. in Clement. tom. 1. num. 11. † Philocal. c. 23. p. 81. 82. * Præp. Evang. l. 6. c. 10.
Περιόδων nomine citat Origenes † quæque in hodiernis exemplaribus totidem verbis reperiuntur. Exſtat ampliſſimum Bardeſanis Syri fragmentum ex Libro de Fato Gr. apud Euſebium *, quod iiſdem verbis nono Recognitionum libro habetur hodie. Quis ab altero acceperit, haud ſatis certum eſt. Quid ſi ipſe Bardeſanes harum Recognitionum compilator fuit? conjecturam ſanè noſtram de hâc re rationibus ſuis munitam, prolixè alibi expoſuimus. Exſtant Lat. ex antiqua verſione Ruffini (qui nævos forſan in iis olim ab Hieronymo & Photio notatos ſuppreſſit) curâ Jacobi Stapulenſis, *Pariſ.* 1541. 1544. *Colon.* 1570. & cum reliquis Clementis Operibus alibi ſæpiùs.

Τὰ Κλημέντια, ſeu *Homiliæ Clementinæ* XIX. eadem eſſe videntur, ac altera Recognitionum Editio, cujus meminit Ruffinus. Certè quicquid de iſta referar; iis apprimè convenit. Primus edidit Gr. unà cum verſione Latina doctiſſ. Cotelerius.

Κλήμεντος περὶ τῶν πράξεων, &c. De Rebus geſtis, peregrinationibus, & prædicationibus S. Petri Apoſtoli Epitome: ex Recognitionibus & Homiliis à Simeone Metaphraſta, [ſi in re tam incerta conjecturam mihi ferre liceat] olim collecta: quod ex poſteriore ejus parte cum S. Clementis Martyrio à Metaphraſte edito collata conſtare poteſt. Edidit Gr. Lat. Joach. Perionius, *Pariſ.* 1555. 4°. reliquis Clementis Operibus adjungi ſolet.

Epiſtola ad Jacobum, *Fratrem Domini*, Actis S. Petri olim præfixa, prout & in Homiliis Clementinis hodie reperitur: quæ in binis Recognitionum editionibus (de quibus antea) varia erat: In hac B. Petro, in illa S. Clementi aſcripta, notan-
* Cod. 112. te Photio: * ex Græcà hujus Epiſtolæ editione jam apparet, quàm mala fide egerint Epiſtolarum Decretalium conſarcinatores, qui Verſioni ſuæ Latinæ laciniam ipſâ Epiſtolâ duplo ferè auctiorem aſſuerunt.

Omnia iſta Clementis Opera, tum genuina, tum ſpuria, in unum collecta, & annotationibus ſanè quam doctiſſimis elucidata, edidit Gr. Lat. Joh. Bapt. Cotelerius in PP. Apoſtolicis, *Pariſ.* 1672. fol.

De Clementis *Liturgia*, & Epiſtolis Decretalibus, utpotè ab omnibus jam rejectis, & damnatis, nihil nos agere, ſemel jam monuiſſe ſufficiat.

65. HERMAS, *Paſtor* dictus. Quis, cujuſve fuerit hic Hermas, (nomen, opinante Grotio, contractum ex Hermodorus (non benè conſentiunt ſive Veteres, ſive Recentiores. Multi volunt Hermam illum fuiſſe Pauli diſcipulum, de quo mentio habetur Rom. xvi. 14. & qui obiiſſe dicitur an. Chr. 80. atque id ipſum Author innuere videtur in fine Viſionis ſecundæ; ubi de Clemente loquitur, & Graptâ. Hanc ſententiam foviſſe videntur (ne quid jam de poſterioribus dicam) Irenæus, Tertullianus, Clemens Alex. Origenes, aliique ſecundi & tertii ſæculi ſcriptores. Alii verò, at non pari ratione, ſolius quippe libri Pontificalis authoritate ducti, eundem faciunt cum Hermete Pii Papæ Romani fratre, qui ſequenti ſæculo claruit. Verùm prior ſententia veritati eſt longè magis conſentanea; certè Autor eſt antiquiſſimus, ac ævi planè Apoſtolici. Vixiſſe videtur ſub Clemente Romano, eoque jam Pontifice, quem Sedem Romanam tenuiſſe ab ann. LXIV. vel LXV. ad LXXXI. vult Dodvvellus, ab ann. LXIX. ad LXXXIII. Ceſtrenſis. Et ita quidem *Viſione* L. 1. Viſ. 2. §. 3.
ſecundâ jubetur Hermas duo Viſionis ſuæ exemplaris conſcribere; unum *Graptæ*, Eccleſiæ Romanæ, ut videtur, viduæ communicandum, quo viduas & orphanos commoneret, alterum *Clementi* mittendum, ut in exteras Civitates mitteret: ubi (ut rectè notat doctiſſ. Oxonienſium antiſtes, ὁ τῶν ἐν ἁγίοις) Clementem Romæ Epiſcopum proculdubio intelligit, qui pro muneris ſui ratione litteras encyclicas, ſyſtaticas, & formatas ad vicinas Eccleſias frequenter dirigere, earumque rebus conſulere ſolebat. *Magnam illam tribulationem ſuperventuram*, de quâ agit Viſione quartâ. §. 3. ad excidium Hieroſolymitanum, illam θλίψιν illam μεγάλην, & ὀργὴν μέλλουσαν toties in N. T. prædictam, aptè ſatis refert Hammondus, & Dodwellus; ac proinde ſcripſiſſe oportet, ante ann. LXX. quo urbs Hieroſolyma à Tito expugnata, & vaſtata eſt. Scripſit tres libros, qui & hodie Latinè exſtant. Primus, qui Eccleſia inſcribitur, 4. Viſiones complectitur, Autori factas. Secundus, Paſtor dictus, continet 12. Mandata, ab Angelo cuſtode ſub ſpecie venerandi Paſtoris tradita. Tertius, 10. habet Similitudines, per quas ad vitam beatam, & Chriſtiano dignam author inſtruitur. Prodiit Opus iſtud primò *Pariſiis* à Jac. Fabro editum anno 1513. mox *Argentorati* ann. 1522. deinde inter Orthodoxographa Baſilienſia, & Biblioth. Patr. tom. 11. denique majori curâ & diligentiâ excuſo inter Patres Apoſtolicos locum dedit Cotelerius, *Pariſ.* 1672. Seorſim edidit cum notis Gaſp. Barthius [qui verſionem, quam habemus, Anaſtaſio Bibliothecario adjudicat] ac Claudiano Mamerto ſuo ann. 1655. edito ſubjunxit. Nuperrimè ad duos MS. Codd. caſtigatum brevibuſque ſcholiis ornatum, unà cum Barnabæ Epiſtolâ in lucem emiſit doctiſſimus Oxonienſium Antiſtes, *Oxon.* 1685. 12. Eoſdem eſſe hos libros cum iis, qui in primis Eccleſiæ ſæculis exſtiterunt, fidem faciunt ea, quæ ab Irenæo, Tertulliano, aliiſque ex iis citantur, in iiſdem hodie reperta: quamvis non negem quædam iis aſſuta eſſe, & affixa. Miſſis aliorum cenſuris ea ſolùm proferam, quæ de hoc ſcriptore habet Euſebius *. Ἰστέον δ', ὡς καὶ τοῦτο * L. 3. c. 3.
[Hermæ βιβλίον] πρὸς μὲν τινῶν ἀντιλέλεκται, δι' οὓς οὐκ ἂν ἐν ὁμολογουμένοις τεθείη. Ὑφ' ἑτέρων δ' ἀναγκαιότατον οἷς μάλιστα δεῖ στοιχειώσεως εἰσαγωγικῆς, κέκριται, ὅθεν ἤδη καὶ ἐν ἐκκλησίαις ἴσμεν αὐτὸ δεδημοσιευμένον, καὶ τῶν παλαιοτάτων δὲ συγγραφέων κεχρημένους τινὰς αὐτοῦ κατείληφα, *Sciendum eſt eum librum à nonnullis quidem in dubium eſſe revocatum. Quamobrem inter receptæ authoritatis libros cenſeri non poteſt. Ab aliis verò maximè neceſſarius judicatur, iis præſertim qui primis religionis noſtræ elementis inſtituendi ſunt. Unde etiam in Eccleſiis eum publicè legi comperimus, & quoſdam ex vetuſtiſſimis ſcriptoribus ipſius teſtimonio*

SÆC. I. à CHR. N. † De Scipt. c. 18.

teſtimonio uſot fuiſſe. Etiam Hieronymus † ſuo adhuc tempote apud quaſdam Græciæ Eccleſias publicè legi innuere videtur. Tantæ olim inſuper autboritatis, ut ab Irenæo, Tertulliano, & Origene ſub *Scriptura* nomine ſæpe citaretur. Nihilominùs à pluribus Veterum rejectus eſt, quorum ſeotentiam ſic explicat Rev. Uſſerius in Biblioth. Theolog. MS. p. 23. " Tertullianus " * Scripturam apocrypham & falſam vocat, & " omni concilio noſtrorum damnatam. Gelaſius " cum Concilio LXX. Epiſcoporum in Decreto " ſuo de libris apocryphis † inter Scripturas apo- " cryphas dubiæ fidei rejicit. Proſper Aquitani- " cus † teſtimonium ejus repudiat. Athanaſius † " & Theodoretus * Arianos qui ex hoc libro " teſtimonium petebant, dicunt ex libro non " canonico teſtimonium petiiſſe. Arianorum " quidem hæreſi favere videtur illud quod legi- " mus lib. 3. Similitud. Semen humanum cum " filio Dei fuiſſe à Deo ditatum. Novarianorum " hæreſi initium videtur dediſſe, quod non ſemel " ait lib. 1. Mandat. 4. non eſſe ſecundam pœni- " tentiam. Clemens in Stromat. hinc confirmat " Apoſtolos etiam apud inferos Chriſtum prædi- " caſſe: Origenes † quod bini angeli ſingulos " quoſque hominum comitentur. Stapletonus * " nihilominus librum hunc ab Eccleſia Romana " Canonicum judicari fierique poſſe pronunciat. " Hactenus Cl. Uſſerius, qui pluribus de hoc libro " ibidem agit. Plura item habent Magdeburgenſes " Centur. 2. cap. 4. Præ omnibus verò fuſiſſimè " de eo agit Cl. Pearſonus, Vindic. Ignat. par. 1. p. " 39. &c.

* De Pudic. cap. 10. 20.
† Diſt. 15.
† De libero Arbitr.
† Lib. de Decret. Syn. Nicæn.
* Hiſt. l. 1. c. 18.
* Περὶ ἀρχ. l. 3. c. 2.
* Doctrinal. Princip. l. 9. c. 14.

67. FL. JOSEPHUS, Nobilis Hebræus, Patrem Matthiam, ſeu Matathiam habuit: Hieroſolymis natus, anno Chr. 37. Paternum genus longâ ſerie ex ordine ſacerdotali, idque ex primâ vice τῶν εἰκοσιτεσσάρων, maternum ex regiâ Haſmonæorum familia duxit. Sectâ erat Phariſæus, ſed in liberalibus ſtudiis enutritus. Anno 63. Romam petiit cauſam ſacerdotum quorundam acturus. Reverſus in patriam, bello & ſeditione tunc laborantem, dux Galilæorum factus eſt, ubi præclarè & fortiter ſe geſſit: donec captâ à Romanis Jotapatâ, capitur & ipſe; tandem à Veſpaſiano vinculis ſolutus, libros de Bello Judaico ei obtulit; ob quos, & propter eruditionis famam, & præcipuè ob Veſpaſiano imperium prædictum, ſtatuâ in urbe Româ donatus eſt: quin & libri ab eo conſcripti in Bibliotheca publica collocati. Qui plura de eo vult, adeat Vitam ejus à ſeipſo conſcriptam. In vivis adhuc erat ann. Chr. 93. ſed quid de illo exinde factum ſit, non liquet. De ſtylo ejus talem fert cenſuram ὁ κριτικώτατος Photius *. Καθαρὸς τὴν φράσιν, καὶ ἀξίωμα λόγου μετὰ ἡδονῆς καὶ ἐμφάσεως δεινὸς ἐμφῆναι, πιθανός τε τῆς δημηγορίας, καὶ ἐπίχαρις, κἂν ἐπὶ τ' ἀναντία ὁ καιρὸς καλῇ χειραγωγῆς τῷ λόγῳ, δεξιὸς καὶ γόνιμος ἐνθυμημάτων ἐφ' ἑκάτερα, καὶ γνωμολογικὸς δὲ ὡς εἴτις, καὶ πάθη τῷ λόγῳ περιθεῖναι ἱκανώτατος, ἢ ἐγεῖραι πάθος, ἢ πραΰναι δυνατώτατος. *Candidus illi ſermo, qui rationum pondus, atque momentum cum puritate ac jucunditate exprimere poſſit. In concionibus perſuadendi vi præditus eſt, ac gratioſus, tum etiam cum ſuadet opportunitas orationem in contrariam partem flectere: dextrè quoque, ac copioſè enthymematis in utramque partem utitur, ſententiaſque, ſi quis alius, adhibet. Orationi inſuper affectum imprimendi, & concitandi motus, eoſdemque mox leniendi eſt peritiſſimus.* Sunt è Criticis modernis, qui fidem ejus & eruditionem, datâ quavis occaſione, vellicare ſolent: & inter hos primus Salianus Annalium V. T. Conditor, ſed hiſce opponam unius magni Scaligeri

* Cod. 47.

judicium. *Diligentiſſimus.* inquit *, καὶ φιλαληθέστατος *omnium Scriptorum Joſephus, de quo nos audacter dicimus, non ſolùm in rebus Judaicis, ſed etiam in externis tutiùs illi credi, quam omnibus Græcis & Latinis; quippe cujus fides & eruditio in omnibus elucet.*

SÆC. I. à CHR. N. * Proleg. in lib. de Emend. temp.

OPERA.

ANtiquitatum Judaicarum libri XX. Libro 18. cap. 4. extat locus ille de Jeſu Chriſto vexatiſſimus ſimul ac celeberrimus, quem è Criticorum gente quamplurimi ſpurium eſſe contendunt, genuinum verò haud pauciores. Poſt tam uberrimam virorum doctiſſimorum meſſem ſpicilegium aliquod adjicere noſtri non eſt.

De Bello Judaico libri VII. quos patrio ſermone antea ediderat, uti ipſe teſtatur in præfat.

Vita ſui-ipſius.

Contra Appionem libri II. quibus Judaicæ gentis antiquitatem ex ipſis Græcorum monumentis ſummo acumine ac eruditione propugnat.

De Imperio Rationis, ſive Panegyricus in Maccabæos. Euſebio * ἐν ἀγωνίᾳ σπούδασμα; Hieronymo *, *valdè elegans opus.* Joſephi tamen eſſe negant ex eruditis quamplurimi. * Lib. 3. c. 10. * De Script. c. 13.

Extant hæc opera Gr. *Baſil.* 1544. Lat. ibid. 1567. Gr. Lat. *Geneva* 1634. f. Lat. ibid. 16. 1611. Fragmenta quædam Joſephi quæ in editis non comparent ex Syncello affert If. Voſſius de LXX. Interpret. p. 37. 46. & alibi non ſemel; quædam etiam habet Suidas in voce Ἰωσηπος; p. 331. an verò hallucinatus non ſit Suidas, perpendant eruditi. Hippolyti Tractatus περὶ τοῦ παντὸς, ſub Joſephi nomine Græcè ab Hoeſchelio, & qui Hoeſchelium expreſſit And. Schotto evulgatus eſt Not. in Photii Bibl. p. 10. iſtius tamen non eſſe nulli ferè non cenſent Critici.

Cæterùm hìc loci non inutile erit Lectorem de Joſepho Gorionide pauca quædam docere. Joſephus iſte, qui dum nugas ſuas pro genuino Fl. Joſephi Opere apud populares ſuos venditare voluerit, ſtolidè hallucinatus, ſe Gorionis filium dixit, Judæus aliquis, Gallicæ gentis ex agro Turonenſi fuiſſe, & poſt annum Chriſti ſexcenteſimum ſcripſiſſe videtur Scaligero *, cui ferè per omnia ſuccinit Voſſius †. Scripſit Hebraicè Compendium quaſi quoddam F. Joſephi Hiſtoriarum, Acta LXX. Interpretum, geſta Maccabæorum & Exeidii Hieroſolymitani narrationem complexum, quod ex Latino Ruffini excerpſit. Inſulſus admodùm & inficetus Scriptor, qui ioſcitiam ſuam & impoſturam ferè ubique prodit; ex quo tamen ſolo, quæcumque de Maccabæis & Exeidio Hieroſolymitano habent; Judæi Scriptores accipiunt. Primi ediderunt Judæi *Conſtantinopoli* Hebr. inde Seb. Munſterus (omiſſis tamen fabulis pleriſque putidioribus) Hebraico-Latinè cum notis, *Wormatia* 1529. & *Baſil.* 1541. Prodiit etiam Hebraicè *Venet.* 1544. & *Cracoviæ* 1589. Fuſiſſimè de eo agit Cl. Uſſerius Bibl. Theol. MS. p. 116. &c.

* Trihær. Elench. c. 4. 5.
† De Hiſtor. Græc. l. 2. c. 8.

JOSEPHUS, genere Hebræus, domo Hieroſolymitanus, dignitate ſacerdos, claruit anno Chriſti LXVII. Etiam à pueritiâ incumbens diſciplinis egregiè profecit, ipſomet teſte de vit. ſuâ, pag. 989. Viſus intellectu & memoriâ præcellere; ita ut jam tum quartumdecimum agens annum, tantam laudem ex literarum ſtudiis conſecutus ſit, ut etiam à ſummis Pontificibus, & urbis Primoribus de penitiori Legum ſenſu conſuleretur. Obiit exeunte circiter hoc ſæculo. Joſephum ob egregia ſcripta a ſe edita, réſque, & in Eccleſiâ, & Republicâ præclarè geſtas, tanto in honore non modò apud populares ſuos, verùm apud Romanos rerum dominos habi- 67. P. II.

tum

* Lib. 3. c. 9. p. 84.
† De vit. ſuâ. p. 1026. cont. App. l. 1. p. 1037.

tum eſſe tradit Euſebius * ut in urbe Româ, Statuâ donatus ſit, ejúſque libri in Bibliothecâ publicâ fuerint collocati. Quin & ipſe † nobis auctor eſt, ſe libros ſuos [quos opinor, de Bello Judaico conſcripſit] non modò illuſtrioribus Romanis qui bello interfuerunt, ſed & ipſis Veſpaſianis Auguſtis obtuliſſe, Titumque Imper. eoſdem manu ſuâ ſubſcriptos publicari præcepiſſe. Ut mirum planè videri debeat, Joſephi ſcripta tam benè curata, in tam publicâ hominum luce poſita, omnium penè manibus quotidiè trita, ad tam pauca exemplaria hodiè redacta eſſe, támque rarò in Bibliothecis Manuſcripta reperiri, tam hiulca, mutila, obſcura, & fœdè depravata ad nos perveniſſe, ut plura ſint loca, quæ vix ſanum fundant ſenſum. De quibus citiùs inter horologia, quàm inter eruditos conveniet. Infinitus eſſem, ſi ſingula percurrerem. Uno, alteróve exemplo manifeſtum fiet. Primum ſit πολυθρύλλητον illud & vexatiſſimum de Jeſu Chriſto teſtimonium, quod in editis ſic ſe habet: Antiq. lib. XVIII. cap. 4. pag. 621. Γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς σοφὸς ἀνήρ, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή. Ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητής, διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἡδονῇ τἀληθῆ δεχομένων. Καὶ πολλοὺς μὲν Ἰουδαίους, πολλοὺς δὲ Ἑλληνικῆς ἐπηγάγετο. Ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν. Καὶ αὐτὸν. &c. Id eſt, interprete Rufino, ſeu antiquo alio: *Fuit autem eiſdem temporibus Jeſus, ſapiens vir, ſi tamen virum eum nominare fas eſt. Erat enim mirabilium operum effector, & doctor hominum eorum, qui libenter quæ vera ſunt, audiunt. Et multos quidem Judæorum, multos etiam ex Gentibus ſibi adjunxit. Chriſtus hic erat. Hinc*, &c. Mitto reliqua, utpotè omnibus nota. Quantis objectiunculis, quàm diſcrepantibus lectionibus, quot Grammaticalibus minutiis & obſervationibus locum hunc vexàrint recentiores Critici, nôrunt omnes qui in literis Eccleſiaſticis verſantur. Non eſt hujus operis, neque in animo mihi, genuinam hujus teſtimonii authoritatem ex profeſſo vindicare, multò minùs cum quoquam hâc de re contendere; fruatur quiſque judicio ſuo; paucula tantùm, ὡς ἐν παρόδῳ, notabo, quæ ad ſummam rei pertinere videntur.

Joſephum, magni nominis Hiſtoricum, res ſui temporis, gentiſque ſuæ, literis mandantem, de CHRISTO JESU, Viro ob ortum, vitam, miracula, mortem, reſurrectionem, religionem recèns inſtitutam, diſcipulos, per omnium ora celeberrimo, déque rebus ab eo recenti memoriâ geſtis, nullam planè feciſſe mentionem, cùm vel ipſi meminerint hujus temporis ſcriptores Gentiles, Tacitus, Suetonius, Plinius, &c. quis credet? Sed loco non ſuo interpoſitum eſt hoc elogium, nec cum iis cohæret quæ præcedunt, ſequunturque; ſublato hoc, reliqua aptè cohærere. Verùm gratis hæc omnia dicuntur; nec verè quidem. Priori enim capitis parte de rebus à Judæis ſub Pilato geſtis agit:. Undè aptè ſatis ad Domini noſtri mentionem delabitur. Quin & quæ ſequuntur multò minùs ad Pilati hiſtoriam pertinere videntur, quàm hæc de Domino noſtro periocha. Certè in toto hoc capite ea recenſere videtur Joſephus, quæ ſub Pilati regimine, diverſis licèt temporibus, contigerunt. Sed ſuppoſitum eſt Joſepho hoc teſtimonium, ejuſque operibus intruſum. At quo authore, quo tempore id factum? quo teſte, quo indicio id conſtat? Joſephi libri in omnium erant manibus, ab omnibus lecti, excuſſi, Judæis, Gentilibus, Chriſtianis apprimè noti. Ut non citiùs talem laciniam ſuffercire potuiſſet impoſtor, quin ſtatim exclamaret orbis univerſus, & rumores de tam inſigni νοθείᾳ in omnes angulos ſpargerentur. Primus qui hoc Joſephi teſtimonium citavit, erat Euſebius, circa annum CCCXXIV. quo tempore nè leviſſima quidem ſuſpicionis umbra habebatur. Ubique ad manum erant Joſephi exemplaria, & in Bibliothecis Romanis vetuſtiſſima, ad quæ facilè provocari poterat. Nec dubitandum eſt, tùm Judæos, tùm Gentiles id facturos eſſe. Ipſe Euſebius, qui omnium penè Bibliothecarum forulos excuſſerat, & de rebus antiquiſſimis optimè judicare nôrat, nec facilè falli potuit, nec fallere voluit; ut nec, qui eum ſecutus eſt Hieronymus. Quid verò faciemus iis † qui ipſummet Euſebium doli & impoſturæ quam ſomniant Architectum fuiſſe volunt? Itáne verò? an tam ſubleſtæ fidei, tam deploratæ famæ fuerit Vir omni ævo Celeberrimus, ut poſt candorem, & ſinceritatem tot ſæculis probatam, in falſi fraudiſque crimen tandem veniret; & fides hactenùs illibata, ab ingratâ poſteritate, abſque vel minimâ juſtæ ſuſpicionis ratione, in dubium revocetur? Quin nec ſi hoc facere voluiſſet Euſebius, facilè potuit. In Evangelicæ Demonſtrationis opere, rei Chriſtianæ cauſam præcipuè adverſùs Judæos, idque allato hoc ipſo Joſephi teſtimonio, luculenter agit. Si fraudulenter ſuppoſuiſſet; quàm malè fidei, famæque ſuæ & cauſæ quam agebat, conſuluiſſet, qui inſpectis Joſephi libris facilè revinci potuit? Apage tales ſuſpiciunculas nullâ probabilitate nixas, viris ingenuis atque eruditis indignas, ex æquo ineptas & malitioſas! Quid, quod omnes etiam vetuſtiſſimi, qui hodie ſuperſunt, codices MSS. exaratum habent eâdem manu hoc teſtimonium, & vix proferri poteſt antiquum aliquod exemplar in quo deſideratur; adeò ut per XV. penè ſæcula à nemine uſquam ſollicitatum fuerit, ſed conſtanter pro genuino habitum? Sed hujus teſtimonii Origenes & Photius nè verbulo quidem meminerunt. Eſto. Habuerunt proculdubiò rationes ſuas cur ſilerent. Fortè in codices inciderunt, in quibus omiſſum erat, aut eraſum. Judæis quippe ſolenne erat poſtquàm Chriſtiana Religio invaluerat, omnia librorum ſuorum loca vel corrumpere, vel ſubtrahere, quibus fides Chriſtiana niteretur: Et ſi ipſis Sacris ubi de Chriſto agunt, manus violentas injicere non reformidarint, quid mirum ſi Joſepho non pepercerint? Nec vana eſt prorſus hæc ſuſpicio. Audiamus quæ hac de re tradit Gyraldus Cambrenſis, libro *de inſtitutione Principis*, apud Cl. Galeum, nondum edito. *Robertus* [*Canutus* dictus, qui claruit circa annum 1170. de quo vide Baleum cent. 3. cap. 4. p. 213.] *Prior S. Fridiſwidæ apud Oxeniam, Hebraicè doctus, in duobus exemplaribus Joſephi Hebraicè ſcriptis invenit Teſtimonium de Chriſto, in aliis nuper eraſum. Quod & Judæis Oxoniæ degentibus oſtenſum fuit.* Dices Joſephum teſtari, ſe libros de bello Judaico primò quidem Hebraicè ſcripſiſſe, ac Græcè poſtea vertiſſe; de Antiquitatibus idem non affirmat. Fieri tamen potuit, ut in contribulium ſuorum gratiam, hos etiam libros patrio ſermone condiderit, etſi in opere Græco quod habemus hodie, id non tradiderit. Vel fieri etiam potuit, ut ipſi Judæi eos Hebraicè tranſtulerint. Ac proinde in omnibus exemplaribus quæ vel ſub poteſtate ſuâ erant, vel à ſe deſcripta, hoc de Chriſto teſtimonium, aut omiſerint penitùs, aut deleverint. Quicquid ſit, certum eſt in hodiernis Joſephi codicibus multa deeſſe, quæ à veteribus citantur. Fragmenta benè longa Græcè MSS. apud ſe ſervari me monuit eruditiſſimus Galeus, quæ in vulgatis Joſephi codicibus fruſtrà quæſiveris. Plura profert Iſaacus Voſſius, & ex eo Cl. Ittigius, Theologus Lipſienſis, in prolegomenis quæ nuperæ Joſephi editioni præmiſit: quibus & alia non pauca addi poſſunt.

† *Mihi imprimis credibilis fit, auctorem hujus τεχνάσματος eſſe Euſebium.* Tan. Faber in Diatr. mox citanda p. 17. Alios vid. ap. Boſ. in exercit. in hoc Joſeph. teſtimoniû.

Primus,

S ÆC. I. à CHR. N.

Primus, ni fallar, ſaltem è primis, qui noſtrâ memoriâ huic teſtimonio litem movere non contentus, deditâ operâ refutare aggreſſus ſit, erat Tanaquillus Faber, editâ hac de re peculiari diatribâ anno 1655. 8*vo.* quam deinde in primam Epiſtolarum partem tranſtulit, num. 44. Levia planè videntur, nec critico ejus acumine ſatis digna, quæ hâc in causâ objicit: Nec tanti ſunt (ſi id jam agerem) omnia variorum argumenta, quorum ſummam magnâ quidem perſpicuitate & judicio exhibet Andreas Boſius *, quæ illuſtre hoc Chriſtianæ antiquitatis monumentum ſtudioſorum manibus excutiant. Quod fortiùs ſtringit illud eſt: Videri Joſephum hoc in loco D. Jeſum pro vero Deo & Meſſiâ agnoſcere. Id enim verba illa innuere videntur, Ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν; quod de Joſepho neutiquam credi poteſt. At quid ſi hæc clauſula Joſephi non fuerit, ſed à Chriſtiano quodam in margine annotata, poſtea Librariorum incuriâ in textum irrepſerit? Suſpicatus eſt hoc olim Montacutius noſter, in re Critico-eccleſiaſticâ vir ſummus, qui de bis verbis agens, Χριστὸς οὗτος ἦν, *proculdubio*, inquit * *gloſſema eſt, & marginalis cujuſdam Chriſtiani lectoris adnotatio, licet habeatur in ſcripto codice, & in Joſepho.* Suſpicionem non leviter auget, quòd hæc verba in Joſephi teſtimonio prout apud Cedrenum * extat, deſiderantur. Unde pronum eſt conjicere Cedrenum in codice quo uſus, ea neutiquam reperiſſe. Verùm ſint ipſius Joſephi verba. Quis nobis fidem faciet ex ſuâ, non ex aliorum mente Joſephum loqui, remque tradidiſſe, non quam ille, veram exiſtimavit, ſed quæ vulgari famâ circumferebatur? Nec aliud forſan eſt hæc clauſula, quam uſitata apud Græcos loquendi formula, οὗτος ἦν, pro λεγόμενος, Hieronymus † vel in codice ſuo ita legit, vel ſaltem intellexit, cùm hunc locum ita reddidit, *Hic credebatur eſſe Chriſtus.* Et ita quidem alibi Antiq. lib. 20. cap. 8. p. 698. ipſe Joſephus de Chriſto loquitur, mentemque ſuam ſatis apertè explicat Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός. *Jeſus qui Chriſtus dictus eſt:* Ut ſalvo hoc teſtimonio, non ſit neceſſe Joſephum vel pro Chriſtiano, vel pro Chriſtianæ Religionis encomiaſte habendum eſſe. Scripſit Pilatus ſuper crucem Domini, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων: quem tamen pro Chriſti diſcipulo, vel admiratore nemo opinor unquam habuit. Et proinde concidit planè argumentum, in quo tot triumphos agit Tanaquillus Faber *, ex Origenis teſtimonio depromptum, Joſephum nempe Jeſum pro Chriſto non agnoviſſe. Addam, coronidis loco, Cl. le Moine * hâc de re ſententiam. "Cùm Joſephus quædam in iſto loco de Meſſia & Jeſu injeciſſet, & "dixiſſet quòd ille eſſet λεγόμενος Χριστὸς, levi im"mutatione, & fraude non improbandâ, quidam "Chriſtianus ad marginem ſcripſerat, ἦν ὁ Χριστὸς "cùm λεγόμενος minus dicere, quam par erat, exi"ſtimaret; tandem deſcribentibus amanuenſibus, "exultavit textus ipſe, & gloſſa marginalis illius "locum occupavit---Dixit Joſephus quòd iſto "tempore ortus Jeſus ὁ Χριστὸς λέγεται *dicebatur* "*Meſſias.* Tale loquendi genus occurrit in lib. *Sophe*"*rim* citante Galatino, ישו הנוצרי נראה המשיח, "*Jeſus Nazarenus videbatur Meſſias.* Occurrit & "apud ipſum Maimonidem, cap. 11. Tractat. ultim. "Lib. *Jad.* אף אותו שנדמה שיהיה המשיח *De illo qui* "*Meſſias exiſtimatur, vel qui exiſtimatur eſſe Chri*"*ſtus.* Quod quadrat cum verbis Joſephi, qui dicit "de Jeſu Nazareno, quòd ἦν λεγόμενος Χριστός. Hæc "Hactenus.

Exercit. Hiſt. crit. in perioch. Joſeph. de Jeſ. Chriſto, c. 3. ſ. 17. &c. p. 85.

* Not. in lib. 3. Euſeb. de Demonſtr. Evang. ad p. 124.

* Edit. Pariſ. p. 196.

† De ſcript. in Joſeph. c. 33. p. 7.

* Diatr. p. 1. 33. 34. 35.

* Not. ad var. ſacr. p. 931.

Alter Joſephi locus, perplexus ſatis, & difficilis habetur de Bell. Judaic. lib. 6. cap. [*Græc.*] 18. [*Lat.*] 7. pag. 921. ubi de Romanæ Legionis Balliſtis Hieroſolymitanos jactis lapidibus graviter infeſtantibus agens, refert obſeſſos ſpeculatores in turribus conſtitiſſe, qui quando impelleretur machina, ſaxumq; ferretur, præmonerent, patriâ linguâ clamantes, ὁ υἱὸς ἔρχεται, *Filius venit.* Hæc verba incommodum fundunt ſenſum, imò planè nullum. Scio, modò id patiantur codices MSS. leviſſimâ quidem mutatione pro υἱὸς legi poſſe ἰὸς *miſſile*, ſeu *ſagitta*, quod aptè quidem huic loco convenit. Quo minùs verò in hâc conjecturâ acquieſcam facit, partim quòd ἰὸς verbum ſit poëticum, Homero ut plurimùm uſitatum; præcipuè verò quòd ſpeculatores non Græcâ, ſed Hebræâ ſeu Syro Chaldæâ linguâ hæc verba ediderunt. Liceat igitur mihi aliam conjecturam in medium proferre, eámque viri longè doctiſſimi, Chriſtiani Wagneri, Lipſienſis Theologi, mihique dum viveret amiciſſimi, qui ſententiam hâc de re rogatus in hæc verba reſcripſit. "Equidem non "memini apud ullum Philologorum ea de re "quidquam mihi obſervatum, attamen creditu "perfacile eſt, niſi egregiè fallor, obſeſſos ad con"ſpectum lapidis è longinquo advolantis clamaſ"ſe, אבנא אתיה ἄβνα ἀθῶ, *lapis venit;* quod Fla"vius Joſephus [vel potiùs maleferiatus interpo"lator, qui Joſephi vernaculis, ἄβνα ἀθῶ, verſionem "Græcam ſubſtituendam putavit] interpretatus "eſt υἱὸς ἔρχεται, ſenſu ſanè incommodo ac inſulſo. "Causâ παρηχήσεως non aliunde arceſſenda, quàm "quod אבנא, *lapidem* æquè notat ac *filium.* Prior "vocis vis notiſſima eſt, ac vel à Danielis II. 35. V. "23. pateſcit. Altera paulò rarior, non tamen Hie"roſolymitanis inuſitata. Liquet id non modò ex "Arabiſmo [qui, æquè ac Chaldaiſmus Joſepho ver"naculus, Ebraiſmo ortum debet] & Ebraiſmis "Rabbinorum Hiſpanienſium Arabùmque titulis. "[Ibi nempe *abnon*, heic אבן *filium* ſignificat] ſed "ex ipſo etiam Targum Proverbiorum, c. XXIII. v. "27. ubi dicitur ואזל אבנא שכרא *Et venatur* "*filios ſtultos.* Scilicet אבנא priori ſenſu ex Ebr. "אבן poſteriori ex בן cum א proſthetico enaſcitur. "Nec אבן & הבן valdè diſſona ſunt à ſe invicem, "ut credas clamaſſe Judæos בא האבן quod ſcio"lus acceperit pro בא הבן. Sed Ebræa mater "pridem vulgi notitia ſubducta erat. Ergò אבנא "אתא magis arridet. Hæc vir incomparabilis, longéque ſuprà ætatem eruditus, linguarum verò Orientalium callentiſſimus, Literis ad me unâ alterâve ſeptimanâ ante obitum datis, nempe 7. Idus Junias MDCXCIII. In eandem penè ſententiam conjecturam ſuam obiter propoſuit vir doctiſſimus Steph. Le Moine *Not.* in Epiſt. Barnab. pag. 57. Exiſtimat Galeus noſter pro υἱὸς reponendum eſſe λίθος, totidem enim ſunt literæ, totidem apices, ſimiles literarum ductus in utraque voce, unde facilis hic lapſus. Verùm de hiſce conjecturis judicent alii. Ex his aliiſque infinitis quæ addi poterant perſpicere licet, quàm calidis, juſtiſque votis novam & accuratam Joſephi Editionem expetit & expectat gens literaria, Quantopere in hâc arenâ deſudarit Stephan. Le Moine, in præfatione ad Varia ſua Sacra ipſe nos prolixè docet. Quàm fœlicibus auſpiciis incœpta fuerit pulcherrima & caſtigatiſſima Editio Oxonienſis, quouſque proceſſerit, & quas tandem ob cauſas in fumum abierit, dicant alii. De variis Joſephi editionibus, quæ hactenùs in lucem prodierunt, uberrimè agit amicus noſter Thomas Ittigius, in Prolegomenis quæ Editioni Lipſienſi haud ita pridem præmiſſa ſunt. Joſephi ſtylum egregiè commendat Photius, nec immeritò, Thucydidem dictione imitatur, Atticiſmi obſervantiſſimus, ac ſi in ipſo Athenarum ſinu natus, educatuſque fuerat. In contexendâ hiſtoriâ, mediâ incedit viâ inter LXX. Interpretes, & codices Hebraicos, qui Rabbinis à ſæculo Aquilæ in uſu fuerunt. Negligenter itaque factum à viris doctis indoctiſque, qui editionem Interpretum Alexandrinorum Fla-

vium

 vium noſtrum ſecutum eſſe aſſeruerunt, cùm millies ab illis ſenibus diſcedit; ut me nuper monuit optimus Bernardus noſter, in quibuſvis melioris notæ ſcriptoribus egregiè verſatus, in Joſepho verſatiſſimus. Addam ſolummodò pauca de libello Joſephi *de Maccabæis*, ſeu περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ, quem quartum Maccabæorum librum appellant veteres, Hunc Joſepho noſtro, poſt Euſebium & Hieronymum, diſertè tribuit Philoſtorgius, lib. I. cap. 1. notatque Photius καὶ αὐτὸν συνομολογεῖν, ipſum etiam hac in re aliis conſentire. Nihilominùs an genuinum ſit Joſephi opus juſta eſt dubitandi ratio. Nec dictio, nec phraſis Joſephi eſt: imò ei in quibuſdam auctor contradicit. Quidam codices MSS. monente Galeo noſtro, *Martyrium* habent SS. *Maccabæorum* ἐκ τῆς Ἰωσήπου Ἱστορίας. Unde liquet non à Joſepho ſcripta, ſed ex eo efformata fuiſſe hæc Maccabaica. Inde drama illud ſcripſiſſe aliquem Judæo-Chriſtianum cenſet idem vir ſummus; nec ſententiæ ſuæ rationes deeſſe monuit. Πίστιν πρὸς Θεὸν celebrat, perinde ut auctor Epiſtolæ ad Hebræos, cap. XI. Sed & illa verba in variantibus lectionibus ἀντίψυχον γεγονότας τῆς τοῦ ἔθνους ἁμαρτίας, καὶ διὰ τοῦ αἵματος, non obſcurè doctrinam Chriſtianam repræſentant. Huc etiam facit ſolennis illa ferè in omnibus Eccleſiaſticorum ſermonibus concluſio —Θεῷ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας [τῶν αἰώνων] ἀμήν. Dixerat S. Matthæus cap. X. v. 28. Μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, Maccabaicus ille, Μὴ φοβηθῶμεν τὸν δοκοῦντα ἀποκτείνειν τὸ σῶμα. Interim libenter edoceri vellem, quid Eraſmo in mentem venerit, qui initio Verſionis ſeu Paraphraſeos ſuæ auctorem inducit aſſerentem, ſe Maccabæorum agones ad exhortationem proſapiæ ſuæ, Polybio Megalopolytâ id flagitante, tradere voluiſſe. Quorum in Græcis nec vola eſt, nec veſtigium. Nodum ſolvant alii. Quin id pro ingenii ſui prurita fecerit Eraſmus, dubitari nequit. Hunc libellum novâ, eâque accuratâ, veſte donatum notis illuſtravit, addiditque Fr. Combefis *Auct. Noviſſ.* Par. 1672. p. 1.

70. MARTIALIS, Lemovicum in Galliis Epiſcopus & Apoſtolus, unà cum S. Petro [ut volunt] ex Oriente Romam venit, indeque ab eo in Gallias amandatur; ubi Lemovicenſibus, Turonenſibus, aliiſque ad fidem converſis, obiit [ut ex Actis ejus liquet] an. 74. Mitto, quæ de illo habent, utpote incerta prorſus & fabuloſa, Acta ab Aureliano S. Martialis auditore & ſucceſſore confecta: nec enim vel leviſſimam vetuſtatis umbram habere videntur. De ætate ejus, jam ab aliquot ſæculis acriter inter Scriptores Gallicos diſputatur; aliis eum huic ſæculo aſcribentibus, aliis ad tertium revocantibus; & adhuc, [inquit Labbeus] ſub judice lis eſt. Primus, quod ſciam,
† Hiſt. Franc. l. 1. c. 30. ejus meminit Gregorius Turonenſis † ex hiſtoria paſſionis Saturnini; qui non niſi Decio imperante, & conſulatum gerente, h. e. an. Chr. 254. S. Martialem in Gallias miſſum, & Lemovicenſem Epiſcopum deſtinatum fuiſſe ſcribit. Aſcriptæ ſunt huic Martiali Epiſtolæ duæ, ad Burdegalenſes una, ad Toloſanos altera, repertæ in ſacrario baſilicæ S. Petri in urbe Lemovicâ, Philippo Gallorum rege imperante, uti præ ſe fert Codex MS. Elmenhorſtianus, qui, graſſante inſuper Domitiani perſecutione, ibi repoſitas eſſe mentitur. Primùm editæ ſunt a Badio Aſcenſio, *Pariſ.* 1521. deinde in Biblioth. Patr. ſæpiùs recuſæ, necnon a Geverh. Elmenhorſtio ad calcem Gennadii de Dogm. Eccleſ. cum notis editæ, *Hamburgi*, 1614. Multa ſunt in ipſis Epiſtolis longè poſterioris ævi indicia & quæ nec primi nec tertii ſæculi ſcriptorem manifeſtè arguunt: quod fuſiùs demonſtrant tam Reformati, quàm Pontificii, viz. Poſſevinus, Bellarminus, Miræus, Labbeus, &c. quos videant, quibus hæc curæ ſunt: nec enim tanti res eſt, ut in hiſce diutiùs immoremur. Interim ejuſmodi quiſquiliarum curioſi conſulant Andr. Sauſſayum Pariſinum † qui de eo, ejuſque Epiſtolis prolixè agit, quas ſtrenuè propugnat, licèt aliqua parte mutatas, ac depravatas eſſe non diffiteatur. † De Miſſi. eis Gall. ſcrip. in S. Mart. p. 302.

PROCHORUS, S. Stephani Protomartyris, ut volunt, conſobrinus, unus è ſeptem Diaconis ab Apoſtolis Act. VI. conſtitutis, D. Johannis denique auditor, & diſcipulus: Clar. circa an. 70. Scripſiſſe dicitur Vitam S. Johannis Evangeliſtæ & Apoſtoli, quæ exſtat Gr. Lat. in Orthodoxogr. *Baſil.* 1569. Latinè tantùm, integrior verò in Biblioth. Patr. tom. II. Sed ſuppoſititiam eſſe apertè ſatis clamant ſtylus, vocabula ævo iſti prorſus ignota, narrationes, & fabulæ, quæ, ſupra quam par erat, in tam brevi libello deprehenduntur; id quod etiam fatentur Baronius an. 92. Lorinus in Act. 6. Bralichalanus, Labbeus, &c. Eundem eſſe hunc librum cum *Circuitu Johannis*, qui ab Athanaſio inter Apocrypha recenſetur, poſt Bellarminum, Voſſium, alioſque lubens conceſſerim. 70.

CERINTHUS, ortu ut videtur, Judæus, claruit circa an. 80. in Ægypto diu verſatus, & in Philoſophicis ſcientiis eruditus, fidem demum Chriſtianam amplexus eſt, ita tamen ut Judaicæ religionis zelum retineret, & Gentiles in Eccleſiam admitti ægrè ferret. Hinc D. Petrum ob baptiſma Cornelio conceſſum reum egit; Antiochiæ neceſſitatem obſervandæ legis Moſaicæ, & Proſelytos circumcidendos eſſe docens, turbas movit; ac D. Paulum profanati introductis Græcis templi Hieroſolymitani accuſavit. Poſtea verò ab Eccleſiâ ſecedens Hæreſin in Aſiâ propagavit, ac ſectam ſibi cognominem inſtituit. Docuit enim non à Deo, ſed a ſeparatis quibuſdam poteſtatibus Dei ignaris mundum creatum eſſe, Jeſum à Joſepho genitum fuiſſe, in eum demum recèns baptizatum Chriſtum ſub columbæ ſpecie supernè deſcendiſſe, ac ante paſſionem iterum avolaſſe, adeò ut Jeſus merus homo cruci affigeretur: Chriſtum poſt ſæculi finem mille annos Hieroſolymis regnantem ſanctis viris reſuſcitatis omnium voluptatum carnalium copiam affatim indulturum eſſe. Alia etiam Errorum portenta commentus eſt, quæ ab eo accepta Valentiniani in ſyſtema quoddam ineptiarum digeſſerunt. Ut iſtius imprimis Hæreſin refelleret, Evangelium ſuum edidiſſe D. Joannem autor eſt Irenæus. Eundem etiam tanto odio habuit S. Apoſtolus; ut balneum Epheſi ingreſſurus, cùm Cerinthum intro eſſe audiret, Pedem eveſtigio retulerit, comites ſuos ſic allocutus, *Fugiamus, ne balneum corruat, in quo Cerinthus eſt, veritatis inimicus.* Addit Hieronymus † balneum ſtatim corruens Cerinthum ruinâ ſubitâ oppreſſiſſe, ut quidem affirmat Fevardentius *not. in Iren. l. 5. c. 3. n. 20.* Unde & P. Halluix illud tanquam ἁμάρτημα μνημονικὸν Fevardentio tribuit, *not. in vit. S. Polycarpi c. 10. p. 557.* Scripſit, teſte Caio ap. Euſeb. l. 3. c. 28. *Revelationes* quaſdam, quas ab Angelo ſibi patefactas eſſe commentus eſt; in quibus de millennio plurima ſomniavit. Quin &, teſte Dionyſio Alex. ap. eund. ibid. non deerant, qui Apocalypſin ſub D. Joannis nomine à Cerintho confictam eſſe prædicarent, occaſione forſan inde natâ, quòd Chiliaſtarum dogmati, quod Cerinthus ſtrenuè tutatus eſt, favere liber iſte videatur.

80. Irenæus l. 3. c. 11. Euſeb. l. 3. c. 28 Epiphan. Hær. 28. Theod. Hæret. Fab. l. 2. c. 3.

† Dial. adverſ. Luciferian.

JUSTUS, Judæus, Piſti filius, Tiberiade

Galilææ

SÆC. I. à CHR. N. * In Vitâ ſuâ

Galilæâ natus, vir magni apud ſuos nominis, καὶ γὰρ ἦν φύσει πως ἐπιφανής, ut de Patre ejus teſtatur Joſephus *. Magnæ, graveſque ei cum Joſepho intercelſerunt inimicitiæ; quâ de re multa Joſephus in Vita ſua; ubi mendacia ejus detegit, & redarguit, calumniaſque à ſe depellit. Clar. an. 90. Scripſit Chronicon Regum Judæorum, qui coronati fuerunt, incipiens à Moſe, & perducens illud ad exitum uſque Agrippæ, Regum Judaicorum ultimi, h. e. ad an. 100. Scripſit prӕterea Commentarios de Bello Judaico, quos per viginti annos latere voluit, ne mendacia ſuâ coarguerentur; quod ei Joſephus objicit. Conjicerem planè hoſce Commentarios eam fuiſſe Chronici partem, quâ res Judæorum ſub Veſpaſiano & Tito attigit, niſi me aliter ſentire cogeret Stephanus de Urb. * qui Juſtum ait, Τὸν Ἰουδαϊκὸν πόλεμον τὸν κατὰ Οὐεσπασιανοῦ ἱστορῆσαι. Stylo uſus eſt συντομωτάτῳ, ait Photius *, & pleraque relatu cumprimis neceſſaria prӕtermiſit; addiditque eum communi Hebræorum vitio laboràſſe, quòd Judæus cum eſſet, de Chriſti adventu, deque iis, quæ ipſi acciderunt, aut de miraculis ab illo patratis nullam prorſus fecerit mentionem; Ipſe Joſephus fatetur eum Græcarum diſciplinarum non fuiſſe imperitum; ſed populari quadam facundiâ, verborumque præſtigiis polluiſſe, quibus ſaniora ſuadentes facilè vincere potuit. Juſti verò hujus ſcripta aut alicubi adhuc latent, aut quod veriſimilius eſt, aliquot retro ſæculis perierunt.

SÆC. I. à CHR. N. * In voce Τιβεριάς. * Cod. 33.

Gentilium Scripta Chriſtum hoc ſæculo perſtringentia.

ACTA PILATI, ſive Relatio ad Tiberium Imp. de Domino noſtro ejuſque Morte, Reſurrectione, Aſcenſione, deque Criminibus, quorum apud ipſum reus peragebatur. Romanis in more poſitum fuiſſe, ut Proconſules Rectoreſque Provinciarum, rerum apud ſe geſtarum, Acta conficerent, atque ad Imperatorem Senatumve tranſmitterent, nemo neſcit, qui in Hiſtoria Romana hoſpes non eſt. Notavit id olim hac ipſa in re Euſebius, lib. 2. c. 2. Παλαιὸς κεκρατηκότος ἔθους τοῖς τῶν ἐθνῶν ἄρχουσι. *Vetus erat*, inquit, *conſuetudo Provinciarum Rectoribus, ut quicquid novi apud ipſos contigiſſet, Imperatori nunciarent, ne quid ipſum lateret: Pilatus igitur de Reſurrectione Servatoris noſtri Jeſu Chriſti, cujus per univerſam Palæſtinam celebris erat fama, ad Tiberium Principem retulit: multa quoque alia ejuſdem Miracula ſe auditu accepiſſe ſignificans, & qualiter ad vitam denuò revocatus, à pleriſque jam Deus haberetur.* Teſtantur id etiam Euſebio antiquiores, Juſtinus Martyr, & Tertullianus: hic *Apologet. adv. Gentes*, c. 21. p. 20. ubi relationis hujuſce ad Tiberium meminit, ipſumque Pilatum jam *pro ſuâ Conſcientiâ Chriſtianum* fuiſſe ait: Ille Apol. 2. ad Antoninum Pium *, ubi ad hæc Pilati Acta non ſemel provocat. Καὶ ταῦτα ὅτι γέγονε, δύνασθε μαθεῖν ἐκ τῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου γενομένων ἄκτων: *Atque hæc ita geſta eſſe, cognoſcere ex actis quæ ſub Pilato ſunt conſcripta, poteſtis.* Corruperunt hæc Acta, ſaltem ad horum imitationem alia condiderunt; tum Hæretici, tùm Gentiles. De hæreticis id narrat Epiphan. Hæreſ. L. n. 1. ſeque non uno iſtorum Actorum exemplari uſum eſſe innuit. Gentiles verò, regnante Diocletiano, in Chriſtianorum odium Acta ſub Pilati nomine confinxerunt, quæ in lucem tandem protulit Maximinus Aug. juſſitque ut ubique locorum tam in agris, quàm in civitatibus publicè proponerentur, utque Ludimagiſtri pro dictatis hæc declamanda, & memoriæ commendanda pueris traderent, referente Euſeb. lib. 9. c. 5. Vid. lib. I. c. 9. Perierunt dudum hæc Acta, tam genuina, quàm ſuppoſititia. Habetur quidem apud Pſeudo-Hegeſippum *Anacephal.* p. 683. Epiſtola Pilati ad Claudium Imp. de hac ipſa re. Verùm vanitate ſuâ ſe ſtatim prodit, ac proinde meritò ab omnibus rejicitur.

* P. 76. C. 81. C.

SÆC. I.

Concilia hoc Sæculo habita.

47. P. II.

HIEROSOLYMITANUM, Synodorum omnium propriè dictarum prima, Hieroſolymis ab Apoſtolis circa annum XLVII. celebrata. Occaſionem dedit exorta nuper Antiochiæ inter fideles Judæos, & è Gentilibus controverſia, de circumciſionis, rituúmque Moſaicorum obſervantia ad ſalutem neceſſaria. Quis fuerit hujus controverſiæ ſtatus, Lector, paucis accipe. Judæi ad Chriſti fidem traducti, Legis ſuæ à tot retroactis ſæculis receptæ, toties divinitùs confirmatæ, amorem cultumque ægrè admodùm deponere potuerunt. Ferebant in oculis Moſen ſuum; Venerabantur Majorum inſtituta, ritúſque à Deo traditos, maximè, quâ Dei peculium cenſebantur, Circumciſionem. Hæc in Eccleſiam Chriſtianam ſecum inferre ſatagebant, hæc non minùs quàm Chriſti præcepta ad ſalutem neceſſaria ubique venditabant. Neque id modò, ſed & Gentiles qui religionem Chriſtianam amplectebantur, ad ea obſervanda cogere ſtuduerunt, fruſtra alioquin Chriſti gratiam in hâc vitâ, & æternam fœlicitatem in futura expectaturos. Verùm animoſè reſtiterunt Gentiles, neque graviſſimo huic jugo colla ſubdere voluerunt. Hinc nata Antiochiæ lis, ubi magna erat Judæorum frequentia, non levi contentione utrinque agitata, neque Pauli & Barnabæ autoritate ſopiri potuit. Ipſis igitur ab Eccleſiâ Antiochenâ Hieroſolyma miſſis, ad Apoſtolos res devenit; qui Concilium hanc in rem mox cogebant: Præcipuas in hâc ſynodo partes ſuſtinebant, B. Petrus, & Jacobus Hieroſolymorum Antiſtes. Sententiam primus dixit Petrus inter Apoſtolos ſenior, Decretoriam Jacobus, ut potè loci Epiſcopus; nempè Gentiles non aliis Legis ceremoniis teneri, quàm ut ab iis quæ immolata ſunt ſimulachris, à ſanguine, ſuffocato,

SÆC. I. à CHR. N.

to, & ſcortatione abſtinerent. Extat Decretum & Epiſtola Synodica ap. Lucam Act. cap. XV. Non obſtante Decreto hoc Apoſtolico, controverſia penitùs non deferbuit. Latitabant in angulis Pſeudo-Apoſtoli, falſique doctores, qui fermentum hoc Judaicum ſpargere non ceſſabant. His ut occurreret S. Paulus, ei omnibus modis enitendum erat. Hinc natæ ei tot curæ, labores, moleſtiæ, hinc nova prædicandi ſeges, nempè ut oſtenderet non Legem Moſis, ſed Evangelium Chriſti, methodum eſſe ſalutis à Domino inſtitutam; neque Legis opera, ſed fidem Chriſti [*i.e.* verumque, ſincerumque aſſenſum & obſequium promiſſis, præceptiſque Evangelii præſtitum] ad ſalutem eſſe neceſſariam. Neque ad reſerandas pleraſque D. Pauli Epiſtolas præſertim ad Romanos, Corinthios, Galatas, aptior ulla rectiorve clavis adhiberi poteſt. Verùm hæc obiter. Plures alias Apoſtolorum ſynodos memorant ſcriptores Pontificii; nempè Hieroſolymitanam circa Electionem Matthiæ Apoſtoli anno Chriſti 33. paulò poſt Domini Noſtri in Cœlum aſcenſum; alteram itidem eodem loco in Feſto Pentecoſtes habitam; ne de aliis dicam, quibus Conciliorum nomen impropriè & καταχρηστικῶς tribuitur, quæ potiùs piorum Conventus, quàm cœtus Synodales haberi debent. De Canonibus & Conſtitutionibus, quæ Apoſtolorum nomine vulgò circumferuntur, quæque primis Eccleſiæ ſæculis condita, tandem in unum codicem collecta ſunt, agit hæc Hiſtoria Literaria inter S. Clementis Opera ad ann. 65.

SÆC. I. à CHR. N.

SÆCULUM GNOSTICUM.

CONSPECTUS SÆCULI.

SÆC. II. ab An. C.

NON obſtante Judæorum in Chriſtianos odio pluſquàm Vatiniano, nequicquam valentibus tum Philoſophorum argumentis, tum Imperatorum armis, mirè invaleſcit Chriſtiana Religio, non paucis ex illuſtrioribus gentilibus ad fidem converſis, J. Martyre, Theophilo Antiocheno, *&c.* qui oblatis pro Chriſtianis eorumque cultu Apologiis, ſanctiſſimam religionem ab Ethnicorum calumniis ſtrenuè vindicant. Turpiſſima Gnoſticorum hæreſis, Valentiniani, Carpocratiani, Menandriani, Marcionitæ, *&c.* Scholæ Simonianæ ex præcedenti ſæculo propagines, latiùs ſe diffundunt. Succedunt hæreſes Tatiani, Montani, Theodoti, ut alias impuriſſimes ſectas taceam. S. Biblia non unâ vice ex Hebræâ in Græcam linguam transfunduntur. Ceſſantibus Hieroſolymorum Epiſcopis, qui huc uſque ex circumciſione fuerant, primus ex gentibus conſtituitur Marcus an. CXXXVI. Viget Schiſmâ in cauſâ Paſchali, hinc Victore Romano Epiſcopo Feſtum Paſchatis die ſolùm dominicâ, illinc Polycrate cum Epiſcopis Aſiaticis Quartadecimâ Lunâ (quâcunque demum die contigerit) celebrandam eſſe pertinaciter contendente: in Aſiaticos idcirco anathematis, fulmen temerè vibrat Victor. Varię inde Synodi tum in Oriente, tum in Occidente habitę, de quibus Euſeb. l. 5. c. 23. 24. 25. Sub initium ſęculi an. CVII. imperante jam Trajano contigit tertia adversùs Chriſtianos perſecutio, hoc nomine excitata, quod ſolennes illorum conventus *hæteriæ* eſſent, & illicita collegia, legibus Romanis diſertè vetita. De Chriſtianis Plinium Juniorem Bithyniæ Proconſulem conſuluerat Trajanus: reſpondit Plinius, bonos eſſe viros, pravâ quidem & immodicâ ſuperſtitione laborantes, ſed ad mortem pro religione ſubeundam paratiſſimos. Reſcripſit Trajanus, Chriſtianos proinde *conquirendos non eſſe, ſi vero deferantur & arguantur, puniendos.* De hoc reſcripto argutè prorſus Tertullianus Apol. c. 2. *O ſententiam neceſſitate confuſam; negat inquirendos, ut innocentes: & mandat puniendos, ut nocentes; parcit, & ſævit; diſſimulat, & animadvertit: Quid temetipſam cenſura circumvenis? Si damnas cur non & inquiris? Si non inquiris, cur non & abſolvis? Damnatis ergo oblatum, quem nemo voluit requiſitum; qui puto jam non ideò meruit pœnam, quia nocens eſt; ſed quia, non requirendus, inventus eſt.* Quartam perſecutionem ſub Adriano ponit Sulpitius Severus; quam tamen Euſebius aliique ad Marci Antonini tempora referunt, circa an. CLXIII. neque unum duntaxat annum duraſſe videtur hęc perſecutio. Certè an. CLXVII. in Galliis vehementiùs exarſit; quod teſtantur tot illuſtrium Martyrum certamina, qui Lugduni pro pietate occubuerunt; de quibus ex ipſis Lugdunenſium & Viennenſium literis prolixè agit Euſebius, l. 5. c. 1.

SCRIPTORES.

SÆC. II. ab An. C. 101.

IGNATIUS: De hujus Patria & Parentibus ſilent Veteres: eundem eſſe cum puerulo illo, quem manibus ſuis ſublatum Chriſtus Diſcipulis exhibuit, indeque nomen Θεοφόρος reportaſſe volunt S. Metaphraſtes, Nicephorus, aliique incertâ prorſus traditione. Teſtis nobis eſt Chryſoſtomus * illum cum Apoſtolis familiariter vixiſſe, ab iiſque fluenta ſpiritualia hauſiſſe, καὶ ῥήτων, καὶ ἀπορρήτων αὐτοῖς κοινωνήσας, & ſedis Antiochenæ principatu dignum ab iis eſſe judicatum. Certè mortuo Euodio, ad Eccleſiæ iſtius præſulatum evectus eſt: hancque gratiam ſuſcepit διὰ τῆς τοῦ μεγάλου Πέτρου δεξιᾶς, ut loquitur Theodoritus. * *ipſo Petro manus ei imponente.* Rexerat hanc Eccleſiam annos pluſquam XL. Cùm Trajanus circa an. 107. Parthis bellum illaturus Antiochiam venit, à quo S. Ignatius ad beſtias damnatur, & Romam ad Martyrium ſubeundum vinctus mittitur; Ubi in Amphitheatrum productus XIII. Cal. Januar. ann. CVII. corpore leonum dentibus mox comminuto beatam animam Deo reddidit. Verùm de itinere, totoque Martyrii curſu, videnda ſunt antiquiſſima Martyrii ejus Acta; de quibus infrà.

* Homil. in S. Ignat. p. 499. Tom. I.

* Dial. I. p. 33.

OPERA GENUINA.

EPiſtola VII. *viz. ad Epheſios, ad Magneſianos, ad Trallianos, ad Romanos, ad Philadelphenos, ad Smyrnæos, ad Polycarpum.* Priores quatuor Smyrnæ, tres poſteriores Troadis, dum iis locis Romam ad Martyrium ſubeundum contendens, hæreret, ſcriptæ. En præclarum Polycarpi * de his Epiſtolis teſtimonium, ἐξ ὧν μεγάλα ὠφεληθῆναι δυνήσεσθε, περιέχουσι γὰρ πίστιν, καὶ ὑπομονὴν, καὶ πᾶσαν οἰκοδομὴν, τὴν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν ἀνήκουσαν: *Ex iis magnam vobis percipere utilitatem licebat: continent enim fidem, patientiam, & cætera quæ ad augendum Domini noſtri cultum pertinent.* Et ſunt ſanè primævæ pietatis, Doctrinæ Eccleſiaſticæ, & regiminis Epiſcopalis in ipſa Apoſtolica Eccleſia vigentis, teſtes luculentiſſimi. Hanc ob cauſam acriter in eos inſurgunt Novatores, totiſque viribus oppugnarunt Blondellus, Salmaſius, Dallæus, doctiſſima Novaturientium capita. Ne quid jam dicam de minorum gentium Scriptoribus, Oweno, Voetio, &c. Sed inanes horum impetus fortiter debellavit; ὁ πάνυ Hammondus noſtras, diſſertationibus quatuor adversùs Blondellum, alioſque an. 1651. editis: cui ſuccenturiatus doctiſſimus, & nunquam ſine honoris præfatione nominandus, Joh. Pearſonus, poſtea Epiſcopus Ceſtrienſis, Vindicias Ignatianas an. 1672. in lucem emiſit; quibus objectiones omnes funditùs adeò difflavit, & cauſam Ignatianam tot validis, invictiſque argumentis munivit, ut mirum planè videri debeat, ſi Adverſarii noſtri copias ſuas toties devictas in aciem iterum proferre audeant. Has Epiſtolas à multis retrò ſæculis miſerè interpolatas tandem integritati ſuæ reſtituere incepit Rev. Armachanus, edito è regione Græci textûs vetuſtiſſimo Interprete Latino è publicâ Gonvilii & Caii apud Cantabrigienſes Collegii: & privatâ Rich. Montacutii Epiſcopi Norvicenſis Bibliothecis deſumpto, additamentiſque Græcis minio diſtinctis, quò vera à falſis faciliùs diſcernerentur: diſſertationes item præliminares, & notas adjunxit, *Oxon.* 1664. Biennio poſt, viz. ann. 1646. V. Cl. Iſ. Voſſius textum Græcum genuinum è Bibliothecâ Medicæâ, ubi diu latuerat antiquo Interpreti Uſſeriano apprimè congruentem, unà cum iſta verſione, ac ſuis notis divulgavit. Demum anno ſequenti, ut editionem ſuam abſolutam redderet, Uſſerius Appendicem geminam, Voſſii textum complexam cum nova verſione, aliiſque huc ſpectantibus, addidit.

* Epiſt. ad Smyrnæos.

SÆC. II. ab An. C.

OPERA SPURIA.

EPiſtola VIII. *ad Mariam Caſſobolitam,* [cui in editione Uſſeriana 1644. præmittitur Lat. in Appendice 1647. Gr. Epiſtola Mariæ Caſſobolitæ ad Ignatium, ab ejuſdem, ut videtur, Impoſtoris manu profecta, Antonio tamen Meliſsâ vetuſtior, à quo citatur, l. 2. Serm. 19.] *ad Tarſenſes, ad Antiochenos, ad Philippenſes ad Heronem ad B. Virg. Mariam, ad Johannem Apoſtolum duæ.* Tres iſtæ poſteriores Latinè tantùm extant.

De Epiſtolarum Ignatii genuinarum interpolatione, & ſpuriarum ſuppoſitione, talem ferunt cenſuram CLL. Uſſerius & Pearſonus; Genuinas ineunte ſeculo ſexto interpolatas eſſe, quippe quas primi citarunt Steph. Gobarus circa an. 580. Anaſtaſius Antiochenus an. 595. & Chronici Alexandrini Author an. 630. Addit Uſſerius [quod & pluribus probare nititur] ab eadem illas manu corruptas eſſe, quæ Canonibus Apoſtolicis Capitula poſteriora 35. affinxit, & Conſtitutiones Apoſtolicas interpolavit; interpolatorem verò quiſquis demum fuerit, Hæreticum fuiſſe. De Epiſtolis Spuriis, quæ Græcè extant, ſic cenſent, illas, exeunte eodem ſæculo, confictas eſſe; utpotè quas primi allegârunt Anaſtaſius Presbyter circa an. 650. Antiochus Monachus an. 614. Damaſcenus & Meliſſa. Excipit iſtarum numero Cl. Pearſonus Epiſtolam ad Philippenſes, quam recentioris ævi, Adone tamen Vienneuſi à quo citatur, antiquiorem eſſe vult. Tres denique Epiſtolas Latinas, Latinæ originis ac multò recentioris commatis eſſe arbitrantur, quippe quæ à Bernardo, Dionyſio Carthuſiano, & Pſeudo-Dextro primùm citatæ deprehenduntur.

In editionibus Ignatii ferè omnibus habetur vetuſtus Epiſtolarum interpolatarum Interpres Latinus, quem Adone Viennenſi [qui circa ann. 875. floruit] antiquiorem eſſe conjicit Uſſerius. In editionibus verò Uſſerianis habetur Latina Epiſtolarum non interpolatarum verſio, de quâ ſuprà. Robertum Epiſcopum Lincolnienſem ejus Authorem eſſe opinatur idem Uſſerius.

Miſſis Editionibus aliis, quarum accuratam ſeriem dabit Cl. Pearſonus, * & ex eo nuper Oudinus. † Extant omnes cum ſpuriæ tum genuinæ, *Oxon.* 1644. unà cum Appendice, *Londini,* 1647. 4°. & in Collectione PP. App. Coteleriana, *Pariſ.* 1672. Editio etiam Voſſiana iterum prodiit, *Londin.* 1680. 4°.

* Procem. c. 2. 3. 4.

† Supplem. ad Bellarm. de Script. p. 8.

Conficta olim erat ab Hæreticis, ut videtur quibuſdam ſub Ignatii nomine Διδαχὴ ſive Διδασκαλία, quâ explicabantur traditiones & dogmata ab Apoſtolis inter colloquendum accepta. Ex hujuſmodi ut dictum eſt, Διδασκαλίαις variis conſarcinatæ ſunt Conſtitutiones Apoſtolicæ: & in iis locum non infimum meretur Ignatiana, ita ta-

SÆC. II. ab An. C.

men aliis immixta ac confuſa, ut quænam ei ſint propria, ne divinando quidem quiſquam aſſequi poſſit. Fragmenta verò quædam proferunt Damaſcenus & Antonius Meliſſa.

107. PHILO, Diaconus Tarſenſis, & Agathopus Ignatii ex Oriente ad Romam uſque comites (quorum ipſe meminit in fine Epiſtolæ ad Philadelphenos) ſcripſerunt, ut par eſt credere, Martyrii Ignatiani Acta. Horum antiquiſſimam verſionem duplicem primus eruit Rev. Uſſerius, & in Append. Ignat. an. 1647. publici juris fecit. Edidit etiam Bollandus in Vitis SS. ad primum Februarii diem. Mirum certè videri debet, doctiſſimum Uſſerium Græca non edidiſſe, quorum exemplar MS. in Bibliothecâ Bodleianâ ipſe ſe reperiſſe teſtatur.

108. POLYCARPUS, Smyrnenſis, circa extrema Neronis natus nonnullis eſſe videtur. *Vir*, inquit Irenæus, * *qui non ſolùm ab Apoſtolis eruditus, & cum multis, qui Dominum viderant, familiariter verſatus, verùm etiam in Aſiâ Smyrnenſis Eccleſiæ ab ipſis Apoſtolis ordinatus eſt Epiſcopus:* Johannem Apoſtolum præcipuè intelligit, cujus Diſcipulus Polycarpus fuit, atque ab eo Epiſcopus conſtitutus, idque factum eſſe circa an. 94. vel 95. neceſſe eſt: ſi modò vera eſſet doctiſſimi Uſſerii conjectura, eum eſſe Smyrnenſis Eccleſiæ Angelum illum, cui Epiſtolam ſcripſit D. Johannes *Apocal.* II. Ortâ gravi de die Paſchatis controverſiâ, Romam ſe contulit, ibique cum Aniceto Epiſcopo (qui juxta Pearſoni & Dodwelli calculum, ex Eutychio hauſtum, pontificatum iniit an. CXLII.) familiariter verſatus eſt, plurimoſque Marcionis & Valentini errore deceptos ad fidem reduxit. Demum ſub M. Antonino, vel ut alii, Antonino Pio, incaleſcente perſecutione, Polycarpus Smyrnæ ad rogum damnatus, igni traditur: at flammâ inſtar veli navalis ventorum flatu ſinuati corpus Martyris circumvolitante, neque illud tangere auſâ, tandem gladio confoſſus eſt.

* L. 3. c. 3.

Mortui corpus in cineres redegerunt Ethnici, ne abreptas ejus reliquias divino honore Chriſtiani proſequerentur, veriti. *Stulti* (inquit Eccleſia Smyrnenſis) *qui ignorarunt nos nec poſſe unquam Chriſtum relinquere, nec alium quemquam colere: illum enim utpote filium Dei adoramus, Martyres verò tamquam diſcipulos & imitatores Domini merito amore proſequimur ob eximiam ipſorum benevolentiam, quam erga regem & magiſtrum ſuum declararunt.* Oſſa tamen Martyris ſemiambuſta *gemmis pretioſiſſimis* (ut ipſorum verbis utar) *cariora, & quovis auro puriora* collegerunt Chriſtiani, & ſepulchro honorificè intulerunt; Paſſionis illius memoriam celebrato quotannis die feſto recolentes. Obiit Polycarpus πάνυ γηραλέος [inquit Irenæus] *valde longævus*, nempe LXXXVI. ætatis anno, ita enim Proconſuli dixit, ὀγδοήκοντα καὶ ἓξ ἔτη δουλεύω αὐτῷ, *Sex & octoginta continuos annos Chriſto miniſtravi:* quos non de Chriſtianæ profeſſionis tempore, ut ex recentioribus nonnulli interpretantur; ſed de toto vitæ curſu intelligendos eſſe volunt Veteres. De anno quo martyrium paſſus, ſic mirè variant Scriptores. Euſebius illum reponit in ann. Chr. CLXVII. Uſſerius & Bucherius an. CLXIX. Petitus an. CLXXV. Doctiſſ. verò Pearſonus noſter eum ann. Chr. CXLVII. paſſum eſſe ſtrenuè contendit. Quod prolixè, neque uno argumentorum genere demonſtrat. Vide ipſum hac de re fusè atque eruditè diſſerentem, Diſſert. II. c. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.

Scripſit Epiſtolas plures, partim ad vicinas Eccleſias, ut eas confirmaret, partim ad quoſdam ex fratribus, admonens illos, atque exhortans, uti refert Irenæus. * *Epiſtolam ad Athenienſes* citans, S. Maximus, † & Joannes Maxentius; aliam ad Dionyſium Areopagitam memorat Suidas in voce Πολύκ. Verùm iſta ſpuria videtur. Ex his etiamnum exſtat *Epiſtola ad Philippenſes*, Latinè unà cum Ignatii Epiſtolis ſæpius edita; primùm verò Gr. Lat. à Petro Halloix. Soc. Jeſu, in Vitâ Polycarpi, *Duaci*, 1633. Deinde auctior à Rev. Uſſerio in Appendice Ignatianâ, 1647. Græcè & Latinè edita. Illam denique inter varia Sacra in lucem nuper emiſit, notiſque prolixis & miſcellaneis ornavit, dicam, an oneravit Vir Eruditus Steph. Le Moyne, Theologus Leidenſis, *Lugd. Bat.* 1689. 4°. Ubi tamen notatu non indignum eſt, iſtam Epiſtolæ partem, ubi celeberrimum illud Epiſtolis Ignatianis teſtimonium redditur, deeſſe: quæ utcunque in MS. ſuo Codice non haberetur, neſcire tamen non potuit eam tum in Halloixianâ, tum in Uſſerianâ Editione reperiri. De hac Epiſtolâ ita Irenæus, * ἔστι δὲ ἐπιστολὴ Πολυκάρπου πρὸς Φιλιππησίους γεγραμμένη ἱκανωτάτη, ἐξ ἧς καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς πίστεως αὐτοῦ, καὶ τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας, οἱ βουλόμενοι καὶ φροντίζοντες τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας δύνανται μαθεῖν. *Exſtat etiam Epiſtola Polycarpi ad Philippenſes luculentiſſima, ex quâ quicunque ſalutis ſuæ curam gerunt, poterunt, ſi volunt, & formam fidei illius, & prædicationem veritatis cognoſcere.* Nec aliter Photius †, Ἀνεγνώσθη καὶ Πολυκάρπου ἐπιστολὴ πρὸς Φιλιππησίους, γέμουσα πολλῆς νουθεσίας μετὰ σαφηνείας καὶ ἁπλότητος κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν τῆς ἑρμηνείας τύπον. *Lecta eſt Polycarpi Epiſtola ad Philippenſes, multis referta admonitionibus cum perſpicuitate ac ſimplicitate, Eccleſiaſtici more interpretis.* Πάνυ θαυμαστὴν vocat Suidas *, *valdè utilem* Hieronymus †, atque eam etiam ſuo tempore in Aſiæ conventu legi ſolitam. Extant etiam quædam Polycarpi fragmenta à Victore Capuano circa an. 480. ex Græco Reſponſionum Capitulorum B. Polycarpi Codice Latina facta, quæ primus Fr. Fevardentius ad calcem c. 3. l. 3. Irenæi, & ex eo P. Halloix in *Vit. Patrum Orient.* Tom. 1. p. 525. Poſtremò Jac. Uſſerius in Appendice Ignatianâ in publicum dederunt. Verùm an genuina ſint, non ſine ratione dubitare licet. Circumferebatur olim ſub illius nomine Διδαχὴ quædam à Maximo, Bedâ, Adone, aliiſque citata, ejuſdem cum Ignatianâ commatis, nec aliter quàm iſta in Conſtitutionibus Apoſtolicis locum obtinet. Neſcio an memoratu dignum ſit quod notat Pet. Halloixius in Vita Polycarpi c. 16. "Pionius, *inquit*, qui vitam S. Polycarpi Græcè ſcripſit, auctor eſt "eundem Polycarpum multos ſcripſiſſe tractatus "& homilias & epiſtolas. Fertur & integrum li"brum de obitu S. Johannis Evangeliſtæ magi"ſtri ſui, compoſuiſſe, qui hodieque extat manu "ſcriptus in Bibliothecâ Abbatiæ S. Floræ in Gal"lia Ciſalpina. E quo libro nonnulla producit "Franciſcus Humblot in concione de S. Johanne "Evangeliſta, ſub finem. Quòd ſi verè is liber "hujus S. Polycarpi eſt, quæ hæc invidia, Deus "Bone, theſaurum tantum in occulto detinere, & "uſum fructum publico invidere? Sed pro Theſauro, quin carbones ſint eruendi, nemo opinor, ſanus dubitavit.

SÆC. II. ab An. C.

* Ep. ad Fiotin. ap. Euſeb. l. 5. c. 20.

† Prol. g ad opp. S. Dionyſ.

* L. 8. c. 3. & ap. Euſeb. l. 4. c. 14.

† Cod. 26.

* In voce Πολυκ.

† De Script. c. 17.

POLYCARPUS, Smyrnenſis Epiſcopus claruit anno CVIII. De Epiſtolâ Polycarpianâ ſatis pro inſtituti noſtri ratione, ſuprà diximus. Quoniam verò nondum penitùs ſopita ſit de ejus autoritate controverſia, non abs re forſan erit hanc rem paucis excutere, Veram ac genuinam eſſe Polycarpi Epiſtolam ſatis 108. P. II.

tis

SÆC. II. ab An. C.

tis arguit, quod omnes germanæ antiquitatis notas præ ſe fert. Ὁ χαρακτὴρ τῆς πίστεως, καὶ τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας, uti de ea Irenæus teſtis penè σύγχρονος ſtyli ſimplicitas & perſpicuitas, totiuſque orationis pietas, gravitas, dignitas ætatem ſpirant verè primævam, verè Apoſtolicam. Antiquiſſimis SS. Patrum teſtimoniis fulcitur; & loca quæ ex eâ citarunt veteres in eâ hodie reperiuntur; plurima ex priore Petri Epiſtolâ deſumpta teſtimonia inibi deprehenduntur. Quâ notâ illam olim ſignavit Euſebius. * Primi hanc Epiſtolam in dubium vocârunt Centuriatores, † leviſſimis quidem de cauſis an germana ſit ſubdubitantes. Fatentur manifeſtum aliquem errorem non continere, ineſſe tamen quæ attento lectori ſuſpicionem fortè movere poſſunt; optantes nihilominùs, ut vetuſtiſſima exemplaria bonâ fide inquirantur. Et quid nimirum ſi hâc in parte minùs rem acu tangerent; cùm ex denſiſſimis tenebris vix dum emerſerat res literaria; cùm controverſiæ Hiſtorico-Eccleſiaſticæ parum eſſent excuſſæ, & ventilatæ; & pauca SS. Patrum monumenta, Græca penè nulla edita fuerint. Fecerunt quod pro tempore poterant diligentiſſimi hiſtoriæ Eccleſiaſticæ eruderatores, ac proinde, ſi in quibuſdam minùs rectè judicârint, meritò condonandi. E Recentioribus quòd litem ei moverint, Dallæus, Albertinus, Larroquanus, e Neotericorum gente non poſtremi in cauſa erat nobile illud teſtimonium quod Polycarpus reddit Ignatii Epiſtolis, quæ ex ultima antiquitate Epiſcopalis ὑπεροχῆς veluti prora & puppis ſunt. Non obſcurè illud innuere videtur ipſemet Dallæus * qui, poſt quæſitas undique objectiunculas, fateri tandem coactus eſt, exceptis quæ in ultimâ Epiſtolæ particulâ continentur, in quibus locum habet hoc teſtimonium, nihil in Epiſtolâ occurrere, quod vel quenquam offendere, vel Polycarpo indignum cenſeri debeat. Hoc illis ſtomachum movet; hinc *tantæ animis cœleſtibus iræ,* omneſque ad ſubvertendum hunc murum adhibitæ machinæ. Et primò quidem, ut poſtremam Epiſtolæ partem excluderet, affirmat Dallæus * veram Epiſtolam in ſolennem illam periodum, quæ votum pro Philippenſibus continet, olim deſiiſſe, *Deus autem & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, ipſe ſempiternus Pontifex, Dei Filius, Chriſtus Jeſus ædificet vos in fide & veritate,* &c. ad illa uſque verba *ut ſitis in* "*illo perfecti.* In hanc decentiſſimam, *inquit*, ut "omnes vident, clauſulam, deſinebat Epiſtolâ; "quæ ſequuntur, iſtis minimè cohærent, omni- "noque videntur temerè & præter Auctoris men- "tem alienâ manu aſſuta. Vis argumentationis, ſiqua ſit, huc redit; ita fuit, quia ita fieri debuit. Sed quis Dallæum Epiſtolarum conſcribendarum Arbitrum conſtituit? Immò quis neſcit quoties tales precandi formulæ, & quas vocat Dallæus *decentiſſima clauſula* in Epiſtolâ Clementis ad Corinthios, quin & in ipſis Paulinis Epiſtolis occurrant, ubi nondum Epiſtolæ coronis imponitur? Apage tales exceptiunculas viris eruditis & ingenuis indignas; & quæ non argumenti, ſed ne conjecturæ quidem umbram præ ſe ferunt! Objicere pergunt, Dallæus ejuſque ὑπερασπιστὴς Matt. Larroquanus, niſi poſtrema Epiſtolæ pars reſecetur, Auctorem pugnantia ſecum loqui; dum uno loco Ignatium martyrio coronatum nobis ſiſtit, unà cum aliis *qui ad locum ſibi à Deo debitum pervenerunt,* ᾧ καὶ συνέπαθον, *cui & compaſſi ſunt,* ſive ut reddit Valeſius, *quandoquidem & paſſionum ejus participes extiterant,* alibi verò tanquam horum ignarus, de Ignatio tanquam adhuc vivente loquitur. *De ipſo,* inquit, *Ignatio, ac de his qui cum eo ſunt, quod certius agnoveritis ſignificate.* Hinc omnibus, quibus poſſunt, nervis paratragœdiant Cenſores noſtri. Fieri profectò non poteſt, *inquit* Dallæus, ut utrumque homo idem ſcripſerit cui cerebrum quidem ſanum eſſet; omnium verò minimè Polycarpus vir ſapientiſſimus. Nec aliter Larroquanus, * *ſanè nulla unquam excogitari potuit major contradictio.* Verùm 1. Prior ille apud Polycarpum locus non de ſolo Ignatio, ſed primò & præcipuè de Martyribus Philippenſibus, de ipſo Paulo, cæteriſque Apoſtolis intelligendus eſt; quibus meritò conjungi poterat Ignatius, qui non modò multa mala Chriſti cauſâ pertulerat, ſed & ſub capitis ſententiâ conſtitutus, ad curſum martyrii conſummandum properaverat. 2. Demus Polycarpum exiſtimâſſe, Ignatium reverâ martyrii coronâ fuiſſe redimitum, [quod quidem ex damnationis ſententiâ in eum latâ, ex itinere ad Romam cum in finem inſtituto, ex obſtinatâ & pertinaci adverſariorum ſævitiâ facilè colligi potuit] quid vetat quò minùs à Philippenſibus [qui Romæ viciniores, quique, ut videtur, comites ad Ignatium deducendum miſerant, unde facilius quæ geſta erant, reſcire poterant, ab his inquam] peteret, ſi quid de Ignatio ejuſque poſtremâ Romanæ peregrinationis parte, de ejus ad Romam adventu, de martyrii modo, fortitudine, patientia, rebuſque in hoc ultimo agone geſtis; de ſociis, aliiſve circumſtantiis acceperint, ſe certiorem facerent? Quænam amabo in his turpis & ridicula, quam toties & tantopere objectant, ἀντιλογία? Immò quid non perſpicuum, quid non Polycarpo, Ignatio, & ipſi rationi apprimè congruum? In hâc enim poſteriore clauſulâ de Ignatio in genere ſolùm loquitur Polycarpus, quem neque mortuum, neque vivum diſertè dicit. Noviſſimus in hanc arenam deſcendit Ern. Tentzelius †, qui epiſtolam hanc non quidem ſpuriam, & ſuppoſititiam; ſed interpolatam, & adulteratam eſſe contendit; idque ab interpolatore Ignatiano factum. Improbaverat hanc ejus ſententiam, firmiſque argumentis contrariam aſſeruerat, pro eâ quâ pollet antiquitatis Eccleſiaſticæ peritiâ, amicus noſter Thomas Ittigius. *De Hæreſiarch.* Sect. 11. cap. 10. pag. 186. Hoc non obſtante ſecundis curis conjecturam ſuam recoquit, & interpolatorem Ignatianum reponere conatur Tentzelius. Dixerat hoc ipſum ante Tentzelium eruditiſſimus Dallæus † qui de interpolatore Polycarpiano agens, hæc habet; *neque is longè, ut ego quidem arbitror, quærendus eſt, is enim proculdubio ipſe eſt, quem nos hactenus Ignatii nomen mentitum epiſtolas ſanctiſſimo martyri à ſe confictas ſubdidiſſe, pluribus iiſque firmiſſimis documentis demonſtravimus. Is ut faciliùs fallere, difficiliùs autem argui & revinci poſſit, à Polycarpo ſanctiſſimo, antiquiſſimo, & Ignatio ſuo συγχρόνῳ viro præſidium ſuis mendaciis petendum putavit.* Verùm interpolatam eſſe epiſtolam unde liquet? An ullos proferunt codices MSS. quibus antiquam hujus epiſtolæ faciem, ab hodierna diverſam eſſe demonſtrent? an ulla Patrum loca quæ aliter ſe habent quàm hodierna exemplaria repræſentant? Neutiquam ſanè. Nudam proponunt conjecturam; quæ eâdem facilitate, eodem jure quo affertur, rejicitur. Nullam hìc depravationem vidit Euſebius, nullam Euſebio Eccleſiaſticæ critices peritior Photius. Siqua interpolatio intervenerit, Euſebii tempora antevertiſſe, neceſſe eſt; cùm ſole clarius ſit, eandem quâ ille uſus eſt Epiſtolam noſtris etiam manibus hodie teri. A Polycarpi martyrio Anno CLXVII. juxta Euſebium, CLXIX. juxta Uſſerium, uſque ad ſequentis Sæculi exitum, quo circiter Euſebius Eccleſiarum ſcrinia excu-

* Lib. IV. c. 14. p. 128.
† Cent. 2. cap. 10. p. 134.
* De ſcript. Ignat. cap. 32. 42.
* Ibid. p. 427.
* Obſerv. in vind. Ignat. p. 69.
† Exercit. ſelect. 4. n. 41. 44. 46. 47. 48. p. 158. &c.
† Ubi ſuprà p. 428.

Cave Hiſt. Lit.

SÆC. II. ab An. C.

tere cœpit, anni erant plus minùs CXXX. Toto hoc tempore Polycarpi Epiſtola in omnium manibus erat; & quod majus adhuc, in publicis Chriſtianorum conventibus, non Euſebii ſolùm, ſed & Hieronymi ætate legebatur. Dic igitur qui fieri poterat, ut murationem aliquam paſſa ſit celeberrima hæc Epiſtola, quin fraudem ſubodoraret qui varios proculdubio codices inſpexit Euſebius? Quin & reclamaret totus penè orbis Chriſtianus? Sed ab eodem maleferiato homine, qui Ignatii Epiſtolas adulteravit, interpolata eſt: Eſto; ſalvâ Euſebii Epiſtolâ, ſalva nobis erunt omnia. Interpolator Ignatianus non niſi ſexto ſæculo eoque exeunte vivebat, ut ex eo liquet, quòd nemo ante Anaſtaſium Antiochenum circa annum DXCV. ex his interpolatis epiſtolis vel levicolum verbulum nominatim citaverit. Paulò apertiùs Chronici Alexandrini compilator circa annum DCXXX. Verùm ubinam deprehenduntur vel tantillæ interpolationis veſtigia? Extant Epiſtolæ Ignatii interpolatæ; Extant & genuinæ. Quin & etiamſi nullus extaret genuinarum codex, interpolator, tanquam ſorex, ſuo ſe prodit indicio; quorum neutrum de Polycarpi Epiſtolâ dici queat. Sed mutila eſt, inquies, & imperfecta. An igitur mox ad apocryphorum & interpolatorum claſſem releganda? Clementis ad Corinthios Epiſtolæ in ipſo Epiſtolæ corpore haud pauca deſunt, & ad calcem integer quaternio; quam tamen ſinceram & genuinam eſſe nemo unquam negaverit. At quid ſi Epiſtola Polycarpiana non ſit imperfecta? In Græco quidem textu quædam deſiderantur, vetus tamen verſio Latina, integra videtur. Nec plus continent vetuſtiſſimi quî extant codices. De extremâ ferè clauſulâ, quæ in editione Halloixianâ deeſt, in Uſſerianâ habetur, ſcrupulum injicere videtur vir eruditus, an ex fide veterum MSS. exhibuerit Uſſerius. Certè de ſuo ingenio addidiſſe, à Sanctiſſimi & Reverendiſſimi Archiepiſcopi moribus erat alieniſſimum; qui non modò Græcum textum accuratè contulit, ſed & varia verſionis Latinæ exemplaria, præcipuè egregium illud Collegii Magdalenenſis, ſe conſuluiſſe, non uno loco teſtatur. Græci codicis defectus ſuppleviſſe Cotelerium ex Natali Alexandro colligit Cl. Tentzelius. Verùm decepit eum Natalis, qui quidem integram Polycarpi Epiſtolam Cotelerium exhibuiſſe dicit, cùm editionem Uſſerianam ſolummodò expreſſit, ne verbo quidem textui addito. Quin & in præfatione, ſe non eò fœlicitatis proceſſiſſe, ut in exemplar Polycarpianæ Epiſtolæ incurreret, ingenuè fatetur. Primus Polycarpi Epiſtolam cum Ignatii & Dionyſii ſcriptis Latinè edidit Jacobus Faber Stapulenſis, *Pariſ.* 1498. Prodiit cum iiſdem *Argentin.* 1501. *Baſil.* 1520. Dein *Colon.* 1536. In *Micro-Presbytico Baſilienſi* anno 1550. Novam à ſe adornatam verſionem dedit Joac. Perionius *Colon.* 1557. ut alias taceam. Græcè & Latinè ex Sirmondi apographo primus extulit Petr. Halloixius, Script. Orient. T. I. in vit. S. Polycarp. cap. 17. p. 525. *Duac.* 1633. Cum notis Jac. Uſſerius *Oxon.* 1647. Maderus *Helmſtad.* 1653. Inter Patres Apoſtolicos Cotelerius *Pariſ.* 1672. In Variis ſuis Sacris, ſed admodùm mutilam, Le Moinius *L. Bat.* 1685. Denique cum reliquis genuinis Patrum Apoſtolicorum ſcriptis nuper Anglicè pari fide ac elegantiâ reddidit vir Cl. Wilhelm. Wakius Ædis Chriſti apud Oxonienſes Canonicus, quî verſioni ſuæ prolixam & eruditam præfationem præmiſit. Hæc dum Typographo traditurus eram, ad manus meas venit à Cl. Auctore miſſa, Th. Ittigii *Appendix* Diſſertationis *de Hæreſiarchis*, ubi integro penè capite X. amicam cum Ern. Tentzelio de hâc controverſiâ diſceptationem inſtituit, ſuámque de Epiſtolâ Polycarpianâ, ſincerâ utique, minimeque interpolatâ, ſententiam ſtrenuè atque eruditè tuetur; nec tamen quæ noſmet hâc de re obſervavimus, inutilia reddit.

SÆC. II. ab An. C.

PAPIAS, Aſianus, forſan Hierapoli natus, S. Johannis erat auditor, & Polycarpi ſodalis. Euſebius * quidem non Apoſtolum, ſed Johannem Presbyterum, ſeu ſeniorem intelligit. At Irenæus †, & longo poſt eum agmine Scriptores cæteri illum Johannis Apoſtoli fuiſſe diſcipulum disertè ſatis innuere videntur. Quidquid ſit, id certum eſt, familiariter illum cum Senioribus, qui Apoſtolorum auditores fuerant, converſatum fuiſſe; ex iiſque curioſè ſciſcitatum, quænam eſſent Seniorum dicta: quid Petrus, quid Andreas, quid Philippus, quid cæteri Domini Diſcipuli dicere ſoliti eſſent; quidnam Ariſtion, & Johannes Presbyter prædicarent: neque enim ex librorum lectione, inquit, tantam me utilitatem capere poſſe exiſtimabam, quantam ex hominum adhuc ſuperſtitum vivâ voce. Eccleſiæ Hierapolitanæ in Phrygiâ Epiſcopus factus multos annos ei ſummâ cum laude præfuit: Martyrem eſſe factum, teſtatur Steph. Gobarus apud Photium *, eumque fervente perſecutione ſub M. Aurelio Pergami paſſum eſſe tradit Chronici Alexandrini Autor †. Erat, inquit Euſebius *, ἀνὴρ τὰ πάντα ὅτι μάλιστα λογιώτατος, καὶ τῆς γραφῆς εἰδήμων, *vir imprimis diſertus, ac eruditus, & ſcripturarum peritus.* Hoc quidem elogium ab imperito quodam Scholiaſte adjectum eſſe ſuſpicatur Hen. Valeſius, eò quòd deſit in quibuſdam MSS. quibus uſus eſt, Codicibus; quodque de Papiâ Euſebius alibi dicat, σφόδρα μικρὸς ὢν τὸν νοῦν, *fuiſſe mediocri admodum ingenio.* Sed hæc ultima Euſebii verba reſtringenda ſunt ad myſticos quoſdam Scripturæ ſenſus, & Apoſtolorum narrationes; ex quibus non benè perpenſis, & malè intellectis [addam ego & ex futilibus Judæorum commentis] opinionem ſuam de Chiliaſmo [de hoc enim ſolo verbis præcedentibus loquitur Euſebius] beatos ſcilicet per mille annorum ſpatium poſt corporis reſurrectionem cum Chriſto in terra corporaliter regnaturos, fabricatus eſt. Scripſit Papias λογίων κυριακῶν ἐξηγήσεως, Seu *de Explanatione Oraculorum Dominicorum libros quinque*, ex quibus nihil hodie ſuper eſt præter Fragmenta quædam de Millennio apud Irenæum †, de Apoſtolis & ſenioribus, de miraculis quibuſdam ab iis factis, de Matthæi, & Marci Evangeliis apud Euſebium *. Quædam etiam ex eo habet Andreas Cæſarienſis †, & Oecumenius *.

110.
* Lib. 3. c. 39.
† L. 5. c. 33.
* Cod. 232.
† An. 3. Olymp. 235.
* L. 3. c. 38.
† L. 5. c. 33.
* L. 3. c. 39.
† Comm. in Apoc. Serm. 12.
* in cap. 27. Matth.

PAPIAS Hierapolitanos in Phrygiâ Epiſcopus, claruit anno CX. Scripſit *de Explanatione Oraculorum Dominicorum* libros quinque. Extitiſſe hos libros adhuc Trithemii tempore quis credet? Et tamen Halloixiom, disertè id affirmat L. Du Pin *, vir cæterà doctiſſimus. Et ita quidem primâ fronte ſonare videntur ipſius Trithemii verba. *Extat*, inquit †, de Papiâ agens, *opus inſigne quinque voluminibus diſtinctum, quod prænotavit ſic:* Explanationem Sermonum Domini Lib. V. *Alia quæ ſcripſit non vidimus*; quaſi innuere voluiſſet ſe hoc vidiſſe: ut vel falſo alicujus non abſimilis operis titulo deceptus ſit oportet Trithemius; vel, quod veriſimilius duco, nihil aliud innuere voluit, quàm tale fuiſſe opus à Papiâ ſcriptum, neque aliorum ejus operum ſe vidiſſe mentionem; ut certè nulla vel ab Euſebio, vel ab Hieronymo facta eſt. Aliter vix credi poteſt, tam nobile venerandæ antiquitatis monumentum, tot eruditorum

110.
P. II.
* Biblioth. Nov. in Pap. Tom. I. p. 80.
† De Script. Eccl. f. 52. fac. 2.

SÆC. II. ab An. C.

torum diligentiam fugiſſe, & Trithemii demum ætate [qui ſcripſit exeunte ſæculo XV. & vixit uſque ad annum 1516.] eique ſoli innotuiſſe; & ſi reverà innotuiſſet, famam ejus per omnium ora ac ſcripta non volitâſſe. Novimus quidem Lactantii opuſculum *de mortibus Perſecutorum* poſt Hieronymi tempora incognitum, noſtrâ demum memoriâ repertum eſſe. Verùm exiguus libellus ſub majoris voluminis umbrâ facilè latitare poterat; at ſemel repertus mox in publicum protractus eſt, communi omnium eruditorum gaudio acceptus. Et idem ferè de Clementis ad Corinthios Epiſtolâ dici poreſt. Quantò magis id de hoc Papiæ opere cenſendum erit? Præterquàm enim quòd ingens & ſpiſſum opus V. libros, ſive ut Hieronymus, *Volumina*, complexum, ægrè per tot ſæcula occultari potuit; ſi ipſum vidiſſet & tractâſſet Trithemius, credi vix poreſt, quin ſtatim totum, quaquà patet, perſonaret orbem eruditum, & è tenebris ſuis in publicam lucem protraxiſſet, vel ſalrem nobis indicaſſet quò loci invenerit, & in cujus Bibliothecæ ſorulis lateret, opus ſcilicet calidiſſimis omnium φιλαρχαίων votis expetendum. Extitiſſe etiam hos Libros Græcè ad Nicephori Caliſti uſque tempora, ſive ad ann. uſque Domini circiter MCCC. judicat Per. Halloixius, * non firmiori nixus argumento, quàm quòd air Nicephorus, Papiæ libros V. quos *Dominicorum ſermonum explanationem*, inſcripſit, circumferri; non animadvertens ſimilem illum & nullius judicii ſcriptorem has voces laxiori ſenſu uſurpare, & hoc in loco Euſebii hàc de re verba, pro more, ſua facere. Quòd paucula quædam ab Euſebio non memorata ex Papiâ citarint Andreas Cæſarienſis, & Oecumenius, exindè forſan quis inferre poſſit etiam tum extitiſſe. Verùm incerta admodùm eſt utriuſque ætas; eorumque citationes inter dubia & incerra reponit ipſe Halloixius. Et certè an ex ipſo Papiæ opere an ex aliorum excerptis ſua hauſerinr, parum liquet. Quin & dubitari poteſt, utrum hæc ſcripta Hieronymus legerit, viderìtve. Certè in vitâ Papiæ id non dicit, ſed quicquid de eo habet, id rotum ex Euſebio exſcripſit. Verùm de his plus ſatis. Denique ulteriùs monendus eſt Lector, haberi apud Irenæum L. IV. cap. 45. pag. 384. ampla quædam fragmenta, à Presbytero quodam, qui audierat ab iis qui Apoſtolos viderant, & ab iis didicerant, Irenæi familiari, deſumpta, ſaltem ab ore ejus accepta; annon ex Papiâ noſtro hæc depromſerir Irenæus, eruditorum eſto judicium; nihil certè probabilius videtur; præſertim cum l. 5. cap. 33. Papiam Joannis auditorem facit, & Presbyteris acceuſet, qui Joannem diſcipulum Domini viderant, & cum eo verſati fuerant. Quidni & ejus fuerint celebres illi Jambi qui habentur ap. Irenæum lib. 1. cap. 12. & exinde ap. Epiphan. Hæreſ. 34. quos ὁ θεῖος πρεσβύτης καὶ κῆρυξ τῆς ἀληθείας, quod de eo haber Irenæus, ſcripſit in Marcum quendam hujus ſæculi Hæreſiarcham τερατοσκόπον, qui magicis incantationibus, & præſtigiis aſtrologicis, mulierculas ſequaces faſcinare ſolebar, & ſua ubique miracula crepabat. Per hunc πρεσβύτην deſignari Pothinum Epiſcopum & Martyrem, ipſius Irenæi in ſede Lugdunenſi deceſſorem, contendit Cl. Dodwellus *Diſſert. in Iren. num. 3. p.* 293. quippè qui pro ætate cum Apoſtolorum diſcipulis converſari, & Marcum etiam Hæreticum in Rhodanenſi regione furentem Jambis perſtringere poterar, ſed cùm Presbyterum hunc non modò πρεσβύτην, ſed & alibi τὸν κρείττονα ἡμῶν vocet Irenæus, ipſum ſaltem aliquantò longiùs ab ætate Irenæi remotiorem fuiſſe ſubinnuit, cùm juxta ipſius Dodwelli calculum quo tempore paſſus ſit Pothinus, Irenæus vix XX. annis minor etar. Verùm hàc in re nihil temerè ſtatuo.

* Script. Orient. T. I. in vit. Pap. c. 4. p. 646.

SÆC. II. ab An. C.

BASILIDES, Menandri diſcipulus, Saturnili 112.
condiſcipulus, à quibus tamen diverſam ſectam inſtituit. Gnoſticorum ante-ſignanus, magicis artibus plurimùm addictus, in Ægypto præcipuè hæreſin ſuam propagavit. Glauciam S. Petri interpretem ſe magiſtrum habuiſſe gloriari ſolitus. Claruit circa ann. CXII. juxta alios aliquantò ſeriùs. Obiit ſub Adriano. De ætate ejus videſis doctiſſimum Pearſonum eruditè & accuratè, ut ſolet, diſputantem, Vindic. Ignac. Par. 2. cap. 7. Hereſeos ejus ſumma capita hæc fuerunt. In creatione rerum ſucceſſivam quandam admitti ſcalam, in qua unumquodque ens à priori creatum, ſequens crearet, atque adeò Deo unicum ens creationem ſuam acceptam ferre, quin & ex CCCLXV. cœlis cœlum empyreum ac terram intercedentibus, ſingulum motorem ac creatorem habere angelum ſibi affixum, qui ab Angelo ſuperiore creatus fuerit. Hinc decantatum illud vocabulum, quòd toties in gemmis Baſilidianis occurrit, ΑΒΡΑΞΑΣ ſive ΑΒΡΑΣΑΞ, ἡ ὑπεράνω τούτων δύναμις καὶ ἀρχὴ, inquit Epiphanius *, ſummum nempe Baſilidis numen, inde conflatum, quòd hujus vocis literæ CCCLXV. numerum efficiunt. Nec improbabile viderur, quod alicubi conjicit D. Hieronymus, Abraxam hunc non alium fuiſſe, quàm Perſarum Mithram ſeu Solem, qui annuo curſu CCCLXV. dies conficit. Docuit porrò Baſilides, Chriſtum ſpecie tenus duntaxat mortalibus apparuiſſe, ac meram fuiſſe φαντασίαν ἐν τῷ φαίνεσθαι, μὴ εἶναι δ' ἄνθρωπον, μηδὲ σάρκα εἰληφέναι: Chriſtum reverà in cruce paſſum non fuiſſe, ſed vicarium ſibi, Simonem Cyrenæum ſubſtituiſſe: licitos eſſe virorum ac mulierum promiſcuos concubitus: Martyrium non obeundum eſſe, fidem autem jure occaſione data ejurari poſſe, quippe quam ſpecie tenus profiteri ſufficiar, pari modo ac pro nobis Chriſtus mortem tulit: Animæ ſoli ſalutem deberi, atque adeò corruptionis ſtatu corpus nunquam emerſurum eſſe. Sectatoribus denique ſuis Pythagoreorum more ſilentium quinquennale indixit [teſte Agrippâ Caſtore ap. Euſeb. l. 4. c. 7.] Qui plura de eo volet, Epiphanium adeat, Hæreſ. XXIV. ubi hæc fuſiùs exponuntur. Scripſit Baſilides XXIV. libros Comment. in Evangelium. An verò in Evangelium N. T. has expoſitiones compoſuerit, an potiùs, uti conjicit Valeſius, in ſuum ipſius Evangelium, τὸ κατὰ Βασιλείδην εὐαγγέλιον, cujus meminerunt Origenes *, Ambroſius †; aliique, non ſatis liquet. Exſtant Fragm. apud Epiphanium, Hæreſ. XXIV. num. 1. & Clem. Alex. Srromat. l. 4. p. 506. 509. Ejuſdem Odas memorat Origenes in Olympiodori Catenâ in Jobum à P. Comitolo editâ, p. 345.

* Hæreſ. XXIV. nu. 7. p. 73.

* Hom. 1. in Luc.

† Procem. in Luc.

HERMES, Pſeudo-Triſmegiſtus, qui *Paman-* 120.
drum & quædam alia ſcripſit, Cl. Caſaubono * Chriſtianus eſt, ſeu potiùs ſemi-chriſtianus. "Librum "integrum, inquit, qui ſub nomine Mercurii Triſ"megiſti circumferri ab aliquot ſæculis cœpit, non "veremur pronunciare & omni aſſeveratione confir"mare eſſe ψευδεπίγραφον: utpote qui ſit Chriſtiani "alicujus, vel ut dicam meliùs, ſemi-chriſtiani me"rum figmentum. Neque verò dubitamus id egiſſe "auctorem, ut multa pietatis Chriſtianæ dogmata, "quæ ceu nova & priùs inaudita rejiciebantur, "probaret ab ultimâ antiquitate ſapientibus fuiſſe "nota; & ab illo ipſo Mercurio in literas fuiſſe re"lata, quem non ſolùm Ægyptii, ſed etiam Græci "propter vetuſtatem & doctrinæ opinionem ma"gnoperè ſuſpiciebant. Et ſanè à nullo alio, quàm Chriſtiano quodam Platonizante ſcribi potuiſſe, quæ *Pamander* habet, latè in ſequentibus perſe-

* Exercit. I. in Baron. nu. 10. p. 75. &c.

SÆC. II. ab An. C. quitur. Claruiſſe videtur circa ann. cxx. Exſtant ejus *Opera* Græc. Latin. Pariſiis 1554. 4°. & *Colon.* 1630. f.

120. VALENTINUS, Patriâ, ut ferunt, Phrebonites in Ægypto, Scholæ Platonicæ ſectator, Græcorum artibus inſtitutus, Theodadis D. Pauli familiaris diſcipulus, ſi Valentinianis fides: certè ἐκ τῶν πολιτῶν ἦν ἀνὴρ, inquit Droſerius ejus ſectator, ap. Origen. dialog. adv. Marc. §. IV. Epiſcopatûs repulſam paſſus ab Eccleſiâ Catholicâ defecit, aliiſque Gnoſticæ hæreſeos propaginis Autor extitit. Famoſus eſſe cœpit circa ann. CXX. vel ut alii ſeriùs. Relictâ Alexandriâ, teſte Irenæo *, Romam venit ſub Pontificatu Hygini, viguit autem temporibus Pii, & ad Anicetum uſque permanſit. Româ ſecedens in Cyprum inſulam ſe contulit, ubi ad extremum impietatis prolapſus [uti Epiphanius † habet] in eam quam tuebatur, flagitiorum diſciplinam altiùs ſe immerſit. Præter ea quæ cum Baſilide communia habuit, hujuſmodi ferè dogmata confinxit. Fabuloſam quandam Deorum ac Æonum genealogiam barbaris nominibus refertam, & Heſiodicæ perquam ſimilem excogitavit. Chriſtum è cœlo corpus detuliſſe docuit, & tanquam aqua per fiſtulam, ſic eum per Mariam tranſiſſe Virginem, neque quicquam ex utero ejus ſumpſiſſe. Tres hominum ordines conſtituit, Spiritualium, Animalium, atque Carnalium, ex quibus primos (ſuos ſcilicet aſſeclas, cæteroſque Gnoſticos) ſolâ cognitione, ſecundos tam fide, quàm operibus, ultimos nullo modo ſalutem conſequi poſſe voluit. Flagitioſiſſimas libidines licitò perpetrari poſſe, quin & nullum ſummum perfectionis gradum aſſequi, qui mulierem ad amorem ſui non aliquando pellexerit. Carnis cum reſurrectionem negâſſe ait Epiphanius *; non omnis verò, ſed hujus ſolius carnis Tertullianus †: Legis & Prophetarum quibuſdam libris probatis alios improbavit. Plura de his videri poſſunt apud Irenæum toto ferè libro primo & ſecundo, Tertullianum lib. adv. Valentin. & de Præſcrip. cap. 49. & Epiphan. Hæreſ. XXXI. Scripſit *Evangelium* cujus mentionem facit Tertullianus *; & *Pſalmos*, ab eodem †, ab Origene * item memoratos. Meminit *Epiſtolarum* ejus Clemens Alexandr. & ex iis fragmenta quædam citat, Strom. l.2. p.375.409. l.3. pag. 451. uti & *Homiliæ* cujuſdam, cujus fragmentum exhibet l. 4. p. 509. item aliud ex Homiliâ de Amicis [niſi eadem forſan ſit cum priore] l. 6. p. 641. atque alterum p. 635. Habetur fragmentum Valentini ſatis prolixum de vexatiſſima quæſtione, πόθεν τὰ κακά; quæ non Deo, ſed materiæ Deo coæternæ tribuenda eſſe contendit ap. auctorem Dialogi adv. Marcion. ſub nomine Origenis, ſect. IV. pag.85. Amplum inſuper fragmentum ex libro illius, aut ſaltem diſcipulorum ejus videre eſt apud Epiph. Hæreſ. XXXII. Num. 5. 6.

* L. 3. c. 4.
† Hæreſ. 31.
* Loc. cit.
† De præſcript. c. 49.
* Loc. cit.
† De carne Chriſti, c.17. 20.
* Caten. in Job. de quâ ſuprà in Baſilid.

Ex Valentini aſſeclis magni nominis quendam Heracleonta dictum [Cerdonis magiſtrum, & Colabarſi ſucceſſorem, teſte Epiphanio, Hæreſ. XXXVI. qui dogmata ejus recenſet] memorat Clemens Alex. Strom. l.4. pag.502. ubi & laciniam adducit ex Scripto quodam illius in hæc verba, *Quicunque me confeſſus fuerit*, &c. Matth. x. Habentur ejuſdem verba quædam & in Theodoti Excerptis, p. 804. Quinetiam paſſim citatur, & confutatur ab Origene in Johannem. Plura de eo non liquent, adeò ut ſeparatum ei locum inter Scriptores aſſignare minùs è re viſum fuerit.

120. P. II. VALENTINUS Hæreſiarcha claruit ann. CXX. Valentinum, ob negatum, quem ſpe devoraverat, Epiſcopatum, ab Eccleſia receſſiſſe, & in hæreſin proruiſſe diſertis verbis tradit Tertullianus adverſ. Valentin. cap. 4. p. 251. *Speraverat (inquit) Epiſcopatum Valentinus, quia & ingenio poterat & eloquio. Sed alium ex martyrii prærogativâ loci potitum indignatus, de Eccleſiâ authenticæ regulæ abrupit (ut ſolent animi pro prioratu exciti præſumptione ultionis accendi) ad expugnandam converſus veritatem.* Inter alia Valentini dogmata, ipſum Legis & Prophetarum quædam improbâſſe refert Auctor Appendicis ad Tertulliani librum de Præſcript. cap. 49. p. 222. *id eſt*, addit, *omnia improbat, dum quædam reprobat.* Aliter verò habet ipſe Tertullianus c. 38. p. 222. his verbis, *Neque enim ſi Valentinus integro inſtrumento uti videtur, non callidiore ingenio, quàm Marcion, manus intulit veritati.* Difficiliùs verò hæc conciliari queant, ſi modò quod contendit Cl. Dodwellus * ipſe Tertullianus hujus Appendicis Auctor fuerit. Certè aut idem eſt, aut eodem circiter tempore ſcripſiſſe videtur.

* Diſſert. ſing. de ſucceſſ. c.5. n.9. d. 216.

EPIPHANES patrem habuit Carpocratem * genere Alexandrinum, & Gnoſticæ Sectæ κυρίως dictæ conditorem, matrem verò Alexandriam gente Cephaleneam. Claruit circa ann. cxx. Toto diſciplinarum curſu & Platonicâ Philoſophiâ à Patre inſtitutus, egregius paternæ hæreſeos propugnator evaſit. Præter multa enim quæ cum Baſilide & Valentino communia habuit dogmata, mundum ab angelis conditum, & Chriſtum ex Joſepho & Maria more vulgari natum eſſe voluit, magicis artibus, philtris & veneficiis & voce & exemplo patrocinatus eſt, uxores omnibus perfectionis Chriſtianæ æmulis communes eſſe debere contendit, & impudicitias ac libidinis promiſcuæ uſum cunctis ſummum pietatis apicem ſectantibus non ſolùm licita, ſed & neceſſaria eſſe docuit. Obiit nonniſi XVII. annos natus, & Samæ, quæ urbs eſt Cephaleniæ, ſepultus divinis honoribus à gregalibus paternis affectus eſt, templo magnifico in ejus honorem conſtructo, ſacrificiis eis oblatis, & hymnis in laudem ejus quotannis decantatis. Scripſit *librum de Juſtitiâ*, quo mulieres omnes ſingulis viris communes eſſe debere probandum in ſe ſuſcepit. Plurima ejus fragmenta profert Clemens Alexand. Strom. l. 3. p. 428. &c. 120.

* Clem. Alex. Strom. lib. 3. p. 428.

QUADRATUS, forſan urbe, ſaltem inſtitutione Athenienſis, cujus ſedis, poſt Martyrium Publii, qui Dionyſio Areopagitæ ſucceſſit, Epiſcopus conſtitutus eſt. Ejus certè labore & induſtriâ Athenienſes poſt Publii mortem veluti oves abſque Paſtore palantes in Eccleſiam denuò conveniſſe, & redivivum fidei ardorem in illis reparatum eſſe teſtatur Dionyſius Corinthius *. Diſcipulus erat Apoſtolorum, ut diſertè tradunt Euſebius † & Hieronymus *, quod de S. Joanne præcipuè eſt intelligendum, ſi non potiùs vox Apoſtolorum ſenſu laxiori capienda ſit pro Viris Apoſtolicis, qui cum Apoſtolis verſati ſunt: adeóque alibi Euſebius † Quadratum noſtrum iis annumerat, qui inter Apoſtolorum Succeſſores τὴν πρώτην τάξιν obtinuerint. Vir erat planè pientiſſimus, quique προφητικὸν χάρισμα, quod adhuc in Eccleſia vigebat, habuiſſe dicitur. Circa ann. 123. Hadriano Imperat. Athenis hyemem agente, ibique ſacris Eleuſiniis initiato, graviſſima adversùs Chriſtianos orta eſt perſecutio: cui ut ſe opponeret Quadratus, obtulit Imperatori *Orationem Apologeticam* pro religione noſtrâ à ſe compoſitam. Ἐξ οὗ κατιδεῖν ἐστὶ λαμπρὰ τεκμήρια τῆς τε τοῦ ἀνδρὸς διανοίας, καὶ τῆς ἀποστολικῆς ὀρθοτομίας, inquit Euſebius *; *Ex quâ & ingenium ejus viri, & rectam Apoſtolicæ fidei doctrinam perſpicuè licet cognoſcere:* eamque tanto ſucceſſu obtulit, ut graſſantem perſecutionem excellenti ingenio ſedaverit. 123.

* Ap. Euſeb. l. 4. c. 23.
† Χρον. κατ. ad an. ρκζ.
* De Script. c. 19.
† Lib. 3. c. 36.
* Lib. 4. c. 3.

SÆC. II. ab An. C.

ſedaverit. Periit dudum hæc *Apologia*, nec ex eâ aliquid hodie ſupereſt, præter breve admodùm fragmentum, de nonnullis, qui à Chriſto Domino ſanari illâ adhuc ætate ſuperſtites erant, quod habet Euſebius loc. cit. Præter hanc nihil aliud ſcripto commiſit, ſaltem cujus vel leviſſima habeatur mentio. Unde ſpiſſus patet Magdeburgenſium * error, (quem tamen clauſis oculis abſorpſit hodiernus Profeſſor Argentoratenſis Balth. Bebelius †) qui Euſebium volunt meminiſſe, & alterius libri à Quadrato compoſiti, qui *Syngramma* nominatur: cùm tamen Pueris locum Euſebianum inſpicientibus vel primo intuitu appareat, Euſebium ibi non niſi de prædictâ *Apologiâ* loqui. De Morte Quadrati nihil conſtat, niſi quod Græci in Menæo * ſuo referant, eum Athenis procul depulſum, primò ſaxis appetitum, deinde igne aliiſque tormentis probatum, tandem regnante adhuc Adriano Martyrii palmam reportaſſe.

* Cent. 2. c. 10. col. 152.
† Antiqu. Eccleſ. cent. 2. attic. 1. p. 183.
* Τῇ κα' Σεπ-τεμβ.

Me quidem nequaquam latet, Valeſium & ex eo alios Quadratum noſtrum ab Epiſcopo Athenienſi diverſum eſſe contendere, duplici nixos argumento, 1. quòd Euſebius, l. 3. c. 37. Quadratum quendam Propheticis donis inſtructum memoret omiſſo Epiſcopi titulo. Verùm id nullius momenti eſt, cùm non ſemper dignitatis ſuæ tituli viris præſertim illuſtribus apponantur; & Quadratus nondum Epiſcopus factus videatur eo tempore, de quo ibi loci agit Euſebius. Objiciunt 2. Quadratum Apologiæ Authorem Adriani temporibus non ſuperfuiſſe, Epiſcopum verò à Dionyſio Corinthio ap. Euſeb. l. 4. c. 23. tanquam ſibi coævum & recenter ordinatum laudari. Verùm quiſquis locum iſtum Dionyſii ſeriò perpenderit, ejuſmodi ſenſum nullâ arte inde excudi poſſe facilè agnoſcet. His adde à noſtris partibus ſtare Hieronymum & Græcorum Menologium: qui unum eumdemque Quadratum fuiſſe diſertim affirmant.

123. ARISTIDES, [cujus perparca apud Veteres mentio] Philoſophus Athenienſis, ſub eo habitu Chriſtianam fidem profeſſus eſt. Claruit eodem tempore, eodemque loco, quo Quadratus, & eâdem de causâ *Apologeticum* Adriano Imp. pro Chriſtianis obtulit, contextum inquit Hieronymus *, Philoſophorum ſententiis; quem poſtea Juſtinus, & ipſe Philoſophus, imitatus eſt. Extitit hæc Ariſtidis *Apologia* non modo Euſebii & Hieronymi tempore, verùm & ætate Uſuardi & Adonis Vienneniſis; ſi modò vera ſint quæ de paſſione Dionyſii Areopagitæ ex eâ referunt: quemadmodum in Dionyſio, ſuperiùs monuimus.

* Epiſt. ad Magn. Orat. p. 327.

140. MARCION, Natione Ponticus, Patriâ Sinopenſis, Patre Catholicæ communionis Epiſcopo natus eſt. Euſebio lib. 5. cap. 13. ὁ ναύτης. Tertulliano non ſemel *Ponticus Nauclerus* dicitur. An quòd in Juventute artem navigandi didicerit vel potiùs quòd in urbe maritima inter naucleros præcipuè natus ſit, & educatus, judicent alii. Primò quidem caſtitatem præ ſe ferens, vitæ aſceticæ inſtituta ſecutus eſt; cùm verò virginem quandam conſtupraſſet, à patre ſuo, viro ſanctiſſimo Eccleſiâ pulſus eſt, nec ut eum reſtitueret, ullis precibus, ullâ pœnitentiæ ſimulatione adduci potuit, vir diſciplinæ Eccleſiaſticæ obſervantiſſimus. Hanc ob cauſam cùm popularium ſuorum convicia ferre non poſſet, clàm patriâ ſe proripuit, Romam profectus, anno circiter CXL. non ad communionem ſolùm admitti, ſed & principem illic locum ſe conſecuturum ſperans. Verùm causâ ejus cognitâ, patriſque propoſiti ſui tenaciſſimi voluntate notâ, Eccleſiæ Romanæ Seniores eum recipere noluerunt: ne publicæ diſciplinæ ratio, & communionis Catholicæ vinculum ſolveretur, veriti. Irritato exinde animò in apertum erupit ſchiſma, & Cerdonis Magiſtri ſui veſtigia ſecutus, nova ac blaſphema dogmata in vulgus projicere cœpit. Romæ dum adeſſet *, fortè ei occurrit Polycarpus Smyrnæorum Epiſcopus, cui cùm *Agnoſce nos, Polycarpe*, dixeſſet; *Agnoſco te*, reſpondit Polycarpus, *Primogenitum Satanæ*. Refert Tertullianus Marcionem tandem errorum pœnituiſſe ſuamque pœnitentiam publicè teſtari voluiſſe, ſed dum in Eccleſiam recipiendus eſſet, eâ lege, ut quos in errorem ſeduxerat Eccleſiæ reſtitueret, morte præventus id abſolvere non potuit. Sectarios ejus ipſum Epiſcopi nomine honoraſſe conſtat tum ex Megethio ap Orig. Dial. adverſ. Marcion. ſect. 1. tum ex Optato, lib. 4. p. 116. Dogmata ejus hujuſmodi fuerunt. Tres eſſe Deos ſupremos, ſive rerum principia, primum inviſibilem, quem bonum Deum ac Domini noſtri patrem appellavit; alterum aſpectabilem, & creatorem, ſimul ac Judicem; Tertium inter utrumque medium, quem & Diabolum vocavit. Et ita quidem hæc Marcionis Principia recenſet Epiphanius; Theodoritus verò quatuor ingenitas ſubſtantias enumerat. 1. Deum bonum & incognitum, Domini Patrem. 2. Creatorem Juſtum, quem & Malum nominavit. 3. Materiam, quæ mala ſit. 4. Alium Malum, cui Materia ſubeſt. Sed propriè loquendo, duo tantum principia ſtatuebat Marcion, Bonum ſcilicet & Malum: Alterum, Judicem ferum, bellipotentem; alterum mitem, placidum, & tantummodò bonum atque optimum, ut † Tertulliani verbis utar. Hinc Sectam Marcioniticam Hæreſin *Duitarum* vocat * Prudentius. Quin Dogma illud ſuum ex Stoicis hauſerit Marcion, nemini dubium eſſe poteſt. Stoicos enim duo ſtatuiſſe Principia, Bonum, Malumque Dæmonem, cuivis notum eſt, unde Marcion Stoicæ ſtudioſus, † Tertulliano audit. Ex his Deum ſecundum maximè ſeverum, & iniquum eſſe finxit, qui & Judæis leges duriſſimas poſuit, & Adamum injuſtiſſimo mandato pulcherrimam Paradiſi arborem attingere inhibuerit. Illo igitur longè meliorem eſſe ſerpentem, quippe qui ad arboris iſtius fructum edendum parentes noſtros hortatus eſt; hinc & ſerpentem æneum in arculâ reconditum venerati ſunt ſectatores ejus: uti αὐτόπτης narrat Theodoritus *. Porrò Chriſtum è cœlis deſcendiſſe, ut in ipſum credentes ab iniqui illius Dei ſervitute liberaret, non tamen veram, ſed φαντασίαν ſolùm carnem induiſſe, nec reverâ paſſum eſſe, cùm pati viſus fuerit. Eum ad inferos poſt mortem deſcendentem, prædicato ibi Evangelio, converſos Cainitas, Sodomitas, cæteroſque omnes ſceleribus, ac vitiis infames, ſecum ad cœlum retuliſſe; Noachum verò, Abrahamum, reliquoſque Patriarchas juſtitiæ ſuæ nimiùm confiſos, ac prædicationi ejus auſcultare renitentes, ibi religatos reliquiſſe. Reſurrectionem animæ ſolius eſſe, non corporis: Ter iterari poſſe Baptiſmum in eorum gratiam, qui poſt admiſſum primâ ac ſecundâ vice, ſalutare lavacrum, in mortale crimen inciderant. Legem denique ac Prophetas omnes repudiandos eſſe, utpote qui mali illius Dei, mundi Creatoris, afflatu vaticinati ſint. Quin & Epiſtolas Pauli quatuor rejecit, reliquaſque decem fœdiſſimè corrupit, multis ex iis detractis, multis additis, & ex omnibus Evangeliis D. Lucæ ſolum recepit, idque genealogiâ Chriſti maximâ parte reſectâ, cæteris Scripturis Canonicis penitùs repudiatis. De abſurdis his, inſulſiſque

* Iren. l. 3. c. 3.
De Præſcript. c. 30. p. 212.
† Adverſ. Marcion l. 1. c. 6. p. 368.
* Præfat. ad Hamartigen.
† Loc. ſupr. citat.
* Hæret. Fab. l. 1. c. 14.

SÆC. II. ab An. C.

que dogmatibus videri poſſunt, Irenæus, l. 1. c. 29. Tertullianus libris quinque adverſùs Marcionem, Epiphanius, Hæreſ. XLII. Theodoritus Hæret. Fab. l. 1. c. 24 *Duos libros*, quos & divinæ authoritatis haberi voluit, in uſum diſcipulorum ſuorum compoſuit, alterum *Evangelium* ex Evangelio D. Lucæ, mutatis ac reſectis nonnullis acceptum; alterum *Apoſtolicon* vocatum, ex Epiſtolis D. Pauli ad Galatas, ad Corinthios duabus, ad Romanos, ad Theſſalonicenſes duabus, ad Epheſios, ad Coloſſenſes, ad Philemonem, ad Philippenſes, & ad Laodicenos, ſed miſerè depravatis conſarcinatum. Ex utroque ampliſſima excerpta exhibet Epiphanius unà cum propriis refutationibus, Hæreſ. XLII. Conſcripſit etiam alia volumina, quorum tituli à Veteribus non commemorantur.

128. P. II. MARCION, gente Ponticus, ex eâ regionis parte quæ *Helenopontus* dicebatur, Epiſcopi Sinopenſis hominis admodùm Catholici filius, in hæreſin erupit anno CXXVIII. vel paulò poſt, quem alibi ad annum CXL. rejecimus, ſeriùs paulò quàm par erat. Certiſſimum quippe eſt Marcionem imperante Hadriano doctrinæ ſuæ venenum longè lateque diſſeminâſſe. Diſertè id tradit Clemens Alexandrinus †, ubi de hæreticis qui ſub Hadriano erant Baſilide & Valentino agens ſubjungit, Μαρκίων γὰρ κατὰ τὴν αὐτὴν αὐτοῖς ἡλικίαν γενόμενος, ὡς πρεσβύτης νεωτέροις συνεγένετο. *Marcion enim cum natus eſſet eâdem quâ ipſi ætate, verſabatur ut Senex cum junioribus.* Ita quidem habent editiones omnes, ita forſan codices MSS. Nihilominùs mendum huic loco ſubeſſe, nemo non videt. Repugnat enim omni rationi chronologicæ Marcionem Baſilide & Valentino fuiſſe ſeniorem. Et hìc aquam quidem mihi poſt alios diu hæſiſſe fateor, donec ſaniorem lectionem levi mutatione ſubſtituendam eſſe primus monuit Iſ. Voſſius † legendum ratus, Ὡς πρεσβύταις νεώτερος συνεγένετο, *ut junior cum ſenioribus verſatus eſt*: Voſſio accedunt Pearſonus * & Dodwellus †. Nec ſanè ſine admiſſa hac emendatione ſuus Clementi conſtabit ſenſus, ſua hiſtoriæ Eccleſiaſticæ fides. Romam venit Marcion, teſte Epiphanio *, ſede tunc vacante poſt Hygini Papæ obitum qui mortuus eſt, ex calculo Pearſoni, anno CXXVI. Dodwelli CXXVII. Quod verò alibi habet Epiphanius † poſt Aniceti Romani Pontificis tempus id contigiſſe, planum eſt, nomen Aniceti pro Hygino in hunc locum irrepſiſſe; præſertim cùm ipſum etiam hoc loco nonum Romæ Epiſcopum vocat, uti rectè animadvertit Pearſonus * noſter. Marcion Romæ potius mox Eccleſia receſſit, & ex ore Cerdonis magiſtri maleſana ſua dogmata hauſit, cum Baſilide & Valentino ipſe jam hæreticus verſatus. Nec ſeriùs id commodè fieri potuit, ſiquidem Baſilides ſub Hadriano circa ann. CXXXIV. diem clauſerit extremum. Quid quòd Marcionis & Marcioniſtarum meminit ipſe Celſus †, qui, teſte Origene *, Hadriani tempore vixit. Sed uſque ad Antonini majoris ætatem pervenit Marcion, ut loco ſuprà citato auctor eſt Clemens. Et rectè quidem. Etiamſi enim altas ſub Hadriano radices egerit hæreſis Marcionitica, altiores adhud agebat ſub Antonino. Maſculè jam res geſſit Hæreſiarcha, auctòque diſcipulorum numero, ſcholam ſuam latiùs propagavit. *Marcion*, inquit Irenæus *, *illi* (*Cerdoni*) *ſuccedens invaluit ſub Aniceto*, qui Antonini tempore pontificatum tenuit, inde *Antoninianus Marcion* Tertulliano † dictus, & alibi *, *Antoninianus hæreticus, ſub Pio impius.* Ubi Pium imperatorem, non Pium Pontificem Romanum intelligere Tertullianum manifeſtum eſt. Neque id negat Dodvvellus †; id modò contendit, erraſſe Tertullianum, vetuſtiorem aliquem auctorem, unde illa deſumpſerit, hâc in parte ſecutum, dùm initium hæreſis Marcioniticæ Pio Imperatori aſcribit, quod reverâ Pii Romani Pontificis tempori ſit tribuendum. Et quidem quicquid de ſenſu Tertulliani hoc poſteriori loco ſit, in priori de incrementis hujus hæreſis loqui videtur. Mox enim ſubdit, *totum jam impleviſſe mundum.* Quicquid ſit, in vivis adhuc erat, vigebátque Marcion, quo tempore priorem Apologiam Antonino Pio obtulit * Juſtinus Martyr; ὃς καὶ νῦν ἔτι ἐστὶ διδάσκων τοὺς πειθομένους, *qui etiam uſque hodie diſcipulos ſuos docet.* Unde vel luce clariùs liquet, Marcionem non modò ſub Antonino, ſed & diu ante ejus imperium peſtiferi erroris ſui virus propinaſſe. De ætate hactenus; jam ad ea, quæ de ſcriptis ejus reſtant notanda, veniamus. Scripſerat Marcion *Evangelium* in ſectæ ſuæ uſum (de quo alibi,) nempe Lucæ Evangelium, multis additis. Ut fidem ſuam juxta hoc Evangelium magis confirmaret, contexuit opus quod *Antitheſes* nominavit, quo Vetus & Novum Teſtamentum inter ſe commiſit, pugnantia quæ ſibi videbantur colligit & digeſſit, oſtendere conatus alium eſſe Deum Veteris, alium Novi Inſtrumenti, Chriſtúmque non fuiſſe Creatoris filium, qui mundum condidit, quemque Judæi ſub Vetere Teſtamento pro Deo habuerunt. Hoc opus refutandum in ſe recepit Tertullianus, quod integro *libro quarto adverſus Marcionem* fœliciter præſtitit, prolixè demonſtrans, eundem eſſe ſub Evangelio Chriſtum, qui olim in mundum venturus eſſet, omnéſque Veteris Teſtamenti hac de re prædictiones, ſub Novo in Chriſto fuiſſe perfectè adimpletas. In *Apoſtolico* ſuo decem ſolummodò ex Epiſtolis Pauli, eaſque miſerè truncatas & interpolatas, admiſit Marcion. Ex harum numero erat illa *ad Philemonem*, ab eo intacta & incorrupta: ita quidem Tertullianus *adverſ. Marcion.* lib. V. cap. ult. *Soli huic Epiſtolæ brevitas ſua profuit, ut falſarias manus Marcionis evaderet.* Aliter planè Epiphanius in refutatione librorum Marcionis *Hæreſ.* XLII. p. 373. Ὅμως ἀπὸ ταύτης τῆς πρὸς Φιλήμονα οὐδὲν παρεθέμεθα, διὰ τὸ ὁλοσχερῶς αὐτὴν διαστρόφως παρ' αὐτῷ κεῖσθαι. *Cæterum nihil ex Epiſtolâ ad Philemonem adnotavimus, quod apud illum omnino depravata legitur.* Quem nodum aliis ſolvendum relinquo. Meminit Tertullianus *de carne Chriſti* cap. 2. p. 308. *Epiſtolæ* cujuſdam Marcionis, quâ *confeſſus eſt ſe à fide priori excidiſſe, reſcindendo quod retrò crediderat;* Eandem etiam citat *adverſ. Marcion.* lib. IV. cap. 4. pag. 415. Cui verò inſcripta fuerit, non liquet. In his aliiſque ſuis ſcriptis non modò Cerdonis placita expreſſit Marcion, ſed & omnia penè impia dogmata conſarcinavit, recoxit, auxit, quibus ei præluſerant Ebion, Cerinthus, Menander, aliique primæ ſucceſſionis hæretici, quos proindè Tertullianus * *præcoquos & abortivos quodammodò Marcionitas* non inſcitè vocat.

† Strom. lib. VII. p. 764.
† Epiſt. II. ad Rivet. ad calcem vindic. Ignat. p. 29.
* Vindic. Ignat. Part. II. p. 85.
† Diſſert. I. ad Iren. n. XVIII. p. 34
* Hæreſ. XLII n. 1. p. 302.
† ibid. p. 361.
* De Succeſſ. Part. II. c. 8. n. 4. p. 839.
† Apud Orig. l. V. p. 272. l. VI. p. 312.
* Contr. Celſ. lib. 1. p. 8.
* Lib. III. c. 4. p. 243.
† Ad Marcion. lib. V. c. 18. p. 484.
* ibid. l. 1. c. 19. p. 174.
† Addit. ad Pearſ. de Succeſſ. Part. II. p. 8. n. 3. 4.
* Apol. II. p. 70. vide p. 92.
* Adv. Marc. lib. V. c. 8. p. 401.

128. AQUILA, gente Ponticus, Sinope urbe Ponti celeberrimâ oriundus, religione Gentilis Adriani Imp. πενθερίδης [ut Epiphanius †] πενθερὸς [ut Chronici Alexandrini Autor *] uterque forſan ex fabuloſis Judæorum traditionibus; & ab eo operarum in extruenda urbe Æliâ ſive Hieroſolymâ præfectus conſtitutus. Viſis, quæ frequenter illi ediderunt, Chriſtianorum miraculis, fidem Chriſti amplexus eſt, & baptiſmo initiatus fuit. Quum vanam Aſtrologiam, quam à pueritia didicerat, non dereret, quin potiùs arti Genethliacæ ſe magis, magiſque addiceret, nec ab Eccleſiæ Doctoribus admonitus, ſe corrigeret; tandem ex Eccleſia ejicitur: Eam ignominiam impatienter ferens, abnegato Chriſtianiſmo, ad Judæos ſe confert, & circumciſione ſignatur. Rabbi Achibæ, Chriſtianorum hoſtis infen-

† De pond. & menſ. Num. 14.
* P. 398.

SÆC. II. ab An. C. inſenſiſſimi, diſcipulus factus. A Judæis Linguam Hebræam incredibili diligentiâ didicit, quam cóuſque excoluit, ut circa a. Chr. CXXVIII. vel CXXIX. novam Bibliorum verſionem Græcam aggreſſus ſit, eo præcipuè animo, ut LXXII. interpretationem eluderet, & teſtimonia de Chriſto in Scripturis prolata perverteret, atque aliter ederet. De eo ita Hieronymus *: *Aquila proſelytus, & contentioſus interpres, qui non ſolum verba, ſed & etymologias verborum transferre conatus eſt, jure projicitur à nobis.* Quanquam alibi de illo benigniùs loquitur: Nempe *Aquilam non contentioſius, ut quidam putant, ſed ſtudioſius verbum interpretari ad verbum*, Quæſt. 2. ad Damaſ. tom. III. p. 35. *Verborum Hebræorum diligentiſſimum explicatorem vocat*, Epiſt. ad Marcell. ib. p. 96. *Aquilæ editionem cum voluminibus Hebræorum confero, nequid forſitan propter odium Chriſti Synagoga mutaverit, &, ut amicæ menti fatear, quæ ad noſtram fidem pertineant roborandam, plura reperio.* Epiſt. ad Marcell. Tom. II. p. 312. Hinc non rarò Aquilam ipſis τοῖς ὁ præfert. *Meliùs puto illud, quod habetur in Hebræo, Aquila tranſtulit.* Quæſt. Hebraic. in Geneſ. III. p. 216. & alibi, non ſemel. Hieronymo prævit Origenes Comment. in Joan. Tom. VIII. p. 131. & Tom. III. in Geneſ. Philocal. c. 14. aſſerens ipſum κυριώτατα ἑρμηνεύειν φιλοτιμούμενον, *aptiſſimè interpretari ſtuduiſſe*. *Verſionem* ſuam, teſtante Hieronymo *, iteratâ editione, quam κατ' ἀκρίβειαν nominabant Judæi, perpolivit. Hujus tranſlationis ſuperſunt hodie tantùm particulæ quædam, Antiquorum ſcriptis hinc inde aſſutæ, quas in unum collectas Nobilius, Druſius, & Waltonus ediderunt.

* Epiſt. ad Pammach. p. 370.

* In Ezech. cap. 3. tom 5.

128. *P. II.* AQUILA Proſelyta Judæus, claruit circa annum CXXVIII. Quanti ejus Verſionem, præſertim arctam & accuratam Hebraicæ veritatis interpretationem, æſtimarint Chriſtiani veteres, non uno Hieronymi & Origenis teſtimonio oſtendimus *Hiſtor. Liter.* Part. I. His addere licet egregium Origenis locum ex *Reſponſ. ad African.* p. 224. ὡς γὰρ Ἀκύλας δουλεύων τῇ Ἑβραϊκῇ λέξει ἐκδέδωκεν ἑαυτόν. φιλοτιμότερον πεπιστευμένος παρὰ Ἰουδαίοις ἡρμηνευκέναι τὴν γραφήν, ᾧ μάλιστα εἰώθασιν οἱ ἀγνοοῦντες τὴν Ἑβραίων διάλεκτον χρῆσθαι, ὡς πάντων μᾶλλον ἐπιτετευγμένῳ. *Sic enim Aquilas Hebraicæ dictioni ſerviens edidit, quem Judæi honorificè præ aliis credunt interpretatum eſſe ſcripturam, cujus verſioni maximè aſſueti ſunt ii qui Hebræâ dialecto ipſi uti neſciunt, tanquam is omnium maximè ſenſum aſſecutus fuerit.* Ad hunc Origenis locum non pauca notavit Cl. Wetſtenius, variáſque Veterum de Aquilæ verſione ſententias ſtudioſè collegit. Quicquid verò de accuratâ ejus & literali Verſione dici poteſt, minùs tamen fidelem eſſe paſſim conqueruntur Veteres. Euſebius in fragmento MS. ait Aquilam interpretationem non recto & ſincero, ſed iniquo in Chriſtianos animo edidiſſe. Joſephus *Hypomneſtici* auctor ineditus cap. 122. aſſirmat Aquilam circa linguam Hebræam multùm laboraſſe, & quoniam intellexit ſeptuaginta Interpretes propter imperitiam Græcæ minùs accuratè in ſuâ verſione ſe geſſiſſe τὸ μὴ τῆς Ἑλλήνων φωνῆς ἀκριβοῦν, ipſe accuratiùs interpretatus eſt. Et tamen fraudes vel errores ejus ubique ferè notantur in Catenis Veterum, tum editis, tum MSS. De eo deniq; chronographus Græcus MS. apud Cl. Galeum ἐπὶ Ἀδριανοῦ ὁ ἀσεβὴς Ἀκύλας, ὁ τὴν γραφὴν νοθεύσας ἐτύγχανεν. *Vixit ſub Adriano impius ille Aquila, qui Scripturam vertendo pervertit.* Exemplum habes Iſa. IX. 8. *Dominus miſit λόγον ad Jacobum*, inquiunt LXX. Interpretes, hic Aquila ῥῆμα tranſtulit, fraude quidem manifeſtâ, ne de Chriſto λόγῳ intelligeretur.

SÆC. II. ab An. C. 130. ISIDORUS, Baſilidis filius ſectâ Gnoſticus, clar. circa An. CXXX. Dogmata ejus quod attinet ei cum Patre communia fuerunt, cujus fabuloſa dicta novis quibuſdam additamentis confirmavit. Scripſit ἐξηγητικά, ſeu *libros Expoſitionum in Larcabam* † & *Parchor* [pro Παρχώρ H. Valeſius legendum cenſet Βαρχώρ] *Patris ſui Prophetas*, teſte Clemente Alex. Strom. l. 6. p. 641. qui ibidem ex iis quædam adducit; item *librum* περὶ προσφυοῦς ψυχῆς, *De adnatâ Animâ* cujus *fragmentum* exhibet idem l. 2. p. 409. Ἠθικὰ denique, ſive *Ethica*, ex quibus fragmenta habentur apud eund. l. 3. p. 427. & Epiphan. Hæreſ. XXXII. Num. 4.

† Vid. Euſeb. l. 4. c. 7.

132. AGRIPPA, Caſtor dictus, γνωριμώτατος συγγραφεύς, ut ab Euſebio * *Vir valdè doctus*, ut ab Hieronymo † dicitur. Claruit præcipuè ſub principatu Hadriani, circa an. CXXXII. Scripſit accuratiſſimam *confutationem* τῶν ἐξηγητικῶν *Baſilidis*, cujus fragmenta quædam habet Euſebius loc. cit. ubi teſtatur in eâ omnes Baſilidis fraudes ac præſtigias detegi, & cuncta ejus arcana in lucem proferri. Iſidorum etiam Baſilidis filium ſcripto confutavit; uti teſtatur Theodoritus *.

* Lib. 4 c. 7.
† De Script. c. 21.
* Hæret. Fab. l. 1. c. 4.

136. HERMES, qui & Paſtor etiam vocatus eſt, Presbyter, Pii I. Epiſcopi Romani frater claruit an. CXXXVII. obiit anno CL. Hunc *libri* illius vetuſtiſſimi *Paſtoris* dicti autorem faciunt Pſeudo Damaſus in Vitâ Pii, & Autor Carminum adverſùs Marcionem Tertulliano aſcriptorum. Verùm † Bellarminus potiùs duos fuiſſe Hermetes contendit, & diverſos eodem titulo inſignitos ſcripſiſſe *Commentarios*. Quippe Hermas Apoſtolicus centum ferè annis hoc noſtro antiquior erat; nec mandatum illud Angeli ſub habitu Paſtoris traditum de ſancto Paſchate die Dominicâ celebrando, quod Pii frater acceptum Paſtori ſuo inſeruerat, in libro *Paſtoris*, qui hodiè extat, uſpiam reperitur. Adde, quod Hieronymus † ait, antiquiſſimum illum *Paſtoris* librum, licet in quibuſdam Græciæ Eccleſiis etiam ſuâ ætate publicè legeretur, apud Latinos tamen penè ignotum fuiſſet: ideòque probabile eſt, Hermetis librum, ſi modò tamen unquam ſcripſerit [quod non facilè auſim aſſirmare] citò interiiſſe. Huic etiam Hermeti Baronius attribuit *Acta Praxedis Virginis* ipſiuſque fratrum; ejuſque ad Timotheum Praxedis fratrem *Epiſtolam*, *aliamque* Timothei ad Paſtorem exhibet, Tom. II. ad an. CLXII.

† De Script. in Hermet.
† De Script. c. 10.

SIBYLLINA *Oracula*, ſaltem ex iis plura, Adriano imperante, forſan circa ann. CXXX. nata videntur, quippe Juſtino Martyre antiquiora: alia ſub Antoninis addita, demum circa Commodi extrema, perfecta & digeſta. Certè non uno eodemque tempore compoſita ſunt; quædam etiam Clementis Romani tempore extitiſſe, fidem nobis facit Author *Quæſt. & Reſponſ. ad Orthodoxos* ſub Juſtini nomine, quæſt. 74. ubi Clementem in ſuâ ad Corinthios epiſtolâ Sibyllæ vaticinia citaſſe dicit. Certè in hâc epiſtolâ propè finem plurima hodie deſiderantur, nempe antiqui exemplaris folium integrum [teſte qui primus edidit, Patricio Junio] quod quatuor impreſſi codicis folia conſtituit. Adde, quæ Clementem citaſſe dicit Quæſtionum Autor, ab iis quæ in Clementis epiſtolâ immediatè præceſſerant, non planè abludere videntur. Conficta eſſe, idque in gratiam Chriſtianæ fidei nemo non videt: interim negari non poteſt ex veterum Sibyllarum Carminibus quædam hodiernis immixta fuiſſe; quò ſpecioſiùs eruditorum orbi obtruderentur.

De

De vera illorum ætate & origine, non eadem eſt omnium ſententia. V. Cl. Iſ. Voſſius non exiguam eorum partem à Judæis annis ante Chriſtum natum LXXX. circiter confictam eſſe, à Romanis in Capitolio repoſitam, & per omnium manus ante, circa, & poſt Chriſti adventum circumlatam, multa denum additamenta à Chriſtianis [ac inter eos præcipuè à Gnoſticis] recepiſſe arbitratur. Hornbeckius ea Papiæ; Blondellus aut Hermeti [immediatè præcedenti] aut Montano Hæreſiarchæ, Mareſius poſtremo huic, attribuunt. Nuperus denique Auctor, Joh. Marckius Hæreticis quibuſdam, Montaniſtico præcipuè ſpiritu correptis, ea aſcribit: craſſo ſatis errore, cùm vel Sole clarius ſit iſta Oracula pluſquàm XL. annis ante exortum Montanum orbi innoteſcere cœpiſſe. Marckii quidem verba ſunt *Diſp. XII.* de Sibyll. *Carm. p.* 27). ubi totius operis ſummam in quædam colligit: *liquere videtur ... i. e. factum illud eſſe non tam à Chriſtianis Orthodoxis, quàm quidem hæreticis* Montaniſtico *præcipuè ſpiritu correptis, ut ſimul ſcilicet & religio Chriſtiana promoveretur, & prædicati tantopere raptus commendarentur.* Cùm verò [ut ab amico accepi, librum enim ipſum nondum vidi] ſe ab hac ſententia procul eſſe teſtetur in *Exercit. Text. ad* 50. *ſelecta Scripturæ loca p.* 475. non alium Cl. viro ſenſum aſcribi velim quàm quem ipſe agnoſcere paratus ſit. Verùm de his ulterius diſputare, nobis nec otium eſt, nec animus; præter eos, qui hìc de re obiter egerunt, Baronium, Caſaubonum, Montacutium, Ger. Joh. Voſſium, &c. adeant, qui volunt, Blondellum, Iſ. Voſſium, Marckium, Craſſetium; qui hanc rem noviſſimè peculiaribus ſcriptis pertractârunt. Extant hæc oracula, aliaque huc ſpectantia, libris VIII. comprehenſa, cum notis Opſopæi, *Pariſ.* 1599. 1607. 8°. ut alias Editiones his longè inferiores non commemorem.

P. II. SIBYLLINA ORACULA, quiſquis eorum auctor fuerit, circa annum CXXX. certè ante annum CXL. condita & collecta videntur. Confinxit ea ex Vaticiniis, Hiſtoriis, Dogmatibus librorum ſacrorum utriuſque Teſtamenti, inſertis forſan hinc inde quibuſdam ex veterrimis Oraculis, Chriſtianus aliquis Alexandrinus, & Sibyllarum nomine venditavit, eo quo nunc habemus corpore, licèt non eodem prorſus ordine. Pauca quidem ſunt quæ poſt hæc tempora addita videntur. Sibyllis hæc ſuppoſuiſſe Chriſtianos objiciebant olim Pagani, ætate jam Lactantii. *His teſtimoniis,* inquit quidam, *revicti, ſolent eò confugere, ut aiant non eſſe ea carmina Sibyllina, ſed à noſtris conficta atque compoſita.* De verâ ſapient. Lib. IV. cap. 15. p. 299. Ex libro Enochi, tacito licèt nomine, in ſuam Rhapſodiam non pauca tranſtulit compilator. Ut videre eſt lib. I. p. 168. lib. II. p. 203. 204. & alibi non ſemel. Liber enim Enochi hoc poëmate multò antiquior eſt, & inter vetuſtiſſima Judæorum commenta locum habet. Certè Tertulliani ævo, licèt *à quibuſdam non receptus, nec in Armarium Judaicum admiſſus, pro antiquâ ſcripturâ* habebatur, & parum abfuit, quin ipſe Tertullianus hunc librum *pro canonicâ & divinitus inſpiratâ ſcripturâ* haberet. Vide lib. I. *de cultu Fœmin.* cap. 3. p. 151. An vaticinia ſua carmine ſemper tradiderint Sibyllæ, meritò quæri poteſt: cùm Joſephus Antiquitatum lib. I. cap. 5. pag. 12. Sibyllam inducit de turri Babylonicâ loquentem his verbis, Πάντων ὁμοφώνων ὄντων τῶν ἀνθρώπων πύργον ᾠκοδόμησάν τινες ὑψηλότατον, ὡς ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἀναβησόμενοι δι' αὐτοῦ; &c. Quædam huc ſpectantia habent hodiernæ farraginis conſarcinatores, lib. III. p. 223. 224. qui ex vetuſtioribus Schedis, iiſque aliquando Græcè ſcriptis, ea compilâſſe videntur. Ex eadem cum Sibyllinis officinâ prodiiſſe videntur Mercurii *Pœmander*, ejuſque *adhortationes ad Tatt. filium.* Certè vix alium præter Chriſtianum aliquem ex Scholâ Alexandrinâ in dogmata Platonica admodùm propenſum auctorem agnoſcunt. Ad hanc denique claſſem, & ad hæc forſan tempora referenda ſunt *XII. Patriarcharum Teſtamenta;* quæ confinxit aliquis ex Judæo Chriſtianus, quo utrámque veri Meſſiæ conditionem, humilem nempè, ac Regiam, ex Veteri Teſtamento comprobaret, ſimúlque præcipuarum virtutum exempla in ſingulis Jacobi Patriarchæ Liberis nobis ante oculos poneret. In decreto *Pſeudo-Gelaſiano* damnatur tanquam apocryphus, liber qui vocatur *Teſtamentum Jacob* [alii codices habent *Job*]. Error forſan non aliunde profluxerit quàm ex Latini Scriptoris imperitiâ, qui ex Græco iſtius Teſtamenti titulo, Διαθήκη ιβ' Ἰακώβ, hunc titulum efformârit, *Teſtamentum Job,* ſeu *Jacob,* pro Teſtamentum filiorum Jacob: quin opus ſit cujuſdam judaizantis Chriſtiani dubitari nequit, cùm omni ferè paginâ ineptè ſatis aliquid de Chriſto ingerit, & Teſt. I. disertè mentionem facit τελειώσεως χρόνων Ἀρχιερέως Χριστοῦ. Teſtamenta hæc Græcè hactenùs inedita ſunt. Verùm ex codicibus MSS. fideliter deſcripta, diligenter collata, verſione, notiſque illuſtrata, ab eruditâ manu propediem expectamus.

ARISTO PELLÆUS, quia Pellæ in Palæſtina natus, ortu Judæus, cultu Hebræus, an Chriſtianus non ſatis liquet. Claruiſſe videtur circa an. CXXXVI. Judæorum rebellione, Duce Barchocheba, ab Adriano nuper profligatâ. Scripſit Ariſto *Obſidionem Betthara & Judæorum expugnationem,* ex quo opere quædam profert Euſebius l. 4. c. 6. Illi etiam adſcribenda videtur *Diſputatio Iaſonis & Papiſci:* habeo id fide S. Maximi, qui in Scholiis, ad Dionyſ. de Myſticâ Theologiâ, c. 1. hæc nos docet: Ἀνέγνων δὲ τοῦτο ἑπτὰ οὐρανοὺς καὶ ἐν τῇ συγγεγραμμένῃ Ἀρίστωνι τῷ Πελλαίῳ διαλέξει Παπίσκου καὶ Ἰάσονος, ἣν Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν ἕκτῳ βιβλίῳ τῶν Ὑποτυπώσεων, τὸν ἅγιον Λουκᾶν φησιν ἀναγράψαι. *Legi etiam ſeptem Cœlos in Diſputatione Papiſci ac Jaſonis quæ ſcripta eſt ab Ariſtone Pellæo, quam Clemens Alexandrinus in ſexto libro Hypotypoſeon ait S. Lucam deſcripſiſſe.* Hunc Jaſonem plurimi eundem eſſe volunt cum Jaſone Theſſalonicenſi, cujus mentio habetur Act. XVII. 5. Rom. XVI. 21. quemque Græci in Menologio primum Tarſi Epiſcopum à D. Paulo conſtitutum eſſe tradunt. Verùm hæc incerta, nulloque fide digno auctore nixa. Quiſquis ſit, Diſputationem inſtituit cum Papiſco Judæo Alexandrino *de Veritate Chriſtianæ Religionis,* cui exitus iſte contigit, ut Papiſcus Chriſtiani argumentis devictus, Judaiſmo renunciaret, & baptiſmum enixè poſtularet. Extiterunt olim Græcè, imò (ſi Rigaltio * fides adhibenda ſit, verba quædam inde citanti) jam extant *Acta concertationis* hujuſce, ſive ab Ariſtone noſtro, ſivè ab alio quodam in litteras redacta. Ea tanquam inſulſum quoddam opus olim ſugillavit Celſus Epicuræus: cujus iniquam idcirco cenſuram diluit Origenes † & egregium iis eruditionis elogium tribuit. Meminit eorundem Hieronymus in Quæſtionibus in Geneſin. *Acta* iſta in Latinum ſermonem vertit, & præfatione bene longâ Vigilio Epiſcopo nuncupatâ auxit Celſus quidam; quis qualiſve ille fuerit non conſtat. Id ſolum liquet ex plurimis præfationis locis, eum vigentibus adhuc Perſecutionum temporibus, & ante ſuſceptam ab Imperatoribus fidem Chriſtianam ſcripſiſſe. Extat *præfatio* inter Cypriani 136.

* Not. in Celſi Præfat.

† Adv. Celſ. l. 4. non longe à medio.

SÆC. II. ab An. C.

priani opera, cujus nomini perperam inſcribi ſolet.

136. P. II. **ARISTO PELLÆUS**, ex Judæo, ut videtur, Chriſtianus, claruit circa annum CXXXVI. Meminit Chronici Alexandrini Auctor * Apellis, & Ariſtonis, *quos* inquit, *laudat Euſebius* in Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ; eóſque Apologiam pro Fide Chriſtiana Adriano Imper. obtuliſſe tradit. Ac vereor ne penitùs hallucinatus ſit Chronici Auctor, & nomina Ariſtidis & Ariſtonis Pellæi, quæ apud Euſebium occurrunt, temerè confundens, duos hos Scriptores nobis procuderit. Vide, lector, annon hic ſit Ariſto ille, tertius Smyrnæ Epiſcopus factus, cujus meminerunt Conſtitutionum Apoſtolicarum conſarcinatores, lib VII. cap. 46. pag. 327. De *Diſputatione Jaſonis & Papiſci* quam Ariſtoni noſtro diſertè tribuit S. Maximus, verba quædam ex Nicolao Fabro proferre videtur Rigaltius; unde colligere quis poſſit hæc Acta etiam hodie ſupereſſe. Sed reverà verba illa quæ habentur apud Rigaltium non ſunt Fabri, ſed Hieronymi, qui lib. II. *Comment. in Epiſt. ad Galat. cap. 3. p. 175.* ita ſcribit, *Memini me in Altercatione Jaſonis & Papiſci, quæ Græco ſermone conſcripta eſt, ita reperiſſe*, λοιδορία Θεοῦ ὁ κρεμάμενος, i.e. *Maledictio Dei qui appenſus* Celſi cujuſdam Præfatio in hanc concertationem à ſe latinè verſam, ad Vigilium Epiſcopum, inter Cypriani opera haberi ſolet: quæ etſi non ſit Cypriani, perantiqua tamen eſt, & erudita, ut rectè judicat Petavius, *Dogm. Theol.* Tom. IV. P. II. lib 13. cap. 2. num. 7.

*Olym. 228 Sever. & Varo Coſſ. Indict. I. Ann. Chriſti 228. p. 255. Edit. Noviſſ.

140. **JUSTINUS**, Martyr κατ' ἐξοχὴν dictus, Priſci filius, Bachii nepos, Neapolim, urbem Samariæ non incelebrem, natalem habuit, ὁ μετ' οὐ πολὺ τῶν ἀποστόλων, inquit Euſebius, † ἀνὴρ οὔτε τῷ χρόνῳ πόῤῥω ὢν τῶν ἀποστόλων, οὔτε τῇ ἀρετῇ ait Methodius Tyrius *. Quin & de ſeipſo loquitur Juſtinus †, quaſi eſſet, ἀποστόλων γενόμενος μαθητὴς, quod de Viris Apoſtolicis, vel potiùs de doctrina Apoſtolorum intelligendum eſt. Univerſas ferè philoſophantium ſectas curioſè pervagatus, in Platonica ſubſtitit; donec à ſene quodam venerando & verè divino meliora edoctus, ad diviniorem, ac nobiliorem Philoſophiam, Chriſtianam nempe, tranſiit, circa an CXXXIII. ἐν φιλοσόφου σχήματι πρεσβεύων τὸν θεῖον λόγον, *etiam ſub habitu Philoſophi verbum Dei prædicans*. Ineunte Imperium Antonino Pio, Romam profectus eſt; & in colle Viminali hoſpitium habuit; utque graſſantem adversùs Chriſtianos crudelitatem reſtingueret, eoſque à fictis Gentium calumniis vindicaret, circa an. CXL. *Apologiam* primam pro Chriſtianis Antonino Pio, ejuſque filiis, & Senatui Romano nuncupatam obtulit: Quod in Apologia enim anni CL. à Chriſto effluxiſſe dicantur, id in characterum numeralium corruptionem referri neceſſe eſt; cùm Edictum Imperatoris Antonini Pii à Juſtini Apologiâ impetratum tertio Antonini Conſulatu factum ſit, qui in annum Chriſti CXL. incidit: poſt hæc in Aſiam reverſus, celebratiſſimum illud cum Tryphone Judæo *colloquium* habuit: Inde Romam rediit, atque alteram *Apologiam* pro Chriſtianis conſcripſit; eamque M. Antonino, & Senatui Romano dedicavit: Tandem dum Creſcentem, Philoſophum Cynicum, veluti hominem guloſum, mortis timidum, luxuriæ & libidinum ſectatorem, τὸν φιλόψοφον, καὶ φιλόκομπον οὐ φιλόσοφον, liberè nimis coargueret; à Creſcente apud Imperatorem accuſatur, à quo damnatus, gladio percuſſus eſt, ut habent Martyrii ejus Acta *, ut verò Græci † in Menæo, propinato veneno interiit, circa an. CLXIV. M. Aurelii 4. ſeu ut in Chronico Alex. annotatum eſt, M. Aurelii, & Lucii Impp. 6. Unde patet immani errore Epiphanium * laborare, qui Juſtini mortem ad Adriani imperium refert, eamque tricesſimo Juſtini ætatis anno contigiſſe ait. De eo hæc habet Photius †. Ἔστι δὲ φιλοσοφίας μὲν ὁ ἀνὴρ τῆς καθ' ἡμᾶς καὶ μάλιστά γε τῆς θύραθεν εἰς ἄκρον ἀνηγμένος, πολυμαθείᾳ τε καὶ ἱστοριῶν περιῤῥεόμενος πλούτῳ. ῥητορικαῖς δὲ τέχναις οὐκ ἔσχε σπουδὴν ἐπιχρῶσαι τὸ ἔμφυτον αὐτῷ τῆς φιλοσοφίας κάλλος, διὸ καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἄλλως ὅτι δυνατοὶ καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν διασώζοντες, τῶν ἐκεῖθεν οὐκ εἰσὶν ἀποστάζοντες ἡδυσμάτων, οὐδὲ τῷ ἐπαγωγῷ καὶ θελκτηρίῳ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀκροατῶν ἐφελκόμενοι. *Iſt autem vir ille ad Philoſophiæ tum noſtræ, tum potiſſimum profanæ, ſummum evectus faſtigium; multiplicisque eruditionis, & hiſtoriarum copiâ circumfluens. Sed Rhetorico artificio nativam Philoſophiæ ſuæ pulchritudinem colorare haud ſtudio habuit. Quamobrem etiam oratio ejus pollens alioqui, ac valida, ſcientificumque ſpirans ſtylum; rhetorica illa condimenta non ſpirat, nec illecebris aut blandimentis vulgus auditorum trahit.* Literarum Hebraicarum rudem penitùs & imperitum fuiſſe, Juſtino vitio verti non debet, 1°. quia quamvis patriâ fuerit Samaritanus, Græcis tamen parentibus natus ſit; deinde quòd magnam vitæ partem in religione Gentilium traduxerit: denique quòd Philoſophiæ, Græciſque diſciplinis ſe totum dederit, quæ à literarum Hebraicarum ſtudio immane quantum abhorrent. Hinc factum eſt, ut in Hebræis adeò puerilirer lapſus ſit. Exemplum dabo. Satanam à voce שטן, *adverſari, odio habere*, derivari nemo neſcit, qui linguam Hebræam vel à primo limine ſalutarit. En tamen ridiculam planè Juſtini noſtri interpretationem. * Σατανᾶς προσηγόρευται, ὄνομα ἀπὸ τῆς πράξεως ἧς ἔπραξε σύνθετον κτησάμενος, τὸ γὰρ σατὰ τῇ Ἰουδαίων καὶ Σύρων φωνῇ ἀποστάτης ἐστὶ τὸ δὲ νᾶς ὄνομα ἐξ οὗ ἡ ἑρμηνεία ὄφις ἐκλήθη, ταυτόν ἐστι κατὰ τὴν Ἑβραίων ἑρμηνευθεῖσαν φωνήν. ἐξ ὧν ἀμφοτέρων τῶν εἰρημένων ἓν ὄνομα γίνεται Σατανᾶς. *Satanas appellatur, nomen cum rebus ipſis quas egit congruens, indeque compoſitum nactus. Nam* Sata *Judæorum & Syrorum voce Apoſtata & deſertor eſt: nomen autem* Nas [*unde interpretatione etiam ſerpens vocatur*] *idem eſt quod* Sata *Hebræorum expoſitum ſermone. Ex quibus utriſque unum compoſitum, fit nomen* Satanas. Quantò rectiùs Origenes *: Ὁ δ' Ἑβραίων διαλέκτῳ Σατᾶν, καὶ Ἑλληνικώτερον ὑπό τινων ὀνομασθεὶς Σατανᾶς, μεταλαμβανόμενος εἰς Ἑλλάδα φωνήν ἐστιν ἀντικείμενος: *Cæterum* Satan *Hebræâ lingua dictus, & à quibuſdam formâ magis Græcanicâ nominatus* Satanas, *interpretatur Adverſarius*. Hæc non animadvertit futilis ille Antiquitatis Eccleſiaſticæ propola, Clır. Sandius †, qui *Quæſtiones ad Orthodoxos* non eſſe genuinum Juſtini opus hoc argumento contendit; quòd vocem, *Oſanna* per μεγαλωσύνη ὑπερκειμένη, *magnificentiam excellentem*, iſtarum Auto. ridiculè interpretetur: cùm verus, inquit, Juſtinus utpote Samaritanus, vocis *Oſanna* ſignificationem non potuit ignorare. Majorem fuiſſe hominis ignorantiam, an impudentiam quis facilè dixerit? Præterquam enim quòd falſò & frivolo nitatur argumento, totam iſtam periodum benè longam ex Riveti * Critico, tacito quidem Riveti nomine; nec vel leviſſimâ ejus mentione niſi è longinquo & indirectè facta, exſcripſit: ac proinde dormitante Riveto, ipſe dormivit ſecurus. Sed ad Juſtinum redeamus. Scripſit, inquit Euſebius *, plurima ingenii ſui, doctrinæque & intenti in res divinas ſtudii monumenta, πάσης ὠφελείας ἔμπλεα, *multiplicis utilitatis plena*; quæ ſequuntur.

† L. 2. c. 13.
* Ap. Phot. Cod. 234.
† Epiſt. ad Diognet. p. 501.
Euſeb. l. 4. c. 11.
* Ap. Sur. ad XII. Jun. & Baron. ad an. 165
† Τῇ α' τ' Ιουν.
* Hæreſ. 46. p. 171.
† Cod. 125.
* Dialog. cum Tryphon. p. 331.
* Contra Celſ. lib. 6. p. 306.
† Tract. de Ver. Script. Eccl. p. 44. Quæſt. 50.
* Vid Rivet. l. 2. c. 5.
* L. 4. c. 18.

Cave Hiſt. Lit.

D

OPERA

OPERA GENUINA.

PAræneſis, ſive Exhortatio ad Græcos, quâ Gentiles ad fidem Chriſtianam amplectendam hortatur.

Elenchus, ſeu *Oratio ad Græcos*, quâ modum præcipuè deſcribit, quo Græci ad Chriſtiana fidei cognitionem pervenire poſſint. In Orationibus iſtis adversùs Gentes deſiderari nonnulla videntur. In earum enim altera de Dæmonum natura diſputaſſe Juſtinum prodit Hieronymus: quod tamen in his quæ extant nullibi reperitur. Quin & Leontius Byzantinus, lib. 2. contra Neſtorium & Eutych. ex Juſtini Oratione contra Gentes fragmentum profert, quod in iſtarum quas habemus, utravis fruſtra quæras: uti & diſputationem contra Platonem, de morte & immortalitate, in iis olim repertam, cujus laciniam adducit Steph. Gobarus ap. Photium, Cod. 232.

Apologia pro Chriſtianis prima, quæ in omnibus Juſtini editionibus ſecundo loco ponitur.

Apologia pro Chriſtianis ſecunda.

Liber de Monarchiâ Dei, forſan in principio mutilus, vel potiùs ſecunda pars operis integri. Genuinum eſſe Juſtini opus arguit ſtylus, & quicquid alii dicant, res ipſa clamat.

Dialogus cum Tryphone Judæo. Triphon iſte idem forſan fuit, quem Judæi Rabbi Tarphonem, & vulgò הכהן העשיר, *Sacerdotem divitem* vocant; Rabbi Achibæ collega & commilito; qui ob rebellionem à Barchocabe excitatam, patria relicta, in Græciam ſe contulerat.

Epiſtola ad Diognetum, Euſebio quidem non memorata; ſed nec Euſebius vidit omnia: nec obſtat ſtylus paulò comptior, & elegantior, quò minùs Juſtini ſit. Nulli enim dubium eſſe poteſt, Juſtinum pro re nata terſiori & floridiori ſtylo uti potuiſſe. Hunc Diognetum eundem fuiſſe cum eo, quem inter præceptores M. Aurelius * numerat, veri non abſimile eſt.

* Τῶν εἰς ἑαυτὸν. l. 1. §. 6.

Epiſtola ad Zenam & Serenum, quæ Ethica eſt, & de Moribus accuratè & eruditè diſſerit. Hanc in dubium vocat Bellarminus, immeritò, mea quidem ſententia; neque ipſe Bellarminus ullam opinionis ſuæ rationem adducit.

Ariſtotelicorum quorumdam Dogmatum Everſio. Perionius in Notis multa profert, quæ de hoc libello ſcrupulum moveant: Nihilominùs tanti non ſunt, ut propterea hunc libellum Juſtino abjudicemus, præſertim cum Photius Martyri noſtro diſertim aſcribat.

OPERA SUPPOSITITIA.

QUæſtiones, & Reſponſiones ad Græcos. In his citantur Manichæi: ut alia non afferam.

Quæſtiones Græcanicæ, de Incorporeo, & de Deo, & de Reformatione mortuorum, & ad eaſdem *Chriſtianæ Reſponſiones*: ejuſdem Commatis & Rectoris cum prioribus, quibus Appendicis loco adjiciuntur, videntur.

Quæſtionum CXLVI. *Reſponſiones ad Orthodoxos.* Aut hic liber omninò Juſtini noſtri fœtus non eſt, quod mihi veriſimillimum videtur, aut mirè interpolatus. Multa enim in eo ſunt, quæ ſæcula aliquot Juſtino ſequiora, quæque ævum Arianum, & κρατοῦντος Chriſtianiſmi tempora, planè ſapiunt: ut de Irenæo, Origene, & Manichæis inibi citatis nihil dicam: certè Cl. Dodvvellus cenſet, autorem fuiſſe Juſtinum Siculum, qui inclinante ſæculo quinto ſcripſit. Quiſquis tandem Autor ſit, ſcriptor ſanè eſt magni judicii, variæ eruditionis, & elegantis ingenii. Interim vide, annon ſit idem liber, ſed miſerè interpolatus, de quo Photius * hoc titulo, ἀπορειῶν κατὰ τῆς εὐσεβείας κεφαλαιώδεις ἐπιλύσεις: *Dubitationum adverſus Religionem ſummariæ ſolutiones.* Iſtud enim Juſtini opus fuiſſe genuinum, accuratum Photii Judicium, acumen, atque doctrina nos dubitare non ſinunt.

* Cod. 125.

Expoſitio Fidei de S. Trinitate: Hanc tamen tanquam Juſtini Philoſophi & Martyris opus citat Leontius Byzantinus, lib. 1. contra Neſtorium apud Caniſ. Antiq. Lect. Tom. IV. ex eoque quædam profert, quæ in hac expoſitione hodie leguntur.

DESIDERANTUR.

COmmentarius de Animâ.

Liber Pſaltes dictus.

Contra omnes Hæreſes liber, cujus ipſe Juſtinus meminit in Apologia prima ad Antoninum Pium.

Contra Marcionem. Ex hoc libro quædam citat Irenæus l. 4. c. 14. & l. 5. c. 26. Euſeb. l. 4. cap. 11. Non tam diſtinctum opus à præcedente quàm pars quædam illius fuiſſe videtur.

Dubitationum adversùs Religionem Solutiones ſummariæ: niſi ſit idem opus, ſed interpolatum, cum *Reſponſionibus ad Orthodoxos.*

Expoſitio in Apocalyſin, teſte Hieronymo *.

* De Script. c. 9.

Commentarius in Hexaemeron: cujus meminit Anaſtaſius Sinaita, Anagog. Contemplat. l. 6.

Epiſtola πρὸς τὸν Πάππαν à ſe ſcriptæ ipſe meminit *.

* Ep. ad Zen. & Seren. in initio.

De Reſurrectione Carnis, teſte Damaſceno, qui plurima ex eo libro, & ampliſſima fragmenta citat in Parallelis ſuis, ex quibus deſumpta exhibuit Gr. & Lat. P. Holloixius in Vita Juſtini, cap. 27.

Quædam porrò ex libris Juſtini deperditis habent Tatianus Juſtini diſcipulus, Orat. ad Gentes, pag. 157. Antonius Meliſſa, Serm. l. 1. c. 19. l. 2. c. 6. 43. Damaſcen. Parall. l. 1. c. 19. & alibi.

Unicam Juſtini Sententiam, ex Ant. Meliſſæ, l. 2. c. 43. hìc referam, Philoſopho Chriſtiano & Martyre digniſſimam. Τέλος τῷ φιλοσοφοῦντι, ἡ πρὸς Θεὸν ὁμοίωσις κατὰ τὸ δυνατόν: *Finis philoſophanti eſt, Deo, quoad ejus fieri poteſt, aſſimilari.*

Nævorum, qui in Juſtini ſcriptis hodie occurrunt, & in quibus, ſi non omnes, ſaltem plurimos Veterum ὁμοψήφους habuit, præcipui ſunt; dogmata de Chiliaſmo; de ſtatu animarum poſt hanc vitam; de ſalute Paganorum, quos μετὰ λόγου βιοῦν, & ἀπὸ μέρους Chriſtum agnoviſſe dicit; de Angelorum cum fœminis contubernio, ex mala τῶν ὁ verſione orto; de nimiâ liberi arbitrii poteſtate; de quibus alii; & nos alibi fuſiùs. Quod verò Socratem alioſque quoſdam Gentiles vixiſſe μετὰ λόγου, Chriſtumque ex parte agnoviſſe contendit, in hàc nempe erat Sententiâ, & cum eo illuſtriores ferè iſtius temporis Theologi, Chriſtum verum eſſe & æternum Patris λόγον, omnis rationis Sapientiæque fontem, atque ab eo tanquam à ſole radium, λόγον, ſeu rationem in quemvis hominem naturaliter derivari: λόγος enim *qui erat apud Deum, eratque ipſe Deus, lux erat illa vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum.* Hinc Chriſtus * Martyri noſtro, τοῦ παντὸς λόγος, ejuſque reſpectu, ratio σπερματικὸς λόγος, τοῦ σπερματικοῦ θείου λόγου τὸ * συγγενὲς & ἡ ἔννοια ἐμφύτου τοῦ λόγου σπορὰ, ſæpiuſcule dicitur, quam proinde αὐτῷ τῷ σπέρματι ſatis aperte diſtinguit †, alibique non ſemel affirmat, quæcunque vel Poëtæ vel Philoſophi de moribus præclarè docuerunt, ea omnia διὰ τὸ ἔμφυτον παντὶ γένει ἀνθρώπων σπέρμα τοῦ λόγου, *ab innato toti generi humano rationis ſemine* profluxiſſe. Hæc, quantum aſſequi poſſum, erat ſententiæ ejus; eorumque qui ipſum proximo ſecuti ſunt intervallo, hac de re ſumma: quam allatis pluribus

* Apol. 1. p. 46.

* Ib. p. 31.

† P. 46. 48.

SÆC. II. ab An. C. ribus ipſius Juſtini, Clementis Alexandrini, atque Origenis teſtimoniis alibi latiùs diduximus. Certè non memini me obſervaſſe, Juſtinum alicubi affirmare Gentiles extra Chriſtianę religionis profeſſionem poſitos, ſalvandos fore, neque ad hanc rem ſufficere nudam Philoſophię cognitionem, verum id ſibi tantum voluiſſe, quotquot inter illos innato τῷ λόγῳ, ratione ſcilicet, ad Deum colendum, vitamque optimè inſtituendam rectè uſi eſſent, Chriſto, ęterno τῷ λόγῳ, proximè accedere, & cónſque conformes eſſe. Opera ejus, quotquot ſuperſunt, prodierunt Gręcè curâ Rob. Stephani, *Pariſ.* 1551. f. 1571. f. 1592. f. Lat. *Baſil.* 1528. 1551. *Pariſ.* 1554. 1565. *Baſil.* 1555. 1565. *Pariſ.* 1578. Gr. Lat. *Heidelbergæ* ab Hieron. Commelino 1593. f. *Pariſ.* 1615. 1636. f. Editionibus his noviſſimis Pariſienſibus pręter Sylburgii, Perionii, Billii, & Lanſelii notas, reliqui Apologiſtæ acceſſerunt.

140. P II. JUSTINUS, Philoſophus & Martyr, claruit anno CXL. & ſub M. Aurelio circa annum CLXIV. martyrii palmam reportaſſe dicitur. De operibus ejus alibi à nobis recenſitis id ſolummodò monendum reſtat, ſcripſiſſe ipſum librum *adverſus Emphraſium Sophiſtam*, περὶ προνοίας καὶ πίστεως, *de Providentia & Fide*, cujus hoc initium; Ἄχραντος ὁ λόγος. Meminit hujus operis, & ex eo fragmenta quædam profert S. Maximus in *Tomo Dogmatico* Opuſc. *Theol.* & *Polem.* Tom. II. pag. 154. aliud, ſed breviuſculum Euthymius Zigabenus *Panopl. Dogm.* Part. II. Tit. XV. c. 27. De hoc libro ſilent Euſebius, Hieronymus & Photius, ubi de Juſtini ſcriptis luculenter agunt. Ex fragmentis verò quæ ſuperſunt, num genuinus fuerit Juſtini fœtus haud facilè quis judicare poteſt.

147. SMYRNENSIS Eccleſia Antiſtite ſuo Polycarpo viduata an. juxta vulgares Chronologiæ rationes 167. juxta verò Pearſoni & Dodvvelli (quos hìc ſequimur) calculum, an. CXLVII. Scripſit eodem anno *literas circulares* πάσαις ταῖς κατὰ πάντα τόπον τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας παροικίαις,
* L. 4. c. 13. [Euſebius * ait eam ſcripſiſſe ταῖς κατὰ Πόντον παροικίαις] quibus totam *paſſionis Polycarpi* eorumque qui cum eo paſſi ſunt, *hiſtoriam* eleganter ſanè ac copioſè exponit. Extant hæc *Acta* apud Euſebium, ſed principio ac fine mutila. Verùm lacunas haſce opportunè ſupplevit Reverendiſſ. Hibernię primas, Jac. Uſſerius, qui an. 1647. integrum Martyrium ex Cod. Barocciano unà cum antiquo Interprete Latino ex Eccleſię Sariſburienſis Codice MS. in Appendice ſua Ignatianâ edidit. Hanc Smyrnęorum Epiſtolam [ut ex notis Actorum Uſſerianorum calci additis liquet] ex ipſius Irenęi Polycarpi Diſcipuli exemplari tranſcripſit Gaius Irenæo familiaris, quemadmodum ex Gaii exemplaribus ſuum tranſcripſit Socrates Corinthius, cujus Codice MS. uſus eſt Uſſerius.

150. PTOLOMÆUS, è Valentini, & Gno-
* Hæreſ. 33. ſticorum Schola; Vir, fatente Epiphanio, * longè doctiſſimus. Clar. (ſi rectè conjicio, neque enim ętatem ejus temerè definire auſus ſum) circ. an. CL. Magiſtrorum ſuorum dogmatibus nonnulla adjecit, Legem Moſaicam maledictis inceſſit, & ex Vetere Inſtrumento nonnihil à Deo, aliquid à Moſe, reliquum à Senioribus Judaicis manaſſe contendit. Extat Gr. Lat. *Epiſtola* benè longa *contra legem Moſaicam* ad Floram gregis ſui mulierculam, impia ejus & blaſphema dogmata exponens, ap. Epiphan. Hęreſ. XXXIII. à Num. 3. ad 7. & Fragmenta quædam apud Irenęum.

Cave Hiſt. Lit.

PIUS, Patriâ Aquileienſis, ex patre Ruſino, frater Paſtoris, ad pontificatum Romanum evectus eſt (juxta Bellarminum & Baronium) SÆC. II. ab An. C. 158.
anno CLVIII. Longè accuratiori calculo Pearſonus & Dodvvellus ipſum ab anno CXXVII. ad ann. CXLII. ſediſſe oſtendunt. Extant ſub ejus nomine *Epiſtolæ* duę *ad Juſtum Viennenſem*, communi ferè doctorum conſenſu tanquam ſpuriæ rejectę, nec ipſe Bellarminus, * qui ex iis teſtimonium citat, velut indubitatæ fidei defendere audet. Et ſanè pręterquàm quòd à nullo Veterum memorantur ætatem recentiorem ſatis prodit, impoſtoris in rebus Eccleſię paulò antiquioribus imperitia, quod non uno exemplo probat Cl. Dodvvellus, Addit. ad Pearſon. Diſſert. c. 9. §. 3. Habentur Orthodoxogr. Tom. II. p. 3. in omnibus Bibliothecę Patrum editionibus, ap. Baron. ad ann. CXLVI. & Joh. à Boſco, Bibliothec. Florlac. part. 2. p. 22. 24.
* De Rom. Pontif. l. 2. c. 14.

SOTER, Natione Italus, patriâ Campanus, de Civitate Fundis ortus, tandem Romanus Epiſcopus factus eſt, de Succeſſionis ejus ordine ac tempore mirè variant tum Veteres, tum Recentiores. Euſebius, Hieronymus & Proſper illum referunt ad ann. CLXVIII. Catalogi duo, Bucherianus & Heinſchenianus ad an. CLXI. Catalogus tertius à Schelſtratio editus ad ann. CLXIV. Onuphrius & Ant. Auguſtinus ad an. CLXIII. Baronius & Bellarminus ad an. CLXXV. Petavius & Labbeus ad an. CLXXIII. Juxta Pearſonum Pontifex erat ab CLXI. uſque ad an. CLXX. Ex Dodvvelli verò calculo ab an. CLIII. uſque ad an. CLXII. Scripſit * teſte autore de Hæreſibus, ſub *Prædeſtinati* nomine à Sirmondo edito, librum *contra Cataphrygas*, cui reſpondit Tertullianus, Montani vindicias agens, ſed utrumque opus dudum periit. 164.
* Hæreſ. 26. & 86.

ABERCIUS, Hierapolitanus, parentibus ingenuis, iiſque Chriſtianis, natus, Eccleſiæ Hierapolitanæ Epiſcopus creatur circa ann. CLXIV. Multa ſub M. Aurelio, & L. Vero à Gentilibus paſſus eſt; iiſque adhuc imperantibus è vivis placidè exceſſit. Hujus vitam ex Actis Græcis à Sim. Metaphraſte collectis, & ex Græcorum Menæo fusè & ad nauſeam uſque deſcripſit P. Haloixius. * Sed qualis ſint fidei & auctoritatis hæc Acta, quivis facile videt: nec ſanè hujuſmodi Abercii memoriam vel Euſebius, vel ulli Veterum nobis tradiderunt. Scripſiſſe dicitur *librum diſciplinæ, in Presbyterorum & Diaconorum ſuorum uſum*, ut & *Epiſtolam ad M. Aurelium Imp.* quæ [ſi Baronii * judicio ſtandum ſit] ſpiritum planè Apoſtolicum redolebat. Hanc ex Græco Card. Sirleti Cod. MS. eruerat Baronius, eamque integram in Annalibus ſuis ſe exhibiturum eſſe promiſit: ſed caſu aliquo è manibus ejus elapſa, nuſpiam poſtea comparuit. 164.
* Vitt. PP. Orient. tom. II.
* Vide Baron. ad An. 163. N. 15. & not. ad Martyr. Rom. Octob. 22.

IRENÆUS, gente Aſianus, Smyrnâ, ut videtur, oriundus, ὁ ἐγγὺς τῶν ἀποστόλων γενόμενος, * non longè à temporibus Apoſtolorum inquit Auguſtinus * ſecundùm Hieronymum † Papiæ ipſo verò Irenæo * teſte, Polycarpi Diſcipulus: cujus acta omnia, inceſſus, vitæque totius formam diligenter notabat, dicta omnia & ſermones ſtudioſius audiebat; audita in mente repoſuit. Probabile eſt, illum unà cum Polycarpo Romam ſub Aniceto veniſſe, indeque in Gallias profectum, Lugduni lares fixiſſe, ejuſque Eccleſiæ Presbyterum factum eſſe. Mortuo Pothino, Lugdunenſis Eccleſię pontificatum adeptus eſt; atque ut provinciam, quam nactus erat, meliùs ornarer, 167.
* Baſ. de Sp. S. c. 29.
* Aug. cont. Iulian. l. 1. c. 3.
† Epiſt. ad Theod. p. 196.
* Epiſt. ap. Euſeb. l. 5. c. 20.

nullis laboribus pepercit; Hæreticos verbo & ſcriptis refutavit; in unione Eccleſiarum reſarciendâ, præſertim in componendâ Paſchali controverſiâ, plurimùm laboravit; eoque nomine Victorem Romanum Pontificem Eccleſiis Aſiaticis anathema parantem, coactâ Epiſcoporum Gallicanorum Synodo, per literas pacificè admonuit, & renitentem acriter objurgavit. Obiit capite truncatus, ſi communes ſequamur calculos, ſub Perſecutione Severianâ, circa an. CCII. vel ut alii, an. CCVIII. cùm Britannicam expeditionem molitus Severus Imp. Lugduni aliquandiu commoratus eſt. Cæterùm Cl. Dodvvellus, amicus noſter ſingularis, diſſertatione *de ætate Irenæi*, quam unà cum aliis ad novam Irenæi editionem adornandam parat, aliter planè quàm vulgò fieri ſolet, Irenæi tempora diſponit. Sententiam quam hoc loco amplectendam duximus, paucis explicabo. Statuit igitur Irenæum natum eſſe ſub Nerva an.Chr. XCVII. Quod quidem ex ipſius verbis colligi poſſe videtur, lib. V. cap. 30. ubi exitum imperii Domitiani vocat *σχεδὸν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας γενεᾶς*, ſeu ut habet antiqua verſio, *penè noſtrum ſæculum*. Sæculum verò ſuum à ſuis natalibus ipſum deducere, nulli dubium eſſe poteſt. Circa annum ut videtur, CXXII. dum adhuc *ἐν τῇ πρώτῃ ἡλικίᾳ* erat, Polycarpum vidit & audivit: Florinum apud Polycarpum inferiore Aſia vidit *παῖς ὢν ἔτι*, Epiſt. ad Florin. ap. Euſeb. l. v. c. 20. i. e. ætatis annum XXV. quem Epiphanius *ἡλικίαν καθεστῶσαν* vocat adv. Tat. Hæreſ. XLVI. Num. 1. Eodem tempore vidit Florentinum ſplendidè agentem *ἐν τῇ αὐλῇ βασιλικῇ*, loc. cit. Hadriano nempè in Aſia agente, quod fieri ante illum ſaltem annum ægrè potuit. Ann. CLXVII. incaleſcente in Gallia perſecutione, Pothino Lugdunenſium Antiſtiti, martyrium paſſo, ſucceſſit Irenæus, *πρεσβύτερος* ætate pariter & officio, annum agens LXX. Pontificatum tenente Eleuthero. Ann. CLXXVI. vel ſequenti ſcripſit adversùs Hæreſes; opus omnium primum, poſt editam Theodotionis verſionem, cùm Commodum participem imperii admiſiſſet Marcus ann. CLXXV. poſt aliquot à Polycarpi martyrio in ſede Smyrnenſi ſucceſſiones, ſcriptum; cùm jam ſenuiſſet Irenæus annum nimirum agens circiter LXXX. Eleuthero adhuc in vivis agente. Ann. CLXXXII. ætat. LXXXV. ſcripſit adverſus Blaſtum & Florinum Epiſtolas, Victore Pontifice, hunc, ut videtur, ob cauſam hoc anno, Commodi III. Euſebio in Chron. & Chronici Alexandr. conditori inſignis. Blaſtus Aſianis ſavet in cauſa Paſchatis, propterea Presbyterio dejectus. Inde initia litis cum ipſis Aſianis. An. CLXXIX. ætat. XCII. Commodi X. ſub Victore habita eſt diſputatio de Paſchate, cui ſuperſtes fuit Irenæus paulò poſteà defunctus. Certè ipſum ſcriptoribus Victoris exitu antiquioribus accenſet Caius ipſius Irenæi [ſi Actis Polycarpi fides ſit habenda] diſcipulus, ſub Zephyrino ap. Euſeb. l. v. c. 28.

Et hactenus quidem viri eruditiſſimi de annis Irenæi ſententia, *ὡς ἐν τύπῳ* deſcripta, remiſſa pleniori tum explicatione, tum confirmatione ad ipſas Diſſertationes propediem edendas. Quod verò Irenæus Martyr fuiſſe vulgò dicatur, id ſequiorum potiùs ſæculorum commentum cenſendum erit. Certe ignoraſſe videntur vetuſtiores, Tertullianus, Euſebius, Auguſtinus, Theodoritus: primus penè qui hunc ei titulum affingit, eſt auctor Quæſt. & Reſponſ. ſub Juſtini nomine, non niſi quinti fortaſſe ſæculi ſcriptor. Semel quidem Hieronymus Irenæum Martyrem vocat, Comment. in Eſai. c. LXIV. p. 240. ſed fas erit dubitare, annon eo in loco vox *Martyris* in Textum irrepſerit? cùm nuſquam alibi Hieronymus ipſum Martyrem dicit, ne quidem in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis, ubi de Irenæo ex profeſſo agit.

SCRIPTA.

A*Dverſus Hæreſes*, ſeu *de Refutatione*, & *Everſione falſæ ſcientiæ Libri V.* in quibus de omnibus ad ſua uſque tempora Hæreſiarchis, deque execrandis eorum dogmatibus & actis, agit; impias eorum objectiones refellit; quæſtiones objectas diluit; veritatem que adversùs omnia ipſorum tela animosè propugnat. Deperditis Græcis, [nec enim refutari merentur, qui Irenæum Latinè ſcripſiſſe volunt] extat horum librorum *Latina verſio*, vetuſta ſatis, ſed barbara imprimis, difficilis, & ſalebroſa. Recentiorem Tertulliano eſſe hanc Verſionem, poſtremis verò S. Auguſtini temporibus antiquiorem, ac proinde exeunte ſæculo IV. factam diſſertatione ſingulari demonſtrabit doctiſſ. Dodvvellus. Huic Verſioni ortum dediſſe videtur Hæreſis Priſcilliani, quę veterum Gnoſticorum dogmata renovavit. Habuit Marcum quendam Ægyptium præceptorem Priſcillianus, quem cum Marco Marcoſiorum apud Irenæum Anteſignano nonnulli temerè confuderunt, in hunc forſan errorem lapſi, quaſi Irenæus adversùs hunc Marcum ex profeſſo ſcripſerat. Dolendum planè eſt, originalem hujuſce operis textum periiſſe. Ut verò damnum, aliquo ſaltem modo reſarciretur, perplurima ipſius Irenæi Græca nobis conſervavit Epiphanius: plurima enim Damaſcenus in Parallelis, quæ magno ſanè Reipublicæ literariæ beneficio Græcè ſimul ac Latinè exhibuit P. Halloixius in Vita Irenæi, cap. 15. Scripſit, quæ hodie non extant, libellum *adverſus Gentes de Scientiâ, ſeu Diſciplinâ* inſcriptum; [Hieronymus * ex uno volumine duo fecit:] *Demonſtrationem Apoſtolicæ prædicationis* ad Marcianum fratrem; *Variarum Diſputationum* ſive *Διαλέξεων διαφόρων librum*; *De Ogdoade Commentarium*, cujus fini ſolennem illam & utiliſſimam annotationem, ſive adjurationem addidit, quæ habetur ap. Euſeb. l. 5. c. 20. Ὁρκίζω σε τὸ βιβλίον τοῦτο, κατὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ κατὰ τῆς ἐνδόξου παρουσίας αὐτοῦ ἧς ἔρχεται κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, ἵνα ἀντιβάλῃς ὃ μετεγράψω, καὶ κατορθώσῃς αὐτὸ πρὸς τὸ ἀντίγραφον τοῦτο ὅθεν μετεγράψω ἐπιμελῶς, καὶ τὸν ὅρκον τοῦτον ὁμοίως μεταγράψῃς, καὶ θήσεις ἐν τῷ ἀντιγράφῳ. *Adjuro te, qui tranſcripſeris hunc librum per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, & per glorioſum ejus adventum; in quo judicaturus eſt vivos & mortuos; ut conferas, quod tranſcripſeris, & diligenter emendes ad exemplar, ex quo tranſcripſiſti: utque adjurationem iſtam ſimiliter exſcribas, & codici tuo inſeras.* Porro libro iſto Valentinianos, cęteroſque Gnoſticos oppugnaſſe videtur Irenæus. Iſti enim Hæretici putidiſſimam Æonum quorundam genealogiam commenti fuerant, quos in varios ſexus diſpertitos connubiis inter ſe junxerant, binos Æones connubio ſociatos, Conjugationem vocantes, & ex primis quatuor Conjugationibus, ſive octo prioribus Æonibus reliquos omnes originem ducere ſomniantes. Sed qui penitiùs iſta ſcire velit, adeat Joh. Croium de totâ Gnoſticorum Theologiâ doctiſſimè diſſerentem, *Specim. Conjectur. in loca quædam Origenis &c. Epiſtolam* etiam ſcripſit ad Blaſtum *de Schiſmate*, alteramque ad Florinum *de Monarchia*, ſeu *quòd Deus non ſit conditor malorum*: cujus pars extat ap. Euſeb. loc. cit. Commentarium in Apocalypſin, cujus meminit Hieronymus: Denique *Epiſtolam Synodicam ad Victorem Epiſcopum Romanum*

* De ſcript. c. 35.

De ſcript. c. 9.

manum de Paſchate, ex quâ fragmenta quædam habet Euſebius l. 5. c. 24. Quin & *Epiſtolas* plures ad varios Epiſcopos de eadem re ſcripſit. De
* Cod. 120. quibuſdam ejus operibus ita Photius *, Εἰ καὶ ἐν ἰδίοις αὐτοῦ ἢ τὸ κατὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ δόγματα ἀληθείας, ἀκρίβεια νόθοις λογισμοῖς κιβδηλεύεται. *In aliquibus Eccleſiaſticorum dogmatum accurata veritas ſpuriis rationibus ſucari videtur.* Fatendum ſanè eſt, etiam in iis quæ ſuperſunt, nævos quoſdam ineſſe; qui ſi defendi non poſſunt, merentur excuſari. Ex his maximè notari meretur, qui l. 2. adv. Hær. c. 39. 40. reperitur: Chriſtum, ſc. nonniſi anno ætatis quinquageſimo munus propheticum aggreſſum eſſe: quippe partim ex nimio diſputandi fervore adversùs Gnoſticos, qui Chriſtum expleto anno ætatis ſuæ triceſimo primo tertis exceſſiſſe voluerunt, oriri potuit; partim ex malè intellecto S. Johannis VIII. 57. loco; præſertim accedente traditione quadam falsâ, quàm à Papia magiſtro, aut quovis alio, eum accepiſſe non malè forſan credi poſſet. Phraſes quæ apud ipſum ſæpius occurrunt, duriuſculæ, & dictiones incommodiores, quæ forſan interpreti ſatis barbaro, ut plurimum aſcribi debent, notare non eſt opus; ipſe prudens lector facilè animadvertet. Stylo uſus eſt admodùm ſimplici & inelaborato;
† Præfat. ad l. 1. Nec enim, quod de ſe fatetur †, verborum artificium, neque ſermonis vim, nec dictionis ornamentum, nec perſuadendi facultatem oſtendit; utpote quæ nec didicit, nec affectavit. Adde, quòd nativam dicendi ſimplicitatem, Barbarorum, inter quos degebat, linguam addiſcendo, plurimùm corrupit. Opera ejus prodierunt per Eraſmum, *Baſil.* 1526. 1534. 1548. 1560. f. *Pariſ.* 1563. 1567. 8. *Geneva* (cum notis Gallaſii) 1570. f. *Baſil.* [curâ Grynæi unà cum var. lect.] 1571. 8°. *Pariſ.* 1577. 8°. *Colon. Agr.* 1595. f. Inter omnes autem editiones præſtantiſſima eſt *Pariſienſis* An. 1639. fol. cum fragmentis Græcis, ubertimiſque Fr. Fevardentii Commentariis, qui tamen omnia ad cauſam pontificiam ſtabiliendam obtorto collo trahere ſolet.

167. P.II. IRENÆUS, Epiſcopus Lugdunenſis, claruit circa annum CLXVII. Fragmentum ex libro quinto *adverſ. Hær.* c. 28. de conſummatione ſæculi Græcè exhibet Cotelerius ex codice Regio *Not. in Barnab.* p. 34. ubi etiam duo Fragmenta ſubjungit *de computatione annorum quàm diu duraturus ſit mundus*, idque ex literis numeralibus vocum χειστὸς σαυρὸς, quæ ad illuſtrandum illum Irenæi locum haud parùm faciunt. Excerpta plurima ex ſcriptis Irenæi, ex Catenis Veterum deprompta Græc. Lat. exhibet Fr. Combefiſius *Auct. Noviſſ.* 1672. pag. 298. Scripſit prætereà Irenæus ſermonem *de Fide* ad Demetrium Diaconum Vienenſem, cujus hoc erat initium, Ζητῶν τὸν Θεὸν ἄκουε τοῦ Δαυὶδ λέγοντος. *Qui Deum quæris, audi Davidem dicentem.* Fragmentum ex hoc opuſculo profert S. Maximus, *Opuſc. Theol. & Polem.* Tom. II. p. 152. Quòd verò Irenæum noſtrum S. Joannis Apoſtoli & Evangeliſtæ *diſcipulum* vocat, laxiori ſenſu intelligendus eſt. Erat quippe Irenæus diſcipulus Polycarpi, qui S. Joannis diſcipulus & auditor fuerat.

168. THEOPHILUS, Antiochenus in omni ſæcularis literaturæ genere eruditus: totus in variis Gentilium ſtudiis, & per vanos ſuperſtitionum labyrinthos deerrabat; donec vi veritatis cogente, & validiſſimis Chriſtianæ fidei argumentis victus, cultum Paganorum deſeruit; & ad Chriſti caſtra confugit. Ad Epiſcopatum Antiochenum, mortuo Erote, circa an. CLXVIII. ſaltem anno ſequente, promotus. Quam provinciam cùm per annos XIII. ſummâ diligentiâ ac fide adminiſtraverat; ſub Commodi Imp. initia, anno circiter CLXXI. curſum fœliciter abſolvit. Scripſit ad Autolycum, amicum integerrimum, & Chriſtianæ Religionis hoſtem acerrimum, *de Fide Chriſtianorum & adverſus ejus calumniatores, libros III.* στοιχειώδη συγγράμματα, uti eos vocat Euſebius *, *inſtitutionem fidei continentes*, typis excuſos Gr. Lat. inter Orthodoxogr. *Baſil.* 1555. Tom. I. ad calcem Juſtini M. *Pariſ.* 1615. 1636. Auctuar. Gr. Lat. Biblioth. Patr. cum notis Frontonis Ducæi, *Pariſ.* 1624. Tom. I. ſeorſum *Oxon.* 1684. 12°. * L. 4. c. 24.

Extant etiam ſub ejus nomine *Commentarii in Evangelia quatuor*; ex quibus multa in Commentarios ſuos tranſcripſit Hieronymus, *Lat.* Bibliothec. PP. Tom. II. Latino cuidam Scriptori recentioris ævi, qui tamen eos ex genuinis Theophili Commentariis excerpſiſſe potuit, aſcribendi potiùs videntur.

Interierunt *Liber* ejus *contra Marcionem*, (quem tamen, craſſo ſatis errore, adhuc extare ſcribit Joh. Conr. Danhavvetus Chriſteid. Act. i. p. 604.) & *alter adverſus Hæreſin Hermogenis*, in quo teſtimoniis ex S. Johannis Apocalypſi deſumptis uſus eſt. Commentarii item in Proverbia Solomonis, & in Evangelium [iidem forſan, ex quibus excerpti ſunt Commentarii breves prædicti] qui mihi, inquit Hieronymus †, cum ſuperiorum volu- † De Script. c. 25.
minum elegantiâ & phraſi non videntur congruere. Fragmentum ex Commentariis in Evangelium idem exhibet in Epiſt. ad Algaſiam. Quæſt. VI. ubi & Theophilum Evangeliſtarum quatuor in unum opus dicta compegiſſe ait. Alia denique κατηχητικὰ βιβλία, quibus Elementa fidei tradebantur, teſte Euſebio *. * Loc. cit.

THEOPHILUS Eccleſiæ Antiochenæ Epiſcopus, 169. P.II.
claruit juxta Euſebium in Chronico anno CLXIX. De eo ejúſque ætate admodùm variant eruditorum ſententiæ. Sunt qui illum ab ipſis Apoſtolorum temporibus accerſunt. Circa hoc tempus collocant Scriptorum pars longè maxima. Cum Theophilo Chronographo, quem aliquoties citat Malela, eundem facit Rev. Pater Jo. Fellus Oxonienſis. Alii diverſum à noſtro Theophilum Antiochenum faciunt, cui tres ad Autolycum libros tribuunt, quemque ſub Perſecutione Severianâ floruiſſe volunt. Et in hâc quidem ſententiâ eſt Dodvvellus * noſter. Quò propiùs veritati accedamus, certa ab incertis ſecernenda ſunt. Conſtat igitur 1. fuiſſe Theophilum quendam Antiochiæ Epiſcopum. Hunc nobis exhibet Euſebius, hunc Hieronymus, hunc omnes quotquot de rebus Eccleſiaſticis agunt longo agmine Scriptores. 2. Certum eſt noſtrum non fuiſſe Theophilum illum Antiochenum, cui S. Lucas Evangelium ſuum, & Acta Apoſtolica nuncupavit, quem κράτιστε vocat; συγκλητικὸν ἄνδρα καὶ ἄρχοντα ἴσως, Theophylactus †: etſi ita olim ſomniavit, ex Veterum, ut videtur, Antiochenorum traditione, Gulielmus Tyri Archiepiſcopus, ſeculi XII. Scriptor. Repugnat penitùs temporum ratio, annorum plus quàm CL. neque enim quo tempore ſcripſit Lucas, Theophilus Juvenis cenſendus eſt. 3. Certum eſt, Theophilum ſextum fuiſſe in ſede Antiochenâ Epiſcopum, Erotis ſucceſſorem, & ſub Marco Aurelio claruiſſe. Diſertis verbis id affirmat Euſebius *; Τηνικαῦτα καὶ ἐπὶ τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας Θεόφιλος ἕκτος ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων ἐγνωρίζετο: *tunc temporis Antiochenæ Eccleſiæ Epiſcopatum ſextus ab Apoſtolis Theophilus gubernabat*: Diſertis Hieronymus *, *Theophilus ſextus Eccleſiæ Antiochenſis Epiſcopus ſub Imperatore M. Antonino Vero librum contra Marcionem compoſuit.* 4. Certum eſt Theophilum hunc ſextum Antiochiæ Epiſcopum, trium librorum ad Autolycum

* Diſſert. 4. ad Iren. n. 44. p. 171. Addend. ad Pearſon. de Succeſſ. c. 2. p. 11.

† Argum. in Luc. 293.

* Lib. IV. c. 20. p. 141.

* De Script. c. 25. p. 11.

SÆC. II. ab An. C. tolycum Autorem eſſe. Diſertè id tradunt Euſebius & Hieronymus. Τοῦ δὲ Θεοφίλου, inquit Euſebius, ὃν τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας ἐπίσκοπον δεδηλώκαμεν τρία τὰ πρὸς Αὐτόλυκον στοιχειώδη φέρεται συγγράμματα. *Theophili verò quem Antiochina Eccleſia Epiſcopum fuiſſe ſuperius retulimus, tres ſuperſunt ad Autolicum libri, inſtitutionem fidei continentes.* Nec aliter Hieronymus poſt verba ſupra citata; *Feruntur ejus & ad Autolycum tria volumina.* Duo præcipuè objicit Cl. Dodvvellus, quæ pondus & robur ſuum habere videntur. 1. Theophilum poſt Chryſerotem Marci Aurelii libertum, quem citat, ſcripſiſſe; Chryſerotem verò nonniſi mortuo jam Vero anno CLXXX. Nomenclatorem ſuum edidiſſe. Eſto, Scribere potuit Chryſeros ipſomet Marci anno emortuali. Editum Chryſerotis opus ſequenti anno citare potuit Theophilus, præſertim cùm illud ſub operis finem allegat; adeóque partes reliquæ antea abſolvi poterant. Nec quicquam vetat, quò minùs credamus Theophilum eo ipſo anno vel ſaltem ſequenti, diem ſuum obiiſſe. Certè cum Chronicon Euſebianum illum in ann. CLXIX. reponit, & tredecim ei annos tribuit in chronographia ſuâ Nicephorus CP. hoc circiter tempore è vivis excesſiſſe ſuſpicari licet. 2. Objicit Theophilum ut ex ipſius operis calce liquet, ſcripſiſſe cùm magna perſecutio in Chriſtianos ſæviret, τοῦ καθ' ἡμᾶς, καὶ ἕως τοῦ δεῦρο, vigente ſcilicet adhuc perſecutione; cùm a Marco ad Severum nulla extiterit perſecutio; adeòque Theophilum poſt ann. CCII. quo incepit perſecutio ſub Severo, opus ſuum edidiſſe. Verum etiamſi toto illo tempore nulla eſſet univerſalis perſecutio; poterant eſſe perſecutiones τοπικαὶ καὶ μερικαὶ, hinc inde excitatæ, quarum in Hiſtoria Eccleſiaſticâ non pauca habentur exempla. Quin & ſub ipſo Commodi Imperio etſi tranquillum Eccleſiæ
† Lib. V. c. 21. p. 186. ſtatum tantopere deprædicet Euſebius † fatetur tamen infeſtiſſimum Diabolum, varias adverſus Chriſtianos machinas excogitaſſe; & in ipſâ urbe Româ Appollonium, dignitate & literis humanioribus eximium, apud Senatum, quòd Chriſtianus eſſet, accuſatum, capitali ſupplicio à Senatu damnatum eſſe, circa annum CLXXXVI. Denique nihil obſtat, quò minùs Theophilum loqui, non de hâc illâve perſecutione, ſed κατὰ πλάτος & in genere, de ſolito conſtantique Gentiliùm in Chriſtianos odio intelligamus; nempè ab ipſis Rei Chriſtianæ incunabulis in hunc uſque diem Gentiles diriſſimis perſecutionibus in Chriſtianos ſævire non deſiiſſe. Quicquid ſit, nolim cum viro doctiſſimo & amiciſſimo in certamen deſcendere. Fruatur ille ſententiâ ſuâ; Ego certè vulgari opinioni, à tot retrò ſæculis receptæ, potius adhærendum eſſe cenſeo. Inter opera Theophili deperdita, erat liber *contra Marcionem*, qui Euſebii & Hieronymi tempore extitit, ſed dudum interiit; quâ occaſione ἁμάρτημα μνημονικὸν de Joan. Danhavvero, in quod aliud agendo olim lapſus ſum, corrigere liceat. Cùm enim Hieronymi de hoc libro verba, non diverſo, ut in citationibus fieri ſolet characterum genere diſtincta allegaverat; quæ *Hieronymi* erant, in *Danhavverum* incautus tranſcripſi.

170. MELITO, Aſianus, Vir pietate non minùs quàm doctrinâ clarus. Vitam duxit cœlibem, & planè cœleſtem; unde Eunuchum eum vocat Polycrates
* Ap. Euſeb. l. 5. c. 24. Epheſius *, additquè illum ἐν ἁγίῳ πνεύματι πάντα πολιτευσάμενον, *ſpiritu ſancto afflatum cuncta geſſiſſe*: eumque a pleriſque Chriſtianorum Prophetam habitum
† Ap. Hier. de Script. c. 24. eſſe teſtatur Tertullianus †. Tandem Sardibus Epiſcopus datus eſt. ibique demum ſepultus περιμένων τὴν ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ἐπισκοπήν, ait Polycrates, *Domini de cœlis viſitationem, in quâ reſurrecturus eſt, exſpectans.* SÆC. II. ab An. C.
Elegans ejus & declamatorium ingenium laudavit Tertullianus *. Ann. CLXX. graſſante perſecutione ſub M. Antonino, impudentiſſimiſque delatoribus, qui ex imperialibus edictis occaſionem captârant, Chriſtianos affligentibus, Melito pro iis libellum Imperatori Apologeticum nuncupavit; ex quo quædam de Chriſtianis, eorumque delatoribus habentur apud Euſebium l. 4. cap. 26. Multa etiam alia ſcripſit, quæ injuriâ temporis interciderunt. Quorum tamen indiculum Euſebius & Hieronymus hunc in modum nobis tradiderunt. * Loc. cit.

Apologeticus, de quo ſupra. *De Paſchate* libri II. ex occaſione controverſiæ de die Paſchatis celebrandâ nati: quorum etiam Clemens Alex. in Opere ſuo Paſchali mentionem fecit. *De rectâ vivendi ratione, & de Prophetis, liber* unus. *De Eccleſiâ. De die Dominicâ. De Naturâ Hominis. De Creatione. De Obedientiâ ſenſuum fidei preſtandâ. De Animâ, Corpore, & Mente. De Lavacro. De Veritate.* Περὶ πίστεως, *De Fide* [quidam Codices legunt Περὶ κτίσεως, *de Creatione*] *& Generatione Chriſti*, reſpectu proculdubiò habito ad illud, Proverb. VIII. 22. Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ. *De Prophetiâ. De Hoſpitalitate. Liber* Clavis *Dictus. De Diabolo. De Johannis Apocalypſi.* Περὶ ἐνσωμάτου Θεοῦ, *De Deo* [non corporeo, ſed] *corporato*, ſeu *corpore induto*, ut olim Ruffinus reddidit. *Excerptorum ex libris Vet. Teſtamenti* libri VI. Ex his ὑπομνημάτων, ſeu potiùs præfatio erat *Epiſtola* illa ad Oneſimum fratrem, Catalogum librorum V. Teſtamenti continens, quæ integra extat ap. Euſeb. loc. cit. In hoc Catalogo obſervare licet, deeſſe *Eſtheris* librum [quod & in Athanaſii, Gr. Nazianzeni, & Leontii Catalogis videre eſt] forſan uti non malè arbitratur Sixtus Senenſis *, quia tunc temporis tanquam indubitatæ fidei receptus non fuerit, Additamentis calci appoſitis, libri reliqui fidei litem moventibus: quin & *Nehemiæ* librum deſiderari, ſub *Ezra* nomine olim comprehenſum, cujus libro Appendicis vice inſervivit: Librum denique *Sapientiæ* in eo recitari, quod non de libro Apocrypho ejuſce tituli intelligendum eſt, ſed de *Proverbiis Salomonis*, quæ ſub eo nomine ab Hegeſippo, Irenæo, omnibusque antiquis, teſte Euſebio †, citari ſunt ſolita, Quod magis etiamnum patet ex verâ loci iſtius lectione [viz. Σολόμωντος παροιμίαι, ἡ καὶ σοφία] ex Nicephoro, & MSS. Cod. à Valeſio reſtitutâ. Periodum ex quodam Melitonis libro laudat Autor Chronici Alexandrini ad VI. M. Aurelii, & L. Veri, quâ non ſtipites ac lapides à Chriſtianis, ſed verum ac æternum Deum adorari prædicat Melito. Pauca etiam Fragmenta habes in Catenâ Græcâ in Geneſin, c. XXII.
* Biblioth. Sacr. l. 2. p. 9.
† L. 4. c. 22.

Extat ſub ejus nomine Liber *De Tranſitu B. Virginis* (ſed ab omnibus pro ſpurio habitus etiam à Baronio ann. XLVIII. & CLXXIII. Sixto Senenſi, Braſichallano, Poſſevino, Bellarmino, Labbeo, &c.) Lat. in Biblioth. PP. Tom. II. Primus quod ſciam ſub Melitonis nomine citavit Beda (Retractat. in Acta cap. VIII. & XIII.) qui nonnulla in eo S. Scripturæ veritati repugnantia notat; quæ propterea in Editionibus nonnullis omittuntur.

Melito Aſianus, Epiſcopus Sardenſis, claruit anno CLXX, Inter opera Melitonis ab Euſebio * recenſita habetur libri περὶ ἐνσωμάτου Θεοῦ. Quod hac voce intelligendum ſit, haud ſtatim conſtat. Hieronymus † Græcam Euſebii vocem retinuit, incertus, ut videtur, quid ſibi voluit. Ruffinus * vertit *de Deo corpore induto*, ſeu ut loqueretur fortaſsè Tertullianus, *corporato*. Valeſius reddit *librum de Incarnatione Dei*; Chriſtophorſonus *de Deo Incarnato*, Et in hac quidem ſententiâ me olim fuiſſe fa- 170. P. II.
* Lib. IV. c. 26. p. 147.
† De Script. Eccl. in Melit.
* Hiſt. Eccl. lib IV. c. 26. p. 94.

teor,

SÆC. II. ab An. C. teor. Ut verò aliter jam ſentiam, facit Origenes *, Melitoni ætate ſuppar, qui Melitonem iis disertè accenſet, qui imaginem Dei in corpore hominis conſiſtere affirmabant, atque ipſum Commentarios reliquiſſe *περὶ τοῦ ἐνσώματον εἶναι τὸν Θεόν*, *de eo, quòd Deus ſit corporeus μέλη γὰρ Θεοῦ ὀνομαζόμενα εὑρίσκοντες* &c. *Membra enim Dei appellata cum reperiunt*, &c. Quin & Gennadius † Melitonem & Tertullianum, corporeum quid in Trinitate crediſiſſe, tradit. Alius igitur ab hoc fuit Melitonis liber *de Incarnatione*, ſi quidem talem ſcripſerit; ut ſcripſiſſe certum eſt, etſi Euſebius in Indice ſuo non meminerit. Et plures quidem illos complectebatur hoc opus. Certè tertium Melitonis librum, *περὶ σαρκώσεως Χριστοῦ*, citat Anaſtaſius Sinaita *ὁδηγ.* cap. 13. p. 258. contra Marcionem ſcriptum, qui Divinam Chriſti incarnationem negavit, & Melitonis hac in parte doctrinam ſcripto edito oppugnaverat. Extat hujus operis Fragmentum ap. Anaſtaſ. *ibid.* p. 260. quo de humanæ Chriſti naturæ veritate, affectionibus, & actionibus poſt Baptiſmum editis, luculenter agit. Fragmentum ipſum, cùm ſit quantivis prętii, nec à quoquam [quòd ſciam] etiam diligentiſſimo FIDEI NICÆNÆ Defenſore, in medium prolatum, integrum hic deponam; *ὡς μὴ μία ἀνάγκη τοῖς νοῦν ἔχουσιν, ἐξ ὧν μετὰ τὸ Βάπτισμα ὁ Χριστὸς ἔπραξε παραστῆσαι τὸ ἀληθὲς καὶ ἀφάντασον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ σώματος, τῆς καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπίνης φύσεως. τὰ γὰρ μετὰ τὸ Βάπτισμα φησὶν ὑπὸ Χριστοῦ πραχθέντα, καὶ μάλιστα τὰ σημεῖα, τὴν αὐτοῦ κεκρυμμένην ἐν σαρκὶ Θεότητα, ἐδήλου καὶ ἐπιστοῦντο τῷ κόσμῳ. Θεὸς γὰρ ὢν ὁμοῦ τε καὶ ἄνθρωπος τέλειος ὁ αὐτὸς τὰς δύο αὐτοῦ οὐσίας ἐπιστώσατο ἡμῖν. Τὴν μὲν Θεότητα αὐτοῦ διὰ τῶν σημείων ἐν τῇ τριετίᾳ τῇ μετὰ τὸ βάπτισμα, τὴν δὲ Ἀνθρωπότητα αὐτοῦ ἐν τοῖς τριάκοντα χρόνοις, τοῖς πρὸ τοῦ Βαπτίσματος. Ἐν οἷς διὰ τὸ ἀτελὲς τὸ κατὰ σάρκα ἀπέκρυψε τὰ σημεῖα τῆς αὐτοῦ Θεότητος. Καίπερ Θεὸς ἀληθὴς προαιώνιος ὑπάρχων. Non eſt neceſſarium his quos ratio non fugit ex actionibus Chriſti poſt Baptiſmum adſtruere & demonſtrare animæ & corporis ejus, & humanæ naturæ nobiſcum convenientis; veritatem, & ab omni fictione remotionem. Nam quæ poſt Baptiſmum à Chriſto geſta ſunt,* [*inquit Melito*] *maximè miracula, latentem ejus Divinitatem potiſſimùm mundo comprobabant & confirmabant. Cum enim idem Deus ſimul & homo perfectus eſſet, duas naturas ejus nobis patefecit; Divinitatem quidem per miracula triennio illo poſt Baptiſmum patrata; humanitatem verò ſuam triginta illis annis Baptiſmum antegreſſis, quibus carnis vilitas tegebat & abſcondebat Divinitatis ſigna, tametſi Deus verus eſſet & ſempiternus.* Notent hæc Eutychiani, duarum in Chriſto naturarum oppugnatores; notent Ariani, & qui Socini de grege Dominum noſtrum Deum verum & ſempiternum eſſe præfractè negare non verentur.

* Ap. Theod. quæſt. 20. in Gen. p. 21.

† De dogm. Eccl. c. IV. p. 4.

170. CL. APOLLINARIS, Hierapolitanus, eodem tempore claruit; Eccleſiæ Hierapolitanorum in Phrygiâ Epiſcopus conſtitutus. Flagrante eâdem perſecutione, *Libellum Apologeticum* pro fidei noſtræ defenſione M. Aurelio Imp. obtulit: enaſcenti etiam in Phrygiâ, ann. circiter CLXXI. Montani Hæreſi viriliter ſe oppoſuit, eamque miſſis ubique literis circularibus condemnavit. De Mortis modo vel tempore nil liquet. De eo ita Theodoritus *, *ἀνὴρ ἀξιέπαινος· καὶ πρὸς τῇ γνώσει τῇ θείᾳ καὶ τὴν ἔξωθεν παιδείαν προσειληφώς*, *Vir laude dignus, & qui præter divinarum rerum cognitionem, externa quoque diſciplina excultus fuit.* In eundem modum Photius †, *ἀξιόλογος δὲ ὁ ἀνὴρ, καὶ φράσει ἀξιολόγῳ κεχρημένος*, *Vir ſane præſtans, & ſtylo præſtanti uſus.* E multis, quos ſcripſit, libris, iiſque jam deperditis hi ſolummodò tituli ad nos pervenerunt. *Oratio pro fide Chriſtianorum ad Imperatorem. Adverſus Gentiles libri V. De Veritate libri II, Contra Judæos libr. II. Liber de Pietate*, teſte Photio. *Adverſus Hæreſin Cataphrygum* [de quo libro vid. infra in Aſterio Urbano.] Scripſit item *literas* [niſi idem fuiſſe opus quis exiſtimaverit] *ſuper condemnatione Montani*, ejuſque novæ Prophetiæ; quarum meminit Serapion Antiochenus ap. Euſeb. l. 5. c. 19.

* Hæret. Fab. l. 3. c. 2.

† Cod. 14.

170. P. II. CL. APOLLINARIS, Eccleſiæ Hierapolitanæ in Phrygiâ Epiſcopus, *ὁ ἐγγὺς τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων γεγονώς*, inquit Chronici Paſchalis ſive Alexandrini auctor, claruit ſub M. Aurelio circa annum CLXX. Præter opera quæ ex Euſebio, Hieronymo, & Photio, ſuo loco memoravimus, ſcripſit etiam, vigente jam Paſchali controverſiâ, librum *de Paſchate*. Ex quo duo Fragmenta breviuſcula nobis conſervavit, idem Chronici Paſchalis conditor in Præfat. p. 6. *Edit. Noviſſ.* hoc nempè argumento. Ὅτι ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ὁ Κύριος ἔπαθεν, οὐκ ἔφαγε τὸ τυπικὸν πάσχα.

170. DIONYSIUS, Vir propter doctrinę pietatem, vitæ ſanctimoniam, morum gravitatem, ſermonum eloquentiam, inter ſui ſæculi prǽſules celebratiſſimus, Corinthiorum Eccleſię Epiſcopatum geſſit, claruitque circa ann. CLXX. nec ſuæ tantummodò Eccleſiæ commodis proſpexit, ſed & communi omnium ferè aliarum urbium ac Provinciarum utilitati, miſſis ubique Catholicis epiſtolis, inſervivit. Obiit Martyr, teſte Græcorum Menæo, gladio percuſſus: Novembris XXIX. idque forſan circa ann. CLXXVIII. Scripſit *Epiſtolas* plures, quarum nulla hodie extat: earum tamen indicem texuit Euſebius *, ac poſt eum Hieronymus †. *ad Lacedæmonios* unam, quę rectæ fidei inſtitutionem, & ad pacem, concordiamque argumenta, continebat. Alteram *ad Athenienſes*, quâ eos ad fidei puritatem, & ad vitam evangelicam excitavit. Tertiam *ad Nicomedienſes*, adverſus Marcionis Hereſim, ut veritatis regulæ firmiter adhęreſcerent. Quarta erat *ad Gortynenſium, cæteraſque Cretæ Eccleſias*, tum eorum, tum præcipuè Philippi ipſorum Epiſcopi laudes deprædicans, monenſque ut ab Hæreticorum fraude ac verſutiâ ſibi caverent. Quinta *ad Amaſtrianos*, & ad reliquas Ponti Eccleſias, agebat de variis Scripturæ locis, de Nuptiis, & Caſtitate, deque Pœnitentibus, qui in grave quodvis delictum, ſeu Hæreticam pravitatem lapſi eſſent benignè recipiendis. Sexta *ad Gnoſſianos*, in quâ Pinytum eorum Epiſcopum monuit, ne grave caſtitatis onus fratrum cervicibus tanquam neceſſarium imponeret, ſed ejus, quæ pleriſque ineſt, infirmitatis rationem haberet. Septima *ad Romanos*, Soteri Epiſcopo eorum nuncupata, in quâ de ſummâ Eccleſiæ Romanæ munificentiâ, de ſuppetiis, exulibus, egenis, damnatis, & omnibus ubicumque Eccleſiis liberaliter ſublevatis, deque Clementis Romani Epiſtola ſuo tempore in Eccleſiâ Corinthiacâ legi ſolitâ, egit. Ex hâc Epiſtolâ quædam de Petri & Pauli in urbem Romam profectu citat Euſebius l. 2. c. 25. Item alia de Eccleſiæ Romanę moribus & inſtitutis, l. 4. c. 25. Aliam denique ſcripſit *ad Chryſophoram* ſororem fideliſſimam, cui ſpiritale pabulum ſubminiſtravit. Addam ſolùm, de quo conqueſtus eſt ipſe Dionyſius, ſe adhuc in vivis agente, Hæreticos quoſdam Epiſtolas ſuas corrupiſſe, quædam ex illis expungentes; quædam adjicientes, Οἷς, inquit, *τὸ οὐαὶ κεῖται*, *quos manet ferale illud*, væ vobis.

* L. 4. c. 23.

† De Script. c. 27.

170. P. II. HERMOGENES Hæreſiarcha hoc ſæculo inſignis, undè ortus incertum, vitę inſtituto Pictor, quam artem pingendis Deorum Gentilium ſimulachris, jam Chriſtianus exercebat; claruit circa annum CLXX. Theophilo Antiocheno æqualis. Undè

doctrinam ejus *novellam* vocat Tertullianus *adverſ. Hermog.* cap. 1. p. 233. hominemque *ad hodiernum in ſæculo* fuiſſe refert, *naturâ hæreticum turbulentum*. Subdit mox [ut hominis ingenium rectiùs depingeret] *qui loquacitatem facundiam exiſtimat; impudentiam, conſtantiam deputat: & maledicere ſingulis, officium bonæ conſcientiæ judicat: homo ad libidinem pronus.* Quo nomine ipſum mordaci ſale perfricat Tertullianus loc. citat. *præterea pingit illicitè, nubit aſſiduè, Legem Dei in libidinem defendit, in artem contemnit; bis falſarius, & cauterio & ſtylo, totus adulter, & prædicationis & carnis; ſiquidem & nubentium contagio fœtet; ab Eccleſiâ ad Porticum; à Chriſtianis ad Stoicos tranſiit;* fortè non aliâ de cauſâ, opinante Baronio, quàm ut M. Antonino Imp. adularetur, hanc ſectam profitenti. Docuit Hermogenes quod ex ſectâ ſuâ hauſerat, materiam Deo fuiſſe coæternam, & ex hâc non ex nihilo, Deum omnia creâſſe; [undè ſequaces ejus, *immateriarios hæreticos* vocat idem Tertullianus, cap. 25.] corpus Domini noſtri in Sole depoſitum fuiſſe, juxta illud Davidicum, *in ſole poſuit Tabernaculum ſuum,* [teſte Clement. Alex. in excerpt. Theodoti, p. 808.] Diabolum autem & Dæmones in materiam refundendos. Stylum in illum ſtrinxit Theophilus Antiochenus, & poſteà Origenes, uti teſtatur Euſebius, lib. IV. cap. 24. & Theodorit. *Hæret. Fab.* lib. I. cap. 19. pag. 207. Libros nonnullos ſcripſiſſe Hermogenem quibus dogmata ſua propalavit, ac tuebatur, etſi nec libri ipſi, nec librorum tituli ad nos pervenerint, nemo poſſit dubitare, cùm tot apud Veteres habeantur indicia. Quin & non unam ejus ſententiam paſſim citat Tertullianus. Verùm ſcripta iſta in Deum blaſphema, piorum Zelus, & propria impietas, æternis tenebris meritò damnavit.

170. **HEGESIPPUS**, origine, ut videtur, Judæus, ad fidem Chriſti poſtea converſus eſt, Steph. Gobaro apud Photium *, ἀρχαῖός τε ὢν καὶ ἀποστολικὸς ſeu ut habet Euſebius †, ἐπὶ τῆς πρώτης τῶν ἀποστόλων γενόμενος διαδοχῆς, quod Hieronymus * ita reddit, *vicinus Apoſtolicorum temporum.* Natus quippe ſub initia ſecundi ſæculi, Romam inſtituto itinere, in variis, quas peregrinatus eſt, Provinciis cum viris Apoſtolicis doctrinâ & pietate celeberrimis ſermones habuit, & ex iis Eccleſiarum origines, fideique incrementa curiosè perveſtigavit. Romæ demū cum Aniceto Pontifice, populari ſuo, familiariter vixit, ibique ferè per decennium manſit, ab anno circiter CLXX. uſque ad Commodi principatum, quo imperante in vivis eſſe deſiit: quod teſtatur Chronicon Alexandrinum ad an. Commodi 1. Primus erat, qui Hiſtoriam Eccleſiaſticam condere aggreſſus eſt. Scripſit enim ὑπομνήματα τῶν ἐκκλησιαστικῶν πράξεων, ſeu *Commentariorum Actorum Eccleſiaſticorum libros* V. ſermone quidem ſimplici, inquit Hieronymus*, ut quorum vitam ſectabatur, dicendi quoque exprimeret characterem. Magno ſanè Eccleſiæ damno hi Commentarii perierunt: nec ex iis aliquid ſupereſt, præter fragmenta quædam illuſtria, quæ nobis conſervavit Euſebius: Nempe, *Hiſtoriam Martyrii Jacobi* Fratris Domini, l. 2. c. 23. *De perſecutione propinquorum Servatoris noſtri*, l. 3. c. 20. *De Simeonis Cleopæ filii martyrio, & Eccleſiâ Hieroſolymitanâ iſto tempore ſtatu*, l. 3. c. 32. *De ætate ſuâ*, l. 4. c. 8. *De Profectione ad Urbem Romam, & Sectis Judaicis*, l. 4. c. 22. Fragmentum item breviuſculum ex ejuſdem Commentariorum libro quinto exhibet Steph. Gobarus ap. Phot. Cod. 232. Quæ utut ſitim noſtram explere non poterunt, poſſunt ſaltem lenire.

De ὑποβολιμαίῳ Hegeſippo, vid. S. Ambroſium in Sæc. IV.

* Cod 232.
† L. 2. c. 23.
† De Script. c. 22.
* Loc. cit.

172. **PINYTUS**, Vir eloquentiſſimus, Cnoſſi urbis in Cretâ antiquiſſimæ Epiſcopus, claruit Hegeſippi æqualis, an. CLXXII. rigidioris diſciplinæ obſervantiſſimus. Unicam ejus *Epiſtolam*, ſed valdè elegantem [quæ temporis injuriâ interiit] memorat Euſebius †; qui commonitoriæ Dionyſii epiſtolæ de non imponendo caſtitatis jugo reſpondit, Dionyſium quidem impensè laudans, ſimulque hortans, ut ſolidiorem cibum tandem impertiat, & tranſmiſſis iterum perfectioris doctrinæ literis plebem ſibi commiſſam alere vellet, ne fortè lacteis ſermonibus perpetuò enutriti homines, in infantili quâdam diſciplinâ paulatim conſeneſcant. Ex quibus infert Euſebius, in hac Epiſtolâ & rectam Pinyti fidem, & ſolicitudinem de profectu plebis ipſi commiſſæ; eloquentiam quoque, & peritiam rerum divinarum, veluti tabellâ quadam pictâ egregiè commonſtrari.

172. **PHILIPPUS**, & ipſe eadem ætate, an. ſcilicet CLXXII. Cretenſis Epiſcopus, Eccleſiæ Gortynenſium Antiſtes, cujus laudes in ſuis ad Gortynenſes literis magnoperè prædicavit Dionyſius Corinthius: eò quòd ejus curâ Eccleſia Gortynenſis egregiam laudem fortitudinis, & generoſi animi communi omnium teſtimonio retuliſſet. Nihil de illo ampliùs tradiderunt Veteres, niſi quod luculentiſſimum *adverſus Marcionem librum* compoſuit, qui ad nos non pervenit.

172. **MONTANUS**, ex Ardaban Myſiæ vico, Phrygiæ contermino, oriundus [unde Sectatores ejus Phryges & Cataphryges dicti ſunt.] Circa an. CLXXII. (ex Euſebii * calculo) novam Sectam condidit; & Prophetiæ donum ſibi divinitùs conceſſum jactitans, Paracletum à Deo miſſum ſemet appellavit; adſcitiſque ſibi duabus profligatiſſimis mulierculis, Priſcillâ & Maximillâ, quas Spiritûs S. dono ſummum prophetici muneris apicem aſſecutas prædicavit, & in ſe Deum Patrem, in Prophetiſſis ſuis Spiritum S. inhabitare gloriatus, eo prætextu varios in vulgus errores ſpargebat. Errorum quos fovebant hi Cataphryges, ſummam, antiqui Scriptoris ſub Prædeſtinati nomine à Sirmondo editi, verbis hîc tradam, cap. 26. "Hi itaque adventum Spiritûs Sancti à Domino promiſſum in ſe potius, quàm in Apoſtolis, fuiſſe aſſerunt redditum. Secundas nuptias pro fornicationibus habent: & ideò dicunt eas permiſiſſe Apoſtolum Paulum, quia ex parte ſciebat, & ex parte prophetabat. Nondum enim venerat quod perfectum eſt. Hoc autem perfectum in Montanum, & in ejus prophetiſſas, quas ſuprà diximus, veniſſe delirant. Delectâ quaſi in Hæreſeos Metropolim, Pepuzâ Phrygiæ vico, ad hanc omnes tanquam ad novam Hieroſolymam, ſalutis ſtudioſos convenire voluit; unà cum prophetiſſis ſuis crebra vaticinia obſcuris & ænigmaticis dictionibus involuta effudit. Exſtaticis ſemper motibus correpti, & extra ſe planè poſitis ſimiles, vaticinati ſunt, & inter alia deliria, nullum poſt ſe Prophetam oriturum docuerunt. Ipſi interim lucro inhiantes, corraſis undique vaſibus argenteis, pecuniâ, & pretioſis veſtibus, credulam plebem emunxerunt. Martyres è ſectâ ſuâ prodeuntes aſſiduò crepabant; quos tamen aut nullos eſſe, aut ob commiſſa ſcelera morte merita multatos fuiſſe, conſtanter aſſirmarunt Catholici. Ipſe Montanus, ac Maximilla laqueo tandem ſibimet-ipſis gulam fregiſſe dicuntur. Rigidioris diſciplinæ, ac ſeverioris pietatis obſervantiſſimi videri voluerunt; atque ideò nuptiis, & uſu quorumdam ciborum interdixerunt: matrimonii diſcidia docuerunt, & inter orandum, ut animi triſtitiam, & affectatam quandam ſanctitatem præ ſe ferrent, indicem manûs

† L. 4. c. 23.
Vid. Euſeb. l. 4. c. 25.
* In Chron. ad a. 172.
Vid. Euſeb. l. 5. c. 16. 17. 18 19. & Epiphan. Hæreſ. 48.

SÆC. II. ab An. C. nûs digitum naſo impoſuerunt, inde *Taſcodrugitæ* cognominati: quòd illorum linguâ τασκὸς Paxillum, δροῦγγος verò naſum ſignificet. Deteſtando ritu in myſteriis eorum die quodam feſto celebrandis uſi feruntur: infantulum enim acubus æreis toto corpore pungentes, exceptum ſanguinem ſacrificiis ſuis adhibuerunt. Cætera Catholicam ferè doctrinam amplexi ſunt. Scripſit ſuo & propheteſſarum ſuarum nomine *Libros Propheticos* ex quibus Fragmenta breviuſcula habentur apud Epiphanium, loc. cit.

173. THEMISON, Illuſtris Montani aſſecla, eodem, quo Montanus, tempore claruit, aut paulò poſt. Primò Catholicæ fidei addictus, ob cujus profeſſionem vincula aliquamdiu pertulit, quibus deinde ope magnæ pecuniæ a Chriſtianis corrogatæ ſemet exemit, & in piſſimi facti horrore à Catholicis odio habitus, ad Montani caſtra transfugit, cujus Sectam Confeſſoris & Martyris titulo fretus, ſtrenuè propugnavit, adeò ut Catholicos piiſſimos, Zoticum Comanenſem & Julianum Apamenum Epiſcopos, Dæmonium quo Maximillam agitari credebant, coarguere volentes, authoritate nominis ſui inhibuerit, Euſeb. Hiſt. Eccl. V. 18. & Apoſtoli ad inſtar conſcripta *Epiſtola Catholica*, ad recipiendam Montani prophetiam Eccleſias omnes hortari auſus ſit; atque eos qui fideliores ipſo exciterant, intrinere aggreſſus, in Dominum, in Apoſtolos, & ſacroſanctam Eccleſiam impiè locutus eſt. Non extat.

173. TATIANUS, genere Syrus, profeſſione Sophiſta, cultu Gentilis, dein Chriſtianus, Juſtini M. diſcipulus factus erat, quem Romam uſque comitatus, Creſcentis ibi odium, atque inimicitias expertus eſt. Poſt mortem Præceptoris, tanquam cæcus duce deſtitutus, in præcipitia ſe dedit. Inflatus enim arrogantiâ, & eloquentiæ tumore, novam quamdam Hæreſin condidit, damnans matrimonium veluti corruptionem, ac ſtuprum, immò τὸν γάμον ϕθορὰν ἀποϕαίνων. inducens adhuc à vino & animatis abſtinentiam, aqua ſolummodò etiam in ſacris myſteriis adhibita: unde Sectatores ejus *Encratitæ*, & *Hydroparaſtatæ* dicebantur. Negavit præterea Adamo Salutem, & cum Valentino Æones quoſdam inviſibiles commentus eſt. Denique in *libro adversùs Gentiles* ſcribit animas humanas naturâ ſuâ mortales eſſe, beneficio verò divino immortales factas; ita tamen ut impiorum animæ cum corpore intereant, & cum eo iterum reſurgant æternis pœnis plectendæ. Reverſus in Orientem, Scholam primò aperuit in Meſopotamia, circa ann. CLXXII. M. Aurelii Antonini XII. (malè habet Epiphanius Antonini Pii.) Præcipuè verò Antiochiæ ad Daphnen, in Cilicia etiam, & Piſidia prædicavit. De Morte ejus nihil conſtat. Scripſit πολὺ τι πλῆθος τῶν συγγραμμάτων, inquit Euſebius*, *infinita volumina*, uti Hieronymus †: in quibus familiam ducit, omnium quos ſcripſit, κάλλιστόν τι, καὶ ὠφελιμώτατον, *elegantiſſimus ſimul ac utiliſſimus*, inſignis ille *adversùs Gentiles Liber*; in quo repetitis ævi prioris temporibus, Moſen, cæteroſque Prophetas omnibus, qui apud Græcos celeberrimi extiterunt, vetuſtiores fuiſſe; Græcoſque ipſos omnia penè ſua, quibus gloriantur, ſtudia à Barbaris accepiſſe convincit. Extat hæc *Oratio*, Gr. Lat. inter Orthodoxogr. *Baſil.* 1551. 1555. Auctuar. Bibliothec. PP. *Pariſ.* 1615. 1636. prodiit etiam *Pariſ.* 1618. f. Ut Editiones Latinas mittam. *Catenam* inſuper, ſive *Harmoniam Evangeliorum* Euſebio*, & Theodorito memoratam contexuit, quam Διὰ τεσσάρων. ſeu Evangelium ex quatuor Evangeliis compoſitum nominavit: amputatis ex eo genealogiis, & aliis omnibus, quæ Dominum ex ſemine Davidis ſecundùm carnem natum oſtendunt: eoque tanquam libro compendiario, fraude non animadverſâ, uſos eſſe non modò ejus Sectatores, verùm & eos qui Apoſtolica dogmata ſequebantur, teſtis eſt Theodoritus. Quin & erant, qui hunc librum *Evangelium ſecundum Hebræos* vocabant, quod ex Epiphanio* liquet. Latinè extat hæc *Harmonia Evangelica*, Orthodoxogr. Tom. I. & Bibliothec. Patr. Tom. II. Ammonio Alexandrino perperam aſcripta, uti & Ammonii *Harmonia* Tatiano malè inſcribitur. Quod ex Victoris Capuani Ammonianæ Harmoniæ interpretis errore primò ortum videtur, & facillimè agnoſcitur ex Harmoniæ Tatiani notis in Theodorito & Euſebio repertis, quæ Harmoniæ Ammonio inſcriptæ ad amuſſim conveniunt, & viciſſim: [ſed de hac re vide plura in Ammonio] licèt eam ab Interprete Latino, viro ſanè non ineleganti multùm mutatam fuiſſe lubens conceſſerim. Scripſit item librum *de Perfectione ſecundum Servatorem*, quo matrimonium damnavit, & illicitum eſſe probare contendit. Fragmentum quoddam inde citat ac refellit Clemens Alex. Strom. l. 3. p. 460. *Problematum* etiam *librum* à Tatiano conſcriptum memorat Rhodon ap. Euſeb. l. 5. c. 13. *Chronicon* etiam ei affingit Ruffinus: Verùm errorem iſtum ex malè intellectis Euſebii [l. 6. 13.] verbis ortum eſſe conſtat. Ex reliquis operibus ne tituli quidem ad nos pervenerunt. Unicum adhuc de eo referam, quod ex nonnullorum traditione habet Euſebius*, auſum illum eſſe dicta Pauli Apoſtoli elegantioribus verbis exprimere, ut potè qui compoſitionem verborum illius corrigere ſtuderet.

Vid. Irenæi. l. 1. c. 31. Euſeb l. 4. 29. Epiphan. Hæreſ. 46. Theod. Hæret. Fab. l. 1. c. 20.

* Loc. cit.
† De Script. n. 29.

* Loc. cit.

* Loc. cit.

Hiſt. Eccl. l. 6. c. 13.

* L. 4. c. 29.

TATIANUS, Juſtini M. diſcipulus claruit anno CLXXII. De ejus dogmatibus alibi egimus. His adjiciantur quæ habet Origenes Lib. *de Orat.* in ἐξηγ. εὐχῆς κυριακ. §. 13. pagin. 77. ubi de voce γενηθήτω, quæ in Oratione Dominica habetur, agens, hæc de Tatiano ſcribit: Μὴ ἐπιστήσας δὲ ὁ Τατιανὸς τὸ γενηθήτω οὐ πάντοτε σημαίνειν τὸ εὐκτικόν, ἀλλ᾽ ἔσθ᾽ ὅτε καὶ προστακτικόν, ἀσεβέστατα ὑπείληφε περὶ τοῦ εἰπόντος, γενηθήτω φῶς, Θεοῦ ὡς εὐξαμένου μᾶλλον, ἤπερ προστάξαντος γενηθῆναι τὸ φῶς, ἐπεὶ ὡς φησιν ἐκεῖνος ἀθέως νοῶν, ἐν σκότῳ ἦν ὁ Θεός. *Non conſiderans autem Tatianus τὸ γενηθήτω non ſemper optativo, ſed aliquandò etiam imperativo ſenſu accipi, impiiſſimam hanc de Deo opinionem fovebat; illum nempe cum dixerit, fiat lex, optaſſe potius quàm imperaſſe ut fieret, ſiquidem inquit ille [qui erat animi atheiſtici] Deus tunc in tenebris erat.* Eadem ferè de Tatiano notat Clemens Alexandrinus in *excerpt.* Theodoti pag. 806. col. 2. 172. P. II.

BARDESANES, Syrus, Edeſſæ in Meſopotamia natus, claruit præcipuè circa annum CLXXII. Vir Græcè & Syriacè doctus, ſermone diſertiſſimus, & in diſputando acerrimus ἐν ἄκρῳ δὲ τῆς Χαλδαϊκῆς ἐπιστήμης ἐληλακώς, inquit Euſebius † *ſummam Chaldaica doctrina perfectionem adeptus*. Augaro Edeſſenorum principi, viro ſanctiſſimo inprimis familiaris fuit, junctiſque cum eo ſtudiis, fidem Chriſtianam fortiter aſſeruit, quam vitâ, ſcriptis, & diſputationibus propugnavit. Id cùm jam per multos annos præſtitiſſet, in errores Valentini [è cujus quidem Schola prodierat] dilapſus eſt. Quem proinde Epiphanius* comparat pulcherrimæ navi, beneque onuſtæ, quæ juxta ripas portùs tracta, totum mercimonium perdit, aliiſque qui navim conſcenderant, mortem infert. Extremum autem hæreſis iſtius virus non hauſit: Legis enim ac Prophetarum libros, adeóque integrum Vetus ac novum Teſtamentum agnovit: 172.

† Præpar. Evangel. l. 6. c. 9. p. 273.

* Hæreſ. 56.

SÆC. II. ab An. C.

agnovit: mortuorum licèt reſurrectionem præfractiùs, quàm ipſe Valentinus negaverit. Certè ex † Marino conſtat Bardeſianiſtas in tribus præcipuè ab Eccleſiâ Catholicâ abiiſſe; aſſerentes 1. Præter Deum alium eſſe ἀρχὴν ſeu ῥίζαν, Diabolum nempè, quem ἀντιφυῆ καὶ αὐτογένητον eſſe affirmabant, omnis mali fontem & Autorem. 2. Chriſtum non ex muliere eſſe natum, ſed carnem Cœlo detuliſſe. 3. Corpus non eſſe reſurrecturum. Ex Euſebio † tamen conſtat Bardeſanem poſtea doctrinam Valentinianam improbaſſe; & cùm pleraque ejus dogmata fictas eſſe fabulas convicisset; ipſe quidem ſibi viſus ad rectiorem ſententiam tranſiviſſe, ita tamen, ut vetuſti, atque inoliti erroris ſordes non penitus excuſſerit. Scripſit patriâ linguâ, viz. Syriacâ *dialogos* quamplurimos, cum infinitis aliis opuſculis, & in his contra *Marcionem*, atque omnes ferè Hæreticos, qui ætate ejus pullulaverant, multaque volumina ex occaſione perſecutionis tunc temporis graſſatæ compoſita; quæ Diſcipuli illius [quos plurimos habuit] ex Syriaco ſermone in Græcum tranſtulerunt. Inter ea præcipuè eminebat *dialogus* ille ſanè luculentiſſimus *De Fato*, quem Antonio inſcripſit. An verò D. Antonium Imp. Euſebius intelligat, [quod Hieronymo videtur] an potiùs aliquem ex ipſius Bardeſanis amicis, non ſatis conſtat. Prior tamen ſententia veriſimilior videbitur illi, quiſquis perpenderit, quæ Epiphanius † tradit de Apollonio Antonini amico Bardeſanem admonente, ut ſeipſum Chriſtianum eſſe negaret. Cui viriliter, & ad confeſſionem uſque ſe oppoſuit Bardeſanes, mortem ſe non formidare dicens, ut potè quæ neceſſariò futura ſit etiamſi Imperatori non contradiceret. Eundem proculdubio *dialogum* intelligit Epiphanius † quando ait eum, dum in Abidam Aſtronomum contra Fatum diſſeruit, multa collegiſſe. Ex hoc *dialogo* amplum ſatis Fragmentum hodie extat apud Euſebium, Præpar. Evangel. l. 6. c. 10. cujus pars maxima totidem verbis habetur *Recognitionum Clementinarum* libro nono: adeò ut quis ab altero ſua acceperit, incertum ſit. Quin & fortè non ſine ratione ſuſpicari poſſumus ipſum Bardeſanem harum *Recognitionum* auctorem fuiſſe, ut ſuprà in Clemente annotavimus. Librum *de Indorum Gymnoſophiſtis* à Bardeſane Babylonio conſcriptum refert, & ex eo Fragmentum exhibet Porphyrius de Abſtinentia l. 4. c. 17. cujus auctorem eundem cum noſtro Bardeſane fuiſſe veri non adeò diſſimile eſt: præſertim cùm Porphyrius eum hâc notâ inſigniat, *ὁ ἐπὶ τῶν πατέρων ἡμῶν γεγονὼς, qui parentum noſtrorum temporibus fuit*. N.E.

† Ap. Orig. Dial. contra Marcion. Sect. 3.

† L. 4. c. 30.

† Loc. cit.

† Ibid.

JULIUS CASSIANUS, Valentini

174. diſcipulus, claruiſſe videtur circa an. CLXXIV. *Docetarum* hæreſin condidit: docens Chriſtum non niſi phantaſticum aſſumpſiſſe corpus: quin & in re matrimonii ac continentiæ paria cum Tatiano ſenſit. Plura de eo non liquent. Scripſit *Exegeticos libros* aliquot (ex quorum primo quædam habet Clemens Alex. Strom. l. 1. p. 320.) & librum περὶ ἐγκρατείας, ἢ περὶ εὐνουχίας, ex quo multa adducit idem Strom. l. 3. p. 465. 466.

Clem. Alex. Strom. l. 3.

THEODOTION, gente Ponticus (Ephe-

175. ſium vocat Irenæus † forſan quia ibi habitavit.) Claruit [ut nos docet Epiphanius * qui tamen immani Metachroniſmo eum Symmacho poſteriorem facit] ſub ſecundo Commodo, i. e. M. Aurelii Veri filio, qui imperium iniit anno CLXXX. Verùm notandum eſt, jam anno CLXXV. Marcum Imperatorem Commodum in Imperii conſortium admiſiſſe, adeóque Theodotionem pluribus antea annis inclareſcere potuiſſe, ad minimùm anno CLXXV. Chriſtianam fidem profeſſus, Marcionis Pontici, popularis ſui, qui quædam Ebionis dogmata ſuis miſcuerat, Sectæ ſe dedit: unde & *Ebionita* aliquando appellatur. Tandem & illi Hæreſi infenſus, religionem Chriſtianam penitus deſeruit, & detracto præputio ad Judæos defecit. Ab iis literas Hebræas edoctus, *Vetus Teſtamentum* Græcè tranſtulit, LXX. Interpretes præcipuè ſecutus; à quibus ait Hieronymus * *ſimplicitate ſermonis non diſcordat*. Hanc ob cauſam cæteris prælatus eſt; adeò ut Origenes, cùm Hexapla ſua conderet quæ in LXX. ex Hebræo deerant, ex Theodotione ſupplenda cenſeret, Aſteriſcis notata. Quin & totam Danielis Prophetiam non ex LXX. ſed ex Theodotionis verſione & olim & hodie legit Eccleſia. Unde & in vetuſtiſſimo Prophetarum exemplari, cujus meminit Cl. Uſſerius *, hunc titulum præfixum habuit Danielis liber: Δανιὴλ κατὰ Θεοδοτίωνα. *Hanc Tranſlationem*, quæ in Hexaplis Origenianis quartum locum occupavit, edidiſſe dicitur Theodotion circa an. CLXXXII. vel ut habet Chron. Alex. an. CLXXXVI. Commodi VI. Certè antequam libros adverſùs Hæreſes ſcripſerit Irenæus, qui tamen Eleuthero pontificem agente ſcripti ſunt. Verùm cùm ſcripſerit Irenæus an. CLXXVI. vel CLXXVII. ut ſuprà in Irenæo notavimus, neceſſe eſt, Theodotionem ante illud tempus verſionem ſuam non modò adornaſſe ſed & edidiſſe. Paucula, quæ ſuperſunt, fragmenta apud Nobilium, Druſium & in Londinenſi LXX. editione anni 1653. 8°. & Bibl. Waltonenſ. Tom. VI. exhibentur.

† Adv. Hær. l. 1. c. 24.

† De Menſ. & Pond. n. 17.

SÆC. II. ab An. C.

* Comm. in Eccleſ. cap. 2. tom. 7.

* Syntagm. de 70. Interpt. c. 6. p. 58.

MUSANUS, non ignobilis hujus ævi Scrip- 176.

tor, floruit ſub M. Aurelio, & L. Vero, circa an. CLXXVI. quem iis accenſet Euſebius * quorum libri ſinceram Apoſtolicæ traditionis, ac veræ fidei doctrinam continentes, ad ſua tempora pervenerunt. Scripſit *Librum* elegantiſſimum *ad fratres quoſdam qui ad Encratitarum Hæreſin deſciverant*, N.E.

* L. 4. c. 21. & 28.

MODESTUS etiam eodem tempore cla- 176.

ruit, anno nempe CLXXVI. Scripſit *inſigne adverſus Marcionem volumen*; in quo, teſte Euſebio *, præ cæteris egregiè errores illius, ac dolos detegens, omnibus ſpectandos exhibuit. Monet Hieronymus †, alia quoque ſub ejus nomine circumferri opuſcula, ſed ab eruditis, quaſi pſeudepigrapha repudiari. N. E.

* L. 4. c. 25.

† De Script. c. 32.

ATHENAGORAS, nobilis Philoſo- 177.

phus Athenienſis, non minùs Chriſtianâ, quàm Gentilium Theologiâ, ac Scientiâ, celebris. Claruit circa an. CLXXVII. Altum de eo ſilentium eſt apud Euſebium, & Hieronymum; nec ex Veteribus, quiſquam ejus meminit, præter Methodium Patarenſem, in cujus Excerptis è libro de Reſurrectione Mortuorum, quæ apud Epiphan. Hæreſ. LXIV. & Photium, Cod. CCXXXIV. habentur, adducitur locus ex Athenagora, qui in Legatione ejus pro Chriſtianis, p. 27. totidem verbis hodie reperitur. Bina poſt ſe reliquit opuſcula; quæ & hodie extant: *Apologiam*, ſeu *Legationem pro Chriſtianis*, M. Aurelio Antonio, & L. Aurelio Commodo Impp. Armeniacis, Sarmaticis & quod maximum eſt, inquit, Philoſophis, oblatum, (anno CLXVIII. uti contendit CL. Dodvvellus *) in qua petit, ut Chriſtiani, non minùs æquo jure quàm alii rei, apud Tribunalia fruantur; deinde illos à flagitiis iis impingi ſolitis vindicat: Poſtremò veteris Eccleſiæ more,

* Diſſert. Cypr. XI §. 37. 38.

Imperatoribus,

Imperatoribus fauſta omnia, ac fœlicia ex animo precatur. Alter libellus eſt *De Reſurrectione Mortuorum*; in quo etiam Chriſtianæ veritatis cauſam adversùs infideles agit. Primus hos libros Gr. & Lat. in lucem protractos edidit Sim. Grynæus inter Orthodoxogr. *Baſil.* 1551. prodiit etiam *Libellus de Reſurrect.* (Gr. Lat. *Pariſ.* 1541.) inter eadem Gr. Lat. *Baſil.* 1555. Uterque Gr. Lat. *Pariſ.* 1557. Gr. *Lugd. Bat.* 1558. *Colon.* 1567. Gr. Lat. ad calcem Juſtini, *Pariſ.* 1615. 1636. f. Auctuar. Bibliothec. PP. *Pariſ.* 1624. Seorſim, *Oxon.* 1682. 12°. Apologeticus, *Pariſ.* 1577. 8°. *Lipſiæ*, 1684. 8°. cum variorum notis. Libros XII. περὶ τ̃ εἰς ἑαυτὸν, quos in Bibliothecâ Geſneriana latuiſſe volunt, non eſſe Athenagoræ, ſed M. Antonini Imperatoris, vel ſolus titulus oſtendit.

Extant ſub Athenagoræ nomine *Amatoria*, ſeu *de vero & perfecto Amore*: Opus hiſtoricum, ex eorum librorum genere, quos Romanenſes hodie vocant. Librum (ni fallor) ex Oriente olim illatum Gallicè vertit & ad Dominum de Lamanè Cardinalis de Armagniaco Secretarium, an. 1569. miſit Martinus Fumeius, Dominus de Genillè. Tandem inter ſchedas ſuas repertum, an. 1612. edidit Bernardus *San-Jorry*. Græca ubinam jam deliteſcant, mihi planè incompertum eſt. Verſionem Gallicam vidi in inſtructiſſima CL. Iſ. Voſſii bibliotheca, & quia in paucorum manibus liber verſatur, integrum totum hic apponere non gravabor.

Du Vray & parfait Amour; eſcrit en Grec par Athenagoras Philoſophe Athenien: contenant les Amours honneſtes de Theogone & de Charide, de Pherecides & de Melangenie. A Paris chez Daniel Guillemot demeurant rüe des Cordiers derriere les Iacobins, M. DCXII.

An genuinum ſit Philoſophi noſtri opus non immeritò dubitari poteſt. Suſpicari quis poſſit, ſcriptum ab eo eſſe ante ſuſceptam fidem Chriſtianam. Quod ſi ita ſit, non pauca à recentiori manu acceſſiſſe, cuivis inſpicienti facile conſtabit. Poſt hæc ſcripta, & jamjam in Prælo mittenda, incidit in manus meas Cl. Huetii de origine fabularum Romanenſium Diatriba, è Gallico non ita pridem Latinè verſa, in qua de hoc opere ejuſque Autore prolixè diſſerit, omnia miro ingenii acumine expendit, volvit, revolvit, objicit, objectiones proprias ſolvit, fatetur etſi Græcum Exemplar non viderit, tamen ex interpretationis lectione, aſſeverare, ſe non dubitare, Fumeium id operis Athenagoræ, Apologiæ Autori, non ſine ratione aliqua probabili aſcripſiſſe; nihilominus Athenagoræ noſtro adjudicat; quin & eò uſque devenit, ut leviſſimâ quidem conjecturâ ductus ſuſpicetur Philandrum Vitruvii Commentatorem, hominem undequaque doctiſſimum & Cardinali Armeniaco percharum, quo ſuas opiniones aliqua antiquitatis autoritate fulciret, & Cardinali arti Architectonicæ impenſè dedito ſpecioſius commendaret opus iſtud in quo tot Architectonicæ peritiæ veſtigia exhibentur, ex proprio cerebro confinxiſſe atque ita Lamanæo Protonotario, & interpreti Fumeio fucum feciſſe, quod quidem emunctæ naris viris ægrè nunquam perſuadebit vir eruditiſſimus. Interim ipſum librum miris effert laudibus; Quidquid ſit, inquit illud certè opus acutè & ſoleiter inventum eſt, artificioſè deductum eximiis ſententiis, & præclaris Ethicæ præceptis illuminatum, magna jucundiſſimarum Imaginum ſapientiſſimè diſpoſitarum varietate condecoratum, ibi ſunt veriſimiles eventus è re ducta epiſodia, diſtincta dicendi genera, honeſtas ubique religioſius obſervata, nihil hic humile, nihil acerſitum, nihil quod Sophiſtarum puerilitatem redoleat.

ATHENAGORAS. Celeberrimi hujus & antiquiſſimi Apologiſtæ nec Euſebium nec Hieronymum, etſi ex profeſſo de Scriptoribus Eccleſiaſticis agentes, meminiſſe, in *Chartophylace* affirmaveram. Cùm verò pro libelli iſtius inſtituto, tribus quaſi verbis agendum eſſet; Methodii Patarenſis locum in quo aliqualis habetur Athenagoræ mentio, non adduxi, majori id operi reſervans. Carpit hæc obiter atque indirectè Ern. Tentzelius, *Exercit. ſelect.* V. nu. XXX. p. 200. qui tamen neſcire non potuit, me in *Hiſtoria Literaria* triennio poſt *Chartophylacem* editâ, Methodii locum, qui tùm apud Epiphanium, tùm apud Photium habetur, diſertè citaſſe. Sed miſſis tricis ad ulteriora pergamus. Erat Athenagoras Philoſophus Athenienſis. Gentilis adhuc, ad oppugnandam Chriſti fidem induxit animum; dum verò S. Scripturarum lectioni ſedulò incumberet, quò propriis telis fortiùs Chriſtianos aggrederetur, aſpirante Divini Spiritûs gratiâ captus eſt, fidem quam ſubvertere meditabatur, amplexus. Relictis Athenis [niſi potiùs id ante converſionem contigiſſe volumus] Alexandriam commigravit; ibique non ſolùm Philoſophiam Platonicam publicè docuit; ſed & ſcholæ Chriſtianorum Catecheticæ apud Alexandrinos præfuit, Chriſtianam Religionem in ipſo quoque Pallio profeſſus. Hæc omnia nos docet Fragmentum è Philippi Sidetæ Hiſtoriæ Chriſtianæ Serm. XXIV. à Nicephoro Calliſto, ut videtur, excerptum, quod ex codice Baroccia no in appendice *Diſſert. ad Irenæum* edidit Cl. Dodvvellus in quo etiam Scholæ hujus catecheticæ Rectorum ſucceſſio hoc ordine nobis exhibetur, Athenagoras, Clemens Alexandrinus, Pantænus, Origenes, Heraclas, Dionyſius, Pierius, Theognoſtus, Serapion, Petrus Martyr, Macarius Politicus, Didymus, Rhodon. Mitto quæ ad hoc Fragmentum illuſtrandum eruditè [ut ſolet] obſervavit Dodvvellus noſter. Id ſolum mihi notare liceat, Athenagoram noſtrum, primum Scholæ catecheticæ Rectorem hic dici, Τῦ διδασκαλείυ τ̃ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρῶτος ἡγήσατο. Non quòd ante illum nullos habuit hæc Schola Rectores; erat enim moris longè Athenagorâ antiquioris. Sed primus fortaſſis erat in Rhodonis catalogo memoratus; è cujus ore Philippus hæc hauſiſſe videtur. Utcunque ſit; cùm primus nobis occurrat Athenagoras, qui huic Scholæ præfuiſſe diſertè traditur, non abs re forſan erit in Juniorum φιλαρχαίων gratiam, de Scholæ hujus origine & inſtituto, paucula quædam hoc loco annotare. Conſtat certè Rem Chriſtianam egregiè hoc ſæculo promoviſſe Scholas Eccleſiaſticas, non modò privatas, quales in majoribus Eccleſiis haberi ſolebant, ſed & publicas ſacris dogmatibus explicandis deſtinatas, iiſque, tum adversùs Gentiles, tum hæreticos, vindicandis, ſanctiſſimorumque virorum, doctiſſimorumque virorum curæ & fidei commiſſas. In his principatum tenuit Alexandrina, quæ jam inde à priſcis temporibus, ἐξ ἀρχαίου ἔθους, inquit Euſebius *; in ea civitate fuerat inſtituta. Veterem verò hanc conſuetudinem à Marco Evangeliſta fuiſſe introductam, diſertè tradit Hieronymus †. Quod ut dilucidiùs fiat, res paulò altiùs erit repetenda. Erat quidem Alexandriæ etiam ab ultimis temporibus Muſæum à Regibus Ptolemæis intra ipſa Regiæ pomœria extructum, porticibus & exedris ornatum, pecuniis & reditibus auctum, in quo, teſte Strabone *, hujus Collegii conſortes, οἱ φιλόλογοι, ad communem menſam veſcebantur, præfecto illis qui Sacrorum curam gereret Sacerdote,

177 P. II.

* Hiſt. Eccl. IV. c. 10. p. 175.

† Catalog. c 36.

* Lib. 17. p. 794.

hon

non niſi ab ipſis Regibus, ac poſteà à Cæſaribus Romanis, conſtituendo. Huc tanquam ad publicum melioris literaturæ Emporium, ex omni orbis terrarum parte confluebat literata juventus, quibus Grammaticæ, Rhetoricæ, Poëticæ, Philoſophiæ, Aſtronomiæ, Muſicæ, Medicinæ, aliarumque artium & diſciplinarum rudimenta à ſuis quibuſque Profeſſoribus tradebantur. Florebant hic Scholæ Platonicæ junioris, ut & Ariſtotelicæ, Profeſſores, quorum ſucceſſiones accuratè notarunt Jonſius, Voſſius, alii. Situm erat hoc Muſæum in eâ urbis regione quæ *Bruchion* appellabatur.; *Diuturnum*, inquit Ammianus Marcellus, *præſtantium hominum Domicilium.* Certè à Ptolomæi Philadelphi ætate, uſque ad quintum vel ſextum Chriſti ſæculum perduravit. Quinimò occupantibus penè omnia Orientis loca Saracenis, varia erant hic loci ſtudioſorum Collegia, ſiqua vera nobis referant Benjaminus Tudilenſis, & Leo Africanus. Sed ut, unde digreſſus ſum redeam. Ad hujus Gymnaſii imitationem, ab ipſis naſcentis Chriſtianiſmi incunabulis Schola fidelium ſacra à B. Marco Alexandriæ eſt inſtituta, in quâ rudiores primis fidei imbuerentur, adultiores reconditioribus fidei Chriſtianæ myſteriis erudirentur, conſtitutis ad id præſtantiſſimis magiſtris, qui, ut de Pantæno loquitur Euſebius, partim vivâ voce, partim ſcriptis, Divinorum dogmatum theſauros auditoribus ſuis exponerent, & hæreticorum objectiones & ſophiſmata refellerent. Et hæc erat celeberrima illa Κατηχήσεως Schola Alexandrina, cujus frequens apud Scriptores Eccleſiaſticos occurrit mentio. Cui præfuerunt, & doctrinâ, moribus, ſcriptiſque ornarunt, tot Eccleſiæ lumina, Athenagoras, Pantænus, Clemens Alexandrinus, aliique ſuprà recenſiti. Sua quidam ætate perſeveraſſe, & ab hominibus, tùm eloquentia, tùm divinarum literarum ſtudio inſtructiſſimis obtineri, teſtatur Euſebius: quin & Conſtantis & Juliani Apoſtatæ temporibus floruiſſe, Didymi cæci Præfectura, referente Sozomeno *, nos docet. Nec dubium eſt, ſubſecutis aliquot Sæculis, imminuta licèt famæ laude, duraſſe. Interim notatu dignum eſt, & hactenùs planè inauditum quod prædictum Philippi Sidetæ Fragmentum refert; nempè Rhodonem qui Didymo ſucceſſit, hanc Scholam in Siden Pamphyliæ urbem, quæ Philippi patria erat, tranſtuliſſe, idque Theodoſii magni tempore contigiſſe. Sed forſan nihil aliud voluit Philippus, quàm Rhodonem Scholam in urbe Sida erexiſſe, ſimilem planè ei, quæ à tot retrò ſæculis Alexandriæ inſtituta fuerat. Unicum ad hæc mihi notare liceat, Cl. Conringium † in eâ eſſe opinione, duas fuiſſe Alexandriæ Scholas ſacras; & κατηχήσεων Scholam à celeberrimo illo Pantæni Ludo (cui Didymum præfuiſſe vult) fuiſſe diverſam. Qua vero de cauſa hanc ſententiam amplexus ſit vir eruditus, planè mihi non liquet. Certè Euſebius & Hieronymus unam eandémque Scholam disertè faciunt.

* Lib. III. c.25.

† Addend. ad Antiq. Acad.p.292.

177. • HERMIAS, Philoſophus Chriſtianus, cujus neque patriam, ætatem, genus, nec vitæ inſtitutum, ulla ſedulitate indagare potui: ideò hic locum habet, quia cum cæteris hujus ſæculi Apologiſtis, & forſan non immeritò, conjungi ſolet. Scripſit διασυρμὸν τῶν ἔξω φιλοσόφων, ſeu *Gentilium Philoſophorum irriſionem:* in quâ diſſentientes Philoſophorum ſententias, *De Deo*, *De Anima*, &c. inter ſe committit, atque falsè & eleganter ludibrio exponit. Extat, Gr. & Lat. cum Cydonio, *Baſil.* 1552. ad calcem Juſtini, *Pariſ.* 1615. 1636. & in Auctuar. Bibliothec. PP. *Pariſ.* 1624. Tom. I. Bigneus equidem, aliique Bibliothecæ PP. Editores quarti ſæculi Scriptoribus annumerarunt, nullâ tamen authoritate freti.

HERMIAS, ſcripſit *Irriſionem Gentilium Philoſophorum.* Quod hunc Scriptorem huic ſæculo aſcripſerim eâ de causâ factum eſt, quòd reliquis hujus ævi Chriſtianæ fidei Apologiſtis meritò accenſendus videbatur. De eo altum ſilent omnes Veteres, & penè Recentiores. Tacent Raph. Sciletus, & Con. Geſnerus, qui libellum primi ediderunt. Front. Ducæus, qui *Auctuario* ſuo illum inſeruit, de Autore vel ætate ne verbulum quidem habet. Cl. Lambecius, Commenr. de *Biblioth. Vindob.* lib.VII. p. 54. conjicit fuiſſe Hermiam Sozomenum, Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Scriptorem, qui ſæculo V. ſub Theodoſio juniore floruit; ductus (ut opinor) partim nominis identitate, partim locis quibuſdam in Sozomeni Hiſtoriâ, ubi de Gentilibus, eorúmque Philoſophis agitur, *viz.* Lib.I.cap.18.lib. II.cap.5. lib. III cap.17.lib.V cap.1. Hanc conjecturam amplexus eſt nuper Ern. Tenizelius *Exercit. Select.* V. p. 228. & *Addend.* in fin. 456. Quò minùs verò in hanc ſententiam deſcenderim, obſtant quæ ſequuntur argumenta. 1. In omnibus codicibus tùm excuſis, tùm MSS. Hermias noſter Philoſophi nomen ſortitur, Ἑρμείου τοῦ φιλοσόφου. Quod quâ ratione Sozomeno congruat, non video. Erat vitæ inſtituto Scholaſticus, ſive Advocatus, cauſas publicè egit, & cùm ad ſcribendum animum appulit, Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſe totum dedit: Profeſſionis verò philoſophicæ nec vola, nec veſtigium. Non ſum neſcius ſeveriores vitæ Aſceticæ cultores laxiori vocis ſignificatione quandoque philoſophari dictos eſſe; adeòque apud ipſum Sozomenum *, Eccleſiaſtici Philoſophi vocantur. Sed, præterquàm quòd Sozomenum Monachum fuiſſe nemo dixerit, nec de ſe aliud habet † quàm quòd νέος ὢν cum Senibus quibuſdam Gazenſibus verſatus ſit; Philoſophi nomen hoc loco, ſtrictiori & magis proprio ſenſu accipi oportet, nec à Scriptoribus Eccleſiaſticis tribui ſolet, niſi iis qui è Philoſophorum Scholis prodierint, & poſt converſionem, priſtinum & nomen & habitum retinebant. Quo ſenſu Ariſtidem, Juſtinum, Pantænum Philoſophos vocant Euſebius, & Hieronymus. Et Athenagoras in utriùſque ſui operis Inſcriptione Philoſophus Chriſtianus appellatur. 2. Ex toto opuſculi contextu conſtare videtur; vigente adhùc Ethniciſmo, ſcriptum fuiſſe. Hinc ad ſubruenda magiſtrorum ſubſellia, omnia in eo, miro ſanè artificio, aptè compoſita; hinc pugnantia Philoſophorum placita, & adverſantes opiniones eleganter inter ſe commiſſæ; hinc de variis Philoſophantium Sectis non aliter loquitur, acſi in Scholis & Academiis jam regnarent, & eorum dogmata ubique obtinerent: quod de Sozomeni tempore dici non poteſt, quandò Gentilium ſuperſtitio Sylvas & Pagos quæreret, & pauci qui ſupererant Philoſophi, in angulis latitarent, ut vix ulla hujuſmodi opuſculi neceſſitas eſſe poterat. 3. Si hujus libelli auctor eſſet Sozomenus, ſcripſit eum vel ante, vel poſtquàm Hiſtoriam Eccleſiaſticam condidit. Non ante: Quî enim fieri potuit, ut ubi de Gentilibus agit, & Philoſophos arguit, hujus opuſculi non meminiſſet, Lectoremque ad id non remiſiſſet? Non poſteà: Quia vix credi poteſt hominem Chriſtianum, Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, & quinti jam Sæculi Scriptorem, hujuſmodi datâ occaſione, de Chriſtianis eorumque dogmatibus, ſtatu, perſecutione, Gentiliumque Philoſophorum (præſertim ſub Juliano) in eos calumniis, ne leviſſimam quidem feciſſe mentionem. Photii codicem XXX. cur citaverit Lambecius nullus video. Loca quæ ad firmandum conjecturam ex Sozomeni Hiſtoria adducit, parùm immò nihil ad rem conferunt, ut vel primo

177. P II.

*L.III.c.17. P 529.

† Lib.5.c.15. p.627.

SÆC. II. ab An. C. mo intuitu quivis videt. Quinimò ſi exinde valeret argumentum, opuſculum Sozomeno tribuendum eſſe, quòd de Gentilibus, eorúmque Philoſophis, tribus quaſi verbis pro re natâ agit; quantò potiori jure Socrati Scholaſtico aſcribi debet, qui non modò obiter id facit, verùm lib. III. cap. 22. adversùs Libanium, alióſque ſub Juliani Imperio Gentilium Philoſophos, ſingularem, eruditam, & Hermiæ libellum tantùm non mole exæquantem, diſſertationem inſeruit. 4. Denique ſtylus Sozomeni ab Hermiæ ſtylo plurimùm recedere videtur. Etſi enim Socrate in ſcribendo præſtantiorem eſſe judicet Photius; nihilominùs ſtylus ejus eſt ſimplex, inelaboratus, & parùm elegans; Hermiæ verò concinnus, conciſus, argutus, ſalibus & dicteriis undique conſperſus, ut adeò dicendi genus toto cœlo diſtare videatur.

177. MARTYRES Lugdunenſes, circa ann. CLXXVII. graſſante perſecutione [de quâ infrà] dum in vinculis adhuc eſſent, varias ſcripſerunt *Epiſtolas*, pro pace Eccleſiæ & adverſùs Montaniſtas, partim ad fratres in Aſia, & Phrygiâ degentes, partim ad Eleutherum Romanæ Urbis
* Adv. Prax. cap. 1. p. 501. Epiſcopum (qui & ipſe, teſtante Tertulliano *, Montaniſtici erroris labe infectus fuerat) eâ ratione quaſi legatione fungentes. Has literas Romam perferendas Irenæo adhuc Presbytero, Martyres dederunt, eumque per eas Eleuthero commendârunt; quarum fragmentum aliquod exhibet Euſebius l. 5. c. 4.

177. ECCLESIA Viennenſis & Lugdunenſis in Galliâ perſecutione adverſùs Chriſtianos, tum in aliis provinciis, tum præcipuè in Gallia, ſpeciatim verò in Civitate Lugdunenſi, exardeſcente, [in qua Photinus Reverendiſſ. Eccleſiæ Lugdunenſis Præſul anno ætatis ſuæ XC. Attalus Pergamenus, Sanctus Diaconus Viennenſis, Blandina nobilis fœmina, Alexander medicus, aliique plures graviſſima tormenta paſſi, martyrii coronâ redimiti ſunt,] totam penè *perſecutionis hujus Lugdunenſis hiſtoriam* litteris ſuis comprehenſam ad Aſiæ, Phrygiæque Eccleſias miſerunt; judicium adhuc ſuum religioſum imprimis & orthodoxum ſubnectentes de Montano Prophetâ, ejuſque dogmatibus, quæ Eccleſias Phrygianas tunc temporis maximè turbârunt. Extat maximam partem integra ap. *Euſeb.* l. 5. c. 1. 2. 3.

180. MILTIADES, Rhetor, *Eccleſiarum*
*Adverſ. Valentin. c. 5. Euſeb. l. 5. c. 17. *Sophiſta* Tertulliano * dictus. Claruit ſub Commodi initia, anno circiter CLXXX. Plura ſui in divinis Scripturis ſtudii monumenta reliquit; nempe *Apologeticum pro Chriſtianâ, quam ipſe profitebatur, Philoſophiâ*, πρὸς τοὺς κοσμικοὺς ἄρχοντας, ad principem illius temporis, inquit Hieronymus † niſi potiùs cum H. Valeſio exponendum ſit,
† De Script. c. 39. Provinciarum præſides. Condidit etiam *librum adverſus Montani Hæreſim*, περὶ τοῦ μὴ δεῖν προφήτην ἐν ἐκστάσει λαλεῖν, *non decere Prophetam in ecſtaſi loqui*: quem Anonymus ille [apud Euſeb. l. 5. c. 17.] contra Cataphrygas Scriptor in Compendium redegit. Scripſit item tum *contra gentes*, tum *adverſus Judæos*, utrumque argumentum binis voluminibus executus. N. E.

180. P. II. *LUCIUS, rectiùs LEUCIUS CHARINUS, peſſimæ notæ hæreticus, ſectâ ſive Marcionita, ſive Montaniſta, ſive ex utraque conflatus, circa annum CLXXX. vixiſſe videtur; certè poſt exortam Montani Hæreſin, ſi modò Cataphrygum antesignanus fuerit. Hunc ad finem Sæculi VI. Part. I. pag. 358. breviter recenſui, non quòd eo tempore vixiſſe crediderim; ſed inter incertæ ætatis ſcriptores, Photio antiquiores, eo loci depoſuerim. Contexuit opus, teſte Photio cod. 114. *Periodi Apoſtolorum* dictum, quo, ſtylo inæquali & invenuſto, Acta SS. Apoſtolorum, Petri, Joannis, Andreæ, Thomæ & Pauli complexus eſt, infinitis narratiunculis, ſtultis, abſurdis, & ſecum invicem planè pugnantibus ubique referta. His admiſcuit plurima dogmata, inſulſa, inſana, puerilia, malignè conficta, falſa, impia denique & deteſtanda, ut ex iis, quæ refert Photius, luculenter conſtat, qui opus illud πάσης αἱρέσεως πηγὴν καὶ μητέρα rectè dici debere pronunciat. Quis fuerit hic Leucius Charinus, quandóve vixerit, haud facilè quis divinabit: non alius fortaſſe [quod me nuper monuit V. Cl. M. I. E. Grabius, Pruſſus, qui Oxonii hoc tempore rei literariæ promovendæ ſtudia ſua gnaviter impendit] quàm Leucius ille, cujus meminit tum Auguſtinus *de fide contra Manich.* cap. 38. *col.* 81. & *ibidem* cap. 5. [ubi etſi in editis *Leontius* perperam habetur, nihilominùs in melioris notæ codicibus MSS. *Leucius* rectè legitur] tum Pacianus Epiſtolâ I. *de nomine Catholico* ad Sympron. num. VI. quam unà cum reliquis Paciani opuſculis à ſe recognitis & illuſtratis inſeruit Collectioni ſuæ *Concil. Hiſpan.* Card. d'Aguirre, Tom. II. pag. 80. Certè Auguſtinus utroque loco citato, Leucium Acta *ſub Apoſtolicorum nomine* ſcripſiſſe disertè dicit, & ex iis nonnulla profert. Turibius etiam Aſturicenſis in Hiſpania Epiſcopus circa ann. CCCCXLVII. Epiſt. ad Idatium & Ceponium [Sect. V. ap. Aguirre *ibidem* pag. 219.] inter fabuloſa Manichæorum ſcripta recenſet *Actus S. Andreæ, & S. Joannis, quos ſacrilego* Leucius *ore conſcripſit*. Addi poſſunt, ſi libet, decretum Pſeudo-Gelaſianum *de lib. Apocryph.* quo damnantur libri omnes, *quos fecit Leucius diſcipulus Diaboli*; & Innocentius I. *Epiſt.* ad Exuper. num. VII. qui Acta ſub nomine Petri, & Joannis, &c. à quodam Leucio ſcripta fuiſſe affirmat. Ætatem ejus deſignat Pacianus loc. citat. cùm ait, *illi ipſi Phryges nobiliores, qui ſe animatos mentiuntur à Leucio, ſe inſtitutos à Proculo glorientur*. Jam verò Cataphrygum hæreſis orta eſt juxta Euſeb. in Chron. anno Marci Aurelii XI. Chriſt. 172. ſecundùm verò Epiphanium *Hæreſ.* XLVIII. num. 1. Antonii Pii anno XIX. Chr. 156. Perturbari ab Epiphanio temporis ordinem, ut notis contendit Petavius; Epiphanium defendit Pearſonus *de ſucceſſ.* Diſſert. II. cap. 9. pag. 253. Verùm eundem calculum iterum exhibet Epiphanius, *ibidem* num. II. ubi à prædicatione Maximillæ ad Valentiniani annum XII. annos numerat CCXC. In numeris vitium eſſe manifeſtum eſt, & fatetur Petavius, adeóque pro διακόσια ἐννενήκοντα, ſcribendum eſſe διακόσια εἴκοσι, ſive CCXX. quod in annum Chriſti CLVI. exactè incidit. Forſan utriuſque Chronologia conciliari poteſt, ſi dicamus Epiphanium de primo hæreſis Montaniſticæ ortu, cùm clam ſerpere cœpit, Euſebium de amplioribus incrementis, cùm palam & apertâ fronte caput extulerit, intelligendum eſſe. Erat & eodem circiter tempore Lucianus, quem *ſeniorem* vocat Epiphanius *Hæreſ.* XLIII. num. 1. pag. 378. ut à juniore, homine [ut dicitur] Ariano, diſtingueretur. Marcionis erat ſectator & diſcipulus, à quo poſteà divulſus, privatum gregem ſibi contraxit, & novæ ſectæ factus eſt conditor, a quo Lucianiſtæ veteres nomen acceperunt. Lucanum appellant Tertullianus *de reſurrect. carnis*, cap. 2. pag. 327. & auctor appendicis ad lib. *de præſcript.* cap. 51. pag. 222. Origenes *contra Celſ.* l. 2. pag. 77. Philaſtrius *Hæreſ.* XLVI. pag. 21. An verò Lucius noſter, producto nomine, idem fuerit cum hoc Luciano, non audeo ſtatim affirmare. Tempora quidem non multùm repugnant, quippe ſi Marcion ultrà medium hujus ſæculi vi-

Cave Hiſt. Lit.

Digitized by Google

tam protraxerit, ejus diſcipulus Leucius facilè fieri potuit, & poſtea, inclinante jam ſæculo, inter Cataphrygas nomen ſuum profiteri. Dogmata verò apprimè conveniunt. Aſſerebat Lucianus juxtà Epiphan. alium eſſe creatorem, & judicem ac juſtum; bonum alium, & alium malum. Aſſerebat & Leucius, alium eſſe Judæorum Deum, eûmque malum, cujus Simon Magus miniſter fuit; alium rursùm Chriſtum, eúmque bonum. Fingebat Leucius abſurdas & pueriles reſurrectiones, non hominum modò, ſed boum & jumentorum: idem de ſuo Lucano habet Tertullianus loc. cit. In odium Creatoris nuptias damnavit Lucianus, caſtimoniam profeſſus: rejecit & Leucius conjugia legitima, omnémque adeò generationem malam eſſe contendit, & à malo profectam; ut alia jam mittam. Quid verò ſibi voluit Photius, dum ait, Leucium in Actis B. Joannis videri ſibi *καθ' εἰκόνων τοῖς εἰκονομάχοις δογματίζειν*, *imaginum uſum cum Iconomachis damnare*, me ignorare fateor. Nulla his temporibus erat inter Catholicos de imaginibus controverſia, veſtigia nulla. Si qui uſurpabant, hæreticorum erant peſſimi, Gnoſtici, Carpocratiani, &c. ut ex Irenæo aliiſque notiſſimum eſt. Sed in causâ imaginum perſpicaciſſimus erat Photius, tantôque ferebatur zelo, ut ſi quid vel è longinquo cerneret, imaginem eſſe mox ſomniaret. Hæc in medium proferre volui, non quaſi certa & indubitata, ſed tanquam probabilia, quæ doctioribus perpendenda relinquo. De *Luciano*, *Leucio*, *Seleuco*, in decreto Gelaſiano memoratis, vide quæ diximus ad *Prolegom.* Part. I. §. 4. num. 3. De juniore Luciano actum, *ibidem* p. 97. ubi col. 2. l. 49. notula, parentheſi incluſa, neſcio quo caſu irrepſerit, quam proinde ad calcem hujus operis, delendam eſſe monui.

181. PANTÆNUS, an Patriâ Siculus, an Palæſtinus, & ab ultimâ origine Hebræus; quod ex Clementis Alexandrini *, & Euſebii † verbis colligunt nonnulli, prorſus incertum eſt. Clemens Alexandrinus, cui erat præceptor, *Apem Siculam* vocat, Prophetici & Apoſtolici prati flores decerpentem, ſi modò (uti vult Euſebius) de Pantæno verba ejus ſint intelligenda. Unde eum Siciliâ oriundum eſſe arbitratur Valeſius: & fortaſſis non improbabile erit illum Siculis parentibus ortum, Alexandriæ natum eſſe. Erat è Sectâ Stoicâ Philoſophus Chriſtianus, iis uſus magiſtris, teſte Photio *, qui Apoſtolos vidiſſent: quod verò ſequitur apud me haud parem fidem meretur, ob tam longum temporis intervallum Pantænum ſcilicet nonnullorum ex ipſis Apoſtolis auditorem fuiſſe. Sub primordia Commodi Imp. circa ann. CLXXXI. Scholæ Catecheticæ quæ Alexandriæ ἐξ ἀρχαίου ἔθους [ut habet Euſebius *] ab ipſius Marci Evangeliſtæ temporibus, [ini Hieronymus †] floruerat, præfuit. Tanto animi ardore erga verbum Dei æſtuabat, ut Orientis nationibus Evangelium prædicaverit; à Demetrio Epiſcopo Alexandrino rogantibus iſtius gentis Legatis, ad ipſam uſque Indiam miſſus: Ubi Evangelium S. Matthæi Hebraicis conſcriptum literis, a Bartholomæo Apoſtolo ibi olim relictum, apud quoſdam Chriſti notitiâ imbutos reperit, illudque revertens Alexandriam denuò regebat, eoque munere ad obitum uſque, qui non niſi imperante Antonio Caracallâ, circa ann. CCXIII. contigit, functus eſt. Erat inquit Euſebius *, τὴν ἀπὸ παιδείας ἀνὴρ ἐπιδοξότατος, *Vir doctrinæ cauſâ celeberrimus*, qui partim viva voce, partim ſcriptis Divinorum Dogmatum Theſauros expoſuit. Scripſit quippe multos *in Sacram Scripturam Commentarios*, ex quibus paucula quædam ſed non κατὰ λέξιν, in Theodori Eclogis Græcis citantur. N. E.

* Stromat. l. 1. p. 274.
† L. 5. c. 10. Loc. citat.
L. 5. c. 11. Annot. p. 95.
* Cod. 118.
* Loc. cit.
† De Script. c. 36.
* Loc. cit.

Pantænus. Fuiſſe Pantænum primò Civem & Philoſophum Athenienſem, Sectâ Pythagoræum, deinde Gymnaſii Alexandrini Præfectum, & quod magis adhuc mirum videri debeat, Clementis Alexandrini diſcipulum, disertè tradit Philippi Sidetæ Fragmentum, cujus ſuprà in Athenagora meminimus. Euſebio hâc in parte adverſari Philippum, rectè olim notavit ipſius excerptor, ſeu Nicephorus is fuerit, ſeu quis alius. Ad firmandum hoc Philippi teſtimonium multa congeſſit Cl. Dodwellus. Summa ferè huc redit; Euſebium ex Stromateon 1. non disertè dicere Pantænum fuiſſe Clementis Præceptorem; ſed illud tantùm è Clementis verbis, obſcuris illis quidem, & Pantænum; nec de nomine, nec de notâ aliquâ propriâ deſcribentibus, ſe colligere: At in Hypotypoſeon libris, teſte eodem Euſebio, Pantæni, ὡς ἂν διδασκάλου, nominatim meminit Clemens: quod quidem non de inſtitutione, ſed de ſucceſſione ἐν διδασκαλείῳ Ἀλεξανδρίνῳ intelligendum eſſe contendit Dodwellus: Quòd verò in eclogis quæ ſuperſunt, Pantænum *noſtrum* appellet Clemens, id non ad inſtitutionem, ſed vel ad arctiorem amicitiam, vel potiùs ad eandem fidei catholicæ communionem, referendum eſſe: Clementem traditionibus à viris Apoſtolicis hauſtis, in ſcriptis ſuis ut plurimùm uti, ac proindè probabile eſſe, ipſum illis temporibus fuiſſe paulò viciniorem; illúdque Veteres denotare, cùm illum Presbyteri titulo toties ornent, ut fuit potiùs ætate Presbyter, quàm gradu; quippè in illorum temporum Scriptoribus nullus frequentior vocis illius uſus, quàm de ſenioribus traditionis Apoſtolicæ teſtibus, qui primarios ſaltem traditionis teſtes, primæ nimirum ſucceſſionis ab Apoſtolis, potuerint per ætatem attigiſſe. Quin etiam Clemente juniorem fuiſſe in Scholæ moderamine Pantænum, ex Origenis verbis * colligi poſſe, ubi de ſuo in Gentilium literis ſtudio agens, ait, ſe in hoc exemplum ſecutum tùm Pantæni illius τοῦ πρὸ ἡμῶν, tùm Heraclæ tunc temporis Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyteri; hujus nempè tanquam immediati in munere catechetico ſucceſſoris, illius ut proximi deceſſoris: Neque enim aliter, ulla ratio ſatis commoda dari poteſt, cur Clementem Gentilium Literis Celeberrimum, prætermiſerit: Denique notat, Pantænum ſenſu aliquo Clemente & priorem, & poſteriorem fuiſſe, dici poſſe; ſiquidem ex Euſebio liquet ipſum bis Scholæ catecheticæ præfuiſſe; primò ſub Juliano Epiſcopo, ineunte Principatum Commodo, ante expeditionem Indicam; eóque abſente, Clementem in Scholâ ſucceſſiſſe; poſtea ex Indiâ reverſum ſub vitæ finem, nempè ſub Severo & Caracallâ, hoc munere denuò functum eſſe. Quod etiam & nos ex Euſebio & Hieronymo, tùm in Hiſtoriæ Literariæ Part. I. tùm in Pantæni vitâ ante plures annos patrio ſermone ſcriptâ, olim obſervavimus. Quòd verò Pantænum Pythagoræum facit Philippus, quem ex Stoicorum diſciplinâ prodiiſſe expreſsè dicunt, Euſebius, Hieronymus, aliiq;, id hoc quidem ſenſu intelligendum vult Dodvvellus, Pantæni tempore Sectam Pythagoricam cum aliis, præſertim Stoicis, coaluiſſe, & permiſceri ſolitam, ut adeò idem Philoſophus, & Pythagoricus & Stoicus dici poſſit; quod & aliis exemplis demonſtrat. An ad ſubvertendam vulgarem & hactenùs receptam de Pantæno & Clemente ſententiam, ſufficiat hæc Philippi autoritas, quæque ad illam fulciendam, adducit Dodvvellus noſter, aliorum eſto judicium. Ut liberè dicam, ingenuè fateor me adhuc ab Euſebii partibus ſtare, qui omnia Veterum ſcrinia diligenter excuſſit, qui Pantæno ætate proximus erat, quíque in Ægypto verſatus, Scholæ catecheticæ ſucceſſionem, propiùs ex ipſo fonte haurire poterat: huic, inquam, potiùs fidem

* Epiſt. apud Euſeb. l. 6. c. 19. p. 221.

SÆC. II. ab An. C. dendum exiſtimo, quàm Philippo Sidetæ, plus quam duobus integris ſæculis à Pantæno remoto, qui, quæ hac de re habuit, ex Rhodone, ore tenus, accipiens, in Præceptorum Catecheticorum ordine & ſucceſſione facilè hallucinari potuit, denique qui tum Socratis, tum Photii teſtimonio, nullius judicii & parum accuratus Scriptor haberi debet: præſertim verò cùm Euſebii ſententiam confirmant, Pamphilus Martyr in Apologia pro Origene, Hieronymus, & Photius non uno loco. Maximus etiam in Scholiis ſuis in Gregorium Nazianzenum [quæ prelo Oxonienſi expedivit commiſitque Galeus noſter] ubi ſic ait: ὁμοίως δὲ καὶ οἱ περὶ Πάνταιν ὁ τ̃ γνώμωνα καθηγητὴν τ̃ Στρωματέως μεγάλου Κλήμεντος, &c. *ſimiliter & Pantænus, qui fuit Præceptor magni Stromatei Clementis!* Sub Severo floruit Pantænus, inquit anonymus Chronographus Galei, τοῦ ἀκόλουθος Κλήμης ὁ Στρωματεὺς τοῦ δὲ Ὠριγένης, quem ſecutus eſt Clemens Stromateus, hunc Origenes.

188. ASTERIUS URBANUS, Epiſcopus, an Presbyter, incertum, Zoticum certè Otrenum compresbyterum appellat. Claruit circa annum CLXXXVIII. Cùm Eccleſiam Ancyræ in Galatiâ ab Hæreticis Cataphrygibus, eorumque Pſeudo-Prophetis turbatam deprehendiſſet, continuatâ per plures dies in publico Eccleſiæ iſtius loci conventu diſputatione, de ſingulis controverſiæ capitibus ab iis propoſitis ubertim atque eloquenter diſſeruit, & fugatis Hæreticis Eccleſiam Ancyranam maximè confirmavit: cúmque Presbyteri Ancyrani enixè ab eo petiiſſent, ut eorum quæ contra veritatis adverſarios dicta fuerant, commentarium apud eos relinqueret, id quidem tunc temporis diſtulit, poſtea autem id munus injungente Abercio Marcello [an idem ſit cum Abercio Hierapolytano, de quo ſupra, viderint eruditi] *argumenta ſua contra Cataphrygas* tribus libris complexus eſt, & Marcello nuncupavit. Hos Rufinus *, & ex eo alii Apollinari Hierapolitano, Hieronymus † Rhodoni, aliquando etiam Apollonio tribuunt. Ex Euſebii vero notâ fragmentis ejus appoſitâ conſtat Aſterium quendam Urbanum iſtorum librorum auctorem eſſe. Extant fragmenta quædam aurea de Montano ejuſque Sectâ, apud Euſebium, l. 5. c. 16. 17.

* Hiſt. Eccl. l. 1. c. 18.
† De Script. c. 37. 39. 40.

188. APELLES, *Senex* appellatus, Marcionis auditor, Luciani condiſcipulus, à quibus tamen diverſam Sectam inſtituit, poſtquam ob ſtuprum commiſſum à Præceptore ſuo ejectus fuerat. Claruit anno CLXXXVIII. Chriſti corpus voluit nec craſſiorem ſubſtantiam; ſed aereum ſibi corpus illum de cœlo deſcendentem contexiſſe, idque aſcendentem aeri reddidiſſe. Unum quidem omnium rerum principium eſſe docuit, Deum, qui cùm malos Angelos creaſſet, ex iis uni mundum creandum commiſerit. Carnis reſurrectionem negavit. Legem & Prophetas repudiavit. Fidem denique Chriſtianam examini qualicunque ſubjici noluit; unumquemque autem in eâ quam ſemel imbibiſſet, opinione perſtare debere contendit. Habuit, teſte Tertulliano *, privatas, ſed extraordinarias Lectiones ſuas, quas appellat φανερώσεις cujuſdam puellæ, cui nomen erat Philumene quamque quaſi Prophetiſſam ſecutus eſt Appelles. Edidit præterea libros, quos inſcripſit, *Syllogiſmorum*, in quibus probare annifus eſt, omnia quæcunque Moſes de Deo ſcripſerit, non vera eſſe, ſed falſa. N. E.

Vid. Euſeb. l. 5. c. 13. Tertull. de præſcript. propè finem.
* Ibid.

189. RHODON, ex Aſia oriundus, claruit circa an. CLXXXIX. Romæ dum vixit, Tatianum Juſtini

Cave Hiſt. Lit.

M. Diſcipulum Præceptorem nactus eſt. Contra Marcioniſtas præcipuè militavit, & cum Apelle colloquium habuit: in quo ſimplicem planè, & mediocris ingenii hominem facilè convicit, ac fugavit. Varios conſcripſit libros, & cum reliquis præcipuum *adverſus Marcionis hæreſim* Calliſtioni nuncupatum; in quo Sectam Marcioniticam ſuâ ætate in diverſas ſciſſam eſſe ſententias narravit, Auctores illius diſſidii referens, & mendacia a ſingulis excogitata diligenter coarguens. Ex hoc opere quædam habet Euſebius, l. 5. c. 13. Scripſit etiam *Commentarium in Hexaemeron*, & *Quæſtionum* * à Tatiano propoſitarum circa obſcuros atque involutos S. Scripturæ locos, ſolutiones peculiari ſe opere editurum eſſe pollicitus eſt. N. E.

SÆC. II. ab An. C.
Auguſtin. de Hæreſ. num. 22. Epiphan. Hæreſ. 44.
* Ibid.

HARMONIUS, natione Syrus, domo, ni fallor, Edeſſenus, Bardeſanis Syri filius, claruit circa ann. CXC. Poſtquam ſtudiorum ſuorum fundamenta in patria poſuiſſet, Athenas, commune meliorum Literarum Emporium, petiit, ubi linguam Græcam accuratè didicit, teſte Theodorito *, maleſana Patris ſui dogmata amplexus: multa non Græcè modò, ſed & linguâ Syriacâ compoſuit. In his erant *Cantica Sacra*, feſtis martyrum diebus cantari ſolita. In quibus pangendis, modorum ſuavitati impietatem admiſcens, audientium animos demulcebat, & ad exitium pertrahebat. Hujus igitur exemplo poſtea excitatus Ephraim Syrus, modorum compoſitionem ab illo mutuatus pietatem canticis permiſcuit, ac ſuaviſſimum ſimul & utiliſſimum medicamentum audientibus exhibuit. Atque hæc Cantica feſtos martyrum dies, lætiores ac ſplendidiores etiamnum efficiunt, *inquit* alibi idem Theodoritus †; qui etiam priori loco ſubdit, Ephræmum utriuſque errorem, Bardeſanis nempè & Harmonii, ſtrenuè confutaſſe. 190. P. II.

* Hæret. Fab. Lib. I. c. 22. p. 209.
† Hiſt. Eccl. lib. 4. c. 29. p. 192.

EZECHIEL, Poeta, *Hiſtorias Judaicas* Tragico carmine complexus, religione Hebræus an Chriſtianus, non liquet. Claruit ante annum CXC. Clemente Alexandr. * antiquior, qui ea eo quædam adducit. Nec de ætate ejus certius quidpiam ſtatui poteſt. Doctiſſimi Le Moyne † conjectura à vero non longè recedere videtur, Ezechielum noſtrum Drama ſuum poſt excidium Hieroſolymitanum, & Gentis Judaicæ diſperſionem, vel paulò poſt tempora Barcosbæ, compoſuiſſe; ut Judæos tantâ calamitate obrutos ſolaretur, & eorum animos erigeret ſpe futuræ liberationis, & novi cujuſdam Moſis, qui captivos Judæos in libertatem aſſereret; ſicut Moſes olim Hebræos ſub Pharaonis jugo gementes & obrutos tandem liberaverat: cujus rei (Moſaicæ liberationis) *Hiſtoriam* contexuit Ezechielus carmine Dramatico, cui titulum fecit Ἐξαγωγὴ, ſive *Eductio Hebræorum*. Extat Fragmentum ingens Gr. Lat. *Pariſ.* 1609. 8°. & in Appendice Bigneanâ ad Bibliothec. PP. *Pariſ.* 1624. p. 153. 190.

* Strom. l. 1. p. 144.
† Obſervat. ad. Var. Sacra Tom. 1. p. 336.

ANONYMUS, Autor *Teſtamenti* XII. *Patriarcharum*, exeunte hoc ſæculo circa ann. CXC. ſcripſiſſe videtur, certè ante Origenem, à quo citatur in Homiliis in Geneſin & Joſue. Judæus, an Chriſtianus fuerit Author, haud liquidò conſtat, Judaizans fortè Chriſtianus, quales iſto ævo non pauci extiterunt. Liber ſanè ineptiis non vacat, plurimis tamen Ethicis præceptis iiſque melioris quidem notæ paſſim refertus. In eo ſinguli ex duodecim Jacobi filiis jamjam morituri, ad aſtantem progeniem de virtutis alicujus ſtudio vel vitii fugâ verba facere finguntur; ac ejuſmodi præcepta nepotibus ſuis Teſtamenti vice delegant. Extat Latinè ex Verſione Roberti Goſthead Lincolnien- 190.

S Æ C. II. ab An. C.

ſis Epiſcopi an. 1242. factâ, in Orthodoxogr. p. 842. & in Bibliotheca Patr. Tom. II. Græcè quinetiam MS. penès virum Cl. Thomam Smith, S. T. D. Coll. Magd. Oxon. Socium, [& ni fallor apud alios] qui, ſe editionem Græco Latinam adornaturum eſſe, mihi dudum affirmavit.

190. SERAPION, magni nominis hoc tempore Præſul, Ann. cxc. ad Epiſcopatûs Antiocheni culmen evectus eſt: quod viginti & ampliùs annis tenuit. Impugnandæ Hæreticæ pravitati, non minore diligentia & calore, quàm priores illius loci Epiſcopi, incubuit. Scripſit *Epiſtolam ad Caricum, & Ponticum, Eccleſiaſticos viros, adverſus Montani Hæreſim:* cujus pars quædam extat apud Euſebium l. 5. c. 19. cum ſubſcriptionibus quorundam Thraciæ Epiſcoporum, Aurelii Cyrenii Martyris, Ælii Publii Julii [Develti, Coloniæ Thraciæ Epiſcopi] aliorumque: qui literas ad Aſiæ, Phrygiæque Eccleſias, Montaniſmum damnantes miſiſſe viſi ſunt. *Ad Domninum* quoque, qui Perſecutionis tempore à fide Chriſti ad Judæorum ſuperſtitionem deſciſverat, *volumen* exaravit. Item *Librum de Evangelio Petri* [quod ab Hæreticis quibuſdam ſub Apoſtoli nomine circumferebatur] quæ in eo falſa erant, coarguentem, in gratiam quorundam ex Rhoſſenſi Parœcia, [urbs ea eſt in Syriæ & Ciliciæ confinio] qui ex occaſione illius Evangelii ad doctrinam à rectâ fide alienam declinaverant. Ex eo fragmentum habes ap. Euſeb. l. 6. c. 10. Quin & plures alias breves Epiſtolas, Auctoris ſui ἀτνώου, inquit Hieronymus *, & vitæ congruentes.

* De Script. c. 41.

192. APOLLONIUS, cujus neque genus, neque patriam prodiderunt Veteres, Clar. circa ann. cxcii. Peculiare *adverſus Cataphrygas volumen* condidit; quo pernicioſiſſimos eorum errores abundè & luculentiſſimè confutavit; tum falſas Prophetias, quæ ab illis venditabantur, verbatim expendens, tum vitam, moreſque eorum, qui Hæreſis illius auctores fuerant, diſcutiens. Ex hoc fragmenta quædam reperiuntur ap. Euſebium l. 5. c. 18. Tertullianus, jam Montaniſta, editis ſex libris περὶ ἐκςάσεως, ſeptimum propriè adverſùs Appollonium elaboravit: in quo omnia quæ Apollonius arguit, defendere ſatagit. Diverſus ab hoc eſt alter ille Apollonius, genere, atque opibus clarus, & qui in humaniorum literarum & Philoſophiæ ſcientiâ eximius habebatur; cujus meminit Euſebius * quique Commodo imperante, Romæ martyrio coronatus eſt. Hunc Scriptoribus Eccleſiaſticis accenſet Hieronymus †, aitque illum inſigne *Volumen pro fide ſua* compoſuiſſe, quod in Senatu legit. Verùm id non dicit Euſebius, ſed ſolummodo Apollonium, à Perenne Judice rogatum, pro fidei ſuæ defenſione, coram Senatu elegantiſſimè peroraſſe. Quicquid ſit, *Orationem* iſtam ſive ex ſcripto recitatam ab Apollonio, ſive ex ore dicentis ab actuariis exceptam unà cum Actis Martyrii ejus Euſebius Collectioni ſuæ Antiquorum Martyriorum inſeruit. Verùm utrumque opus jamdudum periit.

* L. 5. c. 21.
† De Script. c. 42.

192. VICTOR, natione Afer, defuncto Eleutherio, ann. cxcii. juxta Dodwellum clxxvii. Romanæ Eccleſiæ gubernaculis admovetur. Vir ex gentis ſuæ genio ſibiratior, Eccleſiis Aſiaticis ob diverſam Paſchatis celebrandi conſuetudinem infenſiſſimus erat: quas idcircò tanquam rectæ fidei contraria ſentientes à communione abſcindere non modò conatus eſt, (uti rem iſtam emollit H. Valeſius) quin & ςηλιτεύων γε διὰ γραμμάτων, ἀκοινωνήτους ἄρδην πάντας τοὺς ἐκεῖσε ἀνακηρύττων ἀδελφοὺς, ipſiſſima ſunt Euſebii * verba; *dariſque literis, univerſos qui illic erant, fratres proſcribit, & ab unitate Eccleſiæ prorſus alienos eſſe pronunciat.* Quamobrem ab omnibus ferè illius ætatis Epiſcopis, præcipuè à S. Irenæo, acerbiùs perſtringebatur. Obiit martyrio affectus, juxta vulgarem calculum ann. cci. Scripſit, teſte Hieronymo †, ſuper Quæſtione Paſchæ, & alia quædam Opuſcula. N E.

S Æ C. II. ab An. C.
* L. 5. c. 24.
† De Script. c. 34.

THEOPHILUS, Cæſareæ Paleſtinæ Epiſcopus, Irenæo & Victori ætate par. Claruit circa annum cxcii. Scripſit nomine Synodi Cæſarienſis *Epiſtolam* valdè utilem ſuper quæſtione Paſchali, quæ tunc temporis vehementiùs exagitabatur; cujus mentionem faciunt Euſebius *, & Hieronymus †. Habentur apud Bedam lib. de Æquinoct. & Bucherium Comment. in Victorii Canon. Paſch. ſub Philippi cujuſdam nomine *Acta Synodi Cæſarienſis circa quæſtionem Paſchatis celebrandi* à Theophilo anno cxcvi. habitæ. Quis fuerit hic Philippus, ſibi ignotum eſſe profitetur Bucherius; ſed probabile eſt, in Codice Bucheriano mendum ſubeſſe, & pro *Epiſtola Philippi*, legendum, *Epiſtola Theophili.* Et ita quidem haberi in MS. Codice Oxonienſi, me nuper monuit Cl. Allixius. 192.

* L. 5. c. 23.
† De Script. c. 43.

THEODOTUS, Patriâ Byzantinus, arte quidem Coriarius, verùm literis apprimè eruditus. Claruit ann. cxcii. Fervente perſecutione Chriſtum negans, relictâ Patriâ, Romam profugit; ubi à quodam agnitus, & fœdiſſimæ defectionis à Chriſti fide incuſatus, ad ſui excuſationem vanum dogma commentus eſt, atque ita jactare cœpit, ſe *non Deum*, ſed *hominem* negâſſe: Interrogatus autem, *quem demum hominem? Chriſtum* inquit, *hominem negavi.* Hinc arreptâ occaſione, novam Hæreſim excogitavit, ob id à Victore Papâ excommunicatus circa annum cxciv. Nec de ejus Hæreſi quid amplius habent Epiphanius & Theodoritus: Iſtius tamen capita [qualia in Excerptis ejus hodie reperiuntur] ſumma ferè hæc fuerunt. Chriſtum à Patre ante mundum conditum, creatum fuiſſe, ut ab eo mundus deinceps crearetur: Hunc quidem patris eſſe imaginem perfectiſſimam, ei tamen ſubſtantiâ diſſimilem, & dignitate inferiorem. Solum Deum patrem eſſe immaterialem, Filium autem, omneſque Angelos materiales eſſe, ſubtili ſcilicet quadam materiâ conſtantes, ſic ut Angeli minùs tenui corpore induantur, quàm Deus Filius, & ex iis alii aliis pro dignitatis gradu corporis ſubtilitate præſtent: Quinetiam tam Chriſtum quàm Angelos figuris quibuſdam, & formis externis circumſcriptos eſſe, quoad nos quidem inviſibilibus, inter illos autem facilè conſpicuis: in Angelis adhuc dari ſexûs differentiam: Animas etiam & Dæmonas corporales eſſe, aliter enim inferni pœnas ab iis ſentiri non poſſe. Chriſtum à primo rerum principio incarnatum fuiſſe, λόγῳ enim πνεῦμα tanquam vehiculum ſemper adfuiſſe, cúmque in terras deſcenderet, his adjuncta eſſe ψυχὴν & σῶμα; ut eo modo humanis oculis viſibilis redderetur. Ipſi porrò Jeſu redemptione opus fuiſſe, quam columbæ poſt baptiſmum immiſſæ beneficio obtinuit. Deum patrem in Chriſto patiente paſſum eſſe, quatenus filius eſt pars patris, ab eo emanans. Diſtinctione deinceps factâ inter θείαν & ὑλικὴν ψυχὴν [qualem ferè inter νοῦν & ψυχὴν faciunt Platonici] docet, à Chriſto ante paſſionem receſſiſſe divinitatem ſuam, & ψυχὴν πνευματικὴν ſive θείαν, recedente ſcilicet eſſentia, quâ indutus erat in Jordane baptizatus. Aſtra, ſive potiùs Angelos aſtra moderantes, fatum quoddam rebus omnibus, & humanis actionibus, vi ſua naturali inducere; adeóque eo tantùm fine Chriſtum carnem noſtram induiſſe, 192.

ac paſſum

SÆC. II. ab An. C.

ac paſſum eſſe, ut in ſe credentes ab iſto fato, & actionum neceſſitate liberaret. Habentur ad calcem Operum Clementis Alexand. *excerpta bina* ampliſſima ex ſcriptis Theodoti, quorum prius deſumptum eſt ex Theodoti libro, cui titulus videtur fuiſſe Ἀνατολικὴ διδασκαλία, alterum ex ejuſdem Προφητικῶν. In iis tamen quædam inſunt, quæ aliunde etiam accepta credi poſſunt. Quid quòd an ejuſdem ſit Auctoris utrumque Excerptum, tum propter ſtyli, tum propter dogmatum differentiam meritò dubitari poſſet. Utrum verò ab ipſo Clemente conſarcinata hæc fuerint, an ab alio quodam, parùm liquet. Vid. Clementis Alex. Hypotypoſes in articulo ſequente. NE.

192. T. FL. CLEMENS, patriâ Alexandrinus, vel ut alii, Athenienſis: niſi potiùs illum origine Athenienſem, domo Alexandrinum fuiſſe dicamus. Claruit ab ann. CXCII. Ætatem laxiore quidem ſenſu, ipſe ſignare videtur *, ubi de ſeipſo loquens, primis Apoſtulorum temporibus proximum fuiſſe teſtatur. In omni politioris literaturæ genere ad ſummum uſque gradum inſtitutus. Plures in Theologicis præceptores habuit, *ἄνδρας μακαρίους, καὶ τῷ ὄντι ἀξιολόγους, Viros beatos, & reverà præſtantiſſimos*, a quibus vivam illam, atque efficacem Apoſtolorum doctrinam audire meruit. Unum in Græciâ Jonicum, [quem Baronius † Dionyſium Corinthium, vel Caium fuiſſe arbitratur] alterum in Magnâ Græciâ, (quem Theophilum Patriarcham Antiochenum fuiſſe idem exiſtimat) hunc ex Cœloſyriâ, illum ex Ægypto oriundum. In Oriente cuidam Aſſyrio [quem alii Bardeſanem, alii Tatianum fuiſſe volunt] adhæſit, in Paleſtinâ Hebræo [qui Baronio Theophilus Cæſareæ Epiſcopus videtur, rectiùs Theodotus.] Noviſſimum præceptorem conſecutus eſt Pantænum, ſub cujus diſciplinâ Divinarum Scripturarum ſtudiis incubuit: ejus vices in Scholâ Catecheticâ regendâ, dum in itinere Indico verſaretur Pantænus, circa ann. CXCI. tenuit, & morienti in iſthoc munere ſucceſſit. Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter, non Præſul [ut vult Jacobus Gaddius] vigente jam perſecutione Severianâ, ſolum vertere coactus, in Orientem ſe recepit, atque Hieroſolymis verſatus eſt; ubi, teſtante Alexandro Epiſcopo †, Eccleſiam Chriſti & confirmavit, & magnopere auxit. Inde Antiochiam proficiſcitur: demum Alexandriam reverſus, obiit forſan circa exitum Antonini Caracallæ, ſaltem ejus temporibus non diu ſupervixit: De illo enim, quaſi jam vita functo loquitur Alexander Hieroſolymitanus in Epiſtola * ad Origenem. *Vir*, inquit prædictus Alexander †, ἐνάρετος, καὶ δόκιμος, de quo Cyrillus Alexandrinus, & Theodoritus *, ἱερὸς ἀνὴρ, καὶ πολυμαθείᾳ ἅπαντας ὑπερβαλών. *Vir Sanctus, & qui doctrinæ copiâ omnibus antecelluit.* Teſtes adſint inſignia, quæ conſcripſit, volumina. *Plena*, inquit Hieronymus †, *eruditionis & eloquentiæ, tam de Scripturis divinis, quàm de ſecularis literaturæ inſtrumento*; & alibi *. *Quid in illis indoctum? immò quid non è media Philoſophia eſt?*

* Strom. l. 1. p. 274. & 27. Euſeb. l. 5. c. 11. l. 3. c. 13.

† Annal. tom. 2. ad an. 185.

De Script. non Eccleſ. tom. 1. p. 128.

† Ap. Euſeb. l. 6. c. 11.

* Ap. Euſeb. l. 6. c. 11.

† Ap. Euſeb. l. 6. c. 11.

* Hæret. Fab. l. 1. c. 6.

† De Script. c. 38.

* Ep. ad Magnum tom. 2. p. 327.

OPERA QUÆ EXTANT.

P*Rotrepticon ad Gentes*, in quo Gentiles redarguit, eoſque ad Chriſtianam Philoſophiam amplectendam hortatur.

Pædagogus, libros III. complexus, in quo Gentilem jam converſum ad vitam, moreſque verè Chriſtianos informat.

Hymnus in laudem D. N. J. C.

Stromateis libri VIII. poſt mortem Commodi Imp. ſcripti: Ποικίλης χρηστομαθείας ἔμπλεως, inquit Euſebius *, *varia utiliſſimæ eruditionis copiâ referti*: in quibus adultos, καὶ τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχοντας, *ad pleniorem, & perfectiorem rerum ſacrarum cognitionem inſtituit*; & non ſolùm ex ſacris literis plurimos inſternit floſculos, verùm etiam ex Gentilium libris, ſi quid fortè ab illis commodè dictum eſt, commemorat: varias Græcorum ſimul ac Barbarorum explicans opiniones, falſa quoque Hæreſiarcharum Dogmata coarguens, multipliceſque recenſens Hiſtorias, ἐπίδειξιν πολυμαθοῦς παιδείας, *uberrimam* nobis *promiſcuæ eruditionis materiam* ſubminiſtrat. Quapropter hoſce Commentarios Στρώματα, *Stragulas*, ſeu *Sermones variegatos* ab eo dictos ipſe † nos docet. In hiſce libris quædam οὐχ ὑγιῶς dicta haberi Photius * obſervavit. Plures ejus nævos tum Hiſtoricos, tum Chronicos, tum Chronologicos, tum etiam Theologicos ὡς ἐν παρόδῳ notat D. Blondellus de Sybillis, l. 1. c. 6. Photius de Clementis ſtylo, præſertim in Protreptico & Pædagogo hæc habet †. Ἡ φράσις ἀνθηρὰ καὶ εἰς ὄγκον ἐμμελῆ σύμμετρον κατὰ τὸ ἡδέος, καὶ ἡ πολυμάθεια, ἱκανῶς ἔχουσα. *Dictio ipſa floridior, ad attemperatam quandam gravitatem non ſine jucunditate aſſurgit, cui & varia illa, quæ in iis eſt, rerum cognitio apprimè convenit.* In Stromatis verò, neque ordinem, neque dictionis ornatum & elegantiam ſe affectaſſe ipſe fatetur Clemens †, contentus res ita exponere, ut intelligantur. *Liber octavus heterogenea* quædam tractat, & cum reliquis nihil affine habet, circa Logicæ ac Philoſophiæ principia præſertim verſatus.

Oratio περὶ τοῦ, τίς ὁ σωζόμενος πλούσιος, ex quâ fragmentum ſatis longum habet Euſebius l. 3. c. 23. In quibuſdam Codicibus Photii ævo ſuperſtitibus octavum Stromatum librum conſecit. Integram nobis nuper exhibuit Fr. Combefiſius in Auctario Bibliothec. PP. Gr. Lat. *Pariſ.* 1672. & recentiùs prodiit, *Oxon.* 1683. 12°. Prodierat quidem antea, ſed ſub Origenis nomine, à Michaele Gheislero edita in Commentario Origenis ſuper Jeremiam.

SÆC. II. ab An. C.

* L. 6. c. 13.

† Strom. l. 4. p. 476.

* Cod. 111.

† Cod. 110.

† Strom. l. 7. in fine. Vid. L. 1. p. 293.

OPERA DEPERDITA.

H*Ypotheſeon*, ſeu *Inſtitutionum* libri VIII. in quibus utriuſque Teſtamenti, Veteris ac Novi, compendioſam enarrationem inſtituit; & quæcunque à Magiſtro ſuo Pantæno hauſerat, à majoribus ipſi tradita, expoſuit. Verùm in hiſce libris plurimos ἀσεβεῖς καὶ μυθώδεις λόγους, *impios*, omnino & *fabuloſos ſermones*, immò βλασφήμους τερατολογίας, *blaſphemiarum portenta* olim notavit Photius *, qui ſuſpicatur hæc ab alio ejus perſonam induto, addita fuiſſe. Quin & poſtea ait †, multa in his libris contineri, quæ in cæteris ſuis Scriptis Clemens oppugnat? Neque dubium eſt Arianos libros ejus, ut & complurium aliorum, fœdè corrupiſſe: de quo vide Apolog. pro Orig. inter Opera Hieronymi Tom. IV. Fragmenta horum librorum quæ ſuperſunt, videre eſt apud Euſebium, l. 2. c. 12. l. 2. c. 1. 9. 15. l. 6. c. 14.

Fragmenta Theodotiana [de quibus titulo præcedente] ſi modò à Clemente noſtro excerpta ſint, his libris inſerta ab eo fuiſſe videntur, & ex iis ad nos tranſmiſſa.

Rem totam certiorem reddent, quæ habet Cl. Uſſerius in Biblioth. Theol. MS. "Ex loco, inquit, "iſto in fine poſteriorum Eclogarum, Πανταῖνος "ὁ ἡμῶν ἔλεγε, &c. probabiliter colligitur ἐκλο"γὰς iſtas eſſe fragmentum τῶν ὑποτυπώσεων. In illis "enim Clementem nominatim meminiſſe Pantæ"ni ut Præceptoris indicant Euſebius *, & Pho"tius †, in Bibliotheca ſua, qui etiam addit au"thorem in quibuſdam locis ὑποτυπώσεων παντ-

* Cod. 109.

† Cod. 111.

* L. 5. c. 11. l. 6. c. 13.

† Cod. 109.

"λῦς εἰς ἀσεβεῖς καὶ μυθώδεις λόγους Φέρεσθαι, καὶ "ἄλλα δὲ μύρια, inquit, βλασφημεῖ καὶ φλυαρεῖ, εἴτε "αὐτὸς, εἴτε τὶς ἕτερος τὸ αὐτοῦ πρόσωπον ὑποκρίθεὶς. "Et ſanè Excerpta iſta non uſquequaque ortho"doxa eſſe rectè notat Sylburgius, ut quæ Baſili"dis quoque & Valentini opiniones identidem "allegent. Adde etiam, quòd locus qui à Joan"ne Damaſceno * ſub Clementis Alex. nomine "producitur, in Eclogis iſtis habeatur. Nec ve"rò abſimile eſt collectas ab eo fuiſſe, ἐκ Προφητι"κῶν Θεοδότου. Theodotum enim commentitiæ "Prophetiæ [qualis in Montani mulierculis fuit] "quaſi Procurationem ſuſcepiſſe teſtatur Apolli"naris ap. Euſeb. l. 5. c. 15. Montanum namque & "Maximillam & Priſcillam ſecutus eſt, ut docet "Pacianus ad Sympronianum ſcribens de nomine "Catholico. Hactenus Uſſerius.

* Parall. l. 2. c. 47.

Canon Eccleſiaſticus ſeu *adversùs Judaizantes*, Alexandro Hieroſolymorum Epiſcopo inſcriptus, ſive ut apud Photium * titulus habet, Περὶ κανόνων ἐκκλησιαστικῶν, *De Canonibus Eccleſiaſticis*. An Photio diverſi ſint *Canones Eccleſiaſtici* & adverſùs eos, qui Judæorum errorem ſequuntur ex ipſius textu non ſatis liquet, viderint eruditi.

* Cod. 111.

Liber de Paſchate.

De Obtrectatione.

Diſputationes de Jejunio.

Exhortatio ad Patientiam, ſcripta ad Neophytos.

Liber Περὶ τ͂, &c. *Veram turpitudinem non in rerum nominibus, ſed in actionibus conſiſtere*, cujus meminit ipſe Clemens Pædagog. lib. 2. c. 6.

De continentia liber, cujus mentio habetur Pædagog. l. 2. c. 10.

Λόγος γαμικὸς, ſeu *de Nuptiis liber* à Clemente memoratus, Pædagog. l. 3. c. 8.

Denique Strom. alicubi pollicitus eſt Clemens ſcripturum ſe *Commentarios in Geneſin*. Strom. lib. 4. *Librum adverſus Hereſes*, lib. 5. p.431. *Librum de Principiis*, lib.3. p.432. l.5.p.591. *Librum de Anima*, & l.1. p. 346. l.4. p. 511. l.5.p. 591. *Librum de Prophetiâ*. Utrum verò promiſſum præſtiterit, incertum eſt. Habetur Clementis noſtri fragmentum de Eleemoſyna apud Nicet. Caten. Græc. in Matth. cap. 5.

Scripſit adhuc [teſte Caſſiodoro *] *Commentarios in Epiſtolas Canonicas*, viz. *S. Petri primam, S. Johannis primam & ſecundam*, & *S. Jacobi*, in quibus multa utiliter, ſed aliqua incautè locutus eſt. Hoſce *Commentarios* in ſermonem Latinum ita transferri fecit Caſſiodorus, ut excluſis [uti ipſe ait] offendiculis, purificata doctrina ſecurior poſſet hauriri. An verò hi *Commentarii* iidem ſint cum illis, qui in Bibliothecâ PP. Tom. III. & in Appendice ad *Orationem Clementis* περὶ τ͂, τὶς ὁ σωζόμενος πλούσιος *Oxonii* 1683. excuſam, [ubi & fragmenta nonnulla ex Clementis Operibus Græca reperiuntur] hodie extant, meritò dubitari poteſt.

* De Inſtitut. divin. Script. c. 8.

Prodierunt Opera ejus [deſideratâ ſolùm Oratione ſive Homiliâ de Divitum ſalute] Gr. *Florent.*1550. Lat. ibid. 1551. *Baſil.*1556. *Pariſ.*1592. Gr. *Heidelberg.*1592. f. Gr. Lat. *Pariſ.*1612. f. *Lugd. Bat.* 1616. f. *Pariſ.* 1629. 1641. f. Ex his præſtant tres iſtæ poſteriores, [quarum tamen ultima minùs correcta eſt atque accurata, quàm reliquæ] cum Sylburgii, & Dan. Heinſii notis, variiſque aliorum collectaneis.

192. P. II. T. Fl. Clemens Alexandrinus claruit ab anno CXCII. Clementem Athenis natum & educatum, indéque accitum, ad Scholam Alexandrinam translatum eſſe [inde enim etiam in antiquiſſimis temporibus Scholarum ſuarum Moderatores petere ſolebant Alexandrini] mihi longè veriſimile eſt. Id quidem innuere videtur Epiphanius, cum ait † alios quidem ipſum facere Alexandrinum, Athenienſem alios. Et utroque nomine dici poterat, ſi (quod ſuſpicari fas) ortu erat Athenienſis; habitatione, & profeſſione Alexandrinus. Id quod de Ariſtarcho Grammatico, celeberrimo illo Scriptore πολυγράφῳ refert Suidas *, Ἀλεξανδρεὺς θέσει, τῇ δὲ φύσει Σαμόθραξ: *Utique genere erat Samothracius, Alexandrinus verò, utpote civitatis illius jus adeptus.* Sic Herodotus *Thurius*, Apollonius *Rhodius*. Philippus Sidetes in Fragmento à Dodwello edito, Clementem noſtrum, non ſolùm Scholæ Alexandrinæ Præfectum, ſed & Athenagoræ Diſcipulum diſertè facit, & quod cum Euſebii, omniumque Veterum authoritate pugnat, ipſius Pantæni Præceptorem; quâ de re, non pauca ſuprà in *Panteno* diximus. De ordine & tempore librorum à ſe conditorum hæc ipſe nos docet; *Protrepticon ad Gentes* ante *Stromata* ſcriptum eſſe, *Strom.* l. VII. p 711. idem & de *Pædagogo* affirmat, l. V. p. 616. *Stromata* verò ſtatim poſt Commodi Imp. Mortem, eodem ut videtur anno, *i. e.* ex ejus calculo, anno Chriſti CXCIV. ut ipſe non obſcurè innuit, lib. I. pag. 339. 340. In hoc opere ſe non pauca pertractaturum pollicetur, quorum neque vola, nec veſtigium hodie reperitur; ut vel opus imperfectum ad nos devenerit, vel juxta promiſſum ſuum abſolverit. Liber octavus in argumenti materia cum reliquis parum convenit; ut ejuſdemne operis pars ſit, multi dubitârunt. Siquis verò verba quibus librum VII. claudit Clemens, ſeriò perpenderit, Καὶ δὴ νῦν τ͂ ἕβδομον τοῦτον ἡμῖν Στρωματέα, τῶν ἑξῆς ἀπ᾽ ἄλλης ἀρχῆς ποιησόμεθα τ͂ λόγον, *Atque adeò poſt hunc ſeptimum librum Stromatum, de iis quæ deinceps ſequuntur, aliud ſumamus exordium.* Nihil, inquam, mirabitur, ſi libro ſequente ad aliud argumentum tranſire videatur. Etſi & in hujus libri initio, quadam deſiderari quivis facile videbit. Ampla ſatis Clementis *Expoſitio in Job* I. 21. extat apud Nicet. Caten. *in Job*, cap. XXI. pag. 59. Eadem expoſitio & iiſdem penè verbis, ſed breviſſima, reperitur, *Strom.* lib. IV. pag. 538. Fragmentum verò apud Nicetam, unde deſumptum, longè amplius uberiuſque habetur. Unde concludas oportet, vel Clementem eundem locum alibi fuſius pertractâſſe, vel alium quempiam brevem ejus expoſitionem prolixiori oratione diduxiſſe; ſed prius veriſimilius exiſtimo. Inter ejus deperdita recenſendus eſt Liber *de Reſurrectione*, quem ſe adversùs *Montaniſtas* compoſiturum non uno loco pollicetur, nempe *Pædag.* lib. II. c. 10. p. 199. Sed vel fidem ſuam non liberavit, vel opus temporis injuria nobis eripuit. In ſermone *de Divite ſalvando*, num. 26. ſe opus περὶ ἀρχῶν ſcripſiſſe innuit, in eoque veræ Theologiæ expoſitionem tradidiſſe. An libros ὑποτυπώσεων intelligat, quærant alii. Certè tale opus ſe contexturum eſſe, ipſe in libris *Stromatum* aliquoties pollicetur. Librum ejus *de providentia* ſemel iterumque memorat S. Maximus, & bina ex eo fragmenta profert, *Opuſc. Theol.* & *Polem.* Tom. II. p. 144. 152. Denique *Eclogas Propheticas* ex Hypotypoſeων libris à Theodoto collectas, à ſe Latinè verſas, Græc. Latin. edidit Combefiſius *Auct. Noviſſ.* 1672. p. 197.

† Hæreſ. XXXII. n. 6. p. 213.

* In voc. Ἀρισ.

Q. SEPT. FLOR. TERTULLIANUS, Carthagine, paulò ante medium hujus ſæculi, ut videtur natus, Centurionem Proconſularem Patrem habuit, omnifariam literarum humaniorum, aç imprimis Juris Romani, ſcientiam excoluit, moribus tamen perditiſſimis, ut ipſe fatetur * deditus; donec Chriſtianam religionem circa ann. CLXXXV. amplexus fuerit. 192

* De Spectac. c. 19. de Reſurrect. c. 59. de Pœnit. c. 4. 12.

Uxorem

SÆC. II. ab An. C.

Uxorem duxit, Gentilis adhuc, an Chriſtianus, nondum conſtat, niſi quòd paulò ante ſuſceptum Presbyterii gradum, id contigiſſe quædam ſuadere videntur. Presbyter Eccleſiæ Carthaginenſis factus, anno circiter cxcii. fidei Chriſtianæ cauſam, & Eccleſiæ doctrinam ſimul ac diſciplinam ingenti zelo tutatus eſt. Sunt, qui volunt eum ad Presbyterii gradum evectum, nuptiarum operi, ſolenni voto, annuente etiam uxore, renunciâſſe, & cum eâ vitam deinceps quaſi cœlibem egiſſe: quod tamen validis ſatis argumentis probari nequit. Contrarium certè non obſcurè innuit Tertullianus, uxorem integro ferè libro 1. hortatus, ut quantâ poſſet continentiâ poſt illius exceſſum renunciaret nuptiis; atque eodem libro cap. 7. eam ita allocutus. *Quare facultatem continentiæ, quantùm poſſumus, non diligamus? Quum primùm obvenerit, imbibamus, ut quod in matrimonio non valemus, in viduitate ſectemur. Amplectenda occaſio eſt, quæ ademit, quod neceſſitas imperabat.* Circa mediam autem teſte Hieronymo * [ætatem intellige non tam vitæ naturalis, quàm Chriſtianæ, [i. e.] circa hujus Sæculi exitum, anno uti non malè conjici poteſt cxcix.] ad Montani dogma prolabitur; invidiâ & contumeliis Clericorum Romanæ Eccleſiæ provocatus. De quo, ſalvis aliorum judiciis, liceat mihi conjecturam meam, quam olim in Tertulliani vitâ * anno 1675. ſcriptâ, Num. ix. propoſui, hoc loco paucis exponere. Scilicet, Clericos Romanos duriori ingenio, & nimiâ motum Tertullianorum aſperitate offenſos, eum veluti Montaniſtarum gregalem, atque vindicem accuſâſſe, placitaque Montaniſtica damnare renitentem, à communione abſcidiſſe. Quibus ille commotus, vir ingentis ac fervidioris animi, ac injuriarum haud benè patientis, ſpecioſis adhuc Montaniſtarum jejuniis & vigiliis, cæteràque rigidioris vitæ diſciplinâ captus, illorum cœtui ſe adjunxit. Neque enim crediderim Tertullianum, magni judicii, ingenii, gravitatis, & ſinceræ probitatis virum, fæces Montaniſticas unquam imbibiſſe, ſed ſolummodò Montanum, tanquam novum quendam Prophetam ac Paracletum agnoviſſe, miraculoſis Spiritûs Sancti donis inſtructum, & in mundum à Deo miſſum, ut lapſos Chriſtianorum mores fortiùs corrigeret, Doctrinamque Evangelicam à Chriſto Domino olim traditam, & ſub involucris quibuſdam adhuc latentem pleniùs & luculentiùs edoceret. Montaniſta factus, ſectam hanc viriliter propugnavit, editis quamplurimis doctiſſimis pariter, atque eloquentiſſimis libris, quibus Diſciplinæ ſuæ rigorem à contemptu vindicavit, aliiſque, quibus Eccleſiam Catholicam, ſub nomine *Pſychicorum* invectus eſt. Obiit decrepitâ jam ætate, idque ſi in re tam incerta conjecturis niti fas ſit, circa ann. ccxx. *Vir erat*, ut de eo verè Hieronymus *, *acris & vehementis ingenii*: & alibi † *Quid Tertulliano eruditius? Quid acutius?* Miſſis aliis, unum proferam Vincentium Lirinenſem *. *Sicut ille (Origenes) apud Græcos, ita apud Latinos noſtrorum omnium facilè princeps judicandus eſt. Quid enim hoc viro doctius; quid in divinis atque humanis rebus exercitatius? Nempe omnem Philoſophiam, & cunctas Philoſophorum ſectas, auctores, adſertoreſque ſectarum, omneſque eorum diſciplinas, omnem hiſtoriarum ac ſtudiorum varietatem mirâ quadam mentis capacitate complexus eſt. Ingenio verò nonne tam gravi ac vehementi excelluit, ut ſibi nihil penè ad expugnandum propoſuerit, quod non aut acumine irruperit, aut pondere eliſerit? Jam porrò orationis ſuæ laudes quis exequi valeat, quæ tanta neſcio qua rationum neceſſitate conſerta eſt, ut ad conſenſum ſui, quos ſuadere non potuerit, impellat, cujus quot penè verba, tot ſententiæ ſunt; quot ſenſus, tot victoriæ?* Deinde ſequentibus, lapſum ejus tamquam Catholici dogmatis, ac vetuſtæ fidei parum tenacis luget. De ſtylo ejus ita Lactantius † *Septimius quoque Tertullianus fuit omni genere literarum peritus, ſed in eloquendo parum facilis, & minus comptus, & multum obſcurus fuit.* Habet tamen [quod pace tanti viri dixerim] Tertulliani ſtylus majeſtatem quandam ſibi propriam, & grandem eloquentiam ſale & acumine plurimùm conditam, quæ ſimul legentis ingenium exercet, & animum ſuaviter delectat. De tempore atque ordine, quo in Scriptis ſuis exarandis uſus eſt Tertullianus litem haud exiguam movent eruditi. In his cùm Doctiſſ. D. Alix. * rei veritatem proximè omnium attigiſſe videatur, ordinem ab eo deſignatum in enumerandis Tertulliani Operibus præcipuè ſequar, ita tamen, ut in nonnullis à Viro Clariſſimo non poſſim non diſſentire.

* De Script. c. 53.

* Vit. PP. Primit. To. 1. p. 208.

* Loc. cit.

† Ep. ad Magnum, To. 2. p. 328.

* Commonit. c. 24. p. 345.

† De Inſtit. l. 5. c. 2.

* Diſſert. de Tertull. Vit. & Script.

OPERA, QUÆ EXTANT.

Ante Lapsum Scripta.

De *Baptiſmo*, cui occaſionem dedit Quintilla quædam, quæ Caianam Hæreſin profeſſa, doctrinâ ſuâ pleroſque Carthagine infecerat, Baptiſmum evertens.

De Pœnitentiâ liber, quem Tertulliano abdicavit Eraſmus, ſed immeritò.

De Oratione.

Post Lapsum Scripta.

Apologeticus adverſus Gentes, ſi non Romano Senatui, ſaltem Provinciarum Præſidibus (quod veriſimilius) oblatus: Carthagine ſcriptus, ut quidam volunt, an. cxcvi. alii cxcix. Rejiciunt id alii & in his Cl. D. Alix in an. ccxvii. quando Scapula Africæ Proconſul Chriſtianos mirè afflixit, quo etiam tempore libellum ſupplicem Scapulæ nuncupavit. Noſtrum non eſt tantas componere lites. Mihi ſanè veriſimilius videtur ſcriptum fuiſſe ſub perſecutione ſexta, circa an. ccii. quo Severus Imperator, aliquos Chriſtianos fieri ſub gravi pœna vetuit. Et ſanè Severum reſcripto juſſiſſe eos qui illicitum Collegium coiiſſe dicuntur (quo in numero Chriſtianorum cœtus comprehendi nemo neſcit) apud Præfectum Urbis accuſandos, ex Ulpiano * liquet. Immò eouſque efferbuit perſecutio hæc Severiana, ut referente Euſebio †, per omnes ubique locorum Eccleſias ab Athletis pro pietate certantibus, tormenta, morteſque invicto animo perpeſſis, illuſtria ſint confecta Martyria. Quin & tam vehementer conturbati ſunt multorum animi, ut etiam decantatum illum Antichriſti adventum imminere exiſtimaverint. Nulli itaque aliæ Epochæ hujus Scripti annum natalem majore veritatis ſpecie aſſignare poſſumus.

Spartian. in vit. Sever. c. 17. p. 352.

* Lib. 1. F. de Offic. Præfect. Urb. §. 14. tit. 12 l. 1.

† L. 6. c. 2.

Ad Nationes libri II. ejuſdem argumenti, iiſdem rationibus muniti, immò & iiſdem plerumque verbis ſcripti: Adeò ut credi poſſit eodem eodem utrumque opus tempore compoſitum atque editum eſſe, eo conſilio, ut Apologetico Judices ea quæ iis noſſe intererat, doceret; libris autem ad Nationes ſcriptis plebem de iiſdem rebus certiorem faceret. De his [qui ad nos miſerè mutilati pervenerunt] ut & de Apologetico breviter non minùs quàm verè Hieronymus †, *Cunctam ſæculi obtinent diſciplinam.*

† Ad Magn. ubi ſupra.

De Teſtimonio Animæ Liber, eodem circiter

tempore, poſt Apologeticum tamen ſcriptus, uti ex cap. ejus 50. non obſcurè colligitur.

De Pudicitiâ.

De fugâ in Perſecutione.

De Jejuniis.

De Monogamiâ. Plures hac de re libros à Tertulliano ſcriptos fuiſſe innuere videtur Hieronymus Ep. 153. quæ eſt ad Paulinum: ſed perperam. Quatuor iſti *libri contra Catholicos* ſcripti, quo tempore à Tertulliano editi fuerint, haud ita certò conſtat: niſi quod *liber de fuga in Perſecutione* circa an. ccv. natus videatur: omnes autem inter an. cxcix. & ccix. ſcriptos eſſe multis argumentis evinci queat.

De Spectaculis, ſcriptus anno cciv.

De Idololatriâ, eodem ferè tempore ſcriptus.

De Cultu Fœminarum Libri II. anno ccv. Ex his primus à nonnullis inſcribitur, *De Habitu Mulierum*, ſecundus *De Cultu Fœminarum.*

Libri ad Uxorem II. haud multò poſt ſcripti.

De Virginibus Velandis, eodem circiter tempore ſcriptus.

De Exhortatione Caſtitatis, circa idem tempus veriſimiliter, & ante an. ccx. certò certiùs editus.

De Coronâ Militis, circa ann. ccviii. ſcriptus. In hoc libro mentio fit Claudii Saturnini Scriptoris lucolentiſſimi, qui eandem materiam fuſiſſimè ac doctiſſimè tractaverat. Verùm utrum Chriſtianus an Gentilis fuerit ſcriptor non ſatis liquet.

De Pallio, eodem ferè tempore editus.

Contra Marcionis Hæreſin libri V. ann. ccvii. ſcripti. Brevius ejuſdem argumenti Opus longè antea delineaverat Tertullianus, quod à quodam furtim ſurreptum majoris operis aggrediendi anſam dedit.

De *Præſcriptione Hæreticorum*, eodem ferè tempore.

De Animâ, non longè poſt.

De Carne Chriſti, paulò poſt.

De Reſurrectione Carnis, haud ita multò poſt.

Adverſus Judæos, anno ccviii. ſcriptus.

Adverſus Praxeam Patro-paſſianorum Ducem, anno ccix. ſcriptus.

Adverſus Hermogenem, poſt ann. ccvii. & Librum de Præſcript. Hæret. ſcriptus.

Scorpiace, (quâ Cainianos Martyrii damnatores inſectantur) poſt libros adversùs Marcionem ſcripta.

Ad Scapulam Africæ Proconſulem in Chriſtianos ſævientem liber Apologeticus, ann. ccxvii. ſcriptus.

Ad Martyres, } Uterque eodem ferè tempore ſcriptus ex occaſione Perſecutionis à Scapulâ motæ.
De Patientia, }

OPERA DEPERDITA.

De Paradiſo.

De Spe Fidelium.

De Ecſtaſi libri VII. Ex his ultimus contra Apollonium militavit, forſan & contra Sotera Papam, quem adversùs Montaniſtas librum ſcripſiſſe, & à Tertulliano Montaniſtâ jam facto, pariter ac Apollonium oppugnatum fuiſſe tradit Primaſius, vel alius quis ſub *Prædeſtinati* nomine à Sirmondo editus: Hæreſ. xxvi, ut in *Sotere* ſupra notavimus.

Adverſus Apellecianos.

De Veſtibus Aaron.

De Cenſu Animæ, quem tamen non alium ab eo eſſe qui *De Animâ* inſcriptus hodie extat, ſuſpicatur Cl. Alix.

Porrò Tertullianus de Baptiſm. capit. 15. & de Virginibus Veland. in init. de utroque argumento Græcè priùs ſe egiſſe teſtatur. Quin & lib. de Corona, cap. 6. ſe *De Spectaculis* Græco ſtylo diſſeruiſſe ſcribit. Alicubi etiam teſtatur ſe librum *De Coronâ Militis* Græcè edidiſſe.

SUPPOSITITIA.

Catalogus Hæreticorum libro *de Præſcriptione Hæreticorum* Appendicis vice ſubnexus: quem præter ſtyli diverſitatem, aliaque argumenta complura, Codicum MS. ferè omnium Autoritas Tertulliano abjudicat. Paulò poſt Hieronymi ætatem compoſitum eſſe opinatur Cl. Alix.

Poemata varia, viz. *Geneſis*, *Sodoma*, *Libri V. adverſus Marcionem*, *de Judicio Dei*, *Carmen ad Senatorem*, & *De Jonâ & Ninive*: quæ Pamelius Tertulliano adhuc juveni aſcribit, nullo tamen Antiquorum teſtimonio nullâ ratione ſuffultus. Ex iis priora duo Salviano Presbytero Maſſilienſi, *Carmen De Judicio Dei* Verecundo Epiſcopo Africano (qui circa medium ſæculi ſexti floruit) tribuit Doctiſſimus Alix, licet ex his poſteriori lacinias aliquot ab homine decimi ſæculi intertextas fuiſſe non diffiteatur. Idem Libros *adverſus Marcionem* poſt Hieronymi ævum natos; *Carmen* autem *ad Senatorem* [quod inter Cypriani Opera Tom. III. legitur] ante Conſtantini tempora conſcriptum arbitratur. Poëma denique *De Jonâ & Ninive*, [quod in Bibliothecâ PP. Tertulliano inſcriptum reperitur] antiquâ cujuſdam Authoris, ejuſdem forſan, cujus eſt Sodoma, opus eſſe conjicit.

Vid. Gennad. de Script. c. 67. & Append. ad Iſidor. de viris illuſtr. c. 6.

Prodierunt Opera ejus, *Baſil.* 1521. 1525. 1528. 1539. 1550. 1562. *Antverp.* 1579. 1584. *Pariſ.* 1566. a. vol. 8. 1580. 1583. 1608. 1616. *Heidelb.* 1596. 1601. *Colon.* 1617. *Genevæ* 1597. *Franekeræ* 1597. In his omnibus Editionibus deſiderati ſunt Libri II. *Ad Nationes*, à Jacobo Gothofredo primùm editi *Genevæ* 1624. 4°. Prodierunt deinceps auctiora Tertulliani Opera, *Pariſ.* 1624. 1630. 1634. 1641. 1644. 1646. 1650. 1658. 1663. *Argentinæ* 1657. In his præſtant Editiones Rigaltianæ, præcipuè *Pariſienſis* illa, quam anno 1663. cum integris Rigaltii, ſelectis Pamelii, Lacerdæ, aliorumque notis additis etiam, ubi neceſſe erat, ſuis, paginæ cujuſvis calci ſubditis, Ph. Priorius in lucem emiſit.

BACCHYLUS, Corinthiorum Epiſcopus, ab Auctore Synodici à Pappo editi *Archiepiſcopus* dictus claruit circa ann. cxcvi. & ab Euſebio * inter eos numeratur, qui rectæ fidei doctrinam ſcriptis ſuis proditam nobis reliquerunt. Scripſit nomine † omnium, qui in Achaiâ erant, Epiſcoporum elegantem *Librum de Paſchate.* Quin & privatim illum hàc de ſe *literas* dediſſe innuit Euſebius *. N. E. 196.

* L. 5. c. 22.

† Hieron. de Script. c. 44.

* L. 5. c. 25.

POLYCRATES, Eccleſiæ Epheſinæ Antiſtes, inter Epiſcopos hujus temporis ob doctrinam, gravitatem, ſediſque dignitatem celeberrimus habebatur. Septem ex conſanguineis ſuis Epiſcopos habuit, quibus ipſe octavus acceſſit, claruitque circa ann. cxcvi. Synodum Epiſcoporum Aſianorum ex occaſione Controverſiæ Paſchalis ingenti numero convocavit. Quorum nomine lxv. jam annos natus, luculentiſſimam ſcripſit *Epiſtolam ad Victorem, & ad Romanæ Urbis Eccleſiam*, in qua ſententiam ſuam de Die Paſchatis more ſibi à majoribus conſtanter tradito, Veterumque auctoritate tuebatur, & Victori in Aſianos ferocienti animosè reſtitit. Inſignis hujus *Epiſtolæ* fragmentum verè aureum exhibet Euſebius 196.

Google

ſebius l. 5. c. 24. *Aliud* adhuc *de SS. Johannis & Philippi obitu* agens habet id. l. 3. c. 31. N. E.

Scriptæ ſunt etiam, ut hoc obiter notem, eodem ferè tempore, & de eadem re multæ aliæ *Epiſtolæ:* nempè Epiſcoporum Ponti, Galliarum, Provinciæ Oſrhoenæ, aliorumque complurium, qui omnes eandem fidem, eandemque doctrinam cum Victore Romano proferentes, unam edidere ſententiam. De his vide Euſebium lib. 5. c. 23. N. E.

Circumfertur ſub Polycratis Epheſini nomine *Paſſio S. Timothei*; à Jac. Fabro Stapulenſi primùm edita, & habentur Gr. Lat. apud Bollandum ad diem xxiv. Januarii. Verùm ſuppoſititiam eſſe non uno argumento conſtat.

196. ATHENOGENES, Martyr celeberrimus, Clementi Alexandrino σύγχρονος fuiſſe, & igne martyrium obiiſſe videtur. Scripſit *Hymnum Matutinum*, qui ſic incipit, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, & *Hymnum veſpertinum*, incipientem, Φῶς ἱλαρὸν ἁγίας δόξης, quos ad martyrium feſtinantem tanquam valedictionis munus diſcipulis ſuis reliquiſſe eum tradit Sanctus Baſilius *. Sophronio Patriarchæ Tract. *de Symbolis* propè finem, & Clar. Viri Thomæ Smith Miſcellan. [cum notis] *Londini* 1686. 8°.

* D. Sp. S. c. 29.

196. HERACLITUS, ſeu *Heracleus*, claruit circa ann. cxcvi. Scripſit *in D. Pauli Epiſtolas Commentarios*. N. E.

196. MAXIMUS, οὐκ ἄσημος ἀνὴρ τῆς Χριστοῦ διδασκαλίας, *Vir inter Chriſtianos inſignis*, claruit anno cxcvi. Scripſit *volumen de* vulgatiſſimi illa apud Philoſophos *Quæſtione*, *Unde ſit Malum*, ſive περὶ τῆς ὕλης, vel, *de eo quod Materia ſit facta*, *& malorum non ſit cauſa*. Ex eo ampliſſimum fragmentum exhibet Euſebius, Præparat. Evangel. l. 7. c. 22. quod in Origenis etiam Dialogo contra Marcionitas totidem verbis habetur. Hinc nata Viris eruditis diſſidii ſeges. Vir Clar. Wetſtenius in Præfatione ad Origenis Dialog. id a Maximi *libro* περὶ τῆς ὕλης acceptum Dialogo ſuo inſeruiſſe Origenem contendit. E contrà Doctiſſimus Huetius, Origenian. lib. 3. cap. 4. § 7. cenſet Maximum noſtrum [quem ad Conſtantini tempora detrudit] Dialogum iſtum ſub Origenis nomine compoſuiſſe, Origenique ſuo περὶ τῆς ὕλης intexuiſſe, & exinde fragmentum illud ab Euſebio depromptum eſſe. Lis eſto penes eruditos.

† Euſeb. Præpa. Evang. l. 7. c. 22.

CANDIDUS, Maximi æqualis, claruit ann. cxcvi. Scripſit in *Hexaemeron*. N. E. 196.

APPION, eodem tempore clarus, de eodem argumento *Commentarios* edidit. N. E. 196.

SEXTUS, Claruit an. cxcvi. Scripſit *De Reſurrectione*. N. E. 196.

ARABIANUS. Claruit ann. cxcvi. & de *Chriſtiano Dogmate Opuſcula* edidit. N. E. De his aliiſque vide Euſeb. l. 5. c. 27. Hieron. de Script. cap. 46. &c. 196.

Scriptores Gentiles, qui hoc Sæculo in Chriſtianos invecti ſunt.

CORN. TACITUS, genere Romanus, Galliæ Belgicæ ſub Veſpaſiano Procurator, Conſulatum ſub Nervâ geſſit anno Chriſti xcvii. Scripſit verò ſub Trajano an. C. Religionem Chriſtianam velut exitiabilem ſuperſtitionem, Chriſtianoſque tanquam per flagitia inviſos, & odio humani generis convictos damnat. Annal. l. 15.

C. PLINIUS SECUNDUS, Patriâ Novocomenſis, Plinii Senioris nepos, Quintiliani diſcipulus, Taciti æqualis, Quæſtor, Prætor, ærarii Præfectus, denique Conſul an. Chriſti C. ſub initia Hadriani obiiſſe videtur. *In Epiſtolâ * ad Trajanum* fidem Chriſtianam veluti pravam & immodicam ſuperſtitionem vocat; eorumque in tuenda religione conſtantiam pervicaciam eſſe, & inflexibilem obſtinationem affirmat ſupplicio coercendam. Utcunque aliter de innocuis illorum moribus, cultuque ſacro nobile ſatis teſtimonium reddit.

* L. 10. ep. 97.

C. SUETONIUS TRANQUILLUS, Grammaticus Romanus, claruit ſub Trajano circa an. Chriſti cxii. ſub Hadriano Epiſtolarum Magiſter factus. Chriſtianos genus hominum ſuperſtitionis novæ ac maleficæ appellat, eoque nomine ſupplicils affectos fuiſſe ait in Vit. Neron. c. 16. Quæ de Judæis impulſore Chriſto tumultuantibus habet, vid. in Vit. Tiber. c. 25.

ARRIANUS, domo Nicomedienſis, Epicteti diſcipulus, Philoſophus, Orator Hiſtoricus ſummus, novus Xenophon dictus, Conſulatum etiam in republicâ geſſit: ab Euſebio † ad an. Chr. cxlvii. refertur. Odioſo Galilæorum nomine Chriſtianos traducit, eorumque in adeundis periculis promptitudinem, inſaniæ ac conſuetudini aſcribit, Diſſert. in Epiſt. l. 4. c. 7. Vide, quæ de Judæorum, vel ut alii volunt, Chriſtianorum baptiſmo habet, l. 2. c. 9.

† Chronic. ad an. 147.

CELSUS, Philoſophus ſectâ Epicureus, erga Platonis etiam ſcholam benè animatus, claruit poſtremis Adriani temporibus & deinceps. Fidem moreſque Chriſtianorum peculiari libro, quem ἀληθῆ λόγον inſcripſit, oppugnavit. Extant fragmenta hinc inde apud Origenem libris viii. contra Celſum, quibus futiles Celſi calumnias & argumenta validè refutavit.

M. AUR. ANTONINUS, cognomine Philoſophus, Annii Veri Prætoris filius. Antonini Pii gener, ad Imperium Romanum evectus anno Chriſti clxi. obiit anno clxxx. Lib. xi. *de rebus ſuis*, §. 3. Chriſtianorum ſubeundo Martyrio fortitudinem ψιλὴν παράταξιν fuiſſe aſſerit, *meram animi obſtinationem*, nec διὰ τῆς κρίσεως, *à judicio particulari provenire* aſſerit.

LUCIANUS, Samoſatia oriundus, profeſſione Epicureus, claruit circa an. Chriſti clxxvi. ἀνὴρ σπουδαῖος εἰς τὸ γελασθῆναι, [ipſo fatente Eunapio †] qui ingenii ſui ſalibus Chriſtianos ritusque eorum ac dogmata non ſemel perfricuit, præcipuè his Dialogis, *Pſeudomant. de Morte Peregrini*, & *Philopatr.* [ſi ejus ſit, ſaltem ſcriptoris coævi,] Eoſdem in *Aſino* quoque ſuo ſemel ex obliquo perſtringere videtur.

† Procem. lib. de Vit. Philoſ.

SÆC. II.

Concilia hoc Sæculo habita.

SÆC. II. ab An. C. 150. P. II. PERGAMENSE circa annum CL. ſub Theodoro Pergamenſi, & ſeptem Epiſcopis in cauſâ Hæreſis Colorbaſianæ, celebratum. Prodierat ex Valentini Scholâ Colorbaſus, Marci Hæreſiarchæ, [ut volunt nonnulli] diſcipulus, ut alii (rectiùs opinor) magiſter: quippè Marcus ſe unum *μήτραν καὶ ἐκδοχεῖον τῆς Κολορβάσου σιγῆς* fuiſſe dicit, ut qui unigenitus ipſi eſſet, teſte Irenæo, lib. I. c. 10. p. 76. quin dogmatis à Colorbaſo excogitati ſe obſtetricem fuiſſe disertè innuit. Præter cætera Colorbaſi monſtroſa dogmata, de quibus Irenæus, Tertullianus, Epiphanius, Theodoritus, alii, docuit vitam omnium in ſeptem ſtellis eſſe poſitam, eáſque ſeptem Eccleſias, & ſeptem Candelabra aurea eſſe. Ad hunc expugnandum Theodotus Epiſcopus Pergamenſis Myſiæ Mediterraneæ Epiſcopos congregavit, qui, habitâ Synodo, inſani capitis hominem anathemati ſubjecerunt. Meminit hujus Synodi unus (quod ſciam) libri *de Hæreſi prædeſtinatianâ* Auctor Primaſius is fuerit, ſive alius, *Hæreſ.* XV. Idem Auctor cap. ſequenti, omnium Siciliæ Epiſcoporum Concilium ſub Euſtathio Lilybæorum, & Theodoro Panormiorum Epiſcopis, adversùs Heracleonem hæreticum coactum, nobis exhibet; quique Epiſcopos Hæreſiarchæ dogmata, Alexandro Romano Pontifici ad explorandam ejus ſententiam, miſiſſe tradit. Hanc Synodum ad annum Chriſti CXXV. refert Baluzius, *nov. collect. Concil. p.* 3. Verùm omninò repugnant tempora. Siquidem Alexander diem obiit ex mente Pearſoni anno CI. juxtà Dodwellum ſequenti, certè Trajano adhuc imperante, *Æliano & Vetere Coſſ. i. e.* anno Æræ vulgaris CXVI. teſte catalogo Bucheriano. Heracleonis verò Hæreſis non ante Pii Papæ tempora, ſaltem in Occidente, innotuit. Unde hoc Concilium pro nullo habet Cl. Pearſonius. Rationes apud ipſum videri poſſunt, *De Succeſſ. Diſſert.*II. cap.7.num.5.p.230. Unde nec de Synodo Orientali, ſub Apollonio Corinthiorum Epiſcopo, adversùs Cerdonem habitâ multùm laboramus, cujus meminit idem Auctor, *Hæreſ.* XXIII. pag. 24.

173. P. II. HIERAPOLITANUM circa annum CLXXIII. ab Apollinario Hierapolis Epiſcopo, aliiſque XXVI. Epiſcopis celebratum; quo Montanus & Maximilla pſeudo-prophetæ, & Theodotus Coriarius exciſi & condemnati ſunt, ſi vera nobis referat Libelli *Synodici* Auctor, p. 4. Certè ſolâ hujus Autoris fide in re tam vetuſta vix agerem, niſi antiquus ille adversùs Cataphrygas Scriptor apud Euſeb. lib. V. c. 16. p. 181. disertè tradidiſſet, hoc circiter tempore fideles, qui in Aſia erant, ſæpiùs & plurimis Aſiæ locis hujus rei causâ conveniſſe, novamque illam doctrinam examinaſſe, & prophanam atque impiam judicaſſe; damnatâ verò hæreſi, eos ab Eccleſiâ, & fidelium communione expulſos fuiſſe. Confer quæ notavit Baluzius, *Collect. Nov.* p. 5. SÆC. II. ab An. C.

CÆSARIENSE, Cæſareæ (ut videtur) Palæſtinæ, in Controverſiâ de *Die Paſchatis* celebrando, à Victore Romano nuper excitatâ, circa annum CXCVI. habitum. Ad annum CLXXXIX. revocat Cl. Dodwellus. Præſidebant Theophilus Cæſarienſis, & Narciſſus Hieroſolymorum Epiſcopi, qui pro Victore Romano ſententiam dixerunt: Paſcha nempe non alio quàm die Dominico eſſe celebrandum. Actorum hujus Synodi Fragmenta, vel potiùs ipſa Acta integra conſervavit Philippus, neſcio quis, in Epiſtolâ quæ Latinè habetur apud Bedam, lib. de Æquinoct. Vern. Tom. II. in fin. & apud Bucher. *De Doctr. Temp.* p. 469. qui nomen Autoris ex MS. reſtituit. 196. P. II.

EPHESINUM, à Polycrate Epheſi Metropolitâ, unà cum aliis Aſiæ Pro-Conſularis Epiſcopis, eodem tempore, & eâdem de causâ habitum. Hi juxta morem ſibi à Majoribus traditum, Paſcha 14. Lunâ in quemcunque demum diem inciderit, celebrandum eſſe adversùs Victorem acriter contendebant; in quos proinde anathematis ſententiam temerè vibravit iratus Pontifex. Extat à Polycrate ſcriptæ epiſtolæ Synodalis Fragmentum aureum apud Euſeb. lib. V. cap. 24. p. 191. 196. P. II.

LUGDUNENSE, ab Irenæo & Epiſcopis Gallicanis eâdem de causâ celebratum, qui pro Victoris ſententia ſtabant; nihilominus Victorem ob temerè vibratum excommunicationis fulmen, & ruptam Eccleſiarum pacem, acriùs perſtringebant. Extant Epiſtolæ Synodalis ab Irenæo ſcriptæ Fragmenta auro non chara, apud Euſeb. lib. V. cap. 24. p. 192. Plures aliæ Synodi eodem tempore, & eâdem de causâ habitæ ſunt: nempè *Romæ* ſub Victore; in *Ponto* ſub Palmâ: Eccleſiarum in Provinciâ *Oſdroena*: Corinthi ſub Bacchyllo, de quibus vid. Euſeb. lib. V. c.23. p.190. 197. P. II.

Finis Secundi Sæculi.

SÆCULUM NOVATIANUM.

CONSPECTUS SÆCULI.

FIDES Chriſtiana longè latéque propagatur. Oriuntur hæreſes *Sabellii*, tres hypoſtaſes in Trinitate confundentis; *Nepotis*, qui poſt Papiam, ejuſque aſſeclas, millennium aſtruebat; *Pauli Samoſateni*, Chriſtum ψιλὸν ἄνθρωπον affirmantis, à Synodo Antiochenâ ann. CCLXV. alteràque ibid. ann. CCXX. habitâ, ob id damnati. Denique *Manetis* ſeu *Manichai*, circ. ann. CCLXXVII. Ob nimiam erga lapſos indulgentiam Schiſma fovet Novatianus, non uno ſæculo extinguendum. De hæreticorum Baptiſmo ſtrenuè rixantur Stephanus Papa, Cyprianus, Firmilianus, alii. Plures de hac cauſa in Africa Synodi; de quibus paſſim Cyprianus, ſed conſulendi præ aliis Cl. Pearſoni *Annales Cyprianici*. An. CCII. paulò poſt VIII. idus April. quintam, aliis ſextam, perſecutionem excitavit Septimus Severus, *Imperator verè nominis ſui verè Pertinax, verè Severus*, quod vulgi ſermone tunc jactabatur, λαμπρὰ μὲν τῶν ὑπὲρ εὐσεβείας ἀθλητῶν ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐκκλησίαις καὶ πάντα τόπον ἀπετελεῖτο μαρτύρια inquit Euſebius Eccleſ. Hiſt. l. 6. c. 1. *Per omnes quidem ubique locorum Eccleſias ab Athletis pro proprietate certantibus illuſtria ſunt confecta martyria.* Hanc perſecutionem ſanguine ſuo nobilitarunt Leonidas Origenis Pater, Serenus, Heraclides, Heron, Herais, Origenis diſcipuli; Marcella, ejuſque filia Potamiæna, Felicitas & Perpetua, aliique plures, quorum nomina in libro Vitæ ſcripta ſunt. Ortum graviſſimæ huic & ſatis diuturnæ perſecutioni (duravit enim uſque ad ann. CCIV.) dediſſe videtur defectio Judæorum, quos Severus nuper bello profligaverat. Colligi id poteſt ex Ælio Spartiano in Vit. Sever. cap. 16. qui Senatum, Severo ob res in Syria benè geſtas, Judaicum triumphum decreviſſe tradit. Subdit mox Imperatorem in itinere Palæſtinis, plurima jura fundâſſe, Judæos, vel Chriſtianos fieri ſub gravi pœna vetuiſſe. Ann. CCXXV. exorta eſt ſexta perſecutio ſub Maximino Thrace, qui in Epiſcopos & Sacerdotes præcipuè deſæviit. φύσει δὲ ἦν τὸ ἦθος, ὥσπερ καὶ τὸ γένος, βάρβαρος, inquit Herodianus l. 7. p. 253. *quo non fuit crudelius animal in terris*, ipſo fatente Jul. Capitolino in Maxim. cap. 9. Ann. CCXLIX. exeunte, contigit ſub Decio ſeptima Perſecutio, etiam ſuperiore anno Alexandriæ orta; gravis quidem illa & verè truculenta, quæ non niſi anno demum tertio deferbuit. Ann. CCLVII. octava ſub Valeriano, qui *non diſſimili furore correptus*, (inquit Lactantius de Mort. Perſec. cap. 5.) *impias manus in Deum intentavit, & multum quamvis brevi tempore, juſti ſanguinis fudit.* De Martyribus hiſce, pluribus agit Dionyſius Alexandrinus, pluribus Cyprianus, qui & ipſe ſub hoc Valeriano martyrii coronam reportavit. Nona demum ſub Aureliano, anno CCLXXV. quę miſſis ſolummodo edictis vix nomen Perſecutionis meretur. Nondum quippe, (teſte Lactantio ibidem cap. 6.) ad provincias ulteriores, cruenta ejus ſcripta pervenerant, & jam Cœnofrurio, qui locus eſt Thraciæ, cruentus ipſe humi jacebat, falsâ quadam ſuſpicione ab amicis ſuis interemptus. Adeò ut illi, *ne perficere quidem quæ cogitaverat*, licuit, ut præcedentibus verbis obſervat Lactantius. Eadem habet Euſebius, qui ſuæ narrationi notam hanc verè piam ſubjungit, lib. 7. cap. 30. λαμπρῶς τι τοῖς πᾶσι συνορᾶν παριστῶσα, ὡς οὔποτε γένοιτ' ἂν ῥᾳστώνη τοῖς τοῦ βίου ἄρχουσι κατὰ τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν, μὴ οὐχὶ τῆς ὑπερμάχου χειρὸς θείᾳ καὶ οὐρανίῳ κρίσει, παιδείας ἕνεκα καὶ ἐπιστροφῆς, καθ' οὓς ἂν αὐτὸ δοκιμάζοι καιρούς, τὸ δ' ἐπιτελεῖσθαι συγχωρούσης. *Simulque omnibus apertiſſimè oſtendens, nihil unquam hujus mundi principibus adverſus Chriſti Eccleſias licere, niſi propugnatrix Dei dextera arcano quodam ac cœleſti judicio ad caſtigationem & emendationem noſtram, quibus ipſi viſum eſt temporibus, id fieri permiſerit.*

SÆC. III. ab An. CC.

SCRI-

SCRIPTORES.

SÆC. III. ab An. CC. 201. * Epiph. de Pond. & Menſ. §. XVI.

SYMMACHUS, genere Samaritanus, ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς σοφῶν, * *ex illorum numero, qui Sapientes apud Samaritanos habebantur.* Claruit ſub Severo, ineunte hoc ſæculo circa ann. CCI. Non bene ſibi conſtat Athanaſius, ſeu quiſquis autor erat Synopſeos S. Scripturæ, qui Græcos Scripturæ interpretes recenſens Symmachum tertio loco ponit ſub Severo, Theodotionem verò quarto loco ſub Commodo, atque illum eo ipſo tempore quo Symmachus, S. Scripturam interpretatum eſſe. Nec aliter Epiphanius †, qui Symmachum ſub Severo florentem, Theodotioni qui ſub Commodo viguit, præponit, & diſertè dicit, μετὰ τοῦτον δὲ (Symmachum intelligit) κατὰ πόδας ἐν τῷ ἑξῆς χρόνῳ *poſt hunc autem mox ſequenti temporis progreſſu Theodotion quidam Ponticus*, &c. Nonnulli ut huic morbo medicinam facerent, mendam in Epiphanii codice cubare ſuſpicantur, pro Severo Lucium Verum reponentes, eoque regnante Symmachum floruiſſe volunt. Certè Epiphanius in iſthoc loco Imperatorum nec annos nec ordinem ſatis accuratè enumerat. Verùm ego in iſtâ potiùs ſum ſententiâ, Epiphanium, cùm ea ſcriberet, ut & Synopſeos Autorem, Origenis Hexapla ante oculos habuiſſe, in quibus ex Verſionibus Symmachus ſecundum, Theodotion non niſi quartum locum occupavit, interpoſitâ τῶν LXX. translatione; ac proinde eoſdem, eodem ſervato ordine, exceptis duntaxat LXX. Interpretibus, qui primum locum jure ſibi vendicabant, in ſuis narrationibus exhibuiſſe. Sed ad Symmachum redeamus. Cùm apud ſuos gratiam & honorem pro merito non ſit aſſecutus, quin propter ambitionem odio potiùs haberetur, ad Judæos deſcivit, ſecundâ vice circumciſus, ut mos erat vel à Judæis ad Samaritas, vel à Samaritis ad Judæos transfugientium, retractâ per inſtrumentum quoddam, quod Spathiſterem appellabant, præputii cuticula, ut rursùs circumciderentur. Denique à Judæis ad Chriſtianos, ſaltem ad Ebionitas defecit; & ut popularium ſuorum interpretationes ſubverteret, ſimulque loca quædam de Chriſto, ad genealogiam ejus præcipuè ſpectantia, celaret, novam *Veteris Inſtrumenti Translationem Græcam* condidit, quam ſecundâ etiam editione perpolivit: in quâ, non ut Aquila, verbum è verbo, ut Hieronymus * innuere videtur, ſed potiùs ſenſum è ſenſu expreſſit. Hujus *Verſionis* fragmenta collegerunt Nobilius, Druſius, Waltonus, aliique. Præter *Verſionem* Symmachus *ad Ebionitarum Hæreſin defendendam Commentarios* etiam ſcripſit, in quibus adversùs Evangelium Matthæi acriter diſputavit, Chriſti Genealogiam præcipuè oppugnans. Ebionæi enim Chriſtum ex Joſepho & Mariâ genitum, nudumque hominem eſſe contendebant, atque ab eo *Symmachiani* dicti ſunt. Hos Symmachi *Commentarios* unà cum *Verſione* ejus ſe à Julianâ quâdam, ad quam ſucceſſionis jure pervenerant, accepiſſe teſtatur Origenes *. N. E. Extare apud Chaldæos refert Hebedieſu † libros Symmachi nonnullos, quorum unus nuncupatur *de diſtinctione Præceptorum.*

† Loc. cit.

* Præfat. in Job. Tom. 3. p. 23.

* Ap. Euſeb. l. 6. c. 17.
† Catalog. libr. Chald. p. 18.

202. ANONYMUS Autor, qui ſcripſit *Acta Felicitatis & Perpetuæ.* Claruit circa an. CCII. Quibuſdam Montani aſſecla, Cl. Dodwello † non ſine aliqua veriſimilitudine Scriptor Catholicus. Primus in lucem extractum edidit Holſtenius *Pariſ.* 1664. & exinde antiqui Codicis Sarisberienſis ſubſidio correctum præli Sheldoniani Curatores ad calcem Lactantii *De Mortibus Perſecutorum* adjunxerunt, *Oxon.* 1680. 12°.

SÆC. III. ab An. CC. † Diſſert. Cypr. IV. §. 12. 13.

Quamplurima etiam alia *Martyrum Sanctorum Acta* hodie circumferuntur, ex iis multa antiquitatem planè ementita, reliqua jure admodùm dubio ſibi vendicantia.

JUDAS, Theologus ſimul & Hiſtoricus claruit anno CCII. Scripſit ubertimè *de Septuaginta apud Danielem Hebdomadibus*; in qua *Diſſertatione* ſupputationem temporum ad decimum uſque Severi Imperatoris annum perduxit: Perſecutione VI. tunc temporis euſque flagrante ut Judas noſter præſentem mundi occaſum & decantatum Antichriſti adventum jam tum affuturum eſſe exiſtimaverit. N. E. 202.

Vid. Euſeb. l. 6. c. 7.

CAIUS, vel Gaius, Vir diſertiſſimus, Romanæ Eccleſiæ Presbyter, & *Gentium Epiſcopus* ordinatus, teſte Photio *, i. e. ſi rectè interpreter, ad id Epiſcopus factus, ut Gentiles in ſolo Barbarico conſtitutos ad fidem Chriſti converteret, Eccleſiiſque inibi fundatis præeſſet. Claruit circa an. CCX. Romæ dum ageret, celebrem cum Proclo Cataphrygarum Hæreſis propugnatore Diſputationem habuit, quam poſtea in *Dialogi* formam redactam ſcripto conſignavit: Ex eâ locum quendam de SS. Petri & Pauli Sepulchris verbatim recenſet Euſebius lib. 2. cap. 25. alium de Cerintho l. 3. c. 28. aliaque l. 6. c. 20. Scripſit item *contra Artemonis Hæreſim*, librumque alium *Labyrinthum* dictum, niſi (quod longè veriùs videtur) idem ſit opus, Origeni à nonnullis malè tributum: adeò ut in eo hallucinatus videatur Photius *, cùm præter *Labyrinthum* peculiarem quoque alium librum contra Artemonis Hæreſim Caium ſcripſiſſe dicit. Ex hoc *parvo Labyrintho* (ita enim ſe habuit titulus) nobile illud fragmentum adversùs Theodoti & Artemonis Hæreſim deprompſit Euſebius, quod extat apud eum l. 5. c. 28. Præterquam enim quòd Photius † Librum quendam contra Artemonis Hæreſim, aliumque *Labyrinthum* dictum, à Caio conſcriptum fuiſſe teſtetur, Nicephorus * librum iſtum ignoti Auctoris contra Artemonem, unde Euſebius fragmentum ſuum hauſit, Labyrinthum parvum inſcriptum fuiſſe refert, quo nomine Theodoritus † etiam librum *contra Artemonis & Theodotii Hæreſim* compoſitum, inſignitum eſſe tradit, & ex eo lepidam admodùm narratiunculam adducit. Scripſit adhuc Caius περὶ τῆς τοῦ παντὸς οὐσίας, uti in fine Labyrinthi ſui, exſcriptore Photio †, ipſe teſtatum reliquit. Verùm an id opus idem ſit cum eo quod περὶ τοῦ παντὸς inſcriptum, & Hippolyti operibus vulgò annumeratum extat, incertum eſt. De ea re vide plura in Hippolyto. Non alius à noſtro videtur Gaius ille, cujus mentio fit in calce Actorum B. Polycarpi editionis Uſſerianæ, ubi legimus eum cum Irenæo converſatum eſſe, & Smyrnenſium Epiſtolam ex ipſius Irenæi exemplaribus tranſcripſiſſe. N. E.

210. * Cod. 48.
* Ibid.
† Loc. cit.
* Hiſt. Eccl. l. 4. c. 21.
† Hæret. Fab. l. 2. c. 5.
† Loc. cit.

PROCULUS ſive *Proclus*, Tertulliano dictus 210.

Digitized by Google

SÆC. III. ab An. CC. Adverſ. Valentin. c. 5. dictus *virginis ſenecta & Chriſtiana eloquentia dignitas*, Montaniſtici dogmatis propugnator acerrimus ſimul ac famoſiſſimus. Ab eo enim altera Montaniſtarum bifariam diſſidentium Secta nomen duxit, οἱ κατὰ Πρόκλον dicti. Claruit circa an. CCX. Romæ ſub Zephyrino Pontifice cum Caio Presbytero diſputationem iniit. Allatum ibi quoddam ab eo argumentum videre apud Euſebium l. 3. c. 31. Scripſit *contra Valentinianos*, opus inſigne, teſte Tertulliano loc. cit. quod interiit. Alium quidem eſſe ab hoc Proculo Proclum Montaniſtam contendit Valeſius; verùm argumentis non ſatis cogentibus. Annot. in Euſeb. p. 123

212. Euſeb. l. 6. c. 11. ALEXANDER, Cappadocum Epiſcopus, primùm ſub Severo inclareſcere cœpit; quo mortuo, divina revelatione in ſomniis admonitus, Hieroſolyma tum orandi, tum locorum viſendorum gratiâ profectus eſt: ubi Clerici iſtius Eccleſiæ Revelatione item & ipſi præmoniti, extra portas Civitatis egreſſi, deſtinatum ſibi a Deo Epiſcopum humaniſſimè exceperunt, & conſentientibus Palæſtinæ Epiſcopis, ac præcipuè Narciſſo Hieroſolymorum Antiſtite ſedecim tunc ſupra centum annos nato, manere deinceps apud ſe eum coegerunt. Ac proinde circa annum CCXXII. Collega & Adjutor Narciſſo datus, eo mortuo ſedem Hieroſolymitanam ſolus tenuit. Quo in loco nobiliſſimam Bibliothecam extruxit, in eâque virorum Eccleſiaſticorum, qui doctrinâ excellebant, ſcripta, præſertim Epiſtolas repoſuit. Unde uberrimam materiam ad Hiſtoriam ſuam Eccleſiaſticam
* L. 6. c. 20. condendam ſe habuiſſe grato animo Euſebius * agnoſcit. Multa paſſus eſt Alexander ſub Severo, multa item ſub Caracalla, tandem ſub Decio, Vir decora ſenectute, & veneranda canitie conſpicuus, Cæſareæ in carcerem conjicitur: in quo poſt præclaram atque illuſtrem Chriſtianæ fidei confeſſionem in preſidiali judicio editam, circa an. CCL. μακάριος ἀνεπαύσατο, inquit Dionyſius Alexandri-
* Ap. Euſeb. l. 6. c. 46. nus *, *Beato exitu defunctus eſt*; ſive ut Hieronymus
† De Script. c. 62. †, Martyrio coronatur. Scripſit *Epiſtolas* aliquot *ad Antinoitas*, ex quarum una particulam habet Euſebius l. 6. c. 11. *Aliam ad Antiochenos*, ex qua quædam citat idem loc. laudat. item *aliam ad Origenem*, ubi Clementis & Pantæni tanquam ſibi familiarium meminit. Fragmentum ejus exhibet Euſebius l. 6. c. 14. Scripſit etiam *literas* unà cum Theoctiſto Cæſarienſi *ad Demetrium Alexandrinum*, quibus Origenem nondum ſacris ordinibus initiatum in Eccleſia coram Epiſcopis concionantem defendit. Fragmentum ejus extat ap. Euſeb. l. 6. c. 19. & plures alias, quæ N. E.

215. P. I I. AGRIPPINUS gente forſan Afer, Epiſcopus Cartaginenſis, circa annum CCXV. claruiſſe dicitur. Orta eſt ejus tempore de Baptiſmo Hęreticorum controverſia, quem nullum & invalidum eſſe cenſuit magna Eccleſię Africanæ pars; ac proinde Hęreticos ad Eccleſiam Catholicam redeuntes, novo Baptiſmo eſſe initiandos. Agrippinus igitur convocatis omnibus penè Africæ & Numidię Epiſcopis, numero *LXX.* hanc cauſam ſedulò excuſſit, & *librato Concilii communis examine* firmavit. *Quorum ſententiam*, inquit Cyprianus, *& religioſam & legitimam, & ſalutarem, Fidei & Eccleſia Catholica congruentem, nos etiam ſecuti ſumus.* Agunt hâc de re, Cyprianus ad Quintum *de Hæret. Baptiz.* Epiſt. LXXI. p. 120. Auguſt. *de Baptiſm.* contra *Donat.* lib. II. cap. 8. Tom. VII. col. 397. Vinc. Lerin. *adverſ. Hæreſ.* cap. 9. Habita eſt hæc Synodus, juxta communem etiam recentiorum chronologorum ſententiam, anno CCXV. quod parum mihi pro- *Cave Hiſt. Lit.*

babile videtur; pręſertim cùm disertè dicat Cyprianus * *multi jam anni, & longa ætas, ex quo ſub Agrippino bona memoria Viro, convenientes in unum Epiſcopi plurimi hoc ſtatuerint.* Quæ verba pluſquam XXX. aut XL. annorum ſpatium neceſſariò deſignant. Scio Auguſtinum aliter ſentire, & non longum temporis ſpatium inter Agrippinum & Cyprianum facere. Verùm Cypriano utpotè longè antiquiori, & in prædeceſſorum ſuorum rebus accuratiùs verſato, potiùs adhærendum eſt. Agrippinum igitur cum ſuâ Synodo ad inclinantem ſuperioris ſæculi partem removendum eſſe cenſeo. Scripſiſſe Agrippinum in cauſa Baptiſmi Hæreticorum colligi poteſt ex Auguſtini verbis Epiſt. XLVIII. ad *Vincent.* Tom. II. col. 183. *Noli ergo frater contra Divina tam multa, tam clara, tam indubitata teſtimonia colligere velle calumnias ex Epiſcoporum ſcriptis ſive noſtrorum, ſicut Hilarii, ſive antequam pars Donati ſepararetur, ipſius unitatis ſicut Cypriani & Agrippini.* Quæ verba non tam de Synodicis ſub Agrippino Decretis, quàm de propriis ipſius ſcriptis intelligenda ſunt. SÆC. III. ab An. CC. * Ad Jubaian. Ep. LXXIII. p. 122.

M. MINUCIUS FELIX, gente ut veriſimile eſt, Afer, non ignobilem inter Romanos Cauſidicos locum tenuit, doctrina tamen ac Pietate Chriſtianâ ipſe longè nobilior. De ætate ejus quâ vixit, nil habeo, quod pro certò affirmare auſim: ſi tamen in re obſcurâ, dubiâque hariolari liceat, conjiciam illum, utpote Tertulliano ſupparem, Cypriano antiquiorem, circa an. ccxx. claruiſſe. Scripſit Romę *libellum*, pro octavo Arnobii libro aliquot retrò ſęculis falsò habitum, *Dialogum*, inquam, illum inſignem, *Octavium* dictum inter Cæcilium Natalem, Gentilem acerrimum, accuſatorem, & Octavium Januarium, acutum Chriſtianorum vindicem ac patronum; quos intermedius ſedet bonus Arbiter, Minucius Felix. In quo ſanè libello totum Gentilium cultum, Deorumque proſapiam non minùs eruditè quam venuſtè & ingenioſè convellit, & Chriſtianos eorumque ſacra ab omnibus Cęcilii calumniis atque objectionibus eleganter & nervosè vindicat. Tandem manus dans Cęcilius gloriatur ſe quidem ab Octavio victum, de errore tamen triumphaſſe. Atque hic ſanè liber ſatis declarat, inquit Lactantius *, quam idoneus veritatis aſſertor eſſe potuiſſet, ſi ſe totum ad id ſtudium contuliſſet. * Inſtit. l. 5. c. 1. Extat Bibliothec. PP. Tom. III. & ad calcem Arnobii in primis ejuſce Patris editionibus. Minucio primus vindicavit, ac ſub ejus nomine edidit Franciſcus Balduinus, *Heidelbergæ* 1560. Deinde Fulvius Urſinus idem pręſtitiſſe videri volens, diſſimulato Balduini præjudicio edidit *Romæ* 1583. hos ſecuti ſunt Voverius *Baſil.* 1603. *Elmenhorſtius Hamburg.* 1612. f. Heraldus *Pariſ.* 1613. 4°. Rigaltius *Pariſ.* 1643. ad calcem Arnobii, & deinde ibid. 1666. ad calcem Cypriani cum notis & Balduini prolegomenis. Ouzelius deinde à ſe ipſo recenſitum, & fuſiſſimis Variorum Commentariis illuſtratum edidit *Lugd. Bat.* 1652. 4°. Prodiit demum unà cum Variorum notis *Lugd. Bat.* 1672. Extitiſſe ſuo ævo ſub Minucii nomine *librum de Fato* vel *contra Mathematicos* prodit Hieronymus *, quem licèt diſerti hominis opus fuiſſe agnoſcat, à Minucii tamen ſtylo diſcrepaſſe cenſet. N. E. * De Script. c. 58. 220.

HIPPOLITUS, Irenæi diſcipulus erat, teſte Photio, * Epiſcopum fuiſſe inter omnes convenit, cujuſnam verò urbis nondum conſtat. Id Euſebium quidem, & poſt eum Hieronymum fugiſſe videtur. Sic enim ille †: Βέρυλλος ὁ ἐπίσκοπος τῶν κατὰ Βόστραν Ἀράβων. Ὡσαύτως δὲ καὶ Ἱππόλυ- 220. * Cod. 121. † Luc. 6. c. 20.

λυτος

λυτὸς ἱερᾶς τοῦ καὶ αὐτὸς προεστὼς ἐπίσκοπος. Iſte autem ſic habet: † *Hypolitus cujuſdam Eccleſiæ Epiſcopus (nomen quippe Urbis ſcire non potui)* Hinc nata ſequioris ſæculi ſcriptoribus aut conjectandi aut fabulandi materia. Zonaras * & Nicephorus †, unà cum Recentioribus ferè omnibus eum Portûs Romani Epiſcopum eſſe volunt. Germanus C P. * & Leontius Bizantinus * Romæ Epiſcopum fuiſſe innuunt. Oſtienſem Epiſcopum appellant Centuriatores Magdeburgenſes †. Gelaſius * denique Epiſcopum Metropolis Arabiæ fuiſſe ſcribit. Verùm inter omnes hâc de re ſententias veriſimillima videtur nupera CL. L. Moyne * conjectura, Hyppolytum fuiſſe Epiſcopum Portûs Romani in Arabia, ἐμπορεῖον τῆς Ἀραβίας à Ptolomæo vocati, ac poſteà *Adanæ* ſive *Adenæ* nomen, quod & hodie retinet, adepti, Romanis Mercatoribus perquam noti, & ab iis tunc temporis admodùm frequentati. Hinc Romam vergente ætate veniſſe illum cenſeri poteſt, ibique demum mortuum, ſepultum eſſe. Claruit circa ann. ccxx. Certè plures erant hoc ævo Hippolyti, aliuſque à noſtro videtur Hippolytus ille Martyr, cujus paſſionem prolixiore Hymno deſcribit Prudentius *. Is enim inter Schiſmatis Novatiani aſſeclas Presbyter fuerat. Ille verò de quo agimus Origene familiariſſimè utebatur, cumque imitatus, eoque ſæpiùs præſente, Homilias ad populum habuit, tantaque admiratione (narrante Photio †) Origenis ſermones ſuſcepit, ut ad divinam ſcripturam commentario illuſtrandam hortando impulerit: additis ſuo ſumptu ſeptem Notariis qui dictata celeriter acciperent, totidemq; librariis, qui accuratè deſcriberent. Ac proindè opus quodvis ab Origene elaboratum ſine remiſſione exigere ſolebat, ἐγχειρίζειν: idcircò ab Origene dictus. Narrationi huic calculum apponere videtur Hieronymus *. Uterque tamen palam lapſus; dum quod Ambroſio proprium erat, Hippolyto attribuant. Circa ann. ccxxx. Martyrium obiiſſe dicitur Hippolytus: incerta tamen fama, nec enim improbabile eſt vitam eum ulterius produxiſſe.

Opera tum ab eo ſcripta, tum ei aſcripta, hæc ſunt.

DE *Paſchate liber*, cui titulum fecit, ἀπόδειξις χρόνων τοῦ πάσχα; in quo temporum ſeriem deſcribens in Imp. Alexandri anno primo [i.e.] an. Chr. ccxxii. deſiit. Huic etiam Operi Canonem Paſchalem ἑκκαιδεκαετηρίδα, ab ejuſdem Imperatoris anno primo incipientem, inſeruit. Iſte *Canon* ſuperiori demum ſæculo, marmoreæ ſtatuæ ipſius, ut videtur, Hippolyti cathedræ inſidentis, Græcè inſcriptus repertus eſt: literis ex utroque ſedis laterculo ſexdecim annorum circuitum, in dextro Quartarum decimarum, in ſiniſtro Dominicalium Cyclum exhibentibus, utroque annis cxii. univerſim comprehenſos, qua annorum periodo Ferias eaſdem in orbem redire credidit Hippolytus. Porro in Margine dextri laterculi plurima ipſius Hippolyti ſcripta recenſentur quorum notitiam alibi fruſtra quæras. Nobile hoc Antiquitatis Eccleſiaſticæ Monumentum in agro Verano non procul ab æde D. Laurentii extra muros Urbis Romæ anno 1551. erutum eſt, & Bibliothecæ Vaticanæ illatum, à Joſepho Scaligero * cum notis Græcè editum, à Grutero † in Corpus Inſcriptionum Antiquarum relatum, poſtremò Latinè redditum, Commentario illuſtratum Ægidius Bucherius * divulgavit. Nos Hippolyti Scriptorum Indiculum dextri laterculi margini annexum, eò quod materiæ præ manibus verſatæ lucem plurimam affundat, reique literariæ locupletandæ inſerviat, hic loci apponere [qualis apud Gruterum habetur] non gravabimus, quod Lectori non ingratum fore arbitramur.

† De Script. c. 61.
* An. Tom 2.
† Hiſt. Eccl. l. 4. c. 31.
* Theor. Eccleſ. Auct. T. 2.
* Act 3. de Sectis.
† Cent. 3. c. 10.
* Adverſ. Eutych.
* Prolegom. ad Varia Sacra.
* Hymn. 11.
† Loc. cit.
* De Script. c. 61.
* Lib. de Emendat. temp.
† Fol. 140. 141.
* Comment. in Vict. Can. Paſch. c. 15.

Laterculi

ΙΟΥC
ΝΙΑC
ΑΛΜΟΥC
ΙΤC ΤRΙΜΥΘΟΝ
Α ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΚΑΤΑΙ
ΑΝΗΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟ
ΚΑΛΥΨΕωC
ΠΕΡΙ ΧΑΡΙC ΜΑΤωΝ
ΑΠΟCΤΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟ
CΙC
ΧΡΟΝΙΚωΝ
ΠΡΟC ΕΛΛΗΝΑC
ΚΑΙ ΠΡΟC ΠΑΤωΝΑ
Η ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟC
ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟC ΠΡΟC CΕ
ΒΗΡΕΙΝΑΝ
ΑΠΟΔΕΙΞΙC ΧΡΟΝωΝ
ΤΟΥ ΠΑCΧΑ
ΚΑΤΑ ΕΝ Τω ΠΙΝΑΚΙ
ωΔΑΙCΠΑCΑC ΤΑC ΓΡΑ
ΦΑC
ΠΕΡΙ ΘΥ ΚΑΙ CΑΡΚΟC
ΑΝΑCΤΑCΕωC
ΠΕΡΙΤΑΓΑΘΟΥ ΚΑΙ
ΠΟΘΕΝ ΤΟ ΚΑΚΟΝ

Laterculi iſtius dexter angulus abruptus quinque priores lineas truncaverat.

Exemplar inſcriptionis Gruterianum ubique κατὰ πόδας ſecuti ſumus. Hinc in voce TRIMYΘON R. pro P. ponitur, in voce IωANHN deſideratur litera N. ſemel, in vovoce ΠATωNA deeſt Λ. in pleriſque ω minuſculâ formâ exprimitur, & plurimæ paſſim voces in unum coeunt.

Hactenus marmoreæ Cathedræ Inſcriptio, cujus explicationem cum fuſiſſimè perſecutus ſit Doctiſſ. Moynius, tribus quaſi verbis expediemus.

In ea duæ priores lineæ maxima parte mutilatæ, non niſi conjecturis locum præbent. IOYC & NIAC reliquias eſſe vocum ΨΑΛΜΟΥC, METANOIAC opinatur Scaliger, & poſt eum Bucherius, qui Latinæ Indiculi Verſionis ſuæ fronti appoſuit, IN PSALMOS POENITENTIALES. Cum verò opus Hippolyti in Pſalmos poſtea ſequatur, & in inſcriptione non NOIAC ſed NIAC habeatur, & Pſalmorum adhuc pœnitentialium memoria planè ſit heſterna, omninò rejicienda eſt iſta conjectura. Suſpicatur CL. Moynius IOYC & NIAC reliquias eſſe vocum πρωτοπλάστους & περὶ κοσμογονίας vel ζωογονίας, quæ deſignent Hippolyti lucubrationes εἰς τὰ μετὰ τὴν ἑξαήμερον, & εἰς τὴν ἑξαήμερον, quales ab eo ſcriptos fuiſſe teſtantur Euſebius †, & Hieronymus *: licet iſte de Commentariis in Exodum & Geneſim eos libros intelligi velit. Sed in re tam obſcura ſatius eſt aſſenſum inhibere, quàm conjecturis audacter nimis indulgere.

† L. 6. c. 21.
* De ſcript. c. 61.

ΑΛΜΟΥC] Sunt proculdubio ultimæ Syllabæ vocis ΨΑΛΜΟΥC, in quos *Commentarios* ſcripſit Hippolytus, teſte Hieronymo. Ex iis multa habet Catena in Pſalmos, quæ Codice MS. aſſervatur in Bibliotheca Mediceâ, cujus meminit Moynius Prolegom. ad var. Sact. Fragmenta bina exinde etiam exhibet Theodoritus Inconfuſ. Dial. II. Tom. IV. p. 89. 90. Primum ex Commentariis in Pſalmum II. Secundum ex Comm. in Pſalmum 23. Ex Præfat. in Pſalmos fragmentum dabit Al. Morus Not. in N. T. p. 167.

ΙΓΑCΤΡΙΜΥΘΟΝ] Vox ἐγγαστρίμυθον aliquantulum deformata. Scripſit * enim Hippolytus *de Saul & Pythoniſſâ.*

* Hieron. loc. cit.

ΑΥΠΕΡ, &c.] α [forſan legendum τὰ] ὑπὲρ τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου καὶ ἀποκαλύψεως. Opus ejus in Apocalypſin memorat Hieronymus.

ΠΕΡΙ ΧΑΡΙCΜΑΤωΝ] Operis hujuſce titulus procul dubio deſumptus ex 1. Cor. XII.

ΑΠΟCΤΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟCΙΣ] Eadem credi poteſt cum Διδασκαλίᾳ ejus, cujus crebra fit mentio in Codicibus MS. Conſtitutionum Apoſtolicarum, quæ ex Hippolyti pariter ac aliorum Patrum Διδασκαλίαις contextæ ſunt. Διδασκαλίαν Ἱππολύτου in Codice MS. Bibliothecæ Oxonienſis latere, ac maximam partem libri octavi Conſtitutionum Apoſtolicarum excerptis illius conſtare teſtatur CL. Pearſonus *. Hanc ex codice MS. eruit, & cum reliquis Hippolyti operibus propediem editurus eſt Joannes Mill S. T. D. Aulæ Edmundianæ apud Oxonienſes Principalis, à quo certiora de Hippolyto ejuſque Scriptis expectamus.

* Vindic. Ignat. par. I. p. 60. 61.

Cave Hiſt. Lit.

F 2 ΧΡΟ-

SÆC. III. ab An. CC. ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΠΡΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ] *Chronicon ad Gentes.* Nec enim inſolitum erat ejuſce ævi Scriptoribus Eccleſiaſticis rerum geſtarum Chronologias texendo ementitam Gentilium Deorum & Heroum antiquitatem refutare. Hippolytum certè noſtram rei Chronologicæ fuiſſe peritiſſimum demonſtrat Opus ejus Paſchale.

ΠΡΟΣ ΠΛΑΤΩΝΑ, ἢ καὶ περὶ τῆ παντὸς] *Contra Platonem, ſive De Univerſo.* Ampliſſimum hujus libelli fragmentum ſibi ex Italia miſſum Gr. Lat. edidit D. Hæſchelius notis ad Photium p. 9. iſthoc titulo Ἰωσήπυ ἐκ τῦ πρὸς Ἕλληνας λόγυ τῦ ἐπιγεγραμμένυ κατὰ Πλάτωνα περὶ τῆς τῦ παντὸς οὐσίας. Verum Joſepho adjudicat ipſe Hæſchelius. Et cum in Epigraphe dicatur λόγος πρὸς Ἕλληνας, non malè forſan conjici queat ſuperiora laterculi verba cum hoc ſcripto conjungi debere. Revera extitit olim
* Cod. 48. [teſte Photio * ſub Joſephi nomine Opus περὶ τῦ παντὸς, ſeu *de univerſi cauſa*, vel *Natura*, ut variè inſcribitur, in cujus tamen calce annotatum invenit Photius, non eſſe Joſephi, ſed Caii Presbyteri. Alii id Juſtino Martyri; nonnulli Irenæo aſcripſerunt. Diviſum erat Opus in duos libellos, quibus Author ſecum pugnare Platonem oſtendit; de Anima quoque, Materiâ & Reſurrectione Alcinoum ut falso ac abſurdè diſſerentem reprehendit: ſuas verò de his Theſibus opiniones oppoſuit, docuitque Judæorum nationem eſſe Græcis longè antiquiorem. Brevem quandam Periodum ex eo citat Photius loc. cit. Utcumque autem de vero hujus Operis Auctore inter Antiquos non convenit, Neoterici ferè omnes Indiculi hujuſce autoritate, ſtylo, & argumentationis genere, aliiſque adhuc argumentis freti, Hippolyto id adjudicant; & in his noviſſimus Steph. Le Moyne, qui Latina verſione inſtructum Fragmentum ejus ab Hæſchelio olim editum recudi fecit inter Varia Sacra *Lugd. Bat.* 1685.

ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΣ πρὸς Σεβηρῖναν] Legendum cenſet Moynius πρὸς Σεβήραν αὐ. *ad Severam Auguſtam*, non improbabili ſanè conjecturâ. Scripſit forſan Hippolytus Epiſtolam προτρεπτικὴν ad Severam Philippi Imp. uxorem, quam Origenem etiam literis compellaſſe ſcribit Euſebius *. * L. 6. c. 36.
Sin Hippolyti ætatem eouſque protrahere durius videatur, ad Alexandri Severi ſororem, aut ex ejus familia aliquam Epiſtola hæc non malè referri poteſt. Certè πρὸς βασιλίδα τινὰ Epiſtolam ſcripſiſſe Hyppolytum disertè teſtatur Theodoritus, & ex ea fragmenta bina adducit Dialog. III. alterumque Dialog. II.

ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ χρόνων τῦ πάσχα κατὰ τὸ ἐν πίνακι] De qua ſupra *Compendium* ejus ſive *Canon Paſchalis* Cathedræ inſcribebatur, & apud Scaligerum, Gruterum, & Bucherium habetur.

ΩΔΑΙ ΕΙΣ πάσας τὰς γραφὰς] Inſolenti ſatis conjecturâ uſus Moynius legendum cenſet εἰς πάσας τὰς αἱρέσεις. Iſta ſanè ratione quidlibet ex quolibet nullo negotio exſculpi, & quadrata rotundis quàm facillimè permutari queant. Mallem hâc in re inſcitiam meam profiteri, quàm invitâ Minerva & refragante ratione novi aliquid comminiſci.

ΠΕΡΙ ΘΕΟΥ καὶ σαρκὸς ἀναστάσεως.] Varia opuſcula ſcripſit Hippolytus, quæ huic titulo nonnihil accedunt. Si titulum enim bifariam ſecemus; Περὶ Θεῦ καὶ σαρκὸς Hippolyti libros vel de Deo trino & uno, & de Incarnatione, vel de Theologia & Incarnatione, hodie ſuperſtites; & ἀναστάσεως [ſubaudita περὶ] librum ejus de Reſurrectione ab Hieronymo memoratum deſignare poteſt. Sin potiùs unicum ſub his verbis latentem agnoſcamus titulum, Opus aliquod contra Hæreticos [quos omnes ſcripto confutaſſe Hippolytum tradit Hieronymus] eo notari à vero non abludit. Nulli enim ferè non iſtius ævi Hęretici circa divinam eſſentiam, & Reſurrectionem carnis delirarunt. SÆC. III. ab An. CC.

ΠΕΡΙ τ' ἀγαθῦ καὶ πόθεν τὸ κακὸν] Quæſtio eâ ætate vexatiſſima, quamque Eccleſię Doctores plurimis Commentariis tam contra Gentiles quàm Hęreticos editis illuſtrarunt. Ex illis Philoſophi ferè univerſi, ex his Marcionitę, Cerdoniani, aliique quamplurimi diverſa boni & mali principia ſtatuerunt. Contra Marcionem ſcripſiſſe Hippolytum Autor eſt Hieronymus. De quo libro iſte titulus non malè forſan accipi poſſet. Cęterùm nos in hac re digitum intendere contenti, nec conjecturis utcunque veriſimilibus nimium confuſi, reliqua Hippolyti opera, quorum Indiculus non apertè meminit, ſubnectemus.

Oratio de Conſummatione Mundi & Anti-chriſto ac ſecundo Domini adventu; quam tamen multi in dubium revocant. Prodiit Græcè & Latinè *Pariſ.* 1557. Extat etiam in Auctuar. Bibliothec. PP. Tom. II. *Pariſ.* 1627. Genuinum Hippolyti opus non eſſe pluribus probare nititur Rev. Uſſerius in Biblioth. Theol. MS. argumenta ſua his demum verbis claudens. *Apparet igitur tum ex ipſo Græca dictionis genere quod plerunque puerile eſt, tum ex rei veritate atque pondere libelli iſtius auctorem hominem illiteratum fuiſſe atque indoctum.*

Demonſtratio de Antichriſto, & in Suſannam. Extat Gr. Lat. apud Combef. Auct. PP. *Pariſ.* 1672.

Homilia de Deo Trino & Uno, & de Myſterio Incarnationis, contra Hæreſim Noeti. Extat Lat. Interprete & Editore Ger. Voſſio in Append. ad Greg. Thaumat. *Mogunt.* 1604. & in Bibliothec. PP. Tom. III.

De Theologia & Incarnatione contra Beronem & Heliconem Hæreticos. Excerpta exinde quædam edidit Gr. Lat. inter Anaſtaſii Bibliothecarii Collectanea Sirmondus *Pariſ.* 1620. 8. Quæ tamen à Moynio non uno nomine ſuſpecta habentur, & ipſi pariter ac Poſſevino & Caniſio Eutychianiſmum redolere videntur.

Demonſtratio adverſus Judæos quam Latinè redditam primùm Poſſevinus in Apparatu ſuo publicavit. Fidem ejus in dubium multi revocant. Græcum hujuſce tractatus exemplar penes Turrianum fuit.

De Duodecim Apoſtolis, ubinam quiſque eorum prædicaverit, & conſummatus ſit, Indiculus; Hippolyto Juniori potiùs tribuendus. Extat Gr. Lat. apud Combef. Auctuar. *Pariſ.* 1648. Tom. II.

Scripſit etiam Hippolytus [quę non extant] Varios *in Scripturam Commentarios*, ex quibus à Veteribus memorantur, *in Geneſim* [ex hoc, ut videtur, eſt fragmentum illud benè longum de Myſtica ſignificatione Iſaac, Rebecca, Eſau, quod profert Hieronymus epiſt. ad Damaſum Quæſt 3. Tom. III. p. 56.] *in Exodum, in Cantica Canticorum*, [ex eo fragmenta tria exhibet Theodoritus Dial. 2. tom. IV. p. 88. 89.] *in Proverbia, in Eccleſiaſten, in Eſaiam*, [ex eo aliquid habet Theodoritus Dial. I. Tom. IV. p. 36.] *in Zachariam, in capita quadam Ezechielis, & in Danielem. Commentarium in Danielem* perlegerat Photius *, quodque in * Cod. 202.
eo argueret, deprehendit. Sic enim ſcribit. *Cæterum quoad Antichriſti adventum [quando etiam mundi hujus aſpectabilis interitus ſequetur] quem ut*

Diſcipulis

Digitized by Google

SÆC. III. ab An. CC.

Diſcipulis quidem rogantibus Dominus manifeſtavit, Hippolytus hic quingenteſimo poſt Chriſtum anno aſcribere auſus ſit, quaſi à prima mundi conſtitutione ſex millibus annorum tum decurſis ejus interitus inſtaret; hoc ſanè calidioris, quàm par ſit, animi eſt. Ex hâc in Danielem expoſitione, extat hodienum MS. Græc. breve Commentarium *in ſomnium Nabuchodonoſoris*, quod in Codice quatuor Majorum * Prophetarum admodùm vetuſto, ab annis minimùm octingentis ſcripto, Romæ in Bibliotheca Chigiana vidit CL. Mabilonius, It. Ital. p. 94. Commentarios Hippolyti *in Cantica Canticorum & libros Solomonis* in Bibliotheca Cæſarea hodienum aſſervari teſtatur Moynius, Prolegom. in Var. Sacra. Quin & Catalogus Bibliothecæ Scotialenſis à Barvoetio editus Hippolyti tractatum de Suſanna, & fragmentum in Daniele, plurimaque ex Commentario ejus in Proverbia excerpta inibi extare præ ſe fert.

Scripſit adhuc Hippolytus *De Laudibus Domini noſtri*, *De Reſurrectione*, ex Hippolyti tractatu περὶ ἀναςάσεως καὶ ἀφθαρσίας. Excerptum habet Anaſtaſius Sinaita Ὁδηγ. cap. 23. p. 357. *Contra Marcionem*, & *Adverſus omnes Hæreſes* [tel habet Hieronymus] quæ numero erant XXXII. teſte Photio *, Auſpicatus à Doſitheanis uſque ad Noetianos argumenti filo perducto, ſingulos Hæreticos refutavit, rationibus ut plurimùm Irenæi magiſtri uſus, cujus argumentorum ſummam ſe colligentem libellum ſuum conſcripſiſſe ipſe † non diſſitebatur. Gelaſius * iſtud opus citat ſub titulo *Memoria Hæreſeon*.

* Cod. 121.

† Apud Phot. loc. cit.

* Lib. de duabus in Chriſto naturis.

Scripſit denique Hippolytus *Homilias* varias, ex quibus Excerpta nonnulla exhibet Theodoritus in Dialogis, nempe ex Homilia in illud, *Dominus paſcit me*, Dial. I. p. 36. ex Hom. *in Helcanam & Anam*, ibid. & Dial. II. p. 88. ex Hom. *de diſtributione Talentorum*, Dial. II. p. 88. ex Hom. *de duobus Latronibus*, Dial. III. p. 156. Homiliam Hippolyti *in Sanctam Theophaniam*, unà cum ejuſdem Opuſculo *contra errorem Noeti*, & *Fragmento de Incarnatione*, quæ penès ſe habebat, edere conſtituerat Holſtenius, ſed morte præreptus propoſitum non abſolvit, teſte Moynio loc. cit.

Ex libro quodam Hippolyti τοῦ τῶν Ἀποςόλων γνωρίμου, de virgine quadam Chriſtiana narrationem excerptam exhibet Palladius Hiſt. Lauſiac. cap. 148.

Inter Chaldæos extare refert Hebedieſu Hippolyti *librum de regimine*, *Expoſitionem in Danielem minorem & Suſannam*, nec non capita *adverſus Caium*, & *Apologiam pro Apocalypſi & Evangelio D. Joannis*.

* Cod. 121.

De ſtylo ejus ſic Photius *, Τὴν δὲ φράσιν σαφὴς ἐςὶ, καὶ ὑπόσεμνος καὶ ἀπέριττος εἰ καὶ πρὸς τὸν Ἀττικὸν οὐκ ἐπιςρέφεται λόγον. *Oratio ejus clara eſt, ac nonnihil gravis, minimèque redundans, etſi ad Atticum ſermonem non tendat.* Quod quidem in homine Arabe minimè mirandum eſt. Addam denique, quod de quibuſdam Hippolyti Operibus notat Nicephorus †, ea reprehenſione non caruiſſe, omnem verò ignorantiæ maculam martyrio ſuo deterſiſſe.

† Hiſt. Eccl. l. 4. c. 31.

220. P. II. Hippolytus, genere procul dubio Arabs, Patriam habuit optimarum artium & diſciplinarum cultricem, Divinarum, humanarumque literarum ſcientiâ olim florentiſſimam. Priuſquàm ad antiquiſſimi hujus, totoque Oriente pariter ac Occidente celeberrimi, Patris ſcripta deſcendamus, tria nobis breviter excutienda ſunt. 1. Locus in quo ſedebat, 2. Tempus quo vixerit, 3. Idemne fuerit cum Hippolyto Martyre Romano, cujus meminit Prudentius. 1. Sedem

Cave Hiſt. Lit.

SÆC. III. ab An. CC.

quod attinet, eò diligentiùs inveſtiganda eſt, quod † Hieronymus ſe neſciviſſe fateatur, cujuſnam urbis Epiſcopus fuit, nondùm igitur nata de Epiſcopatu ejus Portuenſi propè Romam traditio. Alia longè ei quærenda ſedes, *Aden* nempè *Portus Romanus* in Arabia fœlici celeberrimus. Etenim Aden Urbs erat ad Mare rubrum ſita, alto monte circundata, qui in Mare ſingulâ procurrit, & utrinque fluctibus in ſinus reductis alluitur, ita ut Peninſula fiat: Civitas Emporetica, portu utriuſque Maris celebris, unde Naves in Sindam, Indiam, &c. ſolvere, & merces inde revehere ſolent, teſte Geographo * Neubienſi. Floret etiamnum ſplendidis ædificiis, frequenti mercatura; negotiatorum ex Æthiopiâ, Indiâ, & Perſide concurſu nobilis & opulenta, prolixè deſcribit Oſorius *de reb. Emanuel.* lib. IX. fol. 150. Sed cum Veteribus nobis jam res eſt, Adanam urbem fuiſſe, in mediterranea fœlicis Arabiæ parte, ex Uranii Arabicorum lib. III. oſtendit Stephanus *. Meminit & Plinius Inſulæ *Sadani*, in ſinu Arabico; ubi *Adanum* legendum eſſe rectè contendunt Salmaſius † & Voſſius. *. Hinc νῆσος Ἄδαν apud Ptolemæum, qui & lib. 6. c. 7. τῆς Ἀραβίας Ἐμπόριον in Homeritarum regione memorat; uti in margine notatur, *Aden aliis vocari*. Scriptoribus Græcis τὸ Ῥωμαϊκὸν Ἐμπόριον, ſive *Portus Romanus* dicitur, ad exteriorem Oceanum vergens, ob ſitus commoditatem, & variam mercimoniorum copiam non orientalibus modò, ſed & Romani Orbis incolis maximè frequentatus. Hùc enim cuncti qui ex Romanorum ditione veniunt, appellere ſolebant, ut disertè nos docet Philoſtorgius, lib. III. cap. 4. Neque id Conſtantii modò ætate, ſed & retroactis ſæculis factum eſt. Quippe Athenodotus Philoſophus, Strabonis in peregrinando ſocius, in patriam reverſus, cum admiratione narrare ſolebat, multos ſe Romanos, alioſque peregrinos in ſinu Arabico inveniſſe, teſte Strabone, lib. XVI. p. 779. In hac urbe quin ſedem ſuam habuerit Hippolytus, *Portûs Romani* Epiſcopus, nulli dubitamus. Unde ipſum *Arabiæ Metropolis* Epiſcopum fuiſſe ſcribit Gelaſius † Papa certè in Arabiâ Epiſcopum fuiſſe non obſcurè innuunt ipſius Euſebii * verba ſi rectè perpendantur, ubi de Berillo & Hippolyto agit Ἐπίσκοπος δὲ οὗτος ἦν [Βήρυλλ] κατὰ Βόςραν Ἀράβων. Ὡσαύτως δὲ καὶ Ἱππόλυτος; ἑτέρας που καὶ αὐτὸς προεςὼς ἐκκλησίας. *Beryllus, Boſtrorum in Arabia Epiſcopus erat; ſimiliter & ipſe Hippolytus alterius cujuſdam* [in eadem nempè Arabia] *Eccleſiæ Epiſcopus.* Ex hoc *Portu Romano* nata eſt vulgaris fabula, Hyppolytum *Portûs Romani* ad Oſtia Tyburis, decimo ſexto ab urbe lapide, Epiſcopum fuiſſe. Unde *Portuenſis & Oſtienſis* vulgò audit. Relictâ Arabiâ, [quâ occaſione incertum eſt] Romam veniſſe lubens fateor, eamque doctrinâ pariter ac ſanguine ſuo nobilitaſſe non nego. Hinc forſan *Romanus*, & *Romanorum* Epiſcopus, Scriptoribus Græcis pariter ac Latinis, non raro dictus. Quid quòd ſæculo jam ſexto Leontius *, dum Patres Ante-Nicænos recenſet, Clementem & Hippolytum Ῥώμης Ἐπισκόπους expreſsè vocat. Quin ſi aliundè deficerent argumenta, Hippolytum ibi Lares fixiſſe & Martyrium ſubiiſſe, abundè ſatis fidem faceret Marmorea illius Cathedra in agro Verano, non procul ab Æde S. Laurentii ad Urbem, ſuperiori ſæculo effoſſa. Ubi etiam Cœmeterium erat B. Hyppolyti juxta S. Laurentium, à primis temporibus eo loci conditum; quod vetuſtate collapſum, inſtauravit Hadrianus Papa, uti teſtis eſt libri Pontificalis Auctor * in Vit. Hadrian. I. 2. Agendum jam de

† De Script. cap. 61.

* Clim. I. Part. VI. p. m. 25.

* In voc. Ἄδαν.

† Excerp. Plin. p. 1164.

* In Pomp. Mel. lib. III. c. 9 p. 301.

† L. de duab. Chr nat. adverſus Eutych.

* Lib. VI. c. 20. p. 222.

* De Sect. Act. III. p. 403.

* Conc. T. VI. col. 1770.

SÆC. III. ab An. CC. tempore quo claruit Hippolytus. Et ipſum quidem ad Alexandri Mammææ Imperium, qui regnare cœpit anno CCXXII. communiter referunt Veteres, Euſebius, Hieronymus, Syncellus, alii; ad Alexandri annum VI. Chriſti CCXXVIII. Euſebius in Chronico. Irenæi, qui vergente ad exitum ſuperiore ſeculo, mortuus eſt, diſcipulum facit Photius, tum in Bibliotheca cod. CXXI. tum tractatu ἀνωνύμῳ adversùs Latinos, *de proceſſione Spiritûs Sancti*; Vetuſtiorem alii. Hinc Ἱππόλυτος ὁ παλαιὸς, καὶ Ἀποστόλων αὐτῶν γνώριμος dictus Cyrillo * Scythopolytano, & qui Cyrillo antiquior erat, Palladio †. Quod laxiori quidem ſenſu, de Succeſſione Apoſtolicâ, eâque ſecundâ, tertiâve, intelligendum eſt. Ipſe Cyclum ſuum Paſchalem ad primum Alexandri annum perduxit, quouſque verò vitam protelarit, non conſtat. Non moror viros, cæterà eruditos, qui illum anno CCXXXV. Alexandri ultimo, vel Maximini primo, vitam martyrio conſummaſſe volunt. Quod gratis quidem dictum eſt, nullo antiquitatis teſtimonio nixum. Euſebius quippè & Hieronymus, qui ſoli ex vetuſtioribus meminerunt, illum vixiſſe quidem & ſcripſiſſe ſub Alexandro, non Martyrium ſubiiſſe, tradunt. Nec deſunt qui vitam ejus longè diutiùs producunt. Nobis ſufficit, ipſum imperante Alexandro floruiſſe, Clementis Alexandrini, Origenis, & Berylli Boſtreni familiarem. 3. Inquirendum denique, idemne fuerit noſter cum Hippolyto Martyre Romano, cujus meminit Prudentius, cujuſque Paſſionem, Monumentum, & Ædiculam ex ſolido argento cineres ejus continentem, altari ſuper Impoſitam, in Catacumbis Romanis vidit, atque eleganter, ut ſolet deſcripſit Περὶ Στεφ. Hymn. 10. 516. Fuerat anteà ſectâ Novatianus, ſed ad fidem catholicam rediit, proque ea ſtrenuè militavit, & docendi munere, ſumma cum laude, magnoque fructu functus eſt, donec efflagitantibus Romanis, ad Judicis Tribunal rapitur, damnatuſque, ut equis indomitis diſcerperetur. Quod & factum eſt, pioque hoc voto beatam animam exhalavit.

* Vit. Euth. cap. 109. ap. Cotelet. Monum. T. II. p. 293. & Vit. Sab. T. III. p. 114.

† Hiſt. Lauſ. cap. 148. p. 1049.

Ultima vox audita ſenis venerabilis hæc eſt:
Hi rapiant artus, tu rape Chriſte animam.

Tres Hippolytos, martyrio hoc ſæculo illuſtres, nobis exhibet Martyrologium Romanum; Hippolytum Presbyterum Antiochenum circa annum CCLV. Januar. XXX. Hypolytum militem Romanum circa annum CCLXI. Auguſt. XIII. Et Epiſcopum Portuenſem, Auguſt. XXII. De quibus diſtinctè agit Baronius, tùm in Annalibus, tùm in ſuis ad Martyrologium notis. Alii aliter ſentiunt, & Prudentium ex tribus Hippolytis unicum conflaſſe volunt. In his eſt Theod. Ruinartus, qui *Acta primorum Martyrum ſincera & ſelecta* [uti præ ſe fert] nuper evulgavit, nec alium agnoſcit * Hippolytum Prudentianum, præter Portuenſem, Martyrem celeberrimum, cui omnia quæ à Prudentio referuntur, optimè competere contendit. Quo minus in hanc ſententiam deſcenderim, duo præcipuè me retrahunt: primò, quòd Hippolytus Prudentianus, Presbyter ſolummodò dicatur, nuſquàm Epiſcopus; niſi forſan per Presbyterum non alium, quàm ætate ſeniorem, deſignat, ut poſteà Hippolytum diſertè *ſeniorem* vocat. Certè non deſunt quæ ipſum Epiſcopum fuiſſe innuere videntur. Qualia ſunt, quòd exclamarent Romani,

* p. 159

Ipſum Chriſticolis eſſe caput populis.

hoc ſublato, omnes Romanos Diis ſuis ſe ſponte ſubmiſſuros. Alibi vocatur *venerandus Sacerdos, ſanctus Magiſter*, gregis & ovilis Chriſti *Paſtor ſedulus*, & alia quædam, quæ vix ulli quàm Epiſcopo, hoc ſaltem ſæculo, congruebant. 2. Temporum rationes, hâc in re, haud bene conveniunt. Cùm enim Hippolytus Irenæi fuerat diſcipulus; quo tempore vigeſimum ſaltem ætatis annum attigiſſe centendus eſt, Irenæus verò pro rationibus Dodwellianis, anno circiter CXC. diem obierit; cùm non niſi anno CCLI. in ſchiſma eruperit Novatus quo recens emergente, vix hâc labe ſtatim infectus ſit Hippolytus [imò diu ante martyrium id contigiſſe innuere videtur Prudentius. SÆC. III. ab An. CC.

——————*Qui quondam ſchiſma Novati.*
Presbyter attigerat]——————

cum denique Hippolytum, non mox ſchiſma illud deſeruiſſe veriſimile ſit, & renunciatione jam factâ, diù apud Romanos, docendi munere functum eſſe, fieri non potuit, quin centenario longè major ſit oportet, cùm martyrium pateretur. Perpendat æquus rerum æſtimator, & pro ſuo arbitratu ſtatuat. Utcunque ſit, Hippolyti Portuenſis erat marmoreum illud monumentum quod in agro Verano, extra muros Urbis Romæ, anno MDLI. erutum eſt. Cujus dexter laterculus marginem habuit in quâ indiculus plurimorum operum à S. Hippolyto Græcè conſcriptorum continebatur. Hanc inſcriptionem, æri non ineleganter inciſam, in primam hujus Operis partem retulimus, & pro modulo noſtro illuſtravimus.. Verùm cùm variæ variorum de re obſcurâ conjecturæ ſint, eandem inſcriptionem, prout ipſe eam diſtinxit & explicavit, pro humanitate ſuâ, Oxoniâ, ad me tranſmiſit, meliorum Literarum ſtator, Edvardus Bernardus; quam in Lectoris gratiam, hic apponam.

Ἀπόδειξις
Κατὰ Ἰουδαίους.
Περὶ κοσμογονίας [g]
Εἰς τοὺς Ψαλμοὺς
Εἰς τὴν ἐγγαστρίμυθον.
Ἀπολογία ὑπὲρ τοῦ κατὰ Ἰωάννην
Εὐαγγελίου καὶ Ἀποκαλύψεως.
Περὶ χαρισμάτων [a]
Ἀποστολικὴ παράδοσις.
Χρονικὸν [b]
Πρὸς Ἕλληνας
Καὶ πρὸς Πλάτωνα
Περὶ αἰτίας τοῦ παντός
Προτρεπτικὸς πρὸς Σευήρειναν.
Ἀπόδειξις χρόνων
Τοῦ Πάσχα
Κατὰ τὰ ἐν τῷ πίνακι [d]
Εἰς ἁπάσας [e] τὰς γραφάς
Περὶ Χριστοῦ καὶ σαρκὸς
Ἀναστάσεως
Περὶ τἀγαθοῦ καὶ
Πόθεν τὸ κακόν.

[g] Aut περὶ κόσμου συντελείας.
[a] De donis, hoc eſt, Muneribus & Officiis Eccleſiaſticis. Liber enim octavus Conſtitutionum Apoſtolicarum, Arabico huic Epiſcopo debetur.
[b] Hoc extat in Caniſii collectaneis.
[d] Claudit enim latus alterum ſedentis Præſulis in ære antiquo tabula Paſchalis valdè elegans.
[e] Aut εἰς Δανιὴλ καὶ πάσας τὰς γραφάς.

Cùm vero in his jam verſemur; En alterius viri planè Eruditiſſimi Th. Galei, in celebratiſſimi hujus

SÆC. III. ab An. CC. jus Marmoris Inſcriptionem, conjecturas, τοῖς φιλαρχαίοις non ingratas futuras.

ΙΟΥΣ] Ἀπόδειξις πρὸς τοὺς Ἰουδαίους. *Demonſtratio adverſus Judæos.* Edidit Poſſevinus. κατὰ τοὺς Ἰουδαίους longè aliud ſonat.

ΝΙΑΣ] Περὶ Ἡγεμονίας. *De Regimine.* Hebedjeſu meminit in ſuo catalogo. Videant eruditi annon hoc ſit illud opus, quod Joſepho malè attribuitur περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ. Certè inſcribebatur etiam περὶ ἡγεμονίας.

ΑΛΜΟΥΣ.] Εἰς τοὺς ψαλμούς. *Exegeſis in Pſalmos.* Ejus hypotheſis apud me extat.

ΙΤΣ ΤΡΙΜΥΘΟΝ.] Εἰς Ἐξαιτρίμυθον. Meminit Hieronymus. De eodem argumento ſcripſit Methodius.

Α ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΗΝ] Haud dubiè Ἀπολογία *pro Apocalypſi & Evangelio D. Joannis.* Agnoſcit Hebed-jeſu, & Hieronymus.

ΠΕΡΙ ΧΑΡΙΣΜΑΤΩΝ] Opus aliundè incognitum. Suſpicor partem fuiſſe, Ἀποστολικῶν διατάξεων, quas Hippolytus ex Oriente Romam attulit, quæ etiam nunc extant: Syncellus in notis Scaligeri ad Euſebium pag. 176. Hippolytum vocat Ἀπόστολον. Ego id ita accipio. Hippolytus, mittente Dionyſio Alexandrino, attulit Romam παραδόσεις Ἀποστολικάς. Vid. Euſeb. Hiſtor. Eccleſ. l. VI. cap. 46. pag. 248.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ] παραδόσεις Ἱππολύτου laudat Syncellus, ibid.

ΧΡΟΝΙΚΩΝ.] Lege cum aliis *Chronicon*, quanquàm & illud ferri poſſit. Meminit Petrus Alexandrinus in tractatu *de Paſchate*, quem edidit Petavius in *Uranologia*, & Nicephorus Chron. ſub Severo Imperatore.

ΠΡΟΣ Ἕλληνας καὶ πρὸς Πλάτωνα, ἢ καὶ περὶ τοῦ παντός. N. L.

ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΣ πρὸς Σεβήρειναν] Fortè Theodoritus meminit.

ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ χρόνων τοῦ πάσχα, κατὰ τὰ ἐν τῷ πίνακι vel πινακίῳ, Qui bene perpendit Anonymi verba hæc apud Labbè *Bibl. MSS.* Tom. I. pag. 305. *Ut autem aliter oſtendamus non tantùm per tempora Regum, ſed etiam à quo Paſcha ſervatum eſt*, & quæ ibi ſequuntur [*Eſdras*, *Ezech. Joſias*, *Generatio Chriſti*, *Paſſio Chriſti*, &c. quæ quidem & in Pinace habentur] is facilè videbit hoc ipſum opus Hippolyti deſignari, ſimul etiam Hippolytum iſtius operis *De Diviſionibus & generationibus gentium*, auctorem fuiſſe; quod mihi [nondum inſpectâ Cl. Dufreſnii præfatione ad Chron. Paſchale] pridem videbatur probabile: immò pro certo nunc habeo. Syncellus: Ἰεχονίας, ὁ καὶ Ἰωαχεὶμ μῆνας γ. ἄλλοι δὲ ἔτη γ. ὡς καὶ ὁ ἱερὸς Ἱππόλυτος. Anonymus. Labbei pag. 305. *Joachim annis* 3. &c. Adhuc; Syncellus Hippolyto tribuit ea quæ Euſebius ſcribit; ſub anno XII Nebucodonoſoris p. 242. Ἐπεὶ. χρόνων. Atqui eadem in Anonymo Labbeano, paulò licèt confuſiùs, occurrunt pag. 304. 305. In aliis limbis hujus pinacis inſeruntur, *Geneſis Chriſti*, *Ezechias*, *Joſias*, *Exodus ſecundum Danielem*, *Eſdras ſecundum Daniel. & in Eremo*, *Ezechias ſecundum Daniel. & Joſias*, *Paſſio Chriſti*, *Jeſus ſecund. Daniel. Exodus in Deſerto*, *Eſdras.* Scaliger, inquit Bucherius putat eſſe lectiones ſtatas, vagáſque ex utroque Teſtamento, quarum erat uſus eo tempore, in Eccleſiâ; immò Hippolytus per iſta vocabula deſignat tempora in quibus ſecundùm ejus rationes, Paſcha olim celebrari contigerat. Primum Paſcha ſervabatur in Exitu Iſraelis ex Ægypto. Hoc denotatur voce *Exodus*. Secundum Joſhua celebrabat. Id vocabulum *Jeſus* oſtendit. Idem intelligitur per *Ezechias*, *Joſias*, *Eſdras*. Portò, *poſt Eſdram ſervatoris uſque generationem* (γένεσιν) *Chriſti poſt annos* DLXIII. *Paſcha fit. A generatione autem Chriſti poſt* XXX. *annum cùm paſſus eſt Dominus*, *Paſcha celebrabatur. Ipſe enim erat juſtum Paſcha*, &c. Cum igitur hæc omnia breviter in Pinace Hippolyti, latiùs in Labbeano Anonymo, ſed concorditer utrobique ponantur, dubitari non poteſt, quin Hippolytus, utriuſque ſcriptionis ſit auctor. Quod autem additur in Pinace, *ſecundum Danielem*, per hoc opinor, poſſumus intelligere, Hippolytum in iſtis locis rationes Danielis ſecutum eſſe. Is verò Daniel fuerit Apocryphus ille, quem Nicephorus CP. commemorat, & ſub cujus nomine, multa olim circumferebantur. Sed hoc in dubio pono.

ΩΔΑΙΣ πάσας τὰς γραφὰς] Intelligo Odas & carmina in omnes SS. Scripturæ libros, quales multæ nunc extant Græcè, præcipuè in Evangelia, & Epiſtolas, & Pſalmos.

ΠΕΡΙ ΘΥ καὶ σαρκὸς ἀναστάσεως,] Quadratarius in hoc marmore multa peccavit. Quare fortè non ΘΥ ſed Χριστοῦ legamus, nam *de laudibus D. noſtri, & de reſurrectione* opus Hippolyti ferebatur.

ΠΕΡΙ τ' ἀγαθοῦ, καὶ πόθεν τὸ κακόν] Unde malum? Philoſophi & Eccleſiaſtici multum diſputarunt. Videatur Methodius, & Maximus apud Hieron. *de Scriptoribus.* Obſervo eadem ferè argumenta Diodorum Antiochenum, Methodium & Hippolytum tractaſſe. Illud addo, Hippolytum *conſignaſſe tempora Pontificum Romanorum.* Nota enim apud Bucherium *de Doct. Temp.* iſta verba, *Quis, quot annis præfuit.* Eadem habes in Anonymo Labbeano p. 309. Bibl. MSS. T. I. *Nomina Epiſcoporum Romæ & quis quot annis præfuit.* Prior igitur pars iſtius laterculi fuit ab Hippolyto; ſed ex eo quod jam adduximus opere deſumpta. Hactenus Cl. Galeus, penes quem habentur Græcè MSS. ſub Hippolyti nomine hæc opuſcula: *Oratio* εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνεια. Pr. πάντα μὲν καλὰ καὶ παλαιά. *Argumentum*, ſive *hypotheſis in Pſalmos*. *Sermo de Antichriſto*, in quo habentur nonnulla, quæ etiam Auctor Teſtament. XII. Patriarcharum profert ex libro Enoch, quædam itidem quæ apud Methodium legas. *Demonſtrationem de Antichriſto*, ut & *expoſitionem in Suſannam* [utrumque genuinum Hippolyti opus] Græcè primus extulit Marq. Gudius Hamburgenſis, eleganter planè excuſam, *Pariſ.* 1661. 8*vo.* Recudit cum notis Gr. Lat. Combefiſius in *Auct. noviſſ. Pariſ.* 1672. p. 26. *Tractatus de* XII. *Apoſtolis.* Fragmenta quædam Hippolyti Thebani ex Chronicâ Hiſtoriâ, multò auctiora quàm apud Caniſium habentur. *Oratio de Antichriſto, de ſecundo Chriſti adventu & conſummatione mundi.* Tria poſtrema opuſcula edita ſunt, Juniori Hippolyto procul dubio tribuenda.

Quotquot verò fuerint, quæ poſt ſe reliquit Hippolytus noſter, eruditionis & pietatis monumenta, certum eſt ex genuinis & indubitatis S. hujus Patris ſcriptis paucula hodie integra ſupereſſe. Fragmenta plura tum in Catenis editis & alibi tum in Codicibus MSS. hinc inde delitescunt. Præter Canonem Paſchalem, ſcripſit

opus integrum *de Paſchate* [cui etiam ,Canonem annexuit] quod in plures libros diviſum erat. Ex libro I. Fragmentum exhibet Chronici Paſchalis ſive Alexandrini compilator *Præfat.* p. 6. *Edit. Noviſſ.* Aliud etiam ex libro *adverſus omnes hæreſes* habetur ibidem, quo de Chriſti Paſchate agit. Fragmentum Commentarii *in Canticum Canticorum* exhibet Anaſtaſius Sinaita *quæſt.* XLI. p. 334. Prolixius adhuc lectuque dignum *de libris Salomonis* Lambecius Comment. lib. VIII. p. 390. ubi plura de hac re non inerudite congeſſit. *Expoſitionis in Danielem* Fragmentum extat ap. Anaſtaſ. *Quæſt.* XLVIII. p. 350. *Expoſitionem in Hiſtoriam Suſannæ* à Combefiſio edita ejuſdem operis pars eſſe videtur. Aliud ex ejuſdem expoſitionibus in dicta quædam S. Scripturæ habetur Biblioth. *cod. Theol.* CXCIX. num. 1. Ibid. *cod. Hiſt.* VII. *num.* 2. fol. 3. Διατάξεις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων διὰ Ἱππολύτου. Incipiunt *ἅμα τούτῳ ὑπάρχοντες ἡμεῖς οἱ δώδεκα τοῦ κυρίου Ἀπόστολοι τὰς δὲ τὰς θείας ὑμῖν ἐντελλόμεθα διατάξεις περὶ παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ τύπου συμπαρόντος ἡμῖν*, &c. Reſpiciunt *Conſtitutionum Apoſtolicarum* lib. VIII. c. 4. 16. p. 457. & forſan nihil aliud ſunt, quàm Διδασκαλία illa διὰ Ἱππολύτου quæ in Bibliothecâ *Bodleianâ* aſſervatur; ſuam quippe Διδαχὴν habuit Hippolytus forſan non à ſe compoſitam, ſed ex vetuſtiorum, virorumque Apoſtolicorum ſermonibus & traditionibus collectam; & quæ forſan non alia fuerit quàm Παράδοσις illa Ἀποστολική, quam inter Hippolyti opera recenſet marmoreæ Cathedræ laterculus, cujus ſuprà meminimus. Palladius Hiſt. Lauſiac. cap. 148. 149. p. 1049. ex libro quodam Hippolyti, qui fuit familiaris Apoſtolorum, profert narrationem benè longam de Virgine Corinthiacâ, quæ adversùs Judicis gentilis nequitias, pudicitiam & caſtitatem ſuam ſartam tectam conſervavit, & quomodo mediante Magiſtriano, pio quodam adoleſcente veſteque cum eo commutando, ex communi proſtibulo, ad quod à judice amandata fuerat illæſa evaſit. Ex quo verò Hippolyti libro, decerpta ſit hæc Hiſtoria, Palladius non indicat. In Bibliothecâ Bodleianâ Claſſ. II. cod. 17. fol. 129. extant MSS. quæ ſequuntur. S. Hippolytus martyr in illud, *Sapientia ædificavit ſibi domum.* Quis ſit ſenſus illorum, Eccleſ. II. 24. *οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν ἀνθρώπῳ ὃ φάγεται καὶ πίεται καὶ δείξει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ἐν μόχθῳ αὐτοῦ.* *De dimenſione Templi Salomonis:* Quomodò intelligenda ſint illa *ἐπαινεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ καὶ ὁ ἀδικῶν ἐνευλογεῖται.* De quibus ut pote nondum viſis ſententiam ferre non audeo. Vide. Catal. MSS. Biblioth. Bodleian. cod. CCLXIII. p. 36. In Catalogo Homiliarum SS. Patrum quas edere conſtituit Lucas Holſtenius, erant Hippolyti in S. *Theophania* contra *hæreſin Noeti. De Incarnatione* Fragmenta quædam referente *Lambecio* lib. I. p. 3. Neque prætereundum eſt, quod Anonymi illius Chronici partem ab Adam ad Alexandri Imp. annum XIII. quam Caniſius & Labbeus ediderunt ſub titulo libri *De diviſionibus gentium*, quæque incipit *Liber generationis ab Adam*, Julio Africano à doctioribus tributam, Hippolyto noſtro pluribus aſſerere conatur illuſtris & eruditiſſimus Du Freſnius Præfat. *ad Chron. Paſchal.* num. XVIII. XXV. Quam benè hanc cauſam egerit judicent alii; mihi notaſſe ſufficit. Vide quæ hac de re ſuprà notavit Cl. Galeus.

220. AMMONIUS, Philoſophus Alexandrinus, eodem, quo Hippolytus, tempore ab ipſo Commodi imperio clarus habebatur, præcipuè verò circa ann. CCXX. Vitæ quidem inſtituto primùm Bajulus, inde à ſaccis quibus frumenta circumferebat, *Saccas* dictus. His verò relictis, Philoſophiæ ſe totum dedit; & Philoſophorum omnium ſui temporis celeberrimus evaſit. Scholam Platonicam Alexandriæ aperuit, in qua regenda *ἐνθουσιάσας πρὸς τὸ τῆς φιλοσοφίας ἀληθινὸν*, ut Hieroclis * de eo verbis utar, *dum aſtu quodam ad Philoſophiæ veritatem raptus eſt*, rixoſas Platonicorum & Peripateticorum diſputatiunculas contempſit; Veterum Philoſophorum opinionibus perpurgatis, & reſectis, quæ utrinque excreverant, nugis, in præcipuis quibuſque & maximè neceſſariis dogmatibus concordem eſſe Platonis & Ariſtotelis ſententiam demonſtravit: utramque Sectam reconciliavit, & à contentionibus liberam Philoſophiam omnibus ſuis Auditoribus tradidit. Unde & illum Θεοδίδακτον appellari ſolitum prædicat Hierocles. Chriſtianus erat, Chriſtianis Parentibus natus, atque ab iis educatus, ipſo fatente Porphyrio *, inſigni illo Chriſtianorum adverſario; cùm verò illum à veri Numinis cultu ad Gentilium ritum tranſiiſſe dicit, *ψεύδεται μὲν σαφῶς*, inquit Euſebius *, *in eo manifeſtiſſimè mentitus eſt.* Ammonius enim divinæ & Chriſtianæ Philoſophiæ præcepta ad extremum uſque vitæ terminum integra atque immota retinuit, [Mitto quæ de hâc re habet Eutychius †, utpote nullius judicii & parum probatæ fidei Scriptor] idque teſtantur, inquit, etiamnum lucubrationes viri illius ob ea quæ reliquit ingenii monumenta celeberrimi. Obiit circa ann. CCXXX.

* De Provid. & Fat. Cod. 251. 214.

* Lib 3. adverſ. Chriſtian. apud Euſeb. l. 6. c. 19.

* Loc. cit.

† Annal. p. 332.

Scripſit enim Ammonius inter alia, *De Conſenſu Moſis & Jeſu*, Opus elegans, quod non extat; & *Evangelicos Canones* excogitavit, quos poſtea ſecutus eſt Euſebius Cæſarienſis. Sic Hieronymus *. Qui tamen in eo lapſus videtur. Præterquàm enim quod Caſſiodorus † Euſebio eos disertè aſcribat, ipſe Euſebius in Epiſtolâ ad Carpianum Canonibus præfixâ ſe Canones iſtos occaſione Ammoniani *Monoteſſari* excogitaſſe teſtatur. Rectiùs forſan Victor Capuanus * qui ab Ammonio mirabili ſtudio repertos, & ab Euſebio deinde diligenter excultos fuiſſe Canones ſcribit. Extat in Orthodoxogr. Tom. 2. & in Bibliothecæ PP. ſingulis editionibus Sanctorum quatuor Evangeliorum *Harmonia* ab Ammonio conſarcinata, a Victore autem Capuano interprete Tatiano malè inſcripta. In eâ enim exhibentur Chriſti Genealogiæ, quas à Tatiano amputatas fuiſſe produnt Euſebius * & Theodoritus †, quæque in Tatiani *Diateſſaro*, Ammonio falsò inſcripto, reverà deſiderantur. Quid quod ipſe Victor dubius aliquamdiu hæret, cui potiùs, Ammonio an Tatiano, aſcribat; & Zacharias Chryſopolitanus, qui ante annos quingentos Harmoniam iſtam Commentariis illuſtraverit, Ammonio eam disertè attribuat? Extat etiam [uti ſuprà dictum eſt] Tatiani *Diateſſaron* ementitum Ammonii nomen præ ſe ferens. *Canones* verò *Harmoniæ* aut ſubjungi ſolent. Alius longè à noſtro, utpote integro penè Sæculo antiquior, erat Ammonius ille Ægyptius Plutarchi Chæronenſis Præceptor; de quo ipſe Plutarchus lib. περὶ τοῦ [εἶ] τοῦ ἐν Δελφοῖς, pag. 385. Et Eunapius proœm. ad Vit. Sophiſtarum pag. 11.

* De Script. c. 5.

† Inſtit. divin. Script. c. 7.

* Præfat. ad Tatiani diateſſ.

* L. 4. c. 29.

† Hæret. Fab. l. 1. c. 20.

JUL. AFRICANUS, quem nonnulli Palæſtinum fuiſſe volunt, erat, teſte Suidâ *, à quo etiam *Sextus* vocatur, Lybiâ oriundus, atque exinde proculdubiò *Africani* nomen traxit. Fama Heraclæ, Origenis Diſcipuli, viri in Philoſophia aliiſque Græcorum diſciplinis excellentis, excitatus. Alexandriam profectus eſt, ut in optimarum literarum ſtudiis promovendis ſe cum illo propiùs conjungeret. Lares verò præcipuè fixit Nicopoli in Palæſtinâ, quæ antiquo nomine *Emmaus* dicebatur; in cujus gratiam anno CCXX. legationem ad 220.

* In voce. Ἀφρικ.

Anto-

SÆC. III. ab An. CC. Antoninum Heliogabalum ſuſcepit, ut mœnia dirutæ urbis inſtaurarentur: immò [ſi fides habenda
* catalog. lib. cald. c. 15. p. 18. ſit Hebedjeſu * Metropolitæ Sobenſi] ejuſce Civitatis Epiſcopus fuit. Provectâ jam ætate mortuus eſt circa ann. CCXXXII. Scripta, quibus inclaruit, hæc fere ſunt.

De Chronographiâ libri V. ἐπ' ἀκριβὲς πεπονημένοι, inquit Euſebius, lib. 6. cap. 31. *accuratiſſimè compoſiti*, conciſâ quidem methodo ſed quę nihil cognitu neceſſarium omitit. Incœpit ab Orbe condito, & ad Chriſti adventum Chronologiam perduxit: magis verò ſuccinctè commemoravit geſta jam inde a Chriſti ætate uſque ad Macrini Imper. tempora, in quibus deſiit, vel ut aliis placet, Heliogabali qui Macrino ſucceſſit, anno 1 1. Chriſti autem CCXXI.
* cod. 33. de quo hęc * Photius Ἔστι σύντομος μὲν, ἀλλὰ μηδὲν τῶν ἀναγκαίων ἱστορηθῆναι παραλιμπάνων: *Conciſus vero eſt, nihil vero relinquit eorum, quæ memoratu digna ſunt.* Integrum pene hoc opus in priorem Chronici ſui partem ſecurè transfudit Euſebius, haud ulla Africani mentione facta: deperditis verò tum Africani tum Euſebii Gręcis, nihil reſtat, niſi quod Georgius Syncellus in Chronographia ſua conſervavit; ex qua, ut & ex Faſtis Siculis Joſ. Scaliger Chronicon Euſebii Græcum, mutilum ſatis & confuſum, conſarcinavit, quale in Theſauro Temporum nobis exhibuit; in quo neque quæ ſint Africani, neque quę Euſebii, neque denique quę ſint Syncelli partes, quis vel divinando aſſequi poſſit. Quæ quidem in poſtremâ Syncelli editione, quam Jacobus Goar Pariſinus adornavit, longè diſtinctiùs diſcriminantur. Meminerit interim Lector breve Africani fragmentum de Doxologiæ formula ex
* De Sp. S. c. 29. Chronicorum libro quinto à D. Baſilio * citari, & ex libro tertio fragmentum benè longum haberi ap. Euſeb præparat. Evang. l. 10. cap. 10. aliudque ex libro quinto ap. eund. Demonſtrat. Evang. l. 8. pag. 389. aliud librì V. ex Euſebii Pamphili Propheticis Eclogis [ubi plurima latent] deſcriptum Græcè exhibere Lambecium Comment. de Biblioth. Vindob. l. 1. pag. 141. Aliud ap. Hieron. in Dan. cap. 9. Aliud denique ap. Damaſcen. Parall. lib. 2. cap. 15.
† De Hiſt. Lat. l. 3. c. 3. Suſpicatur Voſſius † primam partem Collectaneorum Chronologicorum [quę in unum faſciculum redegit Gallus quidam Caroli M. σύγγελος] non alium eſſe quàm Africani noſtri Chronographiam. Extat Latinè is Liber titulo *de Diviſionibus*, & *Generationibus* gentium, apud Caniſ. Tom. 11. pag. 579. emendatior ap. Labb. Nov. Bibl. MSS. Tom. 1. p. 298. at in fine mutilus.

Epiſtola ad Ariſtidem, de Diſſenſione quæ videtur eſſe inter Matthæum & Lucam in Hiſtoria Chriſti recenſenda: In quâ Evangeliſtarum conſenſum ex narratione quâdam, quam à majoribus acceperat, apertiſſimè demonſtravit. Hujus partem longè majorem refert Euſebius l. 1. c. 7.

Epiſtola ad Origenem de Hiſtoriâ Suſannæ, in quâ Hiſtoriam iſtam quæ in Danielis libro legitur, ſpuriam & commentitiam, & Hebraicę veritati minimè convenientem eſſe contendit. De hâc Epiſtolâ ita ipſe Origenes Reſponſi ſui initio. Ἡ μὲν σὺ ἐπιστολὴ βραχεῖα μέν τις εἶναι δοκεῖ, ἐν ὀλίγοις δὲ πολλὰ προβλήματα ἔχουσα ὧν ἕκαστον ἐδεῖτο, οὐ τῆς τυχούσης ἐξεργασίας, ἀλλὰ τοιαύτης, ὥστε ὑπερβαίνειν τὸν ἐπιστολικὸν χαρακτῆρα, καὶ συγγράμματος ἔχειν περιγραφήν. *Tua equidem Epiſtola brevis eſſe videtur, ſed paucis verbis multas continebat quæſtiones; quarum qualibet non vulgarem requirebat induſtriam; ſed tantam, quæ excederet Epiſtolæ modum, & Commentarii ambitum requireret.* Sane rationes quas profert Africanus neutiquam contemnendæ ſunt; quarum ſummam hoc ordine nobis compendio exhibet CL. Wetſtenius præfat. ad Orig. opuſcula. 1. Quod verus Daniel Viſionibus Propheticis ſua edoctus fuerat: hic verò ex impulſu Spiritus judicium fecerit. 2. Quod luſu verborum mimico more Seniores convincat. 3. Quod luſus ille verborum Gręcorum, σχῖνυ ad σχίσαι, & πρῖνυ ad πρίσαι, Scriptorem Græcum maniſeſte prodat. 4. Quod Captivi de Capitalibus non judicant, nec reos capite plectant. 5. Neque illiſdem Palatia & Horti ſpatioſi ſint. 6. Hebræis etiam Hiſtoria illa in libris ſacris non ſit conſignata. 7. Nec Propheta alterius Prophetę verbis [ſicut iſte Daniel] utatur. Denique 8. Quod ſtylus multum à veri Danielis diſtetat. Hanc Epiſtolam Gręcè edidit D. Hæſchelius Anno 1602. Græcè & Latinè unà cum quibuſdam Origenis opuſculis Joh. Rod. Wetſtenius *Baſil.* 1674. SÆC. III. ab An. CC.

Τῶν Κεστῶν Opus, Alexandro Mammææ nuncupatum. In numero librorum Veteres non conveniunt, nec de Auctore Recentiores. Euſebius * novem tantum fuiſſe dicit, Photius † quatuordecim, Suidas † verò viginti quatuor: adeò ut errorem alicubi latere neceſſe ſit. Hos libros quotquot tandem fuerint, Joſ. Scaliger *. & Hen. Valeſius † alio cuidam Africano attribuunt; adeoque duos fuiſſe volunt Africanos, unum Palæſtinum, Chronographum noſtrum, religione Chriſtianum; Afrum alterum, Philoſophum Gentilem, *Sextum* dictum, κεστῶν Auctorem. Aliter viſum VV. CL. Voſſio † Lambecio *, Wetſtenio †, aliiſque; à quorum partibus ſtant Euſebius, Photius, Suidas, qui unum eundemque Scriptorem diſertè faciunt. Quid ſi media inſiſtentes via, dicamus, Africani noſtri opus eſſe, ſed ab eo antequam Chriſti fidem amplecteretur, ſcriptum? Quod in Athenagoræ Amatoriis, Julii Firmici Aſtronomicis, aliiſque id genus ſcriptis contigiſſe veriſimile eſt. Extant hi libri MSS. tum alibi, tum in Bibliotheca Clariſſimi Viri Iſ. Voſſii.

* chron. Græc. p. 84. † cod. 34. † In voc. Ἀφρικ. * Animad. ad chron. Euſeb. p. 232. † Annot. in Euſeb. p. 127 † De Hiſt. Græc. l. 2. c. 15. * Biblioth. Vind. Tom. 5. † Not. in Epiſt. Afric. p. 154.

Chronicon Africani, & *Commentarios in Novum Teſtamentum* apud Chaldæos etiamnum extare ſcribit Hebedieſu; penès quem fides eſto.

Sex. Jul. Africanus, Chronographus Chriſtianus, Origenis familiaris, claruit circa annum CCXX. immo diu antea ipſum collocat Anonymus Chronographus Græcus, quem MS. poſſidet Cl. Galeus, nempe ſub Ælio Pertinace qui imperavit an Chr. CXCIII. ἐπὶ τούτου [inquit] ἦν Ἀφρικανὸς ὁ χρονογράφος. Supereſt Græcè MS. ejus *Narratio de iis quæ in Perſide contigerunt per Incarnationem Chriſti*, ex opere ejus chronographico deſumpta: habet hunc titulum & initium: Διήγησις Ἀφρικανοῦ περὶ τῶν ἐν Περσίδι γενομένων διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐκ Περσίδος ἐγνώσθη ἀπ' ἀρχῆς ὁ Χριστὸς, οὐδὲν γὰρ λανθάνει τοὺς ἐν αὐτῇ πολυμαθεῖς, πάντα φιλοπονοῦντας. Ὅσα γὰρ, &c. Extat Biblioth. Vindob. cod. Theol. ex diſpoſitione *Lambec.* CCCXXXIV. *Neſſel.* XLVIII. num. 4. fol. 26. p. 2. uſque ad fol. 28. p. 2. Inſigne Fragmentum ex chronographię lib. V. conſervavit Euſebius, *Ecloq. prophet. de Chriſto* lib. III. c. ult. in opere ἀνεκδότῳ Biblioth. Vindob. codice 29. Habetur & aliud de *Genealogia Chriſti* ex *Epiſtola ejus ad Ariſtidem*, ut videtur, deprompium, quodque in ea parte quam nobis conſervavit Euſebius, non reperitur ibid. cod. LXXI. in Catena, ſive Commentario ampliſſimo in S. Lucam ex variis SS. Patrum, aliorúmque Veterum Scriptorum Eccleſiaſticorum operibus collecto, ubi fol. 251. pag. 2. his verbis incipit, ἐν ἀκριβείᾳ μὲν οὖν τινὲς λέγουσι, ὅτι δικαίως γέγονεν ἡ διάφορος αὕτη τῶν ὀνομάτων καταρίθμησίς τε καὶ ἐπιμιξία, τῶν ἱερατικῶν ὡς οἴονται καὶ τῶν βασιλικῶν, ἵνα δειχθῇ δικαίως ὁ Χριστὸς Ἱερεύς τε καὶ Βασιλεὺς γενόμενος. &c. confer Lambec. Comment. L. I. p. 541. Quoniam 220. P. II.

verò

Digitized by Google

SÆC. III. ab An. CC.

verò præter ea, quæ tùm hic, tum in priori hujus operis parte, recenſuimus, longè plura Africani fragmenta, maximam partem chronologica, exhibet Georgius Syncellus, ea quoque, potiora ſaltem, hoc loco indicabimus. Occurrunt igitur fragmenta Africani ap. Syncellum chronograph. Edit. Pariſ. *De commentitia Ægyptiorum, Chaldeorúmque chronologia* p. 17. *De Egregoris* p. 19. *De diluvio* p. 21. *De dynaſtiâ* V. p. 57. *De* XIII. p. 61. Alia chronologica p. 83. 86. *De Abraham* p. 99. *De Abrahamo & Loto* p. 100. *De Jacobo* p. 105. 106. 111. Chronologica alia p. 148. 149. 197. *De Hircano, Antigono, Herode, Auguſto*, &c. fragmentum ſatis prolixum p. 307. aliud benè longum *De iis, quæ ſalutari Chriſti paſſione, & vivifica Reſurrectione, contigerunt*, p. 322. His addi poteſt Africani locus ex Athanaſiii oratione quadam MS. in interpretatione S. Matthæi de Herode, ejuſque genere. Verùm nihil ferè aliud continet quàm quæ de eadem re, ex Africano citat Euſebius Hiſt. Eccl. lib. I. c. 6. p. 18. Notandum denique Acta S. Symphoroſæ & ſeptem ejus filiorum qui Martyrium, imperante Hadriano, circa annum CXX. paſſi ſunt, in MSS. codicibus Julio Africano tribui. Extant apud Surium, Mombritium, alióſque. Exhibet etiam in novâ ſuâ collectione Theodoricus Ruinartus p. 18. aitque fieri potuiſſe, ut in Africani libris de Chronographia incerta fuerint, cum in iis præcipuos eventus, qui ab orbe condito uſque ab Heliogabali Imp. tempora contigerant, retulerit. Verùm ea Africano aſſerere non audet, quamvis, *inquit*, de eorum ſinceritate nullus videatur dubitandi locus; quod doctioribus, & emunctæ naris viris ægrè perſuadebit. Τῶν Κιςῶν opus unà cum Herone Alexandrino aliiſque Mechanicis & Mathematicis antiquis nuper in lucem prodiit ex typographia Regiâ *Par.* 1693. fol. ſed *Ceſti* græcè tantum, nec ſatis emendatè, ut ipſemet Editor non diffitetur. Interim Africani noſtri opus eſſe non videtur, etſi aliter viſum Veteribus, & Recentiorum plurimis, qua de re alibi.

230. ORIGENES, ob incredibiles, quos tum ſtudiorum religionis causâ ſuſtinuit labores, Χαλκέντερος, & *Adamantius* dictus, Alexandriæ natus eſt anno CLXXXVI. Parentibus ortus Chriſtianis, & in Divinis Scripturis jam inde à puero exercitatus; quod multis exemplis luculentè probat Euſebius. † Unde liquet, quàm egregiè mentiatur Porphyrius *, dum ait, Origenem cum Gentilis eſſet, & Gentilium innutritus diſciplinis, πρὸς τὸ βάρβαρον τόλμημα [ita Chriſtianam Religionem contumelioſè laceſſit homo Gentilis] declinaſſe: Sub Patris Leonidæ auſpiciis prima literarum tirocinia poſuit, ab eo hauſta ſacrarum Scripturarum ſcientia, quam tanta diligentia puer etiamnum excoluit, ut ſimplici & obvia earum lectione minimè contentus, majus aliquid inquireret, & profondiores jam tum ſenſus ſcrutaretur; Patrique negotium haud leve faceſſeret, ſciſcitatus ex illo quid ſententia divinitùs inſpiratæ Scripturæ ſignificaret. Inde Clementis Alex. diſciplinæ traditus; poſtremò celebrem illum Ammonium, de quo ſuprà, præceptorem habuit; ſub quo Platonicæ Philoſophiæ præſertim incubuit. Quin non modò Platonicorum ſed & Pythagoricorum & Stoicorum Scripta quotidie habebat in manibus, à quibus ut rectè de eo notavit Porphyrius *, cùm allegoricum in explicandis Græcorum myſteriis modum didiciſſet, eum Judaicis Scripturis adhibuit. Anno CII. ſub perſecutione Severiana patrem † amiſit Martyrio coronatum. Ex eo tempore paternis facultatibus in fiſcum redactis, Matrem cum ſex parvulis liberis, ex Artis Grammaticæ profeſſione neceſſaria vitæ ſubſidia ſibi comparans, ſuſtentavit. Annum jam agens XVIII. privatę Catechumenorum inſtitutioni præfectus eſt; poſtea in locum Clementis Præceptoris ſui in publica Catecheſeωn Schola à Demetrio Epiſcopo ſubrogatus *; quo in loco plurimos, eoſque magni nominis Gentiles Diſcipulos habuit. Sub Zepherino adhuc Pontifice Romam perrexit, εὐξάμενος τὴν ἀρχαιοτάτην Ῥωμαίων ἐκκλησίαν ἰδεῖν, ut ipſe † nos docet. Verùm ibi pauliſper moratus, Alexandriam ad conſuetum Catecheſeωn munus rediit. Aliquanto poſt tempore ſeditione Alexandriæ factâ, & exercitum eò ducente Imperatore Caracalla, clàm inde aufugiens Palæſtinam petiit, & Cæſareæ domicilium fixit †; Ubi ab illius Regionis Epiſcopis Theoctiſto nimirum Cæſarienſi, & Alexandro Hieroſolymitano rogatus eſt, ut publicè in Eccleſiâ diſſereret, & S. Scripturas, tametſi Laicus adhuc, exponeret: ringente quidem, & ægrè admodum id ferente Demetrio, cum Eſpiſcopis per literas hac de re acrius expoſtulante, qui tamen prolato non uno exemplo quod factum fuerat, tuebantur. Miſſis verò diaconis Origenis reditum urgere non deſtitit Demetrius: tandem Alexandriam reverſus, vices ſolitas à Demetrio iterum ſibi demandatas obiit. Coorto poſtea inter Perſas & Romanos bello, Antiochiam venit Alexander Imp. Matre Mammæâ comite, piâ imprimis ac religioſâ, quæ ingenti Origenis fama excitata; miſſo militari ſatellitio, illum Antiochiam accerſivit †, ab eoque multa pietatis & divinę cognitionis documenta hauſit. Alexandriam deinde rediens *, urgente, ſumptuſque liberaliter ſuppeditante Ambroſio, ad Commentarios in S. Scripturam ſcribendos ſe accinxit, Scholę Catecheticę curam cum Heracla diſcipulo partitus. Utramque provinciam ſtrenuè excoluit, donec in Achaiam negotii cujuſdam Eccleſiaſtici conficiendi gratiâ evocatus, Cæſaream iterum profectus eſt: ubi à Theoctiſto & Alexandro Epiſcopis Presbyter ordinatur anno Chr. CCXXVIII. ætatis ſuæ XLIII. Ægerrimè id tulit Demetrius Epiſcopus Alexandrinus, doctrinæ ac eloquentiæ Originianę gloriam olim æmulatus; adeò ut poſthac cum Origene nunquam in gratiam rediret. Verùm coacta Synodo *, non modo Alexandria illum expellendum, ſed & Sacerdotio exuendum eſſe decretis Synodicis curavit. An factum id una, an duabus Synodis, parùm refert. Relicta igitur anno CCXXXIII. Alexandria, Cæſaream iterum migravit *, ubi magna ſanè cum æſtimatione & honore apud omnes floruit: ex ejuſque Schola viri doctrina ac pietate clariſſimi, atque in his Gregorius Thaumaturgus, & ipſius frater Athenodorus, prodierunt. Mota verò poſt biennium à Maximino Imp. in Chriſtianos perſecutione Cæſarea cedendum ratus, ad Firmilianum Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopum ſumma ſibi neceſſitudine devinctum ſe ſubduxit. Urgente autem adhuc periculo uterque apud Julianam piam, non minùs quàm divitem matronam, uſque ad Maximini mortem delituerunt. Quo ſublato, pace Eccleſiis reddita, Origenes Cappadociam reliquit, & Nicomediæ aliquamdiu moratus, Athenas iteratò migravit, [quo loci dum moraretur, Commentarios in Ezechielem ipſum abſolviſſe, teſtatur Euſebius *, priorem ad eam urbem adventum innuere videtur Epiphanius †) mox ad priſtinas ſedes Cæſaream Palęſtinę reverſus; nullo non loco ſcriptis ab eo recens editis nobilitato. Circa id tempus in Arabiam * ad Berylli Boſtrenſis Epiſcopi Hæreſim conſopiendam enixis Arabum precibus Origenes evocatur.

† L. 6. c. 2.
* Ap. Euſeb. l. 6. c. 29.
* Ap. Euſeb. l. 6. c. 19.
† ibid. c. 1.
* Ibid. c. 3.
† Ap. Euſeb. l. 6. c. 14.
† Euſeb. ib. c. 19.
† Ibid. c. 21.
* Ibid. c. 23.
* Pamph. Apol. ap. Phot. Cod. CXVIII. & Hieron. ap. Rufin. invect. II. p. 225.
* Euſeb. ib. c. 26. 30.
* Ibid. c. 32.
† Hæreſ. LXIV. Num. 1.
* Euſeb. ib. c. 33.

Quo

Quo profectus, colloquio palam habito Hæreſim compeſcuit: Beryllum confutavit, & ad veritatem retraxit: Quin & procedente tempore Helceſaitarum, aliorumque Hæreticorum pertinaciam ſimul ac errores modo haud diſſimili expugnavit. Tandem graviſſimam in Chriſtianos perſecutionem ciente Decio* Imp. fulminis iſtius violentiam Tyri [ubi per annum ferè Cæſarea profectus moratus fuerat] Origenes Sexagenario jam major ſatis gravem excepit. Omnes enim malignus Dæmon in eum copias inſtantius movebat; adeò ut vincula & corporis cruciatus, & in intimo carceris receſſu ferrei torquis ærumnas, perferret pedib. etiam multorum dierum ſpatio in nervo ad quatuor uſque foraminum interſtitia diſtentis, ad hæc ignium minas, & quæcunque alia ab inimicia illata fortiter ſuſtinuit. His tamen non obſtantibus, Galli & Voluſiani, qui Decio ſucceſſerunt, temporibus ſupervixit. Mortuus Tyri, ibique ſepultus anno Valeriani Imp. primo, Chriſti CCLIV. ætatis ſuę LXIX. Pamphilus quidem Martyr, & cum eo plurimi [teſte Photio*] referunt Origenem celebri martyrio ſub perſecutione Deciana vitâ deceſſiſſe. Verùm errorem meritò notat Photius, cum ad Galli & Voluſiani tempora perduravit. Quin & Epiphanius* etſi fateatur ipſum multa ſub Decio paſſum, martyrii tamen exitum minimè adeptum eſſe diſertè tradit. Nec ſaltem ex alio fonte profluxit Pamphili error [ſi modo ejus fuerit] quam ex celebri illius confeſſionis famâ, quam Cæſareæ ſub Decii perſecutione tulit Origenes, quęque martyrii cujuſdam præparatorii titulum jure vendicare poteſt.

Moribus erat inculpatiſſimis, & vitam egit planè Philoſophicam, penéque ſupra fidem rigidam & ſeveram: lectionis item & eruditionis erat infinitę, Linguarum pręcipuè Hebraicę & Grææ callentiſſimus, *Dialecticam quoq;* [ut Hieronymi*, de immortali ejus ingenio, ita enim vocat, verbis utar] *Geometriam, Aſtronomiam, Arithmeticā, Muſicam, Grammaticam & Rhetoricā, omniumq; Philoſophorum Sectas ita didicit; ut ſtudioſos quoq; literarum ſecularium Sectatores haberet, & interpretaretur iis quotidie; concurſuſq; ad eum miri fierent, quos ille propterea recipiebat, ut ſub occaſione ſecularis literaturæ in fide Chriſti eos inſtrueret.* Addam quod habet Vincentius Lirinenſis*, prolixiora quidem, at elegantia, & huic loco appoſita. "In Origene, *inquit*, plura adeò præclara, adeò ſingularia, adeò mira extiterunt, ut inter initia habendam aſſertionibus ejus fidem quivis facile judicaret. Nàm ſi vita facit autoritatem; magna illi induſtria, magna pudicitia, patientia, tolerantia. Si genus vel eruditio; quid eo nobilius, qui primum in ea domo natus eſt, quę eſt illuſtrata martyrio, deinde pro Chriſto, non ſolùm patre, ſed omni quoque facultate privatus, tantùm inter ſanctę paupertatis profecit anguſtias, ut pro nomine dominicæ confeſſionis ſæpius, ut ferunt, adfligeretur. Neque verò hæc in illo ſola erant, quę cuncta poſtea tentationi forent: ſed tanta etiam vis ingenii, tam profundi, tam acris, tam elegantis; ut omnes penè multùm longèque ſuperaret: tantâ doctrinæ ac totius eruditionis magnificentiâ, ut pauca forent divinæ, penè fortaſſe nulla humanę Philoſophiæ, quę non penitùs adſequeretur: cujus ſcientię cùm Græca concederent, Hebræa quoque elaborata ſunt. Eloquentiam verò quid memorem, cujus fuit tam amœna, tam lactea, tam dulcis oratio, ut mihi in ore ipſius non tam verba quàm mella quędam fluxiſſe videantur? Quæ non ille perſuaſu difficilia diſputandi viribus elimpidavit? quæ factu ardua non ut facillima viderentur, effecit? Sed forſitan argumentorum tantummodò nexibus aſſertiones ſuas texit? Immò planè nemo unquam magiſtrorum fuit, qui pluribus divinę legis uteretur exemplis. Sed, credo, pauca conſcripſit? Nemo mortalium plura; ut mihi ſua omnia non ſolùm non perlegi, ſed ne inveniri quidem poſſe videantur. Cui ne quicquam ad ſcientiæ inſtrumenta deeſſet, etiam plenitudo exabundavit ætatis. Maximam certè laudem, teſte ipſo Porphyrio*, ob ea quę reliquit, ingenii ſui monumenta adeptus eſt. Fama enim erat, eum ſena millia librorum conſcripſiſſe; quo numero ſingulas quaſve Homilias & Epiſtolas comprehendi neceſſe eſt. Stylo uſus eſt perſpicuo & facili, ſed diffuſo nimis & redundanti. Unde vitio ei datum eſt ab adverſariis, quod *infinita verba multiplicavit**: Hinc toties ei objicit Hieronymo vetuſtior, Euſtathius † Antiochenus, quòd ἄνω καὶ κάτω ταυτολογεῖ γραωδῶς, *quod idem ſatis aniliter iterat repetendo*; quod κεφαλογίᾳ ἀδιηχήτας ἀπεραντολογίας τὸν κόσμον, οὐδ τοῦτο ξυνίων. *immanem verborum copiam abſque modo vel ſine profuderit*, φλυαρίᾳ δὲ πολλῇ ταυτολογήσας*, *ingenti verborum ambitu iterum atque iterum eadem repetierit.* Sed parum refert de ſtylo, modò in dogmatibus nihil eſſet, quod objicerent Adverſarii. Fatendum ſanè illum à toto penè antiquorum ſenatu damnari, graviſſimiſque erroribus urgeri, quorum veſtigia ſatis nota in ipſius Operibus hodie comparent. Præter multos enim, graveſque errores, quos aut ipſi invito impegerunt Veteres, vel communes habuerunt Scriptores antiqui, hæc ferè errorum capita in ipſius Scriptis ubique deprehenduntur; de quibus præter alios, fuſiſſimè in *Origenianis* CL. Huetius.

Inter SS. Trinitatis Perſonas inæqualitatem, ac dignitatis gradus intercedere voluit; ita ut Filius Patre, & utroque Spiritus S. inferior eſſet: Pari modo ac radius à ſolari corpore emiſſus, ipſi Soli dignitate cedit. Chriſti mortem non hominibus ſolum, ſed Angelis etiam, Dęmonibus, quin & Sideribus [utpote animâ rationali ex ipſius ſententia præditis, adeóque peccati capacibus] profuiſſe. Rationis participes naturas omnes ſive Dęmonas, ſive Animas humanas, ſive alias quaſcunque [nam & alias pleraſque rationis compotes eſſe ſomniavit] ejuſdem omnes inter ſe naturæ, & eodem tempore, nempe ab æterno à Deo conditas fuiſſe, tuncque fuiſſe νόας, deinde verò propter varios illarum motus & diverſum liberi arbitrii uſum in varios ordines ſive Angelorum, ſive Hominum, ſive Dæmonum diſtributas eſſe, graviora vel ſubtiliora corpora pro criminum modo ac menſurâ indutas. Angelos enim cæteraque entia rationalia corpore ſui generis ſubtili quidem & æthereo, materiali tamen conſtare credidit; ita ut incorporei & ſpirituales nonniſi reliquis mundi corporibus comparati, & craſſiorum reſpectu dici meruerint. Mentes porrò [eo nomine omnia entia rationalia complectendo] in quocunque demum ſtatu ſive Angelorum, ſive Hominum, &c. verſatę fuerint, prout benè vel malè libero arbitrio [cujus jacturam, ne minimam quidem unquam patiantur] uſę ſint, poſt exactum iſtum ſtatum, vel in ſuperiorem gradum aſcendere, vel in deteriorem detrudi, nulli à quadam μετενσωματώσει in æternum factâ, ita ut una eademque mens omnes entium rationalium ordines ſucceſſivè idque ſæpiùs experiri queat. Hinc animas humanas non niſi peccati antea commiſſi cauſa in corporum ergaſtula detrudi, quibus ſolutæ aut Angeli fiant aut Dæmones commiſſa ſcelera pœnâ temporariâ luituri. In eo enim conſiſtere Reſurrectionis myſterium docuit, Quod Juſtorum animæ levioribus & æthereis corporibus ſint induendę, impiorum autem

* Euſeb. ib. c. 39.
* Cod. cxviii.
* De Pond. & menſur. Num. xviii. p. 175.
* De Script. c. 54.
* Commonit. c. 23. p. 342.
* Ap. Euſeb. l. 6. c. 19. Epiphan. Hæreſ. 64.
* Epiphan. ad Joan. ap. Hieron. Tom. ii. p. 158.
† Diſſert. de Engaſtrim. p. 384.
* Ibid. p. 403.

SÆC. III. ab Ann. CC. tem pro peccatorum magnitudine graviora vel leviora tormenta ſint ſubiturę. Quinetiam nec damnatorum, nec ipſorum etiam Diabolorū pœnas, nec beatorum gaudia fore ſempiterna, ſed pœnis expletis ac conflagrata terra, futuram rerum omnium converſionem & ἀποκατάστασιν, redintaque ad priſtinum ſtatum omnia, terram iterum habitatam iri, mentes eodem futuras loco, quo fuerunt, antequam virtutibus vel peccatis ad Angelorum, Dęmonum, Hominumve naturam adjungi meruiſſent, iterumque fata ſua experiundi facultatem nanciſci. Hujuſcemodi denique rerum periodos in æternum revolvi, ac ſeſe invicem excipere.

Hi ferè errores, aliique affines, qui ex his quaſi Corollaria facile deduci poſſunt, ac imprimis Allegorica S. Scripturas explicandi methodus [cui in tantum indulſit, ut totam Paradiſi Hiſtoriam, integram ferè legem Moſaicam, ac pleraque etiam Chriſti pręcepta & res geſtas allegoricè interpretatus ſit] plurimorum odium & inimicitias, atque anathemata tandem, illi induxeront. Qui ſi defendi nequaquam poſſint, multis ſaltem nominibus merentur excuſari. Fusè id egerunt plurimi. Miſſis ergo aliorum Apologiis, quinque hæc ſolummodò breviter animadvertam. I. Multa Originem adhuc juvenem in Schola Platonica pręjudicia hauſiſſe, quę demum excutere haud ita facilè fuit: multa ætatis ſuæ genio, cui dogmata ejuſmodi, ac imprimis Allegorica Scripturæ Expoſitio in deliciis erant: multa nimiæ in ſcribendo feſtinationi, & multifaria ſollicitudine ac cura diſtracto animo: multa denique præfervido Origenis Hæreticos oppugnantis ingenio ſunt condonanda. Hinc

* Cod. 117. Apologiſta ejus apud Photium * errorem illius circa Trinitatem nimio Sabellium confutandi zelo, acceptum refert, & ex reliquis erroribus benè multi haud diſſimilem originem agnoſcunt. II. Multa ab eo dicta, ſcripta ſunt non dogmaticè, verùm problematicè, & exercitationis aliorum duntaxat causâ. Quid quod maximam Dogmatum erroneorum partem dubius admodum & hæſitabundus in medium proferat; quaſi nec ipſe eorum veritatem perſuaſam habens, nec à Lectoribus fidem eis adhibendam ſperans. Vid. Apologiam de Origene & ejus Dogmatibus apud Photium loc. cit. Pamphili Apologiam apud Hieron. Tom. IV. p. 172. Hieronymi Epiſtolam ad Avitum Tom. 2. p. 151. quin & ipſum Origenem περὶ ἀρχῶν l. 2. c. 6. Certè Origenes etſi ingenio fuerat ſciendi cupidiſſimo, timiditate tamen, atque modeſtia quadam naturali ardorem ſuum cohibuiſſe videtur.

† Not. Epiſt. Orig. ad African. p. 169. Hinc [quod rectè notat CL. Werſtenius] † toties in Scriptis ejus occurrit illud *τάχα forſitan, fortaſſe*, item *δοκεῖ, videtur*, ſi quid inſolitum aut novum proferebat. Patuit utrumque in emendatione LXX. Interpretum, cum enim multis modis vitiatam [de editione κοινῇ & vulgata loquor, ab Origine correcta] reperiſſet, eam quidem corrigere aggreſſus eſt. Sed non tam forti auſu, ac intrepido pectore, quo Hieronymus. Pluribus idem perſequitur loco citato vir eruditus. III. Libri Origeniani quibus errores prę aliis continentur, non in communem Eccleſię, ſed in privatum Amicorum uſum ſcripti ſunt, nec ab ſe, ſed ab aliis in lucem prolati. Unde apud Fabianum Papam de Ambroſio familiari

† Ap. Hieron. ad Pammach. de err. Orig. Tom. 2. p. 191. ſuo conqueſtus eſt †, *quod ſecretò edita in publicum protulerit*. Vide hac de re Pamphili Apologiam præcipuè pagin. 174. 177. Quinetiam de his ipſis Origenem pœnitentiam egiſſe ipſe Hie-

† Loc. cit. ronymus † ſaſſus eſt. IV. Multæ, quę in Origene damnantur opiniones, nullis neque Eccleſiæ Catholicæ articulis, neque Apoſtolicis Traditionibus, nec Conciliorum decretis, eo ſaltem tempore adverſabantur: ſed vel quæſtiones erant reconditę, nonniſi in Philoſophorum Scholis agitatæ; aut notiones minùs commodę ab ipſo recèns adinventę. Certè in ipſâ Operis περὶ ἀρχῶν pręfatione pro fundamento diſertè ponit Origenes, ſervandam eſſe Eccleſiaſticam Prędicationem per ſucceſſionis ordinem ab Apoſtolis traditam, & uſque ad id temporis in Eccleſiis permanentem, eamque ſolam credendam eſſe veritatem, quę ab Eccleſiaſtica non diſcordat Traditione. V. Notandum eſt, plurima Origenis ſcripta ab Hęreticis fœdè adulterata fuiſſe, qui vel opiniones ejus nomine inſeruerunt. Id ita eſſe pluribus adversùs Hieronymum oſtendit Ruffinus, per totam quam pro Origene compoſuit, Apologiam, & Præfatione ad libros περὶ ἀρχῶν à ſe Latinè verſos. Quin ſemet adhuc vivente, id auſos eſſe queſtus eſt olim Origenes non modò apud Apologiſtam Photianum, verùm & in Epiſtola, quam ad Alexandrinos ſcripſit, quamque ſuę Apologiæ Ruffinus intexuit. Unde meritò concludit

Ruffinus † nullo modo fieri potuiſſe, *ut vir tam eruditus, tam prudens*, [quem poſt Apoſtolos *Eccleſiarum magiſtrum*, inquit Hieronymus, nemo niſi imperitus negat] *certè quod indulgere etiam accuſatores ejus poſſunt, Vir neque ſtultus, nec inſanus, ipſe ſibi contraria & repugnantia in ſententiis ſuis ſcriberet; interdum iiſdem in locis, atque ut ita dixerim, ſequenti ferè Capite ſententia contrarii ſenſus reperiantur inſerta.* Certè olim Theotimus Scytharum Epiſcopus, Vir pietate & ſanctimonia venerandus, Epiphanio, ut Origenis libros damnaret, pluribus urgenti reſpondit †, ſe neque eum qui jampridem piè defunctus fuerat, contumeliâ afficere velle neque tam impium facinus aggredi audere, ut ea condemnet quæ Majores minimè repudiarunt: prętertim cùm ſciret nil malę doctrinæ in Origenis libris reperiri. Omnia ſummatim contraham, idque verbis Haymonis Halberſtatenſis Epiſcopi. "Ego ſanè "de eo, *inquit* *, ſalvâ fide Patrum dixerim, vel "quod hæc omninò non ſcripſerit, ſed ab Hæreticis ob pręclarum nomen ejus obfuſcandum "malignè conficta ſint, & conſcripta, & nomine ſuo pretitulata; vel ſi ſcripſit non ſtatuit "ex ſententiâ, ſed diſſeruit ex opinione. Nam ut "ipſe dicit, Philoſophorum & Hęreticorum dogmata didicerat, ne ad eos convincendos imparatior eſſet, ſi ignoraret quę apud ipſos erant; "& fortaſſe cum in aliquibus locis ſcribendo attingit eorum errores, calumniatus eſt, hoc à ſemetipſo dixiſſe. Quod ſi etiam prędictas hęreſes, ut placet quibuſdam, ex ſententia ſcripſit, "valde compatiendum eſt tam eruditi pectoris "viro, qui tantam nobis eruditionis copiam miniſtravit. Cujus vitia ſi quę ſunt in ſcriptis, "poteſt eorum quæ fideliter ſcripſit, luminoſus "quidem ac cœleſtis ſplendor exuperare.

† Apol. p. 194. Præfat. in lib. de Nom. Hebr.

† Socrat. Hiſt. Eccl. l. 6. c. 12.

* Breviar. Hiſt. Eccl. l. 6. c. 3. p. 208.

Opera ejus, quorum notitia ad nos pervenit.

Singulos Scripturę libros Origenis ſtudio illuſtratos fuiſſe teſtantur Epiphanius †, & alii. Quod ſanè triplici modo ab eo factum eſt. Nam vel prolixis Commentariis, quicquid ſuppeditabant ingenium, & doctrina, ubertim congeſſit; vel brevibus tantùm Scholiis obſcuriora quæque illuſtravit; vel ad populi captum ſe demiſit, & ſelecta quędam Scripturę loca minùs accuratè per Homilias expoſuit. Quique interpretandis Scripturis triplex Expoſitionis genus adhibuit, triplicem etiam illis ſenſum eruere ac inveſtigare conſue-

† Hæreſ. 64.

Digitized by Google

SÆC. III. ab An. CC.

conſuevit; Hiſtoricum, quem & Literæ ſenſum appellant, Myſticum, & Moralem. Ab Hiſtorico autem ſenſu ad Myſticum, à Myſtico ad Moralem fere progreditur: quamquam hunc ordinem nonnunquam immutet. Cæterum quotquot ex hiſce Exegeticis vel ſuperſunt, vel à Veteribus memorantur, proximè ſequuntur. Antequam autem ea recenſeamus, notari non indignum eſt, magnam in diſtinguendis Origenis Homiliis adhibendam eſſe curam. Alias enim mediatè conſcriptas edidit. Alias ex tempore ſecitatas ab actuariis excipi permiſit. Priores variis temporibus elucubravit: Extemporales verò omnes [quæ literis mandatæ ſunt] poſt ſexageſimum ætatis annum pronunciatæ ſunt. Ex utroque genere multæ extant.

Homiliarum Myſticarum in Geneſin libri II.

Commentariorum in Geneſin libri XIII. Fragmenta quædam apud Euſebium, Pamphilum & Philocalias ſuperſunt.

Extant Latinè (à Rufino verſæ) *Homiliæ* XVII. diverſæ autem à Myſticis, Extemporales fuiſſe videntur.

Commentariorum Tomi in Exodum, Fragmenta eorum reperire eſt ap. Philocal. cap. 26.

Scholia in Exodum.

Homiliæ in Exodum XII. à Rufino verſæ. Extemporales videntur.

Scholia in Leviticum.

Homiliæ in Leviticum XVI. extant ex Rufini verſione. Extemporales videntur. *Homiliæ* 2. in Leviticum fragmentum ap. Philocal. c. 1. exhibetur; cujus ne apicem quidem in Homilia 2. Latinæ Editionis, aliiſve reperias, ex quo facile intellectu eſt plures in Leviticum Homiliarum Collectiones fuiſſe. Idem de Homiliis in alios Scripturæ libros paribus argumentis oſtendi poteſt.

Homiliæ in Numeros XXVIII. extant ex Rufini verſione, & extemporales fuiſſe videntur. Scholia quoque eum edidiſſe prodit Ruffinus: Sed ſu unum ita eum Homiliis permiſta ſunt à Rufino, cum Latine utraque exponeret, at pro uno, eodemque opere haberi queant.

Seſe aliquando in Deuteronomium diſſeruiſſe Origenes alicubi declarat: & octo in hunc locum Origenis Homilias memorat Caſſiodorus. Porrò dictos in Pentateuchum Tomos Origenis Hexaemeron vocat Hieronymus, Ep. ad Pammach. de Error. Origen. Tom. 2. pag. centeſima nonageſima ſecunda.

In librum Ioſue extant Homiliæ XXVI. ex verſione Rufini. Extemporales ſunt. Fragmentum ex Homiliâ 20. Philocaliæ cap. duodecimum repræſentat.

In librum Iudicum extant Homiliæ IX. ex ejuſdem verſione.

In libros Regum duæ omnino *Homiliæ* ſuperſunt. Prior in I. Regum, cap. 1. & 2. Latinè ſolum ex Rufini verſione; altera in I. Reg. 28. *de Engaſtrimytho* inſcripta, habetur Græco-latina inter Euſtathii Antiocheni Collectanea ab Allatio edita *Lugd.* 1629. 4. & inter Origeniana Huetii in II. Tomis edita *Rothomagi* 1668. necnon inter *Critica Sacra*: *Londini* 1660. Tom. VIII. col. 407. Utraque extemporalis videtur. Teſtatur inſuper Origenes ſe aliquando *de duabus Meretricibus*, quarum litem Solomon diremit, in Eccleſiâ ad populum diſſeruiſſe. Caſſiodorus præterea ſcribit ſe IV. Origenis Homilias in primum Regum librum inveniſſe, unam in ſecundum Regum, & al-

teram ſatis prolixam in ſecundum Paralipomenon. Idem narrat viſas ſibi eſſe in duos *Eſdræ* libros ſingulas Origenis Homilias, quæ à Bellatore Presbytero Romanâ oratione explicatæ ſunt.

In Iobum Homiliæ, quas è Græco in Latinum ab Hilario Confeſſore verſas tradit Hieronymus. *

* Adverſ. Vigilant. Tom. 2. p. 313.

In Pſalmos { *Commentarii*, qui in Cæſareâ Viennenſi Bibliothecâ & alibi aſſervantur. | *Homiliæ.* | *Scholia.* }

Ex Commentariis multa vel imitatus, vel interpretatus eſt Hilarius, quem quadraginta fermè millia verſuum Origenis in Job & Pſalmos tranſtuliſſe refert Hieronymus *. Septem Commentariorum iſtorum Tomos à decimo nempè ad XVI. Latinis verbis ipſe expreſſit Hieronymus. Tractatus adhuc CL. Origenis in Pſalterium vidiſſe ſe narrat Trithemius †. Ex Homiliis IX. viz. in Pſ. XXXVI. Hom. V. in Pſal. XXXVII. Hom. II. in Pſalm. XXXVIII. Hom. II. à Rufino Latinè verſas editio Origenis Latina habet, quas tamen aut Origenem Authorem, aut Rufinum Interpretem habere multi negant, an meritò, judicent eruditi. Ex Homilia in Pſalm. XXXIII. fragmentum exhibet Euſebius l. 6. c. 8. & Homiliam in Pſalmum centeſimum ipſe citat Origenes. Brevibus Scholiis Pſalterium ab Origene annotatum fuiſſe Auctor eſt Hieronymus. Porrò è Tomis in Pſalmum 1. habemus partes aliquas apud Euſebium, Pamphilum, Philocaliam & Epiphanium. Rurſus inſigne fragmentum è Tomo in Pſalmum 4. exhibet Philocalia; & aliud è Commentario in Pſalmum 6. Apologeticus Pamphili; & alia iterum fragmenta è commentariis in Pſalmos XV. XVIII. & XL.

* Apol. adverſ. Rufin. Tom. 2. p. 196.

† De Script. Eccl. fol. 10.

In Proverbia Commentarii, ex quibus particulas duas deprompſit Pamphilus in Apologia. Catena quoque MS. Bibliothecæ Mazarinianæ in Lucam ad cap. VIII. ver. 4. inſigne fragmentum indidem expromit.

In Eccleſiaſten Explicatio. Cujus meminiſſe Methodium affirmat Sixtus Senenſis *, quam tamen neque nos, nec ipſe Huetius qui omnia diligenter inveſtigavit, in Methodio invenire potuimus.

* Biblioth. Sanct. l. 4. in Orig.

In Cantica Canticorum Commentarii, poſt annum CCXXXVIII. ſcripti, quorum binam editionem adornavit Origenes, alteram juvenis, unico Tomo conſtantem, ex qua laciniam Philocaliæ capite 7. inſertam deprehendas; alteram jam provectior longè auctiorem, decem quippè Tomos complexam, ex qua quidquid hodie ſupereſt, in Homilias VI. malè diſtribuitur; quarum duæ priores interpretem habent Hieronymum, reliquæ à quibuſdam Hieronymo ſunt adjudicatæ, ſed malè. Rufinum enim Interpretem habent. Vid. CL. Pearſonum Vindic. Ignat. par. 1. p. 111. &c. adverſus Blondellum & Dallæum de iſtarum Homiliarum authore & Interprete fusè diſſerentem. Fragmentum è Tomo 2. habetur in Philocal. cap. 26.

In Eſaiam { *Commentariorum* libri XXX. | *Homiliæ* XXV. | *Scholia.* }

SÆC. III. ab An. CC. Præter iſta alios ſub Origenis nomine de viſione τετραπόδων, duos ad Gratam libros ſuo tempore circumlatos, (licet pſeudepigraphi vulgò haberentur) memorat Hieronymus Præfat. Comm. in Eſaiam.

Ex Commentariis fragmenta bina in Pamphili Apologerico aſſervantur. Extant Lat. Homiliæ IX. quas extemporales fuiſſe, & ab Hieronymo verſas cenſet Huetius.

In Hieremiam Homilia XLV. teſte Caſſiodoro.

Ex his XIV. confuſo ordine ab Hieronymo verſæ inter Latina Origenia Opera extant. Extant Græcè in variis Codd. SS. Novendecim, quarum XII. inter Hieronymianas Latinè habentur. Ex Codd. MSS. VII. eas ſc. quæ in Hieronymianis deerant, edidit Mich. Ghiſlerius in Catena ſua in Jeremiam *Lugd.* 1623. Integras deinde XIX. (ſeu potius XVIII. ultima enim Clementis Alexand. eſt) Græcè edidit ſub Cyrilli nomine Balth. Corderius, *Pariſ.* 1648. Origeni demum poſt liminiò redditas Huetius publicavit. Fragmentum Homiliæ xxxix. Philocaliæ caput duodecimum, exhibet. Extemporales eſſe vult Huetius.

* L.6.c.24. *In Threnos Tomi* IX. ex quibus quinque duntaxat ad ſuam ætatem perveniſſe Euſebius * prodit.

In Ezechielem Tomi XXV. viceſimi particula conſtat Philocaliæ cap. II.

Ex Homiliis XIV. ab Hieronymo verſa in Latina editione extant. Exemporales eſſe judicat Huetius.

In Danielem Expoſitio.

In XII. Prophetas Tomos XXV. reperit Euſebius. Scripſit adhuc Origenes in Hoſeam, Zachariam & Malachiam, Commentarios: qui tamen è XXV. priorum numero fuiſſe cenſeri poſſint. De Commentariis in Hoſeam teſtatur Prolog. in Oſe. Tom.6. P. 4. Hieronymus Origenem duo ſcripſiſſe *Volumina*, in quibus nihilominus vix tertiam partem à principio Libri uſque ad viſionem Quadrigarum ediſſeruit, nempe parvum libellum, cui hunc Titulum impoſuit, περὶ τοῦ πῶς ὀνομασθῇ ἐν τῷ Ωσηὲ Ἐφραίμ, in quo oſtendere voluit, quæcunque contra eum dicuntur ad Hæreticorum referenda Perſonam; alind item *volunt* ἀκέφαλον καὶ ἀτέλεςον. Ex his Commentariis in Hoſeam petitum fragmentum extat in Philocaliæ cap. 8.

In Matthæum
- *Commentariorum* libri XXV. Philippo imperante ſcripti.
- *Homiliæ.*
- *Scholia.*

Ex his quicquid Græcè extat, nempe Commentariorum partem à capite XIII. verſ. 36. incipientem, ad cap. XXII. 33. pertingentem edidit Huetius, unà cum fragmentis aliquot è tomis II. & VII. quæ apud Pamphilum, Euſebium, & Philocaliam aſſervantur. Quicquid autem Latinè extat (viz. Commentariorum pars à Capit. XVI. 33. initium ducens & ad finem fere Evangelii progreſſa) in Homilias XXXV. malè diviſum Interprete [uti Huetius conjicit] vel Epiphanio Scholaſtico, vel Bellatore Presbytero, Caſſiodori familiaribus, in Latina Editione habetur.

Inter Homilias, quæ in Diverſos inſcribuntur VII. circa Matthæi interpretationem verſantur. SÆC. III. ab An. CC.

In Marcum Tractatus à ſe ſcripti meminit Origenes tract. xxxv. in Matth. Cujus nemo, quod ſciam, mentionem fecit.

In Lucam
- Tomi V.
- Extant Lat. Homiliæ XXXIX. ex Hieronymi verſione. Scriptæ ſunt ab Origene adhuc perquam Juvene, judice Pearſono.

Particulas quaſdam Origenis Commentariorum in Matthæum, in Lucam, & in Joannem exhibet Jul. Cæſar Bulengerus, quas alibi reperire non eſt: unde eas deprompſerit, incertum eſt.

In Iohannem
- *Commentariorum* Tomi XXXII. ex quibus priores circa an. CCXXII. ſcripti, poſteriores poſt ann. CCXXXVII. Horum XXII. viderat Euſebius.
- *Homiliæ* II. habentur inter eas, quæ In Diverſos inſcribuntur.

E commentariis Tomi IX. hodie ſuperſunt, ab Huetio Græco-Latinè editi, viz. Ius. 2us. VI. X. XIII. XIX. XX. XXVIII. XXXII. E Tomo IV. fragmenta adducuntur *Philocaliæ* cap. 4. item cap. 5. alia fragmenta è Præfatione quinti Tomi, cujus Præfationis aliam quoque portionem exhibet Euſebius lib. 6. capit. 25. Editi ſunt Tomi iſti IX. Latine à Genebrardo inter Opera Origenis, in quibus editionibus notandum eſt eos in XXXII. Tomos diviſos haberi. Quod ex Græculi alicujus fraude profectum eſſe nos docet Poſſevinus opus mutilatum callidè aucta librorum multitudine tanquam integrum venditare cupientis. Iſtius fraude illuſus Ambroſius Mediolanenſis, monachus Caſinenſis hoc ipſum Opus Latinè vertit, & XXXII. Tomorum partitione impreſſum divulgavit.

In Acta Apoſtolorum Homiliæ aliquot. Caput ſiquidem Philocaliæ 7. claudit Fragmentum è 4. Homilia in hunc librum.

In Epiſtolam Pauli ad Romanos Commentariorum Tomi XX. quos peſſimâ fide Latinè à ſe verſos, miſerè interpolatos, detruncatos & ad mediam fere partem contractos edidit Rufinus, Verſione ſuâ in X. Tomos diſtributa & Hieronymo ſummâ vaſritie aſcripta. Fragmenta ex hiſce Commentariis bina habentur in Pamphili Apolog. E Tomo I. excerptum amplum ſubminiſtrat Philocaliæ caput 24. aliudque è Tomo IX. ejuſdem caput 9.

In I. ad Corinthios Commentarii.

In Epiſtolam ad Galatas
- *Tomi* V.
- *Scholia.*
- *Tractatus* varii.

} teſte Hieronymo.

In Epiſtolam ad Epheſios Commentariorum libri III.

In Epiſtolam ad Coloſſenſes Commentarii, ex quorum libro 3. laciniam exhibet Pamphilus in Apologetico.

In I. ad Theſſalonicenſes ἐξηγητικὰ quorum 3m. librum

SÆC. III. ab An. CC. brum citat Hieronymus Ep. ad Minet. Tom. 3. p. 193.

In Epiſtolam ad Titum ἐξηγητικὰ, ex quibus Fragmenta nonnulla habes in Pamphili Apologetico.

In Epiſtolam ad Hebræos { *Commentarii.* *Homiliæ.*

Ex illis fragmenta quædam Pamphilus Apologiæ ſuæ inſeruit, ex his Euſebius Hiſt. Eccleſ. l.6. c. 25.

In Apocalypſim Expoſitionem pollicitus eſt Origenes tract. 30. in Matth. an præſtiterit, non liquet.

Horum ἐξηγητικῶν quicquid Græcè reperiri potuit, unà cum verſione Latina edidit *Rothomagi* 1668. in 11. Vol. fol. Vir. CL. P. Daniel Huetius, additis inſuper Notis & diſſertationibus Origenianis; in quas omnia quæ ad Origenem, ejuſque Dogmata ac libros ſpectant ὅλῳ τῷ θυλάκῳ congeſſit. Ex quibus nos in hiſce Origenis Scriptis recenſendis lucis haud parum accepiſſe non ingrati profitemur. Huetii editionem nuper expreſſerunt *Francofurtenſes* 11. vol. fol. 1686.

Origenes in receſſu ſuo apud Julianam nobiliſſimum ſimul ac utiliſſimum, quod *Hexapla* appellavit, opus concinnavit ac edidit. Opus iſtud ex Diplis Hebraicis, (ſc. textu Hebraico Hebraicis ac Græcis characteribus expreſſo) ac quatuor Inſtrumenti Veteris Verſionibus viz. LXX. Aquilę, Theodotionis, & Symmachi, per totidem columnas diſpoſitis conſtabat: ita ut Textus Hebraicus propriis literis depictus primam, idem Græcis characteribus exaratus ſecundam, Aquilæ verſio tertiam, Symmachi quartam, LXX. Senum quintam, Theodotionis ſextam columnas occuparent. Ex his LXX. Verſionem accuratè recenſitam emendaverat Origenes. Suppletis ex Theodotione quæcunque in eâ deerant in Hebræo expreſſa, additamentis hiſce aſteriſco notatis, quæcunque verò LXX. ſenes præter Hebraicorum Codicum fidem adjeciſſent obelo præfixo inſignivit. Hiſce ſex columnis accedentibus poſtea, atque ultimo loco appoſitis binis aliis Verſionibus Græcis, quarum prima à ſtudioſo quodam ex iis qui erant Hieroſolymæ, in doliis Hierichunte reperta imperante Caracalla, ſecunda ſub Alexandro Mammeæ Nicopoli ad Actium à quodam Origenis diſcipulo inventa eſt, addita adhuc alia Pſalmorum Verſione, quæ unà cum Codice Hierichuntino reperta fuerat, emerſerunt *Octapla*. Sunt tamen, qui volunt *Hexapla* atque *Octapla* unum, idemque fuiſſe opus, modò à ſex, modò ab octo columnis denominatum. Nec enim integræ fuerant Verſiones Anonymæ, ſed aliquos duntaxat S. Scripturæ libros continebant. Unde factum, ut Opus iſtud partim eſſet *Hexaplum*, partim *Octaplum*, annumerata denique ultima Pſalmorum verſione, partim *Enneaplum*; licet hujuſce in tota Bibliorum denominanda mole, ratio à nemine habita fuerit.

Procedente tempore *Tetraplum* Origenes in gratiam ſtudioſorum, quibus tantum abs re ſua vel otii vel facultatis non erat, ut Hexapla comparare poſſent, edidit ex quatuor notiſſimis Græcis Verſionibus, nempe Aquilæ, Symmachi, LXX. & Theodotionis, eodem prout in Hexaplis ordine ac methodo diſpoſitis, concinnatum. Utrumque Opus interiit. Specimen tantum Hexapli ex Cod. MS. Card. Barberini exhibent Biblia Waltonienſia Tom. VI. ex quo Schema quoddam Hexaplorum nos olim delineavimus, cujus & alibi * copiam fecimus.

Cave Hiſt. Lit.

Libri de Reſurrectione II. totidem enim memorat Euſebius, quartum tamen alicubi citat Hieronymus. Ex libris primo & ſecundo fragmenta aliquot deprompſit Pamphilus in Apolog. Ejuſdem quoque Operis particula quædam habetur, l. 2. περὶ ἀρχῶν. c. 10.

SÆC. III. ab An. CC. * In Vit Origenis Num. 18. Vit. PP. Primit. Tom. 1.

De Reſurrectione Dialogi II.

Stromateum libri X. ex his ultimus commaticâ Epiſtolæ ad Galatas Expoſitione ferè conſtabat. Ex libro VI. Specimen deſumptum habet Hieronymus, in quo mendacio aliquando uti licere contendit Origenes. Ex X. fragmentum bene longum profert idem Hieronymus Comment. in Galat. cap. 4. p. 191.

Protrepticus ad Martyrium, Maximino Imperante ſcriptus; & Ambroſio, ac Protocteto Cæſarienſis Eccleſiæ Presbytero nuncupatus. Extat. Gr. Lat. à Wetſtenio primùm editus unà cum notis *Baſil.* 1674. 4°.

Epiſtolam ejuſdem argumenti ad Patrem Martyrio deſtinatum ſcripſerat Origenes etiamnum Puer, cujus Epiſtolæ verba quædam repetit Euſebius l. 6. c. 2.

Acta diſputationis Origenis cum Beryllo habitæ de quibus plura in Beryllo. Præter hunc Dialogum [ita enim Acta inſcribuntur] alios quoque literis Origenes mandaſſe fertur. Rufinus quendam ab eo ſcriptum, & à Candido Hæretico quicum habitus fuerat, adulteratum memorat. Africanus initio Epiſtolæ de Suſanna laudat *Dialogum* ejus *in Agnemonem.*

Epiſtolæ pluſquam centum, quas à ſe fuiſſe collectas, & in libros proprios digeſtas tradit Euſebius: ex his integræ extant.

Epiſtola ad Julium Africanum de Hiſtoria Suſannæ circa ann. CCXXXVIII. ſcripta, quam primus Græcè edidit Hæſchelius *Auguſtæ Vindel.* 1602. 4°. deinde Græcè ac Latinè cum notis Wetſtenius, loc. cit.

Epiſtola ad Gregorium Thaumaturgum ad ſacrarum literarum ſtudium adhortatoria, quæ Philocaliæ cap. 13. exhibetur.

Fragmenta quædam aliarum *Epiſtolarum* hinc inde à Veteribus proferuntur, ab Euſebio l.7. c.2. 19. 36. à Rufino, Hieronymo, Cedreno, Suida, & in Catenis.

Libri περὶ ἀρχῶν IV. ante annum CCXXXIII. ſcripti, difficillimi ſanè atque obſcuriſſimi, qui in Latina Origenis Operum editione extant ex Verſione Rufini peſſima fide confecta, multis quippe omiſſis, multis interpolatis ac in melius mutatis, uti nec ipſe diſſimulat Rufinus. Haud diſſimili arte in cæteris etiam à ſe verſis Origenis libris uſus eſt Rufinus, adeò ut vera Origenis ſententia ob Interpretis malèfidi additamenta, truncationes, atque interpolationes vix ac ne vix deprehendi poſſit. Quapropter Hieronymus librorum περὶ ἀρχῶν verſionem adornavit; ut Eccleſiæ Latinæ Origenis errores, & Rufini fraudem detegeret. Ejus autem verſio temporis injuria interiit. Hoc opus Origenis adverſariis perpetua erat calumniandi & conviciandi ſeges, qua occaſione liceat mihi Origenis Epitaphium à ſtudioſo quodam ſub ejus perſona conſcriptum, quod in vetertimo Codice Corbeienſi libris περὶ ἀρχῶν præfixum reperit CL. * Mabillonius, hoc loco ſubjicere. Præmiſſa eſt hæc inſcriptio.

* Analect. Tom. 2. p. 660, 665.

TITULUS ORIGENIS SUPER TUMULUM A SEIPSO COMPOSITUS.

Ille ego Origenes Doctor veriſſimus olim
Quem primum fidei gratia clara dedit.
Si mihi credere vis, libros tot millia ſcripſi,
Quot legio miſſos mittit in arma viros.
Nulla meos unquam tetigit blaſphemia ſenſus,
Sed probus, atque vigil, tutus ab hoſte fui.
Sola mihi caſum Periarcῶn dicta dederunt
Hìs ino conjectum undique tela premunt.

Contra Celſum libri VIII. Ambroſii rogatu conſcripti circa an. CCXLVII. contra Philoſophum iſtum Epicureum qui Chriſtianam religionem impugnaverat libro, cui titulum fecit ἀληθὴς λόγος. Hoſce Gr. Lat. primus edidit cum notis D. Hæſchelius *Auguſta-Vindelicorum* 1605. 4°. inde unà cum doctiſſimis annotationibus Gul. Spencerus *Cantabrigiæ* 1658. 4°. Paucis ab hinc annis ibidem recuſi ſunt.

Interpretatio Nominum Hebraicorum & Menſurarum Novi Teſtamenti, ad imitationem Philonis libelli de Interpretatione Nominum Hebraicorum Veteris Teſtamenti, cui etiam libro opus ſuum adjunctum edidit Origenes. Meminit ejus Auctor Quæſtionum ad Orthodoxos. Imaginem ejuſdem, forſan & verſionem liberiorem repræſentat Hieronymus in libro de *Nominibus Hebraicis Novi Teſtamenti.*

De Oratione liber hortatu Ambroſii & Tatianæ elucubratus; in quo de natura, vi, variiſque orandi generibus, aliiſque huc ſpectantibus accuratè ſatis agit; quædam verò haud ſatis ſana dogmata, idque γυμνῇ τῇ κεφαλῇ profert, & quæ vix ullis coloribus excuſari poſſunt. V. g. Sect. I. ubi negat preces noſtras ad Chriſtum eſſe dirigendas, ſed ſolummodò ad Patrem & Univerſi Deum; Filium verò eſſe ἕτερον κατ' οὐσίαν, καὶ ὑποκείμενον τοῦ πατρός. Ut alia levioris momenti taceam. Hujus opuſculi ἀποσπασμάτων quoddam, pagellam nempe unam aut alteram *Par.* edidit Morellus anno 1601. integrum verò opus unà cum Paraphraſi in Orationem Dominicam ex Codice Holmienſi (qui nunc in Bibliotheca Collegii Sanct. Trinitatis Cantabrig. ſervatur) Græcè & Latinè ediderunt Oxonienſes anno 1686. 12°.

Commentarii in Veteres Philoſophos, quorum Opera non Prælectionibus ſolùm, ſed Scriptis etiam in diſcipulorum gratiam explicabat Origenes. Meminit eorum Euſebius.

Philocalia, quæ quid ſit, breviter declarat Epigraphe ipſi præfigi ſolita. Ἐκλογὴν ἡ παροῦσα περιέχει βίβλος γραφικῶν ζητημάτων καὶ ἐπιλύσεων ἐκ διαφόρων βίβλων τοῦ Ὠριγένους συντεθεῖσαν ἠθροισμένην ὑπὸ τῶν ἐν ἁγίοις σοφῶν Γρηγορίου καὶ Βασιλείου. Prodiit Gr. Lat. *Pariſ.* 1618. 4°. & in calce Cantabrigienſium Editionum librorum contra Celſum.

Contra Sectas & Hæreſes liber, hunc MS. extare ſed mutilum ab ea parte quæ refutationem continebat Florentiæ in Bibliotheca Medicea, teſtis eſt qui vidit, & ni fallor inde deſcripſit Rev. Mabillonius It. Ital. p. 168.

OPERA SUPPOSITITIA.

Dialogus contra Marcionitas de Rectâ in Deum Fide, cum Megethio, Marco, aliiſque Hæreticis habitus, quem tamen genuinum eſſe Origenis opus, pluribus argumentis contendit Wetſtenius, contrarium licet ſentiant eruditorum pars potior: Juſta ſaltem eſt de eo dubitandi ratio: Vir Cl. Huetius Maximo eum adjudicat, ut ſuprà dictum eſt in Maximo, Dialogum iſtum Græc. Latin. primus edidit notis illuſtratum Cl. Wetſtenius loc. cit.

In Jobum
- *Commentariorum* libri III. in tria priora Jobi capita. Extant in Latina Operum Origenis edit.
- *Commentariola* ſive *Scholia* in totum librum, Perionio interprete.
- *Homilia* IV. quas Chryſoſtomi eſſe deprehenſum eſt.

Commentarios & Commentariola binis Autoribus Arianis è Lucianiſtarum ſectâ aſcribit Huetius.

Commentarius in Evangelium Marci, qui in Bibliothecâ Regiâ Pariſinâ, & Corporis Chriſti Oxonienſi Græcè extare dicitur, à nonnullis Codicibus Origeni, ab aliis Cyrillo Alex. à reliquis Victori Antiocheno aſcriptus. Sub Victoris nomine Latinè à ſe redditum edidit Theod. Peltanus.

Homilia in Diverſos IX. quarum antehac meminimus quibus etiam decima *de Mariâ Magdalenâ* adjungi ſolet. Extant in Latinâ Origenis editione.

Ὠριγένους φιλοσοφούμενα, ſive de Philoſophorum ſectis & dogmatibus liber. Autor in Proœmio ſe Epiſcopum fuiſſe affirmat. Epiphanio adjudicat Huetius, apud quem plura de eo vid. Origenian. l. 3. c. 4. §. 9.

Lamentum ſive *Planctus Origenis.* Lat. in Origenis Opp. editionibus.

Scholia in Orationem Dominicam, & in *Cantica B. Virginis, Zachariæ, Simeonis*, quæ ſub Origenis, velut ipſe appoſuit, alterius Doctoris συγγόνου nomine, Græcè edidit Fred. Morellus *Pariſ.* 1601. 8°. Verum Petrum Laodicenſem legitimum eſſe Autorem ex Bibliothecâ PP. colligit Huetius. Sed Scholia *in Orat. Domin.* ipſius Origenis eſſe videntur, & libello *de Orat.* in edit. *Oxon.* ſubjiciuntur; Si modò eadem ſint Scholia; Editio enim *Pariſ.* jam ad manum non eſt.

Libellus de Singularitate Clericorum, qui inter Cypriani opera habetur, à nonnullis Origeni aſcriptus, ſed malè: licèt Author ejus non contemnendæ ſit vetuſtatis, Hieronymi ſaltem ævo non inferior.

Origenis Opera, quotquot Latinè ſolummodò habentur, prodierunt *Pariſ.* 1512. 1522. 1530. 1536. *Baſil.* 1536. auctiora verò ibid. 1545. 1571. deinde *Pariſ.* 1574. curâ Gilb. Genebrardi, 1604. 1619.

Poſtremò monendus eſt lector, alterum fuiſſe Origenem, noſtri coævum, Philoſophum Gentilem, cui Scholam ſuam ingredienti aſſurrexit Plotinus, ſummaque eum veneratione proſecutus eſt. Ejus mentio fit apud Longinum † Porphyrium *, Hieroclem *, Proclum *, alioſque. Illum viri cæterà doctiſſimi cum noſtro Origene malè ſolent confundere.

† Lib. περὶ ὕψους
* In vit. Plotini.
* Ap. Phot. Cod. 214.
* In vit. Porphyr. r.
* Plat. Theo. l. 2. c. 4. p. 90.

ORIGENES ortu Alexandrinus, claruit anno CCXXX. Poſt uberrimam Origenianorum meſſem, quam collegit vir eruditiſſimus Daniel Huetius, & ea quæ nos ipſi pro modulo noſtro, in priori hujus Hiſtoriæ parte de Origene, ejuſque ſcriptis diſſeruimus, fruſtrà amplum à nobis ſpicilegium expectandum erit. Unum igitur, alterùmve notaſſe ſufficiat. In opere *contra Celſum* Origenes plurium librorum à ſe ſcriptorum ipſe meminit. Nempe libro VII p. 33. *Commentariorum in Iſaiam* atque *Ezechielem*, & in aliquot è XII. *Prophetis.* L. V. pag. 230. P. II.

SÆC. III. ab An. CC.

V. pag. 263. *Commentariorum in epiſtolam ad Romanos.* L. II. pag. 101. *Exegeticῶν in I. ad Theſſalonicenſes.* L. V. pag. 144. operis *de Reſurrectione.* Præter Commentarios & Homilias, quas in Pſalmos edidit, brevibus Scholiis Pſalterium illuſtraſſe teſtatur Hieronymus. Extant hæc *Scholia* Græcè MSS. ſingulis verſibus ſubjuncta à Pſalm. IX. v. 10. ubi incipiunt his verbis: Οἱ γὰρ ἐξ αὐτῶν πιστεύσαντες ἔγνωσαν, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ κτίστης πάντων, &c. habentur Protopſaltæ Eccleſiæ cujuſdam Cretenſis manu deſcripta Biblioth. Vindob. cod. Theol. ex diſpoſitione *Lambecii* XVI *Neſſelii* CC..XI. Extat penes Cl. Galeum Græcè MS ὑπόμνημα Ὠριγένους εἰς ψαλμοὺς Pr. Οἱ ἐπιγεγραμμένοι ψαλμοὶ ὅπως, &c. & ex Origenis commentariis aliud longum τμῆμα, cui etſi Origenis nomen non ſit præfixum, ejus tamen eſſe ex Hieronymi apologiâ ad Ruffinum, perſpicuè colligitur. Perplurima etiam ex Origenis Scholiis in Catenis MSS. penes ſe habet idem Vir eruditus. Ex libris περὶ Ἀρχῶν XXIV. Fragmenta Græcè habentur in Juſtiniani Imperat. Tract. *Adverſ. Orig. Errores* Concil. Tom. V. pag. 672. &c. Quædam etiam in excerptis Methodianis περὶ τῶν γενητῶν, quæ ex hoc opere deſumpta videntur. Opus integrum quantivis pretii alicubi fortè apud nos latere ſuſpicatur Galeus, præſertim cùm Nic. Fullerus noſtras hos libros MSS. citet *Miſcel. Sacr.* lib. IV. cap. 13. vereor tamen ne potius deſignet fragmenta quædam hujuſce operis alicubi MSS. latentia. Librum *de oratione*, Oxonii ante paucos annos editum, notis illuſtratum, nuper iterùm in lucem emiſit Cl. Wetſtenius Profeſſor Baſilienſis *Amſtel.* 1695. 4to. Codicem MS. Holmienſem, quem tantoperè celebrat Huetius, ab Iſ. Voſſio accepit Herbertus Thorndicius, à Thorndicio unà cum nonnullis aliis Origenis Commentariis Galeus, qui illum repoſuit in Archivis Bibliothecæ SS. Trinit. Coll. ap. Cantabrigienſes, & ex hoc codice fluxit Editio, tùm Oxonienſis tùm Amſtelodamenſis. In hoc opuſculo, multis diſputat Origenes de vi & ſignificatione vocis, ἐπιούσιος, quæ minus probat Galeus noſter, nullo modo *ſubſtantialem* panem in illâ notari putans, ſed potiùs ab ἐπὶ & ἰὼν, ἰέναι, derivari contendit. Eâdem enim analogiâ quâ dicimus γέρων, γέροντος, γερούσιος, ἑκὼν ἑκόντος ἑκούσιος ἐθέλων ἐθέλοντος, ἐθελούσιος, &c. dici etiam poteſt Ἰὼν, ἰόντος, ἰούσιος, ἄρτος ergo ἐπιούσιος eſt *panis ſuperveniens, aſſiduus quotidianus*; ut benè & Latinè vertit vulgatus Interpres. *Expoſitio breviſſima Orationis Dominicæ*, quam ſub Origenis nomine Græcè edidit Morellus *Pariſ.* 1601. & quæ editionis *Oxonienſis* calci ſubjecta eſt, ipſius Origenis non eſſe videtur, partim ob ſtyli diſcrepantiam, partim quòd in ea quædam aliter explicantur, quàm in tractatu ſuo genuino exponit Origenes: nec quicquam Origenis libro *de Oratione* affine habet. Φιλοσοφούμενα quæ Origeni ſed falsò tribuuntur, extiterunt Græcè MSS. nuper ap. Luc. Holſtenium Bibliothecæ Vaticanæ Præfectum, ut ex indice codd. MSS. Græcorum, quem ab amico acceperat, fidem facit Cl. Morhofius, *Polyhiſt.* l. I. cap. 7. quo de Manuſcriptis agit. Habuit eorundem exemplar Cl. Menagius.

Origenis Philocaliam Græcè MS. penes ſe habet Galeus noſter; emendatam ex variis codicibus MSS. novâque verſione donatam, quam ut in lucem emittat omnes puto eruditi mecum obteſtabuntur. Denique multa Origenis opera, nobis incognita, vidit apud Epiſcopum quendam Græcum in Chio Inſulâ vir eruditus, fide optima, longéque meliori fato dignus, Fr. Vernonius Anglus, ut Literæ quas hac de re ſcripſit ad Cl. Galeum, perſpicuè teſtantur.

Cave Hiſt. Lit.

SÆC. III. ab An. CC. 230.

AMBROSIUS, Alexandrinus, generis claritudine, vitæ inſtituto, (erat enim τῶν διαφανῶν ἐν αὐλαῖς βασιλικαῖς, inquit Epiphanius *) facultatum copia, nec minùs indolis atque ingenii acumine, & quod majus eſt, pietate, & Chriſtiani nominis confeſſione nobiliſſimus. Claruit circa ann. CCXXX. Uxorem habuit Marcellam, ex qua plures liberos ſuſcepit. Sectæ Valentinianæ & Marcioniſtæ inſidiis captus, Origenis Operâ ad rectam fidem & Catholicam veritatem reductus eſt; Eccleſiæ Alexandrinæ Diaconus factus: Ex quo arctiſſima ei cum Origene neceſſitudo interceſſit. Amici fideliſſimi unà ſæpius habitabant, junctiſque ſtudiis rem literariam eo animi ardore promovebant, ut neque inter cœnandum ab Exemplarium S. Voluminum inter ſe collatione abſtinerent; neque à cœna ambulare, aut corpus quiete relaxare datum ſit. Quin & illo etiam tempore literis vacabant, ſtudiis in multam noctem protractis; ne quid dicam de matutinis laboribus, qui ad nonam nonnunquam verò ad decimam horam trahebantur, uti ipſe Origenes † nos docet. Quæſtiones ad dubia Origeni ſolvenda quotidie proponebat Ambroſius, illumque ad Commentarios in S. Scripturam conſcribendos innumeris ſtimulis non verbis modò, ſed & re ipſa incitavit, ἐργοδιώκτης propterea ab eo dictus. Sumptus enim neceſſarios ad alendos ſeptem & amplius Notarios, qui dictanti Origeni per vices præſtò adeſſent, totidemque Librarios unà cum Puellis eleganter ſcribendi peritis copioſè ſubminiſtravit. Illi etiam ſcripta ſua corrigenda non rarò ſubmiſit Origenes. Obiit poſt Maximini perſecutionem Origene adhuc in vivis agente; ob id unum reprehenſione dignus, quòd cum locuples fuerit, amici & magiſtri ſui, ſenis jam & inopiâ laborantis, moriens non recordatus ſit. Scripſit *Epiſtolas ad Origenem*, ex quibus judice Hieronymo *, liquidò conſtat cum non inelegantis ingenii fuiſſe. N. E.

* Hæreſ. 56. † Epiſt. ap. Suid. in voc. Orig. p. 190. & ap. Cedren. p. 208. Hieron. de Script. c. 56. * Loc. cit.

230. BERYLLUS, Boſtrorum in Arabiâ Epiſcopus. Claruit circa an. CCXXX. Qui cum Eccleſiam ſuam prudenter ac fideliter diu rexerat, tandem in nova dogmata, & à fide Catholicâ aliena lapſus eſt, auſus aſſerere Dominum ac Servatorem noſtrum antequam inter homines verſaretur non ſubſtitiſſe in propriæ perſonæ diſtentia; nec propriam, ſed paternam duntaxat Divinitatem in ſe reſidentem habere. Plurimis Epiſcoporum colloquiis & diſputationibus eâ de re ultro citroque habitis, rogatus eſt Origenes unà cum reliquis, ut ſermones cum eo conſereret; qui allatis rationibus & demonſtrationibus convictum hominem quaſi manu apprehendens ad veritatis viam perduxit, & ad priſtinam ſanamque ſententiam revocavit. Scripſit lucubrationes & Epiſtolas, præſertim ad Origenem, quibus ei gratias egit. Varia quoque elegantis ingenii monumenta, quæ διαφόρου φιλοκαλίας Euſebius † vocat: quibus Hen. Valeſius * Hymnos & Poëmata intelligi putat. Extitit † Hieronymi ætate *Dialogus Origenis & Berylli*, in quo Hæreſeos iſte coarguebatur: Idem deſignari opus opinor de quo Euſebius *, φέρεται εἰσέτι νῦν ἔγγραφα, τότε Βηρύλλῳ, &c. Extant hodieque tum Berylli, tum Synodi iſtius cauſa congregatæ, *Scripta* edita in quibus & quæſtiones adverſus illum propoſitæ ab Origene, & *diſputationes*, in Eccleſia ejus habitæ, & ſingula quæ tunc geſta ſunt, continentur. N. E.

† L. 6. c. 20. * Annot. p. 123. † De Script. c. 60. * L. 6. c. 33.

GEMINUS, ſive Geminianus, Presbyter Antiochenus. Claruit circa an. CCXXXII. ſub Zebennio Antiochiæ Epiſcopo, qui notante Euſe-
232. bio * Eccleſiæ Antiochenæ cathedram aſcendit
* Chron. an. CCXXIX. anno CCXXIX. Pauca quædam ingenii ſui monumenta eum compoſuiſſe teſtatur Hieronym. † Quænam
† De Script. c. 64. verò ea fuerint, nec Euſebius, nec ipſe Hieronymus poſteris tradiderunt. N. E.

233. TRYPHON, Origenis Auditor, ad quem nonnullæ ab eo ſcriptæ ſunt Epiſtolæ. Claruit
* De Script. c. 57. circa an. CCXXXV. De eo haud aliud dicendum reſtat, quàm quod habet Hieronymus *, eum ſcilicet in Scripturis eruditiſſimum fuiſſe, idque multa ejus Opuſcula teſtari, præcipuè librum quem compoſuit *De Vacca Rufa* in Num. cap. XIX. & de *Diochotomematibus, quæ cum columba & turture Abrahami ponuntur in Geneſi*. N. E. Græcè penes Galeum noſtrum ἐργὴ τȣ̃ ἁγίȣ τρύφωνος. Hujus an alterius, non conſtat.

233. FIRMILIANUS, Vir genere, pietate,
Euſeb. l. 6. c. 26. 27. atque eruditione illuſtris, circa an. CCXXXIII. Cæſareæ Cappadocum Epiſcopus factus eſt, Multa ei cum Origene tunc docendi munere Cæſareæ in Palæſtina fungente familiaritas interceſſit, immò tam propenſo erga Origenem animo fuit, ut modo illum in ſuam Provinciam ad Eccleſiarum utilitatem evocaret, modò ad ipſum viſendum Judæam uſque proficiſceretur, & cum eo aliquandiu maneret, ut majorem rerum divinarum cognitionem perciperet. Tanti ab omnibus habitus eſt, ut gravioribus Eccleſiæ negotiis eo tempore agitatis ſemper interfuerit. Magnas cum Stephano Romano Pontifice ob Dogmata de Hæreticis Rebaptizandis lites exercuit. Coacta enim Epiſcoporum Galatiæ, Phrygiæ, Ciciliæ, & proximarum Provinciarum Synodo Iconienſi, Cypriani ſententiam Hæreticos denuò eſſe rebaptizandos adverſus Stephanum conſtanter contendentis confirmavit: Propterea à Stephano malè habitus, qui rupto pacis Eccleſiaſticæ vinculo eum ab Eccleſiæ ſuæ communione abſcidit. An. CCLXV. Synodo Orientalium Antiochiæ adverſus Paulum Samoſatenum ejuſdem Urbis Epiſcopum habitæ interfuit, & magna pars erat; in qua Dogmatis à Paulo invecti novitatem quidem damnavit, hominem verò ipſum ſententiam ſe mutaturum promittentem damnare diſtulit, ab homine nullius fidei deceptus, ſperanſque ſine ullo Religionis diſpendio rem optimè poſſe conſtitui. Synodi iſtius Epiſtola Synodica à Turriano tenebris eruta extat Gr. Lat. Concil. Tom. I. Auctuar. Bibliothec. PP. *Pariſ.* 1624. Tom. I. p. 302. Cum verò anno CCLXX. ad ſecundam Synodum Antiochenam adverſus eundem Paulum collectam iter faceret, & jam Tarſum uſque
† Ap. Euſeb. l. 7. c. 30. pervenerat, ibi grandævus deceſſit: uti Synodi iſtius Patres in literis ſuis Encyclicis teſtantur †. Extat inter Epiſtolas Cyprianicas *Firmiliani ad Cyprianum Epiſtola*, à Cypriano, cujus ſtylum planè ſapit, Latinè ut videtur, verſa; qua confirmata Cypriani de Hæreticorum Baptiſmo ſententiâ, Stephanum Papam ob inhumanitatem, audaciam, inſolentiam aliaque ab eo improbè geſta acerbè perſtringit. Firmiani libros, quos poſt ſe reliquit, citat Baſilius de Spiritu S. cap. 29. pag. 360. quot verò, vel quinam fuerint non dicit.

244. NEPOS, in Ægypto Epiſcopus, forſan alicujus civitatis ex præfectura Arſinoitica. Claruit circa ann. CCXLIV. Promiſſiones hominibus ſanctis in ſacris Voluminibus factas Judaico ſenſu intelligendas eſſe voluit, unde & mille annorum ſpatium corporalibus refertum deliciis in hac terra ſanctis poſt reſurrectionem indultum iri docuit, argumentis pro dogmate ſuo ut plurimum ex Apocalypſi ductis, cujus libri oracula cum ſpirituali & allegorico ſenſu accipienda eſſe contenderent Orthodoxi, Nepos *Librum de* iſta quæſtione compoſuit, quem *ἔλεγχον ἀλληγοριστῶν* vocavit, tanto paſſim favore ab Ægyptiis acceptum, ut ſchiſmate facto integræ Eccleſiæ à recta fide deficerent. Quapropter Dionyſius Alexandrinus Nepotis jam mortui librum ſcripris duobus *de Promiſſionibus* voluminibus refutavit, & coactâ Presbyterorum Arſinoiticorum Synodo Sectatores ejus diſputatione habita, ad ſanitatem reduxit. Scripſit adhuc Nepos in Eccleſiæ uſum *Pſalmos* atque *Hymnos* quam plurimos pios admodum & ab ipſo Dionyſio celebratos. Verum hæc Nepotis noſtri opera jam olim periiſſe videntur. Quare, an non idem fuerit Nepos cujus liber Apochryphus in Decreto Pſeudo-Gelaſiano damnatur?

THASCIUS CÆCILIUS CYPRIANUS, Carthaginenſis, artis oratoriæ profeſſione clarus, magnam ſibi gloriam, opes, honores, acquiſivit, epularibus cœnis & largis dapibus aſſuetus, pretioſâ veſte conſpicuus, auro atque purpurâ fulgens, faſcibus oblectatus & honoribus, ſtipatus clientium cuneis, frequentiore comitatu officioſi agminis honeſtatus; ut ipſe * de ſe loquitur. * Ad Donat. p. 2.
Longè majorem vitæ partem inter Gentiles Idololatriæ aſſertor tranſegit, donec mediante Cæcilio Presbytero Carthaginenſi (cujus proinde nomen ſibi poſtea aſſumpſit) à ſæculari errore ad fidem Chriſti tranſiit, hauſtoque cœlitùs Spiritu in novum hominem nativitas ſecunda eum reparavit. Contigiſſe id anno 246. probabili ſanè conjectura ductus ſtatuit Reverendus Epiſcopus Ceſtrienſis in accuratiſſimis Annalibus Cyprianicis. Neophytus factus bona vendidit, & in pauperum uſus erogavit: ſtatim à baptiſmo libellum ad Donatum ſcripſiſſe videtur, & longè poſt alium de Idolorum vanitate, Tertulliani magiſtri ſui, ac imprimis Minucii Fœlicis, è quo plurima ad verbum tranſtulit, æmulus Exeunte anno 247. Presbyter Carthaginenſis factus eſt; annoque inſequente, & jam adulto efflagitante plebe, & penè rapiente, ipſomet verò humiliter renitente, & latebras quærente, ad Epiſcopalem celeberrimæ illius Eccleſiæ thronum poſt mortem Donati promovetur; quem vix per anni & quod occurrit ſpatium ornaverat, cùm exorta ſub Decio perſecutione, ad Leonem in Circo ſæpius petitus, ſeceſſum quæſivit; proſcriptus ſub hac ſolenni formula: SI QUIS TENET VEL POSSIDET DE BONIS CÆCILII CYPRIANI EPISCOPI CHRISTIANORUM, &c. In hoc ſeceſſu, ne Eccleſię ſuæ utilitati prorſus deeſſe videretur, ſcripſit XXX. quæ extant Epiſtolas. Perſecutione ſopita anno 251. latebris egreſſus, & Eccleſiæ ſuæ redditus, Synodum Carthagine in cauſa lapſorum habuit: qua ſtatutum eſt, pœnitentiam eorum diu protrahendam eſſe, ut nec in totum ſpes pacis denegaretur, nec cenſura Eccleſiaſtica ſolveretur. Synodus verò Idibus Maii anni proximi habita paulò mitius cum iis egit, decernens ob ingruentes tempeſtates pacem lapſis pœnitentibus concedendam eſſe. Graſſante paucis poſt menſibus ferali peſte ſimul ac fame, Cyprianus tam ſermone, quàm manu, tum voce, tum opere ſuis proſpexit: eademque occaſione elegantiſſimum libellum de Mortalitate exaravit. Anno 253. Concilium 66. Epiſcoporum Carthagine celebravit; in qua

SÆC. III. ab An. CC. quâ ſcripta eſt Epiſtola ad Fidum de Baptiſmo parvulorum. Octam anno 255. de Baptiſmo Hæreticorum controverſiam Cyprianus Concilii Carthaginenſis decreto ſedare conatus eſt, ſtatuens Hæreticorum Baptiſmum invalidum ac planè nullum eſſe. Hâc enim de re Synodum hoc anno habitam eſſe oſtendit eruditiſſimus Annalium Cyprianicorum Conditor. Iſtam ſententiam Synodus 71. Epiſcoporum anno proximè ſequenti habita authoritate ſuâ confirmavit. Cum verò non pauci, ac in iis præcipuè Stephanus Epiſcopus Romanus, ſtrenuè reſtiterint; majus & frequentius Concilium Calend. Septembr. ejuſdem anni convocavit Cyprianus, in quo Epiſcopi 87. ſuffragiis ſuis ſigillatim pronunciatis prius decretum roborarunt. Anno 257. perſecutionem in Chriſtianos movet Valerianus Imper. quando Cyprianus confeſſione coram Aſpaſio Proconſule factâ in exilium mittitur, Curubas provinciæ Zeugitanæ intra mare Libycum oppidulum relegatus: ubi viſione divina de Paſſione poſt annum exactum ſubeunda admonetur: Quod ſanè ita evenit. Anno enim ſequente ab exilio retractus, capitis damnatur, Proconſule decretum ex tabella recitante, THASCIUM CYPRIANUM GLADIO ANIMADVERTI PLACET. Quod factum eſt XVIII. Kalend. Octobr. in agro Sexti an. 258. ejuſque corpus in areis Macrobii candidi Procuratoris juxta Piſcinas in Viâ Mappalienſi conditum. Integro decennio ſedem Carthaginenſem occupavit, primuſque Epiſcoporum iſtius Urbis Martyrii coronam meruit. Vir planè θαυμάσιος, Chriſtianæ pietatis cultor ſummus, diſciplinæ Eccleſiaſticæ & Epiſcopalis poteſtatis vindex acerrimus. Bonis artibus apprimè imbutus, in Rhetorica excelluit, in Sacris Theologicis acutiſſimus. Tertulliani ſcripta continuò verſavit, ſine quorum lectione vix diem ullam prætervivit. Notario ſuo dicere ſolitus, *Da Magiſtrum*: quod ex ipſius Notarii ore exceptum Hieronymo * retulit Paulus Concordienſis. De ſtylo ejus audiamus Chriſtianæ eloquentiæ Principem †. *Unus igitur præcipuus & clarus extitit Cyprianus: admodum multa conſcripſit in ſuo genere miranda. Erat enim ingenio facili, copioſo & ſuavi, [quæ ſermonis maxima eſt virtus] aperto: ut diſcernere nequeas utrumne ornatior in eloquendo, an facilior in explicando, an potentior in perſuadendo fuerit. Opera ejus* [teſte Hieronymo *] *Sole clariora*, ſecundùm tempora quibus ſcripta ſunt, & prout in Editione Oxonienſi diſponuntur, hìc enumerabo.

* De Script. c. 53.
† Lactant. Inſtit. l. 5 c. 1.
* De Script. c. 67.

Scriptus Anno 246.

Libellus ad Donatum, à ſæcularibus Oratorum diſciplinis ad Chriſti fidem recens converſum.

247.

De Idolorum Vanitate.

248.

Teſtimonium ad Quirinum adverſus Judæos Libri III.

De habitu Virginum.

249.

Epiſtola IV. *viz.* 1.2.3.4. in Edit. Oxon. quæ in Editionibus Rigaltianis ſunt numero 65.60.64.61. Notet interim Lector, in noviſſima Rigaltii Editione à Priorio adornata *Pariſ. 1666.* numerorum ordinem turbatum eſſe. Nam deeſt numerus 23. ac proinde omnes ſequentes numeri juſtam quantitatem unitate excedunt.

250.

Epiſtolæ in receſſu ſcriptæ XXIX. una cum quinque aliis ad Cyprianum ſcriptis; atque unica Celerini ad Lucianum Confeſſorem Carthaginenſem, altera Luciani ad Celerinum, aliaque Chaldonii, &c. ad Clerum Carthaginenſem à numero 5. ad 40. incluſivè in Edit. Oxon. in Rigalt. verò hunc ordinem obtinent. 4. 80. 35. 2 3. 8 7. 36 6. 5. 10. 9. 11.12. 13. 14.20.21.16.18 19.17.22.24.23. 30.25.31.26.27.28.29. 15.32. 33. 34. SÆC. III. ab An. CC.

251.

Epiſtolæ adhuc in receſſu ſcriptæ II. cum Epiſtola Caldonii ad Cyprianum Num. 41.42.43. Oxon. 37.38.39. Rigalt.

Poſt reditum Epiſtolæ VII. cum tribus ad Cyprianum datis. Num. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52 53. Oxon. 41. 40. 43. 42. 44. 45. 47. 46. 48. 49. Rigalt.

De Unitate Eccleſiæ, nonnulli huic libello titulum fecerunt *De Simplicitate Prælatorum*. Fœdè interpolatum eſſe multi volunt. Pontificiorum fraudem in eo corrumpendo egregiam pluribus redarguit Doctiſſ. Jameſius tractatu vernaculo de corruptione Scripturæ, Patrum, &c. Par. II. p. 1. &c.

De Lapſis.

252.

Epiſtolæ VII. *viz.* 54. 55 56. 57. 58 59. 60. Oxon. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. Rigalt.

De Oratione Dominica.

De Mortalitate.

Exhortatio ad Martyrium.

253.

Epiſtolæ V. *viz.* 61. 62. 63. 64. 65. Oxon. 57. 59. 62. 58. 63. Rigalt.

Liber ad Demetrianum.

254.

Epiſtolæ III. *viz.* 66. 67. 68. Oxon. 68. 67. 66. Rigalt. Ex his ultimam ad Stephanum Papam ſcriptam Cypriani non eſſe acriter contendit Launoius.

De Opere & Eleemoſinis.

255.

Epiſtolæ III. *viz.* 69. 70. 71. Oxon. 75. 69. 70. Rigalt.

De Bono Patientiæ.

256.

Epiſtolæ III. cum Epiſtola Firmiliani ad Cyprianum, *viz.* 72. 73 74. 75. Oxon. 71. 72. 73. 74. Rigalt.

De zelo & Livore.

Concilium Carthaginenſe de Rebaptizandis Hæreticis.

257.

Epiſtola una cum tribus ad Cyprianum datis, *viz.* 76. 77. 78. 79. Oxon. 67. 77. 78. 79. Rigalt.

258.

Epiſtolæ II. *viz.* 80. 81. Oxon. 81. 82. Rigalt.

Opuſcula Cypriano falsò aſcripta.

De Paſcha Computus. Tractatus vetuſtus, & ſi non Cypriani, ejus ſaltem ævo ſubpar, ex Codice Cottoniano, cum Notis & variis Lectionibus inter Opuſcula Cyprianica Oxonii primùm editus.

De Spectaculis.

De Diſciplina & Bono Pudicitiæ. Hunc pariter ac præcedentem libellum Cypriano adjudicat Pamelius. Eadem autem obſtat ratio.

Ad Novatianum, quod Lapſis ſpes veniæ non ſit deneganda. Multi opus iſtud Cypriano non indignum eſſe cenſent: Alii è contra.

De Cardinalibus Chriſti operibus, quem eſſe Arnoldi Abbatis Bonæ Vallis omnes jam norunt: quippe præter Præfationem ſequentes Tractatus 12. complectitur, *viz.*

De Nativitate Chriſti.

De *Ratione Circumciſionis.*

De *Stellâ & Magis, ac Innocentium Nece.*

De *Baptiſmo Chriſti, & Manifeſtatione Trinitatis.*

De *Jejunio & Tentationibus Chriſti.*

De *Cœnâ Domini.*

De *Ablutione Pedum.*

De *Unctione Chriſmatis, & aliis Sacramentis.*

De Paſſione Chriſti.

De Reſurrectione Chriſti.

De Aſcenſione Chriſti.

De *Spiritu Sancto.* Hactenus Arnoldus.

De *Aleatoribus.* Bellarminus Pontificis alicujus Romani recentioris ævi eſſe conjicit.

De *Montibus Sina & Sion contra Judæos.*

Carmen Geneſis.

Carmen Sodoma.

Carmen ad Senatorem Apoſtatam. De his Carminibus vid plura in Tertulliano.

Hymnus de Paſchâ Domini, Victorino Petavionenſi à Beda aſcriptus.

Oratio Cypriani pro Martyribus.

Oratio ejuſdem in die Paſſionis ſuæ.

De *Singularitate Clericorum.* Vid. plura in Origenes. Doctiſſimi Editionis Oxonienſis Curatores circa Bedæ ætatem ſcriptum eſſe arbitrantur.

In Symbolum Apoſtolicum Expoſitio. Rufini eſt, ſub ejuſque nomine habetur inter Opera Hieronymi.

De *Judaica Incredulitate ad Vigilium.* Vid. plura in *Ariſtone Pellæo.*

Adverſùs Judæos, qui Chriſtum inſecuti ſunt.

De *Revelatione Capitis B. Joh. Baptiſtæ.* In eo agitur de Pipino Francorum Rege.

De *duplici Martyrio ad Fortunatum.* Inibi de Turcis agitur.

De XII. *Abuſionibus Seculi.*

Dieceſſio Cœnæ. Opus ineptum, ac ridiculum.

Hæc omnia, (exceptis Libris De *Diſciplinâ & Bono Pudicitiæ*, De *Laude Martyrii ad Moſem & Maximum*, De *lapſorum veniâ ad Novatianum*) Cypriano abjudicant Bellarminus, & Labbæus. Monendus denique Lector eſt ſupereſſe quendam libellum, qui licèt Cyprianum autorem non habeat inſtauratorem tamen agnoſcit, Tyronis intelligo & Senecæ notas Tachygraphicas, quas Præſul & Martyr cumulo ſatis grandi locupletavit, adjiciens vocabula Chriſtianorum uſibus neceſſaria, quæ in codice à Grutero edito affatim comparent.

Prodierunt opera Cypriani, *Spiræ* 1471. *Pariſ.* 1512. *Colon.* 1520. *Baſil.* per Eraſmum. 1520. 1525. 1558. *Lugduni*, 1528. 1537. 1544. 1550. *Coloniæ*, 1544. 1549. *Pariſ.* 1541. 1564. *Romæ*, 1563. deinde per Pamelium *Antverp.* 1568. 1586. *Pariſ.* 1574. 1603. 1616. 1644. *Colon.* 1617. *Genevæ* per Goulartium, 1593. *Pariſ.* per Rigaltium, 1648. 1666. De Editione Pariſienſi 1541. Pamelii cenſura in Doctores Sorbonicos Pariſienſes (qui Cyprianum innumeris mendis contaminârunt) obſervatu digna eſt. Ita enim ille notâ 65. in Cyprian. de Orat. Dominicâ, "Interſeruntur hîc "aliquot lineæ in Editione Pariſienſi apud Arnul-"phum l'Angelier, anno 1541. ſed quæ Cypriani "non ſunt, ut ipſe fatetur in margine hâc anno-"tatiunculâ (Additio cujuſdam) ex qua de cæte-"ris judicare facile eſt Lectori; utpote qui quan-"tumvis repurgationem jactet in titulo, innume-"ris Cyprianum mendis contaminarit. Ut tamen "plauſibiliorem ſuam editionem faceret, ſubſcrip-"tionem Epiſtolæ dedicatoriæ Eraſmi immutare "non eſt veritus; & quum ſcriptam conſtet *Lova-"nii* 1519. ipſe ſubſcripſit. *Pariſ.* 1541.

Inter Editiones Cyprianicas eminent Rigaltianæ, ea præcipuè quam anno 1666. cum integris Rigaltii, ſelectis aliorum, ſuiſque etiam Commentariis uno conſpectu diſpoſitis, *Pariſiis* edidit Ph. Priorius, & nupera *Oxonienſis*, quam anno 1682. Annalibus Cyprianicis τοῦ πάνυ Joannis Pearſoni Epiſcopi Ceſtrienſis, notis etiam doctiſſimis illuſtratam, Reverendus Pater Johannes Fell, Præſul Oxonienſis ὁ μακαρίτης adornavit.

Antequam Lectorem dimittam, monendum duxi, alium fuiſſe [uti volunt] Cyprianum, Præſulem Antiochenum, unà cum Juſtina Virgine, quam inſanè deperibat, ſub Diocletiano Nicomediæ paſſum; de quo mira narrant, & quem temerè cum noſtro Cypriano confundunt Nazianzenus, Prudentius, Metaphraſtes, aliique. Totam hujuſce rei narrationem [teſte Photio *] tribus libris carmine Heroico conditis fusè olim depinxit Eudocia Auguſta ex vetuſtiore, ut videtur, Hiſtoria. Extat Latinè hujus Cypriani [ſi modò hujus ſit] ſeu *Pœnitentia* ſeu *Confeſſio*, quâ prioris vitæ flagitia uberrimè deflet. Hanc unà cum Notis & variantibus Lectionibus primus in lucem dedit nuperæ operum Cyprianicorum Editionis Oxonienſis curator. Scio clariſſimum Editorem conjecturis non contemnendis fultum disertè affirmare, talem Cyprianum Antiochenum nuſquam extitiſſe, quin totam narrationem nihil aliud eſſe, quàm Cypriani noſtri hiſtoriam ab aliquo ex eorum numero, qui Martyrum res geſtas novis argumentis decorare geſtiebant, mirè interpolatam, vel potiùs de novo conditam. Eſto: dummodò quod Sole clarius eſt, concedatur vetuſtiſſimam eſſe hanc fabulam, & ante Nazianzeni tempora natam, qui hanc ipſam, ſaltem hujuſmodi confeſſionem deſignare videtur, dum de Cypriano hæc habet *; Ὁ δὲ καὶ μακρῷ στηλιτεύων τὴν προτέραν ἑαυτοῦ κακίαν, ἵνα καὶ τοῦτο Θεῷ χαριστήριον ᾖ τὴν ἐξαγόρευσιν, καὶ πολλοῖς ὁδὸς γίνηται τῶν ἐγχειρητικῶν ἐκ πίστεως τῆς ἀπὸ κακίας ἐπιστρεφόντων. *Hic ſuperioris vitæ turpitudinem longâ oratione proſcindit, ut ipſam quoque ſcelerum confeſſionem Deo muneris loco offerat, ac multis eorum, qui ab improbâ & flagitioſâ vivendi ratione animum revocant, ad melius ſperandum via exiſtat.*

* Cod. 184.

* Orat. 18. p. 278.

251. CORNELIUS, natione Romanus, patre Caſtino natus, inter Eccleſiæ Romanæ Presbyteros primas tenuit. Vacaverat jam ſedes Romana poſt exceſſum nobiliſſimæ memoriæ viri Fabiani annum unum, menſes quatuor, dies quindecim; Clero Romano novi Epiſcopi electionem propter rerum & temporum difficultates differente. Tandem deferveſcente furore Deciano, Cornelius ineunte Junio anni 251. factus eſt Epiſcopus, *de Dei & Chriſti ejus judicio, de Clericorum penè omnium teſtimonio, de plebis, quæ tunc affuit, ſuffragio, & de ſacerdotum antiquorum & bonorum virorum collegio*, ut loquitur Cyprianus *, quem de ordinatione ſua ſcriptis ad illum literis Cornelius certiorem fecerat. Vix tamen per unius anni ſpatium ſedem iſtam tranquillè tenuit. Menſe enim Julio inſequentis anni juſſu Imperatoris Galli Centumcellas Tuſciæ urbem relegatur, ubi Cypriani literis ad ipſum datis mirè refocillatus poſt duos ferè menſes, nempe XVIII. Cal. Octobr. ann. CCLII. Martyrium ſubiit. Scripſit ad *Cyprianum Epiſtolas* plures, ex quibus hodie ſuperſunt II. inter Cyprianicas edit. Rigalt. 45. 47. Edit. *Oxon.* 49. 50. Quatuor item ad Fabium (Flavianum vocat Hieronymus *) Antiochenæ Eccleſiæ Antiſtitem; ex quarum unâ inſigne extat fragmen-

Vid. Epiſt. Cleri Rom. ad Cypr. nu. 31. p. 44.

* Epiſt. 52. (ad Anton.) p. 68.

* De Script. c. 66.

SÆC. III. ab An. CC. fragmentum de Novatiano ap. Euſeb. l. 6. c. 43. reliquæ perierunt.

251. NOVATIANUS, ex Stoico Philoſopho Chriſtianus, dum inter Catechumenos energumenus ab exorciſtis foveretur, in morbum graviſſimum collapſus, in ipſo quo jacebat lectulo Baptiſmum Clinicus ſuſcepit, nec à morbo liberatus ea percepit, quæ Eccleſiaſtica regula exigebat, nec ab Epiſcopo confirmatus; id ei poſtea objiciente tum clero, tum plebe, ſingulari tamen Epiſcopi gratiâ ad Presbyterii gradum in Eccleſiâ Ro. evectus eſt. Poſt mortem Fabiani, vacante diutiùs ſede, tremendis ſacramentis ſeipſum obſtrinxit, ſe Epiſcopatum non ambire. Nihilominùs cùm anno 251. Cornelium ad ſacerdotii ſublime faſtigium, ſeſe inſuper habito, promoveri cerneret; homo faſtu & invidiâ turgidus, & ſui plenus, Novati Presbyteri Carthaginenſis (hoſce duos nominum ſimilitudine decepti perperàm ferè confundunt ſcriptores Græci) aliorumque qui à Cypriano defecerant, factione ſtipatus, & quod majus erat, Confeſſorum Romanorum, quos ſpecioſo ſeverioris diſciplinæ obtentu in partes ſuas traxerat, ſuffragio ornatus, Epiſcopali cathedræ tam inſano ſtudio, animo tam obfirmato inhiavit, ut à tribus Epiſcopis, rudioris & ſimplicioris ingenii hominibus, quos è viliſſima Italiæ parte Romam evocaverat, & incluſos aliquamdiu, mox crapulâ oppreſſos detinuerat, ſe Epiſcopum conſtitui per fraudem & vim curavit, ut ſaltem εἰκονικήν τινὰ καὶ ματαίαν χειροθεσίαν, ut Cornelius † loquitur, adumbratam quandam & inanem ordinationem habere videretur. Hoc facto, probra & convitia in Cornelium pleno ore conjecit, miſſis, ut mos erat, undequaque literis, Eccleſias inferiores de ordinatione ſua certiores fecit, & ſocios ſuos, novos, quos Cyprianus vocat, Apoſtolos, delegavit; qui per vicos, urbes, oppida diſcurrentes, homines incautos in ſocietatem ſuam, erroriſque conſortium perducerent. Denique ut execrando ſigillo ſuos ſibi obſtringeret, dum ſacram Euchariſtiam ſingulis divideret, manibus manus comprehendens, eos in hæc verba jurare coëgit: *Jura per corpus & ſanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti, te nunquam meas partes deſerturum, nec ad Cornelium eſſe rediturum.* Quum verò his artibus ſe nihil proficere animadverteret, in apertum erupit ſchiſma, & dogma de Pœnitentiæ γνώμῃ ἰδίᾳ, gnaviter propugnavit, aſſerens lapſos pœnitentes ad Eccleſiæ pacem nunquam eſſe admittendos, nec in Eccleſiæ poteſtate ſitum eſſe veniam iis concedere, quin tales ſummo ſolius Dei judicio relinquendos. In dogmatibus reliquis à doctrina Catholica non receſſit. De morte ejus non conſtat. Hominem ſuis coloribus ita depingit Cyprianus *: *In perniciem fratrum,* inquit, *lingua ſua perſtrepit, & facundia venenata jacula contorquet, magis durus Philoſophia ſæcularis pravitate, quam Philoſophia Dominica lenitate pacificus; deſertor Eccleſia, miſericordia hoſtis, interfector pœnitentia, doctor ſuperbia, veritatis corruptor, perditor charitatis.* Scripſit antequam ſchiſma faceret, nomine Cleri Romani elegantem *Epiſtolam ad Cyprianum*, quæ inter Cyprianicas eſt xxx. Poſt ſchiſma verò, *Librum de Trinitate*, (in eo enim Hæreſeos Sabellianæ, quæ circa an. 257. exorta eſt, meminit) qui quaſi Epitome quædam eſt operis Tertulliani de eodem argumento, olim à nonnullis Tertulliano, ab aliis Cypriano malè aſcriptum, *Epiſtolam de Cibis Judaicis*, ſi modò illius ſit; eam enim non niſi conjecturis, perquàm veriſimilibus tamen, ducti Novatiano adjudicant eruditi, à quibuſdam codicibus Tertulliano tributam. Utrumque opuſculum extat, & cum operibus Tertulliani excudi ſolet. Scripſit adhuc Novatianus, ſed quo tempore incertum, *de Paſcha, De Sabbato, De Sacerdote, De Oratione, De Animalibus mundis & immundis Quæſtiunculas* (quas idem fuiſſe opus cum illo *de Cibis Judaicis* jure quis ſuſpicari poſſit) *De Inſtantia, De Attalo, De Circumciſione*, libellum *contra Cornelium*, multaque alia, quæ non extant; niſi quod habeatur inter opera Hieronymo aſcripta, Tom. iv. Liber hoc titulo, *De Vera Circumciſione*, an verò ſit iſte Novatiani opus *De Circumciſione*, meritò dubitari poteſt.

† ap. Euſeb. l. 7. c. 43.

* Epiſt. 67. (ad Cornel.)

PONTIUS, gente, ut videtur Afer, claruit anno 251. Cypriani in Eccleſia Carthaginenſi Diaconus, cujuſque per omnia quæ ſuſtinuit, certamina comes individuus, & fidus Achates; præſertim in ultimo exilio & Martyrii tempore operam ei fidelem præſtitit, quando, ut ipſius verbis utar, *inter gaudium paſſionis & remanendi dolorem diviſus erat animus, & anguſtum nimis pectus affectus duplices onerabant: multùm ac nimis multum de gloria Cypriani exultavit, plus tamen doluit, quod ipſe remanſit.* Hunc duos Philippos Impp. ad Chriſti fidem convertiſſe temerè affirmat Trithemius *; quod tamen alii (etſi omnibus ferè eruditis fabulam ſapit) Fabiano Epiſcopo Romano conſtanter aſcribunt. Quamdiu Cypriano ſupervixit Pontius, non liquet, niſi quod ex actis ejus colligi poteſt; de quibus infrà; id modò tradunt antiqua Martyrologia *, illum in ſuis paſſionibus Dominum ſemper glorificantem coronam vitæ promeruiſſe. Scripſit ſtylo ſimplici & inelaborato *vitam & paſſionem Cypriani, egregium*, inquit Hieronymus †, *volumen*, quod Cypriani operibus præfigi ſolet. 251.

* De Script. Eccleſ. fol. 12.

* Ad VIII. Id. Martii.

† De Script. c. 68.

Habentur in Editione Cypriani Rigaltianâ tria alia Martyrii Cypriani *acta* ſummam antiquitatem præ ſe ferentia, præter ea quæ Paulus Diaconus concinnavit: verùm an reverà antiqua & genuina incertum eſt.

Porrò *Acta Martyrii ipſius Pontii* (quod contigiſſe dicitur anno 258. die 8. Martyrii) à Valerio Cypriani Diacono, & Pontii contubernali conſcribi dicta in lucem emiſit Steph. Baluſius, Miſcellaneorum Tomo II. pag. 124. *Pariſ.* 1679. cujuſnam verò ſint pretii, nobis nondum conſtat.

STEPHANUS, genere Romanus, patrem Julium, ſive ut alii, Jobium habuit. Anno CCLIII. mortuo Lucio, 13. die menſis Maii, Romanus Epiſcopus factus eſt. Vir immitis ingenii, & in iracundiam præceps, inimicitias cum Cypriano, aliiſque hujuſce temporis clariſſimis Epiſcopis de Baptiſmo Hæreticorum graves exercuit, quos clariùs planè atque inclementiùs excepit. Fatendum ſanè eſt ex Eccleſiæ Catholicæ ſenſu ſtetiſſe à partibus Stephani, veritatem, non integram tamen. Nullos enim omninò rebaptizari voluit Hæreticos, ne illos quidem, qui Trinitatem impugnabant, & formulam à Chriſto præſcriptam in baptiſmate ſuo non adhibuerunt. Utcunque verò causâ ſuperior, ſententiam ſuam vehementiori quàm par erat animo tuebatur; euſque adverſus Cyprianum exardeſcens, ut Epiſcopos, quos legatos hâc de re Romam miſerat Cyprianus, non modò ad colloquium non admitteret, ſed & fratribus univerſis præcepit, ne quis eos in domum ſuam reciperet; ut venientibus non ſolum pax & communio, ſed & tectum etiam, ac Hoſpitium negarentur. Obiit IV. Non. Auguſti anni 257. in cœmiterio Calliſti ſepultus. Scripſit, quantum colligere poſſumus, de famosâ illâ controverſiâ *Epiſtolas II. unam ad Cyprianum*, de qua agit Cyprianus Epiſtolâ ad Pompejum, *alteram ad Epiſcopos Orientales* 253.

SÆC. III. ab An. CC. *Orientales contra Helenum & Firmilianum*; ſed neutra harum jam extat.

253. P. II. Stephanus Romanus Epiſcopus claruit anno CCLIII. Periit epiſtola quam ad Cyprianum dedit de Hæreticis non rebaptizandis; breve tamen illius Fragmentum habetur apud Cyprian. Epiſt. LXXIV. ad Pompejum, pag 129. de qua Cyprianus Stephani injuriis irritatus, & commotior factus, ait, *Stephanum multa vel ſuperba, vel ad rem non pertinentia, vel ſibi ipſi contraria, imperitè atque improvidè ſcripſiſſe*. Vide Vincent. Lirinenſ. *Commonit.* pag. 323. & quæ de hac Epiſtola notavit Cl. Baluzius, pag. 436. Quænam fuerit Stephani ſententia de baptiſmo Hæreticorum, & de tota hujus diſſidii hiſtoria pluribus agit Cl. Pagius *Crit. Hiſt. Chron.* ad ann. CCLVI. num. IV, V, VI. & ſeqq.

253. ANONYMUS author *Tractatûs de Baptiſmo non iterando* à Rigaltio inter opera Cypriani primùm editi. Antiquus certè eſt, ac ab ævo Cypriani parùm diſtans, quodque pluribus locis libelli ſui non obſcurè innuit; fervente adhuc controverſia de rebaptizandis Hæreticis, ſcripſit. Nihil amplius de eo dicendum reſtat, niſi quòd locus quidam Tractatûs ſui (p. 138. Rigalt. 1666.) Epiſcopum fuiſſe ſuadere videatur, ubi Author ſe à Clero minore apertè ſatis diſtinguit, unumque ex iis fuiſſe ſubindicat, quibus Baptiſma Spiritûs per manûs impoſitionem conferendi poteſtas à Domino tradita ſit. Quo majorem verò lucem rei afferamus, locum integrum apponere non gravabimur. *Et ideò* inquit, *cùm ſalus noſtra in baptiſmate Spiritûs* (quod impoſitione manuum Epiſcopalium conferri ſuprà ſæpius docuerat) *quod plerumque cum baptiſmate aqua conjunctum eſt, ſit conſtituta, ſiquidem per nos baptiſma tradetur, integrè, & ſolenniter, & per omnia quæ ſcripta ſunt, aſſignetur, atque ſine ulla ullius rei ſeparatione tradatur, aut ſi à minore Clero* (i. e. Presbytero & Diacono, ut in notis rectè Rigaltius) *per neceſſitatem traditum fuerit, eventum expectemus, ut aut ſuppleatur à nobis, aut à Domino ſupplendum reſervetur.* Nuperus tamen Scriptor (Caſimirus Oudin. Supplem. de Script. in Cypriano) libellum iſtum Urſino Monacho cuidam Africano Gennadii Maſſilienſis, & Vaticani MS. (quo uſus eſt Labbæus in editione Conciliorum) autoritate nixus, aſcribit. Cui ſententiæ, ut calculum apponamus, vix à nobis impetrari poteſt. Prætetquam enim, quod incaleſcente adhuc controverſiâ ſcripſiſſe, & ad Epiſcopalem ordinem ſpectaſſe videatur autor noſter. Urſinus (teſte Gennadio *) huic in primis probando incubuit illos non eſſe rebaptizandos, qui in nomine vel ſimpliciter Chriſti, vel in nomine Patris, Filii, & Spiritûs S quamvis pravo ſenſu, baptizati fuerint; quod in Anonymo noſtro nequiquam diſertè reperitur, quem licet tale quid ſenſiſſe concedendum ſit, aliud tamen ille argumentum elucidandum ſuſcepit. Quod verò rem omni dubitandi ratione eximit, Anonymi noſtri ætate crebras perſecutiones in Eccleſiam graſſatas eſſe, innumeris libelli, de quo agitur, locis oſtendi poſſit: cùm Urſinus ille à Gennadio inter ævi quarti jam inclinantis Scriptores referatur. Denique ſtylus, totaque ſcribendi ratio Tertulliani, vel Cypriani ætatem, quin & genium ſatis apertè prodit. Extat inter Cypriani opera, *Pariſ.* 1648. 1666. *Oxoniæ* 1682.

* De Script. c. 27.

254. GREGORIUS, qui & *Theodotus*, à miraculorum dono, quo pollebat maximè *Thaumaturgus* dictus, Neocæſariæ Cappadocum natus eſt. Parentes habuit Gentiles, patrem verò ſuperſtitionum Gentilium cultorem ſtudioſiſſimum. Poſt prima literarum tirocinia in urbe natali poſita, hauſtaque ibi Rhetoricæ & Juris Romani elementa, ſtudiorum causâ Alexandriam ſe contulit, mox Athenas, deinde Berytum legum Romanarum Emporium celeberrimum, poſtremùm circa ann. 254. cum fratre Athenodoro Origenis publico tunc temporis docendi munere Cæſareæ in Palæſtina fungentis curæ ſe commiſit; à quo Logicam, Phyſicam, Mathematicam, Ethicam, cæteraſque cultioris Philoſophiæ partes, & bonarum artium diſciplinas accuratiùs percepit; quodque majoris adhuc momenti erat, ab eo Chriſtianæ fidei, & Evangelicæ Theologiæ cognitione imbutus eſt. Exacto ſub Origenis auſpiciis quinquennio in patriam revertitur; & à Phædimo Amaſeæ antiſtite Neocæſareæ Epiſcopus ordinatur, modo planè mirabili, & hactenus inaudito. Cùm enim Gregorius in ſolitudinem ſeceſſerat, ne à Philoſophiæ ſtudiis diſtraheretur animus, & ut Phædimi conſilium evitaret, novas ſubinde latebras quæreret; Phædimus impetu quodam divino provectus, oratione primùm ad Deum converſa, deinde ſermone ad Gregorium habito, eum, quaſi jam præſens manus imponeret, Deo & Eccleſiæ iſti Epiſcopum conſecravit. Quam provinciam, Deo animum ejus ſuaviter diſponente, Gregorius more conſueto, uti credi par eſt, priùs ordinatus, poſtea lubens ſuſcepit. Munere ſuſcepto, Neocæſaream invenit, ut olim Paulus Athenas, κατείδωλον quam tamen tantâ diligentiâ, tantâ curâ excoluit, ut cùm primo ejus adventu per totam urbem, agrumque circumvicinum ſeptendecim tantùm Chriſtianos repeteriſſet, moriens totidem ſolummodo Gentiles poſt ſe reliquerit. Perſecutione ſub Decio motâ, ſibi ſuæque Eccleſiæ commodis maturo ſeceſſu conſuluit. Sedata demum tempeſtate, reverſus, multa à Gothorum, gentiumque barbararum incurſionibus paſſus eſt: è quibus tamen omnibus, Deo protegente, ſalvus evaſit. Anno 265. Concilio adversùs Paulum Samoſatenum Antiochiæ habito interfuit, eodemque anno diem clauſit extremum. Fœdè erravit Nicephorus *, qui Gregorium ad Diocletiani uſque tempora durasſe, multò adhuc magis Suidas †, qui Juliano imperante deceſſiſſe ſcribit. De ſignis & miraculis, quæ perpetravit Gregorius plurimis, videndus omnino Nyſſenus [qui tamen haud pauca ex incertis narratiunculis hauſiſſe videtur] in oratione quam de *Vita & Miraculis* illius compoſuit. De eo ſic Baſilius *; Γρηγόριον δὲ τὸν μέγαν καὶ τὰς ἐκείνου φωνὰς ποῦ θήσομεν; ἆρ' οὐχὶ μετὰ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν; ἄνδρα τῷ αὐτῷ ἐκείνοις πνεύματι περιπατήσαντα, καὶ τοῖς τῶν ἁγίων ἴχνεσιν διὰ παντὸς τοῦ βίου στοιχήσαντα καὶ τῆς εὐαγγελικῆς πολιτείας τὸ ἀκριβὲς διὰ πάσης αὐτοῦ τῆς ζωῆς κατορθώσαντα. *Gregorium Magnum & illius voces quo loco ponam? Annon cum Apoſtolis & Prophetis? Virum qui eodem Spiritu quo illi, verſatus ſit, qui Sanctorum veſtigiis per omnem vitam inhæſerit, quique Evangelica converſationis vigorem quamdiu vixit præſtiterit.* Quo in loco pluribus de eo agit, ut & in Epiſtola LXIII. ad Neocæſarienſes; in Epiſtola etiam ſequenti ad Doctores illius Eccleſiæ ſcripta, quædam à Gregorio minùs accuratè dicta, quæ Sabelliano dogmati favere viderentur, commoda interpretatione mollire conatus eſt; aitque ea οὐ δογματικῶς ἀλλ' ἀγωνιστικῶς in diſputatione adversùs Ælianum Gentilem dicta eſſe.

* L. 6 c. 17.

† In voce Γρηγόρ. p. 628.

* De Spir. S. c. 29.

SCRIPTA.

ΠΑνηγυρικὸς εὐχαριστίας *ad Origenem*; quem Scholæ Origenianæ valedicturus, frequenti con-

condiſcipulorum auditorio, ipſo etiam Origene præſente, recitavit. Exſtat Gr. Lat.

Metaphraſis in Eccleſiaſten. Exſtat Latinè tantùm in Editione Voſſiana, Gr. Lat. inter Gregorii Nazianzeni orationes [num. 53.] & in Editione *Pariſ.* 1622.

Brevis expoſitio fidei, quam à Joanne Evangeliſta ei, unà cum B. Virgine Maria noctu apparente traditam, & ipſius Gregorii manu ſcriptam in Eccleſiæ Neocæſarienſis archivis ſuo tempore conſervatam eſſe refert Gregorius Nyſſenus. Exſtat Gr. Lat.

Epiſtola Canonica, de iis, qui Barbarorum incurſu lapſi eſſent. Exſtat Gr. Lat.

Aliæ Epiſtolæ plures, præcipuè *de Fide*, quæ non exſtant.

Scripta ei ſuppoſita.

H *Κατὰ μέρος πίστις, ſive Expoſitio fidei prolixior*, Arianis præcipuè ac Sabelliacis oppoſita. Exſtat Lat.

Capita XII. de Fide, cum Anathematiſmis, qui Neſtorii & Eutychis erroribus præſertim opponuntur. Exſtant Gr. Lat.

Sermo in Sancta Theophania. Extat Gr. Lat.

Hæc quatuor proximè recenſita rejiciunt; certè neutiquam ejus eſſe probant Bellarminus, Labbeus, aliique aliquot cenſores Pontificii.

Ad Tatianum de Anima λόγος κεφαλαιώδης. Extat Gr. Lat.

Fragmenta quædam Gregorii noſtri exhibet Catena Ghiſleriana in Jerem. Tom. I. 788. 796. 831. 839.

Prodierunt Gregorii Opera Lat. *Venet.* 1574. 8. deinde Gr. Lat. cum notis edidit Gerardus Voſſius Præpoſitus Tungrenſis *Mogunt.* 1604 4. Adjectis Appendicis vice Miſcellaneis Sanctorum aliquorum Patrum Opuſculis antea non editis. Hanc editionem anno 1622. *Pariſienſes* expreſſerunt in fol. cui *Mercurii* & *Baſilii* Seleucienſis Opera, *Zonaraque in Epiſtolas Canonicas Expoſitionem* addiderunt.

254. DIONYSIUS, genere ut opinor, Alexandrinus, parentibus ortus eſt Gentilibus, ſed honore & dignitate conſpicuis. Dum ſingulas variarum ſectarum ſententias diligenti examini ſubjiceret, & veritatem ſedulò perquireret, ad Chriſti fidem impulſus eſt; Origenis forſan, cujus diſcipulus erat, documentis non parùm adjutus ac confirmatus. Presbyter Alexandrinus factus, poſt Heraclam circa ann. CCXXXI. Alexandriæ Epiſcopum conſtitutum, Scholam Catecheſeωn regendam tenuit; tandemque anno CCXLVII. mortuo Heraclæ in ſede Alexandrina ſucceſſit. Exorta perſecutione Deciana à militibus comprehenſus Taposirim oppidulum inter Alexandriam & Canopum mittitur; fortaſſis ut ibi ſine ſtrepitu ac tumultu ſummo ſupplicio afficeretur: ſed Deo ita diſponente ex eorum manibus elapſus eſt: qua verò occaſione, lepidam Hiſtoriam ipſe narrat Epiſtola adversùs Germanum ap. Euſeb. l. 6. c. 40. Duriùs cum eo actum eſt anno CCLVII. Namque Valeriano graviſſimam perſecutionem in Chriſtianos commovente, poſt præclaram coram Æmiliano Præfecto Auguſtali factam Cephro, deſertiſſimam & incultiſſimam Lybiæ regionem relegatur; quò cum tametſi graviter ægrotantem, ne diei quidem unius dilatione conceſſa ſtatim proficiſci compulerunt milites. Poſt triennale exilium, Gallieni edicto favorem Chriſtianis indulgente, Alexandriam rediit; & non modò cum Gentilibus, ſed & cum Schiſmaticis & Hæreſiarchis conflixit. Novatianum Schiſma molientem mitiſſima Epiſtola in Eccleſiæ ſinum reducere ſategit. Ortam inter Stephanum & Cyprianum de Rebaptizandis Hæreticis controverſiam modis quibuſcunque ſopire ſtuduit, ipſe quaſi pacis arbiter, utrumque ad concordiam reſarciendam obnixè hortatus, in Cypriani tamen partes propenſior, quippe quibus veritatem adeſſe perſuaſum illi erat. Contra Sabellium Hæreticum Ptolemaide Pentapolitana oriundum, qui unicam in SS. Trinitate ſubſiſtentiam, unicam Perſonam tribus nominibus inſignitam eſſe ſomniarat, fortiter dimicavit: Nimio tamen diſputationis ardore abreptus, in contrarium erroris ſcopulum tantum non impegit, dum non tantùm Perſonarum diſtinctionem, ſed & Eſſentiæ differentiam, & poteſtatis gloriæque inæqualitatem in SS. Trinitate reperiri doceret: In hoc tamen excuſandus, tùm quòd præ nimio Hæreticorum odio excutierit, tum quòd reliquis in ſcriptis Orthodoxè ſentiat, & ſeipſum à Romana Synodo erroris admonitum edita Apologia tueretur, dictis incautioribus ſenſu Orthodoxo explicatis. Nepotis denique ac Chiliaſtarum Ægyptiorum Schiſma & errorem colloquio habito reſtinxit & expugnavit. Tandem anno CCLXV. ad Synodum Antiochenam vocatus, ut cum Paulo Samoſateno congrederetur, adventum diſtulit, ſenectutem & corporis infirmitatem cauſatus; veruntamen ſententiam ſuam iſtâ de controverſia per literas indicavit, Paulum verò ipſum ne ſalutatione quidem dignatus eſt. Hoc ipſo demum anno poſt XVII. in Epiſcopali munere elapſos annos vitam cum morte commutavit; eodemque tempore, forſan & eodem die, quo Gregorius Neocæſarienſis è vivis exceſſit. Amborum enim memoria in omnibus Latinorum Martyrologiis XV. Cal. Novembr. celebratur. Ejus nomine erectam eſſe Alexandriæ Eccleſiam Epiphanius nos docet*. Opera quotum præter fragmenta quædam Euſebii beneficio conſervata, vix quidquam ſupereſt, conſcripſit plurima. Ea in duas claſſes commodè diſpeſci poſſunt; *Tractatus* & *Epiſtolas*.

* Hæreſ. 69.

TRACTATUS.

L*Iber de Pænitentia ad Cononem Epiſcopum Hermopolitanum.*

Libellus de Martyrio ad Origenem.

De Promiſſionibus adverſus Nepotem libri II. Ex horum ſecundo amplum ſatis & illuſtre fragmentum de S. Johannis Apocalypſi extat ap. Euſeb. l. 7. cap. 24. 25. *de Corintho aliud* l. 3. cap. 28.

Ad Dionyſium Romanum, adverſus Sabellium libri IV. totidem Epiſtolis comprehenſi, & ἐλέγχου καὶ ἀπολογίας titulo inſcripti. Ex occaſione enim Epiſtolarum aliarum, ac præcipuè ad Ammonem & Euphranorem adverſus Sabellium ſcriptarum quædam minùs orthodoxè ſenſiſſe accuſatus apud Dionyſium Romanum & Synodum Romæ habitam Dionyſius noſter, & ab iis admonitus, Epiſtolis hiſce Apologeticis crimen affictum diluit, & Sabellii Hæreſin acriùs adhuc, cautiùs tamen, oppugnavit. Ex his libris plurima fragmenta & excerpta paſſim exhibentur in Athanaſii libro *de ſententia* Dionyſii Alex. aliud in ejuſdem libro *de Synodo Arimini* p. 707. habetur. Alia adhuc Epiſtolæ Secundæ fragmenta extant ap. *Baſil.* de Spir. S. cap. ult.

Ad Timotheum Puerum de Natura libri aliquot. Ampla ſatis ex iis excerpta exhibet Euſebius Præparat. Evangel. l. 14. c. 23. 24. 25. 26. 27.

Liber de Tentationibus ad Euphranorem.

Com-

Digitized by Google

Commentarius in primam partem Eccleſiaſtis.

EPISTOLÆ.

E*Piſtola ad Cornelium Epiſcopum Romanum*, ex qua quædam profert Euſebius l. 6. c. ult.

Epiſtola ad Stephanum, Epiſcopum Romanum ab Euſeb. l. 7. c. 5.

Ad Sixtum Papam de Baptiſmo Epiſtola II. ex priori fragmentum habetur ap. Euſeb. l. 7. c. 56. ex poſteriori l 7. c. 9.

Adverſus Germanum Epiſcopum Epiſtola, ex qua duo præclara fragmenta exhibet Euſebius l. 6. c. 40. l. 7. c. 11.

Epiſtola ad Fabium Antiochiæ Epiſcopum, ex qua duo fragmenta habet Euſebius, prius de Perſecutione Alexandrina ſub Decio l. 6. c. 41. 42. poſterius de Serapione c. 44

Brevis Epiſtola ad Novatianum de Schiſmate: integra extat ap. Euſeb. l. 6. c. 45. in qua pro χεῖρας legendum eſſe θύρας rectè monet Reverendus Pearſonus in Annal. Cyprian. Vox enim ea loco ſuo reſtituta ſententiam Dionyſii ſatis elegantem & acutam reddit.

Epiſtola de Pœnitentia ad Fratres per Ægyptum conſtitutos.

Ad Gregem ſuum Alexandrinum Epiſtola objurgatoria.

Epiſtola ad Laodicenos.

Epiſtola ad Armenios de Pœnitentia.

Epiſtola ad Romanos de Officio Diaconi.

Alia ad eoſdem de Pace Pœnitentiâ.

Ad Confeſſores Novatianos Romæ Epiſtola III.

Ad Philemonem Presbyterum Romanum de Baptiſmo. Fragmentum habetur ap. Euſeb. l 7. c. 7.

Alia itidem ad Dionyſium adhuc Presbyt. Rom. de Baptiſmo. Fragmentum de Novatiano extat ap. Euſeb. l. 7. c. 8.

Epiſtola ſuo & Eccleſiæ ſuæ nomine ad Sixtum & Eccleſiam Rom de eadem re.

Ad Dionyſium Romanum Epiſtola de Luciano.

Epiſtola ad Hermammonem, ex qua tria exhibet fragmenta Euſebius l. 7. cap. 1. 10. 23. niſi potius Epiſtolam hoc loco memoratam diſtinctam eſſe malimus, utpotè quę ad Hermammonem & Fratres in Ægypto degentes ſcripta ſit.

Epiſtola ad Domitium & Didymum.

Epiſtola ad Compresbyteros Alexandrinos.

Epiſtola ad Hieracem Epiſcopum Ægyptium, cujus fragmentum de Seditione Alexandrina extat ap. Euſeb. l. 7. c. 21.

Epiſtola de Sabbato.

Epiſtola ad Fratres de Mortalitate, ſeu *de Peſte Alexandriæ graſſante*, cujus nobile fragmentum extat ap. Euſeb. l. 7 c. 22.

Epiſtola de Exercitatione.

Epiſtola ad Ammonem Berenicenſem Epiſcopum contra Sabellium.

Alia ejuſdem argumenti ad Teleſphorum.

Ad Euphranorem alia.

Epiſtola Canonica ad Baſilidem Epiſcopum.

Alia ad Ammonem & Euporum.

Epiſtola Canonica ad Baſilidem Epiſcopum Pentapolitanum de diverſis capitibus, de quibus illum Baſilides conſuluerat. Extat integra Gr. Lat. cum Commentario Balſamonis tum alibi, tum in *Synodico Magno*, quod Oxonii edidit D. Beveregius Tom. II. Alias etiam eum ad Baſilidem literas dediſſe teſtatur Euſebius, l. 7. c. 26.

Epiſtola ad Synodum Antiochenam adverſus Paulum Samoſatenum.

Epiſtola ad Paulum Samoſatenum unà cum Reſponſionibus ad Pauli Samoſateni decem Quæſtiones. Extat Gr. Lat. Concil. Tom. I. multis tamen eo nomine ſuſpecta quod Patres Antiocheni in Epiſtolâ ap. Euſeb. l. 7. c. 30. disertè affirment, Dionyſium quidem ad univerſam Antiochenſium Eccleſiam literas direxiſſe, Paulum verò ne ſalutatione dignatum. In Epiſtolæ hujus fronte mentionem injicit Dionyſius alterius cujuſdam prioris ad Paulum Epiſtolæ.

Ex memoratis Epiſtolis quædam erant ἑορταστικαὶ ſeu Paſchales: quin & plures alias de eodem argumento ſcripſit Dionyſius: Certò ſanè conſtat eum infinitas penè Epiſtolas ſcripſiſſe, de quibus Euſebius †: καὶ ἄλλας δὲ πλείστας ὁμοίως διὰ γραμμάτων ὁμιλίας φιλικὰς τοῖς ἔτι νῦν σπουδὴν περὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ ποιουμένοις καταλέλοιπεν ὠφελίμας: *Alias quoque complures ad Diverſos ſcripſit Epiſtolas, ex quibus quicunque illius Operum ſtudioſi ſunt amatores* (ſunt autem etiamnum plurimi) *multiplicem percipere poſſunt utilitatem.* Binas illius Epiſtolas, *alteram ad Theodoſium Monachum*, ad *Urſinuphium Lectorem alteram*, Græcè MSS. extare ad calcem vetuſtæ expoſitionis Anonymæ *in Libros Regum*, in Bibliothecâ Cæſareâ, fidem facit Cl. Lambecius Comment. l. 3. c. 1. p. 18. qui & initia earum ibidem exhibet.

DIONYSIUS, Alexandrinus, factus eſt celeberrimæ iſtius civitatis Epiſcopus ann. CCXLVII. 247.
Obiit anno CCLXV. Scripſiſſe Dionyſium adverſus Origenem exindè liquet, quòd Fragmentum profert Anaſtaſius Sinaita quæſt. 23. pag 266. ἐκ τῶν κατὰ Ὠριγένους, quo de ſitu Paradiſi agit. De hoc opere ſilent Euſebius & Hieronymus. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* CXXXV. fol. 23. ad calcem expoſitionis in *libros Regum* habentur ſub Dionyſii nomine Epiſtolæ II nondum ut volunt editæ, quas Dionyſii noſtri Alexandrini eſſe, abſque hæſitatione affirmat eruditiſſimus Lambecius. Prima ſic incipit. Διονυσίῳ Ἐπισκόπῳ Θεοδοσίῳ μονάζοντι Τί θαυμάζεις ὅτι ὑψηλὸς ἁμαρτήματος ὅλη τραυματίζεται πόλις, ὥσπερ καὶ Δαβὶδ ἡμαρτηκότος ἔργοις. Deſinit προφανῶ προσκεκλημένοι. Poſterior ad Urſinuphium Ἀναγνώστῃ, cujus hoc initium Ὁ μὲν οὖν Ἀβεσσαλὼμ δίκην ἀξίαν τῆς θείας ἀπέτισε δίκης, ἐπὶ καθαιρέσει τοῦ ὁσίου πατρός. &c. In fine, δίκην εἰσεπράξατο Has Epiſtolas ex codice Cęſareo deſcriptas, cum primùm legerim, olim ſuſpicatus ſum; ſtylus, dicendique genus hujus ſæculi non videntur. Certè ipſa vox μονάζων juſtam ſatis ſuſpicionem injicit, & paulo ſequioris ævi Scriptorem arguere videtur; cùm monachatûs, nec res, nec nomen, hoc tempore inotuerit. Miror verò Cl. Lambecium diffuſiſſimæ lectionis, nec contemnendæ eruditionis virum fugiſſe, has Epiſtolas non Dionyſii Alexandrini, neque alicujus Dionyſii eſſe, ſed Iſidori Peluſiotæ, inter cujus Epiſtolas reperiuntur. Prior ad Theodoſium lib. I. Epiſt. XXXIX. pag 10. Poſterior ad Urſinuphium lib. III. Epiſt CCXIX. pag 300. Ad quem etiam habentur & aliæ, nempe Lib. II. Epiſt. CCXL. Lib. IV. Epiſt. LXXVIII. LXXX. Atque eò magis miranda eſt Lambecii ἀβλεψία, quòd, ut ex ipſius commentariis liquet, plures Epiſtolarum Iſidori codices MSS. evolviſſet, & præſertim ad cod. Theol. CCXCI. num. 1. Epiſtolæ ad Urſinuphium mentionem facit. Sed Bernardus non videt omnia.

P. II.

BASILIDES, gente, ut videtur, Ægyptius, Pentapolis in Lybia Epiſcopus, claruit circa annum CCLVI. Dionyſio Alexandrino ætate par, eique admodum charus & familiaris. Ad quem ſcripſit de tempore Dominicæ Reſurrectionis, & qua hora illius diei jejunium Antepaſchale ſolvendum erat. Perierunt Baſilidis Literæ; ſuperſunt verò Dionyſii Reſponſoriæ, quibus hac de re accuratè agit, Græc. Latin. cùm Commentariis Balſamonis & Zonaræ, inter opera Balſamonis *Part.* 1620. *Pandect.* 256.

dect. Can. Tom.II. p.1. Meminit Euſebius † alterius ad Baſilidem Epiſtolæ, in qua Dionyſius Commentarium, in librum qui dicitur *Eccleſiaſtes*, ſe compoſuiſſe refert. Nec dubium eſt, quin longè plures ad Dionyſium Epiſtolas dederit Baſilides, cùm teſtetur Euſebius Dionyſium varias ad hunc Baſilidem Epiſtolas reliquiſſe.

† Lib. VII. c. 26. p.277.

259. DIONYSIUS, origine, ut ferunt, Græcus, λόγιός τι καὶ θαυμάσιος ἀνὴρ, teſte Dionyſio Alexandrino †, Eccleſiæ Romanæ Presbyter, ac deinde ab anno CCLIX. Epiſcopus: ſedem iſtam tenuit uſque ad exeuntem annum CCLXIX. Dionyſio Alexandrino Hæreticarum opinionum ab Epiſcopis quibuſdam Pentapolitanis apud eum Romæ accuſato Synodum coegit, ſcriptâque ſuo ac Synodi nomine *Epiſtolâ* Dionyſium erroris admiſſi certiorem fecit, utque ſemetipſum eo crimine purgaret, amicè admonuit: & Sabellii dogmata confutat. Extat Fragmentum ap. Athanaſ. de decretis Synodi Nicænæ p.421.

† Ap. Euſeb. l.7. c.7.

259. P.II. DIONYSIUS ex Monacho, Romanæ Eccleſiæ Pontifex conſtitutus eſt, anno CCLIX. Obiit anno CCLXIX. Virum fuiſſe eruditiſſimum, & planè admirandum, ſatis teſtatur apud Euſebium, ejuſdem & nominis & temporis ſcriptor Dionyſius Alexandrinus. Plura opuſcula Dionyſio noſtro tribuit L. Jacob à S.Carolo *Biblioth. Pontif.* lib.II. p.62. nempè,

Epiſtolas II. apud Binium Concil. Tom.I. Sed ſpurias planè & ex Pſeudo Iſidori officina depromptas, ab ipſis noviſſimæ Conciliorum editionis Curatoribus rejectas.

Adverſùs Arianas & Sabellianas Hæreſes Commentarium: quaſi ſcilicet adversùs Arium ſcripſerit, qui pluſquam XL. annos antè exortum Arium diem obierit.

Adversùs Paulum Samoſatenum hæreticum. Hoc opuſculum ſine dubio cum Dionyſii Alexandrini adversùs Paulum Samoſatenum commentario, eique falſò attributo, confunditur. Dionyſii Alexand. Epiſtol. ad Baſilidem cum Scholiis extat apud Cl. Galeum.

De Situ Orbis librum, ex Fragmentis Luitprandi Ticinenſis. Et Luitprandus quidem in Adverſariis, num.295. hæc habet; *Sunt qui putant Dionyſium Papam, fuiſſe natione Africum, Scriptorem libri de Situ Orbis.* Sed neſciréne potuit vir aliàs nec indoctus, nec indiligens, Luitprandum fabuloſum eſſe, & nullius judicii ſcriptorem, eumque hęc non ex propria, ſed ex aliorum ſententia tradere? An neſcivit, libri *de Situ Orbis* auctorem fuiſſe Dionyſium Περιηγητὴν, Alexandriæ propè Sinum Perſicum natum, religione gentilem, & qui Auguſti tempore vel (ut vult Scaliger in Animadv. in Euſeb.) Severi floruit? Sed *ſtultus labor eſt ineptiarum*: nec in re tantilla mihi jam vacat operam atque oleum perdere. Hæc ſolùm notaſſe volui, ne pudendus Ludovici Jacobi error incautis lectoribus fucum faceret.

259. EUSEBIUS, Diaconus Alexandrinus, à me quidem in *Chartophylace Eccleſiaſtico* prætermiſſus, non quòd illum in Adverſariis non habuerim, ſed quòd incertus tunc fuerim, utrùm inter Scriptores Eccleſiaſticos recenſendus eſſet. Verùm quum quorundam ab eo Scriptorum mentionem fecerit Vir Cl. Paulus Colomeſius, hîc locum ipſi non denegabo. Eccleſiæ Alexandrinæ ſub Dionyſio Antiſtite Diaconus erat, ubi ſub Perſecutione Valeriana Martyribus non ſine capitis ſui periculo miniſteria ſtrenuè exhibuit; poſtea factus non Eccleſiæ Alexandrinæ in Aſia Archiepiſcopus, uti

Cave Hiſt. Lit.

vult Turrianus, ſed Laodiceæ in Syria Epiſcopus, quod diſertè tradit Euſebius*. Claruit igitur circa ann. CCLVII. & deinceps. Unde mirari ſubeſt, quod habet prædictus Colomeſius, ſe exiſtimare eum longè eſſe juniorem: cùm ipſe Dionyſius † Euſebii noſtri utpote Diaconi ſui luculenter meminerit. Aut hac igitur tempeſtate vixit, aut diverſum à noſtro, eoque juniorem fuiſſe neceſſe eſt, de quo Turrianus & Colomeſius verba faciunt, Euſebium. Hujus Homilias XVIII. ſe reperiſſe teſtatur Turrianus, ex quibus Fragmenta profert in Defenſione Epiſt. Pontific. Ampliora adhuc ejuſdem fragmenta in Damaſceni Parallelis exhiberi affirmat Colomeſius: & reverâ Euſebii cujuſdam fragmenta prolixiora inibi deprehenduntur, an verò ejuſdem ſint Euſebii, an alterius cujuſdam, non liquet. Homilias ejus IV. viz. *in paſſionem Chriſti, in ſecundum adventum Chriſti, Dominicâ poſt dimiſſam concionem. De memoriâ Sanctorum*, ſe editurum receperat Holſtenius, teſte Lambecio*, verùm morte præventus fidem non præſtitit. N E.

Paralyp. ad Chartophyl. Eccleſ.
* L.7. c.31.
† Ap. Euſeb. loc. cit.
* Commen. l.1. p.12.

PAULUS, Samoſatis oriundus, anno CCLX. ad Eccleſiæ Antiochenæ cathedram Zenobiæ reginæ potentiâ evectus, Vir ad inſaniam uſque ſuperbus & arrogans, & moribus adhuc perditiſſimis infamis. Præ faſtu ac tumore à veritate excidens (uti habet Epiphanius †) Artemonis Hæreſim inſtauravit, Chriſtum Dei Verbum ſubſiſtentiam à Patre diſtinctam habere negans, ipſum tamen in terras deſcendentem nudum hominem fuiſſe: ante Mariam non extitiſſe, & nomen Filii Dei nonniſi bonis operibus meruiſſe. Quapropter Synodo Epiſcoporum Orientalium anno CCLXV. Antiochiæ habitâ, unanimi Patrum conſenſu, Hæreſis ejus damnata eſt, quorum ſuffragio ſuccumbens Paulus & Catholicam fidem profeſſus, ſeveriorem Synodi cenſuram tunc temporis callida diſſimulatione eluſit: Poſtea verò ad Hæreſin iterum defecit. Quapropter anno CCLXX. Antiochiæ ſecunda vice convenerunt Epiſcopi, & eum ſede Antiochena dimoverunt, ſubſtituto ei Domno. Cùm tamen ſpreto Synodi decreto dignitati ſuæ renunciare recuſaret Paulus, edicto Aureliani Imperat. eâ de re ab Epiſcopis interpellati, Eccleſiæ domo tandem deturbatus eſt. Pſalmos quoſdam ſui ipſius elogium complexos compoſuit, quos abrogatis publicis Eccleſiæ Pſalmis in honorem Domini noſtri Jeſu Chriſti cani ſolitis, in Eccleſia media magno Paſchatis die à mulierculis cantari præcepit. Circumferuntur ſub ipſius nomine *Quæſtiones* X. Dionyſio Alexandrino propoſitæ, unà cum Dionyſii *Reſponſionibus*; quæ tametſi ſuſpectæ quibuſdam fidei, quò minùs tamen Pauli credantur, nil certi obeſt. Habentur in *Epiſtola Dionyſii ad Paulum*, in cujus fronte mentionem injicit Dionyſius literarum à Paulo ſibi antea inſcriptarum. 260.

† Hæreſ. 65.

PAULUS, ortu Samoſatenus, factus eſt Antiochiæ Epiſcopus, anno CCLX. In Concilio Antiocheno anno CCLXV. impii in Chriſtum dogmatis reus peractus, fidem catholicam vaferrimè ſimulando, ſalvus evaſit. Verùm in altera Synodo anno CCLXX. celebratâ, convictus eſt, damnatus, & epiſcopatu exutus. In quo conſiſtebat, Pauli κυρία δόξα non omnes idem ſentiunt. Miſſis Neotericis audiamus, quid hâc de re Veteres. Patres Antiocheni in Epiſtola Synodica* τὴν ἀρνησίθεον αὐτοῦ κακίαν vocant, *improbitatem hominis Deum negantis*, aiuntque ipſum docuiſſe Jeſum Chriſtum κάτωθεν è terra ortum eſſe, nec à cœlo deſcendiſſe; Paulumque prodito atque ejurato religionis noſtræ Myſterio, in execrandam Artimæ ſivè Artemonis, Chriſtum ψιλὸν ἄνθρωπον eſſe affirmantis, 260. P.II.

* Apud Euſeb. lib.VII. c.30. p.280, 281.

 hæreſin

† Conc. T. I. col. 845.

hæreſin lapſum eſſe. Et in altera † ad ipſum Paulum priuſquam deponeretur, ſi de dogmatibus ejus, ex iis quæ contra oppoſuerunt Patres, judicare fas ſit, Filium Dei ante mundi conſtitutionem fuiſſe negavit, & non οὐσίᾳ καὶ ὑποςάσει ſed ſolummodò προγνώσει, ante ſæcula Deum fuiſſe, adeoque Filium Dei Deum eſſe confiteri, nihil aliud eſſe quàm duos Deos prædicare. De eo Euſebius *; Contra Eccleſiæ doctrinam abjectè nimis & humiliter de Chriſto ſentiiſſe, quaſi is nihil ſupra communem hominum naturam habuiſſet. Athanaſius † de Pauli ſententia, hæc inter alia habet; Chriſtum non ante extitiſſe quam ex Maria naſceretur, & ab ea initia ſuę eſſentiæ accepiſſe; ante ſæcula quidem fuiſſe, ſed τῷ προορισμῷ; & poſt incarnationem demum, idque ἐκ προκοπῆς, ex profectu virtutis Deum factum eſſe. Theodoritus *, deprehenſus eſt, inquit, Chriſtum hominem dicere θείας χάριτος διαφερόντως ἠξιωμένον, Divinâ gratiâ inſigniret ornatum. Ex Athanaſio † quidem colligunt multi Samoſatenum τὸ ὁμοούσιον in Chriſto agnoviſſe. Verùm non aliud eo loco dicit Athanaſius quàm Paulum ex detorto Catholicorum vocabulo ſophiſticum argumentum contra Chriſti Divinitatem excogitaſſe; nempe niſi confiteremur Chriſtum ex homine Deum factum eſſe, ſequeretur ipſum Patri eſſe ὁμοούσιον, ac proinde tres eſſe ſubſtantias, unam quidem primariam, duas ex illa derivatas; σωματικῶς enim & craſſo ſenſu vocabulum accepit, quaſi in Eſſentiâ Divinâ, perindè ac in rebus corporeis uſu venit, ut ab unâ ſubſtantiâ, altera, eaque diverſa, deriveretur. Quo circa nè hac voce hæretici ulterius abuterentur, ſilentio ſupprimendam cenſuerunt Patres Antiocheni; non quod Catholicum vocis ſenſum damnarent, ſed ut omnem ſophiſticè cavillandi occaſionem hæreticis præriperent, ut ex Athanaſio, Baſilio, aliiſque, abundè liquet. Ex his manifeſtum eſt, quænam fuerit Pauli de Chriſto ſententia nempè ex virgine Mariâ natum, nullum ante incarnationem Eſſentiæ ſuæ interim habuiſſe, & exindè profectu quodam Deum factum eſſe. Et impia quidem hæc dogmata eo lubentius amplexus eſt, ut Zenobiæ Reginæ, quæ tunc Syriæ principatum obtinebat, mulier in Judæorum ritus & dogmata nimiùm propenſa, cujuſque ope ad Epiſcopatum ſuum promotus fuerat, gratiam ſpecioſius demereretur, ut non obſcurè innuit Athanaſius * disertè affirmat Theodoritus †. Quæ ſcripſit, Paulus, ad nos minimè pervenerunt. Præter Pſalmos & Hymnos à ſuis in Eccleſia cantari ſolitos, ſcripſit & alia, & in his libros aliquot ad Sabeanum. Supereſt fragmentum Gr. MS. ἐκ τῶν πρὸς Σαβελλιανὸν, in collectione quâdam teſtimoniorum, cap. 36. quam Damaſceno tribuunt nonnulli, quæque in Bibliotheca Collegii Claromontani reperitur; uti nos docet Labbeus, Conſpect. Damaſ. p. 53. Non paucæ Pauli Samoſateni ſententiæ in Conteſtatione Cleri C. P. publicè propoſita αὐτολεξεὶ exhibentur Conc. T. II. p. 338. De ejus, Eunomii, &c. opuſculis notat Vincentius Lirinenſis * fuiſſe Sacræ Scripturæ teſtimoniis refertiſſima, ut nulla propè omittatur pagina quæ non Novi aut Veteris Teſtamenti ſententiis fucata & colorata ſit, id quod cernere licet in ejus X. quæſtionibus, Dionyſio Alexandrino propoſitis, quæque genuinæ jure haberi poterant, niſi Dionyſii ad illum Epiſtola, qua continentur, ſuſpecta eſſet, cum in Synodicâ ſuâ diſertè referant Patres Antiocheni Dionyſium, ad Eccleſiam ſolum Antiochenam, non ad ipſum Paulum, dediſſe literas, quem ne ſalutatione quidem dignatus ſit: Niſi dicere velimus diu ante poſteriorem Antiochiæ Synodum, has Dionyſium inter & Paulum Literas interceſſiſſe.

* Ibid. c. 27. p. 277.

† De Synod. Arim. p. 691. 708. Orat. de Sal. adv. n. p. 495.

* Hæret. Fab. lib. II. 8. p. 223.

† De Synod. 708.

† Ad Solit. p. 663.

† Ubi ſuprà, p. 222.

* Commonit. p. 336.

265. P. II.

MAGNES, Presbyter Hieroſolymitanus, Auctor longè vetuſtiſſimus, nec tamen ulli ex Veteribus (quod ſciam) cognitus. Obſcuri hujus Scriptoris, & incertæ hactenus ætatis tempus tandem expiſcari licuit: Germanus enim Patriarcha CP. in Dogmatico ad Anthimum MS. apud Cl. Galeum, ubi de Synodo Antiochena adverſùs Samoſatenum, agit, hæc habet. *Intererant*, inquit, *Concilio Antiocheno contra Paulum Samoſatenum, Gregorius Taumaturgus, Leo Tarſenſis, Maximus Boſtrenſis*, καὶ Ἱεροσολύμων Μάγνης τὶς ἱερεὺς, καὶ τῆς ἡμετέρας Καππαδοκίας Φιρμιλιανὸς ὁ θαυμάσιος *Theotecnus*, Photinus, *Marcellus*, &c. Claruit igitur anno CCLXV. quo habita eſt, adverſus Paulum, Antiochiæ Synodus; ſaltem anno uno alterove ſequenti. Epiſcopos enim hac occaſione κατὰ καιροὺς διαφόρως καὶ πολλάκις, in unum coiiſſe refert Euſebius, lib. VII. cap. 28. pag. 278 quod vel de diverſis Synodis, vel de diverſis ejuſdem Synodi Seſſionibus intelligendum eſt. Quicquid ſit, vix de alia Synodo quàm quæ ann. CCLXV. habita eſt, intelligi poteſt Germanus, cum hoc circiter anno Gregorius Thaumaturgus obiiſſe dicatur. Cum igitur Sacerdos fuerit Hieroſolymitanus Magnes noſter, Hymenæum Epiſcopum ſuum eò comitatus eſt. Plures enim Presbyteri & Diaconi huic Concilio interfuerunt. In his nominibus pro Λέων, levi mutatione legendum eſt, Ἕλενος, is enim erat hoc tempore Tarſenſis Epiſcopus, ut diſertè habent Euſebius, Syncellus, & Nicephorus. Scripſit Magnes adverſus Theoſthenem, alioſque gentiles qui Evangelia calumniabantur, libros V. ſuſpicari licet extare Græcè MSS. tùm alicubi apud Græcos, tum in Bibliothecâ Venetâ D. Marci; unde fragmenta protulit Fr. Turrianus in opere quod pro canonibus Apoſtolorum & Epiſtolis decretalibus, adverſùs Magdeburgenſes ſcripſit. Vide quæ diximus, Part. I. ad ann. CCCL.

270. * Cod. 106. † De Decret. Synod. Nicæn.

THEOGNOSTUS, Alexandrinus, ſacrorum librorum Interpres ap. Photium *, ἀνὴρ λόγιος Athanaſio †, qui & alibi eum τὸν θαυμάσιον καὶ σπουδαῖον vocat. Claruiſſe videtur circa annum CCLXX. Origenis diſcipulus, ſaltem in ſcriptis ejus verſatiſſimus. Scripſit ſtylo venuſto admodum ac perſpicuo, *Hypotypoſeων libros* VII. quorum ſingula argumenta recenſet Photius. Primo de *Deo Patre* egit ac materiam ei coæternam non eſſe demonſtravit, Secundo neceſſitatem exiſtentiæ Filii, Tertio Spiritus S. probandam ſuſcepit; in utroque verò Origenis nimium ſequax, errores immiſcuit peſſimos, inter SS. Trinitatis perſonas, totidem dignitatis gradus affingens, Chriſtumque pariter ac Spiritum S. ad creaturarum ſortem detrudens. Quartò paria ferè cum Origene de Angelis & Dæmonibus docuit. Quinto & Sexto de Incarnatione Dei diſſeruit eam paſſibilem eſſe probare ſatagens: ubi tamen Origenis veſtigiis inſiſtens, declinare non deſtitit, circumſcriptum eſſe Chriſti corpus negans, Ultimò denique libro de Creatione Dei piè magis atque Orthodoxè argumentatus eſt. Fragmenta è libro 2. bina exhibet Athanaſius, De Decret. Synod. Nicæn. p. 420. 421. Alia Fragmenta habet Idem, Homil. in illud; *Quicunque dixerit verbum*, &c. non longè ab initio.

* Loc. cit.

282. P. II.

THEOGNOSTUS, vir tùm ob doctrinam, tùm ob vitæ ſanctimoniam celeberrimus, Gymnaſii Catechetica apud Alexandrinos Præfectus erat. Unde in operum ſuorum inſcriptione ἐξηγητὴς

SÆC. III. ab An. CC.

τῆς, ſeu Librorum ſacrorum interpres, dictus eſt, voce huic muneri penè propriâ. Origenis fuiſſe dicipulum nemo dubitare poteſt, qui librorum ejus argumenta, quæ exhibet Photius, ſecum perpendit. Certè Arianis temporibus vetuſtiorem fuiſſe, ſatis arguit, quòd adverſùs Arianos teſtis adducitur, quòdque ipſum proximè poſt Origenem inter viros *priſcos, admirandos, eruditos*, recenſet Athanaſius *. Philippus Sidetes cum Pierio in Schola Alexandrina ſucceſſiſſe dicit. Unde conjicere fas erit, Theognoſtum circa an. CCLXXXII. hanc Scholam tenuiſſe, ut in Pierio obſervavimus. Mirum certè videri debet, tam celebris Theologi, ſibíque ætate paris, Euſebium non meminiſſe. Dolo quidem malo id ab Euſebio factum ſuſpicatur Baronius †; Theognoſti ſcilicet nomen atque ſcripta ſilentio obvoluta reliquiſſe, quod Conſubſtantialis nominis eſſet aſſertor. Verùm Euſebium ab hâc ſuſpicione liberant phraſes Theognoſti duriores, periculoſæ, & Arianis paulò faventiores; ipſa denique librorum argumenta, de quibus agit Photius cod. CVI. qui nihilominùs Theognoſtum in extrema operis ſui parte, aliquanto piè magis, cùm de aliis, tum præſertim de Filio Dei, tractaſſe notat.

* In illud, *Quicunque dix.* p. 755. T. I.

† Ad ann. CLX. n. 59.

270. MALCHION, Vir diſertiſſimus, claruit anno CCLXX. Literis ſæcularibus impensè eruditus. Scholæ Sophiſticæ apud Antiochiam præfuit, ibique Rhetoricam florentiſſimè docuit. * Tandem ob Eminentiſſimam fidei Chriſtianæ ſinceritatem Presbyterii honorem in Ecclesia Antiochena conſecutus eſt. Interfuit Concilio Antiocheno poſteriori anno CCLXX. adversùs Paulum Samoſatenum congregato, in quo ſolenni diſputatione, excipientibus cuncta Notariis, cum Hæreſiarcha congreſſus eſt; & ſolus erat, qui occultos hominis ſenſus detegere valuit. Ex hac *diſputatione* ſeu *Dialogo* loca quædam adducit Leontius libris *contra Neſtorium*. Refert etiam Hieronymus *, ſcripſiſſe Malchionem ex perſona Synodi Antiochenæ celebrem illam *Epiſtolam adverſùs Paulum Samoſatenum*, quam ad Dionyſium, Maximum, cæteroſque Catholicæ Eccleſiæ Antiſtites, in omnes provincias tranſmiſerunt Patres Antiocheni. Vereor autem, ne ſine auctore id tradiderit Hieronymus. De hâc enim re ne γρῦ quidem habet Euſebius, apud quem Epiſtola Synodalis penè integra extat l. 7. c. 30. Utcunque tamen tantam ex confutatione Pauli gloriam retulit Malchion, ut ea de cauſa in Menologiis Græcorum meruerit conſecrari die XXVIII. Octobris.

* Hieron. de Script. c. 71.

* Loc. cit.

270. ANATOLIUS, Alexandriâ oriundus, claruit anno CCLXX. Non modò ſupra vulgus Doctorum ſapuit, verùm inter omnes ſui temporis penitiori literaturâ & Philoſophiâ præſtantes τὰ πρῶτα τῶν μάλιστα δοκιμωτάτων ἀπενηνεγμένος ἦν, inquit Euſebius †, *principem ſine controverſia locum tenuit*: quippe in quovis doctrinæ genere, Arithmeticâ, Geometriâ, Aſtronomiâ, Phyſicâ quoque Dialecticâ, ac Rhetoricâ ad ſupremum uſque faſtigium eruditus. Qua de cauſa ab Alexandrinis rogatus eſt, ut ad exemplum Scholæ Platonicæ Scholam Ariſtotelicæ ſucceſſionis ibidem inſtitueret. Eundem hunc eſſe cenſet Valeſius * cum Anatolio, quem Eunapius † Jamblici Præceptorem facit, eumque ſecundum à Porphyrio locum obtinuiſſe dicit. Utut ſit, magnam apud omnes ſui nominis famam, & inter Civitatis ſuæ Proceres præcipuam honoris prærogativam adeptus eſt. Relictâ tandem Alexandriâ, in Syriam proficiſcitur; ubi Theotechnus, Cæſareæ Palæſtinæ Præſul, primus illi manus impoſuit, eumque Epiſcopum ordinavit, ſucceſſorem Eccleſiæ ſuæ deſpondens: & ſanè aliquantiſper vicariam operam Theotechno in ſede Cæſarienſi regenda præſtitit. Poſteà dum Antiochiam pergens, Laodiceam pertranſiret, à Laodicenſibus detentus eſt, ut in locum Euſebii iſtius Eccleſiæ Epiſcopi fato nuper functi ſuccederet. Quid ei exinde evenerit, certò non conſtat. Martyr tamen à quibuſdam fuiſſe dicitur.

† L. c. 32.

* Annot. in Euſeb. p. 158.

† In vit. Iamblic. non longè ab init.

Scripſit *Volumen de Paſchate*, ſive *Canones Paſchales*. Præclarum hujuſce Operis fragmentum exhibet Euſebius l. 7. c. 32.

Opus verò integrum ex pravâ Ruffini verſione, forſan exſcribentium vitio depravatiori factâ doctiſſimo Commentario illuſtratum cum Victorii *Canone Paſchali* primus evulgavit Ægidius Bucherius *Antverp.* 1634. Genuinum eſſe tum quæ ex ejus fermè initio Euſebius, tum quæ ex fine citat Beda, liquidò oſtendunt. Scripſit præterea Anatolius *Inſtitutionum Arithmeticarum libros* X. ex quibus excerpta hodie extare inter Θεολογούμενα τῆς Ἀριθμητικῆς monet Valeſius *. Quædam etiam alia ſuæ in ſacris literis diligentiæ atque doctrinæ monumenta reliquit: ex quibus omnibus ἀστεῖον ὁμοῦ τό τε λόγιον καὶ πολυμαθὲς, inquit Euſebius †, *eloquentiam ſimul & multiplicem ejus eruditionem abundè licet cognoſcere*: ſed N. E.

* Annot. in Euſeb. p. 160.

† Loc. cit.

270. P. II. ANATOLIUS Alexandrinus, Epiſcopus Laodicenus, claruit anno CCLXX. Quod eundem hunc cum Anatolio Jamblichi Philoſophi præceptore facit Valeſius, longè à ſcopo errare videtur. Nec tempora ſatis congruunt. Extat quidem Jamblici ad Anatolium fragmentum Epiſtolæ *de Juſtitia* apud Stobæum, *Serm.* IX. p. 104. Extant etiam ad eum plures Libanii Epiſtolæ adhuc ineditæ. Verùm is provinciæ alicujus præfectus erat, nec religione Chriſtianus. Scripſit noſter *Canonem Paſchalem*, ſive *librum de Paſchate*, qui Latinè extat. Cujuſnam ſit antiqua verſio, Ruffini, an alterius, non liquet; prava certè eſt, obſcura parumque fida & accurata. Interim mirari ſubit Cl. Du Pinium * hujus opuſculi fidem vellicare, nulla ratione reddita, nullis codicibus MSS. Patrumve teſtimoniis in hanc rem adductis; nec ad locum ab Euſebio citatum, aliud quod reſponderet, habet, quàm facilè fieri potuiſſe, ut aliquis impoſtor locum ab Euſebio allatum, cùm facilè potuit inveniri, operi ſuo inſeruerit. Videant verò Criticæ ſacræ magiſtri, quò tendat hæc argumentandi ratio, quâ ſemel admiſſâ, actum erit de pleriſque antiquorum monumentis, quæ hoc præcipuè argumento, genuina eſſe demonſtari ſolent, quòd loca ex illis à Veteribus citata, in iis reperiuntur. Certè integrum Anatolii opuſculum ejuſdem commatis, & coloris eſt, & ab una eademque manu profectum eſſe videtur *, Θεολογούμενα Arithmetica, quæ Anatolio tribuuntur, non produnt actorem ſuum. Qui ſcripſit, videtur planè fuiſſe ex Scholâ Pythagoricâ, ut me monuit Cl. Galæus.

* Tom. I. in Anat. p. 300.

326. COMMODIANUS, Scriptor per multa ſæcula penè ignotus, [cujus utpote præter Gennadium, & Gelaſium fortè Romanum, nemo ex Veteribus meminerit] *Gazæi* etiam nomen ſibi aſſumpſit, an à gaza ſeu gazophylacio, ut à Commodo Commodiani, an à Gaza Palæſtinæ urbe, cum Cl Rigaltio me ignorare fateor. Ortu & cultu fuiſſe ethnicum ſatis indicat ipſe, Gentiles Inſtruct. 33. ſic alloquens.

Et ego, qui moneo, idem fui, neſcius, errans.

Inde Inſtruct. 61. *ſe de cloacâ levatum* dicit. Dum

SÆC. III. ab An. CC. Chriſtianæ enim fidei libros evolveret, divinæ veritatis radiis illuminatus, Chriſtianis adhæſit. Italuſne fuerit, haud liquet; conſtat in Italia viſiſſe, & quod veriſimillimum, Romæ, Conſtantini M. ætate, tempore, ut videtur, Nicæni Concilii, certiſſimè ſub Sylveſtro Romano Pontifice, cujus ad præſepe palantes Gentiles invitat. Inſtruct. 23. Scripſit *Inſtructionum opus adverſùs Paganos*, quo Gentilium cultum & numina acutè perſtringit, & lapſoa aliquantulum Chriſtianorum ſui ſæculi mores acriter caſtigat. Egregium, mihi crede, antiquæ pietatis monumentum, in quo ſpirat ubique vetus Chriſtianæ virtutis & diſciplinæ genius, zelus ingens & incompatibilis, mirus erga Chriſtum amor & ardens ſtudium, ſingularis pauperum cura, & animus ad Martyrium paratus. Genus ſcribendi eſt Metro-proſaicum, nullis quidem metri legibus ſervatis, ſed quod Poemati formam & ingenium ſolummodò imitatur. Unde Gennadius * illum mediocri ſermone quaſi verſu ſcripſiſſe dicit. Totum opus eſt Acroſticon LXXX. Inſtructiones complectens, quibus totidem Acroſtichides continentur, unâ ſexageſimâ exceptâ, quæ Alphabeti ordinem ſequitur. Inſtructione ultimâ per literas verſuum initiales retrò legendas nomen ſuum & characterem exprimit, hoc modo, COMMODIANUS MENDICUS CHRISTI. Verbis utitur materiæ, quam tractat, ſatis congruentibus. Stylus tamen, inquit Rigaltius †, Africanæ ferociæ ruſticitatem ſapit; quæ nihilominus ad acumina Tertulliani, Cypriani, Minutii non rarò alludit: quædam etiam interſerit Græcæ & Latinæ antiquitatis ſcita non vulgaria. Libello iſto nævos quoſdam reperire eſt immixtos, Commodiano cum pluribus præcedentium ſæculorum patribus communes. Inſtruct. 3. aſſerit Angelos apoſtatas cœlo delapſos, & inſano fœminarum amore ac amplexibus irretitos, Giganteam ſobolem procreaſſe: errore quidem priſco, ſed qui ex Apocrypho Enochi libro veteribus ſæpiùs laudato, & malè intellectâ LXX. verſione Geneſ VI. 2. hauſtus eſt. Inſtruct. 19. 43. 44. 80. chiliaſtarum fabulam propugnat, de aureis ſæculis poſthac venturis, de mille annorum regno, Anaſtaſi primâ, fœlicitate terrenâ, de fine ſæculi, de mundo ex traditione veteri per ſexies mille annos duraturo. Propter hos errores credere par eſt Gelaſium Romanum Epiſcopum in Decreto ſuo Synodali Concil. Tom. IV. opuſcula Commodiani inter Apocrypha recenſuiſſe. At in eodem decreto, quod benè notet lector, prout apud Gratianum extat, Commodiani nomen non habetur. Primus Inſtructiones haſce ex Sirmondi apographo cum notis edidit Nicolaus Rigaltius editionis ſuæ Cyprianicæ ſubnexas, *Pariſ.* 1640. iterumque 1666. denique habentur in Biblioth. PP. Tom. XXVII. pag. 12.

* De Script. Eccl. c. 15.

† Præfat. in Commod.

270. P. II. COMMODIANUS, ortu Italus, an potiùs Afer, haud ſatis liquet. Afrum fuiſſe, ſuadere videntur quæ uſurpat vocabula, Afris Scriptoribus penè propria, *Zabulus*, *Zaconet*, &c. Certè ſtylus, dicendique genus, notante Rigaltio, Africanæ ferociæ ruſticitatem ſapit. Gentilibus ſe natum parentibus teſtatur, *Præfat.* verſ. V.

Ipſe diù gentilis, erravi tempore multo;
Gens & ego fui, perversà mente moratus.

Inſtruct. XXVI. verſ. 24. *De cloacâ levatus*, Inſtruct. LXI. v. 1. & alibi ſæpiùs, Inſtruct. LXXX. *Gazaeum* ſe vocat, non ab urbe aliquâ, *Gazâ* dictâ; ſed à gazo, ſeu Eccleſiæ theſauro, ut à commodo *Commodianus* dicebatur. Hoc, nomen erat Gentilitium; illud, Chriſtianus jam factus ſibi indidit; idque non aliâ forſan ratione, quàm quòd poſt converſionem pauper factus, ex communi Eccleſię ærario ſuſtinebatur. Unde & *Mendicum Chriſti* ſe nominat. De ætate, quâ vixit, oritur difficultas haud facilè ſolvenda. Vulgarem ſententiam de tempore Sylveſtri Pontificis Romani, à Rigaltio primùm excogitatam, olim ſecuti, ipſum ſub Conſtantini M. Imperio ad annum CCCXXVI. collocavimus. Re verò jam accuratiùs perpensâ, eum ad tertium potiùs ſæculum remittendum eſſe cenſeo. Nec deſunt multa, quæ illum anno circiter CCLXX. claruiſſe, & Cypriano, ſi non æqualem, ſupparem ſaltem fuiſſe ſuadent. Obſervationes nonnullas hâc de re, necdum tamen abſolutas, in ſchedas ſuas conjecerat, mecúmque pro ſua humanitate communicavit V. C. & nunquàm ſine honoris præfatione nominandus, H. Dodvvellus, quæ me ad hanc rem denuò excutiendam, haud leviter permovebant. Iteratâ itaque Commodiani lectione, paucula notabo, quæ ad firmandam hanc conjecturam, vero prorſus non abſimilia videbuntur. Notandum igitur. 1. Commodianum *ducentos* tantùm à Chriſto annos numerare Inſtruct. VI. v. 2. Gentiles ita alloquitur,

Et ſi parvulitas ſic ſenſit, cur annis ducentis.
Fuiſtis infantes? nunquid & ſemper eritis?

Fatendum eſt, ducentos hoc loco annos non ſtrictè eſſe intelligendos, quaſi non fuerint paulò plures. Veteres enim nondum adinventâ accuratâ æræ Chriſtianæ Epochâ, annos à Chriſto nato ad ſuam uſque ętatem computantes, numero plerùmque rotundo loqui ſolent, & in fine ſæculi proximè elapſi ſubſiſtere, rejecto, plus minùſve fuerit, quod excurrit tempore. Quandòque & ita ſe explicant. Arnob. Lib. I. pag 9. *Trecenti ſunt anni fermè, minùs vel plus aliquid, ex quo cœpimus eſſe Chriſtiani.* Nec aliter olim Ennius, *Septingenti ſunt, paulò plùs aut minùs anni.* Verùm hoc nunquàm ab iis factum eſt, ubi qui ſupra numerum excurrunt anni, integrum illius ſæculi ſpatium occupant; Multò minùs, ubi alterum etiam comprehendunt. Etiamſi igitur nondùm exacto ſęculo tertio, ducentos annos dicere potuit Commodianus, tamen ultra labentem currentis ſæculi partem, nullâ ratione extendi queant. Invicto planè argumento, nullóque ſophiſmate eludendo, Auctorem noſtrum intra tertii ſęculi limites eſſe coercendum. 2. Scripſit Commodianus vel pace vixdum plenè redditâ, vel perſecutione mox expectandâ. Hinc *pacem ſubdolam* vocat Inſtruct. LXVI. & perſecutionem inſtare dicit; *agonia ſunt propinqua.* Inſtruct. LIII. verſ. 10. Fideles monet ut Martyribus aſſiſtant, ſeu, ut ipſius verbo utar, *admartyrizent.* Inſtruct. LVIII. v. 19. ubi etiam deſcribit *pugnam cum triſtitiâ, & palmam* quę *victoria* donatur. Inſtruct. LXII. agit de iis qui martyrium affectare præſe ferebant. Inſtruct. LXIX. v. 1. *Paſtor ſi confeſſus* fuerit, id eſt, interpretante Rigaltio, ſi de nomine interrogatus, clare & conſtanter reſponderit, ſum Chriſtianus; ſi thus aceræ profanorum imponere juſſus, fortiter abnuendo clamaverit, non facio, *geminavit agonem.* Et ne plura congeram, Cæſarem *tyrannum* vocat. Inſtruct. XXIII. v. 14 Hæc aliàque plura ſæculo tertio optimè congruunt. quandò ceſſante perſecutione Decianâ pacem ſub Gallieno redditam, infirmam quidem & inſtabilem, Perſecutio ſub Aureliano mox interrupit; Sylveſtri verò temporibus convenire nequeunt. Conſtantino enim rerum in Occidente potito, quieta ac tranquilla erant omnia: Nullus à Gentilibus perſecutionis metus. Vivebant ſub ejus patrocinio tuti, legibus muniti, privilegiis ornati, divitiis & dignitatibus aucti, Magiſtratus ubique, Imperatoris exemplo, propitios & benevolos experti,

Digitized by Google

perti. 3. Tota ſcribendi ratio ævi Cyprianici ingenium, mores, & diſciplinam imitatur. Iiſdem penè cum Tertulliano & Cypriano loquendi modis non rarò utitur, ut ubique obſervat Rigaltius. Novati ſchiſma carpere videtur, Inſtruct. XLII. Reprehendit eos, Inſtruct. LXI. qui dùm fratres *adverſante mundo*, ſub armis laborarent, ipſi *farti opibus, nec pugnarent, nec pugnanti ſe ſiſterent*; & cùm viderent fratrem causâ ſchiſmatis abſtentum, optant nihilominùs in caſtris pacem, indulgentiam nempè lapſis dandam, antequàm pax Eccleſiæ redderetur. Inſtruct. LVII. diſciplinam non eſſe nimiâ indulgentiâ laxandam contendit. Inſtruct. LII. duo deſertorum conſtituit genera: *Eſt alius nequam*, qui ſcilicet ſacrificat idolo; *alius in parte recedit*, qui Præſidi offert libellum, concuſſori pecuniam, ne in Capitolium ſacrificaturus pertrahatur. Reſpicit, inquit Rigaltius *Thurificatos* & *Libellaticos*; & hi quidem poſteriores vix alio, quàm ævo Cyprianico memorantur. Infinitus eſſem, ſi omnia recenſerem, quæ de pœnitentibus, de Martyrii zelo, de fugâ in perſecutione, de ſchiſmaticorum ſtudiis, de pompâ funerum, de filiis ſub perſecutione defunctis non lugendis, de Judæis, &c. cum Cypriano communia habet. 4. Nulla, ne quidem leviſſima in toto hoc libello victoriæ à Conſtantino de Maxentio nuper reportatæ, nulla ſigni Crucis in cœlo miraculosè apparentis, nulla gloriæ & fœlicitatis Conſtantini, vel immunitatum Eccleſiæ conceſſarum mentio, quod tamen ab homine immenſo ſuæ religionis zelo flagrante, meritò expectari poterat. Argumentum fateor negativum, ſed quod non levem, apud æquos rerum æſtimatores, vim atque authoritatem habet.

His itaque expoſitis, reſtat ut communem de tempore Sylveſtri Papæ ſententiam breviter excutiamus. Ejus unica quidem baſis & fundamentum eſt ipſius Commodiani locus, prout in editis habetur. Inſtruct. XXXIII. v. 5. ubi Gentiles ad Eccleſiam invitat,

Intrate ſtabulis Sylveſtri *ad præſepe paſtoris.*

Verùm hæc non ſunt ipſius Commodiani, ſed ingenii potiùs Rigaltiani commentum, & longè aliud reſpicere videntur. In codice Sirmondiano, ex quo deſcripſit Rigaltius, verba, ipſomet fatente, ità ſe habent.

Intraſte tabulis Sylveſtri ad præſepia tauri.

Alloquitur nempe Gentiles, tanquam belluinis animis, moribuſque præditos. Hinc verſo præcedenti, *corda fera & exaſperata*. Inſtruct. XXXIV. v. 1. *indomita cervix*. v. 5. *noli pecus eſſe ferinum*. v. 17. *quaſi beſtius errans*. Hos igitur, inſtar taurorum, in Sylvis campiſque palantes invitat, ut Eccleſiæ Stabula intrarent, ut ad Chriſti præſepe accederent; ubi, ut verbis proximè ſequentibus loquitur, *Latronibus tuti ſub regia tecta manerent*. Non dubito igitur quin, cum Cl. Dodwello, levi mutatione legendum ſit,

Intrate ſtabula ſylveſtris ad præſepia Tauri.

Sylveſtris plurali numero pro *ſylveſtreis*, utroque enim modo ſcribebant Veteres: Hæc hactenus, & forſan plùs ſatis. Fatendum eſt apographum Sirmondianum, quo uſus eſt Rigaltius, admodùm fuiſſe vitioſum; optandúmque eſſet ut editio nova in lucem mitteretur, ad vetuſtiſſimum codicem MS. recognita, quem in Æde S. Albani apud Andegavenſes, adhuc aſſervari teſtatur in Not. ad Lact. *de Mort. Perſ.* Baluxius, cap. 11. pag. m. 25. Commodiani Inſtructiones primus eruit; notiſque illuſtratas edidit Rigaltius, *Tulli Leuc.* 1650. 4to. Prodierunt deinceps ad calcem operum S. Cypriani *Pariſ.* 1666. & *Biblioth.* PP. T. XXVII. pag 12. Claudam hæc optimis Rigaltii verbis, *Uſus & efficacia libelli hujuſce fuerit, conſtans & perpetuus amor Chriſti; animus ad martyrium fortis; pietas erga pauperes maxima. Hoc præterea ſcire, vitia, quæ etiamnum Eccleſiam dehoneſtant, eſſe vetuſtiſſima: Infinitam ſemper fuiſſe de rebus Divinis diſputantium multitudinem, pauciſſimos verò Chriſtianos.*

Cave Hiſt. Lit.

M A N E S, genere Perſa, *Cubricus* antea dictus, ex mancipio Hæreſiarcha factus, hæreſim ſuam diſſeminare cœpit circa an. CCLXXVII. Heræ ſuæ, mulieris prædivitis, hæres inſtitutus, unà cum immenſis divitiis Scythiani cujuſdam Saraceni, viri omnibus Gentilium diſciplina ac myſteriis apprimè imbuti, libros accepit; quos ille quatuor numero, primum *Myſteriorum*, alterum *Evangelium*, tertium *Theſaurum*, quartum denique *Capita* inſcriptos compoſuerat, Hæreticis dogmatibus, inprimis circa bina rerum omnium principia, refertos; & ſervo ſuo Terebintho ſive Buddæ; quem unicum Hæreſeos ſuæ ſectatorem habuit, reliquerat. Eundem cum hoc Budda opinor fuiſſe Addam illum cujus mentionem facit Heraclianus apud Photium Cod. LXXXV. qui evangelium ſcripſit quod Μόδιον appellavit; nec alius, ut videtur, erat Adimantus, proprio nomine Addas dictus, Manichæi diſcipulus, de quo Auguſtinus libro II. *contra adverſarium Legis & Prophetarum* prope fin. Tom. VI. Cujus librum ipſe peculiari opere confutavit ibid. p. 124. Sed hæc obiter. Budda morte horrendâ è medio ſublato, Scythiani volumina penes Cubrici heram fuerunt, ex quibus iſte hæreditario jure acquiſitis hauſtum virus in infinitum ferè auxit. Semet enim modò Paracletum & Spiritum S. modò Chriſti Apoſtolum, modò ipſum eſſe Chriſti Apoſtolum, modò ipſum eſſe Chriſtum prędicavit. Unde & Chriſti ad inſtar, delectos ex aſſeclis XII. præ cæteris perditiſſimos nebulones, Apoſtolorum vice dogmata ſua longè latéque prædicando diſſipaturos, conſtituit. Duo rerum omnium principia eſſe docuit, æterna pariter, atque inter ſe æqualia, Deum nempe & Diabolum; ab illo bona omnia, ab hoc mala quæcunque exoriri; illum virtutis ac Teſtamenti Novi, iſtum peccati & Inſtrumenti Veteris Autorem eſſe, illi nos animam, huic corpus acceptum ferre. Fatum rebus humanis ſublato libero arbitrio induxit; Chriſtumque in carne extitiſſe negavit, phantaſma illum fuiſſe dicens. Cæterùm innumeras, eaſque perquam inſulſas fabulas, ac rerum cauſas commentus eſt, quas fusè explicuit Epiphanius Hæreſ. 66. Hujuſmodi ferè ſomniis divulgatis ingentem ſui famam in Perſiâ Manes excitaverat; adeò ut à Rege acceſſeretur, qui ægrotanti filio mederetur. Id in ſe capitis ſui periculo conficiendum Manes ſuſcepit; verùm ſpe fruſtratus, & temerariis remediis acceleratâ regii pueri morte, in vincula conjicitur, temeritatem capite luiturus. Corrupto tamen cuſtode vincula abrupit, & fugam iniit; verùm Archelai Epiſcopi diligentia retractus, pœnam deſtinatam ſubiit, detracta ei, adhuc vivo, cute, quam paleis oppletam ad ſua uſque tempora in Perſia aſſervatam fuiſſe ſcribit Epiphanius †.

† Loc. cit.

Plurima Scripta Manes edidit, compilatis ut plurimum Scythiani libris, quos & ſuo nomine non ſemel venditavit.

SCRIPTA SEQUUNTUR.

DE *Fide liber*, ex quo ampla ſatis Excerpta habet Epiphan. loc. cit.

Myſteria, liber iſte in viginti duas partes diſtributus eſt, Alphabetico ordine pro literarum quibus Perſę utuntur, numero.

Theſaurus Major.

Theſaurus Minor.

De Aſtrologia, cui ſcientiæ plurimum aſcripſit Manes. Prolixum exinde fragmentum exhibet Epiphan. Num.14.

Epiſtola ad Marcellum, virum clariſſimum ſimul ac religioſiſſimum, quæ integra apud Epiphan. Num.6. unà cum Marcelli Epiſtola qua ei reſpondit, breviuſcula Num.7. & in diſputatione Archelai adverſus Manichæum quam edidit Cl. Valeſius.

Quampluτima paſſim Epiphanius Hæreſ. 66. ex Manis (quem Manichæum plerunque vocat) Scriptis Excerpta adducit, verùm ex quibus ejus voluminibus, id perquàm rarò agnoſcit.

277. P.II. MANES famoſiſſimus Hæreſiarcha, claruit anno CCLXXVII. Impia Manetis dogmata, aniles næniаs, præceptores, diſcipulos, ſcripta totumque vitæ ejus curriculum latè perſequitur Epiphanius *Hæreſ.* LXVI. Et nos etiam alibi fecimus ſatis. Cum verò Manetis hiſtoriam mirè turbaverint cum veterum, tum recentiorum plures, neque eam nos alibi ſatis dilucidè expoſuimus, non abs re erit illam paulò accuratius enarrare. Sciendum igitur tres fuiſſe Sectæ Manichaicæ conditores, ſibimet invicem ſuccedentes, Scythianum, Terbinthum ſive Buddam, & Cubricum ſeu Manetem.

* *Scythianus* genere erat Saracenus, e gente Arabum in confinio Palæſtinæ educatus, Græcorum lingua ac literis egregiè inſtitutus, qui mercaturæ gratia in Indiam profectus, rem ſuam ſtrenue agebat merces per mare rubrum Hiſpelen Thebaidis in Ægypto oppidum advehere ſolitus. Tandem Alexandriam ſe contulit, ubi Philoſophiæ ſtudio incubuit, Ægyptiorum diſciplinam edoctus vitamque Ariſtotelicam imitatus. Cumque otio & divitiis abundaret homo acris & novaturientis ingenii, dogma aliquod paradoxum producere in animum induxit. Empedoclis igitur ſententiam ſecutus, duo rerum principia coæterna *ἰσόζυγα καὶ ἰσόῤῥοπα* commentus eſt, unum bonum, alterum malum, illud Deum ac lucem, hoc materiam ac tenebras appellavit, non pauca etiam ex Pythagoræ diſciplina, alia aliunde, mutuatus. Neque hoc ſolum volvebat animo, ſolum in vulgus projiciebat, ſed & in ſcripta redegit, compoſitis quatuor voluminibus; quorum primum *Evangelium* vocavit, non quod aliqua Chriſti facta contineret, ſed tantum nomine tenus ita dictum; alterum *Capita*; tertium *Myſteria*, quartum *Theſauros* nuncupavit. His inſtructus Hieroſolyma petiit cum legis Moſaicæ Senioribus diſputaturus; à quibus victus cum nihil proficeret, adhibitis libris magicis, quorum peritiam in India & Ægypto aſſecutus fuerat, præſtigiis illudere conatus eſt. Quo fine, conſcenſo domus tecto, vel à Deo percuſſus cecidit, (*νόσῳ θανατώσας ὁ κύριος*, inquit Cyrillus) vel mente alienatus ſe præcipitem dedit. Moriens facultates & libros Terbintho reliquit. Hujus Scythiani tempus exactè ſtatuere haud facile eſt. Tradit Epiphanius ipſum Hieroſolyma profectum *ἐπὶ τοὺς χρόνους τῶν Ἀποστόλων*. Quod laxiori quidem ſenſu de ſæculo ævum Apoſtolicum proximè ſecuto intelligendum eſt; adeò ut vergente ad exitum ſæculo ſecundo diem fatalem obiiſſe cenſeri poſſit.

*Cyril.Hieroſ. Catech. VI. p. 142. Epiph. Hæreſ. LXVI. n.1.2.3.Socr. l.I. c.22. p. 53. Pet. Sic. Hiſt. Manic. p.20.

Terbinthus Scythiani diſcipulus, ſeu ſervus fuit forſan uterque, certè comes aſſiduus, & arcanorum particeps; ipſe etiam literarum ſtudiis haud vulgariter eruditus. Poſtquam aliquandiu in Palæſtina hæſerat, acceptis ſecum opibus & ſcriptis quæ teſtamento ſibi legaverat Scythianus, in Perſidem aufugit, apud viduam quandam hoſpitio acceptus; ubi ut tutius lateret, ſe *Buddam* appellavit. Frequentes cum Mithræ Sacerdotibus diſputationes habuit, à quibus turpiſſimè convictus & depulſus, præceptoris ſui exemplo ad Magię artes & præſtigias ſe convertit, iis efficere ſtudens, ne quis deinceps ſibi contradicere auderet. Sed conſcenſa ad id ſuperiori domus parte, à dæmone percuſſus, & in ſublime jactatus miſerè interiit, viduâ, apud quam diverterat, librorum & divitiarum hærede factâ. Affirmat quidem Socrates hos libros ab ipſo Terbintho, idque poſtquam in Perſidem pervenit, conſcriptos fuiſſe; ex quo forſan id deſumpſit Cl. Tollius *. Verum Scythiano conſtanter aſcribunt veteres. Erat & *Buttas* ſive *Buddas*, cujus meminit Clemens Alexandrinus †, Philoſophorum Indiæ præceptor, quem propter inſignem virtutem ut Deum honorârunt. Verum hic alius omninò, & multo antiquior videtur.

* Not. in for. Manich. in init.

† Strom. II. p.305.

Cubricus & *Manes*, patre Patricio, matre Caroſsâ natus, genere erat Perſa, quem cum Scythiano perperam confundit Theodoritus *. Theodoritum ſecutus eſt Suidas †, qui addit, genere fuiſſe Brachmanem, & Buddam ſeu Terbinthum præceptorem habuiſſe. Quæ unde hauſerit Suidas me ignorare fateor. Nuſquam ſanè Manes in India fuiſſe deprehenditur, nec Terbintho præceptore uti poterat, qui forſan nondum nato Manete mortem obierat; ſcriptis tantùm, quę à Scythiano acceperat Terbinthus, potitus eſt. Hunc ſeptennem adhuc ſibi in mancipium emit vidua Terbinthi hæres; Cumque eum libertate donaſſet, & Perſarum diſciplinis erudiendum curaſſet, non multò poſt obiit e vitâ, morienſque cunctas facultates, & libros quos apud ſe depoſuerat Terbinthus, teſtamento ei reliquit. His acceptis, Cubricus jam criſtas erigere cœpit, & ne prior vitæ ſors ſervilis ſibi in opprobrium cederet, depoſito Cubrici, Manetis nomen ſibi aſſumpſit. Manes quippe Perſarum lingua, teſte Cyrillo † *ſermonem* ſeu allocutionem ſignificat, impoſtor enim inſignem dialectices peritiam præ ſe ferebat. Sed aliam vocis originem tradit Epiphanius †, nempe vocabulum linguâ Babylonicâ *τὸ σκεῦος*, i. e. *vas* exprimere. Et quidem apud Chaldæos & Syros מאן *vas* denotare, norunt qui in linguis Orientalibus vel leviter verſantur; quaſi ſcilicet ad inſtar D. Pauli, ſe vas Deo electum eſſe homo arrogans ſignificare voluit. Græci verò quo aptiorem irridendi occaſionem arriperent illud à *μανία* deducere ſolent, ut dum apud Perſas ſe honorare putaret, *παρ' Ἕλλησι μανίας ἑαυτὸν ἐπώνυμον καταγγέλλῃ*, inquit Cyrillus, *apud Græcos ab inſania ſe nomen trahere denunciaret*. Quam infamiæ notam ut vitarent ejus diſcipuli, prolongato vocabulo *Manichæum* vocarunt, quaſi *ἀπὸ τοῦ μάννα χέειν* dictum, ac ſi manna fundere videretur. Futilem hanc Etymologiam ſe à Manichæo quodam accepiſſe teſtis eſt Auguſtinus *contra Fauſt.* lib.XIX.c.22. col.353. Dogmata quæ ſpargebat Manes, partim ex fæculentiſſimis veterum hæreſiarcharum lacunis, partim ex ineptiſſimis orientalium nugis, partim ex abſurdis gentilium philoſophorum placitis, partim denique ex ipſius Chriſtianæ

* Hæret.fab. lib. I. c.26. p.212.

† In voc. Μάνης.

† ibid.p.145.

† ib.num.1.

SÆC. III. ab An. CC. ſtianæ religionis inſtitutis partita ſunt. Unde hæreſis ejus Ἑλλωίζων Χειςιανισμὸς, *Gracanicus Chriſtianiſmus*, à Socrate * dicitur. In formanda Secta ſua, id præ aliis ſingulare, quòd futilem quandam Domini noſtri imitationem ſibimet propoſuiſſe viſus eſt. Quod uno alterove exemplo manifeſtum erit. Elegit Dominus duodecim Apoſtolos, ut ſecum eſſent, & quibus Eccleſiæ ſuæ fundandę curam concrederet; Duodecim habuit & Manes, quorum nomina à Petro † Siculo recenſentur. Ex Apoſtolis ſuis tres primarios aſſumpſit Dominus, ut ſibi eſſent tanquàm comites ſecretiores, Petrum nempe, Jacobum & Joannem. Ex ſuis totidem elegit Manes, Thomam, Addam & Hermam, quos ad dogmata ſua prædicanda mitteret, & quibus ſuas cuique provincias aſſignavit. De ordine autem quo recenſentur, & provinciis, non ita conſentiunt Veteres. Apud Cyrillum & Epiphanium Thomas primum occupat locum; apud Archelaum verò in fragmento, quod edidit Valeſius, ſcribit Addam in partes Orientales eſſe miſſum, Thomam in Syriam Hermam in Ægyptum. Epiphanius Addam in ſuperiorem regionem: Thomam in Judæam abiiſſe. Ubi pro τὴν Ἰουδαίαν legendum putat Petavius, τ̃ Ἰνδίαν. Et ita quidem habet Theodoritus, Thomam ad Indos miſſum eſſe. Cui conſentit Nicephorus †. Quod ſi ita ſit, voluit fortaſsè impoſtor Chriſtum etiam hàc in parte imitari, dùm Thomam Apoſtolum ad Evangelium ſuum prædicandum in Indiam deſtinaret. Denique ut alia prætercam; habet Chriſtiana doctrina ſuam Perſonarum Trinitatem, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum. Suam habuit & Manichaiſmus, *Scythianus* enim ſeipſum Patrem nominavit, *Terbinthus* ſeu *Buddas*, ſe Dei Patris Filium eſſe jactitavit, ex virgine natum, in montibus educatum; *Manes* verò ſe Spiritum Sanctum ſeu Paracletum ubique prædicavit; diſertè hæc referente Petro Siculo *Hiſt. Manich.* pag. 22. Antequàm verò in vulgus prorueret Manes, aſcitis ſibi diſcipulis, illos Hieroſolyma * allegavit, ut ſacros Chriſtianorum libros ſibi coemerent. Quo facto, libriſque diligenter evolutis, eos malâ fide depravavit, & ubicunque poterat, ad opinionis ſuæ patrocinium violenter detorſit. Quatuor Scythiani volumina recoxit, interpolavit, proque ſuis vendiravit. Unde κλέπτης ἀλλοτρίων κακῶν ἰξιδιοποιούμενος τὰ κακὰ Cyrillo † audit, *fur alienorum malorum, qui ſua faciendo ſibi ea mala vendicavit.* Nec defuere libri quos ipſe proprio Marte conſcripſit, de quibus egimus *Part.* I. plura mox additur. Fragmentum quoddam memorabile, ſaltem ſententiam Manetis ore traditam, refert Formulæ Cotelerianæ, & Tollianæ auctor; hic pag. 148. ille col. 375. qua profitetur ſceleſtus impoſtor ſe Chriſto magis eſſe miſericordem, & coram hominibus ſe abnegantes, fidemque pro ſalute mentientes, blandè ſe hilaréque eſſe recepturum.

* Lib. c. 22.

† Ibid. p. 30.

† Lib. VI. c. 32. p. 249.

* Epiph. ibid. num. v.

† ibid. p. 141.

Antequàm manum de tabulâ, cùm in his jam verſemur, operę pretium erit ad majorem hiſtoriæ Manichaicæ illuſtrationem, & Manetis, & veterum Manichæorum ſcripta, quæ in formulis à Coterio, Tollio, & Goaro editis, alibive memorantur, breviter excutere. A formula *Goarianâ* ex codice MS. Barberino deſcripta, quæ in *Euchologio* p. 885. reperitur, initium ducam, eò magis quod interpres ad quodvis ferè verbum adeò fœdè lapſus ſit, ut ſi ex hoc ſpecimine eſſet judicandum jurares hominem, in Græcis aliàs præclarè exercitatum, vel Græcè neſciiſſe, vel rem ipſam minimè intellexiſſe. In hâc igitur formulâ Manichæus converſus anathema dicit Maneti, ejuſque dogmatibus, καὶ πᾶσι τοῖς ἐκτεθεῖσι καὶ συγγραφεῖσι παρ' αὐτῷ, καὶ πᾶσι τοῖς πειθομένοις αὐτῷ, καὶ τοῖς, ὡς ἔφημεν, παρ' αὐτοῖς ἀσεβῶς ἐκτεθεῖσι πέντε βίβλοις, i. e. interpretre Goaro, *& omnibus ab eo expoſitis, & cunctis ei morem gerentibus, & iis qua, ut prafatus ſum, expoſuit.* Poſtrema ita rectiùs reddenda ſunt, *Et quinque libris ab ipſis, ut præfatus ſum, impiè expoſitis.* Hi quinque libri ſuo ordine ſequuntur. I. Τὸ ζῶν Εὐαγγέλιον, ὅπερ καὶ νεκροποιόν, *vivum Evangelium, quod & reverà mortiferum eſt.* Ita formulæ Cotelerianæ & Tollianæ auctor, τὸ νεκροποιὸν αὐτῶν Εὐαγγέλιον, ὅπερ ζῶν καλοῦσι, *Mortiferum eorum Evangelium, quod vivum appellant.* Et his longè antiquior Heraclianus Chalcedonenſis Epiſcopus apud Photium *Cod.* LXXV. col. 204. Τὸ τῶν Μανιχαίων ζῶν Εὐαγγέλιον memorat. Inter quatuor Scythiani libros, quos poſſedit & recoxit Manes, unum fuiſſe *Evangelium* dictum, non ſemel ſuprà obſervavimus. Condidit & Thomas primarius Manetis diſcipulus ſuum Evangelium, quod τὸ κατὰ Θωμᾶν Εὐαγγέλιον à Manichæis dictum eſt. II. Ὁ Θησαυρὸς τῆς ζωῆς, ὅσπερ ἐστὶ θησαυρὸς θανάτου, *Theſaurus vita, qui revera mortis eſt Theſaurus.* Non aliter auctor Cotelerianus & Tollianus, ὁ θησαυρὸς τοῦ θανάτου, ὃν λέγουσι θησαυρὸν ζωῆς, *Theſaurus mortis quem ipſi theſaurum vita vocant.* Eadem habet Petrus Siculus *Hiſt. Manic.* p. 10. Meminerunt etiam Heraclianus Epiphanius, Cyrillus Hieroſolymitanus, alii. Alterum hoc erat Scythiani opus, quod ſibi arrogavit Manes, & plures ſub ſe libros complectebatur. Ex libro ſeptimo *Theſauri* fragmentum Latinè profert Auguſtinus *de nat. boni* cap. 44. Tom. VI. col. 565. alibique citat *de Act. cum Fel.* lib. I. cap. 14. col. 505. Hæc quæ jam recenſuimus Formulæ verba cum præcedentibus connectit Goarus, atque hoc modo vertit *vocavit ille vivens Evangelium quod potiùs vita theſaurum trucidat, & mortis eſt theſaurus.* Deus bone! quod hoc monſtri eſt? ſenſu abſurdo, & planè nullo. Sed nos veram auctoris mentem reſtituimus. III. Καὶ βίβλον ἀναθεματίζω τῶν ἐπιστολῶν ὁμάδα. Quæ ſic reddit Goarus, *Anathematizo librum Epiſtolarum Omodà.* Quis verò de Epiſtolis Omodæ, vel de Omadâ ipſo audivit unquàm? Legendum procul dubio ὁμάδα, hocque modo reddendum, *Anathematizo etiam librum, nempe Epiſtolarum farraginem.* Et ita quidem diſertè habet P. Siculus p. 30. Τὴν τῶν ἐπιστολῶν ὁμάδα. Inter Manetis libros τὸ τῆς ἐπιστολῶν αὐτοῦ βιβλίον recenſet formulæ Cotelerianæ & Tollianæ conditor. Ex hoc Epiſtolarum corpore procul dubio erat famoſa illa Epiſtola, quam *Fundamentum* vocabant Manichæi, quam toties citat Auguſtinus *de nat. boni* c. 42. 46. & in *Actis* cum Felice, ubi ſuprà. Quin & contra eam integrum librum ſcripſit, qui extat Tom. VI. col. 115. Incipiebat, *Manichaus Apoſtolus Jeſu Chriſti, providentia Dei Patris:* pariter ac altera illa ad Marcellum, quæ habetur Latinè in fragmentis Archelai, Græcè apud Epiphanium *Hæreſ.* LXVI. *num.* VI. imò omnes ejus Epiſtolas idem habuiſſe exordium teſtatur Auguſtinus *contra Fauſt.* lib. XIII. cap. 4. col. 281. Certè magnâ veneratione hanc Epiſtolam proſequebantur Manichæi, tanquam univerſæ fidei ſuæ promptuarium, adeò ut teſte Auguſtino *lib. cit.* c. 5. quoties coram auditoribus lecta fuerit, capite inclinato dicere ſolebant, *Amen.* IV. Sequitur apud Goarum, Καὶ τὴν τῶν μυστηρίων, ἥτις ἐστὶ πρὸς τὴν ἐπιτηδευθεῖσαν αὐτοῖς ἀνατροπὴν τοῦ νόμου καὶ τῶν ἁγίων Προφητῶν *Anathematizo & librum myſteriorum ad everſionem Legis & ſanctorum Prophetarum ab iis ſtudioſè compoſitum.* Eodem modo & alterius formulæ Auctor, καὶ τὴν καλουμένην μυστηρίων βίβλον, ἐν ᾗ ἀνατρέπειν πειρῶνται νόμον καὶ προφήτας, *librum item titulo myſteriorum in quo Legem ac Prophetas evertere nituntur.* Et ſimiliter planè P. Siculus p. 20. Erat & hic unus ex

Scythiani libris à Manete auctus & interpolatus; immenſum opus in XXII. partes ordine alphabetico pro literarum, quibus Syri utuntur, numero diſtributum, teſte Epiphanio *num.* XLII. p.629. Libros hos Palmyreno & Syriaco ſermone fuiſſe ſcriptos affirmat Tollius p.142. Verùm id non diſertè dicit Epiphanius, ſed tantùm pro eorum more juxta elementorum, quibus utuntur, numerum, opus ſuum diſtinxiſſe. V. Καὶ τὴν τῶν πάντων πραγματειῶν, *anathema libro* omnium negotiatiu *vocato.* Fefellit interpretem locus mendoſus; legendum, τὴν γιγάντων πραγματείαν; hunc enim fuiſſe verum hujus libri titulum teſtis eſt Timotheus CP. in nonnullis codicibus MSS. (mirè enim variant tùm editi, tùm MSS.) libelli ſui *de differentia eorum qui accedunt ad puram fidem*, τὴν γιγάντων βίβλον vocat Heraclianus apud Photium *Cod.* LXXXV. qui & opus iſtud refutare aggreſſus eſt. His quinque ſcriptis ſubnectitur apud Goarum Agapii inter Manetis diſcipulos non incelebris Ἑπτάλογος. Hujus mentionem faciunt P. Siculus pag. 30. & formulæ toties citatæ. Erat & Agapius Manichæus, idem procul dubio qui varia ſcripſit, de quibus prolixè Photius *Cod.* CCXXX. col. 401. & nos plura in tractatu *de Scriptoribus Eccleſiaſticis incertæ ætatis.* Poſt formulam Goarianam pergamus ad eas quas Cotelerius & Tollius ediderunt. Hic primo occurrit liber τῶν Ἀπόκρυφα dictus, quo ut probabile eſt, reconditiores illorum ritus, præſtigiæ, & execranda religionis myſteria continebantur, & quorum doctrina non niſi myſtis & nefandis eorum orgiis imbutis tradebatur. Quale fuit τὸ καλούμενον αὐτῶν Βῆμα, cujus meminerunt prædictæ formulæ. Quid verò hoc Βῆμα fuerit, aperit nobis Auguſtinus*, teſtis oculatus; fuiſſe ſcilicèt ſolennem diei celebrationem, quo Manes occiſus eſt, quando poſito tribunali quinque gradibus inſtructo, & pretioſis linteis adornato, magno honore à miſerà plebeculà adorabatur, cujus ſcenæ non alia mens erat, ut ab iis edoctus eſt Auguſtinus, quàm hoc eſſe rectum Paſcha, ſolum quippè Manetem verè paſſum eſſe, ejuſque paſſionis diem eſſe celebrandum, Chriſtum verò ſimulatâ carne indutum, non niſi ſimulatam paſſionem pertuliſſe, ac proindè Paſcha ejus nihili eſſe faciendum. Ut verò ſentiam iſtiuſmodi ritus in hoc opere fuiſſe contentos, facit, quòd poſt mentionem Βήματος in formulà noſtrâ immediatè ſequitur, *damnanda eſſe omnia quæ impiè ab illis in ſacris fiunt atque celebrantur, quæque Manichaicis ſeu præſtigiatorus ipſorum libris continentur.* Proximè ſequuntur τὰ Ἀπομνημονεύματα. *Manetis dictorumque memorabilium commentariis*, uti paraphraſticè reddit Cl. Tollius. Et rectè opinor. Deinde βίβλος γεγραμμένη Ἀδᾶ, καὶ Ἀδίμαντος. Adde opus Μόδιον dicebatur, de quo paulò infrà. Adimantus magni erat nominis inter Manetis diſcipulos, & pro doctore celeberrimo habebatur: ipſius liber Auguſtinum nactus eſt antagoniſtam, cujus tractatus *contra Adimantum* inter opera ejus reperitur *Tom.* VI. col. 174. Ex quo colligere licet in opere ſuo id unicè ſibi propoſuiſſe Adimantum, ut vetus Teſtamentum, libros præſertim Moſaicos, cum Evangelio committeret. Quo fine, loca quæ ſibi videbantur pugnantia collegit, & ſibimet invicem oppoſuit. Singula Auguſtinus in reſponſione ſuâ ſcrupuloſè expendit, magnóque judicio & acumine refellit. Addit formula Tolliana, καὶ τὰ Μωϋσέως καὶ τῶν ἄλλων προφητῶν, *Moyſiſque & aliorum Prophetarum*; rectiùs omninò Coteleriana, κατὰ Μωϋσέως καὶ τῶν ἄλλων προφητῶν, ad ea quæ procedunt referenda, *liber ab Adà, aliiſque ab Ademanto conſcriptus adversùs Moſem propheteſque alios.* Hunc enim unicum fuiſſe iſtius libri ſcopum ex Auguſtino ſuprà obſervavimus. Poſtremum opus eſt Ariſtocriti, ex Manetis diſcipulis haud poſtremi, Θεοσοφία dictum, in quo oſtendere conabatur Judæorum, Gentilium, Chriſtianorum, & Manichæi unam eandemque doctrinam eſſe; utque veriſimilia dicere videatur, Manetem tanquàm malum hominem traducere non verebatur. His addi poſſunt quæ apud Timotheum CP. in libello ſuo reperiuntur. Βίβλος εὐχῶν, *precum liber*, qui orationum & præſtigiarum formulas continebat. Undè in formulis noſtris pœnitens Manichæus omnes eorum libros, omnes preces, immò præſtigias anathematizare jubetur. Τὸ κατὰ Φίλιππον Εὐαγγέλιον, cujus etiam meminit tanquàm à Manichæis conficti Leontius *de Sect. Act.* III. pagin. 432. & in Decreto *Pſeudo Gelaſiano Actus nomine Philippi Apoſtoli* ad Apocrypha rejiciuntur, Πράξεις Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου, *Actus nomine Andreæ Apoſtoli* in eodem etiam decreto memorantur. Certè Manichæos apocrypha Acta beati Andreæ Apoſtoli olim habuiſſe teſtantur Philaſtrius † Veterùmque alii. An eadem ſint quæ Latinè habemus hodie ſub nomine *Presbyterorum Achaiæ*, quærant alii, nulla certè Manichæiſmi veſtigia in iis inveniuntur. Interim ſuppoſititia eſſe, & ab otioſis Monachis conficta ſatis demonſtravimus pagin. 9. ad ann. LIX. *Decima quinta ad Laodicenſes Epiſtola.* Manichæi enim Epiſtolis XIV. D. Pauli apocrypham *ad Laodicenſes* Epiſtolam, quæ apud Veteres circumferebatur, tanquam decimam quintam addiderunt. Denique παρθένια τῶ κυρίῳ. An fortè eadem, quorum meminimus p. 1. quæque ex codice Regio Græcè & Latinè edidit Cotelerius *Not. ad* PP. *Apoſt.* pag. 274? idem, ut videtur, Opuſculum; quippè nugis & fabulis refertiſſimum, ut Manichæorum omnia. Præter verò ſuo loco recenſita extat Gr. Fragmentum ex Manetis Perſæ *Epiſtola* ad Condatum Agarenum in Collectione Teſtimoniorum ſub Damaſceni nomine cap. 9. in Cod. Claromont. ap. Labb. *Conſpect.* Oper. Damaſc. pag. 53. Aliud item ex ejus *Epiſtola* ad Zebennam ibid. cap. 36. Qui hæreſin hanc ſcriptis ſuis refutarunt hos accenſet Epiphanius, Archelaum, Origenem, Euſebium Cæſarienſem, Euſebium Emiſenum, Serapionem Thmuenſem, Athanaſium Alexandrinum, Georgium Laodicenum, Apollinarium, & Titum. Hallucinari verò hoc loco Epiphanium*, dùm Manichæiſmi oppugnatoribus Origenem accenſet, vel luce clarius liquet, cùm pluſquam XX. annis ante natam Manetis hæreſim diem ſuum obierat Origenes, *viz.* anno CCLIV. Neque tamen ſolus errorem hunc erravit Epiphanius. In catenâ Græcâ *in Joan.* cap. II. ver. 1. p.64. adducitur Origenis locus, ubi Manichæos arguendos eſſe docet, quòd Mariam Chriſti matrem eſſe negarent. Verùm vel locus iſte, vel extrema ſaltem ejus clauſula Origenis nomini falsò ſupponitur. Certè Theodoritus, Epiphanio longè accuratior, eoſdem penè Manichæiſmi oppugnatores recenſens, Origenem penitùs prætermiſit. Interim ad Epiphanii excuſationem urgeri poteſt, ſe id non confidenter, ſed *ex auditu* tantùm retuliſſe, Ὠριγένης δὲ, ὡς ἀκήκοα. Verùm & illud non levem incogitantiæ & incuriæ notam inurit. Mirum planè videri debeat, dogmata abſurda & inulſa, quæ non tantùm Sacris Literis, ſed & communi hominum ſententiæ, primâ fronte adverſari videbantur, uſque adeo invaluiſſe, & quod mireris adhuc, venenum non modò per Orientem, ſed & per Occidentem longè latéque ſerpſiſſe. Ab hâc impietatis Scholâ plurimi ad Eccleſiam catholicam reverſi ſunt; in quorum converſione, ut fraus omnis & vafrities tollerentur,

concepțæ

* Cont. Epiſt. Manich. cap. 8. col. 110.

† Hæreſ. LXXXVII. p.40.

* Hær. LXVI. num. XXI.

 conceptæ ſunt ſolennes Formulæ, ab iis uſurpandæ, qui hanc Hæreſin ejurarent. Extat hujuſmodi Formula, opuſculum benè longum, hunc habens titulum Ὅπως χρὴ ἀναθεματίζειν ἐγγράφως τὴν αἵρεσιν αὐτῶν τοὺς ἀπὸ Μανιχαίων προσιόντας τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ. *Quomodo hæreſin ſuam ſcriptis oporteat anathematizare eos, qui è Manichæis accedunt ad ſanctam Dei Catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam.* Hos Anathematiſmos, utpote qui ad totius hiſtoriæ Manichaicæ cognitionem, & dogmata diſertiùs explicanda apprimè conferant, è codice MS. Bibliothecæ Regiæ extulit, notiſque in Patres Apoſtolicos Græcè & Latinè Inſeruit doctiſſimus Joann. Coteletius pag. in 368. Similem, planè, immò eandem potiùs formulam *recipiendi eos, qui à Manichæorum & Paulicianorum hæreſi, ad puram & veram noſtram fidem Chriſtianam convertuntur*, ex codice Vindobonenſi Græcè Latinè nuper edidit, Notiſque illuſtravit Jacobus Tollius in *Antiquitat. ſacris* p. 126. Duabus conſtat partibus. Prima, eáque ſatis ampla, ſed initio mutila, continet anathematiſmos, quibus Manes, ejuſque parentes, præcurſores, diſcipuli, ſequaces, omnéſque eorum libri, dogmata, preſtigiæ, myſteria, ritus & mores damnantur, diriſque devoventur. Sed hanc partem, eamque integram ante annos XXIV. ex cod. Regio Gr. L. evulgaverat eruditiſſimus Coteletius *Not. ad PP. Apoſt.* pag. 368. ut non opus erat Tollio lauteolam ſibi in muſtacio quæritare: niſi forſan ipſum latuerit editio Coteletiana ut certè Lambecium latuiſſe videtur. Eandem, ſed longè contractiorem, ex codice Barberino edidit Jac. Goar. *Euchol.* pag. 885. Altera pars complectitur officium integrum, paucis in fine deſideratis, quod in receptione converſorum Manichæorum recitari ſolebat. Rubricam cum paucis precatiunculis ex alio codice MS. anteà extulerat Goarus *ibid.* p. 890.

277. P. II. ADDAS, gente, ut videtur, Syrus, unus ex tribus primariis Manetis diſcipulis, quem ad prædicandum impium illud Evangelium in Syriam miſit fœdiſſimus Impoſtor, claruit anno CCLXXVII. *Baddam* vocat Cyrillus, * *Budam* Petrus † Siculus, *Aldam* Theodoritus, * *Addam* Epiphanius †, & Nicephorus *; & rectiùs quidem; quippe teſtis omni exceptione major ipſe Archilaus, qui Acta diſputationis cum Manete literis mandavit, In fragmento quod ſupereſt, Addam conſtanter vocat, ſubditque diſcipulum habuiſſe Tyrbonem, quem Manes cum Epiſtolâ ſuâ ad Marcellum, virum in Meſopotamiâ clariſſimum, legatum miſit, quique mox ad fidem catholicam rediit. Non ſum neſcius inter Manetis diſcipulos ab auctore Coteleriano & Tolliano & *Buddam* & *Adam*, à Petro Siculo Buddam & Adantum numerari. Sed utut ſit, certum eſt. Addam, de quo agimus, ex tribus præcipuis Manetis diſcipulis unum fuiſſe, neque alium, quàm cujus toties meminerunt Veteres. Scripſit librum, quem Μόδιον appellavit. Meminit quidem βίβλου τῆς γεγραμμένης Ἀδᾶ auctor Tollianus p. 142. Adversùs hunc librum ſtylum ſtrinxêre Titus Boſtrenſis in Arabiâ Epiſcopus, & Diodorus Tarſenſis in Ciliciâ antiſtes, teſte Heracleano Epiſcopo Chalcedonenſi apud Photium *Cod.* LXXXV. col. 204. Diverſus ab Adda noſtro erat *Adimantus* ille, cujus toties apud Auguſtinum occurrit mentio, quemque ipſe peculiari opere refutavit. In catalogo enim diſcipulorum Manetis, tum apud Petrum Siculum tum apud formulę Coteleriana & Tollianæ auctorem diſtinctè recenſentur, etſi in aliâ ſententia me olim fuiſſe fateor, & mecum ipſemet Auguſtinus, En ipſius verba *, *Nam illud aliud quod in eodem codice ſcribi cœperat, Adimanti opus eſt, illius diſcipuli Manichæi, qui proprio nomine* Addas *dictus eſt.*

* Catech. VI. p. 150.
† Hiſt. Manic. p. 30.
* Hæret. fab. lib. I. c. 26 p. 214.
† Hær. LXVI. num. v. vii.
* L. VI. c. 32.
* Contra adverſ. Leg. & Prophet. l. II. in fine.

ARCHELAUS, Caſcharorum urbis in Meſopotamiâ Epiſcopus. Claruit circa annum CCLXXVIII. Vir præfervidi ac calidioris animi. Cùm Manes vinculis elapſus, uti ſuprà dictum eſt, in Meſopotamiam profugeret, ibique impia Zizania diſſeminare annireretur; ſeſe ei objecit Archelaus, & collecto Gentilium Auditorio judiceſque Philoſophos inter ipſos ſiſtens, ne ſi Chriſtiani eſſent, in partes ſuas nimis propendere viderentur, ſolennem cum Manete diſputationem inbuit, in qua hominem fortiter proſtravit; quem exinde ad obſcurum quendam pagum fugientem; & iſtius loci Presbyterum Diodorum (Tryphonem vocat Epiphanius) ad certamen fidei renovandum provocantem, citato curſu proſequitur, & iterum os hiſcere auſo occludit Fugam verò rurſus arripientem comprehendunt regii ſatellites, & ad carcerem reducunt. Hujus *diſputationis hiſtoriam* libro Syriacè à ſe conſcripto contexuit Archelaus; & ad Diodorum Manetis audaciâ conturbatum, ipſumque eâ de re conſulentem prolixam ſatis *Epiſtolam* conſcripſit, quâ illum argumentis contra Manetem proferendis muniret. Duos libros ad Diodorum miſiſſe Archelaum ſcribit Epiphanius, in eo lapſus eſſe viſus. Tam *Acta* quàm *Epiſtola* in Græcum poſteà ſermonem converſa Hieronymi ævo incláruerunt. Plurima ex iis citat Cyrillus Hieroſolymitanus Catecheſi ſextâ; meminit & Socrates Hiſt. Eccleſ L. 1. c. 22, ubi totam quam habet de Manete ejuſque libris hiſtoriam exinde hauſiſſe ſe fatetur. Amplum verò diſputationis fragmentum, unà cum integrâ ad Diodorum Epiſtolâ ex MS. Codice Bibliothecæ Ambroſianæ, qui fuerat olim Monaſterii Bobienſis, edidit Hen. Valeſius ad calcem Annot. in Socrat. & Sozom. L. r. ex antiquâ admodùm verſione. Totum ferè iſtud diſputationis Archelai fragmentum habetur Græcè ap. Epiphan. Hæreſ. 66. à num. 25. ad 32. ex utriuſque textûs comparatione, nonnullos locos in Græco, plures in Latina verſione, ſe correxiſſe teſtatur Bigotius *, qui fragmentum iſtud Valeſio communicavit. Photius Cod. LXXXV. teſtatur Hegemonium quendam diſputationem Archelai adversùs Manetem perſcripſiſſe. An verò Archelaus Hegemonii etiam nomen habuerit, vel an diverſum à noſtro opus fuerit, nodum ſolvant alii.

* Præfat. in Pallad.

278. DIODORUS, ab Epiphanio *Tryphon* dictus; vir ἀγαθὸς καὶ θαυμαστὸς τῇ θεοσεβείᾳ. Presbyter Pagi Diodoridis in Caſcharorum paræciâ ſiti, Archelai Epiſcopi familiaris. Manetem confugientem hoſpitio primùm excepit vir mitiſſimus, mox tamen de verſutiâ ejus ac Hæreſi certior factus, & Archelai Epiſtolâ inſtructus, diſputationem cum Hæreſiarcha inſtituit, & petulantem ejus contumaciam egregiè retudit. Extant hujuſce diſputationis *Acta* breviuſcula ad calcem *Epiſtolæ Archelai* à Valeſio editæ.

283. PIERIUS, Alexandrinus, quem Euſebius * inter ſingulares atque eximios viros refert, qui proximè ad ſua tempora acceſſerunt. Claruit circa an. 283. Scholæ Alexandrinæ ſub Heracla Epiſcopo Magiſter, ejuſdemque Eccleſiæ Presbyter, ſpontaneâ paupertate, & Philoſophicis diſciplinis illuſtris, in ſacrarum literarum contemplatione atque expoſitione, & in Eccleſiaſticis concionibus apprimè exercitatus; quibus adeò celebris evaſit, ut propter accuratam vivendi rationem, multiplicem tum Græcarum tum ſacrarum

* L. 7. c. ult.

diſciplinarum

SÆC. III. ab An. CC.

diſciplinatum ſcientiam, magnam in concionando diligentiam, & ſummam quam in dicendo adhibuit eloquentiam, *Origenes junior* diceretur. Paſſus eſſe videtur ſub perſecutione, quam anno CCCIII. Diocletianus excitavit. Scio Hieronymum † affirmare illum perſecutioni ſuperſtitem per omne vitæ ſuæ tempus Romæ fuiſſe verſatum. Addit Martyrologium Romanum * & in pace quieviſſe. Sed magis aſſentior Photio * referenti eum cum fratre ſuo Iſidoro certaminis ſocio martyrii coronam reportaſſe; iis etiam templum domoſque à piis hominibus conſtructa fuiſſe: quod confirmare videtur Epiphanius †, dum Eccleſias quæ Alexandriæ erant, recenſens, unam Pierio nuncupatam fuiſſe dicit. Scripſit *libros* XII. in quibus erant prolixiſſimus *Tractatus in Paſcha & Hoſeam Prophetam*, in die Vigiliarum † Dominicæ Paſſionis extemporali, & diſerto ſermone habitus, ut nos docet Hieronymus Prolog. in Oſeæ, Tom. VI. & *Commentarius in Evangelium Lucæ*. In his ſcriptis quædam minùs ſana notat Photius *, præcipuè cum de Sp. S. ἐπισφαλῶς λίαν καὶ δυσσεβῶς, *periculosè nimis atque parum piè* diſſeruiſſe, ſubobſcurè etiam ex Origenis ſententia animarum præexiſtentiam docuiſſe. Et ſanè ejus ævi Scriptores multa ex Origenis fontibus ſuos rivulos derivaſſe minimè mirum videri debeat. Scripſiſſe *commentarium* in *primam ad Corinthios Epiſtolam*, author eſt Hieronymus †. qui & fragmentum ejuſdem breviuſculum adducit. De ſtylo ejus hæc idem Photius. Ἐστὶ δὲ τὴν φράσιν σαφής τε καὶ λαμπρὸς ὥσπερ ῥέων τῷ λόγῳ, μηδέν τι ἐπιμελὲς ἐνδεικνύμενος, ἀλλ' ὡς ἐξ αὐτοσχεδίου ὁμαλῶς τε καὶ λείως καὶ ἠρέμα φερόμενος, τοῖς δὲ ἐνθυμήμασιν, εἴπερ τις ἄλλος, γονιμώτατος. *Stylus illi clarus ac perſpicuus, & quaſi ſponte fluens, nihil exquiſitum præ ſe fert, ſed velut ex tempore fuſus, placidè ac leniter, ſenſimque decurrit. Enthymematis autem, ſi quis alius, maximè abundat.* N. E.

† De Script. c. 76.
* 4. Novem.
* Cod. 118. 119.
† Hæreſ. 69
* Cod. 119.
† Ep. 2. ad Pammach pro libris ſuis adv. Jovin.

283.
P. II.
† L. 7. c. 32. p. 289.
* Cod. 119.

PIERIUS, De Pierio hæc habet Euſebius †; τῇ περὶ τὰ θεῖα θεωρίαις καὶ ἐξηγήσεσι, καὶ τοῖς περὶ τοῦ κοινοῦ τῆς ἐκκλησίας διαλέξεσιν ὑπερφυῶς ἐξησκημένος, *in ſacrarum literarum contemplatione atque expoſitione, & in eccleſiaſticis concionibus apprimè exercitatus fuit*: paulò apertius Photius *, ὃν καὶ Παμφίλου διδάσκαλος ὁ Πιέριος τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ αὐτὸς προεστηκὼς διδασκαλείου, *Pamphili præceptor Pierius fuit, ipſe quoque Scholæ Alexandrinæ magiſter*. Et eod. ſequenti, καὶ τοῦ κατ' Ἀλεξάνδρειαν διδασκαλείου προϊστάμενον, *Scholæ Alexandrinæ Præfectum fuiſſe ferunt*; apertiſſimè Philippus Sidetа in Fragmento, qui ſeptimum ei in Scholæ Catecheticæ ſucceſſione locum tribuit. Quo tempore hoc munus ſubierit, haud adeò certò liquet. Refert Hieronymus * Pierium ſub Caro & Diocletiano Principibus, epiſcopum agente Theonâ, populos florentiſſimè docuiſſe. Quæ, an ad munus catecheticum, an potiùs ad ordinarias concinnandi ad populum vices, referenda ſint, dubitari poteſt. Ego, de poſteriori intelligenda malim: præſertim cùm Euſebius ipſum ſub Theonâ Epiſcopo, Presbyterii honore decoratum, Alexandriæ claruiſſe ſcribit. Philippus cum Dionyſio Alexandrino in Scholâ Catecheticâ ſucceſſiſſe tradit. Obiit verò Dionyſius anno 265. ut adeò eodem anno hoc munus in ſe ſuſcepiſſe Pierium neceſſe eſt. Pierii in Scholâ proximus ſucceſſores recenſet Philippus, Theognoſtum, Serapionem, & Petrum Martyrem, qui epiſcopus Alexandrinus factus anno CCC. obiit, necdum finitâ in Oriente Perſecutione anno CCCXII. Unde conjicere proclive eſt, Pierium circa Theonæ epiſcopatus initium, Catechiſtæ munus depoſuiſſe, ut tribus ejus Succeſſoribus ſpatium ſatis idoneum relinquatur. Ac proinde Cl. Dodwellus Scholæ Catecheticæ, hoc tempore, ſucceſſionem hunc in modum diſponendam cenſuit: nempe Dionyſium Epiſcopatum ſimul, & munus catecheticum adminiſtraſſe, nec niſi cum morte depoſuiſſe; defuncto Dionyſio, ſucceſſiſſe Pierium; Pierium circa annum CCLXXXII. ſub Cari initio, ſucceſſorem accepiſſe Theognoſtum; qua ratione octodecim annorum ſpatium tribus ejus ſucceſſoribus relinquetur. Verùm & hic nova oritur difficultas, Euſebius enim Achillam qui Petro martyri in ſede Alexandrina ſucceſſit, (quam tamen haud ultrà annum unum aut alterum tenuit) Scholæ Alexandrinę magiſtris, idque hoc ipſo temporé, accenſet; Cujus tamen nuſpiam meminit Philippus. *Sub Theona*, inquit Euſebius *, *Achillas eodem, quo Pierius, tempore, Presbyterii honore decoratus, Alexandriæ claruit.* τῆς ἱερᾶς πίστεως τὸ διδασκαλεῖον ἐγκεχειρισμένος, *cui etiam Chriſtianæ fidei inſtitutio commiſſa erat.* Quæ verba ſi de munere catechetico intelligenda ſunt, ut omnino intelligi debent, en novum habemus Pierii ſucceſſorem; ac proindè tres reliqui intrà paulò arctiores præfecturæ ſuæ terminos includendi ſunt. Hujus Scholæ ſucceſſio adhuc erit magis turbata, ſi verum fuerit, Arium Hæreſiarcham in ejus præfectura locum ſuum habuiſſe. Achillam enim Alexandriæ epiſcopum, Arii fucis & fraudibus deceptum, ipſum Presbyterum ordinaſſe, & Scholæ Alexandrinæ præfeciſſe, diſertè teſtatur Patricius Ararſius in libro quem *Oceanum* inſcripſit; cujus luculentum Fragmentum conſervavit Synodici Autor *Hæreſ.* XXXII. pag. 14. Quis verò fuerit hic Patricius, & quâ ætate vixerit, juxta cum ignariſſimis me ignorare fateor. Quiſquis ſit, dolendum planè eſt, tam præclarum opus periiſſe. Sed ad Pierium redeo. Si Philippi hac de re ordini & ſucceſſioni ſtare velimus, Pierius noſter ab anno CCLXXXIII. quo in Hiſtoria Literaria, Part. I. ipſum collocavimus, ad annum CCLXV. revocandus erit. Interim Valeſius † affirmat Pierium ad Conſtantii tempora vixiſſe.

SÆC. III. ab An. CC.
* Loc. citat.
† Valeſ. Not. in Euſeb. Eccl. H. p. 143.

290.
* De div. Lect. c. 5. 7. 9.
* De Script. c. 74.
† Epiſt. ad Mag. Orat. p. 328. To. II.
* Script. c. 8.

VICTORINUS, ſi non origine Græcus, in Græciæ ſaltem confinio natus videtur, ex oratore Epiſcopus, ut non uno loco nos docet Caſſiodorus *. Floruit circa ann. 290. Petavionenſis erat in Pannonia ſuperiore ad Dravum fluvium, non ut vulgò creditur, Pictavienſis in Aquitania, Epiſcopus (id quod peculiari diſſertatione fusè ſatis oſtendit Johan. Launoius) Martyriumque ſub perſecutione Diocletiani anno CCCIII. ſubiiſſe dicitur. Græcum ſermonem multò meliùs quàm Latinum calluit; unde judice Hieronymo * *Opera ejus grandia ſenſibus, viliora videntur compoſitione verborum.* Græcorum enim, in quibus plurimùm verſabatur, idioma Latinè ſcribentis ſtylum nimis, ut ſolet, vitiavit. Alibi de eo idem Hieronymus †, *Victorino martyri licet deſit eruditio, non tamen deeſt eruditionis voluntas.* Quod de ſæcularium diſciplinarum eruditione intelligendum eſſe, ex ipſius Epiſtolæ argumento rectè notat Launoius. Scripſit, præter alia, *Librum adversùs omnes Hæreſes, Commentarios in Geneſin, in Exodum, in Leviticum, in Eſaiam, in Ezechielem, in Habacuc, in Eccleſiaſten, in Cantica Canticorum, in S. Matthæum*, denique *in Apocalypſin Johannis*, quæ tamen omnia temporis injuriâ interierunt. Extat quidem ſub ejus nomine in Bibliotheca PP. Tom. III. *Commentarius in Apocalypſin*; ſed aut ejus non eſſe, aut mirè interpolatum & mutatum neceſſe eſt. In ſuo etenim Commentario Victorinum Chiliaſtarum errori faviſſe diſertè tradit Hieronymus *, quem tamen hujus Commentarii

SÆC. III. ab An. CC.

mentarii author ſtrenuè impugnat. Et certè Victorinum noſtrum non tam integram *Apocalypſin* commentario illuſtraſſe, quàm difficiliora quædam ejus loca tractaſſe luculenter ſatis innuit Caſſiodorus †: Tribuuntur etiam ei carmina duo, quæ habentur in ſacrorum Poëtarum collectione *Fabricianâ*, *de Jeſu Chriſto Deo & Homine* unum, alteri titulus eſt *Lignum Vitæ*; ſed conjectura planè incerta, & ut mihi videtur, falſa. Extat quidem penès me Victorini *Tractatus* hactenus ineditus *de Fabricâ Mundi*, quem ex vetuſto codice Bibliothecæ Lambethanæ deſcripſit vir Cl. Henricus Mauritius S. T. P. Domino Archiepiſcopo à ſacris domeſticis, mihique benignè communicavit. Et ſecunda jam vice ad fidem MS. codicis recognovit Vir doctiſſimus candidiſſimuſque Joannes Batteley, Doctor Theologus ejuſdem Archiepiſcopi Sacellanus. Quis fuit hic Victorinus, in Codice MS. non dicitur. Noſtrum verò eſſe tum ſtylus, tum res ipſa apertè clamant; præſertim cum in eo Chiliaſtarum error manifeſtè defendatur, quem Victorinum noſtrum foviſſe tradit Hieronymus *. Videtur eſſe hic libellus Ἀποσπασμάτιον quoddam ex *Commentariis vel in Geneſin, vel in Apocalypſin* decerptum; quod proinde tum propter venerandam antiquitatem, tum propter celeberrimi martyris famam, hic ſubjungam. Sic ergo habet Codex Lambethanus, vitiosè quidem in nonnullis, quæ ſenſum alicubi minùs clarum reddunt. Conjecturas quaſdam, quas prædicti Doctores ſubminiſtrarunt, in marginem conjecimus.

† De div. Lect. c. 9.

* Loc. cit.

Incipit Tractatus Victorini de Fabricâ Mundi.

Cogitanti mihi, unàcum animo meo conferenti de fabricâ mundi iſtius, in quo clauſi tenteremur; etiam velocitas *fabrica ipſius hac eſt ſicut in libro Moſis continetur, quem de conditione ipſius ſcripſit, qui Geneſis appellatur, Totam molem iſtam Deus ſex Diebus ex nihilo in ornamento majeſtatis ſua expreſſit; ſeptimo benedictione conſecravit. Idcirco igitur quoniam ſeptenario numero rerum & cœleſtia & terreſtria omnia reguntur: Principii loco de hâc ſeptimâ * ad omnium ſeptimarium regionum meditor; & prout potuero virtutis diem in eam conſummationem conabor exprimere. In principio fecit Deus lucem, eamque duodenario numero horarum die noctuque diviſit: idcirco, viz, ut laboribus hominum requies locum, noctem dies ſuperduceret, rurſus dies ſupervinceret; hâc ſe alternâ vice labor quietis reſoveretur, quies exercitatione rurſus diei temperaretur. Quarto die fecit duo luminaria in cœlo majus & minus, ut alterum præeſſet diei, alterum nocti, ſolis & luna, cateraque ſydera poſuit in cœlo, ut lucerent ſuper terram, & diſcernerent tempora, & annos, & menſes, & dies,* * & horis præſtationes. *Nunc ratio veritatis oſtenditur, quare dies 4. tetras nuncupatur: quare uſque ad horam nonam jejunamus uſque ad veſperam, aut † ſuperpoſitio uſque in alterum diem fiat. Mundus itaque iſte ex quatuor elementis conſtat, igne, aquâ, cœlo, terra. Hac igitur 4. elementa temporum tetradem faciunt; ſol quoque & luna per anni ſpatium 4. tempora efficiunt, Veris, Æſtatis, Autumni, Hiemis: & hec tempora tetradem faciunt. Et ut ex † aëra longius enarrem ecce 4. animalia ante thronum Dei, 4. Evangelia, 4. flumina in Paradiſo fluentia, 4. generationes populorum, ab Adam uſque ad Noe, à Noe uſque ad Abraham, ab Abraham uſque ad Moyſem, à Moyſe uſque ad Chriſtum Dominum Filium Dei: & 4. animalia, hominis, vituli, leonis, Aquila. & 4. flumina, Fyſon, Geon, Tygris & Euphrates. Homo Chriſtus Jeſus Autor eorum, qua ſuprà memoravimus, tetrade ab impiis comprehenſus eſt. Itaque ob captivitatem ejus tetradem, ob majeſtatem operum ſuorum, & tempora humanitatis ſalubria, frugibus læta, tempeſtatibus tranquilla decurrant. Ideo † aut ſuperpoſitionem facimus. Die quinto terra & aqua fœtus ſuos ediderunt: at ſic Deus hominem. Die ſexto creata ſunt qua deerant: de humo inſtruxit Dominum omnium rerum, qua ſuper terram & ſuper aquam creavit.* Priùs tamen Angelos atque Archangelos creavit, quàm hominem finxit, ſpiritalia terrenis anteponens: *Priùs enim lux quàm cælum & terram*: *hic ſextus dies paraſceve appellatur, præparatio ſcilicet regni. Adam enim, quem ad imaginem & ſimilitudinem ſuam conſummavit †. Idcirco autem priùs operâ ſua conſummavit, quam Angelos creavit, & hominem fabricavit, ne fortè adjutores ſe fuiſſe falſâ dictione aſſeverent: hac quoque die ob Paſſionem Domini Jeſu Chriſti, aut ſtationem Deo, aut jejunium facimus. Die ſeptimo requievit ab omnibus operibus ſuis, & benedixit eum & ſanctificavit; † hac die ſolemus ſupponere; idcirco ut die Dominico cum gratiarum actione ad Panem exeamus; & Paraſceve ſuperpoſitio fiat, ne quod cum Judais Sabbatum obſervare videamur, quod ipſe Dominus Sabbathi Chriſtus per Prophetas ſuos odiſſe animam ſuam dicit; † qua Sabbata corpore ſuo reſolvit: Priùs autem cum ipſo Moyſi præciperet, ut Circumciſio diem octavum præteriret, qua die Sabbato plerumque incurrit, ſicut in Evangelio ſcriptum legimus. Moyſes proſpiciens duritiem populi illius, idcirco die Sabbati* Legebamus *, & ſeipſum *crucifixit*, † prælio quæ ab Allophylis Sabbato ut caperentur, & velut ſeveritatem legis ad evitandam diſciplinam formarentur. *Et ideò David in Pſalmo ſexto * pro die octavo, Domino rogat, ne in ira, neque in furore ſuo arguat eum aut judicet; hic eſt enim reverà futuri illius judicii dies octavus, qui extra ordinem ſeptimana diſpoſitionis exceſſurus eſt. Jeſus quoque Nave ſucceſſor Moyſi & ipſe Sabbatum reſolvit; die enim Sabbathi pracipit filiis Iſrael ut muros civitatis Jericho tubicinibus circuirent, & bellum Allophylis indicarent. Mathias autem Princeps Juda Sabbatum reſolvit; unum Præfectum † antiqui Regis Syria Sabbato occidit; & allophylos ſua perſecutione ſubjecit. Et apud Matthæum ſcriptum legimus, Eſaias quoque & cateri collega ejus Sabbatum reſolverunt; † & verum illud & juſtum Sabbatum ſeptimo milliario annorum* obſervaretur. *Quamobrem ſeptem diebus iſtis Dominus ſingula annorum millia adſignavit. Sic enim cautum eſt; In oculis tuis, Domine, mille anni ut dies una; ergo in oculis Dei ſingula millia annorum conſtituta ſunt, ſeptem enim †* habeo oculos Domini. *Quapropter, ut memoravi, verum illud Sabbatum & ſeptem millia anni, in quo Chriſtus cum electis ſuis regnaturus eſt. Septem quoque cœli ſunt, illis diebus conveniunt: ſic enim cautum eſt, Verbo Domini cœli firmati ſunt, & ſpiritu oris ejus omnis virtus eorum. Hi ſeptem ſpiritus nomina ſunt eorum* * ſpiritus, *qui ſupra Chriſtum Dei requieverunt; ut apud Eſaiam Prophetam cautum eſt: & requieſcit ſuper eum ſpiritus ſapientia & intellectûs, Sp. conſilii, & virtutis, Sp. ſcientia & pietatis, & replevit illum ſpiritus timoris Dei. Summum ergo cœlum Sapientia, 2. Intellectus, 3. Conſilii, 4. Virtutis. 5. Scientia. 6. Pietatis, 7. Timoris Dei. Ex hoc ergo tonitrua mugiunt, † flu*mina *extenduntur, ignes conglobant, trabes ardentes apparent, ſydera radiant, coma horribilis curabitur, Nonnunquam accedit etiam Sol & Luna invicem viſitantur, atque illa ultra formidabilia lumine radiantia in acie aſpectu ejus efficiunt authoritatem totius creatura. Juſtus verbo cognomen eſt ei; ſic enim dicit Pater ejus, Eructatum eſt cor meum verbum bonum. Johann. Evangeliſta ſic dicit; In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum, hoc erat*

* Hoc loco, ut & alibi, Codex MS. valde vitioſus.

* ſ. Horas per ſtationes.

† Ὑπέρθεσις.

† ſ. Aëre.

SÆC. III. ab An. CC.

† ſ. Autem.

* Supple creavit.

† Deeſt, die ſexto creatus eſt.

† Hanc diem ſolennius ſuperponere convenit.

† ſ. Atque.

* Deeſt. ſ. quod.

† ſ. Prælioque.

* Titulus Pſ. VI. eſt ὑπὲρ τῆς ὀγδόης.

† Antiochi.

† ſ. Ut.

† ſ. Habet oculos Dominus.

* l. Spiritcum.

† ſ. Fulmina.

Digitized by Google

SÆC. III. ab An. CC. *erat in principio apud Deum: Omnia per ipſum facta ſunt, & ſine eo factum eſt nihil. Ergo primus factus*
* l. Dominus *creatura eſt, ſecundus* * hominis *humani generis, ut ait Apoſtolus. Hoc igitur Verbum, cùm lucem fecit, Sapientia vocatus; cùm cœlum, Intellectus; cum terram & mare, Conſilium; cùm Solem & Lunam, cæteraque clara, Virtus; cùm terram & mare excitat, Scientia; cùm hominem finxit, Pietas; cùm hominem benedicit*
* l. funtagni *& ſanctificat, timor Dei nomen habet. Ecce 7* * *coranla*
Apocal. v. 6. *ugni, 7 oculos Dei, 7 oculi ſtagnei, 7 oculi, 7 ſpiritus, 7 faces ardentes ante thronum* Dei, *7 candelabra aurea, 7 ovicula, 7 mulieres apud Eſaiam, 7 Eccleſia*
7 l. Apocal. *apud* † Paulum, *7 Dracones, 7 Angeli, 7 tubas, 7 ſignacula libri, 7 ſeptimanæ, quibus Pentecoſte concluditur, 7 ſeptimanæ apud Danielem; apud Noe ſeptem omnia mundu in arcâ, 7 viadicta de Cain, 7 anni remittendi debiti, lucerna cum ſeptem Orificiis, 7 columna ſapientia in domum Solomonis. Nunc igitur de venerabili Gloriâ Dei, & Providentiâ videas memorari, tamen ut mens parva poterit, conabor oſtendere, ut Adam illum per ſeptimanam reformaverit, atque univerſa ſua creatura ſubveniret, Nativitate Filii ſui Jeſu Chriſti Domini noſtri factum eſt; quis itaque lege Dei doctus, qui plenus Spiritu Sancto, non reſpiciat corde eâ die Gabriel Angelus Mariæ Virgini evangelizat, quâ die Draco Evam ſeduxit, eâ die Spiritum Sanctam Mariam V. mundâſſe, quâ lucem fecit; eâ die in carne eſſe converſum, quâ terram & aquam fecit; eâ die in lacte eſſe converſum, quâ ſtellas fecit; eâ die in ſanguine, quâ terra & aqua fœtus ſuos ediderunt; eâ die in carne eſſe converſum, quâ die hominem de humo inſtruxit, eâdem die eſſe paſſam, in quâ Adam cecidit; ea die reſurrexit à mortuis, quâ lucem fecit, humanitatem quoque ſuam ſeptenario numero conſummat, Nativitatis, Infantiæ, Pueritiæ, Adoleſcentiæ, Juventutis, perfecta Ætatis occaſum. Judæis quoque humanitatem ſuam etiam his modis oſtendit; cùm eſurit, ſitit, cibum,*
† l. ſpicas. *potumque dedit; cùm ambulat,* † eas *eſſe ſcit; cùm ſuper cervicalem dormivit; cùm autem freta aut* procella *pedibus ingreditur, ventis imperat, ægros curat, claudos reformat, cæcos eloquentia inſtituit, videre Dominum ſe eſſe,* ejuſdem duodenario numero dicere, *ut ſuprà memoravi; per duodenas horas biſariè diviſus eſt lucis & noctis; per has namque horas, menſes, & anni,*
* Deeſt &. *& tempora, & ſæcula computantur* * *conſtituta ſunt. Itaque ſine dubio autem diei Angeli 12. noctis Angeli 12. pro numero ſcilicet horarum. hi ſunt namque 24. teſtes dierum & noctium, qui ſedent ante thronum Dei coronas aureas in capitibus ſuis habentes; quos in Apocalypſi Johannes Apoſtoli & Evangeliſta ſeniores vocat, idcirco quia ſeniores ſunt & aliis Angelis & hominibus.*

290. METHODIUS, *Eubulius* dictus, primùm
* In voce Μεθόδ. Olympi Lyciæ, ſive Pataiorum (eandem enim Epiſcopalem disertè facit Suidas *, vel ſi diverſæ fuerint civitates, poterat vigente perſecutione uno eodemque tempore curam Epiſcopalem gerere) deinde Tyri Epiſcopus. Claruit exeunte ſæculo tertio circa an. 290. Non deerant, teſte Hiero-
† De Script. c. 83. nymo †, qui illum in Chalcide Græciæ ſub Decio & Valeriano Martyrem factum fuiſſe affirmârunt: & ita quidem poſt Hieronymi tempora Suidas, prætermiſſis aliquot Hieronymi, ſeu potiùs Sophronii interpretis verbis, tradit. At certum eſt, eum diu poſt Decii & Valeriani tempora vixiſſe, Porphyrii æqualem, ſi non ſuperſtitem: adeóque obiit ſub noviſſima perſecutione, circa an. CCCIII. martyrii coronâ redimitus. Erat, inquit Epipha-
* Hæreſ. 64. nius *, ἀνὴρ λόγιος, καὶ σφόδρα περὶ τῆς ἀληθείας ἀγωνισάμενος. *Vir apprimè doctus, acerrimuſque veritatis patronus.* Scripſit multa nitido, compoſitoque ſermone, quæ ſequuntur.

OPERA.

DE Reſurrectione liber contra Origenem, ex quo fragmenta benè longa extant apud Epiphanium loco citato: ampliora adhuc excerpta habet Photius Cod. 234. & nonnulla Damaſcenus Orat. III. de imag. & apud alios paſſim. Integrum opus ad formam Dialogi peragebatur, & in duas, forſan in plures partes ad interloquentium numerum diviſum erat. Certè Damaſcenus, loco laudato, ſecundam Methodii de Reſurrectione orationem citat, & Euſtratius CP. libro *de vitâ functorum ſtatu*, Methodii orationem ad Aglaophontem allegat, quæ ut ex Epiphanio liquet, nil aliud quàm hujuſce operis pars erat.

Περὶ τῶν Γεννητῶν, *ſeu de creatis.* Excerpta habentur apud Photium Cod 235.

Περὶ Αὐτεξουσίου καὶ πόθεν τὰ κακὰ, *de Libero Arbitrio* liber, qui penè integer extat in Editione Combefiſianâ ex tribus excerptis amplioribus Photiano Cod CCXXXVI. Meurſiano & Sirmondiano congeſtus. Opus integrum Gr. & Lat. prælo paratum penès ſe habuiſſe teſtatur L. Allat. Diat. de Method. p. 340.

Sympoſium decem Virginum, & περὶ τῆς Ἁγνείας, ſeu *De caſtitate.* Habitum eſt per modum Dialogi inter X. pias ſanctaſque mulieres, de rebus hiſce eleganter atque eruditè invicem colloquentes. Ampliſſimas exinde Eclogas exhibet Photius, Cod. 237. alias Euſtathius ab Allatio editus. Tandem opus integrum cum Verſione & Notis ſubjunctâ etiam Diatriba *de Methodiorum ſcriptis* edidit, & Alexandro VII. inſcripſit Leo Allatius, Romæ 1556. 8°. Neſcivit id, aut potiùs ſe ſcire diſſimulavit, eo ipſo tempore licet Romæ agens, Petrus Poſſinus S. J. qui Codicem Græcum à Lucâ Holſtenio acceptum nactus, Latinè vertit, & eidem Alexandro VII. dedicavit, & Lutetiam tranſmiſit; ubi ad alterum Bibliothecæ Mazarinæ Codicem recognitus, & notis quibuſdam, ſeu potiùs variantibus Lectionibus illuſtratus, typis Regiis Græc. & Lat. prodiit 1657. Fol. Denique in Auctuario Biblioth. PP. Combefiſ. *Pariſ.* 1672. habetur. De iſto libro olim notavit Photius, magnam partem adulteratam eſſe, eique adjectas eſſe Arianas, & vanas opiniones, aliaſque malè ſentientium fabulas, quæ tamen in hodiernis exemplaribus parcè admodùm, imò vix, ac ne vix quidem reperiuntur.

Oratio de Symeone & Annâ, ſeu in *Feſtum occurſûs & Purificationis B. Mariæ*, quam Pet. Plantinus *Antverp.* 1598 in lucem emiſit. Pluribus tamen, iiſque non contemnendis argumentis contendunt Greiſerus, Caniſius, & cum his nuper Caſ. Oudinus *, hanc non eſſe Methodii, noſtri, ſed junioris cujuſdam, qui ſæculo nono ſedi Conſtantinopolitanæ præfuit. Verùm Leo Allatius Græcorum hoc ſæculo longè doctiſſimus, ex phraſi, elocutione, reliquiſque dicendi formulis, ipſiuſque Methodii teſtimonio, Methodio noſtro vindicat, & objectiones quaſdam in contrarium militantes ſolvere conatur, Diatrib. *de Methodiorum Scriptis* p. 341. Ego certè Methodio Confeſſori potiùs tribuendam cenſeo. * Supplem. de ſcript. in Method.

Sermo de Martyribus, cujus fragmentum habet Theodoritus, Dial. 1. p. 37.

Oratio εἰς τὰ Βαΐα, ſive in *Ramos Palmarum*, quæ tamen an Methodii noſtri ſit, an D. Chryſoſtomi non ſatis liquet. Extat Gr. Lat.

Libri aliquot *adverſùs Porphyrium*, qui paucis quibuſdam fruſtulis exceptis apud Damaſcenum & Nicetam aſſervatis, interierunt.

Commentaris in Geneſim.

Commen-

Digitized by Google

Commentarii in Cantica Canticorum. Utrumque Opus deſideratur.

De Pythoniſſâ adverſus Origenem: ex quo libro nil reliquum eſt. Interim neſcio quid ſibi velit Leo Allatius, qui Diatrib. Method. 329. ait, Origenis Tractatum de Engaſtrimytho non aliam eſſe quàm hanc Methodii tractationem de Pythoniſſa, cujus hiſtoria legitur 1. Regum cap. XXVIII. Quæ aliud agenti viro erudito excidiſſe arbitror.

* L. 6. c. 13. Dialogus Ξένων dictus, à Socrate * memoratus, in quo Methodius quaſi Palinodiam canens, Origenem quem libris ſuis antea diu multumque inſectatus fuerat, ſummâ admiratione proſecutus eſt, interiit. Socratis quidem hâc in re fidem pluribus elevare nititur Leo Allatius prædicta Diatrib. p. 331. nullo interim veterum teſtimonio, nullo idoneo argumento ſuffultus.

Omnia Methodii opera & fragmenta, quæ tum haberi poterant, in unum collegit, & unà cum Amphilochio, & Andrea Cretenſi, Gr. Lat. Edidit Fr. Combefiſ. *Pariſ.* 1644. Fol. notis ſuis illuſtrata.

SUPPOSITITIA.

ΠΕρὶ τῶν ἀπὸ συςάσεως κόσμου συμβάντων, καὶ τῶν μελλόντων συμβαίνειν εἰς τὰ ἑξῆς, *Revelationes*, in quibus multa de Turcis, multa de Antichriſto & extremo Judicio prædicta habentur; adeoque Methodio Homologetæ Patriarchæ, vel forſan alteri Methodio Patriarchę, qui claruit circa annum MCCXL. aſcribendæ videntur. Quod enim eas tanquam genuinas Methodio Patarenſi adſerat Græci Synaxarii Auctor, hujuſmodi teſtimonia apud æquos rerum judices nullius autoritatis ſunt. Extant hæ Revelationes Græcè ſimul ac Latinè inter Orthodoxogr. *Baſil.* Tom. I. & in Biblioth. PP. Tom. III. Lat.

294. PAMPHILUS, gente Phœnicius, Beryti genere non ignobili natus. Claruit anno 294. Relictâ patria Alexandriam ſe contuliſſe videtur: erat enim Pierii Alexandrini diſcipulus; deinde Cæſaream Palæſtinę, in quâ Eccleſia presbyterii gradum ſortitur eſt. Tanto erga divinas literas ſtudio exarſit, ut Bibliothecam Cæſareæ extruxerit, in eâque celebriorum Eccleſiæ Scriptorum libros, quos undecunque collegerat, tanquam nobiliſſimo armario reponebat, præcipuè verò Origenis opera, quorum maximam partem ſuâ manu deſcripſit. Teſtatur Hieronymus * ſe XXV. Exegeſeωn in XII. Prophetas volumina ab Origene elaborata, Pamphili verò manu exarata inibi reperiſſe, quæ tanto gaudio amplexus eſt, ut Crœſi opes ſe reperiſſe gloriaretur. Inter cæteras quibus enituit virtutes ſumma erat Charitas & Munificentia. Si quos enim viderit ad victum neceſſariis indigere, præbebat largè quæ poterat: nec id ſolùm, ſed & multos Sanctæ Scripturæ Codices ſumptu ſuo præparabat, quos tam viris, quàm fœminis lectioni deditis promptiſſimè largitus eſt. Anno 307. forſan exeunte, poſt acerbiſſima tormenta, & latera ungulis perſulcata ab Urbano Præſide in carcerem conjicitur. Exacto biennio, cùm Firmilianus in Urbani locum ſucceſſiſſet, Pamphilum unà cum ſervo Porphyrio, aliiſque anno CCCIX. ultimo ſupplicio affecit; quorum cadavera juſſu Præſidis per quatriduum expoſita, ut à carnivoris beſtiis laniarentur, cùm nec fera, nec volucris, nec canis ad ea accederent; tandem funebri cultu ornata & curata conſuetæ ſepulturæ tradita ſunt.

* De Script. c. 75.

Edidit Pamphilus, Euſebii neceſſarii ſui & amici ſummi ope adjutus, ex ipſo Origenis Hexaplorum αὐτογράφῳ, quod in Cæſarienſi Bibliotheca delituit, deſcriptam τῆς LXX. *verſionem Græcam*, prout ab Origene emendata & ſuppleta olim fuerat. Librariorum enim aſteriſcos appoſitos inſuper habentium incuriâ & temeritate factum fuerat, ut innumeris indies mendis & corruptelis Editio iſta τῆς LXX. Origeniana inquinaretur. Hiſce ſordibus repurgatam, ſummâque diligentiâ adornatam Editionem ſuam in Eccleſiarum Palæſtinarum uſum [unde *Palæſtina* dicta eſt] ſeorſim evulgavit Pamphilus, ſummo applauſu in Hieroſolymitanâ, aliiſque Orientis Eccleſiis exceptam & decantatam. Luculentum hujus Operis monumentum in Marchali Codice, qui penès Claromontanos Patres Soc. Jeſu eſt, hodienum aſſervari teſtatur Cl. Huetius †, in quo poſt Jeremiæ librum adnotatum eſt, deſcriptum eum eſſe ex Origenis *Hexaplis*, & emendatum ex *Tetraplis* manu ipſius exaratis, idque operâ Pamphili & Euſebii. † Origenia. l. 3. c. 2. §. 4.

Scripſit adhuc Pamphilus carcere incluſus, præſente etiam & ſubveniente eodem Euſebio, *Apologetici pro Origene libros* V. quibus deinde poſt Pamphili mortem ſextum addidit Euſebius; hancque *Apologiam* ad eos qui pro Chriſti nomine ad metalla damnati exercebantur, conſolationi miſerunt. Ex his primus liber Origenis dogmatibus, vel defendendis vel excuſandis impendebatur; reliqui circa vitam, mores & eruditionem Origenis verſabantur. Primum igitur potiſſimùm elegit Rufinus, quem Latino ſermone explicaret; qui proinde ex ejus verſione inter Origenis & Hieronymi Opera hodienum extat. Ex reliquis verò non niſi pauca quædam Excerpta habentur apud Photium Cod. 118. Non deſunt equidem qui Pamphilum aliquid ſcripſiſſe negent, freti verbis Euſebii ab Hieronymo † ex libris ejus de Vita Pamphili adductis, quibus eum nihil ſcripſiſſe, nec proprii quicquam condidiſſe ſermonis præter Epiſtolas nonnullas ad Amicos datas ſubinnuit. Verùm cùm Euſebii verba de Scriptis proprio marte compoſitis intelligi queant, & ipſe porrò Euſebius * ac Photius † ſcriptum à Pamphilo *Apologeticum* eſſe teſtentur, quod & ipſe Hieronymus alibi * agnoſcit, non eſt, cur in hac re multùm moremur.

† Apol. adverſ. Rufin.

* l. 6. c. 31. † Cod. 118. * De Script. c. 75.

LUCIANUS, nobili Proſapiâ ortus, Patriam habuit Samoſata, urbem Syriæ non incelebrem, ejuſdem & Urbis & Nominis cum famoſo illo Chriſtianę Religionis Deriſore, qui Trajani tempore vixit. Noſter hic Paulo Samoſateno erat ætate ſuppar præcipuè verò claruit circa ann. CCXC. Vir tum vitę continentiâ, tum ſacrarum literarum ſcientia conſpicuus †. In prima ætate Macarium quendam Edeſſenum S. Scripturæ libros interpretantem ſtudioſiſſimè audivit; à quo pulcherrima quæque brevi edoctus ad vitam aſceticam & ſolitariam declinavit. Tandem Eccleſiæ Antiochenæ Presbyter factus, ſcholam illic inſtituit: è qua plurimi non infimæ notæ Diſcipuli, inque iis Euſebius Nicomedienſis, Maris Chalcedonenſis, Theognis Nicænus, aliique Sectæ Arianæ poſtmodùm fautores prodierunt; qui à Magiſtri ſui nomine ſe *Lucianiſtas*, vel *Con-Lucianiſtas*, ut ex Arii ad Euſebium Nicomedienſem Epiſtolâ * liquet, appellavere. Manifeſtò ſanè patet, Alexandrum † Alexandriæ Epiſcopum Lucianum noſtrum tanquam Pauli Samoſateni erroribus faventem accuſaſſe, atque illum eâ de cauſâ à trium Epiſcoporum ſuorum ſibi invicem ſuccedentium communione pluribus annis receſſiſſe, & collectas ſeorſim celebraſſe. A nefandæ Hæreſeωs crimine Baronius * Lucianum purgare conatur, at nullis Veterum teſtimoniis nixus. Facilè concedimus eum Schiſmate tandem emerſiſſe, quod & prædictus Alexander indicare videtur: an verò errores penitus depoſuerit vel retractaverit, non ſatis conſtat. Non poſſum tamen quin 294.

† Suid. in voc. Λουκιανός. & Act. Lucian. ap. Sur. Jan. 7.

* Ibid. c. 4. † Ap. Theo. Hiſt. Eccleſ. l. 1. c. 4.

* Ad Ann. CCCXI. CCCXVIII. not. In Martyrolog. Jan. 7.

SÆC. III. ab An. CC.

* Loc. cit.

in illius gratiam, quæ de eo habet Suidas * huc traham, nempe divinorum Dogmatum puritatem apud hunc præ omnibus illius ætatis viris pulcherrimè, ſummoque ſtudio conſervatam fuiſſe, ejuſque de rebus divinis ſententiam ex epiſtolis, quas ſcripſit, ſanè præſtantiſſimis cuivis apertiſſimè liquere. Anno cccxi. Maximino Imper. qui Perſecutionem adversùs Chriſtianos recèns renovârat, tunc Nicomediæ agente, illuc perductus eſt Lucianus; ubi Apologeticâ Oratione pro fide ſuâ coram ipſo Imperatore habitâ in carcerem conjicitur: & memorabile ſanè eſt quod de eo refert Philoſtorgius: * quòd cùm in carcere conſtitutus neque Eccleſiam neque altare haberet; cùmque ob vincula & plagas ne loco quidem ſuo ſe movere poterat; ſupinus jacens ſupra proprium pectus *tremendum Euchariſtiæ* ſacrificium peregit, & tum ipſe participavit, tum aliis eum inſtar chori ſacri undique cingentibus participandum dedit. Capite truncatus eſt Nicomediæ eodem anno cccxi. ejuſque corpus, ut videtur, in mare projectum; quod Delphinus poſtea ad littus deportavit, circa fauces Sinûs Nicomediæ inibi ſepultum: in cujus honorem & memoriam Helena Conſtantini M. Mater Urbem eo in loco condidit, quam Helenopolim cognominavit.

* Hiſt. Eccl. l. 2. c. 13. Euſeb. l. 8. c. 13. l. 9. c. 6.

Hebraicè doctus, varias *Veteris Inſtrumenti Verſiones* Græcas inter ſe contulit; crebraſque, quæ ex Librariorum incuriâ irrepſerant, labes vetuſtiorum & probatæ fidei Codicum ope ſuſtulit, & ad primævam puritatem iſto modo reſtitutam τῶν LXX. interpretationem accuratè magis adhuc ex Hebraïcis exemplaribus emendavit. Editio Bibliorum iſta, *Lucianea* demum dicta, Nicomediæ ſub Conſtantino M. apud Judæos in pariete armarii calce circumlita, ubi cuſtodiæ gratiâ poſita fuerat, inventa eſt, propriâ ipſius manu exarata; ut Synopſeos S. Scripturæ Autor * memoriæ prodidit. De eâ etiam teſtatur Hieronymus †, apud omnes Eccleſias Orientales ab Antiochiâ Conſtantinopolim uſque obtinuiſſe. Sed cum reliquis dudum evanuit.

* Ap. Athan. Tom. 2. † Apolog. adv. Rufin. Tom. 2. p. 225.

Scripſit item Lucianus *De Fide* libellos, atque in iis forſan brevem illam fidei Expoſitionem, quæ habetur ap. Athanaſ. de Synod. Arim. & Seleuc. p. 693. & Socrat. l. 2. c. 10. quamque Synodi Antiochenæ Patres anno cccxli. protulerunt, ſeque ipſius Luciani manu ſcriptam reperiſſe affirmarunt: De hâc quidem formulâ dubitat Sozomenus *, num verè Luciani ſit; fatetur tamen in reliquis cum fide Nicænâ conſentire, tantùm τὸ ὁμοούσιον in eâ deeſſe; quod ſuppoſitò eam à Luciano conditam fuiſſe, mirandum non eſt: cùm illud vocabulum poſt ejus demum tempora crebro uſu uſurpari cœpit.

* L. 3. c. 5.

Epiſtolas etiam aliquot exaravit Lucianus; è quarum unâ ad Antiochenos è carcere Nicomedienſi datâ extat extrema clauſula apud Chronici Alexandrini Autorem. Orationem Apologeticam cujus meminit Euſebius *, ab eo potiùs coram Imperatore vivâ voce pronunciatam, quam ſcripto editam exiſtimo.

* Loc. cit.

PHILEAS, ex Thmui, amplâ in Ægypto ad Oſtium Mendeſium Urbe, originem duxiſſe videtur; floruit hujus ſæculi fine circa annum ccxcvi. 296. Nobili genere ortus, opibus, divitiiſque locupletatus, in Philoſophiæ ſtudiis & Græcorum diſciplinis admodum clarus. Cunctis in Patriâ honoribus ac muneribus ſummâ cum laude perfunctus, tandem Urbis ſuæ Epiſcopatum geſſit. Fervente ſub Maximino Perſecutione anno cccxi. capite truncatur. Uxoratum fuiſſe etiam mortis tempore clarè indicat Euſebius *, dum de ipſo & Philoromo Martyrii ſocio narrat, quòd cùm amici & cognati, atque etiam ipſi Magiſtratus & Judex eos cohortarentur, ut ſui ipſorum miſereri, & uxoribus ac liberis ſuis conſulere vellent; his tamen omnibus adduci non potuerint, ut vitæ conſervandæ causâ divinas leges de confeſſione & negatione nominis Chriſti latas contemnerent. Scripſit *Epiſtolam ad Thmuitas* ſuos de Martyriis quæ Alexandriæ per id tempus contigerant, & cruciatibus quos Martyres virili & invicto animo pertulerunt. Nobile hujus Epiſtolæ Fragmentum habet Euſebius †, eandemque proculdubiò deſignat Hieronymus *, dum ait Phileam elegantiſſimum libellum de Martyrum laude compoſuiſſe.

* L. 8. c. 9. † L. 8. c. 10. * De Script. c. 78.

HESYCHIUS, Epiſcopus Urbis alicujus in Ægypto, claruit ſub hujuſce ſæculi finem. 296. Martyrium ſubiit ſub Maximino anno cccxi. Eandem quam & Lucianus, operam corrigendis & emendandis Græcæ τῶν LXX. *Verſionis* exemplaribus navavit. Novam horum Editionem ab eo adornatam amplexæ ſunt, & uſurparunt Ægypti & regionum vicinarum Eccleſiæ, teſte Hieronymo *.

Euſeb. l. 8. c. 13. * Apolog. adv. Rufin. Tom. 2. p. 225.

Scriptores Gentiles, qui hoc Sæculo Chriſtianiſmum oppugnârunt.

DOMITIUS ULPIANUS, natione Syrus, ex Phœnice oriundus, Papiniani diſcipulus, juris peritiſſimus. Claruit anno Chriſti ccxx. ſub Alexandro demum Severo Sacrorum Scriniorum Magiſter, Præfectus Annonæ, denique Prætorio Præfectus, à Prætorianis occiſus. Chriſti fidem non modò Judaicam Superſtitionem vocat, Verùm libro ſeptimo de Offic. Proconſ. nefaria Principum reſcripta collegit [teſte Lactantio *] ut doceret, quibus pœnis affici oporteret eos, qui ſe cultores Dei confiterentur.

* De Juſtit. l. 5. c. 11.

PORPHYRIUS, vernaculo nomine *Malchus* dictus, ortu Tyrius; vitæ inſtituto Philoſophus. Claruit anno Chriſti cclxx. Obiit, ut videtur, ineunte ſequente ſæculo, vel paulò poſt. Neſcio planè an fidem meretur quod de eo refert Nicephorus *, qui tamen Euſebium hac in re teſtem citat, Porphyrium primò quidem fuiſſe Chriſtianum; verùm cùm à Chriſtianis quibuſdam Cæſareæ verberatus eſſet, nec injuriam illam benè concoquere poſſet, atrâ bile percitum Chriſtianiſmum ejuraſſe, atque ad Chriſtum Chriſtianorumque Scripturas impiis conviciis proſcindendas animum appuliſſe. Nicephoro præiviſſe videtur D. * Auguſtinus qui Porphyrium vanæ Scientiæ tumore inflatum à Chriſti ſaluberrima humilitate reſiliiſſe ſcribit. An verò de abdicatâ Chriſti profeſſione, an potiùs quòd cùm ſacra volumina legiſſet, ſaluberrimam Chriſti fidem amplecti recuſaret, intelligendus ſit Auguſtinus, mihi haud ſatis manifeſtò liquet. Inter varia quæ condidit, volumina, edidit in Siciliâ tunc agens, *contra Chriſtianos* libros XV. in quibus id præcipuè penſi habuit, ut S. Scripturę autoritatem, cui quaſi fundamento innixa eſt Chriſtiana religio, convelleret. Hinc primo libro de contrarietate &

* L. 10. c. 36. * De Civit. Dei l. 10. c.

te & contradictionibus in Scripturâ deprehenſis egit, tertio libro explicationem Scripturę inter Chriſtianos tunc temporis receptam, ac imprimis allegoricam ſugillavit, quarto Hiſtoriam Moſaicam & Judæorum Antiquitates impugnavit: duodecimo & decimo tertio contra Danielis Prophetiam diſſeruit, aliis Evangeliorum fidem evertere conatus eſt. Unde *rabidus adverſus Chriſtum canis* audit Hieronymo * τὴν καθ' ἡμῶν συγγραφὴν ἐπιβεβλημένος μόνος πρεσβευόμενος, inquit Euſebius †. Iſta Porphyrii ſcripta Theodoſius * lege latâ igne aboleri juſſit: ex quibus tamen plurima eaque ampliſſima Excerpta aſſervantur apud Euſebium Hiſtor. Eccl. l. 6. cap. 19. (ex libro Porphyrii 3°.) pręparat. Evangelic. l. 1. cap. 9. (ex l. 4.) & aliud apud Hieronymum Pręfat. in I. lib. Comment. in Epiſt. ad Galat. Tom. IX. p. 159. Porphyrium noſtrum eundem cum Publilio Optatiano Porphyrio, Panegyrici ad Conſtantinum nugaci planè ac inepro poëmate comprehenſi auctore, facit Cardinalis Baronius; quem proinde ridet Joſephus Scaliger, Animadvers. ad Euſeb. Chron. p. 250. verum ex tunc recèns editis veterrimis hiſce monumentis, ipſe Baronius errorem ſuum haud gravatim correxit ad an. CCCXXV. extat Poëmatium iſtud præmiſſa Porphyrii ad Conſtantinum ejuſque ad Porphyrium epiſtolâ M. Velſeri notis & Chriſtiani Daumii Spicilegio Critico illuſtratum, inter Velſeri opera reliquis ejus in noviſſimâ editione præfixum.

* De Script. Eccleſ. in Pręfat.
† De Præp. Evang. l. 10. c. 9.
* Exc. C. de Sum. Trin. l. 1.

SÆC. III.

Concilia hoc Sæculo habita.

215. P. II. CARTHAGINENSE I. circa annum CCXV. ſub Agrippino Epiſcopo Carthaginenſi, ab Africę & Numidiæ Epiſcopis, de rebaptizandis Hęreticis habitum. Ad cujus ſententiam provocat Cyprianus *Epiſt.* 71. ad Quintum, *Edit. Oxon.* pag. 196. Vide quæ de hoc Concilio ejuſque tempore, diximus in Agrippino ad ann. CCXV.

230. P. II. ALEXANDRINUM circa ann. CCXXX. ſub Demetrio Alexandriæ Epiſcopo, in causâ Origenis collectum. Origenem Athenas profecturum, Literis commendatitiis ornaverat Demetrius; cùm verò per Palæſtinam tranſiret, à Theoctiſto, ſive Theocteno Cęſarienſi, & Alexandro Hieroſolymitano Presbyter ordinatus eſt. Factum improbavit Demetrius, hominem ſibi ſubditum, ab alienæ Provincię Epiſcopis ordinari. Hinc amor ei in odium vertitur, laudes in vituperium; & coactâ mox Epiſcoporum & Presbyterorum Synodo, decretum eſt, Alexandriâ quidem pellendum Originem, neque in eâ verſari, aut docere permittendum, Sacerdotii tamen dignitate nequaquam ſubmovendum. Verùm his non contentus Demetrius, habitâ paulò poſt alterâ Epiſcoporum Ægyptiorum Synodo, ipſum quoque ſacerdotii honore exuendum decrevit. Et cùm nihil haberet, cujus ipſum accuſaret, facinus illud quod adoleſcens olim patraverat, caſtrationem nempe, graviſſimè ei objecit. Nihilominus ſententię Synodali totus penè orbis conſenſit. Refert hæc Pamphilus martyr *Apol. pro Orig.* ap. Phot. cod. CXVIII. p. 297. confer quæ habent Euſeb. lib VI. n. 8. & 23. Hieron. l. II. in *Rufin.* c. 5. & *De Script.* c. 54. 62.

240. P. II. LAMBESITANUM, in Lambeſitanâ Africę coloniâ, circa annum CCXL. à XCIX. Epiſcopis, adverſus Privatum Hæreticum, celebratum. In quo Hæreticus iſte ob multa & gravia delicta damnatus eſt, teſte Cypriano *Epiſt.* LIX. ad Cornel. p. 132.

243. P. II. BOSTRENUM, Boſtrę in Arabiâ, circa annum CCXLIII. habitum; In quo Berylli Boſtrorum Epiſcopi ſententia damnatur, aſſerentis Chriſtum, antequam inter homines verſaretur, non ſubſtitiſſe in propria Perſonę differentiâ, ſed Paternam duntaxat Divinitatem in ſe reſidentem habere. Magnas in hac Synodo partes agebat Origenes, qui adverſùs Beryllum diſputavit, & ab errore reduxit. Extiterunt Euſebii tempore Synodi hujuſce Acta & Monumenta, ut Ipſe nos docet lib. VI. cap. 33. pag. 231. Ex hâc unâ, duas facit ſynodos indoctus & incurioſus Synodici à Pappo ediri compilator.

Cave Hiſt. Lit.

EPHESINUM, ſive alicubi in Aſiâ, circa annum CCXLV. in causâ Noeti habitum. Noetus Epheſi oriundus, ad inſaniam uſque delirus, non modò novas de Deo & Chriſto opiniones in vulgus projecit, ſed ſtupendâ elatus arrogantiâ, ſeſe Moſen, fratrem verò ſuum, Aaronem eſſe dixit, quocirca ab illius regionis Presbyterio ſemel iterùmque accerſitus, ac de eiſdem rebus interrogatus, cùm ampliùs negare non potuit, unà cum diſcipulis ſuis damnatus, & ab Eccleſia pulſus eſt. Plura, lector, de his te docebit Epiphanius *Hæreſ.* LVII. p. 479. 245. P. II.

CARTHAGINENSE II. Cypriani I. copioſo Epiſcoporum numero, in causâ Lapſorum, & adverſus Feliciſſimum ſchiſmaticum, anno CCLI. menſe Maio habitum. De hâc Synodo vide quæ habet Cyprianus Epiſt. XLIII, XLV, LV, LIX. *Edit. Oxon.* 251. P. II.

ROMANUM I. Eodem anno, menſe Octob. & in eâdem causâ, à Cornelio Pontifice coactum. Convenerunt Epiſcopi LX. qui Synodi Carthaginenſis Decreta de Lapſis recipiendis, ſuffragio ſuo comprobarunt. *Ipſe Cornelius*, inquit Cyprianus, *cum plurimis Coepiſcopis habito Concilio, in eandem nobiſcum ſententiam, pari gravitate, & ſalubri moderatione, conſenſit. Epiſt.* LV. ad Anton. p. 103. 251. P. II.

ANTIOCHENUM I. anno CCLII. menſe Martio à Fabiano Epiſcopo convocatum; ſed eo interea mortuo, ſub Demetriano Succeſſore habitum. In qua Novatianus depoſitus eſt. Confer Euſeb. l. 6. c. 46. p. 248. 252. P. II.

CARTHAGINENSE III. Cypriani II. Idibus Maiis anno CCLII. congregatum. In quo pacem Lapſis, urgente neceſſitate, mox dandam eſſe decreverunt. Vid. Cyprian. Epiſt. LIX. ad Cornel. p. 132. 252. P. II.

CARTHAGINENSE IV. Cypriani III. anno CCLIII. circa menſem Septembrem, à LXVI. Epiſcopis celebratum. In quo præcipuè de Baptiſmo Parvulorum agebatur, Synodique nomine epiſtolam hâc de re ad Fidum numero LXIV. Cyprianus ſcripſit. 253. P. II.

254. P. II. CARTHAGINENSE V. Cypriani IV. anno CCLIV. paulò poſt Paſcha, pro more, habitum. Ad hanc Synodum venerunt Felix & Sabinus, Epiſcopi Hiſpani, qui in locum Martialis & Baſilidis, libellis idololatriæ commaculatorum, nuper ſubrogati fuerant. Lectis in Synodo quas tulerunt Litteris, Patres Baſilidem & Martialem juſtè depoſitos, Felicem & Sabinum ritè fuiſſe ordinatos, unanimi conſenſu declarârunt. Extat epiſtola ſynodalis ad Clerum & Plebes in Hiſpaniâ conſiſtentes ap. Cyprian. Epiſt. LXVII. p. 170. & Conc. T. I. p. 747. De rebus Baſilidis & Martialis integrâ diſſertatione agit Cardinalis D'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. I. Vid. ejus *Notit. Conc. Hiſp.* p. 34.

255. P. II. CARTHAGINENSE VI. Cypriani V. Fervente jam de Hæreticorum Baptiſmo controverſiâ, Cyprianus plurimorum Epiſcoporum & Presbyterorum Synodum convocavit: Qui decreverunt neminem baptizari extra Eccleſiam poſſe, ideóque de errore & pravitate venientibus, per omnia Divinæ gratiæ ſacramenta, unitatem & fidei veritatem dari deberi. Extat Epiſtola ſynodica ad Numidiæ Epiſcopos ap. Cyprian. Epiſt. LXX. p. 289. & Epiſt. LXXI. ad Quintum; qui Cyprianum hâc ipsâ de re conſuluerat; & Conc. T. I. pag. 761. Collocatur hæc Synodus à Baronio & Cointeo ad ann. CCLVI. Verùm anno ſuperiori habitam fuiſſe pluribus contendit Ceſtrienſis noſter, eruditiſſimus Annalium Cyprianicorum conditor; cujus ductum in diſponendis hiſce Conciliis Cyprianicis utplurimùm ſecuti ſumus.

256. P. II. ICONIENSE ſub Firmiliano Cæſareæ Cappadocum Epiſcopo habitum. In quo Hæreticos, non niſi novo adhibito Baptiſmo, admittendos eſſe ſancitum eſt. Rejiciunt hanc Synodum Baronius, Binius, &c. in anno CCLVIII. in anno CCLVI. noviſſimi Conciliorum editores. Quam quidem ſententiam & nos olim amplexi ſumus. Verùm re meliùs perpensâ, ante plures annos habitam eſſe, tùm ex teſtimonio Dionyſii Alexandrini, apud Euſeb. lib. VII. cap. 7. p. 253. tùm ex ipſius Firmiliani ad Cyprianum Epiſtolâ clariſſimè liquet: quare potiùs aſſentior Henrico Valeſio *Not. ad Euſeb.* pag. 143. conjicienti ſub extrema tempora Alexandri Severi, qui obiit ineunte anno CCXXXV. collectam eſſe. Quo quidem tempore Firmilianus ad Cæſarienſis Eccleſiæ Sacerdotium recens promotus fuerat. Alia etiam Synodus eodem tempore, & in eandem ſententiam apud *Synnada*, & fortè alibi his in locis Annal. Baron. ad ann. CCLV. Num. XIII, XIV.

256. P. II. CARTHAGINENSE VII. Cypriani VI. qui anno CCLVI. *LXXI.* Epiſcoporum Synodum ex Provinciâ Africæ, & Numidiâ convocavit, qui ſententiam anteà latam de Hæreticis rebaptizandis Decreto ſuo confirmarunt. Habetur Epiſtola ſynodalis ad Stephanum Epiſcopum Romanum, apud Cyprian. Epiſt. LXXII. pag. 196. & Conc. Tom. I. p. 740.

256. P. II. CARTHAGINENSE VIII. Cypriani VII. Cùm Stephanus Papa prioris Synodi Decretis non acquieſceret, ſed turbas excitaret, & verba minantia undique vibraret, Cyprianus longè majus & frequentius Concilium, eodem anno, Calendis Septembribus indixit. Præſentes erant præter Presbyteros, Diaconos, maximámque plebis partem, Epiſcopi *LXXXVII.* qui omnes pro Hæreticis rebaptizandis ſententiam ſuam ſigillatim dixerunt. Extant hujus Concilii Acta apud Cyprian. p. 229. & Conc. Tom. I. pag. 786. Gr. Lat. cum Commentariis Zonaræ, *ibid.* p. 797.

ROMANUM II. à Dionyſio Papa, in causâ Dionyſii Alexandrini, Hæreſis Sabellianę accuſati, ſed ab eâ in hâc Synodo abſoluti, habitum; idque ut vult Baronius, anno CCLXIII. Quod tamen dubium eſſe in noviſſimâ Conciliorum editione fatetur Labbeus. De hâc Synodo vide Athanaſii librum *de ſententiâ Dionyſii*, p. 435. *& de Synod. Arim. & Sel.* p. 707. 263. P. II.

ANTIOCHENUM II. anno CCLXV. vel ut alii, ſequenti, Epiſcopis ex Cappadociâ, Ponto, Palęſtinâ, Arabiâ, maximo ſanè numero convocatis, Præſidente Firmiliano, Cęſariæ Cappadocum Epiſcopo, adversùs Paulum Samoſatenum, Antiochiæ Antiſtitem, hęreſis accuſatum; coactum. Sed poſt multas diſputationes & quæſtiones in unoquoque conſeſſu agitatas, cùm vafer Hæreticus ſecretum animi ſui vitus diſſimularet, & in quamvis formam ſe verteret, deluſis bonis Patribus, evaſit. Vide Euſeb. lib. VII. cap. 28. pag. 278. 265. P. II.

ANTIOCHENUM III. innumerabilium ferè Epiſcoporum, ex omnibus Orientis Provinciis undique collectorum, contra Paulum Samoſatenum, anno CCLXX. iterùm coactum. In quo verſipellis Samoſatenus falſis coloribus nudatus, erroris ſui manifeſtiſſimè convictus eſt, & ab omni, quæ ſub cœlo eſt, Eccleſiâ Catholicâ, eliminatus. Priuſquàm verò ad ſententiam in Paulum ferendam procederent Patres, Epiſtolam ad illum ſcripſerunt, quà fidem, quam ab initio acceperant, à beatis Apoſtolis traditam, in Eccleſiâ Catholicâ hucuſque ſervatam, in Lege, Prophetis, & Evangelio prędicatam, de Chriſti Deitate & ęternâ præexiſtentiâ dilucidè exponunt, & innumeris S. Scripturæ teſtimoniis ſolidè confirmant, & an eadem ſecum ſentiat doceatque, ſciſcitantur. Subſcripſerunt Epiſcopi ſex, reliquorum, ut videtur, nomine. Hanc Epiſtolam priori Synodo, ſed falsò, tribuit Baronius, huic ſecundæ certiſſimè aſcribendam. Primus eam eruit Fr. Turrianus, & habetur Græc. Lat. tùm alibi, tùm Conc. Tom. I. col. 843. Pręcipuas diſputandi in hâc Synodo partes adversùs Paulum, agebat Malchion, Rhetor & Presbyter Antiochenus, excipientibus cuncta notariis, quæ vidit & legit Euſebius. Extitiſſe hunc Dialogum Freculphi adhuc Lexovienſis ævo, ex ipſius Freculphi autoritate affirmat Matt. Larroquanus, Adverſ. Sacr. lib. 1. pag. 7. Verùm hallucinatur vir eruditus, non animadvertens eo loco * Freculphum integram Hieronymi hâc de re periodum, ſuppreſſo licèt nomine, nè verbo quidem additò, ſuam facere. Interim extant Latinè hujus Diſputationis Fragmenta quędam apud Leont. Byzant. *adverſ. Neſtor.* lib. III. Biblioth. PP. Tom. IX. Synodicæ, hujus Antiocheni Concilii Epiſtolæ ad Dionyſium Romanum, ad Maximum Alexandrinum, reliquóſque Eccleſiæ Catholicę Epiſcopos, longè majorem partem nobis conſervavit Euſebius, lib. VII. cap. 30. pag. 279. & Concil. Tom. I. pag. 844. Alia quędam Fragmenta Latinè habentur apud Leont. Byzant. loc. citat. 270. P. II.

* Chron. T. II. l. III. c. 12. 523.

Finis Tertii Sæculi.

SÆCULUM

SÆCULUM ARIANUM.

CONSPECTUS SÆCULI.

ORITUR cum hoc Sæculo dira, ſiqua unquam alias, Perſecutio, nempe anno SÆC. IV. ab An. CCC.
CCCIII. Februarii XXIII. Inchoata eſt decima ſub Diocletiano, Maximiano, &c. Perſecutio, quæ in annum uſque undecimum protrahitur. Hinc Eccleſiarum everſio, reditus Sacri in fiſcum redacti, bonorum ſpolia, multiplex & miſeranda Chriſtianorum ſtrages, ſupplicia undique conquiſita, omnique crudelitatis genere excogitata, faces incenſæ pedibus ſingulisque membris admotæ, donec decoctâ omni cute vis ignis ad intima viſcera penetrâſſet; corpora cremata, & in pulverem comminuta, & in flumina ac mare jacta. Inſulæ, Carceres, metalla, notante Lactantio cap. 22. leves erant pœnæ: ignis, crux, feræ, quotidiana erant & facilia, in cauſa capitis, animadverſio gladii, admodum paucis, quaſi beneficii loco deferebatur, qui ob merita vetera impetraverant bonam mortem. Totam hujuſce perſecutionis ſeriem fusè non minùs, ac eleganter, Lactantius; qui omnia ejus arcana, ortum, progreſſum dilucidè aperit è quo multa hâc de re haurire licet, quę apud alios fruſtra quærantur. Tandem anno CCCXII. Imperatore Conſtantino Chriſti fidem amplectente, novam induit faciem Eccleſia Chriſtiana, ubique ornata, dotata, legibus munita, decreſcente in dies Ethnicorum Superſtitione. Oritur hęreſis Ariana, quæ Chriſto Deitatem detrahit, & in Creaturarum claſſem redigit, filium patri eſſe ὁμοούσιον καὶ συναΐδιον negans, mox à Concilio Nicęno, Oecumenicorum primo, anno CCCXXV. damnata. Regnante Conſtantio, vires recolligit, ejuſque pręſidio fulta in Catholicos ubique graſſatur, & in novas Semiarianorum, Photinianorum, Aetianorum, Eunomianorum, Macedonianorum, &c. Sectas diffunditur, quas Synodus II. Generalis CP. habita anno CCCLXXXI. anathemati ſubjicit, & Theodoſius M. authoritate ſuâ & legibus, quas tulit, comprimit. Magnas in Africâ turbas dant Donatiſtæ, poteſtate tum Sæculari, tum Eccleſiaſticâ ſæpius repreſſi. Juliano ad Imperium evectu recrudeſcit Gentiliſmus, excitatâ in Chriſtianos graviſſima perſecutione. Verùm hæc nubecula citò tranſiit, occiſo Juliano anno CCCLXIII. Jovianus mox in Imperatorem levatus, doctrinam Catholicam fovebat, Epiſcopos exules ſedibus reſtituit; ſed eo poſt octo ferè menſes, è rebus humanis exempto, Valens, Valentiniani frater, Orientalis Imperii Gubernaculis admovetur, qui hęreſi Arianę palàm favebat, ejuſque aſſeclas dignitatibus auxit, honoribus ornavit; depreſſis ubique & vexatis Catholicis uſque ad annum CCCLXXIX. quo Theodoſius M. in imperii conſortium à Gratiano aſcitus, Catholicis pacem, quietem, præſidium dedit; hæreſes quaſcunque compeſcuit, & per XVI. annos imperium feliciter adminiſtravit.

SCRIPTORES.

SÆC. IV. ab An. CCC. 301. PETRUS, ſi non ortu, ſaltem inſtitutione & officio Alexandrinus, Scriptorum omnium hujus ævi agmen ducit, & quidem meritò. Erat enim, teſte Euſebio *, θεῖον ἐπισκόπων χρῆμα, *divinum Epiſcoporum decus*, Chriſtianæ Religionis Doctor eximius; cùm ob totius vitæ ſanctimoniam, tum ob ſacrarum literarum ſtudium ac peritiam venerabilis. Ad pietatem juxta & ſacras literas à Theonâ Epiſcopo formatus eſt, cui deinde ipſo ann. ſæculari Chriſti 300. in ſede Alexandrinâ ſucceſſit. Elapſo ferè in Epiſcopali munere triennio, exorta eſt Perſecutio à Diocletiano ann. CCCIII. excitata: ex quo per reliquum vitę tempus ob ingruentem tempeſtatem arctiore diſciplinâ ſeſe exercuit Petrus, communique Eccleſiarum utilitati pro virili proſpexit. Sub hâc Perſecutione diu eum in carcere detentum fuiſſe neceſſe eſt; ſi modò vera ſint, quę de diſſidio illum inter & Meletium Lycopolitanum in Thebaide SÆC. IV. ab An. CCC.
Epiſcopum ex incertis, ut opinor, ſi non fictis, Meletianorum Actis Epiphanius † refert. Mihi quidem in re incertâ divinanti probabile videtur, Petrum ſub Diocletiano vel Galerio Maximiano in cuſtodiam traditum, poſtmodùm vinculis abſolutum, demum ſub Maximino paſſum eſſe. Certè luculenter tradit Euſebius *, qui hâc ipſâ tempeſtate in Ægypto verſabatur, ibi etiam in carcerem detruſus, Petrum nullum ob crimen comprehenſum, præter omnium expectationem ſubitò & abſque ullâ probabili causâ ſolo Maximini juſſu capite truncatum eſſe. Hoc ei contigit anno perſecutionis nono, Epiſcopatûs ſui duodecimo, Chriſti CCCXI.

Scripſit eorum causâ, qui in prædictâ Perſecutione lapſi eſſent, *Librum de Pœnitentiâ*; ex quo ſuperſunt hodie Canones XV. variis Pœnitentium caſibus accommodati; qui habentur Gr. Lat. Con-

* L. 9. c. 6.

† Hæreſ. 68.

* Loc. cit.

Cave Hiſt. Lit.

cil. Tom. 1. cum Balſamonis verò & Zonaræ Scholiis Synodici ſeu Pandect. Canonum Tom. II. Alium item *Librum de Divinitate*, ex quo loca quædam adferuntur Concilii Epheſini Act.I. p. 508. Act. VII. pag. 856. Concil. Tom. III. Concilii Chalcedonenſis Act. I. p. 286. Concil. Tom. IV. ſed poſtremo huic excerpto Græca deſunt.

Aſcribitur ei *Diatriba de Paſchate* quæ ſæpius extat MSS. quamque in Uranologio ſuo edidit Petavius, verum an ejus ſit, non immeritò dubitatur.

301. *P. II.* PETRUS Epiſcopus Alexandrinus conſtitutus eſt anno CCC. Obiit coronâ Martyrii redimitus anno CCCXI. Præter *Canones Pœnitentiales*, & librum *de Divinitate*, ſcripſiſſe etiam Petrum Tractatum *Paſchalem*, alibi breviter monuimus. Teſtantur id, quæ habemus hodie hujus Operis fragmenta. Quin fortè ipſum Opus adhuc ſupereſt. Extitiſſe certè, tum in Bibliothecâ Scorialenſi, tum in Bibliothecâ Collegii Soc. Jeſu Cæſaraugiſtæ in Hiſpaniâ, Petri Alexandrini Sermonem περὶ τοῦ Πάσχα καὶ τῶν τούτου ζητημάτων fidem, nobis facit nobiliſſimus Dufreſnius Præfat. ad *Chr. Paſchal.* n. VII. Dion. Petavius in *Uranologio* ſuo, *Par.* 1630. *p.* 396. Diatribam quandam Paſchalem Græcè edidit, hoc ei præmiſſo titulo, Πέτρου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας καὶ μάρτυρος ὅτι ἀπλανῶς ἔπραξαν οἱ Ἑβραῖοι τὴν ιδʹ τοῦ αʹ μηνὸς τῆς Σελήνης ἕως τῆς ἁλώσεως τῶν Ἱεροσολύμων. Verùm Petri non eſſe, liquet vel pueris, qui nondum ære lavantur, cùm disertè in eo citetur Athanaſius, ut alia mittam; Petróque clarè abjudicavit Petavius. Anonymi cujuſdam eſt ſequioris ævi, [ejuſdem fortè qui Chronicon Paſchale contexuit] qui Tabulas ſuas Paſchales juxta Cyclum annorum DXXXII. digeſſit, ut ex poſteriore Fragmenti parte liquet: In priori, demonſtrandum in ſe recepit, Dominum noſtrum in cœnâ noviſſimâ legale Paſcha non celebraſſe; quod allatis aliquot antiquorum Patrum teſtimoniis confirmare nititur, in his primo ſtat loco Petrus Alexandrinus, cujus proinde nomen toti tractatui datum eſt, eâdem ratione, ac Chronicon Paſchale *Alexandrinum* dictum eſt, eo quòd breviuſculum Petri Alexandrini fragmentum in capite Codicis MS. invenitur. In Anonymo Petaviano tria Petri noſtri fragmenta reperiuntur, ex opere ejus Paſchali, ut videtur, deprompta: producuntur ſimiliter Hippolyti Portuenſis, Apollinaris Hierapolitani, &c. ex libris de Paſchate teſtimonia, quæ quidem omnia Chronici Paſchalis editioni noviſſimæ præfationis vice à Cl. Dufreſnio præmiſſa ſunt.

301. ANASTASIA, Fœmina Romana, genere, conjugio, opibus, maximè verò Chriſtianæ fidei, quam à matre Flavia hauſerat, profeſſione nobiliſſima; uxor Publii viri clariſſimi, ſed erga Chriſtianam Religionem, eoque nomine adversùs Uxorem etiam, malè animati; quem Diocletianus ad Perſas Legatum miſit. Anaſtaſia Martyrium anno CCCIII. obiiſſe dicitur. Extant duæ *Epiſtolæ*, ſi modò genuinæ ſint, ab ea ad Chryſogonum ſanctiſſimum Confeſſorem non longè ante Martyrium è carcere ſcriptæ, unà cum Chryſogoni *Reſponſis*, apud Suidam in voce Χρυσόγονος.

302. HIERACAS, genere Ægyptius ex oppido Leontone, acutiſſimo ingenio præditus, omnique meliori literaturâ, univerſis Græcorum & Ægyptiorum diſciplinis, ac imprimis medicinæ ſcientiâ imbutus; quibus admirabilem planè vitæ ſanctimoniam adjunxit: ita ut plurimos ex Ægyptiis Monachis in errores ſuos pertraheret. Docuit enim Reſurrectionem ſolius eſſe animæ, & merè ſpiritualem; Pueros ante rationis uſum mortuos æternâ ſalute excidere; Melchiſedecum eſſe Spiritum Sanctum; Nuptias denique Chriſtianis illicitas eſſe, Veteris quippe Teſtamenti proprias: unde neminem in cœtum ſuum admiſit, niſi Virgines, Monachos, Continentes, & Viduas. Claruit circa ann. CCCII. Obiit nonagenarius. Scripſit *Commentarios in Scripturam*, *lucubrationes in Hexaemeron*, & alia quædam ex ſacris deprompta literis, quibus & *Pſalmos* multos à ſe compoſitos adjecit. Extant Fragm. quædam ap. Epiph. Hær. 67.

303. ARNOBIUS, gente Afer, claruit an. CCCIII. Apud Siccam Veneream, mediterraneam Africæ urbem, Rhetoricam docuit, religione Gentilis quam ſtrenuè propugnavit: tandem ut fidem Chriſti amplecteretur, ſomniis admonitus, Baptiſmum ab Epiſcopo impetrare non potuit, donec edito *adversùs Gentiles* libro ſanè elegantiſſimo, veluti certiſſimo pignore fidei ſuæ ſinceritatem teſtatus ſit. Vid. Hiero. Chron. ad a. CCCXXVII. Converſionis ſuæ tempus ipſe deſignat, cùm ait, trecentos eſſe annos fermè minùs vel plùs aliquid ex quo cœpimus eſſe Chriſtiani. Rectè dicit, *plùs vel minùs aliquid*: Scripti enim ſunt hi libri annò CCCIII. vel non diu poſt, exortâ jam perſecutione. De obitu ejus nihil conſtat. Stylum ejus tanquam inæqualem & nimium, librumque ejus abſque operis ſui partitione confuſum carpit Hieronym. †; rigidè ſatis & immeritò meo quidem judicio. Habet enim ſtylus Arnobianus ſuam eloquentiam, & dictionem planè florentiſſimam: nec operi deeſt methodus concinna & benè ordinata, ut cuivis attentè legenti apertè conſtabit. Dogmata quædam habet forſan minùs Catholica; quæ homini è Gentilium tenebris recèns erumpenti, & nondum Chriſtianæ fidei elementis ſatis inſtructo condonanda ſunt.

† Epiſt. ad Paulinam p. 104.

Extant *Adversùs Gentes* libri VII. typis impreſſi *Romæ* 1543. *Baſil.* 1546. *Pariſ.* 1580. *Antverp.* 1582. cum notis Canteri. *Genevæ* [per Herald.] 1597. *Pariſ.* 1605. *Hamburg.* [per Elmenhorſtium] 1610. *Duaci* [per Stevvechium] 1634. *Lugd. Bat.* 1651. 4°. cum integris Variorum Commentariis, demum *Pariſ.* 1666. ad Calcem Cypriani cum Ph. Priorii & ſelectis aliorum notis.

Circumferuntur etiam ſub ejus nomine *Commentarii breves in Pſalmos* CL. quos eſſe Arnobii junioris opus eruditis dudum ſuboluit.

305. L. CÆLIUS LACTANTIUS FIRMIANUS, claruit præcipuè anno CCCIII. & deinceps. Patriam habuit Italiam, forſan Firmio, quod agri Piceni oppidum eſt ad oram maris Hadriatici, oriundus; indeque Firmiani nomen traxiſſe videtur: quod tamen ſolâ conjecturâ nititur. Arnobium Siccæ tunc in Africa docentem magiſtrum ſortitus eſt: ſub quo adoleſcentulus adhuc conſcripto *Sympoſio* elegantiſſimum præcocis ingenii ſpecimen dedit. Inde Nicomediam quam Diocletianus impensè nimis ornare, urbique Romæ coæquare ſtudebat, accitus eſt; ut juventuti eloquentiæ ludum aperiret. Verùm diſcipulorum penuriâ, in Græcâ præſertim civitate, adactus ad ſcribendum ſe contulit; & inter alia, exortâ jam Perſecutione, Chriſtianæ Religionis cauſam adversùs quoſvis importunos, ac imprimis contra Hieroclem Bithyniæ Præſidem [qui author & conſiliarius excitandæ Perſecutionis fuerat; duoſque libellos quos Φιλαλήθεις, inſcripſit, πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς compoſuerat] graviſſimis rationum momentis, omnibuſque eloquentiæ nervis vindicavit. Demum Conſtantino ſummâ rerum potito, in Galliam evocatur, ut Criſpum Cæſarem Conſtantini filium primogenitum Latinis literis erudiret. Obiit extremâ ſenectute, ſed quo anno non liquet. Adeò in hac vitâ pauper, ut [quod ex Euſebio * tradit Hieronymus

* Chron. ad an. CCCXVIII.

ronymus †] plerumque etiam neceſſariis indiguerit. Io Gentilium Theologiâ plurimum valuit; in Chriſtianæ fidei principiis μυςαγωγίας parùm exercitatus: unde Hieronymus. *Lactantius quaſi quidam fluvius eloquentiæ Tullianæ, utinam tam noſtra confirmare potuiſſet, quàm facilè aliena deſtruxit.* Nævos qui in ſcriptis ejus notantur, de divinitate, de æternâ filii exiſtentiâ, de animarum præexiſtentiâ, & futuro poſt hanc vitam ſtatu, de fine ſæculi, & mille annorum imperio, de adventu Eliæ multos ad Dei cultum converſuro, aliiſque capitibus, de quibus obſcurè, incautè, quandoque etiam periculosè locutus ſit, excuſabunt apud candidos rerum æſtimatores ſæculi quo vixit, circa iſtas res imperitia; dogmata ipſa paulò abſtractiora, necdum a Theologis dilucidè explicata, nec Synodorum decretis definita, & in quibus ὁμοψήφους habuit complures præcedentium ſæculorum Patres; diligens ejus profanarum literarum ſtudium, & continua ferè adverſus Gentiles certamina, quæ totum occupabant hominem, animumque à penitiore doctrinæ Chriſtianæ examine revocabant. Stylus illi terſus, nitidus, facilis, fonte quodam eloquentiæ nativo ſponte fluens. Scriptor ſanè eſt mirè elegans & diſertus, Chriſtianorum omnium ſine controverſiâ facundiſſimus; unde *Cicero Chriſtianus* vulgò audit, nec deſunt qui eum Ciceronem non æquaſſe modò, ſed & præcelluiſſe volunt. Id citra invidiam dici poteſt, illum ab ipſo Ciceronis ævo, dictionis nitore & puritate vix ullum habuiſſe parem, neminem ſuperiorem.

† Ep. ad Paulinam p. 104.

SCRIPTA.

Inſtitutionum Libri VII. quorum primus *de falſa Religione* agit, *Gentilem* Theologiam impugnat, & divini Numinis unitatem aſſerit. Secundus originem *erroris* circa res divinas humani, & fœdiſſimi in idololatriam lapſûs cauſas inveſtigat. Tertius circa *falſam ſapientiam* verſatur, & vanitatem Philoſophiæ Gentilis oſtendit. Quartus *veram ſapientiam*, Chriſtianæ nempe religionis dogmata proponit. Quintus *de juſtitiâ* tractat, eamque penès Chriſtianos ſolos haberi demonſtrat: Gentilibus eos pœnis & tormentis divexantibus nefariæ crudelitatis accuſatis. Sextus de *vero cultu* & tam interno mentis, quàm externo, quod in actionibus ſitum eſt, officio diſſerit; & errores Philoſophorum circa iſtam materiam arguit. Septimus *vitam beatam* argumentum habet, animarum immortalitatem probat, futurum vitæ ſtatum, & extremum judicium depingit, & à rebus corporeis & caducis ad æterna, & divina objecta mentem revocat. Scripti ſunt hi libri ſub Diocletiani Perſecutione: quod ipſe Lactantius * apertè ſatis teſtatur, non quod multi volunt, ſub Licinianâ: Inſcriptiones enim ad Conſtantinum M. quæ in librorum 1. 2. 4. & 5. fronte comparent, nec antiquiores editiones, nec melioris notæ Codices MSS. agnoſcunt; ideoque ab alienâ manu fluxiſſe cenſendæ ſunt.

* L. 5. c. 2. 4.

Inſtitutionum Epitome, ſed mutila, trium ſolummodò poſteriorum librorum compendium exhibens.

De Irâ Dei.

De Opificio Dei.

De Mortibus Perſecutorum. Hunc libellum cujus poſt Hieronymum vix quiſquam veterum meminit, primus in lucem protraxit Stephan. Baluzius, & cum ampliſſimis notis edidit, Miſcell. Tom. II. p. 1. deinde brevibus Scholiis ornatus ſeorſim prodiit *Oxon.* 1680. 12°. *Abœ* 1684. 8°.

Fragmentum parvum de *Extremo Judicio*, libri de Mortibus Perſecutorum calci adnexum, & una cum eo à Baluzio primùm editum.

SCRIPTA, QUÆ NON EXTANT.

Sympoſium.

Grammaticus.

Ὁδοιπορικὸν, *Carmen Heroicum* de itinere ſuo ab Africa ad Nicomediam.

Ad Aſclepiadem libri II.

Ad Probum Epiſtolarum libri IV.

Ad Severum Epiſtolarum libri II.

Ad Demetrianum Epiſtolarum libri II. Hieronymus Comment. in Galat. IV. octavum ad Demetrianum Epiſtolarum librum citat, memoriæ, ut videtur, lapſu; integrum enim Epiſtolarum Lactantianarum volumen non niſi octo libros continebat, ex quibus Epiſtolæ ad Demetrianum Septimum & Octavum conſtituebant, ac proinde in Catalogo ipſe Hieronymus eodem ordine, ac numero, recenſet quo ſuprà à nobis enumerantur.

SPURIA.

Carmen de Phœnice, à Gentili quodam ſcriptum.

Carmen de Paſchate Venantii Fortunati eſt.

Carmen de Paſſione Domini, in quo de adoratione crucis agitur, ut alia taceam.

Prodierunt Opera Lactantii *Romæ* 1465. 1470. 1474. *Venet.* 1472. 1478. 1485. 1490. 1497. 1502. 1509. [fol.] 1515. *Pariſ.* 1513. [4°.] *Florent.* 1515. *Venet.* 1521. 1535. *Baſil.* 1521. [4°.] 1523. 1552. 1565. [fol.] *Antverp.* 1539. 1555. 1568. *Lugd.* 1532. 1553. 1556. 1567. [16°.] *Colon.* 1544. *Pariſ.* 1563. 1589. *Antverp.* 1570. [8°.] 1579. 1587. *Genevæ* [editio accuratiſſima per Torneſium] 1613. [16°.] *Lugdun.* 1616. [16°.] *Romæ* 1650. [fol.] *Lugd. Bat.* 1652. 1660. [8°.] *Oxon.* 1684. *Cantabrig.* 1685. [8°.] Cæteris editionibus præſtat *Lugduno-Batava*, quam anno 1660. Servatius Gallæus cum doctiſſimis Variorum notis edidit, quibus ſuas planè eruditiſſimas addidit.

L. CÆL. LACTANTIUS FIRM. claruit ann. CCCIII. Inter omnia quæ poſt ſe reliquit opuſcula, eminet *Libellus de mortibus Perſecutorum*, mole quidem exiguus, pretio ineſtimabilis. Hunc magno omnium plauſu exceptum, varii eruditis annotationibus elucidarunt, variaſque editiones mox expertus eſt. Ampliſſimam, & planè elegantiſſimam editionem noviſſimus omnium adornavit Paulus Bauldri *Ultrajecti.* 1692. 8°. In qua præter ſuas, aliorumque hinc indè, Spankii, Grævii, Galei, &c. ad imum paginæ notas, omnes omnium annotationes uberiores collegit & exhibuit; nempè Stephan. Baluſii, Giſ. Cuperi, Joan. Columbi, Hen. Dodvvelli Diſſertationem de ripâ Strigâ, Nic. Toinardi, cum Theod. Ruinarti Præfatione generali in Acta Martyrum, & Perſecutionum Chronologiâ, ex Dodvvello, Pagio, Baluzio, aliiſque collectâ. Utque ornatior prodiret editio, præter figuras, & inſcriptiones varias, præmiſſa eſt numiſmatum Imperatorum & Auguſtarum tabula. 303.
P. II.

DOROTHEUS, [alius omnino à Dorotheo Presbytero Antiocheno, quem Diocletianus baphii apud Tyrum Procuratorem conſtituit, de quo Euſebius l. 7. cap. 32. Alius à Dorotheo Diocletiani Cubiculario & Martyre; de quo idem lib. 8. cap. 16.] Tyriorum Urbis, ut volunt, Epiſcopus: Presbyterum quidem cum Martyrologio Romano faciunt recentiores; quod non aliunde profluxiſſe videtur, quam quod hunc cum Dorotheo Antiocheno male confundunt: cui errori non leve robur addidit, præfationis, quam mox dabimus, inter- 303.

SÆC. IV. ab An. CCC.

pres Latinus, qui noſtrum Presbyterum vocat, πρεσβύτην nempe per *Presbyterum* reddens. Claruiſſe dicitur Dorotheus noſter anno CCCIII. multa ſub Diocletiani perſecutione paſſus, tandemque in exilium miſſus: ſedatâ tempeſtate ad Eccleſiam ſuam rediit, ad Juliani uſque tempora ſuperſtes, ſub quo ad Odyſſeam civitatem aufugit, ubi à Juliani præfectis comprehenſus, poſt varia tormenta vitam Martyrio finivit; ætatis anno CVII. Verùm incerta eſſe hæc omnia, & planè conficta, mox patebit, nullius Scriptoris, Sæculo ſexto antiquioris, teſtimonio fulta. De eo enim, excepto unico Anonymo, è quo ſua deſumpſerint Martyrologii Romani & Menologii Græci conditores, paucique alii, altum planè eſt ſilentium. Plures Eccleſiaſticos Commentarios Dorotheus noſter ſcripſiſſe dicitur; circumfertur hodie ſub ejus nomine *Synopſis de vita & morte Prophetarum, Apoſtolorum & diſcipulorum Domini*, quæ Latinè habetur, Bibliothec. PP. Tom. III. & ad calcem Salviani *Romæ* 1564. f. Spuriam eſſe, & ad fabulas putidiſſimas relegandam, nemo non videt. De hac Synopſi ejuſque Auctore, aquam mihi dio hæſiſſe fateor; donec totius penè fabulæ Scenam aperuit Anonymi cujuſdam fragmentum Græcum, quod ex duobus Cod. MSS. Baroccianis, uno nempe N. 206. alteroque Anaſtaſii Nicæni quæſtionibus in Sacram Scripturam ſubjuncto N. 142. manu ſua deſcriptum, mihi pro ſua humanitate communicavit Hen. Dodvvellus. Multas quidem continet aniles fabulas nullo antiquitatis ſuffragio nixas, nullo ordine diſpoſitas; haud pauca tamen neutiquam contemnenda, quæ non modo ad Synopſin hanc Dorotheanam, ſed & alia hiſtoriæ Eccleſiaſticæ capita illuſtranda apprimè conferunt; integrum igitur fragmentum Latinâ verſione ornatum hîc ſubjiciam, deinde obſervationibus nonnullis illuſtrabo. Ut ad Codices MSS. ex quibus deſumptum eſt recenſerem, nec per valetudinem nec per otium licuit. Vereor ne amicus, cujus operâ in deſcribendo apographo Dodvvelliano uſus ſum, nimis hinc inde feſtinarit. Variantes quaſdam lectiones quas à Cl. Dodvvello accepi, vel uncis incluſi, vel in marginem conjeci.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Σύγγραμμα ἐκκλησιαστικὸν περὶ τῶν ο΄ μαθητῶν τοῦ κυρίου Δωροθέου ἐπισκόπου Τύρου, ἀρχαίου ἀνδρὸς πνευματοφόρου, καὶ μάρτυρος γεγονότος ἐν τοῖς καιροῖς Λικινίου καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων.

Tractatus Eccleſiaſticus de LXX. Domini diſcipulis, conſcriptus à Dorotheo Tyri Epiſcopo, antiquo admodum viro & divinitùs inſpirato, qui Martyr fuit temporibus Licinii & Conſtantini Imperatorum.

Οὗτος ὁ προληφθεὶς ἀοίδιμος ἀνὴρ καὶ συγγράμματα καταλέλοιπεν Ῥωμαϊκά τε καὶ Ἑλληνικά, ἐπειδήπερ καὶ ἑκατέρων τῶν γλωσσῶν ἔμπειρος ὑπῆρχεν, γέγονεν δὲ καὶ πολυΐστωρ δι᾽ εὐφυΐαν, μετὰ τὴν τελευτὴν Διοκλητιανοῦ καὶ Λικινίου κατέλαβεν καὶ αὐτὸς τὴν ἰδίαν παροικίαν, καὶ τὴν ἰθύνων τὴν ἐν Τύρῳ Ἐκκλησίαν μέχρις Ἰουλιανοῦ τοῦ Τυράννου, καὶ ἐπειδήπερ οὐκ αὐτοφανῶς ἀλλὰ κρυπτῶς διὰ τῶν Ἀρχόντων Ἰουλιανὸς ἀνῄρει τοὺς Χριστιανούς, πάλιν ὁ Δωρόθεος κατέλαβεν τὴν Ὀδυσσου πόλιν ἔνθα καὶ συσχεθεὶς ὑπὸ τῶν Ἰουλιανοῦ Ἀρχόντων, καὶ πολλοὺς αἰκισμοὺς ὑπομείνας, ἐν βαθυτάτῳ γήρᾳ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ὁμολογίαν ταῖς βασάνοις ἐναπέθανεν, ἑκατὸν καὶ ἑπτὰ ἐτῶν ἤδη τυγχάνων. Οὗτος τοίνυν ὁ μέγας πρεσβύτης καὶ συγγράμματα ὁμοῦ ἐκκλησιαστικὰ καταλέλοιπεν, ἐν οἷς καὶ τὰ περὶ τῶν ο΄ μαθητῶν τοῦ Σωτῆρος ἱστόρησεν, καὶ ἔνθα ἕκαστος τῶν Προφητῶν καὶ τῶν Ἀποστόλων τὸν βίον ἐτέλεσεν.

Ἐν πρώτοις μὲν τοὺς ο΄ ἐκείνους εἶναι λέγει, ὧν οἱ πλεῖστοι καὶ ἐπίσκοποι ἐν διαφόροις παροικίαις ἐγένοντο, ὧν ὁ θεῖος Ἀπόστολος ἐν ἀσπασμοῖς αὐτοῦ μέμνηται, μετὰ γὰρ τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν πάντας αὐτοὺς ἐπιστρέψαι σημαίνει, καὶ ἐν τοῖς Ἀποστόλοις γεγενῆσθαι, ὧν καὶ τὰς ἐπωνυμίας οὕτως ἐπισημαίνεται λέγων.

Celebris hic vir varias tum Latinas tum Græcas poſt ſe lucubrationes reliquit, nam utriuſque linguę peritus, & multarum rerum gnarus propter ingenii dexteritatem fuit: poſt mortem autem Diocletiani & Licinii exilio liberatus, & ipſe parœciam ſuam recepit; Eccleſiam enim Tyri ad Julianum uſque Tyrannum rexit. Quoniam verò Julianus non manifeſtè per ſe, ſed occultè per principes ſuos, Chriſtianos occidebat, iterum Dorotheus ad Odyſſeam civitatem venit, ubi à Juliani Principibus prehenſus, multaque verbera paſſus, in grandæva ſenectute propter Chriſti confeſſionem inter ipſa tormenta, cum annorum eſſet CVII. mortuus eſt. Igitur in Commentariis Eccleſiaſticis, quos magnus hic ſenex poſt ſe reliquit, LXX. Servatoris noſtri diſcipulorum hiſtoriam contexit, & ubi unuſquiſque Prophetarum & Apoſtolorum vitam finierit.

Hujus Præfationis Verſio Latina editæ Synopſi præfixa eſt.

In primis itaque illos fuiſſe LXX. diſcipulos refert, quorum plerique Epiſcopatum variis in locis geſſerunt; eorundem divinus Apoſtolus in ſalutationibus ſuis meminit. Poſt Servatoris enim noſtri à mortuis reſurrectionem omnes illos rediiſſe, & inter Apoſtolos verſatos eſſe indicat, quorum & cognomina utcunque refert dicens.

a Τρισμακάριστος.
b Deſunt in MS.
c. In MS. Secundo, καὶ ἡμεῖς.
d In MS. ſecundo, ἀθροισάμενοι.
e In MS. primo. φωνήν.
f In MS. ſecundo, οἱ. ο΄.
g. In MS. ſecundo. οἱ.

Sequitur in MS. Diſcipulorum Synopſis, prout in editis habetur. Ad finem LXX. Diſcipulorum leguntur hæc.

Ταῦτα ὁ [a τρισμακάριστος] καὶ πανόλβιος Δωρόθεος ἐν Ῥώμῃ γεγονὼς διὰ Ῥωμαϊκῆς διαλέκτου [b ἐν ὑπομνήμασι] καταλέλοιπεν. ἐξ ὧν [c ἡμεῖς] [d ἐρανισάμενοι,] καὶ πρὸς Ἑλλάδα [e γλῶσσαν] μεθερμηνεύσαντες [φωνὴν] ἐμφανῆ τοῖς πᾶσιν ἐποιήσαμεν τῶν [f ο΄] μαθητῶν ἐκλογὴν πιστὴν καὶ ἀληθῆ αὐτὴν καταλαβόμενοι. Καὶ γὰρ ὁ Ἀπόστολος γράφων περὶ αὐτῶν ἔλεγεν [g οἵ τινες] καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγονασι ἐν Κυρίῳ, καὶ οὐκοῦν ἄπιστον τι λογίζεται, μετὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ ἐπιστρέψαι τοὺς ο΄ καὶ πιστεῦσαι εἰς αὐτόν, θεωρήσαντας τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ τὴν ἐκ

Iſta ſanctiſſimus & beatiſſimus Dorotheus, Romę poſitus, Latino ſermone conſignata in Commentariis ſuis reliquit. Ex his nos iſta hauſimus, & in Græcum ſermonem vertentes, cunctis in notitiam dedimus LXX. diſcipulorum indiculum, quem certum atque verum acceperamus. Apoſtolus enim inter ſcribendum, illorum mentionem fecit his verbis, *quique ante nos in Domino fuerunt*; neutiquam igitur incredibile haberi debet LXX. diſcipulos poſt reſurrectionem Chriſti, reverſos eſſe,

SÆC. IV. ab An.CCC.

νεκρῶν, ὃ μεῖζον πάντων τῶν θαυμάτων ὑπῆρξεν, καὶ ἐστίν.

[Τοῦ αὐτοῦ Δωροθέου ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος περὶ τοῦ Βυζαντίου, καὶ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ.] Οὗτος οὖν ὁ μέγας ἀρχιερεὺς Δωρόθεος διηγήσατο ἐγγράφως, ὅτιπερ ὁ σεπτὸς οἶκος τῆς ἁγίας καὶ καλλινίκου μάρτυρος Εὐφημίας ἐν τῷ πετρίῳ ὑπὸ Τίτου τινὸς ἐκτίσθη ὑπὸ πρώτης, ὅστις Τίτος γεγονὼς Ἐπίσκοπος τοῦ Βυζαντίου, καὶ τελειωθεὶς ἐν αὐτῷ ἀπετέθη πλησίον τῶν παλαιῶν τειχῶν. Ἐξότε ὁ Ἀνδρέας ὁ Ἀπόστολος καὶ τοῖς τόποις ἐπέστη, καὶ πολλὰ πλήθη Χριστιανῶν παρ' αὐτῷ συντρέχειν παρεσκεύασεν ὡς μήτε τοσούτους ἐν ἄλλοις τόποις εὑρίσκεσθαι. Ἅπαντες γὰρ οἱ τοῦ Βυζαντίου διδάσκαλοι καὶ ὑπομονητικοὶ γενόμενοι διὰ ταπεινοφροσύνην τὰς μὲν τυραννικὰς ἀπέφυγον ἀπειλάς, τοὺς δὲ ἐξ Ἐθνῶν, ἢ ἐξ Ἰουδαϊσμοῦ τῆς ὁδοῦ ἀπέσπασεν λογισμόν, ἐν καὶ μάλιστα τῆς Τίτου θαυματουργίας ἐπιτελοῦντος, οἵας καὶ ὁ Σωτὴρ ἐπετέλεσεν. Ἔτι καὶ τῆς τυραννίδος Λικινίου καὶ Διοκλητιανοῦ κρατούσης ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ ἀναιρεῖται καὶ Κάρος ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ τούτου δύο υἱοὶ Καρῖνος καὶ Νημεριανός. Λοιπὸν ἐν ἀδείᾳ οἱ τύραννοι γενόμενοι ἀναιδέστεροι πρὸς τὰς τιμωρίας τῶν Χριστιανῶν ηὐτομόλουν, εἰς χιλιάδας τῶν καθ' ἡμέραν ἐκ τούτων ἀναιροῦντες, μεθ' ὧν Ἀδριανὸς ὁ τοῦ Πρόβου υἱὸς θανεῖν ἔσπευσεν. γενόμενος γὰρ ἐν τῇ Νικομηδέων πόλει, μετὰ τὴν Κάρου ἀναίρεσιν, καὶ ἰδὼν τὰ πλήθη τῶν Χριστιανῶν ὑπὸ Λικινίου ἀναιδῶς ἀναιρούμενα, προσελθὼν πρὸς βῆμα ἔλεγεν τῷ Λικινίῳ, διατί οὕτως ἀναιδῶς τὸ στράτευμα τῶν Ῥωμαίων ἀναιρεῖται, καὶ ἰδοὺ τὰ πλεῖστα τῶν Ῥωμαίων βάρβαροι κατέχουσιν; ὁ δὲ Λικίνιος πρὸς αὐτόν, μὴ καὶ σὺ Χριστιανὸς εἶ; ὁ δὲ Ἀδριανὸς πρὸς αὐτὸν καί, μᾶλλον εὔχομαι ἐν τῇ ὁμολογίᾳ ταύτῃ τελειωθῆναι, ἢ τὸν ἀρνήσασθαι τὸν Χριστόν. Λικίνιος δὲ πολλὰς μὲν βασάνους, πολλὰς δὲ καὶ θωπεύσεις καὶ ἐπαγγελίας πρὸς αὐτὸν προσήγαγεν, ὡς δὲ ἑώρα αὐτὸν τῇ τοῦ Χριστιανοῦ ὁμολογίᾳ ἐνιστάμενον θυμομαχήσας κατ' αὐτοῦ ἐκέλευσεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὑποτμηθῆναι. Τοῦδε ἐν τῇ ὁμολογίᾳ ταύτῃ τελειωθέντος ὁ Μητροφάνης νέος ἄρτι τῆς ἐπισκοπῆς ἐναρξάμενος ἅμα τοῖς συνοῦσιν αὐτῷ καταλαμβάνει τὴν Νικομήδειαν, καὶ ὑποκλέψας τοῦ καλλινίκου μάρτυρος Ἀδριανοῦ τὸ λείψανον ἀπεκόμισεν αὐτό, καὶ ἀπέθετο ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῖς ὑπαρξούσῃ ἐκκλησίᾳ διακειμένῃ πλησίον τοῦ Βυζαντίου, ἐπιλεγομένῃ τόπου Ἀργυροπόλεως, ἔνθα καὶ Τίτος πρῶτος ἡγησάμενος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἀπέθετο τὸ λείψανον Ἀδριανοῦ τοῦ ἐπὶ Μαξιμιανοῦ μαρτυρήσαντος, καὶ Ναταλίαν τὴν τούτου γυναῖκα καὶ ἑτέρους τοὺς σὺν αὐτῷ μαρτυρήσαντας, ὅπου τὸ λείψανον ἔκειτο Στάχυος τοῦ ἑνὸς τῶν ο' μαθητῶν ὡς ὑπὸ Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου ἐν τῷ αὐτόθι τόπῳ πρῶτος ἐπίσκοπος τοῦ Βυζαντίου κατέστη. Ὁ γὰρ Ἀνδρέας τὰ τοῦ τόπου διαπειρώμενος, ἤθελεν τοῖς ἐν τῷ Βυζαντίῳ τὸν Χριστὸν καταγγεῖλαι, ἀλλ' ἐπειδήπερ Ζεύξιππος ὁ τοῦ τόπου τότε ἡγεμονεύων, αἱμοβόρος τις ὤν, πάντας τοὺς προσβάλλοντας ξένους τῷ Βυζαντίῳ πρότερον διερωτώμενος τὰ περὶ Χριστοῦ εἴθ' οὕτως εἰσιέναι συνεχώρει, καὶ ἐάν τις ὁμολογήσειεν τὸν Χριστὸν εἰδέναι, τοῦτον εὐθὺς καὶ παραυτὰ δεσμωθέντα πόδας τε καὶ χεῖρας θαλαττοῦσθαι προσέταττεν, διὰ τὴν τοιαύτην οὖν ὠμότητα παραπλεύσας ὁ Ἀνδρέας τὸ Βυζάντιον, κατῴκησεν ἐπὶ διετῆ χρόνον πλησίον τοῦ Βυζαντίου ἐν τοῖς Θρακῴοις μέρεσι ὡς ἀπὸ σταδίου ἑνὸς τῆς Ἀργυροπόλεως· ἐκεῖ ἐπισυναγωγὴν τῶν εὐσεβῶν καὶ φιλαλήθων ἀνδρῶν ποιούμενος. ὡς οὖν περὶ τοὺς δισχιλίους ἐπισυνάξας, θυσιαστήριον τῷ Χριστῷ ἱδρύσας ἐν τῇ Ἀργυροπόλει, καὶ τὸν Στάχυν Ἐπίσκοπον καταστήσας εἰς Σινώπην τοῦ Πόντου μεθίσταται. Τοῦ δὲ Στάχυος διαγινομένου τοῖς αὐτοῦ ἓξ καὶ δέκατον ἔτος ἐν τῇ ἐπισκοπῇ, Ὀνήσιμος μετὰ τοῦτον γίνεται, περὶ οὗ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος τῷ Φιλήμονι ἔγραψεν. Καὶ τούτου δὲ τέσσαρες καὶ δέκατον ἔτος διανύσαντος, ἐν τῇ λειτουργίᾳ Πολύκαρπος μετὰ τοῦτον τρία ἔτη ἐπίσκοπος τοῦ Βυζαντίου καθίσταται. Διαγενομένου δὲ καὶ τούτου δέκα πρὸς τοῖς ὀκτὼ

ſe, & in illum credidiſſe, conſpectâ ipſius à morte reſurrectione, quæ miraculorum omnium primas tenet.

SÆC. IV. ab An.CCC.

[Ejuſdem Dorothei Epiſcopi & Martyris de Byzantio urbe, ejuſque Epiſcopis Commentarius.] Magnus itaque iſte præſul Dorotheus ſcriptis retulit venerandam ſanctæ ac glorioſæ Martyris Euphemiæ ædem à Tito quodam primùm in petræo conſtructam eſſe: qui quidem Titus ſedi Byzantinæ præfuit, & poſt obitum in æde dictâ propè veteres muros depoſitus fuit. *Poſt Chriſti reſurrectionem* Andreas Apoſtolus locis hiſce pedem intulit, multaque Chriſtianorum millia ad partes ſuas pertraxit; adeò ut aliis in locis tanta diſcipulorum multitudo neutiquam inveniretur. Omnes enim Byzantini præceptores ac conſtantes facti, tyrannicas quidem minas ob humilitatem ſortis effugerunt, divinum autem verbum Ethnicis & Judæis propagarunt: Tito quippe miracula edente, qualia & ipſe Salvator noſter perficere ſolebat. Porrò Licinii ac Diocletiani tyrannide vires adhuc obtinente, in iſto rerum ſtatu interficitur Carus Imperator unà cum binis ipſius filiis Carino & Numeriano. His è medio ſublatis, timorem depoſuerunt tyranni, & audaciùs deinceps ad Chriſtianorum cædem ſe ſe contulerunt, milliaque illorum aliquot quotidiè trucidarunt. Inter hos Adrianus Probi filius morte affici datâ operâ quæſivit. Nicomediæ enim poſt Cari necem præſens factus, visâ Chriſtianorum à Licinio ſine ullo pudore interfectorum multitudine, tribunal accedens Licinium ſic affatus eſt. Quamobrem tantâ veſaniâ exercitus Romanus à te plectitur, dum plurimas interim Romanorum provincias Barbari inſideant? Cui Licinius: Tunc etiam Chriſtianus? Reſpondit Adrianus: immò verò, malim enim ob iſtam confeſſionem mori, quàm Chriſtum negare. Licinius multa tormenta, plurimas quinetiam blanditias ac promiſſa illi in medium propoſuit; ut verò illum fidei Chriſtianę confeſſioni conſtanter adhærentem vidit, irâ exardeſcens caput illi amputari juſſit. Poſtquam ille martyrium in iſtâ confeſſione conſummaſſet, Metrophanes, qui Epiſcopatum recens ſuſceperat, rei conſcius, aſſumptis ſibi qui preſtò erant amicis, Nicomediam pervenit, & glorioſi martyris Adriani reliquias ſubfuratus, reportavit illas & in primariâ Byzantinorum Chriſtianorum depoſuit Eccleſia propè urbem poſita & à loco in quo ſita eſt Argyropolis, nomen ſortita. In eadem etiam Titus, primus qui ſedi Conſtantinopolitanæ præfuit Epiſcopus, depoſuit reliquias Adriani, qui ſub Maximiano Martyrium obiit, & Nataliam uxorem ejus, alioſque Martyrii ejus comites. Ibidem adhuc depoſitæ ſunt reliquiæ Stachyos, è LXX. diſcipulis unius, qui ab Andrea Apoſtolo eodem in loco primus Byzantii Epiſcopus conſtitutus fuerat. Andreas enim ad locum trajiciens Byzantinis Chriſtum prædicare in animo habuit. Quum verò Zeuxippus, urbis eo tempore præfectus, vir truculenti ingenii, peregrinos omnes Byzantium appellentes, nonniſi poſt examen de religione Chriſtiana factum in urbem ingredi permitteret; quòd ſi autem ſe Chriſtum noſſe aliquis confiteretur, illum confeſtim manus pedeſque vinctum in mare projici juberet; ſævitiam illius devitans Andreas Byzantium præternavigavit, & in Thraciç partibus haud ita longè à Bizantio, unico verò ab Argyropoli urbe ſtadio, ſedes per biennium poſuit; ibique loci piorum ac veritatis ſtudioſorum hominum cœtum collegit. Cùm diſcipulos itaque bis mille circiter conflaſſet, altare Chriſto in Argyropoli poſuiſſet, & Stachyn Epiſcopum ordinaſſet, ad Sinopen Ponti urbem diſceſſit. Stachys decimoſexto Epiſcopatûs ſui anno è vivis diſceſſit. Illi ſuccedit Oneſimus; de quo Paulus Apoſtolus ad Philemonem ſcripſit. Quatuordecim ille annos ſedi præfuit. Poſt illum Polycarpus Epiſcopatum Byzantinum per triennium obiit. Poſt octodecim à morte iſtius annos, Plutarchus ſacerdotium accepit, & per ſedecim an-

nos

SÆC. IV. ab An. CCC.

nos geſſit. Sedecion illi ſucceſſor fuit, qui novem annos præſedit. Huic Diogenes, qui poſtquam quindecim annos in Epiſcopatu exegiſſet, mortem obiit. Poſt illum Eleutherius ſeptem annos præfuit; dein Fœlix quinque annos, mox Polycarpus, qui ad duodecimum uſque annum pervenit. In æde igitur prædictâ iſtorum corpora in ciſta lapidea fuerunt depoſita; ibidem etiam Nataliæ & Adriani, qui martyrium poſthac obiit, corpora ſunt depoſita. In alio autem ſarcophago è regione poſito tredecim Martyrum reliquiæ ſunt incluſæ: in plumbeo verò ſarcophago ſeorſim depoſitus eſt Adrianus Nataliæ maritus; uti & ad hunc uſque diem omnium oculis explorandi jacent in ſubterraneâ ſpeluncâ, ubi Andreas Apoſtolus altare poſuit. Jam verò non exigua diſcipulorum multitudine ad Chriſti fidem converſa, & deſæviente poſt Zeuxippi obitum Byzantinæ urbis tyrannide, plurium locorum copiam nacti Eccleſiæ Argyropolitanæ præfecti, cum nimiæ multitudinis turbam, & Græcorum Judæorumque conflictum evitare vellent, aliam in patenti campo propè Argyropolin conſtruxerunt Eccleſiam, quam poſtea Conſtantinus Magnus Imperator ampliorem fecit, & in crucis figuram formavit, cum ſuiipſius corpus in eo deponendum vellet. Poſtquam verò res Byzantinæ incrementum accepetiut, Conſtantino Aulici ejus perſuaſerunt minimè decorum eſſe ut Imperatorum corpora extra urbem deportarentur. Idcirco alius quidem locus Imperatorum ſepulturæ poſitus fuit: iſta verò ædes ad culmen perducta fortiſſimis ac piiſſimis legis Moſaicæ martyribus, ſeptem pueris & Eleazaro Pontifici ſummo, dicata eſt: Priſtinam tamen etiam locis appellationem Eccleſiâ retinente, Olivetum enim a priſcis temporibus locus iſte appellatus fuerat; quam quidem publicis precibus dicatam ædem Athenodorus, Polycarpi in Epiſcopatu ſucceſſor, primus ędificare cœpit: atque ibi loci ſedem quadriennio gubernavit. Poſt quem undecimus Byzantii Epiſcopus ejus vice conſtitutus eſt Euzoius, qui ſacerdotio lampadem tradidit. Poſtquam ille undecim annos ac menſes ſex exegiſſet, Alypius Eccleſiæ præſędit annis tredecim cum dimidio. Illi Pertinax ſucceſſit, & Epiſcopatum novendecim annis tenuit. Ille verò Pertinax, vir conſulari ac prætoria dignitate inter Romanos perfunctus, deploratâ valetudine laborans, dum in Thraciæ partibus ageret, plurima in Byzantio miracula à Chriſtianis fieri audivit. Ad Alypium itaque Epiſcopum in Oliveti Eccleſiâ degentem adveniens, illiuſque precibus & impoſitione manuum á morbo liberatus, idololatricum errorem ſimul ac præfecturam ſuam abrenunciavit, & in Chriſti fidem baptizatus, Alypio conſtanter adhęſit, Presbyteratus dignitate auctus; ſingulisque diebus lachrymas pœnitentiam teſtatus effundere non deſiit; tandem poſt Alypii mortem Epiſcopus ordinatus. Cùm verò opulentus valdè eſſet Pertinax, aliam apud Argyropolitanos Eccleſiam conſtruxit propè littus marinum in loco Sycis appellato, Paciſque illi nomen indidit, quem quidem locum Chriſtiani multis variiſque ædificiis conſtructis ad juſtam urbis magnitudinem ampliarunt: ideoque Conſtantinus Imperator piiſſimus locum poſtea muris ornavit. Poſt Pertinacem verò Olympianus in Eccleſiâ, Pace appellatâ Epiſcopus eſt ordinatus, atque undecim annos ſedi præfuit. Illi ſucceſſor datus eſt Marcus, qui tredecim annos, dein Cyrillianus, qui ſedecim; poſt illum Caſtinus, qui ſeptem annos ſedit. Caſtinus igitur primo Epiſcopatus ſui anno aliam ædificavit Eccleſiam intra Byzantium in Boreali ejus regione, ubi loci etiam Præſules Byzantini ſunt depoſiti, ædique cognomen dedit Euphemiæ Martyris, quæ ſub illud tempus martyrium obierat. Ibi igitur Caſtinus reliquum Epiſcopatûs ſui tempus exegit, ac Titum poſt ſe reliquit ſucceſſorem, qui poſtquam annos triginta quinque & menſes ſex præſediſſet,

ἔτεσιν, Πλούταρχος μετέρχεται τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ αὐτοῦ δὲ διανύσαντος ἔτη κδ. Σεδεκίων διάδοχος αὐτοῦ καθίσταται ἐπὶ ἐννεαετῆ χρόνον, μεθ' ὃν Διογένης ἐν ἔτει ιε. τῇ ἐπιστασίᾳ προσμείνας τελευτᾷ. Μετὰ δὲ τοῦτον Ἐλευθέριος ἐπὶ ἑπταετῆ χρόνον, μεθ' ὃν Φῆλιξ ἐπὶ πέμπτῳ ἔτει, καὶ μετὰ τοῦτον Πολύκαρπος ἕως ἔτους ιβ. ἔνθα τοίνυν τὰ τούτων σώματα ἀπετέθη λιθίνῳ σηκῷ, ἐκεῖ καὶ τὸ τῆς Ναταλίας σῶμα ἀπετέθη, καὶ Ἀδριανοῦ τοῦ μετέπειτα μαρτυρήσαντος. Ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ λάρνακι ἐξ ἐναντίας τότε τεθεῖσα τῶν ιγ. μαρτύρων τὰ λείψανα ἀπεβλήθη: ἐν δὲ μολιβδίνῳ λάρνακι καθ' ἑαυτὸν ἀπετέθη Ἀδριανὸς ὁ Ναταλίας ἀνὴρ, ὡς καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐμφανῶς ὁρῶνται ἐν τῷ ὑπογαίῳ σπηλαίῳ, ἔνθα ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας τὸ θυσιαστήριον ἵδρυσεν, ἤδη δὲ πλήθους ἱκανοῦ συναθροισθέντος τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων, παυσαμένης δὲ καὶ τῆς τυραννίδος τοῦ Βυζαντίου μετὰ τὴν Ζευξίππου τελευτὴν, ἐγκρατεῖς τε τόπων πλειόνων γενόμενοι οἱ τῆς ἐν Ἀργυροπόλει ἐκκλησίας προεστῶτες, τὴν τῶν πολλῶν ὄχλησιν καὶ τὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἑβραίων προσβολὴν ἐκφυγεῖν βουλόμενοι, ἐν τοῖς μεσογείοις πλησίον τῆς Ἀργυροπόλεως Ἐκκλησίαν ἄλλην ἀνήγειραν, ἣν Κωνσταντῖνος ὁ μέγας βασιλεὺς μετέπειτα μείζονα πεποίηκεν σταυροειδῆ αὐτὴν διαγραψάμενος, βουλόμενος καὶ τὸ αὐτοῦ σῶμα ἐκεῖ ἐγκαταταφῆναι. Ἀλλ' ἐπειδὴ λοιπὸν τὰ τοῦ Βυζαντίου ηὐξήθη, συνεβούλευσαν οἱ συνήθεις τῷ Κωνσταντίνῳ μὴ δεῖν ἔξω τῆς πόλεως τὰ τῶν βασιλέων σώματα ἀποκομίζεσθαι. Τούτου οὖν χάριν ἕτερος μὲν τόπος εἰς ταφὴν τῶν βασιλέων ἐγένετο, ὁ δὲ γεγονὼς οἶκος ἀφιερώθη τοῖς ἐν τῷ νόμῳ καρτερικοῖς καὶ θερμοτάτοις ἑπτὰ παισὶ, καὶ Ἐλεαζάρῳ τῷ Ἀρχιερεῖ. Τὴν ἀρχαίαν ἐπωνυμίαν τοῦ τόπου ὁ οἶκος κληρωσάμενος. Ἐλαιὼν γὰρ ἐξ ἀρχαίων τῶν χρόνων ὁ τόπος ἐπικέκληται. ὅνπερ ἱκετήριον οἶκον Ἀθηνόδωρος, ὁ μετὰ Πολύκαρπον Ἐπίσκοπος γεγονὼς πρῶτος ἐνήρξατο, ἐκεῖ τὴν ἐπισκοπὴν ἐν ἔτεσι τέσσαρσιν, μεθ' ὃν ιά. αὐτὸς ἐνδέκατος ἐπίσκοπος τοῦ Βυζαντίου καθίσταται Εὐζώϊος, ὃς καὶ αὐτὸς ἐν ἔτεσιν ἐξ τοῖς αὐτοῦ Ἱερατεύσας λαμπάδα τὴν Ἱερωσύνην καταλέλοιπεν. Καὶ αὐτοῦ δὲ ἕνδεκα ἔτη καὶ μῆνας ἐξ πληρώσαντος, Ἀλύπιος ἡγεῖται τῆς Ἱερωσύνης ἐπὶ ἔτη ιγ. ἥμισυ. Πάλιν δὲ μετὰ τοῦτον Περτίναξ ἐγκαθίσταται ἔτη ιθ. κρατήσας τῆς Ἱερωσύνης. Οὗτος δὲ ὁ Περτίναξ ὕπατος ὢν τῆς ἐν Ῥώμῃ καὶ στρατηλάτης γεγονὼς πάθει τινὶ ἀφύκτῳ ἀρρωστήσας, διάγων ἐν τοῖς Θρακίοις μέρεσιν ἔμαθεν πλεῖστα δυνάμεις γίνεσθαι ἐν τῷ Βυζαντίῳ ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν. Παραγενόμενος δὴ πρὸς Ἀλύπιον τὸν Ἐπίσκοπον ἐν τῇ ἐπὶ Ἐλαίας λεγομένῃ Ἐκκλησίᾳ, καὶ διὰ τῆς αὐτοῦ ἐντεύξεως, καὶ τῆς τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐπιθέσεως [† ἰαθεῖσαν] τῆς ἀλγηδόνος, ἀπαρνεῖται τὴν τῶν εἰδώλων πλάνην, καὶ τὴν τῆς στρατείας ὑπεροχὴν, καὶ βαπτισθεὶς τῇ εἰς Χριστὸν ἐλπίδι τὴν προσκαρτερῶν τῷ Ἀλυπίῳ τῆς τῶν πρεσβυτέρων ἀξίας μετειληφὼς, ἐν δάκρυσι κατανύξεως ἑκάστην ἡμέραν διατελῶν, καὶ μετὰ τὴν Ἀλυπίου τελευτὴν εἰς Ἐπίσκοπον αὐτὸν ἐχειροτόνησαν. Πλούσιος τε σφόδρα ὑπάρχων ὁ Περτίναξ, πάλιν αὐτὸς ἐκκλησίαν ἀνίστησιν παρ' αὐτοῖς, τὸ θαλασσίδιον ἐν τῷ ἐπιλεγομένῳ Σύκαις, Εἰρήνην τὸν οἶκον προσαγορεύσας, ὅπερ τόπον οἱ Χριστιανοὶ ὡς μίαν τῶν πόλεων ἀπετέλεσαν οἴκους διαφόρους καὶ πλείστους ἀναστήσαντες, διόπερ καὶ μετέπειτα Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος τείχεσιν τὸν τόπον ἐτίμησεν. Μετὰ δὲ τὸν Περτίνακα καὶ Ὀλυμπιανὸς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ ἐπιλεγομένῃ Εἰρήνῃ καθίσταται Ἐπίσκοπος, αὐτὸς ἱερατεύσας ἐπὶ ια. ἔτος. Μετὰ τοῦτον διάδοχος γίνεται Μάρκος, ἐπὶ ιγ. ἔτος. Μετὰ τοῦτον Κυριλλιανὸς ἐν ἔτεσιν δέκα ἐξ μετὰ τοῦτον Κάστινος ἕως ἐτῶν ἑπτά. Ὁ οὖν Κωνσταντῖνος ἐν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ ἔτει ἐκκλησίαν ἄλλην ἀνίστησιν ἔσωθεν τοῦ Βυζαντίου κατὰ τὸ βόρειον μέρος, ἔνθα καὶ οἱ ἡγεμονεύσαντες τοῦ Βυζαντίου κατέθεντο, Εὐφημίας τῆς μάρτυρος τὸν οἶκον προσαγορεύσας, [* κατ' αὐτὸν] καιρὸν μαρτυρησάσης αὐτῆς. Ἐπὶ τὸ λοιπὸν τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τῆς ἱερατείας Τίτον διάδοχον καταλιμπάνει, ὃς ἔτη λε. καὶ μῆνας ἐξ πληρώσας, Δομέτιον τὸν ἀδελφὸν Πρόβου τοῦ βασιλέως, διάδοχον καθί-

† Forte ἰαθεὶς, ἀν,

* In MS. μετὰ τόν.

τον,

SÆC. IV. ab An. CCC.

ςυσιν. Καὶ τούτου δὲ κβ. ἔτη πρὸς μησὶν ἓξ τελέσαντος Πρόβος ὁ Δομετίου υἱὸς διαδέχεται τὴν ἱερωσύνην ἕως πληρώσεως ἐτῶν ιβ. Μεθ' ὃν Μητροφάνης ὁ ἀδελφὸς Πρόβου καὶ Δομετίου υἱὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Βυζαντίου καθίσταται, δέκα ἔτη προσμείνας τῇ ἱερατείᾳ. Ἐφ' οὗ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ ἀεὶ σεβαστὸς, ἕνεκεν τῆς πρὸς Λικίνιον παρατάξεως καταλαβὼν τὸ Βυζάντιον, καὶ ἀρεσθεὶς τῇ τοῦ ἀνδρὸς σεμνότητι, καὶ τὴν τῶν τόπων εὐκοσμίαν νοήσας, τέως ταῖς εὐχαῖς τοῦ Μητροφάνους ἐγκρατὴς τοῦ κατὰ Λικίνιον πολέμου ἐγένετο, καὶ εὐθὺς τὰ τῆς Ῥώμης βασίλεια εἰς τὸ Βυζάντιον μετατίθησιν· τείχεσιν τε αὐτὴν ὀχυρώσας καὶ δόμοις, παροχάς τε δαψιλεῖς τοῖς πολίταις χαρισάμενος κατὰ τὴν αὐτοῦ ἐπωνυμίαν Κωνσταντινούπολιν ταύτην μετονόμασεν.

Ταῦτα ὁ πανάριστος Δωρόθεος ἐν Ῥωμαϊκοῖς συγγράμμασιν καταλέλοιπεν· ἀντεβλήθησαν τε καὶ παρ' ἡμῶν ἐν ὑπατείᾳ Φιλοξένου καὶ Πρόβου, ὁπηνίκα Ἰωάννης ὁ Ἐπίσκοπος Ῥώμης ἦλθεν ἐν Κωνσταντίνου πόλει. Προτραπεὶς γὰρ ὑπὸ τοῦ τῆς πόλεως Ἀρχιεπισκόπου συλλειτουργῆσαι αὐτῷ ἐν τοῖς γενεθλίοις τοῦ Χριστοῦ, ἀπηγόρευσε τοῦτο ποιῆσαι, ἐὰν μὴ πρῶτος ὁ τῆς πόλεως Ἐπίσκοπος ἱερατεύσῃ. Ὅτι δὲ τῆς Ῥώμης πρὸ Κωνσταντινουπόλεως Ἐπίσκοπον δεξαμένης. Κινήσεως οὖν ἐκ τούτου γενομένης, ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ μεγάλου Δωροθέου τὴν σύστασιν ἐποιοῦντο· δεικνύντες προϋπάρχειν τῆς Ῥώμης τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι ἐπισκοπὴν, καὶ τὴν χειροτονίαν τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου. Ἰωάννης δὲ ὁ Ῥωμαίων Ἐπίσκοπος τὸ μὲν σύγγραμμα Δωροθέου ἀληθὲς εἶναι διεβεβαιοῦτο· προτιμᾶσθαι δὲ τὸν τῆς πόλεως Ἐπίσκοπον ἠξίου διὰ τὸ τοῦ κορυφαιοτάτου τῶν Ἀποστόλων τὸν τόπον ἐπέχειν, καὶ τούτου ἕνεκα τὰ πρωτεῖα αὐτῷ παρεχωρήθη, οὐ μὴν διὰ τὸ προϋπάρχειν τὴν τῆς Ῥώμης ἐπισκοπὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὑποκάτω δὲ ἐν τοῖς τελευταίοις τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ ὁ ἱερὸς Δωρόθεος μνήμην ποιεῖται, καὶ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων ἐκβαίνων, ὅπου ἕκαστος αὐτῶν ἐκήρυξεν εἰπών.

α. Πέτρον μὲν τὸν Ἀπόστολον ἐν Γαλλίαις καὶ ἐν τοῖς μεσογαίοις Πόντου, καὶ πᾶσαν τὴν Καππαδοκίαν καὶ Βιθυνίαν κηρύξαι τὸ εὐαγγέλιον μετὰ τὸ ἀναζεῦξαι αὐτὸν Ἀντιοχείας, ὕστερον δὲ καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ πάσῃ καὶ Ῥώμῃ.

β. Ἀνδρέας, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, πᾶσαν τὴν περὶ Βιθυνίας τε καὶ πᾶν τῆς Θρᾴκης τε καὶ Σκύθας διῆλθεν εὐαγγελιζόμενος τὸν Κύριον. Μετέπειτα δὲ ἐπορεύθη ἐν Σεβαστοπόλει τῇ μεγάλῃ ὅπου ἡ παρεμβολὴ Ἀψαρὸς, καὶ Ἀφασος ποταμὸς, ἔνθα οἱ ἐσώτεροι Αἰθίοπες κατοικοῦσιν. Ἐτάφη ἐν Πάτραις τῆς Ἀχαΐας σταυρωθεὶς ὑπὸ Αἰγεάτου.

γ. Ἰάκωβος δὲ ὁ τοῦ Ζεβεδαίου τὰς ιβ. φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ, μεθ' ὧν εὐαγγελιζόμενος τὸν Χριστὸν ἀναιρεῖται μαχαίρᾳ ὑπὸ Ἡρώδου τοῦ Τετράρχου ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης.

δ. Ἰωάννης ὁ τούτου ἀδελφὸς, ὃς καὶ τὸ εὐαγγέλιον γεγράφηκεν, ἐν τῇ Ἐφέσῳ κηρύξας τὸν Χριστὸν, ὑπὸ Τραϊανοῦ τοῦ βασιλέως εἰς Πάτμον τὴν νῆσον διὰ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ ἐξορίζεται, ἐκ ταύτης μετάρσιος γεγονὼς, διὸ καὶ λόγος κεκράτηκεν σὺν τῷ Ἐνὼχ καὶ τῷ Ἠλίᾳ ἔτι ἐν σαρκὶ αὐτὸν ὑπάρχειν.

ε. Φίλιππος δὲ ὁ Ἀπόστολος ἐν Φρυγίᾳ κηρύξας τὸ εὐαγγέλιον, θάπτεται ἐν Ἱεραπόλει μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ, ὧν Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστὴς ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων ἀπομνημονεύουσιν.

ϛ. Βαρθολομαῖος ὁ Ἀπόστολος Ἰνδοῖς τοῖς καλουμένοις εὐδαίμοσιν κηρύξας τὸν Χριστὸν, καὶ δεδωκὼς αὐτοῖς τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον, ἐκοιμήθη ἐν Κορβανοπόλει τῆς μεγάλης Ἀρμενίας.

ζ. Θωμᾶς δὲ ὁ Ἀπόστολος Πάρθοις, καὶ Μήδοις, καὶ Πέρσαις, καὶ Γερμανοῖς, καὶ Βάκτροις, καὶ Μάγοις κηρύξας

Dometium, Probi Imperatoris fratrem, ſibi ſucceſſorem conſtituit. Exactis ab ipſo in Epiſcopatu gerendo annis viginti quatuor cum dimidio, Probus Dometii filius ſacerdotium ſuſcepit, & ſuſceptum integris duodecim annis adminiſtravit. Poſt illum Metrophanes, Probi frater & Dometii filius, Byzantii Epiſcopus ordinatur, ſedemque per decennium rexit. Sub iſtius Epiſcopatu Conſtantinus, ſemper Auguſtus, quo meliùs contra Licinium pugnam inſtrueret, Byzantium occupavit, & viri gravitate oblectatus, optimumque locorum ſitum contemplatus, poſtquàm Metrophanis precibus Licinium bello deviciſſet, protinus Romani Imperii ſedem ad Byzantium tranſtulit, orbem muris rectiſque communivit, & liberales admodum largitiones civibus donavit, illamque à proprio ipſius nomine Conſtantinopolim appellari voluit.

Iſta optimus Dorotheus Latino ſermone conſcripta reliquit. Græcè à nobis converſa ſunt ſub conſulatu Philoxeni & Probi, cùm Joannes Romæ Epiſcopus Conſtantinopolim venit. Rogatus enim ab Archiepiſcopo Conſtantinopolitano, ut ſecum in natalitiis Chriſti ſacra ſolennia celebraret, iſtud facere renuit, niſi ante Epiſcopum Conſtantinopolitanum ſacra ſibi facere liceret. Quippe quia Roma ante Conſtantinopolim Epiſcopum accepiſſet. Quæſtione igitur hâc de re motâ ex M. Dorothei ſcriptis argumenta hauſeront noſtri, probantes ſedem Conſtantinopolitanam & ſancti Apoſtoli Andreæ ordinationem [ſeu ſucceſſionem] Romanâ antiquiorem fuiſſe. Joannes quidem Romæ Epiſcopus Dorothei ſcriptum verum eſſe agnovit. Epiſcopo autem Conſtantinopolitano præponi voluit, eò quòd Apoſtolorum Principis locum teneret, & ob hanc demum rationem loci prioritas illi conceſſa eſt, non quòd ſedes Romana antiquior eſſet Conſtantinopolitana. Dein à diverticulo quaſi rediens S. Dorotheus in Commentarii ſui calce mentionem fecit XII. Apoſtolorum, ubi unuſquiſque illorum prædicavit, enarrans.

1. Petrum quidem Apoſtolum poſt diſceſſum ab Antiochiâ in Galatia, locíſque Ponti Mediterraneis, & in omni Cappadociâ & Bithyniâ Evangelium prædicaſſe, ad extremum verò, in tota Italia & Roma.

2. Andreas, frater ejus, Bithyniam, totamque Thraciam & Scythiam peragravit, Evangelium Domini prædicans. Poſtea verò Sebaſtopolin magnam profectus eſt, ubi Apſari ſitum eſt caſtrum, & Phaſis fluvius, apud quem interiores Æthiopes habitant. Sepultus demum eſt in Patris Achaiæ urbe, ab Ægeata crucifixus.

3. Jacobus verò Zebedæi filius duodecim Iſraëlis Tribus peragravit, apud quos Chriſtum prædicans, ab Herode Tetrarcha in Cæſarea Palæſtinæ gladio decollatus eſt.

4. Joannes iſtius frater, qui & Evangelium conſcripſit, poſtquam in Epheſo Chriſtum prædicaſſet, à Trajano Imperatore in Patmon inſulam ob Chriſtianæ fidei confeſſionem relegatus eſt: à terra demum in cœlum ſublatus. Ideò enim ſententia apud multos obtinuit, eum unà cum Enocho & Elia etiamnum in vivis eſſe.

5. Philippus Apoſtolus, prædicato in Phrygia Evangelio, in Hierapoli ſepultus eſt cum filiabus ſuis, quarum meminit Lucas Evangeliſta in actis Apoſtolorum.

6. Bartholomæus Apoſtolus, poſtquam Indis, Fœlicibus appellatis, Chriſtum prædicaſſet, illiſque Evangelium Matthæi tradidiſſet, in Corbanopoli Armeniæ majoris civitate obdormivit.

7. Thomas autem Apoſtolus, poſtquàm Parthis, & Medis, & Perſis, & Germanis, & Bactris, Evangelium

gelium Chriſti prædicaſſet, in Indiæ urbe Calamitâ dicta, martyrio affectus obiit.

8. Matthæus Evangeliſta, poſtquam Evangelium ſuum Hebraica lingua conſcriptum tradidiſſet Eccleſiæ Hieroſolymitanæ, Chriſtumque prędicaſſet, in Hierapoli Syriæ urbe martyrio coronatus eſt.

9. Judas autem Jacobi frater, poſtquam Chriſtum per univerſam Meſopotamiam prędicaſſet, in Edeſſa martyrium obiit, ibique ſepultus jacet.

10. Simon verò, qui & Judas cognominatus fuit, poſtquam in Eleutheropoli & à Gazâ uſque ad Ægyptum, Chriſtum prædicaſſet, in Oſtracinâ Ægypti urbe ſepultus eſt, ſub Trajano Imperatore cruci affixus.

11. Matthias autem, qui loco Judæ undecim Apoſtolis annumeratus fuit, prædicato in Æthiopiâ primâ Evangelio, martyrii palmam & ſepulchrum ibi loci tulit.

12. Simon Zelotes, poſtquam univerſam Mauritaniam & Afrorum regionem peragraſſet Chriſtum ubique prædicans, demum in Britanniâ ab incolis crucifixus, martyrio conſummatus, ibique ſepultus fuit.

Iſta nobis Dorotheus ex Græcis & Hebraïcis monumentis collegit, & Latinis Commentariis conſignavit; quæ quidem nos tanquam utilia & veriſimilia conſarcinantes, innoteſcere fecimus, quęnam ſint ſedis Conſtantinopolitanæ origines, & ex quali genere Metrophanes prognatus ſit. Hæc etiam invenimus in hiſtoricis ſcriptis prædicti divini viri Dorothei, quòd Simon Cyrenęus pro Chriſti nomine crucifixus eſt, quòdque Jeremias ſacerdos ſimul ac Propheta exiſtens, cùm divino afflatu Hieroſolymorum captivitatem poſt Joſiæ Judææ regis obitum futuram prævidiſſet, loco priſtino ſubmotum Moſaicum Tabernaculum, & Arcam Teſtamenti, ſanctaque omnia, quę in eâ fuerant, vaſa, & totam ejus ſupellectilem, quę Moſes fabricari fecerat, depoſuerit, in ſpeluncâ quam in monte Nebo, ubi & ipſe Moſes olim ſepultus fuerat, invenit; precemque ſimul Deo obtulit, petens ut ad ſæculi uſque conſummationem illa nunquam retegerentur. Ab illo tempore locus iſte omnium notitiam fugit, etiam illorum ſacerdotum, qui unà cum Jeremiâ vaſa ſacta inibi depoſuerunt. Pręter iſta priùs memorata, illud etiam ibidem conſcriptum invenimus, quòd lacu Gennefaret ſub Conſulatu Galbæ & Syllæ glacie conſtricto, Herodiadis filia glaciem ſemet oblectandi gratiâ conſcenderit; diſruptâ verò glacie, corpus illius aquæ immerſum eſt, caput autem à glaciȩ amputatum ſuprà manebat. Herodias autem filiæ caput genubus ſuis imponens inter ubères lachrymas confeſſa eſt ſeſe ob poſtulatum Joannis Baptiſtę caput iſtud infortunii paſſam eſſe: Herodes Rex quinetiam, Judęorum eo tempore Tetrarcha, pediculari morbo correptus interiit. Herodi hęres fuit Pilatus, quippe cum quatuor Herodis filii, ipſaque Herodias, ex quâ illos ſuſceperat in ipſius conſpectu eodem morbo confecti animam efflarint.

Procopius igitur quidam presbyteratus dignitate inſignitus, tam vitę ſanctitate quàm ſacrarum literarum ſcientiâ conſpicuus, omnique literaturæ genere ac ſcientię ſemper innutritus, cùm hiſtoricas ſanctiſſimi & beatiſſimi epiſcopi ac martyris Dorothei lucubrationes reperiſſet, omnia iſta nobis conſcripta reliquit. Gratia igitur diligentiæ ejus, & immortali memoriæ reddatur nunc & in Sæcula Sæculorum.

Amen.

τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, τελευτᾷ ἐν πόλει τῆς Ἰνδίας Καλαμίτῃ λεγομένῃ.

η. Ματθαῖος δὲ ὁ εὐαγγελιστὴς, τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ τὸ εὐαγγέλιον παραδοὺς τῇ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησίᾳ κηρύξας τὸν Χριστὸν, τελευτᾷ ἐν Ἱεραπόλει τῆς Συρίας.

θ. Ἰούδας δὲ Ἰακώβου ἐν πάσῃ τῇ Μεσοποταμίᾳ κηρύξας τὸν Χριστὸν, τελευτᾷ ἐν Ἐδέσσῃ, καὶ ἐκεῖ θάπτεται.

ι. Σιμὼν δὲ ὁ ἐπικληθεὶς καὶ Ἰούδας ἐν Ἐλευθεροπόλει, καὶ ἀπὸ Γάζης ἕως Αἰγύπτου κηρύξας τὸν Χριστὸν, θάπτεται ἐν τῇ Ὀστρακίνῃ πόλει τῆς Αἰγύπτου, σταυρωθεὶς ἐπὶ Τραϊανοῦ τοῦ Βασιλέως.

ια. Ματθίας δὲ ὁ συγκαταριθμηθεὶς τοῖς ἕνδεκα Ἀποστόλοις ἀντὶ Ἰούδα, ἐν τῇ πρώτῃ Αἰθιοπίᾳ κηρύξας τὸν Χριστὸν, τελευτᾷ καὶ θάπτεται ἐκεῖ.

ιβ. Σιμὼν δὲ ὁ Ζηλώτης πᾶσαν τὴν Μαυριτανίαν, καὶ τὴν Ἀφρῶν χώραν διελθὼν καὶ κηρύξας τὸν Χριστὸν, ὕστερον δὲ ἐν Βρεττανίᾳ σταυρωθεὶς ὑπ᾽ αὐτῶν, καὶ τελειωθεὶς θάπτεται ἐκεῖ.

Ταῦτα ἡμῖν ὁ Δωρόθεος ἐξ Ἑλληνικῶν καὶ Ἑβραϊκῶν συνήγαγεν καὶ παρέδωκεν Ῥωμαϊκοῖς ὑπομνήμασιν, ἅπερ ἡμεῖς ὡς χρηστὰ καὶ εὐπαράδεκτα συναγαγόντες ἐμφανῆ πεποιήκαμεν. Ὅπως τε ἡ ἔναρξις τῆς Ἐπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως γέγονεν, ἐξ οὗ τε γένους ὁ Μητροφάνης κατήγετο. Εὕρομεν δὲ ταῦτα ἐν τοῖς ἱστορικοῖς συγγράμμασι τοῦ προλεχθέντος θείου ἀνδρὸς Δωροθέου, ὅτι Σιμὼν ὁ Κυρηναῖος ἐσταυρώθη ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὅτι περ Ἱερεμίας ἱερεὺς ὢν καὶ Προφήτης θείῳ πνεύματι προθεωρήσας καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ αἰχμαλωσίαν μετὰ τὴν τελευτὴν Ἰωσίου τοῦ Βασιλέως Ἰουδαίας ἄρας τὴν σκηνὴν τὴν Μωσαϊκὴν καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, καὶ πάντα τὰ ἅγια τὰ ἐν αὐτῇ καὶ πάντα τὰ σκεύη ἃ Μωσῆς κατεσκεύασεν ἐλθὼν εἰς ὄρος Ναβαὺ, ἔνθα ὁ Μωσῆς αὐτὸς ἐτάφη, εὗρεν σπήλαιον κἀκεῖ πάντα ἐνέθετο, καὶ ηὔξατο εὐχὴν ὥστε μὴ φανερωθῆναι αὐτὴν ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, καὶ ἐκ τότε ὁ τόπος ἀγνώριστος ἐγένετο καὶ αὐτοῖς ἱερεῦσιν ἅμα τῷ Ἱερεμίᾳ ἀποθεμένοις αὐτά. Σὺν οἷς καὶ ταῦτα εὑρήκαμεν ἐπὶ ὑπατίας Γάλβα καὶ Σύλλα, ἐπὶ τούτῳ ὑπαίθρῳ ὑπὸ κρύους παγωθείσης τῆς λίμνης Γεννησαρὲτ ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος κατὰ τέρψιν ἐπὶ τοῦ πάγους ἐπέβαινεν τοῦ δὲ πάγους διαθρυβέντος τὸ σῶμα αὐτῆς κατεπόθη ὑπὸ τοῦ ὕδατος· ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτῆς ἐκκοπεῖσα ὑπὸ τοῦ πάγους ἄνωθεν ἔμεινεν. Ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς ἀποθεμένη τὴν κεφαλὴν τῆς θυγατρὸς κλαίουσα ὁμολογεῖ ὅτι διὰ τοῦ αἰτήσασθαι αὐτὴν τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ τοῦτο ὑπέμεινεν. Καὶ Ἡρώδης δὲ κατὰ ταύτην βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων Τετραρχήσας ἀπέθανεν σκωληκόβρωτος γενόμενος ἐκληρονόμησεν δὲ τὸν Ἡρώδην ὁ Πιλάτος καθότι κατ᾽ ὀφθαλμοὺς Ἡρώδου καὶ οἱ τέσσαρες υἱοὶ αὐτοῦ καὶ αὐτὴ Ἡρωδιὰς ἐξ ἧς ἔσχεν αὐτοὺς σκωληκόβρωτοι γενόμενοι ἐξέψυξαν.

Προκόπιος τοίνυν τις τοῦ Πρεσβυτερίου ἠξιωμένος βίῳ τε καὶ λόγῳ εὐσεβείας διαπρέψας καὶ πάσῃ τῇ περὶ τὰς γραφὰς ἐμμελείᾳ τε καὶ ἐμπειρίᾳ ἀεὶ ἐνασκηθεὶς, καὶ ἐντετυχηκὼς ταῖς Ἱστορικαῖς συγγραφαῖς τοῦ ἁγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος Δωροθέου, ταῦτα πάντα ἡμῖν ἐγγράφως παραλέλοιπεν. Χάρις τοίνυν αὐτοῦ τοῖς πόνοις καὶ τῇ ἀθανάτῳ μνήμῃ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων:

Ἀμήν.

Observa-

Obſervationes quædam ad præcedens Fragmentum.

SÆC. IV. ab An. CCC.

1. EX hoc Fragmento perſpicere licet, hunc Dorothei, uti præ ſe fert, exſcriptorem, ſcripſiſſe Probo & Philoxeno Conſulibus, hoc eſt, ann. Ch. DXXV. ducentis poſt ipſum Dorotheum annis. Dorotheum enim ſub Juliano Martyrium ſubiiſſe, in præfatione diſertè tradit autor noſter; adeòque cum in operis fronte dicitur, ipſum ſub Licinio & Conſtantino Martyrem factum fuiſſe, dicendum eſt, vel extremam tituli clauſulam à recentiori manu profectam eſſe, vel ſaltem vocem, Μάρτυρος laxiori ſenſu pro Confeſſore capiendum eſſe, quo ſenſu veritatis Confeſſores, dum adhuc in vivis erant, in antiquorum Patrum Scriptis ſæpenumerò *Martyres* dicuntur, etiam antequam Martyrii palmam reportarint.

2. Admodum probabile eſt hunc Anonymum fuiſſe ipſius Synopſis Dorotheanæ conditorem. Quis enim alicujus Dorothei Tyriorum Epiſcopi, Diocletiani vel Juliani tempore, mentionem fecerit? imò vel ante ann. CCCLVII. quando depoſito Photio Tyri Epiſcopo, Dorotheus quidam in locum ejus ſubrogatus eſt? Quis unquam Dorotheum ſub Juliano Martyrem, ſub Diocletiano Confeſſorem dixerit? *Sub Diocletiano multa paſſus*, inquit Martyrologium Romanum Jun. V. exilio mulctatus, ait Anonymus noſter. Sed an hoc latuiſſet Euſebium, qui Martyrum & Confeſſorum geſta undique conquiſivit, ipſe ſub hâc perſecutione Confeſſor, & quod magis adhuc, ipſe hoc circiter tempore Tyri degit? Quis unquam ex Scriptoribus Eccleſiaſticis, qui primis his ſeculis floruerunt, Synopſis hujus Dorotheanæ meminerit, imò vel ex iis, qui Scriptorum Eccleſiaſticorum Catalogos nobis ex profeſſo tradiderunt? Quis niſi bardus, & cui vix ſanum ſinciput, Dorotheum, hominem Græcum, & Tyri inter Phœnices Antiſtitem, commentarios ſuos latino ſermone conſcribentem nobis ſiſteret? Reſtat igitur, vel Anonymum noſtrum hæc confinxiſſe, vel ſaltem à Procopio presbytero ſuo conficta in lucem evulgâſſe. Unde pro more omnium penè Impoſtorum, hæc diu incognita latuiſſe fingit, nec niſi duobus penè integris poſt Dorothei mortem ſeculis orbi innotuiſſe. Quod nulla probabilitate credi poteſt, præſertim cum hi commentarii, nil niſi hiſtoriæ Apoſtolicæ & Eccleſiaſticæ ſummam, utiliſſimam planè, modo genuinam, in ſe continerent.

3. Totius impoſturæ originem ex ipſo Fragmento eruere licet: quæ non alia videtur, quàm πολυθρύλλητος illa inter ſedem Romanam, & CP. de πρωτοκαθεδρίας, contentio. Quod ut clariùs eluceſcat, res paulò altiùs repetenda eſt. Translatâ à Conſtantino M. Conſtantinop. Imperii ſede, mox Regiæ urbis Præſul criſtas ſuas erigere, & dignitatis Eccleſiaſticæ pomœria extendere cœpit. Ann. CCCLXXXI. ſecundæ Synodi Oecumenicæ, Conſtantinopoli habitæ, Patres, Canone III. Epiſcopo Conſtantinopolis, *eo quod ipſa ſit nova Roma*, τὰ *πρεσβεῖα τῆς τιμῆς, poſt Romanum Epiſcopum* decreverunt. Hinc novas deinceps vires quotidiè ſibi aſſumpſerunt ſedis CP. antiſtites; facto magis quidem, quàm jure, uſque ad ann. CCCCLI. quo à generali Concilio Chalcedonenſi ſtatutum eſt, Can. IX. Quod ſi quis cum provinciæ Metropolitano controverſiam haberet, ipſi Diœceſis exarchum, vel imperii urbis Conſtantinopolis thronum adire liceret. Nec hoc modo, ſed & Can. XXVIII, ſtatuerunt, "ut quoniam antiquæ Romæ thro-"no quod urbs illa imperaret, jure Patres privile-"gia tribuerunt, eadem conſideratione moti C L. "Epiſcopi ſanctiſſimo novæ Romæ throno τὰ ἴσα "πρεσβεῖα tribuerunt; rectè judicantes orbem quæ "& Imperio & Senatu honorata ſit, & æqualibus "cum antiquâ Româ privilegiis fruatur, etiam in "rebus Eccleſiaſticis non ſecùs ac illam extolli ac "magnificari, ſecundam quippe poſt illam exiſten-"tem. Hoc, renitentibus licet vehementiùs Romani Pontificis Legatis, ratum dederunt Patres Chalcedonenſes; diœceſibus *Pontica*, *Aſiana* & *Thracia* ſedi CP. ſubjectis: Ratum dederunt glorioſiſſimi Judices, qui Synodo præfuerunt, declarantes περὶ πάντων μὲν τὰ πρωτεῖα καὶ τὴν ἐξαίρετον τιμὴν ſecundum Canones Romano Archiepiſcopo conſervanda, oportere autem novæ Romæ Archiepiſcopum τῶν αὐτῶν πρεσβείων τῆς τιμῆς ἀπολαύειν, καὶ αὐτὸν ἐξ αὐθεντίας ἐξουσίαν ἔχειν, Metropolitas in Aſiana, Pontica & Thraciâ diœceſibus ordinandi. Et in Epiſtolâ Synodica ad Leonem Papam, affirmant SS. Patres, ſe nihil aliud hac in re feciſſe, quam τὸ ἐκ πολλῶν κρατῆσαν ἔθος, eam conſuetudinem, quæ ex longo jam tempore obtinuit, Synodali decreto confirmaſſe. Ægrè hæc tulit Leo Pontifex; furebat, ſcindebat, & omnia penè loca querelis ac clamoribus replevit; venerandos Synodi Nicænæ Canones conculcari, jura Metropolitica violari, ac proinde decreta Chalcedonenſia pro nihilo habenda. Ægrè hæc etiam tulerunt Leonis Succeſſores, adeo ut Felix Acacium CP. anathemate percuſſerit; Acacius mox par pari retulit, Papæ nomine ex Eccleſiæ CP. diptychis excuſſo, teſte Baſilio Cilice in Hiſt. Eccleſ. ap. Niceph. l. 16 cap. 17. Tandem ſub Juſtino Seniore, pax quædam inter utriuſque ſedis epiſcopos reſarcita eſt; lite tamen non uſquequaque ſedata: cum enim anno DXXV. Joannes Papa à Theodorico Gothorum Rege Conſtantinopolim miſſus eſſet, cum epiſcopo Conſtantinopolitano ſacra facere renuebat, niſi ipſe prior celebraret; nec, teſte * Nicephoro, Regiæ urbis antiſtiti aſſidere voluit, ſed ut Apoſtolicæ ſedis prærogativam tueretur, ſupra Epiſcopum C P. etiam in Eccleſia Patriarchali in throno collocabatur. Hac occaſione recruduit controverſia, Johanne ſedis ſuæ Apoſtolicam dignitatem & antiquitatem obtendente. Conſtantinopolitanus è contra, Eccleſiæ ſuæ prioritatem ſtrenuè aſſerebat, eamque à S. Andrea Apoſtolo fundatam, antequam ipſe Petrus Romam veniret; quæſtione igitur hâc de re motâ, teſte ipſomet Anonymo noſtro, prolatæ ſunt hæc monumenta Dorotheana; unde argumenta hauſerunt Conſtantinopolitani, ad probandam Eccleſiæ ſuæ vetuſtatem, eam Romanâ antiquiorem eſſe contendentes. Quin hâc occaſione primùm conficti ſunt ſub Dorothei nomine hi Commentarii, nemo opinor prudens denegabit, & forſan ideo Latinè ſcriptos eſſe prætendebat impoſtor, ut Joannem Romanum fortius argumentum ſtringeret. Hùc denique ſpectant quæ de Martyribus Byzantinis, reliquiarum illùc translatione, Ædibus ſacris etiam primis hiſce naſcentis Chriſtianiſmi temporibus, inibi magnificè extructis, aliiſque quæ ad ſedis Byzantinæ dignitatem evehendam faciebant Auctor noſter ſplendidè fabulatur.

* l. 17 c. 9. vid. Marcell. in Chron. *Philox.* & *Proto* Coſſ. p. 61.

SÆC. IV. ab An. CCC.

4. Hinc liquet ex quibus tabulis catalogos ſuos Præſulum Byzantinorum ab Andrea Apoſtolo uſque ad Metrophanem Conſtantini M. æqualem, deprompſerint Nicephorus Patriarcha C. P. in Chronographia, & Nicephorus Caliſt. l. 8. c. 6 nempe ex Autore noſtro, quocum ad amuſſim conveniunt, uno aut altero errore in annorum numeris, excepto; quin & Nicephorus Calliſtus integram

Cave Hiſt. Lit.

SÆC. IV. ab An. CCC.

autoris noſtri periodum benè longam ad verbum tranſcripſit. Eandem fere epiſcoporum ſucceſſionem exhibet ſeries illa Patriarchalis quæ extat Juris Græco-Romani l. 4. p. 296. ab his in paucis recedit Philippi Cyprii Protonotarii CP. Catalogus Patriarcharum CP. ſive *Chronicon*, ceu vocatur, *Eccleſia Græca* à Nic. Blancardo non ita pridem Græce & Lat. editum.

5. Hinc denique videre eſt, ex quo fonte fluxerint decantatæ illæ fabulæ de Herode, Herodiade, ejuſque filia ſuper glaciem ſaltante, *&c.* quæ apud neminem autore noſtro antiquiorem reperire licet. Infinitus eſſem ſi omnia percurrerem, quæ ad hoc fragmentum notari poſſent. Certum eſt, quæcunque Scriptores Recentiores, de rebus hoc tractatu memoratis tradiderint, & ſub ſpecioſo venerandæ vetuſtatis nobis obtruſerint, non ad aliam originem, quàm Anonymum noſtrum eſſe referenda, καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου.

313. RHETICIUS, civitatis Auguſtoduni, Heduorum olim in Galliâ Metropoleos, Epiſcopus, claruit anno CCCXIII. quo anno Romam profectus eſt, unus è tribus Galliæ Epiſcopis, quos Conſtantinus M. ad cauſam Cæciliani Carthaginenſis adversùs Donatum dijudicandam unà cum Miltiade Romano, aliiſque Italiæ Epiſcopis judices conſtituerat. Sequente anno Synodo Arelatenſi interfuit; ubi eadem cauſa pleniore conventu tractatur, & in Donatum iterum ſententia fertur. Scripſit adversùs *Novatianum grande volumen*, & *Commentarios in Cantica Canticorum*. N E.

313. ALEXANDER, Epiſcopus Alexandrinus, ὁ γενναῖος τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων πρόμαχος (quo elogio illum ornat Theodoritus †) *Eccleſiæ doctrinæ vindex acerrimus.* Achillæ circa annum CCCXII. vel CCCXIII. in ſede Alexandrinâ ſucceſſit. Sub eo Arius deteſtandam Hæreſin ſuam diſſeminare cœpit, & virus quod hactenus ſub pectore coxerat, palàm evomuit, occaſionem nactus (ſi rem rectè narret Socrates *) ex ſubtili nimis Epiſcopi ſui ſermone, qui dum de SS. Trinitatis myſterio paulò ambitioſiùs diſputaret, Arius illum Sabellii dogma inducere ratus, in contrariam opinionem contentionis ſtudio deflexit; aſſerens eſſe tempus, quando Filius non exiſteret, qui proinde creatura eſſet. Et ſanè Conſtantinus M. reprehendit hoc nomine tum Alexandrum, quòd inutiles quæſtiones Presbyteris ſuis propoſuiſſet, tum Arium, quod in reſpondendo id quod vel nunquam cogitare, vel certè cogitatum ſilentio premere debuerat, impudenter protuliſſet. At verò ulteriorem odii in Alexandrum cauſam in Arii animo latuiſſe teſtis eſt Theodoritus *; qui refert Arium, cum Alexandrum ſibi prælatum in ſummo Eccleſiaſticæ dignitatis gradu collocari ægrè ferret, nec aliunde moleſtiam illi creare poſſet, invidiæ ſtimulis agitatum doctrinæ ipſius palàm contradicere cœpiſſe. Utcunque ſe res habuit, Arius rem ſuam graviter egit; quem cùm Alexander nullis monitis conſiliiſve ad ſaniorem mentem revocare potuiſſet, coactâ Alexandriæ Synodo, impia ejus dogmata damnavit, hominemque ex Presbyterorum ordine ejecit; eandemque ſententiam, deinceps collecto pleniore, centum ferè Epiſcoporum, Concilio confirmavit; literiſque ſuis effecit, ut impietas Ariana Eccleſiæ Catholicæ innoteſceret. Tertia tamen adhuc Synodus hâc de re Alexandriæ habita eſt procurante Hoſio Cordubenſi, quem Conſtantinus ad his lites componendas cum literis Alexandro, Arioque junctim inſcriptis illuc miſerat. Sed fruſtra omnia. Ideò convocatum eſt ex omni Orbe Chriſtiano magnum illud & celeberrimum Concilium Niceæ anno CCCXXV. cujus Alexander pars magna fuit, καὶ κύριος καὶ κοινωνὸς τῶν γενομένων γεγένηται, geſtorum & autor & particeps, qui ſuâ præſentiâ maximam toti Synodo attulit voluptatem; & in provectâ ætate plurimum laboris ſuſtinuit, ut pax Alexandrinis reſtitueretur: ut de eo ipſi Patres Niceni * loquuntur. Damnatis erroribus & proſcripto Ario, Alexander quinto poſt Synodum habitam menſe obiit, exeunte anno CCCXXV. vel menſe primo inſequentis anni. *Ex Epiſtolis*, quas de Ario, ejuſque dogmatibus ſcripſit, plures numero *ſeptuaginta* †, non niſi duæ ſuperſunt hodie: prolixa una poſt ejectum Eccleſiâ Arium ſcripta, quâ Hæretici verſutiam detegit, ac dogmata fusè refellit, *ad Homonymum ſuum Alexandrum* Antiſtitem Byzantinum, quę extat apud Theodoritum l. 1. cap. 4. altera *Encyclica* ad Eccleſiæ Catholicæ Epiſcopos per ſingulas urbes conſtitutos, eodem tempore ſcripta, quâ Arii blaſphemias enarrat, eiſque eo pariter ac aſſeclis anathemate à ſe percuſſis Epiſcopos omnes certiores facit; ne ab iis ad communionem admittantur Hæretici. Habetur iſta apud Socratem l. 1. cap. 6. & Gelaſium Cyzic. Hiſtor. Concil. Nicæn. l. 2. c. 3.

315. ARIUS, toto orbe, & per omnia retrò, ſæcula famoſiſſimus Hæreſiarcha, gente erat Lybs, ſive ut habet Photius, ortu Alexandrinus, Ammonii filius, cœpitque (ut volunt) ab anno CCCXV. tanquam hæreſiarcha innoteſcere, quod tamen paulò ſeriùs mihi contigiſſe videtur, paucis ante Synodum Nicænam annis. Probabile eſt illum ex Luciani Antiocheni Scholâ prodiiſſe: diſertè enim Euſebium Nicomedienſem *Conlucianiſtam* appellat; quo titulo Luciani Martyris Diſcipuli gloriari videbantur, ſeque mutuò indigitâſſe. Orto Meletiano ſchiſmate, primùm partes Meletii tuebatur; quo deinde deſerto ad Petrum Alexandriæ Epiſcopum ſe contulit, ab eo in Diaconorum numerum adſcitus, & ob turbulentum ingenium iterum ejectus. Poſt mortem Petri pœnitentiam ſimulavit; & ab Achillâ Epiſcopo veniam precatus, ab eo ad Presbyteri dignitatem promotus eſt: unamque ex Eccleſiis Alexandrinis, quæ Baucalis dicebatur, curę ſuę commiſſam habuit. Quinimo (ſi ſcriptori ignoto, Patricio Araſio, in libro *Oceane* dicto ab Auctore * Synodici citato fides habenda ſit) Scholæ Catecheticæ regimen ipſi demandatum eſt. Ab Alexandro etiam Achillæ ſucceſſore aliquamdiu gratiam inivit; donec commodam nactus occaſionem, Catholicam veritatem in primariis quibuſdam fidei articulis ſtrenuè oppugnavit; apertè docens Trinitatem quidem eſſe, ſed gloria & majeſtate non parem, verùm alteram perſonam alterâ eſſe glorioſiorem; Deum enim filium ſuum initium creaturarum feciſſe, eumque in filium ſibi adoptâſſe, qui tamen paternę ſubſtantiæ nihil habeat, οὐδὲ γάρ ἐστιν ἴσος, ἀλλ' οὐδὲ ὁμοούσιος αὐτῷ. ξένος τοῦ υἱοῦ κατ' οὐσίαν ὁ πατήρ ὅτι ἄναρχος ὑπάρχει. *Alienus quantum ad ſubſtantiam attinet, pater à filio; quippe qui principio caret.* Filius enim nec patri par eſt nec conſubſtantialis, ac proinde οὐκ ἀΐδιος, οὐ συναΐδιος, οὐ συναγέννητος τῷ πατρί, οὐδὲ ἅμα τῷ πατρὶ ἔχει τὸ εἶναι, *neque æternus eſt, aut coæternus, aut coingenitus cum patre, neque ſimul cum patre eſſentiam nactus eſt.* Alibique, οὐκ ἀεὶ ἦν ὁ υἱὸς, οὐ γὰρ ἦν πρὶν γεννηθῇ, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐξ οὐκ ὄντων ὑπέστη, καὶ αὐτὸς οὐκ ἔστιν ἴδιος τῆς τοῦ πατρὸς οὐσίας· κτίσμα γάρ ἐστι καὶ ποίημα, καὶ οὐκ ἔστιν ἀληθινὸς θεὸς ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ μετοχῇ καὶ αὐτὸς ἐθεοποιήθη. *Non ſemper erat filius; neque enim erat priusquam fieret; nec ex patre erat, ſed ex non entibus emerſit: neque patris ſubſtantiam ſibi propriam habuit; creatura enim & factura fuit: ideòque nec verus Deus eſt Chriſtus ſed*

† Hiſt. Eccleſ. l. 1. c. 2.

* Hiſt. Eccleſ. l. 1. c. 5.

* Loc. cit. & Hær. Fab. l. 4. c. 1.

* Ep. Synod. apud Theod. l. 1. c. 9. & Socrat. l. 1. c. 9.

† Vid. Socrat. lib. 1. c. 6.

* Synod. à Pappo edit. p. 14.

Ex Arii Thaliâ ap. Athanaſ. de Synod. Arim. & Seleuc. p. 681. &c.

Ex Theſaliâ apud Athanaſ. Orat. 1. adverſ. Arian. p. 141.

SÆC. IV. ab An. CCC.

ſed participatione Deus factus. Hæc quò mens ejus clariùs conſtaret, ipſiſſimis Arii verbis expreſſimus. Et quanquam tanta verborum monſtra, & propoſitionum portenta fucatis & ſpecioſis explicationibus homo verſatilis ingenii pro re natâ emollire, ſeu potiùs tegere ſoleret; ſumma tamen errorum ſemper huc rediit: Filium & tempore & naturâ & dignitate patre eſſe inferiorem, de non extantibus factum, & planè creaturam, licèt in excellentiore creaturarum ordine collocatum. Ob hæc ſæpiùs ab Epiſcopo ſuo admonitus, ſæpiùs correptus, ſæpiùs etiam Synodicè damnatus, impiis tamen opinionibus renunciare noluit; quas & publicè & privatim, & concionibus & literis undequaque miſſis longè latèque propagavit: adeò ut complures aſſeclas non modò domi, ſed & in exteris regionibus magni nominis Epiſcopos ſibi faventes habuerit; qui cum illo communionem inierunt, eumque interventu ſuo Epiſcopi ſui gratiæ & paci reſtituere conabantur. Sed cùm nec Arius errores deponere, nec Alexander fidem Catholicam prodere voluerit: congregata eſt Synodus Nicæna, in quâ CCCXVIII. Epiſcoporum ſuffragio impia Arii doctrina damnatur; libriſque ejus Conſtantini Imperat. juſſu combuſtis, ipſe Arius in Illyricum relegatur; unde poſt triennium oblato pœnitentiæ libello, ſeque fidem Nicænam amplecti profeſſus, Imperatoris literis revocatur; cui continuis dolis, euſque fucum fecit, ut Alexandro Antiſtiti CP. illum ſine morâ in communionem admittere disertè mandaverit. Quò dum progreſſus eſt Arius, factionis ſuæ ſatellitibus ſtipatus, & in forum Conſtantini jam veniſſet, ob urgentem alvi neceſſitatem latrinas petiit; ubi Judæ inſtar crepuit medius; & collapſus, unà cum inteſtinis projectis infœlicem animam exhalavit, anno circiter CCCXXXVI. Ita quidem fatalem exitum, & nomine ſuo in æternum execrando non indignum, ſortitum eſt ſacerrimum & invſum caput. Scio quidem CL. Virum Hen. Valeſium * affirmare Arium ante aliquot jam annos obiiſſe, adeoque illum qui anno CCCXXXV. in Synodo Hieroſolymitana unà cum Euzoio ad Eccleſiæ pacem admiſſus erat, non fuiſſe noſtrum, ſed alterum Arium Hæreſiarchæ aſſeclam. Verùm hæc omnia penè gratis dicta ſunt, non niſi levibus duntaxat conjecturis, nullo Veterum teſtimonio disertè nixa; & in Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ hoſpes planè ſit oportet, qui neſciat Veteres unanimi conſenſu hæc omnia ad noſtrum Arium unicè referre. Errant è contra Rufinus †, Zonaras *, aliique †, qui Arium ſub Conſtantio vixiſſe, eoque regnante obiiſſe volunt. Vir erat planè acutus & eruditus, moribuſque ad fallendum compoſitis, ſpecie & formâ magis (quod de eo habet Rufinus †) quàm virtute religioſus. Qualis erat τύπος ejus σωματικὸς, vid. ap. Epiphan. Hæreſ. 69. & Conſt. Epiſt. ad Ar. ap. Gelaſ. l. 3. c. 1.

* Obſerv. Eccleſ. l. 2. c. 2. p. 183. Annot. ad Soz. p. 113.

† L. 1. c. 12. in fin.

* Annal. Tom. III. p. 20.

† Vit. Athanaſ. ap. Phot. Cod. 258.

Cantica conſcripſit (teſte Philoſtorgio *) varii generis, nempe Nautica, Molendinaria, ac Viatoria, aliaque ejuſmodi, certis modulationibus aptata, prout unicuique Cantico convenire exiſtimabat; ut imperitiorum animos ſuavitate cantûs ad impietatem ſuam ſenſim abduceret. Sed præ cæteris decantatiſſimus eſt liber ille, *Thalia* dictus, toties Athanaſio citatus, ad morem Sotadis, turpiſſimi Cretenſis Jambographi, conſcriptus, (unde ὁ κίβδηλος καὶ Σωτάδειος Ἄρειος Athanaſio audit) in quo de graviſſimis, ſumméque venerandis fidei myſteriis leviſſimis futiliſſimiſque numeris diſſeruit. Dubitari tamen poteſt, an opus integrum verſibus conſtaret, an potiùs Cantica hinc inde interſperſa fuerint, quò vulgi moribus & ingenio fieret accommodatius. Excerpta quædam ex eo habentur apud Athanaſium de Synod. Nicæn. contra Hæreſ. Ar. decret. p. 413. Contra Arianos, Orat. 2. p. 137, 140, 141. &c. De Synod. Arim. & Seleuc. pag. 680. Ex plurimis, quas ſcripſit, Epiſtolis, extat *una ad Euſebium Nicomedienſem* apud Epiphanium Hæreſ. 69. & Theodorit. l. 1. c. 5. *alteram* ſuo, ſuorumque nomine *ad Alexandrum Alexandrinum Antiſtitem* datam habet Athanaſius lib. de Synod. Arim. & Seleuc. p. 682. & Epiphan. loc. cit.

† Hiſt. Eccleſ. l. 1. c. 1.

* L. 2. c. 2.

ALEXANDER Epiſcopus Alexandrinus, Achillæ ſucceſſor, claruit anno CCCXIII. Obiit CCCXXVI. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* II. n. 47. extat Alexandri noſtri Epiſtola brevis ad *Presbyteros & Diaconos Alexandriæ & Mareotidis*, quâ Arium ejúſque ſocios depoſitos eſſe indicat. Hanc ex Bibliothecæ Regiæ codice MS Græcè & Latinè edidit Cotelerius in Not. ad Patres Apoſt. col. 317. Ut mirari liceat Cl. Lambecium hanc Epiſtolam editam eſſe neſciiſſe. Porrò ſcripſit Alexander Epiſtolam *contra Arianos* ad Aiglonem Cynopolis Epiſcopum, ex quâ bina fragmenta adducit S. Maximus, *Opuſc. Theol. & Polem.* Tom. II. p. 152 155. 313. P. II.

EUSEBIUS, qui ab arctiſſimâ, quæ illi cum Pamphilo martyre interceſſit amicitiâ, *Pamphili* cognomen ſortitus eſt, Patriam habuit Palæſtinam, urbem natalem fortaſſis Cæſaream; in hac enim Eccleſia ſe & inſtitutum, & ſalubri lavacro tinctum, non minùs quam Eccleſiaſtica munera ſuſtinuiſſe, ipſemet initio Epiſtolæ * ad Cæſarienſes obſcure mihi indicare videtur. Natus eſt vergente versùs exitum ſæculo tertio, circa annum, ſi divinare liceat, CCLXX. Exhauſta pene omni ſæculari literatura homo impensè doctus, antiquitatum Eccleſiaſticarum ſtudio ſummoperè incubuit, quo fine doctorum ante ſe monumenta diligenter conquiſivit, priorum ſæculorum ſcrinia rimatus eſt, civilium judiciorum Acta perluſtravit, omnes bibliothecarum forulos excuſſit, præſertim nobiliſſimam illam bibliothecam, quam Pamphilus Cæſareæ extruxerat, nocturna diurnaque verſavit manu. Et ſanè non contemnendum videtur, quod Hieronymus, ſeu quicunque ſub ejus nomine latet, in *Epiſtola ad Chromatium & Heliodorum* refert, Conſtantinum Cæſaream ingreſſum Euſebio dixiſſe, ut beneficia aliqua ſuæ Eccleſiæ peteret, Euſebium verò reſpondiſſe, Eccleſiam ſuam opibus ſatis ditatam nihil indigere, at ſe unicè in votis habere, ut ſollicita perſcrutatione monumenta publica diſcuterentur, quo certiùs conſtaret, quid in univerſo orbe Romano erga Sanctos Dei per Judices geſtum ſit; nempe ut qui Martyres, à quo judicio, in qua Provincia vel civitate, qua die, quavè Perſeverantia, paſſionis ſuæ obtinuerint palmam, de ipſis Archivis ſublata monumenta ad eum regio juſſu dirigerentur. Quod factum eſt indeque illum idoneum Relatorem factum, Eccleſiaſticam hiſtoriam, & omnium penè Martyrum trophæa texuiſſe. 315.

* Ap. Socrat. l. 1. c. 8.

Et ſanè hæc à veriſimilitudine non abludere facile concedit Antipater Boſtrenſis *, Euſebii adverſarius; Ἐγὼ δὲ, ὅτι μὲν πολυΐστωρ ὁ ἀνὴρ, καὶ οὐδέν τι τῶν παλαιοτέρων συγγραμμάτων τὴν ἐκείνου διέλαθε γνῶσιν, σύμφημι καὶ ὁμολογῶ. Βασιλικῇ γὰρ συνεργίᾳ χρώμενος ῥᾳδίως τὰ πανταχοῦ πρὸς ἑαυτὸν συνάγειν ἐδύνατο. *Ego vero, quod multum quidem in hiſtoriis vir fuerit, & nihil ex veteribus Scriptis illius latuerit notitiam, conſentio & confiteor. Imperiali quippe cooperatione uſus, facile quæ ubique ſparſa erant, colligere poterat.*

* Serm. I. adv. Euſeb. Apol. pro Orig. in Concil. Nic. II. Act. V.

Anno CCCVII. Pamphilum in carcerem conjectum ſolitis amoris officiis proſequebatur, cum eo aſſiduè verſatus, junctiſque operis rem literariam ſtrenuè promovere ſatagebant. Biennio

SÆC. IV. ab An. CCC.

poſt, Pamphilo per Martyrium conſummato, Tyrum ſeceſſit, apud Paulinum Epiſcopum, amicum ſuum integerrimum procul dubio latitans, ubi varia & crudeliſſima Martyrum certamina ſe coram ſpectaſſe teſtatur †. Inde Ægyptum petiit, ibique Perſequentium ſævitiam magis adhuc calentem reperit, ipſomet etiam in vincula conjecto. Hinc poſtea nata adverſariis ejus calumniandi materies, ipſum nempe carceri incluſum Idolis immolaſſe. Objecerunt id ei anno CCCXXXV. Synodo Tyriæ inter alios præſidenti * confeſſores Ægyptii, & in his præcipue Potamo Epiſcopus Heracleenſis. Verum ſi accuſaſſe ſufficiat, Quis erit innocens? Odio & livore ducti tela in illum undique arripiebant: neque ullum hâc in re teſtem proferunt, præter levem quendam rumuſculum, ſeu rumoris potiùs ſuſpicionem, quod nec ipſe diffitetur Potamo, nullâ aliâ ex cauſâ ortam, quàm quod Euſebius ex carcere ſalvus & illæſus evaſerat. Quid? quod ſi immolâſſet, ex rigida iſtius temporis diſciplina, omni clericali gradu excidiſſet, certè ad ſuperiorem ordinem neutiquam promovendus. Id quod in Aſterio Sophiſta, ordinem clericalem præcipue Epiſcopatum ambiente diſertè notant † Athanaſius & * Socrates. Verùm ad Euſebium redeo. Ceſſante perſecutione in Palæſtinam rediit, ubi poſt mortem Agapii Cæſarienſium Epiſcopus conſtituitur. Fateor in ſubſcriptionibus Latinis Synodo Ancyranæ anno CCCXV. habitæ ſubnexis, recenſeri Agricolaum Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopum. Verùm ſubſcriptiones illæ ut jam in Conciliorum Tomis extant, ex Iſidori Mercatoris officina prodierunt. Antiquior verſio quam edidit Chr. Juſtellus, ſolummodo habet *Agricolaus Cæſareæ*; quem Synodicon Græcum à Pappo * editum de hac ipſa Synodo agens, non Cæſareæ *Palæſtinæ*, ſed *Cappadociæ* Epiſcopum fuiſſe, apertè nos docet.

† Lib. 8. c. 7.

* Ap. Epiphan. Hæreſ. … n. 7. vid. Athan. Apol. 2. p. 567.

† De Synod. Arim. & Seleuc. p. 684.

* Lib. 2. c. 36. p. 72.

* Pag. 13.

Non diu poſt, pulcherrimæ Eccleſiæ, quam Paulinus Tyri ædificaverat, encænia habita ſunt, circa annum, ut opinor, CCCVI. quo tempore Conſtantinus imperii ſui Decennalia celebravit. Moris enim tum erat, Chriſtianos, ut antehac Gentiles, Baſilicas ſuas in Imperatorum Decennalibus, aliiſve id genus ſolenniis dedicare, ut erudite obſervat CL. *Ant. Pagi* Differt. Hypat. Part. 2. c. 3. Num. XII. XIII. Huic dedicationi adfuerunt omnes Eccleſiarum vicinarum Epiſcopi, quibus elegantiſſimam orationem Euſebius habuit, quam exhibet Hiſtor. Eccleſ. lib. x. c. 4. Non ſum neſcius, à quibuſdam in dubium vocari, an hæc oratio Euſebium auctorem habuerit. Immeritò. Ipſa oratio ingenium ejus & multiplicem eruditionem ſpirat. Pars Panegyrica cum iis, quæ in præcedentibus capitulis tractaverat, eodem ſenſu, & iiſdem penè ſententiis, optime convenit; ſuadet intima cum Paulino familiaritas ut credamus, à nullo potiùs quàm ab Euſebio haberi potuiſſe, qui hunc decimum Hiſtoriæ ſuæ librum Paulino inſcripſit, ac proinde orationem hanc hoc in loco inſeri par erat. Deinde ſi alterius eſſet, cur tam prolixum Sermonem huic loco insereret? Cur ſuppreſſo auctoris nomine? qui Scriptores, quos allegat, ſemper nominatim citare ſolet. Dices, Euſebium nullam ſui ipſius mentionem facere. Fateor, qua erat modeſtia, nomen diſſimulavit, καί τις (inquit) ἐν μέσῳ παρελθὼν τ̃ μετρίας ἐπιεικῶν, λόγυ σύνταξιν πεπονημένος, *vir aliquis mediocris meriti qui hujuſmodi orationem compoſuerat, in medium progreſſus eſt.* Et ita fere Scriptores loqui ſolent, quoties de ſe verba faciunt. Nec eſt quod cum CL. Hanckio * quis dicat, orationem iſtam ab Euſebio adhuc Presbytero dici potuiſſe. Cui enim ignotum, non tunc communi in more

* De Script. Byzant. Part. 1. c. Num. 56.

poſitum fuiſſe, ut præſentibus Epiſcopis Presbyteri concionarentur, præſertim in tam ſolenni conventu, & tam ſplendida occaſione? Sed de his ſatis.

SÆC. IV. ab An. CCC.

In Concilio Nicæno, anno CCCXXV. id ei honoris delatum eſt, ut Imperatorem Synodum ingredientem ſermone panegyrico exciperet, & primum ab ejus dextrâ locum obtineret. Theodoritus * quidem Euſtathio Antiocheno id tribuit, Alexandro Alexandrino Nicetas Choniates †, ſed pro Euſebio noſtro faciunt tum Sozomenus *, tum capitis Euſebiani titulus * admodùm antiquus, denique ipſe Euſebius †, qui in Conſtantini vicennalibus, quibus habitum eſt hoc Concilium, Imperatori, ſervorum Synodo circumſepto, ſe Panegyrim dixiſſe refert. Ventilata diutiùs ultro citroq; Arii cauſa Euſebius fidei Catholicæ Symbolum Patribus obtulit, ab omnibus quidem probatum, qui tamen aliam formulam, ſeu potiùs eandem, paululùm auctam & immutatam, utpote in præcipuo controverſiæ momento non ſatis luculentam, promulgarunt; præſertim edito τ̃ ὁμοουσίου vocabulo, quo filium ejuſdem eſſe cum Patre eſſentiæ, gloriæ, & æternitatis diſertiùs adverſùs Arium declararent. Hæſit aliquandiu ad hoc vocabulum Euſebius, donec re bene perpensâ, Patrumque ſenſu poſt accuratum examen pleniùs percepto, aſſenſum lubens præbuit, miſſiſque ad Cæſarienſes ſuos literis, de tota hac re certiores fecit.

* Lib. 1. c. 7.

† Theſ. Orth. fid. l. 5. c. 7. p. 445.

* Lib. 1. c. 9.

* De vit. C. l. 3. c. 11.

† Id. ib. l. 1. in Proœm.

Circa annum CCCXXX. vacante per Euſtathii depoſitionem ſede Antiochenâ, in ejus locum, communi conſenſu, intercedente etiam apud Imperatorem cum populo, tum Synodo Antiochenâ, Euſebius eligitur. Verùm ille oblatum Epiſcopatum, ut ut Cæſarienſi ampliorem & ſublimiorem, generoſè reſpuit, probe ſciens, Epiſcoporum ex unâ ad alteram Eccleſiam tranſlationes Canonibus Eccleſiaſticis, præcipuè nupertimæ Synodi Nicænæ Can. XV°. prohiberi. Qua de cauſa Conſtantinus miris eum laudibus extulit, inter cætera teſtatus *, omnes illum apud ſe Epiſcopum habere ambiviſſe, eumque beatum ſe in hoc ipſo exiſtimare debuiſſe, quod totius propemodùm orbis teſtimonio, dignus univerſæ Eccleſiæ Epiſcopatu judicatus ſit. Certe huic pientiſſimo Principi unicè charus fuit, qui abſentem ſæpe per literas ſalutavit, præſentem nullis non honoribus cumulavit. Tandem annorum & famæ ſatur, diem clauſit extremum circa ann. CCCXL paulo ante Conſtantini junioris obitum, ut notat Socrates *.

* Epiſt. ad Euſeb. de vit. Conſt. lib. 3. c. 11.

* Lib. 2. c. 4. & 5.

De ſumma ejus & longè diffuſiſſima doctrina, ut pluribus agam, opus non eſt, cujus erudito nomini & olim & hodie venerabundus aſſurgit totus penè orbis literarius: Pietate adeo venerabilis, ut apud plurimas Occidentis Eccleſias in Sanctorum numero haberetur, & *Sancti confeſſoris, & Epiſcopi beatæ recordationis, & egregiæ vitæ beatiſſimi ſacerdotis* nomen meruerit. At proh dolor! gravatur viri optimi memoria non apud recentiores modò, verùm apud veterum pleroſque hæreticæ pravitatis culpâ, quibus paſſim Arianus audit, & (ſi ita loqui fas ſit) Arianiſſimus, *princeps & ſignifer Arianæ factionis*, ut non uno loco de eo Hieronymus *. Temerè quidem, & iniquiori, quam par erat, cenſura. Fatendum eſt, illum in Platonicorum ſcriptis, librisque Origenis multùm diuque verſatum, exinde nova quædam hauſiſſe, & phraſes minùs commodas, quandoque & periculoſas, in Chriſtianam theologiam induxiſſe. Quod tamen illi cum multis præteritorum ſæculorum doctoribus commune fuit, ſecuriùs, & audacter nimis de iis loquutus, de quibus nondum ſuum Eccleſia tulerat judicium. Nequaquam verò hæreſis Arianæ

* Ad Pammach. p. 189. Apol. adv. Ruf. p. 199. Apol. 11. p. 219.

næ κυρίας δόξας fuiſſe imbutum, apertè ſatis teſtantur loca plurima in ſcriptis ejus hodienùm extantia, quæ ipſa Arianiſmi fundamenta radicitùs evellunt, qualia ſunt, ubi Chriſtum vocat * αὐτόθεον, *per ſe Deum*, † παμβασιλέα καὶ παντηγήμονα, καὶ αὐτὸν Θεὸν, *omnium regem, ac principem, ac per ſe Deum*, Θεοῦ δὲ τὸν ἐπὶ πάντων ζῶντα καὶ ἐναργῆ ὑπάρχοντα λόγον, κατ' οὐσίαν τε ὑφεστῶτα †, *ſummi Dei vivum atque efficacem ſermonem ac perſonaliter ſubſiſtentem, quippe qui* Θεοῦ δύναμις, καὶ Θεοῦ σοφία, προεισι μὲν τῆς πατρικῆς θειότητός τε καὶ βασιλείας, *cum Dei virtus ſit, atque ſapientia, ex patris divinitate, & regno procedit*; eſſe eum ἕνα μὲν οὐσίαν, ὡς ἂν ἐξ ἑνὸς ὄντα πατρὸς *eſſentia quidem unum, utpote ex uno editum Patre*: τὸν τοῦ Θεοῦ μονογενῆ λόγον τῷ αὐτοῦ πατρὶ συμβασιλεύειν ἐξ ἀνάρχων αἰώνων εἰς ἀπείρους καὶ ἀτελευτήτους αἰῶνας *, *unigenitum Dei verbum à ſæculis principio carentibus, ad infinita uſque & interminata ſæcula unà cum Patre regnare*. Quoties Marcellum ejuſque ſequaces velut immanis blaſphemiæ reos damnat, quod auſi ſint, διελεῖν τὸν Θεοῦ, καὶ ἕτερον θεὸν τὸν λόγον ὀνομάσαι οὐσίᾳ, τε καὶ δυνάμει διεστῶτα τοῦ πατρὸς †, *dividere quidem Dei verbum, & verbum Deum alterum nominare, ſubſtantia & potentia differentem? Neque quicquam* † *ſecundum eos, haberet, cum paterna divinitate commune, ſed per omnia componitur cum Creaturarum turba*, καθ' ὃ ἐκ οὐκ ὄντων ὑπέστη. *quoad de nihilo procreabatur*. Mille ſunt hujuſmodi ubique obvia, è quibus plura alibi produximus *. Nec parum ad rem facit, quòd in Synodo Nicæna Ariana dogmata expreſsè damnavit, ejuſque Symbolo non temere & inconſultò (ut ipſe nos docet) ſed longo demum & accurato inſtituto examine ſincerè & ex animo ſubſcripſit. Adeo ab omni plane Chriſtiana charitate abhorrent, qui eum vafrè & doloſè ſubſcripſiſſe volunt. Legant Epiſtolam ejus ad Cæſarienſes, & videant, quo animo id affirmare poſſint. Interim non negamus, ſcriptis ejus, tum ante, tum poſt Synodum Nicænam editis, ineſſe quædam duriùs & perículoſius dicta, & quæ æquum & candidum lectorem expetunt. Qua in re ſolitum candorem & ingenuitatem in doctiſſ. Petavio jure deſidero, qui plurima Euſebii noſtri loca durius interpretari, & in ſequiorem ſenſum detorquere ſolet. Stylus Euſebio noſtro rudis quidem & duriuſculus, idque judice * Photio, τὴν δὲ φράσιν οὐκ ἐστιν οὐδαμοῦ οὔτε ἡδὺς οὔτε λαμπρότητι χαίρων, *Phraſi neque jucundus uſpiam, neque perſpicuus*. Id diuturnæ ejus in Ægypto commorationi tribuendum cenſet Theodorus Metochita, in Miſcellaneis ab Henrico Valeſio citatis: hinc τραχύτερον τὸ λέγειν χρώμενος *dictione utitur ſcabra & aſpera*. Scripſit vir undecunque doctiſſimus opera quam plurima, quorum Catalogum hoc loco texemus.

* Hiſt. Eccl. l. 10. c. 4.
† De laud. Conſt. c. 12. p. 639, 649.
* Ibid. c. 2. in init.
† Contr. Marcell. p. 29.
† Eccleſ. Theol. 1. c. 10.
* Vit. PP. Primit. Tom. 11. in vit. Euſeb. Num. 22.
* Cod. 13.

SCRIPTA.

CHronicon, παντοδαπὴ ἱστορία, dictum; opus bipartitum: in prima parte hodie valde mutila, omnium ferè gentium, Chaldæorum, Aſſyriorum, Medorum, Perſarum, Lydorum, Hebræorum, Ægyptiorum, &c. origines, & res maximè memorabiles ab orbe condito proſequutus eſt. Et hujus longe majorem partem ex Africani chronographia deſumpſit, cujus ſcrinia egregie compilavit. In altera, quæ *Canon chronicus* dicitur, priorem quaſi in compendium redegit, totam temporum ſeriem in Decades dirimit, ductaque ab Abrahamo Epocha, cujuſque gentis memorabilia ad ſuum quemque annum retulit. Utraque pars in Conſtantini vicennalibus terminatur, h. e. in anno Chron. CCCXXV. quo, paulo ante Synodum Nicænam opus, ut mihi quidem videtur, abſolutum eſt. Latinitate donatum eſt ab Hieronymo, qui ſuam tamen verſionem additamentis maxime in Romana hiſtoria hinc inde interpolavit. Græca deſiderantur, quorum defectum ut ſuppleret Joſ. Scaliger, quæcunque reperiri poterant, ex Syncello, Cedreno, & Chronico Alexandrino undique corraſit, quæ tamen omnia, an pro Euſebianis habenda ſint, juſta eſt dubitandi ratio. Opus quale quale jam eſt, cum Hieronymi verſione, ſuiſque animadverſionibus in lucem emiſit dictus Scaliger, *Lugd. Bat.* 1606. *Amſtelodami* notis tertia parte auctioribus recuſum anno 1658. f. Monendus eſt Lector, quod ex Theodoro Lectore habet Suidas *, Diodorum Tarſenſem Epiſcopum, qui ſub Juliano & Valente floruit, chronicon concinnaſſe, in quo Euſebii Pamphili in digerendis temporibus errorem caſtigavit.

* In V. Διόδωρος.

Præparationis Evangelicæ libri xv. ad Theodorum Laodiceæ Epiſcopum Scripti poſt Concilium Nicænum, (quicquid in contrarium ſcribat Valeſius) certiſſime poſt conditum chronicon, utpote in quibus Canones chronici diſertè citantur. Opus profecto nobiliſſimum, & auro contra non charum, in quo, etſi nihil aliud eſſet, tot aurea veterum fragmenta nobis conſervantur. Editum gr. l. cum notis Fr. Vigeri, *Pariſ.* 1628. fol.

De Demonſtratione Evangelica: ex xx. libris hodie extant non niſi x. in quibus cauſam Chriſtianam præcipue adverſus Judæos agit. Scripti ſunt eodem circiter tempore, quo priores, gr. l. editi *Pariſ.* 1623. fol. E. etiam, ut & de præparat. Evangel. libri, Græcè ap. *Rob. Stephanum* 1544, 1545. quæ nitidiſſima eſt editio.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libri x. Eccleſiæ Chriſtianæ ſtatum ab ipſius incunabulis uſque ad Licinii Senioris necem, per ann. 324. decurſum continentes. Finivit hanc hiſtoriam Euſebius in pace Synodum Nicænam immediate præcedente, ſcripſit vero non niſi poſt aliquot annos: in ea enim meminit non modo Chronici, ſed & librorum de Demonſtratione Evangel. Hos etenim deſignari per οἰκεῖα ὑπομνήματα, peculiares commentarios, in quibus oracula Prophetarum de Domino noſtro Jeſu Chriſto edita ſe collegiſſe, firmiſſimiſque demonſtrationibus adſtruxiſſe ait, nemo non videt: Nec obſtat, quod nullam Concilii Nicæni mentionem faciat, cum ipſe teſtetur eorum, quæ ſibi in condenda hac hiſtoria propoſuerit, id ultimum fuiſſe, ut oſtenderet, quàm propitium ac benignum ſervatoris noſtri præſidium Eccleſiæ ſuæ demum effulſerit, nec fœlicem rerum exitum, deletis jam externis hoſtibus, internis Epiſcoporum rixis deformare voluit. His adde quod notat V. CL. Ant. Pagi *, ſolitos nempe iſtorum temporum ſcriptores opera ſua aut terminare, aut publicare in Imperatorum vicennalibus, & iſtiuſmodi feſtis. Quod multis exemplis, & in his hac ipſa hiſtoria, & chronico Euſebiano probat. Inſcripſit hiſtoriam ſuam Euſebius Paulino Tyriorum Epiſcopo, amicorum familiariſſimo, quem Valeſius, è ſede Tyrienſi ad Antiochenam translatum eſſe vult: & ejus quidem auctoritate motus in ea opinione aliquando fui. Verùm re meliùs perpensâ, etſi libens concedo Paulinum Synodo Nicænæ aliquot annis ſuperſuiſſe, Eccleſiæ tamen Antiochenæ præſediſſe nego. Neque ulli Veterum, unico excepto Philoſtorgio, id affirmant; nec ipſius Euſebii locus, quem ex lib. 1. contra Marcell. c. 4. pro ſe adducit Valeſius, ritè intellectus id ſuadet, ex quo nil aliud exculpi poſſit, quàm Paulinum Epiſcopatum Tyri tanta cum laude adminiſtraſſe, ut Antiochenſis Eccleſia in eo tanquam proprio bono (fuerat enim ejuſdem Eccleſiæ Presbyter) gloriari ſolita ſit. Interim haud bene ſibi conſtat doctiſſ. Valeſius, qui uno loco * hiſtoriam Euſebianam ante concilium

* Prolegom. ad Diſſert. Hypat. Num. xxxiii, xxxiv, xxxv.
* Præf. de vit. & ſcript. Euſeb.

Nicænum ſcriptam eſſe affirmat, poſt paucas verò paginas, eam non niſi aliquot annis poſt Synodum Nicænam abſolutam ſcribit. Quam viri clariſſimi ἀνευϛασίαν meritò miramur. Sed id illi facile condonamus, qui tantos inſumpſit labores, ut Hiſtoriam hanc omnibus numeris abſolutam, nec non accuratiſſima verſione, doctiſſimiſque annotationibus ornatam, & illuſtratam nobis daret: quam proinde edidit *Pariſ.* 1659. & denuo 1671. Pariſienſem editionem expreſſerunt, ſed infeliciter ſatis, Francofurtenſes ann. 1672. fol. Prodierat elegantiſſima & accuratiſſima editio græca ex officina Rob. Stephani, *Pariſ.* 1544. fol. Gr. Lat. Genevæ 1612. fol.

De Martyribus Paleſtinæ liber ſingularis, Hiſt. Eccleſ. lib. 8 ſubjectus.

Contra Hieroclem liber; quem ab Euſebio in Ægypto adhuc verſante ſcriptum cenſet Hen Valeſius, quod tamen incertum. Scripſerat Hierocles, Judex Nicomedienſis, ineunte Diocletiani perſecutione, ad Chriſtianos libros duos φιλαλήθεις dictos, quibus inter alia comparationem Chriſtum inter & Apollonium Tyaneum inſtituit, ſpurciſſimumque Magum Domino noſtro paria vel etiam majora feciſſe contendit, teſte Lactantio †, qui Hieroclem hunc ipſum librum recitantem coram audivit. Hanc comparationem, miſſis cæteris, refutandam Euſebius in ſe recepit; quod & præſtitit, breviter percurrendo totos octo libros, quos de vita Apollonii conſcripſit Philoſtratus, addita in fine Appendicula de Fato. Qua occaſione Joh. Jonſius † graviter erroris arguit, quotquot hunc librum Euſebio noſtro tribuunt, hoc nempe argumento ductus, quod Hieroclis libri de fato, quos habet Photius Cod. CCXIV, authorem habuerint Olympiodori æqualem, qui ſub Theodoſio juniore floruit. Ejus interim erravit ipſe toto plane cœlo vir cætera doctus, qui neque vidit Euſebium in iſta appendice non ſeptem illos de fato libros Photio memoratos refutaſſe, ſed ſolummodo Apollonii dogma de fato breviter perſtrinxiſſe; neque animadvertit Hieroclem adverſus quem Euſebius diſputavit, fuiſſe Bithyniæ ſub Diocletiano Præſidem, poſtea Ægypti Præfectum, non Philoſophum illum, de quo Photius, Nicomedienſi integro pene ſæculo juniorem. Extat hic Euſebii libellus cum libris de Præparat. Evangel. editus *Pariſ.* 1628. f. & ad calcem Philoſtrati de vit. Apollonii Tyanei.

† Inſtit. lib. 5. c. 2, 3, 4.

† De Script. Hiſt. Philoſ. lib. 1. c. 18 p. 304.

Contra Marcellum (Sabellianiſmi in conciliabulo Conſtantinopoli ann. CCCXXXVI. habito damnatum) libri II. ipſius Synodi juſſu conſcripti.

De Eccleſiaſtica Theologia lib. III. in quibus argumentum adverſus Marcellum latiùs pertractat. Hi quinque libri cum verſione & notis doctiſſimi viri Rich. Montacutii, Epiſcopi apud nos Ciceſtrienſis, libris de Præparat. Evang. edit. *Pariſ.* 1628. ſubjuncti ſunt.

Epiſtola ad Cæſarienſes de fide Nicæna. Extat. ap. Socrat. lib. 1. c. 8. Theod. lib. 1. c. 12.

De locis Hebraicis, ſeu deſcriptio urbium & locorum S. Scripturæ, ordine Alphabetico diſpoſita, Paulino Tyriorum Epiſcopo inſcripta. Tranſtulit hunc librum olim Hieronymus & auxit, utpote qui in locis illis diu vixit. Et licet maximam partem interpretis officio functus ſit, quædam tamen immutavit, quædam perperàm dicta correxit, & non pauca de ſuo addidit. Ipſum Euſebii librum ex Regia Bibliotheca Pariſienſi primus Græcè extulit, cum antiqua Hieronymi, & nova à ſe adornata tranſlatione, notiſque non contemnendis edidit Jac. Bonfrerius *Pariſ.* 1631. & 1659. cui commentarios in Joſuam addidit. f.

Oratio de laudibus Conſtantini habita an. CCCXXXV. in ejuſdem Imperatoris Tricennalibus E. ad calcem Hiſt. Eccleſ. In Codice MS. Collegii Trinit. Cant. Hæc Oratio in duas diſpertitur partes. Prima decem priora capita complectitur, ſecunda à Cap. XI. initium ducit.

De vita Conſtantini lib. IV. quos noviſſimè conſcripſit, in iis non accuratam vitæ Conſtantinianæ hiſtoriam tradere in animo habuit, ſed tantum pulchriora facinora, & Poſterorum memoriâ digniora ſeligere, præcipue quæ ad pietatem & Dei cultum ſpectare videbantur; quod more oratorio potiùs quàm hiſtorico præſtitit. Hinc (notante Photio *) *μικρόν τι πρὸς τὸ λαμπρότερον ἐκβεβίασται αὐτῷ ὁ λόγος, καὶ λέξεις εἰς τὸ ἀνθηρότερον ἐνιαχοῦ συνειλήφασιν, nonnihil ad ſplendorem magis trahitur Oratio, quàm in cæteris ſcriptis, voceſque ad floridum alicubi genus tendunt.* Fruſtra ſunt, qui hos libros Euſebio noſtro adjudicant, nec tanti ſunt objectiones, ut in iis refutandis immoremur. Interim videant qui volunt, libri 2. c. 45 46. l. 3. c. 61. lib. 4. c. 33, 34, 35. & alibi paſſim. Hos libros H. Valeſius recenſuit, verſione & notis illuſtravit, & pro more Hiſt. Eccleſ. attexuit.

* Cod. 127.

Expoſitio in Canticum Canticorum. Extat Græcè unà cum Polychronio & Pſello *L. Bat.* 1617. 4°. à Meurſio edita, quæ quidem non unico Euſebio debetur; ſed partim ex ipſius, partim ex Athanaſii, Didymi, Nyſſeni, Philonis Carpathii, aliorumque ſcriptis conſarcinata eſt.

Vita Prophetarum, ſeu περὶ τῆς τῶν βιβλίων τῶν προφητῶν ὀνομασίας, Euſebio noſtro in vetuſto exemplari adſcribuntur. Eas cum Commentariis Procopii in Eſaiam Gr. Lat. edidit Joan. Curterius *Pariſ.* an. 1580. f.

Canones Sacrorum Evangeliorum X. unà cum præfixâ ad Carpianum Epiſtolâ Ammonii Harmoniæ Evangelicæ apponi ſoliti, habentur ex Hieronymi verſione inter Orthodoxogr. Hieronymi Opera & in Bibliothecâ PP. De iis vide plura in *Ammonio*.

Apologia pro Origene liber primus (reliqui enim quinque interierunt) à Rufino Latinè verſus extat inter Hieronymi Opera.

Sermo in illud, Sero Sabbatorum, item *de Angelis ad monumentum viſis*, Gr. Lat. cum notis apud Combef. Auct. Nov. Tom. I. p. 779. ſed excerpta videntur potiùs, quam tractatus integri.

Ἀνέκδοτα.

Eclogarum propheticarum de Chriſto lib. IV. Extant in Bibliotheca Viennenſi, teſte CL. Lambecio, comment. de Bibl. Vindob. T. I. Addit 3. Eaſdem eſſe opinor cum Eclogis quibuſdam in Prophetas minores, quas in Biblioth. Scotialenſi extare teſtatur Alex. Barvoetius. Vid Labb. nov. Bibl. MSS. ſupplem. III. pag. 185. Partem eſſe Operis Euſebiani de Demonſtratione Evangelicâ opinatur CL. Lambecius. Libros enim XX. de eo argumento ſcripſit Euſebius, teſte Hieronymo †, ex quibus hodie nonniſi X. in lucem prodierunt, uti ſuprà notatum eſt.

† De Script. c. 81.

Commentarii in Iſaiam, quos non uno in loco extare nos docet Labbæus. Ibid. p. 22, 79, 184.

De Triduo Sepulturæ Domini. Labbæus Ibid. pag. 184.

In illud, *Valde manè orto, &c. & de angelis ad Sepulcrum Domini.* E. in Bibl. Reg. Gall. teſte eodem Labb. Ibid. p. 273.

Scripta, quæ non extant.

De Præparatione Eccleſiaſtica libri aliquot.

De Demonſtratione Eccleſiaſtica Vid. Phot. Cod. XI. XII.

Contra Porphyrium lib. XXV.

Ad Ste-

SÆC. IV. ab An. CCC.

Ad Stephanum de Evangeliorum diſſonantia.
Περὶ Θεοφανείας lib. v.

In Pſalmos C L. Commentarii. Ex his fragmenta quædam extant in catena PP. in Pſalmos. Gr. Lat. aliud à Gelaſio * exhibetur.

* De Nagur. l. 2.

Commentarius in I. Epiſtolam ad Corinthios, cujus Hieronymus mentionem facit Epiſt. ad Pammach.

Ecloga in totam S. Scripturam, teſte Theodorito Hiſt. l. 1. c. 16.

Περὶ τοπικῶν ὀνομάτων liber primus.

Apologia pro Origene lib. vi. quinque priores una cum Pamphilo carcere incluſus elaboravit, ſextum ipſe addidit.

De vita Pamphili lib. III. Hujus operis ipſe meminit de Martyribus Palæſtinæ c. XI.

Confutationis & Apologia lib. II. de quibus Phot. Cod. XIII. quo loco addit, Euſebium duos alios libellos ſcripſiſſe, aſſertionibus quibuſdam differentes, ſenſu verò & dicendi genere cum prioribus convenientes. Hiſce puto deſignari Apologeticum, quo ſe ab Arianiſmi crimine purgavit: talis enim Apologetici ad omnes ubique Orthodoxos Epiſcopos miſſi meminit Gelaſius Cyzicenus Hiſtoriæ Concil. Nicæn. lib. 2. c. 1.

Antiquorum Martyriorum collectio, undecim libris ab eo contexta, ſi Actorum S. Sylveſtri Scriptori à Combefiſ. edito fides ſit habenda. Vaſtum opus, quod hodienum in regia bibliotheca S. Laurentii in Eſcuriali græcè extare dicitur, referente Fr. Bivario comment. in Dextr. Chron. ad ann. CCCVIII. & utinam certè nobis liceret eſſe tam beatis. At vereor, ne fama mendax pro theſauro carbones, pro genuino Euſebii opere, fabuloſas Metaphraſtis quiſquilias vendiitarit.

Acta Martyrii S. Luciani quæ apud Surium ad diem 7. Januarii habentur, ex hoc opere à Metaphraſte deſcripta eſſe opinatur CL. Uſſerius Biblioth. Theol. MS. p. 159.

Deſcriptio Baſilicæ Hieroſolymitanæ.

De Feſto Paſchali liber.

Epiſtola ad Conſtantiam Conſtantini M. ſororem, Licinii viduam, de imagine Chriſti. Hujus fragmentum extat Concil. Nicæni ſecundi Actione VI.

Epiſtola ad Alexandrum Epiſcopum Alexand. de Ario. Fragmentum etiam ext. loco citato.

Epiſtola ad Euphrationem Epiſcopum, à Presbyteris Alexandrinis * memoratur. Extat Fragment. ubi ſupr. Act. 5. p. 365. In hoc Fragmento Euſebius dicitur affirmaſſe, ὅτι ὁ Χριστὸς οὐκ ἔστιν ἀληθινὸς Θεὸς, *Chriſtum non eſſe verum Deum.* Quæ verba cum nullâ adhibitâ explicatione nudè tantum citentur, & ſententiæ Euſebianæ tot aliis locis diſertè traditæ ex diametro repugnent; proclive eſt conjicere Euſebium, datâ aliquâ occaſione, ad locum illum reſpexiſſe Joann. XVII. 3. *Ut te cognoſcant eſſe illum ſolum verum Deum, & quem miſiſti Jeſum Chriſtum*; indeque ejus adverſarios calumniandi anſam arripuiſſe. Et ita quidem ſe rem habuiſſe ipſe nobis teſtis eſt Euſebius *; cum enim ipſum accuſaſſet Marcellus quod ſcripſiſſet unum eſſe verum ſolum Deum, quaſi juniores quoſdam Deos, qui non ita verè & propriè Dii ſint, commentus eſſet, rejicit calumniam Euſebius, neque aliam ſe viro maledicentiſſimo occaſionem ſubminiſtraſſe dicit, quàm quod prædicta Domini verba allegaſſet †. Iterumque ei objecit idem Marcellus, quòd Chriſtum nudum eſſe hominem affirmaſſet, non alia de cauſa, quam quod in Epiſtola quadam ſententiam illam Apoſtolicam uſurpaverat, *Unus Deus eſt, Unus Mediator Dei atque hominum, Homo Jeſus Chriſtus.* Verum hęc obiter.

* Ap. Athan. de Synod. Arim. p. 683.

* Contr. Marcell. lib. 1. p. 27.

† ibid. p. 29.

Ἀρχαιολογία, ſeu ἀρχαιολογικὴ ἱστορία. Hujus duo extant fragmenta apud Anaſtaſium Sinaitam, Quæſt. XLI. & LXV. An forſan idem ſit opus cum chronico ſeu παντοδαπῆ ἱστορίᾳ, penès Lectorem judicium eſto. Libri ejus ad Marinum ſæpius citantur ab eodem Anaſtaſio.

SÆC. IV. ab An. CCC.

D. Baſilius * memorat ejus τὰ ἐπαπορήματα περὶ τῆς τῶν ἀρχαίων πολυγαμίας: quod tamen fortaſſis non tam de aliquo integro opere, quàm de præcedentis operis parte aliqua intelligendum eſt.

* De Spir. S. c. 29.

SCRIPTA DUBIA.

De fide adv. Sabell. lib. 2. *De Reſurrectione. De Reſurrectione & Aſcenſione Domini. De incorporali & inviſibili Deo. De incorporali. De incorporali anima. De Spiritali cogitatu hominis. Quod Deus Pater incorporalis eſt. De eodem.* De eo, quod dicit Dominus, *Non veni pacem, &c.* De mandato Domini, *Quod dico vobis in aure. De operibus bonis & malis. De operibus bonis* ex Epiſt. 2da. ad Corinth.

Haſce Homilias ſub Euſebii noſtri nomine Jac. Sirmondus Latinè tantùm in Lucem emiſit, *Pariſ.* 1643. 8° nulla alia ratione fultus (ut ipſe in præfatione fatetur) quàm quod in duobus Codicibus MSS. Euſebii Cæſarienſis nomen præferebant, unde pro genuinis Euſebianis paſſim citat Hen. Valeſius. Ego potius Emiſeno eas adjudicarem.

Ex Euſebii Scriptis etiamnum apud Chaldæos extare refert Hebedieſu libros *de Ortu divino*, *de diſſonantiâ Evangeliorum*, *de figurâ mundi*, *Hiſtoriam Martyrum Occidentalium ac eorum Panegyrica, ſermonem de defectu pluviæ, & Apologiam pro Origene.*

EUSEBIUS PAMPHILI, Cæſarienſis Epiſcopus, claruit anno CCCXV. obiit anno CCCXL. Paucis hoc celeberrimo antiquitatis Eccleſiaſticæ promocondo defungemur; cùm de eo ejúſque ſcriptis, ſuo loco ſatis ſupérque diximus. Eclogarum propheticarum *de Chriſto* libri IV. hactenus inediti ſuperſunt. Codex MS. ἀκέφαλος eſt, & præter titulum & indicem, prologus, caput primum & ſecundi pars deſiderantur, Euſebii tamen eſſe manifeſtis indiciis deprehenditur; præſertim hoc inter alia, quod libro primo, ubi *de benedictione Patriarchæ Judæ* agit, perſecutionem ultimam, tanquàm ſui temporis, & omnium quæ ſub Romanis Imperatoribus hactenus fuerant, longè graviſſimam, graphicè depingit, monetque, ut Divinis ſacriſque Literis firmiter credamus, ut neque animo turbemur, neque fidem noſtram concuti ſinamus ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς διωγμῶν, καὶ μάλιστα τοῦ ἘΝΕΣΤΩΤΟΣ, ἐπεὶ τοὺς πώποτε σφοδρότατα ΚΑΘ' ἩΜΩΝ πνεύσαντος, καὶ τοιαῦτα ἐπιδειξαμένου μετὰ τὸ τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ πάντας τοῦ λαοῦ, ὁποῖα οὔτε ἀπὸ γραφῆς, οὔτε μὴν ἐκ παραδόσεως ἀρχαίων τις ἐμνημόνευεν. Pergit in ſequentibus eadem dicere, quæ vix ulli præterquàm Euſebio competere poſſunt, qui ſub hâc ipsâ tempeſtate vixit, & in carcerem conjectus eſt, Epiſcopus Cæſarienſis anno CCCXV. factus. Quo tempore Licinius perſecutionem vixdùm ſopitam iterum inſtauravit, nec niſi eo occiſo, paulò ante Synodi Nicænæ conventum plenè extincta eſt. Operis hujus liber primus diviſus eſt in capita *XXV.* quibus recenſentur & explicantur teſtimonia prophetica de Chriſto; quæ extant in Hiſtoricis Veteris Teſtamenti libris. Incipit caput *III.* Πρῶτος ἀναγέγραπται ἡμῖν ὁ χρηματισμὸς τῷ Ἀβραάμ. Lib. II. continet capita *XLV.* quibus recenſentur & explicantur teſtimonia prophetica de Chriſto quæ extant in Pſalmis, præmiſſo capitum indice. Hoc habet initium περιγράψαντες τὰς ἀπὸ τῶν ἱστορικῶν γραφῶν περὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν μαρτυρίας,

315. P. II.

είας, &c. Complectitur liber III. capita *XLV.* quibus recenſentur & explicantur reliqua Veteris Teſtamenti teſtimonia prophetica de Chriſto, quæ extant in *Proverbiis Salomonis*, *Eccleſiaſte*, *& Cantico Canticorum*; in libro *Jobi* & apud Prophetas *Hoſeam*, *Amoſum*, &c. Principium, Μετὰ δὴ τὰς ἀπὸ τῶν ψαλμῶν ἐκλογὰς, &c. In Indice præmiſſo hæc habentur, περὶ τοῦ Θεοῦ λόγου, ὡς περὶ σοφίας, ὑποστάσης ὑφεστώσης καὶ πρὸ τῶν αἰώνων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κτισθείσης, ἑτέρας τε παρ' αὐτὸν οὔσης, καὶ συν αὐτῷ τῶν ὅλων ἐπιμελουμένης. Hinc *Arianiſmi* crimen Autori impingitur. Verùm hæc, etſi duriuſculè dicta, ſi tamen cùm aliis Euſebii locis conferantur, de *æternâ Chriſti generatione*, ſeu *productione à Patre*, ſenſu haud multùm incommodo explicari poſſunt. Capite ultimo, quo *de ſeptem Danielis Hebdomadibus agitur*, prolixus Africani locus ex *Chronographia* lib. V. citatur. Diviſus eſt liber IV. in capita XXXV. quibus recenſentur & explicantur teſtimonia prophetica de Chriſto quæ extant apud *Iſaiam*. Incipit, τὰς ἀπὸ τοῦ Ἡσαΐου προφητικὰς ἐκλογὰς, &c. In fine promittit autor ſe aliud quoque opus adversùs *hæreſes atheas* editurum eſſe. Eclogas has propheticas ipſe Euſebius alibi deſignare videtur; nempè *Hiſt. Eccl.* lib. I. cap. 2. his verbis: Ἀλλὰ ἐν Οἰκείοις ὑπομνήμασι τὰς περὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ προφητικὰς ἐκλογὰς συναγαγόντες, ἀποδεικτικώτερόν τε τὰ περὶ αὐτοῦ δηλούμενα, ἐν ΕΤΕΡΟΙΣ συστήσαντες, τοῖς εἰρημένοις ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκεσθησόμεθα. Quæ ſic reddit Valeſius, *Sed cùm Prophetarum Oracula de Domino noſtro Jeſu Chriſto edit, in peculiaribus jam Commentariis collegerimus, & quæcnque de illo traduntur, firmiſſimis demonſtrationibus alibi adſtruxerimus, his quæ dicta ſunt, in præſentiâ erimus contenti.* Et in notis hunc Euſebii locum ad ſolos *demonſtrationis Evangelicæ* libros referendum eſſe contendit. Verùm ut acutè atque eruditè notat Cl. Lambecius, *Comment.* lib. VII. pag. 640. Euſebius hoc loco, duo diverſa ejuſdem argumenti Commentaria ſua accuratè à ſe invicem diſtinguit; & primò quidem collocat τὰ οἰκεῖα ὑπομνήματα, *Commentaria peculiaria*, quibus collectionem propheticorum oraculorum de Chriſto prævie comprehendit. Et hæc nihil aliud ſunt quàm *Eclogæ noſtræ propheticæ*, quæ adhuc ἀνέκδοτοι ſervantur. Deinde recenſet τὰ ἕτερα ὑπομνήματα, *alia Commentaria*, in quibus jam memoratas *eclogas propheticas de Chriſto* ἀποδεικτικώτερον, ſive ampliori probatione demonſtrativâ adſtruxit & illuſtravit: Quod in opere *Demonſtrationis Evangelicæ* ubertimè perfecit. Ac proindè locum Euſebianum hunc in modum, vertendum cenſuit; *At enim verò cùm in peculiaribus Commentariis, ea quæ ad Servatorem noſtrum Jeſum Chriſtum pertinent prophetica excerpta collegerimus, & fuſiori demonſtratione ea quæ de eo præſignificata ſunt, in aliis Commentariis adſtruxerimus, his quæ jam dicta ſunt, in præſentiâ erimus contenti.* Aſſervantur hi libri Græcè MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* ex diſpoſitione *Lambec.* LV. *Neſſel.* XXIX num. 1. à fol. 1. ad f. 61. De hoc opere ſatis prolixè agit Lambecius *Comment.* lib. I. p. 139, 140. &c. qui ſe hoc Opus in ſupplemento Bibliothecæ SS. Patrum, quod molitus eſt, optimâ fide in lucem editurum pollicitus eſt. Sed hæc, aliaque viri doctiſſimi conſilia præclarè inſtituta, mors præmatura intercepit. Ibid. Cod. CLIII. num. 3. fol. 260. habetur Fragmentum de *cognatione B. Virginis Deiparæ, & S. Elizabetæ*, quod etiam extat apud Cl. Galeum, Cod. CLIX. habetur ejus *interpretatio* Diapſalmatis *in Pſalterio*, ut & ὑποθέσεις εἰς τοὺς ψαλμοὺς, ſive *argumenta generalia & ſpecialia in omnes & ſingulos Pſalmos*, aliáque nonnulla *in Veteris & Novi Teſtamenti Cantica ſacra. Hypotheſes Pſalmorum* ex MS. Alexandrino Græcè edidit vir admodum reverendus, & de Republicâ Eccleſiaſticâ optimè meritus, Br. VValtonus noſter *Biblioth. Polyglott.* Tom. VI. pag. 137. extant eadem apud Cl. Galeum. Cod. ibid. CLXXVII. Præfatiuncula in *Canticum Moſis*, Exod. cap. V. Cod. CXCIX. num. 1. Fragmenta Reſponſionum ex opere ad *Marinum.* Canones decem *de Conſonantia IV. Evangeliorum,* unà cum præfixâ *ad Carpianum* Epiſtolâ, extant non modò Latinè inter Hieronymi opera, & alibi ſæpiùs, ſed & Græcè in eleganti Novi Teſtamenti editione, quàm in lucem emiſit R. Stephanus, *Pariſ.* 1550. f. Habentur Græcè MSS. aliquoties cum codicibus Evangeliorum in Bibliothecâ Vindobonenſi præcipuè Cod. CLIV. *Lambecio* XXIX, ubi tùm Epiſtola, tùm Canones, aureis literis exarati ſunt; & undè Epiſtola laciniâ quâdam augeri poteſt, quæ in editis deſideratur: extat eadem Epiſtola apud Cl. Galeum, cum IV. Evangeliis Gr. MSS. extant etiam apud eundem Galeum hæc Euſebii ſcripta Græcè, *De Locis Hebraicis. De Die Dominico. De Memoriis Apoſtolorum. De Parab. Seminatoris. In Chriſti Nativitatem.* In Bibliothecâ Bodleianâ *Cod. Barec.* CXLVIII. fol. 200. pag. 2. extant ſub Euſebii nomine *Homiliæ IX.* in *memoriam Sanctorum*, quæ incipiunt; Μετὰ πολλὰς ἡμέρας. Verùm non eſſe Euſebii ex ipſo ſtatim Proœmio parere monet, qui catalogum confecit. *Chronologiæ* cujuſdam *Euſebianæ*, ſed ſpuriæ meminit Cl. Hodius Præfat. ad Malalæ Chronographiam. Extat item ſub Euſebii nomine, *Series* quædam *Chronologica Imperatorum* ſub calcem Hiſtoriæ Nicephori Patriarchæ, quam edidit Petavius. Sed nihil aliud videtur, quam breviſſima quædam epitome ex Euſebii Chronico collecta, & ad ſequiora tempora perducta.

FL. CONSTANTINUS, cognomento Magnus, è gente Claudiâ, Conſtantii Chlori Imp. ex Helena conjuge filius unicus, Britanniam noſtram ortu ſuo nobilitaſſe dicitur: ita enim ſuadere videtur (ut de recentioribus jam non agamus) Panegyriſtæ * locus oratione ad ipſum habita. *Liberavit ille Britannias ſervitute, tu etiam nobiles illuc oriundo feciſti.* Quanquam, ut quod verum eſt, fateamur; non deſint Scriptores haud contemnendi, qui Naiſſo Dardaniæ Illyricæ oppido ortum tradunt. Natus eſt tertio Calend. Martii ann. CCLXXII. Anno CCCVI. octavo Calend. Auguſti, Patre Eboraci mortuo, in Imperatorem levatus: & ſint licèt, qui nativitatis ejus gloriam Genti noſtræ invideant, ſumptæ tamen hîc purpuræ, imperiique honorem negare non poſſunt. *O fortunatâ, & nunc omnibus beatior terris Britannia, quæ Conſtantinum Cæſarem prima vidiſti!* inquit ipſomet audiente Eumenius Rhetor †. Anno CCCXII. exercitum in Maxentium ducenti duæ viſiones cælitùs factæ ſunt, crucis una è cœlo poſt meridiem rutilantis, altera ipſius Chriſti crucem dextrâ tenentis, noctu dormienti apparentis, victoriæ mox reportandæ, quodque longè majus eſt, converſionis æternæque ſalutis per Chriſtum crucifixum conſequendæ fidelis prænuncii. Unde devicto ad Pontem Milvium Maxentio, ipſe caput Chriſto ſubmiſit, fidem Chriſtianam amplexus. Hinc evulgata in gratiam Chriſtianorum edicta; Pax. Eccleſiæ reddita; Eccleſiæ extructæ, donariis & reditibus auctæ; (de donariis Magnæ Eccleſiæ CP. conceſſis, & veſtimentis Imperialibus ſuper ſacram menſam poſitis, nec ab Imperatore niſi publice, & in magno Domini noſtri feſto uſurpandis, mira plane nec trita narrat * Conſtantinus Porphyrogennera, ſeque ex antiquâ Hiſtoria ἐν ἀπορρήτοις λόγοις γεγραμμένα hauſiſſe tradit) honores Epiſcopis Clericiſque delati. Anno CCCXVI. decennalia celebravit, CCCXXV. vicennalia. Imperii Romani

* Paneg. Maxim. & Conſt. dict. p. 3.

† Paneg. Conſtant. p. 94.

* De Adminiſt. Imp. c. 13. p. 24.

mani Monarcha factus, & jam deletis hoſtibus, & pace Orbi Romano datâ, ad res Eccleſiæ procurandas, convocatis undique Epiſcopis impenſiori ſtudio animum adjecit, οἷά τις κοινὸς ἐπίσκοπος ἐκ Θεοῦ καθεσταμένος, inquit Euſebius *, *veluti communis omnium Epiſcopus à Deo conſtitutus.* Eodem anno miſſis undequaque literis, Epiſcopos ad Concilium Nicænum convocavit; quorum conſeſſus præſentiâ ſuâ ornavit, diſputationes patientiſſimè audivit; propoſitas quæſtiones ſedulò expendit, dubia ingenii acumine ſolvit, lites & diſſidia prudentiâ compeſcuit, certantes inter ſe ſuaſu & conſilio ad concordiam revocavit; denique ſalubertima decreta auctoritate ſuâ munivit, palàm denuncians Synodi ſententiam non aliter ac τοῦ Θεοῦ γνώμην τὴν οὐρανίαν καὶ θείαν ὡς ἀληθῶς ἐστάλην, libenter eſſe ſuſcipiendam. Et certè, quamvis ſubdolis Euſebii Nicomedienſis, aliorumque artibus poſtea deceptus ea quandoque fecerit, quæ Arianis favere viderentur; decretorum tamen Nicænorum quoad vixit, tenaciſſimus erat. Obiit pientiſſimus hic, & (quo eum elogio ornant ſequiores Græci) ἰσαπόστολος, Imperator, impetrato priùs ab adſtantibus Epiſcopis baptiſmo, manu ut videtur, Euſebii Nicomedienſis, utpote loci illius Epiſcopi (licèt id nec Euſebius, nec Socrates, Sozomenus vel Theodoritus referant) Achyrone in Nicomediæ ſuburbano ipſis Pentecoſtes ſolemnis, undecimo Calend. Junii, anno Chr. CCCXXXVII ætatis ſuæ 66. Imperii verò 30. cum decem menſibus, Conſtantinopoli in veſtibulo Baſilicæ SS. Apoſtolorum, quam ipſe conſtruxerat, ſepultus. Inter virtutes animique ornamenta, quibus longè ſupra purpuram effulgebat, Eruditio, Elegantia, Comitas, teſte Aurelio Victore * homine Gentili, illum ad uſque aſtra votis omnium ſubvexête. Nec aliter de eo Sext. Aurel. Victor †, ſeu quiſquis tandem fuerit Epitomes autor; quòd nutrire artes bonas, præcipue ſtudia literarum, legere ipſe, ſcribere, meditari ſolebat. Summus certè fuit doctorum Patronus, ipſe non vulgariter eruditus. Hinc declamationes ſeu conciones, quas de graviſſimis etiam argumentis crebras habuit; quibus meditandis totas interdum noctes vigil traduxit. De his videndus Euſebius de Vit. Conſtant. l. 4. cap. 29. Quin & extremo vitæ die ipſi jam impendente, funebrem quandam orationem in conſueto Auditorio recitavit; cujus ſumma capita refert Euſebius l. 4. cap. 55. *Epiſtolas & Orationes* componebat plurimas, quas è Latino ſermone Interpretes ad id muneris deſignati in Græcum tranſtulerunt. Ex his (ut conſtitutiones de perſonis & rebus Eccleſiaſticis, quæ Codicis Theodoſiani libro ultimo continentur, jam taceam) extant hodie.

* De Vit. Conſtant. l. 3. c. 44.

Ep. ad Alexan. ap. Socrat. l. 1. c. 9.

* De Cæſar. c. 40.

† Epitome c. 60.

Oratio ad Patres in Synodo Nicænâ, ap. Euſeb. Vit. Conſtantin. l. 3. c. 12. Aliam ab hâc & multò prolixiorem exhibet Gelaſius Cyzic. Hiſt. Concil. Nicæn. l. 2. cap. 7. quam tamen potiùs ex Hiſtorici ingenio fictam, quàm reverâ à Conſtantino habitam meritò quis ſuſpicari poſſit.

Oratio ad Sanctorum Cœtum, de quâ vide ſis Euſebium ubi ſupra, cap. 32. Extat cum notis Henrici Valeſii ad finem librorum de Vitâ Conſtantini quibus ſubjici ſolet.

Epiſtolæ plures. Scripſiſſe Conſtantinum Epiſtolas pene innumerabiles, ſibique in animo fuiſſe eas ſeparato volumine colligere, Autor eſt Euſebius ib. c. 24. quod aut nunquam præſtitit, aut Collectio iſta jamdudum periit. Nos ut damnum illud aliquo ſaltem modo reſarciamus, Epiſtolarum quæ ſuperſtites ſunt, indicem, quibuſque in locis diſperſæ habeantur, hîc ſubjiciemus.

Epiſtola ad Melchiadem Epiſcopum Romanum de Synodo Romæ habendâ in causâ Cæciliani. Extat ap. Euſeb. Hiſt. Eccleſ. l. 10. c. 5. & Concil. Tom. 1. Col. 1405.

Ad Ælaphium ſeu Ælianum Africæ Vicarium de Synodo Arelatenſi, quam primus extulit Petrus Pithæus. Extat etiam Concil. Tom. 1. Col. 1421.

Ad Chreſtum Syracuſanorum Epiſcopum, ap. Euſeb. loc. cit. & Concil. Tom. 1. ib.

Ad Epiſcopos, qui Synodo Arelatenſi interfuerunt, in Appendice ad Optat. Edit. *Pariſ.* & Concil. Tom. 1. Col. 1420.

Ad Probianum Africæ Proconſulem de Ingentio ad ſe tranſmittendo, ap. Auguſtin. Ep. 68. & contra Creſcon. l. 3. & Concil. Tom. 1. Col. 1439.

Ad *Celſum* Africæ Vicarium de ſuo in Africam adventu ob Schiſma Donatiſtarum, in Append. Optatianâ, & Concil. Tom. 1. Col. 1440.

Ad Epiſcopos Africæ & plebem Catholicam de Schiſmate Donaſtitarum, in locis ſupra dictis.

Ad Cæcilianum Carthaginis Epiſcopum de Eleemoſynâ diſtribuendâ, apud Euſebium l. 10. c. 67.

Ad Anulinum de Immunitate Clericorum. Ibidem.

Ad Eumalium Africæ Vicarium de Sententiâ adverſus Donatiſtas latâ. Habetur inter Acta Colloquii Carthag. c. 516.

Ad Nicomedienſes de pace Eccleſiæ à ſe ſummo ſtudio procuratâ. In Appendice Optatianâ.

Ad Athanaſium Epiſtolæ II. altera *in gratiam Arii*, altera *de inimicorum ſuorum inſidiis.* Habentur apud Athanaſium Apol. 2. p. 604. 609.

Ad Joannem Meletianorum ducem, de unione cum Athanaſio fœliciter factâ. ibidem p. 611.

Ad Epiſcopos Synodi Tyriæ, quâ eos Conſtantinopolin evocat. Ibid. p. 622.

Edicta II. *de Pace ac Libertate Chriſtianis concedendâ*, apud Euſebium l. 10. c. 5.

Epiſtola ad Optatianum Porphyrium, Panegyrici poëmatis conditorem, extat inter Marci Velſeri opera Poëmario præmiſſa.

Ad Zuzium, Gallicam, & cæteros in Africa Epiſcopos miſſa cum ſcripto Epiſcoporum Numidarum. ibid.

Ad Provinciales de falſo cultu Polytheiſmi, quæ & Epiſtolæ formam, & legis vim habet. Extat apud Euſeb. de Vit. Conſtant. l. 2. à c. 48. ad c. 60.

Ad Alexandrum & Arium, ap. Euſeb. ibid. à c. 64. ad 73. Socrat. l. 1. c. 7. Gelaſ. l. 1. c. 4.

Ad Alexandrinos de rebus geſtis in Nicæna Synodo, apud Socrat. lib. 1. c. 9. Gelaſ. l. 2. c. 36.

Ad Epiſcopos & Plebem de Ario & Arianis, dictis locis.

Ad Eccleſias de Synodo Nicæna, ap. Euſeb. ibid l. 3. à cap. 17. ad 20. ap. Socratem & Gelaſium locis citatis.

Ad Nicomedienſes de Euſebio & Theognide, fragmentum habetur ap. Theodorit. l. 1. c. 20. integra extat ap. Gelaſ. l. 3. c. 2.

Ad Arium & Arianos, apud Gelaſium l. 3. c. 1.

Ad Theodotum Epiſcopum (ut opinor) *Laodicenſem.* ap. Gelaſ. l. 3. c. 3.

Ad Euſebium Cæſarienſem IV. prima de Eccleſiarum ædificatione, ap. Euſeb. de Vit. Conſtant. l. 2. c. 46. Socrat. l. 1. c. 9. Theod. l. 1. c. 17. ſecunda de ſede Antiochenâ, apud Euſeb. ibid. l. 3. c. 61. tertia de Sermone in Paſchate habito, ibid. l. 4. cap. 35. quarta de conficiendis ſacris Codicibus, ibid. l. 4. c. 36. Socrat. l. 1. c. 9. Theod. l. 1. c. 16.

Ad Macarium Epiſcopum Hieroſolymitanum II. prima de Martyrio Servatori Hieroſolymis ædificando, ap. Euſeb. ibid. l. 3. c. 30. 31. 32. Socrat. l. 1. c. 9. Theod. l. 1. c. 17. Secunda de Mamre, ap. Euſeb. ibid. l. 3. c. 52. 53.

Ad Arium de reditu ſuo, ap. Socrat. l. 1. c. 25.

SÆC. IV. ab An. CCC. *Ad Antiochenos de Euſebio*, ap. Euſeb. l.3.c 60.

Ad Synodum Antiochenam de eodem, ibid. cap. 62.

Epiſtola, ſeu *Edictum adversùs Hæreticos*, ibid. cap. 64. 65.

Ad Synodum Tyriam, ibid.l.4.c.42. Socrat.l.1.cap. 34. Theod. l.1.c.39.

Ad Saporem Perſarum regem pro Chriſtianis, ap. Theod. l. 1. c. 25.

Ad Alexandrinos in gratiam Athanaſii, cujus ſolummodò fragmentum habetur ap. Theod.l.1.c.27. Integra habetur apud Athanaſ. Apolog. 2.

His addi poſſunt *Edicta* quamplurima ad rem Eccleſiaſticam ſpectantia, quæ in Codice Theodoſiano, & alibi aſſervantur.

316. HOSIUS, gente Hiſpanus, Cordubæ, Senecæ & Lucani natalibus inclytæ, in provinciâ Bœticâ Epiſcopus, ſub perſecutione Maximiani confeſſione nobilis. Interfuit Synodo Illiberi habitæ anno *Comment. in Conc. Il. lib. lib. 1. c. 2. CCCV. ſeu ex Ferdinand. Mendozæ * calculo CCC. vel CCCI. Apud Conſtantinum M. ſumma in gratiâ multos annos floruit, eique erat à ſacris Conſiliis; ab eo ad Synodum Arelatenſem anno CCCXIV. evocatus, ab eodem anno CCCXXIV. Alexandriam ad ſedandam controverſiam Arianam cum literis miſſus. Sequente anno principem Nicæno Concilio locum tenuit, ejuſque decretis primus ſubſcripſit; quod ex Athanaſii Synodico no- † L. 1. c. 13. tat Socrates †. Hunc honorem ſuſtinuiſſe illum tanquam Romani Pontificis legatum, inane eſt Baronii aliorumque ſomnium. Negat id ex ipſis * Comment. in Dextri Chron. ad an. 324. Pontificiis F. Bivarius *, qui Hoſium tantùm nomine ſuæ Provinciæ ſubſcripſiſſe, præſidiſque officio functum ob præclaræ ipſius doctrinæ & confeſſionis merita contendit; duoſque alios doctos pariter ac graves ſcriptores ex Hiſpanis ſibi hâc in parte ὁμοψήφως adducit. Anno 347. Synodo Sardicenſi præſidebat, ejuſque præcipuè cura ac prudentia XX. Canones conditi ſunt. Tanto certè apud omnes in honore fuit, tantâ pollebat autoritate, ut Ariani illum per fas & nefas in partes ſuas pertrahendum eſſe meritò judicarent. Variè ab iis tentatus eſt ſed fruſtra. Demum anno 356. exilio Sirmienſi multatus, anno proximo exilii & ærumnarum pertæſus, adhibitis etiam fidiculis & tormentis fractus, homo jam centenarius, *nimiumque* *De Synod. col. 360. *ſepulchri ſui amans*, ut Hilarii * de eo verbis utar, manus dedit; & Arianæ formulæ blaſphemæ quidem, (ſi modò iſta fuerit, quam refert Hilarius) quin &, ſi non fallat titulus, ab ipſo compoſitæ ſubſcripſit. Ut ut ſit, conſtat liquidò Hoſium cum Arianis communicâſſe; quem etiam tradit † L. 4. c. 3. Philoſtorgius †, non modò τὸ ὁμοούσιον, ſed & Athanaſium damnâſſe; reclamante tamen & diſertè id § Ep. ad Solitar. p. 361. negante ipſomet Athanaſio §. Mitto quæ de ejus in Hiſpaniam reditu, furore ſeu inſanâ crudelitate erga Catholicos, denique infœlici exitu habent Marcellinus & Fauſtinus è ſchiſmate Luciferiano tempore Theodoſii Imper. Presbyterii, atque ex iis Appendix ad Ildefonſum de Scriptoribus Eccleſiaſticis. Teſtis omni exceptione major eſt Athana- * Loc. cit. ſius *, Hoſium moriturum Arianorum in ſe vim proteſtatum eſſe, eorum Hæreſin condemnaſſe, & à quoquam probari aut recipi vetuiſſe. Obiiſſe videtur Abrahamicus ille ſenex, ὁ ἀληθῶς Ὅσιος, uti † Ibidem. de eo Athanaſius †, ann 361. centenario major, poſtquam ſedem ſuam Epiſc. ferè 70. annos tenuiſſet. Etenim ſexageſimum à confeſſione ſub Maximiano annum jam agebat, cum vis ei ab Arianis Syrmii inferretur; nec tempore Synodi Illiberitanæ illum recèns tunc Epiſcopum factum eſſe rectè ob- * Ubi ſupr. c. 13. ſervat Ferdinand. Mendoza *, quod in ſubſcriptionibus hujus Synodi nomen non poſtremo, ſed medio (i. e.) undecimo loco reperitur. Ex Epiſtolis SÆC. IV. ab An. CCC. ejus unica hodiè supereſt, ſcripta ad *Conſtantium Imperatorem* ap. Athanaſ. Epiſt. ad ſolitarios; illuſtre quidem fidei, pietatis, & fortitudinis monumentum. Ejus quoque opera condita eſt Nicænæ fidei formula, fatentibus ipſis Arianis ap. Athanaſ. loc. cit. Epiſtolam ejus de laude Virginitatis ad Sororem ſuam pulchro ac diſerto comptam eloquio memorat Iſidorus Hiſpalenſis, de Scriptor. Eccleſ. c. 1. ſed vereor ne dudum perierit.

JOANNES, Presbyter Nicomedienſis claruit anno CCCXVI. 316. P. II. Interfuit (ſi ſolâ ejus fide nitendum ſit) Certamini & Paſſioni *S. Baſilii* Amaſææ in Ponto Epiſcopi, qui ſub Licinio Imperat. anno CCCXVI. illuſtre martyrium conſummavit, ejúſque *martyrii Hiſtoriam* in Acta retulit. Extant, ſed à Metaphraſte, ut videtur, interpolata, tùm alibi, tùm apud Bollandianos. *April.* XXVI. Vide Baron. ad ann. CCCXVI. n. 14. & ſeqq.

EUSEBIUS, *Nicomedienſis* dictus, Julianum 324. Imperat. qui puer adhuc ſub eo educatus erat, genere, ut opinor, materno longiùs contingebat. Vid. Ammian. Marcell. l. 22. inter Luciani Martyris diſcipulos fuit, inde *Collucianiſta* titulo ab Ario inſignitus. Primùm Beryti in Syriâ Epiſcopus, inde Nicomediam, imperii Orientalis tunc temporis ſedem, veluti Romæ æmulam, nuper à Diocletiano mirè exornatam, vir ſupra modum ambitioſus transferri ſe curavit. Arium vulgatâ ſuâ Hæreſi ab Epiſcopo proprio damnatum & ejectum in clientelam ſuam recepit; amicitiam cum eo & communionem coluit, ejuſque cauſam miſſis ubique literis gnaviter egit. Idem prorſus cum Ario docuit, filium nempe non modò κτιςὸν εἶναι καὶ δημιουργητὸν καὶ γεννητὸν τῇ οὐσίᾳ, Ep. ap. Theod. l. 1. c. 6. ſed & alterum ab ingenito verè eſſe, & non ex ejus ſubſtantiâ factum, nec ullo modo participem naturæ illius, nec è ſubſtantiâ ejus exiſtentem, verùm naturâ & virtute prorſus diverſum, ad perfectam licet ſimilitudinem naturæ virtutiſque opificis ſui conditum. Eadem porro dogmata docere non contentus, totius factionis dux ac ſignifer evaſit, omniumque malorum, quæ in Athanaſium machinabantur Ariani, ἱεροδιώκτης unicus. Inde Arii Sectatores vulgò *Euſebiani*, & οἱ περὶ Εὐσέβιον dicti. In Nicæno Concilio ab Ario ſtetit, donec ſententiam ejus plenis patrum ſuffragiis damnatam videns, ipſe fidem Synodicam amplexus eſt; quo non obſtante, tertio poſt Synodum menſe cùm novas turbas molitetur, Nicænæ fidei contraria palam prædicaret, Arianæ factionis homines hoſpitio exceperit, ſeque illorum malitiæ ſocium ac participem adjunxerit, Imperatoris juſſu in exilium mittitur: indignante etiam Conſtantino, quòd durante nupero civili bello non ſolùm exploratores contra ſe emiſerat, & propemodùm armatum miniſterium Licinio præbuiſſet, ſed & tyrannicæ crudelitatis conſectaneus, multorum Catholicæ Eccleſiæ Epiſcoporum cædis autor extitiſſet, uti Conſtantinus * Epiſtola ad Nicome- *Ap. Theod. l. 1. c. 20. dienſes apertè teſtatur. Poſt exactum in exilio triennium, oblato pœnitentiæ libello, & Nicænæ fidei ſe plenè conſentire profeſſus, ab exilio revocatur, ſedique ſuæ reſtituitur. Mortuo demum Conſtantino, Ariani Conſtantium filium multò ſibi faventiorem experti ſunt: ſub cujus ferè regni primordiis, anno CCCXXXVIII. Paulo ſede Conſtantinopolitanâ per vim depulſo, Euſebius ſemper ſui ſimilis, relictâ Nicomediâ, regiæ urbis throno ſe protinùs ingeſſit. Obiit tempore Synodi Antiochenæ, anno circiter 342. Ex *Epiſtolis*, quas plures ſcripſit, unicam *de Ario, ejuſque*

do-

SÆC. IV. ab An. CCC. *dogmatibus* conſervavit nobis Theodoritus l. 1. c. 6. *Aliam* memorat Ambroſius † in Concilio Ni- † De Fide l. 3. c. 7. cæno lectam, in quâ hujuſmodi argumento uſus eſt Euſebius. *Si verum*, inquit, *Dei Filium & increatum dicimus*, ὁμοούσιον *cum Patre incipimus confiteri. Hinc vocabulum iſtud Symbolo ſuo inſerendi occaſionem Patres Nicæni arripuerunt, quia id adverſariis formidini eſſe vidiſſent, ut tanquam evaginato ab ipſis Hæreticis gladio nefandæ Hæreſeos caput amputarent.* Neque alius forſan ab hac Epiſtolâ fuit *libellus* iſte, quem coram Synodo Euſebium protuliſſe narrat Euſtathius Antiochenus *, ejuſque blaſphemiæ certiſſimum argumentum vocat; qui palàm recitatus cunctis audientibus, ob doctrinæ pravitatem, immenſum dolorem attulit, adeoque in omnium conſpectu diſceptus eſt. Non enim fuiſſe Euſebii Cæſarienſis *Symbolum*, quod vult doctiſſimus Valeſius †, vel inde liquet, quòd Formula Euſebiana, quæ in Epiſtolâ ejus ad Cæſarienſes etiamnum extat, ne leviſſimam quidem blaſphemiæ aut impietatis umbram contineat; quin potiùs & ab Imperatore, & à totâ Synodo probata fuerit; ut ipſemet in eadem Epiſtola clariſſimè teſtatur.

* Ap. Theod. l. 1. c. 8.
† Annot. in Theod. p. 10.

325. EUSTATHIUS, Side urbe Pamphyliæ maritimâ ortus eſt, quem Nicetas Choniates *, neſcio quâ auctoritate ductus, è Philippis Macedoniæ urbe originem traxiſſe tradit. Claruit anno 325. primùm Berœæ in Syriâ, deinde Antiochiæ Epiſcopus ab ipſis Patribus in Nicæno Concilio conſtitutus, referente eodem Nicetâ, quod quidem in prioribus hujus Synodi ſeſſionibus factum eſſe oportet. Primus omnium, inquit Theodoritus *, Conſtantino Synodi nomine Panegyricum dixit, Euſebio Cæſarienſi id munus tribuentibus aliis. Alexandro autem Alexandrino id adſcribente Nicetâ §. MS. quidam Theodoriti Codex Allatianus, cui conſentit Hiſtoriæ tripartitæ Auctor, habet tam Euſebium quàm Euſtathium Imperatorem præliminari oratione ſalutâſſe. Fidem Catholicam omni conatu Euſtathius propugnavit, acerrimus Arianorum hoſtis, quem idcircò ſedem Antiochenam diu tenere non paſſi ſunt. Revocatus ab exilio Euſebius Nicomedienſis, & Theognis Nicænus coactâ apud Antiochiam Synodo Euſtathium ante omnia deponendum cenſuerunt; ac primùm accuſante illum Cyro Berœenſi Epiſcopo, tanquam Sabelliani dogmatis fautorem criminantur, quod ex Georgio Laodiceno refert Socrates *; qui tamen Georgium, veluti parùm ſibimet hâc in re conſtantem corrigit: deinde fœdæ libidinis crimen ei objiciunt, & hoc pacto ſcenam inſtruunt. Conductam infamem muliereulam cum infante uberibus admoto in Synodum introducunt impudenter vociferantem, & adhibito in fabulæ fidem jurejurando aſſirmantem, ſe ex Euſtathii concubitu infantem iſtum peperiſſe. Judices ſine morâ in virum ſanctiſſimum ſententiam dicunt; & re quantocyùs ad Imperatorem delatâ, ejus juſſu Trajanopolim Thraciarum urbem relegatur Euſtathius. Tertiam his adde ex Athanaſio * calumniam, nempe Euſtathium in Imperatoris matrem fuiſſe contumelioſum, Helenam intellige, quæ hoc tempore in Oriente verſabatur. Referunt id Baronius †, Petavius §, aliique ad annum 340. Athanaſii * Hieronymique † teſtimonio præcipuè nixi, qui Euſtathium ſub Conſtantio in exilium miſſum fuiſſe ſcribunt. At verò contigiſſe hæc ſub Conſtantino non diu poſt Euſebii Nicomedienſis reditum nempe circa annum 329. vel 330. teſtes ſunt Socrates §, Sozomenus *, Theodoritus †, & Philoſtorgius §, idque multis firmatur argumentis. 1° Euſebii Cæſarienſis ad ſedem Antiochenam electionem in Euſtathii depulſi locum hoc tempore factam fuiſſe, ipſius Conſtantini literæ & capitis Euſebiani titulis clariſſimè demonſtrant 2°. Flaccillus, tertius, aliis quartus Antiochiæ poſt Euſtathium Epiſcopus Synodo Tyri anno 335. vivente adhuc Conſtantino, habitæ, interfuit, ut ex Epiſcoporum Ægypti ad Dionyſium Comitem, & ipſius Comitis ad Euſebianos literis hujus Synodi tempore ſcriptis luculenter conſtat. 3°. Meletius, quem anno 360 in Epiſcopatu Antiocheno ſucceſſiſſe conſtat, ad hanc ſedem 30. poſt Euſtathii depoſitionem annis tranſlatus eſt, ut ex Theodorito * colligi poteſt. 4°. Diſertè teſtatur Socrates † Euſtathium πρὸς ὀλίγον, exiguo temporis ſpatio Antiochenam Eccleſiam rexiſſe, quod falſum omnino foret, ſi in eâdem à Concilio Nicæno ad Conſtantii tempora, multò magis ad annum 340. permanſiſſet. Ex his manifeſtiſſimum fit, mendam in Athanaſio & Hieronymo cubare, ac Conſtantii nomen pro Conſtantino irrepſiſſe, quod & Sophronius Hieronymi interpres, & antiquiores Hieronymi editiones agnoſcunt: & proinde errare ipſum Baronium *, qui temerè pronunciat, Socratem, Sozomenum, Theodoritum, aliosque hos ſecutos de Euſtathio omnino errare videri, dum ipſum à Conſtantino Auguſto in exilium amandatum eſſe dicunt. Quocirca Baronium meritò reprehendunt Clar. Valeſius †, & Jacobus Gothofredus *, ejuſque argumenta diluunt. Sed his miſſis ad Euſtathium redeamus, cujus innocentia & nefariæ inimicorum inſidiæ clariſſimè tandem detectæ ſunt. Etenim miſera illa muliercula in graviſſimum morbum lapſa, palam faſſa eſt, ſe ad fabulam agendam mercede fuiſſe conductam, & ſolummodò in nomine Euſtathii prævaricatam; Euſtathium quippe quendam fabrum ærarium infantis patrem fuiſſe. Obiit exul inclytus Confeſſor Trajanopoli in Thraciâ, ubi & conditus eſt. Alius ut ſit à noſtro, oportet, Euſtathius Antiochenus à Joviano revocatus, à Valente iterum in Bizuam Thraciæ oppidum relegatus: de quo Socrates *, Sozomenus †, alii. Præclaro quidem encomio Euſtathium noſtrum eſt te Athanaſius *, Ἀνὴρ ὁμολογητὴς καὶ τὴν πίστιν εὐσεβὴς πολὺς ἐν τῷ ζήλῳ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. *Vir confeſſione clarus, religione pius, qui magno zelo pro veritate dimicavit & Arianam Hæreſim odio proſecutus eſt.* Commendat illum Sozomenus †, tum ob alia, tum quod eſſet ἐπὶ εὐγλωττίᾳ δικαίως θαυμαζόμενος *eloquentiæ cauſa meritò admirandus; quemadmodum* inquit *ex libris ejus qui hodiè extant, licet cognoſcere*, ἀρχαιότητι φράσεως καὶ σεμνότητι νοημάτων, καὶ ὀνομάτων κάλλει καὶ χάριτι ἐξαγγελίας εὐδοκιμοῦσι, qui tum *ob priſcam eloquentiæ genus, & ob gravitatem ſententiarum, tum ob verborum elegantiam, & in rebus explicandis venuſtatem magnopere probantur.* Ex his ſuperſunt.

Ap. Theod. l. 1. c. 8. (margin notes:) * Theſ. Orthod. Fid. l. 5. c. 9. — † L. 5. c. 6. — * L. 5. c. 7. — § Ibid. c. 7. Vid. Valeſ. Annot. in Theod. p. 9. — * L. 1. c. 24. — Vid. Theod. l. 1. c. 21. — * Epiſt. ad Solit. p. 629. — † Ad an. 324. N. 144. an. 340. nu. 21. — § Dogm. Theol. To. 2. l. 4. c. 4. — * Loc. cit. — † De Script. c. 85. — § L. 1. c. 24. — * L. 2. c. 19. — † L. 1. c. 21. — § L. 2. c. 7. — Apud Athan. Apol. contra Arian. & ap. Socr. l. 1. c. 24. & Theod. l. 1. c. 20. — De Vit. Conſtant. l. 3. c. 59. 69. 70. &c. — Ap. Athan. Apol. 2. p. 615. — * L. 2. c. 31. — † L. 6. c. 13. — * Not. ad Martyrol. Jul. 16. — † Annot. ad Euſeb. lib. de Vit. Conſtant. l. 3. c. 59. — * Diſſert. in Philoſt. l. 2. c. 7. — * L. 4. c. 14. — † L. 6. c. 13. — * Epiſt. ad Solit. p. 812. — † L. 2. c. 19.

Oratio brevis ad Conſtantinum Imp. In Nicænâ Synodo. Extat, ſi modò genuina ſit, apud Gregorium Presbyterum Oratione de Patribus Nicænis, quam Latinè exhibet Surius Julii X. Num 6. Gr. Lat. Auctuar. Combefiſ. Tom. II p. 547.

Commentarius in Hexaemeron; primus Græcè & Latinè edidit, notaſque uberiores & collectanea addidit Leo Allatius, *Lugd.* 1629. 4°. Non levem huic operi litem movent eruditi, & meritò quidem. Etſi enim in quibuſdam locis argumentum, quod in ſe ſuſceperat, ſatis commodè pertractet Auctor, majori tamen ſui parte claudicare opus; ineptis fabulis de Beatâ Virgine, ejuſque Parentibus (ut alia jam taceam) ex Jacobi Protoevangelio depromptis, ab Euſtathii doctrinâ, judicio, gravitate alienis, refertiſſimum. Nec ego puto quenquam ſani judicii affirmare, vel Jacobi Evangelium Euſtathii ætatem ſapere, vel Euſtathium virum quidem gravem atque eruditum iſtud ſuo calo

c lo

SÆC. IV. ab An. CCC. culo approbâſſe. Suſpicari forſan licet totam illam de Beatâ Virgine, aliiſque quæ ſequuntur fabulam, à recentiori manu acceſſiſſe. Certè integra iſta periodus à paginâ 68. ubi de Jacobi Patriarchæ filiis agit, uſque ad paginam 75. ubi eandem materiam denuò reſumit, ſatis ἀπροσδιόνυσος videtur, & in locum non ſuum importunè intruſa: demptâ enim hâc parte reliqua optimè cohærent. Vidit hoc Impoſtor, ac proinde fabuloſam narratiunculam hâc cautione claudit, ſe hæc tantùm ὡς ἐν παρόδῳ dixiſſe. Aut hoc dicendum eſt, aut integrum opus Euſtathio abjudicandum; & utrumque forſan à vero non longè abludit. Certè Euſtathium noſtrum hujuſmodi opus elucubraſſe, nullus neque veterum, neque recentiorum nobis prodidit. Neque de auctore ſuo confidenter ut ſolet aliàs, loquitur qui primus edidit ipſe Leo Allatius, nullo alio teſtimonio, niſi Codicum MSS. titulis nixus. Quam verò fallaces, quàm incerti ſæpius ſint librorum MSS. tituli nemo neſcit. Quiſquis ſit, vixit, ſaltem vixiſſe videri voluit, trigeſimo Conſtantini anno, id eſt, an. Chriſti cccxxxv. ſaltem ſequenti. Neque tamen hoc modo ſibi conſtat accurata ſupputandi ratio, cum ait pag. 55. à Chriſto (demus id de anno Dominicæ Paſſionis intelligi) trigeſimum annum Conſtantini, numerari annos ccxlix. Eſto verò ſcriptor Euſtathio coævus, at de interpolatione fabuliſque eadem manet difficultas. Solvant nodum eruditi.

Diſſertatio de Engaſtrimytho adverſus Origenem, quâ acriter in Origenem, ejuſque ſententiam invehitur. Et quidem Euſtathium inter primarios Ori-
* L. 6. c. 13. genis obtrectatores recenſet Socrates *. Hanc Diſſertationem Gr. Lat. edidit idem Allatius unà cum eruditiſſimo ejuſdem argumenti Syntagmate loco & anno ſupra dictis. Habetur etiam *Criticorum ſacrorum Londini* impreſſorum Tomo octavo. Scripſit item, quæ interciderunt, ſaltem lucem adhuc non viderunt præter infinitas Epiſtolas,

Librum de Anima, cujus fragmenta quædam exhibet Theodoritus, Dial. 1. 2. 3.

Sermonem ſive *Homiliam in illud* Proverb. VIII. *Dominus creavit me initium*, &c. Fragmentum extat ap. Theod. Hiſt. Eccleſ. l. 1. c. 8. & plurima alia ap. eundem Dialog. 1, 2, 3. bina apud Facundum, lib. 11. c. 5. aliud apud Anaſtaſium in Collect.

Interpretationem Pſalmorum. Fragmenta aliquot in Pſalmos xv. & xcii. extant ap. eundem Dialog. 1, 3. Citat etiam Theodoritus Dialog. 2, 3. Euſtathium noſtrum εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῆς ψαλμογραφίας & εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ἀναβαθμῶν, quæ pars fuiſſe videntur Commentariorum in Pſalmos.

325. JACOBUS, ob ſummam rerum divinarum humanarumque ſcientiam *Sapiens* dictus, patriâ Meſopotamienſis, cui Antiochia, Amygdonia (Niſibin Syri appellant) urbs in confinio Imperii Romanorum & Perſarum ſita, ortum dedit. Ab ineunte ferè ætate vitam egit duram ac ſolitariam, in ſylvis & montibus & ſpeluncis degens, continuò jejuniis, aſperrimiſque ſeverioris diſciplinæ officiis ſe exercens. Sub Perſecutione Maximini Confeſſione claruit; ad Patriæ Urbis Epiſcopatum tandem evectus. Anno cccxxv. Concilio Nicæno interfuit, doctrinæ Orthodoxæ vindex primarius, τῶν ὀρθῶν ὑπερμαχήσων δογμάτων, ὡς τις ἀριστεὺς
* Hiſt. Relig. c. 1. Oper. To. 3. p. 768. καὶ πρόμαχος ἁπάσης φάλαγγος, inquit Theodoritus *, *ut fortiſſimus bellator & totius agminis princeps pro veris dogmatibus diſſertaturus.* Addit eo in loco Theodoritus illum junctis cum Alexandro ad Deum precibus, infauſtum exitum Ario imprecatum; enormi tamen errore hæc ad Alexandrum Alexandriæ Epiſcopum & Synodi Nicænæ tempus referens. Sub initium Principatus Conſtantii circa an.

cccxxxviii. Sapor Perſarum Rex Niſibin Romanis tunc ſubditam arctâ obſidione cinxit; cujus SÆC. IV. ab An. CCC.
omnes machinæ & tela ſancti viri precibus irrita evaſere; & cùm præterlabentis urbem fluvii, cujus curſum ingeſtis aggeribus Sapor inhibuerat, violento impetu murus corruiſſet, ab incolis Jacobi precibus animatis unâ nocte reædificatus eſt. Tandem in turri quâdam conſtitutus Deum orat ie Jacobus, ut ciniphum & culicum turma in hoſtes emitteretur. Dictum factum. Equi enim, elephanti, cæteraque Perſarum jumenta, cùm animalculorum aculeos ferre non poſſent, ordinibus conturbatis, & excuſſis ſeſſoribus in fugam ſe dederunt. Ita Rex infœliciſſimus recedere coactus ignominiam pro victoriâ reportavit. Hæc pluribus Theodoritus, qui non uno loco teſtatur * Jacobum * Ubi ſuprà,
Apoſtolicis miraculorum donis claruiſſe, mortuos & Hiſt. Eccl.
ſuſcitâſſe, futura prædixiſſe, aliaque ſtupenda fe- l. 2. c. 31.
ciſſe, quorum plura exempla profert Hiſtoriæ φιλοθέου capite primo. Vitam clauſit regnante Conſtantio, in urbe natali ſepultus; cujus ſacri corporis reliquias, teſte Gennadio †, Julianus Imp. Ni- † De Script.
ſibin ingreſſus civitate efferri juſſit. Sozomenus Eccl. c. 1.
* verò ſolummodò, ait Julianum illàc tranſeun- * L. 5. c. 3.
tem, Niſibenis minatum eſſe, ſe nec opem illis laturum, nec legationem admiſſurum, nec in ipſorum urbem ut pote ſceleratam, pedem priùs illaturum eſſe, quàm eos ad Gentilium religionem ſe tranſtuliſſe didiciſſet. Ego Theodorito † tempore † Hiſt. Re-
viciniori potiùs credendum ſentio, qui tradit, Ni- lig. c. 1.
ſibi à Joviano Juliani ſucceſſore Perſis traditâ, incolas penè omnes urbe exceſſiſſe, & Epiſcopi ſui τοῦ προμάχου corpus ſecum detuliſſe. Nullum illi inter Scriptores Eccleſiaſticos locum tribuit Hieronymus; quòd Opera ejus Hieronymi ætate, uti rectè obſervat Gennadius †, nondum è Syro ſer- † Loc. cit.
mone converſa fuerint.

Scripſit, eodem teſte, Opus ingens XXVI. libris conſtans, nempe *De Fide adverſus omnes Hæreſes*, *de Charitate generali*, *De Dilectione erga proximum ſpeciali*, *De Jejunio*, *de Oratione*, *De Reſurrectione*, *De Vitâ poſt mortem*, *De Humilitate*, *De Patientiâ*, *De Pœnitentiâ*, *De Satisfactione*, *De Virginitate*. *De Senſu Animæ*, *De Circumciſione*, *de Acino benedicto*, pro quo in Iſaia legitur, *non eſt exterminandus Botrus*, *De Chriſto*, *quod Filius Dei ſit & conſubſtantialis Patri*, *De Caſtitate adverſus Gentes*, *De Conſtructione Tabernaculi*, *De Gentium Converſione*, *De Regno Perſarum*, *De Perſecutione Chriſtianorum*, item *Chronicon* in quo Divinarum Scripturarum authoritate eorum ora compreſſit, qui audaci ſuſpicione de Adventu Domini noſtri inaniter philoſophantur. De his verò plura dicere ſuperſedeo, quia ampliùs non extant. Habetur in Bibliotheca Lugduno-Batavâ inter libros MSS. quos ex Oriente advexit Jacobus Golius n. 87. fol. Jacobi Edeſſeni *Hexaemeron ad Conſtantinum*, ſeu *Hiſtoria Creationis & Creatarum rerum* Syriacè: an verò Jacobi noſtri Opus ſit judicent alii: certè temporis ratio optimè congruit. Næ verò illi lepidè nugantur, qui Jacobum noſtrum *Canonum* lxxxiv. *Arabicorum* Nicæni Concilii compilatorem faciunt. Canones iſtos poſt Juſtiniani Imper. ævum confictos eſſe pluribus confirmat Cl. Pearſonus Vindic. Ignat. par. 1. p. 187.

ATHANASIUS, Alexandriæ, urbium poſt 326
Romam omnium celeberrimæ parentibus honeſtis pietate & virtute conſpicuis natus eſt. Mitto quæ de eo adhuc puero Epiſcopi perſonam induente, baptiſmumque per ſacrum quendam ludum celebrante vulgò narrant. Fabulam certè eſſe & nunc & olim ſuſpicatus ſum. Primus hanc hiſtoriam extulit Rufinus, Scriptor nimis credulus, quique hæc

SÆC. IV. ab An. CCC.

ex ſolo auditu refert, ipſe à re geſtâ integro penè ſæculo remotus: nec leve præjudicium videri debet rem adeò memorabilem omnes hujus ævi Scriptores latuiſſe, neminemque ante Rufinum de eo vel verbulum inaudiviſſe: neque alia deſunt quæ idem ſuadeant argumenta; modò his immorari vellem. Sed cum Athanaſio pergamus. Bonis literis inſtitutus in Alexandri Epiſcopi contubernium aſcitus eſt; qui illum Notarium deinceps habuit, & Diaconorum Primicerium poſtea conſtituit. In Synodo Nicæna Alexandro Arium fortiter oppugnanti mirâ dexteritate ſuppetias tulit; & diſputatione habitâ Hæretici verſutias expugnavit: unde per totam vitam Arianos ſibi quam infenſiſſimos expertus eſt. Elapſis quinque poſt Synodum menſibus, mortuo Alexandro anno CCCXXVI. communi Catholicorum ſuffragio Eccleſiæ Alexandrinæ præficitur, ætatis ſuæ anno, ut videtur, viceſimo octavo. Munus ſibi commiſſum quo minùs in pace diu obiret inquies & obſtinata Euſebianorum malitia obſtitit. Tentatis fruſtra variis calumniarum technis, tandem anno CCCXXXIV. Cæſaream ab Epiſcopo um nonnullorum ſibi infenſorum Synodo eo loci coacta evocatur fictæ Arſenii Meletiani cujuſdam Epiſcopi necis rationem redditurus. Verum adeſſe noluit Athanaſius, Epiſcoporum inimicitias veritus. Sobit tus igitur Conſtantinus Imperator aliam Synodum anno ſequente Tyri habendam indixit: ubi cauſam Athanaſii apertè magis & γυμνῇ κεφαλῇ ventilare cœperunt Euſebiani; fictiſque illum injuriæ, tyrannidis, ſtupri, homicidii Magicæ artis gratiâ commiſſi, confracti Calicis Myſtici, Sacrorum Codicum igni datorum, ſubverſæ menſæ Dominicæ, quin & illegitimæ ordinationis criminibus onerantes Sede ſuâ depoſuerunt. Verùm Athanaſius relictâ prius Tyro Conſtantinopolim profectus, Imperatorem de fœdiſſimâ Epiſcoporum injuſtitiâ cenſorem fecerat. Anno igitur CCCXXXVI. Conſtantinopolim acciti Euſebianorum Anteſignani novi cujuſdam criminis Athanaſium apud Imperatorem poſtularunt, ſuggerentes comminatum eum eſſe, prohibiturum ſe, ne annona ex Alexandriâ Conſtantinopolim quotannis vehi ſolita mitteretur. Quâ accuſatione motus Conſtantinus mox eum Treverim Galliæ Belgicæ urbem relegavit. Poſt annum integrum & ſex circiter menſes ſublato è vivis Conſtantino, Conſtantini junioris literis dat. XV. Cal. Julias anno CCCXXXVII. ſedi ſuæ reſtituitur. Quem tamen anno CCCXLI. Synodus Antiochena renovatis calumniis ſecundâ jam vice depoſuit, ſuffecto in ejus locum Gregorio Cappadoce, obſcuro & nullius nominis viro. Verùm antequam ovile lupus invaderet; fuga ſe Athanaſius Romam ſe contulerat: eò à Julio Epiſcopo evocatus; ubi à Synodo anno CCCXLII. habita criminibus ſibi intentatis abſolutus eſt. Hac in Urbe, aliiſque Occidentis partibus, per aliquot annos hæſit; donec anno CCCXLVII. decreto Synodi Sardicenſis iterum abſolutum & in integrum reſtitutum Conſtantius Imp. interpellante fratre Conſtante, Eccleſiæ Alexandrinæ reddidit. Verùm iterum nubes poſt pluviam. Anno CCCLIII. Synodi Arelatenæ, anno CCCLV. Mediolanenſis decretis iterum condemnatus, ac ſede ſuâ deturbari juſſus, anno ſequente à graſſante in Catholicos Alexandrinos Arianorum factione Eccleſia ſua expellitur; ac pro eo Georgius Cappadox, Gregorii, qui diem dudum obierat, Gentilis, bipedum nequiſſimus, militari ſatellitio ſtipatus ſubſtituitur. Enormem hoc loco Dorothei Metropolitæ Monembaſiæ, qui vulgari ſeu barbaro idiomate Synopſin Hiſtoriarum Græcè edidit, errorem notare liceat, ubi de Conſtantio ſic loquitur*. Τῷ δὲ ιε'. χρόνῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐξώρισε τὸν μέγαν Ἀθανάσιον εἰς τὴν Ἐγκλητέραν, καὶ ἐχειροτονήθη Φίλιξ ἀντ' αὐτοῦ. *Decimo quinto imperii ſui anno magnum Athanaſium in Angliam relegavit; ejuſque in locum Fœlix ordinatur.* Ubi nullum dubium eſſe poteſt pro Athanaſio Liberium intelligi debere, non in Angliam ſeu Britanniam, ſed Berœam Thraciæ relegatum. Fugatus Athanaſius in deſertiſſimam Thebaidis ſolitudinem ſe recepit; in qua uſque ad mortem Conſtantii ſalvus delituit, orationibus, jejuniis, aliiſque pietatis officiis, Epiſtolis & Apologiis concinnandis ſecurè vacans. Imperante Juliano, ab exilio revocatus Synodum habuit de vera ſignificatione vocum οὐσίας & ὑποστάσεως ſtatuenda, deque lapſis Epiſcopis ad ſedes ſuas recipiendis. Mox exul factus anno CCCLXII. conſpirantium in ſe Gentilium & Ariſtotum inſidias non ſine ſummo capitis diſcrimine evaſit: de quibus feſtivè dixit; *Secedamus paulisper ò Amici; nubecula eſt, quæ cito evaneſcet.* Anno CCCLXIII Jovianum Imp. Antiochiæ convenit, eique libellum de fide obtulit. Sub initia Imperii Valentis ad ſupplicium exiliumve à Præfecto Auguſtali quæſitus ſeſe occultavit: at evaneſcente hac quoque nubecula quietus deinceps & ſecurus vixit. Tandem laboribus, ærumnis, moleſtiis fractus ſuccubuit: & ſanctiſſimam animam cœlo reddidit, anno Chriſti CCCLXXI. Epiſcopatûs ſui XLVI. Ita enim Socrates* disertè tradit: licèt id Baronius †, eumque ſecuti ex Neotericis plurimi, in annum ſequentem rejiciant: quin & Proterius in Epiſtola* ad Leonem Papam Athanaſium menſe Martio anni CCCLXXIII. ſuperſtitem fuiſſe ſcribit. Vir erat omni virtutum genere cumulatiſſimus in tuenda Catholica veritate conſtantis & invicti animi, ærumnis, periculis, difficultatibus cedere neſcii; τοῖς μὲν παίουσιν Adamas, τοῖς δὲ στασιάζουσι Magnes: in cæteris diſciplinis non infœliciter verſatus, in Theologicis accuratiſſimus, Controverſiarum ſui ſæculi, ſi quis alius, callentiſſimus, doctrinæ Orthodoxæ Judex ſimul ac vindex acerrimus; ad Conciones Eccleſiaſticas, & quæ ſacri ſunt muneris, maximè idoneus, & ut ſcitè Sozomenus*: ὡς ἐκ νέου αὐτοδίδακτος. Summatim de eo ac planè eleganter ὁ τῶν Σασίμων †, ὅρος μὲν ἐπισκοπῆς ὁ ἐκείνου βίος καὶ τρόπος, νόμος δ' ὀρθοδοξίας τὰ ἐκείνου δόγματα. *Vita ipſius, morumque ratio Epiſcopatûs norma erat; dogmataque ejus pro fidei Orthodoxa lege habebantur.* De ſtylo ejus ita Photius*, γεγλαφυρῶς τε καὶ λαμπρῶς καὶ ἔτι σαφῶς συντεθειμέναι, (Epiſtolæ Athanaſii) καὶ τὸ πιθανὸν κατὰ τὸ χαρίεντος ἀνθοῦσαι, *Eleganter ſimul & ſplendide, clarèque compoſita ſunt, perſuadendi inſuper vi ac venuſtate florida.* Σαφὴς μὲν ἐστι πανταχοῦ τῶν λόγων αὐτοῦ. *Dilucidè dicit in omnibus ſuis ſcriptis.* Denique τῶν μὲν ἐν βιβλίοις σαφὴς τ' ἐστὶ (in libris ſuis contra Arium) ὡς καὶ ἐν πᾶσι, καὶ ἀπέριττος καὶ ἀφελὴς, σφοδρὸς καὶ βαθὺς, καὶ λίαν τοῖς ἐπιχειρήμασιν εὔτονος. καὶ τὰ γόνιμα δ' αὐτοῦ ἐν τούτοις ἄπλετον, ὅσον καὶ θαυμάσιον. *Dictio in his perſpicua, ut & in cæteris ejus omnibus ſobria item & candida, vehemenſque ac profunda, & argumenta validè torquens; ejus verò ubertas in his ac fœcunditas admodum ſane fuit mirabilis.* Cæterùm quanto olim in pretio Athanaſii ſcripta habita fuerint, Coſmæ Abbatis piiſſimi præceptum Joanni Moſcho* datum teſtatur. *Cum inveneris aliquid,* inquit, *ex opuſculis ſancti Athanaſii, nec habueris chartas ad ſcribendum, in veſtimentis tuis ſcribe illud.*

* Συνοψ. ἱστορ. p. [illegible]. Cave Hiſt. Lit.
* L. 4. c. 20.
† Ad annum CCCLXXII.
* Edit. à Buchero Com. in Victor. Can. Paſch. c. 1. p. 84.
Naz. Encom. Athan. Orat. 21. p. 392.
* L. 2. c. 17.
† ibid. p. 397.
* Cod. 32. 139. 140.
* Prat. Spirit. c. 40.

SCRIPTA SEQUUNTUR

Opera quæ extant genuina.

O*Ratio contra Gentes.*

Oratio de Incarnatione Verbi, quem librum

SÆC. IV. ab An. CCC.

ſecundum contra Gentes, cujus, Hieronymus † meminit, eſſe conſtat.

† De Script. c. 87.

Duabus Athanaſii Orationibus, *viz. contra Gentes, & de Incarnatione Verbi,* litem movet D. Alixius; authoremque ad ſecundi ſæculi finem vixiſſe putat: 1. Quod Marcionis dogma confutat: 2. Quod Antinoum Hadriani Imperatoris amaſium, quaſi novitium numen proſcindit: 3. Quod ἀποθεώσεις adhuc vigere ſignificat. Has viri clariſſimi objectiones in medium proferre placuit, eruditis ulteriùs excutiendas. Interim notare liceat, 1. Authorem Marcionis nuſpiam disertè meminiſſe: dogma quidem de origine mali, duplicique principio refutat; id verò plurimorum erat inter gentes Philoſophorum, non minùs quàm Valentini, Marcionis, Manetis, &c. inter Hæreticos. Et etiamſi concedatur, dogma Marcioniticum confutaſſe, non inde ſequetur, ipſum Marcionis ætate vixiſſe, 2. Quòd dicit Antinoum, τῷ νῦν inter numina relatum eſſe, forſan non alio ſenſu intelligi debet, quàm quod ſuo adhuc tempore pro Deo habitus ſit. 3. De Romanorum conſecrationibus hæc habet: Καὶ μή τι θαυμάσῃς μηδὲ μακρὰν πίστεως εἶναι τὸ λεγόμενον νομίσῃς, ὅπου γε ἐγγὺς οὐ πολλῷ πρότερον, ἢ τάχα καὶ μέχρι νῦν ἡ Ῥωμαίων σύγκλητος τοὺς πώποτε &c. i. e. Interprete P. Nannio, *Ne mihi hic dubius hæſites, neve longè à fide rem abeſſe credas, quod dico; non ita pridem, & forſaſſe etiam nunc, Romanus Senatus ſuos ab origine Imperatores, aut omnes, aut ſaltem eos, quos ipſis libitum eſt, cœlo ariſq; dedicant, legibuſque & Senatus-conſultis Deos eſſe jubent.* Hæc de temporibus Athanaſianis, vel Athanaſium immediatè præcedentibus, quando longè major Senatus Romani pars Gentilium ſacris mordicus adhuc adhærebant, commodè dici poterant, ægrè autem de ſecundo ſæculo, quando ἀποθεώσεις Romanæ, pleno Ceremoniarum apparatu peragebantur. Ut ut ſit, certum eſt, Orationem *contra Gentes,* præterquam quòd conſtanti fide eam Athanaſio tribuunt Codices MSS. à Synodo Conſtantinopolitana adverſùs cultum Imaginum anno DCCLIV. congregata, ſub Athanaſii nomine citari; quibus hac in re ne hilum quidem reponunt Nicænæ II. Synodi Patres, Act. VI. pag. 481. Oratio verò *de Incarnatione,* quam ejuſdem eſſe authoris nemini dubium eſſe poteſt, tanquam Athanaſii citatur à Theodorito *Dial.* III. pag. 161. 162. ubi plurima ea eo loca profert, ut Hadrianum Papam, Photium, aliosque mittam.

Contra Arianos Diſputationes ſeu *Orationes* V. πεντάβιβλον contra Arianos vocat Photius, eaſque τρόπαιον κατὰ πάσης μὲν τῆς αἱρέσεως, ἐξαιρέτως δὲ τῆς Ἀρειανῆς, Trophæum adverſùs omnes, potiſſimùm verò Arianam, Hæreſes eſſe dicit Cod. 140. (quem locum paulò integriorem, quàm in editis extat, exhibet Pet. Fleemannus in Append. ad Op. Athanaſ. p. 6.) earumque ſtilum, methodum, ubertatem, argumentationes, omnia denique mirè commendat; ea his etiam ſeu ea fonte Gregorium Theologum, Sanctumque Baſilium limpidos ſacrorum librorum contra Arii errores rivulos derivaſſe ſcribit. Cæterùm & in Codd. MSS. & apud Priſcos Scriptores mirum, quàm variet, & inter ſe miſceatur harum Orationum ordo. Ut alia exempla taceam, quartum ex iis citat Cyrillus Alex.* ſub nomine τοῦ περὶ τῆς ἁγίας τριάδος λόγου τρίτου, & iterùm τοῦ περὶ τῆς ὁμοουσίου τριάδος λόγου τρίτου. Tertiam Synodus Chalcedonenſis † ſimpliciter vocat Orationem contra Hæreſes. Quinta (quam nonnulli Cod. MSS. πέμπτον τῶν Ἀρειανῶν λόγον vocant, quinto loco repoſita Oratione contra Arium & Apollinarium inſcripta quæ infrà habetur) quædam habet p. 322. quæ ſcriptam eſſe poſt certamina Neſtoriana ſuadere nonnullis videntur.

* Ep. ad Monach. Ægyp. in Actis Epheſ. Syno.
† Act. 16.

In dictum illud, Omnia tradita ſunt mihi à Patre, &c.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Ad Adelphium Epiſcopum contra Arianos Epiſtola; ut memoriâ lapſus ſit Theodoritus *, qui loca duo ea Epiſtolâ ad Epictetum citat, quæ nonniſi in hâc ad Adelphium extant. Adelphius iſte Onupheos Epiſcopus fuiſſe videtur, ab Arianis in exilium miſſus in Pſinabla Thebaidis; unde Confeſſorem eum non obſcurè vocat Athanaſius.

* Dial. 2. p. 93.

Epiſtola ad *Maximum Philoſophum de Divinitate Chriſti.* Idem forſan hic Maximus, qui Gregorio Nazianzeno de ſede CP. litem movebat, & ad quem duæ extant Baſilii Epiſtolæ XL. XLI. quod librarios etiam inducere potuit, ut pro φιλόσοφον in quibuſdam Cod. MSS. ἐπίσκοπον reponerent.

Epiſtola ad Serapionem Thmuitos in Ægypto Epiſcopum, *adverſùs eos qui dicunt Filium creaturam eſſe;* in quâ compendio refert quæ fuſiùs contra Arianos diſputaverat.

Ad eundem, adverſùs eos qui dicunt Spiritum S. eſſe creaturam.

Expoſitio Fidei.

Reſponſum ad Liberii Epiſtolam, cum Epiſtolâ Liberii (iſta ἀκέφαλος eſt.)

Epiſtola ad Jovianum de fide, Synodi Alexandrinæ nomine ſcripta. Extat etiam apud Theod. l. 4. cap. 3.

Epiſtola de Synodi Nicana contra Hæreſin Arianam decretis.

Epiſtola de ſententiâ Dionyſii Alexandrini adverſus Arianos.

Ad Fratres Orthodoxa Epiſtola Catholica.

Refutatio Hypocriſeos Meletii, Euſebii & Pauli Samoſatenſis περὶ τοῦ ὁμοουσίου. Dubia admodum nonnullis videtur.

Epiſtola ad Antiochenos: ea additamentis caſci appoſitis videtur eſſe fragmentum alicujus libri, forſan Synodici cujuſdam.

Epiſtola ad Epictetum Epiſcopum Corinthium adverſùs Hæreticos, habetur etiam ap. Epiphan. Hæreſ. 77.

Epiſtola de Incarnatione Verbi Dei adverſùs Paulum Samoſatenum.

Oratio de humanâ naturâ ſuſceptâ ab unigenito verbo contra Arianos (quidam Codd. addunt) & Apollinarium, τόμον πρὸς Ἀρειανούς vocat Theodoritus *, librum de Incarnatione Gelaſius †, librum de Trinitate & Incarnatione Synodus Sexta *, & Damaſcenus †.

* Dial. 3.
† De duabus nat. c. 2.
* Act. 4. 9. 10.
† De Triſag.

De Incarnatione Domini contra Apollinarium.

Oratio de ſalutari adventu Chriſti contra eundem. Orat. de Incarnatione vocat Damaſcenus *, Orat. ſecundam contra Apollinarium Synodus Sexta †.

* De Ortho. Fid. l. 3.
† Act. 8.

Oratio contra gregales Sabellii de æternâ ſubſtantiâ Filii, & Spiritus S. cum Deo.

Oratio quòd unus ſit Chriſtus: hanc aliis probatam in dubium vocant Viri Cl. Montacutius * & Petavius †, duplici præcipuè argumento; 1°. Quòd ſtylus ſit multò comptior & ornatior quàm Athanaſius eſſe ſolet. Sed hæc ratio mihi nulla eſt, Athanaſium enim quandoque ſcripſiſſe κομψῶς τε καὶ λαμπρῶς ex Photio ſuprà obſervavimus. 2°. Quòd tres hypoſtaſes in Trinitate confitetur, cùm Athanaſius unicam agnoſcere ſoleat. Eſto. At aliter ſcribere potuit Athanaſius poſt quæſtionem de vocibus οὐσίας & ὑποστάσεως in Synodo Alexandrina ſub Juliano habitâ determinatam; in quâ decretum eſt non eſſe damnandos trium ὑποστάσεων aſſertores, modò perſonas intelligerent: nec è contra, qui unam eſſe hypoſtaſin (per hanc, οὐσίαν ſive eſſentiam intelligentes) affirmabant. Et certe ſcriptam eſſe hanc Orationem poſt Marcellum ab Athana-

* Not. in Euſeb. adv. Marcellianis.
† De Trinit. l. 1. c. 13.

ſio

SÆC. IV. abAn.CCC. ſio pro Hæretico agnitum (i.e.) poſt annum CCCLVII. ex ipſâ oratione liquet; in quâ Marcellus diſertè damnatur. Denique ab Authore Catenæ in Lucam ſub Athanaſii nomine citatur.

Epiſtola ad Serapionem de morte Arii: integram ferè eam etiam exhibet Theodoritus l.1. c.14.

Apologia ad Imperatorem Conſtantium. Scripta eſt circa ann. CCCLVII.

Apologia de Fugâ ſuâ.

Apologia ſecunda de eâdem re.

Epiſtola ad omnes ubique ſolitariam vitam agentes in ſeceſſu eremitico, ut & præcedentes Apologiæ, ſcripta. Tota haberi videtur primis duabus paginis, & cum voce ἀκυλῶ finiri, & dedicatoria eſſe librorum contra Arianos: Reliquum verò Operis à voce Αὐτοὶ alterius alicujus Operis ἀκέφαλον fragmentum eſſe. Certè infra pag. 652. dicuntur quædam præmiſſa, quæ in hac epiſtola neutiquam reperiuntur. Sic Flecmannus*.

* Not. in Athanaſ. p.71.

Proteſtatio Populi Alexandrini anno CCCLVI. facta.

Epiſtola de Synodis Arimini & Seleuciæ, mortuo jam Conſtantio ſcripta.

Epiſtola ad Africanos Epiſcopos adverſus Arianos.

Epiſtola ad omnes ubique Orthodoxos: hanc in S. Athanaſii memoriam 22. die Maii publicè legi ſolitam monet Scholion, quod in Codice quodam MS. habetur.

Epiſtola ad Joannem & Antiochum.

Epiſtola ad Palladium.

Epiſtola ad Dracontium.

Ad Marcellinum de interpretatione (ſeu titulis) *Pſalmorum.*

De Sabbatis & Circumciſione.

In illud, Quicunque dixerit verbum contra Filium, &c.

In illud, Profecti in Pagum, &c.

De Virginitate. Iſtius quidem argumenti librum conſcripſiſſe Athanaſium conſtat*. Verùm an is, qui nunc extat, genuinus ſit, jure merito dubitari queat.

* Vid. Theod. Hiſt. l.2.c.4.

Homilia de Semente.

Oratio contra omnes Hæreſes; de hoc ſermone an genuinus ſit, quidam, nullâ tamen reddita ratione, dubitarunt.

Oratio in Aſſumptionem ſive Aſcenſionem Domini.

Oratio de Melchiſedeco. Flecmannus de eâ dubitat, quod in fine ejus mentio fiat Patrum Nicænorum quaſi τῶν κατὰ καιρὸς γεγονότων: quod tamen Athanaſius circa poſtrema vitæ ſuæ tempora dicere potuit.

Ad Serapionem de Spiritu Sancto Epiſtolæ II. quæ nonniſi compendium exhibent Epiſtolæ ad eundem poſterioris ſuprà memoratæ.

Contra Arianos λόγος σύντομος, qui ferè nihil aliud eſt, quàm ὑπομνημάτιον Orationis primæ contra Arianos.

Libellus Precum, ſeu Colloquia varia Arianorum cum Joviano Imp. Antiochiæ habita; quæ forſan non ſunt Athanaſii, ſed ex Actis publicis videntur deſcripta.

De Incarnatione Verbi Dei.

Reſponſum ad Epiſtolam Joviani Imp. cum Imperatoris Epiſtolâ.

Epiſtola ad Ammun Monachum.

Epiſtolæ tricesimæ nonæ Feſtalis fragmentum.

Epiſtola ad Rufinianum.

Ad Luciferum Calaritanum Epiſtola II. Lat.

Epiſtola brevis ad Fratres ſolitaria vita ſtudentes. Lat.

Fragmenta Commentariorum in Job & Pſalmos, ex Nicetæ Heracleotæ Catenis in Job & Pſalmos deſumpta: quæ tamen non immeritò forſan ſpuria cenſeri poſſent. SÆC. IV. abAn.CCC.

Vita D. Antonii; hujus meminerunt Nazianzenus Orat.21. p.376. Hieronymus de Scriptor. c.87. Socrat. lib.1 cap.21. quæ verò extat hodiè aut Athanaſii non eſt, aut multùm interpolata. Fatendum ſanè eſt plurima ex Athanaſii libro de vitâ Antonii loca à Palladio, Socrate, Damaſceno & aliis citata inibi reperiri; plurima tamen ibidem haberi nugatoria planè ac tanto viro indigna, negari nequit. In Editionibus Athanaſii annum 1626. præcedentibus Latinè ſolum extitit; demum anno 1626. *Pariſ.* Græcè & Latinè prodiit, cùm à D. Hæſchelio Græcè prius ſeorſim evulgata eſſet *Auguſtæ Vindel.* 1611.

SPURIA.

Synopſis S. Scripturæ; ab hodiernis Criticis unanimi ferè conſenſu Athanaſio adjudicata: quòd ſi tamen Athanaſii non ſit, ſatis vetuſti Scriptoris opus eſt.

Teſtimonia è Scripturâ de communi eſſentiâ Patris, Filii, & Sp.S. Stylus Athanaſii non eſſe arguit: quid quod & Origenem ab Athanaſio ſemper laudatum peſſimè exagitat, & Origeniſtarum Hæreſeos meminit? quin & loca quædam Quæſtionum ad Antiochum adducit.

Sermo in Paſſionem & Crucem Domini; juramentum omnino vetat, quod tamen in genuinis Athanaſii Scriptis ſæpe uſurpatur.

Diſputatio contra Arium in Synodo Nicenâ, Figmentum Monachi cujuſdam delirantis ſequioris ævi eſſe videtur, uti ex multis in ipſâ diſputatione deprehenſis indiciis patet. Neſcio verò, quid ſibi vult Caſimirus Oudinus†, cùm Vigilio Tapſenſi eam aſcribat. † Supplem. p.31.

Sermo in Evangelium de Sanctiſſimâ Deiparâ Virgine, & Annunciationis ac Incarnationis myſteriis: poſt Hæreſeos Monotheleticæ exortum ſcriptus, quippe quam ſæpiſſime exagitat.

Symbolum Athanaſii; genuinum Athanaſii opus non eſſe ſatis indicat, quòd nec ipſe Athanaſius, nec ſequentium ſæculorum Scriptor aliquis ante Theodulphum Aurelianenſem libro *de Spiritu S.* p. 72. ejus meminerit, nec in Eccleſiis ante annum milleſimum obtinuerit, neque ubique inclareſcere cœperit, donec à Gregorii IX. Legatis circa ann. 1233. in diſputatione Conſtantinopoli habita ſub Athanaſii nomine teſtimonii loco prolatum fuerit. Sed de his plura alii, & nos alibi †. Non malè forſan à Vigilio Tapſenſi conſtructum, in Græcum ſermonem demùm verſum, & in Eccleſiarum Archivis diu latitaſſe, credi poteſt. Certè, quod Vigilium attinet, conjecturam firmat quod Theodulphus Aurelianenſis *Symbolum* citet ex iſtis Athanaſii libris, qui Vigilii Tapſenſis eſſe jam certo dignoſcuntur: quique in antiquo & probè noto Codice Floriacenſi cum Vigilii libris adverſus Neſtorium & Eutychem conjunguntur. † Vit. Athanaſ. Sect. 6. Num. 10.

Tractatus de Definitionibus, in quo Gregorius Nyſſenus citatus reperitur, Maximum forſan autorem habet, inter cujus Opera à Combefiſio edita locum ſortitur.

Dialogi VII. contra Arianos, Apollinariſtas & Macedonianos, in editione Heidelbergenſi bifariam dividuntur, & ex iis quinque priores de S. Trinitate Dialogi inſcribuntur, duo poſteriores titulum habent Dialogi inter Orthodoxum & Macedonianum. Dialogi omnes ab aliis Maximo Monacho, ab aliis Etherio Tyanenſi aſcribuntur. Athanaſii non eſſe certo certius eſt. Scripti enim ſunt poſt exortam

SÆC. IV. ab An. CCC exortam Hæreſin Eutychianam. Vide plura in Theodorito.

Epiſtola cujuſdam Præfationis loco ſcripta, in quâ motuum Eccleſiaſticorum tragœdia, cum XVII. ſequentibus Capitulis. Etherii ſunt; Photius* licèt manifeſtè lapſus Theodoreto aſcribat. * Cod. 46.

Quæſtiones ex V. & N. Teſtamento CXXXVI. *ad Antiochum, & Reſponſiones totidem,* in quibus ipſius Athanaſius & Dionyſius Areopagita citantur. Ex variis Patrum ſcriptis à ſtudioſo quopiam poſt ævum Monotheleticum collectæ videntur. Sequioris ævi fœtum eſſe vel exinde patet, quòd in iis Occidentales omnes Francorum nomine deſignentur.

Dicta & Interpretationes Parabolarum Evangelii quæſtionibus CXXXIII. totidemque Reſponſionibus comprehenſa. Opus ſequioris ævi.

Quæſtiones aliæ XX. *cum Reſponſionibus totidem;* poſt enata inter Latinam & Græcam Eccleſias diſſidia ſcriptæ videntur.

Diſputationes cum Ario Laodiceæ habita, Lat. has eſſe Vigilii Tapſenſis Epiſcopi omnibus jam notum eſt.

De Trinitate libri XII. Lat. in Editione Heidelbergenſi nonniſi ſeptem priores habentur, titulo *De unitâ Deitate Trinitatis libri* VII. *ad Theophilum.* Eundem Vigilium Auctorem habent.

Ad Monachos exhortatio. Lat.

Epiſtola ad Marcum Papam cum reſcripto Marci, eundem cum Decretalibus autorem habent.

De Paſſione Imaginis D.N.J.C. crucifixæ in Beryto Relatio ab iconodulis conficta paulò ante Synodum Nicænam II. in cujus actione quartâ citatur. Extat Græcè in Bibliothecâ Cæſarea. Exemplar ejus MSS. ab editis haud parùm diverſum, & multò auctius. Principium iſtius repræſentat Lambecius Comment. l.1. pag.126. ut & verſionem antiquam Anonymam (ab Anaſtaſiana diverſam) integram pag.128. Ex hactenus recenſitis, *Quæſtiones ad Antiochum, Definitiones Theologicas, Diſputationem cum Ario Laodiceæ habitam, Exhortationem ad Monachos* De *Paſſione Imaginis Domini, Epiſtolam ad Marcum Papam de unicâ Deitate Trinitatis* lib. VII. *Synopſin ſacræ Scripturæ,* apertè rejicit Bellarminus, & cum eo Labbæus aliique.

Declaratio Levitici.

Homiliæ VII. ab Holſtenio Latinè editæ.

Expoſitiones II. *de Incarnatione Verbi,* extant Lat. in Biblioth. PP. Tom.II.

Oratio in Occurſum Domini.

Orationes II. *in S. Paſcha.*

Oratio in Aſſumptionem Domini. Habentur hæ quatuor Græc. Latin. unà cum notis ap. Combef. Auctuar. Tom.I. pag.479. Certè ſunt in oratione prima, quæ Hæreſin Neſtorianam & Eutychianam manifeſtò reſpiciunt. Duę poſteriores Baſilii Seleucienſis eſſe videntur: Neſtorio tamen tribuit Garnerius.

S. Syncleticæ vita, Lat. ap. Bolland. ad Januar. 5. Græcè ap. Coteler. Vet. Monument. Eccleſ. Gr. Tom. I. p.201. In MSS. nonnullis Polycarpo cuidam Monacho aſcribitur.

Liber de Obſervationibus Monachorum.

Exhortatio ad Sponſam Chriſti. Utrumque opuſculum Latinè editum eſt ab Holſtenio, *Pariſ.*1663. 4°. in append. ad Cod. Regular.

Syntagma doctrinæ ad Clericos & Laicos. ex Cl. V. Iſaaci Voſſii Bibliotheca primùm editum Gr. Lat. *Pariſ.*1685. 8°. cum Andreæ Arnoldi notis. Spurium verò eſſe plurima ſunt quæ ſuadeant, imprimis præcepta quæ inibi deprehenduntur Monachis data, de bonis renunciandis, de decimis exſolvendis, conjugium Clericis prohibitum, & Monaſticæ Regulæ mentio; ut de alto circa ejuſmodi librum veterum ſilentio nihil dicam. Athanaſii igitur cujuſdam junioris opus ſit neceſſe eſt, quod nec ipſe Cl. Voſſius mihi hâc de re coram agenti diſſimulavit. Cum verò Codex MS. quingentorum vel ſexcentorum annorum ætatem ferat, opuſculum eſt neutiquam contemnendum etſi Athanaſio noſtro non aſcribatur. Exorta tamen eſt hac de re controverſia inter Cl. Arnoldum & Theologum quendam Rothomagenſem, uti ex Novellis Reipublicæ Literariæ menſ. Jul. p.744. & Act. erudit. Lipſienſ. ann. 1685. p.511. nuper didicimus. SÆC. IV. ab An. CCC.

Commentarius in Epiſtolas Paulinas, qui ſub Athanaſii nomine, *Romæ* 1477. & *Tubingæ* 1515. inter opera ejus Latinè prodiit, Theophylacto debetur.

Opera, quę non extant.

Commentarii in Eccleſiaſten, & Cantica Canticorum: horum meminit Photius, Cod. 139.

Commentarii In Cantica Canticorum.

Contra Valentem & Urſacium liber.

Epiſtola ἑορταστικὴ.

Epiſtolæ aliæ plures.

Περὶ πίστεως λόγος ὁ μείζων ſæpiùs memorat Theodoretus in Dialogis, & ex eo fragmenta quædam exhibet.

Τῶν προσμυθιῶν πρὸς τὰς παρθένους λόγων. Idem meminit Hiſt, l.2. c.4. ex inde laciniam breviuſculam exhibet.

Liber Synodicus, in quo nomina Patrum Nicænorum expoſita fuerunt, teſte Socrate, l.1. c.9.

In illud, Nunc anima mea turbata eſt, excerptum ejuſce tractatûs bene longum habetur Act.14. Synodi Sextæ.

Hypomnemata in Pſalmos à Photio † memorata; ſi non idem ſit opus cum eo ad Marcellinum *de Interpretatione Pſalmorum* Germanus tamen Patriarcha CP. verba quædam Athanaſii in Pſalmum LXXX. adducit [in Epiſt. ad Thomam Epiſc. Claudiopol. Act. IV. Synodi Nicæn. ſecundæ) quæ in iſto ad Marcellinum nullibi reperiuntur. † Cod.

Epiſtola ad Eupſychium mentionem facit Theodoretus †, & fragmentum exinde citat Synodus Nicæna 2a. Act 6. † Dialog. 2.

Παραμυθητικὸς εἰς τοὺς κειμηθέντας λόγος, cujus laciniam exhibet Damaſcenus Orat. de Defunctis.

Porro *Theca, ſeu Voluminis in Ioannem* ab Athanaſio conſcripti meminit Thom. Aquinas *, & *Tractatûs ejuſdem de peccato in Spiritum* S. Synodus Laterana I. An verò talia ſcripſerit Athanaſius, necne, incertum eſt. * Lib. contr. error. Græc.

Extant Athanaſii opera Græco Latinè. *Heidelberg.* 1601. Tom. II. Fol. cum Appendice Flecmannianâ, quâ Fragmenta plurima & Lectiones variantes continentur, *Pariſ.* 1627. 2. Vol. Fol. quæ pulchrior quidem eſt, & nitidior editio: in hoc verò palmam ei præripit Commeliana, quòd indices tum in cæteris, tum præſertim in re hiſtoricâ longè copioſiores & accuratiores habeat. Pariſienſem editionem nuper ſecuta eſt *Colonienſis,* 1686. Fol. addito inſuper Syntagmate ab Arnoldo edito.

ATHANASIUS Epiſcopus Alexandrinus 326.
conſtitutus eſt anno CCCXXVI. obiit anno CCCLXXI. *P. II.*
extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta *Lambec.* CCXLVIII. *Neſſel.* CCCVII. num. 3. fol.38. uſque ad fol.48. Athanaſii Archiepiſcopi Alexandrini *Diſputatio cum Zacchæo Judæorum Nomodidaſcalo*, quæ hoc modo incipit, Ζακχαῖος εἶπεν Πλανᾶσθε οἱ Χριστιανοὶ πρῶτον, ὅτι νομίζετε καὶ ἑτέρους Θεοὺς εἶναι, &c. An genuina ſit, hi ſoli rectè judicare poſſint quibus codicem MS. inſpicere datum ſit. Certè quę ſequitur ibidem num. 5. Judæorum Diſputatio cum S. Athanaſio & Cyrillo *de Adoratione Crucis & Sacrarum*

SÆC. IV. ab An. CCC. *crarum Imaginum*, fraudem, vel primâ ſtatim fronte, olere manifeſtum eſt. Ibid. Cod. II. num. 18. ejuſdem in *Paſſionem Salvatoris* oratio habetur MS. Incipit, Τῶν μὲν ἀνθρώπων ἡ ἁμαρτία πολλή τις ἦν, &c. Deſinit hoc modo, Οὕτως ἐν τῷ Χριστῷ οἱ πάντες ζωοποιηθήσονται. Mirari ſubit eruditos hujus Bibliothecæ curatores quid ſit hic ſermo ignoraſſe, affirmante ipſomet Lambecio *Comment.* lib. III. pag. 80. illum Latinè ſolùm editum eſſe, ac proinde operæ pretium fore, ut totius ille contextus Græcos ex Codice MS. Cæſareo aliquandò proferatur in publicum; cum luce meridianâ clarius ſit, non aliud illum eſſe, quàm mediam prolixæ orationis in *Paſſionem & Crucem Domini* partem, quæ tùm in *Cammelinianâ*, tùm *Pariſienſi* Editione Græcè & Latinè exhibetur, ut cuivis inſpicienti mox ad oculum patebit. In eâdem Bibliothecâ *Cod. Theol.* LX. num. 1. à fol. 1. uſque ad 51. habetur ſub Athanaſii nomine *Synopſis accuratiſſima* in *Vetus Teſtamentum*, ſive *Epitome Hiſtoria Sacra Veteris Teſtamenti*. Cujus principium, Χριστιανῷ τῷ ἀληθεῖ χριστιανὸν ἐπίστασθαι τί Θεὸς, καὶ ὁπόσως ὁ Θεὸς, καὶ τί εἴρηται Θεός. Θεὸς ὁ πατὴρ, ὁ ἄναρχος, ἀπερίγραπτος, &c. Diverſum omninò eſt opus à *Synopſi illâ Sacra Scriptura*, quæ inter Athanaſii opera haberi ſolet. Suppoſititium nihilominùs eſſe cenſet Lambecius, ibid. pag. 102. Apud Cl. Galeum ſervantur hæc Athanaſii Opuſcula Græcè ſcripta. *In Pſalterium* Fragm. Expoſitionis. Epiſtola *ad Ammonem cum Schol.* Epiſtola *de Feſtis*. Epiſtola *ad Ruſinianam*. Ἐρωταποκρίσεις, & alia. *In Chriſti Paſſionem* In Παραινέσεις εἰς ἅπαντα κόσμον. Περὶ διδασκαλίας. Fragm. ex interpr. in *Mat.* *De Pſeudoprophetis*. In Ὁ ἐμβλέψας εἰς γυναῖκα In Ἅγιον Πάσχα. *In magnam Hebdomadem.* *In Chriſti Nativitatem.* Alia Homilia *de eâdem Nativ.* Περὶ Σωτηρίας Περὶ Συνειδήσεως. *Ad Antiochum.* Quæſtiones. *Capitula* Athanaſii *in Pſalmos* ab editis diverſa, ex Codice antiquiſſimo deſcripta, penes ſe habere monet Cl. Arnoldus Præfat, ad *Syntagma* Athanaſii, ubi illorum initium ac finem exhibet.

COMMODIANUS. Vid. an. 270.

329. DONATUS, natione Afer, poſt Majorinum factionis Donariſticæ Carthaginenſis Epiſcopus, ſectæ ſuæ nomen dedit Quamvis enim alter Donatus, de Caſis nigris Epiſcopus, primus Schiſmatis dux atque autor fuerat; ab illo tamen, utpote inſigniori denominari maluerunt Schiſmatici. Innoteſcere cœpit circa annum CCCXXIX: in hunc enim annum ab Hieronymo * reponitur, à Proſpero † in annum ſuperiorem. Januario ſcilicet & Juſto Coſſ. forſan quia hoc circiter tempore factus Epiſcopus fuerit. Singularis arrogantiæ homo, & faſtu non ferendo tumidos, qui elatis ſupercilliis ipſos etiam Præfectos civiles ignominiosè tractavit; Paulum & Macarium ab Imperatore Conſtante cum Eccleſiarum ornamentis & eleemoſynis ad ſublevandos pauperes in Africam miſſos conviciis excepit, ac dona reſpuit, furibundus clamans: *Quid Imperatori cum Eccleſia?* Quin & miſſis per provinciam literis ſuos monuit, ne quod allatum erat acciperent. De factione ſuâ gloriari ſolebat, dicens; *Quid apud vos agitur de parte mea?* Et quaſi Principatum Carthaginis, ſolus teneret, rarò appellatus eſt Epiſcopus, ſed Donatus Carthaginis dicebatur. Reſponſa ſibi de cœlo facta jactavit; quin euſque dementiæ pervenit, ut per ſe, veluti per numen quoddam, jurare homines paſſus ſit. Pulſus eſt Carthagine anno CCCLVI. ſi tempus rectè ſignet Hieronymus, reclamante Baronio *, & contendente Donatiſtas Epiſcopos à Conſtante relegatos, & non niſi per Julianum reſtitutos eſſe. Scripſit Donatus, teſte Hieronymo †, multa ad Hæreſim ſuam pertinentia opuſcula, & in his librum *de Spiritu Sancto*, in quo dogmati Ariano conſentanea docuit NE.

* Chron. ad an. 329.
† Chron. p. 40.
Vid. Optat. de Schiſm. Donat. l. 3. Auguſtin. in Joan. tract. 3.
* Ad an. 40. num. 40.
† De Script. c. 93.

330. CHALCIDIUS, V. C. Eccleſiæ Carthaginenſis, uti volunt, Archidiaconus. Claruit forſan circa annum CCCXXX. certè Hoſio ætate par, ſi modo Hoſius Cordubienſis erat, quo ſuadente, Chalcidius Platonis Timæum Latinè interpretatus eſt, & erudito Commentario explicavit. De hâc re pridem me monuit Sellerus meus; & cum in hanc quidem ſententiam viros quoſdam non indoctos propendere video, locum ei inter Scriptores Eccleſiaſticos non denegavimus. Me certè ἐπέχειν fateor, neque enim ſatis conſtat, Philoſophus ſolùm Platonicus fueritne, an etiam Chriſtianus. Viri clariſſimi titulus, qui in fronte repetitur, Diacono haud ſatis convenit; in Epiſtolâ ad Oſium, ipſum nuſquam Epiſcopum vocat; quin nec virum fuiſſe Eccleſiaſticum, nedum Chriſtianum, vel verbulo innuit. Moſaicam de creatione Theologiam non nnâ vice citat, citat Salomonem, interpretes Græcos τοὺς ό, Aquilam, Symmachum, quin & Origenem; ſemel meminit ſtellæ Chriſtum recens natum præmonſtrantis, cujus in Hiſtoriâ Evangelicâ ſit mentio; de quibus nihilominùs, haud ſatis pro Chriſtiani Scriptoris more loquitur, p. 372. De Moſe hæc habet, *Hebræorum ſapientiſſimus Moyſes, non humanâ facundiâ, ſed divinâ*, UT FERUNT, *inſpiratione vegetatus, in eo libro qui de Genitura mundi cenſetur*, &c. De Moſe an ita ſcriberet homo Chriſtianus? an Diaconus Carthaginenſis? verum nihil ſtatuo; doctiorum hâc de re judicia audire mallem Interim Chalcidius autor eſt gravis, prudens, multâ profundâque ſcientiâ imbutus, omnium ferè Philoſophorum dogmata accuratè tenuit, omnia pro argumenti dignitate, rerumque pondere egregiè tractat. Quòd *circumforaneum blateronem* ipſum vocat Jul. Cæſar Vaninus *Amphit. Provid. æternæ*, Exercit. 30. p. 197. quis mirabitur hominis judicium, qui ob Atheiſmum ſtrenuè & ex profeſſo aſſertum, ad rogum damnatus ſit? Prodiit Chalcidii *in Timæum Commentarius*. cum doctiſſimis Jo. Meurſii notis, *Lugduni Batavorum*, 1617. 4°. quæ præſtantiſſima eſt editio.

330. JUVENCUS, Poëta hujus temporis non ignobilis, patriam habuit Hiſpaniam, optimorum Poëtarum ſolum feraciſſimum, vetuſtâ nobilique proſapiâ cretus, dignitate Presbyter. Claruit ſub Conſtantino M. teſtante ipſo ſub finem libri ultimi, anno CCCXXX. ſecundùm Hieronymum *, ſuperiori juxta Joan. Vaſæum in Chronico Hiſpaniæ. Inter reliquas diſciplinas Poëticæ facultatis ſtudium non indiligenter excoluit; in quo cùm progreſſus haud contemnendos feciſſet, ad Sionis verticem Muſas deduxit, & divinæ legis majeſtatem, totamqoe Domini noſtri dum in humanis ageret, vitam Metri legibus ligare auſus eſt; hiſtoriam Evangelicam maximè ſecundùm S. Matthæi ductum, quatuor libris verſu Heroico complexus: ſermone quidem ſimplici, nec ſatis uberi venâ, animo tamen candido, &, qui ſacra tractantem decet, pio caſtoque; Evangeliſtam ſtricto pede ſecutus; de quo verè Petrus Crinitus *: *Quâ in re*, inquit, *majori diligentiâ uſus eſt, in ſervandâ rerum hiſtoriâ, quàm in demonſtrandâ ingenii ſui elegantiâ.* Compoſuit etiam nonnulla eodem Metro, ſed quæ jam nuſquam ſunt, ad Sacramentorum ordinem pertinentia, teſte Hieronymo †, è quo, ceu fonte unico, tota ferè hujus ſcriptoris notitia petenda eſt. Extat Juvenci Hiſtoria Evangelica in Bibliothec. PP. Tom. IV. p. 55. & in Collectione

* Chron. an. 330.
* De Poet. Lat. l. 5. c. 89.
† De Script. c. 84.

SÆC. IV. ab An. CCC. ctione Bigneanâ. *Pariſ.* 1624. p. 629. & inter Poëtas Chriſtianos cum not. Fabric. *Baſil.* 1564. 4°. Seorſim *Baſil.* 1541. 8°. in corpore omnium Poëtarum veterum Lat. *Lugd.* 1603. Tom. II. & alibi ſæpiùs.

330. AMMON, ſive *Ammonius*, gente Ægyptius, Monachorum Nitrienſium pater. Claruit ſub Conſtantino circa an. CCCXXX. Anno ætatis 22. uxorem ducere à Gentilibus ſuis perſuaſus manus dedit, ſponſalia egit, coronam induit, & in thalmum ſponſam ducens, eam, ut renunciatâ vitâ ſæculari monaſticam ſectaretur, multis hortatus eſt, & hortando effecit. Uterque igitur, conſervatâ virginitate, ſub eodem tecto per annos octodecim pietati & precibus intenti degebant. Quibus ex actis Ammon, relicta uxore, in Nitrienſem ſolitudinem ſe recepit; ubi ſeveriorem adhuc vivendi rationem inſtituens 22. annos peregit, ac 62. ætatis annum agens, è vivis exceſſit. Mortui animam ab Angelis in cœlum evectam vidiſſe narrat Antonius. Multa de ejus pietate, moribus & miraculis narrant Palladius *, Socrates †, & Sozomenus *, quos adeat iſtiuſmodi rerum curioſus Lector. Extant inter S. Ephræmi opera Tom. II. Ammonii noſtri nomini inſcripta *Capita Parænetica* XIX. Verùm ea Ammonii eſſe præter Codicis MS. unde ea hauſit Voſſius, autoritatem, argumentum aliud non ſuppetit. Plures ejus *Epiſtolas* apud Chaldæos extare memorat Hebedieſu.

* Hiſt. Lauſiac. c. 7.
† L. 4. c. 23.
* L. 1. c. 14.

330. ANTONIUS, Monachorum pater & princeps, natione Ægyptius, in Coma, qui vicus eſt juxta Heracleam minorem, claro atque ſplendido genere ortus eſt anno 252. Decimo octavo ætatis anno parentibus orbatus, paternos quidem agros vicanis ſuis donavit; reliquis autem bonis divenditis, pretioque egenis diſtributo, in Ægypti ſolitudines ſeceſſit. Primus eremi incola, qui ſeveriſſimis exercitationibus, & duriſſimo vitæ genere Monaſticam Philoſophiam impenſè coluit, & ad ſummam penè perfectionem perduxit. Cibus illi panis tantùm cum ſale, potus aqua, neque hæc niſi ſole occidente ſumpta: ſæpe biduò & amplius jejunus, ſæpe integras propè noctes orationibus intentus evigilavit. Somno breviſſimo contentus, nudo in ſolo cubans plerumque dormiebat. Viginti annis ab omni hominum conſpectu remotus, ſolummodò cum Deo rebuſque divinis commercium habuit. Exortâ Maximiani perſecutione, Alexandriam profectus, Martyribus ſe immiſcuit, & pro iis quotidiè non ſine capitis periculo Judices interpellavit. Certè non obſtante auſtero vivendi more fuit admodùm manſuetus & humanus, prudens item ac fortis, in converſatione ſuavis & jucundus, contentionis patientiſſimus, & in defendendis iis, qui injuriâ affecti ſunt, diligentiſſimus, quorum etiam causâ ſæpius ad urbes veniebat, & apud præſides & primores viros interceſſit. Magnum Athanaſium penè ab Arianis oppreſſum crebrò inviſit, ejuſque gratiâ ad Conſtantinum Imp. non una vice ſcripſit. Schiſmaticorum vel Hæreticorum communioni nunquam ſe miſcere voluit: Arianos ejus autoritate ſe tuentes publico ſermone damnavit, & de monte ſuo fugavit, dicens horum ſermones ſerpentibus eſſe multò deteriores, eorumque Hæreſin Antichriſti præcurſorem. De frequenti ejus adversùs Dæmonas conflictu, & miraculis ab eo editis, plus ſatis docebit vita ejus à D. Athanaſio conſcripta, prout extat hodiè, haud parùm interpolata. Moribundus melotem & pallium tritum Athanaſio teſtamento legavit; obiitque anno 357. & centenſimo & quinto ætatis anno. Literarum penè rudis erat, quas longè infra ſe habuit; bonam mentem, utpote literis antiquiorem, operumque divinorum contemplatricem commendans: ideoque cum à Philoſopho quodam interrogaretur, Quomodo vivere potuit librorum ſolatio deſtitutus? Reſpondit, * Τὸ ἐμὸν βιβλίον, ὦ φιλόσοφε, ἡ φύσις τῶν γεγονότων ἐστὶ, καὶ πάρεστιν ὅτε βούλομαι τοὺς λόγους ἀναγινώσκειν τοὺς τοῦ Θεοῦ. *Mens liber, O Philoſophe, eſt natura rerum, quæ quidem præſtò eſt, quoties Dei verba legere voluero.* Frequentes ad Conſtantinum ſcripſiſſe illum literas, teſtis eſt Sozomenus †. Scripſit quin etiam ad diverſa in Ægypto Monaſteria *Apoſtolici ſenſûs ſermoniſque Epiſtolas* VII. ex Ægyptiaco in Græcum ſermonem tranſlatas, quarum illam ad Arſenoitas præ cæteris commendat Hieronymus *. Extant ex Valerii Sarafii verſione unà cum Dionyſii Carthuſiani Commentariis in Dionyſium Areopagitam excuſis, *Colon.* 1536. & in Biblioth. Patr. Tom. IV. p. 85. ubi habentur ſub ejus etiam nomine *Sermonum libri duo*; quos tamen auctoris eſſe longè recentioris, Baſilii, Chryſoſtomi, aliorumque in iis nomina deprehenſa ſatis liquidò oſtendunt. Porrò S. Antonii *Regula Monachis præſcripta*, unà cum multis aliis Regulis primorum Eremi incolarum habetur in *Collectione Regularum S. Benedicti*; quam Holſtenius edidit, *Pariſ.* 1663. 4°. Part. I. p. 3. an genuina verò ſit, admodum incertum eſt. Melioris eſt notæ, quæ apud Athanaſium in vitâ ejus extat, prolixa ſatis *ad Monachos Exhortatio.*

* Evagrius, Socrat. l. 4. c. 23.
† L. 2. c. 31.
* De Script. c. 88.

Abrahamus Ecchellenſis, an. 1646. *Pariſ.* 8. Sequentia S. Antonii Opuſcula ex Arabico Latinè facta edidit. Sunt autem *Regulæ ſive Canones ad Monachos numero* LXXX.

Sermones ad Monachos XX.

Admonitiones & Documenta varia ad Monachos.

Sententiarum quarundam Expoſitio, & *ad Interrogationes varias Reſponſiones.* His adjunxit duplicem *S. Antonii vitam* ex Arabico verſam, nec non *Semitas Sapientiæ*, ſive *ad Scientias comparandas Methodum*, ex MS. Arabico à ſe Latini juris factam. Denique in Præfatione monet, ſe ante quadriennium viginti S. Antonii *Epiſtolas* Cardinali Barbarino nuncupatas, in lucem emiſiſſe.

ASTERIUS, patriâ Cappadox, profeſſione Sophiſta, religione Gentilis, qui unà cum arte Rhetoricâ derelictâ Χριστιανίζειν ἐπηγγέλλετο, inquit Socrates *, *Chriſtianam Religionem profiteri cœpit.* Chriſtianus factus, Luciani Antiocheni Scholam frequentavit; cujus proinde diſcipulis eum accenſet Philoſtorgius *. Sub perſecutione Maximiani, fide Chriſti abnegatâ, Diis Gentilium immolavit: poſtea tamen Magiſtro illius pœnitentiam promovente, lapſum ſuum emendavit. Luciani, qui Pauli Samoſateni aſſecla fuerat, doctrinâ imbutus, Arianis ſe adjunxit, ipſi Ario familiaris, cujus cauſæ deeſſe noluit: Epiſcoporum Euſebianorum gratiam omni obſequio aucupatus eſt, cum iis aſſiduè verſabatur, ad illorum Synodos frequens ventitabat, literis eorum commendatus per Syriæ urbes aliaſque Eccleſias obambulavit, & captatâ, quod ſibi minimè licuit, inter Clericos ſede, libros, quos pro fide Arianâ compoſuerat, publicè recitavit; id ſolum animo volvens, id unicum in votis habens, vanum ambitionis & gloriæ mancipium, ut eorum opera ad Epiſcopatum eveheretur: quem tamen minimè aſſecutus, ne quidem ad Clericatûs ordinem admiſſus, vetante hujus temporis diſciplinâ, ne in Idololatriam lapſus in Clerum cooptaretur; quin & iſto crimine commaculati ſacerdotali dignitate excidebant, & actâ licet pœnitentiâ, non niſi pro Laicis habebantur. 330.

* L. 1. c. 36.
* L. 2. c. 14.

Cla-

SÆC. IV. ab An.CCC. Claruit Aſterius poſt Synodum Nicænam, præcipue circa ann. CCCXXX. quo circiter tempore edidit famoſum illud *Syntagma* ſeu *Syntagmateon*, cujus toties meminit Athanaſius, in quo palàm aſſeruit præter Chriſtum aliam eſſe in Deo ſapientiam, ipſius Chriſti & mundi Conditricem; Filium eſſe ἕνα τῶν πάντων, πρῶτον δὲ τῶν γενητῶν, *unum ex rerum univerſitate rerum licet conditarum primum*, quem ἐνεργητικῇ φιλοτιμίᾳ καὶ σθενουσῇ δυνάμεως fecit Pater, *Si voluntas Dei*, inquit *continuo ductu penetrat per omnia opera*; δηλόν ὅτι καὶ ὁ υἱὸς ποίημα ὤν, βουλήσει γέγονε καὶ πεποίηται, *certè Filius cum opus fuerit, voluntate Patris genitus, factus eſt*. Nec alio ſenſu Chriſtum virtutem eſſe Dei voluit, quàm quo locuſta & bruchus apud Moſem Dei virtus dicuntur, cum ſexcentis ejuſmodi blaſphemiarum portentis, quæ ὁ πανοῦργος καὶ πολυκέφαλος σοφιστὴς, ὁ καὶ τῆς αἱρέσεως συνήγορος, uti illum vocat Athanaſius, *veteratorius ille ac multiceps Sophiſta, Hæreſis patrocinator* in Chriſtum evomuit. Ex hoc opere quædam κατὰ λέξιν citat D. Athanaſius Epiſt. de Synod. Arimin. & Seleuc. pag. 684. Orat. contra Arian. III. pag. 217. Orat. IV. pag. 252. Quædam Acacius apud Epiphanium Hæreſ. 72. quædam denique Marcellus ap. Euſeb. l. I. contra Marcell. c. 4. Præterea auctor eſt Hieronymus † ſcripſiſſe ipſum, regnante Conſtantio, *Commentarios in Epiſtolam ad Romanos, in Evangelia & in Pſalmos*, multaque alia à ſuæ factionis hominibus legi ſolita; ſed hæc jam non extant. Scripſit item *contra Marcellum librum*, quo eum Sabellianæ Hæreſeos arguebat, teſte eodem.

† De Script. c. 94.

De Script. c. 86.

330. MARCELLUS, Ancyræ, quæ Galatiæ Metropolis eſt, Epiſcopus, Concilio Ancyrano anno CCCXV. habito præfuit; ſi quæ fides libello Synodico, quem Pappus edidit, cui ferè hac in parte ſubſcriptiones hujus Synodi ſuffragantur: utcunque, certum eſt ſanctæ Synodo Nicænæ illum interfuiſſe ann. CCCXXV. in quâ pro fide Catholicâ adverſus Arianos ſtrenuè diſputavit. Poſtea verò, dum impia Aſterii Sophiſtæ ſcripta vehementiùs refelleret, in contrariam Sabellii, ac perinde Pauli Samoſateni, Hæreſin incautus impegit, docens Filium eſſe λόγον προφορικὸν, verbum prolatitium, nec aliam eſſe à Patre perſonam, ἓν δὲ καὶ ταὐτὸν εἶναι τῷ Θεῷ, *unum atque idem cum Deo eſſe*; quemadmodum & humanum verbum unum atque idem eſt cum homine, non poteſtate, aut hypoſtaſi, nec aliter omnino ſeparabile, quàm ſolius operationis effectu: verbum quidem ἐν τῷ Θεῷ ἡσυχάζειν, *in Deo conquieviſſe*, uti ſolet in nobis, ubi conticuerimus, uſu venire; nec Dei Filium, immò ne imaginem quidem Dei inviſibilis extitiſſe, antequam à patre exiret, id eſt, carnem aſſumeret, ut per ipſum omnia fierent, ab eo demum tempore regni ſui initium habuiſſe, poſt ultimum judicium finem habiturum, ipſumque verbum è corpore ſeparatum Deo demum coaduniendum, ἵν' οὕτως ᾖ ἐν τῷ Θεῷ ὁ λόγος, ὥσπερ καὶ πρότερον ἦν πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι, *ut ad eum modum ſit in Deo verbum, quo prius olim fuerat, quàm mundus crearetur*, id eſt, ut rectè explicat Euſebius, Ὡς ἓν καὶ ταὐτὸν τῷ Θεῷ γενέσθαι, κατὰ καὶ πρότερον ἦν, *ut quemadmodum olim fuerat, ita iterum cum Deo unus idemque exiſtat*. Ob has pluresque ejuſce farinæ impietates Epiſcopi in conventu Hieroſolymis in Encæniis habito anno CCCXXXV. ab eo abſente licèt exegerunt, ut libri à ſe conſcripti rationem redderet, & ſententiam mutaret. Ille itaque pudore ſuffuſus librum ſuum ſe combuſturum promiſit, (teſte Socrate *) verùm promiſſis non ſtetit. Quocirca Epiſcopi Synodo paulò poſt Conſtantinopoli coactâ, dogmata ejus damnârunt, eumque Epiſcopatu exuerunt; ſcriptis ad Eccleſias Galatiæ literis, ut conquiſita diligenter Marcellini libri exemplaria abolerent: ejus refutandi provinciam Euſebio Cæſarienſi, quem in libro ſuo Marcellus acriter perſtrinxerat, demandarunt; quod perinde ab eo quinque libris peractum eſt. In exilium miſſus Marcellus ad Julium Romanam ſedem tunc tenentem aufugit, ibique annum integrum & tres menſes permanſit; ſed non compatentibus adverſariis, quos ad dicendam cauſam Julius evocârat, oblato de fide ſermone Apologetico, ad communionem admiſſus eſt. Anno CCCXLVII. ſententiâ Synodi Sardicenſis abſolutus eſt: conqueſtus, ut ex Epiſtola Synodali liquet, verba ſua ab Euſebianis non rectè fuiſſe intellecta; eaque quæ illi calumniabantur, ſe tantummodò inquirendi animo propoſuiſſe. Qua quidem in re mala fide egit Marcellus, & bonis Patribus fucum fecit. Non enim problematicè, ſed ſeriò & ex animo hæc ipſum docuiſſe libri ſui Excerpta quæ apud Euſebium habentur, luce clariùs evincunt; in quibus audacter ſatis de omnibus pronunciat, excepta unica iſta quæſtione, De Immortalitate carnis Chriſti, (ad quam fortè Synodo Sardicenſi digitum intendit) de qua ait, ὅτι δογματίζειν μὲν ἡμῖν περὶ ὧν μὴ ἀκριβῶς ἐκ τῶν θείων μεμαθήκαμεν γραφῶν, οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι νομίζομεν; *Dogmaticè determinare illa, quæ non exactè didicerimus ex S. Scripturis, nos nequaquam tutum judicamus*. Sanè perſpicuum eſt, eum diu inter Catholicos delituiſſe, & Sabelliani dogmatis accuſatum, hoc ſe telo defendiſſe, quòd communione Julii & Athanaſii munitus eſſet. Tandem verò larvâ detractâ Hæretici notam ab omnibus Catholicis ei inuſtam tulit. Interrogatus aliquando ab Epiphanio Athanaſius, quid de Marcello ſentiret, illum neque defendit, neque graviter in eum invectus eſt; levi ſolùm riſu oſtendit, non multum ab impietate abeſſe Marcelli dogmata; ſeque illum habere ut virum, cui ſe Apologetico purgare neceſſe erat. Unde fluctuans Epiphanius hominem nec prorſus abſolvere, nec penitùs damnare voluit. B. Hilarius † verò, & Sulpicius Severus * disertè tradunt Athanaſium cùm Marcellum parùm ſanæ fidei eſſe clarè comperiſſet, communionem ei denegaſſe; idque antequam Photinus in Hæreſin erupit, qui an. CCCXLIX. in Synodo Sirmienſi primò damnatus eſt. Verùm errare eos in temporis ratione exinde patet; quòd Athanaſius tum in Apologiâ prima † tum in Epiſtola ad *Solitarios* *, quæ nonniſi anno CCCLVII. vel ſequente ſcriptæ ſunt, de Marcello tanquam Epiſcopo Catholico honorificè loqui videtur: at in re ipſâ non errare teſtis etiam eſt Scriptor coætaneus D. Baſilius †, qui ſæpiùs Marcellum veluti Hæreticum luculenter damnat; ne Theodoritum, Chryſoſtomum, aliosque jam memorem. Cæterùm quæ in Marcelli gratiam dici poſſunt, videat Lector ap. R. Montacutium nor. in Euſeb. adverſ. Marcell. in init. Obiit Marcellus admodùm grandævus, biennio antequam opus ſuum adverſùs Hæreſes conſcriberet Epiphanius (id eſt, Chriſti CCCLXXI. Multa *diverſarum Hypotheſeon* ſcripſit volumina, inquit Hieronymus †, nec tamen enumerat. In his præcipuè eminebat *Opus adverſus Aſterium, de ſubjectione Domini Chriſti*; uti libri titulum, ſaltem primarium argumentum ſignat Hilarius; ex quo plurima, eaque ampla ſatis Excerpta habentur apud Euſebium libris adverſùs Marcellum, & de Eccleſ. Theolog. ex quibus hæreticum hominis ingenium perſpicuè deprehenditur. Extat item Epiſtola ejus Apologetica ad Julium Romanum ap. Epiphan. Hæreſ. 72.

Euſeb. contra Marcell. l. I. c. I. l. 2. c. 2. De Eccleſ. Theolog. l. I. c. 17. & alibi paſſim.

* L. 2. c. 36.

Ap. Euſeb. contr. Marcell. l. 2. p. 53

Hieron. de Script. c. 86.

Hæreſ. 72.

† In frag. col. 415.

* Sacr. Hiſt. l. 2. p. 149.

† P. 547.

* P. 630.

† Epiſt. 52. 74. 784

† Loc. cit.

ELUSIUS, ex philoſopho Diaconus, claruit anno CCCXXX. ſcripſit de rebus Conſtantini M. ſaltem quæ ad urbis Conſtantinopolitanæ condi- 330. P. II.

[† De Origin. C.P. p. 9.]

tum & dedicationem ſpectabant. Ita enim Codinus †, de novo nomine huic urbi à Conſtantino impoſito, deque encæniis eo tempore celebratis agens, Eluſium noſtrum iis Hiſtoricis accenſet, qui quæ tunc facta ſunt oculis luſtrarunt, & ſcriptis accuratè mandarunt. Reliqui ſunt Eutychianus Grammaticus Proto à ſecretis, Eutropius Sophiſta, qui Juliano Apoſtatæ in Perſide ſimul adfuit, Conſtantinus ab Epiſtolis, Troilus Rhetor, & Heſychius Notarius, quos propterea prætermitto, quia omnes ferè Gentiles fuiſſe, non Chriſtianos, probabile eſt. Quod verò Codinus duodecimo Imperii Conſtantini anno hæc facta fuiſſe tradit, in eo longè falli neceſſe eſt. Conſtantinopolis enim vix ante annum CCCXXV. Conſtantini XX. eumque ad exitum jam vergentem, ædificari cœpit, dedicata non niſi anno CCCXXX. Conſtantini XXV. Quid quòd ipſe Codinus verbis paulò ſuprà poſitis, ait, jacta fuiſſe fundamenta anno mundi 5837. (5834. legendum contendit Cl. Pagius) die Septembris XXVI. id eſt, anno Chr. CCCXXVI.

334. THEODORUS, patriâ Thrax, Heracleâ, quæ Thraciarum ad Pontum urbs eſt. *Perinthus* olim vocata, ut videtur, ortus; inde *Heracleotes* dictus, tandem ad Civitatis patriæ Epiſcopatum promotus. Meminit ejus adhuc Presbyteri Athanaſius *, primus vero ut Epiſcopi Heracleenſis Theodoritus †, accenſens illum iis, qui circa ann. CCCXXXIV. Conſtantino perſuaſerunt, ut Concilium Cæſareæ in Palæſtinâ ad cauſam Athanaſii dijudicandam convocaret. Sequenti anno unus erat è quinque Delegatis, qui nomine Synodi Tyriæ in Mareotin Ægypti regionem miſſi ſunt, ut veritatem eorum quæ Athanaſio objecta fuerant, inveſtigarent, & in acta referrent. Anno CCCLII. ipſe cum Narciſſo, Cilice, Mari Chalcedonenſi, & Marco Arethuſio Expoſitionem fidei ſuperiori anno in Synodo Antiochenâ factam ad Conſtantem Auguſtum in Galliam detulit: Id enim ipſe Imperator datis ad Fratrem literis poſtulabat; ut ad ſe Epiſcopi mitterentur, qui de Athanaſii & Pauli depoſitione rationem redderent. In Sardicenſi demum Synodo ſæpiùs citatus, nec comparens Epiſcopatu exuitur. Magni quippe nominis apud ſuos, & inter primipilos Sectæ Arianæ habebatur. Quocirca cùm Philoſtorgius illum reponit inter eos, qui τὸ ὁμοιούσιον aſſeruerunt; ὁμοιούσιον potiùs legendum videtur. In hâc enim opinione erat Theodotus, in hâc Socii ejus, (quos ibidem ei conjungit Philoſtorgius) Georgius Laodicenus, Euſtathius Sebaſtenus, Baſileus Ancyranus &c. quos omnes Homoiouſiaſtas, ſeu Semi-Arianos fuiſſe certò conſtat. Obiiſſe videtur Theodorus circa ann. CCCLVIII. Hyparianum ſucceſſorem nactus. Erat teſtimonio Theodoriti †, διαφέροντως ἐλλόγιμος, vir ſingularis doctrinæ, quique edidit, Hieronymo teſte *, elegantis apertique ſermonis, & magis Hiſtoricæ intelligentiæ, *Commentarios in Matthæum, in Joannem, in Apoſtolum* (id eſt) *S. Pauli Epiſtolas, & in Pſalterium*. Memorat *Expoſitionem in Evangelia* Theodoritus †, & *Commentarios in Epiſtolam ad Galatas* ab eodem ſcriptos non obſcurè innuit Hieronymus *. Ex his extat nonniſi *Commentarius perpetuus in Pſalmos*, Gr. Lat. præmiſſus Catenæ veterum PP. in Pſalmos, quam Græc. Lat. edidit B. Corderius *Antverp.* 1643. III. Vol. fol. Adde Fragmenta quædam ap. Corderii *Catenam in Matthæum*, & Auctorem Catenæ in Lucam, *Antverp.* 1630. fol. Alius à noſtro erat Theodorus, ſive potiùs Dorotheus (ſemel quidem Theodorum nuncupat Philoſtorgius) Heracleæ Epiſcopus Arianus, qui circa ann. CCCLXX. ex ſedis ſuæ prærogativâ Demophilum Conſtantinopolis Epiſcopum ordinavit, poſtea Antiochiam tranſlatus, ſub Theodoſio Magno inde ejectus. Hunc cum noſtro malè confundit Jac. Gothofredus †, ob id Cl. Valeſio * jure reprehenſus.

[* Orat. 1. cont. Arian. p. 116.]
[† L. 1. c. 28.]
[Vid. Athanaſ. de Synod. Arim. & Seleuc. p. 169. Socr. l. 2. c. 10.]
[L. 8. c. 17.]
[† L. 2. c. 3.]
[* De Script. c. 90.]
[† Loc. cit.]
[* Ep. ad Auguſt. Oper. Tom. 11.]
[† Diſſert. in Philoſt. l. 8. c. 17. l. 9. c. 14. 19.]
[* Annot. in Philoſt. l. 9. c. 13.]

337. JULIUS, patriâ Romanus, Ruſtici filius, Marco Pontifici in ſede Romanâ ſucceſſit VIII. Id. Februarii anno CCCXXXVII. Orthodoxæ fidei adversùs Arianos ὑπερασπιστὴς & vindex fortiſſimus. Athanaſium, alioſque pro fide exulantes hoſpitio excepit, ſententiâ abſolvit, communionem indulſit; ipſorum cauſa Synodum Romæ convocavit, Elpidium & Philoxenum legatos in Orientem miſit, & factionis Euſebianæ Epiſcopos ad cauſam Synodicè cognoſcendam citavit. An. CCCXLVII. Pſeudo-Synodus Sardicenſis illum ut ducem & principem malorum, qui primus januam communionis ſceleratis & damnatis aperuit, cæteriſque ad ſolvenda jura divina aditum fecit, damnavit & exauctoravit. Quin & ſi Libri Pontificalis Autori * credendum eſſet, poſt multas tribulationes decem menſes in exilio fuit Julius; inde poſt Conſtantii mortem cum gloria reverſus. Inſulſum planè & nugatorium commentum, nullo antiquitatis tibicine fulciendum. Quippe ipſe Julius multis ante Conſtantii mortem annis vitam finivit. Obiit enim pridiè Id. Aprilis anno CCCLII. Via Aurelia in Cœmeterio Callipodii ſepultus.

[Epiſt. ap. Hilar. Frag. col. 446.]
[* In vit. Jul. Concil. Tom. 11.]

Extant ejus *Epiſtolæ duæ, una ad Orientales* Græcè & Latinè ap. Athanaſ. Apolog. de fugâ, pag. 775. & inde Concil. Tom. 11. *Altera ad Alexandrinos in gratiam Athanaſii*, in cujus Apologiâ 2ª. habetur p. 598. & ap. Socrat. l. 2. cap. 23. Fragmenta quædam *Epiſtolarum* ſeu *Decretorum* inveniuntur hinc inde apud Gratianum & Ivonem Carnotenſem, collecta Concil. Tom. 11. ubi etiam habentur falsò ei tributæ Epiſtolæ duæ, *ad Orientales increpatoria, & Reſcriptum contra eoſdem*. Circumferebatur quoque olim ſub ejus nomine *Epiſtola ad Dionyſium Corinthium de Incarnatione Domini*; quam ejus revera eſſe exiſtimavit Gennadius *. At non Julii, ſed Apollinaris Hæretici Epiſtolam fuiſſe pluribus evincit Leontius Byzantinus †; qui & *aliam* memorat Actis Synodi Epheſinæ * inſertam, velut à Julio ſcriptam ſub ejuſdemque nomine à Facundo Vincentio Lirinenſi, Ephræmio apud Phot. & Anaſtaſio citatam, cum tamen Timothæi Apollinaris diſcipuli Epiſtola fuerit.

[De Script. c. 2.]
[† Lib. de Sect. act. 8. p. 116.]
[* Act. 1.]

JULIUS FIRMICUS MATERNUS, Vir Clariſſimus, ita enim nomen & titulum exhibent libri MSS. Nulla hujus Scriptoris, quod ſciam, facta eſt à Veteribus mentio. Si Conjecturę locus detur, quantùm ego opinione auguror, ex Gentili factus eſt Chriſtianus. inde ait *, ſe nunc ſacrarum literarum inſtitutione formatum perditos homines religioſo ſermone convenire: inde ardens illi Gentiles ad fidem Chriſti perducendi deſiderium. Eundem hunc facit Baronius † cum Julio Epiſcopo Mediolanenſi; quem Maternum Onuphrius nominat, quique Synodo intererat, quam Julius Romanus anno CCCXXXVII. Romæ coëgiſſe dicitur. Sed incerta omnia, & Julius & Synodus: quæ & ſi concedantur, non tamen ſequitur Julium & Mediolanenſem eundem eſſe cum noſtro, etſi nomina & tempora probè conveniant: ideóque rem ipſe Baronius in medio relinquit. Claruit Noſter circa ann. CCCXL. ſub Conſtantio & Conſtante Augg. His enim *librum* ſuum nuncupavit, quem *de Errore Profanarum Religionum* ſcripſit: in quo eruditè, graviter, & ingenti planè zelo cauſam Chriſtianam agit adverſus Gentiles, quos ad fidem Chriſti amplectendam vehementer cohorta-

[* De error. Prof. Relig. p. 7.]
[† Ad ann. CCCXXXVII. Num. 74.]

SÆC. IV. ab An. CCC.

cohortatur, ipſiſque Imperatoribus ſtimulos admovet ad extirpanda protius Gentilium ſacra. *Amputanda ſunt hæc*, inquit, * *Sacratiſſimi Imperatores, penitùs atque delenda, & ſeveriſſimis edictorum veſtrorum legibus corrigenda; ne diutiùs Romanum Orbem præſumptionis iſtius error funeſtus commaculet, ne peſtifera conſuetudinis convaleſcat improbitas.* Memoriæ ſub finem libelli victoriæ de Perſis non ita pridem reportatæ. *Miſſi ſunt*, inquit, *ſuperbi ſub jugum populi; & Perſica vota collapſa ſunt.* Sed cùm omnia ferè Conſtantii contra Perſas prælia parùm proſperè ei evenerunt, etiam illud apud Singaram, anno CCCXLV. (quando haud dubiam victoriam ferocia militum amiſit, ut loquitur Eutropius *) de tempore quo conditus ſit hic liber, nihil certi ſtatui poteſt: niſi quòd intra annum CCCXL. poſt mortem Conſtantini Junioris, & annum CCCL. quo interfectus eſt Conſtans, ſcriptus ſit. Prodiit *Argentinæ* 1562. 8°. *Heidelberg.* 1599. 8°. *Pariſ.* 1575. 1589. 1610. *Lugd Bat.* 1652. 4°. cum notis Wowveri Minucio Fœlici adjunctus 1662. *Pariſ.* 1666. ad calcem Cypriani, abſque notis Biblioth. PP. Tom. IV. Extant item Julii Materni Firmici *Aſtronomicorum*, ſeu *de Matheſi libri* VIII. *Venet.* 1499. *Baſil.* 1591. & alibi ſæpiùs impreſſi. Baronius † hos juniori, quem ſibi fingit, Julio attribuit; nec probabile exiſtimat eundem virum, qui tam dilertum ac pium adversùs Gentilium ſuperſtitionem tractatum edidit, poſtea de Matheſi omni ex parte impium ſcribere potuiſſe. At quid ſi hos libros ſcripſerit Julius adhuc Gentilis? Baronius quidem vult eos ſcriptos fuiſſe anno demum CCCLV. idque ex Præfationibus conſtare ait: at Ph. Labbæus compoſitos fuiſſe inter annum CCCXXXIV. & anno CCCXXXVII. idque ſe in Chronico ſuo pleniſſimè demonſtràſſe dicit. Verùm hac de re penès eruditum Lectorem judicium eſto.

* Ibid. p. 51.

* L. 10. p. 131.

† Ad Ann. CCCLV. Num. 1.

Diſſert. de Script. Eccl. Tom. I. p. 661.

337. P. II. CRISPINUS, ortu Lampeſcenus, S. Parthenii diſcipulus, claruit circa annum CCCXXXVII. Miſit in literas vitam & converſationem *Parthenii*, Urbis Lampſaci in Aſiâ ad Helleſpontum Epiſcopi, qui imperante Conſtantino Magno floruit. Extat apud Surium & Bollandum, *Febr.* VII. ſed Latinè tantum. Habetur Græcè MS. Biblioth. Vindob. Cod. *Hiſt.* XI. n. 14. fol. 62. p. 1.

340. ACACIUS, eò quòd luſcus erat, Μονόφθαλμος dictus, Euſebii Cæſarienſis Diſcipulus, non tantùm proprio Marte, ſed & ex Magiſtri ſui famâ ſummam & eloquentiæ & eruditionis laudem conſecutus eſt. Anno CCCXL. mortuo Euſebio in Epiſcopatu Cæſarienſi ſucceſſit. Homo in fide varius, & ingenio vafer; qui ſententiam ſuam pro re natâ variare probè novit: ἕτερος μὲν τὴν δόξαν, ἕτερος δὲ τὴν γλῶτταν, ut verè de eo Philoſtorgius *, neque cum cum Arianis Filium κτίσμα ἐκ τῶν κτισμάτων affirmabat, neque cum Semi-Arianis ὁμοούσιον, ſed ſimpliciter ὅμοιον vel ὅμοιον κατὰ τὴν βούλησιν μόνον, *ſolâ voluntate* Patri ſimilem eſſe voluit. Anno CCCXLI. Concilio, quod Antiochiæ in Encæniis habebatur, interfuit; in Sardicenſi anno CCCXLVII. ună cùm aliis depoſitus; quam quidem ſententiam ipſe cum Sociennis ſuis eodem tempore in Pſeudo Synodo Sardicenſi in Catholicos Epiſcopos retorquebat. Anno CCCLIX. cum Synodus Seleucienſis duas in partes dirimeretur, Semi-Arianorum, qui Nicænum Concilium exceptâ unicâ voce τοῦ ὁμοουσίου approbabant, quibus dux erat Georgius Laodicenus, & Anti Nicænorum qui Nicænam fidem penitus abrogandam, aliamque conſcribendam eſſe contendebant: huic parti caput erat Acacius, qui, oblato in Synodo fidei libello, non modò τὸ ἀνόμοιον, ſed etiam ὁμοούσιον & ὁμοιούσιον penitus rejecit. Prævalentibus autem Semi-Arianis ipſe cum ſuis depoſitus eſt: Verùm, arrepto mox ad Conſtantinopolin itinere, & tum proceribus, tum ipſo Conſtantio, apud quem nihil non poterat, in partes ſuas pertractis, conciliabulum coegit; in quo etiam τὸ ἑτερούσιον profitentibus ſuppetias tulit; Baſilium Ancyranum, aliosque ſibi adverſantes deponi curavit: quin & ſi Philoſtorgio * fides, Cæſaream properans, viduatis Eccleſiis Epiſcopos conſtituit, qui τὸ ὁμοούσιον colebant. Nec id à verò abludere ſatis oſtendit verſatile inconſtantis viri ingenium, qui regnante inſuper Joviano libellum à ſe aliiſque compoſitum, & chirographo ſuo ſignatum Imperatori obtulit, in quo Nicænam fidem, & conſubſtantialitatis doctrinam diſertè confirmavit. E vitâ migravit circa annum 366. Vir erat, teſte Sozomeno †, ἱκανὸς τὸ νοεῖν, καὶ φράζειν ἀστεῖος, *copioſus in ſententiis, & in dicendo elegans* adeo ut plurimos libros haudquaquam contemnendos reliquerit. De ſcriptis ejus hæc Hieronymus *. Elaboravit *in Eccleſiaſten volumina* XVII. & συμμίκτων ζητημάτων VI. & multos præterea diverſoſque *Tractatus* compoſuit, & in his librum Ἀντιλογιῶν dictum *adverſus Marcellum*, ex quo benè longum fragmentum habet Epiphan. Hæreſ. 72. item de Vitâ præceptoris ſui Euſebii cujus meminit Socrates †, ſed qui cum cæteris jam pridem periit.

SÆC. IV ab An. CCC

* L. ʒ. c. ʒ.

† L. ʒ. c. 2.

* De Script. c. 98.

† L. 2. c. 4.

* L. 4. c. ult.

Vid. Epiph. Hæreſ. 73. Socrat. l. 2. c. 40.

340. FORTUNATIANUS, Africâ oriundus, Aquilejæ in Italiâ Epiſcopus. Claruit circa ann. 340. Multos annos pro fide Catholicâ adversùs Arianos conſtanti animo & ſincero pectore, præcipuè in Synodo Sardicenſi, decertavit; donec anno CCCLV. cùm Conſtantius Arelatę ageret, ipſe cum reliquis Occidentis Epiſcopis vim non vulgarem, graveſque contumelias paſſus, & ſtrophis Arianorum ſeductus, in partes eorum tranſiit; ex quo non modò Athanaſium damnavit, verùm & rem Arianam totis viribus promovebat; quodque magis adhuc deteſtabile eſt, anno 357. Liberii Romani Epiſcopi pro fide eo tempore exulantis conſtantiam fregit, ſuiſque conſiliis & monitis effecit, ut damnationi Athanaſianę & Arianorum formulis ſubſcriberet. Elucubravit *in Evangelia* titulis ordinatis, inquit Hieronymus, * brevi & ruſtico ſermone *Commentarios*, qui hodie NE.

* De Script. c. 97.

340. TRIPHYLLIUS, vir in omni doctrinâ liberali politiſſimus, ob ſtudium legum Romanarum in urbe Berytiorum, quę Juris Civilis ſchola fuit celeberrima, commoratus eſt. Poſtea in ſacris magnum Spyridonem Trimythuntis in Cypro Epiſcopum præceptorem habuit; denique Ledrorum in Cypro Epiſcopus conſtitutus. Claruit circa ann. CCCXL. & in Synodo Sardicenſi locum habuit anno CCCXLVII. ut ex iſtius Synodi ſubſcriptionibus liquet. Erat omnium ſuę ætatis eloquentiſſimus, cui ſtudio impenſâ nimis curâ incubuit acriter eo nomine à magiſtro Spyridone correptus; cùm in ſolenni enim Epiſcoporum Cypriorum conventu rogatus eſſet Tryphyllius, ut ad populum concionem haberet, & dictum iſtud Salvatoris in medium proferre, Ἆρον σοῦ τὸ κράββατον καὶ περιπάτει; vice τοῦ κραββάτου, quaſi vocabuli minùs elegantis, Σκίμποδα ſubſtituit: unde graviter commotus Spyridon, *Nam tu*, inquit, *præſtantior es eo qui Grabbatum dixit, ut te pudeat ejus verbis uti?* Quo dicto, ſpectante populo ex ſacerdotali ſolio exiliit; hominem propter eloquentiam inſolentiùs ſeſe efferentem hâc ratione ad modeſtiam erudiens. Multa compoſuit. Ejus in *Cantica Canticorum Commentarios* ſe legiſſe teſtatur Hieronymus*. Scripſit etiam *de vitâ & miraculis Præceptor.*

Vid. Sozom. lib. 1. c. 11.

* De Script. c. 92.

SÆC. IV. ab An. CCC. *ceptoris ſui Spyridonis* Jambica, quæ quærenda ſunt, ὡς λίαν ἀφελῆ, inquit Suidas. NE.

Τεῤῥάμ. 340. GEORGIUS, patriâ Alexandrinus, Philoſophicis diſciplinis innutritus, primùm Alexandriæ Presbyter, à B. Alexandro ob nepotatum gradu motus, ad Arianos penitus deflexit ab iis mortuo Theodoto in ſede Laodicena ſuffectus. Hæreticorum omnium πρωτοστάτης, uti eum vocat

* Apolog. 2. Athanaſius *. Exinde Synodis adversùs Athanaſium Tyriæ an. cccxxxv. Antiochenæ an. cccxli. interfuit; poſtea ad Concilium Sardicenſe anno cccxlvii. accitus, & ob metum non comparens, communi omnium Patrum conſenſu damnatus eſt. Anno ccclviii. Epiſcopos Ancyræ ad dedicationem Baſilicæ à Baſilio Ancyrano conſtructæ congregatos miſſa Epiſtola (quæ apud Sozom. l. 4. c. 13. extat) incitavit; ut ſynodicè convenientes Eudoxium Epiſcopum CP. & Aetium, novas turbas tunc temporis molientes, damnarent. Anno ſequente in Synodo Seleucienſi ab Homoiuſiaoorum partibus ſtetit; licèt poſtea vir varii & inconſtantis ingenii ad Anomæos deflexerit; quod forſan in cauſa fuit Philoſtorgio *, ut

* L. 8. c. 17. Georgium inter primarios τῦ ὁμοουσίου (legendum videtur ὁμοιουσίου) propugnatores recenſeret. Scripſit *librum de Vitâ Euſebii Emiſeni*, cujus excerptum habetur ap. Socrat. l. 2. c. 9. confer etiam l. 1. c. 24. aliumque contra Manichæos; cujus meminerunt Theodoritus *, & Photius †. NE.

* Hæret. Fab. l. 1. c. 28.
† Cod. 85.

340. HELIODORUS, Presbyter, claruit circa

Gennad. de Script. c. 6. an. 340. Scripſit contra Manichæos, ut videtur, librum *De natura rerum exordialium*, in quo unicum eſſe mundi ac rerum omnium conditorem, unicum rerum principium, nec quicquam Deo coævum, quod malum crearet, dari demonſtravit. NE.

340. PACHOMIUS, Thebaide in Ægypto natus, parentes Gentilium ſuperſtitionum cultores habuit. Viceſimo ætatis anno (ſi fidem habeamus Vitæ ejus, quam deſcripſit Simeon Metaphraſtes ex antiquioribus Actis, quæ & ipſa ex Dionyſii exigui verſione hodie extant ap. Sur. Maii 14.) cum inter cæteros tyrones ad militiam ſub Conſtantino M. obeundam duceretur, milites quibuſcum navigabat rerum omnium inopiâ laborantes apud oppidum quoddam Thebaidis incredibili incolarum humanitate ſublevatos conſpicatus, tantam hoſpitum benevolentiam miratus eſt; cumque eos Chriſtianos eſſe intelligeret, in fidem eorum, moreſque inquirere cœpit; ut paucis complectar, Chriſtianam Religionem amplexus eſt, & ſalutari lavacro tinctus, in Tabbenſin Thebaidis vicum ſeceſſit, ibique Monachorum omnium Tabbenſium auctor atque Inſtitutor evaſit: Ex hoc enim fonte ſeptem circiter Monachorum millia prodierunt; immo unicum Pachomii Monaſterium mille & quadringentos continebat. Claruit ſub Conſtantino ejuſque filiis, præcipuè circa annum 340. Magni ab Athanaſio habitus, qui illum inviſiſſe dicitur, ejuſque vivendi rationem, dum

* Epiſt. ad Princip. pag. 119. Romæ ageret, Marcellam nobilem matronam, teſte Hieronymo *, edocuit. Obiit pridie Idus Maii anno 350. vel ut alii 360. Scripſit ad Collegas præpoſituræ ſuæ *Epiſtolas* V. in quibus, inquit Gen-

† De Script. c. 7. nadius †, (qui eas ſigillatim enumerat) Alphabetum myſticis tectum Sacramentis, velut humanæ conſuetudinis excedens intelligentiam, clauſit. Supereſt apud Palladium Hiſt. Lauſiac. cap. 38. *Regula Monachorum*, quam æneæ tabulæ inſcriptam Angelus Pachomio tradidiſſe dicitur. Extat quidem eadem *Regula* multò uberior, Ægyptiacè, ut volunt, primùm ſcripta, deinde Græcè tranſlata, denique petente Silvano Monacho ab Hieronymo Latinè reddita, ad calcem operum Caſſiani, & in Biblioth. PP. Tom. IV. p. 86. Vereor autem ne ea gratis dicta ſint. Mirum ſanè eſt Hieronymum, ſi hanc tranſtuliſſet, Pachomium inter Scriptores Eccleſiaſticos non retuliſſe. Crediderim potiùs brevem illam *Regulam*, quam Palladius exhibet, à Pachomii ſucceſſoribus auctam & locupletatam; ſaltem dicendum erit Palladianam eſſe alterius compendium. Sub Pachomii item nomine *Monita* quædam *ſpiritualia*, brevicula quidem illa, ſed verè aurea, Latine edidit Gerardus Voſſius in Appendice ad opera Gregorii Thaumaturgi, *Mogunt.* 1606. 4°. Habentur etiam in Bibliot. PP. Tom. IV.

EUSEBIUS, patriâ Meſopotamienſis, apud Edeſſam notiſſimam Oſdroenæ urbem nobiliſſimâ familiâ ortus eſt; à prima ætate ſacris literis eruditus, deinde ab optimis in civitate patria præceptoribus in omnibus Gentilium diſciplinis inſtitutus: tandem ſub Euſebio Cæſarienſi & Patrophilo Scythopolitano ſtudiorum Theologicorum tyrocinia poſuit. Sacerdotii detrectandi causâ migravit Alexandriam, quo ſe Philoſophiæ ſtudio magis adhuc excoleret. Alexandriâ rediens Antiochiæ cum Flaccillo Epiſcopo familiariter verſatus eſt. Claruit præcipuè poſt annum 341. quando ſedem Alexandrinam, ex quâ Synodus Antiochena Athanaſium ejecerat, oblatam reſpuit. Emiſenam in Phœnicia accepit; ſed cum in ordinatione ejus Emiſeni ſeditionem excitaſſent, eum quaſi Mathematicarum & Magicarum artium ſtudioſum accuſantes, Laodiceam ſe contulit, ibique cum Georgio Epiſcopo, quem ſibi amicum in paucis habuit, vixit. Poſtea verò Emiſam rediit. Mortuus eſt & ſepultus Antiochiæ circa ann. 360. Gratus inprimis fuit Imperatori Conſtantio, ab eo quotieſcunque Perſis bellum intulit, ſecum in itinere deductus. Quin & ſi Georgio Laodiceno fidem habeamus, non pauca fecit miracula. Vocatus eſt in crimen, quaſi idem cum Sabellio ſentiret, premente ipſum illorum invidiâ, qui aliorum virtutibus uri ſolent, ut rectè notat Sozomenus. Hieronymo * audit Arianæ ſignifer factionis, conſueta illi macula, quam alibi Euſebio Cæſarienſi non ſemel inurit. Probabile eſt Euſebium noſtrum in ſemi-Arianorum ſententiam fuiſſe paulò propenſiorem. Erat, inquit Hieronymus, † elegantis & Rhetorici ingenii, qui innumerabiles multo cum plauſu populi exceptos confecit libros; magiſque Hiſtoriam ſecutus, ab his qui declamare volebant, ſtudioſiſſimè legebatur. Ex his veluti præcipuos enumerat, *Adversùs Judæos*, *Ad Novatianos*, In *Epiſtolam* ad *Galatas Hypotheſeon* libros X. & in *Evangelia Homilias* breves, ſed plurimas. Excerptum ex nonnullis ejus ſcriptis benè longum habet Theodoritus Dialog. III. p. 172. in quo Euſebii ſententia circa Filium Dei minus orthodoxa manifeſtò deprehenditur. Extant quidem ſub ejus nomine in Evangelia totius anni *Homiliæ breves*, & *Homiliæ aliæ pluſquam quinquaginta* varii argumenti: verùm Euſebio noſtro communi ſuffragio abjudicantur, & ex iis hæ Eucherio Lugdunenſi, illæ Brunoni Aſtenſi, aliiſque recentioribus jure attribuuntur, ſaltem ex eorum ſcriptis conſarcinatæ ſunt. Varias variorum de his Homiliis ſententias, quiſquis ſcire deſiderat, adeat is Edmund. Albertinum, de Sacrament. Euchariſt. lib. 2. p. 877. ſententiam verò ſuam his profert verbis: Ego, inquit, exiſtimaverim Homilias has, rhapſodias eſſe variorum Au-

341. (margin, beside EUSEBIUS)
vid. Socrat. l. 2. c. 9. Sozom. l. 3. c. 6.
* Chron. an. 348.
† De Script. c. 91.

ab. —

Digitized by Google

thorum, at nonnullas eſſe poſſe Eucherii nonnullas Fauſti, nonnullas Cæſarii & Maximi, ſive Regienſis, ſive Taurinenſis, nonnullas etiam aliorum nobis ignotorum. Nam ſtyli diverſitas plurimorum eſſe evidenter indicat. Extant *Pariſ.* 1575. *Antverp.* 1602. 8°. An hujus Euſebii potiùs ſint *Homiliæ* XIII. quas latinè ſub Euſebii Pamphili nomine edidit Jac. Sirmondus, *Pariſ.* 1643. 8°. eruditis diſquirendum relinquimus. Certè nullum aliud opinionis ſuæ fundamentum habuit Simondus niſi Codicis MS. titulum, in quem Euſebii Pamphili, ſcriptoribus Latinis magis noti, nomen irrepere potuit. Quàm infirma verò ſit Codicum MSS. autoritas, vel hinc patet, quòd Homiliæ breves (quas nulli non ſpurias eſſe agnoſcunt) in Codicibus quibuſdam Euſebii Cæſarienſis nomen ſibi præfixum habuerint.

Ex Euſebii noſtri lucubrationibus etiamnum apud Chaldæos extare ſcribit Hebedieſu Librum *contra Judæos*, *Quæſtiones legis veteris*, & *Orationem de D. Stephano*.

341. P.II. EUSEBIUS, ortu Edeſſenus, Epiſcopus Emiſenus, claruit anno CCCXLI. De quo alibi ſatis. Extat Græcè MS. *Oratio ejus contra Judæos*, hoc principio; Δίκαιον ἡμῖν σήμερον ἀγαπητοὶ τῇ χθὲς εἰρημένῳ λόγῳ ἐπεξελθεῖν, καὶ ἰδεῖν τὴν τοῦ διαβόλου, καὶ τῶν αὐτοῦ συμβολὴν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους κατὰ τοῦ Κυρίου. Ἀκούσας γὰρ ὁ διάβολος τοῦ Κυρίου ὑπὸ... &c. Hujus libelli meminit Hebed-jeſu, Catal. lib. Chald. pag. 22. Habetur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* ex diſpoſitione *Lambecii* CLXXVI. *Neſſelii* CCLXXIV. num. 4. fol. 82. *Homiliæ* ſive *Orationes tres*. 1. *De S. Joannis Baptiſtæ, poſt decollationem ſuam, deſcenſu ad Inferos, & prædicatione adventûs Chriſti.* Principium, Ἀναγκαῖον ἡμῖν ἐστὶ πάλιν σήμερον ἐρευνᾶσαι καὶ γνῶναι, πόθεν ὁ εὐαγγελισμὸς τοῦ προδρόμου ἐν τῷ ᾅδῃ &c. 2. *De proditione Judæ*; Principium, Δεῦρο λοιπὸν οἱ ἐμοῦ ἀγαπητοὶ καὶ περὶ τῆς προδοσίας τοῦ Ἰούδα, &c. 3. *In Diabolum & Infernum*, poſt proditionem Chriſti per Judam, Δίκαιον ἡμῖν σήμερον ἀγαπητοὶ τὰ ἀκόλουθα τοῖς χθὲς εἰρημένοις λόγοις ἐπεξελθεῖν, &c. Extant ibid. Cod. *Theol.* CCCVII num. 4. fol. 49. An genuinæ ſint hæ Euſebii noſtri *Homiliæ* tùm demùm rectiùs judicabimus, cùm publici juris fient. Interim vide Lambec. *Comment.* lib. IV. p. 184. 231.

344. THEODORUS, nobili genere ortus, Presbyteri dignitatem aſſecutus eſt: Pachomii ſocius, & œconomus, & in Monaſterii regimine ſucceſſor. Claruit anno CCCXLIV. Plura de eo in vitâ Pachomii referuntur, quam harum rerum curioſus adeat, nec enim tanti ſunt, ut hiſce Lectorem diutiùs diſtineamus. Scripſit ad *Monaſteria Epiſtolas exhortatorias* tres, ſacrarum ſcripturarum ſermone digeſtas, quæ NE. Theodori cujuſdam Monachi *homiliæ* XI. penès Holſtenium Græcè exſtiterunt. An noſtri, an potiùs junioris cujuſdam Theodori fuerint, haud ſatis patet.

344. * De Script. c. 9. ORIESIS, Monachus itidem Tabbennenſis, Pachomii & Theodori collega, de quo Gennadius*, *Vir*, inquit, *in S. Scripturis ad perfectum inſtructus. Compoſuit librum divino conditum ſale, totiuſque Monaſticæ diſciplinæ inſtar mentis conſtructum, & ut ſimpliciter dicam, in quo totum penè V. ac N. Teſtamentum compendioſis diſſertationibus juxta Monachorum duntaxat neceſſitatem invenitur expoſitum; quem tamen vice teſtamenti prope diem obitus ſui fratribus obtulit.* Opus iſtud interiit. Extant autem hujus Orieſis *Regulæ de inſtitutis Monaſticis* Bibliothec. PP. Tom. IV. p. 92. ad calcem Proſperi *de Vitâ contemplativâ*, *Colon.* 1536. 8°. & in *Collectione Regularum Holſtenianâ*. Junioris cujuſdam Orieſis, ſive Oreſii eſt *libellus de ſex Cogitationibus* ap. Caniſ. Tom. V. part. 2. pag. 951. Alius item à noſtro Orientius ſive Orentius, cujus *Commonitorium* à Delrio cum notis ſuis editum eſt *Antuerp.* 1600. & in Bibliothec. PP. Tom. VIII. p. 871. Qui quidem hic loci ob nominum ſimilitudinem interſeruntur, licet ad rem noſtram parùm conferant.

VITELLIUS, natione Afer, ſectâ Donatiſta, cujus præter unicum Gennadium* ex Veteribus neminem meminiſſe arbitror. Floruit ſub Conſtante, qui regnare cœpit an. 337. deſiit 350. adeoque Vitellium circa an. 344. claruiſſe credere par eſt. Scripſit *De eo, quòd odio ſint mundo Servi Dei*; in quo opere Catholicos perſecutorum nomine traduxit; item *Adverſus Gentes* & *Adverſus Catholicos* veluti *S. Scripturarum traditores*. Multa etiam ad Regulam Eccleſiaſticam pertinentia. NE. 344. * De Script. c. 4.

MACROBIUS, origine, ut videtur, Afer, dignitate Presbyter, primò quidem Catholicus, poſtea ad Donatiſtas deficit. Hujus ſæpiùs meminit Optatus †, eumque inter Epiſcopos Donatiſtarum recenſet, qui Romæ vixerunt. Sciendum enim eſt Donatiſtas, quò majorem ſectæ ſuæ gloriam quærerent, Epiſcopos de parte ſua miſiſſe, qui in urbe Roma ſedem haberent. Verùm cum paucis quos habebant aſſeclis urbe expulſi, in circumvicinis montibus conventicula celebrare coacti ſunt; inde *Montenſes*, *Rutupani*, & *Campitæ* dicti. Claruiſſe opinor Macrobium, ſaltem Eccleſiæ Catholicæ adhuc Presbyterum, circa an. CCCXLIV. non modò quia Vitellio Afro eum proximè conjungit Gennadius, ſed & quia ſucceſſio Epiſcoporum Donatiſtarum, qui Romæ ſederint, apud Optatum * id ſuadere videtur, ubi quarto loco collocatur Macrobius. Scripſit adhuc Catholicus ad *Confeſſores & Virgines* librum unum, moralis quidem, ſed valdè neceſſariæ doctrinæ, & ad muniendam caſtitatem aptiſſimæ. Scripſit etiam Donatiſta factus Epiſtolam *ad Plebem Carthaginenſem de Paſſione Maximiani & Iſaaci Donatiſtarum*, cujus amplum fragmentum extat apud Mabillon. Analect. Tom. IX. *Pariſ.* 1685. p. 119. 344. † L. 2. * L. 2. c. 4.

PHOTINUS, ortus eſt ex Gallatiâ minori, quem tamen ex Epiphanio * nonnulli è Sirmio Pannoniæ inferioris oppido originem duxiſſe volunt: & ita quidem Janus Cornarius Epiphanii interpres, aliter verò ipſe Epiphanius, οὗτος ὡρμᾶτο ἀπὸ Σιρμίου, quæ ſic reddi debent, *Hic è Sirmio prorupit*, ſive progreſſus eſt bellum ſcilicet veritati indicturus. Diſcipulus erat Marcelli Antiſtitis Ancyrani, & ſub eo Diaconus; à quo Hæretici ingenii ſemina hauſit. Aliquamdiu Catholicus extitit, & magno omnium conſenſu in Eccleſiæ Sirmienſis Epiſcop. aſcitus eſt. Incertum eſt, quo tempore ſedem iſtam obtinuerit, quove anno zizania ſua proſeminare cœperit. Si tamen Epiphanio * fides, factum id vivente adhuc Conſtantino: quâ quidem in re falli ſanctiſſimum patrem, non opus eſt ut pluribus oſtendamus, cùm contrarium doceant omnes penè Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Scriptores, & res ipſa clamat. Tectè quidem primo & clanculùm rem ſuam egit Photinus, damnata Sabelli & Pauli Samoſateni dogmata in animo volvens; poſtea verò Hæreſim ſuam ante omnium oculos palam expoſuit, docens Chriſtum eſſe ψιλὸν ἄνθρωπον, & ex Mariâ initium habuiſſe, ex quo in ipſam ſupervenit Spiritus Sanctus; inde *Homuncioniſtæ* Vigilio Tapſenſi dictus, ejuſque ſequaces *Homuncioniſtæ* Auguſtino. Publicè hæc docere cœpit ſub Conſtan- 344. * Hæreſ. 71. * Loc. cit.

ſtantini imperio, Arianis omnia jam pro lubitu agentibus. Demùm hæc prælo traditurus incidi in viri clariſſimi, Matthæi Larroquani diſſertationem de *Photino*, (quâ cauſam adversùs Petavium doctè atque erudite agit) qui Hæreſeos Photinianæ Epocham ad an. CCCXLI. refert. Certè detectum fuiſſe Photinum ante annum 344. indicio eſt μακρόστιχος illa formula condita in Synodo Antiochenâ eo anno habita; in quâ errores Photini expreſsè damnantur: quod etiam factum eſt in Synodo Sardicenſi anno CCCXLVII. in Mediolanenſi anno CCCLVIII. habitâ. Anno CCCL. in Concilio Catholicorum Sirmienſi depoſitus eſt; ſed à Plebe per vim retentus: denique in ſecunda Sirmienſi anno CCCLI. quando Epiſcopos ad diſputationem provocavit. Factum id die conſtituto, præſente Imperatore, & non paucis ex ordine Senatorio, Notariis cuncta excipientibus. Diſputandi contra Photinum partes in ſe ſuſcepit Baſilius Ancyranus; certatum utrinque magnâ contentione: victus autem Photinus, & exilio mulctatus. Poſtea tamen Eccleſiam ſuam recuperaſſe videtur, inde iterum à Valentiniano principe depulſus, & in exilium miſſus; unde iterum reverſus obiit in Galatiâ anno CCCLXXVII. Hæreſis ejus haud diuturna fuit, quippe Epiphanii jam tempore diſſipata, neque Theodoriti * ætate illius vel exiguæ reſtabant reliquiæ, ne nomine quidem cognito. Dolendum ſanè infœlici hoc ſæculo infauſtos homines peſtilentiſſimam Hæreſim ab Orco revocaſſe. Doctus erat Photinus tum Græcè tum Latinè, ingenii viribus, doctrinæ copiâ, & naturali quadam facundiâ ad perſuadendum aptiſſima pollebat plurimùm; unde multos ad opinionem ſuam pertrahebat, quod in eo notant Epiphanius *, Sozomenus †, & Vincentius Lirinenſis §. Scripſit utroque ſermone plura volumina *adversùs omnes Hæreſes*; quibus ſuâ ſolùm exceptâ reliquas omnes falſas eſſe oſtendere conabatur; item *Contra Gentes*; & *ad Valentinianum*, ut videtur, *Imperatorem*. NE.

Vid. Epipha. loc. cit. Socrat. l. 2. c. 30. Sozom. l. 4. c. 6.
* Hær. Fab. l. 2. c. 11.
* Loc. cit.
† Ibidem.
§. Commonit. p. 331.

347. BASILIUS, ortu Ancyranus, primùm Arcis Mechææ, cujus rei unus, quod ſciam, meminit Hieronymus *, Epiſcopus, deinde Marcelli, cui Synodus Conſtantinopolitana anno CCCXXXVI. Epiſcopatum abrogavit, in ſede Ancyrana ſucceſſor. Parca ejus mentio ante an. CCCXLVII. quo Patres Sardicenſes illum unà cum aliis depoſuerunt. Verùm ille imperiali favore & familiaritate fretus ſemet ſuſtinuit. Erat enim Conſtantio unice charus; qui Semi-Arianis plurimùm favebat. His ſe adjunxerat Baſilius, ejuſque partis primatum tenuit. An. CCCLI. nobilem in Concilio Sirmienſi coram Imperatore cum Photino diſputationem habuit, in qua victoria penès ipſum ſtetit. An CCCLVIII. Synodo Ancyranæ interfuit; in qua depoſito Eudoxio Conſtantinopolitano, ipſe cum Euſtathio Sebaſteno & Eleuſio Cyziceno ad Imperatorem Synodi nomine legatus eſt, decreti Synodici ratihabitionem impetraturus. Anno CCCLIX. in Concilio Seleucienſi adversùs Acacium ejuſque aſſeclas prævaluit, quos à Synodo damnari curavit. At ineunte proximo anno vices ei rependit Acacius, eumque in Synodo CP. depoſuit, mox Imperatoris juſſu in Illyricum relegatum. Capita accuſationis varia fuere; & in iis quòd tyrannidem in alios exercuiſſet; quòd hos verberibus, illos vinculis, alios exilio mulctaſſet; quod in multos calumnias ſtruxerat; quòd plurimas Eccleſias perturbaverat; quòd perjurii convictus fuerat, & turpis vitæ homuncionem ad Baptiſmum & Diaconatus officium promoviſſet; quod ad ſacram menſam illicitas conſœderationes facere ſolitus eſſet: de quibus, aliiſque ei objectis videndus eſt Socrates *, & præſertim Sozomenus †. Regnante Joviano, ipſe cum cæteris Semi-Arianis libellum precum Imperatori obtulit. Verùm in ſubſcriptionibus libelli de Fide Joviano oblati Athanaſius Ancyræ Epiſcopus dicitur; certiſſimo argumento Baſilium hoc tempore ſedi ſuæ reſtitutum non eſſe. Non obſtantibus Acacianorum calumniis hominem laudat Theodoritus * ob eximiam vitæ ſanctimoniam; Sozomenus † etiam veluti facundiæ & eruditionis cauſâ celeberrimum. Scripſit plura, præcipuè contra *Marcellum* & *Librum de Virginitate*. NE.

* De Script. c. 89.
* L. 2. c. 42.
† L. 4. c. 24.
* L. 2. c. 25.
† L. 2. c. 33.

347. SERAPION, genere Ægyptius, vitæ inſtituto Ἀσκητὴς, inter arctioris diſciplinæ cultores diu deſerta Thebaidis habitavit, multorum ibi Monachorum Præfectus, tandem à D. Athanaſio civitatis Thmuitarum, non incelebris apud Mendeſium urbis Epiſcopus factus. B. Antonio oppidò charus, Athanaſio arctiſſimo amicitiæ vinculo conjunctus. Ille enim Serapione familiariſſimè utebatur, fidei ejus arcana ſua concredidit, judicio ſcripta vel augenda vel corrigenda ſubmiſit, crebriſque literis de rebus graviſſimis conſuluit, quod tres ad eum datæ Epiſtolæ ſeu potius Libelli hodie teſtantur. Anno CCCXLVII. inter Patres Sardicenſes Athanaſium ſententiâ ſuâ abſolvit: & cùm anno CCCLV. novis apud Conſtantium calumniis premeretur Athanaſius, lectique ſunt Epiſcopi quinque qui ad Imperatorem in Occidente agentem mitterentur; ut animum adversùs Athanaſium exardeſcentem placarent, & inimicorum calumniis reſponderent; ex horum numero princeps fuit Thmuitanus noſter, & ipſe ſub Conſtantio Confeſſione inclytus. Obiit circa annum CCCLVIII. Ἀνὴρ εἰς ἐπὶ μάλιστα τὸν βίον θαυμάσιος, καὶ λέγειν δεινὸς, inquit Sozomenus: *Vir admirabilis vitæ ſanctimoniâ, & dicendi copiâ præditus.* Tantâ eloquentiâ clarus, ut ob elegantiam ingenii *Scholaſtici* cognomen meruerit. Aureum ejus dictum ex Evagrio memorat Socrates †. Ὁ νοῦς μὲν πνευματικὴν γνῶσιν πιὼν τελείως καθαίρεται, ἀγάπη δὲ τὰ φλεγμαίνοντα μόρια τοῦ θυμοῦ θεραπεύει, πονηρὰς δὲ ἐπιθυμίας ἐπιῤῥεούσας ἵστησιν ἐγκράτεια. *Mens quidem ſpiritualis ſcientiæ hauſtu plenè purgatur; partes item animæ irâ efferveſcentes charitate ſanantur: prava verò cupiditates quæ in animum influunt, abſtinentiâ coërcentur.* Scripſit *ad diverſos Epiſtolas utiles*, *Tractatum de Pſalmorum titulis*, & egregium * *Librum adversùs Manichæos*. Ex his ſolummodo extat *Liber contra Manichæos*, quem ex F. Turriani verſione primus edidit Hen. Caniſius Lection. Antiq. Tom. V. p. 1. exinde tranſlatum in Bibliothec. PP. Tom. IV. p. 160.

Vid. Athan. Ep. ad Dracont. p 718.
Sozom. l. 4. c. 9.
Hieron. de Script. c. 99.
† L. 4. c. 23.
* Photii Bibloth. LXXXV.

348. *P. II.* LEONTIUS, natione Phryx, primùm Presbyter, deindè ab anno CCCXLVIII. Epiſcopus Antiochenus Presbyter adhuc, mulieris cujuſdam, *Euſtolii* nomine, contubernio impensè delectabatur. Quo, ut liberiùs frueretur, omnemque criminis ſuſpicionem à ſe amoliretur, virilia ſibimet ipſi præſcidit; quem proinde τὸν ἀπόκοπον *caſtratum*, ubiquè vocat Athanaſius, * Nec tamen hoc modo vel ſuſpicionem evaſit vel pœnam, Presbyteratûs gradu, hanc ob cauſam, depoſitus. Imperante Conſtantio, Arianis omnia pro libitu diſponentibus, † anno CCCXLVIII. depoſito Stephano, Antiochiæ Epiſcopus conſtitutus eſt. Obiit circa annum CCCLVIII. Erat, inquit Theodoritus *, τὴν γνώμην κρυψίνους, *ingenio ſubdolus*, quique intùs latentem hæreticæ pravitatis labem, optime occultare novit; quem proindè ſaxis in mari latentibus comparat Theodoritus; alibique † τὸ κακόηθες αὐτοῦ καὶ πανοῦργον, *fraudulentiam ejus & verſutiam* notat. Arianis fuit addictiſſimus, & tamen Ortho-

* Athan. Apol. de fug. p. 559. Epiſt. ad Solit. p. 640.
† Soc. lib. II. c. 26. p. 117. Theod. l. II. c. 10. 24. p. 86. Philoſt. l. III. c. 15. 17.
* H. E. l. II. c. 10. p. 86.
† Ibid. c. 24. p. 1. p. 6.

SÆC. IV. ab An. CCC.

thodoxis aliquando ſavere videri voluit. Inter alios, diſcipulum habuit Ætium Hæreſiarcham, cui notante Philoſtorgio * *Prophetas*, maximè *Ezechielem* explicavit. In tam ſublimi loco poſitus, & ſæculo tam contentioſo, omniúmque controverſiarum feraciſſimo; fieri non potuit quin multa ſcriberet. Ex quibus nil hodie ſupereſt præter Fragmentum *Orationis* in *Paſſionem S. Babylæ* deceſſoris ſui, quod nobis exhibet Chronici Paſchalis ſive Alexandrini auctor ad ann. M. 5751. *Chr.* CCLIII. *Indict.* I. p. 270. *Edit. Noviſs.* In quo Fragmento, hoc præcipuè notatu dignum, quòd utrumque *Philippum*, Patrem nempè Imperatorem, Filiúmque ejus Cæſarem, diſertè Chriſtianum vocat.

* L. III. cap. 15. 17.

350. MAGNES, Scriptor valdè obſcurus, vixit [ſi ætatem ejus rectè collocent Turrianus & Scribonius] circa an. CCCL. Scripſit *adverſus Theoſtenem* Evangelia calumniantem *libros* V. Græcè. Extant alicubi MSS. quippè quos vidit, atque exinde quædam citat Turrianus in Apolog. pro Epiſt. Pontificum. Nonnulla etiam habet Coccius, à Turriano mutuatus, licèt id diſſimulet, "Verum "ad populum phaleras [inquit † Cl. Albertinus.] "Quis enim veterum, imò etiam recentiorum per "novem aut decem ſæcula Magnetis hujus, vel "quoad nomen tantùm meminerit? Fictitius prorſùs Autor eſt, aut ſaltem novus aliquis ac nuperus Græculus, cujus Scriptorum certitudo toeſt penès Turrianum exigui judicii virum, fideique valde ſuſpectæ. Et audent Adverſarii abſque ullâ verecundiâ ejuſmodi quiſquilias pro ve-"terum monumentis in medium adducere. Proh Dei atque hominum fidem! Certè de hujuſcemodi ſcriptis præſtat ἀπέχειν donec ipſi autores in publicum prodeant ut judicium de iis ferre liceat.

† De Sacr. Euchar. li. 2. p. 420.

SÆC. IV. ab An. CCC.

CYRILLUS, ſub Macario Hieroſolymorum Epiſcopo Diaconus, à Maximo Presbyter ordinatus, Catechiſtæ etiam munere functus, ſermones ſuos Catecheticos in eâdem Eccleſiâ habuit circa an. CCCXLVII. ſeptuaginta poſt exortum Manetem annis [cœpit is Hæreſin ſuam divulgare an. Imperatoris Probi ſecundo; Chriſti CCLXXVII.] ut ipſe nos docet †. Poſt Maximi mortem circa ann. CCCL. in Cathedrâ Hieroſolymitanâ ſucceſſit, ab Acacio Cæſarienſi tunc Metropolitico ordinatus; immò ut Hieronymo *, aliiſque †, placet, Arianorum ope, etiam ipſe Arianus, hanc dignitatem adeptus. Verùm longè aliter Theodoritus §, qui de ejus promotione ad hanc ſedem loquens vocat illum doctrinæ Apoſtolicæ acerrimum propugnatorem. Quin & longè ante Theodoritum Patres † ſecundi Concilii Oecumenici, in quo præſens erat ipſe Cyrillus, centum Hieronymis hâc in re teſtes fide digniores, diſertè affirmant Reverendiſſimum hunc ac Religioſiſſimum, uti eum vocant, Cyrillum canonice ab Epiſcopis Provinciæ olim fuiſſe ordinatum, & plurima variis in locis contra Arianos certamina ſubiiſſe. Sanè Scriptores Eccleſiaſtici in texendo Epiſcoporum hujus ævi Hieroſolymitanorum Catalogo mirum quàm diſcrepent, ut ex hoc Schematiſmo ad oculum patebit. 350.

† Catech. 6. p. 141. * Chron. an. CCCXLIX. † Rufin. l. 1. c. 23. Socrat. l. 5. c. 8. Sozom. l. 7. c. 7. § l. 2. c. 26. † Epiſt. Synod. ad Damaſc. apud Theod. l. 5. c. 5.

Juxta Hieronymum †: Cyrillus, Eutychius, Cyrillus 2do., Irenæus, Cyrillus 3tio., Hilarius, Cyrillus 4to.

Juxta Epiphanium *: §. Cyrillus., Erennis., Cyrillus alius., Hilarionus.

Juxta Socratem †: Cyrillus., Heraclius., Hilarius., Cyrillus iterum.

Juxta Sozomen. †: Cyrillus., Herennius., Heraclius., Hilarius., Cyrillus iterum.

Juxta Niceph. * Pat. C. P.: Cyrillus., Arſenius., Heraclius., Hilarius.

† In Chron. ad an. Chr. CCCXLIX. * Hæreſ. 66. p. 27. §. Lib. 2. c. 45. p. 160. † Lib. 4. c. 30. p. 189. † Lib. 4. c. 30. p. 589. ita & Niceph. Call. l. 11. c. 20. p. 112. * Chronogr. apud Scal. p. 308.

Variis hiſce indiculis enucleandis immorari jam non vacat. Id ſolummodò obſervandum quod habet Epiphanius, alium quendam à noſtro diverſum Cyrillum circa eadem circiter tempora Eccleſiæ Hieroſolymitanæ præfuiſſe: quod aliorum Hiſtoricorum erroribus anſam, & calumniis materiam præbere potuit. Anno CCCLI. admirabili crucis ſigno Hieroſolymis in cœlo ſplendidè refulgente, Cyrillus Conſtantium per literas (quas vocat, τρῶλας ἐξ Ἱεροσολύμων γραμμάτων ἀπαρχὰς) certiorem fecit. Multa deinde illi lis cum Acacio Cæſarienſi de jure Metropolitano, quod Cyrillus Eccleſiæ ſuæ veluti Sedi Apoſtolicæ aſſerere voluit, reclamante quidem conſuetudine & ipſius Nicænæ Synodi Canone ſeptimo. Sæpiùs idcirco in judicium vocatus non comparuit; inde ab Acacio & Synodo Palæſtinâ depoſitus, prætento quidem alio crimine, quod graſſante fame in pauperum uſus theſauros Eccleſiæ vendiderat, & in his ſacram ſtolam aureis filis contextam, à Conſtantino M. huic Eccleſiæ donatam, quam poſtea muliercula quædam Scenica induiſſe comperta eſt. Ab iniquâ Acacii ſententiâ Cyrillus ad majus judicium provocavit, adſtipulante ipſo Imperatore Conſtantio; ſolus ac primus omnium, qui contra Eccleſiaſtici Canonis conſuetudinem talem appellationem interpoſuit, ſi fides Socrati †; quem tamen hâc in re falli nôrunt Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſtudioſi. Hieroſolymis pulſus Tarſi cum Sylvano Epiſcopo vixit, in ejuſque Eccleſiâ frequentes ad populum Sermones habuit, qui Cyrilli concionibus admodùm delectabatur necquicquam per literas reclamante Acacio Anno CCCLIX. in Synodo Seleucienſi Acacio ſuperior fuit; ſed in Conciliabulo paulò poſt Conſtantinopoli habito, incruſtatis prioribus calumniis, noviſque additis Acacius illum iterum depoſuit. Sub Juliano ſedi redditus Judæos Imperiali gratia ad Templum Hieroſolymitanum è ruderibus extruendum animatos, magnoque molimine id agentes ludibrio habuit; & memoria recolens tum Danielis vaticinium, tum Servatoris oraculum dixit futurum brevi, ut in eo templo lapis ſuper lapidem non maneret: quòd quidem ita evenit, ut prolixè alibi * oſtendimus. Tandem ſub Theodoſio fugatis adverſariis ſedem de hinc inconcuſſam tenuit. Anno CCCLXXXI. inter ἡγήμονας ſeu ἐξάρχους Secundæ Synodi generalis numeratur, à venerando Concilio in integrum reſtitutus, & honorificentiſſimo elogio ornatus. Expleta mortalitate placidè in Domino obdormivit anno CCCLXXXVI. Nequaquam eum Arianorum ſententiæ acceſſiſſe fidem faciunt ſcripta ejus, quæ ſuperſunt hodie; in quibus Arianæ Hæreſeos dogmata velut à recta fide Apoſtaſiam & Venientis Anti-

† L. 2. c. 40. L. 3. c. 20.

* In Vit. Cyrilli.

Vid. Catech. 11. p. 134. Catech. 15. p. 169.

chriſti Præcurſorem damnat: & in *Epiſtolâ ad Conſtantium* Imper. (quam ſcripſit jam Epiſcopus, & eo circiter tempore, quo maximè obſequii erga Arianos accuſatus eſt) ſe τὴν ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον τριάδα, venerari profitetur. Unde mirari liber perverſum planè Riveti † ingenium, qui ex hac ipſa Epiſtola concludit aut eam non eſſe Cyrilli, aut Cyrillum fuiſſe Hæreticum Arianum.

† Crit. Sacr. l. 3. c. 11.

Scripta, quæ extant.

Epiſtola ad Conſtantium Imp.* cujus meminit Sozomenus *

* L. 4. c. 5.

Catecheſes XVIII. *ad Competentes*, quibus præcipua fidei Chriſtianæ capita explicat.

Catecheſes Myſtagogicæ V. ad recens baptizatos; in quibus de binis Eccleſiæ Sacramentis agit.

Fruſtra agunt, qui an genuinæ ſint hæ Catecheſes, litem movent; Hieronymo *, Theodorito †, Damaſceno § ne de aliis jam dicam, Cyrillo noſtro eas vindicantibus. Haud merentur reſponſum, quæ objiciunt Rivetus, aliique, Speciminis causâ, objicit Rivetus *, ex variis Scripturarum locis quaſi Centones eſſe conſutas, & in rebus non ita neceſſariis ad nauſeam uſque prolixas. Eſto, quod tamen uſquequaque verum non eſt, Catecheſes iſtæ erant σχεδιασθεῖσαι, ut ipſe fert titulus, ſive extemporaneæ, nullo ſtudio concoctæ, nullâ arte limatæ, captui Auditorum ex profeſſo accommodatæ, in juventute habitæ, quando deerant adhuc matura ætas & ſubactum judicium. Objicit iterum Cyrillum de ligno crucis affirmare μέχρι σήμερον παρ' ἡμῖν φαίνεσθαι, *ad hodiernum uſque diem illud apud nos apparere*, idque nonniſi xx. aut paulò ampliùs poſt ipſam Crucis inventionem annis, cum illud μέχρι σήμερον non ſolet uſurpari in rebus novis, ſed quæ à multis annis longâ temporum ſerie in eodem ſtatu viſæ ſunt. At primò phraſis illa apud Cyrillum non ita longum temporis ſpatium deſignare ſolet. Sic Catech. 17. *Cernimus*, inquit, *Seculi Principes regi & inſtrui ab Eccleſiaſticis μέχρι σήμερον, ad hodiernum uſque diem*; cùm ab ipſa Conſtantini M. converſione non ultra xxxv. anni effluxerant: ideòque per hanc phraſin nihil aliud intelligit, quàm hoc tempore κατὰ τὴν παρουσίαν, ut verbis immediatè præcedentibus loquitur. Secundò Cyrillus eo loco ne verbum quidem habet de inventione Crucis, ſed id ſolùm dicit, Lignum Crucis etiam hodiè extare, & unà cum plurimis aliis quæ ibi adducit, teſtem eſſe, nobile ſcilicet Dominicæ mortis & reſurrectionis monumentum; alibique eâdem phraſi in eodem planè argumento non ſemel utitur. Mitto cæteras Riveti exceptiunculas, vix caſſâ nuce dignas.

* De Script. c. 112.
† Dial. 2. p. 106.
§ De Imag. Orat. 3. p. 783.
* Ubi ſupra, c. 10.
* Ubi ſupra c. 10.
P. 441.
Vid. Catech. 13. p. 322. Catech. 14. p. 349.

Prodierunt Opera ejus Lat. *Pariſ.* 1589. *Catecheſes* Gr. *Pariſ.* 1564. 8°. Gr. Lat. *Colon.* 1564. Opera omnia Gr. Lat. edidit Joannes Prevotius *Pariſ.* 1608. 4°. deinde Dion. Petavius ibid. 1622. fol. ut & ibid. fol. cum Syneſio 1631.

SPURIA.

Oratio de Occurſu Domini. Extat Gr. Lat. *Colon.* 1568. *Pariſ.* Auctuar. Biblioth. PP. 1624. Tom. II. p. 849. & Auctuar. 1648. Tom. I. p. 621.

Epiſtola ad Auguſtinum de Miraculis Hieronymi. Lat. inter Opera Auguſtini & Hieronymi habetur.

352. LIBERIUS, patriâ Romanus, Auguſti filius, poſt excellum Julii in Romanum Pontificem XI. Cal. Junii an. CCCLII. electus eſt. Scriptis mox literis Orientales Epiſcopi ipſum in partes ſuas pertrahere magnopere ſategerunt. Verùm ille coactâ Romæ Synodo Orientalibus reſcripſit ſe iis conſentire non poſſe: diuque ſanè Athanaſii cauſam damnare conſtanter recuſavit ille. Anno CCCLV. Mediolanum accerſitus Conſtantio viriliter reſtitit; qui cùm poſt longum cum eo colloquium habitum nec prece nec pretio, nullis rationibus nec ullis promiſſis minisve hominis animum flectere potuit, ad Beroeam Thraciæ urbem deportari juſſit, ſubrogato ei Fœlice Archidiacono, quem Acacius Cæſarienſis Romanæ Urbis Epiſcopum ordinari curavit; hominem quidem in fide Catholicum, ſed qui Arianis communionem non denegavit. Exulaverit Liberius duobus & ampliùs annis; & jam miſeriarum & periculorum quæ ſuſtinuit, tædio ſuperatus, vim etiam & verbera paſſus, nimiaque Demophili & Fortunatiani importunitate victus, dolendo humanæ fragilitatis exemplo tandem cedit, Athanaſium damnat, & Homoiuſioniſtarum formulæ quam nuper condiderant, ſubſcribit Sirmii anno CCCLVII. idque ſe feciſſe datis ad Orientales, aliiſque ad Urſacium & Valentem literis teſtatus eſt. Romam, reverſus, quaſi Victor intravit urbem magno cum Populi Romani gaudio receptus, Fœlice à Senatu, vel à plebe, Urbe expulſo. Vixit poſt reditum annos novem, diemque clauſit ſupremum VIII. Cal. Octobr. an. CCCLXVI. ſepultus Viâ Salariâ in Cœmiterio Priſcillæ. Pœnituiſſe illum ſubſcriptionis Sirmianæ non eam inficias; modò verum ſit, quod pro confeſſo ſumit Baronius *, nullo antiquitatis teſtimonio fultus, Liberium clariſſimam illam *Fidei Confeſſionem*, quæ hodie extat, poſt lapſum Sirmienſem ad Athanaſium miſiſſe.

Vid. II. Epiſt. Liber. (ad Conſt.) & Ammian. Marcell. l. 15.
Athan. ad Solit. p. 647. Hilar. in Fragm. col. 426. Sozom. l. 4. c. 14.
Vid. Præfat. Marcell. & Fauſtin. ad libell. prec. & Hieron. Chron. ad an. CCCL.
* An. CCCLVII. N. 73.

Ex Liberii ſcriptis ſuperſunt *Dialogus cum Conſtantino* Mediolani habitus, ex ipſis Conſiſtorii actis, ut videtur depromptus, ap. Theod. l. 2. c. 16. & *Epiſtola* XII. ex Hilarii Fragmentis, Luciferi Calaritani libris, & aliunde deſumptæ, Concil. Tom. 11. col. 743. Ex his ultima fragmentum eſt *Epiſtola ſeu profeſſionis fidei*, quod & ap. Athanaſ. Tom. I. p. 396. habetur. Octava autem quæ ex Hilarii Fragmentis deſumpta ſic incipit, *Studens paci & concordiæ Eccleſiarum*, &c. aut adulterina prorſus eſt, aut, quod ego potiùs arbitror, ex ſede ſua revulſa in locum alterius magis Catholicæ apud Hilarium iſthoc in loco irrepſit: quod mihi ex nota huic Epiſtolæ ab Hilario appoſita certiſſimè conſtat. Sic enim inquit, *Quid in his literis non ſanctitatis? quid non ex Dei metu veniens eſt?* Hæc verò dixiſſe Hilarium de Epiſtola quæ ibi extat, nemo cui ſanum ſinciput, exiſtimare poteſt. Porrò habetur Epiſtola Liberii *Synodalis ad Macedonianorum Epiſcopos* Gr. Lat. ap. Socrat. l. 4. c. 12. & in Concil. Tom. 11. p. 760. Lat. duæ ſpuriæ nomini ejus affictæ benè longæ, *una ad omnes generaliter Epiſcopos, altera ad Athanaſium & Epiſcopos Ægyptios.*

HILARIUS, origine Gallus, patriâ Pictavienſis, [urbs ea eſt Aquitaniç ſecundæ celeberrima,] parentibus honeſtis & non infimi apud ſuos nominis natus eſt, boniſque artibus enutritus. Ex Pagana ſuperſtitione ad Chriſtianam religionem tranſiiſſe videtur, & provectiori paulò ætate, publicis votis expetitus, Pictavorum Epiſcopus eſſe conſtitutus, circa annum ex Baronii calculo CCCLV. nulla tamen cogente ratione, quin annis aliquot ante id tempus ad ſedem Pictavienſem evehi potuerit. Conjugatum fuiſſe, & cum uxore etiam poſt ſuſceptum Epiſcopatum cohabitaſſe non inficiantur cordatiores Pontificii. Paſtor in omnes ſui muneris partes vigilantiſſimus, erga fidem Catholicam fervidè animatus; Factionem Arianam etiam in Occidente dominantem mul- 354.

tùm compeſcuit, oblato eo fine ad Conſtantium libello. Præcipuè in Synodo Biterrenſi anno CCCLVI. Arianis ſe ſtrenuè oppoſuit, inde ab Imperatore, Saturnini Arelarenſis Epiſcopi dolis circumvento, actus in exilium in Phrygiam relegatur. Durante hoc exilii quadriennio, aliis jam curis & laboribus ſolutus, ſcriptis elucubrandis animum adjecit. Hinc natum illi nobile illud *Opus de Trinitate* XII. libris conſtans; *Liber de Synodis*; & *Orationes quædam ad Conſtantium*; ut de *Epiſtolis*, quas plures ſcripſit, nihil dicam. Anno CCCLIX. interfuit Concilio Seleucienſi, in quo Eccleſias Gallicanas ab infami Sabellianiſmi crimine coram vindicavit. Quæ verò de impiis & horrendis Anomæorum dogmatibus præſens audivit; vide apud ipſum *Libro contra Conſtantium*, qui incipit: *Tempus eſt loquendi*, &c. col. 292. Legatos Synodi Conſtantinopolim ſecutus, extremo fidei animadverſo periculo, tribus libellis publicè datis ab Imperatore popoſcit, ut coram Arianis diſceptare liceret; quod Hæretici maximoperè abnuerunt. Poſtremò quaſi diſcordiæ ſeminator, & perturbator Orientis [Sulpicii Severi * verbis utor] redire ad Gallias jubetur, abſque exilii tamen indulgentiâ. Lentis igitur itineribus Galliam petiit; nec niſi ineunte imperium Juliano domum rediit; ſummo cum gaudio à Pictavienſibus ſuis exceptus. Domum reverſus graſſantem ubique Hæreſim Arianam habitis frequentibus intra Gallias Synodis authoritate ſuâ & doctrinâ penè exterminavit. Illud apud omnes conſtitit, inquit Sulpicius unius Hilarii beneficio Gallias noſtras piaculo Hæreſis liberatas. Circa annum CCCLXVIII. vel CCCLXIX. Medlolanum ſe contulit; ut Auxentium hujus urbis Epiſcopum, Arianorum primipilum, coram Imperatore Valentiniano detegeret & refutaret. Sed poſt multam diſputationem operam ſe luſiſſe vidit; Auxentio, ſe in omnes formas vertente, & verſutiis ſuis, fucatiſque fidei profeſſionibus Imperatorem lactante. Rediens Hilarius eodem anno animam Deo piè reddidit. Vir non modò in Latinorum verùm & Græcorum ſcriptis diu verſatus; ex quibus, præſertim Origene plurima hauſit, Heliodoro Presbytero ἐξηγητῇ familiariter uſus, qui tamen ei nonnunquam impoſuit. Hinc, ut & ex gentis ſuæ more, ſtylus illi turgidus & ſublimis; dictio grandis nimiùm & operoſa, Gallicano cothurno inquit Hieronymus †, attollitur; longis interdum periodis involvitur alibique * eum *eloquentia Rhodanum* appellat, fluminum omnium in Galliâ rapidiſſimum. Rem, ut rectè notat Eraſmus †, mutuatus à Græcis, addidit Gallicam grandiloquentiam: frequenter autem aſſurgit ad floridam quandam & theatricam ſublimitatem, præſertim cum incidunt loca, quæ facilè ſplendeſcunt tractata. Et veriſſimum ſanè videtur, quod de hâc re obſervat Magnus ille eloquentiæ Cenſor, vix ullos Provinciales fœliciter reddidiſſe Romani ſermonis ſimplicitatem, præter aliquot qui Romæ à pueris ſunt educati. Vocum quarundam Hilario peculiarium præter publicam loquendi conſuetudinem ſpecimina aliquot idem exhibet loco citato. Inter nævos ejus & opiniones ſingulares primi ferè commatis ſunt, quæ habet de Carne Chriſti impatibili doloriſque exſorte, de Divinitate ab Humanitate Chriſti morientis recedente, de corporeitate animæ, de mundo ſimul & ſemel creato, & ſex annorum millia duraturo; de juramento Chriſtianis penitùs interdicto, aliiſque nonnullis; de quibus adiſis Eraſmum Præfatione citatâ, Joannem Gillotium Commentatione S. Hilarii Operibus præfixâ, Sculterum Medull. Theolog. Patr. ſub finem.

Cave Hiſt. Lit.

Vid. Hilar. de ſyn. col. 319. lib. ad Conſtant. Col. 306. Hieron. de Script. c. 100.

* L. 2. p. 163.

† Epiſt. ad Paulin. p. 104.

* Præfat. in l. 2. Comm. in Galat.

† Præfat. in Op. S. Hilarii.

SCRIPTA GENUINA.

DE *Trinitate* libri XII. De hoc Opere ita Hieronymus *. *Hilarius meorum Confeſſor temporum & Epiſcopus duodecim Quintiliani libros & ſtilo imitatus eſt & numero.* Hieronymo ſuccedat Eraſmus. *Videtur*, inquit †, *totâ vi adniſus; ut in hoc opere declararet, atque exerceret, quicquid ingenio, quicquid eloquentiâ, quicquid Sacrarum literarum cognitione poſſet.*

* Epiſt. ad Magn. Tom. II. p. 328.

† Loc. cit.

Ad Conſtantium liber, qui ſic incipit. *Benefica natura tua*, &c.

Ad eundem liber, init. *Non ſum neſcius*, &c.

In Conſtantium jam viſâ defunctum liber, qui quidem, ut & præcedentes duo, videtur imperfectus. Benedictini librum ad Conſtantium jam v. f. *contendunt ſcriptum eſſe Conſtantio adhuc ſuperſtite ann.* 360. *neque tam imperfectum, quàm ab aliena manu auctum.*

Adverſus Arianos & Auxentium liber: cui ſubjungitur Auxentii ad Imperatorem Epiſtola.

De Synodis adverſus Arianos liber ad Galliarum & Britanniæ Epiſcopos ſcriptus, è Græcis ut plurimùm Synodicis, ſed ſervatâ ſibi libertate de ſuo aliquid, ubi opus erat, admiſcendi, verſus.

Fragmenta ex Opere Hiſtorico de Synodis Ariminenſi & Seleucienſi, rebuſque poſt Synodos geſtis uſque ad annum CCCLXVI. libris duobus comprehenſa. Hæc primus edidit & Præfatione ornavit Nicolaus Faber *Pariſ.* 1598.

Commentarii in Evangelium S. Matthæi, quos alii Canonem appellare ſolent.

Commentarii in Pſalmos, maximam partem ex Commentariis Origenis, noxiis hinc inde detruncatis, excerpti. Hoſce Commentarios pariter ac *Librum de Synodis* ſe Hilario apud Treviros manu ſuâ deſcripſiſſe prodit Hieronymus *.

* Ep. ad Flor. Tom. I. p. 151.

SUPPOSITITIA.

E*Piſtola ad Auguſtinum.*

Alia ad eundem. Videntur iſtæ Hilarii cujuſdam junioris eſſe, idque Bellarmino, Labbæo, &c.

Carmen in Geneſim. Ejuſdem eſt ab eo Leoni Papæ inſcriptum.

Epiſtola ad Abram filiam cum Hymno annexo.

Liber de Patris & Filii Unitate. Cento eſt ex *libris de Trinitate* 2do. & 9o. aſſutus.

Liber de Eſſentiâ Patris & Filii. Cento ex libris *de Trinitate* 7mo. & 8o. conſarcinatus, cum Appendice de variis Chriſti cognominibus.

DESIDERANTUR.

T*Ractatus in Job*, de Græco Origenis ad ſenſum tranſlatus. Hujus fragmentum extat apud Auguſtinum contra Julianum lib. 2do.

Commentarius in Cantica Canticorum.

Hiſtoria Ariminenſis & Seleucienſis Synodorum adverſus Valentem & Urſacium: cujus ampliora fragmenta hodie habemus.

Ad *Saluſtium Præfectum adversùs Dioſcurum Medicum, quo brevi libello*, inquit Hieronymus *, *quid in literis poſſes, oſtendis.*

* Ep. ad Magn.

Liber Hymnorum.

Liber Myſteriorum.

Epiſtolæ plures.

De Numero Septenario Liber ad Fortunatum, ab Hieronymo memoratus Apolog. ad Pammach.

Prodierunt Opera Hilarii, *Pariſ.* 1510. *Baſil.* 1516. [per Eraſmum] ibid. 1535. 1570. Auctiora deinde

SÆC. IV. ab An. CCC

(Fragmentis accedentibus) edita ſunt. *Pariſ.* 1605. 1631. 1652. fol.

354.
Vid. Liber. Ep. 4. 5.

EUSEBIUS, natione Sardus, primùm Romanæ Eccleſiæ Lector, deinde Vercellarum apud Inſubres Epiſcopus. Claruit circa ann. CCCLIV. quo annos rogatus eſt per literas Liberii Antiſtitis Romani, ut una cum Legatis ſuis ad Conſtantium Imp. tunc intra Gallias agentem proficiſceretur.
Vid. Athan. Epiſt. ad Solit. p. 643. 666.
Quod quidem fecit, ſuiſque apud Imperatorem precibus egit, ut ſequenti anno Concilium Mediolani conveniret: ad quod ipſe, Liberii licèt vices gerens, ægrè admiſſus eſt: Arianis per vim & fraudem omnia turbantibus; quorum conſiliis & machinationibus adverſus Athanaſium, fidemque Nicænam Euſebius noſter pertinaciter adverſatus eſt. Summa huc redit. Conſtantius Catholicis Epiſcopis ſubinſenſior ſeipſum Athanaſii accuſatorem ſiſtit, eoſque hominem damnare jubet: quibus hoc non eſſe Eccleſiaſtici Canonis objicientibus, reſpondit, ὅπερ ἐγὼ βούλομαι, τοῦτο κανὼν νομιζέσθω *Quod ego volo pro Canone ſit: ita enim me loquentem Syriæ Epiſcopi ſuſtinere ſolent.* Denique ob hoc ipſum acriter minabundus, & gladium intentans, quoſdam ex iis abduci juſſit; & inter eos Euſebium Scythopolim Syriæ Decapolitanæ urbem, Bethſan antea dictam, relegavit. Euſebium exulem Joſephus ex Judæo Chriſtianus, à Conſtantino M. Comitis titulo olim ornatus hoſpitio perhumaniter excepit; ubi ſe illum inviſiſſe teſtatur Epiphanius *. Inde in Cappadociam miſſus eſt; immò ſi Socrati †, aliiſque fides, in ſuperiore Thebaide exulavit. Unde ſub Juliano habitâ cum Athanaſio Alexandriæ Synodo, Antiochiam pergit; & cùm ſchiſma occaſione Luciferi Calaritani illic exortum componere non poſſet, abſceſſit; & peragratis Orientis Provinciis in Italiam rediit; obiitque anno CCCLXXI. non tantùm Confeſſoris titulo, ſed & Martyris etiam honorandus, ab Arianis quippe lapidibus obrutus; modò genuina ſit inſcriptio in ſepulchru ejus inventa, in quâ Acroſtichis verſibus habebatur, EUSEBIUS EPISCOPUS ET MARTYR, & vera referant Scriptores nonnulli; quos tamen omnes recentiores eſſe ipſe Baronius † agnoſcit.

* Hæreſ. 30. † L. 3. c. 5. 9. Sozom. l. 5. c. 12. Rufin. l. 1. c. 27. 28.
† Ad ann. CCCLXXI. vid. Not. in Martyrol. Auguſt. 1.

Vertit è Græco *Commentarios Euſebii Cæſarienſis in Pſalmos*; qui NE. Nec plura commemorat Hieronymus *. Extant verò Epiſtolę nonnullæ ex Eccleſiæ Vercellenſis Archivis depromptæ, ad *Conſtantium* Imperatorem *una*, Ad *Patrophilum Epiſcopum Arianum altera*, *tertia* è carcere ad *Vercellenſes ſuos*. Vide Baron. ann. 355. num. 7. an. 356. num. 92. Surium ad Auguſt 1. *Quarta* etiam ad *Gregorium* Epiſcopum Hiſpanum habetur apud Hilar. in Fragm. col. 433.

* De Script. c. 96.

354.
Vid. Epiſt. Florent. & Lucif. in Op. Lucif. & ap. Baron. ann. 356.

LUCIFER, Calaritanus, ſive Caralitanus In Sardiniâ Epiſcopus. Claruit eodem, quo Euſebius Vercellenſis, tempore; eorundem laborum, certaminum, itinerum, & exiliorum comes ferè individuus; cum eo ad Conſtantium in Gallias profectus, cum eo Liberii Pontificis in Synodo Mediolanenſi vices gerebat anno 354. junctiſque cum eo ſtudiis Arianos viriliter oppugnavit; cum eo denique in Palęſtinam relegatus, Eleutheropoli præcipuè ſubſtitit. Hic loci duos pro Athanaſio in Conſtantium libros edidit, in quibus Imperatorem parùm verecundè, & ne quid gravius dicam, longè infra ſummi Principis majeſtatem aſperè atque inclementer tractavit. Hos mox ipſi Conſtantio legendos tranſmiſit; qui Florentio magiſtro Officiorum in mandatis dedit, ut codice remiſſo per literas à Lucifero exquireret, num pro ſuo agnoſcere vellet. Reſcripſit Lucifer, ſeque & autorem eſſe, & ad mortem uſque defendere paratum profeſſus eſt. Rogatus etiam ab Athanaſio, lucubrationes ſuas ad ipſum tunc in eremo latitantem dono miſit. Hominem ille mirificè laudat, ſcripta deprædicat, eaque Græcè transferenda curavit. Exulavit Lucifer non tantùm in Palæſtinâ, verùm & in aliis Orientis locis; tandem cum Euſebio ſuo in ſuperiora Thebaidis deportatus. Exinde Imperante Juliano, Diacono ſuo ad Synodum Alexandrinam miſſo, ipſe rectà Antiochiam contendit; ubi Catholicos inter ſe diſſentientes deprehendens, Paulinum Antiochiæ Epiſcopum ordinavit; intempeſtivè quidem, & reclamante magnâ Catholicorum parte, qui cum Paulino convenire renuebant, in majus & apertius adhuc Schiſma erumpentes. Factum improbavit Euſebius Vercellenſis, qui, relictâ Alexandriâ, Antiochiam venerat; quod ubi reſcivit Lucifer, iracundiâ & ſtomacho exardeſcens, ut erat præfervidi atque vehementis ingenii, amicum fidum & integerrimum acriter atque animosè excepit, ab ejuſque communione ſeſe abjunxit. Ad hæc paulò commotior, quòd præter ipſius ſententiam Synodus Alexandrina pœnitentes Epiſcopos, qui Arianis communicâſſent, ad pacem recipiendos eſſe ſtatuiſſet; in Sardiniam demum reverſus, non modò communicatione Arianâ pollutos condemnavit, verùm etiam ſe ab eorum communione ſecrevit, qui eos ſub ſatisfactione vel pœnitentiâ recepiſſent. Hinc natum Luciferianum ſchiſma, quod tamen ultra hujus ſæculi terminum durâſſe non videtur. Obiit Lucifer eodem, quo Euſebius Vercellenſis, anno viz. 371. Miris eum veluti virum Apoſtolicum laudibus efferunt Marcellinus & Fauſtinus, ipſi ſectâ Luciferiani, ob contemptum ſæculi, ſtudium ſacrarum literarum, vitæ puritatem, conſtantiam fidei, gratiam divinam. Quatuor ejus exilia, & divinas virtutes per eum factas jactitant, decemque annos exulâſſe ſcribunt. Stylus illi non minùs quàm ingenium, durus & incultus; quem ideo prædicti Presbyteri agnoſcunt ignarum quidem artificioſæ eloquentiæ, attamen quod ſuper omnem eloquentiam eſt, prophetico, & evangelico, atque apoſtolico more ſcripſiſſe, & gratiam S. Spiritûs θαυμάτων ποιητικὴν habuiſſe illum gloriantur.

SÆC. IV. ab An. CCC.
Vid. Ep. Athan. ad Lucif. loc. cit.
Socrat. l. 3. c. 5. & 9. Sozom. l. 5. c. 12. 13.
Libell. prec. p. 10. 36.
Ubi ſupr. p. 38.

Extant ab eo ſcripta:

AD Conſtantium Imperatorem libri II.
De Regibus Apoſtaticis.
De non conveniendo cum Hæreticis.
De non parcendo delinquentibus in Deum.
Quod moriendum ſit pro Filio Dei.
Epiſtola brevis ad Florentium.

Hæc omnia collegit, & cum Epiſtolis aliquot Athanaſii, Liberii & Florentii, edidit Joannes Tillius Meldenſis Epiſcopus, *Pariſ.* 1568. 8°. exinde inſerta Bibliothecę Patrum, Tom. IV. p. 181.

Dolendum ſanè eſt novam Luciferi Calaritani editionem quam meditatus eſt Vir Cl. J.B. Cotelerius, ipſomet teſte, Notis ad Patres Apoſtolicos, p. 177. magnâ antiquitatis Eccleſiaſticæ jacturâ, cum viri eruditiſſimi morte periiſſe.

HILARIUS, Sardiniam inſulam patriam habuit, Eccleſiæ Romanæ, in quâ Baptiſmum ſuſceperat, Diaconus factus anno 354. unà cum Eutropio Presbytero [*Pancratium* vocat Hieronymus *] aliiſque Liberii ad Conſtantium literas detulit. Advenientem non modò ſannis & dicteriis exceperunt Ariani, verùm etiam detractis veſtibus terga flagellis conciderunt, inter verbera inſultantes; *Quare Liberio non reſtitiſti, ſed ejus literas attuliſti?* mitiſſimo Diacono inter flagello- 354.

* De Script. c. 95.
Vid. Athan. Epiſt. ad Solit. p. 647.

rum

SÆC. IV. ab An. CCC. rum crepitus Deum laudante. Anno ſequente, cùm Athanaſium damnare nollet, in exilium pulſus eſt: Poſtea Luciferiano ſchiſmati ſe adjunxit, quin & Hæreticorum Baptiſmum nullum prorſus eſſe contendebat, ac proinde ab Hæreſi redeuntes rebaptizari voluit: unde per ſarcaſmum ab Hieronymo
† Dial. adv. Luciferian. p. 146. † *Deucalion Orbis* appellatur.

Scripſit [uti eruditis jamdiu perſuaſum eſt,] *Quæſtiones in Vetus & Novum Teſtamentum*, quæ inter Auguſtini opera leguntur Tom. IV. col. 697. *Commentarios in Epiſtolas S. Pauli*, qui inter Ambroſii opera habentur, Tom. V. pag. 170. Prius opus ſcriptum eſt Romæ circa an. 370. quod ex Quæſt. XLIV. patet; poſterius ſub Damaſo Papa ante ann. 384. uti ex Comm. in 1. Epiſt. ad Timoth. c. 3. videre eſt. De poſteriore verò notandum venit, *Commentarium in Epiſtolam ad Hebræos* ejuſdem autoris non eſſe; & ex Chryſoſtomi Commentario in iſtam Epiſtolam excerptum eſſe.

356. P. II. MARCUS, *Diadochus* ſive *ſucceſſor* dictus Epiſcopus Ægyptius, is nempe qui fuit Zigrenæ urbis propè Libyam, ſaltem alter ille Marcus Philarum urbis ad Nilum paulò ſupra Cataractas minores, [utriuſque enim meminit Athanaſius Epiſtolâ *ad Antiochenſes*] Athanaſio familiaris, claruit anno CCCLVI. Quo tempore Georgio Cappadoce ſedem Alexandrinam per vim ſibi arripiente, & loca omnia ſanguine, cædibus & deportationibus adimplente; ipſe unà cum aliis in exilium actus eſt; teſte Athanaſio *Apol. de fug.* pag. 548. & *Epiſt. ad Solit.* p. 664. Extat Græcè Oratio ejus *contra Arianos*, quæ hoc modo incipit, Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. Ἀρχῆς ἀμείττονα τὸν λόγον ὁ Θεόλογος λέγει καὶ οἱ τῆς Ἀρείου μωλυτῶντες μανίας λέγουσι ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν, &c. edita nuper Baſileæ à Cl. Wetſtenio unà cum Origenis libello de *Oratione Dom.* Aſſervatur MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta ordinem *Lambecianum* LVII. *Neſſel.* II. num. 36. ful. 241. Confer. Lambecium *Comment.* lib. 3. p. 83. ubi Ortelii errorem in *Theſauro Geographico* de hoc Athanaſii loco corrigit; ſeque *hanc Marci Orationem* aliquando editurum eſſe promiſit.

357. POTAMIUS, Gente Hiſpan. Odyſſiponæ civitatis Epiſcopus, primò quidem Catholicus, poſtea fundi Fiſcalis illecebris captus, ad Arianos tranſiit, & anno 357. Ariminenſi Formulæ ſubſcripſit, immò confeſſionem eam ipſe condidit. Nec his contentus, quin odio adverſùs Hoſium flagrans, [qui ipſius olim apud Hiſpanos impiam Hæreſim detexerat] non priùs deſtitit, quam partim minis, partim ut hominem ſenio fractum vitæque nimium amantem in eaſdem ſecum partes pertraxerit, conſilio quidem vafro, ſed impio & exitu ſibimet ipſi planè infauſto: ſi quidem vera nobis referant Fau-
Libell. prec. edit. Oxon. p. 13. 17. ſtinus & Marcellinus libello ſupplice, quem Theodoſio Imper. obtulerunt. Cùm in Hiſpaniam enim reverſus Potamius ad fundum Fiſcalem, violatæ fidei præmium properaret; graviſſimo in linguâ tormento correptus, in viâ moritur; adeò ut prædium ſuum ne è longinquo quidem ei videre contigerit. Extat *Epiſtola ad Athanaſium*, quam primus edidit Lucas Dacherius Spicilegiorum, Tomo 2do.

359. PHÆBADIUS, ſive Phægadius, ortu Gallus, provinciâ, ut videtur, Aquitanus; unde noſtrum
* L. 2. p. 161. vocat Sulpicius Severus, * Agenni Aquitaniæ ſecundæ oppidi Epiſcopus. Claruit an. 359. quo unà cum reliquis Occidentalis imperii Epiſcopis Ariminenſi interfuit Concilio; ubi pro veritate Nicænâ acerrimâ contentione decertavit, omneſque Arianorum impetus, etiam poſtquam cæteri, uno

Servatione Tungrenſi excepto, Tauri præfecti fraudibus, minis & terriculis ceſſerant, forti & infracto animo ſuſtinuit; profeſſus ſe ad exilium, omneque ſupplicium ſubeundum paratum eſſe, conceptam verò ab Arianis fidem nunquam recepturum. Res tandem eò devenit, ut propoſitæ formulæ, quæ vellet, addere ei integrum eſſet, quod & fecit: verùm explicationem iſtam insertâ clauſulâ, quam Phæbadius non ritè intellexit, Valens Murſorum Epiſcopus, vaferrimè eluſit. Ann. 384. referente Pſeudo-
† Concil. Tom. 2. Dextro †, Concilio Cæſar-Auguſtano adverſùs Priſcillianiſtas celebrato præfuit. Certè extant hujus Synodi, ſed an. 380. habitæ, Canones octo; quibus Phæbadius primo loco ſubſcripſiſſe deprehenditur. Ad extremam & decrepitam uſque ſenectutem pervenit; in vivis enim adhuc erat an. 392. Hieronymo Catalogum claudente.

Extat ejus *Liber contra Arianos*, [in quo Sirmienſem Formulam ann. 358. ad Gallos miſſam ſub examen revocat, & κατὰ πόδας refellit] editus primò à Beza ann. 1570. deinde à Petro Pithæo, *Pariſ.* 1586. exinde Bibliothecæ Patrum Tomo IV. p. 300. inſertus. Scripſiſſe & alia Opuſcula teſtis eſt Hiero-
* De Script. c. 108. nymus *, ſed à ſe necdum lecta. Phil. quidem Lab-
† Diſſert. de Script. Tom. 2. p. 220. beus † ait, Sophronium in Metaphraſi Græcâ inſinuare ſe opuſcula illa vidiſſe; quæ miror viro doctiſſimo excidiſſe. En Hieronymi verba; *Dicuntur & ejus alia eſſe opuſcula, quæ nec dum legi.* Hæc ſtrictè ſatis hunc in modum vertit Sophronius; Λέγονται αὐτοῦ καὶ ἕτερα εἶναι συντάγματα, οἷς οὔπω ἐνέτυχον. Nec hâc de re verbum ampliùs addit.

AETIUS, Antiochiam, Cœloſyriæ urbem patriam habuit, militis cujuſdam, qui ſub præſidiali officio meruerat, & paulò poſt mortuus eſt, filius. Adoleſcens adhuc mulieris cujuſdam Ampelidis nomine artem ærariam circumforaneus exercuit, 359.
Vid. Philoſtorg. l. 3. c. 15. 17. l. 5 c. 1. 2. l. 6. c. 9. l. 7. c. 6. l. 8. c. 4. l. 9. c. 6. Nicet. Theſ. Orth. l. 5. c. 30. 31. Epiphan. Hæreſ. 73. quam etiam patrem ejus olim tractâſſe Theodorus Mopſueſtenus author eſt. Aurifabrum verò fuiſſe Aetium certiùs conſtat, ſed mortuâ demum matre, homo præſtanti indole ad philoſophicas diſciplinas animum applicuit. Ac primùm quidem Paulinum Antiochenum audivit, poſtea Anazarbi Athanaſium, deinde Tarſi Antonium Presbyterum, poſt hæc Leontium Presbyterum Antiochenum, tandem Alexandriæ Sopolim medicum celeberrimum, ſub quo medicinæ operam dedit, & cùm in hâc arte excelleret, gratuitam indigentibus operam præſtabat: ipſe interim opificio ſuo aurifabrili noctu incumbens vitam ſuſtentabat. Antiochiam reverſus, à Leontio Epiſcopo Diaconus ordinatur, qui dogmata ſua in Eccleſiâ publicè docendi ei poteſtatem fecit, quod & pro virili præſtitit Aetius. Capita Hæreſeos potiſſima fuerunt; Filium eſſe κτιστὸν, καὶ ἐξ οὐκ ὄντων, & per omnia ἀνόμοιον τῷ πατρὶ, ac proinde ἑτερούσιον, *ſubſtantiâ planè diverſum*: unde *Athei* cognomen ei meritò adhæſit. Reliqua ex Epiphanio, Theodorito, & Niceta Choniate petantur. Famoſus eſſe cœpit maximè circa annum 359. & ſequentem, quando apud Conſtantium accuſatus, quòd conſcius & particeps fuiſſet conjurationis Galli, Pepuzam Phrygiæ in exilium miſſus eſt. Sub Juliano Epiſcopatum accepit; cujuſnam verò urbis, non prodit Philoſtorgius. Ab exilio revocatum perhumaniter tractavit Julianus, eique agrum in Lesbo circa Mitylenem urbem, ſuæ erga illum benevolentiæ teſſeram, donavit; cujus etiam ad Aetium jam Epiſcopum etiamnum extat Epiſtola. Sub Valente ad Prædium Lesbienſe ſeceſſit, ubi Epiſt. 31.
Procopio tyrannidem exercente in diſcrimen capitis venit: inde Conſtantinopolim fugiens, paulò poſt è vitâ diſceſſit circa ann. 366. Eunomio oculos ei comprimente, & quæ ad funus pertinent procurante. Erat, referente Nicetâ, temerarius &

SÆC. IV. ab An. CCC.

ſcurrilis, atque mimicis thymelicisque ſermonibus, geſtibus & cultibus indecoris oblectabatur. Nam veſte ad nates uſque ſublatâ femora ferire, alteroque pede ſublato, & ventre percuſſo pedere ſolebat; in conviviis autem inter ludicra blaſphemis verbis SS. Trinitatem laceſſebat. Extat ab eo ſcriptus *De Fide libellus* XLVII. Capitulis conſtans, apud Epiphanium Hæreſ. 76. qui librum ejus κατὰ πόδας plenè & ſolidè refutavit. Compoſuit etiam, teſte Socrate †, Epiſtolas tum ad Imperatorem Conſtantium, tum ad quoſdam alios, in quibus longas texuit diſputationes, & argumenta ſophiſtica propoſuit. Habetur fragmentum Epiſtolæ ejus forſan ad Eunomium, unà cum Eunomii Scholiis ap. Athanaſ. Dialog. 1. de Trinitate, Tom. II. p. 166. 162. In hoc fragmento meminit opuſculi à ſe elaborati de Deo γεννητῷ & de ἀγεννήτῳ Deo, quod adverſarii ejus, demptis & inſertis nonnullis, depravatum ediderunt. Verùm hoc fragmentum nihil aliud eſt quàm proœmium libelli, qui apud Epiphanium exhibetur.

† Lib. 2. c. 35.

360. P. II. Socr. l. II. c. 37. 43. l. IV. c. 14. Philoſt. l. IV. c. 2. l. IX. c. 8. Suid. in voc. ΕΥΔΟΞ.

EUDOXIUS, patriâ Armenus, *Arabiſſo* Armeniæ minoris oppido oriundus, Patrem habuit Cæſarium ſub Maximiani perſecutione martyrio illuſtrem. Claruit præcipuè anno CCCLX. primùm Germaniciæ, quæ Provinciæ Euphratenſis urbs erat in confinio Ciliciæ, Syriæ, & Cappadociæ ſita, Epiſcopus; deinde mortuo Leontio anno CCCLVI. Eccleſiam Antiochenam paulò poſt invaſit, Eunuchorum Palatinorum ope adjutus, in Synodo Seleucienſi ab Acacianis depoſitus. Anno CCCLIX. exeunte, vel ineunte potiùs ſequenti *Januar.* XXVII. in Synodo *LXXII.* Epiſcoporum depoſito Macedonio, ſedem Conſtantinopolitanam Conſtantii Imper. gratiâ aſſecutus eſt. Obiit anno CCCLXX. dum Nicææ, ut epiſcopum illic ordinaret, verſaretur. Quod verò habet Socrates, ipſum Eccleſiam Conſtantinopolitanam XIX. annis rexiſſe, mendum in textum irrepſiſſe neceſſe eſt, & pro δέκα ἐννέα; ἕνδεκα legendum eſſe, ut rectè animadvertit Cl. Valeſius. Certè Eudoxium undecim tantùm annis Regiæ urbis epiſcopatum tenuiſſe, diſertè tradunt Sozomenus & Nicephorus. Fidei dogmata quod attinet; levis erat & inconſtans, primò Arianus, deinde lectis Aſterii Sophiſtæ epiſtolis, Semi-Arianorum, ſive Homoiouſianorum ſententiam amplexus eſt. His relictis ad Anomæos tranſiit, & Ætio ſe adjungens, τῆς ἑτερουσίου dogma ſtrenuè propugnavit, etiamſi datâ occaſione, ſæpè ipſis Ætianis ſe inimicum præſtitit. Ingenium habuit naturâ ſolers & verſutum, vir non ineruditus, dicendi genere uſus à panegyricâ venuſtate alieno, obſcuritate ac ſuperfluitate verborum ac vocabulorum impurorum uſu, tumido, ad ingratum ac ridiculum & confuſum characterem pertinente. Quod de illo pariter ac Eunomio, ex Philoſtorgio notat Photius. Scripſit inter alia, *Orationem de Incarnatione Dei Verbi,* ex quâ ampla ſatis excerpta hodiè ſuperſunt, & hoc modo incipiunt; Ὅτι οἱ Ἀρειανοὶ σαρκωθῆναι λέγουσι τὸν Θεὸν Λόγον, ἀλλ' οὐκ ἐνανθρωπῆσαι οὐδὲ ψυχὴν ἀνθρωπίνην ἀνειληφέναι φασὶ καὶ ὅτι οὐ δύο φύσεις, &c. habentur MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta *Lambec.* LXXVII. *Neſſel.* XL. num. 77. fol. 133. pag. 2. 2. Fateor in Cod. MS. Eudoxii nomen ſimpliciter abſque additione poni. Verùm argumenti, de quo agit, ratio alium à noſtro intelligi vetat. Ejuſdem libri *de Incarnatione* fragmentum habetur Græcè apud Damaſcen. in Collectione quâdam Teſtimoniorum in Cod. MS. Claromontano, cap. 9. ubi Eudoxius, Epiſcopus C P. Arianus diſertè dicitur. Vide Labbei *Conſpect.* Oper. Damaſc. pag. 50. Cod. Vindob. CLIX. in *Commentatio in varia Vet. & Nov. Teſtamenti Cantica ſacra* ex plurium Veterum Patrum operibus collecto, ſemel iterúmque citatur Eudoxius Philoſophus, quem eundem cum ſuperiori judicant Lambecius & Neſſelius.

SÆC. IV. ab An. CCC.

360. Vid. Philoſtorg. l. 3. c. 20. l. 4. c. 8. 9. Nicet. c. 31. l. 5. c. 3. l. 6. c. 3. 4. l. 9. c. 4. 5. 6. l. 10. c. 6. l. 11. c. 5.

EUNOMIUS, natione Cappadox, Dacorâ territorii Cæſarienſis vico ad Argæum montem ortus, parentibus quidem qui Majorum Magni illius Baſilii Liberti fuerant; Aetii diſcipulus & notarius, à quo Hæreſin ſuam hauſit; verùm eruditione & famâ magiſtrum multis gradibus ſuperavit. Ab Eudoxio Antiocheno Diaconus factus, mox dum legatus à ſuis ad Conſtantium mitteretur, à Baſilianis in itinere captus Midaium Phrygiæ relegatur. Anno 360. ab Eudoxio & Mari Cyzicenus Epiſcopus ordinatur, inde mox à civibus pulſus. Scio Socratem * & Sozomenum † ad Valentis tempora hæc referre; ſed Philoſtorgio utpote in rebus Eunomianis oculatiſſimo magis credendum; cui etiam hâc in parte ſuffragatur Theodoritus *. Sub Juliano & Joviano Conſtantinopoli egit; ſub Valente in hortum Chalcedonenſem ſeceſſit, donec delatus apud Imperatorem, quòd Procopium tyrannum in agro ſuo occultâſſet, exul in Mauritaniam miſſus eſt. Dum apud Murſam Illyrici in itinere conſiſteret, ab Imperatore revocatur. Theodoſius Magnus ipſum ex Chalcedone abreptum Halmyridem locum Mœſiæ ad Danubium ſitum relegari juſſit. Inde à Barbaris fugatus, Cæſaream Cappadociæ adductus eſt: Civibus verò inviſus, quod adverſus Baſilium eorum Epiſcopum libros olim conſcripſerat, apud Dacoram viculum natalem in agris ſuis degere permiſſus eſt, ubi grandævus moritur, circa annum 394. In vivis enim adhuc erat, cùm Hieronymus Catalogum ſuum de Scriptoribus clauderet. Eunomii corpus Tyana transferendum & illic à Monachis ſervandum curavit Eutropius Patricius, ne à Diſcipulis ejus Conſtantinopolim translatum commune cum magiſtro ſepulchrum ſortiretur; quin & ejuſdem libros publicis edictis aboleri juſſit. Summis cum laudibus evehit Philoſtorgius, ipſe ſectâ Eunomianus, cujus integra penè Hiſtoria Eccleſiaſtica haud aliud quàm Eunomii encomium cenſeri debet. Ejus tamen dicendi genus à Panegyricâ venuſtate alienum fuiſſe, obſcurum, ſuperfluum, tumidum, & ad ingratum, ac ridiculum, & confuſum characterem referendum eſſe notat Philoſtorgii abbreviator Photius *. Photio concinit Socrates †, qui Eunomium obſervat fuiſſe πολυχοῦν τὴν λέξιν, eademque verba aſſiduè repetiiſſe; item τρόπον σοφιστικὸν ab Aetio acceptum in eo notat, quodque inanibus quibuſdam voculis nimium deditus fallaces argumentationes imprudens contexuit, quum reverâ S. Scripturarum parùm omninò peritus fuerit, nec earum intelligentiam aſſequi potuerit.

* L. 4. c. 7. † L. 6. c. 8. * L. 2. c. 27. 29. * Cod. 138. † L. 4. c. 7.

SCRIPTA.

Commentariorum in Epiſtolam ad Romanos Libri VII. NE.

Epiſtolæ plures, quas διαφέρειν τῶν ἄλλων ἐπὶ μᾶλλον, reliquis ejus operibus multum præſtitiſſe ait Philoſtorgius. NE.

Ἔκθεσις τῆς πίστεως, ſeu *Fidei libellus* anno CCCLXXXIII. Theodoſio Imper. oblatus. Hunc primus ex Codice Florentino in lucem protraxit, additaque verſione edidit Hen. Valeſius in Annotat. ad Socrat. l. 5. c. 10.

Apologeticus, in quo adversùs SS. Trinitatis dogma, præcipuè æternam & conſubſtantialem Domini noſtri Deitatem arguè diſputat vafer Hæreſiarcha. Huic libro reſpondit D. Baſilius qui plura fragmenta conſervavit, alia Gregorius Nyſſenus & Epiphi-

SÆC. IV. ab An. CC.

Epiphanius. Integrum verò opuſculum Græcè extat, tum apud alios, tum penès CL. virum Thomam Teniſon Doctorem Theologum, mihique in paucis amicum. Prologum & Epilogum unà cum ſubjuncta Eunomii confeſſione, quæ in uſum meum ex Codice Teniſoniano deſcripſit; & Latinè vertit D. Whartonus, quæque quintam ferè totius Operis partem conficiunt, hic ſubjiciam, cætera utpote prolixiora compendio traditurus.

SÆC. IV. ab An. CC.

Εὐνομίου τοῦ δυσσεβοῦς Ἀπολογητικὸς πρὸς ὃν ἔγραψε τοὺς ἀντιῤῥητικοὺς ὁ μέγας Βασίλειος.

Prologus.

Τὸ μὲν συκοφαντεῖν καὶ διαβάλλειν τινὰς ἐξακολάστου γλώττης καὶ γνώμης ἐπιμεμελημένης μοχθηρῶν καὶ φιλαπεχθημόνων ἔργον εἰδότες, τὸ δὲ τοὺς ἐκ διαβολῆς εἶναι δόξαντας πονηροὺς πάσῃ προθυμίᾳ πειρᾶσθαι τὸ ψεῦδος τοῖς ἐλέγχοις ἀποτρέπειν ἀνδρῶν σωφρόνων, καὶ μετὰ τῆς ἰδίας εὐβουλίας τὴν τῶν πολλῶν ἀσφάλειαν περὶ πολλοῦ ποιουμένων, ηὐχόμεθ' ἂν λόγῳ τὴν γνῶσιν ἀμφοῖν ἔχοντες, μήτε τῆς προτέρας ποτὲ γενέσθαι μοίρας καὶ τῆς ὑστέρας τὴν πεῖραν διαφυγεῖν. ἐπειδὴ δὲ μὴ κατὰ σπουδὴν συνέβη ἐκβλῆναι τὸ τέλος, ποικίλως καὶ πολυτρόπως διά τε λόγων καὶ πράξεων παρὰ πολλοῖς κατασκευασθείσης ἡμῶν ψευδοῦς δυσφημίας, ἀλγεινῆς μὲν ἡμῖν, βλαβερᾶς δὲ τοῖς πιστεύουσιν, ὑπὸ τινῶν πονηρῶν καὶ μηδὲν ὀκνούντων λέγειν ἢ πράττειν ἀνδρῶν, καὶ τῶν ἀκεραιοτέρων ταῖς τῶν διαφόρων κατηγορίαις τὴν ἀλήθειαν μετρούντων, οὐ κρίσει τὰς καθ' ἡμῶν διαβολὰς προσιεμένων, ἡμῖν τ' αὐτοῖς λυσιτελεῖν ᾠήθημεν πρὸς ἀπολογίαν καὶ τοῖς ἀβασανίστως λεγομένοις πρὸς ἀσφάλειαν, ἔγγραφον εἰς ὑμᾶς ἐκθέσθαι τῆς ἑαυτῶν δόξης τὴν ὁμολογίαν. Ὅπως διὰ ταύτης τήν τε προλαβοῦσαν ἀποτριψαίμεθα βλασφημίαν, καὶ πρὸς τὸ λοιπὸν τοὺς μὲν πονηροὺς ἀτολμοτέρους, τοὺς δὲ λίαν εὐχερεῖς ἀσφαλεστέρους παρασκευασαίμεν, τοῖς μὲν τὸ ψευδῆ λέγειν ἐπιβλαβές, τοῖς δὲ τὸ πιστεύειν ἀσφαλὲς ὑποδείξαντες, συναποδεικνυμένης τῇ παρ' ἡμῶν ἀληθείᾳ τῆς κατ' ἀμφοῖν κολάσεως· ἡ γὰρ πρὸς τὸ ψεῦδος κοινωνία κοινὴν ἀμφοτέροις κατεργάζεται τὴν ζημίαν. Αἰτούμεθα δὲ πρὸ πάντων ὑμᾶς τούς τε νῦν ἀκουσομένους, καὶ τοὺς εἰς ὕστερον ἐντευξομένους, μὴ τῷ πλήθει διακρίνειν ἐθέλειν τῆς ἀληθείας τὸ ψεῦδος, τῇ πλείονι μοίρᾳ τὸ κρεῖττον συναπονέμοντας, μήτε μὴν ἀξιώμασιν ἢ τῶν ἀλαζονείᾳ προσέχοντας ἀμαυροῦσθαι τὴν διάνοιαν, ἢ τῇ τάξει τῶν προλαβόντων τὸ πλεῖον νέμοντας, ἀποφράττειν τὰς ἀκοὰς τοῖς ὑστέροις, τὴν δὲ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διδασκαλίαν παντὸς μὲν ἀνθρώπων ἀριθμοῦ, πάσης δὲ φιλοδοξίας ἢ φιλονεικίας συνηθείας τ' αὖ καὶ συγγενείας, καὶ συλλήβδην εἰπεῖν πάντων ὅσα τοῖς τῆς ψυχῆς κριτηρίοις ἐπισκοτεῖν εἴωθε, προτιμήσαντας· μεγίστη γὰρ μοῖρα πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας διάγνωσιν ἡ πρὸς αὐτὴν οἰκείωσις. Πρὸς δὲ τούτοις μηδ' ἡμῖν χαλεπαίνειν, εἰ τύφου μὲν ἀμελήσαντες καὶ φόβου, τῆς δὲ παρ' ἐλπίδα χρείας καὶ ἀσφαλείας τὴν ὑπὲρ τῶν μελλόντων ἄδειαν προτιμήσαντες, καὶ πάσης ἐπιγείου κακοπαθείας θανάτου τε προσκαίρου φοβερωτέραν τὴν κατὰ τῶν ἀσεβῶν ὡρισμένην ἀπειλὴν εἶναι κρίνοντες, παντὸς ἐπικαλύμματος γυμνὴν ἐκτιθέμεθα τὴν ἀλήθειαν. Οὔτε γὰρ, κατὰ τὸν ἀπόστολον εἰπεῖν, ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν ἀποκαλύπτεσθαι δόξαν, οὐδ' ὁ σύμπας κόσμος πρὸς ἀπόλαυσιν, καὶ δεσποτείαν ἰσόρροπον ἀντάλλαγμα τῆς ἰδίας ἑκάστου ψυχῆς, πολὺ καθ' ἑκάτερον ἀπόλαυσίν τε καὶ κόλασιν ὑπερβαλλόντων τὰ παρόντα τῶν προσδοκωμένων. Ἀλλ' ἵνα γε μὴ τούτοις ἐπὶ πλεῖον ἐνδιατρίβοντες παρὰ τὸ μέτρον μηκύνωμεν τὸν λόγον, ἐπ' αὐτὴν ἤδη τρεψώμεθα τῆς πίστεως τὴν ὁμολογίαν, ἐξ ἧς εὐμαθὴς καὶ ῥᾳδία γένοιτ' ἂν τοῖς βουλομένοις τῆς ἡμετέρας γνώμης κατάληψις. Ἀναγκαῖον δὲ ἴσως τοὺς περὶ τούτων λόγους ποιουμένους, καὶ δίκης δικαίας εὐθύνας ὑπέχοντας, μὴ

Interprete H. W.

QUandoquidem probè conſcii ſumus calumnias & convicia alicui inferre effrœnis eſſe linguæ & impotentis animi, quin & pravorum ac rixoſorum eſſe; calumnias verò ac mendacia quæ ignominiam nobis inferrent argumentis avertere ſummo ſtudio conari prudentis eſſe viri, ejuſque qui ſuæ pariter famæ ac multorum in judicando rectitudini conſuleret, jucundum quidem nobis fuiſſet, ſolâ ſpeculatione utramque veritatem tenentes, neque in priorem incidiſſe ſortem, neque poſteriorem unquam expertos eſſe. Cùm verò res minimè ex voto ceſſerit, multiſque ac diverſis modis tam verbis quàm factis falſa nobis à multis congeſta fuerit calumnia luctuoſa quidem nobis, nec minùs credentibus nociva, idque à peſſimis quibuſdam, quique nihil aut dicere, aut facere erubeſcerent, homunculis; cùm etiam ſinceriores viri rei veritatem ex multorum criminationibus metirentur, non autem rectâ ratione calumnias nobis illatas perpenderent, & defenſioni noſtræ conducere, & rebus temerariè dictis lucem allaturum eſſe duximus ſcripto conſignatam evulgare dogmatis noſtri confeſſionem. Siquidem ratione illâ & præteritam averruncari poſſimus calumniam, & in poſterum malos quidem minùs audaces, nimis credulos verò magis certos in judicando redderemus, illis quidem falſa dicendi timorem incutientes, his autem certum aliquid quod tutò credi poſſit ſubindicantes; demonſtratis pariter cauſæ noſtræ juſtitiâ, & utrorumque quam metuerunt, pœnâ. Mendacio enim accedere atque aſſentire communem tam dicentibus quàm credentibus pœnam attrahit. Ante omnia verò obteſtamur & vos impræſentiarum audituros, omneſque in poſterum lecturos; ut ne verum ac falſum ex calculorum multitudine dijudicare velitis, majori parti palmam concedentes; neque dignitatem vel jactationes quorumcunque curantes mentem vobis obſcurari ſinatis, neque demum primo vos docentibus loco cœcum præbentes aſſenſum, ſequentibus præceptoribus aures occludatis; Servatoris autem noſtri Jeſu Chriſti doctrinam omni hominum multitudini, omni ambitioni, vel contentioni, partium etiam favori, quin & cognationi, & [ut verbo dicam] omnibus quæcunque mentis aciem offuſcare ſolent, præponatis. Maximè enim ad veritatem inveniendam confert, ſi quis depoſitis præjudiciis aſſimiletur illi. Cæterùm ne mihi ſuccenſeatis velim, ſi poſtpoſitâ inanis gloriæ & pœnæ curâ, ſpe verò bonorum futurorum certâ præſenti favori ac ſecuritati prapoſitâ, minaſque contra impios denunciatas, pœnâ omni terrenâ ac temporali morte magis timendas eſſe ratus, veritatem omni involucro ſpoliatam in medium propoſuerim. Neque enim, ut Apoſtoli verbis utar, dignæ ſunt præſentis temporis afflictiones, quæ gloriæ olim revelandæ comparentur, neque totus mundus ſi unius poſſeſſioni ac dominio ſubderetur animæ ſingulorum jacturæ æquiponderare poſſit; cùm quæ à nobis expectantur, ſeu præmia ſeu pœnas ſpectes, præſentia longè ſuperent. Ne verò his diutiùs immorati ſermonem, ſupra quàm par eſt, producamus; ad ipſum jam convertamur fidei noſtræ confeſſionem; ex quâ facilis ac citiſſima fidei noſtræ cogni-

SÆC. IV. ab An. CCC.

τῆς τῶν πολλῶν ἀμελῶς ἑαυτοὺς ἐκδεδόναι γνώμαις, τὴν δὲ κρατοῦσαν ἄνωθεν ἐκ τῶν πατέρων εὐσεβῆ παράδοσιν ὥσπερ τινὰ γνώμονα καὶ κανόνα προσεπιθεμένους ἀκριβεῖ τούτῳ συγχωρεῖν χρῆσθαι κριτηρίῳ πρὸς τὴν τῶν λεγομένων ἐπίκρισιν.

Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ εἰς ἕνα μονογενῆ, υἱὸν Θεοῦ, Θεὸν λόγον τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, δι᾽ οὗ τὰ πάντα, καὶ εἰς ἓν πνεῦμα ἅγιον τὸ παράκλητον, ἐν ᾧ πάσης χάριτος διανομὴ κατὰ τὴν συμμετρίαν πρὸς τὸ συμφέρον ἑκάστῳ δίδοται τῶν ἁγίων. Ἡ μὲν οὖν ἁπλουστέρα καὶ κοινὴ πάντων, ὅσοις τὸ δοκεῖν ἢ τὸ εἶναι Χριστιανοῖς ἐπιμελὲς ὡς ἐν ἐπιδρομῇ κεφαλαιωδέστερον εἰπεῖν αὕτη· λειπομένων ἔτι τῶν δευτέρων, ὧν διὰ τὸ τέως ἀμφισβητεῖται. &c.

tio ab omnibus volentibus comparari queat. Inprimis verò neceſſe eſt, ut qui de rebus hujuſmodi verba faciunt propriique dogmatis rationem reddunt, non receptæ apud vulgum ſententiæ ſemet oſcitanter tradant; acceptam verò ſucceſſionis ordine à patribus traditionem ſacram tanquam judicem ac regulam ſibimet adhibentes, illo demum ad dijudicandam rerum dictarum veritatem utantur criterio. SÆC. IV. ab An. CCC.

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, à quo omnia; & in unum unigenitum Filium Dei, Deum Verbum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum per quem omnia; & in unum Spiritum Sanctum Paracletum, in quo omnis gratiæ diſtributio unicuique ſanctorum pro ratione neceſſitatis ſuæ datur. Iſta igitur (ut ſummatim & compendio dicam) ſimplicior eſt confeſſio & communis omnibus quicunque Chriſtiani eſſe vel haberi volunt. Superſunt tamen adhuc alia quædam ordinis ſecundi, de quibus hucuſque dubitatum eſt, *&c.*

Dein Confeſſionem iſtam breviculam fusè explicans, Filii conſubſtantialitatem, coæternitatem, & æqualitatem acriter impugnat, rationibus plerunque philoſophicis ex Dei ideâ & naturâ ductis uſus. Iſtud verò argumenti præ aliis jactitat, quòd ex primâ Dei ideâ Deum ἀγέννητον eſſe pateat. Chriſtus autem non eſt ἀγέννητος: Ergo nec Deus. Ἄν τι γὰρ ἀγέννητος, οὐχ υἱός· ἂν τε υἱὸς, οὐκ ἀγέννητος. Catholicam opinionem uti impiam, audacem, inſulſam, abſurdam ubique vellicat. Poſt medium Arianos ὁμοιουσίους aggreditur ac contra ſimilitudinem eſſentiæ in Patre ac Filio fusè diſputat. Tandem ad Spiritum S. delatus, eum naturâ non minùs quàm ordine Patre ac Filio inferiorem docet. Circa finem dogmata ſua argumentis ſuperioribus ſtabilita in Epitomen redigit, quæ ſic incipit; Φαμὲν ἕνα καὶ μόνον ἀληθινὸν εἶναι τὸν τῶν πάντων Θεὸν, ἀγέννητον, ἄναρχον ἀσύγκριτον, &c. ubi notandum illum Spiritûs S. creationem (iſtâ enim voce utitur) Filio non minùs quàm Patri acceptam referre. Τοῦ μὲν γὰρ (Patre) ἐλάττων ἐστὶν (Filius) ὡς ποίημα, τοῦ δὲ (Spiritus S.) κρείττων, ὡς ποιητής.

EPILOGUS.

TΟύτων δὴ πάντων ἐγχειρὶς μὲν καὶ πλατύτερον ἐν ἑτέροις ἡμῖν ἀποδεδειγμένων, ἐν βραχεῖ δὲ νῦν πρὸς ὑμᾶς ὁμολογουμένων, ἀξιοῦμεν τούς τε παρόντας ὑμᾶς, καὶ πάντας τοὺς τῆς αὐτῆς ἡμῖν μυστηρίων κοινωνίας, μὴ ψόγον ἀνθρώπων δεδιότας, μήτε σοφίσμασιν ἀπατωμένους ἢ κολακείαις ὑπαγομένους κατὰ τὴν ἀληθῆ καὶ δικαίαν κρίσιν ἐπιψηφίσασθαι τοῖς εἰρημένοις κρατούσης δηλαδὴ παρὰ πᾶσι τῆς βελτίονος μοίρας, τόν τε λογισμὸν τῶν ἐνοχλούντων προστησαμένους πάντα θήρατρα καὶ δίκτυα διαφυγεῖν, ἃ τῷ διαβόλῳ κατ᾽ ἀνθρώπων μεμηχάνηται, πολλοὺς φυγεῖν ἢ δελεάζειν μεμελετηκότι. τοὺς μὴ πρὸ τῶν ἡδέων τὸ συμφέρον αἱρουμένους, ἢ τὰ παρόντα τῶν μελλόντων ἀσφαλέστερα λογιζομένους, εἰ δ᾽ ἄρα καὶ παρά τισι νικήσειε τὰ χείρω ἀποστρέψαι δ᾽ ὁ Θεὸς τοῦ λόγου τὴν πεῖραν, πρὸς μὲν τὸ ψεῦδος τῶν πολλῶν συμπνεόντων, πρὸς δὲ τὴν ἀλήθειαν δυσμενῶν τῶν τ᾽ ἀρεσκόντων τῷ Θεῷ καὶ κοινῇ συμφερόντων τὴν πρὸς τὸ παρὸν ἀσφάλειαν καὶ δόξαν περὶ πλείονος ποιουμένων. Τοὺς γοῦν ἑπομένους ἀσάλευτον καὶ παγίαν διαφυλάξαι τῷ παραδεδωκότι τὴν πίστιν, περιμένοντας τὸ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ κριτήριον, οὗ τῦφος μὲν καὶ δόξα καὶ ψεῦδος πρόρριζος ἠφάνισται. Γυμνοὶ δὲ πάσης ἀρχῆς ἢ θεραπείας, κολακείας οἱ κρινόμενοι· πολυχρηματία δὲ καὶ πλοῦτος ἀδύνατος πρὸς δυσώπησιν, κἂν λίαν παρ᾽ ἀνθρώποις εὐδόκιμος. ἀνθρώπων γὰρ ἐνδόξων πλῆθος ἑνὸς πένητος εὐσεβοῦς οὐκ ἀντάξιον εἰς παραίτησιν παρ᾽ ἀληθείᾳ δοκιμαζούσῃ συναγωνιζομένης μὲν εὐσεβείας κατὰ δικαίαν ἀμοιβὴν τῶν νῦν δι᾽ αὐτὴν καὶ τὸ θανεῖν κέρδος ἡγουμένων, ἀποδιδόντος δὲ τὰ τῶν ἀγώνων ἆθλα τοῦ πάλαι καὶ νῦν ἀθλοθετοῦντος Χριστοῦ, τοῖς μὲν ὑπὲρ ἀληθείας πονήσασι τὴν ἀληθινὴν ἐλευθερίαν, καὶ βασιλείαν οὐρανῶν. Τοῖς δὲ διὰ νωθρότητα ταύτην ἀτιμάσασι τιμωρίας ἀπαραιτήτους. Ταῦτ᾽ εἰρήσθω μὲν ἀμφότερα πρὸς ὑμᾶς, ἐκβαίη δὲ πρὸς τὴν βελτίω μοῖραν τὸ τέλος.

ISTis verò omnibus clarè ac latiùs alibi à nobis demonſtratis, nunc verò vobis breviter propoſitis, & vos præſentes & omnes nobis eorundem ſacrorum ſocietate conjunctos, exoratos velim neque vituperium hominum timentes, nec fallaciis ſeductos, aut adulationibus deflexos, ſecundùm verum juſtumque judicium calculum hiſce dictis apponere; præponderante ſcilicet apud omnes meliori cauſâ, rationemque præjudiciis præponentes, cunctas effugere inſidias & retia, quæ humano generi fabricatur diabolus, multos fugare vel ineſcare cupiens, qui utile jucundo non anteponunt, vel præſentia futuris certiora eſſe putant. Siquidem pejora, quod avertat Deus, nonnullis potiora videantur, multis in mendacii partes conſpirantibus, & veritati repugnantibus quicunque præſentem ſecuritatem ac gloriam rebus Deo gratis & verè utilibus majoris æſtimant. Mei igitur ſequaces firmam & immotam Chriſto illam olim tradenti fidem conſervare velim, Servatoris noſtri Chriſti expectantes judicium, à quo pompa inanis, & gloria, & mendacium funditus removetur; nudique aſtant judicandi omni imperio, & famulitio, & adulatione privati; aſtutia verò & divitiæ ad judicem flectendum nequicquam valent, utcunque apud homines multum poſſint. Quòd ſi veritas enim locum habet, ne multitudo quidem illuſtrium virorum uni pauperi pio in judicando æquari debet. Cæterùm religio ſecundùm juſtam retributionem ab illorum ſtat partibus qui mortem pro illâ nunc oppetere lucrum æſtimant; Chriſtus autem certaminum præmia olim & nunc diſtribuit, pro veritate quidem laborantibus veram libertatem & regnum cœlorum, illam verò præ ſtultitiâ floccifacientibus pœnas ineluctabiles. Et iſta quidem vobis utrinque dicantur, in meliorem verò partem cadat exitus.

Eunomii

Eunomii Confeſſio Fidei, Apologiæ ſuæ calci ſubjecta.

UNus eſt Deus ingenitus & principio carens, qui neque aliquid ante ſeipſum exiſtens habet, [nihil enim ante ingenitum exiſtere poteſt] neque ipſi coexiſtens [unicus enim & ſolus Deus ingenitus eſt] neque in ſeipſo exiſtens [ſimplex enim & incompoſitus eſt Deus;] cum verò unus, & ſolus, & idem, ſemper exiſtat; omnium rerum eſt Deus & creator & conditor, primùm quidem & præcipuè unigeniti *Filii*, propriè verò omnium per ipſum conditorum. Filium enim ſolum, ante omnia omnemque creaturam, potentiâ ſua atque operatione genuit, & creavit, & fecit; nil quidem ſubſtantiæ propriæ genito communicans [immortalis enim & impartibilis, & indiviſibilis eſt Deus; immortale autem quid ſubſtantiam propriam alteri nequaquam communicat] neque aliam ſui ſimilem producens. Solus enim ipſe eſt ingenitus; ſecundum ingenitam autem illius ſubſtantiam alium generari eſt impoſſibile. Neque igitur ſubſtantiâ ſuâ *in generando Filium* uſus eſt, ſed voluntate ſolâ; neque ſecundùm ſui ipſius ſubſtantiam, ſed qualem voluit, generavit. *Quo facto*, per ipſum primum quidem omnium ac majus omnibus, Spiritum Sanctum fecit, propriâ quidem potentiâ & juſſu, operatione tamen & poteſtate Filii. Poſt Spiritum Sanctum reliqua omnia, tam in cœlis quàm in terris, viſibilia & inviſibilia, corporea & incorporea, per Filium creavit. Unus enim eſt Deus, à quo ſunt omnia [ut Apoſtoli verbis utar] & unus Dominus Jeſus Chriſtus, per quem ſunt omnia. Unus igitur eſt Deus ingenitus, increatus, non factus; unuſque Dominus Jeſus Chriſtus Dei Filius, genitum ingeniti, non tamen tanquam unum ex genitis, creatura increati, non tamen tanquam una ex creaturis, factum non facti, non tamen tanquam unum ex factis. Sicut habet S. Scriptura, Dominus creavit me principium viarum ſuarum, ante ſeculum fundavit me, ante omnes colles genuit me. Unus eſt pariter Spiritus Sanctus, primum & maximum ex omnibus unigeniti *Filii* operibus, juſſu quidem Patris, operatione autem & poteſtate Filii productus.

* Εἷς ἐστὶ Θεὸς ἀγέννητος καὶ ἄναρχος, οὔτε πρὸ ἑαυτοῦ ἔχων τινὰ ὄντα, οὐδὲν γὰρ πρὸ τοῦ ἀγεννήτου εἶναι δύναται ὄντα, οὔτε σὺν αὐτῷ, εἷς γὰρ καὶ μόνος Θεὸς ὁ ἀγέννητος, οὔτε ἐν αὐτῷ, ἁπλοῦς γὰρ καὶ ἀσύνθετος. Εἷς δὲ ὢν, καὶ μόνος ὢν, καὶ ἀεὶ ὁ αὐτὸς ὢν πάντων ἐστὶ Θεὸς καὶ κτίστης, καὶ δημιουργὸς πρώτως μὲν καὶ ἐξαιρέτως τοῦ μονογενοῦς, ἰδίως δὲ τῶν δι' αὐτοῦ γενομένων· τὸν μὲν γὰρ υἱὸν πρὸ πάντων καὶ πρὸ πάσης κτίσεως μόνον τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ ἐγέννησέ τε καὶ ἔκτισε, καὶ ἐποίησεν, οὐδὲν τῆς ἑαυτοῦ ὑποστάσεως μεταδοὺς τῷ γεννηθέντι. ἄφθαρτος γὰρ καὶ ἀδιαίρετος, καὶ ἀμέριστος ὁ Θεός, ὁ δ' ἄφθαρτος τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας οὐ μεταδίδωσιν, οὔτε καθ' ἑαυτὸν ἄλλον ὑποστησάμενος. Μόνος γὰρ αὐτὸς ἀγέννητος, κατὰ δὲ τὴν ἀγέννητον οὐσίαν γεννηθῆναι ἀδύνατον. Οὔτε οὖν τῇ ἑαυτοῦ οὐσίᾳ ἀπεχρήσατο ἀλλὰ τῇ βουλήσει μόνῃ, οὔτε κατὰ τὴν ἑαυτοῦ οὐσίαν, ἀλλ' οἷον ἠθέλησεν ἐγέννησε. Καὶ διὰ τούτου πρῶτον μὲν πάντων καὶ μεῖζον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐποίησεν, ἐξουσίᾳ μὲν ἰδίᾳ καὶ προστάγματι, ἐνεργείᾳ δὲ καὶ δυνάμει τοῦ υἱοῦ, μετὰ δὲ τοῦτο τὰ λοιπὰ πάντα τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς ὁρατά τε καὶ ἀόρατα, καὶ ἀσώματα, διὰ τοῦ υἱοῦ ἐποίησεν. Εἷς γὰρ Θεὸς, ἐξ οὗ τὰ πάντα κατὰ τὸν ἀπόστολον, καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα, εἷς οὖν Θεὸς ἀγέννητος, ἄκτιστος, ἀποίητος, καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, γέννημα τοῦ ἀγεννήτου, οὐχ ὡς ἓν τῶν γεννημάτων, κτίσμα τοῦ ἀκτίστου, οὐχ ὡς ἓν τῶν κτισμάτων, ποίημα τοῦ ποιητοῦ [lege ἀποιήτου] οὐχ ὡς ἓν τῶν ποιημάτων. Καθὼς εἴρηται ὑπὸ τῆς ἁγίας γραφῆς, Κύριος ἔκτισέ με, ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ, πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ με, πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με. Καὶ ἓν πνεῦμα ἅγιον, πρῶτον καὶ μεῖζον πάντων τῶν τοῦ μονογενοῦς ἔργων, προστάγματι μὲν τοῦ πατρὸς: ἐνεργείᾳ δὲ καὶ δυνάμει τοῦ υἱοῦ γενόμενον.

Defenſio Apologiæ ſuæ adverſùs Baſilium libros III. complexa; cui elaborandę multas annorum Olympiadas ædiculæ incluſus inſumpſit, vivente tamen Baſilio prudens ſuppreſſit, poſt mortem ejus demum editam. Hujus libri pariter ac Apologiæ Fragmenta hinc inde apud Epiphanium, Baſilium & Nyſſenum libris contra Eunomium reperiri poterunt.

360. MELETIUS, gente Armenus, civitate Melitinenſis, primò in locum Euſtathii Sebaſteæ Armenorum Antiſtitis à Synodo Gangrenſi depoſiti ſubrogatus eſt. Verùm tumultuante plebe, mox Berœam ſeceſſit; ibique privatus degit. Quod verò illûc eum translatum ſcribit Socrates *, in eo hallucinatus videtur. Anno CCCLIX. in Synodo Seleucienſi formulæ Acacianæ ſubſcripſit; ſequenti cùm thronum Conſtantinopolitanum occupaverat Eudoxius, vacante eo modo ſede Antiochenâ, Berœâ accitus, communi tum Catholicorum, tum Arianorum ſuffragio Epiſcopus electus eſt: quod ut firmius fieret, conditum eſt decretum cunctorumque ſubſcriptionibus munitum; quod tanquam commune pactum Epiſcopo Samoſatenſi ſervandum tradiderunt, ipſomet etiam Conſtantio datis ad Meletium literis conſentiente. Certè utraque pars hominem veluti ſuæ opinionis participem ſibi vindicavit. Philoſtorgius * equidem ſcribere non dubitavit Meletium quo ſe ad Imperatoris arbitrium accommodaret, τὸ ὁμοούσιον ſimulâſſe, & Occidentalium Tomo [i. e.] Ariminenſi formulę ſubſcripſiſſe. Antiochiam intranti omnes Epiſcopi cæterique Cleri ordines unà cum plebe confertà obviam ei occurrerunt. Urbem ingreſſum hortatus eſt Imperator, ut de vexatiſſimo illo Solomonis loco, Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ, εἰς ἔργα αὐτοῦ, in Eccleſia verba faceret a notariis excipienda, idem & aliis Epiſcopis munus obituris. (Vid. Theodorit. l. 2. c. 31.) Cùm concionandi partes impleſſent Georgius Laodicenus, & Acacius Cæſareenſis; tertio demum loco ſurrexit Meletius, & quænam eſſet rectæ Theologiæ regula, demonſtravit. Quod cùm ingenti plebis applauſu exceptum eſſet, cunctique orarent, ut doctrinæ ejuſce compendium ipſis traderet, oſtenſis tribus digitis, ac deinde duobus compreſſis unoque ut erat, relicto, memorabilem hanc protulit ſententiam, Τρία τὰ νοούμενα, ὡς ἑνὶ δὲ διαλεγόμεθα. *Tria ſunt quæ intelliguntur, ſed tanquam unum alloquimur.* Ob hęc exardeſcente Imperatore in Patriam Urbem mox relegatur, Arianis ipſi perjurii crimen objicientibus; nec deerant, qui Sabelliani Dogmatis accuſarent. Sub Juliano ſedi ſuæ redditur; & flagrante adhuc Schiſmate Antiocheno, cum plebe ſui ſequace in Pallæâ (i. e.)

* L. 2. c. 44.

* L. 5. c. 1.

Vetere

SÆC. IV. ab An. CCC. Vetere Urbe divina myſteria celebravit. Joviano Antiochiæ agenti Fidei libellum unà cum aliis Epiſcopis primus obtulit. Sub Valente iterum relegatur, poſtea à Gratiano reſtitutus. Anno CCCLXXXI. Conſtantinopolim ad Concilium generale celebrandum profectum honorificè excepit Theodoſius Imp. ac primo ſtatim intuitu agnovit, utpote quem cum primò Imperii Romani gubernacula ſuſcepiſſet, Imperiali chlamyde ipſum induentem, & coronam regiam capiti imponentem in ſomniis vidiſſet; ejuſque oculos, caput, & dextram, quę ſe coronaverat, deoſculatus eſt. Sedente adhuc Synodo, venerandus ſenex diem ſuum obiit: Gregorio Nyſſeno funebrem in laudem illius orationem coram Synodo habente. Cadaver Antiochiam deportatum eſt; jubente Imperatore, ut non obſtante Romanorum more intra urbes, dum in viâ eſſet, reciperetur; adeoque Pſalmorum cantibus per ſingula loca alternatim exceptum, honorificè Antiochiam uſque deductum eſt, & juxta loculum Babylæ Martyris depoſitum.

Extat inſignis ille, quem Antiochiæ habuit, *Sermo*, apud Epiphanium Hæreſ. 63. Num. 29, 30, 31, 32, 33, 34.

360. AQUILIUS SEVERUS, Scriptor obſcurus & penè ignotus, cujus notitiam uni Hieronymo * debemus; gente erat Hiſpanus, ex genere illius Severi, ad quem duos Epiſtolarum libros olim Lactantius dedit. Vixit anno CCCLX. & imperante Valentiano fatis conceſſit. Scripſit tam proſâ quàm verſibus Ὁδοιπορικὸν, cui Καταστροφῆς ſive Πεῖρας titulum fecit; in quo totius vitæ ſuæ ſtatum depinxit. NE.

* De Script. c. 111.

360. AUDENTIUS, Autor haud minùs obſcurus, & ipſe etiam gente Hiſpanus; cujus ſolus, quod ſciam, meminit Gennadius *, dignitate erat Epiſcopus alicujus in Hiſpaniâ urbis, fide Catholicus. Vixiſſe videtur circa ann. CCCLX. Scripſit *adversùs Manichæos, Sabellianos & Arianos*, maximè verò *contra Photianos*, *librum* quem *De Fide adversùs omnes Hæreticos* inſcripſit; in quo oſtendit Filium Patri coæternum fuiſſe, nec tunc demum exiſtere cœpiſſe, cum de B. Mariâ Virgine conceptus ac natus eſt. NE.

* De Script. c. 14.

360. ZENO, Epiſcopus Veronenſis, quem alii Martyrem faciunt, & circa ann. CCCLX. paſſum eſſe volunt: ſed nullâ ratione, nullâ authoritate fulti. Probabile eſt claruiſſe eum circa an. CCCLX. aliquot ante D. Ambroſium annis, & fuiſſe Syagrii Veronenſis Epiſcopi deceſſorem. Meminit illius ipſe Ambroſius Epiſtolâ LXIV. Et in hac quidem ſententia eſſe videntur recentiorum doctiſſimi; quorum argumenta hac de re collegit Phil. Labbæus *. Extant ſub ejus nomine *Sermones* XC. de plurimis S. Scripturæ locis & rerum divinarum argumentis, partim ex S. Baſilio, partim ex Hilario, aliiſque deſumpti. Nec de iis unquam vel leviſſima mentio habita eſt, antequam eos primus ediderit Guarinus Orator Veronenſis. Nuperrimè verò, monente D. Allixio, didici Zenonis Veronenſis Epiſcopi ſermonem laudari à Ratherio Veronenſi, decimi ſęculi Scriptore ap. Dacher. *Spicileg.* Tom. II. an verò ex illorum numero ſit, qui ſub ejus nomine hodiè circumferuntur, quærant alii. Prodierunt *Venetiis* 1508. deinde *Veronæ* 1586. 4°. demum in Bibliothec. Patr. Tom. III.

* Diſſert. de Scrip. Tom. II. p. 509.

362. APOLLINARIUS Senior, Alexandriâ oriundus, arte Grammaticus, quam docuit primùm Beryti in Phœnicia, deinde Laodiceæ in Syria, ejuſdem Eccleſiæ Presbyter factus; ductaque ibi uxore, filium ex ea ſuſcepit ſibi cognominem, Hæreſeos Apollinarianæ conditorem, de quo ſuo loco. Arctiſſimam cum Epiphanio, nobili Sophiſta, ſed homine Gentili, amicitiam coluit; cujus Auditorium etiam dum profana poëmata recitaret, frequentavit. Ob id à Theodoto Epiſcopo Laodiceno admonitus, cùm non abſtineret; publicè convictus, & unà cum filio ejuſdem criminis reo Eccleſiâ ejectus eſt: verùm pœnitentiam agentes Theodotus eos denuò ſuſcepit. Claruit circa an. CCCLXII. quo regnante Juliano & Chriſtianis Gentilium libros interdicente, ipſe ne Græcanicæ locutionis forma Chriſtianis nova & inaudita relinqueretur, plures ad Veterum imitationem libros compoſuit; Artem Grammaticam χριστιανικῷ τύπῳ, inquit Socrates *, digeſſit. Libros Moſis, Homerum imitatus, Heroico carmine interpretatus eſt: immò ſi rem rectè narrat Sozomenus *, totam Hebræorum antiquitatem uſque ad regnum Saulis eodem verſûs genere conſcripſit; & univerſum opus in quatuor & viginti partes diſtribuens ſingulis libris ex Græci Alphabeti literis ordine recenſitis cognomentum indidit. Alios præterea Veteris Inſtrumenti libros hiſtoricos partim dactylico carmine expreſſit, partim ad formam Tragœdiæ perſonis adhibitis elaboravit. Deſumptis enim è S. Scripturâ argumentis, ſcripſit Comœdias inſtar Fabularum Menandri; Euripidis quoque Tragœdias, & Pindari lyram imitatus eſt: adeò ut brevi tempore, inquit Sozomenus, lucubrationes compoſuerit & numero & præſtantiâ æquales iis, quæ apud Græcos in eo genere celebres extitêre; ſeu genium, ſeu dictionem, ſeu formam, ſeu diſpoſitionem operis ſpectes. Verùm hæc omnia dudum perierunt. Hujus an filii ſit *Metaphraſis Pſalmorum*, quæ extat hodie tum in Appendice ad Bibliothec. Patr. *Pariſ.* 1624. tum ſeorſim edita Gr. *Pariſ.* 1580. 8°. Gr. Lat. *Heidelbergæ* 1596. nondum ſatis certò liquet. Juniori Appollinario vulgò tribui ſolet; quam tamen Patri rectiùs meo judicio aſcribit Gerardus Voſſius *, qui tamen alibi † eum cum Juniore confundere videtur. Certè duos hoſce Apollinares nec Veteres nec Recentiores ſatis accuratè diſtinguunt, ut in his labi proclivius ſit. Huic item Appollinari aſcriberem ego Tragœdiam quæ *Chriſtus Patiens* dicitur; & ſub Gregorii Nazianzeni nomine inter ejus Opera excudi ſolet.

Sozom. l. 6. c. 25. Socrat. l. 2. c. 46.

* L. 3. c. 16.

* L. 2. c. 18.

* De Hiſtor. Græc. l. 2. c. 18.

† De Poët. Græc. c. 8.

362. DIONYSIUS, qui *Areopagita* nomen ſplendidè mentitur, hoc circiter tempore ſcripſiſſe videtur. Spuria prorſus eſſe quæ ſub ejus nomine circumferuntur Opera, multi multis jamdudum demonſtrârunt, & noviſſimè poſt alios plurimis invictiſque argumentis doctiſſimus Dallæus libro de Scriptis Dionyſii Areopagitæ, *Genevæ* 1666. Adeò ut mirari liceat in hâc luce meridiana poſt tot argumenta ipſo ſole clariora, poſt tam manifeſta falſitatis indicia repetiri etiam hodie aliquos, Natalem Alexandrum, Emanuelem Schelſtratenum, &c. qui ſcripta hæc velut Dionyſii Athenienſis genuina propugnare ſatagant. Quâ de causâ liceat mihi eruditiſſimi Caſauboni cenſuram apponere [quæ in exemplari Operum Dionyſii in Sereniſſimi Regis noſtri Bibliothecâ aſſervato manu ejus ſcripta legitur;] *Auctor*, inquit, *eſt ſanè lectu digniſſimus, & qui Pontificiorum cauſam apertè in multis jugulat. Hunc autem fuiſſe Apoſtolorum æqualem ſtupor eſt credere; furor eſt velle aliis perſuadere. Aſinos eſſe oportet, qui hoc ſibi ſinunt perſuaderi.* De ætate qua vixerit Impoſtor, omnes non idem ſentiunt. Dallæus & cum eo alii illum ad Sexti Sæculi initium circa an. CCCCCXX. rejiciunt. CL. Pearſonius †, qui Dallæi hâc de re ſententiam pluribus

† Vindic. par. 1. c. 10. in fine.

SÆC. IV. abAn.CCC. ribus refellit, ad poſtrema Euſebii Cæſarienſis tempora illum refert. Huic ego proximè accedo, & circa hoc tempus vixiſſe autumo. Nec minor de ipſo Autore quàm de ætate apud Eruditos controverſia. Inter omnes omnium hâc de re opiniones primas tenet, quæ etiam ante S. Maximi ætatem obtinuit, horum librorum Authorem fuiſſe Apollinarium Antiſtitem Laodicenum: & in hâc quidem ſententiâ me diu fuiſſe fateor. Verùm re meliùs perpenſâ, Eruditis diſquirendum relinquo, annon Apollinario Patri potiùs quàm Filio Areopagitica ſint tribuenda. Certè Filium ut in aliis fidei capitibus Hæreticum, ita inter Millennii propugnatores recenſent Veteres: qui tamen Error, ut notavit olim S. Maximus *, in his libris liquidò damnatur. Pater verò in fide ſanus erat; nec de illo aliter loquuntur Veteres, niſi quòd Socrates * ſemel cum eadem cum Filio Hæreſi involvere videtur. Erat, inquit idem Socrates, ἑλληνικῶν λόγων διδάσκαλος, Sozomeno † πρὸς παντοδαπὴν εἴδησιν καὶ λόγων ἰδέαν παρεσκευασμένος, & Gentilium ſcholas ſcriptaque adeò impensè coluit, ut hoc nomine ex Eccleſia ejiceretur; & cùm Alexandriæ natus eſſet, & in Schola Platonica, ut videtur, educatus, Platonicæ Philoſophiæ dogmata penitùs imbibit. Hinc ſublimis illa & ſupercœleſtis Theologia de Deo, Nominibus & Perfectionibus divinis, de cœleſti Hierarchia, Angelis, &c. quæ in Areopagiticis utramque faciunt paginam. Nec ſanè ovum ovo ſimilius; quàm perplexa & ænigmatica quæ in his libris traditur doctrina ſimilis eſt myſticæ iſti Theologiæ, quàm circa hæc præſertim tempora Recentioris Scholæ Platonici Porphyrius, Plotinus, Jamblicus, & poſtea Proclus, aliique diſcipulis ſuis tradiderunt. Hinc tantam inter hunc Dionyſium & Scholæ Platonicæ Proceres præcipuè Proclum, tam in notionibus quàm in ipſis etiam dictionibus affinitatem notavit † Suidas ut ſuſpicatus ſit [quod in eo qui genuinum eſſe Areopagitam credidit minimè mirandum eſt] vetuſtiores Philoſophos Athenienſes Dionyſii Opera ſuffuratos ſibi vendicaſſe, ſuppreſſo ejus nomine, ut ipſi autores eorum eſſe viderentur. Deinde Poëticum hominis ingenium ad affectatum, inflatum & turgidum illud dicendi genus, inanem & futilem grandiloquentiam apprimè conducebat: & hanc dicendi facultatem pro arte quâ pollebat Grammaticâ optimè variare novit. Denique quid mirum: ſi Chriſtianam Theologiam ad Platonicæ ideam formaret, qui artem Grammaticam ad Chriſtianæ religionis formam compoſuit; qui Hebræorum antiquitatem uſque ad regnum Saulis verſu Heroico, Homerum imitatus, conſcripſit; & reliquam Veteris Teſtamenti Hiſtoriam ad formam Comœdiarum, inſtar Fabularum Menandri, Tragœdiarum, inſtar Euripidis, perſonis adhibitis elaboravit? Nec deerant ex Apollinarii præſertim Junioris Scholâ, qui ſcripta ſub alienis nominibus fingere, nempe Gregorii Thaumaturgi, Athanaſii & Julii Romani, & in publicum venditare ſoliti ſunt: de quo pluribus agit Leontius libro de Sectis, Act. 8. p. 527. Et hoc quidem omnium Sæculorum multis in more fuit; nec celebrius nomen affingi poterat, quàm Dionyſii Areopagitæ, D. Pauli diſcipuli, primi Athenarum Epiſcopi, & qui per plures annos Alexandriæ ſtudiis inclaruerat. De hâc quam nunc proponimus conjecturâ liberum ſit aliorum judicium: de hâc enim re nihil ſtatuo. Poſtquam hæc diu apud me delituiſſent, neque tamen mihimet in meâ conjecturâ admodùm ſatisfacerem, conſului per literas CL. Dodvvellum, quem in hâc noveram eſſe Sententia, nempe Areopagitica ad Gregorii M. tempora eſſe referenda, ab ipſo, ut videtur, certè à Scriptore quodam Latino primùm conficta. Objeci diſerta de S. Dionyſio teſtimonia, Gregorio integro penè ſæculo vetuſtiora; Reſcripſit vir eruditus, ulteriori diſquiſitione hanc rem indigere; dubium eſſe, an non Dionyſius, quem in Collatione Conſtantinopoli circa an. DXXXII. habita, pro μιᾷ φύσει citabant Severiani hæretici, alius fuit ab eo cujus Opera habemus hodie. Nec contentioſo hoc ſæculo defuiſſe Catholicos, [forſan ipſummet Gregorium qui diu Conſtantinopoli vixerat] qui Dionyſium Catholicum confingerent quem pro μιᾷ ὑποστάσει, aliiſque quibuſdam controverſiis tunc temporis agitatis, Orientalibus opponerent: inde opera hæc in Romanæ Eccleſiæ ſcriniis repoſita; & à Gregorio Papa primùm diſertè producta. Addit idem Vir CL. lib. de Sacerdot. Laicor. c. 8. §. 3. p. 389. non parum lucis huic rei accedere ex Epiſtola Anaſtaſii Bibliothecarii, Maximi & Johannis Scythopolitani Scholiis præfixa. Suſpicionem exinde augeri, quod Areopagita Romanorum potiùs quàm Græcorum mores [notante id olim ipſo Maximo] enarrârit; quod quidem ab homine Græco, Gente nimirum pariter ac linguâ, fieri, ægrè admodum probabile eſt. Monuit proinde ut hanc rem diligentiùs excuterem; paruiſſem lubens pro tenui facultate meâ, ſed cum diuturniorem moram haud ferrent operæ typographicæ, neque librorum evolvendorum tædium ampliùs devorare poſſent dolentes oculi, hæc ſolummodò lectorem monuiſſe ſatis impræſentiarum duximus. Interim non poſſum non animadvertere, Ephræmium Antiochenum qui Patriarcha factus eſt DXXVI. & ſcripſit forſan ante collationem cum Severianis habitam; certè hoc circiter tempore Dionyſium Areopagitam pro μιᾷ in Chriſto ὑποστάσει & naturarum unione, alio prorſus ſenſu, quàm quo illum proferebant Severiani, teſtem adhibuiſſe. Quicquid ſit; extant ſub hujus Pſeudo-Dionyſii nomine.

*Schol. in S. Dionyſ. lib. de Eccleſ. Hierarch. c. 7.

* L. 2. c. 46.

† L. 5. c. 18.

† In voce Dionyſ. p. 745.

SÆC. IV. abAn.CCC.

Vide quæ infra ex Clar. Uſſerio annotabimus.

De Cœleſti Hierarchiâ.
De Divinis Nominibus.
De Eccleſiaſticâ Hierarchiâ.
De Myſticâ Theologiâ.
Epiſtola ad Caium IV.
Epiſtola ad Dorotheum.
Epiſtola ad Soſipatrum.
Epiſtola ad Polycarpum.
Epiſtola ad Demophilum.
Epiſtola ad Titum.
Epiſtola ad Joannem Evangeliſtam.
Epiſtola ad Apollophanem. Habetur Latinè ſolùm ex Hilduini verſione.

OPERA DEPERDITA.

T*Heologia Symbolica*, cujus meminit ipſe Pſeudo-Dionyſius lib. de Cœleſt. Hierarch. cap. 15. §. 6. & alibi.

De Animâ Tractatus, lib. de Divin. Nom. cap. 4. §. 2. memoratus.

Hypotypoſes ſive Informationes Theologicæ, vid. de Divin. Nom. cap. 1. & 2.

De Hymnis divinis, vid. lib. de Cœleſt. Hierarch. cap. 7.

De juſto & Divino Judicio, vid de Divin. Nom. cap. 4.

De iis quæ intelligentiâ & ſenſu percipiuntur, vid. lib. de Eccl. Hier. cap. 1. & 2.

Prodierunt Dionyſii Opera Lat. unà cum Dionyſii Carthuſiani Commentariis *Colon.* 1536. ex verſione Joannis Scoti, Joannis Sarraceni [claruit is circa an. 1170.] & Thomæ Vercellenſis, Græcè *Baſil.* 1539. *Venet.* 1558. *Pariſ.* 1562. 8o. cum Ma-

SÆC. IV. ab An. CCC.

Maximi & Pachymeriſ Scholiis, Latinè [per Perionium] ib. 1566. cum Scholiis F. Dahy. ib. 1569. 8°. Græcè & Lat. *Pariſ.* 1615. fol. *Antverp.* 1634. II. vol. in fol. Vitæ Dionyſianæ Scriptoribus & pluribus Halloixii, Delrii, Lanſelii, & Corderii diſſertationibus aucta; denique *Pariſ.* 1644. II. vol. fol. Acceſſit huic Editioni Clariſſimi & nobiliſſimi viri Joannis Chaumont Defenſio Areopagitæ.

Quò verò Pſeudo-Dionyſii ſcriptis lux major affundatur: viſum eſt nonnulla ex Cl. Uſſerii *Bibliothecâ Theol.* MS. p. 559. excerpta ſubjicere. Sic igitur ille, poſtquam ſententiam de Apollinari autore pluribus propugnâſſet, infit.

"Quùm primùm in lucem prodierunt Dionyſio Areop. Scripta attributa: [quorum inter primos meminit Joannes Philoponus,] quòd multâ laborarent obſcuritate; Scholiis illa ſub ſexti Sæculi initia, illuſtranda cenſuit Joannes Scythopolita: in quorum procemio agnoſcit tamen, quòd τολμῶσί τινες [ſic enim loquitur] λοιδορεῖν ὡς ἀλλότρια τοῦ θείου Διονυσίου. Poſteaque de loco, ubi conſervata fuerunt hæc ſcripta, addit. Διάκονός δέ τις Ῥωμαῖος, Πέτρος ὄνομα, διηγήσατό μοι, ταῦτα τοῦ θείου Διονυσίου σώζεσθαι κατὰ τὸ ἐν Ῥώμῃ τῶν ἁγίων βιβλιοθήκαις ἀνατεθειμένα. Et ad hæreſes quidem quod attinet, in Collatione anno DXXXII. inter Catholicos & Severianos habitâ, cùm Hæretici Dionyſii Areopagitæ ſcripta pro ſe allegaſſent; à Catholicis de falſitate autoris exceptionem interpoſitam fuiſſe conſtat: quòd illa neque Cyrillus, neque Athanaſius agnoviſſet: & ſatis dubiè de iiſdem poſtea locutus eſt Gregorius M. *, ita inquiens. *Fertur Dionyſius Areopagita, antiquus videlicet & venerabilis Pater, dicere: quod ex minorum angelorum agminibus foràs ad explendum miniſterium vel viſibiliter vel inviſibiliter mittunt.* De Romanâ verò Bibliothecâ non negligenda eſt etiam illa Anaſtaſii Bibliothecarii cum Græcorum ſententiâ conſentiens conjectura in epiſtolâ ad Carolum Calvum anno DCCCLX. exaratâ. Unde ego veram eſſe Græcorum opinionem conjicio, perhibentium libros ejus à prioribus Hæreticis occultatos; donec longo poſt tempore ex opuſculis ejus ſolus Codex, qui nunc habetur, eſt Romæ repertus; cæteriſque, adhuc ineditis, nondum inventis, in Græciam aſportatus. Circa an. DCXXX. Maximus Monachus ſua in Dionyſium Scholia edidit; in quibus contra eos diſputat, qui Areopagitæ ſcripta illa adjudicabant, & Apollinario tribuebant. Circa an. DCXLIX. Martinus I. in Synodo Romanâ contra Hæreticos habitâ Dionyſium Areopagitam citat. Inter alios libros à Paulo Papâ circa an DCCLXVII. ad regem Pipinum miſſos, fuiſſe Dionyſii Areopagitæ libros Græcè ſcriptos conſtat ex 25â. Pauli epiſtolâ à Gretſero editâ. Anno DCLXXX. Agatho P. in Epiſtolâ * ad Imp. CP. citat locum Dionyſii ex libro divinorum nominum. Anno DCCXCIV. Hadrianus I. in libro de Imag. ad Carolum M. Latinè citat teſtimonia ex Dionyſii Epiſtolâ ad Joannem Evang. & libro de cœleſti Hierarchiâ. Anno DCCCXXIV. Dionyſiii authenticos libros Græcâ linguâ conſcriptos Oeconomus Eccleſiæ CP. & cæteri Legati Michaelis Imp. ad Ludovicum Pium in ipſa vigilia ſolennitatis S. Dionyſii præſentarunt: ut habet Hilduinus, qui tum adfuit, in præfat. Areopagitic. & Sigebertus in Chron. ad an. DCCCXXIV. Inde in Epiſtola ad Hilduinum [Dionyſiaci Cœnobii apud Pariſienſes tunc Abbatem] ei mandat Ludovicus Imp. ut Acta Dionyſii tum ex aliis ſcriptis, tum ex libris [inquit] ab eo patrio ſermone conſcriptis, & auctoritatis noſtræ juſſione, ac tuo ſagaci ſtudio, interpretumque ſudore in noſtram linguam explicatis conſignaret, & Hilduinus in Reſponſione ad eandem. *De notitiâ* [inquit] *librorum quos patrio ſermone conſcripſit, & quibus petentibus illos compoſuit, lectio nobis per Dei gratiam, & veſtram ordinationem, cujus diſpenſatione interpretatos ſcrinia noſtra eos petentibus reſerant, ſatisfacit.* Unde colligitur, ſi non ab Hilduino ipſo [quo ad annum DCCCXXIV. Baronius inclinat] ſaltem ab aliis, Ludovici Pii juſſu, Dionyſii libros Latinè fuiſſe verſos. Unde hauſta tranſlatio Epiſtolæ ad Appollophanem, (quæ in noſtris Græcis non extat) ad Joannem Apoſtolum, & majoris partis Epiſtolæ ad Demophilum, quæ ipſius Hilduini Areopagiticis inſerta legitur. Ad an. 1180. Joannes Sarracenus [Joannis noſtri Sarisberienſis familiaris] ſuam Dionyſii verſionem edidit; Robertus Groſthead Lincolnienſis Epiſcopus circa an. 1250. Thomas verò, Vercellenſis Abbas Commentarios ſuos in Dionyſium ſcripſit circa an. 1242. Hactenus Uſſerius.

* Hom. 34. in Evang.

* In 4a. actione VI. Synodi.

Qui plura de Dionyſii ſcriptis ſcire avet, adeat CL. Pearſonum Vindic. Ignat. par. 1. cap. 10. de iis fusè agentem, qui præter Philoponum alios plures quinti ac ſexti ſæculi Scriptores, qui Dionyſii ſcripta laudarunt indicat, viz. Leontium [anno DXC.] Joannem Neſteutam (anno DLXXXV.) Ephræmium Patriarcham Antiochenum [anno DXXVI.] Andream Cæſarienſem [anno D.] Juvenalem Hieroſolymitanum [anno CCCCXXXI.] ac denique [uti ipſe contendit] Gregorium Nazianzenum.

TITUS, Boſtrorum civitatis in Arabia Epiſcopus, floruit circa an. CCCLXI. Sequente anno Julianus imperio potitus, cùm Chriſtianam religionem penitùs extinguere conaretur; hac inter alia methodo uſus eſt. Eccleſiarum Antiſtites Clericoſq; quavis civitate ejici curavit; quò plebs Paſtoribus deſtituta faciliùs in oblivionem religionis ſuæ prolaberetur: non aliam tamen cauſam publicè prætexens, quàm quòd Clerici diſſentiones in populo excitarent. Hoc fine Boſtrenos hortatus eſt, ut Titum Epiſcopum ſuum denunciante præcone ejicerent. Titus miſſo ſuo & Clericorum ſuorum nomine ad Principem libello, teſtatus eſt Chriſtianos in ea urbe Gentilibus numero haud inferiores eſſe; quieſcere tamen illos, & nihil ſeditionis meditari. Captata hac opinione, & Titum plebi inviſum reddere cupiens, Boſtrenos reſcripto [quod inter Juliani Epiſtolas hodie extat] monuit Imperator Titum eſſe ipſorum calumniatorem, eoſque traducere, quòd non ſponte ſuâ ſed ſolo ipſius hortatu ſeditionibus abſtinerent: Plebem proinde incitans, ut illum tanquam hoſtem publicum è civitate ſua expellerent. Mortuo Juliano Titus interfuit Synodo Antiochenæ ſub Joviano anno CCCLXIII. habitæ, & Libellum fidei Imperatori oblatum ſubſcriptione ſua munivit. Obiit ſub Valente circa an. CCCLXXI.

362. Vid. Sozom. l. 5. c. 15.

Epiſt. 52.

Extant Latinè, interprete Turriano, *Libri* III. *contra Manichæos*; quorum Hieronymus * meminit, & quos Hen. Caniſius in Lection. Antiq. Tom. v. primus publicavit, exinde Bibliothec. Patr. Tom. IV. inſertos. Fragmentum ex libro primo repræſentat Photius Cod. 232. Extat etiam Gr. Lat. ſub Titi Boſtrenſis nomine.

* De Script. c. 102.

Oratio ſive Homilia in *Ramos Palmarum* apud Combef. Auctuar. Nov. Tom. I. p. 655. Cujuſnam Titi Boſtrenſis ſit, non conſtat. Noſtri certè non eſt. Habetur adhuc ſub Titi noſtri nomine Tom. II. Biblioth. Patr. [quam Gr. & Lat. edidit Fronto Ducæus] *Expoſitio in Evangelium Lucæ*, ſed Auctorem-

rem noſtro recentiorem eſſe neceſſe eſt: cùm ab eo Gregorius Nazianzenus, Nyſſenus, Chryſoſtomus, Iſidorus Peluſiota, & Cyrillus Alexandrinus ſæpenumerò laudentur. In his Commentariis citat Auctor Expoſitionem ſuam in Matthæum, quæ an edita ſit, me planè latet. Interim monendus eſt Lector, in Catena Græcorum Patrum in Lucam, quam in lucem emiſit Balthazar Corderius, extare plura Titi Boſtrenſis Fragmenta partim ex Commentario in Lucam, partim ex aliis ejus Operibus, quæ non extant. Horum Fragmentorum indiculum exhibet idem Corderius in indice Patrum, quem Catenæ ſuæ præmiſit.

362. P.II. TITUS Boſtrorum, in Arabiâ Epiſcopus; claruit anno CCCLXII. Extat Græc. Lat. ſub ejuſdem nomine *Commentarius in S. Lucam.* Verùm prout jam habemus, non unius Titi opus eſt, ſed ex ejus, aliiſque SS. Patrum commentariis conſarcinatum. Patet id ex *Inſcriptione* Codicis MS. in Bibliothecâ Regis Galliæ, num.2330. quæ ita habet, *Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Τίτου ἐπισκόπου Βόστρων, καὶ ἄλλων ἁγίων Πατέρων ἑρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν ἅγιον εὐαγγέλιον.* Ut mirari deſinas Gregorium Nazianzenum, Chryſoſtomum, Cyrillum Alexandrinum, aliòſque Tito noſtro juniores in hoc opere citari. Vide quæ habet Rich. Simonius, *Hiſt. Crit.* de *Comment.* Novi Teſtamenti, cap.30.

362. Vid. Auguſtin.Confeſſ.l.8.c.2. FABIUS MARIUS VICTORINUS, V.C. natione Afer, profeſſione Rhetor, religione ad ſenectutem uſque Gentilis. Imperante Conſtantio per multos annos Romæ Rhetoricam docuit: è cujus Schola plurimi non modò docti, ſed & nobiles & Senatorii ordinis viri prodierunt. Tantâ eloquentiæ laude clarus, ut ſtatuam in Foro Romano ſibi poni meruerit. Tandem extremâ ſenectute Chriſti fidem profiteri cœpit, ſed timidè primùm & ſub velo. Urgente enim eum Simpliciano, cui ſecretum crediderat, ut palam id faceret, nec ſe illum inter Chriſtianos recenſurum dicente, niſi in Eccleſia Chriſti ipſum viderit; irriſit Victorinus; *Ergo*, inquit, *parietes faciunt Chriſtianos.* Suppuduit demum vanitatis, & Simpliciano dixit; *Eamus in eccleſiam, Chriſtianus fieri volo.* Imbutus denique Chriſtianæ fidei elementis per baptiſmum regeneratur, mirante Româ, gaudente Eccleſiâ; ſuperbi videbant & iraſcebantur, dentibus ſuis ſtridebant & tabeſcebant: ut Auguſtini

* Ibid.c.5. * hac de re verbis utar. Cùmque Presbyteri verecundiæ ipſius conſulentes ejus arbitrio permiſiſſent, ut ſolennem fidei confeſſionem quæ de loco eminentiori fieri ſolebat, ſecretiùs redderet; renuit & in conſpectu totius Eccleſiæ pronunciare voluit, plaudente toto adſtantium choro & Victorini nomen reſonante. Anno CCCLXII. cùm lege latâ Julianus vetuit, ne Chriſtiani Oratoriam Gentiliumque literas docerent; cathedræ ſuæ lætus renunciavit, loquacem ſcholam, inquit Auguſtinus, deſerere maluit; quàm verbum tuum (Domine). Obiiſſe videtur circa an. CCCLXX. aut paucos ſaltem annos ſupervixiſſe.

Multos Platonicorum libros Gentilis adhuc in Latinam Linguam tranſtulit: ſed Verſiones dudum interciderunt. Præter *Commentarios* in *Ciceronis Rhetoricam*, *Verſionem Iſagoges Porphyrianæ, De quinque vocibus*, de *Enunciatione literarum*; & *ratione carminum Libros tres* ſæpiùs editos, extant Biblioth. Patr. Tom. IV. p.253. 294. ab eo jam Chriſtiano ſcripti.

De Sanctiſſimâ Trinitate adverſus Arianos libri

† De Script. c.101. IV. de quibus Hieronymus † *Scripſit adverſus Arium more dialectico libros valdè obſcuros, qui niſi ab eruditis non intelliguntur.*

Cave Hiſt. Lit.

Ad *Juſtinum Manichæum* contra duo principia Manichæorum.

De *Principio diei, Cœperit ne à veſpera an à matutino.* Hoſce duos libellos primus protraxit in lucem Jacobus Sirmondus inter Opuſcula Dogmatica Veterum *Pariſ.*1630. 8°.

De *Generatione Verbi divini adverſus Candidum Arianum.*

De Homouſio recipiendo Hymni tres.

Carmen *de ſeptem Maccabæis.*

Commentarii *in aliquot D. Pauli Epiſtolas,* qui adhuc MSS. deliteſcunt in Bibliotheca Monaſterii Herevallenſis in Gallia (vid. Sirmond. Præfat. in Opuſcul. Dogmat. Vet.) De iis ita Hieronymus *; *Occupatus ille eruditione ſæcularium literarum Scripturas omnino ſanctas ignoravit: & nemo poſſit quamvis eloquens de eo bene diſputare quod neſciat.* * procem. in Ep. ad Galat. Tom.IX. p.158.

Stylus Victorino parùm fœlix, præſertim in Dogmaticis perplexus & ingratus, & qui vix ulla adeò decantatæ eloquentiæ veſtigia retinet. In Commentariis verò ſtylum planiorem & apertiorem eſſe teſtatur, qui legit, Doctiſſimus Sirmondus. Denique Opuſcula ejus attentum & oculatum Lectorem poſtulant. Cùm in Gentilium enim literarum ſtudio longè majorem vitæ partem tranſegit, nec niſi provectâ jam ætate Chriſtianiſmum amplexus ſit, non videtur ubique fidei dogmata ſatis accuratè percepiſſe, ſaltem non ſatis fœliciter expreſſiſſe.

RUFINIANUS, Eccleſiæ cujuſdam in Ægypto Epiſcopus, Athanaſii amicus integerrimus, claruit anno CCCLXIII. Scripſit ad Athanaſium, de iis qui ſub nuperâ Juliani perſecutione, lapſi eſſent, vel cum Hæreticis communicâſſent, quidque de his in Synodis ſancitum fuerat. Reſpondet Athanaſius, & Concilii Alexandrini, ſuperiori anno, hâc de re, inter alia, habiti, ſententiam exponit, & in his Literis Rufinianum mirificè commendat, *πάντων σοῦ ποθεινότατον* vocat *Epiſtolam ſibi agnitam & lectam in corde*; utque ad ſe frequenter ſcribat, adhortatur; utpotè quod ſibi maximè gratiſſimum futurum eſſet. Extat *Epiſtola* Athanaſii reſponſoria Græc. Lat. T. II. p 46. & cum Commentariis Balſamonis & Zonaræ inter Epiſtolas Canonicas, tùm apud Balſamonem, tùm *Pandect. can.* T. II. p.44. Et MS. apud Tho. Galeum. 363. P.II.

CANDIDUS, ſectâ Arianus [nec de illo quicquam amplius mihi hactenus compertum) clar. circa an. CCCLXIV. Scripſit *ad Marium Victorinum de Generatione divinâ librum,* qui extat unà cum Victorini confutatione, Zeigleri Commentariis in Geneſin ſubjunctus, *Baſil.*1548. fol. Habetur etiam *Fragmentum Epiſtolæ* ejus ad Victorinum unà cum Victorini Reſponſione ap. Mabill. Analect. Tom. IV. p. 155. 364.

ULPHILAS, ſive Urphilas, ortu Gothus, majoribus Chriſtianis prognatus, qui regnante Gallieno à Barbaris capti ex Sadagolthina Cappadociæ vico originem traxerunt. Poſt mortem Theophili, qui Concilio Niceno præſens ſubſcripſit, Gothorum factus Epiſcopus primò quidem inter Catholicos militavit; deinde in Arianorum caſtra transfugit. De ætate ejus parùm inter Hiſtoricos convenit. Philoſtorgius * ſub Conſtantino M. diſertè ponit, eumque apud Imperatorem *πρεσβευόμενον*, magnoque in honore habitum eſſe ſcribit: quem tamen Socrates †, Sozomenus *, & Theodoritus * rectius meo quidem judicio ad Valentis tempora conſtanter referunt, quibus ma- 365. * L.2.c.5. † L.4.c.35. * L.6.c.37. * L.4.c.37.

 ximè

SÆC. IV. ab An. CCC. ximè claruit anno circiter CCCLXV. Et certè ſuſpicari ſubit Philoſtorgium Ulphilam, quem nepote hominem Arianum mirè deprædicat, idcirco ad Conſtantini ætatem & amicitiam retuliſſe; ut Arianiſmi inter barbaros propagati vetuſtatem eò ſpecioſiùs oſtentaret. Veriſimillima videntur, quæ narrat Sozomenus, Ulphilam ad Conſtantium legatum miſſum Conciliabulo quidem Conſtantinopolitano anno CCCLX. imprudenter intereſuiſſe, in Catholicorum tamen communione perſeveraſſe; ſecunda demum ad Valentem legatione fungentem Acacii & Eudoxii fraudibus ſeductam Arianam Hæreſin amplexum eſſe, quam per gentem ſuam propagavit. Ex Gothis non paucos non modò ad manſuetiorem cultum, ſed & ad Chriſtianam religionem traduxit: tantæ apud eos authoritatis, ut verba ejus, teſte Theodorito, pro firmiſſimis legibus haberentur. Primus Literarum Gothicarum inventor extitit, & univerſos S. Scripturæ libros in patrium ſermonem tranſtulit: de quo memoratu non indignum notat Philoſtorgius, in Verſione iſta Ulphilam Libros Regum (quo in numero Samuelis etiam & Chronicorum Libri continentur) omiſiſſe; eò quòd hi libri res bello geſtas contineant, Gens autem Gothorum φιλοπόλεμοι freno potiùs opus habuerint, quàm calcare, quo ad bellicos impetus incitarentur. Hoc Ulphilæ Opus dudum periiſſe videtur, niſi forſan pars ejus ſit, *Gothica illa IV. Evangeliorum verſio*, quam cum Gloſſario & notis Junius & Mareſchallus Gothicè & Anglo-Saxonicè ediderunt *Dordrac. 1665. 4°.* de quo ſententiam ſuam ferant harum literarum periti. Certè *Verſio* iſta antiquiſſima eſſe videtur.

366. DAMASUS, Antonii cujuſdam filius, gente Hiſpanus, patriâ ex Mantuâ Carpetanus, quem tamen alii Tarraconenſem, alii ex Luſitania Igeditanum fuiſſe volunt: Eccleſiæ Romanæ ſub Liberio Diaconus, deinde Presbyter, denique Epiſcopus anno CCCLXVI. conſtitutus, aliâ interim factione Urſinum ſive Urſicinum Diaconum Romæ Epiſcopum ordinante. Magnâ utrinque contentione, & multo ſanguine res acta eſt; adeò ut uno die
† L. 27. (notante Ammiano †) CXXXVII. cives occiſi ſint. Quinetiam diu in Urſicini partem immani crudelitate Damaſus ſæviebat, ſi vera narrant Fauſtinus & Marcellinus in Præfatione, quam Libello Precum præmiſerunt. Victo demum, fugatoque Urſicino, Damaſus ſedem quietam tenuit. Circa an. CCCLXIX. habitâ Romæ XC. Epiſcoporum Synodo Auxentium Mediolanenſem & Concilii Ariminenſis acta damnavit, fidemque Nicænam confirmavit. Anno CCCLXXIII. aliam Romæ Synodum habuit; cui interfuit Petrus Alexandrinus Epiſcopus; in quâ Apollinarem ejuſque diſcipulum Timotheum ob Hæreſin nuper vulgatam depoſuit; eorumque ſequaces & dogmata anathemate percuſſit. Anno CCCLXXXI. Concilii Conſtantinopolitani Patres ad Synodum Romæ congregandam invitavit; qui tamen anno ſequente miſſis ad eum literis ſeſe excuſarunt. Obiit prope octogenarius exeunte anno CCCLXXXIV. apud Viam Ardeatinam in Baſilicâ, quam ipſe condiderat, ſepultus. Elegans in verſibus componendis
† De Script. c. 103. ingenium illum habuiſſe teſtatur Hieronymus †, qui conjunctiſſimâ ejus conſuetudine utebatur; ab eo viciſſim ſingulari benevolentiâ & familiaritate cultus.

SCRIPTA EJUS GENUINA.

Epiſtola Synodica ad Epiſcopos Illyrici de Concilio Ariminenſi; habetur Gr. Lat. ap. Theod. l. 2. c. 22.

Epiſtola Synodica ad Epiſcopos Orientis contra *Apollinarium*, extat Gr. Lat. ap. Theod. l. 5. c. 10. SÆC. IV. ab An. CCC.

Confeſſio fidei Catholicæ ad Paulinum Epiſcopum Antiochenum Theſſalonicæ agentem; eam exhibet Gr. Lat. Theod. l. 5. c. 11.

Epiſtola ad Paulinum Antiochenum de Vitali. Lat.

Epitaphia, Inſcriptiones, Elogia, aliaque Carmina numero XL.

Fragmenta quædam apud Gratianum.

Chriſtiana Poemata quæ apud Claudianum leguntur, Damaſi eſſe non improbabili ſanè conjecturâ conjicit Antonius Delrius ſub finem Conjectur. ad Claudiani Opera.

DESIDERANTUR.

Liber de Virginitate & proſâ & verſu conſcriptus.

SUPPOSITITIA.

Liber Pontificalis ſeu de Vitis Romanorum Pontificum, Anaſtaſio Bibliothecario vulgò tributus; ejus verò non eſſe teſtantur Codices MSS. Anaſtaſio vetuſtiores; citant illum ſub nomine geſtorum Pontificalium Anaſtaſio antiquiores Walafridus Strabo, Rabanus Maurus, Beda, Legati Agathonis Papæ, qui Pontificatum iniit circa an. DCLXXVIII. Priorem hujus operis partem Damaſo noſtro tribuendam eſſe communis eſt ſententia, quod quidem falſiſſimum eſſe, infinitis argumentis, ſi opus eſſet, oſtendi poſſet. Repugnat ſtylus totiuſque operis contextura, Damaſo planè indigna; repugnat altum Hieronymi, qui poſt Damaſi jam mortem Opera ejus recenſet, hâc de re ſilentium; ut alia mittam; certè librum Pontificalem qui hodie extat, ex variis Pontificum Romanorum Catalogis pro varia temporum ſorte & interpolatorum ingenio ortum & incrementa ſua accepiſſe certo certius eſt. De his catalogis agunt Bucherius, Labbæus, Henſchenius, Papebrochius, Schelſtratius, & noviſſimè omnium accuratiſſiméque Pearſonus & Dodwellus. Quæ nobis hac de re veriſimillima videntur, in pauca contrahemus: prima hujuſcemodi operis fundamenta poſuit Anonymus qui ſcripſit ſub Alexandro Severo: periit ipſum opuſculum ſolo titulo ſuperſtite, ut ex indice præfationis ad librum de Diviſ. & Generat. Gentium poſt Caniſium à Labbeo editum nov. Biblioth. MSS. Tom. I. p. 309. liquet; ubi hæc habentur verba, *Nomina Epiſcoporum Romæ, & quis quot annis præfuit.* Hunc indiculum expreſſit, & ad ſua uſque tempora perduxit Catalogi autor qui in Liberio deſinit, & ſola Pontificum nomina, ſucceſſionem & tempora cum Imperatoribus & Coſſ. concurrentia notat: hunc commentariis ſuis primus inſeruit Cuſpinianus; paulò integriorem Commentario ſuo in Victor. p. 269. Ægidius Bucherius; utinam verò ſincerior ad nos perveniſſet; huic additamenta aliquot auxit Catalogi conditor qui ſub Juſtiniano vixit, primùm ab Henſchenio, deinde à Papebrochio editus; hunc catalogum poſtea interpolarunt alii, & non modò Pontificum Romanorum nomina atque tempora, verùm etiam patres eorum, gentem, ſepulturæ loca, ordinationes & decreta, ſediſque vacantis dies addiderunt, atque ita tandem in hanc quam habemus formam excrevit liber Pontificalis. Denique probabile eſt Anaſtaſium, additis nonnullis, totum opus recenſuiſſe, cujus proinde nomen vulgò præfert; & hæc breviter de hujus Libri origine & incrementis ſemel monuiſſe ſat erit.

Ad Hieronymum Epiſtolæ III.

Epiſt

 Epiſtola ad Stephanum & Epiſcopos Mauritania.

Epiſtola ad Proſperum & Epiſcopos Numidia.

Epiſtola ad Epiſcopos Italia.

Epiſtola ad Aurelium Carthaginenſem.

Epiſtola habentur Concil. Tom. II. *Carmina* Bibliothec. Patr. Tom. v. omnia Damaſi Opera, ejuſque Vitam, à Martio Mileſio Sarrazanio collecta & notis aucta edidit Fred. Ubaldinus, *Roma* 1638. 4°. recuſa exinde *Pariſ.* 1672. 8°. Poëmata ejus omnia typis antea, ut habet titulus, nuſpiam ſimul evulgata, emaculavit & notis additis edidit Andr. Rivinus *Lipſia* 1652. uti nos docet Joh. Olearius Abac. Patr. p. 128.

366. EUZOIUS, Arianæ factionis ſectator, attamen alius ab Euzoio Antiſtite Antiocheno, cujus in Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ hujus temporis toties fit mentio. Adoleſcens adhuc Gregorium Nazianzenum in Schola Cæſarienſi apud Palæſtinos Condiſcipulum habuit; ubi apud Theſpeſium Rhetorem eloquentiæ ſtudiis uterque incubuerunt. Poſt Acacium anno CCCLXVI. fatis functum Eccleſiæ Cæ- [Vid. Epiphan. Hæreſ. 73.] ſarienſis Epiſcopus conſtituitur. De hac quidem ſede non levis contentio viguit; Cyrillo Hieroſolymitano primò Philumenum, deinde Gelaſium nepotem ſuum, Eutychio Eleutheropolitano verò Cyrillum quendam ſenem ordinante: Verùm ceſſantibus his ob mutuam litem, ſedem Euzoius imperturbatè tenuit. Vir planè doctus ac diligens, qui Bibliothecam quam ex Origenis præcipuè libris Pamphilus Martyr collegerat & apud Cæſaream repoſuerat, temporis lapſu & hominum incuria corruptam plurimo labore reſtituit & inſtauravit. Sub imperio Theodoſii nutantibus Arianorum rebus ac planè concidentibus ipſe Eccleſia ſua pulſus eſt circa an. CCCLXXX. De Scriptis ejus hæc [* De Script. c. 113.] ſola monet Hieronymus *, quibus quod addam non habeo; *Feruntur ejus variі multiplicesque Tractatus, quos noſſe perfacile eſt.* N E.

368. EPIPHANIUS, gente Palæſtinus, apud Bezanducan vicum in territorio Eleutheropolitano ſitum natus eſt, Parentibus, ut videtur, ortus [Extat hæc Vita Gr. Lat. ap. Epiphan. Tom. II. edit., Petav.] Judæis. Mitto quæ de Parentibus, educatione, converſione, totoque vitæ curſu habent ejus Diſcipuli, Vitæ Epiphanianæ Scriptores, Johannes & Polybius; utpote incerta, ne dicam magnam partem fabuloſa. Juvenis adhuc in Ægyptum profectus eſt; ubi in Gnoſticorum inſidias præſertim muliercularum quarundam conſortium incidit, à quibus arcana execrandæ iſtius Sectæ didicit. Verùm earum illecebras ſalvus evaſit; cùmque Aſcetarum Ægyptiorum mores & inſtituta diligenter perluſtraſſet, viceſimo ætatis anno patriam repetiit; & ſub magni Hilarionis Monachorum Palæſtinorum patris diſciplina aliquamdiu vixit. Poſtea Monaſterium *Vetus Ad* dictum propè vicum natalem condidit, cui ipſe præfuit. Circa an. CCCLXVIII. ad Salaminæ lo Cypro urbis, poſtea *Conſtantia* dictæ, totius Inſulæ Metropolis, Epiſcopatum promovetur: ubi in media hominum multitudine & in urbe magna ac maritimâ poſitus, ſermone, Scriptis & ſummâ morum ſimplicitate maximam nominis celebritatem adeptus eſt. Anno CCCLXXXII. Romam ad cauſam Paulini de ſede Antiochena dijudicandam imperialibus literis evocatur: qua in orbe Sanctiſſima Paula Toxotii vidua illum hoſpitio benignè excepit. Poſt aliquot annos magnæ ac diuturnæ lites illum inter & Joannem Epiſcopum Hieroſolymitanum exortæ [Hieronym. ad Pammach. p. 166.] ſunt: quæ euſque exarſerunt, ut Epiphanium in Eccleſia Hieroſolymitana adversùs Origenis dog-

Cave Hiſt. Lit.

mata concionantem Joannes unà cum Choro ſuo [SÆC. IV. ab An. CCC.] rictu, riſu, naribuſque contractis exceperit: quin & miſſo Archidiacono ſilentium indixerit. Cùmque alia vice ſermonem ibi habiturus eſſet Epiphanius, ipſe ſurrexit, & pro concione venerandum Senem tanquam Anthropomorphitam, ipſo præſente atque audiente Epiphanio, coram plebe traduxit. Quoque longiùs duravit, eò acriùs erupit flamma; hinc Epiphanio Ariana & Origeniana dogmata Joanni objiciente, illinc Joanne Epiphanium accuſante quòd velum ex Eccleſiâ Anablarbæ abſtuliſſet, quòd ſedis Hieroſolymitanæ jura violâſſet, & Paulinianum Hieronymi fratrem in Monaſterio *Ad* Presbyterum ordinâſſet. Hinc plures ultra citraque Epiſtolæ & Apologiæ; hinc frequentes amicorum interventus, quò lis iſta componeretur: ſed fruſtra omnia. Exulceratus Joannis animus nullis remediis leniri poterat; donec cognitâ pleniùs poſt plures annos causâ, & per Hieronymi ad Pammachium literas publicè [Socrat. l. 6. c. 10. Sozom. l. 8. c. 14 Epiſt. plures Hieron. Epiphan. & Theoph. inter Hieron. opera Tom. II. p. 309.] expoſitâ, ipſe pudor hominem compeſcuit. Sed nondum Epiphanio laborum & contentionum finis. Theophilus enim Epiſcopus Alexandrinus, qui Monachos quoſdam Nitrienſes, utpote Origeni faventiores, Ægypto expulerat, (quos Conſtantinopolim fugientes Chryſoſtomus hoſpitio & favore dignatus eſt) Epiphanium in ſuas pertraxit partes; qui mox coacto Epiſcoporum Cypriorum Concilio Origenem ejuſque libros damnavit, miſſis tum ad alios, tum ad Chryſoſtomum de hac re literis. Brevi poſt Theophili conſiliis inductus ipſe Conſtantinopolim petiit; ſed nec cum Chryſoſtomo congredi, nec communicare voluit, niſi priùs Origene damnato, & ejectis Monachis Nitrienſibus: ſed cùm parùm proficeret, & à Chryſoſtomo tum ob alia, tum quod in jura ejus Epiſcopalia involâſſet, acriter reprehenſus, nec ab ipsâ Eudoxiâ Auguſtâ benignè nimis habitus eſſet, Conſtantinopoli deceſſit. Diſcedentem hâc formulâ Chryſoſtomo valedixiſſe ferunt; *Spero te non moriturum eſſe Epiſcopum*: Joannem viciſſim ſic illi reſpondiſſe; *Spero te non perventurum eſſe in patriam.* Annuit utriuſque votis iratum Numen. Chryſoſtomus mox ſede depoſitus, in exilio mortuus eſt, Epiphanius verò conſcenſo navigio medio curſu diem ſupremum obiit anno CCCCII. ſaltem ineunte proximo, extremâ quidem ſenectute, utpote ætatis anno prope centeſimo, Epiſcopatûs triceſimo ſexto. Quin ſi Polybio diſcipulo & itineris comiti credendum ſit, ipſe Epiphanius Conſtantinopoli cedens Arcadio Imp. dixit ſe annos CXV. menſes III. natum eſſe. Vir erat pietate, reliquiſque virtutibus Chriſtianis ornatiſſimus, Hebraicè, Syriacè, Ægyptiacè, Græcè & Latinè doctus; unde Hieronymo * Πεντάγλωττος audit, An- [* Apol. I. adverſ. Rufin. p. 222. Apol. 2. p. 233.] tiquitatum præſertim Eccleſiaſticarum callentiſſimus; in narratiuncolis tamen nullo habito examine admittendis nimis credulus, in temporibus diſtinguendis parùm accuratus; cujus rei ſolâ Arianæ Hæreſeos hiſtoria nobis fidem facit: in concertationibus etiam adversùs impias Hæreſes ſuſceptis, judice Photio †, ut plurimùm infirmus, [† Cod. 122.] τὴν ἢ φράσιν ταπεινός τε καὶ οἷα εἰκὸς ἀδαὴς παιδείας ἀμελέτητον τυγχάνων, *dictio ejus humilis ac planè talis, qualem ejus eſſe, oportuit, qui Attica elegantia rationem nullam teneret.* Nec aliter Hieronymus †, [† De Script. c. 114.] *Scripta ejus ab eruditis propter res, à ſimplicioribus propter verba quoque lectitantur.*

SCRIPTA.

ANcoratus, *ſive de Fide ſermo*, anno circiter 373. ſcriptus, rogantibus Presbyteris Suedræ Pamphyliæ urbis, & Palladio Præſide, ut do-

SÆC. IV. ab An CCC. ctrinam de S. Trinitate ac inprimis Sp. S. Catholicam ipſis explicatam daret, & inter ipſos graſſantem Hæreſim Macedonianam Scripto compeſceret.

Panarium, ſive *adverſus Hæreſes* LXXX. tribus comprehenſum voluminibus, tomis ſeptem: inchoatum anno Chriſti 374. Valentis & Valentiniani undecimo, rogatu Acacii & Pauli Archimandritarum; quorum *Epiſtola* eâ de re ad Epiphanium miſſa etiamnum extat *Panario* præfixa, unà cum *Epiſtolâ* Epiphanii *reſponſoriâ*. Opus, inquit Photius *, omnibus ante eum ſcriptis adverſus Hæreſes lucubrationibus uberius atque utilius; quippe cui ex Juſtini Martyris, Irenæi, Hippolyti, aliorumque Veterum Scriptis incrementi haud parum acceſſit: nil enim ab iis excogitatum intactum reliquit Epiphanius, quæque ipſe proprio Marte elaborârat, addidit. Hæreſeon iſtarum catalogum à Barbariſmo incipiens, & per omnes ordines percurrens contexuit uſque ad Maſſalianorum Hæreſin ſub Conſtantio exortam, quam ultimo omnium loco depingit & refutat.

* Loc. cit.

Anacephalæoſis, *ſeu Panarii Epitome*.

De Ponderibus & Menſuris liber.

Epiſtola ad Joannem Hieroſolymitanum, Lat. Hieronymi Verſione.

Epiſtola brevis ad Hieronymum, Lat. Duæ iſtæ Epiſtolæ inter Hieronymi opera habentur, Tom. II.

SUPPOSITITIA.

Phyſiologus.

De vita & interitu Prophetarum.

De duodecim gemmis in veſte Aaronis, cujus libelli nonniſi Epitome extat, quam Geſnerus edidit Tiguri 1565. 8°. in nuperis tamen etiam Epiphanii editionibus repræſentatam. Sunt qui libellum iſtum genuinum eſſe Epiphanii fœtum contendunt; nec deſunt quidem rationes. Illum enim citat Hieronymus *, Facundus †, quorum iſte integram Epiphanii *ad Diodorum Tarſenſem Epiſtolam* (quæ iſtiuſmodi libro olim Præfationis vice præfixa, inter Epiphanii Opera neutiquam reperitur) exhibet.

* Epiſt. 128. ad Fabiolam
† L. 4. c. 5.

Orationes VIII. viz. In *Feſtum Palmarum*, *In Chriſti ſepulturam*, *In Chriſti Reſurrectionem*, *In Chriſti Aſſumptionem*, *De laudibus B. Mariæ Virginis*, *In Feſto Palmarum*, *De Numerorum Myſteriis*, *De Chriſti Reſurrectione*; Epiphanii cujuſdam junioris videntur. Plures enim Epiphanii in Cypro Epiſcopale munus obierunt.

Extant Græcè MSS. ſub Epiphanii nomine in Bibliothecâ Cæſareâ *Explicatio in illud*, *Spiritus omnia ſcrutatur*, *etiam profunda Dei*; *in illud*, *De die illâ & horâ nemo ſcit*. *Recenſio* XXII. *Operum Hexaemeri*, &c. teſte Lambecio Comment. lib. 3. p. 163, 164, 196.

DESIDERANTUR.

De Lapidibus.

S. Hilarionis Encomium, cujus meminit Hieronymus lib. de Vit. Hilarionis, Tom. I.

Epiſtolæ plures.

Oratio de Sp. S. cujus meminit Andreas Cæſarienſis †: annon verò eadem ſit cum eâ Ancorati parte, quæ Hæreſi 74. inſerta legitur; ulteriùs diſquirendum eſt.

† Comm. in Apoc. non longè ab init.

Prodierunt Epiphanii opera Gr. *Baſil.* 1544. fol. Lat. *Baſil.* 1533. 1540, 1560. 1578, *Pariſ.* 1612. *Colon.* 1617. fol. Gr. Lat. cum doctiſſimis Petavii animadverſionibus, *Pariſ.* 1622. 2. Vol. fol. additâ Appendice Petavianâ, *Colon.* 1682. 2. Vol. fol.

SÆC. IV. ab An CCC. 368. P. II.

EPIPHANIUS, Conſtantienſis in Cypro Epiſcopus, claruit anno CCCLXVIII. Extat opuſculum ejus de LXXII. *Prophetis*, & de *Propheteſſis*, ſed quo præter nuda nomina haud aliud continetur. Ex Bibliothecâ Regiâ Græcè & Latinè edidit Cl. Cotelerius *Not.* ad Lib. IV. *Conſt. Apoſt.* p. 220. In ejuſdem Bibliothecæ Cod. CXLII. habetur Græcè MS. *Expoſitio Epiphanii* in *Nahum Prophetam*: An verò noſtri ſit niſi inſpecto Codice MS. dicere non poſſumus. Codice item 1026. Libellus ſub Epiphanii Epiſcopi Cypri nomine περὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ποῦ ἕκαστος ἐκήρυξε, &c. *de ſanctis Apoſtolis, ubi quiſque prædicaverit, quomodo & ubi mortui ſint, quibuſque in locis ſancta eorum corpora ſepeliuntur*. Ex hoc opuſculo quædam hinc indè adducit Cotelerius, *Not.* ad PP. *Apoſt.* p. 262. 297. 358. Spurium verò eſſe nemo, opinor, denegabit. Librum ejus de *Ortu Divino* recenſet Hebed-jeſu *Catal. libror. Chaldaor.* cap. 42. quo fortaſſe de *Generatione*, vel *Incarnatione Chriſti* agit. In Bibliothecâ Bodleianâ Cod. *Baroc.* CLXXIV. fol. 170 pag. 2. habetur ejus *Encomium B. Virginis* Incipit, Τῆς ἐκλαμπρώσεως τῆς Θεοτόκου; & Cod. CLXXXV. fol. 8. Ejuſdem opus de *XXII. operibus Dei, quæ fecit in primis ſex diebus*. Cujus initium Τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τοὺς οὐρανούς. An operum ejus editorum pars ſint, videant qui Codices MSS. cum editis conferre poſſunt. Fragmentum Epiphanii *in Evangelium Joannis* edidit Combefiſius *Auct. Noviſſ.* p. 300. Inter Apophthegmata Patrum quæ evulgavit Cotelerius, *Monument.* Part. 1. p. 426 habentur Epiphanii noſtri XVII. Extant in Biblioth. Cl. Galei hæc Epiphanii Opera: *viz.* λόγος σύντομος τῶν αἱρέσεων. *In Pſalmos* quædam. Περὶ διαιρέσεως ψαλμῶν. *In Chriſti Sepulturam*: habet etiam V. Nob. & doctus Georgius Wheeler. Multis locis Epiphanium emaculavit Joan. Croius; Multa correxit Joan. Pearſonus Epiſcop. Ceſtr. quæ tamen vereor ut unquam lucem ſint viſura.

OPTATUS, natione Afer, urbis Milevitanæ in Numidiâ Epiſcopus, acerrimus Donatiſtarum oppugnator. Claruit circa annum 368. Damaſo Eccleſiæ Romanæ clavum tenente. Quòd verò in Catalogo Pontificum Romanorum, quem exhibet libro ſecundo, agmen claudat Siricius; prorſus aſſenſior Baronio * ſuſpicanti Siricii nomen à Librario, qui Siricii tempore librum exſcripſerit, additum fuiſſe. Optatum enim ſub Valente ſcripſiſſe diſertè tradit Hieronymus †; Siricius verò nonniſi regnante Theodoſio anno 384. vel ſequenti, ut Baronius, aliique volunt, Romanam Cathedram adeptus eſt. Quid quòd ipſe Optatus duobus in locis de perſecutione Diocletiani, quæ incœpit anno CCCIII. loquens, ſexaginta & quod excurrit annos effluxiſſe dicit, ubi hanc phraſin, *& quod excurrit*, majorem currentis Decadis partem ſignificare rectè notat Baronius. 368.

* Ad an. 368.
† De Script. c. 110.
L. 1. p. 15 l. 3. p. 98.

Scripſit contra *Parmenianum ſectæ Donatiſticæ apud Carthaginem Epiſcopum*, *de Schiſmate Donatiſtarum libros* VII. quibus totius ſchiſmatis originem & progreſſum aperit; ſchiſmaticorum mores tumidos, protervos & truculentos depingit, fraudes & mendacia refellit, & Eccleſiæ Catholicæ cauſam adversùs effrontes eorum calumnias non minori modeſtiæ & manſuetudinis, quàm doctrinæ & acuminis, laude tuetur. Nonniſi *ſex libros* ab Optato *contra Donatiſtas* ſcriptos memorat Hieronymus; quin & ipſe Optatus libro primo propoſiti ſui rationem reddens, ſe rem ſex libris abſoluturum eſſe promittit. Quid quòd liber ſeptimus à præcedentibus ſtylo quàm maximè diſcrepet, & contraria nonnunquam dogmata in medium producat? Adeò ut antiqui quidem, ab Optato tamen diverſi

SÆC. IV. ab An. CCC.

verſi, autoris opus eſſe ſeptimum librum non immeritò quis ſuſpicari poſſit. Si verò ejus fortaſſe cenſendus ſit, aliquandiu poſt ſex priores libros ab eo elucubratum eſſe neceſſe eſt. Inter varias horum librorum editiones eminent, *Pariſienſis* anni 1563. Franciſci Balduini obſervationibus & hiſtoria Donatiſtarum illuſtrata; *Pariſienſis* 1631. cum Gabrielis Albaſpinæi Commentariis; *Londinenſis* ejuſdem anni cum notis & emendationibus, ſanè quàm doctiſſimis, Merici Caſauboni in 8°. At omnes alias ſuperat tum typorum elegantia, tum notarum ferè omnium editarum mole, Pariſienſis illa quam Philip. Priorius adornavit, & in lucem emiſit, *Pariſ.* 1679. fol. Albaſpinæi, Mer. Caſauboni, Barthii & Anonymi cujuſdam non indocti notis paginæ cujuſvis calci ſubditis, quibus etiam ſuas Annotationes præmiſit, *geſta collationis Carthaginenſis* à P. Maſſono primùm edita, Balduini hujuſce rei hiſtoriam, ejuſdem, ut & Albaſpinæi uberiores in Optatum Annotationes in appendicem rejecit, Facundi Hermianenſis opera adjunxit; Albaſpinæi denique de veteribus Eccleſiæ ritibus libros II, aliaque opuſcula addidit.

370.

PACIANUS, origine Hiſpanus, vir non ignobili genere, Barcelonæ ſive Barcenonis, illuſtris Hiſpaniarum urbis ad Pyrenæorum juga ſitæ, Epiſcopus. Claruit circa ann. 370. Uxoratum fuiſſe certiſſimo argumento eſt filius ejus Flavius Dexter, Prætorio-præfectus, Hieronymi familiaris, quem ex legitima uxore Pacianum nondum Epiſcopum ſuſcepiſſe inde colligit Fr. Bivarius *, quòd ob caſtitatem & eloquentiam ab Hieronymo † collaudetur; quod de Mœcho, inquit, quantumcunque pœnitente, dici non poſſit. Quaſi verò omne matrimonium, Clericorum præſertim, quantumvis honeſtum, pro adulterio habendum ſit: cum tamen Apoſtolus honorabile eſſe inter quoſvis conjugium & torum immaculatum luculenter pronunciaverit. Mortuus eſt Pacianus admodùm ſenex ſub Theodoſio Principe ante ann. 390. Scripſit varia opuſcula, inter alia illud, cui Κέρβος titulum dedit, teſte Hieronymo †. De hac voce aliquam mihi diu hæſiſſe fateor; tandem exemit ſcrupulum CL. Colomeſius, qui quidem notat vocem Græcam ex Sophronii verſione in textum irrepſiſſe; & legendum eſſe, ut ex Hieronymi Codice MS. Bibliothecæ Lambethanæ conſtat, *Cervus*, quòd ludicri cujuſdam genus erat, apud veteres in Gallia Gentiles, forſan & apud Hiſpanos; quem morem ut reprehenderet Pacianus, librum ſcripſit, cui titulus erat *Cervus* vel *Cervulus*, quem ipſe etiam in *exhortatione ſuâ ad pœnitentiam* laudat, injuriâ temporum deſideratum. Meminit & hujus Opuſculi Freculphus *Chron. Part II.l* 4. c.29. p. 105. his verbis *Pacianus Barcelonæ Epiſcopus ſcripſit varia Opuſcula, de quibus eſt* Certus *&* contra Novatianos. Scripſit adhuc Pacianus, quæ extant, *Contra Novatianos Epiſtolas* III. (quas *librum contra Novatianos* vocat Hieronymus) *Paraneticum ad pœnitentiam, & libellum de Baptiſmo ad Catechumenos*, à Tilio edita *Pariſ.* 1538. 4°. curâ Pauli Manutii *Romæ* 1564. fol. & in Biblioth. Patr. Tom. IV. p. 305, 315.

* Vit. Fl. Dextri Chron. præfixa.
† De Script. c. 106.
† Loc. cit.

370.

GREGORIUS, natione Hiſpanus, provinciâ Bœticus, Illiberis ejuſdem provinciæ ad montes Pyrenæos oppidi Epiſcopus. Claruit circa annum CCCLXX. Hunc eundem cum Gregorio præfecto prætorii Galliarum, cujus meminere Sulpitius *, & Innocentius Papa †, faciunt Pſeudo-Dexter * ejuſque Commentator Bivarius, eumque nonniſi anno 390. Epiſcopalem Cathedram aſcendiſſe volunt. At multò magis audiendus D. Hieronymus †, qui illum Epiſcopum Hiſpaniarum vocat, & Lucifero Calaritano coætaneum facit; ac nunquam ſeſe Arianæ pravitati immiſcuiſſe ſcribit. Erat ſanè Arianorum hoſtis implacabilis, quibuſcum ad Eccleſiam licèt reverſis communicare noluit. Quid eâ de causâ ab Hoſio aliiſque paſſus eſſe dicitur, videri poteſt apud Fauſtinum & Marcellinum in *libello precum*. Certè Theodoſius Imperator miſſo ad Cynegium Prætorio præfectum reſcripto, (quod ad calcem libelli precum extat) in mandatis dedit, ut laudabilem hunc ſacræ legis antiſtitem, cæteroſque conſimiles Sacerdotes ab improborum hominum atque Hæreticorum injuriis defenderet & tueretur. Anno 392. in extremâ jam ſenectute poſitus eſt, quem tamen Chronici Dextriani conſarcinator ad annum uſque 423. producit: unde Fr. Bivarius affirmare coactus eſt ipſum penè centenarium obiiſſe. Compoſuit, inquit Hieronymus, diverſos mediocri ſermone *Tractatus*, & in his, *de Fide elegantem libellum*. Extat ſanè ſub Gregorii noſtri nomine in Bibliothecâ Patrum, *Liber de Fide contra Arianos*, Flaccillæ Imperatrici (nonnulli Codices habent Gallæ Placidiæ) inſcriptus, qui tamen Fauſtini Presbyteri eſſe deprehenditur. In Codice verò Canonum Romano à Paſchaſio Queſnello edito reperiuntur *tres Fidei formulæ*; ſive *Libelli*, quorum primum Marcellino, ſecundum Fauſtino Presbyteris attribuit †, tertium autem Gregorio Nazianzeno malè inſcriptum, Gregorio Bœtico adjudicat Queſnellus, eundemque eſſe cenſet cum libro ejus *de Fide*, cujus meminit Hieronymus.

* L. 2. p. 169.
† Ep. 21. ad Synod. Tolet.
* Chron. an. 388.
† Chron. ad an. 371.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Hieron. de Script. c. 105

† Vide Diſſert. 14. num. 5. 6. &c. p. 716.

PAPHNUTIUS, ortu, ut videtur, Ægyptius, magni nominis Anachoreta, claruit circa annum CCCLXX. Ἀνὴρ μέγας καὶ ἐνάρετος, inquit Palladius, qui de eo ejuſque miraculis prolixè agit *Hiſt. Lauſiac.* Capp. 62, 63, 64, 65. quem adeant quibus hæc curæ ſunt. Obiit Paphnutius in regione circa *Heracleotas Thebaidis* paulò antequàm illuc veniret Palladius. Scripſit *Vitam & Converſationem S. Onyphrii Anachoretæ celeberrimi, aliorùmque quorundam Patrum eodem tempore Ægypti eremum ſolitariè incolentium, quibuſcum ipſe familiaritèr verſatus fuerat.* Ediderunt hanc vitam Surius *Junii* XII. Roſvveydus de vit. Patr. lib. I. pag. 99. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſt.* LXIII num. 1. fol. 1. Eam tamen à Sym. Metaphraſte interpolatam eſſe, ſuſpicari licet.

370.
P. II.

EPHRÆM, natione Syrus, domo, ut quidam volunt, Edeſſenus, rectiùs, ut alii, Niſibenus. Floruit anno 370. Ab ineunte ætate in Monaſticâ Philoſophiâ ſe exercuit, & proprio Marte etiam in penitioris Philoſophiæ ſtudiis adeò profecit, ut difficillima quæque Theoremata facilè perciperet. Relictâ ſolitudine, Edeſſam ſe contulit, ut non ſibi tantùm, ſed & aliis prodeſſe poſſet: cujus proinde diſciplinæ plurimi magnique apud Syros nominis, viri ſeſe tradiderunt. Eccleſiæ Edeſſenæ Diaconus factus ad altiora aſcendere noluit: & cum communi decreto ad Epiſcopatum eligeretur, & miſſi eſſent, qui ipſum comprehenderent, ſtatim in forum procurrit, & indecorè agens, ſe mente captum ſimulavit; unde aufugiens eò uſque delituit, donec alius ordinatus eſſet. Cæſaream Cappadociæ non aliâ de cauſa profectus eſt, quàm ut Baſilium Magnum videret, & cum eo verſaretur; qui hominem admiratus, eruditionis & pietatis cauſa maximoperè eum ſuſpexit. Hæreticos Eccleſiæ Catholicæ doctrinam corrumpentes vehementer deteſtatus eſt, eorumque fraudes & verſutias mirâ dexteritate & acumine ſæpe redarguit: civitati Edeſſenæ graviſſimâ fame laboranti, & voce & exemplo ſuppetias tulit,

370.

SÆC. IV. ab An. CCC. divites increpando, & egenorum in ſe curam ſuſcipiendo. Plura de eo curioſo Lectori ſuppeditabit *Encomium*, quod in ipſum ſcripſit Gregorius Nyſſenus, ut alios jam taceam. (Extat inter Op. Niſſeni Tom. II.) Obiit vir ſanctiſſimus & *Propheta Syrorum* cognominatus (teſte Hebedieſu * *in Catalogo*, quem de libris Chaldæorum edidit circa annum 378. Moriturus gravi interdicto vetuit, ne ſe funebri encomio laudarent, pretioſo veſtimento ſepelirent, neve peculiarem corpori ſuo tumulum conſtituerent. Haud ullum præter vernaculum (*i. e.*) Syrum ſermonem calluit, in quo omnium ſui temporis eloquentiſſimus habebatur. Quin & ſermones ejus hanc peculiarem habebant gratiam, notante tum Sozomeno *, tum Hieronymo †, ut in Græcam linguam tranſlati acumen ſublimis ingenii, orationis ſplendorem, & ſententiarum denſitatem retinerent; nec à domeſticâ & nativâ venuſtate multùm recederent. In iis jure ſe admirari dicit Photius *, τὸ πειθὸν, τὸ ἡδῦνον, καὶ ὅλως εἰς ὅσον βρύει τὸ ἦθος, *quàm altè in hominum animos penetret perſuadendi vis, quantum fluat jucunditatis, quam denique affectuum copiâ referti ſint.*

* Cap. 60. p. 25.

* L. 3. c. 16.

† De Script. c. 115.

* Cod. 196.

Scripſit Ephræm infinita; *Orationes* ſupra mille, teſte Photio †, τὰς τριακοσίας μυριάδας ἐπῶν, inquit Sozomenus; & in his multos *Hymnos* & *Carmina* ab eo elaborata, quæ Syri, quos verborum elegantiâ, & modulationis concinnitate delinitos viderat, in Encomiis ſanctorum recitarent. Scripta ipſo adhuc ſuperſtite penè omnia Græcè verſa ſunt; tanto in honore olim habita, ut tradente Hieronymo, poſt lectionem Scripturarum publicè in quibuſdam Eccleſiis recitarentur. Leves planè ſunt & futiles utplurimùm exceptiunculæ, quæ ſcriptis ejus intentari ſolent. Si quæ occurrant, quæ ſancto Patre minùs digna, aut quæ aliis locis non benè convenire videntur, noſtræ potiùs Syriacè loquendi modorum inſcitiæ, vel verſionibus ex verſione malè factis, quàm Ephræmi inelegantiæ & inſcitiæ imputari poſſent; quin ſi reverà errores eſſent, ſummo hominis zelo, ſimplicitati, ac pietati condonari debeant. Plurima Ephræmi Opera collegit Gerardus Voſſius Præpoſitus Tungrenſis, Latinè tranſtulit, & in tres Tomos digeſſit, editos primùm Romæ anno 1593. deinde *Colon.* 1603. denique *Antverp.* 1619. fol. Utinam nobis liceret eſſe tam beatis, ut ſi non Syriacis, (quæ magno numero in Bibliothecâ Bodleianâ, Lugduno Batavâ alibique reperiuntur) ſaltem Græcis tandem frueremur, atque ita ad fontes paulò propiùs accedendi, & de verſionibus quas habemus, certiùs judicandi copia daretur.

† Loc. cit.

Scripta quæ extant in Editione Voſſianâ.

TOMO PRIMO.

De Sacerdotio.

Ad quem dictum hoc pertineat, Melius eſt nubere quàm uri.

De Heli Sacerdote.

De Intemperantia & Incontinentia, Tract. II.

De Feſtis diebus & dignitate divinorum Myſteriorum.

De Charitate, Tractatus III.

Encomium in Pſalmos.

De Oratione.

De Jejunio.

De Amore pauperum.

Quomodo intelligendum illud, Duo erunt in agro, &c.

De his quæ noſtra hac vita in ſe continet.

De Manſionibus, ſive locis beatis, Tractat. II.

De non ſuſcipiendis rebus his momentaneis.

Ode in quotidie peccantes & quotidie pœnitentes.

De Virtutibus & Vitiis.

De Timore Dei, Tract. II.

De Longanimitate Tract. II.

De Patientiâ, de Patientiâ & Compunctione, de Pat. &c. *Tract.* IV.

De Impatientia.

De Lenitate.

De Iracundia.

De Manſuetudine.

De Malitia.

De Veritate.

De Mendacio.

De Odedientia.

De Inobedientia & Murmuratione.

De Invidia & Æmulatione, Tract. II.

De Maledicentia, Tract. II.

De Temperantia & Continentia, Tract. II.

De recta vivendi ratione, Capita XCI.

De Vitâ ſpirituali, Capita XCVI.

De non ſcandalizando proximo, & de recta vitæ ratione.

Quomodo Anima ab hoſte tentata, Deum lachrymis interpellare debeat.

De Timore Animi.

Reprehenſio ſui ipſius ac Confeſſio.

Paranetici ad Pietatem II.

De Divina Gratia.

De Fide.

De Terræ-motibus.

De Gentilium Erroribus, Tractatus II.

Ad Everſionem Superbiæ.

Adversùs vitioſè viventes & honores affectantes.

De Morbo Linguæ, aliiſque Vitiis.

Non eſſe ridendum, ſed lugendum potiùs.

Ludicris rebus abſtinendum eſſe.

De malâ converſatione vitandâ.

Adversùs improbas Mulieres.

De Virginitate ſeu Continentiâ, Tract. II.

De Caſtitate.

De Paſſionibus Animi.

De Compunctione, Sermones IV.

De Pœnitentiâ, de Pœnit. & Converſione, de Pœnit. &c. Tract. IV.

De Beatitudinibus, Tract III.

Quæſtiones (Quomodo blaſphematur Deus &c.) *& Reſponſiones plurimæ.*

Quæſtiones aliæ (De Extremo Judicio, &c.) *& Reſponſiones plurimæ.*

De variis cruciatuum generibus ac locis in inferno.

De Reſurrectione, Tract. II.

De Recordatione Mortis.

De Morte Oratio, S. Baſilio Codicum MSS. fide adjudicanda eſt.

De Antichriſto.

De Apparitione Crucis tempore Judicii.

De Extremo Judicio, Tract. II. & *alius* S. Baſilii.

De Secundo Domini Adventu.

Threni de divina Retributione.

Threni de die Judicii.

Threni ad animam negligentem.

Orationes ſive Preces ad Deum plurimæ.

TOMO SECUNDO.

Sententiæ ex Operibus Ephræmi ſelectæ; quæ in Collatione SS. Patrum reperiuntur.

Narratio ad Monachos de ſuâ Converſione.

Canticum ſpiritale in laudem Doctrinæ ex Chaldaico traductum.

Epiſtola ad Ioannem Monachum de Patientiâ.

Hy-

SÆC. IV. ab An. CCC. *Hypomniſticon, ſive Admonitoria Oratio ad Fratrem.*

Adhortationes IV. ad novitium Monachum de Virtute.

De Virtute; Capita X.

Sermones II. in illud, Attende tibi ipſi.

Paræneſes ad Monachos L.

De Humilitate comparanda, Capita C.

De Monachis ac Turture.

De Perfectione Monachi.

De Panopliâ Spiritali ad Monachos.

De Agone Spiritali.

Sermo Aſceticus & Exhortatorius ad Fratres.

De Secundo Adventu Domini, & de Pœnitentiâ.

Capita Parænetica XIX, S. Ammonii Abbatis ſunt.

Apophthegmata SS. Patrum, Abbatum Antonii, Ephræm Syri, Paſtoris, Arſenii, &c. plurima.

TOMO TERTIO.

Sermo Aſceticus de Timore Dei ad imitationem Proverbiorum.

Sermo Aſceticus de Vita Religioſa & Monaſtica.

De Pœnitentia.

Sermo de Compunctione Animi.

Confeſſio & ſui ipſius Reprehenſio.

De Univerſali Reſurrectione.

Humilis ad Deum Oratio.

In Noë & de Continentia.

In Abraham & Iſaac.

In Loth.

De laudibus Joſeph Patriarchæ.

In Danielem Prophetam & SS. tres Pueros.

In Ionam Prophetam.

In Heliam Prophetam.

In Margaritam pretioſam.

De Natura Dei curioſè non ſcrutanda.

Sermo in Transfigurationem Domini.

Sermo de Paſſione Domini.

Planctus B. Virginis ſuper Paſſione Domini.

Sermo de Cruce Domini.

Sermo de laudibus B. Virginis.

Oratio ad B. Virginem. Ephræmi procul dubio non eſt, ſequiorum ſæculorum deliramentum.

Sermo in Mulierem peccatricem.

Sermo in Peccatricem & Phariſæum. Chryſoſtomo aſcribitur.

Encomium in Sanctum Baſilium. Editum eſt Gr. Lat. cum notis à Cotelerio Monument. Eccl. Gr. Tom. III. p. 54.

Encomium in SS. XL. Martyres.

Encomium in omnes SS. Chriſti Martyres.

Sermo de eadem re.

Vita S. Abramii & Mariæ neptis ejus.

De S. *Juliano Anachoreta.*

De *SS. Patribus ſuo tempore defunctis*, *Sermones* II.

Sermo in eos qui in Chriſto obdormierunt, & de Vanitate vitæ.

Teſtamentum.

Sermo contra impios Hæreticos & de Conſummatione mundi. Chryſoſtomo vulgò tribuitur.

Hactenus *Editio Voſſiana*, cujus Tomus primus prodiit *Romæ* an. 1589. ſecundus 1593. tertius 1597. Integra recuſa eſt *Colon.* 1603. *Antver.* 1619.

Porrò *Canticum* Ephræmi *de Maria & Magis* è Syriaco ab Ecchellenſi Latinè redditum prodiit *Romæ* 1645.

Cæterùm *Homilias* ſive *Sermones* Ephræmi XLIX. à ſe viſos lectoſque memorat Photius*, quorum titulos enarrat. Quinam ex iis in Editione Voſſianâ habeantur, ob titulorum homonymiam, & Græci textûs inopiam haud ita certò judicari poteſt. Plurimas tamen ibidem extare certò liquet. Meminit & *Orationis ad Metebinos Monachos habitæ de Virtutibus & Vitiis quamplurimis*; de quâ an inter Voſſiana extat, parùm certi conjectari poſſumus, licèt in Tomo primo haud ita longè à principio reperiri videatur. Quin & non immeritò forſan cenſeri poſſet plurima in editione Voſſianâ Opuſcula Ephræmum authorem non habere: quot verò aut quænam ea ſint ob rationes ſuprà allatas haud ita facile eſt judicare. Extat Græcè MS. unà cum aliis precibus & hymnis penès Cl. virum Joann. Battely Archidiaconum Cantuarienſem prolixa Ephræmi noſtri Oratio hoc titulo, Τῦ ὁσίυ πατρὸς ἡμῶν Ἐφραὶμ τῦ Σύρυ εὐχὴ λεγομένη εἰς ἐξομολόγησιν ὅταν θέλεις, μάλιςα ἐν ταῖς κυριακαῖς. P. 25.

Hebedieſu adhæc Chaldæo-Syrus, ſuperioris Sæculi Scriptor, inter Gentiles ſuos linguâ Syriacâ etiamnum extare ſcribit S. Ephræmi *Commentarios in Geneſim, Exodum, Leviticum, Joſue, Judices, Samuelem, libros Regum, Davidis, Iſaiæ, XII. Prophetarum Minorum, Jeremiæ, Ezechielis & Danielis; libros & Epiſtolas de Fide Eccleſiæ; Orationes Metricas; Adhortationes; Cantica; Officia defunctorum omnia; Appoſitiones Alphabeti; Diſputationes cum Judæis;* nec non *adverſus Manichæum, Bardeſanem, Marcionem*, & *Ophitas*; denique *Diſſolutionem impietatis Juliani.*

EPHREM Syrus, Diaconus Edeſſenus, claruit anno CCCLXX. obiit anno circiter CCCLXXVIII. Cùm omnis aqua, quò propiùs ad fontem accedamus, purior multò ſuaviorque exiſtat, optaveram ſuprà, ut Ephremi Opera Syriacè, Græcè ſaltem, ederentur. Probavit hoc votum ratione Syriacorum, non autem Græcorum, Ern. Tentzelius, *Exercit. Sel.* 7. num. 13. p. 290 Sed cùm vix ſperandum ſit, tot πολυγράφυ Scriptoris Opera Syriaco ſermone in lucem publicam eſſe emittenda, votum itèrùm repeto, bonâ cum Tentzelii veniâ, ut Græcis ſaltem frueremur, quæ magnâ ſanè copiâ MSS. habentur. Ut verò ſciat Tentzelius non mei ſolius eſſe hoc votum, en Virum eruditiſſimum Jo. Cotelerium mecum hâc in parte facientem *Not. in Monument.* T. III. p. 535. *Utinam*, inquit, *extarent Ephremi Diaconi Edeſſeni Græca, ſeu Græcæ antiquæ verſiones, prout magno numero latent in Bibliothecis, cum pauca illius edita aut citata reperiantur. Haberent ſanè Viri docti, unde plurimum antiquitatem Eccleſiaſticam, partim in verbis, partim in rebus, illuſtrarent.* 370. P. 182. Miſſis, quæ in Bibliothecarum publicarum Archivis deliteſcunt, quæ ex Catalogis MSS. jam evulgari cœptis peti poſſunt, habentur apud Galeum noſtrum quamplurimi Ephremi Sermones, Homiliæ, & Tractatus Græcè MSS. in duobus vetuſtis Codicibus. Prior continet LXVI. varia Opuſcula, ſive Homilias. Codex hic valdè antiquus eſt, & membranaceus; alter Codex eſt chartaceus CCXL. annorum, quo XVI. Homiliæ continentur. Sunt & apud eundem Virum clariſſimum Ephremi Παραίνεσις ἀσκητικὴ κατ' ἀλφάβητον, *Oratio in Crucem*, *Oratio in Chriſti Sepulturam*, Varia denique ex eodem collectanea. Georgius etiam Wheeletus Baronettus, vir pietate, doctrinâ, generis claritudine, & Sacerdotii dignitate venerandus, inter plurimos Græcos Scriptores manu exaratos, habet Ephremum *De Conſummatione Sæculi*, & quædam alia. Negari non poteſt ex his opuſculis, varia à Voſſio Latinè eſſe edita, alia à Photio enumerata. Interim & illud quoque certum eſt, plura adhuc ab iiſdem non viſa, in his ſuprà adductis codicibus latere. De *Canticis Syriacis* quæ Harmonio Bardeſanis Syri filio oppo-

* Cod. 196.

SÆC. IV. ab An. CCC. oppoſuit Ephremus noſter, diximus ſuprà in Harmonio.

370. BASILIUS, *Magnus* dictus, ex illuſtri & vetuſto genere, Parentibus ſanctiſſimis Baſilio & Emmeliâ natus: Majores habuit, qui ſub Maximiano Confeſſionis gloriâ claruerunt. Baſilii patrem Poſſevinus †, Labbæus §, aliique * Epiſcopum fuiſſe tradunt; abſque leviſſimâ, quod ſciam, Veterum authoritate. Nazianzenus † quidem illum *κοινὸν παιδευτὴν τῆς ἀρετῆς* vocat, *communem virtutis Magiſtrum*, quem eo tempore Pontus proponebat: verùm id huc non ſpectat. Ipſe Baſilius ortu Cappadox, ſed ut preſſiùs loquar, Ponticus, civitate, ſi conjecturis agendum ſit, Neocæſarienſis, quod enim aliqui de Heleneponto dicunt, nullo authore fulcitur. Paternâ inſtitutione domi peractâ, Antiochiæ ſub Libanio literis operam navavit, Cæſareæ item in Palæſtinâ, deinde Conſtantinopoli, poſtremò Athenis, magnâ ibi cum nominis ſui famâ exceptus, Himerii ac Prohæreſii auditor: præ omnibus verò Collegis Gregorium Nazianzenum in deliciis habuit, totius vitæ non minùs quàm ſtudiorum ſocium conjunctiſſimum. Decurſo apud Athenas literarum ſtadio in Patriam regreditur, factus primùm in Eccleſiâ Cæſarienſi Lector, deinde Diaconus à Meletio Antiocheno ordinatus, mox ad Presbyteratûs ordinem evectus; ſed cùm in ſeverioris vitæ diſciplinam animus propenderet, ſeceſſum quæſivit, & in Eremo Ponticâ, Gregorii ſui conſuetudine gaudens, Monaſticum inſtitutum tum exemplo tum conditis regulis impensè promovebat. Ex Eremo demum revocatus Eccleſiæ Cæſarienſis curam ſub Euſebio Antiſtite, cum eo jam in gratiam reductus, Vicariam ſuſcepit: eique circa ann. CCCLXX. ad altiorem & beatiorem ſedem tranſlato in Epiſcopali munere ſucceſſit. Pro veritate firmiſſimus, graves toto vitæ curſu cum cujuſvis Sectæ Hæreticis lites exercuit; Euſtathio Sebaſteno totique Arianorum gregi in Catholicos irrumpenti generosè ſe objecit: Modeſtum Cappadociæ Præfectum, ipſo Valente tunc apud Cæſaream agente, ei nil niſi cruces & verbera, & mille mortis genera interminantem patienter audivit; opprobria & injurias æquo animo tulit, contemptu vindicavit. Præfuit Eccleſiæ Cæſarienſi annis octo, morienſque ann. 378. poſtremis his verbis habitis, *In manus tuas (Domine) Commendo ſpiritum meum*, animam lætus exhalavit, paterno ſepulchro reconditus. Curabatur funus tanto viro dignum, totius Civitatis concurſu, quin etiam Judæorum, Gentilium, advenarumque lachrymis celebratum, tantâ ſanè frequentiâ, tam confertâ turbâ, ut multi vi nimiâ compreſſi eo ipſo momento expirarent; *Beati* hoc nomine à Nazianzeno dicti, *ὡς ἐπαίνῳ συνθανόντες, καὶ θύματα ἐπιτάφια, quòd deceſſûs illius ſocii, & quaſi funebres victimæ fuiſſent.* Laudatus eſt, ſed interjecto aliquo tempore, à Gregorio Theologo, qui viri optimi, & amici integerrimi memoriam diſertiſſimâ oratione æternitati conſecravit. *Nam & hic ſupremus fœlicitati ejus cumulus acceſſit, Laudator eloquentiſſimus*, ut Plinii Junioris * verba huc traham. Miſſa facio elogia, quæ in Baſilium congeſſerunt Veteres. Plenæ ſunt omnium paginæ: totus veneratur Antiquitatis chorus; plaudit tota Eruditorum cavea. Quin vel illis ſilentibus, ſummam Hominis pietatem, profundam ſcientiam, conſummatiſſimam eloquentiam plurima quæ etiamnum extant, Scripta teſtantur. De ſtylo ejus ſententiam dicat Photius * ὁ κεκτηκώτατος λόγος (inquit) ἐν ἅπασι τοῖς αὐτοῦ λόγοις ὁ μέγας Βασίλειος. λέξει δὲ καθαρᾷ καὶ εὐσήμῳ καὶ κυρίᾳ καὶ ὅλως πολιτικῇ καὶ πανηγυρικῇ δεινὸς, εἴτις ἄλλος, χρήσασθαι, νοημάτων τε τάξει καὶ καθαρότητι πρῶτος, ἀλλ' οὐδενὸς δεύτερος· πιθανότητος δὲ καὶ γλυκύτητος, καὶ γε λαμπρότητος ἐραστὴς, καὶ ῥέων τῷ λόγῳ, καὶ ὥσπερ ἐξ αὐτοσχεδίου πηγάζων τὸ ῥεῖθρον. *Præſtantiſſimus eſt in libris omnibus; pura etiam dictione, ſignificante, propria & omnino civili ac panegyrica, ſi quis alius, uti novit: ſenſuumque ordine ac puritate primus & nemini ſecundus apparet; jam perſuadendi quoque vim ac jucunditatem cum perſpicuitate amat: atque ita ejus fluit oratio, quaſi ultro tanquam è fonte rivulus ſcaturiret.* Subdit neminem, qui hunc ſibi rectè propoſuerit, ullum alium, ne quidem ipſum Platonem & Demoſthenem deſideraturum eſſe. Photium ſecutus eſt, ut ſede ſuâ, ita & judicio Philotheus Patriarcha CP. * qui hoc Baſilii peculiare eſſe obſervat, de ſingulis tanto vigore diſſerere, ὥσπερ τινὰ ψυχὴν τοῖς ἀψύχοις λόγοις ἐμπνέων, *ut animam quandam ſermonibus inanimatis inſpirare videatur.* Denique ipſe Libanius *, Rhetorum hoc ſeculo extra controverſiam Princeps, & à Religione noſtra alienus, in Eruditorum coronâ poſitus, acceptis à Baſilio literis, νενικήμεθα, exclamavit. Rogatus dicti rationem, reſpondit, ἐν κάλλει μὲν ἐπιστολῶν νενικήμεθα, *in elegantium Epiſtolarum certamine victus quidem ſum; at Baſilius eſt qui vicit, is autem amicus noſter eſt; & eam ob rationem gaudeo.* Lectis palàm literis, eadem ab omnibus ſententia lata eſt.

† Apparat. in Baſil.
§ De Script. in addend. ad Tom. I. p. 777.
* Vid. Magd. Cent. 4. c. 10.
† Orat. 20. p. 324.
Vid. Nazian. Orat. 20. p. 348.
* L. 2. Ep. 1.
* Cod. 141.
* Orat. in S. Baſil. i Biblioth. Patr. Gr. Lat. Tom II.
* Epiſt. ad Baſil. in er Baſil. 145.

SCRIPTA.

Homilia IX. *in Hexaemeron*; quæ maximam, teſte Suida, * admirationem merentur, nec ullis Scriptis, niſi divinitùs inſpiratis, cedere debere affirmat frater ejus Gregorius §. Homiliæ iſtæ accuratiſſimè & elegantiſſimè olim (teſte Caſſiodoro †, ab Euſtathio Latinè verſæ ſunt, & Syncleticæ Diaconiſſæ nuncupatæ.

Verſio iſta habetur in Bibliotheca Patrum *Pariſ.* 1644. Tom. I. pag. 1467. & in editione Baſilii *Pariſienſi* 1603 Opus iſtud interpretati ſunt etiam Dionyſius Exiguus, & Joan. Argyropilus Byzantinus. *Verſiones* eorum habentur in quibuſdam Baſilii editionibus, ſed Dionyſius non tam Hexaemeron Baſilii, quam Nyſſeni Homilias ii. *de Hominis Opificio* (quæ pro Baſilii Homiliis X. & XI. in Hexaemeron à quibuſdam habebantur) *Latinè tranſtulit.*

In Pſalmos quoſdam Homiliæ XVII. à quibus longè diverſa ſunt *Scholia in Pſalmos*, quæ in Latinis Baſilii editionibus reperiuntur, maximam partem ex Chryſoſtomo & Theodorito deſumpta. *Prologum* Homiliis iſtis præfixum Auguſtinus vel alius quivis ſub ejus nomine Latinè vertit, & *Tractatibus ſuis in Pſalmos* appoſuit.

Homilia XXXI. varii argumenti.

De Baptiſmo Libri II.

De vera Virginitate ad Letoium Melitenſem.

Commentarii in XVI. *priora Eſaiæ capita*; de quibus à nonnullis immeritò dubitatur.

Adversùs Eunomium Libri V. *egregii libri*, inquit Hieronymus *, ἐξαίρετοι λόγοι, ut ex eo Suidas. Verùm duo poſteriores libri tum ob nonnullam ſtyli diſcrepantiam, tum quòd in antiquiſſimis MSS. deſint, neque Veterum teſtimoniis fulciantur, non immeritò in dubium vocari poſſunt.

Ad Amphilochium de Spiritu Sancto. Huic libro primus litem movit Eraſmus, & ex eo alii; ejus ſaltem partem poſtremam ſuſpectam & adulteratam eſſe clamitantes. Eâ tamen notâ abſolvit, & Baſilio vindicat. Vir moderati ingenii & in antiquorum Scriptis verſatiſſimus, If. Caſaubonus *; qui diſertè ait Eraſmum ejuſque in hâc opinione ſequaces planiſſimè falli; omneſque ad unum veteris Eccleſiæ Doctores, Græcos pariter & Latinos, hâc in re conſentire.

Præfatio in Aſcetica. [*Aſterica* vitiosè habent

* In voce Βασίλειος.
§ In Hexa. p. 5.
† Divi. Lect. c. 1. p. 445.
* De Script. c. 116.
* Exercit. XVI. c. 43 contr. c. 3.

Cold.

Codd. nonnulli Latini.) Habetur etiam inter Chryſoſtomi Opera.

Sermo de Abdicatione rerum.

Sermo de cultu ſive Exercitatione Monaſtica.

De Vera ac Pia Fide.

Proœmium Ethicorum de Judicio Dei.

Capitula Ethica ſeu Moralia LXXX.

De Inſtitutione Monachorum Sermones II.

Regulæ fuſius diſputatæ LV. Quæſtiones à Monachis propoſitas unà cum Baſilii Reſponſionibus complexæ.

Regulæ breviores CCCXIII. quas in Latinum ſermonem (aliquantulum tamen contractas) vertit Rufinus) addito ad Urſcium Abbatem *Prologo Verſio* iſta habetur in *Collectione Regularum* ab Holſtenio editâ, par.I. p.95. &c.

Conſtitutiones Monaſticæ. Hi quatuor tractatus ejuſdem ſunt argumenti, & ſub generali *Aſcetici* nomine ab Hieronymo * & Sozomeno † memorantur; quamvis Sozomeni tempore erant, qui hunc libellum Euſtathio Sebaſteno aſcriberent: Sed abſque ſummâ injuriâ Baſilio abjudicari non poteſt. Scripſiſſe illum *Regulas Monaſticas*, dum adhuc in Eremo verſaretur, teſtatur Nazianzenus *, ſeque in iis condendis unà cum Baſilio laboraſſe indicat. † Fatendum ſanè eſt in *Aſcetica* iſta plurima à Baſilii genio aliena irrepſiſſe: quænam verò ea ſint, vel quos autores habeant, haud ita certò judicari poteſt. Ex iis nonnulla Euſtathio deberi veri non abſimile eſt. Totum opus ætate Photii †, qui illud magnopere laudat, duobus conſtabat libris; quorum primus continebat breves illos *Sermones de Judicio Dei, de Fide*, &c. qui Ethicis præponi ſolent; Secundus *Ethica* ſeu *Moralia*, item *Regulas Aſceticas fuſiores* 55. per modum Interrogationum & Reſponſionum explicatas: deinde breviores alias numero CCCXIII. prout hodie etiam extant deſcriptæ ex vetuſtiſſimo exemplari ex Ponto allato collatoque cum altero, quod Cæſareæ in ipſius Baſilii Ptochotrophio aſſervabatur: quod ex Scholiis quibuſdam, quæ his Regulis apponi ſolent, manifeſtum eſt.

* De Script. c.116.
† L.3. c.14.
* Orat. 20. p.358.
† Ep.9. ad Baſil. p. 774.
† Cod. 191.

Epiſtola ad Chilonem Anachoretam de vitâ eremitica, cui annexa eſt *Admonitio brevis ad Anachoretas juniores.*

Ad Monachum lapſum Epiſtolæ II.

Ad Virginem lapſam Epiſtola.

Ad Amphilochium Epiſtolæ Canonicæ III.

Epiſtolæ aliæ CCCCXXVIII. in quibus quædam habentur à Nazianzeno & Libanio ad Baſilium ſcriptæ. Has tanquam Epiſtolarum ſcribendarum normam commendat Photius*, utpote quæ ἐπιϛολιμαῖον χαρακτῆρα optimè exprimunt.

* Cod.143.

Liturgia, cujus autorem Baſilium fuiſſe nulla juſta eſt dubitandi ratio. Conſtituit enim teſte Nazianzeno †, εὐχῶν διατάξεις, καὶ εὐκοσμίας τοῦ βήματος: ipſeque in *Epiſtola* * *ad Clerum Neocaſarienſem* deſcribit *Precum Formulam*, quæ in Monaſteriis ſuis obſervari ſolebat, omnibus, ut ait, Dei Eccleſiis conſona. Hæc quidem *Liturgia*, prout extat hodie, plurimùm eſt interpolata, variis additamentis pro ſæculi, quo facta eſt, genio & conditione aucta: adeòque ejus exemplaria quò vetuſtiora, eò breviora & caſtiora reperiuntur; ut ex Anaphorâ, quàm ex linguâ Syriacâ traduxit Andreas Maſius, liquidò conſtat. Extat *Liturgia* iſta Græc. Lat. in Auctuar Biblioth. Patr. *Pariſ.* 1624. & alibi ſæpiſſimè. Anaphora etiam Maſiana in Biblioth. Patr. haberi ſolet.

† Orat.20. p. 340.
* Ep. 63.

Alia Liturgia ex Arabico converſa à Victorio Scialag Accurenſi Maronita è monte Libano, & edita *Auguſtæ-Vindel.* 1604. 4°. exinde Bibliothec. Patr. inſerta. *Orationem inſignem* ex Baſilii *Liturgia* citat Petrus Diaconus, quæ in tribus hiſce Liturgiis neutiquam reperitur.

Conciones Morales XXIV. ex Baſilii Scriptis per Simeonem Logothetam ſelectæ.

De Jejunio Sermones II.

Orationes II. *altera de Jejunio, altera in Proverbiorum caput* 6. quas Græc. Lat. edidit Coteler. Monum. Eccleſ. Græc. Tom.I.

De Morte Sermo, & de Extremo Judicio alius; à Ger. Voſſio inter Ephræmi Opera editi, primus inter Conciones Morales à Simone collectas habetur.

SUPPOSITITIA.

Animadverſiones in Canonicos & Canonicas Peccantes; quæ cùm incerti Authoris ſint, & inter Baſilii Scripta repertæ, ei à nonnullis, nullâ tamen ratione nixis, adſcribuntur.

Pœna in Monachos delinquentes; de quibus idem ac de præcedentibus dictum eſto.

Homilia decima & undecima in Hexaemeron, quas à Gregorio Nyſſeno additas fuiſſe Socrates*, atque ipſe Nyſſenus † fidem faciunt.

* L. 4.c. 26.
† Hexaem. in fin.

De Grammatica exercitatione libellus, qui eſt Joannis Moſchopuli.

De Conſolatione in adverſis Epiſtola Lat. quæ Victoris Cartennenſis eſt.

De Laudibus Eremi, ſeu *Vita ſolitaria* Lat. Fragmentum eſt ex opere Petri Damiani.

Admonitio ad filium ſpiritualem Lat. Habetur etiam aliquantulum emendatior in appendice ad Cod. Regularum Holſtenii. *Pariſ* 1663. 4°.

Precatio quâ S. Baſilius uti ſolebat, antequàm Sacris operaretur.

Epiſtolæ duæ ad Apollinarium, à Cotelerio Gr. Lat. editæ, Monument. Eccleſ. Græc. Tom.II. dubiæ admodum fidei: immò, ſi conferantur cum *Epiſtolis* 59 79. 82. certò certiùs ſpuriæ. Nec melioris quidem notæ eſt *Epiſtola ad Theodoſium Imp.* ab eodem evulgata.

Fragmentum *Epiſtolæ ad Julianum Imp.* habetur Conc. Nicæni Secundi Act.2.4. & exinde inter Baſilii epiſtolas Num.CCV. Suppoſititium eſſe, & ſtylus & materia ſatis arguit: quin & cordatiores Pontificii non inviti agnoſcunt.

Prodierunt Baſilii Opera Græc. *Venet.* 1535. *Baſil.* 1532. (in quibus altera fere pars Baſilii Operum deſideratur) 1551. cujus prima pars (notante Cl. Uſſerio Biblioth. Theol. pag.303.) expreſſa eſt ex editione *Baſil.* 1532. Sequitur pars ſecunda à pag.373. in edit. *Venet.* anno 1535. in quâ continentur 1°. Ἀσκητικά; (ſic enim ibi communiter inſcribuntur, quę habentur à pag.373. ad 646. 2°. *Libri* V. *contra Eunomium* à pag.646. ad finem voluminis.) Lat. ibidem 1520. 1540. *Antverp.* 1568. *Pariſ.* 1571. Gr. Lat. cum notis Frontonis Ducæi, & appendice, *Pariſ.* 1618. II. Vol. in fol. Deinde ibidem (ſed non eodem ſervato ordine) 1638. III. Vol. fol. editio priore quidem minùs pulchra ac caſtigata. Ad commodiorem Operum S. Baſilii intelligentiam non parum conferet Fr. Combefiſii *Baſilius Reſtitutus*; in quo ex optimis MSS. textum caſtigavit, auxit, illuſtravit, & verſiones recenſuit. Edidit hoc opus *Pariſ.* 1679. II. Vol.8°.

370.

GREGORIUS, gente Ponticus, Baſilii Magni frater natu minor; primis juventutis annis Rhetoricæ ſtudio totus incubuit; à quo datis ad illum literis, Gregorius Nazianzenus ad ſacrarum literarum cognitionem revocavit; effecitque, ut ἄδοξον εὐδοξίαν, ut Theologi * verbis utar, contemptui haberet, quâ nimiùm ante delectari videbatur. Exeunte, ut videtur anno CCCLXX. Nyſſæ in Confinio Cappadociæ urbis Epiſcopus conſtitutus eſt, fidei Nicęnę propugnator acerrimus. Eo nomine, ab unico

* Epiſt. 43. p.804.

unico, eoque vili admodum, homuncione accuſatus, Valentis Imp. juſſu mox in exilium mittitur. Octo circiter annos exul variis in locis erravit, dura ubivis & graviſſima ab Arianis paſſus. Anno CCCLXXVIII. ſedi reſtitutus, à Synodo Antiochenâ, cui interfuit unà cum aliis quibuſdam Epiſcopis ad viſitandas Arabiæ Eccleſias legatus eſt, Theodoſio Imperatore currûs publici uſum ei concedente. Arabiam pergens, Hieroſolymam inviſit, & loca Sancta pia mente contemplatus eſt: verùm vitiis, ac diſſidiis Hieroſolymitanorum offenſus pedem ſubitò retraxit; quin & *Epiſtolam* adversùs Hieroſolymam pietatis ergo adeuntes paulò poſt exaravit. Anno CCCLXXXI. cùm ad Synodum Conſtantinopolitanam iret, libros à ſe contra Eunomium ſcriptos ſecum detulit; quos audientibus Gregorio Nazianzeno & Hieronymo recitavit. Concilii iſtius magna pars fuit; adeò ut non tantùm à Patribus eligeretur, qui Meletium Antiochenum ſedente Synodo defunctum funebri oratione laudaret; verum etiam Symboli Synodici compoſitionem curæ
* Hiſt. Eccl. l. 12. c. 13. ſuæ commiſſam habuit; (teſte Nicephoro *) ut quæ in Symbolo Nicæno deerant, ipſe ſuppleret, ac perfectiorem fidei Confeſſionem conderet. Eodem circiter tempore judex Catholicæ profeſſionis Ponticæ Diœceſeos Epiſcopis datus eſt, unà cum Helladio Cæſareæ Epiſcopo, Baſilii ſucceſſore. De obitu ejus nihil liquet: id modò certiſſimè conſtat uſque ad Synodi Conſtantinopoli anno CCCXCIV. habitæ, cui præſens aderat, tempora vitam protogâſſe. Conjugatum fuiſſe, & uxorem Theoſebiam nomine, ejus etiam τὴν ἱερὰν σύζυγον, habuiſſe, teſtes
* Epiſt. 95. ſunt omni exceptione majores, Gregorius Nazian-
† Lib. de Virgin. c. 3. zenus *, (qui illam impensè laudat) ipſe Nyſſenus †,
§ L. 11. c. 19. & Nicephorus §. Vir erat, qui egregiâ morum ſanctitate, ac omnigenâ eruditionis laude inter primos facilè enituit; eloquentiâ adhuc & dicendi ubertate nulli ſecundus. Erat enim, cenſente Pho-
* Cod. 6. tio *, τὴν μὲν φράσιν εἴ τις ἄλλος ῥητόρων, λαμπρὸς, καὶ ἡδονὴν ἀκοαῖς ἐπιστάζων — πλεονάζει δὲ τοῖς ἐνθυμήμασι καὶ τοῖς παραδείγμασι. *Stylus illi, ſi cui Rhetorum illuſtris, & jucunditatem auribus inſtillans: — abundat etiam enthymematis atque exemplis.*

SCRIPTA.

H*Exaemeron*, ſeu *de Opere ſex dierum.*

De *Hominis Opificio Liber*. Habetur ſeorſim cum notis Leunclavii *Baſil.* 1567. Græc. Lat. Librum iſtum Latinè olim vertit Dionyſius Exiguus; cujus *verſio* exſtat *Colon.* 1551. *Baſil.* 1562. *Colon.* 1573. Sed utrobique truncata *Epiſtolâ Interpretis ad Eugippium Presbyterum nuncupatoriâ, & verſione Præfationis Gregorii Nyſſeni*: quas exhibet Johan. Mabillon. Analect. Tom. II. p. 1. In impreſſis Operis iſtius exemplaribus Græcis lemma capitis undecimi ſic ſe habet, ὅτι ἀθεώρητος ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις. Tam
* Comment. de Biblioth. Vindob. l. 1. par. 2 p. 99. abſurdæ ſententiæ medelam attulit Cl. Lambecius *, qui in ſex Codicibus MSS. Bibliothecæ Cæſareæ conſtanter legi monet, ὅτι ἀθεώρητος ἡ τοῦ νοῦ φύσις.

De Vitâ Moſis, ſeu *de Vitâ Perfectâ.*

In Pſalmorum Inſcriptiones Tractatus II.

In Pſalmum Sextum de Octavâ, viz. *in Feſtum Circumciſionis.*

In Eccleſiaſten Conciones VIII.

In Cantica Canticorum Explanatio, Homiliis XV. conſtans.

De Oratione Dominicâ Homiliæ V.

De Vitâ beata comparanda, ſive *de Beatitudinibus Orationes* VIII.

In illud Apoſtoli 1. Cor. XV. *Quando ſibi ſubjecerit omnia*, &c.

De imagine & ſimilitudine Dei in homine Libellus.

Epiſtola de Ventriloqua ſeu Pythoniſſa.

Oratio in ſuam Ordinationem.

Contra Apollinarem.

Contra Fatum.

Tractatus de communibus Notionibus adversùs Græcos.

De Anima.

Epiſtola Canonica ad S. Letoium Metilenes Epiſcopum.

Oratio in eos qui differunt Baptiſmum.

De Fugienda Fornicatione in I. Cor. VI. 18.

De Pauperibus amandis Orationes II.

In Pentecoſten Oratio. Lat.

Contra Uſurarios.

Contra Eunomium Libri XIII. ex quibus primus à Jac. Gretſero primùm editus eſt in Appendice Nyſſeni *Pariſ.* 1618. Notandum eſt in nonnullis exemplaribus, integris licèt, nonniſi XII. libros inveniri, propterea quòd in aliis liber quintus bifariam dividatur.

Tres Deos dici non oportere, ad Ablabium.

Ad Euſtathium de S. Trinitate, & quòd Spiritus S. ſit Deus.

Ad Petrum fratrem de Differentia Eſſentiæ & Hypoſtaſeos. Hi duo tractatus inter Baſilii Epiſtolas Num. 80. & 43. leguntur; eique potiùs aſcribendi ſunt.

Ad Simplicium Tribunum de Fide.

Catechetica magna Oratio.

De Virginitate vera & incorrupta.

Contra Manichæos Syllogiſmi X.

De Anima & Reſurrectione Dialogus, circa ann. CCCLXXVIII. ex occaſione mortis Macrinæ ſororis ſcriptus.

Adversùs Apollinarem, ad Theophilum Alexandrinum.

Quid nomen, profeſſiove Chriſtiana ſibi velit; ad Harmonium.

De Perfectione Chriſtiani ad Olympium Monachum.

De Propoſito ſecundùm Deum, Deſcriptio ſummaria.

Adversùs eos, qui caſtigationes ægrè ferunt.

De Infantibus præmaturè abreptis ad Hierium.

Oratio in diem Natalem Chriſti.

Oratio in S. Stephanum Protomartyrem, auctoritate Photii Cod. 271. *adſcribenda eſt* hæc Oratio *Aſterio Amaſeno*, inter *cujus* Homilias à Combefiſio *edita* eſt.

Oratio de Sancto Chriſti Baptiſmate.

In Sanctum Paſcha & in Feſtum Reſurrectionis Orationes V.

Oratio de Aſcenſione Domini.

Oratio de Occurſu Domini & Simeone, quam à Metaphraſte interpolatam eſſe multi ſuſpicantur.

Oratio de Deitate Filii & Spiritus Sancti, & de Abrahamo.

Oratio in laudem Baſilii fratris.

In XL. Martyres Orationes III.

Oratio conſolatoria in funere Pulcheriæ.

De Placilla Auguſta Oratio funebris.

Vita S. Gregorii Thaumaturgi.

De laudibus Sancti viri ac martyris Theodori.

De Magno Meletio Antiocheno Oratio funebris.

Vita atque Encomium S. Patris Ephræm Syri.

Non eſſe dolendum ob eorum obitum, qui in fide dormierunt.

Epiſtola ad Flavianum.

Oratio ſeu *Epiſtola de iis, qui adeunt Hieroſolymam*, à Pontificiis nonnullis fruſtra vellicata. Eam edidit ſeorſim Græc. Lat. P. Molinæus. *Hanoviæ* 1607. & ad calcem diſſertationis de *peregrinationibus religioſis*, additâ etiam pro hâc Epiſtolâ, Apologiâ, Joan. Henricus Heideggerus *Tigur.* 1670. 8.

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An.CCC. *Epiſtola ad Euſtathiam, Ambroſiam & Baſiliſſam*, ab Is. Caſaubono cum notis ſeorſim edita Gr. Lat. *Hanoviæ* 1607.

Epiſtola ad Petrum fratrem, libris *contra Eunomium* præfixa.

Vita S. Macrinæ Sororis.

Expoſitiones ſive *Commentarii in Cantica Canticorum.* Extant Gr. Lat. tum in Auctuario Bibliothecæ Patr. *Pariſ.* 1624. Tom. II. p. 681. tum ſeorſim ſæpiùs.

In illud, Faciamus hominem ad imaginem noſtram, Oratio I.

In hominis creationem Oratio II. Duæ iſtæ Orationes à nonnullis malè inſcriptæ ſunt Baſilio; cujus Hexaemeri decimum undecimumque librum conſtituunt.

SPURIA.

IN Mulierem Peccatricem, & eos qui duriùs alios judicant, & de Pœnitentia.

Oratio in Principium Iejuniorum. Duas iſtas Orationes Aſterii Amaſeni eſſe patet ex Photio Cod. 271.

De Trinitate adversùs Judæos ex Veteri Teſtamento delecta Teſtimonia (in quibus inter alios Chryſoſtomus citatur) cum explicatione, Latinè tantùm.

De Natura Humana Libri VIII. qui Nemeſii ſunt.

DEPERDITA.

EXpoſitiones in Proverbia; quarum meminit ipſe Nyſſenus Concione I. in Eccleſiaſt.

Contra Ablavium de Patris, Filii & Sp. S. Divinitate; niſi quis forſan ex argumenti affinitate ſuſpicetur idem eſſe opus cum *Libello ad Ablabium*, qui extat.

Commentarii in Epiſtolam D. Pauli ad Philippenſes; quorum meminit Cyrillus lib. ad Euoptium contra Theod. & fragmentum ex iis profert.

Enthymius *Panopl.* par. 2. tit. 2. locum ex Nyſſeni librode eo, *Quòd tres dicere Deos non oporteat*, adducit qui in eo qui hodiè extat, ejuſce tituli libro non comparet.

Extant ejus Opera Latinè variis locis & temporibus edita, *Baſil.* 1562. auctiora ibid. 1570. *Pariſ.* 1573. & curâ Frontonis Ducæi ibid. 1605. Tom. II. Gr. Lat. ſtudio Fred. Morelli, *Pariſ.* 1615. 2. Vol. cum notis Frontonis Ducæi. Appendicem addidit ea quæ in Editione iſtâ vel Græcè & Latinè, vel Græcè tantùm deerant, ſupplentem Jac. Gretſerus ibid. 1618. fol. denique integra prodierunt ibid 1638. Vol. 3. in fol. quæ quidem Editio parùm caſtigata eſt, ac longè infra priorem ſubſidit.

370. P. II. Vid. ſuprà pag. 152. 153. BASILIUS M. Cæſareæ Cappadocum Epiſcopus, claruit anno CCCLXX. De eo ejuſque Scriptis, ſatis ſuperque ſuo loco diximus, paucula hâc vice ſubjicere contenti. Inter *varia Sacra* à Steph. Le Moine edita, pag. 147. locum habet *Baſilii Magni* Ἔκθεσις πίστεως ἐν συντόμῳ, Quæ non ipſius Baſilii videtur, ſed ex illius Scriptis per modum interrogationis & reſponſionis, poſt Neſtoriana & Eutychiana tempora, collecta. Tom. I. inter *varii argumenti Homilias XXXI.* viceſima quinta eſt εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν, quæ *Lovanii* anno 1537. Græcè primùm prodiit, mihi quidem non uno nomine ſuſpecta, & vel Baſilii fœtum non eſſe, vel quibuſdam in locis egregiè interpolatum. Non tam quòd voce Θεοτόκου utitur, poſt exortam demùm Neſtorii hæreſin Patribus admodùm familiari [etſi non negaverim Athanaſium, lib. IV. *adversùs Arianos*, hanc vocem uſurpaſſe] quàm partim quòd aſſirmaverit, *doctrinæ pietatis non officere, ſiquis exiſtimaverit, Mariam poſt partum, tùm demùm nuptialia opera viro ſuo non negaſſe.* Quod conſtanti Eccleſiæ Catholicæ Sententiæ repugnat. Unde *Antidico-Mariani, & Helvidiani* communi omnium ſæculorum ſuffragio damnati, inter Hæreticos relati ſunt. Partim quòd putidam fabellam, ex traditione, *uti inquit*, ad nos derivatam, certè ex fabuloſo S. Jacobi Proto-Evangelio hauſtam, profert, de *Zachariâ Pontifice, qui quòd B. Mariam Dominum parientem citra virginitatis corruptionem prædicaret, à Judæis inter Templum & Altare interfectus eſt.* Ipſe certè Hieronymus *, acerrimus aliter Mariæ Virginitatis defenſor, hanc traditionem, ad Apocryphorum ſomnia relegat; ſubditque, *hoc, quia de ſcripturis non habet autoritatem, eâdem facilitate contemnitur, quâ probatur.* Alias forſan dubitandi rationes ipſa Homilia attento Lectori ſuppeditabit; quas jam miſſas facio. *Precationem quandam Baſilii* ex Cod. MS. *Bodleiano* Græcè unà cum verſione Anglicâ in *Catechiſmo ſuo Practico* olim extulit Vir longè doctiſſimus, H. Hammondus noſter. *Homiliam Arabicam* ſub Baſilii noſtri nomine in *commemorationem B. Virginis Mariæ* in Bibliothecâ ſuâ, libris Orientalibus refertiſſimâ, habuit Gilb. Gaulminus, cujus exemplar in Inſulâ Rhodo exaratum erat. Quædam ex hâc Homiliâ de *S. Petro Principe Apoſtolorum, ſummoque Eccleſiæ Catholicæ Sacerdote, ab ipſo Chriſto conſtituto, aliiſque*, profert Abr. Ecchellenſis, *Eutych. Vindic.* Part. II. pag. 226. 246. Sed genuinam eſſe ſpondere non audet ipſemêt Ecchellenſis. Ibid. p. 486. citat itidem *librum Arabicum Demonſtrationis*, S. Baſilio, ejúſque duobus fratribus Gregorio & Petro tributum, & ex eo nonnulla in defenſionem *Tranſubſtantiationis*, adducit. *Opus*, vocat, *eruditiſſimum.* Tractat de *Unitate Dei, ejuſque Eſſentiâ, de Eccleſiæ traditionibus, Myſteriis, Miniſteriis Eccleſiaſticis, aliiſque permultis id genus.* Aſſervatur Romæ in Bibliothecâ S. Petri Montis Aurei. Verùm Scripta Græcorum Patrum, quæ ſoli proferunt Orientales, meritò ſuſpicamur. Neque temerè iis fidem adhibendam eſſe cenſemus; ne dicam Ecchellenſem omnium penè Mortalium fuiſſe immodicum Traditionum, & quiſquiliarum ex oriente allatarum amatorem, cultorem & defenſorem egregium. Extant apud Cl. Galeum iſta Baſilii Magni Scripta Græcè manu exarata. *Reſponſiones Baſilii ad Eubulum. Epiſtola brevis ad Optatum quendam.* Excerptum ex *Epiſtolâ Baſilii M. ad Neapolitanos cum Scholiis.* Baſilii M. multa, in Catenam in *Iſaiam* relata. *Excerpta* ex Baſilio M. *in Pſalmos.*

* Com. in Mat. c. xxiii. T. IX. p. 72.

GREGORIUS, à Nazianzo obſcuro ſecundæ Cappadociæ oppido, *Nazianzenus* dictus; Baſilio fuit non modò σύγχρονος, verùm ſocius & amicus ſummus, tam arctâ conſuetudine illi conjunctus, ut ipſo fatente, ψυχὴ μία δυοῖν ἔχουσα σωμάτων διάστασιν, *bina corpora una ligaret anima.* Natus eſt Arianzi in prædio paterno propè Nazianzum, circa Nicæni Concilii tempora; Deo ita diſponente, ut eo tempore in lucem ederetur qui graviſſimus Arianorum malleus futurus eſſet. Patrem habuit Gregorium, virum optimum, at Hypſiſtariorum erroribus miſerè ſeductum, (Secta ea erat ex Judaiſmo & Gentiliſmo conflata, quæ tamen ſummum illum & ὕψιστον Θεὸν, unde Sectæ nomen, unicè colebat) matrem Nonnam, fœminam lectiſſimam & pietate conſpicuam, quâ mediante, conjux ab erroribus ad Chriſtianam religionem revocatus; qui ſalutari lavacro tinctus, ad Nazianzenæ urbis Epiſcopatum promovetur, quem 45. an- 370.

nis

nis renuit, & penè centenarius obiit. Gregorius noſter, præclarus adoleſcens diſciplinatum ſtudiis incubuit primò Cæſareæ Cappadocum, deinde apud Cæſaream Palæſtinæ Theſpeſii Rhetoris ſcholam frequentavit. Poſthæc Alexandriam profectus, inde periculosâ admodùm navigatione Athenas petiit, ubi ſtudiis fœliciter perfunctus, jamjam diſceſſurus, rogante juventute Academicâ, & conſertis quaſi manibus retinente, docendi provinciam aliquantiſper ſubiit: ſed depoſitâ ſtatim cathedrâ, rediit in patriam, mox Presbyter à patre ordinatus. Imperante Juliano in pangendis verſibus penè totus erat, quos quovis ferè metri genere & de omni graviſſimo argumento compoſuit, ut illaudabile illud, & ipſo fatente Ammiano *, *inclemens Edictum, perenni ſilentio obruendum*, quo è Chriſtianorum præceptorum manibus excuſſi erant Gentilium libri, eluderet, damnumque reſarciret. Turbatum exinde pertæſus, & ad rigidiorem vitam magis à naturâ factus, ad Baſilium ſuum in Ponti ſolitudines, τὰς τῶν μακάρων νήσους, ut eas ſcitè vocat †, ſeceſſit. Poſthæc Baſilius circa ann. CCCLXX. Eccleſiarum Cappadociæ dignitatem Archiepiſcopalem adeptus, Nazianzenum *Saſimorum*, vilis Cappadociæ ſecundæ oppidi, Epiſcopum conſtituit; ſtomachante Gregorio, & indiſſolubile amicitiæ vinculum tantùm non rumpente, quin nec ſedem ſuam ſemel inviſere dignatus eſt iſte, locum quidem ignobilem, inſalubrem, & inamœnum, procellis, urbiciſque tumultibus plenum. Tandem obnixè rogatus, ut ad ſublevandam patris extremo jam ſenio laborantis infirmitatem Eccleſiæ Nazianzenæ curam ſuſciperet, conſenſit, eâ lege, ut patre ex hâc vitâ egreſſo, Eccleſiæ iſtius gubernacula diutiùs retinere non cogeretur. Unde patet Hieronymi *, ejus quidem diſcipuli, aliorumque error, qui Nazianzenum Epiſcopum fuiſſe Gregorium toties volunt; ipſomet † disertè negante, ſeque nunquam Nazianzeni Epiſcopum factum, ſed ſolummodò patris vices eo adhuc vivente obiiſſe affirmante. Circa an. 378. à Synodo Antiochiæ habitâ, invitus quidem Conſtantinopolim miſſus eſt, ut cauſam Catholicam ab Arianis oppreſſam erigeret & ſuſtentaret. Fecit id ſtrenuè & fœliciter; aucto indies Catholicorum numero, quos fideliter colligebat in Nicobuli affinis ſui ædibus, quæ mox in templum erectæ ſunt, indito ei *Anaſtaſiæ* nomine, eò quòd fides langueſcens antea, & moribunda illic revixiſſe viſa fuerit. Hinc à Theodoſio M. in Imperialis urbis cathedrâ collocatur, in eâdem à Concilio Oecumenico anno 381. illic coacto confirmatus: verùm ortâ mox in Synodo non levi hâc de re contentione, ipſe ſedi ſuæ ſponte renunciavit, & domum repetens, privatus deinceps & quietus vixit, ac partim pietatis exercitiis, partim poëticis lucubrationibus ſenectutis incommoda ſublevavit. Vitam hanc caducam cum meliori permutavit anno 389. ætatis ſuæ circiter 65. Unde falſum eſſe Suidam * neceſſe eſt, qui illum nonagenario majorem obiiſſe ſcribit. Vir erat in quovis diſciplinarum genere præſtantiſſimus, in Theologiâ ſummus. Hoc enim in eo ὥσπερ τὸ ἴδιον à veteribus notari nos docet Philotheus †. Hinc etiam *Theologus* κατ' ἐξοχὴν dictus eſt Gregorius; *utpote qui ſolus ſit* (Ruffini * verbis utor) *de cujus fide ne diſſidentes quidem, ut fieri ſolet, partes & ſtudia diſputare potuerint; ſed id obtinuerit apud Dominum & Eccleſias* Dei *meriti, ut quicunque auſus fuerit doctrinæ ejus in aliquo refragari, ex hoc ipſo quia ipſe ſit magis Hæreticus, arguatur. Manifeſtum namque indicium eſt, non eſſe rectæ fidei hominem, qui in fide Gregorio non concordat.* Sermone uſus eſt Gregorius grandi, ſublimi, & ubique majeſtatis pleno, dicendi charactere Polemonem ſecutus, obſervante id Hieronymo; certè Iſocratem Polemone antiquiorem; unde ejus τὸ ἰσοκρατικὸν ſæpius notat Græcus Scholiaſtes. Audiamus Philoſtorgii * hominis Ariani judicium, qui hunc cum Baſilio & Apollinario conferens, ait, Apollinarii ſermonem commentationibus eſſe aptiorem, Baſilii in genere panegyrico ſplendidiſſimum, τῷ δὲ Γρηγορίῳ, καὶ παρ' ἀμφοτέροις ἐξεταζομένῳ μείζω βάσιν εἰς συγγραφὴν ἔχειν ὁ λόγος, ἣν ὑπὸ τῷ Ἀπολλιναρίῳ ἁδρότερος, Βασιλείῳ δὲ σταθηρώτερος. *At Gregorii cum utroque comparati oratio ſublimiorem in ſcriptione locum obtinuit; etenim Apollinario erat uberior in dicendo, Baſilio verò gravior.* Certè facultati oratoriæ, quâ maximè pollebat, nimis quàm par erat, præſertim in ſermonibus Encomiaſticis, eum indulſiſſe conſtat: unde ſequentium ſæculorum erroribus circa invocationem Sanctorum viam inter primos ſtraviſſe videtur. Quod ex ejus Scriptis nihil omnino excerpſerit Photius, meritò nobis mirum videri debeat: præſtitit id forſan in aliquâ ſuæ Bibliothecæ parte, quæ hodiè non extat. De Scriptis duo præcipuè ſunt Lectori obſervanda; primò pauca admodum eſſe, eaque tam erudito capite non protſus indigna, quæ nomini ejus affinguntur; deinde aut pauca, aut fortè nulla, ex iis deſiderari.

* L. 21. & 25.

† Ad Baſil. Ep. 7.

* De Script. c. 117.

† Epiſt. 42. Vid. orat. 8. p. 148.

* In voce. Γρηγόρ.

† Orat. in S. Baſil. Biblioth. Patr. Gr. Lat. Tom. 11.

* Prolog. in libros Gregorii à ſe verſos.

* Ap. Suid. in voc. Baſ. & Apoll.

SCRIPTA.

A*Pologeticus de fugâ ſuâ*, poſt reditum ex Eremo conſcriptus.

Oratio poſtquam factus eſt Presbyter.

In Iulianum Imp. invectivæ duæ.

Oratio poſt reditum ex fugâ.

Oratio ad Gregorium Nyſſenum.

Apologeticus cùm Saſimorum Epiſcopus factus eſt.

Oratio cùm cura Eccleſiæ Nazianzenæ ei commiſſa eſt.

Oratio de ſuis ſermonibus ad Iulianum exæquatorem.

Oratio funebris in laudem Cæſarii fratris.

Oratio funebris in laudem Gorgoniæ ſororis.

De Pace Orationes III.

Oratio in plagam grandinis.

Oratio de Pauperum amore.

Ad Cives Nazianzenos gravi timore perculſos, & Præfectum iratum Oratio.

Oratio in laudem Cypriani Martyris.

Oratio funebris in laudem patris ſui.

Oratio funebris in laudem Baſilii Magni.

Oratio in laudem Athanaſii Magni.

Oratio in laudem Maccabæorum.

Oratio in laudem Heronis Philoſophi, reverà Maximi Cynici.

Oratio in Ægyptiorum adventum.

Oratio ad Arianos & de ſe ipſo.

Oratio de moderatione in diſputationibus ſervandâ.

Ad eos qui ipſum Cathedram CP. affectare dicebant.

Oratio poſt reditum in urbem.

Oratio de dogmate & conſtitutione Epiſcoporum.

Oratio habita in electione Eulalii Dorienſium Epiſcopi.

Oratio in illud, Cùm conſummâſſet Jeſus hos ſermones, &c.

Oratio in præſentiâ CL. Epiſcoporum (viz. in Synodo CP.) *quâ ut ſedis CP. curâ ſeſe abdicare liceret, impetravit.*

De Theologiâ Orationes V. *contra Eunomianos & Macedonianos.*

Oratio panegyrica in Chriſti nativitatem.

Ora-

Oratio panegyrica in S. Lumina, viz. in Feſtum Baptiſmi Chriſti.

Oratio in Sanctum Baptiſma.

Oratio in Paſcha & in Tarditatem.

Oratio ſecunda in Paſcha.

Oratio in novam Dominicam & Mamanta Martyrem.

Oratio in S. Pentecoſten.

Oratio ſeu Epiſtola ad Nectarium CP. Epiſcopum.

Oratio in laudem Martyrum & adverſus Arianos, Lat. [& in Appendice Tomi primi Edit. 1630. Græcè etiam] Orationem hanc primus edidit Latinè ſolùm Joan. Leunclavius 1571. Lat. etiam ex verſione ſuâ Billius, 1583. tandem Græcè ſolùm Montacutius, 1610. qui fragmentum orationis cujuſdam eam eſſe exiſtimavit. Verùm Nic. Faber & Morellus ἀποσπασμάτιον potius ex Oratione quâdam Chryſoſtomi eſſe arbitrantur.

Oratio ſive Tractatus de Fide, in quo Fides Nicæna fusè explicatur, & contra Hæreticos omnes probatur. Latinè tantùm extat, interprete Rufino, qui & Orationem Nazianzeni primam unà cum ſeptem aliis [12. 15. 17. 28. 33. 38. & 39.] Latinitate donavit, præfixa primæ præfatione, quæ in Editionibus Gr. Lat. Tractatui huic præponitur. Cæterùm tam Orationes quàm Tractatus iſte *de Fide* ab eo verſæ prodierunt Lipſiæ 1522.

Oratio de Fide Nicenâ, ſive *Paraphraſis* ejus breviuſcula, Lat. eodem interprete. Iſtam pariter ac præcedentem Orationem, aut Gregorium autorem aut Rufinum interpretem habere perſtractè negat Chifletius, qui utramque Vigilio Tapſenſi operosè vindicat. Latino equidem Scriptori utramque deberi in confeſſo eſt. Verùm Vigilii non eſſe exinde probatur, quòd priorem Tractatum Auguſtinus * ſub Gregorii cujuſdam nomine citet, quem Gregorii eſſe ſuprà notavimus.

* Epiſt. 3.

Ad Cledonium Presbyterum Orationes, ſeu *Epiſtolæ duæ adverſus Apollinarium.*

Epiſtolæ CCXLII. in quibus duæ Gregorii patris, tres verò Baſilii habentur. Decem ultimæ prodierunt primùm in Editione *Pariſ.* 1630. His addi poteſt *Epiſtola ad Nectarium* CP. quam in Notis ad Patres Apoſtolicos primus eruit Cl. Cotelerius, quæque proinde inter Gregorii Opera non reperitur.

Teſtamentum, à Briſſonio primò editum *Formularum* libro 7mo. Scriptum erat paulò ante renunciatam Sedem CP. an genuinum ſit dubitat Rivetus †, nulla tamen ratione nixus.

† Crit. Sac. l. 3. c. 22.

De Vitâ ſuâ, Carmine Jambico.

Poëmatica LXIV. *varii argumenti*, Carmine Heroico.

Alia LXXVIII. *varii argumenti*, & diverſo metrorum genere.

De Epiſcopis & hominum ingratitudine querela, Lat. tantùm.

Ad Virgines Exhortatio; Carmine Jambico.

DUBIA.

O*Ratio*, ſeu *Epiſtola ad Evagrium Monachum de Divinitate*, quæ inter Orationes numero eſt quadrageſima quinta.

Significatio in Ezekielem, inter Orationes quadrageſima.

SPURIA.

M*Etaphraſis*, ſeu *Translatio in Eccleſiaſticen*, inter Orationes quinquageſima tertia, quam *Cave Hiſt. Lit.* Gregorii Thaumaturgi Opus eſſe conſtat.

Chriſtus patiens, Tragædia, quam ab Apollinario Seniore ſcriptam eſſe veriſimile eſt.

Prodierunt Opera Nazianzeni, 1550. Gr. *Baſil.* Lat. [Cum Notis & Scholiis Variorum] in tribus Tomis *Baſil.* 1571. *Pariſ.* [Tomis duobus] 1583. Gr. Lat. *Pariſ.* 1609. & 1630. 2. Vol. in fol. cum Nicetæ Serronii, Pſelli, Nonni, & Eliæ Cretenſis Commentariis; quos ex Græco vertit Jacobus Billius, & ſuas, ubi opus erat, Annotationes & Scholia addidit. Poſteriorem editionem Fred. Morellus aliquot Epiſtolis, ſuis item Notis auxit. *Duas in Julianum Invectivas* cum Scholiis Græcis, & Nonni *Collectione Hiſtoriarum* ſeorſim edidit Richardus Montacutius *Etoniæ* 1610. Gr. in 4°. quibus ſuas etiam Notas & varias Lectiones adjecit. Denique his addere licet, quod me monuit Doctiſſ. Colomeſius, in Gregorii Nazianzeni Orationes ἐξηγήσεις ſcripſiſſe Baſilium quendam, qui κοινωνὸν καὶ ὀνόματος καὶ θρόνου Baſilii M. ſe dicit, *Explanationes* iſtas craſſo ſatis volumine MSS. apud Cl. Iſ. Voſſium ſe vidiſſe teſtatur. Extant etiam in Bibliothecâ Imperatoris, Regis Galliæ, & Auguſtæ Vindelicorum. Fragmenta duo ex Haſchelii Epiſtola affert Seberus ad Pollucem p. 99. & 105.

GREGORIUS NAZIANZENUS, Epiſcopus poſteà Conſtantinopolitanus, claruit anno CCCLXX. Scripſit *Epiſtolam* ad *Nectarium*, ſuum in ſede Conſtantinopolitanâ Succeſſorem; quam nunc primùm Græcè & Latinè edidit Joan. Cotelerius *Not. in Barnab.* p. 28. Extat (ut hoc obiter moneam) teſte eodem Coteletio, ibid. p. 151. in Bibliothecâ Regis Galliæ Gregor. Nazianzeni Codex MS. optimæ notæ, ac venerandæ antiquitatis, octingentorum ferè annorum, ſcriptus magnâ arte, temporibus Leonis Imp. filii Baſilii Macedonis, & Eudociæ Auguſtæ; quorum Icones principio exhibet, ut & Alexandri, fratris Leonis. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* MS. juxta *Lambec.* CI. num. 1. fol. 1. uſque ad fol. 115. continentur varia S. Gregorii Nazianzeni *Carmina*, numero CXXVI. partim jam edita, partim nondùm edita, de quibus omninò conſulendus Cl. Lambecius *Comment.* lib. IV. pag. 1. Ex hoc ipſo codice carmina hæc inedita nuperrimè extulit Jacobus Tollius. In inſcriptione *Ἄσματα Κύκνεια Carmina Cygnea* dicuntur, fortaſsè quia poſtrema erant, quæ Vir magnus poſt ſe reliquit ingenii & pietatis Monumenta. Numero ſunt XX. Primum continet graviſſimam querelam de ſeipſo, & adverſùs Epiſcopos, paulò poſt depoſitam Sedis Conſtantinopolitanæ dignitatem, editam. Complectitur Verſus DCCCXXXVI. quibus varias calamitates & injurias, quas ab aliis, præcipuè ſui ordinis Viris, paſſus eſt, eleganter, ſed acriter, nec ſine ſtomacho depingit, iiſque quæ poſteà in Jambis *de vitâ ſuâ* fuſiùs & diſertiùs expreſſit, præluſiſſe videtur. Secundo carmine eandem penè materiam proſequitur, ſeque adverſùs obtrectatores ſuos ſtrenuè tuetur; quo Verſus CIV. continentur. Reliqua longè breviora ſunt, & piiſſima ubique ſpirant ſuſpiria. Hæc omnia eruit, & additâ verſione Leunclavianâ, ſubjectiſque notis ſuis edidit Cl. Tollius inter *inſignia Itinerarii Italici*, quæ haud ita pridem in lucem emiſit. In Bibliothecâ Bodleianâ inter *Codices Baroccianos* hæc ejus ἀνέκδοτα aſſervari dicuntur, nempè *Cod.* XLVIII. pag. 40. *Carmen ineditum* ad *animam ſuam*; Incipit, Ψυχὴ βλέψον ἄνω χθονίων ἐπιλήθεο πάντων. Cod. LVI. pag. 105. *Carmina* III. in *Cæſarium fratrem*, & aliud in *Nobilem degenerem.* Cod. CXXVI. *Tetraſticha aliquot*, pleraque inedita. Cod. CXXXIII. pag. 158. *Poëmatia* IV. ἀνέκδοτα. De quibus viderint qui Codices MSS. cum cai-

370. P. II.

SÆC. IV. ab An. CCC. tis conferre poſſint. Extant apud Cl. Galeum Gregorii Naz. *Orationes* multæ cum *Scholiis* Nicetæ Serrenſis, & tres ſine *Schol.* Carmina *de Libris SS. legendis. Carmina varia* de diverſis argumentis Στίχοι κατ' Ἀλφάβητον. *Epitaphium in Cæſarium fratrem.* Στίχοι Ἀρχιλόχειοι. *Quæſtiones & Reſponſiones de Deo, Trinitate*, &c. *Carmina* alia Heroica. Multa denique Opera Nazianzeni ſervantur in Col. Sionis Lond. & apud Virum Nob. Geo. Wheeler.

PETRUS, Baſilii, & Gregorii frater natu
370. minimus, ſub ſororis ſuæ Macrinæ curâ ac tutelâ educatus; quæ juvenem ad virtutem & meliores artes natum, ad vitam aſceticam & ſeverioris pietatis exercitia diligenter formavit. Erga omnes comis erat ac benignus, erga pauperes beneficentiſſimus. A Baſilio primùm Presbyter factus, deinde Sebaſteæ Cappadocum Epiſcopus ordinatus, quo verò anno non ſatis liquet. Baſilio ſuperſtes Gregorium fratrem rogavit, ut illius famam ab Eunomio Hæretico vellicatam Scriptis editis defenderet. Quo anno obierit, incertum eſt. Extat *Epiſtola unica ad Gregorium* fratrem *libris Nyſſeni adverſus Eunomium* præmiſſa. Notet Lector, quod obſervatu non indignum eſt, tres fuiſſe fratres uno eodemque tempore, & in eâdem regione Epiſcopos, ſingulos pietate & doctrinâ celebres.

370. PETRUS BASILII & NAZIANZENI
P. II. frater, Epiſcopus Sebaſtenus, claruit circa annum CCCLXX. *Breviuſculam ejus Epiſtolam ad Gregorium fratrem*, alibi memoravimus. Extat Opus M S. ſed Arabicè ſcriptum *Alborhan*, ſive *Demonſtratio*, dictum. Ex cujus parte primâ nonnulla in gratiam Tranſubſtantiationis profert Abr. Ecchellenſis *Not. ad Catal. Hebedjeſu.* p. 51. Quanti pretii, vel an omnino ſit genuinum hoc opus, quod pluſquam ſuſpicari fas eſt, dicant nobis qui harum Literarum peritiores ſunt. Vide quæ de hoc ipſo opere, in S. Baſilio notavimus.

CÆSARIUS, Gregorii Nazianzeni frater natu minor, prægnantis ingenii, & optimæ ſpei adoleſcens; ad Alexandriam tanquam celeberrimam bonarum artium mercaturam amandatus, Philoſophiæ, præcipuè verò Medicinæ, operam dedit. Inde Conſtantinopolim profectus, tantam brevi gloriam adeptus eſt, ut publici honores, nobile matrimonium, & ſenatoria dignitas ei oblata fuerint; communique decreto ab Imperatore per Legatos petitum ſit, ut urbs Imperialis Cæſario & Medico & Cive ornaretur. Ve-
Vid. Baſil. Ep. 84. & Naziànz. Orat. 10. rùm & oblatam conditionem fratris importunitate victus tunc reſpuit. Sub Juliano ἀποστάτῃ, indignante tum patre tum fratre, domus Auguſtæ Archiater, & Comes rerum privatarum, Quæſtor etiam Bithyniæ & Theſaurarius factus eſt: tentatus quidem à Juliano & promiſſis & argumentis, ſed in fidei profeſſione immobilis perſtitit, ac paulò pòſt palatio ſe ſubduxit. Poſt biennium verò rediit, iiſdemque muneribus ſub Valente functus, obiit anno 368. Moriturus teſtamentum condidit, breve quidem illud, at verè pium, Τὰ ἐμὰ πάντα βούλομαι γίνεσθαι τῶν πτωχῶν, *Quæ mea ſunt, omnia pauperibus dari volo.* Scripſiſſe illum varia & ſpecialim *contra Gentes*, auctor eſt Sui-
* In voce Καισάρ. das*; quæ quidem unde hauſerit, non conſtat.

Extant ſub ejus nomine *Dialogi* IV. ſive *Quæſtionum quarundam graviſſimarum Explicationes.* De his agit Photius Cod. 210. qui 220. capitibus Opus illud conſtitiſſe memorat; quæ tamen hodiè non ultra CXCV. *Quæſtiones* exſolvunt.

Verùm hoſce *Dialogos* non eſſe Cæſarii noſtri Opus, SÆC. IV. ab An. CCC.
multa ſuadent. Primò enim Gregorius frater in Oratione, quam in funere Cæſarii habuit, ubi minima quæque ad Cæſarii laudem facientia recenſet, horum Dialogorum, immò vel ullius ſcripti à Cæſario editi, nec verbulo quidem meminit. Unde liquet, quàm fragilis ſit Cl. Oudini * ex obſcuro quodam Photii loco † conjectura, nempe harum quæſtionum autorem videri potius eſſe Gregorium Nazianzenum, qui hâc ratione voluerit nomen fratris ſui poſteritati commendare. Præ- * Supplem. de Script. Eccleſ. p 40. † Cod. 210. in fine.
terquam enim quòd noluiſſe cenſendus ſit Vir Sanctiſſimus hâc inſigni fraude Chriſtiano Orbi fucum facere; ſi tale quid in animo volviſſet loco tam opportuno fraterni Operis mentionem non tacuiſſet. 2°. Cæſarius erat ætate Juvenis, profeſſione Medicus, dignitate Quæſtor, in civilibus negotiis, & honoribus penè totus occupatus. Dialogi verò penitiorem rei Theologiæ peritiam oſtendunt: agunt enim maximâ ex parte de SS. Trinitate, aliiſque reconditioribus Chriſtianæ fidei myſteriis; adeòque exhibent veteranum & ſubacti judicii Theologum, cui judice Photio *, πρὸς δὲ τῶν δογμάτων ἀκρίβειαν ὀλίγον δεῖ. 3°. Horum Dialogorum * Cod. 210.
Author in ipſa inſcriptione totos viginti annos Conſtantinopoli permanſiſſe, ibique docuiſſe dicitur: Cæſarius autem non niſi ad paucos annos Conſtantinopoli ſubſtitit; nec ibi Medicinam, multò minùs Theologiam publicè docuiſſe legitur. Quoſdam Photii ætate opus iſtud Gregorio Theologo aſcripſiſſe ex eo † liquet. Verùm quàm ſine † Ubi ſuprà.
ullâ id ratione fecerint, videſis Jac. Billii argumentum in Nazianzeni Orationem decimam. Forſan non eſt unius ejuſdemque hominis Opus; ſaltem ex variis Scriptoribus, Nyſſeno, Maximo, (qui nominatim in eo citantur) aliiſque videtur conſarcinatum. Quiſquis eſt, dictione utitur ſatis clarâ, cenſente Photio, niſi quòd ad Poeticas voces crebrò juveniliter flectat.

Editi ſunt iſti *Dialogi* ſæpiùs in Editionibus Latinis Gregorii Nazianzeni, & in Bibliothecis Patrum. Primus Græcè ac Latinè edidit Fronto Ducæus Auctuar. 1624. Tom I. deinde Helias Ehingerus *Auguſtæ Vindel.* 1626. 4°.

APOLLINARIUS *Junior*, Patriâ Laodi- 370.
cenus, Apollinarii (Presbyteri de quo ſupra) filius, Epiphanii Sophiſtæ diſcipulus; Rhetoricam docuit: primùm Eccleſiæ Laodicenæ Lector, tandem Epiſcopus. Claruit ab incepto Juliani Imperio, præcipuè verò circa ann. CCCLXX. Aliquamdiu Catholicus de recto Eccleſiæ tramite hâc occaſione deflexiſſe dicitur. Commotus in illum Georgius Laodicenus Epiſcopus, Arianæ factionis homo, quòd Magnum Athanaſium ſummâ familiaritate coleret, nec ab ejus congreſſu abſtinere vellet; ipſum à communione excluſit; quin & priora delicta, ob quæ à Theodoro ejectus fuerat, exprobravit: neque illum ſæpenumerò licèt id petentem in communionem recipere dignatus eſt. Hanc injuriam ſtomachatus Apollinarius peculiarem ſibi ſectam conſtituit; quæ per aliquot ſæcula Eccleſiam non leviter turbavit. Quo potiſſimùm anno Hæreſin ſuam diſſeminare cœperit, parùm liquet: id tantùm conſtat, Dogmata ſua planè nova & inaudita nequaquam fuiſſe; quippe ex quibus primarium à Synodo Alexandrinâ anno 362. habita damnatum fuerit. Nondum enim eo tempore Hæreſim diſſeminaſſe videtur Apollinarius, ſed ab aliis poſtea acceptos errores accuratiùs elimaſſe & recoxiſſe. Hæreſeos ejus, quam in vulgus ſparſit, ſumma hæc erat: Chriſtum humanam naturam de cœlo ſecum detuliſſe, æternam & ſubſtantiæ ipſius coalitam habuiſſe quidem animam (quod

tamen

Digitized by Google

tamen primò negaverat ; νοῦν ᾗ μὴ ἔχειν ; ſed unigeniti deitatem mentis locum ſupplere. Denique Chriſtum mortalem eſſe, & in propria Divinitate paſſum, & in triduana illa corporis morte divinitatem quoque ei commortuum fuiſſe, Patris demum beneficio ex morte revocatam. Vid Greg. Nazianz. Epiſt. ad Nectarium, & duas ad Cledonium Epiſtolas, ſive Orat. 51. 52. ubi Appollinarii dogmata pleniſſimè refellit. Ob hæc damnatus eſt Apollinarius tum alibi tum in Synodo Romana anno, ut vult Baronius, 373. quam tamen Valeſius * circa ann. 377. vel 378. habitam eſſe contendit.
* Annot. in Sozom. p. 243.
Sed Eccleſiæ ſententiam inſuper habuit homo audax, & dogmatum ſuorum tenaciſſimus : neque ſanè Apollinarium errores ſuos unquam depoſuiſſe conſtat. Obiit regnante Theodoſio ; ſed quo anno, non liquet.

Scripſit Vir extra controverſiam doctiſſimus innumerabilia volumina, ex quibus hæc ferè à veteribus memorantur.
Socrat. l. 3. c. 16.
Evangelia & Apoſtolorum ſcripta ad exemplum Platonis in Dialogorum formam redacta ; quod Imperante Juliano factum eſt. *Adversùs Porphyrium libri* XXX. qui inter cætera ejus
* De Script. c. 104.
Opera, inquit Hieronymus *, vel maximè probantur : & in iis ſanè, judice Philoſtorgio †, tum Euſebium Cæſarienſem, tum Methodium Tyrium,
† l. 8. c. 12.
qui in eadem arena deſudarant, longo intervallo ſuperavit. Idem, ut opinor, erat *Opus*, [cujus
* l. 5. c. 18.
meminit Sozomenus *] ὑπὲρ ἀληθείας ſeu *de Veritate*, quod adversùs Julianum & Gentilium Philoſophos compoſuit ; in quo abſque ullo ſacrorum librorum teſtimonio oſtendit eos vano errore deceptos, ſecùs quàm oportet, de Deo ſenſiſſe.
Præfat. in Comm. in Eſaiam.
Contra Eunomii Apologiam liber, *Commentarii breves in Iſaiam*, teſte Hieronymo.
Sozom. l. 6. c. 25.
Hymni & Cantica Sacra ad laudem divini numinis ſpectantia ; quæ tum viri tum mulieres quovis tempore & quavis occaſione pſallere ſolebant. *Liber Compendiarius*, ſeu τὸ κατὰ κεφάλαιον βιβλίον, ex quo pleraque fragmenta exhibet Theodoritus Dialog. 1, 2, 3. De *Incarnatione libellus*. *Libellus de Fide* : ex his etiam quædam ibi profert Theodoritus : qui & alia quædam ab eo ſcripta, ſed omiſſo titulo, allegat. Librorum ejus Fragmenta aliquot in *Catenis Veterum* in Job, in Pſalmos, in Matthæum, Lucam, &c. reperiri poſſunt. Extant etiam Gr. Lat. *Epiſtolæ duæ ad Baſilium* apud Coteler. Monument. Eccleſ. Gr. Tom. II. verùm an genuinæ ſint, dubitari poteſt. Aubertus Miræus Noris in Hieronymi Catalogum meminit *Libelli* cujuſdam *de Ætatibus Hominum* ſub Apollinarii nomine *Leodici* anno 1575. editi : de quo quod dicam non habeo, utpote quem nondum vidi.

370. AMPHILOCHIUS, ſi quid divinando aſſequi poſſumus, gente erat Cappadox. Mortuo demum Patre Monaſticam vitam amplexus eſt, & in Eremi Ponticæ ſolitudines ſeceſſit ; ubi Baſilium & Gregorium Socios habuit. Circa ann. CCCLXX. vel forſan paulò ſeriùs, Iconii Lycaoniæ Metropolis Epiſcopus conſtituitur. De modo quo ab Angelis conſecratus eſt, aliiſque ab eo geſtis, miras nobis narrat fabulas Simeon Metaphraſtes, vel quiſquis eſt * ejus Author ; quem adeant, quorum labra ſimiles amant lactucas.
* Exſtat G. L. inter Opera Amphiloc.
Anno CCCLXXXI. cùm Theodoſius Aug. lege latâ Epiſcopos quoſdam celebriores intra ſingulos Orientalium Diœceſeon terminos ſtatuiſſet, ut Eccleſiæ iis ſolummodò traderentur, qui cum illis communicarent, & fidem Nicænam confiterentur : Aſianæ Diœceſeos cura Amphilochio noſtro [teſte Sozomeno *] commiſſa eſt ; cui lex Theodoſiana † Optimum Antiochiæ Piſidiæ Epiſcopum adjungit.
* L. 7. c. 9
† de Fid. Cathol. l. 3.
Biennio poſt cùm in Synodo, ut Arianorum conventicula vetarentur, ab Imperatore fruſtra petiiſſet ; arte quadam id impetravit. Palatium enim ingreſſus Theodoſium ſolito honore proſecutus eſt, Arcadium verò Patri adſtantem inſalutatum præteriit. Filii contemptum indignè ferente Imperatore, *Vides, Imperator*, inquit Amphilochius, *te filii tui contumeliam ferre non poſſe ; crede igitur Deum quoque eos averſari atque odio habere, qui filium ipſius unigenitum blaſphemant*. Dictum miratus Imperator legem ab Epiſcopo poſtulatam extemplò dedit. Eodem circiter tempore contra Maſſalianos (peſſimos Hæreticos, qui aſſiduis precibus turpiſſimas impudicitias obvelatunt) ſtrenuè decertavit. Eos Synodus Sidenſis, cui Amphilochius præſedit, ſentẽtia ſua damnavit : quin & Amphilochius edito libro confutavit. In vivis adhuc erat anno CCCXCIV. cùm Bagadii & Agapii cauſa in Synodo CP. agebatur ; & anno ſequenti obiiſſe videtur. Summis eum laudibus propter indefeſſum diſcendi ſtudium & induſtriam, ſingularemque planè humilitatem, & alias dotes eximias evehit D. Baſilius ; cui tam carus erat ut in rebus quibuſcunque graviſſimis eum conſulere ſoleret : libros quoſdam nomini ejus inſcripſit & tam frequentes ad illum dedit literas, ut ipſo fatente Baſilio, vicem Ephemeridum ſupplere, & quotidianum vitæ curſum exponere poſſent. Vir erat & ſæculari eruditione, & S. Scripturarum ſcientiâ in primis eximius ; adeò ut cum Gentilibus ſuis Baſilio & Gregorio conferre non dubitet Hieronymus *. Scripſit plura ; verùm an ea quæ nunc extant, ſint genuina, haud ſatis liquet ; de quibus eò difficilius eſt certi aliquid pronunciare ; quòd nulla indubitatæ fidei Scripta ſuperſint, ex quibus de aliis judicare liceat.
* Ep. ad Magnum.

Scripta, quæ extant.

Oratio in Chriſti Natalitia.
Oratio in Chriſti Circumciſionem & in Baſilium.
Oratio in Occurſum Domini.

Oratio in S. Deiparam & Simeonem, proculdubio Spuria. Neſtorium enim τὸν δυσώνυμον memorat. Unde Autorem ejus Amphilochium eſſe Sidæ Epiſcopum, qui Concilio Epheſino anno CCCCXXXI. interfuit, nonnullis ſuboluit : quod & de aliis quibuſdam hîc enumeratis Opuſculis dictum eſto. Quod ad iſtam tamen attinet *Orationem* ; rectiùs faciunt, qui Nicephori Patriarchæ CP. authoritate freti eam Theodoto Ancyrano aſcribunt.

Oratio in Lazarum quatriduanum.
Oratio in Mulierem Peccatricem.
Oratio in diem Sabbati Sancti.

Homilia de Pœnitentiâ : & quòd non ſit deſperandum. Spuria ſi quæ alia, utpote quæ Iconoclaſtas nominatim refellat, & putidiſſimis fabulis ſcateat.

Ad Seleucum Iambi, Gregorio Naz. à Billio adjudicari, nec invita quidem veritate.

Vita S. Baſilii. Nugivenduli cujuſdam opus.

Excerpta varia, ex Amphilochio, ex variis Autoribus deſumpta.

Hæc omnia collegit, additiſque notis Græco-Latinè edidit Fr. Combefiſ. *Pariſ.* 1644. fol.

Extat etiam *Epiſtola Synodica* Gr. Lat. ap. Coteler. Monument. Tom. II. pag. 99. unicum forſan, quod hodie ſupereſt, Amphilochii Opus genuinum.

Comparatio SS. Baſilii & Ephram Syri.

Vita S. Ephram Syri. Utrumque opus habetur inter Ephræmi Opera à Voſſio edita, Tom. I.

Cohortatio ad virtutes, *Oratio de lachrymis & Regno Dei*, aliaque in *Arbores infrugiferas* penès Holſtenium Gr. MS. extiterunt.

DEPERDITA.

Liber *contra Maſſalianos*, cujus meminit Theodoritus Hæret. Fab. l. 4. c. 11.

SÆC. IV. *Epiſtola ad Seleucum*, ex quâ multa Fragmenta
ab An. CCC. hinc inde collecta repræſentat Editio Combefiſiana.

Oratio in illud, Pater major me eſt, cujus fragmentum exhibet Theodoritus Dial. 1. aliudque, Dial. 2.

Oratio in illud, Non poteſt Filius ex ſe facere quicquam, cujus Fragmenta habet Theod. Dial. 1. bina Dial. 2. & unicum Dial. 3.

Oratio in illud Amen dico vobis, Qui audit me, &c. cujus Fragmentum profert Id. Dial. 3.

Oratio in illud, Pater ſi poſſibile eſt, tranſeat à me, &c. cujus Fragmentum ſubminiſtrat. Id. Dial. 3. Idem ibidem quædam citat ex Oratione Amphilochii contra Arianos, quæ eadem forſan fuit cum Oratione *in illud, Pater major me eſt.*

Oratio de Filio verbo, cujus Fragmentum nobis conſervavit Theod. Dial. 3.

Tractatus in illud, Dominus creavit me, &c. ex quo quædam habet Damaſcenus in Elementis.

Epiſtola ad Suadrenſes de S. Trinitate, ex quâ bina Excerpta adducit Id. ibid.

Commentarii in Iſaiam, quorum meminit Id. ibidem.

Epiſtola dogmatica ad Pancharium Diaconum Sidenſem, cujus laciniam ex MSS. quodam hauſtam dedit Combefiſius.

Περὶ τῶν ψευδεπιγράφων τῶν παρὰ τοῖς αἱρετικοῖς *liber*, cujus verba quædam adducit Synodus ſeptima Act. 5. c. 5.

Liber de Generatione Domini ſecundùm carnem, cujus Fragmenta quædam habentur ap. Concil. Epheſ. par. 1. c. 4. p. 117. & Act. 1. p. 518.

Porro Combefiſius inter excerpta Amphilochii, Fragmenta aliquot ex Codd. MSS. repræſentat orationum Amphilochii *in illud, Jeſus proficiebat ſapientiâ & ætate*, &c. *In illud, Solvite templum hoc. In illud, De meo accipiet & annunciabit vobis.* Et ex ſermone primo *in illud, De die illâ & horâ.*

Fragmenta denique Amphilochii plurima, librorum ex quibus hauſta ſunt titulis non notatis, extant apud Damaſcenum, *Catenam in Lucam, Catenam in Joannem*, & alibi: quæ ferè omnia unà cum cæteris prædictis fragmentis in unum collegit ſæpè laudatus Combefiſius.

Liber de Spiritu Sancto, quòd Deus, & quòd adorandus, quódque omnipotens ſit. Librum iſtum ſibi legiſſe Amphilochium teſtatur Hieronymus *. *Librum ejus contra Arianum, & Eunomium, & Macedonium* haberi MS. Pariſ. in Bibliothec. Regiâ fidem nobis facit Ph. Labbeus Biblioth. nov. MS. p. 82.

* De Script. c. 133.

370. AMPHILOCHIUS ex Monacho Iconii
P. II. Epiſcopus, claruit anno CCCLXX. Amphilochii operibus à Combefiſio editis, ejuſdem utpote furfuris, accenſeri meretur *Tractatus de non deſperando*, quem Gr. Lat. evulgavit P. Poſſinus *Theſaur. Aſcet.* pag. 255. qui, opuſculum hoc Amphilochii noſtri eſſe contendit, idque manifeſtè conſtare dicit. Verùm, ægrè à me impetrare poſſum ut illud credam. Multa continet fabuloſa, puerilia, ridicula, ſæclo Amphilochiano, ſummique viri ingenio ac gravitate indigna. Voces adhibet ſequioribus demum Eccleſiæ ſæculis natas & uſurpatas. Quis enim Amphilochii ævo, ψάλλειν τὰς ὥρας, pro *officio Canonico recitando* uſus eſt? Quis Ἱερεῖς κοσμικοὶ, pro *Sacerdotibus ſecularibus*, prout *à Monachis* diſtinguuntur? Apage nugas, gerris Siculis nugatiores! Verùm ut opuſculi ſui autoritatem tueatur Poſſinus, provocat ad Amphilochii Homiliam *de Pœnitentiâ, quòd non ſit deſperandum*, quæ inter opera ejus habetur, pag. 91. In quâ, binæ in hoc opuſculo recitatæ narrationes, idque totidem verbis reperiuntur; dignum plane patellâ operculum. Ut enim omnia quæ ſub Amphilochii nomine extant, incertæ admodùm fidei ſunt; ſic hæc Homilia, primâ ſtatim fronte, impoſturam ſuam manifeſtè prodit. Scriptam eſſe poſt exortas de cultu Imaginum controverſias, Sole clarius eſt: Ubi venerabilium Imaginum oppugnatores, inter inſigniores Hæreticos reputantur: Meminit non ſemel Imaginis Chriſti in Templis collocatæ: Introducitur Chriſtus B. Petro Principi ſuo & Coryphæo mandata tradens; Denique Hiſtorias ſuas, ſeu veriùs, Fabulas ex libro *de Vitis Sanctorum* ſe depromſiſſe, disertè tradit. Hæccine ævi Amphilochiani? Videant æqui & prudentes rerum æſtimatores, quâ fronte ejuſmodi quiſquiliæ ſub ſanctiſſimorum & antiquiſſimorum Patrum nominibus nobis obtrudantur. Certè utrumque opuſculum ex unâ eâdemque officinâ prodiiſſe videtur. Niſi dicere malimus, poſterioris auctorem ex Homiliâ iſtâ, paucis aliundè aſcitis; opuſculum ſuum conſarcinâſſe. Habentur apud Cl. Galeum iſta Amphilochio adſcripta. *Diegeſis de Sylveſtro* PP. *De Miraculis S. Baſilii. Jambi de SS. libris legendis.* Extat apud Virum Nob. Georgium Wheelerum Amphilochius in *Mariam Magdal.* SÆC. IV. ab An. CCC.

DIDYMUS, genere Alexandrinus, inſtituto Monachus, ſcholæ Catecheſeon Alexandrinæ Præfectus, Hieronymi & Rufini præceptor. Claruit præcipuè circa ann. CCCLXX. ab ipſo Conſtantii tempore non incelebris. Puer admodùm cùm jam prima literarum elementa didiciſſet, morbo affectus videndi facultatem penitùs amiſit: quo non obſtante, in omni literarum genere adeò profecit, ut non modò Grammaticam, Rhetoricam, Dialecticam, Arithmeticam, Muſicam, reliquaſque Philoſophorum diſciplinas perdidicerit, ſed & difficillima quæque Mathematicæ Theoremata perceperit; S. Scripturam ejuſque ſenſus reconditiores accuratè inveſtigavit, errores quoſdam Origenis fovebat; verùm nihilominùs adversùs omnes Hæreticos, præſertim Arianos validiſſimè diſputavit. Magnâ apud omnes in admiratione habitus, adeò ut cùm Magnus Antonius Alexandriam veniret, perſpectâ hominis doctrinâ, hæc ei dixiſſe feratur: *Nihil te moveat, ô Didyme, jactura corporalium oculorum; ejuſmodi enim oculis orbatus es, quibus & muſcæ & culices videre poſſunt: Gaude potiùs, quòd illos habeas, quibus Angeli vident, quibus Deus cernitur, & lux ejus comprehenditur.* In vivis adhuc erat anno 392. quo octogeſimum tertium ætatis annum exceſſerat.

370. Socrat. l. 4. c. 15. Sozom. l. 3. c. 15. Theod. l. 4. c. 29.

SCRIPTA.

Liber de Spiritu Sancto, interprete Hieronymo; inter Opera S. Hieronymi habetur.

Breves quædam Enarrationes in Epiſtolas Canonicas, Lat. prodierant primùm unà cum libro *de Spiritu S. Colon.* 1551. 8°. deinde à Caniſio editæ. Utrumque opus habetur in Bibliothec. Patr. Tom. IV. pag. 320. 338.

Liber adverſus Manichæos, quem Latinè à Turriano converſum vulgavit Hen. Caniſius Antiq. Lect. Tom. V. pag. 17. Græco Latinè Combefiſ. auctuar. 1672.

DEPERDITA.

Commentarii in Job, ex quibus fragmenta plurima, eaque ampliſſima, exhibet *Catena in Job*, quam *Londini* edidit Patricius Junius.

Commentarii in Pſalmos, ex quibus fragmenta habes in Catenâ Corderianâ.

Commentarii in Proverbia, ex quibus locum quendam citat Catenæ in Lucam Author. Hos *Commentarios* in Linguam Latinam ab Epiphanio amico

ſuo

SÆC. IV. ab An. CCC. ſuo integerrimo translatos memorat Caſſiodorus de divin. Lection. c. 5.

Commentariorum in Eſaiam à cap. 40. ad finem, Tom. XVIII.

Commentariorum in Hoſeam libri III. Hieronymo nuncupati.

Commentariorum in Zachariam libri V. Hieronymi rogatu ſcripti.

Commentarii in Evangelium Matthæi.

Commentarii in Evangelium Joannis, quorum fragmenta exhibet Catena in Joannem.

De Trinitate libri III. quorum meminit Socrates †.

† Loc. cit.

De Dogmatibus & contra Arianos libri II. qui cum unico illo de Sp. S. libro idem forſan cum præcedente opus confecerunt; niſi quis librum de Dogmatibus ab iis contra Arianos diverſum quid arbitretur.

Commentarii in libros Origenis περὶ ἀρχῶν, quibus illos rectè ſcriptos eſſe aſſeruit, fruſtrà verò contendere illos, qui Origenem accuſate, & libros ejus calumniari conabantur. Horum mentionem facit tum Socrates, tum Hieronymus, utroque adversùs Rufinum libro.

* De Script. c. 109. Scripſit & infinita alia teſte Hieronymo *, quorum tituli interierunt.

Egregiam denique Didymi ſententiam refert Socrates l. 4. c. 23.

371. PETRUS, Eccleſiæ Alexandriæ ſub Athanaſio Archipresbyter, itinerum & peregrinationum ejus comes individuus, quocum varia ſubiit pericula. Tandem defuncto Athanaſio, ab ipſo ante obitum deſignatus, Epiſcopus Alexandrinus à Catholicâ parte factus eſt anno 371. populo plaudente, & ſuffragantibus Epiſcopis vicinis in Pontificali ſolio collocatus; mox verò ab Arianis ſede ſuâ vi deturbatus, & in vincula conjectus; quibus paulò poſt elapſus, conſcensâ nave Romam ſe contulit, ubi benignè à Damaſo exceptus, ejuſque literis munitus, ſedem poſtea ſuam recuperavit, ac paulò poſt diem obiit. Quanti ab omnibus haberetur, exinde conſtat, quòd anno 380. Theodoſius Imp. eum unà cum Damaſo Papâ orthodoxæ veritatis normam lege latâ † conſtitueret, eum Apoſtolicæ pietatis virum appellans. Scripſit in carcere detentus *Epiſtolam Encyclicam* de vi ſibi ad Epiſcopatum recens evecto ab Arianis illatâ, & flagitioſâ Lucii ſedem Alexandrinam ſibi per fas & nefas arripientis ambitione. Extat ferè integra, principio duntaxat & fine truncata, apud Theodoritum l. 4. c. 22. Porro alterius cujuſdam *Epiſtola ad Epiſcopos Ægyptios fidei causâ exules* fragmenta duo nobis conſervavit Facundus, l. 4. c. 2. & l. 11. c. 2.

† De Fid. Cathol. l. 2.

371. LUCIUS, unde oriundus, incertum; primò Epiſcopus Samoſatenus ab Arianis, fugato Valentis Imp. juſſu Euſebio, vi ac armis conſtitutus, ubi odio omnium exceptus, plurimiſque facinoribus infamis erat; poſtea ab Euzoio Antiocheno, & Magno S. Largitionum comite anno 371. Alexandriam deducitur, & in locum Petri Alexandrini ab iis in carcerem conjecti ſufficitur. Epiſcopus factus, Arianorum, Gentiliumque ſtipante ſatellitio mirè in Catholicos deſævit; ex quibus hos fugavit, illos in vincula dedit, omnes ſummis injuriis divexabat. Pars eorum ungulis ferreis & loris bubulis, pars ardentibus facibus peruſti cruciabantur. De enormi hâc tyrannide pleniùs Lectorem edocebit Petrus Alex. in Epiſtolâ ſuâ apud Theod. l. 4. cap. 22. Monachos Ægyptios Catholicæ fidei tenaces graviſſimâ perſecutione aliquamdiu afflixit; primoribus eorum, & in his Macario, Iſidoro, aliiſque ſanctiſſimis viris, in inſulam quandam incolarum ſeveritate timendam deportatis. Verùm miraculis Macarii deterritus, propoſito eo demum deſtitit. Sub Valentis imperii finem ineunte anno 378. vel paulò ante, Petro Alexandriam reverſo, ab infensâ plebe Epiſcopali ſede ejectus, conſcenſo navigio Conſtantinopolim ſtatim perrexit, Catholicos [uti credi par eſt] apud Imperatorem criminaturus. Verùm Valente paulò poſt a Gothis occiſo, voto ſuo excidit. Quid illi exinde contigerit non liquet. Vir inquieti admodùm & truculenti ingenii, quique Gregorio Nazianzeno * audit, ὀλέθριος τις Αἰγύπτου πληγὴ καὶ μάστιξ, ὁ τῆς ἀληθείας προδότης, ὁ τῶν λύκων ποιμὴν, ὁ διὰ τῆς αὐλῆς ὑπερβαίνων λῃστὴς, ὁ δεύτερος Ἄρειος, &c. *Secunda quadam Ægypti plaga, ille veritatis proditor, ille luporum paſtor, ille per caulam tranſcendens latro, ſecundus ille Arius*, &c. Scripſit *Sermonem in Paſcha*, cujus fragmentum quoddam habetur Græc. Lat. in Concilio Lateran. Concil. Tom. VI. p. 313. Quænam alia ſcripſerit, non conſtat.

SÆC. IV. ab An. CCC. Socrat. l. 4. c. 37.

* Orat. 25. p. 437.

371. ESAIAS, ortu, ut videtur, Alexandrinus, patre tamen Hiſpano, mercatore, natus, claruit circa ann. CCCLXXI. Poſt mortem patris, diviſis cum fratre Paæſio facultatibus in Ægypti eremum ſeceſſit: ubi constructo monaſterio, adſcitiſque nonnullis ſibi vitæ aſceticæ ſociis, pietati, ſacrarum literarum ſtudio, & hoſpitibus excipiendis ſe totum dedit. Plura de eo docet Palladius, quem adeat, qui plura velit. Viderint eruditi, an hujus ſint, qui extant ſub Eſaiæ nomine *Sermones* XXIX. *ad Fratres in eremo degentes*, Lat. in Bibliothecâ Patr. *Coloniæ* editâ, Tom. 11. & in editione nuperâ Tom. XII. pag. 384. Certè quâ ætate vixerit Homiliarum Autor, haud ſatis conſtat.

Pallad. Hiſt. Lauſiac. c. 15. 16.

PROBA FALCONIA, patriâ Romana, nobiliſſimâ familiâ prognata, viri conſularis filia, Anicii Probi Prætorio Præfecti, viri undequaque clariſſimi [non Adelphi Proculi, ut habet Iſidorus Hiſpalenſis *] uxor. Claruit anno 371. quo maritus unà cum Gratiano Imp. conſulatum geſſit. Filios ex Probo ſuſcepit Olybrium, Probinum, Probum, & Julianum: ex quibus duo priores conſulatum anno 395. ſimul obtinuerunt; Probus etiam eandem dignitatem adeptus eſt, & Juliana Claudio Hermogeniano Olybrio (qui conſulatum geſſit anno 379.) nupta, Demetriadem virginem filiam habuit ab Hieronymo toties ac tantopere laudatam. Ipſa verò Proba non minùs virtute quàm generis nobilitate illuſtris miras ab Hieronymo, Auguſtino, Chryſoſtomo, Prudentio, Claudiano, & Caſſiodoro laudes meruit. Cæteris miſſis omnium inſtar ſit Hieronymus †, qui laudes ejus ſic deprædicat. Proba illa omnium dignitatum & cunctæ nobilitatis in orbe Romano nomen illuſtrius, cujus Sanctitas & in univerſos effuſas bonitas etiam apud Barbaros venerabilis fuit. Ob egregiam pietatem laudat Auguſtinus, cum ipsâ id poſtulante ad eam ſcripſit Tractatum *de Videndo Deum*. S. Chryſoſtomi legatos & amicos Romam ſive miſſos, ſive fugientes benignè hoſpitio excipere ſolebat. Quâ de causâ anno. 406. ſcriptâ Epiſtolâ gratias ei egit Chryſoſtomus *; quando & Legatos ſuos Joannem Presbyterum & Paulum Diaconum tutelæ ipſius commendat. Anno 410. captâ ab Alarico Româ (quam à Proba proditione traditam fuiſſe nonnulli fabulantur) ipſa vidua jamdudum facta, & bonorum jacturam paſſa in Africam unà cum Julianâ filiâ ac nepte Demetriade confugit; ubi ab Heracliano comite miſeris fortunarum reliquiis ſpoliata, vix aliquantiſper tutò habitandi locum invenit. Ibi loci cum Auguſtino amicitiam contraxit; à quo ſcripta ad illam extat præter Tractatum prædictum *Epi-*

* De Script. c. 5.

† Epiſt. 8.

* Epiſt. 168.

[SÆC. IV. ab An. CCC.] *ſtela* num. 179. Quo anno mortua ſit incertum eſt; id certum eam ante obitum poſſeſſiones omnes Eccleſiæ delegâſſe.

Extat ab eâ ante mariti obitum [ut ex fine opuſculi conſtat] ſcriptus *Cento Virgilianus de Rebus Divinis* Biblioth. Patr. Tom. V. *Lugduni* 1516. *Francofurt.* 1541. *Pariſ.* 1578. *Colon.* 1661. 8°.

Scripſit etiam *Epitaphium Marito*, quod ſepulchro ejus marmoreo inciſum, Romæ effoſſum eſt ſæculo præcedente, & à Baronio exhibitum Annal. Tom. IV. ad ann. 395.

[372. P. II.] AMMONIUS, natione Ægyptius, Monachus Alexandrinus, claruit, ſiquid in his video, circa annum CCCLXXII. Monaſticam diſciplinam in Canopo, haud procul ab Alexandriâ, diu excoluit, donec ſæviente ubique perſecuturum malitiâ, Petroque Epiſcopo latebras ſubindè quæritante, ac fugâ ſalutem redimente, relictâ Ægypto, in Palæſtinam ſe contulit, ubi luſtratis locis ſanctis, Montem Sinam petiit, ibiq; miſeram Monachorum ſtragem, à Saracenis factam, ſuis oculis aſpexit, & quæ eodem tempore in Monachos Raithunos, juxta mare rubrum poſitos, fecerunt Blemmyes, ex aliorum relatione accepit. Tandem patriam repetens, Lares propè Memphim fixit, & quæ de Monachis Sinaitis a Saracenis peremptis viderat, quæque de Raithunis audierat, ſermone Ægyptiaco in Commentarios retulit. Hunc Ammonium ſub Diocletiani perſecutione vixiſſe, Petri Epiſcopi Alexandrini Martyris familiarem, contendit Combefiſius, non alium nempè quàm Presbyterum illum, qui, teſte Euſebio *, [* Lib. VIII. c. 13. p. 308.] unà cum aliis, eodem ferè tempore Martyrio perfunctus eſt. Cui quidem hâc in parte nullo modo aſſentiri poſſum; nulla apud Ammonium Petri Martyris, nulla perſecutionis Diocletiani mentio, nulla Saracenorum hoc tempore apud Veteres occurrit eruptio. Quin & in ipſo opere ſunt quæ reclamant. Pag. 99. Mentio fit Moſis cujuſdam, qui à tenerâ jam ætate Monachi inſtitutum amplexus, annos tres ſupra ſeptuaginta ἐν τῷ μονήρη βίῳ in Monte Raithu traduxerat. Quod cùm initio hujus ſæculi ſtare non poteſt, cùm ipſius vitæ Monaſticæ inſtitutio longè minorem ætatem præ ſe fert. Conſtat igitur Ammonium de quo agimus, alium non eſſe quàm cujus meminit Socrates †, [† Lib. IV. c. 2. p. 38.] ubi celebriores in Ægypti ſolitudine Monachos recenſet, quem ἄνδρα θαυμάσιον vocat, & unà cum Athanaſio Romam veniſſe refert, poſteàque dextram ſibi aurem amputâſſe, ne ad Epiſcopatum traheretur. Petro Antiochiæ Epiſcopo, qui Athanaſio ſucceſſit, σύγχρονος erat. Quo tempore, infeſtantibus omnia Ægypti loca Arianis, & Monachos præcipuè perſequentibus, Petro Epiſcopo in vincula conjecto, & elapſo tandem Romam fugiente, hâc occaſione uſus Ammonius, in Palæſtinam ſeceſſit. Quin & hoc ipſo tempore, Saracenos, Phœnices ac Palæſtinæ urbes, omniàque verſus orientem loca vaſtâſſe, referunt Socrates † & Sozomenus *. [† Lib. IV. c. 36. p. 251. * Lib. VI. c. 38 p. 699.] Quod quidem eo ipſo tempore contigiſſe diſſertè tradit Ruffinus †, [† Hiſt. Eccl. l. 2. II. c. 6. p. 246.] [ex quo ſua hauſerunt Socrates & Sozomenus] quo Lucius, qui Petri ſedem invaſerat, graviſſimam adverſus illum, omneſque Catholicos & Monachos in Ægypto, perſecutionem movit. Hiſtoricum Ammonii noſtri Commentarium, apud Senem quendam anochoretum, propè Naucratem repertum, Joannes quidam Presbyter ex linguâ Ægyptiacâ in Græcam tranſtulit. Hunc notis illuſtratum, Græc. Lat. edidit Fr. Combefiſius inter *acta Martyrum antiqua*, *Pariſ.* 1660. 8*vo*. *p*. 88

[373.] MACARIUS ſenior, gente Ægyptins, ex Thebaide provinciâ oriundus, Monachus Scetenſis, Magni Antonii diſcipulus. Claruit circa an. 373. [SÆC. IV. ab An. CCC. Socrat. l. 4. c. 23. Sozom. l. 3. c. 14 Theod. l. 4. c. 21.] In juventute adhuc conſtitutus virtutibus ac Philoſophico & auſtero vivendi genere ita enituit, ut Παιδαριογέρων, à Monachis vocaretur. Annos natus quadraginta ad Presbyteri gradum evectus eſt; & exactis in ſolitudine annis ſexaginta obiit nonagenarius anno [ut volunt] 391. Moribus erat reverendus pariter ac ſeverus erga illos qui ipſum adibant. Miraculis & Prophetiâ clarus, tot ſanavit ægros, tot obſeſſos à Dæmonibus liberavit, ut teſte Socrate, miracula ab eo patrata peculiare opus exigerent. De iis fusè agit Palladius Hiſt. Lauſiac. cap. 19.

Scripſit *Homilias Spirituales* L. *de integritate quæ decet Chriſtianos*, quæ ab aliquo forſan ſequioris ſæculi interpolatæ extant Gr. *Pariſ.* 1559. 8°. deinde curâ Zach. Palthenii *Francofurt.* 1594. 8°. denique cum operibus Gregorii Thaumaturgi, *Pariſ.* 1622. fol. Plura ejus ad *Monachos Reſponſa* exhibent Socrates & Palladius locis citatis.

MACARIUS, cognomine Magns, Ægyptius, ſive Scetenſis, claruit circa ann. CCCLXXIII. [373. P. II.] Præter Scripta, quæ ei vulgò tribui ſolent, habentur Græcè MSS. in Bibliothecâ Vindobonenſi ſub ejus nomine opuſcula varia, nempè *Capita Aſcetica* CLXX. Metaphraſi illuſtrata à Simeone Logotheta Cod. *Theol.* CIV. *Parænesis Aſcetica*, Cod. CXL. num. 3. *Capita Aſcetica* C. Cod. CLXXIX. num. 8. *De cuſtodia Cordis*, *Capita* XXX. Cod. CXCII. num. 15. Capita CLXX. *De Perfectione Spirituali*, Cod. CXCII. num. 16. Verùm hæc omnia nihil ferè aliud continent quàm VII. *illa Opuſcula Aſcetica*, quæ in *Theſauro ſuo* edidit P. Poſſinus, *Pariſ.* 1684. quæque tertio cuidam Macario tribuenda eſſe contendit, certè vel noſtro, vel Macario Alexandrino vendicanda, uti mox oſtendemus.

MACARIUS, *Junior* & Πολιτικός dictus, domo Alexandrinus, [373. Socrat. l. 4. c. 23. Sozom. l. 3. c. 14. Theod. l. 4. c. 22.] ubi ætate prima bellaria vendendo quæſtum exercebat. Antonii diſcipulus. Alterius Macarii σύγχρονος, eique ſuperſtes. Urbe ſimul ac arte renunciata, in eremum Nitrienſem ſecedens, vitam Monaſticam amplexus eſt. Anno ætatis quadrageſimo baptiſmum ſuſcepir, dein Presbyter factus & Archimandrita Nitrienſis. Obiit centenarius circa ann. 404. Arctiorem vitæ Monaſticæ diſciplinam tanto ſtudio excoluit, ut ex nimia cutis ariditate pili barbæ ei non ſuccreverint. Interim In hoc uno ab altero Macario diſcrepabat, quod hilari fronte ad ipſum advenientes exceperit, & lepido ſermone oblectârit, urbanitate quâdam juniores ad diſciplinam Monaſticam alliciens. Mira de ejus virtutibus, abſtinentiâ, miraculis patratis, & Dæmonibus ab eo fugatis narrat Palladius [qui eo familiariter utebatur] Hiſt. Lauſiac. cap. 20.

Habetur Latinè ei inſcripta *Regula Monaſtica* XXX. capitulis comprehenſa, quam primus edidit Petrus Roverius Je..ita in Hiſtoriâ Monaſterii Reomænsis, p. 14. Verùm an reverà Macarii noſtri ſit, mihi nondum conſtat. Extat penès me Macarii Alexandrini (ita enim habet titulus) *Sermo de exitu ſtatuque Animarum p... hanc vitam*, ex Bibliothecæ Paulinæ Lipſienſis MS Codice deſcriptus. Plures quidem ineptas & anil..s fabulas continet, & recentioris cujuſdam Græculi commentum mihi videtur; qui quæ hac de re ſomniavit ad Dialogi formam Macarium inter & Angelos redegit. Quoniam verò ἀνέκδοτος ſit, & ſaltem novitate ſua ſe lectori commendabit, verſione Latina ornatum hic ſubjiciam.

Tu

SÆC. IV. abAn.CCC.

Τοῦ ἁγίου Μακαρίου τοῦ Ἀλεξανδρέως λόγος περὶ ἐξόδου ψυχῆς δικαίων καὶ ἁμαρτωλῶν τὸ πῶς χωρίζονται ἐκ τοῦ σώματος καὶ πῶς εἰσιν.

S. Macarii Alexandrini Sermo de exitu animæ juſtorum & peccatorum : quomodo ſeparantur à corpore, & in quo ſtatu manent.

Interprete H. W.

Ποτὲ διοδευόντων ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, εἶδον δύο ἀγγέλους συνακολουθοῦντας τῷ ἁγίῳ Μακαρίῳ, ἕνα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων· καὶ ἐν τῷ συμπορεύεσθαι ἡμᾶς, εὑρέθη θνησιμαῖον κείμενον καὶ ὄζον· καὶ αἰσθανόμενος ὁ ἅγιος Μακάριος τῆς δυσωδίας, συνέκλεισε μετὰ τῆς ἰδίας χειρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μυκτῆρας, ἕως οὗ παρῆλθεν· Ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ ἄγγελοι οὕτως· καὶ ἰδὼν ὁ γέρων, εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ὑμεῖς οὕτως ἀποστρέφεσθε τὴν δυσωδίαν τοῦ κόσμου. Οἱ δὲ εἶπον, οὐχί· ἀλλὰ σὲ ἰδόντες ἐποιήσαμεν καὶ ἡμεῖς οὕτως· ἡμεῖς γὰρ τῆς δυσωδίας τοῦ κόσμου οὐκ αἰσθανόμεθα, ἀλλὰ καὶ ὀζομένας τῶν ψυχῶν τῶν ἁμαρτωλῶν ὀσφραινόμεθα μόνον, ὃν τρόπον σὺ τὴν δυσωδίαν τοῦ θνησιμαίου τούτου ἀποστρέφῃ· καὶ ὁ γέρων λέγει αὐτοῖς, γνωρίσατέ μοι, παρακαλῶ, τοῦτο, τὴν δυσωδίαν ψυχῆς τῶν ἁμαρτωλῶν, ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ αἰσθάνεσθε, ἢ μετὰ θάνατον; καὶ πῶς τὰς ψυχὰς τῶν ἁμαρτωλῶν, πῶς δὲ τῶν κυρίῳ πεπιστευκότων, τῶν ἀσεβῶν, τῶν μὴ πεπιστευκότων [* διηρεῖτε;] εἴπατέ μοι, εἰ εὗρον χάριν ἐνώπιον ὑμῶν. Καὶ οἱ ἄγγελοι εἶπον, ἄκουσον, ἐκλεκτὲ τοῦ Θεοῦ Μακάριε· Ἡ ἁμαρτωλὸς ψυχὴ καὶ ἔτι οὖσα ἐν τῷ σώματι τὴν τῶν κακῶν πράξεων ὀζωδίαν ἀποδίδωσι, μετὰ δὲ θάνατον πολὺ πλέον. Τῶν γὰρ πράξεων φανερῶς ἐπικειμένων αὐτῇ σκοτοῦσι καὶ μελανίαν δίκην αὐτῇ περιτιθέασι. ἡ γὰρ ψυχὴ καθ' ἑαυτὴν φωτεινὴ καὶ καθαρά ἐστιν, ὡς τοῦ ἀθανάτου φωτὸς ἐμφύσημα. Ἀλλὰ ἐν τῷ σώματι γενομένη, καὶ μὴ καλῶς αὐτὸ κυβερνῶσα, μολύνεται κατὰ μέρος ἐκ τῆς ἁμαρτίας, ἡ μὲν πλέον, ἡ δὲ ἔλαττον· τὸ δὲ πῶς αἱ ψυχαὶ ἐκ τῶν σωμάτων λαμβάνονται πιστῶν τε καὶ ἀπίστων ἄκουσον, καὶ πάντων ἐπίγεια ἢ κοινά, ἐλαχίστων τῶν ἐπουρανίων νόμιζε εἶναι, Μακάριε. ὥσπερ γὰρ ἐκ τοῦ ἐπιγείου βασιλέως ἀποστελλόμενοι στρατιῶται ἐπὶ τὸ παραστῆσαί τινα, ἐλθόντες συνέχουσιν αὐτὸν καὶ μὴ θέλοντα· ὁ δὲ καταπτήσσει μετὰ τοῦ φόβου τρέμει δὲ καὶ τὴν παρουσίαν τῶν ἀσυμπαθῶς πρὸς τὴν ὁδοιπορίαν ἑλκόντων οὕτω καὶ ὅταν ἀποσταλῶσιν ἄγγελοι παραλαβεῖν τὴν ψυχὴν εἴτε δικαίου, εἴτε ἁμαρτωλοῦ, καταπτήσσει τῷ φόβῳ, καὶ τρέμει τὴν παρουσίαν τῶν φοβερῶν καὶ ἀποτόμων ἀγγέλων. Καθορᾷ γὰρ τότε ἡ ψυχὴ ἄπορον καὶ ἀσθενῆ καὶ ἀνωφελῆ πάντοθεν τὴν τοῦ πλούτου καὶ συγγενῶν καὶ φίλων παρουσίαν, τὰ δάκρυα καὶ τοὺς θρήνους τῶν παρεστώτων αἰσθάνεται, καὶ λαλῆσαι ἢ ἀφεῖναι φωνὴν οὐ δύναται, μηδέποτε πειραθεῖσα τοιαύτῃ κλήσει, δέδοικε δὲ καὶ τὸ ἄπειρον τῆς ὁδοῦ, καὶ τὴν ἐναλλαγὴν τῆς διαγωγῆς. Συνέχεται δὲ καὶ τῇ τῶν ὡρισμένων ἀρχόντων ἀσυμπαθείᾳ· προσπάσχει δὲ καὶ πρὸς πάντας, καὶ τῇ τοῦ σώματος συμβιώσει καὶ θρηνεῖ τὴν τούτου ὑπόζευξιν, ὡς τούτου ἐν συνηθείᾳ χωριζομένη· μίαν καὶ μόνην παραμυθίαν μὴ δυναμένη ἔχειν ἐκ τοῦ οἰκείου συνειδότος, εἰ μὴ ἐὰν καλῶν ἔργων πρᾶξιν ἑαυτῇ σύνοιδεν. Ἡ τοιαύτη ψυχὴ καὶ πρὸ τῆς ἀποφάσεως τοῦ κριτοῦ ἀπὸ τοῦ συνειδότος ἀδιαλείπτως κρίνεται· Καὶ ὁ ἀββᾶς Μακάριος λέγει πάλιν· τί δὲ οὖν; κύριοί μου, δέομαι ὑμῶν, καὶ τοῦτο ἑρμηνεύσατε, ἐπειδὴ ἐκ τῶν πατέρων παραδέδοται ἐν τῇ Γ. ἡμέρᾳ καὶ τῇ Θ. καὶ τῇ Μ. προσφέρεσθαι τῷ Θεῷ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ προσφορὰν ὑπὲρ τοῦ τελευτήσαντος, τί τὸ ὄφελος ἐκ τούτου τῇ μεταστάσει ψυχῇ γίνεται. Καὶ ὁ ἄγγελος ἔφη. οὐδὲν ἀκέρως οὐδὲ ἀνωφελῶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ συνεχώρησεν ὁ Θεὸς γίνεσθαι, ἀλλὰ τὰ ἐπουράνια καὶ τὰ ἐπίγεια αὐτοῦ μυστήρια ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ συνεχώρησεν ὁ Θεὸς γίνεσθαι καὶ ἐκέλευσε τελεῖσθαι. ἐν γὰρ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ γιγνομένης προσφορᾶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, παραμυθίαν τῆς θλίψεως, ἧς ἀποχωρίσθη τοῦ σώματος, δέχεται ἡ ψυχὴ μετὰ θάνατον παρὰ τοῦ συνέχοντος αὐτὴν ἀγγέλου, ὅτι εὐλογητικὴ καὶ προσφορὰ ὑπὲρ αὐτῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ προσκεκόμι-

* Vox hæc in MS. ægrè legi poteſt.

Fortè legendum πάντως ἐπίγεια καὶ κοινὰ ἐλάττονα vel ἐλαχιστότερα.

Lege ἐν τῇ μεταστάσει

Lege ἀκαίρως.

Nobis quondam in eremo iter facientibus, vidi duos Angelos S. Macarium ſtipantes, alterum à dextrâ, à ſiniſtrâ alterum : cumque unà progrederemur, repertum eſt cadaver jacens & fœtidum. Fœtorem perſentiſcens S. Macarius nares ſibi manu obſtruxit donec tranſiviſſet. Similiter fecerunt & Angeli. Id videns ſenex, dixit illis, An & vos etiam mundi fœtorem ſiboletis? Reſponderunt illi, nequaquam; te verò nares occludentem videntes, fecimus & nos ſimiliter; nos enim fœtorem mundanum minimè ſentimus, ſolum autem animarum peccatricium fœtorem ſubolfacimus; pari modo ac tu cadaveris iſtius fœtorem averſaris. Dicit illis ſenex; Notum mihi facite, quæſo, utrum in hac vitâ vel poſt mortem fœtidam peccatorum animam ſentiatis? Et quomodo inter peccatorum animas, illas quæ in Dominum crediderunt, ab impiis non credentibus dignoſcatis? Id mihi dicite, ſi gratiam apud vos conſecutus fuerim. Dixerunt Angeli; Auſculta, electe Dei Macarie. Peccatrix anima dum adhuc in corpore manet, malarum actionum fœtorem emittit quendam, poſt mortem verò majorem multò. Actiones enim ſuæ animam manifeſtè prementes, tenebras illi nigramque inducunt dicam. Anima enim ex naturâ ſuâ lucida & pura eſt, immortalis quippe lucis ſpiramen: in corpore autem poſita, ſi illud bene non gubernet, à peccato quodammodo polluitur, iſta quidem magis, illa verò minùs. Quomodo autem animæ è corporibus, tam fidelium quàm infidelium liberantur, audi; & terreſtria ſeu vulgaria cœleſtibus omninò minora eſſe putes, Macari? Quemadmodum enim à terreno Rege miſſi ſatellites ad apprehendendum aliquem, ſupervenientes vel invitum conſtringunt. Iſte verò timore tremit, ipſamque militum ad iter vi trahentium præſentiam exhorreſcit : pari modo cum mittuntur Angeli animam ſeu juſti ſeu injuſti accepturi, timore tremit iſta, ipſamque terribilium & inclementium Angelorum præſentiam exhorreſcit. Tunc facilè enim ſentit anima inanem eſſe debilem ac inutilem omnino divitiarum, cognatorum, atque amicorum copiam aſtantium lachrymas ac nænias videt; ipſa verò ne verbum mutire poteſt, cum nunquam antea ejuſdem modi evocationem experta fuerit : quin & infinitam viæ longitudinem; diverſamque vitæ inſtituendæ rationem metuit. Contriſtatur etiam præſentium, quorum eſt in poteſtate, Angelorum inclementiâ. Omnibus quinetiam compatitur, ipſique corporis infortunio. Hujuſce ſeparationem dolet; ab eo quippe, cui jamdiu conſuevit, disjuncta: cùm unicam ac ſolam conſolationem, quæ ex propriâ exoritur conſcientiâ, habere non poſſit, niſi bonas actiones coluiſſe ſibi conſcia fuerit. Talis anima, etiam antequam ſiſtatur judici, à conſcientiâ ſuâ indeſinenter judicatur. Dicit iterum Abbas Macarius; Itane verò, Domini mei, id mihi etiam explicatum detis oro. Quandoquidem ex patribus traditum eſt, tertiâ, & nonâ & quadrageſimâ die oblationem pro mortuo in Eccleſiâ Deo reddi, quid utilitatis exinde animæ in exitu redundat? Dixit Angelus; Nil inopportunè neque inutiliter in Eccleſia ſuâ fieri conceſſit Deus, cœleſtia verò & terrena ipſius myſteria in Eccleſiâ ſuâ fieri conceſſit Deus, & celebrari juſſit. Tertio enim die factâ in Eccleſiâ oblatione, levamen doloris, quem à corpore ſeparata ſubiit, ab Angelo ipſam apprehendente accipit anima defuncta, quoniam gratiarum actio & oblatio pro ipſa in Eccleſia Dei apparata eſt; & exinde bonam ſpem concipit anima; Per duos

SÆC. IV. ab An. CCC.

enim dies permittitur animæ, ab Angelis ſui ſatellitibus ſtipatæ, in terra, ubicunque velit, obambulare. Quæ corporis igitur amori mancipata eſt anima, aliquando domum, in quâ ſeparata eſt, circumvagatur, nonnunquam ſepulchrum, in quo reconditum eſt corpus; & ad hunc modum biduum exigit, portus ad inſtar cadaver ſuum quærens. Pia verò anima ad locos in quibus juſtitiam operari conſuevit, abit. Tertio autem die omnes Chriſtianorum animas ad cœlos adduci jubet, qui die tertio è mortuis reſurrexit; Chriſtus omnium Deus, ut reſurrectionem ipſius imitatæ, Deum omnium creaturarum adorent. Benè igitur morem iſtum retinet Eccleſia, ut oblationem & orationem die tertio pro animâ faciat. Poſt adoratum igitur Deum, ab illo mandatur, ut diverſa amœnaque Sanctorum habitacula, & Paradiſi pulchritudo, animæ oſtendantur. Iſta omnia perdiſcit anima ſex integris diebus, Deum omnium conditorem admirans & collaudans. Illa omnia videns anima de repente mutatur, & doloris ſui, quem in corpore poſita patiebatur, obliviſcitur. Sin verò peccatis obnoxia ſit, cum Sanctorum voluptates videt, contriſtari ſeipſamque condemnare incipit, hujuſmodi ferè verbis uſa; hei mihi! quantâ in illo mundo laboravi ſtultitiâ, in cupiditatibus vitæ occupata. Maximam vitæ partem oſcitanter decoxi, neque Deo, uti par erat, ſervivi, ut & ipſa gratiam gloriamque iſtam conſequerer. Væ mihi miſeræ, adhuc animo meo inſident curæ & intempeſtiva ſollicitudo, quibus illo in mundo diſtinebar. Quid mihi jam proſunt vineta, quæ plantavi, & oliveta? qualem verò mihi utilitatem conferet, quem poſſedi, ager? Quid demum hic mihi proderit auri pondus? Aut quale mihi commodum hoc in loco dabunt divitiæ? Hei mihi! fruſtra laboravi; Hei mihi! quòd ſtultè vixerim. Hei mihi exigui temporis gloriam amavi, æternam paupertatem obtinui. Hei mihi! quid paſſa ſum? Væ mihi! quomodo obtenebrata ſum? Non novi ſanè; væ mihi! Nullus mihi auxilium ferre poteſt, ut & ego etiam miſera Domini gloriam conſequar. Poſtquam totum juſtorum gaudium ſex diebus anima inſpectaverit, rurſus ab Angelis ad adorandum Deum adducitur. Benè igitur Eccleſia die nonâ liturgias pro defuncto offert & oblationem celebrat. Poſt ſecundam autem adorationem rurſus ab omnium rerum Domino mandatur, ut in infernum deducatur anima, & pœnarum loca ibi poſita, diverſaque inferorum clauſtra, & diverſæ illi oſtendantur impiorum pœnæ, quibus aſſidentes peccatorum animæ aſſiduò lugent, ac dentes ſtridunt. Per haſce pœnarum diverſitates circumfertur anima dies triginta, contremiſcens ne & ipſa forſitan in illo loco incarcerati condemnetur. Die quadrageſimo ſurſum iterum ad adorandum Deum reducitur; & tunc ſecundùm opera illius locum illi, ubi in æternum aſſervetur, indicit judex. Benè igitur in Eccleſiâ celebratur in defunctorum & Baptizatorum memoriam. De animabus verò quæ ſacrum baptiſma nunquam receperunt, res ſeſe pari modo non habet; ſed in eo caſu Angeli inclementes animas non baptizatas è corpore accipiunt, verberantes illas & dicentes; Adeſdum impia anima; quis Dominus tuus omniumque Deus, quem ſcire noluiſti, in mundo ſecura degens? Nunc verò eum agnoſce æternis addicta pœnis. Dein ad primum uſque cœlum illam adducentes, eam ſiſtunt, illique è longinquo oſtendunt Angelorum omniumque cœleſtium poteſtatum gloriam, dicentes; Iſtorum omnium Dominus eſt Jeſus Chriſtus Dei vivi filius, quem agnoſcere & adorare noluiſti. Apage abhinc verò ad tui ſimiles impios eorumque principem Diabolum abducta in æternum ignem apparatum Diabolo atque angelis ejus, quos in vivis adhuc poſita tanquam Deos adoraſti. Poſtquam iſta dixiſſent Angeli, ſervum Dei Macarium amplexi, è conſpectu noſtro evanuerunt. Nos verò gloriam reddamus Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, nunc & in ſæcula ſæculorum, Amen.

SÆC. IV. ab An. CCC.

σαι, καὶ εὔελπις γίνεται ἐν τούτῳ. Τὰς γὰρ δύο ἡμέρας συγχωρεῖται ἡ ψυχὴ ἅμα τοῖς συνοῦσιν αὐτῇ ἀγγέλοις περιίεσθαι, ἔνθα βούλεται, ἐπὶ τῆς γῆς· ἡ οὖν φιλοσώματος ψυχὴ ἀπέρχεται ποτὲ τὸν οἶκον, ἔνθα ἀπεζεύχθη, ποτὲ δὲ ἐπὶ τὸ μνῆμα, ὅπου κατετέθη τὸ σῶμα, καὶ οὕτως ἐκτελεῖ τὰς δύο ἡμέρας ζητοῦσα ὥσπερ ὄρνεον τὴν νοσσιὰν αὐτῆς· ἡ δὲ ἐνάρετος ψυχὴ ἀπέρχεται εἰς τόπους, ὅπου εἶχε συνήθειαν ἐργάζεσθαι τὴν δικαιοσύνην. τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ (ἀνυστᾶθαι) κελεύει πᾶσαν ψυχὴν Χριστιανῶν εἰς οὐρανοὺς ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ Χριστὸς ὁ πάντων Θεὸς κατὰ μίμησιν τῆς αὐτοῦ ἀναστάσεως εἰς προσκύνησιν τοῦ Θεοῦ τῶν ἁπάντων. Καλῶς οὖν κατέχει ἡ ἐκκλησία τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ προσφορὰν καὶ εὐχὴν ποιεῖσθαι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς. μετὰ οὖν τὸ προσκυνῆσαι τὸν Θεὸν, γίνεται κέλευσις παρ᾽ αὐτοῦ, ὥστε ἐπιδειχθῆναι αὐτῇ τὰς διαφόρους καὶ τερπνὰς σκηνὰς τῶν ἁγίων καὶ τὴν τοῦ παραδείσου ὡραιότητα· καὶ ταῦτα πάντα καταμανθάνει ἡ ψυχὴ ἓξ ἡμέραις θαυμάζουσα καὶ δοξάζουσα τὸν ἐυτρεπιστὸν τούτων Θεόν· καὶ ταῦτα πάντα θεωροῦσα ἡ ψυχὴ μεταβάλλεται καὶ ἐπιλανθάνεται τῆς θλίψεως, ἧσπερ εἶχεν ἐν τῷ σώματι οὖσα. Ἐὰν δὲ ἐστὶν ἐν ἁμαρτίαις ὑπεύθυνος, θεωροῦσα τὰς ἀπολαύσεις τῶν ἁγίων ἄρχεται λυπεῖσθαι καὶ καταγινώσκειν ἑαυτὴν, λέγουσα. Οἴμοι, πῶς ἐματαιώθην ἐν τῷ κόσμῳ ἐκείνῳ, ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τοῦ βίου ἀσχοληθεῖσα, τὸ πλεῖστον τοῦ βίου ἐδαπάνησα ἐν ἀμελείᾳ, καὶ οὐκ ἐδούλευσα τῷ Θεῷ κατὰ τὸ πρέπον, ὅπως κἀγὼ ἠξιώθην τῆς χάριτος καὶ τῆς δόξης ταύτης. Οἴμοι τῇ ἀθλίᾳ, ἔτι μοι συμβάλλονται αἱ φροντίδες καὶ ὁ ἄκιρος περισπασμὸς ὃν εἶχον ἐν τῷ κόσμῳ· ποῦ δέ μοι χρησιμεύουσιν οἱ ἀμπελῶνες, οὓς ἐφύτευσα καὶ οἱ ἐλαιῶνες· ποίαν δέ μοι ὠφέλειαν παρέξεται, ὃν ἐκτησάμην ἀγρόν; τί δέ μοι ὠφελεῖ τὸ [ἰθνοῦ] ἐκεῖ χρύσιον; ποῖον δέ μοι ὄφελος παρέχει ὁ πλοῦτος ἐκεῖσε; τί δέ μοι ὀνήσει πᾶν τερπνὸν τοῦ βίου καὶ τοῦ κόσμου ἐκείνου· οἴμοι εἰς μάτην ἐκοπίασα· οἴμοι, ὅτι ἀφρόνως ἐβίωσα· οἴμοι, τὴν ἐν ὀλίγῳ καιρῷ δόξαν ἠγάπησα, τὴν αἰώνιαν πτωχίαν ἐκτησάμην· οἴμοι, τί πέπονθα; οὐαί μοι, πῶς ἐσκοτίσθην; οὐκ οἶδα, οὐαί μοι οὐδεὶς δυνήσεται νῦν βοηθῆσαί μοι, ὅπως κἀγὼ ἡ ἀθλία τύχω τῆς δόξης τοῦ κυρίου. Μετὰ δὲ τὸ θεωρῆσαι πᾶσαν τὴν χαρὰν τῶν δικαίων ἐν ταῖς ἓξ ἡμέραις, πάλιν ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς προσκύνησιν τοῦ Θεοῦ. Καλῶς οὖν προσφέρει ἐν τῇ θ. ἡμέρᾳ λειτουργίας καὶ προσφορὰν ἐκτελοῦσα ὑπὲρ τοῦ τελευτήσαντος. μετὰ δὲ τὴν δευτέραν προσκύνησιν πάλιν γίνεται κέλευσις παρὰ τοῦ πάντων δεσπότου καταγαγεῖν αὐτὴν ἐν τῷ ᾅδῃ καὶ δεῖξαι αὐτῇ τὰ ἐκεῖσε κολαστήρια. καὶ διάφορα ταμεῖα τοῦ ᾅδου, καὶ τὰς τῶν ἀσεβῶν διαφόρους κολάσεις, εἰς ἃς παρακαθεζόμεναι αἱ ψυχαὶ τῶν ἁμαρτωλῶν διηνεκῶς θρηνοῦσι καὶ βρύχουσι τοὺς ὀδόντας. καὶ ἐν ταῖς τοιαύταις διαφοραῖς τῶν κολάσεων περιφέρεται ἡ ψυχὴ * ἡμέρᾳ λ. τρέμουσα, μήπως ἄρα καὶ αὐτὴ ἐν τῷ τοιούτῳ τόπῳ καταχρεωθῇ φυλάττεσθαι, καὶ τῇ μ. ἡμέρᾳ ἀναφέρεται πάλιν προσκυνῆσαι τῷ κυρίῳ, καὶ τότε λοιπὸν πρὸς τὰ ἔργα αὐτῆς κελεύει ὁ κριτὴς τὸν τόπον τῆς παραφυλακῆς. Καλῶς ἐκτελεῖται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταῖς μνείαις τῶν μεθισαμένων καὶ πεφωτισμένων. ἐπὶ δὲ τῶν ψυχῶν τῶν μὴ ἐχουσῶν βάπτισμα τὸ ἅγιον, οὐχ οὕτως ἀλλὰ [* ἀπηνοῖς] ἄγγελοι ἀπότομοι λαμβάνουσι τὰς ἀφωτίστους ψυχὰς ἀπὸ τοῦ σώματος, τύπτοντες καὶ λέγοντες, δεῦρο ἀσεβὴς ψυχὴ, τίς ὁ δεσπότης σου καὶ πάντων κύριος, ὃν οὐκ ἠθέλησας γνῶναι, ἐν ἀνέσει διάγουσα ἐν τῷ κόσμῳ, νῦν γνῶθι τιμωρουμένη αἰωνίως, καὶ μέχρι τοῦ πρώτου οὐρανοῦ ἀναγόντες ἱστᾶσι καὶ δεικνύουσιν αὐτῇ ἐκ μήκοθεν τὴν δόξαν τῶν ἀγγέλων καὶ πάντων τῶν οὐρανίων δυνάμεων, λέγοντες τούτων ἁπάντων Κύριος ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὃν οὐκ ἠθέλησας γνῶναι καὶ προσκυνῆσαι· ἀλλ᾽ ἀπαχθεῖσα πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀσεβεῖς καὶ τὸν τούτων ἄρχοντα τὸν διάβολον, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον, τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, οὓς ἐν τῷ βίῳ σου ὡς Θεοὺς προσεκύνησας. Ταῦτα εἰπόντες οἱ ἄγγελοι καὶ ἀσπασάμενοι τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ Μακάριον, ἀφανεῖς ἐγένοντο ἀφ᾽ ἡμῶν. Ἡμεῖς δὲ δόξαν ἀναπέμψωμεν τῷ πατρὶ, καὶ τῷ υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

Forſan ὅρμον.

Vox hæc in MSS. vix legi poteſt: ἀνοδεῦσαι legenda eſt.

Lege προσκυνῆσαι.

Lege ἄκαιρος.

Lege ἀγρός.

Vox corrupta.

* Lege ἡμέρας.

* Vox f. corrupta.

MACARIUS,

SÆC. IV. ab An. CCC.

373. P. II. MACARIUS Alexandrinus *Politicus* dictus, quòd non modò in ſolitudine inter Monachos verſaretur, ſed & *ἐν τῇ πόλει, in urbe*, i. e. Alexandriâ natus, magnam vitæ partem in publicâ hominum luce tranſegit. Fuiſſe Scholæ Catecheticæ Alexandrinæ Præfectum, teſtatur Philippus Sidetes. Quòd verè eum Petro Martyri in hoc munere ſucceſſiſſe ſcribit, vereor ut illud cum temporis ratione ſtare poſſit. Demus enim, Petrum, Scholam, unà cum Epiſcopatu, ad vitæ uſque finem tenuiſſe, [quod tamen non conſtat, neque ſatis probabile videtur, cùm certum ſit Petrum maximam Epiſcopatûs ſui partem ſub perſecutione, & in carcere egiſſe], ut ut ſit, obiit is Martyrio coronatus anno CCCII. Quo tempore Macarium noſtrum verè fuiſſe juniorem, ac penè puerum neceſſe eſt. Quem Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ conditores magni Antonii diſcipulum faciunt, & Conſtantii temporibus claruiſſe volunt, immò quocum, exeunte hoc ſæculo, per triennium in ſolitudine vixit Palladius *. Aut igitur juvenis admodùm munus hoc Scholaſticum iniit, aut poſt Petri Martyrium Schola vacaverit, aut, quod potiùs ſuſpicari licet, alius quis Scholæ Magiſter intervenerit à Philippo præteritus. Nullos enim alios à Petri morte, præter Macarium & Didymum, per integrum penè hoc ſeculum hujus Scholæ præceptores exhibet. Erat & alter Macarius Ægyptius, *Senior* dictus, de quo nos alibi. Quin & tertium, Antonii etiam diſcipulum & comitem, Amathæ Socium, nobis excuſſit Petrus Poſſinus †, cui etiam L. *Homilias* à *Pico* primùm editas & VII. Opuſcula à ſe in lucem emiſſa, adjudicanda cenſet. Et in hac quidem ſententiâ me olim fuiſſe fateor. Verùm re meliùs perpensâ, ægrè à me impetrare poſſum, ut credam, præter Ægyptium & Alexandrinum, tertium etiam fingendum eſſe Macarium, Antonii diſcipulum, Amathæ collegam, Operum *Macarianorum* auctorem. Certè non alios Macarios Antonii diſcipulos nobis exhibent Socrates, Sozomenus, Theodoritus, Nicephorus, &, qui hoc ipſo tempore, his ipſis locis vixit, déque iis prolixè agit, ipſe Palladius. Ut Macarium ſuum probet Poſſinus, Athanaſium in *vitâ Antonii*, & Hieronymum in *vitâ Pauli*, teſtes citat. Athanaſius verò de *Macario* ne verbum quidem habet. Hieronymus Macarii & Amathæ, Antonii diſcipulorum meminit, & Amatham quidem Magiſtrum ſuum ſepeliiſſe docet; de Macario nihil habet. Quæro igitur à Poſſino, cur ex noſtris unus, Antonii diſcipulus, Amathæ Collega, opuſculorum pater cenſeri non poſſit? Non Ægyptius, inquit, eùm ſexaginta annos in Scythicâ ſolitudine tranſegiſſe dicitur. Quid verò? An Stylitæ ad inſtar totis ſexaginta annis in cellâ ſuâ immobilis perſtitit? Quid ſolitariis illis familiarius quàm ἀσκηταῖς ſuæ ſedes ſubindè mutare? Ut adeò loca quædam Antonio vicina, inhabitare facilè potuit Macarius, eíque datâ occaſione, præſertim vergente ad finem vitâ, præſto eſſe, & defuncti corpus unà cum Amathâ ſepelire. Nec enim plus de hàc re teſtatur Cronius Presbyter apud Palladium, cap. 25. Neque dicit Sozomenus Macarium in ſola *Sceti*, ſed & *ἐν ταῖς ἐρήμοις* LX. ſuos annos exegiſſe. Multò minùs in Alexandrino noſtro negari poteſt, quem diverſas habuiſſe cellas disertè teſtatur Palladius, unam quidem in *Sceti*, quæ eſt interior in ſolitudine, unam in Libyâ in Celleis, & unam in Monte Nitriæ, ut Antonio adeſſe, eíque miniſtrare facilè poterat: Nec validiora ſunt argumenta, quibus prædicta opuſcula horum neutri aſcribenda eſſe probare nititur Poſſinus. Non Ægyptio, quia refert Gennadius * ipſum unam tantum ad Juniores Profeſſionis ſuæ ſcripſiſſe Epiſtolam. Quid ſi verò Gennadius de ſolis Macarii Epiſtolis loquitur? Quid ſi alia ſcripſerit Macarius, quæ Gennadii diligentiam fugerint, cùm non pauca ſcripta ſint, quæ fruſtrà apud Gennadium quæri poſſunt? Non denique Alexandrino noſtro, quia ſcilicet inter multa quæ de eo habent Sozomenus, Socrates, & Nicephorus, nihil prorsùs referant, unde ſcripſiſſe quidquam eum, quod in lucem ac famam exierit poſſit intelligi: Imbelle prorsùs, & planè ficulneum argumentum. Quis enim neſcit non id ſibi voluiſſe Socratem & Sozomenum, de Scriptoribus Eccleſiaſticis ex profeſſo agere? Viros quidem eruditione claros enumerare ſolent, ſcripta rarò aut nunquàm recenſere. Adeò ut nihil obſtet, ne quicquam renitente Poſſino, quò minùs prædicta opuſcula Macariorum noſtrorum alterutri, & forſan Alexandrino noſtro, non immeritò tribuenda ſint. Extat Græcè MS. ſub Macarii noſtri Alexandrini nomine Fragmentum ex *Quæſtionibus ad magnum Euſebium Epiſcopum Alexandrinum* Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* LXXXIV. quo Anonymi cujuſdam *Loci communes Aſcetici de charactere veri Chriſtianiſmi* ex variis SS. Patrum operibus collecti continentur. Quis verò fuerit hic *Magnus Euſebius*, hoc circiter tempore Epiſcopus Alexandrinus, ad quem hæ Quæſtiones ſcriptæ ſunt, fateor me nec divinando aſſequi poſſe. Obiit Macarius anno CCCCIV.

* Hiſt. Lauſiac. c. 20. p. 914.

† Proleg. in Theſ. Aſcet.

* De Script. Eccl. c. 10.

MACARIUS, genere Ægyptius, Magni Antonii etiam diſcipulus, cui morienti aſtitit, claruit eodem, quo priores, tempore: ab iis verò prorſus diverſum eſſe probat Petrus Poſſinus in Prolegom. ad Theſaur. Aſcet. cui ſuccinit Oudinus Supplem. pag. 29. & in hac quidem ſententia nos acquieſcimus. 373.

Scripſit *Opuſcula* VII. viz. *De Cuſtodiâ cordis*, *De Perfectione in Spiritu*, *De Oratione*, *De Patientiâ & Diſcretione*, *De Elevatione mentis*, *De Charitate*, *De Libertate mentis*. Iſta nuper edidit Gr. Latin. in Theſauro ſuo Aſcetico Petrus Poſſinus Soc. Jeſu *Tholoſæ* 1684. 4o. qui & Homilias quinquaginta [de quibus ſupra] huic Macario aſcribere non veretur.

AMBROSIUS, origine Romanus, ortu Gallus, nobili & ſplendida familia natus eſt anno cccxxxiii. Patrem habuit Ambroſium, tunc temporis Galliarum Prætorio præfectum; quem Arelate, Galliæ Narbonenſis Metropoli, domicilium habuiſſe probabile eſt. In cunis adhuc vagientis & aperto ore in area Prætorii dormientis pueri ſubitò inſedit ori examen apum; quæ cùm ingrediendi, egrediendique vices frequentaſſent, in ſublime tandem evolarunt. Quo viſo Pater juxta deambulans, *Si vixerit*, inquit, *infantulus iſte, aliquid magni erit.* Puer adhuc cùm Romæ ageret, & matrem viduam unà cum ſorore, ejuſque comite Epiſcopi manum oſculantem videret, ipſe iis dextram obtulit, lepidè dicens, *Sibi id ab iis fieri oportere*; Siquidem Epiſcopum ſe futurum eſſe memorabat. Omni ſæcularium literarum genere perpolitus, cauſas in Auditorio Præfecturæ Prætorii tantâ eloquentiâ, tanto ſucceſſu egit, ut Probus Prætorii Præfectus eum ſibi Conſiliarium aſciverit: mox etiam inſignia Conſularia ei detulerit, commiſſis ipſius regimini Liguriâ & Æmilia Provinciis, eique proficiſcenti mandata dedit his verbis, *Vade, age, non ut Judex, ſed ut Epiſcopus.* Provinciam ingreſſus, Mediolani lares fixit, donec ann. ccclxxiv. mortuo Auxentio ejuſdem urbis Epiſcopo, & de novi Epiſcopi electione acriter contendentibus hinc Catholicis, inde Arianis; cùm res jam in nervum eruptura eſſet, adeſt Ambroſius, ut authoritate ſuâ paci publicæ conſuleret: cùm ſubitò vox quaſi 374. Paulin. in Vit. Ambroſii.

SÆC. IV. ab An. CCC. quaſi infantis in populo audita eſt, *Ambroſium Epiſcopum.* Voci acclamârunt, calculiſque ſuis approbârunt Epiſcopi & populus adſtantes. Reſilit Ambroſius & detrectato munere fugâ ſibi conſulit, tandem precibus fatigatus & à populo penè coactus manus dedit. Primò igitur baptizatus [erat enim adhuc Catechumenus] ſacro muneri initia-
Theod. l. 4. c. 7. tur, Valentiniano Auguſto qui geſtis omnibus intererat, in hæc verba erumpente, *Gratias tibi ago, Deus omnipotens, & Servator noſter, quòd huic viro, cui ego corpora commiſeram, tu animas regendas commiſeris, & electionem meam juſtam fuiſſe declaraveris.* Epiſcopus factus bona divendidit, & in pauperum uſum erogavit; & commiſſâ fratri Satyro rei familiaris curâ, ſtudiis Theologicis ſe totum dedit; in quibus Simplicianum Presbyterum Romanum Ephorum ſibi adhibuit. Circa ann. CCCLXXVII. Barbaris gentibus in Imperium Romanum irrumpentibus, in Illyricum fugit; quâ occaſione, ut videtur, uſus, Romam etiam petiit: ubi virgine ſororis comite manum ejus pro pio hujus ævi more oſculante. *Ecce, ſubridens*, inquit, *ut dicebam tibi, ſacerdotis manum oſculâris.* Anno CCCLXXX. frendentibus fruſtra Arianis Anemmium Sirmi Epiſcopum conſtituit. Anno ſequenti Synodo Aquileienſi præfuit, in qua adversùs Palladium Arianorum anteſignanum diſputandi partes in ſe ſuſcepit & fœliciter peregit. Anno CCCLXXXIII. Maximus Britannus Imperii faſces arripuit; & commiſſo ad Lugdunum prælio Gratianum Aug. dolo interfecit. Miſſus igitur à Valentiniano Imp. ad Tyrannum Ambroſius authoritate ſua & eloquentia effecit, ut Maximus in Tranſalpinis provinciis ſeſe contineret. Inteſtinis hiſce Imperii motibus animati Gentiles ad cultum ſuum redintegrandum vires animoſque ſumpſerunt, cauſam agente Q. Aur. Symmacho Romæ Præfecto, eloquentiæ laude celeberrimo. Hinc nobile illud ipſum inter & Ambroſium de Ara Victoriæ reſtituenda certamen; in quo longè ſuperior evaſit Ambroſius, ita ut Symmachus non modò cauſâ exciderit, ſed & paulò poſt urbe pul-
Proſper. de Promiſſ. p. 3. c. 38. ſus, & rhedæ vili impoſitus, extra centeſimum ab Urbe lapidem manere juſſus ſit. Silentibus Paganis inſurgunt Ariani, Juſtinæ Auguſtæ, filiique Valentiniani Auguſt. patrocinio freti: unde anno CCCLXXXVI. ab Ambroſio, militari etiam manu uſi, poſcebant, ut Baſilicæ iis traderentur. Iis viriliter ſe oppoſuit Vir Sanctiſſimus, & conſternatos civium animos tum præſentiâ ſuâ tum precibus confirmavit; Hæreticoſque voto excidere fecit. Tot, tantiſque ab Imperatore injuriis laceſſitus, ſecundam tamen ad Maximum Italiæ minitantem legationem obire non gravatus eſt; ubi cum Tyranno prolixo ſatis colloquio intrepidè egit; verùm re infectâ rediit. Tertio poſthæc anno facta eſt barbara nimis & truculenta Theſſalonicenſium cædes Theodoſii juſſu perpetrata; quem proinde acerrimè reprehendit Ambroſius; nec ad Eccleſiam illum priùs admittere voluit, quàm longam & publicam pœnitentiam peregiſſet. Anno CCCXCII. Valentiniano Arbogaſtis inſidiis ſublato, & Eugenio tyrannidem arripiente, Ambroſius relicto Mediolano Bononiam ſe recepit, inde ad Faventiam profectus, tandem Florentiam; unde victo mox Eugenio domum rediit. Exacto quadriennio fati ſui conſcius mortem ſibi ante Paſcha anni CCCXCVII. obventuram prædixit. Prædictionem ratam habuit Deus. Annos enim natus LXIV. in morbum incidit; & lecto affixus vitam ſibi à Deo precibus impetrare, obnixè licèt à Proceribus Urbis rogatus, renuit, reſpondens, *Non inter vos vixi, ut pudeat me vivere: nec timeo mori, quoniam bonum Dominum habemus.* Obiit pridiè Nonas Apriles anni CCCXCVII. magnâ funeris pompâ in Baſilicâ Ambroſianâ ſepultus. Vir ſummâ pietate; omnique virtutis genere venerabilis: invicti animi Præſul, qui Judæis, Gentilibus & cujuſcunque generis Hæreticis animosè reſtitit; literarum Græcarum æquè ac Latinarum peritiſſimus; unde è Scriptis Patrum Græcorum, Origenis putà, Didymi, &c. hortulos ſuos largiter irrigavit: in hoc laudandus, quòd ſuppreſſis loliis flores decerpſerit. Stylo uſus eſt conciſo, arguto, teſſellato; & qui Senecæ facundiam, molliori tamen venâ, imitatur. SÆC. IV. ab An. CCC.

Opera quæ extant, genuina.

HExaemeron ſeu de Opere ſex dierum libri VI. maximam longè partem ex Baſilii opere ejuſdem argumenti deſcripti.

De Dignitate humanæ conditionis libellus.

De Paradiſo Liber.

De Cain & Abel libri II.

De Noe & Arcâ Liber. Ex Ambroſii libro *de Noe & Arcâ* locum quendam profert Auguſtinus contra duas Pelag. epiſt. l. 4. c. 11. qui in iſto non reperitur.

De Abraham Patriarcha Libri II.

De Iſaac & Animâ Liber.

De bono mortis Liber.

De Jacob & beatâ vitâ Libri II.

De Eſau ſive de fugâ ſæculi Liber.

De Joſeph Patriarchâ Liber.

De benedictionibus Patriarcharum Liber.

De Arbore interdictâ.

Annotationes in Exodi cap. 8. 16. 24. 30. 32.

Annotationes in Levitici cap. 10. 12. 26.

Annotationes in Numerorum cap. 23. 33. Annot. in cap. 33. *Tractatus de Manſionibus* 42. *filiorum Iſraël* vulgò dicitur.

Annotationes in Deuteronomii caput 22.

Apologia pro David prior.

Apologia pro David poſterior.

De Elia & jejunio.

De Nabathe Jeſraelita.

In caput 6. *libri* 4. *Regum Sermones* II.

De Tobia, ſeu adverſus Fœneratores.

De Job.

Sermo in caput Septimum Job.

De interpellatione David Libri III. *& Apologia ſeu Enarrationes in Pſalmos* 1. 21. 35, 36, 37, 38, 39. 40, 41, 42, 4[illegible], 45, 47, 48. 50. 61. 67.

Tractatus in Pſalmum 104.

Sermo in Pſalmum 109.

Sermo in Pſalmum 117.

Sermo in Pſalmum 118.

Enarrationes XXII. in Pſalmum 118.

De Salomone Liber, ſeu in caput 30. *Proverbiorum.*

Enarrationis in caput 30. *Proverbiorum* Fragmentum.

In caput 31. *Proverbiorum, ſeu de muliere forti.*

In caput 4. *Eccleſiaſtis, ſeu ad Clericos Exhortatio.*

In caput 3. *Eccleſiaſtici.*

In caput. 1. *&* 52. *Eſaiæ Sermones* II.

In Hieremiæ caput 16. *Enarratio.*

In Danielis caput 13. *Sermones* II.

In capita 3. *&* 4. *Jonæ Ennarrationes* II.

In Micheam obſervationes II.

In capita 1. *&* 2. *Aggæi obſervatio.*

In Malachiæ caput I. *Sermo.*

Commentariorum in Lucam Libri X. anno CCCLXXVI. ſcripti.

De Officiis libri III. eodem anno ſcripti.

Tractatus in Symbolum Apoſtolorum.

De Fide ad Gratianum Imp. Libri V.

De Spiritu Sancto ad eundem Libri III. quos Ambroſium

SÆC. IV. ab An.CCC. broſium ex Græcis Didymi bonis Latinos feciſſe non bonos ſcribit Hieronymus *, [tacito tamen Ambroſii nomine] nihil ibi dialecticum, nihil virile atque diſtrictum, quod Lectorem in aſſenſum trahat, inveniri arguens.

* Præfat. in lib. Didymi de Sp. S.

Oratio funebris de obitu Valentiniani Imp.
Oratio funebris de exceſſu fratris ſui Satyri.
De eodem ac fide reſurrectionis Oratio.
Oratio funebris de morte Theodoſii Imp.
De Incarnationis Dominicæ Sacramento.
De myſterio Paſchæ.
De Paſchalis celebritatis ratione.
De fide reſurrectionis liber ἀκέφαλος.

Liber *de initiandis*, ut alter *de Sacerdotali dignitate*, an Ambroſii ſint, meritò dubitari poteſt, utpote in quibus nil ſucci & ſpiritûs Ambroſiani ineſſe videtur. Certè de poſteriori, ait Theoph. Raynaudus, Erot. X. de bonis & malis libr. p. 124. eum Anſelmum potiùs redolere quàm Ambroſium.

De Sacramentis libri VI. qui non tantùm à Theologis Reformatæ, ſed & Pontificiæ Religionis quamplurimis Ambroſio abjudicantur; ſcripſiſſe quidem Ambroſium *libros de Sacramentis* certiſſimum eſt, qui verò hodie extant aut ejus non ſunt, aut adeò inſigniter interpolati ut novam planè faciem induerint. Deſiderantur in his quæ ex illis citant Auguſtinus & Bertramus; aliam exhibent S. Scripturæ verſionem, quâm quâ in genuinis operibus uſus eſt Ambroſius; repugnat ſtyli diverſitas patre mellifluo indigna; repugnant haud pauca à ſæculo Ambroſiano aliena. Vidit hæc omnia ac ingenuè agnovit eminentiſſ. Card. Bona de reb. Liturg. lib. 1. cap. 7. §. 4. ubi hoc opuſculum non niſi ab Octavi & Noni Sæculi Scriptoribus tanquam legitimum Ambroſii fœtum laudari fatetur.

De Sacerdotali dignitate.
De Pænitentiâ contra Novatianos Libri II.
De Virginibus Libri III. *ſorori Marcellinæ inſcripti*, Ambroſianarum lucubrationum primitiæ, anno CCCLXXVI. ſcripti.

De Virginis inſtitutione ad Euſebium Liber.
De Hortatione ad Virginitatem.
Epiſtolarum Libri VIII.
Hymnus, Te Deum, cœlitùs, ut fertur, delapſus, & inter baptizandum Auguſtinum ab Ambroſio & Auguſtino alternis verſiculis recitatus. Videtur verò ab Ambroſio eo tempore compoſitus, quo Ariani omnia ſuſque deque miſcentes Eccleſiam militari manu obſederunt, ut fatiſcentes Catholicorum animos refocillaret. Vide quæ de hâc re habet Ambroſius Orat. in Auxent. p. 128.

Sermones II. *de Natali Domini*; quos primus edidit unà cum aliis quibuſdam Chr. Daumius *Cygneæ* 1670. Verùm hi II. Sermones inter Conciones XCII. ſpurias reperiuntur.

Diſputatio cum Palladio Ariano, quæ apud Vigilium Tapſenſem habetur; cujus merum figmentum eam eſſe, abſque juſtâ tamen ratione, contendit Chiffletius. Diſputationis hujus l. 2. cap. 6. exhibet Expoſitionem ſive Symbolum Fidei Ambroſianæ.

Commentarii in Cantica Canticorum.

Recapitulationes. Duos hoſce tractatus unà cum Symbolo prædicto nuper edidit in Supplemento Patrum Jac. Hommey *Pariſ.* 1684. 8°.

DUBIA.

De Virginis formâ vivendi ad Virginem devotam.

De Virginis lapſu ad Virginem lapſam, Nicææ Aquileienſis Epiſcopi eſſe videtur; de quo vide Gennadium *de Script.* c. 22. Liber *de Viduis*, ipſe meminit Ambroſius Comment. *in Luc.* cap. 21. p. 147. eſt ergo inter ejus genuina reponendus. SÆC. IV. ab An.CCC.

Hymni aliquot, ex quibus nonnulli Ambroſii videntur, ut ille *Deus creator omnium*, & ille *Æterne rerum conditor*, quorum meminit Auguſtinus; alii verò Ambroſii certo certiùs non ſunt, ut ille *Vexilla regis prodeunt*, qui Fortunati eſt.

De Viduis Liber.

SPURIA.

Conciones XCII. viz. Conciones *de Tempore*, *Conciones de Sanctis*, & *Conciones breves*. Maximi Taurinenſis eſſe conjicit Joh. Coſterius; certè eorum plurimi inter Maximi Sermones leguntur. Sermo ultimus, de Baptiſmo Auguſtini, inepti cujuſdam nugivenduli eſt. Vide quæ habet Bellarminus de Scriptor. in Ambroſ. p. 129.

Sermo de Purificatione B. Virginis.

Precationes ad Miſſam duæ.

De Vocatione omnium gentium Libri II. Ambroſio malè tributi, ut in quibus Pelagianorum & Semipelagianorum mentio fit, ut de ſtyli diſſimilitudine jam non dicam. Proſperi cujuſdam eſſe omnibus jam notum eſt. De iis vide plura in Proſpero.

De Filii Divinitate & Conſubſtantialitate adversùs Arianos Liber, quem Vigilio Tapſenſi vindicat Chiffletius.

Commentarii in Epiſtolas D. Pauli. Scripſit quidem in Apoſtolum Ambroſius; ſed opus iſtud interiit. Hoc de quo agimus, Hilarii Diaconi eſt, in quo notandum tamen eſt *Commentarium in X. priora Epiſtolæ ad Hebræos Capita*, Hilarii non eſſe [nec enim Hilarius aut ullus alius Latinorum ejuſdem ætatis aliquid in Epiſtolam eam ſcripſit] ſed à falſario quodam aſſutum eſſe, partim ex Chryſoſtomo, partim ex Hieronymo, contextum.

Commentarii in Apocalypſim B. Joannis, quibus plurimæ paſſim inſperſæ leguntur Gregorii M. ſententiæ: in quamplurimis MSS. Codd. Berengaudo inſcribuntur. Quiſnam fuerit iſte Berengaudus, an Berengarius [uti vult Balæus] an alius quiſpiam, non ſatis liquet.

De vitiorum virtutumque conflictu.

Expoſitio fidei ſecundum Symbolum Nicænum, ex libro primo *De Fide* ad Gratianum excerpta.

De Spiritu S. Libellus, ſeu potius libelli Fragmentum. Ambroſii quidem non eſt, opus tamen perantiquum.

De Concordiâ Matthæi & Lucæ in Genealogiâ Chriſti.

De Pœnitentiâ Liber, cum Exhortatione ad peragendam pœnitentiam, & Epiſtolâ *cur Deus permiſerit Monachum quendam à dæmone vexari.* Victoris Scriptoris Africani eſt, Victorem Cartennenſem eſſe rectè nonnulli, Tununenſem alii volunt.

De Origine & moribus Brachmanorum. Extat tum in recentioribus Ambroſii Editionibus, tum Palladio de Gentibus Indiæ adjunctus, *Londini* 1665. 4°.

Expoſitio in Cantica Canticorum, ex Ambroſii libris excerpta.

Epiſtola ad Demetriadem, quæ inter Ambroſianas eſt 84. Proſpero rectè aſcribitur.

Epiſtolæ aliquot Gentilium Philoſophorum ex Ambroſii verſione.

Extitit olim *liber Phyſiologus* ab Hæreticis conſcriptus, & B. Ambroſii nomine ſignatus, in Decreto Pſeudo-Gelaſiano tanquam apocryphus damnatus. Extat MS. hodie in Bibliotheca Lambethanâ liber *Phyſiologus* dictus carmine conſcriptus, an cum Pſeudo-Ambroſiano idem ſit diſquirant alii.

Cum

SÆC. IV. ab An. CCC. Cum in recenſendis S. Ambroſii Operibus *Miſſæ Ambroſianæ* nullam habuimus rationem, præſtat de eâ hic paucis agere. Eccleſiam Mediolanenſem, quod & aliis tunc in more poſitum erat, ſuas olim ſolennes precum formulas habuiſſe, ritus ſuos peculiares, nemo qui in antiquis Eccleſiæ monumentis hoſpes non planè ſit, dubitare poteſt. Quin nec deſunt, qui nobis perſuadere velint, Miſſale Ambroſianum à S. Barnaba, primo [ut volunt] Mediolanenſium Archiepiſcopo, ejuſdemque Eccleſiæ fundatore fuiſſe adornatum, à S. Mirocleto auctum, tandem à S. Ambroſio in hodiernam formam redactum, ab eoque nomen traxiſſe. Sed nugas venditant, qui talia nobis ſomnia narrant, nec vel leviſſimum ex veteribus teſtimonium proferre poſſunt. Primus, quod ſciam, qui deſertè meminit, eſt Walafridus Strabo circa ann. 842. qui lib. *de Reb. Eccleſ.* cap. 22. refert, Ambroſium Mediolanenſem Epiſcopum tam Miſſæ, quàm cæterorum diſpoſitionem Officiorum ſuæ Eccleſiæ & aliis Liguribus ordinâſſe. Quæ & uſque hodiè [inquit] in Mediolanenſi tenentur Eccleſiâ. Si verò ipſum Ambroſium auctorem non ſtatuerimus [quod omninò incertum eſt, nulloque veteri nititur teſtimonio] probabile eſt Compilatorem, quiſquis tandem fuerit, plurima ex ipſius Ambroſii Scriptis deſumpſiſſe, quæ à ſequentium ſæculorum Archiepiſcopis [ut in hiſce fieri ſolet] mirè aucta & interpolata ſunt. Miſſa Ambroſiana, prout hodiè habetur, tùm rituum ordine, tùm ritibus ipſis, precumque diſpoſitione tùm à Romanâ, tùm ab aliis admodùm diſcrepat; in Pſalmis & Lectionibus ex S. Scripturâ petitis antiquâ verſione Italicâ, non quæ hodiè obtinet vulgata, utitur; longitudine ſuperat Romanam, hac in re Græcis potiùs conſona, quia Mediolanenſes priſcis Græcorum veſtigiis firmiùs inhæſerunt, quod ad Liturg. S. Petri notat Lindanus, & ex eo Bar. Gavantus *Theſ. S. Rit.* Tom. 1. Par. II. Tit. xv. p. 188. Liturgiæ Ambroſianæ ordinem nobis depingunt Joſ. Vicecomes, & ipſe Ambroſiani Collegii Doctor, *de Rit. Miſſæ* lib. 2. Card. Bona *de Reb. Liturg.* l. 1. c. 10. p. 89. Joan. Mabillonius tum *de Liturg. Gallic.* l. 1. cap. 2. Num. VII. tùm *Itin. Ital.* p. 15. ne alios commemorem. Miſſale hoc Ambroſianum edidit Pamelius *Liturg. Eccleſ. Lat.* Tom. 1. pag. 293. Duas alias Editiones recenſet Mabillonius, *viz.* ann. 1560. & 1669. ſed tum à Pamelianâ, tùm à ſe invicem haud parùm diſcrepantes, quibuſnam verò in locis prodierint, non indicat.

DEPERDITA.

Commentarii in Eſaiam.

Commentarii adverſùs nonnullos Platonicos, ſive *De Sacramento regenerationis & Philoſophiâ Liber*; cujus fragmenta quædam habet Auguſtinus contra Julian. l. 2.

Elucidationes & Homiliæ in librum Sapientiæ.

Expoſitio in omnes D. Pauli Epiſtolas.

Sermo de Judicio Salomonis.

Catechiſmus Epiſtolaris ad Fritigildem Marcomannorum Reginam.

De pueriliſ ætatis inſtitutione ad Panſophiam.

Prodierunt Ambroſii Opera *Baſil.* 1492. 1527. 1538. 1567. 2. vol. fol. cura Joann. Coſterii [quæ accurata eſt editio] *Romæ* 1580. 1585. [cui editioni præfigitur Ambroſii Vita a Baronio ſcripta] in hac verò editione quamplures nævos notat Nic. Faber Opuſc. pag. 315. *Pariſ.* 1529. 1540. 1549. 1586. 1603. [cui editioni acceſſerunt anteà inedita *Epiſtola & Sermones plurimi*, viz. Epiſcoporum Concilii Aquileienſis *Epiſtola ad Impp. Augg. Acta Concilii Aquileienſis contra Palladium & Secundianum Arianos.* Eorundem ad Gratianum, Valentinianum, Theodoſium Impp. *de habitis in Concilio Aquileienſi & de rebus Eccleſiarum Orientalium Epiſtola.* Eorundem ad eoſdem *de habitis in eodem Concilio & de factione Urſicini Antipapæ Epiſtola. Hymni plurimi, Expoſitio Symboli Nicæni contra Arium & Photinum. De Origine & moribus Brachmanorum.*] 1614. 1632. 1642. 1665. Accuratam editionem nuper adornârunt Benedictini Pariſienſes, quam etſi ſedulò quæſitam nondum tamen videre contigit. *Sebaſtiani Acta* apud Bolland. 20. Jan. hæc Ambroſio noſtro ex Monacho Sueſſionenſi Anonymo vindicat idem Bollandus, certè Ambroſius nonnulla de Sebaſtiano habet in Pſal. 118. Hæc Sebaſtiani Acta tanti ſe facere profitetur Colomeſius ut pauciſſima iis æquanda eſſe exiſtimet. SÆC. IV. ab An. CCC.

AMBROSIUS, genere Romanus, ortu Gallus, Mediolanenſis Epiſcopus, claruit anno CCCLXXIV. Primus, ni fallar, genuinus Ambroſii fœtus, qui artis typographicæ beneficio lucem viderit, erant *Epiſtolæ* anno 1480. editæ, f. Primam operum editionem adornavit *Maſſellus Venia* Auguſtinianus, ſed abſque Loci, Anni, vel Typographi mentione. Illam ſecuta eſt *Mediolanenſis* anno 1494. f. Cæteras, ſi non omnes, certè præſtantiores, ſuo loco recenſuimus. Fatendum eſt neminem in toto Sanctorum Patrum choro inveniri, qui in operum ſuorum editionibus infœliciorem ſortem expertus eſt, quàm D. Ambroſius. Ipſa editio Romana anno 1585. tantoperè licèt jactata, confuſa eſt, truncata, vitiis & erroribus miſerè inquinata. De quo Viri eruditi dudùm conqueſti ſunt. Operæ pretium igitur ſe facturos exiſtimârunt Monachi *Benedictini* congregationis *S. Mauri*, ſi novam Operum Ambroſianorum editionem ſummâ curâ adornandam in ſe ſuſciperent. Quod & præclarè præſtiterunt Tomis II. 1. *Pariſ.* 1686. 2. *ibid.* 1690. f. Egregiam hanc editionem commendant chartæ puritas, & typorum pulchritudo; librorum ordo ritè diſpoſitus; materiæ & temporis ratio accuratè habita; libri genuini à ſpuriis critico acumine diſcreti; complures Codices MSS. inter ſe, & cum aliis editionibus fideliter collati, neque ſine horum autoritate quicquam in textum admiſſum; præclara editorum fides, integritas, & diligentia; Tractatuum in capita diviſio, capitúmque ſummaria collecta, præmiſſa cuivis Tractatui Admonitio, quâ de libri veritate, occaſione, argumento, tempore, aliiſque judicant; præter Notas quæ ad calcem paginæ adhiberi ſolent; ut de variis, utiliſſimiſque Indicibus nil dicam. Diviſa eſt editio in Tomos II. quorum primus *lucubrationes ejus in S. Scripturam*, poſterior reliqua ejus Opera complectitur. 374. P. II.

TOM. I. hæc continentur.

In Hexaemeron libri VI. ſcripti anno CCCLXXXIX.

De Paradiſo liber I. paulò poſt ſuſceptum Epiſcopatum ſcriptus.

De Abel & Cain libri II.

De Noe & Arcâ, liber imperfectus.

De Abraham Patriarchâ libri II.

De Iſaac & Animâ liber I.

De Bono Mortis liber I. anno CCCLXXXVII.

De Fugâ ſæculi liber I. paulò poſt ſcriptus.

De Jacob & beatâ vitâ libri II.

De Joſeph Patriarchâ liber I.

De Benedictionibus Patriarcharum liber I. anno CCCLXXXVII.

De Eliâ & Jejunio liber I.

De Nabuthe & Pauperibus [quem titulum habent Codices MSS.] *liber* I. circa annum CCCXCV.

De Tobiâ, ſeu *adverſus Fœneratores, liber* I. anno CCCLXXXVI.

De Inter-

SÆC. IV. ab An.CCC. *De Interpellatione Job & Davidis libri* IV.

Apologia prophetæ David, anno CCCLXXXV.

De alterâ Davidis Apologiâ num genuina ſit, dubitant clariſſimi Editores.

Enarrationes in Pſalmos XII. nempe, *I. XXXV, XXXVI, XXXVII, XXXVIII, XXXIX, XL, XLIII, XLV, XLVII, XLVIII, LXI.*

Expoſitio in Pſalmum CXVIII. juxta Hebræos CXIX.

Commentariorum in Evangelium ſecundùm Lucam libri X. anno CCCLXXXVI.

Subiicitur huic Tomo Gulielmi Abbatis Sancti Theodorici qui floruit anno MXLII. *Commentarius in Cantica Canticorum* ex Ambroſii Operibus collectus.

TOM. II.

De Officiis, vel (ut habent Codices MSS.) *de Officiis Miniſtrorum libri* III. forſan circa annum CCCXCI. ſcripti.

De Virginibus, ad Marcellinam ſororem. *libri* III. anno CCCLXXXVII.

De Viduis liber I. ab *Ambroſio in Lucam* citatus.

De Virginitate libellus, pro ultimâ parte, *libri* III. *de Virginibus* hactenus habitus.

De Virginis inſtitutione ad Euſebium liber I. ſeu (ut habent Codices MSS.) *Sermo de Virginitate perpetuâ S. Mariæ.*

Exhortatio Virginitatis, Sermo Florentiæ habitus circa annum CCCXCIII.

De Myſteriis, ſive *de iis qui Myſteriis initiantur liber* I. anno CCCLXXXVII. quem contra Bullingerum, Cocum, &c. Ambroſio adſerunt Editores.

De Sacramentis libri VI. Prolixè de hoc opere agunt clariſſimi Editores. Argumenta in utramque partem accuratè expendunt. Nec tamen an Ambroſii ſint certò definiunt, relicto cuivis ſuo judicio.

De Pœnitentiâ libri II. adversùs Novatianos circa ann. CCCLXXXIV.

De Fide, vel, ut Codices nonnulli, *De Fide & Trinitate, ad Gratianum Aug. libri* V. inchoati anno CCCLXXVII. abſoluti anno CCCLXXIX.

De Spiritu Sancto libri III. ex Didymi ut plurimùm, Baſilii, aliorúmque Græcorum Scriptis, ſtylo humili & impolito decerpti, anno circiter CCCLXXXI.

Sermo de Incarnationis Dominicæ Sacramento circa ann. CCCLXXXII. quo præcipuè *Arianos* & *Apollinariſtas* perſtringit. Ad calcem additur Ambroſii Fragmentum *de Incarnatione*; quod profert Theodoritus *Dialogo* II.

Epiſtolæ XCII. in duas claſſes diviſæ. Prima eas continet, quarum annus certò, vel magnâ probabilitate deprehendi queat, quæque proinde ſuas temporis notas affixas habent. Poſterior, quæ incipit *ab Epiſtolâ* LXXVIII. eas quæ incerti planè temporis ſunt, adeóque juxta argumenti ordinem diſponuntur; primum locum tenentibus, quibus loca aliqua Sacræ Scripturæ explicantur. In hunc *Epiſtolarum*, cenſum *Acta Concilii Aquileienſis, Libellus contra Relationem Symmachi, Sermones de Baſilicis & de Reliquiis Gervaſii & Protaſii, Epiſtolæ Gratiani & Syricii Papæ* referuntur.

De Exceſſu Fratris Satyri libri II. quorum 2. *liber de Reſurrectione* vulgò dicitur.

Conſolatio de Obitu Valentiniani ann. CCCXCII. habita.

Oratio de Obitu Theodoſii Imp. habita, præſente Honorio, anno CCCXCV.

Hymni XII. quos Ambroſio adjudicari poſſe cenſent clariſſimi editores, Veterum autoritati

Cave Hiſt. Lit.

hâc in parte niſi. Ab hoc cenſu relegant Hymnum SÆC. IV. ab An.CCC.
TE DEUM LAUDAMUS, qui Ambroſii eſſe nullo idoneo teſtimonio probari poteſt, & fabulam pro origine habere videtur.

IN APPENDICE.

Vita Ambroſii, eaque triplex. 1. à Paulino Diacono ſcripta. 2. Anonymi cujuſdam, forſan Metaphraſtis Græcè & Latinè nunc primùm edita. 3. à Benedictinis noſtris, ex ipſius Ambroſii operibus ut plurimùm collecta, & juxta ordinem chronologicum magnâ curâ digeſta. *Has vitas* ſequuntur *Pſeudepigrapha*, quæ Ambroſiano nomini ſupponi ſolent, hoc ordine.

Tractatus de XLII. *Manſionibus filiorum Iſrael.*

Commentarius in Epiſtolas Paulinas, quem non tàm proprium Scriptoris alicujus opus, quàm ex variis Veterum Commentariis conſarcinatum eſſe ſuſpicantur Editores.

Tractatus in Symbolum Apoſtolorum, ſeu, ut habent Codices MSS. *De Trinitate & Reſurrectione.*

Tractatus de Filii Dei Divinitate & Conſubſtantialitate, ſeu *de Fide Orthodoxâ contra Arianos*, quem Gregorii Bætici opus eſſe nonnulli opinantur.

Libellus de Dignitate Sacerdotali, Gerberti Philoſophi, qui poſteà Papa Sylveſter dictus eſt, opus.

Tractatus ad Virginem devotam, Monachi cujuſdam fœtus.

Sermones aliquot ſuppoſititii, tales nempè, qui non alibi, quàm inter Ambroſii Opera habentur, excluſis reliquis. Subjunctis etiam III. vel IV. *Epiſtolis ſpuriis*, in quibus locum habet *Epiſtola* antehac XXXV. *de Inventione corporum Gervaſii & Protaſii*, quæ preter ſtyli diverſitatem, rem aliter refert, quàm genuinus Ambroſii hâc de re Sermo.

Precationes II. *ad Miſſam præparatoriæ.*

Expoſitio in Apocalypſin. Quæ Berengaudi eſt.

De Pœnitentiâ liber, Victori Tunuenenſi tributus.

Libellus de Spiritu Sancto.

Tractatus de concordiâ Matthæi & Lucæ in Genealogiâ Chriſti. Cujus autor, alio modo quàm Ambroſius de hâc re agit.

Sermo de Dignitate conditionis humanæ, ut & *Exorciſmus*, quem Codex Vaticanus Ambroſio adſcribit.

Denique animadvertendum eſt, Benedictinos noſtros, plurima opuſcula, quæ Ambroſio vulgò adſcribi ſolent, novâ hâc ſuâ ac eleganti editione penitùs excluſiſſe. Qualia ſunt *libri de vocatione Gentium: Tractatus de Origine & Moribus Brachmannorum: Acta S. Sebaſtiani Martyris: Liber de vitiorum atque virtutum conflictu: Expoſitio fidei Symboli Nicæni: Exhortatio ad Pœnitentiam: Sermo de Purificatione Mariæ: Confeſſio Fidei*, unà cum aliis opuſculis quæ in Supplemento Patrum ſub *Ambroſii* nomine edidit *Jac. Hommeius*; & forſan alia nonnulla quæ non tanti ſunt, ut in iis recenſendis immoremur.

HEGESIPPUS, qui, qualiſve fuerit, Eruditis inter ſe non benè convenit. Liceat nobis de eo 374
ejuſque libris tria in medium proferre. 1°. Hiſtoriam *de Excidio Urbis Hieroſolymitanæ*, quæ ejus nomine circumfertur, videri ſolummodò laxiorem Joſephi verſionem; quippe pauca apud illum habentur, quæ in Joſephi libris partim *De Antiquitatibus Hebraicis*, partim *De Bello Judaico* non reperiuntur. 2°. Hegeſippi nomen ex Joſippi, idque à Joſephi nomine formatum eſſe: quam in rem appoſitè notat P. Colomeſius in membranis perveruſtis CL. IS. Voſſii eraſo Ioſippi nomine Hegeſippi

ſubſti-

ſubſtitutum comparare. Et in Bibliothecæ Ambroſianæ Codice MS. libro V. hic titulus præfigitur, JOSEPPI LIBER QUINTUS. 3° Horum librorum Authorem ſive potiùs Interpretem fuiſſe D. Ambroſium, ſaltem D. Ambroſii σύγχρονον, Ambroſii eſſe præter Codicum nonnullorum fidem (& in his eximiæ vetuſtatis Codicis MS. quem Mediolani in Bibliotheca Ambroſiana vidit Rev. Pater Mabillonius Itin. Ital. p. 14. ubi mutilo libro primo ſecundus hanc notam habet, INCIPIT SECUNDUS. *Ambroſius Epiſcopus è Græco tranſtulit in Latinum*) arguunt ingens ſtyli Ambroſiani & Hegeſippiani paritas, eædem phraſes ab utroque frequentatæ, eædem verborum argutiæ utrique in deliciis habitæ: quod ſexcentis ferè locis utrinque productis ſuſiſſimè comprobat Joh. Gronovius Obſervat. in Script. Eccleſ. Ut ut ſit, id conſtat Authorem fuiſſe Ambroſii æqualem, & vergente hoc ſæculo claruiſſe. Stante enim adhuc & florente apud Occidentem Imperio Romano vixiſſe, ipſo ſæpiùs id innuente conſtat. Nec minùs certum eſt eum poſt Conſtantini tempora ſcripſiſſe; quippe qui Conſtantinopolis & Novæ Romæ mentionem ſæpiùs faciat. Quin & Scotiæ & Saxoniæ Provinciarum nomina apud eum deprehenſa ad declinantis ſæculi hujuſce finem illum non obſcurè revocent. Cæterùm monendus eſt Lector Anacephalæoſin Hiſtoriæ hujuſce fini ſubjunctam eundem, quem Hiſtoria, Autorem non agnoſcere, ſed putidi cujuſdam ac inſulſi conſarcinatoris opus eſſe.

Extat iſta *Hiſtoria* libris quinque comprehenſa, *Pariſ.* 1511. *Colon.* 1521. fol. cum Scholiis Gualtheri *Colon.* 1575. 8°. & in Laurentii de la Barre Hiſtoriâ Chriſtianâ p. 399.

375. MARTINUS, Sabaria Pannoniarum oriundus fuit anno CCCXIX. Patre Gentili ac militari viro natus, Ticini in Italia educatus. Anno CCCXXIX. Catechumenus factus, anno CCCXXXIV. militiæ Sacramento addictus, triennio poſt ſacro lavacro tinctus, anno CCCLVI. à Juliano Cæſare in Galliis militante miſſionem impetravit. Anno CCCLXXV. Turonenſis Epiſcopus ordinatus eſt: tanti apud omnes habitus, ut Maximus etiam Tyrannus eum convivam habere ſibi honori duceret. Obiit anno Chriſti 400. ætatis ſuæ LXXXI. Extat ejus *Profeſſio Fidei*; quæ in omni ferè Bibliothecæ Patrum editione habetur.

378. DIODORUS, generis ſplendore nobilis, Presbyter & Archimandrita Antiochenus, multos ſub regimine μονάζοντας pietate & melioribus diſciplinis inſtituit. Meletio Antiochiæ Antiſtite ſub Valente in exilium miſſo, & Catholici gregis cœtu urbe & Eccleſiis publicis excluſo Diodorus ad proximi fluminis ripas in campo, quo milites exerceri conſueverant, conventu religioſo ad Synaxin celebrandam frequenter habito oves paſcebat; & graſſantibus Arianorum inſidiis ac tyrannidi animosè reſtitit. Anno CCCLXXVIII. Meletius ab exilio reverſus Tarſi Epiſcopum eum conſtituit. Anno CCCLXXXI. Concilio Oecumenico Conſtantinopolitano interfuit Diodorus; à quo ſibi unà cum Pelagio Laodiceno commiſſam Eccleſiarum Orientalium curam & regimen ſuſcepit, ſervata tamen honoris Prærogativa quam Meletio tribu-
Socrat. l. 5. c. 8. tam voluerunt Patres. Quamdiu Epiſcopale munus geſſerit, nobis adhuc incompertum, niſi quòd anno CCCXCIV. ſucceſſerat in ipſius ſedem Phalerius, uti ex Actis Synodi CP. ſub Nectario eodem anno habitæ conſtat. Vir ſanè undequaque doctiſſimus, qui in indagando S. Scripturarum ſenſu, repudiatis allegoriis, ſimplicem duntaxat atque obviam verborum intelligentiam ſectatus eſt: nævos tamen atque errores quoſdam circa fidem fovebat; qui libris ejus hinc inde immixti, Neſtorii (quem diſcipulum habuit) cauſæ ac Hæreſi nimium poſtea favere deprehenſi ſunt. De ſtilo ejus ejuſmodi
cenſuram agit Photius*, ἐςὶ δὲ τὴν φράσιν σαφής τε καὶ εὐκρινής, ταῖς δὲ ἐνθυμήμασι καὶ τῇ τῶν ἐπιχειρημάτων διαπλάσει eximius. * Cod. 223.

Ex Diodori Opuſculis præ aliis inſigne fuit τὸ πρὸς τοὺς Συνουσιαστάς, *ſive adverſus Apollinariſtas*: ex quo excerpta ſelegit Proclus CP. quæ & ipſe in epiſtola ad Armenos, & Cyrillus tribus libris, jam deperditis, data opera refutarunt. Præter ea, quæ Proclus dicto loco habet, Fragmenta alia à ſe verſa ſuppeditabit Marius Mercator edit. Garner. par. 2. pag. 317. 318. quædam Leontius l. 3. contra Eutych. plurima Facundus Hermianenſis, alia tacito Diodori nomine Acta Synodi V. Collat. 5. Sæpe etiam alii Scriptores Veteres opus iſtud ſub Theodori Mopſ. nomine malè citant.

Scripſit etiam Interpretationes in totum vetus Teſtamentum. De diſcrimine Contemplationis & Allegoriæ; *Chronicon*, in quo errata Euſebii Chronologica notata ſunt. *In Evangelia IV. In acta Apoſtolorum. In Epiſtolam S. Joannis. Quod unus Deus ſit in Trinitate. Contra Melchiſedecitas. Contra Judæos.* De *Reſurrectione Mortuorum. De Animâ Contra diverſas de Animâ ſectas. Ad Gratianum Capita Varia de Sp. S. argumenta*, inauritis ac Hæreſim redolentibus dogmatibus referta. Tractatum iſtius argumenti breviter depingit Photius cod. 102. *Contra Aſtronomos, Aſtrologos, & Fatum* libros VIII. quorum ampliſſima excerpta nobis conſervavit Photius, Cod. 223. *De Spherâ & Septem Zonis, & contrario aſtrorum Progreſſu.* De *Hipparchi Sphærâ. De Providentiâ. Contra Platonem.* De *Deo & diis.* De *Naturâ, & Materiâ, & Faſto.* De *Deo & falsâ Græcorum materiâ. Quòd inviſibiles Naturæ ex Elementis non ſint factæ. Quæſtiones & Reſponſiones ad Euphronium. Contra Ariſtotelem.* De *corpore cœleſti.* De *calore Solis. Contra eos qui cœlum animal eſſe dicunt. Quomodo ſemper opifex permaneat, non vero opificia. Quomodo velle & nolle ſint in Deo æterno contra Porphyrium.* De *Animalibus & Sacrificiis.* Ex hiſce plurimi qui libros *contra Fatum* ſequuntur, eorum totidem partes ſumptis à materiâ, de quâ in iis agebatur, titulis fuiſſe non
malè forſan cenſeri poſſunt. Hactenùs verò Suidas* * In voc. Διόδ.
& Photius†. Libros II. adverſùs Hæreticos ab eo- † Cod. 102. 223.
dem ſcriptos memorat Baſilius*. His etiam accen- * Epiſt. 167.
ſeri poſſunt, quæ Syriacè adhuc extare ait Hebe- † Catal. lib.
dieſu†, nempe *Liber Politicorum*, *Liber deſtructio-* Chald. c. 26.
nis Aſtrologorum. Adverſùs Eunomianos. Adverſùs p. 32.
Contentioſum. Adverſùs Judæos. Adverſùs Manichæos. Adverſùs Apollinarium. Expoſitio in partem Matthæi. Subdit Hebedieſu Diodorum compoſuiſſe *libros* numero *ſexaginta*, quos Ariani combuſſerunt.

HELLADIUS. anno 378. Baſilio Magno in ſede Cæſarienſi ſucceſſit; anno 381. Concilio Conſtantinopolitano interfuit; ac poſt dimiſſam Synodum Catholicæ communionis judex, unà cum Gregorio Nyſſę, & Otreio Melitinæ Epiſcopis, Ponticæ provinciæ ab Imperatore Theodoſio datus eſt. 378.
Conjugatum fuiſſe ex Sozomeno* patet, qui Ge- * L. 8. c. 6.
rontium Nicomediæ Epiſcopum eum ordinaſſe ſcribit; hanc illi gratiam referentem, ob ſplendidam in palatio militiam filio ipſius ſuffragio Gerontii comparatam. Quo anno in vivis eſſe deſiit, incertum eſt. Scripſit vitam S. Baſilii, anteceſſoris ſui, quæ citatur à Damaſceno de Imag. Orat 1. prope finem. An verò ea, cujus fragmentum ibi habet Damaſcenus, *Baſilii Vita* Helladium autorem habuerit, utcunque id velit Damaſcenus, juſta eſt dubitandi ratio. NE.

HIERO-

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC. 378.

HIERONYMUS, natione Dalmata, Stridonem oppidum in Pannoniæ & Dalmatiæ confinio olim ſitum natalem habuit. Patre Euſebio, homine Chriſtiano, natus eſt anno 329. ſi modò rectè ponant calculos, qui illum nonageſimo primo ætatis anno obiiſſe ſcribunt. Melioribus diſciplinis ab ipſo puero eruditus, optimos in quovis genere præceptores nactus eſt; in Grammaticis Donatum magni nominis Romæ (quò puer adhuc miſſus eſt Hieronymus) Grammaticum, in Rhetoricis Victorinum eloquentiæ ibidem profeſſorem, uti poſtea in Hebraicis Bat-hanina, alioſque Judæos ægrè & non levi pretio conductos; in ſacris verò literis Gregorium Theologum, Apollinarium Leodicenum, Paulinum Antiochenum, & Semicanus jam factus Didymum Alexandrinum; Deus bone, quales & quantos viros! Adultâ jam ætate baptizatus, Româ relictâ, in exteras regiones peregrinari cœpit. Gallias omnes undique perluſtravit, comite Bonoſo condiſcipulo, omneſque Bibliothecas diligenter perquiſivit; Treveris aliquamdiu ſubſtitit, ubi ingentem Hilarii de Synodis librum ab illo rogatus ſuaptè manu deſcripſit. Hinc Aquileiam petiit, ubi cum Rufino Presbytero Aquileienſi amicitiam contraxit; inde per Dalmatiam, Thraciam, variaſque Aſiæ provincias Evagrio viro prædivite Antiocheno, & Heliodoro condiſcipulo comitibus Antiochiam perrexit; ubi in morbum graviſſimum incidit, ſed Evagrii hoſpitio uſus convaluit. Exinde Monaſticum vitæ inſtitutum amplexus, ac multis ſeceſsûs locis tentatis & mox deſertis, tandem anno ætatis triceſimo in ſolitudine horridâ Syros & Agarenos inter per quadriennium conſedit, ubi rebus neceſſariis Evagrii ſumptu ſuppeditatis, pietatis ac literarum ſtudiis impenſo animi ardore incubuit, linguas Orientales addidicit, & ad ſcribendum ſe accinxit. Anno 378. à Paulino Antiocheno ad Presbyterii gradum evectus eſt, à quo tempore præſertim inclaruit. Paulò ante Concilium Œcumenicum Conſtantinopolim proficiſcitur; ubi Gregorium Theologum ſtudioſè audivit, & præceptore uſus eſt. Anno 382. Paulinus & Epiphanius literis imperialibus Romam acciti Hieronymum ex Oriente vitæ comitem ſecum abduxerunt. Romæ commoratus, apud Paulam pietate ac nominis ſplendore illuſtrem matronam per triennium divertit, maximam apud omnes famam ac nominis exiſtimationem aſſecutus; ita ut à Damaſo Papa eligeretur, qui ſibi ab Epiſtolis conſcribendis eſſet, & à tota plebe pariter ac clero dignus acclamaretur, qui ſummi ſacerdotii munere fungeretur. Poſt mortem Damaſi anno 385. variis Origeniſtarum (qui eum in partes ſuas pertrahere fruſtra anniſi erant) calumniis exagitatus, Româ diſcedere neceſſe habuit. Comite igitur Pauliniano fratre navim conſcendit, & Cyprum delatus ab Epiphanio ſuſcipitur. Inde Antiochiam pergit, & à Paulino deductus mediâ hyeme Hieroſolymam intravit, ubi multa ſe vidiſſe miracula, quæque priùs nonniſi famâ cognoverat, propriis oculis uſurpaſſe profitetur. Anno ſequenti in Ægyptum contendit, Monaſteria Nitrienſia luſtravit; & Alexandriæ aliquamdiu hærens, Dydimum audivit: verùm nimio, quod inter Monachos locum habere deprehendit, Origeniſmi ſtudio offenſus Palæſtinam rediit, ac in vitæ Monaſticæ & ſenectutis agendæ, ſedem tuta Bethlehemitica ſibi elegit, ubi ſtudia diligenter urgebat, Scripta innumera confecit, plurimos nobilium pueros curæ ſuæ commiſſos pietate & bonis literis inſtituit, illuſtri pietatis omnibus numeris conſummatæ exemplum piis locorum ſanctorum incolis præbuit, & clariſſimis tam dignitate quàm doctrinâ viris ad eum undequaque confluentibus, & oraculi quaſi vice conſulentibus, reſponſa dedit. Hic loci ingentes cum Rufino amico olim admodum familiari, & Johanne Epiſcopo Hieroſolymitano, Origeniſmi cauſam tutantibus, lites per plures annos exercuit; & Pelagii ejuſque aſſeclarum Hæreſim Scriptis ſuis contudit. Anno 410. plurimos ab urbe Româ à Gothis expugnata profugos, Hieroſolymam & loca ſancta tendentes Monaſterio ſuo benignè excepit, ſummaque, quâ potuit, ope ſublevavit. Tandem anno 420. famæ ac dierum ſatur, & ſenectute gravis in ſeceſſu Bethlehemitico rebus humanis exemptus eſt, ætatis ſuæ 91. Ut quæ de tanto viro dicenda ſint, in pauca contraham; ſufficit elogium, quod ipſi olim dicavit Proſper *, ætate ſuppar.

Cave Hiſt. Lit.

SÆC. IV. ab An. CCC.

* Lib. de ingrat. non longè ab init.

Tunc etiam Bethlei præclari nominis hoſpes,
Hebræo ſimul & Graio, Latioque venuſtus
Eloquio, morum exemplar, mundique magiſter;
Hieronymus libris valdè excellentibus hoſtem
Diſſecuit, noſcique dedit, quo turbine veram
Vellent exorta lucem obſcurare tenebra.

Ego Philoſophus, Rhetor, Grammaticus, Dialecticus, Hebræus, Græcus, Latinus, Trilinguis; ut de ſe adverſùs Rufinum loquitur †. His adde quòd conſummatiſſimus erat Theologus, & judice Eraſmo *, omnium Chriſtianorum ſine controverſia longè tum doctiſſimus, tum facundiſſimus, & Theologorum princeps. Cæterum quod ſanctiſſimi viri pace dictum ſit, præfervidi erat & impotentis animi, qui affectibus ſuis nimis indulgebat; ſemel laceſſitus, adverſarios aſperrimè tractavit, & ab invectiva ac ſatyrica ſcribendi vena vix ac ne vix temperavit. Teſtes ſunt nobis ſatis luculenti inimicitiæ, quas cum Rufino olim ſibi neceſſario, Joanne Hieroſolymitano, Joviniano, Vigilantio, aliiſque habuit. In hos arrepta levi quavis occaſione, & remotâ omni pene gravitate, tota conviciorum plauſtra evomit; nullâ perſonæ, dignitatis, eruditionis ratione habitâ. Et quid mirum? cum in ipſum D. Paulum Apoſtolum duram nimis & planè inſolentem cenſuram exercere ſoleat. Quoties ipſum ad criticas Grammaticorum regulas anxiè expendit, *Solœciſmos*, & *vitioſam elocutionem*, & quod *Sermone utatur triviali** objicit, (ut Apologiam pro ſemetipſo hac de re ſcribere neceſſe habuit; *Nos*, inquit, *quotieſcumque Solœciſmos, aut tale quid annotamus, non Apoſtolum pulſamus, ut malevoli criminantur*, &c.) † quod *profundos ſenſus aliena lingua exprimere non valeret, nec curabat magnopere de verbis, cum ſenſum haberet in tuto*: adeoque * *non juxta humilitatem, ut plerique æſtimant, ſed verè dixiſſe Paulum, ſe ſermone imperitum eſſe*. Denique † *ſtultum cum ſtultis Galatis factum, ſimplicioribus ſolummodò uſum argumentis, & quæ ſtulti poſſent intelligere, & pene de trivio; adeò ut ni præmiſiſſet, ſecundùm hominem dico, ſapientibus diſplicere potuiſſet.* Mitto plura in hominem θεόπνευστον, & Apoſtolorum longè eruditiſſimum, durius dicta, ne viri doctiſſimi & de Eccleſia optimè meriti manes nimis ſollicitare videar. In hoc etiam reprehendendus, quòd dum virginitatem immodicis prorſus laudibus efferat, de nuptiis minùs honeſtè, ac verecundè ſentire videatur. Certè digamos tanquam ſcortis ſolummodò meliores facit, cum immundis Arcæ Noæ animalibus & ſerpentibus confert, mulieremque ſecundas nuptias repetentem, cani ad vomitum, ſuique lotæ ad volutabrum revertenti, comparare non erubeſcit. *Sed quiſque ſuos patimur manes.* De ejus eloquentia unus Eraſmus * ſententiam dicat. *In illo*, inquit, *quæ phraſis! quod dicendi artificium! quo non Chriſtianos modo omnes longo poſt ſe intervallo reliquit, verùm etiam cum ipſo Cicerone certare videtur? Ego certè, niſi me ſanctiſſimi viri fallit amor, cùm Hieronymianam orationem cum*

† Adverſ. Rufin. Apolog. 2. p. 255.
* Epiſt. lib. 5. Ep. 19.

* Com. in Epheſ. c. 3. Tom 9. p. 215. 218.
In Galat. c. 3. p. 170.
† In Gal. c. 6. p. 198.
* In Tit. cap. 1. p. 263.
† In Galat. c. 3. p. 176.

Vid. Epiſt. ad Geron. lib. adverſ. Jovin. & alibi paſſim.

* Loc. cit.

Ciceronianâ conſero, videor mihi neſcio quid in ipſo eloquentiæ principe deſiderare. Tanta in hoc noſtro varietas, tantum ſententiarum pondus, tanta Enthymematum volubilitas. Quod artificium in eloquentium literis indicare, ut difficillimum eſt, ita longè utiliſſimum.

OPERA GENUINA.

AD Heliodorum Exhortatio de laude vita ſolitaria, circa ann. 359. ſcripta.

De vitâ Clericorum ad Nepotianum, anno 393. ſcripta.

Epitaphium Nepotiani ad Heliodorum avunculum, anno 396. ſcriptum.

Inſtitutio Monachi ad Ruſticum Gallum.

Ad Florentium Monachum Epiſtola familiares II.

Inſtitutio filia infantula ad Lætam.

De cuſtodiâ virginitatis ad Demetriadem.

De ſervandâ viduitate ad Salvinam.

De eâdem re ad Furiam Epiſtola, anno 394. ſcripta.

De Monogamiâ ad Gerontiam.

Inſtitutio infantula ad Gaudentium.

Inſtitutio Monachi ad Paulinum.

De laudibus Aſella ad Marcellam.

Marcella vidua Epitaphium ad Principiam.

Invitatio ad ſeceſſum Bethlehemiticum ad Marcellam.

De xeniolis miſſis ad Euſtochium.

De eâdem re ad Marcellam.

Laus integra ſenectutis ad Paulum Concordienſem.

De cuſtodiâ virginitatis ad Euſtochium.

De converſione Bleſilla ad Marcellam.

De exitu Lea ad Marcellam.

Epitaphium Bleſilla ad Paulam.

Conſolatio ſuper obitum uxoris ad Pammachium, anno 398 ſcripta.

Epitaphium Paula ad Euſtochium filiam.

Exhortatio ad perfectam vitam ad Lucinum Bæticum.

Epitaphium Lucini Bætici ad Theodoram uxorem.

Epitaphium Fabiola ad Oceanum.

Ad Theophilum familiaris.

Conſolatio cæcitatis ad Abigaum Presbyterum.

De eâdem re ad Caſtrutium.

Conſolatio in rebus adverſis ad Julianum.

De relinquendo ſæculo ad Exuperantium.

Reconciliatoria ad Caſtorinam materteram.

Ad Julianum Diaconum familiaris.

Ad Theodoſium & Anachoretas Syria familiaris.

Ad virgines Hermonenſes familiaris.

Ad Rufinum gratulatoria, & de laude Bonoſi.

Ad Nitiam amicum familiaris.

Ad Chromatium laus Bonoſi.

Ad Chryſogonum familiaris.

De humilitate ad Antonium.

De non divellendo matrimonio abſque mutuo conſenſu ad Ruſticum.

De vitando ſuſpecto contubernio.

Contra Sabinianum virginis ſollicitatorem.

De miraculo Mulieris ſæpiùs ictæ ad Innocentium.
Notandum D. Hieronymi *Epiſtolas* ſæpius ſeorſim editas fuiſſe, prodierunt 2. Vol. *Romæ* 1468. fol. & à Jo. Andrea Epiſc. Alerenſi recognitæ ibid. 1470. fol. ut ſequiores Editiones mittam.

Vita Pauli Eremita.

Vita Hilarionis Monachi.

Vita Malchi captivi Monachi.

Catalogus Scriptorum illuſtrium ad Dextrum anno 392. ſcriptus. Prodiit ſeorſim unà cum aliis ejuſdem argumenti Scriptoribus, ac notis Suffridi Petri inſtructus, *Colon.* 1580. 8°. cum notis Roſweydi, *Lugduni* 1617. denique cum notis Miræi, *Antverp.* 1639. In quibuſdam Catalogi hujuſce editionibus habentur capita de Andreâ, Jacobo majore, Philippo, Bartholomæo, Thomâ, Simone Cananæo, Matthiâ, Timotheo, Tito, & Creſcente, quæ Hieronymi non ſunt, ſed à ſtudioſo quodam aliunde adjecta ſunt.

De perpetuâ virginitate Mariæ adverſus Helvidium, circa an. 383. ſcriptus.

De virginitate adverſus Jovinianum libri II. anno 392. ſcripti.

Adverſus eundem ad Pammachium Apologia.

Adverſus defenſorem Joviniani ad Domnionem.

Exhortatio ad ſtudium S. Scripturæ ad Pammachium.

Velitatio in errores Vigilantii ad Riparium Presbyterum.

Adverſus Vigilantium de vigiliis ad ſepulchra Martyrum.

Adverſus errores Montani ad Marcellam.

Ad Riparium de Hæreſibus expugnandis.

Ad Damaſum adverſus Arianorum hypoſtaſes Epiſtola II.

Adverſus Luciferianos Dialogus, circa ao. 383. ſcriptus.

Ad Avitum quid cavendum in libris περὶ ἀρχῶν *Origenis.*

Adverſus Joannem Hieroſolymitanum ad Pammachium.

Adverſus eundem ad Theophilum.

Adverſus Origeniſtas ad Pammachium & Oceanum.

Expoſtulatio cum Rufino de figuratis laudibus.

Adverſus Rufinum Apologia ad Pammachium & Marcellinum, anno 400. ſcripta.

Adverſus eundem liber ſecundus, anno 402. ſcriptus.

Reſponſio ad duas Invectivas Ruffini.

Adverſus Pelagium ad Cteſiphontem Epiſtola, anno circiter 413. ſcripta.

Adverſus Pelagianos Dialogi III. anno circiter 415. ſcripti.

Ad Marcellam familiaris.

Adverſus Vigilantium liber, anno 496. ſcriptus.

Ad Theophilum Alexandrinum Epiſtola III.

Quatenus legendus Origenes ad Tranquillinum.

Adverſus Arianos de fide ſuâ ad Marcum.

De oppreſſione Origeniſtarum per Theophilum ad Pammachium & Marcellam.

De Pelagianis oppreſſis ad Auguſtinum & Alipium, anno 419. ſcripta.

Ad Auguſtinum Epiſtola VII.

Quinam ſcripſerunt de origine animæ ad Marcellinum, anno 411. ſcripta.

De Matrimonio poſt baptiſmum imputato ad Oceanum.

Quatenus adhibenda literæ Gentilium ad Magnum Oratorem.

De gradibus Presbyteri & Diaconi ad Evagrium.

Ad Aſellam adverſus calumnias Æmulorum, anno 385. ſcripta.

Adverſus Onaſum obtrectatorem librorum ſuorum.

De optimo genere interpretandi ad Pammachium, anno 394. ſcripta.

Ad Marcellam adverſus calumniatores emendatæ S. Scripturæ.

De Studio Divinæ Scripturæ ad Paulinum.

Præfatio in Pentateuchum ad Deſiderium.

Præfationes in Joſue, libros Regum, Paralipomena, in idem opus, in Eſdram & Neemiam, in Tobiam, in Judith, in Heſter, in Job, in eundem è LXX. verſum, in Proverbia, in Eccleſiaſten, in Eſaiam ex Hebræo verſum, in Hieremiam, in Ezechielem, in Danielem,

SÆC. IV. ab An. CCC. *Danielem, in* XII. *Prophetas, in Joelem, in quatuor Evangelia caſtigata.*

De tribus quæſtionibus ad Damaſum.

De Melchiſedece ad Evagrium.

De XLII. Manſionibus ad Fabiolam.

De veſtibus Sacerdotalibus ad eandem.

De Terrâ promiſſionis ad Dardanam.

De Ephod bad ad Marcellam.

De judicio pueri Salomonis ad Ruffinum.

Dos Salomone & Achaz premature patribus ad Vitalem.

De Tharſis in V. Teſtamento ad Marcellam.

De ordine ac titulis Pſalmorum ad Sophronium.

Emendatio Pſalterii in certis locis ad Suniam & Fretelam.

De decem myſticis nominibus Dei ad Marcellam.

Quid ſint Alleluia, Amen, & Maranatha, ad eandem.

Quid ſit Sela, hoc eſt Diapſalma, ad eandem.

Explanatio Pſalmi LXXXIX. ad *Cyprianum.*

Explanatio Pſalmi XLIV. *ad Principiam.*

Expoſitio Pſalmi CXXVI. *ad Marcellam.*

Expoſitio primæ viſionis Eſaiæ ad Damaſum, circa an. 380. ſcripta.

De Seraphim & calculo ardenti ad eundem.

Quid ſonet Hebræis Oſanna, ad eundem.

De prodigo Filio ad eundem. Tres iſti Tractatus circa an. 383. ſcripti videntur.

De tribus quæſtionibus ad Amandum.

De quatuor quæſtionibus ad Marcellam.

De blaſphemiâ in Spiritum Sanctum ad eandem.

Ad XII. quæſtiones Hedibiæ.

Ad XI. quæſtiones Algaſiæ.

In Canticum Canticorum Homiliæ II. ex Origene verſæ, anno, uti conjicit Baronius, 382.

In illud Pauli, Omnes quidem dormiemus, &c. ad *Minerium & Alexandrum tractatus* anno 406. ſcriptus.

De duabus quæſtiunculis ad Paulinum.

Ad Deſiderium familiaris.

Interpretatio Alphabeti Hebraici ad Paulam Urbicam.

Quæſtiones ſive Traditiones Hebraicæ in Geneſin, quas à ſtudioſo quodam abbreviatas eſſe ſuſpicatur Eraſmus.

Commentariorum in Eſaiam libri XVIII. *ad Euſtochium* circa an 410. ſcripti.

Commentariorum in Hieremiam libri VI. *ad Euſebium,* circa an. 414. ſcripti.

Commentariorum in Ezechielem libri XVI. *ad Euſtochium,* paulò poſt an. 410. ſcripti.

Commentarii in Danielem ad Pammachium & Marcellam.

In Oſee Commentariorum libri III. *ad Pammachium.*

In Joel, Amos, & Abdiam Commentarii ad eundem.

In Jonam Commentarius ad Chromatium.

In Micheam Commentariorum libri II. *ad Paulam & Euſtochium.*

In Nahum Commentarius ad eaſdem.

In Sophoniam & Aggeum Commentarii ad eaſdem.

In Habacuc Commentariorum libri II. *ad Chromatium.*

In Zachariam Commentariorum libri III.

In Malachiam Commentarius. Commentarii in XII. *Prophetas,* circa an. 406. ſcripti ſunt.

In Eccleſiaſten Commentarius ad Paulam & Euſtochium.

In Evangelium Matthæi Commentariorum ad Euſebium libri IV.

In Epiſtolam ad Galatas Comment. libri III. *ad Paulam & Euſtochium.*

In Epiſtolam ad Epheſios Comm. libri III. ad eaſdem. *Cave Hiſt. Lit.*

In Epiſtolam ad Titum Commentarius ad eaſdem. SÆC. IV. ab An. CCC.

In Epiſtolam ad Philemonem Commentarius.

De Spiritu Sancto Liber Didymi, interprete Hieronymo, cum præfatione ad Paulinianum fratrem.

Pſalterium ex Hebraico ab ipſo Hieronymo Latinitate donatum. Plurimum laborem Hieronymus S. Scripturæ partim de novo vertendæ, partim emendandæ impendit. Juvenis adhuc totum vetus Teſtamentum Latinum cum Græcis Hexaplorum Codicibus collatum emendavit, additis ubicunque aliquid mutaret, notis & aſteriſcis. Quoſdam etiam libros & in his Pſalmos è Græco accuratè convertit. Verùm iſta verſio dudum periit; quin & Pſalterium poſtea Latinum à Damaſo rogatus ex Lucianeâ τῶ editione bis correxit, quod ab eo correctum à Romana Eccleſia ſtatim uſurpari cœpit, & in Bibliis vulgaris hodienum extat, uti & Teſtamentum Novum pari modo ab eo ex Græcis fontibus repurgatum. Quinetiam Græcam τῶ LXX. verſionem ex melioris notæ exemplaribus correctam atque emendatam in ſtudioſorum uſum edidit. Ætate provectior in ſeceſſu Bethlehemitico omnes Veteris Teſtamenti libros à Judæis pro Canonicis habitos ex Hebraica veritate in Latinum ſermonem convertit, quibus etiam addidit libros Judith & Tobiæ ex Chaldæi lingua verſos. Ex hac verſione hodie extant Liber Pſalmorum (qui inter opera ejus legitur) & Prophetæ. Prophetarum enim verſio Hieronymiana in vulgatis Bibliis levem admodum mutationem paſſa habetur, integra verò ac pura extat inter Commentarios ejus in Prophetas. Quod ad cæteros V. Teſtamenti libros ab eo verſos attinet, quicquid ex iis extat in vulgatis Bibliis conſervatur, cum antiqua verſione Latina ex Græco facta permixtum ac confuſum, adeò ut quænam ſint Hieronymum, quænam antiquæ verſionis vix ac ne vix dignoſci queat. Denique mihi notare liceat Hieronymum, ut reliquorum Novi Teſtamenti librorum, ita & Epiſtolarum Canonicarum novam verſionem adornaſſe. His Prologum præfecit ad Euſtochium Virginem, qui etſi in omnibus pene Codd. MSS. reperiatur, in impreſſis tamen rarò habetur; etiam in editionibus Eraſmianis deſideratus. Præmiſit eum expoſitioni ſuæ in Epiſtolas Canonicas Nicolaus de Lyra Tom. ult. fol. 209. In hoc Prologo duo præcipuè nos docet Hieronymus. Primò, in Codicibus Latinis ſuo tempore B. Petri Epiſtolas inter ſeptem Canonicas primum locum tenuiſſe: *ut, quia Petrus primus erat in ordine Apoſtolorum, primæ ſint etiam ejus Epiſtolæ in ordine cæterarum.* Ipſe verò Græcos Codices ſequutus, eas proprio ordini reſtituit. Secundò decantatiſſimum illum S. Joannis in prima Epiſtola de Trinitate locum ab infidelibus tranſlatoribus (Arianos præcipuè intelligit) deletum eſſe Patris, Verbi, & Spiritus S. teſtimonio penitùs omiſſo. Unde nil mirum videri debeat, ſi in tot Codicibus MS. hodiè deſideretur.

Loca Hebraica ex Euſebio tranſlata, laxiori tamen verſione plurimis de ſuo additis ac mutatis.

Nomina Hebraica Veteris ac Novi Teſtamenti ſecundum ordinem literarum ex Philone & Origene verſa quibuſdam immutatis, quibuſdam additis.

Homiliæ in Hieremiam XIV. *& in Ezechielem* totidem; quæ ex Origene verſæ inter Opera hujuſce habentur unà cum Hieronymi Præfatione.

In Lucam Homiliæ XXXIX. ex eodem verſæ, inter Origenis Opera.

Canones Evangeliorum ex Euſebio verſi, præfatione addita.

Chronici Euſebiani Verſio Latina, hoc Chron-

con inſuper ab anno cccxxxvii. uſque ad an. ccclxxx. continuavit. Vid. ſuprà in Euſebio.

DUBIA.

E*Piſtola ad Auguſtinum*, quę ſic incipit, *Cùm in Urbe.*

Alia ad eundem, quæ ſic incipit, *Anno præterito.*

Epiſtola ad Apronium.

Epiſtola ad Theophilum III.

Præfationes in Baruch, & Maccabæorum libros. *Traditiones Hebraicæ in Libros Regum & Paralipomenωn*, quæ ex genuinis Hieronymi Commentariis plurima decerpta habent.

Loca ex Actis Apoſtolorum. Opus eruditum.

Symbola fidei ad Damaſum & Cyrillum, prius Pelagii eſſe contendunt Bellarminus & Launoius.

In Eſaiam Homiliæ IX. ex Origene verſæ, inter cujus Opera habentur. Cæterùm multæ aliæ Origenianorum Opuſculorum verſiones Hieronymo partim Ruffini fraude, partim Librariorum inſcitiâ malè inſcriptæ ſunt.

Præfationes in Pſalterium II. & *in Proverbia* totidem.

SPURIA.

E*Piſtola ad Celantiam*, quæ Paulini Nolani videtur.

Præfationes in Marcum, Lucam, Joannem & Job.

In Hieremiæ Threnos Libri III. quos alii Bedæ, alii Rabano tribuunt.

Commentarii in Job & Proverbia Salomonis, qui Bedæ vulgò tribuuntur, Philippi autem Presbyteri potiùs eſſe videntur, ex Hieronymi tamen lucubrationibus plurima decerpta habent; nam (ut alia mittam) Fauſtus (qui circa ann. CCCXXX. ſcripſit) lib. de Creat. teſtimonium ex Hieronymo citat, quod in fine Explanat. c. 25. Job ad verbum habetur.

Quæſtiones in Habaccuc, quas tanquam Hieronymo penitùs indignas in editione ſuâ omiſit Marianus Victorius.

In Evangelium Marci Commentarius.

De Virginitate ad Demetriadem. Pelagii eſt licèt illi abjudicent, atque anno ccccxiii. ſcriptam cenſeant Benedictini Pariſienſes in nuperâ ſuâ Auguſtini Operum editione.

Ad Gerontii filias de contemnenda hæreditate Epiſtola, (Pelagiani cujuſdam) quæque iſtam ſequuntur Epiſtolæ IX.

De ſeptem gradibus Eccleſiæ ad Ruſticum Epiſcopum.

De laude Virginitatis ad Mauritii filiam.

De his quæ Deo in S. Scripturis attribuuntur.

De Cereo Paſchali ad Præſidium Diaconum, cujus Author Hieronymi ſaltem ut æqualis erat.

De vera Circumciſione ad Theraſiam Epiſtola, quæque eam ſequuntur *Epiſtolæ ſeu Tractatus* XV.

De *Obſervatione Vigiliarum.* Niceti Trevirenſis eſſe videtur.

Ad Pammachium & Oceanum Epiſtola exhortatoria, quæque iſtam ſequuntur Epiſtolæ III.

Commentaris in Epiſtolas S. Pauli ad Heliodorum, quos Pelagii eſſe deprehenſum eſt.

Epiſtola ad Tyraſium de morte filiæ Conſolatoria.

Ad Oceanum de ferendis opprobriis.

Ad eundem de Vita Clericorum.

Ad Damaſum Epiſtola brevis, quæ incipit, *Beatiſſimo Papa.*

De Scriptoribus aliquot Eccleſiaſticis ad Deſiderium.

Ad Paulam & Euſtochium de virtute Pſalmorum.

Ad Damaſum de Oblationibus altaris.

Regula Monachorum capitibus XLI. conſtans.

De Nativitate B. Mariæ tractatus, unà cum Epiſtolâ ad Chromatium & Heliodorum Nuncupatoriâ.

Sacræ Sententiæ Theodoti, Hieronymi verſionem ementitæ, à Mariano Victorio primùm editæ.

De *Vitis Sanctorum Patrum* Liber, ſub Hieronymi nomine *Antverp*, 1615. 1628. & alibi ſæpiùs excuſus, partim ex Hieronymo, partim ex multis aliis Autoribus conſarcinatus.

Indiculus de Hæreſibus, *Pariſiis* editus anno 1617. à Claudio Menardo.

Martyrologium.

Comes ſive Lectionarius, extat apud Pamelium Liturgicorum Tomo II. Præfationem hujuſce libri extulit Dacherius Spicileg. Tom. xiii. & ante Dacherium Fl. Illyricus unà cum aliis *Magdeburg.* 1549. 8°. Hunc *Comitem* multo quàm editus ſit à Pamelio, ampliorem ſe habuiſſe teſtatus eſt Cornelius Scultingius, ejuſmodi Exemplar edidit Baluzius ad calcem Capitulorum Regum Franc. Citatur ſub Hieronymi nomine, tituloque Comitis & Lectionarii à Micrologo c.25. Bernone Augienſi c. 1. Hugone de S. Victore de Off. Eccl. l.2. c. 11. Plura de hoc libro habet Cardinalis Bona Rer. Liturg. l. 2. c.6. §. 2. qui illum Hieronymo ſed levi quidem argumento nixus, aſſerere conatur.

ἈΝΕΚΔΟΤΟΝ.

C*Ommentarii in Pſalmos* prolixiores ac eruditiſſimi, qui in multis Bibliothecis MSS. extant, teſte Turriano Apolog. pro Epiſt. Pontif. l.2. cap. 6.

DEPERDITA.

D*E tribus Quæſtionibus Legis Veteris Homiliæ* III.

In Pſalmos, à X. ad XVI. *Tractatus* VII. ex Origene verſi, uti forſan & Homiliæ. Utriuſque Operis ipſe meminit, lib. De Script. in Eccl.

Commentarii in Job, Pſalmos, &c.

Commentarius in Abdiam prior, quem circa ann. ccclx. ſcripſit.

Origenis libri περὶ ἀρχῶν ab eo fideliter verſi.

Epiſtola ad Paulam omnium Origenis Operum indiculum complexa, cujus fragmentum exhibet Ruſſinus Invect. 2.

Theophili liber Paſchalis ab eo verſus.

In Evangelia quatuor Commentarius unico Volumine comprehenſus.

Commentarius in Apocalypſin.

De *Hæreſibus Liber*, de quo Auguſtinus lib. de Hęreſ. in fine, niſi forſan idem ſit opuſculum, quod edidit Menardus hoc titulo, S. Hieronymi Stridonenſis Indiculus de Hæreſibus Judæorum. *Vid. ſuprà.*

De *Reſurrectione Carnis.* Vid. eundem Epiſt. 261.

Epiſtola ad Antium, quâ obſcuriſſimas elucidavit quæſtiones.

Epiſtola ad Chromatium & Heliodorum, Vitas Patrum, ac Paſſiones Martyrum complexa; cujus meminit Caſſiodorus *.

* Lect. divin. c. 32.

ALIENA (quæ inter Hieronymi Opera habentur.)

C*Ommentarii in omnes Pſalmos*, à plurimis, iiſque incertis Autoribus conſcripti: in quibus tamen plurima verè Hieronymiana ineſſe dubitari nequit. Enarrationi enim Pſalmi XCIII. (ut alia argumenta taceam) totidem verbis inſeritur fragmentum

ÆC. IV. ab An.CCC. mentum Hieronymianæ Expoſitionis ab Auguſtino in Epiſt. ad Fortunat. citatum: quin & in expoſitione Pſalmi L. referuntur verba Hieronymi allegata; à Gregorio M. in explanat. quarti Pſalmi Pœnitent. Genuinum eſſe Hieronymi Opus quamplurimis argumentis probare enixè contendit Marianus Victorius; qui argumenta è contra allata diluere ſatagit; verùm in ſolvendis iis argumentis res adeò infœliciter ei ceſſit, ut operam luſiſſe videatur.

Epiſtolæ Paulæ & Euſtochii ad Marcellam, eam in ſeceſſum Bethlehemiticum invitan., ab Hieronymo, ut videtur, dictata.

Epiſtola Pammachii & Oceani ad Hieronymum.

Evangelia Lucæ & Joannis ex vetuſtis exemplaribus emendata ab incerto Autore.

Epiſtola Valerii ad Ruffinum de non ducenda uxore.

Regula Monachorum ex Hieronymi Scriptis per Lupum Olivetanum conſarcinata, & à Martino Papâ poſt annum MCCCCXVII. approbata.

Dialogus Hieronymi & Auguſtini de Origine animarum, ex ipſorum Sciptis collectus, ab incerto, inſulſo tamen, Autore.

Homilia de Corpore & Sanguine Chriſti, & alia ſuper Evangelium Matthæi, incerti Autoris.

Reperiuntur ibidem nonnulla *Auguſtini, Damaſi, Theophili, Anaſtaſii, Epiphanii & Ruffini*; de quibus in ſuis locis plura videas.

Prodierunt Hieronymi Opera, curâ Eraſmi *Baſil.* 1516. 1526 1553. quæ nitida planè eſt & accurata editio) 1565. *Romæ* 1566. 1572. (quam ab erroribus Eraſmi purgatam eſſe monet Bellarminus*, an idem ſequentibus Pontificiorum editionibus contigerit, viderint Eruditi) 1580. *Antverpiæ* (curâ Marii Victorini) 1578. *Coloniæ* 1616. *Pariſ.* 1533. 1546. 1579. 1602. 1623. (cui variæ Obſervationes & emendationes acceſſerunt) denique *Francofurti* 1684. in XII. Tomis unà cum omnibus omnium Notis, Scholiis, cenſuris, indicibus, aliiſque ad Hieronymi Opera ſpectantibus Collectaneis quibuſcunque, quę tribus ultimis Tomis comprehenduntur.

* De Script. p. 40.

379. TIMOTHEUS, Petri Epiſcopi Alexandrini frater, cui in ſede ſucceſſit circa ann. CCCLXXIX. Anno CCCLXXXI. inchoatâ jam Synodo unà cum Epiſcopis ſuis Conſtantinopolim profectus eſt, ubi Gregorium Nazianzenum in ſede CP. non exſpectato conſenſu ſuo à Patribus confirmatum indignatus, eum totis viribus oppugnavit, Maximi partes tutandas in ſe ſuſcipiens, effecitque, ut clamorum ac moleſtiarum pertæſus, ſede ſuâ ſeſe abdicaret Gregorius.

Obiit anno CCCLXXXV. Scripſit inter alia *Librum de Vitis* Monachorum, cujus mentionem facit Sozomenus*, quemque injuria temporum nobis eripuit. Extant hodie ab eo ſcripta Græc. Lat. *Reſponſa Canonica* ad interrogationes ei propoſitas de Epiſcopis & Clericis, cum Balſamonis commentariis *Pariſ.* 1618. & in Pandect. Canon. Tom.II. *Oxon.* 1672. Habetur etiam ſub ejuſdem nomine *Narratio de Miraculis S. Menæ* matyris Ægyptii Lat. apud Surium ad X. Novemb. Scripſiſſe quidem Timotheum SS. Patrum & Monachorum quorundam Vitas teſtis (ut diximus) eſt Sozomenus*: & ejuſdem pleraſque eſſe vitas, quæ in Vitis Patrum hodie circumferuntur, conjicit Cl. Voſſius†. Denique ejuſdem *Epiſtolam ad Diodorum Tarſenſem* citat Facundus l. 4. c. 2.

* L. 6. c. 29. p. 680.

*Loc. cit.

† De Hiſt. Gr. l. 2. c. 19.

379. P. II. TIMOTHEUS, Epiſcopus Alexandrinus, in eâ ſede ſucceſſit, anno circiter CCCLXXIX. Scripta ejus alibi recenſuimus; Extat Græcè MS. Sermo, ſive Narratio *de Miraculis S. Martyris Menæ.* Pr. Ἐγένετο καὶ τὴν πλατεῖαν τοῦ ἀσθεστάτου. Vide L. Allatium *Diatr. de Simeon.* p. 86. Latinè habetur apud Surium *Novemb.* x. Scripſit item Tractatum *de Hæreſi Manichæorum*, in quo inter alia de Manichæorum Scriptis XIII. agit, in quibus duodecimum locum habuit Epiſtola ad Laodicenſes. Extat hoc Opuſculum Græcè MS. penes Galeum noſtrum. Quæri non immeritò poteſt annon plures Timothei Canones apud Orientales hodie aſſerventur. Certè F. Naironus *Enopl. Part.* II. p. 252 quædam Syriacè adducit ex *reſponſione ad Quæſt.* XV. quæ in Græcis hodiè non occurrunt, & p. 153. citat *reſponſ. ad Quæſt.* XVIII. adeò ut vel diverſæ ſint à reſponſis canonicis, quæ habemus hodiè, vel numero & copiâ auctiores, vel quòd magis ſuſpicari libet, eadem reſponſa à Syro quodam paraphraſticè expoſita, & forſan aucta.

GELASIUS Senior, Cyrilli Hieroſolymorum Antiſtitis nepos, ab avunculo ſuo in ſede Cæſarienſi Palæſtinæ anno CCCLXXX. conſtitutus. Anno ſequenti Concilio ſecundo Oecumenico interfuit, & ſcripſit adhuc exeunte hoc Seculo. Vir, teſte Theodorito*, λόγῳ καὶ βίῳ κοσμούμενος, *doctrina ſimul ac ſanctitate vitæ conſpicuus, accurati etiam limatique ſermonis*, inquit Hieronymus†. *Duos Ruffini Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libros in Græcum ſermonem* tranſtulit; ut nos docet Photius§. quod verò ex Gelaſii Præfatione ſubdit, Cyrillum ei ad hæc ipſa ſcribenda autorem fuiſſe, quodque aliunde habet, Cyrillum ipſum junctis cum Gelaſio operis verſionem iſtam cudiſſe, impoſſibile eſſe exinde conſtat, quòd poſt exactum ferè à Cyrilli morte decennium Ruffinus Hiſtoriam ſuam Eccleſiaſticam conſcripſerit. Porrò extat apud Theod. Dial. 3 p. 167 fragmentum *Homiliæ* Gelaſii noſtri in Epiphania. 380.

* L. 5. c. 8.

† De Script. c. 130.

§ Cod. 89.

GELASIUS, Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopus creatus eſt, anno CCCLXXX. Scripſit *Expoſitionem* τοῦ μαθήματος, ex quâ fragmenta quædam proferuntur in Collectione Græcâ MS. *Teſtimoniorum* ſub nomine Joann. Damaſceni in Cod Claromontano cap. 4. pag. 15. teſte Labbeo *Conſpect.* Oper. Damaſc. p. 49. Item *Practicam* στοιχείων ſecundum Eccleſiam, ex cujus libro 2. fragmentum adducitur ibid. cap. 15. P. II. 380.

EVAGRIUS, Presbyteri filius, ex Iberorum urbe quæ ad Euxinum Pontum ſita eſt, oriundus, inde Hieronymo *Hyperborita* dictus, à S. Baſilio Eccleſiæ Cæſarienſis Lector ordinatus, poſt ejus mortem à Gregorio Nyſſeno Diaconus factus, claruit ab anno CCCLXXX. A Gregorio Nazianzeno S literarum ſcientiam hauſit, ab eo ad Eccleſiæ Conſtantinopolitanę Archidiaconatum provectus. Cumque vultu eſſet eleganti, & exquiſito veſtium cultu uteretur; à magnate quodam ſuſpectus quaſi uxorem ejus nimis familiarem haberet, vitæ diſcrimen adiit. Cæterum ab Angelo in ſomnio admonitus, tactiſque Evangeliis ſe urbe extemplò egreſſurum eſſe juramento adactus ſibi viſus, relictâ poſt annum CCCLXXXV. Conſtantinopoli Hieroſolymam petiit, à Melaniâ Romanâ domo exceptus; cujus hortatu cùm vitam exinde Monaſticam agere ſtatuiſſet, in Ægyptum profectus eſt; & in Nitrienſi quodam Monaſterio per quindecim annos delituit, utriuſque Macarii in vitâ aſceticâ diſcipulus. Quò loci dum maneret, Epiſcopatûs onus, quod nullo non lapide moto ei imponere ſategit Theophilus Alexandrinus, dolo quodam ſe ſubducens penitus recuſavit. Origeniſtarum partes ſtrenuè propugnavit, quo nomine Hieronymo ſæpè vapulat. Grandævus obiit; quo anno non liquet. Vir erat notante Sozomeno*, imprimis doctus, tum intelligendi facultate tum dicendi copiâ præditus, in di- 380.

Sozom. l. 6. c. 30. Pallad. Hiſt. Lauſiac. c. 86.

*Loc. cit.

SÆC. IV. ab An. CCC.

ſtinguendis cogitationibus, quæ aut ad virtutem aut ad vitium tenderent ſagaciſſimus: motibus moderatis, & ab omni arrogantiâ ita alienus, ut nec jure meritò laudatus præconiis intumeſceret, nec immeritò vituperatus contumelias iniquo animo ferret. Miraculorum & portentorum fama Præceptorum utrivis nequaquam ceſſit, ingenti inſuper vitæ abſtinentiâ admodùm clarus. De ſtylo ejus ita Nicephor. Θαυμάσια δὲ πάντα (Opera ejus) καὶ νοήμασι καὶ φράσει μεστὰ πρὸς τὸ ἐπαγωγὸν ἐπαυχοῦντα, καὶ οἷος γέγονεν ὁ ἀνὴρ, ὁ τούτοις ἐντυχὼν ἴσεται. *Scripta ejus admiranda ſunt, & ſententiis & elocutione ad perſuadendum prorſus accommodata: & qui ea legit qualis is vir fuerit cognoſcet.*

SCRIPTA.

Vid. Hieron. ad cteſ. adverſ. Pelag. p. 252. Nicephor. l. 11. c. 42.

Scripſit *Orationes ſive Preces* (*Gnoſtica Problemata* DC. *Epiſtolam ad Melaniam, Librum & Sententias* περὶ ἀπαθείας ſeu de *Impaſſibilitate*, *Librum centum Sententiarum in Anachoretarum uſum,*) qui an idem ſit cum *Sententiolas paucas valdè obſcuras*, quas in Latinum ſermonem vertit Gennadius *. Στιχηρῶν (pro quo ἱερῶν habet Palladius) *ſive Elementarium libros* II. *alterum ad Monachos in Cœnobiis degentes, ad Virgines Deo ſacratas alterum.* Habentur iſta Στιχηρὰ Lat. in Bibliotheca Patr. Tom. XXVII. ubi licèt incertæ ætatis Scriptori aſcribantur, noſtri tamen eſſe ipſo ſole clarius conſtat. *Monachicum,* ſeu περὶ τῆς Πρακτικῆς, Capitulis C. conſtans: ex hoc libro fragmentum recitat Socrates l. 3. cap. 7. aliud verò longè amplius l. 4. c. 23. *Integrum Tractatum* Gr. Lat. cum notis edidit Cl. Cotelerius Monument. Eccleſ. Græc. Tom. III. pag. 70. præmiſsâ etiam Gr. Lat. Epiſtolâ ad Anatolium, quæ *Practico* ac *Gnoſtico* Præfationis vicem obit. Scripſit enim Evagrius *Gnoſticum ſeu de iis qui cognitionis munere donati ſunt*, in L. capita diſtributum; quem à ſe Latinè verſum eſſe teſtatur Gennadius: ex eo fragmentum extat apud Socrat. l. 4. c. 23. Denique Ἀντιρρητικὸν ex S. Scripturis collectum contra Dæmonas tentatores, & juxta numerum octo vitioſarum cogitationum in octo partes diviſum, Anatolio nuncupatum; quod à ſe Latio donatum eſſe fatetur Gennadius. Extat Lat. titulo *De octo vitioſis cogitationibus,* Bibliothecæ Patr. Tom. XXVII. Primus Græcè ac Latinè extulit Doctiſſimus Emericus Bigotius, & cum Palladio de Vitâ Chryſoſtomi edidit *Paris.* 1680. 4. qui tamen dubitat, an hic, quem nos habemus, liber idem ſit cum eo ejuſdem argumenti à Socrate * memorato: cùm in eo nihil de S. Scripturis collectum legatur. Non invitus tamen concedit, fieri potuiſſe; ut tractatus iſte ἀποσπασμάτιον ſit operis à Socrate deſcripti, detractis nempe teſtimoniis deſumptis, & retentis Evagrii verbis, quæ pravas hominum cogitationes graphicè depingebat. Porrò *Liber de rerum Monachalium rationibus, earumque juxta quietem appoſitione*; qualem ſcripſiſſe Evagrium ex Vitis Patrum conſtat, Gr. Lat. cum notis editus eſt à Cotelerio Monument. Eccl. Græc. Tom. III. p. 103. Idem Cotelerius Evagrii *Fragmentum ſeu Scholium in nomen Dei Tetragrammatum PIPI.* Gr. Lat. cum notis dedit ibid. p. 116. Cæterùm plurima Evagrii Opera in Latinum ſermonem convertit Ruffinus: verùm iſtæ verſiones dudum interierunt.

* De Scripr. c. 11.

* L. 4. c. 23.

380. Nazianz. de Vitâ ſuâ p. 12. Orat. 23. Greg. Presb. de Vit. Nazianz. p. 20.

MAXIMUS, genere Ægyptius, Patriâ Alexandrinus, Parentes habuit non infimę ſortis, eoſque ut fama eſt, Martyres; quin & ipſe poſt Athanaſii mortem ſe ob fidem Oaſim relegatum eſſe gloriari ſolebat. Vitæ inſtituto ſe Philoſophum Cynicum profeſſus eſt; nec deerant pallium, baculus & promiſſa barba, mores protervi & inverecundi, proque iſtius ſectæ genio projecta temeritas ac mordacitas: nec leve ſibi nomen apud exteros comparaverat; unde ad illum Baſilii Epiſtolæ hodie ſuperſunt. Claruit præcipuè anno CCCLXXX. Relictâ Alexandriâ Conſtantinopolim pervenit: advenientem Gregorius Nazianzenus non modò Oratione Encomiaſticâ, ſed & hoſpitio excepit; menſæ adhibuit; fidei elementis plenius imbuit; ſacro lavacro tinxit; tandem in Cleri ordinem cooptavit. Verùm beneficiorum & amicitiæ oblitus Maximus, accitis ex Ægypto tribus Epiſcopis abſente Nazianzeno, ſe Conſtantinopolis Epiſcopum ordinari curavit. At populo, ipſis etiam Arianis, factum indignatis & in Eccleſiam irrumpentibus, fugati Epiſcopi reliquam ſectæ partem in Choraulæ cujuſdam ædibus peragere coacti ſunt. Quin & ipſe Maximus furente plebe totaque conviciorum plauſtra in perfidum hominem effundente, ex Urbe profugit; ac primò Synodo Aquileienſi, deinde Theodoſio Imp. cauſam ſuam cognoſcendam commendavit. Verùm fruſtra omnia molitus, à Synodo etiam Conſtantinopolitanâ damnatus Alexandriam repetiit: ubi concitatâ adverſus Epiſcopum factione à Præfecto Auguſtali urbe ejicitur. Quid de eo exinde factum ſit, non conſtat. Scripſit, teſte Hieronymo †, inſignem *de Fide adverſus Arianos Librum*; quem Mediolani Gratiano, Imperatori obtulit. NE.

† De Script. c. 127.

380.

NEMESIUS, ex Philoſopho Chriſtiano Epiſcopus, ut volunt, Emiſenus, claruit circa an. CCCLXXX. Alii illum ſæculo quinto aſcribunt. Verùm incerta omnia: de eo enim planè ſilent Veteres. Extat quidem inter Nazianzeni Carmina *Epiſtola* quædam Nemeſio cuidam juris perito dicata; ſed an noſter is ſit Nemeſius, planè incompertum eſt. Quiſquis certè fuerit, Origenis dogma de animarum prçexiſtentiâ propugnat, & Hæreticos Manichæum, Eunomium & Appollinarium nominatim refellit: adeò ut circa hoc tempus ſcripſiſſe non mala exinde conjectura duci poſſit. Extat Gr. Lat. Liber *de Naturâ Hominis* in Auctuario Biblioth. Patr. *Paris.* 1624. Tom. II. p. 466. ſeorſim *Antverp.* 1565. denuò recognitus & notis illuſtratus *Oxon.* 1671. 8°.

380.

PHILASTRIUS, vel potiùs *Philaſter*, gente forſan Italus; Presbyter factus, teſte Gaudentio, * Pauli Apoſtoli ſedulus imitator, totum ferè orbis Romani ambitum circumiit, ut Gentiles & Hæreticos erroribus liberatos ad veram Chriſti notitiam perduceret. Strenuus Catholicæ veritatis adverſus Arianos propugnator, eorum hæreſim rationibus ac argumentis ubique proſtravit. Romam demum profectus, Hæreticorum plurimos ad Orthodoxam veritatem reductos Chriſto lucratus eſt. Brixienſis Epiſcopus factus Auxentio Mediolanenſi Arianorum duci in Catholicos graſſanti animosè reſtitit, invictus fidei Nicænæ athleta; eo nomine ab Auxentio variis injuriis exagitatus, ac flagris etiam ſubditus. Claruit circa an. CCCLXXX. Ambroſio ad ſedem Mediolanenſem provecto perquàm familiaris fuit; apud quem Mediolani eum verſantem ſe vidiſſe teſtatur Auguſtinus *. Anno CCCLXXXI. Synodo Aquileienſi interfuit. Obiit ſuperſtite adhuc Ambroſio, anno, ut volunt, CCCLXXXVII. verùm id parùm liquet.

* Encom. Philaſtrii ap. Sur. ad 18. Julii.

* Lib. de Hæreſ. in init.

Scripſit *Librum de Hæreſibus*; in quo Catholicę veritatis amorem ubique ſpirat, judicium verò minùs accuratum ſæpiùs prodit, dum Hæreſibus accenſeat ea dogmata, quæ eo nomine notari minimè mereantur. Extat in Biblioth. Patr. Tom. VII. p. 701. ſeorſim verò unà cum Idacio Claro *Baſil.* 1528.

 1528. *Helmſtad.* (curâ Fuchſtenii) 1611. 8°. cui etiam Supplementum incerti autoris acceſſit.

381. Sozom. l. 7. c. 8. 12. NECTARIUS, Tarſo Ciliciæ oriundus; Vir Senatorii ordinis dignitate in Urbe Conſtantinopoli perfunctus. Vacante jam ſede CP. anno CCCLXXXI. cùm in Patriam reditum adornaret, & Diodorum Tarſenſem Epiſcopum conveniret, ecquid ille Tarſi factum vellet, ſciſcitaturus; Diodorus canitiem viri, vultumque ſacerdotio dignum, & morum gravitatem reveritus eum ſedi præficiendum cenſuit: ac proinde effecit, ut inter eligendorum nomina Imperatori offerenda, ejus quoque nomen, omnium quidem poſtremum in chartâ ſcriberetur. Perlecto indiculo, in Nectario ſubſtitit Imperator, eumque elegit: nec ab hâc ſententiâ divelli poterat. Imperatoris judicio univerſi protinùs ceſſerunt, ac ſuffragiis ſuis comprobarunt. Mox igitur baptizatus Nectarius communi omnium Epiſcoporum calculo Conſtantinopolis Epiſcopus renunciatur. Anno CCCLXXXIII. Theodoſio Imperatore ab omnium Sectarum principibus Dogmatum ſuorum rationem expoſcente, ſumma prudentia effecit, ut approbata Homouſianiſtarum fide, Hæretici & cauſa ſua & collectas agendi libertate exciderent. Obiit anno CCCXCVIII. Extat Latinè ſub ejus nomine *Homilia de S. Theodoro*, inter Chryſoſtomi Homilias quaſdam excuſa, *Paris.* 1554. 8°. Verùm an genuina ſit, meritò dubitari poſſet. Habetur etiam *Sententia* ejus *Synodalis de Epiſcopatu Boſtrenſi* Gr. Lat. Jur. Gr. Rom. l. 4.

381. Theod. l. 2. c. 24. l. 4. c. 25. FLAVIANUS, Nobili genere natus, Patriâ (ni fallor) Antiochenus, Monaſticum vivendi inſtitutum ſecutus eſt: Monachus adhuc contra Arianos ſtrenuè militavit, Leontio Antiochiæ Epiſcopo intrepidè obſtitit; & Diodori ope atque Conſilio adjutus, exulante Meletio gregis Antiocheni curam egit, primuſque Pſallentium chorum duas in partes diviſit, & Davidicos Hymnos alternatim canere docuit. Hunc quidem canendi morem Socrates* nullâ, quod ſciam, autoritate fultus ab ipſo Ignatio tertio Antiochiæ Epiſcopo deducit, qui aliquando in ſomno viderat Angelos hymnis alternatim decantatis SS. Trinitatem celebrantes. Poſtea Presbyterii dignitatem adeptus eſt; & mortuo tandem Meletio anno CCCLXXXI. Antiochiæ Epiſcopus conſtituitur communi Concilii Conſtantinopolitani ſuffragio electus, Diodoro Tarſi, & Acacio Berœæ Epiſcopis manus imponentibus, univerſa Eccleſia communi conſenſu & quaſi uno ore eum honorante; ut ipſi Patres datis ad Damaſum literis hac de re loquuntur. Nihilominus diſſimulandum non eſt, id vitio ipſi datum eſſe, eò quod juramento olim ſeſe obſtrinxiſſet, ſe ſuperſtite adhuc Paulino, novi Epiſcopi Meletio ſubrogandi electioni non conſenſurum. Hoc facto Schiſma Antiochenum acrius recruduit, non plebe modò, ſed & totius ferè orbis Epiſcopis in diverſas partes abeuntibus. Occidentales enim & Ægyptii cum Arabicis & Cypriis Paulino adhærebant: Syri verò Palæſtini, Phœnicii, Armeni, Cappadoces, Pontici, & longè maxima Orientalium pars Flaviani cauſam fovebant. Poſt mortem demum Paulini, ejuſque ſucceſſoris Evagrii, pro egregia, quâ pollebat, prudentia Eccleſiæ Antiochenæ extincto ſchiſmate priſtinam concordiam reſtituit: atque ita populus à longo tempore diviſus in unum coaluit. Quin & mediante Theophilo Alexandrino Damaſus cæterique, qui à Flaviani communione abhorrebant, pacificas ad illum dederunt literas. Anno CCCLXXXVII. vel ſequenti, exorta eſt furibunda illa Antiochenſium ſeditio, quâ Imperatoris & Auguſtæ ſtatuas dejecerunt, omnique contumeliarum genere laceſſiverunt. Miſſus idcirco publico civitatis nomine Conſtantinopolim Flavianus, demiſſo vultu, animoque, ſupplici prece, morum gravitate, ſuavique eloquentiâ effervelcentem Imperatoris animum lenivit. Quo facto lætus domum rediit, magna populi acclamatione & effuſo totius civitatis gaudio exceptus. Obiit circa an. CCCII. Scripſit *Epiſtolas aliquot*, ex quibus *unam ad Oſroenos Epiſcopos, alteram ad Armenum quendam Epiſcopum* memorat Photius*; item *Homilias quaſdam*. Ex Homiliis enim *de Joanne Baptiſtâ*, & in illud, *Spiritus Domini ſuper me*, fragmenta exhibet Theodoritus Dial. 1. p. 43. qui & ex ejuſdem *Homiliâ in Theophaniâ, & Tractatus in Evangelium Lucæ* lacinias adducit Dial. 2. p. 105.

Ap. Theod. l. 5. c. 9. (margin note to "diſſimulandum non eſt")

* l. 6. c. 8. (Socrates)

* Cod. 52. (Photius)

Sulpit. Sacr. Hiſt. l. 2. PRISCILIANUS*, Ortu Hiſpanus, familiâ nobilis, prædives opibus, à Marco quodam Ægyptio Gnoſticorum & Manichæorum ſectatore ſeductus novam Hæreſim ex utrorumque dogmatibus, additis proprii fundi nonnullis cœpit circa an. CCCLXXXI. A Gnoſticis enim promiſcuas libidines & connubiorum ſolutionem, à Manichæis binorum rerum omnium principiorum fidem, & Aſtrologiæ, fataliſque neceſſitatis ineptias accepta ſectæ ſuæ invexit: cujus arcanâ & flagitioſam nequitiam quò melius celaret; mendacium atque ipſum perjurium licitum eſſe docuit: De Trinitate eadem, quæ Sabellius fovit; pleraque alia Hæreſium portenta dogmatibus ſuis immiſcuit, Magicis adhuc artibus addictiſſimus. Ipſe interim humilitatis ſpeciem & habitu prætendens, nudipedalem inceſſum docens, & jejunia Dominicâ etiam die celebranda prædicans, multos nobilium plureſque populares fictâ morum gravitate, & blandiendi arte in ſocietatem allicuit; mulieres autem catervatim confluentes, & rerum novarum cupiditate ac libidinum licentiâ ſibi aſtrictas habuit. Diſcipulos hoſce in montium latebras & diverticula abducere ſolitus, nefarias collectas egit; quas ut aliorum oculis & notitiæ ſubſtraheret, ſectariis ſuis communionem cum Eccleſiâ Catholicâ ſacris clementis in manus acceptis & ſecum aſportatis ſimulandam indulſit. Ex Epiſcopis Hiſpanis Inſtantium & Salvianum in partes ſuas pertraxit, qui à Synodo Cæſarauguſtanâ exeunte ann. CCCLXXXI. damnati, ut cauſam confirmarent, Priſcillianum hactenus laicum Abilę Epiſcopum conſtituunt. Verùm impetrato ab Idacio & Itacio Epiſcopis edicto Gratiani Imp. ut Hæretici urbibus pellerentur, Salvianus & Priſcilianus comitante ſectatorum turmâ non exiguâ Romam proficiſci neceſſe habuerunt, apud Damaſum objecta purgaturi. A Damaſo verò ne in conſpectum quidem admiſſi ſunt; ubi æquè averſantem ſibi Ambroſium reperierunt. Verſis igitur conſiliis Macedonii Officiorum Magiſtri auro corrupti ope edictum ab Imperatore eliciunt, quo reſtitui Eccleſiis jubebantur. Hoc freti Inſtantius & Priſcillianus (nam obierat Salvianus) Hiſpanias repetunt; ac corrupto Proconſule Ithacium illis adverſantem in exilium ejiciunt. Anno CCCLXXXV. ab Ithacio apud Maximum Tyrannum arreptis tunc faſcibus imperium Occidentale invadentem accuſatus, ex Hiſpaniâ coram Synodo Burdigalæ habitâ cauſam acturus abducitur. Verùm ab Epiſcopis ad Principem provocante Priſcilliano, cauſa ejus Evodio Præfecto cognoſcenda à Maximo committitur. Re auditâ ſtrenuè accuſantibus Ithacio & Idacio, geſtiſque ad Palatium delatis, Priſcillianus à Maximo capitis damnatur in urbe Treveris anno CCCLXXXV. vel ſequenti, ut alii verò anno CCCLXXXVIII. vel CCCLXXXIX. Corpus ejus in Hiſpaniam relatum maximâ

SÆC. IV. ab An. CCC. ximâ veneratione à ſuis tumulatum eſt, qui tanto honore memoriam ejus colebant, ut per Priſcillianum jurare ſumma religio putaretur. Vir erat, inquit Sulpitius Severus, acer, inquies, facundus, multâ lectione eruditus, diſſerendi ac diſputandi promptiſſimus. Fœlix profectò, ſi non pravo ſtudio corrupiſſet optimum ingenium; prorsùs multa in eo animi & corporis bona cerneres, ſed idem vaniſſimus, & plus juſto inflatior rerum profanarum ſcientiâ. Scripſit, teſte Hieronymo †, multa *opuſcula*, ex quibus ad illum aliqua, ad nos nulla pervenerunt.

† De Script. c. 121.

382. Gennad. de Script. c. 32. HELVIDIUS, Auxentii Mediolanenſis Epiſcopi diſcipulus, Joviniani præcurſor. Claruit Romæ circa ann. 382. Dignitate Presbyter fuiſſe videtur. Homo ruſticanus, inquit Hieronymus *, & vix primis literis imbutus, ex novis dogmatibus nomen ſibi comparare ſatagens, ſcripto *libello* contendit B. Mariam poſt nativitatem Domini, quem virgo peperit, Joſepho ſponſo ſuo junctam ex ejus conſortio filios ſuſcepiſſe, qui fratres Domini appellati ſunt. Fragmenta quædam libri hujus hinc inde profert Hieronymus lib. adverſus Helvidium.

* Lib. adv. Helvid.

383. P. II. LETOIUS Melitenes, in Armeniâ Epiſcopus, claruit anno CCCLXXXIII. Damnatâ nuper in Synodo Sidenſi Meſſalianorum, ſive Euchitarum Hæreſi, quæſivit Letoius quid de iſtis factum fuerat. Ad quem proindè miſſum eſt Synodicum de illis Decretum atque Sententia. Unde ipſe mox varias adverſus illos Epiſtolas ſcripſit, teſte Theodorito *Hæret. Fab.* lib. IV. cap. 11. pag. 243. Ubi ipſum τὸν πανεύφημον Λητώϊον vocat. Confer etiam Photium Cod. LII. col. 40.

383. P. II. ARSENIUS Patricius Romanus, dignitate illuſtris, Græcis Latiniſque literis eruditus, claruit anno CCCLXXXIII. A Theodoſio magno in Aulam accitus eſt, ut filiorum ſuorum, Arcadii & Honorii, in literis inſtituendis curam gereret, quorum *Pater* dictus eſt. Anno ætatis 40. Aulam reliquit, & vitæ Monaſticæ gratiâ in Thebaidis deſerta Scetim ſe contulit; Exactis ibi annis 40. Troën, ſuperioris Babylonis versùs Memphim locum, petiit. Poſt annos 10. & tres alios in Canopo Alexandriæ exactos, Troën rediit, ubi & mortuus eſt, annos XCV. natus. Extat ejus *Doctrina & Adhortatio* ad Monachos; breve quidem opuſculum, ſed Spiritu verè monaſtico & ſpirituali plenum, à Combefiſio editum Græc. Lat. *Auct. Noviſ.* Pariſ. 1672. p. 301. Inter apophthegmata Sanctorum ſenum, quæ publici juris fecit Cotelerius *Monument.* Tom. I. locum habent Arſenii noſtri apophthegmata XLIV. à variis Aſcetis, qui cum eo familiariter verſati ſunt, collecta, p. 353.

384. FAUSTINUS, Schiſmatis Luciferiani Presbyter. Claruit anno 384. eodemque, ut videtur, anno *Libellum Precum* Impp. Valentiniano, Theodoſio & Arcadio AAA. obtulit; qui Luciferi Calaritani, ſchiſmatiſque ab eo ſuſcitati ſectariorum cauſam tuetur, adverſariorum calumnias diluit, Epiſcopos Arianis communicantes adulteratæ veritatis Orthodoxæ inſimulat, eorumque tam pudendos mores quàm infauſtas mortes depingit. Libello Precum *Confeſſio Fidei* à Fauſtino adornata præmittitur, ejuſque calci *Reſcriptum Theodoſii* Imp. in Fauſtini favorem conditum ſubjungitur. Scripſit item *de Trinitate, ſive de fide contra Arianos librum*, ſeptem capitulis (ſeu, ut alii vocant, libris) conſtantem, Flaccillæ Imperatrici nuncupatum. Extant hæc *Opuſcula* ſub Fauſtini nomine primùm à Sirmondo edita *Paris.* 1650. 8°. deinde Biblio. Patr. Tom. v. pag. 637. 651. denique notis illuſtrata *Oxoniæ* 1678. 8°. SÆC. IV. ab An. CCC.

MARCELLINUS, Ejuſdem temporis & ſchiſmatis Presbyter, unà cum Fauſtino *Libellum Precum*, de quo ſuprà, Theodoſio Imp. obtulit. Unde factum eſt, ut ſub ejus nomine, omiſſo Fauſtini, libellus iſte à Baronio, aliiſque citetur. Porrò ex tribus Fidei formulis in Codice Canonum Romano à Paſchaſio Queſnello editis ſecunda Marcellino à Queſnello aſcribitur. 384.

THEOPHILUS, patriâ forſan Alexandrinus, poſt mortem Timothei anno 385. Alexandriæ Epiſcopus, Gentilium cultui ſtrenuè adverſatus eſt; non ſolùm enim delubra idolorum funditùs evertit, verùm etiam præſtigias ſacerdotum, qui vulgus decipiebant, omnibus palam ſpectandas propoſuit. Quâ de re vide quæ habet Theodoritus lib. 5. cap. 22. Nec tantùm adverſus Gentiles; ſed & Monachos Nitrienſes Anthropomorphitarum Hæreſim foventes fortiter dimicavit. Origenis librorum patrocinio ſubnixus, quos tamen haud longo ab hinc tempore à Monachis tumultuantibus coactus ſe damnare ſimulavit. Mox verò ut Dioſcuro ejuſque fratribus *Longis* dictis paria quidem ſecum de incorporeâ Dei formâ ſentientibus, ſed lites graviſſimas agitantibus invidiam apud Monachos conflaret; Anthropomorphitam ſe repentè profeſſus eſt, & Origenis libros ab omnibus damnari juſſit. Id cùm detrectarent *Longi Fratres* eorumque ſectatores, iſtâ anſâ arreptâ, eos Ægypto ejecit, ac peſſimis modis exagitavit. Anno 400. habitâ Alexandriæ Synodo, Origenem ejuſque libros damnari curavit; & ut ab Epiphanio Synodo in Cypro juſſu â habitâ damnarentur, authoritate ſuâ effecit. Cùmque ejectos à ſe Monachos Conſtantinopoli benignè receptos eſſe ægrè ferret, an. 403. CP. profectus coactâ Synodo Chryſoſtomum depoſuit. Verùm cùm plebem Chryſoſtomo faventiorem, ſibi infenſiorem experiretur, clam urbe elapſus, Alexandriam rediit. Obiit anno 412. Scripſit, inquit Gennadius *, *adverſus Origenem unum & grande Volumen*, in quo omnia penè ejus dicta & ipſum pariter damnavit. Bina hujus operis fragmenta exhibet Theodoritus Dial. 2. p. 101. Ex eodem, ut videtur, opere petitum eſt fragmentum illud benè longum, τοῦ προσφωνητικοῦ πρὸς τοὺς φρονοῦντας τὰ Ὠριγένους, quod habetur Concilii Epheſini par. 1. c. 4. Item *Librum de Cyclo Paſchali* Theodoſio Imp. dicatum, cujus fragmentum profert Theod. Dial. 3. p. 167. Scripſit item *Epiſtolam ad Prophyrium Epiſcopum Antiochenum*, cujus fragmenta duo videre eſt Concil. Tom. v. p. 472. Conſcripſit adhuc *librum de ſacris Myſteriis, ſive de ſacris Supellectilibus Eccleſiæ Dei, & Synodicam adverſus Origenem Epiſtolam.* Utrumque opus ab Hieronymo Latinè verſum eſt, & à nobis deſideratum. Interierunt etiam De *Fide libri* III. nomini ejus olim inſcripti, malè verò, ſi Gennadii judicio ſtandum ſit. Extant hodiè *Epiſtolæ Paſchales* III. ab Hieronymo Latinè redditæ, unà cum *Prologo ad Theodoſium* Imp. *De Paſchate anni* 380. (qui habetur etiam Gr. Lat. non integer tamen, ad calcem Petavii de Doctrin. Temp. Tom. II.) in Biblioth. Patr. Tom. v. *Epiſtolarum Paſchalium quinta, & ſexta* fragmenta extant Concil. Epheſ. Act. 1. p. 512 Habetur ejuſdem *Epiſtola ad Epiphanium* inter Hieronymi opera; ubi & *tres ad Hieronymum Epiſtolæ* breves reperiuntur Theophilo noſtro inſcriptæ, verùm ab eruditis inter ſpuria relegatæ. *Edicta Canonica* X. *& Reſponſa* III. habentur Gr. Lat. unà cum Balſamonis Commentariis Pandect. Canon. Tom. II. *Epiſtola brevis* 385.

* De Script. c. 33.

SÆC. IV. ab An. CCC. *vis ad Chryſoſtomum* ap. Pallad. Dial. c.7. Diſſertatio denique, *cujus rei homo ſimilis ſit*, Gr. Lat. edita *Pariſ.* 1608. 8°. à Morello, qui eam edidit, Theophilo noſtro adjudicata.

385. P. II. THEOPHILUS, Epiſcopus Alexandrinus, claruit anno ccclxxxv. Extat Græce MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* LXIII. num. 16. fol. 135. ſub Theophili Archiepiſcopi Alexandrini nomine, *Oratio de causâ ejus caſei & ovorum tempore jejunii*, quæ incipit hoc modo; Οἱ Ἀρμενικοὶ, καὶ μᾶλλον οἱ Ἀρμένιοι, τῇ τετράδι καὶ τῇ παρασκευῇ ὁμοίως, &c. Verùm ut liberè quod ſentio, dicam, hanc orationem, vel Theophilo noſtro ſuppoſitam eſſe ſuſpicor. Extat ejus λόγος εἰς τὸ μυστικὸν δεῖπνον, καὶ εἰς τὸν νιπτῆρα, τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Πέμπτῃ. Pr. Τί περαιτέρω ἢ τί ἐνδότερον τοῖς φιλοθέοις. &c. teſte L. Allatio *Diatr. de Scripr. Simeon.* pag. 111. Grande Theophili fragmentum *de Paſchate*, Græc. MS. habuit olim Reverendiſſ. Uſſerius, & fortè inter ejus ſchedas, quæ in Collegio Dublinenſi aſſervantur, reperitur. Extant MS. apud Cl. Galeum, Theophili *Edictum. Hypomneſticum* cum Scholiis. Ejuſdem περὶ τῶν καθαρῶν, & *Epiſtolæ* cum Scholiis. Eadem, opinor, quæ inter *Canonicas* SS. Patrum *Epiſtolas* cum antiquorum Scholiis edita habentur. Sermonem, *cujus rei homo ſimilis ſit*, quem ſub Theophili noſtri nomine Gr. Lat. edidit Morellus *Pariſ.* 1608. 8°. in plurimis Codd. MSS. Chriſtophorocuidam Alexandrino tribui, monet Cotelerius, *Not. ad Monument.* Tom. II. p. 669.

385. SIRICIUS, ortu Romanus, patre Tiburtio natus, primùm Romanæ Eccleſiæ Presbyter, dein mortuo Damaſo ab ineunte anno 385. Romanus Epiſcopus. Jovinianum novos errores procudentem coacto Presbyterorum ſuorum cœtu damnavit; miſſiſque hâc de re literis Eccleſiam Mediolanenſem certiorem fecit. Cenſuram iſtam ſententiâ Synodicâ confirmarunt Epiſcopi Mediolani anno 390. congregati, qui & Siricio reſcribentes immenſis eum laudibus evehunt, tanquam boni paſtoris excubias agentem, qui diligenter commiſſam ſibi januam ſervaret, ac piâ ſollicitudine Chriſti ovile cuſtodiret, dignus quem oves Domini audiant & ſequantur. Obiit viceſimo ſexto die Novembris anno 398 Extant *Epiſtolæ* V. Conciliorum Tom. II. p. 1057. Ex his quarta, *ad Epiſcopos Africanos*, à Paſchaſio Queſnello *, ſpuria eſſe argumentis fortiſſimis demonſtratur.

* Diſſert. 5. in Leonem M.

385. IDACIUS CLARUS, Diverſus ab Ithacio Epiſcopo Soſſubenſi, urbis cujuſdam in Hiſpaniâ (forſan Emeritæ) Epiſcopus. Claruit anno 385. Junctis cum Ithacio operis maximo fervore Priſcillianiſtas oppugnavit, edictum de pellendis in exilium Hæreticis à Gratiano Imp. impetravit, & Ithacio eos apud Maximum accuſanti aſtitit; eo demum nomine Eccleſiæ communione ſubmotus, & in exilium miſſus, ubi diem ſupremum obiit, imperante adhuc Theodoſio majore. Scripſit *Apologeticum*, qui dudùm periit, in quo execranda Priſcilliani dogmata, maleficas artes, & deteſtandas libidines detexit. Extat liber *contra Varimadum Arianum Diaconum*, (quem Vigilio Tapſenſi non injuriâ vindicat Chiffletius) & *difficillimorum quorumque S. Scripturæ locorum explicatio*, unà cum aliis *contra Hæreſes opuſculis*, *Baſil.* 1528. & Biblioth. Patr. Tom. v. p. 726.

385. MATRONIANUS, ſive ut à Sulpitio vocatur, *Latronianus*, gente Hiſpanus, Priſcilliano Maximi juſſu capitis damnatus, Treveris gladio percuſſus eſt. *Vir valdè eruditus, & in metrico opere veteribus comparandus*, inquit Hieronymus †. Varia edidit opuſcula, diverſo metrorum genere, quæ hodie non ſuperſunt.

† De Scripr. c. 122.

385. TIBERIANUS, gente Hiſpanus, provinciâ Bœticus, factionis Priſcillianeæ ſectarius. Claruit anno 385. eodem quo cæſus eſt Priſcillianus tempore ipſe Maximi ſententiâ ademptis bonis in Sylinam inſulam relegatus eſt; ubi tandem exilii tædio victus propoſitum mutavit, & devotam Chriſto virginem matrimonio copulavit, ut nos docet Hieronymus *. Scripſit *Apologeticum* tumenti compoſitoque ſermone, ut ſe à Priſcillianeæ Hæreſeos ſuſpicione liberaret. NE.

* De Script. 123.

385. P. II. POLEMON, Apollinarii Hæreſiarchæ diſcipulus, & in hâc Sectâ Succeſſor, claruit, ſi conjicere fas ſit, circa annum CCCLXXXV. Scripſit Sermonem *Antirrheticum adverſùs ſanctos Patres* ex quo fragmentum producit S. Maximus in *Tomo dogmatico* Opuſc. *Theol. & Polem.* Tom. II p. 92. Ibidem etiam ſextam ejus Epiſtolam ad Timotheum adjutorem & impietatis ſocium citat, & fragmenta affert. Eadem fragmenta totidem ferè verbis proſequuntur in Concilio Lateranenſi ſub Martino Papâ, Act. V. Conc. Tom. VI. col. 316.

386. JOANNES, quâ gente, aut quo genere prognatus, non conſtat, In juventute vitam Monaſticam ſectatus eſt, dein Presbyter factus, perſecutione à Valente Catholicis inductâ, Occidentalium Epiſcoporum ob fidem exulum communionem averſatus, in partes Arianas propendere viſus eſt; immò (ſi Hieronymo eum ſæpius ſugillanti fides ſit habenda) Arianorum, Macedonianorum, Photini & Manichæorum erroribus acceſſit, Catholicus demum ſpe dignitatis adipiſcendæ factus, & Epiſcopatus pollicitatione ab Hæreſi redemptus. Verùm efferato Hieronymi animo pars forſan criminis iſtius non exigua accepta referri debet; quippe qui ſubinde molliora ſpirans Joannem ejuſmodi notâ eximere videatur, *Donamus tibi*, inquit *, *ut non ſis Arianus, immò plus, ut nunquam fueris.* Anno 386. triceſimum ætatis annum, teſte Hieronymo †, haud multum ſupergreſſus, Cyrillo in ſede Hieroſolymitanâ ſucceſſor datus eſt. Origenis cauſæ tunc temporis in orbe Chriſtiano acriter ventilatæ impensè favit, non tam dogmatum illius quàm famæ ſtudioſus, unde ampla ſatis ei crevit diſſidiorum & rixarum ſeges. De initiis litis illum inter & Epiphanium ſuſcitatæ ſuprà dictum eſt in Epiphanio, quæ eouſque demum evaſit, ut Epiphanium habitæ cum Joanne communionis pœniteret; cumque Deo ſacra faceret, dicere ſolebat; *Domine, præſta Joanni, ut rectè credat.* Factum id indignatus Joannes mirum quam infremuit, literiſque quaquaverſum datis Epiphanium violatæ charitatis inſimulavit; eum inſuper graviſſimè criminatus, quòd Paulinianum Hieronymi fratrem in Diœceſi Paleſtinâ ad Presbyterii dignitatem evexiſſet. Objecta ſibi crimina miſſâ *Epiſtola* anno 392. ſcriptâ, diluit Epiphanius; ſe non tam ob impoſitas in alienâ ditione Pauliniano manus quàm ob exprobratum olim Joanni Origeniſmum ab eo querelis & conviciis appetitum docens, Joannem adhuc, ut ab Origenianæ doctrinæ, quam octo capitibus ſummatim complectitur, veneno caveret, multis cohortatus. His verò monitis aures occludente, acriuſque adhuc exardeſcente Johanne, ei communionem renunciare, & hæreſeos notam impingere Epiphanius non dubitavit. Hieronymum in Epiphanii partes & Joannis inimicitias pertraxerunt & Pauliniani fratris cauſa & Origeniſmi odium, Junctis enim cum Epiphanio ſuffragiis Joannem aſſiduis precibus hor-

Hieron. Ep. 61. 62.

* Ep. 61.

† Ep. 61.

SÆC. IV. abAn.CCC.

bus hortati & criminationibus terrere non deſiit, ut eum ad anathema Origeni dicendum impelleret. Unde eò iracundiæ proceſſit Johannes, ut ab Eccleſiæ communione Hieronymum ſegregaret, quin & exilium ei indiceret, licet irrito conatu. Sedem enim Bethlehemeticam retinuit Hieronymus; nec tamen infenſum Joanni animum ſtatim depoſuit. Irritatos utrinque animos compeſcere ſategerunt Archelaus comes & Theophilus Alexandrinus; incaſsùm verò; pacem quamdiu viveret Epiphanius, averſante Joanne, & Monachos Palæſtinos Epiphanii ſuaſu ſibi communionem S.Synaxeos inire detrectantes tanquam hoſtes publicos odiis & injuriis inceſſente. Verùm coaluiſſe tandem videtur vulnus, & exulceratus Joannis partim pudore, partim argumentis victi animus nonnihil deferbuit. Sedatâ quodammodò poſt multos annos lite Origenianâ, Joannes circa ann. 415. apud Occidentales malè audire cœpit, quaſi Pelagio nimium faveret. Eo enim anno coacto Presbyterorum ſuorum Synedrio, aures hæretico parùm iniquas, Oroſio verò Pelagium accuſanti minùs æquas præbuit, re quaſi in medio relictâ: mox verò Synodo Dioſpolitanæ interfuit, ubi veteratoriis artibus Pelagius erroribus ſibi affictos abjurare præ ſe ferens Ioanni reliquiſque Epiſcopis fucum fecit, & ab Hæreſeos notâ abſolutus in Eccleſiæ communionem admiſſus eſt. In hoc tamen ſaltem excuſari meretur Ioannes, quòd in Pelagii causâ dijudicandâ non tam fidei Catholicæ ſtudium, quàm prudentia, deſiderari videatur. Obiit anno Chriſti 416. Pontificatus ſui 30. Vir erat, ſive ingenii, ſive animi dotes ſpectes nequaquam contemnendus, niſi quod arrogans nimis & faſtuoſus animi ſuſceptas ſemel cauſas, & in his Origenis famam præfractâ & obſtinatâ pervicaciâ tueretur. Nec enim errores Origenis foviſſe cenſendus eſt; de famâ tantùm ejus ſollicitus, quem proinde Anathemati ſubjicere toties ab Hieronymo & Epiphanio flagitatus recuſavit. Quod nec ipſe diffitetur Hieronymus in Epiſtolâ ad Pammachium, ubi ſæpiùs agnitâ orthodoxâ Ioannis fide id tantùm ingerit, *Aut nega hoc dixiſſe Origenem, aut ſi locutus eſt talia eum damna qui dixerit.* Quod ingenium ſpectat, vir certè erat minimè indoctus; immò ſi fautoribus ejus credendum eſſet, diſertior Demoſthene, acutior Chryſippo, ſapientior Platone. Ἄνδρα ἀξιάγαστον vocat Theodoritus *, eumque miris laudibus ornant Anaſtaſius Papa †, Auguſtinus †, & Chryſoſtomus*.

Vid. Oroſ. Apol. de Arbitr. libert. Auguſt. Ep. 106. & de peccat. Orig l. 2. c. 11.

Ap. Hieron. Ep. 61.
* L. 5. c. 35.
† Ep. ad Joan. inter op. Hieron.
† Contra Petill. l. 2. c. 51.
* Ep. 88.
† De Script. c. 30.

Scripſit, teſte Gennadio †, *librum* (jamdiù deperditum) *adverſus obtrectatores*, in quo oſtendit ſe Origenis ingenium, non fidem ſecutum. Nec plura ingenii ejus monumenta memorarunt Veteres. Extant tamen ſiene multa nomini illius afficta ſcripta, quę ſequuntur.

L*iber de inſtitutione primorum Monachorum in lege veteri exortorum, & in novâ perſeverantium* (viz. *Carmelitarum*) *ad Capraſium Monachum*. Interpretem præ ſe fert Aymericum Patriarcham Antiochenum. Verùm Latini cujuſdam autoris eſſe, idque ſequioris ævi, omnibus, (excepto cœtu Carmelitico) in confeſſo eſt. Habetur etiam in Bibliot. Patr. Tom. V.

Commentarius in ſtratagemata B. Job. in tres libros diviſus.

Commentarius in Evangelium S. Matthæi, qui ſub nomine *Operis imperfecti in Matthæum* inter Chryſoſtomi opera haberi ſolet, ubi de eo plura videas. Certè Ioannis noſtri eſſe purum putum eſt Carmelitarum ſomnium.

Fragmenta perpetui Commentarii in Evangelium S. Marci, in Catena Aquinatis in Marcum Chryſoſtomo aſcripta.

Præclara aliquot *Fragmenta* ſimilis cujuſdam operis. SÆC. IV. abAn.CCC.

Commentarii in Evangelium S. Lucæ; in Catenis Aquinatis & Corderii in Lucam Chryſoſtomo adjudicati.

Homilia in Joſephum, & de Caſtitate.
Homilia VI. in Job.
Fragmentum Homiliæ proœmialis in Pſalmos.
Homilia in aliquot Pſalmos.
De tribus pueris & fornace Babylonicâ.
De Suſannâ.
De *decollatione S. Joannis Baptiſtæ.*
De *vitandis ſcandalis.*
De *divite & paupere, & eleemoſynâ faciendâ.*
Homilia in Marcum XIV.
Homilia in Lucam V.
Homilia in Joannem III.
In laudem S. Crucis, & de tranſgreſſione Adam.
De Euchariſtiâ in encæniis.
In Aſcenſionem Domini.
De *Pentecoſte.*
De *Spiritu Sancto Homiliæ* II.
De *Chriſti divinitate.*
De *Fide & Lege naturæ.*
In Præcurſorem Domini.
De *Eccleſiâ, ſive Turture.*
In SS. Petrum & Paulum.
In S. Thomam.
In SS. XII. *Apoſtolos.*
In S. Stephanum.
De *Pœnitentiâ Homiliæ* III.
De *David.*
De *Perſecutione Novatianorum.*
De *vanitate hujus ſæculi.*
De *cæco & Zacchæo.*
De *Pſeudo-prophetis & Hæreticis.*
In terræ motum, & in divitem, & in Lazarum, & de Servitute.

Sermo de S. & conſubſtantiali Trinitate. Opuſcula iſta ab *Homiliâ in Joſephum* incluſivè, ſi non omnia, ſaltem ferè omnia inter Chryſoſtomi opera habentur.

Opera prædicta hinc inde collegit Petrus Waſtellus Carmelitarum Ordinis Provincialis Belgicus, additiſque tribus vindiciarum libris Latinè edidit Tomis duobus, *Bruxell.* 1643. fol. Verùm non obſtantibus, quas operosè agit Editor, vindiciis, iſta omnia eruditis fabulam ſapiunt, & Ioannis noſtri nomini falsò ſupponuntur.

HIERONYMUS, natione Dalmata, Presby- 386.
ter & Monachus, claruit ſub Theodoſio Magno P.II.
circa annum CCCLXXXVI. certè Theodoſio adhuc imperante, id eſt, ante annum CCCXCV. ut ipſemet teſtatur, condidit *Hiſtoriam de Vitis Sanctorum in Ægypto.* Extat Græcè MS. in Bibliothecâ Colbertinâ, *Cod.* 1213. Hanc, ferè verbo tenus, exſcripſit, & in *Hiſtoriam ſuam Lauſiacam* transfudit Palladius. Frequenter eam in *Gloſſario Græco* citat nobiliſſimus Du Freſne. Hunc librum proculdubio deſignat Hebedjeſu *libr. Chald.* cap. 54. ubi refert Palladium & Hieronymum conſcripſiſſe *librum Paradiſi, & colloquium ſeniorum cum Regibus,* contentum tribus Tomis. Noſtri etiam, ut videtur, eſt Hieronymi illius, Græci Theologi, *Dialogus,* Judæum inter & Chriſtianum, *de Trinitate*, quem edidit Morellus *Pariſ.* 1612. *8vo.* Auctorem διαλογικώτατον neque admodùm recentem fuiſſe, dicit, ipſumque Opuſculum pium, & Attico ſermone ſcriptum eſſe. Confer Combef. Not. ad Anonym. *Demonſtr. Chronogr.* pag. 66.

GAUDENTIUS, cujus aut nulla, aut rara 387.
admodùm apud Veteres memoria; dum Provincias Orienta-

Orientales religionis ergò peragraret, & circa ann. 387. Cæſareę Cappadociæ hæreret, mortuo intereà temporis Philaſtrio Brixiæ Epiſcopo, ei ab Ambroſio aliiſque provinciæ Ciſalpinæ Epiſcopis ſucceſſor abſens deſignatur; neve electio alicujus fraude incaſsùm cederet, ſingulorum juramento confirmatur. Cumque hæc audiſſet Gaudentius & in Occidentem reditum detrectaret, miſſa eſt ab Epiſcopis ad ipſum legatio, & ad Orientis etiam Antiſtites, quâ rogarunt, ut renitentem reverti Gaudentium Eccleſiaſticis cenſuris compellerent. Factum id, coactuſque redire Gaudentius SS. XL. Martyrum reliquias à ſacris virginibus S. Baſilii neptibus Cæſareæ agentibus acceptas ſecum detulit, & Eccleſiæ Brixianæ regimen ſuſcepit. Anno 405. Synodi Romanæ & Honorii Imp. nomine legationem unà cum aliis quibuſdam Epiſcopis obiiſſe videtur, ut Arcadium Imp. Chryſoſtomo ſubinfenſum pacatiorem redderet. Quo anno è vivis ereptus ſit, parum liquet. Rejiciunt id alii in annum 410. Cl. vero Labbeus * in ann. 427.

Gaudent. Serm. in ſuâ ordinat.

* Diſſert. de Script. par. 1. p. 388.

SCRIPTA.

Sermones ſive Tractatus XV. de variis argumentis ad Benevolum.

De Villico iniquitatis Reſponſiones ad Germanium.

In illud, Pater major me eſt, Reſponſio ad Paulum Diaconum. Extant Opuſcula iſta in Biblioth. Patr. Tom. V p.704.942.

Vita ſive Encomium Philaſtrii Anteceſſoris. Habetur apud Surium ad diem 18. Julii.

Cæterùm monendus eſt Lector alium ac diverſum penitùs à noſtro eodem ferè tempore claruiſſe Gaudentium Epiſcop. Tamugadenſem ſectæ Donatiſticæ, qui Dulcitio Tribuno Imperatoris apud Africam legato duas Epiſtolas Apologeticas obtulit, ab Auguſtino totidem libris refutatas; quibus reſponſionem oppoſuit Gaudentius, ab Auguſtino itidem libro tertio everſam. Quin & in câdem Italiæ provinciâ eodem, quo Brixianus, tempore ſummum ſacerdotium geſſit alius quidam Gaudentius Epiſcopus Novarienſis, vir quidem non incelebris, cum Brixiano tamen temerè non confundendus.

388 EVAGRIUS, Presbyter, Antiochenus, vir acris ac fervientis ingenii, anno 388. vel ſequenti à Paulini recens defuncti ſectatoribus Flaviani perjurium deteſtatis Antiochiæ Epiſcopus factus, brevi tempore conſecrationi ſuæ ſuperſtes obiit, ac morte ſuâ ſchiſma Antiochenum extinxit. Hieronymo admodùm familiaris erat, cui diverſarum hypotheſeon tractatus à ſe compoſitos legit. *Vitam quoque B. Antonii* ab Athanaſio ſcriptam è Græco ſermone in Latinum tranſtulit. Extat quidem ſub ejus nomine *Verſio vitæ Antonii* ex Græco Athanaſii inter opera Athanaſii Tom. II. pag. 544. ap. Sur. Jan. XVII. Roſvveid. in vit. Patr. Tom. I. Verùm an genuina ſit, non una eſt dubitandi ratio.

Sozom. l. 7. c. 15. Hieron. de Script. c.125.

388. FL. L. DEXTER, gente Hiſpanus, Paciani Barcelonenſis Epiſcopi filius, Orientalis Imperii Præfectus Prætorio. Claruit anno 388. Anno 392. S. Hieronymi Catalogum Scriptorum Eccleſiaſticorum ſibi nuncupatum accepit. Obiit decrepitus anno, ut volunt, 444. *Omnimodam Hiſtoriam* ad Hieronymum texuit, quæ interiit. Circumfertur quidem hodie ſub ejus nomine *Omnimoda Hiſtoria Chronicon* à Chriſto nato ad annum ccccxxx. deductum; primum equidem, ut habet titulus, Hieronymo dicatum, ſed eo ad ſuperos tranſlato multis locis locupletatum, & Paulo Oroſio Tarraconenſi iterum nuncupatum. Primus hoc Chronicon in lucem protraxit, ampliſſimis Commentariis illuſtravit, Appendice ac binis Apologiis munivit Fr. Bivarius Ciſtercienſis *Lugduni* 1627. fol. Verùm non obſtantibus, quas agit, vindiciis, merum eſſe figmentum nomini Dextriano ſuppoſitum, naſutiores omnes facilè percipiunt.

Hieron. de Script. Eccl. 132.

VIGILIUS, Epiſcopus, Tridentinus, claruit anno cccxc. qui cum reliquias Idololatriæ penitus extirpare conaretur, teſte Martyrologio Romano *, à feris & barbaris hominibus lapidum imbre percuſſus pro Chriſti nomine martyrium implevit ſub Conſulatu Stiliconis, viz. anno cccc. ſaltem ccccv. Scripſit inquit Gennadius *, ad Simplicianum quendam *in laudem Martyrum Libellum*, & *Epiſtolam continentem geſta ſui temporis apud Barbaros Martyrum.* Extat quidem hodie *Libellus* ſive *Epiſtola de Martyrio Siſinnii & Sociorum* ap. Sur. ad XXIX Maii, Lippomannum, alioſque. Interim notandum eſt plures hujus & ſequentis ſæculi Vigilios fuiſſe, ac noſtrum cum Vigilio præſertim Tapſenſi, qui adversùs Eutychem ſcripſit, confundi ſolere. 390.

* Jun. 26.

* De Script. c. 37.

TICHONIUS, natione Afer, in Partes Donatiſtarum paulò propenſior, quos tamen ſcriptis ſuis acerrimè exagitavit. Claruit circa ann. cccxc. Vir in divinis literis eruditus, & in Sæcularibus non ignarus, rerum adhuc Eccleſiaſticarum ſtudioſus. Scripſit *de Bello inteſtino libros tres*; *Expoſitiones diverſarum cauſarum*, in quibus ob Donatiſtarum defenſionem antiquarum meminit Synodorum; *Commentarium in Apocalypſim Joannis*, cui plurima, inquit Caſſiodorus *, venenoſi ſui dogmatis fæculenta permiſcuit. Omnia enim ad ſpiritualem ſenſum trahens, Angelorum tamen naturam corpoream eſſe docuit, & de millennio ac reſurrectione quædam, quæ tunc temporis minùs ſana habebantur, ſenſit. Extat Homiliis XVIII. comprehenſus inter Auguſtini Opera Tom. IX. ei falsò aſcriptus. Scripſit præterea *Regulas VII. ad inveſtigandam & inveniendam intelligentiam S. Scripturarum*; quas recenſet & examini ſubjicit S. Auguſtinus loco citato. Extant hæ *Regulæ* in Orthodox. pag. 1352. & in quâvis Biblioth. Patr. editione, correctiſſimæ verò in editione anni 1618. Tom. V. & noviſſimæ *Lugdunenſis* Tomo VI. p. 49. Cætera Tichonii Opera deſiderantur. 390.

Gennad. de Script. c. 18. Auguſtin. de Doct. Chriſt. l. 3. c. 30.

* Lect. divin. c. 7.

SOPHRONIUS, Vir, teſte Hieronymo *, apprimè eruditus, & quo ipſe Hieronymus familiariter utebatur, claruit circa ann. cccxc. Nec de eo quicquam amplius Veteres tradiderunt. Scripſit adhuc Puer *de laudibus Bethlehem*, & poſtea inſignem *de ſubverſione Serapis librum*, item *de virginitate ad Euſtachium*, & *Hilarionis Monachi vitam*, plurima denique Hieronymi Opuſcula, & in his *Pſalterium* & *Prophetas* ex Hebræo Latinè ab Hieronymo converſos, in Græcum ſermonem illum eleganter tranſtuliſſe autor eſt ipſe Hieronymus. Ex hiſce, ut videtur, verſionibus hodie extat *Catalogi Hieronymiani Scriptorum Eccleſiaſticorum verſio Græca*; quæ cum prædicto Catalogo inter Opera Hieronymi reperiri ſolet. Scio equidem hanc verſionem à multis in dubium vocari, immò à Clar. Viro Iſ. Voſſio præfractè negari: quin & ni malè memini, mecum hac de re aliquando coram agens iſte dixit ſe exiſtimare Eraſmum linguæ Græcæ exercendæ gratiâ verſionem iſtam ſub Sophronii nomine procudiſſe. Quod & olim in notis ad *Ignatii Epiſtolam ad Smyrnæos* non longè ab initio innuerat, ut ait ſibi conſtare translationem 390.

* De Script. c. 134.

SÆC. IV. ab An. CCC. iſtam Sophronii nomen mentiri, innumeris locis non eſſe Græcam, ubique falſam, ubique ineptam, ubique impoſturam ſapere. Verùm pace tanti viri hanc verſionem non contemnendæ vetuſtatis eſſe exinde conſtat; quòd qui ea, quæ de Scriptoribus Eccleſiaſticis habet, ex Hieronymi Catalogo deſumere ſolet Suidas, hâc verſione uſus ſit, iiſdem penè verbis ac ſententiis ut plurimùm ſervatis; uti Scriptorem utrumque conferenti liquidò patebit. Qui primus in lucem edidit Eraſmus ſe exemplar emendatum ac vetuſtum nactum eſſe profeſſus eſt; ex quo permulta etiam in ipſo *Hieronymi Catalogo* reſtituit. *Sermonem de Aſſumptione B. Virginis ad Paulam & Euſtochium* (qui inter Opera Hieronymi Tom. IV. habetur) hujus Sophronii eſſe cenſet Eraſmus.

390. RUFINUS TORANIUS, gente Italus, Patriâ (ut mihi quidem videtur) Aquileienſis, in hâc enim Eccleſiâ & fidei lavacrum & Presbyteratus ordinem ſuſcepit. Ante annum CCCLX. ſummam cum Hieronymo Aquileiæ commorante amicitiam contraxit; & monaſticam ingreſſus vitam, circa ann. CCCLXXI. unà cum Melaniâ ſeniore in Orientem profectus eſt; eodemque, ut credi par eſt, anno, certiſſimè ante mortem Athanaſii, Melaniâ comite Ægyptum petiit: ubi cum Monachis Nitrienſibus & Didymo Alexandrino aliquamdiu verſatus, multaque ab Arianis paſſus poſt octo menſes (quamvis ipſe per ſexennium in Ægypto ſe degiſſe falsò jactitet) Palæſtinam profectus eſt: ibique Melaniæ opibus ſublevatus conſtructo monaſterio & aſcitis ſub Melaniæ curâ inſtituendis 52. virginibus, annos XXV. vel ut habet Palladius *, XXVII. tranſegit, viris ſanctis Hieroſolymam religionis ergo peregrinantibus hoſpitio excipiendis intentus. Claruit præcipuè circa ann. CCCXC. Quo circiter tempore diſſidio Epiphanium & Joannem Hieroſolymitanum inter exorto, ipſe Joannis partibus acceſſit: & Origeniſmum, cujus amorem à Didymo, ut videtur, hauſit, ſtrenuè propugnavit; unde ſoluto amicitiæ vinculo ingentes cum Hieronymo lites exercuit; & tametſi Theophili Alexandrini operâ inita ſit inter eos aliquantiſper concordia, anno nihilominus CCCXCVII. Rufino unà cum Melaniâ Romam reverſo, & libros Origenis περὶ ἀρχῶν malâ fide à ſe verſos edente ulcus recruduit. Verùm impoſturę a Marcellâ rerus actus, & verſionis Periarchon, quam ab ipſo factam negaverat, convictus tantam ab omnibus invidiam ac odium iniit, ut tanquam Hæreticus notatus Aquileiam ſe ſubducere neceſſe haberet. Anno CCCC. libros tres contra Hieronymum per triennium proximè elapſum elaboratos vulgavit. Anno ſequenti ab Anaſtaſio Papâ Romam ad cauſam dicendam evocatus tergiverſatur, ac miſsâ Apologiâ ſeſe excuſat: quem idcirco mox damnat Anaſtaſius, & hæreſeos ei notam inurit. Anno CCCCII. acceptis Hieronymi Reſponſionibus ad *Invectivas* biennio ante à ſe editas adeò excanduit, ut miſſa Epiſtola mortem ei (ni deſiſteret) à brachio ſæculari inferendam comminatus ſit. Anno CCCCX. Aquileiâ ab Alarico vaſtatâ in Siciliam profugit, ubi eodem vel ſequenti anno obiiſſe videtur. *Chriſtianæ Philoſophiæ vir, haud contemnenda Eccleſiaſticorum Doctorum portio*, inquit Caſſianus * εὐγενέστατος καὶ στερρότατος, οὗ γνωστικώτερος καὶ ἐπιεικέστερος ἐν ἀνθρώποις οὐχ εὑρέθη, uti habet Palladius §. *Nobiliſſimus & fortiſſimus, quo non eſt inventus inter homines nec doctior nec mitior.* Paulino Nolano †, *Verè ſanctus & piè doctus, Scholaſticis ac ſalutaribus literis Græcè & Latinè dives.* Longè verò aliter hominem depingit Hieronymus; & ex eo alii, tanquam Origeniſtam, Pelagianum, falſarium, Operum alienorum corruptorem, Hæreſiarcham, & quid non? Hinc & varia nomina ignominiæ ergo ei aſſicta ab Hieronymo paſſim reperire eſt; apud quem crebrò audit *Grunnius, Alecto, Lucius, Lavinius, Aſinius Pollio, Calphurnius Lanarius, & Scorpius.* Summum quidem fuiſſe Origenis admiratorem, & cum Pelagii ſectatoribus libero arbitrio nimium tribuiſſe, nemo prudens facilè negabit. Verùm annon ἀμετρία τῆς ἀνθολκῆς Hieronymum nimis tranſverſum egerit; an meruerit Rufinus omnia, quæ pleno ore in ipſum evomuntur, convitia, perpendent æqui rerum æſtimatores. Interim illud negari non poteſt Rufinum in vertendis è Græco ſermone aliorum ſcriptis peſſimâ fide ut plurimum egiſſe, mutando, truncando, addendo; ut nova potiùs quàm aliena videri poſſent; nec divinando quis aſſequi valeret quænam Rufini, quænam ipſius Autoris partes fuerint.

* Hiſt. Lauſiac. c. 118.

* De Incarnat. l. 7. c. 27.

§ Loc. cit.

† Ep. 9. ad Sever. p. 115.

SÆC. IV. ab An. CCC.

SCRIPTA.

De Benedictionibus Judæ & reliquorum XI. Patriarcharum Libri II. ad Paulinum Nolanum.

Commentariorum in Hoſeam libri III. cum Præfatione in XII. Minores Prophetas.

Commentaria in Prophetas Joel & Amos.

Expoſitio Symboli ad Laurentium Epiſcopum, à multis Hieronymo & Cypriano temerè aſcripta inter eorum Opera habetur.

Hiſtoria Eccleſiaſtica Libri II. ad Chromatium Aquileienſem Epiſcopum ab Arianæ hæreſeos primordiis ad Theodoſii M. mortem pertingentes, ſcripti verò circa Alarici in Italiam primùm irrumpentis tempora. In Hiſtoriâ iſthac concinnandâ, temporiſque ratione digerendâ credulum admodum fuiſſe Rufinum conſtat, in fabulas & incertos plebeculæ rumores nimis propenſum, quos è trivio & tonſtrinâ petitos literis mandare temerè ſolebat. Unde Socrates cùm ad ejus fidem primum & ſecundum Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libros formaſſet; meliores poſtea nactus autores, libros iſtos ex integro ordiri neceſſe habuit, quemadmodum ipſe * nos docet.

* Præfat. ad l. 2.

Commentaria in Davidis Pſalmos LXXV. quæ à recentioribus quibuſdam interpolata videntur, adſutis nonnullis ex Auguſtino, Gregorio, aliiſque. Extant *hæc Commentaria* nonnihil ab aliis diverſa in Bibliothecâ S. Germani Pariſ. n. 73. indicante Ph. Labbeo Biblioth. nov. MS. p. 23.

Opera modò numerata prodierunt *Lugduni* 1570. *Pariſ.* 1580. f. prodierunt etiam Rufini opera *Romæ* 1470. f.

Apologia Pamphili pro Origene circa annum CCCXCVII. *à Rufino verſa.*

Apologia pro Origene ſive de Depravatione librorum Origenis.

Alia pro eodem ejuſdem argumenti Apologia ex ipſius Epiſtolis.

Epiſtola ſive Apologia ad Anaſtaſium de fide ſua.

Invectiva adverſus Hieronymum poſterior (prior enim intercidit) in duas diviſa partes, uti rectè notat Huetius, quarum prima criminationes ſibi ab Hieronymo impactas refellit, ſecunda ipſum Hieronymum proſcindit.

Opuſcula iſta quinque poſtremùm enumerata inter Hieronymi Opera haberi ſolent.

Profeſſio fidei in Cœnobio Bethlehemetico facta, conſtans Anathematiſmis XII. erroribus Origenianis & Pelagianis oppoſitis; quæ Rufino Aquileienſi inſcripta inter Marii Mercatoris Opera in Cod. MSS. à Garnerio reperta eſt, & inter eadem edita par. 1. pag. 114. Verùm in eam potiùs ſententiam, argumentis ſanè non infirmis ductus, inclinat

Garnerius

SÆC. IV. abAn.CCC.

Garnerius, *Profeſſionem* iſtam deberi Rufino, non Aquileienſi, ſed Syro, Hieronymi diſcipulo, qui ab eo, anno CCCXCIX. ex Palæſtinâ in Occidentem miſſus eſt ad Venerium Mediolanenſem & Anaſtaſium Romanum adverſus Origeniſtas concitandum: qui circa annum CCCXCIV. Profeſſionem iſtam Monachis Bethlehemiticis obtuliſſe videtur, ut ab iis communionem ſibi impetraret. Monachi enim illi, hortantibus Epiphanio & Hieronymo, ſe à Joannis Hieroſolymitani, omniumque Origeniſmi ſuſpectorum, communione abſciderant.

Libellus fidei prolixiſſimus, quo contra Arianos, Eunomianos, Macedonianos, Apollinariſtas, Novatianos, Origeniſtas, & præſertim contra Peccatum originale, acerrimè diſputatur; ab eodem Rufino, quiſquis demum ille fuerit, Græcè ſcriptus, & à Juliano Eclanenſi, ut videtur, Latinè verſus. Hunc incerto auctoris interpretiſque nomine, quadraginta abhinc ferè annis in lucem protractum edidit Jac. Sirmondus, & exinde Rufino Syro vindicatum, ac notis & diſſertationibus illuſtratum Joann. Garnerius in Append. ad par. I. Operum Marii Merc. pag 286.

Joſephi Opera ab eo verſa ſæpius excuſa extant. De hâc verſione audiamus Doctiſſ. Caſauboni* cenſuram. *Multis*, inquit, *locis ad inſaniam uſque inepta eſt, non aliam perſæpe ob cauſam, niſi quòd corruptiſſimos nactus codices & judicio critico deſtitutus, quicquid invenit, exprimere eſt conatus. Tanta autem fuit Rufini in hoc præclaro incepto infœlicitas; ut libris illi uti contigerit etiam hodiernis noſtris interdum depravatioribus*: quod multis exemplis ibidem demonſtrat. Mediolani in Bibliotheca Ambroſiana aſſervatur, teſte qui vidit Joanne Mabillonio, *Itin. Italici* pag. 12. Codex MS. ex chartâ Ægyptiaca, venerandæ Antiquitatis, ante annos pluſquam mille & centum, haud multò poſt Rufini ætatem ſcriptus, qui aliquot Joſephi Antiquitatum libros ex Rufini verſione continet Utinam, quod in animo habuit, cum edita Rufini verſione contuliſſet vir eruditiſſimus, ad promovendas res literarias natus.

* Ad Annal. Baron. Exercit. 1. nu. 99.

Euſebii Cæſarienſis Hiſtoria Eccleſiaſtica Libri IX. Subleſtâ fide verſionem iſtam adornavit Rufinus, multis contractis, multis additis, dimidium libri octavi omiſit, decimum vix attigit. Verſionem edidit paulò poſt an. CCCC. Extat cum Rufini Continuatione & Hiſtoriâ Tripartitâ *Baſil.* 1528. 1570. & alibi ſæpius.

S. Clementis Romani Recognitionum Libri X. addita Præfatione.

Epiſtola ad Jacobum fratrem Domini. Utraque verſio extat inter Clementis Opera. & Baſil. c. 1536. f. & in Cotelerii *Bibliotheca Apoſtolica.*

Anatolii Liber de Paſchate. Verſio edita eſt à Bucherio unà cum Victorini Paſchali Canone. *Antverp.* 1634. f.

Origenis libri περὶ ἀρχῶν, *Homiliæ in Geneſin* XVII. *in Exodum* XII. *in Leviticum* XVI. *in Numeros* XXVIII. (quarum Præfationem primus edidit H. Valeſius Annot. in Euſeb p. 129.) *in Joſue* XXVI. *in Judices* IX. *in Primum Regum* L. *in Pſalmos* IX. *in Cant. Cantic.* IV. *in Epiſtolam ad Romanos Tom.* X. à Rufino verſa additis ferè ubique præfationibus. De iſtis verò vide plura in Origene.

SS. Baſilii Cæſarienſis & Gregorii Nazianzeni Opera quædam Rufino interprete habentur in antiquis Operum illorum editionibus Latinis.

Vitæ Patrum, quæ Collectionis Roſweydianæ *Lugduni* 1617. *Antverp.* 1628. ſecundum & tertium librum conſtituunt, Rufini noſtri auctoris ſive interpretis eſſe creduntur. *Liber ſecundus* conſtat Palladii *Hiſtoriâ Lauſiacâ*, *tertius* ferè Heraclidis *Paradiſo.*

Cave Hiſt. Lit.

SÆC. IV. abAn.CCC.

Xyſti ſive Sexti Pythagorei Philoſophi Enchiridion ſeu Sententiæ à Rufino verſæ, & ab eo malâ fide ſub Sixti Papæ nomine editæ extant *Lovan.* 1618. 8°. *Baſil.* 1520. *Colon.* 1522. 4°. & alibi.

DEPERDITA.

Sententia Pamphili Martyris adverſus Mathematicos, quas à Rufino verſas eſſe memorat Gennadius*, niſi in Pamphili nomine hallucinatus ſit. * De Script. c. 17.

Epiſtolæ multæ ad timorem Dei hortatoriæ, inter quas eminebant illæ quas *ad Probam* dedit, ab eodem memoratæ.

Epiſtola ad Hieronymum comminatoria; cujus meminit Hieronymus † forſan & aliæ plures. † Apolog. 3.

Invectiva adverſus Hieronymum prior, de quâ multa Hieronymus.

Evagrii Pontici Opuſcula plurima ab eo *verſa.*

AURELIUS, ex Eccleſiæ Carthaginenſis Diacono, poſt mortem Genethlii, creatus eſt Carthaginenſis Epiſcopus anno CCCXC. Anno CCCCXXVI. ſaltem ſequenti, obiiſſe dicitur. Vir primi inter Catholicos nominis, doctus, gravis, prudens fidei & pietatis cultor ſincerus Statuam Cœleſtis (*Deæ*) in amplo & ſplendido Templo poſitam, totóque penè orbe celeberrimam, quam Aurelius Pontifex Gentilis olim dedicaverat, alter jam Aurelius Pontifex Chriſtianus deſtruxit, convertóque in Baſilicam Chriſtianam Templo, in loco *Cæleſtis* Simulachri Cathedram ſuam collocavit, & exindè populum docere cœpit, ut ipſe, qui aderat, tradit Proſper, vel quiſquis ſub hoc nomine latet, de Prædict. Part. III. cap. 38. fol. 60. p. 2 De Dea *Cœleſti* Carthagine adoratâ multa congeſſit Baronius ad ann. CCCXCII. pag 92. cujus ſcrinia non compilabo. Idem eſſe numen, quod ſub Mithræ nomine colebant Perſæ, ſub Aſtartes Phœnices, ſub Cereris Junonis, Dianæ, Lunæ & Reginæ cœli gentes aliæ, fidem faciunt Lucianus, Herodianus, Apuleius, alii. *Quam Cæleſtem Afri, Mithram Perſæ, plerique Venerem colunt, pro diverſitate nominis, non pro numinis varietate*, inquit hâc ipſâ in re S. Ambroſius*. Inter Marmora Africana non multis abhinc annis ex agro Tuneto Florentiam allata, & ab Octavio Falconerio † edita, quartum hanc habet inſcriptionem.

390. P. II.

* Contr. Sym. Tom. III Epiſt. XXXI. p. 120.
† Auct. inſcript. Athlet. p. 160. num. IV.

CAELESTI. AUG. SAC.
Q. MA..TIUS PRIMUS
AD AMPLIATIONEM
TEMPLI ET GRADUS
DONAVIT)-(CXXV.
VOT. SOL. LIB. ANI.

In baſi lapidis Romæ, cui ſuper impoſita erat Cœleſtis ſtatua, reperitur inſcriptio INVICTÆ CAELESTI. Habetur apud Baronium loc. citat. & Gruterum p. 59. *num.* IV. Carpit Gruterum Eman. Schelſtratius*, mus Leonem, quòd hanc inſcriptionem inter Veneris Epitheta collocavit, cùm conſtat, *inquit*, Cœleſtem fuiſſe Carthaginenſium numen præcipuum. Quid verò? annon Venus ſub Cœleſtis nomine adorabatur? annon Afris etiam hoc nomine culta? Utrumq; diſertè teſtantur Veteres, loquuntur lapides. *In antiquis Siciliæ Tabulis*, quas edidit G. Gualterus †, extat inſcriptio in ruinis Segeſtæ eruta, quâ Diodotus conſtituit Minyram ſororem ſuam ἹΕΡΑΤΕΥΟΥΣΑΝ ἈΦΡΟΔΙΤΑΙ ΟΥΡΑΝΙΑΙ Sæpini apud Gruterum loc. citat. VENERI CAELESTI AUGUSTAE. SACR. Aſculi in marmore apud Reineſium * VENERI CAELESTI. Teſtis accedat Ælianus †, Ἐν ταύτῃ σέβουσι Ἀφροδίτην, Οὐρανίαν αὐτὴν καλοῦντες, *Chuſis* (vicus erat Ægypti) *Venerem*

* Eccl. Afric. Diſſert. I. c. 1. p. 5.
† Pag. 49. nu. CCCXXXI.
* Inſcript. claſſ. I. num. CCLXXXVI. p. 242.
† De animal. lib. X. c. 27. p. 604.

Q 2 *religio-*

religioſè colunt, quam Cœleſtem *appellant.* Æliano longè antiquior Plato*, ubi de geminâ Venere, ἡ μέν γέ πυ, πρεσβυτέρα, καὶ ἀμήτωρ Οὐρανοῦ θυγάτηρ, ἣν δὴ καὶ Οὐρανίαν ἐπονομάζομεν. *Nonne una quadam antiquior eſt, & ſine matre Venus, Cœlo nata, quam* Cœleſtem *Venerem nuncupamus?* Ἀφροδίτης Οὐρανίας ejúſque templorum pluſquàm ſemel iterúmque meminit Pauſanias †. meminit & Lucianus *. Veneris Cœleſtis, amplis alis ornatæ, quaſi cœlum & aſtra petituræ, iconem ex gemmâ in ſculpturis antiquis exhibet Leonardus Auguſtinus Part. I. *Tab.* CXV. Et Pauſanias † Venerem Cœleſtem ita dictam cenſet ἐπὶ ἔρωτι καθαρῷ, καὶ ἀπηλλαγμένῳ πόθου σωμάτων, *ab amore puro, & à corporum cupiditate longè remoto.* Dices quid hæc ad Afros? quid ad Carthaginem, ubi Cœleſtis primariam habuit ſedem? Audi. Venerem ſub nomine *Cœleſtis* ſummoperè venerabantur Afri, præcipuè Carthaginenſes. Herodianus lib. V. pag. 213. ubi de Veneris Uraniæ ſimulacro agens, Σεβόντων αὐτὸ ὑπερφυῶς Καρχηδονίων τε καὶ τῶν κατὰ τὴν Λιβύην ἀνθρώπων. φασὶ δὲ αὐτὸ Διδὼ τὴν Φοίνισσαν ἱδρύσασθαι, ὅτε δὴ τὴν ἀρχαίαν Καρχηδόνα πόλιν ἔκτισε, βύρσαν κατατεμοῦσα. Λίβυες μὲν οὖν αὐτὴν Οὐρανίαν καλοῦσι, Φοίνικες δὲ Ἀστροάρχην ὀνομάζουσι, σελήνην εἶναι θέλοντες. *Quod ſcilicet Carthaginenſibus, omnique Africa incredibilem in modum venerabile poſitum fuiſſe a Phœnice Didone creditur, quo tempore antiquam Carthaginem diſſecto corio ædificavit. Hanc Afri Cœleſtem vocant, Phœnices Aſtroarchem, Lunam eſſe affirmantes.* Vox *Aſtroarche* ab *Aſtarte* detorta videtur, quæ apud Sidonios Veneris erat ſimulachrum, quæ & ἑωσφόρος dicebatur, Lunam etiam denotans, quod & Lucianus † affirmat. Hinc in nummo Juliæ Paulæ, Elagabali conjugis, apud Cl. Vaillantium *, in aversâ parte, Aſtarte capite radiato curtui ſacro inſidet, his verbis circumſcriptis, COL. AUR. PIA METR. SID. Aſtarten verò Venerem fuiſſe uno ore conſentiunt Veteres. Philo Byblius † Sanconiathonis interpres, de Phœnicum Theologiâ, τὴν δὲ Ἀστάρτην Φοίνικες τὴν Ἀφροδίτην εἶναι λέγουσι, *Cæterùm hanc ipſam Aſtartem Phœnices Venerem eſſe dicunt.* Nec aliter Suidas *, Ἀστάρτη ἡ παρ' Ἕλλησιν Ἀφροδίτη λεγομένη, *Aſtarte apud Græcos Aphrodite dicitur.* Cicero † quatuor Veneres diſtinguens, *quarta*, inquit, *Syria, Tyróque concepta; quæ Aſtarte vocatur.* A Phœnicibus verò ſuum Deæ Cœleſtis cultum Carthaginenſes mutuâſſe, ſuprà ex Herodiano notavimus. Fidenter Seldenus * noſter, vir ſummus. *Cæterùm quin fuerit Aſtarte ipſiſſima Pœnorum Cœleſtis Dea, vix aut ne vix quidem eſt ut dubites.* Sed hæc obiter, & fortè plùs ſatis occaſione ſtatuæ, quam Cœleſti dedicavit Aurelius Pontifex, cujus meminit ſupracitata inſcriptio apud Baronium & Gruterum; undè etiam liquet Aurelium *Oneſimum* fuiſſe cognominatum. Jam, impetratâ lectoris veniâ, ad Aurelium redeamus Anno ccccxi. in Collatione Carthaginenſi, unà cum ſex aliis Epiſcopis delectus eſt ut pro Catholicis contra Donatiſtas diſputaret. Quod & ſtrenuè præſtitit. Variis Conciliis Africanis, hoc & ſequenti ſæculo habitis, interfuit, ſimul ac præfuit, ejuſque plures *Oratiunculæ* ad Patres Africanos in *Codice Eccleſiæ Africanæ*, aliiſque Conciliorum Africanorum collectionibus reperiuntur. Anno ccccxix. ſcripſit Epiſtolam Encyclicam *de damnatione Pelagii & Cœleſtii*, ad omnes Epiſcopos per Byzacenam & Arzugitanam Provinciam conſtitutos, quam unà cum Honorii Imp. ad Aurelium, hâc de re, Literis, ex Collectione *Creſconianâ* depromptam, Annalibus ſuis inſeruit Baronius ad Ann. ccccxix p. 455. Exindè Conc. Tom. II. col. 1609. Extat etiam inter Pſeudo-Iſidori merces, Aurelii noſtri Epiſtola ad Damaſum Papam, ſed quam commentitiam eſſe contendit ipſemet Baronius ann. ccclxxiv. pag. 365. certè pluſquàm integro quindecennio ſcriptam, antequam ipſe Aurelius Epiſcopus factus ſit.

* Sympol. p. 2179.
† Lib. I. in Attic. p. 27.
* Lib. II. in Corinth. p. 128.
† Lib. VI. in Eliac. p. 392.
* Dial. Meretr. inter Matr. & Mus. T. II. 721.
† Lib. IX. in Bœot. p. 316.
† De Deâ Syr. p. 887.
* Numiſm. Colon. Par. II. p. 97.
† Apud Euſeb. præp. Evang. lib. I. c. 2. p. 38.
* In voc. Ἀστάρτη.
† De nat. Deor. lib. III. c. 23. p. 435.
* De Diis Syr. Part. II. c. 2. p. 247.

SECUNDINUS, natione, ni fallor, Afer, ſectâ Manichæus, claruit circa annum cccxc. certè poſt Auguſtini ad Eccleſiam reditum, & abſolutos de libero arbitrio libros III. Magna illi cum Auguſtino interceſſerat familiaritas, dum uterque in hæreſi Manichaicâ verſaretur. Sed Auguſtino ad fidem catholicam redeunte, ipſum acri ſatis Epiſtolâ adoritur Secundinus; quâ laudatâ ejus eloquentiâ deſertum Manichaiſmum ei exprobrat; objicit carnalem timorem alicujus incommoditatis, quam à Manichæis metuebat, cupiditatem honoris, quem apud Catholicos conſequeretur, Punicæ gentis perfidiam, doctrinæ Manichaicæ ignorantiam, quodque ab eâ diaboli calliditate ſeductus receſſerat. In animum revocat quem ſibi patronum olim habebit, cùm ante juſtum tribunal Judicis ſiſtetur, cùm Perſa, quem incuſaverat (Maneten intelligit) non aderit; *quo excepto*, inquit, *quis te flentem conſolabitur? quis Punicum ſalvabit?* Suadet igitur & exhortatur, ut in viam veritatis, quam metu deſeruerat, è veſtigio rediret. Et in his omnia eloquentiæ ſuæ vela expandit. In libello reſponſorio Auguſtinus objectas ſibi calumnias diluit, dogmata Manichaica, quæ tectè inſinuaverat Secundinus, diruit, omniúmque quas affert rationum momenta diligenter expendit. Extat hæc Epiſtola cum Auguſtini reſponſione *Tom.* VI. col. 525. 390 *P. H.*

AMBROSIUS, Cujus unus, quod ſciam, è veteribus meminit Hieronymus, Patriâ Alexandrinus, Didymi auditor, claruit anno cccxcii. Scripſit *adverſus Apollinarium volumen multorum verſuum de Dogmatibus, & Commentarios in Job.* N E. 392 Hieron. de Script. c. 126

AMBROSIUS, Gente Scytha, Tomorum quin & totius Scythiæ, Epiſcopus claruit anno cccxcii. Vit in monaſticâ Philoſophiâ innutritus, vitam admodùm rigidam & ſeveram egit, victu modico contentus, & habitu vili indutus. Origeni æquiorem animum geſſiſſe argumento ſunt, quæ Epiphanio eum (Conſtantinopoli tunc agentem anno circiter cccci.) ad Origenem damnandum urgenti rependerit, ſuprà in Origene repræſentata ex Socrate. Multa ab eo facta ſunt, multa etiam illius precibus impetrata miracula; quorum ſpecimina aliquot profert Sozomenus *. Tantâ idcirco veneratione habitus eſt, ut ab Hunnis *Deus Romanorum* vocaretur. Scripſit in morem *dialogorum* & veteris eloquentiæ breves commaticoſque *tractatus*, & alia quædam: ex quibus brevicula aliquot fragmenta exhibet Damaſcenus in Parallel. 392. Hieron. de Script. c. 131.

* L. 7. c. 26.

PONTIUS PAULINUS, Origine Romanus, genere Patricio & Conſulari Burdigalæ in Galliâ, ſaltem in vico Paterno non procul inde ſito, natus eſt anno cccliii. Præceptorem habuit Decium Auſonium, ſub quo in Poëticis & Rhetoricis ſtudiis mirum quantùm profecit. Auſonio deinde à Valentiniano Imp. in Aulam evocato, ut Gratiani filii ſtudiis præeſſet, Paulinus Burdigalâ relictâ Romam ſe contulit, ibique cauſas forenſes tantâ fœlicitate tractavit, ut annò ccclxxv. Conſulatûs honorem juvenis adhuc conſecutus ſit. Senatoriâ adhuc dignitate illuſtris, totique civitati perquàm charus. Anno ſequenti ad exteras regiones viſendas ſe accingens omnes ferè Occidentis Provincias peragravit; ſummis ubique viris, Martino, Ambroſio, aliiſque familiaris factus. Hiſce peregrinationibus quindecim ferè annorum ſpatium impendit. Anno demum cccxci. à Delphino Epiſcopo Burdigalenſi ſacro ſonte lavatus, ac bona divendita pauperibus elargitus, in Hiſpaniam ſecundâ 393.

Digitized by Google

SÆC. IV. ab An. CCC.

ſecundâ jam vice profectus eſt; & Barcinone plerumque degens arctiorem vitæ diſciplinam excoluit; ab Auſonio licèt aliiſque ad ſæcolarem vitam fruſtra revocatus. Anno cccxciii. execonte, ipſâ Chriſti Natali ab Eulampio Præſule Barcinonenſi, penè cogente plebe ad Presbyterii gradum evehitur: ex quo tempore inter viros Eccleſiaſticos inclareſcere cœpit. Factus poſtea Nolæ in Campaniâ Epiſcopus, ſed qoo anno hactenus mihi aliiſque incompertum, anno cccex. Nnlâ à Gothis captâ vaſtatâqoe, cùm ſe à Barbaris ob theſauros, uti illi ſuſpicati poſſent, abſconditos eactuciatum iri vereretur; hæc ad Deum verba fudit: *Domens, non excrucier propter aurum & argentum: ubi enim omnia ſunt, tu ſcis.* Obiit ſanctiſſimus Præſul X. Cal. Junias anno ccccxxxi. ætatis ſuæ 78. Uaorem habuit Theraſiam, fœminam lectiſſimam individuam vitæ tam Eccleſiaſticæ quàm ſæcularis comitem, ex qua unicam ſuſcepit ſobolem vix octiduo ſuperſtitem. Qui plura de eo ſcite avent, adeant *Vitam* cjus à Fr. Sacchino conſcriptam, & noviſſimis Operum Paulini editionibus inſertam. Vir in Deom Pius, in pauperes beneficos, erga omnes comis & candidus, tam ſingulari verò ac ſtupendâ flagtavit charitate, ut (ſi vera oobis referat Gregorius) Campaniâ à Gothia vaſtatâ ſua captivis redimendis erogaret, cùmque nil amplius impendendum ſupereſſet, ſeipſum pro redimendo viduæ cujuſdam filio, quem in Africam Vaodali captivum abduxerant, eo profectus in ſervitutem vicariam daret, Regiſque Vandalorum genero ſeſe in mancipium tradetet, ab co horto excolendo præfectus. Tandem verò quiſnam eſſet agnitus, in Italiam honorificè remiſſus eſt; dono ei datis cunctis ſuę civitatis captivis, navibuſque plurimis frumento onuſtis. Eaemplum ejus pietatis ſtudioſis B. Mattinus * ſæpiùs ingerebat utpote qui ſolus penè iſtis temporibus Evangelica præcepta compleſſet; beatumque eſſe prædicavit id ſæculom tantæ fidei virtutiſque documento. Doctrinam quod attinet, clariſſimorum iſtius ævi virorum eloglis nobilitatur. In Poëſi qoantum potuit, dicat Præceptor Auſonius *, ſic ad illum ſcribens.

Auguſtin. de Civit. Dei l. 1. c. 10.

Greg. l. 3. dial. c. 3.

* Ap. Sulp. de vit. Martin. c. 26.

* Epiſt. 20. ad Paulin.

Cedimus ingenio, quantum præcedimus ævo:
Aſſurgit Muſa noſtra Camœna tuo.

Eloquentiam ejus miris laudibus effert Hieronymus *, *Si Sacras*, inquit, *literas te docere contingeret, & quaſi per manus myſteria tradere Scripturarum, naſceretur nobis aliquid, quod docta Græcia non haberet.* Et mox: *Si quaſi extrema manus operi tuo induceretur; nihil pulchrius, nihil doctius, nihil dulcius, nihilque Latinius tuis haberemus voluminibus.*

* Ep. 13. ad Paulin.

OPERA, QUÆ EXTANT.

E*Piſtola numero* L. viz.
Ad Severum Sulpicium XIV.
Ad Delphinum Burdegalenſem V.
Ad Amandum Burdegalenſem VI.
Ad Sanctum & Amandum I.
Ad Victricium Rothomagenſem II.
Ad Aprum I.
Ad Aprum & Armandum II.
Ad Florentium Cadurcenſem I.
Ad Alethium I.
Epiſtola ſive potius Declamatio *popularis de Gazophylacio.*
Ad Deſiderium I.
Ad Macarium I.
Ad Pammachium I.
Ad Jovium cum Poëmate ad eundem. I.
Cave Hiſt. Lit.

Ad quendam militem I.
Ad Sebaſtianum Eremitam I.
Ad S. Auguſtinum IV. habentur etiam inter Auguſtinianas.
Ad Alipium Tagaſtenſem I. inter Auguſtinianas 35.
Ad Romanianum I. inter Auguſtinianas 36.
Ad Rufinum II. quas Paulini non eſſe ſuſpicatur Roſvveydus.
Ad Marcellam I. inter Hieronymi Opera.
Ad Celantiam I. inter Hieronymianas.
Poemata numero XXXII. viz.
Ad Geſtidium II.
Matutina Precationes II.
De Joanne Baptiſta I.
Pſalmi 1. 2. & 136.
Ad Auſonium Epiſtola IV.
Ad Cytherium I.
Epithalamium in Iulianum & Jam.
De obitu Celſi pueri Panegyricus.
S. Fœlicis Natales X. integri.
Fragmenta Natalium 11. 13. 14. 15. & incerti cujuſdam.
De *Niceta Epiſcopi reditu in Daciam.*
Fragmentum Poematis de Regibus ex Suetonio collectis
Ad conjugem ſuam exhortatio, quæ Proſpero rectiùs adjudicatur. Hactenus Poëmata.
Epiſtola ad Eucherium & Gallum in Laro inſulâ degentes, à Chiffletio primùm edita in Appendice ad Paulinum, *Divione* 1662.
Martyrium S. Geneſi Arelatenſis. Extat apud Surium ad diem XXV. Auguſti.

SÆC. IV. ab An. CCC.

SPURIA.

C*Armen Euchariſticum, de vita ſua*, quod alterius Paulini noſtro *συγγενεῖ* & Auſonii nepotis eſſe notat Labbeus *. Habetur in Bibliothecâ Patrum *Pariſ.* 1575.

*Differt. de Script. Tom. 2. p. 165.

De Vita S. Martini libri VI. carmine Heroico ſcripti ad Perpetuum Turonenſem Antiſtitem, quos Baulini Petricotii eſſe conſtat. Extant in Bibliothecis Patrum, & in Auctuario Bigneano *Pariſ.* 1624. p. 851.

Epiſtola ad Fauſtum Rhegienſem de variis quæſtionibus, quam Paulini alterius, Auctoris *tractatûs de Quadrageſimâ*, eſſe conjicit Labbeus. Extat in Biblioth. Patr.

DEPERDITA.

P*Anegyricus, ſive Apologeticus pro Theodoſio* Imp. anno 395. *Endelechii hortatu ſcriptus.*
Ad ſororem Epiſtola multa de contemptu mundi.
Sacramentarium & Hymnarium.
De *Pœnitentiâ liber*, item *de laude generali omnium Martyrum.*
Suetonii libri de Regibus in compendium redacti; metro ſcripti.
Poëmata & Epiſtola plures.

Extant Paulini opera in Orthodoxogr. Tom. II. p. 75. & in Biblioth. Patr. Tom. VI. p. 163. ſeorſim verò *Pariſ.* 1516. *Coloniæ* 1560. *Antverp.* 1622. 8°. una cum vitâ Paulini à Fr. Sacchino conſcripta, & Frontonis Ducæi ac Heriberti Roſvveydi notis: deniqoe *Paris.* 1685. 4°. in duos Tomos digeſta, ad MSS. Codices recognita, & variorum notis illuſtrata, ſtudio Jo. Baptiſtæ le Brun.

Paulini *σύγγενος* (inpore cujus, tanquam amici ſui meminit Epiſt. IX. ad Severom) erat *Sanctus Severus Endelechius*, religione Chriſtianus, arte Orator & Poëta. Hujus breve carmen *de mortibus boum* edidit Pet. Pitheus in Epigrammatum ve-

terum Cinno. Verum cùm nihil, quod ſciam, ſcripſit Eccleſiaſtici commatis, peculiarem ei inter ſcriptores noſtros locum non tribuimus.

395. P. II. Socr. Lib. V. c. 10. 11. Lib. VI. c. 21. 22. Sozom. Lib. VII. c. 12. Lib. VIII. c. 1. SISINNIUS, Primùm Agelii Novatianorum apud Conſtantinopolim, Epiſcopi, Lector, dein Presbyter, tandem anno CCCXCV. mortuo Marciano, partis ſuæ Epiſcopus factus eſt, ab Agelio ante obitum ſuum Epiſcopus & deſignatus, & ordinatus. Juvenis adhuc, à Maximo Philoſopho, unà cum Juliano Imperatore in Philoſophia inſtitutus fuerat, vir imprimis diſertus, & magno rerum uſu præditus, ſacrarum Literarum callentiſſimus, Græcorum quoque philoſophiam egregiè tenuit; Dialecticæ præcipuè adeò peritus, ut Eunomius Hæreſiarcha, qui dialecticis argutiis præſertim excelluit, præſtantiam ejus in arte diſſerendi formidans, cum eo congredi ſæpenumerò refugerit. In vitâ caſtus & integer, etſi in victu & veſtitu paulò delicatior, moribus jucundus, in congreſſibus ſuavis, lepido ingenio, quique & jocari cum venuſtate, & jocos patienter excipere optimè novit. Cujus generis multa facetè & feſtivè dicta referunt Socrates & Sozomenus. Scripſiſſe Siſinnium plures libros diſertè tradit Socrates, in iiſque condendis nimium verborum elegantiæ ſtuduiſſe, atque poëticas interdum dictiones inſeruiſſe ait; Ut majorem in dicendo gloriam, quàm ſcribendo, adeptus eſt. Compoſuit librum *de Pœnitentiâ*, adversùs Joannem Chryſoſtomum, occaſione celebris illius dicti, quod, cùm Pœnitentia, à Synodo, ſemel duntaxat, iis qui poſt Baptiſmum peccâſſent, conceſſa fuiſſet, pronunciare non dubitavit, *licèt millies pænitentiam egeris, accede.* Ob quam ſententiam Siſinnius in eo libro Joannem graviter exagitavit. Scripſit item, quo tempore ſuæ partis Epiſcopi ad conſecrationem ſuam peragendam Conſtantinopoli in Synodum coacti eſſent, Epiſtolam Synodicam ad Berinianum, Amphilochium, cæteroſque Pamphyliæ Epiſcopos, contra Meſſalianos, cujus inſcriptionem exhibet Photius & ex eâ quædam laudat Cod. LII col. 4.

395. P. II. HELICONIUS, Sophiſta Byzantinus, Chronographus Chriſtianus, claruit (ſi modò vixerit, quo tempore Opus ſuum terminavit) circa annum CCCXCV. Condidit χρονικὴν ἐπιτομὴν ſive *Annalium Compendium*, ab Adamo, uſque ad Theodoſium Magnum libris X. comprehenſum. Hæc nos docet Suidas in voc. Ἑλικών. Extare hoc Compendium Hiſtoricum MS. in Italia, ſe accepiſſe teſtis eſt Simlerus in *Biblioth.* p. 270. Quo verò auctore id refert, non dicit.

396. Poſſid. de vit. Auguſt. Auguſtin. in Confeſſ. AURELIUS AUGUSTINUS, Natione Afer, Tagaſtam Numidiæ urbem natalem habuit, natus anno 355. parentibus honeſtis nec infimi nominis, quippe qui de numero curialium erant, patre Patricio, matre Monicâ, utriſque Chriſtianis, matre verò ſupra communem ſortem ob pietatem celeberrima. Bonis literis adeò gnaviter incubuit, ut adoleſcens adhuc in patria urbe Grammaticam, mox Carthagine Rhetoricam docuerit, & in foro inter Cauſidicos aliquamdiu verſatus ſit; ubi Manichæorum errorum virus non hauſit modo, ſed penitùs imbibit. Verùm rixarum in Gymnaſio Carthaginenſi pertæſus, anno 383. desertâ Africa, reluctante matre, Romam proficiſcitur, ubi plures curæ ſuæ commiſſos diſcipulos bonis literis inſtituit. Nec tamen hîc loci omnia ex voto ceſſerunt; ſequenti igitur anno miſſo ab Imperatore ad Symmachum urbis præfectum mandato, ut civitati Mediolanenſi Rhetoricæ magiſter provideretur, ab eo Mediolanum miſſus eſt. Advenientem agnovit, & mirâ comitate tractavit Ambroſius, cujus ſermonibus ad populum habitis, dum auſcultaret Auguſtinus, paulatim ab erroribus revocari cœpit; rejecto igitur Manichæiſmo ad Academicos tranſiit, Interea Monica de filii ſalute ſummopere ſollicita Mediolanum venit; & jam verum eſſe experta eſt, quod Epiſcopus quidam, (cujus aures quotidianis precibus & gemitibus obtuderat, ut in filio ad meliorem frugem reducendo laboraret) ſubſtomachans dixerat; *Vade*, inquit, *à me, ita vivas; fieri enim non poteſt, ut filius iſtarum lachrymarum pereat.* Tandem itaque dum in hortulo ſuo ardentibus votis ſolus ad Deum preces funderet Auguſtinus, quaſi pueri cujuſdam cantantis audita vox eſt, *Tolle, lege, tolle, lege.* Arrepto igitur codice in locum Apoſtoli oculos conjecit: *Non in comeſſationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitiis*, &c. Obſtupuit audientis animus, & pietatem Chriſtianam ſtatim amplecti ſecum ſtatuit; exactoque inter Catechumenos biennio, anno 388. ab Ambroſio baptizatur. Sequenti anno mortuâ jam matre in Africam remeavit, & in fundo paterno per triennium fermè delituit. Anno 391. Hipponem profectum, ut Agentem in rebus quendam ad perfectiorem vitæ Chriſtianæ gradum impelleret, Hipponenſes injectis manibus reluctantem licèt & lachrymantem ad Valerium Epiſcopum trahunt, & ab eo Presbyterum ordinari curant. Presbyter factus inſtituto inter Eccleſiam Monaſterio pietati & exercendæ & docendæ incubuit; quin & repugnante licèt Eccleſiæ Africanæ conſuetudine, coram ſeipſo concionandi vices ei demandavit Valerius. Manichæos, Donatiſtas, Circumcelliones, Pelagianos, alioſque Hæreticos tam Scriptis, quàm voce debellavit. In Synodo Hipponenſi anno 393. jubentibus Epiſcopis de fide & Symbolo Presbyter adhuc diſputavit; adeoque apud omnes inclaruit, ut neceſſe eſſet Valerio eum, quem ſibi ſucceſſorem deſignârat, clanculùm occultare, ne ad alterius civitatis Epiſcopatum raperetur. Quapropter literis egit Valerius apud Primates Africæ Epiſcopos, ut ſibi adhuc viventi Coëpiſcopus conſtitueretur; quod & factum eſt anno 396. à Megalio Calamenſi Numidiæ Primate, reclamante Auguſtino ac aſſenſum demum vix ac ne vix adhibente, utpote quod Canonibus Eccleſiaſticis repugnaret. Epiſcopus factus Eccleſiæ inſtituendæ & religionis cauſæ tutandæ acriùs incubuit, ingenteſque ac perpetuas cum circumſtrepentibus ubique Hæreticis lites & controverſias agitavit; quorum etiam inſidiis vitæ diſcrimen non ſemel adiit. Donatiſtas collatione in Synodo Carthaginenſi inſtitutâ, & in Cæſarienſi renovatâ confutavit: Fœlicem Manichæum poſt ſecundum vel tertium colloquium Hippone habitum ad Catholicam veritatem reduxit; cum Paſcentio comite & Maximino Epiſcopo Arianorum coryphæis, illo Carthagine, iſto Hippone diſputationem iniens fidem Catholicam egregiè propugnavit, & Hæreticorum deliria refellit: adverſus Pelagianos denique diſputationibus habitis & ſcriptis editis per annos fermè decem laboravit. Quo verò rebus Eccleſiæ meliùs proſpiceret, Synodis frequens interfuit, earumque pars magna fuit; interfuit enim Synodis Carthaginenſi quartæ anno 398. & ut videtur, quintæ eodem anno habitæ; Africanæ tertiæ anno 401. Carthaginenſi anno 403. Africanæ quartæ anno 407. Collationi Carthaginenſi contra Donatiſtas anno 411. Cirtenſi contra eoſdem anno 412. Milevitanæ ſecundæ contra Pelagianos anno 418. Carthaginenſi ſextæ in cauſa appellationum anno 419. habitæ, Carthaginenſi ſeptimæ de eâdem cauſâ eodem anno celebratæ; ut alia Concilia taceam, cujus ſubſcriptiones non extant. Vandalis demum Africam cæde & incendio

dio ubique vaſtantibus, & Hipponem obſidione jam prementibus, Deum precatus eſt, ut aut urbem hoſtibus, aut ſeipſum vitâ ſubduceret. Tertio igitur obſidionis menſe febri correptus decubuit, ac poſt dies aliquot in pace obdormivit die XXVIII. Anno Chriſti 430 ætatis ſuæ 76. Epiſcopatûs geſti 35. Egregios viri ſanctiſſimi mores per totum vitæ curriculum pulchrè depingit Poſſidius. Erat utique pius, modeſtus, pudicus, mitis, manſuetus, urbanus, placidus, in concionando frequens, in diſputando acer, in ſcribendo indefeſſus, in tractandis negotiis tam civilibus quàm Eccleſiaſticis ſedulus & aſſiduus, pauperum ſtudioſus, quibus vel ex reditibus Eccleſiæ, vel ex oblationibus fidelium proſpiciebat; veſte uſus eſt nec ſplendidâ nec ſordidâ, menſâ parcâ quidem & frugali, benè inſtructâ tamen & nitidâ, cui peregrinos juxta ac familiares adhibuit; hâc tamen lege omnibus propoſitâ, quam & menſæ ſuæ inſcribendam curavit.

Quiſquis amat dictis abſentum rodere vitam,
Hanc menſam indignam noverit eſſe ſibi.

Ingenii fœlicitas, judice Eraſmo *, prorſus erat incomparabilis; ſive acumen ſpectes, vel obſcuriſſima facilè penetrans, ſive capacis memoriæ fidem, ſive vim quandam mentis indefatigabilem. Idem alibi † ſic ſcribit; *Solus Auguſtinus præſtat omnes ſcriptoris Chriſtiani dotes, in docendo ſedulus, in redarguendo nervoſus, in exhortando fervidus, in conſolando blandus, ubique pius, & verè Chriſtianam ſpirans manſuetudinem.* De omnigenâ ejus eruditione pluribus agere idem eſſet, ac lucem ſoli offundere: hoſpes ſit oportet tum in ejus, tum in aliorum ſcriptis, qui neſciat Auguſtinum in toto meliorum literarum circulo eminere; in quæſtionibus verò Theologicis primas tenere. De ſtilo hæc Eraſmus *, *Habet Auguſtinus ſuum quoddam dicendi genus, argutum & periodis in longum productis multa convolvens; quod lectorem & familiarem, & acutum, & attentum, & benè memorem requirit, denique tedii laboriſque patientem; quales non ita multos reperias.* Unde alibi *, *Scriptor & obſcuræ ſubtilitatis, & parum amœnæ prolixitatis*, illi audit.

* Præf. ad Opera Auguſtin.

† Ep. ad Alphonſ. Fonſec. Archiep. Tolet l. 19. Ep. 35.

* Præf. ad Op. Auguſtin.

* Ep. ad German. Brix. l. 20. Ep. 2.

Opera, quæ extant, genuina.

R*etractationum Libri* II. paucis ante mortem annis conſcripti, ſtatim ante mortem recogniti.
Confeſſionum Libri XIII.
De Grammaticâ liber.
Principia Dialectica.
Categoriæ decem ex Ariſtotele decerptæ.
Principia Rhetorices. Tractatus iſti quatuor poſtremò recenſiti à Benedictinis Pariſienſibus in nuperâ ſua Auguſtini Operum editione ſanè elegantiſſimâ in Appendicem rejecti ſpuriis accenſentur; tum quòd à ſtilo Auguſtini alieni, & eruditione ejus indigni ſint; tum quòd Dialogorum formâ ſcripti non ſint, neque ad incorporalia animum promoveant; qualia fuiſſe genuina Auguſtini hiſce de rebus Opuſcula conſtat ex Retract. lib. 1. c. 6.
De Muſicâ Libri VI.
Contra Academicos Libri III.
De Ordine Libri II.
De beatâ vitâ Liber.
Soliloquiorum Libri II.
De Magiſtro Liber.
De immortalitate animæ liber.
De quantitate animæ liber.
De libero arbitrio Libri III. quos Romæ laïcus inchoavit, Africæ Presbyter abſolvit.
De verâ Religione liber.
De moribus Eccleſiæ Catholicæ & Manichæorum Libri II.
De Geneſi contra Manichæos Libri II.
Regula è tribus ultima, quæ fœminis data eſt non viris, licèt pronomina & adjectiva è fœminino in maſculinum genus mutata ſint. De eâ dubitat Eraſmus, Auguſtino tamen non indignam eſſe agnoſcit.
Epiſtolarum CCXLII. *liber*, ſine ullo rerum aut temporum ordine temerè digeſtus. Ex his Epiſtolis plurimas tractatuum nomine inſigniunt Auguſtinus in *Retractationibus*, & Poſſidius in *Indiculo*; ſpuriæ verò ſunt undecim (142. 181. 182. 184. 185. 187. 189. 192. 194. 196. 198.) aliorum denique ſunt quinquaginta. In editione nuperâ Benedictinâ Epiſtolæ pro ratione temporis quo ſcriptæ ſunt, diſponuntur. In his antea ineditæ exhibentur Epiſtolæ tres, una ad *Alypium*, *ad Paulinum* duæ; quibus accedit quarta ad *Mar. Mercatorem*, integra jam primùm edita. *Altercationem cum Paſcentio*, quæ hactenus Epiſtolæ 178. locum obtinuit, Auguſtini non eſſe argumentis invictis probant Benedictini, & Vigilio Tapſenſi ratione ſanè non invitâ, aſcribunt.
Epiſtolæ penè LX. in Supplemento *Pariſienſi*, & ex iis XX. in editione *Lovanienſi* acceſſerunt.
De doctrinâ Chriſtianâ Libri IV.
Locutionis S. Scripturæ Libri VII.
De Fide & Symbolo liber.
Enchiridion ad Laurentium de Fide, Spe, & Charitate, ann. 421. ſcriptum.
De Trinitate Libri XV.
De Geneſi ad literam liber imperfectus.
De Geneſi ad literam Libri XII.
De Agone Chriſtiano Liber.
De Opere Monachorum Liber.
De ſpiritu & literâ ad Marcellinum liber, anno 412. ſcriptus.
De Divinatione Dæmonum Liber.
Speculum ex utroque Teſtamento, à Poſſidio in indiculo & vita Auguſtini memoratum; tametſi ſciolus forte aliquis poſt mortem Auguſtini textum Scripturæ mutavit, proque eo quem uſurpavit Auguſtinus, vulgaris verſionis textum ſubſtituit.
De Mendacio ad Conſentium liber.
Contra Mendacium *ad eundem liber.*
De Fide & Operibus liber.
Quæſtionum in Heptateuchum libri VII.
Quæſtionum Evangelicarum libri II.
Quæſtionum Evangelicarum ſuper Matthæum liber.
De Conſenſu Evangeliſtarum libri IV.
Quæſtionum LXXIII. *liber.*
De diverſis Quæſtionibus ad Simplicianum libri II. ante annum 399. ſcripti.
De octo Dulcitii quæſtionibus liber, anno 422. ſcriptus.
De cura pro mortuis gerenda, ad Paulinum.
De catechizandis rudibus liber.
De Continentia liber, genuinum eſſe negat Eraſmus.
De Patientia liber. Hoſce duos libros Auguſtini eſſe negant Eraſmus aliique, an meritò, viderint eruditi.
De bono, ſive Perfectione viduitatis liber, de quo dubitant multi; Juliani eſſe conjicit Eraſmus.
De Sermone Domini *in monte libri* II.
Expoſitionis in Epiſtolam ad Romanos inchoata liber.
Expoſitionis quarundam propoſitionum ex eadem Epiſtola liber, ante an. 396. ſcriptus.
Expoſitio Epiſtolæ ad Galatas.
Annotationum in Job. liber; de quo vide quæ habet ipſe Auguſtinus Retract. libro 2. capite 13.
De *Civitate Dei contra Gentes ad Marcellinum*, libri XXII. quibus ultimam manum adhibuit Auguſtinus anno 429. Prodierunt ſeorſim *Romæ* 1468. fol.

fol. *Venet.* 1470. fol. *Mogunt.* 1473. fol. & cum Commentariis VValeſii & Nic. Trivethi, *Friburg.* 1494. Editiones recentiores cuivis in promptu ſunt.

De Hæreſibus ad Quodvultdeum liber non longè ante mortem ſcriptus, cum duabus Epiſtolis ad eundem. Appendix de Hæreſibus Neſtoriana, Eutychiana & Timotheana à Gennadio addita eſt.

De quinque Hæreſibus oratio. Chryſologo aſcribunt nonnulli, ſed immeritò.

Concio ad Catechumenos contra Judæos, Paganos, & Arianos.

Oratio adverſus Judæos.

De utilitate credendi ad Honoratum contra Manichæos liber.

Contra Epiſtolam Manichæi, quam vocant, Fundamenti, liber.

De duabus animabus contra Manichæos liber, ante annum 396. ſcriptus.

Contra Fortunatum Manichæorum Presbyterum liber.

Contra Adimantum Manichæi diſcipulum liber.

Contra Fauſtum Manichæum libri XXXIII.

De actis cum Fœlice Manichæo libri II.

Contra Secundinum Manichæum liber.

De naturâ boni contra Manichæos liber.

Contra adverſarium Legis & Prophetarum libri II.

Contra Priſcillianiſtas & Origeniſtas ad Oroſium.

Contra Sermonem Arianorum liber.

Contra Maximinum Arianorum Epiſcopum libri III.

Contra Fœlicianum Arianum de unitate Trinitatis ad Optatum liber, qui ab Eraſmo in dubium jure vocatur. Vigilii enim Tapſenſis Opus eſſe jam conſtat.

De bono conjugali adverſus Jovinianum liber.

De ſanctâ virginitate liber.

De adulterinis conjugiis ad Pollentium libri II.

De Epicureis & Stoicis tractatus.

Tractatus in illud Moſi à Deo dictum, Ego ſum qui ſum: binos hoſce tractatus ſermones potiùs eſſe monet Bellarminus; utrumque Auguſtino adjudicat Eraſmus.

Contra partem Donati Pſalmus.

Contra Epiſtolam Parmeniani Donatiſtarum *Epiſcopi libri* III.

Contra literas Petiliani Donatiſtæ libri III.

Contra Creſconium Grammaticum libri IV.

Contra Epiſtolas Gaudentii Donatiſtarum Epiſcopi libri III.

De Baptiſmo contra Donatiſtas *libri* VII.

De unico Baptiſmo contra Petilianum liber.

De unitate Eccleſiæ contra Petiliani Epiſtolam liber.

Breviculus Collationum cum Donatiſtis.

Contra Donatiſtas poſt Collationem liber.

De geſtis cum Emerito Donatiſtarum *Epiſcopo Sermo.*

De geſtis cum eodem Emerito liber.

Contra Fulgentium Donatiſtam *liber,* de quo dubitant plurimi: quin & plurima argumenta proferunt Cenſores Lovanienſes, quibus opus iſtud ſuppoſititium eſſe contendunt.

De Peccatorum meritis, & remiſſione, & de Baptiſmo parvulorum.

Ad Marcellinum contra Pelagianos libri III. anno 412. ſcripti.

De naturâ & gratiâ contra Pelagianos liber anno 415. ſcriptus.

De gratiâ Chriſti & peccato originali contra Pelagium & Cæleſtium libri II. anno 419. ſcripti.

De nuptiis & concupiſcentiâ ad Valerium Comitem libri II. quorum primus anno 418. ſecundus 420. ſcripti ſunt.

Contra duas Epiſtolas Pelagianorum ad Bonifacium libri IV. anno 419. ſcripti.

Contra Julianum Pelagianum libri VI. anno 421. ſcripti.

De Animâ & ejus origine libri. IV. anno 420. ſcripti.

De Prædeſtinatione Sanctorum & bono perſeverantiæ libri II. anno 427. ſcripti.

De *Gratiâ & libero Arbitrio ad Valentinum liber,* anno 424. ſcriptus.

De *correptione & gratiâ ad eundem liber,* anno 425. ſcriptus.

Reſponſio refellens articulos aliquot falsò ipſi impoſitos. Habetur etiam inter Opera Proſperi, cujus forſan eſt.

De perfectione juſtitiæ contra Cœleſtium liber, anno 414. ſcriptus.

Enarrationes in Pſalmos David CL. prior è Prologis præmiſſis non eſt Auguſtini; ſecunda S. Baſilii eſt è Græco verſa. Opus iſtud variis temporibus & locis compoſitum fuit; Pſalmos enim S. Auguſtinus, prout loca, tempora, res & perſonæ ſuggerebant, modò publicè ſermocinando, modò dictando expoſuit, Pſalmum vero CXIX. ultimo loco rogantibus id amicis elucidavit. Prodiit ſeorſim curâ Jacobi Willemart, Eremitæ Auguſtiniani, *Antverp.* 1680. fol.

In Evangelium Joannis Expoſitio, ſeu Tractatus CXXIV. quibus præfixa Præfatio incerti eſt autoris.

In Epiſtolam primam S. Joannis Expoſitio ſeu Tractatus X.

De *diſciplinâ Chriſtianâ vel de domo diſciplinæ liber.*

De *decem Chordis liber.*

De *Cantico novo, & de reditu ad cœleſtem patriam, ac vita periculis.*

De *Paſtoribus in Ezechielis caput* XXXIV. *liber.*

De *Ovibus in eundem locum liber; ſive Homilia.*

De *Symbolo, ſive Regulâ fidei ad Catechumenos libri,* ſeu potius Sermones IV. ex quibus primum genuinum eſſe, reliquos tres ſpurios cenſent Benedictini Pariſienſes.

De *convenientia decem Præceptorum & decem Plagarum liber.*

De utilitate jejunii tractatus.

Pſalterium quod matri ſuæ compoſuit.

De *verbis Domini, ſive de verbis Evangelii Sermones* LXIV. Ex his Sermo 14. *Eradii* Presbyteri eſt, 19. *Maximi Taurinenſis,* 28. *S. Ambroſii.*

De verbis Apoſtoli Sermones XXXV. ex iis Sermo 25. Maximi eſt inter Ambroſianos nonus.

Homiliarum L. liber; ex his quarta ex Ambroſii Scriptis decerpitur. Collectiones iſtæ Sermonum Auguſtini tres, ſuperiùs memoratæ, antiquæ ſunt, ante annos quippe 800. factæ, Auguſtino tamen nequaquam æquales. Collectiones Sermonum *de Tempore & de Sanctis* ſequentes adornatæ ſunt, (ſummâ quidem id incuriâ factum) à curatoribus editionis Amerbachianæ *Baſil.* 1495.

Sermones de tempore CCLVI. ex quibus nonnulli alios præ ſe ferunt Autores: Sermones verò 87. 215. 251. 255. à Perkinſio, Riveto, aliiſque ſpurii habentur Sermonem 191. Auguſtino adjudicat Labbeus. Eorum verò nonus Bernardi eſt; 11. Maximo tribuitur; 15. Severiano uti & Fulgentio aſcribitur; 33. S. Leonis eſt; 37. Maximi; 48. ex Hilario, Ambroſio & Auguſtino hinc inde deſumitur; 63. S. Leonis eſt; 68. & 77. S. Ambroſii; 117. ejuſdem; 118. Maximini; 120. Euſebio tribuitur

tribuitur; 125. idem ferè eſt ac *Symbolum* Damaſo inſcriptum inter Opera Hieronymi; 128. Maximum; 130. Chryſoſtomum autorem habet; 136. 138. 156. 176. inter Euſebianos habentur; 137. S. Gregorii eſt; 171. ex ejuſdem Scriptis deſumitur, 226. 228. 229. 242. ex Ambroſii Scriptis.

De *Sanctis Sermones* LI. ex quibus Sermones 1. & 18. Fulgentio aſcribunt nonnulli: Sermo 22. è Petro Ravennatenſi decerpitur; 26. inter Ambroſianos reperitur; 27. Maximi eſt; 30. & 31. ſpurii ſunt, poſterior inter Ambroſianos habetur, uti & ſermo 33. *Sermo* 35. Fulberti eſt; 36. Euſebii Epiſcopi; 37 Alcuini Presbyteri, ex variis tamen conſarcinatus; 47. etiam S. Leoni tribuitur.

Sermones alii XVII ex quibus ſex *de Tempore*, X. *de Sanctis*, in editione *Pariſienſi* 1631. primùm editi.

Sermones IV. viz. *de Jacob & Eſau, in Feſto S. Vicentii, in Proverbiorum caput* 13. *in Parabolam ſeminantis, & in Matthæi caput* 16.

Tractatus in Orationem Dominicam.

De diverſis Sermones XLIII.

Fragmenta Sermonum D. Auguſtini XXVII. ex Eugippii Abbatis theſauro, & Bedæ Commentariis decerpta. Omnia iſta Opuſcula à Sermonibus IV. incluſivè in editione *Baſilienſi* 1569. primùm prodierunt. Et hactenus quidem Editiones Frobenianæ. Quæ ſequuntur opera genuina variis temporibus lucem aſpexerunt, in ſupplemento *Pariſienſi*, quod Hieronymus Vignerius adornavit, 1654. in unum collecta.

Sermones XL. de variis argumentis, à Sirmondo primùm anno 1630. cum notis editi.

Sermones de diverſis CXXIII. à *Lovanienſibus* editi, annumeratis Sermonibus 43. *Baſil.* 1569. primùm editis. Ex his plurimos ſuppoſititios eſſe ipſi fatentur Lovanienſes.

Homiliæ XI. à *Pariſienſibus* editæ anno 1614. ex MSS. Carthuſianis, atque aliæ XIII. ex MSS. Pithianis.

Brevis Expoſitio Symboli.

In Calendas Januarias.

De Calendis Januariis.

Ante altare ad infantes de Sacramento.

Sermones VI. *Romæ primùm editi* anno 1644. à Joanne Baptiſtâ Maro.

Tractatus de ſeptem vitiis, & ſeptem donis Spiritûs S.

De *geſtis Pelagii contra adverſarios gratiæ* D. N. J. C. *ad Aurelium Epiſcopum Carthaginenſem* liber, anno 417. ſcriptus. Prodiit primùm *Auguſtæ. Vind.* 1615. 8°.

Speculum in S. Scripturam.

Contra Julianum Hæreticum Pelagianum operis perfecti, ſive Reſponſionis poſtremæ libri VI. quibus conficiendis immortuus eſt Auguſtinus, ac proinde *opus imperfectum* à Poſſidio vocantur hi libri in *Indiculo.*

Epiſtola ad Macrobium.

Sermones XLVI. antea inediti. Cæterùm in præcedentibus Sermonibus notari debet non rarò evenire, ut idem Sermo in diverſis Sermonum Collectionibus bis vel forſan ſæpiùs numeretur: quamplurimi verò ex aliis Auguſtini ſcriptis excerpuntur. Sermones ex hiſce aliquot ſpurios nos in tranſitu notavimus. Verùm cùm accuratius longè id præſtiterint Benedictini Pariſienſes in editione ſuâ nuperâ; nos cenſuram Sermonum ab iis latam compendio exhibere è re fore arbitramur. Sermones itaque omnes (quibus Tomus IV. abſolvitur) in quatuor claſſes redegerunt, *de Scripturis, de Tempore, de Sanctis* & *de Diverſis*; quibus acceſſit quintus Ordo *Sermonum Dubiorum*; cùm nonniſi apertè ſuppoſititii in Appendicem rejecti ſunt. Claſſes iſtæ quinque Sermones complectuntur CCCXCIV. præter Fragmenta. In Appendicem rejiciuntur, tanquam certò certiùs ſpurii, Sermones CCCXVII. ex Collectionibus ſuprà memoratis hinc inde ſelecti, nimirum ex vulgari Collectione Sermonum de Verbis Domini Sermon. 3us. 14us. 19. 20. 22. 28. 34. 47 52. 54. 56. 57. 58. de verbis Apoſtoli Serm. 21us. 25. 26. 34. 35. Homiliarum L. Serm. 2us 3. 4. 6. 7 8. 9. 10. 12. 15. 16. 21. 22 26. 30 31. 33 35. 39. 45 46. 47. 48. De Tempore Serm. 1us. 2us. 3. & omnes reliqui præter 5m. 12. 16. 19. 20. 23. 25. 27. 28. 30. 31. 32. 34. 39. 42. 45 49. 50 52. 72 74. 94 96. 107. 109. 110 113. 119. 135. 139. 140. 141. 143 144. 145. 146. 147 148. 149. 151. 155. 160. 164. 165. 170. 174. 186. 187. 196. 205. 212. 214. 220. 234. 235. 236. 237. 245. 246. 254. 256. Sermones de Sanctis omnes ſpurii ſunt præter 4m. 12. 17. 23. 24. 42. 45 48 50. 51. Inter Sermones XVII. *Pariſ.* 1531. additos, ſpurii ſunt 1us. 2. (qui pars eſt Sermonis 51. in hâc Collectione novâ Benedictinorum) 7. (pars Sermonis 88.) 15. (pars Sermonis 150.) Inter Sermones de Diverſis ſpurii ſunt 7us (pars Sermonis 361.) 35. 36. (pars Sermonis 279.) 38. 65. 96. 97. 98. 99 118. (pars Sermonis 325.) Ex Sermonibus ad Fratres in Eremo nonniſi ſex in hoc Tomo exhibentur, reliqui in Tomo ſequente. Ex his ſex ſpurii ſunt, tres, qui in vulgari Sermonum iſtorum Collectione locum obtinent 56. 70. & 72. Ex Sermonibus ab Hieron. Vignerio editis, in parte I. Supplementi ſpurii ſunt 3us. 4. 5. 13. 14. 15. 17. 18. In parte II. Supplementi ſpurii ſunt Ius. 2. 8. 10. 11. 12. 13. 14. 20. 23. 25 26. 27. 29. 34 36. 37. 38. 39. Atque hactenus quidem Benedictini.

De oratione & Eleemoſynâ Tractatus.

Teſtimonia adverſus Pelagianos Hæreticos, quæ fuſioris potiùs alicujus Operis Excerpta videntur.

Alia quædam *Opuſcula*, in editione ſuâ adjunxerunt Lovanienſes, quæ quia ab omnibus tanquam ſpuria rejecta ſunt, haud tanti ſunt, ut ſigillatim enumerata hîc locum mereantur.

DUBIA.

Meditationes Libri II. Bernardo recentiores eſſe volunt Benedictini Pariſienſes.

Soliloquiorum animæ ad Deum liber. Hugone Victorino, cujus ſcrinia affatim expilat, & recentiorem eſſe indicant Benedictini, ejuſdemque forſan Autoris eſſe, cujus & Opus ſubſequens.

Manuale. Anſelmi eſſe videtur, inter cujus Opera locum ſortitur. Autori tamen *Tractatus de Spiritu & Animâ*, uti & *librum de diligendo Deo*, potiùs aſcribendum cenſent Benedictini Pariſienſes.

Quæſtiunculæ de Trinitate XXXIII.

Teſtimonia adverſus Pelagianos Hæreticos, in Supplemento *Pariſ.*

Tractatus brevis de Trinitate; extat Gr. Lat. à Maximo Planude verſus in Biblioth. Patr. Excerpta de arbitrii libertate, quæ habentur ibidem.

De fide rerum inviſibilium. De Opuſculis iſtis una ferè eademque ſententia ferri poteſt; ea ex Auguſtini Scriptis conſarcinata eſſe: niſi quòd Tractatum ultimo loco memoratum genuinum eſſe ſummâ aſſerant fiduciâ Benedictini Pariſienſes.

De vera & falſa pœnitentia ad Chriſti devotam. Totus ferè tranſcriptus eſt ſub Auguſtini nomine in *Decreta & Sententias*; verùm ſpurium eſſe opus nulla ferè eſt dubitandi ratio.

De quarta Feria ſive cultura agri dominici.

De Cataclyſmo. *De Tempore Barbarico.* } Sermones ſeu Tractatus iſtos tres admodum dubios eſſe, eundemque omnes autorem habere, quem & tres poſteriores de Symbolo fortè aliquem è diſcipulis Auguſtini, volunt Benedictini Pariſ.

De utilitate Pœnitentiæ. Homilia eſt 27. inter L. à nonnullis Eradio Auguſtini ſucceſſori aſcribitur. In nonnullis etiam editionibus habetur Libellus *de Pœnitentiæ Medicina*, qui idem ferè ad verbum eſt cum Homiliâ inter L. ultimâ, & eidem Eradio aſcribi ſolet.

De quatuor virtutibus charitatis.

De laudibus charitatis.

De honeſtate mulierum.

De urbis excidio.

De Pugnâ animæ. Poſterior pars eſt ſermonis 43. *de Verbis Domini.*

SPURIA.

R*Egula II. Clericis data.*

Liber *de vita Eremitica ad ſororem*, qui SS. Benedictum & Gregorium citat. Ælredo Abbati Rievallenſi debetur judice Holſtenio, cujus ſententiam amplectuntur & confirmant Benedictini Pariſienſes.

Epiſtola ad Cyrillum de laudibus Hieronymi.

De Eccleſiaſticis Dogmatibus. Gennadii Maſſilienſis eſt.

De Fide ad Petrum Diaconum. Fulgentii Ruſpenſis eſt.

De Mirabilibus S. Scripturæ Libri III. Autor Cyclorum meminit, & ut ex calculis ab eo allatis patet, ſcripſit anno DCLVII. Autor erat Auguſtinus quidam Monachus Cantuarienſis, ſeu potiùs Cambrenſis, id eſt, Hibernus. Ita nos docent Benedictini Pariſienſes.

De Spiritu & Anima, Autor citat Boethium; Hugoni à S. Victore tribuit Trithemius. Revera autem Monacho cuidam Ciſtercienſi is debetur. Alchero ei nomen fuiſſe indicant Benedictini Pariſienſes.

De Benedictionibus filiorum Jacob; decerpitur ex S. Hieronymi Quæſtionibus Hebraicis in Geneſim; & Alcuinum autorem habet.

Sententiæ CCCLXXXVIII. ex Sancti Auguſtini Operibus à Proſpero Aquitanico collectæ.

Quæſtionum XXI. Liber.

Quæſtionum LXV. dialogus percontante Oroſio, reſpondente Auguſtino, ex variis Auguſtini locis maximam partem congeſtus.

Quæſtiones Veteris & Novi Teſtamenti, in tres partes diviſæ: quæ à *Lovanienſibus* enim edita eſt, pars quarta Quæſtiones LXV. ex utroque pariter Teſtamento complexa, ſpuria eſt, nec aliud quid, quàm primæ & ſecundæ partis interpolata repetitio, adeòque in editionibus *Baſileenſibus* meritò deſiderata. Opus ipſum Pelagianiſmi vulgò inſimulatur, & Hilario Diacono adjudicari ſolet. Pelagianiſmi crimen fusè diluit Cl. Garnerius in Append. ad par. I. Operum Marii Merc. Diſſert. I. c. 8. §. 1. 2. 3. 4. & opinionem de Hilario Autore jamdiu receptam pluribus confirmat ib. §. 5.

De Incarnatione Verbi. Autor ipſum Auguſtinum allegat.

De Trinitate & Unitate Dei liber, demptis quibuſdam idem eſt cum libro contra Sermonem Arianorum.

De Eſſentia Divinitatis liber; ex Eucherio Lugdunenſi ut videtur, excerptus.

De ſubſtantia dilectionis & amoris. Hugonis Victorini eſſe cenſet Eraſmus; cui ſuccedunt Benedictini Pariſ.

Exhortatio de ſalutaribus documentis ad quendam Comitem. Paulini Aquileienſis eſt.

De Amicitia. Non niſi epitome eſt trium librorum Ælredi Rievallenſis de eodem argumento editorum, ab otioſo quodam facta.

De altercatione Eccleſiæ Dialogus, Eraſmus elegantem vocat; & Aulici vel Juriſconſulti alicujus Opus eſſe cenſet. Autor ſe Jo. Scoti coætaneum fuiſſe teſtatur.

De Fide ſeu Unitate Trinitatis contra Manichæos liber Evodii Epiſcopi Uzalenſis eſt.

De Prædeſtinatione & Gratia, Fulgentium autorem habet.

De Prædeſtinatione Dei.

Contra Pelagianos Hypognoſticon libri VI. De libris hiſce prolixam atque eruditam *Diſſertationem* edidit Cl. Garnerius in Append. ad Par. I. Operum Marii Merc. Diſſert. VI. cap. 6. cujus ſumma hùc ferè redit. Librum ſextum à reliquo Opere ſejungendum videri, utpote nec ejuſdem Autoris, nec commatis; ac revera in pleriſque Codicibus MSS. abeſſe: priores quinque libros inter ann. CCCCXVIII. & CCCCXX. contra Julianum Eclanenſem ſcriptos eſſe, & quidem ab aliquo ex primariis fidei Catholicæ defenſoribus: Auguſtino certiſſimè adjudicandos eſſe, denique Sixto Presbytero Romano, qui Cœleſtino Papæ in ſede Pontificali ſucceſſit, aſcribendos videri, pluribus argumentis ſententiam ſuam confirmat Garnerius, quem conſulat Lector. Aliam init viam Seraphinus Piccinardus Ord. Prædicat. qui in Diſſertatione Prædeſtinato Sirmondi à ſe edito *Patavii 1686.* 4°. præmiſſa, poſt expenſa ac rejecta Garnerii argumenta Marium Mercatorem Operis iſtius autorem eſſe contendit.

In Apocalypſin Expoſitio ſeu Homiliæ XVIII. Tichonii opus vulgò habetur: Quod ſi tamen rectè judicent Benedictini Pariſienſes, Tichonii non eſt, ſed Annotationes quædam ex Victorini, Primaſii, Bedæ, forſan & ipſius Tichonii verbis conſarcinatæ, & in Homiliarum formam redactæ.

De triplici habitaculo liber, S. Fulgentio etiam aſcriptus, ab aliis S. Patricio.

Scala Paradiſi, quæ inter Bernardi Opera habetur, ubi de eâ plura invenies.

De duodecim abuſionum gradibus, Patricio in nonnullis Codd. MSS. aſcribitur. Antiquior certè eſt Jonâ Aurelianenſi, à quo citatur.

De contritione cordis liber, qui quidem ex Anſelmi Operibus conſarcinatus eſt.

De cognitione veræ vitæ; Anſelmo nonnulli adjudicant. Rectiùs verò Honorio Auguſtodunenſi aſcribunt Benedictini Pariſienſes.

De Speculo, in quo citatur Boetius.

De Vitâ Chriſtianâ liber; Faſtidii Britanni eſt; cui datâ operâ iſtum vindicavit Lucas Holſtenius qui & ſingularem illius editionem dedit *Romæ* 1663.

De Aſſumptione B. Mariæ.

De contemptu mundi.

De vanitate Sæculi.

De obedientiâ & humilitate.

De bono diſciplinæ, Valeriani Cemelienſis eſt.

De viſitatione infirmorum libri II.

De conſolatione mortuorum Sermones II.

De ſobrietate & virginitate.

Speculum Peccatoris.

De conflictu vitiorum & virtutum, Iſidori Hiſpalenſis eſſe Labbeus conjicit. Ambroſio Autperto adjudicant Benedictini Pariſienſes.

De rectitudine Catholicæ converſationis. Eligii Noviomenſis eſt.

De creatione primi hominis.

De

De arbore ſcientiæ boni & mali.

De Antichriſto, meminit imperii à Græcis ad Francos tranſlati. Rabano Mauro adjudicant nonnulli. In Codice MS. qui in Reverendiſſ. Archiepiſcopi Cantuarienſ. Bibliothecâ habetur. Liber iſte hunc titulum præfert: *Epiſtola cujuſdam Sapientis de Codd. excerpta ad Reginam * Gerbertam Henrici Saxonum nobiliſſimi Regis filiam, de Ante Chriſto Mago malefico, atque omni improbitate digno*. *Præfationem* habet, & *Coronidem*, & alia quædam quæ in impreſſis Codd. non extant.

*Legendum eſt, ni fallor, Gerbergam, quæ Henrici Aucupis filia erat.

Super Magnificat, Canticum B. Mariæ.

De Singularitate Clericorum, habetur etiam inter Cypriani Opera.

Ad Fratres in Eremo commorantes Sermones LXXVI. inſulſi alicujus impoſtoris Opus. In his tamen Sermones 52. & 53. de Diſquiſitione Clericorum ſuorum Auguſtinum reverà authorem habent, ac inter Epiſtolas locum habere debent, ipſo fatente ac cenſente Eraſmo.

De Vita, converſatione & morte S. Monicæ Narratio.

Oratio de Paſſione Domini noſtri Jeſu Chriſti.

De Epiſtolis, & Sermonibus Spuriis dictum eſt ſuo loco.

ALIENA, quæ inter Auguſtini Opera habentur.

Epiſtola Quodvultdei ad Auguſtinum.

Epiſtola Secundini ad Auguſtinum.

Sermo Arianorum.

Epiſtola Voluſiani I. *Marcellini* I. *Longiniani* I. *Severi* I. *Maximi Madaurenſis* I. *Macedonis* II. *Dioſcori* I. *Nebridii* II. *Audacis* I. *Publicolæ* I. *Paſcentii* I. *Bonifacii* VIII. Spuriæ. *Nectarii* I. & *Conſentii* I. ad *Auguſtinum.*

Carmen Licentii ad Auguſtinum.

Epiſtola Synodorum Carthaginenſis & Milevitanæ ad Innocentium Romanum.

Acta electionis Eradii ab Auguſtino in Coepiſcopum & ſucceſſorem deſignati.

Acta diſputationis cum Paſcentio.

Acta Concilii Arauſicani II. anno DXXIX. habiti.

Translatio corporis Protomartyris Stephani ab *Hieroſolymis in urbem CP.* incerti Autoris.

Reperiuntur ibidem plurima Hieronymi, Paulini, Proſperi, &c. Opuſcula; de quibus plura videas ſuis locis.

DEPERDITA.

De pulchro & apto ad Ieboriam Romanæ urbis Oratorem.

Contra Paganos Libri III. *& Exhortatio ad eoſdem.*

De Sacrificiis Spiritualibus contra Manichæos.

De die Domini ſecundum Sophoniam Prophetam contra eoſdem.

Tractatus diverſi contra Arianos.

Contra Epiſtolam Donati heretici.

Contra Anonymum Donatiſtam.

De Maximinianiſtis contra Donatiſtas.

Ad Primianum Commonitorium.

De traditione in Perſecutionibus & falſo baptiſmate contra Donatiſtas Libri III.

De Baptiſmo contra eoſdem liber.

Ad Mercatorem Epiſcopum contra eoſdem.

De Charitate Tractatus diverſi.

De Euchariſtiâ Tractatus.

De Sacrificio veſpertino Tractatus.

Epiſtola, *Tractatus* & *Sermones* plures, quorum mentio habetur apud Poſſidii *indiculum*, Bedam ipſum Auguſtinum & alibi: nec enim omnia numerare aut vacat aut refert.

Inter varias Operum Auguſtini Editiones præſtant *Baſil.* 1529. 1543. 1566. 1569. *Venet.* 1571. 1584. IX. Vol. in 8°. *Antv.* (per Theologos Lovanienſes) 1577. *Colon.* 1616. *Pariſ.* 1515. 1586. 1635 His acceſſit Supplementum *Pariſ.* 1654. 2. Tom. in fol. paratur à Benedictinis Pariſienſibus elegantiſſima planè Editio, cujus ſex vel ſeptem jam Tomi prodierunt.

AUREL. AUGUSTINUS, gente Afer, factus Hipponenſis Epiſcopus anno CCCXCVI. Obiit anno CCCCXXX. De Auguſtino ejuſque Scriptis, Operùmque editionibus, in prima hujus Hiſtoriæ Literariæ parte ſatis ſupérque actum eſt. Editiones quod attinet, plures recenſent clariſſimi *Actorum* quæ *Lipſiæ* prodeunt Editores anno 1683. Menſe *Januar.* pag. 1. Ex eo tempore abſoluta eſt noviſſima, eaque omnium optima *Pariſienſis* editio, quam Monachi *Benedictini* Congregationis S. *Mauri*, homines ad juvandas has Literas magno Reipublicæ Eccleſiaſticæ bono nati, duce & Ἐργοδιώκτῃ Cl. Mabillonio, haud ita pridem adornârunt. Operæ pretium igitur me facturum exiſtimavi, ſi in Lectoris gratiam præſtantiſſimam hanc editionem eâ quâ fieri poteſt, brevitate recenſeam, & in anteceſſum pauca de eâ in genere notanda præmittam. 396. P. II.

I. Hanc editionem, omnes quæ hactenùs prodierunt chartæ puritate, ſummóque typorum nitore, atque elegantiâ, longiſſimè ſuperare, ut pulchritudine & venuſtate ſua legentium oculos pariter, atque animos, allicit ſimul & oblectat.

II. Ex vetuſtioribus & melioribus editionibus, & optimæ notæ codicibus MSS. multo ſtudio & ingenti ſumptu, undique conquiſitis, & tùm inter ſe, tùm cum libris editis, diligenter & fideliter collatis, expreſſa eſt hæc editio. Hinc lacunæ ſuppletæ, dubia ſublata, genuini librorum tituli eruti, verus ordo reſtitutus, quandóque & integra opuſcula in lucem protracta. Undè & cujuſvis Tomi vel initio vel fini, Codicum tùm manuſcriptorum, tùm editorum, quibus in recognoſcendo eo Tomo uſi ſunt, ut plurimùm etiam variantium lectionum *Syllabus* ſubjicitur.

III. Libri genuini à *ſpuriis & ſuppoſititiis*, judicio critico, magnáque curâ & diligentiâ diſcernuntur; rejectis in Tomi cujuſvis appendicem *ſuppoſititiis*, quæ ad Tomi iſtius materiam pertinere videbantur. In quibus ſedem ſuam habent aliquot opuſcula quæ ab aliis pro genuinis hactenus habita ſunt. Argumenta verò quibus genuina Auguſtini opera, ab ei affictis, recognoſcere ſolent, partim à librorum MSS. autoritate, partim multis ſolidis, ac firmis rationibus, ex ejus ſtylo admodum ſingulari, atque id agnoſcendum facili, è doctrinâ, dicendi formulis, uſitatis conſiderationibus, exordiis, clauſulis, & recapitulationibus ipſi propriis, ſingularibus factis, adjunctis perſonarum, temporum, locorum, circumſtantiis, quæ nemini niſi eidem aptè conveniunt, ductis, petita ſunt: ut in *Præfatione Tomi* V ipſimet nos docent.

IV. Unicuique ferè Tractatui præmiſſum eſt argumentum, admonitio, vel cenſura, quâ ſequentis opuſculi ratio redditur, & vel genuinum vel ſuppoſititium eſſe oſtenditur, ſubjectis ad imam cujuſvis paginæ partem, notis breviuſculis, quibus vel variantes lectiones notantur, vel loca difficiliora illuſtrantur. Accedunt cuique Tomo Indices utiliſſimi opuſculorum, rerum, locorum S. Scripturæ, &c.

V. In

V. In diſponendis S. Auguſtini operibus *Tractatus exegetici in S. Scripturam*, qui in prioribus editionibus in diverſis Tomis hinc inde diſperſi fuerant, hic in Tomum III. collecti ſunt. Quod & de *Operibus ejus moralibus* in Tomo VI. congeſtis, factum eſt.

VI. D. Auguſtini *Epiſtolæ*, quæ Operum ejus pars potior ſunt, ordine chronologico juxta temporia, quo ſcriptæ ſunt, rationem exhibentur, in IV. *claſſes* diſtributæ. I. Claſſis eas continet, quas Auguſtinus nondùm Epiſcopus ſcripſit, ab anno *Chriſti* CCCLXXXVI. ad CCCXCV. II. Quas Auguſtinus jam Epiſcopus ante *Collationem Carthaginenſem cum Donatiſtis* habitam, & detectam in Africâ *Pelagii hæreſin*, ſcripſit, ab anno CCCXCVI. ad annum CCCCX. III. Quas Auguſtinus à tempore prædictæ *Collationis*, & *Hæreſis Pelagianæ*, ad obitum uſque ſuum ſcripſit; nempè ab anno CCCCXI. ad CCCCXXX. IV. Quarum tempus minùs compertum habetur, quas tamen omnes, ab Auguſtino jam Epiſcopo, ſcriptas eſſe certum eſt. Auguſtini Epiſtolis anteà vulgatis paucæ hactenus ineditę in hâc editione acceſſerunt. Nempè Auguſtini adhuc Presbyteri ad *Alypium Epiſcopum Thagaſtenſem Epiſtola*; Breviores II. *ad Paulinum Nolanum*; Prolixa *ad Marium Mercatorem, Auguſtini familiarem*. His addi debet *Epiſtola ad Maximum* fragmentum, in *Primaſii ſuper Apocalypſim Commentariis* repertum; quod in fine Tomi tertii, Part. II. exhibetur.

VII. Integra hujus editionis moles in Tomos X. ordine admodum commodo, diviſa eſt. Qui Auguſtini Opera quantum fieri poterat *homogenea*, ſinguli complectuntur, ſeque invicem optimè ſubſequuntur. Prodire cœpit Opus anno 1679. ſubſequentibus demum annis abſolutum. Ad hos itaque Tomos recenſendos jam progredimur.

TOMUS PRIMUS.

EA continet Opuſcula, quæ Auguſtinus juvenis, & nondùm Presbyter contexuit, præmiſſis *Retractationum* & *Confeſſionum libris*, qui præviæ cujuſdam *Introductionis* vices ſupplere poſſint. Succedunt igitur hoc ordine.

Retractationum libri II. ſcripti anno CCCCXXVI. & ſeq.

Confeſſionum libri XIII. anno circiter CCCC.

Contra Academicos libri III. exeunte anno CCCLXXXVI.

De beatâ Vitâ liber I. exeunte anno CCCLXXXVI.

De *Ordine libri* II. eodem anno.

Soliloquiorum libri II. anno CCCLXXXVII.

De Immortalitate animæ liber I. eodem anno.

De Quantitate animæ liber I. anno CCCLXXXVIII.

De Muſicâ libri VI. anno CCCLXXXVII. CCCLXXXIX.

De Magiſtro liber I. circa ann. CCCLXXXIX.

De Libero Arbitrio libri III. anno CCCLXXXVIII. abſoluti CCCLXXXIX.

De *Moribus Eccleſiæ Catholicæ, & de Moribus Manichæorum libri* II. anno CCCLXXXVIII.

De verâ Religione liber I. circa annum CCCXC.

Regula ad Servos Dei.

SUPPOSITITIA in APPENDICE.

DE Grammaticâ liber.

Principia Dialectica.

Categoriæ decem.

Principia Rhetoricæ.

Regula Clericis tradita Fragmentum.

Regula ſecunda.

De *Vitâ Eremeticâ ad Sororem.*

TOMUS SECUNDUS.

COmplectitur *Epiſtolas* numero *CCLXX.* juxta ordinem chronologicum, in IV. *Claſſes* diſpertitas, ut ſuprà obſervatum. Claſſis I. *XXX.* continet. II. *XCIII.* III. *CVIII.* IV. *XXXIX.* Præmiſſi ſunt Indices aliquot, ad has Epiſtolas pertinentes; præcipuè ordo novus cum anteà vulgaro comparatus, & anteà vulgatus, ad novum reductus.

IN APPENDICE.

AD *Bonifacium & è contrà Epiſtolæ breviores* XVI.

Ad Demetriadem Pelagii Epiſtola.

Ad Cyrillum, & è contrà de laudibus Hieronymi.

Altercatio cum Paſcentio.

TOMUS TERTIUS.

IN duas partes diviſus, Auguſtini in *ſacras Literas Lucubrationes*, anteà in varios Tomos diſtractas, in unum collectas exhibet hoc ordine.

IN PARTE I.

DE *Doctrinâ Chriſtianâ libri* IV. inchoati circa annum CCCXCVII. abſoluti CCCCXXVI.

De Geneſi ad Literam liber imperfectus.

De Geneſi ad Literam libri XII. inchoati circa annum CCCCI. abſol. CCCCXV.

Locutionum libri VII. circa annum CCCCXIX.

Quæſtionum in Heptateuchum libri VII. eodem anno.

Annotationum in Job liber I. circa annum CCCC.

Speculum CCCCXXVII.

SUPPOSITITIA in APPENDICE hujus Partis.

DE *Mirabilibus S. Scripturæ libri* III. Angli cujuſdam, vel Hiberni, ut videtur, opus.

De Benedictionibus Patriarchæ Jacob, Opuſculum; ex Hieronymo, Gregorio, aliiſque, forſan ab Alcuino decerptum.

Quæſtiones Veteris & Novi Teſtamenti.

In Apocalypſin Joannis Expoſitio, Tichonio vulgò tributa, reverà ex Victorini, Tichonii, Primaſii, Bedæ, aliorumque Commentariis conſarcinata.

IN PARTE II.

DE *conſenſu Evangeliſtarum libri* IV. circa annum CCCC.

De Sermone Domini in Monte libri II. circa annum CCCCXCIII.

Quæſtionum Evangeliorum libri II. eodem circiter anno.

Quæſtionum XVII. *in Matthæum liber* I.

In Joannem Tractatus CXXIV. circa annum CCCCXVI.

In Epiſtolam Joannis ad Parthos Tractatus X. circa annum CCCCXVI.

Expoſitio quarundam Propoſitionum ex Epiſtolâ ad Romanos circa annum CCCXCIV.

Ex Epiſto-

SÆC. IV. ab An.CCC. *Ex Epiſtolâ ad Romanos inchoata Expoſitio* eodem circiter anno.

Expoſitionis Epiſtolæ ad Galatas liber I. eodem anno.

TOMUS QUARTUS.

Continet *Enarrationes in Pſalmos.* Quo in opere ſe non admodùm commendat ſanctiſſimus Pater, utpotè quòd non inficiantibus clariſſimis Editoribus, leviſſimis alluſionibus, inutilibus allegoriis, myſticis, iiſque frigidis obſervationibus, ubivis ſcatet, & in quo concinnando verſionem ex *LXX. Interpretibus* factam, conſtanter ſequitur.

TOMUS QUINTUS.

Comprehendit *Sermones ad Populum* CCCXIV. in Claſſes V. diſtributos. I. *Sermones de Scripturis Veteris & Novi Teſtamenti.* II. *Sermones de Tempore.* III. *Sermones de Sanctis.* IV. *Sermones de diverſis.* V. *Sermones dubios*, qui ſcilicet, non certi habendi videntur pro Auguſtinianis. Et in hâc claſſe qui viſi ſunt minùs referre Auguſtinum, typis minutioribus exhibentur. Sequuntur *Sermonum quorundam Fragmenta*, quæ in *collectaneis Eugyptii*, *Bedæ*, *Flori*, ac *Joannis Diaconi* reperiuntur. Præmittitur volumini horum omnium ſermonum index, ſecundùm ordinem veterem, comparatum cum novo.

IN APPENDICE.

Sermones *ſuppoſititii* CCCXVII. in V. etiam Claſſes digeſti. I. Continet *Sermones in loca Veteris & Novi Teſtamenti.* II. *Sermones de Tempore.* III. *Sermones de Sanctis.* IV. *Sermones de diverſis.* V. *Sermones ad Fratres in eremo.* Sermonibus his *ſpuriis*, omnes *Cæſarii Arelatenſis ſermones* inſerti ſunt.

TOMUS SEXTUS.

Opuſcula Moralia exhibet, inque hoc ordine.

Ex diverſis Quæſtionibus LXXXIII. *liber* I. anno CCCLXXXVIII.

De diverſis Quæſtionibus ad Simplicianum libri II. circa annom CCCXCVII.

De VIII. *Dulcitii Quæſtionibus liber* I. anno CCCCXXII. aut CCCCXXV.

De Fide & Symbolo liber I. anno CCCXCIII.

De Fide & Operibus liber I. anno CCCCXIII.

Encheiridion ad Laurentium, ſeu *de Fide, Spe, & Charitate liber* I. anno circiter CCCCXXI.

De Agone Chriſtiano liber I. circa annum CCCCXCVI.

De catechizandis rudibus liber I. circa annum CCCC.

De Continentiâ liber I. circa annum CCCXCV.

De bono Conjugali liber I. circa annum CCCCI.

De ſanctâ Virginitate liber I. eodem circiter anno.

De Bono Viduitatis ad Julianum, circa annum CCCCXIV.

De Conjugiis adulterinis ad Pollentium libri II. circa ann. CCCCXIX.

De Mendacio liber I. Circa annum CCCXCV.

Contra Mendacium ad Conſentium liber I. circa annum CCCCXX.

De Opere Monachorum liber I. circa ann. CCCC.

De Divinatione Dæmonum liber I. inter ann. CCCCVI. CCCCXI.

De Curâ gerendâ pro mortuis, ad Paulinum liber I. circa annum CCCCXXI.

Cave Hiſt. Lit.

De Patientiâ liber I. antè annum CCCCXVIII. SÆC. IV. ab An.CCC.

De Symbolo ad Catechumenos.

De Symbolo Sermones alii III. qui eruditis Editoribus, Auguſtini ingenium, eruditionem, & dicendi genus præferre, non videntur.

Sermo de diſciplinâ Chriſtianâ.

De Cantico Novo ad catechumenos.

Sermones de quartâ Feriâ.

De Cataclyſmo, & de tempore Barbarico, Editoribus dubii, vel potiùs ſubdititii videntur.

Sermo de Utilitate Jejunii.

Sermo de Urbis Excidio.

SUPPOSITITIA in APPENDICE.

Liber *Sententiarum* XXI. ex Auguſtino, aliiſque ineptè compilatus.

Dialogus LXV. *Quæſtionum, inter Oroſium & Auguſtinum*; ſed quæ nec Auguſtino conveniunt, ex Auguſtino aliiſque hinc inde defloratæ.

De Fide ad Petrum ſive *de Regula vera Fidei.* Fulgentii Ruſpenſis eſt.

De Spiritu, & Animâ liber I. Alcheri Monachi Clarevallenſis videtur.

De Amicitiâ liber I. Aelredi Rhievallenſis in Angliâ Abbatis.

De Subſtantiâ dilectionis liber I. Hugonis Victorini.

De diligendo Deo liber I.

Soliloquiorum Animæ ad Deum liber I.

Meditationum liber I. ex Anſelmo, aliiſque conſarcinatus.

De Contritione Cordis liber I. ex eodem Anſelmo collectus.

Manuale, liber I. ex Auguſtino, Anſelmo, &c. excerptus.

Speculum ſive *Manuale*, Alcuini eſſe videtur.

Speculum Peccatoris, ex Odone Cluniacenſi, & Hugone Victorino præcipuè, conſarcinatum.

De triplici Habitaculo liber I.

Scala Paradiſi, Guigonem Cartuſienſem auctorem habet.

De Cognitione vitæ veræ liber I. Honorii Auguſtodunenſis eſt.

De Vitâ Chriſtiana liber I. Faſtidii Britanni Opus.

Liber Exhortationis, ſeu *de ſalutaribus documentis.* Paulinum Foro-Julienſem parentem agnoſcit.

De duodecim Abuſionum gradibus liber I. Ebrardo cuidam à nonnullis tribuitur.

Tractatus de ſeptem Vitiis & ſeptem Donis Spiritus ſancti liber. Qui cum ſit Hugonis Victorini, ejuſque inter Opera reperiatur, hoc loco omiſſus eſt, notatis ſolummodò variis Lectionibus.

De Conflictu Vitiorum & Virtutum liber I. Ambroſii Autparti eſſe creditur.

De Sobrietate & Caſtitate liber I.

De vera & falsâ Pœnitentiâ liber I.

De Anti-Chriſto liber I. Alcuino tributus.

Pſalterium, quod Auguſtinus matri ſuæ compoſuiſſe fertur.

Cantici MAGNIFICAT *Expoſitio*, ex Hugone Victorino decerpta.

De Aſſumptione B. Mariæ Virginis liber I.

De Viſitatione Infirmorum libri II.

De Conſolatione Mortuorum Sermones II. ex Joanne Chryſoſtomo forſan decerpti.

De Rectitudine Catholicæ Converſationis Tractatus, ex Cæſarii Arelatenſis Sermonibus, ut plurimùm contextus.

Sermo de Symbolo, ex Ruffino, Cæſario, Gregorio, &c. collectus.

Sermo in Pervigilio Paſchæ de Eſu Agni, inter Suppoſititia Hieronymi repertus.

Sermo in Pſalmum XLI. *ad Neophytos*, Hierony-

SÆC. IV. ab An. CCC. mo quoque falſò tributus. Hunc ſequuntur *Sermones aliquot alii ad Populum*, breviores quidem, & auctoribus vel incertis, vel longè recentioribus.

Sermones LXXVI. ad *Fratres in Eremo.* Quos Exclamatoris cujuſdam Gallo-Flandri, olim ſuſpicatus eſt Martinus Lipſius.

TOMUS SEPTIMUS.

EGregium opus, *ad Marcellinum de Civitate Dei contra Paganos* in libros XXII. digeſtum. Hos contexere incepit anno CCCCXIII. abſolvit demùm anno CCCCXXVI. nobile ſiquid aliud *Antiquitatis Eccleſiaſticæ* Monumentum. In quo omnibus nervis, magno ingenii acumine, ingenti eruditionis tùm Ethnicæ, tùm Eccleſiaſticæ apparatu Rei Chriſtianæ cauſam adversùs Gentilium objectiones agit. In pulcherrimâ hâc editione adornandâ clariſſimi Editores notis breviuſculis contenti, immenſos L. Vivis, & L. Coquæi *commentarios*, operis certè inutile pondus, rejecerunt. In *Appendice* Opuſcula aliquot *de Miraculis S. Stephani*, de quibus agit Auguſtinus lib. XXII. cap. 8. exhibentur; nempe *Aviti ad Palconium Epiſtola de reliquiis S. Stephani, & de Luciani Epiſtolâ* à ſe è Græco in Latinum verſâ.

Luciani Epiſtola ad univerſam Eccleſiam de revelatione corporis Stephani martyris, cujus duo exemplaria vetuſta exhibentur.

Anaſtaſii ad Landuletum Capuanum Epiſtola de ſubſequente Scripturâ.

Scriptura de aliâ detectione ac tranſlatione S. Stephani in Urbem Byzantium, quam Anaſtaſius Latinitate donavit.

Severi Epiſtola ad omnem Eccleſiam.

De Virtutibus in Minoricenſi Inſulâ factis per Reliquias S. Stephani.

Evodii Uzalenſis (uti fertur) *de Miraculis S. Stephani libri* II.

TOMUS OCTAVUS.

LIbros continet quos adversùs Hæreticos ſcripſit, & Operum *Polemicorum* primus dici debeat. Etſi enim opus *de Civitate Dei*, ad hanc claſſem revocent Editores, propriè tamen loquendo, ea Scripta *Polemica* vocamus, quibus adversùs Hæreticos diſputatur. Proindè in hoc Tomo continentur.

Liber de Hæreſibus ad Quodvultdeum, cum Appendice *de Hæreſi Noſtorianâ, Eutychianâ, Timotheanâ*, ſcriptus anno CCCCXXVIII.

Tractatus contra Judæos.

Tractatus de Utilitate credendi, CCCXCI.

De duabus animabus liber I.

Acta contra Fortunatum Manichæum, anno CCCXCII.

Contra Adimantum liber I. anno CCCXCIV.

Contra Epiſtolam Fundamenti liber I.

Contra Fauſtum Manichæum diſputationes, ſeu *libri* XXXIII. circa annum CCCC.

De Actis cum Felice Manichæo libri II. anno CCCCIV.

De Naturâ Boni adversùs Manichæos liber I.

Contra Epiſtolam Secundini Manichæi liber I.

Contra Adverſarium Legis & Prophetarum libri II. anno CCCCXX.

Contra Priſcillianiſtas & Origeniſtas liber I. circa annum CCCCXV.

Contra Sermones Arianorum liber I. circa annum CCCCXVIII.

Collatio cum Maximino Arianorum Epiſcopo. Et *Tractatus contra eundem, libri* III. anno CCCCXXVIII.

De Trinitate libri XV. inchoati anno CCCC. abſoluti anno CCCCXVI.

SUPPOSITITIA in APPENDICE.

ADverſùs quinque Hæreſes, ſeu contra quinque hoſtium genera Tractatus.*

Contra Judæos, Paganos, & Arianos Sermo de Symbolo.

De Altercatione Eccleſiæ & Synagogæ, liber I. Juriſconſulti cujuſdam Opus.

De Fide contra Manichæos liber I. Evodio Uzalenſi adjudicant Codices MSS.

Commonitorium de modo admittendi Manichæos.

Contra Fulgentium Arianum de Unitate Trinitatis liber I. Vigilii Tapſenſis eſt.

Quæſtiones de Trinitate & Geneſi, Alcuino deſcriptæ.

De Incarnatione Verbi, ad Januarium libri II. ex Origenis verſione Ruffinianâ deſumpti.

De Trinitate & Unitate, liber I.

De Eſſentiâ Divinitatis liber I. ex Eucherio, aliiſque compilatus.

De Unitate Trinitatis, ad Optatum, Dialogus, ſive liber I.

De Dogmatibus Eccleſiaſticis liber I. quem Gennadii Maſſilienſis eſſe nemo neſcit.

TOMUS NONUS.

COmplectitur Opuſcula *Polemica* contra Donatiſtas, quæ hoc ordine ſequuntur.

Pſalmus contra Donatiſtas.

Contra Epiſtolam Parmeniani libri III. circa annum CCCC.

De Baptiſmo contra Donatiſtas libri VII.

Contra Literas Petiliani libri III. anno circa circiter CCCC. *vel* CCCCII.

Ad Catholicos Epiſtola contra Donatiſtas, vulgò de unitate Eccleſiæ lib. I.

Contra Creſconium Grammaticum partis Donati lib. IV circa ann. CCCCVI.

De Unico Baptiſmo, contra Petelianum ad Conſtantium liber I. forſan circa annum CCCCXI.

Breviculus collationum contra Donatiſtas lib. III. anno CCCCXII.

Ad Donatiſtas, poſt collationem Carthaginenſem liber I. anno CCCCXIII.

Sermo ad Cæſarienſis Eccleſiæ plebem, Emerito præſente habitus.

Sermo ſuper geſtis cum Emerito Donatiſtâ *liber* I. anno CCCCXIII. vel ut alii CCCCXVIII.

Contra Gaudentium Donatiſtam libri II. anno CCCCXX.

Subjicitur huic Tomo *Index Operum Auguſtini contra Donatiſtas*, quæ in reliquis Tomis reperiuntur.

SUPPOSITITIA in APPENDICE.

C*Ontra Fulgentium Donatiſtam, incerti autoris liber.*

Sermo de Ruſticiano Subdiacono à Donatiſtis *rebaptizato.* Habetur quidem ſub finem operum genuinorum, ſed ad ſpuria relegandus. In hanc Appendicem congeſta ſunt Opuſcula plura, & excerpta ex Optato, Euſebio, Auguſtino, Conciliis Africanis, & Imperatorum legibus deſumpta, quæ ad *Hiſtoriam Donatiſtarum* illuſtrandam apprimè faciunt.

TOMUS DECIMUS.

SCripta Auguſtini *contra Pelagianos* exhibet. In quo contineri dicuntur [nondum enim ipſemet vidi].

De

SÆC. IV. ab An. CCC *De Meritis & Remiſſione peccatorum, & de parvulorum Baptiſmo, ad Marcellinum libri* III. anno CCCCXII.

De Spiritu & Literâ, ad Marcellinum liber I. anno CCCCXIII.

De Naturâ & Gratiâ, ad Timaſium & Iacobum contra Pelagium liber I. anno CCCCX.

Ad Epiſcopos Veropium & Paulum Epiſtola ſeu liber de Perfectione juſtitiæ hominis.

De Geſtis Pelagii, ad Aurelium Epiſcopum liber I. anno CCCCXVI. vel ſequ.

De Gratiâ Chriſti, & de peccato Originali libri II. anno CCCCXVIII.

Epiſtola ad Valerium Comitem.

De Nuptiis & concupiſcentiâ, ad Valerium Comitem, libri II. exeunte anno CCCCXVIII.

De Anima & ejus origine, libri IV.

Epiſtola ad Claudium Epiſcopum.

Contra duas epiſtolas Pelagianorum ad Bonifacium Papam libri IV. circa annum CCCCXXIV.

Contra Iulianum libri ſex.

De Gratiâ & Libero arbitrio, ad Valentinum & Monachos liber I. anno CCCCXXVII.

De Correptione & Gratia ad eoſdem liber I.

De Prædeſtinatione Sanctorum ad Proſperum & Hilarium liber I. anno CCCCXXIX.

De dono Perſeverantiæ, ad eoſdem liber I. eodem anno.

Alterius operis contra Iulianum libri VI. opus imperfectum, circa annum CCCCXXVIII.

SUPPOSITITIA in APPENDICE.

H*Ypomneſticon contra Pelagianos & Cæleſtinos, vulgò Hypognoſticon libri* VI. *Marii Mercatoris Opus eſſe Benedictini ſuſpicantur.*

De Prædeſtinatione & Gratiâ liber I. Fulgentio, à Sirmondo aſcriptus, inter cujus Opera reperitur.

De Prædeſtinatione Dei libellus, ignoti autoris.

Ad hanc præterea appendicem pertinent, *B. Proſperi, pro defenſione* D. *Auguſtini, libri* IV. aliaque nonnulla quæ ad hanc cauſam enucleandam ſpectare videntur. Proinde ad calcem hujus Appendicis ſubjicitur *Vita S. Auguſtini*, autore Poſſidio Calamenſi Epiſcopo, ipſius diſcipulo, unà cum ejuſdem indiculo *Librorum, Tractatuum, & Epiſtolarum*, S. Auguſtini.

Atque ita nobiliſſimam hanc editionem breviter abſolvimus. Fama eſt acceſſurum Tomum XI. in quem Auguſtini vita, elogia, & indices, ſiqui reſtant, generaliores, rejicientur. Verùm, ut opinor, nondùm prodiit.

396. 3 EUTHALIUS, incertæ Eccleſiæ Diaconus, vel, ſi Turriano fides Proœm. in Conſtitut. Apoſt. Epiſcopus Sulcenſis. Vixit, judice Turriano, ætate Athanaſii Alexandrini: quâ quidem in re hallucinatus eſt Turrianus. Ex ipſius enim Euthalii Prologo in Epiſtolas liquet, (quod me nuper monuit D. Whartonus) ipſum ſcripſiſſe Arcadio quartùm, & Honorio tertiùm Coſſ. id eſt anr. Chriſti cccxcvi. Scripſit *in Evangelium Lucæ, & in Acta Apoſtolorum Commentarios*, qui alicubi in Bibliothecis latent. *Prologus de Vita D. Pauli* cum *Epiſtola Præfatoria* (quæ in Oecumenii Commentariis deſideratur) à Cl. Boeclero editus eſt ad calcem N. T. *Argentorat.* ann. 1645. 12°. & in alterâ editione *Curcellæana.*

397. Gennad. de Script. c. 36. August. Re- SIMPLICIANUS, Patriâ forſan Romanus, dignitate ſaltem Eccleſiæ Romanæ Presbyter; circa annum ccclxxiv. vel ſequentem Mediolanum miſſus, ut Ambroſii jam Mediolanenſis Epiſcopi ſtudiis Theologicis præeſſet, cum eo reliquam ferè vitæ partem tranſegit; cùmque ab adſtantibus in Ambroſii moribundi cubiculo de ſucceſſore preſſâ voce ageretur, factâ inter alios Simpliciani mentione, Ambroſius, longè licèt poſitus ter exclamavit, *Senex ſed bonus*. Mortuo proinde Ambroſio anno cccxcvii. in ſede Mediolanenſi ſucceſſit. Obiit anno cccxix. vel ſequenti. Auguſtinum Presbyterum adhuc ad S. Scripturam expoſitionibus elucidandam multis ac aſſiduò hortatus eſt; ita ut quod Origenis olim Ambroſius, Simplicianus Auguſtini ἐργοδιώκτης videretur. Scripſit *Epiſtolam Propoſitionum ad Auguſtinum, in quâ interrogando*, inquit Gennadius, *quaſi diſciturus, docet docturum.* SÆC. IV ab An. CCC tractat. I. & c. 1. De Præ deſt. Sanct. l. 1. c. 4.

Cave Hiſt. Litt.

Q. JUL. HILARIO, de quo altum apud Veteres ſilentium. Vixiſſe & ſcripſiſſe putatur circa ann. cccxcvii. Extat Lat. *Chronicon ſeu Libellus de Duratione Mundi* Biblioth. Patr. Tom. vi. pag. 37. Scripſit etiam *librum de Die Paſchatis*, qui interiit. Chiliaſtam fuiſſe ex fine chronici ſui patet. 397.

Q. JUL. HILARIO, claruit, juxta vulgarem ſententiam, circa annum cccxcvii. Condidiſſe dicitur *Libellum Chronologicum de Mundi Duratione*, ſeu ut in MS. Vindobonenſi dicitur, *de curſu temporum*. Primus illum evulgavit P. Pithæus, deindè Bibliothecæ PP. curatores. Quocircà eum penitùs omiſit H. Caniſius in *editione ſuâ Collectaneorum Chronologicorum*, quæ Gallus quidam (qui Fridegarius Scholaſticus fuiſſe putatur) circà tempora Caroli M. digeſſit. In his quintum locum tenuit (ſex enim erant opuſcula) Hilario noſter. In Codice Vindobonenſi olim Ambroſiano, titulus ita ſe habet, *Incipit*, LIBER QUINTI JULI ELARIANI DE CURSU TEMPORUM. Explicit LIBER QUINT. JULI HELARIANI. Suſpicatur Chr. Sandius* non indiligens veterum librorum indagator, vocem *Quinti* potiùs numerum denotare, quem in codicibus MS. *collectaneorum*, hic libellus occupavit; quin & nullum talem autorem, nullum Q. Julium Hilarionem fuiſſe, ſed *librum Quint. Iul. Elariani*, ſive *Helarioni* corruptè dici pro *liber quintus*, vel *liber Q. Julii Africani*. Certè Sandii conjecturæ favere videtur, quòd nemo, neque Veterum, neque Recentiorum Hilarionis noſtri meminerit. Vide quæ in Africano olim diximus, quæque infrà in Fridegario notavimus. 397. P. II.

* Not. in Voſſ. de Hiſt. Lat. p. 10 & 289.

ANASTASIUS, natione Romanus, Maximi Presbyteri filius, creatus eſt Romanæ Eccleſiæ Pontifex anno cccxcviii. Obiit anno cccci. die xiv. Decembris, juxta Baronium verò alioſque die xxvii. April. ccccii. Extat *Epiſtola ad Ioannem Hieroſolymorum Epiſcopum*, qui Anaſtaſium de Rufino librîſque Origenis ab eo verſis conſuluerat, eodem, quo obiit anno ſcripta, inter Hieronymi Opera Tom. iv. & Conciliorum Tom. ii. emendatior autem inter Marii Mercatoris Opera edit. Garner. par. i. p. 109. *Tria Fragmenta Epiſtolæ ad Urſinum de Incarnatione Chriſti* exhibet Appendix ad Liberati Breviar. Habentur etiam dicto Conciliorum Tomo ejuſdem Anaſtaſii *Epiſtolæ duæ*, quas ſuppoſititias eſſe nemo non videt, de quibus vide quæ habet Dan. Papebrochius Conat. Chronic. Hiſtor. ad Catal. Pontif. 60. 398.

JOANNES CHRYSOSTOMUS ab inſigni, qua pollebat, facundia dictus; natus eſt nobili apud ſuos Proſapiâ Antiochiæ ad Orontem fluvium circa ann. cccliv. Patre Secundo inter viros militares maximè illuſtri, matre Anthuſâ piâ planè & lectiſſimâ fœminâ. Peractis primis pueritiæ rudimentis, 398.

cum mira prægnantis indolis ſpecimina edidiſſet, præſtantiſſimis in quâvis facultate præceptoribus traditus eſt. In Rhetoricâ audivit Libanium, in Philoſophiâ Andragathium, in S. literis Carterium & Diodorum poſtea Tarſi Epiſcopum, Archimandritas Antiochenos; à quibus literalem S. Scripturas exponendi rationem didicit. Plures condiſcipulos & amicos habuit, neminem verò quo familiariùs utebatur, (quocum etiam Sermones de ſacerdotio habuit) quàm Baſilium; quem Socrates* aliique M. Baſilium Cæſarienſem fuiſſe volunt, Photius† & ex eo plures Baſilium Seleuciæ Epiſcopum; ego verò tertium ab utroque diverſum eſſe arbitror. In Theologicis Meletium etiam Antiochenum diligenter audivit, in cujus familiâ per triennium hæſit; & ab eo S. Literarum rudimenta accepit (Carterium enim & Diodorum poſtea audivit) ab eo ſalutari adhuc lavacro rinctus; & Eccleſiæ Antiochenæ Lector ordinatus. Juvenis adhuc Chryſoſtomus cùm Monaſticæ vitæ inſtitutum in anima haberet, non obſtantibus matris, quæ alia ei antea perſuaſerat, conſiliis, ad vicinos montes ſe contulit; & cum ſene quodam Eremitâ, per quadriennium degit; inde in ſecretiorem eremi ſolitudinem profectus ſpeluncæ integro biennio ſe incluſit; donec vigiliis, inediis, aliiſque arctioris diſciplinæ exercitiis maceratus, deficientibus penè naturę viribus Antiochiam redire coactus eſt; & à Meletio Epiſcopo ineunte anno CCCLXXXI. Diaconus conſtitutus ad ſcribendum ſe accinxit; libroſque *adverſus Judæos, Gentiles, Anomæos, de Sacerdotio, de Providentiâ ad Stagirium Monachum*, alioſque aliquor edidit. Exacto in Diaconatu quinquennio, à Flaviano, (nam falſus eſt Socrates*, qui ab Evagrio factum refert), anno CCCLXXXVI. Eccleſię Antiochenę Presbyter factus eſt; quo tempore primam concionem habuit, quę extat Tom. IV. p. 953. Anno CCCLXXXVIII. flagrante ob dejectas Imperatoris ſtatuas ſeditione Antiochenâ, & Urbe totâ tumultu, ſtrepitu, querelis ac gemitibus plena, quotidianas ferè concionandi vices in ſe ſuſcepit; & celebres illas XXI. *Homilias εἰς τοὺς Ἀνδριάντας ad populum Antiochenum* habuit. Duodecim ferè annos Presbyter tranſegerat, cùm anno CCCXCVII. mortuo Nectario ab Arcadio Imp. Regię Urbis Epiſcopus invitus deſignatus eſt. Aſtuto certè conſilio uti neceſſe habuit Aſterius Comes Orientis, (cui in mandatis Imperator dederat, ut Johannem CP. accerſeret) quò hominem ſuis cariſſimum Populo Antiocheno eriperet. Anno igitur CCCXCVIII. Febr. XXVI. reclamante licèt Theophilo Alexandrino in ſede CP. collocatur. Epiſcopus factus dum anno proximo morum & diſciplinę Eccleſiaſticę reformationem ingenti planè zelo, & ſummo animi ardore perurgeret; primò quidem Clerum, deinde Laicos, & in his pręcipuè Eutropium Patricium, & Gainam Scytham totius militię Pręfectum, fide Arianum, ſibi quàm infenſos habuit. Anno CCCC. Epheſum proficiſcitur; & convocatâ Synodo Heraclidem Archidiaconum ſuum iſti Sedi pręfecit, mortuo nuper Antonino, quem variorum criminum (quorum capita exhibet Palladius*) coram Chryſoſtomo reum peregerat Baſilius Valentinopolitanus. Domum reverſus Arianos inſolentiùs ſolitò ſe gerentes compreſſit, & in Gothis ad fidem Catholicam, aliiſque gentibus ad Chriſtianam religionem convertendis ſummo animi ſtudio laboravit. Paulò poſt Antiochus Ptolemaidis, & Severianus Gabalorum in Cœloſyriâ Epiſcopi, Chryſoſtomo hactenus amici, inito unà cum aliis contra eundem fœdere Theophilum Alexandrinum Chryſoſtomo infenſiſſimum (partim ob præreptam Iſidoro Diacono ſuo ſedem CP. partim ob exceptos benignè Monachos Nitrienſes à ſeipſo fugatos) in partes ſuas pertraxerunt. His acceſſit Eudoxia Aug. quam nimia Chryſoſtomi παῤῥησία & in redarguendo libertas malè habuit. Iſtius conſilio Theophilus regiis literis Conſtantinopolim accitus eò tandem devenit; cùmque, ut moris erat, apud Chryſoſtomum Epiſcopum divertere nollet; in regiis ædibus Placidianis hoſpitium ipſi paratum eſt. Collecto mox undequaque Epiſcoporum XLV. Conventiculo Chalcedone in Prædio Rufiniano *ad Quercum* dicto, oblatus eſt accuſationum libellus XXIX. capita (quæ apud Photium* habentur) complexus; cui poſtea alium XVII. articulos continentem ſubrogavit Iſaacius. Quartâ jam vice citatus Chryſoſtomus, ut frivolas ac leviſſimas iſtas criminationes dilueret, comparere recuſavit, poſthabitâ judicum autoritate pariter ac deſideratâ æquitate. Hinc ſtatim ſententiâ Synodali damnatus ſede ſuâ depoſitus eſt, & Edicto Cæſareo in Bythyniam relegatus, anno CCCCIII. vel, ut Cl. Savilius contendit, menſe Novembri anni præcedentis. Verùm tumultuante plebe ſolenni pompâ ſtatim revocatur. Hactenus verò nonniſi dolorum initia: exeunte enim eodem anno iterum inſurgunt inimici, habitâque alterâ Synodo iterum damnatum Chryſoſtomum deponunt, eo præſertim nomine, quòd à Synodo depoſitus, repugnantibus licet Concilii Antiocheni Canonibus IV. & XII, ſedem occupâſſet. Nec ipſe modò, verùm & omnes ejus fautores ac ſectatores *Joannitæ* dicti, qui ſeorſim collectas agebant, vi & armis, ferro & flammis divexati ſunt; plurimis interim Epiſcopis tum coram, tum per literas Chryſoſtomi cauſam apud Arcadium fruſtrà agentibus. Anno igitur CCCCIV. militari ſatellitio ſtipatus ſeptuaginta dierum itinere continuato Cucuſum Armeniæ urbem, locum prę aliis ſterilem, inamœnum, inhoſpitalem, deportatur; comiter tamen ubique & perhonorificè exceptus. Quin & Cappadocię confinia tranſeunti longo agmine Epiſcopi, Monachi & Virgines obviam prodibant, magnoque cum lachrymarum imbre hęc fundebant verba; Συνέφερεν, ἵνα ὁ ἥλιος συστείλῃ τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ, ἢ ἵνα τὸ στόμα Ἰωάννου σιωπήσῃ. *Satius eſſet Solem radios ſuos ſubtrahere, quàm Ioannis os conticere.* Nec ipſa etiam Cucuſus amicos & hoſpites ei denegavit. Verùm continuis morbis & quotidianis ferè Iſaurorum incurſionibus vexatus exilii ſedem ſępiùs mutare coactus eſt. Exacto demum triennali exilio, inimici, qui omnia apud Arcadium poterant, illum Pityunta deſertiſſimam Ponti regionem transferendum curarunt. Quò abducendus Comana Pontica pervenerat, quum curis, moleſtiis, injuriis, ac aſſiduis durioris exilii tędiis fractus, & de appropinquante jam morte in ſomnio noctu admonitus, craſtino die depoſitis jam mortalitatis exuviis ſanctiſſimam ipſius animam cœlo remiſit die Septembr. XIV. anno CCCCVII. ętatis ſupra mentem octavum completo LII. exilii an. iii. menſe iii. Epiſcopatûs anno IX. menſe VI. die XVI. Sepultus eſt in martyrio S. Baſiliſci propè Comana, eidem cui & ipſe Martyr, tumulo incluſus; unde poſt XXX. annos oſſa ejus ſolenni pompâ Conſtantinopolim tranſlata ſunt, & in SS. Apoſtolorum Baſilica recondita; nomine etiam in Diptycha, unde exciderat, honorificè relato. De tanto viro pręſtaret nihil, quàm pauca dicere. Summam ejus pietatem, zelum, modeſtiam, abſtinentiam, erga pauperes curam, in concionando aſſiduitatem, indefeſſam in munere Epiſcopali obeundo vigilantiam & ſollicitudinem, totamq; vivendi rationem fuſè non minùs quàm accuratè deſcripſit Palladius, quē adeat curioſus lector. En breve de indole & moribus elogium ipſi à Sozomeno* redditum: Λόγος ὑπὸ τῶν ἔργων κοσμούμενος πίστεως ἄξιος εἰκότως φαίνεται — Τῷ δ' [Joanni] κατ' ἀμφότερα

* L. 6. c. 3.
† Cod. 148.
* Loc. cit.
* Vit. Chryſoſt. c. 13. p. 125.
* Cod. 59.
Chryſoſt. Ep. 125.
* L. 8. c. 2.

SÆC. IV. ab An. CCC. ἀμφότερα ἐνδεικνὺς πρεσβεῦ. ἀγωγῇ μὲν γὰρ βίου σώφρονι καὶ πολιτείᾳ ἀκριβεῖ ἐκέχρητο, φράσει δὲ λόγου σαφεῖ μετὰ λαμπρότητος. *Etenim oratio quæ operibus exornatur, merito videtur fide digna.* —*Porro Ioannes utraque laude ex æquo floruit. Nam ejus quidem vivendi ratio & converſatio gravis fuit ac ſevera; dictio verò perſpicua ſimul ac ſplendida.* Immenſos, quos in Philoſophiâ fecit, progreſſus, exquiſitam rerum Divinarum peritiam, peculiarem in S. literis dexteritatem, incomparabilem ſcribendi exarandique facultatem ac facilitatem quis non deprædicat? quis non admiratur? Denique de ſingulari ejus & verè aureo dicendi genere, audiamus, ſi placet, paucorum ex Veteribus teſtimonia. *Si Plutarcho fides ſit habenda* [inquit Iſidorus Peluſiota *] *qui perſpecuitatem ac facilitatem germanum Atticiſmum eſſe cenſet,* πλεονεκτεῖ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὁ ἀοίδιμος Ἰωάννης, καὶ κατὰ τὴν φωνὴν Ἀττικίσας, καὶ σαφηνείᾳ, ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις ἕτερος, κεχρημένος, *præclarus ac celebris Ioannes omnes ſuperat, ut qui & Atticum ſe verbis præbuerit, & perſpicuitatem, qualem haud ſcio an alius quiſquam adhibuerit.* Photius Cod. CLXXII. Ἡ δὲ φράσις αὐτοῦ μετὰ τῆς συνήθους σαφηνείας καὶ καθαρότητος· καὶ τὸ λαμπρὸν καὶ εὔρουν ὑπολάμπεται, τὸ πολύχουν τῶν νοημάτων καὶ τὴν τῶν παραδειγμάτων προσφυεστάτην εὐπορίαν συνυποφαίνουσα. *Dictio illius de more perſpicua & pura, ſplendida inſuper, ac fluens apparet, multam interim cum ſenſuum varietatem, tum gratiſſimorum exemplorum copiam exhibens.* Plura habet hâc de re eodem loco. *Suidas* *. Καὶ τὴν γλῶτταν αὐτοῦ καταρρέων, ὑπὲρ τοὺς Νειλῴους καταρράκτας· οὐδεὶς οὕτω τῶν ἀπ' αἰῶνος τοσαύτην λόγων εὐπορίαν ἔσχεν, ὡς μόνος αὐτὸς ἐκλήθη, καὶ μόνος ἀκιβδήλως τὸ χρυσοῦν τε καὶ θεῖον ἐκληρώσατο ὄνομα. *Linguam etiam habuit, quæ ſuo fluxu Nili Catarractas ſuperabat. Nullus profectò mortalium ab omni ævo, tanta dicendi copia abundavit, quanta ſolus ille ditatus erat, & ſolus abſque fuco illud aureum & divinum* (CHRYSOSTOMI) *nomen hæreditario quaſi jure conſecutus eſt.* Philotheus † Patriarcha CP. Ἰωάννης δὲ ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς θαυμαστός τις ἀνεδείχθη, καὶ ὑπερφυὴς καὶ τῷ ὄντι περιμήκης· νῦν δὲ ποταμοὶ μὲν θεολογίας ἐκ τοῦ Χριστοῦ στόματος, καὶ τῆς αὐτοῦ θεολόγου γλώττης ἀναβλύζουσι, καὶ πᾶσαν ἐπότισαν τὴν γῆν, ὅσην ὁ σωτήριος περιλαμβάνει λόγος· τὸ δὲ τῶν λόγων αὐτοῦ ποταμὸν καὶ ἥδιστον πέλαγος, τὸ δὲ τῶν ὑψηλῶν τε καὶ ἐμβριθῶν νοημάτων ἀπέραντον ἄβυσσον, τὸ δὲ ὑπὲρ ἀνθρώπων ἐννοίας, τὸ δὲ ὕψος ἅμα καὶ τὴν σαφήνειαν, τὴν δὲ ἀπλήρωτον ἡδονὴν ἐκείνην, καὶ τὴν γλυκύτητα, τὴν δὲ ῥητορικὴν πιθανότητα, καὶ τὸ μετὰ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων ἰσχυρόν τε καὶ βίαιον, παῖδας ἐνεδείξατο τοὺς ἐν τοῖς λόγοις εὐδοκιμήσαντας Ἕλληνας, δι' ὧν τήν τε παλαιὰν ἡμῖν καὶ τὴν νέαν πᾶσαν γραφὴν ἐξηγήσατο. *Ioannes autem lingua aureus, glorioſum ſibi nomen comparavit. Nunc ex ore Chriſti, & lingua ejus Theologica, flumina Theologica erumpentia, quantum terrarum ſalutaris Chriſti diſciplina complexa eſt, irrigarunt. Sermonum porro ejus potabile, ſuaviſſimumque pelagus, & ſublimium atque lectiſſimorum ſenſuum infinitam abyſſum & humano captu ſuperiorem abundantiam, altitudinem pariter, & perſpicuitatem, jucunditatem & dulcedinem illam inexplicabilem, rhetoricamque perſuadendi efficaciam, & cum veritate orationis nervos & impetus quibus Græcos alioqui eloquentiâ celebres præ ſe pueros fuiſſe oſtendit, quibuſque totam veterem & novam Scripturam explanavit.* Plura hujus commatis habet idem Philotheus. Verùm de his plus ſatis.

* Lib. 2. Epiſt. xLII.

* In voce Ἰωάννης

† Orat. in SSS. Baſ. Greg. & Chryſ. Auct. B. PP. T. II. p. 129.

Scripſit teſte Suidâ *, penè infinita; quorum inquit numerum recenſere οὐκ ἀνθρώπων, θεοῦ δὲ μᾶλλον τοῦ τὰ πάντα γινώσκοντος. Et ſanè *totam S. Scripturam* ab initio atque ad finem *Commentariis* illum explicaſſe teſtes ſunt tum Suidas tum Caſſiodorus †. Lucubrationes ejus ineffabili quâdam ſuavitate diffluentes ſupra mille ſe legiſſe prodit Nicephorus †, quippe qui amore ejus jam inde ab adoleſcentiâ flagravit, atque in illius perinde ac Dei ipſius effatis ſe acquieviſſe teſtatur, & non modo illi quicquid ſibi eruditionis inerat, acceptum tulit, verùm multos etiam amicos induxit, ut relictis omnibus Chryſoſtomum ſibi familiarem facerent.

* In voce Ἰωάνν.

† Divin. Lect. Præfat. p. 421.

† L. 13. C. 2.

OPERA, quæ extant, omnia.

IN his recenſendis ordinem Editionis *Pariſienſis Morellianæ* ſequemur, notatis paſſim opuſculis, quæ à Savilio aut dubia, aut ſpuria habentur, iſtis literâ D. his litera S. præfixâ, appoſitis etiam ad marginem tractatui unicuique Tomo, ac Tomi paginâ editionis Savilianæ, ubi iſte reperitur; aſteriſco verò inſignitis, quæcunque in editione Saviliana deſiderantur.

TOM. I.

	Edit. Savil. Tom.	Pag.
	VI.	447.
AD *Populum Antiochenum de Statuis Homiliæ* XXI. Antiochiæ anno CCCLXXXVIII habitæ: ſeorſim etiam eas edidit Græcè Joannes Harmarus *Londini* 1590. 8°. Gr. Lat. [cum nonnullis aliis orationibus] Fronto Ducæus *Pariſ.* 1609. fol. In quamplurimis editionibus Latinis Homiliis hiſce τῶν ἀνδριάντων 21. ſubnexæ ſunt 59. aliæ eodem titulo inſignitæ; quas tamen [exceptâ unicâ Ioannis Neſteutæ, quæ in fine Tomi hujus habetur] conſtat nihil aliud eſſe quam ἀπανθίσματα quædam & centones ex aliis Chryſoſtomi Operibus, præſertim ex Ethicis locis conſarcinatos; quemadmodum in notis ſuis rectè monet Fronto Ducæus, & in Homiliarum Catalogo, quem editioni ſuæ 1609. præfixit, indicatis locis, ex quibus ſingula centonum iſtorum fragmenta deſumpta ſunt, luculenter demonſtrat.		
De ſimultate, ſive irâ Homilia, Antiochiæ habita paulò poſt Homilias τῶν ἀνδριάντων	VI.	611.
In eos, qui novilunia obſervant, Sermo Antiochiæ habitus.	V.	355
De Chriſti Baptiſmo.	V.	523
De Diabolo tentatore Homilia Antiochiæ habita.	VI.	690
De Incomprehenſibili Dei naturâ adverſus Anomæos Homiliæ VI. inter annos 381. & 386. conſcriptæ, præter ultimam, quæ ſcripta eſt Conſtantinopoli.	VI.	389.
	V.	505.
De S. Philogonio.	VI.	425
De Conſubſtantiali.	V.	206
De petitione filiorum Zebedæi.	VI.	366.
Adverſus Judæos Libri VI. quos, teſte Socrate *, in lectorum adhuc ordine conſtitutus conſcripſit. Rectiùs verò Anonimus Βιόγραφος orationes haſce à Presbytero habitas eſſe refert. Primam in orationum contra Judæos numerum referendam non eſſe contendit Savilius.		382

* L. 6. c. 3.

	Edit. Tom.	Savil. Pag.	
De SS. Juventino & Maximo.	V.	535.	
De S. Pelagiâ virgine.	V.	482	
In S. Ignatium Epiſcopum Antiochenum oratio.	V.	498	
De S. Romano Martyre Orationes II.	V.	488, 842	D
De Nativitate Maccabæorum Orationes III. Antiochiæ habitæ. Tertia nonniſi ἀποσπασμάτιον videtur integræ Homiliæ. Certè citatur à Damaſceno lib. 3. de Imag. Chryſoſtomi locus in Maccabæos, qui in libris editis non extat.	V.	635	
De S. Meletio Antiocheno Sermo, anno 386. habitus.	V.	537	
De S. Luciano Martyre.	V.	529	
De S. Juliano Martyre Antiochiæ habitus.	V.	621	
De SS. Berenice & Proſdoce.	V.	473	
De S. Euſtathio Antiocheno.	V.	628	
De Pœnitentia Homiliæ VI. primum Antiochiæ, poſtremum Conſtantinopoli habitas eſſe cenſet Savilius.	VI.	824, 798, 769, 830, 792, 763	
De S. Babylâ Martyre Oratio, Antiochiæ habita.	V.	438	
Contra Gentiles, ſeu de vitâ Babylæ liber.	V.	442	
Catecheſis ad illuminandos.	VI.	851	
De Fato & Providentiâ Orationes VI. Ἀπανθίσματα potius quam integræ Homiliæ Frontoni-Ducæo videntur: verùm id negat Savilius. Sexta ne verbum quidem habet de Providentiâ, & de Ingluvie inſcribenda eſt.	VI.	863	
De Precatione Homiliæ II.	VI.	754	
In SS. Petrum Apoſtolum & Eliam Prophetam; de hac oratione ſubdubitat Savilius: Conſtantinopoli tamen habitam eſſe putat.	VIII.	18	
Encomium Martyrum Ægyptiorum.	V.	519	
De S. Phocâ Martyre.	V.	826	D
De S. Theclâ virgine & Protomartyre.	V.	835	D
De S. Barlaam Martyre.	V.	493	
De SS. Martyribus totius orbis.	V.	614	
De B. Abraham.	V.	653	D
De Anathemate Oratio, quam Haleſius propoſitis argumentis utrinque plurimis tandem concludit eò ſe inclinare, ut putet Chryſoſtomi non eſſe.	VI.	439	
De Pœnitentiâ, Continentiâ, & Virginitate Oratio, ſive potiùs *Epiſtola Parænetica ad Virginem quandam Deo devotam.* Joannis Neſteutæ eſt.	VII.	641	S

TOM II.

	Edit. Tom.	Savil. Pag.
In Geneſin Homiliæ LXVII.	I.	1
In varia Geneſeos loca Sermones IX. ex quibus primus Antiochiæ habitus eſt.	V.	1
De Annâ matre Samuelis Sermones V.	V.	50
	VIII.	8
De Davide & Saule Homiliæ III. ex his ſecunda ἀπάνθισμα Orationis cujuſdam alterius Savilio videtur.	VIII.	10
	V.	83
Contra Ignaviam.	VI.	844
Sermo in Joſeph de Continentiâ, Lat. Oecolampadio interprete.	VII.	939
Homilia in regreſſu Joannis de Aſiâ, Lat. anno 400 habita.	VII.	944
Homilia, Quum Saturninus, & Aurelianus acti eſſent in exilium, & Gainas egreſſus eſt de civitate, Lat. Eraſmo interprete, qui ſpuriam eſſe cenſet.	VII.	936
De recipiendo Severiano, Lat. circa an 401. habit. Spuria videtur Frontoni Ducæo.	VII.	947
Homilia poſt reditum à priori exilio. Lat.	VII.	943
De Canticis Davidicis, Lat. Nil aliud eſt, niſi Epilogus Homiliæ 28. in Epiſtolam ad Romanos.	*	
Ad Neophytos Homilia, Lat. Aniano interprete, genuina videtur; ex ea enim laciniam benè longam citat Auguſtinus lib. 1. contra Julian. Pelag. c. 2. quæ inibi reperitur. Quadam etiam ex hâc ipſâ Latinâ verſione habet Adrianus Papa in *Epiſt. Pontif.* à Gretſero editis p. 326. Spuriam tamen eſſe contendit Flaminius Nobilius.	*	
Sermo Severiani de Pace.	VII.	948

TOM. III.

	Edit. Tom.	Savil. Pag.	
Collectio Expoſitionum in unde-ſexaginta Pſalmos Davidicos. Pſalmos, dum Presbyter adhuc Antiochiæ hæreret, Chryſoſtomus expoſuit. Expoſitionem valde laudat Suidas.	I	521	
	I.	521	D
Homilia in Pſalmum III.	VII.	1	D
In Eſaiam Prophetam Enarratio à Joanne adhuc Presbytero ſcripta.	I.	1016	
In locum Pſalmi XLIV. *Aſtitit regina,* &c. ex occaſione Eutropii Eccleſiâ abrepti Sermo Conſtantinopoli habitus.	V.	100	

	Edit. Savil. Tom.	Pag.	
In locum Pſalmi XLVIII. *Ne timueris, cùm dives*, &c.	V.	113	
In eundem locum, & de eleemoſyna Sermo, Conſtantinopoli habitus.	V.	123	
In locum Pſalmi CXLV. *Lauda anima mea*, &c.	V.	540	
In locum Eſaiæ, Vidi Dominum ſedentem, Homiliæ V. Antiochiæ habitæ.	V.	127	
In Seraphim.	V.	155	
De verbis Eſaiæ, Ego Dominus feci lumen.	V.	160	
In locum Hieremiæ, non eſt in homine via.	V.	168	
De Prophetiarum & V. Teſtamenti obſcuritate Homiliæ II.	VI.	649	
In Pſalmum XIII. *Homilia.*	*		
In Pſalmum L. *Homiliæ.* II.	I.	692	D
In Pſalmum LI. *Homilia.*	I.	911	D
In Pſalmum XCV. *Homilia.*	I.	916	D
In Pſalmum C. *Homilia.*	I.	925	S
TOM. IV.			
De Sacerdotio Libri VI. quos dum adhuc in Eremo hæreret, maximam partem elaboratos, poſtea Diaconus factus ad umbilicum perduxit. His primum locum τῷ τε ὕψει καὶ τῇ φράσει καὶ τῇ λειότητι καὶ τῷ κάλλει τῶν ὀνομάτων jure merito Suidas * tribuit.	VI	1	
De Compunctione cordis ad Demetrium.	VI.	138	
Ad Stelechium de eodem argumento. Scripti ſunt hi libri à Chryſoſtomo adhuc Lectore, ſaltem Diacono.	VI.	151	
De Providentia Dei ad Stagirium Monachum Libri III. inter annos 381. & 386. ſcripti.	VI.	84	
Quòd regulares fœminæ viris cohabitare non debeant.	VI.	230	D
In eos, qui ſorores adoptivas habent. Uterque tractatus a Chryſoſtomo, judice Savilio, ſcriptus eſt ſtatim poſt ſuſceptum Epiſcopatum, à Diacono tamen ſcriptos eſſe teſtatur Socrates *.	VI.	214	
De Virginitate, Chryſoſtomi adhuc Presbyteri Opus.	VI.	244	
Adverſus vitæ Monaſticæ vituperatores libri III. Libri ſecundus & tertius in editione Savilianâ inſcribuntur, *Ad Patrem infidelem, & ad Patrem fidelem.*	VI.	161	
Comparatio Regis & Monachi.	VII.	230	
Ad viduam juniorem Libri II. quos à Chryſoſtomo antequam factus eſſet Diaconus, ſcriptos affirmat Simeon Metaphraſtes.	VI.	296	
In Eutropium Eunuchum Sermo, anno 399. habitus, cùm Eutropius plebem tumultuantem fugiens apud altare ſacrum ſibi aſylum quæſiverat.	VIII.	67	
Quod nemo læditur niſi à ſeipſo; liber paulò ante obitum ſcriptus, & Olympiadi, mulieri nobiliſſimæ, ac ob Chryſoſtomi cauſam graviſſima quæquæ paſſæ, nuncupatus.	VII.	36	
Liturgia. Eadem hujus, quæ & Baſilii Liturgiæ, ratio; compoſita videtur in uſum Conſtantinopolitanę Eccleſię, ſed variis ſæculis variè pro cujuſque genio interpolata, communi tamen uſu apud Græcos etiam hodie habetur. Ex editionibus plurimis nullas ferè invenias (niſi quæ forſan ex alterâ expreſſa eſt) quæ non immensùm diſcrepent. Omnium optima, quæ breviſſima ac ſimpliciſſima primùm edita eſt Græcè à Demetrio Duca *Romæ*, inde Gr. Lat. *Venet.* 1528. mox [Eraſmi verſionem ementita] prodiit Gr. Lat. *Pariſ.* 1537. 8°. Lat. [ex Leonis Tuſci verſione *Conſtantinopoli* circa ann. 1180. factâ] à Joanne Hofmeiſtero edita 1540. & à Claudio Sanctes *Antverp.* 1560. 8°. [ex Ambroſii Pelargi verſione] *Wormatiæ* 1541. 4°. ex vulgari verſione *Pragæ* 1544. ex Gent. Herveti verſione *Venet.* 1548. Græcè iterum edita à Morellio *Pariſ.* 1560. Optimam denique editionem Gr. Lat, adornavit, & notis ac variantibus lectionibus auctam in Euchologio Græcorum exhibuit V. Cl. Jac. Goar. *Pariſ.* 1647. f.	VI.	983	D
De Pœnitentia.	VI.	784	
Ad Theodorum lapſum Paræneſes II. eo fine ſcriptæ, ut Theodorum, qui ſæcularem vivendi rationem amplexus erat, & de uxore ducendâ conſilium inierat, ad vitam aſceticam revocarent. Theodorus iſte Mopſueſtiæ poſtea Epiſcopus fuit. Notandum autem verum *Paræneſeon* iſtarum ordinem inverti.	VI.	55	
Ad Innocentium Papam Epiſtolæ II.	VII.	154	
Ad Epiſcopos in carcere incluſos Epiſtola.	VII.	138	
Ad Olympiadem Epiſtolæ XVII. in exilio ſcriptæ.	VII	51	
Ad diverſos Epiſtolæ CCXXV. maximam partem tempore triennalis exilii exaratæ. Ex his Epiſtolam ad Cyriacum exulantem num. 125. ſpuriam eſſe pluribus contendunt Boiſius & Haleſius. Quinque penultimæ Conſtantii Presbyteri ſunt (licet iſtarum prima in edit. Morell. pro Κωνςαντίῳ malè habeat Κωνςαντίῳ) Eas ob ſtyli ſimilitudinem à Chryſoſtomo dictatas eſſe cenſet Fronto Ducæus: à quo tamen hâc in re diſſident eruditorum pars potior, ac illius, cujus nomen pręferunt, Conſtantii proprium eſſe fœtum perhibent. Totidem in Savilianâ, quot in Morellianâ editione Epiſtolæ habentur, diverſo tamen ordine diſpoſitæ. Præmiſſis enim 17. ad Olympiadem, & ſubnexis Conſtantii 5. reliquas 223. ſecundùm ordinem alphabeticum perſonarum ad quas miſſæ ſunt, medio loco edendas curavit Cl. Savilius.	VII	104	
Sermo habitus cùm Presbyter eſſet deſignatus.	VI. / VIII.	442 / 100	
Sermo antequam iret in exilium.	VII. / VIII.	941 / 259	
Sermo poſt reditum ab exilio priore, ex tempore recitatus anno CCCCIII. Habetur etiam apud Georgium Alex. in Vitâ Chryſoſtomi.	VIII.	262	

* In voce Ἰωάν.

* L. 6. c. 3.

TOM. V.

	Edit. Tom.	Savil. Pag.
In Parabolam decem millium debitoris.	V.	196
De Lazaro Sermones VI. Primus Antiochiæ habitus eſt, ultimum genuinum Chryſoſtomi fœtum non eſſe pluribus contendit Haleſius, edit. *Savil.* Tom. VIII. col. 728.	V. VI. V.	220 670 271 }
In Paralyticum 38. annorum.	V.	264
In illud, Pater, ſi poſſibile eſt.	V.	213
In illud, Intrate per anguſtam, &c. *Homiliæ* II.	V.	175
In inſcriptionem Actorum Sermo, Antiochiæ habitus.	V.	274
De ferendis reprehenſionibus, & in Acta.	V.	282
In varia loca Epiſtolæ ad Romanos Homiliæ V.	V.	292
In varia loca Epiſtolæ I. ad Corinthios Homiliæ IV.	V.	330
De Elemoſyna in I. Cor. XVI. 1.	VI.	816
In illud II. Cor. IV. *Habentes eundem ſpiritum Homiliæ* III.	V.	368
In illud II. Cor. XI. *Utinam ſuſtineretis.*	V.	391
In illud Philip. I. Sive occaſione, ſive veritate.	V.	410
Laus Maximi, & quales ducendæ Uxores.	VIII.	80
In illud I. Theſſal. IV. *De dormientibus nolo vos,* &c. Sermo Antiochiæ habitus.	V.	418
In illud I. Tim. V. *Vidua eligatur non minus,* Sermo Antiochiæ habitus.	V.	425
De proditione Judæ & Paſchate.	V.	547
In Chriſti natalem.	V.	511
In cœmiterii appellationem & Crucem.	V.	563
De cruce & confeſſione Latronis.	V.	567
De Reſurrectione mortuorum.	VI.	703
De Reſurrectione Chriſti.	V.	581
De Aſcenſione Chriſti Homilia, Antiochiæ habita.	V.	595
De S. Pentecoſte Homiliæ II.	V.	602
De Pœnitentia & Euchariſtia.	VI.	790
De laudibus S. Pauli Orationes VII.	VIII.	33
De Manſuetudine.	VI.	750
In illud Act. IX. *Paulus Spirans.*	VIII.	60
In inſcriptionem altaris Act. XVII.	VI.	722
In illud 1. Cor. 1. Paulus vocatus.	VIII.	102
Utilem eſſe Lectionem Scripturæ.	VIII.	111
De Precibus Chriſti in miraculis.	VI.	714
In eos, qui Paſchate jejunant.	VI.	37
In eos, qui cum Judæis jejunant.	VI.	385
In Eliam & viduam.	VIII.	26
De futuræ vitæ deliciis.	VIII.	71
Non eſſe deſperandum.	VIII.	75
Peccata fratrum non eſſe evulganda.	VI.	695
Non eſſe ad gratiam concionandum.	VIII.	93
De Sanctis Martyribus Homilia, Antiochiæ habita.	V.	618
Dæmones non gubernare mundum. Conſtantinopoli habitam eſſe opinatur Savilius.	VI.	680
In illud Galat. II. *In faciem ei reſtiti,* Sermo Antiochiæ habitus; ex eo Hieronymum & Auguſtinum materiam litigandi accepiſſe arbitratur Savilius.	V.	398
Demonſtratio quod Chriſtus ſit Deus.	VI.	622
Ad eos, qui ſcandalizati ſunt, Oratio ultimo omnium loco, (quantum conjecturis aſſequi poſſumus) à Chryſoſtomo ſcripta, certè poſt librum *Quod nemo læditur niſi à ſe ipſo,* quippe cujus mentio inibi fiat.	VII.	1
In Paralyticum per tectum dimiſſum.	*	
Cur in Pentecoſte legantur Acta.	*	
De mutatione nominum in Scripturâ.	*	
De Sanctis Martyribus Homilia Antiochiæ habita.	*	
De S. Baſſo martyre.	*	
De S. Droſide martyre.		
De Pœnitentiâ & mæſtitiâ Achab.	VI.	779

TOM. VI.

	Edit. Tom.	Savil. Pag.	
U*Num & eundem eſſe Legislatorem utriuſque Teſtamenti* Sermo, quem ſpurium licèt (uti & alia omnia hujus Tomi Opuſcula) eſſe cenſeat Fronto-Ducæus; genuinum tamen eſſe Chryſoſtomi fœtum pluribus contendit Cl. Pearſonus Vindic. Ignat. par. 1. cap. 9. p. 132.	VI.	640	D
In illud Gen. I. Vidit Deus.	V.	642	D
In illud Gen. I. Faciamus hominem.	V.	64	D
In illud. Gen. XXIV. 10. *Pone manum tuam.*	VII.	565	D
De ſerpente æneo. Severiani eſt.	V.	659	D

De juſto

	Ædit. Savil. Tom.	Pag.	
De juſto & beato Job. Sermones IV.	V.	949.	D.
In illud Pſalm. XXXVIII. *Verum tamen fruſtra conturbatur.*	VII.	558.	S.
In Pſalm. LXXXIII. *Et turtur nidum.*	VII.	264.	S
In Eliam Prophetam.	V.	672.	D
De Joſeph. & caſtitate.	V.	656.	D
De Suſanna.	V.	703.	D
De tribus Pueris.	V.	698.	D
De Sigillis librorum, Eſa. XLVI. 3. Severiani eſt.	V.	689.	D
De Fide & Lege Naturæ.	VI.	837.	D
De ſancta & individua Trinitate.	VI.	955	D
De ſancto & adorando Spiritu.	VI.	729	
De ſancta Pentecoſtes Homilia, habita temporibus Arcadii Imp.	V.	976	D
In illud Joan. I. *In principio erat Verbum.*	V.	747	D
De occurſu & Simeone.	V.	872	D
In ſancta Theophania Domini.	VII.	350	S
De Nuptiis Joan. II. *& contra Judæos, Gentiles ac Hæreticos.*	VII.	284	S
De Chriſto Paſtore & ove, Joan. X.	V.	980	D
In decollationem Baptiſtæ, & de Herodiade Homilia II. quas Chryſoſtomo abjudicat Photius * propter ſtyli diſcrepantiam & humilitatem.	VII.	545	S
In venerabilem Crucem, & de tranſgreſſione Adami.	VII.	502	S
In dimiſſionem Cananeæ Homilia, ex ejus parte poſteriore excerpta eſt Homilia 7ma inter eas *In Diverſos* Origeni falsò inſcriptas. Genuinam eſſe, licet languidiuſculè ſcriptam (uti ſunt plurimæ Chryſoſtomi Conſtantinopolitanæ) probat Savilius.	V.	188	
	VII.	531	S
In præcurſorem Domini Joannem.	V.	992	D
In SS. Apoſtolos Petrum & Paulum.	V.	995	D
In SS. XII. Apoſtolos.	V.	486	D
In S. Thomam Apoſtolum Homilia. Citatur ſub Chryſoſtomi nomine à Synodo Lateranenſi anno DCL. habitâ. & à Sextâ Synodo Oecumenicâ. Chryſoſtomi tamen non eſſe ſtylus ſatis arguit.			
In S. Stephanum Protomartyrem.	V.	864	D
In illud II. Cor. XII. *Sufficit tibi gratia mea.*	V.	79	D
In Annunciationem S. Deiparæ. Habetur etiam inter Opera Gregorii Neocæſ.	VII.	537	S
In ſancta Theophania, & S. Joannem.	VII.	533	S
In Parabolam de filio Prodigo.	VII.	5,9	S
In illud Matth. XIII. *Collegerunt Judæi Concilium.*	VII.	552	S
In decem Virgines Matth. XXV.	VII.	554	S
In Meretricem & Phariſæum, Luc. VII.	VII.	490	S
In ſancta & magna Paraſceve.	V.	906	D
In Samaritanum Joan. IV. Epilogus decerpitur ex Hom. 31. in Evangelium Joannis.	*.		
De Cæco à nativitate, Joan. IX.	V.	761	D
In triduanum Chriſti Reſurrectionem.	V.	592	
In Chriſti Aſcenſionem Sermones IV. à Gerardo Voſſio primùm editi in *Appendice ad Gregorium Thaumaturgum*, *Mogunt.* 1603.	*.		
	V.	973	D
	VII.	426	S
	V.	970	D
Bonum Chriſti diſcipulum benignum eſſe.	VI.	903	D
De Pſeudo-Prophetis & falſis Doctoribus Homilia, quæ habetur etiam inter Ephræmi Opera à Ger. Voſſio edita. Joannis Neſteutæ eſſe cenſent Voſſius & Pearſonus.	VII.	211	S
De Circo Oratio.	VI.	974	D
In Salvatoris noſtri nativitatem Homilia, quæ genuinum Chryſoſtomi opus videtur, ſub iſtius quippe nomine à Cyrillo Alexandrino citata lib. ad Reginas Concil. Tom. III. col. 118.	V.	846	D
In illud Luc. II. *Exiit edictum.*	V.	715	D
In Oraculum Zachariæ redditum Luc. I.	VII.	340	S
In Conceptionem Joannis.	V.	831	D
In illud Matth. VI. *Cavete, ne eleemoſynam.*	VII.	486	S
De fugienda ſimulata ſpecie	VII.	297	S
De Muliere fluxum ſanguinis paſſa.	V.	816	D
De Patrefamilias & Operariis, Matth. XX.	V.	708	D
In Parabolam de ficu areſacta, Matth. XXI.	VII.	252	S
De Phariſæo & Convivio Luc. XI.	VII.	280	S
De Lazaro & Divite Luc. XVI.	V.	728	D
De Publicano & Phariſæo Luc. XVIII.	VII.	253	S
De Cæco & Zachæo Luc. XVIII.	V.	731	D
Religioſum facetiis uti non debere.	VI.	963	D
De S. Joanne Theologo.	*.		
De adoratione S. Crucis.	V.	877	D
De confeſſione S. Crucis.	VII.	864	
De negatione Petri, Matth. XXVI. Decerpitur ex Homiliâ 3a. *in illud, Habentes eundem ſpiritum.*	V.	275	S
De Jejunio & Eleemoſyna.	VI.	883	
In ſacrum Paſcha.	V.	587	

In ſe-

	Edit. Savil. Tom.	Pag.
In ſecundum Domini adventum. Decerpitur ferè tota ex Homiliis in Epiſtolam ad Romanos.	V.	782.
Florilegia XXXI. ex Homiliis Chryſoſtomi decerpta per Theodorum Magiſtrum. In Editione Savilianâ Florilegia habentur XLVIII. additis nempe 9°. 5°. 11, 21. 28. 32. 33. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. Verùm ex his quamplurima ex iis quę ſuperſunt, Homiliis excerpuntur, atque adeò alibi habentur. Ex gr. Florilegium 33. idem eſt cum Homiliâ modò memoratâ de Confeſſione S. Crucis.	VII.	665.

TOM. VII.

COmmentariorum in Matthæum Homilia XCI. in editione Saviliana XC. Notandum enim eſt diverſas in binis editionibus Homiliarum & Opuſculorum diviſiones aliquando inveniri; unde fit, ut non rarò in numeris eorum differentia quędam deprehendatur. Exemplo ſit Opus pręſens, quod in hàc editione 90. in illâ 91. Homiliis conſtat: cùm tamen unum idemque opus utrobique perfectum habeatur. Quinetiam ne quis forſan inde error oriatur, monendum duximus Lectorem, ingens ſępenumero reperiri diſcrimen in titulis Opuſculorum utriuſque Editionis. Ex. gr. Homilię quę in Editione Savilianâ titulum habent *In Oziam*, in Morellianâ dicuntur Homilię *in illud Iſaia, Vidi Dominum*: quę in iſtâ eſt in *Annam* quarta, in illâ quintum ſortitur locum. Quod ſemel monuiſſe ſufficiat.	II.	1.

TOM. VIII.

OPeris imperfecti in Matthæum Homilia LIV. ſeu potiùs *Commentarius in Homilias perperam diſtributus*] Lat. Chryſoſtomi non eſſe ab omnibus jam agnoſcitur. Videtur potiùs Latini cujuſdam Scriptoris, ejuſque Arianizantis Opus: ſaltem, à quibuſdam ex grege Arii, Montani, Manichęi &c. non leviter interpolatum. Opus quidem non ineruditum, & Chryſoſtomi ævo certo certiùs ſcriptum; ſed quod Autorem Gręcum vix agnoſcit; ac proinde neutiquam mirum videri debet Gręca hodie non reperiri. Mirum tamen prorſus eſt, quid Poſſevino in mentem venerit; cùm disertè ſcriberet Operis hujus Homilias LIV. Gręcè Latinéque non ſemel prodiiſſe, Apparat. in Jo. Chryſoſt. p. 855.	*.	
Commentariorum in Evangelium Ioannis Homilia LXXXVII. quas uti & priores in Matthæum Antiochię adhuc Presbyter ſcripſit teſte Nicephoro. Notandum verò ex iis Homilias 62, 63, & 64. (vel ut Latini Codices diſtinguunt, 61. 62, 63,) eaſdem eſſe cum quinque poſtremis Homiliis inter Opera Baſilii Seleucienſis, edita Gręcè à Commelino 1596. & ſub illius nomine à Theodoro Peltano verſas haberi in Bibliothecâ Patrum.	II.	555.

TOM. IX.

IN *Acta Apoſtolorum Homilia* LV. In his plurima confuſo admodùm atque abrupto ordine diſpoſita deprehenduntur: unde binas ἐκδόσεις jam inde ab antiquis temporibus liber iſte Homiliarum ſortitus eſſe Savilio videtur, quibus in unum poſtea compaginatis ac commixtis confuſionis haud parùm acceſſit.	IV.	607.
In Epiſtolam Pauli ad Romanos Homilię XXXII.	III.	1.

TOM. X.

IN *D. Pauli Epiſtolam I. ad Corinthios Homilia* XLIV.	III.	243.
In Epiſtolam II. ad Corinthios Homilia XXX.	III.	541.
In Epiſtolam ad Galatas Commentarius perpetuus	III.	709.
In Epiſtolam ad Epheſios Homilia XXIV.	III.	763.

TOM. XI.

IN *Epiſtolam ad Philippenſes Homilia* XV.	IV.	1.
In Epiſtolam ad Coloſſenſes Homilia XII.	IV.	89.
In Primam ad Theſſalonicenſes Homilia XI.	IV.	161.
In Secundam ad Theſſalonicenſes Homilia V.	IV.	221.
In I. ad Timotheum Homilia XVIII.	IV.	249.
In II. ad Timotheum Homilia X.	IV.	329.
In Epiſtolam ad Titum Homilia VI.	IV.	381.
In Epiſtolam ad Philemonem Homilia III.	IV.	411.
In Epiſtolam ad Hebræos Homilia XXXIV. ſive Ἑρμηνεία continua ἐκτεθεῖσα (uti præ ſe fert titulus) ἀπὸ σημείων μετὰ τὴν κοίμησιν αὐτοῦ (Chryſoſtomi) παρὰ Κωνσταντίνου πρεσβυτέρου Ἀντιοχείας.	IV.	427.

Opuſcula Tomis IX, X, & XI. comprehenſa à Chryſoſtomo poſt ſuſceptum Epiſcopatum ſcripta eſſe autor eſt Nicephorus. Homilię in Epiſtolas D. Pauli prodierunt antea Gręcè (ſed mirum quàm corruptę) *Veronæ* 1532. fol. Latinè verò à Wolfgango Muſculo verſæ *Baſil.* 1536. fol. deinde Gr. Lat. à Commelino editę *Heidelberg.* 1596. Chryſoſtomi *Synopſis Vet. Teſtamenti* extat Gręcè MS. in Bibliotheca Cl. If. Voſſii. Verùm an genuina ſit, pro certo affirmare non poſſum, utpote quam nondum percurri.

Cęterùm de Operibus D. Chryſoſtomi dubiis vel

vel ſuppoſititiis paucula Lector monendus eſt.

I. Sixtus Senenſis, Antonius Poſſevinus, aliique vulgares Critici Scriptorum D. Chryſoſtomi dubiorum & ſpuriorum catalogum ſatis amplum dederunt; quem per otium Lector conſulere poteſt: in quo præter *Opus imperfectum in Matthæum*, &c. habentur *Expoſitio in Evangelium D. Marci*, *Homiliæ* LIX. *ad Populum Antiochenum*, aliaque partim ex variis Chryſoſtomi ſermonibus conſarcinatâ; partim aliunde accepta; quæ à Chryſoſtomi Operibus jam penitùs abjudicantur.

II. Fronto Ducæus opera ſuppoſititia (quæ tamen ab Anthoribus Chryſoſtomo coævis, vel ab ejus ſaltem ætate non longè remotis; ſcripta eſſe exiſtimat] præter paucos quoſdam *Sermones in Pſalmos* ad calcem Tomi III. omnia in Tomum VI. conjecit; prout à nobis ſuprà recenſentur.

III. Editioni ſuæ omnium optimæ & caſtigatiſſimæ indicem Operum Chryſoſtominianorum præmiſit Vir Doctiſſ. Henricus Savilius, tum eorum, quæ pro veris ac germanis, tum quæ pro ambiguis & falſis habuit; rejectis in calcem Tomi octavi conjecturæ ſuæ rationibus, aliiſque Criticis Obſervationibus ac Notis tam ipſius quàm Virorum Doctiſſimorum, ac in adornandâ Editione Etonenſi συνεργῶν, Boiſii, Haleſii, ac Downei. Ex Operibus ſupra recenſitis; quæcumque literâ præfixâ carent, genuina à Savilio, ejuſque συνεργάταις perhibentur, niſi fortè adjecta notula contrarium innuat; quæ verò litera D. ſibi præfixam habent, in dubiorum, quæ S. in ſpuriorum claſſem ab eo relegantur. Reſtat autem, ut recenſeamus ordine Opuſcula Chryſoſtomi, quæ in Editione Morellianâ fruſtra quæſita in Savilianâ exhibentur; quæ ſequuntur, in ſuas quæque claſſes pro Savilii cenſurâ digeſta.

GENUINA.

TOM. V.

IN *proditionem Judæ & Paſcha Homilia*, nec eadem prorſus cum illa ejuſdem argumenti, quæ habetur Tom. V. edit. Morell. nec diverſa prorſus: licèt tam multa habeant communia, ut propemodùm eadem oratio eſſe videantur.

In Crucem Chriſti & Latronem Homilia, de quâ paria dicantur, ac de priore.

In Publicanum & Phariſæum, Ἀπάνθισμα eſt ex Oratione 5tâ contra Anomæos excerptum.

In illud, Ne confidat nimis, qui ſtat. Pars eſt Homiliæ 26æ. in Matthæum.

TOM VI.

DE *perfectâ charitate.* Ἀπάνθισμα videtur.
De Pœnitentiâ Oratio.
De Eleemoſynâ Oratio.
In eos qui obdormierunt; Oratio Sabbato Pentecoſtes habita; omnia ferè habet communia cum *Homiliâ de perfectâ charitate.*
De Jejunio Orationes II.
Animæ medicinam anteponendam eſſe corporis medicinæ. Ἀπάνθισμα eſt.
Sacerdotibus divitias exprobrandas non eſſe Ἀπάνθισμα eſt.

DUBIA.

TOM. V.

DE *Theatris non frequentandis Sermo alter.*
Quomodo Adam acceperit animam, &c.
Protheoria in *Pſalmos.*

In illud Dominus regnavit, &c. Severiani eſſe cenſet Haleſius.
In Orationem Dominicam.
In prodigum filium, &c.
In Mulieres, quæ unguenta attulerunt, &c.
In illud, Quomodo novit literas, &c.
In Cananæam, & in Pharao, &c.
In illud, Non quod volo, hoc facio, &c.
In illud, Sponte peccantibus nobis poſt acceptam cognitionem veritatis, &c. Ἀπάνθισμα eſt.
Sermo in Principium indictionis.
In pretioſam Crucem Homilia, quæ Joſephi Theſſalonicenſis Archiepiſcopi eſt.
In exaltationem pretioſæ Crucis.
In S. Apoſtolum Thomam.
In Nativitatem Chriſti, & quòd unicuique climati, &c.
In S. Stephanum Protomartyrem.
In mediam Hebdomadam jejuniorum.
In Feſtum Palmarum.
In S. Virginem Deiparam.
In S. Deiparam.
In proditionem Salvatoris, &c.
In pretioſam & vivificam Crucem, &c.
In Latronem, & proditionem Salvatoris.
In ſalutiferam ſepulturam, & triduanam reſurrectionem Ἀπάνθισμα eſt.
Oratio Catechetica in S. Paſcha.
In Paſcha Orationes VII.
In Pentecoſten Orationes II.
In Synaxin Archangelorum.

TOM. VI.

ORatio *exhortatoria ad Pœnitentiam*, &c.
De Pœnitentia & eleemoſynâ.
D. Pœnitentia.
De Eleemoſynâ.
De jejunio Orationes VII.
De Patientia & mortuis non amarè deflendis;
De Patientiâ.
De ſalute animæ. Ἀπάνθισμα videtur.
Ad Catechumenos.
Deploratio eorum, qui Chriſti virgines corrumpunt;
Contra Hæreticos.
Precationes duæ.

TOM. VII.

IN *Reſurrectionem Domini.*
In Dominicam novam, & in Apoſtolum Thomam.
In S. Stephanum Orationes III. ultima certiſſimè ſpuria eſt.
In S. Pentecoſten.

SUPPOSITITIA.

TOM. I.

EXpoſitio *in Pſalmos.* C, CI, CII, CIII, CIV, CV, CVI, CVII.
Expoſitio in Pſalmi CXVIII. *ſtationes tres.* Expoſitiones novem iſtorum Pſalmorum modò memoratas ex Theodoriti Commentariis maximam partem decerptas eſſe monet Fronto Ducæus.

TOM. VII.

EPiſtola *ad Monachos utilitatis & ſobrietatis plena.*
In expulſionem Adam, & de malis mulieribus.
In annunciationem S. Deiparæ.
In illud Pſalmi XCII. *Suſtulerunt flumina vocem.*

In illud

In illud Pſalmi LXXV. *Vovete & reddite Domino.*

In illud Matthæi XVIII. *Quæcunque ligaveritis.*

In illud Judæorum dictum Ioan. VII. *Dæmonium habes.*

De Pœnitentia.

De Fide.

De Spe.

De Charitate Homiliæ II.

Quòd charitas ſecundùm Deum ſit opus divinum.

In illud Matth. IV. 6. *Si filius Dei es, projice teipſum.* Neſtorii eſſe ex Marii Mercatoris authoritate conſtat.

In proditionem Judæ, & paſſionem Chriſti.

In Nativitatem Domini Sermones II.

In Rachel & infantes.

In Herodem & Infantes.

In Martham, Mariam, Lazarum, & Eliam Prophetam.

In illud, Egreſſi Phariſæi conſilium cœperunt.

In Meretricem & Phariſæum, Orationes II.

In Aſcenſionem Domini.

In Metamorphoſin Domini Oratio, ſub Procli etiam Conſtantinopolitani nomine edita habetur.

In Feſtum Palmarum.

In Metamorphoſin Domini Orationes II.

In S. Joannem Theologum.

In S. Joannem Theologum, Apoſtolum & Evangeliſtam.

In illud, Eripe me Domine ab homine malo.

De Siccitate.

In Jordanem fluvium.

In illud, Cùm aſcenderit Dominus in Templum.

In Meſopentecoſten.

In Samaritanam Joan. IV.

In illud, Pater ſi poſſibile eſt.

In Parabolam, Homo quidam deſcendit, & incidit in latrones, Orat. II.

In Nativitatem S. Joannis Baptiſtæ.

In Abraham & Iſaac.

In Nativitatem Domini Oratio. Severiani eſt.

In Zachæum & Publicanum.

In Centurionem Luc. VII.

In illud, Exiit ſeminans ſeminare.

In ſecundum adventum Domini.

In Paralyticum Joan. V.

In illud Lucæ, de Didrachma.

Quod oporteat gratiam habentem communicare non habenti.

In Parabolam Oeconomi injuſti Oratio. Aſterii eſt.

De Jejunio Sermones III.

In illud, in tribulatione dilataſti mihi, &c.

De patientia, & conſummatione ſæculi. Habetur [etiam integrior] inter S. Ephræmi Opera à Voſſio edita.

In filium Viduæ, Luc. VII.

In Samaritanam, & de interpretatione Meſſiæ.

In Serpentem æneum, &c.

In Sacrificia Cain, &c.

In Paſſionem Domini.

In publicanum & Phariſæum, Luc. XVIII.

In principio ſacrorum Jejuniorum Orationes II.

In Aſcenſionem Domini.

De Jejunio Orationes II.

De Oratione Sermo, cui multa Chryſoſtomi admiſcentur.

In illud, Ignem veni mittere in terram.

Admonitiones ſpirituales.

In illud, Cavete, ne eleemoſynam veſtram, &c.

In adorationem Crucis.

In Reſurrectionem Chriſti, & mulieres unguenta afferentes.

In Annuntiationem Deiparæ, & contra Arium.

De Eleemoſyna.

In Lazarum redivivum Orationes III.

In S. Joannem Præcurſorem.

In illud, Venite, & exultemus.

Ἐκλογαὶ per Theodorum Magiſtrum collectæ XVII.

ALIENA.

Severiani Gabalorum Epiſcopi de Creatione mundi Orotianes VI.

Gregorii Thaumaturgi Oratio in S. Theophania.

Pantaleonis Presbyteri Monæ Byzantiorum Oratio in exaltationem Crucis.

TOM. VIII.

Theodori Mopſueſteni [*Lapſi*] *Reſponſio ad Chryſoſtomi Parœneſes ad eum miſſas.* Spuria eſt.

Synodi ad Quercum contra Chryſoſtomum habita Acta.

Vitæ Chryſoſtominianæ Scriptores.

Hactenus Editio Saviliana: quæ ſequuntur Opuſcula variis abhinc locis & temporibus prodierunt.

De inani gloria, & educandis à Parentibus liberis.

In S. Chriſti Nativitatem.

In S. Lumina.

In recens baptizatos, & de Paſchate.

In S. Baſſi Epiſcopi & Martyris memoriam.

Poſt terræ motum. Sex iſtas Homilias Gr. Lat. edidit ſub Chryſoſtomi nomine Fr. Combefiſ. *Paris* 1656.

Homilia de morali politia, in præcurſoris decollationem, atque mulierem peccatricem, edita eſt ab eodem Combefiſ. 1645.

Homilias IV. *in Pſalmos* Gr. Lat. edidit Jo. Bapt. Cotelerius, Socius Sorbonicus *Pariſ.* 1661. quas genuinas eſſe agnoſcit.

In Danielem Prophetam interpretatio Gr. Lat. ab eodem ibid. edita. Eam vel non eſſe Chryſoſtomi vel fuſioris ſaltem Commentarii Eclogam & Epitomen eſſe meritò cenſet Cotelerius.

Homilia in illud Matth. XXI. 23. *In quâ poteſtate hæc facis?* Antiochiæ habita. Græc. Lat. cum notis edidit idem Cotelerius Monument. Eccl. Gr. Tom. III. p. 121.

Oratio in Diodorum Tarſenſem, à CL. Bigotio ad calcem Palladii primùm edita, unà cum antiqua verſione [mutilâ tamen] quæ habetur apud Facundum Hermianenſem Epiſcopum, lib. 4.

Epiſtola ad Cæſarium Monachum adversùs Apollinarii hæreſim tempore ſecundi ipſius exilii ſcripta. Antiquam hujus Epiſtolæ per multa retrò ſæcula deſideratæ verſionem Latinam è Codice Florentino olim deſcripſit Petrus Martyr Florentinus, ac delatam ſecum in Angliam in Cranmeri Archiepiſcopi Cantuarienſis Bibliothecâ repoſuit: unde nobile illud, ſi quod unquam aliud adversùs Transſubſtantiationis dogma teſtimonium protulit, in *D fenſ. Euchariſt.* adverſ. Gardinerum Wintonienſem par. 1. pag. 390. 502. edit. *Tigur.* 1559. & Loc. Commun. Claſſ. 4. cap. 10. pag. 603. Verùm poſt Cranmeri martyrium direptâ Archiepiſcopali Bibliothecâ Epiſtola nuſquam poſtea comparuit. Hinc factum eſt, ut inter alios Cardinalis Perronius merum eſſe figmentum, ac nuſquam extitiſſe hanc Epiſtolam audacter aſſerere non dubitarit. Tandem paucis abhinc annis V. CL. Emericus Bigotius verſionem iſtam ex Codice Florentino in Bibliotheca Dominicanorum D. Marci aſſervato à ſe deſcriptam

Palla-

SÆC. IV. ab An. CCC. Palladii Dialogo de vitâ Chryſoſtomi ſubnexuit. Verùm impreſſione ad umbilicum perductâ, Epiſtolam à reliquis divulſam ſupprimendam curârunt Cenſores aliquot Sorbonici; de quâ inſigni fraude meritò conqueſtus eſt ex Reformatorum gente Pariſienſis Theologus*. Interea nos non contemnendum hujus Epiſtolæ fragmentum Græcum ex Bibliothecæ Arundellianæ antiquo codice MS. deſcriptum in *Chartophylace* noſtro pag. 69 edidimus. Eodem circiter tempore Stephanus Le Moyne de antiquitate Eccleſiaſticâ præclarè meritus, integram verſionem Latinam plurimis quidem mendis ſcatentem inter *Varia ſua Sacra* exhibuit. Nec laude ſuâ fraudandus eſt clariſſimus Eccleſiæ Anglicanæ Theologus, qui ipſum quaternionem à Doctoribus Sorbonicis è Codice Bigotiano abſciſſum nactus, cum *Expoſitionis ſuæ adverſus Meldenſem Epiſcopum Vindiciis* patrio ſermone editis Londini 1686. unà cum *Præfatione Bigotiana*, & fragmentis Græcis, quotquot reperire potuerant, quæque ad editionem ſuam ornandam collegerat Bigotius, fideliter ſubjecit.

* Ex poſtulat. lib. 12. Anaſtaſii in Hexaëm. præmiſſâ Lond. 1682. 4to.

Porrò extant in editionibus Operum Chryſoſtomi Latinis, quæ in Græcis non habentur, *Opuſcula* & *Homiliæ* quamplurimæ; de quibus fusè agunt Sixtus Senenſis, & Ant. Poſſevinus, ad quos nos ea ſummatim recenſere contenti, lectorem remittimus.

In editione Baſilienſi 1558. *habentur Latinè.*

TOM. I. IN *Geneſin Homiliæ* X.
In Exodi cap. XVII. *de Moyſe.*
In Judicum XI. *de Jephte.*
In libros Regum Homiliæ VII.
In Job Homiliæ II.
In Pſalmos Homiliarum, ſeu potiùs Expoſitionum volumen ex variis diverſorum Scriptorum, inprimis verò Chryſoſtomi & Theodoriti ſermonibus contextum, & à Gentiano Herveto Latinitate donatum. Omiſſum in editione iſta Baſilienſi, habetur in edit. *Pariſ.* 1556. atque aliis. Pars longè maxima genuinus eſt Chryſoſtomi fœtus, & habetur Tom. III. edit. *Morell.* Tom. I. *Savil.*
In Pſalmos Homiliæ alia XXI.
In illud Sapientiæ I X. Juſtorum animæ in manu Dei ſunt.
In Eſaiam Homiliæ IV.
De Hieremia Propheta.
De tribus Pueris.
De S. Suſannâ.
De Jona Propheta.
In illud Zachariæ VI. Ecce vir oriens.

TOM. II. *Opus imperfectum*, ſeu *Commentariorum in Evangelium S. Matthæi Homiliæ L I V.* Habentur in edit. *Morell.* ac in omnibus Latinis: ſeorſim verò prodierunt *Colon.* 1487. 4°. & *Antverp.* 1537. 8°. Iſta autem poſterior editio iniquas manus paſſa eſt, ab Arianorum (uti præ ſe fert titulus) fæcibus purgata. *Pariſ.* 1543, 1547. præcipuè verò 1557. 8°. quam etiam ſordibus omnibus purgatam eſſe jactitat editor. Verùm prætextu purgationis ab Arianis fæcibus faciendæ, penitùs detruncatur locus ille πολυθρύλλητος à nobis crebrò adversùs Pontificios allatus de S. Scripturæ lectione Laicis non interdicendâ in Homiliâ 49. ab illis verbis incluſivè. (Et quare jubet in hoc tempore omnes Chriſtianos conferre ſe ad Scripturas?) in edit. *Morell.* pag. 174, 175. uſque ad illa item incluſivè (Et per hoc incident in abominationem deſolationis, quæ ſtat in ſanctis Eccleſiæ locis,) ut alias fraudes taceam, & locum de Euchariſtiâ luculentum penitus omiſſum. Locum quidem de Scriptura ab omnibus legenda operi huic à Proteſtantibus nonnullis præter Codicum MSS.

Cave Hiſt. Lit.

fidem immiſſum eſſe, conquerentes quoſdam me olim legiſſe memini. Verum næ is riſu excipiendus, qui ejuſmodi ſomnia propinat; de editione interim *Colonienſi* 1487. longè ante cœptam Reformationem adornata ſecurus, in qua locus iſte totidem verbis legitur? SÆC. IV. ab An. CCC.

In varia S. Matthæi loca Homiliæ XXVII.
In Evangelium S. Marci Homiliæ XIV. Monachi alicujus ſatis infaceti opus.
In varia S. Lucæ loca Homiliæ VI. quarum prima de Nativitate S. Joannis Baptiſtæ, ſive de Solſtitiis, antiqui certè autoris opus eſt.
In varia S. Joannis loca Homiliæ VI. TOM. III.
In I. ad Corinthios Epiſtolam Homiliæ II.
De laudibus S. Pauli Homilia octava.
De Proditore, & myſteriis Cœnæ Dominicæ Sermones VI.
De Cruce & Latrone Homiliæ II.
De Reſurrectione Homiliæ IX.
Sermones Miſcellanei V. TOM. V.
Homiliæ (*præter* XXI. *genuinas*) *aliæ* LIV. τῶν ἀνδριάντων, de quibus ſuprà.
Homiliæ Miſcellaneæ XXXV.
In Editionibus Paris. 1570, 1581, 1588. acceſſerunt, ſeorſim priùs impreſſæ.
Orationes IV. viz. *de Juramento, Adverſus eos qui in deliciis agunt, Adverſus iram, & de Oratione.*

Ex opuſculis præmiſſis pauca quædam Græcè extant, quamplurima ex aliis Chryſoſtomi operibus hinc inde decerpuntur; pars verò longè maxima ſpuria eſt.

Orationes *in S. Pelagiam, in catenas S. Petri, in S. Andream, & in Natali S. Joannis Baptiſtæ*, ex Metaphraſte habentur Lat. apud Surium & Lipomannum, verùm ſpuriæ.

Enarratio brevis, ſive libellus Quæſtionum in S. Matthæum Latinè à Chryſtophoro Serrarigo verſus ac editus eſt *Venet.* 1554. inde in editiones *Pariſ.* & *Antverp.* 1614. deſumptus.

Enarratio brevis, in S. Lucam à Theod. Peltano verſa & edita eſt anno 1580. Utraque Enarratio ſpuria eſt, & utraque habetur Græcè MS. in Bibliothecâ Collegii Corporis Chriſti, Oxon.

Quinquaginta Chryſoſtomi Homilias Quadrageſimales Arabicè verſas penès ſe extitiſſe teſtatur Uſſerius in Biblioth. Theol. MS. ubi indiculum earum exhibet. Verùm ex iis pars longè maxima Græcè extat.

OPERA DEPERDITA.

COmmentarii *in S. Scripturæ libros plurimi.* Totam enim Scripturam à Chryſoſtomo Commentariis explicatam eſſe fidem faciunt Suidas & Caſſiodorus. Et certè plura Chryſoſtomi σχεδιάσματα τῶν ἐξηγήσεων τῆς θείας γραφῆς, in palatio Thomaitæ ſervata, incendio periiſſe ſub Conſtantino & Irene refert Zonaras, Tom. III. fol. 96.

Contra Συνεισάκτους *Orationes* IV. Sex enim ejus argumenti orationes à Chryſoſtomo ſcriptas eſſe produnt Vitæ ejus Scriptores.

Expoſitio in Job, cujus ampliſſima fragmenta extant in Catenâ in Job à Patricio Junio editâ.

Expoſitio Zachariæ Prophetæ, citatur ab Ephræmio apud Photii Biblioth. Cod. 229. niſi potiùs de loci alicujus particularis explicatione Ephræmius intelligendus ſit.

Orationes aliquot contra Julianum. Primam citat Damaſcenus lib. 3. de Imag.

Expoſitio perpetua Pſalmi XLI. Fragmentum habet Theodoritus Dialog. 2.

Orationes in XL. *Martyres, in decollationem S. Joannis Baptiſtæ, in illud* Luc. 1. 78. *Chriſtum eſſe Orientem, in illud* 1. Cor. V. 17. *Si quæ ergo, &c. in illud*

SÆC. IV. ab An. CCC. Luc. XVI. 24. *Mitte Lazarum* ; *& adhortatoriam ad Pœnitentiam*, memorat, atque ex iis excerpta nobis exhibet Photius Cod. 274. 277. Idem meminit *Orationum brevium* XXII. Chryſoſtomi nomen præferentium *in mortem Domini*, *& aliarum* XXII. *in aſcenſionem Domini*, itemque XVII. *in Pentecoſten*, Cod. 25. Ex his nonnullæ extant. Notandum verò eſt plurima ſpuria *Chryſoſtomi opuſcula* à Photio incautè recenſeri.

Epiſtola ad Acacium Monachum, cujus fragmenta habentur apud Theorianum p. 75. & Euthymium Panopl. Tit. 15.

Tractatus, Sermones, & Epiſtolæ plures; quæ à Scriptoribus Eccleſiaſticis, præſertim Græcis recentioribus, citata ad nos non pervenerunt. Nobis omnia colligere nec vacat, nec refert.

Præter ea, quæ ad Scripta Chryſoſtomi enucleanda hactenus obſervavimus; cum plurima incredibili planè diligentiâ undequaque collegerit, notaveritque ὁ πάνυ Uſſerius in Biblioth. Theol. MS. placet in lectoris gratiam pauca inde ſeligere, & in certa capita diſtribuere.

De antiquis Chryſoſtomi Interpretibus.

ANianus, qui circa annum 415. vel, ut alii, 506. claruit (de eo vide plura ſuo loco) *Homilias octo priores Chryſoſtomi in Matthæum*, & *ſeptem de laudibus Pauli*, & *unicam ad Neophytos*, Latinè vertit, præfixâ prioribus *præfatione ad Herontium*, ſive *Oruntium* Epiſcopum: nam illius eſſe oſtendit Epiſtola ejus ad Evangelum Presbyterum, quæ in Tomis Operum Bedæ legitur, & Homiliis de S. Paulo præfigi ſolet. Extant *verſiones* iſtæ in pleriſque, præſertim antiquioribus Chryſoſtomi Operum editionibus.

Mutianus Scholaſticus iſti proximè ſucceſſit circa annum ſalutis 550. cujus *verſio* XXXIV. *Homiliarum in Epiſtolam ad Hebræos*, *Coloniæ* anno 1530. à Jac. Gymnico eſt excuſa. Hanc enim interpretationem ſuo tempore, & ſuo rogatu factam teſtatur his verbis Marcus Aurelius Caſſiodorus*: *Ad Hebræos Epiſtolam, quam S. Joannes* CP. *Epiſcopus* 34. *Homiliis Attico ſermone tractavit*, Mutianum, *virum diſertiſſimum, transferre fecimus in Latinum.* Doctum admodùm ac diligentem interpretem vocat Savilius. Eſt verò notandum, *Commentarios in Epiſtolam ad Hebræos*, qui falsò tribuuntur Ambroſio, (cujus etiam nomine ab Algero, Magiſtro Sententiarum, aliiſque citantur) ex hiſce Chryſoſtomi Homiliis à Mutiano converſis excerptas eſſe.

* Divin. Lect. cap. 8.

Burgundio Piſanus proximus his (longo, ſed proximus, intervallo) extitit; à quo XC *Homiliæ* Chryſoſtomi *in Matthæum* anno 1147. (ut eſt in Boſtono Burienſi) perfectè & completè translatæ ſunt. Ejus translationis hiſtoriam ex ipſius Burgundionis Prologo viſum eſt adjicere. "Cùm B. Joannis Chryſo- "ſtomi ſuper Evangelium S. Matthæi duæ Expoſitio- "nes imperfectæ ab eo conditæ proferuntur (viz. "*opus*, quod extat *imperfectum*, & perfecti operis "illa pars, quæ ab Aniano eſt translata) &c. (ut "in Boſtono Burienſi, uſque ad illa verba) *prædictum opus integrè de Græco in Latinum fideliter tranſtuli ſermonem.* *Verſio* iſta nuſquam adhuc excuſa eſt. Translatæ ſunt etiam ab eodem LXXXVIII. Chryſoſtomi *Homiliæ in Evangelium Joannis*: quâ de re ita ſcribit in Appendice ad Chronicon Sigeberti, anno 1181. qui eodem vixit tempore, Robertus Montenſis. *Alexander* III. *Concilium Romæ tenuit*, &c. (vide ipſum authorem.) Hæc ille. Sed ecce tibi excerpta ex ipſo Burgundionis Prologo nondum (quod quidem ſciam) in lucem edito. *Omnibus in Chriſto fidelibus Burgundio, judex & civis Piſanus, in Domino ſalutem. Cùm Conſtantinopolim pro negotiis publicis patriæ meæ à civibus meis ad Imperatorem Manuelem miſſus eſſem*, &c. *Explanationem Evangelii S. Joannis* &c. (ut in Boſtono Burienſi, uſque ad illud) *Partitur autem hic S. Joannes Chryſoſtomus hunc librum in* 88. *Homilias*, *quas in unaquaque Septimana duabus diebus Sabbato ſcilicet & Dominica, populo in Eccleſia coadunato confecit, in unaquaque ferè Homilia in initio Prologum, & in fine (ex textu uniuſcujuſque Homiliæ materia ſumpta) morale componens.* SÆC. IV. ab An. CCC.

De Editionibus variis Operum S. Chryſoſtomi.

OMnium prima editio prodiit *Venetiis* 1503. 2. vol. fol. mox recuſa *Baſil.* 1504. Quinque deinde Tomis diſtincta prodierunt Opera Chryſoſtomi *Baſil.* apud Andream Cratandrum 1522. ſubſecuta eſt *Pariſienſis* 1524 quam excepit longè locupletior Frobeniana *Baſil.* 1530. Tom. v. In his editionibus quæcunque Latinè (præſertim ab antiquis Interpretibus) verſa reperiri poterant, Chryſoſtomi nomen præferentia, nullâ ordinis, nullâ autoris ratione habitâ immiſſa ſunt. Meliori deinceps ordine diſpoſita Chryſoſtomi opera prodierunt *Pariſ.* 1543. 1546. Joannis Eucherii Vernolienſis operâ, cùm ad collationem Latinorum Codicum, tùm ad Græcorum exemplarium fidem innumeris penè locis nativæ integritati reſtituta. Auctiora deinde & pari methodo recognita *Baſil.* 1547, 1558. curâ Sigiſmundi Gelenii. Eâdem methodo recognita curâ Philippi Montani *Pariſ.* 1556. & auctiora 1576. Prodierunt etiam (ſed manca, multiſque prætermiſſis, mutila) quinque Tomis diſtincta *Venetiis* 1574. recognita verò & auctiora quàm antehac (præmiſſis etiam Vitæ Chryſoſtomianæ Scriptoribus) *Pariſ.* 1581, 1588. Omnium verò abſolutiſſimæ editiones ſunt, quæ prodierunt *Antverp.* 1614. & curâ Frontonis Ducæi *Pariſ.* 1613. Hactenus de Editionibus Latinis.

Græcè prodierunt Chryſoſtomi Opera octo Tomis diſtincta curâ atque ſumptibus viri undequaque clariſſimi D. Henrici Savilii, unà cum ejuſdem Boſſii Frontonis Ducæi *Pariſ.* 1609. (& annis ſequentibus) XI. vol. fol. & ibidem 1636. totidem vol. Extat etiam alia, quæ præſtare ſolet, editio ex ſex prioribus Tomis Morellianis, & quatuor Commelianis in Novum Teſtamentum Commentarios complectentibus, annoque 1603. *Heidelberg.* editis, conſtans.

Porrò plurima Chryſoſtomi Opuſcula & Sermones variis locis & temporibus ſeorſim prodierunt Græcè vel Græco-Latinè, quorum editiones ita recenſet Uſſerius.

Chryſoſtomi *Explicatio* IV. *Evangeliorum*, viz. *Homiliæ in Matthæum* XXXIII. &c. Prodierunt Gr. Lat. ex officinâ Commelinianâ 1591. 4°. *Commentarii in omnes* D. *Pauli Epiſtolas*, ibid. 1596. 2. vol. fol. *Orationes de Providentia*, *de Avaritia*, *de Ingluvie*, *de Anima*, *de Pulchritudine & Uxore*. *De Divitiis & Paupertate*, *de Eccleſia ejuſque Myſteriis non contemnendis*, *de Humilitate animæ*, *de adverſa Valetudine*, Gr. Lat. Martino Cromero, & Vito Amerbachio interpretibus excuſę ſunt ab Oporino *Baſil.* 1552. *Orationes* X. Græcè à Card. Sirleto *Romæ* primùm editę anno 1581 & poſtea Græc. Lat. Joan. Jacobo Beurero interprete. *Baſil.* 1585. *Orationes* IX. *Romæ* ab Hieron. Brunello editæ 8°. Ex præcedente editione hùc inſeritur *laus eorum*, *qui frequentes veniunt ad Eccleſiam.* Accedunt etiam *duæ Orationes*, *Romæ* primùm ex Vaticanis Codd. impreſſæ, inde in Germaniâ excuſæ anno 1595. 8°. quarum *altera eſt in Petrum & Paulum*, *altera in duodecim Apoſtolos.* Item *Orationes duæ de Precatione*, priùs editæ *Baſil.* 1525. & *Antverp.* 1579. *Alia Homilia* XI. Græc. à Davide Hæſchelio

editæ

editæ anno 1587. 8°. Homiliæ II. Græc. Lat. à Petro Pantino editæ (viz. *in Natalem Domini, & in Præcurſorem.*) *Antverp.* 1601. 8°. (è quibus prior priùs edita eſt à Davide Hæſchelio *Auguſtæ* 1594. 8°. *In S. Paſcha Homilia* Græc. Lat. à Petro Pantino edita, *Antverp.* 1598. 8°. *De occurſu Domini noſtri*, item *de Deiparâ & Simeone* Græc. Lat. Laur. Siſanio interprete *Colon.* 1568. *Argumentum in Hieremiam & Threnos, cum fragmento de Suſannâ* Græc. ab Hæſchelio editum eſt *Auguſtæ* 1602. 4°. *De Sacerdotio libri* VI. Græc. Lat. ab eodem editi *Auguſtæ* 1599. 8°. *Contra Judæos Homiliæ* VI. Græc. Lat. ab eodem editæ ibidem 1602. 8°. *Liturgia* Græc. *Pariſ.* 1560. & Græc. Lat. *Pariſ.* 1537. *De Divite & Lazaro Homiliæ* IV. item *in illud, Nolo vos ignorare fratres,* &c. ex MSS. à Joanne Harmaro editæ Græc. *Oxonii* 1586. *De Providentiâ Dei Oratiuncula* VI. Græc. *Baſil.* 1526. *de Babylâ Martyre Oratio Græca* cum *Epiſtolis* ibidem 1527. *Homilia quòd neminem anathemate dirisve inſectationibus inſequi oporteat*, Gr. Lat. Gul. Plancio interprete excuſa *Pariſ. de Virginitate liber* Joanne Livineio interprete, *Antverp.* 1575. 4°. Orationes VI. Græc. Lat. quarum duæ poſteriores nunc primùm editæ, ſtudio & Opera Frontonis Ducæi *Ingelſtad.* 1595. 8°.

De Scriptoribus Vitæ Chryſoſtomi.

PAlladii & Theodori *Dialogus de Vitâ Joannis Chryſoſtomi*, primùm editus in lucem *Venetiis* 1533. Ambroſio Monacho Camaldulenſi interprete. Latinè poſita eſt in *Appendice* Tom II. Frontonis Ducæi pag. 1. ubi vide notas p. g. 54 55. & fragmentum Græcum hujus Operis p. 56 De eo vide plura apud Savilium in tractatu inedito, quem paulò poſt ſubnexuri ſumus. (Integrum Opus Gr. Lat. edidit V. CL. Emericus Bigotius *Pariſ.* 1680. 4to. De quo vide plura loco ſuo.)

Georgii Archiepiſcopi Alexandrini Vita Chryſoſtomi (Tom. VIII. edit. *Savil.* pag. 157. cum notis Savilii col. 941, 943.) Latinè edita eſt à Godefrido Tilmanno anno 1557. quæ & initio primi Tomi Op. Chryſoſt. edit. *Pariſ.* 1581. & 1588. excuſa legitur. *Epitome* illius habetur in Bibliothecâ Photii Cod. 96. Vide Notas Hæſchelii in locum, & marginales Andr. Schotti, qui in 22. notulâ de ætate hujus autoris diſſerit; quod pluribus in ſuis notis proſequitur D. Savilius (col. 941, 942.) Hujus verò Operis *Epilogo* intexuntur *duæ Orationes* Chryſoſtomi γνησίας; *una antequam iret in exilium prius*; *altera poſt reditum à priore exilio*, quæ nuſquam alibi reperitur; licet ejus ut γνησίας meminerit Sozomenus l. 8. cap. 18. quemadmodum in notis monet D. Savilius, (quas conſule col. 959, 960.) Cùm autem duo Georgio huic à Photio impingantur crimina, Hellenismi non obſervati, & Ἀνιστορησίας; de priori multa monet in notis, de poſteriori in Tractatu inedito D. Savilius, quem vide. Ad ea verò quæ in notis (col. 951. lin. 12.) habentur de Auguſtalio, addantur iſta. Τοῦ Αὐγουσταλίου meminit etiam Palladius in Hiſtoriâ Lauſiacâ ubi agit de Melaniâ; & Autor Chronicorum Alexandrinorum (ſic enim excerpta illa Barbaro-Latina à Scaligero cum Chronico Euſebiano edita appellat Cujacius) ſub finem *Collectaneorum* ſuorum, ubi ad Lupicini & Jovini conſulatum (qui in annum Chriſti CCCLXVII. incidit) ita annotat. Eo anno introivit Tatianus in Alexandriâ primus Auguſtalius VI. Cal. Februarias. Item Anaſtaſius Sinaita in Ὁδηγῷ p. 168. & 202.

Leonis Imperatoris (cognomento *Sapientis* qui anno Chriſti 886. cœpit imperare) *Panegyricus in Chryſoſtomum* (Tom. VIII. edit. Savil. pag 267. cum notis D. Savilii col. 959, 960.) habetur etiam in Simeone Metaphraſte ad diem XIII. Novembris; indeque Latinè (Gentiano Herveto interprete) Tomo V. Vit. Sanct. Aloyſii Lipomanni fol. 114. & Tom. I. Surii (Jan. 27.) p. 685. Unde ſupplenda lacuna paginæ unius aut folii in editione Savilianâ pag. 274. lin. 27. Eſt autem tantum *Georgii Breviarium* non bono judicio collectum, & penè barbarè ſcriptum; neque enim aliud *Georgio* addidit Leo, præter affectatam alicubi ſtyli obſcuritatem.

Anonymi vita Chryſoſtomi habetur T. VIII. edit Savil. p. 293. cum Notis D. Savilii col. 963. Poſterior fuit Conſtantino Porphyrogenneta Imp. (h. e. anni 950) ut patet ex præfixo Auctorum indice. p. 293 Et cum Metaphraſte (qui eo poſterior videtur, neque enim in indice iſto commemoratur) ſenſus ferè ſemper, verba etiam plerumque ſunt communia: ſed Metaphraſte uberior eſt, & copioſior. Georgio etiam multo γνησιώτερος. De ejus ἀνιστορησίας vide D. Savilium in fine admonitionis ineditæ de ſcriptoribus rerum Chryſoſtom.

Simeonis Metaphraſtæ vita Chryſoſtomi (T. VIII. edit. Savil p. 373. cum notis D. Savilii col. 967 968.) Latinè habetur (Gentiano Herveto interprete) cum reliquis vitis Metaphraſtæ Tomo V Aloyſii Lipomanni Novem 13 fol 79. & Tom. I. Surii (Jan. 27.) p. 634. Pag 37. lin. 35. multa addita notat D. Savilius è Codice MS. Reginæ Matris (Catharinæ Mediceæ) quæ Latinus interpres non agnoſcit: item à pag 386. lin. 16. uſque ad finem tantam fuiſſe diſſimilitudinem Regii Codicis Lutetiæ deſcripti (quem in ſuâ editione expreſſit Savilius, & ſecutus eſt Latinus interpres) ac Codicis Reginæ (qui magis conveniebat cum Anonymo, quem ferè exprimere ſolet Metaphraſtes) ut an unius ejuſdemque eſſet authoris uterque, meritò aliquis dubitaret. Scriptum hoc Simeonis citatur à Nicephoro Hiſt. Eccleſ l. 13. c. 2. & Gennadio Scholaſio Defenſ. Synod. Florentin. c. 5. §. 19.

Hactenus Uſſerius; qui quæ de Scriptoribus rerum Chryſoſtomi habet, ſeſe ex Savilio ferè exſcripſiſſe teſtatur. Cùm verò de iis, adeoque de totâ Chryſoſtomi Hiſtoriâ longè fuſiùs & accuratiùs egerit ipſe Savilius in Tractatu inedito, qui inter Schedas Uſſerianas reperitur, ac cujus ſuprà aliquoties fit mentio: non ingratum erudito lectori fore ſperamus, ſi Tractatum integrum, licet paulò prolixiorem, hoc loco ſubjiciamus.

V. CL. HENRICI SAVILII ADMONITIO de Scriptoribus rerum Chryſoſtomi, & præſertim Georgio cæteriſque Βιογράφοις recentioribus cautè legendis.

AD Scriptores rerum Chryſoſtomi quædam adnotaturo conſtituenda mihi ante omnia videtur ratio temporum, quâ ritè conſtabilitâ, cætera fient dilucidiora, & multa in hâc Hiſtoriâ dubia diſſolvere, multos Hiſtoricorum errores Chronicos non erit difficile caſtigare; quæ tamen, ut mea omnia, Lectorum judicio vel recipienda, vel repudianda relinquo. Ac primùm de die, & Conſule,

quo natus eſt Joannes noſter, nemo veterum Græcorum quicquam prodidit, nemo recentiorum. Adeo ſunt magnorum virorum, perinde ac fluviorum, ortus obſcuri, progreſſus & exitus conſpicui. Secundum, Joannis patrem, paucis poſt nativitatem filii diebus, ac menſibus obiiſſe, ex matris ad Joannem verbis liquet, lib. 1. de Sacerdotio. Τὰς ὠδῖνας τὰς ἐπὶ σοὶ διαδέξασθαι ὁ θάνατος τοῦ πατρός. Jam cum mater ipſius annos viduitatis expleſſet viginti, apparet eum adhuc Antiochiæ in ſcholâ Libanii verſatum ex ipſius Chryſoſtomi verbis Orat. 1. ad Viduam juniorem: Καὶ γὰρ ἐγώ ποτε νέος ἔτι ὢν τῷ σοφιστῇ τῷ ἐμῷ, Libanium ſcilicet (πάντων δ' ἀνδρῶν δεισιδαιμονέστερος ἐκεῖνος ἦν) εἶδα ἐπὶ πολλῶν τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν θαυμάζοντα. Τῶν γὰρ παρακαθημένων αὐτῷ πυνθανόμενος, ὡς εἰώθει, τίς εἴην ἐγὼ, καί τινος εἰπόντος, ὅτι χήρας γυναικὸς, ἐμάνθανε παρ' ἐμοῦ τήν τε ἡλικίαν τῆς μητρὸς, καὶ τῆς χηρείας τὸν χρόνον· ὡς δὲ εἶπον, ὅτι ἐτῶν τεσσαράκοντα γεγονυῖα εἴκοσιν ἔχει λοιπὸν, ἐξ οὗ τὸν πατέρα ἀπέβαλε τὸν ἐμὸν ἐξεπλάγη καὶ ἀνεβόησε μέγα καὶ πρὸς τοὺς παρόντας ἰδὼν, Βαβαὶ, ἔφη, οἷαι παρὰ Χριστιανοῖς γυναῖκές εἰσι. Quod ſi numerus iſte viginti annorum ἀκριβὴς eſt, non rotundus, quod fortaſſe verius, ut demus ſtatim poſt Joannis ortum patrem deceſſiſſe, annos natum minimùm viginti in auditorio Libanii Joannem heſiſſe neceſſe eſt. Palladius annum octavum decimum agentem oratoriæ operam dediſſe teſtatur. Cedrenus diſertè ſcribit anno ætatis decimo octavo deſtituiſſe Libanium, Georgius & Leo hoc ipſo anno Athenis (quò, ut, ferunt, poſt Antiochenam inſtitutionem ſtudiorum cauſâ migraverat) rediiſſe produnt: alii anno ætatis ſedecimo, longiùs adhuc à vero aberrantes. Expleto igitur anno viceſimo (neque enim plures ponere patitur nos ſequentium calculus temporum, nec pauciores verba Chryſoſtomi) deſertis ſtudiis juvenilibus eloquentiæ & philoſophiæ, λεξυδείας Sophiſtæ (Libanii) πολὺ χαίρειν ἐάσας (ait Gregorius) adhærere cœpit B. Meletio, Epiſcopo Antiocheno, nec ab ejus unquam latere diſcedere; à quo ſacris dogmatibus diligenter inſtructus, & Baptiſmo poſt triennium FERME φωτιζόμενος, Lector ordinatus eſt: Sic Palladius, Cedrenus, alii. Hic ergo annos habens tres & viginti. Circa hoc tempus matrem obiiſſe probabile eſt; ipſumque vitæ ſe deinceps monaſticæ, quam maternis precibus victus diſtulerat veriùs quàm abjecerat, tradidiſſe. Quadriennium vixiſſe in Monaſterio Antiochiæ vicino omnes Scriptores teſtantur, tam veteres, quàm recentiores, ſacrorumque librorum lectioni, καὶ τοῖς ἀσκητικοῖς apud Carterium & Diodorum, τότε τῷ μοναστηρίῳ προεσταμένοις, operam dediſſe. Hæc Socrates. Ex quibus Diodorus poſtea Tarſenſis Epiſcopus, multa ſcripſit, ψιλῷ τῷ γράμματι τῶν θείων προσέχων γραφῶν, τὰς θεωρίας αὐτῶν (viz. allegorias & anagogas, quibus, ſupra quam par erat, delectatus fuerat Origenes) ἐκτρεπόμενος. Quam interpretationis rationem à Magiſtro mutuatus videtur hic noſter, quem nonniſi præfatâ veniâ ferè ad allegorias deſcendere videmus. Cedrenus ſolius meminit Carterii. Palladius Syrum quendam ſenem commemorat continentiæ in primis ſtudioſum, cui ſe ſocium in monaſterio dedit Joannes. Utrùm ex duobus illis unus fuerit iſte Syrus, an potiùs Heſychius, Σύρος τῷ γένει à Georgio nominatus, non poſſum ſtatuere. Ex totâ certè Georgii narratione, Monaſterio ſi non præfuiſſe, certè ad omnem pietatem præiviſſe fratribus, iiſque regulas ἀσκητικὰς condidiſſe, potiùs quàm ſub alterius diſciplinâ vixiſſe videatur. Relicto poſt quadriennium hoc monaſterio, deſiderio deliteſcendi remotiorem Eremum petiit; illicque Speluncæ incluſus biennium FERME peregit. Atque de hoc ſexennio, ut dixi, inter autores convenit. Inde ad urbem reverſus, Diaconus à S. Meletio (quod inter omnes conſtat) jam proficiſcente, ut puto, Conſtantinopolim ad ſecundam Synodum celebrandam, anno Domini CCCLXXXI. ineunte, ordinatus, quinquennium venerandis miniſtravit altaribus. Nam quòd poſt Meletii mortem, (quæ ipſo tempore ſecundæ Synodi accidit) Socrates ait, ἀναχωρήσας ὁ Ἰωάννης τῆς Μελετιανῶν (τῆς πόλεως inquit Georgius) ἐπὶ τρεῖς ὅλους ἐνιαυτοὺς ἡσύχως διῆγε, παραγίνεται ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἐν ᾧ πρώην ἦν, inquit Georgius; triennium hoc, ut importunè contra rationem temporum (ut in ſequentibus monſtrabitur) Palladio etiam non ſuffragante, interjectum, ex numero annorum Chryſoſtomi eximendum cenſeo. Poſt Diaconatum ergo, Presbyter deinde (quod inter omnes convenit) poſt annos quinque à Flaviano (non, ut vult Socrates, Evagrio Paulini ſucceſſore) quod poſtea oſtendemus, ordinatus eſt. Sic habemus à nativitate Joannis uſque ad deſerta ſtudia juvenilia annos, ſecundum Chryſoſtomum ipſum, viginti, vel, ſecundùm alios, octodecim: apud Meletium annos FERME tres; inde in Eremo annos FERME ſex: in Diaconi gradu annos quinque, & (exempto illo Socratis & recentiorum triennio) in Presbyteri gradu annos duodecim. Quòd ſi pleni fuerint hi anni, non cavi aut labentes, (quod potius reor, in annis præſertim ante Diaconatum, pro more omnium ferè autorum numeros ſæpè augentium, & quia vocabulum FERME bis à Palladio repetitum eſt) à nativitate ad Epiſcopatum anni colligentur XLVI. Quòd ſi duos annos cum Palladio & recentioribus demamus ex ſtudiis juvenilibus; & annum unum pro illo bis repetito FERME; anni tantùm erunt XLIII. Reliqua deinceps prona, epochæque certæ, non annorum tantùm, ſed & menſium, propemodùm & dierum. Inter omnes convenit, tam veteres, quàm recentiores, Joannem ab Arcadio Auguſto Antiochiâ, ubi Presbyter fuit, accitum in ſella epiſcopali Conſtantinopoli locatum Coſſ. Honorio IV. & Eutychiano, hoc eſt, annò Chriſti, ut nos numeramus, CCCXCVIII. Februarii XXVII. ſede urbeque pulſum (de poſteriore exilio loquor, nam de priore poſtea videbimus) Honorio VI. & Ariſtæneto Coſſ. (qui annus eſt Domini CCCCIV.) viceſimo die Junii, ſive, ut alii loquuntur, quinque diebus poſt completam Pentecoſten. Et quidem decimo tertio poſt die, hoc eſt, tertio Julii, data eſt Joannis noſtri ad Olympiadem epiſtola nona; & poſtridie die ejus diei, ſcil. IV. Julii vel Panemi menſis, altera ad Conſtantium. In hoc exilio vixit Cucuſi annum unum, Arabiſſi biennium, reliquis menſibus in itinere Pityuntem versùs conſumptis, quò tamen non pervenit, morte præventus Comanis, Honorio VII. & Theodoſio iterum Coſſ. hoc eſt, anno Chriſti CCCCVII. quod inter omnes conſtat. De menſe controverſia eſt. Socrates die XIV. Novembris obiiſſe ſcribit: Georgius, & poſt eum recentiores omnes, & Calendarium, ut videtur, Romanum die XIV. Septembris, ipſo Exaltationis S. Crucis die. Quin & apud Socratem Septembris legendum eſſe conſtat ex veteri Latinâ interpretatione in Caſſiodori Hiſtoriâ Tripartita l. 10. cap. 18. Ita anni ſunt ab initio Epiſcopatûs ad mortem novem, menſes ſex vel octo, dies ſedecim; & à nativitate ad mortem ſecundum majorem computationem ſuprà collectam anni LV. & menſes aliquot: ſecundùm minorem computationem anni LII. & aliquot præterea menſes. Zonaras, Cedrenus, & alii ferè omnes, annos eum vixiſſe ſcribunt non plures quinquaginta duobus: Autor incertus p. 4. edit. Lat. *Pariſ.* 1588. addit menſes octo: cui propemodum aſſentior. Ita ſecundùm majorem computationem incidit annus Nativitatis Joannis in Conſulatum Conſtantii V. & Galli Cæſaris, anno Domini CCCLII. ſecundum minorem, in Conſulatum Arbetionis & Lolliani, anno

SÆC. IV. anno CCCLV. menſe, ut videtur, Januario, vel
ab An.CCC. Martio. Jam reliquias Chryſoſtomi juſſu Imperatoris Theodoſii junioris, & ſuaſu Procli, tum Epiſcopi CP. Comanis in urbem regiam deportatas, & in Baſilicam SS. Apoſtolorum illatas ex Theodor. l. 5. cap. 36. & Socr. l. 7. cap. 45. conſtat, Theodoſio XVI. Conſule, hoc eſt, anno Chriſti ccccxxxviii. Januarii XXVII. die: id eſt, poſt exilium poſterius annis 33. menſibus 8. poſt mortem annis 30. menſibus 3. vel 5. Coſmas Veſtitor, Μετὰ τριάκοντα καὶ τρεῖς χρόνους Socrates l. 7. c. 45. notabili inconſtantiâ τριακοστῷ πέμπτῳ ἔτει μετὰ τὴν καθαίρεσιν & ſeptimo poſt verſu, τριακοστῷ πέμπτῳ ἔτει μετὰ τὴν τελευτὴν cum inter hæc duo triennium interceſſerit, & aliquot menſes. Atque hæc ferè ſunt, in quibus tempora, & temporum propè momenta ex hiſtoriis notare licet. Reliqua, ὡς ἐν πλάτει, vel argumentis, vel etiam conjecturis colligenda. Ac primùm, Eutropius iram fugiens Augg. ad Eccleſiam fugit, ſe Conſule, & Theodoro, hoc eſt, anno Chriſti cccxcix. homo non ſolùm Chriſtianus, ſed etiam Otthodoxus: ut qui libros Eunomii Hæreſiarchæ, qui Arium ipſum impietate ſuperavit, publicè juſſit cremari, cadaverque ejus extractum projici. Niceph. l. 13. cap. 1. Aſiatico um Epiſcoporum negotium cœptum eſt tractari ἐπὶ τρισκαιδεκάτης ἐπινεμήσεως, hoc eſt, Indictione (non diſtributione, ut malè Interpres Palladii, & alii) tertiâ decimâ, i. e. anno Domini CCCC. duravitque biennium, teſte Palladio, hoc eſt, uſque ad finem anni CCCCI. vel etiam initium CCCCII. De tempore prioris exilii non eſt adeò proclive definire: quare argumentis, ut dixi, & conjecturis, quoad poterimus, elicienda veritas. Poſt 12. horas à primâ expulſione (quam meridie factam tradit Socrates, & alii, πρὸς ἑσπέραν βαθεῖαν Chryſoſtomi ipſius Epiſtola ad Innocentium) juſſu Imperatorum revocatus Joannes, (ſic Palladius) paucoſque poſt dies, invitus licèt, multùmque renitens, in throno locatus, concionem habuit apud populum eam, quæ extat in fine Georgii, Ὅτι ἡ Σάῤῥαν ἀπὸ τοῦ Ἀβραὰμ, Theophillo adhuc ad urbem manente, neque hiſcere contra audente. (Sozom. l. 8. cap. 18.) Cumque ob judicium Heraclidæ Epiſcopo Epheſino abſenti per Theophili factionem intentatum velitationes fierent in urbe crebræ inter Conſtantinopolitanos & Ægyptios, ὡς πολλοὺς τραυματίας γενέσθαι, τινὰς δὲ καὶ ἀπολέσθαι; quæreretque Theophilum civitas in mare præcipitare, ſibi metuens Theophilus fugit in Ægyptum, ἤδη τοῦ χειμῶνος ἀρχομένου, inquit Sozomenus, & Nicephorus l. 13. cap. 17. adeòque diem ipſius reditûs ab exilio Joannis Anonymus cap. 100. Metaphraſtes c. 36. & Menologia Græca ponunt 13. Novembris: quem diem uſque ad ſua tempora pro feſto celebrati Conſtantinopoli ſcribit idem Anonymus, & Metaphraſtes, & indicant Græca Menologia. Cùm itaque ex horum conſentientibus teſtimoniis menſe Novembri redierit ab exilio, de anno deinceps quærendum; utrùm ſcilicet Novembri anno CCCCIII. Theodoſio, & Rumorido Coſſ. ann. Novembri CCCCII. Arcadio V. & Honorio V. redierit. Dico, clareque pronuncio in Novembrem anno ccccii. reditum ejus ab exilio cadere non potuiſſe; quamvis Card. Baronius, & alii, eo anno locent, Georgius cap. 53. τῶν ὅλως (inquit) ἄλλων τε ἄλλως διαπραττομένων (ſcilicet in ſecundo Concilio contra Joannem) παρῆλθον μῆνες ἑπτὰ (ἐννέα inquit Leo Imp. cap. 26. Palladius utrumque ponit) τῆς δὲ ἑορτῆς τῶν φώτων τῆς σωτηρίου ἐπελθούσης, &c. Ex quibus verbis apparet anno ccccii. cœptum fuiſſe ſecum contra Joannem Conciliabulum menſe Aprili: ut neceſſe ſit prius exilium in Novembrem anno ccccii. incidere; cùm in Novembri anno ccccii. cadere non potuerit. Quòd ſi cui Georgii levis videatur auctoritas, credat ſaltem Palladio teſti ἀξιοπιστοτέρῳ de eâdem re penè eadem loquenti. Quid, inquies, actum interea? Reſpondeo, Joannem poſt prius exilium per aliquod tempus quieviſſe, in magnâque fuiſſe apud Eudoxiam gratiâ, quippe magnis ab ipſo decoratam laudibus in Oratione ſuprà memoratâ ad finem Georgii. Teſtis idem Palladius, cujus verba ſunt: Poſt duos iterum menſes à plagâ inflictâ (fugâ ſcilicet Theophili & Ægyptiorum Epiſcoporum) modicè reſpirantes (inimici Joannis) ſecundò adverſus Joannem fremunt: hoc eſt, quaſi menſe Januario anno ccciii. per occaſionem ſtatuæ argenteæ Imperatricis χλανίδα ἐνδεδυμένης, ſupra porphyreticam columnam poſitæ. Cujus rei meminerunt hoc anno Theodoſio & Rumorido Coſſ. præter Socratem l. 6. cap. 18. Proſper Aquitanicus, & Marcellinus Comes in Chronicis. Ad hanc ſtatuam, ipſis fortaſſe Kalendis Januarii (qui dies eſt ſolennis anni Romani incipientis) dedicatam cùm δημώδεις fierent ludi & choreæ; iratus Joannes linguam contra eos, qui ludis his interfuiſſent, acuit. Quá occaſione freti Joannis inimici, qui adhuc in urbe, præter Ægyptios, aderant, inſtigante Auguſtâ, clandeſtina moliuntur contra ipſum conſilia; reque Theophilo abſenti per nuncios & literas communicatâ, incipiente, ut puto, Aprili Concilium ſecundum contra Joannem cogunt: quod variis de cauſis uſque ad Natalitia proximè ſequentia extractum, & deinde ad Quadrageſimam anno ccciv. & ad Paſcha, poſt quinque dies à completâ Pentecoſte Joanni noſtro cauſa ſecundi exilii fuit, anno integro, ſeptem menſibus, & ſeptem diebus poſt reditum ab exilio priore. Atque hæc mea eſt de tempore prioris exilii ſententia. Neque obſtat, quòd Theodoretus l. 5. cap 34. ait, ὀλίγων διελθόντων μηνῶν (ſcilicet à reditu) συνεδρεύσαντες αὖθις καὶ δίκας εἰσέπραττον τῆς μετὰ τὴν καθαίρεσιν λειτουργίας. Nam poſt quinque menſes, & paulò minùs, coëgerunt Concilium, quod duravit poſtea menſes 14. Neque mirum ea, quæ ſeſquianno geſta ſunt, tribus penè verbis à Theodoreto narrari; qui ſtrictim & timidè totum hoc attingit negotium, iis permotus rationibus, quæ in principio dicti capitis 34. afferuntur. Anonymus à reditu ad Paſcha ante ſecundum exilium interceſſiſſe ſcribit ὅλον ἐνιαυτὸν, Metaphraſtes ἔτος ἐντελές: qui annus integer, menſium neceſſe eſt fuerit 17. cùm uterque die 13. Novembris rediiſſe ſcribat. SÆC. IV. ab An. CCC.

Expedito annorum Chryſoſtomi ἐπιλογισμῷ, ſequitur, ut de ſubrogatione Arſacii, & ſucceſſione Attici, Eudoxiæque Auguſtæ morte pauca adjiciamus. In Joannis iterum expulſi locum ſubrogatur Arſacius, ὀλίγων διελθουσῶν ἡμερῶν, inquit Socrates l. 6. cap. 19. Annales Græci (editi nuper à Joſepho Scaligero unà cum Euſebio) Arſacium eſſe factum Epiſcopum referunt ἐν τῷ ἀποστόλῳ templo ſcilicet Sophiæ cremato μηνὶ δεσίῳ, πρὸ ς. καλανδῶν Ἰουλίων hoc eſt, XXVI. Junii, Sexto poſt Joannis expulſionem die. Obiiſſe Arſacium anno ſequenti circa XI. Novembris. Coſſ. Stilicone iterum, & Anthemio, hoc eſt, anno Domini ccccv. autor eſt Socrates l. 6. cap. 20. Vixit igitur Arſacius in Epiſcopatu annum unum, menſes 4. dies 16. Palladius, & alii non plures attribuunt 14. menſibus: Nicephorus Patriarcha biennium. Poſt Arſacii mortem (quæ, ut dixi, accidit XI. Novembris ccccv.) ἀξιοπιστόταῖς, inquit Socrates, πολλοῖς γενομένης τῆς ἐπισκοπῆς καὶ πολλοῦ διαδραμόντος χρόνου, ſuccedit Atticus, Τετραμηναίῳ παρεχηκότος χρόνου, inquit Georgius, hoc factum: ut in menſem Martium anno ccccvi. Coſſ. Arcadio VI. & Probo, neceſſe ſit Attici creationem incidere. Reſtat maxima omnium quæſtio de morte Eudoxiæ Auguſtæ: in cujus notando tempore recentiores ab omnibus in univerſum, qui ſcilicet mortis ejus di-

SÆC. IV. ab An. CCC.

ſertè meminerunt, veteribus diſcedunt. Socrates l. 6 cap. 19. ingentem grandinem, ὡς τύπον λίθων, (μεγέθους καρύων, inquit Annalium Græcorum Autor) circa XXX. Septembris cecidiſſe, eodem, quo Joannes pulſus eſt, anno, in Conſulatu Honorii VI. & Ariſtæneti ſcribit, hoc eſt, anno Domini ccccIV. & quarto poſt die obiiſſe Eudoxiam. Annales Græci pridie Nonas Octobris obiiſſe, & IV. Idus Octobris in Baſilicâ SS. Apoſtolorum ſepultam, iiſdem Coſſ. Honorio & Ariſtæneto memorant. Marcellinus Comes, iiſdem Coſſ. inquit, Eudoxia uxor Arcadii obiit: Proſper Aquitanicus, iiſdem itidem Coſſ. Eudoxia, inquit, uxor Arcadii diem clauſit. Contra hanc veterum Scriptorum Phalangem quid faciet infirma recentiorum manus; qui omnes uno ore Joanni noſtro eam ſuperſtitem fuiſſe tres menſes, hoc eſt, circa medium Decembris, anno ccccvII. vel circa medium Februar. anno ccccvIII. deceſſiſſe teſtantur? Quam etiam opinionem ego ut magis probabilem amplector. Cauſæ ſunt, primùm quòd illas ἀπανθρωπίας & immanitates contra Epiſcopos legatos ab Occidente, contra Joannem noſtrum ad mortem uſque ipſam, contra omnes Epiſcopos, Clericos, & alios partium Joannis, non ab alio profectas fonte putem, quàm ab implacabili impotentiſſimæ fœminæ furore (cùm alioquin Arcadius ipſe ſimplicis fuerit & mitis ingenii, & tantorum ferè malorum ignarus) neque credibile ſit tantum habuiſſe ponderis apud milites, cuſtodes portuum, & cæteros Imperii miniſtros, Epiſcopos, reliquoſque Joannis inimicos, niſi Eudoxiæ, fœminæ ſupra ſexum ferocis, & marito dominantis, opibus fultos, authoritate munitos. Sed quod me vel maximè movet, ut pro recentioribus, quod invitiſſimus facio, contra veteres pronunciem, illud eſt: quòd Joannes noſter, quem (ſi Veteres ſequamur) totum triennium oportuit fuiſſe ſuperſtitem Eudoxiæ; in tot epiſtolis ad Pontificem, ad Epiſcopos, ad alios amicos, per triennium ſcriptis nuſquam meminerit mortis Eudoxiæ, (quam morbo diuturno & cruciabili, addo etiam fœdo, periiſſe tradunt) de tantâ, & tam inſigni Dei vindictâ non taciturus; quinimo ad ſpem certam reditus, aut melioris fortunæ eo ipſo erigendus. Palladius quoque illorum temporum æqualis, cùm pœnas θεηλάτους de inimicis Joannis ſtatim ſumptas ſigillatim recenſeat, de Eudoxia ſilet; quam ferunt morbo fœdo, & poſt magnos cruciatus obiiſſe.

Conſtitutâ itaque, quàntum à nobis fieri potuit, temporum ratione; ad ipſos accedamus Autores; quorum facilè princeps Palladius, ſeu quiſquis eſt illius Dialogi Autor, qui ejus fertur nomine: (nam de Auctore parum liquere monuimus in notis ad Βιογράφης) ex quo duo proponam dubia; quæ aliis fortaſſe ἄλυτα videantur, mihi ſunt prorſus ἄλυτα, niſi Græcus Codex ἐκ τῶν ἐμῶν θεῶν è tenebris eruendus tanquàm Deus è machina, hoſce nobis dignos certè vindice nodos expedierit. Primum eſt de Palladio dialogiſtâ in illo Dialogo, ab Ambroſio Camaldulenſi verſo, & in libris noſtris Palladio, neſcio cui, Diacono inſcripto: utrum alius ſit à Palladio Helenopoleos Epiſcopo, Lauſiacorum ſcriptore, Joannis noſtri ſynchrono, diſcipulo, & peregrinationis comite; an idem: de quâ re non immeritò video ab illuſtriſſimo Cardinali Baronio (ann. CCCLXXXVIII. num. 110. dubitari. Eundem eſſe hæc ſuadent; primùm Titulus ipſe Palladius, Chryſoſtomi diſcipulus, Epiſcopus Helenopolitanus, & Theodorus, &c. colloquuntur. Dein ne quis tituli ... fidem detrahat, eadem verba ſtatim ſequuntur in Operis procemio. Secundò Palladius dialogiſta ſe in illâ Aſiaticâ peregrinatione ne punctum quidem temporis Joannem deſeruiſſe profitetur, ſed ipſi perpetuò adhæſiſſe comitem; quod de Palladio Lauſiaco verum eſſe omnes ſciunt. Tertiò, Palladius dialogiſta canitiem ſuam prædicat: ne quia Palladio ſeniori alium in eadem ſede ὁμώνυμον ſubſtitutum dicat natu minorem. Et ſanè Lauſiacum illum aliquot annos poſt Romam captam vixiſſe neceſſe eſt: quia in Lauſiacis meminit obitûs Melaniæ, qui poſt illam ἅλωσιν contigit. Contrarium evincunt argumenta, me judice, inſolubilia, non aliunde quàm ex ipſis Dialogi verbis petita. Primùm, ab Oriente ſe veniſſe, Pontifice Zoſimo, & tunc primùm Romam vidiſſe teſtatur dialogiſta Palladius: cùm certiſſimum ſit ex ipſis hujus dialogi verbis Palladium Epiſcopum Helenopoleos Romam veniſſe 8. vel 10. annos antequam Zoſimus Pontificatum iniret, vivente non ſolum Innocentio, ſed ipſo etiam Joanne. Secundò, tam Theodorus, quàm Palladius ipſe loquuntur de illo Helenopoleos Epiſcopo in tertiâ perſonâ. De hâc quæſtione, quid ingenioſiſſimo adoleſcenti, familiari meo, Joanni Haleſio venerit in mentem, hic non pigebit adſcribere. Aut enim vera ſunt, quæ adfert, ſaltem veriſimilia; aut veriſimiliora non puto, quenquam facile allaturum.

E Dialogo Theodori Diaconi (*ejus enim eſſe*, quod Palladii fertur nomine, mihi eſt perſuaſiſſimum) duos conſtat fuiſſe Palladios, Synchronos, utroſque Epiſcopos, utroſque Joannis ſocios individuos. Prior eſt Epiſcopus Helenopoleos, qui cum Theodoro in prædicto dialogo colloquitur, quique Chryſoſtomi diſcipulus fuit, qui Romam primùm venit, ſedente Papâ Zoſimo. Poſterior eſt Palladius Blemmyarum ſive Æthiopum Epiſcopus; quem narrat Palladius in Dialogo in reditu à Româ ad Conſtantinopolim vi militari Athyris detentum & Syenem relegatum. Dialogo ergo illi obſcuritatem peperit maximam nominum confuſio. Nam primùm, quod narrat Theodorus, Palladium Epiſcopum Helenopolitanum poſt Cyriacum & Eulyſium Romam veniſſe ſub Innocentio, errorem puto eſſe librarii: errorem inquam, licèt antiquum (nam ſic Georgius Alexandrinus legit, ut habent Latini Codices) errorem tamen perſpicuum. Fuit enim is revera Palladius Blemmyarum Epiſcopus. Palladius enim, qui Romam venit ſine litteris, is eſt, qui mox literis Epiſcoporum Occidentalium fretus cum Eulyſio & Cyriaco revertitur, & Athyris vi militari detinetur. Atqui quærenti Theodoro, quid factum fuerit ibi detentis, Palladius inter alios, quos enumerat, narrat Palladium Blemmyarum Epiſcopum Syenem ablegatum; nullâ omnino de alio aliquo Palladio factâ mentione. Neceſſe eſt itaque, Palladium eum, qui Romam ſub Innocentio venerit, quique reverſurus Athyris detinetur, & mox Syenem relegatur, unum atque eundem eſſe Palladium, Blemmyarum ſcil. Epiſcopum. Jam verò quod Palladius videatur loqui de Palladio Helenopoleos Epiſcopo, ut abſente, in tertia perſona; eodem, quo prius, errore factum fuiſſe non eſt τῶν ἀδυνάτων: ita ut quæ ibi de Palladio Helenopolitano cum aliis duobus Smyrnam miſſo, ut de re Aſiaticâ cognoſceret, narrantur; potiùs ad illum alterum, Epiſcopum Blemmyarum, ſpectent: nominum ſcil. varietate librario non ſatis caventi imponente aut ad nomen Palladii notâ ſcioli alicujus margini adſcriptâ in contextum poſtea irrumpente. Quòd ſi hoc cuiquam videatur duriuſculum; non video, quid ſit abſurdi, ſi dicamus, Palladium Helenopolitanum ſua narrantem geſta, de ſe in tertiâ perſonâ loqui. Nam ſic faciunt aliquando ii, qui ſuas res aut ſcribunt, aut loquuntur.

Secundum

Secundum ἀπόρημα eſt, quomodo fieri potuerit, ut intra triduum poſt acceptas Theophili literas, quibus indicabat Joannem à ſe fuiſſe depoſitum, quæ neceſſario ex Concilio ad Quercum ſcriptæ ſunt, (nam poſteriori Concilio Theophilus non interfuit, ſed Alexandriæ remanſit; neque ullum in eo Concilio accuſationis caput propoſitum fuit; ſed nudus Canon Concilii Antiocheni prolatus) quomodo inquam, poſt triduum ab acceptis Theophili literis potuerit P. Innocentius Joannis literas (quarum initium, Καὶ πρὸ τῶν γραμμάτων) poſt ſecundum Concilium ſcriptas, immò poſt Joannis ipſius expulſionem (ut ex ipſis verbis apparet Joannis, ἀδήπερ τῆς ἐκκλησίας ἐξεβλήθην & ſequentibus) accipere; cùm inter duo exilia menſes interceſſerint, ut ſuprà demonſtravimus, novendecim. Quid ergo? Aqua mihi hîc planè hæret; niſi malo nodo malum cuneum adhibeamus; ut dicamus hanc epiſtolam Joannis, Καὶ πρὸ τῶν γραμμάτων, pro alia quadam priùs miſſa per errorem fuiſſe hoc loco intextam; qua in re aſtipulatorem habebimus Nicephorum, qui ſolus ex omnibus rectiſſime hanc epiſtolam poſt exilium poſterius miſſam ait, l. 13. c. 19. aut Theophili literas, quamvis in priori exilio ſcriptas, non fuiſſe miſſas, niſi poſt poſterius, hoc eſt, menſibus 19. poſtea, ut ex ſuperiore epilogiſmo patet: cui opinioni favere videntur verba, quæ epiſtolam Innocentii (Ἀδελφὲ Θεόφιλε) (quam puto paulò poſt prius exilium fuiſſe ſcriptam, & lecta primùm accuſationis capita) proxime ſequuntur. Modicum temporis, inquit, fluxerat, (niſi modicum id ad ſeſqui anni ſpatium extendamus) cùm Theotechnus Presbyter Conſtantinopol. Romam venit cum literis 25. Epiſcoporum ex communione Joannis; quibus ſignificabatur, eum Cucuſum fuiſſe relegatum. Atque hæc ferè ſunt, quæ ad Dialogum illum viſum eſt adnotare.

In Socrate quatuor eadem paginâ, aut quinque, ſunt errata hiſtorica in narrandis Chryſoſtomi rebus: Nam cætera non attingo; atque ut ab ultimis ordiar; quod Joannem ab Evagrio Paulini ſucceſſore, Euſtathianarum partium Antiochiæ Epiſcopo, Presbyterum ſcribit eſſe ordinatum; à Palladio omnibuſque aliis, veteribus, & recentioribus, refellitur; qui id uno ore omnes Flaviano tribuunt, aliarum, hoc eſt, Meletianarum partium Epiſcopo. Quas partes in eo ſchiſmate & ab initio ſecutus eſt Joannes, ut è ſuperioribus patet; & in iiſdem uſque ad finem conſtantiſſimè permanſit. Non enim, niſi poſt mortem Porphyrii, qui Flaviano ſucceſſit, prudentiâ & dexteritate Alexandri, Epiſcopi, tunc Antiocheni, ſopita eſt illa diſcordia inter Euſtathianos & Meletianos, teſte Theodoreto, lib. 5. c. 35. Sed ad refellendum hunc errorem Socratis non eſt neceſſe extrinſecus probationes mutuari: cùm ſexcentis in locis ex ipſius Chryſoſtomi verbis luce clarius ſit, à Flaviano eum fuiſſe ordinatum Presbyterum, ſub eoque deinceps uſque ad Epiſcopatûs tempora vixiſſe. Proximum eſt, non quidem id minùs falſum, ſed quod aliquos ſaltem è recentioribus invenerit laudatores, (nam apud Palladium nullum hujuſce rei veſtigium) de toto illo triennio, quo poſt Meletii mortem, ἡσύχως διῆγεν, inquit Socrates, παρεχώρει ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ἔνθα ἦν πρώην, inquit Georgius: unde aſſumptus eſt poſtea ad Presbyteratum. Quod ſtare nullo modo poteſt, niſi contra omnes hiſtorias, non 12. ſed 14. annos & ampliùs Joannis Presbyteratui aſſignemus. Nam primùm à morte Meletii, quæ (ut ſuprà diximus) accidit anno CCCLXXXI. tempore ſecundæ Synodi, uſque ad Epiſcopatum Joannis anno CCCXCVIII. anni ſunt pleni 16. è quibus rectè nos, ut puto, Joannis Diaconatui 4. & Presbyteratui 12. aſſignavimus. Ex his ſi demas 12. quibus vixit Presbyter, non triennium, ut volunt illi, ſed quadriennium ſuperterit, antequam ad Presbyteratum aſſumeretur Joannes. Deinde hanc opinionem ſequentibus neceſſe erit dicere, cum morte Meletii finitum eſſe quinquennium Diaconatûs. Atqui ita fiet Ioannes mortis tempore pene ſeptuagenarius, τῶν μακροβίων ſcilicet; non, ut eſt omnium recepta opinio, τῶν ὠκυμόρων. Itaque hoc triennium cum Palladio planè eximam ex annorum Chryſoſtomi ἐπιλογισμῷ; tum aliis ductus rationibus, tum ne nimium excreſceret annorum Ioannis numerus. Tertium eſt, quòd Ioannem à Zenone Epiſcopo Maiumæ in Paleſtina, Hieroſolymis reverſo (nam Hieroſolymorum Epiſcopum nemo dixit; etſi Vir magnus ſecus acceperit) Anagnoſten ſive Lectorem ſcribit eſſe creatum; cùm id à Meletio factum ex Palladio ſuprà oſtenderimus; neque Canones ſinunt in alienâ Provinciâ ordinationes facere. Quartum eſt ille de Baſilio Magno, & Ioanne Chryſoſtomo inſignis ἀναχρονισμὸς, à Photio, Anonymo, Symeone Metaphraſte, Card. Baronio ſatis refutatus. Quintò, quod Lectorem factum fuiſſe poſt relictam vitam monaſticam aſſerere videtur contra expreſſa verba Palladii. Nam quòd ab eodem, Anagnoſte, conſcriptos illos contra Iudæos Sermones aſſerit, refutavimus in notis: & quòd libros de Sacerdotio ad Stagyrium, de Acatalepto, & περὶ Συνεισάκτων ab eodem, Diacono, compoſitos affirmat. Siluitne ergo divinum illud ingenium, & os aureum, totum in ſolitudine ſexennium? Et quidem, ſi conjecturis locus eſſet, libros de Sacerdotio ad Stagyrium putarem ab eo, Anagnoſte, & Monacho, ſcriptos. Sic enim Symeon Metaphraſtes. Orationes verò contra Iudæos certum eſt ex ipſis Chryſoſtomi verbis habitas eſſe anno ſecundo vel tertio Diaconatus; quo etiam anno dicta eſt illa egregia in Babylam Oratio. Atque hîc, quamvis extra rem, nonnulla ex Hiſtoriis attexam de ſcriptis ejus poſt Diaconatum. Nicephorus, qui ſe inde ab adoleſcentiâ ejus amore flagraſſe, atque in illius perinde, ac Dei ipſius vocibus acquieviſſe ſcribit, à Ioanne Presbytero, conſcriptas tradit Expoſitiones in Evangelia, in Pſalmos, Ἀνδριάντας, de Virginitate; (Anonymus addit expoſitionem in Eſaiam) ab eodem, Epiſcopo, Expoſitiones in B. Apoſtolum, (de qua re ſuprà) in Acta, & Panegyricos; quorum tamen bona pars, ut ſuis locis oſtendimus, ſcripta eſt Antiochiæ; & ne longe ab eam ille in Meletium poſt annos quinque à morte Meletii habitus eſt, hoc eſt primo anno Presbyteratûs. Sed redeamus ad Socratem; cujus illud ultimum non injuriâ reprehendas; quòd expreſſis verbis ſine ulla dubitatione incendium Templi & Curiæ Ioannitis (ſic enim, qui Ioannis noſtri partium erant, audiebant) tribuit: cùm minis, bonorum aſcriptionibus, diris cruciatibus, & exquiſitiſſimis tormentis in viros, in fœminas ſævitum eſſet; adeò ut quidam quæſtionibus immorerentur, quidam paulò poſt expirarent. neque tamen ullum ejus facinoris compertum ſit apud Ioannitas veſtigium.

Iam, ſi placet, ad Georgium Alexandrinum accedamus; cui Photius, magni judicii vir, & acerrimus veterum Scriptorum cenſor, duo impingit crimina, Helleniſmi non obſervati, & Ἀνιστορησίας. De priori multa monuimus paſſim in notis; & ſtea eſt cuivis obvia: de poſteriori quam Hiſtoriæ Georgianæ partem notare voluerit, cùm nihil diſertè exprimatur, difficile eſt ſtatuere. Nos tamen ne hâc in parte ſtudioſis lectoribus defuiſſe videamur, conjecturas noſtras adducemus in medium,

rationibus, ut puto, non ſpernendis firmatas. Ac primò, Scriptores rerum Chryſoſtomi in duas diſtribuo claſſes. In priore veteres pono, Palladium, Theodoretum, Socratem, & Sozomenum, qui aut Joannis ævo, aut proximo pòſt ſcripſerunt, & è diverſis fontibus hauſerunt. Neque enim probabile eſt, eorum quenquam alterius Hiſtoriam vidiſſe. His accenſeo antiquitatis gratiâ noſtros, Proſperum Aquitanicum, & Marcellinum Comitem. In alterâ, ſcilicet recentiorum, lance unicum pono Georgium. Nam quum ex ipſius ore loquantur cæteri omnes, Leo Imperator, Anonymus, Metaphraſtes, Zonaras, Glycas, Nicephorus, Cedrenus, alii; non niſi pro uno teſte numerandi ſunt. In quibus igitur Georgius à veteribus diſcedit, aut veteribus nova de ſuo aſſuit, ea ferè omnia vel in falſis relinquo, vel in ſuſpectis.

Ac primùm hâc ſcopâ mihi purganda veniunt miracula illa ſanationum, viſionum, & omnia, de quibus apud Veteres obſtinatum ſilentium; cùm Georgius iis commemorandis, nec modum faciat, neque finem. Certè in hoc peccant, non Georgius tantùm, ſed & alii Georgium ſecuti: qui cùm nudam & ſolitariam veritatem non putarent ſatis eſſe magnificam; aut illud Thucididis vererentur, ne τὸ μὴ μυθῶδες ἀτερπέστερον φανεῖται immenſam congeſſerunt miraculorum vim; & quò fingendis miraculis locus eſſet liberior, ipſam hiſtoriæ conteſtatam veritatem, nec raró, nec leviter immutarunt. Proinde quæ apud Georgium ſunt de Anthemio, de Heſychii viſione, de nòbili Antiocheno, de Hemicranio laborante, de Archelao leproſo, Chriſtianâ αἱμοῤῥούσῃ, Eucleo monophtalmo, Leone proſtrato, de albâ columbâ capiti Joannis, cùm Presbyter ordinaretur, inſidente, de Eucliæ filio, de uxore Præfecti Antiochiæ, de Dæmoniaco liberato die conſecrationis, de Angelo diſtricto gladio prohibente Centuriones & milites Eudoxiæ ab ingreſſu palatii Epiſcopalis, de eo cui manus miraculo & arefacta & ſanata eſt, de Paralytico in Armeniâ ſanitati reſtituto, de Adelphii viſione, & ſi quæ alia ejuſdem generis; cùm veterum illorum uno verbo omnium, & ex recentioribus, Damaſceni, Zonaræ, Nicephori, Cedreni, authoritate deſtituantur, in ἀμφιβαλλομένοις relinquo. Et quidem pleraque eorum, ſi quis propius introſpiciat, κακοζήλως quâdam ad ſimilitudinem miraculorum in S. Scripturâ conficta videantur. Totum illud drama Anthemii Philoſophi, Demoſthenis præfecti, & Joannis, doctis judicandum permitto; annon ad exemplum illius in ſacris literis de Elyma, Sergio Paulo, & B. Apoſtolo, ab ocioſo cerebro expreſſum videatur. Idem de Archelao ad imaginem Naaman Syri, de Antiocheno hemicranio laborante, & Chriſtianâ αἱμοῤῥούσῃ ad mulierem αἱμοῤῥοοῦσαν in Evangelio, de Dæmoniaco ad Dæmoniacum liberatum Marci nono; & quod ſine indignatione non lego, de columbâ inſidente capiti Joannis in ordinatione, ad imaginem unigeniti Filii Dei in Baptiſmo. Nam illi Procli viſioni, quæ D. Paulum Joanni jam Epiſcopo expoſitionem in Epiſtolas ipſius meditanti per foramen vidit in aurem dictantem quæ ſcriberet, fidem derogat, quòd pleraque ejus & lectiſſima in Apoſtolum in ocio illo Antiocheno ſcripta fuiſſe conſtet, deteriora & εἰς τὸ τελειότερον ἀπενηνεγμένα Conſtantinopoli, vix Chryſoſtomo, ne dum divino S. Pauli Spiritu digna. Vide column. 225. 226. notarum. In tranſlatione reliquiarum Joannis, Imperatorem Theodoſium oculos ac frontem reliquiarum urnæ affricuiſſe fidem facit Theodoretus, teſtis ἀξιόπιστος: ſed de ἀφωδύνῳ, & podalgo, eodemque chiralgo in præſentiâ omnium ibi ſanatis, aſſumentum eſt Georgii, ne Coſmæ quidem veſtitori, homini omnium δυσδαιμονεστάτῳ memoratum. Sed ad priora revertor. Joannem primum à Meletio baptizatum tradit, & deinde parentes ipſius; cùm Joannes ipſe (ut ex Palladio conſtat) non ante annum ætatis viceſimum baptizatus fuerit, (prout mos ferebat illius ætatis, præſertim in illis qui non eſſent Chriſtianis nati parentibus) mortuo ante totidem annos patre Secundo, ſicut ſuprà oſtenſum eſt. Matre quidem fuiſſe Chriſtianâ, ſaltem ipſo annum agente viceſimum, ex ipſius Chryſoſtomi verbis apparet in oratione ad Viduam juniorem. De patre nihil temerè aſſirmaverim; aut ſi ambo fuerint Chriſtiani ab initio, quod fortaſſe verius eſt, filium uſque ad eam ætatem baptiſmum diſtuliſſe, non erit ei mirum, qui Nazianzeni, utroque parente Chriſtiano nati patre etiam Epiſcopo, vitam perlegerit. Proximo loco peregrinationem illam Atticam ſtudiorum ergo pono. Hujus peregrinationis mentio apud veteres, Palladium, Socratem, nulla, ne ullum quidem veſtigium, qui tamen curioſè ſatis ſtudia ejus juvenilia litteris mandarunt. Secundò nullum reperio tempus vacuum in annorum Chryſoſtomi ἐπιλεγομένῳ, quod huic peregrinationi poſſim deſtinare. Tertio, matrem indulgentiſſimam, quæ pati non potuit, ut in vicinos Antiochiæ montes ſecederet, dico minimè perpeſſuram, ut Athenas, tanto locorum ſpatio terrâ marique disjunctas, migraret, præſertim cùm vitam Monaſticam auſpicatis crimen Apoſtaſię non fuerit illis temporibus, deſerto Monaſterio, in urbem redire, quod ipſe ultro fecit Chryſoſtomus, ulterioris illius ſolitudinis ob invaletudinem pertæſus. Atque ut dicam, quod ſentio, totum hoc ad exemplum Baſilii magni, & Gregorii Nazianzeni confictum arbitror; quos ambos Athenis ſtuduiſſe notum eſt; ne ſcilicet Joannes noſter reliquis Eccleſiæ Orientalis magnis luminibus inferior videretur. Georgius, capite 16. Joannem è Monaſterio poſt triennalem illam ſeceſſionem à Flaviano magnâ pompâ arreptum, Presbyterum ordinatum ſcribit. Primò illa triennalis ſeceſſio nullum in vita Chryſoſtomi locum habet, tum ob ea, quę ſuprà monſtravimus, tum quod iis ipſis annis conſtet Chryſoſtomum in Eccleſiâ Orationes habuiſſe eas, quæ extant contra Judæos, & in Babylam martyrem, ut ſuprà videre licet. Deindè, quantos plauſus, quantos clamores cieret os illud aureum, ſi ex Monaſterio tanto penitus ambitu, tanto datus foret, & non ex medio Diaconorum grege, ad hoc miniſterium ſumptus? Quod verum eſſe mecum fatebitur, quiſquis cum judicio legerit Orationem illam, Ἄρα ἀληθῆ τὰ συμβάντα, Tom. 6. p. 443. Jam quod ſcribit Georgius cap. 32. non ſex ſolùm, ſed & alios ſex depoſitos à Joanne in Aſiâ Epiſcopos; Palladius apertè negat, & à numero 16. vel 17. quod adverſarii Joannis objecerunt, propiùs abeſt. Hiſtoria Callitropes (cap. 34.) multas habet circumſtantias, quarum nihil ſimile memini vidiſſe in vetere Eccleſiaſticâ Hiſtoriâ, neque ſcio, an omnes defendi poſſint. Hanc Hiſtoriam confundit Cedrenus cum illâ de viduâ Theognoſti (cap. 41.) quæ adeò ſimilis eſt illi de Naboth & Jezabel, ut altera ex alterâ expreſſa videatur. Recipitur tamen hæc Hiſtoria de viduâ Theognoſti à Damaſceno, ut & ab omnibus ferè recentioribus Biographis. Nam apud veteres nulla hujus hiſtoriæ mentio eſt; nec reſcriptum eſt, quod ſciam, ullum in toto jure Romano tale, quale ab Eudoxiâ in hoc negotio citatur. Ad hæc inter ἀνιστορησίας Georgii pono, quòd Joannem ab exilio priore revocatum juſſu Arcadii ſcribit, cum populi clamoribus, tum Honorii fratris litteris, cum intra duodecim horas

ab

ab expulſione juſſu Imperatorum revocatus fuerit; neque quicquam potuerit interea Honorius, qui Ravennæ ferè, aut Mediolani agebat, de ejus expulſione reſciſcere. Nam quod Epiſtolam Chryſoſtomi, καὶ πρὸ τ̃ χειμμάτων, ſcriptam eſſe prodit poſt prius exilium; error quidem manifeſtiſſimus eſt, ſed cum Palladio communis. Illud peculiare ſuum, & craſſum ſatis; quòd cum cap.61. Epiſcopos ex communione Joannis per Theotechnum literas exaraſſe ſcribit ad Innocentium Papam, quibus ſignificabatur Joannem Cucuſum relegatum: idem tamen, capite 64. quaſi ſui oblitus, Innocentium hoc à mercatoribus, ut puto, aliiſve qui διά τινας χρείας fortè Romam venerant, primùm reſciviſſe narrat. Οὕτω γὰρ ἦν ἀκηκοὼς, inquit, περὶ τ̃ δευτέρας αὐτοῦ ἐξορίας. Quòd [cap.58.] Epidii ſervulum cum ſicâ ſubmiſſum ad interficiendum Chryſoſtomum Cucuſi narrat; id factum ſine omni dubio Conſtantinopoli eſt. Quòd Adelphium Arabiſſi vocet Epiſcopum, cum eo tempore Epiſcopus Abrabiſſi, teſte eodem Joanne Epiſt. 121. fuerit Otreius. Quòd Joannem in ejuſdem, ut puto, Adelphii ædibus Cucuſi ſuſceptum ſcribit, quòd humanitatis officium (nam alia humanitatis officia Epiſcopus Cucuſi, id eſt, ut puto, Adelphius ipſe præſtitit, ut liquet Epiſt. 13. ad Olympiad.) non alii quàm Dioſcoro tribuit ipſe Joannes Epiſt. 12. ad Olympiadem, cujus nulla apud Georgium mentio. Quòd Proclum in translatione reliquiarum Epiſcopum vocet Cyzici, qui relictâ Cyzico Archiepiſcopus tum fuerat Conſtantinopolitanus, apertæ ſunt, ut mihi videtur, παρεισγραφίαι.

Superest de Epiſtolis ex Occidente & Oriente ultrò, citróque miſſis magna cum primis & ardua quæſtio; de quâ ſententiam meam ingenuè & liberè more majorum aperiam, nullo partium ſtudio ductus, nullâ cujuſquam gratia vel odio. Haſce igitur Epiſtolas in tria diſtribuo genera: vel enim miſſæ ſunt poſt prius exilium, vel poſt exilium poſterius, vel poſt mortem Joannis. In primo & ſecundo genere nullam Georgio litem moveo, præter eam, quæ ipſi cum Palladio communis eſt; de qua ſuprà ad Palladium. De tertio genere diſquirendum, de quo ſic Georgius cap. 68. Mortuo jam B. Joanne, duo inquit Romam venerunt Presbyteri, & Diaconus unus, qui cum eo fuerant in exilio, & apud Innocentium Papam querimoniam deponunt de vexationibus Joanni illatis: qui rei atrocitate commotus ſtatim ad Honorium accurrit. Quid multa? ambo dant literas ad Arcadium, Innocentius illas, Φωνὴ αἵματος ἀδελφοῦ μου Ἰωάννου βοᾷ, &c. in quibus Arcadium & Eudoxiam excommunicat; Honorius illas, Οὐκ οἶδα ποία ἀντικειμένη ἐνέργεια. His literis Arcadius (ut eſt apud Georgium, capite 69.) poſt pœnas de omnibus inimicis Joannis ſumptas, Eudoxiam uxorem intra cubiculum cum pediſequis clauſam, tenuit, virgis etiam cæſam, ut Anonymus ait, malè multavit; Acacio, Severiano, & Theophili ἀνεψιοῖς, mirum ni B. Cyrillo inter cæteros, vinctis, Romamque ad Innocentium miſſis, ſcribit ad Innocentium illam Epiſtolam, cujus initium Πάντες ἄνθρωποι ἥμαρτον, &c. humillimè petens, ut ſibi & Eudoxiæ venia impertiatur, amboque in communionem recipiantur. Scripſit etiam Eudoxia ad Innocentium, & Arcadius ad Honorium fratrem. Innocentius, acceptis literis Arcadii & Eudoxiæ, ſcribit Proclo Cyziceno Epiſcopo, ut Conſtantinopolim veniat, & Imperatores in communionem recipiat: Arcadioque reſcribit Epiſtolâ illâ; Ἀναδεξάμενος ὑμῶν τὴν καὶ Θεὸν σπουδὴν. & Proclo etiam præcepit, ut curam ſuſcipiat Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, Ἀρχῆς ἂν ἀνακειθῇ τὸ καὶ Ἀττικὸν πρᾶγμα.

Confidenter dico, totum hoc negotium parùm rectè temporibus diviſum, atque adeò planè ἀσύστατον eſſe. Nam primùm, ſi mortua eſt Eudoxia triennio ante mortem Joannis, quod omnes veteres ante Georgium hiſtorici uno conſenſu affirmant; neminem fore puto tam perfrictæ frontis, qui auſit negare ſuppoſititias eſſe omnes has Epiſtolas. Verùm ut demus id verum eſſe, quod ex recentioribus nonnulli afferunt, tres menſes ſuperſtitem fuiſſe Joanni; ne ſic quidem temporum ratio conſtabit. Addo etiam Arcadii mortem, quæ ut ex Faſtis publicis apparet, & teſtimonio Socratis l. 7. c. 1. contigit primo Maii Coſſ. Philippo & Baſſo, anno 408. hoc eſt, quinque menſibus, (vel, ut alii, ſeptem,) & ſedecim diebus poſt mortem Joannis, nullum hiſce ineptiis locum relinquere. Quid ita? Primò, duobus illis Presbyteris, & uni Diacono per tempus aliquod manendum fuit Comanis; dum juſta tanto patri ſolverentur, dum ſolennis ille omnium ordinum fortuitus conventus dimitteretur, dum neceſſaria tanto itineri pararentur. Nego itaque potuiſſe eos Conſtantinopolim venire ante mortem Eudoxiæ. Nam eò primùm profecti ſunt, διὰ τ̃ Ῥώμης ἐπὶ τ̃ παλαιᾶς, inquit Anonymus & Nicephorus, & ſitus regionum ſuadet. Nam Cucuſo Conſtantinopolim iter eſt 70. dierum (Chryſoſtomus Epiſtolis ad Simeonem, & Briſonem) neque dici poterit propiùs abeſſe Cucuſo Comana, cùm ſatis conſtet Joannem ſemper ad ulteriora deportatum fuiſſe exilia. Jam Conſtantinopoli proficiſcendum fuit Romam; querimonia apud Pontificem deponenda: conveniendus Innocentio Honorius, qui Româ ferè aberat, exarandæ & mittendæ Conſtantinopolim binæ illæ literæ, Φωνὴ αἵματος, & Οὐκ οἶδα; tot priùs Conſtantinopoli conficienda Arcadio, mittendæ Arcadii litteræ, (Πάντες ἄνθρωποι) & Eudoxiæ Romam; literæ novæ Romam exarandæ Proclo, & mittendæ Cyzicum; aliæ inſuper Arcadio (Ἀναδεξάμενος, &c.) Proclum denique veniſſe Cyzico oportuit, & Imperatores ad communionem recipere vivos & valentes: quibus negotiis expediendis non quinque aut ſeptem menſes, nedum tres, ſed vix integrum quidem ſufficeret biennium. Atque ut intelligamus, quàm tarda ſint Occidentis auxilia; primæ poſt exilium poſterius Joannis literæ Honorii, τρίτον ἤδη apud Palladium & Georgium, non ſunt perlatæ Conſtantinopolim, niſi poſt biennium; ſiquidem Atticus (ut eſt apud Palladium) tunc fuerit Epiſcopus, cum legati appellerent Athyra. Immò illi ipſi Epiſcopi, Gaudentius & Æmilius Romanæ ſedis τοποτηρηταὶ, nonniſi ſex menſibus illud iter ſemel confecerunt, teſte Leone, vel ut alii, quatuor; quod hìc minimum bis factum oportuit, præter tempus illud, quod itineri Comanis Conſtantinopolim, & Cyzico Conſtantinopolim tribuendum eſt. Nam quod ait Anonymus, δέκα τῇ ἡμέρᾳ τ̃ Κωνσταντινούπολιν προσωρμίσθησαν, (puta, Romanæ ſedis τοποτηρηταὶ Gaudentius, Æmilius, &c.) puto erratum eſſe in numero, neque ullo modo admittendum, ut qui quatuor menſes in reditu conſumpſerint intra 10. dies eò appulerint. Quare ut nihil aliud ſit, ipſa tamen temporum ratio hoc mendacium apertè refellit. Hùc accedit, quòd non alios habeant aſſertores Epiſtolæ illæ, quàm recentiores, neque eos omnes (nam apud Photium, Leonem, Zonaram, Metaphraſtem, altum de iis ſilentium) neque eodem apud eos modo, ſed in magnâ varietate & inconſtantiâ. Nam alio modo habent Georgius, Glycas, & Nicephorus; alio Anonymus, & Jus Græco-Romanum, ut ex comparatione manifeſtum erit. Nam apud veteres, quibus res eſſe debuit notiſſima, Palladium, qui Romę diu vixit (ubi vel à ſe, vel à Theodoro Romanę Eccleſię Diacono, hęc omnia facillimè poterat reſciſcere) Sozomenum, qui literas omnes diligenter ſcrutatus videtur, cęteroſque, fidenter dico nullum eſſe

iſtarum

SÆC. IV. ab An.CCC. iſtarum literarum veſtigium, nullam umbram. Neque res erat parva, aut contemnenda, quę debuit, vel potuit omitti, Imperatores Orientis à Pontifice Romano excommunicatos, abſolutos, &c. cum rei multò minoris, Theodoſii præſentis à præſente Ambroſio Eccleſiâ ſuâ prohibiti plenæ ſint omnes hiſtoriæ. Accedit inſuper ad harum Epiſtolarum fidem elevandam, quòd Græcè tantum ſcriptæ videantur, (& certè character ipſe Græculum aliquem ſemidoctum non obſcurè ſapit) cum Innocentius Epiſtolas ſuas etiam in Orientem miſſas ſoleret nonniſi Latinè exarare, ut conſtat è Sozomeni libro octavo. Iam & illud, ut puto, falſum, de ademto Attico Epiſcopatu, & commiſſa Proclo adminiſtratione, cum & annos viginti tenuiſſe Epiſcopatum conſtet Atticum, eumque per manus Siſinnio, Neſtorio, Maximiano tradidiſſe, ut nonniſi ſexto poſt Joannem loco Proclus in eâ ſede ſucceſſerit. Ego, quid in hac re mihi probabile videbatur, liberè dixi: judicent docti.

Inter ἀνιστορησίας Gregorii etiam illud numero; quod mortem Innocentii priorem facere videatur morte Theophili, quod apertè falſum eſt. Mortuus eſt enim Theophilus, teſte Socrate, l.7.cap.7.Coſſ. Honorio IX. & Theodoſio V. hoc eſt, anno Domini 412. die 25. Octobris. Innocentius, ut ex Faſtis Pontificiis patet, nonniſi 416. vel 415. Quod ſi cui mirum videatur cum Theophilus quinque annos Joanni ſupervixerit, Innocentius octo; quid ſit, quòd conſilium omne abjecerit Innocentius de cogendâ Synodo Theſſalonicæ, cui intereſſe Theophilum tantâ ſeveritate & rigore edixerat ante mortem (ſi fas eſt credere) Arcadius Epiſtolâ apud Georgium, cujus initium, Πάντα τὰ κλίματα τῆς οἰκουμένης ἐτάραξας, neque ullum de eo poſtea verbum fecerit; fortaſſe id factum eſt, quia Arcadius paulò poſt Joannem deceſſerat, cujus operâ & juſſu, uti res ferebant tempora, cogeretur; vel quòd ea ſint conſecuta reipublicæ tempora, præſertim in Occidente, Româ captâ, Italiâ direptâ, vaſtatis provinciis, quæ vel conſtantiſſimi viri mentem poſſent à minori cura ad majorem metum traducere.

Hucuſque de Georgio: In reliquis ero brevior; quia pleraque omnia ferè habent cum Georgio communia; neque operæ pretium fuerit iiſdem ineptiis refutandis bis immorari. Leo Breviarium nobis dedit Georgii, niſi quòd in illis Epiſtolis Georgium ſequatur, ſaltem non abbreviet, ut neque Photius in Epitome Gregoriana, Cod 96. potuit certè ſine damno omitti (neque enim aliquid Georgio addidit, præter affectatam alicubi ſtili obſcuritatem) niſi quòd ad reliquam Ioannis gloriam inde magna videretur facta acceſſio, quòd tantum Imperatorem laudum ſuarum præconem invenerit. Anonymus unum aut alterum habet errorem peculiarem & ſuum. Primum eſt latum ſatis & craſſum mendacium, quod Libanium faciat ad Iulianum jam Auguſtum dicentem, neminem illorum magnorum Philoſophorum Ioanne ſuperiorem eſſe, ne magnum quidem illum & divinum Platonem, nec in eloquentia Demoſthenem; quod ut verum poſtea fuiſſe demus, ad Iulianum certè dici non potuit, qui mortuus eſt Joanne vix ac ne vix quidem octavum ætatis annum ingreſſo; ut exclamare libeſt,

> —— *& quid non Græcia mendax*
> *Audet in hiſtoriâ* ——

præſertim iſta recentior? Huic ſimile, ac penè germanum eſt, Gregorium Nazianzenum, ſcilicet dum adhuc eſſet Patriarcha CP. cum Theodoſio Magno ſermones ſerere de Joannis Orationibus ſtatuarum; cum notiſſimum ſit, Gregorium abdicato Epiſcopatu, & relicta Conſtantinopoli, in Cappadociam conceſſiſſe, ipſo ſecundæ Synodi tempore, anno Domini 381. vix dum Diacono Joanne, & annos minimùm ſeptem ante tempus everſarum ſtatuarum. Ad miracula quod ſpectat licet eorum diligentem collectionem feciſſe Georgius poſſet videri; ſatis tamen amplum reliquit Anonymo ſpicilegium. Viſio Gregorio Theologo facta de Joanne cap. 37. de S.Paulo Joannis Expoſitiones συμμαρτυροῦντος confirmante cap. 59. quòd Joannes Proclo ſucceſſionem in ſede CP. prædicit cap. 60. Joannis frequentes ὀπτασίας inter Synaxin celebrandam cap.72, 73, 74. apparitio Andreæ, Stachyos, & B. Virginis cap. 79. prædictio facta Niceæ de Mauricio Imperatore cap. 107. viſiones Marci & Cyrilli cap. 128. 129. tremor ſepulchri Eudoxiæ, cap.132.& neſcio quæ facta miracula ἐν τῇ τῶν λειψάνων ἀνακομιδῇ, quæ à Veſtitore mutuatus eſt: hæc omnia, inquam, ejuſdem ordinis locique ſunt cum illis aliis Georgianis. Quòd ſi illud Ephori apud Strabonem de Oraculo Delphico ſcripturi, inceptum eſſe de Oraculo omnium veriſſimo acturum, incertis rumoribus & narrationibus minùs probabilibus indulgere; ſi, inquam, hoc iis veniſſet in mentem, qui res Dei & Eccleſiæ poſteritati erant tranſmiſſuri; non nunc corruptam monumentorum fidem immenſa fingendi libidine meritò quereremur. Sed deſino inutilis querelæ, & ad Metaphraſtem tranſeo, ad quem quicquam notare non eſt opus. Nihil enim habet, quod non aut apud Georgium reperies, aut apud Anonymum, quem ferè expreſſit. Anonymo enim cum Metaphraſte ſenſus ferè ſemper, verba etiam plerumque ſunt communia. Atque hæc ex multis adnotare viſum eſt ad autores rerum Chryſoſtomi, quæ doctorum, ut dixi, judicio, ut mea quoque omnia, permitto.

Hucuſque nobiliſſimus Savilius: His mihi pauca adjicere liceat. Scriptorum, qui res Chryſoſtomi literis mandarunt indiculum, à Græco quodam confectum, Tom. 8. p. 293. nobis exhibet ipſe Savilius. In his locum habent Proclus, Antiſtes CP. Cyrillus Alexandrinus, cujus ſcrinia Georgius poſtea compilaſſe dicitur, Sophronius Hieroſolymorum Patriarcha, Nicetas Scevophylax, Nicetas Paphlago. Verùm an horum Sermones hodie ſuperſint nondum didici. Præter quatuor quos edidit Savilius reſtatur ibid. p. 944. ſe quinque alios, Chryſoſtomi ſeu βιογράφους, ſeu Panegyriſtas Græcè penes ſe habuiſſe, nempe Joannem Damaſcenum, Coſmam Veſtitorem, Joannem Euchaitam, Philotheum Patriarcham, & Matthæum Camariotam, quos tamen omnes ut luce indignos, aſcriptis tantum librorum titulis, premendos cenſuit. Subdit etiam extare in Bibliothecis Romanis Conſtantini Imperatoris. *Leonis Sapientis filii Sermonem in Chryſoſtomum*, ἐπειδὴ τὸ τοῦ ὄντως χρυσοστόμου, &c. Sed hic fortaſſe, non minùs quàm reliqui, luce vix dignus judicatur.

JOANNES CHRYSOSTOMUS, ex Presbytero Antiocheno, factus eſt Archiepiſcopus Conſtantinopolitanus ann. CCCXCVIII. Poſt tantam diligentiam quam in eruendis, edendiſque S. Chryſoſtomi Operibus, adhibuit vir illuſtriſſimus H. Savilius noſter, qui omnium pene Bibliothecarum Archiva excuſſit, arcana retexit, quid mirum ſi pauca, & fortè nulla genuina opuſcula hodie ἀνέκδοτα ſuperſint? Ex eo tempore pauca edidit Cotelerius, pauca alii, ſed quæ vix eruditorum cenſuram ferre poſſunt. In *Theſauro Aſcetico* quem Petrus Poſſinus *Jeſuita* Græcè & Latinè evulgavit *Pariſ.* 1684. familiam ducit Chryſoſtomi *Epiſtola ad Monachos*, quâ poriora ſeverioris vitæ documenta, 398. P. II.

SÆC. IV. ab An. CCC. ta, præcipuè de ſtudio, modoque orandi Aſcetis tradit. Deprompta eſt, unà cum aliis, ex Fr. Turtiani *codice MS. de re Aſceticâ*, quem annorum pluſquam D. eſſe, judicat Poſſinus. Verùm in hoc opuſculo deſideratur ſuavis illa, & nativa dicendi vena, nobile illud acumen, vividuſque ſpiritus quæ in Chryſoſtomi Scriptis ſe ubique produnt. Languidius eſt, & ſequioris potiùs ſæculi opus. Quam tamen cenſuram Eruditorum judicio lubens ſubmitto. Extant apud Cl. Galeum ſequentia Chryſoſtomi opuſcula, ſive Homiliæ. *Λόγος περὶ τῶν θείων καὶ ἀχράντων μυστηρίων. Περὶ τοῦ μὴ κατηγορεῖν τινος ἐχθ.* *In illud, οὐδέποτε ἀφ' ἑαυτοῦ ποιεῖ ὁ υἱός. Εἰς τὸν Μελχισεδέκ. In illum, εἰ μὴ ἀφῆτε &c. In Davidem. In Paulum. Περὶ μετανοίας, καὶ εἰς διάφορα ῥήματα Ψαλτηρίου, καὶ σωτηρίας. In illud*, Joannes audiens in carcere. *ὅτι δεῖ τὸ πνεῦμα καὶ βίον ἔχειν ὀρθόν*, &c. *In Zacchæum & de Eleemoſynâ. In Pſalmum* LXXI. *In illud*, viri cujuſdam divitis. *In Pſalmum* XXXVII. *De cruce* XII. *Homiliæ de* variis argum. *In decollationem S. Joannis. In feſtum ὑπαπάντης. In Geronticum S. Macarii.* Περὶ ἐφ. *Sermo* περὶ &c. *De oratione*, Jejunio, *Eleem. De Pœnitentia & compunctione, & quod* Deus, &c. Extant apud Georg. Wheeler Baronettum iſta. *In Reſurrectionem. In Thomam diſſidentem. In Paralyticum. In Meſopentecoſten. In Samaritidem. In Aſſumptionem. In Pentecoſten.* De Patientiâ *& gr. actione. In omnes Sanctos. In occurſum.* De Jejunio. *In Annunciationem. In* Divitem *& Lazarum. In* Prodigum. De Publicano. *In feſtum* Palmarum. *In Ficum aridam. In Judam proditorem*, & multæ ex his homiliæ his habentur. Opus imperfectum *in Matthæum*, ex Veteriorum Commentariis compilatum, quod Chryſoſtomi nomine paſſim circumferri ſolet, Scriptoris cujuſdam Latini eſſe, ſuo loco monuimus, & jam ferè conſentiunt omnes. De Dogmatibus Eccleſiaſticis, & Hæreticorum quæ tunc vigebant controverſiis, pugnantia ſæpè loquitur, ut vel inſigniter interpolatum eſſe, vel autorem ſibi haud benè conſtare neceſſe ſit. Mihi quidem veriſimile videtur, autorem fuiſſe hominem Catholicum; quæ verò *Arianiſmum* ſapiunt & *τῷ ὁμοουσίῳ* dogmati bellum indicunt, nihil aliud eſſe, quàm Scriptoris cujuſdam Ariani, *gloſſemata* & *animadverſiones*, ad refutandum ipſius autoris textum, quæ primò quidem margini, prout occurrebant, appoſitæ, poſteà Librariorum fraude, vel incuriâ, in textum intromiſſæ ſunt. Poſſem id plurimis exemplis demonſtrare, dabo *Homil.* XXXIII. pag. 119. ubi de his verbis agit, *Dicit Dominus vineæ procuratori ſuo. Cui procurator? Sine dubio Filius dicit Spiritui Sancto. Et ſi volueris concedo tibi, ut Pater Filio dicat.* Mox ſequitur hæc nota; *non quæro utrùm Filius ſit Patris Procurator, aut Spiritus Sancti Filii; ſed hoc dico, quia procurator domûs & paterfamilias nec ejuſdem Subſtantiæ poſſunt eſſe, nec una perſona eſſe, nec æqualis dignitas: ſi ergo alter paterfamilias, alter procurator patrisfamilias, quomodo locum habet Trinitas tua? Si autem ejuſdem ſubſtantiæ iſte eſt, & eſt minor, injuriam facit ſubſtantiæ; ſi verò non æqualis dignitas ubi eſt una ſubſtantia?* Quæ manifeſtò mihi reſpicere videntur Ariani cujuſdam notam, autorem dum legeret arguentis, & hæc pro re natâ objicientis. Sublatâ hâc periodo commodè fluunt reliqua; ne dicam hæc verba in quibuſdam codicibus MSS. non reperiri. Quod, & in aliis quibuſdam locis ejuſdem commatis notari poteſt. Quicquid ſit, Auctor Theodoſii M. ætate vixiſſe videtur. De Photino, Eunomio, Macedonio, &c. tanquam ſui ævi hæreticis, ubique loquitur; nec ſemel diſertè dicit *Homil.* XLIX. p. 273. *ſe omnes hæreſes, & mala ſpiritualia quæ Eccleſiam infeſtabant, à tempore Conſtantini, uſque ad tempus Theodoſii, expoſuiſſe*; ulteriùs procul dubiò progreſſurus, ni hoc tempore vixiſſet. Aliter, haud SÆC. IV. ab An. CCC. difficulter conjicerem, ipſum ad ſequiora Sæcula, etiam ad Caroli Magni ætatem eſſe revocandum, & forſan non alium a Fœlice Urgelitano, vel Elepando Toletano fuiſſe, quibus Arianæ hæreſis labes objecta eſt. Sed de hâc conjecturâ non contendam. An verò fuerit natione Gallus, & ſpeciatim homo Aquitanus, (quod me nuper monuit Bernardus noſter) aliis diſcutiendum relinquo. Etſi *Species blads*, quâ voce alicubi utitur, *Forani lapides* Homil. XL p. 144. *Dignitoſa anima* Homil. XLII p. 151. & id genus alia, ab hâc doctiſſimi viri conjecturâ, abludere non videntur. Pſalterium *Romanum* non *Gallicum* ubique ſequitur; quin & Vetus Teſtamentum, non ex interpretatione *Hieronymi*, ſed juxta *Italicam verſionem*, ſemper citat. Scriptis apocryphis non rarò utitur; qualia ſunt, *Scriptura Seth*, *Apocryphum Hezekiæ*, *Petri Itinerarium* à Clemente ſcriptum, *Apoſtolicarum Conſtitutionum liber octavus*, ne de aliis dicam. Verùm de his plus ſatis. Extat Græcè MS. in Bibliothecâ Voſſianâ, ſub Chryſoſtomi nomine, *Synopſis Veteris Teſtamenti*; ſed non eſſe genuinum Chryſoſtomi fœtum, ipſe mihi olim confeſſus eſt Cl. Voſſius. Obiter id mihi notare liceat, habere Biblioth. Vindob. vetuſtiſſimo *Cod. Theol.* CLVII. Anonymi cujuſdam *expoſitionem in Pauli Epiſtolas* ex S. *Joannis Chryſoſtomi Hypotheſibus* & *Homiliis* in eaſdem Epiſtolas, compendiosè exceptam. In quo Codice, id præter alia memoratu dignum, *Epiſtolas Paulinas* dividi in Ἀναγνώσεις ſive *lectiones*, in Κεφάλαια, ſive *capita*. & in Στίχους, ſive *verſus*. Exempli gratiâ, in fine Epiſtolæ *ad Romanos* hæc leguntur, Ἀναγνώσεις ε. Κεφάλαια ις. Μαρτυρίαι μθ. Στίχοι ωκ hoc eſt, *Lectiones* v. *Capita* XVI. *Teſtimonia Veteris Teſtamenti* XLIX. *Verſus* DCCCXX.

De *Liturgiâ* Chryſoſtomi breviter pro inſtituto noſtro diximus P. I. pag. 179 Cum verò non paucæ laciniæ veteris illius liturgiæ, quâ Chryſoſtomi tempore uſa eſt Eccleſia Orientalis, in indubitatis ipſius operibus reperiantur, quarum nulla in hodiernâ liturgiâ deprehenduntur veſtigia, haud abs re forſan erit paucula hâc de re annotare. Notis Savilianis * ad hanc liturgiam hæc breviter præmiſſa ſunt, *De Liturgiâ integram Theologis diſceptationem relinquo, hoc tantum admonuiſſe contentus, miram eſſe in ſcriptis codicibus incoſtantiam. Quid enim habent ferè ſimile verſio Eraſmi & editio Morelliana? deinde multa paſſim in operibus Chryſoſtomi ex Liturgiâ, quâ tum utebatur Eccleſia Orientalis, recitari, quæ hîc non reperiantur, multa hîc reperiri, quæ vix illorum temporum eſſe videantur.* Nec verò his contentus Savilius, Joanni Haleſio, in ordinandâ Editione Chryſoſtomiana συνεργῷ doctiſſimo, hæc ulteriùs excutiendi provinciam demandavit. * T. VIII; p. 828. Præſtitit, quod mandatum erat, vir, ſi quis alius, Græcarum literarum ſcientiſſimus, ſcripta ἐπικρίσει, quâ judicium ſuum de hac Liturgia eruditè atque eleganter exponit, quam propriâ manu ſcriptam, inter laceras ejus ſchedas MSS. nuperrimè repertam, mecumque amicè communicatam, hoc loco ſubjiciam, certus τοῖς φιλαρχαίοις rem gratiſſimam me facturum.

" De Liturgiis quæ ſub antiquorum Auctorum
" nomine ſolent circumferri, doctos ferè omnes vi-
" deo in unam iiſſe ſententiam: relictas quidem eſſe
" ab Antiquis precationis & ſynaxeως celebrandæ
" Formulas, ita verò multa à poſterioribus fuiſſe ad-
" miſta, prout viſæ ſunt Eccleſiæ temporumve ratio-
" nes poſtulare. Quod ut verum eſſe facilè non ab-
" nuerim, ita in iſtiuſmodi ſcriptis cautè imprimis
" verſandum cenſeo. Nam quæ illis conſtat à poſte-
" ritate recentiùs intermiſta fuiſſe, reliquia autori-
tatem

“ tatem minuere eſt neceſſe, niſi iis ſtabiliendis aliunde ab indubitatæ fidei antiquitate accedant firmamenta. Quod ad ſcriptum hoc, quod præ manibus eſt, ſpectat, ut illud Apocryphis & dubiis accenſeremus, hæ fecere rationes. Primò, exemplarium inconſtantia. Quid enim habent ferè ſimile Verſio Eraſmi & Editio Morelliana? Secundò, Plurima hîc reperiuntur, quæ quomodo illorum temporum eſſe poſſent, meritiſſimò poteſt dubitari, quædam verò vel primo intuitu conſtat à Chryſoſtomo proficiſci non potuiſſe. Quæ ſunt prioris ordinis, non attingam, è poſteriore ſerie unum aſſeram aut alterum. Nam quod in titulo omnium primò legitur, ſacerdotem ſacra facturum eſſe debere *προηγουμένως ἐξωμολογημένον*, ſi de confeſſione, apud ſacerdotem faciendâ intelligatur, ut plane evincunt verba ſtatim ſequentia *μετὰ τὸ ποιῆσαι τὴν συνήθη τῷ προεστῶτι μετάνοιαν*, Joannis noſtri eſſe non poteſt. Norunt enim omnes qui in Sozomeno ſunt verſati, ſublatam à Nectario illam confeſſionis rationem, & à Joanne noſtro nequaquàm reſtitutam. Deinde ad finem liturgiæ pag. 1004. propè calcem, habet titulus, *Τότε λέγει τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ Χρυσοστόμου*: Ex quo apparet in hâc liturgiâ illam Chryſoſtomi citari. Nam ἀπολυτίκιον eſt Oratio, quâ ſacerdos poſt finita ſacra ſolet populum dimittere. Monet ergo titulus illam Chryſoſtomi orationem à ſacerdote proferendam, quâ Pater is ſolebat conventum dimittere. Excipit hunc titulum precula in laudem Chryſoſtomi concepta, ubi τοῦ Χρυσοστόμου nomen, ut & alias in hoc ſcripto, habetur, quod de Joanne dici cœptum non eſt aliquot poſt ipſum Sæculis. Nam Georgius Alexandrinus ducentis, & quod excedit, annis, ab ejus ætate remotus, cùm omnes quibus ipſum compellet, titulos ambitioſè ſcrutetur, hujus tamen nominis nuſquam meminit, non omiſſurus ſi vel ſuâ ætate invaluiſſet. Quæ ſtatim ſequuntur ejuſdem ſunt farinæ. Nam in eo quod ait rubrica, *proximè μετὰ ταῦτα τὸ κοντάκιον*, monet, recitandum aliquod ſcriptum Joannis, niſi κοντάκιον aliud quid ſignificet, quàm *Scriptum*, *libellum*, *tomum*, quâ ſolâ ſignificatione legiſſe me memini. Deinde ſuccedit alia oratiuncula priori ἀδελφὴ, iterùm in Joannis noſtri laudem concepta. Atque inter alia multa hæc ſunt perſpicuè quæ, Joanne noſtro conſcio, in liturgiam venire nuſquam potuere. Sed enim hæc ab Eraſmo abſunt omnia. Atque ut quod cenſeo, liberè loquar, illa Eraſmi liturgia, cujus Græcum exemplar librariis noſtris omnes ſcrutantibus Bibliothecas nuſquam comparuit, videri poteſt eſſe Chryſoſtomi, multò magis quàm Morelliana. Sed quæ tertio loco ſumus addituri, etiam & illam Eraſmi ſuſpectam reddent. Multa enim habuit Liturgia illa quâ uſus eſt noſter, quæ non modò in hac, ſed nec uſpiam in Græcis, quæ feruntur, liturgiis antiquioribus habentur. Triplex erat hominum genus, qui cùm à ſacris myſteriis arcerentur, in liturgia tamen partes habebant ſuas; κατηχούμενοι, ἐνεργούμενοι, & οἱ ἐν μετανοίᾳ. Pro Catechumenis habentur orationes quædam, p. 992. Sed quibus Chryſoſtomus uſus eſt, vix quicquam habent commune. Colligam in unum quæ Chryſoſtomus latiùs diſperſit in Ethico Homiliæ ſecundæ in II. ad Corinth, ut quæ hîc ſunt, cum iis quæ noſter habet, poſſet lector faciliùs comparare.

In citandis paginis Edit. Savil. ſequitur Auctor. Verſionem noſmet adjecimus.

Pro Catechumenis intentè oremus, rectè ſtemus, oremus. Ut miſericordiſſimus ac miſerator Deus orationes exaudiat. Ut cordium ipſorum aures aperiat, ut audiant quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcenderunt. Et inſtillet ipſis verbum veritatis. Ut timorem ſuum in ipſis ſeminet, & confirmet fidem ſuam in animis ipſorum. Ut juſtitiæ Evangelium ipſis revelet. Ut det illis mentem Divinam, caſtam cogitationem, vitam cum virtute conjunctam, perpetuò quæ ipſius ſunt cogitare, quæ ipſius ſunt ſapere, quæ ipſius ſunt meditari, in ipſius lege die ac nocte morari. Intentiùs adhuc pro ipſis rogemus, ut eripiat eos ab omni malo & abſurdo negotio, ab omni peccato diabolico; & omni obſidione adverſarii. Ut dignetur eos in tempore opportuno lavacro regenerationis, & remiſſione peccatorum, indumento incorruptionis; ut benedicat introitus & exitus eorum, omnem vitam ipſorum, domos eorum & habitationes, filios eorum, ut eos augeat & benedicat, atque ad menſuram ætatis perductos, ſapientiâ inſtruat, ut omnia quæ ipſis propoſita erant ad utilitatem dirigat. *Tum Catechumenos ſurgere jubet Sacerdos, deinde dicit.* Angelum pacis petite, ô Catechumeni. Pacifica vobis omnia, quæ proponentur, pacificum hunc diem, atque omnes vitæ veſtræ dies poſtulate. Chriſtianos veſtros fines. Vos ipſos Deo viventi ac Chriſto ipſius commendate.

Ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων ἐκτενῶς δεηθῶμεν, στῶμεν καλῶς, δεηθῶμεν. Ἵνα ὁ πανελεήμων καὶ οἰκτίρμων Θεὸς ἐπακούσῃ τῶν δεήσεων αὐτῶν. Ἵνα διανοίξῃ τὰ ὦτα τῶν καρδιῶν αὐτῶν. Ὥστε ἀκοῦσαι ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. Καὶ κατηχήσῃ αὐτοὺς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Ἵνα καταφυτεύσῃ τὸν φόβον αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς, καὶ βεβαιώσῃ τὴν πίστιν αὐτοῦ ἐν ταῖς διανοίαις αὐτῶν. Ἵνα ἀποκαλύψῃ αὐτοῖς εὐαγγέλιον τῆς δικαιοσύνης. Ἵνα αὐτοῖς δοίη νοῦν ἔνθεον, σώφρονα λογισμὸν, καὶ ἐνάρετον πολιτείαν, διαπαντὸς τὰ αὐτοῦ νοεῖν, τὰ αὐτοῦ φρονεῖν, τὰ αὐτοῦ μελετᾷν, ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ καταγίνεσθαι ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἔτι ἐκτενέστερον ὑπὲρ αὐτῶν παρακαλέσωμεν, ἵνα ἐξέληται αὐτοὺς ἀπὸ παντὸς πονηροῦ καὶ ἀτόπου πράγματος, ἀπὸ παντὸς ἁμαρτήματος διαβολικοῦ, καὶ πάσης περιστάσεως τοῦ ἀντικειμένου. Ἵνα καταξιώσῃ αὐτοὺς ἐν καιρῷ συνθέτῳ τοῦ τοῦ λουτροῦ παλιγγενεσίας τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν, τοῦ ἐνδύματος τῆς ἀφθαρσίας, ἵνα εὐλογήσῃ τὰς εἰσόδους αὐτῶν καὶ τὰς ἐξόδους πάντα τὸν βίον αὐτῶν, τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ τὰς οἰκετίας, τὰ τέκνα αὐτῶν ἵνα αὐξήσας εὐλογήσῃ, καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας ἀγαγὼν σοφίσῃ, ἵνα κατευθύνῃ αὐτοῖς πάντα τὰ προκείμενα εἰς τὸ συμφέρον. Tùm Catechumenos ſurgere jubet Sacerdos, deinde dicit, Τὸν ἄγγελον τῆς εἰρήνης αἰτήσατε οἱ κατηχούμενοι. Εἰρηνικὰ ὑμῖν πάντα τὰ προκείμενα, εἰρηνικὴν τὴν παροῦσαν ἡμέραν, καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν αἰτήσασθε. Χριστιανὰ ὑμῶν τὰ τέλη. Ἑαυτοὺς τῷ ζῶντι Θεῷ καὶ τῷ Χριστῷ αὐτοῦ παραθέσθαι. Dein capita inclinare jubentur, clamantque omnes *Amen*.

“ Ἐνεργουμένων ſeu Dæmoniacorum mentionem in hâc habemus Liturgiâ. At Chryſoſtomus Orat. III. περὶ ἀκαταλήπτου, pag. 409. lin. 4. & Orat. 5. pag. 415. lin. 41. docet à Diacono eos inter precandum coram populo ſiſti ſolitos, juſſoſque capita tantùm inclinare, *καὶ τῷ σχήματι τοῦ σώματος ποιεῖσθαι τὰς ἱκετηρίας*, *atque illo corporis geſtu ſupplicare.* Cujus conſuetudinis in hâc Liturgiâ nullum eſt veſtigium. Οἱ ἐν μετανοίᾳ ii erant, qui gravioris admiſſi criminis conſcii, lachrymis ſe & pœnitentiæ dederunt. Eos etiam διαῤῥήδην à Sacerdote prohiberos docet Chryſoſtomus, quod ſacrorum non debent fieri participes, quin etiam communem formulam ſæpè profert; quâ eos ſacris intereſſe vetuit Sacerdos. Hanc ſi in hâc Liturgiâ quæſiveris, fruſtrà eris. Chryſoſtomus in Oratione πρὸς τοὺς Ἰουδαΐζοντας,

SÆC. IV. ab An. CCC. “Ἰυδαΐζοντες, pag. 371. lin. 21. Οὐχ' ὁρᾶτε, inquit, ἐπὶ τῶν μυστηρίων τί βοᾷ συνεχῶς ὁ διάκονος, ἐπιγινώσκετε ἀλλήλους. Atque certè in illâ quæ Jacobi fertur, Liturgiâ, habetur hæc particula ἐπιγνῶτε ἀλλήλους, at verò in hâc noſtrâ πῦ κεῖται; Quod ſi cùm primum ad opus hoc acceſſi, prævidiſſem hoc mihi datum iri negotium, facilè magnam illorum temporum Liturgiæ partem, ex unius Chryſoſtomi operibus expediiſſem. Nunc verò ea tantùm produxi, in quibus memoria fraudi non fuit. Quamobrem fuerit hæc Liturgia illa, quâ olim apud populares ſuos uſus eſt Chryſoſtomus; cùm tamen adempta eſſe ei multa, multa addita conſtet, neceſſe eſt illud ſcripto huic accidere, quod olim Navi Theſei ferunt contigiſſe, quam cùm vellet ſtudioſa poſteritas conſervare, parteſque carie & putredine fatiſcentes, aliis ſubindè reſarcirent, ita tandem eſt immutata, ut jure merito quæreretur, fueritne Navis illa quâ Theſeus Cretam petiit.

Hactenùs Cl. Haleſius, in ſanctis Patribus diligenter verſatus, in lectione Chryſoſtomi verſatiſſimus: qui utinam quæ in animo habuit de reſarciendis Liturgiarum reliquiis, quæ hinc inde apud Chryſoſtomum diſperſæ jacent, revera præſtitiſſet. Utinam ſaltem in ejus ſuccedat locum, qui fractas, laceraſque veterum Liturgiarum tabulas, undique colligeret; & cum Liturgiis quæ ſuperſunt hodiè accuratè conferat.

399. P. II. AMMON, gente Ægyptius, è regione Thebaidis, ortu, ſaltem Epiſcopatu (erat enim illius urbis Epiſcopus) Adrianopolitanus: ipſum enim & nomen, & locus, hîc ortum eſſe clamant. Etſi enim plures erant *Adrianopoles*, quas homo famæ & gloriæ cupidus, in ſui honorem condidit Adrianus Imperator; cùm tamen omnium hoc tempore famoſiſſima erat *Antinoe*, ab Adriano Imp. in honorem Antinoi, amaſii ſui, in Thebaide condita, ab eoque etiam *Adrianopolis* vocata (teſte Stephano *) Ammonem noſtrum, non alibi natum eſſe, credi par eſt. Quo tempore vixerit haud ſatis certum eſt. Cyrillo Alexandrino, à quo citatur †, ſeniorem fuiſſe ſatis conſtat; Epiphanio verò qui opus ſuum *de Hæreſibus*, anno CCCLXXIV. elucubravit, poſterior videtur; qui ipſum, non minus quàm Methodium in diſſertatione *adversùs Origenem de Reſurrectione*, procul dubio laudaſſet, ſaltem meminiſſet. Medio igitur tempore claruiſſe videtur; nimirum exeunte hoc ſæculo, circa annum CCCXCIX. fervente tunc temporis, & in Ægypto præcipuè *de Origene ejuſque dogmatibus*, controverſiâ. Et quidem poſt annum CCCXCII. ſcripſiſſe, vel hinc firmari poteſt conjectura; quòd Hieronymus in recenſendis ſui temporis Scriptoribus Eccleſiaſticis diligentiſſimus; quique hoc ipſo anno catalogum ſuum claudebat, ipſius nullibi meminerit. Nec ſatis mirari licet, virum non incelebrem, non modò ab Hieronymo, ſed nec à Socrate, vel Sozomeno, nec, qui illis accuratior & diligentior eſſe ſolet, Theodorito (ut alios Scriptores Eccleſiaſticos Cyrillo excepto, taceam) uſpiam, quod ſciam, memorari. Plures erant *Ammones* qui hoc ſæculo floruerunt. Nemo verò huc, majori probabilitate pertinere videtur, quàm Ammon iſte, cujuſdam urbis (quidni Adrianopolis?) in Thebaide Epiſcopus, ad quem extat Theophili Alexandrini *Commonitorium*, ſeu *Epiſtola Canonica de iis qui cum Arianis communicaverint, deque Biſto Presbytero Lycopolitano*, quæ unà cum Balſamonis *Commentario* habetur *Pandect. Canon.* Tom. II. p. 170. certè & locus, & tempus, & ſumma cum Theophilo, acerrimo Origenis, & Origeniſtarum adverſario, familiaritas optimè congruunt. Edita eſt à Bollandianis *Maii.* Tom. III. pag. 63. Ammonis Epiſcopi Elearchiæ *Epiſtola ad Theophilum Patriarcham Alexandrinum de vitâ & converſatione SS. Pachomii & Theodori.* Ubinam verò ſita fuerat hæc *Elearchia* an in Thebaide, vel alicubi in Ægypto, vel an locum indicent Editores *Bollandiani*, nondùm didici. Viderint quibus opus Bollandianum ad manum eſt. Quiſquis tandem ſit, ſcripſit *Libros aliquot adverſus Origenem de Reſurrectione*, teſte S. Maximo, *Schol. in Dionyſ. de Cœleſt. Hierarch.* c. 7. p. 88. Cujus operis nè mica quidem hodie ſupereſſe videtur. Fragmentum περὶ τῦ Θεῦ λόγυ citat Cyrillus loco laudato; An ex *libro de Reſurrectione*, non conſtat. Idem Maximus *Schol. in lib. de Eccleſ. Hierarch.* c. 7. p. 422. Olympium quendam Adrianopolis in Lycia Epiſcopum, iis accenſet, qui Origenis dogmata *de Reſurrectione Scriptis ſuis oppugnârunt*, his verbis, Ἀνάγνωθι Μεθοδίυ τῦ ἁγίυ μάρτυρος, καὶ Ὀλυμπίυ Ἀδριανυπόλεως, ἐπισκόπυ τῆς Λυκίας, τὰ κατ' αὐτῦ ὑπ' αὐτῶν περὶ ἀναστάσεως γραφέντα, καὶ Ἀντιπάτρυ τῦ Βόστρων ἐπισκόπυ, *Lege S. Methodii Martyris, & Olympii Adrianopolitani, Epiſcopi Lyciæ, nec non Antipatri Boſtrorum Epiſcopi libros, quos in eum de Reſurrectione conſcripſerunt.* Hunc Olympium, eundem cum Ammone noſtro, facit vir doctiſſimus H. Hodius, *libro de Reſurrectione*, Anglicè nuper edito. Non aliâ opinor ratione, quàm uterque Adrianopolis Epiſcopus, uterque adverſùs Origenem ſcripſiſſe dicitur. Sed plures erant Adrianopoles, in Thraciâ, Ætoliâ, Piſidiâ, Bithyniâ, Thebaide, in Syriâ (Thadmatah), & forſan alibi. Diverſa planè ſunt utriuſque Scriptoris nomina, diverſa & loca. Ammonem enim in Ægypto Epiſcopum fuiſſe, nemo temerè dubitabit. Olympium Scriptorem novi neminem, nullam in Lyciâ Adrianopolim. Ut non ſemel ſuſpicatus ſim, in S. Maximi verbis mendum eſſe, locumque integrum ad Methodium eſſe referendum, hoc ferè modo; *Lege S. Methodii Martyris, & Olympii Adrianopolis Lyciæ Epiſcopi libros quos, &c.* & pro τὰ ὑπ' αὐτῶν (Methodii ſcilicet & Olympii) τὰ ὑπ' αὐτῦ legendum eſſe. Etſi vulgata lectio retineri poteſt, dummodò & ad Methodium & Antipatrum Boſtrenſem referatur: quo ſenſu interpretem intellexiſſe conſtat. Ut hanc conjecturam ab omni prorsùs veriſimilitudine non abhorrere demonſtremus, Notandum 1. Olympum celeberrimam fuiſſe Lyciæ Urbem, ex ſex majoribus hujus Provinciæ civitatibus, unam. 2. Methodium, Olympi Lyciæ fuiſſe Epiſcopum, quod Hieronymus * & Suidas † disertè teſtantur. 3. Methodium ſimplici Martyris titulo hìc inſigniri, nullâ, vel ſedis, vel dignitatis Epiſcopalis, mentione factâ, aliter quàm à Veteribus citari ſolet, aliter quàm in eodem textu Maximus alios citavit. Regeret hùc fortè quiſpiam, ſed quid fiet de voce Ἀδριανυπόλεως? Quid ſi dicamus, in textum irrepſiſſe? Vel quòd rectius putem, Olympum etiam Adrianopolim dictum? Certè non paucæ erant urbes *Adrianopoles*, dictæ, quæ etiam vetus nomen ſuum ſimul retinuerunt, quales Stratonicæa Macedoniæ, Murſa Pannoniæ, Neocæſarea Ponticæ, Antinoe Thebaidis, ut de aliis non dicam. Quin ſi concedamus Adrianopolim propriam & diſtinctam fuiſſe Lyciæ urbem, potuit & hoc modo Methodius noſter Adrianopolis eſſe Epiſcopus. Nondum enim exactâ Epiſcopatuum diviſione ubique factâ, qualis ſequentibus temporibus obtinuit, & præſertim vigente jam perſecutione, Methodius plurium civitatum curam Epiſcopalem ſimul habere potuit. Et ita quidem revera habuit, cum ipſum & Olympi Lyciæ, & Patarorum Epiſcopum fuiſſe disertè refert Suidas; (quod tamen miror negaſſe virum eruditiſſimum mox nominandum) inde Veteribus vulgò Methodius *Patarenſis* dictus. Adjungam V. C. L. Allatii* teſtimonium. *Cum iiſdem ipſis teſtibus Olympi*

* De Urb. in voc. Ἀδριαν. p. 17.

† Lib. de rect. fid. ad Relig. Regin. T. V. Part. II. p. 30.

* De Script. cap. 83.

† In Μεθόδ.

* Diatr. de Meth. Script. p. 304.

Cave Hiſt. Lit.

T *Lyciæ*

SÆC. IV. ab An. CCC

Lyciæ fuerit Epiſcopus, quæ inter maximas Lyciæ urbes commemoratur, potuit eſſe eodem ipſo tempore & Paterorum, & aliarum in Lyciâ urbium Epiſcopus. Si conjectura noſtra erudito Lectori minùs placuerit, aliam loci hujus S. Maximi lectionem ſubſtituendam proponit idem Allatius †; Μεθοδίου τοῦ ἁγίου μάρτυρος, ἐπισκόπου Λυκίας, καὶ Ὀλυμπίου Ἀδριανουπόλεως. An verò talis fuerit Olympius, meritò dubitat, idque ſibi anxiè quærendum eſſe dicit.

† Ibid. p. 328.

399. P. II. PETILIANUS, Cirtenſis ſive Conſtantinianenſis in Numidiâ Epiſcopus, Donariſtarum Dux atque Anteſignanus, claruit ann. CCCXCIX. In Collatione Carthaginenſi anno CCCCXI. delectus eſt ut partis ſuæ cauſam diſputando ſuſtineret: homo audax & ſui plenus, in diſſerendo promptior quàm eruditior. Scripſit librum de *unico Baptiſmo, nonniſi verborum ſtrepitu inflatum, & calumnioſis criminationibus aſperatus*, ut Auguſtinus loquitur; quem proindè Auguſtinus ſingulari tractatu, *de unico Baptiſmo contra Petilianum*, ſolidè refutavit. Epiſtolam etiam ſcripſit Encyclicam ad omnes partis ſuæ Presbyteros & Diaconos per diœceſin conſtitutos, quâ Auguſtinum & Catholicos ſtrenuè oppugnat, cauſamque ſuam convitiis potius quàm argumentis agit. Huic ſe mox oppoſuit Auguſtinus, tribus libris, ſed non eodem tempore *contra Literas Petiliani Donatiſtæ*, ſcriptis. Libro primo doctrinam Petilian. de Baptiſmo in genere examinat. Libro ſecundo Petiliani Epiſtolam κατὰ πόδας ſequitur, ac penè integram diſſertationi ſuæ interſerit, & ad examen tre vocat. Libro tertio reliqua ipſius Petiliani Scripta perverſa percutrit & refellit. Hoc Auguſtini contra Petilianum opus, ad annum CCCC. vel CCCCII. referunt Benedictini Pariſienſes.

ANONYMUS *Vitæ S. Martiniani* conditor σύγχρονος, exeunte hoc ſæculo, circa annum CCCXCIX. claruiſſe videtur. Scripſit *Vitam S. Martyniani*, qui in monte quodam propè Cæſaream in Palæſtinâ, ſub Theodoſio Magno, ejuſque filiis, vitam egit eremiticam. Exhibent *hanc Vitam* Latinè Surius & Bollandiani *Februar.* XIII. Extat Græcè in Biblioth. Cæſareâ inter *Hiſtoricos Eccleſiaſt.* Cod. III. num. 21. fol. 109. teſte *Neſſelio Catal.* Part. V. p. 9. SÆC. IV. ab An. CCC. 399. P. II.

400. P. II. FAUSTUS, gente Afer, civitate Melevitanus, Manichæorum in Africa Epiſcopus, claruit anno CCCC. vir eloquio ſuavis, ingenio callidus, loquax potiùs quàm eloquens, ſciolus magis quàm ſolidè doctus. Auguſtino dubiis nonnullis, dum eo in errore verſaretur, laboranti, hunc tanquàm Oraculum quoddam commendârunt Manichæi, quem Carthaginem venientem ſæpè convenit Auguſtinus, & frequentes cum eo ſermones ſerebat. At præter vultum congruum & decorum eloquium nihil ferè in eo reperit. Erat enim in rerum naturalium ſcientiâ parùm verſatus, in religionis cognitione rudis & imperitus, quem tamen fama pervulgata præferebat, eſſe honeſtarum doctrinarum petitiſſimum, & apprimè diſciplinis liberalibus eruditum. Scripſit volumen adverſus rectam Chriſtianam fidem & Catholicam veritatem. Hoc rogantibus fratribus refutandum in ſe ſuſcepit Auguſtinus, quod & magnâ curâ, nec minore judicio & eruditione præſtitit, editis contra Fauſtum Manichæum libris XXXIII. In quibus Fauſtum κατὰ πόδας ſequitur, integrumque ejus librum in ſuum opus tranſcripſit. Extant hi libri unà cum Fauſti opere membratim diſcerpto Tom. VI. col. 213. De Fauſto plura habet Auguſtinus lib. I. & præcipuè *Confeſſ.* lib. V. cap. 3. 5. 6. 7.

Scriptores Gentiles Religionis Chriſtianæ hoc Sæculo oppugnatores.

302. HIEROCLES, Philoſophus, an ſolum homo politicus, non liquet. Claruit, ineunte hoc ſæculo, circa ann. CCCII. Perſecutionis ſub Diocletiano ferventis auctor & ἐργοδιώκτης maximus. Bithyniæ primum ex Vicario Præſes, deinde Alexandriæ Præfectus. Utrobique in Chriſtianos mirè deſævitt. Cum eo Nicomediæ tunc agens congreſſus eſt Lactantius *; etſi enim nomen ejus ſuppreſſerit †, alibi tamen diſertè nominat, atque Auctorem ac Conſiliarium ad faciendam perſecutionem fuiſſe dicit. Priore loco hæc de illo verba habet. *Alius eandem materiam mordacius ſcripſit, qui erat tum è numero Judicum; & qui auctor imprimis faciendæ perſecutionis fuit: quo ſcelere non contentus, etiam ſcriptis eos, quos afflixerat, inſecutus eſt. Compoſuit enim libellos duos, non contra Chriſtianos, ne inimicè inſectari videretur; ſed ad Chriſtianos; ut humanè ac benignè conſulere putaretur: in quibus ita falſitatem Scripturæ Sacræ arguere conatus eſt, tanquam ſibi eſſet tota contraria; nam quædam capita quæ repugnare ſibi videbantur, expoſuit; adeo multa, adeo intima enumerans, ut aliquando ex eadem diſciplina fuiſſe videatur.* Hos libros λόγους φιλαλήθεις nuncupavit; opus admodum virulentum, quo inter alia Apollonium Tyaneum, magum famoſiſſimum, Chriſto Domino comparavit, & vel paria, vel etiam majora feciſſe contendit. Extat Fragmentum unicum apud Euſeb. lib. adverſ. Hierocl. non longè ab initio. Alius à noſtro, & ætate junior Hierocles ille qui ſcripſit *de fato* apud Photium; ut in Euſebio Cæſarienſi ſupra monuimus.

* Inſtit. lib. 5. c. 2.
† De mort. Perſec. c. 16. p. 30.

HIEROCLES, Philoſophus, Bithiniæ Vicarius, poſteà Præſes, tandem Alexandriæ Præfectus, claruit anno CCCII. Non modo auctorem & conſiliarium faciendæ in Chriſtianos perſecutionis Diocletiano fuiſſe, ſed & ſcripſiſſe opus *ad eoſdem*, multo ſale & acumine conſperſum, teſtis eſt Lactantius, qui hoc ipſo tempore Nicomediæ vixit, *Inſtit.* lib. V. cap. 2. pag. 462. Auctoris quidem nomen ſupprimit; alibi tamen profert, *de Mort. Perſec.* c. 16. pag. 124. Eundem quidem eſſe extra omne dubium ponit Euſebius, in libro quem contra Hieroclem ſcripſit. Integrum Hieroclis Opus duobus conſtabat libris, quos λόγους φιλαλήθεις πρὸς χριστιανοὺς vocavit, *non contra Chriſtianos, ne inimicè inſectari videretur, ſed ad Chriſtianos, ut humanè & benignè conſulere putaretur*, ut Lactantii hâc de re verba ſunt. In nefario hoc opere plurima effutivit de Scripturarum contrarietate, de Pauli Petrique diſſidio, de Apoſtolorum fraudibus & imperitiâ, & quod omni majus blaſphemiâ eſt, de Chriſti Domini noſtri latrociniis; cujus miracula, longè infra eâ, quæ ab Apollonio Tyanæo, Magorum omnium famoſiſſimo, patrata erant, fuiſſe, oſtendere conatus eſt. Poſterioris hujus Operis partem de comparatione Apollonii cum Chriſto, refutandam in ſe ſuſcepit Euſebius libro contra Hieroclem; quod & ſatis jejunè præſtitit, cùm potiùs Philoſtrati libros *de Vita Apollonii* in eo opuſculo breviter percurrit & refellit. Quædam Hieroclis fragmenta, nondùm edita, penes ſe habet Cl. Galæus. Meminit cujuſdam Hieroclis Libanius in Epiſtolis ἀνεκδότοις, qui 302. P. II.

SÆC. IV. ab An. CCC. & è numero Magiſtratuum fuiſſe videtur. Hic verò idem vix eſſe potuit, cum noſter ipſo hujus ſæculi initio, magni nominis, dignitatis, & ætatis, imperante adhuc Diocletiano fuerit. Meminit & Hieroclis Suidas in voc. τιμωροι φάρμακον. Sed is à noſtro diverſus planè mihi videtur. Nec alius forte quàm qui *Hippiatrica* conſcripſit. De Hierocle ejuſque Scriptis, aliiſque qui hoc nomine inſigniti fuerint, prolixè atque eruditè agit, judicio & ἀκριβείᾳ quâ ſolet omnia, Pearſonus noſter, in prolegomenis quæ Hieroclis Opuſculis in unum collectis, præmiſit, *Lond.* 1654. 8°.

ANONYMUS, Philoſophus Nicomedienſis, eodem loco & tempore celebris, quem vitiis ſuis ſatis infamem eleganter depingit Lactantius loco citato. Hic eodem quo Hierocles tempore, viz. ſub Diocletiani perſecutione, jacenti atque adjectæ veritati, neſcio utrum ſuperbiùs, an importuniùs inſultavit; atque contra religionem nomenque Chriſtianum *tres libros* evomuit; profeſſus ante omnia, inquit Lactantius, Philoſophi officium eſſe *erroribus hominum ſubvenire, atque illos ad veram viam revocare*, id eſt, ad cultus Deorum; adeoque ſe hoc munus ſuſcepiſſe, Philoſophiâ dignum, ut non videntibus lumen ſapientiæ præferret; utque pertinaci obſtinatione depoſitâ, corporis cruciamenta devitarent; poſt multa quæ de hoc opere Auctoriſque conſilio habet Lactantius, ſubdit, *Verum hic pro ſuâ inanitate contemptus eſt, qui & gratiam quam ſperavit, non eſt adeptus, & gloria quam captavit, in culpam & reprehenſionem converſa eſt.* Hujuſce Philoſophiæ Antiſtitis nomen quidem tacuit Lactantius: Porphyrium fuiſſe contendit * Baronius. Verum quæ de Philoſopho noſtro tradit Lactantius, Porphyrii nec moribus, nec ætati, nec librorum numero admodum conveniunt. Pereat itaque cum ipſo opere Autoris nomen, æternis tenebris non immeritò damnatum.

* Ad ann. CII. n. 51, 57.

360. LIBANIUS, Patriâ Antiochenus, profeſſione ſophiſta, clar. ann. Chriſt. CCCLX. & ad extrema Theodoſii M. tempora perduravit, ab eo ad Prætorio-Præfecti dignitatem evectus, Conſtantinopoli, Nicomediæ, denique Antiochiæ Rhetoricam docuit. Multa de ſe habet libro quem de vitâ ſuâ conſcripſit, ubi de ſe rebuſque ſuis uſque ad nauſeam agit; in Chriſtianos ſæpius ſtylum ſtringit, præſertim tribus Orationibus. Prima *, quæ Μονῳδία εἰς Ἰουλιανὸν dicitur, Conſtantinum M. rectè carpit, (ipſum enim intelligi notat Scholiaſtes) quod Gentilibus bellum vehemens & indeſinens intulerat, ignem ſacrum planè extinxerat, quod hoſtiarum ſuavitatem inhibuerat, araſque calcibus everti permiſerat, ſacra verò & delubra partim clauſit, partim defodit, & prophana renunciavit, atque meretriculis habitandum conceſſit. Secunda Ἐπιτάφιος ἐπὶ Ἰουλιανῷ dicta, admodum eſt prolixa, quâ non modo Conſtantium Imp. perſtringit, & Chriſtianam religionem clàm ſugillat, ſed & Juliani necem in Chriſtianos, (quos τοὺς ἔχθιστους καὶ κατὰ τοὺς νόμους vocat) apertè rejicit, ſubditque, eos hunc in finem jamdudum inſidias paraſſe. Orationem adhuc Libanii nondum vulgatam ὑπὲρ τῆς τιμωρίας Ἰουλιανοῦ, in quâ eos ad ſupplicium conquiri poſtulat qui Juliani necis Autores fuerant, in Bibliothecâ Oxonienſi MS. extare, fidem nobis facit ſui temporis ornamentum Gerardus Langbainus Not. ad Longin. pag. 53. Tertia denique, quæ edita habetur, Oratio eſt *de Templis Gentilium* Theodoſio M. oblata, in quâ non modò Religionis Paganæ ſolennitatum, Ædiumque ſacrarum ex profeſſo cauſam agit, ſed & Chriſtianos, præſertim Epiſcopos & Monachos, in diruendis Gentilium templis præcipuè operam navantes, levato velo; & γυμνῇ τῇ κεφαλῇ vehementiùs accuſat. Priores duæ Orationes inter Luciani Opera habentur Tom. II poſteriorem notis illuſtratam Græc. Lat. edidit Jacobus Gothofredus.

* P. 252.

Cave Hiſt. Lit.

360. P. II. LIBANIUS, Sophiſta Antiochenus, Phaſganii filius, Diophanti diſcipulus, claruit anno CCCLX. & ad Theodoſii Magni tempora pervenit, teſte Suidâ. Quin grandævus admodùm deceſſerit, ſi modò verum ſit quod tradit Syneſius * ei ætate ſuppat, (Libanium enim Sophiſtam intelligi in Scholiis ſuis nos docet Nicephorus Gregoras) nempe ipſum jam nonagenarium; in fictis argumentis declamitandis operam & ſtudium poſuiſſe. Præter Orationes ejus & Declamationes Græcè Latinè editas *Pariſ.* 1606. II. Vol. *fol.* & Orationes V. quas Græcè Latinè cum notis edidit Gothofredus *Genev.* 1631. 1634. 4°. habentur Græcè MSS. apud Galeum noſtrum plures Libanii Epiſtolæ necnon Orationes quæ ſequuntur. I. *Oratio* ὑπὲρ τῆς τιμωρίας. Pr. Οὐκ ἱερεῦ τοῦ, &c. II. *Oratio* πρὸς τοὺς βαρὺν αὐτὸν καλέσαντας. Pr. Ὡς δὲ βαρὺς εἰς δὲ ἀπεχθής. &c. III. *Oratio ad Antiochenos.* Pr. Ἃ μὲν ὑμᾶς πάντας. *Orationis funebris* in necem Juliani pars magna, quæ in editis deſideratur. In hâc Libanius ait Julianum noctes hyemales conſumpſiſſe in confutandis iis libris (ſacras Chriſtianorum Scripturas intelligit) qui τὸν ἐκ Παλαιστίνης ἄνθρωπον, Θεόν τε, καὶ Θεοῦ παῖδα ποιοῦσι *qui hominem iſtum ex Paleſtina ortum, Deum, Deique filium faciunt.* Et in hoc conatu Julianum, ipſum Porphyrium (quem Τύριον γέροντα vocat) ſuperaſſe. Verùm ſi ex pede Herculem, ex iſtius operis fragmentis quæ hodiè apud Cyrillum Alexandrinum reperiuntur judicare liceat; operam atque oleum perdidit Julianus, & malignum potiùs in Chriſtianos animum, quàm vel ingenii acumen, vel invictum aliquod argumentorum robur oſtendiſſe, cenſendus erit.

* De Inſomn. p. 157.

JULIANUS, Domo Conſtantinopolitanus; Conſtantii fratris Conſtantini M. filius natu minor, ordine tertius, natus an. CCCXXXI Septennis adhuc Mardonium Eunuchum Præceptorem ſortitus eſt; quem Paganiſmi ſuſpectum immeritò reddit * Baronius. Poſtea Nicomediæ Maximum Philoſophum audivit; quin & cum Libanio Sophiſtâ clam congreſſus eſt: quò verò omnem Conſtantii ſuſpicionem eluderet, etſi Gentilium ſuperſtitionibus impensè & ex animo faveret, Chriſtianam tamen profeſſionem, ipſomet fatente Libanio, ſplendidè ſimulavit: quin & in Eccleſia Nicomedienſi lectorum Albo inſcribi voluit. Poſtea totam ferè Græciam peragravit; ſacriſque Gentilium myſteriis initiatus eſt. Anno CCCLV. Cæſareâ dignitate ornatus, in Galliam à Conſtantio mittitur, ubi exacto quinquennio Auguſtus à Militibus renunciatus, dum adverſus Conſtantium caſtra movet, mortuo in itinere Conſtantio ſolus imperium tenuit. Imperator factus nil prius habuit, quàm ut extirpatâ penitus religione Chriſtianâ; Gentiliſmum ab Orco revocaret; quo fine inter alia non modo Chriſtianæ legis Antiſtites diſſidentes inter ſe commiſit, non modo hæreſes quaſcunque fovebat, ſed & Chriſtianorum liberis interdixit, ne gentilium ſcholas frequentarent, ut Poëticæ, Rhetoricæ vel Philoſophiæ ſtudiis erudirentur, ἰδίοις γὰρ πτεροῖς, inquit, κατὰ τὴν παροιμίαν, βαλλόμεθα. *Noſtris enim pennis, ut eſt in vetere proverbio, configimur.* Quod quidem *inclemens, & perenni ſilentio obruendum* eſſe fatetur * Amm. Marcellinus, homo gentilis, qui ſub hoc ipſo Juliano militavit. Nec his contentus Julianus, miſſis ubique literis Chriſtianos ludibrio habuit: dicteriis

* Ad ann. CCCXXXVII. n. 57.

Vid. Sozom. l. 5. c. 18. Theod. l. 3. c. 8.

* Lib. 22. p. 1626.

SÆC. IV. ab An.CCC. ac ſcommatibus excepit, honoribus & dignitatibus exuit, legibus coercuit, ſupplicits contrivit, ſcriptis laceravit; quin & dum adhuc in expeditione Parthicâ hæreret, tribus, quos ſcripſit, libris, Chriſtianam fidem acerrimè impugnavit, καὶ τῶν [illegible], inquit Cyrillus Alexandrinus, qui hos ipſos libros validè refutavit, operique ſuo, omiſſis duntaxat in Chriſtum ejuſque religionem invectivis, maximam librorum Julianæorum partem intexuit. Operum ejus Tom. IV. Reliqua Juliani opera cum Dion. Petavii notis edita ſunt Gr. Lat. *Paris.* 1630. 4°. Extat Latinè *Juliani Epiſtola ad Photinum hæreticum*, non tamen integra, *adverſus Diodorum Tarſenſem*, quem *Nazaræi Magum* appellat, in quâ Chriſtum Dominum *novum illum & confictæ Deitatis Deum Galilæum*; ejuſque cultum *agreſtem Religionem* vocat impius ὁ παραβάτης ap. Facundum Hermianenſem lib. 6. c.2. edit. noviſſ. p. 59.

361. HIMERIUS, ex Bithiniâ ortus, Aminii Rhetoris filius, Sophiſta Clar. ann. CCCLXI. obiit grandævus, oculis captus, morbo Comitiali correptus. Edidit declamationes varias, quibus (teſte Photio) latenter mordentes imitatus Canes, Chriſtianos allatravit.

379. *P.II.* D. MAGNUS AUSONIUS, natione Gallus, domo Burdigalenſis, Julii Auſonii Medici filius, primùm in civitate patriâ Grammaticus & Rhetor, deinde in Aulam accitus, à Valentiniano Imp. Gratiani Auguſti Præceptor conſtitutus eſt. Ab eo jam ad Imperium evecto, factus eſt Conſul, ejuſque Inſignia geſſit, anno CCCLXXIX. Vir Græcè Latinèque peritiſſimus, in Poëſi ſumma, cui non deerat ingenium lepidum, acutum, eruditio varia ex Veterum fontibus hauſta. Haud benè conveniunt eruditi, Chriſtianis, an Gentilibus ſit annumerandus. Chriſtianum fuiſſe volunt, Elias Vinetus, Crinitus, Gyraldus, Bellarminus, qui illum hoc nomine Scriptoribus Eccleſiaſticis accenſet. Gentilem J. G. Voſſius *de Poet. Lat.* pag. 55. Ol. Borrichius *Diſſert. Acad. de Poët.* p. 7[illegible]. Certè ſi *verſus Paſchales*, & *Oratio* quæ inſcribitur *Matutina*, genuina ſunt, fuiſſe primæ notæ Chriſtianum extra omne dubium res erit. Sed ſuſpicari licet, faventibus etiam quibuſdam MSS ea potius Paulino, Auſonii diſcipulo, eſſe tribuenda. In operibus indubitatis more Gentilium Poëtarum ubique loquitur, Paganæ religionis ritus & antiquitates accuratè depingit, formulas retinet, --- *faveant pia numina divûm*; & iſtiuſmodi plura Petulans & laſciva dicendi vena, à Chriſtiano pectore plurimùm abhorret, ut *monſtri inſtar* apud ſe eſſe ingenuè fateatur Cl. Rittershuſius, *hominem Chriſtianum, & ut apparet, non nomine tantum, ſed & pectore, & moribus, adeò ſæpè laſciva atque improba ſcribere potuiſſe, ut niſi nomen Auſonii eſſet adſcriptum, Bilbilitanum Poetam te legere putes.* Acriori cenſura Julius Scaliger Poët. *lib.* VI cap. 5. *Scripſit nonnulla adeò fœda, atque deteſtanda, ut neque Scriptore, neque Auditore digna, non in ſpongiam incumbere merita ſint, ſed ſolis flammis expiari poſſe videantur.* Ut de arctâ ejus atque intimâ cum Symmacho Præfecto, Chriſtiani nominis hoſte infenſiſſimo, amicitiâ, nil dicam. Fateor in ejus genuinis occurrere mihi locum unum, alterumve, qui primâ ſaltem facie, Chriſtianam fidem ſapere videtur. Ita *Epiſt.* XXIV. *ad Paulin.* verſ. 112. ubi de Paulini in patriam reditu à ſe calidis votis exoptato agens, Deum Patrem, Filiumque agnoſcere videtur.

——certa eſt fiducia nobis
Si genitor natuſque Dei pia verba volentum
Accipiat, noſtro, reddi te poſſe, precatu.

SÆC. IV. ab An.CCC.

Quæ forſan ad hominem, & in Paulini gratiam dicta ſunt. Ita in carmine, quod *Gryphus* inſcribitur, ubi de numero ternario agit, ad ſacram Trinitatem digitum intendere videtur, verſ. LXXXVIII.

-----Tris numerus ſuper omnia; Tris Deus unus.

Verùm in iſthoc Poëmate, omnia penè obſcura, & ænigmatica ſunt. Quid multa? Quiſquis Epiſtolas, quæ ipſum inter & Paulinum intercedunt diligenter contulerit, eum à Chriſtianâ religione alienum eſſe, facilè videbit. Hinc in Paulinum, qui, ut vitam arctiorem, & homine Chriſtiano dignam amplecteretur, ad Montes Pyrenæos confugerat, acriter invehitur, ac ſi inſaniæ morbo laboraret; perinde ac de ſui temporis Monachis Rutilius, Epiſt. XXV. in fine.

Triſtis, egens, deſerta colat, tacituſque pererret
Alpini convexa jugi; ceù dicitur olim
Mentis inops, cœtus hominum, & veſtigia vitans,
Avia perluſtraſſe vagus loca, Bellerophontes.

Auſonii Opera melioris notæ ediderunt Joſ. Scaliger, Elias Vinetus, & noviſſimè cum variorum notis Jac. Tollius, *Amſtel.* 1671. 8°.

AMMIANUS MARCELINUS, ortu Græcus, domo, ut videtur, Antiochenus vitæ inſtituto miles, clar. circ. ann. CCCLXXX. etiam diu antea non incelebris. Scripſit *Hiſtoriam Romanam*, cujus extant hodie libri XVIII. in quibus Chriſtianos non unâ vice carpit, licet de ipſa, quam profitebantur, religione magis candidè loquatur. Præſtantiſſima Ammiani editio eſt *Pariſienſis* illa, quam Lindenbrogii & Henrici Valeſii notis auctioribus ornatam poſt fratris mortem evulgavit Hadrianus Valeſius *Pariſ.* 1681. fol. Diſſertationem de vita & ſcriptis Ammiani promiſit Claudius Chifletius, in qua ſpem nobis facit deperditos Marcellini libros alicubi hodie delitescere. 380.

EUNAPIUS, apud Sardes natus, Chryſanthii, dein Proæreſii, diſcipulus, Sophiſta, Medicus Hiſtoricus non incelebris, clar. circ. ann. CCCLXXX Chriſtiano nomini, quàm infeſtus ſit, ſatis teſtatur *liber de vitis Philoſophorum ac Sophiſtarum*, præſertim quæ in hanc rem habet in Vit. *Ædeſii*, *Maximi*, & forſan alibi. Extat lib. Gr. Lat. *Genev.* 1616. 8°. alibique non ſemel. 380.

Q. AUR. SYMMACHUS, Româ oriundus, ejuſdemque urbis Senator, & Præfectus, clar. præcipuè an. CCCLXXXIV. Conſulatum geſſit an. CCCXCI. Infenſum Chriſtianæ religioni animum ubique prodit, in primis in *Relatione pro Ara victoriæ*, quam Imp. Valentiniano obtulit, in quâ Gentilium cauſam ſtrenuè & ex profeſſo agit, adverſarium nactus D. Ambroſium Mediolani Epiſcopum, qui Symmachi Opus eleganter & ſtrenuè refellit: Nec causâ ſuâ modo excidit Symmachus, ſed & paulò poſt tanquam reus Majeſtatis, vili Rhedæ impoſitus centeſimum ab urbe lapidem in exilium miſſus eſt; mox licet à Theodoſio in gratiam receptus. Extat hæc Symmachi *Relatio*, tum inter Ambroſii Opera, tum inter Symmachi Epiſtolas, quæ cum Fr. Jureti & Joan. Lectii notis prodierunt *Genevæ* 1598. 8*vo.* additiſque decem miſcellaneorum libris *Pariſ.* 1604. 8*vo.* additiſque decem miſcellaneorum libris *Pariſ.* 1604. 4*to*, cum notis Paræi, *Neap. Nemet.* 1628. 8.

CL. CLAU-

SÆC. IV. ab An.CCC. P. II. 395. CL. CLAUDIANUS, ortu Ægyptius, Tribunus & Notarius, claruit anno CCCXCV. *Conſulatu Olybrii & Probini*, quem eleganti carmine celebravit. Cui ob egregia in Rem Literariam merita, petente Senatu, Arcadius & Honorius Statuam in Foro D. Trajani poſuerunt. In *Inſcriptione* inter cæteras ingentes artes, *Poëtarum præglorioſiſſimus* vocatur; & carmina ab eodem ſcripta, ad memoriam ſempiternam ſufficere dicuntur; addito hoc epigrammate Græco.

> Εἰν ἑνὶ Βιργιλίοιο νόον καὶ μοῦσαν Ὁμήρου
> Κλαυδιανὸν Ῥώμη καὶ βασιλῆς ἔθεσαν.

Chriſtianum fuiſſe affirmat Chriſtoph. Landinus ineptè. A Chriſti nomine alienum eſſe disertè tradit ei tempore æqualis S. Auguſtinus *De Civ. Dei* L. V. cap. 26. *Edit. Par.* pag 142. immò *paganum pervicaciſſimum* vocat P. Oroſius l. VII. cap. 35. fol. 332. pag. 2. Unde jure quis inferre poſſit, ipſum ſcriptis editis fidem Chriſtianam oppugnâſſe, etiamſi in iis quæ ſuperſunt, nulla veſtigia deprehenduntur. *Carmen Paſchale*, *Laus Chriſti*, *Miracula Chriſti*, quæ operibus ejus ſubjungi ſolent, juniori cuidam, & forſan Claudiano Mamerto, adjudicanda ſunt.

399. P. II. MAXIMUS gente Afer, civitate Madaurenſis (Africæ propriæ oppidum erat, inter Numidiam & Getuliam) profeſſione Grammaticus, S. Auguſtino familiaris, claruit exeunte hoc ſeculo, circa annum CCCXCIX. Homo gentilis & religionis ſuæ zelo flagrans, ſcripſit *Epiſtolam ad Auguſtinum*, quâ deorum ſuorum cultum vindicat, aitque, *ſe unum eſſe Deum ſummum, ſine initio, ſine prole naturæ conſiters, ejuſque virtutes per mundanum opus diffuſas multis vocabulis invocare. Ita fit*, inquit, *ut dum ejus quaſi quadam membra carptim variis ſupplicationibus proſequimur, totum colere profectò videamur.* Deinde in Chriſtianos invehitur; partim quòd Deum quem quaſi proprium ſibi vendicarent in locis abditis ſe videre affirmarent; partim quòd relictis Templis, & neglectis Majorum ſuorum manibus, hominum mortuorum buſta ſtultè frequentarent. Hinc Martyres quoſdam Punicis vocabulis inſignitos, ludibrio exponit, *Mygdonem* ſeu *Migginem*, *Sanaem*, *Lucitam*, & præ omnibus *Archimartyrem*, *Namphanionem*. Per *Namphanionem* quis hîc denotetur, haud facilis eſt conjectura, nec à quoquam id tentatum memini. Si in re obſcurâ conjectare fas erit, non alium quàm Chriſtum Dominum noſtrum deſignaſſe putem: partim quòd *Archimartyr* appellatur, qui SÆC. IV. ab An.CCC. modo ſcilicet eminentiori præ aliis Martyribus, pro religione à ſe inſtitutâ paſſus eſt, partim quòd cum alii huic vel illi numini præferantur, *hunc*, inquit, *proh nefas! diis immortalibus prætulerint Chriſtiani*; partim denique quòd interprete Auguſtino in Litteris reſponſoriis, *Namphanio* linguâ Punicâ, nihil aliud ſignificet quàm *boni pedis* hominem, i. e. *cujus adventus afferat aliquid felicitatis; ſicut ſolemus dicere, ſecundo pede introiiſſe, cujus introitum proſperitas aliqua ſecuta ſit.* Quod Domino noſtro apprimè convenit, qui optato pede in mundum venit, & obambulavit εὐεργετῶν. De quo Propheticum illud imprimis dictum eſt, *quam pulchri ſuper montes ſunt pedes prædicantis pacem, annunciantis bonum, prædicantis ſalutem?* Neſcius non ſum in *Martyrologio Romano* Julii IV. celebrari memoriam *S. Namphanionis Martyris*, & *Sociorum*, *quos ille roboravit ad pugnam, & ad coronam, provexit, quique Madauri in Africâ paſſi ſunt.* Verum hæc omnia, ex his ipſis Epiſtolis deſumpta eſſe quis non videt? quin & in notis ſuis diſertè fatetur illuſtriſſimus Baronius. Concludit Maximus, ſolenni formulâ, *dii te ſervent, per quos & eorum, atque cunctorum mortalium communem Patrem, univerſi mortales, quot terra ſuſtinet, mille modis concordi diſcordiâ veneramur & colimus.* His reſpondens Auguſtinus *Epiſtola ſequenti*, hominem acerrime perſtringit, oſtenditque ſi ludicra agere vellet, ſe par pari referre poſſe; hominem verò graviter monet, ut in hoc argumento ſeriò verſetur; paratum ſe fore, de his pro argumenti dignitate diſceptaturum. Claudit Epiſtolam his verbis, *ne te hoc lateat, & in ſacrilega convicia imprudentem trahat, ſcias à Chriſtianis Catholicis, quorum in veſtro oppido etiam Eccleſia conſtituta eſt, nullum coli mortuorum, nihil denique ut numen adorari, quod ſit factum & conditum à Deo, ſed unum ipſum Deum qui fecit & condidit omnia.* De tempore quo ſcriptæ ſint hæ Epiſtulæ non conſtat. Referunt eas noviſſimi editores ad annum CCCXC. Cùm ſequenti, Idolorum cultus Imperatorum lege prohibitus ſit. Sed nullum inde duci poteſt argumentum, cùm non hoc modò, ſed & quovis ferè anno ſequenti *Conſtitutiones Imperiales* hâc de re latæ ſint; ut in *Codice Theodoſiano* videre eſt, nempe ann. CCCXCII. CCCXCV. CCCXCVI. anno CCCXCIX. quatuor, quarum duæ ad Africam propriè ſpectant, iterumque anno CCCCVIII. ne ulterius pergam. Habentur hæ Epiſtolæ *Edit. Noviſſ.* XVI XVII. in vulgaribus editionibus num XLIII. XLIV.

SÆC. IV.

Concilia hoc Sæculo habita.

SÆC. IV. ab An.CCC. 305. P. II. ELIBERITANUM, Eliberi, quæ Hiſpaniæ Bœticæ urbs eſt, ad reſtaurandam collapſam Eccleſiæ diſciplinam, moreſque Chriſtianorum reformandos, fervente jam perſecutione anno CCCV. ex vulgari calculo *Idibus Maiis* congregatum. Aderant Epiſcopi XIX. (alii codices habent XLIII) & in his Oſius Cordubenſis, Preſbyteri XXVI. (alii XXXVI.) adſtantibus Diaconis, omnique plebe. Condiderunt Canones LXXXI. ſeverioris diſciplinæ, & antiquæ virtutis ac pietatis indices, qui cum notis Binii, ex Garſia Loaisâ maximam partem deſumptis, Gab. Albaſpinæi, & ampliſſimis doctiſſimiſque Ferd. SÆC. IV. ab An.CCC. de Mendoza Commentariis habentur Conc. Tom. I. pag. 967 His addi poſſunt XIII. Diſſertationes Illuſtriſſimi Cardin. D'Aguirre, quas noviſſimæ ſuæ *Conciliorum Hiſp.* Collectioni inſeruit, quibus hiſtoriam hujus Concilii, locum, annum, & plures ejus Canones miré illuſtrat. Vid. ejus *Notit.* p. 41. Verùm præter primam, quâ de tempore & anno hujus Synodi agit, quam circa menſem *Majum* anno CCCIII. celebratam fuiſſe contendit, reliquas Diſſertationes penitùs omiſit, Ferdinandi de Mendoſa, Gonzales, &c. ſuoſque

Cave Hiſt. Lit.

 etiam

etiam ubi opus erat, commentarios exhibuiſſe contentus, ut ex ipſo Opere jam edito videre eſt. Præterea de tempore hujus Concilii litem haud ita pridem movit Cl. Baluzius, * qui illud
* Collect. Nov. p. 23. poſt Ancyranum, & Neocæſarienſe, aliquantò ante Nicænum, celebratum eſſe arbitratur, eâ imprimis ratione ductus, quod Concilii Sardicenſis Canone XIV. de laico per tres Dominicas in civitate commorante, nec conventum celebrante, dicit Oſius, *Meminit autem ſuperiore Concilio fratres noſtros conſtituiſſe ut aliquis laicus, &c.* quæ de Concilio Eliberitano intelligenda eſſe, contendit Baluzius, Oſiumque ad illius Canonem XXI. reſpexiſſe, quo tale quid ſtatuitur. Sed 1. Potuit hujuſmodi Canon in Synodo aliquâ paulò ante Sardicenſem habitâ, ſtatui, & certè ex vi vocum iſtarum *Superiore Concilio*, apertè ſatis innuitur. Quo quidem tempore alia planè erat tum Eccleſiæ, tum Reip. facies, quam Synodi Eliberitanæ Decreta nobis repræſentant; nec melius cum ea congruunt, quam altæ Hyemis tempeſtates, cum æſtivalis cœli, ſoliſque, calore, ſplendore, ſerenitate, conveniunt. 2. In textu Græco verba aliter ſe habent †
† Can. XI. *Μέμνησθε δὲ καὶ ἐν τῷ προάγοντι χρόνῳ τοὺς πατέρας ἡμῶν κεκρικέναι*, *Recordemini autem Patres noſtros in tempore præterito judicaſſe.* Quæ Synodi Eliberitanæ tempori aptè ſatis congruunt. Textum verò Græcum ſi non authenticum & Originalem, ex eo ſaltem in Græcorum uſum immediatè fuiſſe expreſſum, omnibuſque quas habemus hodiè, Dionyſii exigui, & Iſidori Mercatoris verſionibus antiquiorem, nemo opinor temerè negabit.

305. P. II. CIRTENSE (Cirta Numidiæ erat Metropolis, poſtea *Conſtantina* dicta) Diocletiano & Maximiano purpuram deponentibus, IV. Nonas Maii, vel, ut alii, III. Nonas Martias anno CCCV. ab undecim Epiſcopis (quorum ſeptem Traditores fuerant) Præſidente Secundo Tigiſitano Primæ Cathedræ Epiſcopo in domo Urbani Donati (Chriſtianorum Baſilicis nondum reſtitutis) habitum. De anno ſibi haud ſatis conſtat Auguſtinus. Quippe lib. III. *contr. Creſc. c.* 27. coactum fuiſſe ait Diocletiano VIII. & Maximiano VII. Coſſ. ſeu anno CCCIII. Verùm hoc tempore in Africâ maximè fervebat perſecutio. Ut mendum in Actis apud Auguſtinum cubare neceſſe ſit. Ac proinde in *Brevic. Collat.* III. c. 17 rectius rejecit in annum poſt Conſulatum Diocleſiani IX Maximiani VIII. id eſt, ann. CCCV. In hoc Concilio primò de Traditoribus ſub nuperâ perſecutione inquiſitum eſt, & quiſque prout poterat, facti ſui excuſationem affert, omneſque tandem mutuis ſuffragiis abſoluti ſunt. Deinde Silvanus ſubdiaconus Cirtenſis, qui & ipſe Traditor fuerat, in Pauli nuper defuncti locum Cirtenſis Epiſcopus ordinatus eſt. Quæ ſuperſunt Acta extant ap. Auguſt. *contr. Creſcon. Grammat.* lib. III. cap. 27. col. 258. Hujus Concilii meminit Optatus, ad ejus Acta provocat, & quædam ex iis ſummatim exhibet lib. I. p. 16. Hujus Synodi auctoritatem rejecerunt poſtea Donatiſtæ, ejus Acta ficta eſſe contendentes, quibus os mox obturarunt Catholici, ut ex Breviculo Collationis Carthaginenſis abunde liquet.

306. P. II. CARTHAGINENSE I. Circa annum CCCVI. (vel ut alii rectius opinor CCCXI.) à LXX. Donatiſtarum Epiſcopis celebratum. In hoc, Cæcilianum Carthaginenſem Antiſtitem, tanquàm *Traditorem*, damnârunt, eique Majorinum quendam ſubſtituerunt Vid. *Optatum lib.* I. *& Auguſt. Epiſt.* CLXII, CLXIII. & *Brevic. Coll. cap.* XVI. De Schiſmate Donatiſtarum & Conciliis ea occaſione habitis agunt ſcriptores penè infiniti; poſt alios omnes hanc Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ partem diligenter non minùs quàm accuratè excoluit vir planè eruditus Th. Ittigius *Differt* II. in *Heptad. Diſſertationum Eccleſiaſt.* quam nuperrimè in lucem emiſit *Lipſiæ* 1696. 4°.

ALEXANDRINUM I. Circa annum CCCVIII. ſub Petro Alexandriæ Epiſcopo, in cauſâ Meletii celebratum: quo, Meletius Epiſcopus Lycopolitanus, multorum quidem criminum reus, imprimis quod idolis ſacrificaſſet, *ἐν κοινῇ Συνόδῳ τῶν ἐπισκόπων*, *in communi Epiſcoporum Concilio* depoſitus eſt, homine mox in apertum ſchiſma erumpente; ut diſertè tradit, qui rem geſtam neſcire non potuit, ipſemet Athanaſius *Apol.* II. p. 603. *Diſput.* 2. *contr. Arian.* pag. 136. Conſona habet Patricius Atarſius ſcriptor quidem penitus ignotus, *lib.* quem *Oceanum* cognominavit. Ex quo Fragmentum adducit *Libelli Synodici* auctor p. 14. 308. P. II.

CARTHAGINENSE II. à CCLXX. partis Donatiſticæ Epiſcopis, circa annum CCCVIII. juxta Baronium, habitum. In quo poſt LXXV. dierum diſputationem, communi conſenſu decretum eſt, ut *Traditores*, immenſi quidem criminis rei, etiamſi baptizari nollent, ad Communionem nihilominus reciperentur. De hâc Synodo vide quæ habet Auguſt *ad Vincent. Epiſt* XLVIII. De tempore hujus Synodi à Baronio diſſentiunt Valeſius * & Pagius †, contendentes, habitam fuiſſe poſt inchoatum demum ſchiſma Donatiſtarum, imò Donati Carthaginenſis Epiſcopi & Deuterii temporibus, aliquot poſt Nicænum Concilium annis. 308. P. II.

* De Schiſ. Donat. c. 4. ad calc. Euſeb. p. 292.

† Crit. Hiſt. Chron. ad an. 308. Num. III. IV.

CARTHAGINENSE III. anno CCCXI. à Secundo Tigiſitano, & LXX. partis Donatiſticæ Epiſcopis, in cauſâ Cæciliani congregatum; quo, procurante id maximè Lucillâ, potentiſſimâ & ditiſſimâ muliere, Cæcilianum Carthaginenſem Epiſcopum, ejuſque ordinatores damnarunt & depoſuerunt, ſubſtituto in ejus locum Majorino, qui Cæciliani, adhuc Archidiaconi, Lector fuerat. Plura habent Optatus l. I pag 20. Auguſtinus *ad Epiſcopos Donatiſt. Epiſt.* CLXII. 311. P. II.

ROMANUM I. anno CCCXIII. in cauſâ Cæciliani, Præſide Melchiade Papâ, Conſtantini M. literis convocatum. Convenerunt Epiſcopi XIX. *6. Non. Octobr.* in Laterano in Domum Fauſtæ; à quibus Cæcilianus abſolvitur, damnantur Donatiſtæ. Tribus Seſſionibus Synodus abſoluta eſt. *Seſſione* I. Donatiſtæ, oblato libello, Cæcilianum multorum criminum accuſârunt, Cæciliano è contra Donatum accuſante. *Seſſ.* II. alium *adversùs Cæcilianum* libellum obtulerunt. *Seſſion.* III. auditis omnibus, quæ dici poterant, & pleniùs examinatis, Donatus tanquam Schiſmatis reus damnatur, Cæcilianus à Donatiſtarum accuſationibus, judicio Synodali abſolvitur. Acta hujus Concilii extant ap. Optatum lib. I. pag. 25. & Conc. Tom. I. p. 1403. ubi etiam Anulini Proconſulis, & Conſtantini M. de hâc re Literæ habentur. Vide Auguſt. *Epiſt.* CLII. & *Brev. Coll.* cap. 3. 313. P. II.

ARELATENSE I. Conſtantini Magni juſſu, eadem de re, anno CCCXIV. celebratum. Interfuerunt Epiſcopi CC. Quorundam nomina, ſed mendosè admodùm, hodie ſubſcripta reperiuntur; à quibus Cæciliani cauſa iterum abſolvitur, & Innocentia vindicatur; Canones XXII. ad Eccle- 314. P. II.

ſiæ

ſiæ mores & diſciplinam ſpectantes, conduntur. Extant, Sitmoodi, Binii, Ducæi, Albaſpinæi, notis illuſtrati, unà cum *Epiſtola Synodali*, variiſque Conſtantini Magni literis, tùm ante tùm poſt Synodum ſcriptis, Conc. T. I. p. 1421. Ad calcem, *Geſta purgationis Cæciliani & Fœlicis*, ex Appendice *Optatianâ* ſubjiciuntur. Arelatenſi huic Synodo interfuerant etiam ex Britanniâ noſtrâ Epiſcopi tres, Eborius Epiſcopus Eboracenſis, Reſtitutus Londinenſis, Adelphius de civitate Coloniâ Londinenſium, unà cum Sacerdote Presbytero, & Arminio diacono, quorum ſubſcriptiones hodie deprehenduntur. Vide quæ habet Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. pag. 39. ubi & hujus Concilii canones reperire licet.

315. P. II. ANCYRANUM I. Ancyræ in Galatiâ ab XVIII. Epiſcopis, ex Aſiâ minore, viciniſque Provinciis congregatis, anno CCCXV. ex vulgari calculo coactum. Ut diſciplina Eccleſiaſtica reſarciretur, & lapſi ad pœnitentiam rectiùs admitterentur, Canones XXIV. condiderunt, qui habentur Græc. Lat. Conc. Tom. I. p. 1455.

315. P. II. NEOCÆSARIENSE (apud Neocæſariam ad *Lycum* fl. quam alii in Ponto Polemoniaco, alii in Cappadociâ collocant) eodem ferè tempore, & eâdem de cauſa, à variis Epiſcopis, quorum XIX. nomina hodiè ſubſcripta reperiuntur, habitum. Extant Canones XV. Gr. Lat. Conc. T. I. p. 1479.

315. P. II. ALEXANDRINUM II. Sub Alexandro Alexandriæ Antiſtite, omnibuſque Epiſcopis ſedi Alexandrinæ ſubditis, adverſus Arium hæreſin ſuam recens evomentem, circa annum CCCXV juxta Baronium, habitum. Extat Alexandri hâc de re *Epiſtola* apud Theod. l. I. cap. 4. pag. 9. confer Epiphan. *Hæreſ.* LXVIII. LXIX.

316. P. II. CÆSARIENSE in Ponto, anno circiter CCCXVI. à XXIII. Epiſcopis, præſidente Vitalio, collectum. In quo, actum eſt de iis qui in *perſecutione* ſacrificaſſent, aut abjuraſſent, aut idolothyta guſtaſſent; conſtitutis *canonicis correctionibus* πρὸς τὴν διαφορὰν τῶν ἁμαρτημάτων *juxta gradum & differentiam peccati in quod quiſque lapſus eſſet*. Nititur hæc Synodus ſolius auctoris *Synodici* à Pappo editi, fide, *Synod.* p. 14. Verùm cùm Auctor iſte negligentiam ſuam ubique prodat, neque aliquem pro ſe teſtem citare ſoleat, plures Synodos ab eo memoratas conſultò prætermiſimus.

324. P. II. ALEXANDRINUM III. ab Alexandro, omnibuſque Ægypti Epiſcopis, una cum Oſio Cordubenſi, eò à Conſtantino M. cum litteris miſſo, in cauſa Arii circa an. CCCXXIV. non (quod vult Baronius) anno CCCXIX. habitum. In hâc etiam Synodo, Collythus Presbyter Alexandrinus, qui Epiſcopale munus ſibi arrogaverat, dignitate ſuâ deturbatur. Vid. Athan. *Apol.* p. 614. 616.

325. P. II. NICÆNUM OECUMENICUM I. mandato Conſtantini M. Epiſcopis ex omni orbe Romano, ad ventilandam Arii cauſam convocatis, XI. *Calendas Junias*, ſive rectiùs forſan XIII. *Cal. Julias*, anno CCCXXV. magnâ aulâ Palatii Imperialis, in Bithynia coactum. Præter ingentem, & penè incredibilem Presbyterorum, Diaconorum, Acolythorum multitudinem, adfuerunt Epiſcopi plures undiquaque congregati, gravitate, doctrinâ, pietate, canitie venerandi. Sed de Epiſcoporum numero, magna eſt etiam inter Veteres ſententiarum diſcrepantia. Euſebius * Cæſarienſis qui non minimas in hâc Synodo partes geſſerit, ſupra CCL. fuiſſe dicit, eoſque ex omnibus Europæ, Aſiæ, Africæque provinciis congregatos; ut non immeritò celeberrimum hunc conventum, cum cœtu illo conferat, cujus meminit *Hiſtoria Apoſtolica*, in quo erant Parthi, Medi, Elamitæ, Meſopotamitæ, &c. in hoc quidem longè ſuperiorem, quòd in cœtu Hieroſolymitano *laici*, in hoc non niſi *Dei miniſtri* convenerunt. Euſtathius † Antiochenus, qui & ipſe huic Concilio interfuit, & pars magna fuit, circiter CCLXX. fuiſſe ait; verùm ob ingentem conventûs illius multitudinem, ſe numerum certò referre non potuiſſe, neque in eo ſe valdè curioſum fuiſſe fatetur. Athanaſius * plus minùs CCC. recenſet. Sozomenus † circiter CCCXX. Batricides ſive Eutychius, qui Arabicè Hiſtoriam ſuam condidit, & Iſmael Ibn. Ali (quem citat Seldenus * noſter) Scriptor Muhamedanus, non minùs quàm MMXLVIII. conveniſſe tradunt; & ex iis Conſtantinum M. CCCXVIII. ſelegiſſe volunt. Quod parùm probabile videtur. Dorotheus Monembaſienſis Metropolita, qui Hiſtoriam ſacram & civilem vulgari Græcorum idiomate conſcripſit, integrum Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, & Monachorum numerum, non niſi CCCXVIII. fuiſſe refert †; nec plures conveniſſe quia totidem à Chriſto nato anni ad hujus Synodi tempus effluxerint; quam pro ſuâ numerandi ratione anno CCCXVIII. habitam fuiſſe tradit. Ejus verba, quia in paucorum manibus verſatur liber, huc referre non pigebit, Καὶ οἱ μὲν Ἀρχιερεῖς ἦσαν διακόσιοι τριάντα δύο, οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ διάκονοι καὶ καλόγηροι ἦσαν ὀγδοήκοντα ἕξι ὅλοι τριακόσιοι δεκαοκτώ. Καὶ διὰ τί τόσοι μόνον ἐδιαλέχθησαν. Ὅτι ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Χριστοῦ, ἕως τὸν καιρὸν τῆς συνόδου ἐκείνης τόσοι χρόνοι ἦσαν. *Et Epiſcopi quidem, ſive Summi Sacerdotes erant* CCXXXII. *Sacerdotes, ſeu Presbyteri, Diaconi, & Monachi*, LXXXVI *cuncti ſimul* CCCXVIII. *Et quare totidem ſolummodò electi ſunt? Quia à Chriſti incarnati tempore, uſque ad tempus hujus Synodi anni erant* CCCXVIII. Quæ unde hauſerit Dorotheus incertum eſt: forſan non aliunde, quàm ex *vetuſta illa Actorum Synodalium collectione*, quam citat Cl. Seldenus, hujuſque compilatorem circa Concilii Chalcedonenſis tempora vixiſſe conjicit, qui eadem ferè habet. In numero CCCXVIII. tandem conſenſerunt omnes. Quem quidem alibi * diſertis verbis confirmat ipſe, qui interfuit, Athanaſius. Nec Myſterio caruiſſe numerum cùm Synodo ſua Occidentali notat Liberius † Papa, *cum eodem militum numero ſtipatus B. Abraham, tot hoſtium millia per fidem profligavit.* Verum de his plus ſatis. Ad hunc conventum veniſſe quoſdam Philoſophos, ſive Dialecticos, de rebus Theologicis ſubtiliter diſputaturos, iiſque ſimplicem quendam ex ordine laicorum, os oppreſſiſſe, referunt Socrates, Sozomenus, & Ruffinus; quorum proinde ſolennes, prolixaſque cum SS. Patribus Diſputationes in *Hiſtoria ſua Concilii Nicæni* integro penè libro nobis exhibet Gelaſius Cyzicenus; non aliunde quàm ex proprio cerebello, ut videtur confictas. Conveniente Synodo poſt habitas per aliquot dies diſceptationes quaſdam proluſorias, tandem pleno Concilio ſiſtitur Arius; neſandæ hæreſis circa Filii Dei Divinitatem accuſatur: Dogmata ex libris ejus extracta examinantur, diſcutiuntur, & ſolenni execratione damnantur; Libri ejus publicè exuſti, ipſomet Ario anathemate percuſſo, & in exilium miſſo: Conditur *Symbolum*, communis Fidei *teſſera*, quâ Filius Patri eſſe *ὁμοούσιος genitus non factus, verus Deus de vero Deo*, declaratur: Tollitur Schiſma Meletianum, ſervatâ ipſi Meletio Epiſcopatûs dignitate,

* De vit. Conſt. l. III. c. 7. 8. 9. p. 486.

† Ap. Theod. l. I. c. 8. p. 28.

* Epiſt. ad Solit. p. 660.

† L. I c. 17. p. 430.

* Not. in Eutyc. p. 75.

† Συνοψ. διαφ. ἱστορ. p. 270.

* Epiſt. ad African. p. 718.

† Epiſt. ap. Socr. l. IV. c. 12. p. 225.

 omni verò poteſtate & juriſdictione abrogatâ; ab eo conſecrati ſanctiori ordinatione admittendi: Sublata eſt vetus de *Die Paſchatis* controverſia, communique Decreto ſancitum, ubique illud, non niſi Die Dominico, *Iudæorum Feſtum* proximè ſequente, deinceps eſſe celebrandum: Denique conſtituti ſunt Canones ad regimen & œconomiam Eccleſiaſticam ſpectantes numero XX. nugas enim agunt, qui cum Piſano, Turriano, Ecchellenſi, LXXX. vel LXXXIV. ex Arabico verſos nobis exhibent. In his Canonibus eminet præ aliis *Canon* VI. qui nobilem uberrimamque diſputandi ſegetem, de *Primatu Romani Pontificis, de Eccleſiis ſuburbicariis*, de *Patriarcharum origine, inſtituto*, & *juriſdictione* eruditis præbuit. De quibus ὅλῳ τῷ θυλάκῳ agunt hujus ſæculi Scriptores, & nos ſuo loco pro modulo noſtro fuſiùs diſſeruimus. Certè Patriarcharum jura hoc canone fundari, vel contineri, contendunt viri quidem doctiſſimi, & in Eccleſiæ Antiquitatibus diligenter verſati. Verùm naſutioribus, & in re Eccleſiaſtica exercitatis, conſenſum ægrè unquam extorquebunt. Quid, quòd ſi Patriarchæ hoc tempore extitiſſent, quî fieri potuit, ut venerandæ hujus Synodi Patres, qui Can. IV. & VI. Metropolitanorum jura diſertè ſtatuerunt, de Patriarchis ne leviſſimam quidem mentionem facerent, eorumve juriſdictionem definirent? Quin nec ipſum Patriarcharum nomen ſenſu proprio, niſi poſt unum alterumve ſæculum in Eccleſiâ Chriſtianâ natum eſt? Ad hujus etiam Concilii hiſtoriam ſpectant, Conſtantini Magni cùm Acetio, Novatianorum Epiſcopo, de dogmatis Novatiani ſeveritate colloquium, & Paphnutii Epiſcopi Ægyptii & Confeſſoris celeberrimi increpatio & condemnatio illius Legis, quam Epiſcopi nonnulli in hoc Concilio inducere nitebantur, ut Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi, ab uxorum, quas, cùm laici eſſent, Matrimonii jure ſibi ſociaverant, concubitu abſtinerent; vehementer contendente Paphnutio, grave hoc jugum Clericis & Sacerdotibus non eſſe imponendum; honorabiles quippe eſſe nuptias, & torum immaculatum, caverentque ne ex nimiâ ſeveritate damnum potius inferrent Eccleſiæ. Cujus hâc de re ſermonibus univerſus Sacerdotum cœtus aſſenſus eſt. De his uberiùs agunt, Socrates lib. I. capp. 10. 11. p. 38. Sozom. lib. I. capp. 22. 23. p. 436.

Et ita quidem poſt menſes duos, & ſex dies, die nempè *Auguſti* XXV. celeberrimæ huic Synodo finis imponitur. Quam mox excipiebant Conſtantini M. Vicennalia. Etſi enim juxta accuratam temporis rationem Vicennalia ejus in diem VIII. Cal. *Auguſti* incidebant, ſedente tamen Synodo Conſtantinus ea in diem VIII. *Septembris* diem nempè ſimilis denominationis cum eo, quo imperium inierat, tranſtulit, quod non rarò alibi factum eſt, ut rectè obſervat Cl. Pagius, *Crit. Hiſt. Chron. in Annal. Bar.* ad ann. CCCXXV. numer. 3. pag. 85. Extant Græc. Lat. hujus Concilii *Symbolum* & *Canones*, unà cum variis Antiquorum verſionibus, Conc. Tom. II pag. 27. *Canones* cum notis Balſamonis Zonaræ, & Alexii Ariſteni, *Pandect. Can.* Tom. I. pag 58. & in eos annotationes Beveregii, ibid. Tom. II. p. 42. *Epiſtola Synodica ad Eccleſiam Alexandrinam*, apud Socr lib. I. cap. 9. pag. 27. Theod. lib. I. cap. 6. p. 30. Gelaſ. Cyz. lib. II. cap. 33. p. 349. apud quos etiam varias Conſtantini M. de Synodo Epiſtolas reperire licet. Subjiciuntur pag. 103. Gelazii Cyziceni *Hiſtoriæ Concilii Nicæni lib.* III. *Canones ex Arabico verſi* LXXX. cum novâ Abr. Ecchellenſis verſione; adjectâ etiam ejus de horum auctoritate *diſſertatione*.

330. P. II. ANTIOCHENUM I. anno CCCXXX. contra Euſtathium Antiochenum, Fidei Nicænæ acerrimum defenſorem, congregatum. Principes erant Euſebius Nicomedienſis, & Theognius Nicænus, qui Euſebium Cæſarienſem, Patrophilum Scythopolitanum, aliosque plures ſecum adduxerunt; ut totus Epiſcoporum numerus (ſiqua Philoſtorgio fides, lib. II. cap. 7.) erat CCL. In hoc Concilio accuſatus eſt Euſtathius à Cyro Berœenſi Epiſcopo, quod Sabelliano dogmati faveret, referente Georgio Laodiceno *apud Socr.* lib. I. cap. 24. p. 59. Id ei objectum eſſe nequaquam agnoſcit Socrates, aliaſque cauſas fuiſſe dicit, eaſque (ſi quoſdam audiamus) minùs honeſtas. Intelligit (opinor) fœdæ libidinis crimen, & infamem mulierculam infantem in ulnis geſtantem, in Synodum introductam, facinus illud ei objicientem; de quo latè Theodoritus; lib. I. cap. 21. p. 52. Meminit etiam Philoſtorgius *loco citato*. Ut ut ſit; Virum ſanctiſſimum, fide, pietate, & canitie venerandum depoſuerunt, & ut in Illyricum relegaretur ab Imperatore impetrarunt. De rebus etiam in hâc Synodo geſtis confer quæ habet *Sozomenus* lib. II. c. 19. p. 469.

CÆSARIENSE in Palæſtinâ, anno CCCXXXIV. 334. P. II. juſſu Conſtantini M. à partis Euſebianæ Epiſcopis, præſidente Euſebio loci illius Epiſcopo, congregatum. Verùm Athanaſius, cujus cauſâ coacta eſt hæc Synodus, in eâ utique judicandi, cùm judices parùm æquos ſe experturum eſſe ſuſpicaretur, venire noluit, eo nomine contumaciæ apud Imperatorem mox delatus, adeòque poſt moram benè longam, nihil in hâc Synodo geſtum eſt. Vide *Sozom.* lib. II. cap. 25. pag. 479. *Theod.* lib. I. cap. 28. pag. 61. Mirum certè videri debeat Athanaſium in rebus ſuis recenſendis alioqui ſatis accuratum, hujus Synodi nuſpiam meminiſſe. Interim notandum eſt, hanc Synodum etſi hoc tempore habitam, diu anteà indictam fuiſſe. Cùm diſertè tradat Sozomenus, Athanaſium ad hanc Synodum vocatum triginta circiter menſium ſpatio profectionem ſuam diſtuliſſe.

TYRIUM anno CCCXXXV. Conſtantini 335. P. II. Mandato Tyri habitum. Poſtquam ſuperiori anno Arianorum Conciliabulum Cæſareæ Palæſtinæ fruſtrà habitum fuerat, Athanaſio ibidem comparere recuſante, convenerunt Tyri Epiſcopi *LX.* quos Dionyſius Ex-Conſularis, huc, ad ordinem inter Epiſcopos conſervandum, miſſus, ex variis Orientis locis congregavit, *Ario* quidem faventiores, certè in *Athanaſium* quàm par erat iniquiores, non alios utique quàm quos Euſebiani, Imperatori commendaverant: fatente id Conſtantino in literis ad hanc Synodum datis, quibus eos ad pacem Eccleſiæ reddendam, omni quo poterant modo, graviſſimè adhortabatur. Aderat & Athanaſius, & unà cum illo *XLVII.* ex Ægypto Epiſcopi, non quidem vocati, ſed qui Metropolitam ſuum ultrò comitati ſunt. Variorum graviſſimorumque criminum falsò accuſatur Athanaſius, quæ ad duo præcipuè capita revocari poſſunt. Vel enim τὰ ἠθικὰ, vel τὰ ἐκκλησιαστικὰ reſpiciebant. Sub priori claſſe tria ipſi objecta ſunt, *Crudelitas*, *Adulterium*, & *Homicidium*. *Crudelitatis* * accuſatur, quod Iſchyram Presbyterum apud Higynum Præfectum falsò calumniatus, in vinculis ſæpè numero detinuiſſet; quòd Callinicum Peluſii Epiſcopum ab eo depoſitum, militarem cuſtodiam, tormenta, & judicia ſubire feciſſet, quòdque plures partis Meletianæ Epiſcopos verberibus affeciſſet. Verùm hæc aut apertè falſa, aut nullâ ſufficienti probatione fulta, nudam tantùm in Actis Synodi mentionem habent, nullâ de iis quæſtione ulteriùs habitâ. Mox *Adulterii* accuſatus †, quòd virginem quandam

* Soz. lib. III. c. 25. p. 479.

† Soc. ibid. p. 480. Theod. lib. I. c. 30. p. 61. Ruffin. Hiſt. Eccl. lib. I. c. 17. p. 23.

dam vi conſtupraſſet, productâ in ſcenam infami muliereulâ, impudenter vociferante, ſe quidem virginitatem Deo voviſſe, Athanaſium verò quem hoſpitio exceperat, vim ſibi intuliſſe, & invitam violaſſe. Verùm Timotheus Presbyter, Athanaſium ſe eſſe fingens, Egòne, *inquit* mulier in ædes tuas ingreſſus, vim tibi intuli? Tùm illa Timotheum digito demonſtrans imò Tu, *inquit*, mihi virginitatem eripuiſti, tu me caſtitate ſpoliaſti, temporis ſimul & loci mentione additâ, Judicibus ſimul & Accuſatoribus ſummo pudore confuſis. Denique objectum eſt & *Homicidii* crimen, quod Arſenium quendam, factionis Meletianæ Epiſcopum clam occidiſſet, abſciſâque ejus manu, in Magicæ artis incantamentis utebatur, productâ in medium arcâ ligneâ, in qua repoſita erat hominis cujuſdam mortui manus, ſale condita, quam ipſiſſimam Arſenii manum eſſe aſſirmabant. At verò Athanaſius, qui improba adverſariorum ſuorum concilia optimè noverat, Arſenium, multis Epiſcopis cognitum, in Synodum introduxit, & reducto ad alterum latus ejus pallio, primo quidem dextram, mox interpoſita mora, ſiniſtram quoque oſtendit. En, inquit, Arſenius ambas, ut videtis, manus habere deprehenditur, tertia verò undenam exciſa ſit, oſtendant nobis accuſatores. Et ita res in fumum abiit, toto cœtu, vel in iram, vel in riſum, ſoluto. Poſterius accuſationum caput duo præcipuè continebat. I. *Quod illicitè fuiſſet ordinatus* *, *nec niſi quorundam Epiſcoporum perjurio ad Epiſcopatum perveniſſet.* Sed cùm omnes illius ordinationis circumſtantiæ, in clarâ ac publicâ hominum luce peractæ fuerant, nulla de iis quæſtio ampliùs moveri poterat. Plus negotii faceſſebat altera quæ ſecuta eſt accuſatio, Macarium nempè Athanaſii Presbyterum, ipſomet mandante, in Eccleſiam ubi Sacerdotio fungebatur Iſchyras, veniſſe, & in Sacrarium irruentem, Menſam quidem ſubvertiſſe, Myſticum verò Poculum confregiſſe, ſacroſque Codices concremaſſe. Magna de his lis, multa diſputatio, nec pauca allata, quæ omnia falſiſſima eſſe ſole clariùs demonſtrabant; quin ipſum Iſchyram ad Sacerdotium nunqnam fuiſſe promotum, ſed impoſito ſibimet Presbyteri nomine, Sacerdotis munus obiiſſe. Poſtea etiam ipſe Iſchyras, oblato ſatisfactionis libello propria manu ſubſcripto, coram Athanaſio, ejuſque Presbyteris, hanc calumniam revocavit; ſeque inſtantibus Euſebianis, & Epiſcopatum ei promittentibus, hæc omnia ex proprio ingenio confinxiſſe, teſtatus eſt. Decretum tandem ut Delegati, iique Athanaſii hoſtes infenſiſſimi, à Synodo in Mareoten mitterentur, qui abducto ſecum Iſchyrâ, in ipſo loco rem omnem ſub examen revocarent; ubi adhibitâ licet vi, omnibuſque nequitiæ & improbitatis conſiliis, nihil adverſus Athanaſium extorqueri potuit, ipſis adverſariis Acta quæ confecerant celantibus, & omni penè Mareotidis clero, ſcriptis tùm ad *Philagrium* Ægypti Præfectum, tum *ad Synodum* literis, Athanaſium à totâ hâc calumniâ luculentiſſimè purgante. His non obſtantibus, Athanaſius Synodali judicio, quo jure, quâve injuriâ, damnatus & depoſitus eſt; qui, quod à tot iniquis Judicibus expectari poterat, prævidens, clam ſe Synodo ſubduxerat, Conſtantinopolim, ut Imperatorem coram conveniret, petiturus. Quæ in hâc Synodo acta ſunt, ex Athanaſii *Apol.* II. *Socr.* lib. I. c. 28. 29 &c. *Sozom.* lib. II. cap. 25. *Theod.* lib I. cap. 29 30. *Conc.* Tom. II. pag. 437. colligi poſſunt. Demùm jubente Imperatore Synodus relicta Tyro Hieroſolymam ſe contulit, ubi peractâ ſolenni locorum ſacrorum *dedicatione*, Arius Fidem Orthodoxam ſe profiteri ſimulans, unà cum ſociis in Communionem recipitur.

* Soz. ubi ſupra.

CONSTANTINOPOLITANUM I. à paucis partis Euſebianæ Epiſcopis, anno CCCXXXVI. menſe circiter *Februario*, habitum. In hoc Conciliabulo congeſtis novis in Athanaſium calumniis, ab Imperatore Epiſcoporum dolis circumvento, Treviros in Galliis relegatur; Marcellus Ancyræ Epiſcopus, ob dogmata malè ſana damnatus, ſede ſuâ deturbatur; libris ejus ab Euſebio Cæſarienſi, jubente Synodo, refutandis. Vide *Socr.* lib I. cap. 35. 36. *Soz.* lib. II. cap. 33. Synodum hanc ultra ſex menſes continuatam fuiſſe conjicit Cl. Pagius *Crit. Hiſt. Chron.* ad an. CCCXXXVI. num. 6. 336.

CONSTANTINOPOLITANUM II. anno CCCXXXVIII. ab Euſebio Nicomedienſi, aliiſque Arianæ partis Epiſcopis, contra Paulum Antiſtitem CP. habitum. Euſebius Nicomedienſis, vir ſupra modum ambitioſus, Regiæ Urbis ſedi inhiabat. Collecto igitur Epiſcoporum ſuæ partis Concilio, hominem tanquam ſeditionis auctorem depoſuit, ejuſque ſedem arripuit. Depoſitus Paulus varia exilii loca ſubindè expertus eſt, tandem Cucuſum in Armeniâ relegatus, ibique à Philippo Præfecto. Arianorum carnifice, ſtrangulatus. Vide *Socr.* lib. II. c. 8. p. 84. *Theodoret.* lib. II. c. 5. p. 72. 338.

ALEXANDRINUM IV. ab Athanaſio, jam ab exilio reverſo, unà cum Epiſcopis ſuis numero ferè C. anno CCCXXXIX habitum. In quo cauſa Athanaſii ſub examen revocatur, ejuſque innocentia, adverſùs tùm veteres, tùm novas adverſariorum calumnias, pleniſſimè vindicatur. Extat *Epiſtola Synodica* prolixa apud Athan. *Apol.* II. p. 562. & Conc. Tom. II. p 533. 339.

GANGRENSE, occaſione Euſtathii (Sebaſteni, an alterius non liquet) hæretici, *Gangris* in Paphlagoniâ, præſidente Dio (ſiqua *libello Synodico* fides) habitum circa annum (ut videtur) CCCXL. vel paulò anteà. Fatendum enim eſt hujus Concilii tempus nullâ certâ Veterum authoritate niti. Socrates quidem de eo agit poſt Synodum CP. anno CCCLX. habitam, lib. I. cap 43. pag. 156 Sozomenus verò, cui hâc in parte potiùs adhærendum cenſeo, lib. IV. cap. 24 pag. 581. paulò ante Synodum Antiochenam (illam nempe in Encœniis ann CCCLI. celebratam) collocat, & Euſtathium paulò antè ab Euſebio Epiſcopo CP. (qui ſedem hanc ab anno CCCXXXVIII. ad ann. CCCXLII. tenuit) depoſitum fuiſſe aſſirmat. Vide quæ habet Valeſius not. ad Socrat. p. 37 Extant Græc. Lat. *Epiſtola Synodalis ad Armeniæ Epiſcopos, & de Regulis & Conſuetudinibus quibuſdam Eccleſiaſticis Canones* XXI. eorumque *antiqua verſiones* Conc. Tom. II p 413. Cum Scholiis Balſamonis & Zonaræ *Pandect. Can.* Tom. I. pag. 415. notiſque Beveregi Tom. II p. 183 Nuperis etiam notis illuſtravit ſingulari diſſertatione Sam. Schelgvigius *Gedan.* 1690. *4to.* Vide Socratem & Sozomenum locis citatis; qui Euſtathium hunc Sebaſteæ in Armeniâ Epiſcopum, illumque à Synodo noſtra damnatum & depoſitum eſſe diſertè tradunt. 340.

ANTIOCHENUM II. occaſione *Encæniorum* magnæ Eccleſiæ, Conſtantii Imp. juſſu ibidem celebratorum, anno CCCXLI. coactum. Aderant ſub ductu Euſebii Nicomedienſis, Epiſcopi, teſte *Athanaſio* XC. *Sozomeno* XCVII. ex Cœlo-Syriâ, Phœniciâ, Palæſtinâ, Arabiâ, viciniſque regionibus collecti, quidam revera Catholici, reliqui ſpecie Orthodoxi, verùm in cauſam Athanaſianam parùm æqui. Et primò quidem Athanaſium ab exilio reverſum, nullo Synodali Decreto abſolutum, depo- 341.

fuerant,

SÆC. IV. ab An. CCC. fuerunt, ejuſque in locum Gregorium quendam Cappadocem ſubrogârunt. Condiderunt deinde *Fidei Formulam* verbis generalioribus conceptam. Quam quidem ante Concilium initum à ſolis Euſebianis compoſitam fuiſſe, contendit, nulla tamen idonea ratione redditâ, Schelſtratius. Hac, verò utpotè jejunâ nimis, rejectâ aliam ſubſtituerunt, quam *Luciani Martyris* manu olim ſcriptam eſſe, præ ſe ferebant. Tertiam dedit Theophronius Epiſcopus Tyanenſis, cui promptè omnes ſubſcribebant. Receſſu facto, cùm poſt menſes aliquot iterùm coiret Synodus, quartam adhuc compoſuerunt. In omnibus his Fidei Formulis, cætera (videtur) ſanis, τοῦ ὁμοουσίου vocabulum nuſquam reperire licet, ut potè à quo penitus abhorrebant. Habentur quatuor hæ Formulæ Gr. Lat. apud Athan. *lib. de Synodis*, p 687 & Conc. Tom. II. p.590. Duæ priores apud *Socr.* l. II. cap. 10. p. 86. Condiderunt etiam *Canones* XXV. ad Eccleſiæ politiam apprimè utiles, qui unà cum antiquis verſionibus extant Gr. Lat. Conc. Tom. II. p 559. Inſerti ſunt etiam in Canones *Codici Canonum Eccleſiæ univerſæ*, ab Eccleſiâ Catholicâ omni tempore recepti, ac approbati. Integrum hoc Antiochenum Concilium ampliſſimis *Commentariis*, variiſque *diſſertationibus* illuſtratum edidit Emman. Schelſtratius *Antverp.* 1681. 4°.

342. ROMANUM II. à Julio Pontifice, unà cum pluſquam L. Epiſcopis, in *Eccleſiâ Vitonis Presbyteri*, congregatis, in cauſâ Athanaſii, qui eò ſe receperat, anno CCCXLII. habitum. Miſerat haud ita pridem Julius in Orientem Legatos, qui *partis Euſebianæ* Epiſcopos ad Synodum in Italia congregandam, accirent, de criminibus quæ ipſi Athanaſio intentarant, rationem Synodo reddituros. Verùm Legatis poſt moram longiuſculam, re infectâ, redeuntibus, coactâ hâc Synodo, Athanaſius ab omnibus calumniis luculentiſſimè vindicatus, ſententiâ Synodali, unà cum Marcello Ancyrano (qui ſententiâ ſuâ ſubdolè explicata, Concilii Patribus fucum fecit) Communioni reſtituitur. Extat *Epiſtola Synodica ad Epiſcopos orientales*, à Julio ſcripta, Gr Lat. ap. Athan. *Apol. de fug* p. 575. & Conc. Tom. II. p 493. Qui *Symbolum*, quod ſub nomine *Athanaſii* circumfertur, ab eo jam Romæ agente compoſitum eſſe ſomniant, cùm Baronio, Binio, &c. delirare pergant.

345. ANTIOCHENUM III. anno CCCXLV. ab Orientalibus celebratum. Poſt non unam Synodum haud ita pridem Antiochiæ habitam, ſive ejuſdem Synodi varios conſeſſus, Orientales iterum hoc anno Antiochiæ convenerunt, Quando αἰσχρ διὰ πολλῶν χαρτίων (inquit Athanaſius *lib. de Synod. Arim*, p.690.) *fidem multis verbis conſcriptam*, compoſuerunt. Quæ μακρόστιχος inde dicta eſt, eaque Cl. Valeſii judicio, doctiſſima & elegantiſſima. In quâ doctrinam de Sacroſanctâ Trinitate & Dei Filio, omiſſâ ſolâ τοῦ ὁμοουσίου mentione, ſenſu ſatis catholico exponunt; *Filium nempe, non ex alia, præter Patrem priùs exiſtente hypoſtaſi, ſed ex ſolo Deo*, idque ἀχρόνως, *verè genitum eſſe*, Θεὸν κατὰ φύσιν τέλειον, καὶ ἀληθῆ, καὶ προαιώνιον, ἐνυπόστατον λόγον ἐκ τοῦ πατρὸς, καὶ Θεὸν ἐκ Θεοῦ, *à Patre*, ἀνεφίκτως καὶ πᾶσιν ἀκαταλήπτως *genitum fuiſſe*. His oppoſitos *Pauli Samoſateni*, *Sabellii*, *Marcelli*, *Photini*, aliorumque errores, & eorum aſſeclas anathemate percellunt. Addunt denique, *ſe hæc fuſius expoſuiſſe*, οὐ κατὰ τὴν φιλοτιμίαν, *non inani, ac ſuperfluâ ambitione impulſos*, ſed ut ſiniſtram de ſe opinionem diluant, utque Occidentales Orientalium de Chriſto doctrinam rectiùs cognoſcerent. Miſſa eſt hæc Formula per Eudoxium Germanicienſem, Macedonium Mopſueſtenum, alioſque, ad Italiæ Epiſcopos, qui fortè tunc temporis in Synodo Mediolanenſi erant. Verùm vel quòd Græci Sermonis ignari, eam minimè intelligerent, vel quòd ſub ſpecioſis verbis venenum latere ſuſpicarentur, illam recipere noluerunt, Nicænam Fidem ſufficere, nec quicquam ampliùs curioſè inquirendum eſſe, aſſeverantes. Extat prolixa hæc *Fidei Confeſſio* apud *Athan. Loc. citat.* & *Socr.* l. II. c.19. p.97. *Conc.* T.II. p.608. SÆC. IV. ab An. CCC.

MEDIOLANENSE I. ex plurimis Occidentis Epiſcopis, anno CCCXLVI. in cauſâ Athanaſii collectum. Prolixam Fidei formulam, à Legatis Orientalium, huic Synodo oblatam, rejecerunt Patres, Nicænam Fidem (ut ſuprà dictum) ſufficere, nec quicquam amplius curioſè inquirendum eſſe, aſſeverantes. In hâc etiam Synodo damnatur Photini hæreſis; Urſacius & Valens, porrecto Fidei ſuæ libello, in communionem recipiuntur. Vide *Socr.* l. II. cap. 20. pag. 101. *Hilar. in Fragm.* coll. 411. Liber. *Epiſt. ad Conſt.* ibidem pag. 456. Semel hoc loco monendus erit lector graves de Synodis Mediolanenſibus & Sirmienſibus inter eruditos intercedere lites, præcipuè inter Petavium & Sirmondum, quorum Diatribæ extant, quas adeant curioſi. Id modò addam, Petrum de Marca, (qui & ipſe Diatribam de hac controverſia edidit, quæ inter ejus Opuſcula pag. 155. repetitur) contendere, & rectius mea quidem ſententia, præter hanc, alteram fuiſſe Synodum Mediolani exeunte anno ſequenti habitam, biennio nempe antequam Synodus Romana ſub Julio cogeretur. Et in hac non in illâ anno CCCXLVI. Photinum à Catholicis Epiſcopis fuiſſe damnatum, Valentem & Urſacium in Communionem receptos. 346.

AGRIPPINENSE anno CCCXLVI. habitum; In quo Euphratas Coloniæ Agrippinæ Epiſcopus ob negatam Chriſti Deitatem damnatus, atque exauctoratur eſt. Extant hujus Synodi Acta, ex *Hiſtoriâ Servati Tungrenſis*, & *Herigero Abbate Lambienſi* deſumpta, Conc. Tom. II. p. 615. Vide Sirmondi *notas poſthumas* ad hanc Synodum ibidem *in Append.* p. 1803. Verùm non una habetur conjectura, Synodum hanc ejuſque Acta dubia ſaltem eſſe, ſi non penitus ſuppoſititia; præſertim cùm Euphratas, qui hic tanquam Hæreticus damnatur, ſequenti anno in Concilio Sardicenſi inter Catholicos Epiſcopos locum obtinet, uti rectè notat *Cl. Du Pin*,* qui plura ad ſubvertendam hujus Synodi fidem argumenta adducit. Confer quæ habet Ant. Pagius ad hunc ann. *Crit. Hiſt. Chron.* Num. VI. pag. 146. 346.

* Biblioth. Nov. Tom. II. p.570.

SARDICENSE, Sardicæ in Illyrico, àcentum circiter Occidentis Epiſcopis, Præſide Oſio Cordubenſi, anno CCCXLVII. collectum, LXXVI. ex Oriente Epiſcopis cum cæteris coire recuſantibus. Conveniſſe ad hanc Synodum ex Occidentis quidem partibus Epiſcopos circiter CCC. diſertè affirmant Socrates †, Sozomenus, aliique omnes qui eorum rationes ſecuti ſunt. Et ipſum Athanaſium ex *Apologiâ* II. pro ſe teſtem adducunt. In his numerantur Britanniarum Epiſcopi. Unde pro certo habent viri * quidam in antiquitate Eccleſiaſticâ verſatiſſimi, Britannos noſtros una cum aliis Epiſcopis huic Concilio interfuiſſe. Et ita quidem habet Athanaſii Verſio Latina. Verùm id non dicit ipſe Athanaſius †; neque aliud ſcribit, quam facto in Athanaſii gratiam Synodi Decreto. Epiſcopos pluſquam CCC. ex variis quas ibi recenſet Provinciis, illud calculo ſuo poſtea comprobaſſet. Sed ad rem redeo. In hâc Synodo abſolvuntur Athanaſius, Marcellus Ancyranus, 347.

† Lib. II. c. 20. p. 101. Soz. lib III. c.12. p 514. Vit. Pauli ap. Phot. cod. CCLVIII. col. 1424. Vit. Athan. col. 1421. aliique plures.

* Uſſer. de prim. Eccl. Brit. c. 8. p. 196. Seld. not. in Eutych. p. 23 Burt. Comm. in Antonin. p.86.

† Apol. II. p. 560. 596. 597.

Aſclepas

SÆC. IV. ab An. CCC. Aſclepas Gazenſis, & ſedibus ſuis reſtituuntur. Damnantur & deponuntur Orientalium Anteſignani Baſilius Ancyranus, Quintianus Gazenſis, Theodorus Heracleenſis, &c. Conduntur Eccleſiaſtici regiminis *Canones* XX. Extant *Epiſtola Synodalis ad Julium Romanum* Lat. apud Hilar. *in Fragm.* col. 406. Conc. T. II. p. 660. Ad *Eccleſiam Alexandrinam* Græc. Lat. ap. *Athan. Apol.* II. p. 588. Conc. ibidem p. 665. Ad *omnes Eccleſiæ Catholicæ Epiſcopos*, ap. Athan. ibidem p. 591. Conc. ibidem p. 669. *Latinè*, ex ipſo ut videtur originali ap. Hilar. *in Fragm.* col. 7. *Canones*, eorumque verſiones veteres Græc. Lat. Conc. ibidem pag. 628. Canones hoſce ut potè in causâ particulari conditos, in gratiam nempe Romani Pontificis, ut certiori jure, de causâ Athanaſii ab Arianis oppreſſi pro re natâ judicaret, pro *univerſalis Eccleſiæ regulis* nunquam habuit Eccleſia Catholica; quos proinde, non *ſuo*, ſed *Concilii Nicæni* nomine citaſſe Zozimum Papam in lite, quæ ipſi cum Epiſcopis Africanis intercedebat, notius eſt, quàm ut probari debeat. Interim Orientales Epiſcopi, qui Sardicam convenerant, ſeparatis conventibus, res ſuas agebant. Mox relictâ Sardicâ Philippopolim in Thraciâ ſe contulerunt. Ubi habito Conciliabulo, *Synodi Sardicenſis* nomen ſibi arrogarunt, damnarunt & depoſuerunt Athanaſium, Marcellum, Aſclepam, Oſium Cordubenſem, ipſius Synodi Præſidem, Maximinum Trevirenſem, alioſque, præcipuè verò Julium Romanum; *principem* (quem vocant) *& ducem malorum, qui primus januam communionis ſceleratis atque damnatis aperuit, cæteriſque aditum fecit ad ſolvenda jura Divina, &c.* Extat Lat. Epiſtola Synodalis ad *Donatum Carthaginenſem*; & ad ejus calcem, *Fidei confeſ.*, ap. Hilar. *Fragm.* col. 434. &c. Conc. T. II. p. 699. Anno ſequenti juxta libelli Synodici auctorem Concilium *Cordubæ* habuit Oſius, in quo condemnati ſunt, quos Concilium Sardicenſe abdicaverat, & recepti quos abſolverat. Verùm parùm apud me valet, niſi aliunde confirmetur, iſtius Synodici fides. Vide interim quod de hac Synodo diſſeruit d'Aguirre *Conc. Hiſp.* T. II. & *Notit.* p. 44.

348. P. II. CARTHAGINENSE IV. à Græco Carthaginenſi, plurimiſque Africæ Epiſcopis, occaſione turbarum, quas *circumcelliones Donatiſtæ* excitaverant, circa annum CCCXLVIII. habitum. Extant circa varias Eccleſiæ conſuetudines *Canones* XIV. Conc. Tom. II. p. 713. & ex vetuſtis *codd. Vaticanis* ab Holſtenio emendati ibidem in *Append.* pag. 1821. Utramque Editionem Scholiis ſuis illuſtratam exhibet Emm. Schelſtratius *Eccl. Afr. diſſert.* III. cap. 3. p. 129. *Can.* XIII, XIV. mentio fit Canonum in variis Conciliis Africanis antehâc conditorum; quorum hodiè nulla remanent veſtigia.

349. P. II. ROMANUM III. anno CCCXLIX. ſub Julio Pontifice congregatum. Quo, biennio poſt Synodum Mediolanenſem Photini hæreſis iterùm damnata eſt, & Urſacius & Valens veniam deprecantes, & oblato ſatisfactionis libello, ſe Athanaſii communionem amplecti, cauſamque Orientalium & Arianorum penitùs ejurare profitentes, ad Eccleſiæ Catholicæ Communionem admiſſi ſunt. Refert hujus Synodi geſta, libellumque ſupplicem Hilarius *Frag.* p. 411. Conſona tradit ipſe Athanaſius *Epiſt. ad Solit.* pag. 639. 649.* Confer quæ de hâc Synodo congeſſit P. de Marca *Diatr. de Tempore Synodi Sirm.* pag. 161. & quas dedit emendationes & obſervationes Baluzius *Collect. Nov.* p. 27.

* Vid. Apol. II p. 602.

349. P. II. SIRMIENSE I. à pluribus Occidentis Epiſcopis, adverſùs Photinum Hæreticum, hujus urbis Epiſcopum, in Synodo tùm Mediolanenſi, tùm Sardicenſi, anteà damnatum, anno CCCXLIX. habitum. Ubi Photinus tanquàm hæreticus iterùm deponitur. Verùm reclamante plebe, Sede ſuâ jam deturbari non potuit. Synodi hujus mentionem facit Hilar. *in Fragm.* col. 411. B. Primus, ni fallar, hanc Synodum eruit Cl. Petavius, & ſententiam ſuam eruditiſſima Diſſertatione propugnavit. Sed nullam hoc anno Synodum Sirmienſem agnoſcit Baronius, nullam Sirmondus, qui duabus Diatribis Sententiam Petavianam refutare aggreſſus eſt, quæ ad calcem Opuſc. de Marca reperiri poſſunt. Nullam denique P. de Marca, qui res quæ in has Synodo geſtæ fuiſſe dicuntur, ad Romanam illam, cujus jam meminimus, diſertè refert. SÆC. IV. ab An. CCC.

350. P. II. HIEROSOLYMITANUM, à Maximo Hieroſolymorum Antiſtite, & XV. Epiſcopis, præſente etiam Athanaſio Alexandriam jam redeunte, anno CCCL. habitum. In quo Epiſcopi, qui ſententiæ in Athanaſium olim ſubſcripſerant, delictum ſuum confeſſi, ſententiâ Synodali in Athanaſii communionem recipiuntur. Extat *Epiſtola Synodica ad Ægypti, & Lybiæ Epiſcopos & Clerum*, Gr. Lat. apud *Athan. Apol.* II. pag. 601. & Conc. Tom. II. p. 725.

351. P. II. SIRMIENSE II. à quibuſdam tùm ex Oriente, tùm ex Occidente Epiſcopis, præcipuè Semi-Arianis Conſtantii mandato convocatis, anno CCCLI. habitum. Ab his, Photinus Sabellii, & Pauli Samoſatenſis dogmatum reus, deponitur & ejicitur; & licet Photino adverſarios ad diſputationem provocante, certatum eſt utrinque maxima verborum & rationum contentione, Baſilio Ancyrano diſputandi partes adverſùs Photinum ſuſtinente, victus tamen Photinus & condemnatus eſt. Extat *Fidei Expoſitio* in hâc Synodo conſcripta, quam à Marco Arethuſio dictatam eſſe falsò affirmat Socrates, *Lat. apud Hilar. de Synod.* col. 338. *Græc. Lat.* apud Socr. lib. II. c. 30. p. 122. Athan. de *Synod. Arim.* p. 693. Tempus hujus Concilii ad annum poſt conſulatum *Sergii* & *Nigriniani*, id eſt, ad annum CCCLI. rectè refert Socrates. Quod verò Oſii lapſum in eo contigiſſe, & Georgium Alexandrinum adfuiſſe ſcribit, hallucinatum fuiſſe manifeſtè liquet, hæc quippe in Synodum Sirmienſem ann. CCCLVII. omninò rejicienda ſunt.

353. P. II. ARELATENSE II. quod plures tùm ex Oriente, tùm ex Occidente Epiſcopi Arelate, ubi tunc agebat Conſtantius Imperat. anno CCCLIII. habuerunt, præſente etiam Vincentio Capuano primario Liberii Pontificis Legato. Sed cùm de Fide diſceptare detrectarent Ariani, Athanaſii damnationem unicè urgentes, reliqui minis & terroribus victi ſubſcripſerunt, ipſomet Vincentio manus dante, totis viribus repugnante Paulino Trevirenſi, ac propterea in exilium miſſo. Vid. Hilar. *lib. ad Conſt.* col. 305. & in *Fragm.* col. 400. Sulp. Sev. lib. II. pag. 153.

355. P. II. MEDIOLANENSE II. ad quod anno CCCLV. convenere pauci quidem ex Oriente Epiſcopi, ex Occidente verò, ſi numerum rectè notent Socrates & Sozomenus, nec mendum in eo cubet, pluſquam CCC. Magnâ contentione id agebatur, ut Athanaſius communi Suffragio condemnaretur, præſente etiam Conſtantio, minas quin & gladium Epiſcopis intentante. Verùm conſtanter reclamarunt Catholici, ac proinde in exilium acti, Euſebius Vercellenſis Scythopolim, Lucifer

SÆC. IV. ab An. CCC. Lucifer Calaritanus in Palæſtinam, Dionyſius Mediolanenſis in Cappadociam. Vid. Hilar. *lib. ad Conſt.* col. 305. & in *Fragm.* col. 400. Athan. *ad Solit.* pag. 666. Socr. lib. II. cap. 36. pag. 130. Soz. lib. IV. cap. 9. pag. 546. Extat *Epiſtola Synodica ad Euſebium Vercellenſem* Conc. Tom. II. pag. 773. *Vitam S. Euſebii Vercellenſis Epiſcopi* edidit, ſed mendosè ferè, Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. IV. col. 1030. quâ Synodi hujus Mediolanenſis Acta uberiùs continentur. Hanc Vitæ Euſebianæ partem ad codicem *Colbertinum* recognitam, *nova ſua Collectioni* inſeruit Baluzius pag. 29.

356. P. II. BITERRENSE, à Saturnino Arelatenſi & vicinis Epiſcopis Imperatoris Mandato convocatis, Biterris in Diœceſi Arelatenſi anno CCCLVI. habitum. In hâc Synodo de damnatione Athanaſianâ iterùm actum. Sed vehementer repugnarunt Catholici, & in his præcipuè Hilarius Pictavienſis mox Imperiali Reſcripto in Phrygiam relegatus. Vide Hilar. *ad Conſtant.* col. 306. *de Synod.* col. 319. Hieron. *de Script.* cap. 100. Sever. Sulp. lib. II. p. 253.

356. P. II. ANTIOCHENUM IV. anno CCCLVI. ab Arianis congregatum. Aderant Narciſſus Cilix, Theodorus Thrax, Eugenius Nicænus, Patrophilus Scythopolites, Menophantus Epheſius, aliique numero circiter *XXX.* qui Athanaſium, quòd in Synodo non priùs innocens declaratus, contra leges Eccleſiæ Alexandriam rediiſſet, iterùm damnarunt, neque cum illo communicandum eſſe decreverunt, ejuſque loco Georgium Alexandriæ Epiſcopum ordinarunt, déque his ad omnes ubique conſtitutos Epiſcopos literas dederunt. Agit de hâc Synodo Sozomenus lib. IV. cap. 8. pag. 546. verùm tempore non ſuo, ut *in Notis* recte obſervavit Valeſius, quippè Conſtante adhuc ſuperſtite, celebratam eſſe dicit. Certum enim eſt, Georgium poſt Conſulatum Arbæthionis & Lolliani, hoc eſt, anno CCCLVI. Sedem Alexandrinam invaſiſſe.

357. P. II. SIRMIENSE III. ab Arianis anno CCCLVII. præſente Conſtantio, habitum. In hâc Synodo Novam *Fidei Confeſſionem* procuderunt, *Latinè* quidem ſcriptam, dein *Græcè* verſam, qua tum ὁμουσίου, tum ὁμοιουσίου, vocabula, partim quòd in Divinis Scripturis non continentur, partim quòd ſupra omnem humanum intellectum ſunt, non ampliùs eſſe uſurpanda decreverunt. Extat *Lat.* apud Hilar. *de Synod.* col. 323. *Græc. Lat.* apud Athan. *de Synod.* p. 695. Socr. lib. II. cap. 30. p. 124. Ad hanc Synodum à Conſtantio accitus Oſius Cordubenſis, jam per annum exul, *centenario major, & nimium Sepulchri ſui amans*, (ut Hilarii de eo verbis utar) adhibitis etiam non minis modò, ſed & tormentis, ceſſit tandem, formulæ ſubſcripſit, & cum Arianis communicavit. Damnationi verò Athanaſianæ illum ſubſcripſiſſe, quod pro certo habet Philoſtorgius *, disertè negat ipſemet Athanaſius *Epiſt. ad Solit.* p. 651.

* Lib. IV. c. 3. p. 493.

357. P. II. ANTIOCHENUM V. anno CCCLVII. ex mente Valeſii, paulò poſt Sirmienſem Synodum, in qua Oſius impiam illam profeſſionem fidei ſuæ ediderat, congregatum. Mortuo Leontio, Eudoxius ſuffragantibus Palatii Eunuchis, qui τοῦ ἀνομοίου dogma amplectebantur, Sedem Antiochenam arripuit, & voti compos factus, exindè illius opinionis patrocinium palàm ſuſcepit, conventuque Epiſcoporum ſuæ partis (in quibus erant Acacius Cæſareæ Palæſtinæ, & Uranius Tyri Epiſcopi) Antiochiæ celebrato, & τοῦ ὁμοουσίου, & τοῦ ὁμοιουσίου vocabulum rejecit, cauſatus Occidentales quoque Epiſcopos idem decreviſſe. Oſius quippe unà cum quibuſdam illarum partium Epiſcopis vi coactus, apud Sirmium conſenſerat, neque *conſubſtantialis*, neque *ſimilis ſubſtantiæ* vocabula deinceps eſſe uſurpanda; quippe quæ nec in ſacris Literis uſquam reperirentur, & curioſa Divinæ Subſtantiæ inveſtigatio humanæ mentis captum longè ſuperaret. Acceptis igitur ab Occidentalibus hac de re litteris, Epiſtolam Synodicam reſcripſit Eudoxius, gratias agens Valenti, Urſacio, atque Germinio, eorumque Miniſterio aſcribens, quòd Occidentales rectè ſentirent. Recenſet hæc omnia Sozomenus lib. IV. cap. 12. pag. 553.

SIRMIENSE IV. partim ex Orientalium Legatis, partim ex Epiſcopis qui in comitatu erant anno CCCLVIII. congregatum. Ubi aliam Fidei formulam compoſuerunt, partim ex veteri illa Sirmii adverſus Photinum facta, partim ex Antiochena anno CCCXLI. condita, conflatam. Huic Liberius Pontifex poſt exactum triennii exilium ſuſcripſit, & cum Arianis communionem coluit, Sedi ſuæ inde reſtitutus. Extant Liberii hac de re *Epiſtola* III. apud Hilar. in *Fragm.* col 426. Vide Athan. *ad Solit.* p. 631. Soz. lib. IV. c. 15. p 557. 358. P. II.

ANCYRANUM II. anno CCCLVIII. ab Epiſcopis Semi-Arianis, præſidente Baſilio Ancyrano, paulò ante Paſcha congregatum. Occaſione dedicandæ Baſilicæ à ſe conſtructæ multos vicinarum Urbium Epiſcopos Baſilius pro more Ancyram convocavit; Ubi habitâ Synodo Aetianos & Eudoxianos damnarunt, & τοῦ ὁμοιουσίου dogma ſtrenuè propugnarunt. Extat Græcè Latinè Epiſtola Synodalis admodùm prolixa, XII. Epiſcoporum ſubſcriptionibus roborata ad Phœniciæ reliquoſque ſuæ partis Epiſcopos; qua Semi-Arianorum fidem explicant pariter & confirmant apud Epiphan. *Hæreſ.* LXXIII. pag. 846. Inſerti ſunt huic Epiſtolæ varii anathematiſmi, omnibus qui formulas Antiochenam & Sirmienſem, *i. e.* confeſſionem Semi-Arianam non recipiebant, oppoſiti. Habentur etiam nec iidem planè nec diverſi, utpotè nec numero, nec ordine convenientes, Latinè unà cum ſuis animadverſionibus apud Hilar. *lib. de Synod. adverſ. Arian.* p. 324. Sedente Synodo, lectæ ſunt Georgii Laodiceni ad Epiſcopos qui illuc convenerant literæ, quibus eos adhortatus eſt, ut unitis viribus adverſus Aetium, omneſque τοῦ ἀνομοίου aſſertores contenderent, curarentque ut Eudoxius & Aetium ipſum Antiochiâ expellat, & diſcipulos illius in Clericorum album relatos expungat. Scriptis igitur ad Imperatorem literis miſſi ſunt à Synodo Legati Baſilius Ancyranus, Euſtathius Sebaſtenus, Eleuſius Cyzicenus, & Leontius ex Imperatoria cubiculario Presbyter, poſtulaturi ab eo, ut quod communi conſenſu toties in Conciliis definitum fuerat, Filium nempè Patri ſimilem eſſe ſecundùm Subſtantiam, firmum ac ſtabile permaneret. Romam advenientes, rem apud Imperatorem mox confecerunt. Unde revocatis literis, quas Aſphalio Presbytero, Eccleſiæ Antiochenæ Legato, in gratiam Eudoxii & Aetii dederat Conſtantius Imp. earum loco alias ad Antiochenos ſcripſit, quibus Eudoxium, & qui cum illo erant expelli juſſit. Extant literæ tùm Georgii Laodiceni ad Epiſcopos Ancyræ congregatos, tum Conſtantii Imp. ad Antiochenos apud Sozom. lib. IV. c. 13. 14. p. 554. 358. P. II.

SIRMIENSE V. anno CCCLIX. iterùm convenientibus Epiſcopis, præſente etiam Imperatore, habitum; coactam enim fuiſſe hoc loco & tempore Synodum, clariſſimè liquet ex novâ adhuc Fidei Formulâ ibidem conditâ, à Marco Arethuſo Græcè dictatâ, non (quod habet Socrates) 359. P. II.

ex

ex Latino Sermone, in Græcum conversâ. Cui Imperatoris & Conſulum nomina, menſis, dieique nota, præfiguntur. In formulâ, prætermiſsâ penitus οὐσίας voce, Filium Patri per omnia ſimilem eſſe affirmarunt. Extat apud Athan. *de Synod.* p. 674. qui ejus Conditores lepide ſatis ludibrio exponit ibid. & 671. & apud Socr. lib. II. c. 37. p. 132.

359. P. II. ARIMINENSE, quo Conſtantii Literis convocati convenerunt *ex omni orbe Romano* (ut Valentiniani jun. lex nos docet) præcipuè ex Occidente, Epiſcopi pluſquam *CCCC.* anno CCCLIX. Ex primo quidem Fidem Nicænam Decreto ſuo confirmârunt, Ariana dogmata diſertè damnârunt, Urſacium, Valentem, & alios quoſdam depoſuerunt; ad poſtremum verò partim Urſacii & Valentis dolis circumventi, partim cuſtodiæ ſuę in urbe tanquam carcere pertæſi, partim Tauri Præfecti precibus, fraudibus, minis, & conquiſitis undique vexationibus victi, in generalem quandam Fidei formulam, ab Arianis conſcriptam, omiſſo penitus *Subſtantiæ* vocabulo, volentes nolentes ſubſcripſerunt. Grata fuere hęc, ſi cui alii, Conſtantio Imper. qui nullum non movebat lapidem, ut cauſę Arianæ ſuppetias ferret. Quin & hujus Concilii decreta Valentinianus jun. ſuaſu Juſtinę matris, fœminæ Ἀρειομανίτιδος, latâ anno CCCLXXXVI. lege confirmavit, & *æternum manſura* eſſe dicit, & Catholicos fidei jam expoſitę conſenſiſſe, *Cod. Theod. Tit. de Fide Cath.* lib. IV. Verum meliora poſteà doctus, anno CCCXXXVIII. hanc conſtitutionem revocavit, ibid. Tit. *de Hæret.* leg. XV. ſi modo legem iſtam rectè interpretetur doctiſſimus Gothofredus. Extat Gr. Lat. *Sententia Synodalis* apud Athan. *de Synod.* p. 678. *Definitio Catholica* de Fide Nicænâ Lat. apud Hilar. *in Fragm.* col. 458. *Damnatio blaſphemiarum Arii* Lat. ibid. p. 459. *Epiſtola Synodalis ad Conſtantium* Gr. Lat. apud Athan. *de Synod.* p. 676. Alia ad eundem *Reſponſoria* apud Socrat. lib. II. cap. 37. p. 139. Hæc omnia, unà cum aliquot Conſtantii ad Synodum literis habentur Conc. Tom. II. p. 793. Vide quæ habent Soc. lib. 2. c. 37. p. 131. & Sozom. lib. IV. c. 17. 18. 19. p. 563. Sev. Sulp. lib. II p. 156 &c. Denique Actorum hujus Synodi Fragmenta quædam, veneranda ſanè, ex publicis Eccleſiarum ſcriniis, ſervatis ipſius Concilii verbis, deprompta, nobis conſervavit Hieronymus *Dial. adverſ. Lucifer.* Tom. II. pag 14. In quibus & verſutos Valentis Murcenſis in quamcunque formam ſe vertentis dolos, & miram catholicorum Epiſcoporum ſimplicitatem perſpicere licet. *Sonabant verba pietatem,* inquit Hieronymus, *& inter tanta illa præconia* (ſeu ut vetus Editio juxta quoſdam Codd. manuſcriptos habet) *mella præconii nemo venenum inſertum putabat. De Uſia verò nomine abjiciendo, veriſimilis ratio præbebatur. Quia in Scripturis aiebant non invenitur, & multos ſimpliciores novitate ſuâ ſcandalizat. Placuit auferri. Non erat cura Epiſcopis de vocabulo, dùm ſenſus eſſet in tuto.* Addam, in hâc Synodo non de Fide modò actum eſſe, ſed & de Cauſis Epiſcoporum, de Eccleſiarum & Clericorum Privilegiis, editâ à Patribus diſpoſitione, *ut juga quæ videntur ad Eccleſiam pertinere, à publica functione ceſſarent, inquietudine deſiſtente*, i. e. ut etiam à ſolitis & ordinariis functionibus & tributis immunes eſſent. Quod ex Conſtitutione Conſtantii ad Taurum Præt. Præf. qui huic ipſi Concilio præfuit, anno CCCLX. datâ abundè liquet, *Cod. Theol.* Tit *de Epiſc.* leg XV. ubi etiam ſuſdit, ſe hanc Synodi diſpoſitionem ſanctione ſuâ ſtatim repuliſſe.

359. P. II. NICENSE ſive NICÆNUM, in Thraciâ habitum, quando Concilii Ariminenſis ad Conſtantium Legati apud Nicen Thraciæ orbem itinere ſuo aliquantiſper ſubſtiterunt. Quibus in partes ſuas ſubdole pertractis, Urſacius & Valens Arianorum Primipuli, habito ibidem ann. CCCLIX. vi. Id. *Octobr.* Conciliabulo, primò ſententiam Synodi Arelatenſis in ſe latam reciderunt, dein Formulam Ariminenſem Græcè verſam ſub ſplendido *Nicænæ Fidei* titulo, promulgarunt, Concilii illius œcumenici nomen ſibi aſſumentes, quò ſimplicioribus fucum aſtutiùs facerent. Verùm fraude mox detectâ, omnium ludibrio expoſiti ſunt. Extant Latinè hujuſce Synodi Acta, ſed ex parte tantùm apud Hilar. *in Fragm.* col. 452. ubi *XIV.* Legatorum nomina recenſentur. Vide Socr. lib. II. cap. 37. pag. 568. Formula fidei quam promulgarunt habetur apud Theodorit. lib II. cap 21 pag. 101. Addit, alios metu compulſos, alios fraude inductos ei ſubſcripſiſſe; quotquot verò conſentire recuſârunt, in ultimos orbis fines relegatos eſſe.

Cave Hiſt. Lit.

SELEUCIENSE, Seleuciæ In Iſauria aſpera eodem quo Ariminenſe tempore anno CCCLIX. v. Cal. *Octob.* coactum; cui *CLX.* circiter Epiſcopi ex variis Orientis Provinciis congregati interfuerunt. In duas partes diremta eſt Synodus Unam duce Acacio Cæſarienſe, cui *XXXIII.* alii adhæſerunt, qui abrogatâ Formulâ Nicænâ aliam ſubſtituere voluerunt; alteram ſub Georgio Laodiceno, aliiſque, qui omiſſo ſolùm τῷ ὁμουσίῳ, Fidem Nicænam conſervandam eſſe contendebant. Hi numero longè ſuperiores, rejectis Acacianorum libello & Formulâ, Fidem Antiochiæ an. CCCLXI. ſcriptam, protulerunt, & ſubſcriptione ſuâ ratam habuerunt, pariſque Acacianæ principes depoſuerunt. Extant hujus Concilii Acta ex Collectione Sabini per compendium excerpta apud Socr. lib. II. cap. 39. 40. pag. 146. Et in his Acacianorum libellus & fidei formula Synodo oblata, quæ apud Epiph. *Hæreſ. LXXIII.* num. xxv. pag. 872. Subſcriptis XLIII. Epiſcoporum nominibus itidem habentur. Confer. Soz. lib IV. cap. 23 p 577. Sulp. Sev lib. II. pag. 158. imprimis verò Hilarium, qui huic Synodo præſens adfuit, *lib. contr. Conſtant. vit. defunct.* col. 29:. Locum, ex vetuſtiſſimo codice Colbertino longè emendatiorem exhibet Baluzius *Nov. Collect.* col. 67. 359. P. II.

CONSTANTINOPOLITANUM III. Ineunte anno CCCLX, convenientibus in Urbe Regiâ L. Epiſcopis habitum. Et duæ etiam in hâc Synodo partes, Semi-Arianorum una, qui Filium Patri ὁμοιούσιον; Aetianorum altera, qui Filium ἑτερούσιον eſſe contendebant. Vicit Semi-Arianorum pars. Inde Aetius mox exilio mulctatus: Damnatum ejus dogma: Denique Fidei Formula, quæ Conſulum nomina affixa habuit, quæque in Synodo Ariminenſi lecta fuerat, paucis additis confirmata. Extat *Epiſtola Synodalis* ad Georgium Alexandriæ Epiſcopum de damnatione Aetii, ejus Diaconi, Græc. Lat. apud Theod. lib II. cap. 28 p. 114. & Conc. Tom. II. pag. 805. Confer Soz. lib. IV. cap. 24. pag. 579. Edita eſt in hoc Concilio Formula Ariminenſis nova Appendice aucta, nempe ut neque *Subſtantia*, neque *Hypoſtaſis* de Deo diceretur. Extat apud Socrat. lib. II. cap. 41. pag. 13. qui etiam novem Arianorum formulas hactenùs editas recenſet. In quibus hæc Conſtantinopolitana ultimum locum occupat. Interfuit huic Synodo Ulfilas Gothorum Epiſcopus, ejuſque Fidei confeſſioni ſubſcripſit, qui ante illud tempus Nicænam Fidem amplexus fuerat. 360. P. II.

ANTIOCHENUM VI. Antiochiæ, in quâ tunc agebat Imperator exeunte ann. CCCLX. ab Arianis congregatum; Ubi mutatâ in pejus ſen- 360. P. II.

SÆC. IV. ab An. CCC. tentiâ, Filium Patri παντελῶς ἀνόμοιον καὶ ἐξ οὐκ ὄντων factum eſſe decreverunt; unde *Anomæi*, & *Exucontii* dicti. Meletium etiam Antiochiæ Epiſcopum eo quod cum Clericis ab Eudoxio depulſis communicaſſet, reverâ quod Catholicam profiteretur Fidem, ſede ſuâ dejiciunt, Euzoiu in ejus locum ſubſtitut.. Vide Athan. *de Synod.* pag 698. Theod. lib. II. cap. 31. pag 119. Soz. lib IV. cap. 29. pag. 588. Anno ſequenti, Conſtantii juſſu convenit iterum Antiochiæ Synodus, in quâ Eudoxii cauſa, quem, quòd abſque communi conſenſu Eunomium Cyzici Epiſcopum conſtituiſſet, accuſaverat Acacius, Synodali judicio examinata eſt. Vide Philoſt. lib. VI. cap. 4. pag. 501. Cl. Pagius in priore Synodo Meletium à Sede Sebaſtenâ ad Antiochenam tranſlatum eſſe contendit, in poſteriori in exilium actum; *Crit. Hiſt. Chron. in Annal. Bar.* ad annum CCCLX. n. 5. pag. 174.

362. P. II. ALEXANDRINUM V. ann. CCCLXII. Athanaſio, jam ex exilio reverſo, plurimiſque Epiſcopis ex Egypto, Libiâ, Arabiâ, & Italiâ congregatis, habitum. In hâc Synodo ſancitum eſt, Spiritum S. Patri & Filio eſſe conſubſtantialem, Chriſtum reverâ naturam noſtram ex carne, & animâ rationali conſtantem in ſe recepiſſe, voces οὐσίαν & ὑπόστασιν, quæ piorum mentes toties turbaverant, eſſe accuratè diſtinguendas, & Nicæni Symboli terminos potiùs uſurpandos: Denique cum iis qui ſub Conſtantii regno, cum Arianis incautè communicaverant, mitiùs agendum eſſe, & peractâ pœnitentiâ ſedibus ſuis eſſe reſtituendos. Extat Græc. Lat. Epiſtola Synodalis ab Athanaſio, ſaltem ſuo nomine, perſcripta ad Antiochenos apud Athan. Tom. I. pag. 447. & Conc. Tom. II. pag 809. Confer. Socr. lib. III. cap. 7. pag. 174 Soz. lib. V. cap. 12. pag 612. Rufin. lib. I. cap. 28. 29. p. 236. His addi poſſunt, quæ habet Auctor Vitæ S. Euſebii Vercellenſis apud Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. IV. col. 1044.

362. P. II. PARISIENSE anno CCCLXII. poſt Hilarii reditum habitum. In quo Formula Fidei Ariminii condita ab ipſis Epiſcopis qui ei ſubſcripſerant, damnatur, & Saturninus Epiſcopus Arelatenſis deponitur. Extat Epiſtola Synodica apud Hilar. in *Fragm.* pag. 421. & Conc. Tom. II. p 821. Vide Sirmondi Notas poſthumas ibid. in Append. p. 1805.

362. P. II. THEVESTINUM anno circiter CCCLXII. à Donatiſtis in Africâ habitum. Factâ ubique Hæreticis per Reſcriptum Juliani Imperatoris poteſtate, redierunt Donatiſtæ, Catholicorum Baſilicas invaſerunt, & omnia penè loca cæde & ſanguine impleverunt. De quo in hâc Synodo apud Theveſtinam civitatem habitâ, queſtus eſt Primoſus Epiſcopus Catholicus, teſte Optato *contr. Parmen.* lib. II. Nulla hujus Concilii memoria in vulgatis Conciliorum Tomis habetur. Confer Auguſtini Epiſt. CLXVI. *contra Donat.* quæque de hâc Synodo notavit Emm. Schelſtratius *Eccleſ. Diſſert.* III. cap. 5. pag. 162.

363. P. II. ALEXANDRINUM VI. anno CCCLXIII. ab Athanaſio & Epiſcopis ſuis habitum In quo Fidem Catholicam Joviano Imp. accuratè exponunt. Extat Græc. Lat. Epiſtola Synodica de Fide ad Jovianum apud Athan. Tom. I. pag. 398. Theod lib. IV. cap. 3. pag. 152. Conc. Tom. II pag. 823. Singularis eſt Cl. Valeſii conjectura, Epiſtolam hanc ab Athanaſio non Alexandriæ, ſed Antiochiæ ſcriptam eſſe, quod neutiquàm mihi probabile videtur; etſi illam in Synodo Alexandrinâ dictatam, ab Athanaſio & Coepiſcopis Legatis Joviano Antiochiæ oblatam eſſe facilè conceſſerim; quod ipſius Epiſtolæ titulus ſatis indicat. SÆC. IV. ab An. CCC.

ANTIOCHENUM VIII anno CCCLXIII. coactum. In quo Acaciani, qui (ut rectè notat Socrates) ad nutum & ſententiam eorum qui rerum potiebantur, flectere ſe ſemper ſoliti eſſent, verbis velis τὸ ὁμοούσιον amplexi, Fidem Nicænam confirmarunt, & libellum *de Fide* à ſe compoſitum Imperatori obtulerunt. Cui XVII. nomina affixa ſunt. Extat apud Socr. lib. III. c. 25. p. 203. Soz. lib. VI. c. 4. p. 641. Conc. Tom. II. p. 827. 363. P. II.

LAMPSACENUM apud Lampſacum urbem, in anguſto Helleſponti ſinu poſitam, anno CCCLXV. anno præcedenti, ut ex Sozomeno contendit Pagius *, à Semi-Arianis præcipuè celebratum. Poſtquam per bimeſtre ſpatium inter ſe conſultaſſent, decreverunt tandem, ut τοῦ ὁμοιουσίου dogma ubique retineretur, ut Fides Antiochiæ in Encæniis olim expoſita, confirmaretur, & Eudoxianorum in Synodo Conſtantinopolitana Acta irrita redderentur, ut Epiſcopi item ab iis depoſiti, ſedes ſuas poſtliminio recuperarent. Cúmque Catholicos ſe ſtrenuè ſimularent, Legatos ad Occidentis Epiſcopos cum literis Synodicis miſerunt, qui tamen nonniſi poſt annum unum, aut alterum, munus demandatum abſolverunt. Vide de hac Synodo Socr. lib. IV. cap. 4. pag 213. Soz lib VI. cap. 7 p. 646 qui tamen in eo hallucinatur, quòd Epiſcopos in hâc Synodo congregatos, Catholicos fuiſſe cenſet. Notandum eſt occaſione hujus Concilii, plures à Semi-Arianis Aſiæ, Pamphiliæ, Iſauriæ, & Lyſiæ Epiſcopis, Synodos collectas eſſe. In quibus τὸ ὁμοιούσιον dogma ſtabilire conati ſunt, quorum Epiſtolæ Synodicæ ad Liberium Papam per Legatos Lampſacenos miſſæ ſunt. 365. P. II. * Crit. Hiſt. Chron. ad an. CCCLXIV. n. V. ann. CCCLXV. n. IV.

SINGEDUNENSE in Myſia, anno CCCLXVI. ex Arianis collectum, ducibus Urſacio & Valente, qui Semi-Arianos in partes ſuas pertrahere ſummoperè conabantur, ac proinde ad Germinium, Semi-Arianorum in his locis Anteſignanum, hac de re ſcripſerunt. Extat Epiſtola Synodalis apud Hilar. in *Fragm.* col. 421. Conc. Tom. II. p. 840. 366. P. II.

ROMANUM IV. anno CCCLXVII. à Damaſo Papa & XXVIII. Epiſcopis, & Presbyteris XXV. coactum. Quo Liberius poſt mortem damnatus eſt. Refert hæc Auctor vitæ S. Euſebii Presbyteri Romani, à Baluzio editus *Miſcellan.* Tom. II. pag. 142. Quin & (ſi qua *libri Pontificalis* Auctori in vita Damaſi fides) vel in hac ipſa Synodo, majori Epiſcoporum numero aucta, vel altera, eodem circiter tempore, præſentibus XLIV. Epiſcopis habita, Damaſus adulterii invidioſè accuſatus, legitimè purgatus eſt; Synodo Concordium & Calixtum Diaconos, qui ipſum accuſaverant, damnante & de Eccleſia projiciente. Hæc Liber *Pontif.* Conc. Tom. II. pag. 859. 367. P. II.

ILLYRICIANUM, Valentiniani mandato, in Illyrico, non anno CCCLXV. (quod voluit Baronius) ſed anno CCCLXVII. celebratum. Cùm enim in Epiſtolæ Imperialis hac de re titulo, Gratianus Auguſtus nuncupetur, ante annum CCCLXVII. quo Gratianus Auguſtus renunciatus eſt, id fieri non potuit. Quinimò non ante annum CCCLXXII. indictum eſſe contendit Pagius *Crit. Hiſt. Chron.* ad ann. CCCLXV. num. VIII. Aderant Epiſcopi, qui à Synodo Lampſacena in Occidentem legati fuerant. Unanimi conſenſu decretum eſt, ut Fides Nicæna ab omnibus ſervaretur. Extat Epiſtola Synodalis de Fide ad Orientales, unà cum Imperatoris 367. P. II.

hac

SÆC. IV. ab An.CCC. hac de re literis, apud Theod. lib. IV. cap.8. pag. 158. Conc. Tom. II. p. 831.

367. P.II. LAODICENUM ad *Lycum* Fl. à Phrygiæ Pacatianæ vicinarumque Provinciarum Epiſcopis celebratum. Certum hujus Concilii tempus ſtatui nequit. Non infœlici conjectura uſus Beveregius noſter ſuſpicatur illud proximè poſt Illyricianum habitum fuiſſe, non quidem quod ille voluit anno CCCLXV. ſed (ut ſuprà notavimus) anno CCCLXVII. In eo præcipuè id agebatur, ut collapſa Eccleſiæ diſciplina reſarciretur. Extant Græc. Lat. de variis Diſciplinæ Eccleſiaſticæ capitibus Canones LX. unà cùm antiquis verſionibus Conc. Tom. I. pag. 1495. & cùm commentariis Balſamonis, Zonaræ, Ariſteni, notiſque Beveregii *Pandect.* Can. Tom. I. p. 553. & II. p. 193.

367. P.II. SICILIENSE occaſione Euſtathii, & reliquorum Synodi Lampſacenæ Legatorum, jam ex Occidente redeuntium, à Siciliæ Epiſcopis, anno CCCLXVII. coactum. Legatis enim *Conſubſtantialis* Fidem coram illis confeſſis, Concilii Nicæni Fides ab utriſque comprobatur. Vid. Socr. lib. IV. c. 12. p.224. Soz. lib. VI. cap.12. p.652.

368. P.II. TYANENSE, Thyanis ad Radices Tauri montis in Cappadociâ, anno CCCLXVIII. habitum. Recitatis in hâc Synodo, quas pertulerunt Legati Lampſaceni, Liberii, & Occidentalium literis, τῦ ὁμουσίυ doctrinam retinendam eſſe communi Decreto ſanciverunt. Vide Soz. lib. VI. c.12. p. 652.

368. P.II. ANTIOCHENSE in Cariâ, Aſiæ Provinciâ, à XXXIV. circiter Aſiæ Epiſcopis, ann. CCCLXVIII. (ut videtur) collectum. Rejecto *Conſubſtantialis* vocabulo, Fidem Antiochiæ & Seleuciæ promulgatam ratam eſſe voluerunt. Vide Soz. lib. VI. cap.12. pag. 652.

370. P.II. ROMANUM V. à Damaſo Pontifice, & XC. Epiſcopis circa annum CCCLXX. habitum. Decretum eſt in hac Synodo, ut Fides Nicæna firma ac ſtabilis permaneret, & depoſito Auxentio Mediolanenſi, τῦ ἀρειανισμῦ in Occidente aſſertorum primipulo, ipſum, ejuſque ſequaces alienos eſſe à communione ſua ſanciverunt. Extat Epiſtola Synodalis ad Illyrici Epiſcopos Græc. Lat. apud Soz. lib. VI. c.23. p.667. & cum veteri verſione apud Theod. lib. II. c.22. p.102. Conc. Tom. II. p.889.

372. P.II. NICOPOLITANUM apud Nicopolim, minoris Armeniæ in confinio Cappadociæ urbem, à Theodoto ejuſdem civitatis Epiſcopo circa annum CCCLXXII. congregatum. In quo probabile eſt de Eccleſiarum Armeniæ minoris ſtatu præcipuè actum eſſe. Ad hanc Synodum Baſilium invitavit Theodotus, qui proindè adfuit, Ipſe etenim & Theodotus, acceptis à Terentio Comite literis, Regio juſſu conſtituti ſunt, ut minorem Armeniam viſitarent, quæ confuſa erant corrigerent, pacem inter diſſidentes componerent, & Eccleſiis paſtoribus viduatis providerent. Accidit dùm Nicopoli hæreret Baſilius, ut Euſtathium Sebaſtenum, hæretici ingenii hominem, conveniret, quo cum diſputatione per diem unum alterumve habitâ hominem ad fidem catholicam revocavit, quod ſcripta fidei confeſſione propria manu ſignata, & Baſilio tradita teſtatus eſt Euſtathius, ab eo mox in communionem receptus. Continuò hoc ad Theodoti aures delatum eſt, qui ſuſpicatus Baſilium cum hæretico communicaſſe, omne prorsùs cum illo commercium abrupit, non ampliùs ipſum ad Synodum vocare dignatus, ut ſolus munus demandatum obire Baſilius neceſſe habuerit. Quid verò in eo præſtiterit, quidve illum inter & Theodotum intervenerit, ipſe prolixè refert *Epiſt.* CLXXXVII. ad Terentium Comitem pag. 200. Confer item *Epiſt.* LXXVIII. pag.137. CXCVI. pag.212. Hanc Armeniæ viſitationem βασιλικῷ προςάγματι diſertè tribuit Baſilius. Quid vero? an Valenti impietatis Arianæ fautori ſtrenuo, quique in Orthodoxos penè ad rabiem debacchatus eſt, Catholici uſque adeò curæ erant, ut de fauſto Eccleſiarum Catholicarum ſtatu ſollicitus eſſet? Nodum hunc non alia conjectura ſolvere poſſum, quàm quòd Terentius Armeniæ Dux, reique militaris comes, vir admodum catholicus, fideique zelo flagrans, pro ea qua valebat apud Imperatorem gratia, mandatum illud impetravit.

VALENTINUM apud Allobroges, ſeu Pedemontanos, in Gallia Narbonenſi, ad Rhodanum fluvium ann. CCCLXXIV. IV. Idus Julias à XXX. circiter Epiſcopis, ad reformandos Eccleſiæ Gallicanæ mores, coactum. Duplex erat hoc tempore Valentia; in Hiſpania Tarraconenſi una, regni Valentini Metropolis; in Gallia Narbonenſi altera, in qua habita eſt hæc Synodus. Extant Epiſtola Synodica ad Galliarum Epiſcopos, Canones IV. quibus de mœchis & digamis præcipuè agitur, & Epiſtola ad clerum & plebem Foro Julienſem Conc. Tom. II pag. 904 Notas Sirmondi poſthumas habes ibid. in Append. pag. 1807. Anno ſequenti alicubi in Gallia habitam eſſe alteram Synodum contendit Gothofredus, & ad hanc pertinere Gratiani Conſtitutionem de Eccleſiaſticis; quæ habetur Cod. Theod. Tit. *de Epiſc.* LXXIII. ubi vide quæ hac de re prolixè notavit. 374. P.II.

ROMANUM VI. à Damaſo Papa, & Epiſcopis XCIII. in cauſa Apollinariſmi, & hæreſis Arianæ celebratum. Cui etiam Petrus Alexandriæ Epiſcopus interfuit. Baronius quidem illud in annum CCCLXXIII. reponit. Verum ad annum CCCLXXVIII. potiùs referendum eſſe contendit Cl. Valeſius *not. ad Sozom.* pag. 143. Damnatur in hac Synodo Apollinaris hæreſis, & ab Eccleſia Catholica aliena eſſe declaratur. Vide Soz. lib. VI cap.25. pag.671. Extat pars Epiſtolæ Synodalis, ſive expoſitionis Fidei, ad Orientales tranſmiſſæ, cui & Orientales CLIII. ſubſcripſerunt, quam in *Collectione* ſua *Romanâ* edidit L. Holſtenius Part.I p.165. & Conc. Tom.II. p 892. 378. P.II.

ANTIOCHENUM IX. anno CCCLXXVIII. (in ann. CCCLXXX. rejicit Pagius in *Critica*) à CXLVI. Orientis Epiſcopis, habitum. Sublatum eſt in hac Synodo diuturnum illud Eccleſiæ Antiochenæ ſchiſma, hac lege, ut cùm duo jam fuerint Antiochiæ Epiſcopi, uno è vivis ſublato, ſuperſtes integram Eccleſiam retineret, nec niſi unicus in poſterum Epiſcopus eligeretur. Deindè variæ legationes ad viſitandas Orientis Eccleſias, eaſque in Fide catholica confirmandas, ad ſedandas quas in Oriente excitaverant hæretici turbas, decretæ. Vide Greg. Nyſſeni, qui & ipſe interfuit, *Epiſt. de vitâ Macrinæ.* p.187. & *Epiſt. de eneunt. Hieroſ.* Tom. II. pag. 1086. Soz. lib. VII. cap. 3 pag 706. In hac etiam Synodo facta eſt Fidei Catholicæ expoſitio, additis anathematiſmis, adversùs Apollinaris, aliorumque hæreſes. Denique recepta eſt, & approbata Synodica Damaſi Papæ de tribus in una Deitate Perſonis Epiſtola, ad Synodum Antiochenam ſcripta, & CLIII. Epiſcoporum Orientalium ſubſcriptionibus confirmata; quam extulit L. Holſtenius *Collect. Rom.* pag.165. ut ſuprà notavimus. Ab hujus etiam Concilii Patribus, notante Valeſio, ſcripta videtur 378. P.II.

SÆC. IV. ab An. CCC. videtur Synodica illa ad Italiæ, Galliæque Epiſcopos, quæ inter *Epiſtolas* Baſilii locum *LXIX.* habet Tom III. pag. 108. Hoc circiter tempore, certè vivente adhuc Baſilio, habita eſt in loco incerto, ſub Amphilochio Iconienſi Synodus, qua doctrina de Spiritu Sancto juxta Fidem Nicænam aſſeritur & confirmatur. Extat Græc. Lat. ſub Amphilochii nomine Epiſtola Synodica, quam ea *Codice Regio* primus edidit Cotelerius *Monument. Græc.* Tom. III pag. 99. eamque reſponſoriam eſſe conjicit Synodicæ Epiſcoporum alterius Provinciæ, qui circa Macedonii hæreſin de Spiritu Sancto fluctuabant & diſſentiebant.

380. P. II. CÆSARAUGUSTANUM apud Hiſpanos, in Provincia Tarraconenſi ad *Iberum* flu. anno CCCLXXX. vel ut alii, anno ſequenti, IV. nonas Octobris, contra Priſcillianiſtas, à *XII.* Epiſcopis celebratum. Vide Sev. Sulp. lib. II. pag. 166. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* VIII. Priſcillianiſtarum moribus præcipuè oppoſiti, Conc. Tom. II. pag. 1009. Ex hoc Sulpitii loco aliud Concilium Cæſaraugustanum adverſus Priſcillianiſtas nobis exculpſit d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. & ad ann. circiter CCCLXXXIII. refert. Vid. ejus *Notit.* pag. 46.

381. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM IV. Oecumenicum II. anno CCCLXXXI. Menſe Maio, Theodoſii Magni literis congregatum. Aderant ex Catholicis, Epiſcopi CL. ex Macedonianis XXXVI. qui cùm ſententiam de τῷ ὁμοουσίῳ deponere nollent, urbe diſceſſerunt. Duo hujus Concilii conventus fuerunt. Prior quidem anno CCCLXXXI. habitus; quo abrogato, quem ſibi arrogaverat, Maximi Cynici Epiſcopatu, Sedes CP. Gregorio Nazianzeno, quem Theodoſius in eâ nuper collocaverat, adjudicatur. Ægrè id ferebant Epiſcoporum nonnulli, præſertim juniores, qui æſtu præfervidi magnas exinde ciebant turbas, aliis alia objicientibus; præcipuè poſtquam adveniſſet Timotheus Alexandrinus, & Epiſcopi Ægyptii, qui exardeſcente jam flammâ oleum incendio addiderunt; ſubinfenſi utique, partim quòd ipſorum adventum Patres non expectaſſent; partim quòd Maximum, à tribus Epiſcopis Ægyptiis, quos ad id Conſtantinopolim miſerat Petrus Timothei prædeceſſor, ordinatum, temerè excluſiſſent. Creſcente in dies tumultu, Gregorius harum diſſenſionum pertæſus, ut pax & concordia inter Epiſcopos reſarciretur, ſede ſuâ ſe ſpontè abdicavit, electo mox in ejus locum Nectario. Contigiſſe hæc

* Cod. Theod. Lib. XVI. Tit. I. l. III. hoc quidem tempore ex lege * *Theodoſianâ*, anno CCCLXXXI. III. Cal. *Aug.* latâ, clariſſimè liquet, quâ Nectarii, Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Epiſcopi mentio fit.

Sedente adhuc Synodo, ad meliora tranſiit Meletius, venerandus Eccleſiæ Antiochenæ Præſul, quem inter alios, Gregorius Nyſſenus funebri oratione cohoneſtavit; dato ei in ſucceſſorem (etiamſi non ſine multâ contentione) Flaviano. Accidiſſe illud ante Gregorii renunciationem, ea eo conſtat, quòd multorum in Nazianzenum odium inde natum eſt, quia Flaviani electionem, ſuperſtite adhuc Paulino, minùs probaret, ac proinde Occidentalium cauſæ nimiùm favere videbatur. Denique confirmatâ Fide Nicænâ, damnatiſque hæreſibus, Eunomianâ, Eudoxianâ, Semi-Arianâ ſive Pneumatomachorum, Sabellianâ, Marcellianâ, Photinianâ, Apollinarianâ, exeunte circiter menſe Julio, Patres ad ſua quiſque redierunt. Ad Synodi exemplum, & Canonis primi in eo conditi confirmationem, finito mox Concilio eodem, ipſo menſe XIV. Cal. *Auguſt.* Conſtitutionem emiſit Theodoſius ad Clicherium Comitem Orientis; quâ Eunomianis, Arianis, & Aetianis fabricandarum Eccleſiarum jus & poteſtatem omnem penitùs ademit. Extat *Cod. Theod. Tit. de Hæret.* l. VIII.

Poſterior conventus anno ſequenti eſt: quando ex iiſdem Epiſcopis plurimi, Conſtantinopolim ad curanda quædam negotia Eccleſiaſtica, Regiis literis iterùm vocati ſunt. Theodoſium quippe per literas obnixè rogaverant Occidentales, ut Orientales Epiſcopos ad Synodum generalem Romæ habendam deſtinaret, quò Fides Conſubſtantialis communi ſuffragio clariùs ac diſertiùs confirmaretur: Scriptâ etiam ad Patres Conſtantinopolitanos Epiſtolâ, quâ eos ad hanc Synodum invitârunt. Miſſis igitur Legatis, datiſque ad Synodum Romanam, ſub Damaſo congregatam, literis, ſe quidem aliter paratos, ob graviſſimas rationes ab hoc itinere ſuſcipiendo excuſarunt; Eccleſiarum Orientalium hoc tempore ſtatum, res à ſe in ſuperiori conventu geſtas, Fidémque ſuam Catholicam, & Orthodoxam de SS. Trinitate, & Domini noſtri Incarnatione, luculenter exponunt. Extat hæc Epiſtola Synodalis apud Theod lib. V. cap. 9. pag. 208. Conc. Tom. II pag. 959. An Synodicus hic conſeſſus, alter ejuſdem Synodi conventus habendus ſit, an diverſa à ſuperiori Synodus, parùm refert. Certum eſt, ex iiſdem Epiſcopis, etſi paulò minori numero, conſtitiſſe, de rebus penè iiſdem egiſſe, & ſub Concilii II. Generalis nomine apud Scriptores Eccleſiaſticos conſtanter venire.

Ex Actis venerandi hujuſce Concilii Oecumenici, præter Epiſtolam Synodicam jam memoratam, non ſuperſunt hodiè niſi *Symbolum* & *Canones*. Fidei Symbolum à Gregorio Nyſſeno (uti fertur †,) † Niceph. lib. XII. c. 13. in fin. compoſitum, nihil ferè aliud eſt, quàm Symbolum Nicænum paucis additis explicatum, præcipuè articulo de Deitate & Proceſſione Spiritûs Sancti, Macedonianis oppoſito, & adversùs Marcelli Ancyrani dogma hâc clauſulâ *CUIUS REGNI NON ERIT FINIS.* Vix aliter à Nicæno differt; unde & Nicænum vulgò audit.

Canones, præfixâ ad Theodoſium præfatione, habentur numero VII. ab Eccleſiâ Catholicâ ſemper recepti, & in Codicem Canonum Eccleſiæ univerſæ relati. Eorum numerus apud Veteres haud ita certus eſt. Sunt qui tres tantùm, alii quatuor, vel quinque, quandoque & ſex recenſent, ſæpè duos in unum compingentes, ortâ forſan inde diverſitate, quòd ob Canonem III. Sedi Pontificiæ maximè ingratum, Occidentalibus haud ita clarè innotuere. Quo ordine, quove conventu ſanciti ſint, haud ſatis conſtat. Admodùm probabile eſt, quatuor priores in primo, tres ultimos poſteriori conventu, fuiſſe conditos. In his Canonibus cùm plura ſint notatu digna, paucula quædam delibabimus.

Can. II. cùm Orientalis Imperii Provinciæ in quinque Diœceſes, plures ſub ſe Provincias complectentes diſtribuerentur, nempè Orientem, Ægyptum, Aſianam, Ponticam, Thraciam; præſenti Canone decretum eſt, intra hos limites omnia negotia Eccleſiaſtica eſſe adminiſtranda. Cùm enim ſub Valentis Imperio omnia turbaſſent Ariani, nec Catholicis ubique fas eſſet ordinationes ſuas more ſolito peragere; ſæpè evenit, ut Epiſcopi ex unâ Diœceſi in aliam, non levi politiæ Eccleſiaſticæ confuſione, tranſirent. Quod in Maximi Cynici à tribus Ægypti Epiſcopis à Petro Alexandrino miſſis, & in Gregorii Nazianzeni à Meletio Antiocheno ad Sedem Conſtantinopolitanam ordinatione nuper factum eſt. Sanciverunt igitur Patres, nemini in poſterum licere ultra Diœceſin ſuam ad Ordinationem, vel aliam aliquam Adminiſtratio-

onem

nem tranſire, ſed intra ſuæ Diœceſeως limites ſe continere; ut Alexandriæ Epiſcopus Ægyptum ſolum regat, nec in Orientis Diœceſin ſeſe ingerat, pariterque in cæteris; Servatis interim cujuſque Provinciæ Synodo ſuis juribus & privilegiis. Et hactenus quidem Canon, nec ultrà progreditur. Verùm occaſione hujus Canonis, Synodo mox ſolutâ, Legem * edidit Theodoſius, quâ ſedatâ jam perſecutione Arianâ, primarios quoſdam Epiſcopos tanquàm Catholicæ communionis Judices, intra ſingulas has Diœceſes conſtituit; nempè in Thraciâ Nectarium CP. in Ægypto Timotheum Alexandrinum, in Oriente Pelagium Laodicenum, & Diodorum Tarſenſem, in Aſianâ Timotheum Iconienſem, & Optimum Antiochiæ Piſidiæ, in Ponticâ Helladium Cæſarienſem, Otrœium Melitenum, & Gregorium Nyſſenum; ut qui intra ſingulas haſce Diœceſes Fidem Nicænam amplecterentur, & cum his Epiſcopis communionem haberent, iis utique Eccleſiæ ubique traderentur. Hanc conſtitutionem *Theodoſianam* ſatis ſuperque mihi conſtat, Socratem cum Decreto Synodico temerè confudiſſe †, quæ Legis erant, Canoni tribuentem. Eoſdem quippè Epiſcopos in quâvis Diœceſi recenſet, iiſque ſummam Eccleſiarum gubernationem à Concilio commiſſam eſſe tradit: additque diviſione hâc Provinciarum facta, Synodum Patriarchas conſtituiſſe. *De Patriarchis* propriè dictis hîc loqui Socratem, vetat nondùm natum hoc ſenſu Patriarcharum nomen, nedum res ipſa plenè conſtituta. Etſi negari non poteſt, Canonem hunc CP. Dignitati Patriarchali erigendæ viam ſtraviſſe. Adeòque cum Cl. Valeſio * potiùs exiſtimandum eſt, Socratem per *Patriarchas*, non veros & ordinarios Patriarchas intelligere, ſed extraordinarios Legatos, qui Theodoſii Lege ad rectam fidem ſtabiliendam, per ſingulas Provincias, fuerant deſtinati. Mentémque ſuam paulò poſt explicare videtur, dùm Helladium Cæſarienſem, Gregorium Nyſſenum, & Otrœium Melitenum, Ponticæ Diœceſeos τὴν Πατριαρχίαν, *Patriarchatum* ſortitos eſſe ait. Quod quidem de vero Patriarchatu intelligi nequit. Rectiùs itaque poſt Socratem Sozomenus *, qui hæc ad legem Theodoſii retulit.

* Cod. Theod. Lib. XVI. Tit. I.

† Lib. V. c. 8. p. 60.

* Not. ad Socrat. lib. V. c. 8. p. 60.

* Lib. VII. c. 9. p. 715.

Can. III. Τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς poſt Romanum Epiſcopum, Antiſtiti Conſtantinopoleως, *eò quòd ſit nova Roma*, decernuntur: id eſt ut eadem honoris prærogativa, eâdem ſupra reliquos Epiſcopos præeminentiâ, proximo poſt Romanum Pontificem loco, frueretur. Et cùm honoris primatus Epiſcopo Romano ſemper conceſſus ſit, quòd in urbe Imperiali Sedes haberet; ita æquum erat, ut cùm Conſtantinopolis *NOVA ROMA* & *IMPERII CAPUT* facta ſit, Regiæ hujus Urbis Epiſcopus proximum poſt Romanum honoris & dignitatis gradum obtineret. Adeòque in Conſtitutione Theodoſiana ſuprà memorata, mox poſt conditum Canonem lata, inter omnes Orientalis Imperii antiſtites Nectarius Epiſcopus Conſtantinopolitanus primum locum obtinet, & Timotheo Alexandrino præponitur. Et in lege Theodoſii jun. an. CCCCXXI. *Cod. Theod.* lib. XVI. Tit. 2. l. 45. privilegia quædam in Illyricum reſervantur cognitioni *reverendiſſimi SS. Legis Antiſtitis Urbis Conſtantinopolitanæ, quæ Romæ Veteris prærogativâ lætatur.* Fateor nullam hoc Canone autoritatem, nullam juriſdictionem Sedi CP. tribui. Nihilominus hujus Canonis autoritate muniti Præſules Conſtantinopolitani, caput efferre, & juriſdictionem quandam in circumvicinas Provincias exercendam, paulatim ſibi arripere cœperunt, ut Eudoxii, Joan. Chryſoſtomi, aliorumque exemplis palàm fit. Donec tandem ſequenti Sæculo, Concilii Chalcedonenſis Patres † Sedi CP. τὰ ἴσα πρεσβεῖα, *æqualia cum antiquæ Romæ Throno privilegia*, idque vi hujus Canonis, tribuenda eſſe decreverunt; neque ob aliam rationem, quàm quòd Nova, non minus ac Vetus Roma, Imperio & Senatu honorata ſit, eiſdémque privilegiis gaudeat. Nec honorem modò, ſed & juriſdictionem addiderunt, Ponticam, Aſianam, & Thraciam, & quæ in ſolo Barbarico ſunt Diœceſes, Sedi CP. ſubjicientes. Ex hoc fonte orta ſunt omnium, quæ Epiſcopos inter Romanum & Conſtantinopolitanum, intercedebant ſimultatum, odiorum, diſſidiorum ſemina. Unde utriuſque Concilii Canones ægrè recipit Romana Eccleſia. Verum hac de re egimus aliàs, *Not. in Fragment. Dorothei Hiſt. Lit.* Patr. I. Sæc. IV. pag. 88. *Vit. Greg. Nazian.* Sæc. V. num. IX. pag. 318. & ſingulari diſſertatione *de Regimine veteris Eccleſiæ per Epiſcopos, Metropolitas, & Patriarchas, & de iniquis Pontif. Romanorum uſurpationibus*, patrio ſermone olim editâ, anno MDCLXXIII. 8°.

† Can. XXVIII.

Cave Hiſt. Lit.

Can. V. *Tomi Occidentalium* mentio fit, & Fidei quæ exinde Antiochiæ expoſita fuerat, de una Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti Deitate. Quis fuerit hic Occidentalium Tomus, variæ ſunt Eruditorum ſententiæ, quas penè omnes recenſet Beveregius noſter Not. ad hunc Canonem, qui ſuam ſubinde exponit, nempe non aliud eſſe, quàm Synodicam Damaſi, & Occidentalium ad Synodum CP. hoc anno miſſam, quam ſuprà memoravimus. Et libens quidem hanc ſententiam amplecterer, præſertim cum in reſponſoriâ, Patres Conſtantinopolitani non modò ſententiam ſuam de tribus in SS. Trinitate Perſonis explicent, ſed & meminerint *Tomi* in Synodo Antiochena conditi, & alterius in hac ipſa Conſtantinopolitana œcumenica, anno ſuperiori editi, qui fortaſſè nihil aliud erat, quàm Symbolum Conſtantinopolitanum, quo Formula Nicæna diſertiùs explicatur. Verùm cùm incertum ſit, quid in literis ſuis ad Conſtantinopolitanos perſcripſerint Occidentales, numve Fidei de hâc re Antiochiæ expoſitæ meminerint, Cl. Valeſio * potiùs aſſentiendum eſſe arbitror, qui per *Tomum* Occidentalium intelligit Synodicam Damaſi, & Occidentalium Epiſtolam, ad Synodum Antiochenam anno CCCLXXVIII. miſſam, & in eâ lectam & approbatam, & *CXLVI.* Epiſcoporum Orientalium ſubſcriptionibus munitam; quam habes apud L. Holſten, *Collect. Rom.* p. 166. Conc. Tom. II. pag. 892. Nec ſanè video quorſùm in hoc Canone Patres Conſtantinopolitani de *Tomo Occidentalium* loquentes, proximè ſubjicerent, ſe etiam eos ſuſcipere qui Antiochiæ unam Patris, Filii, & Spiritûs Sancti Deitatem confitentur, niſi libellum illum Occidentalium, quo hæc Fides in Synodo Antiochena expoſita & ſuſcepta fuerat, deſignarent. Extant Græc. Lat. Concilii noſtri CP. Canones, eorumque veteres Verſiones Conc. Tom. II. p. 945. & cum Commentariis Balſamonis, *Zonaræ*, & Ariſteni *Pandect. Can.* Tom. I. p. 85. additis Beveregii Notis, Tom. II. p. 89.

* Not. in Theod. L. V. c. 3. p. 41. c. 9. p. 44.

AQUILEIENSE, anno CCCLXXXI. Nonis *Septembribus*, adversùs Palladium Arianorum Anteſignanum, à *XXXII.* Epiſcopis, Italis, Gallis, Pannonicis, præſentibus Gallorum & Afrorum Legatis, habitum. Præcipuas in hâc Synodo diſputandi vices ſuſtinuit Ambroſius. Tandem damnantur Palladius, Secundianus, & Attalus Presbyter, eorumque dogmata anathemati ſubdita. Extant hujus Synodi Acta cum duabus Synodicis Epiſtolis, ad Galliæ Epiſcopos unâ ad Imperatores alterâ, Concil. Tom. II. pag. 978. & inter Vigilii Tapſenſis Opera à Chifletio edita pag. 485. qui 381. P. II.

SÆC. IV. ab An. CCC. quidem Acta hæc ſpuria eſſe, & à Vigilio Tapſenſi conficta, pluribus, ſed infirmis, & leviſſimis conjecturis ductus contendit. In hâc aliâve hujus temporis Synodo Aquileienſi, plura Acta ſunt de Urſicino Romano, Timotheo Alexandrino, Nectario Conſtantinopolitano, aliiſque, & Epiſtolæ aliquot Synodales, quę Concil. Tom. II. pag. 998. exhibentur.

382. P. II. ROMANUM VII. à Damaſo, & quampluſimis Epiſcopis, præſente etiam Paulino Antiocheno, anno CCCLXXXII. habitum. Quid in hâc Synodo geſtum ſit, non liquet; Acta enim interierunt, niſi quòd ſuſpicari licèt, de Paulini causâ & Concilio Conſtantinopolitano actum eſſe. Vide Theod. lib. V. c. 8. p. 207. Scripta eſt ab hac Synodo ad Orientales, hoc ipſo anno Conſtantinopoli congregatos, Epiſtola, quam refert Theodoritus, de quâ in poſteriore Synodi CP. conventu, actum eſt.

383. P. II. SIDENSE in Pamphyliâ, Aſiæ Minoris Provincia, à *XXXVI.* Epiſcopis, præſide Amphilochio Iconii Epiſcopo, adversùs Meſſalianos, anno CCCLXXXIII. juxta Baronium, habitum. Damnavit Synodus *Meſſalianorum* ſeu *Euchitarum* hæreſin; & Epiſtolam hac de re Synodicam dedit ad Flavianum, Antiochiæ Epiſcopum, qui & ipſe adversùs eoſdem hæreticos Synodum indixit. Vide *Phot.* Cod. LII. col. 37. Confer quæ habet Theodoritus lib. IV. c. 11. p. 163.

383. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM V. anno CCCLXXXIII menſe *Julio* habitum Non obſtante nupero Synodi CP. adverſus Hæreſes Decreto, cùm ibique adhuc Hæretici tumultus agerent, Theodoſius, quo pax & concordia (ſiquo modo id fieri poſſet) Eccleſiis redderetur, hunc Synodum indixit. Ad quam præter Catholicos, omnium penè Sectarum quæ hoc tempore vigebant, Principes convocari juſſit, ratus, ex mutuo Epiſcoporum inter ſe colloquio, futurum, ut una apud omnes, eademque ſententia obtineret. Et primò quidem diſputatione res erat tranſigenda, Hæreticis id ſummis votis expetentibus, ad hoc quippe certamen Dialecticorum argutiis ſatis inſtructis. Cùm verò inter ſe nequaquam convenirent, veterumque patrum expoſitionibus Dogmata ſua probare recuſarent, juſſit Imperator ut ſingulæ Sectæ, Fidei ſuæ Formulam, ſcripto comprehenſam, ſibi offerrent. Famoſiſſimi *Eunomii* Fidei expoſitionem, Theodoſio hac occaſione oblatam, Græcè & Latinè edidit H. Valeſius *Not. in Socr.* lib. V. cap. 19. pag. 61. Perlectis uniuſcujuſque dogmatis libellis, Imperator eam ſolam Fidei Formulam probavit, quæ Trinitatem *conſubſtantialem* aſſerebat, reliquas verò tanquàm huic adverſantes damnavit, & diſcerpſit, lege etiam latâ, ne Hæretici ampliùs collectas agerent, de Fide docerent, Epiſcopos alioſve ordinarent. Immò Concilio jam ad finem perducto, duplicem adverſus Hæreticos conſtitutionem ad Poſthumianum PP. Orientis emiſit Theodoſius Priorem VIII. Cal. *Aug.* qua omnem iis coëundi poteſtatem abrogat, & *nihil vel publicè vel privatim, quod Catholicæ Sanctitati officere poſſit, exerceant.* Poſteriorem III. Non *Septembr.* qua vetat nè in agris etiam & villis cœtus ſuos celebrarent, domos, in quibus conventus ſuos habuerint, fiſco adjudicandas, ordinationes hæreticorum prohibendas, qui alio commigrant docendi, vel myſteriorum ſuorum exercendorum cauſa, ad proprias urbes eſſe remittendos, inflicta damnationis pœna Officialibus judicum, urbiumque Magiſtratibus, qui hujuſmodi cœtus non prohiberent. Habentur hæ duæ Leges *Cod. Theod.* Tit. de *Heret.* l. XI. & XII. ubi vide quæ notavit Cl. Gothofredus. In priori lege *Eunomiani, Ariani, Macedoniani-Pneumatomachi, Manichæi, Encratitæ, Apotactitæ, Saccophori,* & *Hydroparaſtatæ* nominatim recenſentur. Prolixè de hoc Concilio agunt Socr. lib. V. c. 10. p. 267. Sozom. lib. VII. c. 12. p. 718.

Hujus etiam Synodi tempore accidit memorabile illud Amphilochii Iconienſis factum erga Arcadium Theodoſii primogenitum, relatum à Theodorito lib. V. cap. 16. pag. 218. Ad hanc Synodum, Synodicam illam Damaſi Epiſtolam ad Patres CP. datam, eorumque ad Synodum Romanam reſponſoriam refert Cl. du Pin *, quæ tamen ſuperiori anno & ſub ſecundo Concilii CP. conventu contigiſſe, vel ſole clarius ex ipſâ Conſtantinopolitanorum Epiſtolâ liquet. Certè (quod viri eruditi pace dictum ſit) res in tribus hiſce Synodalibus conventibus, Conſtantinopoli ſucceſſivè habitis, geſtas, mirè permiſcere & confundere videtur.

* Biblioth. Nov. T. II. p. 403. Lat. Edit.

BURDIGALENSE in Biturigibus Viviſcorum ann. CCCLXXXV adverſùs Priſcillianiſtas, habitum; In quo damnati & depoſiti ſunt Priſcillianus, Inſtantius, eorumque aſſeclæ, Priſcilliano ad Maximum Imp provocante. Vide plura apud *Sev. Sulp.* lib. II. p. 170. 385. P. II.

ROMANUM VIII. à Siricio & *LXXX.* Epiſcopis VIII. Idus *Januarii*, anno CCCLXXXVI. collectum Plura in hâc Synodo ad ritus & conſuetudines Eccleſiaſticas ſpectantia conſtituta ſunt. Extat Epiſtola Synodalis ad *Africæ Epiſcopos* inter *Epiſt. Siricii*, num. IV. Conc. Tom. II. p. 1028. 386. P. II.

TREVIRENSE (Belgicæ primæ ad *Moſellam Fl.* Metropolis erat) ann. CCCLXXXVI præſente Martino Turonenſi, habitum; In quo Ithacius ob animum ſævum & ſanguinolentum à Catholicis depoſitus abſolvitur, & Felix Trevirorum Epiſcopus ordinatur. Pluribus hæc refert Sev. Sulp. *Dial.* III. c. 15. p. 328. 386. P. II.

CAPUANUM, ad *Vulturnum* fl. in Campaniâ, circa annum [ut videtur] CCCLXXXIX. coactum. In quo, de Eccleſiæ Antiochenæ diſſidio, & de causâ Bonoſi, illibatam B. Mariæ poſt partum virginitatem negantis, agebatur. Vide Ambroſii *Epiſt.* LXXVIII, LXXIX. & Baron. ad annum CCCLXXIX. num. XXVII, XXXIII. &c. In hâc etiam Synodo, ut ex Codice Canonum Eccleſiæ Africanæ Can. XLVIII. liquet, *Re-baptizationes, Re-ordinationes, Epiſcoporumque Tranſlationes* damnatæ ſunt Eodem circiter tempore apud Nemauſum Epiſcoporum Synodum habitam eſſe refert Sev. Sulp. *Dial.* II. cap. 15. pag 310. Quid verò in eâ geſtum ſit, non dicit. 389. P. II.

MEDIOLANENSE III. ab Ambroſio, viciniiſque Epiſcopis anno CCCXC. collectum. In hoc Joviniani errores à Syricio, ejuſque Presbyterio nuperâ cenſurâ notati, de Virginitate, Ciborum differentiâ, de Mariâ Deiparâ, eam ſcilicet poſt partum Virginem eſſe deſiiſſe, de Chriſto veram carnem non aſſumente, aliaque dogmata damnantur; de quibus Ambroſius, Hieronymus, Auguſtinus, alii. Extat Epiſtola Synodalis *ad Siricium Papam*, unâ cum Siricii hâc de re *literis*, Conc. Tom. II. p. 1036. Ad ipſum Jovinianum quod attinet, in hac Synodo damnatus, in Epiſcopi Romani Diœceſin profugit, & non procul ab urbe conventus turbulentos agebat, adeò ut ann. CCCCXII. Honorius lata lege ipſum Plumbatis cæſum in Boam Dalmatiæ inſulam relegari juſſit, ſociis ejus & participibus 390. P. II.

Digitized by Google

bus in alias pariter inſulas inter ſe diviſas damnatis, ſeveriorem ſententiam eis comminatus, qui veritos & damnatos ſuos cœtus repererint. Extat hæc Honorii Conſtitutio *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* Leg. LIII.

390. P. II. CARTHAGINENSE V. vulgò II. ſub Genethlio, Aurelii deceſſore, (Aurelii enim nomen in Acta vulgata malè irrepſit) ad inſtaurandos Eccleſiæ Africanæ mores, ann. CCCXC. coactum. Extant poſt confeſſionem Catholicæ Fidei factam, Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones*, ſive capitula *XIII*, cum Notis Binii & Albaſpinæi Conc. Tom. II. pag. 1158. demùm ab Holſtenio ex vetuſto exemplari Vaticano, integritati ſuæ reſtituta ibidem in Append. p. 1827. Utraque Editio, & vulgata, & Holſteniana, inter ſe collata, habetur apud Schelſtrat. *Eccleſ. Afr. Diſſert.* III. c. 4. pag. 145. qui Canones brevibus Scholiis illuſtravit.

391. P. II. ANGARIENSE, ſeu SANGARIENSE, juxta Helenopolim in Bithyniâ, circa annum CCCXCI. à Novatianis habitum. In quo Sabbatius Presbyter, ex Judæo Chriſtianus, ob dogma de Paſchate more Judæorum celebrando, damnatur. Vide *Socr.* lib. V. cap. 21. pag. 281.

393. P. II. HIPPONENSE, anno CCCXCIII à quamplurimis Africæ Epiſcopis, ad corrigendam Diſciplinam, habitum. In hoc Concilio, Auguſtinus adhuc Presbyter de *Fide & Symbolo* ſtrenuè diſputavit, teſte Poſſidio in *Vit. Aug.* cap. 7. p. 864. Huic Synodo aſcripti ſunt *Canones* XL. In Concilio Carthaginenſi III. repetiti, variéque aucti. Horum duplex habetur editio; altera integra, quam ex variis codicibus MSS. primos extulit Paſch. Queſnellius *Append. ad Leon. M. Diſſert.* XII. cap. 2. Utramque etiam exhibet Emm. Schelſtratius *Eccleſ. Afr. Diſſert.* III. cap. 6. pag. 171. qui plurimis argumentis Canones hos ſuppoſititios eſſe contendit, quæ apud ipſum videri poſſunt. Interim, ne nihil in hâc Synodo ſtatutum videatur, ſex genuinos hujus Concilii Canones ex Fulgentio Ferrando, aliiſque Canonum Collectoribus eruit.

394. P. II. CAVERNENSE ad *Cavernas Suſit*, non procul à Carthagine, anno CCCXCIV. à *XLIII.* Donatiſtarum Epiſcopis coactum. In ſchiſma jam prolapſi erant Donatiſtæ, his Primianum Carthaginenſem Epiſcopum, aliis Maximianum ordinantibus. Maximianiſtæ igitur collecto ad *Cavernas Suſis* partis ſuæ Concilio, Primianum judicio Synodali damnârunt, ſecundâ vice in Concilio Caberſuſſitano mox damnandum. Agit hâc de re Auguſtinus in Pſalm. *XXXVI.* & *contra Creſcon.* lib. IV. capp. 6. 7. Tom. VII. col. 295.

394. P. II. CABERSUSSITANUM apud Caberſuſſam, Provinciæ Byzacenæ, ut volunt nonnulli in Africâ urbem ann. CCCXCIV. à *LIII.* Maximianiſtarum Epiſcopis contra Primianum celebratum. Majorem quidem Epiſcoporum numerum indigitare videtur Auguſtinus, dum lib. IV. *contra Creſcon.* cap 6 ait, à centum vel ampliùs Epiſcopis perfectè, pleniùſque damnatum eſſe Primianum; ut vel numerus in Epiſtolâ Synodali vitioſus, vel Synodicæ jam conditæ, plures poſteà Epiſcopi ſubſcriptiones ſuas addiderunt: Utut ſit, Primianus Carthaginenſis Epiſcopus, variis Eccleſiis, viventibus adhuc propriis Epiſcopis, alios ſubrogaverat, homines inceſtos ad communionem admiſerat, Fortunatum Presbyterum, quòd ægrotantibus baptiſmo ſuccurriſſet in cloacam mitti fecerat, multitudinem miſerat quæ Chriſtianorum domos everteret, Epiſcopos ſimul & Clericos obſideret, poſteà ab ejus Satellitibus lapidatus, ſeniores in Baſilicâ occiderat, eò quòd indignè ferrent *Claudianiſtas* ad communionem admitti. Ob hæc aliaque crimina, cùm à Synodo citatus comparere noluiſſet, iterùm damnatus & depoſitus eſt; damnatis etiam omnibus, qui deinceps communionem ejus ampleɛterentur. Extat de his omnibus Epiſtola Synodalis *ad univerſos Africæ Epiſcopos*, cui *LIII.* Epiſcoporum Subſcriptiones ſubjiciuntur apud Auguſt. *Enarrat. in Pſalm* XXXVI. Tom. VIII. col. 294. Eam, cum ſex vetuſtis Codicibus Collectioni inſeruit Baluzius col. 93. Scholiiſque ſuis illuſtravit Schelſtratius *Eccleſ. Afr. Diſſert* III. c. 5. pag. 163. qui præterea contendit hanc Synodicam non Concilio huic Caberſuſſitano, ſed Synodo Cavernenſi paulò ſuprà memoratæ tribuendam eſſe. Quem proindè refellit vir doctiſſimus Ant. Pagius in Addendis ad *Crit. Hiſt. Chron.* p. 318.

394. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM VI. anno CCCXCIV. III. Cal. *Octobris*, habitum. Aderant præter Nectarium Theophilus Alexandrinus, Flavianus Antiochenus, Gregorius Nyſſenus, Amphilochius Iconienſis, & plures alii. In eo cauſa Bagadii & Agapii de Epiſcopatu Boſtrenſi contendentium, præcipuè agebatur. Synodus Bagadii depoſitionem, utpotè à duobus tantùm Epiſcopis factam, improbavit, decrevitque Epiſcopum non niſi à tribus ad minimum Epiſcopis, deponi poſſe, quin & ubi fieri poteſt, omnes Provinciæ Epiſcopos in hanc rem eſſe congregandos. Extant Græc. Lat. Acta hujus Concilii, ſeu Fragmentum potiùs *inter Opera Balſamonis*, pag. 761. In *Jure Græco Romano* p. 247. & Conc. Tom. II. p. 1151.

394. P. II. ADRUMETINUM in Africâ, anno CCCXCIV. celebratum. Ad quod Aurelius Carthaginenſis legationem miſit. Quid in eo geſtum ſit, non ſatis liquidò conſtat. Conſule Baronium anno CCCXCIV. num. XXXVII.

394. P. II. BAGAIENSE in Numidiâ, à *CCCX.* Donatiſtarum Epiſcopis, ſub Primiano Carthaginenſi anno CCCXCIV. habitum. In quo Maximianum adverſariæ factionis Epiſcopum Carthaginenſem, ejuſque aſſeclas, damnârunt. Extat Sententia Synodalis, apud Auguſtin. *contra Creſcon.* lib. III. cap. 53. Tom. VII. col. 273. & lib IV. cap. 10. & alibi ſæpiùs. Integram edidit Cl. Baluzius, notatis in margine Auguſtini locis ubi hâc de re agitur *Nov. Collect.* col. 97. Confer Schelſtrat. *Eccleſ. Afric. Diſſert.* III. c. 5. p. 169.

397. P. II. CARTHAGINENSE VI. vulgò III. anno CCCXVII. Calendis *Septembr.* in Secretario Baſilicæ reſtitutæ, ſub Aurelio habitum. Extant, quæ ad Diſciplinam & Regimen Eccleſiæ præcipuè ſpectant, Capitula L. Conc. Tom. II. pag. 1195. non quidem omnia in hâc Synodo, ſed quædam in aliis Conciliis Carthaginenſibus, conſtituta, in hâc demùm confirmata, Albaſpinæi etiam notis illuſtrata. Horum Canonum præcipuos Scholiis ſuis elucidavit Emm. Schelſtratius *Eccleſ. Afric. Diſſert.* III. cap. 7. pag. 193. Non pauca etiam ad hujus Concilii, horùmque Canonum illuſtrationem congeſſit vir doctiſſimus Ant. Pagius *Critic. Hiſt. Chron* ad ann. CCCXCVII. nu. XII XIII. & ſeqq Duplicem Synodum Carthagine hoc anno habitam nobis ſiſtit Dionyſius Exiguus. priorem VI. Calend. *Jul.* celebratam, quâ inter alia conſtitutum erat, *Ut nullus Epiſcoporum navigaret ſine formula Primatis*; & hanc, de quâ agimus Calend. *Septembr.* Verùm de hâc re admodum probabilis mihi videtur Cl. de Marca

 ſententia, unum idemque fuiſſe Concilium, in duos quaſi conventus diſtributum. Epiſcopi quidam diem Concilio definitam prævenerant; cum his VI. Calend. *Jun.* quædam tractavit Aurelius. Poſteà Legati ex omnibus Africæ provinciis advenerunt, & jam in plenario Concilio quæ in priori conventu tractata fuerant, relecta ſunt, & communi ſuffragio definita, aliaque addita. Unde factum eſt, ut Dionyſius Exiguus, quique illum ſequantur, quędam priori, quam faciunt, Synodo tribuant, quæ in hâc menſe *Septembr.* habitâ tranſacta ſint. Vide quæ notavit P. de Marcâ *Diſſert.* VIII. inter *Opuſc.* pag. 261.

398. P. II. CARTHAGINENSE VII. vulgò IV. anno CCCXCVIII. IV. Idus *Novembr.* frequenti ſatis Epiſcoporum numero, Pręſide Aurelio, habitum. In id pręcipuè animum intendebant boni Patres, ut Diſciplina Eccleſiaſtica fœdè collapſa in integrum reſtitueretur. Quem in finem, *Capitula* CIV. quędam jam condita, reliqua olim tradita, & nunc collecta, ſtatuerunt. Extant cum Notis Binii, Albaſpinæi, & variis lectionibus Fr. Ducæi Concil. Tom. II. pag. 1196. Canonem hujus Concilii *CV.* ex vetere Codice MS. *Urgellenſi*, exhibet Baluzius *Nov. Collect.* col. 99. Vide quę ad hanc Synodum notavit Emm. Schelſtratius *Ecclеſ. Afric. Diſſert.* III. cap. 8. pag. 210. Fatendum ſanè eſt, hos Canones, neque in Codice Canonum Eccleſiæ Africanę, neque in Collectione, quę *Concilium Africanum* vulgò dicitur, neque in aliis quibuſdam Canonum Collectionibus, locum habere. Quod unde factum ſit, rationem nobis reddant alii; mihi enim ipſi hâc in re ſatisfacere haud poſſum.

398. P. II. CARTHAGINENSE VIII. Vulgò, V. anno CCCXCVIII. VI. Calend. *Junii*, à *LXXIII.* Epiſcopis habitum. Ut Moribus, & Diſciplinæ meliùs adhuc conſuleretur, ſancita ſunt *Capitula* XV. quæ Conc. Tom. II. p. 1215. habentur.

Lector quivis facilè videt hanc Synodum ante pręcedentem collocandam eſſe, illam quippè IV. Idus *Novembr.* hanc VI. Calend. *Junii* habitam. Attamen ita ponunt Conciliorum Editores. Verùm neceſſe eſt ut vel turbatus ſit ordo, vel Concilium hoc V. in alium annum reponendum erit. Certè de tempore hujus Synodi inter eruditos haud benè convenit. Ad hunc ipſum annum refert Baronius, ad annum CCCCI. Juſtellus & Cardinalis Perronius; ad annum CCCC Schelſtratius, qui Canones III. XI. XV. Scholiis ſuis illuſtravit *Eccleſ. Afr. Diſſert.* III. cap. 9. pag. 223. Satis erit Lectorem ſemel monuiſſe, in Conciliis Africanis hujus & ſequentis Sæculi miram eſſe confuſionem, turbato ſæpiùs temporis ordine, & permixtis Canonibus, qui in hâc illâve Synodo conditi, alteri non rarò tribuuntur. Quod candidum non minus, quàm attentum & diligentem lectorem exigit.

399. P. II. CARTHAGINENSE IX. anno CCCXCIX. V. Calend. *Maias* in Secretario Baſilicæ reſtitutæ, congregatum. In hâc Synodo decreta eſt ad Honorium Imp. Legatio, ut auctoritate ſuâ Eccleſiæ Africanæ neceſſitatibus ſubveniret, Epigonio & Vincentio Epiſcopis ad hoc munus deſtinatis. Multa erant quæ per hanc Legationem ab Imperatore petenda eſſe ſtatuerunt Patres Africani. Primò, ut confugientes ad Eccleſiam, vi inde nè abſtrahantur, utque Clerici de Judicii ſui cognitione in Publico Teſtimonium dicere non cogantur. Vid. *Cod. Afr.* Can. *LIX.* Huic petitioni reſpondet Honorii Lex *de Foro Eccleſiaſtico*, XIII. Calend. *Septembr.* hoc anno edita, ut quoties de Religione agatur, Epiſcopi judicare debent, *Cod. Theod.* Tit. *de Relig.* l. I. Secundò, Ut Reliquiæ Idolorum per omnem Africam aboleantur, & Templa ubique deſtruantur, *Cod. Afric.* Can. *LVIII.* Reſpondet Honorius Lege, III. Calend. *Septemb.* hoc anno latâ, Simulachra quidem & Sacrificia prohibenda, ipſa verò Ædificia, rebus his illicitis vacua, non eſſe evertenda, *Cod. Theod.* Tit. *de Pagan.* l. XVIII. Tertiò, Ut Paganorum Convivia, & quæ in his exerceri ſolebant, impoſitâ pœnâ, prohibeantur, utque Spectacula Theatrorum, cæterorúmque ludorum die Dominicâ vel cæteris Sanctorum Feſtivitatibus minimè celebrentur, *Cod. Afric.* Can. *LX. LXI.* Ad has petitiones pertinet Honorii Lex, XIII. Calend. *Septembr.* hoc anno Profanos nempe Ritus eſſe ſubmovendos, Feſtos verò Conventus Civium, & communem omnium lætitiam, Ludos nempe & Convivia, eſſe permittenda, modò abſque Sacrificio, ullâve ſuperſtitione damnabili exhibeantur, *Cod. Theod.* Tit. *de Pagan.* l. XVII. Quartò, Ut Clerici ab Epiſcopis ſuis damnati, à quolibet non protegantur; ut Manumiſſiones in Eccleſiâ celebrentur; ut Hiſtriones, qui Fidem Chriſtianam amplexi ſint, ad eandem ludicram artem iterùm exercendam non cogantur, *Cod. Afr.* Can. LXII. LXIII. LXIV. Extat quidem Honorii Lex, VII. Calend. *Jul.* hoc anno, ad Sapidianum Africæ Vicarium data, quâ Eccleſiarum & Clericorum privilegia & immunitates confirmantur, conſtitutâ quinque librarum auri pœna iis, quicunque ea temerè violaverint, *Cod. Theod.* Tit. *de Epiſc.* lib. XXXIV. ubi dubium movet, levibus quidem, ut mihi videtur, de cauſis Gothofredus, utrum hæc Honorii Conſtitutio ad Patrum Africanorum petitionem referenda ſit. Prætereà Legatis Africanis hoc etiam in mandatis datum eſt, ut Equitium Epiſcopum, qui olim Epiſcopali judicio meritò damnatus fuerat, ſi fortè illis in partibus reperierint, Eccleſiæ cauſam adversùs ipſum agerent, *Cod. Afr.* Can LXV. Quid verò hâc in parte præſtitum ſit, non liquet. Nullam, ſaltem valde obſcuram hujus Synodi mentionem faciunt Conciliorum Editores. Interim confer Conc. Tom. II. p. 1081. Concil. Afric. I. ibidem pag. 1221. Baron. ad ann CCCXCIX. prope fin. præcipuè Jac. Gothofredi Comment. ad Leg. XVII. *Cod. Theod.* Tit. *de Paganis.*

ALEXANDRINUM VII. anno CCCXCIX; vel ut Pagius CCCCI. ſub Theophilo habitum. In quo Origenes ejuſque Diſcipuli, & Sectatores damnati ſunt. Epiſtolæ Synodicæ hujus Concilii Fragmenta quædam non contemnenda habet Juſtinianus Imp. *Tract. adverſ. Orig. Error.* Concil. Tom. V. pag. 660. Multis hac de re agunt Hieronymus, Palladius in *Vita Chryſoſtomi*, Socrates, Sozomenus, & nos alibi plura. 399. P. II.

CONSTANTINOPOLITANUM VII. ann. CCCXCIX. à Chryſoſtomo, & XXII. Aſiæ Epiſcopis habitum. In hoc, Antoninus Epheſi Epiſcopus, VII. graviſſimorum criminum accuſatus cum Synodali judicio damnandus eſſet, mors illum ad ſupremum Judicium evocavit. Exeunte hoc, vel ineunte ſequenti anno, Chryſoſtomus Epheſum profectus, Synodum LXX. Epiſcoporum habuit, ubi Heraclidem ad hanc ſedem promovebat, & ſex Aſiæ Epiſcopos depoſuit. Pluribus de his agunt Palladius in *Vit. Chryſoſt.* cap. 13. pag. 125. Socr. lib. VI. c. 10. Soz. lib. VIII. c. 6. & nos in *Vitâ Chryſoſt.* alibi fuſiùs. 399. P. II.

CYPRIUM, anno CCCXCIX. juxta Pagium in *Critica* ann. CCCCI ſub Epiphanio Cypriorum 399. P. II.

Metro-

SÆC. IV. ab An. CCCC. Metropolitâ, ab omnibus iſtius Inſulæ Epiſcopis, celebratum. Theophilus Alexandrinus, damnandis Origenis dogmatibus hoc tempore unicè intentus, magno ſibi emolumento fore putavit, ſi Epiphanium, Conſtantiæ in Cypro Epiſcopum, virum ob virtutis, & doctrinæ reverentiam, omnium ſui temporis clariſſimum, (à quo tamen anteà diſſeoſerat) participem & conſortem conſiliorum ſuorum haberet. Scriptis itaque ad illum literis, hominem, ſummâ morum ſimplicitate prædirum, in ſuas partes facilè pertraxit, qui, collecto Epiſcoporum totius Inſulæ Concilio, Origenis libros omninò legi prohibuit. Miſit etiam tùm ad alios, tùm præcipuè ad Joannem Chryſoſtomum literas, quibus ea quæ in Synodo decreta fuerant, ipſi ſignificavit, fruſtra hortatus, ut & ipſe à legendis Origenis libris abſtineret, & convocatâ Synodo Epiſcoporum ſuorum, idem ſecum decerneret. Hæc nobis referunt Socr. lib. VI. cap. 10. pag. 315. Sozom. lib. VIII. cap. 14. pag. 775. Extat Theophili hâc de re *ad Epiphanium* Epiſtola ab Hieronymo Latinè verſa apud Hieron. Tom. II. pag. 309. ad vetuſtum MS. *Colbertinum*, recognita & emendata, apud Baluz. *Nov. Collect.* col. 101.

SÆC. IV. ab An. CCCC. TOLETANUM I. vulgò dictum, in Carpetanis ad *Tagum* fluvium à XIX. Epiſcopis, Præſidente Patrono, ad mores, præcipuè in Clero, reformandos anno CCCC. VII. Idus *Septembr.* habitum. Extant circa diſciplinam Eccleſiaſticam, ſacrarum Perſonarum continentiam & pœnitentiam publicam ac ſolemnem *Capitula* XXI. cum Fragmentis, aliiſque huc facientibus Conc. Tom. II p. 1222. 400. P. II.

TAURINENSE in Sub-Alpinis, (*Taurinum* quippe caput eſt Principatus Pedemontani) rogantibus Galliæ Epiſcopis, congregatum X. Cal. *Octob.* anno, ut videtur, CCCC. ſi non paulò poſt, certè poſt mortem Martini Turonenſis, quem anno CCCC mortem obiiſſe, non contemnendis argumentis evincit P. Fr. Chifletius *Differt. de S. Martini Temporum ratione*. In hoc Concilio præcipuè actum de Primatu *Arelatenſis*, & *Vienrenſis* Eccleſiæ, & Sedes Metropolitana in ſecundâ Provinciâ Narbonenſi *Maſſilienſi* adjudicata eſt. Extant Canones *VIII.* Conc. Tom. II. p. 1155. & Sirmondi Notæ poſthumæ, ibid. in *Append.* p. 1810. 400. P. II.

FINIS QVARTI SÆCVLI.

SÆCULUM NESTORIANUM.

CONSPECTUS SÆCULI.

SÆC. V. ab An. CCCC. IMPERANTE apud Orientales Arcadio, homine ignavo, otio & luxuriæ dedito, apud quem omnia poterant proceres Aulici, miſerè perturbatæ ſunt res Eccleſiaſticæ. Huic à Kal. Maii An. CCCCVIII. ſuccedit Theodoſius junior, πᾶσαν ἐπιεικείας ἀρετὴν ἀπὸ Θεοῦ, Inquit Sozomenus Præfat. ad Hiſt. Eccleſiaſt. certè pietate & humanitate pauci ex ordine Principum palmam ei præripuerunt. Magnus eruditorum Patronus, ipſe literis haud leviter inſtructus; noctu etiam libris incubuit, ad quorum lectionem inſerviit illi candelabrum, quod arte mechanicâ fabricatum, nullo extrinſecus miniſtrante, oleum lucernæ infundebat. Sed hujus auſpiciis & Præſidio mirè floruit non Eccleſia modò, ſed & tota res literaria, quam ſtrenuè promovere ſategit, tum ſuis tum renovatis præcedentium Imperatorum legibus, quas videre eſt Cod. Theod. lib. 14. Tit. IX. *De ſtudiis liberalibus urbis Romæ, & Conſtantinopolis.* Ubi de ſtudioſis Romam ſtudiorum gratiâ ſeſe conferentibus, deque eorum Privilegiis, de Antiquariis, & Bibliothecæ CP. Cuſtodibus, de Profeſſoribus publicis Conſtantinopolitanis, aliiſque huc ſpectantibus, agitur. Et ut illud etiam his attexam, An. CCCCXXXVIII. jubente ac curante Theodoſio, conditus & promulgatus eſt *Codex Theodoſianus*, in quem omnium Chriſtianorum Imperatorum Conſtitutiones à Conſtantino M. ad hæc uſque tempora conjectæ ſunt. Hunc Codicem poſt alios omnes recenſuit Jac. Gothofredus, & uberrimis Commentariis illuſtravit, qui majorem diligentiam an eruditionem præ ſe ferant, haud facilè dicas; ſed hæc obiter. Florente ac favente Theodoſii Imperio, Eccleſiæ nihilominus pacem turbant, I. DONATISTÆ, qui integro jam ſæculo ab ipſo Diocletiani tempore Eccleſiam Catholicam gravi Schiſmate lacerarant. Adverſus hos fraudibus ac cædibus ubique graſſantes, decreta eſt An. CCCCIV. à Synodo Carthaginenſi ad Honorium Aug. legatio, ſecundâ jam vice repetita An. CCCCVII. cum iis etiam Carthagine collationem inſtituunt Catholici Epiſcopi An. CCCCXI. cujus geſta hodie extant, & tum ſeorſim, tum in Conciliorum tomis habentur. II. PELAGIUS, ejuſque aſſeclæ, motis controverſiis *de originali peccato, libero arbitrio*, &c. à variis Synodis, Dioſpolitanâ, Africanis, Gallicanis, ut de Patribus, Auguſtino, Hieronymo, Proſpero, aliiſque nil dicam, ſæpiuſcule victi & fugati. III. NESTORIUS duas in Chriſto Perſonas, ac proinde Mariam non eſſe Θεοτόκον, docens, à Concilio Oecumenico tertio An. CCCCXXXI. Epheſi habito, damnatus. Hinc multæ inter Cyrillum Alexandrinum & Theodoritum lites. IV. EUTICHES, unicam in Chriſto naturam poſt Incarnationem agnoſcens, quem proinde damnavit Concilium Chalcedonenſe An. CCCCLI. utcunque illum Synodus Epheſina λῃστρικὴ An. CCCCXLVIII. armata manu, & coactis ſubſcriptionibus abſolverat. Subſecuta mox magna certamina & diſſidia, quibus ut medicam adhiberet manum, Ἑνωτικὸν condidit Zeno Auguſtus, cui ſubſcripſerunt Acacius CP. & ſimulatè quidem

Pet.

SÆC. V. ab An. CCCC. Petr. Moggus, Petrus Fullo, additamenti ad Triſagium (σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς) auctor, aliique; reclamantibus interim Romanæ ſedis Epiſcopis, Simplicio, Felice, &c. qua de re vide ſis *Geſta de nomine Acacii*, aliaque Concil. T. IV. à p. 1079. Sedes CP. à Synodo Chalcedonenſi admodum honoratur, cujus Can. XXVIII. τὰ ἴσα πρεσβεῖα *æqualia* ei cum veteris Romæ Epiſcopo *Privilegia* decernuntur. Priore, ut videtur, hujus ſæculi parte inſtituti ſunt Monachi *Acœmetæ* ita dicti, quod in tres Claſſes diviſi, ſibique invicem ſuccedentes, divina officia nullo interpoſito intervallo nocte dieque celebrarent. In horum uſum plurima Conſtantinopoli Monaſteria conſtructa ſunt, præcipuè celeberrimum illud quod à *Studio*, qui Conſul fuerat An. CCCCLIV. *Studii* nomen traxit, nec fortaſſe in aliis Orientis urbibus deerant. Hujus inſtituti Authorem alii Marcellum Apamienſem, alii Alexandrum Archimandritam, Marcelli prædeceſſorem, qui floruit An. CCCCXX. & in cœnobio, quod juxta S. Menæ monaſterium erat, cum ſuis habitavit, fuiſſe volunt. Hi Acœmetæ, ſaltem ex iis plures, Hæreſi Neſtorianæ favebant, eo nomine a Scriptoribus Eccleſiaſticis non ſemel acriter correpti. SÆC. V. ab An. CCCC.

SCRIPTORES.

401. ASTERIUS, Amaſeæ (quæ Ponti eſt civitas) Epiſcopus. Scythæ cujuſdam quem civis Antiochenus emerat, & liberalibus ſtudiis informaverat, Diſcipulus, claruit circa An. 401. à Juliani Imp. temporibus, ipſomet teſte * non longè remotus. Plura de eo non habent Veteres. Multa ſcripſit ὁ φιλάρετος Aſterius, uti Photio † audit, ex quibus hodie ſuperſunt.

* Hom adv. Avar.
† Cod. 271.

Homiliæ V. viz. in Divitem & Lazarum, De Oeconomo iniquitatis, Adverſus Avaritiam. In Feſtum Calendarum, & In illud, An liceat dimittere Uxorem quacunque ex cauſa G. L. à Rubenio editæ *Antverp.* 1615. 4° & in *Auctuario* 1624. Tom. 2. pag. 563. ac in *Auctuario* 1648 Tom. 1. p. 1. in quo additæ habentur ſequentes Homiliæ.

In Prophetam Danielem & in Suſannam.
In Cæcum à Nativitate.
In Principes Apoſtolorum, Petrum & Paulum.
In S. Martyrem Phocam.
Laudatio in SS. Martyres.
Enarratio Martyrii S. Euphemiæ, excerpta ex Act. 6. ſecundi Niceni Concilii.

Laudatio in S. Protomartyrem Stephanum, quam nomine Procli ediderat Vinc. Riccardus, cùm & Stylus & Photii Authoritas vindicent Aſterio. Hactenos Homiliæ à Combefiſio collectæ: verùm an omnes ejuſdem ſint Aſterii, meritò dubitatur: Addidit Combefiſius excerpta octo aliarum Homiliarum è Photii Cod. 271. deſumpta, viz. Sermonum; *De Pœnitentia, in illa verba, Homo quidam deſcendit de Hieruſalem ad Jericho. In illud, Duo Homines aſcenderunt in Templum. De Zacchæo, De Filio Prodigo, De ſervo Centurionis à Domino ſanato, De Jejunio, De Jairo, ac muliere profluvio ſanguinis laborante.*

Homilia VII. in Pſalmos 5. 6. & 7. Græc. Lat. cum Notis apud Cotelet. Monument. Eccleſ. Gr. T. 2. p. 1.

Denique extant *Fragmenta* Aſterii plurima in Catena in Pſalmos, aliaque in Catena in Lucam; quorum pleraque nuſpiam alibi reperiuntur.

401. MARCUS, Ἀσκητὴς ſive *Exercitator*, κατ' ἐξοχὴν dictus, genere forſan Ægyptius, inter Mona-
Sozom. l. 6. Pallad. Hiſt. c. 29. Lauſi c. 20. 21. Niceph. l. 14. c. 54. chos Nitrienſes ſolitariam vitam egit, claruit circa Annum 401. Vir inſigniter mitis, ac ſummè temperans, qui juvenis adhuc totum Vetus ac Novum Teſtamentum memoriter tenuit; ætate verò provectior tantâ ſanctitatis famâ inclaruit, ut inter Monachos Nitrienſes rumor increbreſceret, ſacra myſteria ei non à Sacerdote, ſed ab Angelo quodam ſemper in manus eſſe tradita. Vixit ad decrepitam uſque ætatem, obiitque centenario major. Multa poſt ſe reliquit Scripta, de quibus ſunt qui Marco noſtro litem moveant, annon ea Marco cuidam juniori, qui ſub Leone Imp. circa an. 900. floruit potius aſcribenda ſint, ſubdubitantes. Verùm id conjecturæ ne leviſſimam quidem habet veritatis umbram: cùm Photius * ſcripta iſta non memoret ſolùm, ſed & eorum capita ſummatim * Cod. 200. referat. De ſtylo Marci ſic ille: Σαφὴς μὲν ἐστὶν, ὅσον ἐπὶ τῇ κοινότητι τῶν λέξεων, καὶ τῷ κεφαλαιωδῶς ἐξελέγχεσθαι ἡ φράσις, εἰ καὶ μὴ πρὸς τὴν Ἀττικὴν ἐξηκρίβωται γλῶσσαν, εἰ δέ πού τι τὸ ἀσαφὲς ἐνορᾶται, τῷ διὰ πράξεως αὐτὰ πεφυκέναι μᾶλλον καταληφθῆναι, ἀναχωρεῖ τῆς διὰ λόγων ἑρμηνείας, οὐχὶ τὸ δυσειδῶς εἰρῆσθαι. *Perſpicua ejus eſt dictio, quatenus verbis utitur communibus, & ſumma capita percurrat Oratio: etſi quod ad Atticum Sermonem non ſatis accurate linguam componat. Sicubi verò in his obſcuritas aliqua cernitur, ideo nimirum ab eâ, quæ per verba fit, clarâ explicatione recedit; quòd hæc ejuſmodi ſint, ut per actionem ipſam potiſſimùm percipi debeant, non quod diſſiculter eadem exprimi oratione poſſint.* Quod non de Marci ſolius ſcriptis notat Photius, ſed & in omnibus fermè iis, qui Aſcetica tractarunt, ejuſmodi obſcuritatis vitium reperiri docet, τῆς ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν ἐπιγνώσεως τί μάλα στερρούσης τῆς διὰ τῶν ῥημάτων ὑποδηλώσεως.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

De Paradiſo & Lege Spirituali: Prooemium totidem verbis habetur in Macarii Hom. 37.
De his qui putant ſe ex operibus juſtificari.
De Pœnitentia.
De Baptiſmo.
Præcepta ſalutaria ad Nicolaum.
Capitula Temperantiæ, ſive de Jejunio.
Diſputatio cum Cauſidico.
Conſultatio intellectus cum ſua ipſius anima. Octo iſta Opuſcula memorat, alio tamen ordine enarrat Photius, quibus & nonum addit (à nobis deſideratum) *contra Melchiſedecitas*, quo in ſui ipſius Parentem hæreſeos hujus labe contaminatum invectus eſt.

Ex Marci noſtri Operibus ad ætatem ſuam perveniſſe prodit Nicephorus libros VIII. univerſalium affectionum numerum æquantes, & alios XXXII. *de re aſcetica*. In his octo, quæ nobis ſuperſunt, opuſcula comprehendi, ſatis eſt veriſimile; adeò ut 32. etiamnum deſiderentur.

Porrò, inter octo, quæ extant, tractatus, habetur Epiſtola Nicolai cujuſdam non contemnenda; quâ

gratias

SÆC. V. ab An. CCCC. gratias Marco agit, ob Præcepta ejus ſalutaria ſibi nuncupata.

Extant Opuſcula ſuprà recenſita à Joanne Pico Pariſienſi Latinè reddita *Pariſ.* 1563. inde in Biblioth. Patr. deſumpta. Græc.Lat. verò in Auctuario *Pariſ.* 1624. Tom. 1. p.871.

401. P. II. MARCUS, ἀσκητὴς dictus, inter Monachos Nitrienſes celeberrimus, claruit circa annum CCCCI. Scripſit plurima, quorum multa temporis injuriâ perierunt. Superſunt non pauca. Extant apud Cl. Galeum ſequentia Marci opuſcula Græcè MSS. 1. *De Jejunio.* 2. *Capita* περὶ ἀγρυπνίας, &c. 3. Κεφάλαια ἠθικά. 4. Περὶ εὐχῆς. 5. *Capita Gnoſtica.* 6. Περὶ πράξεως καὶ θεωρίας πνευματικῆς. 7. *Oratio* εἰς τὸν Μελχισεδέκ, 8. Ἀντίζυγα *vitiorum & virtutum*, 9. *Paræneſis Aſcetica Alphab.* 10. *Oratio in S. Crucem.* Quòuſque hæc coincidant cum opuſculis illis, quæ in *Auctuario* ſuo Tom. 1. edidit Fronto Ducæus, cùm ipſos Codices MSS. nondùm inſpexerim, dicere nequeo.

401. ANIANUS, Monachus Ægyptius, diverſus ab eo qui nonnulla Chryſoſtomi ſcripta Latinè vertit, uti infrà oſtendemus, claruit circa Ann. 401. *Chronologiam* ſcripſit, in quâ Euſebium ſecutus, non rarò tamen eum erroris coarguit, ut ex Georgio Syncello conſtat. N.E.

401. PANODORUS, Ægyptius itidem Monachus, Aniani ὁμόχρονος, teſte Syncello, claruit ſub Arcadio Imp. Scripſit Chronographiam, ἐν ἀπείρῳ, inquit Syncellus, χρονικῆς ἀκριβείας, ipſe Euſebium ſimiliter ſecutus, haud diſpari etiam modo caſtigat. Interiit ejus Chronographia; fragmenta tamen plurima nobis conſervavit Syncellus, atque ex eo exhibet Scaliger in Animadverſionibus Euſebianis.

401. VICTOR, Antiochenus, Chryſoſtomi æqualis, claruiſſe videtur, ineunte hoc ſæculo, & deinceps. Scripſit *Commentarium in Evangelium D. Marci*, qui Latinè extat ex verſione Theod. Peltani in Bibliothec. Patr. Tom.4. p.370.

401. P. II. VICTOR Presbyter Antiochenus, Chryſoſtomo ætate par, claruit anno circiter CCCC. Præter Commentarium in Evangelium S. Marci, cujus & alibi meminimus, hæc Victoris opuſcula penes ſe MSS. habet vir eruditiſſimus Sebaſtianus Feſchius J. V. Profeſſor Baſileenſis, ut ex ipſius ad Cl. Galeum literis conſtat, nempe *Scholia in Epiſtolam S. Iacobi; in S. Petri primam & ſecundam; in S. Ioannis* I. II. III. *in S. Judæ Epiſtolam.* Græcè verò an Latinè tantùm, non didici.

401. MACARIUS, Patriâ, ut veriſimile eſt, Romanus, Profeſſione Monachus, Rufino Aquileienſi admodum familiaris, (eundem enim eſſe cui Apologiam ſuam pro Origene dicavit Ruffinus, quemque in Apolog. 2. contra Ruffinum notat Hieronymus, jure conjicit Miræus) Claruit circa An. 401. Scripſit in Urbe Româ *adverſus Mathematicos librum*, in quo labore Orientalium quæſivit ſolaria Scripturarum: uti habet Gennadius de Script. cap. 23. N. E.

401. PAULUS, Epiſcopus, cujus unicus meminit
* De ſcript. c.31. Gennadius *, claruiſſe videtur circa An. 401. Scripſit *de Pœnitentiâ libellum*, in quo legem Pœnitentibus dedit, ita dolendum eſſe de peccatis, ne ſupra modum triſtitiæ, immenſitate deſperationis mergantur. N E.

401. EUSEBIUS, cujus notitiam, eamque perobſcuram, eidem Gennadio debemus †. Nec Patriam enim, nec vitæ inſtitutum, nec ætatem ſcire licet. Ex loco tamen quem in Catalogo ſuo ei tribuit Gennadius, ineunte hoc ſæculo illum floruiſſe conjectari fas eſt. Scripſit *de Crucis Domini Myſterio, & Apoſtolorum, ac præcipuè Petri, conſtantiâ, virtute Crucis indeptâ* N.E. SÆC. V. ab An. CCCC. † De ſcript. c.34.

SEVERUS SULPITIUS, Natione Gallus, Patriâ Aquitanus, genere nobilis, Phæbadii Agennenſis Epiſcopi Diſcipulus, claruit Anno 401. In adoleſcentiâ eloquentiæ ſæculari operam dediſſe, & in foro famam non incelebrem nactum, uxorem è Conſulari familiâ duxiſſe ſatis indicat Paulinus Epiſtolâ ad eum primâ. Vitæ inſtituto, ut nonnullis placet, erat Monachus, certè Presbyter Primuliacenſis. Qui Epiſcopum fuiſſe volunt, eum cum Sulpitio Severo, viceſimo ſeptimo Bituricum Epiſcopo (qui obiit exeunte ſæculo ſexto (temerè confundunt. Martino, Paulino, Hieronymo, admodùm erat familiaris. In ſenectute vergente, à Pelagianis deceptus poſtea erroris ſui pœnitentiam egit; ac perpetuo ſilentio linguæ temeritatem expiavit. Stylus Severo clarus, faciliſque; & longè ſupra ſæculi ſui genium terſus & politus: unde Eccleſiaſticorum puriſſimus ſcriptor Scaligero audit. In Dialogis ſuis Millenariorum errorem prodit; quod obſervavit olim Hieronymus *, eumque primariis Millennii propugnatoribus accenſet. 401.
* Comm. in Ezek.c.36.

SCRIPTA.

Hiſtoria Sacræ libri II. *à Mundi exordio ad Annum* 400. *deducti*, circa quod tempus ſcripti videntur.

De *S. Martini vitâ liber, cum Præfatione ad Deſiderium.*

Epiſtola Prima ad Euſebium Presbyterum contra æmulos virtutum B. Martini.

Epiſtola ſecunda ad Aurelium Diaconum, de obitu & apparitione B. Martini.

Epiſtola tertia ad Baſſulam ſocrum ſuam, de obitu B. Martini.

Dialogi III. *interlocutoribus Gallo & Poſthumiano*, ſe mediante & judice: quorum primus agit de *virtutibus Monachorum* Orientalium, ſecundus & tertius de *virtutibus B. Martini.* Hoſce ob errorem Millennii ibi deprehenſum damnavit olim Gelaſius Papa, ſeu quiſquis Decreti illius Autor, ſub titulo *Opuſculorum Poſthumiani & Galli.*

Ad Claudiam Sororem Epiſtolæ II. quas ex MS. Codice Collegii S. Trinitatis Cantab. deſcriptas V. Cl. Joannes Battely, ejuſdem Collegii Socius, ad Cl. Baluzium miſit: à quo editæ ſunt Miſcellaneorum Tom.1. p. 329.

Epiſtolæ V. à *Dacherio* primùm editæ, Spicileg. Tom.V. p.532. plures certè *Epiſtolas ad amorem Dei, & contemptum Mundi hortatorias* ad Sororem ſuam illum ſcripſiſſe teſtatur Gennadius *, ac ad alios alias; quæ non extant. * De Script. c.19.

Ex V. Severi Sulpitii Epiſtolis à Dacherio editis, ultima non eſt Severi noſtri. ſed alterius Severi, natione Afri, ut liquet ex Epiſtola IV. p.535.

Carmen Bucolicum, ſeu *de moribus Boum Poëmation*, habetur ſub Severi nomine inter Chriſtianos Poëtas à Bignæo editos in Appendice ad Biblioth. Patr. *Pariſ.* 1624. p.579.

Prodierunt Sulpitii Severi Opera, *Colon.* 1600. 8°. cum Druſii commentario *Franekeræ*, 1607. 8°. *Lugd. Bat.* 1635. 12°. (cum notis G. Hornii) 1647 4°. 1654. 8°. & alibi ſæpius. Habetur & in Orthodoxogr. & in Biblioth. Patr. Tom.VI. p.324.

Uberrimos in Sulpitii Severi Hiſtoriam Sacram Com-

SÆC. V. ab An. CCCC. Commentarios edidit Chriſtianus Schotanus, *Franekeræ* 1664. fol. quorum prodromum, notas nempe in Heptaemeron in lucem emiſerat, *Franekeræ* 1658. 4to.

401. PHILO, unde ortus, incertum eſt, gradu Diaconus. Ineunte hoc ſęculo, ab Arcadii & Honorii Impp. Sorore, (quę conclamata ferè valetudine Romæ ægrota decubuit) unà cum aliis nonnullis Cyprum miſſus eſt, ut S. Epiphanium Romam accerſerent, qui precibus ſuis ac manuum impoſitione priſtinam illi ſanitatem à Deo impetraret. Ad Cyprum delatus ab Epiphanio Carpathi, inſulæ maris Mediterranei, ab Aſiatico littore non longè diſtantis, uti vulgò creditur, rectiùs verò mea quidem ſententiâ Carpaſiæ Urbis in Cypro non ignobilis, Epiſcopus, ob inſignem pietatis famam, ordinatus eſt, circa Ann. 401. Quin etiam Epiphanius Romam diſcedens Eccleſię ſuę Conſtantienſis curam ei commiſit, ut ſi Clericis opus eſſet, ipſe ordinaret. Hæc Polybius *. Scripſiſſe *Commentarium in Cantica Canticorum* fidem facit Suidas †. Extat quidem ſub ejus nomine Latinè *Commentarius in Cantica*, Biblioth. Patr. Tom. V. ſed aut ejus non eſt, aut admodum interpolatus. Interim verus Philonis Commentarius, unà cum interpretatione veteri habetur MS. apud Cl. Bigotium (uti nos docet Caſimirus Oudin.) ab eo propediem evulgandus.

* In Vitâ Epiphan. c. 49.
† In voce Φίλων.

401. Socrat. l. 6. c. 11. Sozom. l. 8. c. 10. Gennad. c. 20. ANTIOCHUS, Natione Syrus, Ptolemaidis in Phœniciâ Epiſcopus, claruit circa ann. 401. Eloquentiæ famâ clarus, Conſtantinopolim profectus eſt, ubi frequentibus concionibus ad Plebem habitis, perſpicua dictione compoſitis, & ſonorâ voce pronunciatis tantum ſibi applauſum meruit, ut à nonnullis Chryſoſtomus diceretur: tantam etiam pecuniam, ut auro onuſtus ad civitatem ſuam rediret paulò ante exorta Chryſoſtomi infortunia. Poſtea tamen liti Chryſoſtomo à Severiano, Acacio, aliiſque intentatæ ſe immiſcuit: ac inter acerrimos Chryſoſtomi inimicos à Palladio * numeratur. Obiit ante annum 408. regnante adhuc Arcadio Imp. Scripſit, præter *Sermones* plurimos, *adversùs avaritiam unum & longum volumen, & in curationem cæci à Salvatore illuminati Homiliam.* Scripta ejus non extant: Sententiolam quandam ex eo profert Theodorit. Dial. 11. *Fragmentum* verò ejuſdem longiuſculum de Chriſto lanceâ tranſfoſſo, Autor Catenæ in Joannem p. 443. aliud Acta Concilii Epheſini, part. 1. c. 4.

* Dialog. p. 49.

401. Socrat. l. 6. c. 11. Sozom. l. 8. c. 10. 18. Pallad. Dialog. paſſim. SEVERIANUS, Natione Syrus Gabalorum in Syriâ Epiſcopus, claruit circa ann. 401. Vir in Scripturis admodùm eruditus, & eloquentiæ cauſa celeberrimus. Famæ igitur ac divitiarum ab Antiocho Conſtantinopoli comparatarum æmulus. Poſtquam ſe in dicendo diu exercitaſſet, & orationes plurimas elucubraſſet, Conſtantinopolim venit, ubi Chryſoſtomum benevolum nactus, ac ſæpè in Eccleſia concionatus, magnam ſui admirationem excitavit, tantumque honoris & auctoritatis adeptus eſt, ut Imperatori, & Auguſtæ familiaris fieret. Chryſoſtomo verò præ aliis charus fuit, qui Epheſum proficiſcens, Eccleſiæ ſuæ curam illi delegavit. Fidem ſibi commiſſam malè præſtitit Severianus, ac auditorum ſtudium, Joanni ablatum, totum ſui juris facere anniſus eſt. Æmulatione igitur motus Joannes Conſtantinopolim propere rediit, falſiſque Serapionis Diaconi Severianum Hæreſeos accuſantis criminationibus inſtigatus, illum urbe ejecit: qui tamen ab Eudoxia Auguſta mox revocatus, Joanni, nullum non lapidem in id movente Imperatrice, ſpecie ſaltèm reconciliatus eſt. Ulcus verò ſtatim recruduit: Initâ enim cum Theophilo, Antiocheno, aliiſque conjuratione, Joannis depoſitionem totis viribus molitus eſt; quod & effecit. Tumultuante autem plebe, & in Joannis inimicos inſurgente, fuga conſulere ſibi neceſſe habuit. Exeunte igitur anno 402. ad Antiochiam properans, Porphyrium ejus loci Epiſcopum accepta pecunia ordinavit; à Plebe Antiochena ſcelus id indignata urbe mox fugatus. Quid de eo exinde factum ſit, parùm liquet.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

De Creatione Mundi Orationes VI. extant in editione Chryſoſtomi Saviliana Tom. VII. prope finem, & in Auctuario Combefiſ. *Paris.* 1672. Hinc deſumuntur Fragmenta illa plurima, quæ in Catena Græcorum Patrum in Geneſin à Franciſco Zephyro Latinè verſa & edita (*Colon.* 1572. exhibentur, pag. 2. 3. 4. 16. 17. 18. 24. 37. 41. 46. licet iſta poſtrema videantur potiùs petita è Severo quàm Severiano.

In Nativitatem Chriſti Oratio, inter Chryſoſtomi Opera edit *Savil.* Tom. VII. Citatur à Theodorito * ſub Severiani nomine.

* Dialog. 2.

De Sigillis librorum Oratio.

De Serpente æneo Moſis Oratio. Utraque habetur inter Chryſoſtomi Opera. Verùm Severiani eſſe patet ex Theodorito †, & Damaſceno *, qui utramque ſub Severiani nomine allegant.

† Dialog. 1. 3.
* De Imag. Orat. 1.

Sermo de pace in Eccleſiâ CP. habitus, cùm à B. Chryſoſtomo ſuſceptus eſt. Extat Lat. inter Opera Chryſoſtomi.

De Morte Innocentum Oratio, quæ inter alias Patrum Homilias ab Alcuino collectas Latinè legitur, & inter Chryſologi Sermones num. 152.

De Cruce Homilia, à Fr. Combefiſ. cum aliis quibuſdam Chryſoſtomi edita, *Pariſ.* 1656.

SCRIPTA QUÆ NON EXTANT.

Sermonum volumen. Sermonem ejus 58um citat Oecumenius Comment. in I. ad Corinth.

Expoſitio in Epiſtolam ad Galatas, quam ſe legiſſe ait Gennadius *: Fragmentum ejus exhibet Oecumenius in Comment. in hanc Epiſtolam.

* De Script. c. 21.

De Baptiſmo, & Epiphania ſolemnitate libellus.

Expoſitiones in Epiſtolam ad Romanos, primam ad Corinthios, & ſecundam ad Theſſalonicenſes, Sever. cujuſdam citantur in Oecumenii Catena in dictas Epiſtolas. Verùm an eo nomine deſignetur Severus an Severianus, incertum eſt.

In Catena Fr. Zephyri *in Pentateuchum* (edit. *Colon.* 1572.) citatur Sever. in *Geneſin* pag. 59. in *Exodum* pag. 143. in *Numeros* pag. 183. 188. 204. 207. in *Deuteronomium*, pag. 212. 215. par hîc ac in præcedente Articulo manet ſcrupulus.

Expoſitio in Job, cujus fragmenta plurima conſervavit Catena in Job à Paulo Comitolo Latinè converſa.

Anaſtaſius Sinaita Ὁδηγῷ cap. 16. citat fragmentum Severiani Gabalenſis in *illud* Coloſſ. I. *Quoniam in ipſo inhabitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter.*

Contra Novatum liber, cujus fragmentum extat apud Gelaſium lib. de duabus Chriſti naturis.

De *Cruce Orationes plures*: quarta citatur à Damaſceno Orat. III. de Imag.

Porrò fragmenta nonnulla Severiani videre eſt apud Gelaſium lib. de duab. in Chriſto natur. Concil. Epheſin. part. 1. Turrian. de Euchariſt. l. I. c. 19. quæ unde deſumpta ſint, incertum eſt.

PALLADIUS, Genere Galata, natus anno

368. Vi-

SÆC.V. ab An. CCCC. 368. Viginti annos natus in exteras regiones peregrinari cœpit; Ad Alexandriam delatus Iſidori Presbyteri curæ ſe commiſit, vitæ Monaſticæ Diſciplinâ inſtituendum. Iſidorus id officii delegavit Dorotheo Aſcetæ celeberrimo Thebano; ſub cujus regimine triennium exegit Palladius. Anno 391. in Nitriam montem ſeceſſit; ibique apud Archimandritas, Arſacium, Putabaſtum, &c. integrum annum aſceticis exercitiis, & Monachis illuſtrioribus inviſendis dedit: & Evagrium Ponticum Præceptorem nactus eſt; à quo Origeniſmi amorem hauſit, eo nomine ab Epiphanio & Hieronymo acriter non uno in loco correptus. Tandem tentationibus quibuſdam laſcivis divexatus, clam Evagrio magiſtro in Scetes ſolitudinem ſe ſubduxit; & apud S. Pachonem aliquamdiu delituit. Mox in Thebaidis deſerta profectus eſt, Joannem Abbatem inviſurus, qui Epiſcopatum & afflictiones multas ei olim adfuturas prædixit. Hujuſmodi ferè itinera crebro conficiens Evagrius, totam Ægypti Regionem peragravit; donec ſplenis & ſtomachi morbis laborans, Alexandriam à ſodalibus mitteretur. Ab Alexandria valetudinis reintegrandæ ergo Palæſtinam profectus eſt; ubi plurimos exegit annos, exempli gratia apud Innocentium Abbatem, Oliveti Presbyterum integrum triennium, anno 400. vel 401. à Palæſtinâ Bithyniam veniens, Epiſcopus cujuſdam Urbis ordinatus eſt. Hæc de ſeipſo Hiſtoriæ Lauſiacæ Autor. Quæ ſequuntur, haud ita certum eſt, an eidem Palladio ſint tribuenda. Anno 400. circiter Palladius, Helenopolitanus Epiſcopus, unà cum duobus aliis Epiſcopis miſſus eſt à Chryſoſtomo Epheſum ad Antonini Epiſcopi cauſam cognoſcendam. Anno 404. Chryſoſtomo (cujus ille partibus conſtanter adhæſit) in exilium pulſo, magiſtratuum furorem fugiens Romam contendit; & Innocentio Papæ, ac Epiſcopis Occidentalibus Arcadii Imp. & Joannis inimicorum injuſta odia coram expoſuit. Mox eum latinis Epiſcopis Honorii Imp. literas ad Arcadium deferentibus remiſſus; in exilium longinquum ab Arcadio ablegatus eſt, in oppido Syene, in viciniâ Blemmyum ſito, cuſtodiendus: quò militari ſatellitio abductus eſt, graviſſimis in viâ injuriis divexatus, ablato famulo & excuſſis tabellis. Relictâ tandem Sede Helenopolitanâ, Aſponæ Epiſcopum factum eſſe tradit Socra-
* L. 7. c. 36. tes *. Denique Hiſtoriæ Lauſiacæ Autor opus id conſcripſit circa ann. 421. annos natus LIII. Vitæ autem Chryſoſtomi Scriptor Dialogum ſuum ſtatim poſt Chryſoſtomi mortem literis mandavit. Jam verò ad ſcripta, quæ ſub Palladii nomine circumferuntur, perveniamus.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

Hiſtoria Lauſiaca, ſeu de SS. Patrum vitis ad Lauſum cubiculi Præfectum; inde *Lauſiaca* dicta. De eâ vide plura in Heraclide. Poſt varias editiones Latinas ex antiquâ Ruffini verſione Græcè primus extulit cum notis Joannes Meurſius, *Lugd. Bat.* 1616. 4°. Græco-Lat. cum notis Fronto Ducæus in *Auctuario* 1624. Tom II. pag. 893. Supplementum, cujus ope Græci Textûs lacunæ impleri poſſint, exhibet Cl. Cotelerius Monument. Eccleſ. Græc. Tom. II. p. 341. qui Fragmenta etiam XI. ſatis ampla in editis exemplaribus deſiderata, quibus aut augeatur Hiſtoria, aut ſuppleatur Græcus Textus, Gr. Lat. cum notis dedit Monument. Tom. III. p. 117. 158. Hiſtoriæ hujus Codicem MSS. editis duplo auctiorem in inſtructiſſimâ ſuâ Bibliothecâ habet Cl. Voſſius, quem in lucem aliquando proditurum ſperare licet.

Dialogus de Vitâ S. Joannis Chryſoſtomi inter Palladium Epiſcopum Helenopolitanum, & Theodorum SÆC.V. ab An. CCCC. *Eccleſiæ Romanæ Diaconum.* De Dialogi hujus Autore multa inter Eruditos lis eſt. Palladium fuiſſe Hiſtoriæ Lauſiacæ autorem communis eſt Scriptorum ſententia; quod tamen alii in dubium vocant, alii planè negant. Palmarium negantium argumentum eſt, quòd in Dialogo Palladius ſe tunc primùm Romam vidiſſe fateatur; Palladium verò Helenopolitanum ibi aliquot ante annis commoratum fuiſſe diſertè affirmet. Cui tamen reſponderi poteſt, Dialogi autorem datâ operâ nomen ac perſonam ſuam (quod aliundè etiam patet) diſſimulantem, locum priorem operi ſuo eo fine intexuiſſe, ut eò meliùs lateret. Aut hoc dicendum erit, aut neceſſe eſt, ut cum Cl. Bigotio ſtatuamus alium fuiſſe Palladium, qui priori Aſponam tranſlato in Sede Helenopolitana ſucceſſerit; iſtumque demum eſſe, qui cum Theodoro Dialogum Romæ habuerit. Interim notatu non indignum eſt Hiſtoriæ Lauſiacæ ſcriptorem Olympiadi, Chryſoſtomi Diaconiſſæ, perquam familiarem ac Chryſoſtomi calamitatum participem fuiſſe; & ob ejuſdem cauſam Romam demum profectum eſſe: uti ipſe teſtatur †. Quid quòd non modò Georgius Alexan- † Hiſt. Lauſ. c. 144. 43. 121.
drinus, & ex eo Photius Dialogi conditorem Palladium vocat, non modò Dialogi Codicis Græci titulus, & indiculus Savilianus hunc Epiſcopum fuiſſe Helenopolitanum teſtantur (ut rectè notat idem Bigotius, ſed & Theodorus Trimirhuntis in Cypro Epiſcopus Hiſtoriæ Lauſiacæ & Dialogi Scriptorem unum eundemque Palladium diſertè facit. Verum omnia doctiorum judicio lubens ſubmitto. Primus hunc Dialogum Latinè tranſtulit Ambroſius Camaldulenſis: cujus verſio Eugenio IV. nuncupata ſeorſim prodiit *Venet.* 1533. 8°. poſtea cum Chryſoſtomi Operibus *Pariſiis*, alibique ſæpiùs tecuſa Græcè à Frontone Ducæo & Savilio diu quæſitum, Florentiæ tandem invenit Emericus Bigotius, & ex vetuſto Bibliothecæ Mediceæ codice eodem, ut videtur, quo uſus eſt olim Monachus Camaldulenſis deſcriptum cum verſione novâ à ſe adornatâ in lucem emiſit, *Pariſ.* 1680. 4°. Ex eo jam liquidò conſtat Ambroſium interpretem non modo Præfationem breviuſculam contra codicis MS. fidem verſioni ſuæ aſſuiſſe, ſed & in Dialogi decurſu quædam paſſim de ſuo adjeciſſe.

De gentibus Indiæ, & Bracmanibus liber: quem è tenebris eruit & cum verſione ſuâ edidit nobilis Anglus Edoardus Biſſæus, *Londini* 1665. 4°. Ægrè mihi perſuadeo, hunc libellum Palladium noſtrum autorem habere. Ex ipſo Opere nil certi peti poteſt; niſi quòd à Chriſtiano, & florente adhuc Romano Imperio, ſcriptus fuerit. Meminit quidem Moſis cujuſdam, Adulenorum Epiſcopi, itineris ſui ad Indiæ ingreſſum comitis: quem ſuſpicari forſan quis poſſit eundem eſſe cum Moſe, Saracenorum Epiſcopo; qui ab anno 370. claruit: & de quo multa habent Socrates * & Sozomenus †. * L. 4. c. 36. † L. 6. c. 38.
Adule enim in confinio Ægypti & Æthiopiæ ſita eſt: ubi loci tunc temporis habitaſſe Saracenos teſtatur Sozomenus loc. cit. Verùm de hâc re nihil ſtatuo: judicent eruditi.

Tractatum Anonymum Scriptoris cujuſdam Latini *de Bracmannis*, hactenus ineditum, ad calcem dicti libelli dedit idem Biſſæus.

PALLADIUS, Galata, Epiſcopus Helenopolita- 401.
nus, claruit anno CCCCI. De eo illud ſolum- P. II.
modò hoc tempore monere viſum eſt. Extare apud Galeum noſtrum Palladium *de gentibus Indiæ & Bragmanibus*. hoc titulo Τοῦ αὐτοῦ Παλλαδίου περὶ τῶν τῆς Ἰνδίας ἐθνῶν καὶ τῶν Βραχμάνων. Hic titulus indicat Opus hoc in Codice unde deſcriptus fuerat hic

bellus, ſecutum fuiſſe aliud ejuſdem Palladii Opus. His adde, in Epiſtolâ Bragmanum & Indorum ad Alexandrum hæc haberi verba p. 15. ἀδικεῖ γὰρ ὁ ψευδόμενος ὃν πείθει, ἀδικεῖ δὲ καὶ ὁ πειθόμενος ψευδομένῳ προσέχων πρὶν ἢ τ' ἀληθὲς μαθεῖν. Quæ totidem fere apicibus in Dialogo Palladii *de Vitâ Chryſoſtomi* reperiuntur, cap. 4. pag. 37. Unde facilis oritur conjectura; unum & eundem fuiſſe utriuſque Operis conditorem. Quod perpendant eruditi. Hinc in Cod. Colberteo 973. Poſt Palladii Hiſtoriam Lauſiacam proximè ſequitur Hiſtoria Bragmanum, teſte Dufreſnio in Indice Auct. Gr. p. 31.

401. HERACLIDES, Gente Cyprius, Monaſticum vivendi genus in Scetenſi Solitudine ſectatus eſt, Evagrio Pontico Præceptore uſus. Tandem Conſtantinopolim delatus, anno 398. ſaltem ineunte ſequenti, Diaconus à Chryſoſtomo ordinatus eſt. Archidiaconum vocat Nicephorus †. anno 402. ineunte ſedi Epheſinæ à Chryſoſtomo præfectus eſt, & in Synodo LXX. Epiſcoporum ordinatus. Anno ſequente, in Theophili Synodo ad Quercum habitâ Origeniſmi accuſatur unà cum Palladio Epiſcopo Helenopolitano, exhibitis adverſus utrumque capitulis. Abſentem judicari Heraclidem voluerunt Theophilus, ejuſque aſſeclæ; eum inſuper injuriæ & crudelitatis reum facientes. Verùm reverſo mox ab exilio Joanne, & Theophilo à civibus CP. fugato, evanuit iſta tempeſtas. Tandem tamen Joanne ſecundâ vice in exilium miſſo, parem & ipſe Heraclides fortunam ſubiit; anno enim 404. ſede ſuâ depoſitus, in carcerem Nicomediæ conjectus eſt: ubi quadriennium tunc exegerat, cum Palladius Dialogum ſuum ſcripſit. Quid illi exinde evenerit, non conſtat. Vir erat, teſte Palladio, ſæcularibus Diſciplinis optimè inſtitutus, & Divinarum Scripturarum admodum peritus.

Socrat. l. 6. c. 10. Sozom. l. 8. c. 6. Pallad. in Dial.

† L. 13. c. 9.

Scripſit librum, *Paradiſum dictum, ſeu de Vitis SS. Patrum.* Iſte titulus in nonnullis Codicibus Hiſtoriæ Lauſiacæ præfigitur: ac nominatim prima Hiſtoriæ hujuſce editio à Fabro Stapulenſi, *Pariſ.* 1504. adornata, Palladii nomen non præfert, ſed titulum habet, Heraclidis Paradiſus. Adde, quòd præfatio gemina Hiſtoriæ Lauſiacæ præfigatur: quarum primam Heraclidis eſſe nullus ferè dubitat. Suſpicatur igitur CL. Voſſius * (cujus ſententiam & nos amplectimur) Hiſtoriam Lauſiacam ex duobus conflatam eſſe libris, Palladii uno, altero Heraclidis. Unde factum eſt, ut in Codicibus MSS. modò hujus, modò illius nomen præferat.

* De Hiſt. Gr. l. 2. c. 19.

Joannes Meurſius in Præfatione ad Hiſtoriam Lauſiacam à ſe editam, apud ſe extitiſſe docet Heracladis librum alium, ita inſcriptum, Διήγησις περὶ τῶν κατ' Αἴγυπτον διαλαμψάντων ἁγίων πατέρων, quem ex Bibliothecâ Palatinâ ille exſcripſerat. Forſan aut ἀποσπασμάτιον, aut *Compendium quoddam Hiſtoriæ Lauſiacæ* Opus iſtud fuerit: ſaltem ſeparatus, & nondum cum Palladii Opere permixtus Heraclidis liber: immò, quod poſtea comperi, ipſus eſt Heraclidis *Paradiſus*: qui, teſte Cotelerio †, bis in Bibliotheca Regis Galliæ, ac toties in Colbertina, Græcè MS. ſub aliis nominibus habetur, in primo Cod. ἡ κατ' Αἴγυπτον τῶν Μοναχῶν ἱστορία dictus, in ſecundo ἡ κατ' Αἴγυπτον ἱστορία, ἣν καὶ παράδεισον ἄλλον ὁ συγγραφεὺς ὀνομάζει, in tertio Παράδεισος, in quarto ἱστορία εἰς τοὺς βίους τῶν ἁγίων πατέρων τῶν Αἰγυπτίων, συγγραφεῖσα παρὰ Ἱερωνύμου μοναχοῦ καὶ πρεσβυτέρου τοῦ ἀπὸ Δαλματίας. Codicum iſtorum inſpectio noſtram ac Voſſii conjecturam non confirmat ſolùm, ſed & demonſtrat. Longè maxima enim libri pars Hiſtoriæ Lauſiacæ permixta legitur. Reliquam unà cum præfatione totius Operis Græc. Lat. cum notis edidit CL. Cotelerius Monument. Eccl. Gr. Tom. III. p. 171.

† Not. in Tom. 3. Monumen. p. 566.

CHROMATIUS, Patriâ, ut volunt nonnulli, Romanus, Epiſcopus Aquileienſis, claruit anno 401. Circa idem enim tempus, ab Anaſtaſio Papa Ruffini (qui Aquileiæ tunc egit) à ſe damnati admonitus, convocata Epiſcoporum ſuorum Synodo, Origenis libros & ipſe damnavit: Ruffinum verò adeo non damnavit, ut ad Eccleſiæ communionem recipere non vereretur. Quin etiam nimia Hieronymi iracundia ſubinfenſus, cum per literas admonuit, ut Ruffinum mordacibus ſcriptis impetere ceſſaret, & tantopere vexatæ inter illos controverſiæ tandem ſilentio finem imponeret. Chryſoſtomi cauſam in Occidente ſtrenuè tutabatur: quo nomine amplum ab eo elogium, & multas grates conſecutus eſt: quæ videre eſt in Epiſt. Chryſoſt. CLV. Obiiſſe videtur circa ann. 410. Extant ab eo ſcripta, *Homilia & Tractatus aliquot de octo beatitudinibus, & in reliquum cap. V. ac partem VI. S. Matthæi*, edita *Baſil.* 1528. cum Symmachi Apologetico, *Lovan.* 1646. in Micro presbytico, *Baſil.* 1551. in Biblioth. Patr. Tom. V. pag. 976. & in Orthodoxogr. pag. 1191. Inter plures alias, quas ſcripſit, Epiſtolas, una erat ad Honorium Imp. de causâ Chryſoſtomi. Hanc unà cum ſuis literis ſe ad Arcadium Imp. miſiſſe teſtatur ipſe Honorius, apud Palladium cap. 3. pag. 30. De commonitoria ad Hieronymum Epiſtola ſuprà diximus. Utraque interiit. Extat inter Hieronymi Opera *Epiſtola ad Hieronymum* ſub Chromatii & Heliodori nomine de *Nativitate B. Mariæ*; *& altera ad eundem* ſub eorundem nomine. Utramque verò ſuppoſititiam eſſe omnes agnoſcunt. 401.

INNOCENTIUS, Natione Italus, Patriâ Albanus, ineunte anno 402. Epiſcopus Romanus factus eſt. Epiſcopatu ſuſcepto, ingentes cum Orientalibus Epiſcopis lites de S. Joannis Chryſoſtomi cauſâ agitare cœpit: cujus ille partes ſtrenuè tutatus fuerat: vivum authoritate ſuâ & conſolatoriis Epiſtolis, quantùm potuit, confirmavit: mortuum verò eximio honore ac reverentia, proſecutus eſt: Quin etiam [ſi ſequioribus vitæ Chryſoſtomi ſcriptoribus credendum ſit] audita Chryſoſtomi morte, Arcadium Imp. & Eudoxiam Aug. unà cum Attico CP. aliiſque Chryſoſtomi inimicis, anathemate percuſſit. Verùm iſtam fabulam funditùs diruit CL. Savilius in Tractatu à nobis ad ſuperioris ſæculi calcem edito. Utut ſit: Innocentius certè Chryſoſtomi defuncti cauſam minimè deſeruit; ſed cum Orientalibus Epiſcopis communionem inire præfractè renuit: donec Chryſoſtomi nomen in Diptycha ſacra poſtliminio reſtitueretur. Anno 409. ab Honorio Imp. ad Alaricum Gothorum Regem Romæ exercitum admoturum legatus eſt: ut ab obſidione iſta inſtituenda Barbaros averteret. Succeſſu quidem caruit legatio; res tamen optimè ceſſit Innocentio: qui eo modo Urbe ſubductus Ravennæ ſubſtitit, & miſeram ſuæ ſedis ruinam è longinquo conſpexit. Reliquum vitæ curſum Novatianis & Pelagianis impugnandis impendit; quod quidem fortiter effecit. Urbe fugatis prioribus; crebris Epiſtolis, Synodis ac Decretis damnatis poſtremis. Permiſiſſe Innocentium, ut imminente jam Romæ Alarico Gentiles priſcos Ritus & Sacrificia clam peragerent, conficta eſt à Zoſimo * calumnia. Zoſimo, Scriptori Ethnico, opponi poſſunt Socrates † & Sozomenus *, qui Romæ obſidionem, & Ethnicorum molitiones narrantes, rem planè tacent, id nequaquam facturi, ſi crimen ejuſmodi admiſiſſet Innocentius, 402.

* Lib. 5. † Lib. 9. c. 7. * L. 7. c. 9.

centius,

centius, quem Sectæ Novatianæ odium ipſis inviſum reddiderat. Obiit (non anno 417. die v. Cal. Auguſti, quod vulgò creditur) ſed exeunte anno præcedente, die xxi. Decembr. ut contendit Papebrochius.

SCRIPTA.

E*piſtola* xxxiv. ex quibus 23. priores Magdeburgenſes, Tilmannus, Oſiander, Fuico, aliique ſpurias eſſe contendunt, deſumptis argumentis à ſtyli barbarie, ab ineptis Scripturæ accommodationibus, ab erroribus fidei multis, ab erratis Chronologicis, & à memoratis titibus Eccleſiaſticis, qui nondum in Eccleſia obtinuerant. Landem & tribus ſequentibus Epiſtolis cenſuram appoſuit Eraſmus. Certè plures ejus Epiſtolas ex notis Chronologicis ſuppoſitionis multùm ſuſpectas eſſe ipſe Papebrochius[a] ingenuè fatetur.

[a] Catal. Rom. Pontif. p. 61.

Epiſtolæ xxviii. & xxix. viz ad S. Joannem, & ad Clerum CP. Græcè & Latinè habentur, ex Nicephoro deſumptæ: tertia etiam, num. 30. ad Arcadium Imp. ex Georgio Alex. ſpuria, de quâ plura vide apud Savilium tractatu citato.

402. POLYBIUS, Epiphanii Diſcipulus, & individuus itinerum comes ejuſque ut credi par eſt, Diaconus. Illum enim Romam ab Honorio accitum, ut gravi morbo laborantem ſororem ſanaret, comitatus eſt; atque anno 402. Conſtantinopolim profecto adhæſit: eidem inter navigandum morienti adfuit, & extrema mandata excepit. Polybio enim obiturus Epiphanius juſſit, ut quamprimum appelleret Cyprum, conſcensâ nave ſuperiorem Thebaidem peteret. Paruit iſte, ac poſtquam Epiphanii corpus in Eccleſiam Conſtantienſem intuliſſet, & ſeptiduum propè reliquias commoratus eſſet; ante ſupremum Epiphanio munus perſolutum Thebaidem contendit; ibique integrum annum degit: quo exacto, ab Heracleone, Ægypti Præſide, Anno 403. ſaltem ineunte proximo, Rhinocurorum Epiſcopus factus eſt. Plura de eo non liquent. Scripſit *Epiphanii geſta, poſteriorem vitæ partem, atque obitum complexa, & Epiſtolam ad Sabinum Epiphanii ſucceſſorem*, quâ Epiphanii exequias ab eo ſibi deſcriptas mitti rogat. Deſcriptio iſta Latinè extat ad calcem Polybii.

Priorem Epiphanii vitæ partem ſcripſit Joannes; & ipſe etiam Epiphanii Diſcipulus ac comes. Extat utriuſque Opus, plurimis fabulis refertum, Lat. ap. Surium Maii xii. Gr. Lat. inter Opera Epiphanii Editionis Petavianæ Tom. II.

402. MARCUS, primò quidem librarius, pulchrè ſcribendi (uti de ſe ipſo teſtatur) callentiſſimus; poſtea Porphyrio, Gazenſi demum Epiſcopo, Hieroſolymis religionis ergò commoranti, in famulitium aſcitus eſt. Vixit anno 402. Primò quidem à Porphyrio Theſſalonicam miſſus, ut bona ſua divenderet, in pauperum uſum mox eroganda: deinde ab eodem, Epiſcopo jam facto, Gentilibus Eccleſiam Gazenſem infeſtantibus, ad Arcadium Imp. anno 398. legatus, literas etiam ad Chryſoſtomum ſcriptas perlaturus; quibus ut negotium iſtud ipſe promoveret, ab eo poſtulavit Porphyrius. Anno 402. Porphyrium eandem ob cauſam Conſtantinopolin profectum comitatus eſt: ei ad ſupremum uſque vitæ diem famulatus, Diaconus ab eo factus. Extat ab eo ſcripta *Vita Porphyrii*, Metaphraſtis autem interpolationibus aucta Lat. ap. Surium Februar. xxvi.

421. P. II. MARCUS Diaconus Gazenſis, Porphyrii Epiſcopi diſcipulus, quem ſupra ad annum CCCCII. *Cave Hiſt. Litt.* retulimus, elatuit anno CCCCXXI. quo Porphyrius diem extremum obiiſſe videtur. Edita eſt *Porphyrii vita* à Marco conſcripta, Latinè quidem *apud Surium*, emendata, notiſque illuſtrata, *apud Bolland. Februar.* xxvi. Habetur Græcè Biblioth. Vindob. inter *Hiſt. Eccleſ.* Cod. III. numer. 36. ſol. 234.

404. P. II. CONSTANTINUS ſive CONSTANTIUS (eundem enim eſſe admodum fit veriſimile) Epiſcopo Antiocheno primùm ab Epiſtolis, factus deinde Lector & Diaconus, poſtea Presbyter Antiochenus, claruit anno CCCCIV. Cum ſummâ apud Antiochenos gratiâ floreret, poſt mortem Flaviani, ut ei in Epiſcopatu ſuccederet, omnium votis expetitus eſt. Sed præveniens illum Porphyrius, homo peſſimus, & qui Sedi Antiochenæ inhiabat, impetratis ab Imperatore Arcadio literis, curavit, ut in Oaſin tanquam populi perturbator relegaretur. Qui ſtatim, ubi hæc reſcivit, amico um ope, in Cyprum aufugiens, ſalvus evaſit. Pluribus hæc refert Palladius *de Vit. Chryſoſt.* pag. 144. 145. qui diſertè ipſum *Conſtantium* vocat. Sed quum ſæpiuſcule variant nomina in Codicibus MSS. præſertim cum levi unius literulæ additione fit, nemo neſcit. Extant ad noſtrum binæ Chryſoſtomi Epiſtolæ, ex itinere, dum Cucuſum abduceretur ſcriptæ, quibus mirificè ipſum commendat, nempe Epiſt. CCXXI. CCXXV. In editis quidem utrobique habetur *Conſtantii* nomen. Verùm in pluribus Codicibus, fatente Savilio, legitur Κωνσταντίνῳ, non Κωνσταντίῳ. Vir erat, ſiquis alius, perſpicax, acer ad intelligendum, ſevioris vitæ cultor, mitis, miſericors, longanimis, liberalis, cunctiſque virtutibus expolitus. Poſt mortem Chryſoſtomi, explanationem ejus in Epiſtolam ad Hebræos XXXIV. Homilias comprehenſam, à ſe collectam, digeſtam, & ordinatam edidit. Liquet id ex notâ, quæ Codicibus, tam impreſſis, quàm MSS. præfigi ſolet. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου ἑρμηνεία εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴν, ἐκτεθεῖσα ἀπὸ σημείων, μετὰ τὴν κοίμησιν αὐτοῦ, παρὰ Κωνσταντίνου πρεσβυτέρου Ἀντιοχείας. Ubi hæc verba, ἐκτεθεῖσα ἀπὸ σημείων, vel cum Fr. Ducæo reddenda ſunt, *ex annotationibus & commentariis ipſius*, vel rectius forſan, *ex enarrationibus*, quas per notas & ſigna, pro eâ quæ tunc vigebat Ταχυγραφίας arte, ex ipſius Chryſoſtomi ore exceperat Conſtantinus, *edita*. Et ita quidem intelligenda monet illuſtriſſimus Savilius[*]; ἀπὸ σημείων, inquit, *hoc eſt, ut opinor notis quibuſdam & ſcribendi compendiis quibus verba concionantis Chryſoſtomi ſubjecerat eſt, hoſce, poſt ipſius mortem, edidit ſermones*. & cùm Editor noſter Presbyter fuit Antiochenus, non male forſan conjici poteſt, Homilias haſce à Joanne adhuc Presbytero, Antiochiæ habitas fuiſſe. An aliis ſcriptis de republicâ Chriſtianâ meruerit Conſtantinus noſter, non comperi. Interim non diſſimulabo, haberi inter Chryſoſtomianas, Epiſtolas duas, Cucuſo in Armeniâ ſcriptas, nempe CCXXXVII. CCXXXVIII. hoc titulo, Κωνσταντίῳ πρεσβυτέρῳ [legendum ſuaderem Κωνσταντίνῳ πρεσβυτέρῳ] πρὸς τὴν μητέρα. & τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Hæc ſic accipit Fr. Ducæus, ac ſi Chryſoſtomus has Epiſtolas Conſtantio dictaverit, ſive ejuſdem nomine miſerit. Sed repugnat ipſe Epiſtolarum tenor, & ipſius Conſtantii eſſe clariſſimè demonſtrat. Et alius quidem à noſtro videtur hic Conſtantius, qui relictâ matre, domoque ſuâ, Cucuſum, ad Chryſoſtomum feſtinavit, ut exilii & ærumnarum ejus comes, particepſque eſſet. Noſter verò, ſive Conſtantinus, ſive Conſtantius, poſt Porphyrii ad Sedem Antiochenam ordinationem, in Cyprum profugere neceſſe habuit.

[*] Præfat. not. ad. Hebr. T. VIII. p. 553.

S.Æ.C.V. ab An. CCCC. 405. AURELIUS PRUDENTIUS CLEMENS, V. C. Gente Hiſpanus, domo Tarraconenſis, aliis Cæſaraugustanus, natus eſt anno 348. Juvenis adhuc eloquentiæ forenſi operam dedit, ac cauſas ſatis iniquè egit, vitiis fræna laxavit: miles etiam Palatinus factus, caſtra ſecutus eſt. Vitâ tandem in melius commutatâ, bonis literis, præcipuè verſibus pangendis incubuit. Claruit anno 405. quo Præfationem Καθημερινῶν ſcripſit. Plurima Poëmata vario metrorum genere, ſtylo ſatis eleganti, venuſto, licet in iis ſint quæ linguæ Romanæ caſtitas vix ferat, condidit: quæ hodie extant.

Pſychomachia, ſive pugna vitiorum & virtutum.

Cathemerinon, ſive *Hymni omnibus diurnis actionibus convenientes* περὶ ςεφανῶν.

Apotheoſis, ſive *de Divinitate*.

Hamartigenia, ſive *de Origine Peccatorum*. *Peroratio*, ſive *Oratio ad Deum* libelli iſtius calci appoſita, ſpuria videtur. Contradicit enim Odæ 7. Καθημερ. dicendo. *Non poſco beatâ in regione domum*, &c. Dictum impium, & Prudentio indignum.

Contra Symmachum ac veterem Deorum Gentilium cultum libri II. Hos libros Commentariis eruditis explicatos ſeorſim evulgavit Iſaacus Grangeus, Vindocinenſis, *Pariſ.* 1614. 8°.

Διττοχαῖον ſive *Enchiridium Vet. & Nov. Teſtamenti*, quod ſub amœni cujuſdam, obſcuri admodum Poëtæ, nomine edidit Fabricius, *Baſil.* 1564. 4°. & eidem aſcriptum habetur, unà cum Acroſtichide quadam ad Leontium, Burdegalenſem Epiſcopum, in Appendice Bigneanâ, *Pariſ.* 1624. p. 702. Verùm præter Gennadium *, qui Prudentio disertè aſcribit, multis id eidem aſſerit Giſelinus in notis ſuis ad Prudentium.

* De Script. c. 19.

Prudentii Opera prodierunt primùm cura Aldi Manutii, *Venet.* 1501. deinde inter Poetas Chriſtianos *Lugduni* 1603. *Antverp.* 1564. cum notis Pulmanini & Giſelini in Appendice Bigneana pag. 461. & in Bibliotheca Patr. Tom. V. pag. 990. Omnium verò Commentariis ornata, cura Joan. Weitzii, *Hanov.* 1613. 8°. quæ priores editiones longè ſuperat. Denique cum notis doctiſſimis Nic. Heinſii *Amſtel.* 1667.

405. PELAGIUS, Natione aliis Gallo-Brito, aliis Scotus ſive Hibernus, revera Britannus, ex citeriore Britannia, quam hodie Cambriam, ſive Walliam dicimus: Patrio nomine *Morgan*, ſeu *Marigena* dictus; unde & Pelagii nomen ei adhæſit. Monachum fuiſſe facilè concedimus; Collegii verò Bannochorenſis fuiſſe Abbatem, & duo millia Monachorum ſub regimine ſuo habuiſſe, & exinde poſtea à ſuis in exilium pulſum; denique Academiæ Cantabrigienſis fuiſſe alumnum; nuda videntur Ranulphi Ceſtrenſis, Joannis Tinmuthenſis, Nicolai Cantilupi, Caji, Balei, aliorumque ſomnia. Exeunte ſæculo quarto, ſaltem ineunte quinto, Romam, ut videtur, ſe contulit: ubi Melaniæ & Rufinæ familiaris factus, & ab iis propinata Origenis dogmata pleno ore hauriens, atque in pejus augens, hæreſin novam condidit, quam circa, vel potiùs paulo ante anno 405. in vulgus diſſeminare cœpit; eâ tamen uſus fraude, ut Catholicam præ ſe ferret ſpeciem; quamque reipsâ docuit, verbis negavit, hæreſin. Et certè hæreſi diſſeminatâ circa hoc tempus famoſum fuiſſe, vel exinde patet, quòd Chryſoſtomus † Arabiſſi in Armenia exul agens, datâ ad Olympiadem Epiſtolâ, Pelagii lapſum vehementer deploret. Anno 408. vel ſequenti, Gothis Italiam devaſtantibus, Româ egreſſus cum Cœleſtio Diſcipulo, in Siciliam ſe recepit: ubi biennio vel triennio commoratus, anno 411. in Africam tranſmeavit, ac Hipponem appulit. Anno ſequenti, in Collatione Catholicos inter ac Donatiſtas Carthagine habitâ illum præſentem ſe vidiſſe teſtatur Auguſtinus †. Exinde citatim properans, Ægyptum profectus eſt, Monaſteria ibi ſita inviſurus. Ex Ægypto Palæſtinam petiit; ubi anno 415. veteratoriis artibus apud Joannem Epiſcopum Hieroſolymitanum, fruſtrà eum accuſante Oroſio, gratiam iniit; & Synodi Dioſpolitanæ Patribus fucum fecit. Objecta enim ſibi ab Oroſo hæreſeos capita partim negando, partim emolliendo, Synodi cenſuram evaſit, & Catholicâ communione dignus eſt pronunciatus. Anno ſequenti à Conciliis Carthaginenſi & Milevitano, uti & ab Innocentio Papa hæreſeos damnatus eſt. Eandem ei anno 418. notam inuſſerunt Zoſimus Papa, & Concilii Africani Patres. Quinetiam extat Honorii Imp. reſcriptum ad Præfectum urbis eodem anno datum, quo Pelagium, Cœleſtium, eorumque ſectarios Româ expelli jubet. Eodem circiter tempore Theodotus Epiſcopus Antiochenus, habitâ in Oriente Synodo, Pelagium diu tergiverſatum ac varias nectentem tricas, Epiſcoporum judicio Hieroſolymis accitum ſiſtit, ac hæreſeos manifeſtè convictum damnari curat. Quid illi exinde factum ſit, ubi loci degerit; quando, vel quo mortis genere extinctus ſit, minimè conſtat. Vir erat miro ingenii acumine, & meliorum literarum ſcientiâ præditus; vitæ inſuper ſanctimoniâ & illibatâ morum integritate conſpicuus. His præcipuè Machinis doctrinæ ſcilicet famâ, & pietatis ſpecie, tot tantoſque dogmatum ſuorum Diſcipulos ſibi contraxit: neve quid fraudibus ſuis deeſſet, errores ſuos, quoties eo nomine reus ageretur, nunquam non diſſimulavit: ſaltem ſe non propriam, ſed aliorum, ſententiam in medium proferre præ ſe tulit. Hæreſin illius quod attinet, ſumma huc ferè redit: Peccatum originale funditùs ſuſtulit, docens Adami Peccatum ſoboli ejus non imputari: unumquemque è contra in eâdem, quâ Adam creatus eſt, voluntatis perfectione naſci: mortem temporalem nos ſubire non ob Adami lapſum, ſed ex naturæ neceſſitate: Baptiſmum denique originalis peccati remedium non eſſe. De gratiâ nec idem ſemper ſenſit, nec dixit. Primitùs omnia naturæ tribuebat. Poſtea à Catholicis convictus, mutato nomine, Sententiam tamen non mutavit. Per gratiam enim potentiam naturæ à Deo creatæ, ſcilicet rationalem voluntatem, intellexit. Gratiam Chriſti nihil aliud eſſe voluit, quàm doctrinam ejus & exemplum: omniaque virtutis officia, ipſa etiam pœnitentiæ & ad Deum converſionis primordia, à nobis ſine particulari auxilio divino impleri poſſe; adeò ut ſi gratia divina admittenda ſit, inter utilia ſolummodò, non autem neceſſaria numerandam eſſe. Liberum arbitrium eò uſque ampliavit, ut hominem ſine peccato vivere poſſe, totique Dei legi ad amuſſim ſatisfacere cenſeret. Homines, pleroſque ſaltem, non gratiæ divinæ beneficio, ſed propter operum ſuorum merita juſtificari, & ad vitam æternam prædeſtinari contendit. Juramentum denique omninò illicitum eſſe docuit; & divitibus æternæ ſalutis ſpem ademit. Scripta ejus ſequuntur.

† Ep. 16. ad Olymp.

S.Æ.C.V. ab An. CCCC.

† De geſt. Palæſt. c. 22.

Mar. Mercator. Commonit. c. 3.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

E*Xpoſitionum in Epiſtolas Paulinas libri* XIV. ante captam à Gothis Romam ſcripti, quorum meminerunt Auguſtinus non uno in loco, Marius Mercator*, Autor Prædeſtinati †, & Caſſiodorus*. Eoſdem eſſe, qui ſub Hieronymi nomine feruntur, & inter illius Opera extant, ſentiunt Voſſius, & ex Eruditis quam plurimi. Aliam amplexus eſt ſententiam, quam in Biblioth. Theol. MS. pluribus perſequitur,

* Commonit. c. 2. Præfat. ſub notat.
† Hæreſ. 88.
* Divin. Lect. c. 8.

Digitized by Google

SÆC.V. ab An. CCCC. quitur CL. Uſſerius. Verba ejus ſubnectere forſan non erit inutile. Sic igitur ille p. 574. „ Breviorum in Paulinas Epiſtolas Annotationum tres „ diverſi Codices Caſſiodori temporibus ferebantur; tres item noſtris. De prioribus vide Caſſiodor. Divin. Lect. cap. 8. Similiter & noſtris „ temporibus (præter Haymonem, & recentiores) tres antiquioris notæ feruntur Codices, „ nominibus Hieronymi, Primaſii, & Sedulii. „ Qui Hieronymi nomine hodie circumfertur, „ Codex Pelagii hæretici à nonnullis eſſe creditur; & ab aliis idem cum eo, qui Gelaſii olim „ nomine ferebatur, & à Caſſiodoro primo loco „ commemoratur. Ego potiùs illum à Caſſiodoro „ commemoratum Pelagii fuiſſe exiſtimaverim; „ (ipſius enim nomen paſſim non prætuliſſe ex „ illa Auguſtini citatione cap. 16. de geſt. contra „ Pelag. colligitur; in quâ illud DICUNTUR obſervandum) hunc vero quem nos habemus, ex „ Pelagii, Hieronymi, & Primaſii explicationibus a poſteriore aliquo compaginatum eſſe, adeò nullo cum judicio, ut contraria dogmata (Pelagiana ex hæretico, & orthodoxa ex Hieronymo & Primaſio hauſta) paſſim à ſe commiſta „ fuiſſe non animadverterit. Hinc in Epiſt. ad „ Rom. cap. XI. Fidem bonitate Dei conferri legimus: atque alibi ſæpiſſimè (nullibi certè apud „ quenquam Veterum ſæpiùs) liberâ Dei gratiâ & „ ſolâ fide nos juſtificari. Quæ cùm à Pelagiana „ doctrinâ maxime abhorreant, argumento ſunt „ eos falli, qui integrum Opus Pelagio tribuendum exiſtimant. Id quod etiam tria loca ex Pelagii Commentariis adducta ab Auguſtino lib. „ 3. de Peccat. merit. & remiſſ. cap. 2. 3. 5. planè „ evincunt; quorum nihil in noſtris codicibus habetur. Quæ enim Voſſius * hic loca producit, „ hæc non facere ipſa locorum ab Auguſtino ex „ Pelagio, non ſecundùm ſententiam, ſed ſecundùm ipſa verba, citatorum collatio manifeſtum „ facit. Quibus adde, Pelagii Præfationes & Argumenta in Epiſtolas ab hiſce, quos habemus, „ Commentariis planè abeſſe. Ex Pelagio nihilominus plura hîc eſſe intermixta, tum Pelagiana, „ quæ paſſim occurrunt, dogmata, (illud quæ imprimis in Rom. VII. Inſaniunt, qui de Adam per „ traducem aſſerunt ad nos venire peccatum) „ tum citationes ſuperiùs ex Auguſtino, & de „ merit. & remiſſ. pec. l. 3. cap. 12. de geſt. contra „ Pelag. cap. 16. & libro Canonum Cottoniano „ productæ, demonſtrant. Potiſſimam verò partem ex B. Hieronymi Annotationibus breviſſimis (à Caſſiodoro commemoratis) eſſe compactam, & nomen illius antiquiſſimis Gothicis „ exemplaribus præfixum oſtendere videtur; & „ Præfatio ad Heliodorum, de quâ tamen acris „ illa habetur Eraſmi cenſura, Præfationem addiderat, neſcio quis, ad Heliodorum Hieronymi „ nomine, vehementer inſulſam & inſantem. Walafridus etiam Strabus in Gloſsâ Ordinariâ Hieronymi nomine paſſim citat, quæ hic habentur: „ & ſemel, ut videtur, ipſe Sedulius. Ita enim apud illum in 1. Cor. VII. legimus: aliter, ut Hieronymus exponit. Si quis, hoc eſt, quiſquis homo, ſuper virginem, hoc eſt, carnem propriam „ ſuam, quid vult ipſe homo, id eſt, Virginitatem „ an Conjugium: quia liberum arbitrium habet. „ In quam ſententiam in Commentariis hiſce ita „ legimus ad hunc locum. Non parentes dicit virginum filiarum, (neque enim poteſtatis illorum „ eſſe poteſt propoſitum alienæ continentiæ) ſed „ unumquemque habere propriæ carnis arbitrium „ eam incorruptam ſervare. Hactenus Uſſerius. Aliam prorſus ab Uſſerio Sententiam ſovet Garnerius, qui Commentarios hoſce unico Pelagio

* Hiſt. Pelag. p. 13.

SÆC. V. ab An. CCCC. deberi, & à Caſſiodoro ſordibus hæreticis [illegible] repurgatos, omni Pelagianiſmi labe, prout nunc extant, immunes eſſe contendit, Append. ad Diſſert. VI. ad par. 1. Operum Marii Merc. p. 367.

Epiſtola ad Demetriadem de Virginitate, quæ incipit, *Si ſummo ingenio*, Anno 413. ſcripta. Habetur inter Opera Hieronymi & Auguſtini, utrique falsò adſcripta, illi etiam ante Bedæ ævum, qui annotariunculis quibuſdam fraudem detexit.

Libellus Fidei ad Innocentium Papam, unà cum literis miſſus Anno 417. & Zoſimo ſucceſſore Innocentii receptus eodem Anno, & cum literis in Africam directus. Literæ quidem interierunt: Libellus extat tum poſt Zoſimi Papæ ad Africanos Epiſcopos Epiſtolam Concil. Tom. II. p. 1563. tum inter Opera Hieronymi Tom. IV. p. 98. ſub titulo Explanationis Symboli ad Damaſum. Hieronymo olim aſcriptum fuiſſe vel hinc patet; quòd à Carolo M. & Concilii Francofurtenſis Patribus ſub Hieronymi nomine, dempto Epilogo, tota intexatur Capitulari de non adorand. imag. l. 3. c. 1. Epiſtolæ Argumentum & Fragmenta videre eſt apud Auguſtin. lib. de Gratiâ Chriſti cap. 30. 34. 35. &c. item lib. De Pecc. Orig. cap. 17. 18. 19.

SCRIPTA, QUÆ NON EXTANT,

De fide Trinitatis libri III. ante hæreſim ſuam diſſeminatam ſcripti: Pelagium de Trinitate rectè ſenſiſſe patet ex Libello fidei ejus.

Liber εὐλογιῶν, *ſive honeſtorum Sermonum de actuali converſatione*; ſive *liber Teſtimoniorum*, in quo ad Cypriani exemplum e SS. Scripturis Sententiarum capitula collegit. Quæ capitula Pelagio ex hoc libro ſint objecta, docet tum Hieronymus Dialog. adv. Pelag. tum Auguſtinus de geſt. Palæſtin. cap. 2, 3, 4, 5, 6. Fragmentum hujus libri habet Oroſius in Apologet. de Arbitrii libert. p. 716.

Epiſtola ad Viduam duæ: una *conſolatoria*, altera *exhortatoria*: bina Fragmenta exhibet Hieronymus lib. 3. contra Pelag. totidem Mercator in Commonit. unicum Auguſtinus lib. de geſt. Palæſt. c. 6.

De Libero Arbitrio libri IV. circa An. 416. ſcripti, Hieronymi Epiſtolæ ad Cteſiphontem, & Dialogis contra Pelagianos tribus, oppoſiti. Horum fragmenta paſſim profert D. Auguſtinus lib. *de Gratia Chriſti*, cap. 4, 7, 10, 18, 28, 29, 39, 43, lib. *De Pecc. Orig.* cap. 13.

De Naturâ liber, cujus meminit Auguſtinus *Retractat.* cap. 42. data verò Opera refutavit libro *de Naturâ & Gratiâ*, ubi plurima Operis Pelagiani fragmenta reperire eſt. Ea in unum collecta dedit Garnerius Append. ad par. 1. Operum Mercatoris, p. 343.

Epiſtola ad Paulinum, *& alia ad Conſtantium.* Utramque memorat Auguſtinus lib. *de Gratiâ Chriſti.* Epiſtolæ ad Auguſtinum duæ. Defenſio fidei ſuæ ad eundem, Epiſtola ad Presbyterum quendam amicum de rebus Dioſpolitanis. Singulas haſce quatuor Epiſtolas memorat idem Auguſtinus lib. de Geſt. Palæſtin. cap. 26, 30, 32. Plures certè Pelagius conſcripſit Epiſtolas quæ interierunt.

Alia quædam Pelagii Opuſcula recenſet Baleus *, à Veteribus ne ſemel quidem memorata, adeòque meritò in dubium vocanda.

* Cent. 1. c. 38.

VIGILANTIUS, Natione (non Gallus, ut habet Gennadius *, ſed) Hiſpanus, Patriâ Calagurritanus, demum Eccleſiæ Barcelonenſis Presbyter; claruit adhuc Anno. 406. Relictâ Patriâ, Italiam petiit, S. Paulinum, quocum Barcelonæ agente amicitiam olim inierat, inviſurus; inde 406.

* De [illegible] cap. 35.

Hieroſolymam profectus eſt, Hieronymo per Paulinum literis commendatus. Anno igitur CCCXCIV. unà cum Hieronymo præſens adfuit terræ motui, quo concuſſa eſt Hieroſolyma. A Palæſtinâ recedens, ſubinſenſior jam factus Hieronymo, in Ægyptum deſcendit, atque alias regiones peragravit, Hieronymum ubique Origeniſmi inſimulans. Tandem in Galliam delatus dogmata ſua propalare cœpit, & Barcelonam, ut videtur, redux, in pace obiit. Damnatum tamen ab Eccleſiâ Romanâ fuiſſe narrat Hieronymus. Hæreſes criminaque ei objecta quod ſpectat, hujuſmodi ferè erant: Martyrum reliquias cultu aut veneratione nimiâ afficiendas non eſſe; & miracula apud ea fieri ſolita dæmonum præſtigias credi poſſe: non magis cœlibatum quàm conjugium Clericorum Deo gratum eſſe; nec velle præcepta Chriſti, ut quis facultatibus divenditis ſimul & ſemel omnia ſua pauperibus elargiatur: lucernarum denique in Eccleſiis accenſarum ritum, & vigilias crebrò obſervari tunc ſolitas improbandas eſſe. Has ob cauſas acrem cum eo litem exercuit Hieronymus; qui eum joco *Dormitantium* vocat, & hæreticorum peſſimum pronunciat. Utcunque verò exardeſcat Hieronymus, certum eſt, ipſomet etiam fatenſe, Vigilantium poſt exortam etiam controverſiam ab Epiſcopo ſuo communione Catholicâ non indignum eſſe habitum. Scripſit, inquit Gennadius, zelo quidem religionis aliqua; & in his expoſuit pravo ingenio *ſecundam Danielis viſionem.*

† Epiſt. 75. Idem forſan Opus innuit Hieronymus †, ſic Vigilantium inſectatus: *Inter cæteras quippe blaſphemias, quas ore ſacrilego protuliſti, auſus es dicere, Montem, de quo abſciſſus eſt in Daniele lapis ſine manibus, eſſe Diabolum, & lapidem Chriſtum, &c.* Quicquid autem ſcripſerit, nihil hodie ſupereſt.

406. ATTICUS, Sebaſteæ in Armeniâ natus ab ineunte ætate in Monaſtico vivendi genere, à Macedonianis inſtitutus, poſtea virilem ingreſſus ætatem ad Eccleſiam Catholicam ſe tranſtulit. Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ factus Presbyter, ex iis erat, qui Chryſoſtomo inſidias ſtruxerunt: demum mortuo Arſacio, poſt menſem quartum, menſe Martio Anni 406. Conſtantinopolis Epiſcopus ordinatur, vivente adhuc Chryſoſtomo. Ob iniquam Chryſoſtomi damnationem, ejuſque ſedem occupatam, quòdque ipſius jam mortui nomen in Diptycha reſtituere recuſaret, Epiſcoporum Occidentalium communione excluſus eſt; nec priùs admiſſus, quàm cùm poſt plures annos Viri ſanctiſſimi nomen in ſacras tabulas retuliſſet. Obiit Anno 427. Vir, præter magnam, quæ in illo fuit, eruditionem, pietate, & prudentiâ celeberrimus, in rebus agendis ſummæ dexteritatis, ad ſtruendas atque evitandas inſidias ſolertiſſimus: moribus blandus, mitis, placidus, & ad pauperes ſublevandos paratiſſimus: in legendis Veterum ſcriptis multum operæ & temporis poſuit; in concionibus frequens, quæ tamen ejuſmodi non fuerunt, ut ab auditoribus vel plauſu exciperentur, vel ſcriptis mandarentur.

Socrat. l. 7. c. 2. Sozom. l. 8. c. 27.

Extat *Epiſtola benè longa ad Cyrillum Alexandrinum* de Chryſoſtomi nomine Diptychis à ſe reſtituto, apud Nicephor. Hiſt. Eccleſ. lib. 14. cap. 26. *altera etiam breviuſcula ad Calliopium Eccleſiæ Nicenæ Presbyterum* ſcripta, cùm pecuniam in Nicenorum pauperum ſuppetias tranſmitteret, apud Socrat. l. 7. c. 25.

Habetur etiam Fragmentum alicujus, ut videtur Homiliæ *in Natalem Domini*, tertiâ vice repetitum in Concilio Epheſino, Concil. Tom. III. p. 119. 517. 849.

Aliud ex Epiſtola *ad Eupſychium* habet Theodoritus Dialog. II. p. 110.

CÆLESTIUS, malè à nonnullis *Cæleſtinus* appellatus, gente, ut volunt †, Scotus, id eſt, Hibernus, & Solomonis Cornubiæ Ducis conſanguineus. Verùm utrumque incertum eſt. Id magis certum, quod ex Marii Mercatoris * autoritate conſtat, eum nobilem natu fuiſſe, ac raro naturæ vitio à matris utero Eunuchum: & in Scholaſticorum Auditorialium claſſe Romæ conſtitutum cauſas non ineleganter egiſſe. Claruit ab Anno 407. Ab ineunte ſtatim ſæculo Pelagium Romæ docentem audivit, & ab eo acceptas peſſimæ hæreſeos fæces toto pectore imbibit. Anno CCCCVIII. vel CCCCIX. Pelagium in Siciliam, ac deinde Anno CCCCXI. in Africam, comitatus eſt: & ab eo in Orientem feſtinante hic loci relictus, dogmatis Pelagiani virus ſtrenuè propagavit; ac plurimorum Clericorum gratiam doctrinæ & pietatis famâ ſibi conciliavit: adeò ut Presbyteratûs dignitatem poſtulare non vereretur. Verùm Anno CCCCXII. à Paulino B. Ambroſii Diacono apud Aurelium Epiſcopum Carthaginenſem hæreſeos accuſatus eſt: coactâque Synodo, cùm Pelagiana dogmata damnare recuſaret, communione privatur. Iſte confeſtim ad Epiſcopum Romanum appellans, relictâ Africâ, Epheſum contendit: ubi veteratoriis artibus Presbyteratûs dignitatem adeptus eſt; & exinde, tanquam ex arce, hæreſim Pelagianam per Aſiam, Rhodum, ac vicinas inſulas, longè latéque diſſeminavit, tanto animi ſtudio, tanto ſucceſſu uſus, ut ab illo Pelagiani etiam *Cæleſtiani* appellati ſint; atque ipſe deinceps quaſi Sectæ Princeps eandem in Synodis omnibus cum Pelagio ſententiam ſubiret. Anno CCCCXVI. exeunte, Conſtantinopolim profectus eſt, exinde, detectâ pravitate, ab Attico Patriarcha mox detruſus. Romam igitur Anno CCCCXVII. rectà petens, Zoſimi Papæ gratiam captavit, & obtinuit: adeò ut Papa datis ad Epiſcopos Africanos literis eum maximopere collaudaret, & latam ab iis Anno CCCCXII. ſententiam in maturius examen revocari mandaret. Anno autem ſequente ab Actis rei veritatem edoctus, habitâ Romæ Synodo damnavit Cœleſtium; quem edicto etiam eodem circiter tempore conſcripto, Urbe totoque Imperio Occidentali expelli juſſit Honorius Imp. cùmque Præfectorum Urbis negligentia abuſus Cœleſtius, in Roma moras adhuc necteret, Anno CCCCXX, alio reſcripto decretum renovavit. Fugatus igitur Cœleſtius in Oriente deinceps delituit, modò apud Theodorum Mopſueſtenum commoratus, modò apud Siſinnium & Neſtorium; Epiſcopos CP. cauſam Pelagianam pro virili ſatagens. Et illum quidem fruſtrà tentavit; hunc verò licèt errores ejus palàm in Eccleſia damnantem, faventiorem ſibi expertus eſt, & ab eo literas ad Pontificem deprecatorias meruit. Anno CCCCXXIX. oblato ad Theodoſium Imp. à Mario Mercatore contra eum Commonitorio, juſſu Imperatoris Urbe CP. extruſus eſt; & ſequente anno à Cœleſtino Papa in Synodo Romana damnatus. Anno CCCCXXXI. oblato ab eodem Mercatore in Synodo Epheſina Commonitorio, perlectiſque Româ miſſis à Cœleſtino contra Pelagianos Actis, CCLXXV. Epiſcoporum ſententiâ, unà cum Juliano, cæteriſque ſectæ complicibus Anathemate percuſſus eſt. Nulla deinceps illius apud Veteres habetur mentio: ſive mœrore animi ſtatim contabuerit, ſive in perpetuum receſſum ſe ſubduxerit.

SÆC.V. ab An. CCCC.

407.

† Uſſer. de Primord. Britan. p. 208. 786. ex procem. Hier. Com. in Hier. l. 1. 3.

* Commonit. 2.

SCRIPTA

SÆC. V. ab An. CCCC.

SCRIPTA.

Confeſſio Fidei Zoſimo Papæ oblata, quæ cum Pelagii *Libello Fidei* eaſdem ut plurimùm ſententias, eadem quinetiam ferè verba, habet communia. Integra extat inter S. Auguſtini Opera, variis diſperſa locis. Pars major eadem eſt cum Sermone cxc. *de Tempore*, reſecto proœmio: reliquæ partes habentur lib. *de Pecc. Orig.* cap. 5. 6. 23. Diviſa membra in unum collegit ac Confeſſionem integram edidit Garnerius in *Appendice* ad part. 1. Operum M. Mercatoris p. 313.

Eadem planè videtur hæc Confeſſio fidei Zoſimo oblata cum Libello ad Zoſimum Papam cujus meminit Auguſtinus.

Epiſtola ad Clericos Romanos ſuæ partis, Anno CCCCXVIII. ſcripta, quam Anonymam in Africa circumlatam Juliani eſſe malè conjecit Auguſtinus, qui ex ea quàm plurima adducit fragmenta lib 1. *ad Bonifac.* Ea in unum collecta exhibet Garnerius, ibid. p. 318.

Ad Parentes Epiſtola, ſive libelli III. ad *virtutem hortatorii*, ab eo, adhuc adoleſcente, *de Monaſterio*, ſive *vitâ Monaſticâ* ſcripti; quos magnoperè laudat Gennadius *.

* De Script. c. 44.

Definitionum liber, cujus meminit Auguſtinus init. libri de Perfectione juſtitiæ contra Cœleſtium; eum tamen non Cœleſtii, ſed ex diſcipulis illius cujuſdam fuiſſe arbitratus eſt; integer habetur in dicto Auguſtini libro.

Libellus in Carthaginenſi Concilio oblatus; quo tametſi peccatum originale negaret; rectè tamen confeſſus eſt per Baptiſmum Chriſti etiam parvulorum fieri redemptionem. Iſtum memorant Concilii Carthaginenſis Patres Epiſtolâ ad Innocentium.

Liber contra Peccatum Originale ante Ann. CCCCVIII. ſcriptus; cujus meminit auctor *Prædeſtinat.* lib. 1. Hæreſ. 88.

Epiſtola ad Sectarios ſuos Romæ agentes contra Clerum Romanum: extant laciniæ aliquot apud Auguſtin. l. 1. *ad Bonifacium.*

Porrò Auguſtinus, lib. *de geſt. Palæſtin.* cap. 13. 14. 17. 18. citat ex libro quodam Cœleſtii capitula, 1, 3, 5, 6, 7, 10, 12. 13. ad quæ Pelagius in Dioſpolitana Synodo reſpondere coactus eſt.

Denique Lovanienſes ei tribuunt Epiſtolas duas, quæ inter Hieronymi Opera reperiuntur, unam *de Scientiâ divinæ legis*, alteram *de duobas filiis, frugi & luxurioſo*, quæ incipit, *Omnium quidem de Scripturis quæſtionum*. Conſtat quidem à Pelagiano quodam Epiſtolas haſce ſcriptas eſſe: verùm cur Cœleſtio præ aliis tribuantur, nulla Lovanienſibus præſtò eſt ratio. Sunt & qui Pelagii Epiſtolam *ad Demetriadem* ex codicum nonnullorum fide Cœleſtio aſcribunt.

407. THEODORUS, genere Syrus, ortu forſan Antiochenus, natalibus illuſtris: in Rhetoricis Libanio Sophiſtâ, in Theologicis Diodoro Tarſenſi & Carterio, magiſtris uſus eſt: quo tempore Joannem Chryſoſtomum ſodalem & condiſcipulum habuit; cujus ſuaſu primò quidem Monaſticum & Philoſophicum vivendi genus amplexus eſt; poſtea verò, cùm nondum viceſimum ætatis annum attigerat, Hermiones cujuſdam amore ductus, ad vitam ſæcularem rediit. Scripta tamen duplici Paræneſi Chryſoſtomus eum ad priorem vivendi rationem revocavit. Factus deinde eſt Eccleſiæ Antiochenæ Presbyter, (eundem enim fuiſſe Theodorum Mopſueſtenum, & Theodorum Antiochenum, cujus toties apud Gennadium, Photium, & in Catenis mentio, extra omne dubium ponit

Heſych. Hieroſolym. apud Acta Concil. V. Collat. 5.

Photius) ac poſtea Mopſueſtiæ in Ciliciâ Epiſcopus; & aliquamdiu Neſtorium & Theodoritum auditores habuit. Claruit Anno 407. quin ſi mortis ejus tempus rectè aſſequar, jam in Anno CCCXCII. Epiſcopatum tenuit. Obiiſſe enim videtur Anno 428. poſtquam Eccleſiam Mopſueſtenam per XXXVI. annos gubernaſſet. Varia de illo feruntur judicia, laudatur ab his, culpatur ab illis. Ἀνὴρ inquit Sozomenus * καὶ τῶν ἱερῶν βίβλων, καὶ τῆς ἄλλης παιδείας, ῥητόρων τε καὶ φιλοσόφων ἱκανῶς ἐπιστήμων. *Vir tam in ſacris literis, tum in reliquis diſciplinis Rhetorum & Philoſophorum non mediocriter eruditus* Theodorito †, πάσης μὲν ἐκκλησίας διδάσκαλος, κατὰ πάσης δὲ φάλαγγος αἱρετικῆς ἀριστεύσας. *Totius Eccleſiæ doctor, & qui adverſus omnes Hæreticorum catervas ſtrenuè decertavit.* Subdit ipſum toto vitæ tempore contra phalangem Arii atque Eunomii aſſiduè dimicâſſe; & Apollinaris turmam latronum more inſidiantem profligâſſe, ovibus autem Chriſti optimum pabulum præbuiſſe. Mortuo autem Theodoro, doctrina & ſcripta ejus ob malè ſana, quæ fovere videbantur, dogmata, non modò ab Acephalis reprehenſa ſunt; verùm & ipſe unà cum libris à Quinti Concilii Patribus damnatus eſt; quæ res graviſſimarum in Eccleſiâ turbarum cauſa atque ſeges exſtitit. Multis undique conquiſitis argumentis eum defendere ſategit Vigilius, quæ in conſtituto iſtius videre eſt. Facundus etiam Hermianenſis An. DXLVII. fervente adhuc controverſiâ, pro defenſione *trium Capitulorum* libros XII aliumque poſtea contra Mucianum ſcripſit: in his Theodorum tanquam hominem Catholicum omni quo potuit ſtudio defendit, coacervatis pluribus S. Patrum teſtimoniis exiſtimationem ejus ſartam tectam tuetur, quædam ipſius dicta excuſat, alia emollit, & commodo ſenſu explicat, quædam ab adverſariis truncata, interpolata, vel in alienum planè ſenſum detorta eſſe oſtendit. Denique iniquum eſſe, ut qui pro Epiſcopo Catholico habitus ſit, & in Eccleſiæ pace diem obierit, pluſquam integro poſt mortem ſæculo, velut Hæreticus anathemati ſubjiceretur. Poſtremò illud obſervatu non indignum eſt, quod tradit Gregorius Magnus *, Sozomeni (pro quo *Theodoreti* legendum eſſe nomen rectè monet Valeſius) Hiſtoriam Eccleſiaſticam ab Eccleſiâ Romanâ ideò non recipi, quòd Theodorum Mopſueſtiæ nimiùm laudaverit, atque uſque ad diem obitûs ſui magnum Eccleſiæ Doctorem fuiſſe perhibuerit.

* L. 8. c. 7.
† L. 5. c. 40.
* L. 6. Ep. 31.

SCRIPTA.

Symbolum ſive Expoſitio Fidei: Extat Græco-Latinè in Actione ſexta Concilii Epheſini, Concil. Tom. III. p. 678. Latinè inter Marii Mercatoris Opera ex ejuſdem verſione ante Annum CCCCXL. factâ. Reliqua illius Opera interierunt: plurimorum tamen tituli & fragmenta ſuperſunt. Videtur ſcripſiſſe *Commentarios* in omnes S. Scripturæ libros; ex his quotquot à Veteribus vel Recentioribus memoratos invenire potuimus, hìc ſequuntur.

Commentarii in Pentateuchum; quorum fragmenta plurima habentur in Catena Græca in Pentateuchum à Fr. Zephyro Latinè verſa. Commentarii *in Geneſin* tomum primum VII. libros complexum memorat Photius *: In quo Hiſtoricum ubique ac literalem ſenſum, miſſis Allegoriis, ſectatum eſſe Theodorum, ac Neſtorianæ Hæreſeos ſemina paſſim immiſcuiſſe notat. Fragmenta quindecim inde, ut videtur, deſumpta, extant ſub titulo libri *de Creaturâ*, collatione quartâ Synodi Quintæ.

* Cod. 1. 38.

[SÆC V. ab An. CCCC.] *Commentarii in Pſalmos*, quorum fragmenta paſſim occurrunt in Græca Catena in Pſalmos, quam Latinè edidit Daniel Barbarus. Ex iis etiam quatuor excerpta repetiuntur Latinè in Vigilii Conſtituto Concil. Tom. v. duo in Collatione quarta, ac totidem in quintâ Concilii Quinti, tria ad Pſalm. 44. habet Facundus Hermianenſis, lib. 9. c. 1.

Commentarii in Samuelem, Jobum, Eccleſiaſtem, & quatuor Majores Phrophetas; quos apud Gentiles ſuos (uti & plures alios Theodori Commentarios) extare prodit Hebedieſu. Sanè multa Theodori volumina in Chaldeam linguam verſa eſſe teſtatur Liberatus *. [* Breviar. c. 10.]

Commentarii in XII. *Minores Prophetas.* Tria fragmenta habentur Latinè in Collatione quarta Synodi Quintæ. Fragmentum Commentarii *in Sophoniam* citat Coccius; unde hauſerit, incertum. Extare tamen dicuntur integri in Bibliotheca Imperatoria Viennæ.

Commentarius in S. Matthæi Evangelium. Fragmenta quatuor Latinè extant in Vigilii Conſtituto; quinque in Collat. quarta Synodi Quintæ: unicum exhibet Facund. Hermianenſ. lib. 3. c. 4. alia lib 9. c. 2.

Commentarius in Evangelium S. Lucæ. Fragmentum unicum habetur in Catena in Lucam: alterum in Conſtituto Vigilii: tertium in Collat. quarta Synodi Quintæ Conſtantinopolitanæ.

Commentarius in S. Joannis Evangelium. Fragmenta plurima aſſervantur in Catena Græca in Joannem; tria in Conſtituto Vigilii; ac quinque in Collatione quarta Synodi CP. unum apud Facund. Hermianenſ. lib. 9. c. 3.

Commentarius in Acta Apoſtolorum. Duo Fragmenta habet Vigilius in Conſtituto; unicum Patres Synodi Quintæ in Collatione quarta.

Commentarii in XIV. *D. Pauli Epiſtolas*, quas omnes à Theodoro fusè explicatas eſſe Autor eſt Theodoritus *. [* Præfat. in Comm. in Ep. S. Pauli.] Vigilius in Conſtituto fragmenta profert ex Commentariis in Epiſtolas *ad Romanos*, (unicum habet Facundus Hermianenſis, lib. 3. c. 6.) primam *ad Corinthios*, primam *ad Timotheum*, *ad Hebræos.* Alia in Epiſtolam *ad Hebræos* citantur in Collat. IV. Synodi CP.

De Incarnatione Domini libri XV. ante An. 390. ſcripti, de quibus vide Gennadium †. [† De ſcript. c. 12.] Fragmenta duodecim reperiuntur in Collatione IV. Synodi CP. Excerpta etiam nonnulla Latinè à ſe verſa habet Marius Mercator, *edit. Garner.* Par. 2. p. 259. qui, quia in libris iſtis vera Incarnationis ratio non exponitur, ſed evertitur, alium iis titulum dedit, viz. *adversùs Dominum, & ejus Incarnationem.* Alia exhibet Leontius liz. *adv. Eutych.* Plura Facundus Herm. paſſim. viz. ex libri V. capit. 52. lib. IX. cap. 3. ex libri VI. capit. 54. ibid. cap. 3. ex lib IX. ibid. cap. 5. ex lib. X. capit 70. ibid. cap. 3. ex lib. XII. ibid. ex lib. XIII. libro 3. cap. 1. ex lib. XV. lib. 19. cap. 3.

Contra Eunomium pro S. Baſilio libri XXV. vel (ut alibi habet Photius) XXVIII. quibus, inquit Photius, Eunomium non tantùm externarum diſciplinarum, ſed & Chriſtianæ Theologiæ imperitum eſſe pluribus oſtendit. [Cod. 4. 117.] Non alii forſan ab his fuerunt libri *contra Apollinarium*; ex quibus ſedecim fragmenta habentur in Collatione quarta Synodi Quintæ, præfatio verò apud Facundum Herm. l. 10 c. 1. ex libro undecimo *contra Eunomium* fragmentum habet, lib. 9. c. 3.

Contra aſſerentes, peccare homines natura, non voluntate, libri V. adverſus Occidentales hac labe infectos, teſte Photio *. [* Cod. 177.] Occidentalium dogmata, quæ oppugnavit Theodorus, exhibet Photius loco dicto: ubi & opiniones Theodori maleſanas, ac Pelagianis communes, ibi proditas recenſet.

[SÆC. V. ab An. CCCC.] Libros hoſce contra otiginalis peccati dogma, & propugnatorem ejus S. Auguſtinum ſcriptos eſſe fidem facit Marius Mercator, qui excerpta illorum plurima Latinè à ſe verſa nobis conſeivavit, edit Garner. Par. 1. p. 97. &c. Longè verò probabilius eſt, Theodorum his libris Hieronymum quàm Auguſtinum oppugnâſſe. Certè Photius de his ipſis Theodori libris agens Cod. CLXXVII. ea tradit, quæ uni fere Hieronymo convenire poſſunt. Ait igitur primò Theodorum adverſarium ſuum nomine τοῦ *Aram* indigitâſſe. Quis verò ſub hujus vocabuli involucro lateat, nodus eſt haud ita facilè ſolvendus. Ab infauſta τοῦ ἀρᾶ ſignificatione dictum, ſed frigida planè conjectura exiſtimat Andr. Schottus Photii interpres. Exſcriptoris nimiùm feſtinantis errorem eſſe, ἀρὰμ pro ἱερών. nominis ſc. Hieronymiani abbreviatura tepouentis, ſatis ingenioſe conjicit D. Allixius. Sed cùm de variantibus hac in patte Codicum MSS. lectionibus nihil monuit diligentiſſimus Hoeſchelius, cúmque apud me penè certum ſit, Theodorum hoc loco adverſarium ſuum ficto nomine traducere voluiſſe, mihi longè veriſimiliùs videtur, homunculum quendam in aliquo Syriæ angulo latitantem hoc vocabulo denotari. *Aram* enim propriè *Syriam* ſignificat, quod Hieronymo non ineptè congruit, qui longè majorem vitæ partem in Syria tranſegit, iiſque in locis omnia penè adverſus Pelagianos ſcripta elucubravit. Id quod apertè ſatis innuit Theodorus, dum ait, ipſum ex Occidente quidem eſſe oriundum, in Orientis regionibus tantummodò verſatum, & exinde libros de recèns ab ſe excogitata hæreſi compoſitos ad populares ſuos in patriam tranſmiſiſſe, quibus multos in ſuam pertraxerit ſententiam, integraſque adeò Eccleſias abſurdis illis opinionibus imbuerit. Quæ verò de ſuo quem vocat hæretico, addit Theodorus, rem apertiſſimè conficere videntur; ipſum nempe quintum Evangelium confinxiſſe, in Euſebii Palæſtini Bibliothecis repertum (quod de Evangelio ſecundum Hebræos, Hebraicè in Bibliotheca Cæſarienſi aſſervato, & ab Hieronymo in Græcum Latinumque ſermonem translato, ut ipſe nobis Auctor eſt *de Scri t. Eccleſ.* c. 2. 3. intelligendum eſſe, nemo non videt) quòd LXX. aliorumque Græcorum Interpretum verſiones rejecerit, nova à ſe elaborata earum loco ſubſtitura: denique quòd Hebræorum quorundam abjectæ ſortis diſcipulus fuerat, neque linguæ Hebraicæ à puero aſſueviſſet. Quæ quidem omnia Hieronymo apprimè congruunt, Auguſtino non item. Legas diligenter, erudite Lector, quæ iſthoc in loco habet Photius, & mecum fateberis, præter Hieronymum haud alium ibi deſignari poſſe.

De Perſarum Magiâ, libri III. *Maſtubio, Armeno & Chorepiſcopo, inſcripti.* Libro primo nefandum Perſarum dogma quod Zaſrades induxit, expoſuit & refellit; duobus poſterioribus de fidei piâ Doctrinâ ab ipſo mundi exordio tractavit. Autor hujus Operis, inquit Photius *, Theodorus Mopſueſtenus eſſe videtur: [* Cod. 81. c. 9.] quod verò ſubdit: illum Neſtorii Hæreſim, maximè libro tertio, ἐπικρατύνας τε προσαναφωνῶν, intelligendum eſſe videtur de iiſdem dogmatibus, quæ vivente adhuc Theodoto Neſtorius clam fovebat, eo autem mortuo palàm divulgavit.

Expoſitio Symboli Niceni: Fragmentum habetur in Conſtituto Vigilii; atque aliud in Collatione quartâ Synodi Quintæ.

Ad Baptizandos liber; cujus octo fragmenta exhibet Collatio quarta Synodi Quintæ quædam etiam Latinè à ſe verſa Mercator inter fragmenta ex libris Theodori *de Incarnatione.* Fragmentum breviuſculum habet Facundus Hermianenſis, l. 9. cap. 3.

Ser-

SÆC. V. ab An. CCCC. *Sermones plurimi*: Ex ſecundo *de Miraculis* fragmentum extat Græcè in Concilio Lateranenſi Concil. Tom. VI. p. 318. atque aliud ibidem ex Sermone *de incarnatione*. Bina verò fragmenta Sermonis cujuſdam Antiochiæ habiti habentur in Collatione quintâ Synodi Quintæ.

Epiſtolæ plures: ex quibus ſibi conſtitiſſe ait
* Cod. 177. Photius * Theodorum Antiochenum [cujus nomen præferunt pleraque ex ſuprà recenſitis Operibus] eundem eſſe ac Theodorum Mopſueſtenum: ex Epiſtola ejus ſecunda *ad Artemenium* Presbyterum Alexandrinum fragmentum profert Facundus Hermianenſis, lib. 3. cap. 5.

Porrò, in Vigilii Conſtituto reperiuntur *Fragmenta* XL. nondum recenſita, ex Theodori Scriptis [quorum tituli non adduntur] deſumpta: & in Collatione quintâ Synodi Quintæ, XII. alia Theodori *fragmenta* ex Cyrilli contra illum Scriptis mutuata locum habent. Codex *Myſticus* dictus, ex cujus libro XIII. fragmentum habet Facundus Hermianenſis, lib. 3. c. 3. quo Theodorus Paulum Samoſatenum diſertè damnat, eumque *Angelum Diaboli* vocat.

Denique inter Theodori Abucaræ Opuſcula, *Diſputationes aliquot* habentur; quas Codices nonnulli Theodoro Hagiopolitano [vid. Antiocheno] tribuunt.

* Cod. 4. Stylum ejus ſic depingit Photius *. Ἔστι δὲ τὴν μὲν φράσιν οὐ πάνυ λαμπρὸς, ταῖς δὲ διανοίαις καὶ τοῖς ἐπιχειρήμασι λίαν πυκνὸς, καὶ ταῖς γραφικαῖς ἄγαν πλουτεῖ μαρτυρίαις. *Eſt illi phraſi non aſquequaque perſpicua; ſenſibus tamen, & argumentis nimium quantum denſus; S. Scripturæ teſtimoniis egregie abundat*; Et
† Cod. 38. alibi †. Οὔτε λαμπρὸς οὔτε λίαν σαφής. Φεύγει δὲ τὸ δυνατὸν αὐτῷ τρόπον τὰς ἀλληγορίας, καὶ μόνην τὴν ἱστορίαν τὴν ἑρμηνείαν ποιούμενος. Ταυτολογεῖ δὲ τὰ πλεῖστα, καὶ ἀχαρίς πως, καὶ ἀηδὴς εἶναι δοκεῖ. *Stylus illi neque illuſtris, neque valde perſpicuus. Fugiens verò, quantùm in ipſo eſt, allegorias, & hiſtoriarum duntaxat expoſitionem tractans, putidè nimis eadem identidem repetit; & ingratus atque faſtidioſus legenti accidit.* Alibi † deni-
† Cod. 177. que Ἔοικε δὲ φιλοπονώτερον περὶ τὴν ἱερὰν ὑμῶν καὶ ἱερὰν γραφὴν διατεθῆναι, εἰ καὶ ἐν πολλοῖς ἀπετύχετο τῆς ἀληθείας. *Apparet autem ſtudioſius verſatum fuiſſe in S. Scriptura: etſi in pleriſque à veritate aberret.* Et ſanè Theodorum non tantùm Neſtorio, ſed & Pelagio in plurimis manifeſtò præluſiſſe negari non poteſt: unde Marius Mercator † non injuriâ affirmat, quæ-
† præf. ad Commonit. ſtionem contra Catholicam Fidem, præcipuè à Theodoro Mopſueſteno in Ciliciâ motam fuiſſe. Quænam verò dogmata cum Pelagianis communia habuit, ex ipſius, quæ hodie ſuperſunt, fragmentis ſatis accuratè exponit, qui ſub *Rigberii* nomine notas in Acta Marii Mercatoris dedit, *Bruxellis* 1673. 12°.

407. P. II. THEODORUS, natione Syrus, Epiſcopus Mopſueſtenus, claruit anno CCCCVII De famoſiſſimo hoc Theodoro, viro in Scriptoribus Eccleſiaſticis, Actiſque Conciliorum nominatiſſimo, id ſolum monendum reſtat, extare Græcè MS. integrum ejus *Commentarium* in XII. *Prophetas Minores*, qui incipit hoc modo, Ἑρμηνεία Ὠσηὲ τοῦ προφήτου. Εἰς ἔλεγχον τῶν ἀβασανίστως ἐπιβαλλόντων τῇ προφητικῇ ἐπιχειρούντων φωναῖς &c. Deſinit in Malachiam his verbis: ὡς ἂν μὴ μένοντες ἐπὶ τῆς ἀσυνηθείας φθορᾶς αὐτοῦ τῆς παρουσίας πειραθῶσιν ἐπὶ ἀφανισμῷ παντελεῖ τῶν μοχθηρῶν γενομένης. Aſſervatur MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* LV. & CCXXIII. folia majora complectitur. Etiamſi verò in MS. *Theodori Antiocheni* nomen habeatur, *Mopſueſtenum* tamen deſignari, extra omne dubiū ponit Photius qui Cod. XXXVIII. col. 24. *Theodori Antiocheni* expoſitionem in Geneſim recenſens, hunc fuiſſe Theodorum *Mopſueſtiæ* Epiſcopum diſertè dicit. Fragmentum ex *Epiſtola* ad Dominum reperitur in collectione Teſtimoniorum ſub nomine Damaſceni. vid Labb. Conſpect. Oper. Damaſc. p. 50. num. III. Extat etiam apud Cl. Galeum Argumentum longum in *Pſalmum* XLV. in quo breviter percurrit Hiſtoriam Judæorum à tempore captivitatis uſque ad Antiochum, & Oniæ fugam in Ægyptum. Sæpe citatur in Catenâ MS. in Pſalmos; & facilè apparet, Theodorum valde diligentem fuiſſe in conferendis veteribus verſionibus & exemplaribus, utilemque valdè fuiſſe ejus operam. SÆC. V. ab An. CCCC.

POLYCHRONIUS, Natione Syrus, Theodori Mopſueſteni frater, Zebinæ in Provinciâ Cyrenſi Aſcetæ celeberrimi Diſcipulus, & imitator: deinde Apameæ Epiſcopus. Claruit anno 410. In vivis adhuc fuiſſe videtur anno CCCCXXVII. quo Hiſtoriam ſuam Eccleſiaſticam clauſit Theodoritus: τῇ τε λόγου χάριτι, καὶ τῇ τοῦ βίου λαμπρότητι κοσμούμενος inquit idem Theodoritus; qui alibi * illum ob egregias virtutes, & ſingularem vivendi morem, plurimaque quæ perpetravit, miracula, ſummis effert laudibus. Scripſit *Expoſitionem in Canticum Canticorum* à Meurſio Græcè editam unà cum Euſebii & Pſelli Expoſitionibus, *Lugdun. Bat.* 1617. 4°. *Commentarium in Job*, cujus Argumentum præfixit, ac longè majorem partem inſeruit Nicetas Catenæ ſuæ in Job, quæ curâ Patricii Junii prodiit Græc. Lat. *Londini* 1637. fol. *Commentarium in Ezechielem*, cujus fragmenta nonnulla exhibet Damaſcenus libris adverſus Iconomachos: Alia, ſed Latinè Villalpandus Comment. in Ezechielem. Argumentum verò Græcè edidit David Hæſchelius *Auguſtæ Vindel.* 160 . 4°. unà cum aliis quibuſdam, & habetur inter Criticos ſacros Tom. II. *Londini* 1660. Fragmenta denique ex ejuſdem Commentario in *Danielem* extant Græcè ad calcem Commentariorum Broughtoni in eundem. 410. Theod. l. 5. c. 40. * Hiſt. Relig. c. 24.

PAULINUS, Bitterrenſis in Galliâ Epiſcopus, claruit anno 410. Extat ab eo aſcripta, inquit Miræus †, *Epiſtola de ſignis terrificis* ubi verò, non indicat. Ejuſdem eſſe Martyrium S. Geneſii, quod ſub Paulini Nolani nomine circumfertur, innuere videtur Roſweydus in notis. 410. † Auct. de Script. c. 53.

NONNUS, Genre Ægyptius, urbe Panopolitanus, vixit circa annum 410. Filium habuit Soſenam quendam, qui bona patris ſui ad alios tranſtulit, teſte Syneſio †. Scripſit Græcè Poemata plura: ex quibus hodiè extant. 410. † Epiſt. 43.

Paraphraſis Evangelii S. Joannis: prodiit Græcè [curâ Aldi Manutii] *Romæ* 1508. *Francofurti* 1541. Gr. Lat. *Pariſ.* 1578. 8° cum notis Nanlii *Lugd. Bat.* 1598. 8°. deinde Græcè à Dan Heinſio cum Exercitationibus ſuis *Lugd. Bat.* 1627. 8°. Gr. Lat. in Appendice Bigneanâ *Pariſ.* 1624. fol.

Collectio & explicatio Hiſtoriarum, quarum meminit Gregorius Nazianzenus in duabus *Steleteuticis* adverſus Julianum. Edidit Græcè ex Bibliothecâ Viennenſi deſcriptam unà cum Nazianzeni Invectivis Richardus Montacutius, *Etonæ* 1610. 4°. Latinè Jac. Billius inter Opera Nazianzeni Tom. II.

Διονυσιακῶν libri XLVIII. ab eo, adhuc Gentili, ut videtur, ſcripti, extant Græcè cum lectionibus Falkenburgi & Canteri *Antverp.* 1569. 4°. Gr. Lat. *Hanoviæ* 1605. 8°. inter Poëtas Heroicos Græcos *Genevæ* 1606. fol. part. II. pag. 307. denique cum notis Cunæi & Scaligeri *Hanover.* 1610. De ſcriptis Nonni hæc Olaus Borrichius *. *Laudandus Poëta Auctoris conatus: etiamſi non ſemper reſpondeat eventus.* * Diſſert. Acad. de Poet. p. 81

Dicto

SÆC.V. ab An. CCCC. *Dictio ejus in Dionyſiacis ſubinde διθυραμβώδης eſt: quod non mirum, cum Baccho ibi liceat. Sed utinam non etiam quandoque in metaphraſi in Joannem, nonnunquam obſcuritate nimiâ fatiget lectorem.*

410. SYNESIUS, Natione Ægyptius, genere Pentapolitanus, urbe Cyrenæus, cultu primùm Gentilis, ſchola Philoſophus Platonicus: circa an. CCCC. Patriæ civitatis nomine legatus ad Arcadium Auguſtum miſſus eſt, cui auream coronam obtulit, & eodem ſimul tempore Orationem de regno omni auro cariorem habuit. Circa ann. 410. cùm Ptolemaidis urbis cives eum à Theophilo Alexandrino Epiſcopum ſibi dari peterent: munus ille quidem refugit, ac ſibi nondum in mentem deſcendiſſe reſurrectionis corporeæ fidem minimè diſſimulavit: quinetiam tam charam ſibi haberi uxorem faſſus eſt; ut ab ea nec ſejungi, nec cum eâ clanculum conſueſcere neceſſe habere, vellet: ſe potiùs ex animo optare prædicans, ut quàmplurimi, optimique ſibi naſcerentur liberi: nec alia lege ſe Epiſcopale munus ſubiturum eſſe palàm profeſſus eſt; niſi & uxor & ſuæ pueſi ſibi intacti relinquerentur. Conſenſit tandem his conditionibus Theophilus; & ad ſummi Sacerdotii dignitatem hominem evexit, habito reſpectu, inquit Photius † tum ad aliam viri probitatem, vitæque anteactæ integritatem; tum quòd non poſſet non, qui ſic homo vitam inſtituiſſet, reſurrectionis lumine illuſtrari. Nec ea ſpes ſefellit: faciliimè enim, ſimul ac Epiſcopus creatus eſt, reſurrectionis etiam Doctrinam credidit. De Stylo hæc habet Photius. τὴν μὲν φράσιν ὑψηλός, καὶ ὄγκον ἔχων, ἀποκλίνων ἢ καὶ πρὸς τὸ ποιητικώτερον [forſan ποιητικώτερον.] *Stylus illi ſublimis quidem & grandis, ſed qui ad popularem (ſeu Poëticam) ſimul dictionem aliquantum inclinat*; & de Epiſtolis ejus, χάριτ καὶ ἡδονῆς ἀποστάζουσι, μετὰ τῆς νοημάτων ἰσχύος καὶ πυκνότητος, *venuſtate ac dulcedine ſtuunt, cum ſententiarum robore ac denſitate.*

† Cod. 26.

OPERA.

De Regno ad Arcadium Imp. Oratio.

Dio, vel de vitæ illius inſtituto.

Calvitii Encomium.

De Providentiâ libri II. *quos Ægyptios vocat.*

De Inſomniis liber, unà cum Nicephori Gregoræ Commentario.

Epiſtolæ CLV. prodierunt ſeorſim Gr. *Venet.* 1499. *Baſil.* 1558. 8°. & cum notis, *Pariſ.* 1605. 8°. Epiſtolas Syneſii CLX. ſuo ævo exſtitiſſe refert Nicephorus †.

† H.3. Eccl. l. 4. c. 55.

Homilia in pervigilio natalis Domini.

Cataſtaſis in maximam Barbarorum excurſionem, in quâ Pentapolitana calamitas deſcribitur.

Cataſtaſis in laudem Anyſii.

Sermo de dono Aſtrolabii ad Pæonium.

Hymni X. prodierunt etiam ſeorſim Gr. Lat. *Turnoni* 1603. 8°.

Homilia in Pſalmum LXXIV. quæ in poſtremâ editione acceſſit.

Prodierunt Opera Syneſii Latinè *Baſil.* 1560. Græcè, *Pariſ.* 1553. Græco-Latinè à Petavio edita, *Pariſ.* 1612. ac (notis amplioribus auctiora) ibidem 1633. fol.

410. P. II. SYNESIUS, ex Philoſopho Platonico Ptolemaidis in Ægypto Epiſcopus, claruit an. CCCCX. Non deſunt qui Syneſii librum *de inſomniis*, ab eo adhuc in Gentilitate poſito ſcriptum fuiſſe volunt. Sanè negari non poteſt (Cl. Galei ad me verbis utor) quin mirificè Chaldæorum teletas & Oracula, Ægyptiorum Myſteria ſecretioreſque artes extollat, nonnullaſque amborum opiniones præcipuas amplectatur. Nihilominùs ego in eâ ſum ſententiâ, ut exiſtimem jam tum ad caſtra Chriſtianorum tranſiiſſe Syneſium, cùm iſta commentaretur. SÆC.V. ab An. CCCC. Nam quòd Oracula Chaldaica, ſive malis, Zoroaſtris, non tantum latenter toti illi operi tanquam coſtas intexuerit, verùm etiam αὐτολεξεὶ & apertè laudaverit, non multùm me movet. Hymnos Syneſii nemo inficiabitur eſſe opus Chriſtiani Myſtæ; atqui iſtorum Hymnorum prora & puppis ex iſtis Oraculis conficiuntur; eadem ſane vocabula ex iiſdem oraculis deprompta, tum in hymnis, tùm in libro de inſomniis occurrunt. Voluit opinor Syneſius transferre ad theſauros hominis Chriſtiani quantum poterat de gemmis Chaldæorum & Ægyptiorum; quod ipſum in præfatiunculâ ad librum *de inſomniis* ænigmaticè inſinuat.

ISIDORUS, Gente Ægyptius, ortu forſan Alexandrinus, S. Chryſoſtomi diſcipulus, claruit circa ann. 412. Vitam egit Monaſticam juxta Peleuſium, ex ſeptem Nili oſtiis maximum inde *Peleuſiota* dictus: quin &, ſi Nicephoro fides, Monachorum in Monte Peleuſio degentium Præfectus erat. Hoc in loco, teſte Evagrio, * corpus ſuum laboribus uſque adeò maceravit, animumque arcanis ac ſublimioribus doctrinis ſaginavit, ut Angelorum planè vitam in terris duceret, & ſpirans quædam imago perpetuò eſſet tam vitæ Monaſticæ, quàm divinæ contemplationis. In vivis adhuc erat anno CCCCXXXI. quod ex Epiſtolâ CCCX. libri I. conſtat Chryſoſtomi memoriam immensè coluit; unde factum eſt, ut Theophilum ſemper oppugnaret: ac Cyrillum etiam diu inſectaretur: donec æquior tandem Chryſoſtomi memoriæ factus Cyrillus, in Iſidori partes concederet. Scripſit plurima, multiplici utilitate referta. Scripſit, inquit Suidas, tria millia. ſecundùm Nicephorum † verò decem millia Epiſtolarum: in quibus ut plurimùm propoſitâ quæſtione aliquem S. Scripturæ locum interpretari ſolet. Ex his typis excuſæ extant MMXIII. in quinque libros diviſæ: Narrat autem Sixtus Senenſis *, ſe Venetiis in Bibliothecâ D. Marci volumen MS. vidiſſe, complectens Iſidori noſtri MCXLVIII. Epiſtolas: quarum prima ſic incipit, Ἐπειδὴ κυρλαιὸν ἐστὶ χρόνῳ. Cùm verò in hactenus editis nulla ſic incipiat: veri non eſt abſimile, hanc & ſequentes Epiſtolas ibidem adhuc luce nondum viſâ deliteſcere. Quod verò Suidas * tradit Iſidorum noſtrum ſcripſiſſe Epiſtolas tres, quæ Sacram Scripturam interpretantur, Suidæ locum ex emendatis codicibus hoc modo corrigit Sirmondus Not. ad Facund. Hermian. p. 79. γέγραφεν ἐπιστολὰς ἑρμηνευούσας τὴν θείαν γραφὴν Γ. καὶ ἑτέρας Ζ. καὶ ἄλλα τινά.

412.

* L.1.c.15.

† L.14.c.53.

* Biblioth. l. 4.

* V. Iſidor.

Scripſit porrò Iſidorus à nobis deſiderata, *Adversùs Gentiles librum*, cujus ipſe meminit lib. 2. ep. 137. 228. *Adverſus Fatum orationem*, quam memorat l. 3 ep. 253. *Ad, vel adverſus Cyrillum*, de quo Opere agunt Evagrius l. 1. c. 15. & Nicephorus, l. 15. cap. 53. & alia forſan quædam.

Epiſtolarum libros tres priores (Epiſtolas MCCXIII. complexos) Græcè & Latinè edidit, quibus ſacrarum ſuarum obſervationum libros ſubjunxit Jac. Billius, *Pariſ.* 1585. Cõradus Rittershuſius dictos hoſce libros recudit, quibus & quartũ [Epiſtolis CCXXX. conſtantem] addidit unà cum notis ſuis in ſingulos libros uberioribus, *Heidelberg.* 1605. fol. librum denique quintum (Epiſtolas DLXX. continentem) Notis, Scholiis & Argumentis illuſtratum ex Bibliothecâ Vaticanâ ſeorſim Gr. Lat. edidit Andreas Schottus, *Francofurti* 1629. fol. Adeò ut unitæ Rittershuſii & Schotti editiones abſolutam Iſidori Epiſtolarum editionem faciant.

Omnes

SÆC. V. ab An. CCCC. Omnes verò libri quinque coadunati prodierunt Gr. Lat. *Pariſ.* 1638. fol.

Alius planè a noſtro erat Iſidorus, cujus ſæpius meminit Suidas, in vocibus Ἀφίλεια, Μέτω, & Σαρά-πιον, nempe Philoſophus Gentilis, cujus vitam ſcri-
* Cod. 242. pſit Damaſcius, quam apud Photium * videre eſt.

412.
† De Ordine Carmelit. l. 2. p. 36. CYRILLUS, Patriâ Alexandrinus, ex Conſtantinopoli oriundum facit Trithemius †, Theophili Alexandrini ex fratre nepos, Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter. Nugas agunt, qui illum Carmelitis accenſent, Trithemius, Baronius, Alegrius, & alii. Mortuo demum Theophilo anno 412. in ſede Alexandrinâ ſucceſſit: & non longè poſt initum Epiſcopatum, diu tamen, multùmque tergiverſatus, Chryſoſtomi nomen in Diptycha repoſuit. Anno CCCCXV. Judæos in Chriſtianos graſſantes Alexandriâ ejecit. Hæreticis undique erumpentibus fortiter ſe oppoſuit, præcipuè Neſtorio: quem anno CCCCXIX. hæreſis ſuæ virus evomentem primò quidem per literas blandè admonuit: mox Cœleſtino Papâ hâc de re per literas certiore facto, coactâ Synodo Alexandrinâ, veritatem Neſtorii blaſphemiis oppoſitam XII. Capitulis ſive *Anathematiſmis* complexus eſt: ac legatis ad Neſtorium Epiſcopis quatuor, ab eo poſtulavit; ut ſi Catholicam Communionem & Sedem ſuam ſibi conſervata vellet, iis ſubſcriberet. Verùm cùm id recuſaret Neſtorius, neque ullis monitis, argumentiſve cederet: petiit à Theodoſio Imp. Cyrillus; ut ejus mandato Synodus Oecumenica Epheſi congregaretur: quod & factum eſt, indictâ Synodo in diem S. Pentecoſtes anni CCCCXXXI. Quo tempore adeſt Cyrillus, & cùm eo ducenti ferè Epiſcopi: cùmque Joannes Antiochenus, aliique Orientales Antiſtites moras de die in diem necterent; poſt dies quindecim, nempe X. Calend. Julii inchoata eſt Synodus. In hoc Concilio convenerunt Epiſcopi CCLXX. Præſidem autem egit Cyrillus, utpote primus Orientalium Patriarcha. Vices geſſiſſe Cœleſtini Pontificis non nego: verùm id tum in more poſitum erat, ut Epiſcopus quivis vices ſuas ſuffragium ferendi alteri demandare poſſet. Præſedit igitur, non tanquam Pontificis Legatus, ſed proprio jure, quaſi Orientalium Patriarcharum princeps. Ter in Concilium vocatus Neſtorius, cùm ſeſe in judicio ſiſtere nollet, ab Epiſcopis qui aderant, cauſâ ejus examinatâ, tanquam impiè ſentiens ſententiâ Synodali damnatur, & ſede dejicitur. Interea Joannes Theodoritus, aliique Orientales Epiſcopi Epheſum appulerunt, & habito ſeorſim Conciliabulo Cyrillum ac Memnonem Epheſinum deponunt, & Irenæum Imperatoris Legatum in partes trahentes, carceri includi curant. Verùm à Synodi Patribus cognitâ mox cauſâ, ſedi ſuæ uterque reſtitutus eſt. Poſt finitum Concilium, & cauſam ab Imperatore utrinque diſceptatam, victo planè ac proſtrato Neſtorio, Alexandriam rediit. Anno ſequente ipſe pariter ac Orientales Epiſcopi de pace ineunda ab Imperatore per literas interpellati ſunt. Orientalium igitur nomine legatus ad Cyrillum Paulus Emeſenus expoſitionem fidei ſatis Catholicam Alexandriam attulit; aliamque viciſſim à Cyrillo ab Orientalibus ſubſcribendam retulit. Vulnus id aliquaotulùm obduxit, non perſanavit tamen. Lites enim ſubinde enatæ eum inter & Orientales, imprimis verò Theodoritum, uſque ad mortem ejus agitari non deſierunt. Obiit anno CCCCXLIV. Vir ſanè pietate juxtà ac eruditione, zeloque pro fide Catholica invicto nobilis. Multa illum quidem criminatur Theodoritus, & ab eo unicam in Chriſto naturam poſitam fuiſſe clamat. Fatendum quidem eſt, eum ſæpius affirmare μίαν εἶναι φύσιν λόγου: ſed æquè clarum eſt, *in* omnibus his locis ipſum vocem φύσις loco ὑπο-ſτάσεως uſurpare: uti ſole clarius demonſtrari poſſet, ſi modò hiſce immorari vellem. Vitio inſuper Cyrillo vertitur, quòd Hypatiam, celeberrimam illam Philoſopham Alexandrinam, odio & livore ductus, membratim a plebe diſcerpi effeciſſet. Verùm qui hanc in Cyrillum calumniam ſtruxit, Damaſcius, parum hac in re fidei meretur, utpote Chriſtianæ religionis hoſtis acerrimus. Id quidem ab Alexandrinis, leviſſimo hominum genere, factum eſſe negari nequit: Cyrillo autem ſatagente id eveniſſe, ſpectata illius probitas credere nequaquam ſinit. De ſtylo ejus hæc habet Photius *. Ὁ δὲ * Cod. 49. λόγος αὐτῷ πεποιημένος, καὶ εἰς ἰδιάζοντα ἰδέαν ἐκβεβιασμένος, καὶ ἔστι λελυμένη καὶ τὸ μέτρον ὑπερορῶσα ποίησις. *Sermo illi confictus & ad propriam dicendi formam contortus* [ſanè pluries alibi ἐκποίητον in Cyrilli ſtylo notat Photius] *ac veluti ſolutum, numeroſque negligens metrum.*

OPERA QUÆ EXTANT.

GLaphyra [viz. ſcita & elegantia Commentaria] *in Pentateuchum*: Græco Lat. ſeorſim edidit Andr. Schottus *Antverp.* 1618. Prodierunt antea Lat. *Pariſ.* 1605.

De adoratione & cultu in ſpiritu & veritate libri XVII.

Commentariorum in Eſajam libri V.

Commentarius in XII. *Minores Prophetas*, prodiit ſeorſim Gr. Lat. *Ingolſtad.* 1605.

Commentariorum in S. Joannem libri XII. ex quibus quintus & ſextus primum prodierunt in editione Operum Cyrilli *Pariſ.* 1638. unà cum fragmentis quibuſdam ſeptimi & octavi libri (II. enim etiamnum deſiderantur) ex Harlaii Macloviensis Epiſcopi Catena in Joannem deſumptis. Extant quidem antea Latinè libri quatuor iſtorum loco, Cyrilli nomen præ ſe ferentes à Jodoco Clitoveo editi, ſed quos malè feriatus iſte nebulo ex proprio fundo efformarat. Etiamſi enim nomen ſuum appoſuerit, multi tamen, re non animadverſa in fraudem ſunt inducti, ut rectè notat Labbeus in Cyrillo.

Theſaurus, ſive de Sanctâ & conſubſtantiali Trinitate.

De Sancta & conſubſtantiali Trinitate Dialogi VII. His ſubjungitur quaſi *Compendium* Dialogi ſeptimi, qui *de Sp. S. inſcribitur*, vel potius argumentorum in illo adductorum Epitome; quæ tamen dicto dialogo vix ac ne vix mole cedit.

De Incarnatione Unigeniti Dialogus, alterque, *quod unus ſit Chriſtus*, probans: qui præcedentibus dialogis annumerati, octavi & noni locum occupant. Dialogus iſte, teſte Liberato *, tribus, * Breviar. c. 10.
qui interierunt, Cyrilli adverſus Diodorum & Theodorum libris appoſitus, quarti vicem obiit.

Scholia de Unigeniti Incarnatione, quorum Græci textus pars longè major deſideratur. Integra verò extant, à Mercatore Latinè verſa, inter Opera iſtius edit. Garner. Part. II. p. 219.

De eâdem tractatus alter breviuſculus.

De rectâ fide liber ad Theodoſium Imp. qui à capite tertio incipit. Caput quartum eandem materiam tractans dicatur Imperatricibus. Caput quintum iiſdem dicatum, idem argumentum perſequitur. Hæc tria capita totidem diſtinctos libros προσφωνητικὸς [is enim titulus ſingulis apponitur] conficere videntur.

Homiliæ Paſchales XXX. *Antverp.* 1618.

Homiliæ de rebus variis XIV. quarum ultima de Verbo Dei homine facto, Græcum textum deſiderat.

Epiſto-

Epiſtola LXI. in quibus locum habent, duæ Neſtorii, unica Cœleſtini Papæ, alia Acacii Beroenſis, tres Joannis Antiocheni, una Alypii Presbyteri, una Maximiani CP. Epiſtola Joannis Antiocheni ad Xyſtum Papam, &c. Libellus à Paulo Emeſeno Cyrillo oblatus, Epiſtola una Xyſti ad Cyrillum, & alia ad Joannem, una Joannis & Synodi Antiochenæ [quæ Græcè non extat] altera Attici ad Cyrillum. Epiſtola LV. ad Rabbulam Edeſſenum Latinè tantùm habetur. In Epiſtolis verò binis *ad Succenſum* Diocæſareæ in Iſauriâ Epiſcopum, (quæ libro *de Incarnatione unigeniti* vulgo ſubnecti ſolent) notandum monet Uſſerius *in Biblioth* MS. Epiſtolæ poſterioris dimidiam fere partem inde reſecandam eſſe. Nam 1°. Eulogius apud Photium, & Maximus apud Euthymium *, ex fine ſecundæ ad Succenſum Epiſtolæ laciniam adducunt, quæ in medio iſtius repentur. 2°. Pars Epiſtolæ dimidiata poſterior totidem verbis habetur in Epiſtolâ Cyrilli XXIX. ad Acacium Melitinenſem 3°. Narratio, quæ in fine habetur, de Athanaſii Epiſtolâ ad Epictetum ab Hæreticis depravata, Epiſtolæ ad Acacium rectè intexi potuit, non verò huic ad Succenſum: cùm in priore Epiſtolâ prolixè ſatis eandem narrationem commemoráſſet Cyrillus.

* Panopl. par.2.tit.15.

Epiſtola ad Clericos ſuos Conſtantinopoli conſtitutos, quæ incipit, Ἀνέγνων τὸ ὑπομνηστικὸν, longè auctior atque emendatior habetur ex Marii Mercatoris verſione inter iſtius Opera à Garnerio edita, Par 11. p. 49.

Adverſus Neſtorium, libri V. Editi ſunt, Gr. Lat. *Romæ* 1608.

Explanatio duodecim Capitum.

Apologeticus pro XII. *Capitibus adverſus Orientales Epiſcopos.*

Apologia pro iiſdem adverſus Theodoritum. Utramque Apologiam Latinè vertit Marius Mercator, inter cujus proinde Opera utramque Latinè reperire queas.

Apologeticus ad Theodoſium Imp. ſub. finem Anni CCCCXXXI. *ſcriptus.*

Contra Julianum libri X. *circa An.* CCCCXXXIII. *ſcripti.*

Adverſùs Anthropomorphitas liber.

De S. Trinitate liber.

Homilias XIX. *in Jeremiam ſub Cyrilli nomine*, [excepta ultima, quæ Clementis Alexandrini *de Divite Salvando* eſt] Gr. Lat. edidit Balthazar Corderius, *Antv.* 1648. 8°. quas Origenis eſſe deprehenſum eſt. Idem antea ſub Cyrilli nomine Latinè ediderat *Apologos Morales*; Opus à Latino quodam ſcriptum, & olim *Pariſiis* publicatum, titulo *Speculi Sapientiæ.*

DEPERDITA.

SCripſit etiam Cyrillus, teſte Liberato *, *adversùs Diodori & Theodori Excerpta* à Proclo CP. collecta, libros III. quorum primo quæ Diodorum; 2°, & 3°. quæ Theodorum ſpectarent, confutavit: tacito tamen utriuſque nomine. Extant fragmenta in Actis Synodi V. Collat. V.

* Breviar. c. 10.

Memorat præterea Gennadius * à Cyrillo ſcriptos, qui interierunt, *libros de Sinagogæ defectu*, & *de fide adversùs Hæreticos*: niſi forſan poſterius iſtud Opus Scriptum aliquod adversùs Neſtorium deſignet. Fragmentum porro ex *Cyrilli Oratione adversùs eos qui dicunt, non offerendum eſſe pro iis, qui in fide obdormierunt*, citat Euſtratius Conſtantinopolitanus de ſtatu animarum poſt hanc vitam [à Leone Allatio lib *de Purgatorio* editus] p. 571.

* De Script. cap. 57.

Prodierunt Opera Cyrilli Latinè, per Georgium Trapezuntium, *Baſil.* 1546. Tomis IV. per Gentianum Hervetum, *Paris* 1573. 1605. Tomis II. Græco Latinè curâ Joannis Auberti, *Paris.* 1638. Tomis VII.

Commonitorium de Neſtorio primus in lucem extulit Steph. Baluzius, idque edidit Gr. Lat. in novâ Collect. Concil. p. 377.

Liturgia Cyrillo inſcripta ex Arabico ſermone in Latinum converſa à Victorio Scialagh prodiit *Auguſtæ Vindelicorum*, 1604 4°.

ANIANUS, Patria Campanus, Diaconus 415.
Celedenſis, Pelagii amanuenſis & acerrimus Pelagianæ Hæreſeos propugnator, claruit Anno 415. quo Synodo Dioſpolitanæ interfuit, & Pelagii cauſam maximâ diligentiâ atque animi ſtudio egit. Scripſit libros aliquot contra Hieronymi Epiſtolam ad Cteſiphontem; uti ipſe teſtatur Hieronymus *, qui & Refutationem eorum ſibi in animo fuiſſe prodit. Eundem hunc eſſe cum Aniano Chryſoſtomi Homiliarum aliquot interprete pluribus contendit Garnerius †. Argumenta ab eo prolata hùc ferè redeunt: idem utrique fuiſſe nomen, dignitatem, ſectam, (Pelagianæ enim Hæreſeos viro infectum fuiſſe Chryſoſtomi interpretem, ex Epiſtolis ejus ad Orontium & Evangelium manifeſtò liquet) quin & ætatem: calente enim adhuc controverſiâ Pelagianâ claruiſſe Interpretem luculentis ſatis indiciis fidem faciunt dictæ Epiſtolæ. Opuſcula Chryſoſtomi ab eo Latinè verſa ſuprà enumerata ſunt in *Chryſoſtomo*, Epiſtola *ad Orontium* Homiliis VIII. in Matthæum, altera ad *Evangelium* VII. Chryſoſtomi Homiliis *de Laudibus S. Pauli* præfixa eſt.

* Ep. ad Auguſtin. 24. inter Auguſtinianas.
† Diſſert. 1. ad Mar. Mercator. cap. 7. & Append. ad not. in Julian. Libell. p. 271.

TIMOTHEUS, Epiſcopus, cujuſnam urbis non conſtat. Claruit circa Ann. 415. Scripſit *librum de Nativitate Domini ſecundùm carnem*, quam in die Epiphaniæ contigiſſe arbitratus eſt. N E. 415.

Gennad. de Scrip. c. 58.

LUCIANUS, Eccleſiæ Caphargamalitanæ 415.
in territorio Hieroſolymitano Presbyter, claruit Anno 415. quo Reliquiarum S. Stephani Protomartyris revelationem à Gamaliele ſibi in ſomniis factam habuit, eamque mox Joanni Hieroſolymitano cummunicavit; à quo S. Protomartyris oſſa in Eccleſiam Hieroſolymitanam translata ſunt. Totam hujuſce rei hiſtoriam Lucianus Græco Sermone complexus eſt; quam ſtatim Avitus Presbyter Hiſpanus, in his partibus eo tempore verſatus, Latinè convertit; & præfixâ ad Balconium, Braccarenſem Epiſcopum, Epiſtolâ unâ, cum paucis quibuſdam, quas à Luciano acceperat, S. Stephani Reliquias per Paulum Oroſium, tunc à Synodo Dioſpolitanâ redeuntem, in Hiſpaniam tranſmiſit. Extat hic *libellus* ſeu *Epiſtola* ex Aviti verſione inter Auguſtini Opera, & apud Surium Auguſt. III. & ad quatuor Codd. MS. Bibliothecæ Vaticanæ recognita & emendata apud Baronium ad An. 415. Duo hujus libelli fragmenta non contemnenda Græcè exhibet Euſtratius Conſtantinopolitanus libro *de vitâ functorum ſtatu*, cap. 23. quædam etiam allegat Photius, Cod. CLXXI. Meminit tum Luciani, tum Aviti, hujuſque Epiſtolæ Gennadius, cap. 46. 47.

PAULUS OROSIUS, gente Hiſpanus, Pres- 416.
byter Tarraconenſis, claruit Anno 416. Anno CCCCXIII. ab Eutropio & Paulo in Hiſpania Epiſcopis legatus eſt in Africam ad S. Auguſtinum, eum de Priſcillianiſtarum & Origenis erroribus in Hiſpaniâ pullulantibus certiorem facturus. Apud Auguſtinum aliquamdiu commoratus, eo hortante *Hiſtoriam ſuam* inchoavit, cui poſt quadriennium demum ſupremam manum impoſuit; & ab eodem Anno CCCCXV. ad S. Hieronymum in Pa-

SÆC.V. ab An. CCCC. Palæſtinam mittitur; ut ſententiam iſtius de animarum origine exquireret. In Palæſtinam profectus, eodem Anno Conventui Hieroſolymitano, & Concilio Dioſpolitano interfuit; ubi Pelagii errores Epiſcoporum Palæſtinorum oculis detracto velo exponere ſatagit: ipſe interim blaſphemiæ apud Joannem Hieroſolymitanum accuſatus, quaſi ne cum adjutorio quidem divino legem Dei quenquam implere poſſe dixiſſet. Id crimen ut dilueret Oroſius, Apologeticum Epiſcopis Palæſtinis nuncupavit. Anno ſequente reliquias aliquot S. Stephani nactus, & Aviti Epiſtolam curæ ſuæ commiſſam habens, in Africam reverſus eſt; ubi poſtquam Pelagii vafritiem Afris enarrâſſet, & reliquias amicis impertiſſet, in Hiſpaniam rediiſſe videtur. De obitu ejus nil certi liquet, quicquid dicant rerum Hiſpanicarum Scriptores. Scripta ſequuntur.

Hiſtoriarum adverſus Paganos libri VII. quibus Gentilium calumniam Romæ direptionem ab Alarico factam Chriſtianæ Religioni acceptam referentium amolitur: ac majores multò calamitates olim, dum religio Ethnica vigeret, contigiſſe demonſtrat. Opus iſtud à pleriſque *Hormeſta Oroſii* appellatur, quâ de causâ, divinare facilius eſt, quàm certi aliquid ſtatuere. Prodiit *Colon.* 1526. f. 1536. 1561. 1572. 1582. 1615. 8°. *Pariſ.* 1574. 1589. & habetur in Hiſtoriâ Patrum Laurentii de la Barre; ac in Bibliot. Patr. Tom. VI. p. 377.

Apologeticus contra Pelagianos de arbitrii libertate, cui neſcioquâ librariorum incuriâ inſerta eſt pars libri S. Auguſtini de Natura & Gratia non exigua, ab illis verbis, (*Hanc eſſe intentionem legis argumentis*) ad iſta (*Sicut Apoſtolus ait, Nunquid dicet figmentum*, &c.) Prodiit *Lovan.* 1558. & ad calcem Hiſtoriarum. *Colon.* 1572. *Pariſ.* 1639. denique in Bibliotheca Patr. Tom. VI. p. 448.

Commonitorium ſive Conſultatio ad S. Auguſtinum de errore Priſcillianiſtarum & Origeniſtarum, ei ab Oroſio oblatum, cùm primùm in Africam transfretaret. Extat inter Opera S. Auguſtini, cujus libro adverſùs Priſcillianiſtas præfigi ſolet.

417. ZOSIMUS, Natione Græcus, Apamei vel Abrami filius. Anno 417. die 6. Januarii, Romanæ Eccleſiæ Pontifex factus eſt. Oblato ei fidei libello, quem ad Innocentium deceſſorem deſtinârant Pelagius, Cœleſtiuſque binas ad Epiſcopos Africanos literas dedit, quibus Pelagium & Cœleſtium, etſi à Synodo Africanâ damnatos, Catholicos eſſe pronunciavit, ipſos Africanos criminatus, quòd Lazaro & Heroi, eorum delatoribus, aures nimis faciles commodâſſent. Quâ quidem in re bono viro fucum feciſſe verſipelles hæreticos ipſe non diffitetur Auguſtinus *; Quando illa ingenia nefando errore perverſa aliquanto leniùs, quàm ſeverior poſtulabat Eccleſiæ doctrina, tractata ſunt: quo in loco pluribus hâc de re agit; Poſtea verò ab Auguſtino, Afriſque meliora edoctus ſententiam mutavit; dataque circulari Epiſtolâ Pelagium, ejuſque aſſeclas condemnavit. Interea temporis Apiarium, Siccenſem in Africâ Presbyterum, ab Urbano, Epiſcopo ſuo, ob flagitia excommunicatum, in communionem recepit; miſſiſque in Africam legatis, non modò poſtulavit, ut Apiarius reſtitueretur, & niſi iſtud fieret, Urbanus deponeretur; verùm etiam ut Epiſcopi Romani ſupra omnes autoritas agnoſceretur, ut ad eam undique appellare fas eſſet, ut legati denique ab eo in Africam miſſi de cauſis ibi natis judicarent: omniaque hæc jura tanquam Concilii Niceni Canonibus ſancita ſibi vendicavit. Stupebant ad hæc attoniti Patres Africani; nullam ſe iſtiuſmodi poteſtatem agnoſcere, nullum dari talem Canonem Nicenum contendentes. Verùm dum hæc controverſia examini ſubjicitur, interimoritur Zoſimus 27. Septembr. anno CCCCXVIII. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* XIII. Concil. Tom. 2. p. 1556. Ex his duæ ſunt ad Africanos de causâ Pelagii; quas levibus quidem conjecturis in dubium vocare vellent Romanenſes quidam: cùm in iis nihil Zoſimus, *præcox Hildebrandus* (ut eum jure Caſaubonus † appellat) verbis utor Clar. Voſſii *, *ab ingenio & moribus ſuis alienum feciſſe videtur*. Ac proinde in noviſſimâ Conciliorum editione, ne minima quidem νοθείας nota iis apponitur. Eas Zoſimo fuſe vindicat Garnerius in Append. ad par. 1. Operum Mar. Mercatoris, Diſſert. 2. cap. 9. Deſideratur *Epiſtola Encyclica*, quâ Pelagianos damnavit: ex eâ fragmenta quædam exhibet Auguſtinus Ep. CLVII. ad Optat. Proſper. *contra Collat.* cap. 10. Collector *teſtimoniorum Sedis Apoſtolicæ de gratiâ & libero arbitrio* cap. 5. 6. quæ Cœleſtini I. epiſtolæ ad Gallos ſubjiciuntur Concil. Tom. 2. p. 1613.

† Exercit. 15. p. 420.
* Hiſt. Pelag. l. 2. c. 28.
* Adv. Bonifac. l. 2. c. 3.

BONIFACIUS, Patriâ Romanus, Secundi Presbyteri filius, die 28. Decembris ann. 418. in Baſilicâ Julii Epiſcopus Romanus conſtituitur; eodem tempore Eulalio Archidiacono in Baſilica Conſtantiana ab altera factione ordinato. Exorto hinc non levi ſchiſmate, uterque Imperiali edicto Urbe ejicitur. Verùm Eulalio contra mandatum Imperatoris Urbem ingreſſo, ac pro Romano Epiſcopo ſe gerente, revocatur Bonifacius, exauthoratur Eulalius; & tanquam qui juſtè non fuerat ordinatus à CCLII. Epiſcoporum Synodo, deponitur, referente nobis libri Pontificalis autore. Ad Bonifacium, jam Epiſcopum factum, per legatos Romam redeuntes ſcribunt Antiſtites Africani, ſe in cauſa Appellationum Zoſimi Commonitorium euſque obſervaturos, donec de veris Concilii Niceni Canonibus certiores facti eſſent. Miſſi enim ab iis erant in Orientem legati, qui unà cum Cyrilli Alexandrini & Attici CP. literis τὰ αὐθεντικὰ καὶ πιςωθέντα ἴσα Nicenorum Canonum ſecum retulerunt. Verùm ante eorum reditum diem extremum clauſerat Bonifacius die IV. Septembris anno CCCCXXII. Extant *Epiſtolæ* 3. & *fragmenta* aliquot quæ in iſtis non reperiuntur Concil. Tom. II. pagina 1582. & *aliæ* V. partim ad Rufum Theſſalonicenſem, partim ad Epiſcopos per Macedonium, &c. conſtitutos, Concil. Tom. IV. p. 1702. Has ex Codice Bibliothecæ Barberinæ, quo Concilium Romanum tertium ſub Bonifacio II. continebatur, Lucas Holſtenius primus publicavit. 418.

PHILIPPUS, Gente Pamphylius, Patriâ Sidenſis, ubi Troilo Sophiſtæ ſe genere conjunctum eſſe gloriari ſolebat, claruit anno 418. & deinceps. Diaconus adhuc, Chryſoſtomum audivit, eoque familiariſſimè utebatur; in Presbyteratus ordine conſtitutus, poſt mortem Attici anno CCCCXXVII. cum Siſinnio de Sede CP. contendebat. Sed prælato ei Siſinnio, hominem idcirco acerrimè in ſcriptis perſtrinxit. Condidit *Hiſtoriam, ab ipſo uſque mundi initio*, quam vocavit, *Chriſtianam*, triginta ſex libris: ſingulos libros in plures diviſit Tomos: adeò ut ſimul omnes numero eſſent propemodùm mille; præfixo cuivis tomo argumento, ipſum tomum magnitudine exæquante. Immenſum quidem Opus, & variâ eruditione refertum; ſed quod plurima inutilia, & ab Hiſtoriâ, præſertim Chriſtianâ, aliena continebat; res etiam nullo ordine pertractans: πολύχυς τῆς λέξεων, inquit Photius *, οὐκ ἀςεῖον δὲ, οὐδ᾽ ἐπίχαρις, *Multum admodum verborum, ſine* 418.

* Cod. 35.

SÆC.V. ab An. CCCC. *ullâ tamen urbanitate aut gratiâ profundit: quin & ſatietatem affert, aut potiùs moleſtiam: ἐπιδεικτικὸς μᾶλλον, ἢ ὠφέλιμος, adeò ut plus oſtentationis habuerit, quam utilitatis.* Quin & Photio antiquior Socrates, ipſiuſque Philippi σύγχρονος, Aſiaticum
L. 7. c. 27. dicendi genus enim affectâſſe prodit. Scripſit etiam *adverſùs Julianum Imp.* ejuſque libros confutavit: aliaque plura. Verùm ſcripta ejus, quot qualiave fuerint temporis injuria nobis eripuit. Fragmentum ex Hiſtoria ejus Chriſtiana à Nicephoro, ut videtur, Calliſto excerptum, MS. penes ſe ſervat Clariſſ. Dodwellus.

418. *P. II.* PHILIPPUS, patriâ Sidetes, poſt Chryſoſtomum, Rhodonem Alexandrinum præceptorem habuit. Qui cùm Scholæ catecheticæ apud Alexandrinos præfectus fuerat, Theodoſii Magni temporibus, exeunte (ut videtur) illius Imperio, Scholam illam in *Siden* Pamphyliæ urbem, Philippi Patriam, tranſtulit. Scripſit Philippus circa annum CCCCXXVI. vel paulò poſt, *Hiſtoriam* quam vocavit *Chriſtianam*, Opus in *libros* XXXVI. diviſum, etſi Photius XXV. tantum nomeret. Singuli libri XXIV. *Sectiones* continebant; τόμους vocat Socrates, λόγους Photius, præmiſſo cuivis ſectioni prolixiſſimo argumento. De hoc
* Lib. VII. cap. 27. Opere hujuſmodi olim cenſuram tulit Socrates* Philippi coætaneus, Πολλὰς συνεισφέρων ὕλας εἰς αὐτὴν ἐπιδείκνυσθαι βουλόμενος, μὴ ἀπείρως ἔχειν ἑαυτὸν φιλοσόφων παιδευμάτων, &c. *variam eruditionem in id opus congeſſit, dum videri vult Philoſophicarum diſciplinarum haudquaquam experſ. Proinde Geometricorum & Aſtronomicorum Theorematum, Arithmeticorum quoque ac Muſicorum paſſim mentionem facit. Deſcribit item Inſulas & Montes, atque Arbores, & alia quædam parvi momenti; unde opus laxum reddidit ac ſolutum, ac proinde doctis pariter atque indoctis, ut mihi quidem videtur, inutile illud effecit.* Subdit præterea rerum geſtarum tempora ab eo confundi. Poſtquàm enim Theodoſii Imp. res geſtas commemoravit, ſtatim recurrit ad tempora Epiſcopi Athanaſii. Idque ab illo ſæpenumerò fieri ſolet. Extat hujus Hiſtoriæ Fragmentum *de Schola Catechetica, quæ Alexandriæ erat, ſucceſſione*, à Nicephoro Calliſti, [inter cujos quippe *collectanea*, in eodem codice reperitur] amanuenſi ſuo, ut videtur, dictatum: Quod ex *codice Barocciano* deſumpſit, notiſque ornatum & illuſtratum *diſſertationibus ſuis ad Irenæum* ſubnexuit Henricus Dodwellus *Oxon.* 1689. Ex quo quidem Philippum temporis ordiniſque rationem non multùm curâſſe, quivis facilè deprehendet, quod in eo rectè notavit Socrates. Extat etiam *Viennæ* in Imperatoris Bibliothecâ Cod. *Theol.* juxta ordinem *Lambecianum* CCXLVIII. *Neſſelianum* CCVII. nom viii. fol. 80. pag. 1. uſque ad fol. 92. aliud ampliſſimum hujus Hiſtoriæ Fragmentum, ubi de *Chriſti Nativitate* & de *Magis* agit Philippus, continens Acta *Diſputationis de Chriſto in Perſide inter Chriſtianos Gentiles & Judæos habita*, cui ipſe Philippus interfuit. Fragmentum talem præfert inſcriptionem, ab aliâ, ut videtur, manu profectam, Τὰ γενόμενα ἐν Περσίδι μεταξὺ Χριστιανῶν Ἑλλήνων τε καὶ Ἰουδαίων. ΦΙΛΙΠΠΟΣ πρεσβύτερος καὶ σύγκελλος γενόμενος Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου ἀνέθηκε ἱστορήσας περὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν μάγων, &c. quod utinam publico non invideant nobiliſſimæ iſtius Bibliothecæ Curatores. Ibid. *Cod. Med.* II. num. XVII. fol. 107. iterùmque Cod. III. habetur Græcè ſub *Philippi* cujuſdam nomine, *Tinctura æris Perſici*, ut & *Tinctura ferri Indici*, quas ex Philippi noſtri vaſtiſſimo Opere deſumptas eſſe ſuſpicatur Lambecius. Vide ejus *comment.* lib. V. p. 137.

SEVERUS, Balearis inſulæ, quam hodie Minoricam, ſeu Minorcam vocant, in Mari Mediterraneo prope Hiſpaniam, Epiſcopus, claruit an. 418. quo contigit Mirabilis illa Judæorum Minoticenſium ad fidem Chriſtianam converſio, cujus Hiſtoriam ipſe latè perſequitur. Extat *Encyclica ejus Epiſtola*, prolixa admodum, *de Judæorum in hac Inſula converſione, & de miraculis ibidem ad S. Stephani reliquias factis*, à Baronio ex Archivis Vaticanis eruta, apud quem habetur anno 418. p. 429. Craſſo ſatis errore Miræus † ſcribit geſta hæc eſſe, datamque Epiſtolam Aſclepiodoto & Mariniano Conſulibus, h. e. ann. Chriſti CCCCXXIII. quum ex ipſa Epiſtola luculenter conſtat contigiſſe hæc anno poſt conſulatum Honorii XI. & Conſtantii II. i. e. ann. CCCCXVIII. ad quem proinde teſte hæc refert Baronius. Extant * quidem duæ Theodoſii junioris leges *de Synagogis & Donariis Judæorum*, datæ Aſclepiodoto & Mariniano COSS. ſeu ann. CCCCXIII. quarum priorem Baronius ad illuſtrandam Epiſtolam, calci ejus attexuit, quod forraſſe virum *aliàs* non indiligentem in errorem ſeduxit. Miræi errorem ſequutus eſt, totumque ejus paragraphum, ne verbulo quidem mutato, nedum citato auctore, exſcripſit Caſimirus Oudin, qui ſupplementum ad Bellarminum de Scriptoribus Eccleſiaſt. nuper evulgavit. Verum id huic homini novum noo eſt.

SÆC.V. ab An. CCCC. 418.

† Auct. c. 72.

* C. Th l. 16. Tit. VIII. l. 25. & 26.

HESYCHIUS, Salonitanæ urbis in Dalmatiâ Epiſcopus, claruit anno 418. Multa ei cum S. Auguſtino familiaritas interceſſit, cui, ut Prophetias & Prædictiones in S. Scripturâ repertas de die ultimo explicaret, autor fuit; & ab eo binas eâ de re *Epiſtolas* ſatis prolixas elicuit. Obiit ante an. CCCCXXIX. utpote cujus jam defuncti cum laude meminit S. Auguſtinus de Civit. Dei l. 20. c. 5. Extat *Epiſtola ad Auguſtinum* inter Auguſtinianas, num. LXXIX. An alia ſcripſerit, non cooſtat. 418.

MARIUS MERCATOR, quâ Occidentis regione ortus, haud certò conſtat. Campanum, vel Apulum fuiſſe conjicit Garnerius. Quandoquidem verò conjecturis agendum eſt, ego potiùs ex ingenio, ſtylo, ſcribendique modo Afrum fuiſſe exiſtimarem, & hâc in re Cl. Virum Gabrielem Gerberonium, Benedictinum, qui ſub *Rigberii* nomine ootas in Marii Mercatoris Acta edidit, mecum conſentientem habeo. Iſte enim ſubinde notat, Marium noſtrum non modò S. Auguſtini ſtudioſiſſimum fuiſſe; ſed & res atque Acta Eccleſiæ Africanæ apprimè tenuiſſe. Claruit ab anno 418. quo Auguſtinom de quibuſdam quæſtionibus Pelagianorum conſuluit. Clericum fuiſſe nequaquam liquet: conſtat potiùs an. CCCCXLVI. necdum aut Epiſcopum, aot Presbyterum fuiſſe: adeò ot ſi ſacris Ordinibus initiatus fuerit, extremâ id ætate factum eſſe neceſſe ſit. Inter Auditoriales Scholaſticos Romæ aliquando militâſſe, pluribus argumentis, haud ita certis quidem, non contemnendis tamen, confirmat Garnerius * Anno CCCCXXIX. Commonitorium Theodoſio Imp. adversùs Cœleſtianos obtulit. A. CCCCXXXI. librum *Subnotationum* adversùs Julianum, & Contradictiones adversùs Anathematiſmos Neſtorii compoſuit. Anno CCCCXLIX. vel ſeqoente adversùs Theodoritum ſcripſit. Ad An. CCCCLI. aut non pervenit, aut nihil poſt id tempus ſcripſit. Fidei Catholicæ adversùs Pelagianos & Neſtorianos fortiſſimus erat vindex, Græcè ſimul ac Latinè doctus. Haud ita multa proprio Marte compoſuit. Quæ enim ab eo ſcripta ſuperſunt Opera, non niſi farrago ferè quædam ſunt Excerptorum aliunde, præſertim ex Hæreticorum ſcriptis deſump- 418.

* Prolegom. ad Mar. Mercat. Opera.

SÆC.V. ab An. CCCC. ſumptorum. Certè longè plura ſunt, quæ ex Græcis Latina fecit, quàm quæ proprio labore elucubrata nobis dedit: licèt ipſe verſionibus ſuis præfationes plerumque adjungat ad rei Eccleſiaſticæ ſcientiam ſanè utiliſſimas. Scripta ſequuntur, prout in accuratiſſimâ editione Garnerianâ diſpoſita ſunt, ordine enumerata.

SCRIPTA.

PArs prima, ea continens Opuſcula, quæ Pelagianam hæreſin ſpectant. *Commonitorium ſuper nomen Cæleſtii*, anno CCCCXXIX. Græco ſermone conſcriptum, & Theodoſio Imperat. aliiſque magni nominis viris oblatum, & à Mario poſtea Latino ſermone donatum. Primus id edidit Labbeus Conc. Tom II. p. 1512.

✠ *Liber ſubnotationum in dicta quadam Juliani ad Pientium Presbyterum.* Prior Opuſculi hujuſce pars (in duas enim diſtribuitur) inſcribitur, *Commonitorium Lectori adversùs hæreſin Pelagii & Cæleſtii, vel etiam ſcripta Juliani.*

Epiſtola Neſtorii ad Cæleſtium Pelagianum à Mario Latinè verſa.

Sermones ſive Tractatus IV. *Neſtorii contra hæreſin Pelagii ſeu Cæleſtii* Latinè verſi, additâ Præfatione.

✠ *Symbolum Theodori Mopſueſteni Latinè verſum*, cui præfigitur *Commonitorium ſive Prologus* Marii: ſubnectitur verò Refutatio ejus à Mario conſcripta.

Excerpta ex v. *libris Theodori adversùs S. Auguſtinum, à Mario collecta & Latinè verſa.*

Pars ſecunda, ea continens Opuſcula, quæ cauſam Neſtorianam ſpectant.

✠ *Præfatio in varios Neſtorii Sermones Latinè à ſe verſos.*

✠ *Neſtorii Sermones* XIII. *de Incarnatione D. N. J. C. Latinè verſi.*

✠ *Epiſtola de diſcrimine inter hæreſin Neſtorii, & dogmata* Pauli *Samoſateni*, *Ebionis, Photini & Marcelli.*

✠ *Obteſtatio Euſebii adversùs Neſtorii errores Latinè verſa.*

Homilia Procli adversùs Neſtorium, interprete, ut videtur, Mario.

Epiſtolæ IV. *S. Cyrilli, &* II. *Neſtorii, à Mario verſa.*

Excerpta LXXXV. *ex Neſtorii ſcriptis, à Cyrillo, & à Mario verſa.*

Neſtorii Anathematiſmi XII. totidem Cyrillianis oppoſiti, à Mario Latinè verſi, additâ ſingulis *Refutatione ſive Contradictione.*

Reſponſio Cyrilli adversùs Objectiones Orientalium ab Andreâ Samoſateno ſcriptas, à Mario verſa.

Reſponſio ejuſdem ad Reprehenſiones Theodoreti, ab eodem verſa.

Scholia ejuſdem de Incarnatione Verbi Unigeniti (auctiora multò quàm in Græcâ Cyrilli editione) *à Mario verſa.*

Excerpta ex libro Theodori Mopſ. de Incarnatione Chriſti, à Mario collecta & verſa.

Excerpta ex Theodoriti Pentalogio, Epiſtolæ ejuſdem iii. *Fragmenta ex Epiſtolâ ejuſdem ad Himerium Epiſcopum Nicomediæ, & ex Sermone Antiochiæ poſt Cyrilli mortem habito, à Mario Latinè verſa.*

Fragmentum ex Eutherii Tyanenſis Sermone adversùs Cyrillum, Latinè verſum.

Epilogus Marii Mercatoris.

Notet Lector, *Opuſcula cruce præfixâ inſignata à* Rigberio doctiſſimis *notis illuſtrata*, edita fuiſſe Bruxellis, 1673. 12° & à nobis ſub Actorum Marii Mercatoris nomine in hoc Opere ſæpiùs citari. *Tractatum Neſtoriani cujuſdam*, qui incipit [*Contumelias quidem in me Hæreticorum arbitror*] à Mario Latinè verſum editionis ſuæ calci appoſuit Rigberius; quem in editione Garnerianâ nondum invenire potui.

SÆC.V. ab An. CCCC. Prodierunt Marii Mercatoris Opera fuſiſſimis ac eruditiſſimis Joannis Garnerii Commentariis ornata *Pariſ.* 1673. fol. dein in Bibliothecâ Patr. Tom. XXVII. p. 129. ac poſtremùm à Steph. Baluſio cum notis edita. *Pariſ.* 1684. 8°.

Actionem VI. Concilii Epheſini à Mario Latinè verſam, primus dedit Baluzius in Novâ Conciliorum Collectione, *Pariſ.* 1683. fol.

420. NICÆAS, Romatianæ [hoc eſt, ut Baronius* rectè interpretatur, Aquileiæ] ſub Chromatio Epiſcopo Subdiaconus, ejuſque mortui in ſede Aquileienſi ſucceſſor: claruit anno 420. & deinceps. Juvenis adhuc, Hieronymo admodùm familiaris fuit; eumque in exteras regiones peregrinantem diù comitatus eſt; uti teſtatur ipſe Hieronymus Epiſtolâ ad illum, adhuc hypodiaconum, ſcriptâ, quæ extat Tomo I. Civitati ſuæ ab Hunnis exciſæ ſuperfuit, & de Canonibus quibuſdam Eccleſiaſticis ex occaſione invaſionis Hunnicæ violatis Leonem Papam conſuluit: cujus extat Reſponſum, anno 458. datum, inter Epiſtolas eius nu. LXXIX. Compoſuit, inquit Gennadius* ſimplici & nitido ſermone, *Libellos* VI. *inſtructionis ad Neophytos*; quorum primo Neophytos inſtituit, ſecundo Gentilitatis errores oppugnavit, tertio de fide unicæ Majeſtatis egit, quarto adversùs Genethlogiam, quinto de Symbolo, ſexto de Agno Paſchali diſceptavit. Scripſit & libellum ad lapſam Virginem eam ad pœnitentiam agendam hortatus. Hic verò libellus non alius eſſe videtur, quàm *Epiſtola ad Virginem lapſam*, quæ inter Ambroſii Opera reperitur, ut ſuprà monuimus. N. E.

* Not. in Martyrol. ad XXII. Junii.

* De Script. c. 22.

420. P. II. NICÆAS Romatianæ ſive Aquileiæ Epiſcopus claruit anno CCCCXX. Libellus quem ſcripſit ad *Virginem lapſam*, cujus meminit Gennadius *de Script. Eccl.* c. 22. non alius eſſe videtur quàm Opuſculum illud hoc nomine quod Ambroſio, Hieronymo, quandoque & Auguſtino tribui ſolet; inter quorum Opera non ſemel reperitur. Et in hâc ſententiâ conſentientem habeo Cl. Coteleriū *not. in l. II. Conſt. Apoſt.* p. 186.

420. JULIANUS, gente Italus, patriâ Apulus, Memoris, Epiſcopi Capuani, & Julianæ, primariæ fœminæ [utrumque parentem impensè laudant Auguſtinus*, & Marius Mercator†,] filius vulgò habitus. Tantis enim parentibus à nutrice ſuppoſitum eſſe, & vernulæ cujuſdam revera prolem, non obſcurâ olim famâ receptum eſſe innuit Marius Mercator. Natus eſt ante annum 386. In Theologicis primum Pelagium vel Romæ vel Siciliæ, deinde Theodorum Mopſueſtenum magiſtros habuit. Sub Patre ſuo Diaconum egit; & adhuc adoleſcens, poſt ſuſceptum tamen Lectoratûs munus, lectiſſimam fœminam, Jam nomine, Æmilii Epiſcopi Beneventani filiam, Uxorem duxit: in quorum nuptias epithalamium ſcripſit Paulinus Nolanus; quod etiamnum extat †. Tandem [quod ab Innocentio Papâ factum eſſe tradit Marius Mercator*] Epiſcopus conſtitutus eſt Urbis Eclanenſis apud Hirpinos inter Campaniam & Apuliam ſitæ, quæ vox apud Scriptores mirè corrupta reperitur. Quandoque enim Celanenſis, vel Edanenſis, vel Actenellenſis, vel Atelenſis ſive Attellenenſis dicitur. Ob Pelagiana, quæ circa ann. CCCCXVII. ſtrenuè propugnare cœpit dogmata, ſede ſuâ exutus eſt. Anno [ut videtur] CCCCXX. mox in Orientem profectus & Conſtantinopoli anno CCCCXXI. pulſus, in Ciliciâ apud Theodorum Mopſueſtenum diu deli-

* Contr. Jul. l. 1. c. 4. Operis imperfecti. l. 1. c. 6.

† Acta p. 15. Edit. Bruxell.

† Poëm. nu. 14.

* Commonit. prior.

delituit; ac libris pro hæreſi ſuâ tuendâ elucubrandis ſe totum dedit. An. CCCXXIII. habita Epiſcoporum Cillicum Synodo hæreſeos damnatus eſt, ipſo quoque Theodoro in damnationem ſpecie ſaltem, conſentiente. Anno CCCCXXIV. mortuo Boniſacio Papâ, ex Oriente in Occidentem vanâ ſpe Epiſcopatu recuperandi lactatus, rediiſſe videtur. Italiâ ejectus, anno CCCCXXVI. Conſtantinopolim iterum profectus eſt, & Neſtorii anno CCCCXXVIII. in ſedem Conſtantinopolitanam evecti interventu, ſe rem ſuam promoturum ſperans, Theodoſium Imp. de reſtituendo ſibi Epiſcopatu crebris precibus interpellavit. Quâ de re Neſtorius Cæleſtinum certiorem fecit binis Epiſtolis, quæ Latinè extant Concil. Tom. III. Ann. CCCCXXIX. oblato à † Mercatore adversùs errores ejus ad Theodoſium Imp. Commonitorio, Urbe rursùs depulſus eſt, & à Cœleſtino ſequente in Synodo Romanâ damnatus, uti & in Concilio Oecumenico Epheſino anno CCCCXXXI. quando etiam Theodoritus, aliique Conciliabuli Epheſini legati datâ ad Ruſum Theſſalonicenſem Epiſtolâ Juliani cujuſdam, Epiſcopi Eridicæ, mentionem faciunt: hunc eundem cum noſtro facit, & campaniâ ejectum ſedem obtinuiſſe conjicit Cl. Voſſius*: unde non deſunt, qui Eridicam iſtam Ericuſam ſive Ericodem, vulgò *Alicur*, Siculi maris inſulam, ad quam Julianus profugerit, eſſe ſuſpicantur. Verùm Julianum iſtum Eridicæ Epiſcopum, cum noſtro eundem eſſe ægrè mihi perſuadeo. Sententiam noſtram confirmat Holſtenius; qui errorem vulgati codicis dictæ Epiſtolæ emendat, & loco, τῆς Ἐριδικῆς ἐκκλησίας, legit, τῆς Σκρδικῆς ἐκκλησίας. Anno CCCCXXXIX. errores inolitos depoſuiſſe præ ſe ferens apud Xyſtum Papam de recuperandâ ſede Eclanenſi multis egit; verùm operam luſit; obiitque, ut volunt aliqui, anno ſequenti. Sin Garnerii calculum ſequi malimus, vitam ac annum uſque CCCCLIV. ſaltem præcedentem protraxit. Omnem verò fidem excedit, quod habet CL. Vignerius præfat. ad ſupplem. S. Auguſt. Julianum ad ſequentis ſæculi initia, nempe ad Fulgentii tempora perveniſſe. Subditque Julianum cum apud Pelagianos ex Epiſcopo ludimagiſtrum aliquandiu egiſſet, tandem in ignobili Siciliæ vico diem obiiſſe; mortuoque tumulum fuiſſe poſitum, cum hac inſcriptione, quæ nono ſæculo adhuc legebatur. HEIC IN PACE QUIESCIT JULIANUS EPISCOPUS CATHOLICUS. Vir audax, & acris ingenii, Græcè & Latinè doctus, in S. Scripturis valdè eruditus: eloquentiâ & facundiâ mirè pollebat; adeò ut *Romanus Demoſthenes* vulgò haberetur. Hæreſim, quam fovebat ambiguis vocibus & ſententiis optimè obvelare novit: unde à Mario Mercatore † *Pyrrhus* & *Loxias* appellatur. Pietate etiam non incelebris habebatur, charitate inprimis erga Pauperes eximiâ conſpicuus, ut tempore famis & anguſtiæ erogatis ſuis omnibus pauperes ſublevaret; quâ virtutis ſpecie plurimos in errorem ſuum abreptos detinuit Linguâ tamen maledicâ perquam infamis; adeò ut innumera conviciorum probra contra Auguſtinum paſſim in ſcriptis ſuis evomuiſſe à Mario Mercatore accuſetur; quod & ipſe multis in locis dolet Auguſtinus. Unde & in Decreto *Pſeudo-Gelaſiano* apertè damnatur.

† Opp. ejus Part. 1.

* Hiſt. Pelag. l. 1. c. 6.

† Act. p. 20. Gennad. de Script. c. 45.

SCRIPTA.

Epiſtolæ ad Zoſimum Papam II. quas refutat S. Auguſtinus libris IV. ad Bonifacium; ubi fragmenta earum paſſim reperire eſt, uti & apud Mercator. lib. de ſubnot. c. 7. 8. 9. Ex his altera, quæ quidem prolixa ſatis eſt, & *Libellus* etiam *Fidei* inſcribitur, ſcripta eſt ann. CCCCXVIII. nomine XVIII. Epiſcoporum Siculorum Pelagii atque Cœleſtii damnationi ſubſcribere detrectantium. In hoc Opuſculo primo agit *De ſumma Trinitate, de incarnatione Verbi*, reliquiſque Symboli articulis; tum de ſuo dogmate, & quæſtionibus Pelagianis, viz. *De gratiâ Dei, Libero arbitrio*, &c. mox hæreticorum dogmata, & in iis clàm Catholicorum damnat; denique varias reddit rationes, quare ſuæ partis Epiſcopi Pelagii & Cœleſtii damnationi ſubſcribere recuſarint, & tacitè correpto Romano Pontifice, ad plenariam Synodum provocat. Hunc *Fidei Libellum* primus extulit, Juliano vindicavit, notis, tribuſque prolixis diſſertationibus illuſtratum edidit Joann. Garnerius *Pariſ.* 1668. 8°. iterumque inter Opera Marii Mercatoris Part. I. p. 320. Etſi verò duas ad Zoſimum Epiſtolas ſe ſcripſiſſe ipſemet fateatur Julianus, tertiam tamen ſuo nomine Romam fuiſſe directam ait, quam talem ejus eſſe ſtrenuè negavit, ap. Auguſt. *Oper. imperf.* l. 1. c. 17.

Epiſtola ad Ruſum Theſſalonicenſem Epiſcopum, nomine XVIII. Epiſcoporum Pelagianorum ſcripta. Vid. Aug. *Oper. imperf.* lib. II. cap. 178. Plurima Epiſtolæ iſtius fragmenta apud S. Auguſtinum libris adversùs Bonifacium ſuperſunt. Ea in unum collecta exhibet Garnerius *Append.* ad Part. I. M. Mercat. pag. 334.

In Cantica Canticorum Libri II. quorum primus, quaſi præfationis vice fungens, *de amore* inſcriptus eſt. Eum Beda paſſim citat & confutat libro primo *in Cantica.*

De bono Conſtantiæ liber; cujus fragmenta aliquot habet Beda in Cantica.

Libri IV. *ad Turbantium Epiſcopum contra Auguſtini primum de Nuptiis*, paulò ante annum CCCCXIX. ſcripti: quo nempe anno Auguſtinus librum ſecundum de Nuptiis iis repoſuit; atque anno CCCCXXI. libris ſex editis fuſiùs refutavit. Fragmenta plurima utrobique reperiuntur: Ampliora verò apud Marium Mercatorem in libro *Subnotationum.*

Vid. Op. imperf. l. 1. c. 16.

Libri VIII. *ad Florum* (malè habet Gennadius VII.) *contra Auguſtini ſecundum de Nuptiis.* Errant enim, qui octo hoſce libros ſex prædictis Auguſtini libris oppoſitos arbitrantur. Licèt enim Opus iſtud Juliani illud Auguſtini integro ferè octennio ſequeretur; ſex tamen illos Auguſtini libros aut neſcivit, aut ſe ſcire diſſimulavit Julianus. Scripti ſunt in Ciliciâ, anno 422. cùm apud Theodorum Mopſueſtenum diu delituit, ſed nonniſi anno demum 426. divulgati. Eos libris octo paulò ante mortem editis refutavit Auguſtinus; ubi fragmenta è Juliani libris paſſim adducuntur. Excerpta ex iiſdem quamplurima adducit Marius Mercator in libro *Subnotationum.*

Vid. Mercat. Refut. Symb. Theod. in præf.

FASTIDIUS, *Priſcus* dictus Natione Britannus, Britanniarum, teſte Gennadio*, Epiſcopus: unde Recentiores, qui genuinam vetuſtatem novis commentis incruſtare amant, Londinenſem Metropolitanum fuiſſe volunt. Claruit Anno 420. Scripſit *ad Fatalem*, piam & lectiſſimam viduam, de *vitâ Chriſtianâ, & viduitate colendâ, libellum aureum.* Extat ſine Autoris nomine, inter Opera Auguſtini Tom. IX. pag. 888. quem &, appoſito Faſtidii nomine, ad fidem Codicis MS. recognitum Lucas Hoſtenius edidit, *Romæ* 1663. Ex hoc libro duos fecit Gennadius [qui ſolus, quod ſciam, è Veteribus Faſtidii meminit] *de Vitâ Chriſtianâ* unum, *de Viduitate ſervandâ* alterum: quatuor Baleus †, nempe *De Vitâ Chriſtianâ* lib. 1. *De Doctrinâ Spiritûs* lib. 1. *De Viduitate ſervandâ* lib. 1. *Admonitionum piarum* lib. 1. Pejus adhuc Joannes Pitſeus*, qui Balei errori ſuum addit: & quod Gennadius de prædicto Opuſculo habet, nempe

420.

* De Script. c. 56.

† Cent. 1. c. 41.

* Ætat. 5. p. 86.

nempe quòd *erat ſana, & Deo digna doctrina*, ipſe in libri titulum transformavit, nempe *de Doctrinâ Deo digna & ſpirituali* lib. I. Rectius multò Joannes Trithemius *, qui de Faſtidii libro hæc tantùm habet, Gennadium interpretari contentus, *Volumen quoddam ſanâ doctrinâ conſcriptum.* Quod verò Dempſterus Hiſt. Scot. lib. VI. num. 536. affirmat, Faſtidium noſtrum *Scotorum Chronicon* ſcripſiſſe, id homini nugivendulo & in gentis ſuæ rebus penè ſemper ineptienti, condonandum eſt.

* De Script. fol. 37. lac. 2.

420. LEPORIUS, ex Monacho Maſſilienſi, ſeu ut alii, Aquenſi, Presbyter, claruit circa annum 420. Primò quidem Pelagii caſtra ſecutus eſt: deinde ab Epiſcopis Gallicanis admonitus, & ab Auguſtino poſtquam in Africam trajeciſſet, plenius edoctus, ad ſaniorem mentem revocatus, anno circiter 425. ſcripſit *Libellum Emendationis*, ſive *Satisfactionis*, *ad Epiſcopos Galliæ*; in quo errores ſuos correxit, & de emendatione ipſius ab iis curatâ gratias egit: ſententiam etiam de Incarnatione Chriſti pravam, quam temerè olim imbiberat, revocavit, unicam in duabus naturis perſonam confeſſus. Primus hunc libellum ex Codice Herivallenſi in lucem protraxit Jac. Sirmondus, & cum aliis Veterum *Opuſculis Dogmaticis* edidit, *Pariſ.* 1630. 8°. Habetur etiam in Biblioth. Patr. Tom. VII. p. 14. & Concil. Tom. II. p. 1678. & emendatior à Garnerio editus in *Append.* ad par. I. Operum Marii Merc. Diſſert. II cap. 2c. p. 225. Monendus eſt Lector, hunc libellum quandoque à Veteribus ſub nomine Sancti *Auguſtini* citari: forſan quia eo monente ſcriptus ſit, & ab eo approbatus: unde illum Auguſtino, tanquam genuino Autori aſſerere conatur [codicis Grimanici fide, & Synodi Chalcedonenſis Act. II. nixus, ubi locus ex hoc libello deſumptus inter B. Auguſtini teſtimonia reponitur; & ad opinionem ſuam roborandam conjecturas quaſdam non magni quidem momenti adducit] Paſchaſius Queſnellus in notis ad S. Leonis epiſt. CXXXIV. p. 906. Hujus Leporii, ejuſque Libelli ex Veteribus meminerunt Gennadius de Script. c. 59. Caſſianus de Incarnat. l. I. c. 5. Joannes II. Papa Epiſt. ad Avien. Facundus Hermian. l. I. c. 4.

420. PAULINUS, S. Ambroſii Mediolanenſis Diaconus & Notarius, poſtea ad Presbyteri dignitatem evectus: Eccleſiæ Mediolanenſis procuratorem & defenſorem vocat *Prædeſtinatus* † Sirmondi: Claruit anno 420. quin & ab anno 412. innoteſcere cœpit, quo Carthagine agens Cœleſtium hæreſeos apud Aurelium Epiſcopum reum egit; eundemque in Concilio Carthaginenſi ſtrenuè debellavit. Extat *Vita B. Ambroſii*, hortante S. Auguſtino, compoſita; parcè quidem nimis & jejunè ſcripta, quæ Ambroſii Operibus præfigi ſolet. *Libellus etiam Zoſimo Papæ gratias agens ob damnatos Pelagium & Cœleſtium*: Concil. Tom. II. p. 1578. Quòd verò Iſidorus Hiſpalenſis * Paulino noſtro librum de *Benedictionibus Patriarcharum* tribuit; omnibus ubique notum eſt illum Rufino Aquileienſi adjudicandum eſſe.

† Hæreſ. LXXXVIII. p. 81.

* De Script. c. 4.

420. EUODIUS, natione, ut videtur, Afer, Uzalenſis in Africâ Epiſcopus, S. Auguſtini neceſſarius, claruit anno 420. Ab Oroſio reliquias aliquot S. Stephani è Palæſtinâ in Africam deportante, portiunculam nactus, Baſilicam in S. Martyris memoriam erexit; & poſtquam plurima ibi miracula patrata deprehendiſſet; eorum Hiſtoriam literis (uti credi poteſt) mandari curavit. Extant ſanè in editione Operum S. Auguſtini *Antverpienſi* 1577. atque aliis nonnullis libri duo ad Evodium noſtrum *de Miraculis S. Stephani*: qui cùm Autoris nomen præ ſe non ferant, Evodio vulgò aſcribuntur: atque eo jubente videntur compoſiti. Scripſit *ad Auguſtinum Epiſtolas plures*, ex quibus IV. extant inter Auguſtinianas (nn. XCVIII, CCXLVI, CCXLVII, CCLIX.) ut nil dicam de quintâ ad *Innocentium Papam*, quam unà cum aliis quatuor Epiſcopis exaravit. Scripſiſſe etiam perhibetur *librum de Fide*, *ſeu de unitate Trinitatis contra Manichæos*, qui habetur inter S. Auguſtini Opera Tom. VI. Alius à noſtro fuit Evodius ille, Africanus Epiſcopus, qui an. 404. unà cum Theaſio Epiſcopo à Synodo Carthaginenſi ad Honorium Imp. legatus eſt; ut Donatiſtarum injurias & audaciam detegeret: quique anno 408. unà cum eodem Theaſio à Donatiſtis occiſus eſt.

VIGILIUS, Diaconus, claruit circa annum 420. 420. Scripſit, teſte Gennadio *, breviato & aperto ſermone *Monachorum Regulam*, totius Monaſticæ profeſſionis diſciplinam continentem. Extat illa *Regula* à Luca Holſtenio edita in *Codice Regularum*, p. 89. *Pariſ.* 1663. 4°.

* de Script. c. 51.

ISIDORUS, gente (ut veriſimile eſt) Hiſpanus, Epiſcopus Cordubenſis, claruiſſe videtur 420. anno 420. Obiiſſe dicitur anno 430. Scripſiſſe illum *Allegoriarum ſive Commentariorum in omnes libros Regum libros* IV. & Paulo Oroſio Tarraconenſi dedicaſſe, præter Sigebertum Gemblacenſem, & Trithemium affirmat Pſeudo-Dexter in Chronico ad ann. CCCCXXIII. Extant quidem *Allegoriæ* inter Iſidori Hiſpalenſis Opera, quas noſtri eſſe probabile eſt, eò quòd ad Oroſium, iſtius σύγχρονον, ſcriptæ ſint. Certè hujuſmodi Commentarii Allegorici neque à Braulione, neque ab Ildefonſo inter Iſidori Hiſpalenſis Opera recenſentur. *Lucam* etiam *Commentariis* explicaſſe Iſidorum prodit Pſeudo-Dexter non uno in loco. Fuſè agit de ſingulis Iſidoris, Hiſpanicis Scriptoribus, Fr. Bivarius notis ad Dextri Chronicon. Anno CCCCXXIII.

SEVERUS, Afer, Epiſcopus Milevitanus; 420. Auguſtini familiaris, cujus ſcripta ſtudioſè lectitabat. Claruit anno 420. Obiit vivente adhuc Auguſtino. Moriens Epiſcopum ſibi ſucceſſorem deſignavit apud Clericos ſolos; non expectato plebis conſenſu. Eo verò mortuo, cùm tumultus excitandi ſuſpicio injiceretur, petente Clero accurrit Milevim Auguſtinus; cujus interventu pax ſancita eſt; & ordinatus Epiſcopus, quem Severus deſignaverat: ut ex Auguſtini in deſignatione Eradii ſucceſſoris Actis liquet; quæ inter Epiſtolas Auguſtini num. CX. reperiuntur. Scripſit Severus (ut veriſimile eſt) *Epiſtolas* plures. Extat hodie *unica*, quæ inter Auguſtinianas locum XXXVIII. habet.

JOSEPHUS (hoc enim nomine à Seldeno, Junio Dufreſnio & Cotelerio laudatur) or- 420. P. II. tune Judæus incertum, Scriptor certè Chriſtianus, claruit, ſi in re omnium obſcuriſſimâ hariolari fas ſit, circa annum CCCCXX. De autore, ejuſque ætate admodùm laboro, nec quò me vertam ſatis video. Sæpe olim ſuſpicatus ſum, hunc non alium fuiſſe quàm Joſephum illum *Tiberiadenſem*, qui ex Judæorum Apoſtolo ſeu Aſſeſſore Patriarchali factus eſt Chriſtianus, & à Conſtantino M. ad Comitis dignitatem evectus. De cujus converſione, & egregiis erga Eccleſiam meritis, mira planè, eaque ſatis prolixè narrat Epiphanius

SÆC. V. ab An. CCCC.

* Adverſ. Ebion. Hæreſ. XXX. num. IV, V, VI, VII, VIII, &c.

nius *, qui hominem optimè novit, ejuſque ædibus hoſpitio exceptus eo familiatiter uſus eſt. Refert qoidem auctor noſter ſe [juxts Græcorum ſupputetionem] ſub Sexto Millennio vixiſſe; Meminit enim τ̃ παρȣ́σης ἐν ἑξάδι χιλιάδων καταςάσεως, quod ævo quidem Conſtantiniano ſatis convenit. Verùm obſtant alia, quæ ipſum ab hoc ſæculo removent. Quo certiorem ἐπίςασιν hìc de re faciamus, gradarim & pederentim procedeudum erit. 1. Itaque conſtat, auctotem noſtrum poſt exortam *Macedoniorum* hæreſin vixiſſe; quam utique peoultimo loco ponit. Macedonius factus eſt Epiſcopus CP. Circa annum CCCXLII. Obiit anno circiter CCCLX. Er etiamſi vivus adhuc dogmata ſus propelere cœpit; poſt mottem tamen ejus præcipuè invaleſcebant, anno CCCLXXXI. Concilii II. Oecumenici Decreto demonsts. Quo tempore, Joſephum Tiberiadenſem in vivis adhuc ſupereſſe vix credi poteſt; quippè qui snno CCCLV. quo Euſebius Vercellenſis Scythopolim in exilium miſſus eſt, quoque ad ipſum in Joſephi ædibus habitantem inviſendum ſeceſſit Epiphanius, ſtlectâ & dectepitê erat ætete, LXX. plùs minùs annos natus. 2. Meminit *hereſis Anthropemorphitarum*, in câque deſinit; quæ orta eſt non niſi exeunte hoc ſæculo, circa ann. CCCXCIX. fervente tunc temporis spud monechos Nitrienſes conttoverſiâ *Anthropomerphiticâ*. De quo sgunt Socrates lib. VI. cep. 7. p. 309. Sozomenus lib. VIII. cap. XI. p. 771. Unde mox *librum adversùs Anthrepemorphitas* ex profeſſo ſcripſit Cyrillus Alexendrinus. 3. Admodum ptobabile eſt & penè eertum, illum ante exortam *Neſtorii Hæreſin* floruiſſe, cujus neque in *Catalogo*, neque elibi meminit. Neſtorius ad Sedem CP. snno CCCCXXVIII. promotus eſt, & vel eodem, vel anno ſeqoenti, hæreſin ſuam ptomulgavit, de quâ nè verbulum habet auctot noſter, non omiſſurus utique *Neſtorianos* & *Eutychianos*, ſi ſerius vixiſſet. Reſtat igitur ut dicamus circa annum CCCCXX. vel ſaltem intetmedio aliquo, inter hujus Sæculi initium & Neſtorium, tempore claruiſſe. Hæc de ejus ætete dicenda habui; meliora meliores. Quiſquis ſit, contexuit Commentarium, quem ὑπομνηςικὸν ſeu *Commentorium* inſcripſit. In quo id præcipuè agit, ut dubia breviter ſolvat, quæ tudiores Chriſtiani minúſque in ſacrs hiſtoriâ exercitati proponere poterent. Opus integrum in *V.* Libros, & Capita *CLXVI* diviſum eſt. Etſi in ipſo Opere libri *tertii* nulla habeantur veſtigia. Titulus Operis, ot & primi capitis Lireris miniatis deſcriptus eſt. Ὑπομνηςικὸν βιβλίον. Α. Ἰωσήππου. Ὅσαι γεγόνασιν ἀπὸ τ̃ Ἀδὰμ, ἕως τ̃ τ̃ Σωτῆρ☉ παρουσίας γενεαί. Ipſum caput (prout in uſum meum illud deſcripſit V. C. Rob. Cannonus) hoc habet initium. Α. Ἀδάμ. Β. Σὴθ. Γ. Ἐνὼς. Δ. Καϊνᾶν. Ε. Μαλελεὴλ. ς. Ἰάρεδ. Ζ. Ἐνώχ. Οὗτ☉ μετετέθη καίπερ ἐπὶ ζῶν ἡ̃ φυλαττόμεν☉. Η. Μαθουσάλα. Θ. Λάμεχ. Ι. Νῶε. Οὗτ☉ ἐκ τ̃ κατακλυσμȣ̃ διασώζεται ἐν λάρνακι μεθ' ὀκτὼ ψυχῶν. Τρεῖς ἡ̃ αὐτῷ γεγόνασι παῖδες. Σημ. Χὰμ. Ἰάφεθ. ἡ ἡ̃ γενεαλογία εἰς τὸ ἑβραίαν ἐρχομένη γέν☉ ἀπὸ τȣ̃ Σὴμ συνίσταται. ΙΑ. Σὴμ. ΙΒ. Ἀρφαξάδ. ΙΓ. Σάλα. ΙΔ. Ἔβερ. ΙΕ. Φαλὲκ. Ἐπὶ τȣ́τȣ ἐμερίσθη ἡ γῆ. τελευτᾶται γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἀπὸ Ἀδὰμ ἔτη] ὡς εἶναι τὸ ἥμισυ τȣ̃ χρόνȣ τ̃ παρȣ́σης ἐν ἑξάδι χιλιάδων καταςάσεως. Ad poſtremus hæc autoris noſtri verba clarius elucidenda, forſan non ebs re erit psuca obirer annotare. Annorum numerus, qui in codice MS. deſideratur, aliundè non incommodè ſuppleri poteſt. Ita enim Heſychius *Orat. in Chriſti Natalem.* Ἐν γὰρ τῷ μβ ἔτει τ̃ Βασιλείας Αὐγȣ́ςȣ, μηνὶ Δεκεμβρίῳ κέ, ἡμέρᾳ ς. ὥρᾳ ζ. ἡμέρας, ἐγεννήθη ὁ κύρι☉ ἡμῶν Ἰησȣ̃ς Χριςὸς τὸ κατὰ σάρκα ἐκ τ̃ ἁγίας παρθένȣ Μαρίας ἔτȣς κατὰ Ἀντιοχεῖς ἀπὸ κτίσεως κόσμȣ ἕως τ̃ Χριςȣ̃ γεννήσεως ἢ̃ ςαυρώσεως ς´. συνάγεται γὰρ ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως Φαλὲκ υἱȣ̃ Ἔβερ, ἔτη γ´ ἢ̃ ἀπὸ Φαλὲκ ἕως μβ. ἔτȣς τῆς Βασιλείας Αὐγȣ́ςȣ ἔτη ϡξζ. ... βϡξζ ἢ̃ λοιπὸν συναναςραφὴ ὁ σωτὴρ τοῖς ἀνθρώποις ἔτη λγ ὡς γίνεσθαι ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τῆς Χριςȣ̃ γεννήσεως ἢ̃ ςαυρώσεως ἔτη ς. πλήρη. Ὁ γὰρ Φαλὲκ κατὰ τὴν προφητείαν Μωσέως, τὸ ἥμισυ λέγεται τȣ̃ χρόνȣ τῆς Χριςȣ̃ ἐπιφανείας. *Nam in XLII. anno Imperii Augusti, menſis Decembris* xxv. *die 6. hora 7. diei, natus eſt dominus noſter Jeſus Chriſtus ſecundùm carnem, ex Mariâ Virgine, anno ſecundùm Antiochenes, à creatione mundi uſque ad Natalem Chriſti, & Crucifixionem* 6000. *colliguntur enim ab Adam, uſque ad Phalec filium Heber, anni* 3000. *& à Phalec uſque ad* XLII *annum regni Auguſti, anni* 2967. *Et deindè converſatus eſt Servator cum hominibus annos* XXXIII. *adeò ut ſint ab Adam, uſque ad Natalem Chriſti, anni* 6000. *pleni. Phalec enim ex Prophetiâ Moſis dicitur dimidium temporis Chriſti apparitionis.* Paulò eliter Joannes Malela, (etſi in ſummâ rei cum Heſychio conveniat] ex cujus calculo numcrantur ab *Adam* ad *Phalecum* uſque MMDXXXIII. è Phalcco verò ad Auguſti annum XLII. snni MMDCCCCLXVII. in ſummâ MMMMD. quibus XXXIII. vitæ Chriſti anni adjiciendi ſunt. Ὡ γὰρ Φαλὲκ κατὰ τὴν προφητείαν Φωνὴν Μωσέως τὸ ἥμισυ λέγεται τȣ̃ χρόνȣ τῆς μελλȣ́σης τȣ̃ Χριςȣ̃ παρȣσίας. *Phalecus enim ſecundum Moſis Prophetiam dimidium dicitur temporis Chriſti futuri adventûs.* His longè sntiquior Julius Africanus, medium tempus inter Ademum & Chriſtum in ætatem Phalegi rejicit, adeò ot ejus obitus ipſo meditullio ſexies mille annorum obtigit. Secundùm enim Africani Calculum. Diluvium contigit anno Mundi MMCCLX. Phelecus natus CCCCI. denatus CCCXXXIX. quæ ſummam conficiunt annorum MMM. Nihil magis Veteribus tritum, quàm ſex mille ennos Mundi dureturi juxta ſex dies Creationis numerandos eſſe; ex mente, ut volunt, B. Petri *Epiſt.* II. cap. iii. ver. 8. *Unum hoc vos non lateat, chariſſimi, quia unus dies apud Dominum ſicut mille anni, & mille anni ſicut dies unus.* Quemadmodùm enim Deus hominem die ſexto formavit, qui mox in peccatum lapſus eſt; ita conſentaneum omninò videbetur, ut ſexto etism die milſenatio in terris appateret Dominus noſter, *Paſſione* & *Reſurrectione* ſuâ genus humanum ſalvaturus. Utcunque igitur inter Scriptores haud convenit, *inquiunt Malela & Heſychius*, de numero ennorum adventûs Domini. aliis plures pauciores alüs numersntibus, Ἐν ἡ̃ τῷ Ἑξακισχιλιοςῷ ἔτει συμφωνȣ̃σιν ἅπαντες φανῆναι τὸν κύριον, *in hoc nihilominus conveniunt omnes, ſexto Mundi millenario Dominum appariuſſe.* Mitto quæ Clemens, Theophilus, & Timotheus, οἱ σοφοὶ Χρονογράφοι inquit *Malela*; οἱ Θεοφιλέςατοι, ut de iis Heſychius, Chronici Alexandrini auctor, sliique tùm veteres, tùm recentiores trsdiderunt. Hæc ad illuſtrandum auctoris noſtri locum dicta ſufficiant. Pergsmus jam eum Joſepho noſtro. Et quo pleniorem guſtum Lectori erudito sdhuc præbeamus, slia capitum quorundam lemmata ſubjungemus.

SÆC. V. ab An. CCCC.

Cap. LXV. Βίβλ☉ Β Τίνα ἐςὶ τὰ ἐπὶ τῆς μιᾶς Θεότητ☉ παραλαμβανόμενα.

Cap. LXVI. Τίνα ἡ̃ τὰ ἐπὶ δυαδικῆς ὑποςάσεως.

Cap. LXVII. Τίνα τὰ ἐν τριαδικοῖς παραλαμβανόμενα.

ΒΙ´ΒΛΟΣ Δ Cap. LXIX. Τίνα ἐςὶν ἃ πεποίηκε Μωυσῆς θαυμάσια ἢ̃ δι' αὐτȣ̃ κατέργασται.

Cap. CII. Βίβλ☉ Ε. Τίνες εἰσὶν οἱ τȣ̃ Δαβὶδ δυνατοί.

Cap. CXXV. Κεφάλαιον Ἰωσήππου ἱςορεῖ. Γυνή τις τῷ λιμῷ, &c. & nihil aliud continet præter Fl. Joſephi *de Bello Judaico libri* VI. caput II. ſervatis penè ipſius verbis, compendio excerptum.

Cap.

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. CCCC. Cap. XXXVI. Ἱππολύτȣ Θηβαίȣ ἐκ τȣ̃ Χρονικȣ̃ αὐτȣ̃ συντάγματος. Neque aliud eſt, quàm pars illius Fragmenti Hippollyti Thebani quod Caniſius in *Antiquis ſuis Lectionibus* dudùm edidir. Hinc primâ ſtatim fronte colligere quis poſſit, auctorem noſtrum poſt Hypolyti demùm Thebani tempora vixiſſe. Sed non dubitari poteſt, hoc caput ab interpolatore aliquo, ipſomet ſcribâ fortaſſe qui Opus deſcripſit, ob materiæ affinitatem additum fuiſſe. Cum enim vidiſſet auctorem in duobus capitibus immediatè præcedentibus de Apoſtolis egiſſe, déque iis præſertim qui Jacobi, Joannis, & Zachariæ nomine in Hiſtoriâ Evangelicâ occurrunt; non incongruum fortè exiſtimavit, ut hoc Hippolyti ἀποσπασμάτιον ob argumenti ſimilitudinem ſubnecteretur. Et hoſpes ſit oportet in Antiquorum ſcriptis, qui neſcire poteſt ſimilia additamenta hujuſmodi *collectaneis* non rarò interſeri ſolere.

Cap. CLXVI. & ultimum, Αἱ δυνάμεις τῶν λίθων τῶν ἐν τῇ τȣ̃ Ἀρχιερέως ζώνῃ ἐντεθειμένων. Deſinit in hæc verba, ἀμέθυστος, μάγνης ἀλεξιτήριον. ἄνθραξ. ἀχάτης, λιγύριος. ὄνυχιον.

In recenſendis veteris Teſtamenti libris, XXII. tantùm enumerat. *Cathalogum* etiam LXII. *hæreſiων* intertexit; quarum ultimum locum occupant *Anthropomorphita*. Quin & in iis claſſem ſuam habent [ut hæc obiter notem] ſive Ὠριγένιοι *laſcivi*, quos ab *Origeniſtis*, ſive Origenis Sectatoribus diſertè diſtinguit, de quibus fusè agit, eorúmque abominandas turpitudines luculenter exponit Epiphan. *Hæreſ.* LXIII. Ad calcem Operis ſubjuncta eſt hæc exſcriptoris nota;

Τέρμα πτυκτίδων ἐνθάδε Ἰωσήππȣ;
Τὰς ὑποθέσεις τȣ̃ πέντε βίβλων ἔχων.
Πέρας δὲ δῶκα τῷ τελευταίῳ στίχῳ;
Τῷ συντελεστῇ τȣ̃ καλῶν Θεῷ χάρις;
Τῷ συμπέρασμα δόντι μοι λόγȣς γράφειν.
Εἰς αἶνον εὐχάριστον αὐτȣ̃ τȣ̃ Λόγου;

In hoc Opere citat Heraclidem Pythagoricum, Joſephum bis, Clementem bis, Hegeſippum, Porphyrium, Hippolytum. Joſephum aliquando ſequitur, non laudat tamen; verſionem Septuaginta *Gen.* IV. 8. adducit, ſed & aliam Ἔκδοσιν ſemel, & Aquilam. Multa ſumpſit ex Hippolyto & Africano; ab eo plurima Epiphanius; citat Novum teſtamentum, & Actus Apoſtolorum. De Iſaiâ παράδοσιν commemorat. Variat ſcriptionem nominum propriorum, ut Ιαὴλ & Ιαζὴλ. Hiſtorias paulò aliter narrat, & Templum reſque Templi aliter deſcribit quàm Joſephus. Quædam de Moſis nomine Melchiâ è Joſepho ponit, quæ nunc in eo non inveniuntur. Uſus eſt Codd. Græcis Bibliorum vitioſis. Quot verò vel quoſcunque tandem Auctores citat, tamen ex Joſepho non minima operis pars deſumpta eſt. Unde jure quis ſuſpicari poſſit, ipſum auctorem anonymum fuiſſe; cum verò *Joſephi* nomen in fronte libri compareret, iterùmque cap. CXXV. nec pauca ex Operibus ejus excerpta fuerint, indè nomen *Joſephi* illi adhæſiſſe; & ut ab antiquo illo Judæo diſtingueretur, à recentioribus *Joſephum Chriſtianum* dictum eſſe. Quam tamen conjecturam eruditis lectoribus excutiendam relinquo. Codex MS. in Bibliothecâ Publicâ Cantabrigienſi aſſervatur, unà cum multis aliis à Matthæo Parkero Academiæ Cantabrigienſi olim dono datus. Pluſquàm D. annorum ætatem præ ſe fert, in membranis ſcriptus, continétque paginas CLXXXIV. in 4to. quâvis paginâ in duas columnas diviſâ. Ex his membranis Apographum deſcriptum habet Cl. Galeus, qui de hoc Opere non pauca me monuit. Præter *Hypomneſticum*, in eodem volumine continentur *duo libri Chronicorum*, *Leonis Imperatoris Carmina* II. & *Teſtamenta XII. Patriarcharum*, omnia eâdem manu deſcripta. Neque ulli dubium eſſe poteſt, quin hic ipſiſſimus ſit codex, quem ex Græciâ accepit, & quo in transferendo *Patriarcharum Teſtamenta* uſus eſt olim Robertus Groſthead *Lincolnienſium* Epiſcopus; adeò accurratè omnia cum antiquiſſimo verſionis *Groſtheadianæ* exemplari ad verbum conveniunt. "Refert quidem Matthæus "Paris * Joannem Baſinſtokium Archidiaconum "Leiceſtrienſem Roberto Groſtheado nunciâſſe, "ſe cùm aliquando Athenis ſtuduit, vidiſſe quæ-"dam apud Græcos Latinis incognita; intérque "ea XII. Patriarcharum, filiorum Jacob, Teſta-"menta, à Judæis, per invidiam propter manife-"ſtas de Chriſto Prophetias ſuppreſſa, ac proindè "Robertum miſiſſe in Græciam, cúmque ea ha-"buiſſet, de Græco in Latinum ſermonem tran-"ſtuliſſe, coadjuvante magiſtro Nicolao Græco "clerico Abbatis S. Albani. Addam denique extare hujus *Hypomneſtici* fragmentum in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi, nempe caput CLVIII. *de Libris qui in Sacrâ Scripturâ tanquam extantes commemorantur, nec tamen reperiuntur*, unde illud extulit Cl. Cotelerius *. Quod quidem in codice Cantabrigienſi CXX. caput eſt. Sunt autem, in univerſum, capita ρξϛ΄.

* Ad annum MCCLII. p. 835. Vide ad annum. p. 507.

* Not. in Can. Apoſt. p. 339. 340.

421. EUDOCIA, *Athenais*, dum adhuc Gentilis erat, dicta, Leontii, Sophiſtæ & Philoſophi Athenienſis, filia: à quo in omni bonarum literarum genere inſtituta eſt: adeò ut egregiè erudita evaderet. Anno CCCCXXI. viceſimum ætatis annum agens, cùm eam in uxorem ducturus eſſet Theodoſius Imperator Chriſtianam fidem amplexa, ab Attico CP. Epiſcopo, ſalutari lavacro tincta eſt. Anno CCCCXXXII. à Theodoſio Auguſta renunciatur. An. CCCCXIV. levi quâdam de causâ in violatæ fidei conjugalis, & adamati nimis Paulini ſuſpicionem adducta, Imperatoris in indignationem immeritò incidit: eamque ob cauſam Hieroſolyma ſeceſſit; ubi Eccleſiis ædificandis, ornandiſque, ac pauperibus ſublevandis per multos annos tota incubuit. In mariti demum gratiam remiſſa Conſtantinopolin rediit; & cum eo uſque ad mortem degit: quo mortuo Palæſtinam repetiit, ac vitæ reliquum pio otio dicavit, ibi anno CCCCLIX. defuncta. Moribunda juramento ſe aſtrinxit, ab omni violatæ pudicitiæ crimine penitùs immunem eſſe. Scripſit Græcè Poëmata plura, quorum ſtylum ita depingit Photius *; ὅπερ [Poëma] ἐπὶ καὶ γυναικὸς, καὶ βασιλείᾳ τρυφώσης καὶ ἔτι καλὸν ἄξιον θαυμάσαι. Σαφὴς μὲν γὰρ ὁ πόνος ὡς ἐν ἡρώῳ μέτρῳ, εἴπερ τις ἄλλος. *Tum quia mulieris, & quidem in imperio deliciis affluentis, tum quia præclarum adeò eſt, admiratione ſanè dignum judicatur. Etenim illuſtris eſt hic labor, ut in heroico carmine, ſi quis unquam alius.*

* Cod. 183.

SCRIPTA.

CEntones Homerici, à Pelagio quodam Patricio inchoati [unde & iſti ſæpe tribuuntur] ab Eudociâ verò abſoluti & digeſti; ut diſertè tradit Zonaras *, & ex ipſius Operis inſcriptione manifeſtum facit. Extant Latinè in quâvis ferè Bibliothecæ Patrum editione, Græcè & Latinè in Collectione *Poëtarum Chriſtianorum* Bigneanâ *Pariſ.* 1624. p. 95. Immane quantum errat Aubertus Miræus †, qui hos Centones Eudociæ Auguſtæ, Conſtantini XII. cognomento *Duca*, qui obiit anno 1067. uxori tribuit.

* Annal. Tom. 3. p. 37.

† Auctuar. c. 307.

Metaphraſis Octateuchi Heroico carmine condita, libris octo.

Metaphraſis Prophetiarum Zachariæ & Danielis. In his Metaphraſibus textum religioſè, ac κατὰ λέξιν expreſſiſſe Eudociam nil addendo, nil mutando, teſtatur Photius: adeò ut pro legitimis librorum ſacrorum verſionibus haberi poſſent.

Hiſtoria B. Cypriani Martyris & Juſtinæ virginis, libris tribus heroico carmine conſcriptis comprehenſa. Alius a Cypriano Carthaginenſi fuit iſte Cyprianus, ac Romæ ſub Diocletiano ſimul cum Juſtinâ paſſus dicitur. Totam utriuſque hiſtoriam ex Poëmate iſto excerptam compendio exhibet Photius Cod. CLXXXIV. Mirum inter hanc Eudociæ Hiſtoriam, & *Pœnitentiam Cypriani* (quæ in Editione Cyprianica Oxonienſi locum habet) conſenſum deprehendet, qui compendium Photianum cum altero Opuſculo contulerit, diligens Lector.

Poëma Heroicum in victoriam à Theodoſio marito ex Perſis reportatam; cujus meminit Socrates l. 7. c. 21.

422. MAXIMUS, unde oriundus, incertum, Auguſtæ Taurinorum in Galliâ Subalpinâ, quam hodie regionem Pedemontanam vocant, Epiſcopus. Claruit anno 412. Idem, ut videtur, Maximus, qui Synodo Arauſicanæ (in quâ Canones aliquot diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantes conditi ſunt) anno 441. interfuit: interfuit etiam anno 451. Synodo Mediolanenſi; cùm Epiſcopi Provinciales congregati ſunt, ut quæ Leo Papa ad Flavianum adverſùs Eutychem ſcripſerat, ſententiâ ſuâ roborarent. Denique Concilio Romano in Natali Hilari Papæ anno 465. celebrato, (in quo de Epiſcopis Succeſſores ſuos deſignantibus, aliiſque Epiſcoporum cauſis agebatur) huic Concilio primo loco poſt Romanum Pontificem ſubſcripſit Maximus noſter, idque, ex mente Baronii, ob prærogativam ætatis in Epiſcopatu agentis. Anno ſequenti obiiſſe dicitur. Quod verò plures Gennadii editiones habent, *Moritur Honorio, & Theodoſio juniore, regnantibus*: Miræus in ſuâ Gennadii editione, pro *moritur*, reponendum duxit, *floruit*; quod & ante Miræum monuerat Baronius; mendum ſcilicet in codicem irrepſiſſe.

SCRIPTA.

HOMILIÆ HYEMALES.

DE adventu Domini Homiliæ II.

In vigiliis natalis Domini Homilia, quæ & inter Ambroſianas reperitur, num. XIII.

In natali Domini Homiliæ VI. ex his 1a. eſt XVa. inter Ambroſianas, IVa. eſt 21a. inter Auguſtini Homilias de Tempore.

In Circumciſione Domini Homilia.

In Epiphania Domini Homiliæ VIII. quarum VIIa. eſt XXXVIIa. *inter Auguſtini de Tempore.*

De jejunio Quadrageſimæ Homiliæ IV.

In Dominica in Ramis Homilia quæ eſt 3a. inter Ambroſianas.

De accuſatione Domini apud Pilatum Homiliæ 2. quarum 1a. eſt XLIXa. inter Ambroſianas, & CXVIIIa. inter Auguſtini *de Tempore.* 2a. eſt La. inter Ambroſianas.

De Judâ traditore Homilia, Va. eſt inter Ambroſianas, & CXXVIIIa. inter Auguſtini *de Tempore.*

De Paſſione, Cruce, & ſepulturâ Domini Homiliæ IV. quarum Ia. eſt LVa. IIa. eſt LVIa. IIIa. eſt LVII. & IVa. eſt LVIIIa. inter Ambroſianas.

De ſ. Latrone, Petro Apoſtolo, & Ancillâ oſtiariâ Homiliæ IV. quæ inter Ambroſianas reperiuntur numero XLIV. XLV. XLVI. XLVII.

HOMILIÆ ÆSTIVALES.

IN ſolennitate Paſchalis Homiliæ V. quarum 1a. eſt LIIa. 3a. eſt XIXa. 4a. eſt LIIIa. 2a. eſt LIa. 5a. eſt LIVa. inter Ambroſianas.

In Litaniis ac Ninivitarum jejuniis Homilia, quæ habentur inter Ambroſianas num. XL.

In ſolennitate Pentecoſtes Homiliæ 3. quæ habentur inter Ambroſianas, num. LX. LXI. LXII.

HOMILIÆ DE SANCTIS.

IN natali D. Stephani Homilia, Va. eſt inter Auguſtini Homilias *De Sanctis.*

In natali D. Agnetis Homilia.

In nativitate D. Joannis Baptiſtæ Homiliæ 3.

In natali SS. Petri & Pauli Apoſtolorum Homiliæ V. quarum ultima eſt XXVIIa. inter Auguſtini *de Sanctis*, & LXVIa. inter Ambroſianas.

In natali D. Laurentii martyris Homiliæ 3.

In natali D. Euſebii, Vercellenſis Epiſcopi, Homiliæ 2. quarum poſterior eſt LXIXa. inter Ambroſianas.

In natali D. Cypriani Homiliæ 2. quæ inter Ambroſianas ſunt, num. LXXII. LXXIII.

In feriis D. Michaelis, Homilia, quæ inter Ambroſianas eſt Xa.

In natali SS. Tauricorum Martyrum Homilia, inter Ambroſianas habetur num. LXXVIIa.

In communi Martyrum Homiliæ.

HOMILIÆ DE DIVERSIS.

DE Expoſitione Symboli Homilia.

De non metuendis carnalibus hoſtibus, & gratiis poſt cibum agendis, *Homiliæ* 2. inter Ambroſianas num. XLII. XLIII.

De avaritiâ vitandâ Homiliæ 2.

De eleemoſynis largiendis Homiliæ 2.

De hoſpitalitate Homilia.

De defectu Lunæ Homilia.

Super illud Eſaiæ, Caupones tui miſcent aquam vino, Homilia.

Porrò *Sermo* inter Auguſtinianos de *Verbis Domini* XIX. (qui & inter Ambroſianos VII.) *& de vitâ Nazarii & Celſi* inter Ambroſianos XCII. Maximi eſſe cenſentur; licèt inter ipſius Opera non habeantur.

Prodierunt S. Maximi Homiliæ, *Coloniæ*, 1535. *Romæ* 1564. cum Leonis M. &c. Opp. *Pariſ.* 1614. 1623. *Lugduni* 1633. cum Homiliis Chryſologi *Coloniæ* 1678. 4°. denique in Bibliothecâ Patr. Tom. 6. pag. 1.

Homiliæ XII. viz. de *Barbaris non timendis ei, qui Deum timet & de S. Heliſæo.* III. *De Ninivitis*; *De Kalendis Januariis*; *De defectu Lunæ*; *Ante Natale Domini*; *De Natale Domini Salvatoris*; *Poſt Natalem Domini Salvatoris*; *De Hæreticis peccata vendentibus*; *Quod non debent Clerici negotiari*; *De Corpore Domini.* Has ex vetuſtis codicibus eruit, & Maximo noſtro vindicatas, nobis nuper exhibuit Rev. P. Mabillonius *Muſæi Ital.* Tom. I. part. 2. pag. 1. ubi etiam de aliis Maximi Homiliis quæ ſub Ambroſii & Auguſtini nomine circumferuntur fusè, ut ſolet, & accuratè agit.

THEODORITUS, natione Syrus, domo Antiochenus, natus eſt inclinante ſæculo quarto, quo verò anno haud ſatis certum: quamvis Garnerius id ad annum CCCLXXXVI. referat. Parentes Pietate habuit & opibus conſpicuos. Mater, piiſſima 423.

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. CCCC.

ma planè fœmina, cùm tredecim annos in conjugio ſterili jam tranſegiſſet, hortante marito Macedonium, ſanctiſſimum Aſcetam, rogavit, ut filium ſibi à Deo ſuis precibus impetraret: quod & exacto demum triennio fecit, hâc tamen lege, ut fœtum Deo conſecraret: adeò ut à Deo datus, & à parentibus Deo redditus, *Theodoritus* exinde nomen meritò traxiſſe videatur. Nondum ſeptimum vitæ annum exegerat, cùm ad S. Euprepii Monaſterium, non longè ab Antiochiâ diſſitum, amandatur, tam bonis literis, quàm moribus, inſtituendus: quo in loco arctiſſimam cum Neſtorio Conſtantinopolitano, & Joanne Antiocheno, poſtea Epiſcopis amicitiam injit. Nactus eſt præceptores Theodorum Mopſueſtenum, & Joannem Chryſoſtomum, à quibus tum ſummam eloquentiam, tum optimam ſacras literas explicandi rationem, didicit: Juvenis adhuc à Porphyrio, Epiſcopo Antiocheno, Lector ordinatur; ab Alexandro, Porphyrii ſucceſſore, Diaconus: necdum tamen inſtitutum monaſticum deſeruit. Anno 423. juxta Baronium, juxta verò Garnerium [qui certioribus Chronologiæ rationibus innititur] 420. à Theodoto, Alexandri Antiocheni ſucceſſore, Cyri, provinciæ Euphrateſiæ urbis in Syriâ non incelebris, Epiſcopus, Iſidori recèns defuncti loco, conſtitutus eſt. Regionem quidem Cyrenſem infauſtis hæreſium loliis miſerè obſitam deprehendit; Arianos, Macedonianos, Apollinariſtas, præſertim verò Marcionitas, ubique graſſantes: ad quos, tanquam peſſimam Eccleſiæ peſtem, profligandos ſe ſtatim accinxit; idque non ſine crebro capitis periculo præſtitit; tanto interim cum ſucceſſu, ut decem Marcionitarum millia à ſe baptiſmo tincta eſſe ipſe glorietur *: in quo opere συνεργοὺς habuit Anachoretas plurimos, Marin, Jacobum, alios, qui Cyrenſem agrum vitæ aſceticæ ſedem ſibi olim delegerant anno circiter CCCCXXIX. Neſtorius maleſana quædam dogmata, in Chriſtum Dominum, ejuſque Beatam Matrem, injuria propinare cœpit: cui, re in Synodo Alexandrinâ priùs agitatâ, Cyrillus XII. Capitula in fidei examen propoſuit. Theodoritus à Neſtorio, ſibi olim perquam familiari & condiſcipulo, rogatus ſtylum in Cyrillum ſtrinxit; ejuſque Capitula ſive Anathematiſmos, Apollinariſmum ex iis extundere conatus, libello ſatis acerbo ac virulento refutavit: ipſe interim diſputationis impetu abreptus, ſaltem verbis incautis, ac nimis periculoſis, aſſerere non dubitavit, B. Mariam non peperiſſe Verbum carnem factum, naturas in Chriſto καθ᾽ ὑπόστασιν non uniri, nec unicam eſſe ὑπόστασιν; denique Deum Verbum dici non poſſe mortuum: neve quid intentatum relinqueret, literas iſtâ de re ubivis ad Monachos dedit, & graviora Cyrillo objiciens, ejus Capita, tanquam hæreſeon antiquarum Lernam traduxit. Anno CCCCXXXI. ad Concilium Epheſinum accerſitus, ſeorſim cum Joanne Antiocheno, aliiſque Orientis Epiſcopis in conſeſſum clandeſtinum abiit, & poſt duos ferè menſes, adjunctos ſibi habens ſex ſuæ factionis Epiſcopos, legatus à Conciliabulo, Orientalium nomine Conſtantinopolim miſſus eſt: juſſus verò ab Imperatore Chalcedone ſubſiſtere, & Eccleſiâ ab Epiſcopo urbis excluſus, in Aulâ Maximâ crebras ad populum conciones habuit; immenſo paſſim Auditorum plauſu exceptas. Ad Imperatorem admiſſus, magnâ ſanè παῤῥησίᾳ cum eo egit: verùm operam & oleum perdidit. Imperator enim probatâ tandem Cyrilli cauſâ, damnatoque Neſtorio, Orientales legatos in ſuam quemque provinciam dimiſit. Domum igitur redeuns Theodoritus, quinque libros adverſùs Synodum Epheſinam edidit, quos *Diabolo inſtigante* conſcriptos ait Marius Mercator *, Paulò poſt, mediante Imperatore, concordia Cyrillum inter & Joannem Antiochenum, Theodoritum, alioſque Orientales facta eſt: ſed ulcus malè ſanatum poſtea recruduit. An. CCCCXLIV. Cyrillum fatis functum duriùs adhuc tractavit: quin & adeò ſe continere non poterat, ut animi gaudium palam exprimeret. Quibus omnibus commotior tandem factus Imperator, anno CCCCXLV. domi ſuæ ſe continere juſſit, nec regionis Cyrenſis terminis excedere permiſit. Anno CCCCXLIX. coacta eſt Epheſi altera Synodus (cui Latrocinalis nomen adhæſit) in quâ præſidente Dioſcuro & omnia jura ſuſque deque habente, ſuffragiaque Epiſcoporum vi & armis extorquente, Theodoritus, quem ipſe Imperator Concilio abeſſe diſertè mandaverat, depoſitus eſt; antea quidem à Dioſcuro Alexandriæ anathemate percuſſus. Quò jam ſe verteret Theodoritus? Synodum appellaret? ab eâ damnatus eſt. Ad Imperatorem confugeret? eum ſibi infenſiſſimum nuper erat expertus, tum ob alia, tum hoc etiam nomine, quòd Irenæum Comitem, aulâ expulſum, digamum licèt, Tyri Epiſcopum ordinâſſet. Romam igitur, miſſis duobus Chorepiſcopis Abramio & Hypatio, unà cum Alipio Abbate, in cauſæ ſuæ patrocinium vocavit. Leo igitur Papa, re cognitâ, fideque ejus approbatâ, Theodoritum abſolvit; & quantum in ſe erat, ſedi reddidit. Anno CCCCL. mortuo Theodoſio Imper. à Marciano ſucceſſore Theodoritus ab exilio revocatus (è Provinciâ enim Cyrenſi pulſus in Apamenum Monaſterium ſeceſſerat) ſedi ſuæ reſtituitur. Anno ſequenti habitum eſt Chalcedone Concilium Quartum Generale; in quo Theodoritus ab Imperatore nominatim accerſitus locum ſuum, reclamantibus tamen Ægyptiis, occupavit: fidem quidem Catholicam diſertè profeſſus, Neſtorium verò damnare diu tergiverſatus. Seſſione demum octava cauſa ejus plenius cognita eſt; & poſt anathema Neſtorio incuſſum, ſolenni omnium acclamatione ipſe pleno tandem jure reſtituitur; & Eutycheten ſuffragio ſuo Synodali damnavit. A Chalcedone domum reverſus, totum ſe libris ſcribendis & otio honeſto dedit; commiſſo ut plurimùm Hypatii curæ munere Epiſcopali. De Theodoriti *Expoſitione in Epiſtolam ad Galatas* id imprimis notandum, in Cap. 2. integram Periodum, quâ de diſſidio inter Petrum & Paulum agebatur, nempè à commate V. uſque ad XV. deſiderari. Deeſſe quidem monuit Sirmondus, qui textum Græcum ex Bibliothecæ Regiæ Codice MS. edidit. Quum verò Codex Regius ex Codice quodam Medicæo in Italiâ deſcriptus ſit, haud levis oritur ſuſpicio locum iſtum à Majeſtatis Pontificiæ adulatoribus malâ fide decurtatum eſſe. Nec hâc de re vel γρῦ quidem habet Garnerius *Diſſert. de libris Theodoriti*, qui tamen aliàs copioſus & ſatis diligens eſſe ſolet. Obiit anno CCCCLVII. ſaltem ſequenti, ſeptuagenario major: (quamvis ſint, qui vitam illius in plures adhuc annos protrahant) eidem cum Jacobo Thaumaturgo, amico integerrimo, qui paulò poſt obiit, urnæ incluſus. Poſt mortem variam fortunam expertus eſt. Imperante Juſtino à Clericis Eccleſiæ Cyrenſis quibuſdam imago ejus ſolenni pompâ in templum infertur, throno Epiſcopali reponitur, & ſacra Synaxis in honorem ejus celebratur. Ab Anaſtaſio quidem Imp. ejuſque aſſeclis paulò ante damnatus fuerat: quod etiam acriùs & luculentiùs à Concilio Quinto ſub Juſtiniano Conſtantinopoli habito factum eſt. Meliori quidem fato, ac molliori cenſurâ dignus erat Theodoritus. Summam animi puritatem, & arctioris vitæ diſciplinam, quam à pueritia ſub optimis veræ & primævæ ἀσκήσεως magiſtris didicerat, per totum vitæ curriculum integram atque illibatam tenuit; ingenti in Deum zelo, in Eccleſiam Catholicam ſtudio flagravit: in paupe-

SÆC. V. ab An. CCCC.

* Ep. 145. confer. Epiſt. 181.

* In Excerp. Opp. ejus Part. 2.

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. CCCC. pauperibus levandis penè ſupra modum benignus & liberalis, bona quæ à parentibus acceperat ampliſſima in eorum uſum divendita elargitus, nec eorum neceſſitatibus poſtea unquam defuit: in ædificiis publicis exſtruendis ornandiſque immenſam pecuniæ vim erogavit. Animo erat excelſo, elatoque, ſententiæ, quam ſemel imbiberat, tenaciſſimus; injuriarum & contradictionum haud ſatis patiens. Si quos in errores lapſus ſit, non tam voluntati & pravo judicio, quàm præfervidæ indoli, diſputationum intemperiis, & ἀμιξίᾳ τῆς ἀνθολκῆς tribuendi ſunt. Nobile à naturâ nactus eſt ingenium; quod pari curâ & ſtudio excoluit: omnifariâ eruditione clarus, & extra controverſiam ſui ſæculi longè doctiſſimus. De ſtylo ejus audiatur Photius *, Σαφὴς δὲ ἐστὶν ἐν ἅπασι τὴν φράσιν, ὡς εὐκρινὴς καὶ καθαρὸς, καὶ οὐκ ἀμοιρῶν τοῦ ἤθους, καταλλήλως τε τοῖς νοήμασιν εὐθυνόμενος. *Stylus ei in omnibus perſpicuus [eſt enim diſtinctus & purus] neque jucunditatis expers, proportione vero ſenſibus exuberat.* Ἐστὶ δὲ τὴν φράσιν, εἴπερ τις ἄλλος, ἑρμηνείας πρέπων, τῷ τε καθαρῷ καὶ εὐσήμῳ τῶν ῥημάτων ἀνακαλύπτων τὰ συνεσκιασμένα, καὶ τῷ ἡδύνοντι ἅτε δὴ διαγλυκαίνοντι, προθυμοτέρους πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν παρασκευάζων, *Dictio ejus commentationi (ſi cujuſquam alius) aptiſſima. Nam & puris ſignantibuſque verbis abdita quæque & obſcura revelat, & jucunditate quadam quaſi delinimento, ſuavique lepore ad ſui lectionem invitat.* In ſequentibus verò pluribus ſtyli ejus laudes perſequitur Photius, ductis argumentis à methodi facilitate, vocum delectu & elegantiâ, quæ Attica dici mereatur, ab interpretandi & explicandi S. Scripturas ſagacitate & diligentiâ eximiâ, ab infucatâ dicendi ſimplicitate, & omnifariâ rerum utilitate; à digreſſionum denique & ambagum fugâ, aliiſque dotibus, quæ ſcriptorem omnibus numeris abſolutum reddere queant.

* Cod. 46.

OPERA QUÆ EXTANT.

Quæſtiones in Octateuchum, poſt ann. CCCCLIII. ſcriptæ.

Quæſtiones in Heptateuchum, editæ ſunt Græcè, *Pariſ.* 1558.

Quæſtiones in libros Regum.

Quæſtiones in libros Paralipomenωn. Singula iſta Opera poſt an. CCCCLIII. ſcripta ſunt; & ſupremus Theodoreti labor fuiſſe videntur.

Commentarius in omnes Pſalmos. Opus iſtud ann. CCCCXXXIII. inceptum eſt, & ante ann. CCCCXLV. abſolutum: in eo Chryſoſtomum plurimùm imitatus eſt Theodoritus, ſententiis ſæpe expreſſis, verbis etiam nonnunquam exſcriptis.

Commentarius in Canticum Canticorum. Plurima ſuadere videntur argumenta Commentarium iſtum non eſſe Theodoriti, viz. quòd Chryſoſtomum tanquam adhuc viventem laudet; quòd Theodoro Mopſueſteno convicietur: quòd autor ſe ruſticanis, militaribus & Civilibus pariter ac eccleſiaſticis negotiis turbatum eſſe dicat: ut alia non minora taceam. Conſtat tamen Theodoritum *Canticum Canticorum* expoſuiſſe; & hunc ipſum Commentarium ſub Theodoriti nomine à Gregorio M. citari. Scripſit Theodoritus in Cantica circa ann. CCCCXXV.

Commentarii in Eſaiam Epitome, ſive *Excerpta* nonnulla à Catenis Græcis collecta: ex quibus plurima Theodoro Mopſueſteno tribuenda eſſe meritò quis ſuſpicari poſſit.

Commentarius in Hieremiam.

Commentarius in Baruch.

Commentarius in Threnos Hieremiæ.

Commentarius in Danielem, anno CCCCXXVI. ſcriptus.

Commentarius in XII. *Prophetas.* Iſte pariter ac præcedentes in Prophetas Commentarii ſcripti ſunt inter annos CCCCXXVI. & CCCCXXIX.

Commentarii in XIV. *D. Pauli Epiſtolas*, circa an. CCCCXXXII. ſcripti.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libri V. ab ann. CCCXXII. ad an. CCCCXXVII. deducti. Scripti ſunt ineunte anno CCCCL. Stylum, quem in his libris adhibet Theodoritus, ſic depingit Photius †. Πάντων τῶν εἰρημένων [viz. Euſeb. Socrat. Sozomen. Evag.] κατάλληλον φράσιν τῇ ἱστορίᾳ μᾶλλον οὗτος ὑπέθηκε. σαφὴς τε γὰρ καὶ ὑψηλὸς καὶ ἀπέριττος, πλὴν ὅτι ἐνίοτε ταῖς μεταφοραῖς παραβόλως καὶ ὥσπερ ἀπειροκάλως ἐχρήσατο; *Omnium, quos proximè nominavi, convenientem magis hiſtoriæ Stylum adhibet. Clarus enim, & grandis eſt, miniméque redundans: niſi quòd translationibus interdum audacius, penè ineptè utitur.* Prodiit Græcè, *Baſil.* 1535. ex officinâ verò Roberti Stephani inter alios rerum Eccleſiaſticarum Scriptores, *Pariſ.* 1544. fol. Græc. Lat. *Genevæ* 1612. denique emendatiſſimè Henrici Valeſii notis & verſione adornata, *Pariſ.* 1673. fol. quam Colonienſes nuper expreſſerunt.

† Cod. 31.

Hiſtoria Religioſa, ſive *Philotheus*, Aſcetarum ſanctiſſimorum XXX. elogia continens, anno CCCCXLIV. ſcripta.

Epiſtolæ CXLVI. poſt Epiſcopatum ſuſceptum Scriptæ.

Eraniſtes, *ſeu Polymorphus*, *libros* IV. complexus, quorum tres priores Dialogi formam habent; quartus inſcribitur *Demonſtratio per Syllogiſmos.* Primo docet Deum Verbum eſſe immutabilem: ſecundo aſſerit inconfuſam unionem naturarum Chriſti: tertio Deum eſſe impatibilem demonſtrat; quarto quæ in prioribus fuſiùs & oratorio more diſputaverat, in Syllogiſmos contrahit, ut argumentorum vis apertior ſit & efficacior. Scriptum eſt Opus iſtud ann. CCCCXLVI. & non longè poſt geminâ Theodoſii Imp. ſanctione, alterâ anno CCCCXLVII. alterâ anno CCCCXLIX. datâ, flammis addictum. Prodiit Græcè ſeorſim, *Romæ* 1547. Græc. Lat. cum notis Beumleri, *Tigur.* 1593. 8°. Græcè *Lipſiæ* 1568.

Hæreticarum Fabularum libri V. an. CCCCLIII. ſcripti. Libri IV. caput 12. quod *de Neſtorio* inſcribitur, ſpurium eſt; ab aliquo Theodoriti nominis aſſutum circa tempus Synodi Quintæ. Opus ſeorſim prodiit Græcè *Romæ* 1545.

De Providentiâ Orationes X. Antiochiæ habitæ circa ann. CCCCXXX. ſeorſim prodierunt Græcè, *Romæ* 1545. *Tigur.* 1546. 8°. *Pariſ.* 1530. 8°.

De Charitate Oratio, quæ Hiſtoriæ Religioſæ ſubjici plerumque ſolet. Anno CCCCLIX. ſcripta. Edita primùm eſt *Romæ* 1588. Græc. Lat. à Gerardo Voſſio cum notis & variantibus lectionibus.

De curandis affectionibus Græcorum libri XII. anno CCCCXXVII. ſcripti *contra Julianum Imp.* Prodierunt Gr. Lat. cum notis doctiſſimis Sylburgii, *Heidelbergæ* 1592. fol. Quamplurimas Fulvii Urſini iſtorum librorum emendationes, & lectiones variantes ex Bibliothecæ Vaticanæ Codice nuper evulgavit Joannes Garnerius in *Auctuario*, pag. 393.

Epiſtola ad Joannem, *Epiſcopum Germaniciæ*, ſcripta ſub finem anni CCCCXLIX.

Reprehenſio XII. *Anathematiſmorum*, *ſeu Capitum Cyrilli*, anno CCCCXXIX. ſcripta, unà cum præmiſſâ ad Joannem Antiochenum Epiſtolâ.

Contra Neſtorium liber ad Sporatium: ſpurius eſt, & maximâ ex parte idem eſt cum cap. 11. lib. 4. *Hæret. Fab.*

Hactenus Editio Sirmondiana: quæ ſequuntur Opuſcula in *Auctuario* Garneriano acceſſerunt.

Prolegomena & excerpta plurima Commentariorum in Pſalmos è Catenis ut plurimum deſumpta.

Excerptum

Excerptum breve Commentarii in Lucam, è Catenâ quâdam hauſtum.

Sermo in natalem S. Joannis Baptiſtæ.

Homilia Chalcedone anno CCCCXXXI. habita, Latinè tantùm. Habetur inter Acta Concilii Epheſini.

Pentalogii de aſſumptione hominis excerpta nonnulla Græcè & Latinè. Latina verſio tota ferè Marii Mercatoris eſt.

Epiſtolæ XXXIV. quarum XIX. ſunt aliorum quorundam Epiſcoporum Orientalium Theodoriti συγχρόνων. Reliquæ XV. Theodoriti ſunt. Verùm ex his nonnullæ non niſi Latinè, aut mutilæ extant, ex Conciliorum Actis vel Mario Mercatore deſumptæ; aliæ à Sirmondo, haud integræ tamen, editæ ſunt; quædam denique nunc primùm in lucem prodierunt.

Dialogi VII. paulò ante Synodum Epheſinam ſcripti, quorum duo priores *Anomæos* oppugnant, tres ſequentes *Macedonianos*, duo ultimi *Apollinariſtas*. De his Dialogis peculiari Diatribâ agit Garnerius; quâ probat unum eundemque omnium fuiſſe Autorem, eumque diu incertum; ipſos verò Dialogos nec S. Athanaſio, neque Maximo Monacho (inter quorum Opera haberi ſolent) tribuendos eſſe, ſed ſoli Theodorito noſtro aſcribendos: idque ita eſſe, argumentis planè veriſimilibus evincit.

OPERA DEPERDITA.

*Hiſt. Eccl. l. 14. c. 54.

EPiſtolæ quamplurimæ: ſupra quingentas enim Theodoriti Epiſtolas penès ſe fuiſſe teſtatur Nicephorus.

Pentalogium, ſive libri V. *de Incarnatione Verbi, adverſùs Cyrillum & Patres Concilii Epheſini.* Fragmenta ejus ſuprà memorata ſunt, quæ habentur etiam inter Marii Mercatoris Opera edit. Garner. par. 2. p. 267.

Opus Myſticum, ſeu de Myſteriorum fidei Expoſitione libri XII.

De Theologiâ & Incarnatione libri aliquot; quos eoſdem eſſe cenſet Garnerius cum Dialogis tribus *adverſùs Macedonianos*, & duobus *adverſùs Apollinariſtas*; qui ſub Athanaſii nomine circumferuntur. Fragmentum libri 2. de Incarnatione Græcè exhibet idem Garnerius in Auctuario, idemque mediâ plùs parte truncatum Latinè Marius Mercator.

Opus adverſùs Marcionem.

Opus adverſùs Judæos, quod idem forſan cenſeri poſſet cum Commentariis in Danielem.

Opus adverſùs Originem apud Gentiles ſuos extare prodit Hebedieſu. Verùm tale quid ſcripſiſſe Theodoritum parùm probabile eſt.

Reſponſiones ad Quæſita Magorum Perſarum.

In laudem S. Joannis Chryſoſtomi libri ſive Sermones V. quorum excerpta dat Photius Cod. CCLXXIII.

Bina Allocutiones Chalcedone contra Cyrillum dictæ anno CCCCXXXI. Fragmenta totidem extant Latinè in Actis Synodi Quintæ.

Sermo Antiochiæ coram Domino habitus anno CCCCXLIV. Cyrilli morti inſultans. Extat fragmentum unicum Latinè inter Acta Synodi Quintæ & ex aliâ verſione apud Marium Mercatorem.

Bina Theodoriti fragmenta ſatis prolixa, alterum *adverſùs Sabellium, de Trinitate alterum*, Latinè exhibet Steph. Baluzius, Miſcellan. Tom. IV. ex quibus potiſſimùm libris deſumpta, incertum.

*De Script. c. 89.

Gennadii ævo circumferebantur ſub Theodoriti nomine quinque alii *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ* libri, ab anno CCCCXXVII. uſque ad DXVII. pertingentes: quos etiam ſub ejuſdem nomine bis citat Theodorus Lector in Collectaneis, ac toties Damaſcenus lib. 3. de Imag. Veriſimillimum videtur, quod Baronius ſuſpicatur, duos fuiſſe Theodoritos, ſeniorem unum, alterum juniorem; iſtum autem Cyrenſis Hiſtoriam Eccleſiaſticam quinque libris continuâſſe. Opinatur Garnerius juniorem iſtum non alium eſſe, quàm Alindorum Epiſcopum in Cariâ, qui anno 536. Concilio CP. ſub Menna interfuit. Tempus, nomen & eruditio congruunt.

Porrò errore lapſus Photius Cod. XLVI. Theodorito aſcribit libros XXVII. adverſùs *varias Hæreticorum Propoſitiones*, imprimis verò *adverſùs Eutychianos*, quorum argumenta ſummatim exhibet. Ex iis XXI. poſteriores Eutherii Tyanenſis Epiſcopi eſſe Marii Mercatoris autoritate conſtat. Sex priores Theodoriti eſſe ſatis notum eſt. Iidem enim ſunt cum Pentalogio, uno ex iis libro in duos malè diviſo.

Denique *Sermo ſive liber Aſceticus*, quæſtionibus & reſponſis conſtans, (qui ſub Maximi Confeſſoris nomine ſæpè editus habetur, cujus & reverâ eſſe videtur) Theodorito in pleriſque Codicibus aſcribitur.

Præter editiones Operum Theodoriti Latinas, Pauli Manutii, *Romæ* 1556. *Colon.* 1567. 1573. *Pariſ.* 1608. *Colon.* 1617. prodierunt Græcè & Latinè Jacobi Sirmondi ſtudio digeſta, *Pariſ.* 1642. IV. vol. fol. His Tomum quintum partim ex Codicibus MSS. partim ex iis quæ aliorum nominibus inſcripta circumferebantur, collectum addidit Joannes Garnerius, Jeſuitarum poſt Sirmondum & Frontonem Ducæum doctiſſimus, candidiſſimuſque, qui Diſſertationes quinque prolixas admodum, nec minùs eruditas adjecit; quarum tres propriè ad Theodoritum ſpectant, nempe de *Vitâ* & *Hiſtoriâ*, de *Libris*, & de *Fide* Theodoriti. Hunc præcipuè in diſponenda temporum ratione ſecuti ſumus; quod non inviti fatemur. Prodiit hic Tomus Garnerianus, eo jam mortuo *Pariſ.* 1684. fol.

CÆLESTINUS, patriâ Campanus, Priſci filius, die XVI. Septembris, anno 423. ad Eccleſiæ 423.
Romanæ Pontificatum evectus. Ut controverſia ante aliquot annos mota tandem finiretur, reverſis ex Oriente legatis, Canonum Nicenorum exemplaria ſecum afferentibus, Synodi Africanæ Patres ad Cæleſtinum jam Epiſcopum dederunt literas *, quibus Eccleſiarum ſuarum jura adverſùs appellationes ad Sedem Romanam, *impia Presbyterorum & Clericorum* (uti vocant) *refugia*, firmiſſimis argumentis, & invicto planè animo tuentur; ac *fumoſum ſæculi typhum*, quem Romanæ Urbis Præſules in Eccleſiam Chriſti inducere conabantur, acerbè perſtringunt anno 428. Neſtorio, qui adhuc ſe Catholicum ſimulavit, Cæleſtinus Sedis CP. dignitatem gratulatus eſt. Bono quidem Cæleſtino fucum fecit ſubdolus Neſtorius, quin & ſpecioſis literis, aliiſque ſcriptis hæreſis ſuæ virus ei propinare non eſt veritus: ratus, è re ſuâ non parùm fore, ſi tantæ urbis Præſulem ad partes ſuas pertrahere poſſet. Verùm de totâ re certior factus à Cyrillo Cæleſtinus anno 430. habitâ Romæ Synodo Neſtorii dogmata damnavit; miſſiſque literis ipſum è Romanæ Eccleſiæ communione ejiciendum eſſe denunciavit, ni intra decem dies errorem palàm emendaret. Anno 431. Legatos ad Concilium Epheſinum miſit, ut Neſtorii condemnationem ſtrenuè promoverent. Sequenti anno Patribus Epheſinis res adverſùs Neſtorium geſtas gratulatus eſt: eodemque tempore ad Maximianum, qui in Neſtorii locum ſubrogatus fuerat, communicatorias dedit literas. Obiit die 1. Auguſti anno 432. *Extant Epiſtolæ* XIV. Concil. Tom. II. p. 1611. quarum quinque habentur Græcè inter Acta Concilii Epheſini. Nicephorus * quidem tres alias ejuſdem memorat *Epiſtolas ad Cyrillum, Joannem Antiochenum, &*

* Concil. Tom. 2. p. 1674.

* l. 14. c. 39.

 num, & Ruſum Theſſalonicenſem datas, quibus tranſlationem Procli à ſede Cyzicenâ ad Conſtantinopolitanam approbaſſe dicitur. Verùm cum biennio poſt Cæleſtini mortem translatio iſta facta fuerit, ſpurias eſſe has Epiſtolas luculenter conſtat. Nec melioris forſan notæ cenſendus eſt Cæleſtini *Liber de Secretis*, cujus bina fragmenta adducit Nicephorus loco citato. Confictus à quibuſdam videtur Romanæ ſedis ſtudioſis, quo tempore controverſiæ Græcam inter & Romanam Eccleſias agitatæ ſunt.

Commonitorium breve Cæleſtini Epiſcopis & Presbyteris ad Concilium Epheſinum euntibus datum edidit Chriſt. Lupus ad Calcem Epiſtolarum Epheſinarum p. 470. & ex alio Codice Baluzius in Collectione nova Conciliorum *Pariſ.* 1683. fol. Notandum denique Cæleſtini Epiſtolæ i. ad Gallos ſubnecti *Auctoritates Sedis Apoſtolicæ Epiſcoporum de Gratia Dei, & libero voluntatis arbitrio.* Et ita quidem ſubnexuit olim Dioniſius Exiguus. Cæleſtino tribuunt Fulgentius, Creſconius, Florus magiſter, Joannes Scotus, Hincmarus Rhemenſis, Ivo, &c. V. Cl. Paſch. Queſnellius * qui omnia penè ad augendam Leonis Papæ gloriam pertrahere ſolet, Cæleſtino abjudicat, Leoni I. vindicat, nullius, ipſomet fatente, Codicis MS. autoritate, nullo editionum anteriorum exemplo, nullâ cujuſquam autoris ſeu recentioris, ſeu antiquioris ſuffragante conjecturâ. Verùm de hac re plura forſan in Leone Magno. Interim dummodo res ſolis conjecturis agitur, quid ſi flagrante controverſiâ Pelagianâ, privatus quiſpiam hæc teſtimonia collegerit, & Cæleſtino obtulerit, unde in ejus ſcriniis reperta, ipſius Epiſtolis ſubnectebantur? Judicent eruditi.

* Diſſert. M. ad opp. Leon. p. 394.

423. P. II. THEODOTUS, Antiochiæ Epiſcopus claruit ann. CCCCXXIII. obiit anno CCCCXXVII. Vir ſingulari manſuetudine, & exactâ vivendi ratione conſpicuus, adeo ut τῆς σωφροσύνης ὁ μαργαρίτης Theodorito * dicitur. Scripſit ad Heraclidem Opus κατὰ Συνουσιαστῶν, i. e. adverſus Apollinarii ſectatores, quos *Synuſiaſtas* vocabant. Hos à fidelibus rogatus reliquo Eccleſiæ corpori aggregavit, etſi multi eorum priſtini erroris haud obſcuram notam retinuerint. Fragmentum hujuſce Operis habetur Græcè MS. in *Collectione* quadam Teſtimoniorum Damaſceno aſcripta cap. 5. quæ in Codice Claramontano reperitur. Vide Labb. *Conſpect.* Oper. Damaſc. p. 50.

* Hiſt. Eccl. l. v. 38. p. 244.

424. JOANNES CASSIANUS, genere Scytha, ex Tauricâ Cherſoneſo oriundus, Athenis natus eſt; quamvis Photius eum patriâ Romanum fuiſſe prodat. Puer adhuc vitæ Monaſticæ ſtudiis in rure Bethlehemitico innutritus eſt: Poſtea Monachos Nitrienſes inviſit; exinde Conſtantinopolin ingreſſus, à S. Joanne Chryſoſtomo Diaconus ordinatur, & in Eccleſiâ CP. altari deſerviit. Anno 404. in exilium miſſo S. Joanne, legatus à Clero CP. Joannis partium ſtudioſo ad Innocentium Papam miſſus eſt unà cum Germano Presbytero; ut Joannis cauſam ageret, & immani inimicorum ejus nequitiæ remedium ab Occidentalibus Epiſcopis impetraret. Romæ Presbyteri dignitate ab Innocentio auctus, poſt expugnatam à Gothis anno 410. Romam, Maſſiliam ſe contulit; ubi duo Monaſteria condidit, virorum unum, mulierum alterum. Scribere orſus eſt ab anno 424. obiit verò anno 448. ætatis ſuæ 97. Primum inter Semipelagianos ſive Maſſilianos (quibus lampadem prætuliſſe videtur) locum tenuit; Pelagianorum tamen hoſtis acerrimus. Plurimùm eum ob SS. Scripturarum ſcientiam, & diſputandi acumen laudat Proſper; ob facundiam Caſſiodorus. Dogmata quæ à fide Orthodoxâ diſſentanea docuit, quæque Semipelagiana κυρίως ſunt dicta, hujuſmodi ferè fuerunt. Admittendum eſſe quidem peccatum originale; & gratiæ divinæ neceſſitatem non modò auxiliatricis, & incepta ſemel opera promoventis, ſed omnia opera bona prævenientis: in pleriſque tamen hominibus præcedere initium fidei, ac bonæ voluntatis & converſionis deſiderium, ſolis naturæ viribus excitata; quæ divinum auxilium prævenirent, & ad id recipiendum mentem præpararent: hoſce quidem primos naturæ conatus gratiam Dei propriè non promereri, occaſionem tamen ſubminiſtrare, quâ moveatur Deus, ut gratiam ſuam donet, tantillum boni orſum tam luculento præmio rependens. Alios adhuc ſibi proprios errores propugnavit Caſſianus, ex nimio ferè Pelagianos oppugnandi ſtudio exortos. Exempli gratia Collat. XXIIIª. aſſerit omnes juſtorum juſtitias eſſe peccata XVIIª. licitum eſſe quandoque mendacium perhibet. IVª. bonum eſſe dicit, quòd caro concupiſcit adverſus ſpiritum; malum verò fore, ſi voluntas tota ſpiritui adhæreret, penituſque carnem vinceret. Alios ejuſdem farinæ errores taceo, qui in ſcriptis illius paſſim occurrunt; & à Proſpero exagitantur. Non immeritò igitur monet Caſſiodorus * cautè legendum eſſe Caſſianum: cujus adeò ſcripta à Victore Martyritano Epiſcopo Africo repurgata eſſe prodit.

* Divin. Lect. c. 29.

SCRIPTA.

OPus duodecim libris conſtans; ex quibus quatuor priores *de Inſtitutis Cœnobiorum* agunt, octo poſteriores de *octo capitalibus Vitiis; ad Caſtorem Aptenſem Epiſcopum.* Χρήσιμα δ' (inquit Photius *) εἴπερ τι ἄλλο, τὰ λόγια ταῦτα τοῖς αἱρουμένοις τὸν ἀσκητικὸν ἀναδέχεσθαι ἀγῶνα καὶ ἐπὶ τοσοῦτον αὐτοῖς καὶ θεῖον ἐπιπρέπει, ὥστε, &c. *Utiliſſima verò, ſi qua alia, hæc iis ſunt pronunciata, qui religioſam inire vitam cupiunt. Et verò tanta iis vis ineſt, ac quaſi divinitas; ut*, &c. Ubi Operis illius, tanquam omnibus numeris conſummatiſſimi laudes fusè perſequitur Photius.

* Cod. 197.

Collationes Patrum numero XXIV. quarum decem priores Leontio Epiſcopo Forojulienſi, & Helladio S. Caſtoris Abbati nuncupantur: ſeptem quæ ſequuntur ad Honoratum (nondum Epiſcopum Arelatenſem) & Eucherium miſſæ; ſeptem poſtremæ Joviniano, Minervio, aliiſque Monachis inſcriptæ ſunt.

De Chriſti Incarnatione adverſus Neſtorium libri VII. hortante Leone (tunc Diacono Romano) circa ann. 430. ſcripti: in quibus ingentem erga S. Joannem Chryſoſtomum affectum teſtatur; in Neſtorium acriter invehitur, & vehementi pariter ac eleganti Apoſtrophe ad cives CP. factâ Opus claudit.

Prodierunt Opera Caſſiani *Baſil.* 1575. *Antverp.* 1578. cum notis Henrici Cuiquii. *Romæ* (curâ Petri Ciacconii) 1580. 1611. 8°. cum notis Alardi Gazæi, *Duaci* 1616. 2. vol. 8°. commentariis ejuſdem & aliorum prolixioribus ornata, *Atrebat.* 1628. fol. Habentur denique in Bibliotheca Patr. Tom. VII. p. 17. 69. 102.

PHILOSTORGIUS, natione Cappadox, 425.
natus eſt circa ann. 368. Parentes habuit, ipſomet Lib. 9. c. 9.
teſte, Carterium, & Eulampiam, Anicii Presbyteri, filiam. Viceſimo ætatis anno Conſtantinopolim profectus eſt, bonis literis imbuendus: & ſanè artibus liberalibus apprimè fuiſſe excultum liquidò conſtat: unde plurima in Hiſtoriam ſuam refert, quæ non vulgarem Philoſophiæ, hiſtoriæque naturalis,

ralis, Geographiæ, Aſtronomiæ, Poëtices, & Medicinæ notitiam redolent. Sectâ erat non tam Arianus, quàm Eunomianus & Anomæus; filiumque ἑτερούσιον, ac patre minorem eſſe contendit; quòd ex ſexcentis Hiſtoriæ locis patet: unde & *Athei* cognomen traxit. Scripſit circa ann. 425. Stylum ejus ſic deſcribit Photius *. Ἔστι δὲ τὴν φράσιν κομψὸς, καὶ ποιητικαῖς, ἀλλ' οὐ κολακείαις οὐδ' ἀχαρίτοις λέξεσι κεχρημένος. καὶ ἡ τροπὴ δ' αὐτοῦ τοῦ ἐμφατικοῦ τὴν χάριν μετὰ τοῦ ἡδέως ἐφέλκεται πλὴν ἐνίοτε παραβόλοις αὐταῖς καὶ πλεῖστον ἀποτετραμμέναις χρώμενος, εἰς ψυχρολογίαν καὶ ἀκαιρολογίαν ἐκπίπτει. Περιβέβληται δ' αὐτοῦ ποικίλως ὁ λόγος, καὶ ἐν κοινῷ. ὡς εἰς τὸ ἀσαφὲς καὶ οὐκ ἀεὶ χαρίεν τὴν ἀκρόασιν ὑποσύρεσθαι ἐν πολλοῖς δὲ καὶ οἰκείως γνωμολογεῖ. *Stylus illi comptior, & Poëticis ſine tadio, minimèque ingratis vocibus utitur. Tropi quoque ac verba ſignificantia gratiam illi cum jucunditate conciliant: niſi quòd interdum temerè ipſis, vel nimium detortis utendo, in frigidum & importunum ſermonem incidit. Ornatur ab eo variè oratio, vel ad ſatietatem; ita ut in obſcuritatem, nec eam ſemper gratam, occultè trahatur auditor: in multiſque non incommodas loquitur ſententias.*

*Cod. 40.

Hiſtoria Eccleſiaſtica (quæ non Hiſtoria, ἀλλ' ἐγκώμιον μὲν τῶν αἱρετικῶν, ut loquitur Photius * dici debeat) ab Arii exortu ad Honorii Imp. mortem pertingentis libros XII. condidit, eo ordine diſpoſitos, ut cujuſvis libri initiales literæ, ſi conjungantur, Philoſtorgii ſcriptoris nomen conficerent: quod notavit olim Photius, qui librorum iſtorum ampliores ſolito *Eclogas* excripſit. Has ex Bibliotheca Bongarſiana erutas primus edidit cum verſione ſua Jac. Gothofredus, *Geneva* 1643. 4°. qui in Prolegomenis de hac hiſtoria fusè, ut ſolet, agit, uberrimaſque annotationes adjecit, doctiſſimo Valeſio non ſemper probatas: qui tamen meminiſſe debuit eorum, quæ pro molliori cenſura de editione ſua ferenda adducit Gothofredus in calce Prolegomenon. Eaſdem Philoſtorgii Eclogas, emendatiores paulò, annotationibus ſuis illuſtratas, unà cum Theodorito, Evagrio, &c. edidit idem Valeſius *Pariſ.* 1673. fol. qui & alia quædam Philoſtorgii *fragmenta*, quæ in Eclogis Photianis non comparent, ex Suida, & aliis collecta, calci Supplementi vice ſubnexuit.

*Cod. 40.

Porro ſe *contra Porphyrium pro Chriſtianis* quædam ſcripſiſſe, ſive ut ipſius verbis utar, ἀγῶνας καταθέσθαι, teſtatur ipſemet Philoſtorgius lib. 10. cap. 10.

425. SABINUS, Heracleæ, quæ Thraciæ urbs erat, Epiſcopus, ſectâ Macedonianus. Clar. ann. 425. Edidit συναγωγὴν τῶν συνόδων, ſive *Collectionem geſtorum Synodalium* à Concilio Nicæno ad ſua uſque tempora: in quam, ſuppreſſis aliis, omnia quæ ad ſectæ ſuæ gloriam facere poſſe videbantur, conjecit. In hoc libro, notante Socrate *, Concilii Nicæni Antiſtites, quaſi rudes, omnique ſcientiâ deſtitutos, irriſit: nonnulla quidem de induſtria prætermiſit, quædam pervertit, atque immutavit; cuncta denique ad inſtitutum ſuum, ſenſumque pertraxit. Alibi † etiam ſcribit Socrates, Sabinum ne nomen quidem ipſum Macedonii, hæreſis ſuæ principis, uſquam commemoraſſe: id agens ſcilicet, ut tragica illius facinora penitùs occultaret. Ex iſto libro habet Socrates, quæ de Concilio Seleucienſi profert *l.* 2. *c.* 39. & l. 3. c. 10. ac libellum illum fidei, quem Epiſcopi Orientales Joviano Imp. Antiochiæ obtulerunt; qui extat apud Socrat. l. 3. cap. 22.

*L. 1. c. 8.

† L. 2. c. 15.

426. LUPUS, gente Gallus, ortu nobilis, Tulli Leucorum natus, Epirochii filius, Vincentii Lirinenſis frater, S. Germani Autiſſiodorenſis ex ſorore nepos. Anno CCCCXIX. Pimeniolam Hilarii Arelatenſis ſororem uxorem duxit. An. 426. gymnaſium Lirinenſe cum Vincentio fratre ingreſſus S. Honorato Abbati bonis literis ac moribus ſeſe excolendum commiſit. An. 427. Epiſcopus Trecenſis factus eſt; & biennio poſt Germano avunculo in Britanniam ad profligandam hæreſin Pelagianam miſſo, ab Epiſcopis Gallicanis comes datus. Britanniam igitur profectus conjunctâ cum Germano operâ Pelagianos inſtituto apud S. Albani fanum colloquio confutavit, ac Britannis à Pictis & Saxonibus miſerè divexatis victoriam memorabilem precibus impetravit. Anno ſequente in Galliam reverſus. Errant qui Lupum S. Germano ſecundò vice in Britanniam profecto anno CCCCXLVIII. comitem adjungunt. Obiit anno CCCCLXXIX. poſtquam Epiſcopatum per LII. annos tenuiſſet, uti diſertè teſtantur Beda, Uſuardus, & antiquus Vitæ ejus ſcriptor apud Surium. Certè Sidonius Apollinaris l. 9. Epiſt. 11. eum decem quinquennia in Epiſcopatu tunc temporis exegiſſe prodit. Vir erat undequaque maximus. Eum *Patrem Patrum*, *Epiſcopum Epiſcoporum*, *alterum ſui ſaculi Jacobum*, *omnium toto*, *quà patet*, *orbe Pontificum procul dubio primum*, *normam morum*, *& columnam virtutum vocat*. Sidonius Apollinaris *. Extat *Epiſtola*, ſui ac Euphronii Auguſtodunenſis nomine *ad Talatium Andegavenſem Epiſcopum de Clericis Bigamis*, &c. Concil. Tom. IV. p. 1048. Alia *item Epiſtola ad Sidonium Apollinarem* habetur apud Dacherium Spicileg. Tom. V.

*L. 6. Ep. 1.

427. JOANNES, ab ineunte ætate rerum ſacrarum ſtudiis in S. Euprepii Monaſterio prope Antiochiam ſito innutritus, Neſtorium & Theodoritum condiſcipulos habuit. Anno 427. mortuo Theodoto, ſedi Antiochenæ præfectus eſt. Anno 429. Neſtorii amore abreptus Cyrilli Capitula acriter oppugnare cœpit, Theodorito & Andreæ Samoſateno in mandatis dans, ut editis libellis Apollinariſmi ea accuſarent; ipſe interim crebris Synodicis ubique miſſis eadem condemnavit; diu tamen præ ſe ferens, ſibi perſuaſum eſſe, ea Cyrilli non eſſe. Anno CCCCXXXI. convocatâ ab Imperatore Synodo Epheſinâ, ipſe omni ſtudio efficere molitus eſt, ut intactis Neſtorii dogmatibus, nulla alia fidei Confeſſio præter Nicænam ſubſcribenda proponeretur; utque Cyrilli Capita iſti contraria judicarentur. Præmiſſis igitur ad Concilium ſuo nomine legatis Alexandris duobus, Apameenſi & Hieropolitano, moras nectebat: tandem verò Epheſum quinto poſt Synodum inchoatam die veniens, ac Neſtorium à Patribus damnatum deprehendens, eodem die Conciliabulo in hoſpitio ſuo habito Cyrillum & Memnonem depoſuit. In jus igitur vocatus à Patribus, ut tantæ audaciæ rationem redderet, cùm ſiſtere ſe recuſaret, ab Eccleſiæ communione ſubmotus eſt. Poſt finitum Concilium ad Imperatorem properans, inter alia efferati adverſus Cyrillum animi indicia, juravit ſe cum eo nunquam communicaturum, etiamſi erroris pœnitentiam agens Capitula ſua anathematizaret: & ſermone ad populum Chalcedone habito plebem in avitâ fide perſiſtere hortatus eſt. Antiochiam redux, Neſtorium tutari conſtanter diu perſtitit: opiniones tamen ejus minimè amplexus videtur; illum autem damnare recuſavit, quòd incautè ſolummodò locutum, vera interim ſenſiſſe crederet. Poſtmodùm verò ab Imperatore interpellatus, & explanatione Capitulorum à Cyrillo editâ placatior factus, conditiones pacis à Cyrillo propoſitas, miſſo Alexandriam Paulo Emeſeno amplexus eſt, & Neſtorium damnavit: ac ut utrumque ab omnibus

SÆC. V. ab An. CCCC. bus ditioni ſuæ ſubditis Epiſcopis fieret, ſuſtegit; quod tandem poſt multum temporis & laboris inſumptum effecit, alios ſuadendo, alios advocatâ manu civili Eccleſiis ſuis ejiciendo. Obiit anno CCCCXLI. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* VI. Græco-Latinè Concil. Tom. III. pag. 388. 444. 602. 706. 1088. 1092. *aliæ* XV. Latinè inter Epiſtolas ad Concilium Epheſinum pertinentes à Chriſtiano Lupo editas, *Lovan.* 1682. 4°. Ut quamplurimas quæ utrobique extant Epiſtolas mittam, quæ inter alia Epiſcoporum nomina Joannis noſtri nomen præfixum habent.

428. Socrat. l. 7. c. 29. &c. NESTORIUS, natione Syrus, Germaniciâ, Syriæ Euphrateſienſis urbe ortus, in Monaſterio S. Euprepii educatus, Diodorum poſtea Tarſenſem præceptorem habuit: deinde Eccleſiæ Antiochenæ Presbyter factus. Mortuo Siſinnio Conſtantinopolis Epiſcopo, cùm Imperatori viſum ſit neminem ex Eccleſiâ iſtâ ad Epiſcopatum promovere; Neſtorius, expeditâ facundiâ & temperantiâ celebris, Antiochiâ evocatur, & IV. Idus Aprilis anno CCCCXXVIII. in Epiſcopali ſede collocatur: quo ipſo die coram univerſo populo Imperatorem pro concione alloquens, *Da mihi*, inquit, *Imperator, terram hæreticis purgatam; & ego tibi cœlum tetribuam; mecum hæreticos debella; ego Perſas tecum debellabo.* Verbis non defuit conatus: quinto enim poſt ordinationem die Arianos Eccleſiis expulit; Quartodecimanos per Aſiam, Lydiam, & Cariam multis affecit malis; Macedonianos per Antonium Germenſem Epiſcopum in Helleſponto acerbè exagitavit; Manichæos habitâ Conſtantinopoli anno CCCCXXX. Synodo damnavit: ipſe Mox Hereſiarcha nulli ſecundus. Anaſtaſium enim Presbyterum ſuum, pro concione hæc verba proferentem, Θεοτόκον τὴν Μαρίαν καλείτω μηδείς. Μαρία γὰρ ἄνθρωπος ἦν, ὑπὸ ἀνθρώπου δὲ Θεὸν τεχθῆναι ἀδύνατον. *Nemo Mariam vocet Deiparam: Maria enim homo fuit: ex homine autem Deus naſci non poteſt:* hæc, inquam, effutientem Anaſtaſium non modò quaſi pia loquentem tutatus eſt, verùm ipſe de hâc controverſiâ ſubinde in Eccleſiâ diſſeruit, quæſtiones ea de re pervicaciter proponens, & vocem *Deipara* perpetuò rejiciens. Ut verbo dicam, ſumma hæreſeos illius huc rediit. Naturas in Chriſto, divinam & humanam, non ὑποστάσει, ſed ſola habitudine uniri; ac in Mediatore Θεανθρώπῳ duas admitti perſonas, & Beatam proinde Virginem non perſonæ divinæ, ſed humanæ tantùm (quam ſolam Chriſtum appellavit Neſtorius) matrem dici poſſe χριστοτόκον adeò non θεοτόκον vocandam. Inſana iſtiuſmodi dogmata abdicare recuſantem Neſtorium poſt crebas admonitiones damnârunt, & Eccleſiâ ab Epiſcopatu ſubmovendum clamârunt Cyrillus & Cœleſtinus. Nec cauſæ ſuæ defuit Neſtorius, quà literis apud alios Epiſcopos, quà verſutiis apud Imperatorem & populum rem ſuam impigrè agens. Indictâ verò anno CCCCXXXI. Synodo Epheſinâ ad celebrandum Concilium Epheſum inter primos feſtinavit: ubi dum propter Orientalium abſentiam Synodus adhuc in ſedecim dies differretur, habitis quotidie cum pleriſque Epiſcopis, ac imprimis Cyrillo, velitationibus animi ſui virus evomere non dubitavit, in hæc blaſphema prorumpens verba, *Ego eum, qui bimeſtris ac trimeſtris exſtitit, Deum appellare non poſſum, atque idcirco mundus ſum à ſanguine veſtro, nec in poſterum ampliùs ad vos accedam.* Inchoatâ Synodo, cùm ter in judicium vocatus Neſtorius adeſſe nollet, examinatâ ejus causâ, lata eſt in illum damnationis ſententia; quæ ab Imperatore non longè poſt confirmata eſt. Hominem primò Petras Arabiæ urbem relegari juſſit Imperator; verùm precibus ipſius atque amicorum mox exoratus, mitigatâ ſententiâ, permiſit, ut ad Monaſterium S. Euprepii, in ſuburbanis Antiochiæ ſitum, ſecederet. SÆC. V. ab An. CCCC. Ibi quadriennio commoratus, tandem Imperatoris edicto, Oaſim, Libyæ urbem, Ibin etiam dictam, relegatus eſt: quo in loco à Blemmiis urbem vaſtantibus captus, mox dimiſſus eſt; & Panopolin, Thebaidis oppidum, ſe contulit: ex Panopoli Elephantinam ejuſdem provinciæ oppidum à militibus abducitur: dum in itinere autem adhuc eſſet, à Præſide revocatus, Panopolin redire jubebatur. Inde etiam Præſidis mandato in alium quendam locum Panopoli vicinum deportatus eſt; recenti demum Imperatoris edicto in quartum exilii locum ablegatus. De morte ejus hæc habet Euagrius *, ipſum circa fines Thebaidia errantem, tandem τῇ γῇ προσρηγνύμενον, *terra alliſum*, tanquam alterum Arium, dignum vitæ exitum ſortitum eſſe. * L. 1. c. 7. Idem verò in fine capitis Scriptorem quendam antiquiorem citat; qui Neſtorium linguâ vermibus eroſâ interiiſſe narravit. Obiit, ut nonnulli volunt, anno 436. verùm in Oaſi vixiſſe anno CCCCXXXIX. quo Hiſtoriam ſuam clauſit, disertè teſtatur Socrates †. † L. 7. c. 34. Vir erat nequaquam doctus, ſi Socrati * fides ſit habenda; * L. 7. c. 32. qui hæreſin ejus imperitiæ acceptam refert. Cum enim, *inquit*, naturali facundiâ eſſet præditus; eruditus quidem videbatur, reverà tamen erat indoctus. Libros etiam veterum interpretum haudquaquam legere dignabatur. Arrogantiâ enim elatus ob dicendi facultatem, non ſatis accuratè vetuſtioribus legendis operam dabat: ſed ſeipſum reliquis omnibus præſtare arbitrabatur. Plura ejuſdem argumenti ibidem habet Socrates; quem, qui plura velit, conſulat Lector. Extant Græco-Latinæ *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. III. pagina 316. 321. [quarum poſterior, quæ quidem ſatis prolixa eſt, à Mario Mercatore verſa inter Opera ejus reperitur, edit. Garner. par. 2. pagina 57.] Latinè aliæ 2. (ex vetuſta admodùm verſione) ibidem pagina 349. *Epiſtola ad Cœleſtium hæreticum*; atque alia ad *Cœleſtinum Papam* à Mario Mercatore Latinè verſæ, inter cujus Opera habentur. Sermo integer, atque excepta præclara trium aliorum Sermonum, adverſus Pelagianos, ab eodem verſa, ibidem habentur, edit. Garner. par. 1. Ex his Sermones duo poſteriores perperam dividuntur, unicum enim eundemque conſtituunt Sermonem, qui Græcè olim integer editus eſt à Savilio inter S. Chryſoſtomi Opera Tom. VII. titulo, in illud Math. IV. 6. *Si Filius Dei es, projice teipſum*: & exinde Gr. Lat. à Garnerio inter Mercatoris Opera par. 1. p. 85. *Anathematiſmi* XII. Cyrilli anathematiſmis oppoſiti, Lat. Concil. Tom. III. p. 424. *Fragmenta* XX. *ex quaternionibus* ſive *libro Sermonum* ejus deſumpta, & à Petro Notariorum primicerio, Concilio Epheſino oblata, Gr. Lat. pag. 520. Alia *Fragmenta* XXII. à Cyrillo collecta, & à Mercatore verſa, inter cujus Opera proinde habentur à Garnerio edita par. II. pag. 103. atque alia quædam apud Marium Mercatorem. *Fragmenta bina ex Sermonibus*, ſecundo & quarto, περὶ τῆς μυήσεως *ſeu de Baptiſmo*, Concil. Tom. VI. pagina 317. item aliud ex Epiſtolâ ad Alexandrum Hierapolitanum ibid p. 319. *Fragmenta* plurima *ex ejuſdem Dialogo* ſeu *Narratione de ſuâ in Oaſim deportatione, & ex duabus Epiſtolis ad Thebaidis Præſidem* ſcriptis apud Evagrium l. 1. c. 7. *Sermo* Neſtorii *de Incarnatione Dominica* ad plebem habitus, & fragmenta quamplurima ex alio ejuſdem Tractatu quodam apud Marii Mercatoris Acta propè finem; quæ cum fragmentis *Quaternionum* ſuprà memoratis multa habent

Digitized by Google

habent communia. In editione verò Operum Mercatoris Garneriana par. 2. præter Sermonem *de Incarnatione* prædictum habentur alii XII. Neſtorii Sermones; ejuſdem ferè argumenti, à Mercatore Latinè verſi: ex quibus 1. 2. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. Græcè etiam ferè integri à Garnerio ibidem exhibentur, ex corraſis undique fragmentis eorum Græcis, quæ partim in Cyrilli ſcriptis, partim in Conciliorum Tomis, citata reperiuntur, contexti. Denique *Epiſtolæ* IV. (quarum primæ adnectitur *Sermo* in Eccleſia CP. *Idem cum Sermone* 13°. *de Incarnatione* inter Mercatoris Opera; niſi quòd diverſâ verſione induatur) Lat. viz. nu. III. VIII. XV. XXV. inter Epiſt. Concil. Epheſ. à Chriſtiano Lupo editas, *Lovan.* 1682. 4°. Notet Lector, Epiſtolas has, quas ſæpe citamus, *Epheſinas*, etiam Tom. V°. Theodoreti à Garnerio edito, nec non in nova Baluzii Conciliorum Collectione idque aliquantulùm emendatiores contineri: Ex quibus ad Hiſtoriam hujuſce temporis illuſtrandam haud pauca hauſi. Cæterùm infinitos tractatus diverſorum argumentorum compoſuiſſe Neſtorium fidem facit Gennadius *. Ex iis pars longè maxima vel temporis injuriâ, vel vindicibus Imperatorum flammis abſumpta eſt. Plurimas tamen ſub Chryſoſtomi, Amphilochii, Aſterii, Baſilii Seleucienſis, atque aliorum nominibus divulgatas *Homilias* Neſtorio deberi ſuſpicatur Cl. Garnerius; ac nominatim binas de *Reſurrectione & Aſcenſione Chriſti* Homilias, quas ſub Athanaſii nomine Gr. Lat. edidit Fr. Combefiſius Auctuar. Biblioth. Patr. 1648. Tom. I. p. 479.

* De Script. c. 52.

428. MELETIUS, Mopſueſtenus in ſecundâ Ciliciâ Epiſcopus, Theodoro ſucceſſit an. 428. Deceſſoris memoriam impensè coluit, & Neſtoriani nominis admodùm ſtudioſus fuit. Hinc communionem cum Cyrillo ac Joanne (poſtquam Cyrillo reconciliatus eſſet) pertinaciter averſatus eſt; adeóque excanduit in Joannem, ut literas pacificas ab eo miſſas in latoris faciem conjecerit. Ab Imperatore igitur ſede ſuâ depulſus, in territorio Mopſueſteno conventicula celebrare, & ſacerdotale munus obire non deſtitit. Quo nomine à Joanne apud Imperatorem accuſatus, Melitinam in Armeniâ ſecundâ relegatus eſt, ab Acacio Epiſcopo cuſtodiendus: à quo injurias multas paſſus, tandem obiit, Neſtorianarum partium ad mortem uſque tenax. Extant Latinè *Epiſtolæ* XI. inter Epiſtolas Epheſinas à Lupo editas, nu. LXXXII. CXIX. CXXIV. CXLI CXLV. CLV. CLVIII. CLXIII. CLXXI. CLXXIV. CLXXVII.

430. POSSIDIUS, ſive *Poſſidonius*, Natione Afer, S. Auguſtini diſcipulus & familiaris, Calamæ, urbis prope Hipponam ſitæ, Epiſcopus. Interfuerat Collationi Carthaginenſi an. CCCCXI. & Concilio Milevitano anno CCCCXVI. Claruit præcipuè circa ann. 430. quo anno Auguſtino morienti adfuit; ejuſque vitam literis mandavit, cui Operi adnexuit *Indiculum Scriptorum S. Auguſtini*. Utrumque Opuſculum omnibus ferè Auguſtini Operum editionibus præfigi ſolet: Indiculus verò primùm editus eſt *Lovanii* 1564. inter Sermones Auguſtini antea non editos.

430. EUTROPIUS, Presbyter, Auguſtini diſcipulus, claruit anno 430. *Scripſit*, inquit Gennadius *, *ad duas ſorores, ancillas Chriſti, quæ ob devotionem, pudicitiæ & religionis amorem exhæredatæ ſunt à parentibus, Epiſtolas in modum librorum conſolatorias, eleganti & aperto Sermone, duas, non ſolùm ratione, ſed etiam teſtimoniis Scripturarum munitas.* NE. Alius omninò à noſtro erat Eutropius Breviatii Hiſtoriæ Romanæ autor, qui ſub Juliano Imp. militavit; & religione Gentilis fuiſſe videtur. Unde mirum videri debeat Prolemæum Lucenſem, Volaterranum, Philippum Bergomatem, Geſnerum, Poſſevinum, alioſque hunc cum noſtro Eutropio confudiſſe.

* De Script. c. 49.

PAULUS, Presbyter, natione Pannonius, claruit anno 430. Scripſit ad Conſtantiam virginem *mediocri ſermone, ſed divino* (inquit Gennadius *) *Sale conditos, libros duos de virginitate ſervandâ & contemptu mundi, ac vitæ inſtitutione, vel morum correctione.* NE. 430.

* De Script. c. 75.

OLYMPIUS, gente Hiſpanus, dignitate Epiſcopus, claruit circa an. 430. Scripſit *librum fidei adverſus eos, qui naturam, & non arbitrium in culpam* vocant; oſtendens non creatione, ſed inobedientiâ inſertum naturæ malum. Sic Gennadius de Script. c. 23. NE. 430.

EVAGRIUS, alius ab Euagrio Pontico, nec plura de eo ſcire licet, niſi quòd circa an. 430. claruiſſe videtur, & *Altercationem Simonis Judæi & Theophili Chriſtiani* Gennadii * ævo magnoperè decantatam, nunc verò deperditam ſcripſerit. 430.

* De Script. c. 50.

THEODOTUS, Gennadio * *Theodorus* malè dictus, Ancyranus in Galatiâ Epiſcopus. Anno 431. Concilio Epheſino interfuit, ubi Neſtorium ſtrenuè oppugnavit; & Cyrilli partes diligenter fovit. Extant Gr. Lat. *Homiliæ* 2. *in Chriſti natalem* in Concilio habitæ, Concil. Tom. III. p. 988. 1008. & *Homilia contra Neſtorium* in die S. Joannis Evangeliſtæ Epheſi habita, ibid. p. 1024. *Oratio in S. Deiparam & Simeonem*, inter Amphilochii Opera à Combefiſio edita *Pariſ.* 1644. quam Theodori noſtri eſſe Nicephorus Patriarcha CP. in Antirrheticis ſuis fidem facit. *Expoſitio Symboli Nicæni, ſeu Neſtorii confutatio*, primùm à Cardinale Barbatino edita *Romæ* 1669. 8°. deinde à Combefiſio inter alia quædam *Pariſ.* 1675. 12°. Idem iſte liber cenſeri poſſit, ac *libellus redargutionis & confutationis, dialecticâ arte ordinatus*; quem Theodotum, Epheſi adhuc poſitum, contra Neſtorium ſcripſiſſe memorat Gennadius. Affirmant quidem ſecundæ Synodi Nicenæ Patres Theodotum *ſex contra Neſtorium libros ad* Lauſum edidiſſe; quin & *Homilias* ejus *in Lumina, in Eliam & viduam, in SS. Petrum & Joannem, in claudum qui ſedebat ad ſpecioſam portam, in eos qui talenta exceperunt, in duos cæcos*, memorant. Scripſit etiam tres *Libros de Spiritu Sancto*, quorum in calce Expoſitionis Symboli Nicæni ipſe meminit. Extat Concilii Nicæni ſecundi actione VI. teſtimonium ex quodam Theodoti libro deſumptum adverſus ſacras & venerabiles imagines, quas vanam eſſe excogitationem, καὶ διαβολικῆς μεθοδείας εὕρημα, dixit Theodotus. Falſum eſſe hoc teſtimonium, & Theodoto ſuppoſitum levibus ſanè conjecturis contendunt Patres Nicæni: etſi cum Cl. Dalleo * concedere poſſimus poſteriorem teſtimonii partem non ipſius Theodoti, ſed Patrum Conſtantinopolitanorum eſſe verba. 430.

* De Script. c. 55.

* De Imag. l. 2. c. 5.

ISAAC, cujus ſolus meminit Gennadius *, ex Judæo Chriſtianus, quod ex Codicis Pithœani fide liquet, claruit circa an. 430 Alii illum ſuperiori ſæculo aſcribunt: ætas enim illi parùm certa. *Extat Libellus de S. Trinitate & Incarnatione Domini*, obſcuriſſimæ diſputationis & involuti Sermonis, uti de eo verè Gennadius. Primus illum extulit Jac. Sirmondus, & inter *Opuſcula Vete-* 430.

* De Script. c. 26.

S. Æ.C.V. ab An. CCCC. 430. *rum dogmatica* edidit *Pariſ.* 1630. 8°.

HILARIUS, gente Gallus, natus eſt circa ann. CCCCI. Hortante Honorato, primo Lirinenſium Abbate, vitæ Monaſticæ ſtudiis incubuit; & Lirinum profectus illius diſciplinæ ſeſe efformandum dedit. Anno CCCCXXVI. Honoratum, Arelates Epiſcopum factum, honoris ergo eo comitatus eſt: mox tamen vitæ ſolitariæ amore ductus Lirinum repetiit. Undè falli Miræum conſtat, qui Hilarium poſt annos aliquot in Epiſcopatu tranſactos priſtinæ vitæ deſiderio tactum, Lirinum rediiſſe ſcribit. Ex Arelate enim Hilarius ad Lirinum reverſus eſt, vivo adhuc & ſuperſtite Arelatenſi Epiſcopo Honorato, ut ad Sidonium Apollinarem olim notavit, & pluribus
* Carm. 16. p. 161. demonſtravit Joannes Savaro *. Anno 429. vel ut alii 430. mortuo Honorato in ſede Arelatenſi ſucceſſit. Anno CCCCXXXIX. Synodo Regenſi, deinde anno CCCCXLI. Arauſicanæ præfuit. Cùmque anno CCCCXLV. ſedis ſuæ in Provincias Viennenſem & Narbonenſem jura ſtrenuè aſſereret (fuerat enim Arelate olim Præfecti Prætorio Galliarum ſedes & quamplurimis Imperatorum privilegiis aucta) ac nuper in Provinciâ Viennenſi Epiſcopum Celidonium depoſuerat, alio in ejecti locum ſubſtituto: delatâ hâc de re ad Leonem Papam querelâ; excanduit in Hilarium Leo, & impetrato Valentiniani Imp. reſcripto, ut intra limites Provinciæ ſuæ ſe contineret, effecit. Nec facilè placari potuit Leonis animus; etſi Hilarius Romam pedeſtri itinere contenderet, cauſam ſuam apud Pontificem acturus. Arelaten, infectâ cauſâ, reverſus, Ravennium, Nectarium & Conſtantium Presbyteros eâdem de causâ ad Leonem legavit, interpellato etiam Præfecti Urbis auxilio. Verùm incaſſum res cecidit. Priſtinam aſperitatem Leo, conſtantiam Hilarius retinuit. Obiit anno CCCCXLIX. uti ex duabus Leonis Epiſtolis eo anno ad Galliæ Epiſcopos datis luculentiſſimè conſtat. Sanctiſſimi hujus viri memoria apud omnes penè Romanæ Eccleſiæ Scriptores malè audit, quin & qui ſub liberiore cœlo vixerunt, de Marca, Morinus, Fileſacus, alii, ipſum vocent "hominem præfractæ contumaciæ, effrænatæ "temeritatis & inſolentiæ, qui omnia pro libidine "animi ageret, & Vicariatum ſuum à Pontifice "conceſſum in tyrannidem converteret, quod "Diotrephi ſimilis ipſum Pontificem recipere de"trectaret, quod Apoſtolica legatione & in pri"matu in tantam arrogantiam faſtumque proru"piſſet ut ſummum Pontificatum, & ut ita dicam, "Papatum in Galliis ſibi jam deſignaret. Gravia quidem crimina, & nullo non piaculo luenda. Nil mirum igitur ſi deerant, qui cauſam ejus dicerent. Tandem ſurrexit vir eruditiſſimus, Paſ-
* Differt. 5. Apolog. ad Leon. opp. p. 431. Tom. 2. chaſius Queſnellus * qui prolixiſſima Diſſertatione, tribus partibus conſtante, Hilarii cauſam liberè doctéque agit, ab his aliiſque calumniis, probriſque vindicat, atque omnia quæ hîc ſpectant,
† Ann. 464. num. VIII. ὅλῳ τῷ θυλάκῳ conceſſit. Quid nec ipſe Baronius † Leonem ex ἀμετρίᾳ τῆς ἀνθολκῆς, falſiſque accuſationibus & ſubreptionibus in Sanctum Hilarium acerrimè invectum eſſe, diffitetur.

SCRIPTA.

* De Script. c. 69. *Vita S. Honorati deceſſoris ſui*, teſte Gennadio *, & Iſidoro. Extat à Genebrardo edita *Pariſ.* 1578. 8°. & apud Surium & Bollandum die XVI. Januarii.

Carmen Heroicum de Geneſews Hiſtoriâ ad Leonem Papam, quod inter Hilarii Pictavienſis Opera reperiri ſolet.

Epiſtola brevis ad Eucherium Lugdunenſem Epiſcopum. Hæc tria Opuſcula ad Codices excuſos, & MS. Arelatenſis fidem recognita edidit Paſch. Queſnellus ad Calcem Leonis Magni Tom. I. p. 731. quibus etiam S. Hilarii vitam ab Honorato Maſſilienſi ejus diſcipulo ſcriptam præmiſit. S. Æ.C.V. ab An. CCCC.

Epiſtola ad Auguſtinum II. inter Auguſtini Opera. Alius à noſtro Hilarius, ac Laicus potiùs videtur, qui de Maſſilienſium hæreſi Auguſtinum certiorem fecit, datâ ad illum epiſtolâ bene prolixâ, quæ Auguſtini libris *de Prædeſtinatione Sanctorum & Bono Perſeverantiæ* præfigi ſolet.

De Miraculis S. Geneſii Narratio: de qua prædictus Queſnellus: Narratio de Miraculis S. Geneſii, quæ apud Surium (Aug. XXV.) Hilarii nomine decorata legitur, abhorret ab ejus facundia, ſtylumque potiùs redolet Honorati Maſſilienſis, quem & teſtatur Gennadius plura ad vitas SS. Patrum pertinentia ſcripſiſſe.

Omnia Hilarii, quæ extant, *Opuſcula* in unum collecta habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. VII. p. 1228.

Alia præterea Hilarii Opera memorat Vitæ illius autor, qui apud Surium extat die V. Aprilis, puta, *Homilias in ſingulas anni feſtivitates*, *Expoſitionem Symboli*, *Epiſtolas quamplurimas*, & *Carmen de fonte quodam ardente*; quæ ad nos non pervenerunt.

ACACIUS, ortu ut videtur, Syrus, in monaſticâ diſciplinâ ab ineunte ætate exercitatus in Gandati, vici prope Antiochiam ſiti, Monaſterio ſub Aſterii regimine emendatiſſimè vixit. Dum Presbyter adhuc eſſet, rem Catholicam adverſus Arianos, (à quibus multa paſſus eſt) ſtrenuè promovit; ab Euſebio idcirco Samoſatenſi circa an. 378. ad Epiſcopatum Berœæ provectus: hoc verò loco collocatur, quod quæcunque ab eo ſcripta ſuperſunt, Epheſini Concilii tempore exarata ſint. Poſt ann. 381. Acacius, ὁ (tunc etiam) πανταχοῦ τῆς γῆς καὶ θαλάττης ἀοίδιμος, (inquit Theodoritus *) à Flaviano Romam miſſus eſt; ut Occidentalium Epiſcoporum communionem Flaviano impetraret, & Schiſma Antiochenum tandem aliquando exſtingueret: quod fœliciter effecit. Ineunte ſæculo quinto conſpirantibus adverſùs Chryſoſtomum Antiocho, Severiano, aliiſque acceſſit; & in Synodo ad Quercum habitâ eum deponendum cenſuit. Ortâ demum Cyrillum inter & Neſtorium controverſiâ (quo tempore ob ſpectabilem viri canitiem & virtutem patèr & magiſter omnium Epiſcoporum paſſim audire cæpit) datis ad Cyrillum literis litem iſtam nudam eſſe de nomine quæſtionem contendit: & Neſtorium excuſare conatus eſt. Concilio Epheſino non interfuit; Sed Synodale ſuffragium ſuum adverſùs Cyrillum ferendum Paulo Emeſeno delegavit; & Orientales Epiſcopos per literas admonuit, ut Cyrillum Apollinariſmi reum agerent. Mox, finitâ Synodo, literis apud Imperatorem egit, ut non ſolùm Neſtorii, ſed etiam Cyrilli & Memnonis damnationem confirmaret; cujus conſilio primò quidem obtemperavit Theodoſius [uti ex Actis & Epiſtolis Epheſinis conſtat] datoque ad Joannem Comitem mandato, ſingulos deponi juſſit: verùm meliora demum edoctus æquiora edixit. An 432. Synodo à Joh. Antiocheno Berœæ habitæ interfuit, pacemque Orientales inter ac Cyrillum ineundam omnibus modis ſuaſit: quam & literis ad Cyrillum & Cœleſtinum ſcriptis pro virili promovere non cunctatus eſt. Obiit admodum grandævus circa a. 436. Ex pluribus, quas ſcripſit, *Epiſtolis* extant tres; *bina ad Alexandrum Hierapolitanum*, Primatem ſuum, inter Epiſtolas 430.

* L. 5. c. 23.

ſtolas Epheſinas, nu. 129. 143. unica autem *ad Cyrillum* Gr. Concil. Tom. III. p. 3[illegible]

430. ALYPIUS, *Presbyter*, uti ſe vocat *Apoſtolorum*, i. e. (ni fallor) Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, claruit anno CCCCXXX. Extat ab eo ſcripta *Epiſtola ad Cyrillum, ut adverſus Neſtorii hæreſin viriliter pergat, exhortatoria*, Concil. Tom. III. p. 785.

431. CHARISIUS, Presbyter & Oeconomus Philadelphenſium Eccleſiæ, claruit anno 431. Non longè ante Concilium Epheſinum cum Presbyteri duo Conſtantinopolitani, Anaſtaſius & Photius, Neſtorii dogma ſectati unà cum Epiſcopo quodam ejuſdem farinæ Jacobo Philadelphiam veniſſent, ac clericos, laicoſque aliquot à Quartodecimanorum hæreſi recèns converſos, Expoſitioni fidei ſatis prolixæ à Neſtorii blaſphemiis non immuni ſubſcribere callidè induxiſſent: Chariſius iis animosè reſtitit; quem propterea tanquam hæreticum à communione & ſacrorum miniſterio prohibuerunt. Anno igitur CCCCXXXI. Epheſum profectus Chariſius Anaſtaſium, Photium, & Jacobum exhibitis accuſationis libello, & Confeſſionis fidei ab iis Quartodecimanis impoſitæ; & ſubſcriptionum iſtorum exemplaribus apud Patres Concilii accuſavit: ut ſeipſum verò hæreſeos crimine purgaret, brevem *fidei Confeſſionem*, Nicænæ ſatis conſonam, obtulit. Extant ſingula Gr. Lat. Concil. Tom. III. p. 673.

431. ACACIUS, Melitenes in Armeniâ ſecundâ urbis Epiſcopus, claruit ann. 431. Acerrimus Neſtorii oppugnator, & Cyrilli defenſor: licet illius cauſæ non parùm nocuerit, dum apud Imperatorem Deitatem eſſe paſſibilem contenderet: quo nomine commotior factus Theodoſius Cyrillum, ejuſque fautores diu averſatus eſt. Concilio Epheſino interfuit; ubi colloquium cum Neſtorio paulò ante Synodum inchoatam privatum inſtituit; quo detectos illius errores, Concilii Patribus mox expoſuit. Domum redux Synodi autoritatem conſtantiſſimè quoad vixit tutatus eſt: & pacem Orientales inter & Cyrillum ſanciri, ac ſancitam conſervari pro virili ſategit. Extat Gr. Lat. *Homilia in Synodo Epheſinâ habita, quâ fidem Cath. contra Neſtor. ſtrenuè* aſſerit; Concil. Tom. III. p. 983. Latinè *Epiſtola ad Cyrillum* inter Epiſtolas Epheſinas à Lupo editas num. CLXXII.

431. MEMNON, Epheſi Epiſcopus, claruit anno 431. In Concilio Epheſino Catholicæ fidei fortiſſimè, ſi quis alius, patrocinatus eſt; ac Joannem, Theodoritum, eorumque aſſeclas, Eccleſiâ ſuâ excluſit, ſacræ ſynaxi adeſſe eos nequaquam permittens. In Concilio parem cum Cyrillo fortunam ſubiit, à Joannis Conciliabulo depoſitus, à Concilio reſtitutus, ab Imperatore primò damnatus, mox in gratiam receptus. Extat Græc. Lat. *Epiſtola ad Clerum CP.* quâ mala, quæ ipſe, Patreſque Epheſini à factione Neſtorianâ Epheſi quotidie patiebantur, enarrat; Concil. Tom. III. pag. 762.

431. DOROTHEUS, Martianopolitanus Epiſcopus, ſecundæ Mœſiæ Metropolita, claruit anno 431. Pertinaciſſimus erat Neſtorii, non partium tantùm, ſed & hæreſeos ſectator; adeò ut non longè ante Synodum Epheſinam in Eccleſiâ Conſtantinopolitanâ verba faciens non erubuerit pronunciare, *Si quis Mariam eſſe Deiparam dixerit, anathema ſit.* Concilio Epheſino interfuit, & in Conciliabulo Neſtorianorum locum tenuit. A Synodo igitur Catholicâ depoſitus, & per Synodum Maximiniani Conſtantinopolitanam mox civitate ac throno ſuo expelli juſſus eſt: cúmque Saturninum ſucceſſorem ei deſignatum populari tumultu, eo inſtigante, fugârant Martianopolitani, Imperatoris edicto ejectus eſt, & Cæſaream Cappadociæ relegatus. Extant Lat. *Epiſtolæ* IV. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, nu. XLVI. LXXVIII. CXV. CXXXVII.

Vid. Ep. Cyrill. ad Acac. Ber.

* Cave Lit. Hiſt.

ALEXANDER, Hierapoleos Epiſcopus, Euphrateſiæ Provinciæ Primas, claruit anno 431. A Joanne Antiocheno ad Synodum Epheſinam Orientalium nomine præmiſſus eſt, ut Neſtorii cauſæ patrocinaretur, quod quidem ſedulò, incaſſum tamen, fecit; & in Joannis Conciliabulo Cyrilli damnationi mox ſubſcripſit. Integerrimus erat Neſtorii amicus; Cyrilli verò hoſtis infenſiſſimus, nec cum eo pacis ineundæ conditiones admittere unquam voluit, manifeſtum eſſe Apollinariſtam clamans, Capitula ejus peſſimam fœtere hæreſin eique communionem omnimodò denegandam eſſe: quin & pertinax adeò adverſus Cyrillum odium fovit, ut Joannis, Theodoriti, aliorumque Orientalium ob pacem cum Cyrillo initam communioni renunciaret. Sede igitur ſuâ detrudi veritus, Romani Pontificis opem efflagitavit; verùm ab eo rejectus eſt; cúmque in Cyrillum debacchari, & Deiparæ vocem exagitare non deſineret; Imperatoris demum edicto ſede ſuâ expulſus, & Famothin Ægyptiacam in exilium miſſus. Extant Lat. *Epiſtola* XXIII. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, nu. 57. 58. 64. 65. 69. 93. 94. 96. 100. 102. 104. 105. 127. 136. 147. 149. 154. 156. 165. 167. 169. 178. 182. Scripſit etiam teſte Suidâ, *Sermonem* νοημάτων γέμοντα, *novem capita complectentem*, in quo docuit, *Quid novi Chriſtus in mundum intulerit.* Alius à noſtro erat Alexander Apameæ Epiſcopus, unà cum eo ad Synodum Epheſinam à Joanne Antiocheno legatus; cujus ad noſtrum extat *Epiſtola* Lat. ibid. num. CXXXII. 431.

In voce Alexand. p. 164.

MAXIMINUS, Anazarbi Epiſcopus, ſecundæ Ciliciæ Metropolita, claruit anno 431. Summus Neſtorii Sectator, & acerrimus Cyrillo hoſtis, quem in Conciliabulo Epheſino ſuffragio ſuo damnavit; & convocatâ poſtea Anazarbi Synodo, ſede ſuâ & communione Catholicâ ſubmovendum iterum decrevit, & Capitula illius anathemate percuſſit. Tandem verò cum Patriarcha ſuo Joanne (quem Cyrillo reconciliatum diu averſatus fuerat) & Cyrillo in gratiam rediit, ac Eccleſiam turbare deſiit. Extant Lat. *Epiſtolæ* III. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. LXVII. CIX. CXII. præter *Synodicas binas*, quibus primo loco ſubſcripſit, num. CXIII. CLIX. 431.

HELLADIUS, primò quidem Monachus, ac ſanctitate vitæ eximiâ, teſte Theodorito *, admirandus. Theodoſii Abbatis diſcipulus, quo mortuo Monaſterii ab eo prope Antiochiam fundati regimen ſuſcepit, & per ſexaginta annos geſſit: Tarſi demum Epiſcopus factus. Claruit anno 431. Summam cum Neſtorio amicitiam coluit; & in Conciliabulo Epheſino Cyrilli damnationi ſubſcripſit: cúmque in Neſtorii depoſitionem, & Maximiani ſubrogationem conſentire præfractè denegaret, à Synodo Maximiani CP. ſede ſuâ ejici juſſus eſt, & à Cyrillo pace nominatim excluſus. Ille è contra Maximiani apparitores Tarſum profectos, ut mandata Synodi peragerent, per plebem fugari fecit; ac Synodo Tarſi habitâ eadem, quæ Maximinus in Synodo Anazarbenſi, decrevit; Neſtoriumque per literas conſolatus 431.

* Philoth. cap. 10.

eſt, ſe partes illius ſemper propugnaturum ſpondens. Tandem verò timore percitus Xyſtum Papam appellavit; quo mediante, ſententia contra ipſum, & tres alios Metropolitanos, in Synodo CPnâ lata, abrogata eſt; & ipſe Eccleſiæ paci reſtitutus. Coactâ itaque Epiſcoporum Ciliciæ Synodo Neſtorium anathematizavit; ac tandem in Eccleſia ſua piâ morte obiit. Extant Lat. *Epiſtolæ* VI. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, numer. LXVIII. CXI. CXIV. CXLIV. CLIV. CXCIII.

431. EUTHERIUS, Metropolita Tyanenſis, claruit anno 431. pertinax Cyrilli hoſtis, cujus damnationem in Conciliabulo Epheſino ſuffragio ſuo ratam fecit: unicus verò Neſtorii amicus, cujus tamen hæreſin nequaquam ſecutus videtur, ſed ejus tantùm partes foviſſe, quòd hæreſeos falsò inſimulatum crederet. In Synodo Maximiani CPnâ depoſitus, à Cyrillo & Ægyptiis Epiſcopis omni pacis ineundæ ſpe excluſus eſt. Poſtquam itaque diu multumque in Neſtorii causâ & contra Cyrillum decertâſſet, Eccleſiâ ſuâ dejectus, Scythopolin relegatus eſt; inde etiam fugatus, tandem Tyri obiit. Extant Lat. *Epiſtolæ* V. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. LXXIII. LXIV. CXVI. CXVII. CCI. Græco-Latinè. *Sermones* XVII. *in varias hæreſes, unà cum Epiſtolâ præmiſſâ, morum Eccleſiaſticorum Tragœdiam deſcribente*, quæ à nonnullis Athanaſio aſcribuntur (inter cujus proinde Opera haberi ſolent) ab aliis Maximo Monacho, à Photio * denique Theodorito aſcripti. Hos verò Marii Mercatoris authoritate nexus Eutherio rectè vindicat Doctiſſ. Garnerius, uberiorem hâc de re diſſertationem pollicitus, quam morte præreptus non præſtitit. Habentur inter Opera S. Athanaſii Tom. II°. p. 245. (edit. Commelin.) & ad calcem *Auctuarii* Theodoriti a Garnerio editi *Pariſ.* 1684.

* Cod. 46.

431. MAXIMIANUS, vitæ inſtituto Monachus, Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Presbyter, ſermone quidem rudis & imperitus, vitæ tamen ſanctitate clarus, anno 431. poſt quatuor menſes à depoſito Neſtorio Eccleſiæ CP. Epiſcopus factus eſt: ac ſtatim binis Conſtantinopoli Synodis habitis primarios partium Neſtorianarum patronos depoſuit; & nomen ſuum Neſtorii loco diptychis inſcribi juſſit: quod & multis in locis militari manu uſus fieri curavit. Obiit anno 434 poſtquam ſediſſet annis 2. menſibus V. Extat Gr. Lat. *Epiſtola* ad Cyrillum unica, quâ illum ob mala, quæ fidei causâ perpeſſus erat, laude ſimul ac conſolatione proſequitur: Concil. Tom. III. pag. 1061.

431. PAULUS, Epiſcopus Emeſenus, anno 431. Concilio Epheſino interfuit; in quo Neſtorii cauſæ patrocinatus eſt; & in Conciliabulo Cyrilli damnationi ſubſcripſit. Anno ſequenti à Joanne Antiocheno, Acacio Berœenſi, aliiſque Orientalibus Epiſcopis pacis cupidis, Alexandriam legatus eſt, pacem cum Cyrillo initurus. Joannes illum Cyrillo ſic commendat, —*qui ſemper inter Eccleſiaſticos extitit clarus, & ſciens rebus competere & verbis, & habens ad Dominum reverentiam, quâ utens præclarè ſæpius in commune profuit*. Multa Alexandriæ ſummâ vaſ... molitus Paulus, pacem à Cyrillo priùs impetrare non potuit, quàm libellum fide obtuliſſet, Mariam eſſe Θεοτόκον confeſſus, & Neſtorium anathematizaret, ac utrumque articulum, verba faciens, in Eccleſiâ Alexandrinâ vivâ voce confirmaret. His factis, Joannis, aliorumque à quibus miſſus eſt, nomine, pacem cum Cyrillo pepigit; atque in Aſiam rediit. Extant Græc. Lat. *Libellus de fide*, & *Homiliæ* II. *Alexandriæ habitæ*, Concil. Tom. III. pag. 1089. 1096. Latinè Epiſtola ad Anatolium Militiæ præfectum inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. 107.

RHEGINUS, Conſtantiæ Cypri urbis Epiſcopus, anno 431. Concilio Epheſino interfuit, ac Neſtorii damnationem ſuffragio ſuo confirmavit. Actione Synodi ſeptimâ Præſulum Antiochenorum Eccleſiæ Cypriorum jura invadentium ambitionem criminatus, Eccleſiæ ſuæ αὐτοκεφαλίαν Patrum decreto confirmari petiit, & obtinuit. Extat Gr. Lat. *Homilia* in Synodo Epheſinâ poſt Neſtorii depoſitionem habita, Concil. Tom. III. p. 577. 431.

JUVENALIS, Epiſcopus primò Epheſinus, deinde Hieroſolymitanus, claruit anno 431. Concilio Epheſino interfuit, & pro Cyrillo contra Neſtorium ſtetit; ut illius ope ambitionem ſuam contra Joannem Antiochenum tueretur. Patriachatûs enim jura ſibi injuſtè vendicarat; nec eo contentus Arabiam & duas Phœnicias ab Eccleſiæ Antiochenæ regimine ſubtractas ſuæ ditioni ſubjicere molitus eſt. Unde factum eſt etiam, ut in Latrocinio Epheſino anno 449. & Concilio Chalcedonenſi anno 451. pro Eutyche & Dioſcuro contra Flavianum CP. pugnaret: & in Concilio quidem Chalcedonenſi Patriarchatûs jura ſibi obtinuit: Phœnicias verò & Arabiam dimittere coactus eſt. Extat Latinè *Epiſtola Synodica ad Presbyteros*, Archimandritas, reliquoſque Palæſtinæ Monachos; quâ ſuo, & ſuorum Epiſcoporum, nomine Concilii Chalcedonenſis decreta confirmat: Concil. Tom. IV. p. 889. 431.

ANDREAS, Samoſatenſium Epiſcopus, claruit anno 431. Anno 429. circiter, Joannis Antiocheni mandato Cyrilli Capitula edito ſcripto oppugnavit; remiſſiùs id quidem, ac quaſi invitus, primò effecit; poſtea verò acri Cyrilli adverſus Theodoritum, qui in eadem, quâ & ipſe, arenâ deſudarat, reſponſione ſuboffenſus, virulento admodum libello eadem inſectatus eſt. Concilio Epheſino intereſſe noluit, morbum cauſatus: Neſtorii tamen cauſam quantâ potuit autoritate propugnavit: nec ante aliquot annos hauſtas in Cyrillum inimicitias depoſuit. Tandem verò circa ann. 436. Joannis Antiocheni autoritate motus pacem cum Cyrillo iniit; & ut ab Alexandro, Metropolitano ſuo, idem fieret, plurimum, irritum licèt, laborem inſumpſit: nec tamen ipſe unquam adduci potuit, ut Cyrilli capitula probaret, aut Deum paſſum eſſe confiteretur. Mortuus eſt ante tempus Latrocinii Epheſini; cui illum adfuiſſe malè ſcribit Theophanes: ſiquidem Ruſticus Andreæ noſtri ſucceſſor inter Latrocinii Epiſcopos in Concilii Chalcedonenſis Actis numeratur. Extant Lat. *Epiſtolæ* VIII. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. XLIII. LIX. LXII. XC. XCVIII. CI. CIII. CVI. Fragmentum ſecundi contra Cyrilli Anathematiſmos libri exhibet Anaſtaſius in Ὁδηγῷ, cap. 22. quamplurima verò *fragmenta primi* apud Cyrilli Apologeticum pro XII. Anathematiſmis *adverſus Orientalium objectiones*, ſive Andreæ librum: iſtum enim probarat Synodus Orientalium ante ann. 431. Antiochiæ habita, atque omnium ſubſcriptionibus munitum Alexandriam per Poſſidonium Diaconum communi omnium nomine tranſmiſerat. 431.

RABBULAS, Epiſcopus Edeſſenus, oculis quidem captus, animo tamen nequaquam deſtitutus. Claruit anno 431. In Concilio Epheſino Cyrillum ac Memnonem ob Capitula deponendos cenſuit; omneſque Ægyptios Epiſcopos tanquam hæreticos averſatus eſt. Poſtea verò mutatâ ſententiâ Cyrilli cauſam tanto animi ardore fovit, ut coactâ Edeſſæ Synodo omnia Theodori ſcripta, Theodoriti 431.

SÆC. V. ab An. CCCC. doriti verò & Andreæ Samoſateni quæcunque contra Cyrilli Capitula exarata ſunt, anathemate percuſſerit, ac comburenda decreverit; eadem ſententiâ obſtringens quotquot aut dictos libros legerent, aut Cyrilli Capitulis deinceps recalcitrarent: Joannis etiam omniumque Orientalium communioni renunciaret. Hominis intempeſtias habitâ Antiochiæ anno 436. Synodo Joannes compeſcere conatus eſt, communione Eccleſiaſticâ ac ſede ſuâ eum ſubmoveri jubens. Verùm fruſtra fuit: utramque retinuit, quoad vixit, Rabbulas; & in pace aliquanto poſt tempore diem ſuum obiit. Extat Lat. *Epiſtola* principio & fine mutila inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. CC. eadem ferè integra habetur Lat. Concil. T. V. p. 469. Porrò Theodorus Lector * eum ab Andrea Samoſateno quaſi contra Theodoriti Capitula ſcripſiſſet, accuſatum eſſe memorat: niſi forſan verior ſit Valeſii conjectura, pro Ἀνδρέας reponendum eſſe Ῥαββούλαν, & pro Θεοδωρήτου legendum Κυρίλλου; ſiquidem Andream contra Cyrilli Capitula ſcripſiſſe ſatis conſtat. Utut ſit, non pauca in rixoſo iſto ſæculo, cujus pars tanta fuit, ſcripſiſſe Rabbulam vix dubitari queat.

* Collectar. l. 2. p. 565.

431. CAPREOLUS, gente, ut veriſimile eſt, Afer, poſt Quodvultdeum, qui Aurelio ſucceſſit, Carthaginenſis Epiſcopus, claruit anno 431. Scripſerat ſuperiori anno ad Auguſtinum Theodoſius Imp. ut Synodum Epheſi indictam præſentiâ ſuâ cohoneſtaret: Verùm Auguſtino jam mortuo, literæ ad Capreolum perlatæ ſunt, qui quod potuit, fecit. Miſſo enim Epheſum Beſſulâ Diacono ſuo literas ad Synodum dedit; quibus ſummam erga fidem Catholicam curam, zelumque, teſtatus, legationem minùs ſolennem excuſat; eò quòd Eccleſiæ Africanæ Epiſcopi hoc tempore in Synodum convenire non poterant; partim ob breve temporis intervallum, partim quòd omnes viarum aditus à Vandalis undique obſeſſi erant. Lecta in Synodo Capreoli Epiſtola, petente etiam Cyrillo Alexandrino, ut Actis Synodalibus insereretur. Vult enim, inquit, antiqua fidei dogmata confirmari; nova verò, & abſurdè excogitata, & impiè divulgata reprobari ac proſcribi. Mox omnes Epiſcopi ſimul exclamaverunt, *Hæ omnium voces: hæc omnes aſſerimus: hoc omnium eſt votum.* Extat hæc *Epiſtola* Latinè apud Baronium ad ann. 431. Græcè ſimul & Latinè Concil. Tom. III. pag. 533. Scripſit etiam ad Vitalem & Conſtantium, Hiſpanos, Libellum ſive *Epiſtolam de unâ Chriſti, veri Dei & Hominis, perſonâ contra recens damnatam hæreſin Neſtorii*, novam infandamque, uti vocat, perniciem, in veſtibulo cum ſuo autore atque aſſertore compreſſam, & radio Apoſtolicæ lucis extinctam. Hanc Epiſtolam (dimidiâ ſui parte mutilam) Annalibus ſuis inſeruit Baronius ad ann. 431. integram ex Codice Herævallenſi edidit, Vitaliſque & Conſtantii ad Capreolum epiſtolam præmiſit, Jac. Sirmondus inter *Opuſcula Veterum Pariſ.* 1630. 8°. Habetur & in Biblioth. Patr. Tom. VII. pag. 5. in hâc Epiſtolâ legationis Epheſum à ſe miſſæ meminit ipſe Capreolus; uti notat Caſimirus Oudin, qui quæ de hoc Scriptore habet, ex Miræo, (uti ipſe fermè Miræus ex Sirmondo) ſuppreſſo Autoris nomine ad verbum deſcripſit, de ſuo ne γρῦ quidem addito: ſed infinitus eſſem, ſi omnia notare vellem, quæ ex aliis exſcribere ſolet nuperus hic compilator, vir alioqui ſatis candidus.

431. URANIUS, Presbyter, Paulini Nolani Diſcipulus, cui in extremis agenti miniſtravit anno 431. Scripſit, hortante Pacato, *narrationem de obitu S. Paulini*, quæ habetur apud Surium Junii XXII. & in nuperis omnibus Paulini editionibus.

SÆC. V. ab An. CCCC. 432. PATRICIUS, nomine, quo ad ſacrum fontem donatus eſt, *Succat* dictus, ortu Britannus, in oppido Nemthur, hodie *Kirkpatrick* dicto, inter fretum Dunbrittonæ & urbem Glaſcuenſem ſito, natus eſt anno circiter 371. Parentes habuit Calphurnium Diaconum, & Conceſſam. Miſſis pueritiæ & juventutis annis, de quibus non pauca fabulantur Vitæ ejus Scriptores, anno 432. à Germano Antiſſiodorenſi Romam miſſus eſt; ibique ab ipſo, ut volunt, Cœleſtino Hibernorum Apoſtolus & Archiepiſcopus conſtitutus. In patriam redux ad Hiberniam convertendam ſe accinxit; ac omnes ferè inſulæ Regulos ad fidem Chriſti converſos ſacro baptiſmate luſtravit. Anno 447. in Britanniam transfretavit; & conquiſitis ſibi undique cooperariis in Hiberniam rediit. Religionem Chriſtianam longè latéque propagavit: Eccleſias condidit ſedes Epiſcopales inſtituit: Synodos celebravit: miracula patravit. Dierum, laborum ac gloriæ ſatur, tandem obiit, anno 493. die XVII. Martii, ætatis ſuæ CXXII. Eccleſias CCCLXV. condidiſſe, totidemque Epiſcopos, cum tribus Presbyterorum millibus, ordinaſſe, LX. mortuos ſuſcitaſſe, & XII. hominum millia baptizaſſe dicitur. Verùm de S. Patricio, ejuſque rebus geſtis poſt Probum, & Joſſelinum fusè agit Rev. Armachanus de Britann. Eccleſ. Primord. cap. 17.

SCRIPTA.

Confeſſio in Epiſtola ad Hibernos explicata, quâ totius vitæ ſuæ ac prædicationis rationem reddit.

Epiſtola ad Coroticum, Regulum Cambro-Britannicum; quâ crudelitatem Reguli illius, qui multos ex Hibernis à ſe converſos occiderat, inſequitur. Bina hæc Opuſcula rudi admodum, ac ſemi-barbaro Stylo conſcripta ſunt, antiqua tamen. Verſionem enim Italicam ubivis exhibent.

Synodus S. Patricii Capitula ſeu Canones XXXI. *complectens*, à Spelmanno inter Concilia Britannica antehac evulgata.

Canones IX. *antea inediti.*

Synodus Epiſcoporum Patricii Auxilii, & Æcernini, Canones XXXIV. *comprehendens*, habetur in Conciliis Britannicis.

Canones alii aliquot.

Proverbia nonnulla.

De tribus habitaculis liber, reperitur inter Opera S. Auguſtini, Patricio autem aſcribunt Codices nonnulli; utrique abjudicat Waræus.

Carta S. Patricii, ſeu epiſtola de antiquitate Avelloaica, ex Gulielmi Malmsburienſis libro MS. de antiquitate Eccleſiæ Glaſtonienſis deſumpta, ſpuria eſt ſi quæ alia.

De Abuſionibus Sæculi liber habetur inter Opera Cypriani & Auguſtini ſuppoſititia, in eo reperiuntur Sententiæ nonnullæ, quæ ſub Patricii nomine citantur in antiquo Codice MS. Collegii S. Benedicti, Cantab. & à Cathvvulpho in Epiſtola ad Carolum M. apud Ducheſne Scripr. Franciæ. Tom. II. pag. 666. 667. Patricii tamen non eſſe ob Styli diſcrepantiam & verſionem Hieronymianam uſurpatam cenſet Waræus, niſi quòd à Patricio Hibernicè conſcriptum, à recentiore manu Latinè verſum eſſe ſuſpicetur.

Hæc omnia collegit ac partim recenſuit, partim tunc primum cum notis edidit Vir. Cl. D. Jacobus Waræus *Lond.* 1656. 8°.

Sermonem ſub Patricii nomine confinxit Ricardus Stanihurſtus, quem in Vita S. Patricii lib. II. Antverpiæ edidit ann. 1587. eundem recuſum dedit Meſingamus ad finem *Florilegii* ſui Hibernici *Pa-*

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. CCCC. riſ. 1624. locum vero illi inter Patricii Opuſcula concedere noluit Waræus.

Epiſtola de legatione ſive miſſione ad Hibernos, edita primum à Gerardo Voſſio deinde in Bibliothecâ Patrum *Colon.* 1618. Spuriam eſſe arguit annus æræ Chriſtianæ, qui in Epiſtolæ fronte ſtatim occurrit: uti rectè notat Miræus. Nec enim iſto ſæculo æra Chriſti in annis ſupputandis uſurpari cœpit.

Alia plura commemorant Baleus, Pitſeus, Waræus: quæ an alicubi extent, immò an unquàm extiterint, dubitare licet.

432. SIXTUS III. Patriâ Romanus, Sixti filius, Eccleſiæ Romanæ Presbyter; in quo gradu dum adhuc conſiſteret Pelagianiſmi falsò accuſatus eſt: quâ calumniâ excitatus Pelagianos acriùs inceſſere cœpit; adeò ut in Concilio Romano anno 418. in Cœleſtii causâ habito, primus omnium anathema iis incutiendum cenſeret: editoque libro hæreſin eorum confutaret. Anno 432. die VII. Auguſti ſedis Romanæ Epiſcopus ordinatur. Concilii Epheſini autoritatem ſedulò tutatus eſt; pacis interim Orientales inter & Ægyptios conciliandæ non immemor; quam modis omnibus ineundam curavit ac tandem fœliciter obtinuit. Quin & datis ad Neſtorium in Euprepii Monaſterio exulantem literis, eum ad Catholicæ veritatis confeſſionem reducere conatus eſt: verùm fruſtra fuit. Neſtorius priſtinum errorem fovere non deſiit: Sixtus ex commercio literario cum Hæreſiarchâ inſtituto labem ſibi contraxit, animi à Neſtorianiſmo non abhorrentis eo nomine inſimulatus: adeò ut ſcriptâ ad Cyrillum epiſtolâ crimen id amoliri neceſſe haberet. Sub exitum Pontificatûs Julianum, alioſque Pelagianorum duces communionem Catholicam ſubdolè ambientes eccleſia fortiter excluſit. Obiit anno 440. die XXIV. vel XXV. Julii Extant Latinè *Epiſtolæ* II. *ad Cyrillum una*, ad *Joannem Antiochenum altera*, Concil. Tom. III. pag. 1175. Poſteriorem citat iſtius ævi ſcriptor, Vincentius Lirinenſis Commonit. pag. 368. Græco-Latinè *Epiſtolæ* II. *ad Cyrillum* apud Coteler. *Monument. Eccleſ. Græc.* Tom. I. & Baluz. in *nov. Collect. Concil.* p. 657. Habetur etiam Lat. ſub ejuſdem nomine *Epiſtola ad Orientales Epiſcopos*, Concil. Tom. III. pag. 1263. quæ utpote nullius fidei ab omnibus rejicitur. Denique Sixto falſo inſcribuntur *lib.* III. viz. *de Divitiis, de Caſtitate, de malis Doctoribus, operibus fidei, & futuro judicio*; qui prodierunt *Romæ* 1573. 8°. *Antverp.* 1575. 16°. deinde non una in Bibliothecæ Patrum editione. Suppoſititia eſſe hæc Opuſcula, & Pelagianis erroribus inquinata uno ore omnes jam conſentiunt, unico excepto Garnerio *, qui pluribus contendit, Sixtum Pelagiano errore ante annum 418. revera imbutum fuiſſe, ac Opuſcula iſta conſcripſiſſe; poſt annum verò 418. Auguſtini, aliorumque monitis excitatum excuſſo errore ſaniora cenſuiſſe; utque famam ſimul ac culpam redimeret, *Hypognoſticôn* libros, qui inter ſuppoſititia Auguſtini Opera habentur, compoſuiſſe.

* Append. ad par. 1. Operum Marii Merc. Diſſert. VI. c. 6.

433. ADRIANUS, *Iſagoges* autor, claruit (ſi ætatem ejus rectè ſignat Cl. Uſſerius) circa ann. 433. Mihi enim res admodùm incerta eſt. Caſſiodoro certè erat antiquior, ab eo cap. 10. Divin. Lect. memoratus. Extat ejus *Introductio in S. Scripturam* brevibus ſcholiis ab Hæſchelio illuſtrata, unà cum aliis ejuſmodi ſcriptis Græcè edita *Auguſtæ-Vindel.* 1602. 4°. & Critic. Sacr. *Lond.* Tom. VIII. De hoc libro Photius *, Ἀδριανοῦ εἰσαγωγὴ τῆς γραφῆς χρήσιμος τοῖς εἰσαγομένοις ἡ βίβλος. *Adriani Introductio in S. Scripturam utilis liber iis, qui eam primò aggrediuntur.*

* Cod. 2.

PETRUS CHRYSOLOGUS, natione Italus, nobilitate clarus, apud Forum Cornelii natus, à Cornelio loci iſtius Epiſcopo tam bonis moribus quàm literis inſtitutus, ac ab eodem demum ſacro altari admotus. Anno 433. Ravennæ Epiſcopus factus eſt; & ante annum 451. obiit. Hallucinantur enim, qui vitam illius ad ſequentis ſæculi initium protrahunt, ſiquidem extat Leonis Papæ epiſtola* ad Leonem Epiſcopum Ravennatem Martiano & Adelphio Conſulibus, (id eſt, anno 451.) data. Vir erat, præter alias animi dotes, facundiâ admodum inſignis, unde *Chryſologi* nomen traxit. SÆC. V. ab An. CCCC. 433.

* Num. 37.

SCRIPTA.

Homiliæ ſive Sermones CLXXVI. prodierunt *Colon.* 1541. 1618. *Pariſ.* 1614. unà cum Leonis & Maximi Operibus *Pariſ.* 1623. & *Lugduni* 1633. in Bibliotheca Patr. Tom. VII. *Bonon.* 1643. 4°. *Colon.* 1678. 4°.

Epiſtola ad Eutychem Archimandritem, quâ ad fidem Catholicam eum reducere allaborat. Extat Gr. Lat. à Gerardo Voſſio ad calcem Operum Gregorii Thaumaturgi *Mogunt.* 1603. p. 205. & Concil. Tom. IV. p. 35.

MAXIMUS, gente Gallus, Monaſterii Lirinenſis Monachus, ac demum Abbas, S. Honorato anno 426. ſubſtitutus. Anno 433. Epiſcopus Regenſis ſive Regienſis in Galliâ Narbonenſi factus eſt: & anno 439. Concilio Regenſi, 461. Arauſicano interfuit. Plura de eo non liquent. Extant ab eo ſcriptæ *Homiliæ* aliquot, quæ inter Euſebii Emeſini ſive Eucherii Lugdunenſis Homilias locum habent: ex his enim quartam Maximi eſſe conſtat; cujus porrò titulus tres præcedentes ejuſdem autoris eſſe indicat: uti rectè notat Vir Doctiſſ. Joannes Savaro notis in Sidon. Apollinat. Lib. 4. Op. 3. pag. 232. 433.

PROCLUS, ab ineunte ætate bonarum literarum, præſertim Rhetoricæ, ſtudiis imbutus, Chryſoſtomo, adoleſcens adhuc, ſedulò adhæſit, tanquam amanuenſis; eique cùm factus eſſet Lector, in conſcribendis libris inſerviit, cum Attico, deinde Epiſcopo CP. aſſiduè verſabatur; ejuſdemque notarius erat; ab eo ad Diaconatûs gradum evectus. Anno circiter 427. à Siſinnio Cyzicenorum Antiſtes conſtitutus eſt; quò dum profectionem parat; prævertentes eum Cyziceni Dalmatium quendam Monachum ſibi Epiſcopum cooptârunt. Manſit igitur Proclus Conſtantinopoli, ubi in Eccleſiis concionando maximam gloriam adeptus eſt. Anno 434. mortuo Maximiano, à Theodoſio Imp. ad regiæ Urbis Epiſcopatum promovetur. Anno 435. datâ ad Armenos epiſtolâ Neſtorii, & Theodori Mopſueſteni, errores damnavit, intacto tamen Theodori nomine; ne Armenos, quibus cara erat iſtius memoria, nimis offenderet. Anno 438. Joannitas ad Eccleſiæ unitatem revocavit; Chryſoſtomi corpus Comanis ſepultum, annuente Imperatore, Conſtantinopolim deportavit; idque ſolenni pompâ per urbem traductum ingenti cum Honore in Eccleſiâ Apoſtolorum depoſuit. Obiit ann. 446. Ἦν δ' ἀνὴρ ἀγαθὸς τὸ ἦθος, inquit Socrates *, εἰ καί τις ἄλλος. *Vir erat optimis moribus, ſi quiſquam alius, præditus:* patientia verò ac ἀνεξικακία maximè inſignis; utpote qui Hæreticos manſuetudine ac clementia, non advocatâ in auxilium imperiali poteſtate, ad Eccleſiæ ſinum revocandos cenſuit.

434. Socrat. l. 7. c. 28. 41. 45.

* L. 7. c. 41.

SCRIPTA.

SÆC. V. ab An. CCCC.

SCRIPTA.

IN laudem Sanctæ Dei Genitricis Homiliæ III.
De Incarnatione Domini Homiliæ II.
In natalem D. N. I. C. Homilia.
In ſancta Theophania Homilia.
In Transfigurationem Domini Homilia.
In Ramis Palmarum Homilia.
In ſanctam Feriam quintam Homilia.
De Paſſione Domini Homilia.
De Reſurrectione Domini Homilia.
In S. Paſcha Homiliæ II.
In idem, & S. Joannem Evangeliſtam Homilia.
In S. Pentecoſten Homilia.

In laudem Sancti Stephani Protomartyris Homiliæ II. quarum alteram Aſterii eſſe ex Photii autoritate conſtat.

In laudem S. Pauli Apoſtoli Homilia.

In laudem S. Andreæ Apoſtoli Homilia.

In laudem S. Joannis Chryſoſtomi Homilia, quæ Latinè tantùm extat.

Tractatus de Traditionibus Miſſæ divinæ. Extat etiam Græcè in Collectione Liturgiarum *Pariſ.* 1560. p. 1.

Epiſtola ad Armenos de Fide. Habetur etiam Gr. Lat. Concil. Tom. III. p. 1217. in Auctuario Ducæano *Pariſ.* 1624. Tom. I. Lat. ex verſione Dionyſii Exigui in Bibliothecâ Patr. Tom. I. p. 309. Græcè unà cum eadem verſione in Antidoto adverſùs Hæreſes *Baſil.* 1528. *Pariſ.* 1538. in Hæreſeologiâ *Baſil.* 1556. in Micro-presbytico 1550. & in Orthodoxographis.

Epiſtola ad Joannem Antiochenum de Theodoro & Ibâ.

Alia ad eundem II.

Epiſtola ad Maximum Diaconum.

Epiſtola ad Domnum Antiochenum pro causâ Athanaſii Perrhenorum Epiſcopi. Epiſtolam iſtam Latinè vertit Dionyſius Exiguus. Verſio extat tam in Leidenſi, quàm Romanâ Procli Operum editione.

Prodierunt Procli Opera Græc. Lat. ex Bibliotheca Elmenhorſtiana *Lugd. Bat.* 1617. 12°. (Verùm iſta editio haud dimidiam Procli Operum partem continet) Longè auctiora dein, cum notis Vincentii Riccardi, *Romæ* 1630. 4°. prout ſupra à nobis recenſentur. Omnes Procli *Homilias* numero xx. (dempta ſcilicet ſpuria in *S. Stephanum*) in unum collegit, & Græc. Latin. cum notis edidit Franciſcus Combefiſ. Auctuar. *Pariſ.* 1648. Tom. I. p. 301.

Porrò ſcripſit Proclus *Homilias plurimas*, quæ non extant; fragmentum unius ex occaſione profligatorum à Romanis Barbarorum habitæ exhibet Nicephorus Hiſt. Eccleſ. l. 14. c. 38.

434. EUCHERIUS, natione Gallus, natalibus illuſtris, vitam Monaſticam egit in inſula quadam prope Lirinum ſita; ubi, ut videtur, degit, donec anno 434. Epiſcopus Lugdunenſis factus eſt. Anno 444. Concilio Arauſicano interfuit. Obiit circa an. 454. Valentiniano & Martiano regnantibus. Uxoratum fuiſſe conſtat. Ex conjugio enim ſuſcepit Solanium & Veranium, Epiſcopatûs poſtea dignitatem adeptos. Alius à noſtro fuit Eucherius, Lugdunenſis Epiſcopus qui ſæculo ſequente floruit; & Concilio Arauſicano ſecundo an. CCCCCXXIX. interfuit: uti pluribus probat Theophilus Raynaudus in *Indiculo* SS. *Lugdun.* p. 227. &c.

SCRIPTA.

EPiſtola Parænetica de contemptu mundi & ſæcularis Philoſophiæ, ad Valerianum cognatum ſuum, ex ſeceſſu prope Lirinum ſcripta anno 432. Miris laudibus Epiſtolam iſtam proſequitur Eraſmus. *Si quid meo,* inquit, *ſuffragio tribuis, nihil video profectum à noſtræ Religionis hominibus, qui eloquentiæ quoque gloriâ floruerint, quod cum hujus phraſi ſit conferendum. Ut nuſquam non egregium præſtat artificem: ſive ſpectes ordinem, ſive,* &c. Seorſim prodiit cum ſcholiis Eraſmi *Baſil.* 1510. 1531. cum notis Roſveydi *Antverp.* 1520.

Epiſtola *de laude Eremi*, ſeu *de vitâ ſolitariâ*, ad Hilarium Arelatenſem ex ſeceſſu ſuo ſcripta. Seorſim edidit Genebrardus *Pariſ.* 1578. & unà cum Epiſtola *ad Valerianum* Roſveydus *Antverp.* 1620.

De formula ſpiritualis intelligentiæ liber ad Veranum filium.

Inſtructionum ad Salonium filium libri II. quorum alter de difficilioribus S. Scripturæ quæſtionibus agit, alter interpretationem Hebræorum nominum in eadem occurrentium exhibet.

Homiliæ aliquot inter eas quæ ſub Euſebii Emeſeni nomine circumferuntur, editæ *Antverpiæ* 1602. & alibi ſæpiùs. Sunt, qui omnes Emeſini Homilias Eucherio attribuunt: verùm ex iis alias Brunoni Aſtenſi, alias Maximo Regenſi, alias aliis deberi ſatis conſtat. Sermones interim eloquentiſſimos nonnullos ediditſſe Eucherium fidem facit Claudianus Mamertus *. * Lib. de ſtat. animæ cap. 9.

Hiſtoria Paſſionis S. Mauritii & ſociorum Martyrum Legionis Thebææ; quamplurimi Eucherio juniori aſcribunt & rectè quidem; Autor enim ſub finem Hiſtoriæ narrat inſtitutum eſſe, ut Hymni diu noctuque in laudem iſtorum Martyrum in Eccleſiâ Agaunenſi decantarentur, jubente ſancto & præclaro Chriſti martyre B. Sigiſmundo Rege, inſtitutumque illud uſque hodie conſervari. Cæterùm Sigiſmundus ille martyrium anno 524. obiit. Habetur apud Surium ad diem XXII Septembris. Seorſim verò cum notis edidit Petrus Stevartius *Ingolſtadii* 1617.

Commentarii in Geneſin, & libros Regum; qui neutri Eucherio aſcribi poſſunt; quippe in quibus citantur Gregorius Magnus & Caſſiodorus.

Porrò Caſſiani Opuſcula quædam, exſectis erroribus, & abbreviato ſermone, in unum compegiſſe Eucherium prodit Gennadius *. Unde non deſunt, * De Script. c. 63. qui librum quartum *de Vitis Patrum* (ex Severi Sulpicii, & Caſſiani Scriptis concinnatum, uti librum inſpicientibus facilè patebit) Eucherium noſtrum autorem habere contendant.

Prodierunt Eucherii Opera *Baſil.* 1531. *Romæ* 1564. & in Bibliothecâ Patr. Tom. VI.

CLAUDIUS MARIUS VICTOR, ſive *Victorinus*, Rhetor Maſſilienſis & Poëta, claruit anno 434. Obiit ante annum 450. Vir, inquit Sidonius *, ut egregius, tum undecunque doctiſſimus; qui cùm cætera potenter, tum potentiſſimè condidit verſus. Scripſit Poëmata quædam, quæ ſequuntur. 434. * Epiſt. l. 5. Ep. ult.

Libri tres Carminum ſeu Commentariorum in Geneſin à principio libri uſque ad obitum Abrahami pertingentes, ad Ætherium filium. In his libris inquit Gennadius *, Chriſtiano quidem & pio ſenſu, ſed utpote ſæculari literaturâ occupatus homo, & nullius magiſterio in Divinis Scripturis exercitatus, levioris ponderis ſententiam figuravit. * De Script. c. 60.

Epiſtola ad Salomonem Abbatem de perverſis ſuæ ætatis moribus, Heroico carmine ſcripta.

Victoris Poëmata habentur in Collectione Poëtarum Fabricianâ, in Appendice Bigneanâ p. 580. & Bibliothecâ Patr. Tom. VIII. p. 417. ſeorſim verò *Pariſ.* 1560. 8°.

CÆLIUS SEDULIUS, natione Scotus, 434.
(ſi Trithemio, Dempſtero, & Baleo fides ſit habenda)

SÆC.V. ab An. CCCC. da) circa ann. 434. claruiſſe dicitur. Dum laicus adhuc eſſet, in Italiâ Philoſophiam didicit. Poſtea Presbyter factus eſt, teſte Iſidoro; quin & Antiſtitem vocant Liberius & Beliſarius Poëtæ, (in Acroſtichiis in Sedulium, quæ in Appendice Bigneanâ habentur p. 680.) Epiſcopum Sigebertus, Epiſcopum in Hiſpaniâ Oretanum Pſeudo-Dexter. Quiſquis demum fuerit, hoc ævo floruit: utpote cujus Poëmata collegit atque edidit Turcius Rufus Aſterius, qui Conſulatum geſſit anno 494. quemque laudarunt Arator, Caſſiodorus, & Venantius Fortunatus. In Achaia libros ſuos ſcripſiſſe tempore Theodoſii junioris & Valentiniani Impp. fidem facit, quæ duobus vetuſtiſſimis Codicibus MSS. Thorneiano, & Pithæano, & Uſſerio & Labbeo memoratis aſcriptæ annotatiunculæ. De Sedulii
* Diſſert. 2. de Poet. Lat. ſtylo hæc Olaus Borrichius *, *Dictio ejus facilis, ingenioſa, numeroſa, perſpicua, ſic ſatis munda, ſi excipias proſodica quædam delicta, & inprimis Chriſtianæ Pietatis commendatrix.*

OPERA.

Carmen Paſchale, ſive de Chriſti miraculis libri V. unà cum *Epiſtola ad Macedonium Presbyterum* nuncupatoriâ, quæ in pleriſque editionibus deſideratur. In ea mentio fit Syncleticæ Diaconiſſæ; cui Sancti Baſilii Hexaemeron Latinè à ſe verſum dicavit Euſtathius. In editionibus nonnullis præfixi ſunt verſus quidam nuncupatorii ad Theodoſium ſeniorem; qui ex alio vetuſtioris alicujus Poëtæ opere aſſuti videntur. Certè Sedulium autorem non habent.

Veteris & Novi Teſtamenti Collatio, carmine elegiaco ſcripta. Eam poſt Sedulii mortem edidit Turcius Rufus Aſterius; cui proinde nonnunquam malè inſcripta legitur.

Pæan Alphabeticus de Chriſto, Jambico carmine conſcriptus, ac Chriſti res geſtas ſuccinctè complexus.

Paſchalis Operis libri V. ſolutâ oratione deſcripti, unà cum *Epiſtolâ, alterâ ad Macedonium Presbyterum*; qui Sedulio autor fuerat, ut Carmen Paſchale Proſaicè exprimeret. Opus iſtud è Codice Pithæano evulgavit Franc. Juretus, *Pariſ.* 1585.

Collectaneum, ſive *Explanatio in omnes Epiſtolas* S. Pauli, ex SS. Patrum ſcriptis conſarcinata; quæ Sedulio Scoto Hibernienſi conſtanter inſcribitur. Seduli Poëtæ non eſſe ſatis indicant, quæ ex Gregorio Magno (Moralium in Job l. 19. cap. 21.) exſcripta inibi leguntur. Sanè Sedulius quidam, Epiſcopus Britanniæ de genere Scotorum, unà cum Fergusto Epiſcopo Scotiæ Picto, Concilio Romano anno DCCXXI. habito ſubſcripſit. Iſte Collectanei autor non malè credi poſſit: licèt id Labbeus Sedulio cuidam Scoto, qui (teſte Hepidanno Monacho in Annalibus à Ducheſnio editis) anno 818. clarus habebatur, aſcribendum cenſeat: cui & *Grammatica* quædam *Opuſcula*, quæ in *Bibliothecâ Thuanâ* ſub Sedulii nomine extabant, adjudicat.

Prodierunt Sedulii Opera ab Aldo Manutio excuſa anno 1502. deinde *Baſil.* 1528. 1534. & cum notis Antonii Nebriſſenſis ibid. 1541. in Sylloge *Fabricianâ* 1564. denique in Bibliotheca Patr. Tom. VI. p. 458. & in Appendice *Bigneanâ* p. 658. 911. quæ accurata editio habetur.

434. VINCENTIUS, gente Gallus, Tulli Leucorum (primæ Belgicæ oppidi) natus, ſplendidâ nobilique familiâ ortus, patrem Epirochium, fratrem Lupum Epiſcopum Trecaſſinum habuit. Primis juventutis annis militiam ſæcularem ſecutus eſt; quâ deſertâ, ad Lerinum ſe conferens vitam egit monaſticam, ad Presbyterii dignitatem mox evectus. Claruit anno 434. triennio ſcilicet poſt Synodum Epheſinam, quo ſcripſit Commonitorium ſuum, uti ipſe teſtatur *. Obiit ante annum * Cap. 42.
450. Theodoſio adhuc & Valentiniano regnantibus. Sunt, qui Vincentium Semipelagianis annumerant; ſunt, qui ab illa labe immunem cenſent. Primæ ſententiæ authoribus fortiſſimum ſuppeditant argumentum Objectiones adverſus doctrinam & ſcripta Auguſtini, quas à Vincentio noſtro ſcriptas fuiſſe admodum eſt veriſimile: verùm ea de re mox dicemus. Accedunt Semipelagianiſmi notæ duæ, à B. Proſpero olim poſitæ, quas in Commonitorio deprehendit Voſſius *: altera, Cœleſti- * Hiſt. Pelag. l. 1. c. 9.
ni ac Xyſti Pontificum Epiſtolarum oſtentatio; altera, occulta novitatis criminatio poſterioribus Sancti Auguſtini ſcriptis impacta. Quin & Cœnobii Lirinenſis incolas Semipelagianis eo tempore faviſſe arguunt quæ de Honorato ſcribit Proſper; quæque de Fauſto (qui Cænobio præfuit quo anno ſcripſit Vincentius) omnes norunt. Scripſit Vincentius, ſuppreſſo ſuo, ac aſſumpto *Peregrini* nomine, nitido ſatis & aperto ſermone (uti rectè Gennadius *) *adverſus Hæreticos Commonitorium* * De Script. c. 64.
duplex: poſterius furto ſibi ablatum perdidit; unde recapitulationem quandam, quæ iſtius vices ſuppleret, priori ſubnexuit. Prodiit Opuſculum iſtud *Baſil.* 1528. *Colon.* 1569. cum commentariis Coſterii. *Pariſ.* 1569. 8°. 1586. à Pithæo cum aliis quibuſdam editum. *Colon.* (cum notis Coſterii) 1613. 12°. cum commentariis Joannis Fileſaci *Pariſ.* 1619. 4°. denique cum notis Baluzii Salviano ſubjunctum *Pariſ.* 1669. 8°. in Bibliothecâ Patr. Tom. VII. pag. 249. & Cantabrigiæ, 1687. 12°.

Scripſit adhuc Vincentius *Objectiones adverſus Auguſtini ſcripta & doctrinam de prædeſtinatione & libero arbitrio*; quas capitulis XVI. ſummatim comprehenſas exhibet Proſper in libro, quo eas refellit. Vincentio noſtro deberi objectiones iſtas ſatis indicant, tum quæ de Semipelagianiſmi ſtudio jamdudum attuli, tum mira temporis convenientia. Objectiones enim illas refutavit Proſper, ſedente adhuc Xyſto Papâ viz. inter annos 432. & 440. Non me latet quidem Baronium, alioſque eas tribuere Vincentio cuidam juniori; qui Gennadii Gennad. de Script. c. 80.
familiaris fuit, & in Pſalmos commentatus eſt. Verùm id ratio temporis non patitur. Vincentius enim iſte vix ex ephebis exceſſiſſe potuerat; cum objectiones Vincentianæ in omnium manibus jamdudum verſatæ eſſent. Plura argumenta habet Voſ- * Loc. cit.
ſius *, quem conſulat Lector.

436. Vid. Concil. Chalced. Act. x. & Ep. Epheſ. à Lupo edit. paſſim.
IBAS, natione Syrus, ab anno circiter 436. Epiſcopus Edeſſenus. Plures jam annos in Epiſcopatu exegerat, cum Neſtorianiſmi apud Domnum Antiochenum, & Flavianum CP. à Samuele, Cyro, Mara, & Eulogio Eccleſiæ Edeſſenæ Presbyteris duplici nomine eſt accuſatus. Primò quòd Cyrillo anathema dixiſſet, & hæreſeos notam inuſſiſſet; ſecundò quòd anno 445. ejuſmodi blaſphemias palam effutire non erubuiſſet. Οὐ φθονῶ τῷ Χριστῷ γενομένῳ Θεῷ· ἐφ' ὅσον γὰρ αὐτὸς ἐγένετο, κἀγὼ ἐγενόμην. *Non invideo Chriſto facto Deo: in quantum enim ipſe factus eſt, & ego factus ſum.* Cauſam Uranio Himeriæ, Photio Tyri, & Euſtatio Beryti Epiſcopis adjuncto Damaſcio Præfecto judicandam Imperator commiſit: qui binis ea de re Synodi, alterâ Tyri, alterâ Beryti, anno 448. habitis, Ibam afflictis illi criminibus immunem pronunciarunt. Iſte enim ſecundum accuſationis caput ſtrenuè negavit: primum quidem à ſe ante pacem Orientales inter & Cyrillum initam

factum

SÆC. V. ab An. CCCC. factum confeſſus; ab eo verò tempore concordiam cum Cyrillo intemeratam coluiſſe ſeſe aſſirmavit. Anno 449. iterum accuſatus in Latrocinio Epheſino à Dioſcuro Alexandrino depoſitus eſt; ac ſede ſuâ depulſus, & teſte Facundo * Hermianenſi in quadraginta manſiones per diverſas provincias diſtractus viginti & amplius carceres mutavit, præcipuè verò ad Monaſterium Apamenum ſeceſſit; in quo unà cum Theodorito delituit, donec anno 451. à Concilio Chalcedonenſi priſtinæ dignitati reſtitutus fuerit. Multis demum poſt mortem annis à Concilii Quinti Patribus anno 536. damnatus eſt tanquam Neſtoriani nominis & dogmatis cultor, renitente quidem Vigilio Papa, qui plura pro causâ illius protulit argumenta, quorum vindicias agit Baronius. Scripſit Ibas famoſam *Epiſtolam ad Marin Perſam*; cujus pars longè major, quâ de Cyrillo & Actis Epheſinis, de pace Eccleſiæ redditâ, & de laudibus Theodori Mopſueſteni agitur, Gr. Lat. Concil. Tom. IV. p. 661. extat.

* L. 6. c. 1.

436. P. II. PAULUS, gente Perſa, Neſtorii Epiſcopi Conſtantinopolitani, hæreſiarchæ, ut volunt, diſcipulus & Diaconus, ac proinde circa annum 436. claruiſſe cenſeri poteſt. Scripſit librum περὶ Κρίσεως, ſeu *de judicio*, quo Neſtorii cauſam ſtrenuè egit Fragmentum adverſus unam in Chriſto perſonam aſſert S. Maximus in *Tomo Dogmatico* contra Monotheliras inter *Opuſc. Theolog.* & *Polem.* Tom. II. p. 91. Habetur idem fragmentum Concil. Lateranenſ. Act. V. Conc. Tom. VI. col. 320. ubi ut & in Tomo S. Maximi Neſtorio proximè adjungitur, aliter ad hoc tempus ipſum vix retuliſſem. In Synodo enim Lateranenſi ſolummodo Νεστοριανὸς, in Tomo Maximi ψευδοδιάκονος τ̃ Νεστορίου μιαρωτάτης αἱρέσεως dicitur. Scripſit item περὶ τ̃ ὄντως ἀγαθοῦ ſive *de vero bono*, ſaltem amplum hujus argumenti fragmentum habetur inter *excerpta Miſcellanea* ex diverſis Scriptoribus collecta *Collecta Biblioth. Vindob.* Cod. Hiſt. CXXVIII. fol. 104.

437. * De Script. c. 65. SYAGRIUS, quem ſolus memorat Gennadius *. Patria, ætas, vitæ inſtitutum, penitùs nos latent. Ad annum tamen 437. non incommodè referri poteſt. Scripſit libellum de *Fide adverſus Hæreticos* nonnullos, qui perſonas S. Trinitatis nominibus relationem mutuam indicantibus exprimi noluerunt. Circumferebantur etiam ſub illius nomine, Gennadii ævo, libri VII. *de fide & Regulis fidei*; quos omnes illius haud eſſe ob ſtyli diſſonantiam cenſuit Gennadius. N E,

437. * De Script. c. 95. ANTONINUS, *Honoratus* à Gennadio * dictus; (eundem enim eſſe nullus dubito) Conſtantienſis in Africâ Epiſcopus, claruit anno 437. quo (ut ex Proſperi Chronico diſcimus) perſecutionem in Catholicos movebat Genſericus Vandalorum Rex. Inter alios Barbari Regis ſævitiam tunc expertos Arcadius, genere Hiſpanus, Genſerico antea ſatis carus, quòd Arianam impietatem amplecti nollet, in exilium actus eſt; quin & tandem Martyrii palmam reportavit. Ad hunc Arcadium jam exulantem ſcripſit Antoninus noſter *Conſolatoriam & exhortatoriam ad labores pro Chriſto ferendos Epiſtolam*, & exemplis præſentibus, inquit Gennadius, & ſcripturarum relationibus roboratam. Pia planè eſt, & elegans epiſtola; quæque, ut rectè notat Baronius *, antiquum illum Apoſtolicum characterem redolet. Extat tum apud Baronium ad ann. 437. tum in Bibliothecâ Patr. Tom. VIII. p. 665.

* Ad an. 437.

439. VALERIANUS, natione, ut veriſimile eſt, Gallus, Cemelienſis, ſive Cemelenſis trans Varum apud Alpes Maritimas Epiſcopus, claruit anno 439. quo Reienſi Synodo in Galliâ Narbonenſi interfuit. Anno circiter 451. inter alios Galliæ Epiſcopos Epiſtolæ Synodicæ ad Leonem Papam miſſæ ſubſcripſit. Anno 455. in Concilio Arelatenſi III. unà cum Theodoro Epiſcopo, Fauſtum Abbatem Lirinenſem uſurpari in Cœnobio Lirinenſi muneris Epiſcopalis reum egit; ac in ordinem redactum priſcis limitibus circumſcribi fecit. Dogmatis Semipelagiani ab obſcuro quodam nebulone accuſatum Valerianum noſtrum editâ prolixâ Apologiâ vindicavit Theophilus Raynaudus, qui culpam iſtam in Valerianum quendam, ventriloquum & guloſum mancipium, ab Euſebio quodam in Epiſtolâ ad Cyrillum Alexandr. à Baronio editâ ad ann. 417. memoratum rejiciendam jure contendit. Extant à Valeriano ſcriptæ *Homiliæ* xx. varii argumenti, unà cum Epiſtolâ *ad Monachos paræneticâ*; quas primus in lucem edidit Jac. Sirmondus *Pariſ.* 1612. 8°. Prodierunt deinde cum Operibus Leonis, Chryſologi, &c. *Lugdun.* 1633. fol. à Theophilo Raynaudo editæ, unà cum Apologiâ ipſius pro Valeriano: denique in Bibliothecâ Patr. Tom. VIII. pag. 498.

SOCRATES, Patriâ Conſtantinopolitanus, ſub Theodoſii junioris principatûs initio, ut videtur, natus; in Grammaticis Helladium & Ammonium, qui Alexandriâ profugi, Conſtantinopoli ſcholas aperuerant, præceptores habuit; in Rhetoricâ verò, judice quidem Valeſio, Troilum Sophiſtam. Virilem ætatem ingreſſus, in foro cauſas egit; unde *Scholaſticus* dictus eſt. Novatianæ ſectæ addictum fuiſſe Scriptores ferè omnes clamant; quâ tamen culpâ ipſum immunem præſtat Cl. Valeſius: & certè quamvis Novatianis paulò faventior ſit; ipſum tamen hujuſce ſectæ aſſeclam fuiſſe inde confici non poteſt. Quid quòd Novatianos hæreticis ipſe non uno in loco accenſeat? Claruit ann. 440. quo ad Hiſtoriam Eccleſiæ ſcribendam ſe accinxit, eamque à Conſtantini M. Imperii primordiis uſque ad ann. 439. deduxit. In hoc Opere condendo, ut rectè animadvertit Valeſius, & judicio & diligentiâ uſus eſt ſingulari. Judicium demonſtrant egregiæ obſervationes hinc inde intertexiæ: diligentiam accuratæ ut plurimùm temporum notationes, ac conquiſita undique optima Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ monumenta, Epiſcoporum literæ, Synodorum Acta, Scriptorum iſtius ævi Eccleſiaſticorum libri; ex quibus Opus ſuum concinnavit: & cùm ex Rufini ſide Hiſtoriam primò inchoâſſet; meliores nactus autores, errores ſuos emendavit, & duos priores libros de novo ab ipſo limine recudit. De eo paucis agit Photius *, de ſtylo ejus hæc tantùm habet, ἡ δὲ φράσις οὐδὲν ἔχει ἀξιόλογον, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς δόγμασιν οὐ λίαν ἐστὶν ἀκριβής, *ſtylus illi non admodum ſplendidus; ſed nec in dogmatibus valdè accuratus eſt*; affectum erga Novatianos intelligit. Quod verò ſtylum attinet, ſe οὐ φράσεως ὄγκου φροντίζειν, *de inani verborum Pompâ parùm fuiſſe ſollicitum* ipſemet Socrates * ingenuè fatetur. Extat *Hiſtoria Socratis Eccleſiaſtica* VII. libros complexa, unà cum reliquis Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ autoribus Græcè à Roberto Stephano editis *Pariſ.* 1544. fol. Gr. Lat. *Genevæ* 1612. cum novâ verſione & annotionibus doctiſſimis Henrici Valeſii *Pariſ.* 1668. exinde *Mogunt* 1677. fol.

SÆC. V. ab An. CCCC.

439. Lib. 6. c. 19. 20. 23. * Cod. 28. * L. 1. c. 1.

HERMIAS SOZOMENUS, ortu, ut videtur, Palæſtinus, parentibus non infimæ ſortis natus; certè ex Bethelià, Palæſtinæ juxta Gazam vico genus ſuum duxit: ex Salamane quodam, ſibi conſanguineo, (cujus ipſe meminit l. 6. cap. 32.) uti cenſet Valeſius, non Salamine Cypri urbe, ut Nicephorus, *Salaminii* nomen traxiſſe videtur. In Palæſtinâ 440.

SÆC.V. ab An. CCCC. læſtinâ educatus, Beryti Phœniciæ urbis juriſprudentiæ operam dedit: poſtea Conſtantinopolim profectus in cauſis agendis verſatus eſt: Hiſtoriæ tamen Eccleſiaſticæ elucubrandæ præ aliis animum adjunxit. Primò quidem ſcripſit Compendium Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ab Aſcenſione Chriſti ad annum 323. res maximè conſpicuas duobus libris complexus, qui interierunt: deinde exorſus ab anno 324. Hiſtoriam annorum 115. Eccleſiaſticam majori molimine & diligentiâ contexuit, circa ann. 440. rem libris IX. Theodoſio Imp. nuncupa-
* Cod. 30. tis abſolvens. Ἔστι δὲ (inquir Photius *) Σωκράτους ἐν τῇ φράσει βελτίων, διαφωνεῖ δὲ αὐτῷ καὶ κατά τινας ἱστορίας. *Socrate eſt in ſtylo præſtantior: à quo etiam in narrationibus quibuſdam diſſentit.* Cui cenſuræ, inquit Valeſius, nos libenter accedimus; ſed quantùm dictionis elegantiâ vincit Sozomenus, tantùm Socrates judicio vincit: nam Socrates quidem tum de viris, tum de rebus ac negotiis Eccleſiaſticis optimè judicat. Nihil eſt in illo, niſi grave ac ſerium, nihil quod tanquam ſuperfluum poſſis expungere. Contra verò in Sozomeno quædam occurrunt levia ac puerilia, quod pluribus exemplis demonſtrari poterat. Poſt Socratem ſcripſiſſe exinde colligitur; quòd narrationibus illius quædam interdum addat, quædam emendet, in multis diſſentiat. Prodiit *Hiſtoria* illius Græcè à Roberto Stephano excuſa *Pariſ.* 1544. fol. Græc. Lat. *Genevæ* 1612. cum verſione & notis Valeſii *Pariſ.* 1668. exinde *Mogunt.* 1677. fol. verùm longè infra Pariſienſem ſubſidet iſta editio.

440. * Divin. Lect. c. 1. † De Script. c. 21. EUSTATHIUS, quem *virum diſertiſſimum* vocat Caſſiodorus *, cujus etiam meminit Sigebertus †, claruit circa an. 440. Sedulii Poëtæ æqualis. Tranſtulit è Sermone Græco S. Baſilii Homilias IX. in Hexaemeron in Latinum, tantâ venuſtate, ut ingenium doctiſſimi viri, *inquit* Caſſiodorus, facundiæ ſuæ viribus æquiparâſſe videatur. *Verſionem iſtam ſorori ſuæ Syncleticæ* dedicavit. Extat in editione Operum S. Baſilii *Pariſienſi* 1603. *Antverpienſi* 1616. & alibi, excuſa. Plura de Euſtathio, ejuſque ſorore Syncleticâ te docebit Miræus in notis ad Sigebertum, & Miræi pro more in integrum exſcriptor, quem tamen raro nominare ſolet, Caſimirus Oudin. *Supplementi* p. 87.

440. NILUS, Patriâ Conſtantinopolitanus, nobilitate generis atque opibus illuſtris; adeò ut Urbis CP. Præfecturâ donaretur. Connubio ſociatus binam ex uxore prolem ſuſcepit, marem & fœminam, ſi Menologio Græcorum fides, ſi tamen ipſe potiùs audiendus ſit Nilus, utrumque marem. Claruit
Nilus in Narrat. 2. anno 440. poſtquam ſæcularem vitam per aliquot annos egiſſet; ut pietatem, cujus rudimenta à Chryſoſtomo præceptore olim hauſerat, acriùs urgeret, ægrè uxori perſuaſit ut partitis inter ſe liberis, ſibi in Ægypti ſolitudines ſecedere, & monaſticam deinceps vitam degere liceret. Aſſumpto igitur ſecum Theodulo filio, Ægyptum petiit, & exoptatum vitæ genus inſtituit. Verùm dum ſuaviſſimâ Monachorum Nitrienſium conſuetudine fruitur, repentè irruentes Barbari filium ejus Theodulum cum multis aliis captivum abduxerunt; quem dum ſollicitè perquireret, ipſe à Barbaris captus eſt; mox tamen ab iiſdem liberatus, filium in Eluzâ reperit apud Urbis Epiſcopum; à quo ipſe invitus licèt Presbyter ordinatus eſt. Obiit, regnante adhuc Martiano. Multis demum poſt mortem annis corpus ejus à Juſtino juniore Conſtantinopolim translatum eſt, & in SS. Petri & Pauli Baſilicâ repoſitum. Multa conſcripſit *Opuſcula*, τήν
* Cod. 201. τε κατὰ τὰ ἔργα τελειότητα, inquit Photius *, καὶ τὴν ἐν λόγοις μαρτυρούμενα δύναμιν, *quæ non Operum tantùm perfectionem inſignem, ſed in dicendo quoque facultatem ejus teſtantur.* Quæ ad noſtram notitiam pervenerunt, hic locum habent. SÆC.V. ab An. CCCC.

Expoſitio in Cantica Canticorum, quæ Gregorii Nyſſeni, Maximi, & Pſellis Commentariis in eundem librum admiſta habetur Gr. Lat. in Auctuario Duceano *Pariſ.* 1624. Tom. II.

Narrationes VII. *de cæde Monachorum in monte Sina, & captivitate Theoduli filii.* Extant Gr. Lat. cum verſione & notis Petri Poſſini *Pariſ.* 1639. 4°.

Oratio in Albianum, Monachum Nitrienſem, Gr. Lat. Narrationibus ſubjuncta.

Capita Parænetica CCXXIX. Habentur Gr. Lat. in Orthodoxographis Tom. I. & in Auctuario 1624. Tom. II. Prodierunt etiam Gr. Lat. cum Commentariis Michaëlis Neandri *Lipſiæ* 1577. & cum notis Petri Schoning. *Franekeræ* 1608. 8°.

De octo vitioſis cogitationibus Liber, quem Gr. Lat. edidit Bigotius ad calcem Palladii, unà cum antiquâ verſione ante mille annos factâ. Textum Græcum prius ediderat Combefiſ. in Auctuario Noviſſimo 1672. & Joſephus Maria Suareſius in Collectione Operum S. Nili *Romæ* 1673.

Alius de eodem argumento Tractatus, quem Latinè à ſe verſum inter Damaſceni Opera dedit Jac. Billius, Gr. Lat. verò cum notis exhibet Jo. Bap. Cotelerius *Monument. Eccl. Græc.* Tom. III. p. 185.

De Oratione Capita CLIII. quibus precandi forma exponitur: totidem memorat Photius Cod. CCI. ac habet Editio Suareſiana unà cum Prologo. Editio enim Latina à Fr. Turriano evulgata *Florent.* 1578. 8°. quæque in Bibliothecâ Patr. habetur, Capita exhibet nonniſi CXLVII. vel CL.

Epiſtolæ CCCLV. à Poſſino Græc. Lat. editæ *Pariſ.* 1657. 4°. quas plurimis aliis Epiſtolis auctas Græc. Lat. recudi fecit, addita de Nilo diſſertatione Leo Allatius *Romæ* 1668. fol.

De Vitâ Aſceticâ Tractatus.

Ad Agathium Monachum de virtute colendâ, & vitio fugiendo.

Ad Magnam Ancyræ Diaconiſſam de voluntariâ paupertate.

Tractatus Moralium ſeu ſpiritualium Admonitionum.

Epicteti Enchiridion à S. Nilo contractum & interpolatum.

De Monachorum præſtantiâ in urbibus & ſolitudinibus.

Ad Eulogium Monachum Tractatus Aſceticus.

Ad eundem de vitiis, quæ virtutibus ſunt oppoſita.

De diverſis malignis cogitationibus Liber.

Capita XXXIII. *per gradus diſpoſita.*

Spirituales Sententiæ per Alphabetum diſpoſitæ, unà cum aliis quibuſdam.

Inſtitutio Aſcetica ad Monachos.

Sententiæ abducentes Monachum à corruptibilibus.

Sermo in illud Evangelii, Qui nunc habet ſacculum, tollat.

Singula iſta *Opuſcula*, modò enumerata ab Epiſtolis excluſivè, Gr. Lat. edidit Joſephus Maria Suareſius *Romæ* 1673.

Sermones aliquot, qui interierunt. Ampla ſatis Excerpta duorum in *Paſcha*, & trium in *Aſcenſionem Domini* nobis conſervavit Photius Cod. CCLXXVI.

Epiſtolæ, ut videtur, plurimæ deſiderantur. *Epiſtola ad Heliodorum Silentiarium*, ac alterius ad Olympiodorum Præfectum fragmenta adducuntur in Actione IV. Synodi VII.

Librum denique adverſus Gentiles à Nilo ſcriptum * Hiſt. Eccl. l. 14. c. 54.
eſſe prodit Nicephorus *; qui tunc non extat.

SÆC. V. ab An. CCCC. 440. P. II. NILUS, S. Joannis Chryſoſtomi diſcipulus, ex Præfecto Conſtantinopolitano monachus, claruit anno CCCXL. *Tetraſticha ejus parænetica verſibus Heroicis & Elegiacis* extant Græc. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXXIX. num. xxviii. fol. 77. Incipiunt hoc modo,

Ἀνθρώποις παρέστεο ὁ τῶν ἁγίων χορὸς ἰσὼν
Ὀλβιῶν ... πειρασμῶν πιμπλάμενος
Πᾶς ὢν ὃς παθήσασιν, &c.

Adjuncta habent Anonymi cujuſdam *antiqua Scholia Græca*, partim interlinearia, partim marginalia. Notet Lector, edita S. *Nili Opera* à nobis alibi recenſita, cum codicibus MSS. qui in *Bibliothecâ Cæſareâ* ſatis frequentes habentur, non ſine fructu conferri poſſe. Extant MSS. apud Cl. Galeum, hæc quæ ſequuntur Nili Opuſcula. Ἀλφάβητος *ad Monachos* Princ. Ἀγαθὴν ἢ ξ. Περὶ φιλος. Ἀσκητῶν. Περὶ ἀκτημοσύνης. Πρὸς Ἀγάθιον μονάζοντα Περὶ τῶν Η. λογισμῶν. Περὶ προσευχῆς. Ejuſdem Κεφ. γνωστικά. Ejuſdem alia capita metro ἡρωελεγείῳ. Nili Epiſtolæ περὶ Ἐνόντων. Ejuſdem expoſitio in *Cantica Cantic.* Ejuſdem de *octo Vitiis.* Qui verò de Nili ſcriptis tùm editis tùm ἀνεκδότοις, rectiùs judicare velit, adeat is accuratam L. Allatii Diatrib. de Nilis & eorum ſcriptis, quam Nili Epiſtolis à ſe Gr. Lat. editis Romæ *1668.* fol. ſubjecit.

440. DRACONTIUS, gente Hiſpanus, dignitate Presbyter, claruit circa an. 440. imperante Theodoſio juniore, ad quem *Elegiam* ſcripſit: adeò ut non ſine ratione ſe mirari dicat Philippus

* Tom. I. p.267. Labbeus *, virum eruditum Ger. Joannem Voſſium

† De Poet. Lat. c.9. p.87. † inter Poëtas incertæ ætatis, eoſque qui poſt tempora Caroli M. floruerint, Dracontium numeraſſe. Poëtica inprimis ſtudia excoluit Dracontius; duo tantùm ingenii illius fœtus nobis ſuperſunt, viz.

Carmen Heroicum in Hexaemeron. Librum iſtum exſcribentium culpâ olim vitiatum Eugenius II. Toletanus Epiſcopus, juſſu Chindiſvindi Gothorum in Hiſpaniâ Regis, emendavit atque ita in

* Cap.14. pulchritudinis formam coëgit, teſte Ildefonſo *, ut pulchrior de artificio corrigentis, quàm de manu proceſſiſſe videatur autoris: quin & ſeptimi diei explicationem ipſe addidit Eugenius.

Elegia ad Theodoſium Imp. à Sirmondo primùm edita *Pariſ.* 1619.

Prodiit *Liber in Hexaemeron* primùm *Pariſiis* ſuperiore ſæculo, deinde in Collectione Poëtarum *Fabricianâ*, & cum notis & Gloſſario Joannis Weitſii; denique in Appendice *Bigneanâ* p.837.

Utrumque Opuſculum prodiit *Pariſ.* 1619. 8°. curâ Jac. Sirmondi, & in Bibliothecâ Patr. Tom. IX. p.724. 729.

440. BACHIARIUS, *Maccæus* dictus; Miræo Hibernus, Baleo & Pitſeo Britannus; S. Patricii, ut volunt, diſcipulus, in Cœnobio Bannochorenſi educatus, diſciplinis præſertim Mathematicis incubuit. Certiora ſunt, quę de eo habet Genna-

* De Script. c.24. dius *. *Vir*, inquit, *Chriſtianæ Philoſophiæ nudus & expeditus, Deo vacare diſponens, peregrinationem pro conſervandâ vitæ integritate elegit.* Claruit anno 440. Scripſit, eodem Gennadio teſte, *Libellum de fide Apologeticum* ad Romanæ Urbis Pontificem (Leonem, uti ſuſpicari licet) quo peregrinationem à ſe ſolâ religionis causâ ſuſceptam fuiſſe adversùs calumniatores probavit. Interiit liber iſte. Extat autem ejuſdem Epiſtola *de recipiendis lapſis ad Januarium*, inter Orthodoxographa p.485. & in Bibliothecâ Patr. Tom. VI. p. 1174. De aliis, quæ

ſcripſiſſe dicitur, conſulantur Baleus & Pitſeus. SÆC. V. ab An. CCCC.

SABBATIUS, Eccleſiæ Gallicanæ Epiſcopus, ſed cujuſnam civitatis non liquet. Claruit 440. Gennad. de Script. c.25. anno 440. Rogatus à pia quâdam virgine, Secundâ nomine, ſcripſit librum *de Fide adverſus Marcionem & Valentinum, & adverſus Eunomium ac Aëtium: contra illos veritatem carnis à Chriſto aſſumptæ, contra hos autem conſubſtantialitatem filii demonſtrans.* NE.

HELIODORUS, Eccleſiæ Antiochenæ 440. Presbyter, claruit circa an. 440. Scripſit de *Virginitate libellum*, à Gennadio laudatum cap. 29. de Script. NE.

URSINUS, gente Afer, vitæ inſtituto Mo- 440. nachus. Claruit circa an. 440. Scripſit, teſte Gennadio *, *adverſus eos qui rebaptizandos Hæreticos* * De Script. c.27. *decernunt, docens rebaptizandos non eſſe, qui in nomine vel ſimpliciter Chriſti, vel in nomine Patris, Filii, & Sp. S. quamvis pravo ſenſu, baptizentur: iis autem poſt ſimplicem Trinitatis confeſſionem ſufficere ad ſalutem manuum Epiſcopalium impoſitionem.* Hunc Urſini *libellum* eundem cum Anonymi tractatu à Rigaltio inter Cypriani Opera edito ex Codicis Vaticani fide facit Philippus Labbeus, & ex eo Caſimirus Oudin: quibus ego rationibus non contemnendis ductus, aſſenſum tribuere non poſſum, ideoque alibi Anonymo Opus reliqui. Ut forſan non tam ab ignorantiâ (quod vult Caſimirus Oudin) profectum ſit, quod doctiſſimus, & ὁ νῦν ἐν ἁγίοις, Oxonienſium Antiſtes in editione ſuâ Cyprianicâ hoc Opus Anonymum reliquit; quàm quòd Autorem Cypriano ætate fuiſſe ſupparem cum CL. Rigaltio, aliiſque credidit. Certè unicum pro Urſino argumentum eſt Codicis Vaticani titulus, quem Tractatui Anonymo cuivis, qui Gennadium legerat, adjicere in promptu erat.

LEO I. Cognomento Magnus, Patriâ Roma- 440. nus, (Tuſcum appellat libri Pontificalis Autor, reclamantibus licèt quibuſdam Codicibus MSS.) Patre Quintiano natus. Eccleſiæ Romanæ adhuc Acolythus circa annum CCCCXVIII. in Africam cum literis ad Aurelium Epiſcopum Carthaginenſem miſſus eſt, ſi modò idem fuerit Leo, cujus meminit Auguſtinus epiſtola CIV. Sub Cœleſtino Papa Diaconum egit, & circa annum CCCCXXX. Joannem Caſſianum Eccleſiæ CP. Diaconum, qui inter Orientales diu verſatus hæreticorum mores & ingenium optimè noverat, ut adverſùs Neſtorium tunc recèns exortum ſcriberet, incitavit. Præſtitit id Caſſianus, editis libris VII. *de Incarnatione Domini*, quos, ut ex fine epiſtolæ Operi præfixæ liquet, Leoni noſtro nuncupavit. Anno CCCCXXXIX. orto inter Romani exercitûs in Galliis duces, Aetium & Albinum, diſſidio, ad concordiam reſarciendam mittitur Leo, quod & feliciter perfecit. Dum in hac legatione adhuc hæreret, diem obiit Sixtus Papa, in cujus locum communi Sententia electus eſt, abſens licèt, Leo noſter XXVIII. Julii an. CCCCXL. Septemb. VIII. in Solium Pontificale elevatus: tempore quidem parum læto, quo ob ingruentes Barbarorum incurſiones, & circumſtrepentes undique Neſtorianorum, Pelagianorum, Arianorum hæreſes, triſtiſſima erat tum Eccleſiæ, tum reipublicæ facies. His non obſtantibus Leo in munere ſuo exequendo, virili animo pergebat. Anno CCCCXLIII. quamplures Manichæi à Vandalis ex Africa fugati Romæ latebras quærebant; & quò tutiùs laterent, Catholicorum myſteriis ſe immiſcuerunt. Hoc vero indicio tanquam ſorices ſe prodebant, quod

SÆC. V. ab An. CCCC.

ſumpto pane poculum Euchariſticum reſpuebant. Monuit id plebem mox Leo, quaque nota execrabiles hæretici eſſent diſcernendi. En ipſius verba: *Cum ad tegendam infidelitatem ſuam noſtris audent intereſſe myſteriis, ita in Sacramentorum communione ſe temperant, ut interdum, ne penitùs latere non poſſint, ore indigne Chriſti corpus accipiant, Sanguinem autem redemptionis noſtræ haurire omninò declinant. Quod ideò veſtræ notum facimus ſanctitati, ut vobis hujuſmodi homines, & his manifeſtentur indiciis, & quorum deprehenſa fuerit ſacrilega ſimulatio a Sanctorum ſocietate ſacerdotali autoritate pellantur.* Hoc igitur tempore in Eccleſia Romana, fideles Euchariſtiam ſub utraque ſpecie ſumere ſolebant, & qui ali er facerent infami hæreſeos ſigno palam notabantur. Si alia jam ſint Eccleſiæ Romanæ placita, mores alii, viderint quorum intereſt. Anno CCCCXLV. ob reſciſſa à Leone Eccleſiæ Arelatenſis jura metropolitica, lis illum inter & Hilarium exorta eſt, jura ſua ad obitum uſque tutante Hilario, qua de re in Hilario egimus. Anno CCCCXLVIII. Eutyches nondum in Occidente cognitus, per literas Leonis gratiam aucupavit. Scripſit Leo, & tum apud Imperatorem, tum apud Flavianum pro homine interceſſit; à quibus certior de tota re factus Hæreticum damnavit, & prolixam epiſtolam ad Flavianum dedit, qua adverſus Eutychem ejuſque errorea fusè atque eruditè diſſeruit. Anno ſequenti Legatos ad Synodum Epheſinam, quæ *Latrocinalis* dicta eſt, miſit; quamprimum verò reſcivit, omnia ibi à Dioſcoro per vim & fraudem in Eutychis gratiam fieri, coacta mox Romæ Synodo, Acta Epheſina reſcidit, & Dioſcorum, Eutychemque condemnavit. Ipſe viciſſim à Dioſcoro adjunctis ſibi decem metropolitis Eccleſiæ communione motus. Turbis hiſce indies in majorem flammam erumpentibus, decreta eſt Synodus Oecumenica, quæ ne intra Italiam haberetur, fruſtra tum apud Imperatorem, tum apud Pulcheriam Auguſtam laboravit Leo. Indicta eſt igitur Chalcedone an. CCCCLI. & VIII. Idus Octobris haberi cœpit. Illùc veniunt à Pontifice Legati Paſchaſinus & Lucentius Epiſcopi, & Bonifacius Presbyter, qui Actione V. enixè contendebant, ut Leonis Epiſtola ad Flavianum ante biennium ſcripta, ipſius Synodi circa fidem definitioni insereretur. Reſponderunt Patres, ſe ad Epiſtolam ſubſcriptione ſuâ firmandam paratos eſſe, ut vero decreto Synodico intexeretur, nunquam admiſſuros. Et cùm acrius adhuc inſtarent Legati, ipſo etiam Imperatore id urgente, dixerunt Epiſcopi οἱ ἀντιλέγοντες εἰς Ῥώμην ἀπέλθωσιν, *qui contradicunt ipſi Romam ambulent.* Tandem cùm ad condendos Canones perventum eſſet, Decreto Synodico ſtatutum eſt, ut ſedis Conſtantinopolitanæ Antiſtes τὰ ἴσα πρεσβεῖα, æqualia cùm Senioris Romæ epiſcopo privilegia ſortiretur. Vehementius reclamarunt Legati Pontificii, violari hoc modo Nicænos Canones, ſe nihil admittere quod Eccleſiæ Romanæ dignitati adverſaretur, nec Sedem Apoſtolicam humiliari debere, idque ſe à Leone in mandatis habuiſſe. Nihilominus poſt diligentiſſimum cauſæ examen, communi Epiſcoporum Suffragio, aſſentientibus etiam Imperatoris judicibus, decretum ſancitur & confirmatur. Re ad Pontificem delatâ totus in iram ſolvitur, & jam verè tugit Leo, ſed præcipuè fremit in Anatolium Epiſcopum Conſtantinopolitanum. Objicit ei injuriam, arrogantiam, ambitionem, conculcata Synodi Nicænæ Statuta, jurium alienorum invaſionem, denique quid non? nec cum eo ferè unquam poſthac in gratiam rediit, fidem quidem Chalcedonenſem ratam habuit, ipſum verò decretum penitus rejecit, *In irritum mittimus & per autoritatem B. Petri Apoſtoli generali prorſus definitione caſſamus*, ut ipſius* verbis hæc de re utar. Hæc quidem breviter; totam enim hujuſce rei hiſtoriam latius alibi † expoſui. Anno CCCCLII. Attila Hunnorum Rege arma in Italiam movente, miſſus eſt à Valentiniano Aug. ad illum Legatus Leo Pontifex, qui facundia & precibus ferocem hominis animum adeò emollivit, ut deſertâ Italiâ exercitum trans Danubium duxerit. Ann. CCCCLIII. Juliano Epiſcopo Coenſi vices ſuas in Comitatu commiſit Leo; nova res ut ad hunc annum rectè notat Queſnellus, nec anterioribus Pontificibus uſurpata. Unde deinceps iis in more poſitum, ut Apocriſiarios in Aula Baſilica haberent, qui res ſuas in Comitatu procurarent. Anno CCCCLV. direpta eſt à Vandalis, duce Genſerico, Urbs Roma, Leonis tamen interventu à cæde & incendio ſervata, deinceps ad componendas Orientis & Eccleſiæ Alexandrinæ turbas præcipuè adjecit animum; dumque in his penè totus eſſet, depoſuit mortalitatis exuvias III. Kal. Novemb. an. CCCCLXI. Verum de anno ejus emortuali, fusè præ aliis agunt Queſnellus, & Papebrochius, quos conſulat lectorum curioſus. Egregium Præſulem meritò commendant pietas, eruditio, facundia, prudentia, paſtoralis vigilantia, ingens adverſùs hæreticos zelus, conſtans & perpetua circa fidem Catholicam ſolicitudo; non æquè faſtus, animus elatior, immenſum augendæ dignitatis Pontificiæ Studium, erat quippe potentiæ Papalis amplificator ſtrenuus, privilegiorum, quæ ſedi ſuę arrogavit, vindex animoſus; quod in contentionibus ejus adverſùs Decretum Chalcedonenſe luce clarius patebat.

In Quadrageſ. Ser. 4. p. 217.

SÆC. V. ab An. CCCC.

* Epiſt. 79. ad Pulcher. cap. 3. p. 308

† Diſſert. de Regim. Vet. Eccleſ. cap. VI. §. 3. 4. 5.

SCRIPTA.

IN *Anniverſario Aſſumptionis ſuæ Sermones* IV. Horum primus non in anniverſario, ſed in ipſo Conſecrationis die à Leone habitum eſſe non uno indicio ex ipſo Sermone demonſtrari poteſt. Vide quæ de hac re habet Daniel Papebrochius Not. ad Catal. Roman. Pontif. pag. 64.

De Collectis & Eleemoſynis VI.

De Jejunio decimi menſis IX.

De Nativitate Domini X.

De Epiphania Domini VIII.

De Quadrageſima XII.

De Paſſione Domini XIX.

De Reſurrectione Domini II.

De Aſcenſione Domini II.

De Pentecoſte III.

De Jejunio Pentecoſtes IV.

In Natali Apoſtolorum Petri & Pauli II. Secundum verò ſuppoſititium eſſe, & ex Sermonibus II. & III. in die anniverſario aſſumptionis in Pontificatum contextum monet Queſnellus, qui proinde eum in Appendicem rejecit.

In Octava eorundem Apoſtolorum I.

In Natali Maccabæorum I.

In Feſto S. Laurentii Martyris I.

De Jejunio ſeptimi menſis IX.

Tractatus contra Eutychis hæreſim habitus in Baſilica S. Anaſtaſiæ I.

Homilia de transfiguratione Domini I.

Homilia de gradibus Aſcenſionis ad Beatitudinem I.

In Cathedra S. Petri I.

Oratio in Conſecratione Epiſcopi.

Oratio in Ordinatione Presbyteri.

Allocutio Archidiaconi ad Epiſcopum pro reconciliatione pœnitentium.

Epiſtola CXLI. quarum XXX. noviſſimæ editioni primùm acceſſerunt. In prioribus editionibus LXXXVIII.

SÆC.V. ab An. CCCC. LXXXVIII. de Privilegio Chorepiſcoporum ad Germaniæ & Galliæ epiſcopos, & XCVI. ad Epiſcopos Tertiæ ſive Turonenſis provinciæ Leonis non eſſe; hanc verò Leoni Bituricenſi Epiſcopo deberi; illam ex Concilio ſecundo Hiſpalenſi, & aliunde conſarcinatam eſſe, Sirmondus aliique jamdudum monuerunt. Inter has etiam epiſtolas locum habent, haud paucę aliorum epiſtolæ, viz. Flaviani, Ravennii, Ruſtici, Euſebii, Paſchaſini, &c. quæ Leonis epiſtolis nentiquam annumerantur. Leonis epiſtolæ in quavis ferè Conciliorum editione reperiuntur: ſed pro temporis locique ratione editoriſque diligentiâ plures vel pauciores, magis minùſve caſtigatæ, de quo vide quæ in Præfatione notat CL. Queſnellus.

DEPERDITA.

DEſiderantur quamplurimæ Leonis *Epiſtolæ*, aliaque quædam Opuſcula, quorum omnium Elenchum benè longum exhibet Queſnellus Tom. II. p.914. Fragmenta quædam profert Tom. I. p.725.

SPURIA.

IN *Natali S. Vincentii Martyris Sermo.* Hunc ab Hiſpano quodam, forſan Leandro Hiſpalenſi, ſcriptum cenſet Queſnellus. Auguſtino olim tributus inter ejus Sermones de Sanctis n.13. habetur.

In Nativitate Domini Sermo.

In Aſcenſione Domini.

In Nativitate SS. Apoſtolorum Petri & Pauli.

Tractatus adverſus errores Eutychis & aliorum. Hæc quinque Opuſcula in editione Queſnelliana in appendiculam rejiciuntur.

LEONI AFFICTA.

DE *Vocatione Omnium Gentium libri* II. à nonnullis S. Ambroſio, ab aliis Eucherio Lugdunenſi, ab aliis Hilario cuidam vel Arelatenſi, vel Syracuſano Proſperi ſocio, vel Proſpero Aurelianenſi aſcripti, communi verò eruditorum Sententiâ Proſpero Aquitanico tributi, faventibus omnibus ab DCCC. annis Codicibus MSS. totiuſque Galliæ ſuffragio, quod non diffitetur ipſe Paſchaſius Queſnellus, qui nihilominus peculiari diſſertatione eos Leoni aſſerere conatur; idque longo conjecturarum potiùs quàm argumentorum agmine, quæ huc ferè redeunt, adverſùs Proſperum militare diverſos de eadem re loquendi modos, Styli diſparitatem, operis methodum, temporis rationem; pro Leone ſtare phraſin & dicendi characterem, ætatem, patriam, Scripturæ uſum familiarem, peculiarem locorum quorundam S. Scripturæ citationem, denique doctrinæ ſimilitudinem: pluribus hæc diducit vir eruditus, quæ cum pro cujuſvis ingenio variare ſolent, & plus minùſque in aliis reperiri poſſunt, haud ſatis firmum ſententiæ huic fundamentum ſubſternere videntur.

Epiſtola ad Demetriadem de humilitate Chriſtianâ, Proſpero vulgò adjudicata. Leoni vindicat idem Queſnellus, iiſdem penè argumentis, nempe ex Styli, Doctrinæ, Conceptuumque Similitudine, ex allegata Hieronymi & vulgata verſione, ut alia levioris momenti taceam, ac proinde idem de hâc quod de ſuperiore Diſſertatione judicium ferendum eſt.

Capitula, ſive Præteritorum Sedis Apoſtolicæ Epiſcoporum Autoritates, De Gratia & libero Voluntatis arbitrio, quæ Cœleſtini Epiſtolæ ad Gallos ſubnecti ſolent. Leonis cauſam pro his capitulis agit Queſnellus prolixa Diſſertatione in duas partes diviſa; in primâ hæc capitula Proſpero abjudicat, Leoni aſſerit, adductis iiſdem penè quibus ſuprà cauſam egerat conjecturis: in ſecunda de dogmatum, quæ in poſtrema Capitulorum parte continentur, neceſſitate & momento agit. Hæc tria Opuſcula in fronte Operum S. Leonis collocat, nulla licet cogente ratione, nullo Veterum teſtimonio, nulla vetuſti Codicis fide ſuffultus. Certè ſi Leonem virum ſuo tempore celeberrimum autorem habuiſſent, an id latuiſſet Caſſianum, Proſperum, Eucherium Lugdunenſem, Vincentium Lirinenſem, alios? imò an ipſius in Sede Romana Succeſſores, qui de Leone ne per ſomnium quidem cogitaſſe videntur? Ad hæc, an ipſe ſiluiſſet Leo, qui tot epiſtolis in quibus de controverſiis Pelagianis agit, amplam de his opuſculis mentionem injiciendi occaſionem habuit? Interim quæ ad ſententiam ſuam confirmandam protulit vir eruditus, haud vulgarem ingenii, & diligentiæ laudem merentur.

SÆC.V. ab An.CCCC.

Cave Hiſt. Lit.

Prodierunt integra Leonis Opera, ut alias editiones minùs accuratas mittam, *Pariſ.* 1614 1618. f. *Lugduni* 1633. 1651. 1671. alibique ſæpius ſubjunctis Chryſologi & Fulgentii operibus. Demum omnia Leonis Opera collegit, recenſuit, & quædam de novo eruit, edidítque Paſch. Queſnellus *Pariſ.* 1675. II. vol. 4°. qui præter alia editionem ſuam planè elegantem antiquo Canonum Eccleſiæ Romanæ Codice, Dionyſiano vetuſtiori Diſſertationibus XVI. notiſque perquàm eruditis ornavit, & illuſtravit.

440. SALVIANUS, gente non quidem Afer, ut quidam volunt, ſed Gallus, ipſomet Galliam ſolum patrium appellante. Coloniæ Agrippinę natum eſſe ex epiſtolâ ejus primâ non malè colligit Baluzius; quamvis etiam Treviris diu vixit. Claruit ab anno 440. & deinceps magis magiſque inclaſeſcere cœpit. Palladiam, Hypatii (qui adhuc Gentilis erat) & Quietæ filiam, uxorem duxit; & ipſam religione Gentilem, quam tamen poſtea ad fidem Chriſtianam perduxit. Ex eâ unicam prolem, nomine Auſpiciolam, ſuſcepit. Relicta tandem patriâ, in provinciam Viennenſem profectus eſt; mox Presbyter Maſſilienſis factus. Quòd verò in pluribus Salviani editionibus Epiſcopus vocatur; error planè eſt graviſſimus: cùm Gennadius *, eum diſertè Presbyterum appellet. Cui objectioni ut occurreret Conradus Rittershuſius †, vir quidem doctiſſimus, dici poſſe putat, nondum tunc temporis, cùm illa ſcriberet Gennadius, Salvianum perveniſſe ad Epiſcopatum: non animadvertens Salvianum anno 495. quo Gennadius ſcripſit, jam ætate gravem & morti vicinum fuiſſe. Imbelli tamen iſto argumento nequaquam fretus, σοφὸν aliud φάρμακον adhibet, priori longè infirmius: fuiſſe ſc. in Eccleſiâ Chriſtianâ tempus, cum iidem appellarentur Presbyteri, qui & Epiſcopi. Error autem de Epiſcopatu illius hinc ortus eſt, opinante Baluzio; quòd in quibuſdam Gennadii editionibus dicatur Homilias Epiſcopus factus multas compoſuiſſe; cum legendum ſit ad Epiſcopos vel Epiſcopis factas. Nam vir eloquens & doctus Homilias ſcribebat, quę ab Epiſcopis deinde recitabantur in Eccleſiâ. Obiit grandævus, exeunte, ut videtur, ſæculo.

De Gubernat. l. 7. p. 139.

* De Script. c.67.

† Com. in Salvian. p.1.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

DE *providentiâ & gubernatione* Dei, *deque juſto ac præſenti ejus judicio, libri* VII. *ad Salonium Epiſcopum, diſcipulum olim ſuum.*

Epiſtolæ IX. Quarum ultima ad Solonium Præ-

SÆC. V. ab An. CCCC. faturia eſt in libros *de Avaritia.*

Adverſus avaritiam, præſertim Clericorum & Sacerdotum libri IV. ad Salonium Epiſcopum; quos ſub ficto Timothei nomine in lucem emiſit Salvianus.

Τῶν ἀντικειμένων libri III. in quibus *loca V. ac N. Teſtamenti in ſpeciem pugnantia conciliantur.* Sub Salviani quidem nomine, ab * Alphonſo de Caſtro citantur. In quem errorem incidit vir aliàs non indoctus, eò quòd hi libri ad Calcem Salviani editi ſunt, *Baſileæ* 1530. & alibi. Verùm Salviani non eſſe certò liquet. Juliano Epiſcopo Toletano debere receptior eſt eruditorum ſententia.

* Adver. Hæreſ. lib. 14. ſ.276.

DEPERDITA.

Gennad. de Script. c.67.

D*E Virginitatis bono ad Marcellum Presbyterum libri.* III.

Expoſitio extremæ partis Eccleſiaſtici ad Claudium Epiſcopum Viennenſem.

In Hexaemeron ſive à principio Geneſis uſque ad conditionem hominis, in morem Græcorum verſu compoſitus liber unus.

Homiliæ multa coram Epiſcopis vel in uſum Epiſcoporum facta.

Homiliæ in Sacramenta nonnulla.

Prodierunt Opera Salviani, cum Scholiis Alexandri Braſſicani *Baſil.* 1530. fol. deinde cura Petri Galeſinii *Romæ* 1564. cum notis Braſſicani *Pariſ.* 1575. 8°. auctiora deinde & magis emendata ſtudio Petri Pithæi *Pariſ.* 1580. Conradi Rittershuſii commentariis illuſtrata *Altorf.* 1611. 2. vol. 8°. poſtea aliorum etiam commentariis aucta *Norimbergæ* 1623. Rothomagi (cum Scholiis Braſſicani) 1627. 12°. Anno 1640. recuſa eſt Pariſiis editio Pithæana. Tandem Stephanus Baluzius ad Codices MSS. recognita, & notis illuſtrata edidit *Pariſ.* 1663. 8°. ſecundis verò curis auctiora *Pariſ.* 1669. 8°.

440. CONSTANTIUS, gente Gallus, nobilitate ſublimis, Presbyter Lugdunenſis (Epiſcopum malè vocat Iſidorus Hiſpalenſis *) inde Sidonio religione venerabilis, claruit anno 440. & deinceps. Extructâ à Patiente Epiſcopo Lugdunenſi eccleſiâ iſtius urbis, ipſe *Hexametris verſibus* latera altari Baſilicæ vicina celebravit. Inter annos 475, & 480. cùm civitas Arvernorum ab Evarice Gothorum Rege longâ obſidione premeretur, Conſtantius, ſuperatis omnibus difficultatibus, itineris longitudine, dierum brevitate, pabulorum penuriâ, aliiſque impedimentis, viâ ſatis inviâ & abruptâ à Lugduno Arvernum uſque profectus eſt; ubi cives tumultuantes ad concordiam revocavit; aliosque Gothorum ingruentium metu fugientes in urbem reduxit. Hæc ferè ex Sidonio Apollinari excerpſimus, qui ubique Conſtantium mirè deprædicat, veluti virum ſingularis ingenii, ſalutaris conſilii, certè in tractatibus publicis cæteros eloquentes, ſeu diverſa ſive paria decernat, præſtantioris facundiæ dotibus antecellentem: ut ipſius verbis utar. Unde Epiſtolas ſuas in unum opus collectas examini ejus non modò recenſendas, ſed defæcandas, ut ait, limandaſque commiſit; ſciens illum immodicum eſſe fautorem non ſtudiorum modò, ſed & ſtudioſorum. Scripſit *de Vitâ S. Germani Antiſſiodorenſis Epiſcopi librum ad Patiensem Lugdunenſem & Cenſorium Antiſſiodorenſem Epiſcopos.* Extat apud Sorium ad diem Julii XXXI.

* De Script. c. 4.

L.9. cap.16.

L.1. Ep.1.

440. PETRONIUS, gente Italus, illuſtri familiâ ortus, Sexti Anicii Petronii Probi, Prætorio præfecti, qui Conſolatum anno 406. cum Arcadio Imp. geſſit filius. Ipſum etiam pariter ac patrem, prætorii præfecturam geſſiſſe ex Gennadii & Eucherii verbis conjicit Baronius. Eucherius certè in libro de contemptu mundi, anno 432. ſcripto, Petronii in Italiâ tunc Amiſtitis meminit; qui ex pleniſſimâ mundanæ poteſtatis ſede in ſacerdotii nomen aſcendit. Utut ſit, Petronium noſtrum Bononiæ Epiſcopum fuiſſe, & ſanctitate vitæ eminuiſſe, Gennadii * fide conſtat. Claruit circa an. 440. Obiit ante annum. 450. Theodoſio adhuc regnante. Scripſit *librum de Ordinatione Epiſcopi,* quem à nonnullis Patri ejus aſcriptum eſſe monet Gennadius. Gennadii etiam ævo *Vitas Patrum Monachorum Ægypti* ſcripſiſſe vulgò habetur. Quo titulo an ille, qui ſub eo nomine hodie circumfertur, liber, an peculiare potiùs opus aliquod deſignetur, haud ſatis conſtat.

* De Script. c.41.

PHILIPPUS, Presbyter, Hieronymi diſcipulus, claruit præcipuè circa an. 440. Obiit Martiano & Avito regnantibus, i. e. anno 455. vel ad minimùm proximi initio. Avitus enim, qui anno 455. Julii x. factus eſt Imperator, circa ſequentis menſem Maium purpuram depoſuit: cum imperium decem menſes tenuiſſet. Præter *familiares Epiſtolas,* valde *ſalſas,* & maximè ad paupertatis & dolorum tolerantiam exhortatorias; quæ jam olim interierunt; ſcripſiſſe Philippum noſtrum *Commentarium in Job,* teſtis eſt Gennadius *; Et quidem Philippi nomine *Commentariorum in Job. ad Nectarium Epiſcopum libri* III. prodierunt *Baſileæ* anno 1527. tum in 4°. tum in fol. quos reverâ Philippi eſſe fidem facit locus, quem Beda, libro de Ratione unciarum, ex Philippi Expoſitione in Job, citat; qui in hiſce Comentariis hodie reperitur; ut dudum notavit Sixtus Senenſis*. Affirmat etiam Caſimirus Oudin ſe in antiquiſſimo Codice Bibliothecæ Igniacenſis in tractu Rhemenſi hos Commentarios MSS. vidiſſe, qui autoritatem Gennadii præfixam habuerunt. Hi Commentarii etiam inter Opera Bedæ & Hieronymi haberi ſolent. 440.

* De Script. c.62.

* L.4. p.293.

ISAAC, gente Syrus, ex Monacho Presbyter Eccleſiæ Antiochenæ, claruit anno 440. Obiit circa an. 456. Multa conſcripſit Syro ſermone, præcipuè *adverſùs Neſtorianos & Eutychianos.* Ruinam etiam Antiochiæ longo *carmine* planxit. Hæc ab eo ſcripta memorat Gennadius *, ex quibus hodie nil ſupereſt. Extat quidem Latinè, à Gennadio non recenſitus, ſub Iſaaci nomine *Liber de Contemptu mundi,* Biblioth. Patr. Tom. XI. qui tamen juniori Iſaaco, qui exeunte Sæculo ſexto floruit, à quibuſdam non immeritò tribuitur. Cùm enim neque Gennadius, neque Trithemius, qui ſcripta Iſaaci noſtri enumerant, hujus libri meminerint, ut rectè obſervat Miræus, non minùs probabile videri queat librum iſtum eſſe Iſaaci junioris. 440.

* De Script. c.68.

ASCLEPIUS, gente Afer, claruit anno 440. & in vivis adhuc erat anno 495. De eo ex Veteribus unus hæc habet Gennadius *. *In Bajenſi territorio vici non grandis Epiſcopus, ſcripſit adverſùm Arianos: & modò adverſùm* Donatiſtas *ſcribere dicitur. In docendo autem ex tempore grandi opinione celebratur.* NE. 440.

* De Script. c.73.

ARCHELAUS Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopus, claruit, ſi rem obſcuram rectè conjectando aſſequi poſſum, circa annum CCCCXL. Certum penè eſt, ipſum poſt an. CCCLXXXIII. quo Sidenſis Synodus Meſſalianos damnavit, floruiſſe, & ante Concilium *latrocinale* Epheſinum anno CCCCXLIX. quo tempore Thalaſſius erat Cæſarienſis Epiſcopus, quem excepit Alypius, de cujos ætate diximus in *Lampetio,* ad ann. CCCCLX. Veriſimile igitur eſt Archelaum, non diu poſt Concilium I. Epheſinum, circa annum CCCCXL. 440. P. II.

vixiſſe;

Digitized by Google

vixiſſe; præſertim cùm Photius ſcriptores qui Meſſalianos oppugnabant recenſens, illum concilio Epheſino proximè adjungit. Scripſit contra hæreſin Meſſalianorum, quorum capita XXIV. Anathematiſmis refutavit, ut ex libro Synodico refert Photius Cod. LII. col. 40.

440. P. II. HERACLIDAS, Nyſſæ, quæ Armeniæ minoris urbs erat, Epiſcopus, claruit eodem circiter tempore, circa annum CCCCXL. quippè quem Archelao accenſet Photius, & Alypio Cæſarienſi qui claruit circa annum CCCCLVIII. tempore fuiſſe anteriorem diſertè dicit. Compoſuit adverſùs Meſſalianos Epiſtolas duas, in quarum alterâ teſtimonium quoddam pro antiquitate Sacrarum Imaginum allatum erat, notante Photio, qui & ipſe cultûs Imaginum acerrimus defenſor erat. Cod. LII. col. 41.

443. PASCHASINUS, Lilybetanus in Siciliâ Epiſcopus, S. Cyrillo, Leoni Papæ, aliiſque magni nominis viris familiaris. Claruit præcipuè circa an. 443. Multa ob Catholicæ fidei confeſſionem ſub Genſerici perſecutione paſſus videtur. Ipſe exilium, multaque mala ſibi irrogata eſſe in epiſtolâ ſuâ conqueritur. Utrum verò idem fuerit cum Paſchaſio, quem à Genſerico anno 437. aulâ deturbatum fuiſſe, & poſt cruciatus multos Martyrium tandem fortiter obiiſſe memorat Proſper in Chronico: Lectori accuratiùs diſpiciendum relinquo. Anno 451. à Leone Papâ ad Concilium Chalcedonenſe unà cum Lucentio Epiſcopo Aſculano, & Bonifacio Presbytero, legatus eſt, ut illius nomine Synodo intereſſet. Primas in legatione vices ſubſtinuit Paſchaſinus, atque adeò Leonis nomine primus omnium Epiſcoporum Synodi decretis ſubſcripſit. *Scripſit Epiſtolam de Paſchatis obſervatione ad Leonem Papam*; quæ inter Leonis Epiſtolas extat; emendatior autem apud Bucherium de Doctr. Temp. p. 75. Scripſit etiam *Epiſtolam ad eundem*, ſui & conlegatorum nomine, *de damnatione Dioſcuri*, quæ in Conciliorum Tomis habetur. Eidem *Acta Concilii Chalcedonenſis* aſcribit Trithemius, qua auctoritate motus, parùm liquet; niſi quòd Concilio interfuerit, & præſederit Paſchaſinus.

444. TIRO PROSPER, gente Aquitanus, homo, ut videtur, laicus, Leonis Papæ notarius. Claruit anno 444. Regenſis quidem in Aquitaniâ, vel ut alii, Rhegienſis in Italiâ, Epiſcopus fuiſſe vulgò creditur: cui quidem ſententiæ ægrè aſſenſum præbere poſſim. Ex Veteribus enim nullum ante Honorium Auguſtodunenſem, vel infimum in Clero locum, multò minùs dignitatem Epiſcopalem ei aſſignâſſe rectè notat CL. Labbæus.* *Tom. 2. p. 247. Auguſtini nomen & doctrinam ſtudioſè inprimis coluit; & enim anno 426. datis literis de Maſſalianis erroribus in Galliâ pullulantibus certiorem fecit; utque ſcriptis de perſeverantiâ & prædeſtinatione libellis eos oppugnaret, obtinuit. Ejuſdem poſt obitum memoriam contra Maſſalianorum calumnias ſummo animi affectu & diligentiâ tuitus eſt; adeò ut anno 431. ſuſcepto, unà cum Hilario ſtudiorum ſocio, Romam itinere, Auguſtiniani nominis inſectatores calumniæ & hæreſeos apud Cœleſtinum Papam accuſaret; & Pontificis epiſtolam ad Galliæ Epiſcopos impetraret, quâ munitus Maſſalianorum inſidiis fortiùs obſiſteret. In Galliam redux, Pelagianos impigrè oppugnare tam ſcriptis quàm exemplo perſtitit; & anno 433. nobile inprimis Opus adverſùs Caſſianum, quem *Collatorem* vocat, edidit. Poſt annum 440. Romam à Leone Papâ evocatus videtur, ut illi eſſet ab Epiſtolis, & contra Pelagianos Italiam turbantes decertaret. Anno 443. à Leone ad id munus exequendum in Campaniam miſſus eſt; ut Juliani dolis & audaciæ obviam iret. Anno 455. in vivis adhuc erat: eò uſque enim Chronicon ſuum perduxit. Quin & illius meminit ad annum 460. Marcellinus Comes in Chronico. Vir certè erat magnæ eruditionis, nec minoris pro fide Catholicâ zeli: adeò ut Pelagianæ hereſeos ruinam illi præ aliis acceptam referat Photius*. *Cod. 54. Uxoratum fuiſſe arguunt verſus ad Uxorem ſuam, qui à Bedâ in fine libelli de re Metricâ adducuntur.

Cave Hiſt. Lit.

OPERA QUÆ EXTANT.

DE *promiſſionibus & prædictionibus Dei liber*; in tres partes diviſus, cum adjunctis libellis, qui inſcribuntur *Dimidium temporis*, ubi de Antichriſto multa, & de gloriâ regnoque Sanctorum: Proſperi Aquitani non eſſe Opus iſtud contendit Uſſerius in Bibliothecâ Theol. MS. hoc præcipuè argumento uſus. Proſper Africam nunquam vidit, ſaltem vivente Auguſtino. Operis autem iſtius Autor ſcribit ſe Aurelium Epiſcopum (qui non longè poſt S Auguſtinum obiit) Carthagine vidiſſe. Quin & in perſecutione Vandalicâ ſe multa paſſum, & ex Africâ depulſum, tandem in Italiam delatum eſſe prodit; quæ Proſpero noſtro nequaquam conveniunt. His adde ingentem ſtyli diſſimilitudinem; quæ quidem tanta eſt, ut vel ſola opus Proſpero abjudicare poſſit. Calculum ſuum nuper addidit CL. Queſnellus, Diſſert. de Vit. S. Leonis ad an. 444. num. 4. *Proſperi enim*, inquit, *non eſt illud Opus, ſed ignoti anonymique cujuſquam Africani, cujus ſtylus dicendique Character quàm longè à Proſperiano diſtet, quivis æquus rerum æſtimator facilè judicet. Hujus quippe oratio, humilis, jejuna, & ſimplex; Proſperi loquendi genus abundans, dives, viribus & nervis valens, locuples ſententiis. Fruſtra quis dixerit exaratum hoc Opus à Proſpero juvene, cum ſit hominis ætate provecti, ut & ipſe autor de ſe teſtatur, & ex multis locis conſtat.* His adde, Gennadium dum Opera Proſperi recenſet, hujus libri non meminiſſe. Utut ſit, ab aliquo Proſperi coævo ſcriptus eſt liber iſte, & à Caſſiodoro * olim Proſpero attributus videtur. * Divin. Lect. c. 1.

De Vitâ Contemplativâ libri III. Proſperi ævo aliquantulum recentiores primâ fronte videntur. Juliano Pomerio deberi Iſidori Hiſpalenſis † autoritate conſtat. † De Script. c. 12. Prodierunt ſeorſim anno 1487. & *Colon.* 1536 8°. Prologum II. in hos libros edidit Dachet. Spicileg. Tom. XIII.

Ad Ruffinum Epiſtola de gratiâ & libero arbitrio.

Reſponſiones ad capitula objectionum Gallorum doctrinam S. Auguſtini calumniis inſectantium.

Reſponſiones ad Capitula XVI. *objectionum Vincentianarum.*

Reſponſiones ad Excerpta, quæ de Genuenſi civitate ſunt miſſa. Sive Dubiorum IX. *ex Auguſtini libris de Prædeſtinatione Sanctorum & Bono Perſeverantiæ objectorum ſolutiones.*

Contra Collatorem liber, ſeu de gratiâ Dei *& libero arbitrio pro S. Auguſtino contra Caſſiani Collationem* XIII. Prodiit ſeorſim *Lugduni Bat.* 1606. & *Atrebat.* 1628.

Sententiarum ex Operibus S. Auguſtini excerptarum Liber, ſententias CCCLXXXVIII. complexus. Prodiit ſeorſim *Helmſtad.* 1613.

Commentarius in LI. *Pſalmos poſteriores.*

De vocatione Gentium Libri II. qui Ambroſio malè olim inſcripti, inter Opera illius haberi ſolent. Hodiè Proſpero vulgò aſcribuntur: & ſuffragatur quidem Codicum MSS. fides; verùm obſtat diſcri-

SÆC.V ab An. CCCC. *Hiſt. Pelag. l.1. c.20. men dogmatum nonnullorum ab iis quæ Proſper ſummo animi ardore propugnavit. Eligenda igitur præ cæteris videtur Cl. Voſſii* ſententia; qui Proſpero Aurelianenſi Epiſcopo, cujus meminit Sidonius l.8. Epiſt. 15. quique Conciliis Vaſenſi II. & Carpentoractenſi annis 529. & 27. interfuit, cos adjudicat.

Epiſtola ad ſacram Virginem Demetriadem, quæ cum libris de Vocatione Gentium inter Ambroſii Opera locum malè obtinet. Scripta verò eſt à Proſpero poſt datam Pelagii ad Demetriadem epiſtolam; quam datâ operâ ibi refellit.

Epiſtola ad D. Auguſtinum de reliquiis Pelagianæ hæreſeos, quæ Auguſtini libris de Prædeſtinatione Sanctorum & Bono Perſeverantiæ præfigi ſolet.

De Ingratis, ſive περὶ τ ἀχαρίςων, adverſus Pelagianos Carmen Heroicum, vivente adhuc S.Auguſtino ſcriptum.

Epitaphium Neſtorianæ & Pelagianæ hæreſeun, in quo utriuſque hæreſis affinitas deſcribitur.

Epigrammatum XCVIII. *liber* ex ſententiis S.Auguſtini.

Epigrammata II. in Obtrectatorem S. Auguſtini.

Ad Uxorem metrum Anacreonticum cum elegiaco.

De *Providentiâ divinâ Carmen Heroicum*, quod tantùm abeſt, ut Proſperi ſit; ut à Pelagiano quodam compoſitum fuerit.

Canones Concilii Arauſicani II. qui à Proſpero dictati, & Leonis Papæ nomine ad Concilii Patres miſſi dicuntur. Verùm tota res fabulam ſapit nugaciſſimam. Siquidem Concilium iſtud anno 529. habitum eſt, multis poſt Proſperi ac Leonis mortem annis.

Cæterùm *Epiſtolas* quamplurimas, quæ inter Leonis Opera leguntur, & inprimis celebrem illam *adverſus Eutycheten* à Proſpero dictatas fuiſſe
* De Script. cap. 84. prodit Gennadius*. Idem præterea alibi †, pariter
† cap. 88. ac Iſidorus * *Canonem quendam Paſchalem* eidem
* Orig. l. 6. c. 17. aſcribit; qui interiit. Sanè Proſperum ſupputationem Feſti Paſchalis apprimè calluiſſe ex Chronico illius conſtat.

Confeſſio Fidei, à Sirmondo primùm edita ex Codice Vaticano poſt Eugenii Toletani Opuſcula *Pariſ.*1619. Habetur & in Biblioth. Patr.

Chronicon, cujus quatuor editiones inter ſe diverſiſſimæ hodie circumferuntur, nempe.

Vulgaris, quæ Chronicis Euſebiano & Hieronymiano in editione Scaligeriana ſubjungitur, & ab anno 379 (quo deſiit Hieronymus) incipiens, ad annum 445. progreditur.

Ducheſniana, quæ priori Chronici editioni decem annorum Hiſtoriam adjungit, & ad annum uſque 455. quo capta eſt à Genſerico Roma, pertingit. Hanc primus vulgavit ex Codicibus MSS. Sirmondi, & Chifflenii Ducheſnius Tomo I. Hiſtoricorum coætaneorum Franciæ.

Pithœana ſeu *Imperatoria*, quæ anno 379. exorſa, non per Conſules, ſed per annotatos in margine Imperatorum annos procedit, & in annum 455. deſinit. Editionem iſtam in lucem emiſit Petrus Pithæus *Pariſ.*1588. quam exemplaris MSS. ope emendatam iterum recudi fecit Philippus Labbeus Bibliothecæ Novæ MSS. (*Pariſ.*1657.) Tom. I. pagin. 56.

Labbeana, quæ integrum demum Proſperi Chronicon, quale à Gennadio deſcribitur exhibet. A Mundi enim principio exorſa ad annum uſque 455. pertingit. Poſt annum 379. inſeritur Auctuarium de variis hæreſibus. Quæ verò pars ab anno 379. ad 455. res geſtas narrat, Conſularis vulgò dicta, emendatior atque auctior eſt, quàm quæ ante vulgata fuit. Hanc editionem diu deſideratam primus SÆC.V. ab dedit Philippus Labbeus Bibliothecæ Novæ MSS. An. CCCC. Tomo I. p. 16.

In Editionibus hiſce quatuor, mirùm quàm variet pars Chronici Conſularis dicta, quæ ab anno 379. ad 445. vel 455. pertingit, in his duplò ferè auctior quàm in illis; in nonnullis diluta admodùm ac jejuna, in aliis accurata ſatis. Verùm id differentiæ, quod quidem enorme eſt, librariorum & interpolatorum audaciæ & imperitiæ aſcribi debet.

Prodierunt B. Proſperi Opera (præter Chronicon, & Confeſſionem fidei quæ in nullis editionibus locum habent) *Lugduni* 1539. fol. *Colon.*1565. 4°. *Lovanii* 1566. 4°. *Duaci* 1577. 8°. *Colon.*1609. 8°. 1613. *Lugduni* 1639. & in Bibliotheca Patrum Tom. VIII. p. 1.

IRENÆUS, gente, ut videtur, Syrus, dignitate S. Imperii Comes, anno 431. à Theodoſio Imp. 444.
Epheſum miſſus eſt, ut vice ſua Synodo Oecumenicæ intereſſet. Epheſum profectus Neſtorii partibus apertè ſavit, Epiſcopos autem Orthodoxos variis injuriis divexavit. Finitâ Synodo ab Orientalibus Epiſcopis exoratus Conſtantinopolin propetè ſe contulit, ut mendaciis & dolis fucum Imperatori faceret, & Cyrillo ac veritati aditum præcluderet. Anno 435. Neſtorio è ſuo S. Euprepii receſſu turbas iterùm cienti Antiochiæ præſens factus palam iterùm patrocinatus eſt. Quo nomine ſubiratus Imperator eum in ordinem redegit & aulâ ejecit: quin & in exilium Petras uſque Arabiæ oppidum deportari, honorifico tamen ſatis comitatu ſtipatum, juſſit. Verùm eò nunquam profectus fuiſſe videtur Irenæus, ſive fuga ſive precibus elapſus. Dignitate priſtina collapſus, in Syriam receſſit, ubi Epiſcoporum Phœniciæ decreto ann. 444. à Theodorito, digamus licèt, Tyri Epiſcopus ordinatus eſt. Sedem tamen non diu tenuit. Rem enim ægrè ferens Imperator eum poſt biennium edicto deponi juſſit; niſi Mariam Deiparam eſſe confiteretur, & Neſtorium anathematizaret. Quæ cùm pertinaciter recuſaret Irenæus, anno demum 448. vel potiùs ſequente, per vim Epiſcopatu ſuo deturbatus eſt. Sede ejectus ad ſcribendam Tragœdiam ſe contulit; ut eo ſaltem modo ademptæ ſibi dignitatis utriuſque pœnas exigeret. Quamdiu Epiſcopatui ſuperfuerit, non liquet. Scripſit *Commentarium de rebus in Synodo Epheſinâ, ac in Oriente toto* per viginti plus minus annos ab eâ proximè elapſos ex occaſione controverſiæ Neſtorianæ geſtis. Opus iſtud in plures diviſum erat libros; (quorum unus ea, gr. inſcribebatur *de Hiſtoriâ*, nec tam perfecta erat Hiſtoria, quàm farrago Actorum Synodalium, Epiſtolarum, Reſcriptorum Imperialium, aliorumque ejuſcemodi ſcriptorum cauſam Epheſinam ſpectantium: quibus ipſe pro re natâ Hiſtoricas paſſim notas adjunxit, Cyrillum & Orthodoxos ſugillans, Neſtorium verò ejuſque ſectarios collaudans. Interiit quidem Opus iſtud: partem tamen illius non contemnendam è Græco in Latinum ſermonem verſam nobis conſervavit, quiſquis ille fuerit, autor certè ſatis antiquus, Compilator Epiſtolarum Epheſinarum, quas in lucem emiſit Chriſtianus Lupus *Lovanii* 1682. 4°. Tota enim illa *Epiſtolarum & Actorum Synodalium Sylloge*, quanta quanta eſt, ex majori Irenæi Opere, deſumpta olim videtur. In his Lupi Epiſtolis, præter quamplurima ſcholia & notas illi ab Interprete Latino disertè aſcripta, extat Irenæi Epiſtola unica ad Epiſcopos Orientales ann. 431. ſcripta, nu. 21. quæ Græcè etiam habetur Concil. Tom. III. p. 717.

IDATIUS, ſeu Hydatius, gente Hiſpanus, Patriâ 445.

SÆC. V. ab An. CCCC. tiâ Gallæcus, domo Lemicenſis, Sigeberto Lemicenſis, aliis rectiùs Aquæflavienſis, Epiſcopus, claruit an. 445. quo circiter tempore illius tanquam Epiſcopi Gallæci meminit Leo Papa Epiſtolâ 91. & ipſe Manichæos quoſdam in Gallæcia latitantes ſe Turibio Epiſcopo Aſturicenſi ſociatum detexiſſe refert. Ante annum tamen 431. Epiſcopatum geſſit, cùm ad Aetium utriuſque militiæ Ducem à Populaſibus ſuis legatus in Galliam iter ſuſcepit. Anno 461. à Suevis Gallæciam vaſtantibus in Aquæflavienſi Eccleſiâ captus abductus eſt, ac poſt trimeſtrem captivitatem domum remiſſus. Obiit anno 468. vel ſequente admodum grandævus, Scripſit *Chronicon* ab anno 379. (quo deſiit Hieronymus) ad annum 428. Valentiniani tertium, uti ipſe in Præfatione teſtatur, idque poſtea ad ann. 467. produxit. Excerpta tantùm nonnulla illius ediderunt Scaliger ad calcem Chronici Euſebiani, & Caniſius in Antiquis Lectionibus. Integrum verò dedit Jac. Sirmondus *Parſ.* 1619. 8°. & ex eo editio Chronici Euſebiani *Amſtelodamenſis* 1658. Contexuit etiam Faſtos Conſulares à Bruto ac Collatino primis Conſulibus exorſus, & ad annum uſque 468. catalogum pertexens. Imperfectior edidit, ab anno Chriſti ſcilicet 270 ad ann. 423. pertingentes, Sirmondus *Pariſ.* 1619. integros verò Phil. Labbeus Biblioth. Nov. MSS. Tom. I. pag 3. Utrumque Opus In Bibliothecâ Patrum habetur Tom. VII. pag 1231. *De Chronico* notandum reſtat, nonnullos poſt Idatii mortem id ad annum 500. vel 490. continuâſſe; unde lubortus Boſtono error, qui ad illum; Sigeberto in Chronico, qui ad iſtum annum Chronicon ab Idatio perductum eſſe ſcribunt. Et ſanè Idatii Chronicon, quod apud Caniſium Antiq. Lect. Tom. II. habetur, quodque ab Andrea Schotto Tom. IV. Hiſpaniæ Illuſtratæ editum eſt, ultra Leonis Imp. tempora progreditur. Dictionem Idatii barbaram eſſe notat Scaliger, atque errores in Hiſtoriâ Romanâ continere non paucos; de Gothis tamen & Suevis nonnulla habere, quæ alibi non reperiuntur.

447. FLAVIANUS, magnæ Eccleſiæ CP. Presbyter; & ſacrorum vaſorum donariorumque cuſtos. Poſt Procli mortem anno 447. exeunte Octobri, (quod tamen alii cum Baronio ad annum ſuperiorem referunt) Antiſtes Conſtantinopolitanus factus eſt:
* Ep. 11. cui proinde datâ ad ipſum epiſtolâ Theodoritus* regiæ Urbis Epiſcopatum gratulatur. Sedem autem non diu tenuerat, cùm Eutyche hæreſin ſuam apertiùs propalante ipſe coactâ Conſtantinopoli quadraginta Epiſcoporum Provincialium ἐνδημούσῃ Synodo hominem obſtinatum damnavit. Verùm Eutyches Chryſaphii, primarii inter Imperiales Cubicularios Eunuchi, qui omnia in Palatio poterat, & Flavianum ſummo odio proſequebatur, potentiâ & favore fretus ad Synodum magis generalem, quàm verſutiis ejus illuſus Imperator Epheſi habendam indixerat, appellavit. Anno igitur 449. præſidente in Synodo Dioſcuro, atque omnia per vim agente, reſciſſis Actis Conſtantinopolitanis Eutyches abſolutus eſt, Flavianus autem damnatur, depoſitus, & à Barſuma, aliiſque factionis Monachis malè tractatus: quin & ſi Zonaram* ac Nice-
* Annal. Tom. 3. p. 36. phorum† audiamus, à Dioſcoro, Chryſaphio, aliiſ-
† L. 14. c. 47. que pietatis ac veritatis hoſtibus, pugnis & calcibus pectus & ora adeò graviter cæſus, ut tertio poſt die vitam finierit. Subdit Nicephorus Dioſcorum calcibus in demortui Flaviani ventrem inſiluiſſe. Alii tamen Flavianum à Latrocinali Synodo in exilium pulſum Hypæpas Lydiæ urbem perveniſſe, ibique die XVIII. Februarii anni ſequentis calamitatibus & miſeriis fractum obiiſſe tradunt. Quâ de re videſis Cl. Garnerium accuratè, ut ſolet, diſputantem, Diſſert. de libris Theodoriti pag. 208. Ex- SÆC. V. ab An. CCCC.
tant à Flaviano ſcriptæ *Epiſtolæ* II. ad *Leonem Papam* Concil. Tom. IV p. 13. quarum prima Latinè, ſecunda Græc. Lat. ibidem extat: illam verò Græc. Lat. edidit Cotelerius Monument. Tom I pag. 50. & Baluzius Nov. Collect. Concil. p. 1373. *Libellus Fidei Theodoſio Imp. ad petenti oblatus* Gr. Lat. Concil. loco citato.

TURIBIUS, gente Hiſpanus, Aſturicenſis in Hiſpaniâ Tarraconenſi Epiſcopus, claruit anno 447. P. II.
447. quo Concilio Hiſpanico generali adverſus Priſcillianiſtas intererat, ejuſque pars magna fuit. Scripſit *Epiſtolam* ad Idacium & Ceponium Hiſpanos Epiſcopos, in quâ de non recipiendis Apocryphis Scripturis, deque damnatione ſectæ Priſcillianiſtarum cum omnibus erroribus ab eâ diſſeminatis, agit. Hanc ex codice MS. Toletano deſcriptam, ſe in ingenti ſuâ Conciliorum Hiſpaniæ collectione editurum, & diſſertationem de rebus S. Turibii ſubnexurum, pollicitus eſt Joſephus d'Aguirre jam Cardinalis. Vide ejus *Notis. Concil. Hiſp.* pag. 58. Et quod promiſit, præſtitit in ingenti ſuâ Conciliorum *Collectione*, ubi Epiſtolam Turibianam, eleganti ſtylo ſcriptam, notis doctiſſimis illuſtravit *Concil. Hiſp.* Tom II pag. 218. & genuinam ejus auctoritatem adverſus Stephan Baluzium (qui litem huic Epiſtolæ intentârat *Collect. Nov.* in Præf. & p. 949.) à Codicis MS. ſexcentorum circiter annorum antiquitate, membranarum vetuſtate, charactere Gothico, aliiſque indiciis egregiè vindicat. Hanc Epiſtolam anteà extulerat Ambroſius de Morales *Hiſt. Hiſp* lib. II. cap 26. Inſeruit item eam Annalibus ſuis Baronius ad annum 447 p 43 Alios etiam libros ad Leonem I. Papam ſcripſiſſe Turibium, quibus fœdiſſimam Priſcillianiſtarum hæreſim, tunc temporis in Hiſpania repullulantem, fucatis coloribus denudavit, luculenterque depinxit, teſtis eſt Montanus Epiſcopus Toletanus anno 527. Epiſtolâ ad Antiſtites & Presbyteros territorii Palentini ſub finem, tum ap. d'Aguirre *ibid.* pag 270. tum *Concil.* Tom IV. col. 1737. Quinam verò fuerint hi libri, perſpicuè nos docet ipſemet Leo Epiſt. reſponſoria ad Turibium noſtrum in initio (habetur inter Leonis Epiſtolas *nu.* XV. Edit Queſnel. Editionum vulgatium XCIII.) nempè *Epiſtola* ad Leonem, *Commonitorium* XVI. Capitula complexum, quibus impia & blaſphema Priſcillianiſtarum dogmata liquidò expoſuit, quibuſque totidem Capitula antidoti vice in ſuâ Reſponſoriâ repoſuit Leo, denique *Libellus* quo, ut videtur, hos Hæreticos amplius depinxit & refutavit. Verùm hæc Turibii Opuſcula dudùm perierunt.

SYMEON, *Stylites* dictus, &, ut à Juniore Sy- 448.
meone vitæ ejus æmulo diſtinguatur, *Senior*; gente Theod. Philoth. c. 26.
Syrus, ex vico Sulan oriundus, claruit præcipuè circa ann. 448. Ineunte ætate ovibus paſcendis operam dedit, poſtea in ſomnio diviniùs admonitus ad Heliodorum quendam, Eremitam vitæ ſanctitate celeberrimum, ſe contulit; apud quem decem annos (novem habet Evagrius) jejuniis, aliiſque ſeverioris vitæ inſtitutis intentus exegit. Inde Telaniſſi ſub montis vertice anguſtâ quâdam æde per triennium incluſus, adeò jejuniis ſe maceravit ut nonniſi intervallo 40. dierum cibum deguſtaſſe feratur. Domunculâ egreſſus in ipſo montis vertice, catenâ ferreâ ingente viginti cubitos longâ rupi ſeſe alligavit. Quod quidem vitæ genus integro ſeptennio egiſſe cenſendus eſt; niſi potius Evagrii* calculos ſequi malimus. qui miſſâ * L. 1. c. 13.
catenæ narratione, decem annos in domuncula eum delituiſſe tradit. Tandem à Meletio quodam Epiſcopo exoratus catenam depoſuit, & colum-

nam excelſam in loco quodam Mandra dicto prope Antiochiam ſitam petiit; ac in inferiori columnæ parte annos ſeptem, in vertice triginta exegit, inde *Stylita* dictus. Hic loci ſtupendas plane ac humanam ſortem longo intervallo ſuperantes vitæ aſperitates exercuit; quin & ſi Græci audiendi, innumera confecit miracula; donec tandem poſt 56. annos in vitâ aſceticâ peractos, Imperante Leone, diem ſupremum obiit, inter annos, ut videtur, 460. & 467. Scripſit *Epiſtolas* multas, *unicam ad Theodoſium Imp ut Eccleſias Judæis Antiochenis conceſſas adimeret, hortatoriam*, cujus meminit Evagrius l. 1. c. 12. *alteram pro Synodo Chalcedonenſi ad Leonem Imp.* memoratam ab eodem l. 2. cap. 10. *tertiam pro eadem Synodo* ad Baſilium Epiſcopum Antiochenum, quam integram exhibet Evagrius loc. cit. & ex eo Nicephorus l. 15. c. 19. *quartam ad Eudociam Imperatricem in eâdem causâ*, cujus fragmenta refert Nicephorus l. 15. cap. 13. quintò profeſſionem fidei Catholicæ ad Leonem Imp. cujus meminit Eulogius Alexandrinus apud Photium Cod. 230. quæ tamen eadem jure cenſeri poſſet cum Epiſtolâ 2ª. modò recenſitâ. Porro extat Lat. ſub Symeonis noſtri nomine *Sermo de ſemper mente complectendo ſuum cuique diſceſſum*, Bibliothecæ Patr. Tom. VII. Vitam Symeonis Stylitæ ſcripſit Antonius, diſcipulus & ſervus ejus, qui in columnâ degenti res neceſſarias ſubminiſtravit. Extat Vita Lat. in Hiſtoriâ Patrum Tom. I. editionis Plantinianę.

448. POLEMIUS, ſive P. ANNÆUS SYLVIUS, unde oriundus, quodve vitæ genus ſectatus nondum didici; Romę vixiſſe videtur, claruitque anno CCCCXLVIII. Scripſit enim ſub Theodoſio Juniore, & Valentiniano Auguſtis, extincto jam Joanne Tyranno, & ut ipſemet adhuc clariùs teſtatur Flavio Zenone & Poſthumiano COSS. id eſt anno Chriſti CCCCXLVIII. & ſequentis initio, cùm Aſterius Conſulatum iniret. Condidit *Laterculum* quovis anni menſe Chriſtianorum & Gentilium Feſta complectentem, quem Domino Beatiſſimo Eucherio Epiſcopo nuncupavit. Integrum ferè penès ſe habuiſſe teſtatur CL. Bollandus, Præfat. Generał. ad Act. Sanctorum Tom. I. c. 4. §. 3. p. 43. qui Menſem Januarium ſpeciminis causâ evulgavit, reliqua ſe cum animadverſionibus editurum pollicitus: an fidem liberaverit, vel ejus nomine præſtiterint in laborioſâ illa Actorum Collectione συνεργοί, non comperi.

448. EUTYCHES, *Presbyter & Archimandrita* Conſtantinopolitanus, in Concilio Epheſino ſtrenuè contra Neſtorium decertavit; ac famam ſibi non vulgarem peperit: anno circiter 448. cùm ſenex admodùm eſſet, hæreſin nefandam in volgus propalare cœpit. Unicam enim in Chriſto naturam admiſit, ita ut ante Divinæ ac humanæ naturarum unionem duas in Chriſto fuiſſe naturas concederet, poſt unionem autem unam factam eſſe contenderet. Hinc & Chriſti carnem noſtræ conſubſtantialem eſſe negavit, ex Mariâ quidem nobis conſubſtantiali genitum faſſus, carnem autem ex eâ nobis conſubſtantialem ſuſcepiſſe negans. Hujuſmodi ferà dogmata in Symbolum quoddam conjecta per Monaſteria divulgavit, ut ab omnibus Monachis ſubſcriberentur, mandans. Quo nomine ab Euſebio Dorylæenſi Epiſcopo clàm admonitus, cùm reſipiſcere detrectaret, ab eodem hæreſeos apud Flavianum Epiſcopum accuſatus eſt. Exeunte igitur anno 448. Flavianus Synodum Conſtantinopolim convocat, Eutychem ter citari curat. Monaſterio ille ſe includit, morbum ſimulat: mox tamen domo ſe proripiens, Imperatorem adit, & ſatellitium militare ſibi impetrat. Eo ſtipatus Synodum ingreditur, accuſationem ſibi intentatam ſe armorum terrore diſcuſſurum ratus. Voto tamen excidit. Cùm fidem enim Catholicam ac duas in Chriſto naturas, ſæpiùs à Flaviano, interpellatus confiteri nollet; ab officio ſacerdotali, communione Eccleſiæ, & primatu Monaſterii ſubmotus eſt. Damnatus à Synodo tanquam Hæreticus, Acta Concilii inimicorum fraude falſata conqueritur, & Chryſaphii ſibi amiciſſimi autoritate uſus, ut coacta Synodo & adhibitis in conſeſſum Aulicis quibuſdam, cauſa iterum in examen revocetur, ab Imperatore mandari petit atque obtinet. Dictum factum. Synodus ſtatim iterum convocata, relecta prioris Synodi acta, res utrinque diſceptata, Eutyches iterum damnatus. Nondum autem quieſcit audax nebulo, ſed Dioſcurum in partes trahens, ut ad cauſam ſuam cognoſcendam generalior Synodus anno ſequente Dioſcuro præſide Epheſi habenda ab Imperatore indiceretur, Chryſaphio adjuvante, impetrat. Eò profectus, ac fidem Nicænam illibatam tueri præ ſe ferens, peſſimis Dioſcuri artibus ac inaudita in Epiſcopos tyrannide, in integrum reſtitutus eſt; ac Flavianum & Euſebium vice verſâ deponi curavit. Anno autem 451. cùm Eccleſiæ libertas & Epiſcopis παῤῥησία à Martiano Imp. denuò redderetur; cauſa ejus in Concilio Oecumenico Chalcedonenſi 630. Epiſcoporum ritè judicata eſt: ac doloſa fidei Confeſſio, quam in Latrocinio Epheſino obtulerat, relecta, Symbolo Nicæno, uti præ ſe tulit, conſona. Cùm verò in eâ articulum iſtum (Qui deſcendit, & incarnatus eſt de Spiritu Sancto ex Mariâ Virgine) prætermiſſum deprehendiſſent Patres Chalcedonenſes, ac blaſphemias Eutychis innumeris teſtimoniis conſignatas accepiſſent, unanimi omnium voce anathemate percuſſus eſt. Quid ei exinde contigerit parùm liquet; niſi quod Leo Papa binis Epiſtolis à Pulcheriâ Auguſtâ & Martiano Imp. enixè petierit, ut è Monaſterio CP. ubi cum periculo fidelium agebat, depulſus, in exilium mitteretur. Quo verò eventu aut ſucceſſu id fecerit Leo, non conſtat. Extat Gr. Lat. Libellus ſive *Confeſſio fidei Synodo Epheſinæ* λῃστρικῇ *oblatus*, Concil. Tom. IV. pag 134. *Supplicationes duæ ad Theodoſium Aug*, ibidem pag. 241. 250. Lat. *Epiſtola ad Leonem Papam, cum Fragmento Confeſſionis*, inter Epiſtolas Lupi Epheſinas num. 222. 223. Ep. 45. 70.

EUSEBIUS, unde oriundus, incertum; Laicus dum adhuc eſſet, dignitate autem Agens in rebus, ac Auguſtæ Scholaſticus, eruditionis famâ illuſtris erat. Quo tempore anno circiter 430. Neſtorio in Eccleſiâ CP. concionanti, & blaſphemias ſuas effutienti, palàm ſe oppoſuit: & mox Conteſtationem contra Clericos CP. Neſtorii ſequaces propoſuit; quâ Pauli Samoſateni hæreſin à Neſtorio reſuſcitatam eſſe demonſtravit. Tandem in Clerum cooptatus, Eccleſiæ Dorylęenſis in Phrygiâ Salutari Epiſcopus factus eſt. Claruit præcipuè ab anno 448. quo Libellum accuſationis adversùs Eutychem, quem amicè ſæpiùs antea erroris admonuerat, Synodo Conſtantinopolitanæ exhibuit. Eodem anno finitâ Synodo à Flaviano ad Leonem Papam (ſi modò aliqua Veterum auctoritas accederet) legatus jure cenſeri poſſit. Romæ enim apud Leonem Papam aliquando fuiſſe fidem facit actione 16. Concilii Chalcedonenſis. Utut ſit anno 449. Synodum Epheſinam profectus, à Dioſcuro ſumma injuria excluſus eſt, mox damnatus & depoſitus, demum verberibus malè mulctatus. Anno 451. in Concilio Chalcedonenſi, oblato accuſationis libello, Dioſcurum injuriæ, Eutychem hæreſeos poſtulavit, & Sy- 448. Evag. l. 1. cap. 9.

SÆC.V. ab An. CCCC. & Synodi pars magna fuit. Præter multa quæ tum in Conſtantinopolitanâ tum in Chalcedonenſi Synodo pro re natâ egregiè diſſeruit, extat Lat. *Conteſtatio adverſus Neſtorium* in Marii Mercatoris Opera, par.2. p.18. ab eo Latinè verſa. Gr. Lat. *Libellus adverſùs Eutycheten Synodo CP. oblatus.* Concil. Tom.IV.pag.151. *Libellus adverſùs Dioſcurum Synodo Chalcedonenſi oblatus* ibid. p.380. *Epiſtola ad Marcianum Imp.* Concil. Tom.IV. p.95.

448. BASILIUS, Seleuciæ in Iſauria Metropolita, claruit anno 448. Eundem hunc cum Baſilio Chryſoſtomi amico & contubernali, ad quem
* Cod. 168. ſcripti ſunt de Sacerdotio libri ſex, facit Photius*, (& poſt eum Codex Suidæ MS. cujus ex Bibliothecâ Antverpianâ meminit Dauſquius) ac exinde recentiorum haud pauci. Quod quidem ob longiſſimum temporis intervallum admodum improbabile videtur: Si enim ita ſe res haberet, Baſilium noſtrum tempore Synodi Chalcedonenſis ſeptuaginta jam pluſquam annis ſedem ſuam tenuiſſe neceſſe eſt: neque eundem fuiſſe diſertè dicit Photius, ſed tantum ex conjecturâ loquitur. Anno 448. Synodo CP. interfuit: ubi de Chriſti naturis orthodoxam admodum ſententiam tulit, & Eutychis damnationi non invitus ſubſcripſit. Anno autem ſequente in Latrocinio Epheſino ſive à Dioſcuro vi compulſus, ſive inſitâ animi levitate motus, priorem ſententiam palàm revocavit, Flavianum ſuffragio ſuo damnavit, & duas in Chriſto naturas confeſſos anathematizavit. Quo nomine cùm Synodo Chalcedonenſi anno 451. intereſſet, à Concilii Patribus Seſſione primâ unà cum primarii Latrocinii ducibus munere Epiſcopali ſubmotus eſt, vim ſibi à Dioſcuro Epheſi illatam fruſtra cauſatus. Seſſione tamen quartâ, cùm Catholicè ſentiiſſe & nunc & olim compertus fuerit, in Concilium admiſſus ac dignitati priſtinæ reſtitutus fuit. His geſtis quamdiu ſuperfuit, non liquet, niſi quòd anno 458. è Synodo ſuâ Iſauriæ habitâ ad Leonem Imp. reſcripſerit. De ſtylo ejus hæc habet
* Loc. cit. Photius *. In ſcriptis ejus τὸ μὲν τροπικὸν καὶ γοργὸν καὶ τὸ πάρισον, εἴπερ ποτέ τινι καὶ ἄλλῳ ἐστὶν ἰδίως αὐτῷ διημιλλημένον. τὸ δὲ σαφὲς δὲ καὶ ἡδὺ διασώζει. Τὸ δὲ λίαν προσκορὲς τῆς τροπῆς, καὶ τῶν γοργίων σχημάτων, μᾶλλον δὲ τὸ συνεχὲς καὶ ἄκαιρον καὶ ἀδιάπαυστον εἰς ἀηδίαν καὶ διαβολὴν τῶν ἀκροατῶν διεγείρει, καὶ ψόγον κινεῖ τοῦ συγγραφέως οὐκ ἔχοντος, ὡς ἔοικε, τέχνῃ τὴν φύσιν ῥυθμίσαι καὶ κανόνι τὸ ἄτακτον διατάξαι. *Magnus eſt, ſi quis unquam alius fuit, figuratæ atque incitatæ orationis, pariumque artifex. Perſpicuitatem nihilominus ac ſuavitatem retinet. Verùm quia nimius in tropis & ſchematis incitatis, ſatietatem parit, ſive potiùs quia tam aſſiduus in his eſt ac totus, nihil ut aliud ſine modo occurrat: auditori faſtidium & calumniandi anſam præbet; atque ad ſcriptoris ipſius vituperationem incitat, quaſi neque naturam arte moderari, neque regulâ quod inordinatum erat, digerere poſſit.*

SCRIPTA.

ORationes XLIII. viz. XVII. *in Vetus*, ac XXVI. *in Novum Teſtamentum.* Prodierunt Græcè *Heidelbergæ* 1596. 8°. Latinas fecit, notiſque doctiſſimis illuſtratas edidit Gr. Lat. Claudius Dauſquius Jeſuita *Heidelbergæ* 1604. 8°. & calci adjunxit *Orationem in Transfigurationem Domini* tam Græcè quàm Latinè, anteà non editam.

Demonſtratio contra Judæos de adventu Chriſti, Latinè à Turriano edita *Ingolſtad.* 1616 4°. Græcè etiam habetur in editione *Heidelbergenſi* 1596. Sed *Demonſtrationem contra Judæos* non eſſe Baſilii Seleucienſis, ſatis apertè docet ſtylus, nec uſquam in MSS. cum aliis Baſilii Operibus occurrit, ut ex Bigotii monitu, me docuit CL. Allixius. SÆC.V. ab An. CCCC.

De vitâ & miraculis S. Theclæ Virginis & Martyris libri II. Hos ut Baſilii noſtri eſſe credam, nunquam à me impetrare potui. Diſſuadent ſtylus & fabulæ iſto ævo incognitæ, & à Baſilii gravitate prorſus alienæ. Baſilium quidem Theclæ martyris præclarè geſta ſcripſiſſe refert Photius, verùm ea carmine proſecutus eſt. Unde juſta exoritur ſuſpicio, Græcum quendam recentioris ævi monachum ex Baſilii Hiſtoria metricâ additis aliunde fabulis hos libros conſarcinâſſe, ſi non potiùs proprio labore confinxiſſe. Gr. Lat. edidit Petrus Plantinus *Antverp.* 1608.

Omnia hæc Baſilii Opera prodierunt Gr. Lat. *Pariſ.* 1622. fol. cum Dauſquii notis, Gregorii Thaumaturgi Operibus ſubnexa.

Laudatio S. Stephani Protomartyris, à Fr. Combefiſio Gr. Lat. edita unà cum aliquot Chryſoſtomi Homiliis *Pariſ.* 1656. 8°.

Orationem in S. Deiparam & in Domini incarnationem Gr. Lat. edidit ac lacunas antea in ea deprehenſas ſupplevit idem Combefiſ. in Auctuario 1648. Tom. 1. p. 569.

BASSIANUS, Eccleſiæ Epheſinæ Presbyter, à Memnone Epiſcopo Epheſino Evazorum Epiſcopus invitus ordinatus eſt. Poſt Baſilii autem, qui Memnoni ſucceſſit, mortem, Antiſtes Epheſinus factus eſt, circa annum, ut videtur 443. quadriennio ante Procli CP. mortem. Tot enim annis ſedem ſuam ſecurus tenuit, à Proclo confirmatus. Flavianus autem ſedem CP. nactus, Baſſiano Epiſcopatum abrogavit, ac Stephanum quendam ei ſubſtituit. Hac de re libellum Marciano Imp. anno 451. Baſſianus obtulit, ab eo ad Synodum Chalcedonenſem remiſſus: Patres igitur Concilii, auditâ utrinque cauſâ, utrique ſedem Epheſinam abjudicarunt, ac alium quendam iis ſubrogarunt. Extat *Libellus Imperatori oblatus* Gr. Lat. Concil. Tom. IV. pag. 685. 448.

EUSTATHIUS, Berytenſis Epiſcopus, claruit an. CCCCXLVIII. quo Synodum in cauſa Ibæ Epiſcopi Edeſſeni Beryti habuit, cognitione hujuſce rei ad ipſum & Photium Tyrium à Theodoſio Imperatore relatâ, Concilio etiam Chalcedonenſi interfuit. Scripſit ad Timotheum Ælurum Alexandriæ Epiſcopum *Apologiam* pro S. Leonis Papæ Epiſtola, cujus fragmentum nobis conſervavit Collectio quædam Teſtimoniorum cap. 15. quæ Gr. MS habetur ſub Damaſceni nomine in Cod. Collegii Claramontani, ut fidem nobis facit Ph. Labbeus *Conſpect.* Operum Damaſc. p. 50. 448. P. II.

ANATOLIUS, Dioſcuri Alexandrini apud Conſtantinopolin Apocriſiarius, ab eo in Latrocinio Epheſino Flaviano Patriarchæ CP. depoſito, nondum autem defuncto, ſuffectus anno 449. Epiſcopus CP. factus: quo tutius ſedem ſuam retineret, ac Theodoſii Imp. & Leonis Papæ favorem captaret, anno 450. collectâ Conſtantinopoli Synodo Eutychis ac Neſtorii errores damnavit, & Leonis epiſtolam ad Flavianum ſubſcriptione ſua comprobavit. Anno 451. Synodo Chalcedonenſi interfuit: ubi ſeſſione ultima ἴσα cum Roma vetere πρεσβεῖα ſedi ejus à Patribus decreta ſunt. Qua de cauſa ingentes irarum moles concepit Leo, atque eum quamdiu vixit, quanta potuit arte, oppugnare non deſiit. Obiit Anatolius anno 458. poſtquam ſedem CP. octo annos ac totidem menſes tenuiſſet. Extat Lat. *Epiſtola* anno 457. *ad Leonem Imp.* ſcripta, *de Concilio Chalcedonenſi, & rebus à Timotheo Æluro Alexandriæ improbè geſtis*, Concil. Tom. IV. p. 905. 449.

PETRUS,

SÆC. V. ab An. CCCC. **PETRUS**, gente Sytus, Eccleſiæ Edeſſenæ Presbyter, eloquentia inſignis, claruit anno 450.
450. Gennad. de Script. c. 74. Scripſit *variarum cauſarum tractatus*, & more S. Ephræmi *Pſalmos metro* compoſuit.

450. **DIADOCHUS**, Photices, quæ veteris Epiri
* Præfat. ad libr. de perſecut. Afric. urbs erat, Epiſcopus, claruit anno 450. Pluribus eum laudat Victor Vitenſis *, ac ſe diſcipulum illius eſſe glotiatur. Scripſit *Capita C. de Perfectione ſpirituali, ac definitiones x. de totidem virtutibus*, quæ Capitibus Præfationis vice funguntur. De iis
* Cod. 201. ſic Photius *. Οὗτος ὁ λόγος εἰς τὸ ἄριστον τοῖς ἀσκουμένοις συγκείμενος, καὶ τοῖς ἐν αὐταῖς ἐγγεγυμνασμένοις ταῖς τελειοποιοῖς πράξεσιν, οὐδ' ἀσαφές τι ἐμπεριεχόμενος. *Hic liber iis vel maximè commodus, qui ſe ad perfectionem exercent; immò & qui in ipſis actionibus perficientibus jam exercitati ſunt. nihil interim paulò obſcurius adferens.* Et iterum: ὅ τι γὰρ λόγος αὐτῷ εἰς τὸ ἀμώμητον σύγκειται, καὶ ὁ νοῦς τὴν ἀπὸ τῶν πράξεων σοφίαν προβάλλεται. *Nam & dictio ita compoſita eſt, ut reprehendi nequeat; & ſenſus ex actionibus natam ſapientiam præfert.* Extant *Capitula* & *Definitiones* iſtæ Lat. ſeorſim *Antverp.* typis Plantinianis & in Bibliotheca Patr. Tom. 5. p. 884. Græcè verò *Florentiæ* 1578. monente Caſimiro Oudin. Editionem iſtam mihi hactenus videre non contigit. Certè
Supplem. p. 91. extant Græcè MSS. in Bibliotheca Cæſarea teſte
* Comment. l. 4. p. 151. Lambecio *. Quin & *Homilia Diadochi de Aſſumptione Chriſti* penès Holſtenium Græcè delituit.

451. **ATHANASIUS**, genere Alexandrinus, Iſidoræ Cyrilli Alexandrini ſororis filius, Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter; à Dioſcuro Epiſcopo recèns facto facultatibus ſpoliatus eſt, gradu & dignitate dejectus, Alexandria totaque Ægypto pulſus, variis tormentis ſubjectus, ſæpiùſque carceri mancipatus; ideòque inops, egenus, palabundus erravit uſque ad annum 451. quo cauſam ſuam ad Concilii Chalcedonenſis Patres detulit. Extat Gr. Lat. *Libellus adversùs Dioſcurum Synodo Chalcedonenſi oblatus*; quo mala, quæ à Dioſcuro paſſus eſt, luculenter exponit, Concil. Tom. IV. p. 405.

451. **ISCHYRION**, Eccleſiæ Alexandrinæ Diaconus, magni à Cyrillo habitus, à quo ad res Eccleſiaſticas curandas crebrò ad Imperatorem, alioſque Epiſcopos legatus eſt. Mortuo Cyrillo, à Dioſcuro facto Diaconatûs munere ſubmovetur, & poſſeſſionibus, quas igni tradidit Dioſcurus, ſpoliatus; & per Harpacrationem Diaconum abreptus, rabidorum Xenodochio incluſus eſt, ſicariis non ſemel immiſſis, qui hominem occiderent. Iniquiſſimis his vinculis haud priùs abſolutus eſt, quàm Dioſcuri mandatis obtemperaſſet. Anno 451. Synodo Chalcedonenſi obtulit adversùs *Dioſcurum Libellum accuſationis*; qui habetur Gr. Lat. Concil. Tom. IV. p. 400.

451. **THEODORUS**, è Schola Magiſtrianorum Alexandrina, ab anno circiter 431. Cyrillo Alexandrino Agens in rebus, ab eo anno 436. Diaconatûs gradu cohoneſtatus. Poſt Cyrilli mortem à Dioſcuro, cui ob ſummam cum Cyrillo familiaritatem inviſus erat, Clericatu privatus eſt; majoribus adhuc ei pœnis intentatis, ni Alexandriâ ocyùs excederet. Anno 451. Concilio Chalcedonenſi *Libellum* obtulit *adversùs Dioſcurum*; qui extat Gr. Lat. Concil. Tom. IV. p. 396. Reliquis accedat Sophronii hominis Laici, *adversùs Dioſcurum Libellus eidem Synodo* pari de cauſa exhibitus, Concil. Tom. IV. p. 411.

451. **PHOTIUS**, Tyriorum urbis Metropolita, anno 448. cum Euſtathio Beryti Epiſcopo, Ibæ Edeſſeno judex ab Imperatore datus eſt. Anno SÆC. V. ab
eodem vel ſequente litem cum eodem Euſtathio An. CCCC.
de jure ſuo Metropolitano agitavit. Cùm Beryti enim ſedes Tyri metropoli antiquis Canonibus ſubjiceretur, Euſtathius debitum Photio obſequium denegavit; ſeque Metropolitam Imperatoris reſcripto ac Anatolii CP. mandato fieri curavit; ac ſex Phœniciæ civitates Tyro ſubtractas ſedis ſuæ ditioni ſubjici obtinuit. Ut priſtinam igitur autoritatem recuperaret, anno 451. Photius *Libellum ſupplicationis Martiano Imp.* obtulit; à quo ad Synodum Chalcedonenſem remiſſus, cauſa vicit, & Euſtathium intra ſolitos limites coerceri fecit. Extat *Libellus* iſte Gr. Lat. Concil. Tom. IV. pag. 541.

PROTERIUS, anno 451. depoſito à Syno- 451.
do Chalcedonenſi Dioſcuro, communi Patrum ſuffragio in ſede Alexandrina ſuffectus. Quamprimùm is delatum ſibi Epiſcopatum capeſſiviſſet, ingens atque intolerabilis in civitate exortus eſt tumultus, aliis Dioſcurum requirentibus, aliis Proterium conſtanter defendentibus. Hanc ſeditionem ex Hiſtoria Priſci Rhetoris, qui rebus geſtis interfuit, accuratè deſcribit Evagrius l. 2. c. 5. Quin & adeò intemperies iſta plebis Alexandrinæ non deferbuit, ut Proterio, quamdiu vixit, militari ſatellitio opus eſſet. Anno circiter 453. habita Alexandriæ Synodo, Eutychianos errori renunciantes ad communionem admiſit; pertinaces autem, & in his Timotheum Ælurum tunc Presbyterum, gradu dejecit, & exilio mulctari fecit. Anno 457. mortuo Martiano Imp. cives Alexandrini iram adversùs Proterium jamdiu conceptam acriùs ac
violentiùs renovârunt; ac Timotheum Ælurum Evagr. l. 2. c. 8.
à duobus ſuæ factionis Epiſcopis Alexandriæ Antiſtitem ordinatum Eccleſiæ armatâ manu intulerunt. Nec hoc contenti Proterium, qui ad venerandum baptiſterium, veluti ad aſylum confugerat, ipſo Paſchatis die, nec loci ſanctitatem, nec tempus ipſum, nec ſacerdotii dignitatem reveriti, gladio in ejus viſcera adacto, unà cum ſex aliis, crudeliter interemerunt. Occiſi cadaver per urbem raptarunt, contumeliis & ludibriis inſectati ſunt, membratim diſſecuerunt, carnes deguſtarunt, reliquias igni tradiderunt, rogi cineres in ventum ſparſerunt. Scripſit ann. 455. *Epiſtolam ad Leonem Papam, quâ Theophili deceſſoris calculum defendens Paſchatis feſtum eo anno* in VIII. Cal. *Maias differendum eſſe* contendit. Extat Lat. apud Bucherium de Doctrina temporum p. 82. & in editione Operum Leonis Queſnelliana. Scripſit & *aliam ad Leonem Epiſtolam Profeſſionem fidei ſuæ continentem*, quæ interiit. Meminit autem illius Leo Papa in epiſtola ad Julianum Coenſem.

LEO, Bituricenſis in Galliâ Epiſcopus, anno 453.
453. Concilio Andegavenſi, anno 461. Turonenſi interfuit. Anno 454. unà cum Victorio & Euſtathio Epiſcopis ſcripſit *Epiſtolam ad Epiſcopos*, non Thraciæ (uti malè habet titulus) ſed *Tertiæ Lugdunenſis*; quæ Turonica erat Provincia, quod rectè notat Sirmondus: quâ declarat excommunicatos Clericos illos, qui, prætermiſſo eccleſiaſtico judicio, ſæcularem adierint poteſtatem. Habetur inter Leonis (cui diu tributa eſt) Epiſtolas num. 96. & Concil. Tom. III. p. 1420.

SALONIUS, gente Gallus, Eucherii Lug- 453.
dunenſis Epiſcopi filius, ab eo vixdum decem annos natus in Lirinenſem inſulam miſſus, ac ſub Honorati, Hilarii, Salviani, Vincentii, aliorumque magnorum virorum curâ ac diſciplinâ inſtitutus. Claruit anno 453. Eccleſiarum cum pariter ac

Vera-

SÆC.V. ab An. CCCC. * Ep. ad Eucherium. † cap 63.

Veranum fratrem, vivente adhuc Patre, Magiſtros fuiſſe fidem facit Salvianus*. Epiſcopum fuiſſe ſatis conſtat: Alii enim ipſum diſertè vocant Salvianus & Gennadius †; cujuſnam verò urbis, incertum: Alii enim Genevenſem, alii Genuenſem, alii Viennenſem fuiſſe volunt. Mihi tamen potiùs eo nomine Epiſcopus dicendus videtur; quòd Patri in Epiſcopatu Lugdunenſi coadjutor datus ſit. Hinc & patris vice in Concilio Arauſicano I. anno 441. ſubſcripſiſſe cenſeri poteſt. Quando obierit non liquet. Scripſit *Expoſitionem in Parabolas Salomonis, aliamque myſticam in Eccleſiaſten. Dialogi formâ conſcriptas*, ſeipſo & Verano fratre interlocutoribus. Extat utraque in Orthodoxogr. p. 1010 & Biblioth. Patr. Tom. 8. pag. 401. Scripſit & *Epiſtolam unà cum Ceretio & Verano Epiſcopis ad Leonem Papam*, quæ habetur inter Leonis Epiſtolas poſt epiſt 51.

454. RUSTICUS, Urbis alicujus in Galliâ Epiſcopus, ſive Narbonenſis, quod nonnulli, ſive Biniicenſis, quod alii volunt: res enim admodum incerta eſt. Epiſcopi certè munere fungebatur anno 449. quo inter 47. Provinciæ Narbonenſis Epiſcopos epiſtulæ Synodicæ ad Leonem Papam miſſæ ſubſcripſit; & in epiſtolâ Leonis reſponſoria eodem anno datâ inter primos ſalutatur. Claruit præcipuè circa ann. 454. quo circiter tempore, ut videtur, ſcripſit ad *Eucherium Lugdunenſem Epiſtolam*, quæ habetur edita à Sirmondo inter notas in Sidon. Apollinar. lib. 2.

455. CHRYSIPPUS, genere Cappadox, cum Coſmâ & Gabrielio fratribus in Syriâ bonis diſciplinis imbutus. Poſtea cum iiſdem perfectiori morum ac literarum ſcientiâ ſemet inſtituendum Euthymio Abbati Palæſtino commiſit. Claruit circa ann. 455. Monaſterii Lauræ primùm Œconomus, deinde S. Reſurrectionis ædi Præfectus, mox Presbyter Hieroſolymitanus, & S. Crucis cuſtos factus; cui muneri per decennium inſervit. Plura de eo qui volunt, adeant Euthymii Vitam à Cyrillo Scythopolitano conſcriptam ap. Sur. Januar xx. Multa ingenii ſui monumenta reliquit, ſtylo florido & pro more Sophiſtarum conciſo compoſita: ex quibus unica ad nos pervenit *Homilia de S. Deiparâ*, quæ Gr. Lat. extat in Auctuario Duceano Tom. II. pag. 424. Scripſit autem inter alia, quæ interierunt, *Encomium Theodori Martyris*, ex quo duo fragmenta ſatis prolixa exhibet Euſtratius CP. libro de ſtatu vita functorum c. 22.

455. P. II. CHRYSIPPUS, Presbyter Hieroſolymitanus, & S. Reſurrectionis ædis Præfectus & Chartophylax, claruit circa annum 455. Scripſit *Encomium in S. Joannem præcurſorem & Baptiſtam*. Pr. Ἦχος σάλπιγγος λόγος πνευματικὸς. Extat Græcè MS. apud Cl. Galeum, tot codicum MSS. melioris notæ Chartophylacem digniſſimum. Confer etiam L. Allat. *Diatr. de Symeon.* p. 95. Supereſt etiam Chryſippi noſtri *Oratio in S. Archiſtrategum Michaelem*. Pr. Μιχαὴλ ὁ τῶν ἀγγέλων Ἀρχιστράτηγος τοῦ λόγου καὶ τοῦ παρόντος ὑπόθεσις. Vide eundem Allat. ibid. p. 100.

456. P. II. JACOBUS Eccleſiæ Heliopolitanæ in Phœniciâ Diaconus, claruit circa annum 456. Dum Hieroſolymis erat, & loca ſancta luſtraret, S. Pelagiam ſemel iterùmque inviſit, quæ eo tempore vitam cum immortalitate commutavit. Miſit in literas Vitam hujus Pelagiæ, quæ ex Meretrice pœnitens facta, & à Nonno Epiſcopo Edeſſeno, qui à Concilio Chalcedonenſi ſede ſuâ exutus, Antiochiæ tunc temporis vivebat, ad meliorem frugem converſa eſt. Hunc Nonnum Epiſcopum *Heliopolitanum* vocat Jacobus noſter, quem tamen Nicephorus, aliique diſertè Edeſſenum faciunt, fortè Epiſcopatu Edeſſeno exutus, Heliopolitano poſteà donatus eſt. Hanc Pelagiæ Vitam Euſtochius neſcio quis Latinè tranſtulit, cujus verſionem, poſt Roſvveydum in *Vit. Patr.* Lib. I. edidit Surius *Octob.* VIII. SÆC. V. ab An. CCCC.

TIMOTHEUS, cognomento Ælurus, vitæ inſtituto Monachus, dein Presbyter Alexandrinus, ann. 453. à Proterio Alexandrino ob Eutychianiſmi ſtudium gradu dejectus Anno 457. aſcitis ſibi Euſebio Peluſii & Petro Majumæ Epiſcopis Alexandriæ Epiſcopum ſeſe ordinari, ac Proterium è medio tolli curavit. Ann. 460. (ut habet Baronius) rectius forſan anno 457. ante Anatolii mortem à Leone Imp. ſede per vim & nefas occupatâ depoſitus, & in exilium Gangram Paphlagoniæ urbem, ac deinde Cherſoneſum relegatus eſt, Timotheo Soloſaciolo ei in Epiſcopatu ſubrogato. In exilio octodecim annos exegit (quod diſertè teſtatur Evagrius) ac ſub finem anni 475. vel initium ſequentis, à Baſiliſco tyranno revocatus Alexandriam rediit, & ejecto Soloſaciolo dignitatem priſtinam recuperavit. Eodem anno Conſtantinopolin profectus, ac urbem maximâ cum pompâ ingreſſus, Baſiliſco perſuaſit, ut miſſis ubique literis Encyclicis Concilium Chalcedonenſe damnaret. Anno 477. Zeno recuperato Imperio Timotheum Alexandriâ expellere in animo habuit; ſed à quibuſdam admonitus hominem jam grandævum, & mox naturæ lege periturum, ſententiam mutavit, ipſo Timotheo diem ultimum mox claudente. Sic Evagrius. Sin Liberatum* audire malimus; Timotheo devicto ſemel Baſiliſco Zenonis Imp. iras & vindictam veritus hauſto veneno ſibi mortem conſcivit. Diverſam ab utroque viam inſtituit Gennadius †, qui illum anno 495. exulem in vivis egiſſe refert. Scripſit *ad Leonem Imp. Apologiam ordinationis ſuæ* perquàm elegantem & ſuaſoriam, quam à ſe in Latinum ſermonem converſam fuiſſe prodit Gennadius; & in eâ Patres Chalcedonenſes, Leonem Papam, atque omnes ferè Occidentales Epiſcopos à Timotheo Neſtorianiſmi accuſatos eſſe teſtatur. Locum olim habuit *Apologia* iſta in Collectione Epiſtolarum Encyclicarum, cujus meminit Evagrius l. 2. c. 10. verùm hodie deſideratur. 457. Evagr. l. 2. c. 8. 9. &c. * Breviar. cap. 16. † cap. 72.

MOSCHIMUS, gente Meſopotamenus, Eccleſiæ Antiochenę Presbyter: claruiſſe videtur circa ann. 457. Scripſit *adversùs Eutychem egregium libellum*, & alia quędam, quæ non extant. 457. Gennad. de Script. c. 71.

VICTORIUS, ſive, ut alii, *Victorinus*, gente Aquitanus, domo Lemovicenſis, calculis Mathematicis perquàm exercitatus, claruit anno 457. quo anno ad Hilarium Romanæ Eccleſiæ Archidiaconum ſcripſit *Canonem Paſchalem* duabus quaſi partibus conſtantem: prima ſupputandi Paſchatis methodum accuratam tradit; ſecunda ſupputationem annorum 430. Paſchalem ab anno ſcilicet Chriſti 28. ad ann. 457. in tabulas redactam adjunctis anno cuique Conſulibus exhibet. *Canonem* illum tanti habuit Eccleſia Occidentalis, ut in Synodo Aurelianenſi IV. anno 541. ſanctum Paſchi ex illius calculis ab omnibus ſacerdotibus deinceps celebrandum decerneretur. Primus hunc *Canonem* in lucem protraxit, & ampliſſimis Commentariis illuſtratum edidit Ægidius Bucherius, Soc. Jeſu, *Antverp.* 1634. fol. Noret benè Lector annorum CXI. calculos Paſchales à quodam ſæculi ſexti Scriptore Canoni Victoriano additos fuiſſe; & in editione Bucherianâ expreſſos haberi. 457.

AGAPETUS, Rhodi Inſulæ Metropolita, claruit 457.

anno

Digitized by Google

SÆC. V. ab An. CCCC. anno 457. Cùm ab eo per literas exquireret Leo Auguſtus; quid ipſe, ſuæque Provinciæ Epiſcopi de ſancto & univerſali Chalcedonenſi Concilio ſentiscent? *Epiſtolam ad Imperatorem* reſcripſit, quâ Concilii cauſam adverſus Timotheum Ælurum ſtrenuè egit. Extat Lat. hæc Epiſtola Concilii Chalced. par. 3. c.45. p.940.

457. JULIANUS, Epiſcopus Coenſis, claruit circa ann. 457. licèt ante plures, ut videtur, annos dignitatem Epiſcopalem adeptus. Multa ei cum Leone Papa familiaritas interceſſit; ut ex Leonis Epiſtolis conſtat, in quibus Julianus ob pietatem, eruditionem, & invictum pro fide Catholicâ zelum plurimùm laudatur. Extat ab eo ſcripta ann.457. *Epiſtola ad Leonem Imp. adverſus Timotheum Ælurum, & pro Synodi Chalcedonenſis confirmatione,* Lat. Concil. Tom.IV. p.942.

457. LUCIANUS, Byzæ Metropolita, claruit anno 457. quo *Epiſtolam ad Leonem Imp.* de eodem argumento ſcripſit. Extat Lat. Concil. Tom. IV. p. 908.

457. THEOTIMUS, Scythiæ regionis Epiſcopus, claruit ann.457. Extat Lat. *Epiſtola ad Leonem Imp. de Timotheo Æluro & Synodo Chalcedonenſi,* Concil. Tom.IV. p.911.

457. VALENTINUS, Philipopoleos Metropolita claruit anno 457. Scripſit ſuo, & ſuorum Epiſcoporum nomine *Epiſtolam Ejuſdem* argumenti *ad Leonem Aug.* quæ extat Lat. Concil. Tom.IV. p.909. Notet Lector eruditus plurimas hujuſcemodi Epiſtolas à Synodis Provincialibus Leoni Imp. oblatas fuiſſe, quæ ibidem reperiuntur Latinè.

458. GENNADIUS, primùm Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Presbyter ann. 458. Anatolio in Regiæ urbis ſede ſucceſſit: Collapſam Eccleſiæ ſuæ diſciplinam omni mox ſtudio redintegrare cœpit. Anno 459 habitâ Conſtantinopoli Epiſcoporum LXXIII. Synodo, inter alia Canonem adverſùs Simoniacas ordinationes condidit; eâque de re circulares dedit literas: nec quenquam ad ſacros Ordines admittere voluit, qui Pſalterium memoriter non teneret. Creato Marciano, qui à Novatianis ad Catholicos tranſierat Oeconomo, ſtatuit, ut fidelium oblationes, quas hucuſque Magna Eccleſia ſibi arripere ſolebat, Eccleſiæ cujuſque Clerici apud ſe retinerent. Pictoris cujuſdam, qui Chriſtum Jovis ſpecie depingere auſus fuerat, manum exareſcentem, precibus ſuis, referente Theodoro Lectore, ſanam reddidit. Dum nocte quadam precibus in Eccleſiâ intentus ſpectrum vidiſſet, objurgatum ab eo dæmonium exclamavit, ipſo quidem ſuperſtite ſe quieturum, poſtea verò Eccleſiam fundiùs vaſtaturum. Turbatus Gennadius cùm ardentiſſimas ad Deum pro pace Eccleſiæ preces fudiſſet, paulò poſt è vita exceſſit. Quod contigit anno 471. Erat, inquit Gennadius alter*, vir linguâ nitidus, & ingenio acer. Danielem Prophetam integro Commentario expoſuit: plures etiam Homilias edidit, quæ interciderunt. Extat Græc. Lat. ſuo ac Synodi ſuę nomine *Epiſtola Encyclica adverſùs Simoniam, tam in ordinantibus, quam in ordinatis,* Concil. Tom. IV. p 1025. & Pandect. Canon. Tom.II. p.181. Notandum verò in Oxonienſi, aliiſquè quibuſdam editionibus majorem hujus Epiſtolæ partem ad Balſamonis ſcholia malè amandari; cùm tota Epiſtola à capite uſque ad calcem uno eodemque ſpiritu fluat: quod ex parte etiam Baronius olim vidit; apud quem hæc Epiſtola habetur Latinè ad ann. 459. Scripſit item contra *Cyrilli Anathematiſmos*; ex quo tractatu Fragmentum exhibet Facundus Hermanenſis l.2. c.4.

Vid. Theod. Lect. l. 1. pag. 554.

*De Script. c.90.

SÆC. V. ab An. CCCC.

453. PASTOR, Epiſcopus, forſan Hiſpanus, claruit circa ann.458. Scripſit *libellum in modum Symboli* parvum, totam penè fidem Chriſtianam ſententiis complexum: in quo, prætermiſſis aliorum Hæreſiarcharum nominibus, Priſcillianiſtas nominatim damnavit. NE. Gennad. de Script. c. 76.

458. MUSÆUS, Maſſilienſis Eccleſiæ Presbyter, vir SS. Scripturarum ſcientiâ, & linguæ facundiâ admodum inſignis, claruit anno 458. Obiit circa ann. 461. Hortante Venerio Epiſcopo Maſſilienſi excerpſit *de SS. Scripturis Lectiones totius anni feſtivis diebus aptas; Reſponſoria etiam Pſalmorum capitula, temporibus & lectionibus congruentia.* Hortante quinetiam Euſtathio Venerii ſucceſſore, compoſuit *Sacramentorum egregium volumen* in ſua membra pro ratione officiorum, temporum & lectionum diſtributum. Scripſit & *Homilias multas,* quæ unà cum reliquis Operibus interierunt; niſi quod *Lectiones* totius anni ab eo collectas apud Bernardum Guidonem haberi moneat Aubertus Miræus. Gennad. de Script. c.79.

458. AMMONIUS, gente Ægyptius, Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter & Oeconomus, claruit anno 458. Subſcripſit *Epiſtolæ,* quam Ægyptiacæ Diœceſis Epiſcopi & clerici *pro defenſione Concilii Chalcedonenſis* ad Leonem Imp. miſerunt, ut in *Codice Encyclico* videre eſt Concil. Tom. IV. pag 897. Scripſit Ammonius Opus contra *Eutychetis & Dioſcori hæreſin.* Extat MS. Græcè Fragmentum *contra Monophyſitas, ſive de differentiâ inter naturam & hypoſtaſin* Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* juxta *Lambec.* XLVII num. XXVII. Ex ejus etiam ἐξηγήσει τῶν πράξεων, ſive *expoſitione in Acta Apoſtolorum* habetur Fragmentum, ibid. Cod CCLI. fol.21. Citatur etiam ſub nomine Ammonii Junioris, in Nicetæ *Catena in Pſalmos*; & alibi non ſemel. P. II.

460. ANTIPATER, Boſtrenſis in Arabiâ Epiſcopus, claruit circa ann. 460. Scripſit Ἀντίῤῥησιν, ſeu *Refutationem Apologiæ Euſebii Cæſarienſis pro Origene.* Fragmenta quædam ex libro Operis iſtius primo proferunt Concilii Nicæni II. Patres actione 5a. Concil. Tom. VII. p.358. Extat Græcè ineditus *Sermo in S. Joannem Baptiſtam, Zachariæ ſilentium, & ſalutationem B. Virginis*; qui inter alia Simeoni Metaphraſti afficta deliteſcit, teſte Leone Allatio Diatrib. de Script. Simeon. p.89.

460. ANTIPATER Boſtrenſis in Arabiâ Epiſcopus, claruit circa annum 460. Ejus *Oratio in Zachariæ* σιγὴν *& nativitatem Prodromi Joannis, & ſalutationem Deiparæ,* item *Oratio* ejuſdem εἰς τὰ ἅγια θεοφάνεια extant Græcè MSS. apud Galeum noſtrum. P. II.

460. CYRUS, (Syrum malè vocant impreſſi Codices Gennadii) arte medicus, dein ex Philoſopho Monachus, claruit ann.460. Vir dicendi peritus, inquit Gennadius: ſcripſit *adverſus Neſtorium* fortiter atque eleganter; nimio tamen diſputationis aſtu abreptus in Eutychianum dogma delapſus eſt, & Chalcedonenſis Concilii decreta repudiavit. NE. Alius, ut videtur, à noſtro fuit Cyrus ille, natione Ægyptius, domo Panopolitanus, qui Poeticæ artis facultate inſignis, eoque nomine Eudociæ Imperatrici inprimis charus, ſub Theodoſio juniore Prætorii præfecturâ fungebatur; Urbis demum præfectus factus, Conſularis, etiam & Patricius. Eudociâ Hieroſolymam ſecedente ann. 445. ademptâ poteſtate, teſte Suida*, ἐπίσκοπος τῶν ἱερῶν ἐν Κο- Gennad. de Script. c.81.

*In Voce Κῦρος.

SÆC. V. ab An. CCCC. πόλεως τ̃ Φρυγίας factus eſt, & ad Leonis Imp. tempora pervenit, immo Smyrno Epiſcopus à Theodoſio Imper. abrogatis illi faſcibus, factus eſt, teſte Auctore Chronici Alexandr. pag. 356. qui lepidam de craſſa ejus rerum divinarum ignorantia hiſtoriam narrat.

460. VICTOR, gente Afer, Cartennæ Mauritaniæ
Gennad. de Script. c. 77. urbis Epiſcopus, claruit circa ann. 460. Scripſit *ad Genſericum Vandalorum regem librum adversùs Arianos prolixum, qui interiit, librum de Pœnitentiâ Publicani*, in quo regulas vivendi ex S. Scripturis deſumptas pœnitentibus præſcripſit. Extat iſte liber inter Ambroſii Opera ei malè inſcriptus. *Librum denique ad Baſilium ſcripſit ſuper morte filii conſolatorium*, qui Baſilio malè tributus inter Opera ejus haberi ſolet. *Homilias* adhuc multas memorat Gennadius, quæ deſiderantur.

460. VOCONIUS, natione Afer, Caſtellani Mauri-
Gennad. de Script. c. 78. taniæ oppidi Epiſcopus, claruit anno 460. Scripſit *adverſus Judæos, Arianos, & alios Hæreticos*. Compoſuit etiam *Sacramentorum egregium volumen*. N. E.

460. ANTONIUS Monachus, S. Simeonis Stylitæ
P. II. ſenioris diſcipulus, claruit anno 460. Commiſit literis *vitam & converſationem* ſui magiſtri *S. Symeonis Stilitæ*, quocum diu familiariter verſatus fuerat; idem dubio procul omni τὶς τῶν αὐτόπτων
* L. I. c. 13. p. 270. γνωρίμων cujus meminit Evagrius *, *qui hominem viderat, & rebus ab illo geſtis interfuerat*, qui divina ejus miracula conſcripſit. Nec ſemel in hoc Opere de ſe agit. Incipit hæc vita. Ξένον καὶ παράδοξον μυστήριον ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν. Edita eſt Latinè lib. I. *de Vitis Patrum* Græcè MS. in antiquiſſimo codice penès ſe habuiſſe teſtatur L. Allatius *diatr. de Script. Symeon.* pag. 8. 101. Antonium noſtrum Hiſtoricis Latinis perperam accenſet Voſſius lib. II. cap. 17. pag. 231.

460. LAMPETIUS, ſectâ Meſſalianus, ſive Euchita,
P. II. Presbyter ab Alypio Cæſareæ apud Cappadocas Archiepiſcopo ordinatus, vixit circa annum 460. & forſan diu poſtea. Ut ejus ætas clariùs cognoſcatur, ætas Alypii erit indaganda. Thalaſſio igitur, qui Concilio Chalcedonenſi anno 451. interfuit, poſt paucos annos in ſede Cæſareenſi ſucceſſit Alypius. Liquet id ex litteris quas anno 453. Leo Imp. ad illum deſtinavit, ſententiam ejus de Concilio Chalcedonenſi, deque turbis Alexandriæ ab Eutychianis nuper excitatis, exquiſiturus. Convocatis itaque Provinciæ ſuæ Epiſcopis, Epiſtolam Synodicam ad Leonem dedit, quæ reperitur in *Codice Encyclico* Concil. Chalced. Part. III. cap. 50. Conc. Tom IV. col. 952. Vide & col 891. Ab hoc Alypio Sacerdotii dignitatem furtim & per fraudem ſurripuit Lamperius, homo nequam, praviſque moribus, βέβηλος ὢν καὶ ἀπατεὼν ut ex libro Synodico notat Photius. Oblato proinde libello, graviſſimorum criminum, à Gerontio Presbytero Monachorum in Glitide præfecto, apud Alypium accuſatus eſt; quòd laſcivè cum puellis ſe geſſiſſet, jactâſſetque Hieroſolymis cum Diaconiſſâ ſe peccaſſe; quòd eos qui ſtatis horis preces pſallerent irriſiſſet, illos tanquam Legi adhuc inſervientes conviciis inſectatus. Objecta ſunt illi & alia id genus nefaria, quæ à Maſſalianis & fiunt & dicuntur. Accepto libello accuſationis capita continente, Alypius rem ad Hormizam Comanes Epiſcopum excutiendam retulit. Lamperius, Hormizâ judice, cauſam agente Gerontio, partim teſtibus convictus, partim ſuâ ipſe confeſſione reus, omnium calculis Sacerdotii dignitate ſubmovetur, ſuffragium ſuum ferente Alypio, qui miſerum illum (deceptus ipſe) Presbyterum ordinarat, Lampetium nihilominùs, editâ Apologiâ, defendit Alpheus Rhinocoruronum Epiſcopus, quaſi nihil eorum de quibus accuſaretur aut dixiſſet aut feciſſet: Scripſit ipſe Lamperius librum quem *Teſtamentum* nominavit, cui impietatis ſuæ dogmata quædam inſperſit, teſte Photio Cod. LII col. 41.

HILARUS natione Sardus, Criſpiniani filius, 461.
Eccleſiæ Romanæ Archidiaconus, anno 449. à Leone Papâ ad Latrocinium Epheſinum legatus eſt unà cum Juliano Epiſcopo, & Renato Presbytero; ubi cùm omnia per fas & nefas geſta, juraque divina pariter ac humana à Dioſcuro conculcata deprehenderet, fugâ dilapſus eſt clàm legationis ſociis, Leonem de re totâ moniturus. Ann. 461. die XII. Novembris Epiſcopus Romanus ordinatus eſt, eodemque anno miſſis ubique literis encyclicis Neſtorium & Eutychem damnavit, ac Concilia Epheſinum, & Chalcedonenſe comprobavit. Obiit ann. 467. die XXI. Februarii. Extant ab eo adhuc Diacono ſcriptæ *Epiſtolæ* 2. quarum *prima ad Pulcheriam Auguſtam* habetur Concil. Tom. IV. p 51. altera *ad Victorium Aquitanum Canoni hujus Paſchali* præfigitur: ab Epiſcopo ſcriptæ extant *Epiſtolæ* X. Conc. Tom. IV p. 1035. aliæ quædam apud Chriſt. Lupum ad calcem Epiſt. Epheſin. p. 471.

ARNOBIUS, Junior vulgò dictus, ut ab Ar- 461.
nobio Afro diſtinguatur, gente, ut videtur, Gallus, claruit circa ann 460 ut ex inſcriptione Commentarii in Pſalmos Leontio Arelatenſi & Ruſtico Narbonenſi Epiſcopis nuncupati colligitur Leone certè aliquantulùm poſterior, quem paſſim laudat. Extant ſub illius nomine,

Commentarius in Pſalmos Davidis CL. Arnobio Afro malè aſcriptus. Prodiit ſeorſim *Baſil.* 1522 deinde ab Eraſmo editus *Colon.* 1532 8° denique a Laurentio de la Barre emendatus *Pariſ.* 1639. Extat & in Bibliotheca Patr. Tom. VIII p. 203.

Annotationes ad quædam loca Evangeliſtarum, quæ habentur editæ *Baſil.* 1543 8°. & à Schotto recognitæ *Pariſ.* 1639.

Altercatio ſeu Conflictus cum Serapione Ægyptio de Deo trino & uno; de duabus in Chriſto ſubſtantiis & unica Perſona, & de gratia ac liberi arbitrii concordia, in duos libros diviſa. Opuſculum iſtud neſcio qua autoritate ductus inter Vigilii Tapſenſis Opera reponit Caſimirus Oudin. Certè præter Codicum MSS. fidem illud ſub Arnobii nomine ante annos octingentos citavit Alcuinus. Primus edidit Franciſcus Feuardentius ad calcem Irenæi *Colon.* 1596. Habetur in ſequentibus omnibus Irenæi editionibus, & in Biblioth. Patr. Tom. VIII. pag. 236.

LEONTIUS, gente Gallus Epiſcopus Arelaten- 461.
ſis, claruit anno 461. quo exeunte, ineunte ſaltem ſequente, epiſtolam ab Hilaro Papa ſibi inſcriptam accepit. Plures ad eum deinceps Epiſtolas ſcripſit Hilarus de rebus Arelatenſem Provinciam ſpectantibus; in quarum altera eum ob munus Metropolitanum minùs ſedulò adminiſtratum, & Hermetem ſedis Narbonenſis invaſorem in ordinem non redactum, acriter corripit. Concilio Arelatenſi anno 475. præfuit. Extat unica ab eo ſcripta *ad Hilarum Epiſtola* apud Dacherium Spicileg. Tom. V.

PERPETUUS, gente Gallus, genere Sena- 461.
torio, patre prædiviti ortus, anno 461 vel præcedente Eutochio, cui ſanguine erat propinquus, in ſede Turonenſi ſucceſſit. Eodem anno Concilio

Turonenſi I. anno 465. Concilio Venetico interfuit. Anno 482. eatructâ ſuper S. Martini ſepulchrum Baſilicâ admodùm ſplendidâ & magnificâ, Epiſcopos Provinciales ad Encænia illius celebranda coëgit. Obiit anno 490. vel 491. Extat *Teſtamentum* & *Epitaphium* ejus apud Dacherium Spicileg. Tom. V In Eccleſiæ Turonenſis uſum jejunia & vigilias, qualiter per totius anni circulum obſervarentur, inſtituit. *Ordinem* ab eo inſtitutum ex publicis Eccleſiæ Turonenſis tabulis eaſcriptum eahibet Gregorius Turonenſis, Hiſt. de Geſtis Franc. lib. 10. cap. 30.

461. PAULINUS, gente Gallus, domo Petricorius ſive Petricordius, id eſt, Veſunnicus, ſi Sirmondi conjecturæ fides. Claruit an. 461. *Opus* enim ſuum de *Vita S. Martini* nuncupavit Perpetuo Epiſcopo Turonenſi; qui Concilio Turonenſi primo præſedit an. 461. non 480. uti malè habet Labbeus. & exſcriptor ejus Oudinus. Scripſit Paulinus *carmine heroico de Vita S. Martini lib.* VI. quibus haud aliud egit, quàm ut quæ Sulpicius Severus venuſtâ & eleganti proſâ expreſſit: ipſe, pauculis omiſſis, rudi atque impolito verſu redderet. *Opus* iſtud Paulino Nolano Epiſcopo tribuerunt non ſolùm ſequioris ævi Scriptores ferè cuncti; ſed & è Veteribus Gregorius Turonenſis * diſertim, & Venantius Fortunatus † haud obſcurè. Hinc factum eſt, ut ſub Paulini Nolani nomine ſæpiùs prodiret, à Jureto primùm editum *Pariſ.* 1585. dein in Bibliothecis Patr. Pariſienſibus ac *Colonienſi*, in Appendice Bigneanâ p. 852. aliiſque veterum Poëtarum Chriſtianorum Collectionibus. Paulino demum Petricordienſi reſtitutum prodiit in Bibliotheca Patr. noviſſima Tom. VI. pag 297. & ſeorſim à Chriſtiano Daumio unà cum Fr. Jureti Commentariis, Caſp. Barthii animadverſionibus, Jo. Fr. Gronovii notis, ſuoque Notarum Spicilegio editum *Lipſiæ* 1686. 8°. Porrò extat Paulini noſtri *Carmen breviuſculum, de Viſitatione Nepotuli ſui. Vitæ Sancti Martini ſubiungi ſolitum*, & alia quædam Opuſculorum deperditorum *fragmenta*, quæ ibidem reperiuntur. Cæterùm Paulinum quendam Petricorienſi noſtro æqualem memorat Gennadius *; qui compoſuit *Tractatus* aliquot *de initio Quadrageſimæ, de Die Dominico Paſchæ, De Obedientiâ, de Pœnitentiâ, & de Neophytis*. Ex Opuſculis iſtis, cujuſcunque demum Paulini fuerint, nil hodie ſupereſt.

* L. 1. de Mirac. S. Martini.
† De Mirac. S. Mart. l. 1.
* De Script. Eccl. c. 68.

462. CLAUDIANUS MAMERTUS; gente Gallus, Presbyter Viennenſis, & Mamerti fratris Eccleſiæ iſtius Archiepiſcopi adjutor ſeu Chorepiſcopus, inde *Antiſtes in ordine ſecundo* Sidonio, *Epiſcopus* Gennadio * dictus, claruit circa annum 462. Mortis tempus nullo certo indicio hactenus indagare potui. Funeri ejus quamvis intereſſe non potuit Sidonius †, amici tamen integerrimi memoriæ hoc elegans planè Epitaphium dicavit.

Gennad. de Script. c. 83.
* De Script. c. 67.
† L. 4. ep. 11.

Germani decus & dolor Mamerti,
Mirantum unica gemma Epiſcoporum,
Hoc dat ceſpite membra Claudianus.
Triplex bibliotheca quo magiſtro,
Romana, Attica, Chriſtiana fulſit:
Quam totâ Monachus virente in ævo
Secretâ bibit inſtitutione.
Orator, Dialecticus, Poeta,
Tractator, Geometra, Muſicuſque;
Doctas ſolvere vincula quæſtionum,
Et verbi gladio ſecare ſectas,
Si quæ Catholicam fidem laceſſunt.

Reliqua ex ipſo Autore petantur, qui Claudianum hoc ampliùs elogio ornat. *Vir fuit providus, prudens, doctus, eloquens, acer, & hominum ævi, loci, populi ſui ingenioſiſſimus: quique indeſinenter ſalvâ religione philoſopharetur.* Longum eſſet laudes quibus eum paſſim proſequitur Sidonius, exſcribere.

SCRIPTA SEQUUNTUR.

DE *Statu Animæ Libri* III *ad Sidonium Apollinarem.* Opus iſtud prolixè laudans Sidonius *, hæc inter alia habet. *Jam ſi ad ſanctos Patres pro comparatione veniatur, inſtruit ut Hieronymus, deſtruit ut Lactantius, aſtruit ut Auguſtinus, attollitur ut Hilarius, ſummittitur ut Joannes, ut Baſilius corripit, ut Gregorius conſolatur, ut Oroſius affluit, ut Ruffinus ſtringitur, ut Euſebius narrat, ut Eucherius ſollicitat, ut Paulinus provocat, ut Ambroſius perſeverat.* Extat ſeorſim cum notis Barthii *Cygneæ* 1655. in Orthodoxogr. pag. 1247. & in Biblioth. Patr. Tom. VI. pag. 1050.

* L. 4. ep. 3.

Epiſtola (præter binas ad eundem, alteram libris de Statu animæ præfixam; alteram, quæ Epilogus potiùs videtur, ſubnexam) *ad Sidonium Apollinarem*, inter cujus Epiſtolas locum habet Lib. IV. Ep. 2.

Carmen contra varios errores, ſeu vanos Poëtas, quod in Bibliotheca Patrum reperiri ſolet.

Hymnus de Paſſione Domini, qui incipit, Pange lingua glorioſi, vulgò Venantio Fortunato tributus. Verùm Claudiani noſtri eſſe, præter Codicis vetuſti Gennadii, quo uſus eſt Miræus, autoritatem, arguit elegantia illius eximia, Venantii ruditati parùm conſona, ac deſcriptio Poëmatis cujuſdam à Claudiano compoſiti, quæ apud Sidonium loc. cit. invenitur, ac Hymno iſti ad amuſſim convenit. Sic enim Sidonius Claudianum allocutus; *Jam verò de Hymno tuo ſi percunctere, quid ſentiam, commaticus eſt, copioſus, dulcis, elatus, & quoslibet Lyricos Dithyrambos amœnitate Poeticâ & Hiſtoricâ veritate ſupereminet. Idque tuum in illo peculiare, quod ſervatis metrorum pedibus, pedum ſyllabis, ſyllabarumque naturis, intra ſpatii ſui terminum verba dicta verſus pauper includis; nec arctati carminis brevitas longitudinem phalerati, ſermonis eliminat: ita tibi facile factu eſt minutis trochæis, minutioribuſque pyrrichiis, non ſolùm moloſſicas, anapæſticaſque ternarias, ſed epitritorum etiam, pæonumque quaternas ſupervenire juncturas.* Extat in Breviariis & Antiphonariis Eccleſiæ Romanæ, Dominicâ in Paſſione Domini.

Hymnos, Pſalmos ac Lectiones quibuſque anni feſtis diebus congruas in uſum Eccleſiæ Viennenſis ordine digeſſiſſe Claudianum, apertè ſatis innuit Sidonius in Epitaphio illius.

SIMPLICIUS; patriâ Tiburtinus, Caſtini filius, à die VI. Martii anni 467. Pontifex Romanus. Longam ac diuturnam Acacio CP. Timotheo Æluro, Petro Mongo, & Petro Fullone litem exercuit; hos Eutychianæ hæreſeos, & invaſarum injuriâ ſedium Alexandrinæ & Antiochenæ, illum affectatæ poteſtatis nimiæ, & latentis erga hæreticos favoris inſimulans. Et illos quidem, ut pote bipedum nequiſſimos, juſtè exagitavit, ac tandem ſedibus injuriâ occupatis exturbari effecit; hunc verò, virum Catholicæ fidei cumprimis tenacem, eo ſeverâ nomine inſectatus eſt; quòd dignitatem ſedi CP. à Concilio Chalcedonenſi delatam conſtanter defenderet ac retineret. Obiit ann. 483. die x. Februarii Extant ab eo *ſcripta Eccleſiæ* XIX. Concil. Tom. IV. p. 1068. 467.

SERVUS DEI, Epiſcopus, cujuſnam urbis non liquet: plurimi enim ei cognomines Epiſcopi in Italiâ & Atticâ iſto ævo floruerunt. Claruit cir- 467.

Gennad. de Script. c. 87.

ca

Google

SÆC. V. ab An. CCCC. ea ann. 467. Scripſit adverſùs eos, qui Chriſtum in terris ante reſurrectionem ſuam degentem carneis oculis Patrem non vidiſſe aſſerunt: & ex Scripturis oſtendere conatus eſt, Chriſtum ea quo tempore ex B. Virgine natus eſt, ex vi hypoſtaticæ unionis Deum Patrem & Spiritum S. carnis ſuæ oculis ſemper vidiſſe. N. E.

468. Gennad. de Script. c. 81. SAMUEL, gente Syrus, Eccleſiæ Edeſſenæ Presbyter, claruit anno 468. Conſtantinopolim demum migravit, atque ibi in vivis erat ann. 495 quo Gennadius Catalogum ſuum clauſit. Multa *adverſus Hæreticos, Neſtorianos præſertim, Eutychianos, ac Timotheanos, Syro Sermone* ſcripſit, quæ interierunt.

470. GREGENTIUS, gente Arabs, Tephræ ſeu Tephar, quæ regia Homeritarum in Arabiâ Fœlice urbs erat, Archiepiſcopus. Claruit, ut videtur circa ann. 470. Dialogum certè cum Judæis inſtituit, florente ac vigente adhuc in Aſiâ imperio Romano, poſt exortam tamen Hæreſin Neſtorianam. Diffitendum tamen non eſt Diſputationi ejus ineſſe nonnulla, quæ ſequiora ſæcula fabulis addicta redolent, præſertim de Chriſto in nubibus apparente, ac 550000. à Gregentio converſis & baptizatis. Utut ſit, *Acta diſputationis iſtius cum Herbano Judæorum doctiſſimo habita*, adſtantibus Homeritarum Rege & innumeris Judæis, ac per quatriduum continuatæ, extant Græc. Lat. à Nicolao Gulonio cum ſcholiis brevieulis edita *Pariſ.* 1586. 8vo. & exinde in Auctuario Ducæano *Pariſ.* 1624 Tom. I.

470. RURICIUS, diſtinctionis ergo à nepote ſuo, Epiſcopo itidem Lemovicenſi, *Senior* dictus; viceſimus quartus, ut volunt, à S. Martiale Lemovicenſium Epiſcopus, claruit ann. 470. Uxorem habuiſſe Iberiam ex Epithalamio, quod iis dicavit Sidonius, apertè liquet. Minimam apud me fidem meretur, quod refert Bernardus Guido *, cum in communi Lemovicæ cœmiterio ſupra Vigennam fluvium in honorem S. Auguſtini Monaſterium fundaſſe, & in eo Canonicos Regulares inſtituiſſe. In hoc Monaſterio ipſe cum Succeſſoribus ſepultus dicitur, Anno 506. ad Concilium Agathenſe vocatus, & ob abſentiam à Cæſario Arelatenſi objurgatus, datis ad Cæſarium literis, ætatem gravem & infirmitatem corporis abſentiæ obtendit. Haud ita multò poſt grandævus obiiſſe videtur. Eruditionem ejus & ſummam facundiam magnoperè deprædicat Sidonius *, ſubditque quod magis adhuc in laudem cedit, ſermone pulchro vitam fuiſſe pulchriorem. Extant *Epiſtolarum libri* 2. quos primus eruit Henricus Caniſius Antiq. Lect. Tom. V. p. 428. exinde relatos in Bibliothecam Patrum Tom. VIII. pag. 557.

* De Geſtis Epiſc. Lemov. c. 3. de ord. Grandemont. §. 2.

* L. 8. ep. 10.

470. P. II. ANONYMUS Auctor *Vitæ S. Auxentii*, Auxentio ætate par, claruit imperante Leone *Thrace*, circa annum 470. In literas miſit *Vitam & miracula S. Auxentii, Presbyteri & Archimandritæ in Bithyniâ*, anno circiter 470. defuncti. Habetur Latinè apud Sur. & Bolland *Februar.* 14. Græcè MS. in Biblioth. Vindob. inter *Hiſtoricos Eccleſiaſt.* Cod. III. num. xxii. fol. 125. p. 2. col. 1. teſte Neſſelio *Catal.* P. V. p. 9.

471. Hincmar. Vit. Remig. ap. Sur. xiii. Jan. Flodoard. Hiſt. Remenſ. l. 1. REMIGIUS, gente Gallus, nobilitate generis illuſtris, in Pago Laudunenſi parentibus Æmilio & Cilinniâ, vetulis jam & ætate provectis, natus eſt, conceptione ejus à Montano Monacho divinitùs prædictâ. Scholæ traditus, melioribus literis imbuendus, brevi omnes condiſcipulos ingenio, moribus, & doctrinâ ſuperavit. Anno 471. (uti Cave Hiſt. Lit. habent Hincmarus, Flodoardus, & Sigebertus †) vel 459. (uti rectiùs Le Cointe *) annos natus 22. defuncto Bennadio in ſede Rhemenſi ſubſtitutus eſt. Ann. 496. Clodovæum Francorum Regem unà cum primariis Regni Proceribus ad fidem converſum baptizavit, *Francorum* idcirco *Apoſtolus* appellatus. Ampliſſimas, quas à Clodovæo ſacri officii præmium retulit, poſſeſſiones ipſe pauperibus & Eccleſiis, quas affatim ditavit, elargitus eſt. Anno 511. ut Concilium Aurelianenſe I. indiceretur, à Clodovæo Rege obtinuit; ubi plurima Eccleſiæ Gallicanæ perquàm utilia lege lata ſancita ſunt. Anno 517. Concilio Rhemenſi præfuit; ubi Ariano cuidam Epiſcopo acerrimè contra Orthodoxos diſputanti præſentiâ ſuâ ſilentium incuſſit, & attonitum miraculo hæreticum ad Catholicam fidem revocavit. Obiit anno ætatis 96. Epiſcopatûs 74. id inter omnes conſtat: annus æræ Chriſtianæ incertus eſt. Quòd ſi Hincmari, Flodoardi, & Sigeberti calculos ſequamur, Remigii mors in annum 545. referenda eſt. Verùm id nequaquam conſtare poteſt, Ann. enim 535. Flavius ſucceſſor ejus Synodi Arvernenſis Decretis ſubſcripſiſſe deprehenditur. Eligendus igitur potiùs videtur Caroli Le Cointe calculus (ab ipſo pluribus confirmatus) qui Remigii mortem in annum 533 rejicit. Obiit Idibus Januariis de appropinquante morte cœlitùs præmonitus, & in Eccleſia ſuâ ſolenni admodùm pompâ reconditus. Nobile ejus elogium habet Flodoardus l. 1. c. 21. quem adeat eruditus Lector. De ſtylo ejus, ſcribendique genere vide quæ habet Epiſtolâ ad ipſum datâ, Sidonius l. 9. ep. 7.

SÆC. V. ab An. CCCC.

† L. 1. c. 11. 17.

* Annal. Eccl. Franc. Tom. I. p. 117.

SCRIPTA.

EPiſtola V. quæ habentur Concil. Tom. IV. pag. 1268. 1401. 1608. *Teſtamentum*, cujus binæ extant editiones, altera prolixior, ac pluribus recentioris ævi interpolationibus aucta, apud Flodoardum Hiſt. Remenſ. l. 1. cap. 18. altera brevior ac ſincerior apud Phil. Labbeum Biblioth. Nov. MSS. Tom. I. p. 806. Carolum Le Cointe, Annal. Franc. Tom. I. ad ann. 533 num. 50. pag. 407. & Gul. Marlotum Hiſt. Metrop. Remenſ. Tom. I. l. 2. c. 11.

Explanationes Epiſtolarum S. Pauli, ſub Remigii noſtri nomine à Joanne Bapt. Villalpando editæ *Romæ* 1598 & *Moguntiæ* 1614. In his citantur S. Benedictus, Caſſiodorus, Gregorius Papa, & Beda. Quod cùm Opus Remigio Remenſi abjudicare prima fronte videatur; objectioni iſti pluribus argumentis obviam ire ſatagit Villalpandus. Verùm fortioribus longè argumentis Villalpandi reſponſiones diluit Cl. Le Cointe ubi ſuprà num. 49. Sub Haymonis Halberſtatenſis nomine antea prodierat *Pariſ.* 1556. 8vo. & à Fulberto Carnotenſi Epiſcopo Haymoni disertè aſcribitur. Remigio tamen Autiſſiodorenſi argumentis minimè contemnendis vendicat Doctiſſ. Aubertinus lib. de Euchariſt. pag. 885. 926. 937. &c.

Declamationes ſive Orationes ejus laudat Sidonius Apollinaris l. 9. ep. 7. Verùm iſtæ deſiderantur.

ACACIUS, Orphanotrophii Conſtantinopolitani Præfectus, dein ab ann. 471. Epiſcopus CP. An. 476. cùm Baſiliſcus tyrannus edictum contra Synodum Chalcedonenſem promulgarat, & à quamplurimis Epiſcopis, Aſiaticis præſertim pluſquàm quingentis ſubſcribi fecerat; Acacius invictâ animæ conſtantiâ fidem Catholicam propugnavit, & authoritate ſua apud plebem CP. & Monachos effecit, ut tumultum graviſſimum veritus Baſiliſcus edictum prius miſſis antencyclicis literis revocaret, & Concilium Chalcedonenſe confirmaret. Quin & 471. Evagr. l. 3. c. 4.

Epiſcopi Aſiæ, qui Baſiliſco in fidem graſſanti manus dederant, audaci Acacii zelo territi, oblato ei pœnitentiæ libello, neceſſitatem à Baſiliſco ipſis impoſitam cauſarentur, & Chalcedonenſem fidem à ſe teneri profiterentur. Poſt diuturnam cum Simplicio Papa de autoritate ſedis ſuæ velitationem ann. 483. à Joann. Talaia apud eundem accuſatus eſt, quòd Petro Mongo faveret, ſibi verò aditum ad ſedem ſuam præcluderet. Pœnam Acacio infligendam meditatur Simplicius, poſtquàm literis ad Imperatorem crebrò miſſis operam luſiſſet, curis iſtis intermortuus eſt. Cauſam ſuſcepit, atque acriùs urgebat Fœlix Simplicii ſucceſſor, qui aſſiduis Jo. Talaiæ querelis incitatus, miſſâ ann. 483. Conſtantinopolim legatione, quæ incaſſum eccidit anno ſeq. habitâ Romæ Synodo Acacium damnavit, & anathemate percuſſit: ſententiam tamen aliquantulùm divulgare diſtulit, donec recentibus Acacii, qui Calendionem ſede Antiochenâ eodem anno exturbavit, factis commotus, habitâ exeunte anno alterâ Romæ Synodo, ſententiam anathematis iterum vibravit. Pontificis autem fulmen adeò inſuper habuit Acacius, ut Papæ nomen è ſacris tabulis eximeret, quod ex Baſilio Cilice refert Nice-
*L.16. c.17. phorus *. Sed cum nihilominus quamdiu vixit, quietam tenuit Acacius, ac in pace obiit anno 488 Nomen illius è ſacris Diptychis enixè id poſtulante Hormiſda Pontifice Juſtinus Imp. ſuſtulit anno 519. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* II. *altera* Gr. Lat. *ad Petrum Fullonem* de Triſagio Concil Tom. IV. p 1108. altera Lat. *ad Simplicium de Eccleſiæ Alexandrinæ ſtatu* ibid. p. 1080.

472. C. SOLLIUS APOLLINARIS SIDONIUS, gente Gallus, domo Lugdunenſis, illuſtri genere, patre Apollinare, avo cognomine, utroque præfecto Prætorio Galliarum, ortus; natus eſt, ut videtur, anno 431 Euſebium in Philoſophiâ, Oenum in Poëſi, Magiſtros habuit. Scholâ egreſſus militiæ nomen dedit. Papianillam, Fl. Aviti, Conſulis ac demum Imperatoris filiam, uxorem duxit, ex qua tres ſuſcepit liberos. Anno 457. à Majoriano Imp. qui Avitum Sidonii ſocerum imperio ſpoliârat, in obſidione Lugdunenſi captus, non ſervatus modò ſed & honore maximo affectus eſt. Ineunte anno ſequente Majoriano Imp. Panegyricum dixit, paulò pòſt petente id Senatu ſtatuâ laureatâ in foro Trajani poſitâ à Majoriano donatur, Comitis etiam dignitate inſignitus. Anno 467. Arvernorum legatus Romam ab Anthemio Imperatore accitus eſt, ubi poſtquàm Anthemii laudes Panegyrico celebrâſſet, Urbis præfecturam adeptus, in qua egregiè verſatus, ſtatuâ iterum donatur eſt, patriciâ poſteà ac ſenatoriâ dignitate auctus. Demum ann. 472 invitus ferè ad Arvernorum Epiſcopatum à tribunali raptus eſt. Patrimonio igitur & honoribus Apollinari filio relictis, miſſiſque ſtudiis ſæcularibus, ſacris literis deinceps excolendis totum ſe dedit, tanti à Provincialibus & Coepiſcopis habitus, ut de rebus majoris momenti, etiam in re Theologicâ, paſſim conſuleretur: & ſub initia ſtatim Epiſcopatûs, ortâ de ſede Bituricenſi lite, Præſulis electio unico ejus arbitrio committeretur. Nec Arvernis Epiſcopus ſolùm, ſed & dux fuit, eorumque libertatem contra Gothos multis annis fortiter tuebatur. Circa annum 480. captâ poſt diuturnam obſidionem à Gothis Arvernâ in Livianum caſtrum cum Ecdicio ſororio ſuo ſeceſſit; poſteà tamen ab Evarige Gothorum Rege Eccleſiæ ſuæ redditus. Paulò ante obitum, referente Gregorio Turonen-
*Hiſt. Franc. l. 2. c. 23. ſi *, à Presbyteris duobus ſeditioſis Eccleſiâ ſuâ ſpoliatus eſt, & ad ſummam inopiam redactus. Sedem tamen, poſtquam Presbyterorum alter, divinitùs percuſſus, mortem Arii obierat, recuperavit. Obiiſſe dicitur ann 482. XII. Cal. Septembr. quamvis ipſe Epiſtola XII. lib. 9. ſe in Epiſcopatu tres Olympiadas excuſſiſſe diſertè ſcribat. Hæc nos breviter de Sidonio: plura ſi quis velit conſulat is Joannem Savaronem, & Jacobum Sirmondum, qui Sidonii noſtri res geſtas ſtudioſè & accuratè collegerunt.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

EPiſtolarum Libri IX. ab ipſo Sidonio ante obitum digeſti, quorum priores ſeptem *Conſtantio Presbytero*, octavus *Petronio*, nonus *Firmino*, nuncupati ſunt.

Epiſtola IX. libri 7. Concionum Sidonii quandam ſubnexam reperire eſt.

Carmina XXIV. præter alia multa Epiſtolis intermixta.

DEPERDITA.

HIſtoria Attilæ Regis & obſidionis Aurelianenſis, ſuadente Leone Evarigis Regis conſiliario ſuſcepta & inchoata, ſtatim verò præ laboris tædio intermiſſa. L. 8. ep. 15.

Apollonii Tyanæi Vita è Græco in Latinum verſa. L. 8. ep. 3.

Tractatus adverſus quendam dies bonos malè ferentem. L. 5. ep. 17.

Conteſtatiuncula Megetio Epiſcopo nuncupata. L. 7 ep. 3.

Satyra in Pæonium Marcellianæ conjurationis ducem. L. 1. ep. ult.

Liber de Miſſis.

Liber Cauſarum.

Panegyrici 2. *alter ad Majorianum, alter ad Anthemium Impp.*

Epiſtolæ plures.

Prodierunt Sidonii Opera, cum Joannis Bapt. Pii Commentariis *Baſil.* 1542. 8°. Eliæ Vineti curis recognita *Lugduni* 1552. 8°. cum Commentariis Joannis Savaronis *Pariſ.* 1599 4°. *Hanov.* 1617 8°. cum notis Sirmondi *Pariſ.* 1614 8°. cum ejuſdem verò notis auctioribus *Pariſ.* 1652. 8°. Habentur & in Biblioth. Patr. Tom. VI. p. 1075.

FAUSTUS, natione Gallus, ex Britannis Aremoricis oriundus, primò Monachus, deinde poſt Maximum Abbas Lirinenſis: quo munere functus eſt uſque ad annum 472. cùm Maximo Epiſcopo 472.
Regenſi, cui antea in Cœnobii præfecturâ ſucceſſerat, in Epiſcopatu ſucceſſit. Obiit circa annum 480. vel 485. Semipelagianorum dogmata de gratiâ & libero arbitrio foviſſe omnibus notum eſt. Illum cum Fauſto S. Benedicti diſcipulo, de quo Sigebertus de Viris Illuſtr. cap. 30. malè confundunt Bignæus, aliique; cùm tamen iſte anno 610. floruerit. Plurimam cum Sidonio amicitiam Fauſtus coluit, ab eo viciſſim maximo honore & veneratione affectus; quod ex Sidonii Epiſtolis conſtat.

SCRIPTA.

DE Gratiâ Dei & Libero Arbitrio Libri II.

Epiſtola ad Lucidum Presbyterum, qui ſententiam Monachorum Adrumetinorum, ſive hæreſin Prædeſtinatianam ſectatus eſt, ita gratiæ omnia tribuens, ut arbitrii libertatem tolleret. Ut ab hoc errore Lucidum revocaret, Fauſtus ad ipſum miſſam Epiſtolam iſtam conſcripſit; quam primò Synodus Arelatenſis undecim, deinde Lugdunenſis viginti ſeptem Epiſcoporum ſubſcriptionibus ſuis confirmarunt. Iſtarum etiam Synodorum Patres Fauſtum ad ſcribendos de gratiâ & libero arbitrio libros impulerunt: licèt ipſe mandati

SÆC. V. ab An. CCCC. dati limites prætergreſſus Semipelagiana dogmata Operi ſuo inſtruerit.

Libellus de Creaturis, quòd in illis nihil ſit incorporeum. Eum tribus de ſtatu animæ libris refutavit Claudianus Mamertus; quibus ferè præfigi ſolet.

Sermo ad Monachos.

Epiſtolæ ad diverſos.

Profeſſio fidei ad Leontium Epiſcopum Arelatenſem.

Sermones aliquot inter eos, qui ſub Euſebii Emeſeni nomine feruntur; præſertim is *de S. Maximi laudibus.*

Contra Neſtorii errorem libellus, ſeu Epiſtola ad Gratum Diaconum.

Epiſtola de Pœnitentiâ & timore Dei ad Fœlicem Patricium.

Reſponſio ad objecta quædam de ratione Fidei Catholicæ.

De variis quæſtionibus ad Paulinum.

Porrò librum de Spiritu Sancto, aliumque contra Arianos & Macedonianos, à Fauſto ſcriptos memorat Gennadius *, qui interierunt, vide quæ in Paſchaſio Diacono dicemus.

* De Script. cap. 85.

Extant Opuſcula Fauſti omnia in unum collecta in Bibliothecâ Patrum noviſſimâ Tom. 8. p. 523.

Cæterùm (quod notandum teſtat) Lucidus Presbyter Fauſti argumentis victus manus dedit, & Profeſſionem fidei ſatis Orthodoxam Synodo Arelatenſi obtulit, quæ extat apud Baronium ad an. 490. & Concil. Tom. IV. p. 1044. cum notis Sirmondi.

472. P.II. THEOCTISTUS, unde ortus, incertum, S. Euthymii Archimandritæ Palæſtini ſocius familiariſſimus, (trado hæc ex conjecturâ Lambecianâ) claruit circa ann. CCCCLXXII. Extant Græc. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſt.* juxta *Lambecium* XII. juxta *Neſſel.* LXVI. *Canones, ſive Cantica ſacra in Sanctos totius menſis Aprilis*, opus vaſtum, quodque folia CCI. continet. Sub finem, Auctor notâ hâc miniatâ ſe prodit.

Θεοῦ τὸ δῶρον, καὶ ΘΕΟΚΤΙΣΤΟΥ πόνος·
Κἀνταῦθα δόξα τῇ σεβαστῇ Τριάδι.

Dei hoc donum, Theoctiſti labor
Hîc quoque gloria venerandæ Trinitati.

Ejuſdem, ut videtur, ſunt *Sententiæ parænetice* ordine Alphabetico, quæ incipiunt hoc modo, Ἀνάρχων, &c. habentur ibid. *Cod. Philoſoph.* LXXXI. num. II. fol. 196. & *Anthologii Stobæani* editionibus, tùm *Venetæ*, tùm *Tigurinæ* ſubjunctæ ſunt. Confer quæ habet Lambecius *Comment.* lib. VII. p. 143. & lib. VIII. p. 48. 49. qui tamen dubium relinquit utrùm nota ſupraſcripta auctorem, collectorem, an deſcriptorem denotet.

474. P.II. NESTORIANUS, Chronographus Græcus, claruit circa annum CCCCLXXIV. Scripſit Vitas Romanorum Imperatorum, Opuſque ſuum uſque ad *Leonis Junioris* exitum perduxit. Semel iterúmque à Joanne Malalâ citatur, qui eum τὸν σοφώτατον χρονογράφον ubique appellat. Quod & à *Chronici Paſchalis* conditore, qui Malalæ Scrinia ſtrenuè compilaſſe videtur, factum eſt. Hunc, eundem cum Neſtorio *Paphlagonios* in Ægypto Epiſcopo, [cujus meminit Liberatus Diaconus *Breviar.* c. 14. p. 97. quique tùm Actioni I. Concilii *Chalcedonenſis*, tùm primus inter Ægyptiacæ Diœceſeos Epiſcopos, *Literis ad Leonem Imp.* pro Synodo Chalcedonenſi miſſis ſubſcripſit,] facit Cl. Garnerius *Præf ad Liberat.* nu. xi. quàm rectè, viderint alii; mihi certè parùm veriſimile videtur. Nullum adducit teſtem; & leviſſimæ planè ſunt, nulliúſque ponderis, quas affert conjecturæ. Quòd verò ipſum in Ægypto ſcripſiſſe inde conjicit, quia à nemine, præterquàm Alexandrinis, ejus mentio fit, longè fallitur Vir eruditus, cùm à Joan. Malalâ Antiocheno (ut diximus ſuprà) non ſemel citetur, in hoc tamen excuſandus, quòd Malalam necdum editum videre non potuit.

476. GELASIUS, CYZICENUS à Patriâ dictus, Presbyteri Eccleſiæ Cyzicenæ filius, demum Cæſareæ in Palæſtina Epiſcopus, claruit ſub Baſiliſco anno 476. quo circiter tempore Hiſtoriam ſuam ſe ſcripſiſſe indicat. Vid. Gelaſ. in Præfat. Juvenis adhuc dum in domo paterna vitam degeret, incidit in librum quendam antiquiſſimum in membranis planè integris deſcriptum, qui Dalmatii Archiepiſcopi Cyziceni fuerat, quique ad Patrem ſuum tandem pervenerat. Plurima ex eo Concilium Nicænum ſpectantia in uſum ſuum annotavit; & venerandi Codicis authoritate Eutychianos ſub Baſiliſci imperio Synodi Nicænæ decreta, tanquam ipſis faventia jactitantes, confutavit. Hiſtoriam poſtea ac res geſtas Synodi Nicænæ, partim ex dicto Codice, partim ex Euſebii Cæſarienſis, Ruffini, aliorumque qui Concilio intererant, ſcriptis concinnavit, Opus in tres libros partitus. Primo libro præludia quaſi Synodi complexus eſt; res geſtas Conſtantini uſque ad devictum Licinium enarrans, libro ſecundo de geſtis poſt ſublatum Licinium agit, atque Acta Concilii Nicæni, præſertim diſputationes Philoſophorum ac Arianorum cum Patribus Nicænis inſtitutas exhibet. Sed ut verum fatear, prolixæ iſtæ Diſputationes ex ipſius Gelaſii, ſaltem antiquiſſimi Codicis ab eo uſurpati Authoris cerebro mihi profluxiſſe videntur. Nec enim aliud forſan veritatis argumentum habent præter futilem iſtam hiſtoriam, quam refert Ruffinus l. 10. c. 3. Tertio (qui jam deeſt) libro reliqua Conſtantini Imp. pro fide ſtudia deſcripſit, uti ipſe in ſecundi libri fine teſtatur: quin & hiſtoriam, Photio teſte *, uſque ad Conſtantini obitum perduxit; quem baptiſmo paulò ante mortem ab Orthodoxo quodam ſacerdote tinctum fuiſſe narravit. * Cod. 88. Hinc juſta nimis oritur ſuſpicandi ratio, eos qui Hiſtoriam iſtam primi ediderunt, librum tertium ſuppreſſiſſe, ejuſque loco tres ſolummodò Conſtantini Epiſtolas dediſſe; eò quòd decantatæ apud Pontificios hiſtoriæ de Conſtantino Romæ à Sylveſtro Papâ baptizato fidem derogat. De Hiſtoria Gelaſii ſic Photius *. Γελασίου βιβλίον οὐ μᾶλλον ὑπάρχον πρακτικὸν ἢ ἱστορικόν, εὐτελὴς δὲ καὶ ταπεινὸς τὴν φράσιν, πλήν γε λεπτομερῶς διέξεισι τὰ ἐν τῇ συνόδῳ. * Cod. 15. *Non tam actio, quàm hiſtoria eſt. Sermo vilis & humilis, niſi quòd minima quæque in Synodo geſta narrat.* Atque alibi †: † Cod. 88. ἡ δὲ φράσις εἰς τὸ ταπεινὸν καὶ χυδαῖον τοῦ λόγου κατενηνεγμένη. *Ipſa dictio ad humilem vilemque ſtylum plus æquo vergere animadvertitur.*

Totum hujus Hiſtoriæ librum ſecundum in ſuam Concilii Nicæni Hiſtoriam è Codice Vaticano tranſtulit Alphonſus Piſanus. Hiſtoriam ipſam, qualis nunc extat, Græcè, unà cum verſione Latinâ & notis edidit Robertus Balforeus Scotus *Pariſ.* 1599. 8°. Exinde habetur Concil. Tom. II. pag. 103.

Eidem Gelaſio *libros* Gelaſii Papæ *de duabus in Chriſto naturis*, pluribus argumentis vindicare ſatagit Baronius *. Verùm oleum & operam perdit. *Ad an. 496. De eâ enim re ſententia ab eruditis jamdudum lata eſt.

Obſervandum denique, Gelaſium in *Hiſtoria* ſuæ Prooemio ſe Conſtantini Imp. & Conſtantii Patris res geſtas peculiari Commentario traditu-

SÆC. V ab An. CCCC. rum polliceri. An tale quid reipſâ præſtiterit, nequaquam conſtat.

477. JOANNES, Eccleſiæ Antiochenæ ex Grammatico Presbyter, claruit anno 477. In vivis adhuc erat anno 495. Gennad. de Script. c. 93. Scripſit *adverſus Eutychianos* unitatem perſonæ & diſtinctionem naturarum in Chriſto ſtrenuè aſſerens, incautas ſimul aliquot Cyrilli Alexandrini oppugnans ſententias, quæ Eutychianis favere videbantur. N. E.

477. PETRUS, *Mongus* dictus, Eccleſiæ Alexandrinæ Diaconus anno 453. ob Eutychianiſmi ſtudium à Proterio Alexandrino damnatus & depoſitus. Timotheum Ælurum aſſiduò ſectatus cum Alexandriam bis reverſum toties comitatus eſt, bis fugatum toties ſecutus: eique anno 477. defuncto in ſede Alexandrinâ ab illius ſectariis clanculum ſuffectus, Timotheo Solofaciolo, legitimo Epiſcopo adhuc in vivis agente. Mox tamen Imperatoris edicto dejectus, ſede uſurpatâ per quadriennium caruit. Anno demum 481. mortuo Solofaciolo, ac ſubſtituto à Catholicis Joanne Talaida, ipſe Acacii amicitiam ſibi concilians à Zenone Imp. anno ſequente impetravit, ut, miſſo Joanne, ſedi Alexandrinæ præficeretur. Epiſcopatum adeptus, Concilium Chalcedonenſe publicè anathematizavit; quamvis id datis ad Acacium paulò poſt literis homo verſipellis ingenii præfractè negaverit: quin & legatis Acacii ad rei veritatem exquirendam miſſis, teſtibus perjuris ſuppoſitis, illuſerit. Haud ita facilè tamen Euphemio Acacii poſt Flavitam ſucceſſori fucum fecit: à quo coactâ anno 489. Conſtantinopoli Synodo damnatus eſt. Obiit anno 490. Extat apud Evagrium l. 3. c. 17. *Epiſtola ad Acacium CP.* de quâ ſuprà verba fecimus.

477. JOANNES, *Talaja* ſive *Talaida* dictus, Monachus Tabenneſiotes, Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter & Oeconomus ſub Timotheo Solofaciolo; cui perſuaſit, ut Dioſcuri nomen in Diptycha reponeret. Ab eodem anno 477. ad Zenonem Imp. miſſus, ut Eccleſiæ Alexandrinæ pacem conciliaret, juramento ab Imperatore adactus ſe obſtrinxit ſe ſedem Alexandrinam nunquam ambiturum. Anno igitur 481. poſt Timothei mortem Epiſcopus Alexandrinus à Catholicis, quibuſdam etiam pretio corruptis, ordinatus, Imperatoris edicto ſede ſuâ depulſus eſt; atque anno 483. Romam fugiens à Simplicio & Fœlice Pontificibus cauſæ ſuæ patrocinium poſtulavit. Et iſti quidem tam literis, quàm diris, paſſim miſſis, nil intentatum reliquerunt, Joannem ſedulò tutantes. Verùm omnia incaſsùm. Liberat. Breviar. c. 18. Amiſſam ſedem iſte nunquam recuperavit; ac à Fœlice Papâ ſedi Nolanæ in Campaniâ tandem præfectus, poſt annum 492. in pace obiit. * Cod. 54. Scripſit, teſte Photio *, *Apologiam ad Gelaſium Papam*, quâ non ſolùm Pelagianam hæreſin, ſed & Pelagium ipſum, Cœleſtium, & Julianum, apertè damnavit. Verùm hanc temporis injuria nobis eripuit.

480. EUGENIUS, gente Afer, anno 480. à Catholicis, quibus Hunnericus Vandalorum Rex Zenonis Imp. & Placidiæ precibus exoratus, eligendi Epiſcopi veniam conceſſerat, Epiſcopus Carthaginenſis conſtitutus, poſtquam ſedes Arianorum ſævitia per 24. annos vacaverat. Anno 484. collectâ apud Carthaginem ab Hunnerico Epiſcoporum Arianorum turbâ, qui diſputationem cum Catholicis committerent, Eugenius luculentam fidei Profeſſionem Regi obtulit, tantâ rationis vi munitam, ut Hæreticos ad ſilentium pariter ac rabiem adigeret. Paulò poſt ab Hunnerico Tamallunenſem civitatem in confinio Tripolitanæ ſitam relegatur, & Antonio loci Epiſcopo, Hæretico ferociſſimo, excruciandus committitur. Poſtea, ſi Gregorio Turonenſi * fides, Albigenſem Galliarum urbem aſportatus eſt: ubi anno circiter 495. vel paulò poſt vitam finiiſſe videtur. De eo enim quaſi adhuc vivente loquitur Gennadius in Catalogo Scriptorum *, quem iſto anno contexuit. Extat *Libellus*, ſeu prolixa *Fidei Confeſſio* nomine Epiſcoporum Africanorum Hunnerico Regi oblata, apud Victorem Vitenſem (cujus integrum librum tertium conſtituit) de perſecutione Vandalicâ l. 3. pag. 33. Ejus enim eſſe, licèt id non dicat Victor, extra omnem controverſiam ponit Gennadius loco citato. Habetur Concil. Tom IV. pag. 1128. & in Bibliothecâ Patr. Tom. VIII. pag. 683. Scripſit præterea, teſte eodem Gennadio, quæ interierunt, *Epiſtolas ad plebem ſuæ curæ commiſſam* paulò ante exilium miſſas: *Altercationes* quas cum Arianorum præſulib. per internuncios habuit *Hunnerico Regi nuncupatas*: Preces denique pro quiete Catholicorum Apologiarum ad inſtar, eidem oblatas.

SÆC. V. ab An. CCCC.

*Hiſt. Franc. l. 2. c. 3.

* Cap. 97.

THEODULUS, Honorio Auguſtodunenſi * *Theodorus*, Presbyter in Cœlo-Syria, Sixto Senenſi Epiſcopus, claruit circa an. 480. Obiit anno 492. triennio antequam Gennadius † Catalogum clauſit. Scripſit contra antiquos Hæreticos *librum de Conſonantiâ Divinæ Scripturæ*; in quo oſtendit unum eundemque Deum utriuſque Scripturæ, utriuſque diſpenſationis autorem eſſe. Sed hoc Opus dudum periit. Circumfertur quidem Latinè ſub ejus nomine Brevis Enarratio in Epiſtolam ad Romanos in Orthodoxogr. p. 1124. & Biblioth. Patr. Tom. VIII. Falsò autem Theoduli nomen præfert. Eſt enim *Catena* quædam non ſolùm ex Baſilio, Chryſoſtomo, Severiano, &c. ſed & ex Photio & Oecumenio, Theodoro longè recentioribus, contexta. Alius planè à noſtro videtur Theodulus ille, incertæ ætatis Scriptor cujus meminit Sigebertus Gemblacenſis *, natione Italus, Græcè & Latinè doctus: qui cùm Athenis ſtuderet, Gentiles cum Chriſtianis diſputantes audivit; eorumque colligens rationes, in Opus, quod *Eclogam* vocavit, contulit, in tres partes diviſum, primam Ψεῦσιν, ſecundam Ἀλήθειαν, tertiam Φρόνησιν dictam. Hunc cum noſtro temerè confundit Sixtus Senenſis. * Eundem, quem Sixtus, errorem non modò erravit Poſſevinus; ſed & mirâ planè oſcitantiâ ex uno Scriptore tres diverſos fecit: quorum duos priores Theodoros vocat.

480. * Cap. 90. † De Script. c. 91. * Cap. 134. * Bibl. Sacr. l. 4. p. 306.

NICEPHORUS, magnæ Eccleſiæ CP. à *S. Sophiâ* dictæ Presbyter, claruit circa annum CCCCLXXX. vel paulò pòſt. Scripſit prolixè *Vitam & Converſationem S. Andreæ*, διὰ Χριςὸν σαλοῦ vulgò dicti, i. e. *qui propter Chriſtum, ſe ſtultum ſimulavit*, quique ſub Zenone Iſauro, ejuſque deceſſore floruit, quæ ſic incipit, Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου τοῦ διὰ Χριςὸν σαλοῦ, συγγραφεὶς παρὰ Νικηφόρου, &c. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſtor.* CXXIII. num. 1. fol. 1. uſque ad fol. 95.

480. P. II.

JOANNES ÆGEATES, Presbyter, ſectâ Neſtorianus, Διακρινόμενος, id eſt, *Segregatus*, dictus, quo nomine Dioſcuri & Eutycheris ſectatores ſe vocare ſoliti erant. Claruit ex mente quidem Doctiſſ. Voſſii * ſub Zenone, circa an. 483. Vereor tamen, ne aliquot annis poſterior ſit; cùm à Petri Fullonis depoſitione hiſtoriam ſuam quinque adhuc libris produxerit. Scripſit Hiſtoriæ *Eccle-*

483. * De Hiſt. Græc. l. 2. c. 21.

SÆC. V. ab An. CCCC. *cleſiaſtica libros* X. quorum quinque priores à Theodoſii Imperio, & ab ipſâ Neſtorii næreſi inchoati, uſque ad Petri Fullonis depoſitionem anno 479. Quinque libros poſteriores ſe non legiſſe fatetur Photius †. In hâc Hiſtoriâ manifeſta hæreſeos ſuæ indicia prodidit, Synodum λῃϛρικὴν Epheſinam divinam vocavit, Dioſcurum, ejuſque aſſeclas egregiè collaudavit: Concilium Chalcedonenſe perſtrinxit, & calumniis inſectatus eſt. Extat Fragmentum Operis iſtius actione 5ta. Synodi Nicænæ II Concil. Tom. VII. pag. 369. Quædam etiam ex poſteriore parte habet Theodorus Lector Collect. lib. 2. pag. 563. Scripſit item Joannes *peculiare adversùs Synodum Chalcedonenſem Opus* probris & calumniis refertum. De ſtylo ejus ſic Photius *: ἐϛὶ δ' τὴν φράσιν σαφὴς καὶ ἀνθηρὸς, καλλιεπείᾳ καὶ τῷ ἡδεῖ μετὰ τῆς σαφηνείας καὶ λαμπρότητος κεχρημένος. *Stylus illi clarus & floridus; verborum ſplendore ac ſuavitate, cum perſpicuitate & claritate uſus.*

† Cod. 41.

* Cod. 41. 55.

483. FOELIX, natione Romanus Fœlicis Presbyteri filius, anno 483. die XIII. Februarii Romanæ ſedis Pontificatum adeptus eſt. Epiſcopus factus, Zenonis Imp. Henoticon anno ſuperiore editum ſtatim apertè rejecit. Acacium CP. Petri Mongi communioni renunciare renuentem, miſſis undique literis exagitavit; quin & tandem anno 484. anathemate percuſſit. Eodem anno Petrum Fullonem, ſedis Antiochenæ invaſorem, & Deum crucifixum eſſe docentem, habitâ Romæ 42. Epiſcoporum Synodo damnavit. Ad clariorem hujuſce rei intelligentiam notandum eſt, Petrum, aliàs Fullonem, Cœnobii Acæmetenſis monachum, ob Eutychianiſmi ſtudium exinde pulſum, mox S. Baſſæ apud Chalcedonem Presbyterum, anno 471. Zenonis favore ſubnixum, magnas Antiochiæ turbas excitâſſe, ac Theopaſchitarum ſectæ ſemet adjungentem, Deum crucifixum eſſe docuiſſe, additâ ſolenni Triſagii formulæ hâc clauſulâ (*Qui crucifixus es, pro nobis.*) Tumultuum pertæſus Martyrius, Antiſtes Antiochenus, anno 472. ſedi ſuæ renunciavit, quam mox Petrus Fullo tyrannicè invaſit. Iſte verò Leonis Imp. edictu ſtatim ejicitur, & in Oaſim relegatur: ſubſtituto Juliano. Anno 476. a Baſiliſco ſedi Antiochenæ reſtituitur, Juliano mœrore animi confecto. Anno ſequente à Joanne, quem Epiſcopum Apameæ ordinarat, deturbatur, & à Synodo clandeſtinâ damnatus eſt. Anno 478. à legitimo Epiſcoporum Orientalium Concilio Antiochiæ, ab Acacio Conſtantinopoli à Simplicio Romæ damnatur, à Zenone etiam Pityunta deportari juſſus. Anno 484. ab Imperatore Acacio id curante, ſedi ſuæ reſtituitur, eodem, licèt tempore à Fœlice damnatus; eamque uſque ad annum 486 quo obiit, tenuit. Sed ut ad Fœlicem redeamus; mortuus iſte eſt die XXV. Januarii anno 492. Extant *Epiſtolæ* XV. (quarum *duæ ad Petrum Fullonem, unica ad Zenonem Imp.* Græco latinè habentur) Concil. Tom. IV. p. 1049.

Theod. Lect. l. 2. p. 566.

484. QUINTIANUS, Epiſcopus Aſculanus, claruit anno 484. Scripſit *Epiſtolam ad Petrum Fullonem adverſus clauſulam*, ab eo Triſagio additam, quam hæreticam & blaſphemam eſſe acriter contendit, & ſubnexis XII. Anathematiſmis damnat. Extat Epiſtola iſta Gr. Lat. Concil. Tom. IV, pag. 1097.

484. ANTHEON, Arſinoes Epiſcopus, claruit anno 484. quo circiter tempore ejuſdem argumenti *Epiſtolam ad Petrum Fullonem* ſcripſit, quæ habetur Concil. Tom. IV. p. 1112.

484. FAUSTUS, Apolloniadis Epiſcopus claruit an. 484 Scripſit eâdem de causâ *ad Petrum Fullonem epiſtolam*, quæ reperitur Gr. Lat. Concil. Tom. IV. pag. 1113.

SÆC. V. ab An. CCCC.

PAMPHILUS, Abydorum Epiſcopus, claruit anno 484. Scripſit de eodem argumento *epiſtolam ad Fullonem*, quæ invenitur Gr. Lat. Concil. Tom. IV. p. 1117. 484.

ASCLEPIADES, Trallium Epiſcopus, claruit anno 484. Simili ferè *epiſtolâ* Triſagion Fullonis oppugnavit, & X. *Anathematiſmis* percuſſit. Tam *epiſtolam* quàm *Anathematiſmos* Gr. Lat. exhibet Concil. Tomus IV. pag. 1120. 484.

JUSTINUS, urbis cujuſdam in Siciliâ Epiſcopus, claruit anno 484. Scripſit *epiſtolam ad Petrum Fullonem* prioribus conſimilem, quam videre eſt Gr. Lat. Concil. Tom. IV. pag. 1103. 484.

Scripſit ejuſdem argumenti *epiſtolam ad Petrum Fullonem* Flaccianus ſive Flavianus Epiſcopus Rhodopenſis Fragmentum ejus non contemnendum Latinè ex Codice Vaticano edidit Baronius in Annal. ad an. 483. & exinde deſumptum repræſentat Concil. Tomus IV. pag. 1105.

Me nequaquam latet Cl. Valeſium † has ad Petrum Fullonem epiſtolas ſeptem non modò in dubium vocare, ſed & pro ſuppoſititiis habere; quod non uno argumento oſtendere conatur. Sed ut quod res eſt, dicam, leviores mihi videntur ejus rationes, tantique viri nomine haud ſatis dignæ. Ait primò, nullum ex iſtis Epiſcopis in Hiſtoriâ illorum temporum nominatum reperiri. Quid inde? Sexcenti occurrunt in Conciliorum Tomis Epiſcopi ſemel memorati; quorum nec leviſſima apud iſtius ævi Scriptores habetur mentio. Concil. Tomo IV. LXI. Epiſcoporum, Synodorumve ad Leonem Aug. pro confirmatione Synodi Chalcedonenſis Epiſtolæ habentur: è quibus longè plurimorum Epiſcoporum nomina fruſtra alibi quæras. Ait ſecundò, modicarum urbium Epiſcopos quales iſti erant, nullâ autoritate præditos, Antiochenum Patriarcham ſcriptis ad eum literis coarguere ſine ſummâ audaciâ non potuiſſe. Sed planè hoſpes ſit oportet in Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ, qui neſciat iſtiuſmodi exempla non ubivis proſtare. Cui notæ non ſunt Irenæi ad Victorem Romanum de die Paſchali literæ Cypriani & Firmiliani ad Stephanum Papam de baptiſmo Hæreticorum Epiſtolæ, ut de aliis jam non dicam? Quantò verò magis id licebat, ubi res fidei agebatur & contra Epiſcopum, alienæ ſedis invaſorem, ac hæreſeos in ſequentibus tam Occidentalium, quàm Orientalium Synodis notatum. Ait tertiò, omnes has Epiſtolas uno eodemque Stylo, barbaro ſatis ac craſſo, manifeſto falſitatis indicio, conſcriptas eſſe. Accuratiſſimus autem Critices Magiſter ſit oportet, qui ex quâdam ſtyli ſimilitudine omnes ab unicâ manu profectas aſſeverare auſit. Huc accedit, quod & ipſe animadvertit quidem, ei tamen nil reponit, Valeſius, has Epiſtolas non ex Græco in Latinum, ſed vice versâ translatas eſſe. Denique neſcire me fateor, quâ ſpe, quo argumento aliquis induci potuit, ut ejuſmodi Epiſtolis ſub aliorum nomine ſuppoſitis Orbi Chriſtiano fucum faceret. Lectorem tamen celatum nollem, me Flacciani epiſtolæ fragmenti patrocinium nequaquam ſuſcepturum eſſe.

† Diſſert. in Petr. Full. c. 4. p. 177. ad finem vol 3. Hiſt. Eccl.

VIGILIUS, gente Afer, Tapſenſis ſive Tapſitanus in Provinciâ Byzacenâ Epiſcopus, claruit anno 484. quo Hunnerici Regis præcepto Carthaginem evocatus, ut rationem fidei ſuæ redderet, Eugenii Carthaginenſis Profeſſioni fidei ſubſcrip- 484.

SÆC.V ab An.CCCC fit, & cum eo pro fide Catholicâ conſtanter militavit. Sævientibus in Catholicos Vandalis Arianis Patriam ſuam deſeruiſſe videtur. Conſtantinopolin profectum eſſe, atque ibi libros contra Eutychem condidiſſe, prodit Theodulphus Aurelianenſis, & Æneas Pariſienſis. Vigilium ſanè inter Græcos demum verſatum eſſe ex primo Operis iſtius libro non obſcurè colligitur. Perperam cum Vigilio Tridentino confuſus; Scriptorum iſtius ac ſuperioris ævi notitiam diu fugit. Certè ſcripta ejus inter aliorum Opera delituerunt, ſub aliorum fortaſſe nomine ab ipſo Vigilio primùm edita ac ſuppoſita, hac ſaltem ratione, uti accuratè conjicit Chiffletius, ut Arianorum odium atque invidiam fugeret, tantiſque nominibus prætenſis ſibi ſuffugium, ſcriptis autoritatem pareret. Tandem Opera ejus undique quæſita, & Autori ſuo vindicata, collegit Franciſcus Chiffletius ſuprà laudatus, & ſequenti ordine diſpoſuit.

Adversùs Neſtorium & Eutychem Libri V. *pro defenſione Synodi Chalcedonenſis*, qui ſub Vigilii Tridentini nomine aliquoties prodierunt, *Tiguri* 1539. deinde à Caſſandro editi *Colon.* 1575. 8°. & inter Opera Caſſandri p. 514. emendatiores & auctiores à Joſia Simlero editi *Baſileæ* 1571. atque alibi.

Altercatio ſub nomine Athanaſii adversùs Arium, ſive Dialogi II. in Concilio Nicæno inter Athanaſium & Arium habiti Probo judice.

Dialogi ſive Altercationes III. ab Athanaſio contra Arium, Sabellium & Photinum coram Probo judice habitæ. Idem cum priore Opus cenſendum eſt, hoc tantùm diſcrimine diſtinctum: quòd prius in Africa à Vigilio, dum Vandalos adhuc timeret, & ab iis agnoſci nollet, ſcriptum fuerit; ac ab Africa egreſſo demum recognitum præfatione mutilatum, locis pleriſque elimâtum, & integro libro tertio Probi judicis ſententiam complexo auctum. Utrumque in unum opus compaginatum ſub Vigilii Tridentini nomine edidit Georg. Caſſander unà cum libris adversùs Eutycheten *Colon.* 1575. & inter Opera ſua pag 460. Dialogi priores duo inter Athanaſii Opera locum malè obtinere ſolent.

De Trinitate, ſive de unitâ Trinitate Deitatis contra Marivadum Arianum libri XII. Neapoli in Campania ſcripti, & Athanaſio ſuppoſiti; ſub cujus etiam nomine ſeptem priores libri in editione Athanaſii Heidelbergenſi prodierunt; integri verò duodecim in editione Pariſienſi, in undecim tamen malè diviſi, duobus poſterioribus libris in unum conflatis.

Liber de Unitate Trinitatis ad Optatum, ſive Dialogus inter S. Auguſtinum & Fœlicianum Arianum à Vigilio confictus, inter Auguſtini Opera haberi ſolet.

De Trinitate adversùs Varimadum, ſeu literarum Metatheſi Marivadum, ſectæ Arianæ Diaconum, & Hunnerico Regi admodùm gratioſum, libri 3. ſub Idacii Clari nomine à Vigilio olim evulgati, & ſub ejuſdem nomine typis ſæpiùs impreſſi.

Liber contra Palladium Arianum Epiſcopum, duabus conſtans partibus; quarum prior pro Concilii Aquileienſis ann. 381. habiti Actis exhibita eſt in Collectionibus Conciliorum, quæ poſt annum 1550. prodierunt; altera binas habet editiones, utramque, ut videtur, à Vigilio, evulgatam. Prima eadem eſt cum Ambroſii libro *de Fide ſeu de eo ſubſtantialitate Filii cum Patre*; ſecunda, quæ auctior eſt, eadem eſt cum Gregorii Nazianzeni *Oratione* 59ª. Operi ſubjiciuntur duæ Concilii Aquileienſis Epiſtolæ, altera *ad Epiſcopos Galliæ*, altera *ad Gratianum & Valentinianum Impp.* quæ Concilii Actis annumerandæ ſunt. Quod ad priorem attinet, confictam eſſe à Vigilio hanc diſputationem ſub Actorum Synodi Aquileienſis nomine, longo conje- SÆC V. ab Au. CCCC. cturarum, potiùs quàm argumentorum, agmine contendit Chiffletius: quod quidem mihi nequaquam veriſimile videtur: neque tantæ ſunt, quas affert, ratiunculæ; ut in iis refellendis immoremur. Certè genuinis hiſce Concilii Aquileienſis Actis nemo movebit litem, quin eadem ratione, & iiſdem ferè argumentis aliarum Synodorum Acta in dubium vocare poſſit.

Solutiones Objectionum Arianorum, quas primo Dialogo ſub nomine Athanaſii contra Arianos à Vigilio, antequam ſecundam Dialogorum iſtorum editionem moliretur, adjectas eſſe conjicit Chiffletius.

Opera iſta ſuprà enumerata in unum collegit, ac notis & diſſertationibus illuſtrata edidit Petrus Franciſcus Chiffletius *Divione* 1664. 4°. Exinde habentur Bibliothecæ Patr. Tom. 8. p.722.

Altercatio ſive Dialogus S. Auguſtini cum Paſcentio Ariano coram judice Laurentio, à Vigilio conficta, & à Patribus Benedictinis noviſſimæ Operum S. Auguſtini editionis curatoribus primùm in lucem efuta, & epiſtolarum ejus Appendici ſubnexa.

Symbolum Fidei ſub Athanaſii nomine circumlatum, & inter illius Opera vulgatum. Id Vigilio, nos non invitâ, uti credimus, veritate, aſcribendum cenſemus. Vide plura in Athanaſio.

Cæterùm à Vigilio quodam, Africano Epiſcopo, luculentum *de mille annorum, qui in Apocalypſi prædicuntur, intelligentiâ Tractatum* confectum eſſe prodit Caſſiodorus *. Utrùm is Vigilius noſter fuerit, planè incertum eſt. Id certum, opus, qualecunque fuerit, interiiſſe.

* Divin. Lect.l.1.c.9.

Denique mirari licet, quid ſibi velit Caſimirus Oudin, qui non uno in loco Arnobii junioris cum Serapione conflictum Vigilio noſtro tribuat, nullâ, quod ſciam, ratione ductus, nullius autoritate fultus. De hac enim re ne γρῦ quidem habet, qui omnia Vigilii Opera corraſit, ſæpe dictus Chiffletius; quamvis illum in partes vocare velle videatur.

VICTOR, gente Afer, Vitenſis in Provincia Byzacena Epiſcopus, anno 484. Eugenii Carthaginenſis Profeſſioni fidei Catholicæ ſubſcripſit; & eodem aut ſequente ſaltem anno ab Hunnerico Rege in exilium ablegatus eſt. Conſtantinopolim igitur profectus, anno 487. ſcripſit *Hiſtoriam Perſecutionis Africanæ ſive Vandalicæ ſub Genſerico & Hunnerico Vandalorum Regibus*, cui ſubnexuit Appendicis vice Acta VII. Monachorum Martyrum Caſpenſis territorii. Quo anno obierit non liquet. Extat Hiſtoria prædicta modò in tres, modò in quatuor, alibi in quinque, nonnunquam in ſex libros diviſa, *Colon.* 1535. deinde curâ Beati Rhenani *Pariſ.* 1541. cum notis Balduini Optato Milevitano ſubjecta *Pariſ.* 1569. 8°. cum notis & diſſertationibus Chiffletii Vigilii Tapſenſis Operibus præmiſſa *Divione* 1664. 4°. in Orthodoxogr. pag.799 & Bibliothecâ Patr.Tom.VIII.pag.675. 484.

SABAS, ex *Mutalaſcâ* vico apud Cappadocas ſatis obſcuro, nobilioris conditionis Parentibus Joanne & Sophiâ ortus, claruit anno CCCCLXXXIV. natus eſt anno CCCCXXXIX. Puer adhuc inſtitutum monaſticum in patriâ ſuâ amplexus, XVIII. annos natus in Palæſtinam venit. Manſit in Cœnobio annis XVII. Anno CCCCLXXXIV. ætatis XLV. Presbyterii ordinem, & magnæ Lauræ Præfecturam in ſe ſuſcepit. Obiit anno poſt Conſulatum *Lampadii & Oreſtis* ſecundo, Juſtiniani VI. ætatis ſuæ XCII. non ut habet Cyrillus XCIV. Anno Chriſti DXXXII. Hiſtoriam ejus contexuit Cyrillus Scythopolitanus, qui res ab eo geſtas, 484. PII.

mores

SÆC. V. ab An. CCCC.

mores, totamque vivendi rationem pleniſſimè perſequitur. Scripſit Sabas in uſum Monaſterii ſui *Typicum*, ſive *ordinem recitandi Officium Eccleſiaſticum per totum annum*, capita LIX. complectentem, qui in omnibus Monaſteriis Hieroſolymitanis mox obtinuit. Barbarorum incurſionibus depravatum, & penè deperditum, Joannes Damaſcenus magno ſtudio poſtea reſtituit & renovavit. Editum eſt hoc Sabæ *Typicum* inter alios Græcorum libros Eccleſiaſticos; cui ſubjecta ſunt Marci Hieromonachi de *dubiis Typicis* capita C. Habetur MS. tùm alibi ſæpiùs, tùm Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CCLXXXV. num.i. ii. fol.1. p.1. Fusè de eo agit L. Allatius *Diſſert.*I.*de lib.Eccleſ.Græc.*p.5.&c.

487. ÆNEAS GAZÆUS, profeſſione Sophiſta, ex Philoſopho Platonico Chriſtianus, claruit circa ann. 487. Confeſſores enim Africanos, quibus anno 484. linguas execuerat Hunnericus Vandalorum Rex, Conſtantinopoli loquentes ſe audiſſe ipſe teſtatur. Scripſit Dialogum, *Theophraſtum* dictum, *de Animarum immortalitate, & corporis reſurrectione;* qui ab Ambroſio Camaldulenſi Latinè verſus extat *Baſil.* 1516. Prodiit deinde Gr. Lat. inter alia *Baſil.*1560. cum Wolphii verſione, poſtmodum cum verſione & notis Caſparis Barthii *Lipſiæ* 1658. 4*to*. denique in Auctario 1624. Tom. II. pag. 373.

487. CEREALIS, gente Afer, Epiſcopus Caſtulenſis, idem forſan cùm Cereali Caſtelloripenſi in Mauritaniâ Cæſarienſi Epiſcopo, qui Eugenii libello inter alios Africæ Epiſcopos Catholicos ſubſcripſit: claruit anno 487. *Diſputationem de Fide S. Trinitatis* à Maximiano Ammonitarum Epiſcopo Ariano provocatus Carthagine inſtituit, & Hæretici ſophiſmata productis affatim S. Scripturæ teſtimoniis egregiè profligavit. Extat *Libellus Concertationis dictæ de Fide* contra Maximianum inſcriptus, in Hæreſiologiâ *Baſilienſi* ann. 1556. & in Biblioth. Patr. Tom. VIII. p.671.

Gennad. de Script. c.96. Appendix ad Iſidor. c. 10.

490. HONORATUS, gente Gallus, Epiſcopus Maſſilienſis, claruit anno 490. Vir eloquens, ac ſermonis copiâ pariter & facundiâ celeberrimus, uti eum depingit Gennadius *. Edidit *Homilias* quamplurimas, tam ex tempore habitas, quàm ocio compoſitas; quibus & Lectores ad pietatem hortatus eſt, & hæreticorum deliria confutavit. Compoſuit & Sanctorum Patrum multorum Vitas; & in his Hilarii, Arelatenſis Epiſcopi, præceptoris res geſtas literis mandavit. Ex his nil hodie ſupereſt præter *Vitam Hilarii Arelatenſis*, quæ habetur apud Surium ad diem v. Maii.

* De Script. c. 99.

490. ALCIMUS ECDICIUS AVITUS, natione Gallus, domo Viennenſis, Iſicii, Viri Senatorii, ac demum Archiepiſcopi Viennenſis, filius, Aviti Imp. nepos, Apollinaris Valentiæ Epiſcopi frater, circa annum 490. patri in ſede Viennenſi ſucceſſit. Anno 496. datis ad Clodoveum Regem literis ſuſceptum ei baptiſmum gratulatus eſt. Ineunte ſæculo ſexto Gundobaldum Burgundionum Regem, qui Viennam nuper expugnarat, ab Arianâ hæreſi ad Catholicam fidem revocavit; eumque ſubditos ſuos id celare cupientem Orthodoxam palam confiteri coegit. Idem Sigiſmundum Regem, Gundobaldi filium, poſtea ab eâdem hæreſi ad Eccleſiam Catholicam reduxit. Hæreticos certè in Galliâ verſantes voce & exemplo; ſotis poſitos ſcriptis, utroſque mirâ animi conſtantiâ, nec irrito prorsùs ſucceſſu, oppugnavit. Concilio Epaonenſi anno 517. præfuit. Obiit anno 523. die v. Februarii. Vir erat, teſte Adone, eloquentiâ & ſanctitate conſpicuus. De acumine ejus in pangendis verſibus hæc Cl. Borrichius *, *Poëta erat elegantiſſimus; ut miremur ævo tam rudi [intravit enim quoque ſæculum ſextum] venam adeò doctam & expeditam.* Virtutes ejus eximias deſcribit Epitaphium illius ſanè pro ſæculi iſtius genio non contemnendum, quod apud Baronium habetur ad ad ann.516. Nos ſpeciminis gratiâ verſus illius aliquot ſubnectemus.

Greg.Turon. Hiſt. Franc. l.2.c.34. Ado Vien. Chro. ad an. 492.

SÆC. V. ab An. CCCC.

* Diſſert. 2. de Poët. Lat. p. 79.

Exue ſollicitas de triſti pectore curas:
Nam quem plena fides, celſæ quem gloria mentis,
Quem pietas, quem larga manus, quem fama perennant,
Nil ſocium cum morte tenet. Quin proſpice ſancti
Geſta viri. Primum,&c.

OPERA, QUÆ EXTANT.

De mundi origine, de peccati origine, de ſententiâ Dei, de diluvio, deque tranſitu maris rubri libri V. verſu Hexametro conſcripti, Apollinari, Sidonii filio, & in ſede Arvernenſi ſucceſſori, nuncupati.

De laude Virginitatis libellus. Heroico carmine compoſitus ad Fuſcinam ſororem. Poemata iſta extant in Collectione Poetarum Fabricianâ, & in Appendice Bigneanâ *Pariſ.* 1624. p.596. ſeorſim verò *Baſileæ* 1546. cum Commentariis Menrati Moltheri, & *Lugduni* 1536. 12°.

Epiſtola ad diverſos, aliorumque ad ipſum; numer. LXXXVII.

Homilia de Rogationibus, quæ cum Epiſtolis ejuſdem aliquot habetur in editione Poëmatum Lugdunenſi 1536.

Homiliarum VIII. Fragmenta.

Opuſculorum in quibus B. Pauli Epiſtolæ citantur, Fragmenta.

Omnia Aviti Opera ſuprà enumerata vel tum primùm edita vel emendata curâ J. c. Sirmondi prodierunt *Pariſ.* 1643. & exinde in Biblioth. Patr, Tom.IX.p.560.

Epiſtolæ IV. & Fragmenta aliquot, à Baluzio edita Miſcellan.Tom.I.p.355.

Collatio ejus, aliorumque adverſùs Arianos. Extat apud Dacherium Spicileg. Tom.V.

OPERA DEPERDITA.

Homiliarum liber, de Mundi principio.

Epiſtolæ quamplurimæ. Novem enim Epiſtolarum libros ævo ſuo ſuperfuiſſe teſtatur Gregorius Turonenſis.

Dialogus contra hæreſin Arianam ad Gundebaldum Regem.

Contra Neſtorii & Eutychis errores Libri II. quos Gundebaldi Regis ſuaſu compoſuit.

Contra Fauſti errores de gratiâ & libero arbitrio liber.

ZACHARIAS, profeſſione Rhetor, claruit circa ann.491. Condidit *Hiſtoriam Eccleſiaſticam* ab Exordio Marciani Imperatoris, uſque ad Principatum Anaſtaſii, *i. e.* ab anno 450. ad annum uſque 491. In quâ condendâ, non ſincerè atque moderatè, ut Hiſtoricum decet, ſe geſſit, ſed tanquam gratiâ atque odio corruptus, ἐμπαθῶς τὴν ὅλην πραγματείαν συγγράψας, uti ipſum non ſemel perſtringit Evagrius libro III. c.7.p.340.& libro II. cap.2.pag.286. Eutychianum facit Baronius ad ann. 476. Quod tamen cum deſcriptione quam habet Eutychianorum apud *Evagr.* lib.III. cap.6. pag.339. minimè convenit, uti rectè notat Valeſius in illum Evagrii locum. Certè non pauca in gratiam Neſtorii refert, notante eodem Evagrio lib.II. cap.2.pag.286.apud 491. P. II.

quem

quem varia hujus Hiſtoriæ Fragmenta proferuntur lib. III. cap. 5. pag. 338. Citat etiam alibi ſæpiùs, nempe lib. II. cap. 8. lib. III. capp. 6. 7. 18. Extitit ſuperiori ſæculo, hæc Zachariæ noſtri Hiſtoria MS. Conſtantinopoli, tùm in Bibliotheca Conſtantini Varini, tùm Joannis Suai, ſi nos non fallat Catalogus *Verderianus*, cui quidem hâc in parte fides temerè non habenda eſt. Id modò conſtat, inter Catalogos librorum Græcorum qui in Bibliothecâ Cæſareâ aſſervantur, Conſtantini Varini, & Joannis Suai Catalogos recenſeri, teſte Neſſelio Catal. Vindob. Part. V. p. 151.

492. GELASIUS, natione Afer, Valerii filius*, anno 492. die VII. Februarii ad Epiſcopatum Urbis Romanæ evectus eſt. Pontificatum nactus, communicatorias ſtatim ab Euphemio CP. literas (quodque nec ipſe unquam negavit Gelaſius) inprimis orthodoxas accepit; communicatorias tamen ei viciſſim reddere recuſavit, niſi Acacii nomen Diptychis Euphemius expungeret. Id conſtanter renuit Euphemius, & Acacii cauſam impigrè tutatus eſt, eum à Fœlice Papâ injuſtè damnatum eſſe contendens. Deceſſoris igitur ſui ſententiam, & Acacii damnationem, plurimis, iiſque prolixiſſimis Epiſtolis ad Euphemium, Anaſtaſium Imper. alioſque datis defendit; ac quandiu vixit, communionem Euphemio & Orientalibus Epiſcopis Euphemio communicantibus denegavit. Manichæos in urbe Roma deliteſcentes, & Catholicorum larvam ſibi prætendentes, ita ut ſacræ etiam ſynaxi intereſſe, & ſacro-ſanctum Euchariſtiæ panem in os accipere non vererentur, calicem verò ſedulò ac datâ operâ fugerent, ſummâ diligentiâ inveſtigavit; & ut hæreticis larvam auferret, morem in Eccleſiâ ab ipſis illius primordiis receptum, ne quis in Collectis ſacris niſi ſub utraque ſpecie communicaret, decreto confirmavit. Detectos ea lege Manichæos damnavit, & civitate expelli fecit. Nec minùs fortiter Pelagianos & Eutychianos datâ quavis occaſione ſive ſcriptis ſive autoritate oppugnavit, hæreticorum hoſtis acerrimus. Obiit anno 496. die VIII. Septembris.

Scripſit plurima, quæ ſequuntur.

E*Piſtola* XVI. *quarum ultima ad Ruſticum Lugdunenſem* à Dacherio primùm edita eſt Spicileg. Tom. V p. 581.

Epiſtolarum aliarum X. *Fragmenta.*

Tomus ſive liber de Anathematis vinculo.

Adverſùs Andromachum Senatorem, cæteroſque Romanos, qui *Lupercalia* ſecundùm morem priſtinum colenda conſtituebant.

Dicta adverſùs Pelagianam hæreſin.

Decretum in Concilio Romano LXX. Epiſcoporum ann. 494. de *Libris Canonicis, Eccleſiaſticis, & Apocryphis.* Decantatiſſimum hoc Gelaſii decretum in omnium ore & manibus habetur. Ejus verò eſſe, eamque quam præ ſe fert, ætatem & autoritatem habere, ægrè mihi perſuadeo, his ductus argumentis. 1°. Vetuſtiores Codices id nullo certo autori tribuunt. Hinc notante Cl. Baluzio * in antiquis Codd. iiſque melioris notæ, nunc Damaſo, nunc Gelaſio, quandoque Hormiſdæ Papæ aſcribitur: certiſſimo indicio, genuinum hujus Decreti Autorem olim ignotum fuiſſe. 2°. Citantur in hoc Decreto libri, anno 494. aut nondum ſcripti, aut penitùs ignoti. Ex. gr. Laudatur Sedulii Opus Paſchale à Turcio Rufo Aſterio jam Exconſule è Sedulii Schedis primùm extractum & in vulgus editum. Ipſe verò Aſterius hoc ipſo anno 494. Conſulatum geſſit. Damnatur Tractatus de Revelatione capitis S. Joannis Baptiſtæ, poſt ævum Marcellini Comitis, qui in eo diſertè citatur, demum ſcriptus: Quid quòd Decreti Autor Concilium generale quintum forſan & ſextum, confirmare non obſcurè videatur. Haud alio enim ſenſu verba iſta (Sed & ſi qua ſunt Concilia, &c.) concipi poſſe; nullus qui ea attentè legerit, facilè negabit. 3°. Multa continet abſurda ἀσύνετα, & à Gelaſio, Synodique Romanæ doctrinâ & judicio planè aliena. Quis credat Gelaſium, virum inter primos eruditum, LXX. Epiſcoporum Concilio ſtipatum, Clementis Alex. quem totus venerabatur Orbis, Opera in Apocryphorum cenſum relegaſſe, & Africani, Arnobii, Lactantii, Commodiani ſcripta in eandem Claſſem retuliſſe? Quis credat, cui ſanum ſinciput, Papam, Patreſque Synodales, in eodem decreto Euſebii Hiſtoriam Eccleſiaſticam inter probatos autores recipere, & cum damnatis rejicere? Mitto, Gelaſium verum de Euſebio in Opere ſuo de duabus Naturis præclarè loqui. 4°. Damnat Decretum Canones Apoſtolicos; quos tamen Dionyſius Exiguus, qui Gelaſii memoriam impensè coluit, paulò poſt Latinè vertit, nullâ ejuſmodi cenſurâ additâ; quoſque Eccleſia Romana accepit, ac tanquam certiſſimâ diſciplinæ Eccleſiaſticæ normâ uſa eſt (ut ex Caſſiodoro *, & Joannis II. ad Cæſarium Arelatenſem epiſtolâ patet) id nequaquam factura, ſi paulò ante à Gelaſio damnati eſſent: & quod fortius adhuc ſtringit; ipſe Gelaſius Canones Apoſtolicos admiſiſſe ac in Epiſtolis Decretalibus uſus videtur: quod pluribus exemplis probat doctiſſ. Pearſonus †. 5°. Autor Decreti ſe S. Hieronymum in omnibus ſequi profitetur. Illa, inquit, ſentimus, quæ B. Hieronymum ſenſiſſe cognoſcimus; & non ſolùm de Ruffino, ſed etiam de univerſis, quos vir ſæpius memoratus zelo Dei, & fidei religione reprehendit. Jam verò Hieronymo in definiendo S. Scripturæ librorum Canone è diametro repugnat. Tertulliani, Paſtoris, Clementis Alex. Novati, Arnobii, Apollinarii, aliorumque Opera Apocryphis annumerat, & à Catholicis legi vetat: quæ Hieronymus è contra magnopere laudat, lectu digna & utilia eſſe prædicat. Denique Decreti iſtius nemo ante annum 840. meminit; non qui de Scriptoribus Eccleſiaſticis ex profeſſo egerunt, non Gennadius, Ildefonſus, Iſidorus Hiſpalenſis, neque etiam Sigebertus Gemblacenſis, aut Honorius Auguſtodunenſis: non qui Controverſias quovis ævo natas tractarunt, in quibus deeſſe non poterat idonea Decreti hujus proferendi anſa. Dionyſius Exiguus, ipſi Gelaſio ætate ſuppar, haud diu poſt illius obitum Decreta Romanorum Pontificum collegit; & in his Gelaſii Decreta hoc ipſo anno data exhibet: illud tamen penitus prætermittit. Immò ne leviſſima quidem apud Scriptores Eccleſiaſticos Synodi anni 494. Romanæ memoria ſupereſt. Primi Decreti hujus mentionem fecerunt Lupus Ferrarienſis, Hincmarus Rhemenſis, & Nicolaus I. qui ſæculo nono jam adulto floruerunt. His ritè perpenſis, optimo jure concludo fictum aut ſuppoſititium eſſe hoc Gelaſii Decretum, ac ejuſdem eſſe cum Epiſtolis primorum Pontificum Decretalibus farinæ, ex eâdemque Iſidori Mercatoris officinâ prodiiſſe.

Exemplar Geſtorum de abſolutione Miſeni Epiſcopi in Concilio Romano LV. Epiſcoporum ann. 495. habito.

Opuſcula omnia ſuprà enumerata exhibet Concil. Tom. IV. p. 1157. &c.

Liber contra Eutychem & Neſtorium de duabus in Chriſto naturis, à Gennadio * olim memoratus, à S. Fulgentio lib. de 5. Quæſtionibus apud Ferrandum Diac. cap. 18. & à Joanne II. Papâ in Epiſtola ad Avienum ſub Gelaſii noſtri nomine diſertè citatus, ei etiam ab Anaſtaſio Bibliothecario † aſcriptus.

* Not. ad Gratian. p. 444.

* Divin. Lect. c. 15.

† Vindic. Ignat. par. 1. c. 4.

* De Script. c. 94.

† Lib. Pontif. vit. Gelaſ. Conc. Tom. IV. p. 1054.

ptus. In eo validiſſimum adverſus panis & vini Euchariſtici in corpus & ſanguinem Domini noſtri converſionem ſubſtantialem teſtimonium reddit Gelaſius. Quamobrem Scriptores Pontificii, Baronius, Bellarminus, Gregorius de Valentia, Suarez, aliique Opus iſtud Gelaſio Papæ omni ſtudio abjudicare conantur: his Gelaſio Cyziceno, illis Gelaſio Cæſarienſi tribuentibus. Verùm fruſtra omnes. Magna enim eſt veritas, & prævaluit. Tandem vi veritatis adactus, manus dedit ipſe Labbæus *. Rationes non contemnendas apud ipſum videre eſt. In quinque olim libros diviſum videtur iſtud Gelaſii Opus: totidem enim memorat Liber Pontificalis. Μονόβιβλον tamen vocat Photius †, ſive non integrum in Græcum ſermonem converſum fuerit; ſive in diverſa apud Græcos volumina non diſtinctum. Extat iſte Liber in Antidoto adverſùs Hæreſes *Baſil.* 1528. fol. & cum aliis Veterum ſcriptis de duabus naturis & unâ perſonâ in Chriſto *Tiguri* 1571. fol. denique in Biblioth. Patr. Tom. VIII. pag. *699.*

* Diſſert. de Script. Eccl. Tom. I. pag. 342.
† Cod. 102.

Codex Sacramentarius. Scripſiſſe Gelaſium Orationum & Sacramentorum formulas teſtes nobis ſunt luculenti, Anaſtaſius in Vita ejus, Joan. Diaconus in Vita * Gregorii M. vetuſtus liber octingentorum ferè annorum de Officio Miſſæ primùm à Caſſandro † deinde à Morino * citatus, ab iſto *Tolefenus* dictus: ut Hugonem de S. Victore, Rupertum Tuitienſem, alioſque taceam. Collegit utique Gelaſius, prout credere par eſt, ſolennes precum & ſacramentorum Formulas, quæ in Eccleſia Romana ſuo adhuc tempore in uſu erant; ac novo ordine digeſtas, pluribuſque de ſuo additis, in unum codicem compegit: quem poſtea mutatis & adjectis à ſe nonnullis Gregorius M. in compendium redegit. Gelaſianus codex tribus conſtat libris; nempe de Anni circulo, de Sanctorum Natalitiis, & de Dominicis diebus, variiſque cauſis. Venerandam hujus Ordinis vetuſtatem manifeſtò arguit, quòd in Symbolo non habeatur vox *Filioque*, ſeptimo demum ſæculo primùm nata, & nonniſi nono Romæ recepta: quod plures deſint miſſæ ſeptimo & octavo ſæculis uſurpari ſolitæ; denique quòd panciora, quàm in aliis Liturgiis, Sanctorum, eorumque ſolummodò Martyrum natalitia celebrentur. Diu delituit hic Codex, paucis notus: donec anno 1562. direptâ & diſtractâ Bibliothecâ Floriacenſi, exemplar nongentorum circiter annorum, quadratis & uncialibus literis ſcriptum, tandem in manus incidit Pauli Petavii Senatoris Pariſienſis; cujus beneficio eo uſus eſt Joannes Morinus, qui omnium Codicum quos ipſi vidiſſe contigit, antiquiſſimum fuiſſe teſtatur. A Petavii filio redemptus in Bibliothecam Chriſtinæ Suecorum Reginæ tranſiit; à quâ illum recepit & in lucem emiſit Joſephus Maria Thomaſius *Romæ* 1680. 4°. Pauca quædam, præſertim libro tertio, reperiri, quæ Gregorii M. ætatem ſapiant, quid mirum? cùm hujuſmodi libri ad uſum Eccleſiarum ſcripti novas acceſſiones pati ſoleant, prout ipſa conſuetudinis ratio tulerit: nec exinde quid aliud elici poteſt, quàm exemplar exiguo poſt Gregorium tempore fuiſſe exaratum, ut in Præfatione rectè notat doctiſſimus Editor; qui huic etiam Liturgiæ Miſſalia tria antiquiſſima, viz. Gothicum, Francorum, & Gallicanum vetus, comites dedit; quæ tria proximè memorata poſt triennium unà cum eruditiſſimis de Liturgiâ Gallicanâ diſſertationibus Joannes Mabillonius *Pariſ.* 1685. 4°. recudi fecit.

* L. 2. c. 17.
† Liturgic. c. 21. p. 45.
* Append. ad lib. de Pœnit. p. 54.

Perierunt à Gelaſio ſcripti, teſte Gennadio *, Hymni in Similitudinem Ambroſii Epiſcopi: & ei olim aſcripti, teſte Caſſiodoro †, Commentarii in D. Pauli XIII. Epiſtolas, à Pelagianis fæcibus non immunes, ut pote ab Hæreticis vel ſuppoſiti, vel corrupti.

* Loc. cit.
† De Inſtitut. divin. Script. c. 8.

TURCIUS RUFUS ASTERIUS, dignitate Pa- 494.
tricius, anno 494. unà cum Fl. Præſidio Conſulatum geſſit. Alius planè à Flavio Aſturio qui cum Protogene anno 449. Conſulatum obiit; quocum malè confundi ſolet noſter. Exconſul jam factus Sedulii Poëmata aliquot è defuncti ſcriniis extraxit, à tineis & blattis vindicavit, ac in vulgus edidit: uti ex Epigrammate ipſius ad Macedonium Sedulii Operi Paſchali in vetuſtiſſimis quibuſdam Cod. MSS. teſtibus Uſſerio * & Sirmondo †, præmiſſo conſtat. Inter ea, quæ Aſterius edidit, Sedulii Carmina, locum habet *Collatio Veteris & Novi Teſtamenti*, carmine Elegiaco ſcripta, cujus initium eſt, *Cantemus ſocii.* Hinc errore factum credi poteſt, ut Aſterio ipſi in nonnullis Codicibus inſcribatur, & ſub illius nomine aliquoties prodierit, viz. in Appendice Bigneanâ pag. 701. & Bibliothecâ Patr. Tom. IX. pag 464. & alibi. Non deſunt tamen, qui Aſterio Poëma iſtud, tanquam Opus genuinum, vindicent.

* De Eccleſ. Brit. Primord. p. 775.
† Not. ad Epiſt. Ennodii.

GENNADIUS, gente Gallus, Presbyter Maſ- 495.
ſilienſis, non, ut malè Jac. Gaddius *, & Gaddio longè antiquiores Sigebertus † & Platina *, Presbyter ac deinde Antiſtes Maſſilienſis. Claruit anno 495. quo Catalogum ſuum clauſit & librum de Fide ad Gelaſium Papam miſit. De ſtudio illius erga fidem Catholicam diſcrepant tam Veterum quàm Recentiorum judicia. Viris ſanctiſſimis eum annumerat Hadrianus Papa *, inter Pelagianos reponit Eccleſia Lugdunenſis † ante annos octingentos. Prædeſtinationis eum quidem inimicum fuiſſe certò conſtat, eoque etiam nomine de S Auguſtino & Proſpero minùs bene ſenſiſſe videtur †, cùm ab iis dogma prædeſtinatianum propugnari malè cenſeret. Pelagianiſmi tamen notâ eximunt libri ab eo contra Pelagium ſcripti: nec gratiæ prævenientis neceſſitatem ab eo ſublatam eſſe (quæ propria erat Semipelagianiſmi nota) manifeſtò liquet: adeò ut Scriptoribus Catholicis jure accenſeri queat.

* De Script. non Eccleſ. Tom. I. pag. 222.
† De Script. Eccleſ. c. 30.
* In Vitâ Symmachi.
* Epiſt. ad Car. M.
† Lib. adv. Joannem Scotum.
† Vid. Catalog. c. 38. 84.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

DE *Scriptoribus Eccleſiaſticis liber*, ſive *Virorum Illuſtrium Catalogus*, ab eo tempore, quo deſiit Hieronymus, ad ann. 495. perductus. Prodiit editus unà cum Hieronymi, &c. Catalogis, *Baſil.* 1028. 4°. inter Hieronymi Opera Tom I. cum notis Suffridi Petri *Colon.* 1580. *Helmſtad.* 1612. 4° denique cum Scholiis Auberti Miræi Biblioth Eccleſiaſt. part. 1. *Antverp.* 1639. fol. Extat longè integrior in Codice MS. Bibliothecæ Corbeienſis, cujus ſpecimen dedit Mabillonius Analect. Tom. II p. 42. Quin & immenſum diſcrepant impreſſi Codices.

De Fide, ſeu de Dogmatibus Eccleſiaſticis liber ad Gelaſium Papam miſſus; qui Auguſtino malè aſcriptus, inter illius Opera haberi ſolet. Operis iſtius Capita xxx. viz. à cap. 22. ad 51. incluſivè poſt Gennadii mortem ab alienâ manu ex Epiſtolâ Cœleſtini Papæ ad Gallos decretali, & Conciliorum Milevitani. Africani, & Arauſicani II. Canonibus conſarcinata & intexta videntur. Nec enim Gennadius ad Concilii Arauſicani anno 529. habiti tempus pervenit: certè tractatus iſte annos 34. ſcriptus ab eo fuit. Prodiit ſeorſim cum notis doctiſſimis Elmenhorſtii *Hamburgi* 1614. 4°.

Vita S. Hieronymi à Gennadio quodam ſcripta, habetur apud Mabillon. Analect. Tom. IV. pag. 183.
quam

SÆC. V. ab An. CCCC. quam noſtri Gennadii eſſe exiſtimat idem Mabillonius.

DEPERDITA.

A*Dverſus omnes Hæreſes libri* VIII.

Adverſus Neſtorium libri VI.

Adverſus Pelagium III. Perierunt Opera iſta. Superſunt ſolummodò Deſcriptiones breves Hæreſium Prædeſtinarianæ, Neſtorianæ, Timotheanæ, & Eutychianæ; quæ Indiculis Hæreſium Auguſtiniano & Hieronymiano ſubnecti ſolent.

Tractatus de mille annis, & de Apocalypſi B. Ioannis.

Verſiones Scriptorum Græcorum aliquot, puta Timothei Æluri Epiſtolæ ad Leonem Imp. Evagrii Pontici Sententiarum, & libri de octo principalibus vitiis, &c. uti ſuis in locis anteà monuimus.

496. MALCHUS, Patriâ Philadelphienſis, profeſſione Sophiſta Byzantinus, claruit anno 496. Scripſit *Hiſtoriam Romanorum* ab imperio Conſtantini Magni uſque ad Anaſtaſium Imp. teſte Suida *. Hiſtoriæ iſtius ſeptem ſolummodò libros vidit Photius, quibus res geſtas Zenonis Imp. ab auſpicato imperio ad mortem Nepotis Imp. complexus erat Malchus. De Hiſtoria ejus ſic Photius ‡. *Ἔστι δὲ ὁ συγγραφεὺς, εἴπερ ἄλλος, κατὰ συγγραφὴν ἱστορίας ἄριστος, καθαρὸς, ἀπέριττος, εὐκρινής, ----- καὶ ὅλως κανὼν ἐστὶν ἱστορικοῦ λόγου. Scriptor eſt hic, ſi quis alius, in hiſtoriâ ſcribendâ præſtantiſſimus; ut pote purus, minimè redundans, non confuſus, —— Ita quantus quantus eſt, norma hiſtorici ſermonis eſt.* Extant Hiſtoriæ iſtius Fragmenta hinc ampliſſima inter Eclogas Legationum ab Hœſchelio Græcè edita *Auguſtæ Vindel.* 1603. 4*to*. deinde Latinè Carolo Cantoclaro interprete cum notis *Pariſ.* 1609. 8°. denique Gr. Lat. cum ejuſdem & Valeſii notis *Pariſ.* 1648. fol.

* In voce. Μάλχος.

‡ Cod. 78.

496. ANASTASIUS II. natione Romanus Petri filius, anno 496 Septembr xv. Pontifex Romanus creatus eſt. Sequenti anno Germanum Epiſcopum Capuanum, & Creſconium Tudertinum, quibuſcum Feſtus Urbis Romæ Senator ob civilia negotia profectus eſt, ad Anaſtaſium Imp. legatos miſit, ut cum eo de Acacii nomine è Diptychis abolendo, & Eccleſiâ Alexandrinâ ad Eccleſiam & fidem Catholicam reducenda agerent. Verùm ſurdo canebant fabulam. Eccleſiæ quidem Alexandrinæ Apocriſiarii oblato Feſto, cæteriſque legatis, libello (qui extat Concil. Tom. IV. p. 1283.) fidem ſuam aperuerunt, ſeque ad concordiam cum Eccleſiâ Romanâ redintegrandos paratos eſſe declărârunt. Acacii autem cauſam Imperator conſtanter defendit, quin &, teſte Theodoro Lectore, * ipſe Feſtus Imperatori pollicitus eſt, ſe Romano Epiſcopo perſuaſurum, ut Zenonis Henotico ſubſcriberet. Et Anaſtaſium quidem, ut id faceret, nequaquam induxit; Romam enim reverſus, mortuum deprehendit: ut Laurentium tamen ab alterâ Cleri factione Pontificem electum in partes ſuas traheret, operam dedit. Certè ex libri Pontificalis autore, cui hâc in parte ſuccinit Platina, conſtat, multos Romanæ Eccleſiæ Presbyteros, Clericoſque ſe ab Anaſtaſii Papæ communione ſubtraxiſſe, quòd cum Photino Diacono Theſſalonicenſi, qui à partibus Acacii ſterit, communicâſſet, & Acacii nomen Diptychis Romanis reſtituere occultè molitus eſſet. Addunt Anaſtaſium nutu divino percuſſum eſſe; ſubdit etiam Platina, fuiſſe qui dicerent, eum dum neceſſitati naturæ obtemperaret, in latrinam inteſtina effudiſſe. Utut ſit, obiit Anaſtaſius die VIII. Septembris anno 498. Extant *Epiſtolæ* II. ad *Anaſtaſium Aug.* una, *altera ad Clodovæum Francorum Regem*, quâ recentem ejus converſionem gratulatur, Concil. Tom. IV. pag. 1278. & Fragmenta quædam apud Baluz. Nov. Collect. Concil. pag. 1457. Scripſit etiam, ſi quæ Platinæ fides, *libros de Trinitate, de Libero Arbitrio, de Regulis fidei, adverſus hæreſin Pelagianam, & Sermones* quamplurimos: quæ interierunt. Verùm unde iſta hauſerit Platina, non conſtat. SÆC. V ab An. CCCC.

* Collect. l. 2. p. 560. ubi vid. Valeſii notas.

EUSTATHIUS, gente Syrus, domo Epiphanienſis, claruit ſub Anaſtaſio Imp. circa ann. 496. Scripſit *Chronicorum Compendium* ab Ænea uſque ad Anaſtaſium Auguſtum libris ex. & alia quædam. Deſcripſit etiam, inquit Nicephorus, (in Chronico, uti credi par eſt) *Amidæ expugnationem*, quæ anno 503. contigit. De eo agunt Nicephorus Hiſt. Eccleſ. l. 14. c. 57. & Suidas in voce Ἐπιφανεύς. 496.

BASILIUS, gente Cilix, dignitate Presbyter Eccleſiæ Antiochenæ circa ann. 497. præſidente ſedi Romanæ Anaſtaſio; demum, ut videtur, Irenopolis in Ciliciâ Epiſcopus. Eundem enim fuiſſe cum illo, cujus meminit Suidas *, nullus dubito, adeò aptè conveniunt omnia, nomen, tempus, patria. Obiit poſt annum 518. Scripſit *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libros tres*; quorum primus ab anno 450. exorſus in Simplicii morte anno 483. deſiit: ſecundus initium inde ſumens Hiſtoriæ filum ad annum 518 & Anaſtaſii mortem perduxit: tertius Juſtini Imp. res geſtas complexus eſt. Scripſit etiam *contra Ioannem Scythopolitanum*, quem in Manichææ hæreſeos ſuſpicionem adducere conatus eſt, *libros* XVI. dialogi formâ maxima ex parte compoſitos ad Leontium quendam, quo hortante Opus aggreſſus eſt. Excerpta ejus brevicula exhibet Photius Cod. 107. ex quibus patet Baſilium in prægrandi iſthoc Opere cauſam Neſtorianæ hæreſeos ex profeſſo egiſſe. Notat tamen Photius eum ſibi Neſtorium minimè vindicaſſe; ſed Diodorum potiùs ac Theodorum, tanquam dogmatis ſui autores, paſſim laudaſſe. Scripſit denique Baſilius Irenopolitanus *contra Archelaum* Coloneæ Presbyterum, teſte Suidâ loc. cit. qui eum *τὴν φράσιν καὶ τὴν ἀγωγὴν τῷ ὁμωνύμῳ Βασιλείῳ Καισαρείας ἐοικότα* fuiſſe dicit. Alia quædam Opera ejus hæreſi referta memorat Photius Cod. 95. 497.

Phot. Cod. 42. 107.

* In voce Βασ.

CANDIDUS, Patriâ Iſaurus, ex ea parte, quæ Trachea dicebatur Provinciæ præſidum tabellio, claruit circa ann. 496. ſi modo ætatem ejus rectè colligit Cl. Voſſius *. Scripſit *Hiſtoriarum libros* III ab electione Leonis Imp. anno 457. uſque ad exitum Zenonis anno 491. In his libris ſe non modò Chriſtianum, ſed & Orthodoxum fuiſſe oſtendit. Synodum enim Chalcedonenſem laudibus ornavit, ejuſque obtrectatores meritò perſtrinxit. De ſtylo ejus ſic Photius †. *Τὴν δὲ φράσιν οὐκ ἔχει πρέπουσαν λόγῳ ἱστορικῷ. Ταῖς τε γὰρ ποιητικαῖς λέξεσιν ἀπειροκάλως τε κέχρηται καὶ μειρακιωδῶς. Καὶ ἡ συνθήκη αὐτῷ εἰς τὸ τραχύτερον καὶ δύσηχον ἐκδιαθυραμβεύεται. Stylum habet hiſtoriæ non ſatis accommodatum. Nam & Poëtarum phraſibus ſine delectu, ac juveniliter abutitur, & compoſitio ejus durior & abſona, Dithyramborum ritu, quæ aliàs iterum in diſſolutum atque inconcinnum dilabitur.* Extant *Hiſtoriæ* iſtius Excerpta apud Photium Cod. 79 & exinde cum notis Philippi Labbæi inter Excerpta de Legationibus *Pariſ.* 1684. fol. 497.

* De Hiſt. Lat. l. 2. c. 21.

† Cod. 79.

RUSTICUS ELPIDIUS, ſive Helpidius, vir nobilis, dignitate Ex-Quæſtor, & Ex-illuſtris, Theodorici Gothorum Regis Medicus, claruit circa an. 498. Scripſit *Epigrammata* XXIV. in ii- 498.

iidem

tidem V. ac N. Teſtamenti Hiſtorias, ac *Carmen Hexametrum* de Beneficiis Jeſu Chriſti : quæ extant cum notis in Collectione Fabricianâ pag. 754. in Appendice Bigneanâ p.706. & in Bibliothecâ Patr. Tom.IX pag. 462. Scripſit etiam *Carmen in conſolationem doloris ſui*; cujus ipſe mentionem facit. Verum id interiit.

498. Gennad. de Script. c.98. Iſidor. de Script. c.12. JULIANUS POMERIUS, gente Maurus, in Galliam profectus in civitate Arelatenſi ſcholam Rhetoricam aperuit, ac demum Presbyter ordinatus eſt. Claruit circa ann. 498. Eum ſanctitate vitæ & ſcripturis quotidie editis eminuiſſe fidem facit Gennadius, quo tempore Catalogum ſuum iſte clauſit. Scripſit *libros* 8. *de Anima*: quorum argumenta ſigillatim enumerant Gennadius & Iſidorus, & in libro ſecundo de corporeitate animæ diſputaſſe notant. Quantùm verò ex Argumentis hiſce conjectari licet (Opus enim nunc non ſupereſt) iſti libri, ex Nemeſii libris 8. de Animâ ferè excerpti ſunt. Scripſit etiam tractatum de contemptu mundi ac rerum tranſiturarum ad principium, & alium de vitiis & virtutibus, libellum adhuc de Virginibus inſtituendis, quæ interierunt. Unicum ejus ſupereſt Opus de *Vitâ Contemplativâ, ſive de futuræ vitæ contemplatione, vel de actuali converſatione*, in tres libros diviſum; quod Proſpero vulgò perperam inſcriptum, inter Opera iſtius haberi ſolet : ac ſub illius nomine ſeorſim prodiit anno 1487 & *Colon* 1536. 8°. Prologum Operis iſtius ſecundum primus edidit Dacherius Spicileg. Tom. XIII.

498. SYMMACHUS, natione Sardus, Fortunati filius, ab an. 948. die XIII. Septembris, Epiſcopus Romanus, in Baſilicâ Conſtantinianâ ordinatus, Laurentio Diacono eodem die ab altera parte in Baſilica S. Mariæ conſecrato; unde diviſus Clerus, diviſus & Senatus. Res ab utraque parte ad Theodoricum Regem Ravennæ agentem delata. Sententiam is tulit, ut qui primò ordinatus fuiſſet, vel cui pars maxima adhæreret, ille ſedem Apoſtolicam teneret. Re igitur ex decreto Regio definita, Epiſcopatus penès Symmachum manſit. Anno 499. Synodum habuit; in quâ de tollendo ambitu in Comitiis Pontificiis Canones edidit. Anno 502. coacta Romæ Synodo, *Palmari* dictâ inter alia communi Epiſcoporum conſenſu Anaſtaſium Imperator. Acacianæ cauſæ conſtanter patrocinantem, anathemati ſubjecit. Gravi, ut par erat, ità percitus Imperator libellum evulgavit, quo Pontificem ob latam in ſe ſententiam acriter proſcidit; cuique edita Apologia haud minore ferocia reſpondit Symmachus. Eadem in Synodo agitata eſt controverſia de ſede Romanâ illum inter ac Laurentium, quæ paulò ante recruduerat, & ad Theodoricum Regem iterum delata, ab eo Petro Altinati Epiſcopo delegata erat; iſte verò Laurentio plùs æquo favens, Symmachum Eccleſiæ poſſeſſionibus exuerat; ac cauſa demum à Theodorico Rege Synodi arbitrio commiſſa. In iſta igitur Synodo Symmachus pleno jure reſtitutus eſt: Petrus verò Altinas, & Clerici Romani Laurentii ſequaces, dignitate ſua moti. Obiit die VI. Aprilis anno 514. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* XII. Concil. Tom. IV. p.1291.

ANDREAS, Cæſareæ Cappadocum Epiſcopus vixiſſe videtur circa exitum ſæculi iſtius, ac claruiſſe anno 500. Incerta enim prorſus illius ætas, nec ulla ejus apud Veteres mentio. Id tantùm certum, eum poſt Baſilium ad Cyrillum Alexandrinum, & ante Aretham Cæſarienſem ſcripſiſſe. Scripſit *ad Macarium quendam Commentarios in Apocalypſin*, quos Latinè vertit Theodorus Peltanus. Extant Gr. Lat. ad finem Chryſoſtomi Commentariorum in S. Joannem in editione Morelliana Tom. VIII. 500.

ANDREAS, Cæſareæ Cappadocum Epiſcopus, claruiſſe videtur circa annum D. Præter *Commentarium in Apocalypſin*, qui editus eſt, *Therapeuticam ſpiritualem* ſcripſit; ex cujus libro ſecundo, Fragmenta quædam habentur in *Eclogis aſceticis Ioannis Patriarchæ Antiochenæ*. fol. 38. pag. 2. ab his verbis, Πῶς αἱ ψυχαὶ μετὰ τὴν ἐκδημίαν τοῦ σώματος ἀπάγονται, &c. Vide Neſſel. *Catal. Vindob.* Part. I. Cod. CCLXXVI n.1.p.381. 500. P. II.

Scriptores Gentiles, Fidem Chriſti hoc Sæculo damnantes.

417. P.II. CLAUDIUS RUTILIUS NUMATIANUS, natione Gallus qui patrem Tuſciæ Conſularem habuit. Relictâ Galliâ, Romam ſe contulit, ubi maximos ſub Honorio Aug. honores & dignitates adeptus eſt. Factus eſt enim vir Conſularis, Præfectus urbis, Tribunus Militum, Prætorio-Præfectus. Claruit anno CCCCXVII. Neque tamen dignitatum quibus functus eſt ſplendor, comitantium turba, Fori negotia, Militiæ ſtrepitus impediebant, quo minùs ſibi etiam & Muſis vacaret. Poëta terſus, venuſtus, qui ubere ingenii venâ, atque elegantiâ, penè cum optimis melioris ævi Poëtis certare poteſt. Scripſit ad Venerium Rufum in Præfecturâ Urbanâ ſucceſſorem *Itinerarii libros* II. in principio, præſertim verò in fine, mutilos quibus iter ſuum ex Româ in Galliam, reditùmque ex Galliâ Romam, eleganter depingit. Religione erat Gentilis, ac proindè in *Judæos* pariter ac in *Chriſtianos* acriter invehitur: & cùm ſub Chriſtianis Imperatoribus, ipſam Religionem Chriſtianam aperto Marte aggredi non ſit auſus, in Monachos arctioris pietatis & diſciplinæ tunc temporis cultores, animi ſui virus evomit, Judæos, ac in iis tectè Chriſtianos virulenter laceſſit *verſ.*383.

Cave Hiſt. Lit.

Nempè loci querelus, curam Judæus agebat
Humanis animal diſſociale cibis.
Vexatos frutices, pulſatas imputat algas,
Damnâque libatæ grandia clamat aquæ.
Reddimus obſcenæ convicia debita Genti,
Quæ genitale caput propudioſa metit,
Radix ſtultitiæ, cui frigida Sabbata cordi;
Sed cor frigidius religione ſuâ eſt.
Septima quæque dies turpi damnata veterno,
Tanquam laſſati mollis imago Dei.
Cætera mendacis deliramenta cataſtæ,
Nec pueros omnes credere poſſe reor.
Atque utinam nunquàm Judæa ſubacta fuiſſet
Pompeii bellis, imperióque Titi.
Latiùs exciſæ peſtis contagia ſerpunt,
Victoreſque ſuos Natio victa premit.

Monachos verò Chriſtianos, mordaci ſale, & dicteriis amarulentis, acerrimè perfricuit. En ipſius verba, ubi de Capraria maris Tyrrheni inſulâ agit, Monachis olim frequentatâ *verſ.*439.

Proceſſu Pelagi jam ſe Capraria tollit,
Squallet lucifugis Inſula plena viris.

SÆC.V. ab An. CCCC.

Ipſi ſe Monachos Graio cognomine dicunt,
Quod ſoli nullo vivere teſte volunt.
Munera fortunæ metuunt, dum damna verentur,
Quiſquam eſt ſponte miſer, ne miſer eſſe queat?
Quænam perverſi rabies tam ſtulta cerebri,
Dum mala formides non bona poſſe pati?
Sive ſuas repetunt ex fato ergaſtula pœnas,
Triſtia ſeu nigro viſcera felle tument.
Sic nimiæ bilis morbum aſſignavit Homerus
Bellerophonteis Sollicitudinibus.
Nam juveni offenſo ſævi poſt tela doloris
Dicitur humanum diſpliciuſſe genus.

Rutilii Itinerarium *Neapoli* primus edidit Petrus Summontius; dein J.B. Pius *Bonon.* 1520. paulo emendatiùs. Commentariis ſuis *de Repub. Romanâ* iſeruit Onuphrius Panvinius, *Venet.* 1558. 8°. Joſias Simlerus *Baſil.* 1575. Poſtea *Romæ* Joſephus Caſtaleo. Deoique cum notis Simleri, Caſtaleonis, Pithæi, Sitzmanni, Barthii, Grævii, ſuóque Spicilegio Theodorus Janſonius *Amſtel.* 1687. 12°.

425. OLYMPIODORUS, Thebis Ægyptiacis oriundus, Poëta, & Hiſtoricus, & ad Hunnorum Regem legatus, claruit circa annum 425. Scripſit *Hiſtoriarum Libros* XXII. *ad Theodoſium Minorem Imp.* quibus res geſtas Romani Imperii, in Occidente præſertim ab anno 407. ad ann. 425. complexus eſt: ac Operi ſuo *Sylva* nomen dedit: cùm non tam Hiſtoriam abſolutam, quàm ſimplicem rerum Commentarium, haberi vellet. De eo enim ſic Photius, *. Σαφὴς μὲν τὴν φράσιν, ἄτονος δὲ καὶ ἐκλελυμένος, καὶ πρὸς τὴν πεπατημένην κατενηνεγμένος χυδαιολογίαν ὥστε μηδ' ἄξιος εἰς συγγραφὴν ἀναγράφεσθαι ὁ λόγος· ὃ καὶ αὐτὸς ἴσως συνιδὼν οὐ συγγραφὴν &c. *Dictio illi clara; remiſſa tamen ac diſſoluta, & in protritam devoluta verborum affluentiam. Oratio itaque indigna, ut Hiſtoria adnumeretur; cujus ipſe fortaſſe conſcius non Hiſtoriam*, &c. In hàc Hiſtoriâ non modò ſuperſtitionum Gentilium ritus commendavit, ſed & in Chriſtianos clàm invectus eſt, præcipuè in Olympium Officiorum Magiſtrum (quem ob pietatem verè Chriſtianam miris effert laudibus Auguſtinus *) eumque ut ἀνόσιον falsò non minùs quàm invidioſè traducit. Extant ampliſſima Excerpta apud Photium Cod. LXXX.

* Cod. 8. n.

* Epiſt. 124. & 129.

ZOSIMUS, Comes, & Ex-advocatus Fiſci, claruit circa an. 425. quippe qui Hiſtoriæ ſuæ libro v. Olympiodorum citat. Scripſit *Hiſtoriarum libros* VI. quibus res Romanas ab Auguſto exorſus ad Diocletiani tempora unico libro ſtrictim perſequitur, deinceps verò rerum Hiſtoriam in quinque reliquis latiùs pertractat uſque ad Romam iterum ab Alarico captam, & Attalum ab eo Imperii faſcibus ornatum ac mox ſpoliatum anno 410 Eunapii Hiſtoriam præcipuè in compendium redigens. In his libris quoties de rebus Chriſtianorum agit, religionem eorum acriter perſtringit; eoque nomine in omnes penè Principes Chriſtianos, præcipuè in Conſtantinum M. & Theodoſium ſeniorem, ſtrenuè debacchatur. Non ſum neſcius Joannem Leunclavium, virum quidem eruditiſſimum, prolixam Apologiam in Zoſimi gratiam edidiſſe; quâ eum ab injuriis, fictiſque in Chriſtianos calumniis, à livoris & malitiæ labe, quâ flagrabat maximè, omni, quo potuit ingenii acumine vindicat. Verùm dum hominem Gentilem, & Chriſtiani nominis hoſtem infenſiſſimum, purgat, laterem lavat, & Æthiopem dealbare conatur; & ut malevoli, ac, ſi unquam alius, virulenti Scriptoris cauſam ageret, non modò in Euſebium, Chryſoſtomum, Innocentium, Theodoritum, Photium alioſque Chriſtianæ religionis Antiſtites, ſed & in Conſtantinum M. ejuſque filios in Jovianum, Valentinianum, Theodoſium, totamque ſequentium Imperatorum Proſapiam, ſe parùm æquum, quin & in nonnullos acerbum planè & inverecundum, manifeſto prodit. Cæterùm adversùs Zoſimi malitiam Conſtantinum, atque alios Chriſtianos deditâ operâ olim tuebatur Evagrius lib. 3. cap. 40. 41. & fuſiori Apologiâ Nicephorus Calliſtus l. 16. capp 41. 42. 43. 44 De ſtylo ejus ſic Photius *, Σύντομος δὲ, καὶ τὴν φράσιν εὐκρινής τε καὶ καθαρὸς, οὐδὲ τοῦ ἡδέος ἀπῳκισμένος — καὶ ταῖς τροπικαῖς, εἰ μὴ σπάνιον, ἢ κεχρημένος. *Brevis eſt, dictione perſpicuus ac purus, nec ſuavitatis expers: figuriſque nonniſi rarò utitur.* Duos priores Hiſtoriæ iſtius Libros Gr. Lat. edidit & Herodiano ſubjunxit Henricus Stephanus 1581. 4°. *Lugduni* recuſos 1611. 8°. Integros verò ſex libros cum verſione, & Apologiæ præfixâ, Joannes Leunclavius inter Romanæ Hiſtoriæ Scriptores minores *Francofurt.* 1590. fol. ſeorſim denique prodierunt *Oxon.* 1680. 8°.

SÆC. V. ab An. CCCC. 425.

* Cod. 98.

SÆC. V.

Concilia hoc Sæculo habita.

401. *P. II.* CARTHAGINENSE I. AFRICANUM II. vulgò dictum, anno CCCCI. XIV. Cal *Julias* celebratum; quo, expoſitis Eccleſiæ Africanæ Neceſſitatibus, præcipuè Clericorum inopiâ, ad impetrandum ab Italiæ Epiſcopis auxilium, decreta eſt ad Anaſtaſium Romanum, & Venetium Mediolanenſem Legatio. De parvolis etiam ab *Hæreticis* baptizatis, *de Idolorum reliquiis*, aliiſque actum. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ Capitula XXXII. [quæ quidem non ſunt omnia hujus Synodi, ſed Concilii Carthag. III. anno CCCXCVII. in hac demum Synodo repetita & confirmata] Græc. Lat. in Cod. *Can. Eccleſ. Afr.* à Can. XXXIV. uſque ad LXV. incluſivè Conc. Tom. II. p. 1067. Lat. in *Collect. Can.* ibid. à Can. I. ad XXXII. p. 1643.

401. *P. II.* CARTHAGINENSE II. AFRICANUM vulgò III. anno CCCCI. Idibus *Septembr.* generali quodam omnium Africanæ Provinciarum conventu, in Secretario Baſilicæ Reſtitutæ habitum. Lectis Anaſtaſii Papæ literis de Donatiſ, & unione cum iis faciendâ agitur. Extant Capitula XX Græ Lat. in *Cod. Can. Eccleſ. Afr.* à Can. LXVI uſque ad Can. LXXXV. Conc. Tom. II. p. 1089. Lat. in *Collect. Can.* à Can. XXXII. ad LII. ibid. p 1651. Ex his Canonibus, *quatuor tantùm priores* hujus Synodi ſunt, reliqui ex aliis [& præcipuè XI.) ex Concilii Carthaginenſis V. Decretis deſumpti ſunt.

402. *P. II.* MILEVITANUM I. (urbs erat Epiſcopalis in Numidiâ, ad Ampſagam Fl. ſita) anno CCCCII. VI. Cal. *Septembr.* habitum, in quo, poſt firmata prætetiratum Synodorum quarundam decreta, variorum Africæ Epiſcoporum cauſæ Synodali

dali judicio ſubjiciuntur. Extant hujus Synodi Acta ſive Conſtitutа Græc Lat. *Cod. Can. Eccleſ. Afr.* à num. LXXXV. ad XC. incluſivè Conc. Tom. II. p. 1799. Lat. in *Collect. Can.* ibid. p. 1654.

403. P. II. CHALCEDONENSE I. ſive Synodus ad *Quercum*, Chalcedone in Rufini ſuburbio, in causâ Chryſoſtomi, à XLV. Epiſcopis, Præſide Theophilo Alexandrino, anno CCCCIII. celebrata. Lecta ſunt in hâc Synodo XXIX. accuſationum in Chryſoſtomum capita, quibus alia XVII. poſteà addita ſunt. Damnatur ac deponitur Chryſoſtomus, ac proinde Imperatoris mandato in exilium miſſus. Extant hujus Synodi Acta Græc Lat. *apud Phot. Cod.* LIX. col. 53. in *Jur. Græc. Rom* Tom. I. lib. IX. p. 554. Conc. Tom. II. p. 1323. Mox tumultuante plebe, Chryſoſtomus revocatur, & in Synodo legitimâ reſtituitur. Verùm coacto ab adverſariis ejus, alio Conciliabulo, ſecundâ jam vice damnatur, Cucuſum in Armeniâ relegatus. De his omnibus Vid. Socr. lib. VI. capp. 15. 17. &c. p. 323. Soz lib. VIII. capp. 17. 18. &c. pag 780. Pallad de *Vit. Chryſoſt.* cap. 9. p 70. &c. & qui ex omnibus horum Conciliorum geſta diligenter collegit, Steph. Baluzium *Nov. Collect.* col. 103. &c.

403. P. II. CARTHAGINENSE III. anno CCCCIII. VIII. Cal. *Septembr.* pro *reconciliandis Donatiſtis*, in Baſilicâ Regionis ſecundæ celebratum. Habentur hujus Synodi Acta Græc. Lat. *Cod. Can. Eccleſ. Afr.* num. XC. Conc. Tom. II. p. 1103. *Lat. Collect. Can.* ibidem. 1656.

404. P. II. CARTHAGINENSE IV. anno CCCCIV. VI. Cal. *Julias* habitum. Rejectâ à Donatiſtis omni concordiæ ſpe, quin & armis in Catholicos ſumptis, decreta eſt ad Honorium Aug. hâc de re legatio. Extat Græc. Lat. *Commonitorium Synodicum* ad Imperatorem miſſum, *Cod. Can. Eccleſ. Afr.* num. XCIII. Conc. Tom. II. p. 1107. Lat. *Collect Can.* ibidem 1658. Hinc Honorii Imp. Edictum anno ſequenti prid. Id *Febr.* editum, quo Donatiſtæ, & unà cum iis Manichæi (qui etiam Africam hoc tempore præcipuè infeſtabant) repreſſi ſunt, ſancitumque his verbis, *Unica ſit Catholica Veneratio; una Salus ſit; Trinitatis par, ſibi congruens, Sanctitas expetatur.* Cod. Theod. Tit. *de Hæret.* l. XXXVIII.

405. P. II. CARTHAGINENSE V. anno CCCCV. X. Cal. *Septembr.* habitum; quo Imperatorem de Donatiſtis ad Eccleſiam Catholicam reverſis certiorem fecerunt. Vid. *Cod. Can. Eccleſ. Afr.* num. XCIV. Conc. Tom. II p. 1111. *Collect. Can.* ibid. p. 1660. Hinc & altera Honorii in Donatiſtas lex Diotimo Proconſ. VI. Id. *Decembr.* hoc anno data, ut ubicunque vel convicti, vel confitentes fuerint, debitam legis pœnam abſque dilatione perſolvant. *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. XXXIX.

405. P. II. TOLETANUM anno CCCCV. de ordinationibus perperam factis, coactum. Extat, ad hanc Synodum, hâc de re, Innocentii I. *Epiſtola* num. XXIII. Conc. Tom. II. p. 1277. Integrior ex Editione, & cum Notis *Sirmondi* ibid. pag. 1279. Ad annum CCCCVII. referendum eſſe hoc Concilium contendit Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. vide ejus *Notit.* p. 55.

407. P. II. CARTHAGINENSE VI. vulgò AFRICANUM IV. anno CCCCVII. Idibus *Juliis*, habitum; quo Legati ad Imperatorem, pro defenſione adversùs *Donatiſtas & Paganos*, miſſi ſunt. Extant Acta & Capitula Græc. Lat. *Cod. Can. Eccl. Afr.* num. XCV. Conc. Tom. II. p. 1113. Lat. *Collect. Can.* ibid. p. 1660.
Cave Hiſt. Lit.

Honorii Imp. conſtitutio adverſùs *Donatiſtas, Manichæos, & Priſcillianiſtas* hoc anno VIII. Cal. *Mart.* & altera XVII. Cal. *Decembr.* data *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. XL. XLI.

408. P. II. CARTHAGINENSE VII. & VIII. vulgò AFRICANUM V. & VI. anno CCCCVIII. prius quidem *Jun.* XIV. poſterius *Octobr.* XII. habitum. Inſurgentibus in Catholicos tùm Donatiſtis, tùm Paganis Stiliconis ſucceſſu animatis, à duabus his Synodis Legatio ad Imperatorem decernitur. Vid. *Cod. Can. Eccleſ. Afr.* num. CVI ibidem p. 1119. Neque bonis Partibus, vel cauſæ religionis defuit Honorius Imp. editâ XVII. Cal. *Decembr.* lege, qua omnes priores Conſtitutiones in Donatiſtas, Manichæos, Priſcillianiſtas & Gentiles, renovantur, confirmantur, & pleniſſimam executionem habere jubentur *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. XLIII. confer & legem proximam, & quæ ibi notavit Gothofredus.

409. P. II. CARTHAGINENSE IX. vulgò AFRICANUM VII. anno CCCCIX. coactum; quo de cognitione Epiſcoporum agebatur. Videſis *Cod. Can. Eccl. Afr.* num. CVII. Conc. Tom. II. p. 1119.

410. P. II. CARTHAGINENSE X. vulgò AFRICANUM VIII. ann. CCCCX. celebratum: In quo, Legati ad Imperatorem, adversùs *Donatiſtas* actuti, miſſi ſunt. Vide *Cod. Can. Eccl. Afr.* num. CVII. pag. 1121. Ut horum precibus ſatisfaceret Imperator hoc ipſo anno VIII. Cal. *Sept.* legem tulit, Heracliano Comiti Africæ inſcriptam, qua hæreticis, & in his præcipuè Donatiſtis, omnem rituum ſuorum exercendorum publicèque coeundi facultatem adimit, pœna proſcriptionis & ſanguinis propoſita. *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. LI.

411. P. II. PTOLEMAIDENSE in Libyâ, anno CCCCXI. Præſide Synéſio Ptolemaïdis Epiſcopo, adversùs Andronicum Præfectum, congregatum. In quo Andronicus, ob nefanda facinora, quibus in ſubditos ubique graſſabatur, anathematis ſententiæ ſubjicitur. In quem proinde acerrima oratione invectus eſt Syneſius, quâ hominem nequiſſimum vivis planè coloribus depingit, *Epiſt LVII. LVIII.* pag. 192. ubi etiam excommunicationis formula exhibetur. Verùm Andronico culpam ſuam deprecante, & meliora in poſterum de ſe pollicito, Synodus excommunicationis ſententiam non ſtatim publicandam eſſe cenſuit, ſolo diſſentiente Syneſio, qui crudelem & ferocem hominis indolem optimè noverat. Et quidem ita factum eſt. Andronicus enim ad ingenium ſuum, tanquam canis ad vomitum, mox rediit. Unde & ſententiam in eum latam tandem Syneſius promulgavit; ut ex *Epiſtolâ LXXII.* p. 218. quâ hâc de re agit, colligi poteſt.

411. P. II. Eodem anno habita eſt celeberrima illa *Collatio Carthaginenſis*, Catholicos inter & Donatiſtas, coram Marcellino V. C. Tribuno, & Notario, quę triplici congreſſu abſolvitur.

Collat. I. Calendis *Juniis* in Secretario Thermarum Gargillianarum habitâ, lecta ſunt Epiſcoporum & Marcellini Pręfecti Edicta de Epiſcoporum convocatione, deque modo & formâ conveniendi, & Epiſcoporum utriuſque partis ad ſuos mandata. De his, multâ contentione utrinque res agitur. Marcellini conſilio acquieverunt Catholici, ut excluſis cæteris, ſeptem Epiſcopi ex utrâque parte eligerentur, qui cauſam ſuam diſputando agerent, aliique, qui rebus geſtis per notarios ritè excipiendis proſpicerent; contendentibus

 interim Donatiſtis, ut omnes Epiſcopi Collationi intereſſent.

Collat. II. III. Nonas *Junias* petierunt Donatiſtæ, ut ſibi fas eſſet geſta ſuperioris Collationis examinare, utque tempus ad id faciendum concederetur; quod & tandem datum eſt.

Collat. III. IV. Idus *Junias* poſtquam de qualitate litigantium, & accuſantium diſceptatum eſt, Auguſtinus ad ſummam rei deſcendit: Nempe Eccleſiam Catholicam eam eſſe, quæ teſtimoniis Scripturarum promiſſa, toto orbe diffuſa eſt, omnibus nota, in monte, ſicut ſcriptum eſt, conſtituta, ad quam veniunt omnes gentes; & ad hanc Eccleſiam ſe pertinere, ſe eſſe perſpicuè demonſtraturum. Cùm hâc controverſiâ premi ſe viderent Donatiſtæ, ad Acta in causâ Cæciliani & Donati confugerunt, & hanc cauſam publicè iterùm examinandam, in medium proferre voluerunt. Hâc occaſione, oſtendit Auguſtinus, Eccleſiam in hâc vitâ ex bonis pariter ac malis conſiſtere: Neque aliter etiam in ſuâ Eccleſiâ eſſe, negare non poterant Donatiſtæ; quin etiamſi concederetur Cæcilianum hominem fuiſſe malum, qualem nempe illi ipſi eum deſcriberent, nullum exinde Eccleſiæ Catholicæ præjudicium naſci. Tandem auditis omnibus, ritéque perpenſis, Marcellinus Præſes in gratiam Catholicorum ſententiam dixit. Poſt Marcellini mortem, qui non diu poſt, tanquam Heracliani Tyranni partibus faveret, occiſus eſt, Geſta hæc irrita jam eſſe contendebant Donatiſtæ, neque ullam amplius vim & auctoritatem retinere. Unde coactus eſt Honorius Imp. lege ad Julianum Africæ Proconſ. ann. CCCCXIV. data Marcellini famam vindicare, Geſtiſque Collationis, quæ in publica monumenta translata fuerant, ſuum robur, & perpetuam firmitatem adſerere. *Neque enim* (inquit) *morte Cognitoris perire debet publica fides.* Extat hæc lex *Cod. Theod.* Tit. *de Hæret.* l. LV.

Geſta triplicis hujus Collationis, unà cum Auguſtini, Poſſidii, Oroſii excerptis, primus in lucem edidit Papyrius Maſſonus *Pariſ.* ann. 1589. 8°. Poſtea à Pithæo, cum MS. collata & recognita, inſerta deinde Conc. Tom. II. pag. 1335. Sed cùm mendosè priùs, tùm à Maſſono, tùm à Pithæo, aliiſque, fuerint edita, *Steph. Baluzius*, venerandæ vetuſtatis codicem, unde prima profluxerit editio, nactus, omnes editiones cum hoc veteri exemplari contulit, priorum editionum menda ſuſtulit, quæ deerant ſupplevit, Auguſtini qui huc pertinent ſermones, & Honorii Imp. Conſtitutiones addidit, Opuſque integrum à ſe recenſitum, notiſque ſuis illuſtratum, iterum edidit *Nov. Collect.* pag. 117.

411. P. II. BRACARENSE apud Bracatam, ſive Auguſtam Bracarum inter Durium Miniumque fluvios, anno ut volunt CCCCXI. Præſide Pancratiano Bracarenſi Epiſcopo, habitum. In quo Epiſcopi Fidem Catholicam, adversùs Arianos & Gentiles, per ſingulos articulos profitentur. Extant Acta (ſi modò genuina, de quo haud levis eſt dubitandi cauſa) Conc. Tom. II. pag. 1507. Confer Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. & *Notit.* pag. 55.

412. P. II. CARTHAGINENSE XII. ann. CCCCXII. ſaltem exeunte ſuperiore, contra Pelagianos habitum: quo Cœleſtius Pelagii diſcipulus, ob negatam de peccato Originali Eccleſiæ Catholicæ doctrinam, convictus & damnatus eſt. Extant hujus Synodi Fragmenta quædam apud Auguſt. *de Grat. & Pec. Orig.* lib. II. cap. 2. 3. 4. Tom. VII. col. 789. Conc. Tom. II. pag. 1510. Vide etiam Auguſt. *Epiſt.* XC.

CIRTENSE, in Numidiâ, anno CCCCXII. mense Junio, in causâ Donatiſtarum habitum; ubi de communi modo actum eſt quo Donatiſtarum calumniis & mendaciis, præcipuè de nuperâ *Collatione Carthaginenſi*, ubique ſparſis occurreretur. Extat Epiſtola Synodalis ab Auguſtino ſcripta inter ejus Epiſtolas num. CLII. & Conc. Tom. II. pag. 1519. 412. P. II.

HIEROSOLYMITANUM anno CCCCXV. in causâ Pelagii, Præſide Joanne Hieroſolymorum Epiſcopo, unà cum Presbyteris ſuis celebratum. Cui Oroſius, ab Auguſtino ad Hieronymum miſſus, interfuit. In hac collatione, ab Oroſio accuſatus eſt qui tùm aderat Pelagius, quòd inter alia aſſeruerat hominem ſine peccato poſſe vivere. Negavit id Pelagius. Verùm Joannes, vel quòd latinè perorantem non ſatis intelligeret, vel quòd Pelagii fraudibus deluſus eſſet, de ipſa cauſa judicare noluit. Id ſolummodò inter ipſos conventum, ut de hac re litteræ ad Innocentium Papam mitterentur. Extant hujus Conventûs Acta, & in iis vafri Pelagii fraudes apud Oroſ. *Apol. pro lib. Arbitr.* Conc. Tom. II. p. 1525. 415. P. II.

DIOSPOLITANUM, apud Dioſpolim Paleſtinæ urbem, *Lyddam* olim dictam, in causa itidem Pelagii, eodem anno CCCCXV. à *XIV.* Epiſcopis habitum. Obtulit huic Synodo libellum Oroſius, quo Pelagii dogmata ex ſcriptis ejus excerpta continebantur. Præſens erat ipſemet Pelagius, qui vel errores ſibi objectos negando, vel Fidem Catholicam vafrè ſimulando, bonis Patribus fucum fecit, ab iis proinde abſolutus. Extant Acta hujus Synodi compendio excerpta, apud Auguſt. *de Pec. Orig.* lib. II. cap. 11. Tom. VII. col. 752. longè verò fuſiùs & integriùs apud eundem *libro de Geſtis Pelagii*, ſive *de Geſtis Paleſtinis*, Auguſtæ Vindel. anno 1615. primùm; deinde in ſequentibus Auguſtini *editionibus*, edito; & apud *Creſcon.* in ſua *Canonum Collectione*: Exinde Conc. Tom. II. p. 1529. Baluz. *Nov. Collect.* col. 361. Vide Auguſtin. *Epiſt.* CVI. *ad Paulin. Nolan.* Retract. *lib.* II. cap. 47. *Contr. Jul.* lib. I. cap. 5. Confer etiam quæ habet Photius ex Actis Occidentalium Epiſcoporum adversùs Neſtorianorum & Pelagianorum dogmata *Cod.* LIV. col. 45. 415. P. I.

CARTHAGINENSE XIII. contra Pelagianos II. à *LXVII.* Epiſcopis ann. CCCCXVI. coactum. In eo Pelagius & Cœleſtius, non obſtante quòd à Patribus Dioſpolitanis, quibuſcum fraudulenter egiſſent, in communionem recepti fuerant, ob Hæreſin damnati ſunt. Extat Epiſtola Synodalis inter *Aug. Epiſt.* XC. & Conc. Tom. II p. 1533. & Reſcriptum Innocentii ad hanc Synodum ibid. pag. 1283. & apud Aug. *Epiſt.* XCI. 416. P. II.

MILEVITANUM II. à LX. aut pluribus Epiſcopis, contra Pelagium & Cœleſtium, anno CCCCXVI. VI. Cal. *Septembr.* paulò poſt Carthaginenſe, celebratum; quo errores Pelagiani iterùm damnantur. Extant *Canones* XXVII. Conc. Tom. II. p. 1537. Sed non omnes hujus Synodi ſunt, imò vix ulli, ad univerſale magis Carthaginenſe Concilium anno CCCCXVIII. potiùs referendi. Habetur nihilominùs Epiſtola Synodalis ad Innocentium Papam, de cohibendis Pelagianis, inter Auguſt. *Epiſt.* XCVII. & Conc. Tom. II. pag. 1544. cùm Innocentii *Reſcripto* ibid. pag. 1287. & apud Aug. *Epiſt.* XCIII. Epiſtola etiam familiaris quin- 416. P. II.

que Epiſcoporum, *Aurelii, Auguſtini*, &c. ad eundem Papam, Conc. ibid. p. 1546.

417. P.II. THUSDRITANUM, in Africa circa annum CCCCXVII. habitum; In quo Siricii Papæ Epiſtola recitata eſt. Obſcurâ eſt hujus Synodi apud Veteres mentio. Meminit ejus ex Præfatione Concilii Telenſis Baluzius *Nov. Collect.* col. 365. Extant *Canones* II. de Epiſcopis in Synodis adeſſe recuſantibus, in hoc conventu, ut videtur, conditi, *in Ferrandi Collect.* c. 76. 77.

418. P.II. CARTHAGINENSE XIV. anno CCCCXVIII. Cal. *Maiis* à CCXVII. Epiſcopis celebratum. In quo Pelagii & Cœleſtii dogmata jam iterum confoſſa ſunt, miſſis hac de re ad Zozimum Papam Decretis ſuis, literiſque, quibus illum, ob temerè nimis quàm par erat fidem Cœleſtio adhibitam, increparunt. Extant Canones XVIII. in *Collectione Canonum Afr.* num. LXXVI. uſque ad XCIV. incluſivè, Conc. Tom. II. p. 1663.

418. P.II. TELEPTENSE, rectiùs *Telenſe*, in Provinciâ Byzacenâ, anno CCCCXVIII. VI. Cal. *Martias* congregatum: Quid in hac Synodo geſtum ſit nos ferè latet, niſi quòd Siricii Papæ ad Epiſcopos Africanos literæ in ea recitatæ ſint, & pauci quidem Canones, ſub hujus Synodi nomine, in *Ferrandi Collectione* habentur; nempè cap. *III, IV, VI, XVI, LXV, LXVIII, CXXX, CXXXVIII, CLXXIV, CCXVIII.* Vide Conc. Tom. II. p. 1577. Monendus eſt Lector, Viros quoſdam eruditos, non levibus conjecturis ductos, huic Synodo ejuſque Canonibus litem nuper moviſſe. Quâ de re vide quæ congeſſit Cl. Schelſtratius *Eccleſ. Afr. diſſert.* III. cap. 12. p. 254. Sed præcipuè P. Queſnellus Diſſert. XV. ad Oper. S. Leon. Tom. II. p. 731. ubi & Canones, & Epiſtolam Siricii *vothiae* arguit, & pluribus demonſtrare conatur.

418. P.II. CARTHAGINENSE XV. vulgò VI. ab omnium Africæ Provinciarum Epiſcopis, præſidente Aurelio Carthaginenſi, anno CCCCXVIII. hâc occaſione habitum. Apiarius Siccenſis in Mauritaniâ Presbyter, ob illegitimam ordinationem, aliáque crimina graviora, ab Urbano Epiſcopo, cujus ſententiam Synodus Provincialis confirmavit, gradu ſuo dejectus, Romam ad Sedem Apoſtolicam provocaturus confugerat, à Zozimo Papa mox reſtitutus, miſſis etiam in Africam Legatis, qui illum in locum ſuum reponendum curarent, & jus appellandi Sedem Pontificiam, & appellationes undique factas recipiendi; idque Concilii Nicæni (uti præ ſe ferebant) autoritate conſtitutum, omni quo poterant modo, ſartum tectum tuerentur. In hoc igitur Concilio, Patres Africani ſingula Legationis Pontificiæ capita, numero quatuor, in Zozimi Commonitorio contenta, (quod ægrè tandem Legati proferebant,) præcipuè quæ ad Apiarii cauſam pertinebant, ad examen revocârunt. Et quoniam Canonum Nicænorum autoritatem pro ſe allegaret Zozimus, duoſque *pro Appellationibus* Canones ſub hoc nomine protuliſſet; Patres Africani, hos reverâ *Concilii Sardinenſis* Canones eſſe neſcientes, ſe eos eouſque obſervaturos promiſerunt, donec genuina Concilii Nicæni Acta examinari poterant, Zozimo de his per litteras certiori facto, qui paulò pòſt diem ſuum obiit. Primi hujus Synodalis conventûs Acta interierunt, quæ non niſi ex ſubſequentibus colliguntur.

Recedente poſt autumnum Synodo, ſequenti anno VIII. Calendas *Junias*, Epiſcopi Africani numero *CCXVII.* Carthagine in Secretario Baſilicæ Fauſti iterum convenerunt; ſedentibus primo quidem loco Aurelio Papâ, unà cum Valentino primæ Sedis Numidiæ Epiſcopo; poſt hos, Fauſtino Epiſcopo Potentino Pontificis Legato; denique Philippo & Aſello Presbyteris Romanæ Eccleſiæ itidem Legatis, poſt omnes Epiſcopos, ultimum locum occupantibus. Recitatis quæ in ſuperiori conventu geſta fuerant, lectoque iterum Zozimi Commonitorio, cùm duo prolati Canones in iſtis, quæ penès ſe habebant, Nicæni Concilii exemplaribus neutiquàm invenirentur, miſſi ſunt in Orientem Legati, qui genuina Concilii Nicæni exemplaria exinde reportarent. Interim lecti ſunt in Synodo, Concilii Nicæni, quos apud ſe habebant Canones *XX.* quibus *XXXII.* alios, ex diverſis Africæ Conciliis collectos ſubjunxerunt. In hâc etiam Seſſione, petente id per literas Apiario, ſancitum eſt ut de Siccenſi Eccleſiâ penitùs removeretur, alibi ubicunque vellet & poſſet, Presbyterii munere fungeretur. III. Cal. *Iunias* iterùm coeuntes, ſex alios Canones prioribus addiderunt, & omnia quæ geſta ſunt ſubſcriptione ſuâ roborârunt, primò quidem Aurelius & Valentinus, dein Fauſtinus Legatus, ultimo denique loco Philippus & Aſellus Presbyteri Legati, poſtridiè per Legatos Romanos literis de his omnibus ad Bonifacium miſſis.

Anno circiter exeunte, reverſi ex Oriente Legati, unà cum literis Attici CP. & Cyrilli Alexandrini, vera & authentica Canonum Nicænorum exemplaria ſecum detulerunt. In quibus Canonum à Zozimo prolatorum, nec vola nec veſtigium reperiri potuit, quæ proindè per ipſos Legatos qui ex Oriente redierant, ad Bonifacium Papam VI. Calendas *Decembris* hoc ipſo anno miſſa ſunt. Et jam tota lis penitùs dirempta videbatur. Verùm mortuo mox Bonifacio, & Apiario hanc camarinam iterùm movente, Cœleſtinus, qui Bonifacio ſucceſſit, in ejus gratiam ad Africanos ſcripſit. Unde Patres Africani, vel eorum ſaltem Legati, præſente etiam Fauſtino Pontificis Legato, tertiâ jam vice convenerunt; & quàmvis Apiarius, vi propriæ conſcientiæ convictus, culpam ſuam, & facinora ſponte confeſſus ſit, acres tamen, & increpatorias ad Cœleſtinum dederunt literas, quibus, poſt factam de Apiario relationem, admonent illum, ne deinceps hinc Romam venientes facilè admittat, vel à ſe excommunicatos ad Communionem recipiat, ut potè Eccleſiaſticis, præcipuè Nicænis, conſtitutionibus contrarium, quæ prudentiſſimè juſtiſſiméque providerunt, quæcunque negotia in ſuis locis ubi orta ſunt finienda; nec unicuique Provinciæ defore gratiam Spiritûs Sancti ad id neceſſariam, nec (præter alia impedimenta) teſtes idoneos tranſmarinum judicium commodè ſequi poſſe: ut verò aliqui tanquàm ab ejus latere mittantur, ſe nullâ Patrum Synodo conſtitutum inveniſſe, multò minùs Canonibus Nicænis, qui à Zozimo prædeceſſore miſſi fuerant: Clericos itaque ſuos iſtiuſmodi mandatorum executores, quibuſcunque petentibus, in poſterum, nè mittat, *nè fumoſum typhum ſæculi in Eccleſiam Chriſti, quæ lucem humilitatis, & ſimplicitatis diem Deum videre cupientibus præfert, inducere videatur.*

Extant hujus Synodi Acta, Epiſtolæ, & Canones ſuprà memorati, *Cod. Can. Eccleſiæ Africanæ* in initio, & ad finem *Concil. Carth.* VI. Conc. Tom. II. col. 1589. & ibid. col. 1603, 1670. Plurima etiam præcedentium Synodorum ſtatuta, jam iterùm lecta, & confirmata ſunt. Notet hoc loco prudens Lector, multa fuiſſe Decreta, in variis Africanis Conciliis condita, quæ compilator quidam haud ſatis doctus in unum corpus ex CV. capitibus conflatum compegit, quòdque ſub nomine Con-

Concilii Africani, ſeu collectionis variorum Canonum habetur Conc. Tom. II. pag. 1658. Et ita tandem celeberrimum hoc Concilium Carthaginenſe, ſeu V, VI, vel VII. demùm vocandum ſit, tribus circiter conventibus abſolutum, expedivimus. Nihil moror M. Ant. Capellum ordinis Franciſcani Monachum, qui editâ *Parıſ.* 1622 Diſſertatione *de Appellationibus Eccleſiæ Africanæ ad Romanam Sedem*, nodum, quem ſolvere non potuit, ſecare ſtudet; dum cap. IV. pag. 118. omnia hujus Synodi Acta, & Epiſtolas unâ liturâ delet, falſa, & ab Impoſtore aliquo conficta eſſe contendit, infœlici planè auſu, & futilibus conjecturis, riſu potiùs, quàm refutatione dignis, quæ nè leviſſimum quidem ſcrupulum eruditis movere poſſint. Ac proindè neminem deinceps habuit, nedùm ullos Conciliorum Editores, qui ſententiam tàm abſurdam vel verbulo defendere auſi ſunt.

419. P. II. RAVENNATENSE, anno CCCCXIX. jubente Honorio Imperatore habitum: quo controverſia inter Bonifacium & Eulalium, de electione ad Sedem Romanam, excuſſa eſt. Verùm, diſſentiente Synodo, lis indeciſa remanſit; ut aliam hac de re Synodum poſt Paſcha cogendam eſſe Honorius ſtatuit; quod tamen non præſtitit. Extat Honorii *Commonitorium* ad Epiſcopos congregatos, aliáque ſcripta ad hanc rem ſpectantia, ex veteri codice Vaticano deprompta, apud Baron. ad ann. CCCCXIX.

423. P. II. CARTHAGINENSE XVI. inter annum CCCCXX, & CCCCXXIII. habitum; neque enim certum ejus tempus definiri queat. In hoc Concilio duorum Epiſcoporum, de primæ ſedis honore contendentium, cauſa præcipuè agebatur. Vide quæ de Actis hujus Synodi ex *Holſtenii ſchedis* deprompta ſunt, Conc. Tom II. p. 1605.

423. P. II. CILICIENSE, an. CCCCXXIII. à Ciliciæ Epiſcopis habitum. In quo Theodorus Mopſueſtenus, poſtquam ex Provinciâ diſceſſerat, ob ſcripta & dogmata maleſana, anathemate damnatus eſt. Memoriam hujus Synodi nobis conſervavit Marius Mercator, Præfat. ad Symbolum Theodori Mopſueſteni, *Operum* Part. I. p. 219. ubi vide quæ notavit clariſſimus Garnerius.

426. P. II. CARTHAGINENSE XVII. circa ann. CCCCXXVI. præſidente Aurelio Carthaginenſi, habitum. Occaſionem huic Synodo dedit Leporius Presbyter & Monachus Maſſilienſis, qui Pelagianæ, quâ laborabat hæreſi, Neſtorianam adjunxerat. Quam ob cauſam Maſſiliâ ejectus in Africam profugit, ibique ab Aurelio & Auguſtino meliora edoctus ab hæreſi receſſit, libellumque *emendationis*, ſive *ſatisfactionis* conſcripſit, quo, factâ priſtini erroris deteſtatione, Fidem Catholicam, de Myſterio Incarnationis Chriſti profitetur, quem Synodo Carthaginenſi obtulit, cui etiam Aurelius, & Auguſtinus, aliique ſubſcripſerunt; atque his ſubſcriptionibus munitum Carthagine in Gallias miſit. Hunc primus in lucem protulit Jac. Sirmondus inter *Opuſc. vet. dogmat.* Parit. 1630. p. 1. Exinde habetur Conc. Tom. II. p 1678. ubi vide quæ Sirmondus & Labbeus obſervarunt.

426. P. II. HIPPONENSE, anno CCCCXXVI. VI. Cal. *Octobr.* ab Auguſtino & duobus aliis Epiſcopis, præſentibus VII. Presbyteris, aſtante Clero & frequenti populo, habitum: In quo Heraclius Presbyter, ut Auguſtino in Sede Hipponenſi ſuccederet, electus eſt; utque interim eum aliquâ curarum parte ſublevaret. Extant celebris hujus conventus geſta, excipientibus omnia Notariis, apud Auguſtin. *Epiſt.* CX. Tom. II. col. 514.

426. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM I. ann. CCCCXXVI. juſſu Theodoſii Imp. à Siſinnio Conſtantinopolitano, Theodoro Antiocheno pluriméſque aliis Epiſcopis, congregatum: quo Siſinnius ad Sedem CP. nuper electus ordinatur, & Maſſaliani Hæretici damnati ſunt; exclamante Neone Epiſcopo, ſiquis poſt anathematiſmum, ullo tempore deprehenſus fuerit re aut verbo in ſuſpicionem malę hujus ſectæ incidiſſe, nuſquàm poſteà locum tenere debere, nè ſi millies quidem pœnitentibus conſtitutas pœnas luiturum ſe polliceatur. Extat Fragmentum Epiſtolæ Synodicæ ad Berinianum, Amphilochium, cæteroſque Pamphilię Epiſcopos apud Phot. Cod. LII. col 40. Lecta eſt etiam eadem Synodica, & univerſali conſenſu approbata, in Concilio Epheſino, Actione VII.

430. P. II. ROMANUM I. anno CCCCXXX. à Cœleſtino Papâ, in cauſâ Neſtorii, habitum. In quo cum hæreſi ſuâ damnatur Neſtorius, & niſi reſipiſcat anathemati ſubjicitur. Extant hâc de re Epiſtolæ Neſtorii & Cœleſtini in Act. 3. Synod. Epheſ. Conc. Tom. III. p. 345. 349. 351. 353. Ut Cœleſtinum de hæreſi nuper exortâ certiorem faceret Cyrillus Alexandrinus; Poſſidonium Diaconum ſuum Romam miſit, commentariis inſtructum, quibus Neſtorii impietas confutabatur. Extat Gr. Lat. Cyrilli *Commonitorium* Poſſidonio datum, cùm Romam propter Neſtorii negotium mitteretur, quo Neſtorii dogmata accuratè exponit, ex Sirmondi ſchedis depromptum, à Baluzio editum, *Nov. Collect.* col. 377. Fragmentum hujus Synodi, pars nempe Orationis Cœleſtini, habetur apud Arnob. *conflict. cum Serapion.* l. II. ad *calc. Irenæi*, p. 548.

430. P. II. ALEXANDRINUM, à Cyrillo in cauſâ itidem Neſtorii anno CCCCXXX. habitum. Acceptis Cœleſtini literis, & coactâ Synodo, Legati quartò cum literis, & XII. Anathematiſmis Conſtantinopolim, præcipuè ad Neſtorium miſſi ſunt, præſcripto ei decem dierum ſpatio quo hæreſin ſuam ejuraret. Extant Epiſtolæ Synodicæ cum Anathematiſmis, Conc. Tom. III. p. 396. 420.

431. P. II. ROMANUM II. anno CCCCXXXI. ſub Cœleſtino Pontifice congregatum; quo impietate Neſtoriana iterùm damnatâ, decretum eſt Legatos ad Synodum Epheſinam mittendos eſſe, delectis ad hoc munus Arcadio & Projecto Epiſcopis, & Philippo Presbytero Romano, qui Cœleſtini & Occidentalium Epiſcoporum vices obirent. Cœleſtini *Commonitorium* Epiſcopis & Presbyteris ad Orientem ituris datum, ex codicibus Vaticano & Colbertino haud ita pridem deprompſit Baluzius *Nov. Collect.* col. 381.

431. P. II. EPHESINUM I. Oecumenicum III. Theodoſii Imp. juſſu, à *CC.* circiter Epiſcopis anno CCCCXXXI. proximè poſt Feſtum Pentecoſtes, in Eccleſiâ B. Mariæ, celebratum. Præſidebat huic Synodo Cyrillus Alexandrinus, idque jure ſuo; cùm enim ex communi Eccleſiæ Orientalis politiâ, primus poſt Epiſcopum CP. præeminentię gradus Antiſtiti Alexandrino concedendus erat, & Neſtorius Conſtantinopolitanus pro ſummo Eccleſiæ tribunali tanquam Hęreſiarcha ſiſtendus eſſet, proximum præſidendi jus ad Cyrillum devenit. Non iverim inficias, Cœleſtinum Papam Cyrillo vices ſuas in hâc Synodo demandaſſe. Verùm id pro more in Conciliis uſitato, omnibus Epiſcopis familiare fuit; quin & ipſe Cœleſtinus paulò poſt proprios

Lega-

Google

SÆC. V. ab An. CCCC. Legatos ad hanc Synodum miſit. Cauſa Concilii erat Neſtorius Antiſtes CP. qui cùm hæreſin ſuam (*viz.* duas in Chriſto naturas, Divinam & Humanam, non ὑποστατικῶς, ſed ſolummodò σχετικῶς uniri, & conſequenter in Mediatore Θεανθρώπῳ binas admitti perſonas, adeóque B. Virginem non Θεοτόκον ſed Χριστοτόκον dicendam eſſe) apertiùs propalaret, nec ullis Sanctorum Epiſcoporum monitis cederet, quin & ad cauſam in Synodo dicendam ter vocatus comparere recuſaret, unanimi Patrum ſententiâ damnatur & deponitur.

Extant Gr. Lat. hujus Concilii Acta Conc. Tom. III. quæ tribus conſtant partibus. Primâ continentur ea quæ Synodum anteceſſerunt; nempe *Homilia* Procli Cyziceni *de Incarnatione Domini* Conſtantinopoli præſente Neſtorio habita; Cyrilli Alexandrini *de rectâ in Chriſtum fide liber ad religioſiſſimas Reginas*; *Oratio ad Reginas altera de rectâ fide:* Variæ Cyrilli, Cœleſtini, Neſtorii, Joann. Antiocheni, Theodoſii Aug. aliorúmque de hâc cauſâ *Epiſtolæ*. Ex quibus omnibus facilè perſpicimus, quis fuerit verus cauſæ Neſtorianæ hoc tempore ſtatus, quibuſque modis Neſtorium tractaverint Cyrillus, Cœleſtinus, Joannes Antiochenus, alii, ut ipſum à nefariâ, quam propalaverat, doctrinâ ad ſaniorem mentem reducerent, nec niſi poſt omnes fraternæ charitatis methodos fruſtrà tentatas, ab ejus communione ſe ſeparaſſe. Pars ſecunda ea continet quæ in Concilio acta ſunt, quæ VII. Seſſionibus abſolvuntur.

Act. I. quæ a Calend. *Julii* celebrata eſt, expoſitâ per Petrum Presbyterum Alexandrinum Notariorum Primicerium, Concilii jam congregati occaſione, & Neſtorio ter fruſtrà vocato, lecta eſt Imperatoris de congregandâ Synodo Epiſtola; tum Symbolum Nicænum, & Cyrilli ad Neſtorium literæ, earumque cum fide Nicæna concordantia, ſingulis Epiſcoporum ſententiis comprobata, recitata etiam Neſtorii ad Cyrillum Epiſtola pari modo damnatur. Sequuntur etiam Cœleſtini Papæ, Synodique Alexandrinæ ad Neſtorium literæ, prolatis in medium plurimis SS. Patrum teſtimoniis, quæ rectam fidem confirmabant, & Neſtorii doctrinam feriebant. Dogmatibus tandem Neſtorii tum ex propriis ſcriptis exceptis, tum adhibitis quorundam Epiſcoporum teſtimoniis, impia verba ex ore ejus referentium, depoſitionis & damnationis ſententia in illum fertur, ſingulorum Patrum ſubſcriptionibus roborata. Nec citiùs hæc in Neſtorium ſententia in vulgus emanavit, quin fauſtis acclamationibus, & univerſo populi applauſu excepta eſt; cujuſvis ordinis hominibus Epiſcopos, ſolemni pompâ, omnibuſque publicæ lætitiæ ſignis, per plateas deducentibus. Poſtremò ſcriptæ tùm à Synodo ad Theodoſium Imp. & ad clerum, populúmque CP. tum à Cyrillo ad clerum CP. ad clerum populumque Alexandrinum, & ad Monachos Epiſtolæ; Regini Conſtantienſis, duæque Cyrilli de hâc re Homiliæ Epheſi habitæ. Neque intereà cauſæ omninò defuit, cum decem quos ſecum habuit Epiſcopis, Neſtorius. Quin relationem, de rebus in Synodo geſtis, ad Imperatorem ſcripſit. Dum hæc aguntur, quinto poſt inchoatum Concilium die, Epheſum venit cum ſuis Orientalibus Joannes Antiochenus, qui offenſus quòd præſentiam ejus Patres non diutiùs expectaſſent, collecto ex ſuis Orientalibus, decemque Neſtorii Epiſcopis, XLIII. Epiſcoporum Conciliabulo, depoſitionis ſententiam, in Cyrillum & Memnonem Epheſinum, tanquam omnium malorum architectos, intorquet, cæteris niſi reſipiſcant, & Anathematiſmos etiam Cyrilli damnent, & rejiciant, Anathemati ſubjectis; quid verò à ſe hac in parte geſtum fuerit, Synodo Epheſinæ, Imperatori, Reginis, Clero, Senatui, Plebíque Conſtantinopolitanæ, Synodi nomine, per literas exponit. Nec ſanè inter poſtremas nequitiæ artes, quibus bono Imperatori fucum fecerant Orientales, ponendum eſt, quòd aſſumpto ſibi venerandæ Synodi Epheſinæ nomine, ipſum de Cyrillo & Memnone, Synodali Sententiâ depoſitis certiorem reddiderint; quam ille proinde magnæ Synodi Epheſinæ ſententiam eſſe exiſtimans, firmam, ratámque habuit. Hujuſce Pſeudo-Synodi Commentarii ad *Act.* I calcem referuntur. SÆC. V. ab An. CCCC.

Act. II vi. Idus *Julii*, celebratâ appulſis jam Romani Pontificis Legatis, Cœleſtini Papæ ad Synodum, ad Theodoſium Auguſtum, & ad Cyrillum Alexandrinum literæ in Synodo recitatæ ſunt, & in Actorum commentarios relatæ.

Act. III. Acta Synodalia de Neſtorii depoſitione, præſentibus Legatis Romanis, per compendium lecta ſunt; quibus & ſubſcripſerunt; & relatio de his rebus tùm ad Imperatorem, tùm ad clerum, populumque CP. miſſa eſt. In utraque verò, de Epiſcopo urbis CP. in locum Neſtorii ordinando agunt.

Act. IV. Oblato à Cyrillo & Memnone libello, quæ contra eos à Joanne ejuſque ſociis geſta fuerant reſcindit Synodus, atque irrita planè eſſe decernit, Joanne, ut ad cauſam dicendam ſe Synodo ſiſteret, ter fruſtra vocato.

Act. V. Poſt tertiam citationem à Synodo factam, cùm Joannes comparere præfractè recuſaret, ejus in Cyrillum, & Memnonem ſententia abrogatur, ipſeque, cum Epiſcopis ſibi adhærentibus damnatur & deponitur, ſingulis Epiſcopis judicium Synodale manu ſuâ munientibus: perſcriptis deinde tùm ad Imperatorem, tùm ad Cœleſtinum Pontificem literis, quibus rerum à ſe in Synodo geſtarum rationem reddunt. His factis, Cyrillus Orationem in Joannem Antiochenum publicè habuit.

Act. VI. Lecta eſt & approbata Niceni Concilii Formula, & teſtimonia SS. Patrum, quæ in damnatione Neſtorii prolata fuerant, ſecundâ jam vice recitata. Charini etiam Relatio de *Quarto decimanis* lecta & examinata; qui factâ Fidei ſuæ expoſitione, propriâ ſubſcriptione ſignatâ, omnes ſuos, præcipuè Novatianorum, & Quartodecimanorum, errores ſe ejurare profeſſi ſunt, facto mox Synodali Decreto, nemini licere aliam præter Nicenæ Fidei Formulam conſcribere, vel componere. Quo facto, Cyrillus homiliam de *Fortitudine Chriſtianâ* publicè habuit, priuſquàm à Comite comprehenſus militibus, aſſervandus traderetur.

Rebus hunc in modum in Synodo geſtis, pergit intereà cum conciliabulo ſuo Joannes Antiochenus, ſpecioſo quidem prætextu Fidem Nicænam confirmandi, Cyrillique capita XII. tanquam ei oppoſita condemnandi, ipſique Apollinariſmi, Arianiſmi, Eunomianiſmi, & quam non? hæreſin impingens; impetratis etiam per Candidianum Comitem ab Imperatore ad Synodum literis, quibus eos admonuit, quæ in Synodo nuper facta fuerant, utpotè ſtudio partium geſta, de integro eſſe retractanda, nec cuiquam Epiſcopo fas eſſe vel ad ſe venire, vel urbe excedere, donec ipſe delegatos quoſdam ad rem pleniùs examinandam eo deſtinaret. Hinc criſtas erigere Orientales, & plena criminationum & calumniarum plauſtra in Patres Epheſinos, Memnonem præcipuè & Cyrillum, conjicere; non unâ relatione tùm ad Imperatorem, tum ad Præfectos miſſâ, graviſſimas querelas de malis, quæ ſe perpeſſos eſſe clamitarunt, ubique ſpargentes. Comes Irenæus, cui has relationes perferendas tradiderant, cauſam eorum in Aula, omni quâ poterat diligentiâ, nullo tamen effectu, promovebat. Miſſus

demùm Joannes Sacrarum largitionum Comes, cùm Theodoſii ad Synodum Epheſinam literis, quibus eos ad pacem & concordiam adhortabatur. Joannes Epheſum veniens, utriúſque partis Epiſcopos ad ſe accerſivit, concordiam inter illos reſarcire ſummoperè conatus; ſed fruſtra. Vulnus inſanabile videbatur, nec vel ullâ arte leniri poſſe. Quin nec ipſæ Imperatoris literæ, præ tumultuantium Epiſcoporum ſtrepitu legi poterant; ut Joanni neceſſe viſum ſit, non modò Neſtorium, ſed & Cyrillum, & Memnonem militari cuſtodiæ tradere. Epiſcopos etiam pluſquàm ſemel iterumque ad pacem ineundam, ſed irrito conatu, convocavit. Quo facto, Orientales Legatos ſuos, Joannem nempe Antiochenum, Theodoritum Cyrenſem, & ſex alios commonitoriis inſtructos Conſtantinopolim mittunt, qui Chalcedone ſubſiſtentes Regiam urbem ingredi prohibiti ſunt, Theodorito interim & Joanne publicè concionantibus, ut languеſcentes ſuorum animos fortiùs erigerent, & ſuſtentarent. Nec niſi poſt tres ſupplices Libellos Theodoſio oblatos, ipſum adeundi conceſſa eſt facultas; idque Chalcedone in Rufinianis, quò Imperator ex utrâque parte Epiſcopos convocaverat. Certum eſt Orientales haud paucos in Aulâ Proceres ſibi plus ſolito faventiores habuiſſe; præſertim Candidianum, Irenæum, & Joannem, magnificentiſſimos Comites, qui res eorum pro virili ſatagebant: Nec rarò literas & relationes, à Patribus Epheſinis ad Imperatorem miſſas, clam interceperunt. Ut nil mirum, ſi Orientales de ſuo apud Imperatorem congreſſu, quaſi victoriam ab adverſariis reportarant, ubique triumphum apud ſuos agerent.

Interim neque cauſam deſtituerunt Patres Epheſini, miſſis octo ex ſuorum numero, & in his Philippo Cœleſtini Romani Pontificis Legato, iiſque literis Mandatariis probè munitis, qui ad Imperatoris præſentiam ægrè licèt primò admiſſi ſunt, omni Clero populoque Conſtantinopolitano, Monachis, Anachoretis, Archimandritis longo agmine id efflagitantibus, & poſtquàm Epheſinorum ad Imperatorem literæ illis, in Baſilica S. Mocii, lectæ fuiſſent, unâ voce anathema Neſtorio denunciantibus. Scriptæ ſunt etiam Epiſtolæ & Relationes à Synodo, Cyrillo, Memnone, Legatis, eorumque fautoribus, quibus verſutos Orientalium dolos egregiè refutarunt. Tandem res eò devenit, ut detectis Orientalium fraudibus, Imperator Cyrillum & Memnonem carcere liberari; & miſſo in exilium Neſtorio, quæ Synodus hactenùs geſſerat rata haberi juſſit. Hæc Conciliabuli Orientalium Acta in commentarios relata, necnon Catholicorum Epiſtolæ & Relationes Actioni VI. Synodi Epheſinæ ſubjiciuntur.

Act. VII. Prid. Cal. *Septembr.* mortuo non ita pridem Troilo Conſtantiæ Cypriorum Metropolitâ, cùm jus ordinandi ſucceſſorem ſibi arripere voluit Epiſcopus Antiochenus, ac proinde Eccleſias Cypri Sedi Antiochenæ ſubjicere, oblatus eſt à Rhegino, aliiſque aliquot Cypri Epiſcopis Synodo ſupplex libellus, ut Cypriorum Eccleſia ſuâ autocephaliâ, quam ab omnibus retrò Sæculis, etiam ab ipſis Apoſtolorum temporibus, ſemper inviolatam conſervaverat, conſtanter deinceps frueretur. Lectæque ſunt ad hanc rem pertinentes Dionyſii Ducis Epiſtolæ II. factúmque tandem Synodi Decretum, Cypriorum Eccleſiis jus ſuum Epiſcopos per ſeipſos ordinandi *κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ὁσίων πατέρων, καὶ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν*, intactum & inviolatum reſervandum eſſe, omnibuſque Eccleſiis in quacunque Provinciâ, pura & inviolata, quæ jam inde ab initio habuerunt, ſua jura eſſe ſervanda.

His factis, Synodus, Epiſcopos Orientales, qui cum Joanne Antiocheno in Conciliabulo Epheſino convenerant, omni Sacerdotali functione, omnique Eccleſiaſtica communione, privandos eſſe ſtatuit. Conditique ſunt Canones VI. ad cauſam Neſtorianam præcipuè ſpectantes, qui habentur ibid. pag. 803. & cùm Commentariis Balſamonis, Zonaræ, & Ariſteni *Pandect. Can.* Tom. I. pag. 99. & in eos notæ Beveregii Tom. II. pag. 103. Poſt hæc ſupplicante Euſtathio Pamphiliæ haud ita pridem Metropolitâ, qui propter turbas, curáſque graviores; & quòd in rebus agendis exiguum admodùm uſum haberet Epiſcopatu ſe abdicaverat, alio in ejus locum ſuffecto, ſancitum eſt Epiſcopale nomen, honorem, & communionem, abrogatâ ipſi ordinandi poteſtate & functione Miniſteriali, in nullâ Eccleſiâ ex propriâ auctoritate exercendâ, ſervanda eſſe. Petentibus poſt hæc Valeriano & Amphilochio Pamphiliæ Epiſcopis, definivit Synodus Meſſalianos ſeu Euchetas eſſe conveniendos, & niſi hæreſin ſuam anathematizent, ſi clerici ſint, à gradu & communione eſſe dejiciendos, ſin laici, anathemati ſubjiciendos. Denique oblato ſupplici Libello ab Euprepio Byzes & Arcadiopolis, & Cyrillo Cœleni Epiſcopis, ut, quandoquidem in more poſitum ſit quibuſdam Europæ Epiſcopatibus, plures ſub ſe civitates habere, (ne vacuas has civitates invaderent Neſtorianæ partis Epiſcopi) priſci mores, & antiqua conſuetudo hac in re cuſtodiantur. Statuit proinde ſancta Synodus, nihil in his Europæ civitatibus innovandum eſſe, ſed juxta veterem conſuetudinem, ab Epiſcopis, à quibus & olim, impoſterum eſſe gubernandas.

III. Actorum parte continentur quæ Synodo adhuc ſedente, vel eâ jam ſolutâ, geſta ſunt. Et in varia Cyrilli Opuſcula; nempe, *uberior explicatio* XII. *Anathematiſmorum*; *Apologeticus pro eiſdem adverſus Orientales*; *Defenſio eorundem adverſùs Theodoritum: Scholion de Unigeniti Incarnatione. Aliud in Incarnatione verbi*; *Homilia aliquot*; *Diſſertatio in ſanctum Symbolum*; *Epiſtola plures ad cauſam Neſtorianam pertinentes*; ſcilicet *ad Evoptium, ad Theodoſium, ad Maximianum* II. *ad Juvenalem Hieroſol. ad Ioannem Antiochenum* II. *ad Eulogium Presbyterum ſuum CP. agentem*; *ad* Donatum *Neapolitanum*; *ad Valerianum*: *Acacii Melitenſis Homilia*; *Theodoti Ancyrani Homilia* III. *Synodi Conſtantinopolitana* II. *Maximiani Epiſtola ad Cyrillum*; *Cœleſtini Papa Epiſtola* IV. *ad Synodum, Theodoſium, Maximianum, ad Clerum Conſtantinopolitanum*; *Ioannis Antiocheni Epiſtola* II. *Libellus à Paulo Emiſeno, Cyrillo oblatus*; *Pauli Emiſeni Homilia* II. Alexandriæ habitæ, *Sixti Papa Epiſtola* II. *Theodoſii Imp. & Prafectorum litera, & Edicta varia contra Neſtorium, deque ejus cauſâ, & libris non legendis.* Subjecta ſunt, *Procli Archiep. CP. ad Armenos de Fide Epiſtola, & Edictum Imperatoris de iis qui ad Eccleſiam confugiunt.* Ex his omnibus manifeſtum eſt (ut alia penè infinita mittam) Neſtorium à Synodo depoſitum, Edicto Regio in exilium actum eſſe, Maximiano in ejus locum ſubrogato, Cyrillum Alexandrinum reverſum, ſummo civium ſuorum gaudio fuiſſe exceptum; Orientales ab Imperatore damnatos ad ſua ſe recepiſſe, tandémque mediante Imperatore & tantùm non jubente, Catholicam de Chriſti Domini Incarnatione Fidem à Synodo Epheſinâ nuper confirmatam agnoviſſe, & damnato Neſtorio, cum Cyrillo in gratiam rediiſſe, miſſo ad Alexandriam Paulo Emiſeno, qui Joannis & Orientalium nomine anathema Neſtorio dixit; rectam de Maria Θεοτόκῳ doctrinam publicè prædicavit, & oblato Joannis Antiocheni libello confirmavit, illúmque fraternam cum Cyrillo communionem, & ſinceram

SÆC. V. ab An. CCCC. ram amicitiam colere, plaudente omni populo profeſſus eſt.

Actorum hujus Concilii verſionem antiquam, quâ ab ipſis Epheſinæ Synodi temporibus uſa eſt Occidentalis Eccleſia, in lucem protraxit olim Ant. Contius, ſed quę deinceps in Conciliorum editionibus nullum locum habuit. Hanc igitur admodum mutilam & mendoſam, ad tres vetuſtos codices recognovit, ſubjectis notis variantes lectiones explicavit, Fragmenta, & Epiſtolas aliquot ad hanc Synodum pertinentes, Græcè & Latinè ſubnexuit vir ad has literas juvandas natus, Steph. Baluzius *Nov. Collect.* col. 383.

Ut huic Concilio finem tandem imponamus, ad pleniorem ejus intelligentiam apprimè conferent variorum Patrum Epiſtolæ, ad Concilium Epheſinum pertinentes, quarum collectionem Latinam, ab homine Juſtinianei ſæculi, & *Trium capitulorum* defenſore factam, & ex codice Monaſterii *Acæmetenſis*, ut videtur, depromptam, ex codicibus MSS. *Caſinenſi & Vaticano* deſcriptam, ſcholiiſque ſuis & obſervationibus illuſtratam edidit Chriſtian. Lupus *Bruxel.* 1682. 4°. Hanc, anno ſequente, in *novâ Conciliorum collectione*, ſed omiſſis Lupi Scholiis, recudit Steph. Baluzius, addito ei *Synodici adversùs tragœdiam Irenæi* titulo, ſubjunctiſque notis breviuſculis: Tertiò demùm Joan. Garnerius anno 1684. *in Auctuario Theodoriti, Diſſert. V. de Theodoriti & Orientalium causâ* pag. 549.

433. P. II. ROMANUM III. anno CCCCXXXIII. menſe *Decembri*, à *LVI.* Epiſcopis habitum: In quo Sixtus Papa, qui apud Valentinianum Auguſtum criminatus fuerat, judicio Synodali purgatur & abſolvitur. Extant hujus Synodi Acta ex triplici editione Conc. T. III. p. 1265. Ad calcem habentur Acta de *Synodali accuſatione, & expurgatione Polychronii Hieroſolymorum Epiſcopi Romæ ſub Sixto habitâ*, ſed quę pro genuinis ipſe Binius venditare non audet.

435. P. II. ARMENUM, anno CCCCXXXV. ab Armeniæ Epiſcopis habitum; qui libros Neſtorianorum utpote impietatis plenos condemnârunt relatione, hâc de re, ad Proclum Conſtantinopolitanum factâ. Vide *Epiſt. Procl.* ad *Armen. in fin.* & *Liberat. Brev.* cap. 10. p. 45. Notandum eſt Theodoſium hoc ipſo anno III. Non. Aug. Edictum emiſiſſe, quo mandat Neſtorii ſectatores *Simonianos* ubique & quavis occaſione vocandos eſſe, neminique fas eſſe neſandi iſtius hæreſiarchæ libros adverſùs Orthodoxam fidem & Concilii Epheſini decreta ſcriptos habere, legere, aut deſcribere, quos diligenti ſtudio requiri, ac publicè comburi decernit. Extat Cod. Theod. Tit. *de Hæret.* l. LXVI. plenius verò Gr. Lat. Concil. Epheſ. Part. III. cap. 45. p. 1209.

439. P. II. REGENSE anno CCCCXXXIX. *Auguſt* XV. à *XII.* Epiſcopis habitum. In quo, abrogatâ Armentarii Ebredunenſis Epiſcopi ordinatione, utpotè à duobus tantùm Epiſcopis factâ, Canones VIII. ſtatuti ſunt, qui habentur Conc. Tom. III p. 1284. Vid. Sirmondi notas poſthumas in Append. ibid. pag. 1491. Duos alios hujus Synodi Canones, nempè *de his, qui Eccleſiis vel earum cultoribus*, i. e. *Sacerdotibus ſeditioſi extiterint, utque bis in anno Concilium agitetur*, ex codice MS. *Urgellenſi* depromſit Baluzius *Nov. Collect.* col. 917.

440. P. II. EPHESINUM II. anno circiter CCCCXL. præſidente Baſilio Epiſcopo Epheſino habitum. Memnon Epheſinus Baſſianum, ad Sedem Epheſinam aſpirantem, Evazorum Epiſcopum ordinârat. Huic ordinationi nequaquàm acquievit Baſſianus, neque Evazorum civitatem unquam vidit. SÆC. V. ab An. CCCC. Baſilius, qui Memnoni ſucceſſit, de causâ Baſſiani certior factus, habitâ Epiſcoporum ſuæ Provinciæ Synodo, alium in Evazorum civitate Epiſcopum ordinavit, ſervatâ Baſſiano communione, & Epiſcopatûs honore & dignitate. Hæc nos docet ipſemet Baſſianus in *libello ſupplice ad Martianum Imp.* Concil. Chalcedon. *Act.* XI. col. 687.

ARAUSICANUM, in Galliâ Narbonenſi, anno CCCCXLI. VI. Id. *Novembr.* à *XVII.* Epiſcopis coactum: quo plurima ad jura & diſciplinam Eccleſiaſticam pertinentia ſancita ſunt. Extant Canones XXX. Sirmondi, Albaſpinæi, & Binii notis illuſtrati Conc. Tom. III. pag. 1446. Ad calcem, Appendicula ex Gratiano, aliiſque additur. Sirmondi notas poſthumas ad hanc Synodum vid. in *Append* ibid. pag. 1493. 441. P. II.

VASENSE, in Galliâ Narbonenſi, anno CCCCXLII. Idibus *Novembr.* habitum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ Canones X. quos Sirmondus, Binius, Albaſpinæus notis ſuis illuſtrârunt, Conc. Tom. III. pag. 1456. Sirmondi notæ poſthumæ uberiores habentur in *Append.* ibid. pag. 1499. 442. P. II.

ANTIOCHENUM I. circa annum CCCCXLIII. à Domno Archiepiſcopo & *XXVII.* Orientis Epiſcopis, in Portícu æſtivalis Secretarii, celebratum. In ſtatuendo hujus Concilii tempore, fateor me non uſque adeò mihimet ſatiſfacere: cùm enim in Actorum initio quædam deſiderentur, annus certò definiri nequit. Verùm ſub Domno Antiocheno, & viventibus adhuc Proclo CP. & Cyrillo Alexandrino, habitum eſſe manifeſtò liquet. Sedem Antiochenam ſortitus eſt Domnus an. CCCCXXXVI. depoſitus in Conciliabolo Epheſino ann. CCCCXLIX. Obiit Proclus anno CCCCXLVI. Cyrillus anno CCCCXLIV. ut ſeriùs anno CCCCXLIII. haberi non potuit. Scripſerat ad Domnum tùm Proclus, tùm Cyrillus, in gratiam Athanaſii Perrhenorum Epiſcopi, qui fucum ipſis fecerat, ut Sedi Perrhenſi, quam clericorum ſuorum accuſationibus oneratus repudiaverat, reſtitueretur. Collectâ itaque Orientalium Synodo, Domnus hominem in judicium vocavit. Cùm verò adeſſe noluit (quod & bis antea recuſaverat, à propriis licèt Metropolitanis, Panolbio Hierapolitano, ejuſque ſucceſſore Joanne citatus) ut criminibus à clericis ſibi objectis reſponderet, unanimi Epiſcoporum ſententiâ depoſitus eſt. Extant hujus Synodi Acta *Concil. Chalcedon.* Act. XIV. p. 427. ubi plura de hâc causâ dicturi ſumus. 443. P. II.

ROMANUM IV. ann CCCCXLIV. à Leone Papâ, ejuſque Epiſcopis & Presbyteris, adversùs Manichæos habitum: quo eorum dogmata & neſanda facinora damnantur. Videſis Leonis Epiſt. II. *ad Epiſcopos Italiæ*, & Serm. V. *de Jejun* cap. 4. p. 131. & Conc. Tom. III. p. 1461. ubi alia quædam incerti loci Concilia habentur. 444. P. II.

HIERAPOLITANUM in Phrygiâ Pacatianâ, circa annum CCCCXLIV. à Stephano Metropolitâ ſuæque Provinciæ Epiſcopis, habitum. Athanaſius Perrhenorum Epiſcopus in Concilio Antiocheno haud ita pridem depoſitus fuerat; in cujus locum Sabinianus, in Concilio Provinciali ſub Stephano habito, ordinatus eſt; quem poſtea depoſuit Dioſcorus, reſtituto Athanaſio. Anno CCCCLI. 444. P. II.

SÆC. V. ab An. CCCC. CCCCLI. in Synodo Chalcedonenſi, renovatâ Sabinianum inter & Athanaſium lite, Sabinianus ſententiâ Synodali in Sede Perrhenorum, ſaltem pro præſenti, confirmatur. Fuſiùs hæc omnia Concilii Chalcedonenſis *Actione* XIV. continentur.

446. P. II. ASTURICENSE, in Gallæciâ anno CCCCXLVI. collectum; in quo Manichæi quidam latentes deteguntur & damnantur. Meminit hujus Synodi Idacius in *Chronico*, pag. 24. Etſi verò Idacius Synodi diſertam mentionem non facit; memorat tamen *Geſta Epiſcopalia adverſus Manichæos*, ſeu Priſcillianiſtas in Aſturicenſi urbe Gallæcię hoc anno. Undè *Concilium Aſturicenſe* meritò vocat Cl. Baluzius *Nov. Collect.* col. 949. Confer Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* T. II. p. 206.

446. P. II. VEROLAMIENSE ad Verolamium, celeberrimam Romanorum apud *Cattieuchlanos* in Britanniâ noſtrâ urbem, S. Albani Britannorum Proto-Martyris martyrio nobilem, anno CCCCXLVI. à magno Præſulum & Presbyterorum numero, adversùs Pelagianam Hæreſin, congregatum: cui etiam Germanus Altiſſiodorenſis, & Lupus Tricaſinus è Galliâ Epiſcopi, interfuerunt. Damnantur, unanimi ſuffragio, Pelagius, ejuſque diſcipulus Agricola, qui Fidem Britonum fœdâ peſte maculaverant. Vide *Bed. Hiſt. Eccleſ.* lib. I. cap. 17. p. 60 & *Matth. Weſtmonaſt.* ad ann. CCCCXLVI. fol. 114. Confer Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. pag. 47.

447. P. II. ANTIOCHENUM II. ann. circiter CCCCXLVII. (utique poſt Flavianum Throno CP. admotum) à Domno Archiepiſcopo, & IX. Epiſcopis, in cauſâ Ibæ Edeſſeni habitum. Variorum criminum accuſaverant Ibam Epiſcopum ſuum clerici aliquot Edeſſeni; quos proinde excommunicationis ſententiæ ſubjecerat. Oblatis libellis, appellârunt Clerici ad Domnum Archiepiſcopum, qui Ibam ad Synodum proximè poſt Paſcha habendam vocavit. Interim clericos ob appropinquantem Feſtivitatem ab anathematis vinculo liberari voluit. Habitâ mox Synodo, duo tantùm ex clericis accuſatoribus comparuerunt. Cauſâ ritè expensâ, Synodus Ibam ab objectis criminibus abſolvendum cenſuit. Extat Actorum hujus Synodi Fragmentum *Conc. Chalced.* Act. X. p. 742. Plura, lector, de hâc cauſâ, Synodi Tyriæ & Beritenſis anno ſequenti, & Chalcedonenſis anno CCCCLI. habitæ Acta te edocebunt.

447. P. II. HISPANICUM Generale, anno CCCCXLVII. quo verò loci non conſtat, in cauſâ Priſcillianiſtarum indictum: Extat *Regula Fidei* in fine Concilii Toletani I. Conc. Tom. II. p. 1227. De hâc Synodo, & loco ubi habita fuerit, multis diſputant Binius, Queſnellius, d'Aguirre, qui tamen nihil certi hâc in parte ſtatuere audent. Adiſis Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 202.

448. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM II. an. CCCCXLVIII. VI. Idus *Novembr.* Præſide Flaviano Archiepiſcopo, & *LVI.* circiter Epiſcopis & Archimandritis, in Secretario Epiſcopii celebratum, quo Eutyches hæreſis damnatus eſt. Extant Græc. Lat. Synodi hujus Acta, ſeptem ſeſſionibus abſoluta, in Actis Concilii Chalcedonenſis, *Act.* I. Conc. Tom. IV. p. 145.

Act. I. Libellum ſupplicem Synodo obtulit Euſebius Dorylæi Epiſcopus, quo Eutychem hæreſis accuſavit, petens ut ad reſpondendum iis quæ ipſi objiceret, in Synodum vocaretur: Quod & factum eſt, miſſis à Synodo qui Euſebii libellum ei perlegerent.

Act. II. Petente Euſebio Dorylæenſi, lectæ ſunt Cyrilli Alexandrini ad Neſtorium, & ad Joannem Antiochenum literæ: & Doctrina Catholica *de Incarnatione & duabus in Chriſto Naturis* exinde fulgens Synodali ſuffragio ſigillatim comprobatur. SÆC. V. ab An. CCCC.

Act. III. Retulerunt ad Synodum qui ad Eutychem miſſi fuerant, ſe ipſum conveniſſe, ſed ad Synodum venire penitùs recuſaſſe: confiteri, ſe *Nicænæ & Epheſinæ* Fidei conſentire, "Chriſtum perfectum Deum & perfectum hominem natum "eſſe; poſt incarnationem verò, unicam in Chriſto "naturam ſe adorare, nec carnem nobis conſub"ſtantialem ipſum habere. Miſſi mox Presbyteri duo, qui Epiſtolâ Synodicâ inſtructi, ipſum alterâ jam vice ad Synodum vocarent. Reſpondit, *Faciant quicquid velint, ſibi in animo ſtatutum eſſe de Monaſterio ſuo non egredi.* Tertiò demùm miſſis tribus aliis, ſcriptâque Epiſtolâ citatus eſt.

Act. IV. Ingreſſi ſunt Synodum Monachi quidam ab Eutyche miſſi, qui illum ægritudine laborare, & medico indigere teſtati ſunt, alia ab eo referre parati, ſed quę Synodus, niſi ipſomet præſente, audire noluit.

Act. V. Tertia jam vice citatus Eutyches, promiſit ſe poſt Septimanam adfuturum, ſanctiſque Patribus ſatisfacturum eſſe. Reverſi ſunt interim Clerici, à Synodo ad monaſteria nuper miſſi, qui retulerunt Eutychem *Tomum quendam de Fide* ad Monaſteria per nuncios ſuos direxiſſe, Monachis perſuadentes ut ei ſubſcriberent.

Act. VI. Facta eſt Relatio Diſputationis *de duabus in Chriſto Naturis*, quę in ſecunda citatione inter *Eutychem*, & *Mamam* ac *Theophilum* Presbyteros à Synodo miſſos, habita eſt.

Act. VII. Accedit ad Synodum Eutyches, magnâ Militum & Monachorum multitudine ſtipatus, & præſente ex parte Imperatoris Florentio Patricio, fidem ſuam paucis exponit, ſed obſcurè, & ſub verborum involucris. Cùmque mentem ſuam de Chriſti Incarnatione, duabuſque Naturis, clarè & ſine ambagibus exprimere & confiteri noluit, Sententia Synodali pro Hæretico habitus, omni munere Sacerdotali, Monaſterii ſui regimine, & fidelium communione privatus eſt. Quam ſententiam ſinguli qui aderant Patres ſubſcriptione ſuâ confirmarunt.

TYRIUM, in cauſa Ibæ Epiſcopi Edeſſeni, Hæreſis *Neſtorianæ* accuſati, anno CCCCXLVIII. 448. P. II.
V. Cal. *Mart.* habitum. Extant Acta in Conc. *Chalced.* Act. IX. Conc. Tom. IV. p. 266. Eodem etiam anno, & eadem de re, habita eſt Synodus *Berytenſis*, cujus Acta habentur ibid. p. 634. Summa Actorum utriuſque Synodi huc redit. Accuſatus fuerat Ibas Epiſcopus Edeſſenus ab aliquot Eccleſiæ ſuæ clericis, partim quòd in Neſtorii hæreſin propenſus de Fide minùs rectè ſentiret, & non modò Cyrillum hæreticum vocaſſet, ſed & in ipſum Chriſtum verba quędam blaſphema protuliſſet; partim quòd res & reditus Eccleſiæ Edeſſenæ vel in proprios cognatos erogaſſet, vel in luxuriam effudiſſet. Re igitur ab Imperatore ad Photium, Euſtathium, alioſque relatâ, habitus eſt Tyri Conventus; ubi inſtituto hujuſce negotii examine, cùm Ibas ſe Fidei Catholicæ penitùs conſentire declaraverat, réſque Eccleſiæ ſuæ deinceps per Oeconomum ex clero ſuo eligendum adminiſtraturum eſſe; mediantibus Photio & Euſtathio, concordia inter eos ſancita eſt, clericorum ſubſcriptionibus confirmata. Nihilominus, his non acquieſcentes clerici, mandatùm ab Imperatore impetrarunt, ut iiſdem judicibus conſtitutis, cauſa ſub examen iterùm veniret; adeòque præſente, ut anteà Damaſcio Tribuno & Notario Prætorianorum, eodem anno Cal. *Septembr.* habitus eſt

Beryti

Beryti in novo Epiſcopio conventus alter, coi aderant & accuſatores & teſtes, qui XVIII. Capitula Ibæ objiciebant. Poſt multas hinc inde diſceptationes, confeſſus eſt Ibas, ante factam cum Orientalibus pacem, ſe cum reliquis Orientis Epiſcopis Cyrillum pro hæretico habuiſſe, poſteà communionem cum illo amicè coluiſſe; impias verò in Chriſtum voces, quas ipſi objiciebant, quaſi clericis ſuis dixiſſet, *Non invideo Chriſto, facto Deo, in quantum enim ipſe factus eſt, & ego factus ſum*, ſe uſquam emiſiſſe conſtanter & ſanctiſſimè pernegavit; ſeque decies millies potiùs ſe ſecari paſſurum, quàm iſtiuſmodi verba unquam edidiſſe. Quin & ab hoc crimine ipſum diſertè liberarunt clericorum Eccleſiæ ſuæ teſtimonia, qui oblato huic Synodo libello, ſe tale quid ab eo uſquam audiviſſe ſub tremendo anathemate negarunt, libellumque ſuum pluſquam *LX.* Presbyterorum & Diaconorum ſubſcriptionibus (numeroſum quippe clerum habuit Eccleſia Edeſſena) muniverunt. Nihilominus anno ſequenti, machinante id Eutychete, in Conciliabulo Epheſino, abſens licèt, à Dioſcoro depoſitus eſt, & cuſtodiæ mancipatus, pluſquàm viginti carceres expertus, ut ipſe de ſe non ſemel teſtatur, Nonno etiam in locum ejus ordinato. De Iba ejuſque cauſâ plura diximus *Hiſt. Liter.* Part.I. Sæc. V. pag.240. Quid de eo in Concilio Chalcedonenſi factum ſit, ſuo loco videbimus.

449. *P. II.* CONSTANTINOPOLITANUM III. ann.CCCCXLIX. V. Id. *April.* à *XXX.* circiter Epiſcopis, in cauſa Eutychetis, in majore Porticu S.Eccleſiæ celebratum, ubi, dolis undique conquiſitis, pro Eutychete actum eſt. Extant Acta in Concil. *Chalced. Act.* I. Conc. Tom. IV. p. 236.

Conveniente Synodo, & intromiſſis Monachis quibuſdam Eutychetis Procuratoribus, ipſomet ſeſe abſentante, lectus eſt Precum libellus quem Imperatori obtulerat Eutyches, petens ut nuperæ Synodi Conſtantinopolitanæ Acta examini ſubjicerentur, utpotè in quibus nonnulla falſata eſſe ipſemet deprehenderit. Quod & factum eſt. Singuli quinetiam nuncii, qui à Synodo ad Eutychem miſſi fuerant, penitiùs examinari, Procuratoribus omnia ſuſque déque verſantibus, ſi quid extunderent quo probarent Acta plus minúſve quàm oportuit continere, & dicta quędam Eutychetis iis non fuiſſe inſerta. Verùm factâ longâ & diſtinctâ inquiſitione, compertum eſt Acta omnia integra eſſe. V.Calend. *Maii* renovata eſt Actio, præſentibus non paucis ſacri Palatii Proceribus, ubi lectus eſt alter Precum libellus ab Eutychete Imperatori oblatus, ut quę de damnatione ſua ex Flaviano audiverat Magnus Silentiarius, coram omnibus repeterentur. Teſtatus eſt deinde Magnus Silentiarius, chartulam quandam Eutychetis damnationem continentem, ſibi ante habitam Synodum, à Flaviano, aliiſque oſtenſam fuiſſe; cujus, ut & Macedonii Tribuni & Referendarii, Profeſſio geſtis inſeritur.

449. *P. II.* EPHESINUM III. *Latrocinale* dictum, anno CCCCXLIX. IV. Id. *Auguſti*: à *CXXVIII.* Epiſcopis, præſidente, vel tyrannicam potiùs vim exercente, Dioſcoro Alexandrino, in Baſilica B. Mariæ congregatum, quo, abſoluto Eutychete, & hæreſi ejus confirmata, Flavianus, aliique Epiſcopi Catholici damnantur. Omnia denique à Dioſcoro, militari ſatellitio ſtipato, per vim, vel fraudem acta. Extant hujus conciliabuli Acta, prout à Notariis Dioſcori confecta ſunt, Concil. *Chalced.* Act. I. Conc. Tom. IV. p. 115. Et primò quidem lectę ſunt varię Imperatoris literę; nempè *ad Epiſcopos ad Synodum convocandos*, Theodoſito Cyrenſi nominatim excluſo; ad *Dioſcorum Alexandrinum* II. ad *Barſumam* famoſiſſimum Archimandritam, ut & ipſe Synodo adeſſet. ad *Elpidium* ſacri conſiſtorii Comitem; & ad *Proclum* Aſiæ Proconſulem ut & ipſi Synodo præſto eſſent: denique & ad ipſos Epiſcopos in Synodo jam congregatos. Poſt hæc introductus in Synodum Eutyches, qui generalem quandam fidei ſuæ confeſſionem juxta Nicænam formulam edidit; prætermiſſis articulis qui dogmata ſua propriè feriebant, annexo confeſſioni ſuæ libello quo de injuriis à Synodo CP. ſub Flaviano ſibi illatis graviſſimè conqueſtus eſt. Jubente proinde Synodo, Acta utriuſque Synodi CP. ſub Flaviano habitæ recitata ſunt: quibus finitis, Eutyches ut Orthodoxus recipitur, Synodali judicio abſolutus, & dignitati ſuæ reſtitutus. Obtulerunt etiam libellum Monachi ſub Eutychetis regimine conſtituti, petentes ut ſacra myſteria ſibimet reddantur, utque Flavianus, qui Eutychem depoſuerat, ipſe à Synodo deponatur. Lecta Epheſini Concilii Oecumenici Actio VI. quâ Fides Nicæna expoſita & confirmata eſt, cautumque ne Fides deinceps exponeretur. Denique Flavianus CP. & Euſebius Dorylæenſis, ſub prætexto quòd contra Nicænæ & Epheſinę Synodi definitiones egiſſent, depoſiti ſunt. Cui ſententię Epiſcopi plures vehementer reclamârunt, donec intromiſſâ Monachorum vociferantium multitudine, militúmque gladiis, fuſtibus, & vinculis inſtructorum agmine, timore perculſi, in illorum depoſitionem conſentire, atque in purâ etiam chartâ ſubſcribere compulſi ſunt: quod & paulò pòſt, in Synodo Chalcedonenſi, non ſine lachrymis confitentur.

BRITANNICUM anno CCCCXLIX. magno clericorum & laicorum numero, præſente etiam S. Germano Antiſſiodorenſi, celebratum: quo hæreſis Pelagiana iteratâ vice damnatur. Vid. Bed. *Hiſt. Eccl* l. I. cap. 21. pag. 72. *Matth. VVeſt.* ann. CCCCXLIX. fol. 116. & Conc. Tom. III. pag. 1474. 449. *P. II.*

ROMANUM V. anno CCCCXLIX. ſub Leone M. coactum; quo acta Epheſini Conciliabuli reprobata ſunt. Vid. Leonis *Epiſt.* XXII. XXIV, XXVII, XXVIII. Liberat. *Brev.* c p. 12 Theodori *Libell* Concil. Chalced. Act. III. Conc. Tom. IV. pag. 51. 449. *P. II.*

CONSTANTINOPOLITANUM IV. anno CCCCL. celebratum. In quo, præſentibus Romani Pontificis Legatis, Anatolius CP. aliiſque Epiſcopi Confeſſionem Catholicam ediderunt, Fidemque adversùs Hæreſin Eutychianam ratam habuerunt. Extant Latinè hujus Synodi Fragmenta nonnulla Conc. Tom. III. p. 1475. 450. *P. II.*

HIBERNICUM circa annum CCCCL. vel ut alii, DLVI. Præſide S. Patricio, celebratum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticę Canones XXXV. apud Spelm. *Conc. brit.* Tom. I. pag. 51. & Conc T. III. p. 1477. ubi etiam alia, ut & apud Spelmannum, S. Patricii Synodus, ſed incerti temporis, habetur, cujus extant ibid. Canones XXXI. 450. *P. II.*

MEDIOLANENSE anno CCCCLI. ab Euſebio Epiſcopo habitum: quo doctrinam de Verbi incarnatione à Leone ad Flavianum ſcriptam confirmârunt. Extat Epiſtola Synodalis ad Leonem Papam ad calcem *Leonis Epiſtola* LII. Conc. Tom. III. p. 13.4. 451. *P. II.*

CHALCEDONENSE II. Oecumenicum IV. 451. *P. II.*

Mar-

Marciani Imp. literis, in Eccleſiâ S. Euphemiæ Martyris, anno CCCCLI. convocatum. Aderant Antiſtites, ut ex Veterum auctoritate conſtat, DC. etſi minori quidem numero ſubſcripti reperiantur. Verùm ſubſcriptiones Conciliorum haud uſque adeò certæ ſunt. Aderat & ampliſſimus Senatus, & Palatii Proceres, Judices & Moderatores ab Imperatore conſtituti. Synodus hâc præcipuè de cauſâ indicta eſt. Eutyches Presbyter & Archimandrita CP. dum in Concilio Epheſino adverſus Neſtorium maſculè decertaret, ἀμετρίᾳ τῆς ἀνθολκῆς in contrarium planè extremum delapſus eſt, aſſerens duas in Chriſto naturas ante unionem fuiſſe; poſt incarnationem tantummodò unicam, Chriſtique carnem nobis non eſſe conſubſtantialem. Ab his maleſanis dogmatibus cum recedere nollet, etiamſi à precedentibus quibuſdam Synodis convictus & damnatus, in hac Oecumenica VIII. Idus *Octobr.* inchoata hæreſis ejus communi voce damnatur, Fidéſque Catholica Sanctorum Patrum confirmatur. Extant Græc. Lat. hujus Concilii Acta Concil. Tom. IV. in tres partes diſtributa.

I. Continet Epiſtolas de iis quæ Synodum præceſſerunt. Et in his numero & gravitate primas tenent Leonis Papæ Epiſtolæ variæ, (& in iis aliquot Synodicæ) nempè, ad *Eutychem*; ad *Flavianum* Conſtantinopolitanum tres, ad *Theodoſium Aug.* IV. ad *Julianum* Coenſem; ad *Fauſtum*; ad *Archimandritas Conſtantinopolitanos*; ad *Fauſtum* iterum; ad *Pulcheriam Aug.* III. ad *Pſeudo-Synodum Epheſinam*; ad *Populum & Clerum CP.* Flaviani CP. ad *Leonem*, unà cum *fidei expoſitione*, duæ; Petri Chryſologi Epiſcopi Ravennatenſis ad *Eutychem*; Hilarii Diaconi Romani ad *Pulcheriam*; Valentiniani Auguſti ad *Theodoſium*; Gallæ Placidiæ ad *Theodoſium & Pulcheriam* II. Eudoxiæ Auguſtæ ad *Theodoſium*. Agunt hæ Epiſtolæ vel de cauſa Eutychiana in genere, vel de rebus in conciliabulo Epheſino geſtis, vel de Synodo generali intra Italiam celebranda. Verùm Theodoſius à Conciliabuli Epheſini ſententia recedere, cauſámve Eutychetis retractari noluit. Sed eo demum mortuo, Marcianus, qui in Imperio ſucceſſit, Synodum hac de re congregandam cenſuit, primò quidem Nicææ indictam, deindè Chalcedonem tranſlatam. Quò verò remotis obſtaculis res in Synodo fœlicius procederent, Anatolius *CP.* Eutychetis impietatem publicè deteſtatus, Leonis *Epiſtolæ* ſubſcripſit; Corpus Flaviani, à Pſeudo-Synodi Epheſinæ ſicariis occiſi, Conſtantinopolim delatum, in Baſilica Apoſtolorum honorificè ſepelitur; eique adhærentes Epiſcopi ab exilio revocantur. De his agunt Valentiniani & Marciani ad *Leonem Papam*; Marciani, ut & Pulcheriæ Aug. ad *eundem*: Marciani ad *Epiſcopos ad Synodum convocandos*; ad *Anatolium CP.* Pulcheriæ ad *Conſularem Bithyniæ Strategium*; Leonis Papæ ad *Synodum*; Marciani ad *Epiſcopos* II. de Synodo à Nicæâ ad Chalcedonem transferendâ literæ.

Parte ſecundâ continentur ea quæ in Synodo geſta ſunt, XVI. Actionibus abſoluta.

Act. I. Dioſcorus accuſatur, & ſede Synodali deturbatus, tanquam reus in medio ſiſtitur. Theodoritus à non mediocri Epiſcoporum numero, magnâ quidem contentione, oppugnatur. Acta Conciliabuli Epheſini, & utriuſque Synodi Conſtantinopolitanæ ſub Flaviano habitæ lecta, & frequentibus factis interlocutionibus examinata ſunt. Concluſúmque, veniâ cæteris indultâ, dignos eſſe Dioſcorum Alexandrinum, Juvenalem Hieroſolymitanum, Thalaſſium Cæſareæ Cappadociæ, Euſebium Ancyranum, Euſtathium Beritenſem, & Baſilium Seleucienſem Conciliabuli Epheſini principes, qui depoſitionis ſententiæ ſubjicerentur.

Act. II. Leguntur Concilii Nicæni & CP. I. Symbola; Cyrilli duæ, & celeberrima illa Leonis Papæ ad Flavianum *de Incarnatione* Epiſtola, quâ non modò Eutychetis errores impugnat, ſed & Catholicam Fidem de utrâque Chriſti naturâ, earúmque unione & inconfuſis proprietatibus exponit, ſubjunctis pluribus SS. Patrum teſtimoniis rectam Fidem hâc in parte confirmantibus. Hanc quidem Epiſtolam omnes Concilii Patres unanimi conſenſu approbarunt. Interim Orientales adverſùs Dioſcorum vehementer exclamarunt, ut damnatus in exilium mitteretur, Ægyptiis & Illyricianis è contra inſtantibus ut mitiùs cum eo ageretur.

Act. III. Oblato libello, Euſebius Dorylæi Epiſcopus Dioſcorum injuriarum in ſe, & in Flavianum poſtulavit; utque ad reſpondendum objectis ſibi criminibus vocaretur, petiit. Ac proinde ter miſſis Epiſcopis, qui illum ad Synodum vocarent, more ſolemni citatus eſt. Poſt ſecundam citationem, libellos ſupplices obtulerunt Athanaſius presbyter, Theodorus & Iſchyrion Diaconi Alexandrini, & Sophronius laicus, quibus Dioſcorum, de variis injuriis, fraudibus, vexationibus ſibimet ſuiſque illatis, graviter accuſabant. Verùm ille, ter licèt ad Synodum vocatus, adhuc comparere detrectavit, nunc arctam cuſtodiam & Magiſtrianorum in ſe poteſtatem, nunc Judicum à Synodo abſentiam, aliquandò ingraveſcentem ſuam ægritudinem, mox Juvenalem, Thalaſſium, &c. geſtorum ejuſdem Synodi ſecum participes eodem accuſationis libello non contineri, cauſatus. Unde depoſitionis ſententia communibus ſuffragiis in eum fertur, quam & ſubſcriptione ſuâ ſinguli roborarunt, & chartâ comprehenſam ad illum, clericóſque Alexandrinos Chalcedone conſtitutos miſerunt, & in eadem civitate publicè promulgarunt: ſcriptis tùm ad Marcianum Imp. tùm ad Pulcheriam Aug. hâc de re Epiſtolis.

Act. IV. In tres veluti ſeſſiones diviſa eſt. I. XVI. Cal. *Novembr.* habitâ, de Fide præcipuè actum eſt: Et admiſſis ad ſedes ſuas in Synodo, Juvenali Hieroſolymitano, Thalaſſio Cæſareenſi, Euſebio Ancyrano, Euſtathio Beritenſi, & Baſilio Seleucienſi, qui unà cum Dioſcoro conventui Epheſino præfuiſſent, lectiſque Nicæno & Conſtantinopolitano Symbolis, cum his penitus conſentire Epiſtolam Leonis Papæ ad Flavianum, adverſùs Eutychem Epiſcopi ſigillatim judicarunt. Poſt hęc lectus eſt Epiſcoporum Ægyptiorum XIII. ad Imperatorem de Fide ſuâ libellus. Et cùm inſtarent Patres ut Eutychem diſertè damnarent, & Leonis Epiſtolæ ſubſcriberent, poſt longam diſceptationem Eutycheti quidem anathema dixerunt, Leonis verò Epiſtolæ ſubſcribere renuerunt, cauſati ſe ex Veteri more, ſine ſummo vitæ apud ſuos diſcrimine, nihil hâc in parte abſque Metropolitani ſui conſenſu agere poſſe. Et inſtante adhuc Synodo, in terram projecti miſericordiam à Patribus petierunt. Conſenſum eſt tandem negotium iſtud differendum eſſe, modò Civitate Regiâ ne exeant, priuſquam Alexandriæ Archiepiſcopus ordinetur. His finitis, lectus eſt Caroſi, Dorothei, aliorúmque Archimandritarum ex parte Eutychetis ad Imperatorem ſupplex libellus, ut uſque ad Synodi judicium tuti & ſecuri maneant. Lectus eſt alter eorum ad Synodum libellus, ut Dioſcorus, & qui cum eo erant Epiſcopi, ſedes ſuas in Synodo reciperent, & niſi hoc fieret, ſe veſtes ſuas excuſſuros, & omnem cum Synodo communionem renunciaturos audacter denunciarunt. His oppoſitus eſt alter libellus, quem

SÆC.V ab An.CCCC

quem Fauſtus aliique Archimandritæ Marciano Imp. obtulerunt, ut protervi hi Monachi, qui inverecunde a Fide recti receſſerunt, in ordinem redigantur. Utque hac de re ſeriò cogitarent, duorum, triúmve dierum induciæ iis conceſſæ ſunt. *Seſſ.* II. XIII. Cal. *Novembr.* celebratâ iterum tractatur Caroſi & Dorothei cauſa, ab Imperatore ad Concilium relata. Et poſt recitatos hac in parte Eccleſiaſticos Canones, conceſſum eſt eis trigiota dierum ſpatium, ut vel Synodi Decretis acquieſcant, vel ſe omni gradu, dignitate, & communione juxta Canones, privatos eſſe ſentiant, poteſtate ſæculari, ni id aliter fieret, coercendos. Seſſione III. Eâdem, ut videtur, die habitâ, agitata eſt cauſa inter Photium Tyrioram, & Euſtathium Beryti Epiſcopum. Theodoſius Imp. Beryti civitatem in Metropolim nuper erexerat, unde Euſtathius jus Metropoliticum ſibi arrogarat, & ſex civitates Provinciæ primæ Phœnices ſedi ſuæ vindicarat. Et quia in his Epiſcopos aliquot conſtituerat Photius, eos Euſtathius in ordinem Presbyterorum redegit; Et coactâ Synodo ἐνδημούσῃ Conſtantinopoli ſub Anatolio, Photium excommunicari curavit. Cauſa ritè perpenſâ, ſtatuit Synodus jura Metropolitica Tyriorum Antiſtiti ſervanda eſſe, nec Euſtathium è ſacro Pragmatico amplius aliquid ſibi vindicare debere, quàm reliqui ejuſdem Provinciæ Epiſcopi, ac proinde Epiſcopos à Photio ordinatos, omni Epiſcopali dignitate & honore munitos eſſe.

Act. V. XI. Cal. *Novembr.* recitata eſt *Fidei Definitio*, juxta formulam Nicænam & Conſtantinopolitanam facta, præcipuè dogmatibus Eutychianis oppoſita. Et cùm inſtarent Legati Romani, ut Definitioni Synodali Leonis Epiſtola insereretur, conſtanter reclamarunt Epiſcopi, dicentes Definitionem conditam abundè ſibi ſatis eſſe; *ſiqui aliter ſentiant, ipſi Romam ambulent.*

Actioni VI. VIII. Cal. *Novembr.* celebratæ, unà cùm Pulcheria Auguſta, interfuit Marcianus Imp. qui habitâ ad Synodum Oratione de unitate Fidei, & pace conſervandâ, Fidei Definitionem ſuperiori Actione conditam perlegi juſſit, quam & ſuffragio comprobavit, & Metropolitani aliquot qui anteà id non fecerant ſubſcriptione ſuâ roborarunt. Utque turbas & tumultus à Monachis excitatos, iiſque excitandos meliùs deinceps præveniret Imperator, tria capitula de Monaſteriis condendis, & ordinandis, de Monachis & Clericis propriis muneribus incumbendis, Synodo ſancienda tradidit. Utque ſacro huic Concilio, & S Euphemiæ Martyri honorem exhiberet, Eccleſiam Chalcedonenſem, ſalvâ Metropolitæ Nicomedienſi ſuâ dignitate & juriſdictione, totâ plaudente Synodo, in Metropolim erexit.

Act. VII. VII. Cal. *Novembr.* lis quæ inter Maximum Antiochiæ, & Juvenalem Hieroſolymorum Epiſcopos de Diœceſeων ſuarum limitibus exorta fuerat, mutuo conſenſu dirempta eſt; nempe ut Antiochenus duas Phœnicias & Arabiam, Hieroſolymitanus tres Palæſtinas ſub ſua poteſtate habeat. Quod & totius Synodi judicio & decreto firmatum eſt.

Act. VIII. Eâdem die celebratâ, Theodoriti Cyrenſis cauſa agitata eſt; qui cùm fidem ſuam coram Synodo exponere vellet, & è contra vehementer inſtarent Epiſcopi, ut abſque ambagibus Neſtorium ejúſque dogmata anathematizaret, tandem Neſtorio omnibuſque cum eo idem ſentientibus anathema dixit, mox judicio Synodali in locum & Eccleſiam ſuam repoſitus, & Catholicus judicatus. Pariter, & jubente id Synodo, à Sophronio Conſtantienſi, Joanne Germanienſi, & Amphilochio Sidenſi, Neſtorio & Eutycheti anathema dictum.

Cave Hiſt Lit.

Act. IX. Cauſam ſuam ad Concilium defert Ibas Epiſcopus Edeſſenus, unde Acta Synodi Tyriæ ſub Photio anno CCCCXLVIII. circa Ibam habitæ recenſentur.

SÆC.V ab An. CCCC.

Act. X. Cauſa Ibæ Edeſſeni ulteriùs examinatur, & lectis Synodi Beritenſis ann. CCCCXLVIII. ſub Photio & Euſtathio habitæ Actis, celeberrimâ Ibæ ad Marim Perſam Epiſtolâ, & anathemate Neſtorio, Eutycheti, omnibúſque eadem ſentientibus dicto, Catholicus ab omnibus judicatur, & depoſito Nonno, ſervato tantùm ei Epiſcopali honore, Eccleſiæ ſuæ reſtituitur. Ad calcem, in Actis Latinis depoſitio Domni Antiocheni rata habetur; conceſſis ei, ex Eccleſiæ Antiochenæ reditibus, unde ſe ſuſtentaret alimentis.

Act. XI. XII. IV. & III. Cal. *Novembris* cauſa Baſſiani & Stephani, de Epiſcopatu Epheſino contendentium, pleniſſimè tractatur. Sedem Epheſinam, poſt Baſilii mortem, per vim & fraudem ſibi uſurpaverat Baſſianus. Exacto verò quadriennio, Baſſianum detrudi, ſeque in ejus locum ordinari curavit Stephanus, illúmque aliquot jam annos tenuit. Decrevit Synodus neutrum juxta Canones fuiſſe ritè ordinatum, & proinde ſedem hanc utrique abrogandam, alúmque ab illius Provinciæ Epiſcopis in eorum locum eſſe ſubſtituendum; utriſque interim dignitatem & honorem Epiſcopalem ſervandum, & ex reditibus Eccleſiæ Epheſinæ, annuis ſingulis, ſolidos aureos ducentos, unde ſeſe ſuſtentarent, eſſe concedendos.

Act. XIII III. Cal. *Novembr.* Conqueſtus eſt per libellum ſupplicem Eunomius Nicomedienſis, jura ſua Metropolitica ab Anaſtaſio Nicæno invaſa eſſe, qui Epiſcopatum Baſilinopolitanum Sedi ſuæ adſerere voluit, Controverſiâ integrè examinatâ, litem juxta ſextum Concilii Nicæni Canonem diremit Synodus; nempe Nicænum, ſervato ei Metropolitani honorario titulo, Nicomedienſi, tanquam Metropolitano ſuo ſubjici debere; ſemper ſervatis Antiſtiti CP. privilegiis, quæ in Aſianâ Diœceſi Canones ei tribuerunt.

Act XIV. Prid. Cal. *Novembr.* cauſa Sabiniani, & Athanaſii Perrhenorum Epiſcopi in medium allata eſt. Sedem Perrhenorum ſponte repudiaverat Athanaſius, à clericis ſuis accuſatus, & coram Metropolitâ ſuo, Synodoque Provinciali comparere renuens. Poſteà Eccleſiam ſuam recuperare voluit, impetratis per ſubſcriptionem à Cyrillo Alexandrino, & Proclo CP ad Domnum Antiochenum eo fine literis. Coactâ Antiochiæ Synodo à Domno, aliiſque Orientis Epiſcopis damnatus & depoſitus eſt, ſuffecto ei Sabiniano; poſtea in Conciliabulo Epheſino, à Dioſcoro ſedi ſuæ reſtitutus. Relectis igitur Synodi Antiochenæ Actis, definivit Synodus, Sabinianum pro præſente in hac ſede confirmandum; Athanaſium amovendum: cauſam verò ad ulteriorem Archiepiſcopi Antiocheni, Synodique ſub eo intra octo menſes habendæ cognitionem, referendam eſſe. Et ſi deprehenſum fuerit vera eſſe quæ Athanaſio objecta ſunt, non ſolùm eum ab Epiſcopatu alienum eſſe, ſed & Legibus publicis ſubjiciendum. Sin verò non convincatur, Epiſcopatum ſuum recipere debere, & Sabinianum ſubſtitutum, & Epiſcopalem dignitatem retinentem, ex Eccleſiæ Perrhenſis facultatibus alendum eſſe.

Act. XV. & XVI. eduntur Canones XXX. ad Jura & Diſciplinam Eccleſiaſticam pertinentes, ad Epiſcoporum verò ambitionem & avaritiam coercendam, ad Clericorum, præcipuè Monachorum, audaciam, ferociam, πολυπραγμοσύνην retundendam, apprimè utiles. Habentur Græcè & Latinè tùm Concil. Tom.IV. pag 755. tùm Scholiis Balſamonis, Zonaræ, & Ariſteni illuſtrati *Pandect. Canon.*

SÆC. V. ab An. CCCC

Tom. I. pag. 111. additis Beveregii notis Tom. II. p. 107. Horum Canonum viceſimo octavo, aſſignaris Sedi CP. ſuis Provinciis, ejus Epiſcopo τὰ ἴσα πρεσβεῖα, cum Romano Pontifice decernuntur, eò quòd Conſtantinopolis eſſet *nova Roma*, καὶ πόλις βασιλεύουσα, Imperio & Senatu honorata, & æqualibus cum antiquiſſima Regina Roma privilegiis fruatur; frementibus quidem Romani Pontificis Legatis, & Synodo hac vice intereſſe recuſantibus. Nihilominùs decretum Synodale *Act.* XVI. & ultima relectum eſt, & communi Patrum conſenſu ſigillatim approbatum, & tùm à Judicibus, tùm ab Imperatore confirmatum. De hoc Canone vide quæ diximus ad Can. III. Concilii Conſtantinopolitani I. ad annum CCCLXXXI.

Ut Chalcedonenſis hujus Canonis ſanctionem everteret Paſchaſinus Leonis Papæ Legatus, illum ſexto Nicænæ Synodi Canoni adverſari dixit. Unde relectus ex utroque codice, tùm Romano quem obtulit Paſchaſinus, tum Conſtantinopolitano, Canon Nicænus. In Romano codice ita ſe habuit, Ἡ Ἐκκλησία Ῥώμης πάντοτε ἔσχε τὰ πρωτεῖα. Ἔχει τοιγαρῦν καὶ ἡ Αἴγυπτος. Ubi videre licet Romanos Lemma, quod huic Canoni præfixerant, in ipſum textum intruſiſſe, omiſſis primis Canonis verbis, Τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω quaſi ipſius Canonis pars fuerit, *Romanam Eccleſiam ſemper Primatum habuiſſe.* Tandem indignantibus licèt Romanæ Eccleſiæ Legatis, & proteſtationem ſuam adverſùs hunc Canonem Actis inſeri petentibus, magnificentiſſimi Judices dictorum & decretorum, hac de re, ſummam clarè & diſtinctè propoſuerunt, univerſali Patrum judicio & ſuffragio comprobatam.

III. Actorum pars continet nonnulla ad Concilium ſpectantia, & alia quæ eo jam finito geſta ſunt. Et ad hanc claſſem ſpectant, *Proſphoneticus* Synodalis ad Marcianum Imp. in Urbe CP. dictus, quo fidem Catholicam juxta formulas Nicænam & Conſtantinopolitanam, & Leonis Papæ *Epiſtolam ad Flavianum adverſus omnes hæreſes* exponunt, ſubjunctiſque variis Sanctorum Patrum teſtimoniis confirmant; *Epiſtola* Synodalis ad Leonem Papam, quâ ipſum de rebus tùm antè, tùm in Synodo geſtis, & præcipuè de poteſtate & dignitate Sedi CP. à ſe tributâ, certiorem faciunt; Marciani Imperatoris *Edicta*; ſcilicet Edictum quo diſputationes de Fide coram vulgo prohibentur; *aliud* quo Synodi Chalcedonenſis geſta confirmantur; Ejuſdem *Epiſtolæ variæ*, nempe ad *Monachos Alexandrinos* de Eutycheris condemnatione, & Theodoſii cujuſdam Epiſcopatum Hieroſolymitanum vi ſibi arrogantis facinoribus ac præſtigiis; ad *Archimandritas & Monachos Palæſtinos* adverſùs Concilium Chalcedonenſe furentes, ob turbas & Seditiones Hieroſolymis motas, quin & cædes, aliàque facinora, duce Theodoſio nefandiſſimo Hæreſiarchâ, perpetrata, *objurgatoria*; ad *Palladium & reliquos Præfectos* de abrogatione Legis, à Theodoſio juniore adverſùs Flavianum promulgatæ, præfixâ ipſius Theodoſii Lege; ad *eoſdem* de confirmatione Decretorum Synodi Chalcedonenſis adverſus Eutychetem, ejúſque Monachos; ad *Palladium Prætorio-Præfectum* contra Eutychianiſtas hæreſis Apollinarianæ ſectatores, deque pœnis iis infligendis; Pulcheriæ Auguſtæ *literæ* II. ad *Baſſam Monacharum* in Hieroſolymis Præfectam una, altera ad *Archimandritas & Monachos* ibidem conſiſtentes, pro rectâ & Orthodoxâ fide à Synodo Chalcedonenſi nuperrimè confirmata; Leonis Papæ Romani *Epiſtolæ* III. ad *Anatolium* CP. ad *Marcianum Imperatorem*, & ad *Pulcheriam Auguſtam*; quibus id penè unicè agit bonus Papa, ut novam Sedis CP. dignitatem & præeminentiam Canone Chalcedonenſi nuper ſancitam, damnet & diruat. In hoc totus eſt; in hoc omnia eloquentiæ ſuæ expandit vela, carpit, arguit, monet, hortatur, minatur, omni quo poteſt modo rem ſuam agens; infirmis quidem argumentis, non contemnendâ eloquentiâ. Fruſtrà omnia; dignitatem, quam nuper adepti fuerant Conſtantinopolitani, nunquàm deinceps dimittere voluerunt. Quin & anno ſequenti literas ad Leonem hâc de re dedit Marcianus Imp. rogans καὶ τούτῳ τῷ μέρει συναινέσαι, *ut hâc etiam parte cæteris concinat*, & quæ ſancta Synodus decreverat, ipſe εἰς τὸ διηνεκὲς παραφυλαχθῆναι προστάξῃ, *in perpetuum obſervanda jubeat.* Sed cùm Synodi decreta publicare adhuc diſtulerit Leo, alteris litteris proximo anno datis ab eo iterum petiit Marcianus, ut Acta Synodi ſuo ſuffragio confirmaret. Priores literæ Latinè habentur inter Leonis Epiſtolas, utráſque ex Codice Barocciano Gr. Lat. evulgavit Andr. Arnoldus ad calcem *Syntagmatis Athanaſiani*, Pariſ. 1685. pag. 34. Extat vetus Actorum *Verſio* Latina, ipſius Concilii geſtis haud multùm poſterior. Quis illam primus concinnavit, an Julianus Coenſis Epiſcopus Leonis Romani in Oriente Legatus, idque ipſius Leonis rogatu, (quod vult Queſnellus); an juxta Baluzium Dionyſius Exiguus, incertum eſt. Id modò certum paulò poſt finitam Synodum confectam eſſe; quam proinde paulò ante Quintæ Synodi tempora, ad codices Græcos recenſuit Ruſticus Diaconus, qui omnes variationes, diſcrepantias, diſtinctiones accuratè annotavit. Cùm verò vel temporis injuriâ, vel Librariorum incuriâ, vel Typographorum negligentiâ, hæ Ruſtici notæ vel penitùs omiſſæ fuerint vel Codices MSS. haud parum depravati, emendandi operam in ſe ſuſcepit Cl. Baluzius, veterum Actorum exemplaria undique conquiſivit, conquiſita immenſo ac penè incredibili labore cum antiquis & novis editionibus ſcrupuloſè contulit, omnéſque variantes lectiones in ordinem redactas, præmiſſâ doctiſſimâ præfatione, novæ ſuæ collectioni inſeruit col. 953. ſubjunctâ Appendice, quâ variæ Epiſtolæ ad primam Actorum partem pertinentes, cùm anteà Latinè ſolummodò extarent, jam Græcè & Latinè, ex Cotelerii Monumentorum Tom. I. deſumptæ, continentur. Cùm verò ex vetuſtiſſimo codice Vaticano, beneficio Cardinalis Caſinatæ, Acta quædam Synodi Chalcedonenſis, præcipuè quæ Actionis quintæ geſta continebat, nactus eſſet, ea etiam ſubjunxit, ibid. col. 1581.

SÆC. V. ab An. CCCC.

Poſt Synodi Chalcedonenſis Acta, ſequuntur plurimorum Metropolitarum Epiſtolæ Synodicæ de Concilio Chalcedonenſi, quæ *codicis Encyclii* nomine vulgò veniunt, quemque Caſſiodori curâ primus è Græco in Latinum ſermonem convertit Epiphanius Scholaſticus, teſte ipſomet Caſſiodoro *Divin. Lect.* cap. XI. p. 458. Epiſtolas has Synodicas, circa annum CCCCLVIII ſaltem ſequenti, Leo Imp. in unum codicem compingi, & τὰ Ἐγκύκλια vocari juſſit. Duæ hujus codicis verſiones Latinè olim fuiſſe videntur; una, quâ uſi ſunt Facundus Hermianenſis, Iſtriæque Epiſcopi, ab eâ quæ hodiè ſupereſt haud parum diverſa; Epiphanii Scholaſtici, quam & nunc habemus, altera, quæ *XL.* circiter Epiſtolas complectitur, omnes, unâ alterâve exceptâ, Synodicas: Ut præter vulgò recenſitas, totidem aliæ Synodi Provinciales hoc tempore habitæ fuerint, & in Conciliorum cenſum referri poterant. Primus hunc codicem edidit L. Surius anno 1562. Ex quo tempore, in omnibus penè Conciliorum editionibus locum habuit. Poſt multas, ut fieri ſolet, mutationes & depravationes, Steph. Baluzius omnes Editiones hactenùs in lucem emiſſas, ad duo vetuſta MSS. Exemplaria DCCC. annorum recognovit, & variantes lectiones, magnâ curâ & ſummâ diligentiâ, ubique annotavit; quas nobis exhibet *Nov. Collect.* col. 1411. additis, Ap-

pendicis

SÆC.V ab pendicis vice, Græcè & Latinè duabus Epiſtolis,
An. CCCC. unâ Epiſcoporum Ægypti ad Leonem Imp. alterâ Leonis Auguſti ad Anatolium CP. cæteróſque Metropolitas ubique conſtitutos, quæ anteà Latinè tantùm habebantur. Ex hoc *codice Encyclio* abundè liquet, quàm infeſti fuerint Eccleſiæ paci, fideique puritati, Timotheus Ælurus Epiſcopus Alexandrinus, ejúſque gregales, ut vix ullus Orientis angulus tutus eſſet. Certè quantas turbas, quales tragœdias, occaſione Concilii hujus Chalcedonenſis excitarunt penè infinitæ Hæreſis Neſtorianæ & Eutychianæ propagines, nôrunt quotquot in quinto, ſexto, ſeptimóque Eccleſiæ ſæculis hoſpites non ſunt, & plena ſunt omnia Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Monumenta.

Antequàm hiſtoriam hujus Concilii claudam, unicum adhuc obſervandum reſtat; primam in hac Synodo *Codicis Canonum Eccleſiæ univerſæ* fieri mentionem; nempè *Act.* IV. ubi ex codice relegi jubent Patres *Regulam*, quæ eſt Concilii Antiocheni *Canon.* V. *Act.* XI. Ex eodem codice, relecta eſt *Regula* XCV. XCVI. Denique *Act.* XIII. *alia Regula* quæ eſt Concilii Nicæni *Canon.* IV.

De hoc antiquo Codice, data hac occaſione, pauca agere non abs re erit, immò Hiſtoriæ Conciliorum, quam molimur, apprimè congruum. Poſt receptos in Cœlum Apoſtolos, viróſque Θεοπνεύστους, qui jure quodam extraordinario Eccleſiæ regendæ incubuerant, neceſſe erat, ut de publicis Eccleſiæ negotiis, pro re nata, in commune conſuleretur. Hinc natæ Synodi, & frequentes Epiſcoporum conventus, quò Fidei dogmata, prout ab Apoſtolis acceperant, pura & incorrupta conſervarentur, hæreſes in herba comprimerentur, ſchiſmata & ſcandala tollerentur, pax & concordia ſtabilis permaneret, rupta reſarciretur. Hinc nati Canones, & Conſtitutiones Eccleſiaſticæ, ad firmandam diſciplinam, ad promovendam Eccleſiæ politiam, ad mores hominum reformandos, ad ritus & conſuetudines ſtatuendas imprimis neceſſariæ. Neque minùs neceſſe erat, ut quæ juris publici in Synodis ſuis hinc inde ſanciverant Patres, in unum corpus colligerentur, quo, tanquam lege communi, Eccleſia uteretur. Hinc natus *Codex Canonum Eccleſiæ univerſæ*, in omnibus majoribus Conciliis in medio Conſeſſus poni ſolitus, propoſitis ex unâ parte Sanctis Dei Evangeliis, ex alterâ codice Canonico, qui proximam poſt Sacroſancta Biblia, vim & autoritatem obtinebat. Quod verò intrepidè affirmat Cl. Maſtrichtius *, ipſos hujus Codicis Canones, in Diptycha Eccleſiaſtica, & quidem ſpeciatim ad hanc rem comparata, fuiſſe conjectos, idque fide Juſtiniani Imperatoris confirmat leg. VII. cap. *de ſumm. Trinit.* Sect. 5. vereor ne longè hallucinetur vir eruditus. Moris quippe tunc erat, non ipſa Conciliorum generalium Decreta, ſed nomina tantùm, ut & Epiſcoporum & Patriarcharum, vivorum pariter ac mortuorum, in Dyptycha referre, & inter ſacrorum ſolennia coram omni populo recitare, quo ſe majorem iis honorem exhibere, & tanquàm cum Catholicis & Orthodoxis communionem colere teſtarentur. Neque aliud dicit loco citato Juſtinianus. Præterquam enim quòd de Codice Canonum ne verbulum habet; id ſolummodò affirmat, ſe nequaquàm ſuſtinere *ἀπαλειφθῆναι τὴν τῶν ἁγίων δ'. Συνόδων ὁσίαν μνήμην ἐκ τῶν τῆς ἐκκλησίας διπτύχων*, *piam ſanctorum quatuor Conciliorum memoriam ex Eccleſiæ Diptychis aboleri*; ſe nempe providurum, ne quod ſummis votis contendebant Synodi Chalcedonenſis oppugnatores, eorum nomina pro more ſolenni recitata, ex publicis Eccleſiæ Tabulis ejicerentur. Sed ad rem redeo.

* Hiſt. Jur. Eccl. num. XLIX. p. 28.

Quo primùm tempore conflatus ſit *hic codex*, an ſtatim poſt Concilium Nicænum, an poſt Oecumenicum II. non conſtat: certè exeunte Sæculo quarto, vel ineunte proximo. Sæpè enim in Concilio noſtro Chalcedonenſi allegatus eſt. Neque de eo tanquàm recèns compilato loquuntur Patres, imò contrarium potiùs innuere videntur. Citant enim hujus vel illius Synodi Canones, non juxta proprium numerum, ſed ſecundùm ordinem & diſpoſitionem, quam in *Eccleſiæ univerſæ codice* habuerunt. Ita *Act.* XI. Leontius Magneſiæ Epiſcopus ex codice relegit *Regulam* XCV. & XCVI. quæ tamen Concilii Antiocheni Canones XVI. & XVII. ſunt. Adeò ut hoc tempore codex noſter Canones CLXXVIII. complexus eſſe videatur: nempè Concilii *Nicæni* XX. *Ancyrani* XXV. *Neocæſarienſis* XIV. *Laodiceni* LIX. *Gangrenſis* XX. *Antiocheni* XXV. *Conſtantinopolitani* VII. *Epheſini* VIII. quibus paulò poſt acceſſerunt *Chalcedonenſis* XXIX. omnes numero CCVII. Nec plures olim continebat, nec hodie continet vetuſtus & germanus Canonum Eccleſiæ univerſæ codex. Fateor Concilii *Quini-Sexti* Patres an. DCXCI. alium Canonum codicem efformâſſe, quique *Eccleſiæ Orientalis codex* haberi poteſt. Antiquæ nempe collectioni, Canones Apoſtolorum LXXXV. Synodi Sardicenſis XX Eccleſiæ Africanæ codicem, & varias SS. Patrum, Dionyſii & Petri Alexandriæ Epiſcoporum, Gregorii Neocæſarienſis, Athanaſii, Baſilii, &c. Epiſtolas & reſponſa Canonica addiderunt. Ad exemplum antiqui codicis, cujuslibet ferè gentis Eccleſia ſuum etiam codicem Canonum habuit: ſuum habuit Romana, ſuum Africana, Gallicana, Britannica, Hiſpanica, forſan & Germanica. *Codicem Canonum Eccleſiæ Romanæ*, quo uſa eſt ante Dionyſii Exigui tempora, ex MSS. Cod. Oxonienſi & Thuaneo extulit P. Queſnellus Oper. S. Leonis Tom. II. p. 3. de quo, ejuſque variis ætatibus & incrementis accuratè atque eruditè agit Diſſert. XII. pag. 638. Quin & privati Scriptores Canones in compendia redegerunt & ad certas claſſes & capita revocârunt. Tales inter Græcos erant Joannes Antiochenus Scholaſticus, Alexius Ariſtenus, Conſtantinus Harmenopulus, Photius, Arſenius Monachus, Matthæus Blaſtares, Simeon Logotheta, alii. Inter Latinos, præter Dionyſium Exiguum, Fulgentius Ferrandus, Martinus Bracarenſis, Creſconius Afer, Anſegiſus Abbas, Benedictus Levita, Burchardus, Anſelmus Lucenſis, Ivo Carnotenſis, Gratianus, ne ad ulteriora deſcendam. De quibus conſulantur Valentinus Forſterus, Gerardus Von Maſtricht, aliique plures, qui de his ex profeſſo agunt.

ARELATENSE I. apud Arelaten urbem ad Rhodanum fl. circa annum CCCCLII. habitum. 452. P. II.
Extant Canones LVI. de diverſis Legibus & Conſuetudinibus Eccleſiaſticis, ex antecedentium Conciliorum Decretis ut plurimùm deſumpti, cum notis Sirmondi, Binii, Albaſpinæi. Conc. Tom. IV. p. 1010. Notæ Sirmondi poſthumæ ampliores habentur ibid. in Append. p. 1811.

ANDEGAVENSE in Galliâ Lugdunenſi, ad reformandam collapſam Eccleſiæ diſciplinam, in 453. P. II.
ordinatione Talaſii Epiſcopi, anno CCCCLIII. IV. Nonas *Octob.* celebratum. Extant Canones XII. Conc. Tom. IV. p. 1020. Poſthumas Sirmondi notas uberiores vid. ibid. in Append. p. 1817.

ARELATENSE II. vulgò III. in causâ Fauſti Abbatis Lerinenſis & Epiſcoporum, circa annum 455. P. II.
CCCCLV. collectum. Extant Epiſtola generalis & Synodi Acta Conc. Tom. IV. pag. 1023. Sirmondi notæ poſthumæ in Append. ibid. p. 1818.

SÆC.V.ab An. CCCC. 459. P.II. CONSTANTINOPOLITANUM V. anno CCCCLIX. ab LXXXI. Epiſcopis ſub Gennadio Patriarcha adverſus Simoniacos celebratum Extat hâc de re, Gr. Lat. *Epiſtola Synodica circularis* Conc. Tom. IV. p 1025 Epiſcoporum ſubſcriptiones ampliori numero quàm in editis habentur, ex vetuſtiſſimo codice MS. Bibliothecæ Vindob. Græce & Latinè exhibet Lambecius *Comment.* l. VIII. pag 421.

461. P.II. TURONICUM (Metropolis erat Provinciæ tertiæ Lugdunenſis ad Ligerim fl.) anno CCCCLXI. XIV. Cal. *Decembr.* à X. Epiſcopis coactum. Extant Canones XIII. ad reſarciendam Eccleſiæ diſciplinam, quam Barbarorum incurſiones in Galliâ labefactârant, Conc. Tom.IV. p. 1049.

465. P.II. VENETICUM in Aremoricâ, ſive Britanniâ minori, ad *Maris vada* circa annum CCCCLXV. ut videtur, eadem de cauſâ celebratum. Extant Epiſtola Synodalis & Canones XVI. Conc. Tom.IV. p. 1054.

465. P.II. CAMBRICUM, apud Ordovices, circa annom CCCCLXV. in electione Aurelii Ambroſii Regis, habitum. Meminit Matth. Weſtmonaſt. eodem anno p. 122. ubi & Merlini Prophetiam de *albo* & *rubeo Draconibus*, qui invicem pugnare viſi ſunt, prolixè refert. Sed fuiſſe hoc Concilium politicum potiùs fuit, quàm Eccleſiaſticum.

465. P.II. ROMANUM VI. à *XLVIII.* Epiſcopis, ſub Hilaru Papâ, de ordinationibus Epiſcoporum, an. CCCCLXV. xv. Cal. *Decemb.* coactum. Extant *Canones* V. Epiſcoporum Tarraconenſium *Epiſtola* II. Conc. Tom. IV. pag. 1060. Epiſtola *Synodalis* inter Hilari Epiſtolas ibid. p. 1035. Ad has Tarraconenſium Epiſtolas, multa de ſupremâ & infallibili Romani Pontificis auctoritate, adverſùs nuperos Galliæ præſules declarationem ſuam Mart. XIX. 1682. edentes, notavit Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom I. Vid. *Notit.* ejus p 60.

472. P.II. ARELATENSE III. à Leontio Epiſcopo, ad condemnandum Prædeſtinationis errorem, circa annum CCCCLXXV. præſidentibus *XI.* Epiſcopis, celebratum. Extant *Epiſtola* Fauſti Reienſis ad Lucidum Presbyterum, & Lucidi *libellus* ad Synodi Patres Conc T.IV. p.1041. Eodem tempore, & eâdem de causâ, habita eſt Synodus Lugdunenſis, cujus in Epiſtolâ ad *Leontium* unus meminit Fauſtus Reienſis.

484. P.II. ROMANUM VII. ſub Fœlice, anno CCCCLXXXIV. à *LXXVII.* Epiſcopis celebratum; In quo damnatis Vitale & Miceno Pontificis Legatis, quòd cum Acacio CP & Petro Moggo communicâſſent, ipſe Petrus Alexandrinus, & Fullo Antiochenus anathemati ſubjiciuntor. Extat *Epiſtola* Synodalis ad *Orientales* Conc. Tom. IV. p. 1124.

484. P.II. CARTHAGINENSE XVIII. anno CCCCLXXXIV. Calend. *Februar.* habitum; quod potiùs conventus erat generalis Catholicorum Africæ Epiſcoporum, quos Hunnericus Rex Carthaginem, ad rationem Fidei reddendam, coovocavit. Extant hujus conventûs Geſta apud Vict. Vitenſ. *de Perſecut. Vandal.* l. II. pag. 31. & Conc. Tom. IV. p. 1127.

487. P.II. ROMANUM VIII. anno CCCCLXXXVII. III. Id. *Mart.* à Felice Papâ cum *XXXVIII.* Epiſcopis celebratum In quo de recipiendis Pœnitentibus, qui ſub nuperâ Perſecutione Africanâ lapſi vel baptizati fuerant, actum eſt. Extat *Epiſtola Synodalis*, quâ ſex Capitula continentur. Conc. Tom. IV. p. 1149. & inter *Epiſt.* Felicis III. ibid. p. 1075.

492. P.II. CONSTANTINOPOLITANUM VI. ann. CCCCXCII ab Euphemio Patriarchâ habitum quo, Euphemius Patriarcha factus, ut Anaſtaſii Imp. calliditatem præveniret, Synodi Chalcedonenſis Decreta confirmavit, teſte Victore Tunonenſi ad hunc annum. Addit *Synodici* Auctor pag. 63. Euphemium Acta Synodi Papæ tranſmiſiſſe, cumque Occidentales ut Orthodoxum quidem recepiſſe, non tamen ut Epiſcopum, propterea quòd Acacii à Felice anathemate notati nomen è ſacris Tabulis non deleviſſet. SÆC.V.ab An CCCC.

494. P.II. ROMANUM IX. à LXX Epiſcopis, ſub Gelaſio Papâ, anno CCCCXCIV. uti volunt, celebratum. In quo libri Sacri, & ſcripta Eccleſiaſtica authentica & genuina, ab apocryphis & ſuppoſititiis diſcernuntur. Extat *Decretum* tum alibi ſæpiùs, tùm Conc. Tom. IV. p 1260 Verùm confictum eſſe & Concilium & Decretum, & ex Iſidori Mercatoris Officinâ primùm prodiiſſe, nullus dubito. Invictis hoc Decretum argumentis confodit eruditiſſimus Pearſonus noſter *Vindic. Ignat.* cap. 3. p. 44. Et nos etiam non pauca ad hanc rem notavimus in *Gelaſio*, *Hiſt Liter.* Part I. Sæc. V p. 264.

495. P.II. ROMANUM X. à Gelaſio & LV. Epiſcopis, ann. CCCCXCV. III. Idus *Maii* habitum: quo Micenus Legatus, ob communionem cum Orientalibus olim damnatus, peractâ pœnitentiâ abſolvitur, & ad communionem admiſſus eſt. Extant Synodi Acta cum variantibus Fr. Ducæi Lectionibus Conc. Tom. IV. p. 1269.

496. P.II. CONSTANTINOPOLITANUM VII. an. CCCCXCVI. à factione Eutychiana congregatum: quo, referente Victore Tunonenſi, hoc anno *Henoticum* Zenonis confirmatur, & Euphemius Patriarcha propter Synodi Chalcedonenſis defenſionem deponitor, *Euchaida* ultra Armeniam in exilium miſſus; repoſito in ſolium Patriarchale Macedonio, qui habitâ anno ſequenti Synodo, & eos qui Chalcedonenſis Synodi Decreta ſuſcipiunt, & eos qui Neſtorii & Eutychetis dogmata defenduot pariter condemnavit. Paulò aliter rem narrat *Synodici* auctor cap. 107. Macedonium Decreta quidem Chalcedonenſia ſcripto confirmaſſe, *Henoticum* verò Zenonis metu Anaſtaſii ſilentio præteriiſſe.

499. P.II. ROMANUM XI. à *LXXII.* Epiſcopis, anno CCCCXCIX. Calendis *Martiis* habitum. Exorto gravi Schiſmate in ordinatione Symmachi Papæ, & jam ſedato, de tollendo ambitu in Comitiis Pontificiis Synodus congregata eſt. Extant hanc in rem *Capitula* V. Conc. Tom. IV. p. 1312. Initium Actorum emendatiùs exhibet, quàm in vulgaris Editionibus haberi ſolet, ex codice Colbertino Baluzius *Nov. Collect.* col. 1459. ubi etiam ſubſcriptiones ſuo ordine exhibentur Eodem anno habita eſt *Collatio* Aviti Viennenſis & Epiſcoporum Catholicorum, cum factionis Arianæ Coryphæis, coram Gundebaldo Burgundionum Rege. Extant hujus Collationis Geſta apud Dacher. *Spicileg.* Tom. V. p. 110. & Conc Tom. IV p. 1318.

499. P.II. CONSTANTINOPOLITANUM VIII. anno CCCCXCIX præſideoribus Flaviano Antiocheno, & Philoxeno Hierapolitano, juſſu Anaſtaſii Imp. congregatum; quo, ſuadente Imperatore, Diodorus Tarſenſis, Theodorus Mopſueſtenus cum ſuis ſcriptis, Theodoritus, Ibas, Andreas, aliique qui in Chriſto duas prædicabant naturas, duaſque formas, quique non confiterentur unum de Trinitate crucifixum, unà cum Leone Romano, & ejus *Tomo*, atque Chalcedonenſi Synodo, anathemate damnati ſunt. Hæc habet Victor Tuooocoſ. *ad Conſulat. Gibbi* V. C.

Finis Quinti Sæculi.

SÆCU-

Digitized by Google

SÆCULUM EUTYCHIANUM.

CONSPECTUS SÆCULI.

CRUDELISSIMAM in Orthodoxos Synodi Chalcedonenſis propugnatores perſecutionem movet Anaſtaſius Imperator, eo nomine mox à Symmacho Papa Anathemati ſubjectus. SÆC. VI, ab An. D. Eutychiani circa medium ſuperioris ſeculi orti, communi *Acephalorum* nomine hactenus noti, in diverſas jam partes & ſententias abeunt. Hinc nata *Severianorum*, *Theodoſianorum*, *Iacobitarum*, *Theopaſchitarum*, *Tritheitarum*, *Aphthartodocitarum*, *Corrupticolarum*, *Agnoetarum* vocabula, partim ab auctoribus, partim ab ipſis dogmatibus deſumpta. Omnes quidem in pleriſque à ſe invicem diſſidebant, qui tamen in generali Eutychis dogmate tuendo propagandoque unâ voce inter ſe conſenſerunt, unde Sæculum hoc EUTYCHIANUM appellavimus. Reviviſcunt etiam Ariani; qui ſub Imperio Gothorum in Italia, Hiſpania, Africa, dominantur. Unde rupta Eccleſiæ pax & miſerè labefactata fides Chriſtiana. Demum ann. DXXII. Hildericus Hunnerici filius Vandalorum Rex, cui Thraſimundus Catholicorum hoſtis immortalis, etiam in mortis confinio poſitus, regnum tradiderat, Epiſcopos Afros ab exilio revocatos ſedibus ſuis reſtituit. Circa ann. DXX. pax inter Orientales & ſedem Romanam circa cauſam Acacii, mediante Juſtino Aug. redintegrata eſt; Acacii expuncto, Papæ nomine diptychis reddito. Ann. DXXV. Joannes Pontifex à Theodorico Gothorum Rege Conſtantinopolim miſſus eſt, ut Arianis in Oriente Eccleſias impetraret, honorificè quidem à Juſtino exceptus, verùm re infectâ domum rediit, mox à Theodorico in vincula conjectus. Circa ann. DXLVI. acerrimè de *tribus capitulis* dimicari cœptum eſt, viz. *De damnatione Theodori Mopſueſteni, Scriptorum Theoderiti adv. Cyrillum, & Epiſtolæ Ibæ ad Marim Perſam.* Excogitata hæc ſubdolâ Theodori Cæſariæ Cappadocum Epiſcopi fraude, qui ut Origeniſtarum errores in Paleſtina tunc temporis repullulantes, ab inſtanti damnationis ſententia liberaret, novam hanc de tribus Concilii Chalcedonenſis capitulis litem ſedulò movebat. Summa totius rei hæc erat. Accuſarunt Theodorus ejuſque συνεργοὶ Theodorum Mopſueſtenum, quòd Dogmatibus ſuis Hæreſi Neſtorianæ viam aperuiſſet; Ibam verò Epiſcopum Edeſſenum, quod in Epiſtolâ quâdam ad Marim Perſam, in Synodo Chalcedonenſi relectâ & approbatâ Theodori cum laude meminiſſet; denique Theodoritum, quod ſcripta quædam Cyrilli Alexandrini adversùs Neſtorium acerrimè oppugnâſſet; non obſtante quod ipſe Theodoritus fidem ſuam Leoni Pontifici Romano probâſſet, & poſt ſolennem ſui purgationem, poſt anathema Neſtorio publicè dictum, à Concilio Chalcedonenſi tum ad Sedem ſuam, tum in communionem receptus eſſet: hæc tria nihilominus damnanda eſſe contendebant, nec alia lege Acephalos ad Synodi Chalcedonenſis approbationem, Eccleſiæque communionem eſſe reducendos, facilè prævidentes hæc non ſine aliquali Synodi Chalcedonenſis damnatione, damnari poſſe. His dolis captus Imperator, primò ipſe damnat tria Capitula unà cum Origeniſtis, dein Concilium Generale quintum Conſtantinopoli habitum ann. DLIII. ſtrenuè renitente cum ſuis Occidentalibus Vigilio Papa, tunc Conſtantinopoli agente, ipſe licèt priùs damnaverat, miræ levitatis, & inconſtantis ingenii homo. Tandem verſis velis Concilii ſententiam approbat, ſcriptâ ad Eutychium Conſtantinopolitanum hac de re Epiſtolâ, quam Græc. Lat. primus extulit P. de Marca; prolixiori verò conſtituto ad Imperatorem miſſo, à Baluzio nuper è tenebris eruto. Circa ann. DXX. vel ut alii DXXIX. ordinem ſuum ſub certis legibus & regulis inſtituit S. Benedictus, Monachorum in Occidente Patriarcha; è cujus inſtituto, ceu ex equo Trojano, reliquæ Ordinum Religioſorum turmæ prodierunt. Ann. DLXXX. Bojarii, prædicante Ruperto Wormatiæ Epiſcopo, ad Chriſti fidem converſi ſunt. Sub exitum Sæculi Chriſtiana Religio in Britannia feliciter promovetur, Columba inter Pictos, mox Auguſtino Monacho inter Anglo-Saxones ad id operam navante.

Cave Hiſt. Lit.

SCRIPTORES.

SÆC. VI. ab An. D. 501.

PASCHASIUS, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, claruit ineunte hoc ſæculo, ann. 501. Flagrante Romano ſchiſmate ann. 498. Laurentii adverſùs Symmachum partes ſtrenuè tutabatur; ejuſque cauſam ad obitum uſque pertinaciter propugnavit. Obiit ann. 512. Hâc occaſione lepidam planè fabulam de Paſchaſii animâ Purgatorii flammis exultâ refert nobis Gregorius, ſeu quiſquis Dialogorum author. Extat Paſchaſii *Epiſtola ad Eugippium*, S. Severini Vitæ præfixa, apud Surium Jan.VIII. & Baronium ad an.496. (L.4. c.40.) Habentur etiam *Libri* II. *de Spiritu Sancto, contra Macedonium, Colon.*1539.8°. *Helmſtad.*1613. & in Bibliotheca Patr. Tom. VIII. pag 806. Hos Paſchaſii eſſe pernegat, & Fauſto Rhegienſi tribuendos contendit Caſimirus Oudin. Sanè rationes ejus non prorsùs contemnendæ videntur, quæ apud ipſum videri poſſunt, Supplement. pag. 107. Cùm tamen *lectiſſimi hi & luculenti libri* (ut Gregorii * verbis utar) Gregorii Paſchaſio Diacono eos disertè tribuentis teſtimonio nitantur, (& certè Dialogorum maximam hâc in cauſa autoritatem eſſe ipſe agnoſcit Oudinus) ut de Sigeberto Gemblacenſi † nihil jam dicam, Paſchaſio noſtro haud temerè ſunt abjudicandi. Nec obſtant Codicum quorundam MSS. tituli, qui Librariorum incuriâ appoſiti incautos Lectores haud rarò fallunt: præſertim cùm Fauſtum ſcripſiſſe librum de Spiritu Sancto tradiderit Gennadius *. Et ipſe Trithemius, quem pro ſe teſtem laudat Oudinus, hos ipſos libros, quorum meminit Gregorius, Paſchaſio noſtro luculenter aſcribit; quamvis aliud agens, prima hujus Operis verba unico iſti, quem hâc de re ſcripſit Fauſtus, libro incautus affinxerit.

* Loc.cit.
† Cap.17.
* Cap.85.

501. ANONYMUS Barbaro-Latinus, Chronicorum Excerptor à Joſepho Scaligero in Continuatione Chronici Euſebiani editus ex Claudii Puteani Senatoris Pariſienſis Bibliothecâ, claruit ineunte hoc ſæculo circa ann. 501. ſi modò vera ſint quæ de eo habet Uſſerius à me jamjam proferenda. Sin Chronicon ejus ſolummodò reſpiciamus, ad initium potiùs ſæculi referendus eſſet: illud enim, quantum mihi editionem Amſtelodamenſem conſulenti apparet, ultra Arcadii Imperium non pertexit. De eo autem ſic Uſſerius in Biblioth. Theolog. MS. Chronici iſtius à Scaligero editi Archetypum majuſculis literis (quod argumentum eſt vetuſtatis non infimæ, ut notat Scaliger) erat conſcriptum. Ejuſmodi enim literis exarata exemplaria ante mille annos exiſtimantur ſcripta. Quo argumento moti, & eo præcipuè, quod Romanorum Imper. Author pertexens Catalogum ultra Anaſtaſium Zenonis ſucceſſorem (qui ab anno 491. ad 518. Imperium adminiſtravit) non progrediatur, ſcriptorem hunc in fine quinti ſęculi repoſuimus. Alioqui tam fœdi in eo occurrunt Solœciſmi, tanta in eo & Græci & Latini ſermonis imperitia, ut poſterioribus temporibus vixiſſe videri poſſet. Sunt autem Excerpta hæc ex Juliani Africani Pentabiblo, ex priore parte Euſebii Canonum Chronicorum omnimodæ hiſtoriæ, & aliorum primæ notæ Chronolog. veterum ſcriptis collecta, & in Latinum ſermonem converſa. Sed idiota ille, qui collectorem & interpretem egit, ut erat homo barbarus, Helleniſmi & Latinitatis imperitiſſimus, quæ intelligere deſperavit, omiſit; quæ intelligere ſe putavit, ineptiſſimè reddidit. Commenta etiam ſua in ſcripta aliena paſſim inſeruit; quemadmodum notavit Joſ. Scaliger, qui rectè tamen monet, Excerpta iſta utiliſſima eſſe, & bonæ frugis refertiſſima, multaque continere, quæ ne alibi quidem legimus; puta, κληρουχίαν terræ inter poſteros Noë ampliùs, quàm in prioris libri Euſebiani Græcis, enarratam; nomina ſeptem ſacerdotum Apollinis Karnii, & Auguſtalium Ægypti, ac Conſulum Romanorum paria haud pauca. Hæc Uſſerius. Extat illud *Chronicon* in extremâ calce Chronici Euſebiani in utraque Scaligeri editione.

SÆC. VI. ab An. D.

502. CÆSARIUS, gente Gallus, in Provinciâ Cabilonenſi honeſtis parentibus anno 469. natus; juvenis adhuc ſeverioris diſciplinæ ſtudio abreptus è paterna domo ad Monaſterium Lirinenſe clam parentibus ſe ſubduxit, & Porchario Abbati ob præclaram indolem charus factus Cellarii munere aliquamdiu defunctus eſt. Poſtea ob labefactatam valetudinem Monaſterio excedere coactus, Arelaten ſe contulit; ubi ab Eonio Epiſcopo domo exceptus, maximam cum eo familiaritatem iniit. Convaleſcentem enim Eonius Cœnobio Monachorum in inſula Arelates ſuburbana ſito præfecit, ac poſt triennium moriens ſucceſſorem ſibi deſignavit. Anno igitur 502. Cæſarius communi totius Cleri ſuffragio ad Epiſcopatum Arelatenſem evectus eſt. Non me latet quidem vulgatos Gennadiani Catalogi * anno 395. ſcripti codices de Cæſario quaſi ſedem Arelatenſem tunc gubernante, & quamplurimorum librorum à Fœlice Papa comprobatorum autore, loqui. Verum ratio temporum prorſus repugnat: nec Indiculus Gennadianus, utpote peſſimas in fine interpolationes paſſus, tantæ eſt autoritatis, ut hac in re fidem impetret. Anno 506. Concilio Agathenſi interfuit, & paulò poſt apud Alaricum Viſigothorum Regem proditionis falsò accuſatus, Burdegalam relegatus eſt: mox tamen, innocentiâ compertâ maximo cum honore revocatûs. Anno 508. ejuſdem criminis apud Theodericum Gothorum Regem, qui interempto Alarico, ſummâ rerum in Gallia Narbonenſi tunc potiebatur, inſimulatus, Ravennam evocatus eſt, ut aut crimen dilueret, aut pœnas daret. Innocentiam igitur ſuam facilè teſtatam dedit Cæſarius; & cum ingenti regis omniumque Gothorum, veneratione dimiſſus, Romam, Symmachum Papam viſurus, perrexit. Anno 524 Concilio Arelatenſi IV. præfuit. Anno circiter 529. orta de doctrina ejus ſuſpicione Synodum Epiſcoporum Valentiæ haberi curavit; cui ob infirmitatem corporis cùm intereſſe non potuit, miſſis legatis Cypriano Tholonenſi Epiſcopo, aliiſque, hominem ſine præveniente Dei gratiâ ſalutem conſequi non poſſe validiſſimè demonſtravit. Obiit anno 542. die VI. Cal. Septembris, anno ætatis 73. ac in Baſilica S. Mariæ, quam vivus ædificarat, ſepultus eſt.

* Cap.86.

OPERA, QUÆ EXTANT.

HOmiliæ *varii argumenti* XLVI. ex quibus nonnullas Cæſario ſuppoſitas eſſe non diffitetur Labbeus, in quadrageſimâ ſecundâ Gregorius M. & Iſidorus Hiſpalenſis citantur, viceſimâ

primâ

SÆC. VI. ab An. D. primâ Sermonis S. Auguſtini, viceſimâ nonâ Admonitionis S. Ephræm de Oratione titulum præfert, 19ª. ex doctrinâ Macarii deſumpta dicitur: & fortaſſe aliæ ſunt, quæ aut Cæſarium noſtrum autorem non habent, aut aliunde interpolatæ ſunt.

Exhortatio ad cuſtodiendam charitatem.

Epiſtola ad quoſdam adoleſcentes vitam Monaſticam agentes.

Tractatus de decem Virginibus.

Regula ſanctimonialium in gratiam ſororis ſuæ S. Cæſariæ conſcriptæ, quæ cum obſervationibus Fr. Minardi à Steph. Morquoto edita eſt, *Pictav.* 1621.

Regula Monachorum, quæ Tetradio, ſive Teridio, S. Cæſarii nepoti, inſcripta extat, in Biblioth. Patr. De eâ plura in Tetradio dicturi ſumus.

Teſtamentum, quod apud Baronium ad ann. 508. & Le Cointe ad an. 542. n 43. habetur.

Scripſit Cæſarius etiam *librum de Gratiâ & libero arbitrio adverſus Fauſtum*, qui interiit. Mentionem illius facit Catalogus Gennadianus: quod verò addit, illum à Cæſario ad Fœlicem Papam miſſum fuiſſe, & à Fœlice comprobatum; id temporum ratio non patitur.

Homiliæ Cæſarii numero XL. editæ ſunt à Gilberto Cognato *Baſil.* 1558. 4°. & in Orthodoxogr. pag. 1861.

Homiliæ XIV. antehàc ineditas ex Bibliothecæ Regiæ Codice MS. eruit, notiſque illuſtratas evulgavit Steph. Baluzius *Pariſ.* 1669. 8vo.

Omnia verò illius Opuſcula prodierunt in Bibliothecâ Patr. Tom. VIII. pag. 819. 860. & Tom. XXVII. p 324.

502. P.II. DOROTHEUS, Monachus Alexandrinus, claruit ſub Imperio Anaſtaſii anno DII. Scripſit ingens Opus pro defenſione Synodi Chalcedonenſis, quod *Tragœdiam*, ſeu præſentis rerum ſtatûs *Prophetiam*, nominavit. Hunc librum Magna fratris Anaſtaſii ſponſa Catholicæ fidei fœmina, Anaſtaſio Imperatori obtulit, ſperans hoc opere ipſum à perfidiâ ſuâ (erat enim hæreſis Eutychianæ fautor ſummus) dimoveri poſſe. Anaſtaſius perlecto libro, cùm illum dogmati ſuo contrarium animadverteret, & ipſo Operis titulo offenderetur, librum flocci fecit & Dorotheum in Oaſin relegavit. Hæc nos docet Theophanes *Chronograph.* ad ann. DII. pag. 131.

507. LAURENTIUS, *Mellifluus* ab eloquentiâ dictus, Novatienſis apud Inſubres Epiſcopus, claruiſſe videtur circa annum 507. Scripſit, ut nos docet Sigebertus * *de duobus Temporibus*, viz. ab Adam uſque ad Chriſtum, & à Chriſto uſque ad finem ſæculi, *librum*, qui interiit. Extant *de pœnitentiâ & eleemoſynâ Homiliæ* II. in Bibliotheca Patr. Tom. IX. p. 465. & *Homilia de Muliere Cananæâ* apud Mabillon. Analect. Tom. II. p. 18.

* De Script. c. 120.

507. ANIANUS, Vir ſpectabilis ſub Athalarico Gothorum Rege, claruit circa ann. 507. Scripſiſſe hunc jubente Athalarico *Codicis Theodoſiani Breviarium* refert Sigebertus Gemblacenſis *. Verùm Anianum hujus Codicis neque Breviatorem, neque vel Interpretem fuiſſe, ſed recognitorem tantummodò & ſubſcriptorem ex ipſius *ſubſcriptione*, quæ hodie extat liquidò conſtat. Vide Cl. Gothofredi Annotat. ad Cod. Theodoſ. c. 5. Eidem à Sigeberto aliiſque, tribuitur *Latina verſio quindecim Homiliarum Chryſoſtomi*, quam tamen Aniani Diaconi Celedenſis eſſe fusè probare nititur Garnerius, uti ſuo in loco monuimus. De qua quidem controverſia ſententiam ſuam ferant Eruditi.

* Cap. 70.

507. FULGENTIUS, gente Afer, domo Leptinus, illuſtri familia ortus avum habuit Gordianum Senatorem Carthaginenſem, patrem Claudium, Matrem Marianam, circa ann. 468. natus. In ætate tenella patre orbatus, curâ maternâ utriuſque linguæ Profeſſoribus tam Græcis quàm Latinis literis erudiendus committitur. In utriſque mirùm profecit Fulgentius, adeò ut puer adhuc totum Homerum memoriter teneret, & Græcè puriſſimè ſimul ac facillimè loqueretur. Ob præclaram igitur indolem atque animi dotes, vix dum ephebis egreſſus, Procurator Urbis patriæ conſtitutus eſt. Verùm ille vitæ ſecularis moleſtiarum pertæſus, Monaſticum inſtitutum meditatus eſt, ac Fauſtum Epiſcopum, qui ob fidei Catholicæ profeſſionem à ſede ſua relegatus Monaſterium ſibi conſtruxerat, adeunt, voto ſe obſtrinxit. Anno 490. recrudeſcente & in Fauſti caput detonante perſecutione Ariana, Fulgentius vicinum Monaſterium petiit; ubi agnitis ſtatim virtutibus eximiis Fœlici Abbati collega ſive co-abbas datus eſt. Mox crebris Maurorum incurſionibus divexatus, in Siccenſe territorium proficiſcitur; ubi à Fœlice quodam Presbytero Ariano arreptus graviſſima tormenta ſubiit, fuſtibus cæſus, flagellis laniatus. Ad Monaſterium igitur reverſus Monachorum Ægyptiorum inviſendorum deſiderio tangitur, ac conſcenſâ apud Carthaginem navi viam iniit. Verùm in itinere Syracuſam delatus ab Eulalio Epiſcopo animi propoſito dimotus eſt, & apud eum conſedit. Hyeme Syracuſæ peractâ, anno proximo, Chriſti verò 500. circiter, Romam profectus eſt; ac ſtatim ad Monaſterium priſtinum redire certus, per Sardiniam Africam navigavit; ac Monaſterii ſui ſedes movens in Provincia Byzacena loco meliore fundavit. Mox tamen regiminis ſibi commiſſi pertæſus, Monaſterio ſuo clam exceſſit, aliudque prope litus Venneſenſe ſitum petens, aliorum imperio ſe ſubjecit: à Fœlice verò co-abbate & Fauſto Epiſcopo, interminato, ni rediret, anathematis fulmine, ad priſtinum munus invitus confeſtim revocatur, & ad Presbyterarius gradum evehitur. Anno 507. à Plebe Catholica ad Ruſpenſem Epiſcopatum capeſſendum quæſitus; dignitatem fugâ ſuſceptâ devitavit; inopinatò tamen paulò pòſt repertus Ruſpes Epiſcopus ordinatus eſt. Id in annum 504. conjicit Baronius. Poſt exiguam in Epiſcopatu peractam moram, juſſu Traſimundi Regis Vandalorum Carthaginem abducitur, & in Sardiniam relegatur; ubi in urbe Caralitanâ inter 60. exilii ſui comites Epiſcopos vitam Monaſticam ac verè ſanctam egit; tanti ab omnibus ob doctrinam habitus, ut Epiſtolarum communi nomine ſcribendarum munus ipſi ſoli demandaretur. Eodem, ut videtur, anno à Traſimundo Rege è Sardiniâ Carthaginem accitus eſt, ut de fide Catholica diſputationem inſtitueret; ubi futiles Arianorum objectiones ſtrenuè diſſipavit, & Orthodoxam veritatem ſcriptis ad Regem tribus libris, alioque de Sp. S. egregiè confirmavit. Sardiniam igitur iterum ablegatus, priſtina vitæ Monaſticæ inſtituta recoluit. Monaſterio extra civitatem fundato, & collectis fratribus pluſquàm quadraginta. Anno circiter 523. defuncto Traſimundo, ab Hilderico Rege ab exilio revocatus eſt, & ingenti cum honore Carthagine exceptus; ad ſedem ſuam Ruſpenſem remiſſus eſt; cui ad mortem uſque præfuit. Multis interea temporis Epiſcoporum Afrorum Synodis interfuit, Byzacenæ, Vincenſi, Suffetanæ, aliiſque, ac in iis ob virtutis prærogativam primas ferè ſemper tenuit. Obiit anno 533. ipſis Calendis Januarii, ætatis ſuæ 65. Ante quadriennium mortem ejus ponit Baronius, quem in Epiſcopatus initiis deſignandis diverſam iniiſſe viam antea notavimus. Vir erat & eximiâ doctrinâ & inſigni pietate inter ætatis ſuæ Epiſcopos facilè

Ferrand. Diac. in Vita Fulgen.

cilè

SÆC. VI. ab An. D. * De Script. c.14. cilè princeps. Doctrinam ejus ſic laudat Iſidorus *. *In confeſſione fidei clarus, in Scripturis divinis copioſè eruditus, in loquendo dulcis, in docendo ac diſſerendo ſubtilis.*

OPERA, QUÆ EXTANT.

A*D Menimum Libri tres*, 1. *De Duplici Prædeſtinatione, alterâ bonorum ad gloriam, alterâ malorum ad Pœnam.* 2. *De ſacrificii oblatione, Spiritûs S. miſſione, & ſupererogatione S. Pauli.* 3. *De expoſitione illius dicti, Et verbum erat apud Deum.*

Adversùs Arianos liber, ad decem eorum, mirâ barbarie & obſcuritate deformes objectiones, totidem reſponſiones continens.

Ad Traſimundum Regem Libri III. anno 507. ſcripti. 1. *De miſterio Mediatoris Chriſti duas naturas in unâ perſonâ retinentis.* 2. *De immenſitate divinitatis Filii Dei.* 3. De *Sacramento Dominicæ paſſionis.*

Sermones varii argumenti X.

Ad Donatum *liber de Fide Orthodoxâ, & diverſis erroribus Hæreticorum*, in exilio, ut videtur, ſcriptus.

Ad Petrum Diaconum *de Fide Liber*: qui Auguſtino etiam malè inſcriptus inter Opera ejus haberi ſolet.

Epiſtolæ ad diverſos varii argumenti XII. quarum ultima Epiſcoporum Africanorum omnium in Sardiniâ exulum nomine à Fulgentio exarata eſt.

De *Trinitate ad Fœlicem Notarium liber.*

Sermo de illo Michea dicto, Indicabo tibi, O homo, quid ſit bonum.

Contra Faſtidioſi Ariani ſermonem ad Victorem liber: cui præmittitur Faſtidioſi Sermo, & Victoris Epiſtola ad Fulgentium refutationem Faſtidioſi enixè petens.

De *veritate prædeſtinationis & gratiâ* Dei *libri* III. poſt annum 523. ſcripti, quorum tertium integrum primus cum Ferrandi Diaconi Operibus Chiffletius edidit *Divione* 1649.

De *Remiſſione peccatorum ad Euthymium libri* II. in exilio ſcripti.

De *Incarnatione & gratiâ* D. N. J. C. ad *Petrum Diaconum liber*, nomine Epiſcoporum Africanorum exulum ſcriptus. Opuſcula omnia à libro de Trinitate ad Fœlicem incluſivè enumerata, unà cum quinque poſterioribus Epiſtolis primus in lucem edidit Jac. Sirmond. *Pariſ.* 1612.

De *Prædeſtinatione & gratiâ liber*, qui Auguſtino etiam inſcriptus, inter Opera ejus haberi ſolet. Nonnulli eum non minùs Fulgentio quàm Auguſtino indignum cenſent: Theophilus Raynaudus è contra prolixâ Diſſertatione Fulgentio vindicat.

Homiliæ novæ LXXX. unà cum Præfatione Fulgentii, quarum nonnullæ inter Homilias S. Auguſtini reperiuntur. Primus eas edidit Theophilus Raynaudus *Lugduni* 1633. Spurias eſſe cenſent nuperi Fulgentii Operum Editores Pariſienſes, adeóque in Appendicem rejecerunt.

De *Incarnatione Chriſti, & de vilium ac noxiorum animalium procreatione, Liber ad Scarilam*; à Gulielmo Camerario Scoto inter alia Veterum Patrum monumenta primùm editus, *Pariſ.* 1634.

Pro fide Catholicâ adversùs Pintam Arianum, Liber, à Chiffletio primùm editus *Divione* 1649. Verùm Fulgentii non eſſe ſatis arguit craſſa, quæ inibi deprehenditur, Græcæ Linguæ ignorantia. Iſtiuſmodi quidem librum ſcripſit Fulgentius; cui, ut videtur deperdito, ſpurius iſte ſuppoſitus eſt.

Sermo de Circumciſione Domini.

Sermo de Purificatione Virginis Mariæ, qui Fulgentii ævo recentior videtur. Uterque è Bibliotheca Vaticanâ deſcriptus in editione nuperâ *Pariſienſi* primùm prodiit. SÆC. VI. ab An. D.

OPERA DEPERDITA.

D*E Gratiâ Dei & Libero Arbitrio adversùs Fauſtum Regienſem Libri* X.

De veritate Prædeſtinationis & gratiâ contra Fabianum Libri XIX. Ex his decerpta Fragmenta VII. exhibet Theodulphus Aurelianenſis in Collectaneis ſuis de proceſſione Sp. S. ad Ludovicum Imp. & ex eo Raynaudus in calce editionis ſuæ. Alia aliquot eorumdem Fragmenta ex vetuſto Codice dedit Jac. Sirmondus inter Opera Alcimi Aviti, *Pariſ.* 1643. Fragmenta denique ex iiſdem XXXIX. ex pervetuſto Codice deſcripta edidit inter alia quædam Veterum Opuſcula Fr. Chiffletius *Divione* 1656.

De *Proceſſione Spiritûs S. Liber, ſive Commonitorium ad Abragilam presbyterum.* Fragmenta illius bina videre eſt apud Hincmarum libro III. adv. Objecta Græcorum ad Odonem Bellovac.

Reſponſio ad Objectiones Arianorum à Traſimundo Rege propoſitas, ſive, ut Iſidorus vocat, *Liber Altercationis cum Traſimundo.*

De *Jejunio & Oratione ad Probam Virginem Libri* II

Epiſtola ad Carthaginenſes egregia, atque aliæ plures.

Homiliæ plurimæ.

Pro fide Catholica adversùs Pintam Epiſcopum Arianum Liber, Carthagine anno 507. ſcriptus.

Fulgentio denique noſtro tribuit Sigebertus * *Mythologiarum Libros* III. (qui Placiadis Fulgentii Grammatici ſunt, ac ſub illius nomine ſæpiùs prodierunt) *Librum de abſtruſis ſermonibus*, atque alias ineptias, quas, cui talia in deliciis ſunt, apud Sigebertum & Miræum † videat. * Cap. 18. † In Manti[ſ]-â ad Auctuar.

Prodierunt D. Fulgentii Opera, *Megunt.* 1615. *Noribergæ* 1519. *Coloniæ* 1526. deinde à Joanne Ulimmerio cum Joannis Molani prolegomenis edita, *Amverp.* 1574 Prodierant anteà *Baſil.* 1566. & ab Henrico Juſtu edita ibid. 1587. dein à Jacobo Sirmondo *Pariſ.* 1612. à Theophilo Raynaudo unà cum Operibus S. Leonis, &c. *Lugduni* 1633. 1652. denique emendata, aucta, & ad MSS. Codices recognita, *Pariſ.* 1684. 4°. Habentur etiam in Biblioth. Patr. Tom. IX p.16.

JULIANUS, Halicarnaſſi urbis Cariæ Epiſcopus, ſectâ Eutychianus, claruit ann. 510. Inſtigante Anaſtaſio Imp. Schiſmaticis Monachis ſe adjunxit, qui Macedonium Conſtantinopolis Epiſcopum conviciis & clamoribus inceſſebant. Juſtino rerum potito, & ſe ἐκ τῶν συνοδιτῶν (nempè qui Synodum Chalcedonenſem approbarunt) profitente, anno 419 ſede ſuâ pulſus unà cum Severo Antiocheno Epiſcopo Alexandriam aufugit; ubi mora inter eos quæſtione de corporis Chriſti corruptibilitate, adversùs gregalem ſuum Severum acriter diſputavit, & editis in eum libris refutavit; novæque *Aphthartodocitarum* ſive *Phantaſiaſtarum* ſectæ initium dedit. Scripſit inter alia *Commentarium in Iob.* Præfationis partem, & plura hinc inde fragmenta exhibet Catenæ Græcæ in Jobum Autor, *Londini* 1637. Alius à noſtro forſan non eſt, quem ſub Julii nomine ſemel citat Autor Catenæ Græcæ in Joannem cap. XVII. 510. Theod Lect. l. 2. p. 562. Liberat. Breviar. c. 19. Leont. de Sect. Act. 5. 470.

EPIPHANIUS SCHOLASTICUS, gente Italus, Græcæ & Latinæ Linguarum peritiâ inſignis, claruit circa annum 510. Hiſtorias Socratis, Sozomeni, & Theodoriti Eccleſiaſticas hortante Caſſiodoro Latinè vertit; & ex iis unicum Hiſto- 510. Caſſiodor. Præf. in Hiſt. Trip. Divin. Lect. c. 17. 5. 8, 11.

rim

SÆC. VI. ab An. D. triæ corpus contexens in XII. libros diſtribuit: quibus in compendium poſteà à ſe redactis, Hiſtoriæ Tripartitæ nomen indidit Caſſiodorus. Latino etiam ſermone donavit Didymi Commentarios in Proverbia Salomonis & in ſeptem Canonicas Epiſtolas, & S. Epiphanii Cyprii in Cantica forſan & alia plura. Verùm verſiones iſtæ interierunt. Extat autem *Verſio*, quam Caſſiodori juſſu adornavit, *Codicis encyclici*, ſeu Syntagmatis Epiſtolarum Synodalium ad Leonem Imp. pro defenſione Concilii Chalcedonenſis, Concil. Tom. IV. p. 891. Emendatiorem edidit Baluzius in Novâ ſuâ Conciliorum Collectione *Pariſ.* 1683.

510. ANICIUS MANLIUS TORQUATUS SEVERINUS BOETHIUS, ſive Boetius, gente Romanus, illuſtriſſimâ totius Romæ familiâ ortus, patrem habuit Anicium Manlium Flavium Boethium. Puer adhuc bonis literis inſtituendus Athenas miſſus eſt; ubi per octodecim annos degens omnium artium, omnium diſciplinarum non modò elementa, ſed & reconditiora myſteria penitus imbibit: adeò ut omnium ſui ævi literatorum facilè princeps audiret. Romam reverſus, maximis urbis & Imperii honoribus ſtatim cumulatus eſt, Patricius factus, & in Senatum cooptatus. Anno 487. Conſulatum ſolus geſſit: licèt Onuphrius Panvinius & cum eo alii iſtius anni Conſulatum Patri ejus aſſignent. Uxorem habuit, cui Helpis nomen, quæ & ipſa literis, inprimis Poeſi excelluiſſe dicitur. Helpide defunctâ, Ruſticanam, Q. Aurelii Symmachi (qui Conſulatum obiit anno 485.) filiam, uxorem duxit; ex quâ duos filios ſuſcepit, Patricium & Hipatium, utrumque Conſularem dignitatem adeptos. Anno 500. Theodoricum Regem Romam ingreſſum Panegyricâ Oratione Senatûs nomine excepit. Mox à Theodorico ſecretioribus conſiliis admotus eſt, & Magiſter Palatii atque Officiorum conſtitutus. Ann. 510. (quo inprimis claruit) Conſulatum iterum ſolus geſſit. Anno 522. Conſul tertiùm factus eſt: cùm tamen filiorum ejus alteri iſtum annum adjudicent nonnulli. Anno 523. cùm Theodorici in pejora indies ruentis tyrannidem acriter corripere non vereretur, Regis inimicitias expertus eſt, & mox à Trigilla, Congiaſto & Cypriano, mortalium nequiſſimis, proditionis tentatæ, & conſpirationis cum Juſtino Imp. in Gothorum perniciem initæ accuſatur: & quidem Boethium clam literas ad Græcos miſiſſe, atque urbem & Senatum ex impiis Theodorici manibus eripere, & Græcorum defenſioni ſubdere conatum, apertè tradit antiquus admodùm Prologus literis Saxonicis ſcriptus, libris de Conſolatione Philoſophiæ præmiſſus, quem ex vetertimo Codice Bibliothecæ Ambroſianæ apud Mediolanenſes effert Cl. Mabillonius Itin. Ital. pag. 221. Cauſam ad Senatum detulit Theodoricus. Judicio adfuerunt accuſatores, pretio conductis teſtibus ſtipati, fictaſque ſub Boethii nomine ad Juſtinum tabulas oſtentantes. Teſtimoniis in ſpeciem productis, ad ſuffragia itum eſt. Senatores terrore perculſi Boethium exilio mulctandum cenſent. Ticinum igitur abducitur Boethius, & arcto carceri mancipatur. Inter diuturni carceris tædia & ſqualores nec defecit animus, nec indefeſſum literarum ſtudium. Præter Philoſophica enim aliquot Opuſcula, libros de Conſolatione Philoſophiæ, & Trinitate, huic otio debemus. Anno ſequenti, vel, ut alii, aliquantò ſeriùs, creſcentibus unà cum tyrannide Theodorici ſuſpicionibus, immiſſo carnifice in carcere decollatus eſt. Nugatur planè infra viri prudentis gravitatem, purpuræque ſuæ dignitatem Card.* Baronius, * An. 526. p. 114. quum ex Boethii vita eruditè, ut ait, à Julio Marciano conſcripta, tanquam rem ſummoperè admirandam ſeriò refert, Boethium, poſtquam Regius ſpiculator lethale vulnus intuliſſet, utraque manu divulſum caput ſuſtinuiſſe, interrogatumque à quonam ſe percuſſum exiſtimaret, ab impiis reſpondiſſe, atque ita cùm in vicinum templum veniſſet, & flexis genibus ante Altare Sacra percepiſſet, poſt paululum expiraſſe. Qui enim peritia literarum, inquit Cardinalis, Dionyſio magno illo Areopagitæ Athenienſi jure fuit abſque invidia comparandus, & illud à Deo accepit, ut & genere mortis, inſuper & inſignis operatione miraculi eidem fuerit exæquandus, id operante Dei ſummâ potentiâ, qui eſt dives in omnibus qui invocant eum. Verùm ἀλλ' ἄλλος. De eximiâ Boethii doctrinâ ſententiam ferat Caſſiodorus. *Tu multa*, inquit*, *doctrinâ ſaginatus, ſic palliatorum choris miſcuiſti togam, ut Græcorum dogmata doctrinam feceris eſſe Romanam deducens ad Romuleos ſenatores, quicquid Cecropidæ mundo fecerant ſingulare. Tranſlationibus enim tuis Pithagoras muſicus, Ptolomæus aſtronomus, leguntur Itali: Nicomachus arithmeticus, &c. --- Et quaſcunque diſciplinas vel artes fœcunda Græcia per ſingulos viros edidit, te uno auctore, patrio ſermone Roma ſuſcepit. Quos tanta verborum luculentia reddidiſti claros, tantâ linguæ proprietate conſpicuos, ut potuiſſent & illi opus tuum præferre, ſi utrumque didiciſſent.* Ex recentioribus duos ſolummodò ſubjungam, Julium Scaligerum, & Cl. Voſſium. *Boethii Severini ingenium*, inquit Scaliger*, *eruditio, ars, ſapientia, facilè provocat omnes autores; ſive illi Græci ſint, ſive Latini. Sæculi barbarie ejus Oratio ſoluta deterior invenitur: at quæ libuit ludere in poeſi, divina ſanè ſunt. Nihil illis cultius, nihil gravius: neque denſitas ſententiarum venerem, neque acumen abſtulit candorem. Equidem cenſeo paucos cum illo comparari poſſe.* Hæc Scaliger. Sic autem Voſſius †. *Boethius, Vir Latinè & Græcè doctiſſimus, in omni diſciplinarum generè excellens; quoque Roma à Varronis temporibus non habuerit undecunque doctiorem. Omninò nihil in poeſi venuſtius habuit, vel illud ævum, vel etiam, quod proximè anteceſſit.*

SÆC. VI. ab An. D.

*Varian l. 1. ep. 45.

* Hypercrit. l. 6 p. 815.

† De Poet. Lat. c. 5.

OPERA.

IN *Porphyrium à Victorino tranſlatum Libri* II.

In Porphyrium à ſe Latinè verſum Libri V.

In Categorias Ariſtotelis Libri IV. *In librum Ariſtotelis de Interpretatione; minorum Commentariorum Libri* II. *Majorum Commentariorum Libri* VI.

Analyticorum Ariſtotelis, Boethio interprete, Libri IV.

Introductio ad Catholicos Syllogiſmos. De Syllogiſmo Categorico Libri II. *De Syllogiſmo Hypothetico Libri* II. *De Diviſione Liber. De Definitione Liber. Topicorum Ariſtotelis, Boethio interprete, Libri* VIII. *Elenchorum Sophiſticorum, eodem interprete, Libri* II. *In Topica Ciceronis Libri* VI. *De Differentiis Topicis Libri.* IV.

De Conſolatione Philoſophiæ Libri V. ſolutâ pariter, ac ſtrictâ oratione compoſiti. De Libris hiſce hæc habet vetuſtiſſimus ille Prologus, cujus ſuprà ex Mabillonio mentionem fecimus; *Poſtquàm a Rege reus Majeſtatis convictus eſt, juſſus eſt retrudi in carcerem; in quo repoſitus hos libros per Satyram edidit; imitatus videlicet, Martianum Felicem Capellam, qui primus libros de Nuptiis Philologiæ & Mercurii eadem ſpecie poematis conſcripſerat. Sed iſte longè nobiliore materiâ & facundiâ præcellit, quippe nec Tullio impar ſit, nec Virgilio in metro inferior floruit.* Prodierunt ſeorſim, cum annotationibus Badii Aſcenſii *Lugduni* 1502. 4°. additis etiam Thomæ Aquinatis commentariis ibidem 1514. 4°. cum Commentariis Joannis Murmellii *Baſil.* 1536. 8°. cum Commenta-

riis

SÆC. VI. ab An. D. tiis Joannis Bernattii *Antverp.* 1607. 8°. cum notis Bettii *Lugduni Bat.* 1633. cum notis Renati Vallini ibidem 1656. 8°.

Adverſus Eutychen & Neſtorium de duabus naturis & unâ Perſonâ Chriſti liber, ad Ioannem Eccleſiæ Romanæ Diaconum.

Quòd Trinitas ſit unus Deus, & non tres Dii, ad Symmachum ſocerum.

De unitate & uno liber. Prodiit ſeorſim *Lovan.* 1633. 8°.

Utrum Pater, Filius, & Spiritus S. de Divinitate ſubſtantialiter prædicentur, liber ad Ioannem Diaconum.

An omne quod eſt, bonum ſit.

De Arithmetica Libri II.

De Muſicâ Libri V.

De Geometriâ Libri II.

De Diſciplinâ ſcholarium liber, Boethii nomine, quod præ ſe fert, maximè indignus. A Dionyſio Rikelio Carthuſiano, qui anno 1471. obiit, ſcriptum eſſe prodit Labbæus.

Fidei Confeſſio, ſeu brevis Inſtitutio Religionis Chriſtianæ; quæ à Renato Vallino cum libris de Conſolatione Philoſophiæ primùm edita eſt *Lugduni Bat.* 1656.

Prodierunt Opera Boethii, *Venet.* 1491. *Baſil.* 1546. cum variorum Commentariis ibid. 1570.

ANONYMUS Monachus Condateſcenſis; B.
510. P. II. Eugendi diſcipulus, claruit circa annum DX. Scripſit *Vitam Præceptoris ſui S. Eugendi Iurenſis*, in Provinciâ Maximâ Sequanorum Abbatis, cui etiam morienti aſtitit. Habetur apud Surium & Bollandum, *Ianuar.* & apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* I. pag. 570. Commiſit etiam literis Monachus noſter *Vitam S. Romani Abbatis ſui*, quam primus extulit Bollandus *Febr.* XXVIII. item *S. Lupicini*, ab eodem Bollando in diem XXI. *Martii* relatam.

TIMOTHEUS, incertæ ætatis Scriptor, Magnæ Eccleſiæ CP. Presbyter, vaſorum Templi S. Deiparæ in Chalcopratiis cuſtos, Philopono, Conone, & Theodoſio, quos memorat, junior, Monothelitis tamen, quorum nullam mentionem facit, videtur ſuperior. Claruit itaque forſan circa annum 610. Scripſit *ad Ioannem Presbyterum CP. Epiſtolam ſeu libellum inſignem* περὶ διαφορᾶς τῶν προσερχομένων τῇ ἁγιωτάτῃ ἡμῶν πίστει, ſeu *de variis Hæreticis, eorumque dogmatibus diverſis, ac diverſis eorundem in Eccleſiam recipiendi formulis.* Latinè extat in prioribus Bibliothecæ Patr. editionibus, Græcè inter Joann. Meurſii *Varia Divina*, *Lugd. Bat.* 1619. 4°. Græc. Lat. apud Combeſis. Auctuar. Nov. Tom. II. Codicem denique ab editis haud parum diverſum nactus Cotelerius non indignum duxit, quem Græc. Lat. cum Notis evulgaret Monument. Eccleſ. Græc. Tom III. pag. 377. Nil mirum enim, tantopere variare exemplaria MSS. iſtius *libelli*, qui in Eccleſiarum Ritualia receptus, prout uniuſcujuſque conſuetudo ferebat, immutatus, auctus, aut diminitus fuit.

TIMOTHEUS (quem ſuprà tanquàm incertæ
511. P. II. ætatis ſcriptorem ad annum DCX. retulimus) per ludibrium & Sarcaſmum Ἀιτεροβύλης & Κόλων dictus dictus eſt: Διὰ τινα ἔργα τῶν ἀσμάτων ἁρμόδια inquit Theodorus Lector. Quid ſignificet Ἀιτεροβύλης, cum Cl. Du Freſnio, me ignorare fateor. Κόλων ſive Κίλων *Cinædum*, ſive *hominem procacem & libidinoſum* denotat. Primò Presbyter erat & Scevophilax Magnæ Eccleſiæ CP. deinde anno DXI. Macedonio Patriarchâ Conſtantinopolitano, quòd Synodum Chalcedonenſem animosè defenderet, ab Imp. Anaſtaſio ſede ſuâ pulſo, & *Euchaïda* in exilium acto, die ſequenti Timotheus in ejus locum ſubro- SÆC. VI. ab An. D.
gatur. In Macedonium prædeceſſorem ſuum tanto ferebatur odio, ut in quamcùnque Eccleſiam ingreſſus fuerat, Divina Officia illic inchoare noluerit, niſi priùs Macedonii imagines illinc detractæ fuiſſent. Symbolum Nicænum in ſingulis collectis recitari præcepit, in odium utique Macedonii, quaſi illud is non ſuſciperet, eo quòd antè à ſemel tantùm in anno, die ſcilicet *Magnæ Paraſceves* ſeu *Dominicæ Paſſionis*, recitari ſolebat. Supplicationes publicas, quæ die Paraſceves fiunt in Eccleſiâ Deiparæ quæ eſt in *Chalcopratiis*, ipſe primus excogitavit. Plura de eo habet Theod. Lect. lib. II. p. 563. Meminerunt hujus Timothei ejuſque literarum Synodicarum, Monachi Palæſtini in *Epiſtola ad Alciſonem* apud Evagr. lib. III. c. 33. p. 363.

Hominem ab erroribus revocare conatus eſt Hormiſdas Papa, ſcriptis ad illum hunc in finem literis anno DXVII. quo anno vel ſequente è vivis exceſſiſſe videtur. Scripſit dum Presbyter adhuc erat (ejus enim opus eſſe nullus dubito) ad Joannem Presbyterum & Scevophylacem S. Deiparæ in *Chalcopratiis* librum *de differentia eorum qui accedunt ad puriſſimam noſtram Fidem.* De variis hujus libri editionibus, ſuprà actum eſt. Habetur Exemplar MS. editis multò auctius & integrius Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CCCVI. ad quod novam editionem recognoſci non abs re foret.

EUGYPPIUS, an Norico oriundus, incertum: 511.
certè ibi aliquantiſper commoratus, Lucullanenſis in Italiâ propè Neapolim Abbas, claruit anno 511. Scripſit *ad Paſchaſium Diaconum Vitam S. Severini, Noricorum Apoſtoli.* Edidit eam Surius ad diem VIII. Januarii, ſed mutilam. Marcus autem Velſerus, ſinceriorem nactus Codicem, integram, ſcholiiſque ſuis illuſtratam evulgavit: in cujus proinde Operibus habetur, p. 629. Epiſtolam Eugyppii ad Paſchaſium primus extulit Henr. Caniſius Antiq. Lect. Tom. VI. p. 453. inde in ſecundam Surii editionem tranſlata Vitæ S. Severini hodie præfigitur. Scripſit etiam Eugyppius, teſte Iſidoro Hiſpalenſi *, *Regulam Monachis in Monaſterio S. Severini degentibus*, quam iiſdem moriens teſtamenti vice reliquit, nunc deperditam. Eugyppium noſtrum cum altero cognomine Abbate, de quo nos infrà, Trithemius, aliique, temerè confundunt, ut rectè dudum obſervavit Nobiliſſ. Velſerus.

* De Script. c. 13.

MAGNUS FÆLIX ENNODIUS, Patriâ Ita- 511.
lus, ſtirpe Gallus, domo Ligur, illuſtri ac Proconſulari familiâ ortus, natus eſt circa anno 473. Decimum ſextum enim ætatis annum tunc, cùm Theodoricus Italiam ingreſſus eſt, egiſſe ipſe * teſtatur: adeò ut ſpiſſum errorem erraverit Labbæus, qui Epiſcopatum Ticinenſem cum anno 490. obtinuiſſe ſcribit. Sub Theodorici adventum amitæ, quæ ipſum aluerat, ſolatio orbatus jacturam, ductâ in uxorem nobiliſſimâ ac prædivite virgine, reſarcivit. In ſacram militiam à S. Epiphanio Ticinenſi Epiſcopo aſcriptus, & ad Diaconatûs munus provectus, comes ei vitæ ac itinerum individuus deinceps hæſit. Incœpta tamen ab ineunte ætate Poëtices ac Oratoriæ ſtudia nequaquam deſeruit: tantâ verò diligentiâ excoluit, ut maximum exinde ſibi nomen compararet, & in utraque arte primas tenere jure videretur. Mortuo Epiphanio inter Eccleſiæ Romanæ Diaconos cooptatus videtur. Anno certe 503. oblato in Synodo Romanâ libello Apologetico, Symmachi Papæ & Synodi Palmaris anno ſuperiore habitæ cauſam contra utriuſque obtrectatores egregiè defen-

* In dict. de rebus ſuis.

defendit, tantò à Patribus Synodi favore exceptus, ut Libellus ejus in Acta Synodica locum obtinere communi decreto juberetur. Anno 511. vel paulò pòſt Epiſcopus Ticinenſis ordinatus eſt. Anno 514. vel ſequente, atque iterum anno 517. ab Hormiſdâ Papâ fidei Orthodoxæ defendendæ gratiâ ad Anaſtaſium Imp. legatus eſt. Utraque legatio ſubdolâ & veſanâ Anaſtaſii pervicaciâ incaſſum cecidit: in utraque tamen ſpectata Ennodii virtus enituit. Cùm nullis enim ſive minis ſive pollicitationibus ad Imperatoris nutum flecti poterat; carioſo navigio impoſitus, exulis ad inſtar, ſummo cum ludibrio non tam dimiſſus, quàm ablegatus in Italiam eſt. Domum reverſus, paucis annis ſuperfuit, vitâ defunctus anno 521. die XVI. Cal. Auguſti.

OPERA.

Epiſtolarum ad diverſos libri IX.
Panegyricus Theodorico Regi Oſtrogothorum dictus.
Libellus Apologeticus pro Synodo Palmari, qui habetur etiam in Concil. Tom. IV. p. 1340.
Vita B. Epiphanii Epiſcopi Ticinenſis.
Vita B. Antonii Monachi Lirinenſis.
Euchariſticon de vitâ ſuâ ad Elpidium.
Paræneſis Didaſcalica ad Ambroſium & Beatum.
Præceptum de Cellulanis Epiſcoporum.
Petitorium, quo abſolutus eſt Gerontius.
Benedictio Cerei Paſchalis I.
Benedictio Cerei Paſchalis II.
Dictiones Sacræ VI.
Dictiones Scholaſticæ VII.
Controverſiæ X.
Dictiones Ethicæ V.
Poëmata, ſeu Carminum liber I.
Epigrammata, ſeu Carminum liber II.

Prodierunt Ennodii Opera, ex recenſione Andreæ Schotti, *Tornaci* 1610. 8°. cum notis Jacobi Sirmondi *Pariſ.* 1611. 8°. in Bibliotheca Patr. Tom. IX. p. 312. Penè omnia ejuſdem Opera Baſileenſes olim inter Orthodoxographa ediderunt ann. 1569.

513. SEVERUS, Piſidiâ oriundus, domo Sozopoli-
Evagr. l. 3. c. 33. 34. 44. l. 4. c. 4. 11. tanus, primùm quidem Cauſidicæ navavit operam: quâ relictâ cùm ſacrum Baptiſmum ſuſcepiſſet, vitam Monaſticam inter Gazam & Majumam in Palæſtinâ egit: ſed cum hæreſi Eutychianæ nimiùm faveret, monaſterio expulſus, Conſtantinopoli Monachorum ſuæ ſectæ Apocriſiarium egit: ubi Anaſtaſii Imp. gratiam captavit. Ab anno 513. menſe Novembri in locum Flaviani Antiochiæ Antiſtitis ſede ſuâ pulſi ſubrogatus eſt. Sedem Patriarchalem adeptus, Concilio Chalcedonenſi anathema ſtatim incuſſit, & in impietatis partem miſſis ubique literis Synodicis alios Epiſcopos quâ minis, quâ precibus, pertraxit. Coſmas verò Epiphaniæ, & Severianus Arethuſæ, Epiſcopi non modò ab ejus communione ſeſe abſciderunt, ſed & libellum depoſitionis ad ipſum miſerunt. Anno 519. à Juſtino Aug. ſede Antiochenâ dejectus, Alexandriam ſe recepit, ubi ſectæ corrupticolarum contra Aphthartodocitas ſe ducem præbuit. Hinc Conſtantinopolim petiit, ubi Anthimo Patriarchæ, ſectæ Eutychianæ aſſeclæ perſuaſit, ut throno ſuo renunciaret. Tandem Juſtiniani Imp. edicto unà cum Anthimo aliiſque anathemate percellitur, graviſſimis ſuppliciis in eos ſtatutis, qui illorum dogmata prædicarent.

Scripſit *Epiſtolas* penè infinitas, *Synodicas*, *Enthroniſticas*, *Familiares*. Harum aliquot memoria ſupereſt, viz. *Epiſtola ad Sothericum*, *ad cives Antiochenos*, ad Theodoſium Alexandrinum, ad Juſtinianum & Theodoram Augg. Iſtarum meminit Evagrius. Quæ ſequuntur, in Conciliis citantur, fragmentis exinde adductis: nempe Epiſtola ad Eleuſium, ad Sergium Grammaticum, ad Oecumenium, prima, & Libellus adverſùs Joannem Epiſcopum Cæſareæ Palæſtinæ, Concil. Tom. VI. p. 315. Epiſtola ad Oecumenium Comitem ſecunda, ad Paulum hæreticum, ad Anthimum, & ad Theodoſium, Concil. Tom. VI. pag. 834 835. Ex Epiſtolâ ad Joannem Tribunum fragmentum exhibet Catena in Cantica Veteris Teſtamenti à Caraffa verſa.

Homilias etiam & *Tractatus* edidit quamplurimos. Sermonis proſphonetici in Daphne in Martyrio S. Euphemiæ habiti fragmentum habes Concil. Tom. VI. pag. 316. libri contra Grammaticum fragmenta apud Catenam in Cantica Vet. Teſt. ab Ant. Caraffa Latinè verſam p. 253.

Commentarios denique in S. Scripturam ſcripſit plurimos. Commentarii ejus in Joannem, Lucam, & Job, in Catenis Græcis quâvis ferè paginâ citantur. In Catenâ Caraffæ ſupradictâ adducuntur fragmenta ex Commentariis illius in Canticum Moſis pag. 245. in Canticum Annæ p. 249. in Canticum Abacuc pag. 258. in orationem Eſaiæ p. 268. in Orationem Zachariæ Luc. II. pag. 291. In Catenâ in Pſalmos à Dan. Barbaro verſâ citatur ſemel tantùm, viz. in pſalmum 1. p. 534. cum his confer, quæ in Severiano Gabalenſi ſuprà admonuimus.

SEVERUS, *Acephalorum* ſeu *Monophyſitarum* dux, patriam habuit Sozopolim Piſidiæ ur- 513. P. II.
bem. Juvenis in gentilium cultu educatus eſt, Superſtitioni, Magiciſque artibus deditus * In Academiâ Berytenſi † cauſidicæ operam dedit, quo tempore veneficus Idolorum cultui ſerviebat. Hanc calumniam ſibi objectam ut repelleret, relicto Juriſprudentiæ ſtudio, ſacrum Baptiſmum ſuſcepit, & in Monaſterio inter Gazam & Majumam poſito Monaſticum vivendi inſtitutum amplexus eſt. Hic loci * Romanum & Mamam Abbates in dogmatibus Eutychianis magiſtros habuit; & cùm de his ſubtiliùs diſputaret, ex Monaſterio unà cum aſſeclis ſuis ejectus eſt. Mox tanquàm pro ſe ſuiſque legationem obiturus, Conſtantinopolim perrexit; & in gratiam ac familiaritatem Imperatoris Anaſtaſii ſummi Eutychianorum fautoris ſeſe inſinuavit. Anno DXIII. Flaviano Patriarchâ Antiocheno ob Fidei Catholicæ defenſionem ſede ſuâ pulſo, Severus hunc ſibi Thronum arripuit; & in *Enthroniſticis* tùm literis, tùm ſermonibus, ſtatim ſe Zenonis *Henoticum* ſuſcipere, & Synodum Chalcedonenſem anathematizare diſertè profeſſus eſt. Unde Coſmas Epiphanienſis, & Severianus Arethuſienſis Epiſcopi ab ejus communione ſemet abrumpentes, *Libellum Depoſitionis* ad eum miſerunt. Et jam Patriarchali dignitate auctus, Imperiali potentiâ fretus, & ingenti Judæorum agmine ſtipatus, in Catholicos ubique, præſertim in Monachos Palæſtinos deſævit †, quorum CCCL. immani ſtrage occidit, occiſis ſepulturam denegavit, eorúmque cadavera membratim diſcerpta, canibus & avibus laceranda expoſuit: Ut de excommunicationibus, carceribus, flagris, vinculis, rapinis, altaribus dirutis, ſacris vaſculis confractis, direptis nil dicam. Mortuo Anaſtaſio ſuccedit Juſtinus Imp. Catholicæ Fidei defenſor ſtrenuus, qui Vitalianum Magiſtrum militum miſit * ut hominem comprehenderet, dato etiam mandato Irenæo Comiti Orientis, ut linguam ejus blaſphemam abſcinderet. Quæ cùm † reſciret Severus, relicta Antiochiâ, clam noctu deſcendit Seleuciam, & conſ-

* Libel. Monach. Conc. ſub Men. Act. V. col. 120.
† Evag. l. III. c. 33. p. 363.
* Liberat. Brev. cap. 19. p. 134.
† Libel. ubi ſuprà p. 120. Suppl. Cleric. Antioch. ibid. 160. Nicephor. l. XVI. c. 34. p. 707.
* Evag. l. IV. c. 4.
† Liberat. ubi ſupr.

conſcenſâ navi Alexandriam confugit, *τὸν φωλεὸν τῶν ὄφεων, τῶν ἐχθρῶν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας* inquit Anaſtaſius *; *Serpentium, hoc eſt, Catholicæ Eccleſiæ hoſtium commune latibulum.* Sedebat hîc εἰς τὸ ἐννατον, ut habet Leontius *, in *nonâ* forſan *urbis regione*; ad *Labronem* inquit Liberatus †. *Labronum* vel *Labroni on* legendum eſſe ſuſpicatur Garnerius; & cùm Græci Λαβρώνιον dicunt quod *vorax* eſt, conjicit in Λαβρωνίῳ & ἐννατῳ ſubaudiendum *στόμα*, Severumque non in aliquâ Alexandrinæ urbis parte, ſed ad *nonum Nili oſtium voraginoſum* ſediſſe. Quàm ſolidè hæc judicent alii, mihi quidem conjectura inſolens, & parùm probabilis videtur. Certè Anaſtaſius, qui paulò poſt Severum Alexandriæ verſatus eſt, refert eum *ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ Ἀλεξανδρείας* vixiſſe, *i. e.* interprete Gretſero, *in decimo octavo Alexandriæ vico.* Et forſan nunc in hâc, nunc in aliâ urbis parte habitavit. Quicquid ſit: die quadam Severum interrogavit Gaianus Timothei Archiepiſcopi Alexandrini Archidiaconus, quomodò confitendum ſit Chriſti corpus, corruptibile eſſe, an incorruptibile? reſpondente Severo *fuiſſe corruptibile ante triduanam à mortuis Reſurrectionem*, ſeceſſionem ſtatim ab ipſo fecit Gaianus; ratus ſi quis corpus Chriſti corruptibile aſſerat, neceſſariò omnino duas in Chriſto naturas confitendas eſſe. Paulò aliter hæc referunt Liberatus & Leontius, verùm in ſumma rei conveniunt. Creſcente indies tumultu, Severus, vel metu adactus, vel cauſam ſuam ſuorumque in urbe Regiâ acturus, Conſtantinopulim profectus eſt. Ubi Anthimo Patriarchæ perſuaſit, ut Eutychiania dogmata ſæculari gloriæ & Pontificali Cathedræ anteponeret, Sedemque ſuam relinqueret, inani proculdubio ſpe ductus ſemet potiturum eſſe. Et hic omnia ſursùm & deorſùm miſcuit, prava conventicula, & illegitima baptiſmata, palam & cum omni impudenti audaciâ, publicè & privatim introducere præſumens, ut in *Libello ſupplice* Monachi Orientales pluribus teſtantur. Anno DXXXVI. tùm in Concilio ſub Mennâ, tùm in Synodo Hieroſolymitanâ, ſemel iterumque damnatus eſt. Quid de eo deinceps ſit non liquet. Vir erat ingenio feroci & truculento, & ad turbas excitandas nato, eruditus, & ad diſputandum promptus ac ſubtilis, in opinionibus ſuis non ſemper ſibi conſtans. Primò Zenonis *Henoticum* amplexus eſt, Synodum verò Chalcedonenſem damnare recuſavit; deinde hæreſis Eutychianæ fæces imbibit & vendītavit, nunc duas in Chriſto naturas uſque ad Neſtorium à SS. Patribus prædicatas eſſe, poſt Neſtorium verò Chriſtum in unam naturam conflatum eſſe aſſerens Unde ipſum τὸ σεληνιαζόμενον ſcite vocat Anaſtaſius †; quippe qui Chriſtum lunæ viciſſitudini & variationi ſubjiciat, jam luce plenum, jam deſtitutum, modò duabus naturis; modò unicâ conſtantem. Quin niſi nos fallat Anaſtaſius *, docuit cum Origene animas noſtras ante corpora præexiſtere. Diſcipuli ejus in quinque Sectas partiti ſunt; quas enumerat Nicephorus lib. XVIII. cap. 49. pag 876.

* Ὁδηγ. c. 6. p. 90.
* De Sect. Act. V. p. 470.
† Ib. p. 136.
† Cap. 7. p. 106.
* Cap. 5. p. 90.

Præter Severi Opera de quibus alibi, hæc etiam ab eo ſcripta ſunt. I. *Liber* φιλαλήθης dictus, Joanni Cæſarienſi Grammatico (vel ut alii Epiſcopo), ut videtur oppoſitus. In hoc opere ad refutanda SS. Patrum teſtimonia, quæ pro duabus naturis in unicâ Chriſti perſonâ indiviſibiliter unitis allegari ſolebant, ſe accinxit. Quotquot depravare potuit, ea verè Patrum eſſe confeſſus eſt, quæ corrumpere nequivit, tanquam falſa & adulterina rejecit. Super aliis centuram & deriſionem edidit affirmans Joannem Cæſareenſem, *Apologiâ* quam pro Fide & Synodo Chalcedonenſi compoſuerat, triginta ſuper ducentas ſententias SS. Patrum pervertiſſe. *Hoc opus* quantivis pretii æſtimabant *Monophyſitæ*, ubique per Ægyptum & Orientem ſparſi, & divino S. Joannis Evangelio prætulerunt, nec, niſi inſpecto priùs hoc codice, alium alicujus Patris teſtimonium admittebant. Prolixè de hoc libro agit Anaſtaſius, Ὁδηγ. cap. 6 Pro hoc Opere *Apologiam* etiam ſcripſiſſe videtur, ex quâ citatur fragmentum Gr. in Collectione Teſtimoniorum ſub nomine Damaſceni cap. 20 vid. Labb. *Conſpect.* Oper. Damaſc. p. 54. ubi etiam ex ipſo φιλαλήθους opere quædam fragmenta habentur cap. 7. 36. Et octavus de duabus Naturis liber citatur cap 2. II. Ad Nephaliom & Simplicium *Tractatus*, ſive *Epiſtola* in dogmatis ſui defenſionem ſcripta: Ex quâ duo Fragmenta producit Anaſtaſius Ὁδηγ cap. 6. pag. 100. cap. 200. 322. Alia Fragmenta habet Anaſtaſius, ex hoc an ſuperiori opere incertum: nempe cap. 7 p. 110. 112. cap. 18. p. 308 III. *Reſponſa ad Quæſtiones ſacras* ab Eupraxio Cubiculario ſibi propoſitas; quorum excerpta in Commentario Marginali Gr. MSS. habentur in Biblioth. Vindob. Cod. *Theol* IV. *Evangeliorum* incredibili elegantiâ, magnâque ex parte aureis litteris ſcripto, variiſque picturis mirè exornato, juxta ordinem *Lambec.* XXIX. *Neſſel.* CLIV. Hujus vel alterius non abſimilis operis eſt, *Reſponſio* illa Severi Antiocheni ad hanc quæſtionem, *Quomodo intelligenda ſit triduana Sepultura & Reſurrectio Chriſti.* Extat apud Anaſtaſ. Sinait. *Quæſt.* CLII. p 612. IV. Severo item noſtro adjudicandum cenſeo librum *de ritibus Baptiſmi & S. Synaxeos apud Syros Chriſtianos receptis*, quem Syriacè & Latinè edidit Guido Fabricius Boderianus *Antw.* 1572. 4°. Certè non deſunt in hoc opere quæ auctorem ſectâ fuiſſe *Eutychianum*, Petri Gnaphei Sectatorem arguunt, non pauca vel manifeſtè hæretica, vel apocrypha, ut in *indice Chronologico ad Bibliot. PP.* dudùm notavit Jo. Maria Braſichalanus Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter. Non ſum neſcius, Fabricium hunc librum ſub nomine Severi Patriarchæ Alexandrini ediſiſſe. Verùm in codice ipſo Syriaco non aliter quàm *Mar Severus Patriarcha* nuncupatur. Quid quod Codex MS. in Bibliothecâ Cl. Hardii Pariſienſis nomen *Severi Patriarchæ Antiocheni* disertè præfert, teſte, qui inſpexit, Richardo Simonio not. ad *Gabriel. Philadelph.* Opuſc. p. 290. Nec alia forſan Fabricio errandi occaſio, quàm quòd Severus noſter diu Alexandriæ vixerit, ibique pro Sectæ ſuæ Patriarchâ ſe geſſerit. Ætatem quod attinet, ad Sæculum VII. communiter referunt Bibliothecæ Patrum curatores; diſertiùs alii ad annum DCXLVI. Verùm Genebrardus *, quo ſolo auctore hâc in re nituntur, id non affirmat, ſed Patriarchas Alexandrinos poſt hæc tempora recenſens, ait, *Sanctum Severum hoc Ritnale Ægyptiis Chriſtianis dediſſe.* Quod videtur, inquit, contigiſſe mox poſt *Mahometicam tempeſtatem* in captivorum ſolatium. Petrum vero Alexandriæ Patriarcham ab anno DCXL uſque ad annum DCL. ſediſſe; quis vero poſteà hanc ſedem tenuerit, ob Saracenorum tyrannidem planè incompertum eſſe, tradit. V. Scripſit adverſùs Lampetium Sectæ Euchitarum Presbyterum, qui librum, quem *Teſtamentum* vocavit, in hæreſis ſuæ defenſionem compoſuerat. Hunc Severus noſter Presbyter tunc exiſtens edito libro refutavit, teſte Photio, Cod. LII. col. 41. Hujus Operis nulla hodiè ſuperſunt veſtigia. De *Severo* unum adhuc monendum reſtat: Poſt ſententiam damnationis in ipſum à Synodo ſub Mennâ anno DXXXVI. latam, Juſtinianum Imperat. Edictum † promulgaſſe, "quo cavebat, nè "Dicta & Scripta Severi penès aliquem Chriſtianum manerent, igne à poſſidentibus comburenda; neque alicui fas eſſe ea deſcribere, ſecùs qui "fecerit manum ei eſſe amputandam. Plura deinque

* Chronogr. l. 3. p. 487.
† Extat Conc. ſub Menn. Act. V. p. 265. & inter Novel. Juſtin. num.

SÆC. VI. ab An. D. XLII. vide Evagr. lib. IV. c. 11. p. 388. & Germani Patr. Dogmaticum MS. penès Cl. Galeum.

que Severi noſtri Fragmenta haberi in Catenis Veterum, tùm editis quàm MSS. ſuo loco monui. Certè in Catenâ MS. *in Acta Apoſtolorum*, & partem *Epiſtolarum Catholicarum* DC. annorum ætatem præ ſe ferente, quæque in Bibliothecâ Regis Galliæ aſſervatur, Severus inter alia ſæpiùs citatur, & pluſquam viginti vicibus Epiſcopus ſeu Archiepiſcopus Antiochenus cognominatur; ut noſtrum eſſe nullus dubitat vir κριτικώτατος Rich. Simonius *Hiſt. Critic. præcipuorum Comment. in Nov. Teſtam.* cap. 31. Notandum denique quod refert Nicephorus lib. XVII. cap 8. *Epiſtolas Severi, ad Imperatorem Juſtinianum, & conjugem ipſius Theodoram*, ſuo adhuc ævo extitiſſe. Extant apud Cl. Galeum ampla fragmenta Severi Epiſc. Antiocheni ex ſermonibus ejus variis *in iſaiam*. In ſermone Cl. de Chriſto ſic loquitur, Ὃν ἡ ἐνανθρώπησις οὐκ ἔτρεψεν οὔτε ἠλλοίωσεν, οὔτε ἠμείωσεν, &c. Dictio ejus ſplendida eſt, modus interpretandi anagogicus. Adferuntur ibidem pauca ex Epiſtolâ ejus *ad Cæſareum*. Conſtat non pauca Severi noſtri opera integra adhuc in Orientalium ſcriniis deliteſcere. Qualia ſunt *Homiliæ*, ex quarum II. cap. 9. locum Syriacè profert Naironus *Euopl. Part.* 1. pag. 27. *Expoſitio ſuper Pſalmos* tàm ſolutâ quàm ſtrictâ Oratione, teſte Gregorio Batebræo *in Ethic.* cap. 4. apud *eund.* pag. 52. *Liturgia*, quæ à Jacobitis celebratur, quamque Andreas Maſius Latinè reddidiſſe dicitur, & forſan alia plura. In magno enim honore apud Syros Severus eſt hodie, ſemperque erat, adeò ut teſte Morino *Præf.* ad Ordin. Jacobit. *os omnium doctorum* vulgò appelletur.

514 MAGNUS AURELIUS CASSIODORUS, (quodque nonnulli ſuffragante, ut videtur, veritate addunt) SENATOR dictus, gente Italus, Patriâ Lucanius ſive Bruttius, ſtirpe Romanus, illuſtri ac Senatoriâ familiâ oriundus, natus eſt poſt annum 463. Poſt decurſa fœliciter literarum ſtadia, ac maximam ſibi nominis famam eloquentiâ, prudentiâ, & ſummâ morum gravitate comparatam, ſub initia Theodorici Regis imperii Siciliæ præfectus eſt; & rebelles ac jugi impatientes Siculorum animos non minùs conſiliis quàm armis præclarè uſus compeſcuit. Virtute igitur ejus perſpectâ à Theodorico, circa an. 490. ſecretioribus conſiliis adhibitus, conſcribendis epiſtolis præpoſitus, in regiminis adminiſtrandi ſocietatem quaſi cooptatus, & immenſis honoribus cumulatus eſt. Primùm enim Comes rerum privatarum, deinde ſacrarum Largitionum factus; mox utriuſque Siciliæ, Bruttiorum & Lucaniæ Corrector conſtitutus: Palatinæ etiam Quæſturæ munere perfunctus, Magiſter Officiorum renunciatur; dein Præfecturâ Prætorii donatus. Patriciatûs etiam dignitatem ante annum 500. adeptus eſt; demum anno 514. ad Conſulatûs honorem, quem ſolus eo anno geſſit, evectus. Tantis ac tam præclaris officiis apud Theodoricum defunctus; in illius, quamdiu vixit, aulâ primas tenuit; poſt iſtius mortem ab Athalarico Rege & matre Amalaſuntha ſupremis regni conſiliis, non tam admotus quàm præfectus, ab iis inſuper anno 534. Præfecturâ Prætorii iterum honeſtatus. Anno 537. à Vitige Rege exauthoratus, vitæ ſæculari renunciavit; & otium meditatus, Monaſterium Vivarienſe ſive Caſtellenſe dictum prope civitatem Scyllitanam in extrema Calabriæ parte poſuit & incoluit. Hìc loci degens, pietati colendæ ſe dedit, mechanicis artificiis & rebus Philoſophicis animum oblectavit, Veterum libros undique conquiſitos congeſſit, alios ipſe compoſuit. Circa annum 556. libros de Divinis Lectionibus ſcripſit, certè poſt habitum Concilium Quintum, quod parum approbavit. Poſt eos librum de Orthographiâ edidit; in cujus proœmio ſe nonageſimum tertium ætatis annum agere teſtatur. Anno 562. Paſchalem computum conſcripſit: cui operi quot annis ſuperfuerit, non liquet. Neſcio enim quâ authoritate ducti ſint, qui mortem ejus in annum 575. rejiciunt.

SÆC. VI. ab An. D.

SCRIPTA GENUINA.

V*Ariarum Epiſtolarum libri* XII. quorum decem priores epiſtolas Theodorici & Athalarici Regum nomine, duo poſteriores proprio conſcriptas complectuntur. Prodierunt ſeorſim *Auguſtæ-Vindel.* 1533. & cum notis Broſſei & Fornerii *Lugduni* 1565. 8°.

Hiſtoria Eccleſiaſtica Tripartita ex tribus Græcis auctoribus, Sozomeno, Socrate, & Theodorito, ab Epiphanio Scholaſtico Latinè verſis, à Caſſiodoro collectæ & in compendium redactæ, libri XII. Prodierunt ſeorſim *Baſil.* 1528. 1568. *Francofurt.* 1588.

Chronicon ad Theodoricum regem ab Adamo uſque ad annum 519: quod ſummâ incuriâ contextum eſſe, ac puram putam eſſe rerum farraginem jure notat Voſſius*. Prodiit ſeorſim cum commentariis Joannis Cuſpiniani, *Baſil.* 1552. *Heidelberg.* 1588. *Lugd. Bat.* 1632. 8°.

* De Hiſt. Lat. l. 2. c. 19.

Computus Paſchalis, ſeu de Paſchate, Indictione, Epactâ &c. adinveniendis Tractatus.

De rebus geſtis Gothorum libri XII. quorum ipſe meminit in Præfatione Variarum, quoſque Jornandes in Epitomen redegit. Extat Jornandis Epitome. Fuſius Caſſiodori Opus interiit.

Expoſitio ſeu Commentarius in Pſalmos Davidis, ex Auguſtino ferè deſumptus. Prodiit ſeorſim *Baſil.* 1491. *Pariſ.* 1519.

Inſtitutionis ad Divinas Lectiones libri II. Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1575. *Antverp.* 1566 8°.

De Orthographia liber, ex veteribus Grammaticis XII. conſarcinatus. Prodiit ſeorſim *Hanov.* 1605. *Antverp.* 1579. 8°.

De ſeptem Diſciplinis, viz. Grammaticâ, Rhetoricâ, &c. liber.

De Animâ liber. Prodiit ſeorſim *Pariſ.* 1500.

De *Oratione, & octo Partibus Orationis liber.*

SPURIA.

E*Xpoſitio in Cantica Canticorum*, in quâ citatur Gregorius Papa. Prodiit ſeorſim *Friburgi* 1538.

De Schematibus & Tropis, necnon quibuſdam locis Rhetoricis S. Scripturæ, quæ paſſim in Commentariis Caſſiodori in Pſalmos reperiuntur, *liber*; qui Bedæ potiùs adſcribi debet.

De Amicitiâ verâ liber unus, *qui* ab omnibus Caſſiodoro jam abjudicatus, Petro Bleſenſi vero authori vindicatur; inter cujus etiam Opera excuſus eſt *Pariſ.* 1519.

SS. Paphnutii, Spiridonis, & aliorum, Vitæ, quæ in Aloyſii Lippomanni Collectione habentur, Caſſiodoro noſtro à nonnullis attribuuntur.

DEPERDITA.

A*D Reges & Reginas Panegyrici nonnulli*, quorum ipſe meminit in Præfatione Variarum.

Expoſitio Epiſtolæ ad Romanos; de qua vide plura in Pelagio.

Tractatus Grammatici aliquot de Schematibus, Etymologiis, & in Donatum.

Liber titulorum de S. Scripturâ, collectus, Memorialis dictus.

Breves Explanationes in Acta, & Epiſtolas Apoſtolorum, ac Apocalypſin. Omnia iſta Opera à primo excluſivè ipſe à ſe ſcripta memorat præfatione libri de Ortographia.

Prodierunt Caſſiodori Opera, cum notis Gul. Fornerii *Pariſ.* 1588. atque iterum ibid. 1600. 2. vol. 8°. cum notis Petri Broſſei *Genevæ* 1601. 4°. 1609. 8°. & 1650 4°. denique omnia Caſſiodori Opera collegit, recenſuit, emendavit, notis ac diſſertationibus illuſtravit, & in duos Tomos digeſta edidit Joannes Garretius, Monachus Benedictinus *Rothomagi* 1679. fol. Habentur etiam (demptis Hiſtoria Tripartita, & Commentariis in Pſalmos & Cantica) Biblioth. Patr. Tom. XI. p. 1094.

514. HORMISDAS, Patriâ Campanus, civitate Fruſinas, Juſti filius, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, & ab anno 514. die XXIX. Aprilis Epiſcopus. Pontificatum adeptus, de reſarciendâ Eccleſiam Occidentalem inter & Orientalem concordiâ conſilium ſtatim init; variiſque Epiſtolis apud Anaſtaſium Imp. & Orientales Epiſcopos rem pro viribus agit; ipſe viciſſim ab Anaſtaſio & Orientalibus variis artibus impetitus. Utrobique tamen rea eventu caruit. Utrique priſtinam ſive conſtantiam, ſive contumaciam immotam conſervârunt. Anaſtaſius & Orientales nullâ mutatione factâ, nullâ cautione adhibitâ, communionem iniri voluerunt. Hormiſdas è contra Concilii Chalcedonenſis decreta, & Leonis Papæ ad Fl. CP. Epiſtolam, Imperatoris edicto, ac Epiſcoporum ſubſcriptione comprobari; Acacii etiam, Euphemii, Macedonii, aliorumque iſtorum cauſæ addictorum nomina Diptychis expungi voluit. Tam duras & iniquas leges ægrè tulerunt Orientales. Pacis tamen conciliandæ vanâ ſpe lactatus Hormiſdas anno 515 atque iterum anno 517 Ennodium Ticinenſem Epiſcopum unà cum aliis quibuſdam ad Anaſtaſium Imp. legavit. Verum operam luſit. Rejectæ pacis conditiones, legati ſummâ cum contumeliâ dimiſſi. Anaſtaſio demum rebus humanis exempto, & Juſtino, qui Orthodoxam fidem fovebat, ad imperium evecto, legationem ad Orientales tertiam adornavit Hormiſdas. Anno igitur 519. miſſo Germano Epiſcopo Capuano Synodi Chalcedonenſis confirmationem ab Imperatore Catholico haud ægrè impetravit, ut Acacii verò aliorumque nomina Diptychis eximerentur, haud ita facilè obtinuit. Obtinuit tamen. Id paci dedit Imperator; ut diuturnum ſchiſma tandem aliquando conſopiretur. Obiit Hormiſdas die XXX. Aprilis anno 523 Extant *Epiſtolæ* LXXX. & Decreta quædam Concil. Tom. IV. Ex his 1ª. ad Remigium Rhemenſem, qua vices ſuas ei in Gallia peragendas delegat, manifeſtò ſpuria eſt; quippe in qua Hormiſdas baptizatum nuper à Remigio Clodovæum Regem (quem Ludovicum vocat) gratulatur. Baptizatus autem eſt Clodovæus anno 496. atque obiit anno 509. ſaltem 511. antequam Hormiſdas Pontificatum nanciſceretur. 23ª ad Archimandritas & Presbyteros Syriæ ſecundæ, & 80ª. ad Epiphanium Epiſcopum CP. habentur etiam Gr. Lat. Concil. Tom. V. pag 144. Inter Decreta locum habet celeberrimum illud Gelaſii de Libris Canonicis, & Apocryphis Decretum, quod in quibuſdam Codicibus MSS Hormiſdæ inſcribitur, & ſub illius nomine è Codice antiquo Jurenſi emendatum à Fr. Chifletio editum eſt ad calcem Vigilii Tapſenſis, *Divione* 1664.

514. ÆGIDIUS, gente Gallus, Abbas Monaſterii cujuſdam in Gallia Narbonenſi, claruit ann. 514. quo *libellum pro privilegiis Eccleſiæ Arelatenſis Symmacho Papæ* obtulit. Extat *Libellus* iſte unà cum Symmachi ad Cæſarium Arelatenſem reſponſo Concil. Tom. IV. pag. 1310. Sed forſan tanti non ſunt, ut in hoc Opere locum habere mereantur.

ORENTIUS, gente Hiſpanus, domo Tarraconenſis, Epiſcopus Eliberitanus, claruit anno 516. quo Synodo Tarraconenſi adfuit, & ſubſcripſit. Scripſit *Commonitorium fidelium metro Heroico, ut mulceat legentem ſuavi Breviloquio*, uti habet Sigebertus *. Extat *Commonitorium* iſtud, à Martino Delrio cum notis editum *Antverp.* 1600 & cum notis iiſdem *Salmanticæ* 1644. 4°. ac in Bibliotheca Patr. Tom. VIII pag. 875. 516.

* Catalog. cap. 34.

JOANNES, natione Cappadox, ab anno 517. Patriarcha Conſtantinopolitanus factus. Anno 518. mortuo Anaſtaſio, & evecto ad imperium Juſtino, à plebe Catholica in Eccleſia Magna tumultuante, haud invitus tamen, coactus eſt, ut Severum Antiochenum anathematizaret, Synodi Chalcedonenſis Patres commemoratione ſolenni factâ Diptychis insereret, & Euphemii ac Macedonii nomina iiſdem reſtitueret. Mox menſe Julio habitâ Conſtantinopoli XL. Epiſcoporum Synodo, quæ populus violentis precibus extorſerat, legitimis decretis ſancivit. Anno 519. ſuadente & penè imperante Juſtino Aug. ad unionem cum Eccleſia Romana reſarciendam ſeſe accinxit: & conditiones ab Hormiſda oblatas amplexus, Concilii Chalcedonenſis obtrectatores anathematizavit, Acacii, Euphemii, & Macedonii nomina Diptychis exemit, Leonis Papæ, & Hormiſdæ repoſuit. Hac de cauſa Hormiſdas eodem anno gratulatorias ad eum dedit literas, & ad procurandam Alexandrinæ & Antiochenæ Eccleſiarum pacem hortatus eſt. *Extant Epiſtolæ* III. *ad Hormiſdam* Lat. Concil. Tom. IV. pag. 1486. 1491. 1521. aliæ II. breviuſculæ, *altera ad Ioannem Hieroſolymitanum, ad Epiphanium Tyri Epiſcopum altera*, Gr. Lat. Concil. Tom. V. p. 185. 517.

THEODORUS, unde oriundus, non ſatis liquet. Sunt, quæ Paphlagonem fuiſſe arguere videntur, quæ tamen non tanti ſunt, ut aſſenſum impetrent. Erat Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Lector: claruitque circa annum 518 Quis verò riſum tenere poteſt, qui hæc apud Aubertum Miræum * legit? *Vixit Theodorus Anagnoſtes ſub annum* 1320. Additque *ſcripſiſſe Collectanea Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, excerpta ex ore Nicephori Calliſti.* Somniet, immò ſterrat, oportet, famæ ſuæ ac veritatis ſecurus, qui hæc ſcribere potuit. Collegit Theodorus noſter ex Socrate, Sozomeno & Theodorito Hiſtoriam Tripartitam duobus libris comprehenſam à viceſimo Conſtantini anno uſque ad Imperium Juliani pertingentem. Extat hæc Hiſtoria etiam Græcè MS. in Bibliothecâ Venetâ D. Marci. Exemplar etiam habuit Leo Allatius, ex quo variantes ſuas Lectiones Hiſtoriarum Socratis, Sozomeni, & Theodoriti deſumpſit Henr. Valeſius. Huic Operi poſtea Theodorus duos alios *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libros* addidit, proprio marte conſcriptos, à tempore, quo deſiit Socrates, ad principatum uſque Juſtini ſenioris, viz. ad annum 518. unde & quartum Hiſtoriæ ejus Eccleſiaſticæ librum citat Damaſcenus †. Ex poſtremis hiſce libris ampliſſima Collectanea excerpſit Nicephorus Calliſtus, quæ ſola nobis hodie ſuperſunt. Extant Græcè unà cum cæteris Hiſtoricis Græcis Eccleſiaſticis, à Roberto Stephano edita *Pariſ.* 1544. Gr. Lat. *Genevæ* 1612. cum verſione & notis Henrici Valeſii *Pariſ* 1673. 518.

* Auctuar. cap. 427.

† Lib. 3. de Imag.

PRO-

SÆC. VI. ab An. D. 520. Phot. Cod. 160. PROCOPIUS, GAZÆUS ab urbe, quam incoluit, dictus, profeſſione Sophiſta, claruit circa ann. 520. Juſtino imperante, & deinceps Choricii Gazæi Sophiſtæ, qui Juſtiniano regnante floruit, & quem affectâ jam ætate ſcholæ ſuæ ſucceſſorem vidit, magiſter. De eo ſic Photius *. Τούτου λόγοι πολλοί τε καὶ παντοδαποὶ φέρονται, ἄξιοι ζήλου καὶ μελέτης χρῆμα. — ἡ φράσις δ' αὐτῷ εἰς τὸ ἄκρον πεποίηται, εἰ καὶ ἐξηγητικῆς διατυπώσεως ἔχει τι καὶ κομψότερον. *Hujus libri multi, variaque doctrinæ, circumferuntur, lectu atque imitatione digni. —— Dictio ab eo eſt optimè quidem exculta, ſed comptior aliquantò, quàm commentarii rudiorem formam decet.*

* Cod. 160. 206.

SCRIPTA.

* Cod. 206. *Commentaria* ſeu (ut Photii *, qui ea valdè laudat, verbis utar) ἐξηγητικαὶ σχολαὶ *in Octateuchum ſive potius Heptateuchum*, ex Orthodoxorum Patrum ſcriptis & Commentariis ſummo judicio excerpta, ſummâ elegantiâ contexta Latinè ſolummodò extant, excuſa *Tiguri* 1555. Conrado Cluſero interprete.

Scholia in libros quatuor Regum, & duas Paralypomenon. Extant Græc. Lat. à Joanne Meurſio edita *Lugd. Bat.* 1620. 4°.

* Cod. 207. *Variorum in Eſaiam Prophetam Commentariorum Epitome*, à Photio * laudata, & à Joanne Curterio Gr. Lat. edita *Pariſ.* 1580.

Comment. in Proverbia citat Turrianus Epiſt. Pontif. Defenſ. l. 4. cap. 6. 7. *in Proverbia & Cantica* Jo. Curterius, in Præfat. in Eſaiam, ſed forſan adhuc MSS. deliteſcunt.

Epiſtolæ aliquot Procopii Sophiſtæ ad Philippum fratrem, Hieronymum, Macarium, Sozomenum, Pancratium, Caſtorem, Zachariam, Eliam Epiſcopum, &c. valdè elegantes ab Aldo in volumine Græcarum Epiſtolarum impreſſæ ſunt. Utrum Gazæo verò an Cæſarienſi Procopio adſcribendæ ſint, haud ita certò dijudicari poteſt: cùm utrique Sophiſtæ nomen convenerit. Gazæi tamen potiùs eſſe non una ratio perſuadet.

Στίχων Ὁμηρικῶν Μεταφράσεις εἰς ποικίλας λόγων ἰδέας ἐμμεμορφωμένας, quas memorat & dilaudat Photius Cod. 160. quaſque nos interiiſſe dolemus.

520. P. II. PROCOPIUS GAZÆUS, claruit circa annum DXX. Inter ejus ἀνέκδοτα locum habet *Commentarius* in XII. *Prophetas minores*, qui apud Jeſuitas Pariſienſes in Bibliotheca, ni fallor, Collegii Claromontani MS. deliteſcit. Hunc, ut accepi, Latinè vertit, preloque paratum poſt ſe reliquit Joan. Garnerius, nobile illud Societatis Jeſuiticæ ornamentum. Ut in lucem proferatur, boni omnes mecum vehementer exoptabunt. Commentarium Procopii in *Octoteuchum* Latinè olim edidit Conradus Clauſerus. Sed malâ fide egit vir aliàs doctus & diligens, multa ſuppreſſit, plura non intellexit, fœdè ſæpenumerò & turpiter lapſus, Codicem igitur Græcum nactus Gotfridus Olearius, celeberrimi Concionatoris Lipſienſis filius, vir præclari ingenii, & ſingularis planè ſuprà ætatem eruditionis, integrum deſcripſit, novam verſionem adornavit, notaſque addidit, omnia publici juris propediem facturus.

520. EPIPHANIUS, Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Presbyter, & Joannis Patriarchæ Syncellus. Anno 519. unà cum Licinio Comite, & Hormiſdæ Papæ legatis Theſſalonicam miſſus eſt: ut habitâ Epiſcoporum Synodo, de Dorothei Epiſcopi Theſſalonicenſis, qui Epiſcopos Suffraganeos communionem ipſius fugientes ſedibus ſuis exturbârat,

Cave Hiſt. Lit.

causâ Patriar hæ ſui nomine judicium ferret. Anno 520. Joanne defuncto ad thronum Conſtantinopolitanum evectus eſt; habitâque confeſtim Epiſcoporum Synodo pacem Hormiſdam inter decesſorem ſuum initam autoritate ſuâ ratam fecit; & Concilium Chalcedonenſe confirmavit. Obiit anno 535. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ V. ad Hormiſdam Papam* Latinè Concil. Tom. IV. pag. 1535. 1537. 1545. 1555. SÆC. VI. ab An. D.

PETRUS, gente Græcus, ſaltem Aſiaticus, dignitate Diaconus; anno 520. Scytharum Monachorum legatis Romam ex Oriente profectis ſe adjunxit; & Monachorum cauſam maximo animi ſtudio adjuvit: cui ut majorem autoritatem ex magnorum virorum ſuffragiis conciliaret, eodem anno, Romæ agens, *librum de Incarnatione & Gratiâ D. N. Jeſu Chriſti ad Fulgentium cæteroſque Catholicos* in Sardiniâ exulantes Epiſcopos ſui ac ſociorum nomine conſcripſit; quo Orthodoxam Scytharum Monachorum fidem in medium protulit, & prolatam argumentis confirmavit; Epiſcoporumque Africanorum ſententiam de Controverſiis iſtis expilatus eſt. Extat *Liber* iſte inter Fulgentii Opera, Reſponſorio Fulgentii libro præfigi ſolitus, & in Orthodoxogr. p. 1241. ac Bibliothecâ Patr. Tom. IX. Vide plura in Maxentio. 520.

ANONYMUS Auctor *Chriſtianorum libri* à Photio memoratus Cod. 36. claruit circa ann. 520. Sex enim priores libros Pamphilo cuidam, qui ſub Juſtino Imp. floruit, nuncupavit. Opus iſtud nil aliud erat quàm *Octoteuchi Expoſitio in* XII. *libros diſtributa*, & ineptiis nugaciſſimis ac dogmatibus abſurdis referta. Speciminis gratiâ, Nec cœlum nec terra orbiculari formâ conſtare, iſtam verò alterâ parte longiorem extremis partibus cum cœli terminis copulari, illud terræ fornicis vice fungi: Aſtra ab aſſiſtentibus Angelis moveri. Chriſtum è terris aſcendentem inter cœlum & firmamentum conſediſſe, ibique duntaxat cœlorum eſſe regnum. Interiit Opus iſtud: excerpta tantùm quædam breviuſcula conſervavit Photius loc. cit. Idem Auctor *Cantica Canticorum* Commentario illuſtravit, cujus ne minima ſupereſt lacinia. 520.

POSSESSOR, Epiſcopus in Africâ, cujuſnam verò urbis incertum, ab Arianis ejectus, Conſtantinopolim profectus eſt, & contra Hæreticos conſtantes dimicando Catholicam fidem plurimùm confirmavit, claruit anno 520. Extat Epiſtola ejus ad Hormiſdam Papam Conſtantinopoli ſcripta, quâ Pontificem conſulit de Fauſti Regienſis dogmatibus circa gratiam & liberum arbitrium: Habetur unà cum Hormiſdæ reſponſo Concil. Tom. IV. pag. 1529. quamvis non deſint ex Janſenii aſſeclis haud infimæ ſortis viri, qui Epiſtolam illam Reſponſoriam Hormiſdæ abjudicare non vererentur. 520.

JOANNES MAXENTIUS, gente, ut volunt, Scytha, quin & Monachus & Presbyter Antiochenus: non deſunt, qui hunc eundem cum Joanne Antiocheno, de quo Gennadius cap. 93. fuiſſe contendunt. Erat etiam teſte Sophronio Hieroſolymitano apud Photium *. Joannes quidem Antiſtes Scythopolitanus, qui doctè & piè de Synodo Chalcedonenſi ſcripſit; quale Opus noſtrum Joannem confeciſſe ſatis conſtat. An verò noſtrum deſignaverit Sophronius, certò affirmare non auſim. Noſter tamen Scythopolitanus & alibi a Photio †, & hodie vulgò appellatur. Claruit an. 520. Quo anno, ſaltem ſuperiore exortâ inter Monachos quoſdam Scythas (è quorum numero erat Maxentius, 520.

* Cod. 233. † Cod. 95.

eorumque ut videtur Archimandrita) & Victorem quendam Diaconum controverſiâ de iſto loquendi genere, *Unus ex Trinitate pro nobis crucifixus eſt*, quod pium & Orthodoxum eſſe cenſebant Monachi, Victor è contra, & propalatâ in Oriente famâ de Fauſti Epiſcopi Gallicani libris Pelagianiſmum non obſcure docentibus: Monachi ex ſuis quatuor delectos, & in his, ſi Baronio fides, Maxentium, Conſtantinopolin ad Germanum Capuanum aliosque legatos Pontificios ibi tunc agentes ab Antiochia mittunt; ut Fauſti libros damnari, ſententiam verò ſuam de uno ex Trinitate crucifixo à legatis confirmari efficerent. Utrumque recuſarunt legati Pontificii; quin potiùs Scytharum ſententiam apertè damnârunt. Romam igitur pergentes Monachorum legati, ad Hormiſdam Papam ſe conferunt. Verùm ille à legatis ſuis, & Poſſeſſore Africano per literas edoctus, legatorum ſuorum ſententiam ratam facit: datâque ad Poſſeſſorem Epiſtolâ Monachorum ſententiam tanquàm hæreticam, & nefandum ſemen diaboli damnat, eorumque legatos urbe expellit. Iſti quò minùs ſibi deeſſent duodecim anathematiſmos divulgant Neſtorianæ hæreſi oppoſitos, cui Hormiſdæ ſententia latam certè nimis ſtraverat viam. Quinetiam Joannes Maxentius ſcriptâ Apologiâ Scytharum ſententiam tuetur, & Hormiſdæ ad Poſſeſſorem Epiſtolam acriter refutat, autorem illius ſive Hormiſda (de eo enim ſubdubitare videri voluit) ſive alius quis fuerit, hæreticum eſſe, & inimicum Catholicæ veritatis apertè clamans. Hanc quidem ob cauſam Maxentius à Scriptoribus Pontificiis malè tractatur, quem nihilominùs adversùs Baronii, Binii, aliorumque calumnias fusè & eruditè vindicat CL. Furbeſius Inſtruction. Hiſtor. Theol. l.3. c. 21 De ſtylo ejus ſic Photius *. Ἔστι δὲ τὸν λόγον σαφής τε καὶ καθαρὸς, καὶ λέξεσι λόγῳ συγγραφικῷ πρεπούσαις κεχρημένος, καὶ κατὰ τῆς αἱρέσεως οὐκ ἀσθενῶς ἐπαγωνιζόμενος, οὐδὲ ταῖς γραφικαῖς ἀποχρώμενος μαρτυρίαις, &c. *Oratio ejus clara eſt, ac pura, verbiſque utitur hiſtorico ſtylo accommodatis. Contra hæreſin præterea neque languidè pugnat, neque S. Scripturæ abutitur teſtimoniis; &c.*

* Cod. 95.

OPERA, QUÆ EXTANT.

EPiſtola ad Legatos Pontificis Romani Conſtantinopoli agentes.

Catholica de Chriſto profeſſio in confeſſione fidei ſuæ.

Capitula ſive Anathematiſmi XII. *contra Neſtorianos.*

Alia profeſſio fidei brevior.

Ratio adunationis Verbi Dei ad propriam carnem.

Reſponſum Apologeticum ad Hormiſdæ Epiſtolam.

Libellus contra Acephalos.

Dialogorum contra Neſtorianos libri II. ad Theophilum.

Opuſcula iſta omnia Latinè extant in Bibliotheca Patrum Tom.IX. p.533.

Scholia in Dionyſii Areopagitæ Opera, de quibus hæc habet CL. Uſſerius in Biblioth. Theol. MS. „Joannes Scythopolitanus ſcripſit in Dionyſium „Areopagitam ſcholia, pariter ac Maximus: Verùm „in libris Dionyſii ab anno 1562. incluſivè editis „ſimul confuſa ſunt Joannis & Maximi Scholia: „quæ non in antiquioribus ſolùm, quæ Cypariſſioti „tempore ferebantur, editionibus fuerunt diſtincta, ſed etiam in utroque quo uſus eſt ipſe Morellius, Codice: in quorum altero ad marginem „appoſita ſunt (Joannis Scythopolitani) ſine no„mine Scholia: in altero verò ſeorſim (poſt ab„ſolutum textum integrum Dionyſii) Maximi no„mine inſignita Scholia, eò breviora, quòd ab „amplioribus Joannis, cum quibus ea conjunxit „Morellius, ſeparata fuerant. Porrò vulgata illa „Scythopolitani Scholia, eadem illa ipſa ſunt, quæ „Dionyſio Alexandrino ab aliis ſunt attributa: „quod ex ſententiâ à Cypariſſioto ex Dionyſii „ſcholiis citatâ patet; quæ in Scholiis iſtis totidem verbis reperitur. Iſtam verò ſententiam Scy„thopolitani, non Maximi eſſe, liquet ex Latinâ „verſione Scholiorum Scythopolitani à Roberto „Epiſcopo Lincolnienſi factâ, & in Bibliothecâ „Collegii Corporis Chriſti apud Oxonienſes MS. „aſſervatâ, in quâ reperitur. Hactenus Uſſerius. Utrùm verò Scholiorum iſtorum autor fuerit Maxentius noſter, an Joannes Epiſcopus Scythopolitanus, cujus ſuprà mentionem fecimus, ſi modò is diverſus à Maxentio fuerit, an Joannes quidam Scythopolitanus utroque junior, nos nequaquam decernimus: judicent Eruditi.

OPERA DEPERDITA.

ADverſus Eccleſiæ deſertores, ſive contra Eutychen, Dioſcorum, ejuſdemque ſectæ aſſeclas, *Libri* XII. Juliano quodam Archiepiſcopo rogante conſcripti, & à Photio laudati Cod. 95. Habetur fragmentum ſatis amplum ex Libro VIII. deſumptum Concil. Tom.VI p. 830.

Epiſtola ſui, ac Venerii Diaconi nomine ad Fulgentium, cæteroſque in Sardinia exules Epiſcopos Africanos ſcripta, qua ſententiam eorum de Prædeſtinatione & Gratia exquiſivit: ac cui Epiſcopi Africani Epiſtolâ Synodicâ (quæ inter Fulgentii Opera extat) Fulgentius verò tribus editis libris, reſponderunt.

TRIFOLIUS, dignitate Presbyter, cujuſnam verò loci, quis nobis divinabit? Claruit anno 520. Quæſiverat ab eo Fauſtus, Senator Romanus & Prætorio Præfectus, ſi quid in ſcriptis Patrum de doctrina Sytharum Monachorum reperiri poſſet. Fauſto reſpondit per Epiſtolam Trifolius; qua ex quatuor Conciliorum Generalium decretis contra Joannem Scytham, ejuſque Monachos, qui Romam nuper advenerant, agit. Hanc Epiſtolam, in fine quidem mutilam, ex Schedis Sirmondianis eruit Labbeus, & in lucem emiſit Concil. Tom.IV. p. 1590. 520.

JOANNES, natione Tuſcus, Conſtantii filius, anno 523. die VII. Maii Hormiſdæ in Sede Romana ſucceſſit. Anno 525. à Theodorico Rege Ravennam accitus ad Juſtinum Imp. invitus legatus eſt, ut Arianis Eccleſias, quas auferre iis in animo habuit Juſtinus, precibus ſuis conſervaret. Conſtantinopoli agens Epiphanio Patriarchæ (Euphemio malè habet Nicephorus *) in Eccleſia Magna ad latus aſſidere recuſavit; ſublimiorem ſibi thronum ſupra Epiphanii ſedem erigi poſtulans, de quo vide quæ in obſervationibus ad fragmentum Dorotheanum ſuprà notavimus. Re apud Imperatorem infectâ Romam reverſus, à Theodorico Ravennam abductus, & in cuſtodiam datus eſt. Obiit in carcere anno 526. die XVIII. Maii. Extant *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. IV. pag.1603. ſed quas, quicquid ſibi ſomniat Binius, ſuppoſititias eſſe fatentur noviſſimi Conciliorum editores. 523.

* L.7. c.9.

EPHRÆMIUS, genere Syrus, poſtquàm alias ſæculares dignitates obiiſſet, à Juſtino Imp. Comes Orientis renunciatus eſt. Anno 525. Antiochia incen- 526.

Digitized by Google

cendiis & graviſſimo terræ-motu penè diruta, & Euphraſio Epiſcopo inter ædium ruinas obruto, cùm Ephræmius ſummâ diligentiâ ac pietate miſeræ plebis neceſſitates ſublevaret, à civibus Antiochenis Euphraſii ſucceſſor expetitus eſt. Anno igitur ſequente Patriarcha Antiochenus ordinatur, ac commiſſum ſibi munus egregia pietate, & invictâ adversùs hæreticos conſtantiâ adminiſtravit. Anno 546. a Juſtiniano Imp. rogatus, aliquamdiu tamen reluctatus, tria Capitula damnavit, *poſtquam ei denunciatum eſt, quod excludendus eſſet, niſi faceret, ſui potiùs honoris, quàm veritatis dilector inventus*, inquit, qui ipſe tunc Conſtantinopoli aderat, * Facundus Hermianenſis; nec ſubſcriptioni ſuæ diu ſupervixit, eodem enim anno obiiſſe videtur.

* Lib.4.c.4.

Scripſit multa, quæ ſequuntur.

P*Ro Eccleſiaſticis dogmatibus, & Synodo Chalcedonenſi libri* III. Priores duos fusè deſcribit, & ampliſſima ex iis excerpta exhibet Photius Codd. 228. 229. De tertio penitùs ſilet. Librorum autem priorum,

Primus continebat, 1°. *Epiſtolam ad Zenobium Scholaſticum Emeſenum* Acephalorum hæreſi infectum prolixum, de Synodi Chalcedonenſis autoritate, Leonis Papæ Epiſtola ad Flavianum CP. Triſagii clauſula à Fullone addita & in Eccleſiis Orientalibus deinceps uſurpata, ac de duabus in Chriſto naturis. 2°. *Ad Juſtinianum Imp. Epiſtolas* III. 3°. *Epiſtolam ad Anthimum Epiſcopum CP.* 4°. *Epiſtolam ad Domitianum.* 5°. *Epiſtolam ad Syncleticum Tarſenſem contra Acephalorum dogmata.* 6°. *Epiſtolam ad Anthimum Epiſcopum adhuc Trapezuntinum.* 7°. *Epiſtolam ad Braſen Perſam de variis Theologicis dogmatibus.* 8°. *Epiſtolam ad Monachos quoſdam ſchiſmaticos.* 9°. *Epiſtolam ad Callinici deſertores.* 10°. *Acta Synodi ab Ephræmio in cauſâ Syncletici Tarſenſis Epiſcopi habita.* 11°. *Epiſtolam ad Magnum Epiſcopum Beroeæ de duabus in Chriſto naturis.* 12° *Epiſtolam ad Eunoium Monachum de corruptione & incorruptione.* 13°. *Panegyricas Orationes* VI. *in totidem feſtos dies in Eccleſiâ celebratos.* 14°. *Orationes* 2. *Catecheticas ad Neophytos.*

Secundus continebat, 1°. *Apologiam pro Cyrilli Epiſtolâ* ad Succenſum, quam calumniis ſuis obtendere ſolebant hæretici. 2°. *Reſponſionem ad Anatolii Scholaſtici Quæſtiones, de Chriſto in carne etiamnum cognito*; quomodo Adam, ſi compoſitum quid creatus ſit, immortalis eſſe potuit; de Joanne Evangeliſta etiamnum ſuperſtite; quomodo, ſi immortalis Adam eſt cognitus, quid utile erat, ignoravit, & quid velit id dictum, *Adam factus eſt ſicut unus è nobis.* 3°. *Librum ad Ioannem & Domnum Cilices Monachos de Concilio Chalcedonenſi*, duabus in Chriſto naturis, & Cyrilli ſententia. 4°. *Ad Orientis Monachos Theopaſchitarum hæreſi infectos*

526. FOELIX, natione Samnita, Caſtorii filius, Joanne Papa in carcere mortuo, à Theodorico Rege Succeſſor ejus nominatus eſt, ac proinde anno 526. die XII. Julii in ſede Pontificali collocatus. Virum fuiſſe in Clero Romano probatiſſimum agnoſcunt omnes: id ſolum ipſi vitio vertitur, quòd à Theodorico electus ſit: qua occaſione quàm lugubres, quàm tragicas in Theodoricum exclamationes effundat Baronius, videſis Annales ejus ad ann. 526. Obiit Fœlix die XXV Septembris anno 530. Extant *Epiſtolæ* III Concil. Tom. IV p. 1650. quarum duas priores ſuppoſititias eſſe fatetur ipſe Labbeus, & poſt eum Papebrochius; ac res ipſa clamat.

Cave Hiſt. Lit.

JOANNES, profeſſione Rhetor, domo Antiochenus, claruit anno DXXVI. Scripſit *Hiſtoriam rerum geſtarum ſub imperio Theodoſii Junioris, Marciani, Leonis, Zenonis*, &c. Opuſque ſuum clauſit in ruinâ Antiochiæ, quæ facta eſt Juſtini Senioris anno IX. Incendia, & terræ motus toto ferè anno per vices recurrentes, quæ eo tempore Antiochiæ contigerunt παραδόξα καὶ λόγου κρείττω inquit Evagrius, * τραγῳδικῶς lugubri ſtylo expoſuit. Citat ipſum non ſemel Evagrius lib. I. cap. 10. lib II. cap. 12. lib. III. cap. 10. 28. & alibi non uno loco. Verùm opus illud dudùm periiſſe arbitror. 526. P. II.

* Lib IV. c.5. p. 383.

SIMEON, *Stylites* ab babitaculo, *Junior* ab ætate, quâ viſit, *Thaumaſtorita* denique (i. e. ὁ ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει) à vitæ inſtituto dictus, gente Syrus, à teneris unguiculis Monaſticam vitam coluit. Puerum adhuc miraculis enituiſſe ferunt: Puerum certè adhuc, quippe antequam dentes commutaſſet, aut pardum à feli dignoſceret, in columnam ſuam prope Antiochiam ſitam anno 527. recepit, ac vitæ ſocium ſibi delegit Eremita quidam ſenex ſanctiſſimus. Ab eo tempore Simeon partim in illâ, partim in alterâ in montis vicini vertice poſitâ columnâ vitam degit, orationibus, vigiliis, & ſeveriſſimis ἀσκήσεσι eremiticæ inſtitutis vacans. Acerrimus Eutychianorum & Neſtorianorum hoſtis, quos angue & cane pejus odit. Mira de eo narrant Scriptores, πάσῃ χάριτι ἠσκημένον fuiſſe ſcribit Evagrius ei optime notus; qui dæmonas fugaſſe, morbos ſanaſſe, intimas hominum cogitationes rimarum eſſe, futura prædixiſſe, ocularis ut plurimùm, uti præ ſe fert, teſtis prodit. Eadem poſt Evagrium miracula enarrat Nicephorus lib. 18. c. 14. Longè vero plura comminiſcitur, qui Simeonis Vitam fuſiſſimè ſcripſit, Arcadius Cypri Archiepiſcopus in Concilio Nicæno II*. & à Damaſceno † citatus. Obiit Simeon anno 595. poſtquàm in columnâ annos 68. exegiſſet. Scripſit Epiſtolas plures. Quintam ad Juſtinum Imperatorem citant atque integram Græc. Lat. exhibent Concilii Nicæni II. Patres actione 5. Concil. Tom. VII pag. 349 Spuriam tamen eſſe olim ſuſpicati ſunt, & pluribus probare nituntur Carolus M. & Patres Francofurtenſes *. Olim etiam Simeoni vindicavit Hadrianus Papa, ac poſt eum nuper Leo Allatius †. Epiſtulam Simeonis ad Juſtinianum Imp. contra Eutychianos & Neſtorianos memorat Sophronius Hieroſolymitanus apud Photium *. Fragmentum ejuſdem de Imaginibus dabat Damaſcenus Orat. 3. de Imag. pag. 789. Varios denique illius Tractatus hactenus ineditos in Bibliothecâ Vaticanâ & alibi aſſervatos memorat Leo Allatius Diatrib de Simeonum ſcriptis pag. 21. 22. viz. 1°. *Troparia in S Demetrium Martyrem.* 2°. *Orationem ſive precem ad Filium pro repellendis obturbantibus cogitationibus.* 3°. *Orationem ad Chriſtum recitandam cum inſurgunt cogitationes fornicationis.* 4°. *Orationem ad S. Deiparam contra pravas cogitationes*; quam recentioris ævi eſſe fœtum ipſe titulus clamat. 527.

Evagr. l.6. c. 23.

Ibid. & l.5. c.21.

* Act. 4. † Orat. 3. de imag.

* De non adorand. imag. l. 4 c 1. † Diatrib de Simeonum Script. p. 20. * Cod. 231.

FL. JUSTINIANUS, gente Illyricus, Sabbatii & Biglinizæ filius, Taureſii, hodie Achridenſis in Dardania natus eſt anno 483. Avunculum habuit Juſtinum Auguſtum, à quo in Caſtello Bederiano ſumma cura educatus eſt, & in filium adoptatus. Nondum Imperator Theodoram ortu Cypriam uxorem duxit, fœminam inſolentem & Eutychianæ hæreſi perditè addictam. Anno 519. à Juſtino Imp. Magiſter Militum factus eſt; & in Orientem cum exercitu miſſus, tum contra Perſas benè geſ- 527.

 ſit. Anno 521. Conſulatum obiit; mox Patricius, deinde Nobiliſſimus, ac tandem anno 527. Calendis Aprilibus Auguſtus renunciatus, cum avunculo regnare cœpit; quo defuncto Calendis Auguſti ejuſdem anni Imperium deinceps ſolus tenuit. Anno 528. edictum promulgavit, quo Neſtorianos & Eutychianos, tanquam Hæreticos pœnis civilibus mulctandos decrevit, eodem poſt quinquennium renovato. Anno 541. Origenem ipſe edicto damnavit, & habitâ mox ſub Menna Synodo Conſtantinopoli illum cum ſectatoribus anathemate percutiendum curavit. Anno 545. editâ conſtitutione tria Capitula damnavit: quod & exeunte ſequente anno Synodus CP. itidem fecit. Anno 553. Concilium Oecumenicum Conſtantinopoli habendum indixit: in quo à Patribus, ut tria Capitula damnarentur poſtulavit & obtinuit. Anno 563. fatiſcentibus cum corpore animi viribus, ab Hæreticis quibuſdam deluſus, edictum condidit, quo Chriſti corpus pati modo ante ac poſt reſurrectionem corruptionis & naturalium affectionum expers fuiſſe docuit; utque ſententiæ ſuæ omnes Epiſcopi ſubſcriberent, mandavit. Epiſcopos Orientales ad Anaſtaſii Antiocheni ſententiam provocantes graviſſimè afflixit; ipſum verò Anaſtaſium, & Eutychium Patriarcham CP. conſtanter reluctantes ſedibus ſuis exturbavit, & in exilium deportari juſſit. Hujuſmodi deliriis intentus, rebus humanis exemptus eſt anno 565. die 14. Novembris, dierum, gloriæ, & triumphorum ſatur. Non deerant olim, nec deſunt hodie, qui in ſacratiſſimum principem, non minùs doctrinâ, pietate, quàm potentiâ & rerum geſtarum gloriâ clarum, tota calumniarum & conviciorum plauſtra exonerant. Nemo verò unquam iniquiori cenſurâ, & inverecundiâ longè infra ſummi principis ſortem, in auguſtiſſimos Juſtiniani manes debacchatus eſt, quàm Card. Baronius, omnes in hoc eloquentiæ nervos intendens, ut ex Imperatore non hominem ſed diabolum nobis exhiberet. Ut fidem faciam, quædam lectori ob oculos ponam. *Fuit*, inquit, *homo penitùs illiteratus; adeò ut nec alphabetum aliquando didiciſſet. Sacrilegus Imperator, qui non levem perſecutionem excitavit, furore percitus, mente dimotus, corruptus maligno ſpiritu, agitatus à Satanâ, quique omnem in Eccleſiâ diſſolvit ordinem, fecitque ex Regno cælorum ergaſtulum inferorum.* Infinitus eſſem, ſi omnia percurrerem. Non mihi in animo eſt, poſt Guinetum, Giphanium, Trivorium, Rivium noſtratem, alioſque, egregii principis vindicias agere. De eximiis Juſtiniani virtutibus unicum aut alterum Veterum teſtimonium proferam. De doctrina ejus & pietate hæc Procopius *, in Juſtinianum adhuc æquus. Solitum eum rum libros de rebus divinis agentes pervolutare, tum de iiſdem colloquia cum Epiſcopis & Presbyteris in multam noctem pertrahere: in more ei ſemper fuiſſe multis ante Paſcha dierum hebdomadibus corpus vigiliis & inediis pluſquàm aſceticis macerare, ſemel in biduo cibum capere, vino, pane aliiſque cibariis penitùs abſtinuiſſe, herbis tantùm ſale & aceto conditis, atque aquâ contentum. De egregio autem illius erga fidem Catholicam ſtudio audiamus Agathonem Papam ex Epiſcoporum CXXV. Synodo teſtimonium ferentem. *Et præ omnibus*, inquit, *æmulator veræ Apoſtolicæ fidei piæ memoriæ Juſtinianus Aug. cujus fidei rectitudo, quantum pro ſincera confeſſione Deo placuit, tantum rempublicam Chriſtianam exaltavit: & uſque ab omnibus gentibus ejus religioſa memoria veneratione digna cenſetur: cujus fidei rectitudo per auguſtiſſima ejus edicta in toto orbe diffuſa laudatur.*

Evagr. l. 4. c. 39.

Annal. ad an. 531. num. 3. 4. 528. num. 20. 553. num. 21.

* De Bell. Goth. l. 3. de ædif. Juſt. l. 1.

OPERA.

PRæter *Corpus Juris Civilis*, (*viz. Inſtitutionum libros IV. Pandectarum ſive Digeſtorum* libros L. & *Codicis* (cui plurima de Religione admixta ſunt) libros XII.) quod Triboniano, atque aliis adjutoribus uſus, anno 528. condere incœpit, anno 535. ad exitum perduxit: & *Novellas* poſt annum 535. editas, quarum plurimæ fori ſunt Eccleſiaſtici, ſeorſim typis excuſas Græcè per Haloandrum *Pariſ.* 1553. 8°. per Sehringerum ib. 1558. Gr. Lat. *Antverp.* 1575. Scripſit Juſtinianus plurima ad rem Eccleſiaſticam ſpectantia: ex quibus hodie extant.

Conſtitutio contra Anthimum, Severum, Petrum, & Zoaram, anno 536. facta; quæ quidem ex Novellis deſumpta, habetur Gr. Lat. Concil. Tom. V. p. 264.

Epiſtola ad Patres Concilii V. *Generalis*, anno 553. ſcripta: extat Lat. Concil. Tom. V. pag 419.

Tractatus ſive Edictum adversùs Origenem, & errores ejus, ad Mennam Patriarcham CP. anno 541. miſſus: extat Concil. Tom. V. p. 635.

Epiſtola ad Synodum CP. anno 541 à Menna habitam adversùs Origenem & ſectatores ejus: habetur Gr. Lat. Concil. Tom. V. p. 679.

Confeſſio recta fidei, (*ſive Edictum contra tria Capitula*) anno 545. ſcripta: extat Gr. Lat. Concil. Tom. V. p. 684.

Epiſtola ad Patres Synodi CP. anno 546. *habitæ adversùs tria Capitula*: extat Gr. Lat. Concil. Tom. V. p. 724.

In ſcriptis hiſce concinnandis ſi modò Theologorum ſuorum Conſilio atque induſtriâ uſus eſt Juſtinianus; nec novum id, nec mirum cuiquam videri debeat: nec minùs idcirco hæc proprio Marte ſcripſiſſe dicendus erit.

AGAPETUS, Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopo- 527.
litanæ Diaconus, claruit anno 527. quo ad Juſtinianum purpura recèns ornatum ſcripſit *Admonitiones* quomodo ſe in imperio gerere deberet, verè aureas, & ſummo principe dignas, *Capita parænetica* LXXII. continentes. Extant Gr. Lat. *Venet.* 1509. 8°. *Baſil.* 1518. 8°. per Matthæum Martinium *Herbornæ* 1605. 8°. cum notis Stephani Schoningii *Franekeræ* 1608. 8°. *Francofurt.* 1659. 4°. *Lipſiæ* 1669. 8°. in Orthodoxogr. p. 180. in Auctario Bibliothecæ Patr. Duceano Tom. II. p. 362.

PROCOPIUS, gente Palæſtinus, domo Cæſa- 527.
rienſis, profeſſione Rhetor & Sophiſta, demum Senator Conſtantinopolitanus; anno 527. Beliſario militiæ duci facto à Juſtiniano Imp. comes, notarius, ac conſiliarius datus eſt. Anno 533. Beliſarium Vandalos debellaturum in Africam ſecutus eſt; & ab eo ex itinere Syracuſas miſſus imperatis fœliciter ſatisfecit. A Beliſario ad res poſt victoriam componendas in Africa relictus, propter militum ſeditionem anno 536. ad illum in Sicilia agentem rediit; eumque eodem anno contra Gothos arma moventem in Italiam comitatus eſt; ac claſſis & rei annonariæ curam ſibi commiſſam habuit. Ante annum 542. cum Beliſario Conſtantinopolim reverſus, ibi demum reliquum vitæ tempus conſediſſe videtur. In vivis adhuc erat ann. 562. quo Hiſtoriam Arcanam nondum clauſerat. Plura ejus Operibus inſunt, quæ animum fidei Chriſtianæ minùs æquum, & Gentiliſmo longè faventiorem oſtendere videntur; adeò ut non deſint, qui illum ſuperſtitione Gentilium imbutum fuiſſe pertinaciter contendunt. Vide inter alios Joannem Eichelium Præfat. in Procopii Anecdotanum.

Procop. de Bell. Perſ. l. 1. c. 12. 13. l. 2. c. 22. De Vandal. l. 1. c. 12. 14. 15. l. 2. c. 14. De Goth. l. 2. c. 23. & alibi paſſim.

SÆC. VI. ab An. D. num. 17. ad 22. ubi pluribus ex ipſius Procopii ſcriptis id agit. E contra non pauca ſuadent Procopium à cultu Chriſtiano, ſpecie ſaltem, neutiquam abhorruiſſe: præcipuè quæ de Ædificiis Juſtiniani l. 5. c. 7. de Bello Perſico lib. 1. c. 25. l. 2. cap. 12. de Bello Vandalico lib. 1. c. 21. alibique habes. Certè quantùm ex ipſius ſcriptis perſpicere liquet, veri non abſimile mihi videtur, Procopium neque prorſus Gentilem fuiſſe, neque prorſus Chriſtianum; cum Gentilibus Chriſtianam non veram & unicam eſſe religionem crediſſe; cum Chriſtianis Gentilium ritus & ſuperſtitiones ludibrio habuiſſe: cum utriſque ſummum numen cœli terræque conditorem agnoviſſe. Utut res ſit, erat ſaltem profeſſione & nomine tenus, Chriſtianus; utque Juſtiniani gratiam eò faciliùs captaret, quicquid in pectore clàm foveba, palam Chriſtianum cultum præ ſe tulit: cui proinde inter Scriptores Eccleſiaſticos locum ſuum hìc dedimus. Scripſit φιλοπονώτατα καμάτῳ τε καὶ λογίως, inquit Evagrius *, varios Hiſtoriarum libros, qui ſequuntur.

* L. 4. c. 15.

De Bello Perſico libri II. rerum inter Romanos & Perſas ab anno 407. ad an. 549. geſtarum hiſtoriam complexi.

De Bello Vandalico libri II. rerum inter Romanos & Vandalos in Africâ ab anno 395. ad an. 545. geſtarum hiſtoriam exhibentes.

De *Bello Gothico libri* IV. res bellicas ab Imperatoribus CP. contra Gothos in Italiâ ab anno 487. ad ann. 554. enarrantes. Hoſce una cum libris *de Bello Vandalico* ex Manuſcriptis auctiores, ac Latinè à ſe verſos dedit Hugo Grotius *Amſtelod.* 1655. 8°.

Prodierunt octo iſti libri Lat. *Baſil.* 1531. 1576. fol. Gr. à Davide Hæſchelio editi *Auguſtæ-Vindel.* 1607. fol.

Ἀνέκδοτα, ſive *Hiſtoria Arcana, Juſtiniani, Theodoræ, Augg. Beliſarii, & Antoninæ flagitia* deſcribens, anno 549. incœpta, anno 562. ad umbilicum ducta. In eâ Procopius ſummâ non jam audaciâ dicam, quàm mentiendi & calumniandi prurigine turpiſſima & inaudita hactenus ſcelera Juſtiniano Imp. aliiſque affingit: adeò ut nullo alio fine eam ſcripſiſſe videatur, quàm ut optimi Principis aulam, tanquam Diabolorum Lernam, orbi inviſam redderet. Tanta quinetiam in eâ ubique ſcatet fortites conviciandi libido, tanta mendaciorum inverecundia, à ſolita Procopii gravitate alieniſſima, ut ſuppoſititium eſſe opus & Procopio falsò inſcriptum viri doctiſſimi opinati ſint. In excuſis exemplaribus paginæ nonnullæ horrendas Theodoræ Aug. impudicitias & libidines narrantes omiſſæ ſunt. *Integra* verò *Hiſtoria* in Bibliotheca Vaticana reperitur. Prodiit Gr. Lat. cum prolixis Alemanni notis *Lugduni* 1624. fol. *Colon.* 1669. fol. cum animadverſionibus Eichelii, *Helmſtad.* 1654. 4to.

De Ædificiis Juſtiniani Imp. libri VI. Prodierunt Gr. ab Hæſchelio editi unà cum octo prioribus *Hiſtoriarum libris Auguſtæ-Vindel.* 1607. fol. Latinè cum iiſdem *Baſil.* 1576.

Prodierunt auctiora omnia Procopii Opera Gr. Lat. cum verſione, variis lectionibus & emendationibus Maltreti *Pariſ.* 1662. fol.

527. NICETIUS, gente Gallus, primùm Monachus, ac deinde Abbas, maximè ſanctitatis famâ inclaruit: adeò ut Theodoricum Mediomatricum Regem, & filium ejus Theodebertum vitiorum liberè coarguere non vereretur. Quapropter ſummâ viri veneratione tactus Theodoricus anno 527. cum Aprunculo Trevirenſi Archiepiſcopo defuncto ſucceſſorem dari curavit. Anno 535. Concilio Arvernenſi I. anno 549. Aurelianenſi V. & Arvernenſi II. anno 551. Pariſienſi II. Nicetius interfuit; inflexo animi rigore in conſervanda diſciplina Eccleſiaſtica ſemper nitus, Clotharium Regem ob inceſtas nuptias ſæpius excommunicavit. A Clothario ea propter in exilium miſſus, demum anno 565. à Sigeberto Clotharii filio poſt patris mortem ſedi ſuæ reſtitutus eſt. Obiit anno 568. Nonis Decembris, vel ut alii volunt, Calendis Octobris. SÆC. VI. ab An. D.

SCRIPTA.

De Vigiliis Servorum Dei Tractatus.

De Bono Pſalmodiæ Tractatus. Uterque diù Nicetæ Dacorum Epiſcopo tributus eſt. Eos verò Nicetio noſtro vindicavit Dacherius atque edidit Spicileg. Tom III.

Epiſtola ad Juſtinianum Imp. qua eum in hæreſim (uti opinabatur) lapſum ab errore revocare conatur.

Epiſtola ad Chloſuindam Reginam Longobardorum; qua eam hortatur, ut maritum ad fidem Catholicam adducat. Utraque poſt annum 560. ſcripta eſt, & habetur Concil. Tom. V. p 832.

DACIUS, Mediolanenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, clarnit anno 527. Imperante adhuc Juſtino ſeniore, dum fidei causâ Conſtantinopolim pergeret, quid ab eo Corinthi adverſùs Dæmonem hoſpitium quoddam deſertum incolentem factum ſit, narrabit tibi Gregorius M. Dialog. lib. 3. c. 4. 527.
Extat ad illum *Epiſtola Caſſiodori* de annona in plebem famelicam diſtribuenda circa an. 537. data. Obiit anno circiter 555. Tribuitur ei *Rerum Mediolanenſium Chronicon* hactenus ineditum in Bibliotheca Mediolanenſi ſervatum. Ut Chronici hujuſce fidem & auctoritatem eò certiùs exploraret Cl. Mabillonius, mediante Claudio Caſtellano, quæſita quædam Mediolanum miſit. Reſponſum tulit ab Antonio Maria Puſtula Eccleſiæ Metropolitanæ Bibliothecario, Chronicon eſſe annorum ſexcentorum, in Pergamenâ quidem, non tamen eâdem manu, deſcriptum: præfixum nomen Dacii Archiepiſcopi Mediolanenſis, verum titulum eſſe recentiorem: narrare Mediolanenſis Eccleſiæ res ab octavo ſæculo uſque ad tempus Alexandri II. Papæ, & deſinere in anno 1067. & exinde luculenter ſatis conſtare, Dacii noſtri non eſſe: veros autem authores Landulphum ſeniorem, qui primam, Arnulphum, qui ſecundam, Landulphum denique juniorem, qui tertiam partem ſcripſit, habuiſſe. Variar. l. 12. ep. 27. Analect. Vet. Tom. 1. p. 31 &c.

JUSTINIANUS, gente Hiſpanus, Eccleſiæ Valentinæ Epiſcopus, ex quatuor fratribus & Epiſcopis, eâdem matre progenitis, unus, claruit circa an. 529. Scripſit *librum Reſponſionum ad quendam Ruſticum de interrogatis quæſtionibus quinque*, viz. *de Spiritu S. de Chriſti naturâ contra Bonoſiacos* (*ſive Photianos* * à Bonoſo Sardicæ Epiſcopo, ac Photini ſectatore, qui circa an. 370 vixit, nomen iſtud mutuatos) *de baptiſmo non iterando, de diſtinctione baptiſmi Joannis & Chriſti, de Filii pariter ac Patris inviſibilitate.* NE. 529. Iſidor. de Script. c. 20. * Gennad. de Script. c. 14.

JUSTUS, Juſtiniani frater, Urgellenſis ſive Orgellitanus in Catalauniâ Epiſcopus, claruit an. 529. An. 531. Concilio Toletano II. interfuit. Obiit circa ann. 540. Scripſit *Commentarium in Cantica Canticorum*; quem primus in lucem edidit Menradus Moltherus *Hagenoæ* 1529. exinde relatum in Orthodoxogr. p. 1038 & Biblioth. Patr. Tom IX. p. 731. eundem præmiſſis duabus Juſti *Epiſtolis*, una *ad Sergium Papam* (quam ſpuriam eſſe titulus clamat 529. Iſidor. Hiſp. de Script. c. 21.

mat) *alterâ ad Juſtum Diaconum* (quo hortante Commentarium confecerat) recudi fecit Georgius Roſtius *Halæ Sax.* 1617. Alias duas Juſti *Epiſtolas* evulgavit Dacherius Spicileg. Tom. III. Porrò reliqui duo fratres, Nebridius (Epiſcopus Egarenſis ſive Agragenſis, qui Concilio Toletano II. ſubſcripſit) & Elpidius ſcripſerunt nonnulla; quæ Iſidori Hiſpalenſis, multò magis noſtram notitiam fugerunt.

530. BONIFACIUS II. Patriâ Romanus, Sigisbaldi filius, anno 530. die XXIX Septembris, in Baſilica Julii Pontifex Romanus ordinatus eſt, Dioſcuro Diacono eodem tempore in Baſilica Conſtantiniana ab altera cleri Romani parte ordinato. Verùm Dioſcuro paulò poſt è vivis ſublato, Bonifacius ſedem quietè tenuit, ac Dioſcurum poſt mortem anathematizavit. Anno 531. ut Gothorum Regum ambitioni in deſignandis Pontificibus viam præcluderet, habitâ Romæ Synodo, Vigilium Diaconum ſibi ſucceſſorem conſtituit; & decretum ea de re Synodicum totius Cleri ſubſcriptione confirmari fecit. Mox tamen ab Athalarico Rege acriter eo nomine correptus, ac terrore perculſus, reum ſe majeſtatis confeſſus eſt; & conſtitutum Synodicum in præſentiâ omnium ſacerdotum, Cleri, & Senatûs, incendio conſumpſit. Obiit anno 532. die XXIV. Octobris Extant *Epiſtolæ II. prima ad Eulalium Alexandrinum Epiſcopum*, quam ſpuriam eſſe omnes agnoſcunt, *ſecunda ad Cæſarium Arelatenſem*, quæ Conſules malè notatos habet. Habentur Concil. Tom. IV. p. 1684.

530. BENEDICTUS, gente Italus, provinciâ Umber, domo Nurſinus, Euprepii & Abundantiæ filius, ex vetuſtiſſimâ & nobiliſſima Aniciorum familiâ natus eſt anno 480. Exactâ pueritiâ Romam à parentibus, bonis literis erudiendus, mittitur. Verùm loci iſtius mox pertæſus, in eremum Sublacenſem receſſit, anno 494. ætatis ſuæ 14. ac vitam Aſceticam inire cœpit. Hîc loci per plures annos degens XII. Monaſteria fundavit, ac in ſingulis totidem Monachos collocavit. Tandem anno 528. relicto Sublaco ad montem Caſſinum ſe contulit, ubi exciſo priùs luco Apollinis, Monaſterium ſibi condidit. Anno 531. à Bonifacio II. Romam ad Synodum evocatus eſt, eò majorem Synodo auctoritatem præſentiâ ſuâ conciliaturus: quod ex Bibliothecæ Vaticanæ Codice refert Antonius Scipio Monachus Caſſinenſis *. Morti proximus in Oratorium S. Joannis Baptiſtæ ſe deferri curavit: ubi ſacris initiatus, ſtans atque erectus animam cœlo reddidit anno 542. vel 543. Qui virtutes & ſtupenda S. Benedicti miracula ſcire velit; adeat Gregorii M. Dialogorum lib. 2. qui totus iis ad nauſeam uſque enumerandis inſumitur.

* Elog. Abbat. Caſſinenſ. p. 25.

SCRIPTA.

R*Egula Monachorum*; quæ cum Commentariis Joannis de Turrecremata, & Smaragdi Abbatis, & aliis quibuſdam aliorum Opuſculis prodiit *Colon.* 1575. fol. Eandem edidit Lucas Holſtenius in *Codice Regularum*, quem vol. 3. *Pariſ.* 1663. emiſit. Habetur etiam in Bibliothecâ Patr. Tom. IX. p. 640. Longum eſſet enumerare ſingulas Regulæ iſtius editiones; cùm Arnoldus Wion * (qui ſuperiore ſæculo ſcripſit) pluſquam centies ſuo ævo excuſam fuiſſe referat.

* Lign. Vitæ lib. 1. 5. 7.

De Ordine Monaſterii, qualiter fratres ſtudioſè & religioſè converſari, ac Domino militare debeant, *liber*, ab Arnoldo Wion unà cum Regulis editus *Venet.* 1593. 16°. Suppoſititium eſſe hoc Opuſculum plura ſunt in ipſo libro quæ ſatis arguunt, fatente J. B. Mato Not. ad Petrum Diac. p. 4.

Epiſtola ad Remigium Archiepiſcopum Rhemenſem, quæ ad finem Chronici Caſſinenſis extat pag. 198. (edit. *Venet.* 1513) & alibi ſæpius tum excuſa, tum MS. In Codicibus MSS. continetur *epiſtola Monachorum Rhemenſium ad Fratres in Monte Caſſino conſiſtentes*; quâ, de epiſtolæ hujus occaſione prolixè agunt, nobili nempe puellâ Dæmonio obſeſſâ, à S. Benedicto ad Remigium miſſâ, ut ejus precibus liberaretur; ſed tum Benedicti tum Rhemenſium literæ recentioris ævi ſomnia manifeſtò ſapiunt. Quin & res tota ab ipſo Baronio ad ann. DVII. tanquam impoſtura rejicitur, etſi non deſint, qui eam ſeriò & ſtrenuè propugnant.

Epiſtola ad S. Maurum, cùm ad Gallias tenderet, quæ in S. Mauri Vita habetur.

Sermo in diſceſſu S. Mauri; qui in Martyrologio Benedictino ad diem XIV. Januarii reperitur.

Sermo in Paſſione S. Placidi & Sociorum; qui in Epiſtola Siculorum ad S. Benedictum in fine Chronici Caſſinenſis fol. 199. invenitur.

Sententiæ ejuſdem nonnullæ citantur in libello CXIV. Sententiarum Patrum, *Colon.* 1531. 8°. excuſo.

Omnia S. Benedicti Opuſcula in unum collecta habentur in Bibliotheca Patr. Tom. IX. pag. 640. &c.

JOBIUS, Monachus Orientalis, ὁ δοκησίσοφος, καὶ φροντίσιν ἱεραῖς ἀνειμένος ὁ ἀνὴρ, teſte Photio *. 530.
Hunc ego ſexto huic ſæculo adſcripſerim, tum quòd ſcripſit contra Severum non unâ vice Juſtiniano imperante damnatum, tum quòd vixit, poſtquàm Pſeudo-Dionyſius palàm orbi innotuerat, & pro germano Areopagita haberi cœperat. Adeòque circa ann. 530. claruiſſe videtur. Scripſit *librum adverſus Severum hæreticum*, cujus nulla hodie ſuperſunt veſtigia. Item περὶ ἐνανθρωπήσεως πραγματείας, *ſeu de Incarnatione Domini*, libros IX. Ex quovis illorum fere libro præclara, eaque longè ampliſſima Excerpta deſumpſit Photius; quæ apud eum extant Cod. 222. In tractandis controverſiis, notante Photio, non ignobilis aut remiſſus: non ita feliciter tamen objectionum nodos diſſolvit. In utroque opere ſuo τὸ μὲν ζῆλος εὐσεβείας, ὅσα γε ἐμὲ εἰδέναι, ὀρθός τ' ἐστὶν ἀξιέπαινος, καὶ τὸ φιλόπονον οὐκ ἀδόκιμος, καὶ τῆς τῶν ἱερῶν γραφῶν μελέτης οὐκ ἄπειρος. *Et rectæ religionis eſt, quod quidem obſervaverim, amans, laudeque dignus, & diligentia non contemnendæ, atque in SS. Scripturarum commentatione inſigniter exercitatus.*

* Cod. 222.

TETRADIUS, ſeu Teridius, gente Gallus, S. Cæſarii Arelatenſis nepos, dignitate Presbyter. Claruit anno 530. Scripſit ab ore S. Cæſarii exceptam, & ad multa Galliarum Monaſteria tranſmiſit, *Monachorum Regulam*, quæ S. Cæſario vulgò inſcribitur, & in Bibliothecâ Patr. Codice Regularum Holſteniano, atque alibi habetur. 530.

COGITOSUS, natione Hibernus, S. Brigidæ, ut videtur, nepos, vixiſſe putatur circa an. 530. vel paulò poſt. Scripſit *vitam S. Brigidæ*, quæ habetur apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. V. part. 2. pag. 625. & apud Surium & Bollandum, Febr. 1. 530.

MONTANUS, gente Hiſpanus, poſt Celſum Toletanæ Urbis Archiepiſcopus, claruit ann. 531. quo Concilio Toletano præfuit, ac in eo decretum Synodicum fieri curavit, ut nullus deinceps presbyter chriſma conficeret, aut Epiſcopus in alienâ diœceſi Eccleſias conſecraret. Epiſcopatum 531.

tum tenuit annis IX. Eum ob doctrinam, & vitæ ſanctitatem plurimùm laudat Ildefonſus Toletanus*, quem conſulat, cui plura de eo ſcire lubet. Extant *Epiſtola* II. *prima ad fratres territorii Palentini*, *alteru ad Theoribium Epiſcopum Palentinum*, Concil. Tom IV p. 1735. Alius ab iſto videtur Turibius Epiſcopus, quem ad Leonem Papam libros contra Priſcillianiſtarum hæreſin ſcripſiſſe memorat Montanus noſter in epiſtolâ priore.

* De Script. c. 3.

532. JOANNES II. cognomento *Mercurius*, patriâ Romanus, Projecti filius, Eccleſiæ Romanæ titulo S. Clementis Presbyter, ad Pontificatum evectus anno 532. die XIX Decembris. A Juſtiniano Imp. miſſis literis, & legatis Hypatio Epheſino, ac Demetrio Cæſareenſi, anno 533. rogatus, ut Phraſin iſtam, *Unus de Trinitate paſſus eſt*, ſuffragio ſuo confirmaret, & Acœmetas Monachos, qui Hormiſdæ Papæ decreto contra phraſim iſtam ante tredecim plùs minùs annis lato ad Neſtoriana dogmata ſtabilienda uſi ſunt, excepto iis ejuſmodi argumento, damnaret; utrumque effecit: datâque ad Juſtinianum Epiſtolâ phraſim iſtam iiſdem verbis, quibus eam olim tuebatur Maxentius, damnabat Hormiſdas, à Juſtiniano propoſitam, Catholicam eſſe, ac rectè uſurpari poſſe decrevit, anathemate in contraria docentes vibrato. Obiit anno 535. die XXI. Aprilis. Extant *Epiſtola* VI. Concil. Tom. IV. pag. 1741. quarum *prima*, quæ eſt *ad Valerium Epiſcopum*, veluti adulterina, à Labbeo, aliiſque rejicitur.

533. DIONYSIUS EXIGUUS, natione Scytha, Profeſſione Monachus, & Abbas Romanus, Caſſiodori familiaris, ejuſque in dialecticâ addiſcendâ condiſcipulus. Claruit anno 533. Obiit ante annum 556. quo Caſſiodorus librum *De Divinis Lectionibus* ſcripſit: ac in eo Dionyſium jamjam, uti ait, defunctum impensè laudat. *Generat hodieque*, inquit*, *Eccleſia Catholica viros illuſtres, probabilium dogmatum decore fulgentes. Fuit enim noſtris temporibus & Dionyſius Monachus, — in utraque linguâ valdè doctiſſimus, reddens actionibus ſuis, quam in libris Domini legerat, æquitatem: qui ſcripturas divinas tantâ curioſitate diſcuſſerat, atque intellexerat, ut —— Fuit in illo cum ſapientiâ magnâ ſimplicitas, cum doctrinâ humilitas, cum facundiâ loquendi parcitas. —— Totus Catholicus, totus paternis regulis perſeveranter adjunctus: & quicquid poſſunt legentes per diverſos quærere, in illius ſcientiâ cognoſcebatur poſſe fulgere.*

* Cap. 23.

OPERA.

Collectio ſive Codex Canonum Eccleſiaſticorum, à Dionyſio, rogante Stephano Epiſcopo Salonitano, Latinè verſus & compaginatus, conſtans Canonibus Apoſtolicis prioribus L. & Canonibus Conciliorum Nicæni, Conſtantinopolitani, Chalcedonenſis, Sardicenſis, & Africanorum quorundam. Extat in omnibus Conciliorum Collectionibus, & à Juſtello editus *Pariſ.* 1628. 8°. & in Bibliothecâ Iuris Canon. Tom. I. p. 97.

Collectio Decretorum Pontificum Romanorum à Siricio ad Anaſtaſium II. quotquot reperiri poterant, unà cum *epiſtolâ* nuncupatoriâ *ad Julianum Presbyterum Romanum*, qui Synodis Romæ an. 488. & 499. habitis ſubſcripſit. Extat in unaquaque Conciliorum editione, & à Juſtello unà cum Codice Canonum edita *Pariſ.* 1628. 8°. & in Bibliothecâ Iuris Canon. Tom. I. p. 181.

Epiſtola Synodica S. Cyrilli & Concilii Alexandrini, adverſùs Neſtorium, Latinè verſa. Extat tum alibi, tum à Juſtello edita cum prioribus Opuſculis.

Epiſtola Paſchalis Proterii ad Leonem, Latinè verſa, unà cum *Epiſtolis duabus* ipſius Exigui *Paſchalibus ad Petronium & Bonifacium*; habentur in Appendice Petaviani Operis de Doctrin. Temp.

Vita S. Pachomii Abbatis, *Latinè verſa*, & inter Vitas Patrum ab Heriberto Roſweydo edita *Antverp.* 1615 1628. fol.

Oratio Procli de laudibus Deiparæ, (quam tamen non ab Exiguo, ſed à Mario Mercatore, verſam eſſe contendit Garnerius: ac proinde verſionem inter iſtius Opera adjuncto textu Græco edidit part. 2. pag 19.) *Epiſtola ejuſdem de Fide ad Armenos*, *& altera ad Domnum pro Athanaſio Perrhenorum Epiſcopo*, Latinè verſæ, habentur in editione Procli Operum à Vinc. Riccardo adornatâ *Romæ* 1630. 4°.

Gregorii Nyſſeni de Opificio hominis liber in duas diviſus Homilias, Latinè *verſus*. Extat verſio *Baſil.* 1562. *Colon.* 1573. ſed ſine Epiſtolâ Dionyſii nuncupatoriâ ad Eugyppium Presbyterum, & verſione Præfationis Nyſſeni; quas primus in lucem edidit Mabillonius Analect. Tom. II. p. 1.

Hiſtoria inventionis Capitis S. Ioannis Baptiſtæ, à Marcello Abbate Græcè conſcripta, & ab Exiguo *Latinè verſa*; edita eſt à Cl. Du Freſne ad calcem Hiſtorici Tractatûs de Capite S. Ioannis Bapt. *Pariſ.* 1665. 4°.

Cyclus Paſchalis annorum XCVII. ab anno 527. initium ducens: cujus fragmentum habes in Mariani Scoti Chronico ad ann. 527. In hoc Cyclo annos à Chriſti Incarnatione numeravit Dionyſius: atque iſtam æram primus omnium annis ſupputandis adhibuit.

FULGENTIUS FERRANDUS, gente Afer, S. Fulgentii Ruſpenſis diſcipulus, ſub cujus auſpiciis in Sardiniâ exulantis monaſticam ingreſſus eſt & egit vitam. In Africam tandem reverſus Eccleſiæ Carthaginenſis Diaconus factus eſt. Claruit anno 533. & deinceps. Eo enim anno ab Anatolio Romanæ Eccleſiæ Diacono, & Severo Scholaſtico Conſtantinopolitano per literas interrogatus, *an unus ex Trinitate paſſus eſſe rectè dici poſſit*; datâ ad utrumque epiſtolâ veram ac catholicam eſſe dicendi formulam ſententiam tulit. Anno 546. à Pelagio & Anatolio Diaconis Romanis de tribus Capitulis damnandis conſultus, mortuorum dudum Scriptorum memoriam anathemate percuti nec pium eſſe, nec Eccleſiæ utile, reſpondit ac Epiſcopis Africanis à Juſtiniano Imp. ut Capitula damnarent, per literas rogatis, autor fuit, ut ſententiam eâ de re inhiberent, & Imperatori iſtiuſmodi obſequium denegarent. Obiit ante annum 551. 533.

SCRIPTA.

Breviatio Canonum Eccleſiaſticorum, quos habitâ materiarum ratione in certas claſſes, & propria capita redegit. Duplicem Baronii hac de re errorem Henricus Juſtellus, & Gerardus Maſtrichtius* notârunt: primò quòd Ferrandi & Creſconii Breviarium confundit, & Ferrando trecenta tribuat capitula (quot ſunt Creſconii) cum ſolùm 232. ſcripſerit. Secundò quòd Creſconium faciat Ferrando æqualem, qui fermè duobus poſt eum ſæculis vixit. Ordinem Ferrandi multò ſpectabiliorem eſſe & accuratiorem, quàm Creſconii, obſervârunt Juſtellus, ejuſque ſυνεργὸς Voellius, qui multa præterea ad hanc Breviationem ſpectantia congeſſerunt. Eam primus edidit cum Creſconii Breviario Petr. Pithæus *Pariſ.* 1588. Prodiit etiam cum Codice Canonum Eccleſiæ Romanæ à Dionyſio

* Hiſt. Iurid. Eccl. p. 167.

ſio Exiguo concinnato *Pariſ.* 1609. 8°. & cum eodem à Juſtello edita *Pariſ.* 1628. 8°. ac in Bibliotheca Juris Canon. Tom. I. pag. 448. ubi Index Breviarionis iſtius antiquus admodum adnectitur.

Epiſtola ad S. Fulgentium de duabus quæſtionibus ſuper ſalute Æthiopis moribundi.

Epiſtola ad eundem de quinque quæſtionibus.

Epiſtola ad Eugyppium Abbatem de Trinitate, & de duabus Chriſti naturis.

Vita S. Fulgentii Ruſpenſis Epiſcopi, quæ unà cum tribus proximè memoratis Epiſtolis inter Fulgentii Opera haberi ſolet.

Epiſtola ad Severum Scholaſticum CP. quòd unus de Trinitate paſſus dici poſſit.

Epiſtola ad Anatolium R. E. Diaconum, ejuſdem argumenti.

Paræneticus ad Reginum Comitem, de 7. regulis innocentiæ.

Epiſtola ad Pelagium & Anatolium R. E. Diaconos, pro tribus Capitulis.

Prodierunt omnia Ferrandi Opera curâ Fr. Chifletii *Divione* 1649. & exinde in Biblioth. Patr. Tom. IX. p. 4. 172. 181. 480. 494. 502.

534. MARCELLINUS, V. C. Comes Illyricianus, Juſtiniani Imp. adhuc Patricii Cancellarius, claruit anno 534. quo *Chronicon* ſuum finivit, exorſus illud ab anno 379. (quo deſiit Hieronymus) & ad quartum uſque Juſtiniani Imp. Conſulatum deducens. Quæ enim deinceps ſequuntur ad finem uſque Juſtiniani, ut rectè notat Sirmondus, ab alia manu profecta ſunt; adeóque in editione Sconhovianâ omnium primâ deſiderantur: quamvis poſteà à Panvinio primùm, deinde ab aliis, nullo habito diſcrimine, pro Marcellinianis edita. Præter Antonii Sconhovii editionem prodiit *Chronicon* iſtud *Pariſ.* 1545. 8°. 1575. *Heidelberg.* 1588. & ad calcem Chronici Euſebiani *Lugd. Bat.* 1606. ac *Amſtelod.* 1658. denique Jacobus Sirmondus ex vetuſtiſſimo codice Tiliano tum ipſum *Chronicon* multò emendatiùs, tum Scriptoris antiqui *Appendicem* longè auctiorem dedit *Pariſ.* 1619. 8°. exinde relatum in Biblior. Patr. Tom IX. p. 517. Scripſit præterea Marcellinus, teſte Caſſiodoro *, *libros* IV. *de temporum qualitatibus & poſitionibus locorum*, ac totidem alios *de urbibus Conſtantinopoli & Hieroſolymis*. Utrumque Opus jamdiu interiit.

* Divin. Lect. c. 17. 25.

535. ANTHIMUS, primò Trapezuntii in Ponto Epiſcopus, deinde anno 535. Theodoræ Imp. gratiâ ad Patriarchatum Conſtantinopolitanum evectus, ſub fictâ pietatis & Orthodoxiæ larvâ latere voluit; ſe ſanctas quatuor Synodos venerari, eaſque in Diptychis habere, ſeque per omnia Apoſtolicam ſedem ſequi profeſſus. Interim tamen virus Eutychianum ſub pectore coxit: ideòque anno ſequente oblato ab Archimandritis Orientalibus accuſationis libello, ab Agapeto Papa cùm duas in Chriſto naturas, à Severo ſeductus, confiteri recuſaret, ſede CP. ac mox etiam Trapezuntinâ depoſitus eſt: quam ſententiam Synodus eodem anno ſub Menna Conſtantinopoli habita ratam fecit, à Juſtiniano Imp. Vigilio Papa, multiſque Synodis, ſæpiùs poſteà damnatus. Extant Fragmenta aliquot *Sermonis Proſphonetici ad Juſtinianum imp.* Concil. Tom. VI. pag. 831. 906. 907. *Epiſtolarum ejus ad Theodoſium Alexandrinum meminit Evagrius* l. 4 c. 11.

535. THEODOSIUS, Patriâ Alexandrinus, profeſſione Rhetor. poſteà in Clerum Alexandrinum cooptatus, Severi poſt ereptam ſedem Antiochenam Alexandriæ degentis diſcipulus; ac poſt eum ſectæ Corrupticolarum Alexandrinorum (qui ab eo Theodoſiani vocati ſunt) princeps. Anno 535. defuncto Timotheo Epiſcopo, à Clero Alexandrino Patriarcha Alexandrinus electus, ac rite conſtitutus eſt. Verùm eodem tempore ab Aphthartodocitis ſive Phantaſiaſtis, (è quorum numero erant Monachorum & plebis pars longè maxima) Gaianus Archidiaconus, ſectæ iſtius dux, in Epiſcopatum evectus eſt: qui Theodoſium ſede vi deturbavit & diebus 103. tenuit: quùm à Narſete Comite juſſu Juſtiniani Imp. poſt acre certamen cum plebe Alexandrinâ commiſſum & ipſe expulſus Theodoſio locum dedit. Anno ſequente Theodoſius Eutychianiſmi apud Imperatorem accuſatus, poſtquàm ſedem Alexandrinam ſedecim menſibus tenuerat, Conſtantinopolim evocatus eſt; & Concilii Chalcedonenſis decretis ſubſcribere præfractè renuens, depoſitus eſt, & ad ſextum extra Conſtantinopolim lapidem relegatus. In Thracia igitur degens, alteri Corrupticolarum ſectæ paulò pòſt ſe ducem præbuit. In duas enim factiones diſſiluerunt Corrupticolæ, circa humanam Chriſti cognitionem digladiati. Chriſtum vi naturæ humanæ diem judicii ſcire negantibus *Agnoetarum* nomen inditum eſt: contrariam ſententiam tuebatur Theodoſius, & cum ſectariis ſuis collectas ſeorſim egit. In vivis adhuc erat, cùm *Breviarium* ſuum ſcripſit Liberatus. Extant Fragmenta aliquot *Libelli ad Theodoram Aug.* Concil. Tom. IV. p. 320. 835. Scripſit etiam *Epiſtolas ad Anthimum & Severum* quarum mentio habetur apud Evagrium l. IV. c. 11.

AGAPETUS, natione Romanus, Gordiani Presbyteri filius, anno 535. die XXIX. Aprilis Eccleſiæ Romanæ regimen ſuſcepit: ac ſtatim in Eccleſiâ mediâ Acta deſignationis Vigilii in Pontificatum in Synodo Romanâ ſub Bonifacio habita reſcidit, & Dioſcorum à Bonifacio poſt mortem condemnatum abſolvit. Anno ſequente à Theodato Gothorum Rege ad Conſtantinopolim legationem ſuſcipere coactus eſt: ut Juſtiniani Imp. arma ab Italia precibus averteret. Verùm id nequaquam impetravit. Res tamen majoris momenti geſſit. Anthimum enim hæreſi Eutychianæ addictum à ſede CP. depoſuit, & Mennam loco ejus ſubrogatum ordinavit. Obiit Conſtantinopoli die XVII. Aprilis, anno 536. Extant *Epiſtolæ* VII Concil Tom. IV. p. 1789. Harum quintam, quæ eſt ad Anthimum CP. ſpuriam eſſe ſatis patet tum ex ipſâ Epiſtolâ, tum ex notâ Conſulum appoſitâ. Et ſanè integra ferè Epiſtola ex Leonis I. Epiſtola 97. deſumpta eſt. Extat etiam *Epiſtola ad Petrum Patriarcham Hieroſolymitanum de Anthimi depoſitione* Gr. Lat. Concilii CP. ſub Menna Act. 1. Concil. Tom. V. pag. 47. 535.

MENNAS, genere Alexandrinus, ex Præpoſito Xenodochii majoris, quod *Sampſonis* vocabatur, poſt depoſitum Anthimum anno 536. à Clero civitatis Patriarcha Conſtantinopolitanus electus eſt, & ab Agapeto Papa ordinatus. Habitâ ſtatim Synodo Anthimum, Severum, alioſque eorum ſectarios, damnavit. Anno 541. à Juſtiniano Imp. rogatus ac tantùm non coactus, habitâ Conſtantinopoli Synodo Origenem damnavit; ut & Tria Capitula anno 546. à Vigilio Papa eapropter Conſtantinopolim anno ſequente adveniente, communione ſubmotus, poſt trimeſtre tamen ſpatium initâ concordiâ in integrum reſtitutus. Obiit anno 552. Præter ea quæ in Synodo CP. in cauſa Anthimi pro re nata diſſeruit, extat Gr. Lat. *Epiſtola ad Petrum Hieroſolymorum Patriarcham de depoſitione Anthimi*, inter 536.

SÆC. VI. ab An. D.

ter Acta Synodi Hieroſolymitanæ Concil. Tom. V. pag. 277.

536. SYLVERIUS, Hormiſdæ Papæ filius, Eccleſiæ Romanæ ſubdiaconus, ac tandem anno 536. die VI. Junii Theodati Regis potentiâ Pontifex factus. Exeunte anno eodem (non ſequente, quod malè habet Anaſtaſius) Theodoræ Aug. juſſu, & ſcelerata Vigilii ambitione, à Beliſario Duce, ficto perduellionis crimine ei intentato, ſede ſuâ deturbatur, & Pataram Lyciæ urbem relegatur: ubi habitâ Epiſcoporum aliquot amicorum Synodo Vigilium diris devovet. Demum à Juſtiniano Imp. in Italiam remiſſus, ut cauſa ejus in Synodo ritè judicaretur, nimiâ Beliſarii facilitate, Vigilii cuſtodiæ traditus eſt: qui eum in Palmariam inſulam deportatum fame & inediâ diu maceravit, ac tandem anno 540. die XX. Junii immiſſis duobus ſicariis è medio ſuſtulit. Extant ſub illius nomine *Epiſtolæ* II. *altera ad Vigilium, ad Amatorem altera.* Spurias autem eſſe tum ex notis Chronologicis, tum ex ſtyli barbarie, judicant Labbeus, Papebrochius, & quod magis mirandum, ipſe Binius.

536. ZACHARIAS, SCHOLASTICUS à profeſſione dictus, primò Alexandriæ bonis literis incubuit, ubi Ammonium Philoſophum condiſcipulum habuit; deinde Beryti Juriſprudentiæ ſtudio operam dedit; tandem Eccleſiæ Mitylenenſis Metropolita factus. Claruit anno 536. quo interfuit Synodo CP. ſub Menna habitâ; à qua unà cum aliis ad Anthimum nuper depoſitum legatus eſt; ut hominem moras nectentem in Synodum protraheret, oblato pœnitentiæ libello ſatisfacturum. Quo anno obierit, non conſtat. Scripſit, dum Beryti adhuc verſaretur, *Diſſertationem ſive Dialogum contra Philoſophos, qui mundi æternitatem aſſerunt.* Extat Græc. Lat. cum Turriani & Barthii notis *Lipſiæ* 1654. 4°. in Auctuario Ducæano Tom. I p. 331. & cum Origenis *Philocalia Pariſ.* 1619. 4°. Scripſit etiam *Diſputationem de duobus principiis adverſus Manichæos.* Extat Latinè ex verſione Turriani (Græca enim nondum edita ſunt) apud Caniſium Antiq. Lect. Tom. V. p. 143. Utrumque Opuſculum habetur Latinè in Bibliotheca Patr. Tom. IX.

536. P. II. HESYCHIUS ILLUSTRIS, patriâ Mileſius claruit anno DXXXVI. Patrem habuit Heſychium profeſſione Cauſidicum, matrem Sophiam. Vixit ſub Imperatoribus Anaſtaſio, Juſtino, & Juſtiniano, onde & à Conſtantino * Porphyrogennetâ hiſtoricis adjungitur, Procopio, Agathiæ & Menandro, qui hiſtorias ſuas ad imperium uſque Juſtiniani conſcripſerunt. *Illuſtris*, non à cognomine, ſed à ſummâ quam gerebat dignitate dictus eſt. Hoc quippe titulo ornari ſolebant Præfecti-Prætorio, Præfecti Urbis, &c. quâ verò dignitate ſub hoc titulo gaudebat Heſychius, non liquet. Diu mecum deliberavi, illumne inter Scriptores Eccleſiaſticos reponerem; præcipuè quòd dubitare videtur Suidas † utrùm fuerit Chriſtianus. Verùm in ejus quæ etiam hodie ſuperſunt ſcriptis non deſunt argumenta, quæ ipſum Chriſtianum fuiſſe ſatis evidenter innuunt. In voce *Sibylla* † ait, Chaldæam de Chriſto vaticinatam eſſe; cujus ſi verſus aliquot imperfecti & metri legibus parùm convenientes inveniantur; non ipſius id culpâ, ſed notariorum vitio accidiſſe, qui vim ac flumen verborum calamo aſſequi nequiverunt. De Triboniano, inſigni imperante Juſtiniano juriſconſulto, agens *, addit, ἦν δὲ ὁ Τριβωνιανὸς Ἕλλην καὶ ἄθεος, *Erat verò Tribonianus paganus & atheus.* Iſtâ ne verò de gentili loqueretur ipſe homo gentilis? Hypatiæ philoſophæ Alexandrinæ cædem ubi memorat †, ab Alexandrinis quidem factam refert, Cyrilli verò ejuſque Cleri hâc in re partes penitùs ſilentio ſuppreſſit. Aliter planè Damaſcius ejuſdem temporis Scriptor gentilis, qui in vitâ Iſidori MS. (cujus verba Latinè profert Valeſius *, Græce apud Suidam † reperiuntur) Cyrillum Epiſcopum Alexandrinum funeſtæ hujus lanienæ auctorem diſertè facit. Commendat * Numenium, qui Platonem perſtrinxit, quòd plagio ſubripuerit è Moſaicis libris, quæ de Deo & mundo prodidit; quodque dixerit, *quid aliud eſt Plato quam Moſes Atticiſſans?* alibi † meminit ædis martyris Menæ, & Conſtantini M. munificentiam in condendâ & ornandâ urbe Conſtantinopoli impenſè laudat *, quodque non balneis modò, ſed & ἱεροῖς οἴκοις, ſacris nempè Chriſtianorum Eccleſiis illuſtriorem fecit, ut alia huc ſpectantia mittam. Nec obſtat quod ait Suidas; cùm ejus dubitatio nudâ, eâque ſatis inani conjecturâ nitatur; ſuſpicari nempè quempiam poſſe non fuiſſe Chriſtianum, eo quòd in libello *de Viris Claris* nullam Doctoris alicujus Eccleſiaſtici mentionem fecerit. At verò cui non ſatis conſtat unicum Heſychii in hoc Opuſculo conſilium fuiſſe, de ſolis Philoſophis, & τῆς ἔξωθεν σοφίας agere ad exemplum Diogenis Laertii, cujus ſcrinia compilavit, & in Epitomen redegit. Confirmat ſententiam noſtram ingenioſa Cl. Meurſii de Suidæ loco conjectura. Suidæ verba ſunt Ἔγραψεν ὀνοματολόγον, ἢ πίνακα τῶν ἐν παιδείᾳ ὀνομαστῶν. Οὗ ἐπιτομή ἐστι τοῦτο τὸ βιβλίον. *Scripſit nominum enarrationem, ſive tabulam ac indicem Virorum ob eruditionem celebratorum, cujus compendium eſt hic liber.* Lacunam eſſe in hoc loco primâ ſtatim facie apparet. Quæ enim poſterioris clauſulæ cum priore cohærentia? Hoc igitur modo ſupplendam cenſet Meurſius. Ἔγραψεν ὀνοματολόγον ἢ πίνακα τῶν ἐν παιδείᾳ ὀνομαστῶν, Διογένους τοῦ Λαερτίου μιμητὰς μὲν, οὗ ἐπιτομὴ &c. Scripſit Heſychius Hiſtoriam Chronicam annorum MCXC. quam *Romanam & omnigenam* appellavit, à Belo Aſſyriorum Rege uſque ad Anaſtaſii Imperatoris exitum. Diſtributum erat Opus in ſex Διαστήματα, ſeu *intervalla* (τμήματα vocat Photius) quorum quatuor priora complect bantur res ante bellum Trojanum geſtas, & à Trojæ expugnatione ad Julium Cæſarem. Duo poſteriora a Julii Cæſaris Imperio uſque ad Anaſtaſii mortem. Et in hâc poſteriori Annalium Parte quis dubitare poſſit, auctorem multa de Chriſtianæ religionis ortu & incrementis, deque rebus ſequentium ſæculorum Eccleſiaſticis permiſcuiſſe? Ex horum librorum quinto habetur fragmentum in Gloſſis Baſilicorum cit. apud Meurſium in *not.* pag. 115. alterum, ni fallor, ex eodem libro conſervavit Conſtantinus Porphyrogenneta †, ubi Heſychius perridiculam de origine & etymologiâ vocis *Indictionis* rationem affert. Meminit hujus Operis Photius Cod. LXIX. col. 101. & Suidas *loc. citat.* Contexuit & alterum Opus Hiſtoricum quod prioris quaſi continuatio videbatur, à morte nempè Anaſtaſii, Juſtini Imp. res geſtas continens, & priorea Juſtiniani annos. Et in eo pertexendo ulteriùs progreſſurus erat, cùm Joannis filii mors animum ejus ab iſtiuſmodi commentariis ſcribendis revocavit. Hujus unus meminit Photius. Extant hodie bina ejus Opuſcula: Libellus *de Viris doctrinâ claris*, quem cum ſuis & H. Stephani notis Græc. Lat. edidit Hadr. Junius *Pariſ.* 1573. 8°. Græc. Latinè ſed ſeparatim, additis etiam ſuis notis Joan. Meurſius *Lugdun. Bat.* 1613. 8°. Alter *de rebus patriis Conſtantinopoleos*, hunc notis etiam illuſtratum ex Bibliothecâ Palatinâ Græc. Lat. extulit Meurſius, & priori Opuſculo ſubnexuit. De Heſychii ſtylo ita Photius. Ἔστι δὲ συνοπτικὸς καὶ καλλιεπής, λέξει τῇ γε ἀνθηρᾷ καὶ εὐσήμῳ κεχρημένος. καὶ ἃ συνθήκῃ τῇ λέγει

* De Them. lib. I. cap. I. p. 12.
† In voc. Ἡσύχ.
† De Vir. Clar. p. 36.
* pag. 38.
† pag. 39.
* Not. in Soc. p. 86.
† In Ὑπατ.
* pag. 29.
† De rebus Patr. CP. p. 46.
* Ibid. p. 55.
† De Them. lib. II. cap. 8. p. 96.

λόγῳ καθὼ λέγει αὐτῷ ἡρμοσμένῃ, κυριολογίᾳ μὲν μάλιστα χαίρων. *Conciſus eſt atque diſertus. Nam & dictione uſus floridâ ac ſignificante, & ipſa Orationis ſtructura pari eſt ratione elaborata, dùm verborum maximè gaudet proprietate.* Subdit verò, *ſicubi dictionem ſignificantem etiam cum maximâ Emphaſi ſectatur, ita ſuâ tranſlatione auditorem oblectat, ut fortè clarius rem ob oculos ponat, quàm ſi nullâ figurâ uſus fuiſſet.* Neque à ſtylo modò commendandus Heſychius, ſed quòd teſte Photio, ſe veritatis imprimis ſtudioſum profeſſus eſt. Erat & *Heſychius*, ejuſdem fortè temporis Scriptor, Lexici, quod uſu quotidiano terimus, Compilator. Chriſtianum fuiſſe ex infinitis indiciis conſtat, quæ Schrevelius in præfatione, & V. Cl. Joan. Alb. Faber *Exercit. de Lexicis Græcis* Sect. VIII. ſed accuratè præ aliis Joan. Pricæus in *Indice Auctorum* collegerunt. Eundem verò cum noſtro fuiſſe nec affirmare audeo, nec tamen penitùs negare.

538. P. II. EUTYCHIANUS, S. Eccleſiæ *Adanenſis* in Ciliciâ Clericus, claruit ſub Juſtiniano Imp. anno DXXXVIII. Scripſit *Hiſtoriam pœnitentiæ & converſionis S. Theophili* Eccleſiæ Adanenſis in Ciliciâ *Tracheâ* ſive ſecundâ Oeconomi, qui, cùm ab Epiſcopo ſuo injuſtè abdicatus eſſet, ut priſtinam dignitatem recuperaret, abnegationem Chriſti ipſiúſque Matris propriâ manu ſubſcriptam, ceráque obſignatam Cacodæmoni tradidit. Peractâ verò pœnitentiâ, & miſericordiâ B. Virginis ſæpiſſimè & inſtantiſſimè imploratâ, nefandam ſuam ſyngrapham à Cacodæmone iterùm recepit. In hujus Theophili ædibus ſe natum, ejúſque perpetuum famulum & comitem fuiſſe, quæque ipſe viderat & audiverat ſcripſiſſe, ſub finem teſtatur Eutychianus. Extulerunt hanc Hiſtoriam Latinè Surius & Bollandiani *Februar.* IV. pag 480. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. Cod. *Hiſt.XI.* num. 1x. fol. 37. p. 1. Ut hujus hiſtoriæ fidem ſuſtentaret Lambecius *Comment.* lib. VIII. pag. 76. plurimos illuſtres Scriptores, ſed paulò recentiores, adducit, qui mirandæ hujus converſionis meminerunt; nempe Petrum Damianum, Bernardum, Bonaventuram, Albertum Magnum, Fulbertum Carnotenſem, &c. Viderint æqui Judices. Certè apud me haud parùm laborat hujus Hiſtoriæ fides.

540. NONNOSUS, Abraamii Presbyteri filius, à Juſtiniano Aug. ad Caiſum Saracenorum præfectum, deinde ad Elasbaam Auxumitarum Regem, itemque ad Homeritas legatus miſſus eſt. Multis gentium, ferarumque periculis ſuperatis, re fœliciter confectâ, ſalvus patriæ ſuæ redditus eſt. Claruit ann. 540. ſaltem Juſtiniano imperante, qui obiit anno 565. Scripſit *Hiſtoriam Legationum, quas obiit.* Habentur Excerpta apud Photium Cod. 3.

540. ARETHAS, Cæſareæ Cappadociæ Archiepiſcopus, claruit, uti vult Coccius, & poſt eum alii (qui tamen incertis prorſus nituntur conjecturis) circa ann 540. Longè verò recentior, ſi modò verum ſit, quod vult Caſimirus Oudin, eundem ſcilicet fuiſſe noſtrum cum Aretha Presbytero Cæſarienſi, qui circa ann. 290. ſcripſit *Tranſlationem Euthymii Patriarchæ* CP. *apud Lipomannum* Tom. III. repertam. Verùm id gratis affirmat Oudinus: nec enim præſto ei eſt argumentum, quo ſententiam ſuam confirmet: præſertim cùm Tranſlationis Euthymii authori, Presbyteri, noſtro autem Archiepiſcopi titulus ſemper apponatur. Utut ſit, Scripſit Arethas *Explicationem Apocalypſeos* ex Andreæ Cæſarienſis Commentario defloratam. Extat Græcè *Veronæ* 1532. 1568. fol. Gr. Lat. ad calcem Oecumenii *Pariſ.* 1631. Habetur etiam Latinè ſub ejuſdem nomine; *Oratio de SS. Martyribus Samona, Caria, & Abibo*, apud Surium Novembr. xv.

FACUNDUS, gente Afer, Hermianenſis in Africa Epiſcopus. Trium Capitulorum Defenſor ſtrenuus & acerrimus, & ut Caſſiodori * verbis utar, *Hæreticorum penetrabili ſubtilitate deſtructor*, claruit anno 540 Conſtantinopoli ut plurimum degit, ubi Africanæ Eccleſiæ res apud Imperatorem procuravit. Anno 546. à Mennæ Tria Capitula damnantis communione ſe ſe ſubduxit, ac à pleriſque Epiſcopis rogatus operoſam *Capitulorum Defenſionem* molitus eſt. Anno ſequente Concilio LXX. Epiſcoporum Conſtantinopoli à Vigilio Papa collecto interfuit: ubi Capitulorum cauſam ſummâ animi conſtantiâ egit, & Vigilio fortiter obſtitit. Paulò pòſt Opus ſuum, anno ſuperiore inceptum ad umbilicum perductum Juſtiniano Imp. obtulit. Quo anno obierit, incertum eſt: id certum eum ſuſcepto olim Capitulorum Patrocinio ad mortem uſque conſtantiſſimè perſunctum eſſe, ac Vigilii communioni ſemel renunciatæ nunquam poſteà acceſſiſſe; denique Conſtantinopoli diſcedentem in exilium miſſum eſſe; ſcripſit ad Juſtinianum Auguſtum, dum Conſtantinopoli hæſit ann. DXLVII. eo ipſo tempore quo illuc appulit Vigilius Papa, *pro Defenſione trium Capitulorum libros* XII. in his præ aliis cauſam agit Theodori Mopſueſteni quam ab omni hæreticæ pravitatis labe abſolvit, in Acephalus & quos vocat Semi-Eutychianos acriter invehitur, unum ex Trinitate pro nobis paſſum, ſenſu tamen Catholico contendit: denique, ut hoc obiter notem, lib. IX. cap. V. inſigne habet de Sacra Euchariſtia teſtimonium, locum integrum hic proferam. *Sacramentum adoptionis ſuſcipere dignatus eſt Chriſtus, & quando circumciſus eſt, & quando baptizatus eſt; & poteſt Sacramentum adoptionis adoptio nuncupari. Sicut Sacramentum corporis & ſanguinis ejus, quod eſt in pane & poculo conſecrato, corpus ejus & ſanguinem dicimus, non quod propriè Corpus ejus ſit panis, & poculum ſanguis, ſed quod in ſe myſterium corporis ejus, ſanguiniſque contineant. Hinc & ipſe Dominus benedictum panem & calicem, quem diſcipulis tradidit, corpus & ſanguinem ſuum vocavit. Quo circa ſicut Chriſti fideles ſacramentum corporis & ſanguinis ejus accipientes, corpus & ſanguinem Chriſti rectè dicuntur accipere: Sic & ipſe Chriſtus, Sacramentum adoptionis filiorum cum ſuſcepiſſet, potuit rectè dici adoptionem filiorum ſuſcepiſſe:* hunc locum ſenſu quidem ſatis frigido, & ab autoris mente planè alieno, non ſatis pro ſolito candore, in notis explicat Jac. Sirmondus; nempe panem conſecratum panem non eſſe, panem tamen appellari, quia panis fuit, & panis ſpeciem retinet, & quia ſub ſpecie panis & vini corpus Chriſti & ſanguis in Sacramento continentur. Verùm huic interpretationi haud fidendum ratus, mox ſubdit, “Quòd ſi durius hic fortaſſe, vel obſcurius quippiam elocutus videatur, dignus eſt venia, & qui à benigno interprete vicem officii recipiat, quod ipſe aliis ſtudioſè, quorum dicta notabantur, non ſemel exhibuit. Scripſit item *contra Mucianum Scholaſticum* Africanos Epiſcopos ob denegatam Vigilio communionem inſectatum, reipſâ potius *contra Vigilium* librum unicum. Utrumque Opus, notis illuſtratum, primus edidit Jac. Sirmondus *Pariſ* 1629. 8°. deinde curâ Philippi Priorii prodiit cum Sirmondi notis Optato Milevitano ſubjectum *Pariſ* 1675. fol. Huic editioni acceſſit etiam Facundi *Epiſtola Catholicæ fidei pro defenſione Trium Capitulorum*, quam antea ediderat Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. IV p. 106. Habentur Facundi Opera & in Bibliotheca Patr. Tom X. p. 1. 109.

540.

* In Pſalm. 138.

APRI-

SÆC. VI. ab An. D. 540.

APRIGIUS, Eccleſiæ Pacenſis in Hiſpaniâ Epiſcopus, vir linguâ diſertus, & ſcientiâ eruditus, claruit circa ann. 540. Scripſit, inquit Iſidorus*, *Explicationem Apocalypſeos B. Joannis*, ſubtili ſenſu atque illuſtri ſermone, melius penè quàm veteres Eccleſiaſtici viri expoſuiſſe videntur. Interiit Opus iſtud: Loaiſa tamen in notis ſuis ad Iſidori Catalogum teſtatur ſe in Hiſpaniâ vidiſſe *Opus ingens* manuſcriptum *in Apocalypſin*, Gothicis literis exaratum, ex Victorini, Iſidori, ex Aprigii libris ut i præ ſe tulit Præfatio, conſarcinatum. Scripſit Aprigius, teſte Iſidoro, & alia quædam: quorum nec nomina ſuperſunt.

* De Script. c. 17.

540. **VIGILIUS**, Patriâ Romanus, Joannis Scythæ, qui conſulatum anno 498. geſſit filius, Eccleſiæ Romanæ Archidiaconus, à Bonifacio Papa anno 531. in Synodo Romana ſucceſſor ſibi deſignatus, mox tamen ab eodem iſta ſpe excluſus. Anno 535. ab Agapeto Apocriſiarius Conſtantinopolim miſſus eſt, atque anno ſequente, mortuo Agapeto, nefaria ambitione Pontificatum à Theodora Aug. mercatus eſt; ſe quamprimùm ſedem Romanam nactus eſſet, Anthimum ſedi CP. redditurum, cum Theodoſio & Severo communionem initurum, ac Synodum Chalcedonenſem damnaturum interpoſito juramento, ac dato chirographo pollicitus, acceptis inſuper à Theodorâ in perfidiæ præmium auri ſeptenariis centum. Certè * Facundus Hermianenſis ipſi Chirographa, primo ambitionis impulſu, cùm fieri arderet Epiſcopus, poſtea venalitate parti alteri facta, liquido objicit. Auguſtæ igitur mandatis munitus, Romam properat, Beliſarium in partes trahit, Silverium afficto ei proditionis crimine in exilium ejici curat: promiſſis per literas Imperatrici datas ſatisfacit; Concilium Chalcedonenſe damnat, unicam in Chriſto naturam confitetur: Epiſtolam tamen ſuam evulgari vetat. Silverium poſtea in Italiam reductum à Beliſario datis ducentis auri pondo obtinet, in Palmariam inſulam relegat, fame & inediâ macerat, ac tandem anno 540. immiſſis ſicariis occidit. Anno circiter 544. Juſtiniano Imp. obſecutus Origenem damnavit. Verùm dum anno 546. ab eodem rogatus Tria Capitula damnare præfractè recuſaret, nec datam dudum Auguſtæ fidem de damnanda Synodo Chalcedonenſi palam liberaret; infenſam ſibi Theodoram reddidit. Cujus blanditiis motus Juſtinianus Concilium Conſtantinopoli habendum indicit. Vigilium Româ evocat. Tergiverſatur Vigilius: Vel invitum mitti Beliſario in mandatis dat Imperator. Menſe igitur Novembri iter inire cogitur, Romanorum civium (quos homicidiis & tyrannide ſibi inimiciſſimos reddiderat) diris & contumeliis oneratus. Menſe Decembri Siciliam appellit, ordinationes aliquot celebrat, datis ad Imperatorem literis, ut Synodus in Siciliâ, non autem Conſtantinopoli habeatur, ſupplex petit. Rejectis ab Imperatore precibus, Conſtantinopolim pergit, ineunte anno ſequente ingreditur, Origenem à Menna damnatum reperit, Mennam communione ſubmovet. Occaſionem ſimultatis iſtius arripit Theodora, ut de reſtituendo Anthimo Vigilium interpellet. Reluctatur Vigilius, & ut omnem Auguſtæ ſpem adimeret, poſt menſes aliquot cum Mennâ communionem init. Quin & menſe Martio Synodum Epiſcoporum contrahit, & Trium Capitulorum cauſam in examen ducit. Fervente acriter inter Patres Contentione, placet, ut unuſquiſque ſententiam ſuam ſcripto tradat. Factum id. Famoſum illud Judicatum conſcribit Vigilius, ac Imperatori offert, quo Tria Capitula anathemate percutit. Rei geſtæ famâ divulgatâ fremit Occidentalis Orbis; Clerus ac plebs Romana Vigilii communioni renunciant, (ſi qua Papebrochii conjecturis fides adhibenda ſit) nomen ejus Diptychis expungunt, & Pelagium Diaconum Pontificem conſtituunt. Afri, indictâ Synodo, eum Synodaliter à Catholicâ communione, reſervato tamen pœnitentiæ loco excludunt. Tantis Occidentalium motibus territus Vigilius, ſententiam ſuam revocat. Furit Juſtinianus, & Pontificem contumeliis laceſſit. Ille in Baſilicam S. Euphemiæ fugit, & columnam altaris amplexatur. Retrahitur inde Imperatoris juſſu, & immiſſo in collum fune per civitatem circumducitur; ac in carcerem conjectus, maximas ærumnas patitur. Iſte omnia mirâ animi conſtantiâ ſubit, & ut vices rependat, Theodorum Cæſarienſem, qui tunc omnia apud Imperatorem poterat, alioſque Epiſcopos, unà cum Clero Romano, ſacris interdicit. Anno 552. coit diſſidium, liberatur Vigilius, Theodorus & Mennas oblato libello veniam orant. Cauſa trium Capitulorum Synodo Oecumenicæ dijudicanda integra permittitur. Concilium igitur Conſtantinopoli habendum indicit Juſtinianus; quod anno demum 553. die v. Maii inchoatur. Cui ut intereſſet Vigilius, nullis Patrum precibus, nullis Imperatoris monitis, adduci potuit. Tandem ſexto poſt inceptam Synodum menſe die VII. Decembris mutatâ ſententiâ, & revocato quoad hanc partem priori Conſtituto, ad Eutychium Conſtantinopolitanum dedit literas, & prolixius Conſtitutum mox edidit; quibus Tria Capitula anathematizavit, Synodique decreta confirmavit. Hoc facto placatus Juſtinianus hominem cum ſuis Conſtantinopoli dimiſit; qui Syracuſas in Sicilia ſe contulit: ubi calculi doloribus attritus, obiit die VII. Maii, anno 555. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* XVIII. Concil. Tom. V pag. 311. *Conſtitutum admodum prolixum adverſùs Tria Capitula* anno 553. editum, ibid. pag. 337. *Epiſtola Decretalis ad Eutychium CP. pro confirmatione Quintæ Synodi* Græc. Lat. (à Petro de Marca primùm edita unà cum eruditiſſimâ diſſertatione anno 1644.) ibid. p. 596. *Conſtitutum* denique priori adhuc prolixius *adverſùs Tria Capitula* anno 554. datum, & ex Bibliothecâ Colbertinâ nuperrimè editum in Novâ Collect. Concil. Tom. I. pag. 1551. &c. *Epiſtolæ* II. *ad Juſtinianum & Theodoram*, à Monothelitis olim corruptæ, eoque nomine à Synodo VI. repudiatæ, habentur ibid. unà cum *Epiſtola ad Profuturum Epiſcopum Bracarenſem*.

*Lib. contra Mucian. p. 573.

Id diſertè teſtantur Liberatus, Victor Tununenſis, & Facundus Hermianenſis.

540. **GORDIANUS**, natione Romanus, S. Benedicti diſcipulus, dein S. Placidi comes, ejuſque ſub regimine apud Meſſanam in Sicilia Monachus. Capto anno 539. unà cum aliis Placido à Mammuca Abdallæ Saracenorum Regis Duce, & in vincula dato in carcere miniſtravit: ejuſque ac ſociorum martyrio coronatorum corpora ſepulturæ tradidit. Anno ſequente Conſtantinopolim aufugit: ubi diu vixit, & Juſtiniani Imp. juſſu Placidi & ſociorum certamina Græcè literis mandavit. Tandem, relictâ Conſtantinopoli in Siciliam rediit: & paulò poſt diem obiit. Extat Latinè *Vita iſta & Paſſio S. Placidi Martyris*, ſed interpolata, apud Mabillon. Sæcul. Benedict. I. pag. 45. & apud Surium Octobr. V.

540. P. II. **GREGENTIUS**, genere Arabs, Taphar, quæ Homeritarum erat Metropolis, Archiepiſcopus, claruit anno circiter DXL. quem alibi ætatis

ejus haud ſatis certus ad ann. 470. collocavi. Vir gravis, prudens & eruditus, Abramio Regi à ſacris & ſecretioribus Conſiliis, quippe cujus nutu omnia gerebantur. Præter *diſputationem* cum Herbano Judæo, de qua alibi, ſcripſit ſub nomine Abramii Regis Homeritarum Νομοθεσίαν, in titulos XXIII. diviſam. I. agit περὶ φόνου, *de homicidio, & de impuro ſive Sodomitico concubitu cum maſculis.* II. Περὶ γοητείας, καὶ &c. *de incantatione, de falſo teſtimonio & de furto.* III. Περὶ πορνείας, *de Fornicatione.* IV. Περὶ μοιχείας, *de Adulterio*: & eodem modo reliqua. Integrum Opus hactenùs ἀνέκδοτον extat Græcè Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCVI. *num.* XXIII. fol. 171. Homeritæ erant, non ἔθνος Αἰθιόπων, ut ex Marciani Periplo affirmat Stephanus, ſed Arabiæ fœlicis populi juxta mare rubrum ad freti Arabici fauces ſiti, ut Ptolomæos *, Philoſtorgius †, uterque Procopius *, aliique teſtantur. Ad hos ſplendidam legationem per Theophilum Epiſcopum miſit Conſtantius Imperator, quâ eos ad Chriſti fidem traduxit, de quo proliſè loco citato Philoſtorgius. Hebræi hanc regionem frequenti numero incolebant, & ante paucos annos Dunaan ortu & religione Judæus arreptâ tyrannide ſe Regem fecit, graviſſimiſque perſecutionibus Chriſtianos afflixit, & ex omni ferè parte extinxit. Verùm eo ab Elesbaan, Auxumitarum trans mare rubrum in Æthiopia principe, victo & occiſo, in Regem Homeritarum eligitur Abramius, vir admodum pius, qui Chriſtianam religionem inſtauravit, & Eccleſias ubique extruxit, ut ex Actis Arethæ Martyris apud Surium *Octobr* XXIV. *num.* XXIX. XXX. &c. clariſſimè liquet. Abramio ſucceſſit Serdidus filius; ſub cujus Regni initiis Gregentius *Decembr.* XIX. anno DLII. magno ſuorum luctu & deſiderio vitam cum morte commutavit, in Cœmeterio magnæ ſuæ Eccleſiæ honorificè ſepultus. Vide Append. *ad Diſput. cum Herbano*, & Nicephorum l. XVII. c. 32. p. 787. qui tamen Abramii non meminit.

* Lib. VI. c. 7.
† L. III. c. 4.
* De Bell. Perſ. lib. I.
Gazenſ. Comment. in I. Reg.

540.
P. II.

ISAAC, natione Syrus Urbis Ninives Epiſcopus, claruit circa annum DXL. Vitæ auſterioris amore ductus Epiſcopatui ſpontè renunciavit, & in eremum diſcedens Anachoreta & Abbas factus eſt. Poſteà in Italiam veniſſe, & circa Spoletum vixiſſe, dicitur, (idem proculdubio, de quo agit Gregorius Magnus *Dial.* lib. III. cap. 14. pag. 211. ubi mores ejus & miracula depingit,) mihi certè in nullo magis memorabilis, quàm quòd Monachos ſuos ipſum humiliter hortantes, ut in ipſum Monaſterii poſſeſſiones quę oblatæ erant acciperent, ſimplici hoc reſponſo refellit; *Monachus qui in terra poſſeſſiones quærit, Monachus non eſt.* Scripſit *Sermones aſceticos* LXXXVII. quos Patricius & Abramius Abbates, in S. Sabæ Laurâ prope Hieroſolymam repererunt. Extant Græcè MSS. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CLXXIII num. 1. fol. 1. iterùmque Cod. CIV. num. VII. fol. 128. & per partes alibi ſæpiùs. Horum Sermonum Pars forſan eſt Iſaaci Syri liber *de regimine Novitiorum*, qui habetur inter Codices *Baroccianos* num. V. pag. 173. Incipit, Αὕτη ἐστὶν ἡ εὐφροσύνη. Vide *Catal. MSS. Biblioth. Bodleian. p.* 2. Variæ ejus *Orationes* ſive *Homiliæ* habentur Græcè MSS. ibid. *Claſſ.* III. nu. 107. *Catal.* pag. 41. Ibid. num. 116. Iſaac Syri Anachoretę *Homiliæ aſceticæ* XCIX. Græcè redditæ ab Abramio & Iſaacio Monachis S. Sabæ, *Catal.* p. 44. Ex his ſermonibus, LIII. ſed mutilos, confuſos, & continuâ Oratione ſub titulo *Libri de contemptu mundi* Latinè ediderunt Magnæ Bibliothecæ PP. curatores Tom. XI. *edit. Noviſſ.* In Biblioth. Vindob. ubi ſupra Cod. CCCXXIV. num. VII. fol. 172. habetur ex Iſaaci Syri Epiſtola Fragmentum *de Baptiſmate*; quod incipit. Ἐάν γὰρ εἰς τὸ βάπτισμα φωτὸς συγχωρῇ, &c. Noſtri eſſe vix dubitari poteſt. De hoc Iſaaco Syro pluribus agit Cl. Lambecius *Comment.* Lib. V. p. 73. ubi etiam multorum errorem notat, qui Iſaacum noſtrum Presbyterum Antiochenum vocant, cùm tamen ab Iſaaco Syro Antiochiæ Presbytero, cujus meminit Gennadius, longè diverſus fuerit.

ARATOR, natione Ligur, munere Advocatus, poſtea ab Athalarico Rege Domeſticorum & Privatorum Comes factus circa ann. 534. Claruit anno 544. quin & diu antea inſignis, quippe qui ante annum 527. pro Dalmatis ad Theodoricum Regem legatione functus ſit, ac fœliciter confecerit. Relictâ tandem aulâ, ſacris Ordinibus initiatus eſt, ac inter Subdiaconos Eccleſiæ Romanæ cooptatus; Vigilio Papæ apprimè carus, cui ineunte ann. 544. Poema ſuum nuncupavit. Miris laudibus eloquentiam & facundiam ejus deprædicat Athalaricus in Reſcripto, quo Comitivæ dignitatem ei largitur. *Genitoris tui*, inquit, *facundia & moribus adjuvaris; cujus te eloquium inſtruere potuit, etiamſi libris veterum non vacaſſes. Erat enim, ut ſcimus, egregiè literis eruditus— O beatum magiſtrum, fœliciſſimumque diſcipulum, qui affectuosè didicit, quod aliis doctorum terror extorſit. Romanum denique eloquium non ſuis regionibus inveniſti; & ibi te Tulliana lectio diſertum reddidit, ubi quondam Gallica lingua reſonavit. Ubi ſunt, qui literas Latinas Romæ, non etiam alibi, aſſerunt eſſe diſcendas—Soluta eſt quippe vis illa ſententia: mittit & Liguria Tullios ſuos.* Verùm non modò eloquentiâ, ſed & Poeticâ facultate plurimùm excelluit. In cujus *carmine epico de Actibus Apoſtolicis*, inquit CL. Borrichius *, pietatem meritò veneramur, & promptum eloquium. Sed à fæcibus temporum quædam in venam ejus irrepſiſſe non ambiguum eſt. In his tamen omnia caſta. Scripſit carmine Heroico *Hiſtoriam Apoſtolicam, ex Luca expreſſam* & duobus libris comprehenſam. Prodiit iſta *Hiſtoria* cum commentariis Arili Mendoſæ *Salmantica* 1516. & in Auctario Bigneano *Pariſ.* 1624 pag. 681. ec in Bibliothecâ Patr. Tom. X. p. 125. Scripſit & carmine Elegiaco *Epiſtolam ad Parthenium*, quo hortante carminibus pangendis ſe primum dederat, & ad quem *Hiſtoriam Apoſtolicam* inter Gallos divulgandam miſerat. Eam primus edidit Sirmondus in notis ad Ennodium propè finem. Exinde habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. X. p. 141. 544.

Apud Caſſiod. Variar. l. 8. ep. 12.

* Diſſer. 2. de Poet. Lat. p. 81.

VICTOR, Epiſcopus Capuanus, vir Græcè & Latinè doctus, claruit circa ann. 545. Scripſit Opuſcula aliquot, quæ ſequuntur. 545.

Ammonii Harmonia Evangelica Latinè verſa, præmiſſa Præfatione, & ſubnexis Canonibus Euſebianis in ordinem meliorem redactis. Eam Tatiano malè aſcripſit Victor. Extat in omni ferè Bibliothecæ Patrum editione, & in Orthodoxogr. pag. 780.

Cycli Paſchales, quibus Victorii Canonem Paſchalem impugnavit, & Paſcha anni 455. non XV. Cal. Maii, uti computavit Victorius, ſed VII. Cal. Maii celebrandum fuiſſe demonſtravit. Habentur fragmenta aliquot apud Bedam lib. de Temp. capit. 49. & de Æquinoct. vernali Tom. 2.

Sigebert. de ſcript. c. 20.

Catena in Quatuor Evangelia, ex Veterum ſcriptis conſarcinata, quæ penès Feuardentium manuſcripta fuit: qui ex eâ quædam Polycarpi Fragmenta à Victore Latinè verſa in lucem edidit: de quibus nos ſuprà in Polycarpo.

DOMITIANUS, Ancyræ quæ Galatiæ primæ Metropolis erat Epiſcopus, claruit circa annum DXLV. ſectâ fuit Acephalus, & inter cauſæ Origenianæ aſſertores vir primarius, Theodoro 545. *P. II.*

Cæſareæ

SÆC. VI. ab An. D. Cæſareæ Cappadocum Epiſcopo admodùm familiaris, cum quo res ſuorum in Aulâ egregiè promovebat. Obiit ante Synodum quintam; ſiquidem
*Ut ex Collat, I. liquet. in eâ τοποτηρητὴν ſuum habuit Dorotheus * Ancyræ Epiſcopus. Scripſit Libellum ad Vigilium Papam *de controverſiâ*, ut videtur *Origenianâ*; ex quo Fragmentum adducit iſtius temporis Scriptor Facundus Hermianenſis *lib.* I. *c.* 2. & *lib.* IV. c. ult. p. 62. Ipſe liber dudùm periit.

546. CYPRIANUS, gente Gallus, S. Cæſarii Arelatenſis diſcipulus, claruit circa ann. 546. Scripſit, rogante Cæſariâ S. Cæſarii ſorore, *Vitam & res geſtas Cæſarii* uſque ad annum 530. libro unico: cui ipſomet hortante, Meſſianus Presbyter, & Stephanus Diaconus, Cæſarii itidem diſcipuli, librum ſecundum *de miraculis, virtutibus* atque *obitu* ejuſdem addiderunt. Editus eſt Stephani liber in primâ Surii editione. Utrumque evulgavit Vincentius Barralis in Chronologiâ Lirinenſi *Lugduni* 1613. 4°. Exinde uterque habetur in noviſſimâ Surii editione Auguſt. XXVII. & Mabillon. Sæcul. Benedict. I. p. 659.

546. VERECUNDUS, ſeu Vergundus, Juncenſis in Byzacenâ Africæ Provinciâ Epiſcopus, claruit anno 546. Ob trium Capitulorum defenſionem
* Cap. 6. exul factus obiit Chalcedone ann. 552. Scripſit teſte Autore Appendicis * ad Iſidorum, *carmine dactylico duos breves libellos, primum de Reſurrectione & Judicio, alterum de pœnitentiâ*, in quo tamen abili carmine propria delicta deploravit. Poſteriorem iſtum ſe in MS. Codice legiſſe prodit Garſias Loiſa. Vid. Miræum in hunc locum.

548. P. II. BARSANUPHIUS, genere Ægyptius, ſeverioris vitæ Anachoreta, claruit imperante Juſtiniano circa annum DXLVIII. In Monaſterio quodam juxta Gazam in Palæſtinâ cellæ ſuæ ſe incluſit; ut per quinquaginta & ampliùs annos, nec à quoquam viſus eſt, nec terrenum quicquam deguſtâſſe dicitur. Quæ cùm falſa eſſe crederet Euſtochius Hieroſolymorum Antiſtes, & cellulam in quâ vir Dei ſeſe incluſerat perfodi juſſiſſet; ignis inde exiliens univerſos propemodùm qui aderant combuſſit, ſi modò vera nobis referat Evagrius hujus Sæculi Scriptor l. IV. c. 33. p. 408. Scripſit Barſanuphius *Quæſtiones & Reſponſiones aſceticas varias*, quæ, earum ſaltèm pars maxima, habentur Græcè MSS. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CIV. num. i. fol. 1. p. 2. hoc titulo Ἐκ τῶν ἐρωτήσεων τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βαρσανουφίου Ἐρώτησις. Πῶς ἴσως καθίσαι ἐν τῷ κελλίῳ; Ἀπόκρισις, Τὸ καθίσαι ἐν τῷ κελλίῳ, &c. Scripſit item *Paræneſin*, ſive *Admonitionem ad proprium diſcipulum*. Incipit Γέρων τις ἰδιώτευεν ἐπειδὴ τοῦ κλίσματος, &c. Habetur Gr. MS. ibidem *Cod.* CCXXXIII. num. xi. fol. 148. pag. 2. Vide *Neſſel. Catal.* Part. I. pag. 184. 331. Habentur etiam Barſanuphii, ejuſque diſcipuli Joannis *Didaſcalia ſuper variis quæſtionibus monachorum in regione Gazæ*, ſive *Epiſtolarum aſceticarum libri* VI. in Bibliothecâ Regiâ *Pariſienſi* Codd. DCCCCXXXII. MDCX. MDCCLX. idem procul dubiò cum prioribus Opus, ut & doctrina illa Ψυχωφελής, quam Barſanuphius, ejuſque diſcipulus Joannes, propter fratres ipſos conſulentes, per quæſtiones & reſponſiones ediderunt; quæ extat Gr. MS. *Biblioth. Bodleian.* Claſſ. III. num. xii. p. 62. Vide *Catal. MSS.* p. 39.

550. * Divin. Lect. cap. 8. MUTIANUS SCHOLASTICUS, vir diſertiſſimus à Caſſiodoro * dictus, claruit circa an. 550. Rogante Caſſiodoro Homilias XXXIV. S. Chryſoſtomi in Epiſtolam ad Hebræos Latino ſermone donavit. Verſio iſta extat *Col.* 1530. excuſa. Vide *Cave Hiſt. Lit.* plura in Chryſoſtomo. Scripſit adhuc Mutianus *adversùs Occidentales Epiſcopos*, qui poſt damnata à Vigilio Tria Capitula communioni ejus ſe ſubduxerunt: cui Operi peculiarem librum oppoſuit Facundus Hermianenſis. SÆC. VI. ab An. D.

BELLATOR, dignitate Presbyter, Caſſiodori amicus, claruit anno 550. *Multos in S. Scripturam Commentarios* ſcripſit. Librum enim Eſtheræ libris VI. Tobiæ libris V. Judithæ libris VII. Sapientiæ libris VIII. ac Maccabæorum libris X. explicavit. Duas prætereà *Origenis in Eſdram Homilias*, & forſan alia quædam, Latinè vertit. Ex tot ſcriptis nil hodie ſupereſt, niſi Huetii conjecturæ fides ſit adhibenda, qui verſionem aliquot Origenis Opuſculorum Bellatori aſcribit; de quibus vide plura in Origene. 550.

RUSTICUS, ortu, ut videtur, Romanus, Vigilio Papæ affinitate junctus, ab eo Eccleſiæ Romanæ Diaconus factus eſt. Vigilium Conſtantinopolim proficiſcentem comitatus, cùm ann. 547. Vigilius, habitâ Conſtantinopoli ſuorum Synodo, *Libellum adversùs Tria Capitula* Mennæ Patriarchæ dediſſet ipſe unà cum Sebaſtiano Vigilii itidem Diacono ab Epiſcopi ſui communione reſiliens anno ſequenti *librum adversùs Acephalos ad Sebaſtianum* ſcripſit: in cujus fine acriter contra Vigilium diſputavit: & cum nullis Vigilii monitis ad obſequium revocari poterat, an. demum 550. Vigilii ſententiâ à Diaconatûs munere depoſitus eſt. Quid exinde ipſi contigerit, mihi non conſtat. Extat ejus *Diſputatio adversùs Acephalos*, ſine mutila, in Antidoto contra Hæreſes *Baſil.* 1528. pagin. 246. in Hæreſiologiâ ibid. 1550. Simleri notis illuſtrata cum aliis Patrum ſcriptis contra Eutychem & Neſtorium *Tiguri* 1571. p. 141. & in Bibliothecâ Patr. Tom. X. p. 349. 550.

PRIMASIUS, gente Afer, Adrumeti urbis quæ *Juſtinianopolis* etiam dicta eſt, in Provinciâ Byzacenâ Epiſcopus, unus ex iis, qui ad res Eccleſiæ Africanæ procurandas Conſtantinopolim circa an. 550. miſſi ſunt: ubi anno ſequente Epiſcoporum conventui interfuit, quo Vigilius excommunicationis ſententiam in Theodorum Cæſarienſem, Acephalorum ducem, intorquebat. Anno 553. ſæpius licet advocatus Synodo Oecumenicæ intereſſe noluit; ſed unà cum aliis ſubſcripſit Vigilii Conſtituto pro tribus Capitibus, quod tempore Synodi Papa Imperatori obtulit. 550.

SCRIPTA.

Commentaria in Epiſtolas S. Pauli, ex Hieronymi, Ambroſii, Auguſtini, aliorumque Veterum ſcriptis maximam partem delibata. Multa exinde in Commentaria ſua tranſtulit Haymo: unde nonnulli hallucinati Primaſii Commentaria Haymoni deberi cenſuerunt. Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1543. 8°.

Commentaria myſtica expoſitionis in Apocalypſin ad Caſtorium, quinque libris diſtincta. Prodierunt ſeorſum *Baſil.* 1544. 8°.

Utraque Primaſii *Commentaria* habentur à Gagnæo edita *Lugduni* 1543. & in Bibliothecâ Patrum Tom. X.

De Hereſibus libri 3. *ad Fortunatum Epiſcopum*, in quibus explicuit, quod olim Auguſtinus in libro Hæreſeon imperfectum reliquerat: in primo libro oſtendens, quid Hæreticum faciat, in 2°. & 3°. quid Hæreticum demonſtret. Interiit jamdudum Opus iſtud. Iſidor. de Script. c. 5.

Extant hodie ſub *Prædeſtinati* nomine editi, *de*

Hæreſibus, præcipuè Prædeſtinatorum hæreſi, libri tres. In prima parte agit Autor quiſquis ſit, de Hæreſibus quibuſcunque numero XC. à Simone uſque Mago ad Hæreſin Prædeſtinatianam, earumque autores, placita, mores breviter recenſet. Secundam partem conſtituit liber de prædeſtinatione ſub Auguſtini nomine olim confictus, in tertia parte libri hujuſce Auguſtiniani refutationem inſtituit. Quis fuerit verus horum librorum parens, eruditis inter ſe haud ſatis convenit; Hincmaro Remenſi ſub Hygini nomine citantur; errore ſatis manifeſto, nec forſan aliunde orto, quàm quod in indice Autorum Operi præfixo Hygini nomen repererat. Sirmondus ob ſtyli ſententiarumque affinitatem Arnobio juniori adjudicandos eſſe ſuſpicatus eſt: Nuper Piccinardus Theologus Brixienſis Vincentium quendam neſcio quem Autorem ſtatuit, illum nempe cujus XVI. objectionibus totidem reſponſiones oppoſuit Proſper Aquitanus. Quis verò ſit iſte Vincentius, an Presbyter ille natione Gallus, qui in Pſalmos commentatus eſt, de quo Gennadius c. 80. an Vincentius Victor adverſùs quem de origine animæ ſcripſit Auguſtinus, haud ſatis novit; Lirinenſem enim prorſus rejicit: librum ſub Auguſtini nomine confictum Euodio Uzzalenſi tribuit, quem ſuſpicatur libello ſuo hunc titulum præfixiſſe, *Expoſitio Doctrinæ Auguſtini*, indeque pro ipſius Auguſtini fœtu habitum eſſe: verùm quæ de totâ hac re habet Piccinardus, adeò incertis & levibus nituntur conjecturis, ut paucos fortaſſe in ſententiam pertracturus ſit. Longè potiori jure tribuendi videntur Primaſio noſtro, idque fide vetuſti Codicis
* Itin. German. p. 83. Analect. Tom. 4. MS. ante annos octingentos exarati, quem in Bibliotheca Augienſi vidit Cl. * Mabillonius, in quo comparuit hic titulus, dilutiori quidem atramento ſcriptus, ſed antiqua manu, OPVS SANCTI PRIMASII DISCIPVLI AVGVSTINI DE HÆRESIBVS NVMERO XC. Certè Autor non uno in loco ſe Afrum eſſe innuere videtur; ſed ut quod ſuſpicor liberè proferam, quiſquis hanc notulam Codici Augienſi appoſuit forſan hallucinatus ſit, & cùm apud Iſidorum legerat, Primaſium tres de Hæreſibus libros ſcripſiſſe, hoſque tres Anonymos repererat, mox Primaſii nomen indidit. Adde quod cùm Autor noſter nullam fere Hæreſin Neſtorianâ recentiorem memoravit, Primaſius tot exinde natas & damnatas hæreſes haud omiſſurus erat. Sed totam hanc rem eruditis diſcutiendam relinquimus. Primus hos libros ex Hincmari Remenſis Codice extulit Jac. Sirmondus *Pariſ.* 1643. 8°. anno ſequenti autem ſatis totius Operis cenſuram Gallicè edidit Joan. Avvræus Theologus Sorbonicus, quâ Autorem hominem fuiſſe Pelagianum contendit, eique errores, hæreſes, mendacia, fabulas, fœdamque ignorantiam objicit, mox Opus in Hollandia recuſum *Amſtelodami*, ni fallor, 1645. 8°. cui Avvræi cenſuram Latinè verſam ſubjecit editor Anno 1677. in Bibliotheca Patrum Lugdunenſi Tom. XXVII. locum invenit. Demum Seraphinus Piccinardus ex Ord. Prædic. in Academiâ Patavinâ Theologus, additis variis de Autore, Opere, totâque controverſiâ diſſertationibus denuo in lucem protulit *Patav.* 1686. 4°.

550. JUNILIUS, Epiſcopus Africanus, vixit circa ann. 550. Scripſit ad Primaſium per modum Quæſtionum & Reſponſionum *de partibus Divinæ Legis libros* 2. qui typis excuſi prodierunt à Joanne Gaſtio editi *Baſil.* 1545. 8°. *Francofurti ad Oderam* 1603. 8°. & in Bibliothecâ Patr. Tom. X. pag. 339. Circumferuntur ſub ejuſdem nomine *Commentarii in tria priora capita Geneſeos*, excuſa *Colon.* 1535. 8°. *Baſil.* 1538. in Orthodoxogr. pag. 925. & inter Bedæ Opera; cujus reverà eos eſſe omnibus jam notum eſt.

JACOBUS, *Baradeus*, cognomento etiam *Zanzalus*, gente Syrus, Sectâ Eutychianus, claruit, 550. P.II.
ſi quid video, circa annum DL. Severo Antiocheno, qui in vivis adhuc erat anno DXXXVI. poſteriorem fuiſſe teſtis eſt Nicephorus lib. XVIII. cap. 52. pag. 881. & res ipſa loquitur, Severi quippè diſcipulus fuiſſe dicitur. Et tamen ante Anaſtaſium Sinaitam, qui Jacobitarum non ſemel meminit, floruiſſe neceſſe eſt. Vir fuit obſcurus & ignobilis, ideòque διά τ̃ ἄκραν ἐυτέλειαν inquit Nicephorus, *propter ſummam tenuitatem* cognominatus. Dictus eſt etiam *Baradeus*; cujus agnominis ex mente Orientalium duplicem rationem reddit Naironus *Evopl.* Part. I pag. 41. vel à voce Arabicâ *Bardaa*, quæ clitellam ſignificat, & pannoſum atque laceroſum ejus veſtitum denotat, vel ab urbe *Bardaâ* in quâ natus ſit, cujuſque meminit Geographiæ Nubienſis auctor *Part.* VI. *Clim.* 5. Jacobitarum in Oriente factus eſt pater & anteſignanus, qui ab eo nomen ſuum traxerunt, & quorum dogmata per Syriam & Armeniam longè latéque propagavit. Scripſit *Catecheſin*, quæ quaſi totius fidei Jacobiticæ norma eſt & fundamentum. Extat Arabicè MS. in Bibliothecâ Collegii Maronitarum in urbe Româ, ex qua nonnulla profert Ecchellenſis *Eutych. Vindic.* Part. II. cap. 26. p. 280. 283. plura Naironus lib. citat. p. 28. 29. 35. 42. & Diſſert. *de Maronitis* num. XV. p. 21. num. XXVI. pag. 38. 39. &c. Catechiſmo ſubnecti ſolet Sermo *de laudibus fidei Jacobitarum*, ex quo locum de proceſſione Spiritûs Sancti Arabicè citat Naironus *Evopl.* pagin. 57. Hunc Jacobum Scriptores nonnulli Orientales eundem cum Jacobo Edeſſeno faciunt. Verùm Jacobus ille Edeſſenus, qui κατ᾽ ἐξοχὴν à Syris *Doctor* appellatur, noſtro integro ferè ſæculo junior erat, cujus *Hymni* paſſim in Syrorum Breviariis leguntur. Opus etiam *Mor-Jacobi Edeſſeni de Baptiſmo* in Bibliothecâ publicâ Tubingenſi ſe MS. vidiſſe teſtatur Hottingerus *Bibliotb. Orient.* cap. 3. p. 292. Tertius erat Jacobus Epiſcopus Sarugenſis (Sarug urbs eſt Meſopotamiæ propè Harian ſive Carras) fide orthodoxus, Edeſſeno ætate par, cujus *Hymni* antiqui aliaque Opera eleganti ſtylo compoſita in Monaſterio S. Mariæ de Cannubin in monte Libano hodiè aſſervantur. De his plura F. Naironus p. 48, 49, 50, 199. *Liturgia* ejus, ſive *Oratio Eucharistica* extat apud Æthiopes, teſte Cl. Ludolfo *Comment. Æthiop.* lib. III. cap. 4. *num.* XXXI. p. 340.

JORNANDES, ſive Jordanus, gente Gothus, Alanovvamuthis filius, primùm quidem Gothorum Notarius; deinde ſive ad Chriſtianam ſive ad ſeverius vitæ inſtitutum, converſus demum Epiſcopus Ravennas, ſeu potiùs Ravennæ agens, Gothorum Epiſcopus factus eſt. Claruit anno 552. quo librum de Rebus Geticis ſcripſit. Plura de eo non liquent. Extant bina ab eo conſcripta Opuſcula, viz. 552. Iornand. de Rebus Get. cap. 51.

De rebus Geticis liber, ſive *Hiſtoria Gothorum* ab ipſis gentis incunabulis ad Vitigin Regem à Beliſario devictum, quâ ſummatim complectitur Jornandes, quæ libris XII. ejuſdem argumenti fuſè pertractârat Caſſiodorus. Prodiit ſæpiùs excuſus, emendatior autem ex P. Pithæi exemplari MS. à Fornerio editus inter Opera Caſſiodori *Pariſ.* 1588. cum notis Lindenbrogii *Hamburg.* 1611. & cum aliis conſimilis argumenti Scriptoribus à Bon. Vulcanio editis *Lugd. Bat.* 1618. denique apud Grotium in Hiſtoria Gothorum *Amſtelod.* 1655. 8°.

De Regnorum & temporum ſucceſſione, ſive *de origine mundi*, & *actibus Romanorum*; *cæterarumque gen-*

SÆC. VI. ab An. D. *gentium, liber*: In quo integram ferè Flori Hiſtoriam taciro ejus nomine exſcriptam eſſe notat Voſſius*. Prodiit *Francofurt.* 1588. *Lugd. Bat.* 1595. 8°. *Hamburg.* 1611. Utrumque Opus cum notis Jani Gruteri editum eſt *Hanov.* 1611.

* De Hiſt. Lat. l. 2. c. 20.

553. Evagr. l. 4. c. 38. EUTYCHIUS, vitæ inſtituto Monachus, in Monaſterio Amaſeæ urbis vitam egit; unde tanquam Epiſcopi Amaſenorum Apocriſiarius Conſtantinopolim miſſus eſt; & cùm paulò ante quintam Synodum orta eſſet controverſia, utrùm liceret mortuos anathemati ſubjicere, ipſe in Scripturis apprimè exercitatus, ex facto Joſiæ Regis illicò nodum ſolvit. Viri ſolertiam admiratus Imperator, eum paulò poſt, Mennâ ex vivis ſublato, ineunte anno 553. ad Pontificalem Urbis Regiæ ſedem promovit. Eodem anno Synodo CP. Oecumenicæ præſedit. Anno 564. cùm Juſtiniani Imp. edicto de incorruptibilitate corporis Chriſti ante reſurrectionem conſentire nollet, ſede ſuâ expulſus eſt, & in Hoſiæ Monaſterium incluſus, ac ſubſtituto ei Joanne Scholaſtico, poſt octo dies à Conciliabulo quodam depoſitus, inde in inſulam quandam Princepo dictam, ac mox ad Monaſterium ſuum Amaſenum, deportatus. Anno 578. à Tiberio Cæſare (cui Imperium ipſe olim prædixerat) ſedi ſuæ reſtitutus eſt. Obiit anno 585. ætatis ſuæ 73. Extat unica *Epiſtola* ſtatim poſt ſuſceptum Epiſcopatum *ad Vigilium Papam* miſſa, quâ ut Trium Capitulorum cauſa in Synodo ipſo non invito diſcutiatur, poſtulat, & ad concordiam hortatur, Gr. Lat. inter Acta Synodi Quintæ Concil. Tom. V. pag. 425. Scripſit Eutychius & *Tractatum* Περὶ τῆ ἐν τόπῳ κτ δεύτερον λόγον ὑσιωδῶς γινομένων λογικῶν ϗ νεκρῶν, cujus fragmentum adducit Euſtratius CP. de Vitâ functorum ſtatu c. 14. Item *librum de Reſurrectione Mortuorum*, in quo corpus noſtrum in illa Reſurrectionis gloria, impalpabile, ventis aëreque ſubtilius eſſe futurum, docuit. Hunc poſt longam diſputationem Eutychium inter & Gregorium I. Apocriſiarium tunc Conſtantinopoli agentem habitam, flammis adjudicavit Tiberius Imperator *, teſte ipſomet Gregorio, ſed repentina Eutychii mors Edicti executionem antevertit; etſi non deſint qui librum reverà combuſtum eſſe ſcribant.

* Moral. l. 14. cap. 29.

553. EUGYPPIUS, dignitate Presbyter, & Abbas Africanus, vir, inquit Caſſiodorus, *, non uſque adeò ſæcularibus literis eruditus, ſed Scripturarum divinarum lectione pleniſſimus, claruit anno 553. Hortatu Renducis Neapolitani Epiſcopi, quæſtiones, ſententias ac diverſas res ex S. Auguſtini ſcriptis deflotavit; & in unum corpus collecta in 338. capitulis collocavit. Operi huic *Theſauri* nomen indidit, & Probæ virgini ſacræ nuncupavit. Extat *Theſaurus* iſte *Baſil.* 1542. fol. *Venet.* 1543.

* Divin. Lect. cap. 23.

553. FERREOLUS, gente Gallus, Patriâ Narbonenſis, nobilitate generis conſpicuus; Patrem habuit Anſbertum Senatorem, matrem Blirildem Clotharii Regis filiam, natus anno 521. Septennis adhuc puer Narbonâ relictâ Uceciam profectus, & Ruricii propatrui ſui curæ ſe bonis literis imbuendum commiſit. Anno 553. Firmino patruo in Epiſcopatu Uccienſi ſuffectus eſt: ubi B. Pauli memoriæ magnificum templum poſuit, & Monaſterium à nomine ſuo *Ferriolacenſe* dictum fundavit. Cùm verò Judæis animas eorum lucrandi ſtudio familiariter uteretur, in ſuſpicionem rerum novarum cudendarum apud Childebertum Regem adductus, anno 555. Pariſios relegatus eſt, ubi triennium in exilio degit, maximo tamen honore apud Regem habitus. Anno 558. redire permiſſus Uceciam ſe contulit; & ut omnem ſuſpicionis anſam amoliretur, Judæos omnes, quos ad fidem Chriſtianam adducere non potuit, civitate ſuâ expulit. Obiit ann. 581. Epiſcopatûs 28. Compoſuit *Regulam Monachorum* in uſum Monaſterii ſui, quæ integra habetur in Codice Regularum ab Holſtenio edito *Pariſ.* 1661. Scripſit etiam, teſte Gregorio Turonenſi *, Sidonium imitatus, *libros* aliquot *Epiſtolarum*, qui interierunt. An Ferreolo noſtro debeantur Sententiæ, quæ ſub Ferreoli Presbyteri nomine habentur in libello de Officio rectoris Eccleſiæ *Colon.* 1531. 8°. me planè latet.

Vid. Autor. Vit. ejus ap. Le Cointe ad. an. 521. 528. 551. 555. 558. 581.

SÆC. VI. ab An. D.

* Hiſt. l. 6. c. 7.

553. LIBERATUS, Eccleſiæ Carthaginenſis Archidiaconus, Trium Capitulorum defenſor acerrimus, anno 534. vel ineunte ſequente, à Synodo Africanorum Epiſcoporum CCXVII. Carthaginenſi ad conſulendum de dubiis quibuſdam, Joannem Papam, Romam unà cum Caio & Petro Presbyteris miſſus eſt: licèt ad Urbem ante mortem Joannis non perveniret: ipſe * tamen ſe vivente adhuc Joanne Romæ egiſſe teſtatur: adeò ut bis Romam ante annum 536. profectus videatur. Claruit imprimis anno 553. quo circiter tempore, ante habitam tamen Synodum Quintam, Breviarium ſuum clauſit. Plurimas pro cauſâ Trium Capitulorum peregrinationes ſuſcepit: & partim ex virorum graviſſimorum narratione, partim ex Hiſtoriis, geſtis Synodalibus, & Epiſcoporum epiſtolis lautam ſatis rerum geſtarum notitiæ ſupellectilem nactus; Controverſiarum Neſtorianæ & Eutychianæ Hiſtoriam contexuit, quâ res per L. ferè annos geſtas ad hanc controverſiam præcipuè ſpectantes, & quæ vix aliunde haberi queant, complexus eſt, Stylo quidem humili & pedeſtri, quique ob Autorum tum Græcorum tum Latinorum, quos ſequitur, varietatem, inæqualis penè ubique incedit. Extat *Breviarium* iſtud, ſic enim *Hiſtoriam* ſuam appellari voluit, Concil. Tom. V. p. 740. & cum notis & diſſertationibus Garnerii *Pariſ.* 1675. 8°. In editione primâ Conciliorum à P. Crabbe adornata reperitur Appendix ad Breviarium Liberati Tom. 2. à p. 121. ad 128. quę in nuperis Conciliorum Tomis fruſtra quæritur.

* Breviar. cap. 20.

555. Victor in fine Chronici. VICTOR, gente Afer, Tununenſis (aliis Cemmenſis & Cunmenenſis corruptè dictus) in Africâ Epiſcopus, claruit anno 555. Trium Capitulorum Patronus conſtantiſſimus, ob quorum cauſam propugnandam plurimas ac graviſſimas ærumnas pertulit. Ex Africâ enim à Juſtianino Imp. unà cum aliis quibuſdam Epiſcopis Conſtantinopolim accitus, cùm Tria Capitula damnare nollet, variis exiliis afflictus eſt. Poſt cuſtodias namque & plagas, quas Sala & Valericis perpeſſus eſt, necnon in Monaſterio Mandræ, in Egum Mauritaniæ inſulam ſemel atque iterum relegatus, Alexandriam exinde deportatus eſt, & in carcerem Caſtelli Diocletiani conjectus. Eo mox eductus carcere anno 557. poſt diſputationes in Prætorio continuas dierum 15. ad aliam cuſtodiam Monaſterii Tabenneſiotarum apud Canopum mittitur. Ann. 564. ex Ægypto iterum Conſtantinopolim evocatus, cùm coram Juſtiniano Imp. & Eutychio CP. Tria Capitula adhuc defendere nequaquam vereretur, in Monaſterio quodam Urbis Regię in cuſtodiam juſſus datus eſt: ubi poſt annum 565. diem ſupremum obiit. Scripſit *Chronicon rerum geſtarum* ab Orbe condito uſque ad annum 565. quo Juſtinus junior imperium auſpicatus eſt. Hujus Chronici prima pars interiit: ſupereſt poſterior, quæ ab anno 444. (quo deſiit Proſper) exorſa ad annum 566. progreditur. Habetur à Caniſio edita *Ingolſtad.* 1600.

 4°. emendatios autem in utrâque Chronici Euſebiani editione Scaligerianâ.

555. GERMANUS, gente Gallus, Eleutherii filius, in territorio Auguſtodunenſi natus, ab Agrippino Auguſtodunenſi Epiſcopo Diaconus anno 533. deinde Presbyter anno 536. ordinatus: à Nectario Agrippini ſucceſſore Abbas S. Symphoriani conſtitutus, ac demum anno 555. Epiſcopus Pariſienſis creatus. Anno 557. Concilio Pariſienſi 3. ſubſcripſit; anno 560. ordinationi Siagrii Augustodunenſis Epiſcopi interfuit. Obiit octogenarius anno 576. Scripſit anno 573. *Epiſtolam ad Brunechildem reginam*, ut Sigibertum Regem à conſilio belli, quod Chilperico fratri illaturus erat, revocaret, poſtulans. Extat hæc Epiſtola Concil. Tom. V. pagina 923.

555. PELAGIUS, patriâ Romanus, Joannis Vicariani filius, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, Agapeti, Silverii, ac Vigilii Pontificum Apocriſiarius Conſtantinopoli apud Imperatorem agens, ab Agapeto primùm miſſus anno 535. maximam à Juſtiniano totâque aulâ Cæſareâ gratiam ſtatim iniit. Anno 539. circiter unâ cum Ephræmio Antiocheno, & Petro Hieroſolymitano Patriarchis à Juſtiniano Imp. judex datus eſt Paulo Alexandriæ Patriarchæ, qui ob Diaconi cædem Gazam paulò antea relegatus fuerat. Gazam igitur per Antiochiam & Hieroſolymam iter faciens Pelagius Paulum ſede ſuâ movit. Conſtantinopolim reverſus in viâ offendit Monachos quoſdam Palæſtinos Juſtinianum adeuntes, ut Origeniſtarum tumultuantium audaciam impetrato edicto compeſcerent. Ab his exoratus, operam ſuam in aulâ collocandam libenter pollicitus eſt: quod quidem tam fœliciter effecit, ut anno 541. edictum Origeniſtas damnans ab Imperatore obtinuerit. Anno circiter 545. Romam rediit, ſive à Vigilio revocatus, ſive à Juſtiniano remiſſus, ut grandi pecuniæ onere ſecum allato, Romæ periclitanti, quod fecit, ſubveniret. Anno 547. a civibus Romanis ad Totilam Gothorum Regem legatus eſt, ut Barbari Regis arma ab Urbe precibus ſuis averteret. Voto quidem hâc in re excidit Pelagius, mox tamen Urbe à Totilâ expugnatâ, pluriorum civium vitas & libertatem ſibi donari impetravit: & eodem anno à Totilâ Conſtantinopolim legatus eſt, ut pacem Gothos inter & Romanos ſanciret. Anno 553. Vigilii Papæ Conſtituto priori ſubſcripſit, uti & poſteriori, quo Synodus Quinta confirmata eſt. Anno demum 555. (556. juxta Catalogum Anaſtaſianum) menſe Aprili Pontifex Romanus ordinatus eſt, poſtquàm ſe intentato ſibi illatæ Vigilio mortis crimine purgâſſet. Papa factus Synodum Quintam confirmavit, & cum Epiſcopis Occidentalibus, qui ob damnata à ſede Romanâ Tria Capitula in ſchiſma deſciverant, ad mortem uſque ſtrennè decertavit. Obiit anno 559. (561. juxta Anaſtaſium menſe Martio. Extant *Epiſtolæ* XVI. Concil Tom. V. pag. 758. Harum primam ſpuriam eſſe ipſi agnoſcunt editores; ultimæ, quæ eſt ad Childebertum Regem, ſubnectitur Fidei Confeſſio, quam extremâ parte auctiorem edidit Cl. Garnerius in Diſſert. de Synodo V. Gen. Auctuar. Theodoriti pag. 539. Præter iſtas Epiſtolas, habentur *Epiſtolæ* aliæ, ſeu potiùs Epiſtolarum Fragmenta XII. à Luca Holſtenio primùm è tenebris eruta, Concil. Tom. V. pag. 805.

555. CYRILLUS, gente Palæſtinus, civitate Scythopolitanus, in urbe Patriâ decimo ſexto ætatis anno Monaſticam vitam profiteri cœpit. Poſteà loca ſancta viſendi ſtudio ductus, Hieroſolymam petiit; & matris mandato Joannis Silentiarii regimini ſe commiſit à quo demum ad celeberrimum Lauræ Monaſterium miſſus, & à Leontio Abbate, qui Monaſterii præfecturam anno 542. ſuſcepit, inter Monachos cooptatus fuit. Claruit anno 557. quo S. Joannis *Silentiarii Vitam* ſcripſit. Quando obierit, non liquet. Scripſit *Vitam S. Euthymii Abbatis*, qui obiit anno 472. Extat hæc Vita, ſed à Metaphraſte interpolata, Gr. Lat. apud Coteler. Monument. Eccleſ. Gr. Tom. 2. p. 220. Latinè apud Surium Januar. XX. Extat etiam ab eo ſcripta *Vita S. Joannis Silentiarii*, Gr. Lat. ab Henſchenio & Papebrochio edita ad diem Maii XIII. Latinè apud Surium Maii XIII. Scripſit denique *Vitam S. Sabæ*, quæ adhuc inter Simeonis Metaphraſtæ Vitas Græcè deliteſcit, Latinè verò, ab eo interpolata, apud Surium Decembris V. habetur. Antiquam Vitæ iſtius à Metaphraſte nondum corruptæ, verſionem Latinam dedit Bollandus ad XX. Januar. Integrum tandem ac ſincerum textum Græcum nactus Cl. Cotelerius, additâ verſione ac notis, edidit Monument. Tom. 3. p. 220.

PAULUS CYRUS FLORUS, Cyri filius, nobilitate generis illuſtris, *Silentiarius* à munere, quod geſſit, dictus, claruit circa an. 555. Facultate Poëticâ eminens, & *Templum S. Sophiæ* nuper à Juſtiniano conditum prolixo carmine deſcripſit. Primus id in lucem Græcè & Latinè extulit, & uberrimis annotationibus illuſtravit Carolus Du Freſnius *Pariſ.* 1670. fol. ad calcem Hiſtoriæ Cinnami. Scripſit etiam, inquit Agathias *, alia quamplurima poëmata, memoratu digna & laude. Videntur autem mihi, quæ de Templo ſcripſit, tantò majore & labore & ſcientiâ referta, quantò & argumentum ipſum eſt admirabilius. Agathiæ ſuccinit Cl. Du Freſnius, qui deſcriptionem ædis Sophianæ tantâ accuratione aggreſſum eſſe Paulum cenſet, ut univerſam illius ſtructuram, ſingulaſque partes, quiſquis hanc legerit, ſtatim quodammodo oculis perinde ac animo comprehendat. 555.

* De rebus Juſtiniani, lib. 5.

AGNELLUS, nobili loco natus, & conditione opulentus; mortuâ uxore ab Eccleſio Ravennatum Archiepiſcopo, qui obiit anno 542. Diaconus factus, Templo D. Agathæ præfectus eſt. Demum poſt mortem Maximiani anno 555. Ravennatum Archiepiſcopus conſtituitur. Mediante Narſete Juſtiniani duce, omnia Gothorum bona in Ravennatenſis Eccleſiæ uſum obtinuit, Templa ab Arianis extructa, eorumque ſacris inquinata, purgavit, & ad verum Dei cultum tradidit. Obiit Calendis Sextilibus anno 556. ætatis ſuæ 94. Non pauca de eo habet Hieronymus Rubeus Hiſt. Ravennat. lib. 3. p. 169. Scripſit *Epiſtolam ad Arminium de Ratione Fidei*, quæ habetur in Antidoto contra Hæres. *Baſil.* 1528. in Hæreſiologiâ Baſileenſi, & in Bibliothecâ Patr. Tom. VIII. p. 666. 555.

GORDIANUS, gente forſan Siculus, S. Benedicti diſcipulus, claruit circa annum DLV. Sancti Placidi Martyris ſocius & famulus, quem unà cum Martyrii ſociis, à Mamucha Agareno Barbarorum claſſis Præfecto occiſum, ſepulturæ mandavit, & mox Conſtantinopolim petens, jubente Juſtiniano Imp. *Vitam ac Paſſionem B. Placidi & XXX. ſociorum* Græcis literis prolixè deſcripſit. Tandem in Siciliam rediens, apud Syracuſas Vitam cum morte commutavit. Extat ejus commentarius in vetuſtiſſimo codice MS. Bibliothecæ Vaticanæ à Surio Latinè editus *Octobr.* V. 555. P.II.

EUSTRATIUS Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Presbyter. De ejus ætate ſilent ferè omnes 560.

SÆC. VI ab An. D. omnes tum veteres, tum recentiores: de quâ ne verbum quidem habet, qui hunc Scriptorem primus edidit, Doctiſſ. Allatius. Ad veram igitur ejus
Cod. 191. ætatem indagandam animadverto, 1°. Photio fuiſſe antiquiorem, qui ipſum citat, nec de eo tanquam nupero ſcriptore loquitur. 2. Claruit, poſtquàm Opera Pſeudo-Dionyſii Areopagitæ, quem non rarò laudat, in publicum prodierant; quæ nonniſi ineunte hoc ſæculo palàm innoteſcere cœperunt. 3°. Claruiſſe videtur ſub Eutychio Patriarchâ CP. Sic enim de eo loquitur: Ὁ μέγας Εὐτύχιος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, ὁ μοι πάντα τιμία καὶ ἱερὰ κεφαλή. *Magnus Eutychius Archiepiſcopus CP. venerandum mihi in omnibus ſacrumque caput.* Claruit igitur circa annum 560. ſaltem non diu poſtea: ac proinde fallitur Caſimirus Oudin, qui ex brevi Labbei Chronologiâ illum penè integro ſæculo recentiorem facit. *Scripſit librum de Vita functorum ſtatu*, ut eos refutaret, qui dicunt humanas animas ſtatim ac propriis corporibus ſolutæ ſunt, non operari. Legit hunc olim Photius, & ex eo quædam excerpſit. Primus autem è tenebris erutum, & verſione Latinâ ornatum, ſine quidem mutilum, evulgavit Leo Allatius, libroque ſuo de Occidentalium atque Orientalium perpetuâ in dogmate Purgatorii conſenſione inſeruit *Romæ* 1655. 8°. à pag. 319. ad 581. Errant verò Miræus, ejuſque exſcriptor
Cod. 175. Oudinus, qui Euſtratium noſtrum Tractatus tres de Vitâ functorum animis ſcripſiſſe ex Photio affirmant; quùm nihil aliud dicat Photius, quàm Euſtratium in hoc Opere tria potiſſimùm ſibi in animo habuiſſe; de quibus ibidem Lectorem monet. De ſtylo ejus hæc Photius: Φράσει μὲν συγκέχρηται οὐκ ἐπαινετῇ, λογισμοῖς δὲ οὐ λίαν ψεκτοῖς. σαφὴς δ᾽ ὁ λόγος. *Oratione quidem uſus eſt minimè laudabili, ſed argumentis non admodùm culpandis: dictio tamen ipſa perſpicua eſt.* Quòd verò Euſtratio noſtro Commentarios in poſteriora Analytica Ariſtotelis Venetiis Græcè editos anno 1534. & in Ariſtotelis Ethica Græcè ibid. 1536. aſcribat Oudinus, vel ex ſolo librorum titulo diſcere poterat eos eſſe Euſtratii Nicææ Metropolitæ, nec ad noſtrum pertinere. Ut non taceam, quod conjicit Geſnerus, in nonnullis hujuſmodi librorum titulis pro Euſtratio Euſtathii nomen reponendum eſſe.

578. P. II. EUSTRATIUS, magnæ Eccleſiæ CP. ſub Eutychio Patriarchâ Presbyter, claruit præcipuè anno DLXXVIII, etſi vitam paulò diutiùs protraxit, Eutychio quippe Patriarchæ ſuo ſuperſtes. De ejus ætate, deque Opere *de vitâ functorum ſtatu* egimus ſuprà. Scripſit præterea *vitam Eutychii Patriarchæ*, qui anno DLIII. ex Monacho Amaſeno factus eſt Patriarcha CP. ann. DLXIV. ſede ſuâ pulſus, depoſitus, & in exilium miſſus, reſtitutus anno DLXXVIII. obiit anno DLXXXV. Vitæ hujus autoritatem Cracanthorpus noſter. Vir in vetuſtis Eccleſiæ monumentis ſatis diligentèr verſatus, dùm in *Vigilio ſuo dormitante* Juſtinianum ab omni calumniarum umbrâ vindicare nititur. Sed leviora ſunt quæ objicit, quæque ſolidè refellit amicus noſter ſingularis H. Hodius, libro vernaculo edito *de Sedibus Epiſc. per injuſtam deprivationem vacant.* cap. 10. pag. 116. &c. Extat hæc vita ſub nomine *Eutychii* Latinè apud Surium Menſe *Aprili*. Græcè etiam edita à Joan. Papebrochio in Act. SS. Menſ. *April.* ad calcem Tom. I. Nec aliud eſt quàm Oratio funebris, quam in laudem Eutychii, quem miro amore proſequebatur, in magnâ Eccleſiâ paulò poſt defunctum Eutychium habuit Euſtratius noſter.

560. SIMPLICIUS S. Benedicti Diſcipulus, & mortuo Conſtantino tertius Cœnobii Caſinenſis Abbas conſtitutus eſt ann. DLX. pietatis omniumque Virtutum exemplar luculentiſſimum, obiit an. DLXXVI. Magiſtri ſui Regulam omnibus Religioſorum domiciliis paſſim legendam cuſtodiendamque tradidit, quin & ipſe Poëticâ facultate nitens, majorem ejus promulgationem verſibus explicavit, edidit hæc Carmina Lucas Holſtenius unà cum diverſis Monachorum Regulis *Pariſ.* 1663. SÆC. VI. ab An. D.

COLUMBA, gente Hibernus, claruit anno DLX. quo Monaſterium Dearmach in Mediterraneâ Hiberniæ parte condidit. Anno verò DLXV, ut diſcrimen, quod capiti ſuo à Dermicio Rege imminebat, declinaret, in Britanniam trajecit, & Pictis Septentrionalibus verbum Dei prædicavit: & in Jonâ inſulâ, *Hu & Y-Columb-kill* dictâ, Monaſterium inſtituit, cui ipſe Abbas præfuit. Obiit V. Idus Junii anno DXCVII. ætatis 77. in Eccleſiâ ſuâ Huenſi ſepultus. Scripta ejus hunc in modum recenſet Cl. Waræus * nempe *Regulam Monaſticam*, quæ extat, & vulgò *Columb-kill* dicitur: *Hymnum in laudem S. Kierani Abbatis*; *tres alios Hymnos*, quorum primus incipit *Altus Proſator.* Alius à noſtro erat Columbanus, & ipſe Hibernus, qui exeunte hoc ſæculo claruit: de quo agemus infrà. 560. Bed. Hiſt. Eccl. l. 3. c. 4. * De Script. Hibern. l. 1. p. 15.

VENANTIUS HONORIUS CLEMENTIANUS FORTUNATUS, gente Italus, in vico Duplabili dicto, non longè ab urbe Tarviſinâ, natus, Ravennæ verò bonarum literarum ſtudiis innutritus. Ante annum DLX. B. Martini ope à graviſſimis oculorum doloribus liberatus, ut grati animi indicium proderet, Italiâ relictâ Galliam profectus eſt; ut S. Martini reliquias in urbe Turonenſi depoſitas viſeret. A Turonibus in Pictavos tranſiit, atque ſibi domicilium poſuit, omnibus ob raras ingenii dotes, & eximiam Rhetoricæ ac Poëtices ſcientiam meritò ſuſpectus & celebratus. Anno DLXV. Sigeberti Regis, & Brunechildis nuptiis *carmine elegiaco* fauſta omnia apprecatus eſt. In urbe demum Pictavienſi Presbyteratûs honorem meruit, ac tandem in eâdem Epiſcopatûs culmen aſcendit, quo tamen anno, incertum prorſus: niſi quòd Labbeus id poſt annum DXCIV. quo obiit Gregorius Turonenſis, contigiſſe cenſeat, hâc ut opinor, ratione ductus; quòd Gregorius, Fortunato imprimis familiaris, cùm toties eum laudat nullibi Epiſcopum appellet. In vivis adhuc erat anno DC. Multa conſcripſit, partim *Poëtica*, partim Hiſtorica. Vim illius poëticam ſic dilaudat Barthius. * *Maximi ingenii vates — Ad eum, veluti ad Calliopium quendam, magiſtrum & coryphæum Muſicorum modulaminum, reſpexit omnium ſequentium Poetarum chorus. — Mirandum acumen ingenii in hoc authore fuit: etiam doctrina omnibus fere coætaneis excellentior.* 560. * Adverſar. l. 46. c. 3.

OPERA.

P*Oëmatum libri XI. præmiſſa ad Gregorium Turonenſem Epiſtola dedicatoria.*

De Vita S. Martini libri IV. carmine Heroico ad eundem Gregorium editi *Pariſiis* 4°. 1511.

Hodæporicon ad Juſtinum juniorem Imp. & Sophiam Auguſtam.

De Excidio Thuringiæ ex perſona B. Radegundis.

Carmen ad Artachin. Poëmata alia nonnulla Fortunato vulgò aſcribuntur, quæ inter Tertulliani, Cypriani, &c. Opera habentur; ubi plura de iis vide.

Poemata Fortunati prodierunt in Corpore omnium Poëtarum veterum *Lugduni* 1603. 4°. Tom II. in Appendice Bigoeanâ *Pariſ.* 1624. p. 752. & in Bi-

SÆC. VI. ab An. D. bliothecâ Patr. Tom X p.520. ſeorſim verò à Chriſtophoro Brovvero edita *Mogunt.* 1603. 1616.4°.

Expoſitiones breves Orationis Dominicæ, & Symboli Apoſtolorum, & Epiſtolæ aliquot ad Mumulenum, & alios, habentur in Bibliothecâ Patr.p.520.& in Orthodoxogr. p. 1121.

Extant præterea à Fortunato ſcriptæ plurium *Sanctorum Vitæ*: nempe *S. Hilarii Pictavienſis* libris duobus (Hilarii Operibus præfigi ſolita) apud Surium Januar. XIII. *S. Albini Andegavenſis Epiſcopi* ibid. Martii I. S. *Germani Pariſienſis Epiſcopi* ib. Maii XXVIII. *S. Radegundis Reginæ* ib. Auguſt. XIII. *S. Marcelli Pariſienſis Epiſcopi* ib. Novemb I. *S. Amantii Ruthenenſis Epiſcopi* ib. Novembr. IV. *S. Remigii Rhemenſis Archiepiſcopi* ibid. Octobr. I. *Mauritii Andegavenſis Epiſcopi* ibid. Septembr. XIII. *S. Medardi Noviomenſis Epiſcopi* ib. Jun. VIII. An poſteriores duæ Vitæ Fortunatum autorem habeant, juſta eſt dubitandi ratio: licet ejuſmodi Vitas ſcripſiſſe eum dubitari nequeat. Verùm hæ genuinis, quæ interierunt, ſuppoſitæ videntur. Vitam S. Medardi proſâ ſcriptam edidit Dacherius Spicileg. Tom. VIII.

560. P. II. VENANTIUS FORTUNATUS, Epiſcopus Pictavienſis claruit anno DLX. De ejus Operibus actum eſt. In his etiam locum meretur *Vita S. Paterni Epiſcopi Abrincatenſis*, qui obiit anno DLXV quippè quam & Cod. MS. inſcriptio, & ſtyli gravitas Fortunato noſtro vindicant. Martiano Abbati, qui id muneris ei impoſuerat, dedicavit. Hanc ex *ſchedis Herouvallianis* erutam nobis dedit Joan. Mabillonius ad calcem *Sæc. Benedict.* II. pag. 1100.

560. MARTINUS, gente Pannonius, juvenis adhuc ad viſitanda loca ſancta, Hieroſolymam petiit. Inde ſolvens Gallæciam Hiſpaniæ citerioris provinciam appulit: ubi plurimis è Suevorum gente ad Catholicam fidem converſis, varia condidit Monaſteria; & ipſe Dumienſi à ſe fundato præfuit uſque ad annum circiter DLX. quo in Eccleſiæ Bracarenſis Epiſcopatum evectus eſt. Anno 563. Concilio Bracarenſi II. interfuit: anno DLXXII. Bracarenſi III præſedit. Obiit juxta Baronium ann. DLXXXIII. Cùm verò ex Gregorio Turonenſi * conſtet eum ſedem 30. plùs minùs annis tenuiſſe, neceſſe eſt, ut aut citiùs Epiſcopus factus fuerit, aut vitam ulteriùs produxerit. Ante autem DLXXXIX. Pantardus ſucceſſor ejus Concilio Toletano III. ſubſcripſit: adeò ut aut Gregorius annorum numerum rotundè & laxo ſenſu ſuppu[ta]ſſe cenſendus ſit, aut Epiſcopatus Martini paulò ante annum DLX. reponendus. Vir erat ſanè perquàm eruditus, quique adeò ſe literis imbuerat, teſte Gregorio Turonenſi ejus συγχρόνῳ, ut nulli ſecundus ſuis temporibus haberetur. Laudes ejus Venantio Fortunato lib. V. utramque faciunt paginam.

* Hiſt. l. 5. c. 37.

OPERA.

Collectio Canonum præcipuè ex Græcarum partim etiam Occidentalium Synodorum Canonibus contexta, in duas diſtributa partes. *Prima de perſonis & rebus Eccleſiaſticis agit; ſecunda de iis, quæ Laicos ſpectant* Integrum Opus Canones LXXXV. continet In hâc Collectione notatu non indignum eſt, Canones Apoſtolicos à Martino non citari. Prodiit iſta Collectio in omni Conciliorum editione, in nuperâ verò Tom. V.p.503.& in Bibliothecâ Juris Canonici Juſtellianâ *Pariſ.* 1662. Tom. I. in Append p. 7.

Sententiæ Patrum Ægyptiorum, quas à Græco quodam homine collectas Latinas fecit Martinus noſter. Habentur Lat. apud Roſveydum de Vitis Patr. *Antverp.* 1628. SÆC. VI. ab An. D.

Formula honeſtæ Vitæ, ſeu, ut habet Iſidorus Hiſpalenſis *, *de differentiis quatuor virtutum liber ad Mironem Suevorum Regem.* Senecæ falsò tributus. Extat in Bibliothecâ Patr. Tom. X. pag. 382. ut alias editiones jam mittam. Præfationem ad Mironem edidit Dacherius Spicileg. Tom. X.

* De Script. c. 22.

MARTINUS ex Abbate Dumienſi Bracarenſis in Hiſpaniâ Epiſcopus, claruit anno DLX. 560. P. II.
Præter alia ſuprà memorata, extant ejus Opuſcula ſequentia; nempe *Liber de ſuperbia & humilitate*; *Liber de ira* ad Wittimirum Epiſcopum; *Liber de Paſchate*; *Epiſtola* ad Bonifacium Epiſcopum de trinâ merſione; *Epiſtola* adverſùs ſuperſtitiones. Hæc omnia ex Cod. MS. Eccleſiæ *Toletanæ* deſcripſit, ſeque, unà cùm Martini *formula vitæ honeſtæ*, ejuſdémque *ſententiis Patrum Ægyptiorum*; ex eodem codice correctis & emendatis, in collectione ſuâ Conciliorum editurum eſſe promiſit Card. d'Aguirre, teſte ipſomet *Notit. Concil. Hiſp.* pag 92.

ANASTASIUS, *Sinaita* à Monaſticâ, quam in monte Sinai egit, vitâ dictus, anno DLXI. ad Patriarchatûs Antiocheni dignitatem promotus, doctrinam orthodoxam ſtrenuè ac conſtanter propugnabat. Juſtiniani autem Imp. deliria de incorruptibilitate corporis Chriſti fortiſſimè impugnavit. Quamobrem Juſtinianus ipſum in exilium mittere in animo habuit: quod quidem morte ſubitaneâ præreptus nequaquam præſtare potuit. Tantus certè tunc in Anaſtaſio enituit religionis illibatæ zelus pariter ac fama, ut Epiſcopi omnes Orientales à Juſtiniano decreto ſuo hæretico ſubſcribere juſſi, ſe Anaſtaſii ſententiam expectare, ejuſque veſtigiis inhæſuros concordi voce reſponderent: ipſe verò Anaſtaſius nullis minis, nullis precibus adduci potuit, ut fidem tantillùm proderet. Anno DLXX. Juſtinus Imp. Anaſtaſio objiciens, quòd ſacram pecuniam in profanos uſus profudiſſet; quòd ſibi conviciatus eſſet denique quòd Ioannem Scholaſticum ob Eutychii CP. ſedem iniquè arreptam reprehenderet; ipſum de throno Antiocheno dejecit, nonniſi poſt 23. demum annos mortuo Gregorio, qui in locum ejus ſubſtitutus fuerat, anno DXCII. ſedi ſuæ reſtitutum Obiit anno DXCIX. 561.
Vir erat, inquit Evagrius * τὰ μὲν θεῖα ὡς μάλιστα λόγιος, ἀκριβὴς δὲ τοὺς τρόπους καὶ τὴν δίαιταν, ὡς καὶ τοῖς λίαν ψιλοῖς ἐπισκήπτειν καὶ μηδαμῶς τῆς εὐσταθοῦς καὶ βεβαίας παρεξιέναι, μήτοιγε τῶν καιρίων, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ θεῖον ἀναφερομένων, *tum in divinis literis admodùm eruditus, tum in moribus & in vivendi ratione accuratiſſimus, adeò ut res etiam leviſſimas obſervaret nec à conſtantia & firmitate unquam deflecteret, nedum in magni momenti rebus & in quæ ad Deum ſpectarent.* Eximiam porro comitatem ſumma morum gravitate temperabat, ἐν μὲν τοῖς σπουδαίοις ἕτοιμος ἦν τὰ ὦτα καὶ τὴν γλῶτταν εὔρους, εὐθυβόλως τὰς πεύσεις διαλύων· ἐν δὲ τοῖς παρέργοις τὰ μὲν ὦτα πλεῖον ἀπεκλείετο. Τὴν δὲ γλῶτταν χαλινὸν ἐπεῖχεν, ὡς καὶ τὸν λόγον λόγῳ ῥυθμίζεσθαι, καὶ τὴν σιωπὴν κρείττονα λόγου καθίστασθαι. *Et in ſeriis quidem colloquiis, aures ei patentes & lingua profluens erat. & quæſtiones propoſitas prudenter & arguiè diſſolvebat, in Sermonibus autem ineptis ac ſuperfluis, aures quidem penitus occluſas habuit, linguam vero quaſi fræno quodam comprimebat, ita orationem ratio metiretur, & ſilentium omni oratione præſtantius eſſet.* *L. 4. c. 40.

OPERA.

Ὁδηγὸς ſive *Dux viæ adverſùs Acephalos.* Videtur iſtud Opus tum ex variis ipſius Anaſtaſii

SÆC. VI. ab An. D. ſtaſii, tum ex nonnullis Veterum Opuſculis conſarcinatum; ut cuivis conſtabit, qui quatuor priora præſertim capita attentè perlegerit: nec id modò, ſed & à recentiore quâdam manu haud leviter interpolatum eſt. Capite enim 10. pag. 198. meminit Eulogii Alexandrini jam mortui, qui nonniſi anno DCVIII. diem obiit. Cap. 5. init. Sex Concilia Oecumenica memorat: ſed forſan menda cubat in numero, cùm in eodem capite quinque ſolummodò enumeret. Opus certè nullâ diligentiâ, nullo ordine conſcriptum eſſe ipſe Anaſtaſius in Procemio agnoſcit: ubi veniam à Lectoribus petit ob varias correctiones paſſim adhibitas, & propter ταυτολογίας ſæpiùs commiſſas; cùm ægritudinum frequentiâ non ferebat, ut in iis pro animi ſui ſententiâ verſaretur. Edidit hunc librum Græc. Lat. Jac. Gretſerus *Ingolſtad.* 1606. 4°.

Quæſtiones & Reſponſiones de variis argumentis in S. Scripturam numero CLIV. Infinitum eſſet omnium de hoc Opere ſententias, objectiones, reſponſiones recenſere. Paucis igitur me expediam. Vel Anaſtaſii noſtri Opus non eſt, vel inſigniter interpolatum. Quæſtione enim 16. meminit Phocæ tyranni Imperium ſibi arripientis, alibi etiam in eo citantur Maximus Monachus (Vid. quæſt. 1. 3. 4. 5. 6. 8. 9. 18. 154.) Nicephorus Patriarcha CP. (vid. quæſt. 2. 57.) Olympiodorus, Synodus Sexta ſeu Trullana (quæſt. 64.) Joannes Moſchus (quæſt. 60.) aliique Anaſtaſio noſtro juniores. Porrò Quæſtione 117. loca ſancta Paleſtinæ Orthodoxos Chriſtianos per 700. annos tenuiſſe affirmat Auctor. Sive igitur anni iſti à Conſtantini Imperio (quod magis videtur, ſive ab ipſo Chriſto initium ducant; id parùm refert. Anaſtaſius certè Antiochenus ejuſmodi calculo uti non potuit. Quidquid ſit, videntur mihi hæ Quæſtiones eſſe Cento primùm ab Anaſtaſio inchoatus, deinde ab aliis variis locis ac temporibus auctus & abſolutus. Hinc fit, ut in Codd. MSS. mirè varietquæſtionum numerus: nec ipſe Gentianus Hervetus, qui eas primus edidit plures quàm XCIII. dedit, & iſtas quidem Anaſtaſio Nicæno aſcriptas. Integrum verò Opus Græc. Lat. in lucem emiſit Jac. Gretſerus *Ingolſtad.* 1617. 4°.

Anagogicarum Contemplationum in Hexaemeron libri XI. Latinè editi *Pariſ.* 1609. Librum duodecimum, ſive exemplarium Manuſcriptorum raritate, ſive Pontificiorum fraude hactenus ſuppreſſum Græc. Lat. edendum curavit Cl. Alix *Londini* 1682. 4°.

Orationes dogmaticæ V. viz. *De S. Trinitate. De Incircumſcripto. De Incarnatione divina.* (*Liber de Oeconomia Chriſti* extat Græcè MS. in Bibliothecâ Arundelianâ in Collegium Greshamienſe jam translatâ.) *De Paſſione & Impaſſibilitate Chriſti. De ejuſdem Reſurrectione.* Prodierunt Lat. God. Tilmanno Interprete *Pariſ.* 1556. 8°. & in Biblioth. Patr. *Pariſ.* 1575. 1589. Turriano Interprete *Ingolſtad.* 1616. 4°. Opera omnia Anaſtaſii hactenus enumerata habentur Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. IX. in fine.

Compendiaria fidei Inſtitutio, quam cum quinque Dialogis de Trinitate ſub S. Athanaſii nomine Gr. Lat. edidit Theodorus Beza Vezeliacenſis 1570. 8°. Eadem ſub Cyrilli nomine in nonnullis Bibliothecæ Patrum editionibus reperitur.

In Annunciationem B. Mariæ Homilia II. quas Græcè edidit inter *Varia Divina* Joannes Meurſius *Lugd. Bat.* 1619. 4°.

De S. Synaxi, & de non judicando, Homilia. Græc. Lat. cum Ὁδηγῷ 1606. 4°.

In Pſalmum ſextum Homilia. Duæ iſtæ Homiliæ prodierunt Gr. Lat. *Ingolſtad.* 1603. 4°.

In eundem Homilia altera.

In Transfigurationem D. N. J. C. *Homilia.* Sex iſtæ Homiliæ habentur Gr. Lat. à Fr. Combefiſio editæ in Auctar. Nov. 1648. Tom. I. p. 850. SÆC. VI. ab An. D.

Tractatus de ſanctis tribus Quadrageſimis; unde eas obſervari accepimus; quòdque qui eas transgrediuntur, legem violent. Extat Græc. Lat. cum notis inter Cotelerii Monumenta Eccleſ. Græc. Tom. III. pag. 425.

Opera Ἀνέκδοτα.

QUæſtiones II. *Si fortè rerum potirentur Judæi, Infideles, & Hæretici, an pro iis orandum in Eccleſia? An Judæi ante adventum Chriſti mortui, ſint anathematizandi.*

Archiepiſcopum non ſubeſſe judicibus laicis, ſed majori Archiepiſcopo.

Narratio eorum quæ in Synodo ab Orientalibus Epiſcopis geſta ſunt in Perſide.

Quæſtiones & Reſponſiones II. 1. In illud Proverbi *Sapientia ædificavit ſibi domum.* 2. *De ſeptem lychnis Zachariæ Prophetæ.*

De fide Redemptionis ad Eccleſiam quæ eſt in Babylone.

In Spiritum blaſphemia.

De vera adoratione.

An quotidie communicandum corpori Chriſti. Opuſcula iſta in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi extare Manuſcripta teſtatur Labbeus Nov. Biblioth. MSS. Par. II. p. 82.

Sermo in fratres ſuos morte prægreſſos.

Sermo de diverſis modis ſalutis & pœnitentiæ. Sermones hoſce duos in Bibliothecâ Vaticanâ MSS. extare refert Poſſevinus. Verùm ex Ἀνεκδότοις iſtis quænam genuina, quænam ſpuria habenda ſint, is ſolus tutò judicare poteſt, cui Codices Manuſcriptos inſpiciendi adeſt copia.

OPERA DEPERDITA.

ORatio ad Antiochenos συντακτήριος, cùm Juſtiniani mandatum de exilio ſuo accepiſſet, ἐν ᾗ λόγος δυνάμει ἀγαθῇ, inquit Evagrius *, ἐν τῇ καλλιεπείᾳ, ἔν τε τῷ πυκνῷ τῶν νοημάτων, ἐν τῇ εὐπορίᾳ τῶν ἱερῶν ῥητῶν, καὶ τῷ προσφόρῳ τῆς ἱστορίας. * L. 4. c. 4.

Oratio ad eoſdem habita, cùm Epiſcopale munus auſpicaretur.

Oratio ad eoſdem, cùm ab exilio reverteretur. Utramque laudat Nicephorus Hiſt. Eccleſ. lib. IV. cap. 44.

Diſſertatio de Sabbato ad Simeonem Epiſcopum Boſtræ, cujus fragmenta quædam inveniuntur in Concil. Nicæn. II. Act. IV. Concil. Tom. VII. p. 248

Epiſtola ad Scholaſticum quendam, quâ reſpondit quæſtioni, cujus initium erat, Εἰ τῷ μόνῳ ἐπιγραφομένῳ σοφίας σοφία λογισθήσεται. Excerpta aliquot habentur ibid.

Liber ad Juſtinianum Imp. adversùs dogma ab eo propoſitum de incorruptibilitate corporis Chriſti, ab Evagrio memoratus loc. cit.

Adversùs Joannis Philoponi librum Διαιτητὴν *dictum Opuſculum*, cujus Excerptum à Turriano Latinè verſum dedit Gretſerus in Præfatione ad Ὁδηγὸν à ſe editum.

ANASTASIUS ex Monacho *Sinaita* factus eſt Patriarcha Antiochenus anno DLXI. Ob invictam in tuenda fide Catholica conſtantiam, non pauca ſub Juſtiniano paſſus eſt, plura ſub Juſtino ejus Succeſſore, ab eo in exilium miſſus; quo tempore, multas tum in Oriente, tum Alexandriæ, cum Severianis & Gainitis diſputationes habuit, ut in Ὁδηγῷ ſuo non uno loco ipſe non docet. Mortuo demùm Gregorio qui Sedem Antiochenam 561. P. 14.

uſurpa-

Digitized by Google

SÆC. VI. ab An. D. uſurpaverat, poſt XXIII. annorum exilium Throno Patriarchali reſtituitur, anno, ut volunt, DXCII. Heraclii Imp. anno XI. Reverſus, *Martii* xxv. Feriâ quartâ ſanctæ Hebdomadis Orationem *de Pace* ad Antioch. nos habuit. Hanc ſe legiſſe ſatis innuit Nicephorus lib. IV. cap. 44. ſed Anaſtaſio juniori perperam tribuit. Nos eam inter deperdita *Anaſtaſiana* olim repoſuimus: Sed extat Græcè MS. in Bibliot. Vindob. inter Codd *Philolog.* juxtà Catalogum *Neſſellianum* Cod LXXIV. num. xvi. fol. 203. uſque ad fol. 206. & hoc habet initium, Εἰρήνην καὶ πάλιν Εἰρήνην, καὶ τρίτον Εἰρήνην, ἡμῶν ὁ Τελειός Ἐιρήνης, τῶν πάντων ἐθνῶν, καὶ τερπνότατον ὄνομα, καὶ τοῖς συμφέρουσι ἐπάρχον αὐτὸ μοι σύνθημα πρὸς ἡμᾶς, &c. digna proculdubio quæ in communem lucem producatur. Ibid. Cod. *Theol.* CCCV. fol. 193. habetur ejuſdem Oratio *de variis animæ ſalvandæ, & pœnitentiæ agendæ modis*, quæ ita incipit Ἐμελλον μὲν ἔσω πρὸ βραχέων, ὅτι γινώσκων ὁ Θεὸς τὸ ἀσθενὲς ἡ εὐόλισθον καὶ εὐπαρώλισθον τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος πολλὰς ἡμῖν καὶ διαφόρους σωτηρίας ἐχαρίσατο τρόπους, &c. &c. Cod. *Theol* CCXXVIII. num. vii. à fol 92. uſque ad fol. 10., *Oratio de Fratribus in Chriſto mortuis*, Incipit, τί τοῦτο σήμερον ἐγκωπταί σπουδῆς ὑμῶν, &c. Has duas Orationes proximè recenſitas, in Bibliothecâ etiam Vaticanâ aſſervari, teſtis eſt Poſſevinus. Ibid. Cod. *Theol.* LX. num. iv. fol. 231. & Cod. CLXXXIV. num. xx. fol 118. item Cod. *Hiſt.* LVI num xli. fol. 184. *Demonſtratio magnam & angelicam eſſe ſummi Sacerdotis dignitatem, nec Sacerdotem judicari poſſe à laico, ſed tantùm ab alio majore ſacerdote, quemadmodum & Canones affirmant.* Principium, Ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ φίλωνος τοῦ φιλοσόφου, ἔκειτο τι τοιοῦτον, ὅτι πρὸς ἐν τῷ καιρῷ τοῦ διωγμοῦ ἐπίσκοπος τις, &c. Quis fuerit hic Philo Philoſophus, qui Hiſtoriam Eccleſiaſticam condidit, vel quo temporè vixerit, me planè neſcire fateor. Plura de eo inter Scriptores incertæ ætatis ſuo loco dicemus. Habetur etiam hæc Ἀπόδειξις *Anaſtaſiana* in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi, teſte Labbeo *Biblioth. Nov. MSS.* Part. II. pag 82. Quod verò inter Anaſtaſii Opuſcula eodem codice contenta, recenſet *Quæſtiones & Reſponſiones* II. 1 In illud Proverb. *Sapientia ædificavit ſibi domum.* II. *An continuò communicent non corpori Chriſti*; viderint qui codicem MS. inſpicere poſſunt, annon prior eadem planè ſit cum Quæſt. *XLII.* Editionis *Greſeriana*, poſterior cum Quæſtione *VII.* Quæſtionum & Reſponſionum Opus à Greſero editum, beneficio Cod. Vindob. *Theol.* CLXXXIV. num xxii. non exiguo ſupplemento augeri poteſt; in quo nempe Quæſtiones quædam Græcè habentur, quæ jam Latinè tantùm extant; & actorum quorundam nomina, ex quorum operibus quæſtiones & reſponſiones deſumptæ ſunt, quæ in *Greſerianâ* editione fruſtrà quæruntur. Codex etiam *Theol.* XL. num. xxiii. quo Ὁδηγὸς *Anaſtaſii* continetur, à *Greſeriano* multùm differt; tam reſpectu ordinis, quàm ratione variantium lectionum, & nonnullorum additamentorum. Quin & imago Chriſti crucifixi, quam à ſe delineatam Operis ſui cap. 12. inſeruit *Anaſtaſius*, quamque omnes, qui Opus ſuum deſcripturi ſunt, per filium Dei objurat ne omittant, à *Greſerianâ* longè diſcrepat, cujus proinde ectypum æri eleganter inciſum, ex antiquo illo codice Cæſareo exhibet Lambecius *Comment.* lib. III. pag. 164. ubi illud obſervatu non indignum eſt, quod Servator noſter cernitur cruci affixus non tribus, ſed quatuor clavis. Denique *Oratio in Transfigurationem Chriſti*; quam in fine mutilam edidit Combefiſius, ex Cod. Cæſareo inter *Hiſt.* XLV. num. 15. ſuppleri poteſt; eaque additamenta exhibet Lambecius *Comment.* lib. VIII. p. 117. Inter Codices Baroccianos in Biblioth. Bodleianâ Cod. CXCVII. fol. 263. habetur Sermo Anaſtaſii Patriarchæ Antiocheni περὶ τοῦ κατ' εἰκόνα, i. e. ut arbitror, *de illo quod homo ad imaginem Dei conditus ſit.* incipit, Ἀλλὰ γι ὅτι ἔσει το, &c. An noſtri ſit non liquet. SÆC. VI. ab An. D.

JOANNES SCHOLASTICUS, CLIMACUS à libro quem ſcripſit, & *Sinaita* à monte quem incoluit, dictus, claruit circa ann. DLXIV. Vitam Monaſticam coluit, & inter primores iſtius ævi Aſcetas doctrinâ & pietate enituit. Demum Abbas Monachorum in monte Sinâ diverſantium factus, forſan & Cœnobii, quod ad montis radices poſuit Juſtinianus Imp. ad extremam ſenectutem pervenit, (ſique Græcorum Menæo fides) penè centenarius obiit die xxx. Martii. 564.

SCRIPTA.

Scala Paradiſi, ad Joannem Abbatem Monaſterii Raithu xxx. Capitulia, quibus tanquam gradibus ſeu ſcalis ad perfectionis religioſæ apicem aſcenditur, conſtans. Prodiit Lat. ex Ambroſii Camaldulenſis verſione *Venet* 1531. 1569 *Colon.* 1583. cum enarrationibus Dionyſii Carthuſiani *Colon.* 1540 Latinè etiam ibid 1601. 8°. Denique eam, unà cum Scholiis Græco-Latinis Eliæ Metropolitanæ Cretenſis, Græc. Lat. edidit Matthæus Raderus *Pariſ.* 1633. fol.

Liber ad Paſtorem, ex Ambroſii Camaldulenſis verſione Latinâ ſæpius exeuntius. Græc. Lat. autem unà cum Eliæ Cretenſis Scholiis ab eodem Radero datus ad Calcem Scalæ Paradiſi. Utrum que Opus in Græco-barbaram ſeu vulgarem linguam verſum à Maximo Margunio Citherorum Epiſcopo prodiit *Venet.* 1590.

JOANNES SCHOLASTICUS, gente Syrus, ex Sirimi Cynegicæ regionis in territorio Antiocheno vico ortus, primò Presbyter Antiochenus, ejuſque Eccleſiæ Apocriſiarii vice negotia Conſtantinopoli tractavit. Anno 564. depoſito Eutychio, Urbis Regiæ Patriarcha factus eſt anno 578 paulò ante Eutychii reditum diem ſupremum obiit. 564.

SCRIPTA.

Collectio Canonum, *in L. titulos* habitâ ſolius materiæ ratione digeſta. Huic Collectioni Canones Apoſtolorum lxxxv. inſeruntur. Eam, dum Presbyter adhuc eſſet Antiochenus, confecit Joannes. Sunt tamen, qui Theodorito aſcribunt, ne leviſſimâ rationis umbrâ fulti.

Nomocanon, qui præter Collectionis Canonum epitomen quandam leges civiles canonibus concordes adnotat. Hunc nomocanonem à Joanne jam Patriarchâ compoſitum fuiſſe veri non abſimile eſt.

Capita Eccleſiaſtica.

Opuſcula iſta habentur Gr. Lat. ab Henrico Juſtello & Gulielmo Voellio primùm edita in Bibliothecâ Juris Canonici (*Pariſ.* 1662.) Tom. II. pag. 499. 603. 660.

Scripſit præterea Joannes *Orationem Catecheticam* de ſancta & conſubſtantiali Trinitate à Photio * memoratam, quam peculiari Opere refutavit Joannes Philoponus. Oratio iſta dudum interiit. * Cod. 75.

THEODORUS, Iconii Epiſcopus, claruit imperante Juſtiniano, ferè circa annum DLXIV; de anno enim non ita certò pronunciare auſim: Rogatus ab Epiſcopo quodam cujus nomen reticet, quem quidem alii Zoſimum, alii Zenonem 564. P. II.

fuiſſe

fuiſſe fabulantur, ut vera ac Germana Cyrici & Julittæ Martyrum, qui Iconii orti ſunt, Acta perveſtigaret, id in ſe recepit Theodorus, & perlectis quæ tunc proſtabant Actis, ea falſa, nugacia, & à Manichæis planè conficta deprehendit, ac proindè tanquam ranarum, & graculorum ἀπηχήματα rejecit; aliò igitur ſe vertit, & diligenti inquiſitione factâ ab indigenis, viris patriciis, primâque inter Iſauros generis claritate fulgentibus, & Julittæ affinitate junctis, per Marcianum virum religioſum, ac Juſtiniani Imp. Notariorum tribunum & cancellarium, ejuſque aſſeſſorem Zenonem, quę hâc de re diſci poterant didicit, & Epiſtolam proinde hiſtoricam ad Epiſcopum ſcripſit, quâ Martyrium Julittæ Matris & Ciryci pueruli triennis luculenter exponit, qui ſub perſecutione Diocletiani XVII. Cal. *Auguſt.* Tarſi in Ciliciâ paſſi ſunt. Hanc eruit & Græcè-Latinè edidit Fr. Combefiſius inter acta Martyrum antiqua *Pariſ.* 1660. 8°. pag. 231. Epiſtola brevis eſt, ac genuina videtur, neque aliquid à gravitate & pietate Chriſtianâ alienum continet. Acta quorum meminit Theodorus tanquàm à Manichæis confecta, eadem proculdubiò fuerunt quæ in Decreto Pſeudo-Gelaſiano ut apocrypha damnantur. Interim notari meretur memorari à L. Allatio de Simeon. p. 91. Theodori Epiſcopi Martyrium SS. Martyrum Ciryci & Julittæ & Theodori noſtri hiſtoriâ, ut ex initio liquet, planè diverſum. Pr. Ἐπεὶ περ τῷ καλῷ σπέρματι εἴωθεν ἐπισπείρειν ὁ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐχθρὸς τὰ ζιζάνια. Nec tamen idem cum Actis, quæ Latinè ex Metaphraſte exhibet Surius *Iun.* XVI.

570. GREGORIUS, primùm Monachus, deinde Abbas Byzantinus, poſtea Juſtino Imperante Monaſterio montis Sinai præfectus, ac tandem depoſito ab Imperatore Anaſtaſio anno 570. ad Patriarchatum Antiochenum evectus. Anno 589. inceſtûs, aliorumque criminum à civibus quibuſdam Antiochenis falsò accuſatus, Conſtantinopolim ad cauſam in Synodo dicendam accitus eſt, & auditâ re abſolutus. Paulò poſt reditum exercitum Romanum in Oriente tumultuantem, habitâ ad milites quibus admodùm gratioſus fuit, oratione, compeſcuit & in ordinem redegit. Obiit anno 592. Vir τὴν γνώμην καὶ ἀρετὴν ψυχῆς ἐν πᾶσι κράτιστος, καὶ εἰς ὅτι ὁρμήσειεν, ἐξεργαστικώτατος, inquit Evagrius * qui laudes ejus fusè perſequitur. Extat *Oratio ad milites ſeditioſos habita* apud Evagr. l. 6. cap. 12. & immutatis verbis, conſervato autem plerunque ſenſu, apud Nicephor. l. 18. c. 15. Habetur etiam ſub ejuſdem nomine *Homilia in Mulieres ferentes unguenta.* Græc. Lat. apud Combefiſ. Auctar. Nov. *Pariſ.* 1648. Tom. I. Denique in deperditis Evagrii Epiſtolarum, Relationum, Orationum, &c. voluminibus duobus omnia ferè Opuſcula Gregorii noſtri nomine conſcripta eſſe ipſe prodit Evagrius, l. 6. c. 24.

* L. 5. c. 6.

573. GEORGIUS FLORENTIUS GREGORIUS, Patriâ Arvernus, nobili genere ortus, patre Florentio, matre Armentariâ S. Gregorii Lingonenſis Epiſcopi nepti, natus eſt anno 544. à Gallo Epiſcopo Arvernenſi bonis literis inſtitutus, anno 566. in Turones ſeceſſit; anno 569. Diaconus ordinatus, ac demum anno 573. X. Cal. Septembr. Archiepiſcopus Turonenſis, ab Euphronio Epiſcopo ante obitum ſucceſſor ſibi deſignatus. Anno ſequenti Oratorium in urbe Turonenſi dicavit; in quo Sanctorum multorum reliquias repoſuit. Anno 577. Concilio Pariſienſi interfuit, & Prætextatum Rhotomagenſem Epiſcopum à Chilperico Rege accuſatum fortiter defendit. Anno DLXXX. apud Chilpericum falsò delatus, quòd Fredegundam Reginam cum Bertheramno Epiſcopo Burdegalenſi commiſceri ſolitam eſſe dixerat, ad Synodum Brennacenſem citatus eſt, & poſtquam juramento ſe purgaſſet, abſolutus. In eâdem Synodo Chilpericum Regem ad Sabellianiſmum vergentem rationum vi ad ſanam mentem reduxit. Eodem quinetiam anno ab Agilane homine Ariano, Leuvigildi Gothorum in Hiſpaniâ Regis ad Chilpericum legato, provocatus diſputationem iniit, & Hæretici petulantiam egregiè retudit. Haud diſſimile certamen cum Oppila ejuſdem Regis legato Turones tranſeunte anno DLXXXIV. die Paſchatis inſtituit. Anno DLXXXV. Theodorum Epiſcopum Maſſilienſem à Gunthramno Rege necis Chilperico illatæ ſugillatum in Aureliâ urbe conſtanter defendit. Anno DLXXXVIII. à Chilberto Rege Gunthramnum Metas miſſus eſt: ut de variis negotiis tam civilibus quàm Eccleſiaſticis apud eum ageret. Anno DXC. cum quodam è Presbyteris ſuis, qui reſurrectionem negavit, diſputationem habuit, & homunculum errore peſſimo liberavit. Anno DXCIV. Romam profectus eſt, ut Gregorium Papam, & Apoſtolorum limina viſeret. Domum reverſus, obiit anno DXCV. XV. Cal. Decembr. ætatis ſuæ 52. Epiſcopatûs 22. Vir erat pro ſæculo, quo vixit, non ineruditus: ſed in quo judicium & acumen non immeritò deſideres. Simplicitatem ejus notavit olim Hilduinus Abbas. *Parcendum eſt*, inquit *, *ſimplicitati viri religioſi; qui multa aliter, quàm ſe veritas habeat, æſtimans non calliditatis aſtu, ſed benignitatis ac ſimplicitatis voto, literis commendavit.*

* Epiſt. ad Ludov. Imp.

OPERA, QUÆ EXTANT.

HIſtoria ſive Annalium Francorum libri* X. ab initio mundi ad conditam uſque Francorum Monarchiam res geſtas breviſſimè percurrentes, deinde ad annum Chriſti DXCI. copioſè enarrantes. Operi huic immortuus Gregorius id in fine imperfectum reliquit. Vulgata ejus exemplaria inſigniter depravata non modò ſæpiùs conqueritur, ſed & infinitis exemplis probat, qui poſt Du-Cheſnium & Hadrianum Valeſium hoſce libros ad quinque melioris notæ Codices MSS. diligenter contulit Carolus Cointius Annal. Fran. Tom. I. ad ann. 417. 544. 545. 567. 572. 576. 580. & alibi non rarò. Prodiit Hiſtoria iſta *Pariſ.* 1552. *Baſil.* 1568. 8°. *Pariſ.* 1610 8°. ut verò quàm emendatiſſima prodiret, inſudavit Andreas Du Cheſne, qui eam Scriptorum Francorum Tomo I. *Pariſ.* 1636. inſeruit.

Miraculorum libri VII. viz.

De Virtutibus & Miraculis S. Martini libri IV. ante annum 590. incepti, anno demum 595. abſoluti.

De Gloriâ Martyrum libri II. circa annum 590. ſcripti.

De Gloriâ Confeſſorum liber anno 595. ſcriptus; Prodierunt libri iſti VII. *Colon.* 1583. 8°.

Liber de Vitis Patrum, ſeu de Vitis quorundam Fœlicioſorum, anno circiter 590. inchoatus, 595. abſolutus. Extat unà cum Hiſtoriâ *Pariſ.* 1522.

Libellus de vita & morte ſeptem Dormientium ad Sulpitium Bituricenſem Archiepiſcopum. Prodiit *Pariſ.* 1501. 1640

Epitome de rebus geſtis Francorum, ante ſcriptam Hiſtoriam diffuſiorem concinnata, teſte Sigeberto *. Habetur in Corpore veteris Hiſtoriæ Francorum *Hanov.* 1613.

* De Script. c. 49.

Prodierunt omnia Gregorii Opera in Bibliothecâ Patrum Tom. XI. p. 707. 831. 896, 932, 959.

SÆC. VI. ab An. D.

DEPERDITA.

Commentarius in Pſalmos, cujus bina Fragmenta exhibet Mabillon. Analect. Tom. I. pag. 7.

De Curſibus Eccleſiaſticis liber.

576. P. II. COSMAS profeſſione Monachus, Ἰνδικοπλεύστης dictus, (quo nomine vocari ſolebant qui in Indiam, mercaturæ exercendæ, vel fidei prædicandæ causâ, navigabant) claruit ſub Juſtini *junioris* imperio, circa annum DLXXVI. Scripſit *expoſitionem Hiſtoricam & Anagogicam in Pſalmos* ex variis Veterum ſcriptis contextam, præmiſſâ *Protheoriâ & Diſquiſitione de Pſalmorum conſtitutione, aliiſque neceſſariis huc pertinentibus*. Extat Græcè MS. ni fallar, in Codice *Colbertino* 1476. Vide Duſteſn. *Gloſſar. Græc.* in voc. Ἰνδικοπλεύστης Fragmentum habet Corderius *Caten. Græc. in PS.* XVI. verſ. 14. Edita eſt etiam *ejus Topographia Chriſtiana*, ejus ſaltem pars non contemnenda, à Nic. Thevenotio Bibliothecario Regio *Pariſ.* 1663. Extat Bibliothecâ Vindob. Cod. *Theol.* juxta *Lambecium* IX. num. ii à fol. 28. uſque ad fol. 34. *Coſmæ noſtri Diſſertatio* hactenùs inedita, quâ falsò probare annititur, Cœlum non eſſe ſphæricum, ſive rotundum, ſed eam opinionem adverſari naturæ rerum, & ipſis ſacris literis, nec ullos eſſe *Antipodas*, qui in contrariâ parte terræ adverſis veſtigiis ſtent contra noſtra veſtigia. Titulus & principium ita ſe habent; Πρὸς τοὺς χριστιανίζειν βουλομένους, καὶ σφαιρικὸν εἶναι λέγοντας τὸν οὐρανόν, Κοσμᾶ τοῦ Ἰνδικοπλεύστου. Πρῶτον μὲν οὖν ἀνασκέψαντες μετ' αὐτῶν περὶ τοῦ σφαιρικοῦ σχήματος, ὡς οὐ δυνατὸν τοῦτο εἶναι, ὅτι μὲν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων συμβαίνον, &c. Confer Lambec. *Comment.* l III. pagin. 21. Extat præfatio Coſmæ Indicopleuſtæ *in Evangelium ſecundum S. Lucam*, unde conjicere licet, eum commentarios in S. Lucam ſcripſiſſe. Princ. Οὗτος ὁ Λουκᾶς ὁ τρίτος τῶν Εὐαγγελιστῶν ἐκ διαφόρως πολλοὺς ἐπιχειρήσαντας ἀναγράψασθαι εὐαγγέλια ἐκ καρδίας πολλὰ πλαττομένους. Hæc in quodam Tetraevangelio MS. reperit Cl. Galeus. Id unicum adhuc monendum reſtat, L. Allatium Coſmam noſtrum Chronici Alexandrini Auctorem facere Conſenſ. de purgat. pagin. 942. Qua verò ratione ductus id affirmat, planè neſcio. Imò Chronici iſtius compilator circa inclinantem Imperii Heracliani partem anno circiter DCXXX. vixit.

579. PELAGIUS II. natione Romanus, Winigildi filius, Pontifex Romanus ordinatus eſt anno 579. die xxvi. Novembris. Provinciam ſortitus eſt ſanè duriſſimam, intùs Eccleſiam depaſcente ſchiſmate, extùs devaſtante barbarorum manu. Totam enim Italiam diripiebant, atque adeò ipſam Romam arctâ obſidione cingebant Longobardi; maximaque Occidentalium Epiſcoporum pars ob damnata à Pontificibus Tria Capitula ab Eccleſiæ Romanæ communione ſe diſſociârant. Ut illos compeſceret, Gregorium Diaconum anno 583. ad Tiberium Imp. ſuppetias oratum legavit: ut hos reduceret, argumentis primùm & ſcriptis, deinde vi & armis, egit. Poſtquam enim Eliam & Severum Aquileiæ, alioſque Iſtriæ Epiſcopos crebris literis fruſtra tentâſſet, ad gladium civilem ſe contulit, & Smaragdum Ravennæ Exarchum in partes trahens, anno circiter 586. Severum primoreſque Iſtriæ Epiſcopos armatâ manu comprehendi, & ad communionem ineundam adigi fecit. Anno 589. cùm Joannes CP. habitâ ineunte anno Conſtantinopoli Synodo Patriarchæ Oecumenici titulum ſibi arreptum decreto Synodico confirmari curâſſet; infremuit Pelagius, miſſiſque literis Synodi acta autoritate ſuâ caſſanda decrevit; & Joanni, ni faſtuoſum titulum dimitteret, anathema comminatus eſt. Tabe inguinariâ confectus obiit anno 590. die iv. Februarii. Extant ſub illius nomine *Epiſtola* x. & *Decreta* vi. (ex Gratiano deſumpta) Concil. Tom. V. p. 931. Ex Epiſtolis 1am. quæ eſt ad Benignum Archiep. 2am. quæ ad Epiſcopos Italiæ, 8am. quæ ad Patres Synodi CP. ſub Joanne habitæ, & 9am. quæ ad Epiſcopos Germaniæ & Galliæ, ſuppoſititias eſſe agnoſcunt ipſi Conciliorum Editores. SÆC. VI. ab An. D.

THEOPHANES, Patriâ Byzantius, claruiſſe videtur circa an. 580. ſi modò eâ, quâ Hiſtoriam finivit, ætate vixerit; niſi potiùs eundem cum Theophane Confeſſore (qui floruit anno 780.) fuiſſe ſtatuamus: quod parùm probabile videtur. Scripſit *res bello geſtas Romanos inter & Perſas* ab anno 567. ad 573. Hiſtoriam iſtius temporis decem libris complexus. Quin & res geſtas ſub Juſtiniano & poſt annum etiam 573. aliis quibuſdam Hiſtoriæ libris enarravit, quos Photius non vidit, memoravit tamen. Ex decem verò ſupradictis libris Excerpta quædam nobis conſervavit Photius Cod. lxiv. quæ habentur etiam cum Labbei notis Inter Excerpta Legationum *Pariſ.* 1647. fol. 580.

580. P. II. JOANNES *Maro* dictus, gente Syrus, Maronitarum dux atque anteſignanus, & ut volunt nonnulli, patris ſuæ Patriarcha Antiochenus, claruit circa annum DLXXX. ad vergentem quippe Sæculi ſexti partem ab Abr. Ecchellenſi relatus. Maronis nomen traxiſſe à Monaſterio S. Maronis ad Orontem fluvium prope Antiochiam, à vetuſtiore quodam Marone Presbytero & Monacho condito, cujus apud Theodoritum in Hiſt. Relig. Chryſoſtomum, & in Actis Concilii CP. ſub Mennâ frequens fit mentio; totamque gentem Maroniticam exinde denominatam eſſe, denique Joannem noſtrum hominem Catholicum fuiſſe, & pro fide Catholicâ adversùs Neſtorianos, Eutychianos, &c. fortitèr ſtetiſſe, contendunt recentiores Maronitæ, & ex Syrorum monumentis probare conatur Abr. Ecchellenſis ipſe Maronita Epiſt. ad Joan. Morin. inter *Epp. Orient.* Lond. 1682. *Ep.* LXXXV. pag. 450. Verùm reclamant alii, & in his Joann. Morinus Præfat. ad *Ordin. Syror.* pag. 312. qui Maronem noſtrum Monothelitam fuiſſe, ait, neque ea quæ ſcripſit Catholicum eſſe demonſtrare, cùm certum ſit hæreſes poſteriùs natas cum anterioribus depugnare, & contra eas cum Catholicis fortiter ſtare. Certè Gulielmus Tyrius *, qui penè inter Maronitas vixit, Maronem hæreſiarcham disertè vocat, ejuſque aſſeclas ab eo Maronitas dictos D. annos in pertinaciâ ſuâ perſtitiſſe tradit, tandemque apud Aimericum tertium Latinorum Patriarcham Antiochenum errores ſuos depoſuiſſe. Scripſit Joannes ſermone Syro Commentarium *in Liturgiam S. Jacobi*, ex quo aliqua Latinè profert Ecchellenſis not. in *Catal. Hebedieſu*, num. ii, & iv. Doctiſſimas etiam elucubrationes contra Neſtorianos, Monophyſitas, alioſque hæreticos, quarum vetuſtiſſimum exemplar Syriacè & Arabicè ſcriptum apud ſe habuiſſe teſtatur idem Ecchellenſis Epiſt. prædict. ad Morin. earùmque titulum Arabicè & Latinè exhibet ibid. pag. 454. Ex prædicto Commentario non pauca citat Syriacè & Lat. idem Ecchellenſis in *Eutych. Vindic.* Part. I. cap. 6. pag. 93. cap. 10. pag. 129. cap. 11. pag. 170. Part. II. cap. 30. pag. 490. Addit, Maronem & propriam Liturgiam compoſuiſſe, quæ & hodiè Orientalibus in uſu eſt, ſeque eadem Commentaria brevi in lucem emiſſurum. Longè plura ex hoc Maronis Commentario Syriacè & Lat. profert Naironus Maro-

* De Bell. S. l. XXII. c. 8. p. 1022.

SÆC. VI. ab An. D. Maronita *Evopl.* p.118. 149.161.175.229.260.319. 328.331.361.373.377.382. & Diſſert. *de Maronitis* pag 42.43 In hâc Diſſertatione penè unicè id agit, ut oſtenderet Maronem ex Monacho Abbatem fide Orthodoxâ fuiſſe imbutum, magno in honore ab Heraclio Imp. nondum Monothelitâ habitum, & adversùs Monophyſitas & Monothelitas tùm voce, tùm ſcriptis validè decertâſſe; ipſos verò Maronitas ſemper fuiſſe Catholicos, fideique Catholicæ vindices acerrimos, quorum proindè adverſùs Eutychium Alexandrinum, Gulielmum Tyrium, & Morinum vindicias ex profeſſo agit. Vide p. 10, 11. &c. pag. 21, 22, &c pag.67, 68, &c. pag 87, 88, &c. Cùm verò hanc Naironi aſſertionem non leviter oppugnaret Rich. Simonius lib. *de fide & moribus Orientalium* cap. 14. Cauſam hanc defendendam in ſe denuò recipit Naironus *Evoplia* Part. I. p. 62. uſque ad pag. 81. quin & fuſiorem Reſponſionem ad R. Simonium ſe editurum promiſit p. 79. Ad ætatem Maronis noſtri quod attinet, ſub Mauritio Imp. claruiſſe disertè teſtatur Eutychius Batricides *Annal.* Tom. II. in Mauricio.

580. P.II. ANONYMUS, Cœnobii Reomaenſis, à *Reomao* rivulo tractûs Tennodotenſis in Burgundiâ dicti, Monachus, claruit circa annum DLXXX. Cùm enim Joannes, de quo agit, obiit circa an. DXXXIX. quæque de eo habet, ſe num. x. ab Agrippino Diacono Agreſtii (qui Joannem adhuc in vivis agentem viderat) filio hauſiſſe tradit, hoc circiter tempore claruiſſe neceſſe eſt. Scripſit *vitam S. Joannis Abbatis Reomaenſis*, quæ ex MS.Cod. *S. Germani Pratenſis* habetur apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* I. p. 633.

580. P.II. THEODORUS primùm Monachus, deinde Abbas (ſi in re obſcurâ conjectare liceat) Palæſtinus, Σοφώτατος φιλόσοφος, τὴν τε θείαν καὶ ἐξωτικὴν φιλοσοφήσας γραφήν, *Doctiſſimus Philoſophus; Divinis pariter, externiſque literis eruditus*, claruit circa annum DLXXX. Leontii Byzantini primùm Advocati, deinde Monachi, magiſter erat. Ex cujus ore omnia pene ſua *de Sectis & Hæreſibus* hauſit Leontius. Habentur Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CLXXXIII. num. iii. Scholia ex Theodori noſtri ore excepta de *diverſis contra S. Trinitatem hæreſibus*, quę ſic incipiunt; Ἄμφω τὰ τοῦ Ἀρείου, ὁ Ἄρειος τρεῖς ὑποςάσεις ἔλεγε καὶ τρεῖς φύσεις, &c. Hæc an eadem ſint cum iis quæ in Leontii editis habentur, videant quibus codicem MS. inſpicere fas ſit. Scripſit porrò Theodorus Explicationem τῶν θείων καὶ ἀποςολικῶν κανόνων. Ex quâ Excerpta Græcè MSS. extant eodem Cod. *Vindob.* num. vi. fol. 143.

581. MARIUS, ſedis Aventicenſis apud Helvetios (quæ poſtea Lauſannam tranſlata eſt) Epiſcopus, claruit circa annum 581. Synodo Matiſconenſi II. anno 585. habitæ interfuit. Viginti annos & menſes octo in Epiſcopatu exegit; obiitque anno ætatis ſuę 64. notante Caſimiro Oudin; qui ſuppreſſo, ut ſolet, autoris nomine, omnia quę de hoc autore habet, ex Miręo exſcripſit. Contexuit Marius *Chronicon* ab anno 455. quo deſiit Proſper, uſque ad annum 581. Extat apud Andræam Ducheſne Scriptorum Francicorum Tom. I. p. 210.

581. EULOGIUS, Eccleſiæ Antiochenæ Presbyter primarius, atque ædis S. Deiparæ præſes, demum ab anno 581. Patriarcha Alexandrinus, Hæreticorum hoſtis acerrimus, ac Catholicæ fidei vindex fortiſſimus. Obiit anno 608. Scripſit multa, viz.

Homiliam in Ramos palmarum, S. Cyrillo Alexandrino etiam tributam, extat Gr. Lat. cum notis apud Combefiſ. Auctar. Nov. Tom. I. p. 652.

Contra Novatum Hæreſiarcham de adminiſtratione Eccleſiaſticâ libros VI. quorum Excerpta dat Photius Cod. CLXXXII. & CCVIII.

Adversùs Timotheum & Severum Hæreticos libros II. in defenſionem Epiſtolæ Leonis Papæ ad Flavianum CP. Ampliſſima eorum Excerpta exhibet Photius Cod. CCXXV.

Adversùs Theodoſium & Severum conviciis & calumniis S. Leonem inſectantes librum, cujus Excerpta habes apud Photium Cod. CCXXVI.

Adversùs pacem inter Theodoſianos & Gainitas initam, ut eò acriùs Catholicos oppugnarent, Invectivam Orationem ſeu Λόγον Στηλιτευτικὸν in tres partes diviſum. Fragmenta ſatis ampla extant apud Photium Cod. CCXXVII.

Epiſtolam ad Eutychium Patriarcham CP. certitudinem pietatis & fidei Orthodoxæ continentem, quam Presbyter adhuc ſcripſit, & Opuſculo proximè memorato inſeruit.

De ſtylo Eulogii ejuſmodi cenſuram profert Photius*. Ἐςὶ τὴν φράσιν ὁ ἀνὴρ, ὅσα μὲν ἐς λέξιν ἥκει, τοῦ μετρίου πως ἐπ᾽ ἔλαττον ἀπεσφαλμένος, ὅσα δ᾽ ἐς συντάξεις, ἐγγὺς πολλάκις τοῦ σολοικίζοντος ἀφιγμένος· τῆς δὲ θείας οὐκ ἀμελέτητος γραφῆς, ἀλλὰ καὶ εὐςόχως αὐταῖς κεχρημένος, πιθανός τε, ὡς ἐν τοιαύτῃ φράσει, διδασκαλικός τε, ὡς ἔχαιρεν. *Hominis dictio, ad verba quod attinet, ferè mediocriter eſt accurata, conſtructione verò non longe à ſolœciſmo plerunque diſtat. Divinarum tamen Scripturarum non eſt imperitus, quarum teſtimonia fœliciter & appoſitè adhibet. Perſuadet item, quantum ſtylus ejus patitur, docetque ac placet.* *Cod. 182.

581. GILDAS cognomento *Sapiens*, & ut à Gildâ Albanio diſtinguatur, *Badonicus*, dictus, gente Britannus, natus anno 520. ob prælium Badonicum claro (inde ei nomen,) Iltuti Morganenſis diſcipulus, Monachus Bannochorenſis, ubi hauſtis priùs bonarum literarum elementis plebis docendæ gratiâ S. Scripturæ ſtudio ſe totum dedit Ab Americo dein Rege Hiberniæ (addit vitæ illius Autor ex Floriacenſi Bibliothecâ à Joanne Boſco editus, qui noſtrum cum Gilda Albanio temerè confundere ſolet, & à S. Brigidâ) miſſis legatis rogatus; Hiberniam tranſmeavit, & (ſi Auctori dicto fides ſit habenda) labaſcentem eò loci fidem Chriſtianam converſis Paganis, convictis Hæreticis & fundatis paſſim Monaſteriis in integrum reſtituit, ac pietati boniſque moribus reſtaurandis tam voce quàm exemplo præivit. Ab Hiberniâ demum redux Cadoci Ventolugii viri nobilitate generis ac morum ſanctitate illuſtris Monaſterium Lancarvanæ ab eo fundatum inviſit, multoſque doctrinâ claros ut idem facerent, exemplo ſuo excitavit. Scripſit anno 581. teſte Radulpho de Diceto*, ne quid jam dicam de Polydoro, Baleo, &c. qui Bannochori illum nonagenarium obiiſſe ferunt: quamvis alii, & in his Rev. Uſſerius † libellum ejus ad annum 564. referant, ipſumque anno 570. obiiſſe volunt. Scripſit Epiſtolam de Excidio Britanniæ, & Ordinis Eccleſiaſtici Caſtigationem, de quibus hæc ferè habet Joannes Priſeus in Hiſtor. Britann. Defenſ. cap. ult. Non immeritò dubitari poſſe an Gildam autorem habeant, necne, partim quòd Britannica vocabula malè reddat, partim quòd Reges Britannorum, ceu uno ac eodem tempore regnantes ſimulque ſuperſtites alloquitur: cùm tamen iſtos ſibi invicem ſucceſſiſſe ex hiſtoriâ liquidò conſtet: partim verò ob craſſam quam ubique prodit rerum Britannicarum ignorantiam. Nec enim credendum eſſe illius eſſe Gildæ Opus, qui res Britannicas juſto volumine illuſtrâſſe, ſingulorum etiam de legibus Molmutinis, de lau-

*In Indic. de Vir. illuſtr. Chron. ſuo præmiſſ. p. 412.

† De Britann. Eccl. primord. p. 477. 905.

laudibus Aurelii Ambroſii, de vitis nonnullorum Divorum Britanniæ libros ſcripſiſſe à Veteribus paſſim prædicatur: in iſto enim, quem typis excuſum habemus, libro, vix quantulamcumque iſtarum rerum partem præſtari, ac præterea quamplurima deſiderari, quæ à nonnullis Hiſtoricis antiquioribus è Gildâ citantur. His adde affectatam hujuſce libelli eloquentiam, ac inanem ſæpe garrulitatem à Gildâ viro certè graviſſimo quàmmaximè alienam; tota quinetiam convitiorum plauſtra in Britannicam gentem ubique exonerata peſſimam ſcriptoris malevolentiam prodere; diſſimulari tamen nequaquam poſſe nonnulla ex hoc libro ſub Gildæ nomine, tum à Bedâ, tum à Gaufredo, aliiſque citari; atque Gildæ nomen hunc libellum jam olim circumtuliſſe: His tamen non incommodè opponi poſſe infeſtum quem omnes uno ore Hiſtorici comprobant, Gildæ animum, ob perpetratam, ab Arthuro Rege fratris Hoeli ſive Huelini cædem, ac propoſitum mirum quidem, non inane tamen, Britannos vitiis infames, quos præceptis non poterat, rerum ſaltem malè geſtarum pudore ad virtutem revocare: quæ motas primo loco difficultates ſi non tollunt, certè haud parùm levant. Et ſanè (inquit Uſſerius Biblioth. Theol. MS. pag. 213. Beda Britannorum ſcelera, hiſtoricum illorum Gildam flebili ſermone deſcripſiſſe confirmat; ex cujus etiam Opere integras aliquando paginas hiſtoriæ ſuæ inſeruit. Unde & Priſeus ipſe circa finem libri citati rationem reddens cur à Bedâ prætéritus fuit Arthurus; Ex hoc Gildâ (inquit) id erroris hauſerat, quando nihil ex Britannicis rebus ipſe legiſſe videretur, præter ea quæ ab hoc acceperit. Liber etiam hic Gildæ citatur ab Alcuino Epiſt. 2. ad Ædilhardum Cantuarienſem Archiepiſcopum (tom. 2. Antiq. Lect. ab Henr. Caniſio edit. p. 5.) vel ad Wiorenſes, ut à Wilhelmo Malmsburienſi allegatur l. 1. de Geſtis Reg. Ang. cap. 3. Gildas igitur à Polydoro editus fragmentum indubiè eſt Gildæ veteris (inquit Lelandus) ſed ut ille addit, mancum, luxatum, & mutilum; uſque adeò, ut ſi jam viro reſtitueretur, vix fœtum agnoſceret Parens. Hæc Lelandus in Aſſertione Arturi fol. 32. poſt 42. à Polydori editione annos incidit Jo. Joſſelinus in duos veteres Gildæ codices, quorum alter literarum notis valdè peregrinis & ab uſu noſtro jamdiu alienis (quippe ampliùs ſexcentis hinc annis ſcriptis) ad Bibliothecam Auguſtinenſem Cantuariæ olim pertinuit; alter quidem multò recentior & ſcripturâ non æquè diligenti (qui tamen minimùm ab illo altero diſcrepabat) fuit olim Glaſtonienſis Cœnobii. Hos ut contulit cum Gildâ à Polydoro edito, reperit planè multa, quæ deerant in impreſſo Gildâ, tum eorum quæ ſunt authoris propria, tum maximè ſacrorum teſtimoniorum, quæ ab ipſo etiam authore ad correctionem ſuæ gentis hic adducuntur. Quaſdam etiam ſententiarum particulas de ſuo inſeruiſſe Polydorum comperit; & ſacra Scripturarum teſtimonia, quæ retinuit, non omnia iiſdem verbis, quibus reperit, repoſuiſſe, ſed ex his quædam locâſſe deſumpta è vulgata Scripturarum verſione, cùm Gildam vetuſtiore editione uſum eſſe appareat. Itaque Joſſelinus authoritate veterum exemplarium adjutus, Gildam mendis ſublatis ita caſtigatum exhibuit anno 1568. ut non ſolùm verba, ſed & integras planè ſententias, atque adeò integra folia ſuis locis reſtitueret. Ipſe quidem Polydorus in Præfatione ſuæ editionis agnoſcit ſe nonnulla reſecuiſſe, addidiſſe autem nihil. Hactenus CL. Uſſerius. Extant à Gilda ſcripta, *Epiſtola de Excidio Britanniæ, & Caſtigatio Ordinis Eccleſiaſtici* inter Orthodoxos, pag. 487. in Biblioth. Patr. Tom. 8. p. 707. 715, & inter Scriptores Britanniæ minores *Heidelbergæ* 1587. fol. Seorſim verò ediderunt Polydorus Virgilius *Londini* 1525. 8°. & *Baſil.* 1541. 8°. & Jo. Joſſelinus, Matthæo Archiepiſcopo Cantuarienſi ab Epiſtolis, ibid. 1568. 12°. Novam hujus epiſtolę editionem ex optimæ notæ Codice MS. hactenùs editis longè ſinceriore meditatur Cl. Thomas Galeus, Scholæ Paulinæ Gymnaſiarcha doctiſſimus, quam unà cum aliis antiquis Hiſtoriæ Britannicæ ſcriptoribus è Theatro Scheldoniano prodituram propediem expectamus. In Codicibus MSS. liber, (non quod vulgò volunt ipſe Gildas,) *Querulus* dicitur. Codex quidem MS. Cantabrigienſis hunc habet titulum. *Incipit Præfatio libri Queruli Sancti Gildæ ſapientis de excidio Britanniæ; de Calamitatibus & Prævaricationibus ejus Civium, ac Britonum exulatione; & Conqueſtus ipſius contra Reges, Principes & Sacerdotes.* Scripſit adhuc Gildas *Epiſtolas plures*; quarum Fragmenta plurima in vetuſto Canonum libro MS. Bibliothecæ Cottonianæ exhibentur; *Concionum mordentium librum*, aliumque *de Immortalitate Animæ*, quos memorat Baleus. Cæterùm Gildę noſtro adſcribunt Henricus Huntindonienſis, Baleus, Priſeus, ac Codices MSS. nonnulli Hiſtoriam de Geſtis Britonum, quam Nennii eſſe deprehenſum eſt, de qua vide plura infra in Nennio. Alium à noſtro fuiſſe cenſet Lelandus Gildam Poëtam, qui Poëticum Merlini Sylveſtris libellum in carmen redegit; & libros aliquot *Epigrammatum* conſcripſit, judice Giraldo, non inelegantes. Verſiculos ejus plurimos primo Britannicæ Hiſtoriæ libro intexuit Galfridus Cambrenſis, vel ignoto vel ſuppreſſo Authoris nomine. Non malè forſan idem cenſeri poſſet cum Gilda Albanio, qui ſcriptis plurimis, atque inter ea Poëmatiis inclaruit, ineunte hoc ſæculo, de quo agit Baleus Centur. 1. cap. 50.

GILDAS Britannus, Ilturi diſcipulus, Monachus Bannochorenſis, claruit ann. DLXXXI. Hunc Epiſcopatum annis aliquot ſummâ inter Britones cum laude tenuiſſe affirmat D. Blondellus *. Quæ quidem unde hauſerit vir eruditus, plane neſcio: Neque enim ante eum quiſpiam id tradiderit. *Epiſtola & Hiſtoria* Gildæ novæ editionis, ex ſinceriori codice à Cl. Galeo adornandæ ſpem ſuprà fecimus. Præſtitit id jam vir doctiſſimus, & Gildam ex vetuſto admodùm codice Cantabrigienſi recudit, fœdam & abſurdam interpolationem in marginem rejecit, variantes lectiones bonâ fide exhibuit. Extant hęc Opuſcula, qualia ab eo edita *Rer. Anglic. Script.* Tom. III p. 1. Willelm Malmesburienſis *libro de Antiquitate Eccleſiæ Glaſtonienſis*, à Galeo inter Scriptores Britannicos haud ita pridem edito. Tom. III. p. 206. hoc de Gildâ habet; *Gildas neque inſulſus, neque infacetus Hiſtoricus, cui Britanni debent ſiquid notitiæ inter cæteras gentes habent, multùm annorum ibi* (Glaſtoniæ) *exegit, loci ſanctitudine captus. Ibique Anno Domini* DXII. *de medio factus, in vetuſtâ Eccleſiâ, ante Altare, eſt ſepultus.* Ubi in annum emortualem mendum irrepſiſſe pluſquàm veriſimile eſt, cùm Gildam non ante annum DXX, natum eſſe Scriptores noſtri conſtantèr tradant. 581. P.II.

* Apol. pro Hieron. Sect. II. p. 72.

EVANTUS, ſeu Evantius primùm Abbas, deinde juxta Chriſtophorum Brovverum, alioſque (neque enim pro certo ego temerè illud affirmaverim) Viennenſis in Galliâ Epiſcopus, claruit circa ann. 581. Certè præterquàm quòd Ado hoc circiter tempore Evantii Viennenſis Epiſcopi mentionem faciat, Evantius iſte Concilio Matiſconenſi I. anno 581. Lugdunenſi III. anno 583. Valentino II. anno 584. & Matiſconenſi II. anno 585. interfuit. 581.

Extat

SÆC. VI. ab An. D. Extat ſub Evanti Abbatis nomine Epiſtola contra eos qui ſanguinem animalium immundum eſſe judicant, & carnem mundam eſſe dicunt, apud Caniſ. Antiqu. Lect. Tom. V. par.2. pagin.553. Biblioth. Patr. Tom. XI. pagina 1093.

583. LEANDER, gente Hiſpanus, domo Carthaginenſis, Severiani (cujus ſororem Sanctiam in uxorem duxit Theodoricus Oſtrogothorum Rex) ac Turcuræ filius, Iſidori Hiſpalenſis frater natu major, poſt diuturnam vitę Monaſticæ profeſſionem Hiſpalenſis Eccleſię Archiepiſcopus factus eſt. Claruit anno 583. quo ab Hermenigildo Principe, quem ob fidei Catholicæ ſtudium armatâ manu perſecutus eſt Leuvigildus Pater Gothorum in Hiſpania Rex, ad Tiberium Imp. Conſtantinopolim legatus eſt, ut ſuppetias obtineret; quod quidem fœliciter effecit, magnamque ibi cum Gregorio Diacono Pelagii Papæ Apocriſiario amicitiam iniit. In Hiſpaniam reverſus an. 584. à Leuvigildo Rege exilio mulctatus eſt: qui tamen anno ſequenti jam morti vicinus facti pœnitentiâ ductus eſt & Recaredum filium Leandri curæ commendavit. Leander tantum diſcipulum nactus ſedulò excoluit, & ab Arianâ Hæreſi primò eum, deinde illius ope Gothorum magnates, ac tandem totam ferè Gothorum gentem ad Catholicam fidem convertit: adcò ut *Gothorum Apoſtolus* dici meruerit; habitâque ann. 589. Synodo Toletanâ III. cujus magna pars fuit, converſos à ſe Gothos in Eccleſiæ ſinum admiſit, orthodoxamque fidem omnium ſubſcriptione confirmari fecit. Obiit an.
* Cap. 28. 595. Vir erat, teſte Iſidoro fratre *, ſuavis eloquio, ingenio præſtantiſſimus, vitâ non minùs quàm doctrinâ clariſſimus. Scripſit ad Florentiam ſororem *Regulam de Inſtitutione virginum & contemptu mundi*; quam primus edidit Lucas Holſtenius in Collectione Regularum *Pariſ. 1663.* par.3.p.89. exinde tranſlatam in Bibliothec. Patr. Tom. XII. pag.999. Extat ejuſdem Homilia in laudem Eccleſiæ ob converſionem Gothorum Toleti poſt finitam Synodum habita, Concil. Tom. V. pag. 1018. Scripſit præterea, ab Iſidoro memorata, ſed jam deperdita, *Adverſùs Hæreticorum dogmata libros 2. Adverſùs inſtituta Arianorum Opuſculum. Epiſtolas multas ad Gregorium Papam, de baptiſmo unam, alteram ad fratrem de morte non timenda*, ad cæteros quoque Coepiſcopos plurimas familiares *Epiſtolas*. "In Eccleſiaſticis denique Officiis, inquit Iſidorus, non "parvo elaboravit ſtudio. In toto enim Pſalterio duplici editione *orationes* conſcripſit. In ſacrificii quoque laudibus atque Pſalmis multa dulciſonè compoſuit. Ex hoc loco nonnulli non malè concludunt, Leandrum noſtrum *Miſſæ Mozarabicæ* auctorem fuiſſe. In Gothorum enim uſum Liturgiam compoſuiſſe Leandrum credi par eſt, quæ in Eccleſia deinceps Hiſpanica per plura ſæcula uſurpata, *Miſſa Mozarabum* ſeu potiùs *Mixtarabum* appellari demum cœpit; poſtquam Chriſtiani Arabibus Hiſpaniam ab initio octavi ſęculi incolentibus immixti Mozarabum nomen accepiſſent. Miſſam iſtam à Leandro primùm concinnatam, Iſidorus frater auxit. Procedente tempore variorum Epiſcoporum additionibus mutata in Eccleſiis quibuſdam civitatis Toletanæ hodienum uſurpatur. Eam è Gothorum ruderibus ſuſcitatam, noviſque characteribus veſtitam edidit Fr. Ximenes Cardinalis Toleti 1504. Habetur etiam, ſed non integra, in Bibliotheca Patr. Tom. XXVII.

584. Iſidor. de Script. c. 29. LICINIANUS, Carthaginis Spartariæ in Hiſpaniâ Epiſcopus, claruit anno 584. quo ob fidei Catholicę ſtudium à Leuvigildo Rege in exilium pulſus, Conſtantinopolim profectus eſt: ubi demum veneno ab æmulis extinctus occubuiſſe dicitur. Scripſit *Epiſtolas* nonnullas, & in his de Sacramento Baptiſmatis unam, & ad Eutropium Abbatem, poſtea Valentiæ Epiſcopum, plurimas. Extat unica ad Gregorium Papam in libris Moralium. Alias tamen ejuſdem Epiſtolas MSS. habuit Garſias Loaiſa. Vide Miræum not. ad Iſidor. cap. 29.

LICINIANUS Carthaginis Spartariæ in Hiſpaniâ Epiſcopus, claruit ann. DLXXXIV. Extant Epiſtolæ aliquot hactenùs ineditę; nempe 1. *Epiſtola* ad S. Gregorium Papam. 2. *Ad Epiphanium Diaconum* ſuo & Severi Epiſcopi, ut videtur Malacitani nomine, in quâ oſtenditur Angelos eſſe totius corporis expertes. 3. *Ad Vincentium* Ebuſitanę inſulæ Epiſcopum, contra quoſdam qui credebant Epiſtolas de cœlo cecidiſſe. Deſcriptæ ſunt hæ Epiſtolæ ex codice MS. Toletano, quas prelo paravit Card. d'Aguirre, qui in *notitiâ* ſuâ ipſe nos docet pag. 100. Et fidem quidem ſuam hâc in parte liberavit Eminentiſſ. Cardinalis, editis his tribus Epiſtolis *Conc. Hiſp.* Tom. II. pag. 427. Scripſit Licinianus & alia quædam, teſte Iſidoro Hiſpalenſi *de Script. Eccleſ.* cap. 29. pag. 89. & in iis præcipuè *Epiſtolam de Sacramento Baptiſmatis*, ad Eutropium Abbatem poſteà Valentiæ Epiſcopum, qui ab eo petierat, quarè *baptizatis infantibus chriſmatis unctio tribueretur?* ſed hæc Epiſtola periiſſe videtur. Subdit Iſidorus, Licinianum Conſtantinopoli occubuiſſe, veneno, ut ferunt, extinctum ab æmulis. De Liciniani Opuſculis, & Pſeudo Maximi in Chronico circa illa fingendi licentiâ, non paucâ notavit Cl. Antonius Bibl. *Hiſp. Vet.* lib. IV. cap. 2. p. 211. &c. Epiſtolam ad Gregorium Papam *de libro Regularum* eruit, ediditque Dacherius *Spicileg.* Tom. II. p. 368.

584. Iſidor. de Script. c. 30. SEVERUS, Malacitanus in Hiſpania Epiſcopus, claruit anno 584 quo ob fidem Catholicam à Leuvigildo Rege exilio mulctatus eſt. Scripſit librum adverſùs Vincentium Cæſaraguſtanum Epiſcopum, qui à Catholicis in Arianorum caſtra tranſierat. Compoſuit & alium de Virginitate ad ſororem libellum, cui *Annuli* nomen dedit. Utrumque opus interiit.

584. Iſidor. de Script. c. 31. JOANNES, origine Gothus, Scalabi in Luſitaniâ natus. Adoleſcens adhuc Conſtantinopolim petiit, ac per plures annos bonarum literarum & utriuſque linguæ ſtudio operam navavit. Anno 584. in Hiſpaniam reverſus, cùm Arianæ hæreſi conſentire nollet, à Leuvigildo Barcinonam eſt relegatus, ubi integro decennio multas ab Arianis inſidias & perſecutiones paſſus eſt. Poſteà Monaſterium Biclarenſe ad Pyrenæi montis radices condidit, atque ei præfuit. Demum Epiſcopus Gerundenſis factus ineunte ſæculo ſeptimo vivere deſiit. Scripſit *Chronicon* ab ann. 565. quo Victor Tununenſis deſiit, ad an. 590. & in Monaſterii ſui uſum *Regulam*, atque alia multa teſte Iſidoro. Ex his extat ſolummodò Chronicon ab Hen. Caniſio primùm editum unà cum Victoris Chronico *Ingolſtad.* 1600. deinde à Scaligero in Chronico Euſebiano *Lugd. Bat.* 1606. & alibi.

585. JOANNES, natione Cappadox, à ſtupendâ, cui ſe aſſuefecit, abſtinentiâ Νηστευτὴς ſeu *Jejunator* dictus; primò quidem vitam egit privatam, & non inhoneſto opificio dedit operam, poſtea ob præſtantes, quibus enituit, virtutes, ἀπὸ ἀρετῆς [illegible], (ut de eo Sophronius *) ad altiora pro-
* Ap. Phot. Cod. 231. motus: unde mortuo Eutychio CP. anno 585. in ſede Patriarchali ſubrogatus eſt. Ann. 89. habitâ Conſtantinopoli in cauſâ Gregorii Antiocheni Synodo,

nodo, cui omnes Patriarchæ Orientales vel per ſe vel per legatos intererant, Joannes *Oecumenici* Patriarchæ titulum ſibi aſſumpſit, frendente quidem & penè furente Pelagio Pontifice Romano, qui miſſis mox ad Orientales Epiſcopos literis, hujus Conventiculi (ſic enim Synodum appellari voluit) Acta vana ac caſſata eſſe declaravit, Joannemque niſi ambitionem ſuam citò correxerit, & ab hoc tam profano vocabulo abſtineret, mox anathemati eſſe ſubjiciendum; atque Apocriſiario ſuo Joannis communionem fugere in mandatis dedit. Et demus, licet, cum noviſſimis Conciliorum editoribus ſuppoſititiam eſſe illam, quę in Conciliorum Tomis extat, Pelagii Epiſtolam; Pelagium tamen hujuſmodi dediſſe literas quibus Synodi Acta caſſavit, & Joannem acerrimè coarguit, quòd ſuperbum & peſtiferum Oecumenici vocabulum ſibi uſurpaſſet, teſtis nobis eſt extra controverſiam
* L. 4. ep. 38. & alibi paſſim. locupletus Gregorius Magnus *. Nec minori vehementiâ adversùs Joannem declamavit Gregorius M. mox ipſe Pontifex factus, quavis ferè Epiſtolà
L. 4. ep. 39. in nefandum, ſuperbum, & Antichriſtianum hoc vocabulum penè ad ravim uſque debacchatus. Quo non obſtante Joannes uſurpatum ſemel titulum conſtanter retinuit; & ut ex Gregorii ad Sabinianum epiſtolâ conſtat, in Actis de Joanne Presbytero Romam tranſmiſſis, ſe penè quovis verſu Oecumenicum Patriarcham nominavit. Obiit circa ann. 596. & à Græcis Sanctorum numero inſcriptus eſt.

Scripſit nonnulla, quæ ſequuntur.

DE *Pœnitentia, Continentia, & Virginitate Homilia* ſatis prolixa, ſeu potiùs, *Epiſtola Paranetica ad Virginem quandam Deo devotam.* Extat Gr. Lat. inter Opera Chryſoſtomi Tom. V. edit. Morell. Tom. VII. edit. Savil.

De Pſeudo-Prophetis & falſis Doctoribus Homilia, quæ Chryſoſtomo vulgò aſcripta inter Opera ejus habetur Tom. V. edit. Morell. Tom. VII. edit. Savil. Joannis tamen noſtri eſſe cenſent Voſſius & Pearſonius.

Libellus Pœnitentialis, ſive Ordo erga eos qui peccata confitentur obſervandus, Gr. Lat. à Morino editus in Appendice ad lib. de Pœnitentia pag. 77.

Tractatus ſive Sermo de Confeſſione & Pœnitentia, Gr. Lat. ibid. pag. 91. de quo nonnihil dubitare videtur Morinus, an Joannis noſtri revera ſit, an potiùs ex ipſius Pœnitentiali expreſſus. Codicis verò MS. titulus *Joannis Jejunatoris* nomen tulit: nec in eo juſta deprehendi potuit falſi ſuſpicio.

Collegit etiam ibidem Morinus varia ex Joannis noſtri Pœnitentiali excerpta, quæ apud Veteres reperiuntur, ibid. pag. 98. Canon ejus de diverſis perturbationibus, quæ poſſunt incidere, qui quidem Pœnitentialis pars eſſe videtur, habetur Gr. MS. in Biblioth. Auguſtana, Plut. 2. Cod. 30. teſte Ant. Reiſero in Indice Biblioth. Auguſt. pag 29.

De Sacramento baptiſmatis liber ad Leandrum Epiſcopum Hiſpalenſem, in quo Patrum ſententias de trinâ merſione collegit. Interiit Opuſculum: ſupereſt memoria tantùm apud Iſidorum de Script. cap. 26.

589. COLUMBANUS, gente Hibernus, patriâ Lageniensis, Congalli Beanchorenſis Cœnobii in Orientali Hibernia (non Bannochorenſis in Britannia, quod vult Baleus *) Abbatis diſcipulus,
* Cent. 14. c. 12. poſtquàm in Britanniam trajiciens ibi aliquandiu commoratus eſſet ann. 589. in Burgundiam ſe contulit, ubi Cœnobium Luxovienſe poſuit & gubernavit. Ei poſtquam anno fermè viginti præfuiſſet, à Theodorico Auſtraſiorum Rege, eò quòd ſtupra ejus ſolito liberiùs reprehenderet, in exilium actus eſt. Peragratâ igitur universâ Galliâ in Italiam ſe recepit; ubi ab Agilulpho Longobardorum Rege locum opportunum nactus Monaſterium Bobienſe propè Neapolim conſtruxit; cujus regimine poſtquàm annum unicum perfunctus eſſet, diem ſupremum obiit IX. Cal. Decembr. anno 615.

SCRIPTA EJUS SEQUUNTUR.

REgula *Monachalis* Monaſteriis à ſe inſtitutis præſcripta, & in Concilio Matiſconenſi an. 627. approbata. Prodiit ab Hen. Caniſio primùm edita Antiqu. Lect. Tom. I. in Append. pagin. 3. mox Melchiore Goldaſto *Inſulis* 1604. 4°. deinde à Thomâ Meſſinghamo in Florileg Sanctorum Hiberniæ *Pariſ.* 1624. f. pag 403. Præfatione Columbani auctam dedit Car. Stengelius in Corona Lucida, *Auguſta Vindel.* 1621. 8°.

Pœnitentiale ſeu Regula Cœnobialis, quæ habetur unà cum Opuſculo præcedente in Collectione Regularum Holſtenii *Pariſ.* 1663. Par. 2. pagin. 88. 98.

Poemata & Epiſtola aliquot, quæ apud Caniſ. Antiqu. Lect. Tom. I. & V. aut apud Sirmond. Var. Opuſc. *Pariſ.* 1619. aut apud Meſſingham. Florileg. aut denique apud Uſſer. Epiſt. *Hibernic.* Syllog. p. 7. extant.

Sermones ſeu Inſtitutiones Spirituales XVII. quarum ultima Fauſto Regienſi debetur. Homilias quidem Columbani XIII. in Monaſterio Bobienſi extitiſſe memorat Meſſinghamus in Florileg. non tamen eas edidit, (uti malè habet Waræus *) ex iis enim quintam ſolummodò evulgavit. * De Script. Hibern. l. 1. p. 18.

Omnia S. Columbani Opera ſupra enumerata in unum collegit Patricius Flemingus Hibernus Minorita, atque edi curavit *Lovanii* 1667. Exinde habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XII. p. 1.

Scripſit præterea S. Columbanus adhuc adoleſcens *librum Pſalmorum* elimato ſermone, à Sigeberto * memoratum ac laudatum. Alia adhuc Waræus ex Vitâ illius à Jonâ diſcipulo conſcriptâ enumerat, *Commentarium in Pſalterium*, *Librum contra Arianos*, quaſque in Galliâ adhuc extare ab oculato teſte accepit Waræus, *binas ad Bonifacium Papam Epiſtolas*, & *Apologiam modeſtam Concilii Matiſconenſis Patribus oblatam*, cùm ob præpoſteram Paſchatis obſervationem in judicium vocatus eſſet. Morem enim Paſchatis obſervandi Quatuordecimanorum, quem in Britannia hauſerat in exteris etiam regionibus conſtanter retinuit Columbanus. Vir certè erat antiquâ virtute, & primævâ planè ſimplicitate; quantâ libertate, quam ingenti generoſoque zelo, etiam Religionis Chriſtianæ proceres tractaverit, teſtatur vel unica ejus ad Bonifacium IV. Papam Epiſtola, qua adversùs trium Capitulorum ſuſceptionem diſputat, Pontificemque hac de re ſepoſitâ omni προσωποληψία aggreditur. Hujuſmodi certè παῤῥησίαν ægrè ferrent hodierni Curiæ Romanæ mores. * De Script. c. 60.

LEONTIUS, ſeu ortu ſeu munere, BYZANTINUS, primùm Advocatus, deinde relictis ſæcularibus negotiis, in Cœnobio Lauræ in Palæſtina Monachus. Claruit anno 590. & deinceps. Doctiſſ. Voſſio * idem videtur cum Leontio Cyprio, de quo nos infrà exeunte hoc ſæculo: nempe ut patriâ fuerit Byzantius, ac primùm profeſſione Advocatus, poſteàque Epiſcopus Cyprius. Sanè tempora non repugnant. Claruit Leontius Cyprius ſub Mauricio, & ad annum uſque 620. vitam protraxit: ac noſter non modò Eulogii Alexandrini, ſed & 590.
* De Hiſt. Græc. l. 4. c. 8.

& Joannis Philoponi mentionem facit. Verùm hac in re nihil ſtatuo.

SCRIPTA.

DE *Sectis liber in x. actiones diſtributus.* Extat Gr. Lat. unà cum aliis Opuſculis à Leunclavio editus *Baſil.* 1578. 8°. & in Auctario Biblioth. Patr. *Pariſ.* 1624. Tom. I. pagina 493. Cod. MS. extat penès CL. Voſſium editis longè auctior.

Adverſus Eutychianos & Neſtorianos libri 3.

Adversùs fraudes Apollinariſtarum 2.

Solutiones argumentorum Severi.

Dubitationes hypothetica & definitiones contra eos, qui negant in Chriſto duas naturas.

Opera iſta proximè enumerata habentur ſolummodò Latinè ex Turriani verſione apud Caniſ. Antiq. Lect. Tom. IV. p. 1. & in Bibliotheca Patr. Tom. IX. p. 707.

Oratio in mediam Pentecoſten, & in cæcum à nativitate, edita eſt Gr. Lat. cum notis à Combefiſio Auctar. Nov. Tom. I. pag. 719. Noſtri forſan eſt, etſi Leontio presbytero Conſtantinopolitano inſcribatur.

Extare Porrò in Bibliotheca Cæſarea Viennenſi Leontii *librum de duplici Naturâ in Chriſto contra hæreſin Monophyſitarum*, & *Diſputationem contra Philoſophum Arianum*, nos docet Cl. Labbeus *: à quo, ut hoc etiam obiter moneam, integrum idque bene longum, quod de hoc Scriptore habet, caput deſumpſit, ut alia ſæpe ſolet, Caſimirus Oudin, nec citato Auctore, nec verbulo ferè addito. Verùm ſi hoc non ſit libros exſcribere potiùs quàm ſcribere, & plagio planè intolerando alienis plumis ſe totum ornare, judicet totus eruditorum chorus.

* De Script. Tom. 2. p. 24.

Scripſiſſe etiam Leontium duo *Locorum Communium volumina*, alterum τ͂ θείων, alterum τῶν ἀνθρωπίνων, prodit Fr. Turrianus *; qui ex his poſterius ad manus ſuas perveniſſe teſtatur.

* De Hierarch. Ordinat. l. 1. c. 12.

590. *P. II.* LEONTIUS BYZANTINUS Advocatus, deinde Prebyter, tandem Sanctæ Sabæ prope Hieroſolymam Monachus, claruit anno DXC. Extant MSS. variæ ejus Orationes, ſive Homiliæ: nempe I. *in Jobum*, habita Feriâ ſecundâ Sanctæ & Magnæ Hebdomadis. Principium, Ἄγε δὴ καὶ σήμερον φιλεγκωμιαστότερον, &c. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* V. num. vi. fol. 205. p. 2. II. *In Iobum*, Feriâ quartâ Magnæ & Sanctæ Hebdomadis Principium, Εὔκαιρον ἐν τῷ παρόντι ἀκτῖνα τῷ Θεοῦ στρατιώτῃ Ἰὼβ λέγειν. &c. ibid. num. x. fol. 222. p. 2. III. *In Proditionem Chriſti*, & *in Uxorem Jobi*, Feriâ quintâ Magnæ Hebdomadis, hoc initio, Ὥσπερ κατὰ [illegible] τὸ στρεβλὸν τῶν ξύλων ἐλέγχεται, &c. ibid. num. xi. fol. 226. pag. 2. IV. *In Paſſionem Chriſti*, & *in Iobum*, in Paraſceve Magnæ Hebdomadis. Incipit, Μεγάλα τῆς προσευχῆς τὰ χαρίσματα, &c. ibid. num. xiii. fol. 232. pag. 2. Extant etiam in Bibliothecâ Bodlejanâ Cod. Baroc. CXCIX. In omnibus his Sermonibus Leontius Presbyter CP. inſcribitur, atque idem cum Advocato, libri *de Sectis* compilatore, videtur.

590. GREGORIUS I. *Magnus* à rebus geſtis dictus, ortu Romanus. Fœlicis III. Papæ abnepos, Gordiani & Silviæ filius; elementis grammaticis, dialecticis & rhetoricis in juventute apprimè imbutus, in forenſi militia magnâ ſui nominis famâ mereri cœpit. Virilem ingreſſus ætatem inter Senatores Urbis cooptatus eſt. Anno 581. Urbanam Præfecturam geſſit. Tot honoribus cumulatus, tantam nihilominùs vitæ ſanctitatem coluit, ut Monachorum ſui ævi clariſſimis nequaquam cederet; ipſe vitam Monaſticam totus anhelans, adeò ut dum ſe rebus ſæcularibus nondum extricare poſſet, ſex in Sicilia, ac ſeptimum intra Urbis muros Monaſteria ſuis facultatibus conderet. Monaſterio ſuo Urbano Valentium ex Monaſterio S. Equitii in provincia Valeria accitum præfecit, atque ipſe tandem Monaſterium ingreſſus Valentii regimini ſe ſubjecit. Exoptato autem otio diu frui non licuit. Anno enim 583. ex Monaſterio abſtractum, Diaconum ordinavit Pelagius Papa, & ad Tiberium Imp. Apocriſiarium legavit. Anno 586. Conſtantinopoli adhuc agens diſputationem cum Eutychio Patriarcha CP. iniit; (qui in Origenis errorem lapſus, corpus carne palpabili indutum reſurrecturum negaverat) & reſurrectionis veritatem egregiè propugnavit. Eodem anno mortuo Tiberio Imp. Gregorius poſtquam res Romanæ Eccleſiæ ſummâ fide ac diligentiâ Conſtantinopoli per triennium procuraſſet, plurimaque volumina ibiloci aut abſolviſſet, aut inchoaſſet, Romam reverſus alio Apocriſiario pro more ad Mauricium Imperatorem recèns factum miſſo locum dedit. Ocium nactus, in Monaſterium ſuum iterum ſeceſſit; quæque Conſtantinopoli auſpicatus erat ſcripta, ad umbilicum jam perduxit: alia quinetiam hortante Pelagio contra Epiſcopos Occidentales ab Eccleſiæ Romanæ communione ſejunctos condidit. Anno 590. poſt mortem Pelagii conſpirantibus bonorum omnium votis ad Pontificatum Romanum evectus eſt, & poſtquam ipſe multas variaſque nexuiſſet moras, ac fugam fruſtra molitus eſſet, tandem die 3. Septembris ordinatus: Eodem anno cùm peſtis graviſſima in Urbe ſæviret, celebrem illam Septiformem Litaniam divini numinis placandi ergo inſtituit. Pontifex factus, frequentibus Synodis celebratis & literis ubique miſſis, profeſſionem fidei edere, labefactatas Eccleſiæ res reſtaurare, Clericos ac Monachos ad avitam diſciplinæ normam revocare, reluctantes, & in his Laurentium Archidiaconum, in ordinem redigere, ſchiſma in Occidente natum extinguere. contumaces Epiſcopos, & in his Demetrium Neapolitanum Epiſcopum, invocato gladio ſeculari ſedibus ſuis deturbare, fidem Catholicam tueri, & Hæreticos debellare, ſummâ animi conſtantiâ, invicto religionis zelo aggreſſus eſt. Imprimis verò curæ habuit ambitioſum Joannis CP. Occumenici titulum ſibi arrogantis, faſtum contundere; ſuperbum, hæreticum, blaſphemum, Antichriſtianum, Diabolicum eſſe titulum ab eo arreptum clamans. Anno 593. edictum Mauricii Imp, de militibus in Monaſteria non admittendis ægerrimè tulit; ne officio tamen ſuo & obſequio deeſſet, invitus admodùm promulgavit. Anno 594 literis apud Maurium Imp. Conſtantinum Aug. & Patriarchas Orientales ſtrenuè egit de Joanne CP. in ordinem redigendo: cui interim communicare Sabiniano Apocriſiario ſuo interdixit: habitâque eodem anno Romę Synodo damnatum à Joanne ob Marcionitarum hæreſim Joannem Presbyterum Chalcedonenſem abſolvit: ac de re Eccleſiaſtica Canones nonnullos ſancivit. Anno 596. ex Angelica Anglorum captivorum forma omen trahens, Anglorum genti ad fidem Chriſtianam convertendæ animum adjecit, miſſis in Angliam Auguſtino Monaſterii ſui Romani præfecto, Mellito: aliiſque Monachis; quos in viâ deſpondentes literis confirmavit: incœptumque ſemel opus laudabile qua monitis qua authoritate ſua ſubinde promovere non deſtitit; miſſis anno 601. Juſto, Paulino, Laurentio, aliiſque, qui Auguſtino ſubſidium ferrent, & fidem Chriſtianam longè latéque per Angliam propagarent. Anno 603. datis ad Phocam tyrannum literis imperium illi peſſimis flagitiis

Io. Diac. de vit. Greg. I. opp. præf. & ap Sur. Mart. XII. & Baron. ab ann. 581.

SÆC. VI. ab An. D.

acceptum gratulatus eſt: quin & ſi verum fateri fas ſit, adeo turpiter in hac re lapſus eſt Gregorius, ut ſceleſtiſſimo parricidæ excogitatiſſimis adulandi artibus blandiri, & in piiſſimi Principis Mauricii manes acerrimè debacchari non erubeſceret. Obiit anno 604. die XII. Martii. Vir erat pietate inſignis, nec ævi illius ratione habitâ doctrinâ incelebris: immò ſi Iſidorum Hiſpalenſem audire velimus, *tanto per gratiam S. Spiritûs ſcientiæ lumine præditus, ut non modò illi præſentium temporum quiſquam doctorum, ſed nec in præteritis quidem illi par fuerit unquam.* Sic quidem Iſidorus: cujus tamen hâc in re verba cum grano ſalis accipienda eſſe meminerit Lector. Pietatis certè & eruditionis laus ei neutiquam eſt deneganda, in hoc verò jure merito culpandus, quod, teſte Joanne Sariſburienſi, De Nug Curial. l. 2. c. 26. & l. 8 c. 19. non modò Matheſin ab Aula recedere juſſit, ſed quò major eſſet S. Scripturæ autoritas, & in ea evolvenda diligentia ſtudioſior, intempeſtivo nimis ac planè flagranti Zelo nobiliſſimæ Bibliothecæ Palatinæ, in cujus Archivis recondebantur tot veneranda vetuſtatis monumenta, ignem admoverit, quo incendio perierunt.

Scripta Palatinus quæcunque tenebat Apollo.

In quibus, inquit Sariſburienſis, *erant præcipua, quæ cœleſtium mentem & ſuperiorum Oracula videbantur hominibus revelare.*

OPERA.

Expoſitionis in librum I. Regum, qui & Samuelis dicitur, libri VI.

Expoſitionis in Iob, ſive Moralium libri XXXV. Opus anno 583. inchoatum, anno 590. abſolutum. Prodiit ſeorſim primis rei typographicæ incunabulis *Romæ* 1475. *Par.* 1495. fol.

Expoſitio in VII. Pſalmos Pœnitentiales. Sunt qui cenſent, in eâ reperiri plurima, quæ ad Henrici IV. Imp. tempora ſpectant; adeóque eam potiùs Gregorio VII. Pontifici adjudicandam eſſe.

Expoſitio in Cantica Canticorum. Baſil. 1496. 4°. *Par* 1498.

Homiliarum in Ezechielem libri II. anno circiter 595. ſcripti.

De diverſis lectionibus Evangelii Homiliæ XL. ad Secundinum Tauromenitanum Epiſcopum, anno 592. abſolutæ.

Liber Paſtoralis curæ ad Ioannem Ravennæ Epiſcopum, ineunte Pontificatu ſcriptus, & ab Anaſtaſio poſteà Antiocheno circa ann. 602. in Græcum Sermonem verſus. Verſio iſta interiit. Ipſe liber ſeorſim prodiit *Argent.* 1496. *Par.* 1498. 4°.

Dialogorum de vitâ & miraculis Patrum Italicorum, & de æternitate animarum, libri 4. anno circiter 593. ſcripti. Litem his Dialogis intentant Reformatorum haud pauci, Strenuè reclamantibus Romanæ Eccleſiæ Scriptoribus. Varia utrinque proferuntur argumenta; pro negantibus facit primò ingens ſtyli diſcrepantia, à Gregoriano compto ſatis, & æquali nec ineleganti immane abludentis; & ſanè fatendum eſt plurimas dictiones in his Dialogis uſurpatas hominis eſſe in linguâ Latinâ mediocriter verſati, ne quid gravius dicam. Secundò, aniles & ineptæ quæ ubivis occurrunt fabulæ Gregorio M. quin & quovis prudenti viro penitus indignæ; quarum proinde autorem graviter perſtringit * Melchior Canus homo Pontificius, eruditione & pietate celebris. Tertiò, reperiuntur in his Dialogis, quæ doctrinæ Gregorianæ in Operibus ejus indubitatis traditæ liquidò adverſantur, quorum omnium non unum exemplum profert Rob. Cocus noſtras, Cenſor Script. Vet. pag. 209. Hinc orta ſuſpicio, hos Dialogos Gregorio II. Papæ, qui Pontificatum iniit anno DCCXIV. tribuendos eſſe, indeque ipſum *Dialogi* nomen traxiſſe. Ex alterâ parte, 1°. certiſſimè conſtat, Gregorium noſtrum hujuſmodi opus in animo habuiſſe, eamque in rem relationes undique conquiſiviſſe, ut ex epiſtola ejus ad Maximianum Siracuſanum lib. 2. cap. 89. patet. 2°. Joannes Diaconus qui claruit anno DCCLXXV. & quatuor libros de vita B. Gregorii ſcripſit, disertè teſtatur Gregorium M. hos quatuor Dialogorum libros compoſuiſſe, & Zachariam Papam poſt annos fermè CLXXV. in Græcam linguam convertiſſe, ubi errorem in numero corrigit * Baronius, dicens non niſi annos fuiſſe CXLVIII. Accedit Ipſius † Photii teſtimonium, hos Dialogos Gregorio noſtro adjudicantis, quique ante CLXV. annos ſcriptos fuiſſe aſſerit, quam à Zachariâ Papâ Græcè verterentur. Perpenſis ex utrâque parte argumentis reſtat, ut hi Dialogi ſaltem ſint dubiæ fidei, à Gregorio M. ut videtur, ſcripti, à recentioribus aucti & interpolati. Ejus ergo eſſe haud iverim inficias. Interim in hoc Opere concinnando nimiùm credulitati ſuæ indulſiſſe, & in fabulas plùs quàm par erat, propenſiorem fuiſſe, nemo qui æquo animo ac præjudiciis libero id legerit, facilè negabit.

* Loc. Commun. lib. 11. c. 6. p. 438.

SÆC. VI. ab An. D.

De Vit. Greg. lib. 4. c.75.

* An. 593. n. 46.

† Cod. 252.

Prodierunt ſeorſim ſæpiùs, puta *Ven.* 1475. *Pariſ.* 1499. *Venet.* 1561. *Colon.* 1610. & alibi. Eos olim Græcè vertit Zacharias Papa. Verſio prodiit *Romæ* 1591. ſed mutila, deſideratis ex libro tertio ſex capitibus cum dimidio. Ea ex Codicibus MSS. reſtituit, ac in lucem edidit Caniſius Antiq. Lect. Tom. 3. Integra proinde exhibetur verſio in editione Gregorii Operum *Pariſ.* 1640.

Epiſtolarum libri XII. quibus immiſcentur ſuppoſititiæ haud paucæ. Privilegium ſanè Monaſterii S. Medardi epiſtolę 77. Libri 2. ſubnexum, & epiſtolam 38. libri XII. ad Fœlicem Epiſcopum Meſſanæ, ſpuria eſſe fatentur ipſi Conciliorum editores. Epiſtola 42. libri 2. deeſt in ſeptem Codicibus MSS. qui hîc in Anglia reperiuntur: quorum onus ipſius Gregorii ætati ferè ſuppar eſt. Loca quædam depravata in epiſtola 38. libri IV. epiſtolis 54. 64. libri VII. ex Codicibus MSS. notat Cl. Jameſius noſtras libro vernaculo de corruptione Patrum par. 2. Quanta verò licentia in deſcribendis præſertim Gregorii libris graſſati ſunt olim Monachi, & in excudendis recentiores Pontificii, pleniùs oſtendit idem Jameſius in Vindiciis Gregorianis *Genevæ* editis 1625. 4°. Habentur Epiſtolæ Gregorii & in Concil. Tom. V. p. 1208.

Antiphonarius ſive Gradualis liber ordinatus per circulum anni.

Liber Sacramentorum de circulo anni. Bina iſta Opuſcula prodierunt ſimul inter Pamelii Liturgica Tom. 2. *Colon.* 1571. 4°. poſteriùs ſeorſim *Pariſ.* 1642. 4°. cum notis Menardi.

Hymni aliquot.

Concordia quorundam Teſtimoniorum S. Scripturæ, in edit. *Pariſ.* 1571. primùm evulgata.

Prodierunt S. Gregorii Opera *Pariſ.* 1523. *Romæ* 1588. 1593. 2. vol. *Baſil.* 1564. 2. vol. *Pariſ.* 1571. *Antverp.* 1572. 1615. *Pariſ.* 1605. 1640. fol. *Romæ* 1613. 5. vol. 8°.

Benedictionale, ſive *Syntagma ſolennium Benedictionum* à S. Gregorio in rebus ſacris uſitatarum, ineditum, antea ratus Lambecius, ex Codice Bibliothecæ Viennenſis integrum evulgavit Comment. l. 2. c. 5. p. 300. Verùm errorem ſuum poſteà correxit, id à Menardo editum deprehendens *Pariſ.* 1642. in Gregorii M. libro Sacramentorum, non appendicis tamen aut peculiaris Operis loco, ſed

Digitized by Google

SÆC. VI. ab An. D. ſed reſpectu temporis & argumenti ſingularum Benedictionum ſparſim inſertum & permixtum.

590. LEONTIUS, Neapoleos in Cypro inſulâ Epiſcopus, claruit circa ann. 590. In vivis adhuc erat poſt ann. 616. Scripſit *Apologiam pro Chriſtianis adversùs Iudæos*; cujus prolixa pars habetur Concil. Nicæn. II. Act. 4. Conc. Tom. VII. pagina 236. Extant etiam ab eodem ſcripta, *Homiliæ* II. *altera in Simeonem quando Dominum ulnis ſuſcepit, altera in Feſtum media Pentecoſtes* Gr. Lat. apud Combefiſ. Auctar. Nov. pagin. 681. 702. Vita Joannis Eleemoſynarii, ſed à Metaphraſte interpolata, Lat. apud Surium & Bollandum Januar. XXIII. Vita Simeonis Sali ſive Stulti, ab eodem Metaphraſte interpolata, Lat. apud Surium Julii I. Scripſit etiam Encomia multa, & feſtivos Sermones, & in his præcipuè *Orationem in Transfigurationem Salvatoris noſtri*, & alia quædam, uti nos docent Synodi Nicænæ II. Patres Act. 4.

600. P. II. LEONTIUS, Neapoleos, ſive ut ipſe vocat, Hagiopoleos, in Cypro Epiſcopus, claruit anno DC. Obiit circa ann. DCXX. vel ut alii DCXXX. Varia ejus Opuſcula ex Synodi Nicænæ II. Act. IV. ſuprà enumeravimus. Addunt autem Nicæni Patres, ipſum & alia quædam ſcripſiſſe, & Mauricii Imp. temporibus floruiſſe. In his ſine dubio erant *Loci Communes Theologici*, ex Scriptis SS. Patrum utplurimùm contexti, in duo volumina digeſti; quorum priori, τῶν θείων titulum fecit, alteri, τῶν ἀνθρωπίνων. Poſterius ad manus ſuas perveniſſe, teſtis nobis eſt Franciſc. Turrianus, in Opere, quod ſcripſit *de Hierarchicis ordinationibus Miniſtrorum Eccleſia Catholica adversùs ſchiſmaticas vocationes*, Edit. *Diling*. 1569. nempe lib. I. c. 12. Quos etiam Locos communes citat Sirmondus Not. *ad Facund* lib II. c. 4. p. 28. Scripſit item Hiſtoriam Vitæ *S. Simeonis* Abbatis, cognomine *Stulti*, quam Latinè extulit Surius *Julii* I. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. Cod. *Hiſt.* juxta Lambec. XIII. num. I. fol. I.

590. P. II. ANONYMUS *Vitæ S. Conſortiæ auctor*, claruit circa annum DXC. In literas retulit *Vitam S. Conſortiæ virginis*, & *Converſionem B. Eucherii Lugdunenſis Epiſcopi*, & *Gallæ Uxoris ejus*. „ Ubi num. „II. ſe hæc à SS. Fratribus Uranio Presbytero, & „Celſo Subdiacono, qui Conſortiæ dùm viveret „adhæſerunt, necnon & Aureliano Presbytero, qui „uſque nunc, *inquit*, ad ſepulchrum ejus Deo ſer„vit, referentibus audiviſſe teſtatur. Eruit *hanc Vitam* ex MSS. codicibus Cl. Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 248.

590. P. II. AUCTOR ANONYMUS Vitæ S. Sequani circa ann. DXC. claruiſſe videtur; utpotè ipſi Sequano ætate par, quem miracula edentem ſe vidiſſe refert. Scripſit vitam S. Sequani Abbatis in Burgundia, quam edidit Petrus Roverius in Hiſtoria *Reomaënſi*; paulò emendatiorem ex codicibus MSS. Joann. Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. pag. 263.

590. P. II. ANONYMUS Vitæ S. Eparchii auctor, claruit Eparchii æqualis eodem tempore circa annum DXC. Mandavit literis vitam S. Eparchii Abbatis Inculiſmenſis, quam ex perantiquo Codice MS. edidit, ſed ſtylum paſſim immutavit Laur. Surius *Jul.* I. Magis genuinam Cl. Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 267.

591. P. II. JOANNES, Epiphaniâ quæ Syriæ urbs erat oriundus, non ut Voſſius, domo Antiochenus; unde ipſum ἐμόν τε πολίτην καὶ συγγενῆ vocat Evagrius * ipſe Epiphanienſis, ejuſdemque temporis Scriptor. Claruit Joannes ann. DXCI. Scripſit Hiſtoriam rerum geſtarum ab extremis Juſtiniani temporibus, uſque ad Mauricii tempora; nempe ad Junioris Coſrhois Perſæ fugam ad Romanos & ejuſdem reſtitutionem per Narſetem Mauricii ducem, quod contigit anno DXCI. Perperam hunc confundit cum Joanne Rhetore, de quo ſuprà Voſſius †; uti perſpicuè oſtendit Cl. Valeſius annot. ad Evagrium pag. 61.

SÆC. VI. ab An. D. * Lib. V. c. 24. p. 442. † De Hiſt. Græc. l. IV. c. 20. p. 498.

593. DYNAMIUS, Patricius Galliarum, redituum Romanæ Eccleſiæ intra Gallias procurator, ut ex Gregorii M. Epiſtolâ * ad ipſum datâ conſtat. Claruit anno 593. Biennio poſt munere ſuo cedenti ſuffectus eſt Candidus Presbyter. Scripſit Dynamius *Vitam S. Maximi Regienſis Epiſcopi* ad Urbicum Fauſti (qui Maximi vices in Epiſcopatu excepit) ſucceſſorem, quæ habetur, ſtylo tamen Authoris à Surio emendato, apud Surium Novembr. XXVII. Extat etiam ab eodem ſcripta *Vita S. Martii Abbatis Bobacenſis*, ſed à Monacho quodam abbreviata, apud Mabillon. Sæc. Benedict. I. pag. 105. Meminit iſtius Vitæ Sigebertus *, apud quem pro Mario Maximum legendum eſſe cenſet Caſimirus Oudin †, de Mario Bobacenſi, ſeu ut vocat Bodanenſi, hactenus ſe nihil legiſſe profeſſus: & quî aliter fieri potuit, cùm Miræus, quem hîc, ut alibi, verbatim exſcribit, ipſi hâc in parte facem non prætulerit?

* L. 3 Ep. 33. * De Scrípt. c. 114. † Suppl. p. 143.

594. EVAGRIUS SCHOLASTICUS gente Syrus, ex urbe Epiphania ortus, natus eſt anno 536. vel 537. Quadriennis adhuc Grammaticorum ſcholas frequentare cœpit; & à parentibus Apameam ductus eſt, ut pretioſum crucis lignum à Thomâ Epiſcopo ſolemni pompa oſtenſum ſpectaret. Relictis Grammaticorum ſcholis, Rhetoricas adiit; cùmque ſcientiâ iſtâ plenè imbutus fuiſſet, inter Advocatos cooptatus eſt; & in foro Antiocheno cauſas agere incœpit: unde Scholaſtici nomen traxit. Maximam cum Gregorio Patriarcha Antiocheno gratiam iniit, cui in cauſis dijudicandis aſſedit; in Epiſtolis & Concionibus ſcribendis inſerviit. Quin & inter primarios Antiochenæ Urbis cives locum tenuiſſe videtur, quippe cui tota civitas anno 592. cùm ſecunda jam vice nuptias iniret, feriis actis, & ſolennibus ludis fauſta apprecata eſt. A Tiberio Aug. Quæſturæ, à Mauricio Præfecturæ honorariæ dignitatem meruit. Anno 589. Gregorium Antiochenum variis criminibus oneratum, & ad dicendam cauſam Conſtantinopolim evocatum comitatus eſt, ut Aſſeſſoris & Conſiliarii munere ei fungeretur. Anno 594. quo imprimis claruit, Hiſtoriam ſuam clauſit. Quot annis ei ſuperfuerit, non liquet. De ſtylo ejus ſic Photius * Ἔστι δὲ τὴν φράσιν οὐκ ἄχαρις, εἰ καὶ πως ἐκτετύλωται ἐνίοτε δοκεῖ· ἐν τῇ δὲ τῶν δογμάτων ὀρθότητι ἀκριβὴς τῶν ἄλλων μᾶλλον ἱστορικῶν. *Stylus huic non ingratus, tametſi interdum redundare quodammodo videatur: certè in doctrina veritate cæteris Hiſtoricis accuratior eſt.* Quæ quidem laus etſi ei non ſit deneganda, in pluribus tamen factis recenſendis nimis fuiſſe credulum & in fabulas proniorem, ex iis quæ data quavis occaſione cruce, reliquiis, fictiſque miraculis, (quæ majori in pretio jam haberi cœperant) refert, cuivis præjudiciis non occæcato liquidò patebit.

Vid. ipſum Evagr. l. 4. c. 26. 29. l. 1. c. 18. 20. l. 1. c. 28. l. 6. cap. 7. & Valeſ. in præf. * Cod. 29.

SCRIPTA.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libri VI. à Synodo Epheſina ſive anno 431. initium ducentes, & in

duodecimo Mauricii Imp. anno Chriſti 594 interminati. Prodiit Hiſtoria iſta Gr. à Roberto Stephano edita *Pariſ.* 1544. fol. Gr. Lat Genevæ 1612 & cum nova verſione ac notis eruditiſſimis Hen. Valeſii *Pariſ.* 1673. fol.

Epiſtolarum, relationum, decretorum, orationum, & diſputationum, quorum pleraque Gregorii Antiocheni nomine conſcripti ſunt, *Libri* II. qui interierunt.

Oratio Panegyrica ad Mauricium Aug. ob natalem Theodoſii pueri nobiliſſimi, quæ dudum periit. Utrumque Opus memorat Evagrius in fine Hiſtoriæ ſuæ.

595. ISIDORUS, *Junior*, ut ab Iſidoro Cordubenſi diſtinguatur, dictus, gente Hiſpanus, Severiani Carthaginis in Hiſpania Præfecti, & Turturæ filius. Duos Epiſcopos fratres habuit, Fulgentium Carthaginenſem & Leandrum Hiſpalenſem, cui ipſe in ſede Archiepiſcopali anno 595. ſucceſſit. Ann. 610. Gunthemar Regis edicto de Prærogativâ ſedis Toletanæ ſubſcripſit. Anno 619. Concilio Hiſpalenſi II. præfuit; in quo plurimos Canones rem Eccleſiaſticam ſpectantes ſanciri fecit; habitáque

Vid. Seſſ. xii.

cum Syro quodam Epiſcopo, Acephalorum hæreſi infecto, diſputatione, hominem erroris prolatis affatim ex S. Scripturâ teſtimoniis redarguit & ad fidem Catholicam reduxit. Anno 633. Concilio Toletano IV. Nationali præſedit, ubi Canonibus quamplurimis latis lapſum Eccleſiæ Hiſpaniæ ſtatum reſtauravit. Anno 636. morti proximus, ſe in S. Vincentii templum deportari fecit; ubi die 3. Aprilis accepto viatico ſacro placidè in Domino obdormivit. Iſidorum ſummoperè laudant Concilii Toletani VIII. Patres. *Noſtri*, inquiunt, *ſeculi doctor egregius, Eccleſiæ Catholicæ noviſſimum decus, præcedentibus ætate poſtremus, doctrina comparatione non infimus, & quod majus eſt, in ſeculorum fine doctiſſimus, atque cum reverentia nominandus Iſidorus.*

OPERA, QUÆ EXTANT.

Chronicon ab initio mundi ad quintum annum Suinthilani Regis, Chriſti 626.

Hiſtoria Gothorum, Vandalorum, & Suevorum, Prodiit *Hamburgi* 1611. & cum notis Bon. Vulcanii *Lugdun. Bat.* 1597. 8°. pluſquàm alterâ verò parte auctior ex MS. Codice Bibliothecæ IS. Voſſii ab Hug. Grotio edita eſt in Hiſtoria Gothorum Amſtelodami 1655. p. 707. ab Elzeviriis Typographis Grotianæ Collectioni poſt mortem ejus adjecta, deinde ex alio Codice à Phil. Labbeo Bibliothec. Nov. MSS Tom. I. p. 61.

Originum ſive Etymologiarum libri XX. Operi huic nomotrus eſt Iſidorus, Braulio igitur Epiſcopus Cæſaraugustanus, quo rogante ſuſceptum eſt, imperfectum complevit, & in libros digeſſit. Prodiit ſeorſim *Venet.* 1483. fol *Pariſ.* 1509 cum ſcholiis Bon. Vulcanii *Baſil.* 1577 fol. De hâc editione Lectorem monet Arnoldus Wion *, cavendam eſſe, utpote Hæreticorum more veneno pravitatis hæreticæ reſperſam. Per iſtiuſmodi admonitionem quid ſibi velint Pontificii, æquus ac prudens Lector facilè intelliget.

Lign. Vit. l. 2. c. 4. p. 144.

De Scriptoribus Eccleſiaſticis poſt Hieronymum & Gennadium liber. Scriptores XXXIII. complexus. Prodiit cum notis Suffridi Petri *Colon.* 1580. 8°. cum notis Miræi in Bibliothecâ Eccleſ. *Antverp.* 1639. fol. cum notis Schotti inter Scriptores Hiſpaniæ illuſtratæ Tom I. *Francofurt.* 1603.

De Vitâ & morte Sanctorum utriuſque Teſtamenti, ſive de ortu & obitu Patrum. Extiat unà cum aliis Iſidori Opuſculis *Hagenoa* 1529. 4°. in Orthodoxogr. p. 587.

De Divinis ſive Eccleſiaſticis Officiis libri II. ad Fulgentium fratrem circa ann. 610. ſcripti. Prodierunt *Pariſ.* 1564. 8°. Orthodoxogr. pag. 1736. unà cum cæteris ejuſdem argumenti Scriptoribus *Romæ* 1591. fol. ac *Pariſ.* 1610. fol. pagina 182. Suppoſititium eſſe Opus iſtud cenſet Baronius. Verùm à Braulione & Ildefonſo inter Opera ejus recenſetur; & à Bedâ, Fulberto Carnotenſi, & Freculpho Lexovienſi citatur.

De Differentiis ſive proprietate verborum libri II.

Alius Differentiarum ſeu de proprietate Sermonum liber. Prodiit. Madriti 1599.

Synonymorum ſive Soliloquiorum libri II.

De Contemptu Mundi libellus.

Norma vivendi, quæ nil niſi Cento eſt ex libris Soliloquiorum & de Contemptu mondi conſutus.

Exhortatio ad Pœnitentiam, cum Conſolatione ad animam de ſalute deſperantem.

Lamentum Pœnitentiæ pro indulgentia peccatorum, verſibus Trochaicis compoſitum.

Oratio de flendis ſemper peccatis ad correctionem vitæ.

Oratio brevis contra inſidias Diaboli.

Epiſtola ad Maſſonem de lapſu & reparatione Sacerdotis.

De natura rerum ſive de Mundo liber Philoſophicus ad Siſebutum Regem.

Liber Prooemiorum ad libros utriuſque Teſtamenti.

Commentaria in libros Hiſtoricos Veteris Teſtamenti; quæ Quæſtionum librum, ſive Secretorum Expoſitiones Sacramentorum vocat Ildefonſus *, & ab Iſidoro ex diverſis Auctoribus collecta eſſe prodit. Ex his Commentaria in IV. libros Regum Iſidoro Cordubenſi deberi plurimi arbitrantur. Vide quæ ſupra in eo notavimus. * De ſcript. c. 9.

Allegoriarum quarundam S. Scripturæ liber, compendium quaſi Allegoriarum in Octateuchum ex variis Scriptoribus contextum complectens.

Contra nequitiam Judæorum libri II. ad Florentinam ſororem. 1. *De Nativitate, Paſſione, &c. Domini.* 2. *De Vocatione gentium.* Prodierunt *Hagenoa* 1529. 4°. *Venet.* 1584.

Sententiarum ſive de ſummo Bono libri III. ex Gregorii Papæ Moralibus ferè excerpti Eos notis illuſtratos edidit Garcias Loaysa *Taurini* 1593. 4°.

Regula Monachorum in Capita XXIV. *diſtributa.* Extat in Codice Regularum Holſtenianо *Pariſ.* 1663. 4°. Par. II. p. 116.

Ad Ludifredum Epiſcopum Cordubenſem Epiſtola de ſacerdotum in Eccleſia Officio.

Epiſtolæ aliquot, quarum ea quæ eſt *ad Redemptum*, meritò à Labbeo ſuppoſititia cenſetur.

De Conflictu Vitiorum & Virtutum liber, qui SS. Ambroſio & Auguſtino etiam aſcriptus inter Opera eorum haberi ſolet. Iſidori verò eſſe & aliunde, & ex Sigiberti † autoritate conſtat. † De Script. c. 55.

Expoſitio in Canticum Canticorum.

Liber Gloſſarum Latinarum, ex libris Originum, ut videtur, collectus. Prodiit cum notis Bon. Vulcanii *Lugd. Bat.* 1600.

De Ordine Creaturarum liber ad Braulionem Cæſarauguſtanum, à Lucâ Dacherio primùm editus Spicileg. Tom. I

De Collectione Conciliorum & Decretalium Iſidoro noſtro falsò inſcriptâ, non eſt, quod Lectorem moneamus eam eſſe Iſidori Mercatoris Interim certè conſtat Iſidorum noſtrum *Conciliorum & Decretalium Collectionem* contexuiſſe; cui præter ea,

quæ

quæ in Dionyſii Collectione habentur, plurima Africæ Concilia, Gallicanaſque & Hiſpanicas Synodos inſeruit: Epiſtolas quoque Pontificum Romanorum, qui poſt Damaſum ſedem tenuerunt, intexuit. Extat iſta Collectio MS. in Bibliothecâ Eccleſiæ Urgellenſis in Provinciâ Tarraconenſi, teſte Baluzio Præfat. in Reginonem Prumienſem.

OPERA DEPERDITA.

D*E Numeris ſive Arithmeticâ Liber.*

De nominibus Legis & Evangeliorum liber, niſi forſan idem ſit cum libro Procemiorum.

De Myſteriis Salvatoris liber.

Prodierunt Opera S. Iſidori, ſtudio Margarini Bignæi *Pariſ.* 1580. fol. auctiora cum variorum notis curâ Joannis Griali edita per Jacobum Breulium, *Pariſ.* 1601. denique *Colon.* 1617.

596. PHOTINUS, Preſbyter Conſtantinopolitanus, Eccleſiæ Magnæ defenſor, claruit ann. 596. Scripſit *Vitam Joannis Jejunatoris Patriarchæ CP.* Fragmentum ejus prolixum exhibet Conc. Nicæn. II. Act. IV. Conc. Tom. VII. p. 272. ubi dramaticam quandam, eamque putidiſſimam, fabulam videre eſt; cujus ipſe Photinus pars magna fuit.

596. AUGUSTINUS ortu Romanus, inſtituto erat Monachus Gregorii M. Diſcipulus, ac Cœnobii cujuſdam ab eo in urbe Roma extructi Præfectus: cùm Gregorius Papa Gentis Anglo-Saxonicæ Converſionem in votis haberet, in animo volveret, ann. DXCVI. Auguſtinum adjunctis ei circiter XL. ſociis hoc fine in Auguſtinum miſit, ejuſque jam in itinere poſiti fluctuantis animum conſilio confirmavit, literis munivit. Appulit in Inſulam Taneiam Auguſtinus, & impetratâ ab Æthelberto Cantii Rege veniâ, ad Evangelium prædicandum ſe accinxit, plurimos ad fidem pertraxit, ipſomet etiam Æthelberto cum tota familia, Chriſti religionem mox amplectente. Anno DXCVIII. in Galliam ſe contulit, & ab Ætherio Epiſcopo Arelatenſi in Anglorum Gentis Archiepiſcopum conſecratur, ſtatimque ſedem Archiepiſcopalem, quam Londinum tanquam inſulę Metropolis ſibi vendicavit, in honorem Æthelberti Doroberniam ſeu Cantuariam tranſtulit. Quò verò Saxonum converſio feliciùs promoveretur, Britanniæ Epiſcopos ad hanc meſſem invitavit, inſtituto cum iis in confiniis Walliæ colloquio; verùm morum ejus ſuperbia offenſi Britanni, & præcipuè quòd ab iis exigeret, ut relictis ſuis in Romanos tranſirent ritus, nihil horum ſe facturos, neque illum pro Archiepiſcopo habituros eſſe reſpondebant: quibus Auguſtinus minitans prædixiſſe fertur. Si pacem cum Fratribus accipere nollent, bellum ab hoſtibus fore accepturos; & ſi nationi Anglorum nollent viam Vitæ prædicare, per horum manus ultionem mortis paſſuros eſſe: Nec fefellit eventus, quippe Æthelbertus Edilfridum Northumbrorum Regulum concitavit, qui coacto exercitu immanem DCC. Monachorum Bannochorenſium ſtragem fecit, quod quidem Auguſtino ſuadente & inſtigante factum, vero quàm ſimillimum eſt. Objiciunt quidam Auguſtinum priuſquàm hæc fieret cædes, ipſomet Bedâ teſte, jam multo ante tempore ad cœleſtia Regna ſublatum eſſe. Verùm non deſunt melioris notæ ex noſtris hiſtorici haud pauci, & in his ipſe Beda, qui vitam ejus ultra cædem Bannochorenſem ad ann. uſque DCVIII. quin & ad ann. DCXIV. protrahant, quod & aliis rationibus firmari poterat: unde non levis oritur ſuſpicio locum illum de Auguſtini obitu Bedę Hiſtoriæ olim fuiſſe adjectum; præſertim cùm in Alfredi Regis verſione Saxonicâ, non niſi ſeſquiſeculo poſt Bedæ mortem factâ deſit. Sed eſto mortuus nondum peractâ ſtrage. Quis neſcit illum dare conſilium potuiſſe, quod non niſi poſt ejus demum mortem ad exitum perductum ſit? Erat Auguſtinus ſtaturâ procerâ & erectâ, animo elatiori, moribus aſperis, religioſus potiùs quàm doctus, & ſuperſtitionis magis quàm veræ pietatis ſtudioſus. Extant ab eo ſcriptæ *ad Gregorium Papam Interrogationes* XI. unà cum *Gregorii reſponſis*, ad calcem Epiſt. D. Gregorii, & cum verſione Saxonicâ ap. Bed. Hiſt. Eccleſ. lib. I. c. 27. Scripſit etiam librum ſatis prolixum de *Converſatione Novitiorum*; Incipit, *Voluntas tripliciter intelligitur*; deſinit his verbis, *Hæc de hominibus moribuſque, per Similitudines ſuo inſertas loco diximus, quò diutiùs memoria teneantur. Sicut enim Nucleus diutiùs ſervatur cum teſtâ, ſic aliquid per ſimile dictum, diutiùs memoria tenetur; quia memoria recurrit recentius.* Habetur hic liber MS. inter alia Miſcellanea in Bibliothecâ publicâ Cantabrig. Claſſ. 4. ſig. 5. 8°. Monente, qui ipſe Codicem tractavit & inſpexit, D. Whartono: & mirum planè videri debeat non modò hactenus ineditum eſſe, ſed nec Veteres quòd ſciam nec Recentiores ejus meminiſſe: Refert quidem Baleus, Auguſtinum ſtatim poſt ejus in Britanniam adventum ad ipſum Gregorium per ſuos nuncios Laurentium & Petrum ſcripſiſſe, *de ſuo ſucceſſu proſpero lib.* I. *Eccleſiarum ſuarum ſtatuta lib.* I. quæ forſan nec ipſe vidit Baleus, & an unquam extiterint dubitari poteſt, niſi poſterius Opuſculum idem cum libro de Converſatione Novitiorum fuiſſe ſuſpicari licet.

Vid. Bed. Hiſt. Eccleſiaſt. lib. II. cap. 2.

596. P. II. AUGUSTINUS Romanus, primus Cantuarienſium Archiepiſcopus, claruit anno DXCVI. Pauca ab eo ſcripta hodiè ſuperſunt, immò, ſi Interrogationes ad Gregorium miſſas excipias, forſan nulla. Scriptis quidem ejus accenſuimus librum ſatis prolixum *de converſatione Novitiorum*, qui in Bibliothecâ Publicâ Cantabrigienſi MS. aſſervatur. Verùm qui primus monuit, oculoque minùs attento librum perluſtraverat eruditiſſimus H. Whartonus, poſteà deprehendit Auguſtini noſtri illud Opus non eſſe; nec notam fronti appoſitam [*Liber S. Auguſtini Cant.*] aliud ſibi voluiſſe, quàm codicem iſtum ad Bibliothecam Monaſterii S. Auguſtini Cantuarienſis olim pertinuiſſe: iſtiuſmodi enim notæ in Codicum MSS. fronte non rarò reperiuntur. Hæc Lectorem neſcire nolui, adeòque integram illam periodum ex Hiſtoria noſtra abeſſe jubemus.

598. P. II. STEPHANUS, Epiſcopus Hierapolitanus, claruit circa annum DXCVIII. Scripſit librum *de Vitâ S. Golanduchæ* Martyris, quæ ex Magorum Perſicorum genere, Aſmodocho Patre, & Myzuchâ Matre, prognata, ad Chriſtianos tranſiit, à Magis proindè multis verberibus & tormentis graviter excruciata, diuturnum & laborioſum martyrium pertulit, teſte Evagrio, qui hoc ipſo vivebat tempore, lib. VI. cap. 20. pag. 459. cui μάρτυς ζῶσα dicitur, quòd poſt martyrium ſuperſtes, relictâ Perſide in Romanorum fines aufugit, Hieroſolyma petiit, tandémque Hierapoli, relicto ſæculo, ad immortalem Vitam conceſſit, Stephano Epiſcopo funus ejus ſplendidè & honorificę curante. Refert hæc aliàque, ex ipſius Stephani, ut videtur, Commentario Nicephorus lib. XVIII. c. 25. p. 840. Ejuſdem martyris meminit etiam Theophylactus Simoccata Hiſt. lib. V. c. 12.

599. ANASTASIUS, *Sinaita* à monte quem Monachus adhuc incoluit, *Junior*, ut à deceſſore diſtinguatur dictus, Anaſtaſio ſeniori ſucceſſit in Patriarchatu Antiocheno anno 599. Poſtquàm ſedem

SÆC. VI. ab An. D. dein decennio ferè tenuiſſet anno 608. ſaltem proximo ineunte, orto immani Chriſtianos inter & Judæos tumultu, à Judæis, qui pugnâ ſuperiores fuerant, throno deturbatus eſt, & fune pedibus illigato per Urbem tractus, abſciſſis etiam & in os ingeſtis *αἰδοίοις*, ac tandem igni traditus, Martyrii palmam retulit. Extat Græc. Lat. ſub illius nomine *Compendiaria fidei inſtitutio* in Bibliothecâ Patr. Tom. XI. quam tamen alii Anaſtaſio Seniori tribuunt. Reverà neutri debetur, cùm S. Maximi fœtus ſit. Vide plura in Anaſtaſio Seniore. Cæterùm Anaſtaſium noſtrum auctorem habuit *Verſio Græca Gregorii M. libri de Cura Paſtorali*; quam laudat ipſe Gregorius lib. 20. ep. 22. Verùm illa ad nos non pervenit.

599. Iſidor. de Script. c. 38. EUTROPIUS, gente Hiſpanus, primùm Abbas Monaſterii Servitani, deinde Eccleſiæ Valentinæ Epiſcopus, claruit anno 599. Scripſit ad *Licinianum Carthaginis Epiſcopum* valdè utilem, nunc verò deperditam, *Epiſtolam*, quâ *de Chriſmatis unctione baptizatis infantulis concessâ Licinianum conſuluit*. Scripſit & *ad Petrum Epiſcopum Ircabicenſem de Diſtinctione Monachorum* ſalubrem & Monachis valdè neceſſariam *Epiſtolam*; quæ à Luca Holſtenio edita eſt in Codice Regularum *Pariſ.* 1663. Append. pag. 82.

599. Iſidor. de Script. c. 33. MAXIMUS, natione Hiſpanus, Cæſaraugnſtæ Epiſcopus, claruit anno 599. quo Concilio Barcinonenſi ſubſcripſit. Ann. 610. Concilio Toletano, anno 614. Egarenſi interfuit. Scripſit brevi ſtylo *Hiſtoriam rerum a Gothis in Hiſpaniâ geſtarum* atque alia multa; quæ non extant.

Placet ad finem hujus Sæculi Scriptores aliquot incertæ prorſus ætatis, Photio tamen antiquiores deponere; donec veram, ſaltem probabilem, eorum ætatem aliunde expiſcari liceat.

ANDRONICIANUS, Philoſophiæ admodùm ſtudioſus. Scripſit *adverſus Eunomianos libellos duos*, in quibus promiſit grandia, mediocria præſtitit. Vide Phot. Cod. XLV. NE.

LUCIUS CHARINUS, Hæreticorum peſſimus ſimul atque impiiſſimus, Opus condidit hoc titulo, *Apoſtolorum Periodi*, Acta Petri, Joannis, Andreæ, Thomæ & Pauli complexum. Stylo uſus eſt inæquali & invenuſto, dogmatibus verò ſanè portentoſis. In iſto enim libro inficetiſſima Ebionitarum, Marcionitarum, Valentinianorum, aliorumque peſſimæ notæ Hæreticorum deliria in unum conflata Lectori propinabat; & rebus ineptiſſimis, puerilibus, inopinatis, malignéque confictis ac falſis, immò ſtultis & inter ſe pugnantibus, impiis denique & deteſtandis, paſſim ſcatebat. Vide Photium Cod. CXIV. NE.

HERACLIANUS, Epiſcopus Chalcedonenſis, vir piiſſimus ſimul ac doctiſſimus. Scripſit *ad Achilium* quendam ſermone perſpicuo & eleganti, *contra Manichæos libros* XX. in quibus impietatem eorum validiſſimè debellavit; libros Manichæorum decantatiſſimos, Evangelium, Gigantem librum & Theſauros, confutavit; omnium quæ qui ante ſe in eâdem Paleſtrâ deſudârant, argumenta fortiùs urgebat, firmiter ſtabilivit, prætermiſſa piè ſupplevit. Vide Photium Cod. LXXXV. NE. SÆC. VI. ab An. D.

LEONTIUS, Arabiſſi Epiſcopus. Scripſit *Sermonem de Creatione, & Lazaro redivivo*, cujus excerpta benè longa exhibet Photius Cod. CCLXXII.

HESYCHIUS, Presbyter Conſtantinopolitanus, ſcripſit in *æneum Serpentem Moſis libros* IV. quos memorat & breviter deſcribit Photius Cod. LI.

SOPHRONIUS, ſcripſit eleganti & nervoſo ſermone *librum pro Baſilio adverſùs Eunomium*; quo Theodorum Mopſueſtenum, qui in eadem deſudavit arena, eum poſt ſe reliquiſſe judicat Photius Cod. V.

METRODORUS, *Calculum Paſchalium Feſtorum ex novem decennalibus cyclis viginti octo invicem multiplicatis* confecit. Quartodecimanorum conſuetudinem in figendis terminis Paſchalibus ſecutus eſt; & à Diocletiano exorſus calculum in DXXXII. annos promovit. Unde forſan non malè conjici poſſit, Metrodorum iſtum circa finem Sæculi tertii claruiſſe. Verum id parum certum. Vide Phot. Cod. CXV.

ANONYMUS Auctor, qui *de ſacro Paſchatis feſto* Volumina aliquot conſcripſit luculento ſermone. Ex iis tertium octo libris conſtans & Theodoro cuidam nuncupatum, perlegit Photius. Plurima de Hexaemero admiſta ſunt ad Theologiam ſpectantia; & in eo Metrodorus paſſim reprehenſus eſt. Vide plura apud Photium Cod. CXVI.

ANONYMUS, Auctor libri cui titulus erat, *Diſputatio adverſùs Judæos* unàque ſentientes Hæreticos, & Quartodecimanos; qui primo Hebræorum mente ſanctum Paſchæ feſtum non celebrant. Lacinias quaſdam breviculas Operis iſtius habet Photius Cod. CXV.

ANONYMI aliquot Scriptores, qui *Vitas aut Martyria Sanctorum quorundam* litteris mandârunt, viz. *Martyrium Septem Puerorum Dormientium*, *qui Perſecutionem Decianam* fugientes ſpeluncam prope Epheſum ingreſſi ſunt anno 250. & in ſomnum conjecti, experrecti ſunt demum anno 445. Excerpta fabulæ iſtius habes apud Photium Cod. 253. *Martyrium Timothei Apoſtoli*, cujus fragmenta exhibet Photius Cod. 254. *Martyrium magni Martyris Demetrii*, qui ſub Maximiano paſſus eſt apud Photium Cod. 255. *Vita SS. Patrum Methrophanis & Alexandri*, in quibus *Vita Conſtantini M.* fusè enarrata eſt. Excerpta admodum prolixa dabit Photius Cod. 256. *Vita Pauli Epiſcopi CP. Confeſſoris*: fragmenta ejus benè longa extant apud Photium Cod. 257. denique *Vita S. Athanaſii*, cujus excerpta valdè prolixa ſuppeditat Photius Cod. 258.

Scriptores Gentiles Chriſtianam Religionem hoc Sæculo perſtringentes.

PROCLUS, *Diadochus*, quia ex Platonica erat ſucceſſione, dictus, genere nobilis, natus in urbe Byzantio, parentes habuit Patricium & Marcellam, domo Lycios. Xanthum Lyciæ urbem à parentibus ductus, Grammaticis diſciplinis imbutus eſt. Inde Alexandriam miſſus, Leonem Rhetorem, Orionem Grammaticum, Olympiodorum Philoſophum, & Heronem Mathematicum audivit; Relictâ Alexandriâ Athenas profectus eſt, ubi in re Philoſophica Plutarchum juniorem, ac poſt illius

mortem

mortem Syrianum, Præceptores nactus eſt. Tandem Scholæ Platonicæ apud Athenienſes, ineunte hoc Sæculo, Rector factus, ibi loci conſenuit, & 75. annos natus, è vivis exceſſit. Inter multa ac præclara quæ de Philoſophia & Gentilium Theologia edidit, volumina, ſcripſit ἐπιχειρήματα XVIII. *contra Chriſtianos*: ſecundus à Porphyrio inquit Suidas*, qui impuram ſuam & contumelioſam linguam adversùs Chriſtianos exacuit. Adversùs hunc calamum fœliciter ſtrinxit Joannes Philoponus.

* In voce Πρόκλος,

540. DAMASCIUS, Patriâ Damaſcenus, ſectâ Stoicus, aliis Peripateticus, claruit circa an. 540. In Rhetoricis Theonem, in Dialecticis Iſidorum, in Geometricis & Arithmeticis Marinum, Procli in ſcholâ Athenienſi ſucceſſorem, in Philoſophicis Zenodorum Marini ſucceſſorem, in Platonicis & Mathematicis Ammonium Hermiæ filium, audivit. Ipſe tandem poſt Theonem ſcholæ Rhetoricæ præfuit annos novem; & poſt Iſidorum ſcholam Philoſophicam Athenienſem rexit. Quod ad religionem attinet, erat εἰς ἄκρον δυσσεβής, inquit Photius* ſummè impius, & novis atque anilibus fabellis animum ſimul ac ſermonem refertum gerens. Quare & ſanctam fidem noſtram, tametſi timidè, tectâque malevolentiâ, non rarò tamen in vita Iſidori Præceptoris ſui allatrat. Scripſit enim Damaſcius, præter alia quædam Opera, *Vitam Iſidori Philoſophi*, quam ſtrictim delibat Photius Cod. 181. ampliſſima verò ejus excerpta exhibet Cod. 242.

* Cod. 181.

SÆC. VI.

Concilia hoc Sæculo habita.

501. P.II. ROMANUM I. anno DI. x. Cal. *Novembr.* in causâ Symmachi Papæ congregatum, qui apud Theodoricum Regem falsò accuſatus, à Synodo hanc in rem coactâ purgatur. Extant Synodi Acta, unà cum Theodorici aliorúmque, hâc de re, Epiſtolis *Conc.* Tom.IV. p.1323 Varias Actorum lectiones ex diverſis codicibus MSS. dabit Baluzius, *Nov. Collect.* col. 1463.

502. P.II. ROMANUM II. PALMARE dictum, ab LXXXI. Epiſcopis, anno DII. VIII. Id. *Novembr.* habitum, quo Symmachi electio à Schiſmaticis ſæpiùs impetita iterùm confirmatur, & Lex quam tuletar Baſilius Prætorio Præfectus, tanquàm Eccleſiaſticę libertati nimiùm repugnans, abrogatur. Extant hujus Synodi Capitula VIII. *Conc.* Tom. IV. pag. 1333. Hanc Synodum edito libello Apologetico defendit Ennodius Ticinenſis, qui habetur tùm inter Ennodii Opera, tùm ubi ſuprà pag. 1340.

503. P.II. ROMAMUM III. anno DIII. eâdem de causâ habitum, quo Acta prioris Synodi confirmantur, & Ennodii libellus in Synodo recitatus communibus ſuffragiis comprobatur. Extant Acta Conc. Tom. IV.p. 1364.

504. P.II. ROMANUM IV. à Symmacho & CIII. Epiſcopis anno DIV. Calend. *Octobr.* celebratum; quo bonorum Eccleſiaſticorum invaſores, etiamſi facultate etiam à Rege impetratâ, anathemati ſubjiciuntur. Extant Acta Conc. Tom. IV. pag. 1371.

506. P.II. AGATHENSE in Provinciâ Narbonenſi à XXXV. Epiſcopis anno DVI. III. Idus *Septembr.* vel ut alii, v. Cal. *Septembr.* ad Diſciplinam Eccleſiaſticam priſtino vigori reſtituendam, habitum. Extant hanc in rem Canones XLVIII. quibus XXV. alii poſteà acceſſerunt. Conc. Tom. IV.p. 1381.

507. P.II. BYZACENUM I. in Provinciâ Africæ Conſulari, à quamplurimis Africæ Epiſcopis anno DVII. celebratum; quo, non obſtante Thraſamundi Regis Edicto, decretum eſt omnibus Eccleſiis Paſtoribus deſtitutis novos Epiſcopos eſſe ſubrogandos. Vide Ferrand. Diac. *Vit. Fulgent.* c. XVI.

511. P.II. AURELIANENSE I. ad Ligerim Fl. præſentibus Epiſcopis XXXII. anno DXI. VI. Idus *Julias* à Clodovæo Rege convocatum. In quo plurima ad Mores, Ritus, & Conſuetudines Eccleſiæ utilia conſtituta ſunt. Extant Canones XXXI. Conc. Tom. IV. p. 1403. & cum Notis ſuis & Obſervationibus apud Car. le Cointe, *Annal. Eccl. Franc.* Tom. I pag. 279.

BRITANNICUM anno , ut volunt, ſed Scriptores ut plurimùm recentiores, DXII. habitum. In quo Dubricius Urbis Legeonum Archiepiſcopus conſtituitur, Theliao in ſede Landavenſi ſucceſſore facto, Capgrav. *in Vit. S. Patric.* Bal. *Cent.* I. c. 58. p. 55. Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 60. 512. P.II.

SIDONIENSE in Palęſtina ab LXXX. Epiſcopis Eutychianis ad damnandam Synodum Chalcedonenſem, Anaſtaſii Imp. ſummi hęreſis Eutychianæ fautoris juſſu, anno DXII. habitum. Videſis Marcellin. *in Chron.* ad hunc annum p. 53. qui *infamem & irridendam Synodum* vocat, & Flavianum Antiochiæ, & Joannem Paleſtinium Epiſcopos, quod cœtum hunc ſacrilegum refellerant, in Caſtellum, quod *Petra* dicitur, exules miſſos fuiſſe, ibique Flavianum in Domino requieviſſe refert. Confer Evagr. lib. III. cap 32. Citatur etiam hæc Synodus Conc. Nic. II. Act. I. 512. P.II.

ILLYRICIANUM I. anno DXV. à XL. Illyrici & Græciæ Epiſcopis celebratum. Quo, occaſione Theſſalonicenſis Epiſcopi ob metum Imperatoris cum Timotheo CP. communicantis, Epiſcopi in unum convenientes per profeſſionem in ſcriptis factam, ab eo, proprio licèt Metropolitano, diſcedunt, miſſiſque Romam tabulis, ſe cum Papa communicaturos eſſe in ſcriptis profeſſi ſunt. Vide Theophan. *Chronograph.* ad Anaſtaſii ann. XXV. p. 139. 515. P.II.

AGAUNENSE in Burgundiâ ann. DXV. vel ut nonnulli, ann. ſequenti prid. Cal. Maii, à LX. Epiſcopis, totidémque comitibus habitum. Quo Monaſterium Agaunenſe à Sigiſmundo Rege pœnitentiam jam agente fundatum, amplis reditibus & privilegiis ornatur; Et nova pſallendi inſtitutio, modus ſcilicet Chori perennis, à Synodo comprobatur. Extant hujus Synodi Acta (ſi modò germana & genuina; ſunt enim haud leves ſuſpicandi cauſæ,) *Conc.* Tom. IV.p. 1557. Vid. etiam quæ hâc de re habentur in *append.* ibid. p. 1827. & præcipuè apud le Cointe, ad an. 536. p. 534. 515. P.II.

TARRA-

SÆC. D. ab An. VI.

516. P.II. TARRACONENSE in Citeriori Hiſpaniâ propè mare, à X. Epiſcopis anno DXVI. VIII. Id. *Novembr.* habitum. Extant de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ Capitula XIII. Conc. Tom.IV.pag.1562 Cap. ultimo ſtatuitur, ut Epiſcopus diœceſanus quoſdam etiam ex laicis ad Synodum Provincialem convocaret. Quo verò ſenſu id intelligendum ſit, pluribus diſquirit Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. *Diſſert.* XL. vid. *Notit.* ejus p.63.

517. P.II. GERUNDENSE in Catalonia, anno DXVII. VI. Idus *Junias* à VII. Epiſcopis habitum. Extant quæ ad Diſciplinam Eccleſiaſticam & Litaniarum celebrationem præcipuè ſpectant, Capitula X. Conc. Tom. IV.p.1567. Meminit hoc circiter tempore, ſed tacito & loco & anno, Synodi cujuſdam Gallicanæ, quâ hæreticus Arianus coram Remigio divinitùs obmuteſcens, ad Fidem Catholicam converſus eſt, meminit, inquam, Hincmarus *in Vita Remigii* num. LVI. apud Sur. *Januar.* XIII. & exinde Flodoardus *Hiſt. Remenſ.* l. I. p.16.

517. P.II. EPAONENSE in Galliâ Narbonenſi, in Provinciâ Viennenſi à XXV. Epiſcopis anno DXVII. Calend. *Octobr.* celebratum. Extant ad reſtituendam Diſciplinam Eccleſiaſticam Canones XL. præfixâ Aviti Viennenſis Tractoriâ, Sirmondi, Binii, Albaſpinæi notis illuſtrati Conc. Tom.IV. p. 1573.

517. P.II. LUGDUNENSE I. anno DXVII. ab XI. Epiſcopis, adversùs Stephanum quendam, inceſtûs crimine pollutum, habitum. Extant Canones VI. Conc. Tom. IV. p. 1584.

518. P.II. CONSTANTINOPOLITANUM I. à XL. Epiſcopis, anno DXVIII. *Julii* XX. celebebratum. Quo Concilii Chalcedonenſis, Leonis Papæ, Euphemii & Macedonii Epiſcoporum Conſtantinopolitanorum nomina ſacris Diptychis reſtituta ſunt; Severus, aliique ejuſdem Concilii adverſarii damnati. Extant, Græc.Lat. *Epiſtola Synodalis* ad Joann CP. in Conc. *ſub Men.* Act.V. Conc. Tom.V. p. 162. Clericorum & Monachorum Eccleſiæ Antiochenæ adversùs Severum, ad hanc Synodum *ſupplicatio* ibidem pag.157. Monachorum *libellus* Synodo oblatus ibidem pag. 171. Joan. CP. aliorúmque aliquot *Epiſtolæ* de hâc Synodo ibid. p. 186. Ex quibus liquidò conſtat, quanto Fidei zelo, quàm obſtinatâ animi conſtantiâ, pro reddendâ ſuâ Synodo Chalcedonenſi dignitate; pro Severi, Petri, & Zoaræ, damnatione, apud Joannem Patriarcham laborarunt Monachi, totúſque Regiæ urbis populus. Quod & factum eſt.

518. P.II. TYRIUM anno DXVIII. *Septembr.* XVI. habitum: Quo Acta legitima Concilii CP. confirmantur. Extat Gr. Lat. *Epiſtola Synodalis* ad Concilium CP. ubi ſuprà p.193.

518. P.II. ROMANUM V. anno DXVIII. ſub Hormiſda Pontifice habitum. Quo, ſancitâ cum Eccleſiâ CP. concordiâ, de Acacii, Euphemii, & Macedonii nominibus è Diptychis expungendis agitur. Ad pleniorem hujus Synodi intelligentiam facient *Epiſtolæ* Hormiſdæ XXV. XXVI. ad XXXIV. incluſivè; & *Indiculus* ſive *Commonitorium* Legatis Pontificiis in Orientem profecturis datum, Conc. Tom. VI. pag. 1476.

520. P.II. CONSTANTINOPOLITANUM II. ab Epiphanio Patriarchâ, anno DXX. collectum. Extat Lat. *Epiſtola Synodica* ad Hormiſdam Papam, inter ejuſdem Epiſtolas Conc.Tom. IV.pag. 1524.

SÆC. VI. ab An. D.

SARDINIENSE ab Epiſcopis Africanis in Sardiniâ ſub perſecutione Thraſamundi Vandalorum Regis exulantibus, anno circiter DXXI. in controverſia de Gratiâ Dei, & Humano Arbitrio celebratum. Extat *Epiſtola Synodica* reſponſoria ad Joann. Maxentium, ejúſque Monachos Orientales Conc. Tom. pag. 1591. & à Fulgentio Ruſpenſi planè ſcripta videtur. Ad hanc Epiſtolam, Diſſertationem hiſtoricam & dogmaticam habet Card. d'Aguirre Conc. Hiſp. Tom. II. vid. *Notit.* ejus p. 67. 521. P.II.

ILERDENSE in Hiſpaniâ Tarraconenſi ad Sicotim fluvium, ab VIII. Epiſcopis, Anno DXXIV. VIII. Idus *Auguſti* habitum. Extant de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ Canones XVI. cum Fragmentis aliis Conc. Tom.IV. p. 1610. 524. P.II.

VALENTINUM I. apud Hiſpanos à VI. Epiſcopis, Anno DXXIV. ut vulgò volunt, II. Non. *Decembr.* coactum. Verum cùm habitum ſit Æra Hiſpanica DLXXXIV. rectiùs ad annum Chriſti DXLVI. erit referendum. Extant quæ ad regulas ſpectant Eccleſiaſticas Capitula VI. Conc. Tom. IV. p.1617. 524. P.II.

ARELATENSE I. à XVI. circiter Epiſcopis, anno DXXIV. VIII. Id. *Julias* celebratum. In quo de Diſciplinâ in ordinandis Clericis ſervandâ præcipuè cavetur. Extant Canones IV. cum plurimis ex Gratiano Fragmentis Conc. Tom. IV. p. 1622. 524. P.II.

JUNCENSE in Provincia Byzacena anno DXXIV. menſe *Decembri* habitum in cauſa Vincentii Girbitani, qui plebes Tamallumenſis Eccleſiæ invaſerat. Extat *Epiſtola Synodalis* Conc. Tom. IV.p.1627. 524. P.II.

CARTHAGINENSE I. ſub Bonifacio Epiſcopo, & plurimarum Africæ Provinciarum Epiſcopis numero LIX. anno DXXV. Nonis *Februariis* collectum. Quo Fides Patrum Catholica confirmatur, & Monaſteriis ſua Privilegia aſſeruntur. Extant hujus Concilii *Acta* ex vetuſtiſſimo Bibliothecæ, olim Palatinæ, Codice in lucem prolata Conc. Tom.IV. pag. 1628. 525. P.II.

CARPENTORACTENSE in Galliâ Narbonenſi, à XVI. Epiſcopis, ann. DXXVII. VIII. Idus *Novembr.* habitum. Extat Canon unicus, quantum ex bonis Parochiali Eccleſiâ ablatis Epiſcopo ſumere liceat; & *Epiſtola Synodalis* de Epiſcopo ordinationes illegitimas faciente Conc. Tom. IV. p. 1663. 527. P.II.

ARAUSICANUM à XIII. Epiſcopis, anno DXXIX. V. Nonas *Julias* celebratum. Condita ſunt de Gratiâ & Libero Arbitrio Capitula XXV. Notis Sirmondi, Labbei, Binii, illuſtrata Conc. Tom. IV. pag. 1666. De hujus Concilii tempore accuratè agit Voſſius *Hiſt. Pelag.* l. II. c. 53. 529. P.II.

VASENSE anno DXXIX. Nonis *Novembr.* ab XI. Epiſcopis habitum. Extant Regularum Eccleſiaſticarum Canones V. Conc. Tom. IV. p. 1679. 529. P.II.

VALENTINUM, in Galliâ Viennenſi ad Rhodanum Fl. anno circiter DXXX. in cauſâ Cæſarii Arelatenſis congregatum. Annus quidem non uſque adeò conſtat; hoc tamen tempore fuiſſe maximè ſit probabile, fervente jam in Galliis controverſiâ de hæreſi Pelagianâ, quæ ſuperiori anno in Concilio Arauſicano II. damnata fuerat. Acta hujus 530. P.II.

SÆC. VI. ab An. D. jus Synodi breviter relata habentur apud Cypria- num, Cæſarii Diaconum, in *Vitâ S. Cæſarii* num.xxx. ubi diſertè tradit, Cæſario dogmatis Pelagiani ſuſpicione apud quoſdam laborante, Antiſtites ultrà Iſaram conſiſtentes, Valentiæ in Synodum hac de re conveniſſe; cui cùm Cæſarius per adverſam valetudinem intereſſe non potuit, per legatos ſuos, tùm Epiſcopos, tùm Presbyteros & Diaconos ſe purgavit, ſententiamque Catholicam de gratiâ Dei & libero arbitrio declaravit, quam S. Scripturæ, ſanctorúmque Patrum teſtimoniis validiſſimè confirmavit. Paucis hæc monueram ſuprà in *Cæſario* pag. 318. Graviter hoc nomine me arguit Scriptor quidam Gallus, qui diſſertationem hiſtoricam non ineruditam *de Thebæâ Legione* Anglicè nu- *Cap.5.p.27. per in lucem emiſit *, miſſoque Cypriano, me potiùs amandat ad evolvenda Concilia Valentina, nempè primum ann. CCCLXXIV. alterum ann. DCLXXXIV. tertium an. DCCCLV. habitum, in quibus, inquit, nihil hujuſmodi de S. Cæſario, & Hæreſi Pelagianâ reperitur. Nihil planè; quippè primum nondum nato Cæſario, duo poſteriora poſt ejus demum tempora habita ſunt. Unde Cyprianum manifeſtò hallucinari, méque ejus auctoritate temerè nimis niti, confidenter aſſerit. Summa argumentationis ejus in hoc ſita eſt, incertum eſt Concilium Valentinum quia Cypriani auctoritate nititur? immò planè nullum, quia nulla ejus in Conciliis editis habetur mentio. Verùm I. nulla ne fuerit Synodus Valentina præter tres ab ipſo enumeratas? Quis, niſi hoſpes in Operibus Veterum, neſcit, plura Concilia à Scriptoribus Eccleſiaſticis memorari, quorum in editis Conciliorum Tomis nec vola datur, nec veſtigium? Immò haud pauca exempla ex hâc ipſâ notitiâ peti poſſunt. Sed huc confugere non eſt neceſſe; Recludat oculos, & inſpiciat Labbeanam Conciliorum editionem, quam aliàs ſæpè citat, ibique videbit Concilium noſtrum Valentinum pariter ac alia ſuum locum habere, Tom.IV.col. 1678. II. Sufficit ad firmandam hujus Synodi auctoritatem unius Cypriani teſtimonium, cujus fides integra hactenùs apud omnes atque illibata ſterit. Vir gravis & eruditus, qui neque præceptoris ſui res geſtas ignorare potuit, nec in iis enarrandis fucum nobis facere voluiſſe, cenſeri de- † Ibid. p.26. beat. Quid quod ipſemet Cenſor † noſter non diffitetur vitam hanc politam eſſe, magnóque judicio ſcriptam, nec diſcipuli S. Cæſarii nomine indignam? Ne tamen nihil omninò dicere videatur, ad miſerum illud χρηστοφύγετον ſe recipit, quid ſi *inquit*, impoſtor aliquis Cypriani nomen hìc induerit? ſed demonſtratione hâc in parte opus erat, non levibus ſuſpiciunculis, nudiſque conjecturis. Verùm refellendis iſtiuſmodi exceptiunculis jam immorari nolo, paucula hæc, dum hæ ipſæ ſchedæ prelo ſubduntur, notâſſe contentus. Interim errat etiam toto Cœlo Criticus noſter, dùm Cyprianum Cæſarii Diaconum, eundem facit cum Cypriano Epiſcopo Tholonenſi, qui Concilio II. Arauſicano ſubſcripſit, quemque Cæſarius ad Synodum noſtram Valentinam legatum miſit, quos tamen diverſos fuiſſe manifeſtum eſt; quod ex ipſâ Cæſarii *vitâ* liquidò conſtat, & pluribus eum docere poterat Car. Cointius ad ann. DXLII. *num.* xxx. Tom.I. pag. 620.

531. P.II. ROMANUM VI. anno DXXXI. à Bonifacio habitum. Quo Vigilium Diaconum ſibi ſucceſſorem delegit; ſed coactâ mox aliâ Synodo, Conſtitutum ſuum hâc de re, utpote contra Canones factum, abrogavit. Vide Anaſtaſ. in *Vitâ Bonifacii*, Conc. Tom. IV. pag. 1682. & ibid. pag. 1690.

531. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM *Cave Hiſt. Lit.* II. ann. DXXXI. ſub Epiphanio Patriarcha collectum. Stephanus Epiſcopus Lariſſenus, & Theſſaliæ Metropolita, à Provinciæ ſuæ Epiſcopis nuper ordinatus fuerat. Cùm verò in eâ ordinatione non expectata ſit autoritas & conſenſus Patriarchæ CP. qui in hanc Provinciam jus Pontificium ſibi vindicavit, ab æmulis hâc de causâ Stephanus apud Epiphanium Patriarcham accuſatus eſt. Qui mox coactâ Synodo ἐν ἡμύνη hominem ab omni Eccleſiaſtico Miniſterio ſeparavit, & Commonitorium de hac re in Theſſaliam direxit. Unde Stephanus quò ſe vertat neſciens, continuò ad Sedis Romanæ judicium provocat. Hæc per compendium; quæ ex binis ipſius Stephani, aliiſque Theſſalorum libellis Synodo Romanæ ſub Bonifacio II. exeunte hoc anno habitæ oblatis, Conc.Tom.IV. pag.1691.fuſiùs diduci poterant.

ROMANUM VII. ſub Bonifacio II. Papâ, & IV. Epiſcopis, tunc fortè in urbe commoranti- 531. P.II. bus, & XXIX. Presbyteris anno DXXXI. VII. Idus *Decembr.* in Conſiſtorio B. Andreæ Apoſtoli celebratum. Binas Seſſiones habuit hæc Synodus. In primâ lecti ſunt duo Stephani Lariſſenſis in Theſſalia Metropolitæ libelli ad Bonifacium Papam & Concilium Romanum per Theodoſium Epiſcopum Echinienſem tranſmiſſi; quibus de ſe, ob illicitam ordinationem, ab Epiphanio CP. ſuſpenſo conqueſtus, & ad Sedis Romanæ judicium ſe confugere profeſſus, longam calamitatis ſuæ hiſtoriam texit. Seſſione II. recitatus eſt Elpidii, Stephani, & Timothei Theſſaliæ Epiſcoporum in eandem rem, & per eundem Theodoſium oblatus Bonifacio libellus; affirmante prætereà Theodoſio, ſpecialem Eccleſiarum Illyrici gubernationem ad Sedem Romanam pertinere. Quem in finem prolatæ ſunt plurium Pontificum Romanorum Epiſtolæ & Reſcripta Imperialia. Quid in hâc causâ vel de Stephano Lariſſenſi, vel de juribus Romanæ Sedis in Eccleſias Illyrici definiverit Synodus, non liquet, cùm Acta in fine mutila ſint. Extant Acta ex Bibliothecâ Barberinâ, à L. Holſtenio primùm prolata, notiſque ſuis illuſtrata, unà cum plurimis Epiſtolis quæ huc facere videntur *Collect. Rom.* Part. I. pag. 1. Exinde Conc. Tom. IV. p. 1691.

TOLETANUM I. anno DXXXI. XVI. 531. P.II. Cal. *Julias*, ab VIII. Epiſcopis habitum. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ Capitula V. unà cum Montani Toletani Epiſtolis II. Conc. Tom. IV. p. 1734. ad annum DXXVII. & rectiùs meâ quidem ſententiâ, hanc Synodum rejicit Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. cum Ærâ Hiſpanicâ DLXV. ſub quâ habita eſt, anno Chriſti DXXVII. optimè reſpondeat. Vide *Nott.* ejus ad hunc annum.

ROMANUM VIII. ſub Joanne Papâ II. an- 532. P.II. no DXXXII. habitum. Quo contra Monachos *Acœmetas* definitum eſt, Catholicè dici poſſe, unum de Trinitate paſſum eſſe; & quo ſenſu Hormiſdas Papa eam ſententiam rejecerit. De quibus conſulas Baron. ad ann. DXIX.DXXXIII.DXXXIV.& Conc. Tom. IV. p. 1762. Anno ſequenti habita eſt Conſtantinopoli *Collatio* Epiſcoporum Catholicorum cum Severianis de rectâ Fide, & Concilio Chalcedonenſi, cujus Acta habentur Conc. Tom. IV.p.1763.

AURELIANENSE II. à XXVI. Epiſcopis & 533. P. II. Prebyteris aliquot, anno DXXXIII. IX. Cal. *Julias* juſſu Childeberti Regis celebratum. Spectat hæc Synodus ad mores & Diſciplinam Eccleſiæ; de quibus extant Canones XXI. cum notis Sirmondi & Binii. Conc. Tom.IV.p.1779. Exhibet hos Canones

cum notulis hinc inde interſperſis Car. le Cointe *Annal.* Tom. I. p. 400.

533. P. II. CARTHAGINENSE II. anno circiter DXXXIII. à Reparato & CCXVII. Epiſcopis habitum. Quo Eccleſiæ Africanæ libertas & diſciplina longâ ſervitute collapſa redintegratur. Extat *Epiſtola Synodalis* ad Joannem Papam, quâ de dubiis quibuſdam, præcipuè de recipiendis Arianorum Sacerdotibus ad Fidem Catholicam revertentibus, de parvulis apud eos baptizatis, aliiſque, ſententiam ejus exquirunt, Conc. Tom. IV. pag. 1755. Reſcriptum Agapeti Joannis Succeſſoris habetur ibidem pag. 1791. Extat etiam hujus Synodi Canon unicus *de libertate Monaſteriorum* ibidem pag. 1785.

535. P. II. ARVERNENSE I. apud Aquitanos anno DXXXV. VI. Idus *Novembr.* à XV. Epiſcopis coactum, ut bona Eccleſiæ ſarta tecta conſervarentur. Extant de variis Eccleſiæ Rebus & Conſuetudinibus Canones XVI. cum notis Sirmondi & Binii; & *Epiſtola Synodalis* ad Theodebertum Regem *de Clericorum poſſeſſionibus non invadendis* Conc. Tom. IV. pag. 1803. & apud Le Cointe *Annal.* Tom. I. p. 439.

536. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM IV. anno DXXXVI. VI. Nonas *Majas*, adversùs Anthimum, Severum, alioſque Acephalorum principes, novas quotidiè turbas excitantes, & pluſquàm L. Epiſcopis, ſub Mennâ Patriarchâ, *ἐν τῷ Μεσαύλῳ τῷ δυτικῷ, in Meditullio Aula occiduo* Ædis B. Mariæ, propè magnam Eccleſiam celebratum. Extant Gr. Lat. hujus Concilii Acta Conc. Tom. V. p. 1. in V. Seſſiones ſive Actiones partita.

Act. I. libelli II. quos Monachi Juſtiniano Imp. & Agapeto Papæ pro depoſitione Anthimi (qui desertâ ſede ſuâ Trapezuntinâ Patriarchalem Regiæ urbis dignitatem uſurpaverat) & damnatione Severi, Zoaræ aliorumque obtulerant; *libellus* Orientalium Epiſcoporum adversùs Anthimum, alioſque hæreticos Agapeto oblatus; *Epiſtola* Agapeti Encyclica de Anthimi depoſitione & Mennæ ſubrogatione recitantur. Miſſi etiam Epiſcopi tres cum Presbyteris, & Diaconis aliquot, qui Anthimum de rebus in Synodo geſtis certiorem facerent, ipſúmque ad Synodum citarent.

Act. II pridiè Nonas *Maias*, & III. VI. Idus *Maias*, Anthimus cùm nuſquàm reperiri poterat, miſſi ſunt alii Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi, qui ſecundâ vice ipſum inquirerent; ſed fruſtrà, tertiò itaque miſſi ſunt alii, qui idem munus demandatum perſequerentur.

Act. IV. XII. Cal. *Jun.* Anthimus latebras adhuc quærens, cùm nullo modo etiam tertiò requiſitus inveniri poterat, proclamatione etiam Synodali per dies aliquot publicè propoſitâ, damnationis & depoſitionis ſententia in eum fertur.

Act. V. pridiè Nonas *Junias*, varii Epiſcoporum & Monachorum ad Juſtinianum Imp. libelli, Epiſtolæ plures & Relationes Synodales contra Severum, & Petrum Apamæenſem, alioſque Acephalos exhibentur; nempe ad Juſtinianum *libelli* II. prior à Paulo Apamenſi, & ſecundæ Syriæ Epiſcopis, rectam Fidei ſuæ confeſſionem, & querelas adversùs Severum, Petrum, & Zoaram continens; poſterior Monachorum & Archimandritarum ex Palæſtinis & ſecundâ Syriâ adversùs eoſdem hæreticos ad Mennam ejúſque Synodum; Eorundem Monachorum *libellus* alter, quo eoſdem ſuis coloribus depictos, cædibus, flagitiis, impietatibus infames exhibent, & judicio Synodali damnari petunt: Hormiſdæ Papæ *Epiſtola* II. ad Monachos Orientales una, ad Epiphanium Epiſcopum CP. altera, qua ipſum admonet & inſtruit quomodò ſe erga hæreticos gerere debeat; *ſupplicatio* Clericorum & Monachorum Antiochenorum contra Severum ad Synodum CP. anno DXVIII. *Relatio* Synodalis Concilii CP. anno DXVIII. ad Joannem Patriarcham de reformatione eorum quæ ab Acephalis adversùs Synodum Chelcedonenſem acta fuerant; Monachorum ad eandem Synodum *libellus* de damnatione Acephalorum, & ut quatuor Synodi Oecumenicæ Nicæna / Conſtantinopolitana / Epheſina / Chalcedonenſis / Diptychis reſtituantur, unà cùm *Relatione* acclamationum & eorum quæ à populo & Monachis apud Joannem Patriarcham geſta ſunt; annexis Joannis Patriarchæ ad Joannem Hieroſolymitanum, & Epiphanium Tyriorum Epiſcopum, de eiſdem rebus Epiſtolis, eorumque Reſponſoriis, & Epiſcoporum ſecundæ Syriæ ad Joannem Patriarcham literis, quibus Synodi CP. Acta approbarunt: Duplex *Actio* formata coram Eutychiano Comite & Provinciæ Præſide contra Petrum Apamæenſem Epiſcopum, inter Acephalos virum primarium, qua tota iſtius negotii ratio pleniùs exponitur; quibus accedit Monachorum Apamæenſium ad ſecundæ Syriæ Epiſcopos de ejuſdem Petri ſceleribus *libellus*, & Epiphanii Patriarchæ CP. Synodique ſub eo habitæ in eundem Petrum, Severum, & Zoaram damnationis ſententia. Quibus omnibus relictis, Mennas Patriarcha in eoſdem Hæreſiarchas, omneſque iis adhærentes anathematis ſententiam protulit; quam mox lege latâ, additis etiam pœnis ſæcularibus, Juſtinianus Imperator auxit & confirmavit.

HIEROSOLYMITANUM I. anno DXXXVI. XIII. Cal. *Octobr* à XLV. Epiſcopis, præſidente Petro Patriarchâ, habitum. Et primò recitantur quæ per Eliſſæum Diaconum & Notarium allata ſunt, nempe Juſtiniani Imp. *Lex* adversùs Anthimum, Severum, &c. ſub finem Concilii CP. nuper lata; deinde Mennæ Patriarchæ ad Petrum Hieroſolymitanum & hanc Synodum *Litera*; denique Concilii CP. ſub Mennâ nuper habiti geſta. Quibus lectis, Petrus Synodi nomine primò in Anthimum, deinde in Severum, Petrum, & Zoaram hæreticos, damnationis ſententiam tulit. Extant Græc. Lat. Synodi hujus Acta Concil. Tom. V. p. 275. 536. P. II.

THEVINENSE in Majori Armeniâ anno DXXXVI. habitum. Erat hoc tempore Armeniæ Catholicus Nierſes Pancrievantanus domo Aſcdarachenſis, qui ab Aptyſo quodam Syro Jacobita, ejúſque ſociis (qui ad impetrandam à Patriarchâ Armeno ordinationem illuc pervenerant) in Acephalorum hæreſim pertractus eſt. Acceſſit quod Choſroes Rex Perſarum hoc tempore Armeniam in ſuam poteſtatem redigere cœperat, adeòque hanc rem ſtrenuè promovebat, ratus ſe hoc pacto Armenorum animos ab Imperio Græcorum faciliùs eſſe abalienaturum. Ejus igitur juſſu decem Epiſcoporum Synodum Thevini congregavit Nierſes Patriarcha, quorum ſuffragio Concilio Chalcedonenſi anathema dictum eſt; decretumque, unicam in Chriſto Domino naturam agnoſcendam eſſe; feſta Dominicæ nativitatis, ejuſque baptimi, uno eodemque die (nempè *Januarii* VI.) celebranda; additionem illam (*Qui crucifixus es pro nobis*) à Petro Fullone primùm adinventam, Triſagio reſtituendam, Armenos à Græcis ſegregandos: neque ampliùs iis licere Hieroſolyma proficiſci. Magna hæc erant turbarum & diſcordiarum ſemina, ut mox Georgiani & Siunienſes ab Armenorum communione 536. P. II.

munione receſſerunt. Agunt de hâc Synodo Auctor *Hiſt. Patriarch. Armenæ* cap. 10. apud Cl. Galanum *Conciliat. Eccleſ. Armen.* Part. I. pag. 85. Gregosius Siſenſis Patriarcha *Epiſt.* ad Haytonem Armeniæ Regem *ibidem* pag. 86. præ aliis ipſe Galanus *Part.* II. *Tom.* I. pag. 120. De anno hujus Concilii exactè ſtatuendo planè deſperaſſem, niſi viam aperuiſſet Photius in *Epiſtolâ* ad Zachariam Armeniæ Catholicum (quam MS. penes ſe habent Armeni) ubi ait inter Concilium Chalcedonenſe & Thevinenſe interceſſiſſe annos LXXXIV. *i. e.* ab anno Marciani II. uſque ad Juſtiniani X. *h. e.* Domini DXXXVI. ut mirari liceat Cl. Galanum accuratum hujus Synodi tempus videre non potuiſſe.

538. P.II. AURELIANENSE III. anno DXXXVIII. Nonis *Maii*, à xxxvi. Epiſcopis habitum: Ad reformandam Eccleſiæ Diſciplinam condiri ſunt Canones XXXIII. qui cum notis Sirmondi & Binii habentur Conc. Tom. V p. 294. Notis etiam ſuis illuſtratos dedit Car. le Cointe *Annal.* Tom. I. p. 554.

540. P.II. BARCINONENSE I. in Cataloniâ, circa annum DXL. à vii. Epiſcopis ſub Sergio Metropolitano habitum. De Diſciplinâ Eccleſiaſticâ extant Canones X. cum notis Albaſpinæi Conc. Tom. V. p. 378. Canone ultimo Synodi Chalcedonenſis conſtituta de Monachis obſervari præcipiuntur.

541. P.II. CONSTANTINOPOLITANUM V. ſub Mennâ Patriarchâ, circa annum DXLI. in causâ Origeniſtarum mandato Juſtiniani Congregatum. Supplicem Juſtiniano libellum nuper obtulerant Monachi Hieroſolymitani, Eulogius, Conon, Cyriacus, & Pancratius, conqueſti de dogmatibus Origenianis per Orientem plenâ meſſe repullulantibus, exceptis ex Origenis libris quibuſdam capitulis, quæ publicâ autoritate damnari poſtulârunt. Annuit Imperator, evulgato prolixo adversùs Origenis errores Edicto. Evulgatum ad Vigilium Papam, reliquoſque Orientis Patriarchas miſit, teſte Liberato *Breviar.* c. 23. p. 162. Nec hoc feciſſe contentus, Epiſcopos qui in urbe reperti ſunt, in Synodum cogi juſſit; quâ lectis Juſtiniani ad hanc Synodum literis, quibus dogmata Origenis breviter perſtringit, excerpta à Monachis Palæſtinis capitula propoſita, excuſſa, & damnata ſunt. Extat Juſtiniani ad Synodum *Epiſtola* apud Cedren. in *Annal.* ad ann. Juſtinian. XXV. exindè Conc. Tom. V. p. 680. & Actorum Fragmenta nonnulla apud Evagr. *Hiſt. Eccleſ.* lib. IV. c. 38. pag 414. qui tamen ea pariter ac Cedrenus & Theophanes cum V. Synodi geſtis mirè permiſcet & confundit, errore forſan non aliundè nato, quàm quòd Acta hujus, ut & prioris an anni DXXXVI. & poſterioris poſt paucos annos ſub Mennâ habitæ, in unum cum V. Synodo codicem compingi ſolebant; quod paulò poſt quintam Synodum factum videtur, cùm ipſe Evagrius non pluſquàm XL. annis poſt Synodum quintam ſcripſerit. Certè diſtinctam eſſe hanc à Quintâ Synodo non pauca ſuadent. In hâc, ſola cauſa Origeniana; in illâ, trium Capitulorum cauſa unicè agitata eſt, nec Origenis, vel Origeniſtarum niſi Capitulo XI. vel leviſſima mentio; multò minùs cauſæ iſtius plenaria cognitio. Immò differentiam non obſcurè agnoſcit ipſe Evagrius, eo præſertim loco, quo teſtatur Juſtinianum Synodum quæ congregata erat de controverſiâ Origenianâ conſuluiſſe, ſubjecto Epiſtolæ ſuæ exemplari ejuſdem libelli, (libellum intelligit à Monachis Hieroſolymitanis oblatum) Ἀτὰρ καὶ τὰ πρὸς Βιγίλιον περὶ τούτων ἐπεσταλμένα, *Et iis quæ ad Vigilium his de*

Cave Hiſt. Lit.

rebus ſcripſerat. Quæ ſatis indicant Vigilium nondùm Conſtantinopolim veniſſe, qui tamen tempore Quintæ Synodi, & anteà quoque, in Regiâ urbe verſabatur. Scio Garnerium hæc verba aliter legere τὰ πρὸς Βιγίλιον περὶ τούτων, quaſi literas Vigilii de eiſdem rebus perſcriptas intellexiſſet Evagrius. Sed nullum refert codicem manuſcriptum, nec aliud conjecturæ ſuæ fundamentum præter malè fidam Chriſtophorſoni verſionem; ut hanc audacem correctionem à tam candido & erudito capite profectam mirari liceat. Nec alia deſunt argumenta, quæ hoc Concilium à quinto toto cælo diſtare oſtendunt. Quæ vide apud Valeſium *not. in Evagr.* pag. ttt. (qui tamen hanc Synodum in an DXXXVIII. rejicit) & Garner. diſſert. *de V. Synodo* (præſertim prout ad calcem Liberati habetur) c. 2 & 6. De tempore verò hujus Synodi accuratè agit ibidem c. ii Cùm enim pendet tempus ex Monachorum Hieroſolymitanorum Conſtantinopolim adventu; neque eos niſi poſt Zoilum ad Sedem Alexandrinam ordinatum veniſſe diſertè tradit Liberatus cap. 23. Zoilum non ante annum DXL. in hâc Sede ſucceſſiſſe prolixè docet.

In hoc denique ſub Menna Concilio conditi mihi videntur *Canones* ſive *Anathematiſmi* illi XV. adversùs Origenis & Origeniſtarum dogmata novem iſtis adversùs Origeniſtas Anathematiſſimis, quos Edicto ſuo contra Origenem nuper inſeruerat Juſtinianus Imp. & re, & verbis apprimè conſoni. Hos ex vetuſto codice Bibliothecæ Vindobonenſis Græcè exhibuit vir de Republica Literaria optimè meritus Petrus Lambecius; Græcè & Latinè Steph. Baluzius *Nov. Collect* col. 1548. Quòd verò in titulo *Conſtantinopolitanæ V. Synodi Canones* dicantur, id aliundè profectum opinor, quàm quòd hujus Synodi Acta cum V. Concilii geſtis in unum codicem Synodalem compacta, *quinta* etiam *Synodi* nomine venire ſolebant, ut modò oſtendimus. Certè Photius de V. Synodi Actis agens, ait, quædam etiam ante eam de Zonara; Anthimo CP. aliaque præterea geſta fuiſſe, quæ tamen ſub hac ipſa Synodo comprehendebantur. Cod. XVIII. col. 13.

BYZACENUM II. anno DXLI. habitum. 541. P.II.
Quo Legatio ad Juſtinianum Aug. miſſa eſt. Vid. Juſtin. Reſcript. prope fin. & Baron. ad ann. DXLI. num. x.

AURELIANENSE IV. anno DXLI. à LI 541. P.II.
Epiſcopis vel per ſe, vel per vicarios, præſentibus, celebratum. Quo plurima de Ritibus & Negotiis Eccleſiaſticis ſancita ſunt. Extant Canones XXXVIII cum notis Syrmondi & Binii Conc. Tom. V. pag. 380. cum notis Cointii, *Annal.* Tom. I. p. 595.

CONSTANTINOPOLITANUM 547. P.II.
VI. anno DXLVII. à Vigilio Papa tunc Conſtantinopoli agente & XXX. Epiſcopis habitum. Quo auditis quæ ex utraque parte de *Trium Capitulorum* controverſia dicebantur, decretum eſt, ſententiam de Trium Capitulorum damnatione, uſque ad Oecumenicum Concilium ſuſpendendam eſſe.

Ut tota hæc cauſa rectiùs intelligatur, paulò altiùs repetenda eſt. Theodorus Cappadox Cæſareæ Epiſcopus, Origeniſtarum hoc tempore primipilus, & acerrimus defenſor, ſummaque in Aula potentiâ fretus, cùm cauſam Origenianam tùm Imperiali Edicto, tùm ſententiâ Synodali ante paucos annos oppreſſam videret, ut Imperatoris animum ab hoc conſilio avocaret, perſuaſit ei ut Trium Capitulorum damnationem in ſe ſuſciperet, &

damnatis Theodoto Mopſueſteno, Theodorito, & Iba Edeſſeno, faciliùs ſe Acephalos omnes ad ſuam Communionem reducturum. Ingenuè id faſſus eſt Domitianus arcanorum particeps apud *Facund.* lib.I.cap.2.pag. 5. lib.IV.cap.4.pag. 62. Idémque teſtantur Liberatus cap.24.pag. 167. Evagrius lib. IV. cap.38. pag. 412. Perfido homini conſenſit credulus Imperator, edito mox adversùs *Tria capitula* Edicto. Et ſi in re obſcura hariolari liceat, congregatâ Conſtantinopoli hac de re Synodo ἐνδημούσῃ, anno ut videtur DXLVI. habita, Mennas Patriarcha, cæterique in urbe Regia Epiſcopi, inviti quidem primum, Imperatoris adversùs Tria Capitula Edictum firmum ratumque habuerunt. Stomachatus eſt hæc audiens Vigilius Papa, qui in itinere Conſtantinopolitano hoc tempore hærebat, anathema illis ni reſipiſcerent, interminatus. Conſtantinopolim veniens, anno ſequenti Concilium ſuorum habuit, & paulò mitior factus, hanc controverſiam ad Concilii Generalis definitionem referendam eſſe ſtatuit. Pluribus hæc tradunt, qui hoc ipſo tempore vixerunt, Facundus Hermianenſis lib.I.cap.2.lib.IV. capp. 3. 4. & lib. *contra Mutianum Scholaſticum* pag. 202. 203. Liberat. *Breviar.*c.24. p.167.

549. P. II. AURELIANENSE V. anno DXLIX. v. Calend. *Novembr.* à L. Epiſcopis & XXI. Epiſcoporum vicariis celebratum. Extant Canones XXIV. quorum primò damnatis Neſtorii & Eutycheris dogmatibus, reliqui ad Eccleſiæ diſciplinam ſpectant, adjectis Sirmondi & Binii notis Conc. Tom. V. pag. 390. Quædam etiam ad hos Canones non indigna notavit Car. Cointius *Annal.* Tom. I. p. 745.

549. P. II. ARVERNENSE II. paulò poſt Aurelianenſe, eodem ut videtur anno, à X. Epiſcopis celebratum. Quo XVI. priores Canones Aurelianenſes iterùm promulgari ſunt. Extant Canones XVI. cum eorundem Breviariis Conc. Tom. V. pag. 401. Confer quæ habet le Cointe *Annal.* Tom. I.p. 754.

550. P. II. TULLENSE in Lotharingiâ ad Moſellam fluvium anno circiter DL. Cal. *Juniis,* ad ſedandos quorundam ſeditioſorum motus, qui à Nicetio Trevirenſi ob inceſtas nuptias excommunicati fuerant, habitum. Hujus Synodi nil ſupereſt, præter unicam Mappinii Remenſis ad Nicetium Epiſtolam, quâ ſe excuſat, quòd ad Synodum venire non potuit. Vide Conc. Tom. V. pag. 404. & le Cointe ad hunc annum Tom. I. p. 773.

550. P. II. MOPSUESTENUM, anno DL. à Joanne Anazarbi, ſive Juſtinianopolis, ſecundæ Ciliciæ Metropolitâ, & VIII. ſuæ Provinciæ Epiſcopis juſſu Juſtiniani Imperat. ante xv. Calend. *Julias* in Secretario Epiſcopii congregatum, præſentibus præter Presbyteros & Diaconos, Marthanio Comite Domeſticorum, aliiſque viris clariſſimis. Et primò recitatæ ſunt duæ Imperatoris literæ, ad Joannem Metropolitanum una, ad Coſmam Mopſueſtiæ Epiſcopum altera, jubentes ut fieret inquiſitio an Theodori Mopſueſteni, qui ante centum annos defunctus fuerat, nomen ſacris illius Eccleſiæ Tabulis inſcriptum, & in ſanctis Myſteriis recitatum ſit. Inde lecta mox & inſpecta Eccleſiæ Mopſueſtenæ Diptycha; in quibus Theodori noſtri nomen nuſquàm repertum. Deinde propoſitis in medio ſanctis Dei Evangeliis, & præſtito ſuper hæc juramento; teſtimonia dixerunt plures, tùm Eccleſiæ Mopſueſtenæ Presbyteri & Diaconi ætate provectiores, tùm clarioris & honeſtioris conditionis viri, hujus civitatis incolæ; qui ſigillatim teſtati ſunt, Theodori iſtius nomen è ſacris Diptychis nunquam fuiſſe recitatum, & à Senioribus ſe accepiſſe, loco ejus, nomen Cyrilli Alexandrini repoſitum fuiſſe, idque uſque hodiè recitari. Confectis, ſuper his, Actis, manuque Epiſcoporum munitis, literas tum ad Imperatorem tùm ad Leonem Papam dederunt, quos prout juſſerat Imperator, de rebus à ſe geſtis certiores fecerunt. Extant Acta Concilii Conſtantinopolitani II. Collat. V. p. 491. Longè aliter hæc refert Libelli *Synodici* Auctor pag. 69. Epiſcopos nempe zelo ſuccenſos ad Synodum celebrandam Mopſueſtiam ſponte veniſſe, teſtéſque ab iis interrogatos utrùm Theodori nomen in ſacras Tabulas eſſet relatum, reſpondiſſe, ita, neque iſtud negâſſe, & hæc ad Vigilium Papam tranſmiſiſſe. Unde quanta fuerit hominis fides & diligentia perſpicere licet. Duas fuiſſe Synodos Mopſueſtenas, unam Vigilii, alteram Juſtiniani mandato habitam, quarum hujus meminerit Concilium V. illius, Libellus Synodicus, inanis eſt Garnerii * conjectura, neque ullo fundamento nixa. * Diſſert. de Synod. V. c. 5. § 5.

550. P. II. ILLYRICIANUM II. anno DL. in cauſa Trium Capitulorum congregatum. Quo, ut auctor eſt Victor Tunnunenſis in *Chron.* anno poſt Baſilii Conſulatum IX. literæ Synodicæ in defenſionem Trium Capitulorum ad Juſtinianum Auguſtum ſcriptæ ſunt, & Benenatus Primæ Juſtinianæ Civitatis Epiſcopus, qui eadem Capitula acriùs carpſerat, condemnatur.

551. P. II. AFRICANUM I. anno DLI. in eadem cauſâ habitum. Quo, teſte eodem Victore anno ſequenti, "Africani Antiſtites Vigilium Romanum Epiſcopum, quòd *Tria Capitula* damnâſſet, "Synodaliter à Catholica Communione, reſervato ei pœnitentiæ loco, excludunt, & pro defenſione memoratorum Trium Capitulorum, literas "ſatis idoneas Juſtiniano Principi, per Olympium "Magiſtrianum mittunt. En Eccleſiæ Africanæ judicium, ſummum Eccleſiæ Catholicæ caput (ut loqui amant Pontificii) ob pravam de Tribus Capitulis opinionem Synodali ſententia damnantis, & à Catholica Communione abjicientis!

551. P. II. PARISIENSE I. anno circiter DLI. juxta Car. Cointii ſententiam (cui magis hâc in parte fidendum exiſtimo, quàm Conciliorum editoribus, illud ad annum DLV. referentibus) à XXVII. Epiſcopis coactum. Quo Saffaracus Epiſcopus Pariſienſis graviſſimi criminis convictus deponitur, & Euſebius in ejus locum ſubrogatur. Extat *Decretum* Synodale Conc. Tom. V.p.811. Vide quæ ad hanc Synodum notavit Car. le Cointe *Annal.* Tom. I. p. 778.

553. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM II. Oecumenicum V. Juſtiniani Imperat. mandato congregatum, à CLXV. Epiſcopis, præſidente Eutychio Patriarchâ in Secretario Patriarchali anno DLIII. IV. rectiùs III. Nonas *Majas*, ad diſcutiendam *Trium Capitulorum* cauſam toties nuper tantoque ſtudio exagitatam, celebratum. Inde confirmata IV. præcedentium Conciliorum Fides Catholica, damnati Origenes, ejuſque errores, præcipuè verò, & ante omnia, *Tria Capitula*, nempe de damnatione Theodori Mopſueſteni, Scriptorum Theodoriti adversùs Cyrillum, & Epiſtolâ Ibæ ad Marim Perſam; vehementer interim renitente, & in quaſcunque formas ſe vertente Vigilio Papâ, qui tùm Conſtantinopoli agebat, quin & Concilio intereſſe recuſante, anteà quidem ea damnante, deinde ſententiam revocante, poſteà judicium uſque ad Concilium Generale ſuſpendente, quùmque

que

que jam ſederet Concilium Oecumenicum, Decreto hâc de re Synodico ſubſcribere repugnante, illo jam ſi ito duplici edito Conſtituto, Decreta Synodi confirmante, & Tria Capitula diſerto anathemate feriente. Unde mira hominis levitas, inconſtantia, perfidia elucent, quæ nomini ejus maculam inurunt, non omni Tyberis aquâ eluendam; quicquid de prudentiâ ejus ſingulari, æquo & maturo diſpenſationis temperamento, ſomniant Baronius, de Marcâ, alii.

Ut πολυθρύλλητος hæc controverſia meliùs intelligatur, de ea paucis hoc loco agendum erit. Duo erant præcipuè hoc tempore Hæreticorum genera, qui ſibimet licèt invicem oppoſiti, arreptâ ex Tribus Capitulis occaſione, Concilii Chalcedonenſis honorem & dignitatem deterere nitebantur, Neſtoriani & Eutychiani. Neſtoriani cùm ſe Concilii Epheſini auctoritate premi undique viderent, neque ampliùs ſibi fas eſſe impietatem ſuam γυμνῇ κεφαλῇ profiteri, per cuniculos rem agebant, ſeque Concilii Chalcedonenſis obtentu protegere ſtuduerunt, Theodorum Mopſueſtenum, Theodoritum Cyrenſem, & Ibam Edeſſenum magnis laudibus ubique prædicantes; Theodorum quidem, quòd libris editis cauſæ Neſtorianæ favere videbatur; Theodoritum, quòd Synodum Epheſinam, & Cyrilli Capitula ſtrenuè oppugnaſſet; Ibam denique, quòd Epiſtola ad Marim Perſam, Cyrillum perſtrinxiſſet, Theodorum laudaſſet, & quædam dogmatibus Neſtorianis conſona tradidiſſet. Et hæc eò ſpecioſiùs, quòd hos tres, eorumque Scripta, Synodus Chalcedonenſis vel recepiſſet, vel non improbaſſet; adeòque celeberrimum illud Concilium in cauſæ ſuæ patrocinium, obtorto licèt collo, pertrahere ſatagebant. E contrà Acephali, qui hæreſis Eutychianæ pars erant, Concilium Chalcedonenſe ob cauſam Trium Capitulorum rejiciebant, quòd Theodoritum in communionem recipiendo, Ibam ejuſque Epiſtolam approbando, cauſam Neſtorii fovere videbatur. Ut igitur damnarentur hæc Tria Capitula, ſummo ſtudio laborarunt Catholicorum plurimi, renuebant alii, veriti nè hoc modo Chalcedonenſem Synodum damnare viderentur. Hinc multa in Oriente lis, quæ primò Juſtiniani Imp. Edicto, deinde quæſitis ſigillatim Patriarcharum & Præſulum Orientalium ſententiis, tandem Concilii noſtri Oecumenici Decretis ſopita, & compreſſa eſt. In Occidente diutiùs viguit, vehementer reclamantibus Africæ & Italiæ Epiſcopis, præſertim duce Vigilio Papâ, qui tandem ceſſit, & manus dedit. Nihilominus Iſtriæ, Venetiæ, & Liguriæ Epiſcopi per unum alterumve Sæculum, à Sedis Apoſtolicæ communione hoc nomine abſtinuerunt, ſeque Trium Capitulorum damnationi viriliter oppoſuerunt. Verùm his miſſis, ad Concilium noſtrum revertamur.

Extant Latinè, deſideratis plerumque Græcis, hujus Concilii Acta Conc. Tom. V. pag. 416. in VIII. Collationes diviſa.

Collat. I. III. Nonas *Majas*, lectæ ſunt *Epiſtolæ* tres; nempe Juſtiniani Imp. ad Synodum, quâ hæreſes quaſcunque à quatuor Oecumenicis Conciliis damnatas recenſet, Trium Capitulorum originem & progreſſum exponit, argumentiſque, quibus eorum hyperaſpiſtæ uti ſolent, occurrere conatur; illorum denique examinationem Synodo commendat; Eutychii CP. ad Vigilium Papam, quâ Fidem Catholicam juxta Quatuor Concilia Oecumenica confitetur, utque Trium Capitulorum cognitioni præeſſe velit Vigilius, petit; Vigilii ad Eutychium *Reſponſoria*, quâ eadem ſe amplecti, & ſuſcipere profitetur. His lectis, miſſi ſunt Concilii nomine tres Patriarchæ, Conſtantinopolitanus, Alexandrinus, & Antiochenus, & XVII. Epiſcopi ad Vigilium Papam, ut ipſum ad Tria Capitula in Synodo ventilanda invitarent; qui reſponſum ſuum in diem craſtinum diſtulit.

Collat. II. VIII. Id. *Majas*, qui ad Vigilium à Synodo miſſi fuerant, hoc ab eo reſponſum tulerunt, ſe paucis ſolummodò Occidentis Epiſcopis comitatum Synodo intereſſe non poſſe, verùm ſententiam ſuam *de Tribus Capitulis* ſcriptis comprehenſam Imperatori traditurum. Deinde miſſi ſunt; tùm ab Imperatore illuſtres quidam Palatii Proceres, tùm à Synodo iidem penè Epiſcopi, qui illum ſecundâ vice invitarent. Reſpondit ut anteà, ſe privatim hâc de re acturum, mentemque ſuam Imperatori oblaturum. Poſtrà alii à Synodo ad Epiſcopos Occidentales in urbe Regiâ conſiſtentos directi ſunt, ut Synodo intereſſe, & ſecum de hâc controverſiâ tractare velint. Reſponderunt quidam, ſe non niſi præſente Papâ, alii non ſine Archiepiſcoporum ſuorum conſenſu ſe adeſſe poſſe.

Collat. III. VII Idus *Majas*, generalem quandam Fidei ſuæ profeſſionem juxta quatuor Conciliorum generalium definitiones edunt, quâ ſe omnia ab iis conſtituta ſuſcipere, omnia ab iis damnata condemnare profitentur: controverſiâ Trium Capitulorum in primam ſeſſionem rejectâ.

Collat. IV. IV. Id. *Majas*, ad diſcutienda tria Capitula ſe jam accingunt Patres. Et primò quidem ex Theodori Mopſueſteni libris plurima excerpta lecta ſunt. Ex quibus manifeſtum eſt ipſum à communi SS. Patrum Regula & Traditione recedere, & alio planè modo de Incarnatione, & duabus Chriſti naturis locutum eſſe. Inde dogmata ejus totâ exclamante Synodo mox reprobata, damnata, & anathemati ſubjecta.

Collat. V. III *Majas*, proferuntur plurima ex libris eorum excerpta qui Theodorum Mopſueſtenum oppugnarunt, Cyrilli, Procli, Rabbulæ Edeſſeni, aliorùmque, allegatis etiam Patrum quorundam ſcriptis, quibus ad ſuſtinendam Theodori exiſtimationem abuſi ſunt ejus fautores. Et in his variæ erant Gregorii Nazianzeni ad Theodorum Epiſtolæ, quas tamen non ad Theodorum Mopſueſtenum, ſed ad Theodorum Tyanenſem ſcriptas eſſe, toti Synodo palàm fit. His factis, progreſſum eſt ad ventilandam celeberrimam illam quæſtionem, an Hæretici poſt mortem condemnari poſſint? quod rectè fieri poſſe, allatis pluribus SS. Patrum dictis & factis demonſtratur. Lectis item hunc in finem Synodi Mopſueſtenæ ante triennium habitæ Actis, ex quibus apparuit, Theodori Mopſueſteni nomen ex illius Eccleſiæ Diptychis nunquàm fuiſſe recitatum. Prolata denique ex Theodoriti Operibus nonnulla, ex quibus ipſum Neſtorii dogmatibus fuiſſe faventiorem, & in Cyrillum loquaciorem efficere voluerunt.

Collat. VI. XIV. Cal. *Junias* à Theodorito ad excutiendam Ibæ Edeſſeni cauſam pergit Synodus; lecta mox ejus ad Marim Perſam Epiſtola, quâ, tùm Neſtorio vitio vertit, quod Mariam Virginem *Θεοτόκον* eſſe negaret, tùm Cyrillo, quòd dogma Apollinarii ſequens, unam Naturam eſſe Deitatis & humanitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti affirmaret; quin & Theodorum Mopſueſtenum, tùm ob ſummam vitæ ſanctimoniam, tùm ob diligentem Orthodoxæ Fidei, & voce & ſcriptis, prædicationem, magnis effert laudibus. Certum eſt Ibam communi Orientalium in Cyrillum odio ante initam concordiam laboraſſe; quod non ſemel candidè confeſſus eſt. Quod verò Theodorum impensè adeò laudaverit, hinc illæ lacrymæ, hinc renovata ipſi olim objecta crimina, etſi toties ab eo in Synodis, Tyriâ, Berytenſi, Chalcedonenſi abluta; hinc tot excogitatæ machinæ, quibus probarent il-

Cave Hiſt. Lit.

lum, anathema licèt Neſtorio diſertè dicentem, & à Patribus Chalcedonenſibus abſolutum & pro Catholico habitum, nihilominùs ob hanc Epiſtolam, & ſummum ergà Theodorum ſtudium, Neſtorianiſmi reum eſſe. Tandem poſt lectam magnam Conciliorum Epheſini & Chalcedonenſis partem, hanc Ibæ Epiſtolam tanquam hæreticam & blaſphemam rejecerunt, & anathemate damnarunt. Interim fatendum eſt, Theodorum Cappadocem, tréſque ei adjunctos Epiſcopos, in exponendâ Ibę causâ multa ſtudio ſuppreſſiſſe, quæ ad ipſum, ejuſque Epiſtolam vindicandam non parum conferunt.

Collat. VII VII. Cal. *Junias*, rectiùs III. tranſmiſit ad Synodum Imperator chartas quaſdam ad Trium Capitulorum cognitionem pertinentes, quæ & lectæ ſunt; nempe tres Vigilii Papæ Epiſtolæ quibus Tria Capitula damnaverat. Prima erat ad Ruſticum & Sebaſtianum Diaconos ſuos, quâ eos ob falſos de ſe ſparſos rumores, & Conſtituti ſui exemplaria ſe inſcio & repugnante publicata, & hinc inde miſſa ſeveriſſimè increpat, & objecto non levis ingratitudinis, ſuperbiæ, perfidiæ & inobedientiæ vitio, eos unà cum aliis ſibi adhærentibus à Miniſterio ſuo deponit. Alteræ duæ ad Valentinianum Tomitanum in Scythiâ Epiſcopum, & ad Aurelium Arelatenſem. Item ex Actis Antiochenis nonnulla per compendium relata, de honore quem Neſtoriani quidam Theodoriti Imagini curtui impoſitæ in civitate Cyro habuerunt.

Collat. VIII. IV. Non. *Junias*, edita eſt prolixa Synodalis Definitio, quâ, compendio recenſitis quæ per totum Concilii decurſum geſta ſint, Tria Capitula damnant; Theodori Mopſueſteni ſcripta, Theodoriti adversùs Cyrillum Capitula, & Ibæ ad Marim Epiſtolam anathemate percellentes; & additis denique XIV. Capitulis, ſive Anathematiſmis, Neſtorianis & Eutychianis erroribus præcipuè oppoſitis; quibus non modò Tria Capitula, ſed & quaſcunque hæreſes, ab Eccleſiâ Catholicâ & ſanctis quatuor Conciliis condemnatas reprobant & rejiciunt; Hæreſiarchis, quos recenſent, Ario, Eunomio, Macedonio, Appollinario, &c. Origenem annumerantes. Antiquam horum Actorum verſionem Latinam primus edidit L. Surius anno MDLXVII. Hanc variis Editionibus vitiatam, cum duobus vetuſtiſſimis codicibus MSS. contulit Cl. Baluzius, varias lectiones inde excerpſit, lacunas non contemnendas ſupplevit, quin & integram Collationem ſeptimam, eámque ſatis prolixam, editis longè ampliorem, ex codice MS. Pariſienſi depromptit, & hæc omnia unà cum eruditiſſimâ præfatione *novæ* ſuæ *Collectioni* inſeruit col. 1475. Ad calcem horum Actorum, à Conciliorum Editoribus ſubjiciuntur Græc. Latin. Fragmenta, & alia quædam ad hanc Synodum ſpectantia; nempe ex Synodi VI. Act. IV. Ex Concilio *Florent.* Seſſ. V. Ex Euagrio Scholaſtico l. VI. cap. 38. Ex Cedreno ad ann. XXV. Juſtiniani Imper. è Man. Calecâ *de Spirit. Sanct.* l. II. Et quæ primas tenet Vigilii CP. *Epiſtola decretalis* ad Eutychianos poſt ſex menſes à Synodo finitâ, de confirmatione V. Synodi, quam eruditiſſimâ diſſertatione ornatam Græc. Latin. primus edidit P. de Marca *Par.* anno circiter 1643. recuſam, deinde *ibidem* cum aliis diſſertationibus anno 1669. 8°. exinde huc translatam. Longè verò prolixius *Edictum adversùs Tria Capitula* anno DLIV. Latinè à Vigilio editum in lucem protulit Cl. Baluzius *Nov. Collect. Conc.* pag. 1551. quo cujuſque Capituli momenta operosè expendit, Ibam Edeſſenum Catholicum eſſe agnoſcit atque ita à Synodo Chalcedonenſi fuiſſe judicatum. Epiſtolam verò ejus ad Marim Perſam, levibus quibuſdam conjecturis incredibili labore concinnatis, Ibæ reverà non eſſe, ſed ab ejus adverſariis confictam prolixè contendit. De Theodori Mopſueſteni ſcriptis, primò notat Neſtorianos, cùm Magiſtri ſui dogmata palàm propalare ampliùs non auderent, ſub Theodori nomine latuiſſe, qui in pace Eccleſiæ mortuus fuerat; deinde varia ex ejus ſcriptis loca percurrit, quæ perverſa & blaſphema eſſe pronunciat. Theodoriti verò adversùs Cyrilli Capitula, & Synodum Epheſinam, pro Neſtorii & Theodori defenſione contra rectam Fidem ſcripta, ſine ullâ ambage rejicit & reprobat. Pro coronide Tria hæc Capitula anathemati ſubjicit, omneſque ea vel recipientes, vel defendentes, pari anathemate condemnat: quæcunque verò vel ſuo nomine, vel ab aliis quibuslibet, pro horum Capitulorum defenſione edita fuerint, præſentis Conſtituti auctoritate evacuat, atque irrita facit. In condendo hoc Conſtituto ubique elucet ſumma rerum agendarum cognitio, mira ingenii vis & acumen, immenſus labor & diligentia, magna verborum copia, multa circumſtantiarum varietas undique conquiſita. Quomodò verò hæc cum priori ejus in hâc zelo, tantique Pontificis gravitate & conſtantiâ conciliari poſſint, viderint quorum intereſt. Nos ad inſtitutum noſtrum redeamus. Sequitur Pelagii Papę II. ad Epiſcopos Iſtriæ qui damnationi Trium Capitulorum non conſentiebant *Epiſtola*, ſive Tractatus ſatis amplus, quo de Concilii Chalcedonenſis auctoritate, & Trium Capitulorum damnatione copioſè agit. Poſt hæc Gr. Lat. Juſtiniani Imper. *adversùs Origenis errores Tractatus* ann. DXLI. editus, quo Origenem, ejuſque dogmata de SS. Trinitate, animarum naturâ & ſtatu, præcipuè de animarum præexiſtentiâ, & peccatorum pœnis acriùs exagitat, & tùm argumentis, tum allatis SS. Patrum teſtimoniis refellit; Ejuſdem *Litera* ad Synodum CP. anno DXLVI. de Origene & Sectatoribus ejus ex Cedreno deſumptæ; ejuſdem *Confeſſio recta Fidei*, quâ Tria Capitula latè exponit & revincit, ſubnexâ ejuſdem ad Sinodum CP. de Theodoro Mopſueſteno & reliquis *Epiſtolâ*, quæ Latinè etiam habetur *Collat.* I. pag. 419. Infeſtiſſimus eſt huic Synodo illuſtriſſimus Annalium parens, qui, ut Vigilium ſuum ſpecioſiùs vindicaret, arreptâ quavis occaſione in eam accerrimè invehitur, iniquis ubique premit calumniis, Acta ejus depravata, vitiata, truncata, & mutilata eſſe contendit, omnimodis quidem conjecturis, quas ſolers ingenium, multa lectio, diligens ſtudium excogitare poterant. Sed operam atque oleum perdit Cardinalis. Deſiderari Gręca nemo non videt. Sed Acta quæ ſuperſunt Latina imperfecta eſſe, quis nobis demonſtrabit? Non plus continent vetuſtiſſimi codices manuſcripti, non plùs ex eis citant iſtorum ferè temporum ſcriptores, Liberatus Diaconus, Pelagius I, II. & Gregorius Magnus, Pontifices, &c. Sed deſunt quę in cauſæ Origenianæ damnationem geſta ſunt: at unde conſtat cauſam hanc in hâc Synodo plenè fuiſſe pertrectatam? Quod enim ex Evagrio & Cedreno colligitur incertum planè eſt, & ad aliam potiùs Synodum referendum. Origenes ejuſque dogmata, tum Juſtiniani Imp. Edicto, tum in Synodo CP. ſub Mennâ, paucis abhinc annis damnata fuerant: unde ſatis habuerunt Patres Capitulo XI. ea iterum breviter anathemati ſubjicere.

HIEROSOLYMITANUM II. anno DLIII à Palæſtinæ Epiſcopis habitum. Quo miſſis 553. P. II.
ad Imperatorem Synodi V. Actis, Decreta Synodi confirmantur. Ex hâc Synodo quædam citat Cyrillus

SÆC. VI. ab An. D. rillus Scythopol. *Vit. S. Saba* num. xc. p. 375. apud Cotelet. *Monument.* Tom. III. quæ exinde habent Conc. Nic. II Patres Act. I. Conc. Tom. VII. p. 84.

553. P. II. AQUILEIENSE anno DLIII. à Trium Capitulorum defenſoribus habitum. Quo, quintam Synodum non eſſe recipiendam decreverunt. De hac Synodo vide Bed. lib. *de ſex ætat.*

554. P. II. ARELATENSE II. anno DLIV. III. Cal. *Julias* à *XIX.* Epiſcopis partim per ſe, partim per vicarios celebratum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* VIII. cum notis Sirmondi Conc. Tom. V. p. 780. & apud Le Cointe Tom. I. pag. 799.

557. P. II. PARISIENSE II. circa annum DLVII. à *XV.* Epiſcopis celebratum. Ut Eccleſiæ neceſſitatibus poſt bellum civile conſuleretur, conditi ſunt *Canones* X. Sirmondi & Binii notis illuſtrati Conc. Tom. V. p. 814. Habentur etiam apud le Cointe ad hunc annum Tom. I. p. 825. qui non pauca de Epiſcopis, qui interfuerunt annotavit.

560. P. II. LANDAVENSE in Britanniâ circa annum DLX. ab Oudocæo Epiſcopo, convocatum. Quo, Mouricus Rex Glamorganiæ ob perfidam Cynætu interfectionem excommunicatur, mox in aliâ Synodo ibidem coactâ abſolutus. Habita eſt etiam tertia ibidem Synodus ſub eodem Oudocæo, quâ Guidnerth fratrem in cauſâ regni interficiens, excommunicatus eſt. Extant harum Synodorum Acta apud Spel. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 62. & Conc. Tom. V. p. 828.

563. P. II. BRACARENSE I. In Hiſpaniâ Tarraconenſi inter Durium, Miniumque fluvios anno DLXIII. rectiùs ut videtur ann. DLXI. nempe ærâ Hiſpanicâ DXCIX. Cal. *Maiis* ab VIII. Epiſcopis habitum. Quo, hæreſes in Occidente, præcipuè Priſcillianiſtarum, damnatæ ſunt. Condita ſunt ad eruis hæreſin Priſcillianam Capitula XVII. & de diſciplinâ Eccleſiaſticâ XXII. Extant Acta & Capitula Conc. Tom. V. p. 836. & apud Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. pag. 292.

563. P. II. SANTONENSE I. ad Carantonum fluvium, ad ann. DLXIII. ſaltem præcedentem, habitum. In quo, amoto Emerico, qui contra Canones fuerat ordinatus, Heraclius Santonenſis Epiſcopus creatus eſt. Geſta hujus Synodi refert Greg. Turon. l. IV. c. 16. p. 171. Vide quæ notat Le Cointe ad ann. DLXII. num. VIII. &c. Tom. II. p. 7.

567. P. II. LUGDUNENSE II. anno DLXVII. ab *VIII.* Epiſcopis & *VI.* Vicariis Epiſcopalibus, Guntramni Regis juſſu, collectum. Extant de pace & libertate Eccleſiaſticâ *Canones* VI. Conc. Tom. V. pag. 847. & Le Cointe *Annal.* Tom. II. p. 86. Vide Greg. Turon. l. V. c. 20. p. 239.

567. P. II. TURONENSE anno DLXVII. XV. Cal. *Decembr.* à *IX.* Epiſcopis in cauſâ Diſciplinæ Eccleſiaſticæ reformandæ celebratum. Extant *Canones* XXVII. & *Epiſtola* aliquot poſt Synodum ſcriptæ, cum notis Sirmondi & Binii Conc. Tom. V. p. 831. Extant etiam *Canones* cum eruditis Caroli Cointii notis Tom. II. p. 67.

567. P. II. LUCENSE I. in Gallæciâ anno DLXVII. rectiùs forſan DLXIX. à Theodomiro Rege congregatum. In quo poſt confirmatam Fidem Catholicam, Hiſpaniæ Sedium Metropolitanarum limites ſtatuerunt. Extant Acta cum notis G. Loaiſæ, qui plures Hiſpaniæ & Galliæ Epiſcopatuum notitias exhibet. Habentur Conc. Tom. V. p. 874. & apud d'Aguirre Tom. II. p. 299. SÆC. VI. ab An. D.

BRACARENSE II. anno DLXXII. Cal. *Junii* ſub Mirone Suevorum Rege à *XII.* Epiſcopis, præſidente Martino Dumienſi Archiepiſcopo Bracarenſi habitum. Extant de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Capitula* X. Conc. Tom. V. pag. 894. Hæc aliaque plura ad hoc Concilium ſpectantia exhibet illuſtriſſimus Card. d'Aguire *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 316. 572. P. II.

LUCENSE II. anno DLXXII. paulò poſt Bracarenſe habitum. Quid in hâc Synodo geſtum ſit, non conſtat. Miſſa eſt ad eam Martini Bracarenſis *Collectio Canonum* & Capitulorum quæ Latina fecerat; quæque habentur. Conc. Tom. V. pag. 902. 572. P. II.

PARISIENSE III. anno DLXXIII. III. Id. *Septembr.* *XXXIII.* Epiſcopis habitum. In quo, depoſito Promoto, Sedes Carnotenſis, Pappolo adjudicatur. Extant Pappoli *libellus*, & *Epiſtola* Synodalis Conc. Tom. V. p. 918. Vide quæ de hâc Synodo habet le Cointe Tom. II. p. 135. 573. P. II.

PARISIENSE IV. anno DLXXVII. à *XLV.* Epiſcopis coactum. In quo Prætextati Rothomagenſis Epiſcopi, à Chilperico Rege accuſati, cauſa diſcuſſa eſt. Plura de hujus Synodi Actis tradit Greg. Turon. lib. V. cap. 18. pag. 227. Vide etiam Conc. Tom. V. pag. 925. Fusè hujus Synodi Acta perſequitur Car. Cointius Tom. II. p. 172. 577. P. II.

AUTISSIODORENSE circa annum DLXXVIII. (ad annum DLXXXVI. referendum cenſet Carolus Cointius, alii ad annum DXC. & errore adhuc magis enormi ad annum DCXIV. alii) ab Aunachario Epiſcopo, unà cum pluribus Diœceſis ſuæ Abbatibus & Presbyteris, celebratum. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XLV. cum notis Sirmondi & Binii Conc. Tom. V. p. 956. Notis etiam Car. Cointii illuſtrati ad annum DLXXXVI. Tom. II. p. 308. 578. P. II.

CABILONENSE anno DLXXIX. habitum. In quo Salonius Ebredunenſis, & Sagittarius Vapincenſis, læſæ majeſtatis accuſati, depoſiti, & in cuſtodiam dati ſunt. Vide Greg. Turon. lib. V. c. 27. p. 246. 579. P. II.

SANTONENSE II. annó circiter DLXXIX. habitum. In quo Nantinus Comes Engoliſmenſis excommunicatus in gratiam recipitur. Vide Greg. Tur. lib. V. c. 38. p. 256. 579. P. II.

BRENNACENSE ad Vidulam fluvium in Campaniâ ann. DLXXXI. coactum. In quo Leudaſtes Comes, qui Gregorium Turonenſem apud Chilpericum falsò accuſarat, excommunicatur. Pluribus hæc refert ipſe Gregorius l. V. c. 49. p. 277. Confer. Conc. Tom. V. pag. 965. Et quæ notavit Le Cointe ad ann. DLXXX. Tom. II. p. 206. 581. P. II.

MATISCONENSE I. ad Ararim Fl. in Burgundiâ anno DLXXXI. Cal *Novembr.* præſentibus *XXI.* Epiſcopis, Guntramni Regis juſſu congregatum. Conditi ſunt ad mores Eccleſiæ reformandos, & refrenandos Judæos, *Canones* XIX. qui cum notis Sirmondi & Binii habentur Conc. Tom. V. p. 966. De tempore hujus Synodi conſulendus eſt Car. Le Cointe *Annal.* Tom. II. p. 237. 581. P. II.

SÆC. VI. ab An. D. qui illam ad annum DLXXXIII. refert, Canones exhibet, & nonnulla in eos eruditè annotavit.

583. P. II. LUGDUNENSE III. anno DLXXXIII. Menſe Maio, ab *XVIII.* Epiſcopis, & *XII.* vicariis celebratum. Extant qui ad Diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant *Canones* VI. Conc. Tom. V. pag. 973. & Le Cointe Tom. II. p. 236.

584. P. II. VALENTINUM II. anno DLXXXIV. x. Cal. *Iul.* à *XVII.* Epiſcopis habitum. In quo, Monaſteriis quibuſdam privilegia ſua & dotationes confirmanitur. Extant Acta Conc. Tom. V. p. 976. Vide le Cointe *Annal.* Tom. II. p. 279.

585. P. II. MATISCONENSE II anno CLXXXV. à *XLIII.* Epiſcopis, & *XV.* aliorum vicariis, ad collapſos Chriſtianorum mores reformandos celebratum. Conditi ſunt hunc in finem *Canones* XX. qui Sirmondi & Binii notis illuſtrati habentur Conc. Tom. V p. 979. notis etiam Caroli Cointii ad hunc ann. Tom. II. p. 285. Ad calcem adjicitur Guntramni Regis *Preceptio* ad Epiſcopos & Judices Regni ſui edita de die Dominico obſervando, aliiſque. Vide etiam quæ habet Gregor. Tur. l. VIII. cap. 30. Anno DLXXXVII. habitus eſt Conventus ap. Andelaum de Pace inter Guntramnum & Childebertum, Epiſcoporum Procerumque Concilio firmatâ. Extat Exemplar *pactionis* Con. Tom. V. pag. 993.

587. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM VIII. ann. DLXXXVII. habitum. In quo Gregorius Epiſcopus Antiochenus, inceſtûs criminis accuſatus, à calumniâ abſolvitur. Videſis Evagr. lib. VI. c. 7. p. 450.

587. P. II. ARVERNENSE III. anno DLXXXVII. rectiùs fortè ſuperiori habitum ; (alii ad annum DLXXXVIII, referunt.) In quo Parochiæ Cadurcinæ Sedi Ruthenenſi adjudicatæ ſunt. Vide Greg. Tur. lib. VI. c. 38. p. 335.

589. P. II. TOLETANUM II. vulgò III. anno DLXXXIX. VIII. Idus *Majas*, à *LXXVIII.* Epiſcopis ex omni Hiſpaniæ parte convocatis celebratum. In quo Gothi in Hiſpaniâ, abjuratâ hæreſi Arianâ, Fidem Orthodoxam profitentur. Extant hujus Synodi Acta, *Confeſſio*, *Canones* de Fide Catholicâ XXIII. & Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XXIII. cum notis Loaiſæ & Binii Conc. Tom. V. p. 997. & apud d'Aguirre *Conc. Hiſpan.* Tom. II. pag. 338. ad Can. XI. & XII. hujus Concilii multa præclarè diſſerit Purpuratorum eruditiſſimus idem ille Cardin. d'Aguirre *Diſſert.* hujus Tomi VII. VIII. IX. Prima in duos Excurſus; Secunda in quinque, Tertia in tres diſpertitur. In prima diſſerit, quonam ſenſu peccatoribus poſt pœnitentiam lapſis in hoc Concilio negetur novus acceſſus ad pœnitentiam, ſive reconciliationem. Putatque Canonem non de ſecretâ & ſacramentali pœnitentiâ, ſed de ſolenni exponendum eſſe. Secunda agit de inſtauratione priſcorum Canonum circa pœnitentes, tùm lapſos poſt Baptiſmum, tum relapſos poſt pœnitentiam, præſertim in Hiſpania. Ubi oſtendit quænam fuerit illa vetus diſciplina, & quodnam tum pœnitentium, tum Confeſſionariorum officium. Tertia diſſertatio agit de pœnis relapſorum inſtauratis in hoc Concilio, & de vario genere aut modo pœnitentiæ. Ubi omnia ex antiquis Canonibus, ſanctiſque Patribus fusè non minùs quàm eruditè illuſtrat & confirmat. Notet Lector habitum fuiſſe in Galliâ unum aut alterum Conventum, ſeu Synodum circa annum DLXXXIX. Sed quæ nullius ferè momenti ſunt. De quibus vide Greg. Turon. lib. IX. c. 37. p. 508. c. 41. p. 518. SÆC. VI. ab An. D.

NARBONENSE ad Atacem Fl. anno DLXXXIX. Cal. *Novembr.* ab *VIII.* Epiſcopis celebratum, Ut diſciplina Eccleſiaſtica vim ſuam meliùs haberet, conditi ſunt *Canones* XV. qui cum Notis Sirmondi & Binii extant Conc. Tom. V. pag. 1027. & apud Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. pag. 385. 589. P. II.

ROMANUM IX. anno DLXXXIX. habitum. In quo *ordo Præfationum*, quem inter miſſarum ſolemnia decantanda Romana Eccleſia hactenus habuit, Germanis & Gallis traditus eſt. Vide Pelag. II. Epiſt. IX. Conc. Tom. V. p. 953. Quam tamen ſpuriam eſſe, & ex Iſidori Mercatoris officina prodiiſſe ipſimet judicant noviſſimi Conciliorum Editores. 589. P. II.

HISPALENSE ſive SPALENSE in Hiſpaniâ ad Bætim Fl. circa annum DXC. ab *VIII.* Epiſcopis, Præſide Leandro Archiepiſcopo habitum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Capitula* III. Conc. Tom. V. pag. 1588. & apud d'Aguirre Tom. II. p. 390. ubi etiam multa ſubjiciuntur. Eodem anno habita eſt Synodus in confinio Trium Civitatum adversùs Tetradiam, Eulalii Comitis uxorem. De quâ Greg. Tur. lib. X. cap. 8. p. 542. Alia eodem tempore Pictavi in causâ Crodieldis. De quâ ibidem cap. 16. pag. 561. Tertia Metenſis ad Moſellæ & Saliæ confluentes. In quâ Ægidius Remenſis ob crimen læſæ Majeſtatis deponitur ibid. c. 19. p. 570. Quarta denique Nemptodorenſis, in quâ Clotarius Rex adhuc puer baptizatus eſt. De quâ *ibidem* c. 28. p. 583. 590. P. II.

CÆSARAUGUSTANUM anno DXCII. Cal. *Novembr.* à *X.* Epiſcopis & *II.* Vicariis habitum. Extant de Sacerdotibus vel Epiſcopis ab Arianâ hæreſi redeuntibus *Canones* III. Conc. Tom. V. p. 1600. & apud Aguirre Tom. II. pag. 414. 592. P. II.

AFRICANVM. II. à Numidiæ Epiſcopis circà annum DXCII. habitum Quo, cum nonnulla Eccleſiæ Romanæ conſuetudini contraria ſancita eſſent, irrita ea, quantum in ſe erat, fecit Gregorius Papa. Vide Epiſt. ejus ad Gennad. Exarch. lib. III. *Epiſt.* VII. 592. P. II.

ROMANVM. X. anno DXCV. habitum. In quo, Joannes Presbyter Chalcedonenſis hæreſis accuſatus abſolvitur. Vid. Greg. M. lib. IV. Epiſt. XLIV. Conc. Tom. V. p. 1198. 595. P. II.

TOLETANUM III. anno DXCVII. XVI. Cal. *Jun.* à XIII. Epiſcopis habitum. Extant de caſtitate & moribus Epiſcoporum *Canones* II. Conc. Tom. V. pag. 1603. d'Aguirre Tom. II pag. 416. 597. P. II.

OSCENSE, apud Ibergetes in Arragoniâ; anno DXCVIII. coactum. Extant de munere Epiſcopali, & clericorum vitâ caſtâ & pudicâ *Canones* II. Conc. Tom. V. p. 1604. & apud Aguirre p. 417. 598. P. II.

BARCINONENSE II. anno DXCIX. Cal. *Novembr.* à *XII.* Epiſcopis, Præſide Aſiatico Metropolitano Tarraconenſi, celebratum. Extant adversùs Simoniacas promotiones *Canones* IV. Conc. Tom. V. p. 1605. Huic Synodo Card. d'Aguirre ſubnexuit Joannis Biclarenſ. Chronicon Notis & Obſervationibus ſuis illuſtratum, aliáque non pauca *Conc. Hiſp.* Tom. II. pag. 421. 599. P. II.

Finis Sexti Sæculi.

SÆCULUM

SÆCULUM MONOTHELETICUM:

CONSPECTUS SÆCULI.

SÆC. VII. ab An. DC.

EPISCOPI OECUMENICI titulum à Phocâ tyranno, bipedum nequiſſimo, eò in Pontificem propenſiore, quò infenſiore in Cyriacum Patriarcham CP. animo, impetrat Papa Bonifacius III. circa ann. DCVI. non obſtante quod nuper hunc titulum velut *nomen novum, blaſphemum, ſingulare, inanis gloriæ tumorem, novam ſuperbiam, ſuperbiæ & confuſionis malum, diabolicæ uſurpationis tentationem, ſuperſtitioſum, temerarium, & nefandum elationis vocabulum, primi Apoſtatæ inventionem, & Antichriſti præcurſorem*, in Sedis Conſtantinopolitanæ Epiſcopis diſertè & palam damnaverat Bonifacii Prædeceſſor, Gregorius Magnus. Ann. DCXXII. à quo incipit Mahumedanorum *Hegira* ſive Æra, oritur Muhammed, fortunatus non minùs, quàm verſipellis, Arabum impoſtor, certè hæreſeωn & diſſidiorum inter Chriſtianos grave flagellum: qui adjunctis ſibi Sergio Monacho Neſtoriano, Phineâ Judæo, & Abdallâ Arabe, Alcoranum condidit, quem tanquam cœlo ſibi delapſum ubique venditavit. Hinc novus Propheta, hinc ſummus Princeps evaſit, de cujus Ortu, Pſeudo-prophetiâ, Dogmatibus, Hegirâ, prœliis, ſucceſſoribus, morte, deque toto Orientalium cultu & Religione, prolixè præ aliis agit Cl. Hottingerus in *Hiſtoria Orientali*. Hæreſis MONOTHELITARUM, unicam in Chriſto voluntatem aſſerentium, nova Eutychianorum Soboles, circa ann. DCXXX. orta, operâ Sergii Conſtantinopolitani, & Cyri Alexandrini Orientem pervadit, ſparſo etiam per Occidentem veneno, ipſo Honorio Papâ hac labe maculato. An. DCXXXIX. ἔκθεσιν ſuam promulgavit Heraclius Imperator, quâ dogma Monotheleticum confirmavit, à Sergio, Cyro aliiſq; ſtrenuè propugnatam, Romæ verò, & ab Occidentalibus damnatam. Creſcente hinc indies diſſidiorum ſegete, ann. DCXLVIII. Conſtantinus Auguſtus *Typum* ſeu edictum edidit, quo utrique parti de hâc controverſiâ ſilentium indixit. Tandem ann. DCLXXX. & ſequenti habitum eſt Conſtantinopoli Concilium generale VI. in quo ventilata eſt hæc quæſtio, damnata hæreſis, ejus fautoribus Paulo, Sergio, Cyro, &c. unà cum Honorio Papa anathemate percuſſis. Poſt paucos annos Synodus Oecumenica in Imperialis Palatii Trullo convocatur, à qua Canones CII. conditi ſunt, & cùm ſit duarum præcedentium veluti appendix & ſupplementum, Πενθέκτη, ſeu *Quini-ſexta* vulgò audit, ejus tamen Canones Eccleſia Romana ægrè admittit. Fides Chriſtiana hoc ſæculo per varia Anglo-Saxonum Regna longiùs latiùſque propagatur, quin & ex hâc gente, ceu fonte perenni, plures amnes in exteras etiam nationes derivati. Hinc Suidberti, VVigberti, VVilfridi, VVillebrordi, aliorumque Anglorum laboribus, Friſones, Germani, aliique Septentrionales populi ad fidem Chriſti convertuntur. SÆC. VII. ab An. DC.

SCRIPTORES.

SÆC. VII. ab An. DC. 601. JOANNES, PHILOPONUS à ſtudiorum aſſiduitate dictus, genere Alexandrinus, arte Grammaticus, in Platonis juxta ac Ariſtotelis Philoſophiâ verſatiſſimus: & ut Philoſophi Hæreticorum ut plurimùm fuerunt Patriarchæ, quod rectè olim notavit Tertullianus; ita Joannes noſter ex Philoſophorum Scholâ prodeuns, in fidem mox impegit, cùm ad quæſtiones Theologicas tractandas addixit animum. Claruit initio hujus ſæculi circa annum DCI. etiam ſuperiori ſæculo jam clarus. Tempore enim Joannis Scholaſtici, qui ab anno DLXIV. ad DLXXVIII. Pontificalem Regiæ Urbis thronum tenuit, hæreſim ſuam evulgarat: quod teſtantur Acta Diſputationis inter Cononem & Eugenium Tritheitas, ac Paulum & Stephanum Diacrinomenos de Philopono anathematizando coràm Joanne Patriarchâ habitæ à Photio memorata Cod. 24. Vitam ultra annum DCVIII protraxit. Opus enim ſuum in Hexaemeron Sergio Patriarchâ CP. hortante ſuſcepit, eique abſolutum nuncupavit. SÆC. VII. ab An. DC. Dogmata quamplurima à fidei veritate abſona propalavit. Cùm in animo enim ejus Ariſtotelicâ Philoſophiâ imbuto fixum maneret idem eſſe hypoſtaſin ac naturam: hinc primùm unicam in Chriſto naturam eſſe aſſeruit; & Concilium Chalcedonenſe rejecit: deinde cùm Catholici ei objicerent tres eſſe in Trinitate hypoſtaſes, unicam tamen naturam; ut objectione iſtâ ſeſe extricaret, tres in Trinitate naturas ſive ſubſtantias exiſtere docere non veritus eſt: tres tamen Deos vel Deitates eſſe conſtanter ſemper negavit. Hinc *Tritheitarum* ſectæ autor & Anteſignanus & olim & hodie habetur. Quin & Philoſophicæ pruriginí frænum nullibi admovens, defunctorum corpora tam quoad materiam quàm formam interitura eſſe, aliaque à Deo in reſurrectio-

SÆC. VII ab An. DC. ne eorum loco formata judicio divino ſiſtenda eſſe docuit: unde à nonnullis reſurrectionem negaſſe dicitur. Alios adhuc errores in vulgus ſparſit, qui aut è Scriptis ejus, aut è Scriptoribus coætaneis peti poſſunt. De ſtylo ejus ſic Photius *. ἔστι δὲ τὴν φράσιν ὅμοιος ἑαυτῷ, σαφής τε γὰρ καὶ οὐδὲν μετέχων τόνου ἢ σεμνότητος. alibi † τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἑαυτοῦ οὐκ ἀποκλίνει ὁ μόνιμος τῷ λογάδι καὶ ἀπεριττῷ φράσει καλλωπίζεται· τοῖς ἐπιχειρήμασι δ' οὐ μόνον ἀσεβὴς ἀλλὰ καὶ λίαν σαθρὸς καὶ ἀνίσχυρος· ὡς μηδ' ἐπιπολαίῳ φαντασίᾳ τῆς ἀληθείας τὰ οἰκεῖα δυνηθῆναι ἐπιχρῶσαι κατὰ τῶν εὐσεβῶν σοφίσματα. *Dictionis genere ſui ſimilis eſt, perſpicuus ſcilicet, nihilque intenſum habens, aut grave. Verum argumentationis formâ non impius modò, ſed & putidus atque imbecillis eſt, ut ne umbratili quidem veritatis ſpecie propria potuerit colorare adversùs pios ſophiſmata.*

* Cod. 75.

† Cod. 215.

OPERA QUÆ EXTANT.

IN *Hexaemeron liber, ſive Commentarius in caput I. Geneſeos, Sergio Patriarchæ CP. dicatus.*

Diſputatio de Paſchate. Bina iſta Opuſcula Gr. Lat. edidit Balthaſar Corderius *Viennæ* 1630 4°.

De æternitate Mundi contra Proclum liber. Prodiit Græcè *Venet.* 1525.

De Dialecticis Græcorum liber, typis Gr. Lat. excuſus *Baſil.* 1532. *Pariſ.* 1521. *Venet.* 1525.

Commentarius in Ariſtotelis Analytica. Extat Gr. *Venet.* 1534.

Comm. in librum de Generatione & Corruptione. Gr. *Venet.* 1527.

Comm. in libros de Animâ. Prodiit Græcè *Venet.* 1535.

Comm. in libros V. de generatione Animalium. Gr. *Venet.* 1526.

Comm. in librum primum Meteororum, Extat Gr. *Venet.* 1551.

Comm. in IV. priores libros Phyſicorum. Græcè *Venet.* 1555.

Quæ quidem Commentaria hoc non ſpectant. Vide, quæ habet Jac. Gaddius de Script. non Eccl. Tom. I. p. 203.

OPERA DEPERDITA.

DE *Reſurrectione Opus*, à Photio memoratum Cod. XXI.

Adversùs Synodum Chalcedonenſem liber, quem ſtrictim attingit Photius Cod. LV.

Liber adversùs ea, quæ de S. Trinitate tradidit Joannes Scholaſticus Archiepiſcopus CP. in Oratione ſuâ Catecheticâ. Eum breviter depingit Photius Cod. LXXV.

Contra Iamblichi Opus de Simulacris liber, cujus ſcopum ſummatim exhibet Photius Cod. CCXV.

Adversùs Procli Opus contra Chriſtianos liber, in quo Procli argumentis maximâ lectorum omnium admiratione occurrens, ea præclariſſimè refutavit; eumque vel in ipſis Græcis diſciplinis, propter quas magnificè de ſe ſentiebat, atque efferebatur, indoctum ac amentem eſſe demonſtravit. Sic Suidas in voce Πρόκλος.

Contra Severum liber, cujus meminit Suidas in voce Ἰωάννης ὁ γραμμ.

Liber de Unione, Διαιτητὴς ſive *Arbiter* dictus, Sergio CP. rogante ſcriptus, de quo fusè agit Nicephorus Hiſt. Eccl. l. 18. c. 47. ubi & lacinias ejuſ quaſdam adducit.

601. P. II. JOANNES PHILOPONUS Grammaticus & Philoſophus Alexandrinus, claruit circa annum DCI. Cæteris ejus ſcriptis de quibus alibi, duo quæ ſequuntur MSS. addi poſſunt. Contra Acephalos Capita XVII. hoc initio, κεφάλαιον α'. Εἰ ὁ λέγων τὸν Θεὸν μόνον τὸν Χριστὸν μανιχαΐζει, &c. Extat Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* juxta Neſſel. CCXVI. num. XII. fol. 99. Idem eſſe hoc Opus cum libro ejus contra Severum, cujus meminit Suidas, fortè non ſine magnâ veriſimilitudine conjici poteſt. Ejuſdem diſſertatiuncula *de diviſione* trium animæ facultatum reſpectu quatuor primariarum virtutum. Πῶς ἐν ταῖς τρισὶν εἰσὶν αἱ τέσσαρες. Incipit, Φασί τινες τὸ διττὸν τριῶν δυνάμεων οὐσῶν τῆς ψυχῆς τέσσαρας τὰς κατ' ἀρετάς, &c. Extat *ibid.* num. XIII. fol. 103. p. 2. Opus ejus Διαιτητὴς dictum inter deſiderata numeratur, ut alibi notavimus. Inſigne hujus Operis fragmentum ἀνέκδοτον ex lib. IV. c. 7. MS. penes ſe habere haud ita pridem me monuit Cl. Gotfridus Olearius Lipſienſis, miratique ſe ait hoc Philoponi Opus à Cl. du Pinio prætermitti; neque id aliunde ortum, quàm quòd Photii locum Cod. L. hac de re peſſimè acceperit, quæque de Philoponi Opere dicit Photius, ipſe Niciæ monachi libro malè tribuit. Vide etiam quæ de hac ipſa re nuper notarunt eruditiſſimi Actorum Lipſienſium Editores *Supplem.* Tom. II. §. X. p. 477. SÆC. VII. ab An. DC.

JOANNES MALELA, Patriâ Antiochenus, claruit ineunte hoc ſæculo circa annum DCI. Ejus meminit, & ex eo quædam profert Joannes Tzetſes Chiliad. 5. Hiſt. 29 30. Unus etiam ex XIV. Hiſtoricis erat, ex quibus Collectanea ſua de Virtutibus & Vitiis compilavit Conſtantinus Porphyrogenneta. Condidit *Chronicon* ab Orbe condito ad ſua uſque tempora, fabulis immanè quantùm deditus, in quo & judicium & fidem meritò deſideramus. Excerpta Conſtantiniana reliquis adjungere noluit Cl. Valeſius, uti in Præfatione ipſe nos docet, eò quòd præter tres quatuorve fabulas de Minoe, Antiopâ, ac Bellerophonte, eaſque illepido ſermone textas, nihil bonæ frugis continerent. Vidimus *Chronicon* integrum, in Archivis Bibliothecæ Bodlejanæ hodie ſervatum: quod Latinè tranſtulit, & notis illuſtratum, prælo dudum Gr. Lat. excudendum paravit Edmundus Chilmead Ædis Chriſti Sacellanus, qui obiit anno 1653. Verùm typis exprimere huculque diſtulerunt præli Sheldoniani Curatores; quòd luce publicâ haud ſatis dignum judicarint. Utinam nihilominus, quale quale id demum ſit, Eruditorum orbi non inviderent. Interim ex hoc Chronico nonnulla adducit Seldenus de Synedr. l. 1. c. 8. aliaque ὁ πάνυ Uſſerius tum notis ad Ignatii Epiſtolam ad Philadelphenos, tum in Appendice Ignatianâ p. 9. Quin & ex eo deſumpta eſſe, quæ de Tiberiano habet Suidas *, nullus dubito. 601.

* In v. Τραϊανο.

JOANNES cognomento MALELA, ortu Antiochenus, claruit circa annum DCI. Scripſit *Hiſtoriam chronicam* libris XVIII. ab orbe condito uſque ad Juſtiniani Senioris exitum; & quia in codice MS. deerat liber primus & ſecundi pars, ut defectum suppleret interpres, ex Georgii Hamartoli Monachi Chronico ἀνεκδότῳ excerptaquædam chronologica præfixit. Latinè vertit, præloque ante annos pluſquam XL. paravit Edmundus Chilmeadus Oxonienſis. Verùm eo mortuo, Opus diu neglectum jacuit, multorum votis expetitum, donec tandem manus obſtetricantes admovit vir doctiſſimus, mihique in paucis amicus, Humphredus Hodius S.T.P. qui Opus recenſuit, breves ad paginę calcem notas ſubjecit, & ampliſſima prolegomena, multo eruditionis & diffuſæ lectionis apparatu adornata, præmiſit, quibus de Auctore, vitæ ejus conditione, ætate, opere, interprete luculenter agit. Prodiit hæc Chronographia, ſub- 601. P. II.

jun-

junctâ Cl. Bentlei ad Jo. Milium diſſertatione Epiſtolicâ Græc.Lat. *Oxon.* 1691. 8°. Ætatem quod attinet, ſemper in eâ fui ſententiâ, Malalam ſive Malelam non diu poſt Juſtiniani obitum, ſaltem ineunte hoc ſæculo, floruiſſe. Quem tamen ad ſequiora ſæcula detrudit Editor, & nono demùm ſeculo vixiſſe, longo ſive argumentorum ſive conjecturarum agmine contendit. Mei non eſt neque operis, neque otii, ſingula anxiè excutere; verùm pace viri humaniſſimi, & incolumi ſemper amicitiâ, ad aſtruendam quam hactenus amplexus ſum ſententiam, pauca quàm potero breviſſimè, in medium proferam. Advertat igitur Lector, primò, in MS. codice Barocciano, unde deſumptum eſt Chilmeadi apographum, paucas tantummodò ſchedas in fine deeſſe. Unde jure colligere quis poſſit auctorem non diu ultra Juſtiniani obitum, Hiſtoriam ſuam produxiſſe. Gratis quidem & precariò dicitur, fieri potuiſſe, ut hujus Operis pars altera fuerit, quæ neſcio quo caſu periit. Hujuſmodi enim conjecturæ nullis teſtimoniis, nullâ probabili ratione nixæ, eâdem facilitate rejici, quâ offerri poſſint. Secundò, In deſcribendis Juſtiniani temporibus Malala noſter tam copioſe & cumulatè ſingula perſequitur, & qualcunque rerum circumſtantias tam diligenter & particulatim exponit, ut jurares auctorem hoc circiter tempore vel ſcripſiſſe, vel vixiſſe. In celebrandis reliquorum Imperatorum geſtis parcus admodùm eſt, & levi pertractat digito, in Juſtiniani rebus illuſtrandis longè uberiùs & copioſiùs agit, & cujuſvis Indictionis, Anni ſæpiſſimè, & Menſis Acta recenſet præſertim (quod notari velim) circa poſtrema Juſtiniani tempora; fortiori exinde conjecturâ eum vel his rebus interfuiſſe. Neque enim eâ ſolùm de causâ hoc factum eſt, quòd diuturnum Juſtiniani Regnum (qui Imperium per annos XXXVIII. tenuit) tantam ſcribendi materiam præbuit. Imperârunt quippe alii diutiùs, reſque poſterorum memoriâ dignas geſſerunt; in quibus nihilominùs nuſquàm tantam poſuit diligentiam. Imperavit Auguſtus, quo regnante ingentes rerum viciſſitudines paſſus eſt Romanus orbis, annos LVI. Conſtantinus M. cujus tempore factæ ſunt novæ rerum mutationes, nova Eccleſiæ, nova Reipublicæ facies, paulò breviùs, annos ſaltem XXXI. Theodoſius Junior annos XLII. Et tamen integram horum omnium hiſtoriam duplò ſuperat unius Juſtiniani Imperium. Fateor Malalam nuſquàm à ſe viſa commemorare, nuſquàm de ſe, domove ſuâ mentionem injicere. Neque mirum. Quot enim inſignes Hiſtorici res ſuo tempore geſtas literis mandârunt, apud quos de ſe, ſuâve familiâ nec vola nec veſtigium. Quòd ad Acta Civitatis publica ſemel provocet, non inde ſequitur, rem narratam videre non potuiſſe. Quis enim rerum apud nos durante tyrannide geſtarum hiſtoriam contexturus, etſi ipſe interfuit, vel intereſſe potuit, quandoque tamen ex Reipublicæ Archivis fidem potiùs ſuam aſtruere non maluit? Tertiò, Haud parùm apud me roboris habet, quòd auctor noſter dùm in reliquis Hiſtoriæ ſuæ partibus Scriptores ante ſua tempora claros, veluti teſtes idoneos citare ſolet, per integrum Juſtiniani Imperium vix unum laudet, & exceptâ Chronologorum quorundam in computandis annis ob orbe condito mentione obiter factâ, (quod ad hanc rem nihil facit) nullum. Cujus haud alia ratio ſatis commoda reddi queat, quàm quòd res vel ipſe viderit, vel ex recenti memoriâ acceptas poſteris tradiderit. Quæ de Legati ex Indiâ reverſi (ſive Nonnoſus is fuerit ſive alius) narratione habet, non neceſſariò ad ſcriptam Hiſtoriam, ſed ad Orationem vivâ voce coram Imperatore habitam commodè referri poſſunt. Cùm vox ἐξηγεῖσθαι ex æquo utrumque reſpicit; nec aliud in genere quàm rem geſtam *referre*, vel *exponere* notet. Quartò. Chronographia Malaliana à Joanne Damaſceno qui circa annum DCCXXX. claruit, diſertiſſimè citatur Orat. III. *de Imagin.* p. m. 776. Orationem verò hanc genuinum eſſe Damaſceni fœtum uno ore agnoſcunt omnes tùm è Reformatis, tùm Pontificiis Critici Eccleſiaſtici. Nec immeritò; cùm & ſtylus, & res ipſa, hominis iſtius omnium Mortalium δεισιδαιμονεστάτου, & in cultum imaginum penè inſanientis, doctrinam & ingenium ad vivum exprimit. Sed Malala Scriptores aliquot ab ætate Juſtiniani longè remotos non ſemel laudat; nempe Clementem & Theophilum chronographos; hunc anno DCCLXXXV. illum ſaltem poſt annum DCLXXXV. clarum. At unde conſtat Clementem poſt annum DCLXXXV. ſcripſiſſe? Scilicet, quia Anonymus *Demonſtrationum Chronographicarum* auctor, quem in *Originum Conſtantinopolitanarum manipulo* edidit Combefiſius, de ſtatuâ quâdam Theodoſii M. agens refert Clementem dicere, *ſimiles, variaque formæ marmoreas Statuas Conſtantini Conſtantii filii, eſſe.* Hunc Conſtantinum de Conſtantino Pogonato Conſtantis filio, qui an. DCLXXXV. diem obiit, intelligendum eſſe in notis contendit Combefiſius. Mihi longè veriſimiliùs videtur, ad Conſtantinum M. Conſtantii filium id potiùs eſſe referendum. Quis enim neſcire poteſt Conſtantinum M. novam quam condiderat Romam, variis marmoreis Statuis ſibimet ipſi poſitis, variis in urbis locis exornaſſe? Nec tacet id Malala, qui plures recenſet, quas ſuo tempore perduraſſe, magnòque in honore habitas fuiſſe, refert. Quid quod apud Demonſtratorem noſtrum Combefiſianum Conſtantini M. ſtatuæ utramque faciant paginam? Quas tot locis recenſet, toties cum aliorum ſtatuis confert, ut hoc penè unicum in animo habuiſſe videatur. Immò ne toto, quod ſciam, Opere, præter Conſtantinum M. ejuſque filium alicujus Conſtantini Imperatoris vel ſemel meminit. Sed Conſtantinum, *Conſtantii filium* vocat Chronographus Combefiſianus. Et ita quidem Magnum illum Conſtantinum vocant Scriptores alii; Ita Theophanes ad annum CCLXXXVIII. pag. 6. Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς τοῦ Κωνσταντίου, iterumque ad annum CCXC. pag. 7. ita ipſe Malala lib. XIII p. 1. Ὁ υἱὸς τοῦ Χλωροῦ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας Nec obſtat quòd Conſtantinum ſuum, *Conſtantii filium* vocare non ſolet laudatus Chronographus. Sufficit, quòd quandoque Conſtantii filium, quandoque ſimpliciter Conſtantinum, vel Conſtantinum Magnum appellet. Neque enim aliter Malala, qui ſemel tantùm Conſtantii filium, ſæpiùs *Conſtantinum Imperatorem*, vel *Magnum* vocat. Quod & à Theophane aliiſque factum eſt. Theophilum quod attinet, meminit Abulpharaius Theophili cujuſdam Chronographi, qui exeunte Sæculo VIII. floruit. At quis fidem faciet hunc cum noſtro eundem eſſe? Plures erant Joannes Hiſtorici, (eoſdem recenſente Cl. Editore) cur non & plures Theophili Chronographi eſſe potuerint? Certè Malala non modò ipſum cum antiquioribus conferre ſolet; ſed & ſemel Tatiano adjungit. Addam quod non parum notari meretur, Malalam noſtrum, qui in prioribus Operis ſui partibus Theophilum ſæpiuſculè laudare ſolet, poſt Neronis tempora, *i. e.* poſt D. Marci Anianum ſibi ſucceſſorem Alexandriæ ſubſtituentis obitum, in re hiſtoricâ nunquam citare. Quod vix fieri potuit, ſi paulò ante VIII. Sæculum abſolutum vixerat, & hiſtoriam ſuam ad Irenes Imperatricis tempora perduxiſſet. Ut non ſpernenda mihi videtur Rev. & doctiſſimi Jo. Felli conjectura, ſtatuentis Theophilum Chronographum non

SÆC. VII. ab An. DC.

non alium fuiſſe quàm Theophilum Antiochenum, qui in rebus chronologicis apprimè verſatus, librum *de Temporibus* (quo nomine laudat illum Lactantius*) id eſt, Opus *ad Autolycum* ſcripſerit. Nec obſtat, quòd quæ ex Theophilo profert Malala, in ejus Operibus hodiè non reperiantur. Potuit alia ſcribere Theophilus, quorum notitia ad nos non pervenerit, vel iis ineſſe potuerunt, quæ perierunt. Sed Clementem citat Anonymus Combefiſianus; certè obſcurus, ignobilis, nullius nominis, & ſequioris ævi Scriptor. Et quid ſi concedatur fuiſſe Clementem Chronographum, qui Sæculo IV. vel V. ſcripſerit? Certè nunquam probari poteſt ex Anonymo Combefiſiano Clementem de quo loquitur, diu poſt Conſtantini M. tempora floruiſſe. Et erat quidem Clemens Hiſtoricus, cujus meminit Suidas in voc. Κλήμ. qui Romanorum Regum & Imperatorum hiſtoriam ſcripſit, aliaque Opera, quæ Hieronymo cuidam dedicavit. Jam verò ſi is fuerit (ut fuiſſe ſanè veriſimillimum eſt) Hieronymus ille Presbyter Dalmata, qui Græcè ſcripſit hiſtoriam SS. Patrum Ægypti, quique in Joanne Abbate ſe ſub Theodoſio Magno vixiſſe teſtatur, de quo egimus ad ann. CCCLXXXVI. habemus Clementis noſtri ætatem, cui proindè quod habet Demonſtrator Combefiſianus optimè congruit. Sed fabuloſus eſt Malala, & nugarum plenus. Eſto, an ſtatim ad ſequiora ſæcula relegandus? In fabulas maximè propenſi ſunt Evagrius Scholaſticus, Theodorus Lector, Joannes Alexandrinus vitę Chryſoſtomianæ Scriptor, ut alios taceam, omnes circa hæc tempora Scriptores Eccleſiaſtici, an ideò ſedibus ſuis mox movendi? Neque prætereundum hoc loco eſt, Cl. Editorem alibi † ubi de fabuloſis miraculis, quæ in vitâ Eutychii CP. ab Euſtratio Presbytero conſcripta occurrunt, ſermonem habet, diſertè aſſirmare, omnibus id tàm hujus quàm ſequentium ſæculorum Biographis, aliter probæ notæ Scriptoribus ſolenne eſſe, ut ex Cyrillo Scythopolitano, *inquit*, aliiſque liquet; ipſos denique Hiſtoricos Evagrium, Theodoritum, &c. iſtiuſmodi relationibus refertos eſſe. Quin toties laudatum Procopium ſomnia & deliramenta tradidiſſe, & impudentes & planè portentoſas, quæque ſub humanam fidem vix cadere poſſint, in Juſtinianum, Theodoram Auguſtam, omnèmque Aulam fabulas ex proprio cerebello confinxiſſe, nôrunt quotquot vel primis labris Ἀνέκδοτα ſalutârint. Certè ſi hæc valeret argumentandi ratio, de nobiliſſimis & vetuſtiſſimis Græciæ Scriptoribus Herodoto, Diodoro Siculo, aliiſque actum erit. Sed ſtylus ejus ab omni elegantiâ abhorret. Et quis neſcit Linguam Græcam hoc tempore à puritate ſuâ longè receſſiſſe, inque eam barbara & hirſuta vocabula irrepſiſſe, & Hiſtoriarum Scriptores pro loco, indole, educatione, curâ, & ſtudio, plùs minùſve elegantiæ habuiſſe? Mitto errores chronologicos, res ab eo vel omiſſas, vel diverſimodè ab aliis relatas; & ſiqua hujuſmodi, quæ ipſi cum aliis, ejuſdem temporis Hiſtoricis communia ſunt. Teſtis ſit iterùm vel unus Procopius, ipſe licèt Hiſtoricorum hujus temporis facilè princeps, qui non modò refert quæ omnium συγχρόνων teſtimoniis deſtituuntur, non modò ſui temporis Hiſtoricis pugnantia tradit, ſed & ſæpiſſimè ſibimet ipſi contradicit, ut infinitis exemplis luculenter oſtendit Cl. Eichelius *Prolegom.* in Procopii Ἀνεκδ. nu. XXVII. XXX. XXXI. XXXII. XXXVIII. Plura de Malala dici poterant, ſed hæc ſufficiunt. Quicquid verò de ætate ejus ſit, laudanda eſt Cl. Editoris diligentia, prædicanda eruditio; à quo alia ingenii & induſtriæ ſuæ monumenta expectamus. In quibus edendis, ut fidem tandem liberet ſuam, calidis votis omnes apprecamur.

* Lib. I. c. 23. p. 132.

† Lib. Angl. de Sedib. Epiſc. per injuſt. deprivat. vacant. c. 10. p. 120.

SÆC. VII. ab An. DC. 601.

HESYCHIUS, ſive Iſychius, Patriarcha Hieroſolymitanus, vixiſſe putatur circa an. DCI. utpote ad quem extat Gregorii M. Epiſtola lib. 9. ep. 40 Plures certè erant Heſychii tum apud Græcos tum apud Latinos; de quibus, ſcriptiſque iis attributis varias variorum ſententias accuratè recenſet Labbeus *, & qui Labbeo prævivit, Edm. Albertinus †; quos adeant curioſi. Eorum enim obſervationes exſcribere nec otium nobis eſt, nec animus. Summa conjecturæ (quæ quidem mihi veriſimillima videtur; fruantur alii judicio ſuo) huc redit. Heſychium dum Eccleſiæ Hieroſolymitanæ Presbyter adhuc eſſet, multa ſcripſiſſe, alia poſtquàm Patriarchalem iſtius Eccleſiæ thronum aſcendiſſet; eorum denique nonnulla Heſychium quendam, forſan Salonitanum illum juniorem, qui circa vel paulò poſt Gregorii M. tempora vixiſſe dicitur, multis de ſuo additis in Latinam linguam tranſtuliſſe. Delio ſanè natatore hæc res indiget; neque aliud in re tam obſcurâ, quàm divinare, nobis fas eſt. Jam ad Opera quæ ſub Heſychii nomine circumferuntur, accedamus.

* Diſſert. de Script. Tom. I. p. 632. & in Addend. p. 820.

† De ſacr. Euch. l. 2. p. 846.

Explanationis in Leviticum libri VII. qui Latinè prodierunt *Baſil.* 1527. & *Pariſ.* 1581. 8°. De iſtius Operis autore, quot homines tot ſententiæ. Iſychio Salonitano Presbytero aſcribunt Codices nonnulli MSS. Autor verò Gloſſæ ordinarię in Leviticum ac Boſtonus Burienſis (notante Uſſerio Biblioth. Theol. MS. p. 229.) Iſychio Hieroſolymorum Epiſcopo tribuunt. Unus autem (inquit ibidem Uſſerius) tantum erat illius nominis Hieroſolymorum Epiſcopus, qui poſt Amos 8. annis ſedem illam tenuit (ut in Chronico ſuo habet Nicephorus) ab anno 601. quo eum Epiſcopatum nuper adeptum ſcribit Gregorius Papa. Ante quod etiam tempus horum Commentariorum autorem non floruiſſe illo præterea argumento colligit Bellarminus, quòd verſionem Hieronymi exponat tanquam communem & receptam in Eccleſiâ; cùm ſatis conſtet eam non fuiſſe ita communiter receptam niſi longo tempore poſt ipſius Hieronymi obitum. Et quidem editio quæ hìc exponitur, ita temperata eſt, ut cum LXX. conveniat, & à vulgatâ Latinâ non diſcrepet; quod tamen temperamentum an ab autore ſit, an potiùs à Latino ejus interprete, videndum eſt. Alia enim quæ Heſychio Presbytero Hieroſolymitano tribuuntur ſcripta, Græco ſermone habentur edita. Qui verò *Commentaria in Leviticum* aſſumit, Latini hominis perſonam paſſim aſſumit, ut quando lib. 1°. ita ſcribit: *Quod nos hoſtiam dicimus Græcè dicitur* κάρπωμα, & in cap. 4. *Hoc LXX. in Græco ſic edunt, ut* χίμαρον *&* χιμαίραν *dicunt offerri debere, quod Latini ex eâdem editione interpretati ſunt hædum ex capris maſculum, & capram de hædis fœmellam.* Et l. 2°. *Fecit Moyſes ut Dominus imperaverat, congregatâque omni turbâ ante fores, ait, Quod Græcâ linguâ in LXX. expreſſius tranſlatum eſt*, id eſt, ἐξεκκλησίασε τὴν συναγωγήν. Hæc Uſſerius. Sanè ut quod ſentio, ſummatim dicam. Videtur Operis iſtius author eſſe Heſychius Hieroſolymitanus; certè tempus ac locus optimè congruunt. In eo enim dato opere ſæpè refutantur Neſtorius & Eutyches, idque ab Amalario, Rabano Mauro, aliiſque iſtius ævi Scriptoribus citatum videre eſt. Quinetiam Hieroſolymis ſcriptum eſſe plurima inibi deprehenſa loca luculenter arguunt. Latinus tamen interpres, quem Heſychium eſſe Salonitanum libenter crederem, plurima immutavit, atque addidit, & inter alia *vulgatam verſionem* Commentariis hiſce adaptâſſe videtur.

Στιχηρὸν ſive Κεφάλαια *in XII. Prophetas Minores, & Iſaiam*, Græcè edidit unà cum Adriani Iſagoge David Hæſchelius *Auguſtæ* 1602. 4°. & cum eadem habetur Critic. Sacr. Tom. VIII. p. 26.

'Αντιῤῥητικὰ & 'Ευκτικὰ, ſive *Sententiarum Centuria* II. *ad Theodulum de Temperantiâ & Virtute*, quæ docent quâ ratione reluctandum ſit affectibus & vitiis, ac orandum. Græcè editæ ſunt unà cum Marci Eremitæ Opuſculis, *Pariſ.* 1563. 8o. & eodem ann. ibidem Latinè Joanne Pico interprete. Ac in Auctario *Pariſ.* 1624. Tom. I. p. 985. *Centuria* iſtæ plurimas ſententias ex Marci Aſceticis ver-
* Cod. 198. batim deſcriptas habent, & notante Photio *, *librum vitarum Sanctorum S. Antonio coætaneorum* claudebant.

Sermones II. *de Beatâ Virgine*. Habentur Gr. Lat. in Auctario 1624. Tom. II. p. 417.

Oratio demonſtrativa in S. Andream Apoſtolum. Extat Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. XII. p. 190. Hujus *excerptum* eſſe arbitratur Labbeus, quod habet Photius Cod. 296. ubi Thomam pro Andreâ à librariis malè poni cuivis locum inſpicienti facilè patebit.

De Reſurrectione Chriſti Homilia, quam Gregorio Nyſſeno aſcribunt Codices nonnulli.

Quâ horâ crucifixus eſt Dominus. Binas iſtas *Homilias* edidit Fr. Combefiſius in *Auctario* 1648. Tom. I.

Cæterùm præter Στιχηρὸν & *Homilias* poſteriores haſce duas, reliqua Heſychii Opera extant Latinè in Bibliothecâ Patr. Tom. XII.

Ἡσυχίου πρεσβυτέρου ἐπίγραμμα ἱστορίας εἰς ψαλτήριον, ſeu *Introductio in Pſalmos* ſatis prolixa.

Ejuſdem *Commentarius in Pſalmos* à Pſalm. 77. ad 107. incluſivè, & in Pſalm. 118. Habentur hæc Opera Græcè MS. fol. in Bibliothecâ publicâ Cantabrig. Claſſ. 3. Fig. 3. Notandum verò eundem *Commentarium*, ibidem etiam ſub Chryſoſtomi nomine haberi. Auguſtinus Lindſellus, poſtea Epiſcopus Petriburgenſis, adnexâ notulâ ſcribit, diverſum eſſe ab illo Chryſoſtomi in eoſdem Pſalmos Commentario qui typis excuſus prodiit. Meracus verò Caſaubonus certiſſimè eſſe Heſychii affirmat.

OPERA, quæ non extant.

Hiſtoria Eccleſiaſtica, cujus Fragmentum de Theodoro Mopſueſteno, ejuſque Hæreſi exhibetur in Synodi Quintæ CP. Collatione 5a.

Homilia in Jacobum fratrem Domini, & in Davidem Θεοπάτορα altera; quarum excerpta exhibet Photius Cod. 275.

In Canticum Habaccuc, & Jonæ. Fragmenta habentur in Caraffæ Catenâ in omnia utriuſque Teſtamenti Cantica.

Conſonantia Evangelica, cujus Fragmentum Gr. Lat. dedit Combefiſius Auctar. Nov. Tom. I. pag. 773. & alterum inferiùs. *Epiſtomen* illius quandam, ſeu *Queſtiones* LX. & *Solutiones* totidem ex ipſo Opere olim excerptas Græc. Lat. cum Notis evulgavit Cotelerius Monument. Eccleſ. Gr. Tom. III. p. 1.

Commentarii in Epiſtolam ad Hebræos, & in Ezechielem, quorum teſtimoniis ſubinde utitur D. Thomas.

601. P. II. HESYCHIUS, ſive ISYCHIUS, ſive ISACIUS, primùm Presbyter, deinde Patriarcha Hieroſolymitanus claruit anno DCI. Sententiam noſtram de Heſychio, ejúſque ætate & Scriptis ſuprà protulimus. Cujus necdum pœnitet. Obiit anno DCIX. De eo enim hæc tradit Chronici Alexandrini auctor † Hoc anno (Phocæ penultimo]
† Pag. 874. Edit. Rader. σφάζεται ὁ πάπας Ἀλεξανδρέων πάνυ ἢ καὶ Ἰσαάκιος ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ γίνεται ἀντ' αὐτοῦ Ζαχαρίας. Præter Opera ſuprà memorata, extat ſub ejus nomine *Vita S. Longini* Centurionis à Bollandianis edita *Mart.* XV. *Oratio in Lazarum quatriduanum.* Habetur Græcè MS. Bibliot. Vindob. Cod. *Hiſt.* Eccl. LXII. num. XX. fol. 123. quæ hoc modo incipit, Αὔπνοι ἡμῶν πολυτελὴς Λάζαρος σήμερον ἐξυπνίσθησαν. Αὔπνοι, ἐν ᾧ πάντα θαυμαστὰ, πολυανθῆ, καὶ λαμπρὰ θείας, &c. Fragmenta in varia Veteris & Novi Teſtamenti *Cantica ſacra* ibidem Cod. *Theol.* CLIX. Scripſit item Homiliam ſive Sermonem in *Chriſti nativitatem*, ex quo nobile Fragmentum de annis Mundi, déque anno Natalis Dominici, inter Anaſtaſii Nicæni quæſtiones Latinè edidit Gentianus Hervetus, & habetur *Biblioth. Patr.* Tom. XII. Græcè verò & Latinè Car. du Freſnius in Appendice ad *Chron. Paſchale*; & paulò pòſt, Editionis tamen Freſnianæ ignarus, ex codice Barocciano CCVI. clariſſimus Hodius noſter *Prolegom.* ad Malalæ Chron. num. XXIV. Qui hæc aliáve Opuſcula non noſtro, ſed juniori cuidam Heſychio tribuenda eſſe, ſaltem tribui poſſe, contendunt, tùm demùm aſſenſum ab æquis rerum æſtimatoribus impetrabunt, cum Veterum auctoritate, vel codicum manuſcriptorum fide id demonſtrare poſſunt. Erat quidem Heſychius Presbyter Hieroſolymitanus, literarum doctrinâ clarus, qui ſub Theodoſio Juniore vixit, de quo Theophanes ad ann. CCCCVII. p. 71. verùm ille noſtro longè antiquior erat.

DOROTHEUS, Archimandrita Palæſtinus, 601.
Joannis Monachi celeberrimi, *Propheta* dicti, diſcipulus & miniſter, qui ex afflicta valetudine per plures annos in lecto decumbenti inſerviit. Fateor me veram ejus ætatem ignorare; conjecturâ tamen non prorſus improbabili ductus, exiſtimo ipſum ineunte hoc ſæculo claruiſſe. Cùm enim Barſanuphii, qui circa ann. 550. teſte Evagrio †, floruit, † L. 4. c. 33.
Joannes ille fuerit diſcipulus; Joannis autem in extrema ætate jam poſiti Dorotheus noſter miniſter fuerit, non alio loco commodiùs reponi poterit. Plurima de ſe hinc inde habet Dorotheus, quæ tanti non ſunt, ut huc transferantur. Id tantùm dicam, eum poſt Joannis mortem è Seridi Abbatis Monaſterio excedentem, Cœnobium ſeorſim ſibi ſuiſque poſuiſſe ac gubernaſſe. Scripſit *Doctrinas, De vitâ rectè & piè inſtituendâ*, ſive *Diſſertationes Ethicas & Aſceticas* XXIV. & *Epiſtolas* quaſdam breviculas ejuſdem argumenti. Extant *Doctrinæ* iſtæ [quarum ultima Græco textu caret] ſubnexis ad finem *Epiſtolis*, Græc. Lat. in Orthodoxogr. p. 195. & Auctario Duceano Tom. I. p. 743.

PATERIUS, Gregorii M. diſcipulus, Romanæ Eccleſiæ Notarius & Secundicerius. Claruit an- 601.
no 601. & deinceps, tandem, ſi Arnoldo Wion * fi- * Lign. vit.
des, ob ſummam eruditionis famam Epiſcopus l. II. c. 38.
Brixienſis creatus. Scripſit *tres libros Explanationum in obſcuriora utriuſque Teſtamenti loca*, ex Gregorii M. Operibus excerptos; ſeu ut habet Sigebertus †; colligens omnia S. Scripturæ teſtimonia, † De Script.
per quæ Gregorius obſcura ſuæ Expoſitionis dilu- c. 43.
cidavit: Tres libros edidit, duos *de Teſtimoniis Vet. Teſtamenti*, unum *de Teſtimoniis Nov. Teſtamenti*; ipſumque codicem appellavit *librum Teſtimoniorum*. Prodiit Opus iſtud Paterii *Romæ* 1553. fol. & inter Opera S. Gregorii ibidem 1591. & ſequentibus editionibus. Verùm in impreſſis omnibus, & nonnullis Manuſcriptis ejus Codicibus deeſt liber ſecundus, quem cum reliquis duobus integrum ſe vidiſſe MS. in Bibliotheca Cœleſtinorum Pariſienſium prodit Caſ. Oudinus Supplement. pag. 156.

EUSEBIUS, Epiſcopus Theſſalonicenſis; 601.
claruit anno 601. Ab Andrea quodam Monacho, gente Græco, Aphthartodocitarum Hæreſi perditè addicto [eodem forſan cum eo qui Romæ ad Baſi-

licam Sancti Pauli incluſus degit, & ob confiсta ſub Gregorii M. nomine ſcripta quædam in Concilio Romano anno 601. damnatus eſt; quemque in Epiſtola ad Euſebium noſtrum Gregorius M. *exagitat) ab eo, inquam, per literas laceſſitus, ſcriptâ *Reſponſione*, Andreæ nugas refutavit, ac dogmata Aphthartodicitum funditùs evertit. Cùm verò Andreas edito alio Opere ſententiam ſuam majore molimine confirmatum iret; Euſebius decem conſcriptis *libris* rem fuſiùs, atque accuratiùs pertractavit, & Catholicam veritatem egregiè ſtabilivit. Extant *Excerpta* utriuſque Operis apud Photium, Cod. CLXII.

* l. 9. ep. 69.

601. CONON, primò Joannis Philoponi diſcipulus, cujus partes ſtrenuè tutatus eſt in diſputatione, quam unà cum Eugenio habuit contra Paulum & Stephanum Eutychianos coram Joanne Patriarcha CP. Claruit circa ann. 601. Demum Philopono infenſus factus, quòd tres, quas in Trinitate poſuit, naturas ſive ſubſtantias per omnia æquales eſſe ac in nullâ re variantes confiteri nollet, diverſam ab eo ſectam inſtituit, cui nomen ſuum impoſuit, & Epiſcopi vice præfuit: quin & Philoponi ſcripta anathemate percuſſit, & adversùs illius *de Carnis Reſurrectione* deliramenta, *Orationem invectivam* ſcripſit. Idem fecit & Eugenius, & ipſe Philoponi ſectator olim ignobilis, qui in diſputatione ſupradictâ inclaruit. Utriuſque Opera perierunt. Præter *Orationes* enim *invectivas*, *Acta diſputationis contra Paulum & Stephanum* literis mandata ſunt, & à Photio prælecta. Vid. Cod. XXIII. XXIV.

601. THEODOSIUS, Monachus, claruit, ut videtur, circa ann. 601. Scripſit *Confutationem* ſatis accuratam *Teſtimoniorum* quæ *adversùs corporum Reſurrectionem* à Joanne Philopono, ſeu ex Sanct. Scripturis, ſeu ex Patrum ſanctorum ſcriptis, adducta ſunt. Liber ille à Photio Cod. XXII. memoratus, jam interiit. Dogmata ejuſdem Philoponi maleſana de SS. Trinitate, Gregorius, ὁ μέγας ἐν διαλεκτικῇ (inquit Nicephorus*) in libro ad Evagrium Monachum *de Divinitate* luculentiſſimè refutavit. NE.

* L. 18. c. 48.

601. THEMISTIUS, *Calonymus* cognomento ſibi adſcito dictus, (quem Nicephorus Calliſtus † peſſimè confundit cum Themiſtio Philoſopho, qui ſub Valente floruit) Severianorum, Theopaſchitarum, & Agnoetarum ſectarius. Claruit anno 601. Vir non indoctus, inquit Photius †, qui perſpicuitatem ſermonis cum argumentorum robore optimè novit conjungere. Scripſit Orationem invectivam adversùs Philoponi deliria de Reſurrectione: pro Agnoetarum verò ſectâ compoſuit libellum, cui titulum dedit, *Apologia pro Theophobio* quo in libro ipſum Severum perſtringere non dubitavit. Iſti libello volumen oppoſuit Theodorus, cui ut vices rependeret Themiſtius, peculiare *Opus in Theodorum* conſcripſit. NE. Scripſit & alia quædam Themiſtius, quorum memoria & fragmenta aliquot ſuperſunt in Actis Conciliorum Lateranenſis & CP. III. viz. *Libros* nonnullos *ad Theodoram Imperatricem*, *Sermones aliquot adversùs Colluthum pro Tomo Theodoſii*. *Epiſtolam pro Salamitanis*. *Sermonem ad Chariſium Monachum*. *Librum ad Conſtantinum Epiſcopum Laodicenum*. *Libros de ſatisfactione*, *pro Agnoetis*, *ad Marcellum Presbyterum & Stephanum Diaconum*, Concil. Tom. VI. p. 316. 320. denique *contradictorios libros adversùs Theodoſii Tomum*, ex quorum ſecundo fragmentum habes Concil. Tom. VI. pag. 381.

† L. 18. c. 5.

† Cod. 108.

THEODORUS, Monachus Alexandrinus, Severianorum, Theopaſchitarum, ac Theodoſianorum hæreſim ſectatus. Claruit anno 601. Scripſit *Confutationem brevem* repetitæ Themiſtii contra Patres temerariæ maximeque abſurdæ contentionis, ſive libri illius Apologetici pro Agnoetarum ſectâ. *Confutationi* huic cùm *Reſponſionem* objecerat Themiſtius, Theodorus tribus aliis in eodem argumento libris editis *Operis ſui vindicias* egit. NE. 601. Phot. Cod. 108.

NICIAS, Monachus, claruit eodem circiter, ut videtur, tempore, viz. anno 601. Scripſit *contra Philoponi Capita* VII. quorum ipſe Philoponum meminerat in Διαιτητῇ ſuo. Scriptis etiam Severum aggreſſus eſt, & Gentiles libris duobus refutavit. Vid. Photium Cod. L. 601.

FAUSTUS, gente Italus, ſeptennis adhuc puer S. Benedicto bonis moribus inſtituendus à parentibus commiſſus eſt, ſub cujus regimine in Monaſterio Caſinenſi educatus eſt, & ab eo S. Mauro in Gallias miſſo comes datus. Maurum igitur in Gallias ſecutus in Monaſterio ab illo ad Ligeris ripam conſtructo 42. annos exegit; ac biennio poſt illius mortem, in Italiam redux, Caſinum repetiit, ubi rogantibus Monachis, præcipuè jubente Theodoro Abbate, *Vitam & res geſtas Sancti Mauri* conſcripſit, ac Bonifacio III anno 606. nuncupavit. Extat hæc *Vita*, ſed ab Odone Abbate Glannafolienſi interpolata, apud Surium & Bollandum Januar. XV. & apud Mabillon. Sæc. Benedict. I. pag. 274. Scripſit item *Vitam S. Severini Abbatis*, quæ habetur apud Mabillon. ibid. pag. 568. 601.

MARCUS, Ordinis Benedictini Monachus, S. Benedicti diſcipulus & familiaris; claruit anno 606. *Vitam S. Benedicti* à Gregorio M. proſâ deſcriptam, ipſe nonnullis de ſuo additis carmine planè eleganti, & ſupra ſæculi ſui genium venuſto enarravit, adeò ut teſte Petro * Diacono, de adventu ſanctiſſimi Benedicti ad Caſinum, de ſitu loci conſtructioneque Cœnobii elegantiſſimos verſus compoſuit. Edita eſt hæc *Vita* a Proſpero Martinengo *Romæ* (unà cum aliis Poëtis) 1590. *Collectionis* ſuæ Tom. III. *Gnoma* verò *Hagenoæ* impreſſæ 1531 & alia quædam Opuſcula *Pariſ.* 1563. edita, quæ Marco noſtro tribuit Gotfridus Olearius*, & [qui fortaſſe Olearium in errorem duxit] J. B. Marus Not. ad Petrum Diac. pag. 8. Marco Eremitæ qui ineunte ſæculo quinto floruit, certo certiùs aſcribenda ſunt. 606.

* De Vir. Illuſt. Caſ. c. 3.

* Abac. Patr. p. 302.

BONIFACIUS IV. patriâ Valerianus, è gente Marſorum, Joannis medici filius, ex Presbytero Eccleſiæ Rom. Pontifex electus poſt initium Novembr. anno 606. & anno ſequente die 26. Auguſti ordinatus. *Pantheon* Romanum à Phocâ Imp. impetratum in Eccleſiam commutavit; (quæ S. Mariæ *ad Martyres*, vulgò *rotunda*, hodie dicitur) ſicut deceſſor ejus Bonifacius III. *Oecumenici* titulum ab eodem tyranno impetraverat. Ann. 610. Mellitus Londini Epiſcopus conſtructo extra urbis mœnia Monaſterio, Romam profectus eſt, Pontificem de vita & regulis Monachorum, aliiſque Eccleſiæ Anglicanæ negotiis conſulturus; ubi habita eſt hac de re Synodus, in quâ ipſe Mellitus ſedit, & quæ decreta erant ſua quoque authoritate, inquit Beda †, ſubſcribens confirmavit, *Canoneſque* unà cum Bonifacii *literis* ſecum in Britanniam detulit. Obiit Bonifacius die 8. Maii. anno 615. Extat *Epiſtola ad Ethelbertum Anglorum Regem*, & *Decretum in Synodo Romanâ* latum *de Monachis* 606.

† Hiſt. Eccleſ. l. 2. c. 4.

officium

officium Sacerdotale miniſtrantibus, Concil. Tom. V. pag. 1618.

608. SERGIUS, ab ann. 608. Patriarcha Conſtantinopolitanus. Anno 629. ab Heraclio Imper. animi dubio conſultus unicam eſſe in Chriſto voluntatem & operationem, habitâ Synodo decrevit & reſcripſit, virus in mente jamdiu latens tunc primùm prodens. Anno 633. cum Honorio Papa per literas egit, ut omnium Patriarcharum decreto confirmaretur Synodus Alexandrina, quæ fidei Orthodoxæ diſpendio pacem infidam Catholicos inter & Eutychianos conciliarat, unicam eſſe in Chriſto voluntatem docens. An. DCXXXIX. editâ *fidei Ecthesi*, habitâque Conſtantinopoli Synodo, hæreſin Monotheleticam confirmavit; & eodem diem ſupremum obiit. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* III. *altera ad Cyrum Patriarcham Alexandrinum* Gr. Lat. Conc. T. VI. pag. 176. *altera ad Cyrum Phaſidis Epiſcopum*, Gr. Lat. inter Concil. CP. III. Acta Act. 12. Concil. Tom. VI. pag. 915. *tertia ad Honorium Papam*, Gr. Lat. ibid. p. 918. *Acta Synodi*, quam pro confirmandâ *Ecthesi* Imperatoris hæreticâ anno 639. habuit, extant Gr. Lat. Conc. Lateran. Act. III. Conc. Tom. VI. p. 201.

610. EUSTASIUS, ſive Euſtathius, S. Columbani diſcipulus, cui in Monaſterii Luxovienſis apud Burgundiones regimine anno 610. ſucceſſit. Anno 627. Synodum Matiſconenſem haberi curavit; in quâ *Regulam* à Sanct. Columbano Monachis datam, ab Agreſtio autem ex Theodorici Francorum Regis Notario facto Monacho Luxovienſi temerè vellicatam ſtrenuè defendit, homini importuno ejuſque aſſeclis os compeſcuit, & à Synodi Patribus præclarum pietatis & doctrinæ elogium meruit. Scripſit *Itinerarium S. Columbani*, quo uſus videtur Jonas in contexendâ *Columbani Vitâ*, quodque forſan alicubi adhuc ineditum delitescit.

610. P. II. BULGARANUS, ſtirpe Gothus, genere Hiſpanus, dignitate Comes, claruit anno DCX. quo, ſub Gundemaro Gothorum Rege, Galliæ Narbonenſis Præfectus erat. Extant ineditæ illius Epiſtolæ ſex, partim ad Regem, partim ad illuſtres illius temporis Epiſcopos ſcriptæ, quibus plurima temporis iſtius geſta, non aliundè nota, cognoſcuntur & illuſtrantur. Aſſervantur MSS. in Eccleſiæ Ovetenſis Codice membranaceo ante 500. annos exarato, in alio Eccleſiæ Complutenſis antiquiore, referente, qui teſtis erat oculatus, Ambroſio de Morales *Hiſt.* l. XII. c. 11. Confer. Cl. Antonium *Biblioth. Hiſp. Vet.* Tom. I. l. 5. cap. 5. nu. 218. pag. 274. Has Epiſtolas, ex codice Ovetenſi deſcriptas, preloque paratas, penès ſe habet illuſtriſſimus Cardinalis d'Aguirre, qui eas ſuo tempore publici juris faciet. Confer ejus *Notit. Conc.* p. 104. 105.

611. THEOPHYLACTUS, *Simocatta* dictus, genere Ægyptius, patriâ verò Locrenſis, ex Sophiſta, ſeu Scholaſtico præfectus & Antigrapheus [id eſt, forſan Cancellarius] claruit anno 611. Vixit poſt annum 628. quo occiſum ab Heraclio Choſroen Perſarum Regem memorat Hiſt. lib. VIII. cap. 12. Scripſit *Mauricii Imp. res geſtas libris* VIII. quos ante annum 610. maxima ex parte compoſuit. Statim enim poſt obitum Phocæ Hiſtoriam ſuam ex loco ſuperiori legens, cùm ad Mauricii cædem ventum eſſet, lachrymas populo adſtanti excuſſit. Operi tamen ſuo ann. 629. coronidem Cod. 65. non impoſuit. De ſtylo ejus hæc Photius *, Ἡ μέντοι φράσις αὐτοῦ ἔχει μέν τι χάριεν· πλεῖον δὲ ἡ τῶν τροπικῶν λέξεων ἢ τῆς ἀλληγορικῆς ἐννοίας κατακόρως χρῆσις εἰς ψυχρολογίαν τινὰ καὶ παντελῆ ἀπειροκαλίαν ἀποτελευτᾷ· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ τῆς γνωμολογίας οὐκ ἐν καιρῷ παρένθεσις φιλοτιμίας ἐστὶ περιέργου καὶ περιττῆς· τὰ δ' ἄλλα οὐκ ἄν τις μῶμον ἔχοι. *Dictio illius aliquid veneris habet, niſi quod figuratis vocibus & allegoricis ſenſibus putidè nimis ac frequenter ad ſatietatem uſus; in frigiditatem quandam ac juveniles ineptias dilabatur. Veruntamen & ſententiarum illa interjectio minùs opportuna diligentiam arguit curioſam & ſupervacaneam, cætera bonus, in reprehenſionem non incurrit.*

* Cod. 65.

Cave Hiſt. Lit.

SCRIPTA.

Hiſtoria rerum à Mauricio geſtarum libri VIII. ab anno 582. ad ann. 602. pertingentes, à Photio in Epitomen redacti Cod. LXV. Prodierunt integri Græc. Lat. unà cum Photii epitome cum Pontani verſione & Notis, *Ingolſtad.* 1604. 4°. cum iiſdem & Fabroti Gloſſario Græco-barbaro *Pariſ.* 1648, fol. *Excerpta legationum* non eſt quod morer; quippe quæ ex Hiſtoria iſta deſumuntur.

Epiſtolæ LXXXV. breviculæ varii argumenti Græcè ab Aldo editæ *Venet.* 1499. Gr. Lat. à Cujacio editæ inter Epiſtolas Græcanicas *Aureliæ Allobrogum* 1606. fol.

Problemata Phyſica. Prodierunt Græcè à Vulcanio edita, unà cum Epiſtolis, *Lugdun. Bat.* 1596. 8°. deinde Gr. Lat. cum iiſdem, interprete Jac. Kimedoncio, *Heidelberg.* 1598. 8°. auctiora curante Schotto *Antverp.* 1599. 8°. denique à Rivino evulgata *Lipſiæ* 1653.

SISEBUTUS, Origine Gothus, ortu Hiſpanus, fide Catholicus, Gothorum in Hiſpaniâ Rex, Regnum auſpicatus eſt A. C. 612. tenuitque annos VIII. cum dimidio, moriens an. 621. Armorum gloriæ, eruditionis & eloquentiæ decus addidit, quo nomine illum ooo uno elogio ornat ipſius æqualis Iſidorus Hiſpalenſis. *Erat*, inquit * Rodericus Toletanus, *vir ſapiens, & nimium literaturæ deditus, eloquio nitidus, literarum ſapientia doctus, in judiciis ſtrenuus, præſtantiſſimus pietate, mente benignus*, &c. Extant MSS. ejus Epiſtolæ aliquot, partim ad Epiſcopos, partim ad alios hujus ſæculi dignitate conſpicuos datæ; quas, unà cum nonnullis Cæſarei Patritii ad Siſebutum Epiſtolis, editioni parat Car. d'Aguirre, ipſomet indicante, *Notit. Conc.* p. 109. Scripſit item Siſebutus *Vitam & Martyrium S. Deſiderii*, Viennenſis in Galliâ Epiſcopi, quem ab exilio revocatum lapidibus obrui fecit Theodericus Rex, Maii XXIII. anno 612. Etiamſi enim hanc vitam alterius Siſebuti Opus eſſe exiſtimare videtur Jo. Mariana; rectiùs tamen Siſebuto Regi aſcribi debet, cui in Autographo Toletano diſertè tribuitur, monente eodem Cardinale [qui eam unà cum Epiſtolis edere in animo habet] notâ ad Antonii *Biblioth. Vet. Hiſp.* L. V. c. 5. p. 275. 612. P. II.

* De reb. Hiſp. l. II. c. 17. p. 48.

ANTIOCHUS, Monachus Palæſtinus, in celeberrimo S. Sabæ Monaſterio, *Laurâ* dicto, vitam egit, claruit anno DCXIV. quo Hieroſolymis à Perſis captis, pretioſum Crucis lignum aſportatum, Monachi Lauretani aut cæſi aut fugati ſunt: & in his Antiochus mala ſubiit plurima. Superfuit ann. DCXXIX. In Homiliâ enim ultimâ prenſatam ab Athanaſio Hæretico ſedem Antiochenam indignatur. Scripſit, rogante Euſtathio quodam, *Pandecten divinæ Scripturæ*, ſeu *Compendium totius religionis Chriſtianæ & SS. Scripturarum doctrinæ, Homiliis* CXXX. *comprehenſum*: quibus præmittitur 614.

Præfatio & Epiſtola nuncupatoria ad Euſtathium, ſubjungitur verò *Exomologeſis ad Deum. Homilias* iſtas Latinè à ſe verſas primus in lucem edidit Godefridus Tilmannus in Bibliot. Patr. *Pariſ.* 1575. Græcum textum dedit unà cum Tilmanni verſione Fronto Ducæus Auctar. *Pariſ.* 1624. Tom.I.p.1021. Porrò Antiochi *liber de Vitioſis Cogitationibus* extat Latinè Petro Pantino interprete in Bibliothecâ Patr. *Colon.* 1618. & alibi.

614. P.II. ANTIOCHUS Monachus Palæſtinus, claruit anno DCXIV. Cæteris ejus Scriptis alibi recenſitis, adjungi poteſt narratio *Vitæ S. Euphroſyni*, qui Lauræ S.Sabæ coquus Cœnobialis fuerat. Incipit, Οὗτος ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Εὐφρόσυνος, &c. Extat MS. in Bibliot. Vindob. inter *Theologicos* Cod. CCCXXXIII. juxta diſpoſitionem Neſſelianam num. IV. fol. 28. p. 2. Vide quæ notavit Cl. Lambecius *Comment.* lib. III. pag. 538. ubi S. Antiochum hujus vitæ auctorem eſſe judicat; cujus proinde Pandectæ præfixa eſt. De hoc Euphroſyno ſilent penitùs Martyrologi Latini.

614. P.II. GEORGIUS, *Eleucius* antea dictus, ex oppido Adigermaro, uti ipſemet teſtatur, oriundus; claruit ann. DCXIV. Puer adhuc Theodoro Siceotum in regione Galatarum Archimandritæ traditus eſt, ſub cujus curâ & tutelâ diſciplinâ Monaſticâ ſe per XII. annos exercuit, eique jam defuncto in Monaſterii ſui præpoſiturâ ſucceſſit. Scripſit *Vitam* S. Theodori Archimandritæ, & Epiſcopi deinde Anaſtaſianopolitani, qui mortalitatem explevit tertio Heraclii Imperatoris anno, Chriſti DCXIII. Extat Latinè apud Surium & iſtiuſmodi Collectores die *April.* XXII. ſed Symeonis Metaphraſtæ quiſquiliis haud parùm conſpurcata.

615. Ildefonſ. de Script. c. 6. JOANNES, gente Hiſpanus, primùm Monaſterii cujuſdam Abbas, deinde Eccleſiæ Cæſaraugustanæ poſt Maximum Præſul factus circa ann. DCXV. Obiit anno circiter DCXXVII. In Eccleſiaſticis Officiis quædam eleganter & ſono & oratione compoſuit; & *de inveſtigandis Paſchalis feſti calculis libellum* exaravit. NE.

620. BONIFACIUS V. gente Campanus, civitate Neapolitanus, Joannis filius, primò titulo S. Xyſti Archipresbyter, deinde anno DCXX. XXVII. Aprilis [juxta Catalogum Anaſtaſianum] Eccleſiæ Romanæ culmen aſcendit. Anno DCXXIV. VIII. Cal. Maii, mortuo Mellito Juſtus Roffenſis Epiſcopus in ſede Cantuarienſi ſucceſſit. Huic *Pallium* dono miſit Bonifacius unà cum literis, quibus Epiſcopos ordinandi poteſtatem ipſi conceſſit: ſed quamnam authoritatem hic ſibi fingit bonus Pontifex! quam neque Eadbaldus Rex, neque ipſe Juſtus ab eo petiviſſent; quamque antiquos Eccleſiæ Canones cuivis Epiſcopo in Provinciâ ſuâ olim conceſſiſſe luce meridianâ clarius eſt. Obiit Bonifacius die XI. Martii anno DCXXVI. Extat *Epiſtola ad Juſtum de Pallii uſu, alia ad Edwinum Northumbrorum Regem*, quâ eum ad fidem Chriſtianam exhortatur, *tertia ad Edilburgam Edwini conjugem*, quâ fidem ei gratulatur, monetque ut marito ſuo idem præſtet beneficium. Habentur hæ Epiſtolæ tum apud Baronium ad ann. DCXVIII. DCXXV. tum Conc. Tom. V. p. 1658.

620. * Cod. 278. MODESTUS, Patriarcha Hieroſolymitanus, uti disertè à Photio * vocatur, claruit anno DCXX. Poſt Zachariam Patriarcham à Perſis in captivitatem anno DCXVI. abductum, ſedem Hieroſolymitanam rexit, dirutas Eccleſias reſtauravit, dilapſos fugâ Monachos revocavit, & inſtituit; omnia denique Eccleſiæ Palæſtinæ negotia ſummâ diligentiâ curavit uſque ad annum DCXXVIII. quo contigit Zachariæ reditus. Scripſit *Homilias* III. viz. *in mulieres unguenta ferentes, & in Occurſum Domini & Simeonis* [quarum Excerpta dat Photius Cod. CCLXXV.] denique *Encomium in Obdormitionem Deiparæ Virginis*; quod benè longum, ſed parùm utile, fuiſſe notat Photius.

CYRUS, Primò Phaſidis ſive Lazorum Epiſcopus ab anno circiter DCXX. deinde ab Heraclio Imp. cujus favorem apud Lazos ann. DCXXIII. hiemantis captarat, ſedi Alexandrinæ præfectus anno DCXXX. Anno priore cùm Heraclium, quid de duabus in Chriſto naturis ſentiendum eſſet, incertum, Sergium CP. conſuluiſſe accepiſſet; & ipſe dubitare præ ſe ferens, quo Sergium à Catholica veritate faciliùs dimovere poſſet, ſibi utpote in re proceſſus obſcura facem ab illo præferri poſtulaverat. Anno DCXXXIII. pacem Severianos inter & Catholicos reſarciendam cauſatus, Synodum Alexandriæ habuit, in qua omnes unicam in Chriſto Dei virilem operationem non confitentes anathemati ſubjecit. Anno DCXXXIX. Heraclii Imp. *Ecthesin* ſubſcriptione ſuâ roboravit; anno ſequenti obiit. Extant Græc. Lat. ab eo ſcripta, [1.] *Libellus Satisfactionis* in Synodo Alexandrina ann. DCXXXIII. Theodoſianis ſive Severianis in Eccleſiæ ſinum recipiendis ſubſcribi juſſus, Capitulis IX. conſtans, quorum ſeptimum, hæreſim Monotheleticam non obſcurè confirmavit: Conc. Tom. VI. p. 954. [2.] *Epiſtola* III. *ad Sergium Patriarcham* CP. Conc. Tom. VI. p. 207. 950. 952. 620.

GEORGIUS, Joanni Eleemoſynario in ſede Alexandrina ſucceſſit circa annum DCXX. Obiit anno DCXXX. vel paulò ſeriùs. Scripſit *Vitam Sancti Joannis Chryſoſtomi*; quam ex Cyrilli Alexandrini ejuſdem argumenti libro eum deſumpſiſſe affirmat Gerardus Voſſius *, authoritate fretus, ut opinor Anonymi Scriptoris *Vitæ Chryſoſtomi*, quem Græcè edidit Savilius ad calcem Chryſoſtomi Operum. Cujuſnam verò fidei, authoritatis, quin & ævi fuerit Anonymus iſte, mihi planè eſt incompertum: niſi quòd poſt an. DCCCL. floruerit: nec à Cyrillo Chryſoſtomi res geſtas literis mandatas eſſe aliunde conſtat. Interim certiſſimè conſtat ex Palladii *Dialogo* de Vitâ Chryſoſtomi Georgium ſua ut plurimum, fabulis plerumque intertextis, deſcripſiſſe: quod & Photius † dudum notavit. Cæterùm de Georgio, ejuſque Hiſtoriâ, accuratè agit Nobiliſſ. Savilius tractatu de Scriptoribus rerum Chryſoſtomi ſuprà edito, quem nos primi in lucem protulimus. De ſtylo tamen ejus audiatur Photius, ἐςὶ μέντοι τὴν φράσιν ἁπλοῦς, καὶ εἰς πολλὴν χυδαιότητα κατωνημένος· μηδὲ τοῦτο δὴ, ὅσον γε τὰς γραμματικὰς κατὰ χεῖρας, ἢ τὴν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων σύνταξιν ἠκριβωμένος. *Dictio certè ſimplex in humilem admodum ſtylum delabitur; neque ſaltem quod vel literatioribus in promptu, nominum, verborumque accuratam adhibet conſtructionem. Vitam* iſtam primus edidit Latinè Godefridus Tilmannus *Pariſ.* 1557. & exinde Surius Jan. XXVII. Græcè verò cum notis Cl. Savilii prodiit inter Opera Tom. VIII. Ampliſſima Excerpta habet Photius Cod. XCVI. 620.

* De Hiſt. Gr. l. 2. c. 20.

† Cod. 96.

JOANNES, Monachus Antiochenus, claruit circa ann. DCXX. Scripſit *Hiſtoriam Chronologicam à Mundi initio ad ſua uſque tempora*: quæ inedita in Bibliothecarum forulis adhuc deliteſcit. Ampliſſima tamen ejus Excerpta *Collectaneis* ſuis *de Virtutibus & Vitiis* inſeruit Conſtantinus Porphyrogenneta: quæ notis illuſtrata ex Codice Peireſciano Gr. Lat. edidit Hen. Valeſius *Pariſ.* 1634. 4°. 620.

NEN-

620. NENNIUS, gente Britannus, Elvodugi Probi, atque Beulani Presbyteri diſcipulus, Bannochorenſis Cœnobii primùm Monachus, deinde Abbas. Claruit, juxta Baleum, Voſſium, alioſque, circa ann. DCXX. Hunc eundem fuiſſe cum celebri illo Abbate Dinotho, qui diſputatione cum Auguſtino habitâ anno DCXIII. inclaruit, & lanienam Bannochorenſem ægrè evaſit, cenſent Baleus, aliique, an rectè docti judicent. Sanè temporum ratio ac rerum circumſtantiæ apprimè congruunt. Nennius enim doctrinam Evangelicam non modò per Cambrorum fines, ſed & propinquas Scotorum inſulas longè latéque prædicando propagaſſe fertur; quòd poſt cæſos Monachos, dirutumque Bannochorenſe Monaſterium feciſſe jure merito credi poſſet. Inter Scotos verſatus Finanum Epiſcopum Lindisfarnenſem melioribus literis erudiendum curæ ſuæ commiſſum habuit. Extat *liber* ab eo ſcriptus *De geſtis Britonum*, ſive *Breviarium* ſeu *Hiſtoria Britannorum*, MS. in Bibliotheca Regia VVeſtmonaſterienſi, & in Bibliotheca Academiæ Cantabrigienſis, ac in Cottonianâ, alibique non uno in loco, in nonnullis Codicibus Gildæ Hibernico aſcriptus: de quo cùm multa undique ſcitu non indigna collegerit Uſſerius in Bibliot. Theol. MS. nos quædam inde delibabimus. “De Codice quodam perantiquo à ſe reperto hujuſmodi habet Priſeus. Videtur libellus iſte primùm à Nennio compoſitus, at poſtea à literatioribus aliquot, qui in eum inciderant mirè depravatus. Statim enim poſt principium legitur. Ab Adam verò uſque ad paſſionem Domini noſtri Jeſu Chriſti anni ſunt 5228. à paſſione autem Chriſti peracti ſunt anni---Hìc apparet lacuna, ubi veteri Scripturâ expunctâ, novis characteribus hic numerus ſuppletur 796. nempe ipſo Literatore temporis ſupputationem ad ſuam tempeſtatem traducente, cùm priùs ad Authoris duntaxat ævum applicata fuiſſet. Deinde in contextu Hiſtoriæ ubi libelli Autor incolas hujus Inſulæ qui ſuo tempore fuerant, commemorat, hæc habuit. “Et in eâ habitant 4. Gentes, Scoti, Picti, Saxones ac Britones. Novus hic ſcilicet Ariſtarchus pro [habitant] priùs habitabant ſcripſit: (quod noviter adjectum eſſe præter veteris exemplaris contextum ex recentiori tum characterum tum atramenti ſpecie liquidò conſtat) nullâ habitâ ratione temporis, quo ſuperiora ſcripta ſunt, ſed ſuæ duntaxat tempeſtatis. Ad eumque modum quamplurima ejus libelli loca dum corrigere vellet, vitiavit & corrupit. Quamvis autem aliqua ei à poſterioribus aliquot ſciolis adjecta videantur, quæ Gildæ tempeſtati minimè congruunt, ex Gildæ tamen Commentariis hunc deſumptum eſſe facilè crediderim. Non enim novum eſt veterum Chronicis recentiora ut emergunt, rerum eventa addere, inſcriptione tamen primi Autoris minimè abolitâ. Plura interpolati voluminis exempla ibidem profert Priſeus, additque ea quæ Gulielmus Malmsburienſis ſe in geſtis Britonum de Vortigerno legiſſe ait, & quæ de Vortimero habet, Arthurumque in obſidione Badonici montis fretum imagine Dominicæ Matris ſtupenda geſſiſſe ſcribit, hinc deſumpſiſſe credendum eſſe. Nam ea hoc in libello memorantur, neque ea ex Gildâ quem Polydorus evulgandum curavit, ſumere potuit, quippe qui nec Vortigeri quidem ſpeciatim mentionem faciat, nedum Vortimeri aut Arthuri. Deinde ex Gaufredo Monomutenſi ea deſumere non potuit; nam Hiſtoriam Britannicam nondum evulgaverat, quùm Malmsburienſis ſuam ederet. Henricus etiam Huntingdonenſis integras habet clauſulas ex hoc libello ad verbum deſumptas in ſua Britanniæ deſcriptione; cùm nondum videret *Gaufredi Hiſtoriam*. Sunt & alii, inter quos Joannes Anglicus, qui quædam ex hoc libello citant ſub Gildæ nomine. Lelandus Nennium neſcio quem hujus libelli autorem putat. *Sic Priſeus*. Sanè Lelandus in Aſſertione Arthuri ex oratione ejus colligi poſſe prodit Nennium autorem eſſe; & in *Commentariis in Cygneam Cantionem* quædam inde citat ſub Nennii nomine: Camdenus verò Pſeudo-Gildam vocat. Errant tamen, ſi qui putant hoc eſſe Opus nebulonis illius, qui paucis ante annis (ut refert Polydorus Virgilius Præfat. ad Gildam) ex Gaufredi ſcriptis *Breviarium* compoſuerat, illudque *Gildæ Sapientis* falsò *Compendium* inſcripſerat, ſeu Gildæ illius fictitii quem blattis & tineis ad Iſidis vadum in Bibliothecâ Mertonenſi prædæ expoſitum dicit Lelandus in Aſſertione Arthuri. Hoc enim de Opere Pſeudo-Gildæ Albanii (de quo in Centuriis Baleus) accipio, non de noſtri hujus recentioris. Nennium enim, cui hoc à Lelando Opus tribuitur, ab eo ſupra commendatum videre eſt, ejuſdemque nomine ſententiam citat ipſe pariter ac Camdenus; quam ex libello hoc Gildæ repetit Priſeus Hiſt. Brit. Defenſ. pag. 50. Hæc Uſſerius. Plura adhuc ſcripſit Nennius ſive *Gildas Hibernicus* (eundem enim binis nominibus inſigniri veri non eſt abſimile) ex quibus ſe in Hiberniâ, inde fugientem reliquiſſe teſtatur Baleus in calce 13. Centur. *De Origine Britannorum Chronicon* vetuſtiſſimum, [MS. id haberi in Collegio S. Benedicti Cantabrig. ſcribit Pitſeus] *Eulogium Britanniæ*, ac *librum de Mirabilibus Britanniæ*. Habetur hoc *Eulogium* MS. in vetuſto Codice in Coll. S. Benedict. vol. 338. 4°. ſed progreditur ad annum uſque DCCCXL. Unde liquet vel Nennium noſtrum duobus integris ſæculis recentiorem fuiſſe, vel ſaltem Eulogium à recentiori manu continuatum eſſe. Extat etiam MS. in Bibliothecâ Collegii S. Trinit. Cantabr. cum hoc titulo *Eulogium Monachi Benedictini*, cum adjecto libro *de Mirabilibus* &c. In Centuria verò 1. cap. 74. alios Nennii libros memorat Baleus, viz. *De Urbibus Britannorum, Apologiam quandam, Coſmographiam hiſtoriæ mundi, & Additiones Gildæ*; qui an alicubi adhuc lateant, non liquet. Notandum verò eſt vetuſtiorem quendam fuiſſe Nennium Luddi Regis fratrem, de quo mira fabulantur, quique ex Bardorum cantionibus & Flaminum ſcriptis rerum Britannicarum Hiſtoriam Patrio ſermone compoſuiſſe dicitur. Hiſtoriam ejus Nennius Bannochorenſis Latinè vertit, ac ad ſua tempora narrationis filum deduxit.

Cave Hiſt. Lit.

NENNIUS, natione Britannus, Elvodugi Probi, & Beulani Presbyteri Diſcipulus, Cœnobii Bannochorenſis Abbas, claruit ann. DCXX. Multos docuit, multa à Saxonibus paſſus. Scripſit Hiſtoriam, cui titulum dedit *Eulogium Britanniæ*. Ex hoc Opere ſex diverſos libros faciunt Baleus*, ejuſque perpetuus exſcriptor Pitſeus †, qui & ſeptimum addidit. Nennii librum Gildæ olim aſcriptum eſſe, omnibus jam notum eſt. Nennii *Eulogium* primus edidit, ex variis variè corruptis exemplaribus (quod ipſe ingenuè fatetur) quàm fieri potuit emendatum, Tho. Galæus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. pag. 91. 620. *P. II.*

* De Script. Brit. Cent. I. p. 1.

† De Script. p. 106.

SULPITIUS, *Pius* dictus, gente Gallus, in agro Bituricenſi natus, anno DCXII. ſacerdos ordinatus, paulò pòſt Abbas Caſtrenſis factus, demum anno DCXXIV. mortuo Auſtregiſilo ſedi Bituricenſi præfectus eſt. Anno ſequenti Concilio Rhemenſi interfuit. Extant, *Epiſtolæ* III. apud Caniſium 624.

SÆC. VII. ab An. DC. ſium Antiqu. Lect. Tom. V. inter Epiſtolas ad Deſiderium Cadurcenſem.

625. VERUS, Rutinenſis in Galliâ Epiſcopus, claruit annò DCXXV. quo Concilio Rhemenſi adſuit. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* II. apud Caniſium Tom. V. ubi ſuprà.

626. HONORIUS, natione Campanus, Petronii Viri Conſularis filius, anno DCXXVI. die 28. Septembris Pontifex Romanus ordinatus eſt. Anno DCXXXIII. cùm Cyrus Alexandrinus unicæ in Chriſto voluntatis confeſſionem decreto Synodico confirmâſſet; ac Sophronius Hieroſolymorum Patriarcha Alexandriæ præſens Cyrum erroris palàm argueret, & à communione ejus abſcederet: Sergius CP. Honorium de re totâ per literas certiorem fecit. Honorius dato reſponſo, Cyri factum probavit, Sophronii improbavit: unicam eſſe in Chriſto voluntatem & operationem confeſſus eſt, & prolatis è SS. Scripturis & authoritate Patrum argumentis probare annìſus eſt. Eadem dogmata ſcriptis etiam aliis epiſtolis plus una vice authoritate ſua, quantum potuit, ſtabilivit. Laterem lavant, operam oleumque planè perdunt, quotquot Honorium ob hæreſim Monotheleticam à Synodo Generali VI. diſertè anathematizatum, à non uno Pontifice Romano pro Monothelita habitum, hac labe eximere allaborant. Eorum omnium argumentis, ſeu frivolis potiùs atque inanibus effugiis, pleniſſimè ſatisfecit Vir Cl. Britanniæ noſtræ Borealis decus eximium, Joannes Forbeſius Inſtruct. Hiſtor. Theolog. lib. 5. ubi toto ferè libro hac de re accuratè agit. Vid. quæ infrà *in Libro Diurno* dicemus. Obiit Honorius die 13. Septembris ann. DCXXXVIII. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* VIII. Concil. Tom. V. p. 1681. & *Epigramma de Apoſtolis ob Chriſti ad cælos aſcenſum obſtupeſcentibus*, in Bibliotheca Patr. Tom. 12. pag. 214.

627. BRAULIO, Joannis Epiſcopi Cæſaraguſtani frater, cui in ſede Epiſcopali ſucceſſit anno DCXXVII. Anno DCXXXIII. Concilio Toletano IV. DCXXXVI. Toletano V. DCXXXVIII. Toletano VI. interfuit. Anno DCXLVI. obiit. Scripſit *Vitam S. Æmiliani Monachi*, quæ extat apud Mabillon. Sæcul. Benedict. I. pag. 205. *Epiſtolas* II. ad Iſidorum Hiſpalenſem, quæ inter Iſidori Opera haberi ſolent. *Elogium Iſidori* breve, quod apud Surium reperitur die 3. Aprilis, & Iſidori Operibus plerunque præfigitur.

629. SOPHRONIUS, ortu Damaſcenus, Sophiſta primùm, deinde Monachus, Joannis Eleemoſynarii familiaris, demum anno DCXXIX. Patriarcha Hieroſolymitanus. Indefeſſus Orthodoxæ veritatis vindex: qui præſens Alexandriæ factus anno DCXXXIII. Cyrum ſub obtentu pacis ineundæ hæreſim in Eccleſiam invexiſſe ſtrenuè exclamavit, & communionem ei renunciavit. Quin & literis apud Sergium CP. egit, ut Capitulum Septimum *Libelli Satisfactionis* à Cyro Severianis præſcripti caſſaretur: ad Honorium verò Papam Stephanum legatum pro eadem re curanda miſit. Anno DCXXXVI. captâ ab Haumare Saracenorum duce Hieroſolymâ, liberam religionis profeſſionem Chriſtianis concedendam pactus eſt; & eodem anno vitam finivit.

SCRIPTA, QUÆ SUPERSUNT.

EPiſtola Encyclica, ſtatim poſt ſuſceptum Epiſcopatum ſcripta *ad Honorium*, *Sergium*, forſan & reliquos Patriarchas. Prolixa illa quidem, ſi quæ alia, epiſtola, adeò ut juſti voluminis molem exæquare poſſet. Extat Gr. Lat. Concil. CP. III. Act. XI. Concil. Tom. VI. p. 851. SÆC. VII. ab An. DC.

Orationes II. *in Crucem*, quæ habentur apud Gretſerum de Cruce Tom. II. prior Gr. Lat. pagina 1173. poſterior Latinè tantùm pagina 1401.

In Chriſti natalitia Homilia.

SS. Archangelorum, Angelorum, cæterarumque Virtutum Encomium. Duæ iſtæ Homiliæ extant Lat. in Biblioth. Patr. Tom. XII.

De laboribus, certaminibus & peregrinationibus S. Pauli Fragmentum, quod ſub Sophronii noſtri nomine Latinè edidit Bignæus in ſua Biblioth. Pat. exinde in alias Bibliothecæ Patrum editiones deſumptum.

Vita Sanctæ Mariæ Ægyptiacæ, quæ à Paulo Diacono Latinè verſa, habetur apud Surium April. II.

Encomium SS. Cyri & Joannis, cujus fragmenta duo reperiuntur Concil. Tom. VII. pag. 249.

Tractatus de Incarnatione unius ex Trinitate. Habetur Græcè MS. in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi Cod. 2198. Vide Labb. *Nov. Biblioth. MS.* p. 90.

Cæterum Joannis Moſchi Limonarium ſive Pratum Spirituale & à Damaſceno Orat. I. de Imag. & à Concilii Nicæni II. Patribus Act. 4. ſub Sophronii nomine citatur. Unde probabili ſanè, quæ & aliunde confirmari poteſt, conjecturâ uſus Cl. Voſſius,* opinatur Sophronium junctâ cum Moſcho operâ *Limonario* contexendo inſudâſſe; quin & primas in eo Opere partes tuliſſe, licèt gloriam illius amico ſuo præ amore & modeſtia ceſſerit.

* De Hiſt. Græc. l. 2. c. 23.

SOPHRONIUS, Patriarcha Hieroſolymitanus, claruit anno DCXXIX. Fragmentum hujus Sophronii ex *Encomio* Joannis Theologi & Evangeliſtæ de Sororibus, ſive cognatis Domini Græcè & Latinè exhibet Cotelerius *not.* in lib. III. *Conſt. Apoſt.* pag. 200. Scripſit etiam *Hypomnemata* ſive Commentarios hiſtoricos, ex quibus Fragmentum de laboribus, certaminibus, & peregrinationibus SS. Apoſtolorum Latinè exhibent Bibliothecæ Patrum curatores. Fragmentum *de Baptiſmate Apoſtolorum* ex Codice Vindobonenſi Græcè & Latinè P. Lambecius *Comment.* lib. III. pag. 52. in quo imprimis notandum venit, eo referente, Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ſolum S. Petrum propriis manibus baptizâſſe, Petrum deinde Andream, &c. Verùm in hoc, niſi majori quàm ſuâ autoritate fultus, fidem à naſutioribus haud facilè impetrabit. Simile ferè Fragmentum ſub nomine Euodii Antiocheni Apoſtolorum ſucceſſoris habetur apud Nicephorum lib. II. c. 3. de quo ſuo loco actum eſt. Ibid. Cod. LIX. nu. XCII. fol. 120. p. 2. habentur Græcè Excerpta quædam ex ejuſdem Sophronii encomio in S. Joannem Evangeliſtam. Vide Lambec. p. 100. 629. P. II.

DESIDERIUS, gente Gallus, in Albige oppido extremæ Aquitaniæ natus, Silvii & Herchenefridæ filius. Anno circiter DCXIV. in Clotarii II. Regis aulâ Theſaurarii munere fungebatur. Anno DCXXIX. Ruſtico fratri à civibus tumultuantibus interempto in Epiſcopatu Cadurcenſi ſuffectus eſt. Obiit anno DCLII. Epiſcopatûs anno XXIII. Extant *Epiſtolarum Libri* II. quorum prior Deſiderii *ad amicos*, poſterior aliorum *ad Deſiderium*, epiſtolas complectuntur, apud Caniſ. Antiqu. Lect. Tom. V. pag. 526. & in Bibliothecâ Patr. Tom. VIII. pag. 579. 629.

JONAS, gente Hibernus, uti ipſe in Præfatione ad Vitam S. Columbani teſtatur, Italum tamen fuiſſe, haud procul à Placentiâ ortum, locus 650.

in

in *Vita Attalæ* deprehenſus haud obſcurè docet. Adeò ut aut diverſus ſit Autor hujus ab Autore iſtius *Vitæ*; aut verba in *Præfatione Vitæ S. Columb.* alio (quod forſan non incommodè fieri poſſit) ſenſu accipienda. Monaſterii tum Bobienſis, tum Luxovienſis alumnus, demum Abbas Luxovienſis, claruit anno circiter DCXXX. & deinceps. Superſtiit anno DCLXV. Scripſit *Vitam S. Columbani*, quæ habetur apud Surium Novemb. XXI. & Mabillon. Sæc. Benedict. II. pag. 5. *Vitam Euſtaſii Abbatis Luxovienſis* apud Surium XXIX. Martii, Mabillon. ibid. pag. 115. *Vitam Attalæ Abbatis Bobienſis* apud Surium X. Martii. *Vitam Bertulphi Abbatis*, Attalæ ſucceſſoris apud Surium XIX. Auguſti, Mabillon. ibid. p. 160. *Vitam Sancti Joannis Reomanenſis Monaſterii Fundatoris* & primi Abbatis, quæ à Roverio cum notis edita eſt *Pariſ.* 1637. *in Hiſtoria Abbatum Reomaenſium.*

630. P.II. JONAS Hibernus, Monachus Bobienſis, claruit anno DCXXX. Præter Opera quæ ſuprà memorantur, ſcripſit *vitam S. Faræ*, ſeu *Burgundofaræ* Abbatiſſæ Eboracenſis primæ, circa annum DCLV. demortuæ; in quâ de virtutibus ac rebus mirabilibus in Eboracenſi Monaſterio tempore Burgundofaræ factis præcipuè agit. Extat poſt Surium ad MS. Cod. Compendienſem recognita & reſtituta apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 439.

630. GALLUS, gente Hibernus, in ætate tenella S. Columbani curæ à Parentibus commiſſus, ſub eo Monaſticam inſtituit vitam: unà cum eo in Britanniam & exinde in Galliam transfretavit, in Cœnobio Luxovienſi vitæ & laborum comes adfuit. Anno circiter DCX. Columbanum iter in Italiam parantem ſecutus, juſſu illius in Rhætiâ ſubſtitit, ut populares Evangelii luce perfunderet: quod & conditâ ſibi ſeorſim cellâ ſtrenuè effecit. Ad Epiſcopatum Conſtantienſem Præſulum vicinorum ſuffragiis deſignatus, Joannem diſcipulum ei præfici curavit. Circa an. DCXV. Monaſterium celeberrimum à nomine ſuo dictum in Helvetiâ fundavit. Claruit præſertim an. DCXXX. atque annos 95. natus, febre correptus obiit ann. DCXXXV. inquit VVaræus *, DCXL. juxta Balæum †, Baronium, alioſque. Extat *Sermo Conſtantiæ in Templo S. Stephani in Conſecratione Joannis Epiſcopi Conſtantienſis habitus*, apud Caniſ. Antiqu. Lect. Tom. V. p. 896. *Epiſtola ad Deſiderium Cadurcenſem Epiſcopum*, apud Uſſer. Epiſt. Hibernic. Syllog. pag. 23. & cum aliis quibuſdam ejuſdem Epiſtolis apud Caniſium Tom. V. pag. 526. Scripſit porrò S. Gallus ad Joannem Conſtantienſem *Eccleſiæ gubernandæ formam*, & *Monita ſalutaria* ad VVulmarum Presbyterum, quæ forſan habentur inter Galli noſtri Opuſcula à Caſpare Barthio cum Commentariis ſuis edita *Francofurti* 1623. 8°. Librum enim nondum vidi, poſteà verò edoctus ſum Barthium non Galli Opuſcula, ſed ſolummodò Sermonem ejus Conſtantiæ habitum edidiſſe. *Francof.* 1623.

* De Script. Hibern. l. 1. c. 3. p. 20.
† Cent. 14. p. 190.

630. JOANNES, MOSCHUS ſive *Eviratus*, aliis *Everates*, cognomento dictus, claruit anno DCXXX. Vitam egit Monaſticam, primùm in Monaſterio S. Theodoſii, deinde in deſerto propè Jordanem, & in novâ S. Sabæ Laurâ. Poſteà Monachorum illuſtrium viſendorum ergò in exteras regiones peregrinari cœpit, & Antiochiæ oras, Alexandriam proximamque eremum, & ad Oaſin uſque delatus, Romam tandem, & ad Occidentales regiones profectus eſt. Cúmque clariſſimorum ſæculi iſtius Monachorum res præclarè geſtas partim à ſe ſpectatas, partim ab aliis auditu acceptas, undique conquiſiverat, *Opus hiſtoricum* condidit, quod Sophronio Sophiſtæ, poſteà verò Patriarchæ Hieroſolymitano, individuo ferè itinerum ſuorum comiti, & in Opere concinnando adjutori, nuncupavit. Extat Liber iſte *Pratum Spirituale, Hortulus novus, Limonarium, & Viridarium* dictus, ab Ambroſio Camaldulenſi Latinè verſus inter *Vitas Patrum* (quarum librum X. conſtituit) à Roſveydo editus *Lugduni* 1617. pag. 647. & alibi. Græcum textum, frequentibus tamen lacunis mutilatum, Ambroſii verſioni Latinæ adjunxit Fronto Ducæus Auctar. 1624. Tom. II. p. 1057. Lacunas iſtas ex integriori Codice ſupplevit Cotelerius Monument. Eccleſ. Gr. Tom. II. pag. 341. Stylum Moſchi εἰς τὸ ταπεινότερον ϗ ἀμαθέστερον ἀποκλίνειν, *rudem ac ſimplicem eſſe* olim notavit Photius *.

* Cod. 199.

630. P.II. ANONYMUS *Chronici Alexandrini*, ſive ut jam vocatur *Paſchalis*, compilator claruit anno DCXXX. De hoc Opere ejuſque Auctore agemus in *Georgio Piſide* ad annum DCXL. Sunt & pauca hac etiam vice addenda. Incipit Chronicon ab orbe condito, & per varia mundi ſæcula decurrens ad Heraclii Imp. tempora perducitur, notatis temporum rationibus, præcipuè juxta Feſta Paſchatis in Eccleſiâ tùm Judaicâ tùm Chriſtianâ recurrentia, eo forſan fine, quòd controverſiæ, quæ de Paſchalis Feſtivitatis die celebrando olim vigebant, Heraclii tempore recruduerunt. Binos auctores agnoſcere videtur; unum, qui priorem Operis partem contexuit, & ab initio mundi ad ann. Chriſti CCCLIV. Conſtantii Imp. XVII. deduxit: alterum, qui hunc excepit, & ad Heraclii annum XX. continuavit; ut ex vetuſtiſſimo Holſtenii Codice MS. ejuſque in illum Notis oſtendit Cl. du Freſnius. Certè non ultra XX. Imperii Heracliani annum procedere variis indiciis deprehenditur. Titulus codicis MS. id diſertè tradit; res geſtas hujus temporis fuſiùs deſcribit auctor; tempora accuratiùs notat; Epiſtolas publicas inſerit, quin & Heraclium τὸν ἡμῶν βασιλέα vocat. Ut nulli dubium eſſe poteſt poſterioris partis auctorem hoc tempore vixiſſe. In condendo hoc Opere, quiſquis erat, nec magno judicio uſus eſt, nec diligentiâ; habuit nihilominùs ante oculos non pauca melioris vetuſtatis tàm ſacræ quàm profanæ monumenta, quæ dudùm perierunt. Primus hoc Chronicon integrum extulit Matthæus Raderus S. I. *Monach.* 1615. 4°. Sed cùm omnia impreſſionis illius exemplaria pridem diſtracta fuerint, cúmque ipſe textus non uno in loco mutilus fuerit, aut corruptus, nec verſio Raderiana fida ſatis & caſtigata, novæ editionis adornandæ curam in ſe recepit nobile illud Galliarum lumen, & Græcarum Litterarum ſtator penè unicus, Carolus du Freſnius; textum collatis quotquot reperiri poterant codicibus editis & MSS. emendavit, lacunas ſupplevit, novam verſionem concinnavit, notas criticas & hiſtoricas addidit, ampliſſimam Præfationem præmiſit, quâ de Auctore, Opere, variiſque Chronicorum, Cyclorumque Paſchalium Scriptoribus, tùm Græcis, tùm Latinis affatim agit, & rejecto Chronici Alexandrini titulo, *Paſchalis* indidit. Certè levi de cauſâ *Alexandrinum* antea vocabatur: non aliundè, ut videtur, quàm quòd Petri Alexandrini nomen in fronte geſſit. Ex cujus libro *de Paſchate* quatuor non contemnenda Fragmenta in ipſo ſtatim Præfationis limine reperiuntur. Nec magis Eccleſiæ Alexandrinæ res perſequitur quàm Antiochenę, vel Conſtantinopolitanę. Ut proinde utriuſque nomen, ęquali jure ſibi vindicare poterat. Παςχάλιον itaque vocandum cenſuit du Freſnius, *i.e.* Chronicon ſeu Canonem *de celebrando Paſchate*, eò quòd Paſchatis Judaici,

SÆC. VII. ab An. DC. & Chriſtiani, & præcipuarum Feſtivitatum, quas αὐτοδίκας, ſeu *Domiaicalés* vocamus, quæque à Paſchalis die pendeant, indicem exhibet. Denique uberrimam appendicem attexuit Cl. Editor, ſelecta nempe antiquitatis Opuſcula & Fragmenta; tùm edita, tùm MSS. quæ vel ad Chronici, vel ad rerum Paſchalium illuſtrationem apprimè faciunt. In his locum habet Pſeudo-Dorothei Tyri Epiſcopi σύνταγμα ἐκκλησιαστικὸν *de LXX. Domini Diſcipulis*, ex duobus codicibus Regiis erutum; quod & nos ipſi eodem ferè tempore, Notis & Obſervationibus illuſtratum, ex codice Barocciano Græcè & Latinè in lucem emiſimus. Accedit huic editioni à Chartæ puritate & amplitudine, ſummâque typorum elegantiâ decus eximium. Prodiit pulcherrimum hoc Opus ex Typographiâ Regiâ *Pariſ.* 1689. *folio.* Vide in Georgio Piſide ad annum 640.

620. P. II. AUCTOR Vitæ S. *Auſtregiſili* claruit circa an. DCXXX. vel non diu poſteà, memorat quippe nonnullos eo tempore viventes, quos Dæmonibus laborantes Auſtregiſilus liberaſſet, & ſanitati ſuæ reſtituiſſet. Scriptis mandavit *vitam S. Auſtregiſili* Epiſcopi Bituricenſis, qui vitam finivit anno DCXXIV. Hunc edidit Ph. Labbeus in *Patriarchio* Bituricenſi *Biblioth. Nov. MSS.* Tom. II. Exinde ad Codices MSS. reſtitutam Jo. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 95. qui & ex eodem Labbeo alium de ejuſdem Sancti miraculis librum ſubnexuit, ab Anonymo autore ſcriptum, qui Sæculo VIII. vixiſſe videtur.

631. P. II. EUBULUS, Lygrorum Epiſcopus (Urbs erat, ni fallor, alicubi in Syria) claruit imperante Heraclio circa annum DCXXXI. Dum anno imperii ſui XX. Heraclius Hierapoli moraretur, convenit eum Athanaſius Syrus, Severianorum Pſeudo-epiſcopus, Jacobitarum Patriarcha, δεινὸς ἀνὴρ καὶ κακοῦργος, *vir vafer & perniciofus*, qui motis cum Imperatore de fide ſermonibus, libellum in fidei ſuæ cauſa ei obtulit. Huic librum oppoſuit Eubulus noſter, ex quo fragmentum Græcè habetur in *Collectione* quadam Teſtimoniorum cap. 21. quæ ſub nomine Damaſceni MS. reperitur in Codice Claromontano, indicante Labbeo in *Conſpect. Oper. Damaſcen.* pag. 50. Confer quæ habet Theophanes *Chronograph.* ad ann. Heraclii 20. p. 274.

633. CONANTIUS, poſt Murilam Palentinus in Hiſpania Epiſcopus, claruit ann. DCXXXIII. quo Concilio Tolerano IV. ſubſcripſit. Anno DCXXXVI. Concilio Toletano V. DCXXXVIII. Toletano VI. interfuit. Obiit poſtquam ſedem Pontificalem tenuiſſet annis XXX. Scripſit *Orationum libellum de omnium proprietate Pſalmorum, & melodias* ſive *hymnos* multos edidit. NE.
Ildefonſ. de Script. c. 11.

JUSTUS, ſub Helladio vitâ Monaſticâ inſtitutus, ei primùm in Monaſterii Agalienſis præfecturâ, deinde in Toleranæ ſedis regimine, ſucceſſit, claruit anno DCXXXIII. quo Concilio Toletano IV. adfuit. Sedem Pontificalem annis tribus tenuit, & diebus XIX. ante Siſenandum Regem obiit anno DCXXXV. Scripſit *ad Richilarem abbatem Agalienſem Epiſtolam* in qua ſuſceptum ſemel gregem nunquam relinquendum eſſe luculenter & nervosè demonſtravit. NE.
633. Ildefonſ. de Script. c. 8.

635. ANDREAS, Damaſco oriundus, primò Monachus Hieroſolymitanus, deinde ex Diacono & Orphanotropho Conſtantinopolitano Archiepiſcopus Cretenſis, claruit circa annum DCXXXV. ac diu poſtea. Certè de illius ætate inter eruditos non benè convenit. Alii eum ad annum DL. vel DLXX. perperam referunt. Alii; & in his Caſimirus Oudin, neſcio tamen quâ authoritate ducti, ad annum DCCXX. deprimunt. Verùm ut annum ei DCXXXV. aſſignemus, facit Græcorum Triodii authoritas, in quo Sophronio Patriarchæ Hieroſolymitano σύγκελλος fuiſſe dicitur. Vitam tamen ultra ann. DCLXXX. eum protraxiſſe, patet ex Jambis Euchariſticis ad Agathonem Diaconum Concilii VI. ſcribam, pro ſibi ad exſcribendum commodatis Actis Synodalibus. SÆC. VII. ab An. DC.

OPERA, QUÆ EXTANT.

HOmilia XVII. viz. *In Maria natalem, In Annunciationem, In Circumciſionem, In Transfigurationem, In Lazarum quatriduanum, In Ramos Palmarum, In Crucis Exaltationem* II. [quæ habentur & apud Greſerum de Cruce Tom. II. p. 1171] *In Maria dormitionem III. in S. Titum. in S. Georgium, in S. Nicolaum. In S. Patapium II. De vitâ humanâ & defunctis.*

Triodia, ſive Idiomela ſeu *Canones* IX. viz. *in Conceptionem S. Anna, in Maria nativitatem; Magnus Canon* Sophronio nuncupatus; *in Lazarum; in IV. ferias majores Hebdomadis; in mediam Pentecoſten.*

Idiomela quædam brevicula *in varios dies Feſtos* hinc inde collecta.

Omnia Opuſcula ſuprà enumerata in lucem eruit, & cum Notis atque Onomaſtico peculiari, Gr. Lat. edi curavit Fr. Combefiſius, *Pariſ.* 1644. fol.

In S. Deipara nativitatem Homilia II. quarum poſteriorem ediderat Schottus ſub nomine Germani Patriarchæ CP. nonnulli verò codices Joanni Damaſceno aſcribunt.

In decollationem Sancti Joannis Baptiſta Homilia.

Idiomelon in Feſtum Annuntiationis. Opuſcula iſta quatuor Gr. Lat. edidit idem Combefiſius Auctar. Nov. *Pariſ.* 1648. Tom. I. pag. 1289. 1327.

Jambi Euchariſtici ad Agathonem Diaconum pro commodatis ſibi Synodi VI. actis ab eodem Gr. Lat. editi ib. Tom. II. p. 235.

Computus Paſchalis, à Petavio Gr. Lat. evulgatus Tom. III. de doctr. Temp. p. 393.

Cæterùm quiſquis iſta Sancti Andreæ Opera diligenter perlegerit, ultrò mecum fatebitur, quædam ex iis eſſe ſuſpectæ fidei, utpote in quibus recentioris ævi veſtigia facilè deprehendet.

GEORGIUS PISIDES, Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diaconus & Chartophylax, claruit circa an. 640. Scripſit plurima, ex quibus quædam ſuperſunt, plura interierunt. 640.

Coſmopoeia, ſeu *Carmen Jambicum in Hexaemeron*, Sergio CP. dicatum, quod verſibus 3000. olim conſtitiſſe prodit Suidas, licèt in eo, quod nunc habemus, poëmate, vix duo millia reperias. In eo ſub tecto Procli nomine Joannes Philoponus arguitur, adeò ut idem jure credi poſſit cum eo poemate, quod à Georgio μέτροις ἀρίστοις ἀντιῤῥητικῶς γράφων, contra Philoponum exaratum eſſe prodit Nicephorus *.

De vanitate vita humana carmen Jambicum in fine mutilum. Utrumque poëma, unà cum fragmentis reliquis è Suidâ & aliunde collectis, prodiit Gr. Lat. *Pariſ.* 1585. 8°. & in Appendice Bigneana, *Pariſ.* 1624. folio, pagina 387.

Hiſtoria rerum ab Heraclio geſtarum, & belli Perſici.

Avarica, ſive *Avarum Hiſtoria.*

Encomium Anaſtaſii Martyris. Opera iſta oratione ſolutâ concripta à Georgio fuiſſe monet Suidas †: ad nos verò non pervenerunt.

* Lib. 18. c. 48.

† In voce Γεωρ.

Ante-

SÆC. VII. ab An. DC. Antequam Lectorem dimittamus, monendus erit Georgio noſtro à pleriſque tribui *Faſtos Siculos*, ſive *Chronicon Alexandrinum*, quo mundi tempora per omne ævum uſque ad decimum Heraclii conſulatum, i. e. uſque ad an. Chriſti 628. diſponuntur, *Alexandrinum* ideò dictum, quòd in frontiſpicio MS. Codicis Petrus Alexandrinus notâ appoſitâ illud commendârat. Chronicon iſtud in vetuſtâ quâdam Siciliæ Bibliothecâ primus reperit Hieronymus Surita, à quo illud accepit Antonius Auguſtinus, qui primò in Italiam, ubi Sigonius & Onuphrius eo uſi ſunt, deinde in Hiſpaniam Codicem ſecum advexit. Ex Antonii exemplari Apographum deſcripſit Andreas Darmarius Cretenſis Græculus, qui circa ann. 1573. Codicem ſuum unà cum quibuſdam aliis MSS. aureis propè trecentis Iſaaco Caſaubono vendidit. Caſaubonus
Epiſt. 437. confer Ep. 252. & 440. cum juſtis conditionibus in Frederici Sylburgii manus conſignavit, ut *Epiſtola ad Scaligerum* ipſe nos docet. Denique à Sylburgio aureis ſolaribus 36. redemptum David Hæſchelius Bibliothecæ Auguſtanæ intulit. Ex eo excerptum *Conſulum Romanorum indiculum*, *ſub Faſtorum Siculorum nomine* primus Græcè edidit Sylburgius, & Romanæ Hiſtoriæ Scriptoribus Græcis præmiſit, Onuphrii Faſtis Capitolinis è regione appoſitis *Francofurt.* 1590. Eclogas luculentas, quas in uſum proprium excerpſerat Caſaubonus, Scaliger *Chronico* ſuo *Euſebiano* inſeruit. Tandem integrum Chronicon è Bibliothecâ Auguſtanâ deſcriptum Gr. Lat. edidit Matthæus Raderus Soc. Jeſu *Monachii* 1615. 4°. Verum authoris nomen nec in ipſo Codice, nec aliunde comparet: unde latus aperitur conjectandi campus; & quamvis cum Reverendiſſimo Uſſerio aliiſque, Georgio noſtro id tribuam, non tamen prorſus ſpernenda videtur Caſimiri Oudini conjectura, Georgio Alexandrino, qui *Chryſoſtomi Vitam* ſcripſit, illud aſcribentis. Ut ita ſentiret, hoc præcipuè argumento ductus, quòd res Alexandrinas maximè perſequatur, & ad hæc uſque tempora excurrens, à Petro Georgii ſucceſſore commendetur. Quiſquis tandem ſit, autor certè eſt non contemnendus, qui non modò continuam Conſulum ſeriem exhibet, sed & plures inclioris purpuræ pannos Operi suo intexuit, venerandæ vetuſtatis monumenta, quæ fruſtra alibi quærantur.

640. P. II. **GEORGIUS** Rhetor & Chartophylax Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, deinde Metropolita ſive Archiepiſcopus Nicomedienſis, claruit circa annum DCXL. Georgium noſtrum malè *Nicodium* vocat in Appendice *Apparatûs Sacri* Poſſevinus, exſcriptoris fortè vitio, qui *Nicodium* nobis pro *Nicomedienſi* obtrudit, ut in Diatribâ *de Georgiis* rectè animadvertit Leo Allatius. Extat Græcè MS. *Homilia in Sanctam & Magnam Paraſceven, & in Chriſti Crucifixionem*, ſive in illud Evangelii S. Joannis; *ſtabant apud crucem Jeſu Mater ipſius, & Soror Matris ipſius*; ut & *in ſepulturam Chriſti, habita in ſanctâ Paraſceve*, quæ ſic incipit, Πρὸς ὑψηλοτάτην ἡμῶν ἀναδραμεῖν ὁ λόγος σπουδάζει, &c. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CXXI. nu. v. fol. 247. iterùmque Cod. CCLVII. Hanc orationem in prædictâ Diatribâ Michaeli Pſello tribuendam eſſe cenſuit Allatius, cujus conjecturam amplexus eſt Cl. Lambecius *Comment.* l. I. p. 135. Verùm repertâ poſteà hâc Georgii Oratione, à Pſelliana longè diverſam eſſe vidit, uti ipſe fatetur lib. IV. pag. 21. *Oratio in conceptionem Joannis Baptiſtæ, atque in Zachariam & Elizabetam ejus parentes* Græcè MS. ibidem Cod. *Hiſt.* LVII. num. v. fol. 20. p. 2. In Bibliotheca Scorialenſi habetur MS. Γεωργίου Χαρτοφύλακος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Χρονικόν. An noſtri ſit quærit Allatius *de Georgiis* p. 313. mihi certè non videtur: Interim cùm plura extent Opuſcula partim ſub Georgii Carthophylacis, partim ſub Georgii Nicomedienſis nomine, dubitari poteſt an unus idemque ſit Georgius? Sed dubium ſolvit Codex perantiquus, ubi Orationis in Præſentatione Deiparæ titulus ita habet Γεωργίου Χαρτοφύλακος, τοῦ ὕστερον διαγενομένου Μητροπολίτου Νικομηδείας. SÆC. VII. ab An. DC.

ELIGIUS, gente Gallus, in vico Catalacenſi prope urbem Lemovicum, patre Eucherio, matre Terrigiâ natus, in urbe Lemovicâ artem aurifabrinam aliquandiu exercuit. Anno 631. legatus à Dagoberto Rege in Britanniam minorem miſſus inducias cum Clippiaco Duce pepigit. Plurima dum Laicus adhuc eſſet, Cœnobia ac Baſilicas condidit, ac tandem Epiſcopus Noviomenſis ordinatus eſt anno 640. [non uti vulgò ſupputari ſolet ann. 646.] quod demonſtrat Carolus le Cointe Annal. Franc. Tom. II. ad ann. 640. num. 20. &c. Epiſcopus factus Eccleſiis extruendis, & imbuendis fide Chriſtianâ Flandris, Friſiis, & Suevis, operam dedit. Anno 644. Concilio Cabilonenſi III. interfuit. Anno 650. Monaſterium virorum Tornaci, puellarum Noviomi condidit, Eccleſiam Cortracenſem S. Martini memoriæ dicavit. Obiit Calendis Decembribus anno 659. juxta le Cointe; 665. ex vulgari calculo, ſecundùm alios verò 663. 640.

SCRIPTA.

S*Ermo*, ſive *Tractatus de rectitudine Catholicæ converſationis*, Auguſtino vulgò aſcriptus, inter cujus Opera habetur Tom. IX. pag. 1143. Eum plurimis animadverſionibus illuſtrat Le Cointe ad an. 659.

Epiſtola ad Deſiderium Cadurcenſem inter aliorum ad eundem Epiſtolas apud Caniſium Tom. V.

Homiliæ XVI. *varii argumenti*, Bibliothecæ Patr. Tom. XII. pag. 300. Eas non immeritò in dubium vocant Eruditi, præcipuè Albertinus, qui * oſtendit octavam & decimamquintam non modò ex antiquioribus, putà Hilario, Auguſtino, &c. ſed etiam ex octavi & noni ſæculi Scriptoribus eſſe conſarcinatas; cui quidem hâc in parte non contradicit Labbeus. Et certè ſi non Homiliæ omnes, pleræque ſaltem Eligio noſtro ſunt adjudicandæ.

* Lib. 3. de Euch. p. 906.

CUMMIANUS, ſeu *Cumminus*, cognomento *Fota*, ſeu *Fada*, i. e. *Longus* Fiacnæ Jar-muman ſeu Occidentalis Momoniæ Regis filius, natus eſt anno 592. Demum monaſticam vitam profeſſus, Abbas, & ut alii, Epiſcopus in Hibernia factus eſt. Claruit anno 640. obiit 661. vel ſequente. Extat *Epiſtola Paſchalis* de controverſiâ Paſchatis obſervandi ad Segienum Abbatem Hyenſem, in Epiſtolarum Hibernicarum Sylloge Uſſerianâ pag. 24. *Liber de Pœnitentiarum menſurâ*, qui habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. XII. p. 41. 640.

JOANNES IV. gente Dalmata, Venantii Scholaſtici filius, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, & demum anno 640. ante diem II. Auguſti Pontifex Romanus electus, poſt mortem Heraclii ordinatus die III. Decembris. Habitâ eodem anno Romæ Synodo, Heraclii Ecthefin, & Hæreſim Monotheleticam damnavit: Honorii verò Papæ ejuſdem Hæreſeos inſimulati memoriam, editâ *ad Conſtantinum Imp. Apologiâ* tutatus eſt. Anno ſequente miſſis per Dalmatiam atque Iſtriam legatis, plurimos à Sclavis in captivitatem abductos Chriſtianos magnâ pecuniæ vi erogatâ in libertatem aſſeruit. Obiit anno 642. die XX. Septembris. 640.

Ex-

Extant ab eo ſcripta, *Epiſtola ad Scotos Epiſcopos de Paſchate more Romano celebrando, & Hæreſi Pelagianâ extirpandâ*, ab eo adhuc electo miſſa, Concil. Tom. V. p. 1757. *Apologia pro Honorio Papa ad Conſtantinum Imp. ibid.* 1758. *Epiſtola ad Iſaacium Syracuſanum Epiſcopum*, ut Monachis ſuarum Eccleſiarum ſacerdotes inſtituere liceat, ibidem pag. 1772.

640. THALASSIUS, Monaſterii cujuſdam in Libyæ deſertis Abbas, à nonnullis anno 640. non ſine maxima veriſimilitudinis ſpecie aſcribitur, quippe quem B. Maximus Epiſtolâ compellat, ab aliis ad annum 465. refertur. Meminit Suidas * Thalaſſii cujuſdam, qui Theophilo Epiſcopo Eccleſiarum celeberrimo admodum familiaris fuit, & miraculum ejus quoddam literis conſignavit. Verùm an is Thalaſſius noſter fuerit, parùm liquet. Scripſit Thalaſſius ad Paulum Presbyterum *de ſincera Charitate, vita continentiâ, & mentis regimine, Sententiarum Hecatontadas* IV. quæ prodierunt Lat. ex Oecolampadii *Auguſtæ-Vindel.* 1520. & cum aliis veterum Theologorum Opuſculis ibid. 1551. p. 106. in Orthodoxogr. pag. 897. & in Bibliotheca Patr. Tom. XII. pag. 337. Græcè verò ſimul ac Latinè habentur in Auctario Duceano Tom. II. pag. 1179.

* In voce Θαλάσσιος.

640. AUDOENUS, ſive *Dado*, gente Gallus, patriâ Sueſſionenſis, Dagoberti Regis Referendarius, poſteà relicto ſæculo Clericatum ambiit. Anno 640. eodem quo Eligius Noviomenſis die, Archiepiſcopus Rhotomagenſis ordinatus eſt. Anno 644. Concilio Cabilonenſi III. ſubſcripſit. Anno 672. *vitam Sancti Eligii* ſcripſit. Anno 676. Romam Religionis ergo profectus eſt, anno ſequente reverſus. Anno 682. poſtquam pacem inter Orientales & Occidentales Francos compoſuiſſet, apud Clippiacum villam febri correptus, nonagenarius ad Dominum migravit, Epiſcopatûs anno 44. Scripſit ad Robertum Pariſiorum Epiſcopum, *vitam S. Eligii Noviomenſis libris duobus*; tertium ille priorum *compendium* continentem addidit. Priores duo habentur apud Surium Decembr. II. Lucas verò Dacherius meliorem nactus Codicem tres libros integros edidit Spicileg. Tom. V. Extat ejuſdem *Epiſtola ad Deſiderium Cadurcenſem* inter Epiſtolas cognomines apud Caniſium Tom. V. p. 542. Scripſit & *vitam S. Remigii*, monente Miræo *, qui & manuſcriptam eam apud Helverios in Bibliothecâ Sancti Galli extare fidem facit. Scripſiſſe eundem *libellum de Animâ Dagoberti Regis*, produnt Centuriatores Magdeburgenſes, Cent. VII. cap. 10. par. 274.

* Not. ad Sigebert. c. 58.

640. THEODORUS, urbis Pharan in Arabiâ Petræâ prope Ægypti confinium, Epiſcopus, Eutychianorum & Monothelitarum hæreſibus perditiſſimè addictus. Claruit ann. 640. Scripſit *librum ad Sergium Arſenoitarum Epiſcopum de Operationibus Chriſti*, cujus fragmenta V. extant Gr. Lat. Concil. Lateran. Act. 3. Concil. Tom. VI. pag. 164. *Librum de interpretatione teſtimoniorum è Patribus adductorum circa Operationes Chriſti*, cujus fragmenta VI. habentur Gr. Lat. ibid. p. 165. *Epiſtolam ad Paulum hæreticum*, qua anathematizavit Synodum Chalcedonenſem & Tomum Leonis Papæ. Fragmentum ejus reperitur Concilii VI. actione X. Concil. Tom. VI. p. 839.

642. THEODORUS, natione Græcus, Theodori cujuſdam Epiſcopi Hieroſolymis, ut videtur, oriundi filius, Eccleſiæ Romanæ Pontifex ordinatus die 3. Novembris anno 642. Anno ſequenti Pauli Patriarchæ CP. Synodicæ reſpondit, *Ecthesin Heraclianam* à medio tollendam, Pyrrhique cauſam in Synodo examinandam, arguens illum, quòd Pyrrhi adhuc ſuperſtitis & nondum damnati ſedem occuparat. Eadem etiam de cauſa cum civibus CP. & Epiſcopis qui Paulum ordinaverant, egit. Anno 645. Pyrrhum ex Africa, ubi cum Maximo martyre diſputatione initâ, veritatem agnoverat, Romam advenientem, & in Synodo Romanâ *Libellum Pœnitentiæ & Confeſſionis Orthodoxæ* offerentem, in communionem recepit; quin & cum Conſtante Imp. de illo in ſedem CP. reſtituendo egit. Anno 648. habitâ Romæ, Synodo, Paulum Patriarcham CP. biennio etiam ante ſe damnatum & Pyrrhum in errores priſtinos relapſum, anathemate percuſſit. Obiit die xx. Aprilis, anno 649. Extant *Epiſtola Synodica* ad Paulum CP. *Exemplar propoſitionis Conſtantinopolim tranſmiſſa de Ecthesi anathematizandâ*; *Epiſtola ad Epiſcopos*, qui Paulum conſecrarant, inter Anaſtaſii Collectanea à Sirmondo edita *Pariſ.* 1620. p. 47. exinde Concil. Tom. V. p. 1777.

PAULUS, Monothelitarum ſectarius, ann. 642. Pyrrho ob exulceratum Imperatoris animum in Africam ſecedenti in Patriarchatu Conſtantinopolitano ſubſtitutus eſt. Anno 648. fraude edictum à Conſtante Imp. elicuit, quo ſilentium de controverſiâ Monotheleticâ omnibus, tam unam quàm duas in Chriſto voluntates aſſerentibus, indictum eſt. Quo nomine à Theodoro Papâ eodem anno in Synodo Romanâ damnatus eſt, à Martino Papâ anno 649. in Concilio Lateranenſi anathemate iterum percuſſus. Ipſe, ut vices rependeret, ſubdolis ſuis apud Imperatorem commentis effecit, ut Martinus Conſtantinopolim anno 651. accitus, graviſſimis malis affligeretur. Obiit Paulus eodem anno, facti Pœnitentiâ ante mortem tactus. Extat *Epiſtola ad Theodorum Papam* anno 648. ſcripta de recipiendo Edicto Imperatorio Gr. Lat. Concil. Lateran. actione 4. Concil. Tom. VI. pag. 221. & fragmentum *Epiſtolæ ad Theodorum Pharanitam* Concilii VI. actione 10. Concil. Tom. VI. pag. 839. 642.

MAXIMUS, patriâ Conſtantinopolitanus, antiqua nobilitate ortus, natus eſt anno 580. Poſtquàm omni diſciplinarum genere egregiè excultus eſſet, ab Heraclio Imp. in Aulam aſcitus eſt, regiis Commentariis conſcribendis operam dedit, Proto à ſecretis factus. Heraclio in hæreſim Monotheleticam demum lapſo, ipſe rem indignatus, ut tradit vitæ ejus auctor (de quo tamen vide quæ habet Fr. Combefiſ. in notis) vel potiùs immenſo ſolitudinis amore ductus, Aulam deſeruit, & in Monaſterium Chryſopolim dictum propè Conſtantinopolim ſeceſſit, cujus præfecturam ſuſcipere paulò pòſt à Monachis coactus eſt. Cùm verò hæreſim Monotheleticam in Oriente paſſim triumphare cerneret, & veritatem Catholicam indies peſſum ire ingemiſceret: præcipuè verò Perſarum per omnia ferè Orientis loca graſſantium metu * territus, in partes Occidentales ſe ſubducere in animum induxit. Ante annum igitur 640. in Africam profectus, Epiſcopis Africanis, ut contra Monothelitas ſtrenuè decertarent, author fuit, iis & voce & exemplo præeuns. Anno 645. habitâ cum Pyrrho Expatriarcha CP. in Africa præſentibus Epiſcopis & Gregorio Prætorii præfecto diſputatione, hominem erroris convicit, ac duas in Chriſto voluntates dari ſolidè demonſtravit. Eodem anno Romam contendit, Monothelitas ubique oppugnaturus. Anno 649. Martinum Papam, quo familiariter uſus eſt, ad Concilium Lateranenſe

645. Vita S. Max. Gr. Lat. Opp. præfix. p. 2.

* Epiſt. 2. ad Joa. Presbyt. Tom. 2. pag. 250.

SÆC. VII. ab An. DC. nenſe celebrandum impulit, & ipſe Concilio interfuit. Cùm hæreticæ igitur, qua laborabat Conſtans Imp. labi adeò gnaviter reſiſteret Maximus, anno 655. Roma militari manu Conſtantinopolim abductus eſt unà cum Anaſtaſio diſcipulo, & in carcerem conjectus. Poſt dies aliquot in palatium ductus eſt, ut fictis quibuſdam proditionis & calumniæ in Imperatorem, injuriæ in Pyrrhum, & Origeniſmi criminibus reus ageretur; quæ cùm ille luculentiſſimè diluiſſet, edicto Cæſareo anno 648. lato de ſilentio in controverſia Monotheletica utrinque obſervando ſubſcribere juſſus eſt. Id renuens Bizyam Thraciæ oppidulum relegatur, ubi anno ſequente habita eſt Calend. Septembris inter illum & Theodoſium Cæſareæ Bithyniæ Epiſcopum diſputatio. Verùm cum illiuſmodi artificio ne hilum quidem rem ſuam promoverent Maximi adverſarii; miſſus eſt Paulus conſul, qui cum ad Monaſterium juxta Rhegium adduceret; ubi de eadem cauſa iterum diſputatum eſt. Cùm nullis autem dolis, nullis minis flecti poterat vir ſanctiſſimus, Imperatoris mandato Perberim ſtatim deportatur, ibi continuis vexationibus affligendus. Inde anno 662. VI. Id. Jan. in Lazicorum regionem ablegatus eſt, & in caſtrum Schemre in confinio Alanorum detruſus, ubi cùm ſibi mortem intra paucos dies obventuram prædixiſſet, die XIII. Auguſti animam tot malis exagitatam cœlo reddidit. De ſtylo ejus hæc habet Photius *: Ἐστὶ δὲ τὴν φράσιν χειροτονὴς τε ταῖς περιόδοις, καὶ χαίρων ὑπερβατοῖς ἐναγκαλίζων τε ταῖς περιβολαῖς· καὶ κυριολογεῖν οὐκ ἐσπουδακώς· ἐξ ὧν αὐτοῦ τῇ συγγραφῇ καὶ τὸ ἀσαφὲς καὶ τὸ δυσπερίληπτον διατρέχει· τῷ τραχεῖ δὲ τῶν ὄγκων ὅσα περὶ συνθήκην καὶ ἀνάπαυσιν τοῦ λόγου ἐπιβάλλων, οὐδὲ κάλλει ἦν αὐτάζει τῇ ἀκοῇ καὶ μεταφορᾷ αὐτοῦ τῶν λέξεων οὐκ εἰς τὸ χαρίεν καὶ γοητευμένον συλλῶσαι, ἀλλ' οὕτως ἁπλῶς καὶ ἀπεριμερίμνως παραλαμβάνεται. *Oratio ejus comprehenſionibus continenter producitur, gaudetque hyperbatis, circumductionibus quoque invaleſcens, etſi propriè loqui minimè ſatagit. Unde per ſermonem ejus & obſcuritas & difficultas paſſim decurrit. Aſperitatem deinde tumidioris dictionis [quantum ad compoſitionem ceſſationeſque] ſuâ in oratione ſectatur, ne elatam quidem aut jucundus ſtudet. Verborum inſuper tranſlatio nequaquam ad gratiam conciliandam, lectoremque pelliciendum compoſita eſt, ſed ſimpliciter atque incurioſè aſſumitur.*

Vid. Acta S. Maximi Gr. Lat. pag. 20. &c. Opp. Tom I. ubi hæc fuſiſſimè narrantur.

* Cod. 192.

SCRIPTA.

IN locos Scripturæ difficiles Quæſtiones LXV. *ad Thalaſſium Monachum*, in hoc Opere penè totus ἀλληγορίζων, prætermiſſo ſenſu literali, in myſtico ac ſpirituali ut plurimum hæret. Opus illud fusè deſcribit Photius Cod. CXCI.

Interrogationes & Reſponſiones diverſorum dubiorum LXXIX. In ſolvendis his quæſtionibus non eandem ἀκρίβειαν, ac in prioribus adhibet S. Maximus, unde vel Opus à Maximo inchoatum, ab aliis abſolutum, vel ſaltem haud leviter interpolatum lubens fatetur Cl. Combefiſius.

Expoſitio in Pſalmum LIX. in quâ allegorico explicandi modo mordicus adhæret.

Expoſitio in Orationem Dominicam.

Liber aſceticus per interrogationem & reſponſionem de vita piè inſtituenda dialogi formâ compoſitus. Editus eſt Lat. unà cum aliquot Chryſoſtomi & Baſilii Opuſculis à Fl. Nobilio *Romæ* 1578.

De perfecta charitate, & de aliis virtutibus Chriſtianis ad Elpidium Presbyterum Centuriæ IV. Prodierunt Græc. Lat. *Hagenoæ* 1631. 8°. Hujus Editionis curator Vincentius Obſopæus hæc capita Maximo Taurinenſi ſtolidè attribuit: cum Antonii ſententiis curâ Conradi Geſneri, *Tiguri* 1546. in *Micropresbytico*, *Baſil.* 1555. ſeorſim *Helmſtad.* 1616. SÆC. VII. ab An. DC.

De Theologia, deque filii in carne diſpenſatione Capita CC. in quo Opere eodem ferè modo ac in quæſtionibus ad Thalaſſium, ſed paulò caſtigatiùs argumentum tractat. Has ſententias memorat Photius Cod. 191.

Capita diverſa Theologica & Oeconomica, deque virtute, ac vitio quingenta. Primus hæc Capita Gr. Lat. edidit Jo. Picus claſſium inquiſitoriarum in ſenatu Pariſienſi Præſes, *Pariſ.* 1560. 8°.

Ad Theopemptum Scholaſticum de judice iniquitatis.

Alia *Capita* CCXIII. ex Vaticano codice deprompta, capitibus *de Charitate* perquam ſimilia.

Ex Opere LXIII. *dubiorum excerpta.* Maximo non indigna, etſi de iis ſilent Veteres.

Ad Marinum Presbyterum Epiſtola.

Ad eundem ex tractatu de operationibus & voluntatibus cap. 50. & 51.

Ad Gregorium Presb. de Chriſti myſterio.

Ad illud, *Si poſſibile eſt tranſeat à me Calix.*

Tomus dogmaticus, ad Marinum Diaconum in Siciliam miſſus.

Ad Nicandrum Epiſcopum de duabus in Chriſto Operationibus.

Epiſtola ad Siciliæ Epiſcopos, &c.

Ad Marinum Presb. de Proceſſione Spiritûs Sancti.

Defloratio ex Epiſtola ad Petrum illuſtrem de Pyrrho, Sophronio, &c. Lat.

Tractatus de duabus Chriſti naturis, in Capita X. diſtinctus. Eum Græc. Lat. edidit Fr. Combefiſ. in Auctario 1648. Tom. II. pag. 443. quem quidem librum potiùs Timotheo Presbytero CP. aſcribendum putat.

Definitiones variæ, Græcè prodierunt *Heidelbergæ* 1561. 8°. Græc. Lat. ab Hæſchelio cum *Myſtagogia* editæ *Auguſtæ* 1599. 8°.

Tomus Dogmaticus adverſus Heraclii Ecthesim.

De duabus unius Chriſti voluntatibus liber.

Diſtinctionum, quibus res dirimuntur, definitiones.

Reſponſiones ad Theodorum, & Pauli quæſtiones ad Maximum Presbyterum.

Tomus Dogmaticus ad Marinum Presbyterum.

De Qualitate, proprio, & differentia, ad Theodorum Presbyterum.

De Subſtantia, ſeu Eſſentia & Natura, de Hypoſtaſi & natura.

Non poſſe dici unam in Chriſto voluntatem, & de duplici Chriſti voluntate.

Ex Quæſtionibus à Theodoro Monacho illi propoſitis.

SS. Patrum de duabus Chriſti Operationibus, definitiones.

Acta diſputationis de duabus Chriſti voluntatibus cum Pyrrho in Africa habitæ, quæ humiliore conſcripta eſſe ſtylo, & nec Dialecticæ leges, nedum Sermonis ſinceritatem, ſatis ſervare olim notavit Photius Cod. CXCV. quod quidem Notariorum Acta diſputationis excipientium inſcitiæ acceptum referri poteſt. Primus hanc diſputationem Græcè extulit adjunctâ Turriani verſione Card. Baronius in Appendice Tom. VIII. Annalium Eccleſiaſticorum. Exinde habetur Gr. Lat. Conc. Tom. V. p. 1784.

Liber de Anima.

Epiſtolæ XLVI. quarum priores *Sermones* ſive *Tractatus* integri meritò cenſeri poſſunt.

Dialogi V. *de S. Trinitate*, qui inter Opera S. Athanaſii haberi ſolent, quoſque Theodoreto vindicatos in auctario Operum ejus edidit Garnerius, plurimorum

morum Codicum MSS. & Eruditorum authoritate Maximo adjudicantur.

Myſtagogia ſive Liturgiæ Expoſitio, à Davide Hæſchælio Gr. Lat. edita, *Auguſt. Vindel.* 1599. exinde in Auctario Duceano Tom. II. p. 166.

Capita Theologica, ſive *Sermones per excerpta ex diverſis tum Chriſtianorum, tum Gentilium ac profanorum Scriptis.* Has *ſententias* ſeu *locos communes* unà cum Antonii Meliſſæ *Sermonibus* Græc. Lat. edidit Conrad. Geſnerus *Tigur.* 1546. f. Prodierunt deinde ad calcem Stobæi *Francof.* 1581. *Aureliæ Allobrogum* 1609. f. De his editionibus in quibus Maximi & Antonii Sermones mixtim habentur, vide quæ in notis obſervavit Cl. Combefiſ.

Omnia hæc S. Maximi Opera partim priùs edita, partim de novo ex Variis Bibliothecis Romanis, Italis, Gallis tunc primùm eruta, & undique conquiſita, collegit, recenſuit, Latinâ verſione, notis Scholiiſque Græcis illuſtrata, Græcè & Latinè II. Vol. in lucem emiſit Fr. Combefiſ. *Pariſ.* 1675. fol. qui etiam editioni ſitæ *Vitam & Certamen S. Maximi*, à Græco quodam conſcriptum, *Acta Collationis cum Principibus in Secretario, Diſputationem cum Theodoſio Cæſareæ Bithyniæ Epiſcopo, Invectivam adverſus Conſtantinopolitanos pro S. Maximo, Duplex Eccleſiæ Græcæ pro S. Maximo Officium*, [ut alia quædam taceam] Gr. & Lat. cum notis præmiſit.

Computus Eccleſiaſticus libris II. comprehenſus, ſive *enarratio Chriſtiani Paſchatis cum brevi temporum ſupputatione*, à Dionyſ. Petavio Gr. Lat. evulgata in *Uranalogia Pariſ.* 1630. f.

S. Maximi ambigua, ſeu *Scholia in Gregorii Theologi locos difficiles.* Opus prolixum, quod maxima ex parte Latinè olim vertit Joannes Scotus Erigena. Integrum Opus unà cum ejuſdem Scoti de diviſione naturæ libris Græc. Lat. prodiit *Oxonii* 1681. fol.

Scholia in Dionyſii Areopagitæ Opera, quæ Græcè extant *Pariſ.* 1562. 8°. Gr. Lat. inter Dionyſii Opera *Antverp.* 1615. & *Paris.* 1633. 1644.

Expoſitio in Cantica Canticorum, quam ex S. Maximi, Gregorii Nyſſeni, & Nili Commentariis collegit Michael Pſellus. Extat Græc. Lat. *in Auctario Duceano*, Tom. II. P. 681.

645. SERGIUS, Cypriorum Archiepiſcopus, claruit anno 645. Scripſit *Epiſtolam ad Theodorum Papam* adverſùs Monothelitas, quæ extat Gr. Lat. Conc. Tom. VI. p. 122.

645. VICTOR, natione Afer, ab anno 646. Epiſcopus Carthaginenſis. Scripſit *ad Theodorum Papam* ſtatim poſt Epiſcopatum ſuſceptum *Epiſtolam, quâ eum de creatione ſua certiorem reddidit, & Orthodoxam de duabus in Chriſto voluntatibus fidem declaravit.* Extat Græc. Lat. Concil. Tom. VI. pag. 151.

645. THEODORUS, Presbyter in Monaſterio lauræ Raithu dicto, S. Maximi Synchronus & familiaris, qui ad eum *Epiſtolam de voluntatibus & Operationibus in Chriſto* ſcripſit. Claruit anno DCXLVI. Scripſit Theodorus Raithu *Commentarium de Incarnatione Chriſti adverſus hæreſes Manetis, Apollinarii, Theodori Mopſ. Neſtorii, Eutychis, Juliani Halicarnaſſei, Severi, & aliorum:* quem Latinè à ſe verſum edidit Godefridus Tilmannus ſub titulo *Iſagoges ad Anaſtaſii Sinaitæ Orationes quinque dogmaticas Pariſ.* 1556. 8°. *Commentarium* verò iſtum Theodorus Beza Latinè vertit & Græc. Lat. edidit *Genevæ* 1576. 4°. exinde recuſum inter Opera Bezæ Theologica Vol. III. pag. 390. Prodiit poſteà Græc. Lat. à Rob. Balforeo ad calcem Gelaſii Cyziceni editus *Pariſ.* 1599. 8°. denique in Auctario Duceano Tom. I. pag. 319. Idem cum Theodoro noſtro Cl. Pearſono * videtur Theodorus ille Presbyter à Photio Cod. I. memoratus, qui librum ſingularem ex profeſſo compoſuit, quo oſtendere conatus eſt, licèt infœliciter ſine dubio, ut Doctiſſimi Viri verbis utar, germanum eſſe S. Dionyſii Areopagitæ Opus, & argumentis in contrarium allatis prout potuit, reſpondit. Argumenta numero quatuor apud Photium ſuperſunt: ſolutiones eorum deſunt.

* Vindic. Ignat. par. I. p. 18.

EUGENIUS, gente Hiſpanus, Eccleſiæ Toletanæ Presbyter. Mortuo Eugenio priore in Toletanæ ſedis Archiepiſcopum deſignatus, Cæſarauguſtam fugit; & ad Martyrum ſepulchra ſe conferens, ut vitam monaſticam exigere liceret, poſtulavit. Verùm Regis juſſu Toletum reductus Epiſcopus ordinatus eſt anno DCXLVI. Anno DCLV. Concilio Toletano IX. anno DCLVI. Toletano X. præfuit, Epiſcopatum duodecim ferè annis tenuit; atque anno demum DCLVII. defunctus, Ildefonſum ſucceſſorem habuit. Dracontii libellos *in Hexaemeron* recenſuit, auxit, & perpolivit, & addito *de diei ſeptimi Opere Carmine Heroico*, quod Dracontius imperfectum reliquerat ſupplevit. Scripſit etiam *Epigrammata* quædam, quæ cum Carmine ſupradicto edita ſunt à Jac. Sirmondo *Pariſ.* 1619. 8°. & habentur in Biblioth. Patr. Tom. XII. pag. 344. Scripſit & *libellum de S. Trinitate*, qui interiit, & alia quædam tam vinctâ quàm ſolutâ oratione; quæ memorat Ildefonſus de Script. cap. 14. 646.

TAIO ſive *Tago*, cognomento *Samuel*, gente Hiſpanus, Epiſcopus Cæſarauguſtanus, claruit anno DCXLVI. quo jubente Rege Chindaſuindo, & approbante Synodo Toletanâ VII. Romam iter ſuſcepit; ut deſideratos in Hiſpaniâ S. Gregorii *Moralium* libros compararet. Poſtquàm ibi moram inutilem diu feciſſet, & à Pontificibus Romanis aliud agentibus ludificatus eſſet, libros fruſtra à ſe antea Romæ quæſitos, in Apoſtolorum templo factâ dormienti viſione, reperiſſe dicitur. Viſionis beneficio erutos è forulis libros à Martino Papâ haud difficulter obtinuit, & in Hiſpaniam redux ſecum detulit. Anno 653. Concilio Toletano VIII. 655. Toletano IX. interfuit. Ex B. Gregorii libris collegit *Sententiarum libros* V. ſervatis ipſius Gregorii verbis, paucis ubi ea deſunt, ex S. Auguſtino ſuppletis. Extant hodie inter Codices MSS. Thuaneos fol. Vide *Bibliothecæ Thuanæ* Tom. II. pag. 424. *Præfationem Operis* iſtius *ad Quiricum Barcinonenſem* unà cum Quirici reſponſo exrulit Mabillonius Analect. Tom. II. pag. 68. Habetur etiam ejus *Epiſtola* ad Eugenium Toletanum apud Baluzium Miſcellan. Tom. IV. p. 397. 646.

MARTINUS, Patriâ Tuſcus, civitate Tudertinus, anno DCXLIX. Pontifex Romanus electus eſt ante XIV. Maii, ordinatus die XIV. Junii. Eodem anno III. Non. Octobris inſigne Concilium CV. Epiſcoporum, Lateranenſe dictum, Romæ inchoavit; in quo Conſtantis Imp. *Typum* anno priore editum, & Monothelitarum duces Sergium Pyrrhum ac Paulum Patriarchas CPP. Cyrum Alexandrinum, & Theodorum Pharanitanum, damnavit: fidem Catholicam de duabus in Chriſto voluntatibus Canonibus latis munivit, hæreſim Monotheleticam anathemate perculit. Anno DCLI. Olympius Exarchus Imperatoris juſſu Ravennâ Romam veniens fruſtra ei inſidias tendit. Anno DCLIII. Calliopas, qui Olympio in Exarchatu ſucceſſerat, exercitu Ravennatenſi ſtipatus, Romam venit, 649.

venit, & XIII. Calend. Jul. Martinum armatâ manu prehendit, ac navi impoſitum poſt tres menſes navigationi inſumptos Naxum inſulam deportavit: ubi per integrum annum commoratus & malè habitus Pontifex, die XVII. Septembr. anno DCLIV. Conſtantinopolim perductus eſt, & in cuſtodiam datus. Poſt 93. dies ad tribunal judicum ductus ac multis criminibus oneratus, cauſam agere coactus eſt: ſed cùm neque *Typum* Imperatoris approbare, nec cum Patriarchâ CP. communionem inire vellet; iterum in carcerem amandatur, vinculis onuſtus, & diris ſuppliciis undique vexatus. Diebus 85. exactis Cherſonam deportatur; quò pervenit Idibus Maii anno DCLV. Obiit exul eodem anno die XVI. Septembris, in Eccleſiâ Beatæ Mariæ, Blachernis dictâ, propè Cherſonam depoſitus. Extant *Epiſtolæ* XVII. quarum XI. Græco-Latinæ habentur, Conc. Tom. VI. p. 5.

649. MAURUS, Epiſcopus Ravennatenſis, claruit anno DCXLIX. Scripſit *Epiſtolam ad Martinum Papam contra Monothelitas*, quæ in Concilio Lateranenſi lecta approbata eſt, atque Actis Synodalibus inſeri juſſa: ubi jam repetitur Gr. Lat. actione I. Conc. Tom. VI. pag 96. Cæterùm ne quis miretur tot Occidentalium Epiſcoporum Epiſtolas Græco-Latinas extare in Actis Concilii Lateranenſis, ſciat Acta Concilii, atque adeò Epiſtolas & Libellos iis immiſtos, in Græcum ſermonem poſteà converſa eſſe; uti & nunc extant.

650. P. II. AUCTOR *Vitæ S. Maximini*, Monachus erat, ut videtur Miciacenſis, quem ex cap. 15. Sæculo VII. claruiſſe conjicit Mabillonius. Ac proinde nos ad medium hujus ſæculi retulimus. Scripſit *Vitam S. Maximini* Miciacenſis, apud Aurelianenſes, Abbatis, quam ex codicibus MSS. extulit Jo. Mabillon. *Sæc. Benedict.* I, p. 580.

650. P. II. FLORENTINUS, gente, ut videtur, Gallus, Eccleſiæ Tricaſtinenſis in Provinciâ Arelatenſi Presbyter, claruit circa annum DCL. Jubente Celsâ Abbatiſſâ ſcripſit *Vitam S. Ruſticolæ* Abbatiſſæ Arelatenſis, mortuæ circa annum DCXXXII. Hanc Vitam, cujus Fragmenta quædam ediderat Andreas Du Cheſnius *Hiſt. Franc.* Tom. I. integram ex codicibus MSS. protulit Jo. Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 139.

650. P. II. ANONYMUS *Vitæ S. Arnulfi* auctor, Monachus, claruit circa annum DCL. In literas retulit *Vitam S. Arnulfi* Metenſis Epiſcopi, qui anno DCXL. vitam cum morte commutavit. Hanc poſt Surium ex MS. Cod. Cheſniano edidit Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 149. qui etiam Appendicis vice ex Pauli Diaconi libro de Epiſcopis Metenſis Eccleſiæ nonnulla ſubnexuit.

650. P. II. JOANNES, gente Syrus, Daræ, quæ Syriæ urbs erat, Metropolita, mihi quidem circa ann. DCL. claruiſſe videtur. De ejus ætate parùm conveniunt etiam literarum Orientalium peritiſſimi. Syri recentiores illum S. Ephræm Diaconi, qui obiit anno CCCLXXVIII. diſcipulum faciunt. Abr. Ecchellenſis ſæculo quarto, ſaltem quinto ineunte vixiſſe vult; F. Naironus ſæculo quinto vergente ad ſextum: Joan. Morinus * ad ſæculum ſeptimum rejicit, imò poſt ann. DCXCII. ſcripſiſſe contendit. In tantâ ſententiarum diſcrepantiâ ego quidem ipſum ad medium hujus ſæculi referendum cenſeo. Non diu anteà floruiſſe ſatis arguit profundiſſimum Patrum quarti, quinti, ſextique ſæculi de eo ſilentium; etiam eorum, quorum ſcripta ejus citaſſe maximè intererat, utpote quæ

* Not. in Syr. Ordin. num. XXII. p. 422.

Cave Hiſt. Lit.

cauſæ quam agebant graviſſimum pondus & momentum addere potuiſſent. Quid quòd ipſe Dionyſius Areopagita, in quem commentatus eſt, nondùm ineunte ſexto ſæculo publicè notus erat? In Collatione Catholicorum cum Severianis Conſtantinopoli anno DXXX. juſſu Juſtiniani Imperatoris habita, cui plures Syri interfuerunt, cùm Severiani quidam teſtimonia Dionyſii Areopagitæ protuliſſent, reſpondit Catholicorum nomine Hypatius Epiſcopus Epheſinus, hæc Dionyſii Areopagitæ eſſe oſtendi non poſſe, cùm ſi ita fuerint, Athanaſium & Cyrillum latere non potuiſſent; cùmque nullus ex antiquis eorum fecerit mentionem, quòd illius ſint, undè demonſtrari poteſt? Cui objectioni Severiani nè verbulum repoſuerunt. Fateor in libris quibuſdam Cyrilli Alexandrini contra Theodorum & Diodorum anno CCCCXXXV. ſcriptis (quos tamen pro genuinis nunc non agnoverunt Catholici) continentur (ut habent vulgares Liberati editiones *Breviar.* c. 10.) antiquorum Patrum incorrupta teſtimonia, id eſt, Felicis Papæ Romani, Dionyſii Areopagitæ Corinth. Epiſcopi &c. In citando hoc loco voces *Corinthiorum Epiſcopi* ſupprimunt Baronius, Natalis Alexander, & fortaſſis alii. Quâ mente ipſi viderint. Sed doctiſſimus Garnerius, in accuratâ ſuâ Liberati editione, vocem *Areopagita* meritò expunxit, legitque, ut certè legi debet, *Dionyſii Corinthiorum Epiſcopi*. Si igitur vix dùm Græcæ innotuerit Dionyſius, fieri qui potuit, ut homo Syrus ſcholia in ipſum ederet? Denique vix ultrà hujus ſæculi medium ætas ejus extendi queat, propter ſummum ſermonis Syriaci, quo utitur, leporem & venuſtatem, qui paulò poſt Saracenis omnem penè Syriam occupantibus, à nativâ & genuinâ puritate deflectere cœpit, & in Arabicam barbariem degeneravit, ut rectè obſervat Naironus *Euopl.* pag. 115. Scripſit Joannes noſter Syro ſermone præter alia, ampliſſimos *in Dionyſii Areopagitæ libros de Hierarchiâ cœleſti & Eccleſiaſticâ commentarios*, qui plures ſub ſe libros & tractatus complectuntur. Ex his varia proferunt Ecchellenſis *Eutych. Vindic.* pag. 91. 161. 190. Morinus *not. in Syr. Ordin.* pag. 422. 423. 424. 433. Naironus *Euopl.* pag. 114. 120. 140. 147. 218. 220. 229. 317. 371. 375. Denique pag. 398. citat notas ejus *ad Cap. XIII. Apocalypſ.* ſed quæ Commentariorum pars eſſe videntur. Horum commentariorum, ut & reliquorum ejus Operum, exemplar antiquiſſimum in pergameno exaratum penès ſe habuit Abr. Ecchellenſis *, inter cujus libros hodienùm reperitur. Ex notâ codici huic MS. præfixâ conſtat, Abbatem quendam Syrum in Meſopotamiâ hunc librum unà cum aliis plurimis Bibliothecæ ſui Monaſterii anno Chriſti DCCCCXXXIII. emiſſe, neque eo tempore, ut videtur, recens ſcriptum, ut forſan penè ad ipſam auctoris ætatem aſſurgere poſſit. Apographum habuit Morinus Fr. Boſqueti Lutevenſis in Galliâ Epiſcopi curâ Romæ deſcriptum, ut non uno loco agnoſcit *not. in Syr. Ordin.* p. 423. 433.

* Not. ad Catal. Hebed-jeſu p. 46.

AUCTOR *Vitæ S. Gertrudis*, Monachus Nivialenſis, claruit anno DCL. in literas miſit Vitam S. Gertrudis Abbatiſſæ Nivialenſis in Brabantiâ primæ, cui morienti ſe adfuiſſe dicit. Hanc primi ediderunt Bollandiani ad *Mart.* XVII. deinde Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 463. 650. P. II.

ANASTASIUS, primò Monachus, deinde Abbas, natus anno DCXVIII. S. Maximi diſcipulus, itinerum, calamitatum, exilionum per integrum decennium comes individuus, claruit anno DCLV. quo unà cum S. Maximo Imperatoris juſſu Româ Conſtantinopolim aſportatus eſt, ibi in judicium 655.

tractus, diris modis exagitatus, ac demum Perberim relegatus. Anno DCLXII. Lazica cum B. Maximo deportatus eſt, ubi caſtello Scotori dicto Apſiliæ prope Abaſgiam, deinde Suanenſi incluſus, & tam ex tormentorum & verberum, quæ Byzantii ſuſtinuerat, copiâ, quàm ex afflictionibus & anguſtiis hoc in loco ipſi illatis, vix adhuc ſemivivus die XXIV. Julii anno DCLXIV. in Domino obdormivit. Scripſit anno DCLV. ad *Communem Monachorum apud Caralim conſtitutorum Epiſtolam*, quæ extat Lat. inter Anaſtaſii Collectanea à Sirmondo edita. *Pariſ.* 1620 8°. p. 142. & inter Maximi Opera Tom. I. p. 43.

655. ANASTASIUS, Eccleſiæ Romanæ Presbyter & Apocriſiarius, B. Maximi diſcipulus, claruit anno DCLV. quo ob Maximi Præceptoris cauſam, & Orthodoxæ veritatis confeſſionem Meſembriam Thraciæ urbem in exilium miſſus eſt, poſteà Trapezuntem relegatus. Anno DCLXII. unà cum B. Maximo in Lazorum regionem deportatur: ubi à Maximo & Anaſtaſio cognomine, exilii ſociis divulſus, in caſtrum Buculum dictum in regione Meſimianâ prope confinia Alanorum conjectus eſt; poſt paucos dies in caſtellum Thacyriç juxta Hiberiam, exinde verò caſtrum Phuſtas, mox Schemarin ablegatus, obiit anno DCLXVI. V. Idus Octobris. Scripſit ann. DCLXV. exul è Lazicâ prolixam ad *Theodoſium Gangrenſem Presbyterum Epiſtolam*, cui præter ennarrata fusè ac B. Maximi & Anaſtaſii CP. exilia, plurima de duabus Chriſti Operationibus ex *S.* Hippolyti ſcriptis depromptа teſtimonia intexuit; unde etiam & nos quçdam lucem hiſce rebus præferentia mutuati ſumus. Extat hæc *Epiſtola* Latinè inter Anaſtaſii Collectanea à Sirmondo edita Pariſ. 1620. p. 193. & in Bibliothecâ Patrum Tom. XII. pag. 858. Operibus etiam S. Maximi non ita pridem à Combefiſio editis præmiſſa, pag. 67.

656. FRUCTUOSUS, gente Hiſpanus, ex Regio Gothorum ſanguine ortus, Conantii Epiſcopi Palentini diſcipulus, plurima condidit Monaſteria, & in his Complutenſe, cui ipſe prçfuit. Poſteà Epiſcopus Dumienſis factus eſt, ac demum anno DCLVI. Concilii Toletani X. decreto in locum Potamii Archiepiſcopi Bracarenſis recèns depoſiti ſubrogatus. Obiit ante ann. DCLXXV. Scripſit *Regulam Monachorum duplicem*, alteram XXIII. alteram XX. Capitibus conſtantem. *Utrumque* edidit Lucas Holſtenius in Codice Regularum *Pariſ.* 1663. par. II. p. 133.

657. ILDEFONSUS, gente Hiſpanus, Toleti nobili genere Patre Stephano, matre Luciâ natus: ubi etiamnum commonſtrari ædes illius natalibus nobiles prodit Mariana *. Ab Eugenio Archiepiſcopo Toletano primis literarum elementis imbutus Hiſpalim miſſus eſt ab Iſidoro Epiſcopo ulteriùs expoliendus. Quo facto ſpretis omnibus vitæ ſæcularis honoribus, quos ei pater propinârat, in Agalienſi Monaſterio cucullum induit, tantamque brevi tempore ob pietatem & doctrinam eximiam nominis exiſtimationem nactus eſt, ut Adeodato Abbate defuncto Cœnobii Præfecturam fidei ſuæ commendatam haberit. Quo tempore in Prçdio Debienſi ſuâ impenſâ Virginum Collegium fundavit; atque anno demum DCLVII. Eugenio in ſede Toletana ſucceſſit. Rejicit id Baronius in annum DCLXII. Epiſcopus factus Pelagii & Helladii exitium jamdiu Helvidii errorem reſuſcitare nitentium temeritatem multo labore compeſſit, perpetuamque B. Mariæ Virginitatem enixè vindicavit. Obiit anno DCLXVII. poſt completos ab Epiſcopatu ſuſcepto annos IX. menſes ferè 2. Multis ſcriptis eouſque poſt mortem inclaruit, ut *Chryſoſtomus*, atque *Ancora fidei* ab iis qui eum citarunt, ſæpe appelletur.

* De rebus Hiſp. l. VI. c. 10.

Scripta, quæ extant.

Liber de illibata Virginitate B. Virginis contra Infideles.

Liber contra eos qui diſputant de perpetua Virginitate B. Mariæ, & de ejus parturitione. Duos hoſce libros à quibuſdam Radulfo Flaviacenſi aſcribi monet Boſtonus Burienſis. Rectiùs Dacherius Paſchaſio Radberto adjudicat.

Homilia contra eos qui mendosè affirmant Mariam Virginem contra legem Dominum peperiſſe.

Sermones VI. de aſſumptione B. Mariæ: ex quibus 2[m]. & 3[m]. Ansberto Abbati Fontanellenſi tribuit Boſtonus.

Sermo duplex in Nativitate B. Mariæ.

Sermo de ejuſdem Purificatione.

Tractatus hoſce edidit Fr. Feuardentius *Pariſ.* 1576. quos excepto unico libro de illibata virginitate B. Virginis, tum ob ſtylum, tum ob doctrinam quæ in iis continetur, ſuppoſitios eſſe contendit Joannes Poza in Elucidario Deiparæ l. IV. tract. IV. cap 6. His adde, quç habent Fr. Combefis in Bibliotheca Concionat. Tom. VII. & Lucas Dacherius Spicileg. Tom. I. pag. 12. monente Cl. Oudino Supplement. pag. 182. nempe non pauca in his Homiliis partim ex Homiliis D. Bernardi, partim ex Commentario in Pſalmos Pœnitentiales à quibuſdam Gregorio VII. ab aliis Anſelmo Lucenſi tributo deſumpta eſſe. Porrò iſti tractatus habentur & in Biblioth. Patr. Tom. XII.

Liber de Scriptoribus Eccleſiaſticis XIV. ſive Appendix ad librum Iſidori de Viris Illuſtribus poſt Hieronymum & Gennadium. Editus eſt à Miræo in Bibliothecâ Eccleſiaſticâ p. 93. *Antverp.* 1639. cum notis, atque alibi ſæpiùs.

Epiſtolæ duæ apud Dacherium Spicileg. Tom. I. p. 308. Integrum *Epiſtolarum volumen* ſcripſiſſe Ildefonſum teſtantur Trithemius & Poſſevinus: quod an alicubi adhuc lateat, non conſtat.

Scripſit preterea quæ non extant, Ildefonſus (modò Juliano Toletano in Appendice ad librum ejus de Viris illuſtribus, fides ſit habenda) Opuſcula ſequentia.

Proſopopœiam imbecillitatis propriæ.
De proprietate Perſonarum Patris, Filii & Sp. S.
Annotationes in ſacris.
Annotationes actionis diurnæ.
De cognitione Baptiſmi.
De progreſſu ſpiritualium.
Epiſtolarum librum.
Librum Miſſarum, Hymnorum & Sermonum,
Librum Epitaphiorum & Epigrammatum.

Porrò Ildefonſus Iſidori *Hiſtoriam de Origine Gothorum* ab anno quinto Suinthilanis Regis, in quo deſiit Iſidorus, uſque ad annum XVIII. Receſuinthi Regis produxit. Interiit Opus iſtud, niſi quid in Luce Tudenſis Hiſtoriâ delitear. Veriſimiliter enim admodùm conjicit Doctiſſ. Voſſius Hiſtoricum iſtum, quicquid de eâ temporis, quam perſecutus eſt Ildefonſus, periodo prodit, ex hujuſce Chronico paucis mutatis exſcripſiſſe.

VITALIANUS, Patriâ Campanus, civitate Signienſis, Anaſtaſii filius, Romanæ Eccleſiæ Pontifex ordinatus anno DCLVII. die XXX. Julii. Anno DCLXIII. Conſtantem Imp. Romam advenientem ſummâ demiſſione & obſequio excepit. Anno circiter DCLXVIII. Maurum Epiſcopum Ravennatenſem, quòd Romam ad cauſam dicendam ſæpiùs vocatus, 657.

vocatus, adeſſe noluerit, excommunicavit. Brutum fulmen adeò inſuper habuit Maurus, ut ipſe vice versâ anathema Vitaliano excuſſerit; ac morti proximus Epiſcopos Provinciæ ſuæ juramento obſtrinxerit, ſe Pontifici Romano nunquam ceſſuros. Obiit Vitalianus die xxx. Decembris anno DCLXXI. Extant *Epiſtolæ* VI. Conc. Tom. VI. p. 445.

657. SYRICIUS, Epiſcopus Barcelonenſis, claruit anno DCLVII. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* II. quas primus edidit Lucas Dachetius Spicileg. Tom. I.

660. MARCULPHUS, Monachus, ni fallor, Pariſienſis, ſeptuagenarius jam ſcripſit circa ann. DCLX. Collegit *Formularum Eccleſiaſticarum libros duos*, quos Landerico Pariſienſium Antiſtiti dedicavit. Hos primus è tenebris eruit, & notis doctiſſimis illuſtratos edidit Hieronymus Bignonius *Pariſ.* 1613. 8°. Auctior verò editio ab eruditiſſimo Bignonio adornata iterum prodiit ibidem 1666 4°. Habentur etiam inter *Capitularia* à Baluzio edita Tom. II. pag. 369. qui Bignonianis ſuas etiam Notas adjecit: exinde etiam Biblioth. Patr. Tom. XII. pag. 767.

660. CUMMENEUS, *Albus* dictus, Patriâ Hibernus, alius à Cumniano de quo ſuprà, Abbas Hyenſis factus anno DCLVII. Claruit anno DCLX. Obiit anno DCLXIX. Scripſit *Vitam S. Columbæ primi Abbatis Hyenſis in Britannia*, quæ habetur à Mabillonio edita Sæc. Benedict. I. p. 361.

660. P. II. AUCTOR *Vitæ S. Sulpicii* Cœnobii Sulpiciani Monachus, claruit circa annum DCLX. certè cum iis verſatus, qui ſanctum virum familiariter noverant, ut non uno loco de ſe teſtatur. Scripſit de vitâ S. Sulpicii, cognomento *Pii*, Bituricenſis Epiſcopi, qui obiit anno DCXLIV. libellos V. à Bollando primùm editos *Jan.* XVII. deinde à Mabillonio *Sæc. Benedict.* II. p. 167.

664. P. II. JONAS Columbani diſcipulus, Monaſterii cujuſdam Abbas, claruit anno tertio Clotarii Regis, Chriſti DCXLIV. Scripſit hortatu Hunnæ Abbatis, Fratrumque Reomaenſium, *de Vita & miraculis S. Joannis* Abbatis Reomaenſis, libros II. In primo Opus Anonymi alterius tantùm interpolavit; In ſecundo de miraculis ejus per modum dialogi agit. Hunc ſolum Actis ſuis inſeruit Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 637. qui tamen & alium Anonymum de tranſlationibus & miraculis S. Joannis ſubnexuit.

668. THEODOSIUS & THEODORUS, Monachi Orientales, B. Maximi, Martini Papæ & Anaſtaſiorum familiares, claruerunt ann. DCLXVIII. quo è Lazicâ, quam SS. Confeſſorum Maximi, &c. viſendorum gratiâ petierant reduces Anaſtaſii Apocriſiarii literarum de morte Maximi & Anaſtaſii alterius exemplum à Gregorio Monacho acceperunt. Scripſerunt *Scholion ſive Hypomneſticum de Maximi*, &c. præſertim verò *Anaſtaſii Apocriſiarii, exilio & obitu*; quod Latinè inter Anaſtaſii Analecta edidit Jac. Sirmondus *Pariſ.* 1620. pag. 151. Gr. Lat. verò prodiit in Apparatu Combefiſiano ad Opera S. Maximi p. 80.

668. THEODORUS, natione Cilix, domo Tarſenſis, S. Pauli popularis, inſtituto Monachus, Romæ dum ageret anno DCLXVIII. cùm priùs more Romano tonſuram accepiſſet, à Vitaliano Papâ ad Archiepiſcopatum Cantuarienſem evectus eſt, April. I. ab Ipſo Pontifice conſecratus. Dum iter in Angliam inſtitueret, in Galliis diu hæſit, & poſt octodecim demum menſes Cantuariam venit. Prima ipſi cura fuit Eccleſiæ Anglicanæ faciem pulchriorem reddere, ſecunda meliores literas reſuſcitare: quod & fœliciter factum eſt. Eo enim fine Bibliothecam copioſam tam Græcis quàm Latinis libris inſtructam ſecum in Angliam advexit: quorum nonnulli, inquit Antiquitatum Britannicarum Autor †. ſeu Parkerus iſte, ſeu Joſſelinus, Græco idiomate conſcripti apud nos manent, viz. *Opera* Homeri Græco charactere ita eximiè & exquiſitè deſcripta, ut librorum impreſſorum veritatem ſuperent, volumen grande, charta etiam antiquior, *Homiliæ Chryſoſtomi* folio pergamenæ, *Pſalmi Davidici*, *Hypomneſticon Joſephi* eâdem lingua, Opera ſanè ob eximiam literarum Scripturam noſtro ſæculo rara, & quæ perpetuæ memoriæ famam obtinere merentur. Quid mirum igitur, ſi tam gravi Præſuli, tam erudito capiti, Eccleſia Anglicana faſces ſubmitteret, & relicto veteri Paſchatis celebrandi more, in Romanos ritus ferè ubique haud ægrè tranſiret? Anno DCLXXIII. die XXIV. Septembris Synodum Hereford æ habuit; in quâ ea quæ à Patribus tranſmarinis Canonicè ſunt antiquitùs decreta, ab Anglis cuſtodienda decernebantur. Decem ejus Capitula apud Bedam videri poſſunt l. IV. cap. 5. Anno DCLXXX. habita eſt ab eo ſecunda Synodus Hethfeldæ in agro Cantiano; in quâ ad declarandam Britannicarum Eccleſiarum fidem contra Eutychis & Monothelitarum hæreſes, quinque Oecumenica Concilia ſuſcipiuntur. Vide ſis Bedam l. IV. cap. 17. Obiit Theodorus die XIX. Septembris anno DCXC ætatis ſuæ 88. ad quem, nec ultra, ſe perventurum ſomnio admonitus prædicere ſolebat. Scripſit Theodorus *Pœnitentiale*, Opus ſatis amplum, & omnibus penè Pœnitentiæ caſibus accommodatum: integri Operis in Bibliotheca Benedictina apud Cantabrigienſes ſuo adhuc tempore ſuperſtitis, titulos, ſive ſummaria Capita numero LXXVIII nobis exhibuit Clariſſimus Spelmannus Concil. Angl. Tom. I. Quid exinde de eo factum ſit, parum liquet; vereor ne alicubi apud nos reperiatur. Quæ enim in Bibliothecâ Benedictinâ hodie reſtant, quæque Pariſiis edita ſunt, ex prolixiori Opere tantummodò ſunt excerpta. Optat Caſ. *. Oudin. ut Spelmannus integrum Pœnitentiale orbi Chriſtiano obtuliſſet, nullâ interim editionis Pariſienſis mentione factâ. An foris tam acutus, domi cæcus eſſe poterat? neſcius ſcilicet, Theodori *Pœnitentiale* omnibus, quæ reperiri poterant, capitulis, aliiſque præclaris Eccleſiaſticæ diſciplinæ monumentis adauctum, ubertimiſque Jacobi Petiti annotationibus ornatum *Pariſiis* prodiiſſe ann. 1677. Tom. II. cap. 4. Fatetur quidem Petitus, ſe collectioni ſuæ *Pœnitentialis* nomen indidiſſe, non quaſi integrum referat librum Pœnitentialem, ſed quia nihil eorum quæ præcipua ſunt omittere videtur: interim de republicâ Chriſtianâ haud parum meritus, qui omnia quæ haberi poterant, laudando ſtudio ſummaque diligentia undique conquiſivit. Quoniam verò Codices MSS. quibus uſus ſit, ubique crepat Petitus, eorumque poſſeſſores nri par erat, deprædicat, audivi non ſemel Collegii Benedictini Cantab. Socios, *Theodori Pœnitentialis* Codicem vetuſtiſſimum, qui in hujus Collegii Bibliotheca aſſervatur, ſummâ curâ pulchrè deſcribi curâſſe, & deſcriptum Pariſios tranſmiſiſſe, quod tamen ingrato prorſus ſilentio ſuppreſſit editor. Integram quam edidit Petitus Collectionem, in duos diſpeſcit Tomos: in primo exhibentur Theodori *Pœnitentiale* XIV. Capita complectens; ejuſdem *Capitula* LX. *Capitula* X. Synodo Herefordienſi oblata à Theodoro præſidente; alia *Capitula* ex fragmentis à Dachetio editis; *alia*

† Antiquit. Brit. p. 53.

* Supplem. p. 185.

Cave Hiſt. Lit.

ex Canonibus, *ex libris Pœnitentialibus*, ex *Canonum Collectoribus*, ex Codicibus quibuſdam MSS. collecta; *Tituli libri Pœnitentialis* à Spelmanno editi; *Pœnitentiale Theodorianum* cum quibuſdam Capitulis & Canonibus ex ipſo excerptis collatum; *Canones Selecti* ex antiquiſſima Canonum collectione *Codicis Herouvalliani de Doctrina & Diſciplina Eccleſiaſtica*; *excerpta* ex aliis Codicibus MSS. de quibuſdam rebus præcipuis, quæ in *Pœnitentiali* & *Capitulis* Theodori tractantur. Sequuntur deinde quamplurima preclara Eccleſiaſticæ Diſciplinæ Monumenta, undique conquiſita, in varias claſſes & articulos diſtributa. In Tomo II. habentur 1°. *Diſſertatio*, quâ Theodori Vigilantiam paſtoralem adversùs calumniatores, Balæum nempe & Centuriatores Magdeburgenſes, ex Veterum traditione Patrumque teſtimoniis ab Ignatio Antiocheno ad ipſius Theodori tempora longo ágmine deductis defendit, cui obſervationes ſuas in hæc Vigilantiæ Paſtoralis exempla ſubnectit: 2°. *Diſſertatione*, Theodori doctrinam *de Pœnitentiâ* adversùs Joan. Morinum ab omni novitatis ſuſpicione prolixè vindicat; ultimo demum loco ſequuntur notæ, quæ, ut ipſius verbis utar, tot ſunt quaſi Diſſertationes, in quibus mendacia hominum maledicorum coarguuntur, qui ſanctiſſimum atque doctiſſimum Eccleſiæ Cantuarienſis Antiſtiſtitem, temerè audent appellare novellæ ac ſuperſtitioſæ Religionis doctorem. Denique notandum eſt, Theodorum noſtrum qui hunc morem à Græcis ſuis mutuârat, primum fuiſſe, qui Occidentalibus libellum pœnitentialem præſcripſerit; quem alii poſteà æmulati ſunt, adeóque omnium formularum Pœnitentialium in Eccleſiâ Latinâ fons & origo, jure merito haberi debeat. *Capitula Theodori Eccleſiaſtica* CXX. habentur etiam apud Dacherium Spicileg. Tom. IX. & in Appendice ad Conc. Tom. VI. p. 1875. Extat etiam *Epiſtola Theodori ad Æthelredum Merciorum Regem de amicitia inter ſe & Wilfridum, Epiſcopum Eboracenſem, quem injuſtè deponi curaverat Theodorus, redintegrata*, apud Willielm. Malmsbur. de Geſt. Pontif. lib. III. fol. 151. & Conc. Tom. VI. p. 1383.

670. P. II. ANONYMUS AUCTOR *Vitæ S. Amati*, Monachus Habendenſis claruit circa annum DCLXX. Scripſit ad Clydonem Abbatem vitam S. Amati, primi Abbatis Habendenſis, fato functi circa annum DCXXVII. Habetur apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 129. Item *Vitam S. Romarici* Abbatis ſecundi, *ibid.* pag. 415. Denique *Vitam S. Adelphii* ejuſdem Cœnobii Abbatis, qui obiit circa an. DCLXX. Extat *ibid.* p. 602.

670. P. II. AUCTOR *Vitæ S. Bavonis* circa annum DCLXX. non longè poſt ipſius Bavonis mortem claruiſſe videtur. Scripſit Vitam S. Bavonis Confeſſoris Candenſis, fato functi anno circiter DCLIII. quam ex Codicibus MSS. extulit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 396. S. Bavonis geſta laudat Ado, Sæculi IX. Scriptor ad Calend. *Octobres*. Addidit Mabillonius ex MS. codice Compendienſi Miracula S. Bavonis, tribus libris à Monacho Anonymo deſcripta, qui Sæculo X. vixit.

670. P. II. ANONYMUS *Vitæ S. Wandregiſili* auctor, Monachus Romanenſis, claruit circa annum DCLXX. qui plurima quæ ipſe viderat, refert. Vitam condidit S. Wandregiſili, Abbatis Fontanellenſis primi, qui obiit anno DCLXVII. Hanc à Labbeo in Bibliothecâ Novâ Tom. I. vulgatam, ex vetuſtiſſimo codice MS. uncialibus literis exarato publici juris iterum fecit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. pag. 524. Sequitur apud Mabillonium alia S. Wandregiſili vita à Monacho Fontanellenſi, at iiſdem coævo, ſcripta, aliquot in locis interpolata, à Surio primùm edita. Denique Monachi cujuſdam Fontanellenſis, qui vixit Sæculo IX. Opus de hujus Sancti miraculis habetur apud eundem Mabillonium p. 547.

ADEODATUS, natione Romanus, Joviniani filius, inſtituto Monachus, demum ab anno DCLXXII. die XIV. Martii Pontifex Romanus. Obiit die XVIII. Maii anno DCLXXVII. Scripſit *ad univerſos Galliæ Epiſcopos Epiſtolam*, quâ privilegium Monaſterio S. Martini conceſſit. Extat Conc. Tom. VI. p. 523. 672.

BASILIUS, an Theſſalonicenſis, ut arbitratus eſt olim Sambucus, an Cæſarienſis in Cappadociâ Epiſcopus, claruit, ſi in re obſcuriſſimâ divinare liceat, circa annum DCLXXV. Incertiſſimum eſt hujus Baſilii tempus, ac proindè inter incertæ ætatis Scriptores à Lambecio reponitur. Quò verò veritati, quantum licet, propiùs accedamus, notandum primò Baſilium noſtrum Eliâ Cretenſi, qui claruit anno DCCLXXXVII. antiquiorem eſſe, quippe à quo in Commentariis ſuis memoratur, neque de eo tanquam de admodum recenti loquitur. Secundò, Scholia ſua Conſtantino cuidam Imperatori nuncupavit, ut ex ipsâ Epiſtolâ Dedicatoriâ conſtat, τῷ φιλοχρίστῳ δεσπότῃ Κωνσταντίνῳ αὐτοκράτορι. Hunc non alium exiſtimo eſſe quàm Conſtantinum Pogonatum, qui Patri in Imperio ſucceſſit annò DCLXVIII. Obiit anno DCLXXXV. adeóque hoc circiter tempore Baſilius claruiſſe cenſendus eſt. In codicibus MSS. Cæſareæ Cappadociæ Archiepiſcopus non ſemel dicitur. Quo quidem titulo noſtrum cum Baſilio M. Cæſareæ Cappadocum Archiepiſcopo ab imperitis Librariis perperam confundi, non ſine magnâ veriſimilitudine conjicit Cl. Lambecius *Comment.* lib. III. p. 2 5. niſi potiùs dicere malimus, fuiſſe & alterum Baſilium, Cæſareæ Cappadocum circa hæc tempora Metropolitam. Quòd ſi verò Cæſarienſis in Cappadociâ Epiſcopus fuerit Baſilius noſter, ante annum DCLXXXI. diem ſuum obiiſſe neceſſe eſt. Cùm tempore Concilii Oecumenici VI. Philalethes quidam Cæſareæ Cappadocum Archiepiſcopus fuit, ut ex iſtius Concilii Actis liquet. Scripſit, quiſquis erat, *Scholia* in S. Gregorii Nazianzeni Orationes XVI. Extant Græcè MSS. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* XCVIII. Habentur etiam Cod. XCIX num. I. à fol 1. uſque ad fol. 144. ejuſdem *Scholia* inedita, editu digniſſima, in Nazianzeni Orationes XXIX. à ſuprà memoratis diverſa. *Cod.* C. numer. 1. *Scholia* in Nazianzeni Orationes XV. quæ forſan cum præcedentibus eadem ſunt. Ibidem *Cod.* XCIX. num. II. fol. 122. & *Cod.* C. num. II. fol. 96. habetur ejuſdem Baſilii *Epilogus Apologeticus* Scholiorum ſuorum in S. Gregorii Nazianzeni Orationes, & præcipuè quidem in duas *invectivas* in Imperat. Julianum Apoſtatam, qui incipit hoc modo, Μηδεὶς τῶν ἐντυγχανόντων ἐπιτιμάτω, εἰ καί τινα τῶν μὴ λίαν ἀσαφῶν σημειώσεως ἔτυχε τὸ παρ' ἡμῶν ὡς δῆθεν ἑρμηνείας δεῖσθαι καὶ σαφηνείας ὡς ἄδηλον τῶν ὑποκειμένων ἐννοιῶν, &c. 675. P. II.

AGATHO, natione Siculus, ex Monacho Papa Romanus ordinatus die XXIX. Maii anno DCLXXIX. Anno DCLXXX. indicto à Conſtantino Imp. Conſtantinopoli Concilio Oecumenico, ipſe habitâ Romæ Synodo rebus Occidentalis Eccleſiæ in Concilio CP. fœliciter procurandis viam præmuniit, advocato enixis precibus ex Angliâ Theodoro Cantuarienſi; quem tamen, quò minùs Pontificis votis obſecundaret, gravis ſenectus impediit. Miſit Agatho ex Romanâ Synodo ad Conſtanti- 679.

SÆC. VII. ab An. DC.

ſtantinopolim legatos Abundantinm Paternenſem & Joannem Rhegitanum Epiſcopos, Theodorum & Georgium Presbyteros, Joannem Diaconum, & Conſtantinum Subdiaconnm, qui ſuas vices in Concilio generali obirent. Obiit die 1. Decembris anno DCLXXXI. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtola* III. una, eaque admodùm proliaa, *ad Conſtantinum Imp.* quæ habetur Gr. Lat. Synodi VI. Actione IV. Concil. Tom. VI. pag. 619. altera ſui ac Synodi Romanæ nomine *ad Imperatorem & Concilium CP. de legatis ad Synodum miſſis*, ibid. pag. 678. tertia *ad Ethelredum Merciorum Regem, & alios de colluta Abbati Medamſtedenſi poteſtate vicaria*, ibid. p. 576.

679. ADAMANNUS, ſeu ADAMNANUS, gente Scoto-Hibernus Monachus & Presbyter, defuncto Failbeo anno DCLXXIX. in regimine cœnobii Hyenſis ſucceſſit. Anno DCCI. ad Aldfridum Northumbrorum Regem legatus à gente ſuâ miſſus Romanum Paſchatis celebrandi inſtitutum in Angliâ didicit & approbavit; idque à ſuis domum redeuns obſervari fruſtra ſategit. Deinde in Hiberniam tranſeuns, plurimos quin & penè omnes ad Anglicanam conſuetudinem Paſcharis celebrandi adduxit. Tandem Hyam reverſus, cùm iterum Monachis ſuis Romanæ Eccleſiæ ritum irrito labore commendaſſet, ante annum exactum è vitâ migravit die XXIII. Octobris Anno DCCIV. ætatis ſuæ LXXIV. vel ut alii, LXXX. Edidit de *Vita Sanct. Columbæ libros* III. qui extant apud Caniſium Tom. V. par. II. pag. 562. & apud Surium IX Junii. *De locis Terræ Sanctæ libros* III. quos ex ore Arculphi Galliarum Epiſcopi è Palæſtinâ reducis excepit. Eos primus edidit Serarius *Ingolſtad.* 1619. deinde Joannes Mabillon. Sæc. Benedict. II. Par. II. p. 502. Scripſiſſe dicitur Adamannus *librum* etiam *de Paſchate legitimo*, & *Canones* quoſdam: de quibus vide Waræum de Script. l. 1. c. 3. p. 35.

680. CEOLFRIDUS, gente Anglus, patriâ Bernicius, poſt Benedictum Biſcopium Weremuthenſis & Girvvicenſis Monaſteriorum Abbas, Ven. Bedæ præceptor, claruit anno DCLXXX. Romam, quo verò anno haud ſatis liquet, profectus eſt, unde plures ſecum libros detulit, quibus Bibliothecam, quam in utroque Monaſterio extruxit, ornavit; de quibus videſis Bed. vit. Abbat. Wiremuth. lib. II. pag. 46. Miſſis etiam Romam Monachis privilegium à Sergio Papâ Monaſterio ſuo impetravit, quod coactâ Synodo Anglicanâ Elfridi, omniumque Epiſcoporum ſubſcriptione firmatum eſt. A Naitone Pictorum Rege miſſis Legatis rogatus, ut eum de Paſchatis celebrandi ratione, & Romanâ Clericorum tonſurâ pleniùs edoceret, ſcripſit prolixam de argumentis hiſce *Epiſtolam*, quam tanto cum gaudio excepit Naiton, ut de medio Optimatum ſuorum ſurgens, genuaque in terram flectens, Deo gratias egerit, quòd tale munuſculum de terrâ Anglorum accipere meretetur; & mox edicto præceperit, ut Romani in his rebus ritus per univerſas Pictorum provincias obſervarentur. Tandem ſenio & laboribus penè fractus, magno ſuorum dolore regimini ſuo renunciavit, ſeque ad alterum iter Romam ſuſcipiendum paravit. Verùm Lingonas in Galliâ Narbonenſi perveniens, morbo & ſenectute gravis naturæ ceſſit, & in Monaſterio Tergeminorum VII. Kal. Octobris obiit, ibidem ſepultus, ætat. ann. LXXIV. Presbyteratûs XLVII. regiminis Monaſtici 5°. Induſtrius per omnia Vir, acutus ingenio, actu impiger, maturus animo, religionis zelo fervens, quod de magiſtro ſuo habet Beda loc. cit. pag. 47. Extat ejus *ad Naitonem Epiſtola de Paſchate & Tonſurâ* apud *Cave Hiſt. Lit.*

Bedam IV. cap. 22. & Conc. Tom. VI. pag. 1423. Alia ejus ſcripta, viz. *Homilias ſolemnes*; *Epiſtolas ad Monachos*; *De Peregrinatione ſuâ librum*; *Teſtamentum ad Hunibertum* memorant Baleus & Piſeus.

ALDHELMUS, natione Anglus, Kenredi filius, Inæ Viſi Saxonum Regis nepos, juvenis adhuc Galliam & Italiam peragravit, tantoque animi ardore ſacris pariter ac humanis literis incubuit, ut omnes ſui temporis Theologos longè ſuperaverit. Domum reverſus, primùm Monachus, deinde Abbas Bladunenſis, ſive Malmeſburienſis factus eſt anno 671. Claruit præcipuè circa annum 680. Exactis in regimine Monaſtico annis 34. ann. 705. Schirburnenſis Eccleſiæ Antiſtes conſecratur. Obiit anno 709. die XXV. Maii. Dum Abbatis munere adhuc fungeretur, ſcripſit jubente gentis ſuæ Synodo adversùs vicinos Britannos, quòd Quartodecimanum Paſchatis celebrandi morem mordicùs retinerent. Primus ex Anglorum gente erat juxta Camdenum*, qui Latinè ſcripſit, primuſque componendi carminis Latini rationem populares ſuos docuit. *Vir*, teſte Bedâ †, *undecunque doctiſſimus; nam & ſermone nitidus, & Scripturarum tam liberalium quam Eccleſiaſticarum erat eruditione mirandus.* Præter *Opus Paſchale*, jam deperditum, ſcripſit, eodem teſte, *librum de laude Virginitatis* eximium, quem ad exemplum Sedulii & Verſibus Hexametris & proſâ compoſuit. Extat *liber* iſte *Pariſ.* 1576. apud Caniſium Tom. V. par. II. pag. 798. & in Bibliothecâ Patr. Tom XIII. pag 1. Scripſit & alia nonnulla, ex quibus extant, *liber de octo principalibus vitiis*, qui habetur apud Caniſium in Biblioth. Patr. dictis locis; *Ænigmatum verſus mille*, quæ cum aliis Aldhelmi *Opuſculis metricis* edidit Martinus Delrio, *Mogunt.* 1601. 8°. *Tractatus* ejus *de Virginitate Proſaicus* habetur in Orthodoxogr. p. 1677. Scripſit præterea de *Vitâ Monachorum*, *de laude Sanctorum*, *de Metrorum generibus*, *ſuper Ænigmatibus*, aliaque plurima, quæ à Baleo & Pitſeo recenſentur. 680.

* Britann. in Wilt. p. 118.

† L. 5. c. 19.

APONIUS, quiſquis ſit, vir non indoctus, claruit, ex Labbei calculo, circa ann. 680. Bedâ certè antiquior, à quo * citatur. Extant ab eo ſcripti *ad Armenium Presbyterum Commentariorum in Cantica Canticorum libri* VI. qui prodierunt *Friburgi* 1538. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 98. 680.

* Comm in Cant. l. 4. c. 25.

MANSUETUS, Archiepiſcopus Mediolanenſis; claruit anno 680. quo circiter tempore ex occaſione indicti in Oriente à Conſtantino Imp. Concilii Oecumenici Synodum Mediolani habuit; & ex eâ ſcriptis ad Imperatorem literis, eum quæ è re fidei Catholicæ viſa ſunt, admonuit, ac duarum in Chriſto voluntatum fidem ſibi cordi eſſe declaravit. Eodem anno Synodo Romanæ interfuit, literis Synodicis legatos Conſtantinopolim miſſos ſpectantibus ſubſcripſit. Extat *Epiſtola* ejus *ad Conſtantinum Imp. de fide Catholicâ* è Synodo Mediolanenſi ſcripta, inter Acta Concilii VI. par. I. c. 3. Concil. Tom. VI. p. 601. 680.

THEODORUS, *Campedonenſis* à cellulâ, in quâ vitam monaſticam primùm egit, dictus, poſteà Monachus S. Galli, diſcipulus S. Magni. Claruit anno 680. Scripſit juſſu Tozzonis Epiſcopi *S. Magni præceptoris ſui Vitam*, quæ extat apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. V. pag. 911. 680.

MACARIUS, Patriarcha Antiochenus, hæreticus Monothelita; claruit anno 680. quo Con- 680.

SÆC. VII. ab An. DC. cilio ſexto Generali interfuit. Præter brevem *fidei Confeſſionem*, quam ore tenùs in Concilio edidit, prolixiorem *Ecteſin* ſive *Confeſſionem* ſcripto conſignatam Patribus obtulit; ſed cùm dogma de unicâ Chriſti voluntate, & Deivirili operatione damnare recuſaret, ſeque duas naturales voluntates, aut operationes in Chriſto nunquam agniturum, etiamſi membratim diſcerperetur, & in mare mitteretur, profiteretur, à Synodo damnatus, & ab Imperatore in exilium miſſus eſt. Extat ejus *Expoſitio* ſeu *Confeſſio Fidei* utraque Concil. Tom. VI. pag. 743. Scripſit & *librum ad Lucam Monachum & Presbyterum Africa*, qui de novâ hæreſi Maximianorum ſcripſerat, & *libellum* προσφωνητικὸν ad Imperatorem, & alium quendam librum; quorum fragmenta habentur Concil. Tom. VI. pag. 906.

680. PETRUS Metropolita Nicomedienſis; claruit anno 680. In Hæreſis Monotheleticæ ſuſpicionem adductus, Concilio ſexto ſe præſentem ſtitit, tactiſque Evangeliis fidem Orthodoxam duarum in Chriſto voluntatum confeſſus eſt, quam & oblato confeſſionis libello fuſiùs confirmavit. Exemplum ejus ſecuti ſunt Theodorus, Solomon, & Antonius Epiſcopi, unà cum Monachis quibuſdam, ejuſdem criminis rei facti, & oblatis eâdem formâ libellis criminationem diluerunt. Extat *Libellus* iſte *Confeſſionis* Græc. Lat. Concil. Tom. VI. pag 842.

680. IULIANUS, POMERIUS etiam dictus, gente Hiſpanus, civitate Toletanus, Eugenii II. Epiſcopi Toletani diſcipulus, anno 676. ab Ervigio Rege rogatus, libros *de Chriſti adventu adverſus Judæos* ſcripſit. Anno 680. ineunte poſt Quiricum Eccleſiæ Toletanæ Archiepiſcopus ordinatus eſt. Anno 681. Concilio Toletano XII. 683. Toletano XIII. 684 Toletano XIV. 688. Toletano XV. præfuit. In poſtremâ hâc Synodo libri ſui de *tribus ſubſtantiis*, quem in Italiam perlatum minùs Orthodoxum cenſuerat Benedictus Papa, vindicias operosè egit, Benedictum tanquam ſtupidum quendam & è trivio petitum doctorem Concilii Patribus deridendum propinans, ac frivolas indocti Pontificis cavillationes inſuper habendas eſſe demonſtrans. Obiit pridie Nonas Martii ann. 690. Præclarum virtutum ac doctrinæ ejus encomium texit Fœlix Toletanus in Appendice ad Ildefonſ. de Script. quem conſulat Lector. Nos ſcripta Iuliani perſequemur.

C*Ommentaria in Naum Prophetam.*

De demonſtratione Sextæ ætatis, ſive *Chriſti adventu, adverſus Judæos libri* III. *ad Ervigium Regem*, qui habentur in Orthodoxographis pag 1967.

Prognoſticorum futuri ſæculi, viz. *de Origine mortis humanæ, de Receptaculis animarum, de Reſurrectione & extremo Judicio, libri* III. præmiſſis *Epiſtolâ nuncupatoriâ ad Idalium Barcinonenſem Epiſcopum* & *Oratione ad Deum*. Prodierunt à Cochlæo editi *Lipſiæ* 1535.

*Ἀντικειμένων ſive *Contrariorum in ſpeciem locorum utriuſque Teſtamenti libri* II. Variæ ſunt variorum de hujus Operis autore ſententię. In editione Bibliothecæ Patrum, quam adornavit Andreas Schottus *Colon.* 1618. Iuliano noſtro ex authoritate Fœlicis Toletani tribuitur, Tom. XV. pag. 95. Sixtus Senenſis illud Richardo Cluniacenſi, qui claruit an. 1160. aſcribit. Ab Alphonſ. de Caſtro ſub nomine Salviani Maſſilienſis citatur, non aliâ forſan de causâ, quàm quòd à Braſſicano ad calcem Salviani editum fuerat Anonymum. Denique Ioannes Baptiſta Marus † ex teſtimonio Leonis Oſtienſis, & antiquiſſimi codicis fide id Berthario Abbati Caſſinenſi vindicat. Cui datum tantas componere lites? Prodierunt hi libri primùm Anonymi *Baſil.* 1530. *Colon.* 1533. 8°. deinde unà cum ſuprà enumeratis Iuliani Opuſculis Tom. XII. pag. 590.

* Adv. Hær. l. 14. in verbo timor Dei.
† Not. in Pet. Diac. de Viris Illuſtr. Caſſin. p. 33.

Hiſtoria de Wamba Regis Gothorum expeditione, quâ rebellantem Paulum ducem Narbonenſem debellavit: ab Andrea du Chesne edita inter Scriptores Francicos Tom. I.

Appendix ad Ildefonſum de Scriptoribus Eccleſiaſticis, quæ quidem unius Ildefonſi Vitam continet, & cum Hieronymi, Gennadii & Ildefonſi catalogis Scriptorum edi ſolet.

Scripſit Julianus plurima, quæ nunc interierunt, Opuſcula, à Fœlice Toletano memorata, viz. *Librum Reſponſionum ad Idalium in defenſionem Canonum & Legum, quibus prohibentur Chriſtiana mancipia Dominis infidelibus deſervire. Apologeticum fidei ad Benedictum Papam: Apologeticum alium de tribus capitulis*, de quibus immeritò dubitarat Benedictus. (*Diſſertationem* ſatis prolixam ejuſdem argumenti habes inter Acta Concilii Toletani XV. Concil. Tom. VI. pag. 1296.) *Libellum de remediis blaſphemiæ*, cum *Epiſtolâ ad Adrianum Abbatem. Librum carminum diverſorum, Hymnorum, Epitaphiorum, & Epigrammatum: Librum Epiſtolarum: Librum Sermonum: Opuſculum de vindicatione domus Dei, & eorum qui ad eam confugiunt: Librum Sententiarum ex decade Pſalmorum S. Auguſtini collectum: Excerpta de libris S. Auguſtini contra Julianum: Libellum de divinis judiciis: Contra eos qui fugientes ad Eccleſias perſequuntur: Librum Miſſarum per totum circulum anni: Librum Orationum pro omnibus anni Feſtivitatibus.*

AGATHO, magnæ Eccleſiæ CP. primò Lector, poſteà Bibliothecarius, Patriarchalis Protonotarius, & Cancellarius ſecundus; claruit ab anno 680. quo, cùm Lectoris gradum adhuc ſuſtineret, ſanctę & œcumenicæ ſextæ Synodo Notarius fuit; omniaque quæ in eâ acta ſunt, ordine perſecutus, omnes Actorum tomos literis Eccleſiaſticis purè & nitidè ſcripſit, & exemplaria à ſe deſcripta in quinque Patriarchalium ſedium uſum tradidit. In vivis adhuc erat anno 712. quo *Libellum* ſive *Epilogum* ſcripſit, in quo ea refert, quæ Philippicus Bardanes tyrannus adversùs ſanctam & œcumenicam ſextam Synodum auſus eſt. Extat hic *Libellus* Gr. Lat. Concil. Tom. VI. pag. 1401. 680.

AUCTOR *vitæ S. Furſei*, claruit circa annum DCLXXX. certè à Bedâ laudatus & exſcriptus *Hiſt. Eccl.* lib. III. c 19 p. 209. Literis commendavit vitam & miracula S. Furſei Latiniacenſis in Pago Briegio, ad Matronam fluvium, Abbatis primi, (obiit is anno circiter DCL.) libris II. à Surio & Bollando editis, & collatis codicibus MSS. à Joan. Mabillonio *Sæc. Benedict.* II. p. 229. 680. P. II.

ANONYMUS *vitæ S. Agili* auctor, claruit forſan circa annum DCLXXX. Certè ſe à Donato Veſontienenſi Epiſcopo, qui non longè poſt medium hujus Sęculi obiit, quædam ſe accepiſſe teſtatur *num.* VII. Quicquid ſit, ſcripſit vitam S. Agili Abbatis Resbacenſis primi, qui anno DCL. ea hac vitâ tranſiit. Hanc primus edidit P. F. Chiffletius in *Hiſtoriâ Tornutienſi*; deinde ex codicibus MSS. Jo. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. pag. 315. qui in Obſervatione præviâ *num.* V. paucula quædam notat quæ hujus auctoris fidem vellicare videntur: quique libros II. ſubjunxit ab Anonymis quibuſdam ſcriptos de S. Agili miraculis, quæ Sæculis XI. & XII. patrata ſunt. 680. P. II.

ANO-

SÆC. VII. ab An. DC. 680. P.II. ANONYMUS *vita S. Prajecti* ſcriptor, claruit circa annum DCLXXX. Conſcripſit vitam S. Præjecti Arvernenſis Epiſcopi, & Martyris, à turbâ Paganorum apud Arvernos interfecti an.DCLXXIV. Eſt & alia S. Præjecti vita, ab Anonymo coævo ſcripta. Utramque edidit Bollandus ad *Januar.* XXV. Utramque Mabillonius *Sac. Benedict.* II. p.640.

680. P.II. AUCTOR *vita S. Leodegarii* S. Symphoriani Monachus Auguſtodunenſis, claruit anno DCLXXX. Jubente Ermenario Auguſtodunenſi Epiſcopo, cui etiam illam nuncupavit, miſit in literas vitam S. Leodegarii Epiſcopi Auguſtodunenſis & Martyris, anno DCLXXVIII. capite truncati. Extat apud Andream du Cheſnium *Hiſt.Franc.* T.I. & Mabillonium *Sac.Benedict.*II. p.679.

680. P.II. BAUDEMUNDUS, natione, ut videtur, Germanus, S. Amandi diſcipulus, Monachus Elnonenſis, claruit anno DCLXXX. Commiſit literis vitam Præceptoris ſui S. Amandi Epiſcopi Trajectenſis, qui anno DCLXXIX. ad vitam meliorem tranſiit. Habetur apud Surium, deinde apud Bollandum ad *Februar.* VI. Tom.I. Denique apud Mabillon. *Sac. Benedict.* II. p. 709. Huic vitæ Milonis Monachi ac Sacerdotis Elnonenſis, qui circa annum DCCCL. vixit, *Supplementum*; & Gisleberti Monachi itidem Elnonenſis, de S. Amandi miraculis *Appendix*; denique S. Amandi *Teſtamentum*, & *Hiſtoria* inventionis corporis ejus, MCCLXVII. ab oculato teſte ſcripta ſubjungitur.

680. P.II. VALERIUS, natione Hiſpanus, ex Aſturicenſi Territorio oriundus, primùm Monachus, deinde Cœnobii S.Petri de Montibus in Galæciâ Abbas, claruit Anno DCLXXX. Obiit ann. DCXCV. Literis mandavit vitam S. Fructuoſi Epiſcopi Bracarenſis, anno DCLXX. denati, quam ex Scriptoribus Hiſpaniæ exhibet Ioan. Mabillonius *Sac. Benedict.* II. p 582. Plura ſcripſiſſe dicitur, nempe *vitam* B. Eucheriæ Sanctimonialis; *Hiſtoriam* S. Abbatis Dodonei, *Hiſtoriam* Revelationis, & Miracula SS. Maximi & Bonelli, & alia quædam in Bibliothecis Eccleſiæ Ovetenſis, & Cœnobii Carracedenſis aſſervata, uti ex Prudentio Sandovalio notat idem Mabillonius in S. Valerii *Elogio Hiſtorico* ibid. pag. 1043. Cùm verò Valerii Opera multò enucleatius recenſet Nic. Antonius *Biblioth.Hiſp.Vet.* (quam, auctore ante duodecim annos vitâ functo, ſuis ſumptibus nuper in lucem edi curavit Card. d'Aguirre, *Rom.* 1696. 2. Tom.*fol.*) l.5. c.7. pag. 302. pauca inde delibabimus. Extant igitur Valerii noſtri, quæ ſequuntur, ſcripta; 1. Liber *de vanâ ſaculi ſapientiâ*, in cujus fine multa de ſeipſo prodit. Hunc MSS. penès ſe habet Card. d'Aguirre. 2. Epiſtola ſive Tractatus *de inſtitutione nova vita*, Iſidoro Hiſpalenſi à quibuſdam tributus, Martyrologio ſuo inſeruit Joannes Tamaius *Feb.* XXV. 3. *Vita S. Fructuoſi*, quam ante Mabillonium ediderunt Sandovalius & Tamaius. Valerii eſſe, non niſi ex ſtylo, & quod cum ipſius Operibus conjungi ſolet, conjici poſſe fatetur Antonius. 4. *De vitâ & peregrinatione S.Eucheria prolixa Epiſtola.* 5. *Hiſtoria brevis Abbatis Dona Dei* 6. *De quibuſdam miraculis & revelationibus Maximi & Bonelli.* Hæc tria poſtrema Opuſcula penès ſe *ἀνέκδοτα* ſervat Card. d'Aguirre, ſuo tempore lucem viſura. Valerii etiam *poëtica* quædam, & *prologus in Pſalmos* MSS. extare dicuntur.

680. P.II. JOANNES, Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, claruit anno DCLXXX. quo Sextæ Synodo Oecumenicæ interfuit, ejuſque tùm Decretis, tùm Epiſtolæ Synodicæ ad Agathonem Papam, tanquàm Apoſtolicæ Sedis Romanæ vicarius & legatus ſubſcripſit. Præter hunc Joannem Theſſalonicenſem inveni neminem. Concilio Nicæno II. (in cujus Act. V. titulo, Τῶ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν citatur) antiquiorem eſſe, manifeſtiſſimum eſt; & à Nicephoro CP. in *Antirrheticis*, inter eos commemoratus, qui pro Synodo Chalcedonenſi, ac contra Eutychianos ſtrenuè depugnaverunt; *unde*, inquit Combefiſius, *ejus ferè liqueat Epocha.* Ipſa Nicephori verba non profert, ut de ejus teſtimonio judicari poſſit. Verùm ſi id ſibi velit, Joannem ad iſtius Concilii tempora eſſe referendum, longè fallitur Vir eruditus. Potuit pro hâc Synodo decertare, & quidem commodè ſatis, hoc ipſo, de quo agimus, tempore; quippe Monothelitarum ſecta, quæ Eutychianiſmi propago quædam & appendicula fuit, hoc tempore fervebat maximè, ad quam damnandam coacta eſt Sexta Synodus; ut proinde Monothelitæ, qui illam omni quo poterant modo ſubvertere conabantur, eâdem operâ Chalcedonenſem oppugnare neceſſe habuerunt. Et ita quidem reverâ ſe rem habuiſſe teſtis eſt, qui hoc circiter tempore vixit, Joannes, initio ferè ſequentis Sæculi factus Patriarcha CP. *Epiſt. Apologet.* ad Conſtantinum Papam (quam primus eruit Combefiſius *Auct. Nov.* Tom. II.) ubi de Monothelitis agens, qui ſub Philippici Bardanis patrocinio Sextam Synodum anathemati ſubjecerunt, ait quoſdam etiam jam ſubmurire, τῶ περὶ αὐτλὼ τλὼ ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον ἀθετεῖσθαι, ὡς ἐκείνης συμπτωμένης κτ τλὼ τ̃ δογμάτων ἑνότητα, καὶ οἷον εἰπεῖν, αὐτλὼ ἐχούσης ῥίζαν τε καὶ βεβαίωσιν ἡ εἰρημένης ἁγίας ἕκτης συνόδου, *Ut ſancta Chalcedonenſis ſynodus abrogaretur, tanquàm prafatâ ſanctâ ſextâ Synodo, ab eâ, pro dogmatum utriuſque convenientiâ, pendente, illamque velut radicem ac firmamentum habente.* Quid mirum igitur ſi Joannes noſter, dum Eutychianos pariter ac Monothelitas oppugnaret, Concilii Chalcedonenſis fidem ſtrenuè tueretur. His adde, auctorem noſtrum cultum imaginum propugnaſſe? quæ quidem controverſia Chalcedonenſis Synodi tempore nondum innotuit, exeunte hoc, & ſequenti Sæculo demum nata. Sed ad ejus Scripta deveniamus. Extat *Oratio in mulieres unguenta ferentes*, quâ accuratè oſtendit nullam in ſacris Evangeliſtis circa Dominicæ Reſurrectionis hiſtoriam eſſe diſſentionem & contrarietatem. Hanc, ſed ἀνωνύμως, primus Græcè extulit, & inter Chryſoſtomi dubia Tom.V. repoſuit nobiliſſimus Savilius; auctiorem ac vero auctori reſtitutam *Græc. Lat. cum Notis edidit Combefiſius *Auct. Nov.* Tom. I p. 791. *Hymnus ad Deum & ad glorioſum martyrem Demetrium cum particulari narratione miraculorum ejus.* Pr. Παντὸς ἔργω τε καὶ λόγω, καὶ διανοίας ἐγείρεσθω Θεός. Vide L. Allat. *Diatr. de Symeon.* pag. 105. Hujus Hymni fragmentum edidit Combefiſius ad *Scriptor. poſt Theoph.* pag 314. *Oratio in dormitionem S. Deipara.* Pr. Τῆ θαυμαςῆ καὶ ὑπερενδόξῳ Παναγίᾳ. Allat. Ibid pag. 110. Hæc forſan Oratio eſt in *Maria Aſſumptionem* quæ habetur in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi, ſed fabulis merè ſcatens, quam proinde deſcriptam edere noluit Combefiſius. Scripſit etiam *Dialogum* Paganum inter & Chriſtianum, cujus fragmentum habetur *Concil. Nicæn.* II. Act. V. pag 353. in quo de pingendis & colendis Dei, Chriſti, Angelorum, Sanctorumque imaginibus agit. In hoc etiam fragmento obiter notandum, affirmare ipſum Angelos & animas humanas non prorsùs incorporales & inviſibiles eſſe, ſed corpore ſubtili, aëreo, & igneo præditas. Et in hâc ſuâ ſententiâ ſe Baſilium M. Athanaſium, Methodium, multoſque ſanctorum Patrum ὁμοψήφους habere.

SÆC. VII. ab An. DC. 682. LEO II. natione Siculus, Pauli filius, Pontifex Romanus anno 682. ante 2. Januarii electus, poſt menſes demum novem ordinatus. Anno 683. perlata à Conſtantinopoli Synodi ſextæ *Acta* confirmavit, & eorum exemplar in Hiſpaniam tranſmiſit. Obiit anno 684. die 23. Maii. Extant ſub ejus nomine *Epiſtolæ* v. Concil. Tom. VI. pag 1245. quas commentitias eſſe contendunt Baronius, Binius, & noviſſimi Conciliorum editores. Sanè prima, ad Conſtantinum Aug. Gr. Lat. actione 18. Synodi ſextæ reperta, hoc præſertim nomine à Pontificiis ſuppoſititia cenſetur, quòd Honorium Papam in Monothelitarum hæreſi defunctum, adeóque juſtâ anathematis ſententiâ condemnatum eſſe ſcribat, ut ipſe Baronius non diffitetur. *Sermonem in die Ordinationis habitum* ſub ejuſdem nomine ex ſchedis Holſtenii edidit Daniel Papebrochius Conatûs Chronologi ad Catalogum Pontif. Roman. pagina 107. qui quidem utrum iſte *Sermo* Leoni an Benedicto ſucceſſori ſit aſcribendus, parùm conſtare agnoſcit, licèt ipſe in eam potiùs propendeat ſententiam, ut Leonis noſtri fœtum eſſe cenſeat.

684. BENEDICTUS II. natione Romanus, Joannis filius, ad Pontificatum electus die 28. Junii anno 684. ordinatus 14. Maii anno 685. Si Anaſtaſio fides, edictum à Conſtantino Imperatore obtinuit, ut electus deinceps ad ſedem Romanam non expectato Principis mandato eveſtigio conſecraretur. Verùm jus Imperiale in confirmandis Pontificibus ulteriùs adhuc locum habuiſſe ex *Libri diurni formulis* liquidò conſtat. Obiit Benedictus die 26. Martii anno 686. Extant *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. VI. p. 1277. quas ipſi Pontificii ſuppoſititias eſſe volunt.

685. P. II. ANONYMUS *vitæ S. Balthildis* auctor, profeſſione, ut videtur, Monachus, claruit circa annum DCLXXXV. Condidit vitam S. Balthildis, ortu Anglæ ex Regali progenie: Quæ captiva in Franciam adducta Clodoveo Regi nupſit, cúmque Monaſterium Kalenſe in Kala, agri Pariſiaci ad Matronam fluvium villa Regia, condidiſſet, ejuſdem Sanctimonialis facta eſt; Obiitque circa annum DCLXXX. Extat apud Bollandum *Jan.* xxx. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* II. p. 775.

685. P. II. ANASTASIUS, montis Sinai Monachus, inde SINAITÆ nomen, claruit circa annum DCLXXXV. Scripſit narrationem compendiariam *de Hæreſibus* ab initio Religionis Chriſtianæ, déque Conciliis adversùs eas celebratis; quam ad Concilium Oecumenicum VI. Conſtantinopoli anno DCLXXX. & ſequenti ſub Imp. Conſtantino Pogonato contra Monothelitas celebratum, perducit, definitque ſub Imperio Juſtiniani Rhinotmeti. Incipit, Ἠδη μὲν ὦ βραχὺς, Extat MS. in Biblioth. Vindob. juxta Lambec. Cod. *Hiſt.* Eccl. XLIII. n. alv. fol. 187. p. 2. juxta Neſſel. Cod. VII. De hâc narratione notat Lambecius *Comment.* lib. VIII. pag. 443. contineri eâ quædam ſingularia & obſervatu digna, ad Concilia duo, Oecumenicum V. & Oecumenicum VI. pertinentia, quæ alibi via reperiuntur. Sequitur in eodem codice *fol.* 193. Anonymi cujuſdam auctoris *Recenſio compendiaria* Conciliorum ab Orthodoxis & ab Hæreticis celebratorum, in duas claſſes diſtincta, & circa annum DCLII. quo auctor vixit, deſinens. Eam integram exhibuit Cl. Lambecius *Comment.* lib. VIII. p. 444. Subjungitur in eodem codice MS. fol. 194. & alia Anonymi cujuſdam *notitia* Sanctorum Conciliorum Generalium & Provincialium uſque ad Concilium V. incluſivè. Cujus initium, Ἐγένετο σύνοδος πρὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου αὕτη, &c. an verò tempore quintæ Synodi circa annum DLIII. vixerit auctor, non liquet. An noſter, vel alius fuerit Anaſtaſius Monachus, qui ſcripſit Διηγήσεις διαφόρους περὶ τῶν ἐν Σινᾷ ἁγίων πατέρων cujus ex Cod. *Colbertino* MMMMDCCXXVI. meminit CL. du Freſn. in *Gloſſario Græco*, viderint quibus codicem MS. inſpicere licet. SÆC. VII. ab An. DC.

685. P. II. ANONYMUS *vitæ S. Salabergæ* auctor, claruit an. DCLXXXV. Juſſu Omotarii Epiſcopi Laudunenſis, Anſtrudis Abbatiſſæ, & Salabergæ Sanctimonialis, condidit vitam S. Salabergæ Abbatiſſæ Laudunenſis, mortuæ circa annum DCLV. quam ex Editione Dacherianâ, ſed ad codices MSS. caſtigatâ, repræſentat Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p 421.

688. SERGIUS, natione Syrus, domo Antiochenus, Tiberii qui Panormi in Siciliâ vixit filius, Eccleſiæ Romanæ Pontifex ordinatus, die 22. Novembris anno 683. Anno ſequente Ceadvvallam Occidentalium Saxonum Regem Romam advenientem baptiſavit. Anno 692. habita eſt Conſtantinopoli Synodus Quini ſexta, cui interfuerunt Pontificis legati, ac Synodi decretis ſubſcripſerunt. Eadem ut ſolenni ſubſcriptione confirmaret, Sergio mandavit Juſtinianus Imperator, ac reluctantem miſſo Zacharia Protoſpathario Conſtantinopolim deportari juſſit. Sergium verò nequaquam abduci paſſa militia Italica Zachariam fugavit. Obiit Sergius die 14. Auguſti ann. 702. Extat *Epiſtola*, non tamen integra, ad *Ceolfridum Abbatem, de Bedâ Romam tranſmittendo*, Concil. Tom. VI. pagina 1294. & apud Gulielmum Malmsburienſem de geſtis Reg. Angl. l. 1. p. 11.

690. ARCULPHUS, urbis cujuſdam in Galliâ Epiſcopus, claruit 690. Suſcepto religionis causâ in Orientem itinere, ac luſtratis locis Sanctis, Damaſcum quoque, Conſtantinopolim, Alexandriam, aliaque loca adiit, ac demum in Galliam rediens, vi tempeſtatis in Occidentalia Britanniæ littora delatus, & ab Adamanno Abbate Hyenſi hoſpitio benigne exceptus eſt. Ab illius ore exceptam peregrinationis hujuſce Hiſtoriam, & locorum ſanctorum deſcriptionem literis conſignavit Adamannus, rem voluminibus tribus complexus. Extant hi *Libri de ſitu Terræ Sanctæ* inſcripti, à Setario editi, *Ingolſtad.* 1619. deinde à Mabillonio Sæc. Benedict. III. par. 2. pag. 502. ut in Adamanno ſuprà monuimus.

690. CRESCONIUS, civitatis cujuſdam in Africâ Epiſcopus, claruit circa annum 690. Bina condidit Opera ad *Jus Canonicum* ſpectantia, nempe *Breviarium Canonum*, in quo Conciliorum Canones & Romanorum Pontificum Decreta citatis tantùm locis quibus reperiri poſſent, ad CCC. capitula revocavit: & *Concordiam*, ſeu *librum Canonum*, in quo ut prioris Operis brevitatem compenſaret, ſub iiſdem titulis ipſa Canonum & Decretorum verba recitavit: initium autem Concordiæ iſtius ab alienâ manu additum eſſe monent noviſſimi ejus editores. Breviarium primus in lucem edidit Petrus Pithæus, *Pariſ.* 1588. exinde recuſum curâ Altaſarani Auguſtoriti *Pictonum* 1630. curâ Franciſci Chiffletii *Divione* 1649. & in Bibliothecâ Juris Canonici Juſtellanâ, addito indice antiquo, Tom. I. p. 456. *Concordiam* primi ediderunt ex Codice Bibliothecæ Claromontanæ & Thuaneæ, Juſtellus & Voellius ibidem in Appendice pag. 33. Porro Creſconius *bella & victorias* quas Joannes & Patricius à Leontio Imp. in Africam

SÆC. VII. ab An. DC. eam miſſus de Saracenis reportavit, hexametris verſibus deſcripſit: Verùm Opus iſtud interiit.

69?. P.II. TRAJANUS, dignitate Patricius, (quæ dignitas erat à Conſtantino M. primùm adinventa, nec niſi viris optimè de Republicâ meritis deferri ſolita) claruit imperante Juſtiniano Rhinotmeto, circa annum DCXC. Vir erat, teſte Suidâ, χριστιανικώτατος καὶ ὀρθοδοξότατος, Chriſtianâ pietate & Orthodoxæ fidei puritate admodùm conſpicuus. Scripſit *Chronicon compendioſum πάνυ θαυμάσιον*, inquit Suidas, *maximè admirabile.* Meminit hujus Chronici Theophanes ad annum CCCLXX. pag. 56. Verùm ne laciniam quidem ejus hodie ſupereſſe arbitror.

690. P.II. URSINUS, natione Gallus, Presbyter an Monachus haud ſatis certum, claruit circa annum DCXC. Petente Audulfo Monaſterii S. Maxentii Abbate, ſcripſit ad Anſoaldum Pictavenſem Epiſcopum Vitam S. Leodegarii Auguſtodunenſis Epiſcopi, qui ante paucos annos vitam martyrio conſummaverat. Extat, ſed interpolata, apud Surium, & Andream du Cheſnium *Hiſt. Franc.* Tom. I. Ad Codices MSS. Germanenſem & Compendienſem reſtituit, & Actis ſuis inſeruit Joan. Mabillonius *Sec. Benedict.* II. p. 698. qui & *diſſertatiunculam* de translatione & reliquiis S. Leodegarii, ejuſque Epiſtolam conſolatoriam ad matrem ſuam Sigradam, à Labbeo ante publicatam *Biblioth. Nov.* Tom. I. ſubnexuit.

690. P. II. BOBOLENUS, natione, ut videtur, Germanus, dignitate Presbyter & Monachus, claruit circa annum DCXC. utpote qui ea quæ tradit, ab iis qui viderant, ſe accepiſſe teſtatur. Scripſit Vitam S. Germani Grandivallenſis in Diœceſi Baſileenſi Abbatis primi, qui circa annum DCLXVI Martyrium ſubiit, à Bonifacio Duce lanceâ tranſverberatus. Hanc Vitam, quam Auctor Deicolo Leudimundo, & Ingrefido Patribus dedicavit, primus edidit Bollandus *Februar.* xxi. Tom. III. pag. 263. Exinde Mabillonius *Sac. Benedict.* II. p. 511.

690. P. II. ANONYMUS *vitæ S. Aldegundis* auctor, claruit circa annum DCXC. Vitam ſcripſit S. Aldegundis Melbodienſis in Hannoniâ ad Sabim fluvium Abbatiſſæ primæ, quæ mortua eſt circa ann. DCLXXXIV. Hanc ex MS. codice Monaſterii S. Bernardi apud Pariſios eruit, ediditque Joan. Mabillonius *Sac. Benedict.* II. p. 806.

693. FOELIX, gente Hiſpanus, primùm Epiſcopus Hiſpalenſis, deinde anno 693. Ciſberto Archiepiſcopo Toletano ob proditionem in Regem Egicam à Synodo Toletanâ xvi. ſede ſuâ ac dignitate depoſito, & in perpetuum exilium relegato, in ejus locum ſuffectus eſt: & proinde tanquam Regiæ urbis Epiſcopus, & provinciæ Metropolitanus, Concilio iſti præſedit. Obiit anno 702. Scripſit *Vitam ſeu Elogium Juliani Epiſcopi Toletani*, quod Ildefonſi Scriptorum Catalogo Appendicis vice ſubjungi ſolet. SÆC. VII. ab An. DC.

AUCTOR *Vitæ S. Philiberti*, Monachus Gemmeticenſis, exeunte Sæculo VII. circa annum DCXCVI. claruiſſe videtur. Juſſu Coſchini Abbatis Gemmeticenſis ſcripſit ſtylo quidem inculto vitam S. Philiberti Abbatis Gemmeticenſis & Herienſis primi, fato functi circa annum DCLXXXIV. Extat apud Mabillonium *Sac. Benedict.* II. p. 816. 696. P. II.

ANGRADUS, Monachus Fontanellenſis in Normanniâ, claruit circa annum 699. Scripſit *ad Hilbertum Abbatem* ſuum, qui obiit anno 700. *Vitam S. Ansberti Archiepiſcopi Rhetomagenſis*, qui obiit anno 695. Extat hæc Vita apud Surium Febr. IX. 699.

ANONYMUS Auctor, à Photio commemoratus, gente Thebanus, domo Panopolita, incerti quidem temporis ſcriptor, huic tamen ſæculo, ut videtur, adſcribendus, quippe qui non diu poſt Heraclii tempora vixit, & Conſtantinopoli cum uxore & liberis habitavit. Condidit *Opus πολύστιχον* libris XV. in quibus teſtimonia, locaque integra ex Gentilium Scriptis non modò Græcis, verùm etiam Perſicis, Thracicis, Ægyptiis, Babylonicis, Chaldaicis, quin & Italicis, in Chriſtianæ religionis gratiam & confirmationem collegit. Summa quædam rerum capita tangit Photius Cod. CLXX. In his enim libris præcipuè tractavit author *de SS. Trinitate, de Verbi Incarnatione, Miraculis, Crucifixione, Sepulturâ, Reſurrectione, Aſcenſione, & Spiritus Sancti donis* in Diſcipulos effuſis; *de ſecundo Domini Adventu, mortuorum Reſurrectione, Judicio, & futurâ vitâ, de Univerſi fabricâ, Providentia, Paradiſo, de virtutibus Chriſtianorum propriis*, & hujuſcemodi aliis. Argumenta inſtituto ſuo convenientia non neglexit, hiſtorica ubi opus erat admiſcuit, verbi gratiâ, ubinam locorum ſinguli Apoſtoli ſalutarem doctrinam prædicarint, quâque ratione humanis curis ac laboribus ſint defuncti. Ingens profectò Opus, nec minùs utile, hoc fine ab autore elaboratum, ut oſtenſo Chriſtianorum doctrinam in omnibus gentibus prænonciatam fuiſſe, & ab eloquentiſſimis quibuſque in ſingulis nationibus prędicatam, inexcuſabiles eos omnes inter Gentes eſſe convinceret, qui ſacræ huic doctrinæ non aſſentirentur. Interim etſi hominis zelum, pietatem, & induſtriam laudet Photius; judicium tamen in eo & eloquentiam non immeritò deſiderare videtur.

SÆC. VII.

Concilia hoc Sæculo habita.

601. P. II. ROMANUM I. anno DCI. ſub Gregorio Magno, à quamplurimis Epiſcopis & Presbyteris habitum. In quo, inter alia, de Monaſteriorum privilegiis agitur. Extat *Conſtitutum Synodale* Conc. Tom. V. p. 1607.

601. P. II. WIGORNIENSE in Confinio Vectiorum & Occidentalium Saxonum, ad locum Auguſtin's Ac ſive Auguſtin's Oke dictum, circa annum DCI. habitum: in quo Auguſtinus primus Cantuarienſium Antiſtes Clero ſuo Romano ſtipatus cum VII. Britannorum Epiſcopis aliiſque Doctoribus bis congreſſus eſt, poſcens ab iis ut Romanę Eccleſiæ obedientiam præſtarent, ejuſque morem in die Paſcharis, & Baptiſmo celebrando ſequerentur. Verùm inſolitam hominis ſuperbiam

SÆC. VII. ab An. DC. ſpernentes, poſtulatis ejus animosè reſtiterunt Britanni, Dinothi Abbatis Bannochorenſis Conſilio animati, reſpondentes; ſe nec Papam agnoſcere, nec Romanos ritus obſervaturos. Quid exinde ſecutum ſit, Monachorum nempe Bannochorenſium cædes, pleno ore referunt Scriptores noſtri. Legantur interim hujus Synodi Acta apud Bed. *Hiſt. Eccl. Angl.* lib.II. cap.2. pag.110. & exinde apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom.I. pag. 104. qui & Dinothi Abbatis ad Auguſtinum in hâc Synodo Reſponſum idiomate Cambro-Britanno cum duplici verſione, Latinâ & Anglicâ, ex veteri codice MS. protulit, & Nic. Triveth de hoc colloquio locum è Chronico priſcâ Normannorum dialecto ſcripto ſubjicit.

602. P. II. BYZACENUM, apud urbem iſtius Provinciæ Conſularis primariam in Africâ propriâ, ann. 602. in cauſâ Clementii ſive Clementini Provinciæ Byzacenæ Primatis habitum. Hujuſce Concilii memoriam conſervavit Gregorius M. Epiſtolâ ad Concilii Byzaceni Epiſcopos datâ, lib.X. Epiſt.xxxvi. quâ Clementii, graviorum criminum accuſati, cauſam ipſis dijudicandam committit, ipſe hoc tempore continuis Longobardorum incurſionibus vexatus. Quænam verò fuerint gravia hæc crimina, quidve in hac cauſâ egerint Epiſcopi, non liquet.

603. P. II. CABILONENSE I. anno DCIII. habitum. In quo Deſiderius Viennenſis, Brunnichilde Reginâ inſtigante, depoſitus eſt, referente Fredegario *Append.* ad Greg. Turon. c.24. pag.10. Confer Car. le Cointe ad hunc annum Tom.II. p.556.

603. P. II. AFRICANUM à Numidiæ Epiſcopis, in cauſâ Donadei Diaconi anno circiter DCIII. celebratum. Vide Greg. M. lib.X. *Epiſt.* VIII. XXXI.

605. P. II. CANTUARIENSE, anno DCV. v. Id. *Januar.* ab Auguſtino ſuóque Clero præſente etiam Rege Ethelberto habitum. In quo Monaſterium SS Petri & Pauli ibi recens fundatum confirmatur. De hâc re agit Thomas Sprot Anglus in *Hiſtoriâ* ſuâ MS. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom.I. p 126.

606. P. II. ROMANUM II. à *LXXII.* Epiſcopis, & *XXXIV.* Presbyteris, anno DCVI. in Vaticano celebratum. In quo decretum eſt, quòd non priùs de eligendo Pontificis Succeſſore ageretur, quàm defunctus triduò ſepultus fuerit. Vide Anaſtaſ. in *Vit. Bonif.* III. Conc. Tom.V. p.1615.

610. P. II. ROMANUM III. anno DCX. iii. Calen. *Mart.* ſub Bonifacio IV. Papâ, conſidente ibi Mellito primo Epiſcopo Londinenſi, in cauſâ Eccleſiæ Anglicanæ habitum. In quo etiam de vitâ & quiete Monachorum actum eſt. Vide Bed. lib.II. cap.4 p.117. Extant *Decretum* & *Epiſtola* Synodalis ad Ethelbertum Regem, à Luc. Holſtenio primùm edita *Collect. Rom.* Part. I. p.242. exinde Conc. Tom. V. p.1618.

610. P. II. TOLETANUM I. anno DCX. à *XV.* Epiſcopis Provinciæ Carthaginenſis de Primatu Eccleſiæ Toletanæ habitum, aliudque eodem ferè tempore & de eadem re à *XXV.* circiter Epiſcopis coactum: totidem ſaltem Decreto Gunthramni Regis hâc de re edito ſubſcribunt. Utrinque ſtatutum eſt ſedem Metropolitanam in Eccleſiâ Toletanâ olim collocatam de cætero dignitatem hanc firmam & inconcuſſam tenere debere. Extant harum Synodorum Acta cum notis Garſiæ Loaiſæ Conc. Tom. V. pag.620. Subjicitur eruditus Garſiæ Tractatus *de Primatu Eccleſiæ Toletanæ* ibid. pag. 1626. Garſiæ Tractatui novam Appendicem ex Lud. Thomaſſini Tom.I. *de Beneficiis* lib.I. cap.38. addidit Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom.II. p.453. SÆC. VII. ab An. DC.

EGARENSE in Provinciâ Tarraconenſi, anno DCXIV. Id. *Januar.* à *XIV.* Epiſcopis collectum. In quo præcipuè de caſtimoniâ Clericorum agebatur. Extant Acta brevicula Conc. Tom.V. pag. 1645. additâ ad calcem Cl. Baluzii *de Epiſcopatu Egarenſi diſſertatione.* Eadem apud Aguirre Tom.II. pag.454. 614. P. II.

PARISIENSE anno DCXV. xv. Cal. *Novembr.* à *LXXIX.* Epiſcopis celebratum. Extant Eccleſiaſtici commatis *Canones* XV. & *Edictum*, ſeu conſtitutio Clotarii II. in hâc Synodo data cum notis Sirmondi Conc. Tom.V. pag.1649. notis etiam Caroli Cointii illuſtrati Annal. Tom II. pag.667. Habentur ad calcem, incerti cujuſdam loci, ſed ejuſdem ferè temporis, Synodi *Canones* XV. De hâc incerti temporis Synodo ejuſque Canonibus, vide quæ habet Car. le Cointe ad annum DCXV. Tom. II. p.680. 615. P. II.

CANTIANUM à Laurentio Archiepiſcopo aliiſque ann. DCXVII. habitum. In quo decretum eſt, ut propter Saxonum ſævitiam & apoſtaſiam, relictâ Britanniâ, patriam quiſque ſuam repeteret. Vide Bed. lib.II. c.5. p.119. 617. P. II.

HISPALENSE, anno DCXVII. vel ut alii DCXIX. Id. *Novembr.* ſub Iſidoro Metropolitano aliiſque *VII.* Epiſcopis congregatum. Extant hujus Synodi Acta cum Capitulis de negotiis Eccleſiaſticis, & adverſus Acephalorum hæreſin XIII. G Loaiſæ notis illuſtrata, Conc. Tom.V. pag 1663. & apud Card. d Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom.II. p 462. 617. P. II.

CHARNENSE, apud Charnum, aliàs Theodoſiopolim, majoris Armeniæ urbem anno circiter DCXXII. celebratum. Laborabat hoc tempore Eccleſia Armena Acephalorum hæreſi, quam unà cum ritibus quibuſdam minùs Catholicis Synodus Thevinenſis ſub initium ſuperioris Sæculi induxerat. Ægrè id ferebat Jeſer Necainus Armeniæ Patriarcha, homo fide Catholicus, ac proinde enixè obteſtatus eſt Heraclium Imperatorem (qui tunc his in partibus verſabatur, bellum Choſroæ Perſarum Regi fœliciter illaturus) ut huic malo remedium ferret. Annuente Imperatore, indicta eſt Synodus, quò convenerunt frequenti ſatis numero Armeniæ Epiſcopi, & Magnatum plurimi, Græcorum etiam & Syrorum nonnulli juſſu Regis convocati. Per integrum menſem res tranſacta eſt, mutuiſque collationibus quæſtiones utrinque ventilatæ & diſcuſſæ. Tandem Armenis manus dantibus, unanimi conſenſu ſancitum eſt, Concilium Thevinenſe eſſe abrogandum, Synodi Chalcedonenſis decreta recipienda, Additamentum, *Qui crucifixus es pro nobis*, à Triſagio removendum; Dominicæ Nativitatis, & Baptiſmi Feſtivitatea non ampliùs eodem die, ſed, ut anteà, ſeparatim eſſe celebrandas. Atque ita pax & concordia Græcos inter & Armenos reſtituta eſt. Refert hæc Anonymus Auctor *Hiſtoriæ Patriarcharum Armeniæ* cap.13. quam Armenicè & Latinè extulit, & Annotationibus illuſtravit Clem. Galanus *Conciliat. Eccl. Arm.* Part. I. pag.185. Meminit & Photius Epiſtolâ ad Zachariam Armeniæ Patriarcham, quæ MS. apud Armenos hodiè aſſervatur, teſte eodem Galano Part. II. Tom.I. p.28. 622. P. II.

RHEMENSE, anno circiter DCXXV. à *XLI.* Epiſcopis celebratum. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XXV, ex duplici editione Conc. Tom. 625. P. II.

Tom. V.pag. 1688. & cum Notis le Cointe Tom. II. pag. 751.

627. P.II. MATISCONENSE, anno DCXXVII. habitum. In quo regula B. Columbani, ab Agreſtini Theodorici Regis notarii calumniis, per Euſtaſium Abbatem defenſa eſt. Plurima de hâc Synodo habet Jonas Monachus in *Vit. Euſtaſ.* quam vide; plurima Carolus le Cointe ad ann. DCXXIII. in quem eam reponit Tom. II. p. 729.

633. P.II. ALEXANDRINUM anno DCXXXIII. à Cyro Patriarchâ Monothelitâ coactum. In quo, ſub ſpecioſo unionis prætextu ad hæreſin Monotheleticam ſtabiliendam viam ſtravit. Extant Acta & *Epiſtola Synodica*, cum IX. *Capitulis*, Conc. VI. Act. XIII. Conc. Tom. VI. p. 950.

633. P.II. TOLETANUM II. vulgò IV. anno DCXXXIII. *Decembr.* 12. à *LXII.* Epiſcopis provinciarum Hiſpaniæ & Galliæ, præſidente Iſidoro Hiſpalenſi, celebratum. Conſtituit plurima, ad fidem & Diſciplinam Eccleſiæ utiliſſima. Extant Geſta & *Capitula* LXXV. cum Notis G. Loaiſæ Conc. Tom. V. p. 1702. & apud Card. d'Aguirre Tom. II. p. 477.

636. P.II. TOLETANUM III. vulgò V. à *XX.* Epiſcopis, Præſide Eugenio Toletano, anno DCXXXVI. habitum. Extant de rebus Eccleſiaſticis *Capitula* IX. cum notis G. Loaiſæ Conc. Tom. V. p. 1735. & *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 507.

638. P.II. TOLETANUM IV. vulgò VI. anno DCXXXVIII. v. vel ut alii VI. Id. *Jan.* à *LII.* vel ut alii, *XLVIII.* Epiſcopis Hiſpaniæ & Galliæ habitum. In quo, multa ad Eccleſiæ diſciplinam, & Regni incolumitatem conſtituta ſunt. Extant *Capitula* XIX. quæ Notis illuſtravit G. Loaiſa Conc. Tom. V. pag. 1740. & *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 512.

639. P.II. CONSTANTINOPOLITANUM I. anno DCXXXIX. à Sergio Patriarchâ habitum. In quo Heraclii Imp. *Ecthesis de Fide* confirmata eſt. Extant Græc. Lat. Acta Synodalia, ſeu Actorum potiùs Fragmenta quædam, in Conc. Later. ſub Martino *Secret.* III. Conc. Tom. VI. p. 202.

640. P.II. ROMANUM IV. anno DCXL. celebratum. Quo *Ecthesis* Heraclii, & Monothelitarum hæreſis damnantur. Vide quæ de hâc Synodo habent Theophanes & Baronius anno DCXL.

645. P.II. AURELIANENSE anno circiter DCXLV. habitum; in quo hæreticus Monothelita à Salvio Epiſcopo ſuperatur. Vid. Audoenum in *Vit. S. Eligii* lib. I. cap. 34. & quæ exinde habentur Concil. Tom. V. pag. 1834. Hanc Synodum ad ann. DCXXXIV. refert Car. Cointius Tom. III. pag. 15. Notet etiam Lector, plura circa annum DCXLVI de controverſiâ Monotheleticâ Concilia in Africâ habita fuiſſe. Quatuor *Epiſtola* Synodales habentur Gr. Lat. in Conc. Later. *Secret.* II. Conc. Tom. VI. p. 128. 133. 137.

646. P.II. TOLETANUM V. vulgò VII. anno DCXLVI. à XXVIII. Epiſcopis, & XI. Vicariis, habitum, ut Eccleſiæ diſciplinæ, Regnique incolumitati, adverſùs tranſfugas ab exteris regionibus ad excitandas ſeditiones redeuntes, meliùs proſpiceretur. Extant Acta & Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* VI. cum notis G. Loaiſæ Conc. Tom. V. pag. 1836. Alia non pauca addidit Card. d'Aguirre, *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 522.

ROMANUM V. ann. DCXLVIII. ſub Theodoro Papa habitum. In quo Pyrrhus, qui ejuratâ Monothelitarum hæreſi ad vomitum ſuum mox redierat, anathemate percuſſus eſt. Meminit hujus Synodi Anaſtaſ. in *Vit. Theodori* Conc. Tom. V. pag. 1774. 648. P.II.

LATERANENSE Romæ in Eccleſia Conſtantinianâ, anno DCXLIX Menſe *Octobri* ſub Martino Papâ à CV. Epiſcopis, partim ex regionibus ſuburbicariis, partim ex Urbicâ, & Italicâ Diœceſi, congregatis, celebratum. Ad condemnandam Monothelitarum hæreſin, quam Edicto ſeu typo hanc in rem edito, Conſtans Imp. in Oriente nuper confirmaverat, ejuſque duces & fautores, habita eſt hæc Synodus. In qua proinde Cyrus, Sergius, Pyrrhus, & Paulus anathemati ſubjiciuntur. Extant Græc. Lat. Acta hujus Concilii Conc. Tom. VI. p. 75. quæ V. *Secretariis*, ſive Actionibus conſtant. 649. P.II.

Act. I. habita eſt Martini Papæ ad Synodum adverſùs Hæreſin Monotheleticam Oratio, quâ primipulorum Monothelitarum ſcripta & dogmata recenſet, quæ huic Concilio occaſionem dederunt. Et lectâ Mauri Ravennatis de eâdem re, ad Synodum Epiſtolâ, Actis inſerta.

Act. II. oblati ſunt Synodo adverſùs Monothelitas *libelli* II. unus Stephani Dorenſis Epiſcopi & in Concilio Eccleſiaſtico Hieroſolymitano primi; alter Abbatum quorundam, Presbyterorum & Monachorum Palaſtinorum, qui ad declinandam Hæreticorum ſævitiam Romam confugerant. Lectæ item de eâdem re *Epiſtola* Sergii Cypriorum Epiſcopi ad Theodorum Papam; Trium Africæ Conciliorum duæ, ad Theodorum una, ad Conſtantinum Imp. altera; Concilii Africæ Proconſularis ad Paulum Patriarcham CP. Denique Victoris Epiſcopi Carthaginenſis ad Theodorum Papam Synodica.

Act. III. recitata ſunt Excerpta ex ſcriptis Theodori Pharanitæ, & Themiſtii, de una voluntate & Operatione; Cyri Alexandrini *Capitula* IX. Sergii CP. *Ecthesis*, nomine Heraclii Imp. edita; & ad hæc refutanda SS. Patrum teſtimonia prolata & vindicata.

Act. IV. Pauli Conſtantinopolitani ad Theodorum Papam *Epiſtola*, Conſtantis Imp. *Typus*, & in eorum condemnationem quinque priorum univerſalium Conciliorum Definitiones & Symbola recitata ſunt.

Act. V. plurima ex SS. Patrum libris ad refutandam hanc hæreſin afferuntur teſtimonia; quin & ad conferendam hæreticorum novatorum cum vetuſtioribus ſententiam non pauca ex ipſis præcedentium hæreticorum ſcriptis producta. Denique ad fidem Catholicam præcipuè adverſùs Monothelitas ſtabiliendam *Canones* XX. adjecto ſingulis ſuo anathematiſmo conditi ſunt. Habentur Concil. To. VI. pag. 350. ſequitur *Epiſtola* Encyclica Synodalis, ut & Martini ad Amandum Trajectenſem *Epiſtola*, ut Acta hujus Synodi à ſe miſſa à Synodo Gallicanâ confirmari curaret. Acta hujus Concilii Græcè ſimul & Latinè compoſita ſuo, non aliam opinor, ob cauſam quàm quòd de controverſiâ in Eccleſiis Græcis agitatâ actum eſt, & ad Græcos ad rectam fidem reducendos, in eâque confirmandus, hæc Synodus præcipuè habita eſt.

CABILONENSE II. circa annum DCL. Cal. *Novemb.* à XXXVIII. Epiſcopis, & VI. Vicariis habitum. In quo plurima ad morem & diſciplinam Eccleſiæ conſervandam utiliter ſancita ſunt. Extant hanc in rem Canones XX. cum notis Sirmondi, & *Epiſtolâ* Synodi ad Theodoſium Arelatenſem Concil. 650. P.II.

 cil. Tom. VI. pag 387. & cum notis breviculis interſperſis apud Car. le Cointe Tom. III. ad an. DCLXIV. ad quem hoc Concilium retulit.

653. P. II. TOLETANUM VI. vulgò VIII. anno DCLIII. XVII. Cal. *Januar.* à LII Epiſcopis, præſente Receſvintho Rege, coactum. Non pauca conſtituit ad fidem & diſciplinam Eccleſiæ ſpectantia. Extant hujus Synodi Acta & *Capitula* XIII. G. Loaiſæ notis illuſtrata Conc. Tom. VI. p. 394. & *Conc. Hiſp.* T. II. p. 538. Capitulo XII. *de Judæis* agitur, quorum *Placitum* Receſvintho Regi oblatum in notis exhibet G. Loaiſa.

655. P. II. TOLETANUM VII. vulgò IX. anno DCLV. VIII. Cal. *Decemb.* à XVI. Epiſcopis ſub Eugenio Archiepiſcopo celebratum. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XVII. cum notis G. Loaiſæ Conc. Tom. VI. p. 451. & *Conc. Hiſpan.* Tom. II. p. 573.

656. P. II. TOLETANUM VIII. vulgò X. anno DCLVI. Cal. *Decembr.* à XX. Epiſcopis & V. Vicariis ſub præſidio Eugenii Metropolitani collectum. De Diſciplinâ Eccleſiaſticâ agunt quæ extant *Capitula* VII. G. Loaiſæ notis illuſtrata Conc. Tom. VI. pag. 459. & apud Card d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 574. qui Diſſertationem *num.* X. multa eruditione refertiſſimam, XIII. *Excurſus* continentem ſubjecit de diſciplina antiquæ Eccleſiæ, ſpeciatim Hiſpanicæ, in hoc & aliis Conciliis circa lapſos in peccatum carnis poſt Baptiſmum, ne ordinentur, nec adminiſtrent ordines jam ſuſceptos. In hâc diſſertatione varii caſus, præcipuè Potamii Bracarenſis Epiſcopi ſeipſum ob fornicationis crimen ſibimet ſoli notum ſponte accuſantis, accuratè expenduntur, & ex antiquitate illuſtrantur.

SENONENSE apud Gallos circa ann. DCLVII.
657. P. II. (Conciliorum editores ponunt circa an. DCLXIX.) habitum. In quo ſubſcriptum fuit *Privilegium* immunitatis Monaſterio S. Petri Vivi conceſſum. Vide Conc. Tom. VI. p. 534. & le Cointe ad an. DCLVII. num. XV. Tom. III. p. 449.

658. P. II. NANNETENSE ad Ligerim Fl. in Britanniâ ſuperiori, anno DCLVIII. ad Monaſterii Aiiovillarenſis conſtructionem firmandam habitum. De quo vid. Flodoard. *Hiſt.* l. II. c. 7. fol. 110. p. 2. & Conc. Tom. VI. p. 486.

663. P. II. AUGUSTODUNENSE in Ducatu Burgundienſi circa annum DCLXIII. ſub S. Leodegario Auguſtodunenſi Epiſcopo congregatum. De tempore haud ſatis convenit Conciliorum enim Editores ad annum DCLXX. rejiciunt. Ex Canonibus, quos de Diſciplinâ Monaſticâ condidit hæc Synodus, ſuperſunt non niſi I. V. VI. VIII. X. XV. & duo abſque numeris; quibus & alium de Clericis addidit Sirmondus. Habentur Conc. Tom. VI. p. 535. Canon XIV. habetur in Appendice *ibid.* pag. 1887. Canones hoſce notis breviuſculis illuſtratos Annalibus ſuis Eccleſiaſticis inſeruit Cl. Cointius ad an. DCLXIII. Tom. III. p. 547.

664. P. II. PHARENSE in Monaſterio Strenaſhalch, cui tunc præfuit Hilda Abbatiſſa, apud villam in littore Eboracenſi ſitam, hodie 𝔚𝔥𝔦𝔱𝔟𝔦𝔢 appellatam, anno DCLXIV. habitum. In quo de ritu Paſchatis celebrandi, de tonſurâ Sacerdotum aliiſque, acerrimè diſputatum eſt; contendentibus ex parte Anglorum Alchfrido Regis filio, Agilberto Occidentalium Saxonum Epiſcopo, &c. Ex parte Britannorum Colmanno Lindisfarnenſi Epiſcopo, aliiſque. In hâc controverſiâ ſuperiores evaſerunt Anglo-Saxones. Prolixè hujus Synodi Acta recenſet Beda l. III. c. 25 p. 225. & Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. pag. 145.

EMERITENSE apud Luſitanos anno DCLXVI. VIII. Id. *Novemb.* à XII. Epiſcopis, præſidente Proficuo Metropolitano, habitum. Extant *Symbolum*, & *Regula Eccleſiaſtica* XXIII. cum notis G. Loaiſæ Conc. Tom. VI. p. 497. & *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 625. ubi etiam illuſtriſſ. Cardinalis Pauli Diaconi Emeritenſis librum *de Vitis Patrum Emeritenſium* à Thoma de Vargas primùm editum ſubnexuit Cap. I. quo de fidei inſtitutione agitur, profertur Symbolum CP. cum particula illa, FILIOQUE. 666. P. II.

ROMANUM VI. anno DCLXVII. habitum. In quo Joannes Lappenſis in Cretâ Epiſcopus abſolvitur. Vide hâc de re Vitaliani ad Paulum Cretenſem Epiſtolam Conc. Tom. VI. p. 445. 667. P. II.

HERUDFORDIENSE in agro Hertfordienſi apud Anglo-Saxones, præſidente Theodoro Archiepiſcopo, anno DCLXXIII. menſe *Septembri*, Indict. I. celebratum. In quo ſancitum eſt, canonica SS. Patrum Decreta ab Anglis eſſe obſervanda. Interfuerunt huic Synodo præter Theodorum, Biſi Orientalium Anglorum, Lutherius Occidentalium Saxonum, VVinfridus Merciorum Epiſcopi, Putta Roffenſis, & per Legatos VVilfridus Eboracenſis. Extant hujus Synodi Acta & *Capitula* X. apud Bedam *Hiſt. Eccl.* l. IV. c. 5. pag. 272. exinde ap. Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 152. 673. P. II.

TOLETANUM IX. vulgò XI. anno DCLXXV. VII. id. *Novembr.* à XX. Epiſcopis, & II. Vicariis, & Abbatibus aliquot, præſidente Quirico Metropolitano, habitum. In quo, poſt editam Fidei confeſſionem *Capitula* XVI. de re Eccleſiaſtica ſtatuuntur: quæ habentur cum notis G. Loaiſæ Conc. Tom. VI. p. 519. & *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 660. 675. P. II.

655. P. II.
BRACARENSE I. vulgò IV. cui præfuit Leodecius Metropolitanus, anno DCLXXV. ab VIII. Epiſcopis habitum. Extant de Fide & Diſciplinâ *Capitula* IX. cum notis G. Loaiſæ Conc. Tom. VI. pag. 561. & Card. d'Aguirre *Conc. Hiſpan.* Tom. II. pag 673.

MEDIOLANENSE anno DCLXXIX. ſub Manſueto Epiſcopo, in cauſâ Monothelitarum congregatum. Extat *Epiſtola* Synodalis, unà cum *Expoſitione fidei* ad Conſtantinum Imp. Conc. Tom. VI. p. 601. 679. P. II.

HEDTFELDENSE in Angliâ, anno DCLXXX. XV. Cal. *Octobr.* præſidente Theodoro Archiepiſcopo Cantuarienſi, celebratum. In quo, ad declarandam Britannicarum Eccleſiarum fidem contra Monothelitarum hæreſin, SYNODORUM V. UNIVERSALIUM, Lateranenſis ſub Martino, aliarumque SS. Patrum Conſtitutiones recipiuntur. Habentur Acta apud Bedam l. IV. c. 17. pag. 300. Ad hanc etiam Synodum ſpectat *Epiſtola* Decretalis Agathonis Papæ ad Ethelredum Regem, Theodorum Cantuarienſem, &c. quâ Monaſterii Medamſtenus, poſteà Petriburgenſis, immunitates & privilegia confirmat; Abbatem Romanæ Sedis Legatum per totam Angliam conſtituit, & vota pro Romanâ peregrinatione concepta, ad hoc Monaſterium præſtari poſſe ſtatuit: quæ in hâc Synodo rata habentur. Extant hæc omnia Saxonicè & Latinè, ex codice MS. Saxonico Petriburgenſi eruta, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 163. 680. P. II.

ROMA-

SÆC. VII. ab An. DC.

680. P. II. ROMANUM VII. anno DCLXXX. Menſe *Octobre*, vel, ut alii, anno præcedente, in Baſilicâ Conſtantinianâ ſub Agathone Papâ, à *L.* Epiſcopis de ſtatu Eccleſiæ Britannicæ acturis congregatum. In quo decretum eſt, diſſentiones in Eccleſia Britannicâ tollendas eſſe, XII. Epiſcopos ſub Archiepiſcopo Cantuarienſi conſtituendos, & alia quædam de ritibus Eccleſiaſticis ſancita. Extant Actorum hujus Synodi Exemplaria duo; unum ex codice MS. alterum ex Malmesburienſi *de geſtis Pontif.* l. III. fol. 149. deſumptum, apud Spelm. *Conc. Brit.* T. I. p. 157. & ex eo Conc. Tom. VI. p. 579.

680. P. II. ROMANUM VIII. anno DCLXXX. ab Agathone Papa, & CXXV. Epiſcopis celebratum. Quo, confirmata fide Catholica, Monothelitarum hæreſis damnatur, & Legati Conſtantinopolim ad Synodum Oecumenicam miſſi ſunt. Extat Græc. Lat. *Epiſtola* Synodalis ad Conſtantinum Imp. Concil. VI. Act. IV. Conc. Tom. VI. p. 677.

680. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM III. Oecumenicum VI. Religioſiſſimi Principis Conſtantini Pogonati juſſu in S. Palatii Secretario *Trullo* dicto, anno DCLXXX. congregatum; inchoatum die VII. *Novembris*, die verò XVI. *Septembris* anno ſequenti abſolutum. Aderant Agathonis Papæ Legati IV. Synodi Romanæ III. Patriarchæ Orientales, eorumve Vicarii, omnes, Epiſcopi *CCLXXXIX.* etſi totidem ſubſcripſiſſe non deprehendantur, qui Hæreſin Monothelitarum, non obſtantibus ipſorum in hac Synodo dolis, diſertiſſimè condemnarunt: Præſentibus etiam Conſtantino Imp. & fratribus Auguſtis, pluribuſque Patriciis & Proceribus Palatinis.

Extant Gr. Lat. hujus Concilii Acta Conc. Tom. VI. p. 593. in XVIII. Actiones diſtributa; præmiſſis Imperatoris ad Donum Papam & ad Georgium CP. de Synodo congreganda, & Synodi Mediolanenſis ad ipſum Epiſtolis.

Act. I. Concilii Epheſini Acta recenſentur.

Act. II. Synodi Chalcedonenſis Acta lecta ſunt.

Act. III. Recitantur Acta Synodi V. Oecumenicæ; inventumque eſt Monothelitas fictam ſub nomine Mennæ ad Vigilium *Epiſtolam*, necnon duos ſub nomine Vigilii *libellos*, ad Juſtinianum Imp. unum, ad Theodoram Auguſtam alterum, (de quo *Actione* XII. & præcipuè XIV. iterum actum eſt) his Actis inſeruiſſe. Verùm hoc loco notandum eſt, non id voluiſſe Patres, neque hoc loco, neque Act. XII. XIV. fictos prorsùs fuiſſe hos Vigilii libellos, & quintæ Synodi Actis inſertos, ſed eo tantùm in loco, ubi de una Chriſti operatione mentio fit, à Monothelitis falſatos eſſe. Etenim ab initio, in codicibus Græcis, qui in Eccleſiæ CP. ſcrinio Patriarchali aſſervabantur, extitiſſe, vel ex Georgii Monachi relatione, quæ habetur Act. XIV. abundè liquet. Quid, quod ipſe Juſtinianus Imp. Epiſtolâ ad quintam Synodum, Vigilium, poſtquam Conſtantinopolim adveniſſet, iſtiuſmodi libellos, quibus Tria Capitula damnavit, tùm ad ſe tùm ad Theodoram conjugem ſcripſiſſe, diſertè teſtatur? De totâ hâc re copioſè agit Cl. Baluzius *Præfat.* ad varias Lectiones Concil. V. *Nov. Collect.* col. 1477.

Act. IV. prolixæ Agathonis Papæ, & Synodi Romanæ ad Conſtantinum Imp. *Epiſtolæ* leguntur. In priori Epiſtola, Agatho de duabus in Chriſto naturis, tùm ex S. Scripturâ, tùm ex SS. Patrum teſtimoniis adversùs Monothelitas fusè atque eruditè diſputat. In poſteriori, Fidem Catholicam & Orthodoxam de hâc controverſiâ Patres Synodici profitentur; omnes nempè Italiæ Epiſcopi; Subſcribit etiam Wilfridus, Epiſcopus Eboracenſis, à totius Britanniæ Concilio ad Romanam hanc Synodum Legatus miſſus; ut & Felix Arelatenſis, nomine Synodi per Galliarum Provincias conſtitutæ.

Act. V. lecti ſunt Macarii Antiocheni Codices II, quibus SS. Patrum teſtimonia pro unicâ in Chriſto voluntate & operatione continebantur.

Act. VI. plura Macarii teſtimonia ex ejus codicillo recitata ſunt; decretumque eſt, ut cùm libris authenticis in Patriarchio aſſervatis conferantur.

Act. VII. Legati Pontificii teſtimonia SS. Patrum, duas in Chriſto naturas & Operationes aſſerentium, ex codice recitarunt, lectis etiam hæreticorum pro contrariâ ſententiâ teſtimoniis.

Act. VIII. collatis utrinque teſtimoniis, Georgius CP. aliique ex parte Monothelitarum Epiſcopi, ſe fidem Catholicam recognoſcere profeſſi ſunt; & teſtimonia à Macario Antiocheno producta, detruncata eſſe deprehenduntur; ipſo Macario prolixam fidei ſuæ confeſſionem, cæterà ſanam, coram Synodo edente, duas verò in Chriſto voluntates, duaſque operationes poſt multam utrinque diſputationem agnoſcere recuſante.

Act. IX. poſt publicam teſtimoniorum Macarii examinationem, manifeſtata eorum falſitate, in ipſum ejuſque Monachum Stephanum damnationis ſententia fertur.

Act. X. teſtimonia SS. Patrum, in Agathonis & Synodi Romanæ Epiſtolis citata, examinantur, & genuina eſſe probantur. Lecta item eſt Petri Nicomedienſis, aliorumque quorundam Epiſcoporum, Clericorum, & Monachorum, Fidei Confeſſio, quâ, præſtito priùs juramento, veram ac Catholicam Fidem exponunt, & damnato Monothelitiſmo, ut genuinam amplectuntur.

Act. XI. lecta eſt Sophronii Patriarchæ Hieroſolymitani ad Sergium CP. *Epiſtola* Synodica, quâ fidem ſuam, Catholicam planè atque Orthodoxam, de SS. Trinitate, de Chriſti Incarnatione, Perſonâ Θεανθρώπῳ, duabuſque naturis prolixè exponit; Hæreticorum penè omnium, à Simone Mago ad ſua uſque tempora, Catalogum texit, quibus, eorumque ſcriptis & hæreſibus anathema dicit: Lecta item Macarii Antiocheni Opuſcula tria Imperatori oblata; ex quibus impia quædam & blaſphema Capitula excerpta Actis inſeruntur; Macarii item & Stephani libelli à Synodo damnati.

Act. XII. Epiſtolæ Sergii CP. ad Cyrum Alexandrinum & ad Honorium Papam, & Honorii ad Sergium lectæ ſunt.

Act. XIII. leguntur Conciliabuli Alexandrini *Capitula* IX. ſive libellus *Satisfactionis* inter Cyrum Alexandrinum, & Theodoſianos, & Cyri, Pyrrhi, Sergii, Petri, Honorii, aliorumque Epiſtolæ & Opuſcula, mox Synodi judicio combuſta. Sed ante omnia lata eſt damnationis ſententia in Cyrum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, & Theodorum Pharanitam, qui, tanquam Monothelitiſmi duces & fautores, anathemati ſubjiciuntur. *Πρὸς τούτοις δὲ συνεκβληθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ συναναθεματισθῆναι συνείδομεν καὶ Ὀνώριον, τὸν γενόμενον Πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, &c. Cum his verò projici à Sanctâ Dei Eccleſiâ, ſimulque anathematizari prævidimus & Honorium, qui fuerat Papa antiquæ Romæ,* &c. Fremunt hîc loci, & ad rabiem uſque debacchantur Scriptores Pontificii; & quibus non pugnant teiis? Ligneis, an plumbeis parùm intereſt, dummodò Cathedræ Pontificiæ honorem, & dignitatem ſartam tectâ tueantur. Verùm laterem lavant, dum Honorium ab hâc labe, ab hâc damnationis ſententiâ purgare ſtudent. Præterquàm enim quòd ipſius Synodi Acta tot locis diſertiſſimè id teſtantur; teſtes dare poſſumus ipſius Agathonis Papæ

Digitized by Google

SÆC. VII. ab An. DC.

Legatos; Leonis II qui Agathoni ſucceſſit Epiſtolas; Concilia, Quini-Sextum, & Nicænum II. Photium in Libello Synodico, ut alias mittam. Quid, quòd ex ſolemni profeſſionis Pontificiæ formula, ab iis olim in conſecratione edi ſolitâ, vel ſole clarius conſtat, Honorium unà cum Sergio, Pyrrho, &c. hæreticis, anathematis condemnatione percuti ſolere? ut ex libro diurno alibi * oſtendimus. Ut mirari ſubit Dan. Papebrochium, hominem candidi pectoris verique amantem, affirmare [*Diſſert.* XV. ad *Vit. Pontif.* Num. IX. pag. 105.] Honorium hac in parte eſſe excuſabilem, nec Catholicum quemquam eſſe bonum qui dubitat, quin extra culpam eum fuiſſe crediderint ſui ſucceſſores: Veteremque canit cantilenam, Acta fuiſſe corrupta, inſerto Honorii nomine. Quod tanquam gratis dictum Docti omnes dudùm exploſerunt. Noviſſimus qui in arenam deſcendit, Honorii cauſam ex profeſſo acturus, eſt J. B. Tamagninus, Venetus, editâ Monothelitarum Hiſtoriâ *Pariſ.* 1678. 8°. In IV. poſterioribus ſcrutiniis cauſam Honorianam, deditâ operâ pertractat; Honorium à VI. Synodo damnatum agnoſcit, pluribuſque probat, & objectiunculas in contrarium ſolvit, lapſus ejus, nævoſque animadvertit, in omnem tamen ſe vertit formam, quò Honorium ab hæreticâ labe purgaret, eumque in fide Catholicum & Orthodoxum ſiſtat. Affirmat Honorii Epiſtolas à Monothelitis corruptas eſſe, vel corrumpi potuiſſe, & etiamſi non ſint, propoſitiones ejus ſenſu commodo explicari poſſe, ipſum nempe, non de unâ cum Monothelitis, ſed de novâ quâdam in Chriſto voluntate loqui. Concludit tandem, quòd etiamſi Honorius erraſſet, in fide, non in hæreſin lapſum eſſe formalem, ſed ſolummodò materialem; videlicet, nullam in eo interveniſſe in dogmate ſuo tuendo pertinaciam, quin etſi erraſſet formaliter, non tamen infeciſſe ſedem Petri, adversùs quam portæ Inferi nunquam prævalebunt; Erravit Honorius ut perſona, doctorque privatus, non ut caput Eccleſiæ. Sed miſeret me hominum, qui talia κενοφώνα quærere coacti ſunt.

*Hiſt. Liter. Part. I. & VIII. p. 408.

Act. XIV. recitantur & damnantur qui ſub nomine Mennæ ad Vigilium & Vigilii ad Juſtinianum prolati fuerant libelli; ſermo item Athanaſii Alexandrini ad probandum duas in Chriſto eſſe voluntates, ab Epiſcopis Cypriis in medium productus, lectus eſt.

Act. XV. Polychronius Presbyter ac Monachus Monothelita, qui miraculo ſe ſententiam ſuam probaturum venditârat, ſeque mortuum, chartulâ fidei ſuæ ſuper illum poſitâ, ſuſcitaturum, experimento in id, coram totâ Synodo omnique populo, per horas aliquot fruſtrà facto, tanquàm hæreticus & impoſtor damnatur, et gradu dejicitur.

Act. XVI. Conſtantinus Presbyter Monothelita, qui modum unionis inter Catholicos & Monothelitas ſe inveniſſe gloriabatur, exploſâ ejus ſententiâ, damnatus & anathemati ſubjectus eſt.

Act. XVII. relecta profeſſio fidei Orthodoxæ à Synodo conſtituta.

Act. XVIII. Fidei definitio, ſuperiori ſeſſione edita, iterùm promulgatur, & communibus ſuffragiis confirmatur. Et ita tandem Sermone proſphonetico ad Imperatorem habito, & literis Synodalibus ad Agathonem Papam ſcriptis, [pleriſque tamen Epiſcopis priùs ad ſua regreſſis] venerandæ huic Synodo finis imponitur. Sequuntur *Conſtitutiones* Imperiales, & *Epiſtolæ* aliquot ad hanc Synodum pertinentes; nempe Conſtantini *Edictum* promulgatorium, in quo de fide in hâc Synodo ſtabilita fusè diſſerit; Ejus ad Leonem Papam Agathonis ſucceſſorem de hac Synodo *Epiſtola*, & ad Synodum Romanam altera, Leonis Papæ ad Conſtantinum Imp. *literæ* quibus aſſentire ſe iis, quæ in Synodo geſta fuerant, teſtatur. Denique Juſtiniani Aug. Conſtantini filii *Epiſtola* in confirmationem Sextæ Synodi, ad Joannem Papam Romanum ſcripta.

TOLETANUM X. vulgò XII. ann. DCLXXXI. v. Id. *Januar.* à XXXV. Epiſcopis, Vicariis III. Abbatibus IV. plurimiſque viris illuſtribus Palatinis habitum, præſidente Juliano Metropolitano. Extant Acta & Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XIII. cum Notis G. Loaiſæ, & Ervigii Regis Lege pro confirmatione Synodi Conc. Tom. VI. pag. 1221. & *Conc. Hiſp.* Tom. II. pag. 681. 681. P. II.

TOLETANUM XI. vulgò XIII. an. DCLXXXIII. prid. Non. *Novembr.* à XLVIII. Epiſcopis, Vicariis XXVII. Abbatibus & viris Eccleſiaſticis VIII. & pluribus illuſtribus Palatinis, præſide Juliano Archiepiſcopo, celebratum. In quo multa ad mores & diſciplinam ſaluberrima decernuntur. Extant Acta & *Capitula* XIII. quæ Notis ſuis elucidavit G. Loaiſa Conc. Tom. VI. pag. 1253. & *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 694. 683. P. II.

TOLETANUM XII. vulgò XIV. an. DCLXXXIV. ab Epiſcopis XVII. Vicariis X. & Abbatibus VI. ſub Juliano Metropolitano habitum. In quo, miſſis ad Ervigium Regem XI. Synodi Oecumenicæ Actis, multa ad hæreſin Monotheleticam ſpectantia ſtatuta ſunt. Extant hanc in rem *Capitula* XII. cum Notis G. Loaiſæ Conc. Tom. VI. pag. 1279. & *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 717. 684. P. II.

VILLAREGIENSE ann. DCLXXXIV. habitum. In quo Epiſcopi aliquot depoſiti ſunt, & Leodegarius Auguſtodunenſis capitali ſententiâ damnatus. Vide Acta S. Leodegar. apud Sur. *Octobr.* II. & Sigebert. in Chron. ann. DCLXXXV. 684. P. II.

TWIFORDENSE juxta fluvium Alnam apud Anglos, anno DCLXXXV. ſub Theodoro Archiepiſcopo celebratum. In quo Cuthbertus, invitus licet, Epiſcopus conſtituitur; & Egfridi Regis donationes quædam confirmantur. Extant Acta *Monaſt. Angl.* Tom. I. p. 39. 46. Conc. T. VI. p. 1874. 685. P. II.

MANASCHIERTENSE in Armeniâ, in confinibus Harcanæ provinciæ, circa annum [ſi rectè conjicio] DCLXXXVII. vel forſan ſequentem, congregatum. Patriarchalem Armeniæ Cathedram hoc tempore tenuit Joannes Oznienſis, è provincia Daſcerana oriundus, homo à fide Catholica alienus, qui Omaris Saracenorum Ducis juſſu, & Caliphæ Babylonis auxilio fretus, Synodum Manaſchierti coegit, cui, unà cum Armenis, ſex è Syria Epiſcopi interfuerunt. In hoc Concilio definitum eſt, Acephalorum dogmata admittenda eſſe; unam eſſe in Chriſto naturam, unam voluntatem, operationem unam; aquam & fermentum in Euchariſtia non ampliùs eſſe uſurpanda, vino tantùm, nullâ admiſtâ aquâ, utendum. Decrevit inſuper Patriarcha, in Sabbatis non magis quàm Dominicis Quadrageſimæ jejunandum eſſe, ſacram Euchariſtiam feriâ quintâ Majoris Hebdomadis populo non eſſe tribuendam, in jejuniis à piſcibus, oleo, & vino abſtinendum; denique Armenos & Syros à ſe invicem deinceps nunquam eſſe ſeparandos. Hæc omnia nos docet Auctor *Hiſtoriæ Patriarcharum Armeniæ* apud Cl. Galanum *Conciliat. Eccleſ. Armen.* Part. I. cap. 17. pag. 101. In diſponendo hujus Concilii tempore Galanus haud benè ſibi conſtare videtur. Loco enim citato, & in indice 687. P. II.

huic

huic Parti præmiſſo, ad Concilii VI. Oecumenici tempora disertè refert; alibi verò, Part. II. Tom I. p. 29. illud ann. DCCXXVII. habitum eſſe dicit. Utro anno rectius, non ſtatim liquet. Ego ad ipſum quem ſtatui annum potiùs referendum cenſeo, tùm quòd fervebat maximè tunc temporis de Monothelitis controverſia, in ſextâ Synodo paulò ante damnata, tùm quòd Concilium Quini-Sextum anno DCXCII. habitum antevertiſſe videtur, cujus plures Canones hiſce Armenorum ritibus & placitis directè oppoſiti ſunt, ut ex Can. XXXII. XXXIII. LVI. XCIX. abundè liquet; tum denique quòd hoc tempus Armeniorum ſupputationi optimè quadret. Si enim Elias Patriarcha thronum aſcendit anno Armeniorum CXII. hoc eſt anno Domini DCLXIII. & poſt annos XXIV. Eliæ ſucceſſit Joannes Ozniensis (ut disertè tradit Patriarcharum Armeniæ ſeries Hiſtorica) in hunc fermè annum incidemus. His adde, Omarem quendam egregium Saracenorum Ducem ſub Caliphatu Abdulmelici hoc ipſo anno ab Elmacino memorari *Hiſt. Saracen.* lib. I. pag. 71.

688. P. II. TOLETANUM XIII. vulgò XV. anno DCLXXXVIII. v. Id. *Maii* à *LXI.* Epiſcopis, Vicariis *V.* Abbatibus aliquot, & illuſtribus Palatinis ſub præſidio Juliani Archiepiſcopi congregatum. Scripſerant Epiſtolam ad Benedict. II. Hiſpaniæ Epiſcopi, quâ tres in Chriſto ſubſtantias aſſerebant; offenſo hâc loquendi formulâ Pontifice, habitâ hâc de re Synodo, mentem ſuam uberiùs explicant & confirmant. In fine, de juramento Ervigio Regi, in filiorum ſuorum tutelam, præſtito agunt. Extant Acta hujus Synodi cum Notis G. Loaiſæ Conc. Tom VI. pag. 1294. Et Conc. Hiſp. Tom. II. p. 721.

690. P. II. CÆSARAUGUSTANUM vulgò III. ann. DCXC. ſaltem ſequenti Cal. *Novembr.* habitum. Extant Conſtitutionum Eccleſiaſticarum *Capitula* V. Conc. Tom. VI. p. 1331. Et *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 732.

691. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM IV. Oecumenicum [reverâ VII.] Juſtiniani, cognomento *Rhinotmeti*, mandato, anno DCXCI. ſaltem DCXCII. convocatum in Secretario Imperiali, quod *Trullus* appellatur, habitum; inde *Trullanum* dictum, *Quini-Sextum* etiam vocatum, eò quòd quintæ ſextæque Synodi quaſi Appendix & Supplementum fuerit. Conciliis Oecumenicis ſolenne erat, non modò difficiliora fidei capita explicare, hæreſes excutere, controverſias definire, ſed & Canones ad vitam moresque rectiùs ordinandos, componere. Quod cum quintâ, ſextâque Synodo factum non ſit; ſui id officii eſſe hujus Concilii Patres cenſuerunt, Canones de moribus Epiſcoporum, Clericorum, Laicorum, & de ritibus, & diſciplinâ Eccleſiæ ſancire; adeòque quæ in duabus præcedentibus Synodis deſiderata ſunt ſupplere; ut in Sermone proſphonetico ad Imperatorem ipſimet teſtantur. Unde & *Sextæ Synodi* nomine non rarò citari ſolent.

Oecumenicum fuiſſe hoc Concilium ſolidè evincunt, 1. Ipſius Synodi auctoritas, hunc ſibi titulum, non tantùm in Inſcriptione, ſed & in Proſphonetico, & in ipſis Canonibus, disertè vendicantis; 2. Indictio legitima, Imp. nempe Juſtiniani literæ mandatariæ, Epiſcopos ex omni parte in hunc finem convocantis, ut Synodus Oecumenica haberetur, ut ex *Proſphonetico* palàm eſt; quin & eodem Imperatore Decreta Synodica confirmante, & pro more promulgante. 3. Juſtus & plenus Epiſcoporum numerus; nempe *CCXXVII. Cave Hiſt. Lit.* juxta Balſamonem & Zonaram, immò juxta libelli Synodici auctorem *CCXL.* certè eorum, qui in ſextâ Synodo ante decennium convenerant, numerum tertiâ parte excedentium. 4. Canonum in hac Synodo conditorum natura & ratio. Non modò enim ſex Generalia Concilia ante ſe habita confirmant, hæreſeſque iis contrarias anathemate percellunt, ſed &, quæ univerſi juris Eccleſiaſtici ſunt, decernunt Regulas & Conſtitutiones, non huic, illive regioni, ſed & orbi univerſo ſancientes, ritus & conſuetudines ſtatuunt, abrogant vel confirmant, idque non ſolùm in Eccleſiis Orientalibus, ſed & in exteris, nominatim in Africanâ, etiam in ipsâ Romanâ [διορθέμενοι ὥσπερ τὸ γινόμενον χάριν τούτου εἰς τὴν τ Ῥωμαίων Ἐκκλησίαν, *veluti corrigentes quod eâ de causâ fit in Romanâ Eccleſiâ* inquit Balſamon ad Can. XIII,] quin & in Eccleſiis in Solo Barbarico, hoc eſt extra fines Romani Imperii conſtitutis, ut ex Can. XII. XIII. XVIII. XXIX: XXX. XXXVII. XXXIX. LV. manifeſtò liquet. Quod perridiculum quidem & puerile fuiſſet; niſi Concilii univerſalis auctoritate ſe munitos eſſe certiſſimè ſcirent. 5. Teſtimonia Veterum, eorum præſertim qui his temporibus proximè acceſſerunt; nempe Concilii Nicæni II. Patres loco non uno; Taraſius * Patriarcha CP. qui hujus Synodi, ejuſque Canonum vindicias ex profeſſo agit; Libelli † Synodici ſub Photio Auctor, qui eam θείαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον vocat, & ab omni Græcâ, atque Judaicâ, quin & Hæreticâ traditione Eccleſias purgaſſe dicit; Hadrianus I. Gregorius II. Pontifices Romani; ut alios mittam. Sed nulli huic Concilio inerant ex Occidente Epiſcopi, nulli Legati, qui Papæ Romani vices gererent. Eſto: ideóne pro Oecumenico non habendum? Synodus Conſtantinopolitana I. ſub Theodoſio Magno congregata, ſemper & ubique univerſalis habita eſt; cui tamen nulli interfuerunt Occidentales, nulli Pontificis Legati. Verùm quid ſi in noſtrâ Conſtantinopolitanâ fuerint & Occidentalium, & Papæ locum tenentes? Disertè quidem id tradit Theodorus Balſamon, * Patriarcha Antiochenus, adfuiſſe tùm Papæ Legatos, tùm Baſilium Gortynenſium Metropolitam, & quendam Ravennæ Epiſcopum cujus nomen non exprimit, totius Synodi Romanæ Eccleſiæ vices geſſiſſe; ſeque ita in παλαιογράφοις Nomocanonum codicibus repeiſſe dicit. Certè in Subſcriptionibus quæ etiam hodiè ſuperſunt, locum ſuum habet Baſilius hoc modo, Βασίλειος Ἐπίσκοπος τῆς &c. *Baſilius Epiſcopus Gortyniorum Metropolis, Chriſto amabilis Cretæ inſulæ, & locum tenens totius Synodi S. Eccleſiæ Romanæ, definiens ſubſcripſi.* Quid multa? Legatos Sedis Apoſtolicæ in hoc Concilio conveniſſe, & deceptos ſubſcripſiſſe, disertiſſimè teſtatur ipſe Anaſtaſius † Bibliothecarius Romanus, paratiſſimum aliàs Romanæ Curiæ mancipium. Frivolas alias, & frigidas Baronii exceptiunculas, ex numero Canonum, diſtantiâ temporis, ipſiſque canonibus petitas, ſciens prætereo, tanto viro, niſi quòd cauſæ ſuæ ſerviendum eſſet, planè indignas. Vera quidem cauſa, cur Synodum hanc ejuſque Canones ægrè admittunt Pontificii, in promptu eſt; quòd tot in eâ conſtituta ſint, hodiernis Eccleſiæ Romanæ moribus, & placitis è diametro repugnantia. Notavit olim Balſamon Italos & Latinos eam pro Oecumenica non agnoviſſe. ὡς ἀπὸ τῶν κανόνων τῆς τοιαύτης Συνόδου καιρίως πληττόμενοι, *quòd ab hujus Synodi Canonibus opportunè icti fuerunt.* Neque Romani Editores, qui ſplendidam his Canonibus Præfationem Græcè & Latinè præmiſerunt, id diffitentur Certè *Canone* I. Honorius Papa, unà cum reliquis Monothelitarum ducibus, τῇ τῆς ἀσεβείας ψήφῳ condemnatur. *Can.* II. integros

* Syn. Nic. II. Act. II.
† Synod. p. 81.
* Schol. in Serm. proſphon.
† In Vit. Serg. Conc. Tom. VI. p. 1290.

LXXXV. qui ſub Apoſtolorum nomine veniunt Canones, præter morem Latinorum, ſtomachante Baronio, admittendos eſſe ſanciunt, & quinam Conciliorum, ſanctorumque Patrum Canones, tanquam Eccleſiæ univerſalis regulæ, recipiendi ſint, declarant: quos neque adulterare, neque, præter eos, alios recipere, cuiquam fas eſſe decernunt, exclusis, ut videtur, Canonibus, qui in Latinorum Synodis conditi fuerant. In his Canonibus à ſe recenſitis, locum dant Canoni, à Cypriano ejuſque Synodi olim condito, vehementer ad hæc indignante Baronio, quaſi Canon iſte controverſiam de rebaptizandis hæreticis, Cyprianum inter & Stephanum Papam acerrimè agitatam, reſpiceret; cùm præſens Canon ne leviſſimam quidem hujuſce rei mentionem facit. *Can. VI.* Presbyterorum, Diaconorum, aliorumque Clericorum conjugia, ante ordinationem ſuſcepta, permittunt. *Can. XIII.* Contrarium Eccleſiæ Romanæ morem diſertè reprobant *Can.* XXXVI. Sedi CP. æqualia cum Romanâ privilegia, juxta Synodi Conſtantinopolitanæ I. & Chalcedonenſis Decreta, confirmant. *Can.* LV. Jejunium Sabbati tempore Quadrageſimali, in Romana Eccleſia obſervatum, idque ex Præſcripto Canonis Apoſtolici LXVII. quem Eccleſia Romana non recipit, abrogant. *Can.* LXXX. Chriſtum Dominum ſub forma agni pingi expreſsè prohibent. Hæc ſpeciminis gratia: longè plura ex ipſis Canonibus peti poſſunt. Ne mireris igitur, Lector, hanc Synodum eſſe Baronio, Binio, &c. *Conciliabulum*, *Pſeudoſynodum*, *Synodum Erraticam*, *Conventum malignantium*, *Synagogam Diaboli*, & ſiqua alia opprobrii & maledicentiæ vocabula excogitari queant. Interim mirari liceat Binium hujus Concilii Patres non ſemel Monothelitas appellare; cùm certiſſimum ſit, illos Canone I. ſextæ Synodi doctrinam de duabus in Chriſto voluntatibus, & duabus operationibus, diſertis verbis confirmare, & contrariam Monothelitarum ſententiam, ejuſque aſſertores & propugnatores, Theodorum Pharanitam, Cyrum, Honorium, Sergium, *&c.* apertè damnare, & anathemati ſubjicere. Denique corrigendus eſt Baronii, Biniique error, qui hanc Synodum ſub Callinico Patriarcha habitam eſſe, eúmque totius negotii architectum fuiſſe volunt; cùm vel ex ſubſcriptionibus liquet, Paulum Patriarcham huic Synodo præſediſſe, ejuſque Canonibus primo loco ſubſcripſiſſe. Extant Græcè Lat. hujus Concilii *Sermo Proſphoneticus* ad Juſtinianum Imp. & de negotiis Eccleſiaſticis *Canones* CII. Conc. Tom. VI. p. 1123. illuſtrati Notis Binii, & Fr. Ducæi, ibid. pag. 1317. & cum Commentariis Balſamonis, Zonaræ, & Alexii Ariſteni *Pandect. Can.* Tom. I. p. 151. quibus acceſſêre notæ Beveregii *ibid.* Tom. II. p. 126.

692. *P. II.* ROTHOMAGENSE ad Sequanam Fl. anno DCXCII. ab Ansberto Epiſcopo aliiſque *XV.* Epiſcopis, & *IV.* Abbatibus, habitum. In quo multa Eccleſiæ utilia conſtituta fuiſſe, nos docet Aigradus in *Vit. S. Ansberti*, quænam verò fuerint non addit, niſi quòd Monaſterii Fontanellenſis Privilegium confirmatur. Vide Conc. Tom. VI. p. 1240. Ad an. DCLXXXVIII. collocat Carolus Cointius Tom. IV. pag. 192. qui nonnulla ad hanc Synodum annotavit.

693. *P. II.* TOLETANUM XIV. vulgò XVI. anno DCXCIII. vi. Non. *Majarum*, a *LIX.* Epiſcopis, *III.* Vicariis, *V.* Abbatibus, multiſque Comitibus ſub Felice Archiepiſcopo recèns electo celebratum. In quo actis quæ de Fide ſunt, Diſciplinæ & Morum cura habetur. Extant Acta Synodalia, & *Capitula* XIII. cum notis G. Loaiſæ Conc. Tom. VI. p. 1327. & *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 735.

694. *P. II.* BECANCELDENSE vel BACCANCELDENSE, (pro quo, ſi per codices MSS. liceret, legerem BECCANFELD, nec aliud eſſe conjicerem quàm BECCANHAM, agri Cantiani hodiè oppidum, à quo neque ſono, neque ſignificatione multùm diſtat) apud Cantianos in Angliâ, anno DCXCIV. habitum. Aderant VVithredus Rex Cantiæ, Brithvvaldus Archiepiſcopus, Tobias Epiſcopus Roffenſis, Abbates, Abbatiſſæ, & Procerum plurimi. In hac Synodo Eccleſiæ ab omni tributo, & exactione ſęculari liberæ factæ ſunt, earumque res à laicorum injuriis vindicantur. Decreto Synodico ſubſcribunt, idque ante Presbyteros, Proceréſque ſæculares, Abbatiſſæ; exemplo planè novo, & hactenùs quòd ſciam inaudito. Extant hujus Synodi Acta in *Chronico Anglo-Saxonico* ad ann. DCXCIV. pag. 48. paulò pleniùs apud *Evidentiarum Eccleſiæ Chriſti Cant.* collectorem, ſive VV. Thorn is fuerit, ſive alius, certè Chronico VV. Thorn ſubjectus *Hiſt. Ang. Script.* X. col. 2208. Bina eorum Exemplaria ex variis codd. MSS. edidit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 189. exinde Conc. Tom. VI. p. 1356.

694. *P. II.* TOLETANUM XV. vulgò XVII. anno DCXCIV. Id. *Novembr.* coactum. In quo poſt firmatam S. Fidei. Regulam, condita ſunt de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Capitula* VIII. quę cum Notis G. Loaiſę Conc. Tom. VI. pag. 1361. & *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 752. habentur. Calci ſubjiciuntur Sententiarum, quę in veteribus Exemplaribus Conciliorum non habentur, *Capitula* XXIII. ex variis Conciliorum Decretis excerpta.

695. *P. II.* AUTISSIODORENSE ad Icaunam fluv. anno DCXCV. à Terrico Epiſcopo habitum. In quo ſtatutum eſt, qualiter Abbates, vel Archypresbyteri in Eccleſiâ S. Stephani divinum perſolverent Officium. Extat *Conſtitutio* hâc de re facta apud Car. le Cointe *Annal. Eccleſ.* Tom. IV. p. 316.

697. *P. II.* TRAJECTENSE ad veterem Rheni alveum, à VVillebrordo, plurimiſque aliis Epiſcopis anno DCXCVII. congregatum. In quo decretum eſt, mittendos eſſe viros ſanctos, qui verbum Dei exteris gentibus prędicarent. Refert hujus Synodi Acta Marcellinus in *Vita S. Svvibert.* apud Sur. *Mart.* i. num. xiv. In annum DCCII. reponit hanc Synodum Carolus Cointius Tom. IV. p. 389. ad quam illuſtrandam nonnullas obſervationes contulit.

697. *P. II.* BERGHAMSTEDENSE apud Anglos à Bertvaldo ſive Brithvvaldo Archiepiſcopo aliiſque anno DCXCVII. habitum. In quo de moribus & diſciplinâ Eccleſiaſticâ præcipuè cavetur. Extant *Canones*, qui *Judicia VVithredi Regis* appellantur, XXVIII. Saxonicè & Latinè apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 194. Lat. Conc. Tom. VI. pag. 1377. Ad calcem habentur *Capitula* X. *quomodo damna & injuria ſacris ordinibus illata, ſint compenſanda.*

698. *P. II.* AQUILEIENSE anno DCXCVIII. à Schiſmaticis quibuſdam Epiſcopis habitum, qui Synodum V. Oecumenicam, ob damnata Tria Capitula, reſpuendam eſſe judicârunt. Meminerunt hujus Synodi Beda lib. *de VI. ætat.* Paulus Diac. lib. V. cap. 14. aliique.

Finis Septimi Sæculi.

SÆCULUM

SÆCULUM EICONOCLASTICUM.

CONSPECTUS SÆCULI.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

CHRISTIANOS in Hiſpania graviter vexant Saraceni; in Italia Longobardi. In Oriente luctuoſa admodum rerum facies, inclinatis Imperii viribus omnia penè occupant Saraceni, tribus Patriarchis Barbarorum Tyrannidi ſubjectis, poſitâ etiam in loco ſancto abominationis deſolatione. Intra Eccleſiam confuſa omnia, lites, diſſidia, Hæreſes, ſchiſmata, ſuperſtitiones, clericorum ambitio, ignorantia, luxus, Epiſcoporum jurgia & contentiones. Totum penè ſæculum exercet famoſa de cultu Imaginum controverſia. Uno vel altero ſæculo præcedentibus, S. Martyrum, illuſtrium Epiſcoporum, quandoque & Principum Sæcularium Picturæ & Imagines in templis, templorumque veſtibulis collocari cœperant, ornatûs vel Hiſtoriæ causâ, ut earum intuitu ad illorum geſta in memoriam revocanda, virtuteſque imitandas hominum animi excitarentur, nullo adhuc interpoſito, ſaltem ex communi Eccleſiæ praxi, venerationis ſigno. Verùm hoc circiter tempore ritus quidam ſacri adhibiti ſunt, viz. ſalutatio, genuflexio, cerei accenſi, thuris incenſio, & iſtiuſmodi alia: de quibus acriter mox digladiari cœptum. Glaciem primus fregit Philippicus Imp. & cum eo Joannes Patriarcha CP. qui rejectis Sexti Concilii Patribus, aliiſque qui Monotheletica, hiſque affinia dogmata damnarant, imagines eorum ex S. Sophiæ templo exterminârunt, emiſſo hâc de re edicto An. DCCXIII. Conſtantino Papa interea omnia è contrario Romæ faciente, quin & ipſum Philippicum Bardanem hanc ob cauſam excommunicante. Anno DCCXXIII. Synodus Provincialis Nacoriæ, præſidente Theophilo Metropolita, cultum imaginum damnavit: idem fecit Leo III. Iſaurus decimo Imperii anno; vulgatâ Conſtantinopoli anno DCCXXVI. de Imaginibus tollendis lege, à Gregorio III. Papa idcircò excommunicatus. Conſtantinus Copronymus edicto Conſtantinopoli promulgato anno DCCXLI. imagines ſuſtulit, exacto etiam à ſubditis ſuis juramento, ne quiſquam imagines adoraret. Denique Synodus VII. Oecumenica Conſtantinopoli in Æde D. Mariæ Θεοτόκου in Blachernis habita eſt ann. DCCLIV. in quâ ex omnibus Orientalis Imperii partibus congregati ſunt CCCXXXVIII. Epiſcopi, qui habito priùs cauſæ per ſex ferè menſes examine, idque ex Sacrâ Scripturâ, ratione, Sanctorumque Patrum teſtimoniis, tandem unanimi conſenſu decreverunt imagines προσκυνήσεως causâ non eſſe conſtruendas, neque eo fine, nec in Eccleſiâ, nec in domo privatâ collocandas; quod quidem rem vanam & διαβολικὴν μεθοδείαν non ſemel diſertè vocant. Hujus Concilii Acta, utinam integra, II. Nicænæ Synodi Actis inſeruntur; quæ tamen excerpta potiùs adverſariorum quàm Acta dicenda ſunt. Tandem anno DCCLXXXVII. conjuge priùs veneno ſublato, & Conſtantino filio adhuc impubere, Irene Imperatrix, impotens planè, ac effrænis fœmina, ne pejora dicam, in Imaginum cultum ſatis prona, aſſumpto in Conſilium Taraſio, ex Laico nuper Patriarcha facto, Synodum Nicææ indixit, in quam convenêrunt, ſi Diis placet, Præſules CCCL. trium Patriarcharum Orientalium τοποτηρηταὶ, miſelli utique Monachi, Patriarcharum nomina ac Perſonas ſplendidè ementiti: ipſi enim Patriarchæ Saracenorum jugo oppreſſi, de hac Synodo forſan ne verbulo quidem, tunc temporis inaudiverant. In hoc Concilio abolitis prioris Synodi CP. decretis ſtatutum eſt, vivificam crucem, Chriſti, & B. Virginis, Angelorum, Sanctorumque imagines, in Eccleſiis & domibus eſſe proponendas, venerandas, colendas, cereis, ſuffitu, aliiſque προσκυνήσεως ſignis honorandas. Interim Divinæ naturæ, vel SS. Trinitatis imagines fabricandas vel adorandas eſſe præfractè negant, hac ſaltem in parte adhuc ſani, *mox daturi progeniem vitioſiorem*. Tranſmiſſis in Occidentem hujus Concilii Actis, Synodum CCC. Epiſcoporum Francofurti convocat Carolus M. anno DCCXCIV. quâ decretum eſt, imagines non eſſe adorandas, quin & *Acta* Nicænæ Synodi damnata ſunt, reſciſſa, & refutata, libris IV. *Carolinis* cum in finem in lucem editis. Quo ſucceſſu in aliis Occidentis partibus recepta ſint Decreta Nicæna, referant alii. De Angliâ noſtrâ hæc habet Rogerus Hovedenus, inter Hiſtoriæ noſtræ Principes haud poſtremus Annal. part. 1. fol. 232. Anno 792. *Carolus Rex Francorum miſit Synodalem librum ad Britanniam, ſibi à Conſtantinopoli directum; in quo libro (heu proh dolor) multa inconvenientia, & veræ fidei contraria reperiebantur; maximè, quod penè omnium Orientalium Doctorum non minùs quàm trecentorum, vel eo amplius* Epiſcoporum *unanimâ aſſertione confirmatum fuit, imagines adorari debere, quod omninò Eccleſia Dei execratur. Contra quod ſcripſit Albinus epiſtolam, ex authoritate Divinarum Scripturarum mirabiliter affirmatam; illamque cum eodem libro ex perſona Epiſcoporum, ac Principum noſtrorum Regi Francorum attulit.* In eadem Synodo Francofurtenſi Fœlix Urgelitanus, & Elipandus Toletanus, Epiſcopi Hiſpani, qui Chriſtum ſecundùm carnem, ſolummodò Filium eſſe Dei adopti-

SÆC. VIII. ab An. DCC. adoptivum docuerunt; Canonibus ad hanc rem conditis expreſsè damnantur. Denique mirè creſcit hac ætate Romanorum Pontificum faſtus & potentia, præcipuè poſt Occidentis Imperium à Græcis ad Francos tranſlatum,& extinctum Ravennæ Exarchatum,qui ipſorum ambitioni diu frænum injecerat. SÆC. VIII. ab An. DCC.

SCRIPTORES.

IOANNES, Carpathiorum inſulæ Epiſcopus, cujus mentionem facit Photius Cod. CCII. huic an ſuperiori Sæculo ſit aſcribendus, mihi planè non liquet. Rogatus ab Indiæ Monachis, ſcripſit ad illos *Opus Conſolatorium* centum Capitibus, teſte Photio, abſolutum. Extant hodie Latinè ex Jacobi Pontani verſione *Hortatoria Capita* ſive *Documenta Spiritualia* XCVII. Bibliothec. Patr. Tom. XII.

701. *P.II.* JOANNES Carpathiorum Epiſcopus, ineunte hoc Sæculo, circa annum DCCI. ætate non uſque adeò certâ, claruiſſe videtur. Edita ſunt ejus *capita paracletica ad Indos*, ſed ex centum non niſi LXXXII. & Latinè tantùm. Opus integrum extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* CXCII. num. 1. fol. 1. & alibi in eadem Bibliotheca non ſemel. Aſſervantur etiam in Bibliotheca Reg. Galliæ Cod. MMCCCCCLXVI. ubi teſte Du-Freſnio, in capite ultimo habentur complures narrationes de Ægyptiis Anachoretis, eædem ferè quæ in *Gerontico* leguntur. In eodem codice Vindob. fol. 14. ſequuntur alia cujuſdam Epiſcopi Carpathii *Capita Theologica & Gnoſtica* CXV. quorum nulla apud Photium mentio. Incipiunt, Κεφάλαιον α΄. Καλὰ ἐξ ἀγαθοῦ τὰ πάντα γεγόνασι, &c. Ejuſdem Bibliothecæ Cod. *Theol.*CCCXV. num. XVII. fol. 68. habentur ejuſdem Joannis *Capitula Ethica* LXXX. Principium Ἔξεστι παντὶ Χριστιανῷ τῷ ὀρθῶς πιστεύοντι, &c. num. XX. fol 83. ejuſdem de *Praxi & Theoriâ Spirituali Capitula centum & octo.* Incipiunt, Ἀπαρχὰς ἅλωνος καὶ λήνου, &c. An & quouſque hæc à cæteris diverſa ſint, viderint quibus codices MSS. inſpicere datum ſit. In Bibliothecâ etiam Bodlejanâ Cod. *Baroc.* CXXXIII. fol. 189. habentur ejus *Capita Moralia* LXXIX. Περὶ Εὐχῆς *Capita* CXI. fol. 162. *Capita* γνωστικὰ ſeu *intellectualia* XXXII. fol. 163. *De Operatione, & Contemplatione ſpirituali Capita* CVIII. fol. 165.

701. *P.II.* ANONYMUS *vitæ S. Geremari* Auctor, ſcriptor antiquiſſimus, & ex Mabillonii conjecturâ fere æqualis, adeò ut ſaltem ad hujus Sæculi initium referendus ſit, annoque DCCI. claruiſſe judicandus. Scripſit vitam S. Geremari Abbatis Flaviacenſis primi, qui diem extremum clauſit circa annum DCLVIII. Eam ex Cod. MSS & appendice ad Guiberti Opera expreſſit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 475.

701. BEDA, *Venerabilis* dictus, natione Anglus, natus eſt anno DCLXXII. in territorio Monaſterii Ingyrvenſis, in agro Dunelmenſi, non longè à Tinæ fluminis oſtio. Septennis puer curâ propinquorum datus eſt educandus Benedicto Monaſterii S. Petri ad Weremutham, & Monaſterii S. Pauli ad Ingyrvum ſeu Girvicum Abbati. In his Monaſteriis ſub Benedicti ac poſtmodum Ceolfridi Abbatum regimine quinque plùs minùs millaribus invicem diſſitis adoluit, vixit, & conſenuit Beda. Anno ætatis 19. Diaconatûs, anno XXX. Presbyteratûs gradum ſuſcepit a Joanne Beverlacenſi, Epiſcopo Hagulſtadenſi, quo præceptore bonarum literarum olim uſus fuerat. Anno DCCI. à Sergio Papâ ad graviſſimas religionis cauſas tractandas & dijudicandas Romam literis evocatus eſt. Iter tamen Romam eum iniiſſe nequaquam conſtat: quin potiùs Monaſterii ſui limitibus nunquam exiiſſe patet. Anno circiter DCCII. Presbyter factus, & lautiſſimâ jam omnifariæ doctrinæ ſupellectile, ac penitiore utriuſque linguæ, optimarumque ſcientiarum cognitione inſtructus, ad ſcribendum ſe accinxit. Anno DCCXXXI. *Hiſtoria Eccleſiaſtica* coronidem impoſuit. An. DCCXXXV. paulò ante feſtum Paſchale leni quâdam *ſtenu-μερία* laborare cœpit: quâ quidem indies creſcente inter legendum, canendum, orandum, vitam uſque ad diem XXVI. Maii, quo Dominicæ Aſcenſionis memoriam eo anno celebrari contigit, protrahebat: tuncque abſolutâ jam cui maximoperè incubuit *Evangelii ſecundùm Joannem in linguam popularem verſione*, ſpiritum ſedes beatorum jamdiu anhelantem in manus Domini placidè & piè reddidit. De anno illius emortuali variæ ſunt Doctorum ſententiæ. Nonnulli enim ponunt eum anno DCCXXIX. alii DCCXXXI. alii DCCXXXII. plurimi DCCXXXVI. Quin non deſunt, qui mortem ejus ad annum DCCLXII. quidam etiam qui ad DCCLXVI. referunt. Rectius multò Rogerus Hovedenus, Chronologiæ Saxonicæ Conditor, Bedæ Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſubjunctus, Simeon Dunelmenſis, Thomas Stubbius, qui anno DCCXXXV. Bedam obiiſſe ſcribunt. His accedit Cuthberti qui Bedæ morti interfuit, eamque literis conſignavit, teſtimonium. Iſte enim prodit Bedam VII. Cal. Junii, die Aſcenſionis Dominicæ obiiſſe: quod & aliunde etiam conſtat. Quæ quidem temporis nota anno DCCXXXV. ad amuſſim convenit, aliorum calculis nequaquam concordat. Sepultus eſt Beda in Monaſterio ſuo Girvicenſi; unde poſtea oſſa ejus Dunelmum tranſlata in eadem thecâ, quâ S. Cuthberti, ſunt recondita. De laudibus ejus vel unicus audiatur Malmsburienſis, *Vir* inquit *, *quem mirari faciliùs, quàm dignè prædicare poſſis: qui in extremo natus Orbis angulo doctrinæ coruſco terras omnes perſtrinxerit*: & paulò poſt, *Deficit hic ingenium, ſuccumbit eloquium, neſcientis quid plùs laudem, librorum numeroſitatem, an ſermonum ſobrietatem. Inſuderat eum proculdubio non indigo hauſtu divinæ ſapientiæ; ut anguſto vitæ ſpatiolo tanta elaboraret volumina.* Et ſubditis Sergii Pontificis eum Romam accientis literis: *Ita jam*, inquit, *celebris erat famâ, ut in quæſtionibus enodandis indigeret eo ſublimitas Romana. Nec verò unquàm Gallicanus tumor invenit in Anglo, quod argueret meritò: adeò Latinitas omnis ejus fidei & magiſterio palmam dedit.* Uplura quæ de eruditione & ſanctitate ejus ibidem accumulat, miſſa jam faciam.

* De geſtis Angl. l. 3. c. 3. fol. 10.

OPERA, QUÆ EXTANT.

De rerum naturâ liber.

De temporum ratione.

De ſex ætatibus mundi liber, qui ſeorſim prodiit *Pariſ.* 1507. 4°. & Joannne Bronchorſtio continuatus

nuatus ac ſcholiis illuſtratus *Colon.* 1537. Luculentum Operis iſtius fragmentum extat apud Munſterum lib. 2. Coſmographiæ, quod in editis libris non reperitur.

De temporibus ad intelligendam ſupputationem temporum S. Scripturæ.

De proverbiis.

Sententiæ ex Cicerone & Ariſtotele.

De ſubſtantia elementorum.

Philoſophiæ libri IV.

De Paſchate ſive Æquinoctio liber, in quo appoſitum exemplum anni DCCLXXVI. plurimum Eruditis faceſſivit negotium, Baronium quidem induxit Bedæ ætatem ultra annum iſtum protrahere, Uſſerium verò Bedæ libellum abjudicare. Scrupulum fœliciter exemit Mabillonius *, qui in veterrimo exemplari Bibliothecæ Laubienſis exemplum iſtud non comparere prodit: adeò ut à librariis inſertum fuiſſe poſt Bedæ mortem videatur.

* Not. ad Analect. Tom. I. p. 11.

Epiſtola de divinatione mortis & vitæ.

De Arcâ Noë liber.

De Linguis Gentium liber.

Oracula Sibyllina.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ gentis Anglorum libri V. *à Primo Julii Cæſaris in Britanniam adventu ad annum* DCCXXXI. *pertingentes.* Prodierunt ſeorſim *Antverp.* 1550. *Heidelberg.* 1587. *Colon.* 1601. 8°. unà cum Alfredi Regis Saxonicâ Paraphraſi, doctiſque Abrahami Wheloci notis *Cantabrigiæ* 1644. f. & cum notis Fr. Chifletii. *Pariſ.* 1681. 4°.

Vita S. Cuthberti.

Vitæ SS. Fœlicis, Vedaſti, Columbani, Attalæ, Patricii Euſtaſii, Bertolfi, Arnolphi, Burgundoforæ, quarum nonnullæ Bedæ non ſunt & à nobis ſupra ſuis authoribus ſunt adjudicatæ; *Vita Patricii* Probo debetur.

Carmen de Juſtini martyrio.

Martyrologium, quale Opus à Beda compoſitum fuiſſe ipſe fidem facir in Appendice ad Hiſtoriam Eccl. Verùm id quod nunc circumfertur, crebris aliorum interpolationibus deturpatum eſſe multi dudum notârunt. De hoc *Martyrologio* videndi Molanus, Roſvveydus, præcipuè Bollandus, ejuſque συνεργοὶ præfat. ad Januar. c. 4. & Prolog. ad Menſem Mart. Tom. II. §. V. & ſeqq. ubi genuinum Bedæ Martyrologium [ita nos credere jubent] ex variis Codicibus MSS. ſe exhibere profitentur. Prodiit interpolatum Bedæ *Martyrologium* etiam ſeorſim *Antverp.* 1564. 12°.

De ſitu Hieruſalem & locorum Sanctorum, liber, ex Adamanni libris ejuſdem argumenti decerptus.

Interpretatio nominum Hebraicorum & Græcorum in S. Scripturis occurrentium.

Excerpta & Collectanea. Opus Bedâ indignum.

In Hexaemeron, ſeu *de creatione ſex dierum liber.*

Explanatio in Pentateuchum, & libros Regum.

In Samuelem Explanationum allegoricarum Libri IV.

Explanationes in Eſdram, Tobiam, Job, Proverbia, & Cantica.

De Tabernaculo ac Vaſis & Veſtibus ejus Libri II.

Commentaria in quatuor Evangelia, & Acta Apoſtolorum.

De nominibus locorum, qui in Actis Apoſtolorum leguntur.

Commentaria in Epiſtolas Catholicas, & Apocalypſin: locum quidem inter Bedæ Opera impreſſa habet *Expoſitio in ſeptem Canonicas Epiſtolas*, verùm Prologo deſtituta, qui in antiquo admodum Codice MS. Bibliothecæ Coll. Gonvil. & Caii apud Cantab. habetur expoſitioni præfixus, cur lucem hactenus non viderit, dicant alii, quin & ipſe prudens & æquus lector facilè divinabit. Eum igitur ex prædicto Cod. MS. monente, manuque ſuâ deſcribente D. Whartono hîc ſubjiciam.

Incipit Prologus ſuper ſeptem Epiſtolas Canonicas.

Jacobus, Petrus, Joannes, Judas ſeptem epiſtolas ediderunt, quas Eccleſiaſtica conſuetudo Catholicas, h.e. *univerſales cognominat. In quibus ideo prima Epiſtola Jacobi ponitur, quia ipſe Jeroſolymorum regendam ſuſcepit Eccleſiam. In Catalogo enim Apoſtolorum priores ſolent nominari Petrus & Joannes. Verùm fons & origo Evangelicæ prædicationis incipiens * per orbem diffuſa eſt univerſum. Cujus cathedræ dignitatem etiam Paulus Apoſtolus in eo nominando venerans ait, Jacobus, Cephas & Joannes, qui videbantur columnæ Eccleſiæ; vel certè quia ipſe duodecim tribubus Iſraëlis, quæ prima crediderunt, ſuam Epiſtolam miſit, meritò prima poni debuit; meritò Petri ſecunda, quia ipſe electis advenis, qui Græcè dicuntur Proſelyti, hoc eſt, eis ſcripſit, qui de Gentilitate ad Judaiſmum, de Judaiſmo ad electionis Evangelicæ gratiam, converſi ſunt. Meritò Joannis Epiſtolæ tertio loco ſunt poſitæ, quia his ſcripſit ipſe, qui de Gentibus crediderunt, cum nec naturâ, nec profeſſione extitiſſent. Denique multi Scriptorum Eccleſiaſticorum, in quibus eſt S. Athanaſius Alexandrinæ Præſul Eccleſiæ, primam ejus Epiſtolam ſcriptam ad Parthos eſſe teſtantur. Meritò Judæ poſita eſt ultima, quia quamvis & ipſe magnus eſt, tribus tamen præcedentibus Apoſtolis minor eſt; vel quia prima † ſcripta eſt Epiſtola, deinde Petri, poſt eas, Joannis; ideò nunc uſque ordinem quo ſcriptæ ſunt retinent. Conſtat enim quia Beatus Jacobus triceſimo poſt paſſionem Domini anno ſuum conſummavit martyrium. Petrus triceſimo octavo, hoc eſt, ultimo anno Neronis, paſſus eſt, & ipſe in ſecunda ſua ſcripſit Epiſtola:* Certus ſum, quia velox ſit depoſitum tabernaculi mei ſecundùm quòd & Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſignificavit mihi per revelationem. *Unde patet, quia imminente Paſſione hanc ſcripſit Epiſtolam, cùm multò antè Jacobus migravit ad Chriſtum. Neque verò conveniebat ejus Epiſtolas ab invicem ſeparari, quas iiſdem ſcripſit Eccleſiis. Porrò Joannes multo poſt tempore ſuas Epiſtolas ſimul & Evangelium ſcripſit, qui poſt occiſionem Dominicam reverſus de exilio turbatam ſe abſente per hæreticos reperit Eccleſiam, quos in ſuis Epiſtolis percutiens ſæpe cognominat Antichriſtos.* Explicit Prologus.

* deeſt, ab Hieroſolymâ.

† deeſt Jacobi.

Retractationes & Quæſtiones in Acta Apoſtolorum.

Commentaria in omnes Epiſtolas S. Pauli, ex S. Auguſtini Operibus ut plurimùm excerpta. De hoc Opere Bedæ litem movet Baronius *, ac Petro Abbati Tripolitano (de quo Caſſiodorus Divin. Lect. cap. 8.) aſcribendum cenſet. Litem præclarè diluit Cl. Mabillonius, qui *Commentaria* iſta nec Bedæ, nec Petro, ſed Floro Magiſtro, deberi demonſtrat diſſertatione peculiari Analect. Tom. I. p. 12. Verus interim Bedæ *Commentarius* [S. Pauli enim Epiſtolas ab eo explicatas eſſe ipſe in indiculo fidem facit, *ejuſque Collectaneum in Apoſtolum ex Operibus Auguſtini decerptum* grandi ſatis volumine penès ſe habuiſſe teſtatur Lupus Ferrarienſis ad Hincmarum Epiſt. 76. p. 118.] penès Mabillonium manuſcriptus deliteſcit. Vide quæ habet Baluzius Not. ad Lup. Ferrar. p. 405.

* Ad An. 58.

Homiliæ de tempore; Æſtivales XXXIII. *Hyemales* XV. *Quadrageſimales* XXII. *de Sanctis Æſtivales* XXXII. *Hyemales* XVI. *& Sermones ad populum* varii. Prodierunt ſeorſim *Coloniæ* 1534.

SÆC. VIII. ab An. DCC. *Liber de Muliere forti.*

De Officiis liber.

Scintilla ſive loci communes.

Fragmenta in libros Sapientiales, & Pſalterii verſus.

De Templo Solomonis Liber.

Quæſtiones in Octateuchum, & IV. libros Regum.

Quæſtiones variæ.

Commentaria in Pſalmos.

Vocabulorum Pſalterii expoſitio.

De Diapſalmate collectio.

Sermo in id, *Dominus de cœlo proſpexit.*

Commentarii in Boethii libros de Trinitate.

De ſeptem verbis Chriſti.

Meditationes paſſionis Chriſti per ſeptem diei horas.

De remediis peccatorum.

Cunabula Grammaticæ artis Donati.

De octo partibus Orationis liber.

De Arte Metricâ liber

De Orthographiâ liber. Prodiit unà cum Opuſculo priore *Hanoviæ* 1605.

De Schematibus S. Scripturæ liber.

De Tropis S. Scripturæ liber. Prodiit *Pariſ.* 1599. 4°. *Venet.* 1522.

De Arithmeticis numeris Liber.

De computo & ratione calculi libri aliquot; quorum quidam prodierunt *Venet.* 1525. 4°. *Pariſ.* 1614. 8°.

De loquela per geſtum digitorum. Prodiit cum prioribus Opuſculis.

De Arithmeticis numeris, & Propoſitionibus libri.

De diviſionibus temporum & numerorum libri.

De ratione unciarum libellus. Prodiit unà cum libris *de Computo.*

Opuſcula Aſtronomica aliquot, viz. *De argumentis Lunæ, Ephemeris* ſive *Computus vulgaris. De Emboliſmorum ratione computus. Decennovales circuli. De Cyclo Paſchali. De Mundi cœleſtis terreſtriſque conſtitutione. De Muſica theorica. De Muſica quadrata ſeu menſurata. De circulis Sphæræ & Polo. De Planetarum & Signorum cœleſtium ratione. De Aſtrolabio. De Menſura Horologii. Prognoſtica temporum.*

De Tonitruis libellus.

De Nativitate infantium.

De Minutione ſanguinis libellus.

Hymni aliquot.

Prodierunt Opera Bedæ ſuprà enumerata, *Pariſ.* 1545. III. Tom. *Baſil.* 1563. VIII. Tom *Colon.* 1612.

Acta S. Cuthberti carmine Heroico deſcripta ſub Bedæ nomine edidit Hen. Caniſius Antiqu. Lect. Tom. V.

Ariſtotelis Axiomata expoſita. Extant *Pariſ.* 1604. 8°. *Londin.* 1592. 8°.

Hymnos Bedæ plurimos edidit Caſſander cum ſcholiis. Habentur inter Opera ipſius *Pariſ.* 1616.

Epiſtola Apologetica ad *Pleguvinam Monachum*, cùm à Davide quodam Monacho coram VVilfrido Epiſcopo Eboracenſi ipſe Beda inſimularetur, quaſi de ætatibus ſæculi non rectè ſenſiſſet.

Epiſtola ad Egbertum Eboracenſem antiſtitem de Chriſtiani Præſulis Officio, paulò ante obitum ſcripta.

Vita quinque Abbatum priorum VVeremuthenſium & Girvicenſium, libris duobus comprehenſæ. Hiſtoriæ iſtius meminit Gul. Malmsburienſis l. 1. cap. 3. Tria iſta Opuſcula primus edidit, & notis illuſtravit Jacobus VVaræus Eques Auratus, *Dublin.* 1664. 8°.

Epiſtola ad Albinum, à Mabillonio edita Analect. Tom. I. pag. 9. SÆC. VIII. ab An. DCC.

Martyrologium carmine Heroico, ſub Bedæ nomine a Dacherio evulgatum Spicileg. Tom. X.

Opera Ἀνέκδοτα.

IN principium Geneſis uſque ad nativitatem Iſaac, & Iſmaelis reprobationem Libri III. Extant MSS. Lambethæ in Bibliothecâ Archiepiſcopali. Eorum pars prior *Expoſitionem in Hexaemeron* continet, quæ ſub Junilii Afri nomine in Orthodoxographis & prioribus Bibliothecæ Patrum editionibus prodiit.

In Canticum Habaccuc Liber. Hujus duo exemplaria MSS. [quorum alterum in fine mutilum] in dictâ Bibliothecâ Lambethanâ aſſervantur. Hi tres Codices optimæ notæ, & manu ſatis antiquâ ſcripti ſunt.

De ſitu & mirabilibus Britanniæ liber. Extat MS. in Bibliotheca Collegii S. Benedicti Cantabrigiæ, Cod. 32. 173. 205.

Vita S. Juliani. MS. in Bibliotheca Bodlejana.

Vita S. Gregorii Magni. MS. in Bibliotheca Collegii Mertonenſis.

De vita & virtutibus S. Auguſtini Anglorum Apoſtoli, MS. in Bibliotheca Gualteri Copi.

Relatio de S. Laurentio Anglorum Archiepiſcopo, MS. ibid.

Homiliarum in S. Lucam libri II. MS. in Bibl. publica Cantabrigienſi cod. 25. Pembrochiana cod. 213.

Commentarius in Eccleſiaſten. MS. in Bibl. Baliolenſi Oxon. cod. 158.

De Trinitate liber. MS. in Bibl. Lumleiana cod. 53.

Libellus de locis ſanctis. MS. in Bibl. G. Copi cod. 169.

De Imagine Mundi Liber. MS. in Bibl. Collegii Gonvilii & Caii Cantab. cod. 169. & Mertonenſi Oxon. cod. 42.

Homiliæ in Evangelia. MSS. Oxonii in Bibl. Lincolnienſi cod. 18. Baliolenſi cod. 130. Mertonenſi cod. 227.

De die judicii Liber. MS. in Bibl. S. Benedicti Cant. cod. 284.

DEPERDITA.

COmmentarius in Eſaiam Prophetam.

Epiſtolarum Liber.

Tractatus de manſionibus filiorum Iſrael.

In illud Eſaiæ, *Et claudentur ibi in carcere, & poſt dies multos viſitabuntur.*

Epigrammatum liber.

Librum de vita & paſſione Anaſtaſii malè è Græco tranſlatum, & pejus à quodam imperito emendatum Beda ad ſenſum correxit.

BEDA, *Venerabilis*, Presbyter & Monachus Girvicenſis, claruit anno DCCI. Cùm tantâ doctrinæ & pietatis, famâ omnibus retrò Sæculis per totum orbem literarium claruerit Beda noſter, cùmque tot egregii codices MSS. in Bibliothecarum noſtrarum forulis deliteſcant, jure mirari poterant Oudinus, Colomeſius, alii, neminem hactenùs in Angliâ reperiri, qui auctiorem & caſtigatiorem Bedæ editionem, quàm quæ in eruditorum manibus verſetur, evulgaverit. Interim, ne nihil omninò, hac in re noſtrates egiſſe videantur, Opera quædam Theologica, nempe *Expoſitionum in Geneſin* ad Accam Epiſcopum libros III. item *Expoſitionem in Canticum Habaccuc Prophetæ*, ex codicibus MSS. eruit H. VVhartonus, unà cum Hiſtoriâ Bedæ *de vitis Abbatum VVeremuthenſium*, 701. P. II.

&

& Girvvicenſium, Epiſtolis II. *& Egberti dialogo de Eccleſiaſtica Inſtitutione* (quæ notis ſuis illuſtrata ediderat Vir illuſtris Jacobus VVaræus *Dublin.* 1664. 8°.) & Aldhelmi Epiſcopi Schireburnenſis libro *de laudibus virginitatis* ad venerandæ vetuſtatis codicem emendato, typis mandavit *Londini* 1693. 4°. *Hiſtoriam Eccleſiaſticam*, Anglicè vertit, & Elizabethæ Reginæ nuncupavit Thomas Stapletonus è Soc. Jeſ. ediditque typis elegantibus *Antvv.* 1565. 4°. *Argent.* 1600. *fol. Commentaria in Epiſtolas S. Pauli*, Bedæ vulgò tributa, prodierunt à Gaufrido Bauſaido ſeorſim edita anno 1499. *fol. Vitam Cuthberti*, longè emendatiorem, in Sæculis Benedictinis dedit Mabillonius. Certè inter exteros nemo de Beda noſtro meliùs meruit, quàm Joan. Mabillonius, qui *Sæc.* III. Part. I. pag. 539. amplum & accuratum Elogium hiſtoricum ei contexuit, quo, de ortu ejus, tempore, Monaſtica profeſſione, exercitiis, Scripturarum ſtudio, præceptoribus, ordinatione, doctrina, reverentia erga Patres, vocatione ad Romam, diſcipulis, ſanctimonia, modeſtia, zelo, fide, & puritate morum, obitu, ſepulchro, ſanctitate declarata, reliquiis, elogiis, *Venerabilis* nomine, & ſcriptis fusè & diligentèr agit. Et quàm ingens & laborioſiſſimum Opus in paucorum manibus verſetur, multaque ibi habeat de Bedæ ſcriptis, tùm editis, tùm MSS. haud vulgaria, non abs re erit integrum ejus judicium de ſcriptis Bedæ, paulò licèt prolixius, huc transferre. Ita igitur cap. x. p. 555. Vir eruditus, & de re Eccleſiaſtica optimè meritus. His per « quendam excurſum dictis, veniendum eſt ad quaſdam animadverſiones, quæ mihi inter evolvendum Bedæ ſcripta, tùm manu exarata, occurrerunt. Primùm quidem de tempore ſcriptionum agendum; poſteà de Operibus dubiis & ſuppoſititiis, poſtremò de relictis.

« Beda *librum tertium in S. muelem* aggreſſus eſt, mortuo Ceolfrid Abbate, *i. e.* anno DCCXVI. ut ex præfatione lib. III conſtat. *Explanatiuncula in I piſtolam Joannis*, prima videtur ex ipſius lucubrationibus in Scripturam Sacram. Deinde *Expoſitio in Apocalypſin*, quam fratri *Euſebio* ſeu *Hu**etberto*, Abbati ſuo futuro, nuncupavit: nam binominem fuiſſe Huetbertum, & *ob amorem ſtudiumque pietatis*, *Euſebium* cognominatum, patet ex præfatione lib. III. in Samuelem. Porrò Beda librum Apocalypſeos, in Capitula diſtinxit. Poſt Apocalypſin, commentatus eſt libeum *de Actibus Apoſtolorum*, hortante Accâ Epiſcopo Hagulſtadenſi; tùm etiam *Lucæ Evangelium*, *& Quæſtiones triginta de libris Regum* explicavit, petente Nothelmo, tunc Presbytero Londinenſi, pòſt Cantuarienſi Archiepiſcopo; quo adjutore, in ſcribendâ Eccleſiaſticâ Hiſtoriâ, uſus eſt. Bedæ *Quæſtiones in utriumque Teſtamentum*, ex Angliâ petiit Lupus Abbas Ferrarienſis epiſtolâ LXII. ad *Altigiſum Abbatem Eboracenſem*. Poſt ea omnia, edidit *Commentaria in Samuelem*; ex quibus librum tertium, ut jam diximus, aggreſſus eſt anno DCCXVI. at verò *Expoſitionem in Marcum* evulgavit *poſt annos plurimos*, quàm *Lucæ Evangelium* explanaverat. Quæ omnia ex ipſius Bedæ præfationibus in eoſdem libros intelliguntur. Prætereà, *Expoſitionem in Epiſtolas Pauli*, itidémque *in Epiſtolas Canonicas*, ex dictis S. Auguſtini, magno ſtudio contexuit: & librum *de ſex ætatibus* abſolvit Leonis Iſaurici anno IX. Chriſti DCCXXIV. His abſolutis, edidit *Hiſtoriam Eccleſiaſticam* gentis ſuæ, quam cum *Epitome* adjunctâ, perfecit anno DCCXXXI. Nam in optimo codice MS. qui penès nos eſt, prædicta Epitome ultra iſtum annum non excurrit, ut ſuperiùs monuimus. In eâdem Epitome Beda exhibet indicem lucubrationum ſuarum, in quo adnumeratur Epiſtola *de Æquinoctio Verno juxta Anatolium*, ſcripta proinde ante annum DCCXXXI. Unde exemplum in eâ Epiſtolâ VVichredę Presbytero directâ, adductum, *de anno præſenti* DCCLXXVI. eſt interpolatio ſcriptoris amanuenſis, ipſo anno Epiſtolam exſcribentis, qui Bedę ſententiam, ſuppoſito exemplo, explicare voluit. Denique *Retractationum librum* in Acta Apoſtolorum poſt annum DCCXXXI. ſcripſit jam ſenex.

« Præter Opera Bedæ in ſuo indice recenſita, pauca ſunt quæ ipſi tribuere tutò poſſimus, exceptâ *Epiſtolâ ad Egbertum* Eboracenſem Pontificem, ſcriptâ *poſt annos triginta à morte Alfridi, Regis Northanimbrorum*, hoc eſt, anno Chriſti DCCXXXV. qui Bedæ ſupremus fuit. *Commentaria in Evangelium Joannis*, ſiquidem Bedam habent auctorem, poſt annum DCCXXXI. ab eo ſunt edita, quæ veluti quoddam Auguſtinianæ Expoſitionis compendium eſſe videntur, inſertis hinc inde ſententiis aliorum Patrum; ut capite quarto agens de Regulo, verba Gregorii Magni adducit. Certè Jonas Epiſcopus Aurelianenſis, Ludovici Pii æqualis, in lib. I. de Inſtitut. Laicali cap. 13. citat plures verſus ex Bedâ in *Homiliâ Evangelii vigeſimâ*, qui in prædictis Commentariis leguntur capite 2. unde ſuſpicamur legendam eſſe apud Jonam in *Homiliâ Evangelii ſecundâ*. Et quidem Alcuinus in præfatione commentarii ſui in Ioannis Evangelium, *ex Homiliis beati Bedæ Presbyteri*, multa ſe adſumpſiſſe fatetur. His inſuper Beda morbo ſupremo decumbens, patriâ linguâ reddidit Joannis Evangelium, teſtante Cuthberto diſcipulo, in Epiſtolâ quam de ipſius obitu exaravit. In *Dubiorum* claſſem rejicienda ſunt *Expoſitiones in Matthæi Evangelium*, *Commentarius in Pſalmos*, *Vita Sanctorum*, [*exceptis Actis SS. Felicis, Cuthberti, & Anaſtaſii*, quæ Beda agnoſcit ut ſua]; *Libellus de Officiis*, *Commentarius in Boetii librum de Trinitate*, *Meditationes Paſſionis*, *Libri de Elementis Philoſophiæ*, *& Liber de Remediis peccatorum*, quem jam inter Suppoſititia relegavit Spelmannus Tom. I. Conc. Angl. tametſi in Collectione Canonum Regino Pœnitentialem librum *Theodori* ſeu *Bedæ* citat in lib. I. cap. 297. Ivo etiam & Gratianus *ex Pœnitentiali Bedæ* referunt Capitulum *de Sacerdote Euchariſtiam vomente*. Non tamen prętercam id, quod in Bedæ Homiliario Thuaneo vetuſtiſſimo legi, manu recentiori, ante annos quadringentos, adſcriptum; *Ego non peto librum Expoſitionis Bedæ ſuper Evangelia*, *ſed peto librum Expoſitionis Bedæ ſuper Pſalmos Pſalterii* Apagè. *Epiſtolam de Divinatione mortis*: quę deliramenta quantùm à mente pii hominis abſint, probat *Epiſtola ad Herefridum Presbyterum*, libello de Tonitruis, à ſe Latinè verſo, pręfixa. Is eſt Herefridus Presbyter *de Regno Merciorum*, ad quem extat S. Bonifacii Martyris Epiſtola X. Auctor libri de Officiis Divinis ſcribebat poſt annum quàm Paſcha incideret in vii. Id. *Apriles*, ut patet ex cap. de Paſcha annotino: quod ab anno DCCXXXI. quo Beda Indicem Operum ſuorum confecit, ante annum DCCLXXI. non accidit.

Scripſit quidem Beda *Homiliarum Evangelii libros duos*, ut ipſe fatetur, ſeu *in Lectionarium anniverſarium*, ut habet S. Bonifacii Epiſtola IX. ſupra num xxi. relata; at quęnam ex editis ad Bedam pertineant, quęnam ſuppoſitę ſint, intereſt diſtinguere. Sic enim explorabimus celebriores dies, qui tùm anniverſariâ ſolemnitate colebantur. In Bibliotheca Thuanea habentur

« duo

Digitized by Google

SÆC. VIII. ab An. DCC.

“ duo vetuſti codices, in quibus Bedæ Homiliæ reperiuntur. In primo, num. cxliv. annos octingentos exarato, Homiliæ xxxix. continuâ ſerie exhibentur; in alio num. xxxviii. qui annos ſexcentos præfert, diſtinguuntur in duos libros, præmiſſis ad utrumque Capitulationibus. [Hoc loco, harum Homiliarum indicem exhibet Mabillonius, & utrumque apographum inter ſe confert. Quod cùm tanti non ſit, hîc omittendum duximus. Pergit deinde.] “ Ex his intelligimus Homilias *in Dominicos dies poſt Trinitatem*; item in Feſtos *S. Stephani Proto-Martyris*, *S. Scholaſticæ*, *S. Mariæ Magdalenæ*, *Transfigurationis Domini*, *Aſſumptionis B. Mariæ*, *S. Bartholomæi*, *Nativitatis B. Virginis*, *S. Michaelis*, *S. Lucæ*, *Præſentationis B. Mariæ, & alias de communi Martyrum*, &c. aut ſubdititias eſſe, aut dubias, aut certè ex ſinceris Bedæ Commentariis in Marcum & Lucam expreſſas. Certè *Homilia de S. Scholaſticâ*, S. Bertario Abbati Caſſinenſi tribuitur in Caſſinenſi codice MS. & *Sermo in Feſto omnium Sanctorum* legi ſolitus, adſcribitur Rabano Mauro in apographis nonnullis, neſcio an benè. Illud movet quod Feſtum omnium Sanctorum inſtitutum eſt à Gregorio Papâ III. ut probant veterrima Uſuardi Exemplaria, & Menardus noſter in librum Sacramentorum S. Gregorii pag. 184. Et Sermo iſte Bedæ ſtilum ſapit. Denique Sermo, Bedæ adſcriptus, in verſum Pſalmi, *Dominus de Cœlo proſpexit ſuper filios hominum*, &c. haudquaquàm ipſius Bedæ eſt; cùm in eo referatur teſtimonium petitum ex vita Gregorii Magni, à Joanne Diacono ſcripta poſt annos centum & quinquaginta à morte Bedæ Venerabilis.

“ Sunt qui Bedæ Expoſitiones in Pauli Epiſtolas, ex libris S. Auguſtini Excerptas, cuidam Floro, Monacho (ut Trithemius putat) Trudoniano, tribuendas exiſtimant. Sic enim præfert egregium apographum Corbejenſe, duobus voluminibus diſtinctum, *Expoſitiones Epiſtolarum S. Pauli Apoſtoli ex libris S. Auguſtini, Doctoris eximii, à quodam Floro collecta.* Et in fine, *Compoſitus eſt liber iſte*, i. e. ſcriptus, *à Richero Sub-Priore & Joanne, ſuo ſcriptore Monoculo, anno, quo reſtituta eſt Eccleſia S. Joannis Corbeiæ, & Turonis eſt ſecunda ſedes Romanæ urbis* [Alexandro Papâ III. Tyronis Synodum agente] *anno* MCLXIV. *Ludovico Rege Francorum, Theodorico Epiſcopo Ambianenſi, Joanne Corbeiæ Abbate.* Verùm expoſitiones iſtæ, quæ duobus illis voluminibus continentur, eædem ipſæ, quæ in Bedæ Operibus extant, ſunt verus & genuinus Bedæ fœtus; tùm quia ipſe in Syllabo Operum ſuorum meminit earum expoſitionum; tùm quia alia reperitur Commentario Flori nomine prædita, non tantùm ex Auguſtini, ſed & aliorum Patrum Operibus contexta; qualis penès Petrum Franciſcum Chiffletium Soc. Jeſu, virum eruditiſſimum, manu deſcripta habetur, ad eum modum, quo Claudius Scotus, poſtea Taurinenſis Epiſcopus, aliam in Pauli itidem Epiſtolas, ex Auguſtini, aliorumque Patrum ſententiis defloravit. Et tamen Ratbertus Monachus, in lib. de Caſibus Monaſterii S. Galli c. 10. memorat *Collectanea Flori Presbyteri de voluminibus S. Auguſtini, in Epiſtolam Pauli ad Romanos*; & paulò poſt, *Collectanea Flori in Epiſt. ad Corinth. ſecundam, & ad Hebræos.* Denique Lupus Abbas Ferrarienſis, *Collectaneum Bedæ in Apoſtolum*, ex Operibus Auguſtini, laudat in Epiſtolâ LXXVI.

“ In editis Bedæ Operibus, deſiderantur (ni fallor) genuina ejus Opera quædam; Nempe *Explanatio in Canticum Habacuc*, quæ in apographo noſtro num. cclxxv. hoc præfert exordium; *Canticum Prophetæ Habacuc, quod ſibi exponi petiſti, dilectiſſima in Chriſto Soror, Sacramenta Dominicæ Paſſionis maximè pronunciat. Unde ex conſuetudine ſanctæ & univerſalis Eccleſiæ, ſextâ Sabbati, quâ eâdem Paſſio completa eſt, ſolet in laudibus matutinis, per ſingulas Hebdomadas, ſolenniter repeti*; &c. Item deſideratur *Carmen de Divino Judicio ad Accam Epiſcopum*, editum à Simeone Dunelmenſi Monacho, in libro de geſtis Regum Angl. qui Bedæ etiam in MS. Cod. Thuaneo adſcribitur; *Epiſtola de ſextâ Mundi ætate ad Pleguvinam*, quæ unà cum *Hiſtoriâ Abbatum Monaſteriorum VViremuthenſis & Girvvicenſis, & Epiſtola ad Egbertum Eboracenſem Antiſtitem*, à VVaræo nuper vulgata eſt. Sincerum Bedæ *Martyrologium* in Tom. III. Martii Bollandiani recèns in lucem prodiit: in quo tamen an *Feſtum omnium Sanctorum* locum habere debeat, dubium eſt, cùm Beda quatuor tantùm annis vixerit poſt creationem Gregorii Papæ tertii, qui hujus Solennitatis auctor eſt. Iſtius martyrologii verba de S. Lupo Tricaſſino Epiſcopo adducit Herricus, noni Sæculi auctor, in lib. I. de Mirac. S. Germani Epiſc. Autiſſiod. c. 15. Quædam etiam refert Amalarius l. II. de Divin. Offic. cap. 24. Qui auctor fallitur in libro IV. cap. 39. & 41. in citando Bedæ libro de Vitâ S. Cuthberti, ea enim verba quæ memorat, in neutrâ Bedæ lucubratione de S. Cuthberto, at in eâ, quam anonymus quidam Monachus Lindisfarnenſis tribus libris, in Martio Bollandiano editis adornavit, reperiuntur. In perantiquo & optimo apographo noſtro num. DXLVI. in quo Bedæ Opus de Computo habetur, leguntur *verſus Domni Bedæ ad componendum Horologium*, hoc initio:

Quos curſus ſolis jungant ſua tempora menſes
Carmine nunc Lector paucis adverte docebo.

“ Verùm hi verſus, non Bedæ, ſed VVandalberto Diacono Prumienſi, tribuendi ſunt. In eodem Cod. MS. extant etiam plures Scriptiones *de Computo*; in his, *Excerptio vel Expoſitio Computi Herrici* Monachi, illuſtrando Bedæ Commentario inſtituta. Cujus Prologus ſic ſe habet; *Cum quibuſdam Fratribus noſtris adoleſcentulis, quædam calculatoriæ artis rudimenta, communi ſermone explicare cœpiſſem, hujuſce quoque non contemnendæ [ut multi arbitrantur] doctrinæ aliquid impertirem, quos in arte Grammaticâ, prout Divina auxiliata eſt munificentia, aliquatenus introduxeram; neſcio quo accenſi deſiderio inſtare vehementer cœperunt, quatenus ea quæ vivâ voce depromſeram, multorum utilitati profutura, qualitercumque ſcripta ederem; quibus obnixius renitens, id quod oſtenderam ſupereſſe libros de hâc eâdem re, ac præcipuè venerabilis viri Domni Bedæ Presb.* &c. Sub finem Expoſitionis, auctor ſcribere ſe indicat anno DCCCLXXX. *Indict.* VIII. ut proinde alius ſit ab Herrico Monacho Autiſſiodorenſi, qui integro Sæculo fuit ſuperior. An verò Helpericus Cœnobii S. Galli Monachus, qui librum de Computo ſcripſit, teſtante Trithemio lib. II. de Vir. Illuſt. Ord. S. Bened. cap. 77. lege *Carmen de Pſalmo* CXXII. in Tomo VI. Antiq. Lect. Caniſii pag. 619. Bedæ Venerabili adſcriptum, ſi tanti eſt.

705. ACCA, natione Anglus, Boſæ Archiepiſcopi Eboracenſis, & S. VVilfridi, quocum Romam profectus eſt, diſcipulus. Vitam monaſticam pro

SÆC. VIII. ab An. DCC. ſeculi ſui more impensè coli, venerabili Bedæ admodum familiaris. Claruit anno 705. & deinceps, tandem Epiſcopali infula ornatus. Etſi enim in libris quibuſdam impreſſis Abbas tantùm vocetur, erat tamen, ut ex codice MS. Lambethano liquet, Epiſcopus Hagulſtadenſis, ſuamque ſedem nobiliſſimâ Bibliothecâ auxit & ornavit. Bedæ ſuperſtes obiit circa annum 740. Plura ab eo ſcripta commemorant Baleus & Pitſeus, nempe *de vitis & paſſionibus Sanctorum, quorum reliquiæ in Eccleſia ſua recondebantur*; *De Eccleſiaſticis ſui Chori officiis*; *Carmina varia*; *Epiſtolas ad diverſos*. Extat inter Bedæ Opera *Epiſtola ejus ad Bedam*, quâ ipſum ad illuſtrandas ſacras Scripturas, præcipuè Evangelium S. Lucæ hortatur.

705. JOANNES VII. natione Græcus, Platonis filius, anno 705. die VIII. Februarii Pontifex Romanus ordinatus eſt. Eodem anno à Juſtiniano Imp. rogatus, ut Concilii Quini-ſexti Canones confirmaret, Synodum Romæ habuit, in quâ de Canonibus quidem nil ſtatuit, quos ad Imperatorem nec albo, nec nigro lapillo notatos remiſit. Wilfridum verò Archiepiſcopum Eboracenſem in Synodo præſentem criminibus ei intentatis abſolvit. Obiit anno 707. die XXIV. Septembris. Extat unica *Epiſtola ad Ethelredum Merciorum, & Alfridum Deirorum Reges, de Wilfridi Eboracenſis cauſa*, Concil. Tom. VI. p. 1390.

708. CONSTANTINUS, natione Syrus, Joannis filius, Papa Romanus die IV. Martii anno 708. conſecratus. Anno ſequente à Juſtiniano Imp. Româ evocatus, ut controverſiæ de Canonibus Quini-Sextæ Synodi finem imponeret, Conſtantinopolim profectus eſt, urbem anno 710. ingreſſus, ac magno honore à Juſtiniano exceptus, re nihilominùs in medio relicta, anno 711. Romam reverſus eſt. Obiit anno 715. die XVIII. Martii. Extat unica ejus *Epiſtola ad Brictwaldum Archiepiſcopum Cantuarienſem*, Concil. Tom. VI. pag. 1397.

710. P. II. AUCTOR *Vitæ S. Anſtrudis* claruiſſe videtur ineunte hoc Sæculo circa annum DCCX. à rebus de quibus agit, ut videtur, non longè remotus. Scripſit vitam S. Anſtrudis Abbatiſſæ Laudunenſis, quæ vitam finivit circa annum DCLXXXVIII. Ex Cod. MS. Monaſterii Laudunenſis eam extulit Joan. Mabillonius *Sac. Benedict.* II. p. 975.

710. P. II. AUCTOR *Vitæ S. Judoci*, claruit circa annum DCCX. utpote qui ſecundùm narrationum exempla à Monachis Judocenſibus accepta ſe ſcripſiſſe tradit. Vitam condidit S. Judoci Presbyteri & Confeſſoris, denati circa annum DCLXVIII. quam ex elegantiſſimo codice Gemmeticenſi ante annos ſeptingentos exarato nobis exhibet Joan. Mabillonius *Sac. Bened.* II. p. 565.

710. P. II. AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Virgilii*, circa annum DCCX. claruiſſe videtur. Literis conſignavit Vitam S. Virgilii Epiſcopi Arelatenſis, qui mortalitatem explevit anno circiter DCXVI. Quam primus edidit Vincentius Barralis in *Chronologia Lerinenſi*; deinde ex Cod. MS. emendatam, Joan. Mabillonius *Sac. Benedict.* II. p. 55.

SIVIARDUS, natione forſan Gallus, Mo-
710. P. II. naſterii Aniſolenſis apud Cœnomannos Abbas quintus, claruit ineunte Sæculo VIII. circa ann. DCCX. Poſterorum memoriæ tradidit Vitam S. Carileſi Abbatis Aniſolenſis primi; quam ex MSS. Codd. edidit Mabillonius *Sac. Benedict.* I. p. 642. Cui ſubjecit miracula S. Carileſi, ad ipſius Sepulchrum facta Scriptore Anonymo, qui ante S. Carileſi Tranſlationem Normannorum tempeſtate peractam vixiſſe videtur. Habetur apud Surium ad diem i. *Julii* Vita S. Carileſi ex pervetuſtis Codd. deſcripta, ſed à Mabilloniana planè diverſa. SÆC. VIII. ab An. DCC.

JOANNES, Patriarcha Conſtantinopolitanus à Philippico Bardane Imp. anno 712. conſtitutus, ei hæreſim Monothileticam ſectanti, ſive animi ſtudio ſeu timore aſſentatus. Eo faſcibus ſpoliato, & ipſe in ordinem redactus anno 715. ſede Patriarchali excidit. Extat *Epiſtola ad Conſtantinum Papam*, poſt Bardanis mortem ſcripta, quâ Monotheliſmi ſeu ſtudium, ſeu favorem in vim ſibi à Bardane illatam rejicit Gr. Lat. Concil. Tom. VI. p. 1410. 712.

ANONYMUS Auctor *Vitæ S. Boniti*, claruit anno DCCXII. Scripſit Vitam & Tranſlationem S. Boniti Arvernenſis in Galliâ Epiſcopi, quam Adelphio Abbati Magnilocenſi, qui Boniti in Romanâ Peregrinatione comes fuerat, & Etherio dedicavit. Habetur ex variis MSS. Codd. recognita apud Mabillonium *Sac. Benedict.* III. Part. I. pag. 89. 712. P. II.

GREGORIUS II. natione Romanus, Marcelli filius, Sergii Papæ Subdiaconus & Sacellarius, Bibliothecæ Pontificiæ curam habuit; deinde ad Diaconatûs ordinem promotus, cum Conſtantino Pontifice Conſtantinopolim profectus eſt, ubi in agitanda de Canonibus Concilii Quini-Sexti controverſia ingenium ejus ſummopere inclaruit. Tandem anno 715. mortuo Conſtantino die XXVIII. Aprilis, in ſede Romana ſucceſſit. Anno 721. habitâ Romæ Synodo plurimos *de nuptiis illicitis Canones* tulit. Anno 726. Leo Imp. ut graſſanti Iconodulorum ſuperſtitioni obicem poneret, & peſſimorum ſcandalorum prætextum Mahumetanis & Judæis eriperet, prudenti conſilio in Concilio Epiſcoporum Conſtantinopoli convocato decrevit, ut imagines ex Eccleſiis tollerentur, ſaltem in loca ſublimiora extra conſpectum moverentur. Decretum iſtud in Italiam miſſum Gregorii II. Pontificis authoritate confirmari voluit. Gregorius obſequii loco habitâ Romæ Synodo anno 726. exeunte, vel 727. ineunte [id in annum 730. rejicit Baronius] Imperatorem anathemati ſubjicit, Iconoclaſtas damnat, cultum imaginum Chriſti & Apoſtolorum praxi conſentaneum eſſe decernit. Quin & datis ubique literis Imperatorem tanquam impietatis reum, & Chriſtianorum hoſtem peſſimis conviciis proſcindit, imperio indignum eſſe clamat, vectigalia ei perſolvi graviſſime interdicto vetat, Italorum defectioni claſſicum canit, ac modis omnibus favet, imagines è templis deportari prohibet; Imperatoris ſtatuas fœdiſſimis ludibriis conculcari efficit. Paulum Patricium & Exarchum à Leone miſſum, ut comprehenſum Pontificem Conſtantinopolim duceret, anathemate obſtringit, Italorum & Barbarorum Italiam occupantium fidem obteſtatur, auxilium ſollicitat, & in Imperatoris ditiones tanquam in certiſſimam prædam involat; ac miſſâ in Galliam legatione ſplendidâ unà cum vinculis & clavibus S. Petri, Carolum Martellum obteſtatur, ut laboranti Eccleſiæ ſuccurrat, & Italiam ab Imperatoris dominio eximeret, & armis tueatur. Ne quid tamen diſſimulem, nonnulli legationem iſtam Gregorio III. non invita veritate aſcribunt. De prioribus verò factis inter omnes, quibus ullus frontis honos ſupereſt, conſtat. Exutam ab eo 715.

Impe-

SÆC. VIII. ab An. DCC. Imperatori poteſtatem, adeò non pernegat, ut de eo quaſi inſigni facto glorietur Card. Baronius * Ad an. 730. Num. 5. *. *Cum nullis*, inquit, *verbis ſcriptiſve Gregorius Papa Imperatorem à cœptis potuit revocare; tempus jam adveniſſe ratus, ut ſecuris ad radicem admoveretur arboris infœlicis, Apoſtolica authoritate, Succidite eam, clamat. Quo tonitru excitati fideles Occidentales mox deſciſcunt penitùs à Leonis imperio, Apoſtolico Pontifici inhærentes. Sic dignum paſtoris idem Gregorius reliquit exemplum, ut in Eccleſia Chriſti regnare ſinerentur hæretici Principes, ſi ſæpè moniti in errore perſiſtere obſtinato animo invenirentur.* Luitprandum Longobardorum Regem Romam cum exercitu venientem precibus adeò fregit, ferocemque hominis animum emollivit, ut teſte Anaſtaſio, quæ fuerat indutus arma exueret *viz.* mantum, ſeu breve palliolum non niſi ad manus perveniens, Armilauſam, veſtem quandam militarem ab humeris ad genua pertingentem, Balteum, Spatham, atque enſem deauratum, nec non coronam auream, & crucem argenteam; quæ omnia ante altare D. Petri depoſuit. Obiit Gregorius die XVII. Januarii anno DCCXXXI. Extant *Epiſtolæ* XV. & *Capitulare* legatis in Bavariam miſſis datum Concil. Tom. VI. pag. 1437. Ex *Epiſtolis* duæ habentur Gr. Lat. inter Acta Concilii Nicæni II. actione 2a. Conc. Tom. VII. pag. 824. & apud Baronium ad an. DCCXXVI. quas tamen Gregorio III. aſcribendas cenſet Labbeus.

Cæterùm *Liturgia* Gregorii noſtri, ſeu *Formula Miſſæ*, unà cum Georgii Codini verſione Græcâ edita eſt à Morello *Pariſ.* 1595. exinde deſumpta in Auctarium Duceanum Tom II. p. 125.

715. LIBER DIURNUS, quo ſolennes literarum, aliarumque rerum Eccleſiaſticarum Formulæ à Pontificibus Romanis antiquitùs uſurpari ſolitæ continentur. Novem Capita complectitur, quovis Capite plures ſub ſe titulos continente. Quis fuerit, qui primus has Formulas collegit & digeſſit, hactenus ignoratur. Liber ipſe collectus videtur, ut non ſine ſummâ veriſimilitudine conjicit Garnerius, ſub Gregorio II. circa annum DCCXV. quod præter MS. Codicis nongentorum circiter annorum vetuſtatem, multa in ipſo libro ſuadere videntur. Opus diu ſuppreſſum, diu deſideratum, tandem eruit, & notis, ut ſolet omnia, doctiſſimis illuſtravit Joan. Garnerius *Pariſ.* 1680. 4°. In hiſce *Formulis* duo præ cæteris notari merentur. 1°. Octavo adhuc ſæculo in more fuiſſe poſitum, ut defuncto Pontifice ab his qui ſedis Apoſtolicæ vicem ſervabant, Exarchus Ravennæ eâ de re certior redderetur; & ut electo convenientibus non Cleri modò, ſed Optimatum etiam & populi votis ſucceſſore relatio ad Imperatorem CP. fieret, electionis approbationem ſubmiſſè rogans: miſſis etiam ad Optimates tum Ravennæ tum Conſtantinopoli poſitos literis, præcipuè verò ad Exarchum, ut electionem vel nomine Principis confirmaret, vel confirmandam curaret. Nec niſi acceptâ demum hâc confirmatione Pontificem ordinari fas erat. Quę omnia ex ipſis Formulis ſole clariora eluceſcunt. 2°. Pontificem jamjam ordinandum ad corpus B. Petri ſolennem fidei profeſſionem edere ſolitum, quâ non modò ſex ſacra Oecumenica Concilia disertè approbavit; verùm *autores novi hæretici dogmatis, Sergium, Pyrrhum, Paulum, & Petrum CP. unà cum Honorio qui pravis eorum aſſertionibus fomentum impendit* [ipſius Formulæ verbis utor] *anathematis condamnatione* nominatim perculit. Unde manifeſtò conſtat futile illud Baronii, Bellarmini & recentiorum Hyperaſpiſtarum κρεοφύγετον, qui Honorii nomen Actis Sextæ Synodi à Græculo quodam fuiſſe intruſum abſque vel leviſſimâ veriſimilitudinis umbrâ comminiſcuntur. Alia Lectori antiquitatis Eccleſiaſticæ curioſo notatu ſanè digniſſima ipſa *Libri Diurni* lectio ſuppeditabit. Vetuſtum hujus *Libri Diurni* Codicem ex Hilarione Rancato Ciſtercienſi acceperat olim Leo Allatius, & exſcriptum publicare in animo habuit; Verùm impreſſione prohibita, in lucem edere fas ei non erat: hunc ipſum Codicem inſpexit Cl. Mabillonius & exinde plurima excerpſit, quæ ſupplementi vice ad editionem Garnerianam nobis exhibet *Muſæi Ital.* Tom. I. p. 32. Vide etiam quæ habet It. Ital. Sect. 31. p. 77.

FÆLIX, gente Anglus in Provincia Merciorum natus, in Cœnobio Croilandenſi ab Ethelbaldo Rege in honorem S. Guthlaci Confeſſoris recèns fundato vitam Monaſticam duxit. Claruit circa ann. DCCXV. inter Synchronos ſuos Rhetor ac Poëta non ignobilis habitus. Scripſit *Vitam S. Guthlaci Anachoretæ Croilandenſis*, quæ habetur apud Surium XI. April. & Mabillon. Sæc. Benedict III. par. 1. p. 263. 715.

GERMANUS, Juſtiniani Patricii à Conſtantino Pogonato interfecti filius, & ipſe ab eodem Imperatore virilia exſectus. Primò Cyzici epiſcopus, deinde anno DCCXV. depoſito Joanne ad Patriarchatum Conſtantinopolitanum evectus. Ann. DCCXXVI. edicto Leonis Imp. & decretis Synodi CP. de tollendis imaginibus præfractè reſtitit, ſeptem Sæculorum authoritatem & exemplum inſulsè obtendens, ac fabulas de imaginibus Deiparæ à D. Lucâ depictis, de Chriſti Pictura ad Abgarum Regem miſſa, ejuſdemque farinæ quiſquilias alias contumaciæ ſuæ prætexens. Integro quadriennio viri pertinaciam patienter tulit clementiſſimus Imperator: cùm verò nullis monitis, nullis documentis ad ſanam mentem, & obedientiam decretis Cæſareis ac Synodicis præſtandam, adduci poſſet; anno demum DCCXXX. habitâ Synodo ſedè Patriarchali motus eſt: ac Platanium in paternam domum ſecedere permiſſus, ſummâ pace ac quiete ſenectutem ſuam exegit. Obiiſſe dicitur die XII. Maii circa an. DCCXL. 715.

OPERA, QUÆ EXTANT.

Epiſtolæ III. viz. *ad Joannem Epiſcopum Synnadenſem*, ad *Conſtantinum Epiſcopum Nacoliæ*, ad *Thomam Claudiopolis Epiſcopum*, Gr. Lat. Concil. Nicæn. II. act. 4. Concil. Tom. VII. p. 289.

Tractatus de ſex Synodis Oecumenicis, quem primus edidit Stephanus le Moyne Gr. Lat. inter Varia Sacra Tom. I. p. 68. Epilogo auctum, & Germano reſtitutum; Antea quippe Anonymum ediderant Juſtelli, & pater & filius.

Ἀνταποδοτικὸς ἢ Ἀνόθευτος, ſive *Apologia pro Gregorio Nyſſeno ejuſque ſcriptis Origeniſmi perperam inſimulatis*, qua præter Nyſſeni defenſionem Origenis etiam errores ſolidè refutavit. Librum, quem injuria temporis nobis eripuit fusè laudat Photius Cod. CCXXXIII. qui & de ſtylo Germani hæc habet: ἐςὶ τῷ λόγῳ καθαρός τε καὶ διειδής, καὶ τὰς ἐν ὀνόμασι τροπὰς εὐςόχως ἀποβαλλόμενος, καὶ τὴν μὲν φράσιν ἡδύνων οὐχ ὑφελκόμενος δὲ πρὸς ψυχρότητα· σχήματι μὲν τὴν ἐπιβάλλειν τῇ προθέσει, ἄμεινος δὲ ἐκλαθεῖν τὰ ἀγωνίσματα· καὶ τῶν μὲν ἀναγκαίων μηδὲν ἔξωθεν ἐπεισάγων οὐδὲν δὲ τῶν ὀφειλόντων ῥηθῆναι παρεῖς, οὔτε τοῖς ἐπιχειρήμασιν, οὔτε τοῖς ἐνθυμήμασιν. *Stylus ei purus ac clarus, verborumque tropos fœliciter uſurpans, Phraſi venuſtâ & eleganti non ad frigiditatem vergens, propoſito validè inſiſtens, par etiam in contentionibus ſuſcipiendis, nihilque citra neceſſitatem immittens, nihilque quod dictu ſit neceſſarium prætermittens, tum conſtructione, tum enthymematibus.*

Haben-

Habentur etiam Gr. Lat. in Auctario Duceano, & apud Combef. Orig. CP. ac Lat. in Biblioth. Patr. ſub Germani nomine *Rerum Eccleſiaſticarum Theoria*, *Orationes* III. in *Encomium*, *Nativitatem*, & *Dormitionem Deiparæ*, *Oratio in Encænia venerandæ Ædis B. Mariæ*, *& in faſcias Domini*, Fragmentum *Orationis adverſus Hæreſes*, aliaque, de quibus agemus in Germano juniore ad annum 1222. cui potiùs tribuenda videntur.

720. HEDDIUS, cognomento *Stephanus*, gente Anglus, Presbyter & Monachus Cantuarienſis, claruit anno DCCXX. Cùm Muſicæ & cantionis Eccleſiaſticæ admodùm peritus eſſet, à Wilfrido Archiepiſcopo Eboracenſi in Northumbrorum regnum evocatus eſt, ut provinciales Muſicæ ad id tempus ignaros doceret. Vir erat, inquit Baleus*, in actionibus literariis, ut ex ejus apparet oratione, ſi tempora rectè conſideremus, tersè, nitidè, & eleganter eruditus. Extat *Vita Wilfridi* hortante Accâ Epiſcopo Hagulſtadenſi ſcripta, in Archivis Eccleſiæ Sariſburienſis, & in Bibliothecâ *Cottonianâ* ex qua deſumptam evulgavit Joannes Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. par. 1. pag. 671. Scripſit item Heddius *Vitas Eat & Tumberti*, aliaque plura; quæ an exſtent hodienum, non liquet.

* Cent. 1. c. 92.

720. P. II. EDDIUS *Stephanus*, Anglus, Monachus Cantuarienſis, claruit anno DCCXX. Vitam S. Wilfridi Eboracenſis Epiſcopi, auctore Eddio, ex Bibliothecæ Cottonianæ codice, literis partim Saxonicis, partim Longobardicis, ante annos ſeptingentos exarato, Tho. Galei beneficio, uti ipſe agnoſcit, deſcriptam, vulgavit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 671. Verùm cùm è codice Cottoniano capita quædam avulſa eſſent, poſteà beneficio Viri Cl. Edoardi Bernardi Oxonienſis accepit capita duo cum duobus dimidiis, ex codice Sariſburienſi reſtituta, quæ, unà cum variantibus totius vitæ lectionibus, nobis exhibet *ibid.* Part. II. p. 550. tandem Eccleſiæ Sariſburienſis codicem, eum nempe quo uſus eſt olim Reverendiſſimus Uſſerius, nactus, hanc Vitam emaculatam & haud parum auctam edidit ipſe Galeus *Hiſt. Angl. Scriptor.* T. III. *Oxon.* 1691. p. 40.

720. P. II. AUCTOR *Vitæ S. Bertilæ* claruit circa ann. DCCXX. Haud diu enim poſt S. Virginis obitum (obiit illa anno DCCII.) vixiſſe ex ipſius verbis colligi poteſt. Vitam ſcripſit S. Bertilæ Virginis & Abbatiſſæ Kalenſis primæ, editam ex Codd. MSS. Corbeienſis Monaſterii à Joan. Mabillonio *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 21.

720. P. II. AUCTORES *Vitæ S. Auſtrebertæ*; Anonymi duo, hoc circiter tempore claruiſſe videntur. Prior circa annum DCCXX. Poſterior tempore ſuppar, for-
730. ſan circa annum DCCXXX. Scribit enim num. x. ſe miraculum quoddam B. Virginis ab adoleſcentulâ, quæ apud eam fuerat educata, accepiſſe; *quæ huc uſque*, inquit, *vivit in corpore*. Extat utriuſque Vita S. Auſtrebertæ, Virginis & Abbatiſſæ Pauliacenſis in Caletis, apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 27. Priorem poſteriore loco poſuit. Poſterioris Auctor qui priorem interpolavit, habetur etiam apud Surium ad *Februar.* x. Confer Bollandum eodem die.

720. P. II. ANTENOR, quâ gente, vel ſtirpe ortus, incertum; dignitate Epiſcopus, claruiſſe videtur circa annum DCCXX. Scripſit Vitam S. Silvini apud Morinos in Galliâ Epiſcopi, quem vivum impensè coluerat. Hanc poſteà interpolavit & expolivit Anonymus quidam, qui vixit ante medium Sæc. IX. Periit genuinum Antenoris Opus. Extat interpolatum apud Catellum in *Hiſtoria Epiſcoporum Toloſatium*, Bollandum *Februar.* xvii. Tom III. p. 24. & 257. ubi varia de genere Sylvini, de patriâ, Epiſcopatu, adventu in Belgium, obitu, & tranſlationibus diſcutiuntur. Denique apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 295.

723. BONIFACIUS, Winifridus patriâ linguâ dictus, natione Anglus, Cridioduni in agro Devonienſi natus an. DCLXX. Tredecim annorum juvenis in Monaſterium Exonienſe ſeceſſit, ex quo poſtea in Monaſterium Nuiſcellenſe migravit, & Wimberti ſive Wigberti Abbatis diſciplinæ ſe commiſit, à quo politiori literatura inſtitutus inter primores ævi ſui Eruditos locum tenuit. Triceſimo circiter ætatis anno Presbyter ordinatus eſt, id eſt, an. DCC. & Wigberto Abbati ad Concilium Nationale à Brictwaldo Archiepiſcopo Cantuarienſi habitum profecto comes adhæſit. Paulò poſt circa an. DCCIV. pio Evangelium inter Ethnicas regiones prædicandi deſiderio tactus, ægrè impetrata ab Abbate venia, in Friſiam transfretavit; & in agro Ultrajectenſi aliquandiu commoratus, poſtquàm parùm apud Radbodum Friſonum Ducem Gentilibus ſuperſtitionibus perditè addictum profeciſſet, in Angliam anno DCCXVI. reverſus eſt; & oblatam ſibi à Monachis Cœnobii præfecturam recuſavit. Anno circiter DCCXVIII. commendatitiis Danielis Epiſcopi Wintonienſis literis munitus, intermiſſum prædicandi munus iterum repetiit; & poſtquàm Romam profectus reliquias quaſdam, & literas miſſorias à Gregorio Papa obtinuiſſet; per Boiariam, Thuringiam alioſque Germaniæ fines Evangelii lucem longè latéque propagavit. Auditâ dein Radbodi nece in Friſiam ſe contulit; & Willebrordo Friſonum Apoſtolo per triennium adhæſit, & in ſacro ſuo munere obeundo egregias ei ſuppetias tulit. Poſt triennium in Germaniam reverſus inter Haſſios Chriſtianam fidem diſſeminavit. Anno DCCXXIII à Gregorio Papa Romam evocatus, pridie Cal. Decembr. Epiſcopus Germanorum ordinatus eſt, & depoſito Winifridi nomine Bonifacius exin vocari cœpit. In Germaniam redux munus ſibi demandatum ſtrenuè excoluit, multa Ethnicorum ad fidem converſorum millia ſacro lavacro tinxit, Monaſteria & Eccleſias paſſim fundavit, fundatis præfectos dedit, plures ex Anglia Clericos in laboris & muneris ſui partem vocavit, omnia & Apoſtoli & Epiſcopi munia ſedulò peregit. Anno DCCXXXII. Pallium Archiepiſcopale à Gregorio III. meruit. Anno DCCXXXVIII. Romam tertiùm perrexit, Gregorium Papam de Eccleſiæ graviſſimis conſulturus. Anno DCCXLII. Concilio Germanico; DCCXLIII. Leptinenſi præfuit. Frequentia adhuc Concilia celebravit, Eccleſias à ſe priùs inſtitutas viſitavit, hæreſes pullulantes compeſcuit, & exortis ſubinde corruptelis remedia diligenter excogitavit. Anno DCCLIV. commendata Eccleſiæ Moguntinæ, quam hactenus rexerat, Lullo diſcipulo ſuo cura, in Friſiam contendit, ut relapſam in Paganiſmum gentem ad fidem reduceret. Ac primò quidem res ei fœliciter ſucceſſit, multis hominum millibus baptizatis, & Eobano Trajecti Epiſcopo conſtituto: mox autem ab irruentibus tumultuaria vi Paganis apud Doccomium Friſiæ olim Orientalis vicum interfectus, die v. Junii eodem anno Martyrii Palmam reportavit. Scripſit *Vitam S. Livini*, & *Epiſtolas* plures, quas primùm in lucem eruit, & cum notis edidit Nic. Serarius Moguntiæ 1605. recuſas ibidem 1629. *Epiſtolæ* quædam hinc inde habentur Concil. Tom. VI. omnes verò in Bibliothecâ Patrum Tom. XIII. pagin. 70. *Vita S.*

Vid. Willibaldi vit. S. Bonif. ap. Sur. Jun. 5. integrius à Serario cum Epiſtolis. Bonif. edit. Mogunt. 1605 & Vit. Bonif. ab Othlono Script. ap. Sur. ibid. & cum not. ap. Serar. rerum Mogunt. l. 3.

Livini extat etiam apud Mabillon. Sæc. Benedict. II. pagin. 449. ab eo ſeniori cuidam Bonifacio, qui ſuperiore ſæculo floruiſſe dicitur, aſcripta. Statuta quædam S. Bonifacii edidit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. IX. pagina 63. Plura alia ſcripſiſſe fertur Bonifacius, quæ ſigillatim enumerant Balæus*, & Arnoldus Wion † *Librum illius de fidei Unitate* laudat Zacharias Papa lib. II. vitæ, cap. 10.

* Cent. 2. cap. 13.
† Lign. Vitæ l. 5. p. 688.

725. P.II. ANONYMUS *Vita S. Walarici* Scriptor, circa ann. DCCXXV. claruiſſe videtur. Scripſerat Vitam S. Walarici primi Leuconaenſium Abbatis, (obiit is anno DCXXII.) Rambertus, ejuſdem Cœnobii Abbas. Hanc utpotè prolixiorem, & ſermone ſimplici & impolito exaratam, juſſu Hugonis Rothomagenſis Archiepiſcopi, in compendium redaxit Anonymus noſter, & à ſe ornatam & expolitam Theodino Abbati nuncupavit. Extat apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* II p.76.

729. JONAS, gente Gallus, Monachus Fontanellenſis, claruit anno DCCXXIX. Scripſit jubente Baino Abbate ſuo *Vitam S. Wulframni Senonenſis Epiſcopi*, qui obiit anno DCCX. Extat hæc Vita apud Surium XX. Martii Mabillon. Sæc. III. part. I.

730. COSMAS HIEROSOLYMITANUS, ut aliqui volunt, *Hagiopolites*, dictus, Italiâ oriundus, vir omni politioris literaturæ genere excultiſſimus, claruit anno DCCXXX. A Saracenis prædonibus captus, Damaſcum abductus eſt: & à Joannis Damaſceni Patre in domum receptus, Joanni adhuc juveni Præceptor datus eſt. Tandem Epiſcopus Majumæ factus eſt. Scripſit *Hymnos* XIII. *in Præcipuas anni feſtivitates*, eâ arte compoſitos, ut initiales literæ omnium ſententiarum, quibus unuſquiſque Hymnus conſtabat, in unum Collectæ, ſententiam quandam breviuſculam Hymno præfixam efformarent. Extant Latinè ſolummodò iſti *Hymni* in Bignæi Appendice ad Biblioth. Patr. *Pariſ.* 1624. pagin. 716. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XII. pagina 734. Ἀνὴρ εὐφυέστατος inquit Suidas*, καὶ πνέων μουσικὴν ὅλως τὴν ἐναρμόνιον. *Vir ingenioſiſſimus, & modulationem Muſicam totus ſpirans.* Teſtes ſunt, præter Hymnos ſuprà memoratos, Ἀσματικοὶ Κανόνες, de quibus ſubdit Suidas, *eos nullam comparationem admittere, nec admiſſuros unquam.* In his non infimum meretur locum *Triodium*, ſeu *Canticum tribus Odis conſtans*, quod habetur in Officio Græcorum ſacro, à Septuageſimâ ad Sabbatum ſanctum recitari ſolito. Primam ejus partem, tres inquam Odas, in figuram ſanctæ & vivificæ Trinitatis excogitavit Coſmas noſter; in magnâ ſanctâque Domini Hebdomade, appellatione ferè cujuslibet diei per acroſtichidas cantus concinnans. Reliqua pro cæteris Hebdomadibus Theodorus & Joſephus Studitæ addiderunt; ut ex Nicephori Calliſti *Synaxario* diſcimus. Poſteà multis à Marco Monacho adjectis, *Tetraodion* appellari cœpit. Quænam verò fuerint Coſmæ noſtri, quænam aliorum, in hoc libro partes, ex recentioribus Græciæ Scriptoribus optimè nos docet Leo Allatius Diſſert. I. de libris Eccl. Græcorum pag. 69.

* In V. *Ioan. Damaſc.*

730. P.II. COSMAS HIEROSOLYMITANUS, claruit anno DCCXXX. Præter reliqua ejus Scripta, de quibus ſuprà egimus, extat ejus ἔκφρασις, ſive *Enarratio metrica* ſingulorum Pſalmorum totius Pſalterii Davidici carmine Jambico. Cujus hoc initium, Ἔκφρασις ὡραιοτάτη εἰς τὸν θεῖον καὶ προφητικώτατον Δαυὶδ Κοσμᾶ ποιητοῦ. Προοίμιον.

> Μετὰ τὸν μέγιστον Μωσῆν καὶ μέγαν ἐν προφήταις
> Καὶ πρώτιστον δημαγωγὸν, &c.

Habent MS. Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* juxta ordinem Lambecianum CXCVII. Neſſelianum LIII. De hoc Opere vide quæ habet Cl. Lambecius *Comment.* lib. III. pag. 103. 227. Vide etiam Cod. LX. num. 1.

JOANNES, DAMASCENUS à Patriâ, *Chryſorrhoas* ab eloquentiâ, & *Manſur* ſeu *Manſeron* ab Arabibus dictus, natus eſt Damaſci patre inter cives ſuos primario, qui Saracenorum Principi à ſecretioribus erat conſiliis. Ipſe Joannes in Paternâ domo à Coſmâ liberalibus diſciplinis inſtitutus, præclaram ſibi doctrinæ & eloquentiæ famam brevi comparavit. Defuncto patre, à Saracenorum Chalifa in aulam adſcitus in intimiori conſeſſu locum paternum obtinuit. Anno circiter DCCXXVIII. fervente controverſiâ Iconoclaſticâ, ipſe imaginum cauſæ impensè favens, Epiſtolas contra Leonis Imp. molimina ad amicos quaquaverſùm dedit, ab iis palàm evulgandas, ac longè latèque diſtrahendas. Hinc commotus Leo Imp. confictâ ſub Joannis nomine Epiſtolâ effeciſſe dicitur, ut Damaſci Princeps de Joannis fide malè ſentiret, ac dextram ei amputaret. Neve egregio iſti Iconoduliæ Confeſſori deſit miraculum, manus ei Deiparæ interceſſione in integrum reſtituta fertur. Verùm, ut rem dicam, tota iſta quanta quanta eſt, hiſtoria fabulam ſapit putidiſſimam, nec alium autorem habet, quàm nugaciſſimum illum *Vitæ Damaſceni* Scriptorem, Joannem inquam Hieroſolymitanum. Fabulæ totius futilitatem & ineptias uberrimè demonſtrat Cl. Spanhemius, *Hiſt. Imag. Reſtit.* Sect. II. numer. 13. Eodem circiter tempore miſſionem à Chalifa ægrè impetrat Joannes, & Coſmam inſtituti ſui ac itineris comitem nactus, divenditis priùs & inter pauperes diſtributis facultatibus, Hieroſolymam profectus eſt: ubi Presbyteratûs dignitate inſignitur: atque exinde, vitam Monaſticam jamdiu meditatus, in S. Sabæ Lauram ſeceſſit, ibi reliquum vitæ tempus honeſto otio exacturus; anno DCCXXX. ad ſcribendum ſe contulit; & *Orationes de Imaginibus* in lucem emiſit. Anno DCCXLIX. Anaſtaſium S. Euthymii Cœnobii Abbatem, extinctam Petri Fulloni *de Triſagio* hæreſim in lucem revocantem ſcriptis & voce oppugnavit. Anno circite. DCCL. diem ſupremum obiit. Doctrinæ & eruditionis famam nemo, cui ſanum ſinciput, ei denegabit. Eximiam ejus Philoſophiæ & Mathematicarum diſciplinarum ſcientiam Joannes Hieroſolymitanus maximoperè celebrat. Egregiam verò rei Theologicæ peritiam omnes norunt. In rebus tamen Hiſtoricis immanè quantùm erat credulus: unde candidè ſatis notat Baronius* *in multis ejus ſcriptis fidem vacillare, & compluribus ipſum ſcatere mendaciis*; quod quidem non uno exemplo oſtendit Caſaubonus *Exercit.* XIII. num. 38. p. 305. 738.

* Ad an. 31. num. 75.

OPERA.

DE Fide Orthodoxâ libri IV. Prodierunt ſeorſim, Lat. *Pariſ.* 1507. 4to. Græc. *Veronæ* 1531. 4to. Græc. Lat. inter alia Damaſceni Opera *Baſil.* 1548. 1575.

Parallelorum Opus, ſeu *Eclogæ* ſive *Collectanea ex S. Scripturâ, ſanctiſque Patribus* depromptæ, & in locos Communes digeſta. Latinè ſolummodò habentur inter Opera Damaſceni, à Jacobo Billio pri-

primùm edita. Græcus verò textus in variis Galliæ Bibliothecis ſupereſt.

Liber de iis, qui in fide obdormierunt, qui ab omnibus ferè propter fabulas ineptiſſimas Damaſceno abjudicatur. Prodiit Gr. unà cum libris *de Fide Orthodoxâ Veronæ* 1531. 4to. Gr. Lat. ſeorſim *Venetiis* 1541. 8vo. & inter cætera Damaſceni Opera in utraque Editione *Baſileenſi*.

De ſacris Imaginibus Orationes III. prodierunt ſeorſim Gr. *Romæ* 1553. 8vo. Lat. *Antverp.* 1556. Græc. Lat. in Editione *Baſileenſi* 1575. Lat. in reliquis editionibus.

Oratio, quomodo ad Imaginem Dei creati ſumus. Habetur Gr. Lat. in Editione *Baſileenſi* 1575.

De duabus Chriſti voluntatibus & actionibus, reliquiſque naturalibus proprietatibus liber. Extat Græc. Lat. in Editione *Baſil.* 1575.

De naturâ compoſitâ contra Acephalos hæreticos ſeu Monophyſitas. Extat Græc. Lat. in edit. *Baſil.* 1575.

Aliud Damaſceni de eodem argumento *Opuſculum* ἀκέφαλον Latinè extulit Hen. Caniſius Antiq. Lect. Tom. IV.

Contra Neſtorianos liber, ab eodem Latinè editus ibidem.

Argumenta contra Neſtorianos eum quæſtionibus & reſponſionibus de fide, à Joanne Wegelino Græc. Lat. cum notis evulgata *Auguſtæ-Vindel.* 1611. 8vo.

Epiſtola de Triſagio. Habetur Gr. Lat. in editione *Baſil.* 1575.

Adverſus Manichæos liber, ſeu *Dialogus inter Orthodoxum & Manichæum de duobus rerum Principiis.* Prodiit Gr. Lat. ſeorſim *Baſil.* 1578 8vo. *Patavii* 1572. 8vo. & in edit. *Baſil.* 1575.

De Hæreſibus liber, ſeu *Catalogus Hæreſium*, quæ ad illius tempora extiterunt. Habetur Gr. in editione *Pariſienſi* 1619. Pars poſterior, à Neſtorianis incipiens, quæ ſola Damaſceno debetur. Pars enim prior nil aliud eſt, niſi Epiphanii Anacephalæoſis. Integrum tamen Opus dedit Græc. Lat. Cotelerius Monument. Eccleſ. Gr. Tom. I. p. 278.

Diſceptatio Chriſtiani & Saraceni, Latinè ſolummodò hactenùs excuſa.

Fragmentum Sententiarum de octo Paſſionibus, ſeu *Vitiis capitalibus*; Latinè tantùm excuſum. Græcus textus extat in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi.

De die judicii Homiliâ, ſeu *tractatus brevis*, Latinè ſolùm. Et Latini quidem cujuſdam autoris Opus eſſe cenſet Labbeus.

Epiſtola ad Zachariam Doarorum Epiſcopum de corpore & ſanguine D. N. Ieſu Chriſti, unà cum alio prolixiori capitulo de eâdem re, à Petro Pantino Gr. Lat. Edita *Antverp.* 1601. & exinde in Editionem *Pariſ.* 1619. deſumpta.

De Reſurrectione & Paradiſo libellus. Prodiit Gr. *Pariſ.* 1641. 16°.

De Transfiguratione Domini Oratio. Extat Gr. Lat. in editionibus *Pariſienſibus.*

Oratio de Sabbato ſancto, à Petro Pantino Gr. Lat. edita *Antverp.* 1601.

De Nativitate Deiparæ Orationes III. à Jacobo Billio primùm Gr. Lat. editæ in editione *Pariſ.* 1577. Ex iis duæ poſteriores in nonnullis Codicibus MSS. Andreæ Cretenſi inſcribuntur.

De Dormitione ſive Aſſumptione B. Mariæ Orationes II. quarum poſterior manifeſtò ſpuria eſt. Ibi enim citatur Eutymius, qui ſub Alexio Imp. vixit. Extant Latinis tantùm typis excuſæ, Græcis verò textus in Bibliothecis Gallicanis ſupereſt.

De Chriſti Nativitate, de ejuſdem Epiphaniâ, & de Feſto Pentecoſtes, Iambi Pentaſtichi, Acroſtichi, ab Aldo Manutio primùm Gr. Lat. editi unà cum aliis Poëtis Chriſtianis, *Venetiis* 1501. 4°. & exinde in editionibus Damaſceni Operum ferè omnibus.

Oratio ad Chriſtum verſibus Anacreonticis compoſita. Extat Gr. Lat. in editionibus *Pariſ.*

Varia Cantica numeris ſoluta, de Aſcenſione Chriſti; de Transfiguratione, in Annunciationem Deiparæ. Habentur Gr. Lat. in editione *Baſileenſi* 1575.

Oratiuncula quædam ad *Dominum, Deiparam, & Archangelum*, &c. Extant Latinè ſolummodò.

Ὀκτώηχος, ſeu ὀκτὼ ἦχοι, ſeu *Eccleſiaſtica Græcorum Cantica*, quæ *Octoſoni* inſcribuntur authoribus Damaſceno, Metrophane Smyrnæo, & aliis Eccleſiæ Orientalis Doctoribus. Extant Latinè in editionibus *Pariſ.* Græcus textus in Bibliothecis Gallicanis reperitur.

De Dialecticâ liber ad Coſmam Maiumæ Epiſcopum. Extat Gr. in editione *Baſil.* 1575.

De decretis, & placitis primæ Inſtitutiones ad Ioannem Epiſcopum Laodicenum. Habentur Græc. Lat. in editione *Baſil.* 1575.

Phyſica, ſeu *Ariſtotelicæ Philologiæ compendium* quoddam. Extat Latinè ſolummodò in editionibus *Pariſ.*

Hiſtoria Indica, ſive *vita & converſatio* SS. *Barlaami & Ioſaphati*, ſeu *duorum militum Chriſti*; de quâ duo inprimis ſunt quærenda 1°. Utrùm vera an ficta ſit Hiſtoria; fabulam eſſe, non veram Hiſtoriam, multis ex ipſo Opere demonſtrari poterat, nec ulli dubium eſſe poteſt, qui ipſam Hiſtoriam attentè perlegerit. Fuiſſe forſan quendam Barlaamum & Joſaphatum, & generalia quædam Operis fundamenta, vero non diſſimile eſt, reliqua ex autoris ingenio ficta: Et in hanc quidem ſententiam miſſis aliis deſcendere video Cl. Huetium *; *ea fabula*, inquit, *Romanenſis quidem eſt, ſed pia, de amore agit, ſed divino; plurimum hic ſanguinis effuſum eſt, ſed martyrum; ad hiſtoriæ normam, & ex fabulæ Romanenſis legibus, Opus illud elucubratum eſt; nihilominus tamen etſi veriſimilitudo ibi ſatis accuratè obſervata eſt, tot tamen figmentorum præfert indicia, ut qui ſeriâ animi cogitatione Opus legerit, is confictum eſſe nunquam ſit iturus inficias.* 2°. An Damaſceni ſit? Præterquàm enim quòd Spiritum Sanctum à Filio procedere doceat, in nonnullis Codicibus MSS. Joanni Sinaitæ (viz. ut opinor, Joanni Climaco) inſcribitur, quod quidem pluribus apertè ſatis refellit Jac. Billius *Præfatione ad novam verſionem* à ſe adornatam. Extat Latinè ex vetuſtâ Monachi cujuſdam (non Gregorii Trapezuntii, uti malè præ ſe fert titulus) verſione in editionibus *Baſileenſibus*, & ſeorſim *Colon.* 1593. 8°. *Antverp.* 1602. 8vo. ex Jacobi Billii verſione in editionibus *Pariſienſibus.* Græcè habetur MS. in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi.

* De Orig. fab. Rom. p. 60.

Vita Stephani Iunioris, qui ob cultum imaginum mortem oppetiit, extremo ille ſupplicio à Conſtantino Copronymo affectus eſt anno 767. Adeò ut dicendum ſit, aut hanc *Vitam* Damaſceno ſuppoſitam eſſe, aut Damaſcenum ante annum 767. non obiiſſe. Habetur Latinè in editionibus *Pariſ.* & apud Surium XXVIII. Novemb. Græcè verò MS. in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi.

Prodierunt Opera Joannis Damaſceni, partim Græcè, partim Latinè, *Baſil.* 1539. 1548. 1575. & curâ Jacobi Billii *Pariſ.* 1577. 1603. 1619. f. In hoc verò Pariſienſes longè ſuperat editio Baſileenſis tertia; quòd multò plures Damaſceni tractatus Græcè exhibet.

Epiſtola de SS. Imaginibus ſub Damaſceni nomine Græc. Lat. edita eſt à Fr. Combefiſio *Orig. CP.* pag. 110. quam tamen revera eſſe *Epiſcoporum Orientalium Synodicam*, diu poſt Damaſceni mortem ſcriptam, luculenter probat Combefiſius ibidem.

Oratio demonſtrativa de Sanctis & venerandis Imaginibus adverſùs Copronymum Imp. Extat Gr. Lat. à Combefiſio cum notis edita *Auctar.* Nov. Tom II. pag. 663. Damaſceni verò fœtus haud videtur eſſe.

OPERA 'Αναμφιλ. ; quæ ſuperſunt.

H*Omilia in Nativitatem Deiparæ, in Annunciationem ejuſdem, in Aſſumptionem ejuſdem. Encomium S. Joannis Chryſoſtomi ; Homilia in Ficum areſactam.*

Libellus Orthodoxæ fidei. De Virtute & Vitio. In Nativitatem Domini Sermo hiſtoricus. Definitiones plures.

De Divinitate & incarnatâ œconomiâ D.N.I.C. contra execrandas Iacobitarum Superſtitiones. Liber Eliæ Epiſcopo dictatus, & ab eo ad Petrum Metropolitam Damaſcenum miſſus. *Contra Neſtorianos liber. Teſtimonia SS. Patrum demonſtrantia unicum eſſe Chriſtum ex duabus naturis conſtantem. Opus Paſchale.*

Lexicon Etymologicum. Paracletice in B. Virginem ſecundùm octo Tonos Græcorum diſtincta. *Oratio in S. Barnabam. Homilia de Reſurrectione Chriſti, & de non judicando, nec ulciſcendo. Narratio de S. Artemio ex Philoſtorgio. Canones varii in Sanctorum ſolennitates. Troparia penè innumera.*

Scholia in Categorias Ariſtotelis. De Menſibus Macedonum. Collectio variarum Hypotheſeon. De divinis Mandatis. De tribus animæ Facultatibus. De Libero Arbitrio. Logica compendium. Collectio Teſtimoniorum ex SS. Patrum ſcriptis; de Trinitate, duabus in Chriſto naturis, œconomia divina aliiſque Eccleſiaſticis dogmatibus, in Capita XLI. diſtributa, quæ tamen an genuinum Damaſceni ſit Opus, haud adeò ſibi conſtare agnoſcit Labbeus.

Alia fortaſſe plurima hinc inde deliteſcentia reperiri poſſent. De ineditis verò Damaſceni, qui plura cognoſcere velit, conſulat *Conſpectum omnium Operum S. Damaſceni*, quem in lucem emiſit Phil. Labbeus *Pariſ.* 1652. *4to.* quo tempore novam Damaſceni editionem in animo habuit, quod & ante ipſum meditatus erat Joannes Aubertus, ad quem proinde plura Damaſceni, aliorumque huc ſpectantia Opera Græcè è MSS. Codicibus eruta, quædam etiam à ſe Latinè verſa tranſmiſerat Leo Allatius, qui hoc etiam nomine Labbeum plagii inſimulat, quòd poſt Auberti mortem ſchedas ſuas Româ miſſas expilarit. *Operam*, inquit, *& oleum perdidimus, & alienos labores ſurripiens, ſe graculus neſcio quis circumveſtit.* Ut verò omnibus innoteſceret, quid ipſe in Damaſcenum contulerit, Catalogum Operum ad Aubertum tranſmiſſorum, *Symmictorum* ſuorum calci ſubnectendum curavit pagin. 445. Interim nova hæc, & toties promiſſa, editio in hunc uſque diem nuſquam prodiit.

730. ORDO ROMANUS, *de Divinis Officiis & Miniſteriis per totius anni circulum.* Scriptus videtur hoc Sæculo, adeóque Cl. Uſſerium ſecuti circa annum 730. collocamus. Certè nec de Autore, nec de ætate hujus Operis ſatis conſtat. Ipſe autor penitùs ignoratur, etſi fuiſſe aliquem non infimæ notæ ex Romanæ Eccleſiæ Clericis veri non abſimile eſt. Quod ætatem ſpectat, ſunt qui eo circiter tempore fuiſſe in Galliam miſſum volunt, quo Carolo M. procurante Divina Officia cum Romano cantu in Galliam ſunt introducta. Verùm ex ipſo Opere deprehendi poſſunt, quæ autorem Carolo M. antiquiorem fuiſſe arguunt. Interim improbabile non eſt librum in Gallias tranſmiſſum ab Alcuino auctum fuiſſe & interpolatum; quin & non pauca obſervari poſſunt, quæ tempora ævum Carolinum ſequentia manifeſtò ſapiunt. Quòd verò hunc librum fuiſſe *Codicem Gelaſianum* conjiceret Melchior Hittorpius, in eo ſanè toto erravit cœlo, ut ex ipſo Gelaſii codice nuper edito primâ facie liquidò conſtat. Extat hic *liber* inter *Scriptores de Divinis Officiis* à Melch. Hittorpio editos *Pariſ.* 1610. p. 1. & in quavis ferè Bibliothecæ Patrum editione: alibi etiam à Caſſandro, atque aliis editus.

AUCTOR *Vitæ S. Botulfi*, natione, ut videtur, Anglus, circa annum DCCXXX. vel non diu poſteà, claruiſſe videtur. Refert enim *num.* x. ſe ab his qui S. Botulfi imbuti ſunt diſciplinâ, quique ejus, dum viveret, uſi ſunt præſentiâ, miracula ab eo patrata didiciſſe. Scripſit Vitam S. Botulfi Abbatis Ikanhoenſis in Angliâ primi. Situm erat illud Monaſterium, à S. Botulfo conditum, apud Anglo-Saxones, ad Withamam fluvium in agro Lincolnienſi prope Oppidum Boſtonum ſive (*Botolf's Town*,) ut Cambdenus noſter acutè conjicit. Vitam hanc integram & ſinceram ex Membranis Cœnobii Uticenſis in Neuſtriâ, primus edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 4. 730. P. II.

AUCTOR *Vitæ S. Richmiri* claruit circa annum DCCXXX. Vixit quippe ſub Attio, Richmiri anno circiter DCCX. defuncti ſucceſſore, adhuc in vivis agente, ut *num* xviii. ipſe nos docet. Scripſit Vitam S. Richmiri, apud Cœnomannos Abbatis. Habetur apud Bollandum *Januar.* xvii. & Mabillon. *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 228. 730. P. II.

AUCTOR *Vitæ S. Goaris*, Cœnobii S. Goaris in Diœceſi Trevirenſi (ut credi par eſt) Monachus, circa annum DCCXXX. claruiſſe videtur. Neque enim ipſius ætas certò ſtatui poteſt, niſi quòd Opus ejus Wandalberti Diaconi Prumienſis tempore, qui vixit & ſcripſit anno DCCCXXXIX. vetuſtum & perantiquum exemplar habebatur. Compoſuit Vitam S. Goaris Confeſſoris & Eremitæ circa an. DCXLIX. defuncti; quam ex MS. Cod. Herouvalliano Actis ſuis Benedictinis inſeruit Jo. Mabillonius *Sæc.* II. p. 275. 730. P. II.

GREGORIUS III. natione Syrus, Joannis filius, ex Presbytero Eccleſiæ Romanæ factus Pontifex anno 731. die xxii. Februarii, Gregorii deceſſoris veſtigiis ſedulò inhæſit; imaginum cauſam ſtrenuè tutatus eſt, Iconoclaſtas crebris anathematum fulminibus obruit, Italiam à Græcorum Imperatorum regimine abſtrahere perrexit, circumpoſitas Romæ ditiones S. Petri nomine ſi Diis placet, in Eccleſiæ Dominium vendicare & arripere cœpit. Ineunte ſtatim Pontificatu commonitorias ad Leonem Imp. de imaginibus reſtituendis literas miſit. Verùm Gregorio Presbytero, cui literæ erant commiſſæ, eas Imperatori in manus dare verito, res eventu caruit. Reverſus igitur Romam Gregorius, in Synodo cauſam agere coactus eſt, ac depoſitionis ſententia ægrè elapſus, Conſtantinopolim iterum legatus eſt, aliis ejus argumenti literis munitus. Verùm Imperatoris juſſu in Sicilia comprehenſus literis exuitur, in exilium amandatur. Re in urbem delatâ, Gregorius Papa collectâ undique Epiſcoporum Italorum Synodo, fulminibus ſævit, & imaginum inimicos diris devovet, lato eâ de re inſigni conſtituto. Miſſus ex Synodo Conſtantinus Defenſor, qui commonitorias ad Imperatorem literas deferret, uti & anno ſequente Petrus Defenſor, eandem quam Gregorius Presbyter, 731.

SÆC. VIII. abAn.DCC. byter, fortunam experiri ſunt. Anno 739. Roma à Luitprando Longobardorum Rege obſeſſa Gregorius Papa ſubſidium à Carolo Martello ſupplex petiit, miſſis in Galliam legatis, qui literas & claves, vinculaque D. Petri ad flectendum citiùs Caroli animum deferrent. Obiit anno 741. die x. Novembris. Extant *Epiſtola* VII.& *Excerpta* XXXIII. *ex Patrum dictis, Canonumque ſententiis, de diverſis criminibus & eorum remediis*, Concil. Tom. VI. pag.1468.

732. EGBERTUS, natione Anglus, Regio Northumbrorum ſanguine ortus. Eadberti quippe Regis frater. Defuncto Wilfrido anno 732. Archiepiſcopus (non, quod habet Oudinus, Cantuarienſis,) ſed Eboracenſis factus eſt. Fratris ſui potentiâ & opibus fretus Eccleſiam Eboracenſem in illuſtriorem longè ſtatum evexit; & cùm elatioris ingenii vir fuerit, pallium à Pontifice Romano ſedi ſuæ impetravit. Vir erat promovendis ſtudiis natus, & eruditorum omnium Mecænas optimus; unde nobiliſſimam Bibliothecam, teſte Malmsburienſi *, Eboraci conſtituit, de qua præclarè Alcuinus Epiſtola ad Carolum M. *Date mihi*, inquit, *exquiſitioris eruditionis ſcholaſticæ libellos, quales in patria habui per bonam & devotiſſimam magiſtri mei Egberti Archiepiſcopi induſtriam; & ſi placet, excellentiæ veſtræ remittam aliquos ex pueris noſtris, qui excipiant quæque neceſſaria, & revehant in Franciam flores Britanniæ.* Obiit Egbertus anno 767 Epiſcopatûs 36. Scripſit *Dialogum de Eccleſiaſtica Inſtitutione*, quem ex Bibliothecâ Cottonianâ primus in lucem protulit, & unà cum Bedæ Opuſculis quibuſdam edidit Cl. Waræus *Dublin.* 1664. 8°. exinde translatum in Concil Tom.VI. pag. 1604. *Excerpta* CXLIV. ex dictis & Canonibus SS. Patrum ab Egberto concinnata, & ad Eccleſiaſticæ politiæ conſtitutionem conducentia, extant ab Hen.Spelmanno primùm edita Conciliorum Britannicorum Tomo I. *Londini* 1639 exinde Conciliorum Tom VI. pagina 1586. Scripſit adhuc Egbertus *Pœnitentiale* quatuor libris diſtinctum, quod in plurimis Academiæ tum Cantabrigienſis tum Oxonienſis Bibliothecis Manuſcriptum hodie ſervatur. Ex libro ſecundo *Canones* XXXV. edidit idem Spelmannus, qui habentur etiam Concil Tom.VI pag 1601. Ampliorem *Pœnitentialis* portionem edidit Morinus in Appendice ad Libr. *de Pœnitentia* paginâ 11. Integrum Opus utinam aliquando evulgaretur. Et iſta, & Gregorii III. Excerpta plurima habent communia cum Bedæ *Libello*, ſeu *Canonibus de Remediis peccatorum*: Cæterùm notari velim hos Bedæ *Canones* in editione Antonii Auguſtini *Pœnitentiali Romano* ſubjunctâ Egberti Archiepiſcopi nomen præ ſe ferre.

* De geſtis Pontif. Angl. l.3. p.133.

740. FREDEGARIUS SCHOLASTICUS, gente, ut videtur, Gallus; claruit anno 740. Scripſit, jubente Childebrando Comite, Pipini Regis patruo, *Hiſtoriam*, ſeu *Chronicon de geſtis Francorum*, ab anno 596. quo deſiit Gregorius Turonenſis, exorſus, & ad annum 739. progreſſus. *Hiſtoria* iſta Gregorio Turonenſi Appendicis vice ſubnecti ſolet, ſub Fredegarii verò nomine primùm edita eſt à Marquardo Frehero in *corpore veterum Hiſtoricorum Francicorum*, (qui & Appendicem Anonymi cujuſdam ab Anno 739.ad 768 pertingentem annexuit) & exinde auctior ab Andreâ Quercetano Scriptor. Francic. Tom. I. pag. 740. & in Bibliothecâ Patr. Tom.XI. pag. 740. Scripſit & *Hiſtoriam Miſcellam*. ſeu *Chronicorum libros* V. ad exemplum Chronici Hieronymiani, quibus totam ferè Gregorii Hiſtoriam in compendium redegerat. Verùm Opus iſtud dudum interiit. Sin verò rectè conjici-

Cave Hiſt. Lit.

Cl. Lambecius *, totum extat. Habetur enim MS. in Bibliothecâ Cæſareâ *Chronicon Anonymum* valdè barbarum *ab orbe condito ad Beliſarii mortem.* Id Fredegarii eſſe arbitratur Lambecius, (qui Prologum ejus & Epilogum exhibet) & tres priores Operis memorati libros complecti vult; adeò ut quartus ſit illa Chronici editi pars, quæ ex Gregorii Turonenſis Hiſtoriâ excerpta, ab irruptione Hunnorum in Gallias uſque ad Chilperici Regis mortem progreditur: quintus verò nil aliud ſit, quàm reliqua Chronici editi pars, quæ Gregorii Hiſtoriam uſque ad Caroli Martelli mortem continuat. SÆC. VIII. abAn.DCC.

* Comment. l.2.c.8 p.850.

FREDEGARIUS SCHOLASTICUS, gente Gallus, claruit anno DCCXL. De ſcriptis ejus ſuprà diximus. Circa Caroli M. ætatem, vel paulò antè, Gallus quidam ex variis vetuſtiorum Opuſculis, *Collectaneorum Chronologicorum* Opus contexuit, in ſex partes digeſtum. I. Continet Anonymi cujuſdam librum *De Diviſionibus Generationibus Gentium*, qui ſub Alexandro Severo ſcripſit,& Africani Chronographiæ pars eſſe putatur. Hanc accuratè edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov. MSS.* Tom. I. II. Excerpta ex Idacio, aliiſque complectitur. III. Alia itidem ex Idacio exhibet. IV. Ex Thoromacho, ſeu Turonico, *i. e.* Gregorio Turonenſi deſumitur. V. Q. Julii Hilarionis, ut volunt, de curſu temporum libellum repræſentat. VI. Plura ex Thoromacho ſeu Gregorio Turonenſi excerpta continet. Habentur hæc omnia eodem ordine in pervetuſto codice MS. Biblioth. Vindob. literis Gothicis ante DCCC. circiter annos exarato. Horum Collectaneorum compilatorem fuiſſe Fredegarium noſtrum conjicit Cl. Lambecius *Comment.* lib.II. c. 8.pag.850. Cujus opinioni conjecturæ Doctiorum nemo refragabitur, præſertim cùm ipſe Fredegarius in præfatione ad Hiſtoriam ſuam diſertè ait, ſe, ad Exemplum Chronici Hieronymiani & eorum qui illud auxere, quinque Chronicorum libros contexuiſſe. Priorem hujus Operis partem ex codice MS. extulit loco citato Lambecius, & de reliquis collectionis partibus non indiligenter agit. Confer quæ de hiſce Collectaneis congeſſit Chr. Sandius Not. ad Voſſ. *de Hiſt. Lat.* p. 279. Ubi editiones Caniſianam & Labbeanam, cum iis quæ Lambecius protulit, ſedulò & accuratè confert. 740. *P.II.*

CUTHBERTUS, gente Anglus, patriâ, ut videtur, Dunelmenſis, Girvvicenſis Cœnobii Monachus, venerabilis Bedæ diſcipulus, ſub quo in bonis literis mirè profecit. Claruit anno 740. Præceptori ſuo extrema jam ſenectute laboranti à manu fuit, & ab eo dictata calamo excepit, illi etiam morienti aſtitit, & extrema verba ſedulò audivit. Scripſit *librum de vita & obitu Bedæ* Cuthvvino æquali ſuo dicatum, in quo Bedæ mortem VIII. Cal. Junii die Mercurii, qui Aſcenſionis diem proximè præceſſit, contigiſſe refert. Habetur Tomo VIII. Operum Bedæ edit. *Baſil. Vita Bedæ* ſine nomine authoris, nec non *de obitu Bedæ Epiſtola* Verùm Vitam illam ex Petro Equilino Sanct. Catalog. l. V. cap. 55. acceptam eſſe apparet; Epiſtolam autem iſtam *de obitu Bedæ* (à Surio etiam relatam in Tomo VII. die x. Maii) Cuthberti eſſe mihi (inquit Uſſerius *Biblioth. Theol.* pag. 128) perſuadeo, Nam præterquam quòd in plurimis Codd. MSS. ei diſertim aſcribatur, autor ſeſe Bedæ morti interfuiſſe teſtatur, quæque ex Cuthberti libro habet Florentius Wigornienſis in Chronico ſuo ad ann. 734. in hâc Epiſtolâ totidem verbis reperiantur. Ubi notandum eſt, quod in Epiſtola malè habetur (VII. *Idus Maii*) ex Florentio, ac Matthæo Florilego emendandum eſſe ac legendum 740.

(VII. *Cal. Junii*) quod & temporum ratio exigit, & pluribus probat Cl. Uſſerius loc. cit. Sub Cuthberti nomine hanc Epiſtolam dedit Abrahamus Welocus in Vitâ Bedæ Hiſtoriæ ejus Eccl. præmiſſæ Cantabrig. 1644. Porrò ſcripſit Cuthbertus, teſte Balæo *, *Epiſtolarum familiarium librum*, atque plura, quæ deſiderantur. Meminit *Coronidis* ab eo *adjectæ Hiſtoriæ Bedæ* Joannes Priſeus †, quam & penès ſe extitiſſe narrat.

* Script. Angl. Cent. 2. c. 7.
† Hiſt. Brit. Defenſ. c. 12. p. 112.

741. ANASTASIUS, Monaſterii S. Euthymii in Palæſtinâ Abbas, claruit ann. 741. Anno demum 749. cum de *Triſagio* malè ſentire inciperet, totum id ad Filium referens, occaſionem dedit Joanni Damaſceno Epiſtolam *de Triſagio* ad Jordanem Cœnobiarcham contra errorem ejus ſcribendi. Scripſit verò ipſe Anaſtaſius *Librum contra Judæos*, qui à Caniſio Antiq. Lect. Tom. III. primùm editus Latinè ex Turriani verſione, exinde habetur Bibliothecæ Patr. Tomo XIII. Græcus textus etiamnum ſupereſt MS. Romæ & alibi.

741. ZACHARIAS, natione Syrus, Polychronii filius, profeſſione Monachus, demum Pontifex Romanus anno 741. die XIX. Novembris, pacem cum Luitprando Rege ſtatim iniit, à quo etiam anno ſequente Interamnam in finibus Spoletinis profectus, quatuor urbes à Ducatu Romano ante triennium abreptas reſtitui precibus obtinuit; uti & anno 743. Ticinum contendens pacem Ravennatenſibus dari ab eodem impetravit. Anno 742. habitâ Romæ Synodo Concilium Bonifacii Moguntini Germanicum ratum fecit. Anno 745. collecto Romæ Epiſcoporum Concilio Adelbertum & Clementem; anno 748. Sampſonum Scotum, infiſceros quoſdam Hæreſiarchas, à Bonifacio paulò ante damnatos, anathemati ſubjecit. Anno 750. Peruſiam profectus, Rachin Longobardorum Regem ab urbis iſtius obſidione precibus & muneribus dimovit. Anno 752. Regnum Franciæ à ſtirpe Merovingica in Pipinum Caroli Martelli filium auctoritate Apoſtolicâ transtuliſſe, & Childerico Regi faſces abrogaſſe dicitur. Verùm rem totam conſtanter pernegant Scriptores de translatione Imperii cordatiores, quos conſulat Lector. Obiit Zacharias die III. Martii anno 752. Extant *Epiſtolæ* XVIII. Concil. Tom. VI. pag. 1498. *Epiſtola ad Theodorum Epiſcopum Ticinenſem* apud Dacher Spicileg. Tom. VIII. pag. 120. & Baluz. Append ad Reginonem pag. 601. Habentur quin etiam ab eo Græcè verſi *S. Gregorii Dialogi*, Latino textu adjuncto, in editione Operum Gregorii *Rom.* 1590. ubi deſunt VI. capita, ſupplenda ex Caniſ. Tom. III. pag. 24. Ac proinde in editione Operum Gregorii *Pariſienſi* 1640. *Verſio Græca* integra reperitur. Cæterùm & alia quædam S. Gregorii Opuſcula Græcè vertiſſe Zachariam Photius * nobis autor eſt, quæ non extant.

* Cod. 272.

742. CHRODOGANDUS, ſive *Chrodegangus*, ſive *Rodegangus*, natione Germanus, in pago Hasbanienſi natus, Sigrammi & Landradæ filius, ex illuſtri primariæ Francorum nobilitatis genere ortus, in aulâ majoris Caroli enutritus, ejuſdemque deinde Referendarius factus. Mortuo Sigebaldo; anno 742. die 1. Octobr. Metenſis Eccleſiæ Antiſtes creatus eſt. Anno 749. Gorzienſe Monaſterium condidit. 753. unà cum Autchario Duce à Pipino Romam miſſus eſt, ut Stephanum Papam in Gallias deduceret. Anno 757. Diœceſeos ſuæ Clericis, quos Cœnobitarum ad inſtar familiaritatem invicem colere voluit, *Regulam* præſcripſit, ut præcepta iis præſtò eſſent, quibus intra viæ Eccleſiaſticæ terminos ſeſe optimè continerent. Anno 764. Romam iterum petiit, ut Sanctorum reliquias à Cœmiteriis in urbem translatas à Pontifice impetraret, ac proinde SS. Gorgonis, Naboris, & Nazarii corpora ſecum referens in Monaſterio ſuo Gorzienſi repoſuit. Obiit pridie Cal. Mart. anno 766. *Vir erat*, teſte Paulo * Diacono, *undecunque clariſſimus, forma decorus, eloquio facundiſſimus, tam patrio quàm Latino ſermone imbutus, ſervorum Dei nutritor, orphanorum viduarumque non ſolùm altor, ſed & clementiſſimus tutor.* Auctoritatis quinetiam Pontificiæ propugnator ſtrenuus, qui ut rectè notat Hen. Pantaleon †, cœlibatum Sacerdotum, ſpontaneam paupertatem, vitam Monaſticam, jejunia, feſta, miſſas, & alia ejuſmodi ſupra modum extulit. Extat ejus *Regula Clericis Metenſibus præſcripta*, primò à Lucâ Dacherio edita Spicileg. Tom. I. verùm admodum interpolata, & ad communem totius Eccleſiæ uſum immutata. Puram & genuinam extulit Labbeus Concil. Tom. VII. pag. 1444. Alios adhuc ſinceriores Codices nactus Cl. Cointius utramque cum exemplari ſuo editionem contulit, & cuivis ferè capiti variantes lectiones & obſervationes ſuas addidit, Annal. Eccl. Franc. Tom. V. ad ann. 757. Notet etiam Lector aliam etiam *Regulam* ex Chrodogando, aliiſque conſarcinatam à Labbeo exhiberi, ubi ſuprà p. 1464.

Le Cointe ad an. 742. num. 51. &c. ex Paulo Diac. de Epiſc. Metenſ.
* De Ep. Metenſ.
† De viris illuſtr. par. I. p. 262.

742. WILLIBALDUS, gente Anglus, patriâ Devonienſis, ex illuſtribus Anglorum familiis, &, ut volunt nonnulli, Regio genere ortus, S. Bonifacii diſcipulus & nepos, ſub cujus regimine bonarum literarum ſtudiis ſe totum dedit. Puer quinquennis Monaſterio Waldheimenſi à parentibus datus eſt ab Egvivvaldo Abbate inſtituendus. Adultus factus, Loca Sancta viſendi ſtudio ductus in exteras regiones peregrinari cœpit; & Romam atque exinde Hieroſolymam profectus, poſt ſeptennium peregrinationi impenſum, in Monaſterio Caſſinenſi conſedit. Anno 738. Romam iterum contendens, Bonifacio obviam fit, à quo mediante Papâ exoratus ad opem ſubſidiariam ei in Apoſtolatu Germanico ferendam ſe accinxit. Germaniam igitur ingreſſus Evangelio prædicando ſtrenuè incubuit, & à Bonifacio Epiſcopus Eiſtatenſis factus, anno 742. Concilio Germanico interfuit. Obiit juxta Baleum anno 781. ætatis 77. Scripſit, rogante Lullo Archiepiſcopo Moguntino, *Vitam S. Bonifacii*, quæ habetur apud Caniſ. Tom. IV. Part. II. p. 341. & cum Bonifacii Epiſtolis à Serario edita *Mogunt.* 1605. apud Surium etiam die V. Junii, & Mabillon. Sæc. Benedict. III part. II pag. 1. Scripſiſſe dicitur & *Vitam S. Walpurgæ ſororis ſuæ.* & Epiſtolas aliquot ad Monachos. Verùm an extant hodie, non liquet.

Vit. S. Willib. ap. Caniſ. Ant. Lect. T. IV. p. 695. Pantal. de vir. ill. part. II. p. 263.

744. JOANNES Monachus & Presbyter, poſteà, ut videtur, EubϾ Epiſcopus, claruit circa annum DCCXLIV. Extat ejus Oratio Hiſtorica εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τῶν ἁγίων δικαίων, *Ioachimi & Annæ, & in Nativitatem Beatiſſimæ Virginis Deiparæ*, quæ hoc modo incipit, Ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ τῶν μεγάλων μυστηρίων ἐξηγητὴς, &c. Aſſervatur MS. in Biblioth. Vindob. *Theol.* CCXLVII. num. XVIII. fol. 137. & inter *Hiſtoricos Eccleſiaſtic.* Cod. CXIV. num. 1. fol. 1. Leo Allatius *de Script. Simeon.* pag. 102. alium Joannis noſtri *Sermonem*, εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν recenſet, hoc initio ὁπόταν τὸ ἔαρ ἐπέλθῃ τε τῶν σωμάτων στοιχείων, quem à priori diverſum eſſe nullus dubito. P. II.

750. MARCUS, Epiſcopus Hydruntinus, claruit, ut volunt, anno 750. Scripſit Græcè *Hymnum* breviculum Acroſtichum *in Magnum Sabbatum*, qui Latinè

SÆC. VIII. ab A. DCC. tinè verſus extat in Appendice Bigneanâ, p. 725. & in Bibliothecâ Patrum.

750. PRIMINIUS, Abbas, qnin &, ut videtur, Epiſcopus ſeu Chorepiſcopus, cujuſnam verò loci, mihi incompertum eſt. Claruit circa annum 750. Scripſit *Libellum de ſingulis libris Canonicis*, cui etiam multa adverſus pravos ſui ſæculi mores immiſcuit. Extat iſte Libellus à Mabillonio editus Analect. Tom.IV.p.569.

750. P.II. AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Hermenlandi*, Monachus, cujus verò loci haud ſatis certum, claruiſſe videtur circa annum DCCL. Vitam ſcripſit S. Hermenlandi Antrenſis in Aremonicâ Abbatis primi, qui in inſulâ Fluvii Ligeris, *Antro* dictâ, Monaſterium condidit ann. DCXCVI. & è vitâ deceſſit circa ann. DCCXX. Extat, ſed interpolata apud Surium *Mart.* xxiv. Integriorem & genuinæ lectioni reſtitutam ediderunt, Bollandus *Mart.* xxiv. & Mabillonius *Sæc. Benedict.* Part. I. pag.383.

750. P.II. ANONYMUS *Vitæ S. Eucherii* auctor, claruit, Eucherio penè æqualis, circa annum DCCL. Scripſit Vitam S. Eucherii Aurelianenſis Epiſcopi, quam habes, ſtylo nonnihil mutato, apud Surium *Februar.* xx. integriorem apud Bollandum eodem die, & Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. pag.594.

752. STEPHANUS II. patriâ Romanus, Conſtantini filius, in Lateranenſi palatio educatus, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, ac tandem anno 752. die xix. Martii Pontifex ordinatus. Ineunte Pontificatu obſeſſâ ab Aiſtulpho Longobardorum Rege Urbe, cùm precibus & literis de pace conciliandâ, & Exarchatu Ravennatenſi S. Petri ditioni reddendo diu fruſtra egiſſet, & Conſtantinum Imp. miſſis legatis irrito ſucceſſu ſuppetias oraſſet: ipſe anno ſequente iter in Gallias ſuſcepit, ut à Pipino Rege ſubſidium impetraret. Miſſo igitur à Pipino in Longobardos exercitu, Aiſtulphus ad optatas à Stephano pacis conditiones adactus eſt: quas cùm ceſſante Gallicorum armorum metu ann. 755. violaverit, & Urbem Romam obſidione iterum cinxerit, Stephanus auxilium à Pipino ſecunda vice petiit, excommunicationem ei, ni Eccleſiæ Romanæ ſuccurreret, interminatus. Advolante itaque cum exercitu in Italiam Pipino, Aiſtulphum obſidione relictâ pacem inire, & Ravennatenſe territorium Romanæ Urbis ditioni reſtituere coegit. Obiit die xxvi. Aprilis anno 757. Extant *Epiſtolæ* VI. aliaque *Præcepta* & *Reſponſa*, Conc. Tom.VI.p.1630.

754. P.II. ANASTASIUS, Monachus Caſinenſis, ſub Stephano III. Pontifice Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarius, & quod volunt nonnulli, ſed inani conjectura ducti, Cardinalis, claruit anno DCCLIV. Scripſit Hiſtoriam de Translatione partis Reliquiarum S. Benedicti & Sororis ejus Scholaſticæ, quæ in Bibliothecâ Caſinenſi ſervatur. Exemplar etiam MS. penès ſe habuiſſe teſtatur Arnoldus Wion. *Lign. Vit.* lib.II.c.8. p.177. Hujus quidem Anaſtaſii nullus meminit Petrus Diaconus libro *de Viris illuſtribus Caſinenſibus*.

754. P.II. ISIDORUS, gente Hiſpanus, Pacenſis in Luſitaniâ Epiſcopus, claruit anno DCCLIV. Condidit Chronicon Hiſpaniæ ſub Arabum Imperio, ab anno Chriſti DCX. uſque ad annum DCCLIV. Et Iſidori Hiſpalenſis Chronicon continuaſſe dici poteſt. Opus eſt ſtylo Barbaro, & verè Gothico ſcriptum; ſed & plagis aliundè inflictis magis adhuc fœdatum. Primus eruit Prudentius Sandovalius, ſed longè accuratiorem editionem ex codicibus MSS. promiſit Card. d'Aguirre *Notit. Concil.* pag. 163. Perperam confundi hunc cum Iſidoro Hiſpalenſ. à Pelagio Ovetenſi, aliiſque perſpicuè nos docet Cl. Antonius *Biblioth. Hiſp. Vet.* lib. VI. cap.3. ubi etiam de ſeptem *Iſidoris* accuratè agit. SÆC. VIII. ab A. DCC.

MARCELLINUS, natione Anglus, Patriâ Brigantius, Presbyter & Monachus Eboracenſis, claruit circa ann. 755. etiam diu ante clarus; quippe unus ex duodecim Anglis erat, quos Egbertus, poſteà Archiepiſcopus Eboracenſis in Friſiam ad Evangelii lucem inter Ethnicam plebem propalandam miſit; in quo opere 70. annis inſudaſſe dicitur, & Provinciæ Tranſiſulanæ curam ſibi commiſſam habuit. Obiit fermè centenarius circa ann. 770. Extant ſub ejus nomine *Acta* ſeu *Vita S. Suitberti*, primi Werdenſis Epiſcopi, qui obiit anno 717. apud Sur. Mart.I. ſed prout hodie extant, aut Marcellino noſtro ſuppoſita ſunt, aut inſigniter interpolata. Scripſit & *Vitam S. Willebrordi*, quem ex Angliâ in Friſiam adoleſcens adhuc comitatus fuerat. Verùm ea deſideratur. 755.

PAULUS I. natione Romanus, Conſtantini filius, Stephani II frater Germanus, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, anno 752. à Stephano fratre ad Aiſtulphum Regem legatus eſt, ad Pacem poſtulandam. Anno 757. die xxII. Maii fratri ſuo in Sede Romanâ ſucceſſit. Crebris literis & legationibus Conſtantinum Imp. & Pipinum Regem fatigavit, hunc ut Eccleſiam Romanam contra Longobardorum injurias tueretur, illum ut imagines reſtitueret, obteſtatus. Obiit anno 767. die xxI. Junii. Extant *Epiſtolæ* XII. Concil. Tom.VI. pag 1672. Ex iis decem, uti rectè obſervat Papebrochius, omni temporis notâ carent, reliquæ duæ eo ipſo quòd illam habeant, redduntur ſuſpectæ; cùm una biennio, altera quadriennio, poſtquàm Paulus è vivis exceſſerat, data ſit. 757.

AMBROSIUS AUTHPERTUS, gente Gallus, Cœnobii S. Vincentii in Samnio ad fontes Vulturni Monachus, ac demum Abbas, claruit an. DCCLX. tempore Pauli Pontificis, & Deſiderii Longobardorum Regis, ut ex ipſius verbis in Calce *Commentar. ad Apocalypſ.* & aliunde etiam rectè notat Cl. Labbeus. Non verò erat, cur adeò miraretur Labbeus, quid in mentem venerit Trithemio, Geſnero, Simlero, Poſſevino, Bellarmino, aliiſque, ut eum inter Sæculi noni Scriptores referrent, cùm * Petrus Diaconus & † M. Antonius Scipio, ipſum ſub Lothario Imperatore diſertè ponant. Sed ut quid de hac re ſentiam, liberè dicam. Alius planè à noſtro erat *Authpertus* ille Monachus, deinde ab anno DCCCXXXIV. Abbas Caſinenſis, qui imperante Lothario claruit, obiitque an. DCCCXXXVII. de quo agunt Sigebertus cap. 91. Petrus Diaconus, Ant. Scipio, &c. Compoſuit hic Authpertus, teſte Petro Diacono, *Sermonem in laudem S. Mathiæ Apoſtoli*, *de Purificatione S. Dei Genitricis*, aliorumque *Sanctorum homilias* valdè pulchras, quæ aut ampliùs non extant, aut in Bibliotheca Caſinenſi aſſervantur. Obiit noſter anno DCCLXXVIII. Scripſit *Commentariorum in Apocalypſin Ioannis libros* X. qui typis impreſſi in lucem prodierunt *Colon.* 1536. exinde relati in Biblioth. Patr. T.XIII.p.403. Sunt qui *librum de Conflictu vitiorum & virtutum*, inter Ambroſii & Auguſtini Opera repertum, & *Sermonem in Aſſumptionem B. Mariæ* (qui 18us. eſt inter Sermones Auguſtinianos de Sanctis) ac *Sermonem de Lectione S. Evangelii*, (qui ad calcem Operum S. Ambroſii in editionibus *Pariſ.* 1642. 1655. repetitur, à Baluzio ſub Alcuini nomine edita eſt Miſcellan. 760.

* De vir. Illuſtr. cap. 13.
† Elog. Abb. Caſ. p.55.

SÆC. VIII. ab An.DCC. Tom.II. pag. 382.) quin & alias nonnullas *Homilias*, quæ MSS. hinc inde aſſervantur, ac *Vitam SS Paldonis, Tutonis & Vaſonis*, unà cum *Hiſtoriâ Monaſterii ſui relatione*, à Mabillonio editam Sæc. Bened. III. part.I.p.423.ei aſcribant. Verùm ea omnia adeò incerta ſunt, ut uberiorem diſquiſitionem nequaquam mereantur. Certè Authperto, vel Ansberto cuidam juniori tribuenda videntur.

760. FLORUS, Monachus S. Trudonis, Leodicenſis diœceſeos, congregationis Gallicanæ, claruit circa ann. DCCLX. Scripſit *Geſta & Paſſiones Sanctorum Martyrum*, ſeu, ut habet Uſuardus *, breve & conciſum antea, Bedæ Martyrologium ſupplevit, auxit, & locupletavit. Teſtatur idem & Ado Præfat. ad Martyrologium ſuum, *Martyrologium*, inquit, *quod Venerabilis Flori ſtudio in labore Domini Bedæ accreverat.* Vide quæ hac de re notant noviſſimi *Actorum SS.* editores Prolog. ad menſem Mart. Tom. II. Extat *Martyrologium iſtud* ſub Bedæ nomine, aliorum tamen pariter ac Flori additamentis locupletatum, inter Bedæ Opera, & alibi ſæpiùs. Reliqua quæ Floro Martyrologo aſcribuntur Opuſcula, Floro Lugdunenſi deberi cenſemus, ubi plura de iis ſubnotabimus.

* Præfat. in Martyrol.

760. P.II. ARIBO, CYRINUS etiam, nec non & HÆRES dictus, gente Germanus, Monachus Benedictinus, dein Cœnobii S. Dionyſii Schlechdorphienſis Abbas, tandem Eccleſiæ Freſingenſis Epiſcopus quartus factus anno DCCLX. Vitam cum morte commutavit anno DCCLXXXIII. In literas redegit Vitam S. Corbiniani, primi Freſingenſis Epiſcopi, quæ habetur apud Suriu n *Septembr.* VIII. & Mabillon. *Sac.Benedict.* III.Part.I. pag 500. Erat etiam Aribo, cujus meminit Sigebertus Gemblacenſis *, Moguntiæ Archiepiſcopus, qui ſcripſit in XV. *Pſalmos graduum*, atque ex hâc vitâ diſceſſit anno MXXXI.

* Cap. 140. p. 152.

76?. P.II. ANONYMUS *Vitæ S. Pardulfi* auctor, Monachus, ut videtur, Waractenſis (Cœnobium erat ad fontem amnis Varrampæ ſitum) claruit circa annum DCCLX. vel paulò pòſt. Scripſit Vitam S. Pardulfi Waractenſis in Lemovicibus Abbatis, quam habes apud Mabillonium *Sac. Benedict* III. Part. I. p. 573.

765. P.II. ATHANASIUS, quem nonnulli *Iuniorem* vocant, claruit ex mente eorum circa an. DCCLXV. Multum præ aliis laborat Cl. Lambecius (*comment.* lib. I. pag. 124. ut talem nobis Athanaſium cudat; nullum tamen teſtem pro ſe adducit, nullum ſententiæ ſuæ fundamentum habet præter conjecturam, eamque ſatis inanem; nempe à Conſtantino Conſtantiæ in Cypro Epiſcopo, Synodi Nicænæ II. Act. IV. non ſimpliciter & expreſsè vocari Athanaſium, ſed figuratè, & ſubobſcurè τοῦ τῆς Ἀθανασίας ἐπώνυμον, hoc eſt, eum *qui ab immortalitate appellationem ſortitus ſit.* De eo enim, *inquit*, ſic locutus eſt Epiſcopus ille Conſtantinus; nempe ne propter nominis ſimilitudinem auctor iſtius narrationis Athanaſius, cum Athanaſio Epiſcopo Alexandrino confunderetur. Sed nugas agit Vir longè eruditiſſimus. In ipſo ſermone qui in Synodo Nicænâ lectus eſt, ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Ἀθανάσιος appellatur; immò ipſomet fatente Lambecio, in duobus codicibus MSS. Bibliothecæ Palatinæ, & in tribus Bibliothecæ Cæſareæ, *Athanaſius Archiepiſcopus Alexandrinus* diſertè dicitur. Nec forſan alio animo recentiorem Athanaſium nobis procudere voluerunt Baronius, Bellarminus, Lambecius, alii, quàm ut Patres Nicænos ab inſigni fraude in citandâ tam fabuloſâ narratione ſub Magni illius Athanaſii nomine, eò ſpecioſiùs vindicarent. Quicquid ſit, ſi modò talis unquam extiterit Athanaſius, ei tribuenda ſunt Scripta ſuppoſititia, quæ ſub Athanaſii nomine vulgò venire ſolent; qualia ſunt, *Hiſtoria de Paſſione Imaginis D. N. Jeſu Chriſti, crucifixæ in Beryto*, in Concilio Nicæno II. lecta & recitata; *Quæſtiones ad Antiochum* CXXXVI. *Synopſis S. Scripturæ, Diſputatio contra Arium, in Synodo Nicænâ*; & alia forſan, quæ emunctioris naris Critici Athanaſio abjudicant. Et ad eandem claſſem pertinet *Syntagma doctrinæ ad Clericos & Laicos* ab Arnoldo anno 1685. ex Bibliothecâ Voſſianâ Græcè & Latinè editum; certè Athanaſio cuidam Juniori tribuendum.

SÆC. VIII. ab An.DCC.

GODESCALCUS, natione, ut videtur, Gallo-Belga, Eccleſiæ Leodicenſis Diaconus, claruit circa annum DCCLXVII. Juſſu Agilfridi Epiſcopi ſui ſcripſit Vitam S. Landeberti, ſeu Lamberti, Trajectenſis ad Moſam Epiſcopi, & Martyris, anno DCCVIII. Ut & de ejuſdem Miraculis & Translatione librum alium: *num.* IV. Landeberti geſta maximè inſigniora à Theodoeno, ipſius diſcipulo, & ſocio admodùm familiari, ſe accepiſſe teſtatur. Hæc Opuſcula primus extulit Hen. Caniſius *Lect. Antiq.* Tom.II. pag. 172. Dein Chapeavillus *Rerum Leod.* Tom.I. Denique Jo. Mabillon. *Sac. Benedict.* III. Part I. p.66. Præter Godeſcalcum noſtrum, Landeberti Res geſtas literis conſignarunt Stephanus Epiſcopus Leodicenſis circa an. DCCCCIII. Anſelmus Leodicenſis Canonicus anno MXLVII. Ægidius Aureæ Vallis in Diœceſi Trevirenſi Monachus Ciſtercienſis an. MCCLI. Nicolaus Canonicus etiam Leodicenſis anno MCXXIV. Reinerus S. Laurentii propè Leodicum Monachus Benedictinus an. MCXXX. Horum Opuſcula edidit Chapeavillus loco citato, & de iis agit Cl. Mabillonius *Obſervationibus præviis* Vitæ S. Landeberti præmiſſis. 767. P.II.

STEPHANUS III. natione Siculus, Olivi filius, S. Cæciliæ Presbyter anno DCCLXVII. electus, anno DCCLXVIII. die VII. Auguſti Papa Romanus ordinatus, Anno DCCLXIX. accitis ex Galliâ atque omni Italiâ Epiſcopis, Concilium Romæ celebravit, quo Conſtantinum Antipapam, qui poſt Pauli mortem in Sedem Pontificalem vi involârat, atque anno integro tenuerat, damnavit, pugnis & alapis in pleno Patrum conſeſſu cecidit. Clericos ab eo ordinatos gradu dejecit, & *decreta* Conſtantinopoli *de Imaginibus tollendis* facta irrita eſſe juſſit. Obiit anno DCCLXXII. die III Februarii. Extant *Epiſtolæ* III. & *Decreta* quædam Concil. Tom. VI. p. 1714. 768.

CAROLUS MAGNUS, Pipini Regis filius, Ingelhemi propè Moguntiam natus eſt anno DCCXLVII. Præceptores habuit Viros ævi illius clariſſimos, in Grammaticis Petrum Piſanum, in reliquis Diſciplinis Alcuinum Anglum, virum undecunque doctiſſimum. Hujus imprimis labore omni politioris literaturæ genere egregiè eruditus evaſit, nec minùs pietate illuſtris. Miſſa facimus, quæ vitam ejus ſæcularem, & res bello geſtas ſpectant; ea quæ Eccleſiam tangunt, ſtrictim notare contenti. Anno igitur DCCLXVIII. mortuo Pipino, diviſum cum Carolomanno fratre Francorum Imperium ſuſcepit: ac defuncto anno DCCLXXI. Carolomanno, Regnum deinceps ſolus tenuit. Anno DCCLXXIV. expugnatâ Papiâ, & capto Deſiderio Longobardorum Rege, Italiæ Rex etiam vocari cœpit: & in dominii ſui teſſeram, Romam profectus, jus Romanos Pontifices eligendi ab Hadriano Papâ obtinuit. Anno DCCLXXV. Conventum Durien- 768.

Eginhard. in Vit. Carol. M. Avent. Ann.Boioc. lib.4.Crantz. Metrop. Saxon. lib. 1. Le Cointe Annal. Tom. V. VI. VII. VIII. ab an. 747.

ſem

SÆC. VIII. ab A. DCC. ſem habuit, ubi Saaones Galliam invadentes bello proſequi ſtatuit, donec aut victi Chriſtianæ religioni ſubjicerentur, aut funditùs tollerentur: quod fœliciter anno ſequente effectum eſt, pace devicto populo eâ lege conceſſâ, ut Chriſtianam fidem amplecterentur. Anno DCCLXXVII. Concilio Paderbornæ celebrato multa Saxonum millia baptizari curavit; & ad bellum contra Saracenos pro Chriſtianâ religione in Hiſpaniâ gerendum ſe accinxit. Anno DCCLXXX. ad Albin uſque penetrans, Epiſcopos & Abbates ad erudiendos Saaones cum Sclavis & Friſiis mittendos curavit. Anno DCCLXXXI. Romam iterum petens, territorium Sabinenſe Eccleſiæ Romanæ largitus eſt. Anno DCCLXXXV. ad promovendam Saxonum converſionem, provinciam eorum rurſus adit, proceres baptizari curat, baptizatos muneribus afficit. Anno DCCLXXXVII. in urbe Româ Paſcha celebrat, & Eccleſiam Apoſtolicam novâ donatione ditat. Anno DCCLXXXIX. ut Ordo Monaſticus in Galliâ juxta Regulam S. Benedicti reformetur, ſtrenuè laborat. An. DCCXCI. Romanorum Pontificum Epiſtolas in Galliam ſcriptas, vetuſtate ferè deletas, reſcribi curavit. Anno DCCXCII. Synodalem Græcorum Libellum de Imaginibus adorandis ſibi ex Oriente tranſmiſſum in Britanniam miſit ab Alcuino refutandum. Anno DCCXCIV. collecto ex toto Occidente Epiſcoporum pluſquàm trecentorum Concilio, cui ipſe interfuit, præſentibus etiam Hadriani Pontificis legatis, Elipandi Toletani, & Fœlicis Orgelitani, qui Chriſtum quòd ad humanitatem ſpectat, ſolo adoptionis jure Dei filium eſſe docuerant, hæreſim, quin, & Conciliabuli Nicæni de adorandis imaginibus decreta, rejici & damnari curavit. Eodem anno Saxoniam repetens, plurimos authoritate ſuâ ac beneficiis ad fidem adducit. Anno DCCXCVI. miſſas à Leone Papâ D. Petri Claves, & Urbis Romæ Vexillum obſequii Symbola accepit; ac legato in Italiam Angilberto Abbate, populum Romanum in fidem ſuam Sacramento adegit. Eodem anno Hunnorum converſionem molitur, & Theodonem eorum Dynaſtam baptiſmum ſuſcipere documentis & muneribus efficit. Anno DCCXCVII. Alcuino ad recognoſcendam & eaplicandam S. Scripturam, & Paulo Diacono ad colligendum *Homiliarum* pro ſingulis feſtivitatibus, uſus eſt. An. DCCC. Romam iter faciens, Synodum ibi convocavit, ac Leonem Papam, ob varia crimina ante biennium civitate ejectum, cognitâ causâ innocentem declarat, ac ſedi ſuæ reddit. Exeunte anno Imperator à Romanis acclamatus eſt, in Baſilicâ S. Petri ipſo die Natali Domini à Leone Papâ unctus ac coronatus. Anno DCCCV. *Capitularia* ſua *Eccleſiaſtica* edere incepit. Anno DCCCIX. Synodum Aquiſgranenſem habuit, in quâ ventilata eſt quæſtio de Proceſſione Spiritûs S. & contra Græcorum ſententiam roborata, miſſis ex Synodo legatis ad Leonem Papam, qui cum illo eâ de re in rem communem conſulerent. Anno DCCCXII. pace cum Michaele Imp. CP. initâ Βασιλεὺς à Græcis vocari cœpit: eodemque anno per literas encyclicas ab Archiepiſcopis reſponſionem poſtulavit ad interrogationes de totâ Baptiſmi adminiſtrandi ratione, de cæremoniis, formulis, ritibus, ac ſymbolis inter baptizandum uſurpatis. Anno DCCCXIII. Convento Aquiſgrani indicto Synodos Epiſcoporum Rhemis, Moguntiâ, Arelate, Turonibus, & Cabilone, eodem circiter tempore haberi, ac decreta Synodica ad eum referri, præcepit. Factum id: ac habito iterum menſe Septembri Aquiſgrani Concilio, ſingularum Synodorum Canones accuratè expendit, & ex iis *Capitulare* contexuit in xxvi. diſtinctum Capitula. Obiit anno DCCCXIV. v. Cal. Februarii, ætatis ſuæ 67. Aquiſgrani ſepultus. Princeps non tam titulo, quàm reverâ, magnus, meliori ævo, & longiori vitâ dignus; dubium pietate an majeſtate illuſtrior: in bonis literis non infœlicem progreſſum fecerat, Græcè Latinéque doctus; adeò facundus, inquit Eginhardus, ut etiam didaſcali munus ſubiiſſe appareret. Artes liberales ſtudioſiſſimè coluit, eorumque doctores plurimùm veneratus, magnis afficiebat honoribus. In meliorum literarum ſtudium quicquid poterat, ſui temporis redemit; adeò ut inter cœnandum diſputatiunculas vel lectiones haberet. Legebantur ei ut plurimùm Hiſtoriæ, & Regum antiquorum geſta: delectabatur S. Auguſtini libris, præcipuè iis quos *de Civitate Dei* inſcripſit. Singulare verò eſt, quod de eo refert Eginhardus, tam doctum Principem ſcribere neſciviſſe. *Tentabat*, inquit, *& ſcribere; tabulaſque & codicillos ad hoc in lectulo ſub cervicalibus circumferre ſolebat; ut cùm vacuum tempus eſſet, manum effigiandis literis aſſuefaceret. Sed parùm proſperè ſucceſſit labor præpoſterus, ac ſerò inchoatus.*

OPERA.

E*Piſtolæ* plures, & *Capitula de re Eccleſiaſtica* hinc inde habentur Conc. Tom. VI. & VII. quæ ſigillatim enumerare longum eſſet.

Libellus ad Alcuinum de ſacrificio Miſſæ, & ratione rituum Eccleſiæ à Wolfgango Lazio unà cum aliis quibuſdam ejuſdem argumenti Opuſculis evulgatus *Antverp.* 1560. 8vo.

Epiſtola Encyclica de baptiſmo, ejuſque ritibus ad Odilbertum Archiepiſcopum Mediolanenſem, à Mabillonio evulgata Analect. Tom. I. p. 21.

Epiſtola de gratia ſeptiformis Spiritûs, ab eodem edit. Analect. Tom. IV. p. 312.

Præfatio in Homiliarium à Paulo Diacono juſſu ejus collectum, ab eodem in lucem emiſſâ Analect. Tom. I. pag. 25. De ipſo *Homiliario* vide plura in Paulo.

Codex Epiſtolaris Carolinus, continens Romanorum Pontificum, aliorumque Epiſtolas XCIX. ad Carolum Martellum, Pipinum Regem, & Carolum M. ſcriptas, Caroli M. juſſu & curâ anno 791. collectus, prodiit à Gretſero editus *Ingolſtad.* 1613 4to ex Bibliothecâ Cæſareâ deſcriptus. Verùm nimiâ licentia in locis pro lubitu paſſim corrigendis & immutandis uſum eſſe exſcriptorem conqueritur Lambecius Comment. l. 2 p. 322.

Capitularia, maximam partem *Eccleſiaſtica*, ab Anſegiſo Abbate anno 827. ex Caroli M. & Ludovici Pii Capitulis collecta, & in quatuor libros diſtributa; quibus poſtea tres alios libros addidit Benedictus Levita, ex Archivis Eccleſiarum, præſertim Moguntinæ, & antiquis Chartularum ſcriniis extractos. Priores quatuor libros ſeorſim edendos curavit Petrus Pithæus *Pariſ.* 1588. recuſos *Moguntiæ* 1602. 4to. Integri ſeptem libri prodierunt *Venet.* 1537. 8vo. cum Gloſſario, & Caroli Calvi aliorumque Capitulis ad calcem additis *Pariſ.* 1603. 8°. auctiores & emendatiores ibidem 1640. 8° Denique ſummâ curâ à Baluzio recogniti, ac notis & diſſertationibus illuſtrati inter ejus *Capitularia Pariſ.* 1677. II. Vol. in fol.

Capitulare prolixum, IV. libros continens, ſeu *Libri*, uti vulgò vocantur *Carolini, de non adorandis Imaginibus*, contra Conſtantini VII. Imp. CP. & Irenes matris decretum, & Synodum Nicænam II. Pſeudo-Septimam Oecumenicam ſive Univerſalem, anno 794. in Concilio Francofordienſi editi. Cujuſcunque demum operâ in condendis hiſce libris uſus ſit Carolus M. ſive Angelramni, vel Ingelramni, ſive Angilberti, ſive, quod longè veriſimilius videtur, (teſte etiam, ni fallor, Rogero Hovedeno)

no) Alcuini, patùm refert. Id modò conſtat paulò ante Syoodum Francofurtenſem compoſitos eſſe, & ſedente jam Synodo Caroli M. nomine editos; qui in Præfatione diſertè teſtatur, ſe *zelo Dei & veritatis ſtudio, cum conbibentiâ Regni ſui ſacerdotum* hoc Opus aggreſſum eſſe. Et ſanè rem ipſam extra omne dubium ponunt Hadrianus Papa in Reſponſo ad hoc ipſum Opus paulò poſt dato, Hincmarus Rhemenſis, Synodus Pariſienſis ſub Ludovico Pio, Althelmus Monachus, Ado Viennenſis, Walafridus Strabo, Engoliſmenſis Monachus, ut alios longo agmine teſtes huc non advocem. Ut tamen iſtorum librorom ictum declinarent, in quaſcunque ferè formas ſe vertunt εἰκονοδουλίας πρόμαχοι: & quamvis cordatiores Pontificii, vi veritatis adacti, manus dent; non deſunt, qui γυμνῇ τῇ κεφαλῇ non eſſe Opus genuinum pertinaciter contendunt, euſque inſaniæ progreſſi, ut vel à Caroloſtadio, vel à quovis alio homine Lutherano ſeu Calviniano confictum eſſe aſſerere non erubeſcant, cùm illud ex vetuſtiſſimo Codice primus in lucem extraxerit Joannes Tilius, ipſe homo Pontificius, & Meldenſis in Galliâ Epiſcopus: cui per omnia reſpondebat antiquum Bibliothecæ Vaticanæ exemplar, elegantibus & priſcis Longobardorum characteribus exaratum: ne dicam dictionem ipſam ac ſtylum librum ſuæ ſatis antiquitati vindicare. Adversùs hos libros telo hoc planè plumbeo pugnat Poſſevinus, Caroli M. non eſſe, eò quod contra illos ad Carolum ſcripſerit Hadrianus Papa: ex quo perſpicuè intelligitur, inquit, libros iſtos ab Hæretico aliquo conſcriptos, & à Carolo ad Pontificem miſſos, ut iis reſponderet. Quod quidem quàm infirmum, immò quàm falſum ſit, ex ipſius Hadriani reſponſo abundè liquet. Carolo etiam abjudicat nuperus Annalium Eccl. Conditor Carolus Cointius, ſed frigidè nimis cauſam agit vir cæterà doctiſſimus. Palmarium, quo uſus eſt argumentum huc redit, Hodiernos libros cum iis quæ apud Hincmarum habentur Excerptis haud benè convenire, quod ex unius Capituli Collatione oſtendere conatur: unde nihil aliud extundi poteſt, quàm duobus aut tribus verbis, vel potiùs verborum ſyllabis diverſis eundem ſenſum contineri. Miſeret me hominum, quibus adversùs lucem meridianam apertis oculis diſputandum ſit. Conſultiùs me judice agerent, ſi ſilentio premerent, quod validioribus argumentis refutare nequeunt: Et quis adeò perfrictæ frontis jam ſit, ut hos libros rejiciat, quos Natalis Alexander, & ipſe Maimburgius genuinos eſſe diffiteri non auſi ſunt? Verùm non Opus eſt, ut pluribus de hiſce libris agam, quos adversùs omnia Pontificiorum tela accuratè defendit Joannes Dallæus *de Imag.* l. IV. c. 3. cui non pauca nuper addidit Fred. Spanhemius *Hiſt Imag.* Sect. VII. Editi ſunt primùm hi libri à Joanne Tilio Meldorum Epiſcopo, ſuppreſſo quidem ſuo, ſub *Eliphyli Chriſtiani* nomine, *Pariſ.* 1549. 8*vo.* appoſitâ nec anni nec loci impreſſionis notâ, deinde *Colon.* 1555. deníque à Goldaſto 1608. 8*vo.*

770.
P. II.
AUCTOR *invectivæ* adverſùs Iconomachos claruit circa annum DCCLXX. Ætatem ipſe ſatis prodit, dùm ſcribere ſe ait XLV. annis poſt Quæſtionem de imaginibus primò motam, quæ circa annum à Chriſti paſſione ſeptingenteſimum moveri cœpit, adeóque ad extrema ferè Conſtantini Copronymi tempora vixit certè poſt Synodum ſub Conſtantino ann. DCCLV. contra imagines celebratam, ad quam confutandam ſe accinxit. Contexuit *Dialogum* ϛηλιτευτικὸν *Orthodoxorum, ad eos convincendos, qui fidei & doctrina ſanctorum & orthodoxorum Patrum contraria aſſerunt.* Edidit hanc *Invectivam* Gr. Lat. Fr. Combefiſius in Collectione *Scriptorum poſt Theophanem Pariſ.* 1685. pag. 303.

HADRIANUS, Patriâ Romanus, nobili genere ortus, Theodori Conſulis ac Ducis filius, à Paulo Papa Notarius Regionarius, à Stephano III. Diaconus factus. Poſt Stephani mortem Pontificalem ſedem obtinuit anno 772. die IX. Febr. ordinatus. Ineunte Pontificatu cùm à Deſiderio Longobardorum Rege qui Ravennatenſem Exarchatum invaſerat, & agrum Romanum ferro flammâque devaſtarat, pacem repetitis legationibus fruſtrà poſtulaſſet, legatos ad Carolum M. in Galliam miſit ſuppetias oratum: quas miſſis iterum anno ſequente legatis impetravit. Anno 774. Carolum Romam advenientem ſummo obſequio & honore excepit, & quàmplurimas Deſiderio ereptas civitates ſedi Romanæ ab eo donari obtinuit. Anno 781. Carolum iterum in Urbe Româ excepit, Pipinum filium baptiſmate luſtravit; eumque ſimul ac Ludovicum fratrem in Regni conſortium à Carolo Patre aſſumptos, in Reges unxit. Anno 785. Taraſio ex Laico in Patriarchatum CP. evecto, Hadrianus, ut datis pro more literis communicatoriis electionem comprobaret, rogatus, renuit, ni Taraſius adversùs Iconoclaſtas acriter inſurgeret, & eorum hæreſim Synodicè damnari curaret: datâ quinetiam ad Conſtantinum & Irenam Impp. Epiſtolâ prolixâ imaginum cauſam pro virili, putidiſſimis tamen argumentis, egit, corraſis undique fabulis & ineptiis, ac detortis turpiſſimè in rem ſuam S. Scripturæ & Patrum teſtimoniis. Anno 786. Collectionem Canonum LXXX. elaboratam dedit Ingilramno Mediomatricenſi Epiſcopo, quibus cauſam ſuam adversùs accuſatores defenderet. Anno 787. Taſſiloni Bavariæ Duci, ni Carolo M. morem gereret, excommunicationis fulmen interminatus eſt. Anno 794. miſſis ad Epiſcopos Hiſpaniarum literis Elipandi Toletani errores damnavit: & dato ad Carolum Imp. libello Synodi Nicænæ II. & imaginum cauſam tuebatur. Obiit die XXV. Decembr. anno 795. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtola* XVIII. Conc. Tom. VI. p. 1762. *Epitome Canonum Carolo M. anno 774. Romæ oblata*, ibidem 180). *Capitula ex Græcis & Latinis Canonibus & Pontificum decretis collecta in uſum Ingilramni Mediomatricum Epiſcopi* ibidem pag. 1828. *Epiſtola ſeu Libellus Reſponſorius ad Carolum M. pro Synodo Nicæna II. libris Carolinis oppoſitus.* Concil. Tom. VII. pag. 915. Alias plures ſcripſit *Epiſtolas* injuriâ temporis deperditas, quarum argumenta ſuperſunt in Conciliorum Tomis, Epiſtolis XVIII. præfixa. 772.

TURPINUS, vel TILPINUS, Gallus, S. Dionyſii prope Pariſios Monachus, Carolo M. à ſecretis, dein Archiepiſcopus Remenſis, claruit anno 773.
P. II.
773. Obiit anno 811. Extat ſub ejus nomine *Hiſtoria de Vitâ Caroli M. & Rolandi* apud Reuberum *Script. Germanic.* pag. 67. Verùm hoc Opus Turpino adjudicant Eruditi, Hottomannus, Pap. Maſſonus, Douza, Voſſius, alii; tùm quod ejus nuſquàm meminerunt illius Sæculi Scriptores, tùm quòd nimis ſit fabulis refertum, denique quòd meminit obitûs Caroli M. cùm ipſum Turpinum ante Carolum deceſſiſſe conſtat. Vide quæ hâc de re habet Cl. Voſſius *de Hiſt. Lat.* lib. II. c. 32. p. 298.

PAULUS, gente Longobardus, claruit circa annum 774. cujus natales ac res geſtas ſuccinctè non minùs quàm eleganter his verbis enarrat Voſſius de Hiſtor. Lat. l. II. c. 30. « Paulus Warnefridi 774.

"nefridi & Theodelindæ filius, cognomento Win-"frid, Longobardus: qui priùs Diaconus fuit "Aquilegienſis, & Deſiderii, ultimi Longobardo-"rum Regis, Cancellarius. Victo Rege ſuo, inter "nobiles captivos à Carolo, Francorum Rege, ab-"ductus fuit: ac propter prudentiam, & eruditio-"nem egregiam, magno aliquandiu in honore "fuit; ſed ſuſpectior poſteà, in Diomedeam inſu-"lam eſt relegatus: unde ad Arichin, Beneventa-"num Principem, generum Deſiderii Regis pro-"fugit. Eoque defuncto, Monachus eſt factus Cœnobii Caſinenſis. Hactenus Voſſius. Refert Leo Oſtienſis Chron. Caſinenſ. lib. 1. c. 15. Paulum dum à Carolo captivus detineretur, nimii erga Deſiderium amoris accuſatum eſſe; conſtanter verò reſpondit, ſe Domino ſuo fideliſſimum fuiſſe, & in eâdem fidelitate ad mortem uſque perſeveraturum: effuſus in iram Rex manus ei præcidi juſſit, ſed in ſe mox reverſus, ait, *Si manus ejus abſcindimus, ubi tam elegantem Scriptorem reperiemus?* Suadentibus igitur Proceribus ut ei oculi eruerentur, ne aliquas deinceps contra Regem literas ſcriberet; &, Ubi, vel quando, ait Rex, tam inſignem Hiſtoriographum aut Poëtam invenire valebimus? miſſus eſt igitur in exilium, & poſt aliquot annos ad Cœnobium Caſinenſe ſe recepit, ubi piè & religiosè vitam rraduxit, ac diu ſuperſtes in ſenectute bona, non ſine ſumma innocentiæ, humilitatis, omniumque virtutum laude, vitam cum morte commutavit. Proximum eſt ut libros ab eo ſcriptos recenſeamus.

OPERA.

D*E Hiſtoriâ Longobardorum libri* VI. Prodierunt typis excuſi *Auguſtæ Vindel.* 1515. *Baſil.* 1532. *Lugd. Bat.* 1595. *8vo.* In his editionibus Opus in hæc verba deſiit, *Francorum, Avarumque pacem cuſtodiens.* Verùm Fred. Lindenbrogius in Editione *Hamburg.* 1611. fragmentum attexuit luculentum; quod & Freherus inter Hiſtoricos Francicos *Hanoviæ* 1613. exhibet. Extant denique ad MSS. Codicum fidem recogniti (deſiderato tamen fragmento dicto) ad calcem Hiſtoriæ Gothorum à Grotio editæ *Amſtelod.* 1655. *8vo.* & in Biblioth. Patr. Tom. 13. p. 160.

Hiſtoriæ Miſcellæ libri XXIV. ex quibus, inquit Voſſius *, primi undecim libri iidem ſunt ac decem Eutropii: niſi quòd aliqua ſubinde de ſuo addat Paulus, quod ab eo juſſu Adelbergæ Arichis uxoris, Deſiderii filiæ factum fuit. Exinde Eutropium continuat Paulus, cujus ſunt quinque libri ſequentes. Reliqui octo à Landulpho Sagace additi ſunt, imprimis ex Theophane, ſaltem Anaſtaſio Bibliothecario, qui Theophanem Latinè vertit. Prodierunt *Baſil.* 1569. & cum variantibus lectionibus Henrici Caniſii Noviomagenſis curâ *Ingolſtad.* 1603. *8vo.* cum emendationibus & notis Jani Gruteri *Hanoviæ* 1611.

* Loc. cit.

De Vitâ S. Gregorii Papæ libri IV. à Joanne Mabillon. in lucem editi Sæc. Benedict. I. p. 385.

Vita ſive Paſſio S. Cypriani, cujus Operibus præfigi ſolet.

Vita SS. Benedicti, Mauri, ac Scholaſticæ Virginis, typis excuſæ *Romæ* 1590.

Verſus de eâdem S. Scholaſticâ, ab Arnoldo Wion editi in Ligno Vitæ ad X. Februar.

Excerpta quædam de primis Metenſium Epiſcopis, flagitante Angilramno Epiſcopo ſcripta, à Marq. Frehero inter Hiſtor. Franc. & Andrea Ducheſnio inter Hiſtor. coætan. Tom. II. edita. Habentur & in Bibl. P. Tom. XIII. p. 329.

Vita S. Arnulphi Metenſis Epiſcopi, inter Opera Bedæ & apud Surium ad diem 24. Auguſti.

Hymnus in honorem S. Joannis Baptiſtæ qui incipit, *Ut queant laxis*, in Eccleſiâ Romanâ hodienum decantari ſolitus.

Epiſtolarum Fragmenta quædam ap. Baluz. Miſcell. Tom. I. p. 362.

Homiliarum, ſeu *Homiliæ*, Lectiones & Poſtillæ, unicuique totius anni feſto convenientes in duo Volumina diſtributæ, ex SS. Ambroſii, Auguſtini, Hieronymi, Origenis, Leonis, Gregorii, Maximi & Bedæ, aliorumque Operibus deſumptæ. Prodiit Homiliarium iſtud *Spiræ* 1482. fol *Colon.* 1517. 1539. *Pariſ.* 1535. 1569. fol. Alia quædam Pauli noſtri Opuſcula adhuc inedita in Bibliotheca Caſinenſi hodienum ſervantur, de quibus vide quæ habet J. B. Marus Not. ad Petrum Diac. c. 8.

OPERA DEPERDITA.

E*Xpoſitio Regulæ S. Benedicti.*

Verſus de miraculis S. Benedicti.

Geſta Epiſcoporum Papienſium.

Cæterùm alius à noſtro fuit Paulus Diaconus Eccleſiæ Neapolitanæ, qui *Vitam S. Mariæ Ægyptiæ* à Sophronio Hieroſolymitano Epiſcopo Græcè ſcriptam, Latinè vertit. Verſio extat cum Præfatione ad Carolum Imp. apud Surium ad diem ix. Aprilis. Eâ in præfatione teſtatur Paulus ſe quædam alia vertiſſe, quæ non extant.

PAULINUS, gente quibuſdam Auſtriacus; artis Grammaticæ magiſter, ob inſignem eruditionem à Carolo Imp. anno 776. variis prædiis & poſſeſſionibus donatus eſt, & exeunte eodem anno ad Patriarchatum Aquileienſem, ſeu Foro-julienſem evectus. Anno 793. libellum de S. Trinitate *Sacroſyllabum* dictum adverſùs hæreticas Elipandi Toletani literas edidit. Anno 794. Elipandum & Fœlicem in Concilio Francofordienſi præſens oppugnavit; habitâque anno ſequente Synodo Foro-julienſi utrumque damnavit. Anno 797. adjutorem eum ſibi dari ad oppugnanda Fœlicis Orgelitani ſcripta & hæreſim Alcuinus à Carolo Imp. poſtulavit. Factum id: ac Paulinus ab Imperatore monitus; tres libros adverſûs Fœlicem anno 798. conſcripſit & evulgavit. Anno 803. Joannis Patriarchæ Gradenſis à Joanne Venetorum Duce ex celſiſſimâ turre præcipitati truculentâ nece commotus, Concilium Altinenſe celebravit, ex quo literas ad Carolum Imp. dedit, tam horrendum ſcelus digno ſupplicio coerceri petens. Obiit anno 804. III. Id. Januarii. 776

SCRIPTA.

L*Ibellus de ſanctiſſimâ Trinitate adverſùs Elipandum* Toletanum & Fœlicem Orgelitanum, *Sacroſyllabus dictus.* Habetur Conc. Tom. VII. p. 1022.

Libri III. *adverſùs Fœlicem Orgelitanum*, unà cum Epiſtolâ ad Carolum M. & Regulâ fidei metro exaratâ Quos primus in lucem eruit, & cum libello Sacroſyllabo edidit Andreas Ducheſnius ad calcem Operum Alcuini, *Pariſ.* 1617.

Epiſtola ad Heiſtulfum qui uxorem adulterii cauſâ propter unius teſtimonium occiderat, *increpatoria*, ex Concilio Francofurtenſi data. Extat Concil. Tom. VII. p. 1064.

Epiſtola ad Carolum M. ex Synodo Altinenſi data. Habetur ib. p. 1187.

De ſalutaribus Documentis liber, qui Auguſtino falsò inſcriptus inter Opera illius haberi ſolet. Paulino noſtro ex fide Codicum MSS. vindicatus, ſub illius nomine habetur excuſus in nuperrimâ

Operum

SÆC. VIII. ab An. DCC.

Operum S. Auguſtini Editione Pariſienſi.

Libri VII. *adverſus Fœlicem*, qui ſub Paulini nomine in Bibliothecia Patr. aliquoties prodierunt, Alcuino debentur.

Fragmenta quædam Paulini in lucem emiſit Baluzius Miſcellan. Tom I. p. 362.

Hymni ſacri, quos Paulinum compoſuiſſe prodit Walafridus Strabo, † interierunt.

† De reb. Eccleſ. cap. 25.

776. P. II. ANSO gente Belga, Laubienſis in Belgio Abbas, Theodulfo in Monaſterii ſui regimine ſucceſſit anno DCCLXXVI. Obiit anno DCCC. Monachus adhuc in tabulas retulit Vitam S. Urſmari Epiſcopi & Abbatis Laubienſis, quam Theodulfo prædeceſſori ſuo nuncupavit. Extat apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* III. Part. I p. 246. qui in hoc auctore locos communes inconcinnè redactos ſe aliquoties reſecâſſe ingenuè fatetur. Vitam etiam S. Ermini ſeu Erminon's Epiſcopi & Abbatis Laubienſis Urſmari diſcipuli & ſucceſſoris ſcripſit Anſo noſter, quæ ex MS. Cod. Criſpeienſi habetur apud eundem Mabillonium *ibid.* pag. 564. De Rathero Epiſcopo Veronenſi, Fulcuino Abbate Laubienſi, qui obiit anno DCCCCXC. ejuſque ſucceſſore Herigero, qui etiam S. Urſmari Res geſtas literis tradiderunt, adiſis eundem Mabillonium in *Obſervationibus præviis* p. 246.

780. FLACCUS ALCUINUS, ſive ALBINUS, gente Anglus, ex agro Eboracenſi, ut nonnulli volunt, ut alii non procul Londino, oriundus, primùm Bedæ, deinde Egberti Eboracenſis diſcipulus, Eccleſiæ Eboracenſis Diaconus, Cœnobii Cantuarienſis Abbas. Claruit anno 780. Anno 793. à Carolo M. evocatus, ut ſibi Fœlicis Orgelitani Hæreſim, & Pſeudo-Synodi Nicænæ Canones oppugnanti præſtò adeſſet, ac ſubſidium ferret, in Galliam transfretavit; & in ſummam Caroli amicitiam receptus, Scholæ Palatinæ præfectus eſt. Anno ſequente Carolum ad Synodum Francofordienſem comitatus eſt, & Canone 56. Synodo à Rege commendatus, in Patrum conſortium & amicitiam adſcitus eſt: ab eodem Monaſteriorum Ferrarienſis, S. Jodoci, & S. Lupi, præfecturâ paulò poſt donatus. Anno 796. ab Imperatore crebris precibus enixè petens, ut ſæcularibus nuncium mittere ſibi liceret, repulſam tulit; Cœnobiorum tamen San-Martiniani & Cormaricenſis regimine auctus eſt. Anno 798. adversùs Fœlicem Orgelitanum, quem blandis literis ſæpiùs antea irrito ſucceſſu compellârat, calamum ſtrinxit, ac ſeptem libris errores ejus confutavit. Anno 799 à Carolo ad iter Romam ſecum ſuſcipiendum invitatus, infirmitates & ſenium cauſatus ſe excuſatum haberi petiit. Anno 801. Carolo ex Italia redeunti gratulatus, tandem toties repetitis precibus optatum exitum comparavit, & ab aulâ & ſecularibus negotiis miſſionem impetravit. Rudi donatus, in Cœnobium ſuum S. Martini Turonenſe ſeceſſit, ac reliquum vitæ tempus honeſto otio, & inſtituendis in ſcholâ Turonicâ ab ipſo fundatâ rei literariæ candidatis inſumpſit, crebris Imperatoris Epiſtolis ad aulam fruſtra revocatus. Obiit Turonis anno non 790. ut malè Pitſeus, ſed 804. XIV. Cal. Jun. ipſo Pentecoſtes die. Vir ubique pius, doctus, gravis, Theologorum ſuæ ætatis, ut rectè de eo Baleus †, immò omnium Anglorum ab initio poſt Bedam & Alchelmum longè eruditiſſimus, Latinè, Græcè & Hebraicè peritus. Ei quicquid politioris literaturæ iſto & ſequentibus ſæculis Gallia oſtentat, totum acceptum referri debet. Ei Academiæ Pariſienſis, Turonenſis, Fuldenſis, Sueſſionenſis, aliæque plures, originem & incrementa debent; quibus ille, ſi non præfuit, aut fundamenta poſuit, faltem doctrinâ præluxit, exemplo prævivit, & beneficiis à Carolo impetratis adauxit.

Vit. B. Alcuini ex vet. cod. ejuſdem vit. à Ducheſ. per annos digeſta oper. præfix. Le-Cointe Annal. ad an. 793. Tom. vi.

† Cent. 2. cap. 17.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

OPERA, QUÆ EXTANT.

INterrogationes & Reſponſiones, ſeu liber Quæſtionum in Geneſin.

Dicta ſuper illud Geneſeos, Faciamus hominem ad imaginem noſtram.

Enchiridium, ſeu Expoſitio pia brevis in VII. Pſalmos Pœnitentiales, in Pſalmum CXVIII. *& in Pſalmos graduales ad Arnonem* Archiepiſcopum Salisburgienſem. Prodiit ſeorſim *Pariſ.* 1547. 8°. præfatione tamen mutilum, quam primus edidit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. IX.

De Pſalmorum uſu liber, cum variis precandi formulis ad res quotidianas accommodatis, ad Fredegiſum diſcipulum.

Officia per ferias, ſeu Pſalmi ſecundùm dies Hebdomadis ſingulos diſpoſiti, unà cum Orationibus, Hymnis, Confeſſionibus, & Litaniis.

Epiſtola de illo Cantici Canticorum loco, Sexaginta ſunt Reginæ, &c.

Commentaria in Eccleſiaſten. Prodierunt *Baſil.* 1531. 8°.

Commentariorum in S. Joannis Evangelium libri VII. Extant Argentinæ 1527.

Epigrammata de recognitione & emendatione totius Divinæ Scripturæ ab Alcuino facta.

De Fide SS. Trinitatis libri III. ad Carolum M. *cum invocatione ad S. Trinitatem & Symbolo Fidei.*

De Trinitate ad Fridegiſum Quæſtiones XXVIII. ſeu *Confeſſio*, ſive *Doctrina de Deo.*

De Differentia æterni & ſempiterni, immortalis & perpetui, ſæculi, ævi, & temporis, *Epiſtola.*

De Animæ ratione liber ad Eulaliam Virginem.

Contra Fœlicem Orgelitanum Epiſcopum libri VII. ann. 798 ſcripti. In Bibliothecis Patrum Paulino Aquileienſi malè tribuuntur.

Epiſtola ad Elipandum Toletanum Epiſcopum cohortatoria in Catholicâ fide.

Epiſtola Elipandi ad Alcuinum, injuriis & calumniis refertiſſima, anno 799. ſcripta, ſtylo admodùm barbaro.

Contra Elipandi Epiſtolam libelli II. quibus evacuat pravas illius aſſertiones, anno 800. ſcripti.

De *Incarnatione Chriſti*, & de duabus in eo naturis, ac de unitate unius perſonæ, contra eundem libri II. eodem anno ſcripti.

Epiſtola Elipandi ad Fœlicem nuper converſum. Hæreſim iſte abjuravit in Synodo Aquiſgranenſi exeunte anno 799. ſede tamen ſuâ depoſitus, apud Lugdunum in perpetuum exilium relegatus eſt. Fecit id aliquantò ſerius, & ipſe Elipandus ab Alcuini libris convictus, piè mortuus eſt anno 808.

Confeſſio Fidei *Fœlicis Orgelitanæ ſedis Epiſcopi*, ad Clerum & Populum Orgelitanum miſſa, poſt ejuratam in Synodo Aquiſgranenſi hæreſim.

Epiſtola ad Filiam in Chriſto cariſſimam.

De Divinis Officiis liber, ſive *expoſitio Romani Ordinis.* Habetur ſub Alcuini nomine inter alios Scriptores ejuſdem argumenti ſæpiùs editus, in editione verò Operum Alcuini Du-Cheſnianâ XII. integris capitulis auctus. Alcuini autem non eſſe, & poſt annum 1000. ſcriptum eſſe certò certiùs conſtat.

De ratione Septuageſimæ, Sexageſimæ, & Quinquageſimæ Epiſtola.

De Baptiſmi cæremoniis ad Odvinum Preſbyterum *Epiſtola.*

De iiſdem cæremoniis alia Epiſtola, quam Alcuino

no rectè abjudicat Sirmondus; Amalarii enim Trevirenſis eſt.

De Confeſſione peccatorum ad pueros S. Martini Epiſtola.

Sacramentorum liber. Prodiit *Colon.* 1571.

Homiliæ III. 1. *De Silentio, in quo miſſum eſt incarnatum Verbum* 2. *In Nativitate B. Mariæ.* 3. *In Feſto Omnium Sanctorum.* Spuriæ ſunt, ex Pauli Diaconi Homiliario deſumptæ. Tertia inter Auguſtinianos de Sanctis locum 37. obtinet.

Vita Antichriſti ad Carolum Magnum.

De Virtutibus & Vitiis ad Widonem Comitem liber.

De ſeptem Artibus liber imperfectus, cujus duo tantùm extant capitula, viz. de Grammatica & Rhetorica, cum tranſitione ad Dialecticam.

Grammatica. Prodiit ſcorſim *Hanov.* 1605.

De Rhetorica, & de Virtutibus Dialogus. Prodiit *Pariſ.* 1599. 4°.

Dialectica, interlocutoribus Carolo M. & Alcuino. Prodiit unà cum Grammatica, *Ingolſtad.* 1604. 4°.

Diſputatio Regalis & Nobiliſſimi juvenis Pippini [poſtea Regis Italiæ] cum Albino Scholaſtico.

Scriptum de vita S. Martini Turonenſis.

De Tranſitu S. Martini Sermo.

Vita S. Vedaſti Epiſcopi Atrebatenſis, anno 795. ſcripta.

Vita beatiſſimi Richarii Presbyteri. Extat apud Surium die XXVI. Aprilis.

De Vita S. Willebrordi Trajectenſis Epiſcopi libri II. alter ſolutâ, alter vinctâ oratione compoſiti, cum Homilia in eundem, & Elegiaco carmine. Extant apud Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. I. p. 601. & Surium VII. Novembr.

Epiſtolæ CXV. quarum LXVII. habentur apud Caniſium.

Poemata & Verſus de pluribus Sanctis.

Alii Verſus ex variis locis collecti, qui cum prioribus conficiunt Poëmata CCLXXII. Prodierunt Opera Alcuini ſupra enumerata curâ Andreæ Quercetani ſive Du-Cheſne, *Pariſ.* 1617. fol.

Libri quatuor Carolini de Imaginibus, hos ſub Caroli nomine ſcripſiſſe tradit Rogerus Hovedenus; de iis fusè egimus in Carolo M. quem autorem præferunt, ac proinde inter Alcuini Opera non reperiuntur.

Confeſſio Fidei, ſive *Deflorantiuncula* ex Auguſtini, aliorumque Patrum ſcriptis collecta, & in quatuor partes diviſa, ſub Alcuini nomine à Chifletio edita eſt *Divione* 1654. 4°. inter alia quædam aliorum Opuſcula. Confeſſionem iſtam fœtum eſſe Alcuino ſuppoſitum probare conatus eſt Doctiſſ. Dallæus in Tractatu poſthumo *Rhotomagi* anno 1675. edito. Eam haud minùs fusè Alcuino vindicare nititur Joannes Mabillonius Diſſertatione prolixâ, quæ habetur Analect. Tom. I. pag. 178. &c. Ex utrius partibus ſtet veritas, judicent Eruditi. Notari tamen velim Mabillonium candidè ſatis fateri, ſe rem haud adeò confeciſſe, quàm probabilem reddidiſſe.

Commentarius brevis in Cantica Canticorum, editus à Patricio Junio cum Commentario Gilberti Foliot *Londini* 1638. 4°.

Breviarium fidei adversùs Arianos, quod inter Opuſcula dogmatica Anonymum edidit Sirmondus *Pariſ.* 1630. MSS. Codices Alcuino adjudicare teſtatur Chiffletius *.

Homilia de Purificatione B. Mariæ Virginis, quæ Ambroſio perperam inſcripta, ad calcem illius Operum haberi ſolet. Alcuino aſſeritur à Baluzio Miſcellan. Tom. 2. p. 382.

Epiſtola II. *& Sermo ad Carolum M.* ab eodem edita Miſcellan. Tom. I. p. 365.

Epiſtola, & Præfatio in libros VII. ad Fœlicem Orgelitanum [quæ in Codicibus impreſſis deerat] ab eodem editæ Miſcellan. Tom. IV. pag. 413.

Epiſtolæ III. à Dacherio in lucem protractæ Spicileg. Tom. IX.

Epiſtolæ XXVI. à Mabillonio evulgatæ Analect. Tom. IV. p. 272.

Carmen de Cuculo, aliaque duo Poëmata, ab eodem publicata Analect. Tom. I. p. 369. Tom. II. pagin. 552. alia quædam à Baluzio Miſcell. Tom. IV.

Poëmata II. alterum Heroicum breve, alterum Elegiacum prolixum, utrumque præcipuè de argumento librorum ſacrorum utriuſque Teſtamenti, edita ſunt à Lambecio Comment. de Biblioth. Vindob. l. 2. cap. 5. p. 403.

Hymnus, & Epigrammata III. in S. Vedaſtum, ab eodem data, ibid. p. 413.

Homilia in die natali S. Vedaſti, à Bollando primùm in lucem emiſſa inter Acta Sanctorum menſe Februar. p. 800.

Denique *Homiliarum* Pauli Diaconi in pleriſque codicibus Alcuino malè inſcribitur, & ſub illius nomine typis excuſum aliquoties prodiit & ſub ejuſdem ſubinde nomine à nobis in hoc Opere non raro citatum.

OPERA DEPERDITA.

Commentarius in Proverbia.

Commentarius in IV. *Epiſtolas S. Pauli*, viz. *ad Epheſios, ad Titum, ad Philemonem, & ad Hebræos.*

De Orthographia liber.

De Muſica liber.

780. FLACCUS ALCUINUS, gente Anglus, civitate Eboracenſis, Abbas Cantuarienſis, claruit anno DCCLXXX. Opera ejus omnia, hactenùs edita, ſuprà recenſentur. Scripſit præterea Alcuinus Carmine Heroico librum *de Pontificibus & Sanctis Eccleſiæ Eboracenſis.* Hoc Poëma verſus 1658. continens, ex codicibus MSS. Remenſi, & S. Theoderici propè Remos, à Joan. Mabillonio ad ſe tranſmiſſum, publici juris fecit Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 703. qui & Epiſtolas aliquot Alcuini nondùm publicatas penès ſe habere teſtatur. *P. II.*

780. DONATUS, gente, ni fallar, Germanus, & Eccleſiæ Mettenſis Diaconus, claruit circa annum DCCLXXX. Scripſit rudi & ſimplici ſtylo ad Angelramnum Mettenſem Archiepiſcopum Caroli Magni Archi-Capellanum, anno DCCC. mortuum, quique id muneris ab eo petierat, Vitam S. Trudonis confeſſoris, qui Monaſterium in vico Sarchinio ad Ciſindriam fluvium à ſe conditum rexit, obiitque circa annum DCXCVIII. Edidit eam ex MS. Cod. Chelniano Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 1069. *P. II.*

785. ETHERIUS, ſive HETERIUS, Axumenſis in Hiſpania Epiſcopus, & BEATUS in Aſturia provincia Presbyter, dignitate quidem inferior, doctrinâ verò ac fidei zelo major; claruerunt ann. 783. quo circiter tempore pullulantem in Hiſpania Elipandi Toletani hæreſim acriter oppugnare cœperunt: ab Elipando datis tunc ad Fidelem Abbatem literis, arrogantiæ, ſuperbiæ, quin & hæreſeos eo nomine accuſari. Verùm ficta ejuſmodi criminatio nequaquam obſtitit, quo minùs Etherius & Beatus inceptum opus urgerent, qui cùm

Vid. Jo. Mariana de rebu Hiſp. l. 7. c. 8. p. 408.

* Præfat. ad Opera Ferrandi.

SÆC. VIII. ab An. DCC. Elipandum nullis monitis ad ſanam mentem revocari poſſe animadverterent, edito juſto volumine in duos libros diſtincto, Elipandi errores confutârunt, & Catholicam fidem tutati ſunt. Extant hi Libri, *de Adoptione Chriſti Filii* Dei inſcripti, à Petro Stevartio ex Bibliotheca Toletana primùm editi in Auctuario Caniſiano *Ingolſtad.* 1604. 4°. pagina 17. deinde in Bibliothecæ Patrum Tomum XIII. p. 353. relati.

785. Vit. Taraſ. per Ignat. Diac. ap. Sur. & Bolland. Febr. XXV. TARASIUS, patriâ Conſtantinopolitanus, illuſtri genere ortus, Georgii Præfecti Urbani, & Encratiæ filius, Photii Proavunculus. In aulam adſcitus Imperatori à ſecretis fuit, donec anno 785. vel exeunte 784. perturbato ab Irene Auguſtâ fœminarum ſceleſtiſſimâ Paulo Patriarcha viro ſanctiſſimo, in Thronum CP. ex Laico ſuffectus eſt, qui pietatem & religionis zelum prætexens, dignitatem iſtam ſe adire nolle ſimulavit, niſi imagines reſtituerentur, & Synodus Oecumenica ejus rei gratiâ indiceretur. Indicta igitur eſt Synodus in annum 786. ac ſcena interim à Taraſio quà vi, quà blanditiis, apparata. Inchoatâ igitur anno 786. Cal. Jul. Conſtantinopoli Synodo, cum Iconoduliæ adverſarios Epiſcopos ſuperiores fore vereretur, tumultum cieri, atque eo prætextu Synodum in annum ſequentem rejici, ac Nicæam urbem transferri curavit. Anno ſequente rebus ex voto diſpoſitis, VIII. Cal Octobr. Conciliabulo Nicæno initium dedit, cui ipſe, præſentibus licèt Hadriani Papæ legatis, præfuit; atque omnia pro ſuâ ac Irenes Imp. libidine agitans Concilium CP. Generale VII. damnari, & Iconoduliam decretis Synodicis ſanciri effecit. Anno 795. Conſtantino Imp. Mariam Aug. uxorem legitimam repudiare, & Theodoten pellicem ducere in animo habenti animosè aliquamdiu reſtitit, excommunicationem, ni incœpto ſcelere deſiſteret, interminatus. Mox tamen animo turpiter deficiens, nuptias ſceleſtas à Joſepho Abbate CP. conſecrari, & Mariam tonſam Monaſterio includi permiſit. Obiit anno 806. die XXV. Februarii. Extant ab eo ſcripta, *Epiſtola Encyclica* ad Patriarchas Orientales ſtatim poſt ſuſceptum Epiſcopatum miſſa, Gr. Lat. Concil. Tom. VII. pagina 161. *Epiſtola* II. ad Hadrianum Papam, Gr. Lat. ibidem pagin. 624. *Epiſtola* ad Joannem Anachoretam Gr. Lat. ibid. pag. 637. *Apologeticus* ad populum habitus, quo die ad Patriarchatûs dignitatem electus eſt, Gr. Lat. ibidem pag. 33. *Sermo in B. Virginem*, ὅτι προσηνέχθη ἐν τῷ ναῷ τριετίζουσα, qui incipit, φαιδρὰ καὶ παράδοξος ἡ παροῦσα πανήγυρις. Habetur Græc. MS. in Bibliotheca Regia. Vid. Lab. *Nov. Biblioth.* MS. pag. 80.

785. P. II. ANONYMUS, gente Anglus, Ælberti Archiepiſcopi Eboracenſis diſcipulus, non infimi ſubſellii Poeta, claruit circa ann. DCCLXXXV. Scripſit *Hiſtoriam Anglicam* carmine Heroico, quo de urbis Eboraci primordiis, déque primis ejus Eccleſiæ Pontificibus ac Sanctis agit. Integrum Poëmatium extat MS. in codice Monaſterii S. Theodorici propè Remos; Ex quo partem benè longam extulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. part. II. p. 558.

787. EPIPHANIUS, Catanenſis in Sicilia Diaconus; claruit anno 787. quo Thomæ Sardorum Archiepiſcopi vicem tenens, Synodo Nicænæ II. interfuit. Extat *Sermo Laudatorius* ſatis prolixus in eadem Synodo habitus, Latinè tantùm Concil. Tom. VII. p. 617.

787. BASILIUS, Ancyræ Epiſcopus; claruit anno 787. quo in Synodo Nicæna II. reus factus Iconomachiæ, eò quòd Concilii CP. Oecumenici anno 754. habiti decretis ſubſcripſiſſet, *Libellum* ſupplicem ſeu *Confeſſionem* obtulit, quo facti veniam poſtulavit, & anathema Iconomachis dixit, ac cultum imaginibus deberi confeſſus eſt. Extat hæc confeſſio Gr. Lat. inter Acta Conciliabuli Nicæni, Concil. Tom. VII. p. 56.

787. THEODOSIUS, Ammorii Epiſcopus; claruit anno 787. In Synodo Nicæna, eandem cum Baſilio cauſam egit, Iconomachis faviſſe accuſatus. Oblato igitur haud diſparis argumenti libello, facti veniam & ipſe impetravit, à Concilii Patribus in integrum reſtitutus. Extat *Libellus* iſte Gr. Lat. Concil. Tom. VII. pagin. 60.

787. ELIAS, Metropolita Cretenſis; claruit annò 787. quo Synodo Nicænæ II. interfuit. Scripſit *Commentaria* in Gregorii Nazianzeni Orationes, quæ Latinè habentur ex Jac. Billii verſione ad calcem Operum Nazianzeni *Pariſ.* 1583. 1609. 1630. Scripſit etiam *Reſponſa* ad Dionyſii Monachi Interrogata VIII. circa difficiles quoſdam Conſcientiæ [ut vocant] Caſus. Extant hæc Reſponſa Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. l. V. pag. 335. Ingens ejuſdem & prægrandis *Expoſitio* in Joannis Climaci Scalam Paradiſi extat Græcè MS. in Bibliotheca Cæſarea, teſte Lambecio, *Comment.* l. 4. p. 194.

792. GEORGIUS, Monachus Conſtantinopolitanus, Taraſii Patriarchæ Syncellus. Scripſit anno 792. Eundem hunc cum Georgio Hamartolo perperàm facit Voſſius, & cum illo alii, quem tamen diverſum fuiſſe conſtat, ut in *Georgio Hamartolo* oſtendetur. Scripſit *Chronicon* ab orbe condito uſque ad Maximini tempora; quod integrum ferè ex Chronico Euſebii, quem nihilominùs data quavis occaſione inſectatur, deſumpſit. Hinc ſua Euſebio reddidit Joſephus Scaliger; totum enim quod de Chronico Euſebiano Græcè protulit, fermè ex Georgio noſtro conſarcinavit. Vide quę de Georgio habet Cl. Voſſius de Hiſt. G. lib. 2. cap. 24. Ex eo [hoc ſolùm excepto quod *Hamartolum* à *Syncello* diverſum facit] ſua penè verbatim deſumpſit Miræus, ſua ex Miræo pro more Oudinus. Georgii *Chronicon* Gr. Lat. cum notis edidit Jacobus Goar. *Pariſ.* 1652. fol.

792. Vit. Theoph. ap. Sur. & Heinſchen. Martii 12. Menolog. Græc. eod. die. THEOPHANES, *Iſaacius* à Patre, & *Confeſſor* à malis quæ paſſus eſt dictus, Patriâ Conſtantinopolitanus; Iſaacii Ægeopelagitarum Præfecti & Theodoræ filius, natus eſt anno 758. Patre è vivis ſublato Tutorem nactus eſt Conſtantinum Copronymum Imp. Juvenis adhuc à Leone Patricio filiam ejus uxorem ducere, advocata in partes authoritate Imperatoria, compulſus eſt: verùm ille ipſo nuptiarum die ſingulare pactum de continentia invicem obſervanda cum uxore iniit. A Leone Imp. in aulam evocatus, Stratoris munere ei fungebatur; & ad caſtrum Cyzicenum miſſus ædificia propè Sigrianam in minore Myſia publica curavit. Conſtantinopolim reverſus, inter Spatharios cooptatus eſt. Anno 780. conjuge in Inſulæ Principis Monaſterium propè CP. amandata, ipſe Polychronium Monaſterium propè Sigrianam petiit, ac monaſticam vitam deinceps coluit. Ex Polychronio in Calonymum inſulam diſceſſit, ubi paterno prædio in Monaſterium commutato ſexennium exegit. Inde regionem Sigrianam repetens, Prædium, quod *Ager* vocabatur, comparavit, ac conſtructo Monaſterio ipſe Abbatis vicem obiit. Anno 787. ad Conciliabulum Nicænum evocatus, Iconoduliæ cauſam ſtrenuè agebat. Poſt annum 813. à Leone Armenio Imaginum cultum dam-

damnare juſſus, ac conſtanter abnuens, Conſtantinopolim, æger licèt, & clinicus ab anno 808. actus, vinculis etiam injectis adductus eſt; cùmque nullis argumentis, ut imaginum cultum deſereret, vinci poterat ann. 815. vel ineunte ſequente, in carcerem conjectus eſt, & poſt biennium ad Samothracem inſulam relegatus: ubi poſt XXIII. dies exactos, ærumnis & miſeriis fractus, diem ſupremum obiit, ab Iconoduliæ aſſeclis *Confeſſoris* titulum, & *Sancti* honores poſt mortem conſecutus. Scripſit *Chronographiam*, res in Imperio CP. geſtas tam Eccleſiaſticas quàm civiles ſecundùm annorum ſeriem diſpoſitas complexam, ab anno I. Diocletiani Imp. Chriſti 285. ad primum Leonis Armenii, Chriſti 813. In eâ notandum Theophanem Chronologiam Alexandrinam uſurpare, quæ in ſupputandis Æræ Chriſtianæ annis à recepto apud Latinos calculo octennio deficit. Ex eâ etiam Latinè verſum in Hiſtoriam ſuam tranſtulit, quicquid ferè ab anno 285. ad ann. 813. habet Anaſtaſius Bibliothecarius. Condidit hanc Chronographiam Theophanes conciſo quidem, ſed Stylo admodum rudi & plebeio: repetitiones penitùs inutiles, & rerum geſtarum Metatheſes, narrationes contradictorias, putidoſque in digerendis temporibus errores frequenter admittit Cl. Goar. Hiſtoricæ parti per annos digeſtæ præfixæ ſunt *Tabulæ Chronologicæ*, per loculos diviſæ, i. e. anni, Mundi, Chriſti, Imperatorum, quinque Patriarcharum, &c. Has mendoſiſſimè conſcriptas eſſe, ſæpe annis non ſuis præfixas, plurimis hiare loculis, & portentoſis annorum præſertim Patriarchalium ſupputationibus ſcatere, cuivis inſpicienti liquidò patet. Unde non ab ipſo Theophane, ſed ab alia potiùs manu profectas eſſe ſuſpicantur
*Cap.I.S.ct. 4. Henſchenius & Papebrochius in * *Exegeſi* in Theophanis Chronographiam, quam Actorum ad Martium Tomo III. præmiſerunt. Prodiit integra Theophanis *Chronographia* Gr. Lat. cum Jac. Goari & Fr. Combefiſii notis *Pariſ.* 1655. fol. Extat ejuſdem *Canon Epinicius in Dominicam primam Quadrageſima, Odis* IX. *conſtans*, in Græcorum Triodio, & apud Baron. Gr. Lat. inter Annal. Eccleſ. ad an. 842.

794. Vit. Sirmond. Not. le Cointe ad an. 781. 786.794.&c. THEODULPHUS, gente Italus, apud Gallos Ciſalpinos natus, primùm Abbas Floriacenſis, Carolo M. charus & familiaris; à quo circa an. 794. vel paulò ante, ad ſedem Aurelianenſem promotus eſt. Sub Ludovico Pio, Caroli filio, magnâ in gratiâ apud Aulam floruit, à Ludovico miſſus, ut Stephanum Papam anno 816. in Galliam advenientem honorificè exciperet. Circa ann. 818. unà cum Anſelmo Mediolanenſi & Wolfhaldo Cremonenſi conjurationis cum Bernardo Italiæ Rege adversùs Ludovicum Bernardi patruum initæ accuſatus, ſede ſuâ depoſitus eſt, & ad Monaſterium Andegavenſe amandatus. Tandem abſolutus crimine, cujus ſe reum eſſe conſtanter pernegavit, obiit circa annum 821.

Scripta, quæ extant.

Capitula ad Presbyteros Parochiæ ſuæ XLVI. quæ habentur etiam apud Baronium ad an. 835. & Concil. Tom. VII. p. 1237.

De Ordine & ratione rituum Baptiſmi liber ad Magnum Senonenſem.

De Spiritu S. liber, ſeu veterum Patrum Teſtimonia de Proceſſione Spiritûs S. tam ex Filio quàm Patre in unum congeſta, cum præfixo Carmine Nuncupatorio ad Carolum M.

Carminum ad diverſos libri VI.

Hæc Theodulphi Opera eruit, & cum notis ſuis edidit, cujus ſtudio atque induſtriæ tot mediæ ætatis Scriptores debemus, Jac. Sirmondus *Pariſ.* 1646. 8°. & in Bibliothec. PP. Tom. XIV. pag. 1.

Poëmata X. quæ notis ſuis illuſtrata edidit Joannes Mabillonius Analect. Tom. I. p. 376.

Biblia Sacra egregiis olim characteribus ſibi deſcribi fecerat Theodulphus, quibus ipſe Carmina aliquot, & Præfationem præfixit. Extat hodieque Codex iſte Præfationem & verſus aureis characteribus expreſſos in fronte gerens. Verſus edidit Sirmondus inter alia Carmina lib. 2. Præfationem in notis dedit p. 279.

Fragmenta duo Theodulphi edidit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. V.

LEO III. Patriâ Romanus, Aſuppii filius, Eccleſiæ Romanæ Presbyter, ac demum Pontifex anno 795. die XXVII. Decembr. ordinatus. 795.
Anno 796. Claves S. Petri, & Vexillum Romanæ Urbis, obſequii ſui Symbola ad Carolum M. miſit Anno 799. ab invidis Hadriani Papæ nepotibus fœdiſſimis calumniis, mox & injuriis exagitari cœpit. In media enim civitate, ac totius populi conſpectu, arreptus, pugnis & fuſtibus cæſus, ac in carcerem conjectus eſt. Mitto putidiſſimas fabulas, quas de oculis evulſis, & præciſâ linguâ ac de utriſque divinitùs reſtitutis, effutiunt Anaſtaſius, & Anaſtaſii ſequaces nugivenduli. A plebe Romanâ carcere ereptus, ad Carolum in Gallias ſe contulit, tutelam ſibi & patrocinium petiturus. Miſſi à Carolo Romam legati Leonem in Italiam reducunt, cognitâque causâ criminibus abſolvunt, ac ſedi ſuæ reſtituunt; ſeditioſos verò Clericos in ordinem redactos exilio mulctant. Judicium iſtud in annum 800. rejiciunt nonnulli, & à Carolo M. Romæ præſente factum eſſe volunt. Anno enim 800. Carolus Romam veniens, Synodo habitâ Leonis cauſam ſeu integram adhuc dejudicavit, ſeu judicatam anteà à legatis confirmavit: & à Leone exeunte anno Populi Romani juſſu Coronam Imperatoriam accepit. Anno 804. Leo ad Carolum Imp. in Germaniam iterum excurrit. Anno 809. litem Hiſpanis Epiſcopis movit, quòd Symbolo Niceno vocem FILIOQUE addidiſſent, eam in Eccleſiis palàm cantari prohibens; utque perenne judicii ſui monumentum poſteris tranſmitteret, duas tabulas argenteas in Baſilica S. Petri affigi curavit, in quarum alterâ Symbolum Latinè, in alterâ Græcè ſcriptum legeretur, abſque vocis iſtius FILIOQUE additamento. Obiit die XI. Junii anno 816. Extant *Epiſtolæ* XIII. Concil. Tom. VII. p. 1111.

ANONYMUS *Annalium Francorum* conditor, claruit circa annum DCCXCVI. Scripſit Annales Francorum ab an. DCCXXVI. uſque ad annum DCCXCVI. Hoc ex pervetuſto codice S. Martini Maſſiacenſis, eruit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. II. p. 733. Quibus breve Chronicon S. Martini Maſſiacenſis in Biturigibus ad Cyclorum Paſchalium margines inſertum, ab anno DCCXXXII. ad MXIII. præmiſit. 796. P. II.

LEIDRADUS, ſeu *Leidrachus* Gente Noricus, & ut nonnulli volunt, Caroli M. Bibliothecarius, anno 798. Adoni in Archiepiſcopatu Lugdunenſi ſucceſſit. Anno ſequente à Carolo M. Urgellam in Hiſpania legatus eſt, ut Fœlicem Epiſcopum ab hæreſi revocaret. Quod quidem ei fœliciter ſucceſſit, Fœlice ad ſaniorem mentem reducto, qui anno proximo in Synodo Aquiſgranenſi errorem ſuum abjuravit. Anno igitur 800. Carolus eum in Hiſpaniam iterum amandavit, additis 798. Theodulf. Carm. l. 1. p. 135.

 cooperariis quibuſdam, ut ſanam illic doctrinam Chriſtianis Fœ ic's errore abreptis prædicaret. Anno 811. Caroli Imp. Teſtamento teſtis adfuit & ſubſcripſit. Anno 813. Epiſcopatu ſemet abdicavit, & Agobardo Chorepiſcopo lampada tradens, in Monaſterium Sucllionenſe ſeceſſit, ubi anno ſequenti V. Cal. Januar. diem ſupremum clauſit. Scripſit *librum de Sacramento Baptiſmi* ad Carolum M. qui extat apud Mabillon. Analect. Tom. III. pag. 1. *Epiſtolam ad eundem de ritibus Baptiſmi, & abrenunciationibus in eo fieri ſolitis:* habetur ibid. pag. 28. denique *Epiſtolas* alias II. quæ ad calcem Operum Agobardi inveniuntur, in Bibliotheca Patr. Tom. XIV. p. 232.

799. JESSE, ſeu Jeſſæus, ſeu Teſſe, anno 799.
Anaſtaſ. in Vit. Leonis III. Conſul. L. Coint. ad an. 799. 800. 802. 803. 805. 808. & ſeq. Epiſcopus Ambianenſis factus eſt: & eodem anno à Carolo M. Leoni Papæ in Italiam redeunti datus eſt comes, ut in Leonis cauſam inquireret, & in ſeditioſos Romanos animadverteret. Anno 802. à Carolo Imp. Conſtantinopolim miſſus eſt ad Pacem cum Irene Aug. ineundam. Anno ſequente ex Oriente reverſus Nicephori Imp. legatos, viæ comites, ad Carolum Moguntiam deduxit. Anno circiter. 808. a Carolo ad res procurandas in Italiam miſſus, Leonis Papæ inimicitias ſubiit. Anno 811. Caroli M. Teſtamento teſtis adfuit: Anno 812. ad Encyclicas Caroli M. de cæremoniis Baptiſmi literas Reſponſum edidit Anno 814. Concilio Noviomenſi, 829, Pariſienſi, interfuit. Anno 830. Lotharii caſtra contra Ludovicum Imp. ſecutus eſt: in Conventu Noviomagenſi eo nomine mox jure depoſitus. Tertio poſt anno à Lothario per vim reſtitutus, anno 834. iterum fugatus eſt, & Lothario in Italiam fugienti ſe comitem dedit. Obiit anno 836. Extat *Epiſtola* ſatis prolixa ad Diœceſeos ſuæ Presbyteros & plebem *de Expoſitione rituum Eccleſiæ, in Baptiſmate* præſertim uſurpatorum, quam edidit Joannes Cordeſius cum Hincmari Opuſculis *Pariſ.* 1615. 4°. p. 664. exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 67.

DACRYANUS, Abbas Ordinis Benedictini, à Margarino Bignæo in Indice Chronologico, quem editioni ſuæ Bibliothecæ Patrum præmiſit, octavo huic Sæculo aſcribitur. Extant ſub illius nomine Speculum Monachorum, & Spiritalis vitæ Documata, Biblioth. Patr. edit. *Colon.* Tom. VIII. Verùm nullum talem ſcriptorem dari, neque unquam in rerum naturâ fuiſſe Abbatem Dacrianum contendit Theoph. Raynaudus *, neque alium horum Opuſculorum auctorem eſſe, quàm Ludovicum Bloſium Abbatem Lætienſem, qui notante Poſſevino † obiit anno 1566. quique ſe Dacryanum, i. e. gementem & flentem nominavit: ut collapſos eorum, quos informatos ritè volebat, mores, minore cum invidiâ reſtitueret. Et hinc fortaſſe factum eſt, ut in noviſſimâ Bibliothecæ Patrum editione hic Scriptor non compareat: quem hanc ſolùm ob cauſam hic loci retinemus, ne cùm apud Bignæum alioſque invenerint, in Opere noſtro fruſtra quærant, Studioſi.

* De bon. & mal. lib. par. 1. Erot. 10. p. 17.

† Tom. 2. p. 30.

SÆC. VIII.

Concilia hoc Sæculo habita.

701. P. II. BRITANNICUM ſub Alfrido Northumbrorum Rege an. DCCI. in causâ Wilfridi Archiepiſcopi Eboracenſis, habitum. Multæ circa hanc rem lites; adeò ut intra quatuor menſes LXX. Conciliabula coacta fuiſſe dicuntur. Tandem ad Joannem Papam provocare coactus eſt Wilfridus, qui pro causâ ejus ſententiam tulit. Exhibet Acta hujus Synodi Malmesburienſis *de Geſt. Pontif.* lib. III. pag. 251. & exinde Conc. Tom. VI. p. 1362.

704. P. II. TOLETANUM, vulgò XVIII. ſub Witizâ Rege, anno DCCI. rectiùs DCCIV. habitum. Meminit Rod. Toletanus l. III. c. 14. verùm Acta non extant. Vide Baron. ann. DCCI. nu. xv. & d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 763. Notabit lector antiquitatis ſacræ ſtudioſus per integrum hoc Sæculum, hâc unica Synodo exceptâ, nulla Concilia in Hiſpaniâ celebrata fuiſſe. Ut igitur defectum aliquo modo reſarciret eruditiſſimus Card. d'Aguirre, initio Tom. III. quamplurima venerandæ Vetuſtatis Hiſpanicæ monumenta, vel hactenus inedita, vel quæ non ubique occurrunt in lucem emiſit. In his primas tenent *Index S. Canonum & Conciliorum, quibus Eccleſia, præſertim Hiſpanica, regebatur ab ineunte ſexto ſæculo uſque ad initium octavi*, & libros VI. complectitur, p. 2. *Catalogus Romanorum Pontificum* à tempore irruptionis Saracenorum in Hiſpaniam an. DCCXV. uſque ad præſentem diem p. 51. *Catalogus Regum Hiſpaniæ, ſub quibus Concilia habita ſunt* ab eodem tempore p. 63. *Præſulum Toletanorum*, p. 67. Opuſcula aliqua quorundam Patrum a G. Loaiſa primò edita; aliaque plura, quæ ipſius voluminis inſpectio lectori erudito ſiſtet.

ROMANUM I. ſub Joanne VII. & *CXXV.* Epiſcopis an. DCCV. habitum. In quo, petente Juſtiniano Imp. ut ſextæ Synodi Canones examinarentur, Imperatoris hâc in re deſiderio Pontifex annuere noluit. In hâc item Synodo Wilfridus Eboracenſis denuò accuſatus abſolutus eſt. Vide Bed. lib. V. cap. 20. p. 443. 705. P. II.

MERCIANUM circa annum DCCV. habitum. In quo præceptum eſt Aldhelmo Abbati Malmesburienſi, ut adversùs Britannorum in Paſchate celebrando errorem ſcriberet. Vide Bed. lib. V. c. 29. p. 436. 705. P. II.

NIDDENSE apud Northanumbros anno DCCV. habitum. In quo, monente per literas Joanne Papâ, Wilfridus in ſede ſuâ Eboracenſi confirmatur. Vide Malmſ. *de Geſt. Pontif.* lib. III. fol. 152. Circa annum DCCVIII vel ex mente Spelmanni anno ſuperiori, habita eſt etiam ſub Inâ Rege Synodus, in quâ Epiſcopatus Occidentalium Saxonum in duas Parochias diviſus eſt. Vide Bed. lib. V. cap. 19. p. 436. & H. Huntingd. lib. IV. fol. 193. p. 2. 705. P. II.

ALNENSE ſub Berthwaldo Cantuarienſi, & Wilfrido Eboracenſi, omnibuſque Angliæ Epiſcopis anno DCCIX. celebratum. In quo, inter alia, Donationes Monaſterio Eveshamienſi collatæ confirmantur. Vide Godwin *de Præſul. Angl.* in Epiſc. *Wigorn.* p. 501. & Spelm. *Conc. Brit.* Tom. 1. p. 213. Hoc circiter tempore [vel ut alii DCCXII.] Synodum quandam Anglicanam habitam eſſe volunt nonnulli, in quâ, ex prætenſâ Egwini Wigornienſis viſione Imagines in Templis ponendas & 709. P. II.

Digitized by Google

& adorandas eſſe ſancitum eſt. Verùm incerta omnia, quin & ſuſpecta, & planè ſuppoſititia. Vide quæ habet Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 208. Præcipuè *ibid.* p. 216. Sub Inâ etiam, incerto & tempore & loco habitum eſt Concilium omnium Epiſcoporum, Principum, Procerum, &c. In quo, occaſione nuptiarum Inæ cum Gualâ, Cadwaladri Britonum Regis filiâ, de mutuis connubiis habendis inter Anglo-Saxones, Britones, & Scotos, tùm ad delendam fornicationem, & immunditiem, tùm ad concordiam publicam promovendam, conventum eſt. Vide *Acta* apud Spelm. *ibid.* pag. 219. Hoc loco cùm Inæ Regis mentio fit, notare fas ſit; ipſum plurimas ſuaſu & Inſtituto Epiſcoporum, Senatorumque ſuorum, *in magnâ ſervorum Dei frequentiâ* Leges tuliſſe, quarum plures Eccleſiaſtici commatis ſunt; nempe de formula vivendi Miniſtrorum Dei, de Infantibus baptizandis, de opere in Die Dominico, de Immunitate Templi, &c. Extant Saxonicè & Latinè apud Lambard. *Archaionom.* p. 1. Edit. Cantab.

712. CONSTANTINOPOLITANUM
P. II. I. anno DCCXII. celebratum. Philippico Bardane Imperio per vim & cædem potito, & Joanne, homine Monothelitâ, in Cyri Patriarchæ exauctorati locum ſubrogato, coacta eſt Synodus, quæ Synodum V. Oecumenicam contra Monothelitas habitam penitùs damnavit. Extant, Græc. Lat. Agathonis Diaconi *Libellus epilogus*, quo refert quæ adversùs Synodum ſextam auſus eſt Bardanes; & Joannis CP. ad Conſtantinum Papam *Epiſtola apologetica* Conc. Tom. VI. p. 1401. Confer etiam quæ hâc de re habent Zonaras, Cedrenus, Theophanes, alii.

721. ROMANUM II. ſub Gregorio II. à *XXXII.*
P. II. Epiſcopis anno DCCXXI. Nonis *Aprilis* adversùs illicita conjugia habitum. Extant Acta & *Capitula* hac de re XVII. Conc. Tom. VI. p. 1454.

724. ROMANUM III. anno DCCXXIV. in causâ
P. II. Corbiniani Friſingenſis Epiſcopi habitum. Vide Aribon. in Act. Corbin. apud Sur. *Septembr.* VIII.

726. ROMANUM IV. anno DCCXXVI. habi-
P. II. tum. Quo Iconoclaſtarum [quam vocant] hæreſis damnatur, & cultus Imaginum confirmatur. Vide Hadriani Papæ hâc de re *Epiſt.* ad Carol. M. Conc. Tom. VII. p. 915.

731. ROMANUM V. & VI. ann. DCCXXXI.
732. DCCXXXII. habita. In utroque de cultu Imagi-
P. II. num actum eſt. Vide quæ de utriuſque Synodi geſtis habet Anaſtaſius in Vit. Gregorii III. Conc. Tom. VI. pagin. 1463. Occaſio utriuſque Synodi erat Gregorius Presbyter, quem Pontifex cum literis ad Leonem Iſaurum miſerat, ut à violandis imaginibus abſtineret. Verùm Gregorius metu territus literas Imperatori tradere reformidavit, quem idcircò redeuntem Papa gradu dejicere voluit, ſed intercedente pro eo Synodo, abſolutus eſt; & ſecunda vice miſſus, à Leone in Siciliâ detentus eſt, & in exilium actus. Inde habita altera Synodus; in quâ unicuique qui adversùs ſacrarum imaginum venerationem aliquid attentaverit, anathema dictum eſt. Præterea quæ de duplici hâc Synodo tradit libri Pontificalis compilator, extant etiam hodie in Cryptis Baſilicæ Vaticanæ bina fragmenta marmorea, quibus utriuſque Synodi Acta, ſed literis jam penè exeſis inſcripta ſunt. Prius præter aliquot Presbyterorum & Diaconorum nomina nihil niſi initium allocutionis Gregorii Papæ ad Synodum continet. Poſterius quæ in ſecundâ Synodo geſta ſunt, miſerè mutilata. Utramque inſcriptionem, qualis qualis eſt, exhibet Cl. Ciampinus lib. *de S. Ædificiis Conſtantini M.* cap. 4. Sect. XV. p. 101. 102.

CLOVESHOVIENSE I. apud Anglo- 742.
Cantianos anno DCCXLII. præſidente Æthel- P. II.
baldo Merciorum Rege, celebratum. In quo Withredi Regis privilegium de libertate Eccleſiarum Cantii producitur, & ſub anathemate confirmatur. Extant Synodi Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 230. & Conc. Tom. VI. pag. 1532.

GERMANICUM I. Ratiſponæ, an Augu- 742.
ſtæ Vindelicorum, Wormatiæ, vel ubicunque ali- P. II.
bi, loco ſanè incerto, anno DCCXLII. XI. Cal. *Maii* [in XI. Cal. *April.* anni ſequentis rejicit Cointius] præſidente Bonifacio Archiepiſcopo, celebratum. In quo, ad reſtituendam collapſam Religionis Chriſtianæ diſciplinam conditi ſunt *Canones* XIX. de Epiſcopis per civitates ordinandis, de Synodis per ſingulos annos celebrandis, Canonibus reſtaurandis, fraudatis pecuniis Eccleſiæ reſtituendis, de Presbyteris adulteris, Clericiſque in fornicationem lapſis, aliiſque diſciplinæ capitibus ſaluberrimis. Extant apud Othlonum Presbyterum in *Vit. S. Bonifac.* lib. I. cap. 42. apud Serar. *Rer. Mogunt.* l. III. p. 364. & notis eruditis illuſtrati apud Car. le Cointe ad ann. DCCXLIII. *num.* XXXIV, XXXV, &c. Tom. V. p. 92. qui tamen tria poſtrema Capitula ab Othlono memorata prætermittit.

LIPTINENSE propè Cameracum, ſub 743.
Carlomanno Majore Domûs, à Bonifacio aliiſ- vel
que Epiſcopis anno DCCXLIII. vel DCCXLIV. 744.
Cal. *Martii* congregatum. In quo Hæretici duo, P. II.
Adalbertus Gallus, & Clemens Scotus, damnati ſunt. Habentur de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Canones* IV. cum notis Labbei, Sirmondi & Binii Conc. Tom. IV. pag. 1537. Ad calcem habentur, *Abrenunciatio Diaboli* operumque ejus, & Superſtitionum; *Indiculus Superſtitionum Paganicarum*; *Allocutiones Sacerdotum variæ*: Excerpta Synodica ex Bonifacii Epiſtola: denique Zachariæ Papæ ad Francos & Gallos *Epiſtola*. Quæ omnia notulis etiam ſuis elucidavit Cointius ad ann. DCCXLIV. Tom. V. p. 105.

ROMANUM VII. anno DCCXLIII. à Zacha- 743.
riâ Papâ, & plurimis Epiſcopis & Presbyteris P. II.
celebratum. Extant Acta & Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XV. Conc. Tom. VI. p. 1546.

SUESSIONENSE ad Axonam fluvium 744.
in Picardiâ anno DCCXLIV. V. Nonas *Martias* à P. II.
XXIII. Epiſcopis habitum. Extant de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Canones* X. quorum primo ſancitur Fidem Nicænam, & antiquos Canones per univerſam Regionem eſſe promulgandos. Habentur unà cum Sirmondi notis Conc. Tom. VI. p. 1552. Plura ad hos Canones elucidandos notavit Car. Cointius ad annum DCCXLV. quo Synodum habitam eſſe vult, Tom. V. p. 118.

GERMANICUM II. ſub Bonifacio Pon- 745.
tificis Legato, ann. DCCXLV. congregatum. In P. II.
quo damnatis Aldeberto & Clemente Hæreticis, & Gervilione Epiſcopo Moguntino ob homicidium depoſito, Bonifacius [qui à Gregorio III. Papâ, Metropoliticâ dignitate pridem exornatus Archiepiſcopatum Regionarium per totam Germaniam, nullâ certâ Sede aſſignatâ, hactenùs exercuerat,]

Cave Hiſt. Lit.

SÆC. VIII. ab An. DCC. primus Archiepiſcopus Moguntinus factus eſt. Extant Acta Synodalia Conc. Tom. VI. p. 1555.

745. P. II. ROMANUM VIII. anno DCCXLV. menſe *Octobri* à Zacharia Papâ, multiſque Epiſcopis & Presbyteris, in Patriarchio Lateranenſi celebratum. In quo Bonifacii ſententia Synodalis de Aldeberto & Clemente hæreticis, prolixè confirmatur. Extant hujus Synodi Geſta, tribus Actionibus abſoluta Conc. Tom. VI. pag. 1556. Calci ſubjicitur Gemmuli Diaconi Romani ad Bonifacium, de actis in hâc Synodo *Epiſtola*. Vide hæc etiam apud Car. le Cointe Tom. V. p. 156. qui in annum ſequentem hanc Synodum conjicit.

747. P. II. CLOVESHOVIENSE II. à Cuthberto Cantuarienſi, aliiſque Epiſcopis, præſente Æthelbaldo Merciorum Rege, anno DCCXLVII. coactum. In quo de unitate Eccleſiæ, de ſtatu Chriſtianæ Religionis, de pace & concordiâ promovendis decernitur, præmiſsâ Bonifacii Romanæ Sedis Legati ad Æthelbaldum Regem Epiſtolâ, quâ ipſum ob repudium & adulterium acritèr coarguit, aliâque ad Cuthbertum de corrigendis Anglorum vitiis, & Synodo convocandâ. Habentur Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XXX. Conc. Tom. VI. p. 1565. Adduntur ad Calcem Egberti Eboracenſis *Conſtitutiones Eccleſiaſticæ* CCXLV. ex Patribus & Conciliis collectæ, *Canones pœnitentiales* XXXV. *Dialogus de Inſtitutione Eccleſiaſticâ*; & Bedæ *Canones de remediis peccatorum*. Vide quæ habentur apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 232. præcipuè p. 245. Malmſ. *de Geſt. Pontif.* lib. I. fol. 112. Ubi etiam Capitulorum Tituli exhibentur.

752. P. II. VERMERIENSE in Diœceſi Sueſſionenſi in Palatio Regio præſente Pipino Rege anno circiter DCCLII. habitum. In quo de Inceſtu, Fornicatione, Adulterio præcipuè actum eſt. Extant hanc in rem *Canones* XXI. cum notis Sirmondi Conc. Tom. VI. p. 1656. & Caroli Cointii ad ann. 753. Tom. V. pag. 339.

753. P. II. METENSE I. ſub Pipino Rege, circa annum DCCLIII. (neque enim certò conſtat) habitum. Extant quæ ad Diſciplinam ſpectant Eccleſiaſticam Capitula VIII. Conc. Tom. VI. p. 1659.

754. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM V. Oecumenicum [pro noſtrâ numerandi ratione] VIII. Conſtantini Copronymi, & Leonis Auguſti literis anno DCCLIV. congregatum; inchoatum IV. Idus *Februarii*, VI. Idus *Auguſti* abſolutum. Locus conventûs erat Hieræon, Imperatoris in litore Aſiatico Palatium, è regione Byzantii ad ſubſolanum ſitum, ἐν τῷ τῆς Ἱερείας παλατίῳ, inquit Cedrenus pag. 463. in quo Ædes erat Deiparæ ſacra. Concilio ad finem vergente, Seſſio ultima in Baſilica B. Mariæ in Blachernis in urbe Regiâ habita eſt. Quo tempore Conſtantinus recèns creatus Patriarcha, Synodo oblatus, ab omnibus recipitur. Conveniſſe ex omnibus Imperii Orientalis Provinciis Antiſtites CCCXXXVIII. diſertè teſtantur Theophanes *, Cedrenus †, alii; & quod majus eſt, ipſius Synodi Nicænæ Patres in * Actis quæ hodiè ſuperſunt; non negantibus id Nicænis, nec quod reponerent habentibus, quàm πολύανδρον ἔχοντες τὴν ὁμήγυριν, *cùm populoſum haberent Concilium, jactant de multitudine glorianres*. Hinc magnæ & univerſalis Synodi nomen jure ſibi vendicarunt. Certè πολλῶν ἐπισκόπων συναγωγὴν vocat Zonaras †, Synodo alias ſatis infenſus; ut mirari liceat, quâ fronte vir cætera clariſſimus Car. du Freſne * mendum in Cedreno quoad numerum cubare, & τλη' pro λη' perperam irrepſiſſe contendat, nullâ ratione redditâ, nullâ codicis MS. aliuſve teſtis fide allegatâ. Neſcius non ſum poſterioris partis Hiſtoriæ miſcellæ conſarcinatorum †, Landulphum nempe Sagacem, qui Theophanem, ſeu potiùs verſionem Anaſtaſianam negligentèr exſcripſit, habere Epiſcopos *triginta octo*. Verùm inſulſum, & nullius judicii ſcriptorem, vir emunctæ naris pro ſe teſtem adducere noluit; quin & ad Theophanis verſionem CCCXXXVIII. ſubſtituendum eſſe, in margine monet ipſe Baronius. * Præſedère Synodo duo celebres ex Oriente Metropolitæ, Theodoſius Præſul Epheſinus Orientis Exarchus, & Siſinnius, cognomento *Paſtillas*, Pergenſis Metropolita, Sede Conſtantinopolitanâ tunc temporis vacante, cæteriſque Patriarchis ſub Saracenorum jugo miſerè gementibus. Ut non erat cur objicerent Nicæni † Synodum hanc magnam & univerſalem dici non poſſe, in quâ neque Romanus eſſet Pontifex, neque Orientis Patriarchæ, cùm neſcire non poterant quo in ſtatu eſſent hoc tempore Sedes Orientales, quantâ ſævitiâ, quali tyrannide à Saracenis vexatæ & oppreſſæ; neque ex eorum abſentia Synodi univerſalis auctoritati quicquam decedere, cùm in ſextâ Synodo, ab omnibus, etiam his Nicænis, pro Oecumenicâ habitâ, nulli eſſent ex Oriente Patriarchæ eorumve Epiſcopi, διὰ τὴν τῶν μιαρῶν ἐπικρατείαν, propter impiorum Arabum potentiam, nec tamen exinde ullum Sanctæ Synodo adhæſiſſe præjudicium; ut rectè notant, & validum exinde argumentum adſtruunt Monachi Palæſtini in literis Patriarchicis, in ipsâ Synodo Nicæna * lectis & approbatis. Romanum Pontificem nullos in hâc Synodo Legatos habuiſſe quid mirum? Obedientiam ſuam Imperatori Orientali ſubtrahere jam cœperat, de Exarchatu Ravennatenſi ſedi ſuæ adſerendo hoc tempore unicè ſollicitus; de Gregorio II. Papâ diſertè teſtatur Theophanes ad ann. DCCXVII. pag. 338. iterumque ann. DCCXXI. pag. 342. Epiſtolâ decretali Italiæ ac Romæ tributa ad Leonem Imp. hâc de causâ deferenda prohibuiſſe, Romamque cum universâ Italiâ ad defectionem ab ejus Imperio concitaſſe. Neque cauſæ adversùs Imagines agitandæ, quas tanto ſtudio promovebant Romani Pontifices, vel per ſe, vel per Legatos, intereſſe voluit. Quid quòd perpaucos ante annos; cùm Concilium hâc de re univerſale in animo haberet Leo Iſaurus Conſtantini Pater, rem tanquàm inutilem rejecit Gregorius II. teſte ipſomet in ſuâ ad Leonem Epiſtolâ *.

* Chronogr. p. 359.
† Annal. in Conſt. Copron p. 461.
* Syn. Nic. II. Act. VI. p. 417.
† Tom. III. p. 88.
* CP. Chriſt. lib. IV. c. 11. nu. ii. p. 176.
† Hiſt Miſc. lib. XXII. p. 689.
* Ann. DCCLIV. num. XXVII.
† Act. VI. p. 396.
* Act. III. p. 176.
* Ext. Concil. Tom. VII. p. 17.

Congregatâ Synodo, cauſa Imaginum ſedulò excuſſa & ventilata eſt, & longo inſtituto examine, tandem S. Scripturæ, Sanctorumque Patrum auctoritate damnata & rejecta. Extant Græcè & Latinè, Synodi Nic. II. Actis inſerta, Act. VI. hujus Concilii Acta, ſeu Fragmenta, certè in membra diſcerpta, & pro arbitrio miſerè detruncata, qualia nempè conjurati hujus Synodi hoſtes, ad poſterorum notitiam tranſmittere voluerunt. Prout jam extant, in ſex Tomos diſtributa ſunt.

Tom. I. Originem Idololatriæ à Diaboli inventione & ſeductione arceſſunt, ad quam deſtruendam, genuſque humanum ab Idolorum cultu liberandum, Chriſtus Dominus miſſus eſt.

Tom. II. Pergunt oſtendere Diabolum Iconolatriam ſub ſchemate Chriſtianiſmi in Eccleſiam introducere allaboraſſe, ſed à pientiſſimis Imperatoribus repreſſam, convocato hunc in finem Epiſcoporum CCCXXXVIII. Concilio, qui ſex Univerſalium Synodorum Decreta ſuffragio ſuo comprobant ac amplectuntur, & adversùs profeſſam ab iis ſidem Imagines in Eccleſiam introductas eſſe aſſerunt.

Tom. III. Ab indiviſibili duarum in Chriſto naturarum unione arguunt eos, qui Imaginem Chriſti nobis exhibent. Cùm enim Divina Chriſti Natura incomprehenſibilis ſit & incircumſcripta, neque ullo modo ab humanâ ſeparabilis, vel humanitas à Divinitate dividenda eſt, vel utique pingendum,

quod

quod nullâ arte, nullis coloribus repræſentari queat. Addunt Chriſtum Dominum S. Euchariſtiam apud nos reliquiſſe tanquàm veram ac unicam καὶ θεοπαράδοτον Imaginem τοῦ ζωοποιοῦ Σώματος αὐτοῦ τὸν ἐντίμως, καὶ τετιμημένως πραττομένην, *vivifici corporis ſui, quæ pretioſè ac honorabiliter facta ſit.*

Tom. IV. Loca quædam S. Scripturæ, quæ contra Iconolatriam pugnant, in medium producuntur.

Tom. V. Proferuntur SS. Patrum adverſùs Imagines Teſtimonia, nempe Euſebii Cæſarienſis, Athanaſii, Baſilii, Gregorii Nazianzeni, Amphilochii, Epiphanii, Chryſoſtomi, & Theodoti Ancyrani, ex multis, ut ajunt, pauca propter infinitam multitudinem; nihilominùs clara & diſerta, nullis Nicænorum diſtinctiunculis, nullo ſophiſmate eludenda. His poſitis, ſententiam Synodalem unâ voce in hæc ediderunt verba, ἀπόβλητον εἶναι καὶ ἀλλοτρίαν, καὶ ἐβδελυγμένην, ἐκ τῆς τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίας πᾶσαν εἰκόνα, ἐκ παντοίας ὕλης καὶ χρωματουργικῆς τῶν ζωγράφων κακοτεχνίας πεποιημένην, *omnem imaginem ex quacunque materiâ, improbâ Pictorum arte factam, ab Eccleſiâ Chriſtianorum rejiciendam, velut alienam & abominabilem.*

Tom. VI. Primò Definitiones aliquot de Imaginibus edunt, præcipuè non audere quenquam ultra ſtudere τὸ τοιοῦτον ἀσεβὲς καὶ ἀνόσιον ἐπιτήδευμα, *tam ſceleſtum & impium ſtudium*, neq; cuivis vel ex Clericali, vel ex Laicorum ordine fas eſſe, κατασκευάσαι εἰκόνα ἢ προσκυνῆσαι, ἢ στῆσαι ἐν ἐκκλησίᾳ, ἢ ἐν ἰδιωτικῷ οἴκῳ, ἢ κρύψαι, *Imaginem conſtruere, vel adorare, aut ſtatuere in Eccleſiâ, vel in privatâ Domo, ſeu occultare*, id eſt, abſconditam penès ſe retinere, quam ſecretò colat. Deinde hæreticis quibuſvis circa SS. Trinitatem, & duas in Chriſto naturas errantibus, omnibuſque Chriſti Domini θεανθρώπου, Sanctorumque Imagines pingentibus, earumque formationi, tanquam ματαίᾳ ἐπινοίᾳ, καὶ διαβολικῆς μεθοδείας εὑρέσει, varia anathemata dicta ſunt. Denique Fide Catholicâ confirmatâ, & acclamationibus Imperatoribus pro more factis, & ſingulari anathemate in Germanum CP. Georgium Cyprium, & Joannem Damaſcenum Iconolatriæ Triumviros, & acerrimos Propugnatores vibrato, Synodus ſoluta eſt.

Hanc Synodum & Oecumenicam dici poſſe, & reverà fuiſſe, nemo, niſi Iconolatrarum præjudiciis excæcatus, dubitare queat. Certè ſi legitima convocandi ratio, Imperatoris ſcilicet auctoritas, & divalis Juſſio ad omnes Imperii partes tranſmiſſa; ſi Epiſcoporum hunc in finem undique convocatorum plenarius numerus; ſi rei tractandæ dignitas & momentum, cultus nempè Religionis ſoli Deo vindicandus; ſi Eccleſiæ Catholicæ doctrina & praxis, à fœda & immodica recentiorum temporum ſuperſtitione reformanda; ſi modus procedendi gravis, ſolemnis, tótque venerandorum Præſulum conſeſſu dignus; & Decreta Synodica ſummâ curâ, & accurato judicii libramine expenſa, eaque non paucis diebus, ut in Concilio Nicæno II. factum eſt, ſed integro ſemeſtri ſpatio elaborata; ſi denique Imperialis ſubſcriptio, confirmatio & promulgatio publica Synodum faciant Oecumenicam; quis *Oecumenica* titulum huic noſtræ jure denegabit? De abſentia Papæ & Patriarcharum Orientalium actum eſt ſuprà.

755. P. II. VERNENSE ad Senam fluv. in Palatio Pipini Regis, anno DCCLV. v. Idus *Julias* coactum. Condiderunt multa Diſciplinæ Eccleſiaſticæ apprimè utilia; *Canones* nempè XXV. qui cum Notis Sirmondi habentur Conc. Tom. VI. p. 1664. & Car. Cointii *Annal.* Tom. V. p. 529.

ANGLICANUM, præſidente Cuthberto Cantuarienſi circa annum DCCLVI. ex mente Spelmanni habitum. In quo de Natalitiis S. Bonifacii, ejuſque ſociorum Martyrum annuò celebrandis, actum eſt. Hujus Synodi nihil extat. Vide Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 289. 756. P. II.

COMPENDIENSE apud Sueſſionenſes, ad Iſaram Fl. anno circiter DCCLVI. in Palatio Pipini Regis, celebratum. Extant *Canones* de Gradibus Conſanguinitatis, Conjugio, Fornicatione, &c. XVIII. cum Notis Sirmondi Conc. Tom. VI. pag. 1694. Vide etiam quæ ad hos Canones habet Car. le-Cointe *Annal.* Tom. V. p. 587. In eadem Synodo Privilegium Grodegangi Metenſis Epiſcopi Monaſterio Gorzienſi conceſſum confirmatur, variiſque Epiſcoporum ſubſcriptionibus roboratur. Habetur *ibid.* pag. 1698. Semel hoc loco Lectorem monuiſſe ſufficiat, plures fuiſſe circa hæc tempora in Gallia & Germania, nullius ferè momenti, Conventus; nempe Germanicum in cauſa Othmari anno DCCLXI. Nivernenſem anno DCCLXIV. Attiniacenſem anno DCCLXV. Aurelianenſem anno DCCLXVI. De quibus vide quæ habent noviſſimi Conciliorum Editores Tom. VI. pag. 1700. Plures etiam ejuſdem notæ dabit Appendix *ibid.* pag. 1878. &c. 756. P. II.

GENTILIACENSE anno DCCLXVII. in agro Pariſienſi habitum. Frequentes aderant totius Galliæ Epiſcopi, præſentibus etiam Pauli Pontificis Legatis. In hac Synodo de proceſſione Spiritûs Sancti, & de Sanctorum Imaginibus fingendis, an pingendis in Eccleſiis, diſceptatum eſt occaſione nimirum Legationis à Conſtantino Imp. ex Oriente ad Pipinum miſſæ, & vocis FILIOQUE Symbolo additæ. Si ex Eccleſiarum Gallicanarum ſtatu hoc tempore, conjecturam petere liceat, probabile eſt damnatam eſſe in hac Synodo Imaginum tùm ex Eccleſia ejectionem, tùm cultum. Vide de hac Synodo Theodulphum, & Althelmum in *Annal.* Adon. Vien. Regin. & Sigebert. in Chron. ad hunc annum. Confer Car. le Cointe ad annum DCCLXVII. num I. II. Tom. V. pag. 698. 767. P. II.

ROMANUM IX. anno DCCLXIX. in Baſilicâ Salvatoris, juxta Lateranenſe Palatium, ſub Stephano IV. coactum. In quo, depoſito Conſtantino Anti-Papâ, de modo eligendi Pontificis agitur, & cultus Imaginum ſtabilitur. Habentur hujus Synodi Acta apud Anaſtaſ. in *Vit. Steph. IV.* Concil. Tom. VI. pag. 1709. Auctorum etiam Fragmenta plura de electione & conſecratione Pontificis, & de veneratione Sacrarum Imaginum, ab Holſtenio edita, *Collect. Rom.* Part. I. p. 257. exinde Concil. *ibid.* pag. 1722. 769. P. II.

DINGOLVINGENSE ad Iſaræ ripam in Boioariâ, anno circiter DCCLXXI. tempore Ducis Thaſſilonis celebratum. In quo ad reformandos mores & conſuetudines Eccleſiaſticas, & Regiminis publici conſervationem, conſtituta ſunt *Capitula* XIII. quæ cum Actis habentur, Notis hinc inde additis, apud Car. le Cointe *Annal.* Tom. V. pag. 770. 771. P. II.

PADERBORNENSE I. anno DCCLXXVII. habitum. In quo decretum eſt, ut Saxones ad Fidem nuper converſi juramento ſe obſtringerent, ſe Fidem Chriſtianam ſemper eſſe obſervaturos. Vide Conc. Tom. VI. p. 1823. 777. P. II.

DURIENSE anno, DCCLXXIX. in Villâ-Duriâ, 779. P. II.

à Carolo Magno arma in rebelles Saxones moto habitum. In quo de reformandis ſubditorum ſuorum Moribus, & ſtabiliendis Eccleſiæ Ritibus actum eſt. Vid. Annal. Franc. anno DCCLXXIX. Eodem anno menſe *Martio* congregatis in unum Epiſcopis, Abbatibus, & Viris illuſtribus, editum eſt Caroli M. Decretum, præcipuè de Rebus Eccleſiaſticis. Extant *Capitula* XXIV, tum alibi, tùm Conc. Tom. VI. p. 1824.

780. P.II. LIPPIENSE apud Germanos, anno DCCLXXX. habitum. In quo Sedes Epiſcopales in Saxonia erectæ & conſtitutæ ſunt. Vide Crantzii *Metrop.* lib. I. c. 2. & *Hiſt. Saxon.* lib. II. c. 7.

786. P.II. PADERBORNENSE II. anno DCCLXXXVI. ad diſponendum Eccleſiæ Saxonicæ ſtatum congregatum. De hâc re vide quæ ex Crantzio notant Conciliorum Editores Tom. VI. p. 1860.

787. P.II. CALCHUTHENSE apud Anglos in Regno Merciorum, à Gregorio Oſtienſi, & Theophylacto Tudertino, Hadriani Papæ Legatis, anno DCCLXXXVII. habitum. In quo de Fide Nicænâ retinendâ, variiſque negotiis Eccleſiaſticis Regulæ conſtitutæ ſunt. Extant *Capitula* XX. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 291. & Conc. Tom. VI. pag. 1861. Hujus Synodi binæ ſuere Seſſiones, diverſis locis habitæ. Prima ſub Alfwoldo, Northanhymbrorum Rege, cui interfuerunt Eanbaldus Eboracenſis, cæterique illius Provinciæ Epiſcopi. Secunda Calchuthæ, in Regno Merciorum coram Offa Rege, præſentibus Lamberto Cantuarienſi, & reliquis ſuæ Provinciæ Epiſcopis. Synodi hujus Calchuthenſis meminit Chronicon Saxonicum ad annum DCCLXXXV. ad quem eam collocat, additque Jambertum, ſeu Lambertum Archiepiſcopum, aliquam Provinciæ ſuæ partem amiſiſſe: Intelligit nempe ſex Sedes Epiſcopales, Wigornienſem, Legeceſtrenſem, Sinaſeſtrenſem, Herefordenſem, Elmanenſem, & Domnucenſem, quas, annuente Papâ, Offa Sedi Cantuarienſi ſubtractas, Sedi Lichfeldenſi jam in Archiepiſcopatum promovendæ ſubjecit; Eadulpho primo Archiepiſcopo conſtituto, cui Adrianus Papa Pallium miſit. Hæc Synodi noſtræ Acta ex codice S. Albani, & G. Malmesburienſi fuſiùs habentur apud Spelman. ubi ſuprà, pag. 302.

787. P.II. NICÆNUM II. Græcis utplurimùm & Romanis Oecumenicum VII. ſed ſi pro Oecumenico ſit habendum, reverâ IX. Conſtantini adhuc pueri & Irenes Matris mandato, ſuadente hinc Taraſio, ex laico nuper Patriarchâ facto, illinc inſtigante Hadriano Papâ, anno DCCLXXXVII. congregatum. Primò quidem Conſtantinopoli in Templo Sanctorum Apoſtolorum indictum; verùm tumultuantibus Scholariis militaribus, aliiſque civibus, quos pro ſuo erga εἰκονολατρείαν zelo τοὺς ὑπηρέτας τοῦ διαβόλου vocat Cedrenus pag. 470. poſt unam vel alteram Seſſionem dimiſſum eſt. Anno ſequente Nicæam tranſlatum, & in Æde S. Sophiæ habitum eſt, inchoatum VIII. Cal. *Octobr.* finitum X. Cal. *Novemb.* Aderant, præter Archimandritas & Monachos ingenti planè numero, Πᾶν τὸ μοναχικὸν πλήρωμα, uti in Actis ſæpiùs vocantur, genus hominum, ſi unquàm aliàs εἰδωλομανήσαντων, aderant inquam, ex Orientalis Imperii Provinciis ſolummodo convocati Epiſcopi CCCL. Adriani Papæ Legati duo, Patriarcharum Orientalium τοποτηρηταὶ Joannes & Thomas, hic Alexandrini, ille Antiocheni Patriarchæ, Syncellus; qui literis Patriarchalibus inſtructi, ſedes ipſorum in Synodo occuparunt, eorumque nomine Decretis Synodicis ubique ſubſcripſerunt. Sed cave credas, mi Lector, veros fuiſſe hos & genuinos Patriarcharum Legatos. Ficta hic & fucata omnia. Quod res erat paucis dicam. Miſſi ſunt ab Irene & Taraſio in Orientem Legati, qui Taraſii recèns Patriarchæ facti Synodicam pro more deferrent, & Patriarchas ad Synodum invitarent. In Palæſtinam venientes, Theodorum Hieroſolymorum Patriarcham in exilio haud ita pridem fato functum eſſe intellexerunt. Edocti verò quanto cum capitis diſcrimine Sedes Patriarchales adeundæ eſſent [totum penè Orientem occupantibus Saracenis] neque ſine ſummo Chriſtianorum penè omnium in his partibus periculo, ſibi de hoc negocio agere fas eſſe, mutatâ ſententiâ, & inito cum Monachis quibuſdam Palæſtinis conſilio, electi ſunt à Monachis Joannes & Thomas, vitæ Eremiticæ cultores ultimi, idiotæ & imperiti, & ad tantam cauſam infirmi & indocti, uti de ſe ingenuè fatentur, qui Patriarcharum vices in Synodo gererent. Quos proinde literis à ſe ſcriptis muniverunt; cùm tamen ipſos Patriarchas Legati neque viderunt unquàm, neque Monachi ab iis vel verbulum receperunt. Quo non obſtante boni Monachi ſe pro Trium Patriarcharum Orientalium locum tenentibus ubivis venditarunt, & ſummo honore à Nicænis habiti, utramque in Actis paginam faciunt; & literæ quas ſecum detulerunt, tanquàm à Patriarchis ad Synodum deſtinatæ, unanimi conſenſu ſigillatim receptæ & approbatæ ſunt. Quin & ipſi Ficorum fronte vitiſſimi hi Monachi Palæſtini. Οἱ τῆς Ἑώας ἀρχιερεῖς, *ſummi Orientis Sacerdotes*, diſertè dicuntur. Hinc jactatus toties univerſi orbis in causâ Imaginum conſenſus, conclamante * & triumphante Synodo, quòd, *inſpirante & cooperante Spiritu Sancto, omnes conſonuerint, quòd Oriens, Arctus, Occidens, & Meſembria, in unam eandemque unionem concurrerint.* Hæc ſanè omnia ex Nicænorum Actis, & ipſis Monachorum Palæſtinorum literis manifeſtè liquent. Quin legatur vel unus Baronius ad an. MCCLXXXV. num. LXXII. LXXIII. & ſeqq. & res fiet luce clarior. Verùm ad Concilium redeo. Id unicè in hac Synodo egerunt boni hi Patres, ad hoc parati, ut Actis CP. Synodi VIII. irritis factis, Imagines earumque cultum in Eccleſiis reponerent. Extant Græcè & Latinè ex verſione Anaſtaſiana hujus Concilii Acta Concil. Tom. VII. in VII. *Actiones* diviſa; præmiſſis Gregorii II. Papæ ad Leonem Iſaurum de Imaginibus *Epiſtolis* II. Anaſtaſii Bibliothecarii *Præfatione*; Conſtantini & Irenes ad Hadrianum *Epiſtolâ*; Taraſii ad populum *Apologetico* antequàm fieret Patriarcha.

* Vide Ed. Synod. Act. VII. p. 585.

Act. I. Perlectis Imperatorum ad Synodum literis pro Epiſcopis qui in Synodo CP. VIII. pars fuerant, jam pœnitentibus, próque iis qui ab his ordinati fuerant, ad Communionem & Synodum recipiendis, ex antiquis Canonibus & Scriptis Eccleſiaſticis diſputatur.

Act. II. Hadriani Papæ ad Conſtantinum & Irenem, & altera ad Taraſium de cultu Imaginum, Epiſtolæ recitantur, & approbantur. In utraque, præcipuè priori, futilibus planè argumentis, tum ex S. Scripturâ, tùm ex abſurdè allegatis Patrum teſtimoniis, quin & ex fabuloſiſſimis S. Sylveſtri Actis, pro facultate quâ pollebat bonus Pontifex, Imaginum cauſam agit.

Act. III. Gregorio Neocæſarienſi ad honorem Synodalem recepto, Taraſii ad Patriarchas Orientales, eorumque uti præ ſe ferunt, ad ipſum literæ, lectæ ſunt; Fideſque Concilii Nicæni confirmata; ſubnexâ Theodori Hieroſolymorum Patriarchæ *Synodicâ*, pro more olim emiſſâ, quâ inter alia de Imaginibus agit; genuina ſit, an ab ipſis Monachis conſcripta, non una eſt ſuſpicandi ratio.

Act. IV.

Act. IV. S. Scripturæ loca miſerè detorta & SS. Patrum, Scriptorumque Eccleſiaſticorum Teſtimonia, quæ pro Imaginum cultu facere videbantur, ſed vel mutilata, vel malè intellecta, vel ex Apocryphis fictiſque Hiſtoricis nullâ fide dignis hauſta, prolata ſunt, & Synodali ſuffragio comprobata.

Act. V. Plura Patrum & Scriptorum Eccleſiaſticorum Teſtimonia, ejuſdem planè cum prioribus commatis, & in eundem finem lecta ſunt. Pauca quædam adversùs Imagines Teſtimonia, in Synodo CP. allata, rejecta & reprobata; codices nonnulli, ex quibus loca quædam de Imaginibus deleverant, vel reciderant Iconomachi, in medium producti & oſtenſi; denique Anathema omnibus Iconoclaſtis dictum. Teſtes hâc & præcedente Actione pro Imaginibus longo ſatis agmine adducti ſunt; Athanaſius, Cyrillus Hieroſolymitanus, Gregorii duo Nazianzenus & Nyſſenus, Baſilius, Chryſoſtomus, Nilus, Cyrillus Alexandrinus, Aſterius Amaſenus, Theodoritus, Antipater Boſtrenſis, Leontius Cyprius, Anaſtaſius Antiochenus, Simeon Stylita, Joannes Theſſalonicenſis, Evagrius Hiſtoricus, Sophronius, Gregorius Magnus, Germanus CP. ut ſcripta quædam Anonyma & Apocrypha jam mittam, infrà memoranda. De his teſtibus, eorumque in hâc causâ teſtimoniis, paucula quædam notanda veniunt, quæ breviter expediam. 1. Nullum pro Imaginibus citari teſtem quarto ſæculo anteriorem. Neque id mirum, cùm Imagines in Chriſtianorum Eccleſiis poſitæ, multò magis adoratæ, omni puriori antiquitati penitùs ignotæ fuerint: quicquid boni Nicæni † de hâc

† Act. VI. p. 404.

traditione, ab Apoſtolorum prædicatione, & ab annunciato Evangelio profecta, à Patribus hauſtâ, ab omni præterito tempore à tot Sanctis retentâ, ſibi ſuaviter ſomniant. 2. Non unum hîc citari Tractatum, qui hujus vel illius Patris nomini falsò affingitur. Quales ſunt, *Sermo* ſub nomine Athanaſii *de Imagine Berytenſi*, Athanaſio prorsùs indignus, ab omnibus tam pro ſpurio habitus, nec uno poſt Athanaſium ſæculo confictus; Baſilii ad Julianum Apoſtatam *Epiſtola*, à nullo Veterum memorata, à Baſilii ſtylo & ingenio aliena; Chryſoſtomi ſermo *de unico Novi & Veteris Teſtamenti Legiſlatore*, qui melliflui Patris puritatem facilitatemque parùm ſapit, à Fr. Ducæo ad Chryſoſtomi ſpuria relegatus; etſi non deſint, qui hanc Homiliam genuinam, vel ſaltem dubiam eſſe contendant. 3. In multis quæ hîc citantur Teſtimoniis; nudam tantùm fieri Imaginum mentionem, in paucis tanquàm in Eccleſiis poſitas, in paucioribus tanquàm ad recordationem, imitationem, vel affectum aliquem excitandum erectas memorari; de honore verò religioſo, cultuve aliquo iis exhibendo, nè γρῦ quidem. Et ad hanc claſſem revocari poſſunt quæ producuntur ex Chryſoſtomi *Homiliâ in Meletium* pag. 200. Cyrilli Hieroſol. *Catech.* II. pag. 348. Gregorii Nyſſeni ſermone *de Deitate Filii & Spiritûs Sancti* pag. 201. Nazianzeni *de Polemone* pag. 205. Nili Epiſtolâ *ad Heliodorum* pag. 224. & *ad Olympiodorum* p. 228. Cyrilli Alexandrini Epiſtola *ad Acacium* pag. 204. Aſterii Amaſeni *Sermone in Euphemiam Martyrem* pag. 208. Theodorito *de Vita Simeonis* pag. 265. Antipatri Boſtrenſis ſermone *in Hæmorrhoiſſam* pag. 208. & id genus alia. 4. Nonnulla horum Patrum loca Chriſtianorum Fidem vel Praxim Imagines minimè reſpicere, ſed ſolummodò ad illuſtrandam de Divina Chriſti naturâ doctrinam, quatenùs eſt Imago Patris, adhiberi. Cujuſmodi ſunt, quæ habent Athanaſius Sermone 4to. contra *Arianos*, Baſilius cap. XVII. *de Spiritu Sancto*, & Sermone *contra Sabellianos, Arianos & Anomæos* pag. 261. Neque alio ſenſu intelligenda eſt decantatiſſima illa Baſilii ſententia, quam toties crepant Nicæni, & Scriptores Pontificii, quòd *Imaginis honor ad primitivum tranſeat*. 5. Plurima hic allata, & quæ ad rem proximè faciant pro causâ Imaginum teſtimonia, ex Scriptis apocryphis & fabuloſis, fictis falſiſque Narratiunculis, ad Chriſtiani nominis ludibrium natis, quæ nullâ fide nituntur, & primâ ſtatim fronte vanitatem & abſurditatem ſuam manifeſtò produnt, hauſta eſſe, anilibus fabellis, & futilibus Monachorum Græculorum commentis accenſenda. Hujus furfuris ſunt, quæ ex Narratione & Miraculis *S. Anaſtaſii* pag. 213. ex Miraculis *Coſmæ & Damiani* pag. 256. & *Vitâ Simeonis Stylitæ* pag. 265. *Joannis Jejunatoris* pag. 272. *Mariæ Ægyptiæ* pag. 277. *Ex Paſſione S. Procopii* pag. 280. *Vitâ Theodori* pag. 281. Evagrii lib. IV. *de Imagine Edeſſenâ* p. 377. Ex Actis S. Sylveſtri *de Baptiſmo Conſtantini* pag. 101. Ex *Limonario & Prato Spirituali* p. 381. & alibi proferuntur. Claudam hæc candidâ & ingenuâ eruditiſſimi Pagii * confeſſione; *Multa*, inquit, *Apocryphorum quiſquiliæ, à ſeptimæ Synodi Patribus probata, qui in ſacrorum librorum critica rudes erant.*

* Crit. Hiſt. Chron. in Annal. Bar. ad ann. LVI. n. III. p. 47.

Act. VI. Concilii Conſtantinopolitani VIII. Acta, in membra diſcerpta lecta ſunt, & perpetuo Elencho, nullo adhibito judicio, nullâ modeſtiâ refutata.

Act. VII. Promulgata eſt Synodalis Definitio, quâ poſt editam Fidei Confeſſionem, decernunt vivificæ cruci Chriſti, B. Virginis, Angelorum, Sanctorumque Imaginibus, τιμητικὴν προσκύνησιν eſſe tribuendam, eáſque oſculis, incenſorum & luminum oblatione, eſſe honorandas, non tamen verâ illâ latriâ, quæ ſoli Divinæ naturæ competit. His finitis, ſcriptæ ſunt Epiſtolæ Synodales II. ad Imperatores una, ad Catholicos ubique Epiſcopos altera.

Act. VIII. [Quæ quidem tùm in Anaſtaſii, tùm in veteri vulgatâ Editione deſideratur, quæque Conſtantinopoli habita eſt] lecta eſt coram Conſtantino & Irene Synodi Definitio, & multa anathemata Iconoclaſtis dicta. Quibus ſubjiciuntur *Canones* XXII. ad Diſciplinam Eccleſiaſticam pertinentes. Sequuntur, Epiphanii Diaconi Catanenſis *ſermo laudatorius* ad Synodum habitus; Taraſii ad Hadrianum *Epiſtola* II. & ad Joannem Presbyterum & Anachoretam altera. Hæ duæ poſteriores de illicitis ordinationibus lucri causâ factis præcipuè agunt, ſubnexâ ad Conſtantinum & Irenem Diſſertatione, *quomodò intelligendum ſit, Dei nomen eſſe incommunicabile, & omnem Propheticam locutionem quæ invehitur in Idola.* Deinde Actorum hujus Concilii vetus verſio, & Hadriani ad Carolum M. prolixa admodum pro hâc Synodo *Epiſtola*.

WORMATIENSE ſub Carolo M. ann. 787. *P. II.*
DCCLXXXVII. habitum. In hâc Synodo, aliâque anno ſequente, in Villâ Ingilenheim coactâ, [quâ de re agit Anonymus de Vitâ Caroli Magni pag. 253.] de Taſſilonis Baioariorum Ducis perfidia, & in Monaſterium detruſione, agebatur. Vide quæ hanc in rem ex Rheginone & Ademaro referunt Conciliorum Editores Tom. VII. p. 963.

FINCENHALLENSE I. in Epiſcopatu 788. *P. II.*
Danelmenſi anno DCCLXXXVIII. ſub Eanbaldo Eboracenſi, IV. Non. *Septembr.* congregatum. Meminere hujus Synodi H. Huntingdon. *Hiſt.* lib. IV. fol. 197. & R. Hoveden. Part. I. fol. 232. Quid verò in eâ factum ſit, non liquet. Interim confer quæ habet Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. pag. 304. qui etiam ex Hovedeno & veteri codice MS. Cantabrig. Synodi cujuſdam apud Acleam, eodem

anno

anno & in eodem Epiſcopatu Dunelmenſi habitæ, mentionem facit. De quâ nil amplius extat.

789. P. II. AQUISGRANENSE I. x. Cal. *April.* anno DCCLXXXIX. ſub Carolo Magno, in Palatio Regio habitum. Synodum enim eo loco & tempore habitam fuiſſe, dubitari non poteſt. Extant de Diſciplinâ & Regimine Eccleſiæ *Capitula* LXXXII. Caroli M. juſſu condita, ſub Titulo *Capitularis Aquiſgranenſis* Conc. Tom. VII. pag. 966. Subjiciuntur ad Monachos *Capitula* XVI. eodem loco & tempore facta; Alia XXI. de rebus partim Eccleſiaſticis, partim Politicis, ibid. p. 988.

791. P. II. NARBONENSE v. Calend. *Jul.* anno DCCXCI. (non DCCLXXXVIII. ut Conciliorum editores, uti luculentèr oſtendit Cl. Cointius) à *XXIV.* Epiſcopis, & *IV.* Vicariis præſente Deſiderio Pontificis Legato celebratum. In quo Sedis Narbonenſis limites conſtituti ſunt. Habentur hujus Synodi Acta Conc. Tom. VII. p. 964. De lite in hac Synodo agitatâ, déque ſingulis Epiſcoporum ſubſcriptionibus pluribus agit Car. Cointius ad ann. DCCXCI. Tom. VI. pag. 463.

791. P. II. FOROJULIENSE anno DCCXCI. à Paulino Aquileienſi pluribuſque aliis Epiſcopis congregatum. In quo de Proceſſione Spiritûs Sancti, tum à Patre, tùm à Filio adversùs Græcus, & de Incarnatione Domini contra Felicem & Elipandum, diſceptatum & definitum eſt. Extant hujus Synodi Acta & *Capitula* XIV. adversùs Simoniam, Impudicitiam, & Ebrietatem Clericorum, Matrimonium intra affinitatis gradus contractum, &c. Conc. Tom. VII. pag. 991. & le Cointe ad annum DCCXCV. Tom. VI. p. 540.

792. P. II. RATISPONENSE anno DCCXCII. præſente Carolo M. coactum. Quo Felicis Urgelitani hæreſis de Chriſto, Filio Dei adoptivo damnatur, ipſo Felice Romam miſſo, ubi coram Pontifice hæreſim ſuam ejuravit. Pluribus de hac Synodo agunt Alcuinus lib. I. *adverſ. Elip.* & *Annales Franc.* ad hunc annum. Vide Conc. Tom. VII. pag. 1010. Eadem proculdubio eſt hæc Synodus cum ea quam Reginoburgi habitam fuiſſe ex Annalibus Lauriſhamienſibus tradit Car. Cointius Tom. VI. p. 476.

793. P. II. VEROLAMIENSE I. apud Anglos, anno DCCXCIII. menſe Auguſto, ſub Offa Merciorum Rege, ab Humberto Archiepiſcopo Lichfeldenſi, aliiſque Epiſcopis habitum. In quo, reperto jam S. Albani Proto-martyris corpore, Cœnobium eo loci in ipſius memoriam fundandum eſſe decretum eſt. In cujus uſum Rex Offa varios reditus & patrimonia liberaliter conceſſit. Vide Mat. Pariſ. in *Vit. Offæ* II. pag. 28. Multa etiam ad hanc rem ſpectantia congeſſit Spelmannus noſter *Conc. Brit.* Tom. I. p. 309. Confer item Conc. Tom. VII. pag. 1012.

794. P. II. VEROLAMIENSE II. an. DCCXCIV. ſub Offâ Rege Merciorum, jam Româ reverſo, habitum. In quo Offa plurima latifundia S. Albani Monaſterio, & perpetuum itinerantibus hoſpitium conceſſit. Vide quæ ex *Vita MS.* S. Albani habet Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 314. Meminit etiam alterius Synodi eodem anno & eâdem de re apud Chalchyth. habitæ; ſed ab hac Verolamienſi non aliam fuiſſe conjicit.

794. P. II. FRANCOFORDIENSE, quod totius Occidentis *Univerſale* dici poteſt, coram Carolo M. præſentibus Theophylacto & Stephano Hadriani Papæ Legatis, anno DCCXCIV. in Feſto Paſchatis à CCC. circiter Epiſcopis celebratum. Duo præcipuè in hâc Synodo acta ſunt. Primò, Damnata iterùm Elipandi Toletani, & Felicis Urgelitani, Chriſtum Filium Dei adoptivum eſſe aſſerentium hæreſis. Unde Hadriani Papæ *contra Elipandum Epiſtola*; *Libellus* Epiſcoporum Italiæ eâdem de re, ad Præſules Hiſpaniæ Synodi Decreto miſſus; *Epiſtola Synodica* Epiſcoporum Galliæ & Germaniæ, ad Hiſpaniæ Epiſcopos miſſa, & Caroli M. *ad Elipandum Epiſtola*, exhibentur Conc. Tom. VII. pag. 1014. Hæc omnia, aliáque monumenta ad Cauſam Felicianam illuſtrandam ſpectantia profert Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. pag. 91. Secundò, Cauſa Imaginum ſummâ curâ ventilata, concluſumque, in Eccleſiis quidem memoriæ & ornamenti causâ retineri poſſe, omnem verò cultum & adorationem penitùs eſſe abrogandam; Acta Synodi Nicænæ II. *quæ in partibus Græcia, pro adorandis Imaginibus, ſtolide, ſive arroganter geſta eſt* (ut habet Operis Carolini Inſcriptio), poſt longum & diligens examen reſciſſa & reprobata; Teſtimonia ex Patribus, Scriptiſque Eccleſiaſticis à Nicænis deprompta ſedulò excuſſa, omniáque ipſorum Sophiſmata & Argutiunculæ ſolidè refutatæ. Unde Synodum Nicænam nec pro Oecumenicâ, nec pro Septimâ, habendam eſſe ritè judicârunt. Nec aliter quam *Pſeudo-Synodus* ab iſtius temporis Scriptoribus appellatur. Teſtis ſit vel unus Annalium Francorum conditor, ſequentis Sæculi Scriptor ad ann. DCCXCIV. pag. 13. ubi de Synodo Francofordienſi agens hæc verba; *Pſeudo-Synodus Græcorum pro adorandis Imaginibus habita, & falsò Septima vocata, ab Epiſcopis damnatur.* Quæ verba reperit Auctor vitæ Caroli Magni pag. 256. Certè acta fuiſſe hæc in Synodo Francofordienſi, non modò disertè teſtantur iſtius & ſequentium Sæculorum Scriptores penè omnes, Hadrianus, Synodus Pariſienſis, Hincmarus, Aimoinus, Ado Viennenſis, Strabus Fuldenſis, Monachus Engoliſmenſis, Rhegino, eóſque ſecuti Urſpergenſis, Hermannus Contractus, Aventinus, alii; ſed & fidem facit ipſius Synodi Canon II. Et quod omni exceptione majus eſt [quicquid aliter ſomniant Baronius, Bellarminus, Binius, &c. quorum deliramenta hâc de re, à cordatioribus Pontificiis exploſa ſunt] ipſi libri Carolini IV. ſi non propriâ Caroli operâ, ejus ſaltem conſilio & juſſu, ab Epiſcopis, qui hujus Synodi pars erant, compoſiti, ab eo reviſi, in Concilio lecti & approbati, tandémque à Carolo ad Hadrianum Papam miſſi. Et ſanè non incommodè conjectari poteſt, haud aliud in hac Synodo in causâ imaginum factum eſſe, præter Operis Carolini lectionem, examinationem, & approbationem. Unde videant æqui judices, quâ fronte, etiam Noviſſimi Conciliorum Editores, in capite hujus Concilii hoc Lemma poſuerunt; *In quo Hæreſis Feliciana tertiò damnata eſt, Actaque Concilii Nicæni II. in causâ Imaginum confirmata.* Cùm verò non aliundè quàm ex hoc Opere, clariùs conſtare poſſit, quid in hac Synodo geſtum ſit, quidve diſputatum, quid denique illud contineat, tribus quaſi verbis expediemus.

Lib. I. Poſt præfationem, & exceptiones quaſdam ad Conſtantini & Irenes literas factas, S. Scripturæ loca, quibus ad Imaginum cultum ſtabiliendum abutuntur Nicæni Iconolatræ, examini ſubjiciuntur, eorúmque interpretamenta vana & abſurda eſſe demonſtrantur.

Lib. II. Plura S. Scripturæ loca, & SS. Patrum Teſtimonia à Nicænis allata, examinantur, & facto inter cultum civilem & religioſum diſcrimine,

quam

quàm falſis ratiociniis cauſam ſuam agant Nicæni, fusè oſtenditur.

Lib. III. Confeſſione Fidei Catholicæ factâ diverſorum in Synodo Nicænâ Epiſcoporun periculoſæ ſententiæ & abſurda dicta, tam de Fide, præſertim de proceſſione Spiritûs Sancti, quàm de Imaginibus, earumque cultu, ad examen revocantur, & de Miraculis ad confirmandam adorationem Imaginum productis agitur.

Lib. IV. In eâdem materiâ progreſſum eſt; plures aliæ Actorum Nicænorum partes excutiuntur, argumentis & objectionibus in eis hinc inde factis reſpondetur, concluſimque tandem capite ultimo, fruſtrà Synodum ſuam *univerſalem* Nicænos nominare, tùm quòd ab Eccleſiâ Univerſali non ſit congregata, tùm quòd Eccleſiæ Catholicæ doctrina ac traditio in eâ non ſit ſervata ac conſtituta. Hæc eſt Operis Carolini ſumma. Unde mirum videri non debeat, illud neque in Tomis Conciliorum, neque inter Capitularia à Baluzio edita, locum habuiſſe. De eo, ejuſque Auctore, variiſque Editionibus, nos alibi ſuprà diximus in Carolo M. hoc SÆC.VIII. pag.417. Confer præter alios, Dallæum *de Imag.*lib.IV. capp. 4. 5. p.429. Spanheim. *Hiſt. Imag. reſt.* Sect. VI. VII. VIII. IX. pag. 352. Denique conditi ſunt in hâc Francofordienſi Synodo *Canones* LVI. præcipuè ad mores & diſciplinam pertinentes, qui habentur Conc. Tom. VII. pag. 1056. De hoc Concilio, Epiſtolis in cauſâ Feliciana ſcriptis & Canonibus in eo conditis, copiosè agit Cl. Cointius *Annal. Eccl.* Tom.VI. pag.502. qui, poſt omnes alios, non leve libris Carolinis negotium faceſſere conatur, ſucceſſu quidem parùm felici, cùm facilius ſit objicere, quam refutare. Interim ad magnam horum Canonum partem multa eruditè annotavit.

797. P.II. AQUISGRANENSE II. an. DCCXCVII. v. Cal. *Novembr.* à Carolo M. ejuſque Epiſcopis, Abbatibus, & Comitibus habitum. Extat *Capitulare* de Rebus Regni & Eccleſiæ, Capitula XI. complexum, Conc. Tom. VII. pag.1134. In eodem Conventu, ſaltem eodem anno editum eſt aliud ejuſdem *Capitulare de partibus Saxoniæ*, quod XXXIII. Capitula continet, *ibid.* pag. 1131. Poſt hæc ſequitur Theodulfi Aurelianenſis *Capitulare* ad Parochiæ ſuæ Sacerdotes, quo XLVI. documenta ad plebem inſtruendam neceſſaria Presbyteris traduntur. In eâdem etiam Synodo Aquiſgranenſi de Monaſterio S. Pauli Romæ conſtruendo agebatur. Vide quæ habentur *ibid.* in Append. p. 1857.

798. P. II. vel. 799. EINCHALLENSE II. apud Anglos Boreales (in Epiſcopatu Dunelmenſi) ſub Eanbaldo Eboracenſi, an DCCXCVIII. vel DCCXCIX. habitum. In quo, de Paſchatis & Canonum obſervatione agitur, & Quinque Synodi Oecumenicæ receptæ ſunt. Vide quæ ex Hovedeno & Weſtmonaſterienſi habentur Conc. Tom. VII. p. 1148.

BACANCELDENSE apud Cantianos in Merciorum Regno, à Kenulfo Rege, & Æthelardo Cantuarienſi, anno DCCXCVIII. habitum. In quo decretum eſt, ut Eccleſiæ à Laicorum dominio liberæ ſint. Extant Synodi Acta apud Spelm. *Concil. Brit.* Tom. I. pag. 317. Ubi vide omninò notam, quam ſub finem habet. Vide etiam Conc. Tom. VII. p. 1148. 798. P. II.

ROMANUM X. à Leone III. Papâ, & LVII. Epiſcopis adversùs Felicem Urgellitanum, ejuſque contra Alcuinum Epiſtolam, an. DCCXCIX. celebratum. Extant hujus Synodi Acta, non tamen integra, Conc. Tom. VII. p. 1150. 799. P. II.

AQUISGRANENSE III. an. DCCXCIX. à Legato Pontificio, & LVII. Epiſcopis, in Palatio Regio coactum. In quo Alcuinus cum Felice in hæreſim relapſo congreſſus eſt, qui hominem convictum ad Fidem Catholicam reduxit. De hac Synodo agit ipſe Alcuinus *adverſ. Elipand.* lib. I. Vide etiam Conc. Tom. VII. p. 1151. Extat item Felicis Urgellitani *Confeſſio Fidei*, in hac Synodo facta, *ibid.* in Append. p. 1858. Synodi cujuſdam Ratiſponenſis, hoc circiter tempore habitæ, ex Caroli M. Capitularibus meminit Ph. Labbeus. Vide ejus obſervationem *ibid.* p. 152. 799. P. II.

URGELLITANUM, anno DCCXCIX. præſentibus Leidrado Lugdunenſi, Nefridio Narbonenſi, & Benedicto Abbate, à Carolo M. ut Felicem Epiſcopum ad Fidem Catholicam revocaret, huc miſſis, aliiſque pluribus habitum. In quo Felix Urgellitanus Epiſcopus iterùm damnatur. Vide quæ de hâc Synodo ex P. de Marcâ lib. III. *Marca Hiſpanica* MS. protulit Car. Cointius Tom. VI. p. 691. 799. P. II.

CLOVESHOVIENSE III. apud Cantianos, ſub Athellardo Archiepiſcopo anno DCCC. celebratum. In quo poſt Fidei Catholicæ profeſſionem, Monaſterii de Cotham Prædia à Kenulfo Rege abrepta vindicantur. Extant Acta apud Spelman. *Concil. Brit.* Tom.I. p.318. & exinde Conc. T. VII.p.1153. 800. P. II.

TURONENSE anno DCCC. tempore Quadrageſimali habitum. In quo Carolus M. Regnum ſuum inter filios partitus eſt. Vide Conc. Tom. VII. in *Append.* p. 1862. 800. P. II.

ROMANUM XI. anno DCCC. habitum: In quo, præſente Carolo M. Leo III. Papa à criminibus ſibi objectis, præſtito juramento, ſe purgavit. Videſis Anaſtaſ. in *Vit. Leon.* III. Conc. Tom. VII. pag. 1081. 800. P. II.

Finis Octavi Sæculi.

SÆCULUM PHOTIANUM.

CONSPECTUS SÆCULI.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

FLORESCIT hoc ævo magis magiſque ſub Auſpiciis Caroli M. res literaria, ſuadente ac promovente Alcuino Anglo, Caroli Præceptore, cujus conſiliis inſtitutæ ſunt Academiæ Pariſienſis, Ticinenſis, Bononienſis, Oſnobrugenſis. His proximè acceſſerunt Canonicorum collegia, & in plurimis Monaſteriis, etiam humanarum Artium Scholæ celebriores, in quibus adoleſcentes melioribus literis erudiebantur. Hujuſmodi fuêre Cœnobia *Italica*, Caſſinenſe, Ferrarienſe; *Germanica*, Fuldenſe, Sangallenſe, Augienſe, Lobienſe; *Gallica*, Corbeinſe, Rhemenſe, Orbacenſe, Floriacenſe; *Anglica*, Albanenſe, Malmsburienſe, Wigornienſe, Weſtmonaſterienſe, Glaſtonienſe, &c. Quòd Eccleſiæ Statum attinet, cultus Imaginum in Eccleſiâ Orientali iterum ſublatus eſt à Leone Armenio ann. DCCCXIV. à Theophilo Auguſto ann. DCCCXXX. reſtitutus verò à Michaele III. ann. DCCCXLII. In Occidente etiam Synodicè damnatus, ut de Agobardo, Claudio Taurinenſi, &c. nil dicam. Ann. DCCCXXIV. Michael Balbus Imperator CP, Legatos miſit ad Ludovicum Pium, unà cum literis quibus omnem imaginum venerationem, & veſanam ſuperſtitionem diſertè damnavit. Coacta eſt hac occaſione celebriorum totius Galliæ Epiſcoporum Synodus, in ipsâ Regiâ Pariſiis habita, in qua Doctiſſimi & Sanctiſſimi Præſules rejectis primò Iconoclaſtis, & tolerato Hiſtorico Picturarum uſu, damnant eos, qui *Indebito Superſtitionis cultu*, *eas colunt*, *adorant*, *Sanctas nuncupant*, *& Sanctimoniam ſe per eas adſequi fatentur*; argumentis in contrarium allatis prolixè reſpondent; quæ omnia, prolatis antiquorum Patrum & Conciliorum teſtimoniis, diſertè aſtruunt. Edita ſunt Acta hujus Synodi ex Bibliotheca Petri Pithæi, à Melchiore Goldaſto libro ſuo de cultu imaginum inſerta pagin. 625. Verùm omnes alias controverſias tandem ſubmovit, ac penè abſorpſit cauſa Photiana. Anno DCCCLVIII. ejecto Ignatio, Photius in Patriarcham CP. evehitur, confirmat id Synodus, quam Græci vocant *Oecumenicam*, ann. DCCCLXI. Conſtantinopoli congregata. Ann. DCCCLXIX. depoſito Photio, reſtituitur Ignatius, à Synodo vulgò *Octavâ* dictâ: Ignatio demum mortuo, Photius ſedi ſuæ reſtitutus eſt, qui Synodum CLXXXIII. Epiſcoporum congregat, quam *Octavam Oecumenicam* fuiſſe Græci volunt, in quâ omnia in gratiam Photii ſtatuta ſunt. Tumultibus hiſce Orientalis Eccleſiæ haud parum ſe immiſcuerunt Pontifices Romani, quandoque Photii cauſæ faventiores, ut plurimùm verò Ignatii, in Photium ad ravim uſque debacchantes: Unde orta immedicabilis Orientalem inter & Occidentalem Eccleſiam diſſenſio, ex tribus potiſſimum cauſis nata, ut diverſos utriuſque ritus & cæremonias jam taceam. I. Ex ſolita Pontificum Romanorum dominandi libidine, qui Eccleſiam Orientalem Romanæ ſedis prærogativæ velificari voluerunt, quod prçfractè & conſtanter negarunt Photius, Photiique Succeſſores. II. Ex additione ad Symbolum de proceſſione Spiritûs S. in voce FILIOQUE, à Latinis facta, à Græcis damnata. Hoc ipſis objicit Photius *Epiſt. Encyclicâ*, pagin. 51. ὥσπερ κακῶν κορωνίδα, quodque Sanctum & Sacrum Symbolum omnibus Oecumenicorum Conciliorum calculis confirmatum νόθοις λογισμοῖς καὶ παρεγγράπτοις λόγοις, quæ ſumma fuit ipſorum audacia, adulterare cönabantur, ὢ τῶν τοῦ πονηροῦ μηχανημάτων? *ô Machinationes Diabolicas?* &c. ubi pluribus hâc de cauſâ in Latinos acerrimè invehitur. Quin & non uno edito libro rem ipſam aggreſſus eſt. III. Ex cauſa Bulgarorum, quos Juriſdictioni Pontificiæ aſſerere voluit Nicolaus Papa, reclamante Photio, & contendentibus Græcis Bulgariam fuiſſe Imperii Orientalis partem, gentem à Sacerdotibus Græcis primò converſam, ſeque Patriarchatui CP. ſponte ſubmiſiſſe. Quantas turbas excitaverit controverſia hæc Bulgariana, Hiſtoriæ hujus Sæculi non prorſus ignaris, ſatis conſtat. Hinc rupta deinceps penitùs concordia, natumque Schiſma nullo fortè Sæculo extinguendum. Ineunte hoc Sæculo penès Imperatorem ſtetit aliqualis in Urbem Romam & Pontificem poteſtas, paulatim verò procedente tempore remiſſior facta, tandem ſub Joanne IX. Papa, circa Ann. DCCCLXXV. jugum ferè penitùs excuſſum, Carolo Calvo jura Imperatoria in Romam, ejuſque ditiones in Pontificem transferente. Quin & dehinc jus deligendi Imperatorem Papæ ſibi vindicârunt. Fervere cœpit hoc ævo de mutatione ſupernaturali in Euchariſtia factâ, controverſia. Primus qui carnalem & corporalem Chriſti in Sacramento præſentiam publicè proponere & audacter defendere auſus eſt, fuit Paſchaſius Rathbertus Corbeienſis, qui edito libello aſſerere non erubuit, peractâ conſecratione ſubſtantiam panis & vini mutari in veram Chriſti carnem

SÆC. IX. ab An. DCCC. ſti carnem, verumque ejus ſanguinem; illam ipſam nempe carnem, quam de utero SÆC. IX. ab An. DCCC.
Virginis tulit Dominus, quâque paſſus eſt, & reſurrexit. Huic ſe ſtatim oppoſuerunt Rabanus Maurus, Bertramus, vel Ratramnus Corbeienſis, Joannes Scotus Erigena, ne de aliis dicam.

SCRIPTORES.

801. Vid. vit. ejus à Smaragdo ſcript. Regulæ ejus à Menardo præfix.

BENEDICTUS, Patriâ Gallus, in Septimaniâ natus anno 751. origine tamen Gothus, Comitis Magalonenſis filius, in aula Pipini educatus, Pincernæ munus ſortitus eſt. Sub Carolo M. etiam aliquamdiu militavit, donec anno 774. relictâ vitâ Sæculari in Monaſterium S. Sequani in Burgundia ſeceſſit, Cœnobii Cellarius anno 777. factus. Ne verò Abbas fieret, anno 780. in Septimaniam recedens, cellam prope fluvium Anianam ſibi poſuit; in qua nonnullos annos magnâ rerum omnium egeſtate exegit. Poſt annum 791. graſſantem in Septimania Fœlicis Orgelitani hæreſim acerrimè impugnavit. Anno 797. Monaſterium S. Salvatoris prope Anianam Fluvium conſtruxit, & conſtructo Abbatis vice præfuit. Anno 799. cum Leidrado Lugdunenſi in Hiſpaniam a Carolo M. legatus eſt, ut Fœlicem ab erroribus revocaret: atque anno ſequente in eoſdem remiſſus locos, cum Leidrado ſanam illic doctrinam populo prædicaret. Ineunte Sæculo Nono, quo tempore præſertim claruit, multis Monaſteriis partim condendis, partim reformandis, autor ac dux fuit: Plurimis & ipſe ſucceſſivè præfuit. Poſtquàm undecim enim Monaſteria rexiſſet, quæ longum eſſet enumerare, tandem anno 814. Cœnobium Indenſe regendum ſuſcepit: in quo ſeptuagenarius obiit III. Id. Februar. anno 821.

SCRIPTA.

Codex Regularum, quas SS. Patres Monachis & Virginibus Sanctimonialibus ſervandas præſcripſere, in tres partes diſtinctus. Prima pars complectitur SS. Patrum Orientalium Antonii, Iſaiæ, Serapionis, Macarii, &c. Regulas ad Monachos. Secunda SS. Patrum Occidentalium, Benedicti, Cæſarii, Ferreoli, Columbani, &c. Regulas ad eoſdem. Tertia SS Patrum Auguſtini, Cæſarii, Aureliani, Leandri, &c. Regulas ad Virgines. Primus hunc Codicem in lucem edidit Lucas Holſtenius additis Notis *Romæ* 1661. recuſum mox *Pariſ.* 1664. 4°.

Concordia Regularum, in quâ S. Benedicti Regula cum aliorum Patrum XXV. Regulis committitur. Evulgavit eam Hugo Menardus *Pariſ.* 1638.

Liber ex SS. Patrum Sermonibus Paræneticis ad Monachos conſarcinatus, quem Holſtenius edidit Appendicis ad inſtar poſt Codicem Regularum.

Modus diverſarum Pœnitentiarum à Benedicto noſtro diſtinctus de Regulâ S. Benedicti Caſſinenſis, à Baluzio ad calcem Capitularium Carolinorum editus, exinde apud Cointium Annal. ad ann. 821. num. 36.

Epiſtola ad Georgium Abbatem Anianenſem, aliaque ad Nebridium Archiepiſcopum Narbonenſem, quæ apud Ardonem in Vitâ Benedicti habentur.

801. NICEPHORUS, Chartophylax, claruit forſan circa an. 801. Ætas enim ejus admodum incerta eſt. A Theodoſio quodam Monacho Corinthi recluſo de arduis quidem Quæſtionibus, ſeu Caſibus Conſcientiæ, conſultus, ſcripſit ad eum *Solutionum Epiſtolas* II. quæ extant Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. V. pag. 341. Latinè verò in Bibliotheca Patr. Tom. XII. Habetur Lat. in Orthodoxographis pag. 74. Fragmentum Epiſtolæ cujuſdam Nicephori noſtri ad eundem Theodoſium, quod aut alteri ex dictis duabus, aut aliæ ejuſdem argumenti Epiſtolæ jam deperditæ, Prooemii vicem obiiſſe videtur.

Cave Hiſt. Lit.

SERGIUS, homo, ni fallor, Syrus, Manichæorum ſuo tempore dux & primipilus, claruit anno DCCCI. Pro more Manichæorum ſe Pauli Diſcipulum jactitavit, *Tychicum* ſe appellans, immò eò uſque impietatis proceſſit, ut pro Paracleto ſe geſſerit, ſeque a diſcipulis ſuis ut Spiritum Sanctum adorari paſſus ſit. Tandem in Monte propè Argeum in Cappadociâ a Tzanione Nicopolitano captus, ſecuri ex manu ſua exto tâ, inque eum impacta interfectus eſt anno DCCCXII. Scripſit ad Colonienſes, Leonem Montanum, alioſque Epiſtolas plures, Θεοϛυγεῖς, πάσης ὑπερηφανίας καὶ ἀσεβείας μεστὰς †, *Deo inviſas, omniſque ſuperbiæ & impietatis plenas.* Ex quibus non pauca profert Petrus Siculus *Hiſt. Manich.* pag. 60. 62. &c. qui de impietatibus ejus, flagitiis, & nefandis facinoribus plura habet. 801. P. II. † P. Sic. Hiſt. Manich. p. 18.

LUDGERUS, Thiadgrimi & Liafburgæ filius, natus eſt Viromi propè Doccomium in territorii Friſiâ. Ultrajectum puer adhuc miſſus Gregorium Presbyterum Præceptorem ſortitus. Anno 760. in Monaſterio Trajectenſi habitum induit Monaſticum. Anno 767. in Angliam tranſmeans Diaconus ab Æthelberto Archiepiſcopo Eboracenſi ordinatus eſt. Poſt annum Trajectum reverſus eſt; atque anno 769. ut Alcuinum audiret, Angliam repetiit. Anno 773. ad Monaſterium Trajectenſe relicto Eboraco ſe rurſus contulit. Anno 777. ab Albrico Trajectenſi Epiſcopo Presbyter ordinatus eſt, & Eccleſiæ Pagi Oſtergoæ, in quo Bonifacius martyrio coronatus fuerat, præpoſitus; in quadripartitum interim pro ratione quatuor anni tempeſtatum Monaſterii Trajectenſis regimen cooptatus. Anno 784. VVittekindi Friſonum Ducis ſævitia Oſtergoâ expulſus, Romam profectus eſt, & exinde in Cœnobium Caſſinenſe ſeceſſit. Anno 787. VVittekindo ad fidem jam converſo, à Carolo M. in Friſiam remiſſus eſt, & anno 796 VVerthinenſe ſeu Werdenſe Monaſterium condidit, cui ipſe Abbatis vice præfuit. Anno 802. Epiſcopus Mimigardevordenſis, & Abbas Lutoſæ à Carolo M. factus eſt. Obiit die XXVI. Martii, anno 809. Scripſit *Vitam Præceptoris ſui S. Gregorii* Ultraiectenſis Epiſcopi, quæ à Chriſtophoro Browero edita *Mogunt.* 1615. habetur apud Surium XXV. Auguſti, & Mabillon. Sæc. Benedict III. Part. II pag. 319. Epiſtolam ad Rixfridum Ultraiectenſem Epiſcopum de Vitâ & Miraculis S. Suitberti Epiſcopi, quæ apud 802. Vit. ap. Sur. Mart XXVI. Crantz. Metrop. Sax. l. 1. c. 5. p. 12.

SÆC. IX. ab An. DCCC. Surium & Bollandum exſtat Cal. Martii. Verùm iſta Epiſtola Ludgero pluribus argumentis abjudicatur à Carolo le Cointe Annal. Eccleſ. Franc. ad an. 749. num. 52. ad an. 754. num. 78. & ad an. 779. num. 31. quem conſulat Lector, qui plura velit.

803. P. II. ANONYMUS *Annalium Francorum* Auctor, claruit ſub Carolo M. anno DCCCIII. Condidit Annales Francorum ab an. DCCXCIV. ad annum DCCCIII. Codex MS. Cæſareus in principio mutilus eſt; ſed ipſius Caroli tempore, & propriâ auctoris manu exaratus. Hos Annalea eruit, ediditque Cl. Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 5. *num.* xxviii. p. 377.

804. P. II. OLDIBERTUS ſive ODELPERTUS, cognomento *Craſſus*, Mediolanenſium Archiepiſcopus circa annum DCCCIV. factus eſt. Pipinum Caroli M. filium hoſpitio accepit, & morienti piè miniſtravit: Bernardum in Italia Regem coronavit. Obiit anno DCCCXIV. Plura de eo docebit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. IV. pag. 106. Sententiam ejua, ut & plurium aliorum iſtius temporis Epiſcoporum, de Baptiſmo, per Epiſtolam rogaverat Carolus Magnus. In cujus gratiam librum *de Baptiſmo* condidit Oldibertus noſter. Habetur MS. in Bibliothecæ Augienſis codice, unde Epiſtolam præfatoriam, & libri capitum xxii. lemmata extulit Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. IV. pag. 317.

806. Vit. Niceph. ab Ignatio Diac conſcript. Græc. Lat. ap. Heinſchen. ad Mart. 13. conf. Häch. de Script. Byz. p. 123. NICEPHORUS, Patriâ Conſtantinopolitanus, Theodori, Conſtantini Copronymi notarii, & ob imaginum cultum bis in exilium pulſi, ac Eudociæ filius. Ingenium à natura nactus ſublime, & magnarum rerum capax, omni id diſciplinarum genere diligenter excoluit. Inde Conſtantino Aug. ejuſque matri Irenæ à ſecretis erat: & anno 787. in ſecundâ Synodo Nicænâ imaginum venerationem ſtrenuè promovebat; verùm vitæ aulicæ pertæſus, ad Monaſticum inſtitutum in Monaſterium quoddam è regione Boſphori Thracii ſitum ſeceſſit. Tandem anno 806. mortuo Taraſio, ipſe April. XII. ad Patriarchalis dignitatis apicem evectus eſt. Anno 811. ad Leonem III. Pontificem Romanum pro Eccleſiarum more literas dedit: quem morem Nicephorus Imp. quoad vixit, intercidit. Anno 814. cauente Leo Armenius edicto publico imaginum cultum prohibuit. Leoni hâc in re, quantum in ſe erat, reſtitit Nicephorus Patriarcha; quem cùm nullis monitis, nullis conſiliis, flectere poterat Imperator, Patriarchali ſede XIII. Mart. anni ſequentis depoſitum, in exilium egit. Primò ad Monaſterium quod ipſe condiderat, ac *Bonum* vocaverat, ſe contulit; mox in aliud Monaſterium à ſe itidem in Proconneſo Propontidia inſulâ exſtructum deportatus eſt: ubi ad extremum uſque obitûs diem delituit, qui ipſi contigit die II. Jun. anno 828. quamvis Latini die XIII. Martii memoriam ejus celebrare ſoleant. De ſtylo ejus en

* Cod. 66. Photii * judicium, *ἔστι δὲ τὴν φράσιν ἀπέριττός τε καὶ σαφὴς καλλιλεξίᾳ τε καὶ συνθήκῃ λόγου οὔτε λελυμένῃ, οὔτε αὖ πάλιν συμπεπιεσμένῃ, ἀπηρτισμένῃ κεχρημένος· ἀλλ' οἷα ἂν χρήσαιτο ὁ ῥητορεύων ὡς ἀληθῶς καὶ τέλειος ἀνήρ· τό τε γὰρ νεωτεροποιὸν ἐκκλίνει, καὶ τὸ ἀρχαιότροπον καὶ ἐξιτηλον [illegible] ἔτι δὲ καὶ ἡδονῇ κέκραται αὐτῷ σὺν χάριτι τοῖς λόγοις. Nihil ſtylus habet ſupervacaneum aut obſcurum; verborum delectu, orationiſque compoſitione, neque nimis diſſolutâ, neque contra nimis aſtrictâ, anxie eſt uſus; ſed qualia adhiberet rhetor quivis, vel conſummatiſſimus orator. Vitat enim recens ficta, neque antiquitate uſuque probata præterit. Jucunditas adhæc, illi gratiam conciliat in dicendo.* Addit denique illum pleroſque, qui anteceſſerunt, in conſcribendâ hiſtoriâ ſuperando obſcurare, niſi quòd nimiâ brevitate non videatur omnes venuſtatis partes expleviſſe. SÆC. IX. ab An. DCCC.

SCRIPTA.

B*reviarium Hiſtoriæ*, à cæde Mauricii uſque ad an. 769. deductum. Primus id in lucem eruit, & cum verſione ſuâ & notis edidit Gr. Lat. Dionyſius Petavius *Pariſ.* 1616. 8°. qui etiam Fragmentum de Conſtantini Copronymi Vitâ & Exitu, quod apud Theophanem in Codice Cardinalis Joüſæ reperit, Gr. Lat. addidit: & quamvis ſtylus Breviarii ſtylo diſſimilis videatur, ejuſdem tamen Autoris, alterius licèt Operis *Ἀποσπασμάτιον* cenſeri poteſt. Prodiit iterum utrumque Opus Gr. Lat. Theophylacti Simocattæ Hiſtoriæ ſubjunctum, *Pariſ.* 1648. fol.

Chronologia Tripartita, ſive Regum, Patriarcharum, &c. Habetur Latinè ab Anaſtaſio verſa, & Hiſtoriæ ſuæ intexta, Græcè verò à Scaligero primùm edita ad calcem Chronici Euſebiani, Gr. Lat. cum notis Jacobi Goaris, Syncelli Chronico ſubnexa, *Pariſ.* 1652. fol.

Epiſtola prolixiſſima ad Leonem Papam, Confeſſionem fidei continens. Extant Gr. Lat. à Commelino edita cum Actis Synodi Epheſinæ *Heidelberg.* 1591. unà cum Zonarâ *Pariſ.* 1620. denique Concil. Tom. VII. p. 1205.

Opuſcula IV. adverſùs Iconomachos, Lat. à Caniſio edita Antiqu. Lect. Tom. IV. pag. 253. & Biblioth. Patr. Tom. XIV.

Canones breviculi XVII. Extant Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. 3. p. 195. apud Zonaram, & Concil. Tom. VII. p. 1297.

Canones alii XXXVII. Gr. Lat. cum notis apud Coteler. Monument. Eccl. Græc. Tom. III. p. 445.

Epiſtola Interrogationes de re Canonicâ XVII. ac totidem Reſponſiones continens. Gr. Lat. ibid. p. 453.

Στιχομετρία, ſeu *Indiculus librorum Canonicorum, Eccleſiaſticorum, & Apocryphorum*, appoſitis *στίχοις*, ſeu verſuum numero, quibus quilibet liber conſtat. Eam tamen Nicephori noſtri non eſſe inde probat ὁ πάνυ Pearſonus *, quòd etſi Chronographiæ Nicephorianæ utplurimum adnexa ſit, in nullo tamen Codice MS. nec ullo Veterum teſtimonio, Nicephoro diſertè adjudicatur. Autoris tamen eſſe Nicephoro coævi vel inde patet, quod ab Anaſtaſio Romano in linguam Latinam verſa ſit. Extat Gr. ad calcem Chronographiæ in omnibus editionibus. * Vindic. Ignat. pag. 1.

Ἀντιῤῥητικῶν adverſùs Iconomachos libri III. Opus ſpiſſum ac prolixum, cujus ampla ſatis Fragmenta Gr. Lat. edidit Fr. Combefiſius Auctar. *Pariſ.* 1648. viz. Vindicationem teſtimonii S. Aſterii. ex libro 2. Tom. I. p. 267. aliud versùs Iconomachos ex libro 3. ibid. p. 277. aliud de Sex Synodis ea libro 2. ib. Tom. II. p. 603.

ANDREAS Gente Italus, Patriâ Lucenſis, Gundualdi civis Lucenſis ipſius Walfridi cognati & ſocii filius. Palatioli in Tuſciâ Abbas tertius, claruit circa annum DCCCVI. Scripto conſignavit vitam I. Walfridi, Palatioli in Tuſciâ Abbatis primi. Primus eruit Godefr. Henſchenius ad diem xv. *Februar.* & ex eo Mabillonius *Sec. Benedict.* III. Part. II. p. 196. 806. P. II.

STEPHANUS Byzantinus, Presbyter an Monachus incertum, claruit anno DCCCVI. Condidit Vitam & Martyrium S. Stephani Junioris, qui clauſtro in colle S. Auxentii incluſus LX. annos eo in loco exegerat. Quem, cùm Conſtantino 806. P. II.

Co-

Copronymo, in cauſâ Imaginum vitæque Monaſticæ, fervidè nimis ſe opponeret, variè excruciatum, neci tradidit Imperator anno DCCLXIV. ut diſertè Cedrenus pag. 465. licèt Theophanes id referat ad ann. DCCLVII. Ab hujus morte XLII. annos ſe vixiſſe teſtatur Auctor noſter, qui hùc atque illùc circumiens, omnia quæ de Stephano Martyre à teneris unguiculis uſque ad obitum, ab ipſius parentibus, amicis, conſanguineis, convivis, contubernalibus, & diſcipulis diſci poterant, collegit, & ſcripto mandavit. Incipit hæc Vita, Ἀγαθὸν καὶ δίκαιον, καὶ πᾶσι τοῖς εὐσεβέσιν. Vide omninò L. Allat. *de Simeon.* pag. 80. Erat etiam Stephanus Byzantinus libri περὶ πόλεων auctor, quem, imperante Anaſtaſio, in compendium redegit Hermolaus Grammaticus. Verùm is longè antiquior fuit, & religione Gentilis.

808. JOSEPHUS, Theodori Studitæ frater, & eorundem pro Iconoduliæ cauſa ſtudiorum & laborum particeps, inde etiam *Confeſſor* dictus. Archiepiſcopus Theſſalonicenſis ante annum 808. factus, cùm fratrem imitatus ſeditiones Conſtantinopoli moveret, & Nicephoro Patriarchæ communionem protervè renunciaret, anno 809. ſede ſua motus eſt, & in exilium miſſus. Obiit poſt annum 816. Extat *Oratio in Exaltationem venerandæ & vivificæ Crucis* Gr. Lat. apud Gretſer. de Cruce Tom. II. pag. 1200. & Epiſtola ad Simeonem Monachum Lat. apud Baronium ad an. 808. num. 22. Jambi contra Iconomachos ab eo compoſiti interierunt.

810. IGNATIUS, arte Grammaticus, Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diaconus & Sceuophylax, Taraſii Patriarchæ diſcipulus, demùm Nicænorum Metropolita. Claruit anno 810. Vixit ſaltem ad annum uſque 828. quo Nicephoro Patriarchæ funebri oratione parentavit. Scripſit *Vitam Taraſii Patriarchæ*, quæ Latinè extat apud Surium & Bollandum Februar. XXV. *Vitam etiam Nicephori Patriarchæ*, quæ habetur Gr. Lat. apud Henſchenium & Papebrochium cum notis utriuſque Mart. XIII. Item teſte Suida *Elegos* ἐπιτυμβίους, Jambos in Thomam Entarten, epiſtolas aliaque plura, quæ interierunt.

810. SMARAGDUS, Abbas S. Michaelis ad Moſam in Diœceſi Virdunenſi, Hermengaudo Abbati ſucceſſit poſt annum 805. ante annum verò 810. Non me latet quidem eum vulgò ad annum 980. detrudi, & Smaragdi noſtri Opera Smaragdo cuidam juniori S. Michaelis in Saxoniâ Abbati, qui ſub Othonibus Impp. floruit, aſcribi. Verùm præterquàm quòd Smaragdum noſtrum doctrinâ enituiſſe, & libris condendis incubuiſſe conſtet, cùm de Smaragdo Saxone nil certi pateat, præterquàm etiam quòd Smaragdi ſcripta omnia Sæculi iſtius genium ac ſtudia planè ſapiant: manifeſtò liquet *Viam Regiam* à Dacherio editam Smaragdo noſtro deberi, tùm quòd Ludovico Regi, poſtea Imperatori, nuncupetur, tum quòd Codex MS. cujus meminit Holſtenius in literis ad Dacherium, ante Smaragdi Saxonis ætatem exaratus fuerit. Tanta autem inter *Viam Regiam*, & *Diadema Monachorum* intercedit ſimilitudo ſtyli, methodi, rerum, ac verborum ferè, ut utrumque Opus unius ejuſdemque Autoris fœtum eſſe facilè pateat. Smaragdus noſter anno 810. Romæ interfuit Collationi inter Leonem Papam & legatos Caroli M. de Proceſſione Spiritûs S. habitæ, ejuſque Acta literis conſignavit. Anno 824. unà cum Frothario Epiſcopo Tullenſi, Iſmundo Abbati Mediolanenſi & inimicis Monachis à Ludovico Imp. judex datus eſt. Quando obierit, non liquet.

SCRIPTA.

Commentarius (ſeu *Poſtilla*) *in Evangelia & Epiſtolas in Divinis Officiis* per anni circulum legenda ex SS. Patribus collectus. Prodiit *Argentorati* 1536. fol.

Diadema Monachorum ex ſententiis Patrum contextum. Prodiit *Antverp.* 1540.

Commentarius in Regulam S. Benedicti. Prodiit *Colon.* 1575.

Via Regia, Capitibus diſtincta XXXII. à Dacherio edita Tom. V.

Epiſtola Caroli M. ad Leonem III. Papam de Proceſſione Sp. S. à Smaragdo ſcripta perhibetur. Extat Concil. Tom. VIII. p. 1199.

Acta Collationis Romanæ de Proceſſione Sp. S. anno 810. Habentur ibid. p. 1194.

Grammatica Major, ſeu Commentariorum in Donatum libri XIV. Extat MSS. in Bibliothecâ Corbeienſi. Prologum videre eſt apud Le Cointe ad an. 824. num. 75.

AMALARIUS, ſeu Amalharius, *Fortunatus* dictus, anno 810. Archiepiſcopatum Trevirenſem obtinuit. Anno 811. à Carolo Imp. ad imbuendos fide Chriſtiana Saxones Tranſalbianos legatus eſt; ubi fundatâ Eccleſiâ Hamburgenſi, anno ſequenti in Gallias revertitur; & ad encyclicas Caroli de Baptiſmo literas ſcripto libello reſponſum dedit. Anno 813. Conſtantinopolim ad pacem cum Græcorum Imperatore confirmandam miſſus eſt. Anno 814. ex Oriente reverſus, paulò poſt diem obiit. Extat inter Opera Alcuini *Liber de ratione rituum S. Baptiſmatis*, Alcuino falsò inſcriptus, quippe integro octennio poſt illius mortem, & ab Epiſcopo quodam, ſcriptus, quem quidem Amalarium fuiſſe ex Codicis Petaviani authoritate conſtat. 810.

HATTO, natione Germanus, in Monaſterio Augiæ majoris educatus, ejuſdemque Cœnobii Abbas, tandem Epiſcopus Baſileenſis, claruit anno 811. quo ad Nicephorum Græcorum Imperatorem à Carolo M. una cum Hugone Turonenſi, aliiſque, legatus, cum illo pacem ſancivit, & certos limites utriuſque Imperii definivit. Anno 812. unà cum legatis Michaelis Imp. ad Carolum in Occidentem rediit. Obiit anno 836. ipſe tamen adhuc vivens, ſenio gravatus, Huldrico Epiſcopatum tradidit. Extat *Capitulare* Presbyteris ſuæ Diœceſeos præſcriptum, docens quomodo plebem ipſis commiſſam caſtè & juſtè regerent, Canones XXV. complexum apud Dacherium Spicileg. Tom. VI. & Concil. Tom. VII. p. 1522. *Liber de Viſionibus*, ſive *de Vitâ Wettini Monachi* Augienſis, prodiit, unà cum Viſionibus Hildegardis, & aliorum Viſionariorum, *Pariſ.* 1513. fol. & apud Mabillon. Sæc. Benedict. IV. par. 1. pag. 263. *Hodœporicon* ſive *itinerarium* ab eo ſcriptum de Legatione ſuâ CP. dudum interiit. 811.

AMALARIUS, Metenſis Diaconus, &, ut nonnulli volunt, Epiſcopali infula tandem donatus, rectiùs verò Metenſis Chorepiſcopus. Certè anno 825. Amalarius quidam incertæ ſedis Epiſcopus, à Synodo Pariſienſi ad Ludovicum Imp. Aquiſgranum miſſus eſt, ut ad eum Collectiones ex Patrum ſcriptis de Imaginibus deferret. Utut ſit, Amalarius Diaconus claruit ab an. circiter 812. uſque ad an. 836. & forſan diutiùs. Poſt annum 827. à Ludovico Imp. ad Gregorium IV. Papam legatus eſt: nec de eo quid amplius liquet. 812.

SCRIPTA.

DE *Divinis ſive Eccleſiaſticis Officiis libri* IV. ad Ludovicum Imp. circa an. 827. certè poſt an. 819. ſcripti. De hoc Opere ſic Boſtonus Burienſis. Scripſit Amalarius ad Ludovicum Regem de Officiis Eccl. libros IV. quorum principium (*Glorioſiſſime*) finis, (*Orationes*.) Unde liquet poſtrema duo 41. libri capita adjectitia eſſe; ſicut nec in Indice Capitulorum 4. libro præfixo ea comparent. Inde etiam patet alterius cujuſdam eſſe aſſumentum prolixum illud Supplementum, quod edidit Mabillonius Analect. Tom. II. p. 96. & in Biblioth. Patr. Tom. XIV. pag. 934. Hos Amalarii libros in compendium redegit Willielmus Malmsburienſis, cujus Abbreviatio hodie MS. extat; qui in fine hanc de his libris cenſuram tulit; "Si de Compendio vis ſcire, ſignificationes Miſſæ, legas verſus "Hildeberti priùs Cenomanenſis Epiſcopi, poſteà "Turonenſis Archiepiſcopi. Significationes Sacrarum Veſtium & cæterorum id genus, Sermones Ivonis Carnotenſis Epiſcopi: Hi enim Viri "talia videntur intellexiſſe perſpicaciùs, & texuiſſe pulchriùs. Cæterum de varietatibus Officiorum, alium fruſtra deſiderabis quàm Amalarium: Fuerit fortaſſis aliquis qui ſcripſerit diſertiùs, nemo certè peritiùs.

De Ordine Antiphonarii liber, poſt annum 827. ſcriptus. Extat una cum quatuor libris de Divinis Officiis, inter alios ejuſdem argumenti Scriptores *Pariſ.* 1610. fol. pag. 305. 503. & in Bibliotheca Patr. Tom. XIV. p. 1032.

Ecloga in Canonem Miſſæ, à Baluzio edita Capitular. Tom. II. p. 1352.

Epiſtola aliquot ad Epiſcopos, à Dacherio evulgatæ Spicileg. Tom. VI. p. 164.

Regula ſeu Inſtitutio Canonicorum, Ludovici Imp. [qui & librorum copiam ei ex Palatio Aquiſgranenſi ſuppeditavit] juſſu, ex veterum Patrum & Conciliorum ſcriptis ac decretis collecta, & in uſum Occidentalium Eccleſiarum concinnata, in Concilio Aquiſgranenſi anno 857. lecta, approbata, & Synodica authoritate confirmata. Conſtat Capitulis CXIII. quibus ipſi Patres Aquiſgranenſes alia XXXII. addiderunt. Habetur Concil. Tom. VII. p. 1313.

813. THEODORUS, *Studites* à Monaſterio, cui præfuit, dictus, Patriâ Conſtantinopolitanus, natus eſt anno 759. Anno 781. in Monaſterium Saccudiorum in ſuburbano CP. ſitum ſecedens, Platonis Abbatis diſciplinæ ſe ſubmiſit. Anno 794. Platone faſces ſponte deponente, Monaſterii Præfecturam ſuſcepit Iconomaniæ perditiſſimè addictus, imaginum cauſam nullâ pietatis erga Deum, aut obſequii erga Principes ratione habitâ ſtrenuè ſatagendo, maximum ſibi in Urbe rerum novarum cupidâ nomen, ſummam apud Monachos Græcos bipedum eo tempore procaciſſimos, venerationem brevi comparavit. Hinc ſuperbiâ inflatus, regimini eccleſiaſtico, ac rebus maximi momenti, illotis manibus, ſeſe immiſcere cœpit: cùmque anno 795. Conſtantino Imp. Mariam Aug. repudiante & pellicem ſuperinducente, Taraſius Patriarcha remiſſiùs agere videretur, ipſe Imperatori anathematis fulmen incutere, & probris graviſſimis inceſſere, auſus eſt: Taraſio quinetiam communionem renunciavit, & horrendi ſchiſmatis in Eccleſiâ CP. excitandi fovendique Monachis autor fuit. Anno igitur ſequente à Conſtantino Imp. Theſſalonicam relegatus, petulantiam exilio luit. Anno 797. Conſtantino Imp. Irenes matris inſidiis ſublato, Theodorus Conſtantinopolim ſolenni pompâ reducitur, ac maximam init gratiam apud ſceleſtiſſimam mulierculam, cui ipſe vir ad fœdiſſimas aſſentationis artes totus compoſitus, modis omnibus blandiri, eamque divinis propemodum elogiis evehere, non erubuit. Anno 798. Monaſterio Studio intra Urbem ſito præfectus eſt. Anno 806. Nicephoro ex ſorte Laicâ in Patriarchatum CP. evecto, & Joſepho Abbate, qui illicitis Conſtantini nuptiis olim benedixerat, poſt novennium in pœnitentiâ exactum ad Eccleſiæ communionem à Synodo CP. reſtituto, Theodorus intemperiis iterum actus, rem utramque cauſatus, cœlum terrâ miſcuit, Synodum, Patriarcham & Imperatorem Nicephorum, diris devovit, ſeditioni claſſicum ubique cecinit; & à Patriarchæ communione ſe ſejungens, ſeptingentos ampliùs Monachos ſecum in ſchiſma pertraxit: quin & à Leone Papâ ob effrænem animi impotentiam objurgatus, literas ſuperbiæ & irarum plenas reſcripſit. De Papâ quid ad nos, *inquit*, hoc, an illud, agit? ubi Leonem graviſſimis dicteriis inſectari pergit. Tantos furiarum æſtus exilio coercendos eſſe cenſuit Nicephorus Imp. atque adeò anno 809. eum, cum Joſepho fratre, & Platone Abbate, in inſulam quandam Byzantio proximam amandavit. Anno 811. à Michaele Rangabe, poſtquam Nicephoro Patriarchæ in gratiam rediens morem geſſiſſet, carceris libertatem nactus eſt. Anno 813. pro Iconoduliæ causâ ærumnas pati, adeóque glorioſo Confeſſoris titulo ab aſſeclis inſigniri cœpit. Cùm enim impiam Iconolatrarum ſuperſtitionem edicto publico compeſceret Leo Armenius Imp. Theodorus ſtatim Monachis turbonibus ſtipatus, omnia ſúſque déque movere cœpit, optimum Principem calumniari, imaginum proceſſiones in publico celebrare, Hymnos Iconolatricos palàm in foro ac triviis cantare, Imperatori obſequium renunciare, populum ſubditis turbarum flabellis ad ſeditionem ciere. Tantum furorem ſolo exilio mulctavit clementiſſimus Imperator, cùmque hominis proterviam nulla ratione coerceri poſſe animadverteret, Metopam prope Apollonium eum in carcerem, lenem illum quidem, nec adeò arctum, duci juſſit. Hic loci poſitus, Encyclicas quaſi literas contra Leonem Imp. minarum, contumaciæ & dirarum plenas quaquaverſùm mittere non ceſſavit. Per varios igitur carceres hinc inde deportatus, tandem anno 819. Smyrnam ductus, arctiori cuſtodiæ mancipatus eſt. Anno 821. à Michaele Balbo Imp. exilio ſolutus, ad Monaſterii ſui Præfecturam, & ſolitas inſaniendi artes ſe contulit. Anno 824. cùm Michael Imp. nil ſævum contra Iconomachos ſpiraret, indignatus Theodorus, Thomæ tyranno contra Imperatorem arma rebellia moventi apertè favit: eo autem in ordinem à Michaele præter ſpem redacto, Conſtantinopoli excedere neceſſe habuit. Poſtquàm varia igitur loca exulis ad inſtar circumerrâſſet, in Chalcite inſulâ tandem conſedit: ubi demum anno 826. die XI. Novembr. diem ſupremum obiit, ætatis anno 67. Vir erat ſupra communem literatorum ſortem eruditus, in quovis ferè ſcientiarum genere non mediocriter verſatus: verùm immodico planè erga imaginum cultum zelo abreptus, in omnes Iconomachos, ipſos etiam Imperatores ad ravim uſque debacchatus eſt. Multa de eo, ejuſque certaminibus & miraculis refert Michael Monachus, qui fabulas fabulis nectere amat; ut ex iis quæ apud Baronium habentur, cuivis præjudiciis non occæcato abundè conſtat.

Vit. Theod. Stud. per Michael. Monach. & Ep. Theod. ap. Baron. Tom. IX. paſſim.

OPE-

OPERA.

SErmones Catechetici CXXXIV. prodierunt Latinè ex verſione Joannis Livineii *Antverp.* 1602. 8°. Habentur Græcè MSS. inter Codices Baroccianos in Bibliothecâ Bodleianâ, & in Bibliothecâ Paulinâ Lipſienſi, (Repoſitor. Theolog. Scr. 3. fol. num. 31.) Sermones Theodori Catechetici CCXX.

Teſtamentum ad Diſcipulos; In eo notabit prudens Lector vecordem hominis erga Sanctorum imagines animum, quatum cultum in eadem fidei Confeſſione ſacratiſſimis fidei myſteriis accenſet, & uno eodemque Spiritu ſe in SS. & Conſubſtantialem Trinitatem credere, & ſacras venerandaſque imagines amplecti & adorare, Sanctorumque reliquias colere profitetur. Statum Monaſticum pro Sæculi ſui genio, ultra quàm par eſt extollit. De cætero plurima pia documenta tradit omnibus, præcipuè Ordinis Aſcetici Conſecraneis utiliſſima. Latinè olim tranſtulit Jac. Sirmondus, cujus verſionem Annalibus ſuis inſeruit Baronius ad an. DCCCXXVI. prodiit etiam ex Joannis Livineii verſione unà cum *Sermonibus Antverp.* 1602. exinde tranſlatum in Biblioth. Patrum Tom. XIV. Extat penes me Græcè ex MSS. Codice Lipſienſi deſcriptum, quod adjunctâ Sirmondi verſione prælo paratum hoc quidem loco edere ſtatueram. Verùm cùm Opus, quod præ manibus habebam, in nimiam molem excreſcere viderem, ſatius abſtinendum duxi, præſertim cùm Latinè locis citatis haberi poſſit.

Sermo in Dominicam quartam Quadrageſimæ. Lat.

Fragmentum ex Epiſtolâ IV. ad Naucratium, de Hæreſibus & ſchiſmate agens. Lat.

Fragmentum Epiſtolæ ad Gelaſium ex Monaſterio profugum. Habetur Lat. apud Turrian. lib. II. de votis Monaſt. Opuſcula hactenus enumerata reperiuntur Latinè in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 830.

Canon ſeu Hymnus, Odis novem conſtans, qui canitur in erectione SS. Imaginum. Ex Græcorum Triodio deſumptum extat Gr. Lat. apud Baron. ad an. 842. & Latinè in Bibliotheca Patrum p. 830. Verùm Theodori non eſſe argumento eſt mentio ibi deprehenſa imaginum reſtitutarum, quod poſt Theodori mortem demum contigit, niſi potiùs ſuſpicemur hæc de Imaginibus reſtitutis ab aliis defuncto jam Theodoro addita fuiſſe.

De honore & adoratione SS. Imaginibus exhibendâ. Prodiit unà cum Damaſceni Orationibus de eodem argumento, Lat. *Antverp.* 1556. Græc. *Romæ* 1553.

Oratio in adorationem & exaltationem pretioſæ & vivificæ crucis mediâ Quadrageſimâ habitâ. Extat Græc. Lat. àpud Gretſer. Tom. II. de Cruce p. 1405.

Encomium de Vitâ & Operibus S. Platonis Confeſſoris. Habetur Lat. apud Surium die XVI. Decembris.

Encomium Bartholomæi Apoſtoli, à Dacherio Lat. editum Spicileg. Tom. III.

Epiſtola ad Naucratium de digamis, habetur Græc. Lat. apud L. Allatium de Conſenſu l. III. c. 13. §. 13.

Epiſtola ad Gregorium filium, Græc. Lat. ibid. l. III. c. 16. §. 10.

Fragmentum Epiſtolæ ad Arſenium, quo objectio adv. Concilium Nicænum II. continetur. Extat apud Baron. ad ann. 787. num. 91.

Fragmentum Epiſtolæ ad Petrum Nicænum, Lat. ibid. num. 98.

Epiſtola ad Stephanum Secretarium, Lat. ib. ad an. 795. num. 86.

Epiſtola ad Nicephorum Conſobrinum, Lat. ibidem num. 88.

Epiſtola ad Stephanum Lectorem, Lat. ibid. ad ann. 787. num. 92.

Epiſtolæ II. ad Platonem de exilio ſuo, Lat. ad ann. 796. num. 5. 6.

Epiſtola Panegyrica ad Irenen. Aug. Lat. ad ann. 801. num. 24.

Epiſtola ad Nicephorum Imp. de ſucceſſore Taraſio Patriarchæ ſubſtituendo, Lat. ad ann. 806. num. 4.

Epiſtola ad Nicephorum Patriarcham, Lat. ibid. num. 18.

Epiſtola ad fratres Monaſterii Saccundionis, Lat. ad an. 808. num. 4.

Quampluri mas alias ejus Epiſtolas Annalibus ſuis inſertas Latinè exhibet Baronius Annal. Tom. IX. ab anno 808. ad an. 826.

Multa ſanè Opuſcula, Homilias, Epiſtolas, Poëmata & Tractatus Theodori enumerat Michael Monachus apud Baronium ad ann. 798. quæ cùm nentiquam jam compareant, pro deperditis haberi poſſint; niſi quòd ipſius ſatis Epiſtolarum Codex penès Baronium fuerit, ex quo Epiſtolas ſupradictas à Sirmondo Latinè verſas deſumpſit, & in Annalibus ſuis exhibuit.

NAUCRATIUS Monachus Conſtantinopolitanus, Cœnobii Studienſis Alumnus, Theodori Studitæ Diſcipulus, Iconolatra perditiſſimus, claruit anno DCCCXIII. Ob ſummam in aſſerendo Imaginum cultu pervicaciam, non unâ vice in carcerem conjectus eſt, verberibus aliiſque malis affectus, de quibus apud Præceptorem ſuum ſæpiùs conqueritur; à quo non unas Conſolatorias accepit literas, quas apud Baronium reperire licet. Anno DCCCXVI. carceri adhuc mancipatus, exinde poſt triennium ſolutus eſt; quo tempore diem obierit, non conſtat. Certum eſt ipſum Theodoro ſuperſtitem fuiſſe. Scripſit ad Fratres Spirituales hinc inde diſperſos, *Epiſtolam* ſeu Tractatum potiùs ſatis prolixum, in quo de perſecutionibus, quas paſſi ſunt Εἰκονόφιλοι, agit, & ſummas Theodori Studitæ recèns defuncti laudes, & longè ſupra humanæ ſortis captum encomia, ad nauſeam uſque fusè proſequitur. Extat penès me MS. hic libellus ex codice Bibliothecæ Paulinæ Lipſienſis deſcriptus. Integram Epiſtolam [neque enim tanti eſt] huic loco inſerere ſuperſedebo. Initium duntaxat, & pauca quædam ineptiſſimi Encomii Specimina Græc. Lat. lectori ob oculos ponam, ex quibus de cæteris judicabit prudens lector. 813.

SÆC. IX. ab An. DCCC. Perſecutionem propter Dominum ſuſtinentibus, ac ubique diſperſis, Spiritualibus Fratribus Patribuſque, Naucratius Peccator Monachus S.

Τοῖς διὰ κύριον διωγμένοις, καὶ πανταχοῦ διεσπαρμένοις πνευματικοῖς, ἀδελφοῖς καὶ πατράσι Ναυκράτιος ἁμαρτωλὸς μοναχός. SÆC. IX. ab An. DCCC.

HActenus honoratiſſimi ac chariſſimi Fratres ac Patres humiles vileſque diſtuli literas, diem ex die decurrens, ac mecum ipſe triſtitiam retinens: Id porro multis de cauſis feci, quas neque puto, honoranda veſtra Charitas, ignoraverit: In primis autem, quod non ferrem moleſti vobis ac acerbi casûs, nuncius eſſe, nempe dormitionis beati ac præclari Patris noſtri. At poſtquam, ut video, non hic tantùm, ſed & longiùs poſitos, nova hæc turbavit auditio; ut & pleriſque difficile creditu videatur, ut verè Domini famulus ab humanis translatus ſit; haud verò arbitror, ut quod ipſi ex quadam reverentia & metu ſubticuimus ad vos non pervenerit; neceſſitate ad ſcribendum proceſſi; jam planiùs, quanquam nolens, renunciaturus; quod utique ex aliorum jam relatu audiſtis: nec planè ſine querulis lamentationibus, ac lachrymis. Quis enim, quanquam ſaxeo corde, non ferventes profundat lachrymas, communem Eccleſiæ Dei jacturam reputans? Quis verò uſque adeò adamantinum pectus habeat, niſi omnino exceſſit naturæ fines, ut non inexpectatâ auditione percuſſus faciat patiaturque quod humanum eſt? Sed heu me miſerum: in quale infœlix tempus ſervatus ſum? Quidnam verò illud afflictæ vitæ meæ, erat repoſitum, ut ejus mortem eſſem annunciaturus, qui non ſibi vixiſſet, ſed Chriſto? Planè, verò, obdormivit Pater communis——Ille prorſus, & Diſcipulus Chriſti & imitator: Vas illud Electionis, os illud Eccleſiæ; Sacerdotum decus; fidei columen; Regula Monachorum; Evangelicus Paſtor; Pectus Apoſtolicum; eximius Confeſſor; Martyr Propoſito; Sol fidei Orthodoxæ; orbis Doctor;——vocaliſſimus ille veritatis Præco; jugis doctrinæ ſcaturigo; cui velut innumerabilis ad gubernationem in finem divini propoſiti eſſet intellectus; admirabilis ille conſiliarius; fidelis diſpenſator Sacramentorum Dei; Civis cœleſtis Jeruſalem; mens purgata; aureus animus; pœnitentiæ janua; fons dogmatum; bene modulata Spiritûs lyra; beatæ ac principis Trinitatis Domicilium;——terreſtris ille Angelus, & homo cœleſtis; mundiſſimum illud virginitatis templum; multiplex ille ac multiformis volubili ſapientia Spiritûs intenſiſſimus conjector; verus Chriſti famulus, Corporis Chriſti pulchro ſupercilio oculus; patientiæ pugil; hæreſiſque Iconomachorum victor; juſtitiæ armatura; eleemoſynæ fons; diligens Domini legum cuſtos; theſauri virtutum penu, dulcis ſermone; & ad ſalutandum facilis.

Ἕως μὲν τοῦ παρόντος, ἀδελφοί μου τιμιώτατοι καὶ πατέρες, ἀνεβαλλόμην τὸ ἐπιστολικὸν γράμμα, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας διαδεχόμενος, καὶ κατ᾽ ἐμαυτὸν κατέχων τὸ λυπηρόν· καὶ δὴ τοῦτο πέπραχα διὰ πολλά, ἅ, ὡς οἶμαι, οὐδὲ ἡ τιμιότης ὑμῶν ἀγνοεῖ, καίγε πρὸ τῶν ἄλλων, μὴ φέρων ἄγγελος ὑμῖν θλιβερᾶς ἐπιφορᾶς γίνεσθαι, λέγω δὴ τῆς κοιμήσεως τοῦ μακαρίου καὶ ἀοιδίμου πατρὸς ἡμῶν. Ἐπεὶ δὲ ὡς ὁρῶ, οὐ μόνον τὰ ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ τὰ πόρρω διεσείσθη τῷ παραδόξῳ τοῦ ἀκούσματος, ὡς καὶ τοῖς πλείοσι δύσπιστον γενέσθαι, εἰ ἄρα γε μετέστη ὁ τοῦ κυρίου θεράπων; οὐκ οἶμαι δέ, μὴ καὶ πρὸς ὑμᾶς καταλαβεῖν τὸ παρ᾽ ἡμῶν αἰδοῖ ὑποσιωπώμενον, ἀναγκαίως ἐπὶ τὸ γράμμα ἦλθον, ἄρτι ὑμῖν ὀργιζόμενον, καὶ μὴ βουλόμενος ἀναγγέλλειν τὸ καὶ παρ᾽ ἑτέρων προακουσθέν, καὶ τοῦτο οὐκ ἀδακρυτί, οὐδ᾽ ἀστενακτί. Τίς γὰρ ἂν εἴη καὶ λιθίνην ἔχων τὴν καρδίαν οὐκ ἀποστάξει δάκρυον θερμὸν τὴν κοινὴν ζημίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἀναλογιζόμενος; ὁποῖος δὲ ἀδαμαντίνην ψυχὴν κεκτημένος, εἰ καὶ μὴ παντελῶς ἔξω τῶν ὅρων γεγονώς, ὃς οὐ πληγήσεται τῷ ἀπροσδοκήτῳ τῆς ἀκοῆς, καὶ τὰ τῆς φύσεως δράσειε; ἀλλ᾽ οἴμοι τῆς ἐμῆς ταλαιπωρίας, εἰς οἷον τετήρημαι δύστηνος καιρόν, καὶ ὁποῖον ἀπέκειτο μοι τῇ μοχθηρᾷ ζωῇ, θάνατον ἀναγγεῖλαι τοῦ μὴ ἑαυτῷ ἐζηκότος, ἀλλὰ Χριστῷ. Καὶ ὄντως ἀληθῶς κεκοίμηται ὁ κοινὸς Πατὴρ ἡμῶν——ὁ τοῦ Χριστοῦ ἀληθῶς καὶ μαθητής, καὶ μιμητής, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς. τὸ στόμα τῆς ἐκκλησίας, τὸ κλέος τῶν ἱερέων, τὸ τῆς πίστεως ἔρεισμα ὁ τῶν μοναζόντων κανών, ὁ εὐαγγελικὸς ποιμήν, ἡ ἀποστολικὴ καρδία, τῶν ὁμολογητῶν ὁ ἐξαίρετος, ὁ προαιρετικὸς μάρτυς, ὁ τῆς ὀρθοδοξίας ἥλιος, ὁ οἰκουμενικὸς διδάσκαλος——ὁ μεγαλοφωνότατος τῆς ἀληθείας κῆρυξ, ὁ ἀέναος τῆς διδασκαλίας βρυτήρ, ὁ μυρίοις τῷ θεοσκόπῳ κυβερνήσει. ὁ θαυμαστὸς βουληφόρος, ὁ πιστὸς οἰκονόμος τῶν τοῦ Θεοῦ μυστηρίων, ὁ τῆς ἐπουρανίου Ἱερουσαλὴμ πολίτης, ὁ κεκαθαρμένος νοῦς, ἡ χρυσοειδὴς ψυχή, ἡ τῆς μετανοίας θύρα, ἡ τῶν δογμάτων πηγή, ἡ εὔηχος τοῦ πνεύματος λύρα, τὸ ἐνδιαίτημα τῆς μακαρίας καὶ ἀρχικῆς Τριάδος——ὁ ἐπίγειος ἄγγελος, καὶ οὐράνιος ἄνθρωπος, ὁ τῆς παρθενίας ναὸς καθαρώτατος. ὁ πολύτροπος καὶ πολυειδὴς τῇ ποικιλοστρόφῳ σοφίᾳ τοῦ πνεύματος, ὁ ἐπιτεταγμένος στοχαστής, ὁ γνήσιος Χριστοῦ ὑπηρέτης, ὁ καλλιβλέφαρος ὀφθαλμὸς τοῦ Χριστοῦ σώματος, ὁ τῆς ὑπομονῆς ἀθλητής, καὶ τῆς Εἰκονομαχικῆς αἱρέσεως νικητής, τὸ τῆς δικαιοσύνης ὅπλον, ἡ τῆς ἐλεημοσύνης κρήνη, ὁ ἀκριβὴς τοῦ κυρίου νομοφύλαξ, τὸ θησαυροφυλάκιον τῶν ἀρετῶν, ὁ τὸν λόγον ἡδύς, καὶ τὴν προσηγορίαν εὐπρόσιτος.

Hæc ineptiſſimus Encomiaſtes. Quæ ſequuntur ejuſdem ferè ſunt farinæ, indigna planè quæ Latinè, multo magis Græcè in publicum edantur. Interim ſiqua labra ſimiles amant lactucas, ex hac Epiſtolâ nuper à Fr. Combefiſ. Latinè redditâ, & à noviſſimis Bibliothecæ Patrum curatoribus inſertâ Tom. XIV. pag. 903. famem ſuam explere poſſint.

813. AGOBARDUS, gente Gallus, natus (ut ex brevi Martyrologio, ad quod paucula quædam manu ſuâ adnotaſſe videtur Agobardus, nos docet * Mabillonius ann. DCCLXXIX. ann. DCCLXXXII. ex Hiſpania in Galliam Narbonenſem venit: anno 813. Leidrado Archiepiſcopo Lugdunenſi ſenectute gravato Coepiſcopus ſubſtitutus eſt; eoque paulò poſt in Monaſterium Sueſſionenſe ſecedente Ann. DCCCXVI. thronum Lugdunenſem deinceps ſolus tenuit. Anno circiter 818. reperto inter Fœlicis Orgelitani, qui Lugduni in errorem relapſus obiit, tractatu hæretico, cum ab omnibus reprehendendum divulgavit, editoque ſimul libro ad Ludovicum Imp. Fœlicianos errores & ſcriptum confotavit. Anno 822. Conventui Attiniacenſi interfuit, cùm electioni Tructeſindi Abbatis Anianenſis ac Gellonenſis in Septimania ineunte anno priùs adfuiſſet. Anno 828. Judæorum, qui edictum ab Imperatore, ne mancipium Judaicum abſque domini ſui voluntate baptizarentur, impetrarant, inſolentiam ſcripto multiplici repreſſit; habitoque anno ſequente Concilio Lugdunenſi, Judæorum audaciam authoritate Imperatoria coerceri datis ad Ludovicum è Synodo literis enixè petiit. Anno 833. adverſus Ludovicum Imperatorem impia movebant arma filii ejus Lotharius & Pipinus, patrem captum Imperio ſubmovent,

* It. Ital. Sect. 14. p. 68.

movent, & in Monaſterium detrudunt. His inter alios ſe comitem dedit Agobardus, qui tanto ardore execrandam perduellionem fovebat, ut edita Apologia omnes ingenii facundiæque nervos ad cauſam hanc tutandam promovendamque intendebat. Viri quidem cæterà optimi factum peſſimum, nulla arte, nullis rhetoricis pigmentis excuſandum. Anno igitur ſequente Lothario ex Galliis à Patre ejecto fugæ comitem ſe adjungere eſt coactus. Anno 835. in Conventu apud Theodonis villam habito, cùm ad cauſam dicendam ter evocatus, comparere recuſaret, Præſulatu ſubmovetur, nullo tamen in locum ejus ſubrogato. Anno 837. relicto Lotharii comitatu, in Galliam reverſus, in Ludovici Imp. gratiam receptus eſt, & ſedem ſuam recuperavit. Anno 840. Ludovicum ad tuendum littus Orientale Rheni fluminis profectum ſecutus, VIII. Id. Junii apud Sanctonas obiit. Acri erat ingenio, nec vulgari eruditione, quæſtionum Theologicarum peritiſſimus, diſciplinæ Eccleſiaſticæ Canonumque antiquorum conſultiſſimus Judex, Vindex acerrimus. Sententiæ quam ſemel imbiberat tenaciſſimus, in eáque aſſerenda conſtans fortiſque. Verè de eo Cl. * Baluzius, *Canonum in primis perpetuus & conſtans defenſor, ut gratus; adeò ut etiam Romanos ſui temporis graviter perſtringat, quod Gallicanos Canones ob eam, ſi ſuperis placet, cauſam contemnerent, quòd eos neoterici Romani non condemnaverint, vel quòd legati Romani non interfuerint in eorum conſtitutione. Mirum, ſi vir ità compoſitus non incurriſſet invidiam hominum ætatis ſuæ.* Hæc vir, doctrinâ, an candore clarior, haud facile dicas.

* Not. in Agobard. p. 5.

SCRIPTA.

AGobardi Opera per aliquor retrò ſæcula tenebris ſepulta jacuerunt, ſic quidem in æternum manſura; niſi Papirius Maſſonus in Bibliopegi cujuſdam Lugdunenſis tabernam fortè ingreſſus, exemplar eorum Manuſcriptum, idque unicum, ut videtur, quod temporis injuriæ ſupererat, penès eum offendiſſet. Quod quidem ipſe Bibliopegus tanti theſauri ignarus, mox dilacerandum ſibi propoſuiſſet. Codicem arripuit Maſſonus & in lucem emiſit, ordine ſequenti.

Adversùs dogma Fœlicis, ad Ludovicum Imp.

De inſolentiâ Judæorum, ad eundem. Judæi qui Imperatoris gratiâ in Gallia præcipuè Lugduni lares fixerant, inſolentiùs adversùs Chriſtianos ſe gerere cœperunt, horum igitur audaciam & impietatem, hoc & ſequentibus aliquot Opuſculis, fortiter frangit deprimitque Agobardus.

De Judaicis ſuperſtitionibus.

Liber de Baptiſmo Judaicorum Mancipiorum.

Epiſtola exhortatoria ad Nibridium Epiſcopum Narbonenſem, de cavendo convictu & Societate Judaicâ.

Liber adversùs Legem Gundobardi, & impia certamina quæ per eam geruntur.

Ad Bernardum Epiſcopum, de privilegio & jure Sacerdotii.

De Grandine & Tonitruis liber, in quo inſulſam & execrabilem vulgi ſuperſtitionem hâc in re argumentis tum ex Sacrâ Scripturâ, tum ex naturâ rei petitis acriter coarguit.

Liber contra objectiones Fredigiſi Abbatis, qui pravas & inſulſas quaſdam opiniones, de Chriſto Domino aliiſque nonnullis fidei Capitibus venditarat.

Epiſtola ad Proceres Palatii contra Præceptum impium de baptiſmo Judaicorum mancipiorum. Judæi enim partim dolo partim pecuniâ, plura beneficia in Chriſtianorum præjudicium à Cæſare ſibi impetrarant, atque illud inter alia, ne mancipia eorum abſque dominorum ſuorum placitis in Chriſti fidem baptizarentur; unde edicti impietatem meritò redarguit.

Epiſtola ad Bartholomæum Epiſcopum Narbonenſem, De quorundam inluſione ſignorum, Occaſione epidemicæ cujuſdam epilepſiæ, aliorumque inſolitorum morborum tunc temporis graſſantium, quorum cauſam ex Agobardo petebat Bartholomæus Narbonenſis.

Epiſtola ad Matfredum Procerem Palatii, quâ miſerias iſtius temporis à Judæis in odium Chriſtianæ religionis motas, deplorat, depingit, remediumque ab Imperatore petit.

Epiſtola ad Lugdunenſes, de modo regiminis Eccleſiaſtici, occaſione rixarum inter Eccleſiæ Lugdunenſis Clericos de Eccleſia adminiſtranda exortarum, natà.

De Picturis & Imaginibus liber. Sudant hîc & mirè ſe torquent Scriptores Pontificii; ut Agobardum tanquam ſibi faventiorem, ſaltem non adverſantem hâc in parte efficiant. Sed nullis quæſitis coloribus, nullis verborum lenociniis offuſcari poteſt, quod toties disertè aſſerit, Imagines nullâ veneratione, nullo cultu eſſe proſequendas. Ingenuè, ut ſolet, Papirius Maſſonus Præfat. ad Agobard. *Græcorum*, inquit, *errores de imaginibus & picturis manifeſtè detegens, negat eas adorari debere; quam ſententiam omnes Catholici probamus, Gregoriique Magni teſtimonium de illis ſequimur.* Cautiùs paulò in Notis Steph. Baluzius, qui tamen apertæ veritati non audet refragari, fateturque lubens nil aliud hac in re ſcripſiſſe Agobardum, quàm quod omnes tùm in Gallia ſentiebant. Multa hac de re ex Theophilo Raynaudo, & Joan. Mabillonio, [qui longis ambagibus futilique explicatione non tam difficultatem tollere, quam lenire conantur] profert Carolus Cointius ad an. 840. nu. 14. de Sententia propria ne γρῦ quidem addito.

De Diſpenſatione Eccleſiaſticarum Rerum Liber, quo de collapsâ Eccleſiæ diſciplinâ in melius reformandâ, præcipuè adversùs ſacrilegam redituum Eccleſiaſticorum à laicis direptionem, agit, eamque ex primævæ antiquitatis uſu, reguliſque & Sanctionibus Eccleſiaſticis validè refellit.

Liber contra Judicium Dei, ſive de Divinis ſententiis, cum breviſſimis adnotationibus, contra damnabilem opinionem putantium divini judicii veritatem igne, vel aquis vel conflictu armorum patefieri.

Sermo exhortatorius ad plebem, de fidei veritate, & totius boni inſtitutione.

De Diviſione Imperii Francorum inter filios Ludovici Imperatoris, flebilis Epiſtola.

De Comparatione utriuſque regiminis Eccleſiaſtici & Politici, & in quibus Eccleſiæ dignitas præfulgeat Imperiorum Majeſtati. Huic libello ſubjungitur *Epiſtola* Gregorii IV. Papæ *ad Epiſcopos Regni Francorum.*

Liber Apologeticus pro filiis Ludovici Pii Imperatoris adversùs patrem.

Cartula porrecta Lothario Auguſto in Synodo Compendienſi, anno DCCCXXXIII. quam ſuo nomine ſuaque manu munitam, [id quod etiam reliqui Epiſcopi ſuo quiſque nomine præſtiterunt] ad approbandam Ludovici Patris depoſitionem, Lothario Imperatori obtulit.

Epiſtola ad Ebbonem Epiſcopum Remenſem, De ſpe, & timore.

De divina Pſalmodia liber, quo Eccleſiæ Lugdunenſis in cantando morem, adversùs nuperas ſcioli cujuſdam (quem Amalarium Diaconum fuiſſe vult Baluzius) objectiunculas eruditè defendit.

De Correctione Antiphonarii liber.

Contra quatuor libros Amalarii liber. Hunc librum

SÆC. IX ab An. DCCC. ex veteri Codice MS. Petri Mirnæſii Senatoris Gratianopolitani, factâ etiam cum Codice Chiffletiano collatione, primus è tenebris eruit, ediditque Baluzius.

Poemata duo, viz. *Epitaphium Caroli Magni Imperatoris*, & *De Tranſlatione Reliquiarum SS. Martyrum Cypriani, Sperati*, &c.

Prodierunt Opera Agobardi curâ Papirii Maſſoni *Pariſ.* 1603. 8°. Cùm vero in iis edendis nimiâ libertate uſus eſſet Maſſonus, à Codice MS. eodem caſtigatiùs recenſita edidit Stephanus Baluzius & Notis illuſtravit *Pariſ.* 1666. II. Vol. 8°. quæ quidem pulcherrima eſt & accurata editio. Hanc editionem expreſſerunt noviſſimæ Bibliothecæ Patr. Curatores Tom. XIV. p. 234.

814. Vid. le-Cointe ad an. 814. 817. 818. & 699. HILDUINUS, Waltoni Abbati in Præfecturâ Monaſterii San-Dionyſiani circa an. 814. ſucceſſit, poſtea Abbas S. Medardi prope Sueſſionem, & S. Germani prope Lutetiam, factus. Anno 818. Archicapellanus Palatii renunciatus eſt. Anno 824. Lotharium Imp. Romam ad componendas civium ſeditiones profectum ſecutus, anno ſequente in Galliam rediit; ac corradendis undique Sanctorum reliquiis ſe totum dedit, miſsâ Romam ejus rei gratiâ legatione duplici. Maximâ interim gratiâ in Aulâ apud Ludovicum Pium floruit, in regiminis ferè partem aſcitus: eò majori pœnâ dignus, quòd tot vinculis obſtrictus, inter conjuratos Ludovici hoſtes anno 830. nomen dare, & Lotharii rebellis partes ſequi auſus ſit. Abbatiis igitur & dignitatibus meritò ſpoliatus, in Saxoniam relegatus eſt. Anno tamen ſequente Hincmari precibus in gratiam receptus, Abbatias San-Dionyſianam & San-Germanam, uti & biennio pòſt Sueſſionenſem, recuperavit. Anno 835. Ludovici Imp. juſſu Areopagiticis ſcribendis ſe accinxit. Obiit in Monaſterio Medardenſi circa ann. 842. Scripſit *Areopagitica* ſeu *de rebus geſtis, Paſſione, & Scriptis S. Dionyſii Areopagitæ*; quæ prout hodie extant, hiſce conſtant partibus.

Epiſtola nuncupatoria ad Ludovicum Imp. ſatis prolixa, qua de Authoribus agit, ex quibus Opus ſuum corraſit: Hiſtoriæ totius fidem aſſerere nititur, & argumenta contraria, ut poteſt, diluit.

Epiſtola brevis Præfatoria ad Lectorem, quæ de Authoribus præcipuè Græcis & Latinis, unde ſua hauſerit, quædam adnotat.

Vita & Paſſio S. Dionyſii, ex Græcorum & Latinum monumentis, uti præ ſe fert titulus, & Hilduini fides, collecta & digeſta. Verùm haud tanti eſt Hilduini authoritas. Liquidò enim conſtat, Hilduinum prætorquàm quòd putidiſſimas fabulas nullo habito delectu admiſerit, & quæcunque de pluribus Dionyſiis literis conſignata reperit, unico Areopagitæ aſcripſerit, multa de ſuo, eaque haud melioris notæ, excogitaſſe, & admiſcuiſſe.

His acceſſerunt, licèt poſt Hilduini mortem ſcriptæ, *Epiſtola Hincmari Remenſis*, atque alia Anaſtaſii Bibliothecarii, de S. Dionyſio Areopagita, *Revelatio quinetiam de eodem Stephano* III, Papæ olim facta: præfixo adhuc toti Operi Reſcripto Ludovici Imp. ad Hilduinum de concinnandis Areopagiticis.

Extant *Areopagitica Colon.* 1562. & apud Surium Octobr. 12. Cæterùm ſcripſit etiam Hilduinus libros IV. de Vita S. Dionyſii oratione ligatâ, quos in Cœnobio Gemblacenſi adhuc MSS. ſervari teſtatur Miræus not. ad Sigebert. c. 82.

814. Vid. ipſi Eginh. da EGINHARDUS, natione Germanus, Carolo M. qui obiit anno 814. a ſecretis, Imperatori ſuo admodum charus, ac proinde anno 806. princeps Legationis Romam miſſus eſt, ut Caroli Teſtamentum, quod de partitione Regni inter filios condiderat, inter alios ipſius etiam Leonis Pontificis manu ſubſcriberetur. Anno 816. facto inter illum & Emmam conjugem mutuo conſenſu, ut à thori conſuetudine abſtinerent, fit Abbas Fontanellenſis: illudque regimen per ſeptennium tenuit. Anno 817. Ludovicus Imp. Lotharium filium dignitatis Imperatoriæ conſortem ipſi erudiendum tradidit, ut tum de aliis, tum de moribus lapſis corrigendis, illum ſedulò commoneret. Anno 819. Abbas Gandenſis creatus eſt, ac Monaſterium iſtud incendio miſerè deformatum primo ſtatim aditu reſtituit: Monachoſque hinc inde diſperſos revocavit. Anno 826. Reliquias Sanctorum in Monaſterii ſui uſum Româ impetravit: earumque translationem & Miracula ipſe literis conſignavit. Anno 829. conſtructo Selingſtadii Monaſterio, ipſe primus Abbatis munus obiit. Anno 836. Emmam conjugem amiſit, cujus mortem acerbè deflevit; ut ex conſolatoriis Lupi Ferrarienſis ad ipſum literis clarè liquet: quo verò anno ipſe obierit, nondum mihi compertum. SÆC. IX. ab An. DCCC. Tranſl. SS. Marc. & Petr. ap. Sur. Jun. 2.

OPERA.

Vita Caroli Magni, eleganti admodùm & florido ſtylo ſcripta. Prodiit ſeorſim *Lipſiæ* 1616. 4°. & *Argentinæ* 1644. 4°. inter Scriptores Germanicos Reuberi *Francofurt.* 1584. fol. pag. 1. Franciſci Quercetani Tom. II. & alibi.

De Tranſlatione & Miraculis SS. Marcellini & Petri libri IV. ſolutâ, & unicus vinctâ oratione conſcripti. Extant apud Surium die II. Junii.

Annales rerum geſtarum Pipini Regis, Caroli M. & Ludovici Pii ab anno 741. ad ann. 829. Hos Eginhardo noſtro tribuunt Viri extra omnem controverſiam eruditiſſimi, Petrus de Marca, Andreas du Cheſne, & Petrus Lambecius, qui in Codice Viennenſi Vitæ Caroli M. adjunctos invenit. Editi ſunt curâ Hermanni Nevenarii unà cum Vitâ Caroli M. *Colon.* 1521. 4°. à Juſto Reubero una cum aliis *Francofurt.* 1584. fol. p. 15. à Pithœo inter Scriptores Coætaneos *Francofurt.* 1594. 8°. denique à Ducheſnio Scriptorum Francic. Tom. II.

Epiſtola LXII. à Ducheſnio editæ in Appendice ad Tom. II.

Epiſtola ad Lupum Abbatem Ferrarienſem, quæ inter illas Lupi tertium locum tenet.

Libellus de adorandâ cruce, quem ſibi ab Eginhardo nuncupatum fuiſſe teſtatur Lupus Ferrarienſis *, interiit. * Epiſt. 4.

Chronicon Laurisſhamenſe Eginhardo aſcribit Andreas Du Cheſne. Ei verò perperam tribui pluribus argumentis adversùs Ducheſnium oſtendit Carolus Cointius ad an. 774. num. 127. &c. & ad an. 792. num. 3.

Denique *Breviarium Chronologicum* ab Orbe condito ad ann. 809. edidit Lambecius Comment. lib. II. c. 5. p. 395. quod ab Eginhardo conſcriptum eſſe contendit, nudis tamen conjecturis ductus.

HETTIUS, ſeu *Hetto*, ſive *Hettus*, poſt adminiſtratam per decennium Cœnobii Mediolacenſis Præfecturam, anno 814. Archiepiſcopus Trevirenſis factus eſt. Anno 821. Concilio apud Theodonis villam interfuit. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* II. ad Frotharium Tullenſem Epiſcopum Concil. Tom. VII. p. 1865. 814.

FROTHARIUS, ex Abbate S. Apri, ante annum 817. Tullenſis Epiſcopus factus, idque ſi calculum rectè ponat Carolus le Cointe, anno 813. Anno 824. 814.

litem

litem inter Monachos Mediolanenſes, & Iſmundum Abbatem compoſuit. Obiit poſt annum 837. Scripſit *librum Epiſtolarum* ad varios Præſules, qui à Ducheſnio editus habetur Scriptorum Francic. Tom. II. p. 719.

814. P. II. ANONYMUS *Vitæ Caroli M.* auctor, Cœnobii Engoliſmenſis S. Eparchii (ni fallor) Monachus, claruit circa annum DCCCXIV. Quod tamen ex conjecturâ tantùm trado, de auctoris ætate aliter incertus. Vitam Caroli M. Francorum Regis & Imperatoris literis conſignavit, quæ ex Pithœi Bibliothecâ prodiit inter *Scriptores* XII. *coætaneos* p.230. Subjectum eſt ipſius Caroli *Teſtamentum*, ante annum DCCCX. ut videtur, conditum. Auctor noſter haud levem Operis ſui partem ex Annalibus Francorum, ſub *incerti Auctoris* nomine à Pithœo publicatis, deſumpſit, iiſdem non rarò verbis uſus. Eoſdem etiam plebeio licèt & ruſticano ſermone compoſitos, ſe in Chronico ad annum DCCCXIV. ſecutum eſſe Rhegino Prumienſis non diffitetur. Hanc Vitam longè integriorem ex pervetuſto & optimæ notæ codice Vindobonenſi edi poſſe liquidò oſtendit Lambecius *Comment.* lib. II. c. 5. *num.* XXII. p. 343.

816. Flodoard. H. Rem. l. II. c. 19. 20. EBBO, ſive Ebo, natione Germanus, Ludovici Imp. collectaneus & condiſcipulus, in Aulâ enutritus, Regio Fiſco inſerviit; poſteà ſacris ordinibus honeſtatus, Ludovici Sacellanus & Bibliothecarius, deinde Abbas San-Remigianus, ac demum anno 816. Archiepiſcopus Remenſis. Anno 821. Concilio apud Theodonis villam interfuit. Anno 822. Romam profectus licentiam Septentrionalibus populis Evangelium prædicandi à Paſchale Papâ impetravit; atque anno ſequente ad Danorum uſque fines itinere ſuſcepto, multa Paganorum millia ad fidem convertit, & baptiſmate luſtravit. Exeunte anno in Galliam recurrens, ut Conventui Compendienſi intereſſet, mox in Septentrionem reverſus, incœpto operi diligenter incubuit. Anno DCCCXXIX. Concilio Pariſienſi, DCCCXXX. Conventui Aquiſgranenſi adfuit. Anno DCCCXXXIII. à Ludovico Imp. ad Lotharium filium defecit & rebellibus Epiſcopis agmen duxit, Abbatiam Vedaſtinam à Lothario ſceleris mercedem nactus. Poſt Lotharii fugam Abbatiâ ſpoliatus eſt, & ad Fuldenſe Monaſterium ablegatus. Ann. DCCCXXXV. ad Synodum apud Theodonis villam adductus, reum ſeſe læſæ Majeſtatis faſſus eſt; & ſede depoſitus, in Monaſterio Fuldenſi cuſtodiendus remittitur. Mutato plus unâ vice cuſtodiæ loco tandem anno DCCCXL. mortuo Ludovico, Lotharii juſſu in Synodo Ingelsheimenſi ſedi reſtitutus eſt, quam tamen anno ſequente Lothario à Carolo fratre Galliâ fugato iterum amiſit, eam Sergii Papæ ope recuperare incaſſum poſtea conatus. Sedem tamen Hildesheimenſem anno DCCCXLIV. adeptus eſt. Obiit anno DCCCLI. XIII. Cal. April. Extat *Apologeticus* in Concilio Ingelsheimenſi oblatus Concil. Tom. VII. p. 1763.

816. HALITGARIUS, Epiſcopus Cameracenſis & Atrebatenſis anno 816. factus, anno 823. cum Ebbone Remenſi ad Danorum fines Evangelii prædicandi ergo profectus eſt, eodemque anno menſe Novembri Conventui Compendienſi interfuit. Anno 825. à Synodo Pariſienſi ad Ludovicum Imp. miſſus eſt; ut Collectionem Sententiarum ex Patrum Scriptis de Imaginibus in Synodo elaboratam deferret. Anno 828. à Ludovico Imp. ad Michaelem Balbum Conſtantinopolim fuit legatus. Anno 829. Sanctorum reliquiis onuſtus ex Oriente rediit, & Concilio Pariſienſi præſens ſubſcripſit. Obiit anno 831. Scripſit *Opus de Vitiis & Virtutibus, remediis peccatorum, & ordine vel judiciis pœnitentiæ, ſex libris abſolutum.* Horum quinque priores ediderunt tum H. Caniſius Tom. V. par. 2. p. 227. tum Bibliothecæ Patrum Curatores Tom. XIV. p. 906. Sextum verò, qui nil aliud eſt quàm Eccleſiæ Romanæ *Liber Pœnitentialis*, ab Halitgario ex Eccleſiæ iſtius ſcriniis exſcriptus, primus edidit Sievartius Supplement. Caniſ. p. 693. deinde Hugo Menardus in notis ad Gregorii Sacramentarium *Pariſ.* 1642. & Joannes Morinus in Appendice ad lib. de Pœnitentiâ pag. 5. Præfationem Halitgarii in hoc Pœnitentiale Romanum apud Sievartium videre eſt, ibid. p. 713.

PASCHALIS, natione Romanus, Bonoſi filius, Eccleſiæ Romanæ presbyter, & Abbas Monaſterii S. Stephani juxta Eccleſiam B. Petri, thronum Pontificalem obtinuit anno 817. die XXV. Januarii. Græcorum Monachorum Iconomaniam pro virili fovit; ac Theodorum imprimis eorum antesignanum ſummo honore coluit; adeò ut miſſos anno 817. à Theodoto Patriarchâ CP. Apocriſiarios Romam ingredi prohiberet, & ſequenti anno Monaſterium Romæ apud S. Praxedem profugis Græcis Iconodulis poneret. Anno 823. ipſo Paſchatis die Baſilicâ S. Petri Lothario Imp. diadema Imperiale impoſuit; eodemque anno Ebbonem Archiepiſcopum Remenſem & Halitgarium ad Danos fide Chriſtianâ imbuendos legavit. Obiit anno 824. die XI. Maii. Extant *Epiſtolæ* III. Concil. Tom. VII. p. 1502. 1869. 817.

SEDULIUS, natione Scotus, Author *Collectaneorum* ſeu *Explanationis in Epiſtolas S. Pauli*, ex Patrum ſcriptis conſarcinatæ, ab Hepidanno Monacho anno 818. claruiſſe dicitur, adeóque à nobis in hunc locum reponitur. Verùm id haud adeò certum. Id tamen conſtat, cum poſt Bedam floruiſſe, vel ſaltem ejus fuiſſe contemporaneum: atque ita quidem erat integro penè Sæculo hoc tempore antiquior, ſi modò idem fuerit Sedulius *Britanniæ Epiſcopus de genere Scotorum*, qui unà cum Fergusto Picto Scotiæ Epiſcopo anno 721. Concilio Romano, ſub Gregorio II. interfuit, & ſubſcripſit. Vide quæ de eo breviter adnotavimus in Sedulio Poëtâ, quæque fusè diſputat Labbæus Diſſert. de Script. Eccl. Tom. II. pag. 324. Prodiit Collectaneum iſtud *Baſil.* 1528. 1534. & in Bibliothecâ Patrum Tom. VI. p. 494. 818.

ÆGIL ſive *Eigil*, Patriâ Noricus, Puer adhuc ante annum 759. Sturmioni Abbati Fuldenſi, conſanguineo ſuo, bonis literis ac moribus inſtituendus committitur. Sub Sturmionis, ejuſque ſucceſſorum Baugulfi & Ratgarii regimine annos 59. in Monaſterio Fuldenſi exegit. Ann. demum 818. Ratgario Abbati ob provinciam malè adminiſtratam depoſito ſuffectus eſt, & in Aulam à Ludovico Imp. accitus, optima ab eo monita & præcepta de Cœnobio ſuo regendo percepit: quando etiam raro pietatis exemplo Imperatorem precibus fatigare priùs non deſtitit, quàm ut Ratgarius, cujus inimicitias ipſe expertus erat graviſſimas, ab exilio revocaretur, obtinuerat. Obiit anno 822. Rabanum ſucceſſorem nactus. Scripſit *Vitam Sturmionis Abbatis Fuldenſis & Præceptoris ſui*, qui obiit circa an. 779. Extat hæc Vita à Chriſtophoro Browero edita *Ingolſtad.* 1616. apud Surium ad diem XVII. Decemb. & Mabillon. Sec. Benedict. IV. Par. 1. p. 226. Ægilis Vitam conſcripſit Candidus, diſcipulus ejus, & Monachus Fuldenſis, quæ habetur apud Mabillon. ibid. 818.

SÆC.IX. ab An. DCCC.

818.
Vit. Theod. gr. lat. ap. Combef. Orig. CP.p. 191. Lat. ap. Sur. Decemb. xxvi.

THEODORUS, cognomento *Graptus*, patriâ Palæſtinus, artibus liberalibus priùs imbutus, juvenis adhuc Monachis S. Sabæ inſtituendus à Parentibus datus eſt, & in Monaſterio tandem Presbyteratûs dignitatem ſuſcepit. Anno circiter 818. à Thomâ Patriarchâ Hieroſolymitano Conſtantinopolim mittitur, ut imaginum cauſam tueretur. Quod quidem ille audacter ſatis molitus eſt, Leonem Armenum Imp. coram procaciter coarguens, ab Imperatore eo nomine flagellis cæſus, & ad Ponti oſtia relegatus. Leone è medio ſublato, anno 821. Conſtantinopolim reverſus eſt, eandemque cauſam apud Michaelem Imp. eodem ſucceſſu ſategit, carceri mancipatus, urbe ejectus, & in Soſthenium amandatus. Anno 833. cùm ineptire nondum deſiſteret, à Theophilo Imp. flagris cæſus & in Inſulam Aphuſiam deportari juſſus. Poſt biennium Conſtantinopolim accitus, cùm nullis monitis, nullis argumentis cederet, variis iterum tormentis ab iracundo Imperatore excruciatus, Apameam in Bithynia mittitur, ubi carceri incluſus diem ſupremum obiit. Scripto commiſit *Diſputationem de Imaginum cultu*, quam cum Leone Armeno Imp. habuit Nicephorus Patriarcha CP. circa an. 815. Edidit eam Gr. Lat. cum notis Fr. Combeſiſ. Orig. CP. p. 159. Scripſit & *Epiſtolam ad Joannem Cyzicenum Epiſcopum* de pœnis & tormentis ſibi fratrique à Theophilo Imp. illatis; quæ habetur Gr. Lat. apud Vitæ ejus Anthorem à Combeſiſio editum ibid. p. 204. Extat *liber de Fide Orthodoxa contra Iconomachos* MS. Græcè in Bibliotheca Regia Pariſienſi Cod. 134. & 195. Ex hoc Fragmentum de Euchariſtiæ Symbolis, notis Gr. Lat. dedit idem Combeſiſius ibid. p. 211.

818. THEOPHANES, Theodori Grapti frater Germanus, ejuſdem inſtituti, dogmatis, laborum & certaminum, ne unico quidem excepto, ſocius, claruit anno 818. Multis demum poſt fratris obitum annis, ærumnarum ſuarum fructum tulit, Metropolita Nicænus circa an. 845. factus. Extat Gr. ab eo ſcriptus *Canon* ſeu *Hymnus* IX. Odis conſtans, in Theodorum fratrem, in Menæo Græcorum Decembr. XXVII. & exinde additâ verſione Latinâ apud Combeſiſ. Orig. CP. p. 224.

820.
† Cent. 2. 21.

GILDAS, quem hujus nominis quartum vocat Balæus †, origine Hibernus, ortu Cambro-Britannus, profeſſione Monachus, claruit anno 820. & deinceps. Scripſit *librum de Computo*, Capitulis XCIX. conſtantem, qui in Bibliotheca Cottoniana Manuſcriptus ſervatur. Præfationem ad Rabanum Maurum adhuc Monachum extulit Uſſerius Epiſt. Hibernic. pag. 55. Alia ei tribuit Baleus, & in his *Hiſtoriam Britannicam*; quam tamen à Nennio ſcriptam fuiſſe ſuo loco luculenter oſtendimus.

820.
Vid. Jon. Aurel. Præf. ad libb. de cult. imag & lib. 1. non longè ab init. Le-Coint. ad an. 821. Num. 87. ad an. 828. N. 53. 54.

CLAUDIUS, natione, non quidem Scotus, ſed Hiſpanus, Fœlicis Orgelitani Epiſcopi diſcipulus, circa annum 812. vel 813. vivente adhuc Carolo M. in aulâ Ludovici Regis Presbyteri munere ſunctus eſt; nec modò concionandi vices in ſe ſuſcepit, ſed & ſcribendis in S. Scripturas Commentariis per plures annos diligenter incubuit. Circa an. 821. à Ludovico Imp. ad Eccleſiæ Taurinenſis Præſulatum promovebatur. Ad munus igitur iſtud Paſtorale ſubeundum ſemet accingens, omni quo potuit ſtudio rem Chriſtianam inter ſuos auxit. Cùm plurimos idcircò in Diœceſi ſuâ Sanctorum Imagines illicito planè honore proſequentes deprehenderet; earum non modò cultum & venerationem diſertè damnavit [id enim fecit hoc tempore tota Eccleſia Gallicana] verùm eas omneſque cruces materiales è cunctis Parochiæ ſuæ Baſilicis, delendas, evertendas, & penitùs abdicandas eſſe animosè contendit: quod & factum eſt. Hac occaſione Theodemirus Ordinis Benedictini Abbas Gallicanus, quo hactenus familiariter uſus fuerat Claudius, acrem adversùs illum Epiſtolam emiſit; cui reſpondit Claudius; & editâ Apologiâ, non modò ſeipſum, ſed & doctrinæ Chriſtianæ puritatem ſtrenuè tutatus eſt. Quod verò refert Jonas Aurelianenſis, ipſum non modò Fœlicis Orgelitani, ſed & Hæreſeos Arianæ ſectatorem fuiſſe; id ego ex invidiâ aut diſputationis æſtu profectum crediderim. Certè ſe illud non ex propriâ ſcientiâ, ſed ex auditu tantùm hauſiſſe ipſe Jonas profitetur. Obiit Claudius circa an. 839. SÆC.IX. ab An. DCCC.

SCRIPTA.

Commentarius in Epiſtolam ad Galatas, anno 816. ſcriptus, ad Dructerannum Abbatem Sollemniacenſem. Prodiit ſeorſim *Pariſ.* 1542. 8°. & in Bibliotheca Patrum Tom. XIV. p. 134.

Commentariorum in Geneſin libri III. anno 814. ſcripti, *in Exodum libri* IV. anno 821. ſcripti. An hæc Opera alicubi deliteſcant, me planè latet. Nondum certè prodierunt.

Commentaria in Leviticum, anno 823. ſcripta. Ea penès ſe habet in MS. Codice Remigiano Cl. Mabillonius, qui & præfationem & finem Operis extulit Analect. Tom. I. p. 30.

Commentarius in Evangelium S. Matthæi ad Juſtum Abbatem Carofenſem anno 815. ſcriptus, Extat MS. in Bibliotheca Eccleſiæ Laudunenſis, teſte eodem Mabillonio.

Præter Epiſtolam ad Galatas, ſcripſit *Commentarios in reliquas B. Pauli Epiſtolas*, qui MSS. habentur in Bibliotheca Floriacenſi. Præfationem in Epiſtolam ad Epheſios ad Ludovicum Pium edidit Mabillonius ibid. pag. 4.

Chronologia brevis juxta Hebraicam ſacrorum Codicum veritatem, quam Claudii noſtri eſſe non immeritò ſuſpicatus eſt, qui primus in lucem protulit, Philippus Labbeus Biblioth. Nov. MSS. Tom. I. p. 309.

Apologeticus & Reſcriptum adversùs Theodemirum Abbatem de cultu Imaginum & Sanctorum, anno 828. ſcriptum. Ex hoc libro Excerpta quædam Ludovici Imp. juſſu facta libris ſuis hinc inde inſeruit Jonas Aurelianenſis: quæ exinde in unum quaſi faſciculum collecta lectori exhibuit Melchior Goldaſtus ad calcem Collectionis ſuæ *de cultu Imaginum* pag. 764. Unde, quaſi ex ungue leonem, prudens & pius Lector de toto opere judicare poteſt.

ANONYMUS *Vitæ B. Alcuini* Auctor, claruit circa annum DCCCXX. Aldrico Ferrarienſis Monaſterii adhuc Abbate; qui anno DCCCXXIX. Epiſcopus Senonenſis factus eſt. Scripſit, referente Sigulfo diſcipulo, Vitam B. Alcuini, nobilis Angli, patriâ Eboracenſis, deinde in variis Galliæ Monaſteriis Monachi & Abbatis. Quam ex antiquiſſimo codice, & auctoris ætate exarato, primus edidit, & Alcuini Operibus præfixit Andreas du Cheſnius, exinde Surius *Maii* xix. tandem Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. pag. 145. qui auctorem tanquàm minùs accuratum, & in rebus chronologicis præcipuè hallucinatum, in præfatione notat, & præclarum admodum de Beato Alcuino ejuſque vitâ ac ſcriptis, *Elogium Hiſtoricum* ſubnexuit. 820. *P. II.*

ETHELWOLFUS, patriâ Bernicius, ex Anglo- 820. *P. II.*

Anglo-Saxonum genere prognatus, Eadfridi poſtea Lindisfarnenſis Epiſcopi, & Iglaci Doctoris celeberrimi diſcipulus, Cœnobii S. Petri ad Orientale Berniciorum littus Monachus, claruit anno DCCCXX. Condidit carmen verſibus Heroicis, de Abbatibus & viris piis Cœnobii S. Petri in Inſulâ Lindisfarnenſi, quod Egberto iſtius Sedis Epiſcopo nuncupavit. Poëma illud in tres libros dividit Baleus *, & ex eo Piſeus †, ipſumque auctorem malè ad ann. DCCL. referunt. Ex MS. Cod. Cantabrigienſi erutum edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. pag. 302. Cap. 16. Se etiam de aliis Angliæ Sanctis ceciniſſe diſertè innuit Ethelwolfus. Quâ de re ſilent Baleus, Piſeus, alii.

* Cent. II. 212. p. 102. † De Script. Angl. p. 145.

821. **DUNGALUS**, Monachus San-Dionyſianus Pariſienſis, dignitate Diaconus, claruit anno 821. Vixit uſque ad annum 830. quando obierit, non liquet. Edidit circa an. 828. *Librum Reſponſionum adverſus Claudii Taurinenſis ſententias de cultu Imaginum*: qui habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. pag. 196. Scripſit & *Epiſtolam ad Carolum M. de Eclipſi Solari*, à Dacherio editam Spicileg. Tom. X.

821. **JONAS**, Epiſcopus Aurelianenſis anno 821. factus. Anno 826. Sententias Patrum de Imaginibus in Conventu Pariſienſi collectas Romam ad Eugenium Papam miſſus detulit. Anno 829. Concilio Pariſienſi, 835. Senonenſi, 835. apud Theodonis-villam interfuit. Anno 836. Monaſterii Miciacenſis regimen à Ludovico Imp. impetravit; atque anno ſequente judex ab eo datus eſt ſeditioſis Monachis Carileſianis, & Conventui Cariſiacenſi adfuit. Anno 839. Aquiſgranenſi placito ſubſcripſit. Anno 840. libros de Imaginibus Carolo Regi obtulit. Anno 843. obiit.

SCRIPTA.

Adverſus Claudii Taurinenſis Apologeticum libri III. in quibus Claudii ſcriptum, ſeu potius ſcripti Excerptum [integrum enim librum ſe nunquam vidiſſe teſtatur] ſatis acriter excipit. Interim in toto hoc Opere Imaginum cauſam non alio animo tuetur Jonas, quam quòd non ſint confringendæ templiſque ejiciendæ, contendens eas ad *ornatum* duntaxat, ad *memoriam & eruditionem fidelium*, in Eccleſiis locandas eſſe, cultu verò aliquo neutiquam reverendas; iſtud *ſuperſtitioſam*, immò *pernicioſam Imaginum adorationem emendatione dignam* diſertè vocat: ut non ſine ratione Baronius *, Bellarminus, Petavius, Mabillonius, aliique, Lectores ſuos moneant, Jonam noſtrum cautè legendum eſſe, quippe qui etſi pugnavit adverſùs Iconoclaſtas, *inquit Baronius*, non tamen è caſtris Eccleſiæ Orthodoxæ, à quâ errore priſtino ex parte diſſenſit, militavit. Atque ita quidem ſententiam ferre oportet; ubi ſuperſtitionis, non ipſius veritatis, cauſa agitur. Prodiit Opus iſtud *Colon.* 1554. in Hæreſiologiâ *Baſil.* 1556. in *Orthodoxogr.* Tom. II. pag. 1526. & in *Bibliothecâ Patr.* edit. *Pariſ.* 2æ. Tom. IV. pag. 688. Notandum enim in noviſſimâ Bibliothecæ Patrum editione hoſce Jonæ libros fruſtra quæri.

* Ad an. 825. n. 74.

De Inſtitutione Laicorum libri III. à Dacherio editi *Spicileg.* Tom. I.

De Inſtitutione regiâ liber, ab eodem editus Tom. V. p. 57.

821. P. II. **JONAS**, Aurelianenſis Epiſcopus, claruit anno DCCCXXI. Obiit anno DCCCXLIII. Cæteris illius ſcriptis ſuprà memoratis, accenſeri meretur *Hiſtoria* Translationis S. Hucberti Epiſcopi Tungrenſis in Monaſterium Andaginenſe, quam, hortatu Walcandi Leodicenſis Epiſcopi, conſcripſit. Subjicitur Anonymi cujuſdam Relatio de miraculis poſt prædictam translationem factis. Utrumque Opuſculum vulgavit Joan. Roberti Soc. Jeſ. in *Hiſtoria Hucberti.* Ex quâ in Acta ſua tranſtulit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 293.

BERTOLDUS, Miciacenſis in Provinciâ Lugdunenſi quartâ Monachus, vir pro captu Sæculi non indoctus, claruit anno DCCCXXI. Mandavit literis Vitam S. Maximini, Abbatis Miciacenſis, quam, carmine præmiſſo, Jonæ Aurelianenſi Epiſcopo nuncupavit. Ex Codicibus MSS. eruit & in Actis ſuis Benedictinis edidit Cl. Mabillonius *Sæc.* I. p. 591. 821. P. II.

ADALHARDUS, gente Gallus, regio ſtemmate ortus, Bernardi quippe Comitis, qui Pipini Regis frater fuit, filius, Abbas Corbeienſis, claruit anno 822. quo Abbatiæ ſuæ reſtitutus eſt, poſtquàm ob initam cum Bernardo Rege adversùs Ludovicum Pium conjurationem in Aquitaniam relegatus fuerat. Condidit *Statuta Corbeienſis Eccleſiæ*, quæ apud Dacherium habentur Spicileg. Tom. IV. 822.

CANDIDUS, patrio nomine BRUUN dictus, natione Germanus, Monachus Fuldenſis, Ægilis diſcipulus, eique, ipſomet teſtante, admodùm charus ac familiaris, claruit circa annum DCCCXXII. Mandavit literis Vitam Ægilis Abbatis Fuldenſis, & Præceptoris ſui, libris duobus, hunc ligatâ, illum ſolutâ oratione contexens. Hos primus edidit Chriſt. Browerus in *Sanctis* ſuis, ſive *Sideribus Germaniæ*, *Mog.* 1616. Exinde Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. pag. 226. Scripſiſſe etiam Candidum Vitam Bangolfi Fuldenſis Abbatis, num. ii. ipſe nos docet. Verùm an extet hodiè nondùm didici. 822. P. II.

EUGENIUS II. Boemundi filius Eccleſiæ Romanæ Archipresbyter, & tandem Pontifex anno 824. die V. Junii ordinatus. Anno 826. Concilium LXIII. Epiſcoporum Romæ celebravit: in quo Canones XXXVIII. de re Eccleſiaſticâ ſanciti ſunt. Obiit anno 827. die XXVII. Auguſti. Extant *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. VII. p. 1542. 1869. *Decreta* XI. [quorum aliqua Eugenio III. debentur] ib. p. 1543. 824.

FRECULFUS, ex Monacho Fuldenſi Epiſcopus Lexovienſis ante annum 824. factus; cùm Romam ad Eugenium Papam à Ludovico Imp. legatus eſt ad impetrandam Collationis de Imaginibus inſtituendæ facultatem. Anno ſequente legationis ſuæ rationem in Conventu Pariſienſi præſens reddidit. Anno 829. Concilio Pariſienſi, 835. apud Theodonis villam, 837. Cariſiacenſi, interfuit: quando & Ebbonem Archiepiſcopum Remenſem, perduellionis damnatum cuſtodiæ ſuæ commiſſum habuit. Anno 846. Concilio Pariſienſi, 849. Turonenſi IV. adfuit. Obiit ante annum 853. Scripſit *Chronicon*, in duos Tomos diviſum, prior VII. libris res ab Orbe condito uſque ad Domini noſtri nativitatem, perſequitur. Poſterior V. libros continens à Chriſto nato uſque ad Bonifacium Papam Gregorii M. ſucceſſorem progreditur. Extat hoc *Chronicon Colon.* 1539. fol. *Heidelberg.* 1597. 8°. in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. pag. 1061. Epiſtola ejus ad Rabanum Maurum ejuſdem Rabani Commentariis in Geneſin præfixa eſt. 824.

GRE-

SÆC. IX. ab An. DCCC. 828. GREGORIUS IV. Joannis filius, S. Marci Confeſſoris titulo Presbyter, demum Pontifex Romanus die V. Januarii anno 828. poſtquam diu multùmque reluctatus eſſet, conſecratus. Anno 830. in Galliam profectus, ut pacem inter Ludovicum Imp. & rebelles filios conciliaret, operam luſit. Obiit anno 844. die XI. Januarii. Varia ejus donaria, Monaſteria etiam & Baſilicas ab eo conſtructas ad nauſeam uſque recenſet Anaſtaſius in Vita ejus. Extant *Epiſtolæ* III. Concil. Tom. VII. pag. 1572. 1870. & *Epiſtola de Monaſterio Floriacenſi* apud Baluzium Miſcellan. Tom. II. p. 145.

828. ANSEGISUS, Anaſtaſii & Himilradæ filius, in Monaſterio Fontanellenſi ſub Gervoldo Abbate, conſanguineo ſuo educatus. In Aulam dein aſcitus, Monaſteriis S. Sixti Remenſi, & S. Memmii Catalaunico, à Carolo Imp. donatus eſt; atque anno 807. Monaſterio Flaviacenſi auctus, lapſam Cœnobii rem brevi reſtituit. Exactor quinetiam Operum Regalium in palatio Aquiſgranenſi conſtitutus eſt, anno 817. Abbas Luxovienſis, 823. Fontanellenſis, à Ludovico Imp. factus; anno 827. quo imprimis claruit, Capitularia Caroli M. congeſſit; anno 831. morbo graviſſimo decumbens, poſſeſſiones ſuas Monaſteriis elargitus eſt. Obiit anno 833. XIII. Cal. Auguſti, in Cœnobio Fontanellenſi ſepultus.

Capitularia Caroli M. de rebus præſertim Eccleſiaſticis, collegit, & in IV. libros digeſſit; quibus tamen aliquot Ludovici Pii incautus admiſcuit. Prodierunt a Pithœo editi *Pariſ.* 1588. *Mogunt.* 1602. à Sirmondo *Pariſ.* 1640. & ut alias editiones taceam, à Baluzio recognita, ac notis illuſtrata *Pariſ.* 1677. 2. vol. fol. De Baluzii tamen editione obſervare liceat, eam cum prioribus parùm convenire. Antiquis, inquit etiam Carolus Cointius *, editionibus noviſſimam adverſari non diſſimulamus. Præter innumeras enim diſcrepantes lectiones, in editione Baluzianâ deſunt Capitula 67. 68. 74. 79. 39. 52. libri primi; adduntur Capitula 89. & 90. tertii libri, uti & Capitula 76. 77. quarti libri, quæ quidem eadem eſſe cum Capitulis 29. & 24. dudum obſervavit Cointius. Quatuor Capitularium libris adnectuntur in omnibus editionibus Appendices III. quarum prima in editionibus veteribus conſtat Capitulis XXXIII. in Baluzianâ XXXV. ſecunda in edit. vet. habet Capitula XXXVI. in Baluzianâ XXXVIII. tertia X. complectitur Capitula; Appendicibus haud pauca etiam Lotharii, & Caroli Calvi Impp. Capitula admiſcentur.

* Ad an. 817. num. 7.

828. SERGIUS, Hiſtoricus, multa ob defenſum imaginum cultum paſſus, ideóque à Photio *Confeſſor* dictus, claruit anno 828. Errant toto cœlo, qui eundem fuiſſe volunt cum Sergio Confeſſore, cujus meminit Menologium Græcorum XIII. Maii, qui ob imaginum defenſionem excruciatus, & fortunis exutus, in exilio mortuus eſt ſub Leone Iſauro anno circiter 735. Scripſit Sergius Hiſtoriam συνοπτικὴν adversùs Iconomachos, exorſus à Michaelis Balbi rebus geſtis, viz. anno 821. & deinde ad Conſtantini Copronymi tempora recurrens, ad octavum uſque demum Michaelis annum, Chriſti 828. Hiſtoriæ filum perduxit. Stylo uſus eſt, judice Photio *, perſpicuo atque elegantiſſimo, adeò inaffectato tamen, ut ex tempore fuſus illi ſermo quodammodò videretur: ut verbo dicam, ſermonem qui Hiſtorico Eccleſiaſtico maximè convenit, uſurpavit. Verùm totius operis, utcunque egregii ac perpoliti, ne minima quidem hodie ſupereſt lacinia.

* Cod. 67.

828. THEOSTERICTUS, Cœnobii Mediciensis in Bithyniâ Monachus, Nicetæ Abbatis, & ob cultum Imaginum Confeſſoris, diſcipulus, claruit anno 828. Scripſit *Magiſtri ſui Nicetæ Vitam*, ſive *Orationem in eum Panegyricam*, quæ habetur Latinè apud Surium, Gr. Lat. apud Henſchenium April. III.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

830. MICHAEL, SYNCELLUS Patriarchæ, & Presbyter Eccleſiæ Hieroſolymitanæ, deinde Conſtantinopoli Monaſterii τῆς χώρας Præfectus, à Theodorâ Aug. Patriarcha CP. deſignatus, dignitatem iſtam recuſavit. Claruit anno 830. Multos pro imaginum causâ labores & ærumnas, viventibus adhuc Theodoro Studitâ & Nicephoro Patriarchâ, tulerat; uti ex Theodori ad illum epiſtolâ apud Baronium conſtat: plures & majores poſt utriuſque mortem ſub Theophilo Imp. paſſus eſt circa an. 835. in carcerem conjectus, & tormentis excruciatus. Scripſit *Encomium S. Dionyſii Areopagitæ*, quod extat Gr. Lat. inter Opera S. Dionyſii Tom. II. pag. 207. *& encomium in Sanctos Dei Archangelos, & Angelos*, quod habetur Gr. Lat. cum notis apud Combefiſ. Auctar. Nov. Tom. I. p. 1525.

* Ad an. 835. num. 70.

830. *P. II.* MICHAEL, SYNCELLUS & PRESBYTER Thomæ Patriarchæ Hieroſolymitani, claruit anno DCCCXXX. Quædam ejus Scripta ſuprà recenſuimus; præter hæc, Epiſtolam Thomæ Hieroſolymorum Patriarchæ, ad Hæreticos in Armeniâ, a Theodoro Abucarâ Arabicè dictatam, in Græcum ſermonem tranſtulit, ipſéque ad Armenos detulit. Continet verò ſolam veramque fidem, in Concilio Chalcedonenſi traditam, de Chriſto Domino ac Deo noſtro. Extat hæc Epiſtola Græcè & Latinè inter Theodori Abucaræ Opuſcula ad calcem Anaſtaſii ὁδηγ. à pag. 428. uſque ad pag. 450. unde liquet Michaelem noſtrum, Theodori Abucaræ (qui claruit anno DCCCLXVII.) familiarem vitam diutiùs protraxiſſe. Ejuſdem *Profeſſio fidei*, ſive *Libellus de Orthodoxâ Fide* habetur Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* XL. *num.* LXV. fol. 144. pag. 2. iterúmque ibid. *Cod.* CCCVII. *num.* XV. fol. 94. Vide Lambec. *Comment.* lib. III. p. 163.

830. ANSCHARIUS, natione Germanus, novi Corbeienſis Monaſterii in Saxoniâ alumnus. Circa an. 826. ad gentes Boreales, Danos, Suecos, ad fidem convertendos adjecit animum, idque per plures annos ſedulò & fœliciter præſtitit, inde *Danorum & Aquilonarium Apoſtolus* dictus. Anno 830. [referunt id alii in annum 832. vel ſequentem] Hamburgâ à Ludovico Imp. in Metropolim erectâ, Anſcharius in Conventu Aquiſgranenſi, primus Hamburgenſium Archiepiſcopus conſtituitur, ad majorem honoris cumulum à Drogone Antiſtite Metenſi conſecratus. Paulò pòſt pallium Româ impetravit, ipſe à Gregorio IV. Sedis Apoſtolicæ in partibus Borealibus Legatus renunciatus. Poſt exactum Hamburgi Septennium à Barbaris fugatus, conſtructo apud prædium ſuum Ramſolenſe tribus ab Hamburgo milliaribus Monaſterio, in eo vitam egit. Anno 846. vacante ſede Bremenſi, iſti etiam Eccleſiæ præficitur, poſt annos demum XII. Eccleſiarum Hamburgenſis & Bremenſis unione impetratâ. Anno 864. ſaltem ſequenti, Epiſcopatûs ſui 34. diem ſupremum obiit. Scripſit *Vitam S. Willehadi Bremenſis Epiſcopi* libris duobus comprehenſam. Extat apud Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 2. pag. 401. Extitit Alberti Krantzii * [qui de Anſchario toto libro primo pluribus agit] tempore *Libellus* ſive *Pſalterium*, Pſalmorum ſummam compendio complectens, devotio-

* Metrop. l. 2. c. 42. p. 75.

votionis Anſchatii breve, ſed clariſſimum monumentum. Scripſit item *Epiſtolas* plures, quæ perierunt; ſaltem nondum viderunt lucem.

830. LUPUS, cognomento *Servatus*, Natione Gallus, Provinciâ Lugdunenſi quartâ natus, Ordinis Benedictini Monachus Ferrarienſis, ab Aldrico Abbate (anno circiter 829. Archiepiſcopo Senonenſi facto) circa an. 828. ad Rabanum Abbatem Fuldenſem jam Diaconus miſſus eſt; ut ab eo S. Scripturarum cognitionem hauriret. Poſt ſeptennium ferè apud Fuldenſes exactum, & pauxillum moræ in Cœnobio Selingſtadienſi apud Eginhardum Abbatem, amicum integerrimum, factum, à Ludovico Imp. in Aulam accitus eſt, & cum eo in Galliam anno 836. rediit. Anno 838. præpoſitus Cellæ S. Jodoci, & anno 842. X. Kal. Decemb. in locum Odonis ob atrocia flagitia dignitate ſubmoti, Abbas Ferrarienſis ab Imperatore renunciatus. Odone verò neutiquam cedente, ipſum loco pellere, jubente etiam Imperatore, Lupus neceſſe habuit, de quo ipſe prolixè agit epiſtola XX. ad Jonam Aurelianenſem, qua calumniam ſibi exinde conflatam luculenter diluit. Exeunte anno 844. coacta eſt Epiſcoporum Synodus apud Vernum, Palatium Regium: præſens aderat Lupus noſter; ſoluſque ex omnibus ad condendos hujus Synodi Canones electus eſt, quâ de re ipſe agit ad Hincmarum Epiſtola XLII. pag. 83. Ipſi verò Canones epiſtolarum calci ſubjiciuntur. Anno 853. Concilio Sueſſionenſi interfuit. Ante annum 855. legationem ad Leonem Papam obiit. Poſt annum 861. è vivis exceſſit; In vivis enim tunc temporis fuiſſe fidem nobis facit Epiſtola CXXV. ad Folcricum Epiſcopum Tricaſſinum, cujus Prædeceſſorem Prudentium non niſi anno 861. diem obiiſſe Annales Bertiniani teſtantur. Plura de Lupo noſtro ex Epiſtolis ejus non incommodè, nec ſine lectoris fructu peti poſſunt. Fateor non deeſſe, qui Lupum Servatum à Lupo Ferrarienſi diverſum fuiſſe ſcribunt, Trithemii authoritate nixi, qui Lupum Servatum Presbyterum, ad quem Rabanus Maurus ſcripſit octo libros in Epiſtolam ad Romanos, anno 851. obiiſſe tradit. Cæterùm cùm unius Trithemii teſtimonio id nitatur; neque Veterum ulli duos Lupos disertè diſtinguant; & cætera omnia noſtro Ferrarienſi mirè conveniant; facilè fieri potuit, ut hâc in parte, in re præſertim chronologica, non minùs quàm in aliis, hallucinatus fuerit Trithemius: adeóque iis accedere mallem, qui unum eundemque fuiſſe volunt. Certè CP. Baluzius tantam inter epiſtolas Lupinas, & tum *librum*, tum *Collectaneum de tribus Quæſtionibus*, ſtyli, phraſiſque ſimilitudinem intercedere notat, ut non ovum ovo eſſe ſimilius pronunciare non dubitarit.

SCRIPTA.

Liber de tribus Quæſtionibus, viz. *de Libero Arbitrio*, *de Prædeſtinatione bonorum & malorum*, *& de ſanguinis Chriſti ſuperfluâ taxatione*, *ſeu redemptione uſque ad ſalutem impiorum.*

Collectaneum de iiſdem tribus Quæſtionibus.

Epiſtolæ II. *una ad Carolum Calvum*, *altera ad Hincmarum Rhemenſem.* Hæc Opuſcula ex vetuſto Bibliothecæ Elnonenſis Codice MS. Antonius Grimbertus ejuſdem Cœnobii Monachus & Bibliothecarius anno 1602. ad prælum paraverat. Verùm diù ſuppreſſa, tandem ſtudio Jacobi Sirmondi ſub nomine Donati Candidi anno 1648. edita ſunt; an. 1650. alicubi in Hollandiâ, additâ præfatione novâ, recuſa: habentur etiam inter IX. ſæculi Scriptores *de Prædeſtinatione & Gratiâ*, quos collegit & edidit Gild. Mauguinus in ſupremâ Monetarum Curiâ Præſes, Tom. I. Part. II. p. 9. Verùm *librum de tribus Quæſtionibus* Lupo cuidam Servato Moguntinenſi Presbytero, quem à noſtro Ferrarienſi diverſum facit, tribuit.

Liber *Epiſtolarum* CXXX. à Papirio Maſſono primùm editus, *Pariſ.* 1588. 8°. (Quam editionem utpotè admodum vitioſam acriter ſatis carpit Stephanus Baluzius) exinde à Ducheſnio Hiſtoricorum Franciæ, Tom. III.

Vita S. Wigberti Abbatis Friſlarienſis, *ad Brunonem Abbatem Hirſfeldenſem* anno 836. ſcripta. Eam cum Hincmari Epiſtolis edidit Joannes Buſæus, *Mogunt.* 1602. 4°.

Vita S. Maximini Epiſcopi Trevirenſis, anno 839. ſcripta. Habetur apud Surium Maii XXIX. In Præfatione ſe fabuloſa omiſſurum eſſe profitetur, ne fidem cæteris derogarent: promiſſis tamen non ſtetit; tot enim fabulas inſignes ut rectè notat Baluzius huic libro addidit, ut mirum valde ſit virum eruditum in tam manifeſtos ſcopulos impegiſſe, niſi ſicut conquirere fabuloſa & fictis oblectare legentium animos, procul gravitate hiſtorici crediderit, ita vulgatis traditiſque demere fidem auſus non eſt. Pluribus ibidem adverſus Sanctorum Acta fabulatorum deliriis commaculata juſtâ indignatione, & pro ſolito candore agit vir eruditus.

Prodierunt Lupi Opera à Baluzio recognita, & cum Notis edita, *Pariſ.* 1664. 8°. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 1.

Habentur adhuc MSS. Sermones II. viz. Sermo ad Anglos ſuper incurſu Dacorum, in Bibliothecâ Collegii S. Benedicti Cantab. Cod. 284. num. 19. Sermo in Feſtivitatem S. Jodoci in Bibliothecâ Lumleianâ. Vol. 165. An Lupi noſtri ſint, videant quibus inſpiciendi copia datur.

ISIDORUS MERCATOR, ſeu (ut in Codd. quibuſdam MSS. juxta ſequiorum Sæculorum morem vocarunt) PECCATOR, Epiſtolarum decretalium Conſarcinator, vixiſſe videtur circa annum 830. ſub Pontificum Romanorum nomine, à Clemente Romano uſque ad Deus-dedit, qui Pontificatum tenuit anno 614. pluſquam LXXX. Epiſtolas partim ab aliis compoſitas [quæ tamen paucæ ſunt] partim à ſe compilatas, adjectis aliquot Epiſcoporum Synodorumque literis in lucem protruſit. 830.

Spurias eſſe, & non tam piâ fraude, quod vult Cardinalis Bona *, quàm ſtupendâ planè impoſturâ confictas longo argumentorum agmine, & rationibus invictis ex imis antiquitatis, Chronologiæ, criticeſque ſacræ fundamentis, adverſùs Turrianum demonſtravit D. *Blondellus* in *Pſeudo-Iſidoro*; adeò ut aliquid hac de re addere, eſſet poſt Homerum Iliadem ſcribere. Et ita quidem eſſe, uno ferè ore jam agnoſcunt cordatiores Pontificii. Teſtem dabo è multis unum Steph. Baluzium, ingens Eccleſiæ Gallicanæ ornamentum. *Antiquo juri, quod per ſeptingentos & ampliùs annos valuerat, ſucceſſit jus novum ex ſuppoſititiis ſanctiſſimorum Romanæ urbis Epiſcoporum Epiſtolis ab impudentiſſimo illo nebulone Pſeudo-Iſidoro prolatis compactum, & ex novellis eorum conſtitutionibus, qui poſt Caroli tempora ſedem Apoſtolicam occupârunt. —— Introductum igitur fuit ævo Caroli Magni favorabili videlicet, ſi unquam aliàs tempore, ob magnam confuſionem, quæ in politiam Eccleſiaſticam invecta erat ex ſtupenda ac miſerabili Epiſcoporum reliquorumque Clericorum inſcitiâ, & vetuſtorum Canonum ignorantiâ. In hac igitur rerum perturbatione, emerſere famoſæ illæ ac nobiles Epiſtolæ, quæ priſcis* Pontificibus *Romanis tribuuntur. Perculerunt illæ omnium animos ſuâ novâ antiquitate, & quia ſanctiſſimorum Epiſcoporum nomina præferebant. Hinc ſuborta in animis hominum religio, fas non eſſe dubitare*

* De Reb. liturg. l. 1. c. 3. §. 1.

de jure quod in his ſacris Antiquitatis monumentis continebatur. Hæc ille, atque plura Præfat. ad Ant. Auguſtin de *Emendatione Gratiani* §. 1. 2. Eademque ferè antè annotaverat Præfat. ad Reginon. *de Eccleſiaſt. Diſciplinis* §. 3. 8.

Quis verò fuerit primus Iſidorianæ hujuſce collectionis architectus, quove tempore vixerit larvatus nebulo, non omnium eadem eſt ſententia. Sunt qui Iſidorum Epiſcopum Hiſpalenſem fuiſſe volunt, virum quidem doctum, & in antiquitate Eccleſiaſtica non indiligenter verſatum. Verùm repugnat temporis ratio, cùm quædam hujus farraginis partes ex ſcriptis Iſidoro Hiſpalenſi integro ſæculo recentioribus decloratæ ſint. Quin nec gente fuiſſe Hiſpanum veriſimile eſt; etenim Hiſpania Saracenorum jugo tunc temporis preſſa fermè penitùs exularunt meliores literæ; nec credere par eſt, Hiſpanum in comminiſcendis tam venerandæ vetuſtatis monumentis, non majorem patriæ ſuæ curam habere voluiſſe, cùm in totâ Epiſtolarum collectione quinque ſolummodò ad Hiſpanos datæ ſint. Alii illas Riculpho Præſuli Moguntino, qui obiit anno circiter DCCCXIV. tribuunt. Certè hominem fuiſſe Germano-Francum, ex Gallo-Francorum & Longobardorum idiotiſmis rectè notat Blondellus; ex Eccleſiæ verò Moguntinæ ſcrinio, idque Riculphi cura primùm prodiiſſe, diſertè teſtantur hujus ferè temporis Scriptores Benedictus Levita & Hincmarus Rhemenſis, quorum hic de Hiſpania allatas fuiſſe refert, impoſtoris, ut videtur, fraude hallucinatus. Verùm ut integra collectio Riculpho tribuatur, iterum obſtat temporis ratio; quippe quòd in Urbani & Joannis tertii Epiſtolis reperiuntur loca ex Synodo Pariſienſi anno 829. quindecim à Riculphi obitu annis habita, deſumpta. Unde conjicit Cl. Blondellus Epiſtolarum hanc congeriem Benedicto potiùs Levitæ tribuendam eſſe, qui cum anno circiter 850. tres poſteriores *Capitularium* libros adjecerit, Epiſtolas haſce in fruſtula ſectas, capitularibus ſuis inſeruit. Vero forſan propius videtur, Epiſtolas à Riculpho vel confictas fuiſſe, vel collectas, poſtea à Benedicto Levita recognitas, auctas, & in hanc quam nunc habemus, farraginem redactas; & cùm Curiæ Pontificiæ fuerit aſſertor ſtrenuus, eo conſilio Opus videtur aggreſſus, ut ſub fucatis primævæ antiquitatis teſtimoniis Romanæ ſedis auctoritatem ſpecioſiùs propugnaret. Quòd Iſidori Mercatoris nomen ſibi ſumpſerit impoſtor, neſcio an proferenda ſit D. Blondelli conjectura, ingenioſa utique, ſi ſatis ſolida, nempe fuiſſe Iſidorum quendam gente Hiſpanum, Eulogii Cordubenſis fratrem, qui ob motus civiles patriæ exul hoc ipſo tempore Moguntiaci habitaverit, ubi Mercaturam ſtrenuè exercuit; hujus, ut videtur, nomine abuſus eſt Epiſtolaris Impoſtor, ut ſcilicet crederent imperiti Epiſtolas de Hiſpaniis fuiſſe allatas à Mercatore noſtro, qui pietatis causâ profugus pretioſiſſimum hunc theſaurum barbaricæ libidini ſubductum, ſecum in Germaniam attulerit. Quicquid ſit, mirari licet, cur ultra Deus-dedit Pontificis tempora, ſeu annum DCXIV. Epiſtolas ſuas non produxerit compilator, quod duplici de cauſa mihi factum videtur; primò, ut ſpecioſiùs collectæ crederentur ab Iſidoro Hiſpalenſi, qui obiit anno 636. Secundò, ne ſi ſua propiùs tempora pertingeret, impoſturæ larva faciliùs detraheretur. Denique notandum, integram Iſidori collectionem præter Epiſtolas Pontificias, ordinem celebrandi Concilii, Apoſtolicorum Canonum verſionem, & plurimarum Synodorum tum Græcarum tum Latinarum Decreta continere, quæ in omnibus ferè Conciliorum editionibus repetiuntur.

VULFINUS BOETIUS, gente Sarmata, ſed literis humanioribus haud parum excultus, tandem Pictavienſis in Galliâ Epiſcopus factus eſt. Claruit circa annum DCCCXXX. Scripſit Vitam S. Juniani, Abbatis Mariacenſis in Provinciâ Aquitanicâ Secundâ, quam Godoleno Abbati Nobiliacenſi dedicavit. Hanc ex codicibus MSS. S. Juniani Nobiliacenſis erutam Actis ſuis Benedictinis inſeruit Cl. Mabillonius *Sæc.* I. pag. 307. In hoc libello auctor, utpotè *à ſtirpe Romana penitùs alienus*, ut ipſius verbis utar, imperitiam ſuam, ingenii tarditatem, & ſermonem impolitum, magnâ animi modeſtiâ excuſat. Scripſit præterea *Hiſtoriam* Translationis Reliquiarum S. Juniani Mariacenſis in Nobiliacenſe Monaſterium. Quæ habetur apud eundem Mabillonium *Sæc.* IV. Part. I. p. 430. 830. P. II.

ANONYMUS Auctor *Chronici Fontanellenſis*, Cœnobii Fontanellenſis Monachus, claruit ſub Imperio Ludovici Pii, forſan circa an. DCCCXXXIII. quippe qui in Anſegiſo Abbate deſinit. Condidit Eccleſiæ ſuæ Chronicon, in quo Abbatum ſuorum ſucceſſiones & res geſtas præcipuè refert. Chronicon iſtud edidit Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. III. Ex hoc Chronico Vitam Benigni Abbatis deprompſit Mabillonius & in Acta ſua Benedictina rejecit *Sæc* III. Part. I. p. 430. Vitam S. Hugonis Rotomagenſis Epiſco. *ibid.* pag. 495. Vitam S. VVandonis apud eundem Part. II pag. 130. Auſtrulfi *ibid.* pag. 133. 833. P. II.

ERNOLDUS NIGELLUS Abbas, claruit ſub Ludovico Imp. circa annum DCCCXXXIV. Ab Imperatore miſſus eſt in exilium, quâ de cauſâ incertum. Ut verò Exilii ſui impetraret remiſſionem, compoſuit de rebus geſtis Imperatoris Ludovici libros IV. carmine Elegiaco, eoque planè non ineleganti conſcriptos. Extant MSS. Biblioth. Vindob. Cod. *Hiſt. Lat.* CCXLIX. Prœmium, principium & finem dedit Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 5. *num.* XXV. p. 395. qui totum Opus ſuo tempore deſtinavit. 834. P. II.

ARDO, SMARAGDUS dictus, Ordinis Benedictini Monachus Anianenſis; claruit anno 836. Benedicti Anianenſis diſcipulus, cui morienti adfuit, & à Monachis Indenſibus rogatus, *Vitam* conſcripſit. Obiit ſexagenarius anno 843. Extant ſub Smaragdi nomine Opera plura, quæ huic an alteri ſint tribuenda, multa inter eruditos lis eſt. Interim ad noſtrum omninò pertinere videtur *Vita S. Benedicti Anianenſis*, quippe quæ ab oculato Benedicti mortis teſte conſcripta fuerit. Extat hæc Vita tum apud Menardum lib. II. Obſervationum ad Martyrolog Benedict. tum apud Mabillon. Sæc. Benedict. IV. pat. I. p. 191. 836.

CHRISTOPHORUS Patriarcha Alexandrinus, claruit imperante Theophilo Iconomacho, circa ann. DCCCXXXVI. Scripſit Parænesin aſceticam & Parabolicam de Vitâ humanâ, Τί ὁμοιοῦται ὁ βίος οὗτος, καὶ εἰς ποῖον τέλος καταστρέφει. Incipit, Πάντας μὲν ἀγαπητοὶ, τοὺς κατὰ καιροὺς Ἀρχιερεῖς τε καὶ Ποιμενάρχας, &c. Extat MS. Biblioth. Vind. inter *Hiſtoricos Eccleſiaſt.* Cod. LXIII num. XVIII. fol. 121. apud Neſſel. Catal. Part. V. pag. 129. Immò non alius eſt hic ſermo, quàm qui Græc. Lat. ſub Theophili Alexandrini nomine pridem editus eſt *Par.* 1608. Confer Coteler. Not. ad *Monument.* Tom. II. pag. 669. 836. P. II.

AUCTOR Anonymus *Tranſlationis S. Viti*, Novæ Corbeiæ Monachus, claruit ann. DCCCXXXVI. Scripſit Hiſtoriam Translationis S. Viti Lucani Mar- 836. P. II.

SÆC: IX. ab An. DCCC.

Martyris è Galliâ in Saxoniam, cui ipſe Auctor interfuit, & in quâ de Origine Corbeiæ Novæ agit. Hanc primus extulit, ſed mutilam & mendis ſcatentem, Hen. Meibomius ad finem *Annalium VVitichindi*. Ex eo dein Cheſnius *Script. Franc.* Tom. III. Integram ex MS. Cod. Gladbacenſi Mabillonius, *Sæc. Bened.* Part. I. pag. 523. Auctorem bonæ notæ agnoſcit Mabillonius, ſed in aliquibus à vero aberraſſe non diffitetur.

837. FLORUS, *Magiſter* dictus, Diaconus Lugdunenſis, claruit anno 837. quo Concilio Cariſiacenſi interfuit, uti ſe in antiquo Codice MS. legiſſe monet Margarinus Bignæus. Eum ob præclaram eruditionem, & indefeſſam legendi ſcribendique aſſiduitatem, plurimùm laudant Walafridus Strabo *, & Wandalbertus †: iſte verò addit illum Bibliothecam librorum numero & præſtantiâ inſignem congeſſiſſe. Quin & tantâ apud ſuos doctrinæ famâ excelluit, ut præ aliis omnibus ab Eccleſia Lugdunenſi electus ſit, qui Joannis Scoti *Prædeſtinationis Opus* refutaret; eò magis, ut clariſſimo Mauguino * videtur, ad id delectus, quòd in ſermone quodam pridem emiſſo (cujus meminit Hincmarus de Prædeſtinat. cap. 11.) doctrinæ ſuæ de Præſcientiâ & Prædeſtinatione divinâ, præclarum ſpecimen edidiſſet. Scripſit hoc Opus Eccleſiæ ſuæ nomine circa annum 852. Quandiu deinceps vixerit, nondum comperi.

* Carm. ad Agobard.
† Præfat. ad Martyrolog.
* Diſſert. Hiſtor. cap. 10. p. 156.

SCRIPTA.

Commentarius in omnes S. Pauli Epiſtolas, ex S. Auguſtini ſcriptis contextus. Habetur inter Bedæ Opera, ei falsò aſcriptus. Flori enim noſtri eſſe ex pluribus Codicibus MSS. ad oculum demonſtravit Joannes Mabillonius diſquiſitione hâc de re ſcriptâ *Analect.* Tom. I. pag. 12. quâ etiam oſtendit genuinum commentarium aliud à vulgato Opus eſſe, idque necdum typis editum penès ſe habere, à ſe aliquando in lucem proferendum. Alibi tamen obſervat in tribus Bibliothecæ San-Gallenſis Codicibus MSS. annorum DCCC. hanc ipſam Bedæ expoſitionem ſub nomine FLORI PRESBYTERI contineri. Vide quæ hâc de re notavit *Analect.* Tom. IV. p. 630.

Commentarius ſeu Expoſitio in Canonem Miſſæ. Extat unà cum aliis quibuſdam Flori Opuſculis in Bibliothecâ Pat. Tom. XV. p. 62.

Poëmata IX. *viz. Paraphraſes Pſalmorum* XXII. XXVI. & XXVII. *Hymnus trium Puerorum. Hymnus ad Michaelem Archangelum, de Cereo Paſchali. Epiſtolæ ad Moduinum Epiſcopum Auguſtodunenſem, ad Amicum quendam, & ad VVulfinum Grammaticum*, Prodierunt iſta Poëmata ſub Drepanii Flori nomine ſæpiùs, viz. in collectione Poëtarum Chriſtianorum Fabricianâ, in Appendice Bigneanâ p. 727. & in Bibliothecâ Patr. Tom. VIII. pag. 66. Porrò Drepanium Florum (qui ad annum 650. alias perperam referri ſolet) eundem cum Floro Magiſtro fuiſſe arguit Epiſtola Exhortatoria ad Moduinum, qui ſedi Auguſtodunenſi hoc demum ſæculo præfuit.

Poëmata varia, numero VI. cum notis primus edidit Joannes Mabillonius Analect. Tom. I. pag. 388.

Liber de Prædeſtinatione contra Joannis Scoti erroneas definitiones, à Floro ſcriptus nomine totius Eccleſiæ Lugdunenſis. Ejus certè eſſe fidem nobis faciunt Matthæus Florilegus & pervetuſtus Codex MS. Corbeienſis, in cujus tum initio, tum fine Floro noſtro disertè adjudicatur. De iſto opere ſic Matthæus Weſtmonaſterienſis *. *Scripſit contra Scotum Florus, qui & ejus ſcripta depravando damnavit.* Quâ Matthæi cenſura nil aliud intelligi, quàm Florum Scoti ſenſum minùs rectè plerumque accepiſſe, optimè monet Uſſerius †. Librum edidit Gilbertus Mauguin. *Pariſ.* 1650. Tom. I. Vindiciarum gratiæ & prædeſtinationis pag. 575. Andreæ Duvalli Doctoris Sorbonici notæ calci operis ſubjiciuntur. Habetur in Bibliotheca Patr. ubi ſuprà.

* Flor. Hiſtor. ad an. 883.

Cave Hiſt. Lit.

SÆC. IX. ab An. DCCC.
† Hiſt. Goteſchal. c. 9.

Sermo de eadem materia, ab eodem editus ibidem p. 23.

Collectio ex Lege & Canonibus de Coercitione Judæorum, & auctoritate ac firmitate judicii, & teſtimonio Epiſcoporum, à Dacherio edita Spicileg. Tom. XII. p. 48. 836. P. II.

Collectio ex ſententiis antiquorum Patrum de Electionibus & Officio Epiſcoporum. Habetur apud Agobardum, & exinde apud Baronium in Appendice ad Tom XII. Annal. p. 920.

Commentarius in Epiſtolas S. Pauli ex XII. Patrum, (*viz.* Cypriani, Hilarii, Ambroſii, &c.) ſcriptis contextus. Extitit MS. penès Chiffletium & Dacherium, teſte Mabillonio, ubi ſuprà p. 20.

Commentarius in Pſalmos. Extare dicitur MS. in Monaſterio Affligemenſi in Flandriâ.

De Martyrologio, ejuſque Autore verba fecimus ad annum 760.

Porro ut Uſſerii verbis utar, à Floro noſtro ſcriptum *Commentarium in Pſalterium* in Haffligemenſi Cœnobio (inter Bruxellam & Aloſtum poſito) MS. extitiſſe in Indice Manuſcriptorum Codicum Belgii oſtendit Joannes Bunderius: unde illud in Pſalmum LXXX. adversùs Amalarium à Fabro citatum eſt teſtimonium adversùs Tranſubſtantiationis dogma. Loc. cit.

THEGANUS, natione Francus, vir nobilis & doctus, Amalarii & Hetti Epiſcoporum Trevirenſium Chorepiſcopus & Suffraganeus. Claruit anno DCCCXXXVII. Scripſit, teſte VValafrido Strabone, breviter quidem, & verè potiùs quàm lepidè, *Annales de geſtis Ludovici Imp.* ab anno DCCCXIII. uſque ad ann. DCCCXXXVII. Hoſce unà cum Walafridi Præfatione & Capitulis primus edidit Petrus Pithæus inter Scriptores Francicos coætaneos *Francofurt.* 1594. pag. 291. deindè Andreas Ducheſnius Script. Francic. Tomo II. Exemplar MS. editis multò auctius in Bibliothecâ Viennenſi aſſervari teſtis eſt CL. Lambecius de Biblioth. Vindob. l. II. cap. 5. p. 391. qui Appendicem duorum annorum in editione Pithæanâ deſideratam exhibet. 837.

ALTFRIDUS Mimigardefordenſis, ſeu ut hodiè vocatur, Monaſterienſis Epiſcopus, Gerfrido in eâdem ſede ſucceſſit anno DCCCXXXIX. Obiit anno DCCCXLIX. Condidit de Vitâ S. Liudgeri Mimigardefordenſis apud Weſtphalos Epiſcopi primi, libros II. quos Notis illuſtratos, [præmiſſis multis de Liudgeri Ortu, Baptiſmo, Epiſcopatu, Ætate & Obitu, variis Actis, ejuſque Scriptis & Monachatu] ediderunt Bollandiani *Mart.* XXVI. Tom. III. p. 626. Exinde Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. pag. 15. Eodem etiam ſæculo poſt annum DCCCLXIV. vixit Anonymus Monachus Werthinenſis, quem Brovverus Ohelgrimum Liudgeri ſocium fuiſſe ſuſpicatur, qui Vitam etiam S. Liudgeri duobus libris ſcripſit, vel potiùs Alfridi Opus auxit & interpolavit. Hos primus extulit Chriſt. Brovverus in *Sanctis Germaniæ.* Ex eo poſtremæ collectionis Surianæ curatores *Mart.* XXVI. Denique Mabillonius *ibid.* p. 35. 839. P. II.

CHRISTIANUS DRUTHMARUS, cognomento *Grammaticus*, patriâ Aquitanus, Cœnobii Cor- 840.

beien-

SÆC. IX. ab An. DCCC.

beienſis ex Ordine Benedictino Monachus. Claruiſſe videtur circa annum DCCCXL. ſaltem paolò poſt, quippe qui meminit Bulgarorum ad fidem Chriſtianam converſionis, quæ anno DCCCXLV. contigit. Scripſit, teſte Sigeberto * *Commentarium in Evangelium S. Matthæi*, qui curâ Joannis Secerti prodiit *Hagenoæ* ann. 1530. In hoc Commentario non unus eſt locus, qui hodiernæ Tranſubſtantiationis dogma adeò validè refellit, ut Scriptores Pontificii, Sixtus Senenſis, Cardinalis Perronius, Bigneus, aliique penè ad rabiem debacchantur, clamant Secerum hominem Lutheranum Druthmarum corrupiſſe, idque ex fide Codicis MS. liquere. Tam effræni calumniandi libidini, ut os in æternum obſtrueretur, ſimulque ut editioni Secerianæ fides, & integritas vindicaretur, Edmundus Albertinus * editionem *Argentoratenſem* anno MDXIV. triennio ante exortum Lutherum, cum privilegio Imperatoris Maximiliani, & Leonis X. inſignibus primæ paginæ adpoſitis, Jacobi Winphelingii curâ ex Codicibus MSS. erutam protulit; in qua juxta editionem Hagenoenſem eadem loca ad verbum reperiuntur. Needum tamen contentionis finis. Philippus enim Labbeus * quò jam ſe verteret neſcius, in Albertinum invehitur, quòd ubi editionem illam viderit, quave Bibliothecâ eam deprehenderit, non addidit; ſe nunquàm haſtenus in eam incidiſſe, nec mirum, cùm ea diligentibus Germanis, Geſnero, Simlero, Friſio, præter Miræum alioſque recentiores fuerit ignota. Denique Albertini hominis hæretici, & à fide ac religione majorum ſuorum παραβάτου, fidem ſibi valde ſuſpectam eſſe. Quò verò in poſterum omnis hac de re dubitandi, vel calumniandi anſa tollatur, monemus æquum lectorem hanc ipſam VVinphelingii editionem extare penès eximium virum Thomam Teniſon Eccleſiæ Anglicanæ Theologum celeberrimum, in cujus proinde inſtructiſſima Bibliotheca videri poteſt. Præter editiones memoratas habetur iſte Commentarius in Biblioth. PP. Tom. XV. pag. 86.

* De Script. c. 71.

* De Sacram. Euchariſt. lib. II p. 865. lib. III. p. 954.

Vide etiam quæ habet Cl. Wetſten. not. ad Orig. contr. Marc. p. 79.

*Addend. ad Tom. I. de Script. p. 791.

840. GOTTESCHALCUS, *Fulgentius* etiam dictus, natione Francus, quippe in Belgica ſecunda, videtur natus, in Monaſterio Augiæ divitis ſub Tatone Abbate melioribus literis inſtitutus eſt, in quibus euſque excelluit, ut *Fulgentii* nomen inde traxiſſe dicitur. Poſteà Ordinis Benedictini Monachus factus Orbacenſis, claruit anno DCCCXL. Vacante per Ebbonis depoſitionem ſede Remenſi, à Richoldo Chorepiſcopo Presbyter ordinatus eſt, ægrè id ferente Rothado Sueſſionenſi Epiſcopo, in cujus Diœceſi Cœnobium Orbacenſe ſitum erat. Ut invidiam declinaret Gotteſchalcus, peregrinandi ſtudio ductus, ann. DCCCXLVII. Romam ſe contulit, Italiam, Dalmatiam, Pannoniam peragravit, anno ſequenti in patriam reverſus: redeuntem hoſpitio comiter excepit Eberardus Comes in Gallia Ciſalpina, apud quem aliquandiu manſit: & jam quæ ſub pectore premebat dogmata, apertiùs proferebat. Doctrinæ S. Auguſtini ſtudioſiſſimus erat, & primò quidem de modo videndi Deum in futura vitâ quæſtiones movere cœpit. Quâ de re fruſtra à Lupo Ferrarienſi admonitus, de Prædeſtinatione, & abſoluto Reprobationis decreto, de gratiâ Dei, aliiſque huc ſpectantibus curioſè nimis diſputavit: unde graves de his dogmatibus eâ tempeſtate controverſias movit; toto ferè Doctorum Gallicanorum choro in diverſas partes abeunte, hinc Remigio Lugdunenſi, Prudentio Trecaſſino, Ratramno Corbeienſi, Gotteſchalcum defendentibus; illinc Hincmaro Remenſi, Amalario Lugdunenſi, Rabano Mauro, & Joanne Scoto, acerrimè oppugnantibus. Sententiam quam de gemina Prædeſtinatione aliiſque ei annexis capitulis fovebat, propriis ipſius verbis, prout apud * Hincmarum habentur, hic tradam: *Ego Gotteſchalcus credo & confiteor*, &c. *quod gemina eſt Prædeſtinatio: ſive Electorum ad requiem, ſive Reproborum ad mortem: quia ſicut Deus incommutabilis, ante mundi conſtitutionem omnes Electos ſuos incommutabiliter, per gratuitam gratiam ſuam prædeſtinavit ad vitam æternam: Similiter omnino omnes Reprobos, qui in die judicii damnabuntur propter ipſorum mala merita, idem ipſe incommutabilis Deus, per juſtum judicium ſuum incommutabiliter prædeſtinavit ad mortem meritò ſempiternam.* Latiùs hæc poſtea, non uno libello, non una edita confeſſione explicavit. Quin & duriùs adhuc & periculoſiùs de his rebus locutus eſt, ſi Rabanum, Hincmarum alioſque hujus temporis Scriptores audiamus. In doctrina de Libero Arbitrio ſe cum B. Auguſtino penitùs ſentire * profeſſus eſt: *erroneas Gennadii Maſſilienſis opiniones*, & *infelicis Caſſiani perniciosum dogma* diſertè damnans. De Voluntate Dei ita † loquitur, *Omnes* inquit, *quos vult Deus ſalvos fieri, ſine dubitatione ſalvantur, nec poſſe ſalvari niſi quos vult Deus ſalvos fieri, nec eſt quiſquam, quem Deus ſalvari velit, & non ſalvetur: quia Deus noſter quæcunque voluit fecit: ipſi omnes itaque ſalvi fiunt, quos omnes vult ſalvos fieri; & non ſalvantur quos non vult Deus ſalvari.* Denique de morte Chriſti hæc habet †, *illos omnes impios & Peccatores, quos proprio fuſo ſanguine filius Dei redimere venit, hos omnipotens Dei bonitas ad vitam prædeſtinatos, irretractabiliter ſalvari tantummodo velit —— illos omnes impios & Peccatores, pro quibus idem Dei filius nec corpus aſſumpſit, nec orationem, nec, dico, ſanguinem fudit, neque pro eis ullo modo crucifixus fuit, quippe quos peſſimos futuros eſſe præſcivit, quoſque juſtiſſimè in æterna præcipitandos tormenta præfinivit, ipſos omnino perpetim ſalvari penitus nolit —— Nullius Reproborum perpetualiter eſſe voluit ſalvator, nullius Redemptor, & nullius Coronator.* Excerpta ſunt hæc ex libello, quem Gotteſchalcus in Synodo Moguntina Rabano Mauro obtulit, qui *in Tractatu de Prædeſtinatione* ad Nothingum Epiſcopum ſcripto ſententiam ejus nuper refutaverat. Igitur anno DCCCXLVIII. circa Cal. Octobris habita eſt Moguntiæ Synodus, cui plurimi Galliarum Præſules, Abbates, Monachique celeberrimi interfuerunt: ab his damnatus Gotteſchalcus, & ad Hincmarum Remenſem Archiepiſcopum ſuum remiſſus, præſtito priùs juramento, ſe poſthac in Regnum Ludovici non rediturum. Anno DCCCXLIX. occaſione placiti Regii habitus eſt apud Cariſiacum complurium Epiſcoporum conventus; in quo inſtituto de Gotteſchalco, ejuſque cauſæ examine, Sententiâ Synodali decreverunt ipſum Sacerdotali gradu eſſe deponendum, & ne latiùs ſua dogmata ſpargeret, apud Altivillarenſis Cœnobii Monachos ergaſtulo includendum: denique juxta ordinis ſui Regulam duriſſimis verberibus caſtigandum: quod & euſque factum eſt, donec *librum*, quem *adverſùs Rabanum* ſcripſerat, ipſe propriis manibus flammis tradiderat. Anno DCCCLV. coacta eſt Synodus Valentina, cui præſidebant Remigius Lugdunenſis aliique plures. In hac conditi ſunt in Gratiam Gotteſchalci Canones, Synodi Cariſiacenſis capitibus oppoſiti. Interim ut Gotteſchalcum ad ſaniorem mentem revocaret, nullis non modis tentavit Hincmarus, ſed fruſtra fuit. Quippe in ſententia ſua vindicanda immotus perſtitit Gotteſchalcus: & quò ſpecioſiùs innocentiam ſuam oſtentaret, juxta impium & perverſum iſtius Sæculi morem, ſe *ad Judicium Dei*, quod vocabant, ſubeundum, paratum eſſe profeſſus eſt: † nempe ſe in quatuor ferventis aquæ, olei, piciſque ardentis dolia ſigillatim eſſe introitu-

SÆC. IX. ab An. DCCC.

* De Præd. c. 5. p. 26.

* Ap. Hincmar. lib. c. 21. p. 118.

† Ibid. c. 24. p. 149. 150.

† Ibid. c. 27. p. 211. c. 29. p. 216.

Raban. Epiſt. Synod. ad Hincm. Annal. Fuld. & Chron. Hirſaug. ad an. 848. Annal. Bertin. an. 849.

† Vid. Confeſſ. prolix. ap. Uſſer. p. 355.

Digitized by Google

introiturum, ſuoſque adverſarios ad idem examen ſubeundum audacter provocavit. Obiit anno DCCCLXX. ſaltem non diu ſuper vixit: poſtquam XXI. annis carceris anguſtias expertus eſſet.

SCRIPTA.

CONfeſſiones II. *brevior una*, *altera* multò *prolixior*; Has primus extulit, & *Hiſtoria* ſuæ *Goteſchalciana* ſubjecit Rev. Uſſerius *Dublin.* 1631. 4°. *Hanov.* 1662. 8°. Deinde Cl. Mauguinus, *Collect. Script.* IX. Sæc. Tom. I. p. 7. uterque in Goteſchalcum ſatis pronus, de eo totâque ejus causâ fusè & accuratè agit.

Epiſtola ad Ratramnum. Habetur apud Lud. Cellotium *Hiſt. Goteſchalc.* p. 415. Fragmentum metricæ ejus Epiſtolæ ad eundem editum eſt à Sirmondo inter Hincmari Opera, ad calcem libri *de non Trina Deitate* Tom. I. pag. 555. & ap. Mauguin. Tom. II. p. 58.

Libellus de Prædeſtinatione Rabano Mauro anno 1648. oblatus: Ex hoc Fragmenta quædam nobis conſervavit Hincmarus lib. *de Prædeſtinat.* quæ hinc inde collegit & ad ſua capita revocavit Mauguin. Tom. I. Part. II. p. 3. & Tom. II. *Differt. Hiſtoric.* c. 14. pag. 62.

Vita S. Lamberti à Goteſchalco Clerico incultiùs ſcripta, teſte Sigeberto, cap. 225. Eam unà cum tribus aliis Hiſtoricis homogeneis edidit Joan. Chapeavillus *Rer. Leod.* Tom. I. *Leod.* 1618. 4°. Verùm noſtri non eſt, ſed Goteſchalci Canonici Leodicenſis, qui claruit anno 770.

840. De eo paſſim agunt, Lupus Ferr. Hincm. Flodoard. &c. recentior. Mauguin. Cellot. Uſſer. alii.

BERTRAMUS, rectiùs RATRAMNUS, natione, ut videtur, Gallus, in veteri Monaſterio Corbeienſi Monachus, & Presbiter, tandem favente Carolo Calvo Orbacenſis in Diœceſi Sueſſionenſi Cœnobii Præpoſitus. Claruit anno DCCCXL. quo circiter tempore, vel paulò ante, ad ſcribendum ſe accinxit. Opus enim condidit *de Virgine Dominum parturiente*, cui Paſchaſius Radbertus libros duos oppoſuiſſe dicitur. Anno DCCCXLIX. ferveote circa Goteſchalcum controverſia, libros ſuos *de Prædeſtinatione* edidit: & paulò poſt decantatiſſimum illum *de Euchariſtiâ* libellum in lucem emiſiſſe videtur. Anno DCCCLXVI. cùm controverſia Latinos inter & Græcos gliſceret, Eccleſiæ Gallicanæ Doctores à Nicolao Papâ cogati, ut Occidentalium cauſam adversùs Græcos agerent; & in his ſuadente Hincmaro ſuas etiam partes tenuit Ratramnus noſter, quas ſtrenuè & nervosè obiit. In vivis adhuc erat anno DCCCLXX. ſi modò idem fuerit Ratramnus ille, Presbyter nonagenarius, cujus Hincmarus Capitulorum ad Nepotem cap. I. mentionem facit. Vir erat pius, modeſtus, & haud dubiè eruditus, à doctiſſimis quibuſque ſui Sæculi Viris magni habitus: quin & exceptâ lite Euchariſticâ, ab ipſis Scriptoribus Pontificiis ſummis elogiis ornatus.

SCRIPTA.

DE *partu Virginis ſeu de Nativitate Chriſti*, liber, à Dacherio editus Spicileg. Tom. I. pag. 218.

De Prædeſtinatione libri II. Extant apud Gilb. Mauguinum in Collect. Scriptor Græciæ, &c. Tom. I. pag. 29. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XV. pag. 442.

Contra Græcorum errores libri IV. à Lucâ Dacherio primùm editi Spicileg. Tom. II. p. 8.

De Corpore & Sanguine Domini liber, & in quo quàm apertè, quàm diſertè, de re Euchariſticâ agit, & Tranſubſtantiationis dogma, prout in Scholis Pontificiis explicatur, quàm dilucidè refellit, noscunt quotquot vel prima Theologiæ tyrocinia poſuerunt. Ut itaque Opuſculum ad Anticyras, vel ad Orcum potiùs, relegarent Pontificii, (quippe nigro ſatis carbone à Cenſoribus Tridantinis, Lovanienſibus, Sixto Senenſi, Bellarmino, Genebrardo, Poſſevino, Gregorio de Valentia, Gretſero, &c. notatum) omnibus machinis aggreſſi ſunt. Qui Authoris exiſtimationem comminuere nituntur: Sunt, qui tanquam hæreticum & novandi cupidum, Monachum adversùs ſuperiores ſuos recalcitrantem, calumniantur; quibus manifeſtò ſatis refragantur compoſiti hominis mores, & illibata per tot Sæcula fama. Alii Opus eſſe corruptum & interpolatum clamant, adversùs quos fidem faciunt tot vetuſti Codices, & Ælfrici noſtri, qui anno 960. floruit, Homilia Paſchalis ex Ratramni libello pene ad verbum deſumpta. Denique alii volunt non Ratramnum, sed Joannem Erigenam, Authorem eſſe. Quid inde? quaſi Joannes Scotus non eſſet & ætate & eruditione par. Verùm hos facilè revincit ingenua Joannis Mabillonii* confeſſio qui in vetuſtiſſimo Monaſterii Lobienſis octingentorum annorum Codice MS. tum in initio, tum in fine, ſe Ratramni nomen repeciſſe fatetur, & quidem hujuſce Codicis Lobienſis jam pridem mentionem fecerat Antonius Sanderus *Biblioth. Belg.* MSS. Part. I. pag. 303. næ verò nugas operosè agunt Viri cæterà graves atque eruditi, qui nuper probandum in ſe receperunt Ratramnum in hoc Opuſculo Eccleſiæ Romanæ de Euchariſtiæ dogmate favere, ſaltem non repugnare; à quo nihilominus tantoperè abeſt quantùm Oriens diſtat ab Occidente. Quid ferant tanto hiatu dignum hi promiſſores? eant per me licet novi noſtri tranſubſtantiationis Hyperaſpiſtæ; Ratramnum in ipſum Paſchaſium nobis transforment, haud difficilius quippe crediderim unam eandemque perſonam fuiſſe, quam Ratramnum eandem cum Paſchaſio, & Eccleſiâ Rom. hodiernâ doctrinam hac de re tenuiſſe.

* Sæc. Benedict. IV. Par. II. Præfat. num. 83.

Prodiit liber iſte *Colon.* 1532. *Geneva* 1541. 8°. in Micropresbytico *Baſil.* 1550. pag. 513. unà cum Paſchaſio Ratberto *Colon.* 1551. 8°, inter Feuguerei Opuſcula *Lugduni Bat.* 1579. 8°. in Catalogo Teſtium veritatis, *Geneva* 1608. fol. Latinà & Gallicè anno 1672. Denique ut verſionum Anglicanarum plurium editiones taceam, nuperrimè prodiit editio Anglico Latina *Londini* 1686. 8°. cui Diſſertationem patrio ſermone præmiſit editor, quo Ratramnum adversùs omnes Pontificiorum objectiones & calumnias fusè atque eruditè vindicat.

Liber de Anima. Extat MS. in Bibliothecis Lambeth, Collegii S. Benedicti Cantab. Cod. 301. num. 4. & Eccleſiæ Sarisburienſis, & penès Mabillonium.

Interiit liber à Ratramno ſcriptus *pro defenſione Hymni cujuſdam vetuſti*, cui verſiculum iſtum (*Te Trina Deitas unaque poſcimus*) Hincmarus expungi juſſerat, *Te ſumma Deitas*, deinceps in Eccleſiâ ſuâ cantari præcipiens.

ERMANRICUS natione Germanus, Rodolfi Monachi Fuldenſis diſcipulus, primùm Monachus, deinde Cœnobii Elewangenſis in diœceſi Auguſtanâ Abbas, claruit circa annum DCCCXL. Scripſit Vitam S. Soli, natione Angli, Monachi & Confeſſoris in Norico, qui obiit circa annum DCCXL. Edidit hanc Vitam Caniſius *Antiq. Lect.* Tom IV. Part. II. p. 544. 732. & exinde Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. pag. 429. Ermanrico etiam tribuunt Vitam S. Magni interpolatam; quâ de re agit idem Mabillonius *Sæc.* II. ad ann. DCLXV. Alius à noſtro 840. P. II.

SÆC. IX. ab An. DCCC. rat Ermanricus ille, Monachus Augienſis, hujus etiam temporis Scriptor, quem in hac *Hiſtoria Literaria* Part. I. ad ann. DCCCL. retulimus. Cujus Epiſtolam, ſeu potius Fragmentum, ex libro *de Grammatica* ad Grymoldum Abbatem & Archicapellanum ex vetuſto codice Sangallenſi, auctoris ætate ſcripto, edidit idem Mabillonius *Analect.* Tom. IV. p. 329. Cujus ſubnexam adnotationem Lector conſulat.

840. P. II. ANONYMUS Auctor *Vitæ Ludovici Pii*, circa ann. DCCCXL. vel non diu poſteà claruiſſe videtur. Scripſit Vitam Ludovici Pii Imp. Caroli M. filii, quæ inter *Scriptores XII. coætaneos* habetur pag. 3 6. Ad calcem bina ejuſdem Ludovici *Præcepta*, ſive Conceſſiones Hiſpanis factæ adjectæ ſunt Auctor noſter, quiſquis fuerit non pauca ex Annalibus Francorum, quos primus edidit P. Pithœus, deſumpſiſſe videtur. Ætatem ſimul prodit, & fidem adſtruit his verbis pag. 337. *Quæ ſcripſi uſque ad tempora Imperii, Adhemari nobiliſſimi & devotiſſimi Monachi relatione didici, qui ei* (Ludovico) *coævus & connutritus eſt. Poſteriora autem, quia ego interfui rebus Palatinis, quæ vidi & comperire potui, ſtilo contradidi.* Et pag. 414. ubi de inſolito quodam Cometâ agit, qui in Feſto Paſchali apparuit, Imperatorem ſe, utpote rei Aſtronomicæ peritum, acciviſſe, & de hoc portento conſuluiſſe refert.

840. P. II. ANONYMUS Auctor *Vitæ S. Balthildis*, claruit circa annum DCCCXL. Scripſit de Vitâ & Miraculis S. Balthildis Reginæ, dein Monachæ Kalenſis, libellos duos. Vitam extulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. ad ann. DCLXXX. *Tranſlationis* Hiſtoriam ad ann. DCCCXXXIII. *Sæc.* IV. Part. I. pag. 448.

841. HAYMO, ſive Aimo, Alcuini diſcipulus, Rabani Mauri condiſcipulus & amicus conjunctiſſimus, primùm Monachus Fuldenſis, deinde ab anno DCCCXXXIX. Abbas Herſfeldenſis, demum anno DCCCXLI. Epiſcopus Halberſtadienſis. Anno DCCCXLVIII. Synodo Moguntinæ interfuit. Obiit die XXVII. Martii anno DCCCLIII.

OPERA.

Commentarius in Pſalmos. Prodiit *Friburgi* 1533.

Commentarius in Eſaiam. Prodiit *Coloniæ* 1531. 8°.

Commentarius in Epiſtolas S. Pauli. Prodiit ſub Haymonis nomine *Pariſ.* 1556. 8°. ſub Remigii Remenſis nomine *Romæ* 1598. *Mogunt.* 1614. Vide de eo plura in *Remigio.*

Commentariorum in Apocalypſin Libri VII. Prodierunt *Colon.* 1531. De omnibus hiſce Commentariis notari meretur eos ex antiquioribus plerumque Scriptoribus defloratos eſſe.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Breviarium, ſive *De Chriſtianarum rerum memoriâ* libri X. Prodiit *Colon.* 1531. 8°. *Romæ* 1564. cum Galeſinii Notis, deinde *Colon.* 1573. 16°. *Lugdun. Bat.* 1650. 16°. correctius atque emendatius curâ Joachimi Maderi *Helmſtad.* 1671.

Homiliæ in Evangelia Dominicalia & de Sanctis. Prodierunt *Coloniæ* 1536. *Pariſ.* 1545. 8°.

De varietate librorum, ſeu de amore patriæ cœleſtis, libri III. Prodierunt *Pariſ.* 1531.

Tractatus de Corpore & Sanguine Domini, à Dacherio editus Spicileg. Tom. XII. p. 27.

841. AMULO, ſive *Amulus*, ſive *Amularius*, Gente ut videtur Gallus, primùm Diaconus Lugdunenſis deinde, defuncto Agobardo, ejuſdem Eccleſiæ Archiepiſcopus ordinatus XVIII. Calend. Februarii anno DCCCXLI. Conſultus anno DCCCXLIV. à Theoboldo Lingonenſi Epiſcopo ſuper incertis Sanctorum reliquiis, ſuperque prodigiis, quæ illarum occaſione dicebantur evenire, gravem ad ipſum Epiſtolam ſcripſit adverſus temeritatem quorundam Monachorum, quos *viles & nequam homunculos* vocat, (verbis utor Cl. Baluzii) reliquias illas venditantium. Ab Hincmari partibus adverſus Gotteſchalcum ſtetit, & in vivis erat an. DCCCLII. Si modò iſtoc anno contra Gotteſchalcum ſcripſerit, aliàs de tempore mortis nil liquet. Certè hoc circiter tempore ſcripſiſſe vel inde colligi poteſt, tum quòd pag. 169. ait Gotteſchalcum *pluribus jam annis à Corpore Eccleſiæ juſta ſeveritate damnatione præciſum, atque omni Bonorum contubernio, ac ſolatio defraudatum remanſiſſe*; tum quòd non longè ab Epiſtolæ initio innuere videtur nondum ad ſe datas eſſe trium Epiſcoporum, viz. Hincmari, Parduli & Rabani Epiſtolas, quæ tamen exeunte ann. 852. ſcriptæ ſunt.

SCRIPTA.

Ad Theoboldum Epiſcopum Lingonenſem Epiſtola, cujus occaſionem ſuprà retulimus.

Ad Goteſchalcum Epiſtola, ſcripta, ut diximus circa annum DCCCLII. quâ quidem magno animi candore & lenitate cum miſerabili hoc Monacho agit; nihilominus non modò erroneas illius opiniones ſtudioſe refellit, ſed & ipſum ob mores perverſos & inſolentes, atque obſtinatam animi pervicaciam meritò corripit. Primus eam in lucem extulit Sirmondus, ex eo alii, & in his Cl. Mauguinus Collect. Script. IX. Sæculi Tom. II. qui in ſectiones diſtinctam, notuliſque ſuis illuſtratam exhibet, *Diſſert. Hiſt.* c. 23. p. 195.

Reſponſio ad interrogationem cujuſdam de Præſcientia, vel Prædeſtinatione divina, & de libero arbitrio.

De Gratia & Præſcientia Dei, deque prædeſtinatione, & libero arbitrio, de ſpe item ac fiducia ſalutis, & de ſententia S. Auguſtini.

Sententia B. Auguſtini, ex libris ejus de Præfatis rebus ſumpta, & in unam ſeriem diſtinctis Capitulis ordinata. Notandum verò Lectori tria hæc poſtrema Opuſcula in Codice Trevirenſi, ex quo ea deſumpſit Sirmondus, anonyma fuiſſe, Amulonis Epiſtolæ ad Goteſchalcum ſubjecta: adeò ut incertum fuerit an ei ſint aſcribenda. Primum, ſeu *Reſponſionem Flori Diaconi Lugdunenſis de Prædeſtinatione ſermonem* eſſe cum Clar. Mauguino conſentit Baluzius. Secundum, initio mutilum, nil aliud eſſe, quàm Amulonis ad Hincmarum Epiſtolam, unà cum Epiſtola ad Goteſchalcum miſſam, contendit Mauguinus Diſſert. c. 22. pag. 169. An rectè ſatis viderint alii. Tertium, ſeu *Sententiarum Collectionem* Amuloni noſtro, ſed ex conjecturâ tantùm, tribuit, qui primus edidit, Jac. Sirmondus.

Edidit hæc Amulonis Opera cum Notis Stephan. Baluzius ad calcem Agobardi Tom. II. p. 135. Exinde tranſlata ſunt in Biblioth. Patr. Tom. XIV. pag. 329.

Contra Judæos Liber I. *ad Carolum Regem Lotharii Imperatoris fratrem.* Hunc ſub Rabani Mauri nomine unà cum Fulgentii, &c. Opuſculis in lucem emiſit P. Chifflerius *Divione* 1656. perperam omnino; cùm Amuloni noſtro diſertè eum tribuat Trithemius *, cujus ſententiam Codices quidam MSS. liquidò confirmant.

* De Script. Eccl. fol. 56.

ALPHONSUS III. cognomento *Magnus*, Ordonii Regis Legionenſis filius, clareſcere cœpit 841. P. II.

pit ab anno DCCCXLI. quo juxta Vaſæum, vix XIV. annos natus, patri in Regno ſucceſſit, & imperii Hiſpaniæ habenas XLVI. annos moderatus eſt, etſi alii Regni ejus initium ab anno DCCCLXII. ducunt, & XLVIII. annos regnâſſe volunt. Tam Marti quàm Mercurio natus erat, pace belloque ex æquo clarus, domi literis excultus, foris Imperii ſui jura contra Saracenos fœliciter propugnavit. Extat ſub ejus nomine *Chronicon Hiſpaniæ*, ab anno DCLXXII. uſque ad annum DCCCLXVI. Sebaſtiano Epiſcopo Salmanticenſi à mulris tribuitur, idque præſertim fide Pelagii Ovetenſis Epiſcopi, XII. ſæculi Scriptoris; ac proinde ſub Sebaſtiani nomine à Sandovalio in Collectione ſuâ Chronicorum Hiſpanorum editum eſt Pampilone 1615. *fol.* & poſteà *ibid.* 1634. Verùm Alphonſo noſtro ſtrenuè id vindicat Nicolaus Antonius, tum auctoritate ipſius Alphonſi in Epiſtolâ nuncupatoriâ ad Sebaſtianum quendam huic Chronico præmiſſâ, tùm aliis argumentis; quæ apud ipſum videri poſſunt *Biblioth. Hiſp. Vet.* lib. VI cap. 10. pag. 362. 363. Meliorem hujus aliorumque Hiſpaniæ Chronicorum editionem à ſe expectare nos juſſit Card. d'Aguitre *Notit. Concil.* p. 163. An fidem præſtiturus ſit vir eminentiſſimus, dies docebit.

842. JOANNES, Patriarcha Hieroſolymitanus; claruit circa ann. DCCCXLII. poſtquam ſcilicet Imagines in Eccleſiâ Græcâ demum reſtitutæ ſedes fixas, & non movendas ampliùs, obtinuiſſent; & Iconodulia apud omnes Græcos in pretio eſſe cœpiſſet. Scripſit, ſeu potiùs Arabicè ſcriptam Græcè vertit, *S. Joannis Damaſceni Vitam*, fabulis & ineptiis immane quantum refertam. Extat hæc *Vita* Lat. in omnibus ferè Damaſceni Operum editionibus & apud Surium Maii VI. Græcè *Romæ* 1553. 8°. & in editione Damaſceni *Baſileenſi* 1575.

842. GEORGIUS, *Hamartolus* dictus; Natione Græcus, dignitate Archimandrita. Claruit circa annum DCCCXLII. ad quem *Hiſtoriam* ſuam perduxit. Hunc cum Georgio Syncello, ſuperioris Sæculi exeuntis Scriptore, perperam confundunt viri cætera doctiſſimi; quâ de re eruditè & prolixè agit Leo Allatius *Diatrib. de Georgiis eorumque ſcriptis* pag. 323. Scripſit Georgius noſter *Chronicon ab orbe condito ad Michaelem Theophili Imperatoris filium*, ex variis diverſiſque Chronographis & Interpretibus ſacris contextum; re quidem Hiſtoricâ; quod notat idem Allatius pag. 320. non admodum opulentum; ſed ad firmanda fidei capita diſſertationibus & SS. Patrum autoritatibus longiuſculum. Pleraque ſunt in eo, quæ in Cedreno, Theophane, Glycâ, aliiſque, iiſdem penè verbis ac ſententiis, pauciſſimis tamen exceptis, deſcripta. Ex hoc autem illos, velut è fonte, ſua (cùm poſteriores ſint) hauſiſſe, nemo ambiget. Hiſtoria ad aliorum ſcriptorum loca obſcura, & ardua explananda apprimè neceſſaria. Extat hoc *Chronicon* Græc. MS. in variis Bibliothecis, Bavarica, Regia Pariſienſi, præcipuè Cæſarea Vindobonenſi; unde excerptum dedit Lambecius Commentar. Libro II. capite 7. p. 588. Georgii etiam noſtri eſt *Homilia*, ſive *Fragmentum de inventa Cruce*, quod edidit Gretſerus de Cruce Tom. II. quippe ex hoc ipſo Chronico deſumptum.

842. Vid. Græc. Menolog. & Anonym. ap. Allat. de Method. p. 361. METHODIUS, *Homologeta* ſeu *Confeſſor* dictus, Natione Siculus, apud Syracuſas parentibus nobilibus divitibuſque ortus domeſtica educatione perpolitus, Conſtantinopolim profectus eſt, ibique monaſticum vivendi genus amplexus, in Chio Inſula extructo monaſterio ſedem collocavit. Poſthæc Nicephori Expatriarchæ CP. apud Paſchalem Papam, qui obiit anno 824. Apocriſiarius factus. Romæ poſitus, adulterii falsò accuſatus eſt, & oſtenſo palàm naturæ vitio crimen diluit. In Græciam reverſus, à Michaele Balbo ob propugnatum Imaginum cultum ante annum 829. in Arctum carcerem datus eſt. Anno 834. à Theophilo Imp. ſeditiones ab eo excitandas veriro, ſecum in exercitu contra Saracenos ductus, ac poſt reditum in tenebroſum carcerem conjectus. Annò 842. à Michaele III. Porphyrogennetâ Patriarcha Conſtantinopolitanus factus, habitâ mox Synodò Imagines, earumque cultum, in Eccleſiam Græcam poſtliminiò reduxit: utque plebis ſuperſtitioſæ animos id genus commentis devinciret artiùs, Theodori Studitæ, & Nicephori Patriarchæ corpora Conſtantinopolim ſolenni pompâ transferenda curavit. Obiit anno 847. die XIV. Junii, ut habent Acta Joannis Anachoretæ apud Metaphraſten.

SCRIPTA.

ENcomium S. Dionyſii Areopagitæ. Prodiit ſeorſim Gr. *Florent.* 1516. 8°. *Pariſ.* 1562. 8°. Gr. Lat. inter Opera Dionyſii *Antverp.* 1634. Tom. II. pagina 242. Quæ in hoc Encomio de Dionyſio habet Methodius, ea omnia ex Hilduini Areopagiticis mihi planè deſumpſiſſe videtur: quippe qui ea Romà, ubi diu vixerat, facilè impetrare poterat: præſertim cùm Hilduinus quo tempore Areopagitica undique collegit, in Reſcripto ad Ludovicum Imp. num. 10. teſtetur Scriptores Græcos de Dionyſii obitu nihil dixiſſe, quia propter longinquitatem terrarum tranſitus ipſius in Galliam iis penitùs fuit incognitus. Nihilominus non levis eſt inter eruditos hac de re controverſia. Ex Hilduini Collectaneis ſua deſumpſiſſe diſertè affirmant, & longâ argumentorum ſerie demonſtrant Sirmondus, Launoius, aliique naſutiores Critici, neque id præfiactè negare audet Leo Allatius Diatriba *de Methodiorum Scriptis*; etſi prolatis in utramque partem argumentis, in eam ſententiam propendere videtur, quæ ſtatuit Methodium & Syncellum ſua non ex Areopagiticis Hilduini; ſed ex vetuſtioribus Græcorum monumentis depromſiſſe.

Oratio in eos, qui dicunt, Quid profuit Filius Dei Crucifixus? Extat Gr. Lat. apud Gretſer. de Cruce Tom. II. pag. 1667. Bina continet Fragmenta, quæ ex Bibliotheca Auguſtana deprompſit Gretſerus, qui Methodio Seniori non eſſe tribuenda contendit, eò quòd in iis mentio fit Vexillorum Imperialium in formam Crucis commutatorum: objectionem quidem, ſed frigidè admodùm ſolvere conatus L. Allatius Diatr. *de Methodiorum Scriptis*, pag. 348. ubi etiam tertium de Chriſto paſſibili fragmentum ex eâdem Bibliotheca Græcè & Latinè exhibet.

Oratio de Occurſu Simeonis & Annæ in Templo, & de Deiparâ.

Oratio in Ramos Palmarum. Extant hæ duæ Orationes Gr. Lat. inter Opera Methodii Patarenſis à Combefiſio edita *Pariſ.* 1644. fol. ubi de iis dictum eſt.

Encomium S. Agathæ virginis & Martyris. Habetur Lat. in Bibliothecâ SS. Patrum Concionatoriâ Fr. Combefiſii. Græca, ſed mutila penes ſe habuit Leo Allatius *de Method.* pag. 365. integra Leonardus Pater Collegii Græcorum alumnus, & Græcarum Literarum in Univerſitate Meſſanenſi Profeſſor primarius; an edita ſint nondum didici.

Canones Methodii Pœnitentiales habentur in Balſamonis Græco Canonum volumine, quod La-

SÆC. IX. ab An. DCCC. tinè verſum edidit Gentianus Hervetus. Vide quæ de iis habet Baronius ad annum 842. num. 26. & c. Harmenopulus in Epit. Canon. Sect. IV. citat ſub nomine διατυπώσεως. Methodii Junioris Patriarchæ eſſe contendit Arcudius, cui tamen hac in re meliori ratione ductus Leo Allatius ſuffragari nollet.

842. P. II. METHODIUS Homologeta, Patriarcha CP. Claruit circa annum DCCCXLII. Præter Opera ejus, de quibus alibi, ſcripſit *Conſtitutionem de iis qui diverſo modo, & diverſâ ætate, poſt abnegationem coactam, vel voluntariam, ad fidem Chriſtianam revertuntur.* Hanc notulis illuſtratam Græcè & Latinè edidit Jac. Goar. *Euchol. Græcor.* p. 876. Ejuſdem tres verſus *Jambicos* ad Theodorum & Theophanem Graptos, tribus illis, quos ad ipſum miſerant, reſponſorios, ex codice Cæſareo evulgavit Cl. Lambecius *Comment.* lib. V. pag. 115. Quin & extant apud Const. Manaſſ. *Chron. Compend.* Edit. *Pariſ.* p. 100. & Cedren. ſub Theophilo *Hiſt.* pag. 522. & Zonar. Tom. III. pag. 121. Hi duo fratres, *Grapti* ideò dicebantur [ut hoc obiter notem] quia cùm in causâ Imaginum coram Theophilo Imp. protervè ſe gererent, Jambos XII. à ſe conditos, eorum frontibus inuri & inſcribi juſſit. Habentur Jambi apud Cedren. ubi ſupra, pag. 521 Zonar. *ibid.* p. 118. De hâc re ita Conſt. Manaſſes loc. citat. p. 97.

Ἔστιξε καὶ τὰ μέτωπα μέχρις αὐτῶν ὀφρύων,
Καὶ τύπους ἐνεχάραξεν αὐτοῖς ἰαμβοπλέκας,
Οὗτοι μὲν ἂν τὴν κέντησιν τὴν ἐπιμετωπίαν.
Ὡς στέφος καλομάργαρον λιθολαμπὲς ἔφερον.

Etiam vultus ad ipſa uſque ſupercilia notis deformavit; & verſus Jambicos ipſis impreſſit; quas illi notas fronti inuſtas non alitèr geſtabant, atque coronam unionibus & gemmis exornatam. Verum de his ante omnia videnda eſt ipſius Theodori ad Joannem Epiſcopum Cyzicenum *Epiſtola*, quam Gr. Lat. edidit Combefiſius in *Theodori Vita* Manip. rerum CP. p. 206. Liber Methodii *de Miraculis S. Nicolai* Myrhæ Lyciæ Epiſcopi, habetur Græcè MS. in Biblioth. Colbert. Cod. MMCCCCXCIII. Principium, Καλὸν ἡμᾶς, ὦ θεικῶν ἀσμάτων προασταί. Sed diverſo à Patriarcha Methodio tribuit L. Allatius *Diatr. de Method.* p. 383.

842. WALAFRIDUS, STRABO ſeu STRABUS dictus, ortu Germanus, vitæ inſtituto Monachus Benedictinus, Rabani Mauri Fuldenſis diſcipulus, Cœnobii S. Galli Decanus, tandem anno 842. Augiæ majoris in Diœceſi Conſtantienſi Abbas creatus eſt. Obiit anno 849. Vir doctus & ſapiens, & literarum ſcientiâ ante alios illuſtris; ut Iſonis Monachi Sangallenſis de eo verbis utar.

OPERA.

De Officiis divinis, ſive de Exordiis & Incrementis rerum Eccleſiaſticarum liber: Prodiit inter alios argumenti ſimilis Scriptores curâ Joan. Cochlæi *Moguntiæ* 1549. inter Scriptores de divinis Officiis curâ Melch. Hittorpii, *Pariſ.* 1610. p. 661. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XV.

Vita & Miracula S. Galli Abbatis Libris II. comprehenſa. Extat apud Surium XVI. Octobr. Scripſit Walafridus ejuſdem *Vitam* carmine, quæ extare MS. dicitur in Monaſterio Sangallenſi.

De Vita S. Othomari Abbatis liber. Habetur apud Surium XVI. Novembr. longè emendatior apud Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 2. pagina 153.

Vita S. Blaitmaci. Extat apud Caniſium Tom. VI. & Mabillon. ib. p. 439. SÆC. IX. ab An. DCCC.

Extrema S. Mammæ, ſive Mamantis Monachi, apud Caniſium ibid.

Vita S. Leudegarii, ibid.

Viſio S. Wettini metro ſcripta, ibidem & apud Mabillon. Sæc. Benedict. IV.

Poemata varia. Extant apud Caniſium Antiq. Lect. Tom. VI. p. 542. & in Bibliotheca Patr. Tom. XV. p. 181.

Sermo ſeu Tractatus de everſione Hieroſolymæ ad Caput XIX. *S. Lucæ.* Habetur apud Caniſium ibid. p. 331.

Gloſſa Ordinaria interlinearis in S. Scripturam, ex antiquis Patribus collecta, & ab aliis poſtea aucta, Straboni noſtro vulgò aſcribitur.

Poemata quædam Walafridi antea inedita evulgavit Baluzius miſcellan. Tom. IV.

NITHARDUS, Angilberti [Abbatis poſtea Centulenſis, qui XII. Kal. Martii anno 814. è ſæculo migravit] filius, Caroli M. ex Berthâ filiâ nepos. Poſtquam multas in Aulâ legationes, in exercitu præfecturas, obiiſſet, vitâ ſæculari abrenunciatâ, monaſticam ſectatus eſt, Abbas S. Richarii factus. Nithardi adventus ad Sylvacum, à Marcvvardo Abbate Prumienſi miſſi, meminit Lupus Ferrarienſis Epiſt 55. Hunc noſtrum fuiſſe Nithardum non immeritò ſuſpicatur Cl. Baluzius, conjicitque illum in Monaſterio Centulenſi educatum, apud Marcwardum Prumienſem aliquamdiu hoſpitem egiſſe; tandem ad ſuos reverſum, Abbatem Centulenſem in Diœceſi Ambianenſi factum eſſe. Claruit anno 843. quo ferè tempore Opus ſuum condidit. Obiit, ut ferunt, anno 853. Scripſit libros IV. *de Diſſidio filiorum Ludovici Pii Imp. ab anno* 814. *exorſus, & ad ann.* 843. *progreſſus.* Primus hos edidit Petrus Pithæus inter Scriptores coætaneos, *Pariſ.* 1588. 8°. *Francofurt.* 1594. 8°. pag. 433. inter Scriptores deinde Franciscus Ducheſnius Tom. II. p. 259. 843.

SERGIUS II. Sergii filius, ortu nobilis, Romanæ Eccleſiæ Archipresbyter, & ab anno 844. Pontifex; die XXVII. Januarii ordinatus. Ineunte ſtatim Pontificatu Ludovicus à Lothario Imperat. patre miſſus Romam advolavit, Romanis præcepturus, ne electum Pontificem ordinare ampliùs auderent, antequam electionem comprobâſſet Imperator. Mox ipſe advenit Imperator, & Ludovicum filium in Longobardorum Regem à Pontifice ungi fecit. Obiit Sergius die XXVII. Januarii anno 847. Extat unica *Epiſtola ad Epiſcopos Tranſalpinos de prælatione Drogonis Mediomatricenſis*, Vicarii ſedis Apoſtolicæ, Concil. Tom. VII. pagina 1799. 844.

PASCHASIUS RADBERTUS, gente Gallus, natus eſt anno circiter 786. prima pietatis & doctrinæ tyrocinia poſuit inter Monachos qui majori Monialium Sueſſionenſium cœtui inſerviebant. Adultus factus Monachum induit in Monaſterio veteri Corbeienſi ſub Adelhardo Abbate. Anno 844. præfecturam Cœnobii Corbeienſis obtinuit. Synodo Cariſiacenſi contra Goteſchalcum anno 848. interfuit. Obiit anno 851. die XXVI. Aprilis. Vir quidem non indoctus, ſed ingenii ſui viribus nimiùm fretus. *Primus Author*, fatente ipſomet Bellarmino, * *qui ſeriò & copioſè ſcripſit de veritate corporis & ſanguinis Domini in Euchariſtiâ*: cui planè ſuccinit, ſatis ingenuè, Jacobus Sirmondus: *Genuinum*, inquit, *Eccleſiæ Catholicæ ſenſum ita primus explicuit, ut viam cæteris aperuerit, qui de eodem argumento multa poſtea ſcripſere.* Et ita quidem ſe rem habere fidem faciunt ipſiſ- 844. * De Script. Eccl. p. 266.

ipſiſſima Paſchaſii verba, & loquendi modi hactenus per omnia ſæcula inauditi. *Omnia*, inquit †, *quæcunque voluit Dominus, fecit in cœlo & in terrâ; & quia voluit, licèt in figura panis & vini, hæc ſic eſſe, omninò nihil aliud quàm caro Chriſti & ſanguis poſt conſecrationem credenda. Unde ipſa veritas ad diſcipulos, Hæc, inquit, caro mea eſt pro mundi vita: & ut mirabiliùs loquar, non alia planè quàm quæ nata eſt de Maria, & paſſa in carne, & reſurrexit è ſepulchro. Hæc, inquam, ipſa eſt, & ideo Chriſti caro eſt, quæ pro mundi vita adhuc hodie offertur, & cùm dignè percipitur, vita utique in nobis æterna reparatur.* Ex quibus dilucidè ſatis conſtat mens Paſchaſii, ut alia teſtimonia jam miſſa faciam.

† De Corp. & ſang. Dom. c. 1.

OPERA.

Commentariorum in Evangelium S. Matthæi Libri XII.

Expoſitionis in Pſalmum XLIV. *Libri* III.

Expoſitionis in Threnos Jeremiæ Libri V. Prodierunt ſeorſim *Baſileæ* 1502. *Coloniæ* 1532.

De Sacramento Corporis & Sanguinis D. *N. J. C. ad Placidum liber*, ex vulgari Doctorum calculo anno 818. ſcriptus; niſi quod Carolus Cointius poſt annum 826. & ſpeciatim circa an. 831. ſcriptum acriter & pluribus contendat. Vide ipſum hâc de re ad annum 818. 826, & 831. Num. XXXVIII. de hoc libro lis exorta eſt apud eruditos, facilè haud concilianda. Plures certè Codices MSS. Rabano Mauro ipſum diſertè tribuunt, nempe unus in Bibliothecâ *Coll. S. Johan.* in Bibliothecâ *Benedictinâ* apud Cantabrigienſes alter, alibique alii. Sub ejus nomine prodiit ad calcem Bertrami, *Coloniæ* anno 1551. Quin & ex ipſo opere peti poſſunt, quæ Paſchaſii non eſſe ſuadere videantur, præcipuè quæ *de tripartito Chriſti corpore* habet, aliis Paſchaſii locis haud ſatis congrua; è contra ſunt antiqui admodùm Codices manuſcripti, qui Paſchaſio Radberto luculenter vindicant. Vetuſtiſſimum, & non longè poſt ætatem ipſius Paſchaſii ſcriptum, ſe nuper penès ſe habuiſſe, coràm affirmavit Clariſſ. D. Alixius; ſub Paſchaſii nomine, ni malè memini, citatur ab Odone Cluniacenſi, qui ad initium ſequentis ſæculi claruit: inter ejus opera à Trithemio reponitur, & à longè potiore eruditorum gente pro ejus fœtu habetur; loca verò quæ de *corpore Chriſti tripartito* pugnare videntur, forſan non eodem ubique ſenſu intelligenda ſunt. Verùm litem hanc dirimendi partes in me non recipio; fateor nihilominùs in eam me propendere ſententiam, librum Paſchaſio eſſe adjudicandum. Interim notare licet, Paſchaſium in hoc ipſo opere non pauca tradere, quæ cum receptâ Eccleſiæ Romanæ de Euchariſtia doctrinâ nequaquam conveniunt, præſertim cap. 3. 4. & 15. quibus proinde ἀσοφά quædam φάρμακα adhibere neceſſe habuit Jacobus Sirmondus, tanti viri & candore & ingenio parum digna. Prodiit ſeorſim curâ Joan. Gaſtii *Hagenoæ* 1528. ſub Rabani Mauri nomine *Colon.* 1551. 8°. vero authori reſtitutus, *Lovanii* 1561. ac demum ad fidem Codicum MSS. curâ Joannis Fuchtenii, *Helmſtad.* 1616.

De *Corpore & Sanguine Domini ad Frudegardum Epiſtola*, cui ſubnectitur *Expoſitio in illud; Cœnantibus autem iis*, &c. ex Commentariis in Matthæum.

Vita S. Adelhardi Abbatis Corbeienſis. Habetur apud Surium & Bollandum ad diem II. Januarii.

Paſſio SS. Ruffini & Valerii Martyrum, quam ſuo ævo corruptam & depravatam comptiori ſtylo perpolivit Paſchaſius.

Opera Paſchaſii ſuprà enumerata in unum collegit Jac. Sirmondus, atque edi curavit *Pariſ.* 1618. fol. exinde relata in Bibliothecam Patr. Tom. XIV. p. 356.

Vita S. Walæ Abbatis poſt Adelhardum fratrem Corbeienſis, ſub titulo, *Epitaphii Arſenii.* Eam primus edidit Jo. Mabillon. *Sæc. Benedict.* IV. par. 1. p. 453.

De partu Virginis libri II qui Ildefonſo Toletano hactenus aſcripti, & ſub ejus nomine ſæpiùs evulgati, Paſchaſio demùm Radberto ex Codicum MSS. fide à Lucâ Dacherio vindicati ſunt, ac ſub illius nomine editi *Spicileg.* Tom. XII. p. 1.

HINCMARUS, nobili apud Gallos loco natus, à pueritiâ in Cœnobio Sanct. Dionyſii propè Pariſios ſub Hilduino Abbate educatus eſt; ubi tum literis tum pietate mirè profecit; & cum fœlici & acuto ingenio præditus eſſet, non mediocrem in aulâ apud Ludovicum Imp. gratiam inivit. Hilduinum anno 830. in Saxoniam relegatum, ipſe permittente Epiſcopo, in exilium comitatus eſt, eique exulanti non ingratas ſuppetias tulit. Depoſito anno 835. ob perduellionis crimen, Ebbone, vacaverat jam ferè decennio ſedes Remenſis, quum ineunte anno 845. in Synodo Belvacenſi, concurrentibus tum cleri, tum populi votis, favente etiam Carolo Rege, Remenſis Archiepiſcopus Hincmarus ordinatur; cujus electionem anno ſequenti Epiſcopi in Conventu Pariſienſi congregati ſuffragiis ſuis iterum confirmârunt, redditis tunc etiam à Rege Carolo Eccleſiæ Remenſis poſſeſſionibus, quas vacante ſede Palatini diripuerant. Anno 848. Synodo Cariſiacenſi interfuit, & in decretis Synodicis contra Gotteſchalcum aut hic, aut alibi factis, primas ferè ubique partes tulit. Anno 853. habita eſt Synodus Sueſſionenſis, uti ipſius Synodi Acta teſtantur, etſi Flodoardus anno Epiſcopatûs Hincmariani ſeptimo habitam referat. In hâc Synodo Hincmarus ordinationem ſuam iterum confirmari, & Wulfadum, cæteroſque Presbyteros ab Ebbone poſt depoſitionem anno 840. ordinatos dignitate ſuâ ſubmoveri effecit. Anno 855. Decreta in Concilio Cariſiacenſi Hincmaro ſatagente ſeptennio ante lata in Synodo Valentinâ caſſata ſunt. Decreta Synodi Valentinæ anno 859. confirmârunt Concilia Lingonenſe & Tullenſe, quorum Capitula Carolo Regi oblata, à Rege data ſunt Hincmaro confutanda. Præſtitit id ille ſcripto Opere inſigni. Anno 860. duplici Synodo Aquiſgranenſi adfuit, ubi Theutbergâ ſe cum fratre Hucberto rem habuiſſe, ſeu vi, ſeu veritate id cogente confeſſâ, Patres eam Lothario Regi abdicandam eſſe, & publicæ pœnitentiæ addicendam decreverunt. Præclaram id Hincmaro multa agendi ſcribendique anſam ſuppeditavit. Eodem anno Concilio Tullenſi II & ſequente Aquiſgranenſi III. ſubſcripſit. Anno 863. aderat Concilio Metenſi, in quo ratæ ſunt habitæ Lotharii Regis nuptiæ cum Waldrada poſt repudiatam Theutbergam initæ. iſtud verò Concilium mox à Nicolao Papa in Synodo Romana damnatum eſt. Eodem anno Hincmarus impetratâ privilegiorum Remenſis Eccleſiæ confirmatione, Rothadum Sueſſionenſem Epiſcopum cedere renitentem habito Concilio Silvanectenſi deponi, alioque in ejus locum ſubrogato, in Monaſterium detrudi fecit; cùmque ſedem Apoſtolicam appellaret, (extat *libellus Appellationis* apud Baron. ad an. 863. num. 81. & Concil. Tom. VIII. p. 785.) eum iterum damnavit. Intercedente quidem Nicolao Pontifice Rothadum è carcere dimiſit, Romam verò ire, quò ad judicium inſtaurandum eum mitti præceperat Pontifex, neutiquam permiſit. Nec tertiò, quidem à Nicolao admonitus, propoſito ſuo abſce-

845.

Flodoard. Hiſt. Remens. l. 3. per totum.

Concil. T. VIII. p. 79.

ibid. p. 137.
Loc. citat. p. 673. 674.

Ibid. p. 698.

Ibid. p. 76.

SÆC.IX. ab An. DCCC. abſcedere voluit. Quamvis etiam quotidianæ minæ de literis excommunicatoriis Româ mittendis ei intentarentur; omnibus tamen inſuper habitis, Canonum authoritate ſe tuebatur, ut ex Apologetica ipſius ad Nicolaum Epiſtola abundè liquet. Anno 865. in Concilio Romano Rothadus ſedi ſuæ reſtitutus eſt, reſciſſo duplici Hincmari judicio. Anno 866 Concilio Sueſſionenſi III. præfuit, in quo VVulfadus, ſociique Presbyteri Nicolai Papæ juſſu dignitatem priſtinam recuperarunt. Anno ſequente in Concilio Trecaſſino, cui præfedit, eandem cauſam accuratiùs expendit. Anno 869. Hincmarum Epiſcopum Laudunenſem, nepotem ſuum, criminum plurimorum accuſatum in Synodo Vermerienſi, ipſe illi præ cæteris infenſus calculo ſuo damnavit. Hinc graves patruum inter & nepotem inimicitiæ, & larga magnarum rerum materia; de quibus nos plura forſan in Hincmaro Laudunenſi. Anno 882. erumpentibus in Galliam Normannis, Hincmarus deſertis Remis, & ablato ſecum Sancti Remigii corpore, ſilveſtria loca trans fluvium Matronam petiit; ubi in villa Sparnaco X. Cal. Januarii diem clauſit extremum, in S. Remigii Monaſterio ſepultus. Non meum eſt de tanto viro judicium ferre, quem *reverendiſſimum & deſideratiſſimum virum, & merito recta fidei ac ſana profeſſionis ab omnibus Catholicis verè venerandum* vocat, qui ipſum optimè novit, Rabanus Maurus. *Nobilitatem generoſitatis*, inquit Lupus Ferrarienſis *, *ornat eruditio ſalutaris, altitudinem officii commendat religio profeſſionis.* In facultatibus Theologicis, concedente id ipſo Baronio †, erat excultiſſimus, quem conſuluerint plures de diverſis quæſtionibus; in ſcientiâ Canonum eruditiſſimus, licèt interdum nimis iis favens ſuper Apoſtolicæ ſedis decreta eos extulerit. Et ſanè Eccleſiæ leges & jura nemo meliùs intellexit, nemo animoſiùs defendit. Tandem ad ejus Opera deveniamus, multâ quidem eruditione, doctrinâ, pietate, referta; & quæ Eccleſiæ Gallicanæ Hiſtoriam mirè illuſtrant; de quibus rectè Sirmondus, *in iis nullum eſſe quod utilitate ſuâ careat, & in quo praſtantis autoris judicium cum ſcientia copiâ non eluceat.*

Concil. ibid. p. 808. &c.

* Epiſt. 42. p. 82.

† Ad an. 882. num. 17.

OPERA.

E*Piſtola ad Carolum Calvum quam priori trium librorum contra Gotteſchalcum reliquoſque Prædeſtinatianos Operi anno 856. ſcripto præfixerat.* Opus enim ipſum interiit.

Præfatio Operis poſterioris.

Poſterior de Prædeſtinatione Dei & Libero Arbitrio Diſſertatio contra Gotteſchalcum & cæteros Prædeſtinatianos, anno 859. ſcripta.

Contra Gotteſchalcum collectio ex SS. Scripturis, & Orthodoxorum dictis de unâ & non trinâ Deitate, ſancta ſc. & inſeparabilis Trinitatis unitate, anno 857. facta.

De Divortio Lotharii Regis & Reginæ Teutbergæ liber, anno 860. ſcriptus.

Capitula XVII. *Parochia Remenſis Presbyteris data* anno 852.

Capitula XXVII. *quibus de rebus Magiſtri & Decani per ſingulas Eccleſias inquirere & Epiſcopo renunciare debeant.*

Capitula III. anno 12. Epiſcopatûs ſuperaddita.

Capitula V. *in Synodo Remenſi data Presbyteris* anno 874.

Capitula XIII. *Archidiaconis & Presbyteris data* anno 877. Capitula iſta omnia habentur Concil. Tom. VIII. p. 569.

Forma Coronationis Caroli Regis anno 869. in civitate Metis ab Hincmaro factæ.

Forma Coronationis Ludovici II. ab Hincmaro anno 877. in Compendio palatio factæ.

Forma Benedictionis ab Hincmaro apud Vermeriam an. 856. *Juditha Caroli filia, cùm Ethelvvulpho Anglorum Regi deſponſata eſt, data*

Forma Coronationis Hermintrudis Regina uxoris Caroli Regis ab Hincmaro anno 866. Sueſſione factæ.

Explanatio in Ferculum Solomonis ad Carolum Regem, oratione ſolutâ; pars enim metrica, quæ 446. verſibus conſtabat, interiit.

Ad Carolum Calvum Regem Epiſtola VI.

Ad Ludovicum Germania Regem Epiſtola III.

Ad Clericos palatii, ut hominum ſuorum rapinas reprimant.

Ad Presbyteros Parochia ſua, ut excommunicationem adverſus deprædatores denuncient.

Ad Epiſcopos & Proceres provincia Remenſis.

Ad Ludovicum Balbum Regem, novi Regis inſtitutio ad rectam Regni adminiſtrationem.

Ad Carolum *III. Imperatorem.*

Ad Ludovicum III. Regem, Balbi filium, Epiſtolæ II.

Ad Proceres *regni de inſtitutione* Carolomanni *Regis.*

Ad Epiſcopos regni admonitio pro Carolomanno *Rege.*

Ad Regem communi Epiſcoporum nomine de coercendo raptu viduarum, puellarum & ſanctimonialium.

Ad Nicolaum *Papam Epiſtola* IV.

Ad Epiſcopos Synodi *Sueſſionenſis Epiſtola* IV. *de cauſâ Wulfadi & ſociorum.*

Ad Egilonem Archiepiſcopum Senonenſem Epiſtola III.

Ad Monachos Altivillarenſes de exhibendâ Gotteſchalco, modò eum pœniteret, communione.

Ad Hincmarum Laudunenſem *Epiſtola* V.

Ad Epiſcopos Provincia Lugdunenſis de Carolo*manno ejuſque complicibus excommunicandis.*

Opuſculum LV. *Capitulorum adverſus* Hincmarum *Laudunenſem.*

Ad Rodulphum & Frotarium Archiepiſcopos.

Conventus Epiſcoporum, de uxore Boſonis, qua virum ſuum reliquerat.

Ad Hildegarium Epiſcopum Meldenſem de judicio aqua frigida.

Ad Hildeboldum Epiſcopum Sueſſionenſem, cui ægrotanti & miſsâ confeſſione ſuâ abſolutionem ſacerdotalem poſtulanti abſens per literas impertiit.

Ad Hadrianum Papam, aliaque Caroli Regis nomine ad eundem.

Ad Adventinum Epiſcopum Metenſem.

Ad Epiſcopos de jure Metropolitanorum.

Ad quendam Epiſcopum, de translationibus Epiſcoporum.

Quæ exequi debeat Epiſcopus, *& quâ curâ tueri res & facultates* Eccleſiaſticas.

Ad Joannem VIII. Papam Epiſtola Caroli *II. Imp. nomine.*

De Presbyteris criminoſis, de quibus approbatio non eſt.

De cauſâ Teutfridi Presbyteri.

De viſione Bernoldi Presbyteri.

Ad O*donem Epiſcopum Bellovacenſem.*

Odoacri *Bellovacenſis* Eccleſia *invaſoris excommunicatio.*

Ad Joannem Epiſcopum Cameracenſem.

Godbaldi Presbyteri de ſummâ convicti depoſitio.

Fulcheri & Hardoiſa ob inceſtas nuptias excommunicatio.

Ad

SÆC. IX. ab An. DCCC. *Ad Eagilgarium virum illuſtrem.*

Ad Anaſtaſium Abbatem.

Reſponſio ad quorundam quæſtiones, cur in quodam ſcripto poſuerit myſticam Nicænam Synodum.

Conſilium de Pœnitentia Pipini Regis.

Geſta quomodo Hincmarus villam Novilliacum apud Carolum II. Imperatorem impetravit.

Animadverſiones in juramentum, quod edere juſſus eſt apud Pontigonem anno 876.

Fragmentum *Epiſtolæ ad VVilgiſum & Monachos cæteros S. Dionyſii.*

Fragmentum Epiſtolæ ad Ermingardim Auguſtam.

Fragmentum Epiſtolæ ad Rotrudem aliaſque Monaſterii S. Crucis Monales.

Fragmentum operis metrici de Ferculo Salomonis.

Opuſcula ab Epiſtolis ad Carolum Calvum incluſivè enumerata, de graviſſimis agunt Regni & Eccleſiæ negotiis, nonnunquam de quæſtionibus Theologicis, inprimis verò de jure Eccleſiaſtico & Canonico; tam prolixa adhuc, ut quæ ad viſionem uſque Bernoldi Presbyteri recenſentur, juſtorum plerunque voluminum molem exæquent.

Omnia hactenus à nobis recenſita Hincmari opera Jacobus Sirmondus in unum collegit, atque edi curavit *Pariſ.* 1645. 2. vol. fol. Prodierant antea quædam Hincmari opuſcula curâ Joannis Buſæi *Moguntiæ* 1602. Plura à Johanne Cordeſio ſunt edita *Pariſ.* 1615. 4°. Verum omnes longe vincit editio Sirmondiana.

Libellus accuſationis prolixiſſimus, adversùs Hincmarum nepotem in Concilio Duziacenſi oblatus.

Quaterniones Carolo Regi pro Eccleſiaſtica libertate tuenda oblati apud *Piſtas* anno 867. in cauſa Hincmari nepotis nondum degeneris.

Rotula oblata eidem cum Quaterniones præmiſſos legere differret.

Admonitio extemporalis ad regem habita, quo tempore oblata eſt Rotula.

Epiſtola ad Carolum Regem de eadem cauſa.

Quinque iſta Hincmarum Laudunenſem ſpectantia opuſcula, unà cum Concilio Duziacenſi, ſuiſque notis eruditis, edidit Ludovicus Cellotius *Pariſ.* 1658. 4°. quæ quidem ad innocentiam Hincmari noſtri vindicandam plurimùm conferunt. Habentur etiam Concil. Tom. VIII. p. 1552. 1732. *Epiſtolæ* VIII. benè prolixæ ad Hincmarum Laudunenſem, ex Codice Vaticano deſcriptæ, in lucem editæ ſunt, Concil. Tom. VIII. pagina 1789.

Vita Remigii Remenſis Archiep. Extat apud Surium *Januar.* XIII. Huic item vitæ ſubjungitur *Remigii Encomium* ab eodem Hincmaro itidem conſcriptum. Certè Hincmarum de vita & virtutibus S. Remigii ſcripſiſſe auctor eſt Flodoardus Hiſt. Rom. l. 3. c. 20 pagina 224. Vide etiam quæ habet Sigebertus *de Scriptor.* c. XCIX.

Denique omnium ferè, quæ unquam ſcripſerit Hincmarus, catalogum totis quindecim Capitibus ſigillarim recenſet Flodoardus, in quibus quamplurima ſunt, aut vetuſtate conſumpta, aut in tenebris adhuc ſepulta: quæ meliùs apud ipſum Flodoardum percurri poſſunt, quam ut à me huc transferantur.

845, P. II. HINCMARUS Remenſis Archiepiſcopus, claruit anno DCCCXLV. Scripſit circa annum DCCCLIV. carmen *de fonte vitæ*, ad Audradum Epiſcopum. Cui Epiſtolam metricam repoſuit Audradus. Hæc duo opuſcula ex MS. codice Floreſſienſi eruit & evulgavit Caſ. Oudin, ſi modò is ſit Editor, inter *Veterum* aliquot *Opuſcula Sacra* L. Bat. 1692. 8vo.

PRUDENS, ſive *Prudentius*; gente Hiſpanus, Trecarum in Galliâ Epiſcopus; claruit anno 846. quo Synodo Pariſienſi interfuit. Anno 849. Concilio Turonenſi IV. adfuit, uti & Concilio Sueſſionenſi II. anno 853 in quo VVulfadus aliique Presbyteri ab Ebbone poſt Synodicam depoſitionem ordinati munere ſuo exciderunt. Goteſchalci partes foviſſe exinde conſtat, quòd adversùs Joannis Erigenæ Capitula de his ipſis quæſtionibus ſcripſerit: unde minùs mirum videri debeat præſentiam ſuam eum ſubtraxiſſe, cùm Hincmarus ipſum de ſtatu & compreſſione Goteſchalci conſuleret. Quâ de re conqueritur Hincmarus apud Flodoardum libro 3. capite 20. Obiit Prudentius anno 861. SÆC. IX. ab An. DCCC. 846.

SCRIPTA.

TRactatus de Prædeſtinatione contra Joannem Scotum Erigenam ad VVenilonem Archiepiſcopum Senonenſem (qui XIX. Capitula ex Scoti libro excerpta ad ipſum tranſmiſerat) anno 852 ſcriptus; ſeu *liber Joannis Scoti de Prædeſtinatione ex prolatis veterum Patrum Teſtimoniis re... & correctus.* Primus hunc librum edidit Gilbertus Mauguin. Vindiciarum Gratiæ Tom. II. pag. 191. ad p. 562. ejuſdem *Recapitulatio* ibid. p. 563.

Collectaneum de tribus Epiſtolis ad Hincmarum Remenſem & Pardulum Laudunenſem Epiſcopos, à Ludovico Cellot. editum ad calcem Hiſtoriæ ſuæ Goteſchalci, *Pariſ* 1655. fol. *Epiſtolam*, ſeu *Præfationem* ediderat Mauguinus Tom. I. part. 2. p. 6.

Tractatoria Epiſtola adverſus quatuor Capitula Conventus Cariſiacenſis, à Mauguino edita, ibid. p. 176.

Epiſtola brevis ad quendam Epiſcopum fratrem ſuum, à Mabillonio edita Analect. Tom. IV. pag. 324.

Habentur Prudentii opuſcula in Bibliotheca Patrum Tom. XV. pag 598. Confer quæ habet Cl. Uſſerius Hiſt. Goteſchalci cap. 8. pag. 130. c. 11. p. 247.

ANONYMUS Auctor *Tranſlationis S. Gregorii* claruit anno DCCCXLVI. Scripſit, qui rei geſtæ interfuit, Auctor noſter Hiſtoriam Tranſlationis Reliquiarum cujuſdam Gregorii Martyris, in Majus Monaſterium in Galliâ, quam ediderunt Bollandiani in menſe *Martio.* Inde deſumpſit Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p 591. 846. P. II.

SABAS Vitæ inſtituto Monachus, quo verò loci vixerit, incertum, claruit circa annum DCCCXLVI. Conſcripſit hiſtoriam vitæ, rerum geſtarum, & miraculorum S. *Joannicii* Anachoretæ & Abbatis, qui ex Bythyniæ pago Marycato ad Borealem partem paludis Apolloniadis ſito, anno DCCLXXIX. oriundus erat; & anno DCCCXLVI. ætatis CXV. obiiſſe dicitur. Extat Græc. MS. hæc hiſtoria Biblioth. Vindob. Cod. *Hiſt.* V. num. v. fol. 32. p. 2. diverſa planè ab Actis illis à Simeone Metaphraſte conſcriptis, quæ Surius *Novembr.* iv. Latinè edidit, & quorum Leo Allatius *Diatr. de Script. Simeon.* non ſemel meminit. 846. P. II.

PARDULUS, ab anno 836. Abbas Dervenſis, ab anno 840. Vicedominus Eccleſiæ Remenſis, demum ab anno circiter 847. Epiſcopus Laudunenſis. Anno 848. Synodo Cariſiacenſi 849. Pariſiacenſi, 852. Vermerienſi, 853. Sueſſionenſi, & Vermerienſi II. interfuit. Obiit circa an. 856. Extat unica *Epiſtola ad Hincmarum Remenſem* inter Hincmari opera Tom. II. p. 838. 847.

RA-

SÆC. IX. ab An. DCCC. 847.

Vit. Raban. a Rodulf. Presbyt. opp. ejus præfix. Serrar. Rer. Mogunt. lib. 4. p. 625.

RABANUS MAURUS, gente Francus, (etſi Riccobaldus Ferrarienſis, Ptolomæus Lucenſis, aliique haud pauci, Anglum fuiſſe tradunt) patriâ Fuldenſis, natus eſt anno 785. Alcuinum in re Theologicâ & diſciplinis ſæcularibus præceptorem habuit; quibus probè imbutus, in Cœnobio Fuldenſi monaſticam vitam profiteri cœpit. Anno 810. à Ratgario Abbate Scholæ Fuldenſi præfectus eſt; quam tantâ eruditionis famâ, ac nominis ſui gloriâ rexit, ut innumeri ex eâ prodirent Epiſcopi & Abbates, primaria iſtius ornamenta. Anno 815. ab Haiſtulpho Archiepiſcopo Moguntiacenſi Presbyteratûs gradu auctus eſt. Anno 822. Abbas Fuldenſis factus. Anno circiter 830. Ludovici Imp. filiis in patrem conſpirantibus, Rabanus in tam periculoſo rerum ſtatu adeò prudenter ſe geſſit, ut utrorumque benevolentiam ſibi retineret, & exoptatum pacis inter patrem & filios ſequeſtrum ageret. Anno 834. Ebbonem Archiepiſcopum Remenſem læſæ majeſtatis damnatum cuſtodiæ ſuæ commiſſum habuit. Anno 835. Sanctorum reliquias à Deuſdonâ Diacono Romano Cœnobio Fuldenſi donatas magnâ religione ac ſolenni pompâ excepit; uti & anno ſequente reliquias à Sabbatino Laico Romano datas. Anno 838. Monachorum Fuldenſium quaſi Coloniam Erlafrido Comiti dedit ad Hiſaurgiam Monaſterium recèns ab eo fundatum deducendam; eodemque tempore quò ſtudia faciliùs & imperturbatiùs urgeret, Monaſterii regendi onus in Hattonem refudit. Ipſe Abbatis titulo contentus, libris legendis ſcribendiſque ſe totum dedit. Anno ſequenti Monaſterio à Monachis ſeditioſis ejectus eſt, cauſantibus, eum ſtudiis literariis nimis intentum rem Cœnobii communem minùs fœliciter procurare, & Monaſterii fundos negligentiâ ſuâ tantùm non decoquere. Ab ingratis Monachis expulſus, in Aulam ſeceſſiſſe fertur, ibique uſque ad ſuſceptum Epiſcopatum, fruſtrà ſæpiùs à Monachis revocatus, moram feciſſe. Utut ſit, anno 847. defuncto Otgario Archiepiſcopo, Rabanus ad ſedem Moguntinam evectus eſt. Eodem anno habitâ Moguntinæ Synodo, de reſarciendis Eccleſiæ bonis & privilegiis Laicorum injuriâ direptis & conculcatis Coepiſcopos conſuluit: Anno 848. collectâ iterùm Moguntiæ Synodo Gotteſchalcum præſentem invictâ rationum & argumentorum vi ad incitas redegit, ac refutavit, damnatumque ad Hincmarum Remenſem carceri includendum remiſit. Ejuſdem errores variis paulò poſt in lucem editis opuſculis ſtrenuè oppugnavit. Obiit vir ſanctiſſimus anno 856. die IV. Februarii. Miſſis quæ de pietate ejus, de modeſtiâ, humilitate, liberalitate, aliiſque virtutibus dici poterant, erat omni ſcientiarum genere inſtructiſſimus, *cui ut abſque invidiâ loquar*, inquit Trithemius, *nec Italia ſimilem, nec Germania peperit æqualem.* Erat quidem in ipſum paulò iniquior Willielmus Malmsburienſis noſter, quod ex *Præfatione ejus ad Abbreviationem Amalarii* liquet, quam ex Bibliotheca Lambethana nuper extulit D. Alix. ad Joan. Pariſienſem, quâ non modò ſententiam illius de Euchariſtia tanquam minùs ſanam, immò periculoſam notat, ſed & libros ejus veluti parùm utiles traducit; quin & inſignis cujuſdam plagii inſimulat, quaſi duos *de Officiis Eccleſiaſticis* libros ex Iſidoro, Auguſtino, & Gregorii Paſtorali ad verbum tranſcripſiſſet; alia quædam opuſcula ex Iſidoro & Beda compilâſſet: *Fuit enim*, inquit, *vir ille huic vitio peculiariter aſſiduus, quaſi prorſus deſperaret lectores ſuos memoriam non habere, quâ poſſent ejus furta deprehendere*; quæ tamen non tam rei veritati quàm literatorum invidiæ, & peculiari in Rabani ſententiam odio ſunt aſcribenda. Erat quippe Rabanus extra controverſiam inter ſæculi ſui doctrinâ claros facilè princeps. Nec ipſe modò eruditiſſimus, ſed ſolis inſtar doctrinæ radios undique ſparſit. Erat ſub eo Fuldenſe Monaſterium publica virtutis & eruditionis ſchola. CCLXX. Monachos habebat: quos non ſolum in SS. Scripturis, ſed etiam ſæcularibus literis erudivit. Confluxerunt etiam ad eum aliunde diſcipuli, adeò ut ex ejus Schola prodirent, qui mox ad ſummas in Eccleſia & Republica dignitates evecti ſunt. In ſuorum uſum Bibliothecam Fuldenſem primus condidit, libriſque ornatam reddidit, quin & ipſe tot præclara ſcripſit volumina, quæ ſola Bibliothecam inſtruere poſſent: de quibus proximè agendum eſt.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

OPERA.

Excerptio de arte Grammaticâ Priſciani.

De Univerſo Libri XXII. ſive *Etymologiarum opus ad Ludovicum Regem.*

De Laudibus S. Crucis Libri II. partim proſâ, partim carmine, anno 843. conſcripti. Prodierunt ſeorſim *Phorcæ* 1501. *Auguſta-Vindel.* 1605.

Commentariorum in Geneſim libri IV.

In Exodum Libri IV.

In Leviticum libri VII.

In Deuteronomium libri IV. Commentarii iſti omnes Freculfo Lexovienſi nuncupantur, & prodierunt ſimul *Colon.* 1532. 8°.

In librum Judicum libri II. *ad Humbertum Epiſcopum.*

In librum Ruth liber unus.

In quatuor libros Regum libri IV. *ad* Hilduinum *Abbatem.*

In duos libros Paralipomenωn libri IV. *ad Ludovicum regem.*

In librum Judith liber unus.

In librum Eſther liber unus ad Emmam Reginam.

In Cantica quæ ad Matutinas Laudes per ſeptimanam dicuntur Commentarius ad Ludovicum Germaniæ regem.

In Proverbia Salomonis libri III.

In Librum Sapientiæ libri III. *ad Otgarium Archiepiſcopum Moguntinum*, anno 827. ſcripti.

In Eccleſiaſticum libri X. ad eundem, eodem tempore ſcripti. Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1544.

In Jeremiam Prophetam comprehenſis ejus Threnis *libri* XXX. circa an. 840. ſcripti. Commentarius iſte in Threnos S. Hieronymo malè inſcribi ſolet. Prodierunt ſeorſim *Baſileæ* 1534.

In Ezechielem Prophetam libri XX. *ad Lotharium Imp.*

In Macchabæorum libros duos Commentarius ad Ludovicum *Regem.*

Commentariorum in Evangelium S. Matthæi libri VIII. *ad Haiſtulphum Archiepiſcopum.*

In XIV. *Sancti Pauli Epiſtolas libri* XXX. *ad Samuelem Epiſcopum*, quos rogante Lupo Ferrarienſi ex variis SS. Patrum floſculis contexuit.

Homiliæ ſuper Epiſtolas & Evangelia à natali Domini uſque ad vigilias Paſchæ numero LXI. *ad Haiſtulphum Archiepiſcopum*, quibus adnectuntur multæ aliæ *Homiliæ de Sanctis, & variis Virtutibus.*

Homiliæ ſuper Epiſtolas & Evangelia à vigiliis Paſchæ uſque ad XV. Dominicam poſt Pentecoſten, *tam de Tempore*, *quàm de Sanctis*, numero XCI. *ad Lotharium Imp.*

Homiliæ de Evangelio, liber Generationis Jeſu Chriſti.

De ſeptem ſignis Nativitatis Domini Tractatus brevis.

Allegoria in univerſam S. Scripturam.

De

SÆC. IX. ab An. DCCC. *De Clericorum Inſtitutione & Ceremoniis Eccleſiæ Libri III. ad Haiſtulſum Archiepiſcopum* anno 829. ſcripti.

De ſacris Ordinibus, Sacramentis divinis, & Veſtimentis Sacerdotalibus liber ad Thiotmarum.

De Diſciplinâ Eccleſiaſticâ libri III. ad Reginaldum.

Ad Bonaſum Abbatem libri III. viz. de videndo Deo, de Puritate cordis, de modo Pœnitentiæ.

De Quæſtionibus Canonum Pœnitentialium libri III. ad Heribaldum. Prodierunt à Stevartio editi in Auctario Caniſiano *Ingolſtad.* 1616. p. 635.

De Vitiis & Virtutibus, de Peccatorum ſatisfactione & remediis ſive Pœnitentiis libri III. Sex iſti libri Halitgario rectiùs ſunt adjudicandi, ſub cujus etiam nomine extant apud Caniſium, & in Bibliotheca Patrum.

Pœnitentium liber unus ad Otgarium Archiepiſcopum, Capitulis XXIX. *conſtans*, quem pauló poſt annum 841. ſcripſit Rabanus. Prodiit ſeorſim ab Antonio Auguſtino cum Notis editus *Venet.* 1584. 4°.

Quotâ generatione licitum ſit matrimonium, Epiſtola ad Humbertum Epiſcopum.

De Conſanguineorum nuptiis, & Magorum præſtigiis liber unus ad Bonoſum.

De Anima & Virtutibus ad Lotharium Regem.

De ortu, vita & moribus Antichriſti Tractatus.

Martyrologium à Caniſio primùm editum Antiqu. Lect. Tom. VI. prologus ejus unà cum verſibus ad Grimoldum Abbatem à Mabillonio editus habetur *Analect.* Tom. IV. pagina 326.

Poemata de diverſis, à Chriſtophoro Brovvero cum notis edita *Moguntiæ* 1627. 4°.

Commentarius in Regulam S. Benedicti qui Smaragdo Abbati debetur.

Gloſſa Latino-*barbarica de partibus humanis corporis*, à Goldaſto editæ Rerum Alemannicarum Tomo II. *Francofurt.* 1606.

De Inventione Linguarum ab Hebræa uſque ad Theodiſcam liber, à Goldaſto editus ibidem.

Omnia Rabani opera hactenus enumerata, in unum collecta, & in ſex Tomos diſtributa, curâ Georgii Colvenerii, Duacenſis Academiæ Cancellarii, prodierunt *Coloniæ* 1627. fol.

Poemata quædam, à Baluzio evulgata Miſcellan. Tom. IV.

De Prædeſtinatione Dei contra Gotteſchalum Epiſtolæ III. viz. *ad Hincmarum Remenſem, ad Notingum Veronenſem, & ad Eberardum Comitem*, à Jacobo Sirmondo editæ *Pariſ.* 1647 8°.

Liber de Computo, à Baluzio editus Miſcellan. Tom. I. p. 1.

Liber contra Judæos, ſub Rabani nomine à Chifletio editus *Divione* 1656. Amuloni Lugdunenſi debetur.

Opuſcula II. *unum de Chorepiſcopis, alterum de Reverentia filiorum erga Parentes*, à Baluzio ad calcem Operum Petri de Marca edita *Pariſ.* 1669. f. Tom. I. p. 185.

Epiſtola ad Heribaldum Antiſſiodorenſem Epiſcopum, ann. 853. ſcripta, ab eodem edita in ſua Reginonis Appendice *Pariſ.* 1671. 8°. pag. 465. Eam priùs ediderat Steuartius ſub titulo libri pœnitentialis.

Epiſtola ad Reginbaldum Chorepiſcopum, & Opuſculum de Chorepiſcoporum Ordinationibus, edita ſunt Concil. Tom. VIII. p. 1845.

OPERA INEDITA.

Commentarius in Acta Apoſtolorum. Extat MS. in Bibliotheca Collegii Baliolenſis Oxon. vol. 151. *Cave Hiſt. Lit.*

De Vita S. Mariæ Magdalenæ liber. Habetur MS. in Collegio Magdalenenſi Oxon. volum. 166. SÆC. IX. ab An. DCCC.

Expoſitio de Paſchate & Agno Paſchali. Extat MS. in Collegio S. Benedicti Cantab. vol. 12.

Gloſſarium Latino-Theotiſcum in tota Biblia ſacra Veteris & Novi Teſtamenti, cujus Exemplar MS. venerandæ vetuſtatis in Germania repertum Bibliothecæ Cæſareæ intulit Lambecius, uti ipſe prodit Comment. l. 2. p. 416.

Et forſan alia alibi; de quibus videndus Catalogus, quem exhibet Serarius *Rerum Moguntiac.* lib. 4. p. 612. Inter opera ejus quæ hodie non ſuperſunt, gravi Eccleſiæ diſpendio, periit *Epiſtola ad Egilonem Abbatem Fuldenſem*, qua veram & orthodoxam de Euchariſtia doctrinam aſſeruit, & novam Paſchaſii ſententiam refutavit: meminit hujus Epiſtolæ Auctor coævus, qui in gratiam Paſchaſii ſcripſit, & in Bibliotheca Thuana, San-Germana, & Victoriana MS. delitescit, teſte Albertino *De Sacrament. Euchariſt.* lib. 3. pag. 914. Diſertè meminit & ipſe Rabanus in *Pœnitentiali* à Steuartio primùm edito cap. 33. Sed vel temporis injuriâ, vel hominum iniquitate dudum evanuit.

RABANUS MAURUS, gente Francus, Archiepiſcopus Moguntinus, obiit anno 847. P. ſſ.
DCCCXLVII. Epiſtolam ejus ad Egilonem *de Euchariſtiâ*, tanquam deperditam, ſuprà meritò doluimus. Verùm in vetuſto codice Gemblacenſi, inter varios de Euchariſtiâ Tractatus occurrit Anonymus ſub hoc titulo; *Dicta cujuſdam Sapientis de Corpore & Sanguine Domini adverſus Ratbertum.* In hoc Opuſculo intendit [verbis utor Cl. Mabillonii] adversùs Paſchaſium, unum, corpus Euchariſticum non eſſe prorſus idem quod natum ex Virgine; alterum, Chriſtum non toties pati quoties Miſſarum Solennia celebrantur. Hunc libellum ex codice Gemblacenſi nobis exhibet Mabillonius, *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. pag. 591. Nec alium ipſe putat quam Epiſtolam Rabani ad Egilonem Abbatem, cujus in Epiſtolâ ad Heribaldum Rabanus ipſe meminit. Rationes; quas pro ſententiæ ſuæ fundamento ponit, huc redeunt; primò quòd Herigerus qui hunc librum legerat, de hâc quæſtione loquens, duos tantùm adverſarios, ſcilicet Rabanum & Ratramnum opponat Paſchaſio, Anonymum noſtrum neutiquàm prætermiſſurus, ſi alius à Rabano fuiſſet. Secundò Anonymi ætas cum ætate Rabani apprimè congruit; ſcripſit quippe fervente controverſiâ Paſchaſianâ, eâque adhuc recèns excitatâ de triplici Chriſti corpore. Tertiò, Herigero fuiſſe non paulò vetuſtiorem arguit, quòd ex eo multa tranſtulit Herigerus in libellum ſuum. Qui proinde in codice Gemblacenſi, cum anonymo noſtro conjungitur. Quartò, Scripſit Anonymus noſter ante Bulgarorum converſionem, quæ Nicolao I. Pontifice facta eſt; Rabanus verò iſtius temporis æqualis, biennio deceſſit ante Nicolai I. Pontificatum, ſub quo Bulgaros ad fidem Chriſti acceſſiſſe conſtat. Nec obſtat quòd hoc Opuſculum vulgaribus Epiſtolarum formulis ſit deſtitutum; cùm hæ fortaſſe à Librariis detractæ ſint, ut in aliis etiam evenit, immò etiam in ipſius Herigeri libello, qui tamen ab aliis *Epiſtola* appellatur. Hæc pluribus diducit & confirmat tùm in *Adnotatione prævia*, tùm in *Præfatione generali* ad hunc Tomum, *Sæc.* IV. *num.* lvii. lviii. lix. lx. Nihilominùs ſententiam ſuam hiſce argumentis firmatam, eruditorum judicio lubens ſubmittit vir apprimè candidus atque eruditus. Ac proinde nos rem in medio relinquimus, eruditorum judicio expendendam. Monendus eſt Lector inter Rabani Opera haberi ſub ejus

nomine ampliſſimos *in Pentateuchum Commentarios*; nempe in *Geneſin* l. IV. in *Exodum* l. IV. in *Leviticum* l. VII. in *Deuteronomium* l. IV. Soli verò *Commentarii in Geneſin* Rabani noſtri ſunt. Reliqui Walafrido Strabo Rabani diſcipulo potiùs tribuendi, qui in iis, quæ ex Præceptoris ſui ore hauſerat, proprias expoſitiones compilavit. Liquet id ex Cod. MS. in Bibliothecâ Collegii Novi apud Oxonienſes, ubi Præfat. in Exodum hæc habentur verba; *In Geneſin Commentarios edidit ipſe per ſe, quæ ſequuntur Expoſitiones in IV. libros Moyſis proficiſcuntur à Strabo, ejus diſcipulo, qui Magiſtri ſui dicta fideliter annotavit.* Inde, in codice MS. Collegii Baliolenſis, habetur *Rabanus ſuper Geneſin*, ſine Commentariis in reliquos Pentateuchi libros.

847. Vid. Ejus Epiſt. ad Wiliſind. Memorial. l. II. & alibi paſſim. Et Vit. per Alvar. oper. præfix.

EULOGIUS, gente Hiſpanus, civitate Cordubenſis, dignitate Presbyter, & paulò ante mortem electus Archiepiſcopus Toletanus: Claruit anno 847. Anno 844. Arabum ſævitiâ domo exul factus, per varia Hiſpaniæ loca, præſertim religionis ergò, S. Zachariæ Aſceterium ad radices Pyrenæorum montium, Panpelonam, Cæſaraugustam, Toletum, peregrinatus eſt. Deferveſcente Arabum tyrannide Cordubam repetiir: & ex eâ anno 851. S. Zoili Martyris reliquias ad Wiliſindum Pampelonæ Epiſcopum, amicum integerrimum, dono tranſmiſit. Eodem anno graviſſima à Saracenis Cordubenſibus contra Chriſtianos mota eſt perſecutio: in quâ Eulogius Martyribus fortiter aſtitit, ad conſtantiam monitis impulit, & ſcriptis conſolatus eſt. Mox & ipſe Romam iter meditans prehenſus & in carcerem datus. In carcere poſitus ſcriptis elucubrandis, Martyrum cauſæ adversùs calumniatores defendendæ, ac paſſionibus enarrandis deprædicandiſque, ſe totum dedit. Anno 859. cùm Lociitiam virginem Mahumetanam fide Chriſtianâ imbuiſſet, in rabiem acti Saraceni Eulogium ad tribunal rapiunt, ubi in eum minis cedere detrectantem, ac præclaram fidei confeſſionem edentem, gladio animadverti jubent. Martyrium obiit Vir ſanctiſſimus V. Id. Martii, in Baſilicâ S. Zoili à piis Chriſtianis ſepultus.

SCRIPTA.

M*Emoriale Sanctorum*, ſive *libri* III. *de Martyribus Cordubenſibus*. Qui primus hos libros in lucem edidit Ambroſius Moralis, multa ex libro primo & ſecundo de Muhammede ejuſque dogmatibus reſecuit: de quo meritò dudum conqueſtus eſt Thomas Malvenda lib. I. de Antichriſto cap. 24. Unde in editione libri hujus Romanâ locus iſte Malvendæ non comparet.

Apologeticus pro Martyribus adverſùs calumniatores.

Exhortatio ad Martyrium, ſive *Documentum Martyriale ad Floram & Mariam virgines Confeſſores.*

Epiſtolæ aliquot ad VVilisindum Epiſcopum Panpelonenſem, *ad Alvarum, & alios.*

Opera Eulogii ſtudio P. Poncii Leonis, & cum ſcholiis Ambroſii Moralis prodierunt Compluti 1574. & inter Rerum Hiſpanic. Scriptores Tom. IV. pag. 213. denique in Bibliothecâ Patr. Tom. XV p. 242.

847. ALVARUS, natione Hiſpanus, domo Cordubenſis, S. Eulogii Cordubenſis ſocius & amicus ſummus, ut ex Vitâ ejus à ſe conſcriptâ patet. Claruit anno 847. Eulogio ſuperſtes *Vitam* & *Martyrium* literis conſignavit; Vita hæc habetur Eulogii Operibus præfixa tum in editione Complutenſi, tum in Bibliothecâ Patrum, & apud Surium XI. Martii. Scripſit & Epiſtolas aliquot ad Eulogium, quæ inter Eulogii Epiſtolas locum habent, & in Biblioth. Patrum reperiuntur. Tom. XV. pag. 89 303. 306. Compoſuit etiam librum *Scintillas Patrum* dictum, quo ſententias Patrum collegit, & ſecundùm communes virtutum vitiorumque locos digeſſit. Prodiit is *Baſileæ*, ſed mutilus & abſque nomine Authoris indicante Voſſio *.

* De Hiſt. Lat. l. III. c. 4.

847. LEO IV. natione Romanus, Rodoaldi filius, in Monaſterio S. Martini educatus, à Gregorio IV. Subdiaconus, à Sergio II. Presbyter titulo SS. Quatuor Coronatorum, ordinatus, demum ad Pontificale culmen evectus anno 847. die XII. Aprilis, dilatâ ſc. ab uſque menſe Januario, quo obiit Sergius, ordinatione; quod ſine Imperiali, ut habet Anaſtaſius, authoritate Pontificem non audebant conſecrare. Eodem anno, ſeu ut alii, Anno 854. Ethelvulphum Angliæ Regem Romam advenientem ſummo honore excepit. Integrum ferè Pontificatum Baſilicis, aliiſque publicis ædificiis extruendis, civitati muris cingendæ, & adversùs Saracenorum impetus communiendæ, copiis militaribus & navalibus contra eoſdem Barbaros conſcribendis, & auxiliis undecunque conquirendis, impendit. Anno tamen DCCCLIII. habitâ Romæ Epiſcoporum LXVII Synodo, lapſos Clericorum mores reformare ſtuduit, propoſitis ac decreto Synodico ſancitis in vitæ morumque normam Capitulis XLII. depoſito quinetiam Anaſtaſio Presbytero Cardinali, eò quòd Parochiam ſuam per annos quinque contra Canonum inſtituta deſeruit, & in alienis commoratus eſt. Obiit anno DCCCLV. die XVII. Julii. Extat *Epiſtola ad Prudentium Tricaſſinum*, alia *ad Epiſcopos Britanniæ* de *Epiſcopis Simoniacis*, *aliiſque Regulis Eccleſiaſticis*; Epiſtolarum adhuc *Fragmenta* varia Concil. Tom. VIII. p. 30. *Homilia ad Presbyteros & Diaconos de cura Paſtorali*, pia planè & elegans Oratio, ac Sacerdotibus utiliſſima, ibid. p. 33.

847. Vit. Ignat. per Nicet. Græc. Lat. Conc. Tom. VIII. p. 1179. Theognoſt. libell. de cauſ. Ignat. Gr. Lat. ib. p. 1264.

IGNATIUS, patriâ Conſtantinopolitanus, Michaelis Curopalatæ, *Rangabis* dicti, Imperatoris, & Procopiæ filius. Poſt patrem Imperio privatum, juſſu Leonis Armeni exſectis virilibus, in principes inſulas quatuordecennis adhuc puer relegatus, ibi loci Monachum induit, & per 30. plùs minùs annos egit, Lector, Subdiaconus, Diaconus & Presbyter à Baſilio Pareorum Epiſcopo procedente tempore ordinatus, & Monaſterio Satyri præfectus. Anno DCCCXLVII. defuncto Methodio, ad Patriarcharum Conſtantinopolitanum promotus eſt, reclamante unà cum aliis Gregorio Syracuſarum Epiſcopo: quem adeò contempſerat Ignatius, ut conſecrationi ſuæ intereſſe inhibuerit. Tumultuantem Gregorium habitâ mox Synodo in ordinem redegit, ac Sacerdotio indignum eſſe decrevit: ſententiam tamen ſuam à Leone & Benedicto Pontificibus Romanis confirmari fruſtra poſtulavit. Graviores verò Ignatius cum Barda Michaelis Imp. avunculo inimicitias expertus eſt; quem cùm ob uxorem injuſtè dimiſſam, & conſuetudinem cum nuru initam, reprehenderat, ſacriſque ſubmoverat, effuſus ille in iram, initâque cum Gregorio Syracuſano factione, Ignatium veluti læſæ Majeſtatis reum anno DCCCLVIII. ſede ſpoliari, & in Terebinthum inſulam relegari curavit: ubi vinculis onuſtus & arcta cuſtodia detentus, fame & inedia torquebatur, de loco in locum deportatus, ubique malè habitus. Anno DCCCLXI. Photius, qui in Ignatii locum ſubrogatus fuerat, coactâ Conſtantinopoli Synodo, Ignatium præſentem ſede ſimul & gradu dejecit, mox in exilium remiſſum. Anno 867.

Baſilius

SÆC. IX. ab An. DCCC. Baſilius arrepto Imperio, Photio Patriarchatum abrogavit, & Ignatium ab exilio revocatum ſedi ſuæ reddidit: qui mox collectâ Synodo Photium Photianoſque damnavit & depoſuit. Obiit octogenarius anno DCCCLXXVIII. Extat Latinè *Epiſtola ad Nicolaum Papam* anno DCCCLXVII. data, (cujus pars prior habetur Gr. Lat. inter Acta Concilii CP. IV. Act. III.) Conc. Tom. VIII. p. 1009. *Sermo ſeu Acclamatio ad Synodum* CP. IV. habetur Lat. ibid. p. 1097. denique *Epiſtola ad Hadrianum Papam* Lat. ibid. p. 1171.

850. ERMENRICUS, Monachus Augienſis, claruit circa ann. 850. *Extat Libellus ejus ad Grimoldum Archicapellanum*, in quo de viris illuſtribus Monaſterii Sangallenſis agit: apud Mabillon. Analect. Tom. IV. p. 329.

850. WANDELBERTUS, Diaconus, & Monachus Prumienſis Ordinis Benedictini, claruit anno 850. Scripſit juſſu Marquardi Abbatis *librum unum de Vita Sanct. Goaris*, *atque* alterum *de Miraculis ejuſdem*, quorum narrationem ad annum uſque 839. perduxit. Extat uterque liber apud Surium VI. Julii, & Mabillon *Sac. Benedict.* II. pag 275. Scripſit & *Martyrologium* carmine Heroico, quod Uſuardi Martyrologio ſubjunctum prodiit curâ Joannis Molani *Lovan.* 1568. & habetur inter Opera Bedæ Tom. I. ſub titulo *Ephemeridum Bedæ*.

850. P. II. AUCTOR *Vitæ S. Remacli*, Monachus Stabulenſis, claruit imperante Lothario circa annum DCCCL. Scripſit de Vitâ & Miraculis S. Remacli Epiſcopi Trajectenſis, qui obiit circa annum DCLXIV. Opus illud primus evulgavit Jo. Mabillonius *Sac. Benedict.* II. p. 488.

850. P. II. HILDEGARIUS natione Gallus primùm S. Dionyſii prope Pariſios Monachus, dein Caroli Calvi gratiâ Meldenſis Epiſcopus factus anno DCCCL. Obiit an. DCCCLXXIV. Scripſit S. Faronis Epiſcopi Meldenſis Vitam, CXXXI. Capitula continentem; quam ex Codice MS. S. Faronis in ſuburbio Meldenſi in lucem protraxit Jo. Mabillonius *Sac. Benedict.* II. p. 606.

850. P. II. AUCTOR *Vitæ S. Chlodulfi*, circa annum DCCCL. claruiſſe videtur, etſi nullâ certa temporis notâ ejus ætas ſignari poteſt. Literis conſignavit Vitam S. Chlodulfi Metenſis Epiſcopi, anno DCXCVI. demortui, quam ex MS. cod. Cheſniano publici juris fecit Joan. Mabillonius *Sac. Benedict. II.* pag. 1043.

850. P. II. AUCTOR *Vitæ S. Marculfi* vixit, ſi quis conjecturæ locus dandus ſit, circa medium hujus Sæculi, anno DCCCL. certè ante Caroli Simplicis ætatem, ut rectè notat Mabillonius. Scripſit is, quiſquis fuit, Vitam S. Marculfi Abbatis Nantuenſis, (locus is erat apud Baiocenſes, in Provinciâ Lugdunenſi ſecundâ, ubi ipſe Marculfus Monaſterium condidit.) Extat hæc Vita, ſed ſtylo paulùm immutato, apud Sur. *Maii* 1. Sed ex Codd. MSS. ſtylo ſuo reſtitutam edidit Mabillonius Act. Benedict. Sæc. I. p. 128.

850. P. II. ALMANNUS, Monachus Altovillarenſis, claruit circa annum DCCCL. In literas miſit Vitam S. Sindulfi Confeſſoris apud Remos, quam ex MSS. codicibus Monaſteriorum S. Theoderici Remenſis, & Altovillarenſis, primus extulit Jo. Mabillonius *Sac. Benedict.* I. p. 368. Præter Syndulfi Vitam, memorat etiam Sigebertus * Gemblacenſis ab Almanno noſtro ſcripta, Vitam S. Nivardi Archiepiſcopi Remenſis, Vitam Helenæ Reginæ, & Translationem ejuſdem à Româ ad Cœnobium Altovillarenſe. Et *quia*, inquit, *ſuo tempore, Francia à Normannis vaſtabatur, exemplo Hieremiæ Prophetæ, deſolationem Franciæ & ſui Cœnobii, quadruplici planxit Alphabeto.* SÆC. IX. ab An. DCCC.

* De Script. Eccl. p. 98.

Cave Hiſt. Lit.

RUDOLPHUS, natione Germanus, Cœnobii Fuldenſis Presbyter & Monachus, vir pro Sæculi quo vixit ſtatu admodùm eruditus, Poëta & Hiſtoricus inſignis, claruit circa annum DCCCL. Obiit VIII. Idus *Martii* anno DCCCLXXV. vel ſequente. Juſſu Rabani Mauri Abbatis ſui, compoſuit Vitam S. Liobæ Virginis Biſchofheimenſis in Germaniâ Abbatiſſæ, quæ extat apud Surium *Septembr.* XXVIII. & Mabillonium *Sac. Benedict. III.* Part. II. p. 245. Vitam etiam Præceptoris ſui Rabani Mauri, Abbatis Fuldenſis & Archiepiſcopi Moguntini, quæ Rabani Operibus præmiſſa eſt. Habetur item apud Bollandum *Februar.* IV. Tom. *I.* p. 500. ubi multa de ipſis Actis, de patriâ, nominibus, ſtudiorum loco, tempore, ſociis, diſcipulis, Epiſcopis & Abbatibus, ætate & ſcriptis, conciliis, obitu, & veneratione à Doctiſſimis editoribus præmittuntur. Edidit denique Jo. Mabillon. *Sac. Benedict.* IV. Part. II. p. 1. 850. P. II.

ANONYMUS *Vitæ S. Anſelmi* auctor, Monachus Nonantulenſis tùm ex ſtylo, tùm quòd à Scriptore Sæculi IX. citetur, circa medium hujus Sæculi anno circiter DCCCL. ſi non paulò anteà, claruiſſe judicatur. Poſt ſe reliquit Vitam S. Anſelmi Nonantulani in Italiâ Abbatis primi, qui Monaſterium illud condidit anno DCCL. in eoque quinquaginta ferè annos vixit. Primus eam eruit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. II. colum 101. Fragmenta quædam Bollandiani *Mart. III.* integram ex Ughello Mabillonius *Sac. Benedict.* IV. Part. III. 850. P. II.

AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Willelmi*, circa annum DCCCL. claruiſſe videtur. Certè ipſum, quem Auctorem ſanè gravem vocat, non modò ante Sæculum XI. vixiſſe conjicit Mabillonius, ſed & veriſimile eſſe, haud longè poſt Willelmi obitum, qui diſceſſit circa annum DCCCXII. cujus res geſtas quaſi teſtis oculatus commemorat, claruiſſe. Scripſit vitam S. Willelmi, Ducis Gellonenſis in Galliâ, Monachi & Confeſſoris, quam primus in lucem edidit Car. Strengelius *Aug. Vind.* 1611. deinde Mabillonius *Sac. Benedict.* IV. Par. I. p. 70. Exhibet etiam idem Mabillonius Anonymi cujuſdem Monachi Gellonenſis libellum de miraculis S. Willelmi *ibid.* Par. *II.* p. 556. an verò ſit ejuſdem auctoris, mihi haud ſatis conſtat. 850. P. II.

AUCTOR Anonymus, Monachus Prumienſis, claruit anno DCCCLIII. Scripſit rei geſtæ teſtis oculatus, Hiſtoriam *Translationis* Reliquiarum *SS.* Martyrum Chryſanti & Dariæ, ex Urbe Româ in Galliam. Hanc, quam nonnulli Wandalberti eſſe ſuſpicantur, ex veterrimo codice Remigiano eruit Joan. Mabillonius *Sac. Benedict.* IV. Part. I. p. 611. 853. P. II.

ÆNEAS, gente Gallus, ſacri Palatii notarius, eo nomine ſubſcripſit Concilio Cariſiacenſi anno 849. & Sueſſionenſi anno 853. Anno, ut videtur, 854. vel paulò poſt Epiſcopus Pariſienſis factus eſt. Anno 859. Synodo Tullenſi, 860. Piſtenſi I. 866. Sueſſionenſi, 867. Tricaſſinæ, 869. Piſtenſi II. & Vermerienſi, interfuit. Nec diu ſupervixit. Extat ab eo circa ann. 868. ſcriptus *Liber adversùs objectiones Græcorum*, quem Dacherius edidit Spicileg. Tom. VII. p. 1. Prologum illius exhibent Conciliorum Editores Tom. VIII. p. 476. Habetur ejuſdem *Epiſtola* bre- 854.

viuſcula ad Hincmarum Remenſem Concil. Tom. VIII. p. 1898.

855. BENEDICTUS III. patriâ Romanus, Petri filius, à Gregorio IV. Subdiaconus, à Leone IV. Presbyter titulo Sanct. Calliſti, ordinatus, demum Pontifex Romanus anno DCCCLV. die I. Septembris factus, ſedem Pontificiam ab Anaſtaſio Antipapâ Ludovici Imp. favore ſubnixo ægrè extorſit; poſtquàm veſtimentis pontificalibus exutus, verberibus cæſus, & in carcerem conjectus fuiſſet: verùm ipſe tandem thronum Patriarcha invictâ populi Romani conſtantiâ atque animi obſtinatione obtinuit. Non longè poſt adeptum Pontificatum Synodum Sueſſionenſem Hincmarianam confirmavit. Obiit anno DCCCLVIII. die X. Martii. Extant *Epiſtolæ* IV. Concil. Tom. VIII. pag. 232.

HERARDUS, gente Gallus ab anno DCCCLV. Archiepiſcopus Turonenſis, anno 859. in Concilio Tullenſi I. Weniloni Archiepiſcopo Senonenſi à Carolo Rege perduellionis accuſato datus eſt judex. Anno ſequente Concilio Tullenſi II. 862. Aquiſgranenſi III. anno 866. Concilio Sueſſionenſi III. & Vermerienſi, anno 867. Tricaſſino, interfuit. Obiit anno 871. *Extant Capitula* CXL. ex corpore ſanctorum Canonum excerpta, & Presbyteris ſuis anno 858. in Synodo congregatis data, Concil. Tom. VIII. p. 627. & inter Baluzii Capitularia Tom. II. p. 1285. *Commonitorium* ad Wenilonem Senonenſem in Synodo Tullenſi datum, Conc. Tom. VIII. pag. 695. *Annunciatio de VVulfadi cauſa & Hermentrudis Reginæ coronatione in Concilio Sueſſionenſi* 3. facta, Conc. Tom. VIII. p. 830.

855. REMIGIUS, gente, ut videtur Gallus, ſummus Sacri Palatii Lotharii Imperatoris Magiſter, ſeu Capellæ Regiæ Præſes; ac Lotharii deinceps favore poſt Amulonis mortem Archiepiſcopus Lugdunenſis; quo tamen anno dignitatem iſtam obtinuerit, parùm conſtat. Anno 855. Concilio Valentino præfuit; in quo lapſam Gotteſchalci cauſam, quam magno ſemper ſtudio tutatus eſt, decretis Synodicis in integrum reſtitui, & Concilii Cariſiacenſis Canones contra Gotteſchalcum ſexennio ante latos damnari, effecit. Anno 859. Epiſcoporum Synodo in Ademantunno Lingonum collectæ præfuit, in quâ Canones Valentinos comprobari, & Joannis Scoti Capitula XIX. damnari curavit. Decreta iſta Synodica poſt quindecim dies Remigius unà cum Coepiſcopis ad Concilium Tullenſe ad Saponarias detulit, & tribus Regibus Carolo Calvo ejuſque Nepotibus Carolo & Lothario oblatos in Concilio relegi obtinuit. Hinc grave ortum eſt jurgium Remigium inter & Hincmarum, qui Canones etiam Cariſiacenſes relegi effecit. Nil Synodicè decretum; res in aliud Concilium rejecta. Remigius verò noſter anno 866. Sueſſionenſi, 869. Vermerienſi, 870. Attiniacenſi, 871. Duziacenſi, 873. Cabilonenſi I. 875. Cabilonenſi II. Conciliis interfuit. Obiit V. Cal. Novembris quo verò anno mihi non ſatis eſt compertum.

SCRIPTA.

Liber de tribus Epiſcoporum Epiſtolis, ſeu *Reſponſio Eccleſiæ Lugdunenſis nomine facta adverſus Hincmari, Rabani, & Anonymi Epiſcopi Epiſtolas.* Scriptus circa annum 855.

Libellus de tenendâ immobiliter Sanct. Scripturæ veritate, & SS. orthodoxorum Patrum authoritate fideliter ſectandâ, ſeu *Cenſura Eccleſiæ Lugdunenſis Capitulis IV. Synodi Cariſiacæ oppoſita*, anno, ut videtur, 854. ſcripta.

Abſolutio cujuſdam Quæſtionis De generali per Adam damnatione & ſpeciali per Chriſtum ex eadem ereptione Electorum, quam eodem, quo *liber de tribus Epiſtolis*, tempore ſcriptam eſſe probabile eſt. Opuſcula iſta habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XV. & apud Gilb. Manguinum collect. ſcript. de *Prædeſtinat. & Gratia* Tom. I. Part. II. p. 67. ſubjectis libro *de III. Quæſtionibus* Andreæ du Vallii Notis.

Cæterùm Remigio noſtro ab Uſſerio aſcribitur, & ſub illius nomine in Bibliothecâ prodiit *Commentarius in Epiſtolas D. Pauli*, qui Haymoni vulgò, ac potiori quidem jure tribuitur. De eo monet Uſſerius Commentarium in Epiſtolam ad Hebræos nec Remigii nec Haymonis eſſe, ſed Primaſio deberi.

HINCMARUS, gente Gallus, in agro Bononienſi natus, Hincmari Remenſis ex ſorore Nepos; avunculo bonis literis & moribus inſtituendus puer adhuc datus eſt. Poſtquàm annis maturuit, admovetur ad negotia, ab avunculo ad Regem, à Rege in Gothiam, legatus. Anno circiter 856. defuncto Pardulo in ſede Laudunenſi avunculi gratiâ ſuffectus eſt, & in Eccleſia Remenſi, utpote Metropolitanâ ordinatus. Epiſcopus factus primò quidem Hincmaro Remenſi, & ut avunculo & ut Metropolitano ſuo, morem geſſit; eique in frequentibus Synodis contra Rothadum Sueſſionenſem habitis aſtitit: poſteà verò ſuperbiâ & ambitione inflatus, nota Metropolitani jura ei denegavit. Adminiſtrationem Palatii, & Abbatiam extra provinciam ſitam, eo inconſulto accepit: ad Synodos crebrò evocatus venire renuit: ab avunculo aliiſque Epiſcopis excommunicatos in communionem recepit: aliorum Epiſcoporum ſubditos excommunicavit. Hinc ulteriùs graſſatus, famam avunculi carpere; ne præſentem quidem ſalutare vel intueri; calumniis inſectari; poſtulare ut ſua ipſe ſcripta concremaret; illum degradatione dignum eſſe clamare, idque ſe effecturum minari; denique nihil non agere, quo avunculum divexare, & Metropolitani jugum excutere poſſet. Nec intra hoſce limites ſtetit effrænis audacia. Regi etiam injurius fuit, cujus ille poteſtatem ludibrio habuit; defectionem etiam ad Lotharium Nepotem meditatus. Arrepto quinetiam civili gladio, inſana ſua decreta armatâ manu exſequi ſolebat; quoſque ſacris ſubmoverat, bonis ſpoliare. Verbo dicam: impotentiſſimum & in Eccleſiâ & in republicâ tyrannum egit, belli fax, diſſidiorum præco. Tali ingenio vir præditus à turbis quieſcere non potuit. Propiorem verò turbarum anſam ſuppeditavit villa Pauliacum, à ſede Laudunenſe olim abreptum, à Carolo Rege Hincmaro Epiſcopatum ineunti redditum, ab Hincmaro poſteà Regi traditum, ut id Nortmanno cuidam Aulico in beneficium daret. Prædium iſtud Vir leviſſimus anno 868. à Nortmanno repetiit; reddere abnuentem excommunicavit; & armatâ familiâ ſuâ non eo ſolùm prædio, ſed bonis omnibus direptum exuit. Nondum ſatiatus, Nortmannum tanquam raptorem & ſacrilegum apud Pontificem accuſat. Hinc literas à Pontifice ad Remenſem Metropolitanum impetrat: quibus iſte Nortmannum Comitem excommunicare jubetur. Abnuit id, cui cauſæ injuſtitiam probè novit, Hincmarus Remenſis. Noluit id etiam fieri Carolus Rex, in Nortmanni & juſtitiæ partes propenſior. Fremit Hincmarus Laudunenſis; & avunculum ſimul ac Regem ſacrilegii & contemptæ Sedis Apoſtolicæ apud Pontificem accuſat. Eodem circiter tempore major acceſſit malorum

lorum ſeges. Hincmarus enim levi quadam de cauſa univerſos Diœceſeos ſuæ Clericos excommunicat. Clerici Hincmarum Remenſem Metropolitanum appellant. Iſte Clericos cenſurâ ſolvit; & communioni miniſterioque ſuo reſtituit. Exardeſcit ſtatim Laudunenſis: ingentes iratum moles verſat: minas ubique ſpargit. Tantas furias Synodo coercendas eſſe cenſuit Carolus Rex. Anno igitur 869. res ad Synodum defertur. Piſtenſem indicit Carolus: Hincmarum accerſit. Ire abnuit præfractè Hincmarus: quin & Regem multoſque Epiſcopos & Magnates palam excommunicat. Ei tamen à Rege atque Optimatibus in Colloquio Piſtenſi facti veniam authoritate ſuâ impetrat avunculus: remque totam Synodo judicandam committi obtinet. Indicitur Synodus Vermeriæ habenda VIII. Cal. Maii. Adeſt Hincmarus; cumque crimina ſibi objecta diluere non poſſet, appellatione ad Romam interpoſitâ effugium quæſivit. Cenſuram quidem Synodi ea arte evaſit: ipſe verò à Rege veluti in carcere detentus fuit prope Silvacum in parochia Laudunenſi. Anno ſequente Synodus frequens eadem de cauſa in Attiniaco palatio convenit. Adfuit Hincmarus noſter, (licèt antea duplici libello, inſulſo uno, comptiori altero, appellationem ſuam confirmare fruſtra molitus eſſet) & à Rege rebellionis, ab avunculo contumaciæ, à Nortmanno injuriæ, à Clericis ſuis injuſtæ excommunicationis, à laicis ſubditis tyrannidis, accuſatus eſt. Rem quidem cum Rege & avunculo tranſegit, præſtito utrique novo fidei juramento, pro reliquis cauſis terminandis tres Epiſcopos ab avunculo deſignatos judices & ipſe admiſit. Mox tamen judicium detrectans, Pontificem Romanum iterum appellat. Summo interim animi ardore Hadrianus Papa ei apud Regem & avunculum tam precibus quàm minis patrocinatur. Anno 871. Carlomanni rebellis contra Regem arma moventis partes non obſcurè ſectatus eſt; & excommunicationi contra eum ab avunculo latæ ſubſcribere recuſavit. Eodem anno habita eſt Synodus Duziacenſis; in quâ acriter à Carolo Rege & Hincmaro avunculo accuſatus eſt: & ad Synodum adductus, præſens interrogatus, auditus, convictus, & quantumvis Romam appellans & recuſans judices, unanimi Epiſcoporum ſuffragio damnatus fuit, & ſede depoſitus. Sede ejectus, cùm novis rebus indies ſtuderet; anno circiter 876. à Carolo Calvo, Imperatore jam facto, in exilium ejectus eſt, vinculis conſtrictus, in cuſtodiam datus, & poſt biennium excœcatus. Anno 878. poſt Caroli mortem à Joanne VIII. Pontifice in Galliam profecto, habito Trecis Concilio excommunicatione ſolutus eſt, ad Miſſam canendam admiſſus, & aliquâ parte redituum Eccleſiæ Laudunenſis donatus. Obiit ante annum 882. ſuperſtite adhuc avunculo. Hæc ferè omnia ad illuſtrandam hujus temporis Hiſtoriam, partim ex Hincmari Remenſis Operibus, partim ex Opuſculis à Lud. Cellotio editis, non indiligenter collegimus.

SCRIPTA.

Epiſtola VI. ad Hincmarum Remenſem*, à Jacobo Sirmondo inter Opera Hincmari Remenſis editæ Tom. II. p. 335. 340. 341. 351. 608. 644.

Collectio altera ex Epiſtolis Romanorum Pontificum pro appellatione ſua, Hincmaro Remenſi apud Gundulfi villam anno 870. miſſa per VVenilonem Archiepiſcopum. Extat ibid. p. 355.

Schedula Epiſcopis & per eos Regi porrecta apud Piſtas de appellatione à ſe ad ſedem Romanam interpoſitâ.

Cave Hiſt. Lit.

Satisfactio per Odonem Epiſcopum ad Carolum Regem miſſa. Bina iſta Opuſcula Notis illuſtrata unà cum aliis edidit Ludovicus Cellotius Pariſ. 1658. 4°. Cl. Labbeo Conc. Tom. VIII. inſerta p. 1760.

Reclamatio & Proclamatio in Concilio Tricaſſino II. anno 878. facta. Extat Conc. Tom. IX. p. 315.

ANGELOMUS Luxovienſis in Burgundiâ Cœnobii Monachus, Ordinis Benedictini, claruit anno 856. 856.

SCRIPTA.

S*Tromata in libros* IV. Regum, ſeu Commentarii juſſu Drogonis Epiſcopi ex Veterum Patrum ſcriptis contexti.

Enarrationes ſeu Stromata in Cantica Canticorum, juſſu Lotharii Imp. collecta.

Prodierunt Angelomi Opera *Colon.* 1530. *Romæ* 1565. & in Bibliothecâ Patrum Tom. XV. p. 307.

BERTHARIUS, natione Gallus, ex Regio Francorum genere ortus in Monaſterio Caſinenſi vitam Monaſticam amplexus eſt, tantâque virtutis famâ excoluit, ut poſt Baſſatii mortem anno circiter 857. communi Monachorum ſuffragio Abbas electus ſit. Duram ſanè provinciam nactus eſt, Saracenis prædonibus Italiam ferro flammaque tunc temporis devaſtantibus; à quorum incurſu, ut tutum præſtaret Caſinum, ipſe Monaſterium muro cinxit; ac turribus & propugnaculis communivit: & ad montis Caſini radices Urbem S. Germani exſtruxit. Suſcepto ſæpiùs in Galliam itinere, ſuppetias Italiæ contra Saracenos dari à Ludovico Imp. petiit & obtinuit: ſemel etiam per literas evocatum in Monaſterio ſuo hoſpitio excepit, & in Apuliam adversùs Saracenos arma moventem ſecutus eſt. Anno 879. Romam profectus, Landulpho Epiſcopo Capuano à civibus per ſeditionem ejecto authoritate ſuâ apud Joannem VIII. Pontificem patrocinatus eſt, ne Italiæ vires mutuis diſſidiis diſtraherentur veritus. Anno 884. Saraceni Caſinum expugnarunt; & Bertharium Abbatem ad altare Miſſam facientem obtruncarunt XI. Cal. Novembr. 857. Chron. Caſin. l. 1. c. 35. Petr. Diac. de Vir. Ill. Caſ. c. 12. Trith. Cat. p. 57. Ill. Caſ. c. 12. p. 20. Ant. Scip. Elog. Caſ. p. 57.

SCRIPTA.

Q*Uæſtiones in utrumque Teſtamentum, Conciones ad Monachos in Divorum Natalitiis habita, De Medicina libri duo, De Grammatica plures.* Metro imprimis multa atque eleganter conſcripſit. Ex omnibus ejus ſcriptis ſupereſt Opus primò loco memorandum, viz. Ἀντικειμένων ſive *Contrariorum in ſpeciem locorum utriuſque Teſtamenti* libri II. qui ſub Juliani Toletani nomine in Bibliothecis Patrum habentur, & Anonymi prodierunt *Baſil.* 1530. *Colon.* 1533. 8°. à nonnullis etiam Richardo Cluniacenſi, ab aliis Salviano Maſſilienſi aſcripti. Verùm id rectiùs Berthario noſtro vindicat Joannes Baptiſta Marus, * tum Leonis Oſtienſis †, qui tale Opus ſcripſiſſe Bertharium prodit, authoritate ſubnixus, tum fide Codicis MS. pervetuſti Longobardicis literis ſcripti in Bibliothecâ Anicianâ, qui Berthrii nomen prætulit. * Annot. ad Petr. Diac. de Viris Illuſtr. Caſinenſ. p. 33. † Chronic. Caſin l. I. c. 35.

Verſus de Vita, obitu, ac Miraculis S. Benedicti, aliique ad Angelbergam Auguſtam, quorum meminit Petrus Diaconus Cap. 12. habentur inter Proſp. Martinengi Poëmata Rom. 1590. & apud Arnold. Wion. ad Martyrol. Benedict. Martii XXI.

Sermo de S. Luca Evangeliſta, à Petro item Diacono memoratus, in breviario Ord. S. Benedicti habetur.

Sermonum & Homiliarum liber I. Servatur MS. in Biblioth. Caſin. Num. 107. indicante J. B. Maro, Not. ad P. Diac. pag. 22. ubi etiam meminit *Sermonis de S. Matthia Apoſtolo*, nec non alterius de S. Romano Abbate, ubinam verò deliteſcant non dicit.

858. JOANNES, ERIGENA & SCOTUS dictus, quem alii Anglum apud Ergene in confiniis VValliæ natum, alii Scotum ex oppido Aire oriundum, alii Hiberniam Eri ſeu Erin olim dictam, natalem habuiſſe, contendunt. Claruit anno 858. Relictâ * Patriâ in Galliam tranſiit; & ob ingentem eruditionis famam à Carolo Calvo ſumma dignatione ſuſceptus eſt, inter familiares adlectus, & in rebus tam ſeriis quàm ludicris individuus menſæ & cubilis ſocius factus. Anno circiter 850. fervente controverſiâ Prædeſtinatianâ contra Gotteſchalcum ipſe calamum acriter ſtrinxit, ſcripto de Prædeſtinatione libello ad Hincmarum Remenſem & Pardulum Laudunenſem, quem Prudentius Tricaſſinus & Florus Lugdunenſis ſtatim oppugnârunt. Damnato dogmate Gotteſchalciano magnam tamen & ipſe Joannes invidiam paſſus eſt, quam paradoxis ut plurimum dogmatibus Philoſophicis immenſæque apud Regem gratiâ, ſibi utplurimùm conflavit. Sive iſtam igitur defugiens, ſeu ab Alfredo Rege ad reſtaurandam in Anglia rem literariam evocatus, certè anno 877. poſt Caroli Calvi, Mecænatis optimi, mortem in Angliam transmeavit; & ab Alfredo Rege in Academia Oxonienſi à ſe ſive recens fundata, ſeu reſtituta, artium liberalium, Geometriæ imprimis & Aſtronomiæ, ſtudio præfectus fuiſſe dicitur. Poſt triennium natâ inter Academicos Oxonienſes diſcordiâ Malmesburium receſſit, & in celeberrimo illo Cœnobio ludum literarium aperuit; ubi demum anno 883. (rejiciunt id alii in 886.) à diſcipulis, inflexam morum duritiem & gravitatem ægrè ferentibus, ſtylis, & graphiis confoſſus interiit IV. Id. Novembr. Corpus ejus, teſte Matthæo Florilego, in B. Laurentii Baſilica humili quidem loco ſepultum eſt. Ubi verò ſuper ejus Sepulturam divinitùs cecidit radius ignis cœleſtis, Monachi his revelationibus admoniti, in majorem Eccleſiam tranſtulerunt: & ad ſiniſtram Altaris partem loco magis honorabili condiderunt. Certè Martyribus & Sanctis poſt mortem annumeratus locum in Martyrologio Romano per multa tenuit ſæcula; donec tandem, heu infœlix! ab oculatioribus Pontificiis Tranſubſtantiationi contraria ſenſiſſe deprehenſus, deleto nomine eximeretur. Doctrinam ejus & pietatem egregiè deprædicat Anaſtaſius Bibliothecarius in Epiſtola ad Carolum Calvum. *Mirandum eſt*, inquit, *quomodo vir ille barbarus (qui in finibus mundi poſitus, quantò ab hominum converſatione, tantò credi potuit alterius linguæ dictione, longinquus) talia* [viz. Dionyſii Opera] *intellectu capere, in aliamque linguam transferre voluerit. Joannem innuo Scotigenam virum, quem auditu comperi per omnia ſanctum. Sed hoc operatus eſt ille artifex ſpiritus, qui hunc ardentem pariter & loquentem fecit. Niſi enim ex gratia ipſius igne charitatis flagràſſet, nequaquam donum linguis loquendi proculdubio ſuſcepiſſet.*

* Matth. VVeſtm. Flor. Hiſt. ad an. 883. p. 253.

SCRIPTA.

DE *Diviſione Naturæ, ſeu de rerum Naturis* libri V. De hoc opere hæc olim notavit Rogerus Hovedenus * noſter, cujus ve[illegible] mutuatus eſt Matthæus VVeſt[illegible] † "compoſuit "librum, quem περὶ Φυσικῶν μερισματ❧, i. e. de *Naturæ Diviſione*, intitulavit, propter perplexitatem "quarundam quæſtionum ſolvendarum, benè utilem: Si tamen ignoſcatur ei in quibuſdam in quibus à Latinorum tramite deviavit, dum in Græcos acriter oculos intendit, unde & hæreticus "à quibuſdam putatus eſt. Sunt enim reverà in "hoc libro perplurima, quæ niſi diligenter diſcutiantur, à fide Catholica abhorrentia videantur.

* Annal. ad an. 883. fol. 234. p. 2.
† Loc. cit.

Ambigua S. Maximi, ſeu *Scholia ejus in difficiles locos S. Gregorii Nazianzeni*, Latinè verſa. Prodierunt ſimul bina iſta Opera typis impreſſa *Oxon.* 1681. fol.

De Prædeſtinatione Dei contra Gotteſchalcum liber, à Gilberto Mauguin. editus *Vindic. Prædeſtinationis & Gratiæ* Tom. I. p. 103. Ex hoc libro XIX. Capitulorum Summulæ, quæ Lotharii Imp. juſſu olim collectæ, ad Carolum fratrem per Ebbonem Gratianopolitanum Epiſcopum miſſæ, in Palatio Vermerienſi anno DCCCLIII. traditæ, & à Prudentio Tricaſſino & Floro Lugdunenſi poſteà refutatæ ſunt; habentur *in Hiſtoria Gotteſchalci* Uſſeriana cap. 19.

Opera S. Dionyſii Areopagitæ quatuor, (viz. *De Cæleſti Hierarchiâ*, *de Eccleſiaſticâ Hierarchiâ*, *de Divinis Nominibus*, *de Myſticâ Theologiâ*) in Latinam Linguam converſa, verſione Carolo Calvo Imp. nuncupata. Hanc *Verſionem* nimiâ Græci Sermonis affectatione vitiatam, adeóque Latinis haud ſatis eſſe intelligibilem, dudum obſervavit prædictus Florilegus. Prodierunt ex his aliqua in editione Operum S. Dionyſii *Colon.* 1536. Omnia verò, teſte Labbeo * in Bibliotheca Collegii Societatis Jeſu Bituricenſis MSS. habentur. Præfationem verſionis iſtius duplicem ad Carolum Calvum, metricam alteram breviorem, alteram proſaicam prolixiorem edidit Cl. Uſſerius *in Epiſtolarum Hibernicarum* Sylloge p. 57.

* Differt. de Script. Eccl. Tom. I. p. 67.

Excerpta de Differentiis & ſocietatibus Græci Latinique verbi, quæ inter Macrobii ſcripta feruntur, ex fuſioribus Macrobii ſcriptis à Joanne noſtro deflorata eſſe cenſent Uſſerius & Pithæus.

Liber de Corpore & ſanguine Domini interiit, quem Caroli Calvi juſſu conſcripſit, Ratramni ſententiæ ubique conſonum, atque eo nomine à Synodo Vercellenſi anno 1050. damnatum, ut ex Berengarii Epiſtola ad Richardum à Dacherio † evulgata patet.

† Spicileg. Tom. II. p. 510.

Cæterùm multa alia Erigenæ Opera recenſet Baleus, quæ an unquam ab eo ſcripta fuerint parum conſtat; minùs adhuc an MSS. forſan alicubi deliteſcant.

NICOLAUS, natione Romanus, Theodori Regionarii filius, à Sergio Papa Subdiaconus, à Leone Diaconus ordinatus, Benedicto mortuo an. DCCCLVIII. Eccleſiæ Romanæ Pontifex electus eſt, & præſente Ludovico Imp. die XXV. Martii conſecratus. Anno ſequente à Photio Patriarchâ CP. nuper facto literis interpellatus, anno 860. ad cauſam ejus inveſtigandam legatos Conſtantinopolim miſit. Anno DCCCLXI. Photium, Conciliumque CP. ab eo habitum, ſugillare, & Ignatio palàm patrocinari cœpit. Eodem anno habitâ Synodo Lateranenſi Joannem Archiepiſcopum Ravennatem injuriæ & rapinæ à civibus ſuis accuſatum in judicium vocavit; & venire abnuentem communione privavit. Mox etiam à Ravennatibus exoratus, Ravennam profectus eſt, & Joannem diu licèt tergiverſatum civibus ſatisfacere, contumaciæque ſuæ pœnitentiam agere, & veniam poſtulare coegit, pœnitentem communioni reſtituit. Anno DCCCLXII. acriùs contra Photium inſurrexit habitâque Romæ Synodo pullulantem tunc temporis Theopaſchitarum hæreſim damnavit. Eodem 858.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

anno divortium Lotharii Regis indignatus, & à Teutbergâ Reginâ injuſtè uti credi voluit, repudiatâ appellatus, ſumma imis miſcuit, nihil intentatum relinquens, quo aut Teutbergæ cauſam tutaretur, aut Lotharium Regem à propoſito abduceret, adeò ut anno ſequente Synodum Metenſem damnaret, & Theutgadum Trevirenſem ac Guntharium Colonienſem Archiepiſcopos à Synodo ad Romam legatos excommunicaret. Eodem anno 863. collecto Romæ Concilio Photium excommunicavit & damnavit; & Rothadum Epiſcopum Sueſſionenſem ab Hincmaro Remenſi depoſitum ſedi ſuæ reſtitui, & Romam judicandum remitti crebris literis mandavit. Anno 864. habitâ Romæ Synodo Rodoaldum Epiſcopum Portuenſem, legatum ſuum tum in Oriente tum in Gallia, ſede & communione ſubmovit, aliamque Synodum de cauſâ divortii Lotharii Regis terminandâ fruſtra indixit. Anno 865. convocatâ Romæ Synodo, Rothadum præſentem communioni reſtituit, ſedi Sueſſionenſi reſtituendum decrevit, & in Galliam Synodico decreto ac literis ſuis communitum dimiſit, anathema omnibus ei deinceps adverſantibus comminatus. Acriùs eodem tempore contra Michaelem Imp. & Photium exarſit, illiuſque ſcripta flammis palam mandari juſſit. Anno 866. Michaeli Bulgarorum Regi fidem Chriſtianam nuper ſuſceptam gratulatus eſt, quæſtionibus CVI. ab eo propoſitis reſponſo ſatisfecit, & ad fidem apud Bulgaros confirmandam Paulum Populonienſem & Formoſum Portuenſem Epiſcopos legavit. Eodem anno Waldradum Teutbergæ pellicem excommunicavit, Wulfadum & ſocios in Concilio Sueſſionenſi depoſitos dignitati ſuæ reſtitui juſſit; & à Photio anathemate percuſſus eſt. Obiit anno 867. die XII. Novembris. Extant *Epiſtolæ* LXX. Concil. Tom. VIII. pagin. 268. aliæ XXIV. ibidem pagin. 480. Fragmenta aliarum *Epiſtolarum* VI. ibidem pagin. 514. *Reſponſa ad Conſulta Bulgarorum* Capitulis CVI. conſtantia, ibidem pagin. 516. *Decreta* ſeu *Reſcripta* de rebus variis in XXII. titulos diſpertita, idem pagin. 550. *Appendix Epiſtolarum ſecunda* Epiſtolas IV. complectens, ibidem pag. 563. Cæterùm Nicolai noſtri Epiſtolæ ſeorſim prodierunt *Romæ* 1542. fol.

858.

Phot. in Epiſt. paſſim. Nicet. in vit. Ignat. Theog. libell. de Igna. Baron. Tom. X. ebe an. 858. Hanck. de Script. Byzant. par. I. c. 18. §

PHOTIUS, ortu, ut videtur Conſtantinopolitanus, Taraſii Patriarchæ nepos, parentes habuit generis ſplendore illuſtres, & quos martyrium [forſan ob cauſam imaginum] nobilitaverat. Genere, doctrinâ, virtute, conſpicuus, ad ſummas reipublicæ dignitates, quamprimùm maturuit, aſcendit; factus Protoſpatharius ſeu regiorum ſatellitum dux, Protoſecretarius, & Senatûs CP. princeps; adeóque Imperatoris nomine ad Aſſyrios legatione functus. Anno 858. dejecto Ignatio, & oblato ab eo, ſeu ſponte, ſeu metu, abdicationis libello, cùm de ſucceſſore ageretur, Photium τὸν ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ γνώσει πολλὰ φημιζόμενον, fatente Michaele Monacho, cauſæ Photianæ aliter minimè favente magnoperè reluctantem tum Aulici tum Clerici in Patriarchatum Conſtantinopolitanum elevarunt, ipſo Domini die natali conſecratum. Certè ad hoc munus ſubeundum, quicquid fingant Ignatiani, ſe per vim quandam adactum eſſe ipſemet non modò in Epiſtola ad Hadrianum Papam, ſed & privatis ad ipſum Bardam literis, ſeriò conqueſtus eſt. Quo tamen non obſtante, Ignatiani in æde S. Irenes congregati Photium ejuſque ſequaces damnarunt: Photianis mox in Synodum collectis par pari rependentibus. An. 861. habita eſt Conſtantinopoli Epiſcoporum CCCXVIII. Synodus, in quâ ſolenni ſententiâ deponitur Ignatius: cui aderant & conſenſerunt legati Pontificii Rodoaldus Portuenſis & Zacharias Anagninus Epiſcopi.

Vid. Photii Epiſt. 6. p. 69.

Etſi poſtea ipſe Nicolaus Papa conſenſum denegarit, peſſima convicia minaſque quotidie in Photium jaculatus. His acceſſit nova Nicolai in Photium odii ratio, cauſa nempe Bulgarorum, quos miſſis illuc anno 866. prædicatoribus ſedi Romanæ arripere molitus erat. His interim Photius, utpote ſedi ſuæ ſubditos, cui ſe nuper ultrò ſubjecerant, ſedi ſuæ ſtrenuè vindicavit. Anno 867. ad imperium evectus Baſilius Macedo, Photio non leviter infenſus, quod ob Michaelis Imp. cædem acriter ab eo correptus fuerat, & ſacra communione ſubmotus, revocato Ignatio, Photium throno Patriarchali dejecit. Anno 869. convocato Conſtantinopoli Concilio Epiſcoporum CII. quod pro Oecumenico VIII. habent Pontificii, Photium Photianoſque damnant & deponunt Ignatiani; & ut modo quodam inſolenti res ageretur, Synodali ſententiæ calamis non modo atramento, ſed ipſo ſanguine ſacramentali tinctis ſubſcripſerunt. Quo facto Photius in exilium eſt actus, cognatis, familiâ, amicis, omni denique humano miniſterio, & quos ipſâ vitâ cariores habuit, libris exutus Καινὸν τοῦτο (inquit) καὶ παράδοξον, ἡ νῦν καθ' ἡμῶν ἐπινενοημένη τιμωρία, *& hoc certe novum & paradoxum, recens in me excogitatum ſupplicium.* Tandem Baſilius veteris amicitiæ memor, cum Photio in gratiam redire cœpit, quem mortuo paulò poſt Ignatio, anno 878. ſedi ſuæ reſtituit. Nec hoc contentus Joannem VIII. Romanum Pontificem illi reconciliavit. Photium proindè Pontifex in communionem recepit omnia adverſus eum ejuſque ſequaces decreta irrita fecit; Paulum Anconitanum & Eugenium Oſtienſem legatos Conſtantinopolim miſit; ubi collecto anno 879. Epiſcoporum CCCLXXIII. Concilio interfuerunt. Omnia hic in Photii gratiam ceſſerunt, ipſe pro legitimo Patriarcha ab omnibus agnitus, reſciſſa in contrarium decreta, antiqua ſedis CP. privilegia confirmata, condito etiam Canone, ut omnes à Joanne Pontifice Romano damnati, à Photio etiam damnarentur; à Photio damnati, à Joanne etiam anathemati ſubjicerentur. Hanc ſolummodò Synodum Photianam Oecumenicam VIII. agnoſcunt Græci, cujus Acta ex Joannis Becci Patriarchæ CP. codice exſcripta primus Gr. Lat. extulit Gulielmus Beveregius *Pandect. Canonum* Tom. II. Anno 886. Photius inſidiarum unà cum Theodoro Santabareno adversùs Leonem Aug. Baſilii filium initarum falsò inſimulatus, ab Imperatore mox ſede pulſus, in Harmonianorum Monaſterium relegatus eſt; ubi non diu poſtea obiiſſe videtur, in Heremiæ Monaſterio ad Merdoſagarem ſepultus. Vir, ut cætera taceam, infinitæ lectionis, ſtupendæ eruditionis, omnium non ſui modò, ſed & omnium penè ſæculorum doctiſſimus, librorum helluo voraciſſimus, Cenſor κριτικώτατος. Nemo Bibliothecam ejus vel ſemel inſpexerit, quin Hiſtoricum ſummum, Philologum inſtructiſſimum, Criticum perſpicaciſſimum, ſtatim deprehenderet. Teſtantur accuratam Juris peritiam tot ſolertia ad interrogationes propoſitas reſponſa; prudentiam politicam liber *de Officio Principis*, ut de rebus geſtis nil dicam. Legantur ejus Epiſtolæ; videbis ipſum Philoſophica, Medica, Mathematica, Theologica, ad amuſſim tenuiſſe. Verùm id apud omnes in confeſſo eſt, & fortè ſolus eſt Philippus Brictius *, qui Photium literis ſæcularibus clarum, divinarum fuiſſe ignarum affirmavit, reclamante totâ Doctorum caveâ, totque ejus ſcriptis ſummâ ſacrarum literarum, & rei Theologicæ peritiâ refertiſſimis. De ingenio ejus & ſcientiâ externâ, audiatur unicus Nicetas David †, Photio aliàs non ſatis æquus.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

Vide Leonem Gram. in Chronographia, & Joelem in Hiſt. Compend.

Epiſt. 97. ad Baſil. Imp. p. 137. Leo Gram. in Chronograph. Joan. Curopal. in Compend. Zonar. Annal. Tom. 3.

* Annal. ad an. 858.

† Vit. Ignatii p. 1198.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

Tandem, inquit Photium *Patriarcham deſignans*: ἦν δὲ οὗτος ὁ Φώτιος οὐ τῶν ἀγενῶν τε καὶ ἀνωνύμων ἀλλὰ καὶ τῶν εὐγενῶν κατὰ σάρκα καὶ περιφανῶν: *Homo erat ſane minime obſcurus & ignobilis, ſed claris & illuſtribus oriundus natalibus, rerumque civilium & politicarum uſu, prudentiâque & ſcientiâ omnium tunc temporis clariſſimus. Grammatica enim literatura & carminis pangendi, dicendique laude, quin & Philoſophia, & Medicina, & omnium propè liberalium diſciplinarum externarum ſtudiis cognitioneque tantopere florebat, ut ævi ſui facilè princeps haberetur, imò & cum Veteribus certare poſſet.* Πάντα γὰρ συνέτρεχεν ἐπ' αὐτῷ, ἡ ἐπιτηδειότης τῆς φύσεως, ἡ σπουδὴ, ὁ πλοῦτος, δι' ὃν καὶ βίβλος ἐπ' αὐτὸν ἔρρει πᾶσα, πλέον δὲ πάντων ὁ τῆς δόξης ἔρως, δι' ὃν αὐτῷ καὶ νύκτες ἄϋπνοι περὶ τὴν ἀνάγνωσιν ἐμμελῶς ἐσχολάζοντο. *Omnia quippe in illo concurrerant, aptitudo quædam & naturæ vis ac fœlicitas, ſtudium, opes, quibus ſibi librorum omnium maximam copiam comparabat: & quod præ cunctis, gloriæ laudiſque cupido, quâ incenſus totas noctes, ut lectioni aſſiduè vacaret, ducebat inſomnes.* Mitto Recentiorum encomia, numero & pondere infinita; notiſſimum præ aliis Elogium ipſi tribuit, qui de hujuſmodi rebus optimè judicare novit. Dan. Heinſius, *Diſſert. de Critica Veterum*, p. 166. quod ne nimius ſim, hùc non transferam.

OPERA EDITA.

Μυριόβιβλον, ſive *Bibliotheca*, à Photio adhuc Laico ſcripta, in quâ CCLXXX. Veterum opuſcula lecta, excerpta, & accuratè dijudicata continentur. Nobile, ſi quod aliud, eruditæ vetuſtatis promptuarium; quo tot ſecundæ poſt naufragium tabulæ, tot aurea melioris ævi monumenta, ex parte ſaltem nobis conſervantur. Opus, in quo ingenii acumen, judicii gravitatem, legentis induſtriam, an lectionis varietatem quis magis admiretur, haud facilè dixerim. Interim notari meretur, hanc quam nos habemus Bibliothecam, longè majoris operis ſolummodò partem videri, ea ſc. ſolummodò quæ abſente Taraſio fratre, recitata fuerant, ut ipſe Photius Epiſtolâ ad Taraſium Bibliothecæ præfixâ non obſcurè indicat. Legit utique & excerpſit vir eruditiſſimus infinita alia aliis temporibus præſente Taraſio recitata, unde nil mirum in hoc Opere Ignatium, Papiam, Ariſtidem, Theophilum, Hegeſippum, Athenagoram, Julium Africanum, Gregorium Thaumaturgum, Dionyſium Alexandrinum, Gregorium Nazianzenum, alioſque maximi nominis Scriptores, quà ſacros, quà profanos, nullum habere locum, in aliâ, ut videtur, Collectione recenſitos, cujus fortaſſe Συναγωγήματα erant Eclogæ illæ Philoſtorgianæ, quas hoc demum ſæculo edidit Gothofredus. Primus hanc Bibliothecam Græcè cum notis edidit David Hæſchelius *Auguſtæ-Vindel.* 1601. fol. Gr. Lat. deinde prodiit cum Hæſchelii notis, Schotti verſione & notis, *Geneva* 1613. fol. *Rathomagi* 1653. fol. Cæterùm monendus eſt lector, verſionem Latinam his editionibus affixam, etſi Andreæ Schotti nomen præferat, oravam eſſe, fallacem, & Schotti nomine prorſus indignam.

Epiſtolæ CCXLVIII. unà cum Auctuario V. aliarum de rebus in jure Canonico Orientalium dubiis, ex verſione & cum notis Richardi Montacutii noſtratis Gr. Lat. prodierunt *Londini* 1651. fol.

Epiſtola ad Archiepiſcopum Aquileienſem invenitur Gr. Lat. in Auctario noviſſimo Combefiſii *Pariſ.* 1672. Lat. apud Baronium ad an. 883.

Epiſtola ad Theophanem Monachum, quam Gr. Lat. Prolegomenis ſuis in Theophanis Cerameі Homilias inſeruit Fr. Scorſus Procem. 2. Sect. 3.

Epiſtola ad Nicolaum Papam ſtatim poſt initum Patriarchatum ſcripta, & Confeſſionem fidei ſuæ continens. Extat Lat. apud Baronium ad an. 859. num. 71.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

Epiſtola ad eundem triennio poſt ſcripta, Lat. apud Baronium ad an. 861. num. 39.

Epiſtola Encyclica ad Patriarchas Orientales, Lat. apud Baronium ad ann. 863. num. 41. Græcè verò & Latinè inter Epiſtolas Photianas a Montacutio editas ſecundum locum obtinet.

Nomocanon, ſive *Canonum Eccleſiaſticarum & Legum Imperialium de Eccleſiaſticâ diſciplinâ conciliatio*, in titulos XIV. diſtributa. Prodiit cum Commentariis Theodori Balſamonis tum Græcè tum Latinè à Chriſtophoro Juſtello ex Bibliotheca Palatina primùm editus *Pariſ.* 1615. 4°. deinde ad calcem Commentariorum Balſamonis *Pariſ.* 1620. fol. poſtremò in Juſtelli junioris Bibliothecâ Juris Canonici *Pariſ.* 1662. Tom. II. pag 789. Huic Editioni acceſſerant prolixa Photii prolegomena hactenus inedita ex Cod. MS. Bibliothecæ publicæ Oxon. à Rev. Uſſerio deſcripta.

Homilia in diem natalem B. Mariæ Virginis. Extat Gr. Lat. in Auctario novo Combefiſii *Pariſ.* 1648. Tom. I. p. 1583.

Deſcriptio novæ B. Virginis Eccleſiæ in Palatio à Baſilio Macedone extructæ, Gr. Lat. à Cl. Lambecio eruta, & Codino ſubnexa *Pariſ.* 1655. fol. & cum notis Combefiſii Originum CP. pagina 296.

De Voluntatibus, quæ in Chriſto dicuntur Gnomica liber, extat Latinè ex verſione Turriani in Auctario Caniſii Stevartiano p. 437.

Epiſtola unica, & *Tractatus brevis*, Gr. Lat. à Cotelerio edita ſunt Monument. Eccleſ. Gr. Tom. II. p. 104

De Divinitate & Incarnatione Diſſertationes VI. Habentur Latinè ex Turriani verſione apud Caniſium Antiqu. Tom. V. p. 183.

Argumenta Photii adverſùs Latinos allegat & examinat Joannes Beccus Orat. I. de Unione Eccleſiæ p. 154.

Libellus de Synodis toties editus nihil aliud eſt, quàm pars Epiſtolæ, quam ſcripſit ad Michaelem Bulgariæ Principem *de Officio Principis*; ac proinde inter Epiſtolas Photianas à Montacutio editas ptimum locum obtinet. Habetur Græcè in Bibliotheca Cl. Voſſii *Synopſis Conciliorum Photii*: Verùm non noſtri, ſed Photii Tyriorum Epiſcopi, Opus eſt. Ex hac Synopſi fragmentum profert Uſſerius *Diſſert. de Symbolis* p. 23.

OPERA Ἀνέκδοτα.

Commentarius in D. Pauli Epiſtolas, è quo ſua utplurimùm deſumpſit Oecumenius. Extat Græcè MS. in Bibliothecâ publicâ Cantabrigienſi, claſ. 4. ſig. 9. fol. Codex quidem eſt admodum antiquus, ſed in principio & fine mutilus, certè deeſt integer *in Epiſtolam ad Romanos Commentarius.*

Quæſtiones ac Dubia ad Amphilochium Cyzici Metropolitam de variis S. Scripturæ locis. Extant MSS. grandi volumine, ſed abſque Photii nomine in Cl. Seguierii Galliæ Cancellarii Bibliothecâ, item in Bibliothecis Vaticanâ, Barbarinâ, Bavaricâ, & forſan alibi. Hujus Operis fragmenta duo edidit Combefiſius, alterum ad calcem Operum Amphilochii pagin. 226. alterum in Auctarii Tomo I. Alia olim fragmenta protulit Turrianus: ex eodem Opere deſumpta eſſe, quæ apud Auctorem Catenæ in Joannem reperiuntur, non infœliciter conjicit Colomeſius.

De Epiſcopis & Metropolitis Collectio, extitit olim MS. in Bibliotheca Naudeana.

Opus

SÆC. IX. ab An. DCCC.

Opus contra Latinos; ex quo fragmentum de proceſſione Spiritûs Sancti Gr. Lat. profert Cl. Uſſerius Diſſert. de Symbolis pagin. 25. ſed non ex ipſo Photii opere immediatè deſumptum, verùm ex Eutychii Zygabeni Codice MS. Panopl. tit. 12. qui quidem locus in Latina Eutychii verſione à Fr. Zino adornata conſultò omiſſus eſt.

Oda IX. extant MSS. in Bibliothecâ Claromontanâ.

Prophetarum liber cum expoſitione. Extat MS. in Bibliothecâ Vaticanâ, uti Poſſevinus nos docet.

Lexicon, volumen latis craſſum, hoc tempore penès Marquardum Gudium Hamburgenſem MS. aſſervatur. Optimus ſanè liber, & quem ediſcere literariâ eſſet, ut Epiſtolâ ad Thoraſonum olim notavit Joſephus Scaliger.

In Categorias Ariſtotelis liber habetur MS. in Galliæ regis Bibliothecâ.

Horum Manuſcriptorum notitiam ex parte debemus curæ Cl. Colomeſii, qui in Paralipomenis ad *Cartophylacem Eccleſiaſticum de iis* agit.

* In voce Ἀκάκιος. Scripſit etiam Photius, teſte Suidâ *, adversùs Leontium hæreticum olim Epiſcopum Antiochenum. Verùm hoc opus dudum interiiſſe videtur.

858. P. II. PHOTIUS, depoſito Ignatio, Patriarcha CP. conſtitutus eſt anno DCCCLVIII. è vivis exceſſit paulò poſt annum DCCCLXXXVI. Poſt tot de Photio ſcriptiſque ejus ſuprà dicta, pauca ſunt eâque de Ἀνεκδότοις, quæ notanda reſtant.

Liber de Epiſcopis & Metropolitis, aliiſque quæſtionibus contra Romanos, ſive Latinos, ex Scriptis Synodicis & Hiſtoricis collectus, & decem quæſtionibus diſtinctus. Incipit hoc modo, Ἐρώτησις. Ἐν ποίοις φαίνονται παρεγχότες οἱ Ῥωμαῖοι περὶ Ἀλί-γους, &c. Extat MS. Biblioth. Vind. Cod. *Theol.* XIX. *num.* II. fol. 314. p. 2. *Cod.* CLXXXIV. num. XX. fol. 51. Hujus operis procul dubio pars eſt *Interrogatio* illa & *Reſponſio*, *quibus Antiſtitibus propter hæreſin damnatis*, *illi qui ab illis ordinati fuerant*, *nullum damnum paſſi ſint*, quæ habetur *ibid.* Cod. *Hiſt.* XXXIV. *num.* XXVII. fol. 358. Vide Lambec. *Comment.* lib. III. p. 195. 259. Idem opus, ni fallor, habetur Græcè in Bibliothecâ Bodleianâ inter codices *Baroccianos* num. XCI. & *Cod.* CXCVI. fol. 7. pag. 2.

Epitome Actorum Conciliorum VII. *Generalium.* Cujus initium, Ἀναγκαῖον ἐστὶ μαθεῖν ἡμᾶς χελιστικῶν αἱρέσεων ἐπιμέμνησθαι, &c. MS ibid. Cod. *Theol.* XIX. num. III. fol. 116. diverſum, ut videtur, ab eo quod editum habemus Opuſculum.

Liber de voluntatibus in Chriſto quæ vocantur gnomica, Latinè in Stuartii Auctario editus, pag. 437. habetur Græcè MS. ubi ſuprà *Cod.* XXI. *num.* 2. fol. 1.

Syntagma Canonum, ſive Index Materiarum quæ continentur LXXX. Canonibus illis qui dicuntur SS. Apoſtolorum. Principium, κανὼν ά Περὶ χειροτονίας Ἐπισκόπων, καὶ πόσοι χειροτονῶσι Ἐπίσκοπον. Majoris Operis pars videtur, a Nomocanone penitùs diverſa. Extat Græcè MS. *ibid.* Cod. *Hiſt.* VII. *num.* XI. fol. 17. pag. a. *Cod.* LVI. *num.* II. fol. a. habentur Canones integri, Anonymi cujuſdam antiqui ſcholiaſtæ Græci annotationibus marginalibus & interlinearibus illuſtrati. An verò hæc Scholia Photium noſtrum auctorem habeant, mihi non conſtat. Vide Lambec. *Comment.* lib VIII. p. 431.

Symbolum fidei, compoſitum pro iis qui ordinandi ſunt Epiſcopi, Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, &c. MS. *ibid.* Cod. *Hiſt.* VII, num. LXXIII. fol. 231.

Annotatio, ſive Tractatus brevis *hiſtoricus de Patriarchis*, *ſede ſuâ injuſte pulſis*, MS. ibid. *Cod.* LXX, *num.* V. fol. 21. p. 2. alterius cujuſdam Operis forſan ὑπομνηματικοῦ.

Diſputatio compendiaria de proceſſione Spiritûs S. à ſolo Patre, *capitulatim conſcripta*, *& ad quendam ex Latinis miſſa.* Incipit, Τίς ὅλως ἀνήχουσε τῶν ἐν Χειστιανοῖς πλανώντων ὅτι τῆς ἁγίας Τριάδος δύο εἰσάγειν αἴτια, Τοῦ μὲν καὶ Πνεύματος τὸν Πατέρα, τοῦ Πνεύματος δὲ πάλιν τὸν Υἱόν, &c. MS. ibid. Cod. *Theol.* CCXVIII. num. XXIII. fol. 252. pag. 2. Eundem etiam Tractatum recenſet L. Allatius de *conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 6. num. VI. col. 175. In eâdem Bibliothecâ excerpta varia ex Photii ſcriptis hinc inde deſumpta habentur; nempè Cod. *Theol.* XL. *num.* LXIII. fol. 138. pag. 2. *de Proceſſione Spiritûs S. ex ſolo Patre*, *non autem etiam ex Filio:* num. LXXXI. *adversùs Iconomachos & Paulinianos*; Cod. CCCXXIV. num. V. fol. 166. p. 2. *de differentia inter ſacras imagines atque idola.*

Excerpta ex Hiſtoricis & Scriptoribus profanis, ſciens, lubens prætermitto. Notet Lector, me hoc loco in citandis illuſtriſſimæ Bibliothecæ Vindobonenſis codicibus diſpoſitionem Neſſelianam ubique ſequi.

Tractatus de Manichæis, cujus priores libri Manichæiſmi hiſtoriam, poſteriores refutationem exhibent. Opus ἀνέκδοτον penès D. Hinckelmannum, in Gymnaſii Hamburgenſis Rectorem, qui, ut Lipſiâ ab amicis accepi, prelo illud parat, & *Lexici* etiam Photiani editionem meditatur. An verò Lexicon illud MS. in Bibliotheca Marr. Gudii unquam extitit, (ut vulgati famâ toties accepimus) dubitare video eruditiſſimos Actorum Lipſienſ. Conditores ann. 1696. menſe *Jan.* p. 38. Sed humanis nuper ereptus eſt doctiſſimus Hinckelmannus, cum cujus morte vereor ne tractatuum Photianorum editio periit.

Tractatus de Proceſſione Spiritûs S. à priori diverſus. Principium Ἐν πολλοῖς μὲν ἤδη οἱ ἔλεγχοι πάνυ ἀνέχοις ἐκτεταμένοις λόγοις, &c. Extat MS. in codice Vaticano, olim Palatino, teſte L. Allatio *de conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 6. num. IV. qui tractatum luculentiſſimum vocat, illumque Metrophani Smyrnenſi, Photio æquali, quandoque tribui dicit, ut in *Metrophane* infrà notavimus.

Amphilochia, ſic dicta, non quòd ab Amphilochio ſcripta ſunt, multò minùs ex veteris illius Amphilochii Iconienſis operibus (quod putavit Combefiſius) collecta; ſed quòd reſponſa ſunt ad CCCXIII. dubia, quæ Amphilochius Metropolita Cyzicenus, Photii amicus & familiaris, ei propoſuerat. De hoc opere ita L. Allatius *conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 6. num. IV. col. 576: *Opus eſt varium, & multiplici eruditione plenum, Theologis & Scripturæ Expoſitoribus maximè neceſſarium, eòque magis amplectendum, quòd non alibi, quam in Vaticanâ, nunc poſtremum ex libris Lollianis, ſub Urbano* VIII. *invectum*, *quod ipſe ſciam*, *extet:* Additque ſe ſedulâ inquiſitione per Italiam & extra Italiam, ubi libri MSS. aſſervantur, illud indagâſſe; tamen alicui vel de nomine quidem notum, haud invenire potuiſſe; capita quædam hinc inde reperiri, nuſquàm opus integrum. Sed falſus erat vir eruditus, & in his præcipuè verſatiſſimus, cùm in quibuſdam Galliæ Bibliothecis, ſuppreſſo licèt Photii nomine, Latinis auribus oculiſque minùs grato, extare dicitur. Ex Amphilochiis cap. 37. reſponſionem nempè ad hanc quæſtionem, *utrum humanitas Chriſti Divinitati unita*, *circumſcripta ſit*, *an incircumſcripta?* Græc. Lat. profert Combefiſius ad calcem Operum Amphilochii pag. 226, falsòque Amphilochio Iconienſi aſcribit, alii alia. Et nullus dubito Epiſtolas Photii ad Amphilochium Cyzicenum, nempe Epiſt. CXXXVII. pag. 190. CLXII. pag. 215. CLXIII. pag. 229. & forſan

ad

SÆC. IX. ab An. DCCC.

ad alios alias, præſtantiſſimi hujus operis partem eſſe.

Epiſtola Photii *ad Zachariam Armenia Patriarcham*, quâ Concilii Chalcedonenſis cauſam pluribus argumentis ſtrenuè agit, extat MS. apud Armenos, ex quâ plura hinc inde profert Clem. Galanus *Conciliat. Eccleſ. Arm.* Part. II. Tom. I. *Quæſt.* I. §. 4. p. 28. alia *Quæſt.* III. §. 2. p. 116.

858. x Tu... libell. II. de Ignat. Nic. Pap. Epiſt. 8. & Act. Conc. CP. IV. Conc. Tom. VIII.

THEOGNOSTUS, Monachus, Patriarchæ CP. Exarchus ſive Legatus. Claruit anno 858. Triennio poſt Ignatium ſede patriarchali in Synodo CP. depoſitum ægrè ferens, Romam laicum indutus habitum dilapſus eſt, ibique res Ignatii, ſuaſque, apud Pontificem procuravit. A Michaele Imp. Conſtantinopolim ad judicium ſubeundum citatus, Nicolaum papam non ſolùm patronum acerrimum, ſed & Mecænatem liberalem nactus eſt; ab eo præfecturâ Monaſteriorum veteris Romæ, & *Archimandritæ* titulo donatus. Ignatio ſedi ſuæ reſtituto, Theognoſtus anno 868. Conſtantinopolim redit, Hadriani Papæ literis munitus, quibus Baſilio Imp. & Ignatio Patriarchæ majorem in modum commendatus eſt. Hegumenus igitur ſive Abbas Monaſterii Fontis, & Scevophylax Eccleſiæ magnæ factus eſt; atque anno 870. à Rege & Patriarchâ ſuo ad Hadrianum remiſſus, ut cum eo utriuſque nomine de rebus Eccleſiæ graviſſimis tractaret, & Epiſcopis ac Clericis Photianis pœnitentiæ locum concedi obtineret. Anno ſequente Conſtantinopolim re infecta rediit. Nec plura de eo conſtant. Scripſit *Libellum de causâ Ignatii*, quo miſerias & injurias Ignatio Patriarchæ ab anno 858. ad an. 861. illatas hiſtorico ſtylo repræſentavit, & Nicolao Papæ ſpectandas obtulit. Extat iſte *Libellus* Gr. Lat. Conc. Tom. VIII. p. 1263.

858. Metroph. Epiſt. ad Manuel. Patr. Conc. CP. IV. Act. III. p. 1292. IV p. 1297. VI. p. 1313.

METROPHANES, patriâ Conſtantinopolitanus, matre quidem ſublæſæ famæ, quæ Methodium Patriarcham ſtupri olim accuſavit, natus, factus eſt Smyrnæorum Metropolita ante annum 858. quo Ignatii CP. à Barda depoſiti partes, quantum potuit, tutatus eſt; Photium tamen Patriarcham admiſit. Anno ſequente, recrudeſcente iterum diſſidio, Metrophanes contumacior jam factus, in Synodo CP. depoſitus, Ignatio carceris ſocius datur. Anno 867. depoſito Photio, ipſe ſedem ſuam recuperavit; & in Concilio CP. anno 870. inter primarios Photii perſecutores eminuit. Reſtituto Photio anno 878. Metrophanes eum pro Patriarcha habere præfractè recuſavit; & à Joanne licet Papâ anno 879. Photio morem gerere admonitus ſimul ac juſſus contumaciam ſuam mordicus retinuit. Quo nomine in Concilio CP. ineunte anno 880. tanquam obſtinatus Schiſmaticus, Epiſcopatu ſimul ac Communione ſubmotus eſt. Scripſit *Epiſtolam ad Manuelem Patricium*, quâ res à Photio ab anno 858. ad ann. 870. geſtas ordine narrat. Extat hæc *epiſtola* Lat. apud Baronium ad an. 870. num. 453. Gr. Lat. unà cum Actis Concilii CP. IV. *Ingolſtad.* 1604. 4°. & Concil. Tom. VIII. p. 1385.

858. P. II.

METROPHANES Smyrnæorum Metropolita, claruit circa annum DCCCLVIII. Extat Opus περὶ τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος μυσταγωγίας, *de Spiritu Sancto diſciplina arcana, et quemadmodum Filius ex ſolo Patre, ita & Spiritus Sanctus ex ſolâ, eâdémque causâ procedit, dicitur tamen Filii eſſe, tanquàm qui illi conſubſtantialis eſt, & ab eo mittitur.* Principium Ἐν πολλοῖς μὲν εἰσιν οἱ ἔλεγχοι πανσίχετι κατα-πλέον λόγοις δι' ὧν ἡ ὀφρὺς καταστρώννυται. Hoc Opus Metrophani diſertè tribuunt antiquiſſimus codex MS. olim Palatinus *num.* CCXVI. Vindobonenſis *Theol.* CCXLIX. num VIII. fol. 79. Ubi amplum hujus libri Ἀντεπιγραφόμενος de proceſſione Spiritûs S. ex ſolo Patre habetur. Non deſunt interim alii codices MSS. qui illud Photio aſcribunt; utri verò adjudicandum ſit, in medio relinquit L. Allatius *de conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 6. num. IV. col. 575. In eodem Codice Palatino num. II. III. IV. habentur ejuſdem Metrophanis *de recèns exortâ Manichæorum hæreſi brevis & luculenta narratio, ex diverſis contra eoſdem Manichæos homiliis excerpta; contra Manichæorum recèns pronatum errorem ſecunda Editio ad Antonium Metropolitam Cyzicenum.* Vide Poſſevin. in *Append.* p. 81.

PATRICIUS ARARSIUS, Ignotæ gentis, conditionis, ætatis, Scriptor, à me ideo in hunc locum repoſitus, quòd *Libelli Synodici* à Pappo editi authore antiquior erat. Aliter de eo penitus ſilent tum veteres tum recentiores. Scripſit librum *Oceanum* dictum: unde inſigne fragmentum de *Meletio* & *Ario* profert dicti *Synodici* Author, pagin. 14. Et ſi ex ungue, quod aiunt, Leonem metiri liceat, præclaram ejus orationem fuiſſe oportet. 858.

ADO, gente Gallus, anno 859. Archiepiſcopus Viennenſis factus eſt Anno 860. Concilio Tullenſi, 873. Cabilonenſi, 875. Conventui Cabilonenſi, interfuit. Obiit anno 875. & in Martyrologio Romano die XVI. Decembris locum habere meruit. 859.

SCRIPTA.

Martyrologium Sanctorum per anni circulum. Prodiit ad calcem Martyrologii veteris Romani cum notis Heriberti Roſvveydi *Antverp.* 1613. fol. *Pariſ.* 1645. fol.

Breviarium Chronicorum de ſex mundi ætatibus, à mundi initio ad annum 874. perductum, quæ annum enim iſtum ſequuntur ab aliena manu adjecta ſunt. Prodiit ſeorſim *Pariſ.* 1522. cum Gregorio Turonenſi *Pariſ.* 1512. 1567. *Baſil.* 1568. denique in Bibliotheca Patrum Tom. XVI. pag. 768.

Libellus de Feſtivitatibus SS. Apoſtolorum ac Diſcipulorum, ſive Seceſſorum eorum. Extat ibid. pag. 823. & unà cum Martyrologio *Antverp.* 1613. *Pariſ.* 1645.

Martyrium S. Deſiderii Viennenſis Epiſcopi. Habetur apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. VI. & Surium XI. Februarii.

Vita S. Theuderii Abbatis Viennenſis. Extat apud Mabillon. Sæc. Benedict. I. p. 678.

ISAAC, Parduli Laudunenſis Epiſcopi Diaconus, anno 849. Concilio Cariſiaco interfuit, & Eccleſiæ Remenſis Diaconus Sueſſionenſi anno 853. Demum Epiſcopus Lingonenſis factus, anno 859. Concilio Tullenſi, 862. Piſtenſi, 866. Sueſſionenſi, 869. Vermerienſi, 875. Cabilonenſi, 876. Pontigonenſi, 878. Tricaſſino interfuit. Scripſit *Epiſtolam* ſatis prolixam *de Canone Miſſæ* à Dacherio editam Spicileg. Tom. I. pag. 345. Hanc verò Epiſtolam non eſſe Iſaaci Lingonenſis, ſed Iſaaci cujuſdam Abbatis Pictavienſis, ex Ordine Ciſtercienſi, agnoſcunt tùm Baluzius, tùm ipſemet Dacherius *Spicileg.* Tom. XIII. Verùm manum de tabulâ; ut enim in hiſce recenſendis ulteriùs pergamus, prohibent Typothetarum filii, extremas operis lineas jamjam prementes. Extat ejuſdem *Collectio Canonum*, Græcorum ad inſtar Nomocanonum, ex antiquis Canonibus & Imperatorum Francorum Capitularibus conſarcinata, à Sirmondo edita 859.

SÆC. IX. ab An. DCCC. edita Concil. Gallic. Tom. III. à Baluzio Capitular. Tom. II. denique Concil. Tom. VIII. pag. 598.

860. Pantal. de Vir. illuſtr. Germ. Part. II. p. 52. HULDERICUS, natione Germanus, ex illuſtri familia Comitum de Kilburg & Dillingen natus, Hupaldi & Diapurgæ Sueviæ Ducïſſæ filius, natus eſt circa ann. 817. in Collegio Vanningo S. Galli, deinde ſub Adalberto Antiſtite Auguſtano educatus, ab iſto Romam miſſus. Eo verò intereà temporis defuncto in Epiſcopum Auguſtanum renunciatus fuiſſet, ni ætatem immaturam cauſatus eſſet. Tandem poſt Hiltini mortem tum Imperatoris tum Canonicorum conſenſu Eccleſiæ illius Antiſtes factus eſt circa ann. 860. Eccleſiam ſuam per XL. annos magnâ cum laude gubernavit; & Romano Pontifici cœlibatûs jugum ſacerdotibus ſuis imponenti auctoritate ſuâ atque eruditione fortiter reſtitit. Obiit anno circiter 900. Scripſit *ad Nicolaum Papam Epiſtolam de Continentia Clericorum*, quâ illum cœlibatûs jugum rigidè nimis urgentem ex Scripturâ & Eccleſiaſticâ antiquitate liberè atque acriter coarguit. Epiſtolam iſtam in lucem edidit Joannes Wolffius Memorab. Lect. Tom. I. pagin. 241. inter Orthodoxographa priùs excuſam pagin. 481. & ap. Fox. Act. & Monum. Eccleſ. Tom. II. pagin. 456. & ad calcem Callixt. de Conjugio Clericorum. Magni quidem olim iſta à Conjugii Clericalis defenſoribus habita eſt: adeò ut, teſte Bertoldo Conſtantienſi *, Gregorius VII. anno 1079. coactâ Romæ Synodo iſtud Hulderici ſcriptum nominatim damnare neceſſe habuerit. Unde liquet falſos eſſe Epiſtolæ hujus Codices quoſdam MSS. in Anglia, qui Voluſiani Carthaginenſis Epiſcopi nomen præferunt, præcipuè vetuſtum illum Matthæo Parkero Archiepiſcopo Cantuar. à Jo. Balæo dono datum, quem ſe à Parkero accepiſſe teſtatur Jo. Foxus Martyrologus noſter loco citato; ubi aliam hac de re ſub Voluſiani etiam nomine epiſtolam planè elegantem adjunxit, quâ Clerici uxorati Cauſam ſuam adverſus Nicolaum Papam ſtrenuè & nervosè agunt. Animadvertat autem Lector, alium fuiſſe Udalricum ſive Hulricum Epiſcopum etiam Auguſtanum, qui Epiſcopatum iniit anno 924. obiit anno 973. vel paulò poſt; ut Germanorum Annales diſertè teſtantur. Unde nil mirum hunc noſtro plures temerè confudiſſe.

* Append. ad Herman. ad an. 1079. p. 149.

860. P. II. ANONYMUS *de Miraculis S. Richarii* Scriptor, Monachus Centulenſis, claruit anno DCCCLX. Condidit de Miraculis S. Richarii Abbatis Centulenſis, libros II. in quorum altero, ſe ea tantùm referre quæ ipſe viderat, diſertè tradit. Hos ex codicibus MSS. Centulenſi & Compendienſi edidit in lucem Joan. Mabillonius *Sac. Benedict.* II. p. 213.

860. P. II. ANONYMUS Monachus, *Vitæ Leutfredi* auctor, claruit circa annum DCCCLX. In literas retulit Vitam & res geſtas L. Leutfredi Madriacenſis in Neuſtriâ Abbatis, qui deceſſit circa ann. DCCXXXVIII. Extat hæc Vita apud Surium *Jun.* XXI. & ad varios codices MSS. recognita apud Mabillonium *Sac. Bened.* III. Part. I. p. 595.

860. P. II. ANONYMUS *Vitæ S. Harlindis* auctor, claruit poſt medium Sæculum IX. circa annum DCCCLX. etſi de verâ ejus ætate haud adeò ſecuri ſumus. Scripſit Vitam SS. Harlindis, ejuſque ſororis Reinulæ, Eikenſium in Belgio Abbatiſſarum, quam poſt Bollandum, edidit Joan. Mabillonius *Sac. Benedict.* III. Part. I. p. 654.

860. P. II. ISO origine forſan Germanus, Cœnobii Sancti Gallenſis Monachus, claruit circa annum DCCCLX. Obiit anno DCCCLXXI. Scripſit de Tranſlationibus & Miraculis S. Otmari libros duos, qui extant apud Goldaſtum *Script. Rer. Aleman.* Tom. II. & apud Mabillonium *Sac. Benedict.* III. Part. II. pag. 1620. Addit Goldaſtus in Præfatione, compoſuiſſe illum *Lexicon Latinum*, ex veteribus Gloſſariis collectum, quod in Biblioth. Cathedrali MS. aſſervatur.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

ERMENTARIUS Cœnobii Herienſis, in Inſulâ Herio apud Piſtones ſiti, Abbas, claruit circa annum DCCCLXIII. Hiſtoriam condidit, libris duobus, Tranſlationis S. Filiberti Abbatis, ex Monaſterio Herienſi, in varia ſubinde loca, ob frequentes Normannorum irruptiones deportati. Quorum penè omnium Ermentarius teſtis erat oculatus. Hos libellos, ad MSS. codices recognitos, poſt Chiffletium in *Hiſtoriâ Trenorchienſi*, edidit Joan. Mabillonius *Sac. Benedict.* IV. Part. I. pag. 537. 863. P. II.

REMBERTUS, natione Germanus, novæ Corbeiæ Monachus, Anſcharii diſcipulus, cui anno DCCCLXV. in ſede Hammaburgenſi & Bremenſi ſucceſſit, obiit an. DCCCLXXXVIII. Commiſit literis S. Anſcharii, Hammaburgenſis & Bremenſis Archiepiſcopi, Septentrionalium regionum Apoſtoli, cui admodum erat familiaris, Vitam, quam poſt Philippum Cæſarem, & Joan. Bollandum *Februar. III.* ad MSS. codices Corbeiæ veteris recognovit, & Actis ſuis Benedictinis inſeruit Joan. Mabillonius *Sac. Benedict.* IV. Part. II. pag. 75. Cui etiam Gualdonis Monachi Corbeienſis, qui claruit anno ML. præfationem prolixam, & operis metrici de Vitâ Anſcharii ſpecimen ſubjecit, ſed utrumque opus integrum pridem ediderat, notiſque illuſtraverat P. Lambecius ad calcem *Originum Hamburgenſ.* Tom. I. *Hamburg.* 1652. 4to. 865. P. II.

WULFADUS, ab Ebbone Remenſi inter Clericos cooptatus, Eccleſiæ Remenſis Oeconomus factus eſt, eoque nomine Concilio Cariſiacenſi anno 849. & Sueſſionenſi anno 853. interfuit. Anno circiter 866. Caroli Calvi Imp. favore Archiepiſcopatum Bituricenſem adeptus eſt. Anno 867. Synodo Tricaſſinæ, 869. Vermerienſi, 870. Piſtenſi, 871. Duziacenſi adfuit. Obiit anno 875. VI. Non. Octobr. Scripſit *Epiſtolam Paſtoralem ad Parochos & Parochianos Diœceſeos ſuæ*, quæ extat apud Mabillon. Analect. Tom. IV. p. 602. 866.

BASILIUS, MACEDO à patriâ dictus, ex illuſtri Arſacidarum ſtemmate ortus; Maiſtis Arſacidæ nepos, materno verò genere Conſtantinum M. attingens. Puer adhuc à Bulgaris in captivitatem abductus, multos in Bulgaria annos exegit. Libertatem demum nactus, Theophili ſive Theophilitzis, Michaelis Imp. conſanguinei, comitatui ſe adjecit, ab eo Protoſtrator ſibi deſignatus: ab Imperatore mox inter Stratores ſuos adlectus, & Protoſtratoris, deinde Accubitoris, demum Patricii, dignitate auctus. Anno 867. interfecto Barda Cæſare impenſiorem Michaelis Imp. favorem eo facinore meruit, ab eo Officiorum Magiſter, filius adoptivus, ac poſtremùm ipſo Pentecoſtes die Cæſar renunciatus. Exeunte anno Baſilius Michaelem immiſſis ſicariis è medio tollendum curavit; eoque ſublato Imperii faſces arripuit. Quicquid in rebus Eccleſiaſticis geſſerit, Photium præſertim ſpectat, adeóque ſuprà à nobis in Photio enarratum eſt. Obiit anno 886. Imperii adminiſtrati 18. inter optimos Principes nume- 867. Vid. vit. ejus per Conſtant. Porphyr. edit. Gr. Lat. ap. L. Allat. Symmict. Part. II. p. I.

SÆC. IX ab An. DCCC.

m ra dus, niſi quòd peſſimo facinore ad imperium gt. ſtatus ſit.

SCRIPTA.

CApita Exhartatoria LXVI *ad Leonem ſi'ium*, Gr. Lat. à Morellio edita *Pariſ.* 1584. 4°. & cum noris Barnabæ Damckii *Hamburgenſis* an. 1633.

Orationes aliquot, unà cum Actis Synodi VIII. editæ.

Allatutiones III. ad Synodum dictam axtant Lat. Concil. Tom. VIII. p. 1151.

Epiſtola II. ad Nicolaum Papam, habentur apud Baronium ad ann. 867. num 105. ad ann. 871. nu. 7. Harum prior extat Lat. Concil. Tom. VIII. pagm. 1007. pars artam illius Gr. Lat. ibid. p. 1293.

Liber de jure, quem ſcribi dum curavit Baſilius, interiit. Extant taman Fragmenta IV. de Nuptiis agentia, Gr. Lat. in Leunclavii Jure Græco-Romano lib. 2. p. 86 unicum etiam de Patriarchali Lat. apud Baronium ad ann. 886. num. 12.

Menologium Græcorum ſcribendum, augendum, & imaginibus miniatis exornandom, curaſſe Baſilium autor eſt Baronius *; qui & Codicem juſſu ejus conſcriprum a ſe viſum, lectumque eſſe prodit. Eum in Bibliothecâ Vaticanâ etiamnum extare, ſax tamen menſibus à Martio ad Auguſtum incluſivè daſideratis, fidam facit Leo Allatius †: qui taman illum potiùs Baſilio juniori, qui anno 977. imperium tanuit, aſcribendum conjicit. Cæterùm ne quis incuriâ labarur, ſciandum Menologium iſtud non parùm diſcrepara ab aliis Græcorum Menologiis, ſive eò quòd Latinè habetur apud Caniſium, Tom. II. pag. 731. ſiva eò quòd in Menæis Græcorum inſertum reperitur, ſeu aò daniqua quòd in linguam Græcorum vernaculam à Maximo Margunio Cytherorum Epiſcopo verſum prodiit *Venetus* 1129. 4°.

* Ad an. 886.

† De libris Eccl. Græc. Diſſert. 1. p. 84.

867. HADRIANUS, natione Romanus, Talari poſteà Epiſcopi filius, à Gregorio IV. Subdiaconus, ac demum Presbyter titulo S. Marci ordinatus. Anno DCCCLXVII. thronum Pontificalem ſortitus eſt, die XIV. Decembris conſecratus. Magnam ſibi primo limine conflavit invidiam Theurgaudo, Zachariâ & Anaſtaſio Eccleſiaſticæ communioni reſtitutis, quos Nicolaus Papa ad laicorum ſortem redegerat. Anno etiam ſequente Waldradam à Nicolao axcommunicaram cenſurâ abſolvit. His factis tantam apud Occidantales Epiſcopos, & exules Græcos Romæ aommorantes invidiam iniit, ut ab illis acriter reprehenſus, ab his communionem ejus ſugientibus angue pejus exoſus, ortoſque demiſſiſſimis obſequiis & ſolanni Nicolai Papæ encomio pacatiores reddera neceſſa habuerit. Eodem anno recepto ab Ignario Photii Patriarchæ CP. libello contra Nicolaum & Eccleſiam Romanam, Romæ Synodum habuit; ac Photium triplici anathemata percuſſit, librumque ejus palam comburi juſſit. Eodem circiter tempora Lothario Regi, quem ob adulteras VValdradæ nuptias Nicolaus antea ſacris ſubmoverat, Romam profecto communionem indulſit. Anno DCCCLXIX. Donatum Oſtianſem & Stephanum Napeſinum Epiſcopos, ac Marinum Diaconum, Conſtantinopolim legaros ad Concilium celebrandum miſit. Anno DCCCLXX. Carolo Calvo ob occupatum & diviſum cum Ludovico fratra Lotharii defuncti Regnum, excommunicationem ni incepro deſiſteret comminatus aſt; ut Epiſcopos etiam Gallos ſa præſentem graviter animadverſorum jactitans ni Regem ſuum pa poſtro abducerant. Anno DCCCLXXI. refricatâ priſtinâ da Bulgaris controverſiâ de Ignatio CP. graviter, incaſſum tamen, conqueſtus eſt. Ignatius jura Patriarchatûs CP. tueri certus; Epiſcopos & Presbyteros Româ in Bulgariam miſſos provinciâ ajecerat, eamque è Romanæ ſedis ditione ereptam Conſtantioopolitanæ vindicarat. Obiit anno DCCCLXXII. die XXV. Novembris. Extant *Epiſtola* XXVI. Concil. Tom. VIII. pagina 896. quarum tres habenrur Gr. Lat. inter Acta Synodi VIIIa. *Allocutiones* III. ad Synodum Romanam anno DCCCLXVIII. habitam, & *Capita* V. in eo pronunciata, reperiuntur Gr. Lat. inter Acta Synodi VIII. Actione VII. Concil. Tom. VIII. p. 1348.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

867. THEODORUS, ABUCARA dictus, Cariæ Archiepiſcopus, & à Photio Patriarchâ CP. ad ſedem Laodicenam ſi non tranſlatus, ſaltem deſignatus. Claruit anno DCCCLXVII. quo unà cum Zachariâ Chalcedonenſi Metropolitâ à Photio ad Ludovicum Occidentis Imperatorem legatus eſt; ut librum à ſe contra Nicolaum Papam conſcriptum daſarrat, & Ludovicum ad excutiendum Papale jugum incitaret. Verùm iter vixdum inierat, cùm à Baſilio Macedona, qui interfecto Michaela Imp. purpuram arripuerat, revocatus aſt, ac domi manere juſſus. Anno DCCCLXIX. in Concilio CP. libellum pœnitentiæ obtulit, quo vim ſibi à Photio illatam cauſatus, ſeque dolis & inſidiis in partes Photianas pertractum fuiſſe præ ſe ferans, facti veniam poſtulavit & obtinuit, ab Ignatio Patriarchâ in communionem & Concilii conſeſſum admiſſus.

Videſis Nicet. in vit. Ignat. Patriarchæ paſſim, Conc. Tom. VIII.

SCRIPTA.

DIalogus de V. inimicis, à quibus Chriſtus homo factus nos liberavit. *Explanatio vocum quibus utuntur Philoſophi, & confutatio hæreſis Acephalorum. Dialogus ratiocinatione demonſtrans Deum eſſe. Epiſtola continens fidem Orthodoxam juxta Synodum Chalcedonenſem.* Solutiones *breves de Corpore Chriſti. De peccato Adami. De luctatione Chriſti cum Diabolo. Dialogus cum Arabe. Quæſtio ab Agarena propoſita. Diſſertatio cum Judæo. Dialogi aliquot contra Neſtorianum. Quæſtiones ab infideli propoſitæ. Contra Saracenos. Mahometem non eſſe ex Deo; quòd fuerit hoſtis Dei, & à Dæmone obſeſſus. De confirmatione Chriſtianiſmi. De pane myſtico & corpore Chriſti.* De *Chriſto vero* Deo. De *unâ Uxore. De filio ὁμουσίῳ contra Saracenos. Quòd pater ſemper generat*, &c. *Diſputatio de nomine* Dei; *de Deo & Deitate; & cum Neſtoriano. Contra Jacobitam de eadem re. Quæſtio ab Origeniſta propoſita. Contra Saracenos Theopaſchitas.* Dialogus *cum* Neſtoriano. *De Tempore.* De *Auctore boni & mali; & aliarum aliquot Quæſtionum ſolutiones*; quæ haud tanti ſunt, ut huc transferantur. Edita ſunt hæc omnia Gr. Lat. à Jacobo Gretſero unà cum Anaſtaſii ὁδηγῷ *Ingolſtad.* 1606. 4°. & in Auctario Duceano *Pariſ.* 1624. Tom. I. p. 367.

De Unione & Incarnatione Tractatus, quem ex Bibliothecæ Bodlaianæ Cod. MS. primus in lucem exhibit Andreas Arnoldus Græc. Lat. unà cum S. Athanaſii *Syntagmate doctrinæ ad Clericos & Laicos*, *Pariſ.* 1685. 8°.

THEODORUS ABUCARA, Cariæ Archiepiſcopus, claruit anno DCCCLXVII. Opuſculum ejus XXVm. de Filio ὁμουσίῳ contra Saracenos, Latinè tantùm in vulgatis habetur, Græcè verò & Latinè edidit Jo. Cotelerius *Not.* in lib. V. *Conſt. Apoſt.* p. 287. 867. P. II.

THEODOSIUS, Patriarcha Hieroſolymitanus, claruit anno 869. quo Eliam Syncellum literis & reli- 869.

reliquiis munitum ad Ignatium Patriarcham CP. legavit; ut Concilio Conſtantinopoli, recèns indicto ſuo nomine intereſſet. Extat *Epiſtola ad Ignatium* Lat. Conc. Tom. VIII. p. 986.

869. MICHAEL, Patriarcha Alexandrinus, claruit anno 869. quo Joſephum Archidiaconum ſuum ad Concilium CP. vices ſuas obiturum legavit, & Epiſtolam ad Baſilium Imp. de Unitate Eccleſiæ conſcripſit. Extat *Epiſtola* iſta Lat. Concil. Tom. VIII. p. 1111. Gr. Lat. (ſed multò brevior, forſan à Græcis Concilii Actorum editoribus in compendium redacta) ibid. p. 1361.

869. JOSEPHUS, vitæ inſtituto Monachus, & Eccleſiæ Alexandrinæ Archidiaconus, claruit anno DCCCLXIX. quo Michaelis Patriarchæ Vicarium in Concilio CP. locum tenuit. Extat Lat. *Oratio brevis Panegyrica ad Synodum* Conc. Tom. VIII. p. 1114.

869. P. II. ODO, natione Gallus, primùm Monachus, deinde Abbas Glannafolienſis & Foſſatenſis, claruit anno DCCCLXIX. Hiſtoriam condidit de Translatione S. Mauri Abbatis in Foſſatenſe Monaſterium in agro Pariſienſi, Adelmono Diacono dicatam. In quâ etiam de everſione & inſtauratione Monaſterii Glannafolienſis agitur. Hanc ediderunt Jacobus Brolius, Joann. Bollandus, demùm Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 165.

870. PETRUS SICULUS, vir doctus ac nobilis circa ann. DCCCLXX. à Baſilio Imp. ad Armenos pro permutandis invicem captivis legatus, rem fœliciter confecit; poſtquàm apud Tibricam Armeniæ civitatem novimeſtre ſpatium exegiſſet. Agunt de eo ex recentioribus poſt Baronium & Voſſium Mitæus, ejuſque exſcriptor Oudinus. Scripſit Petrus ad Bulgariæ Archiepiſcopum *Hiſtoriam de ortu, progreſſu, & occaſu Manichæorum*; quam à Marco Velſero acceptam primus Gr. Lat. edidit Matthæus Raderus Soc. Jeſu *Ingolſtad.* 1604. 4°. Habetur etiam Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. XVI.

870. MICHAEL PSELLUS, vir doctiſſimus, & Philoſophus ſummus, diu in Antro inſulâ verſatus eſt; à quo Leo Byzantius, cognomento Philoſophus, non tamen Imperator, liberalium diſciplinarum elementa hauſit; Rhetoricam putà, Philoſophiam, reliquaſque ſcientias didicit. Claruit circa ann. 870. & deinceps. Cave tamen ſis, ne malè confundas hunc (quod multos feciſſe conſtat) cum altero illo Michaele Pſello, Michaelis Ducæ præceptore, undecimi Sæculi Scriptore; de quo ſuo loco. An aliquid ſcripto conſignaverit noſter, non ſatis liquet. Quoſdam tamen Tractatus ab eo ſcriptos ſub recentioris Pſelli nomine latere veriſimile eſt, præcipuè *Paraphraſin in pleroſque Ariſtotelis libros*, *Dialogum de operationibus Dæmonum*, *Tractatum de Dæmonibus* nondum Græcè editum, aliaque quæ nec tractandi ratione, nec inveniendi acumine, neque ſtylo, juniorem Pſellum ſapiunt: de quibus conſulas Leonem Allatium in *Diatriba de Pſellis*, p. 12. &c. & nos de iis alibi plura.

870. STYLIANUS, cognomento *Mapa*, Neocæſareæ in Provinciâ Euphrateſinâ Metropolita, claruit anno DCCCLXX. quo Concilio Conſtantinopolitano IV. ſubcripſit. Partibus Ignatianis perditè addictus, multa ſub Photio paſſus eſt, ſede ſua ſubmotus, & exilio mulctatus. Photio demum ſede Patriarchali dejecto, anno DCCCLXXXVI. ſedem recuperavit; & eodem anno, atque iterum anno DCCCLXXXIX. de recipiendis in communionem Photianis Stephanum Papam per literas conſuluit, multis utrobique contra Photium declamitans, Eccleſiæ tamen pacem ſectariis ejus pœnitentiam agentibus indulgendam eſſe contendens. Poſt annum DCCCXCIX. Joannem IX. Pontificem de eadem cauſa conſuluit: atque ipſe interim cum Photianis communionem iniit. Extant *Epiſtola II. ad Stephanum* Papam Græc. Lat. Concil. T. VIII. pag. 1397. 1410. antea à Radero unà cum Actis Concilii Octavi Græc. Lat. editæ *Ingolſtad.* 1604. 4°. Habetur Styliani cujuſdam Opus *de Proprietatibus* S. Trinitatis Gr. MS. in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi, Teſte Labbeo *Nov. Biblioth. MS.* p. 90. an verò noſtri ſit Styliani, dicant nobis quibus Codicem MS. inſpicere datum eſt.

ANASTASIUS, Abbas Romanus, Eccleſiæ Romanæ Presbyter & Bibliothecarius, claruit anno DCCCLXX. Anno præcedente cum Suppone & Everhardo Comitibus à Ludovico Imp. Conſtantinopolim ad conciliandas inter Ludovici filiam & Baſilii Macedonis primogenitum nuptias legatus fuerat: quò pervenit ſub exitu Concilii Pſeudo-Octavi, atque ultimæ illius Actioni interfuit. Mox ſubreptos à Romanis Legatis conſcio Imperatore Libellos pœnitentiæ à Photianis ſedi Romanæ oblatos reſtitui impetravit: & in Occidentem reverſus, Actorum Conciliabuli Ignatiani exemplar ſecum detulit; quod poſtea Latinè vertit. Anno DCCCLXXI. ab Hadriano Papa Neapolim unà cum Cæſario Abbate legatus eſt; ut Athanaſium Epiſcopum Neapolitanum, à Sergio Neapolis Duce ac nepote ſuo urbe ejectum, ſedi ſuæ quovis modo reſtitui curaret. Sedulâ quidem id, irritâ tamen operâ, ſategit Anaſtaſius: cùmque minas & monita Pontificia parùm curarent Neapolitani; delegatâ ſibi ab Hadriano authoritate uſus, Clerum ſimul ac populum Anathemate innodavit. Anno DCCCLXXVI. Vitam S. Dionyſii Areopagitæ Latinè à ſe verſam ad Carolum Calvum Imp. miſit. Plura de eo non conſtant. Nonnulli tamen illum ad annum uſque DCCCLXXXVI. vitam protraxiſſe volunt. Vir erat pro ævi ſui genio nequaquam indoctus, qui utriuſque linguæ ſcientiam tenuit, & cum primariis Sæculi viris, Photio ac Hincmaro, arctam ſatis amicitiam coluit. 870. Anaſt. in Actis Conc. à ſe verſ. Baron. paſſim: Tom. X.

OPERA.

ACta *Concilii Conſtantinopolitani* IV. ſeu Generalis Pſeudo-Octavi an. 869. habiti, partim Latinè ſcripta, partim ex Græco Latinè verſa, multis de ſuo additis. Extant Conc. Tom. VIII. p 961.

Acta Concilii Nicæni II. ſeu Generalis Pſeudo-Septimi, anno 787. habiti, Latinè verſa. Extant Conc. Tom. VIII. p. 29.

Hiſtoria Eccleſiaſtica, ſive Chronographia Tripartita, ex Nicephori Patriarchæ CP. Georgii Syncelli, & Theophanis Confeſſoris Chronicis maximam partem deſumpta, & in Latinum ſermonem converſa. Prodiit cum Notis Fabroti *Pariſ.* 1649.

Hiſtoria de Vitis Romanorum Pontificum ſeu *Liber Pontificalis* à S. Petro uſque ad Nicolaum pertingens. Partem libri hujus priorem, quæ à S. Petro ad Liberium protenditur, Anaſtaſium parentem non agnoſcere inde probat Labbeus *, quòd viderat MS. Codicem optimæ notæ tempore Caroli M. exaratum, in quo Vitæ illæ Damaſo jam tum tribuebantur, antequam aut natus eſſet Anaſtaſius, aut ſaltem ex primis infantiæ crepundiis emerſiſſet. Codicem haud diſſimilem in Bibliotheca Cæſarea haberi teſtatur Lambecius Comment. l. II pag. 927. Verùm de hoc opere *Pontificali* abundè ſatis

* Tom. I. p. 252.

SÆC. IX. ab An. DCCCC.

ſuprà in Damaſo egimus. Extat Hiſtoria iſta in omni Conciliorum editione, quin & *Moguntiæ* edita 1602. & ad calcem Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ cum Caroli Fabroti Notis *Pariſ.* 1649. fol.

Collectanea de iis, quæ ſpectant ad Hiſtoriam Monothelitarum, ſeu farrago variorum Opuſculorum ab Anaſtaſio partim conſcripta, partim Latinè verſa, partim aliunde inſerta, viz.

Anaſtaſii Bibliothecarii Epiſtolæ II.
Joannis IV. *Papæ Apologia pro Honorio Papa.*
S. Maximi Epiſtola V.
Theodori Papæ Epiſtola III.
Martini Papæ Epiſtola IV.
Commemoratio eorum, quæ S. Martinus paſſus eſt Conſtantinopoli.
Relatio motionis factæ in S. Maximum coram Principibus in ſecretario.
Anaſtaſii Monachi Epiſtola ad Monachos Caralitanos.
Relatio Diſputationis inter S. Maximum & Theodoſium Cæſareenſem.
Anaſtaſii Apocriſiarii Epiſtola ad Theodoſium Gangrenſem.
Hypomneſticon de geſtis SS. Maximi, utriuſque Anaſtaſii, Martini, &c.

Collectanea iſta à Jac. Sirmondo edita prodierunt *Pariſ.* 1620. 8°. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom XII. p. 831.

Vita ſeu Paſſio S. Demetrii Martyris. Extat apud Mabillon. Analect. Tom. I. p. 65.

Vita S. Dionyſii Areopagitæ, ex Methodio in Latinum ſermonem tranſlata interiit, exceptâ Præfatione, quæ habetur apud Surium ad diem *III.* Octobr.

Vita S. Joannis Eleemoſynarii, ex Leontio Latinè verſa aut interiit, aut adhuc MS. delitеſcit.

870. P. II.

ANASTASIUS, ortu, ut videtur, Romanus, certè in eadem urbe Presbyter & Bibliothecarius, claruit ab an. DCCCLXX. De quo cùm ſuprà, ad an. DCCCLXX. breviter nimis, nec ſatis diſtinctè dictum ſit, pleniùs jam atque accuratiùs agendum erit. Eruditis inter ſe parùm convenit, idémne fuerit Anaſtaſius, *Cardinalis* qui dicitur, & Bibliothecarius, cujus tot egregia habemus monumenta. Quò res hæc clarior apertiorque fiat, videndum primò quiſnam erat Anaſtaſius Cardinalis; deinde utrum is idem erat cum Bibliothecario. Anaſtaſii Cardinalis res geſtas ex Annalibus Bertinianis, Actiſque Synodi Romanæ ſub Leone IV. habitæ, ab Holſtenio primùm publicatis, exinde in Labbeanam Conciliorum editionem tranſlatis, compendio deſcribemus. Pater ei erat Arſenius, propter opes & potentiam magni apud Romanos nominis, de quo Annales Bertiniani ad ann. DCCCLXVIII. *Arſenius ad Ludovicum Imp. pergens in Beneventum infirmitate corripitur, & theſaurum ſuum in manus Ingelbergæ Imperatricis committens, &, ut dicebatur, cum Dæmonibus confabulans ſine communione abiit in locum ſuum.* Fratrem habuit Eleutherium, multis magniſque vitiis infamem, qui Anaſtaſii * conſilio, Leonis Papæ antehac uxorem, ejuſque filiam, quam alii deſponſatam dolo deceperat & conſtupraverat, interfecit. Unde anno DCCCLXVIII. petente Leone Papâ, à Judicibus, quos eo fine miſit Imperator, ad mortem damnatus eſt. Ipſe Anaſtaſius anno circiter DCCCXLVIII. à Leone † IV. Presbyter titulo S. Marcelli ordinatus eſt, *Presbyter* inquit, *cardinis noſtri, quem nos in Titulo B. Marcelli, Martyris atque Pontificis, ordinavimus*, i.e. hæc Eccleſia ei ſpecialiter commiſſa eſt, ut in eâ curandâ, tanquàm janua in cardine ſuo, continuò verſaretur, inde vulgò *Cardinalis* dictus. Verùm cardinem ſuum mox deſeruit Anaſtaſius, & relictâ Româ, in regione Aquileienſi per biennium latitabat †, & ad duo etiamſi Concilia vocatus, comparere noluit. Unde à Leone Papâ, & Synodo LXXV. Epiſcoporum anno DCCCL. *Decembr.* XVI. Romæ habitâ, Communione privatus eſt. Anno DCCCLIII. *Maii* XXIX. Leo tunc Ravennæ *, in Eccleſiâ S. Vitalis Synodum habuit, ad quam Anaſtaſium, ab Eccleſiâ ſuâ jam integro quinquennio abſentem, iterùm vocat. Sed cùm latebras adhuc ſtudioſè quæreret, quin nec ipſius Imperatoris Legati qui tunc aderant ſe hominem invenire poſſe affirmarent, Leo annuente Synodo anathematis ſententiam in ipſum tulit. Menſe *Junio* die XIX. Romam rediit Pontifex, ibique in Eccleſiâ B. Petri ſententiam in Anaſtaſium latam publicavit †, treſque Epiſcopos ad illum jam Cluſii commorantem deſtinavit, qui eum ad generalem Synodum Romæ *Novembr.* XV. habendam, tùm coràm, tùm ſcriptis literis, citarent, *Decemb.* VIII. Romæ *, in civitate novâ, *Leonianâ* dictâ, in Eccleſiâ B. Petri, Synodus congregata eſt. In quâ cauſa Anaſtaſiana pleniſſimè agitatur, & cùm poſt tot Synodales admonitiones, tot excommunicationes, neque ad Synodum venire, neque ad Eccleſiam ſuam poſt tot annorum abſentiam redire voluit, proinde judicio Synodali ob ſtultam ſuam audaciam meritò depoſitus eſt, & omni Sacerdotali honore penitùs privatus. Cui ſententiæ Epiſcopi *LXVII.* Presbyteri *XX.* Diaconi *VI.* ſubſcripſerunt. In Eccleſia ubi habitum eſt hoc Concilium, imaginem hujus Synodi pingi fecit Leo, in cujus parte dextrâ ſententiam † quam in Anaſtaſium in Synodo Romanâ an. DCCCL. tulerat, ſcribi juſſit; in parte ſiniſtrâ ſententiam Synodalem, quæ hoc ipſo anno *Maii* XXIX. in eundem lata eſt. Denique ſuper valvas argenteas, ſententiam in hâc ipsâ Synodo jam prolatam. Anno DCCCLV. *Julii* XVII. Leo diem clauſit extremum. Quo mortuo, Anaſtaſius è tenebris erumpens, & ſæculari potentiâ armatus, in Eccleſiam B. Petri auſu nefario, excommunicatus licèt, intravit, & venerandæ Synodi picturam eraſit & deſtruxit. Adverſùs quem eò quòd altiora ſe petens, *inquit* Adrianus Papa, quod ſibi toties interdictum fuerat temerè uſurpavit, ac vetitum locum conſcendit, ſatis noſtra Eccleſia murmuravit & murmurat. *Octobr.* I. In ſedem Pontificalem evectus eſt Benedictus, qui Anaſtaſium, Sacerdotalibus veſtimentis exſpoliatum, ad laïcam communionem redegit, Synodique picturam, quam iſte deſtruxerat, reſtauravit. Ann. DCCCLVIII. *Martii* X. moritur Benedictus, cui *Martii* die XVI. ſucceſſit Nicolaus I. Ipſe Anaſtaſium recepiſſe videtur *. Anno DCCCLXVII. *Novembr.* XII. mortuo Nicolao, poſt dies octo electus eſt Adrianus II. qui mox in exordio ordinationis ſuæ (ut referunt Annales Bertiniani) Anaſtaſium Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarium conſtituit, qui anno ſequenti Adriani Epiſtolam XI. conſcripſit. Sed gratiam, quam conſecutus eſt, non diu tenuit. Quippe anno DCCCLXVIII. *Octobr.* XII. coram Adriano † apud S. Praxedem poſitus & renovatis prioribus, aliiſque longè graviſſimis criminibus ei objectis, ipſe unà cum omnibus fautoribus, qui cum eo, locutione, cibo, potúve communicaverint, anathemati ſubjicitur, donec de omnibus quibus impetitur, coram Synodo rationem reddat. His non obſtantibus, in gratiam mox rediiſſe videtur. Anno enim ſequenti (ſi modò idem ſit qui Bibliothecarius) unà cum Suppone & Everhardo Comitibus, Ludovici Imp. Legatis, Conſtantinopolim miſſus eſt, ibique Concilii (ut vocatur) Oecumenici VIII. duabus ultimis Actionibus interfuit. Anno DCCCLXXI. unà cum Cæſario Abbate, Neapolim in cauſâ Athanaſii Epiſcopi Neapolitani

* Annal. ubi ſuprà & Act. Syn. Rom. apud Holſt. *Collect. Rom.* p. 145.
† Act. ibi. p. 102. alibi.
† Act. ib. p. 102. & 138.
* Act. ibid. p. 103. 140.
† Ibid. p. 105. 140.
* Act. Ibid. p. 101. &c.
† Extat ibid. p. 138. &c.
* Ibid. p. 144.
† Ibid. p. 145. 146.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

ni ab Adriano Papâ delegatur, ubi clerum populumque contumacem excommunicationi ſubjecit. Mortuo Adriano *Novembr.* xxv. an. DCCCLXXII. die *Decemb.* xiv. Joannes viii. Papa ordinatus eſt, qui Anaſtaſium noſtrum Bibliothecarii munere iterùm cohoneſtavit, ejuſque operâ in ſcribendis Epiſtolis uſus eſt. Unde Joannis Epiſtola 314. *Januar.* v. anno DCCCLXXXVI. ſcripta, aliæque forſan ipſum auctorem agnoſcunt. Hujus Joannis juſſu, anno circiter DCCCLXXVII. Concilii VIII. Oecumenici Acta, quæ ex Oriente redux ſecum detulerat, è Græco in Latinum ſermonem tranſtulit, ut ex veteri codice MS. luculenter oſtendit Cl. Papebrochius †. Quouſque poſt hæc vixerit, non uſq; adeò conſtat; ad annum tamen DCCCLXXXVII. vitam protraxiſſe putatur.

† Catal. Rom. Pontif. p. 141.

Nutet Lector poſteriora hæc quæ de Anaſtaſio retulimus Bibliothecario certò eſſe tribuenda, an Cardinali ſub judice lis eſt. Reſtat igitur ut paucis diſquiramus, utrum Cardinalis, & Bibliothecarius, unus idémque fuerit Anaſtaſius. Eundem cenſent Voſſius *, Lambecius †, Sagittarius *, alii. Diverſum faciunt Labbeus, Ciampinus, &c. Pro Voſſio facit, quòd uterque erat Eccleſiæ Romanæ Presbyter, uterque Bibliothecarius, uterque eâdem tempeſtate vixit, & iiſdem Pontificibus miniſtravit. Voſſium interim ejuſque ſequaces erroris arguit Labbeus † quòd duos hos Anaſtaſios perperam confuderint. Quod gratis quidem ab eo dicitur, nullâ ratione redditâ, adducto nullo vetuſtatis teſtimonio. Non alia litem hanc dirimendi commodior mihi videtur ratio, quàm ſi pauliſper inveſtigemus, quóuſque in deſcribendis Pontificum Romanorum Vitis proceſſerit Anaſtaſius. In Nicolao I. deſiiſſe communis fert eruditorum ſententia, quam & ipſe Voſſius amplectitur. Doctiſſimus Ciampinus, quo nemo *Libri Pontificalis* examen accuratiùs inſtituit, poſtquàm regulas quaſdam criticas tradidiſſet, quibus certior de Scriptoris alicujus ſtylo cenſura ferri poſſet, Pontificalis libri ſtylum ſub examen revocat *, iſtumque diverſos præter Anaſtaſium auctores habuiſſe oſtendit. Concludit † tandem, Anaſtaſium non niſi Gregorii iv. Sergii II. Leonis iv. Benedicti III. & Nicolai I. vitas elucubraſſe; cæteras, quæ Gregorium præcedunt & Nicolaum ſequuntur, ab aliis auctoribus confectas fuiſſe. Hæc ſi ita ſint, nullus dubito diverſos fuiſſe Anaſtaſios noſtros, hoc præcipuè argumento ductus: quòd tùm in vitâ Leonis iv. tùm Benedict. III. Depoſitionis Anaſtaſianæ hiſtoria diſertè traditur, illúmque canonicè fuiſſe depoſitum liquidò affirmatur, idque iiſdem penè verbis quæ in ipſius Synodi Romanæ Actis ſub Leone iv. habentur. Quod omni prorsùs probabilitate caret Anaſtaſium Cardinalem de ſe referre voluiſſe. Et ut liberè dicam, diverſum videtur utriuſque ingenium, mores diverſi. Interim non eſt diſſimulandum, non deeſſe Viros immensè eruditos, qui Anaſtaſium in condendis Pontificum vitis illas partes tenuiſſe negant. In his eſt Floræ. Martinellus, vir multæ eruditionis, in Bibliothecâ Vaticanâ pluribus annis Scriptoris munere functus, libro *de Româ ex Ethnicâ, ſacrâ* pag. 409. Cujus decem vel undecim rationes pro hâc cauſa recenſet Ciampinus *. Nec ab hâc opinione abludit ἐπάνυ Ceſtrienſis † noſter, aſſerens ſe nihil quicquam hactenùs vidiſſe, quod Anaſtaſium hujus libri auctorem fuiſſe doceat, præter titulum in aliquibus MSS. & ſanè paucis, inventum. Nec Bibliothecarium illum tale opus edidiſſe à quoquam ante Sæculum xiv. vel xv. perhiberi. De quo viderint Eruditi. Ut ut ſit, erat Anaſtaſius Bibliothecarius ſupra communem ſui ſæculi ſortem eruditus, Græcè pariter ac Latinè doctiſſimus, &

* De Hiſt. Lat. lib. II. c. 35. p. 318.
† Comment. lib. VIII. p. 271.
* Introd. in Hiſt. Eccleſ. cap. 8. n. 11. p. 42.
† De Script. Eccl. Tom. I. p. 63.
* Exam. lib. Pontif. Rom. 1688. 4to. Sect. III. IV. V. VI.
* Sect. XI. p. 105.
* Sect. 1. p. 27.
† De ſucceſſ. Diſſert. I. c. 21. n. vi. p. 128.

Cave Hiſt. Lit.

Conſtantinopoli diu verſatus, Græcorum Bibliothecas ſedulò excuſſerat, & monumenta undique conquiſivit, in rebus agendis experientiſſimus, ingenio ſubdolus & ſubtilis, ad diſputandum & ſcribendum promptus & paratus. Curiæ Romanæ, prout res ferebat, Advocatus dicam an Mancipium? In cujus gratiam omnia trahebat. Cujus cauſam nemo novit accuratiùs, agebat fortiùs.

De ſcriptis Anaſtaſii non opus eſt ut jam agamus, cùm de iis ſatis ſuo loco actum ſit. Id unicum monendum reſtat, quòd Vita Joannis viii. quam ex codice MS. protulit Papebrochius, nos docet, Anaſtaſium præter alia, S. Petri Alexandrini Archiepiſcopi Vitam, & Paſſionem S. Acacii, ſociorúmque ejus, de Græco in Latinum tranſtuliſſe. An verſiones ejus hodiè ſuperſint, non comperi.

870.

EPIPHANIUS, Cypri Archiepiſcopus, claruit anno DCCCLXX. quo circiter tempore reſtitutum Ignatio Patriarcharum CP. per literas gratulatus eſt, ſe Synodi ab eo anno ſuperiore habitæ decreta ex animo ſuſcipere profeſſus. Extat hæc *Epiſtola* Gr. Lat. in Prolegomenis Synodi viii. Generalis, Concil. Tom. viii. p. 1276.

870. P. II.

AUCTOR Anonymus, S. Dionyſii Monachus, claruit ſub Carolo Calvo circa annum DCCCLXX. Rogatu Samuelis Monachi Dionyſiani condidit *de Virtutibus & Miraculis S. Dionyſii Areopagitæ, Sociorumque ejus libros tres,* quos ex codicibus MSS. Dionyſiano & Victorino exculit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Par. II. p. 343.

870. P. II.

OTFRIDUS, natione Germanus, Rabani Mauri diſcipulus, Cœnobii Wiſſenburgenſis ex ordine Benedictino Monachus, claruit anno DCCCLXX. Scripſit multa tàm metro, quàm proſâ. De eo hæc Trithemius [a]; *Exemplo Caroli Imperatoris magni, conatus eſt barbaram linguam Teutonicam ad regulas Grammaticales reducere. Quod & ex parte perfecit. Unde ea quæ patrio ſermone conſcripſit, non facilè noſtra ætate legi & intelligi poſſunt, etiam ab homine quantumcunque Teutonicæ linguæ perito.* Scripſit volumen Evangeliorum, antiquis rhythmis Theotiſcis compoſitum, & in quinque libros diviſum, quod Liutberto Archiepiſcopo Moguntino dedicavit. Edidit hoc Opus, ſed ex codice mutilo & vitioſo, Flacius Illyricus *Baſil.* 1571 8°. Verùm longè auctior & integrior eſt codex MS. Cæſareus Cod. *Theol.* Lat. DXXIV. ex quo Præfationem Latinam, benè longam, variaque ipſius Operis ſpecimina, præſertim prolixum Fragmentum quod in Flacianâ editione deſideratur, profert, & plurima de ipſo opere congeſſit Lambecius *Comment.* lib. II. c. 5. num. xxxiv. p. 455. &c. Extant præterea in codice Cæſareo etiam Otfridi *Homilia Theotiſca in Evangelia; Paraphraſis Theotiſca in Cantica Iſaiæ, Ezechiæ &c. in Orationem Dominicam, in Canticum Zachariæ, B. Virginis, & in Symbolum S. Athanaſii,* de quibus videndus Lambecius *ibid.* pag. 460. qui Pſalmi primi atque Orationis Dominicæ paraphraſin, prout in ipſo codice contextui intermixta eſt, ſubjungit.

[a] De Script. fol. 68. fac. [illegible]

871.

ALFREDUS, ſeu ÆLFRIDUS, ſeu ALUREDUS, *Magnus* à rebus geſtis dictus, gente Anglus, Waddingionæ in agro Bercherienſi natus anno DCCCXLIX. Ethelwolphi Occidentalium Saxonum Regis & Osburgæ filius natu minimus. Anno ætatis duodecimo adhuc neſcivit literas, ſed Saxonica Poemata, quæ diu noctuque

audivit,

audivit, memoriâ fideli retinuit. Ætate provectior, tempus puerile deperditum omni ſtudio ac diligentiâ redemit; adeò ut non infimum inter eruditos ſæculi viros locum obtineret. Anno DCCCLXXI. Angliæ Monarchiam obtinuit, ac per triginta fermè annos tenuit, frequentibus Danorum incurſionibus exercitatus, quos multis præliis ſuperavit, & ipſe ab iis ad ſummas ſæpè anguſtias redactus, ac ſemel Regno exutus. His verò omiſſis ad alia veniamus. Monaſteria condidit, Eccleſias extruxit, Scholas atque Academiam Oxonienſem fundavit; in quibus Procerum liberos bonis literis imbuendos præcipuè curavit. Quin & ipſe exemplo ſuo aliis prævivit, quotidie enim octo horas legendo, ſcribendo, dictitando, & orando tranſigebat: adeò ut Grammaticus, Philoſophus, Rhetor, Hiſtoricus, Muſicus, & Poëta, non ignobilis habetetur. Obiit Vir doctiſſimus, ſapientiſſimus ac piiſſimus Princeps, VII. Cal. Novembr. anno DCCCC. Regni ſui 29. ætatis 51. in civitate VVintonienſi reconditus. Vitam ejus literis mandavit Aſſerius Menevenſis ipſius domeſticus & familiaris; unde preſſiorem ſitim curioſus lector explere poſſit.

SCRIPTA.

Paraphraſis Saxonica Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Venerabilis Bedæ, quam cum Bedæ Hiſtoriâ edendam curavit Abrahamus Whelocus *Cantabrigiæ* 1644. fol.

Leges quamplurimæ, quarum pars longè maxima ad Eccleſiam ſpectant. Extant Latinè & Saxonicè ibid. in Append. p. 15.

Teſtamentum ejus. Extat apud Aſſerium Menevenſem in Vitâ illius p. 22.

Paſtorale D. *Gregorii* Saxonicè vertit. Edita eſt verſionis iſtius Præfatio Saxonicè, Anglicè, & Latinè ibid. p. 25. Extat ipſa *Paſtoralis* Verſio in Bibliotheca Collegii SS. *Trin. Cantabrig.* Exemplar verò vetuſtiſſimum, & quod Codex olim erat Plegmundi Archiepiſcopi, qui floruit anno DCCCXC. cujus character elegans, perpulcher, & vetuſtiſſimus, habetur in *Bibliotheca Cottoniana* ſub *Tiberio* B. 11. N. 1. alius item Codex ibid. ſub *Othone* B. 2. N. 1.

Pſalterium Davidis ſaltem ex parte Saxonicè convertit. Prodiit Verſio unà cum textu Latino à Joanne Spelmanno Henrici filio edita Londini 1640. 4°.

Pauli Oroſii Hiſtoriam, ſive *Hormeſtam* in Saxonicam linguam tranſtulit. Præfatio verſionis habetur apud D. Hen. Spelmannum in Append. ad Vit. Regis Ælfridi pag. 205. Ipſa verò Translatio Saxonica habetur MSS. in Biblioth. Cottonianâ ſub *Tiberio* B. 1. N. 1.

Hiſtoriam Regem VVeſt-Saxoniæ condidit, cujus fragmenta extant Saxonicè & Latinè, ibidem p. 199.

Tranſlatio Boëtii per Alfredum Regem Weſt-Saxonum, habetur in *Bibliotheca Cottoniana* ſub *Othone.* A. 6 N. 1. cujuſdam verò operis Boëtiani verſio ſit, an *de conſolatione Philoſophiæ*, an alterius cujuſpiam, me planè latet.

Interierunt penitùs *Dialogi* IV. *S. Gregorii ab eo Saxonicè verſi*, aliaque plurima *Opuſcula*, partim tranſlata, partim proprio Marte elaborata, quorum Indiculum exhibet Baleus Cent. II. c. 26.

872. AIMOINUS, patriâ Gallus, Ordine Benedictinus, Monaſterii S. Vincentii Pariſienſis (quod nunc S. Germani à Pratis dicitur) Monachus; claruit anno DCCCLXXII. uti ex vetuſtâ quadam chartâ à Jac. Breullio præfat. in Aimoini Hiſtoriam anno 1602. editam conſtat, quæ ſic deſinit; *In nomine S. & individuæ Trinitatis Gozlinus, Abbas Monaſterii B. Vincentii Martyris, ubi venerabilis Chriſti Confeſſor Germanus corpore quieſcit*, &c. *anno incarnationis D. N. I. C.* DCCCLXXII. *Regni verò Caroli XXXII.---- Aimoinus, Notarius & Monachus ſcripſit & ſubſcripſit prid. Nonas Octobr.* In vivis adhuc erat anno DCCCXCII. quo de Miraculis S. Germani ſcripſit. Alius à noſtro Aimoinus ille Floriacenſis, qui ſæculo undecimo vixit, ac libros de geſtis Francorum ſcripſit; licèt quamplurimi eos temerè confundant. Quâ de re vide Cl. Labbeum Diſſert. de Script. Tom. I. p. 16. Extant ab Aimoino noſtro ſcripta.

De Inventione ac Tranſlatione corporis B. Vincentii Levitæ ac Martyris ex Hiſpaniâ ad Monaſterium Caſtri in Diœceſi Albigenſi anno DCCCLV. factâ *Libri* II. ad Bernonem Abbatem Monaſterii iſtius ſcripti, unà cum Epiſtolâ ejuſdem LX. verſibus conſtante ad Theotgernum Monachum de eodem argumento. Primus hos edidit Jac. Breullius ad calcem Hiſtoriæ Aimoini Floriacenſis *Pariſ.* 1603. fol. Habentur etiam apud Mabillon. Sæc. Benedict. IV. par. I. p. 643.

De Miraculis S Germani Epiſcopi Pariſienſis libri II. jubente Gozlino Abbate ſcripti. Extant apud Surium XXV. Julii, & Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. II. p. 104.

De tranſlatione SS. Martyrum Georgii Monachi, Aurelii, & Nataliæ liber.

De eorundem Miraculis libri II. Tres iſti libri editi ſunt à Joanne Mabillonio Sæc. Benedict. IV. Tom. II. p. 45.

JOANNES VIII. natione Romanus, Gundi filius, Eccleſiæ Romanæ Archidiaconus, & poſt Hadriani mortem anno 872. Pontifex, die XIV. Decembris ordinatus. Anno 873. Ludovicum Imp. Romam advenientem à juramentis Adelgiſo Beneventano Duci præſtitis abſolvit. Anno 874. Veronam excurrit colloquium cum Ludovico Germaniæ Rege initurus. Anno 875. Carolum Calvum Romam accitum inunxit, & coronâ Imperiali redimivit. Anno 876. Synodo Ticini celebratâ, electionem Caroli confirmari, omneſque iſtius hoſtes anathematizari effecit. Anno 877. Saracenis Italiam, atque ipſum agrum Romanum devaſtantibus, ſuppetias à Carolo Imp ardentiſſimis precibus oravit; & Neapolitanis, Beneventanis aliiſque, qui cum Saracenis pacem inierant, excommunicationem, ni fœdus diſſolverent, comminatus eſt; cujus rei gratiâ & ipſe Trajectum propè Cajetam profectus eſt. Verùm ſubſidiis ab Imperatore minimè ſuppeditatis, colla flectere, jugum ſubire, atque annuo tributo pacem à Saracenis redimere coactus eſt. Anno 878. miſſis Paulo Anconitano & Eugenio Oſtienſi Epiſcopis ad Conſtantinopolim legatis, de recuperandâ Romanæ ſedi Bulgariâ apud Baſilium Imp. & Ignatium Patriarcham egit; huic anathema ni provinciâ cederet, interminatus. Eodem anno Româ à Lamberto Comite Spoletino direptâ, ipſe in Galliam ſuppetias impetraturus fugit, ubi habitâ Trecis generali Epiſcoporum Gallicanorum Synodo, omnes Eccleſiæ Romanæ hoſtes excommunicavit, & Hincmarum Laudunenſem ſeptennio ante depoſitum muneri Clericali reſtituit, atque in ipſâ Synodo Ludovicum Imp. coronavit. Mox in Italiam à Boſone Comite juſſu Imperatoris reductus, omnibus pro Eccleſiâ Romanâ decertantibus, ac pugnâ morituris vitam æternam pollicitus eſt. Anno 879. auditâ Ludovici Imp. morte, Synodum de novi Imperatoris electione Romæ celebravit. Eodem anno Photium Patriarcham CP. in communionem recepit, ac Græcos Photio communicare detrectantes excommunica-

vit.

SÆC. IX. ab An. DCCC. vit. Aliam menſe Maio Synodum Romæ habuit, in quâ Anſbertum Mediolanenſem Epiſcopum, quòd ad priorem Synodum vocatus non veniſſet, anathematizavit, ac ſede deponendum decrevit. Anno 880. linguâ Sclavonicâ, *i. e.* vernaculâ Moravis ſacra peragere permiſit. Anno 881. convocato Romæ Epiſcoporum Concilio Athanaſium Archiepiſcopum Neapolitanum ob iniram cum Saracenis pacem excommunicavit. Obiit anno 882. die xv. Decembris. Extant *Epiſtolæ* CCCXXVI. & *Fragmenta* quædam Concil. Tom. IX. pag. 2. *Sermo in Electione Caroli Calvi Imp.* ſeu potiùs in confirmatione ejuſdem in Synodo Romanâ anno 877. habitus, ibid. p. 295.

872. Lambec. Comment. l. 2. p. 451. 1005. HARTMUTUS, perperam à Caniſio *Hartmannus* & *Hartmundus* appellatus, Rodulphi Burgundiæ Regis conſanguineus, Monaſterii S. Galli primùm Monachus, deìn Abbas ordine 14. poſt Grimoaldi mortem anno 872. electus. Anno 883. Monaſterii regimine ſeſe ſponte abdicavit. Extant ab eo ſcripta, *Carmina aliquot & Hymni*, apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. V. pag. 728. *Vita S. VViboradæ Virginis & Martyris, Recluſæ Sangallenſis*, ſub ejuſdem nomine habetur apud Henſchenium ad II. Maii & Mabillon. Sæc. Benedict. V. pag. 42.

875. JOANNES, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, Anaſtaſii Bibliothecarii familiaris; claruit circa ann. 875. Scripſit *Vitam S. Gregorii M.* Pontificis Romani libris IV. quos Joanni VIII. Papæ nuncupavit. Extat hæc Vita apud Surium XII. Martii, & in fronte omnium Gregorii M. editionum. Eundem Clementis Papæ geſta Gauderici Velitrenſis Epiſcopi hortatu literis conſignaſſe author eſt Sigebertus *; Verùm iſta interierunt. Cæterùm in Bibliothecâ S. Germani Pariſienſis extare MS. dicitur ſub Joannis Diaconi nomine *Commentarius, ſeu Expoſitio brevis in Heptateuchum*, qui tamen an noſtri revera ſit, inter eruditos non ſatis convenit.

* De Script. c. 106.

876. USUARDUS, natione Gallus, S. Germani Pariſienſis Monachus, & ut vulgò perhibetur, Abbas S. Salvatoris. Claruit circa an. 876. Martyrologiorum ab Hieronymo & Bedâ concinnatorum brevitate offenſus, & Caroli Calvi Imp. juſſu animatus, fuſiùs ipſe *Martyrologium ex Flori aliorumque id genus ſcriptis* contexuit, & Carolo Imp. dicavit. Prodiit Martyrologium iſtud *Lovanii* 1568. 8°. cum additionibus atque annotationibus Joannis Molani, & cenſurâ Joannis Heſſels de Legendis quibuſdam Sanctorum, recuſum *Antverp.* 1583. 8°. Verùm editione Antverpienſi omiſſa ſunt, quæ Pontificiis diſplicebant, cum integrâ cenſurâ Joannis Heſſels, ut in Biblioth. ſuâ Theolog. MS. p. 499. rectè notavit Cl. Uſſerius.

878. MICHAEL, MONACHUS à vitæ inſtituto dictus, Eccleſiæ C. Presbyter, ac Ignatii Patriarchæ Syncellus, claruit anno 878. Scripſit *Encomium Ignatii Patriarchæ*, quod mutilum extat Gr. Lat. à Radero editum unà cum Actis Concilii VIII. *Ingolſtad.* 1604. 4°. & exinde Concil. Tom. VIII. pag. 1260. Scripſit item *Vitam Theodori Studitæ*, cujus excerpta quamplurima hinc inde Lat. habentur apud Baronium Annal. Tom. IX. Scriptor, præcipuè in rebus Theodori penè ad ineptias fabuloſus, & cæco planè in imagines zelo & amore flagrans. Vide quæ de eo nos ſuprà in *Theodoro Studitâ* obiter annotavimus.

878. P. II. MICHAEL Monachus, Eccleſiæ CP. Presbyter, claruit anno DCCCLXXVIII. Extant hæc

SÆC. IX. ab An. DCCC. ejus Opuſcula, hactenùs inedita, 1. *Encomium in Angelicorum ordinum ductores: Michaelem & Gabrielem.* Principium, τὸ ςόμα μου ἤνοιξα, καὶ εἵλκυσα πνεῦμα, φησὶν Δαυὶδ κἀγὼ τόμιρον μετ' αὐτοῦ. Recenſet hanc Orationem L. Allat. de Script. Simeon. pag 112. 2. *Encomium in gloriosum Christi Apoſtolum Philippum.* Principium Πᾶσα μὲν μαρτύρων Χριςοῦ πλετὴ καὶ πανήγυρις. Idem ibid. [illegible] 3. *Vita Theodori Studitæ.* Pr. Πολλοὶ μὲν τῶν ἁγίων κατὰ διαφόρους χώρας. Idem ibidem pag. 107. Fragmenta quædam habentur Latinè apud Baron. ad ann. DCCXCV. num. LXXVI. & ad ann. DCCXCVII. num. VI. VII. &c. & alibi ſæpiùs. Erat etiam Michael Archimandrita, qui ſcripſit Vitam & Miracula S. Nicolai. Principium, Ὄρθρος ἡμῖν φαεινότατος; εὐσεβείας καὶ λαμπρῶν θαυμάτων ἀρχή. De eo [illegible] eund. Allat. *ibid.* p. 103. Verùm is à noſtro forſan diverſus.

NICETAS DAVID, *Paphlago* etiam dictus, ortu Byzantinus, dignitate Philoſophus, & ſi rectè conjecturam ponit Leo Allatius *, Dadybrorum in Paphlagoniâ ſub Metropolitâ Gangrenſi Epiſcopus. Claruit anno 880. Ignatio addictiſſimus, atque adeò in Photium ejuſque cauſam nimis, quàm par erat, iniquus. 880.

* Ad cal. Tom. I. Græc. Orthodoxæ.

SCRIPTA.

Vita S. Ignatii Patriarchæ CP. Extat Gr. Lat. unà cum Actis Concilii VIII. *Ingolſtad.* 1604. 4°. & Concil. Tom. VIII. p. 1179.

Apoſtolorum XII. Encomia totidem.

Oratio in Marcum Evangeliſtam.

Oratio in Nativitatem S. Mariæ.

Oratio in exaltationem S. Crucis.

Oratio in S. Gregorium Theologum.

Oratio Panegyrica in S. Hyacinthum Amaſtrenſem, Martyrem. Has omnes Orationes (ut dubias ab eodem editas mittam) in lùcem eruit, ac Gr. Lat. evulgavit Fr. Combefiſ. in Auctario noviſſimo *Pariſ.* 1672.

Oratio Panegyrica; ſeu Encomium in inclytum Martyrem Euſtathium, Agapium, Theopiſtum, & Theopiſtem: Gr. Lat. hanc orationem cum notis edidit idem Combefiſ. in illuſtrium Chriſti Martyrum triumphis *Pariſ.* 1660. 8°. p. 45.

Liber pro Synodo Chalcedonenſi adverſus Epiſtolam regis Armeniæ. Extat Gr. Lat. apud Leonem Allatium Græc. Orthod. Tom. I. pag. 663. Nicetæ cuidam juniori deberi videtur.

Commentarius in Gregorii Nazianzeni Tetraſticha & Monoſticha. Prodiit Lat. *Imolæ* 1588. 8°. Græcè *Venet.* 1563. 4°. ſub Nicetæ noſtri nomine. Nicetæ autem Serroni deberi conſtat.

NICETAS DAVID, Paphlago etiam dictus, claruit anno DCCCLXXX. Plura ejus Opera ſuprà enumeravimus. Alia jam ſequuntur. *Carmen ad S. Angelum*, cum Manuelis Moſchopuli ſcholiis Græcis interlinearibus. Incipit; Πρώτου φάους ὢν δεύτερον θεῖον σέλας &c. *Hymnus in Beatiſſimam Virginem Deiparam*, ejuſdem Moſchopuli ſcholiis Græcis interlinearibus, & ampliſſimo Commentario Grammatico illuſtratus. Principium, Ἡσαΐα σκίρτησον ἦλθεν εἰς πέρας, &c. *Carmen ad S. Christophorum Martyrem.* Principium, Σαμψὼν σίγησον τὸ πολὺ τῆς ἰσχύος, &c. Extant hæc omnia MSS. Biblioth. Vind. Cod. *Theol.* CCIII. n. XVI. fol. 72. pag. 2. Excerpta ex ejus Orationibns ſeptem; nempè *in Novam Dominicam, in mediam Pentecoſten, in Pentecoſten, in Prophetas, de Jejunio, in ſecundum Chriſti adventum*, & *in S. Dominicam Diem.* Incipiunt, Αὐτὸ 880. P. II.

SÆC. IX. ab An. DCCCC. τῶ εἰς τ̄ τέλειαν κυριακὴν λόγῳ. & ibid. Cod. *Philoſoph.* CCLXXIII. num. III. fol. 57. Vide Lambec. *Comment.* lib. IV. p. 249. lib. V. p. 247.

880. LIBELLUS SYNODICUS, cujus Auctor hiſtoriam Conciliorum omnium tum generalium tum provincialium brevi compendio complectitur; ac claruiſſe videtur circa an. 880. Deſinit enim in Octava Synodo Oecumenica ſuper unione Photium inter & Joannem Papam Conſtantinopoli anno 879. habita; & partibus Ignatianis nulla veritatis, nulla ſroncis ratione habita favere deprehenditur. Hunc *Libellum* unà cum verſione ac notis primus Gr. Lat. extulit Joannes Pappus Argentoratenſis, *Argentorati* 1601. 4°. quem proinde noviſſimæ ſuæ Conciliorum editioni inſeruit Ph. Labbeus.

880. REMIGIUS, in Cœnobio S. Germani Autiſſiodorenſis Monachus Ordinis Benedictini; claruit anno 880. Poſt annum 882. à Fulcone Archiepiſcopo Rhemos evocatus eſt, ut inſtituto ibi à ſe gymnaſio literario præeſſet, teſte Flodoardo *. Errant, qui Remigium noſtrum Epiſcopum Remenſem fuiſſe volunt. Craſſiùs adhuc hallucinantur, qui eum cum Remigio Lugdunenſi Epiſcopo confundunt. Sanè noſter Epiſcopales infulas nunquam adeptus videtur. Certè id tacent Flodoardus & Sigebertus † qui de eo verba faciunt. Obiit Remigius circa an. 900.

* Hiſt. Rom. l. 4. c. 9.

† De Script. cap. 123.

OPERA.

Commentarius in omnes Davidis Pſalmos, ex Ambroſio, Auguſtino, & Caſſiodoro maximam partem conſarcinatus. Prodiit ſeorſim *Colon.* 1536.

Enarratio in poſteriores XI. minores Prophetas, prodiit unà cum Oecumenii in Apoſtolum, & Arethæ in Apocalypſin Commentariis *Antverp.* 1545.

Expoſitio Miſſæ SS. Patrum ſententiis & auctoritatibus confirmata. Habetur cum præcedentibus Opuſculis in Bibliotheca Patr. Tom. XVI. p. 883.

Commentarius in Epiſtolas D. Pauli, (qui ſub Remigii Remenſis, & Haymonis Halberſtatenſis nominibus ſæpiùs prodiit, noſtri Remigii procul dubio eſt. Certè cum J. B. Villalpando Remigio Remenſi anno 533. mortuo vindicare, ſumma eſſet dementia; Cùm in eo Gregorius M. & Beda diſertè citentur, & Saracenorum (i. e. legis Mahometicæ Sectatorum) non ſemel mentio fiat, Rectiùs igitur Remigio noſtro adjudicatur. ſub cujus proinde nomine prodiit in Bibliothecâ Patr. Colonienſi 1618. Vide quæ de eo ſuprà diximus in Remigiis, Remenſi, & Lugdunenſi, quæque habent Albertinus de Sacram. Euchar. l. 2. p. 885. & Car. Le Cointe ad an. 533. n. 49.

880. ERRICUS, ſive HERRICUS, in agro Autiſſiodorenſi natus, in vico ab ipſius nomine dicto *Hery*, ab ineunte ætate factus eſt Monachus Autiſſiodorenſis Ordinis Benedictini, Haymonis Halberſtatenſis & Lupi Ferrarienſis diſcipulus; claruit anno 880. Scripſit *Libros* VI. *carminum de Vitâ S. Germani Autiſſiodorenſis ad Carolum Calvum Imp.* Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1543. 8°. Scripſit item *Libros* II. *Proſaicos de Miraculis ejuſdem*, quos primus edidit Labbeus Biblioth. Nov MSS. Tom. I. *Homilias quamplurimas*, quarum aliquot in Alcuini ſive Pauli Diaconi Homiliario locum habent, à poſteriore manu inſertæ, viz. *Homilia in illud, Cùm venerit Paracletus*, &c. *In illud Lucæ, Cùm iret Jeſus in Jeruſalem; & tertia in illud Matthæi, Nemo poteſt duobus dominis ſervire.* Denique *Collectaneum variorum excerptorum* ad mores præcipuè ſpectantium ex veterum Scriptorum ac Patrum ſcriptis contexuit, & Hildebaldo Autiſſiodorenſi Epiſcopo nuncupavit. Extat Collectaneum illud MS. in Bibliothecâ S. Germani Pariſienſis. Præfationem metricam ad Hildebaldum & initium Operis exhibet Mabillonius Analect. Tom. I. pag. 413.

SÆC. IX. ab An. DCCCC.

880. ABBO, *Cernuus* dictus, patriâ Neuſtrius, S. Germani à Pratis Monachus; claruit circa an. 880. ac obſidioni Lutetiæ, quæ à Normannis circa an. 887. facta eſt, interfuit; ejuſque *Hiſtoriam* rudi, ſcabro, & impolito carmine cecinit, libris tribus rem totam conficiens. Priores Carminis iſtius libros duos edidit P. Pithœus (qui tamen hunc cum Abbone Abbate Floriacenſi propè finem ſequentis ſæculi florente confundere videtur) inter Scriptores Hiſt. Franc. Tom. II. & exinde deſumptos Aimoini Hiſtoriæ ſubjecit Jacobus Breullius *Pariſ.* 1603. fol *Tertium librum ad Clericos ſcriptum*, quod ad Hiſtoriam nihil omnino pertineret, & ſupra modum ineptus eſſet, omittendum duxerunt. Extant porrò ſub Abbonis nomine *Sermones* V. à Lucâ Dacherio primùm editi Spicileg. Tom. IX. pag. 79.

880. GEORGIUS, Magnæ Eccleſiæ CP. Cartophylax, deinde Archiepiſcopus Nicomedienſis, claruit circa an. 880. Photii familiaris, quem pluſimis ille Epiſtolis compellavit. Huic ut videtur, aſcribendæ ſunt Homiliæ, quas edidit Combefiſius, ac Georgio cuidam, qui ſub Heraclio floruiſſe dicitur, adjudicandas conjecit. Verùm in eo lapſus videtur Combefiſius, quòd Georgium Piſidam cum Nicomedienſi parùm cautè confuderit.

SCRIPTA.

In Conceptionem S. Deiparæ Homiliæ II.

In Conceptionem S. Annæ matris Deiparæ Homilia.

In S. Mariæ præſentationem in Templo Homilia.

In S. Dei genitricis ingreſſum in Templum Orationes II.

In illud, Stabant juxta crucem Jeſu mater ejus, &c.

In S. Mariæ aſſiſtentiam in ſepulchro, & gratiarum actio pro glorioſâ Reſurrectione.

Oratio in SS. Coſmam & Damianum.

Idiomela III. viz. in Feſtum præſentationis S. Mariæ, in S. Joannem Chryſoſtomum, & in Patres Nicænos.

Opuſcula iſta in lucem eruit & Gr. Lat. edidit Fr. Combefiſ. Auctar. Nov. *Pariſ.* 1648. Tom. I. pag. 995.

880. P. II. ANONYMUS *geſtorum S. Convvoionis* Auctor, gente, ut videtur, Gallus, Cœnobii S. Salvatoris Rotonenſis in Diœceſi Venetenſi Monachus, claruit circa annum DCCCLXXX. Mandavit literis, de geſtis SS. Rotonenſium, Convvoionis & aliorum, libros tres, lectu ſanè digniſſimos, *inquit* Mabillonius, multiſque refertos inſignibus factis. In quibus, de conſtructione & dotatione Cœnobii Rotonenſis, de Vitâ & Converſatione Monachorum, Convvoionis ejuſque ſociorum ac diſcipulorum, aliiſque plurimis, perſpicuè agitur. Hos, diu perquiſitos, tandem ex MS. codice Rotonenſi annorum DCC. eruit idem Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 193. Quibus præmiſit Anonymi cujuſdam, Sæculi ut videtur XI. Scriptoris Vitam S. Convvoionis, quam tamen non magni momenti opuſculum eſſe rectè judicat.

HE-

881. HELIAS, Hieroſolymorum Patriarcha, ſeu potiùs Theodoſii Patriarchæ Syncellus, cujus vices obiit in Conciliis Conſtantinopolitanis, Ignatiano anno 869. & Photiano 879. Claruit præcipuè anno 881. Scripſit *Epiſtolam ad Gallos Epiſcopos*, quæ Latinè extat apud Dacherium Spicileg. Tom. II. *Epiſtola ejuſdem Encyclica pro Malaceno Epiſcopo*, habetur apud Mabillon. Analect. Tom. III. pag. 434.

882. MARINUS, ſeu, ut aliis vocatur, MARTINUS II. natione Galliſanus, Alumbi Presbyteri filius, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, anno 866. à Nicolao Papâ in Bulgariam & Conſtantinopolim legatus eſt; atque iterum anno 869. ab Hadriano Papâ Conſtantinopolim miſſus, Conciliabulo Ignatiano interfuit; à Joanne Papâ Epiſcopus, nullius tamen certæ ſedis, ordinatus, in partes Bulgarorum ad convertendos Gentiles, deſtinatus eſt; tertiâ etiam vice Conſtantinopolim miſſus, ubi Baſilii Imp. juſſu carceri incluſus eſt. Tandem mortuo Joanne, Pontifex Romanus factus eſt anno 882. die XXIII. Decembr. Obiit die XXIII. Februar. anno 884. Extat *Conſtitutum de Privilegiis Monaſterii Solemniatenſi conceſſis* Concil. Tom. IX. p. 357.

883. P. II. ANONYMUS, *Annalium Francorum* compilator, Monachus (ni malè auguror) Fuldenſis, vel Moguntinus, circa ann. DCCCLXXXIII. ſaltem exeunte hoc Sæculo, claruiſſe videtur. Condidit annales ſive geſta Francorum, ab anno DCCXIV. ad annum DCCCLXXXIII. Hos annales, ſub nomine *incerti auctoris*, primus in lucem protraxit P. Pithœus, & inter *Scriptores* XII. *coætaneos* primum locum dedit. In collectione ſuâ poſteà recudit Marquardus Freherus, & Appendice ab anno DCCCLXXXIII. ad annum DCCCC. auxit, & *Annalium Fuldenſium* titulum dedit; quòd in Cœnobio Fuldenſi ſcripti videntur. Deniqua Andr. du Cheſnius eos corpori *Scriptorum Franc.* inſeruit. In codice MS. Vindobonenſi hi Annales multò auctiores habentur, ut non uno ſpecimine nos docet Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 5. *num.* XXIII. p. 345. qui etiam ex codice Cæſareo notabile Supplementum ab an. DCCCLXXXIII. uſque ad an. DCCCLXXXVII. incluſivè edidit, ubi etiam num. XXXVII. pag. 361. alterius cujuſdam auctoris Annales Francorum, ab an. DCCXIV. uſque ad Annum DCCCXVII. ex cod. MS. literis Gothicis exarato exhibet. An verò Annales noſtri ab unâ eâdémque manu ſint compilati, an poſt annum DCCCLXXXIII. reliqua adjecerit alius, non eſt facile judicare. Dicant quibus codices MSS. cum editis conferre datum ſit.

885. STEPHANUS V. natione Romanus, de regione Viâ latâ, Hadriani filius, Eccleſiæ Romanæ Presbyter titulo SS. quatuor Coronatorum, Papa Romanus ordinatus die XXV. Julii anno 885. Eodem anno datis ad Baſilium Imp. literis Marinum deceſſorem ſuum defendit, & ob illatas illi injurias Imperatorem objurgavit, Photium conviciis proſcidit, & ſuppetias contra Saracenos ſibi dari petiit. Obiit anno 891. die VII. Auguſti. Extant *Epiſtolæ* III. & alterius *Fragmentum*, Concil. Tom. IX. p. 366.

886. LEO, cognomento *Philoſophus* & *Sapiens*, ortu Conſtantinopolitanus, Baſilii Imp. ex Eudociâ conjuge filius; etſi non deſint Hiſtorici Byzantini, qui illum Michaelis Porphyrogennetæ ex furtivo cum Eudociâ Baſilio paulò poſt in conjugium datâ, concubitu fuiſſe filium, ſuſpiciones injiciant.

Zonar. Annal. Tom. 3. p. 133. 141. Vid. Conſtant. de Vit. Baſil. Mac. c. 31, 50, 53. 70.

Præceptorem habuit Photium Patriarcham, magiſtrum viro principe digniſſimum. Sub eo immenſam meliorum literarum ſcientiam hauſit. Philoſophiæ, Hiſtoriæ, & Juris peritiſſimus: præ ceteris verò Aſtrologiæ judiciariæ addictiſſimus. Juvenis adhuc à Theodoro Santabareno Euchaitarum Epiſcopo, quem ob peſſima facinora odio habuit, in inſidiarum ſuſpicionem apud patrem adductus, in cuſtodiam datus eſt; poſteà verò, orante Senatu, à Baſilio liberatus, qui à cervo inter venandum percuſſus, eum hæredem ſuum & ſucceſſorem inſtituit. Anno igitur 886. mortuo Baſilio, Calendis Martiis imperii gubernacula ſuſcepit. Imperium adeptus, Photium ſede Patriarchali ſtatim deturbavit, ſubſtituto ei Stephano fratre ſuo, & Epiſcopos à Photio in exilium actos revocavit. Circa an. 901. cùm ex tribus prioribus uxoribus nullam prolem ſuſcepiſſet, quartam nomine Zoam, cognomento *Carbonopſinam*, S. Epiphanii, Magni Agri Abbatis ſororem, duxit. Iſtas verò nuptias, utpote Canonibus, & ipſius Leonis conſtitutioni contrarias, Nicolaus Myſticus Patriarcha CP. non ſolùm benedicere recuſavit, ſed & Presbyterum, qui benedixit, depoſuit, ipſum verò Leonem ſacris interdixit: ob id, cùm à ſententiâ recedere nollet à Leone in Monaſterium relegatus. Cæterùm quod Patriarcha CP. noluit, fecit Sergius Papa, qui fatente Baronio, cum Imperatore hâc in parte diſpenſavit. Obiit Leo an. 911. Maii, vel ut alii, Julii XI. Codinus XXVII. & VIII. menſes regnâſſe tradit. Vid. Cl. du Freſne *Famil. Byzant.* p. 141.

OPERA.

IN Sepulturam, Reſurrectionem; & Aſcenſionem Chriſti Orationes III.

In Pentecoſten, & Feſtum Palmarum Orationes II.

In Aſſumptionem, & Annunciationem B. Virginis Orationes II.

In Decollationem S. Joannis Baptiſtæ, & in Omnes Sanctos Orationes II.

Orationes iſtas IX. Gr. Lat. edidit. Jac. Gretſerus *Ingolſtad.* 1600.

Oratio in Exaltationem S. Crucis, quam unà cum duabus poſtremo loco memoratis Orationibus Gr. Lat. edidit idem Gretſerus de Cruce Tom. II. p. 1219.

In Nativitatem, Præſentationem, & Purificationem B. Mariæ Orationes III. quas unà cum ſeptem Orationibus primo loco recenſitis Gr. Lat. edidit Fr. Combefiſ. Auctar. Nov. Tom. I. pag. 1605.

Oratio de S. Nicolao Myrenſi Epiſcopo Gr. Lat. edita à Petro Poſſino *Toloſæ* 1644.

Oratio Panegyrica in S. Joannem Chryſoſtomum. Extat Lat. apud Surium Januar. XXVII. Gr. apud Savilium Opp. Chryſoſtom. Tom. VIII. pag. 267.

Oratio Parænetica, ſeu *Epiſtola Encyclica ad omnes Chriſti fideles hortatoria ad benè vivendum.* Latinè eam edidit Baronius ad ann. 911. num. 5.

Epiſtola ad Omarum Saracenorum Regem de fidei Chriſtianæ myſteriis & veritate, Saracenorum autem impietate & blaſphemiis. Extat Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. XVII.

Canticum Compunctionis ex meditatione extremi Judicii, à Jac. Pontano Latinè editum *Ingolſtad.* 1603.

Oracula & Vaticinia XVII. *de futuro Conſtantinopolis ſtatu.* Ex his ultimum Gr. Lat. prodiit ad calcem Conſtantini Manaſſis Annalium *Baſil.* 1573. 8°. priora XVI. Gr. Lat. edita ſunt cum Rutgerſii notis inter varias ejus Lectiones *Lugd. Bat.* 1618. 4°. Omnia denique XVII. Gr. Lat. habentur ad

calcem Codini Antiquitatum *Paris* 1655. fol.

Diſpoſitio ordinis, quem tenere debeant throni Eccleſiarum Patriarchatui CP. ſubjectarum, Gr. Lat. à Leunclavio edita Jur. Gr. Rom. lib. 2. pag. 88.

Πρόχειρον Νομικόν, ſive *Delectus Legum* compendiarius, titulos LX. complectens. Titulos priores XXVIII. exhibet Gr. Lat. Leunclavius Jur. Gr. Rom. Tom. II. pag. 79. Ingens & immenſi laboris Opus poſtea molitus Leo, omnes Græcorum Imperatorum Leges & Conſtitutiones in unum corpus coadunari, & in LX. libros diſtribui curavit, indito iis *Baſilicorum* & Ἑξηκοντάβιβλος titulo. Horum Baſilicorum Synopſin antiquam Gr. Lat. edidit Joannes Leunclavius *Baſil.* 1575. fol. Integrum opus in ſeptem Tomos diviſum Gr. Lat. evulgavit Carolus Annibal Fabrotus *Pariſ.* 1647. fol.

Novellæ Conſtitutiones III. à Leone & Conſtantino fratre Augg. latæ, extant Gr. Lat. ad calcem Synopſeos Leunclavianæ pag. 32. & alibi.

Tactica, ſeu *de re militari Opus*, Lat. à Joanne Checo editum *Baſil.* 1554. 12°. Gr. Lat. à Meurſio cum notis *Lugd. Bat.* 1612. 4°. deinde cum verſione & notis Sexti Arcerii ibid. 1613.

Cæterum octodecim plus minus Leonis Imp. *Orationes* hactenus ineditas in Bibliothecâ MSS. extare prodit Baronius ad an. 911. num. 3. & indiculum earum texit.

886. WOLPHARDUS, Presbyter, & Monachus Cœnobii Haſenrietani, claruit anno 886. Scripſit juſſu Erkenwaldi Epiſcopi Eyſtetenſis *libros* IV. *de Vitâ S. VValpurgæ*, ſeu *VValpurgis Virginis*. Ex his duo priores extant apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. IV. integri IV. immutato tamen ſtylo & reſectis multis, apud Surium XXV. Februar. illibati denique apud Bollandum XXV. Febr. & Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 2. p. 287.

886. P. II. ANONYMA quædam, gente Anglo-Saxo, Sanctimonialis Heidenheimenſis, Wunebaldi & Willibaldi conſanguinea, claruit circa annum DCCCLXXXVI. In literas retulit Vitam S. Wunebaldi Abbatis Heidenheimenſis primi, quæ habetur apud Caniſium Tom. IV. Part II. pag. 516. Surium ſed mutato ſtylo *Decembr.* XVIII. Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. II. pag. 176. Scripſit etiam Vitam S. VVillibaldi VVunebaldi fratris, Epiſcopi Eiſtetenſis primi, rudi quidem ſtylo, ſed quæ, ipſo vidente & referente, audiverat ſe ſcripſiſſe narrat. Extat hæc Vita apud Caniſium ibid. Part. II. pag. 344. Surium *Jul.* VII. Mabillonium ubi ſuprà p. 365.

887. HEREMBERTUS, ſive ERCHEMPERTUS, gente Longobardus, illuſtri ſtemmate ortus, genus nempe è Ducibus Beneventanis ſumens, Monachus & Diaconus Cœnobii Caſſinenſis; claruit anno 887. quo Romam ad Stephanum Papam ab Angelario Abbate Caſſinenſi miſſus eſt; & privilegium Monaſterio ſuo à Pontifice concedi impetravit. Scripſit *Chronicon*, ſive *Hiſtoriam Longobardorum* fuſiorem, quam ad annum uſque 888. deduxit. *Epitomen* illius ab ipſo, uti creditur, Heremperto concinnatam ex Codice MS. Vaticano eruit, & notis illuſtratam edidit Antonius Caracciolus *Neapoli* 1626. 4°. unà cum Lupi Protoſpatæ, Falconis Beneventani, & Anonymi cujuſdam, Chronicis. Compoſuit item *Carmen de Vita Landulphi Epiſcopi Capuani*, *Acta translationis S. Matthæi Apoſtoli*, *de deſtructione & renovatione Caſinenſis Cœnobii*, *Hiſtoriam de Iſmaelitarum incurſione*, de quibus videſis Petrum Diaconum, cap. 14. & J. B. Mari in eundem notas.

RICULPHUS, Sueſſionenſis, Epiſcopus claruit anno 889. Concilio Remenſi anno 900. interfuit. Extat *Conſtitutio* continens XXII. Capitula de rebus ad ejus Diœceſin pertinentibus Concil. Tom. IX. pag. 416. & cum Opuſculis Hincmari à Cordeſio editis *Pariſ.* 1615. p. 685. 889.

ADREVALDUS, ſive ALBERTUS, Ordinis Benedictini Monachus Floriacenſis, claruit anno 890. Scripſit *Hiſtoriam translationis corporum SS. Benedicti & Scholaſticæ è ruinis Cœnobii Caſinenſis in Monaſterium Floriacenſe*. Primus eam edidit Joannes à Boſco Biblioth. Floriac. pag. 1. deinde Henſchenius Mar. XXI. denique Mabillonius Sæc. Benedict. II. pag. 353. Scripſit item *Librum de Miraculis Sancti Benedicti*; cui Appendicis vice duo Capita addidit Adelarius, & tres alios libros Aimoinus, Monachi Floriacenſes. Extant integri IV. libri locis omnibus ſuprà citatis. Denique *librum* edidit *De Corpore & Sanguine Domini contra Joannis Scoti ineptias*, qui habetur apud Dacherium Spicileg. Tom. XII. 890.

ADREVALDUS, Monachus Floriacenſis, claruit an. DCCCXC. Reliquis ejus ſcriptis alibi recenſitis adjicienda eſt Vita S. Aigulfi, Abbatis Lerinenſis & Martyris, qui circa annum DCLXXV. occiſus eſt. Hanc in primâ ſuâ editione edidit Surius *Septembr.* III. ſed anonymam, & mutato ſtylo, nec parùm contractam; germanam & integram ex codd. MSS. Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. pag. 656. qui appendicem ſubjecit de Translatione Reliquiarum S. Aigulfi in Caſtrum Pruvinenſe, & Anonymi cujuſdam libellum, quo Aigulfi Miracula relata ſunt. 890. P. II.

ASSERIUS, natione Britannus, Patriâ Menevenſis, Aſſerii Menevenſis, Archiepiſcopi affinis & Cancellarius, Joannis Scoti Erigenæ diſcipulus, claruit anno 890. Ab Hemydo gentis ſuæ regulo multum exagitatus, & ab Alfredo Angliæ Monarchâ evocatus, in aulâ ejus aliquamdiu lares fixit, ab eo Cœnobiorum Ambresberienſis & Banvillenſis præfecturâ donatus. Tandem Epiſcopatum Schireburnenſem adeptus eſt: & Alfredo Regi autor fuit, ut Academiam Oxonienſem inſtitueret, artiumque liberalium profeſſores annuis ſalariis ditaret. Obiit an. 909. Scripſit *Hiſtoriam de rebus geſtis Alfredi regis*, quæ unà cum aliis Angliæ Hiſtoricis prodiit *Francofurt.* 1602. f. p. 1. verùm eam primus eruit M. Parkerus Archiep. Cantuar. ex Codice auctori coævo & characteribus Saxonicis excudit curavit Londini. Tantæ, judice Twyno*, fidei, atque authoritatis Scriptor, ut nemini unquam ſuſpectus fuiſſe dignoſcatur. *Annales* etiam *Britanniæ*, *Homilias*, *aliaque* plura ſcripſiſſe à Baleo dicitur. 890.

* Antiquit. Oxon. l. 2. p. 141.

ASSERIUS, Britannus, patriâ Menevenſis, Epiſcopus Sciréburnenſis, claruit an. DCCCXC. Præter Alfredi Vitam, condidit *Chronicon*, ſive *Annales* quos à Julii Cæſaris in hanc Inſulam adventu, ad Sæculi decimi initium deduxit. Notat Baleus * vetuſtum quendam auctorem Aſſerii Annalibus Paralipomenon addidiſſe. Et ſanè hodierno exemplari, poſt Aſſerii mortem anno DCCCCIX. appendicula quædam ad annum DCCCCXIV. ſubnectitur. Lelando hoc opus ſub nomine *Chronici S. Neoti* venit, non alia forſan ratione, quàm quòd in celebri hoc Monaſterio illud invenerit. Hos Annales ex vetuſto codice MS. in Bibliothecâ SS. Trinitatis apud Cantabrigienſes, primus extulit Cl. Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. pag. 141. Plura ex his Annalibus deſumpſiſſe Marianum 890. P. II.

* Cent. II. c. 23. p. 125.

SÆC. IX ab An. DCCC. Scotum, & in Chronicon ſuum tranſfudiſſe rectè notat Nicolſonus noſter *Biblioth. Hiſt. Angl.* pag. 122.

890. GULIELMUS, Eccleſiæ Romanæ Bibliothecarius, claruit anno 890. & deinceps. Scripſit *Vitas Romanorum Pontificum à Nicolao Papa*, in quo deſiit Anaſtaſius, *ad Stephanum V. incluſivè* viz. ab anno 867. ad an. 891. Extant hæ Vitæ cum Anaſtaſii Vitis editæ *Mogunt.* 1602. *Pariſ.* 1649. & in omni Conciliorum editione. Verùm non deſunt, in his Baronius, qui omnes illas Pontificum Vitas uni eidemque autori, ſeu Anaſtaſio, ſeu alii cuidam, tribuendas cenſent.

890. P. II. AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Remberti*, Monachus, ut videtur, Corbeienſis, claruit circa annum DCCCXC. Scripſit Vitam S. Remberti Hammaburgenſis in Saxoniâ Archiepiſcopi, quam, ſed mutato ſtylo, edidit Surius *Februar.* IV. integritati reſtitutam Philippus Cæſar in *Tri-Apoſtolatu Septentrionali*; dein Bollandiani ad *Februar.* IV. poſtremò Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Parc. II. p. 471.

890. P. II. ANONYMUS, S. Vincentii in ſuburbio Pariſienſi Monachus, claruit, judice Mabillonio, Sæculo IX. Ego certè illum in ann. DCCCXC. reponendum cenſeo, eo quòd meminit hujus Monaſterii, ſecundâ vice à Normannis direpti & incenſi quod an. DCCCLXXXVI. contigit. Scripſit Vitam S. Drochtovei, Abbatis Baſilicæ S. Vincentii in ſuburbio Pariſiaco, quæ modò S. Germani dicitur. Hanc ex MS. codice ejuſdem Monaſterii edidit Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 252.

890. P. II. AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Martini* claruiſſe videtur circa annum DCCCXC. Cùm enim lib. II. num. VIII. non diu poſt Normannorum tempeſtatem ſe vixiſſe ſatis indicat, Normanni verò ab anno DCCCLXXXVII. in Galliâ graſſati ſint, ipſum ad hoc potiùs tempus referendum eſſe exiſtimamus: Etſi ſciamus Cl. Mabillonium illum Sæculo XI. aſcribere, niſi error ſit in numero, & pro Sæc. XI. IX. ſit reponendum. Quocunque demùm tempore vixerit, ſcripſit de Vitâ S. Martini Vertavenſis in Armoricâ Abbatis librum unum, & de Miraculis ejuſdem alterum. Eundem enim auctorem eſſe ex utriuſque Opuſculi collatione luculentèr patet. Extant hi duo libelli ex MSS. Vertavenſibus deſcripti apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* I. p. 371.

890. P. II. ADELHELMUS, quem nonnulli malè ADELINUM vocant, Gallus an Germanus incertum, Sagienſis in Neuſtriâ Epiſcopus, claruit circa annum DCCCXC. Vitam & Miracula S. Opportunæ Virginis, Monaſterioli in Neuſtriâ Abbatiſſæ, duobus libris complexus eſt. In primo Vitam, in altero Miracula refert. Hos ſe ſcripturum, paulò poſt ordinationem ſuam, voto ſe obſtrinxerat, ſed promiſſi immemor, & à Normannis in Britanniam noſtram captivus deportatus, patriæque poſteà & ſedi reſtitutus, votum ſolvit, & ad hos libros condendos ſe ſtatim accinxit, ut in libri poſtremi Præfatione, num. ii. nos docet. Habentur hi libri, ſed contracto libro ſecundo, apud Surium *April.* XXII. Ad cod. MS. Eccleſiæ S. Opportunæ *Pariſ.* recognovit & integros edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict. III.* Parc. *II.* pag. 220.

891. SOLOMON, gente Germanus, in Tergoviâ oppido ex nobili familiâ natus, in ſchola S. Galli melioribus literis ſub Iſone Monacho inſtitutus, Ludovici Balbi Imp. Sacellanus & Conſiliarius, creatus eſt primò Abbas Elvingenſis, deinde Campidonenſis, poſtea Feſſarenſis; inde Sangallenſis, tandem anno 891. Conſtantienſis ad Rhenum Epiſcopus. Vergente ætate Romam profectus eſt, à Joanne X. Papa humaniter & honorificè exceptus. Plurimas inde rediens Sanctorum Conſtantii & Pelagii, reliquias ſecum detulit, quas in Monaſteriis Sangallenſi & Conſtantienſi depoſuit; illic Conſtantii, hic, Pelagii corpore depoſito. Obiit anno 920. Epiſcopatûs ſui 30. Extant *Poemata* varia apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. I. in append. pag. 5. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVI. p. 1300. Memorat Henricus Pantaleon * elegans Dictionarium à Solomone adhuc juvene conſcriptum, ſua ætate in Pergameno apud Monaſterium Sangallenſe aſſervatum. An hodieum extat me latet.

* De Viris illuſt. Germ. par. o. p. 105.

891. FORMOSUS, natione Italus primò quidem Epiſcopus Portuenſis, à Nicolao Papa ad Bulgaros fide Chriſtianâ erudiendos miſſus, à Joanne VIII. depoſitus, à Marino reſtitutus. Tandem anno 891. die XIX. Septembris Eccleſiæ Romanæ Pontifex ordinatus eſt. Poſtquàm multas injurias à Romanis civibus, quibus admodum inviſus erat, ſibi illatas paſſus eſſet, obiit anno 896. die IV. Aprilis; poſt mortem à Stephano ſucceſſore ſepulchro extractus, & primò in ſede Pontificali collocatus, deinde ſacris exutus veſtimentis, tribuſque abſciſſis digitis, in Tiberim projectus; reſciſſis etiam, quas ipſe contulerat, ordinationibus. Extant *Epiſtolæ II.* Concil Tom. IX. pag. 428. quarum poſteriorem, Epiſcopis Angliæ inſcriptam, merum eſſe ſæculi undecimi figmentum contendit Papebrochius *. *Epiſtolam* aliam de Monaſterio Gigniacenſi edidit Baluzius Miſcellan. Tom. II. pag 159. Plurimas ejuſdem *ad Fulconem Archiepiſcopum Remenſem, & Carolum, ac Othonem Reges, Epiſtolas* recenſet Flodoardus Hiſtor. Remenſ. lib. 4. cap. 2. 3. ubi ſummaria earum capita, atque argumenta compendio exhibet.

* Conat. ad Chron. Pont. Rom. p. 156.

891. P. II. NICEPHORUS, Philoſophus & Rhetor, ni fallor, Conſtantinopolitanus, claruit circa annum DCCCXCI. Scripſit *ſermonem* Ἐπιτάφιον, ſive *Narrationem encomiaſticam Vitæ S. Antonii*, cognomento *Cauleæ*, Patriarchæ CP. qui diem extremum obiit anno DCCCXC. cujus tamen obitum in annum DCCCCI. rejicit Freherus. Ediderunt hanc Vitam Latinè Surius, & Bollandus (Tom II. *Februar.* pag. 621.) *Februar* XII. Habetur Græcè MS Biblioth. Vindob. cod. *Hiſtoric.* III num XX. fol. 95. p. 2. Nicephorum noſtrum Antonio σύγχρονον facit Lambecius. Quod tamen ex ipſâ vitâ colligi non poteſt.

895. NICEPHORUS, Philoſophus & Orator Patriarchæ Conſtantinopolitani, claruit anno 895. Scripſit *Orationem Panegyricam*, ſeu *Vitam Antonii Cauleæ Patriarchæ* CP. qui obiit anno 891. Extat Latinè apud Surium, & Bollandum, ad diem XII. Februarii. *Vide ſuprà.*

892. NICOLAUS, MYSTICUS cognomento dictos, quia, ut nonnulli interpretantur, ſecretioris Conſilii Senator erat, circa annum 892. Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Patriarcha creatus eſt. Novennio exacto Leo Imperator adhuc improles quartam uxorem duxit; quo facto offenſus Nicolaus, ad Leonis pedes provolutus, ut abſtineret, obnixè rogavit. Ei cùm aſſentiri nollet Imperator, coactâ ille Synodo anno 901. Imperatoris nuptias damnavit; Thomam Presbyterum, qui

Zonar. Annal. Tom. 3. p. 143.

SÆC. IX. ab An. DCCC. qui matrimonio iſti ritu Eccleſiaſtico benedixerat, depoſuit; ipſum Imperatorem ſacris prohibuit: & cùm nullis precibus à ſententiâ ſuâ dimoveri poſſet, anno 903. ſede ſuâ exactus, & navi impoſitus, ad Galacianeum Monaſterium relegatur; nullo nec amico, nec famulo, nec libro quidem, cujus lectione ſe ſolari poſſet, exilium comitante. Quanta verò mala paſſus ſit, ipſe Epiſtolâ ad Papam luculenter exponit. Anno 911. Poſt Leonis mortem Alexander imperium adeptus, ejecto Euthimio, qui in Nicolai locum ſubrogatus fuerat, Nicolaum ab exilio revocatum ſedi ſuæ reſtituit; cui deinceps annos 13. præfuit, mortuus anno 924. Extant *Epiſtolæ* II. altera ad Anaſtaſium Papam, ad Joannem X. altera, Lat. Concil. Tom. ix. pagina 1264. Decretum de literis Patriarchalibus gratis concedendis extat Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib 4. p. 249. Epiſtola ad Simeonem Bulgariæ Principem habetur Gr. Lat. apud Baronium ad an. 917. atque aliæ V. ad Armenorum, Saracenorum, Longobardorum, & Amalphitanorum Principes, & ad Epiſcopos extra commonionem exiſtentes, Lat. ibid.

892. REGINO, natione Germanus, primò Monachus Prumienſis. deinde anno 892. Faraberto Abbate regimen abrenonciante unanimi Monachorum conſenſu ſucceſſor electus eſt. Verùm præfecturam non diu tenuerat, cùm Monachorum quorundam æmulorum invidiæ poſt ſeptennium cedere coactus eſt: quâ de re hæc ipſe in Chronico ſuo ad annum 899. *Eodem anno Richarius Prumienſis Abbas conſtituitur: qualiter autem erga me actum ſit, ideirco in hoc loco notare diſtuli, ne fortè injuriis provocatus, aliter quam Chriſtiana patitur permittit, perſecutionis meæ cauſas exaggeraſſe videter.* Obiit circa annum 908. Scripſit ad Adalbertonem primum Metenſem Epiſcopum *Chronicon*, à Chriſto nato ad annum 907. libris duobus, quibus res geſtas Francorum præcipuè & Teutonicorum complexus eſt. Appendix enim, quæ ab ann. 907. ad ann. 972. progreditur, à recentiore quodam ſcriptore adjecta eſt. Prodiit hoc Chronicon inter alios rerum Germanicarum Scriptores *Francofurt.* 1583. unà cum Urſpergenſi *Argentorati* 1609. f. Scripſit adhuc Rhegino de Diſciplinis Eccleſiaſticis & Religione Chriſtianâ libros II. 900 ferme capitula continentes. In primo libro agit de rebus & perſonis Eccleſiaſticis, in ſecundo de vitâ & converſatione Laicorum. Aggreſſus eſt hoc Opus circa an. 906. hortante Rathbodo Archiepiſcopo Trevirenſi, in uſum præſertim Diœceſos Trevirenſis, ex antiquarum Synodorum Canonibus, Pontificum Romanorum Epiſtolis genuinis, SS. Patrum Sermonibus, Codice Theodoſiano, & Imperatorum Francorum Capitularibus præcipuè collectum. Primus id Appendice aliunde conſarcinatâ auctum, in lucem emiſit Joachimus Hildebrandus *Helmſtad.* 1659. deinde Stephanus Baluzius recognitum, & appendice Helmſtadienſi auctiore, novâque à ſe additâ, notis & præfatione doctiſſimâ, & Actorum veterum Appendice, ornatum edidit *Pariſ.* 1671. 8°.

894. AUXILIUS, quis vel cujas fuerit, non liquet, claruit circa an. 894. Scripſit *Libros* II. *de Ordinationibus Formoſi Papæ*, ſeu *contra inteſtinam diſcordiam Romanæ Eccleſiæ*, ſive ut Sigeberti * verbis utar, *De Ordinationibus, Exordinationibus, Superordinationibus Roman. Pontificum.* Primus hos libros in lucem edidit Joannes Morinus ad calcem Operis ſui de SS. Ordinationibus par. 3. p. 348. exinde relatus in Bibliothecam Patr. Tom. XVII. pag. 1. Alium ejuſdem librum ſeu Dialogum ſuper cauſa & negotio Formoſi Papæ exhibet Mabillonius Analect. Tom. IV. p. 610.

* De Script. Eccl. c. 112.

WALDRAMNUS, Epiſcopus Argentoratenſis, claruit anno DCCCXCV. quo Concilio Triburienſi interfuit, in cujus Actis Baltrannus Straſburgenſis Epiſcopus appellatur. Obiit anno 905. Scripſit *Poëmata* nonnulla *ad Salomonem Epiſcopum Conſtantienſem*; quæ extant apud Caniſium Tom. I. in Append. pag. 31. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVI. 1304. 895.

GREGORIUS, Vitæ inſtituto Monachus, Baſilii junioris Aſcetæ diſcipulus, claruit circa annum DCCCXCV. Scripſit librum de Vitâ & Converſatione S. Baſilii Præceptoris ſui quam extulerunt Bollandiani ad *Mart.* XXVI. Tom. III. Latinè p. 667. Græcè ad calcem Tomi pag. 14. Habetur etiam Græc. MS. Biblioth. Vindob. cod. *Hiſt. LXIII.* num. II. fol. 12 p. 2 Confer Lambec. lib IV p. 200. lib. VIII. pag. 360. Partem hujus Vitæ Symeonis Logothetæ Chronico præmiſit Combefiſius *Script. poſt Theoph.* p. 394. 895. P. II.

STEPHANUS VI. natione Romanus, Joannis Presbyteri filius, anno 896. Bonifacium, qui Formoſo Papæ ſuffectus fuerat, vi & armis loco deturbans, ſedem Pontificalem invaſit die II. Maii ordinatus. Habitâ ſtatim Romæ Synodo Formoſi Papæ Acta reſcidit, corpus tumulo extractum mutilavit, & Clericos ab eo ordinatos depoſuit. Anno 897. ipſe in carcerem detruſus, die 3. Auguſti ſtrangulatus eſt. Extant *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. IX. p. 476. 896.

ANONYMUS *geſtorum Normannorum* auctor, gente, ut videtur, Belga, claruit circa annum DCCCXCVI. Scripſit geſta Normannorum in Franciâ, ab anno DCCCXXXVII. uſque ad annum DCCCXCVI. Hoc Opuſculum ex codice Carthoſiæ montis Dei deſcriptum, edidit Andr. du Cheſnius inter *Scriptores Normannicos* p. 1. eique excerpta varia de Danis & Normannis ſubjecit. 896. P. II.

JOANNES IX. natione Romanus, Tiburtinenſis, Rampaldi filius, Pontifex Romanus ordinatus eſt anno 898. die XII. Martii. Sub initium Pontificatûs convocatâ Romæ Synodo, de electione & Coronatione Berengarii & Lamberti Italiæ Imperatorum egit, & Synodi Romanæ à Stephano habitæ Acta reſcidit. Eodem anno, vel ineunte proximo, Concilium LXXIV. Epiſcoporum præſente Lamberto Imp. Ravennæ celebravit; quo Lamberto jus regium confirmavit, Stephanum VI. ac Conciliabulum ejus Romanum damnavit, Presbyteros ab eo depoſitos reſtituit, ab eo ordinatos depoſuit, Formoſi Papæ memoriæ debitam venerationem reddidit. Obiit anno 900. die XXVI. Martii. Extant *Epiſtolæ* IV, Concil. Tom. IX. p. 483. 898.

BENEDICTUS IV. natione Romanus, Mammoli filius, Pontificalem thronum obtinuit anno 900. die VI. Aprilis ordinatus. Obiit anno 904. XX. Octobr. Extant *Epiſtolæ* II. de Argrino Lingonenſi Epiſcopo in Eccleſiæ ſuæ jura reſtituendo, Concil. Tom. IX. p 511. alia de Epiſcopo Malaceno apud Mabillon. Annal. Tom. III. p. 436. 900.

HERVEUS, ſive HERIVEUS, gente Gallus, ortu nobilis, Hucbaldi Comitis ex ſorore nepos, poſt Fulconis necem anno 900. ex Aulâ regiâ ad Archiepiſcopatum Remenſem provectus eſt, pridiè Nonas Julii ordinatus. Eodem 900.

die

SÆC. IX ab die Concilio Remis, cui ipſe præfuit, inchoato, An. DCCC. Fulconis deceſſoris interfectoribus anathema incuſſit. Circa an. 905. Northmannis ad fidem Chriſtianam convertendis ſedulam dedit operam. Anno 909. Synodum Provincialem Troslei in agro Sueſſionenſi celebravit; in quâ collapſam Eccleſiæ diſciplinam inſtauravit; in pejora indies ruentem Monaſteriorum ſtatum reſtituit; Clericis mulierum conſortium interdixit; & Græcorum ſententiam de Proceſſione Sp. S. damnavit. Anno 921. habitâ iterum Troslei Synodo Erlebaldum Comitem ob injuſtè arreptos Eccleſiæ Remenſis fundos excommunicavit. Obiit anno 922. VI. Non. Julii, tertio poſt coronationem Roberti Regis die. Scripſit *ad Widonem Archiepiſcopum Rothomagenſem Conſtitutum* ex ſententiis Patrum & Canonibus excerptum, XXIII. Capitula complectens, qualis pœnitentia debet injungi non baptizatis Gentilibus, & baptizatis, & rebaptizatis, & poſteà à Chriſtianâ fide deficientibus. Extat Concil. Tom. IX. pag. 484. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVII. p. 246. & inter Hincmari Opuſcula à Cordeſio edita pag. 697. Ejus etiam ductu & conſilio condita ſunt prolixa Synodi Trosleienſis anno 909. habitæ *Capitula* XV. quæ habentur Concil. Tom. IX. pag. 521. SÆC. IX ab An. DCCC.

CYPRIANUS Cordubenſis in Hiſpaniâ Archipresbyter, claruit ſub Imperio Saracenorum, circa 900. P. II.
annum DCCCC. Scripſit *Epigrammata*, quæ ex codice MS. Toletano eruit, & editioni paravit Card. d'Aguirre, ut ex ejus *notitia* diſcere licet p. 182. Sed ſupprimenda adhuc cenſuit Cardinalis. Germana Cypriani Epigrammata numero ſunt, non niſi IX. quorum lemmata exhibet Nic. Antonius *Biblioth. Hiſp. Vet.* lib. VI. c. 7. pag. 444. Aliorum etiam XXX. elenchum ſubjicit, quæ Martyrologio ſuo Hiſpano hinc inde inſeruit Joannes Tamaius. Verùm hæc ſpuria eſſe, & in honorem Eccleſiæ Cordubenſis conficta, prolixè contendit, & ſingula ferè ſolertèr expendit idem Antonius.

S Æ C. I X.

Concilia hoc Sæculo habita.

802. P. II. ALTINENSE in Provincia Aquileienſi, à Paulino Epiſcopo anno DCCCII. convocatum. In quo Patres Caroli M. auxilium in Joannem Venetorum Ducem, ob cædem Joannis Patriarchæ Gradenſis factam, implorarunt. Extat *Epiſtola Synodalis* Conc. Tom. VII. pag. 1187. & apud le Cointe Tom. VI. p. 808.

802. P. II. AQUISGRANENSE I. ann. DCCCII. Menſe *Octobr.* ſub Carolo M. habitum. In quo, de præſtando Imperatori ab omnibus Sacramento, & de diſciplinâ Eccleſiaſticâ Clericorum & Monachorum, ut Clerici juxta Canones, Monachi juxta Regulam S. Benedicti viverent, actum eſt. Vide quæ ex Chronico Moiſſiacenſi & Dionyſiano habentur Conc. Tom. VII. in *Append.* pag. 1863. Ex Capitulis à Carolo hoc tempore editis, ſex ad res Eccleſiaſticas pertinentia excerpſit Sirmondus, ad quæ paucula etiam notavit Car. Cointius ad annum DCCCII. Tom. VI. p. 776.

803. P. II. CLOVESHOVIENSE I. anno DCCCIII. V. Idus *Octobr.* ſub Cenulfo Rege, ab Athelardo Cantuarienſi, & XII. Epiſcopis congregatum. In quo, extincto Archiepiſcopatu Lichefildenſi, Dignitas Archiepiſcopalis Sedi Cantuarienſi reſtituitur. Extant hujus Synodi Acta apud Spelm. *Concil. Brit.* Tom. I. p. 334. Concil. Tom. VII. pag. 1189. Factum eſt etiam de libertate Eccleſiarum Decretum, lites itidem inter Wigornienſem & Herefordienſem Epiſcopos compoſitæ ſunt.

806. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM I. ann. DCCCVI. habitum. In quo Joſephus, quem Sacerdotio exuerat Taraſius Patriarcha functioni ſuæ reſtituitur. Vide quæ hâc de re, ex Theodoro Studitâ, obſervarunt Conciliorum Editores Conc. Tom VII. p. 1191.

807. P. II. SALISBURGENSE ab Annone Salisburgenſi Boioariæ Metropolitâ, præſentibus Boioariæ Epiſcopis, Abbatibus, Clericis, VII. Calend. *Februar.* congregatum. In quo de ratione Decimarum potiſſimùm diſputatum eſt, decretumque quadrifariàm illas, more inſtitutóque Majorum, eſſe dividendas; nempe partem unam Epiſcopo, alteram Clericis, tertiam pauperibus, quartam fabricis Eccleſiæ eſſe tribuendam. Actorum ſummam ex vetuſto codice Friſingenſi deſcribit Brunnerus lib. VI. num. IV. Vide quæ habet le Cointe Tom. VII. p. 95.

CONSTANTINOPOLITANUM 809. P. II.
II. ann. DCCCIX. coactum. In quo contra Theodorum Studitam, Platonem, eorúmque ſocios malè mulctatos, pro conjugio inter Conſtantinum Aug. & Theodoten ſententia fertur. De hoc Conciliabulo conſulendæ ſunt Theodori Epiſtolæ, & Conc. Tom. VII. p. 1192.

AQUISGRANENSE II. anno DCCCIX. menſe 809. P. II.
Novembri celebratum. In quo, quæſtionem movente Joanne Monacho Hieroſolymitano, pro Proceſſione Spiritûs S. tam à Patre quàm à Filio judicatur, & Bernarius Wangionum, Aſius Warmantiæ Epiſcopi, & Adalhardus Abbas Corbeienſis, Legati hâc de re ad Leonem Pontificem miſſi ſunt, qui quid præſtiterint ipſius Legationis Acta nos docent, relata in Conc. Tom. VII. p. 1194. His ſubjecta eſt Caroli M. Epiſtola de eadem re, per eoſdem Legatos miſſa. Plurima ad hanc Synodum ejuſque Acta, erudita lectúque digna notavit Car. Cointius *Annal.* Tom. VII. p. 117. Meminit hujus Concilii Annalium Francorum auctor ad ann. DCCCIX. pag. 20. & auctor Vitæ Caroli Magni pag. 274. qui in eodem Concilio multa de ſtatu Eccleſiarum & conſecratione Clericorum agitata eſſe refert.

ARELATENSE vulgò VI. jubente Carolo 813. P. II.
M. ann. DCCCXIII. VI. Idus *Maias*. in Baſilica S. Stephani, congregatum. In quo, ad reſtituendam collapſam

SÆC. IX ab An. DCCC. collapſam Eccleſiæ diſciplinam, conditi ſunt *Canones* XXVI. qui habentur Concil. Tom. VII. p. 1231. & apud le Cointe T. VII. p. 234.

813. P. II. MOGUNTINUM I. ſub Carolo Magno, an. DCCCXIII. V. Id. *Junias*, in clauſtro S. Albani, celebratum. In quo de Fide, Spe, & Charitate, de Vitâ Clericorum & Monachorum, de Litaniis, & quatuor temporibus obſervandis, aliiſque rebus Eccleſiaſticis, plurima ſunt ſaluberrimè conſtituta. Extant *Canones* LVI. Conc. Tom. VII. p. 1239. & apud le Cointe ad hunc annum ibid. p. 242.

813. P. II. RHEMENSE I. anno DCCCXIII. menſa *Majo*, ſub Carolo M. à Vulfario Archiepiſcopo habitum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ, ſcilicet de Fidei ratione, & de Oratione Dominicâ ab unoquoque addiſcendâ, de Vitâ Canonicorum, Regulâ Monachorum, Officio Paſtorum, de ratione Pœnitentiæ, de VII. principalibus vitiis, aliiſque, *Canones* XLIV. Conc. Tom. VII. p. 1253. & apud le Cointe Tom. VII. p. 238.

813. P. II. TURONENSE, juſſu Caroli M. anno DCCCXIII. coactum. Extant *Canones* LI. qui de moribus & diſciplina agunt Conc. Tom. VII. p. 1259. & apud la Cointe Tom. VII. p. 257.

813. P. II. CABILONENSE I. Caroli M. juſſu, anno DCCCXIII. celebratum. In quo, inter alia decretum eſt, ut juxta Caroli mandatum in majoribus Monaſteriis & Epiſcopiis Scholæ publicæ inſtituantur, in quibus ingenuorum filii artes liberales edocerentur. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ, nempe ut Epiſcopi legant Scripturam, Canones, & Gregorii Paſtorale, Scholas conſtituant, moribus ſint irreprehenſibiles & religioſi, fideles ad res ſuas Eccleſiæ dandas non eſſe cogendos, nec circumveniendos, de Peregrinationibus, earumque abuſu, de diſcretione in perceptione Euchariſtiæ adhibendâ, aliiſque Eccleſiaſticis capitibus *Canones* LXVI. Concil. Tom. VII p. 1270. Habet etiam le Cointe Tom. VII. p. 249. Ad V. præcedentium Synodorum Decreta meliùs obſervanda *Capitulare* edidit Carolus M. quo XVIII. Capitula continentur. Extat Conc. ibid p. 1287. Horum quinque poſtremò memoratorum Conciliorum meminit Auctor Vitæ Caroli M. pag. 280. *quorum*, inquit, *Conſtitutiones, quæ in ſingulis facta ſunt, coram Imperatore perlecta ſunt, quas qui noſſe voluerit, in ipſis civitatibus invenire poterit, quanquàm & in Archivo Palatii exemplaria illarum habeantur.*

814. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM III. circa annum DCCCXIV. à Nicephoro Patriarchâ & *CCLXX.* Epiſcopis habitum. Quo Anonymus Sylæi Metropolita, tanquàm Primarius Iconomachus, & egregius Leonis Iſauri in exturbandis Imaginibus miniſter, anathemate percellitur, Imagines, earumque cultus & veneratio confirmantur, & contraria ſentientes facientéſve excommunicationi ſubmittuntur. Extat Gr. Lat. Hiſtoria hujus Concilii in *Oratione* ſiva *Epiſtolâ Synodicâ* Epiſcoporum Orient. ad Theoph. Imp. à Fr. Combefiſio primùm edita *Orig. Conſtantinop. pag.* 110. & Conc. Tom. VII. p. 1290. In qua narrantur quædam de Leone Iſauro Magos conſulente, quæ an genuina ſint, an potiùs Græculi cujuſdam Iconolatræ ſomnium, non immeritò dubitari poteſt. Quid, quod tota quà patet Synodica anilibus fabulis, & inepta plane ratiocinia à capite ad calcem referta eſt. Subnectuntur Nicephori Patriarchæ *Canones* XVII. in Jure Gr. Rom. lib. III. p. 195. primùm aditi.

CONSTANTINOPOLITANUM IV. eodem anno, ſub Leone Armeno, depoſito jam Nicephoro, & ſuffecto Theodoto Meliſſeno, habitum. Quo Epiſcopi, quos vocant, Iconoclaſtæ Imagines abrogandas eſſe decreverunt, & Synodum Nicænam II. condemnarunt. Meminerunt hujus Synodi Hiſtorici Græci ferè omnes, præcipuè Theodorus Studita in Epiſtolis. Cujus ad hanc Synodum Epiſtola, quâ ſe alióſque ad Synodum venire recuſantes excuſat, & cauſam Imaginum tuetur, extat Lat. Conc. Tom. VII. p. 1299. SÆC. IX. ab An. DCCC. 814. P. II.

NOVIOMENSE anno DCCCXIV. habitum; In quo, lis exorta inter Noviomenſem & Sueſſionenſem Epiſcopos, de utriuſque Diœceſis terminis, deciſa eſt. De hac Synodo agit Flodoardus *Hiſt. Rhem.* lib. II. c. 18. 814. P. II.

AQUISGRANENSE III. anno DCCCXVI. ſub Ludovico Pio celebratum. In quo conditum eſt *Opus Regularum* de Canonicis & Sanctimonialibus, in duos libros diviſum. Prior agit de Inſtitutione Canonicorum, CXLV. *Capitula* complexus; poſterior de Inſtitutione Sanctimonialium, continetque *Capitula* XXVIII. Extant Concil. Tom. VII. p. 1307. Sequuntur Ludovici Pii ad Sicharium Burdigalenſem, & Magnum Senonenſem *Epiſtolæ* II. Chrodegangi Epiſcopi Metenſis *Regula*, ut & alia Canonicorum *Regula* ab Anonymo quodam interpolata ibid. pag. 1445. Denique Ludovici Pii *Capitulare*, poſt Synodum Aquiſgranenſem editum, quo *Capitula* XXX. de diſciplina Eccleſiaſtica continentur ibid. pag. 1478. Extant etiam Hetti Archiepiſcopi Trevirenſis *Epiſtolæ* II. ad hanc Synodum pertinentes ibid. in *Append.* p. 1865. Notandum eſt, anno ſequente habitum eſſe Aquiſgrani conventum Abbatum Franciæ unà cum Monachis ſuis. In quo de Regularium Inſtitutione edita ſunt *Capitula* LXXX. Habentur ibid. p. 1505. Vide quæ de hac, ſaltem de ſuperiori Synodo, prolixè refert Auctor Vitæ Ludovici. p. 368. 816. P. II.

CELICHYTENSE apud Anglos, anno DCCCXVI. VI. Cal. *Auguſti*, præſente Kenulpho Rege, præſente Vulfredo Archiepiſcopo Cantuarienſi, habitum. In quo poſt Fidei Orthodoxæ profeſſionem, de præceptis Canonicis agebatur: Extant de Moribus Eccleſiaſticorum *Canones* XI. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 327. & Conc. Tom. VII. p. 1484. 816. P. II.

THEODONIS-VILLARE I. circa annum DCCCXXI. à XXXII. Epiſcopis, adverſus Clericorum percuſſores habitum. Extant hanc in rem *Capitula* IV. Concil. Tom. VII. p. 1519. Sequitur eâdem de re *Decretum* Ludovici Pii, in alio mox conventu apud Triburiam habito editum, & Ahytonis Epiſcopi Baſilienſis de Officio Presbyterorum *Canones* XXV. ibid. p. 1522. Habet etiam hujus Synodi Canones le Cointe Tom. VII. p. 573. 821. P. II.

CLOVESHOVIENSE II. anno DCCCXXII. ſub Beornulfo Rege præſidente Wulfredo Archiepiſcopo Cantuarienſi, cum cæteris Epiſcopis, Abbatibus, omniumque dignitatum Optimatibus, coactum. In quo, poſt nonnulla ad ſtatum Monaſticum pertinentia, Eccleſiæ Cantuarienſis Jura, adverſus Kenulfi nuper defuncti Regis injurias, vindicantur. Habentur hujus Concilii Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. pag. 332. qui de anno dubitat, & ad annum potiùs ſequentem referendum judicat. Extant itidem Conc. Tom. VII. p. 1527. 822. P. II.

ATTINIACENSE I. in Campaniâ ad Axonam Fl. anno 822. P. II.

SÆC.IX. ab An. DCCC. Fl. anno DCCCXXII. in Palatio Regio habitum. In quo poſt Ludovici Pii pœnitentiam publicè peractam, non pauca ad corrigendum Eccleſiæ ſtatum neceſſaria conſtituta ſunt. Vide quæ hâc de re collegerunt Conciliorum Editores, ut & ipſius Ludovici *Capitulare* Conc. Tom. VII. pag. 1529. Anno ſequenti habita eſt apud Compendium Synodus, contra eos qui res ſacras illicitè uſurpant. Vide Conc. Tom. VII. *in Append.* p. 1868.

824. P. II. PARISIENSE I. Anno DCCCXXIV. Cal. *Novembr.* Ludovici Pii juſſu, congregatum. Occaſione Legationis à Michaele Balbo ad Ludovicum miſſæ, & querelæ de Eccleſiarum Orientalium in cauſâ Imaginum diſſidio ab eo factæ, coacta eſt Pariſiis Synodus, ſive ſolennis clariſſimorum Galliæ Epiſcoporum Conventus. Quo, lectâ & examinatâ Hadriani Papæ, pro erigendis Imaginibus, ad Conſtantinum & Irenem Epiſtolâ, & prolatis plenâ manu veterum de Imaginibus earumque cultu teſtimoniis, concluſum eſt tandem, Imagines neque cum Iconoclaſtis frangendas eſſe, neque cum Synodo Nicænâ II. ſuperſtitioſo cultu proſequendas. Acta hujus Synodi, ſeu Conventûs, in libelli Epiſtolaris formam Operi Carolino mole quidem, non argumento tamen & dignitate, inferioris, ab Epiſcopis compilata Ludovico Imp. oblata ſunt, & ab eo ad Pontificem miſſa, inſertis Michaelis Balbi ad Ludovicum Pium, Eugenii Papæ ad Michaelem Balbum, Ludovici Pii ad Eugenium Papam, ejuſque ad Legatos ſuos Romam miſſos *Epiſtolis*. Editus eſt hic libellus ex Bibliothecâ Pithœanâ *Francofurt.* 1596. deinde à Goldaſto libris Carolinis ſubjectus ibidem 1608. 8°. p. 610. Malè habuit Pontificios hæc Synodus, quam proinde mox refutandam in ſe ſuſcepit Bellarminus, edito refutationis ſuæ libello, ſex capita continente, in Append. *ad Tract. de cult. Imag.* Tom. II. col. 825. exinde recuſo Conc. Tom. VII. pag. 1543. ipſis Synodi Actis, ne veritas luce ſuâ fulgens in oculos hominum incurreret, penitùs prætermiſſis. Synodi hujus Pariſienſis vindicias agunt, præter alios, viri clariſſimi Dallæus *de Imag.* lib. IV. c. 6. p. 491. Spanhemius *Hiſt. Imag. reſt.* Sect. IX. p. 613. Quin & de hac Synodo, ejuſque Actis, prolixè agit Car. Cointius *Annal. Eccleſ.* Tom. VII. p. 750.

824. P. II. CLOVESHOVIENSE III. ſub Beornulfo Rege, & Wulfredo Archiepiſcopo Cant. anno DCCCXXIV. III. Cal. *Novembris* habitum. In quo lis inter Epiſcopum Wigornienſem & Cœnobitas Bercleenſes, de Hæreditate quâdam exorta, dijudicatur, & alia quædam ſtatuta ſunt. Extant Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 334. & exinde Concil. Tom. VII. p. 1555.

826. P. II. INGILENHEIMENSE I. in Villâ Regiâ ad Rhenum ſitâ, anno DCCCXXVI. Cal. *Jun.* à Ludovico Pio habitum. Actis deperditis, extat ſolummodò *Edictum* Ludovici Pii adversùs rapinas, Conc. Tom. VII. p. 1556.

826. P. II. ROMANUM I. anno DCCCXXVI. menſe *Novembri*, ab Eugenio II. Papâ, & *LXVIII.* Epiſcopis, Presbyteris *XVII.* diverſiſque Diaconis & Clericis celebratum. In quo quamplurima de vitâ, moribus, & muneribus Epiſcoporum, Presbyterorum, Abbatum, Monachorum, ſapienter & ſalubriter ſancita ſunt. Extant de his, aliiſque diſciplinæ Eccleſiaſticæ capitibus *Canones XXXVIII.* à Luc. Holſtenio primùm in lucem prolati *Collect. Rom.* Part. II. p. 7. dein inſerti Conc. Tom. VIII. p. 103.

828. P. II. AQUISGRANENSE IV. ſeu Placitum, ſeu Conventum vocaveris, anno DCCCXXVIII. à Ludovico Pio privatim habitum. In quo, ut & ſequenti anno, plurima, de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Capitula* edita ſunt. Extant Concil. Tom. VII. p. 1577. Vide & le Cointe *Annal.* Tom. VIII. p. 3. SÆC.IX. ab An. DCCC.

PARISIENSE II. Anno DCCCXXIX. VIII. Id. *Jun.* ex omnibus Provinciæ Belgicæ ſecundæ, Lugdunenſis ſecundæ, tertiæ, & quartæ Epiſcopis, ad corrigendos Chriſtianorum mores, celebratum. Acta hujus Concilii libris *III.* abſolvuntur. Lib. I. De Religione Chriſtianâ curâ Paſtorali, & Eccleſiaſticorum vitiis, habentur *Capitula LIV.* Lib. II. De Regum, Principum, omniumque fidelium vitâ, & moribus, deque Chriſtianæ pietatis & charitatis officiis, *Capitula XIII.* Liber *III.* Epiſtolam Synodalem ad Ludovicum de rebus in hâc Synodo geſtis, & Conſtitutionum Eccleſiaſticarum Appendicem, *XXVII. Capitula* continentem, complectitur. Extant hæc Acta Conc. Tom. VII. p. 1590. 829. P. II.

WORMATIENSE I. anno DCCCXXIX. menſe *Auguſto*, ſub Ludovico Pio habitum. In quo quatuor Galliæ Synodorum nuper habitarum Decreta confirmantur, & alia non pauca, præcipuè de divortiis, ſtatuuntur. Confer præ aliis Hincmarum in *Reſponſione* ad Interrog. V. & quæ notarunt Conciliorum Editores Conc. Tom. VII. pag. 1669. 829. P. II.

LINGONENSE I. anno DCCCXXX. à Provinciæ Lugdunenſis Epiſcopis collectum. In quo Petri Bezuenſis donationes Monaſterio S. Petri confirmantur. Extant Acta Conc. Tom. VII. p. 1670. 830. P. II.

NOVIOMAGENSE, anno DCCCXXXI. in Palatio Regio habitum. In quo Jeſſe, Ambianenſis Epiſcopus, læſæ Majeſtatis reus, depoſitus eſt. Vide Annales Fuldenſes ad ann. DCCCXXXI. & Conc. Tom. VII. p. 1673. 831. P. II.

PARISIENSE III. circa ann. DCCCXXXII habitum. In quo Ludovici Pii *Diploma*, de ordine Monaſtico in Monaſterio S. Dionyſii reſtituto, editum eſt. Extat Conc. Tom. VII. p. 1674. 832. P. II.

WORMATIENSE II. anno DCCCXXXIII. à plurimis Epiſcopis & Abbatibus habitum. In quo Privilegium, ab Aldrico Archiepiſcopo Senonenſi conceſſum, de Cœnobio S. Regimii ad Varellias transferendo, confirmatur. Extat *Privilegium* & Ludovici *Diploma* Conc. Tom. VII. pag. 1678. Etſi, quod rectè notat Labbæus, Privilegio ſubſcripſiſſe reperiantur qui poſteà Epiſcopi facti ſunt. Unde non omnes eodem tempore ſubſcripſiſſe liquidò conſtat. De hoc Privilegio, ejuſque ſubſcriptionibus, non pauca habet Car. Cointius Tom. VIII. p. 278. 833. P. II.

LONDONIENSE anno DCCCXXXIII. XXVI. *Maii*, ab Archiepiſcopis Cantuarienſi & Eboracenſi, aliiſque plurimis Epiſcopis, & Magnatibus, congregatum. In quo de cohibendis Danorum irruptionibus agitur, & Withlafi Regis Privilegium Monaſterio Croilandenſi conceſſum confirmatur. Extat Privilegium apud Ingulf. *Hiſt.* p. 487. & Conc. Tom. VII. pag. 1683. Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 336. 833. P. II.

COMPENDIENSE anno DCCCXXXIII. habitum. In quo, ab Ebbone Rhemenſi, Agobardo Lugdunenſi, aliiſque conjuratæ factionis Epiſcopis, Ludovicus Pius Imperio exuitur. Extat 833. P. II.

SÆC. IX. ab An. DCCC. rat *Epiſtola Synodalis*; ſubjecto etiam Agobardi hâc de re libello, Conc. Tom. VII. pag. 1686. Verùm hæc Synagoga potiùs Malignantium, quam legitima Synodus judicanda eſt.

834. P. II. PARISIENSE IV. in Monaſterio S. Dionyſii propè Pariſios, anno DCCCXXXIV. habitum. In quo Ludovicus Pius Communioni Eccleſiaſticæ reſtitutus, Imperii ornamenta recepit. De his videndus præ aliis Auctor Vitæ Ludovici, ex quo ſua habent Conciliorum Editores Conc. Tom. VII. p. 1693.

834. P. II. ATTINIACENSE II. anno DCCCXXXIV. menſe *Novembri* in Palatio Regio habitum: In quo plura ad Statum Eccleſiaſticum pertinentia conſtituta ſunt. Quid verò in eo geſtum ſit, pleniùs docebit Auctor Vitæ Ludovici ad annum DCCCXXXIV.

835. P. II. METENSE II. anno DCCCXXXV. habitum. In quo Ludovicus Imp. ab Ebbone Rhemenſi injuſtè excommunicatus abſolvitur. De quo agit Chronicon Cameracenſe lib. I. cap. 41.

835. P. II. MANTUANUM anno DCCCXXXV. præſentibus Benedicto Epiſcopo, & Leone Bibliothecario, Pontificis Legatis, celebratum. In quo, agitatâ lite quæ vertebatur inter Patriarchas Forojulienſem & Gradentem, cauſâ ſuperior evaſit Forojulienſis; Epiſcopatibus Iſtriæ qui Gradenſi Patriarchæ priùs ſuberant Forojulienſi attributis. De hujus Concilii tempore, & Epiſcopis qui illi interfuerunt, plurima congeſſit Car. Cointius *Annal.* Tom. VIII. p. 370.

835. P. II. THEODONIS-VILLARE II. anno DCCCXXXV. proxime ante Quadrageſimam, celebratum. In quo Ludovicus Pius reconciliatur, & Ebbo Rhemenſis ob conjurationem damnatur & deponitur. Acta hujus Synodi exhibet Flodoardus *Hiſt. Rhemenſ.* lib. II cap. 20. pag. 148. & Conc. Tom. VII. pag. 1695. Denique cum obſervationibus ſuis le Cointe *Annal.* Tom. VIII. pag. 351.

836. P. II. AQUISGRANENSE V. anno DCCCXXXVI. magno Epiſcoporum concurſu, Ludovici Pii juſſu, congregatum. Acta hujus Synodi duas continent partes. Prima pars, quæ tribus capitibus abſolvitur, agit de Vitâ Epiſcoporum, & habet *Canones* XII Secunda, de Doctrinâ Epiſcoporum *Canones* XII. & de Vitâ & Doctrinâ Abbatum & Clericorum *Canones* XVI. Tertia de Perſonâ Regiâ, ejuſque filiorum & miniſtrorum, eorumque officiis, *Canones* XXV. Altera hujus Synodi pars continet *Capitula* ad Pipinum Regem tranſmiſſa, S. Scripturæ auctoritatibus & teſtimoniis confirmata, in tres libros diviſa; Primus habet *Capitula* XXXVIII. Secundus XXXI. Tertius XXVII. Extant hæc omnia Conc. Tom. VII. p. 410.

836. P. II. STRAMIACENSE apud Lugdunenſes, anno DCCCXXXVI. habitum. In quô Agobardi Lugdunenſis, & Bernardi Viennenſis, qui ob conjurationem in Ludovicum aufugerant, cauſa ventilata eſt, ſed quod ad Pontificem provocâſſe crederentur, in medio relicta. Vide Conc. Tom. VII. p. 1768.

838. P. II. KINGSTONIENSE apud Anglos, anno DCCCXXXVIII. coram Egberto Rege, ejuſque filio Athelvvulfo, à Ceolnotho Cantuarienſi, cæteriſque Epiſcopis & Optimatibus, habitum. In quo, inter alia, Prædium de Mallinges Eccleſiæ Cantuarienſi reſtituitur. Vide Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. pag. 340. & quæ de tempore hujus Synodi notavit; item Conc. Tom. VII. p. 1769. SÆC. IX. ab An. DCCC.

840. P. II. ENGILENHEIMENSE II. an. DCCCXL. à quibuſdam Germaniæ & Galliæ Epiſcopis habitum. In quo Ebbo Rhemenſis ſedi ſuæ reſtitutus eſt. Extat Lotharii Imp. hac de re *Edictum*, & ipſius Ebbonis *Apologeticus* Conc. Tom. VII p. 1770.

842. P. II. AQUISGRANENSE VI. ann. DCCCXLII. coactum. In quo Lotharii Imp. Regnum ſuum relinquentis cauſa ſub examen revocatur. Vide quæ hac de re ex Nithardi lib. IV. referunt Conciliorum Editores Tom. VII. p. 1781. Eodem ut videtur, anno habita eſt Synodus Byturicenſis, in qua Ebbonis Rhemenſis Depoſitio approbata eſt. Vide quæ ex Hincmaro Rhemenſi referunt Conciliorum Editores Tom. VII. in *Append.* p. 1874.

842. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM V. anno DCCCXLII. celebratum. In quo damnatâ Iconoclaſtarum cauſâ, cultus Imaginum reſtituitur, & Methodius in Joannis Patriarchæ exauctorati locum ſubrogatur. Acta hujus Synodi ex Theophanis Presbyteri oratione exhibentur Conc. Tom. VII. p. 1782.

843. P. II. COLONIENSE I. apud Cenomannos anno DCCCXLIII. habitum. Extant de diſciplinâ, partim Eccleſiaſticâ, partim Civili, *Capitula* VI. Conc. Tom. VII. p. 1807.

843. P. II. LAURIACENSE, apud Andegavenſes, anno DCCCXLIII. habitum. Extant *Capitul.* IV. adverſus eos, qui auctoritatem, juraque Eccleſiaſtica & Regia contemnunt, occaſione, ut videtur, Lantberti Comitis, aliorumque qui adverſùs Carolum Regem hoc tempore rebellarunt, Conc. Tom. VII. p. 1790.

844. P. II. THEODONIS-VILLARE III an. DCCCXLIV. menſe *Octobri*, in loco qui dicitur *Iudicium*, collectum. Ubi Lotharius Imp. & Fratres ejus Ludovicus & Carolus concordiam inter ſe inierunt. De quo, aliiſque negotiis Eccleſiaſticis, extant *Capitula* VI Conc. Tom. VII. p. 1802.

844. P. II. VERNENSE anno DCCCXLIV. in Palatio Regio habitum, præſidente Ebroino, Epiſcopo Pictavenſi, ex Sirmondi conjecturâ tanquam Sacri Palatii Archicapellano. Ubi multa de diſciplinâ Eccleſiaſticâ ſancita ſunt. Extant *Canones* XII. Conc. Tom. VII. p. 1805.

845. P. II. BELVACENSE in Provinciâ Rhemenſi, anno DCCCXLV. menſe *Aprili*, ſub Carolo Calvo, habitum. In quo, vacante per Ebbonis depoſitionem Sede Rhemenſi, Hincmarus Archiepiſcopus ordinatur. Extant, quæ ad Diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant, *Capitula* VIII. Conc. Tom. VII. p. 1811.

845. P. II. MELDENSE anno DCCCXLV. xv. Cal. *Iunias* celebratum. In quo, ut jura Eccleſiaſtica adverſùs laicorum rapinas ſarta tecta conſervarentur conſtituti ſunt de diſciplina Eccleſiaſtica *Canones* LXXX. partim ex recentiorum Synodorum Decretis collecti, partim jam conditi. Habentur unà cum præfatione Conc. Tom. VII. p. 1813.

847. P. II. PARISIENSE V. anno DCCCXLVII. xvi. Cal. *Martias* habitum. In quo, quæ in Synodo Meldenſi perfici non poterant abſoluta ſunt. Extat

Præ-

SÆC. IX ab An. DCCC. *Privilegium* Monaſterio Corbeienſi ab hâc Synodo conceſſum Conc. Tom. VIII. p. 1848. In hâc etiam Synodo, velut voluit Sirmondus, in alterâ ibidem anno ſuperiori habitâ, Ebbo, antehac Rhemenſis Epiſcopus, Sedem Rhemenſem iterùm invadere prohibitus eſt. Vide Conc. Tom. VIII. p. 38.

847. P. II. MOGUNTINUM II. anno DCCCXLVII. præſidente Rabano Mauro, pro Juribus & Immunitatibus Eccleſiaſticis, adverſùs laicorum rapinas celebratum. Extant, præmiſſâ ad Ludovicum Regem Epiſtolâ Synodali, Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XXX. Conc. Tom. VIII. p. 39.

843. P. II. MOGUNTINUM III. ann. DCCCXLVIII. Cal. *Octobr* ſub Rabano Mauro habitum. In quo Gotheſcalci Monachi & Presbyteri de Prædeſtinatione dogmata damnantur, ipſomet Gotheſcalco ad Hincmarum Rhemenſem Metropolitam ſuum remiſſo. De hâc Synodo agunt Annales Francorum ad hunc annum p. 43. his verbis. *Gotheſcalcus quidam Presbyter, de prædeſtinatione Dei pravè ſentiens, & tam bonos ad vitam, quàm malos ad mortem perpetuam inevitabiliter à Deo prædeſtinatos eſſe affirmans, in Conventu Epiſcoporum rationabiliter, ut plurimis viſum eſt, convictus, & ad proprium Epiſcopum Ingumarum* (Hincmarum) *Rhemus tranſmiſſus eſt, priùs tamen juramento confirmans, nè in Regnum Ludovici ultrà rediret.* Agit etiam Hincmarus non uno loco; ad quem extat *Epiſtola* Synodalis de Gotheſcalco, à Rabano ſcripta Conc. T. VIII. p. 52.

849. P. II. CARISIACENSE I. anno DCCCXLIX. in Palatio Regio, à *XII.* Epiſcopis congregatum. In quo Gotheſcalcus iterùm depoſitus, Presbyteri gradu exauctoratus eſt, virgis cæſus, & in carcerem conjectus. Extant *Capitula* IV. adverſùs Prædeſtinatianos, in hâc Synodo conſtituta, apud Hincmar *de Prædeſt.* cap. 2. & exinde cum obſervationibus Labbei, & Sirmondi qui ſententiam Synodalem in Gotheſcalcum prolatam exhibet, Conc. Tom VIII. p. 56. Confer etiam quæ habentur ibid. p 98 & in Append. p. 1933.

849. P. II. PARISIENSE VI. ab aliis TURONENSE IV. dictum, anno DCCCXLIX. à *XXII.* Epiſcopis habitum. In quo, Nomenoio Britanniæ minoris Duci, Divina humanaque Jura inſuper habenti, niſi reſipiſcat, Patres Synodales Excommunicationem minitantur. Extat *Epiſtola Synodalis* ad Nomenoium Conc. Tom. VIII. p. 58. Supplementum quoddam ad hanc Synodum, de Herimanni donatione Eccleſiæ Nivernenſi factâ, ejuſque à Carolo Rege confirmatione, habetur ibid. in *Append.* p. 1928.

850. P. II. TICINENSE I. anno DCCCL. in Urbe Regiâ Ticino, ad reformandos mores Eccleſiæ habitum. Extant hanc in rem *Capitula* XXV. unà cum Ludovici Imp. de rebus ſæcularibus *Capitulis* V. Conc. Tom. VIII. p. 61.

850. P. II. BENINGDONENSE apud Anglos, circa an. ut videtur, DCCCL. vel paulò antè, habitum. In quo, ad reſarciendas Danorum injurias, multa Prædia & Privilegia Monaſterio Croylandenſi à Bertulpho Rege data ſunt. Vide Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p 334. Conc. Tom. VIII. pag. 72. In Synodo Kingesburienſi, anno ſequente habitâ, hæc Aitulphi Regis Charta quæ extat Conc. ibid. p. 73. confirmatur. Habentur hæc apud Spelman. ibid. p. 344.

Cave, Hiſt. Lit.

SÆC. IX ab An. DCCC. 851. P. II. SUESSIONENSE I. ſive Conventus Eccleſiaſtico Politicus, anno DCCCLI. habitus. In quo Pipinus junior Rex Aquitaniæ, regno ſpoliatus & in Clericum attonſus, in Monaſterium detruditur. Vide quæ hâc de re habent Conciliorum Editores T. VIII. in *Append.* p. 1933.

852. P. II. CORDUBENSE anno DCCCLII. à plurimis Hiſpaniæ Epiſcopis habitum. In quo multis Chriſtianis à Saracenis occiſis, de Martyribus agitur, eorumque cultus prohibetur. Vide *Eulogium Cordub. in Memoriali* hâc occaſione ſcripto; & quæ habet Baronius ad annum DCCCLII. num. XVI. Synodum hanc *impium Conciliabulum* vocat Card. d'Aguirre *Notit. Conc Hiſp.* ad hunc annum pag. 174. vide quæ ad hoc Concilium congeſſit *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 149.

852. P. II. MOGUNTINUM IV. anno DCCCLII. à Rabano Mauro, omnibuſque Franciæ Orientalis, Bojoariæ & Saxoniæ Epiſcopis & Abbatibus, coactum. In quo quæſtiones nonnullæ forſan de controverſiis Gotheſcalcianis, excuſſæ & ventilatæ ſunt. Vide Annales Francorum ad ann. 852. p. 48. & Con. Tom. VIII. p 77.

853. P. II. SUESSIONENSE II. ann. DCCCLIII. præſidente Hincmaro Rhemenſi, à quinque Provinciarum Epiſcopis, VIII. Seſſionibus celebratum. In quo Clerici, ab Ebbone poſt depoſitionem ordinati damnantur, & Hincmari in Sede Rhemenſi ſucceſſio confirmatur. Extant *Canones* XIII. & Actorum in quâvis Seſſione excerpta Conc. Tom. VIII. p. 79. Sequuntur Caroli Calvi de rebus Eccleſiaſticis *Capitula* XII. eidem Synodo propoſita ibidem p. 92. Canone III ſtatuitur Burchardum Eccleſiæ Carnotenſis Epiſcopum eſſe ordinandum. De quo etiam in conventu Senonenſi, eodem anno habito, actum eſt. Vide ibid. in *Append.* pag. 1934. Sirmondi Notæ in hanc Synodum habentur ibid. in *Append* p. 1943.

853. P. II. VERMERIENSE I. anno DCCCLIII. in Palatio Regio habitum. In quo, de Herimanni Epiſcopi Nivernenſis cauſâ, & de Monaſterio Dionyſiano actum eſt, & Synodi Sueſſionenſis Capitula confirmantur. Extant hujus Concilii *Definitiones* Conc. Tom. VIII. p. 99.

853. P. II. ROMANUM II. anno DCCCLIII. à Leone IV. Papâ, & *LXVII.* Epiſcopis celebratum. In quo, Anaſtaſius Presbyter & Cardinalis, quòd Eccleſiam ſuam per quinque annos deſeruiſſet, nec ullis monitis reduci poterat, damnatus, & Sacerdotali honore depoſitus eſt. Extant *Capitula* XLII. quorum XXXVIII. ex Synodo ſub Eugenio II habitâ deſumpta ſunt, cum additionibus, Epiſtolis, aliiſque ad hanc Synodum pertinentibus, à L. Holſtenio primùm edita *Collect. Rom.* Part. II. pag. 48. poſteà tranſlata in Conc. Tom. VIII. pag. 133. Hujus Synodi, ejuſque Capitulorum Breviarium exhibet Luitprandus, ſeu quiſquis ſit Scriptor *de Vitis Romanorum Pontificum* in Vit. Leonis IV.

854. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM VI. ann. DCCCLIV. ſub Ignatio Patriarchâ congregatum. In quo Gregorius Syracuſanus, cognomento *Aſbeſtas*, (quem conſecrationi ſuæ intereſſe vetuerat Ignatius ob maleficia ei objecta, & quòd Ignatii ad Thronum Patriarchalem evectionem totis viribus oppugnaverat) damnatur & deponitur. Vide Nicet. in *Vit. Ignat.* alioſque qui de Photii & Ignatii rebus agunt.

Sſ 2 TICI-

855. P. II. TICINENSE II. anno DCCCLV. habitum. In quo nonnulla ad Eccleſiæ commodum, plura ad Regni utilitatem, decreta ſunt. Extant *Capitula* V. Conc. Tom. VIII. pag. 78. paulò verò fuſiùs & explicatiùs ibid. p. 146.

855. P. II. VALENTINUM I. ann. DCCCLV. VI. Id. *Januar.* ab *XVIII.* circiter Epiſcopis habitum. In quo fervente controverſiâ Gotheſcalcianâ, editi ſunt hâc de re, ut & de Eccleſiæ diſciplinâ *Canones* XXIII. Exploſis iisdem IV. *Capitulis*, quæ in Synodo Cariſiacenſi ſancita fuerant. Habentur hi Canones Conc. Tom. VIII. p 133.

855. P. II. WINTONIENSE anno DCCCLV. V. Non. *Novembr* præſentibus tribus Anglo-Saxonum Regibus, Archiepiſcopis Cantuarienſi & Eboracenſi, cæterisque totius Angliæ Epiſcopis & Magnatibus celebratum. In quo celebris illa Terrarum Donatio, ab Æthelvulfo Rege Deo & Eccleſiæ facta, confirmatur. Hujus Donationis exemplar recitant Ingulphus, Malmesburienſis, Weſtmonaſterienſis, & ex iis Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. pag 348. & Conc. Tom. VIII. p 243.

857. P. II. CARISIACENSE II. anno DCCCLVII. XV. Cal. *Martias* habitum. Ferventibus in Galliâ bellis & ſeditionibus, & ad reformandos hâc occaſione corruptos Chriſtianorum mores, coacta eſt hæc Synodus. Cujus *Epiſtola Synodalis*, ſub nomine Caroli Calvi ad Epiſcopos & Comites Regni miſſa, habetur apud Baron. T. X. ad annum DCCCLVII num. LVII. & Conc. Tom. VIII. p. 246.

857. P. II. MOGUNTINUM V. Cal. *Octobr.* anno DCCCLVII habitum. In quo, inter alia, multa de Jure Eccleſiaſtico ventilata ſunt. De hac Synodo conſulendi ſunt Francorum Annales, & Schafnaburgenſis in Chronico ad dictum annum; ut Baronium, Serarium, & recentiores taceam.

858. P. II. CARISIACENSE III. ad Saram Fl. in Picardiâ ann. DCCCLVIII. in Palatio habitum. Extant de variis negotiis & Regulis Eccleſiaſticis *Capitula* XV. Ludovico Regi deſtinata Conc. Tom. VIII. p. 654.

858. P. II. METENSE III. anno DCCCLVIII. habitum. In quo Ludovici Regis Capitula, de indulgentiâ propter ſeditiones in Fratris ſui Caroli regno perpetratas, confirmantur. Extant *Capitula* XII. Conc. Tom. VIII. p. 668.

858. P. II. LINGONENSE II. anno DCCCLVIII. circa Cal. *Junias* præſente Carolo Rege celebratum. Sancita ſunt in eo *Capitula* XVI. quæ in Actis Tullenſis Synodi proximè ſequentis habentur. Alterius etiam Synodi, in Territorio Lingonenſi eodem anno habitæ, mentionem faciunt Conciliorum Editores Tom. VIII. p. 673.

859. P. II. TULLENSE I. apud Saponarias anno DCCCLIX præſentibus Carolo Calvo, ejuſque Nepotibus Lothario & Carolo Regibus, à *XII.* Provinciarum Epiſcopis celebratum. In quo, inter alia, Prædeſtinatianorum & Gotheſcalci errores condemnati ſunt. Extant *Canones* ſive Capitula XIII aliaque hujus Synodi Acta & Epiſtolæ Conc. Tom VIII. pag 674. Sirmondi notas vide in Append. p. 1949.

860. P. II. AQUISGRANENSE VII. ann. DCCCLX. Id. *Januar.* deinde & alterum ibidem, menſe *Februar.* habitum. In utroque de cauſâ Theutbergæ Lotharii Regis Uxoris adulterii accuſatæ, & de Divortio exinde facto, actum eſt. Videndi præ aliis Hincmar. lib. *de divort. Lotharii & Teutberg.* & Annales Bertiniani ad ann. DCCCLX. Extat etiam *Epiſtola Synodalis* ad Nicolaum de hujus Synodi geſtis Conc. Tom. VIII p 697.

CONFLUENTINUM, in Diœceſi Trevirenſi, ad Moſellæ cum Rheno confluentiam, anno 860. P. II.
DCCCLX. à *XII.* circiter Epiſcopis habitum. In quo Pax & concordia inter Ludovicum, Carolum, & Lotharium ſancita eſt. Acta Synodi extant Conc. Tom. VIII. pag. 698. Sirmondi notæ ibid. in *Append.* p. 1951.

TULLENSE II. in villâ Tuſiaco, anno 860. P. II.
DCCCLX. XI. Cal. *Novembr.* Caroli & Fratrum auctoritate, à *XIV.* Provinciarum Epiſcopis coactum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* V. *Epiſtola Synodalis* adverſùs Rerum Eccleſiaſticarum pervaſores; & Hincmari *Epiſtola* de nuptiis Stephani & filiæ Regimundi Comitis, Synodi juſſu ſcripta, Conc. Tom. VIII. p 702.

CONSTANTINOPOLITANUM VII. Michaelis 861. P. II.
Imp. juſſu, anno DCCCLXI. à *CCCXVIII.* Epiſcopis in Eccleſiâ SS. Apoſtolorum, congregatum. Depoſito non ita pridem Ignatio Patriarchâ, Bardæ Cæſari ob interdictum ſibi Eccleſiæ ingreſſum inviſo, in ejus locum ſuffectus eſt Photius, vir genere nobilis, doctrinâ excultiſſimus, & ſplendidiſſimis Reipublicæ muneribus functus. In hâc igitur Synodo Ignatii depoſitio, & Photii in Thronum Patriarchalem ſubrogatio confirmatur; ſubſcribentibus Rodoaldo & Zachariâ, ipſius Hadriani Papæ legatis. Acta hujus Synodi aboleviſſe Ignatianos credi par eſt. Conſulantur interim Cedrenus p. 551. Hadriani & Photii Epiſtolæ, & præcipuè Nicetas in *Vita Ignatii*, ſed fabulis & totis in Photium conviciorum plauſtris refertiſſimâ. Hanc Synodum pro Oecumenicâ habere Græcorum plurimos ipſi Pontificii diffiteri non audent. Synodus quæ *prima & ſecunda* vulgò dicitur, non alia erat quàm hæc ipſa Synodus, ita appellata, quòd Patres bis in eâ convocati ſunt juxta Zonaram & Balſamonem. In primo conventu Ignatius, abſens licet, damnatur & deponitur, Photio in Sede Patriarchali confirmato. Et hic conventus VII. Actionibus abſolvebatur, de quibus videndus Nicetas libro citato. Verùm irrumpentibus Iconoclaſtis, magnaſque turbas & tumultus in Concilio moventibus, Synodus debitum hâc vice finem habere non potuit. Secundò igitur convenêre Patres, & confirmatis quæ in priori conventu de Ignatii depoſitione acta fuerant, Iconoclaſtas damnârunt, Synodique decreta ediderunt. Ac proinde Michaelem Imp. miſiſſe ad Nicolaum Papam duo volumina, quorum unum depoſitionis Ignatii geſta continebat, alterum autem de ſanctis habebat Imaginibus Acta, ex ipſius Nicolai Literis ad Epiſcopos & Clerum CP. diſertiſſimè liquet. Conditi ſunt in hâc Synodo de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Canones* XVII. qui habentur Græc. Lat. cum Commentariis Zonaræ *Pandect. Can.* T. I. p 331. & Conc. Tom. VIII. p. 1511.

ROMANUM III. anno DCCCLXI. habitum. 861. P. II.
In quo Joannes Ravennatum Epiſcopus, ob gravem quam in ſuos exercebat tyrannidem depoſitus eſt, & peractâ poſteà pœnitentiâ reſtitutus. Extant hujus Synodi Acta, tribus Seſſionibus diſtincta, apud Anaſtaſ. in *Vit. Nicolai* I. Conc. T. VIII. p. 257.

SUES-

SÆC.IX. ab An. DCCC. 861. P. II. SUESSIONENSE III. anno DCCCLXI. præſidente Hincmaro Rhemenſi habitum. In quo Rothadus Sueſſionenſis Epiſcopus, qui Canonibus Eccleſiaſticis conformem ſe præſtare recuſavit, Epiſcopali communione, donec ſe corrigeret, privatur. De variis Synodis, Placitis, &c. apud Piſtas, in cauſa Rothadi habitis, conſulat omninò Lector curioſus Ph. Labbei obſervationem, quam habes Conc. Tom. VIII. p.736. Anno ſequenti, in Synodo apud Sueſſionem habitâ, Judith Caroli Regis filia, propter adulterium cum Balduino Comite, Excommunicationis ſententiæ ſubjicitur. In alterâ, ibidem mox celebratâ, Rothadus Sueſſionenſis, haud ita pridem excommunicatus, ad Sedem Apoſtolicam appellavit. Videantur Annales Bertiniani ad ann. DCCCLXII.

862. P. II. SENONENSE anno DCCCLXII. habitum. In quo, de deponendo Herimanno, Epiſcopo Nivernenſi, actum eſt. Extat *Epiſtola Synodalis* ad Nicolaum Papam, unà cum Nicolai Reſponſo, Conc. Tom.VIII. in *Append.* p.1934.

862. P. II. ROMANUM IV. anno DCCCLXII. habitum. In quo, occaſione Orientalium quorundam Romam venientium, Theopaſchitarum hæreſis, iterùm repullulans, damnata eſt. Extant hujus Synodi *Canones* II. apud Nicolaum Papam *Epiſt.* VII. Conc.Tom. VIII. p.289. & ibid. p.738.

862. P. II. AQUISGRANENSE VIII. anno DCCCLXII. III. Cal. *Maii* conctum. In quo Theutbergæ cauſa in medium iterùm prolata, Lothario, ut aliud conjugium iniret, permiſſum eſt. Extant *Capitula* X. aliaque ad hanc cauſam & Synodum ſpectantia Conc.T.VIII. p.739.

862. P. II. SCIRACHAVANENSE, in Scirachavan Armeniæ Majoris urbe, præſente Aſcint Pacratide Armenorum Principe ann. DCCCLXII. celebratum. Scripſerat ad Zachariam Armeniæ Catholicum Photius Patriarcha CP. miſſâ per Joannem Nicææ Epiſcopum Epiſtolâ, qua Synodi Chalcedonenſis doctrinam de Incarnatione & duabus in Chriſto naturis pluribus argumentis confirmavit. His commotus Zaccharias, Epiſcoporum Abbatumque ſuorum Concilium convocavit, quo damnata ſunt Neſtorii, Eutychetis, Dioſcori, Theopaſchitarum, & Manichæorum dogmata, doctrina Catholica de duabus naturis reſtituta, Synodus Chalcedonenſis admiſſa quidem, ſed tectiùs, & per obſcuras verborum ambages, cùm præ metu populi mentem ſuam hac de re γυμνῇ κεφαλῇ non auderent explicare. Conditi ſunt hanc in rem Canones XV. qui Armenicè cum Latina verſione habentur apud Cl. Galanum *Conciliat. Eccleſ. Armen.* Part. II. Tom. I. pag.139. Ubi Canonum IX. XI. XIII. XIV. in quibus aliquid obſcuritatis latere videbatur, uberrimam explanationem addidit.

863. P. II. SILVANECTENSE I. in Provincia Rhemenſi, anno DCCCLXIII. vel circiter, à diverſarum Provinciarum Epiſcopis, præſidente Hincmaro Rhemenſi, collectum. In quo Rothadus Sueſſionenſis iterùm damnatus & depoſitus eſt, & in Monaſterium detruſus. Extant Epiſcoporum regni Lotharii *Epiſtolæ* II. Conc. Tom. VIII. pag. 761. quæ hujus & ſequentis Synodi res geſtas haud parùm illuſtrant.

863. P. II. METENSE III. anno DCCCLXIII. menſe *Junio*, à Galliæ & Germaniæ Epiſcopis, præſentibus Pontificis Legatis, celebratum. In quo Lotharii & Theutbergæ divortium, & conjugium cum Waldrada, judicio Synodali confirmantur, & Epiſcopi facti ſui rationes ſcriptis comprehenſas, (inadentibus id Legatis Pontificiis) per Guntharium Colonienſem, & Theutgaudum Trevirenſem, Galliæ Belgicæ Archiepiſcopos, ad Sedem Apoſtolicam tranſmiſerunt. De hac Synodo agunt Annales *Incerti*, ut & Bertiniani, & Rhegino ad ann. DCCCLXIII. SÆC. IX ab An. DCCC.

ROMANUM V. anno DCCCLXIII. ſub Nicolao I. Romæ in Lateranenſe Palatio habitum. In quo Metenſis Synodi Sententia damnatur, ejuſque Acta irrita ſunt reddita, & Guntharius & Theutgaudus, Concilii Metenſis Anteſignani, & cauſæ Lotharianæ aſſertores ſtrenui, depoſiti ſunt. Editis hujus Concilii Decretis, Metenſis Synodi legati mox reſponſum ſuum animoſè & zelo verè Germano repoſuerunt; ſententiam Pontificis inſuper habent, levitatem, temeritatem; tyrannicum furorem, divinarum legum ſimul & ſacrorum Canonum conculcationem, fraudulentiam, calliditatem, ſuperbiam, tumidúmque potentatum aperto ore ei objiciunt. Subdunt, *ſcies nos non tuos eſſe, ut te jactas & extollis, Clericos, quos ut fratres & Coepiſcopos recognoſcere, ſi elatio permitteret, debueras.* Utriuſque partis ſcripta exhibent Annales Francorum anno DCCCLXIII. pag 63. Extant *Epiſtola Synodalis & Capitula* V. Conc. Tom. VIII. pag. 767. Prolixiùs item hujus Synodi geſta enarrant Annales Bertiniani ad annum DCCCLXIV. Eodem anno, nempe DCCCLXIII. in Concilio etiam Romano Zacharias ob res in Legatione Conſtantinopolitanâ malè geſtas deponitur, & Photio damnato Ignatius Sedi ſuæ reſtituitur, cultuſque Imaginum adverſus Iconoclaſtas ſtabilitur. De his omnibus vide Nicolai I. Epiſt. VII. Conc. Tom. VIII. pag.288. &c. Denique in Romano Concilio hoc etiam anno habito, Synodi Sylvanectenſis Acta abrogantur, & Rothadus Sueſſionenſis, qui oblato Appellationis libello ad Nicolaum provocaverat, Sedi ſuæ reſtitui jubetur. Vide Nicolai I. Epiſt. XXV. XXIX. XXXI. XXXII. XXXVIII. LXXXII. CLXIII. & ſequentes. Tria hæc Concilia Romæ, anno DCCCLXIII. habita, annon una eademque Synodus fuerint, vel potiùs diverſi ejuſdem Synodi conventus, aliorum eſto judicium. 863. P. II.

PISTENSE I. ad Sequanam fluvium anno DCCCLXII. vel ut alii DCCCLXIII. ſi non potiùs anno præcedente habitum; quod quidem potiùs Conventus politicus, quàm Eccleſiaſticus cenſeri debet. Extant *Capitula* IV. in hoc Conventu conſtituta Conc. Tom. VIII. p. 776. Extat etiam *Privilegium* Eccleſiæ S. Martini tributum, & in hàc Synodo confirmatum ibid. in *Append.* p. 1935. Sirmondi notæ ibid. in *Append.* p.1952. 862. vel 863. P. II.

VERMERIENSE II. anno DCCCLXIII. VIII. Cal. *Novembr.* præſente Pontificis Legato habitum. In quo Monaſterii S. Carileſi libertas, adverſùs prætenſum Roberti Cenomanenſis Epiſcopi jus, aſſeritur & confirmatur. Videſis Annales Bertin. ad ann. DCCCLXIII. 863. P. II.

ROMANUM VI. anno DCCCLXIV. ſub Nicolao habitum. In quo Rodoaldus Portuenſis, qui Lotharii pecuniâ corruptus in Concilio Metenſi Legatione ſuâ malè functus fuerat, nec citatus compareret, depoſitus eſt. Vide Nicolai I. Epiſt. VII. & X. 864. P. II.

ROMANUM VII. anno DCCCLXV. XII. Cal. *Februar.* celebratum. In quo Rothadus Sueſſionen- 865. P. II.

SÆC.IX. ab nenſis, ab Hincmaro ptidem depoſitus, in priſtinum honorem reſtitutus eſt. Acta hujus Synodi habentur apud Anaſtaſ.in *Vita Nicolai* I. Conc.Tom. VIII. pag. 263. Acta verò & Epiſtolæ, aliáque huc ſpectantia ibid. p.785.
An.DCCC.

866. P.II. SUESSIONENSE IV. anno DCCCLXVI. xiv. Cal. *Septemb.* congregatum; In quo Vulfadus ejuſque Socii, ab Ebbone Rhemenſi poſt depoſitionem olim ordinati, gradibus ſuis jam tandem reſtituti ſunt. Extant *Epiſtolæ* plures, aliáque opuſcula ad hanc cauſam & Synodum pertinentia, numero xiv. in unum collecta Conc. Tom. VIII. pag. 808. Hincmari Rhemenſis *Epiſtolæ* IV. ad hujus Synodi hiſtoriam ſpectantes exhibentur ibid. in *Append.* p.1902.

867. P.II. TRICASSINUM I. in Campaniâ ad Sequanam fl. anno DCCCLXVII. viii. Cal. *Novembr.* à *XX.* Epiſcopis, eiſdem nempe qui ſuperiore anno in Sueſſionenſi convenerant, habitum. In quo de cauſâ Vulfadi, ejúſque ſociorum iterùm agitur. Extat *Epiſtola* ad Epiſcopos in Regno Ludovici manentes, *Synodica* ad Nicolaum Papam, quâ totam Ebbonis ordinatorumque ab eo Clericorum hiſtoriam accuratè exponunt, denique Caroli Calvi ad eundem de eâdem controverſiâ *Epiſtola* Conc. Tom. VIII. pag. 868. Vide etiam quæ habet Flodoardus *Hiſt. Rhemenſ.* lib.III. cap.17. pag.216.

868. P.II. ROMANUM VIII. anno DCCCLXVIII. ſub Hadriano II. habitum. In quo Photio anathema ter dictum eſt, ejuſque libellus contra Nicolaum Papam igni adjudicatur. Acta hujus Synodi habet Anaſtaſius in *Vit. Hadriani* II. Conc. Tom. viii. pag. 889. Græcè Latinè ſummatim exhibentur Actione vii. Synodi quam vocant viii. pag.1382.

868. P.II. WORMATIENSE III. anno DCCCLXVIII. xvii. Cal. *Iun.* celebratum. Poſt editam fidei confeſſionem, extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* LXXX. qui quidem in codicibus MSS. non parùm variant; ut an omnes in hâc Synodo ſint conſtituti, an potiùs aliquot ex aliarum Synodorum Decretis conflari, juſta oritur dubitandi ratio. Extant Conc. Tom. viii. p.941.

868. P.II. CARISIACENSE IV. ann. DCCCLXVIII. habitum. In quo Willebertus Presbyter examinatur, & poſtea in Epiſcopum Catalaunenſem conſecratur. Extant Synodi Acta Conc. Tom.VIII.in *Append.* p.1939.

869. P.II. CONSTANTINOPOLITANUM, Romanis & Græculis quibuſdam Αντινοσφοροῦσι Oecumenicum, idque ut volunt, *VIII.* (quod tamen conſtanter negant genuini Eccleſiæ Græcæ filii) Baſilii Macedonis mandato, anno DCCCLXIX. iii. Nonas *Octobr.* ab Epiſcopis *CII.* in Æde S. Sophiæ congregatum. Baſilius Theophili Imp. domini ſui clementiſſimi, qui ipſum in filium & ſucceſſorem arrogaverat, cæde nuper maculatus, & Photio Patriarchæ, qui Sacris ei hanc ob cauſam interdixerat, infenſiſſimus, coactâ hâc Synodo, Photium exauctorandum, & Ignatium ab exilio revocatum in Sedem Patriarchalem reponendum curavit. Hinc omni ex parte odia, convicia, crimina ἄλφῳ τῷ Φυλάκῳ in Photium congeſta, hinc dira quæ paſſus eſt, de quibus tot querelæ in Epiſtolis ejus ſparſæ. Extant Gr. Lat. hujus Concilii Acta, in X. Actiones diſtincta Conc. Tom. VIII. pag. 1179. Actis præmittuntur Nicetæ Paphlagonis *Vita* ſive *Certamen* Ignatii; Michaelis Monachi *Encomium* Ignatii; Theognoſtici Monachi *libellus* de cauſâ Ignatii: Nicolai Papæ *Epiſtolæ* aliquot.
SÆC.IX ab An.DCCC.

Act. I. Hadriani Papæ literæ Legatis ſuis datæ & Definitio Thomæ Metropolitæ Tyrenſis, & Eliæ Syncelli Hieroſolymitani, antequàm Legati Conſtantinopolim venirent, pronunciata recitantur.

Act. II. Epiſcopi à Methodio & Ignatio ordinati, qui à partibus Photii ſteterant, & poſt hos Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, oblato Supplicationis libello, ad veniam & communionem recepti & admiſſi ſunt.

Act. III. Ancyræ & Nicææ Archiepiſcopi, quòd libellum Satisfactionis, ab Hadriano Papâ miſſum, ſuſcipere recuſarent, ad veniam non ſunt admiſſi. Deinde Baſilii, Ignatii, Hadriani Epiſtolæ lectæ ſunt.

Act. IV. Epiſcopi, qui Legationis munere à Photio ad Patriarchas olim functi fuerant, in Synodum ægrè intromiſſi, cauſam Photii à Patriarchis receptam eſſe conſtanter affirmârunt. Verùm contradicentibus aliis, ejecti ſunt.

Act. V. Photius citatus, & nonniſi per vim adductus, Synodi judicium ſe non agnoſcere affirmavit, & an Romanorum Pontificum conſtitutis acquieſceret ſæpiùs rogatus, conſtanter obmutuit, Chriſtique Domini exemplo ſe tuebatur.

Act. VI. Lectâ Nicolai Papæ in Photium ſententiâ, condemnationem ejus vehementer urgebant Legati; oblatam Epiſcopis Photianis indulgentiam conſtanter rejecerunt Photiani, Orationem habente Zachariâ Epiſcopo Chalcedonenſi, quâ Ignatium juſtè & legitimè depoſitum fuiſſe oſtendit, id quod alii mox refellere conati ſunt.

Act. VII. Epiſcopis Photianis oblatam indulgentiam iterum iterúmque recuſantibus, ipſe Photius in Synodum introductus anathemati ſubjicitur.

Act. VIII. Photii Scripta, vel à ſe edita, vel in ſui gratiam aliorum Chirographis munita, igni coram Synodo adjudicantur. In fine Seſſionis Iconomachi quidam in Synodum intromiſſi damnati ſunt.

Act. IX. quæ xii. die *Februarii* ſequentis anni celebrata eſt, plurimi qui in Ignatium teſtes jurati fuiſſent pœnitentes, ad veniam recipiuntur, & Legati, quibus contra Nicolaum falſò uſus eſt Photius, examinati ſunt.

Act. X. *Canones XIV.* qui in Verſione Anaſtaſianâ XXVII. habentur, de diſciplina Eccleſiaſtica, & cauſa Photiana ſanciti ſunt, & repetitâ ſententiâ damnationis in Photium prolatâ, habitâque ab Imperatore oratione, Decreta Synodalia ſingulorum ſubſcriptionibus roborata ſunt.

Hæc Acta Latinè tranſtulit Anaſtaſius Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarius, qui duabus poſtremis hujus Synodi Actionibus, ipſe Ludovici Imp. ex Occidente legatus interfuit. Verſionem ejus Græcis eſſe longè auctiorem, cuivis inſpicienti mox liquidò patebit. Quâ quidem in re, an bona fide egerit Anaſtaſius, judicent alii, qui hominis ingenium, ſummumque erga Curiam Romanam ſtudium & obſervantiam non ignorant. Verſio hæc Anaſtaſiana Actis Græco-Latinis præponitur Concil. Tom. VIII. p.961. Actorum calci, Appendicis vice, ſubjiciuntur *Epiſtola* Synodalis Encyclica de rebus in Concilio geſtis; Stephani Papæ ad Baſilium Imp. Styliani Neocæſareenſis ad Stephanum unà cum Stephani reſponſoriâ, *Epiſtolæ*; Tractatus *de Photianorum perjurio*; Synodica Nicolai Papæ &c. adverſus Photium; *Breviarium* Synodi VIII. denique nonnulla ad Synodum VIII. Photianam pertinentia.

869. P.II. VERMERIENSE III. anno DCCCLXIX. habitum.

bitum. Otto gravi inter Hincmarum Rhemenſem, ejuſque nepotem Hincmarum Laudunenſem, ob Nortmanni cujuſdam excommunicationem, diſſidio, Hincmarus Laudunenſis in hâc Synodo accuſatus, ad Sedem Apoſtolicam appellavit. Vid. Hincmar. Rhem. *Epiſt. Apologet.* & Flodoard. lib. III. c.22. p.239.

869. P.II. METENSE V. anno DCCCLXIX. v. Id. *Septembr.* coactum. In quo, factis ab Epiſcopis Annunciationibus & Capitulis quibuſdam, Carolus Calvus in Lotharii demortui ſui fratris Regnum, quod jure hæreditario ad Ludovicum pertinebat, coronatus eſt. Habentur hæ *Annunciationes*, uti vocantur, & *Capitula* Conc. Tom. VIII. p.1532.

869. P.II. PISTENSE II. anno DCCCLXIX. præſente Carolo Calvo, à diverſarum urbium Epiſcopis ad componendum Regni ſui ſtatum convocatis celebratum. Extat *Diploma* Caroli Regis in hac Synodo editum Conc. Tom. VIII. p.1536. quo confirmat donationem Egilis Archiepiſcopi Senonenſis, qui Villas & Eccleſias quaſdam Monaſterio S. Petri in diœceſi Senonenſi conceſſerat.

870. P.II. ATTINIACENSE III anno DCCCLXX. menſe *Maio*, à X. Provinciarum Epiſcopis, præſidente Hincmaro Rhemenſi habitum. In quo Hincmarus Laudunenſis ſecundâ jam vice accuſatus, ad ſedem Apoſtolicam iterùm provocavit. Conſtantur ab utroque Hincmaro hâc de re ſcripta, & Annales Bertiniani ad ann. DCCCLXX.

870. P.II. COLONIENSE II. ann. DCCCLXX. VI. Cal. *Octobr.* in cauſâ diſciplinæ Eccleſiaſticæ habitum. Ex cujus Actis nihil hodie ſupereſt. Vide Concil. Tom. VIII p.1539.

871. P.II. DUZIACENSE I. in diœceſi Rhemenſi, non longè à Sedano, anno DCCCLXXI. menſe *Auguſto*, à quamplurimis Galliæ Epiſcopis celebratum. In quo Hincmarus Laudunenſis, tertiùm accuſatus, Epiſcopali gradu dejectus eſt, & duriſſimè habitus. Superſunt hujus Concilii Acta & Monumenta, quinque partes complectentia. Prima continet Proclamationem Regis adverſùs Hincmarum Laudunenſem Epiſcopum, in Synodo porrectam. Secunda continet Libellum expoſtulationis Hincmari Rhemenſis adverſùs Hincmarum Laudunenſem, in Synodo recitatum. Tertia, reſponſa Epiſcoporum ad Proclamationem Regis. Quarta, Acta Synodi cum Hincmaro Laudunenſi Epiſcopo canonicè vocato & præſente. Quinta, Synodi & Hincmari Rhemenſis ad Hadrianum Papam Epiſtolas. Acta hæc ex codice MS. Alexandri Petavii Senatoris eruta, notiſque ſuis & præfatione illuſtrata, primus edidit Lud. Cellotius S. J. *Pariſ.* 1658. exinde tranſlata in Conc. Tom. VIII. p.1542. Ad pleniorem horum intelligentiam ſubjiciuntur, Hincmari Laudunenſis *Vita*; utriuſque Hincmari Opuſcula varia; Hincmari Rhemenſis Epiſtolæ aliquot, & alia nonnulla huc ſpectantia.

873. P.II. OVETENSE in Hiſpaniâ, anno DCCCLXXIII. XVIII. Calend. *Iulii* à XVII. Epiſcopis, præſente cum multis proceribus Adelphonſo cognom. *Caſto* Gallæciæ Rege, habitum. In quo Eccleſia Ovetenſis in Metropolitanam erigitur, ejuſque termini ſtatuuntur. De hâc Synodo ejuſque Actis ex Hiſpaniæ Scriptoribus agunt Conciliorum Editores Tom. IX p.247. Hujus Concilii Decreta in aliâ Synodo Ovetenſi, ann. DCCCCI. habitâ confirmantur. Vide Conc. ibid. p.502. Verùm antiquiſſima hujus Concilii Acta nunquàm hactenùs edita, ex vetuſto Codice Eccleſiæ Ovetenſis deſcripta, extulit vir Illuſtriſſimus Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. I.I. pag. 158. quibus alia non pauca addidit.

CABILONENSE II. ann. DCCCLXXIII. habitum. Extat Charta Reſtitutionis Eccleſiæ S. Laurentii Canonicis S. Marcelli factæ Conc. Tom. IX. p.251. 873. P.II.

COLONIENSE III. anno DCCCLXXIII. habitum. In quo privilegia quædam, & Eccleſiarum quarundam conſecrationes, aliaque non magni momenti facta ſunt. Quæ ad hanc Synodum ſpectant, haberi poſſunt Conc. Tom. IX. p.252. 873. P.II.

SILVANECTENSE II. anno DCCCLXXIII. Caroli Regis juſſu, à Rhemenſis & Senonenſis Provinciarum Epiſcopis celebratum. In quo Carlomannus, Caroli filius, Clericus, ob graſſationes & perduellionem Diaconi gradu dejectus eſt. Perierunt hujus Concilii Acta. Vide tamen quæ ex Aimoino referuntur Concil. Tom. IX. p.258. 873. P.II.

TOLOSANUM anno DCCCLXXIII. à Septimaniæ & Aquitaniæ Epiſcopis habitum. In quo querela Judæorum, ſe à Chriſtianis vexatos conquerentium, audita & repreſſa eſt. Vide Conc. Tom. IX. in *Append.* p.1235. 873. P.II.

DUZIACENSE II. anno DCCCLXXIV. Id. *Iuniis*, adverſùs inceſta conjugia & rerum Eccleſiaſticarum pervaſiones habitum. Extant, *Epiſtola* Synodalis ad Epiſcopos Aquitaniæ, & *Definitio* Synodica de Dudâ Monachâ ſacrilegè corruptâ, Concil. Tom. IX. p.258. 874. P.II.

CABILONENSE III. anno DCCCLXXV. habitum. In quo peractâ Adalgiſi Eduenſis Epiſcopi ordinatione, Privilegia Monaſterii Tornutienſis confirmantur. Extant Synodi hujus Acta Concil. Tom. IX. p.275. 875. P.II.

TICINENSE III. apud Longobardos, anno DCCCLXXVI. menſe *Februario* habitum. In quo Imperium Carolo collatum confirmatur. Hujus Concilii geſta ſequentis Synodi Actis inſerta ſunt. 876. P.II.

PONTIGONENSE in diœceſi Carnotenſi an. DCCCLXXVI. menſe *Iunio* & Julio, præſentibus Carolo Calvo, & Pontificis Legatis, celebratum. In quo Synodi Ticinenſis Acta de Caroli electione confirmantur. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XV. aliaque hujus Synodi Acta ac Monumenta in unum collecta Conc. Tom. IX. p.280. Vide quæ habentur in *Append.* p.1261. 876. P.II.

ROMANUM IX. anno DCCCLXXVII. menſe *Februario*, ſub Joanne VIII. Papâ, coactum. In quo Imperium Carolo Calvo, nondùm ſopitâ de eo in Germaniâ controverſiâ, ſententiâ Synodali confirmatur. Extant Acta Synodalia Concil. Tom. IX. p.295. 877. P.II.

RAVENNATENSE, anno DCCCLXXVII. menſe *Auguſto*, à *Ioanne* VIII. Papâ, & CXXX. Epiſcopis celebratum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Capitula* XIX. à Luc. Holſtenio primùm edita *Collect. Rom.* Part II. pag.117. inde inſerta Concil. Tom. IX. p.300. His Canonibus ſaluberrimè inter alia proviſum eſt cap. X. ut Epiſcopi nomina excommunicatorum, tàm vicinis Epiſcopis, quàm ſuis parochianis pariter indicent, eaque Eccleſiæ foribus præfixi curent; neque excommunicatum 877. P.II.

 ab Eccleſiaſtica ſeveritate liberandum eſſe, donec coram Provinciali Synodo ſatisfiat: cap.XII. Quicunque ſe Parochiæ propriæ conventui publico, ultra tres dies Dominicos voluntariè ſubtrahant, communione privandos eſſe.

877. *P.II.* NEUSTRIACUM anno DCCCLXXVII. præſidente Hincmaro Rhemenſi, adversùs Hugonem Lotharii Regis filium illegitimum habitum. Vide Flodoard. lib.III. *Hiſt.Rhemenſ.* capp.19.26.& Conc. Tom IX.p.306.

878. *P.II.* TRICASSINUM II. anno DCCCLXXVIII. menſibus *Auguſto* & *Septembri*, à Joanne Papa & Epiſcopis Gallicanis, præſente Ludovico Rege, V. Actionibus celebratum. In quo Lambertus & Adalbertus, ob injurias in Eccleſiam Romanam, anathemati ſubjiciuntur; Rerum Eccleſiaſticarum pervaſores excommunicantur, Diſciplinæ Eccleſiaſticæ Canones & Statuta ſancita ſunt. Extant hujus Synodi Acta, *Capitula*, & *Epiſtolæ* Concil.Tom.IX. p. 307.

879. *P.II.* ROMANUM X. anno DCCCLXXIX. habitum. In quo de electione novi Imperatoris, poſt obitum Ludovici Balbi agitur, nihil tamen niſi poſt biennium hac in re factum eſt. Vide Rheginon. in *Chron.* Aimoin. lib. V. cap. 39. Baron. anno DCCCLXXIX. num II.

879. *P.II.* ROMANUM XI. anno DCCCLXXIX. à Joanne VIII. Papa habitum. In quo Legati à Pontifice, ad Photium ſedi ſuæ reſtituendum, Conſtantinopolim miſſi ſunt. Extat *Commonitorium* Legatis datum Conc.Tom.IX. pag. 322. Vide etiam Joannis VIII. *Epiſt.* CXCIX.

879. *P. II.* CONSTANTINOPOLITANUM Græcis penè univerſis Oecumenicum *VIII.* ut nos verò numeramus X. Baſilii Imp. juſſu in Æde S. Sophiæ in dextrâ Catechumenorum magnæ Eccleſiæ parte anno DCCCLXXIX. celebratum. Aderant Epiſcopi *CCCLXXXIII.* & in his Joannis *VIII.* Papæ Legati Paulus, Eugenius, & Petrus Cardinalis & Presbyter, omniumque Patriarcharum Orientalium Vicarii. Mortuo non ita pridem Ignatio, Baſilius Macedo in Photium jam æquior factus, ipſum mox in ſolium Patriarchale repoſuit, coactâ hac Synodo, quæ Photii reſtitutionem ratam habuit, & omnia quæ contra illum geſta fuerant, abrogavit.

Supereſſe adhuc MSS. hujus Concilii Acta, in *VII.* Actiones digeſta, ipſimet non diffitentur Pontificii, datâ operâ (ut videtur) ſuppreſſa. Certè habentur integra Græcè MSS. in Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* LXXII. num. II. fol. 152. teſte Neſſelio Catal. part. I. pag. 154. Verùm benè habet quòd aurea eorum excerpta, in Oratione ſua *de Pace Eccleſiaſticâ*, nobis conſervavit Joannes Beccus Patriarcha CP. homo Latinis in ſolidum addictus. Ea ex Bibliothecæ Bodleianæ Cod. MS. deprompta Græcè & Latinè evulgavit Cl. Beveregius noſter *Pandect. Can.* Tom. II. pag. 273. ex quibus nobiliora hujus Synodi geſta perſpicere licet; nempe plenam Joannis Papæ cum Photio reconciliationem, miſſis ad illum tùm literis, tùm muneribus, Patriarchalis dignitatis ornamentis, Stolâ, Superhumerali &c. Acta Synodi, tùm Romæ ſub Hadriano Papa, tùm Conſtantinopoli ſub Ignatio, quam *VIII.* Oecumenicam vocant Latini, adverſùs Photium habitæ, reſciſſa & ſub anathemate damnata, abrogatis etiam quæ à Photio contra Pontifices & Eccleſiam Romanam geſta ſunt; Privilegia ſedis Conſtantinopolitanæ aſſerta, & utriuſque Patriarchatus Romani & CP. jura ſtabilita; denique additamentum ad Symbolum (FILIOQUE) damnatum, & tres Canones conditi, quæ ex ipſis Actorum excerptis fuſiùs deduci poſſunt: ac proinde ea quæ hodie habemus percurramus, lectorem præmonentes, præter Becciana, ſupereſſe etiam horum Actorum excerpta, ab alia, ut videtur, manu profecta, in multis quidem auctiora, magiſque accurata, Actionum verò numero diverſa. Ex utriſque inter ſe collatis brevem hujus Concilii hiſtoriam pro more noſtro concinnabimus.

Act. I. Joannis Papæ Legatos, in Synodum introductos, Photius Patriarcha benignè excepit, & ſummâ humanitate allocutus eſt. Qui proinde ei Patriarchalia ornamenta, quibus ipſum donaverat Papa, ſtolam nempè Sacerdotalem, Humerale, Sticharium, Penulam, & Sandalia tradiderunt.

Act. II. Novembr VII. celebrata, lectæ ſunt Joannis Papæ ad Imperatores literæ, quibus primo loco Romanæ Sedis auctoritatem mirè extollit bonus Papa, nec minùs Photium deprædicat τὸν θαυμασιώτατον καὶ εὐλαβέστατον Ἀρχιερέα Θεῦ, virum veteribus prærogativis coram Deo præſtantem, tùm ſapientiâ ſcilicet & prudentiâ circa res Divinas & humanas omnes antecellentem; tùm circa alias virtutes morales & curam Divinorum Præceptorum irreprehenſibilem Operarium. Hunc igitur recipit, hunc Throno Patriarchali reſtitui jubet, (interpoſitâ nihilominùs cautione, ne Photius vel illius ſucceſſores jus ordinandi in Bulgaria ſibi deinceps vendicent) ſiqui verò fuerint Epiſcopi, vel Clerici, qui Eccleſiæ & Photio Patriarchæ uniri renuant, hos ab omni Eccleſiæ communione alienos eſſe pronunciat. Lectâ deinde Papæ ad Photium Epiſtolâ; qua inter alia ab eo petit, ut Epiſcopos & Clericos Schiſmaticos, qui ei accedere parati ſint, apertis ulnis recipere, dignitatibus & Eccleſiis ſuis reſtituere nè dedignetur. Denique lectæ ſunt Patriarchæ Alexandrini ad Imperatorem, reliquorum Patriarcharum ad Photium, Epiſtolæ.

Act. III. XVII. *Novembr.* Epiſtola Joannis Papæ ad Sedis Conſtantinopolitanæ & Orientalium Epiſcopos lecta eſt, qua Taraſii ex Neophyto in Patriarcham evecti, aliaſque hujuſmodi ordinationes improbat, reſpondente Zachariâ Metropolitâ Chalcedonenſi Canones aliquandò hac in parte conſuetudini cedere poſſe; quod & Sententia S. Baſilii, & exemplis aliquot allatis demonſtrat. Mox Theodoſii Hieroſolymorum Patriarchæ literæ Synodicæ ad Imperatorem recitantur, quibus, iis qui Photium pro legitimo Patriarcha non agnoſcunt, neque cum illo communicant, anathema denunciant, totâ id approbante Synodo, & Patriarchâ Antiocheno non diu poſt Suffragium ſuum per literas ferente, poſt hæc, lectum eſt *Commonitorium* à Papa miſſum *XVI.* Epiſcoporum, *VII.* Presbyterorum, *II.* Diaconorum ſubſcriptionibus munitum. Cujus capitulo *VII.* ſancitum eſt, eos qui in Eccleſiæ & fratrum communionem convenire nolunt, poſt ſecundam & tertiam admonitionem eſſe anathematizandos, & ab omni Eccleſiaſtica communione amovendos. Capit. VIII. Synodum ſub Hadriano contra Photium habitam abrogandam eſſe, neque aliis Synodis annumerandam.

Act. IV. Decembr. XXIV. Allatæ ſunt ad Photium, per Baſilium Martyropolitanum Theodoſii Antiochiæ Patriarchæ locum tenentem, ab Eliâ Hieroſolymorum Patriarchâ recèns conſtituto literæ, quas honore & veneratione Photio exhibitâ ei tradidit. Quibus lectis, duo Patricii, qui à Pſeudo-Apocriſiariis quibuſdam decepti à Photio diſſidebant; culpam recognoſcentes abſoluti & recepti ſunt; decretumque eſt Synodum tùm Romæ ſub

Hadriano

Hadriano, tùm Conſtantinopoli ſub Ignatio contra Photium habitam damnandam, abdicandam, & è Synodorum numero expungendam eſſe, omneſque qui Eccleſiam decipere, Photiumque non agnoſcere perſiſtunt, Eccleſiæ communione eſſe abſcindendos, & quoniam tunc inſtaret Euchariſtiæ celebrandæ tempus, monente Petro Cardinale Pontificis Legato, ad oſtendendam, quam inierant pacem & concordiam, aſſurgens totus Patrum chorus Sanctæ & Divinæ Liturgiæ myſteria cum Photio peregit.

Act. V. Januar. XXVI. Cùm relatum eſſet Occidentales Synodum Nicænam II. pro cultû ſanctarum & venerandarum Imaginum celebratam, non uſquequaque recipere & approbare, ſtatuit Synodus dogmata ejus & decreta firma ac rata habenda eſſe, eamque inter ſanctas & œcumenicas Synodos ſeptimum habere locum, & æqualia cum reliquis ſortiri privilegia. Poſt hæc ad Metrophanis Smyrnæorum Metropolitæ cauſam deventum eſt. Qui cùm Synodali unioni conſentire nollet, deſtinati ſunt ad illum à Synodo tres Metropolitæ, ut veniret & ſeparationis ſuæ Synodo rationem redderet. Dixit cauſam ſe habere, ſed venire non poſſe infirmâ valetudine præpeditum. Miſſi ſunt igitur ad illum tres alii Metropolitæ, qui idem penè reſponſum ab eo retulerunt. Unde Legati Pontificii ipſum ab omni Eccleſiaſticâ communione ſegregandum eſſe cenſuerunt. Oblatâ hâc occaſione, tres Canones condidit Synodus; quorum I. ſtatuit ut quicunque à Joanne Papâ excommunicentur, ubicunque fuerint, à Photio pro excommunicatis habendi ſunt, & vice verſâ, quoſcunque anathemati ſubjecerit Photius, eos à Joanne Papâ pro excommunicatis habendos eſſe, ſervatis ſemper Romanæ Sedi, ejuſque Antiſtiti, ſuis privilegiis. Can. 2. Omnem Epiſcopum qui ex Pontificali ordine ad Monachorum locum & ordinem deſcendere velit, Pontificali dignitate deinceps eſſe exuendum. Can. 3. Nemini fas eſſe, vel abſque cauſâ, vel cauſâ aliquâ confictâ, Epiſcopum verberare, vel in carcerem conjicere; ſin aliter auſus fuerit, anathemate percutiendum. His, aliiſque decretis de Photii receptione, Synodiſque contra illum abrogandis, & diſſidentium ſupplicio, deque Synodi Nicenæ confirmatione, ſubſcripſerunt Romani Pontificis & Patriarcharum Orientalium Legati, aliique Metropolitæ & Epiſcopi, acclamationibus pro more factis.

Act. VI. Martii X. in celebri Chryſotriclinii Palatio habitæ, interfuit unà cum filiis ſuis Auguſtis Baſilius Imp. qui, habitâ ad Synodum oratione, hortatus eſt ut commune fidei Symbolum ederent, Nicenæ & reliquis Sanctis & Oecumenicis Synodis conſonum. Quod & factum eſt; producto in medium Niceno Symbolo, prout à Synodo II. Oecumenicâ explicatum & confirmatum fuerat, factoque Decreto antiquam hanc fidei definitionem puram & incorruptam ſervandam eſſe; *Hanc*, inquiunt, *ex Majoribus ad noſtra uſque tempora deſcendentem, tàm mente, quàm linguâ, & amplectimur, & omnibus altâ voce ubique annunciamus, nihil auferentes, nihil addentes, nihil mutantes, nihil adulterantes; Ideòque ſiquis ſpuriis verbis, vel additionibus aut ſubtractionibus, ſanctæ illius & venerabilis definitionis antiquitatem adulterare audax tentaverit, ſi ſit in ſacro ordine conſtitutus, omnimodæ depoſitioni ſubjiciatur; ſin autem laicus, anathemati ſubmittatur.* Quid hoc loco per additiones, mutationes, adulterationes voluerunt hujuſce Concilii Patres, apertò ore proferre detrectarunt, ne Romano Pontifici labem inurere viderentur. Interim certum eſt ad proceſſionem SPIRITUS SANCTI digitum intendiſſe, & additamentum illud (FILIOQUE) ante paucos annos ſub Nicolao I. Papâ in publicum Eccleſiæ Symbolum receptum intellexiſſe. Quod quidem alibi diſertè nos docet ipſe Photius Epiſt. II. ad Patriarchas Orient. pag. 51. Ubi de hac quæſtione ex profeſſo agit, & poſt alia adversùs Latinos, in eos hac de cauſa acrius invehitur his verbis. Ἀλλὰ γὰρ οὐχὶ μόνον εἰς ταῦτα παρανομεῖν ἐξηνέχθησαν, ἀλλὰ καὶ εἴτις κακῶν ἐστι κορωνὶς, εἰς ταύτην ἀνέδραμον. Πρὸς γὰρ τοῖς τοῖς εἰρημένοις ἀτοπήμασι, καὶ τὸ ἱερὸν καὶ ἅγιον Σύμβολον. ὃ πᾶσι ταῖς συνοδικοῖς, καὶ οἰκουμενικοῖς ψηφίσμασιν, ἄμαχον ἔχει τὴν ἰσχὺν, νόθοις λογισμοῖς, καὶ παρεγγράπτοις λόγοις, καὶ θράσους ὑπερβολῇ, κιβδηλεύειν ἐπεχείρησαν ὢ τῶν τοῦ πονηροῦ μηχανημάτων. τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον οὐκ ἐκ τοῦ Πατρὸς μόνον, ἀλλά γε καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι καινολογήσαντες. *Enim verò non in iſtis tantùm peccare ſunt inducti, ſed in ipſam impietatis coronidem, ſi qua ulla eſt, devenerunt. Præter enim memoratas abſurditates, ſanctum & ſacrum Symbolum, quod ab omnibus Oecumenicorum Conciliorum calculis confirmatur, & vim obtinet irreſiſtibilem, ſenſibus ſpuriis, verbis adſcititiis, quæ ſumma fuit ipſorum audacia, conabantur adulterare O machinationes diabolicas! Spiritum Sanctum novo more comminiſcebantur, non de ſolo Patre, ſed etiam Filio procedere.* Vix ovum ovo ſimilius, quàm locus hic Photianus Decreto Synodali, adeò & verba inter ſe conveniunt, ut Decretum à Photio conditum fuiſſe nemini dubitare licet. Etſi molliùs hîc loquuntur Patres, paulò duriùs Photius, continuis Latinorum vexationibus antehàc aſperior factus. His factis, omnia hujus ſeptimæ Synodi Acta de Photii reſtitutione, omniumque quæ contra eum vel dicta vel ſcripta fuerant renunciatione, ſubſcriptione ſuâ Imperator unà cum filiis ſuis confirmavit, totâ Synodo acclamante, ei ejuſque Imperio fauſta omnia & fœlicia apprecante.

Act. VII. Martii XIII. Lecta eſt fidei definitio, quæ ſuperiori die edita fuerat, communi omnium conſenſu iterùm recepta & confirmata, Synodo exclamante, *ſic ſentimus, ſic credimus, in hâc fidei confeſſione confirmamur.* Poſt effuſam deinde in Photii laudes Procopii Cæſareenſis Orationem, Romanæ Sedis Legati ſubjunxerunt, *Si quis Photium ſanctum Patriarcham non exiſtimat, nec cum eo communionem amplectitur, ſit ejus portio cum Judâ, neque in numero Chriſtianorum omninò referatur;* Synodo iterùm exclamante, *omnes idem ſentimus & arbitramur, ſiquis eum Dei Pontificem non exiſtimat, Dei gloriam ne videat.* Atque ita ediris ſolitis acclamationibus, Synodus tandem ſoluta eſt.

Excerptis ſubjicitur Joannis Papæ ad Photium Epiſtola de additamento ad Symbolum, qua dolet malos quoſdam architectos ſcandali & inimicitiæ inter utramque Sedem ſemina ſparſiſſe, teſtatus ſe ſanctum Symbolum ſicut ab initio traditum eſt inviolatum conſervâſſe, neque aliud addidiſſe, vel detraxiſſe, quin eos qui propriâ inſaniâ ducti hoc primùm facere auſi ſunt, ſe tanquàm Divini verbi tranſgreſſores, & Theologiæ Chriſti Domini, Apoſtolorum, reliquorumque Patrum everſores condemnare, & unà cum Judâ collocare; neque interim aliquem violenter cogendum additionem illam omittere, ſed potiùs manſuetudine & prudentiâ admonendos eſſe, ut à blaſphemiâ recedant. Habentur etiam ad calcem, trium Photii Epiſtolarum fragmenta; nempe ad Marinum Caſtellenſem, Gaudericum Veletrienſem, & Zachariam Anagninum Epiſcopos. In quibus nihil memoratu dignum, præter amicitiæ ſignificationes & Symbola, continetur. Obtortis oculis hanc Synodum intuentur, mille conviciis proſcindunt, mille ſpiculis configunt, Scriptores Pontificii.

Teſtis

Teſtis ſit vel unus L.Allatius, qui peculiari Opere, quod *Synodum Photianam* inſcripſit, edito *Romæ* 1662. 8°. hanc Synodum refutare aggreſſus eſt, quique non modò Acta ejus corrupta & falſata, ſed & ipſam Synodum nullam fuiſſe, neque alibi uſpiàm niſi in Photii cerebello extitiſſe dilertè contendit, futilibus quidem argumentis, viro ingenuo & erudito parum dignis. Eodem opere plures ſub Photio Synodos CP. habitas, quàm vulgò ſolent numerari, commemorat: ſed quæ vel nullæ fuerint, vel nullius nominis, & quarum vix ulla veſtigia hodiè ſuperſunt.

879. P.II. MANTALENSE in territorio Viennenſi, Eccleſiaſtico politicum, ſeu Placitum generale, anno DCCCLXXIX. Idibus *Octobris*, ab Arelatenſis Regni Epiſcopis & Proceribus habitum. In quo Regis nomen Boſoni delatum eſt. Habentur Acta Synodi Conc.Tom.IX.p.331.

881. P.II. ROMANUM XII. anno DCCCLXXXI. ſub Joanne VIII. habitum. In quo Athanaſius Epiſcopus & Princeps Neapolitanus, ob fœdus cum Saracenis initum, junctaque cum eis adverſùs Italos arma excommunicatus eſt. Vide Leon.Oſtienſ. lib. V. c.42.& Joan.VIII. Epiſt. CCLI. CCLVI.

881. P.II. MACRENSE anno DCCCLXXXI. IV. Non. *April.* apud Macram in Diœceſis Rhemenſis finibus congregatum. In quo non pauca ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantia ſancita ſunt. Extant *Capitula* VIII. Conc.Tom.IX. p.337.

886. P.II. NEMAUSENSE anno DCCCLXXXVI. *Novembr.* XV. à Theodardo Archiepiſcopo Narbonenſi, adverſùs Selvam Clericum Hiſpanum, Sedem Narbonenſem, vel ut alii Tarraconenſem, affectantem, habitum. Vide quæ ex Narbonenſis Eccleſiæ monumentis referunt Conciliorum Editores Tom. IX. p.395.

887. P.II. COLONIENSE IV. anno DCCCLXXXVII. contra Raptores rerum Eccleſiaſticarum, Oppreſſores pauperum, & inceſtas nuptias celebratum. Extant de his *Capitula* VI. Concil. Tom. IX. pag 396.

888. P.II. AGAUNENSE anno DCCCLXXXVIII. in Monaſterio S. Mauricii habitum. In quo Epiſcopi & Primores Rodolphum Conradi II. filium in Regem Burgundiæ elegerunt & coronârunt. Vide Rhegin. in *Chron.* ad an. DCCCLXXXVIII.& Concil. Tom.IX.p.400.

888. P.II. MOGUNTIACENSE anno DCCCLXXXVIII. præſidente Luitberto Archiepiſcopo, coactum. In quo, occaſione Arnulphi novi Regis, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ propter incurſiones Normannorum reformandæ, multa de utroque ſtatuuntur. Extant *Capitula* XXVI. Conc.Tom.IX.p.401.

888. P.II. METENSE VI. anno DCCCLXXXVIII. ex vulgari ſententia, Calendis *Maii* habitum. Etſi illud ad annum DCCCXCIII. referendum potiùs eſſe cenſet Sirmondus. Sanè tempus haud ſatis certum videtur. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XIII. Conc. Tom.IX.p. 412.

890. P.II. WORMATIENSE IV. anno DCCCXC. à circumvicinis Epiſcopis coactum. In quo Hermanni Colonienſis, & Adalgarii Hamburgenſis de Epiſcopatu Bremenſi contendentium cauſa examinata eſt. Vide Luitprand. in *Vit. Stephani* Papæ cap. 112. pag. 283. Adam Bremenſ. *Hiſt. Eccleſ.* lib.1.cap.41. Flodoard. lib. IV. cap. 1. pag. 315.

VALENTINUM II. DCCCXC. ab Epiſcopis & Primoribus Regni Arelatenſis habitum. In quo Regis nomen Ludovico Boſonis filio delatum eſt. Extant Acta Conc.Tom.IX.p 424. 890. P.II.

LANDAVENSE circa annum DCCCXC. à Guriano X. Landaviæ Epiſcopo congregatum. In quo Tudur Rex Brecbemaniæ ob homicidium & perjurium excommunicatur. Fateor hujus Synodi tempus haud ſatis certum eſſe. Acta habentur apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom.I pag. 381. Notet Lector plura Concilia Landavenſia circa hæc tempora, annis tamen incertis, habita fuiſſe, quæ ex Eccleſiæ Landavenſis Archivis Cl. Spelmannus citato loco nobis exhibet. 890. P.II.

MAGDUNENSE in diœceſi Aurelianenſi ad Ligerim fl. anno DCCCXCI. habitum. In quo ſancitum eſt ne quis in poſterum Abbas in Cœnobio S. Petri Senonenſis ordinetur, niſi quem Monachi de ſuis elegerint. Extant Acta Conc. Tom. IX. p.432. 891. P.II.

VIENNENSE anno DCCCXCII. à Regni Arelatenſis Epiſcopis collectum. Extant de diſciplinâ & Moribus Eccleſiæ *Canones* IV. Conc.Tom. IX. p.433. 892. P.II.

RHEMENSE II. anno DCCCXCII. vel ſequenti, præſidente Fulcone Archiepiſcopo, celebratum. In quo, Odone Comite, qui regnum tyrannicè invaſerat, rejecto, Carolus Simplex filius Ludovici Balbi Francorum Rex inauguratur. Vide quæ hâc de re notarunt Sirmondus, Labbeus, Binnius Conc. Tom. IX. p 434. 892. P.II.

ROMANUM XIII. an. DCCCXCIII. Calendis *Martii* ſub Formoſo Papâ, ob ingruentia undique mala, hæreſes, & ſchiſmata, celebratum. Vide de hâc Synodo Flodoard. lib. IV. cap.2. pag. 317. 893. P.II.

CABILONENSE V. anno DCCCXCIV. habitum. In quo Gertredi Monachi, qui Adalgarium Æduorum Epiſcopum veneno necâſſe dicebatur, per corpus Domini purgatio facta eſt. Extant Acta Conc. Tom. IX. p.437. 894. P.II.

TRIBURIENSE in Villâ Regiâ ſuper Rhenum, non longè à Moguntiâ, an. DCCCXCV. à *XXVI.* circiter Epiſcopis habitum. In quo, inter alia, Epiſcopatûs Bremenſis cauſa, non ſemel agitata, Hermanno Colonienſi adjudicata eſt. Extant de variis caſibus, & pro diſciplinæ Eccleſiaſticæ reformatione *Capitula* LVIII. Conc.Tom.IX. p.438. 895. P.II.

NAMNETENSE; proximè poſt Triburienſe Namnetenſem hanc Synodum ſubjiciunt Conciliorum Editores. Verùm tempus ejus planè incertum in medio relinquunt. Ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant qui conditi ſunt *Canones* XX. de viſitandis infirmis, de Sepulturâ, de Sacerdotibus nè ullas fœminas, etſi per Canones conceſſas, in domibus habeant, de decimis, de pœnitentiâ adulterii & fornicationis, de quibuſdam confraternitatibus &c. habenturque Conc. Tom. IX. pag 468. (ubi Sirmondi notam vide) & cum eruditis Car. Cointii notis Tom. III. p. 246. Sunt qui referunt ad annum DCLVIII. Car. Cointius ad annum DCLVI. verùm nulla datur temporis Epocha quâ certò definiri queat.

ROMA-

SÆC.IX.ab An. DCCC. 897. P.II. ROMANUM XIV. an. DCCCXCVII. à Stephano Papâ habitum. In quo Formoſi Papæ nuper defuncti cadaver exhumatum, & per terram tractum, quaſi in judicium adductum & damnatum eſt. Vide Synod. Roman. ſub Jo. IX. c. I. Conc. Tom. IX. p. 502.

897. P.II. PORTUENSE in Pago Nemauſenſi anno DCCCXCVII. XIII. Cal. *Maii* celebratum. In quo Magalonenſis Epiſcopus Eccleſiæ S. Joannis Baptiſtæ parochiam quandam, quam Eccleſiæ S. Andochii attribuerat, reſtituere jubetur. Extant Acta Conc. Tom. IX. p. 478. à Baluzio primùm edita *Conc. Gall. Narbon.* p. 1.

RHEMENSE III. anno DCCCC. pridiè Nonas *Julii* habitum. In quo Fulconis Archiepiſcopi Rhemenſis occiſores anathemate damnantur. Extant Acta Conc. Tom. IX. p. 481. SÆC.IX ab An. DCCC. 900. P.II.

COMPOSTELLANUM an. DCCCC. III. Cal. *Decembr.* ab *VIII.* Epiſcopis habitum. In quo Cæſarius Abbas, Tarraconenſis Archiepiſcopus electus & conſecratus, ejus electioni repugnantibus aliis & præcipuè Archiepiſcopo Narbonenſi, ad Sedem Romanam appellavit. Vide Conc. Tom. IX. p. 482. & *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 168. 900. P.II.

Finis Noni Sæculi.

SÆCULUM OBSCURUM.

CONSPECTUS SÆCULI.

SÆC. X. ab A. DCCCC LUGUBREM Eccleſiæ Chriſtianæ hoc Sæculo Statum graphicè depingunt, quotquot res hujuſce temporis mandârunt literis; atque apertè ſatis res ipſa clamat; adeò confuſa, luxata, turpia, pudenda omnia. Pauci hoc Sæculum ornârunt Scriptores eruditi, nulla penè Concilia memoratu digna; deformarunt deteſtanda Schiſmata etiam in ipſo Romanæ ſedis ſinu, turpiſſimæ Paparum vitæ, & abominanda flagitia, in Republica Chriſtiana hactenùs inaudita; Unde INFOELIX & OBSCURUM vulgò audit; fatente ac dolente ipſo Baronio ad ann. 900. Num. I. *Novum*, (inquit) *inchoatur Sæculum, quod ſui aſperitate, ac boni ſterilitate* ferreum, *malique exundantis deformitate* plumbeum, *atque inopia Scriptorum appellari conſuevit* obſcurum. Num. 3. ait, Cuncta, quæ paſſa eſt Eccleſia ſub Gentilibus Imperatoribus, vel ab hæreticis ſive ſchiſmaticis, aliiſque quibuſcunque Perſecutoribus, horum comparatione luſus quodammodo puerorum æſtimanda eſſe, immò referenda in lucrum & emolumentum. Ad annum DCCCCXII. N. 14. *Quàm fœdiſſima* (inquit) *Eccleſiæ Romanæ facies, cùm Romæ dominarentur potentiſſimæ æquè ac ſordidiſſimæ Meretrices? quarum arbitrio mutarentur ſedes, darentur Epiſcopi, & quod auditu horrendum & infandum eſt, intruderentur in ſedem Petri earum amaſii Pſeudo-Pontifices, qui non ſunt niſi ad conſignanda tantùm tempora in Catalogo Romano Pontificum ſcripti. Quis enim à Scortis hujuſmodi intruſos ſine lege legitimos dicere poſſet Romanos fuiſſe Pontifices?* Hæc ibi & multò plura eminentiſſimus & doctiſſimus Cardinalis; & ad finem Sæculi anno Milleſimo, Num. 22. mirandum eſſe ait, ipſam Romanam Eccleſiam non caſuram, & penitùs interituram tot improbis, ſceleratis, impudicis, prædonibus, invaſoribus, ſanguinariis & graſſatoribus ſedem Apoſtolicam invadentibus, eamque depravatis moribus conſpurcantibus, tam vitioſo in primis ingreſſu, quàm deteſtando pravorum morum exemplo. Eadem ferè, ſed breviter Genebrardus, ad ingreſſum Sæculi X. pag. 552. *Infælix dicitur hoc Sæculum, exhauſtum hominibus ingenio & doctrinâ claris, ſive etiam claris Principibus & Pontificibus, in quo nihil ferè dignum memoriâ Poſteritatis geſtum ſit; unde ferunt tunc repertum fuiſſe quoddam monſtrum capite canino cæteris membris humanis, quod ſtatum illius temporis mirificè referret:* & paulò poſt. *Hoc quidem infælix, quod per annos ferè* 150. *Pontifices circiter* 50. *à Ioanne ſcilicet VIII. qui Nicolao & Adriano II. Sanctis Pontificibus ſucceſſit, ad Leonem IX. uſque, qui primus à Deo vocatus velut alter Aaron, antiquam Pontificum integritatem è cælo in ſedem Apoſtolicam revocavit, à virtute majorum prorſus defecerint*, Apotactici, Apoſtaticive, *potiùs quàm* Apoſtolici. In his igitur malis Prora & Puppis erant Pontifices Romani, portentoſa Eccleſiæ Catholicæ capita; & ſi in capite ita ſe res habuit, quænam, dices, malignitas pervaſit membra? Hinc ut de Laicis nil dicam, Epiſcoporum, Sacerdotum, omniſque Clericalis ordinis mores depravatiſſimi, collapſa diſciplina, faſtus, ambitio, avaritia, fraudes, perjuria, luxus, libido, totaque penè vitiorum lerna. Nec mirum, ſi tam corruptiſſimo Eccleſiæ ſtatu plures errores circa Sanctorum Canonizationem, Campanarum Baptiſmum, Cœlibatum Sacerdotum, Sanctorum reliquias, viſiones, apparitiones, examen per ferrum candens, aliáque ſuperſtitionum portenta ἄνω καὶ κάτω invehantur. *Dormiebat tunc planè* (ut Baronii verbis utar ad Annum DCCCCXII. Num. 14.) *alto, ut apparet, ſopore Chriſtus in navi, cum hiſce flantibus validis ventis, navis ipſa fluctibus operiretur. Dormiebat, inquam, qui iſta non videre diſſimulans, ſineret*

ſic

 ſic fieri, dum non exurgeret vindex. Nihilominus non penitus deerant hâc ipſâ ætate, etiam in medio Papatu, qui tyrannidi Pontificiæ, Cœlibatûs Clericalis jugo, doctrinæ de Scripturâ Sacriſque linguâ vulgari non habendis, de Purgatorio, Cultu Imaginum, Corporali in Euchariſtia præſentiâ, &c. viriliter reſtiterunt, de quibus Catalogus Teſtium Veritatis, Mornæus, & Heideggerus in Hiſtoria Papatûs, & quicunque ex Reformatis Hiſtoriam Eccleſiaſticam condiderunt. Quin, nec infœlici huic ævo deerant, barbararum quarundam Gentium ad Chriſti fidem converſiones, Normannorum, Rollone duce anno DCCCCXII. ſacro lavacro tincto; Ruthenorum ſeu Moſchorum, circa annum DCCCCLXIX. mox Polonorum, Danorum, Hungarorum, aliorumque populorum Borealium, qui relicto Paganiſmo in Chriſti caſtra tranſierunt. Denique ad annum DCCCCXCVI. exeunte Sæculo vulgò refertur Imperii à Francis ad Germanos translatio, Ordiniſque Electoralis inſtitutio; rectène, an ſecus viderint quorum intereſt: affatim acerriméque hâc de re certant longo ſatis numero Scriptores de translatione Imperii, quorum lites huc non ſpectant. SÆC. X. ab A. DCCCC.

SCRIPTORES.

901.
Mich. Pſell. Encom in S. Metaphraſt. Gr. Lat. ap. L. Allat. de Script. Simeon. p. 221.

SIMEON, METAPHRASTES dictus, à ſcribendi, quo uſus eſt, genere, Patriâ erat Conſtantinopolitanus, nobili atque illuſtri genere ortus, vir ad bonas literas infœlici ſæculo promovendas natus, ipſe præſtanti ingenio omnique politiori literaturâ ornatus, unde ſummos Reipublicæ honores facilè conſecutus eſt. Factus eſt enim à Leone Imp. Proto-Secretarius, Patricius, Magnus, ut videtur, Logotheta, ſeu ſummus, qui apud nos vocatur, Cancellarius; certè Logotheta Dromi, denique Magiſter Palatii, quod quidem munus inter ſummas Aulæ CP. dignitates eminuit, renunciatus eſt. Claruit ineunte hoc Sæculo, circa annum 901. De ætate quidem ejus mirè variant eruditorum ſententiæ, ab initio Sæculi tertii, uſque ad decimum quartum diverſis temporibus eum reponentium: quod eò magis mirum videri debeat, cùm, miſſis aliunde indiciis, ipſemet ætatem ſuam ſatis apertè ſignet, tum alibi, tum in Vitâ S. *Theoctiſtæ*, quam ſcripſiſſe Metaphraſten disertè tradit Michael Pſellus junior. In iſtâ enim Vitâ non uno in loco, ſe ſub Leone Sapiente, ejuſque filio Conſtantino vixiſſe teſtatur Metaphraſtes: ubi prodit inſuper ſe Legatum à Leone Imp. ad Arabas in Cretam miſſum in comitatu Himerii Ducis, cui in rebus bellicis conſiliarii vices præſtitit, Parum inſulam adnavigaſſe, ibique cum ſene quodam Anachoretâ colloquium habuiſſe; ſeque ab eo ad ſcribendam *Theoctiſtæ* Vitam incitatum. Hinc patet (ut eos qui Metaphraſtem Sæculo decimo antiquiorem faciunt mittam) inſignis illorum error, qui ipſum cum Simeone Logothetâ juniore circa annum 1170. claro confundunt: quin & ipſe Blondellus * in Chronologicis aliàs ſatis accuratus, non minùs hallucinatur, qui eum poſt annum 1080. obiiſſe putat. Longiùs à vero aberrant Genebrardus † & Simlerus *, qui illum ad 1200. referunt; pejore adhuc errore Volaterranus † ad annum 1300. detrudit; peſſimo omnium Caſimirus Oudin *, qui ab anno 1314. ad 1330. Metaphraſtem claruiſſe ſcribit: idque ſe ex mente Leonis Allatii, ejuſque argumentis convictum, aſſerere affirmat. *In Opuſculo iſto de Simeonibus*, inquit, *excuſſit accuratiſſimè omnia, quæ ſpectant ad ſcripta, atque ad ætatem noſtri Simeonis Metaphraſtæ; quem tandem certis argumentis alligat contra veterum omnium hujus Sæculi Scriptorum ſententiam ad annum Chriſti* 1314. *cujus ſententiam ob momenta rationum, quas affert, lubens amplector. Floruit itaque Metaphraſtes ab anno circiter* 1314. *ad annum* 1330. Obſtupui fateor, dum hæc legi, ſummam viri negligentiam miratus, qui peſſimum errorem pejore accumulat. Neque enim anno 1314. Metaphraſtes claruit: neque id dicit Doctiſſ. Allatius, cùm ſole ipſo clarius ſit, L. Allatium tum in *Diatriba de Pſellis* p. 19. tum *Diſſertatione de Simeonum Scriptis*, Simeonem noſtrum ad Leonis Sapientis tempora referre, idque pluribus argumentis extra omnem controverſiam probatum dare. Sed ut ad Simeonis res geſtas redeamus, anno 904. ipſe Leonem Tripolitam Saracenorum Ducem Urbi Theſſalonicenſi à ſe recèns expugnatæ excidium minantem ſapienti & ſagaci conſilio emollivit, ac à propoſito abduxit. Anno circiter 912. ad Vitas Sanctorum literis conſignandas ſe contulit, à Theoctiſtâ auſpicatus. Quouſque vitam produxerit nondum didici; ſub imperio tamen Conſtantini Porphyrogennetæ provectioris jam facti, ſcripſiſſe conſtat.

* Genealog. Franc. plen. Aſſert. p. 126.
† Chron. l. 4. p. 611.
* Epitom. Geſn. p. 641.
† Anthrop. l. 19. p. 707.
* Supplem. p. 592.

Tempus, quod à negotiis publicis vacuum habuit Metaphraſtes, literarum ſtudio impendit: præcipuè verò illuſtrandis Eccleſiæ antiquitatibus incubuit. Jubente enim Conſtantino Aug. Vitas Sanctorum ante ſua tempora ſcriptas undique conquiſivit; conquiſitas recenſuit: elegantiores tanquam Lectorum conſpectu dignas, calculo ſuo approbavit, neque ulla in re mutatas divulgavit: minùs elegantes verò partim nitidiori ſtylo veſtitas, partim novâ formâ & methodo diſpoſitas, in ordinem redegit ac digeſſit: quaſdam etiam ex ſuperiorum traditione acceptas proprio Marte ipſe condidit. Vitarum, quas hoc modo conſcripſit, numerus in immenſum cumulum poſterorum negligentiâ auctus eſt, obſcuri cujuſvis, Anonymique Scriptoris narratiunculâ Simeoni Metaphraſtæ mox aſcriptâ. Genuinas itaque Metaphraſtæ vitas ab aſcititiis diſcernendi laborem in ſe recepit eruditiſſimus Allatius, quod & accuratè præſtitit. Hujus ductum nos breviter ſequemur, notatis inſuper Vitis, quæ vel Græcè, vel Latinè typis excuſæ prodierunt. Confer etiam quæ laudandâ planè diligentiâ notavit M. Hanckius *de Scriptoribus Byzantinis* p. 436.

VITÆ GENUINÆ.

1. *MArtyrium SS. Zenobii, & Zenobiæ*, extat Lat. apud Surium ad diem XXX. Novembris. 2. *Martyrium S. Eleutherii*, Lat. XVIII. April. 3. *Narratio de tranſportatione reliquiarum S. Joannis Chryſoſtomi.* 4. *Martyrium Sanctorum X.*

in Cretâ inſulâ, Lat. xxiii. Decembr. 6. *Vita S. Abramii*, Lat. xvi. Mart. 7. *Martyrium Sancti Jacobi Perſæ*. 8. *Martyrium SS. Indi, Domnæ & Sociorum*, Lat. Decemb. xxvi. 9. *S. Epimachi*, Lat. xxxi. Octobr. 10. *Vita SS. Coſmæ & Damiani*. 11. *Commentarius in Danielem Prophetam, & SS. tres Pueros, Ananiam, Azariam, & Miſaelem*. 12. *Martyrium SS. Eulampii, & Eulampiæ*, Lat. x. Octobr. 13. *Vita S. Euphroſynes Alexandrinæ*, Lat. Jan. 1. & apud Bollandum xi. Februar. 14. *S. Andreæ Apoſtoli* 15. *S. Georgii* Cappadocis. 16. *Martyrium S. Ignatii*. Lat. apud Surium, & Bollandum 1. Febr. 17. *S. Menna Ægyptii*, Lat. xi. Novembr. 18. *Vita SS. Euſtratii, Auxentii*, &c. Lat. xiii. Decembr. 19. Martyrium *S. Panteleimonis*, 20. S. *Catharinæ*, Lat. xxv. Decembr. 21. *S. Blaſii Epiſcopi*. 22. *Vita* S. *Pelagiæ Antiochenæ* 23. *Martyrium S. Mercurii*, Lat. xxiv. Novembr. 24. *Aliud martyrium* S. *Georgii*, Lat. xxiii. April. 25. *SS.* Probi, *Jaradi*, & *Andronici*. 26. *SS. Anargyrorum, Coſmæ*, Damiani, &c. 27. S. *Euphemiæ*, Lat. Septembr. xvi. 28. *Vita* S. *Anaſtaſiæ Romanæ virginis*, Lat. xxviii. Octobr. 29. S. *Baſilii Epiſcopi Amaſeæ*. 30. Commentarius in S. *Lucam*, Lat. xviii. Octobr. Gr. Lat. ad calcem Commentarii Arethæ in Apocalypſin *Pariſ.* 1631. fol. 31. *Martyrium SS. Acindyni*, Pegaſii, &c. Lat. 11. Novembr. 32. *Vita S. Theoctiſtæ Lesbiæ*, Lat. x. Novembr. 33. *Martyrium S. Petri Alexandrini*. 34. *SS.* XL. *Martyrum*, Lat. ix. Mart. 35. S. *Demetrii*. 36. S. *Chariſsimæ* 37. *SS. Acepſimæ, Joſephi, & Aithalæ*, Lat. xx. April. Gr. Lat. apud Henſchenium xxii. April. 38. *Vita S. Marcelli Abbatis*, Lat. xxix. Decembr. 39. *S. Hilarionis*. 40. *Martyrium SS. Martyrii & Marciani*, Lat. xxv. Octobr. 41. *S. Arethæ & ſociorum*, Lat. xxiv. Octobr. 42. *Vita S. Theodoræ Alexandrinæ*, Lat. xi. Septembr. 43. *S. Matthæi Apoſtoli* Lat. xxi. Septembr. 44. *S. Melaniæ Romanæ*, Lat. xxxi. Januar. 45. S. *Pauli Homologetæ* 46. *S. Stephani Junioris*. 47. *Abdiæ* Prophetæ. 48. *S. Hieronis & ſociorum*, Lat. vii. Novembr. 49. Martyrium *S. Timothei*, Lat. xxii. Januar. & apud Bollandum xxiv. Januar. 50 *S. Julianæ*. 51. *Vita S. Joannis Chryſoſtomi*, Gr. apud Savillium Opp. Chryſoſtomi Tom. VIII. Lat. apud Surium xxvii. Januar. 52. *Martyrium S. Bonifacii Romani*, Gr. Lat. à Bigorio edita ad calcem Palladii, Lat. apud Sur. v. Jun. 53. *Vita S. Amphilochii Iconienſis*. 54. *Narratio de Miraculo facto à Michaele Archangelo apud Chonas*. 55. *Vita S. Gregorii Agrigentini*, Lat. xxiii. Novembr. 56. S. *Alypii Stylitæ* 57. S. *Eugeniæ, & patrum illius*, Lat. 25. Decembr. 58. *Martyrium S Severiani*, *Lat.* 9 Septemb. 59. *S. Ananiæ*, Lat. 1. Octobr. 60. S. *Mamantis*, Lat. 17. Augusti 61. S. *Barbaræ*, Lat. 4. Decembr. 62. *SS. Sergii & Bacchi*, Lat. 7. Octobr. 63. *S. Sozontis* Lat. 7. Septembr. 64. S. *Vari & ſociorum*, Lat. 19. Octobr. 65. *S. Theodori tyronis*, Lat. 9. Novembris. 66. *Vita S. Spiridonis Thaumaturgi*, Lat. 12. Decembris 67. *Cornelii Centurionis*, Lat. 13. Septembr. 68. *Martyrium SS.* Carpi, *Papyli, & ſociorum*, Gr. Lat. apud Papebrochium 13. April. Lat. apud Sur. 13. April. 69. *S. Clementis Ancyrani*, Lat. apud Bollandum in notis ad 23. Januarii & Surium ad eundem diem 70. *S. Artemii*, Lat. 20. Octobris. 71. SS. *Menæ, Hermogenis, & Eugraphi*, Lat. 10. Decembris. 72. S. *Nicetæ Gothi*, Lat. 15. Septembris. 73. *S. Longini Centurionis*, Lat. 15. Mart. 74. S. *Babylæ* 75. *S. Sophiæ, & filiarum Fidei, Spei, & Charitatis*, Lat. 1. Auguſti. 76. S. *Xenophontis, & filiorum Arcadii ac Joannis* 77. *De morte & aſſumptione B. Mariæ Virginis*. 78. *Encomium S. Baſilii Epiſcopi Amaſeni*. 79. *Vita S. Euſebiæ*, Lat. 25. Januarii. 80. S. *Martiniani*. 81. *S. Joannis Apoſtoli*, Lat. 27. Decembris Gr. Lat. ad calcem Arethæ *Pariſ.* 1631. fol. 82. *Martyrium* SS. *Guriæ, Samonæ, & Abibi*, Lat, 15. Novembris. 83. *Vita S. Ambroſii Mediolanenſis*. 84. *Martyrium S. Anthimi Epiſcopi Nicomedienſis*, Lat. 27. Aprilis. 85. S. *Platonis*, Lat. 22. Julii. 86. *Vita S. Patapii Eremitæ*, Lat. 8. Decembris. 87. *S. Jacobi Apoſtoli*, 1. Maii. 88. S. *Dionyſii Areopagitæ*, Lat. 9. Octobr. Gr. Lat. inter opera Dionyſii Tom. II. 89. *S. Thomæ Apoſtoli*, Lat. 21. Decembr. 90. *De tribus inventionibus capitis S. Joannis Baptiſtæ* 91. *Vita Joannis propter Chriſtum pauperis*. 92. *S. Charitonis Homologetæ*, Lat. 28. Septembr 93. *Andreæ Cretenſis*, Lat. 17. Octobr. 94. *Martyrium SS. Sebaſtiani & ſociorum*. 95. SS. *Trophimi, Sabbatii, & Dorymedontis*, Lat. 19. Septembr. 96. *Vita S. Leonis*, Lat. 7. Jan. & apud Bollandum cum notis. 97. *S. Nicolai Myrenſis Epiſcopi*. 98. *S. Joannis Eleemoſynarii*, Lat. 23. Januar. & apud Bollandum cum notis 99. SS. *Coſmæ & Damiani*. 100. S. *Joannicii Abbatis*, Lat. 4. Novembr. 101. *Martyrium S. Callistrati & ſociorum*. 102. *S. Anaſtaſii Perſæ*, Lat. 22. Jan. 104. SS. *Galactionis & Epiſtemes*, Lat. 5. Novembr. 105. S. *Gregorii Armenii & ſociorum*, Lat. 30. Septembr. 106. SS. *Thyrſi, Lucii*, &c. Lat. 14. Decembr. 107. *Vita S. Timothei*. 108. S. *Cyriaci Anachoretæ*, Lat. xxix. Septembr. 109. S. *Matronæ Pergenſis*, Lat. 8. Novembr. 110. SS. *Euſtathii & Theopiſtes, & filiorum Agapii & Theopiſti*, Lat. 11. Novembr. 111. *Martyrium SS. Eudoxii, Romuli, Zenonis*, &c. Lat. 5. Septembr. 112. *Vita S. Philippi Apoſtoli*, Lat. 1. Maii. 113. SS. *Theodori Grapti & Theophanis fratrum*, Lat. 26. Decembr. Gr. Lat. apud Combefiſ Orig. CP. p. 191. 114. S. *Danielis Stylitæ*, Lat. xi. Decembr. 115. *Theophanis Sygriani*, Gr. Lat apud Henſchenium. 12. Aprilis. 116. *Martyrium SS* Guriæ, *Samonæ, & Abibi*. 117. SS. *Nazarii, Gervaſii, Protaſii, & Celſi*. 118. *Vita S. Abercii Hierapolitani*, Lat. 22 Octobr. 119. *Martyrium SS. Metrodoræ, Nymphodoræ & Menodoræ*, Lat. x. Septembr. 120. S. *Theclæ* 121. *Vita, res geſta, & Martyrium* SS. *Cypriani & Juſtinæ*, Lat. 26. Septembr. 122. *Vita S. Alexii*.

Cave Hiſt. Lit.

Vitas proximè numeratas cxxii. genuinos eſſe Simeonis Metaphraſtæ fœtus argumentis tam ex ſtylo quàm inſcriptione ductis judicat Leo Allatius, eaſque tam editas, quàm ineditas, in Bibliotheca Vaticana, atque alibi MSS. Græcè extare prodit, allatis ſingularum ſententiis initialibus, Diatriba de Simeonum ſcriptis, pag. 24.

VITÆ SPURIÆ.

PRæter iſta alias XCV. *Vitas*, quæ Metaphraſtis nomen in Codicibus MSS. falsò præ ſe ferunt, enumerat appoſitis etiam ſingularum initiis idem Allatius, ibid. p. 119. Harum autem veri Authores nullâ diligentiâ inveſtigari potuerunt.

Denique alias *Sanctorum Vitas*, & *Encomia Panegyrica* CCCCXLIV. Metaphraſtis nomen in nonnullis Codd. MSS. ementitas, appoſitis ordine Alphabetico uniuſcujuſque initiis, enumerat Allatius ibid. p. 80. nec veros ſingularum Authores deſignat.

Notandum verò ex ſpuriis hiſce vitis DXXXIX. plurimas à Metaphraſte recenſeri potuiſſe, forſan & aliquas manum medicam expertas eſſe; non ideò tamen ejus cenſeri poſſe, cùm aut parùm, aut nihil iis addiderit. Ex illis etiam quamplurimæ poſt Metaphraſtæ mortem conſcriptæ ſunt.

OPUSCULA RELIQUA.

POëmata iv. quæ Græcè edidit Allatius de Simeonibus Diatrib. p. 132.

Oratio de planctu B. Mariæ, cum exanime Chriſti corpus amplexaretur. Extat. Gr. Lat. ibid. pag. 245.

Epiſtolæ ix. habentur Gr. Lat. ibid. p. 254.

Orationes XXIV. *de Moribus*, ex S. Baſilii ſcriptis decerptæ. Prodierunt ſeorſim Gr. *Pariſ.* 1556. 8°. & tam Græcè quàm Latinè inter opera S. Baſilii.

Preces aliquot, *& Hymni*, à Metaphraſte compoſiti extant in Græcorum libris Ritualibus & Triopariis, quos ſigillatim enumerat Allatius ibid. p. 131.

Denique *Orationes* ejuſdem III. & Capitula γνωμικὰ CXXXI. recenſet, & MSS. extare prodit Allatius ibid. p. 130. 132.

901. P. II. AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Vodoali*, Monachus Sueſſionenſis, claruit circa annum DCCCCI. ſaltem ſuperiore Sæculo exeunte. Scripſit Vitam S. Vodoali, cognomento *Benedicti*, Confeſſoris, qui deceſſit circa annum DCC. Quam ſubinde decurtatam edidit Jo. Bollandus *Februar.* v. Integram ex codice B. Mariæ Parthenonis, annorum circiter ſeptingentorum, dedit Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 544.

902. VALERIUS, Archipreſbyter Aſturicenſis, claruit anno 902. Multas Patrum *Orientalium Vitas*, longè diverſas ab editis, in unum collegit volumen, quod Gothicis literis exaratum in Eccleſiæ Toletanæ Bibliothecâ etiamnum extare ex Roſvveydi fide refert Aubertus Miræus Auctuar. de Script. Eccleſ. c. 279.

903. STEPHANUS, natione Germanus, Salmenſis Comitis filius: Clericus Metenſis, Abbas Lobienſis, & demum ab anno 903. Epiſcopus Leodicenſis. Obiit anno 920. XIV. Cal. Jun. Scripſit *Vitam & Paſſionem S. Lamberti*, quam primus in lucem edidit Joannes Chapeavillus Tomo I. rerum Leodicenſium, *Leodii* 1612. Extat etiam, ſtylo nonnihil mutato, apud Surium XVII. *Septembr.* Scripſit adhuc Stephanus, teſte Sigeberto * *Canticum de S. Trinitate*, atque aliud *de Inventione Stephani Protomartyris.* Citat hæc ſub nomine *Hiſtoriarum de S. Trinitate, & de inventione S. Stephani Protomartyris*; Durandus Rational. lib. VI. cap. 114. & quidem periiſſe videntur non tam aliorum incuriâ, quàm quòd à ſede Romana damnata eſſent, ita enim habet nota Codicis MS. in Biblioth. Lambethana. *Stephanus Leodicenſis Officium Trinitatis, ſicut de Inventione S. Stephani compoſuiſſe aſſeritur, quæ utraque ab Apoſtolicâ ſede reſpuuntur.* Hanc notam, an eandem planè cum priori incertum, ab amico doctiſſimo accepi. *Ivonis Carnotenſis Liber de Eccleſiaſticis officiis*, *MS. in Bibliotheca* Lambethana *cap.* 68. *hæc habet. Officium de S. Trinitate non eſt authenticum. Nam quidam Leodienſis Stephanus idem officium, ſic & Hiſtoriam de inventione S. Stephani compoſuiſſe aſſeritur; quæ utraque ab Apoſtolica ſede reſpuuntur.* Conſer. Cl. Tentzelium *Exercit. de Natal. Epiſc. N. XI. p* 368. Quin & ad Robertum Merenſem Epiſcopum ſcripſit *librum capitularem*, in quo Capitula, Reſponſoria, Verſus, Collectas, per ſingulas noctis & diei horas, per integrum annum digeſſit. Verùm hoc Opuſculum ampliùs non extat.

* De Script. c. 125.

904. JOANNES, CAMENIATA cognomento dictus, patriâ Theſſalonicenſis, Clerici cujuſdam filius, ipſe etiam Clericus, ac vir uxoratus, Eccleſiæ Theſſalonicenſis Lector, atque ædium Imperatoriarum Cubucleſius, uti ex ipſius verbis * conſtat. Scripſit anno 904. quo expugnata à Saracenis & direpta eſt Theſſalonica. Ipſe tunc à Saracenis captivus ductus, navi impoſitus & de inſula in inſulam delatus, tandem Tarſum deductus eſt, ubi loci degens Hiſtoriam ſuam condidit. Scripſit enim rogatu Gregorii cujuſdam viri doctiſſimi, *Hiſtoriam de excidio Theſſalonicæ*, qua non modò miſerum & lugubrem captæ urbis ſtatum, ſed & ſuam totiuſque familiæ ſortem, fusè atque eleganter exponit. Edidit hanc Græc. Lat. Leo Allatius Summict. par. II. p. 180.

* De Excidio Theſſal. cap. 30.

910. P. II. AUCTOR *Vitæ S. Gisleni* claruit circa annum DCCCCX. Scripſit Vitam S. Gisleni Confeſſoris, qui cellam in Hannoniâ condidit, obiitque circa annum DCLXXXI. Quo quidem in opere, prioris Anonymi hac de re ſcrinia Auctor noſter compilavit. Edita eſt hæc Vita à Jo. Mabillonio *Sæc. Bened.* II. pag. 788. qui ex Raineri Cellenſis Monachi, anno MXXX. clari, libro de Miraculis S. Gisleni non pauca ſubjecit.

910. P. II. ANONYMUS *Vitæ S. Burchardi* Auctor vixiſſe videtur ineunte Sæculo X. circa annum DCCCCX. Scripſit Vitam S. Burchardi VVirtziburgenſis Epiſcopi primi, quam primus extulit Hen. Caniſius *Antiq. Lect.* Tom. IV. Part. II. p. 651. & ex eo Mabillon. *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 698. Burchardi etiam res geſtas tribus libris conſignavit Egilvvardus, Cœnobii S. Burchardi propè VVirtziburgum Monachus, qui Sæc. XI. vixiſſe videtur, etſi non deſint qui ipſum ad ann. MCCC. remittunt. Omiſſo libro primo ut qui Anonymi lucubrationem ſuperfluis verbis ſolùm amplificet, ſecundum & tertium edidit idem Mabillonius *ibidem* pag. 703.

911. CONSTANTINUS, *Porphyrogenneta* à naſcendi ſorte dictus, Leonis Sapientis ex Zoe, quartâ ejus uxore, filius, patriâ Byzantinus, ſeptennis adhuc puer patri in imperio ſucceſſit anno 911. primùm Alexandro patruo, deinde matre Zoe, Imperium vice ipſius nondum adulti adminiſtrantibus. Anno 919. Imperii habenas in ſe ſuſcepit, Romano Lecapeno, cujus filiam in uxorem duxit, in Imperii conſortium aſſumpto. An. 944. ejecto Tryphone Patriarchâ Theophylactum Lecapeni Imp. filium in ſedis CP. thronum evexit. Anno ſequenti ſublato Lecapeno, Imperium ſolus tenuit, & triennio pòſt Romanum filium ſuum Cæſarem renunciavit, qui tandem adultior factus, & diuturni regiminis paterni haud ſatis patiens, patrem, propinato ei hauſtu lethali, è medio ſuſtulit. Obiit Conſtantinus die IX. Novembris anno 959. Imperii 49. ætatis 55. De Elogio ejus audiatur Zonaras *, Ἦν δὲ Κωνσταντῖνος τὰ πρὸς Θεὸν εὐσεβὴς, καὶ λόγοις προσκείμενος, ὡς ἔστι καταμαθεῖν ἐκ συγγραμμάτων αὐτοῦ, ἀλλὰ μέντοι καὶ ἐξ ἐπιστολῶν, ἃ ἐὰν μὴ πρὸς τέχνην ἠκρίβωντο τὴν ῥητορικὴν ἀλλά γε σχήμασι ταύτης καὶ τισὶν ἰδέαις πεποίκιλνται. *Fuit Conſtantinus religioſus erga Deum, & ſtudiis literarum deditus, quod ex ſcriptis & Epiſtolis ejus apparet, quæ licèt ad artem oratoriam perpolita non ſint, tamen Rhetoricis ornamentis & figuris quibuſdam ſcatent. Operam quoque rythmis & omnis generis verſibus dedit; quod in iis ſcriptis cernitur, quibus obitum conjugis ſuæ deploravit. Ipſius etiam Philoſophiæ rationem habuit, quæ penè in oblivionem venerat, aliarumque diſciplinarum, quas doctoribus ordinatis jam deficientes refocillavit.* Hactenus Zonaras, qui in ſequentibus ejus etiam vitia non diſſimulavit. Certè artes liberales omni quo potuit ſtudio inſtauravit Conſtantinus, conquiſitis undique optimis ſcientiarum Profeſſoribus, ipſe literis præſertim Hiſtoriæ, ſummoperè deditus. Arithmeticam enim, Muſicam, Aſtronomiam, Geometriam, Philoſophiam, Medicinam, ſed præ aliis omnibus Hiſtoriam apprimè calluit: neque literas humaniores duntaxat; ſed & artes mechanicas diu neglectas ſummoperè promovebat, ipſeque

* Annal. Tom. III. p. 155.

SÆC. X. ab A.DCCCC. que Piſtoriæ ita dedit operam, ut in eâ magnopere excelluerit, quod ex Luitprando notat Clariſſimus & Eruditiſſimus du Fresne *Famil. Byzant.* pag. 142.

SCRIPTA.

Narratio de Imagine Chriſti ab ipſo Servatore ad Abgarum Edeſſæ Regem miſſâ, & ab Edeſſa Conſtantinopolim deportatâ anno 944. Extat Gr. Lat. à Combefiſio edita *Orig. C P.* p. 5.

Vita Baſilii Macedonis Imp. avi ſui, Gr. Lat. ab Allatio in lucem emiſſa *Symmict.* Par. II. p. 1.

De adminiſtrando Imperio liber ad Romanum filium.

Tacticorum liber.

De Thematibus Imperii Orientalis libri II.

Novellæ Conſtitutiones XVII. Opuſcula iſta politica ſuis & variorum Notis illuſtrata Græc. Lat. junctim edidit Joannes Meurſius *Lugdun. Batav.* 1617. 8°.

Pandectæ Hiſtorica & Politica, ex univerſo Hiſtoricorum corpore excerptæ, & in titulos LIII. redactæ. Hujus præclari operis, & viro principe digniſſimi duo ſolummodò hodie ſuperſunt tituli, nempe XXVIIus. excerpta legationum continens, Græcè editus à Davide Hœschelio *Auguſtæ-Vindel.* 1603. 4°. Latinè à Carolo Cantaclaro cum notis, *Pariſ.* 1609. 8°. & Lus. Collectanea de virtutibus ex Hiſtoricis XIV. vetuſtioribus excerpta complectens, quem notis illuſtratum ex Codice Peireſciano Græc. Lat. edidit Henricus Valeſius *Pariſ.* 1634. 4°.

915. JOANNES, gente Italus, patriâ Capuanus, ex illuſtri Principum Landulfi primi, & Atenulphi II. genere natus; primùm Eccleſiæ patriæ Archidiaconus, deinde Monachis Caſinenſibus nomen dedit; tandem anno 915. Cœnobii Caſinenſis Abbas factus, Caſinates ſuos à Saracenis propriis ſedibus pulſos Capuam traduxit, obiit an. 934. Scripſit *de Perſecutionibus Cœnobii Caſinenſis, & de miraculis inibi factis Chronicon ſuccinctum*; quo, in condendo Chronico Caſinenſi ſe uſum teſtatur Leo Oſtienſis, Præfat. fol. 2. Ineditum adhuc extare dicitur. Sub Joannis noſtri nomine (quod tamen in Autographo deerat) *Chronicon poſtremorum Comitum Capuæ* evulgavit Camillus Peregrinus, *Hiſtor. Princip. Longobard.* fol. 122. teſte J. B. Mato, ad Pet. Diac. cap. 15.

915. JOANNES X. Joannis filius, Eccleſiæ Ravennatis Presbyter, ſatagente Theodorâ ſcorto libidinoſiſſimo, quacum conſuevit, à Landone Papa primùm Epiſcopus Bononienſis, ac mox Archiepiſcopus Ravennas factus eſt. Mortuo Landone anno 915. in Pontificalem Eccleſiæ Romanæ ſedem procurante iterum eadem Theodorâ, elevatus eſt, die XIII. Aprilis ordinatus, ut in Vita Joannis * legimus. Eodem anno cum fœderatis Principibus in prælium contra Saracenos deſcendens inſignem victoriam reportavit; & Berengarium Italiæ Imperatorem inunxit. Anno 926. Hugonem Heriberti Comitis filium puerum quinquennem, ad Archiepiſcopatum Remenſem patris potentiâ electum dato diplomate confirmavit. Anno 928. Maroziæ meretricis, Theodoræ filiæ, inſidiis ſede depoſitus, in carcerem conjectus eſt, ac die II. Julii injecto ſuper os cervicali ſtrangulatus. Extant *Epiſtolæ* III. Conc. Tom. IX. p. 574.

* Concil. Tom. IX. p. 569.

916. HUBALDUS, ſive *Hucbaldus*, Cœnobii S. Amandi Elnonenſis Monachus O. B. Milonis Monachi itidem Elnonenſis nepos, Rodulphi Abbatis Sithivenſis præceptor, à quo ad Monaſterium ſuum accitus eſt, & variis fundis donatus; claruit anno 916. ante multos tamen annos, regnante adhuc Carolo Calvo, non incelebris. Obiit anno 930.

SÆC. X. ab A.DCCCC.

SCRIPTA.

Liber trecentorum Carminum in laudem Calvitii ad Carolum Calvum Imper. cujus ſingulæ voces incipiunt à litera C. prodiit mutilus *Baſil.* 1516. 1546. integer à Barthio editus inter Adverſaria ſua *Francofurt.* 1624. p. 2175.

Vita S. Rictrudis Abbatiſſæ Marchianenſis ad Stephanum Archiepiſcopum Leodicenſem. Extat apud Surium (ſtylo nonnihil immutato) & Bollandum ad XII. Maii, & Mabillon. Sæc. Benedict. II. pag. 937. ad Codices MSS. reſtituta.

Vita S. Aldegondis Abbatiſſæ Malbodienſis. Habetur apud Surium, & Bollandum ad XXX. Januar. & Mabillon. Sæc. Benedict. II. p. 710.

Vita S. Lebuvini Presbyteri, ad Albricum ſeu Balduinum Ultrajectenſem Epiſcopum. Extat apud Surium XII. Novembr.

Liber de Muſicâ, & Hymni in Sanctos, quos ab eo conſcriptos memorat Sigebertus *, interierunt.

* De Script. c. 106.

Vita S. Brigidæ MSS. ſervatur in Monaſterio Elnonenſi, teſte Ant. Sandero *Biblioth. Belgic. MSS.* part. I. p. 55.

THEODORUS, Conſtantini Porphyrogennetæ, pueri adhuc in paternum Imperium ſuccedentis, Præceptor & Ephorus, claruit anno DCCCCXX. Habuit is ſummam in Aula CP. auctoritatem, donec Romani Lecapeni, Patricii, & magni Drungarii claſſis Imperatoriæ, qui Imperat. Conſtantini Porphyrogennetæ dignitatem indies magis magiſque imminuere cœpit, conſiliis obſtans, ipſe à Romano, unà cum Simeone ſuo fratre Eunucho, in Opſicianam Aſiæ minoris regionem deportatus eſt. Quæ pluribus perſequitur Leo Grammaticus in *Chronographiâ* Edit. *Pariſ.* p. 492. &c. Eadem ſed contractiùs habet Cedrenus Hiſt. p. 614. 618. 632. Edit. *Pariſ.* Extant Græcè MSS. orationes V. hactenus ineditæ. I. *Encomiaſtica* ad magnum Eccleſiæ Oeconomum Patriarchæ fratrem, hoc initio. Μικρὸν μοι πρὸς σε ... τὸ τοῦ λόγου δῶρον τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπε, &c. II. *Objurgatoria* ad diſcipulos ſuos turbidos & inobedientes. Incipit, Πῶς ποτὲ ... τὸ ἀνοηὸν ἡμῖν ... οἱ τοῦ λόγου διδασκαλίαν καταπειρώμενοι &c. III. *Apologetica* ſatis prolixa, pro Eunuchiſmo & Eunuchis compoſita, in gratiam & ſolatium fratris ſui qui fuit Eunuchus, præfixo duplici procœmio. Ipſa Oratio hoc habet initium. Ἔυρηκα σοὶ τῆς Εὐνουχίας συνήγορον ἀμισθεὶ ... &c. In hac oratione S. Baſilium, ob damnatum Eunuchiſmum, perſtringit & refellit. Confer Lambec. *Comment.* lib. III. p. 132. IV. Ad Imperatorem Conſtantinum Porphyrogennetam, Leonis ſapientis filium partim *Encomiaſtica*, partim *Paranetica.* Principium. Δῶρον τι καὶ ἐγὼ Βασιλεῦ ... δίδωμι, δῶρον ἐμοὶ διδόναι καὶ σοὶ λαμβάνειν ... &c. V. *Ad diſcipulos.* Incipit hoc modo. Ἔδει μὲν με λέγειν ὦ παῖδες ἱλαρώτερα τι καὶ εὐφημότερα, καὶ ἀεί τι χάριν ἐπιδείκνυσθαι λόγου προσωποῦ &c. Egregia hæc Opuſcula & publica luce digniſſima aſſervantur Biblioth. Vindob. Cod. *Theol.* juxta *Lambec.* CI. *Neſſel.* XLIII. num. ii. fol. 116. Eàque ſupplemento ſuo corporis Hiſtoriæ Byzantinæ, quod animo conceperat, ſe inſerturum pollicitus eſt Lambecius *Comment.* lib. IV. pag. 154.

290. P. II.

SÆC. X. ab A. DCCCC. 920. P. II. LEONTIUS, Byzantinus Chronographus, claruit circa annum DCCCCXX. De nomine quidem, germanum ſit an ſuppoſititium, dubitant Labbeus & Voſſius, ac proinde tanquam Anonymus in lucem prodiit. Jubente Conſtantino Porphyrogennetâ, contexuit *Chronographiæ* libros IV. quibus totidem Imperatorum vitas ac res geſtas expoſuit; nempe Leonis Armenii, Michaelis Balbi, Theophili Michaelis filii, & Michaelis Theophili filii: Exorſus à Michaele Curopalatâ, in quem deſinit Theophanes, uſque ad Baſilium Macedonem, *i. e.* ab an. DCCCXIII. ad an. uſque DCCCLXVII. Hos libros Græc. Lat. edidit Combefiſius inter *Scriptores* poſt Theophanem *Pariſ.* 1685. à pag. 1. ad pag. 131. Sequitur in Editione Combefiſianâ *Vita Baſilii Macedonis*, novâ verſione ornata pag. 132. quam ſub nomine Conſtantini Porphyrogennetæ anteà Gr. Lat. ediderat L. Allatius *Symmict.* Part. II. pag. I. Verùm Conſtantini eſſe negat Labbeus, & Chronographo noſtro potiùs adjudicandam cenſet, *Protrept. ad Hiſt. Byzant.* numer. XXVIII. pag. 14. & meo quidem judicio rectiſſimè. Auctor enim Baſilium tot immenſis ubique ornat præconiis, ejuſque genus à tam vetuſtâ, nobilique proſapiâ repetit, aliter quàm iſtius temporis ſcriptores facere ſolent, ut à Conſtantini modeſtia alienum planè videatur, neque aliud ſcriptori fuiſſe conſilium, quàm ut avi laudes nimiùm decantando, nepoti ſuaviùs adblandiretur. De ſe tanquàm Conſtantino nuſquàm vel leviſſimum indicium injicit, immò tanquàm de alio ubique loquitur, præſertim num. XXXIV. Ubi hæc habet Νῦν ἔτι τῶν ἡμετέρων χρόνων Κωνςαντῖνος ὁ τῆς πορφύρας βλαςὸς, ὁ Λέοντος μὲν τοῦ σοφωτάτου υἱὸς, ἐκείνου δὲ υἱωνὸς, τὸ τοιοῦτον περιποίημα &c. *Nunc ætate noſtrâ Conſtantinus purpuræ ſurculus, Leonis ſapientiſſimi filius, illius nepos, hoc privilegium habuit.* Hæccine de ſe Conſtantinus? Apage! Neque aliud ex operis *Epigraphe* exculpi poteſt, quàm Conſtantinum ſcriptori demùm, quiſquis erat, ſcribendi argumentum & materiam ſubminiſtraſſe. In præfatione teſtatur auctor, ſe ſi vita vireſque obſecundaſſent, univerſi Imperii Byzantini, ejuſque Imperatorum hiſtoriam ſcripto conſignaturum. Ac proinde poſteà ex morbo convaleſcens, quatuor Baſilii deceſſorum Vitas huic Operi præmiſit. Addidit Combefiſius p. 217. incerti Auctoris Vitas Leonis Philoſophi, & uſque filiorum Alexandri & Conſtantini, Romani Lecapeni, Conſtantini, & Romani Conſtantini filii; quas ex aliis quas habemus mutato nonnihil ſtylo, recentiorem quendam compilaſſe, & ſuperioribus ſubjeciſſe non ſine magna veriſimilitudine conjicit Labbeus.

920. P. II. AUCTOR *Vitæ S. Baſoli*, Cœnobii S. Baſoli Monachus, claruit circa ann. DCCCCXX. Scripſit Vitam S. Baſoli confeſſoris, denati anno circiter DCXX. quam ex cod. MS. Altivillarenſi, in lucem protraxit Joan. Mabillonius. *Sæc. Benedict.* II. p. 640.

920. P. II. ANONYMUS *Vitæ S. Aicaidri* Auctor, Monachus Gemmeticenſis, claruit circa an. DCCCCXX. Extat ab eo ſcripta S. Aicaidri Abbatis Gemmeticenſis Vita, ex codicibus MSS. eruta, apud Jo. Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 952.

926. Vit. Odon. per Joan. diſcip. ap. Sur. Novemb. 18. ODO, natione Francus, in aulâ Gulielmi Aquitaniæ Ducis educatus. Decimo nono ætatis anno Turonis tonſus in Clerum tranſiit, Muſicus & Archicantor Eccleſiæ Turonenſis factus anno 901. ibique Grammaticæ elementa hauſit; poſtea Lutetiam profectus, Muſicam & Dialecticam à Remigio didicit; inde Turones reverſus, cellæ ſemet incluſit, & durioribus pietatis exercitiis totus incubuit. SÆC. X. ab A. DCCCC. An. 912. Burgundiam petens, in Cœnobio Balmenſi à Bernone Abbate nuper fundato Monaſticam vitam induit, Monaſterii ſcholæ præpoſitus. Anno circiter 926. à Turpione Epiſcopo Lemovicenſi Presbyter ordinatus. Anno 927. poſt Bernonis mortem Abbas electus eſt; mox verò Monachorum quorundam invidiâ & improbitate divexatus, faſces depoſuit; & Cluniacum ſecedens, cœptum à ſe pridem Monaſterium perfecit. Anno 936. Romam à Leone VII. Papâ evocatus pacem inter Albericum Romanæ civitatis Principem, & Hugonem Regem conciliavit. Biennio pòſt Romam iterum profectus, Hugonem ab obſidione urbis precibus abduxit. Paulò ante mortem Abbas Floriacenſis deſignatus à Monachis rejectus eſt. Anno 942. Romam tertiâ vice Religionis ergo iter ſuſcepit. Romæ poſitus, acuto morbo laborare cœpit. Feſtinato igitur in Galliam reditu, Remis apud S. Martinum, cujus memoriam impensè coluit, animam efflavit, quarto poſt Martini feſtivitatem die.

SCRIPTA.

DE *Vitâ S. Geraldi Comitis Aurelianenſis Libri* IV. *ad Aymonem Abbatem.*

Tractatus de Reverſione B. Martini Turonenſis à Burgundiâ, cui præmittitur Epiſtola ad Fulconem Comitem Andegavenſem.

Tractatus, quod B. Martinus par dicitur Apoſtolis. Tractatus iſti duo unà cum Salviano editi ſunt *Pariſ.* 1511.

Sermones IV. viz. *in Cathedrâ S. Petri*, *de S. Maria Magdalena*, *de Benedict. Abbate*, *&* De *combuſtione Baſilicæ S. Martini.*

Collationum ſeu Occupationum Libri III.

Antiphonæ XII. *de B. Martino Turonenſi.*

Verſus & Hymni de Sacramento Corporis & Sanguinis Domini, *de* B. *Maria Magdalena*, *& de B. Martino.*

Opuſcula hactenus enumerata edidit Andreas Ducheſnius in Bibliothecâ Cluniacenſi *Pariſ.* 1614. p. 65.

Moralium in Job Libri XXXV. ex S. Gregorii Moralibus plerunque excerpti. Prodierunt curâ Martini Marrier. *Pariſ.* 1617. 8°.

Omnia Odonis Opera habentur in Bibliothecâ Patrum Tom. XVII. p. 252. 315.

Chronicon ſuccinctum ab Odone compoſitum erat MS. in Bibliothecâ Collegii S. Benedicti Cantab. Vol IX.

Scripſit etiam Odo *librum De Tranſlatione S. Benedicti*, alterum De *contemptu mundi*; quin & *Sermones* plures, ac *Hymnos*; quæ omnia interierunt.

Cæterùm Odonis *Vitam* tribus libris fuſè deſcripſit Joannes diſcipulus ejus, gente Italus; quem Romæ repertum Odo ad Monaſterium Cluniacenſe anno 942. amandavit; Monaſterii Priorem demùm conſtitutum. Extat hæc *Vita* apud Surium XVIII. Novembr. ex quâ plura de Odone peti poſſunt.

RATHERIUS, Monachus Lobienſis, anno 928. in Italiam ad Hugonem Regem profectus, ab eo Epiſcopus Veronenſis conſtitutus eſt. Anno 954. proditionis apud Hugonem falsò inſimulatus, ſede ſuâ & Italiâ ejicitur. A Brunone itaque Archiepiſcopo Colonienſi in patrocinium ſuſceptus, ab eo ſedi Leodienſi tunc vacanti præfectus eſt. Verùm auſteros illius mores & rigidam diſciplinam ægrè ferente Clero Leodienſi, Epiſcopatu cedere coactus, in Brunonis clientelam iterum ſe recepit. Mox Brunone ſatagente, priſtinam ſedem Veronenſem 928.

SÆC. X. ab A.DCCCC. nenſem obtinuit; quâ tamen rurſus excidit, Hugoni Regi ob reprehenſos acriter mores illius pravos inviſus. Tertiò igitur vice jam exul, in Monaſterium ſuum Lobienſe ſeceſſit; ibique diem extremum obiit anno 973. vel ſequenti.

SCRIPTA.

Opera ejus ex MSS. undique collegit ac edidit Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. II. viz.

Volumen Perpendiculorum, ſeu *de Contemptu Canonum Partes* II. ad Huberum Parmenſem Epiſcopum, p. 161.

Qualitatis conjectura cujuſdam, ſeu *Apologia ſui ipſius* p. 199.

Diſcordia inter ipſum & Clericos p. 217.

Liber Apologeticus p. 225.

De nuptu cujuſdam illicito p. 238.

Epiſtola V. p. 141.

Synodica ad Presbyteros ſuos p. 256.

Itinerarium Rotb rii Romam euntis p. 265.

Sermones II. *de Quadrageſima* p. 281.

Sermones IV. *de Paſchate* p. 305.

Sermones II. *de Aſcenſione* p. 314.

Epiſtola ad Patricium de Corpore & Sanguine Domini, habetur apud eundem Tom. XII. p. 37.

Vita S. Urſmari Lobienſis, ab ipſo vel ſcripta vel aucta. Extat, ſed mutila ap. Sur. XVIII. April.

Scripſit item teſte Sigeberto cap. 127. *Epiſtolam ad Papam de ærumnis ſuis*; *Phreneſin de ſecundo ſuo exilio*, *Librum* cui titulus *Inefficax garritus*, item contra *Hæreſim Anthropomorphitarum*, *Agoniſticon*, ſeu *Præloquiorum lib.* VI. *Confeſſionum* lib. I. *Sparadorſum*, ſeu *de arte Grammatica*; quæ an adhuc ſuperſint, non liquet. *Chronographia* ejus Manuſcripta in Monaſterio Gemblacenſi extare dicitur. Denique cùm de reditu ad Monaſterium Lobienſe cogitaret, miſit ad Abbatem librum, quem inſcripſit, *Conflictum duorum*; fluctuans ſcilicet, utrumne reverti debeat an non, ut ex Fulcuino notat Miræus ad Sigebert. p. 149.

930. P. II. **ODILO** gente forſan Gallus, S. Medardi apud Sueſſionenſes Monachus, claruit circa annum DCCCCXXX. Conſcripſit librum *de Tranſlatione* Reliquiarum S. Sebaſtiani Martyris, & Gregorii Papæ in Sueſſionenſe S. Medardi Monaſterium, anno DCCCXXVI. factâ, quam Ingranno, Monaſterii ſui Decano, dicavit. Libellum, ſed anonymum, & præfatione mutilum, extulit Bollandus *Januar.* XX. integrum Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 383. Scripſit etiam Odilo noſter ad Ingrannum, librum *de adventu & ſuſceptione SS. Martyrum Tiburtii, Marcellini*, &c. ex urbe Româ in Monaſterium Sueſſionenſe, quem habes apud eundem Mabillon. loc. citat. pag. 411. Alter erat Odilo, Abbas Cluniacenſis, hujus etiam ſæculi ſcriptor, cujus infrà ad ann. DCCCCXCIV. meminerimus.

GERARDUS, Monachus; & ut videtur S. 932. Medardi Cœnobii Sueſſionenſis Decanus ſive Præpoſitus ab anno circiter 932. In vivis adhuc erat an. 950. ſcripſit *Vitam S. Romani*, tum metro, tum proſâ. Eam, quæ ſtylo Oratorio ſcripta eſt, luce donavit Nic. Rigaltius (teſte Mabillonio, qui tamen nec annum, nec locum editionis notat.) Prologum edidit ipſe Mabillonius Analect. Tom. I. pag. 107.

HIPPOLYTUS, patriâ Thebanus, quem cum Hippolyto Portuenſi malè confundunt non-933. nulli; clarus circa ann. 933. certè Simeone Metaphraſte, quem citat, paulò junior. Extat Græc. Lat. *Chronicon*, ſeu potius *Fragmentum Chronici*, apud Caniſium Antiq. Lect. Tom. III. pag. 35. Hunc etiam ut videtur, authorem habet *Indiculus de* XII. *Apoſtolis*, ſub Hippolyti Senioris nomine Græc. Lat. à Combefiſio editus Auctar. *Pariſ.* 1648. Tom. II. uti ſuprà in Hyppolyto Portuenſi annotavimus. His addere licet, quæ me monuit P. Colomeſius, teſtari nempe Sirmondum notis ad Sidonium pag. 57. in collectanea antiqua Θεαμάτων urbis Conſtantinopolitanæ (Codini excerpta intellige) quæ in multis Bibliothecis occurrunt, ſe legiſſe Conſtantinum Criſpo filio à ſe interfecto, cùm facti erroriſque dolore ictus eſſet, ſtatuam argenteam auro ſuperfuſam, capite aureo, cum hoc titulo poſuiſſe, ΗΔΙΚΗΜΕΝΟΣ ΤΙΟΣ ΜΟΤ, *Filius meus læſus.* Cujus rei, *inquit*, vindices laudant Herodotum, atque Hippolytum Chronographos. Herodoti qui meminerit novi neminem. Hippolytum laudat Glycas in Annalibus, & Nicephorus Calliſti Hiſt. Eccleſ. l. III. Pro *Herodoto* legendum exiſtimat Lambecius Ἡρωδιανὸς, quia nimium Herodianum coætaneum auctorem citat Anonymus in Collect. *de Antiq. Conſtantin.* num. 202. Alia Hyppolyti fragmenta habes apud Cotelerium ad Scriptores Apoſtolicos.

933. P. II. **HIPPOLYTUS** Thebanus, claruit anno DCCCCXXXIII. Futile eſt quod habet Bivarius * qui Hippolytum noſtrum Epiphanio antiquiorem facit. Verùm noſtrum cum Portuenſi confundere videtur. Fuiſſe Simeoni Metaphraſtæ ſaltem ætate ſupparem exinde conſtat, quòd ipſum diſertè citet. Quid quòd eodem cum Simeone tempore & vixiſſe & ſcripſiſſe, non infœlici conjecturâ inde colligit Cl. le Moynius †, quòd ex omnibus quos citat auctoribus ſolum Metaphraſtem *Dominum* Symeonem vocat Ἐγὼ δὲ, inquit, πείθομαι τοῖς λόγοις τοῦ κυρίου Συμεὼν. Qui titulus aptè ſatis ab eo tribuitur, qui ſcribebat jam vivente Symeone, qui cùm in Aulâ gratiâ & dignitate floreret, & eſſet magiſter & magnus Logotheta, honorificâ iſtâ κυρίου denominatione ab Hippolyto inſigniri potuit. Contexuit Hippolytus *Syntagma chronicum* à Chriſto nato ad ſua uſque tempora (ut videtur) deductum. Hujuſce operis Fragmentum ſub Hippolyti Portuenſis nomine primus protulit Niceph. Calliſtus *Hiſt. Eccleſ.* lib. II. cap. 3. pag. 135. Amplius & illuſtrius Fragmentum de genealogiâ Chriſti ejuſque in terris converſatione habetur MS. pluſquam ſemel iterumque in Bibliothecâ Vindobonenſi, ut de aliis Bibliothecis nil dicam. Primus illud Latinè edidit Jo. Sambucus *Patav.* 1556. 8vo. Græcè & Latinè ex codice Bavarico H. Caniſius *Antiq. Lect.* Tom. III. p. 35. paulò integriùs P. Lambecius *Comment.* lib. III. pag. 46. noviſſimè ex codice Vaticano Schelſtratius *Append. ad Opus Chronol.* p. 510. qui textum exhibuit Caniſiano & auctiorem & ſinceriorem, cùm in Caniſii codice non pauca fuerint inſerta. Operæ pretium fecerit, ſiquis collatis variis editionibus & codicibus MSS. præclarum hoc Fragmentum denuo evulgaret. Interim conſulat Lector quæ habet Cl. Lambecius *Comment.* lib. III p. 45. &c. 98. 99. lib. IV. pag. 150. lib. V. p. 109. lib. VII. p. 341. Aliud Fragmentum ex codice Urbino-Vaticano ante DC. annos conſcripto habet Schelſtratius *ibidem* pag. 513. In Biblioth. Bodleian. cod. *Baroc.* CXLII num. XVIII. fol. 278. habentur excerptae Chronico Hippolyti Thebani de Incarnatione Chriſti, & de annis quos vixit B. Virgo, de Joanne Baptiſtâ, Evangeliſtâ &c. An vero eadem prorſus cum editis, niſi inſpecto codice dicere non licet. Alia Chronici hujus Fragmenta ex codice Regio Græcè & Lati-

* Comment. ad Fl. Dextr. Chron. p. [illegible]

† Not. ad Var. Sacr. p. 1032.

Cave Hiſt. Lit.

Latinè dabit Cl. Cotelerius ad *Not.* ad *Patres Apoſt.* p. 201. 494.

933. EUTYCHIUS, Batrici filius, Arabicè *Said Ibn Batrick* dictus, natione Ægyptius, ex civitate Foſtat (quam veterem urbem *Meſr* fuiſſe tradit Geographiæ Nubienſis Author, cui *Sharifol Edriſi* nomen erat) oriundus, Medicus inſignis, & ab anno 933. Patriarcha Alexandrinus, ſedem tenuit annos XVII. menſes VI. atque obiit anno 950. Accidit ejus tempore diſſidium magnum, & lis continua inter ipſum & gregem ſuum, teſte Ioin Abi Oſaibea in Vita ejus, quem Arabicè & Latinè libro Eutychiano præmiſit Cl. Pocockius. Scripſit ad Iſam fratrem ſuum Arabico Sermone *Annales ab Orbe condito ad annum uſque* 940. ex Lege & Evangelio (ut in Præfatione ait) cæteriſque libris veteribus & novis collectos, quibus *Contextionis Gemmarum* titulum dedit. In his occurrunt plura notatu digniſſima, quæ fruſtra alibi quæruntur: certè plurima anilibus fabulis ſimillima, quæ ſi non ex proprio cerebello finxerit, ſaltem ex futilibus Eccleſiæ ſuæ monumentis hauſit. Horum Annalium ἀποσπασμάτιον notis illuſtratum ſub titulo Originum Alexandrinarum Arabicè & Latinè edidit Cl. Seldenus *Londini* 1642. 4°. Integros Annales cum Seldeni Præfatione notiſque Arabicè & Latinè in lucem protulit Doctiſſimus Pocockius Oxonii 1659. 4°. Abi Oſeibea, ſeu Ahmed Ben Caſem in *Vitis Medicorum* teſtatur Eutychium noſtrum *Syntagma compendioſum* ſcripſiſſe *Netmolgheubar* dictum, tribus abſolutum Sermonibus, in quibus de Notitia jejunii Chriſtianorum, Paſchatis eorum, feſtorum, Chalifarum, Patriarcharum, &c. egit. Idem fuiſſe hoc Opus cum *Annalibus* ſtatuit Seldenus, diverſum eſſe tum ex libri titulo, tum ex rerum diſtributione colligit Hottingerus.

Clim. 3. par. 3. p. 97.

Præter hæc, ſcripſit Eutychius *librum de Rebus Siciliæ*, poſtquam à Saracenis capta eſt. Extat MS. in Bibliothecâ publicâ Cantabrigienſi Annalium Codici ſubjunctus. Scripſit item *Diſputationem inter Heterodoxos & Chriſtianos*, Jacobitis oppoſitam; quæ habetur MS. uti & *Medica* quædam ejuſdem *Opuſcula*; de quibus vide quæ habet Cl. Hottingerus Bibliothec. Orient. c. 2. p. 71. 84. & Hiſt. Eccleſ. Sæc. X. p. 37.

936. LEO VII. gente Romanus, ab ann. 936. Pontifex die XIV. Februarii ordinatus. Eodem anno Odonem Abbatem Cluniacenſem Romam evocavit; ut lapſos Monachorum mores & diſciplinam ejus ope reſtauraret. Obiit anno 939. die XXIII. Auguſti. Extant *Epiſtolæ* III. Concil. Tom. IX. pag. 594.

940. FLODOARDUS, Sigeberto Flauvaldus, Culminiacenſis Presbyter, & Canonicus Remenſis, claruit anno 940. Heribertus Comes, qui jura omnia Eccleſiaſtica deprædatus, Hugonem filium puerum ſeptennem in Archiepiſcopatum Remenſem ante aliquot annos promoveri fecerat, Flodoardum noſtrum, utpote filii ſui electioni adverſantem, Eccleſiâ Culminiacenſi privavit, *unà cum terrâ beneficii, quam tunc temporis tenebat*, ut ipſius verbis utar; nec id modò, ſed cùm nonnulli eum inſidiarum apud Comitem inſimularent, in liberâ cuſtodiâ ipſum detinuit; poſt quinque menſes dimiſſus eſt, eique poſtmodùm Hugo jam adultus factus Eccleſiam S. Mariæ in Colrido ſitam dedit; terram, quam pater abſtulerat, reddidit; aliamque in prædictâ villâ largitus eſt. Obiit anno 966. 28. Martii, ætatis ſuæ 73.

SÆC. X. ab A.DCCCC.

SCRIPTA.

CHronicon rerum inter Francos geſtarum ab an. 919. ad ann. uſque 966. Habetur inter Scriptores coætaneos à Pithæo editos *Pariſ.* 1588. 8°. & *Francofurt.* 1594. 8° p. 109.

Hiſtoria Eccleſiæ Remenſis Libri IV. Prodierunt unà cum Appendice Anonymi, antiqui tamen, à Sirmondo editi *Pariſ.* 1611. 8°. cum notis Colvenerii *Duaci* 1617. 8°. & in Biblioth. Patr. Tom. XVII. p. 500.

Joannes Bonderius in *Indice Codicum MSS. per Belgicam*, ut Cl. Voſſius* nos docet, refert Treviris in ſummo Templo aſſervari Flodoardi Presbyteri *de Triumphis Italicis Martyrum & Confeſſorum libros* XV. metro ſcriptos. *De Triumphis Chriſti & Sanctorum Palæſtinæ* metricè *libros* III. *De Triumphis Chriſti, & Antiochiæ geſtis metricè libros* II. An ita ſit, viderint, quibus Codices Manuſcriptos inſpiciendi copia datur.

* De Hiſt. Lat. l. 2. c. 40.

FLODOARDUS ſive FRODOARDUS Canonicus Rhemenſis claruit anno DCCCCXL. 940. P. II.
Præter Opera ab eo ſcripta, quæ ſuprà recenſuimus, extant in pervetuſto codice Carmelitarum excalceatorum in Suburbio Germanenſi, verſuum Heroicorum libri XIV. initio quidem mutili, *de ſummis Pontificibus à B. Petro ad Leonem* VII. quo etiam in opere ſub ſingulis Pontificibus haud pauca Sanctorum Elogia interjicit. Prolixam admodùm hujus operis partem nempe à Gregorio II. ad Leonem VII. edidit Cl. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. pag. 596. Ex eodem codice, nempe lib. XIV. c. 18. *Vitam S. Columbani* Abbatis, edidit idem Mabillonius *Sæc.* II. p. 30. ut & *S. Attalæ* Vitam ibid. pag. 127. Carmen etiam de *S. Bertulfo* Abbate Bobienſi ibid. p. 166. Denique ex lib. XIII. Carm. VIII. de *S. Benedicto* multiſque ejus miraculis Carmen integrum protulit idem Mabillonius in *Supplemento* Sæc. I. quod habetur ad calcem *Sæc.* II. pag. 1095. An hoc opus idem ſit cum Flodoardi libris *XV. de Triumphis Italicis Martyrum & Confeſſorum*, metro ſcriptis, qui, ut ex indice MSS. Bonderiano liquet, Treviris aſſervantur, nôrunt ii, quibus utrumque opus conferre datum ſit.

GREGORIUS, Presbyter, forſan Cæſarienſis, claruit circa annum 940. Scripſit *Vitam S.* 940.
Gregorii Nazianzeni, ex ipſius Nazianzeni Jambis, quos de *Vitâ ſuâ* condidit, & Orationibus ut plurimùm concinnatam. Extat Gr. Lat. Operibus Nazianzeni præfixa. Scripſit etiam *Orationem Hiſtoricam in SS.* CCCXVIII. *Patres Concilii Nicæni, &* in Conſtantinum Magnum, quæ Latinè habetur apud Surium x. Jul. Gr. Lat. apud Combefiſ. Auctar. Nov. Tom. II. p. 547. cum notis.

WITIKINDUS, ſive Windechindus, gente Saxo, Monachus Corbeiæ Saxonicæ ad Viſurgim fluvium O. B. claruit ab anno 940. Scripſit adhuc anno 973. 940.

SCRIPTA.

DE rebus Saxonum geſtis, ſive de Henrici Aucupis & Othonis I. Imp. rebus geſtis Libri III. ad Mathildam Reginam, Othonis Auguſti filiam. Prodierunt *Baſil.* 1532. *Francofurt.* 1577. & inter Scriptores Rerum Germanicarum ibid. 1580.

Verſus aliquot, qui in Codice IV. Evangeliorum deſcripti in Monaſterio Corbeienſi reperti ſunt, prodierunt curâ Henrici Meibomii unà cum libris de

SÆC. X. ab A.DCCCC. de rebus Saxonum, notis illuſtrati, *Francofurt.* 1621. fol. inter alios quoſdam ejuſdem Sæculi Scriptores.

Interierunt *Paſſio Theclæ Virginis* metricè, & *Vita Pauli Eremitæ tam proſa quam metro*, à VVitikindo ſcriptæ, teſte Sigeberto de Script. cap. 129.

940. P. II. JOSEPHUS GENESIUS, Hiſtoricorum quos mediæ ætatis jactat Græcia haud poſtremus, claruit ſub Conſtantino Porphyrogennetâ, circa annum DCCCCXL. Etſi de anno non uſque adeò certus ſim. Hiſtoricis Byzantinis ipſum accenſet Joannes Scylitzes Curopalata in præfatione operis ſui, in editione Græco-Latinâ Pariſienſi (quæ poſteriorem ſolummodò Hiſtoriæ Scylitzianæ partem exhibet) perperam omiſſi, habetur verò in verſione Latinâ quam adornavit edićitque Jo. Baptiſta Gabius Venet. anno 1570. Et quia in paucorum manibus verſatur hæc editio, locum integrum hîc deſcribere non gravabor. *Nam Daphnopates Theodorus, Nicetas Paphlago, Joſephus Geneſius, & Manuel Byzantius, Nicephorus Diaconus Phryx, Aſianus, Leo, Theodorus qui fuit Sidet Præſes, ejuſque nepos, atque ejuſdem cognominis illius Eccleſiæ quæ eſt in Sebaſte præfectus, & unà cum his Demetrius Cyzici & Joannes Monachus Lydus, proprio ſibi quiſque propoſito argumenta —— longè à virorum illorum quos diximus (viz. Georgii Syncelli & Theophanis) mente aberrarunt.* Cedrenus, qui Scylitzæ ſcrinia, etiam rarò mutatis verbis, perpetuò compilare ſolet, in præfatione recenſitis reliquis Geneſium quidem & Manuelem prætermittit, quos tamen nomine τῶν λοιπῶν Βυζαντίων comprehendere videtur. Contexuit Joſephus noſter *Hiſtoriam* ſive *Vitas* Imperatorum Byzantinorum Leonis Armeni, Michaelis Balbi, Theophili Michaelis filii, Michaelis Theophili filii, & Baſilii Macedonis, Hiſtoriæ Byzantinæ partem non contemnendam, quam Conſtantino Porphyrogennetæ Leonis filio, cujus juſſu Opus illud aggreſſus fuerat, nuncupavit. Patet id ex dedicatione; ubi verſibus Elegiacis, operi præfixis, auctor Conſtantinum ſic alloquitur.

Τὴν ἐξ ἱστορίας τελέσας βίβλον ὡς ἐκέλευσας
  Αὐτοκράτορ μελέταις καὶ καμάτοις μεγάλοις,
Ἔν σοι δῶρον ἔθηκα ὅπως ἐγγύτερον εἴη
  Ἐκ φιλοδεσποτίας σωτηρίη σοι τε πόθου.

Extat MS. in Bibliothecâ Collegii Paulini Lipſienſis codice, paginis LXXVII. in folio conſtante, præfixo *Geneſii* nomine. Apographum ejus Joan. Andreæ Boſii Hiſtoriarum in Jenenſi Academiâ olim Profeſſoris manu deſcriptum, cum breviuſculis Reineſii notis, in Bibliothecâ Senatûs Lipſienſis aſſervatur. Opus diu cum blattis & tineis luctatum in lucem tandem protrahere in ſe ſuſcepit vir undiquáque doctiſſimus Chriſtianus VVagnerus, ad D. Joannis Paſtor Lipſienſis. Apographum Boſianum cum Codice Lipſienſi iterùm contulit, Latinâ verſione, notiſque Critico-Hiſtoricis & Canone Chronico illuſtravit, & diſſertationem præliminarem planè eruditiſſimam præmittere deſtinavit. Verùm morte præventus (obiit enim non mediocri Rei Literariæ jacturâ, dyſenteriâ extinctus v. Cal. *Aug.* MDCXCIII.) Opus inceptum abſolvere non potuit. Etſi trientem laboris ſe jam devoràſſe, noviſſimis literis paulò ante obitum datis me monuit. De auctore ſingularem planè ſententiam fovebat, codicem MS. *Geneſii* nomen falsò præferre, & à recentiori manu illud additum; veros auctores fuiſſe *Georgium* & *Theophanem*, Joannis cujuſdam Diocæſareenſis filios; patere hæc ex Jambis *Olympii* cujuſdam, qui codicem manu ſuâ deſcripſit, calci operis ſubnexis, quos prout ab amicis Lipſienſibus in uſum meum deſcripti ſunt hîc ſubjungam.

Ἀνῆσθος ἀνὴρ ἄριστος ὡς ἐγὼ κρίνω
Γεωργίω τὸ φημὶ καὶ Θεοφάνει
Τῶν χρονογράφων τῶνδε τὴν βίβλον Πατὴρ *
† Ἰωάννη σοὶ λάβε, φίλε Δαιμόνιον
Ὁ τῶν προέδρων πρῶτος ἀλλὰ καὶ θύτης
Διοκαισαρείας τῆς Ἀναζάρβης
  Ὀλυμπιος.   Ὀλύμπιος.

* Πατὴρ † C... ...r us qui mei causâ Jambos ad codd. MSS. nuper recenſuit le... Ἰωάννης καὶ πρῶτος.

Videbit lector eruditus vel primâ fronte hos Jambos ſanam lectionem non agnoſcere, neque ſenſum ſatis commodum fundere. Quin nec diſſimulat ipſe VVagnerus in iis eſſe quæ ipſe haud ſatis intellexerit, id tamen extra dubitationis aleam poſitum eſſe, quod Georgius & Theophanes Joannis τοῦ τῶν προέδρων πρώτου, ἀλλὰ καὶ θύτου Διοκαισαρείας filii, ſint chronographi τῆσδε τῆς βίβλου. Addit ſe non dubitare quin codici MS. Paulino ΓΕΩΡΓΙΟΥ nomen primitus adſcriptum fuerit, poſtea verò cum literæ quædam hujus nominis evanuiſſent, neſcio quis lacunas literarum explenturus ΓΕΝΕ-ΣΙΟΥ nomen formavit. Ego quidem (quod ſentio, liberè dicam) in ſententiâ VVagnerianâ acquieſcere non potui. Facilè vidi Jambis ſaniorem lectionem reſtitui poſſe, aliumque ex iis ſenſum exſculpendum eſſe. Ne verò judicio meo temerè nimis adhærere viderer, conſului virum in his literis ſummum Edvardum Bernardum, qui Jambos hoc modo corrigendos & in hunc ſenſum reddendos eſſe cenſuit,

Δίδωσιν ἀνὴρ ἄριστος, ὡς ἐγὼ κρίνω,
Γεωργίῳ τί φημὶ καὶ Θεοφάνει
Τῶν χρονογράφων, ὁ τῆσδε τὴν βίβλον Πατὴρ
Ἰωάννη σοὶ λάβε φίλε δαιμόνων,
Ὁ τῶν προέδρων πρῶτος, ἀλλὰ καὶ θύτης
Διοκαισαρείας τῆς Ἀναζάρβης.

Inter recentes Scriptores optimus quantum ego arbitror, Georgium, inquam [Syncellum] *& Theophanem, Chronologos, eſt hujus libri auctor* [Joſephus Geneſius] *Sume ergo tibi Joannes, hoc Opus, vir dilecte* Deo, *Præſulum primus atque etiam Epiſcopus, ſive Sacerdos Diocæſareæ; quæ eſt Anazarba.* Deſcripſerat, ut videtur, hunc codicem Olympius in Joannis cujuſdam Epiſcopi Diocæſarienſis gratiam, deſcriptumque ſubnexis verſibus illi obtulit. Atque hunc verum Hexaſtici Jambici ſenſum eſſe, & genuinam lectionem quovis fere pignore contendam. Neque ullus dubito Cl. VVagnerum pro eo quo erat candore atque eruditione ſententiam ſuam facilè mutaturum, ſi modò Jambos Olympianos cum Joannis Scylitzæ loco contuliſſet. Verùm Scylitzæ præfationem ipſe non viderat, de eâ admodum ſollicitus, utque ejus loci copiam ſibi facerem, me enixiſſimè obteſtatus. Interim impensè rogandi ſunt ejus amici, viri eruditione præſtantiſſimi, cujuſmodi plures nutrit Lipſienſis Academia, nè præclaros eruditiſſimi viri labores perire ſinant, eoſque penè ad umbilicum perductos diutiùs publico invideant.

ATTO, *Secundus* dictus, Aldegarii filius, ab anno 945. Epiſcopus Vercellenſis. Obiit poſt annum 960. 945.

SCRIPTA.

C*Apitulare*, (ſeu *Canones & Statuta Eccleſiæ Vercellenſi data*,) è Conciliis, Epiſtoliſque

SÆC. X. ab A.DCCCC. Decretalibus contextum, & in centum Capita diſtributum.

De Preſſuris Eccleſiaſticis Opus, in tres partes diviſum, quarum prima agit *De Judiciis Epiſcoporum*, ſecunda *De Ordinationibus eorundem*, tertia *De Facultatibus Eccleſiarum*.

Epiſtola variæ.

Opuſcula iſta è Codice Vaticano, admodùm mendoſo quidem & plurimis lacunis hiante, curâ Card. Bonæ deſcripta, in lucem emiſit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. VIII. p. 1.

Sermones Attonis XVII. de variis argumentis, & Liber Polypticus ſeu Perpendiculum dictus de noxiis reſecandis & honeſtis ſanciendis, in eodem Codice Vaticano habebantur, ſed tineis & rubigine adeò deformata, ut legi non poſſent.

946. AGAPETUS II. natione Romanus, Eccleſiæ Romanæ Pontifex ordinatus, anno 946. die IX. Auguſti. Anno 947. Hugoni, cui de ſede Remenſi à Gallis Epiſcopis mota lis fuerat, Epiſcopatum confirmavit. Eundem nihilominus anno ſequente Epiſcopi Galli in Synodo Engilenhe menſi damnarunt, ac throno Remenſi deturbarunt: quorum ſententiam ipſe Agapetus habitâ Romæ Synodo anno 948. ratam habuit. Obiit anno 956. die XVIII. Martii. Extant *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. IX. pag. 618. Alia ad Gerhardum Archiepiſcopum Laureacenſem, quâ Metropolitani jura ei confirmat, habetur apud Lambecium Commen. lib. 2. p. 651.

946. LUITPRANDUS, Natione Italus, Domo Papienſis, ſiquidem Joan. Trithemio fides; Franciſcus verò Bivarius in Cenſurâ Luitprandi operibus præmiſſâ, conjecturis non penitùs contemnendis contendit gente fuiſſe Hiſpanum, domo Cordubenſem, ſaltem Bœticum, & unà cum parentibus à Saracenis fugatum in Italia conſediſſe. Quicquid ſit, erat Eccleſiæ Ticinenſis Diaconus, & an. 946. à Berengario Italiæ Rege ad Conſtantinum Imp. confirmandæ utrinque amicitiæ causâ legatus eſt; & à Conſtantino perquàm honorificè & humaniter exceptus, domum reverſus Epiſcopatu Cremonenſi donatur, gnaviter adminiſtratæ legationis præmio: idque ſi in re obſcura conjicere fas ſit, eodem vel ſequenti ſaltem anno Ante annum 963. (quo verò tempore haud ſatis liquet) Berengario inviſus, incertum qua ſorte, factus, ſede ſuâ ejectus eſt. Inde igitur in Germaniam ſe contulit, & Francofurti lares fixit, ibique Hiſtoriam ſuam condidit, in qua præcipuè Berengarii Italiæ Regis tyrannidem ad vivum depingit, nec mala, quæ ipſe ab illo ejuſque Conjuge VVillâ paſſus eſt, reticet, præſertim initio libri III. cui *Antidoſis* ſive *Antapodoſis* titulum fecit: „Tanta enim, *inquit*, mendaciorum jacula, „tanta rapinarum diſpendia, tanta impietatis „moliminia in me, & domum meam, cognatio„nem & familiam gratis exercuêre, quanta nec „lingua proferre, nec calamus prævalet ſcribere; „ſic igitur eis præſens pagina Antidoſis, hoc eſt „retributio, dum pro calamitatibus meis τὴν ἀσέ„βειαν eorum, id eſt impietatem, præſentibus „futuriſque mortalibus denudavero. Nec minus „etiam ſanctiſſimis & fortunatis viris pro collata „in me beneficiis Antidoſis erit. Anno 963. Synodo Romanæ interfuit, & Othoni Imperat. Interpretis vicem præſtitit; quæ Saxonicâ enim linguâ locutus eſt Imperator, ipſe Latinè Epiſcopis reddebat. Anno 968. ab Othone Conſtantinopolim ad Nicephorum Phocam legatus eſt, nuptiarum Othonis filium inter & Annam Romani Imperat. filiam, Nicephori privignam, conciliandarum ergo. Verùm à Nicephoro ludibrio habitus, contumeliis affectus, & innumeris injuriis exagitatus, domum re infectâ rediit: plurimas etiam injurias ab Epiſcopis & Præfectis Græcis illatas in itinere remetiendo paſſus: quas ipſe fusè ſatis in Hiſtoriâ enarrat & exaggerat. Vixit adhuc anno 970. Tam rudi indoctoque Sæculo vir planè non ineruditus, Græcè pariter Latinéque peritus, Poeticâ facultate inſignis, cujus ut & reliquarum artium humaniorum veſtigia in operibus ejus ubivis deprehenduntur; unde eum *luculento & alterno ſtylo* ſcripſiſſe affirmat Sigebertus de Script. c. 127. SÆC. X. ab A.DCCCC.

OPERA.

Hiſtoria rerum in Europâ ſuo tempore geſtarum Libri VI. ad Raimundum Liberitanum in Hiſpaniâ Epiſcopum, ab Arnulpho Imp. exorſi, & in priore ſuâ Legatione CP. deſinentes: quæ Legationem enim iſtam excipiunt, ſex poſteriora libri ſexti capita, Luitprandum authorem non habent, ſed à recentiore quopiam adjecta ſunt. Libro III. (non verò quod olim exiſtimavit Sigebertus & ex eo Trithemius toto operi) *Antidoſis* ſive Antapodoſis nomen dedit, cujus rationem ex ipſo Auctore ſuprà reddidimus.

Legatio ad Nicephorum Phocam Imp. anno 968. ſuſcepta. Primus eam edidit Caniſius *Ingolſtad.* 1600. *Curioſum planè ſcriptum*, inquit Erycius Puteanus, *quamvis imperfectum*.

Liber de Pontificum Romanorum geſtis à S. Petro uſque ad Formoſum Papam, ex Anaſtaſio maximam partem excerptus. Suppoſititium eſſe opus ac Luitprando abjudicandum ſatis conſtat. Non invi à veritate conjicit * Voſſius, (cui hac in parte ſuffragatur † Phil. Labbeus) id Germano cuidam, ac Monacho quidem Corbeienſi vel Hirsfeldenſi, qui ſub finem ſuperioris Sæculi floruerit, aſcribendum eſſe. Prodiit unà cum Anaſtaſii Vitis cura Joannis Buſæi *Moguntiæ* 1602.

* De Hiſtor. Lat. l. 2. c. 40.
† De Script. Eccl. Tom. II. p. 35.

Chronicon Luitprando cuidam fictitio Eccleſiæ Toletanæ Subdiacono inſcriptum, fabulis anilibus & portentoſis mendaciis refertum. Hujuſce Chronici laudes mirè deprædicat Fr. Bivarius, *Cenſura* pag. 28. Notavi, *inquit*, ſingula; placuerunt omnia. Opus ait, correſpondere Autori, Phraſi, ſtylo, rebus ſcriptis correſpondere eruditioni ejus omnigenæ, demum & Mecænati ſuo Regimundo; uno verbo, eſſe Dextriani Chronici quaſi complementum. Et par certè utriuſque Scriptoris fides, idem apud eruditos pondus, & autoritas. Nec ipſe diſſimulare audet Bivarius, Autorem hunc Pſeudo-Turpino Remenſi in rebus Caroli M. aliorumque plurium fidem præbuiſſe. Tanto denique hujus Chronici amore captus, ut iſtud commentariis uberrimis illuſtratum in lucem editurum promiſerit. Dignus planè homo nugivendulus, qui in hujuſcemodi quiſquiliis eventilandis operam atque oleum perderet.

Adverſaria, ejuſdem Autoris, ac farinæ. *Eminet in his*, inquit idem Bivarius, *Spiritus ejuſdem Luitprandi, utroque idiomate, utroque ſtylo ſemper ornatus, rerum ſcriptarum gravitate & raritate ubilibet gaudens: & Luitprandus nuſquam Luitprando diſſimilis*. Verum ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ φίλος, ſimileſque amant labra lactucas.

Opera iſta in unum collecta, ac notis illuſtrata ediderunt Hieronymus de la Higuera, & Laur. Ramireſius *Antverp.* 1640. fol. Huic etiam editioni epiſtolæ quorundam Præſulum Hiſpanorum à Juliano Archi-presbytero collectæ, ejuſque Scholiis & Ramireſii notis illuſtratæ, & Higueræ Diptychon Toletanum, in quo de ſedis illius Epiſcopis fusè agitur, acceſſerunt.

ANO-

SÆC. X. ab A.DCCCC. 950. P. II. ANONYMUS *Hiſtoriæ Claromontenſis* Auctor claruit circa ann. DCCCCL. Scripſit de SS. Eccleſiis & Monaſteriis Claromontii libellos II. quos primus eruit notiſque illuſtravit Joan. Savaro Regis Conſiliarius *Pariſ.* 1608 & exinde Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. II. pag. 707.

950. P. II. ANONYMUS Vitæ S. Deicoli ſcriptor, Monachus Lutrenſis, claruit circa annum DCCCCL. Vitam S. Deicoli Monaſterii Lutrenſis in Diœceſi Byzantinâ Abbatis primi, anno circiter DCXXV. defuncti, literis mandavit, Werdolfo Abbati dedicatam. Hanc primus edidit Jo. Bollandus ad *Januar.* XVIII. deinde ad codices MSS. recognitam Jo. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 103.

950. P. II. AUCTOR Anonymus *Vitæ S. Radbodi*, iſtius penè temporis ſcriptor, claruit circa annum DCCCCL. Commiſit literis Vitam S. Radbodi Epiſcopi Trajectenſis ad Rhenum, ann. DCCCCXVIII defuncti. In quâ condendâ, ſe ſua ab illis, qui rebus geſtis interfuere, accepiſſe numer. V. profitetur. Extat, ſed mutato ſtylo, preſſiùs deſcripta, apud Surium, *Novembr.* XXIX. Exinde apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* V. p. 25.

950. P. II. JOANNES gente Italus, Urbem Romam natalem habuit, Odonis Cluniacenſis diſcipulus, à quo Româ ſecum abductus, Monachus inſtitutus eſt, deinde Prior ab eo ordinatus. In totâ peregrinatione comitem & ſocium intimum eum habuit Odo, ejuſque operâ ad negotia ſua peragenda maximè uſus eſt. Claruit circa annum DCCCCL. Condidit de Vitâ Præceptoris ſui, S. Odonis, Abbatis Cluniacenſis ſecundi, libros tres. Hos poſt du Cheſnium in *Bibliothecâ Cluniacenſi* ad MS. codicem Compendienſem recognitos, edidit Jo. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 150. qui & prolixum, ſed & eruditum *elogium hiſtoricum* de Odone Abbate Cluniacenſi præmiſit.

950. P. II. ANONYMUS *Vitæ S. Mederici* Auctor, claruit poſt Sæculum IX. quo verò anno non ſatis liquet, ac proinde ad annum DCCCCL. eum ponimus, donec certiora indagare poſſimus. Scripſit Vitam S. Mederici Æduenſis apud Pariſios Abbatis, quam ex MSS codicibus Biblioth. SS. Germani & Victoris Pariſ. in lucem protraxit Jo. Mabillonius *Sæc. Bened.* III. Part. I. p. 8.

950. P. II. AUCTOR *Vitæ S. Theofredi*, Monachus, ut videtur, Calmeliacenſis, quo tempore claruit haud ſatis liquet; ætas enim ejus parùm certa Cl. Mabillonius ipſum ante Sæculum XI. vixiſſe conjicit, non aliâ ratione ductus, quàm quòd interdictum, quo fœminis in Eccleſiam Monaſterii negabatur ingreſſus, ſuo adhuc tempore viguiſſe ait. Atqui ritus iſte in paucis Monaſteriis perſeveravit ultra Sæculum X. Quiſquis ſit, ſcripſit Vitam S. Theofredi Abbatis Calmeliacenſis, & Martyris in Galliâ anno DCCVII. quam ex MS. codice ejuſdem Monaſterii in lucem dedit Jo. Mabillonius *Sæc. Bened.* III. Part. I. p. 477.

950. P. II. AUCTOR *Vitæ S. Ebbonis* claruit ex Cl. Mabillonii conjecturâ Sæculo X. certè poſt Normannorum in Galliâ procellas, adeòque illum ad medium hujus ſæculi retulimus. Scripſit Vitam S. Ebbonis, Senonenſis in Galliâ Epiſcopi, defuncti anno DCCXLII. quam ex MS. codice S. Petri apud Senonas eruit Jo. Mabillonius *Sæc. Bened.* III. Part. I. p. 647.

950. P. II. ANONYMUS *Auctor Tranſlationis S. Gorgonii*, Cœnobii Gorzienſis ad Amnem cognominem haud procul à Moſellâ Fl. ſiti Monachus, claruit circa annum DCCCCL. Scripſit hiſtoriam Tranſlationis S. Gorgonii Martyris in Monaſterium Gorzienſe, quam ex cod. MS. Rhemenſi edidit Jo. Mabillonius *Sæc. Bened.* III. Part. II. p. 204.

950. P. II. ANONYMUS alter *Vitæ S. Altonis* Auctor, Altimonaſterienſis in Diœceſi Friſingenſi in Boioariâ ſuperiore Monachus, claruit eodem circiter tempore, certè hoc ſæculo, ut ex ipſius opuſculo liquet. Scripſit Vitam S. Altonis, ortu Scoti, ſeu Hiberni, Cœnobii Altimonaſterienſis conditoris & Abbatis primi, circa annum DCCLXX. defuncti. Extat apud Bollandum *Februar.* IX. & Mabillonium *Sæc. Bened.* III. Part. II pag. 217.

950. P. II. AUCTOR libri *de miraculis S. Columbani*, Cœnobii Bobienſis in Alpibus Cottiis, non longè à flumine Trebiâ ſiti Monachus, claruit circa annum DCCCCL. ut ex iis quæ de temporibus Berengarii Imp. occiſi ann. DCCCCXXIV. & Hugonis [qui ex Provinciæ Comite factus eſt Italiæ Rex anno DCCCCXXVI. ex Rege Monachus anno DCCCCXLV.] refert capp VII. VIII. IX manifeſtò liquet. Compoſuit librum de miraculis S. Columbani Abbatis Luxovienſis, quem ex codicibus MSS. eruit, Actiſque ſuis inſeruit Jo. Mabillonius *Sæc. Bened.* II. p. 40.

956. JOANNES XII. natione Romanus, Alberici Patricii filius, ipſe Urbis Patricius & Clericus, poſt mortem Agapeti, favente populo Romano, Pontificalem ſedem adeptus eſt anno 956. die XXIII. Martii ordinatus, cùm decimum octavum ætatis annum nondum expleviſſet. Octavianus antea vocatus eſt, primuſque fuit, [ſi Vitæ ejus Scriptori * fides ſit habenda] qui Pontifex factus, ſibi nomen mutavit. Vir ſceleribus & nequitiâ infamis, nil ambitioni aut libidini ſuæ intentatum reliquit; ſtupris, adulteriis, homicidiis, & tyrannide Neroni vel Caligulæ meritò conferendus. Proditionis inſuper, perfidiæ, & perjurii criminibus Deo inviſus, & Italiæ gravis factus, in Synodo Romana anno 963. ab Othone Imp. adverſus quem rebellia arma moverat, nefandorum ſcelerum accuſatus eſt, ac depoſitus, ſubſtituto ei Leone. Ipſe tamen anno ſequenti ſede ac potentiâ priſtinâ recuperatis, collecto Romæ Concilio Leonem ejecit & excommunicavit. Obiit anno 964. die XIV. Maii, à diabolo in temporibus percuſſus ac lethaliter vulneratus, dum ſe nocte quadam cum cujuſdam viri uxore extra Urbem oblectaret: uti ex Luitprandi fide narrat Baronius *. Extat *Epiſtola* ad Dunſtanum Archiepiſcopum Cantuarienſem *de Pallio*, & *Reſcriptum* pro excommunicatione Iſuardi & ſociorum; qui ob agros ad Cœnobium S. Symphoriani pertinentes injuſtè à ſe detentos à Synodo in finibus Burgundiæ anno 955. anathemate icti fuerant. Concil. Tom. IX. p. 641.

* Concil. Tom. IX. p. 640.

* Ad an. 964. num. 17

956. P. II. THEODORUS cognomento DAPHNOPATES, vir ſummi in Aulâ Conſtantinopolitanâ & nominis, & dignitatis, Patricius, & primus à ſecretis, claruit circa annum DCCCCLVI. ut ex infrà dicendis liquidò patebit. Erat Theodorus non modò dignitate, ſed & literis illuſtris. Scripſiſſe hiſtoriam Conſtantinopolitam exinde colligo, quòd ipſum Hiſtoricis Byzantinis in præfatione hiſtoriæ ſuæ disertè accenſeat Joannes Scylitzes; quod & à Cedreno etiam factum eſt p. 2. Sed & in Teologicis haud leviter verſatus. Supereſt ejus Oratio de manu S. Joannis Baptiſtæ Antiochiâ Conſtantinopolim translatâ quæ ita incipit. Ἰδοὺ ἡ

πα

SÆC. X. ab A. DCCCC. πύλαι ὑμῖν τῷ ἱερῷ τοῦ χριστοῦ ἐπιδήμησε πρόδρομος, τῶν αὐτοῦ Χαλκηδόνων ἀναδιδοὺς ἀφθόνως τὰ ἰάματα &c. [illegible] hanc Orationem, [illegible] anonymam, Latinè Surius *Auguſt.* XXIX. Habetur Græcè MS. Bibliothec. Vindob. Cod. *Theol.* juxta Lambec. CXI. numer. v. à fol. 87. uſque ad fol. 98. Meminit & L. Allatius *diatr. de Symeon.* pag. 96. S. Præcurſoris manus diu, magnâque curâ Antiochiæ in Templo D. Petri cuſtodita fuerat; quam tandem clam ſurripuit Jobus quidam Diaconus Antiochenus, & urbe noctu egreſſus Chalcedonem detulit, ubi Triremi Imperatoriæ, ad hoc ipſum miſſæ, impoſitam, illuſtriores Senatores procedentes obviam, cum Polyeucto Patriarchâ, & univerſo Clero & Populo, cum cereis, facibus, & [illegible], eam in Palatium deduxerunt, anno circiter DCCCCLVI. referente hæc Cedreno *Hiſt.* p. 640. Mox inſtitutum hujus *Tranſlationis* Feſtum, & hâc occaſione anno ſequenti, cùm anniverſaria illius Feſti rediret ſolennitas, hanc orationem habuit Theodorus, uti numer. XVI. XVII. XVIII. XIX. ipſe prolixè narrat. Hinc ætas ejus alioquin ſatis obſcura clarè deprehenditur. Extat etiam MS ejus *Encomium in S. Paulum*, ex diverſis Chryſoſtomi ſermonibus collectum. Principium. Ἅπαξ μὲν ἐγκωμίων λόγος &c. Vide L. Allat. *de ſcript. Symeon.* pag. 62. Aliud ejuſdem argumenti, ſed diverſo planè initio habetur pag. [illegible] Princ. Τῆς διηγήσεως τῶν Ἀποστολικῶν πράξεων. *Oratio in [illegible] ſtivitatem pretioſi Præcurſoris.* Princ. Εἰ μὲν ὁ τοῦ λόγου καιρὸς ὁ πρόδρομος. Allat. ubi ſuprà pag. [illegible] qui tamen monet in cod. Vatic. [illegible] MLXXIV. Theodorito Cyri Epiſcopo tribui. *Vita Theodori Studitæ* habetur Græcè MS. *Biblioth. Auguſtan.* cod. LXVI. num. VI. teſte Poſſevino in *Append.* p. 69. Extant item Theodori noſtri *Apanthiſmata* ſive floſculi, ex variis S. Joannis Chryſoſtomi operibus decerpti, & in XXXIII. capita diviſi, editi Græcè in Editione Savilianâ Tom. VII. pag. 6[illegible]5. Græcè & Latinè in Pariſienſi Tom. VI. pag. 663. Habentur MSS Biblioth. Vindob. cod. *Theol.* juxta Lambec. CLIII. numer. I. Ubi ordo eorum & numerus ab editis diſcrepat; & unicuique capiti partim in principio, partim in margine, literis miniatis aſcriptum eſt, ex quibus Chryſoſtomi operibus ſingula apanthiſmata deſumpta ſunt. Eadem apanthiſmata continet etiam codex CLIV. elegantiſſimus planè, & magna ex parte aureis literis ſcriptus, qui Cardinalis Beſſarionis olim fuit. Addam ſolummodò Theodorum noſtrum inter Scriptores recenſeri, ex quorum ſermonibus liber Græcorum Eccleſiaſticus, Πανηγυρικὸς dictus, contextus ſit, quod diverſorum auctorum Orationes laudativæ in varias Chriſti Domini & Sanctorum feſtivitates continentur, monente L. Allatio Diſſert. I. *de lib. Eccleſ. Græc.* p. 95.

960. **FRIDEGODUS**, natione Anglus, Cœnobii S. Salvatoris Cantuarienſis Monachus O. B. dignitate Diaconus, Vir Græcè ſimul & Latinè doctus claruit anno 960. Scripſit *Vitas S. Wilfridi, & Audoeni*, rogatus ab Odone Archiepiſcopo, qui utriuſque corpora Cantuariam anno 956. tranſtulerat. Et *Vitam* quidem *S. Wilfridi Archiepiſcopi* Eboracenſis verſibus heroicis poëmate ſatis prolixo compoſuit. Eam primus extulit Mabillonius Sæc. Benedict. III. par. I. p. 169. Vita S. Audoeni ſolutâ oratione conſcripta ab Anonymo quodam, hodie habetur, quæ Fridegodo aſcripta à Surio apud iſtum extat ad diem XXIV. Auguſti. Metrice quidem Audoeni Vitam ſcripſit Fridegodus, an verò proſâ, planè incertum eſt. Alia memorat Baleus *, viz. *de Peccatrice in Evangelio, de viſione Beatorum, Contemplationes varias*: quæ eriſſe puto. De ſtylo ejus hoc notat Gulielmus Malmſburienſis †. *Scripſit verſibus non ita improbandis; niſi quod Latinitatem peroſus, Græcitatem amat, Græcula verba frequentat: ut meritò dictum ejus aptetur illud Plautinum; Has quidem præter Sibyllam leget nemo.*

* Cent. 2. cap. 22.

† De geſt. Pontif. l. I. fol. 114.

960. P. II. **FRIDEGODUS** Anglus, Monachus Cantuarienſis, claruit anno DCCCCLX. Vitam S. Wilfridi Eboracenſis metricè ab ipſo ſcriptam, ſed in fine mutilam, edidit Mabillonius *Sæc. Bened.* III. Part. I. pag. 169. Quòd verò deſiderabatur ex Bibliothecæ Cottonianæ codice poſteà nactus, ſupplementum ſatis amplum exhibuit *Sæc.* IV. Part. I. pag. 722.

961. **DUNSTANUS**, gente Anglus, patriâ Somerſetenſis, Herſtani & Kinedridæ filius, Athelmi Archiepiſcopi Cantuarienſis nepos, in Cœnobio Glaſtonienſi educatus, & bonis literis, imprimis verò cælandi pingendique arte, imbutus. In Athelſtani Regis aulam Athelmi Patrui gratiâ adductus, in famulatu Regio diu vixit. Aulâ tamen ejectus, ad Elphegum Wintonienſem Epiſcopum, ipſius etiam avunculum, illiuſque hortatu ad Monaſterium Glaſtonienſe ſe contulit, & cucullum induit. Abbas paulo pòſt Glaſtonienſis factus. Crebreſcente ſanctitatis famâ, ab Edwardo Rege aulicis miniſteriis iterum admotus eſt; ac ſub duobus Principibus Edmundo & Eldredo omnia nutu ſuo pro libitu rexit. Anno 955. circiter ab Edwino Rege aulâ depulſus eſt, & in exilium actus. Poſt annuam itaque in Galliâ moram, ab Edgaro Rege revocatus Epiſcopatum Wigornienſem conſecutus eſt. Anno 958. ſedem Londinenſem obtinuit, atque anno 961. ad Archiepiſcopatum Cantuarienſem fuit evectus. Obiit anno 988. die XIX. Maii. Ingens Monachiſmi & cœlibatûs Clericorum in Anglia propugnator: maximam eo nomine apud Monachos gratiam iniit, qui mira de eo fabulantur. Præter alia à Baleo enumerata, quæ an hodienum ſuperſint, non didici, ſcripſit in uſum Monachorum Sanctimonialiumque nationis Anglicæ *Concordiam Regularum* Capitula XII. continentem: quam Appendicis ad Diſceptationem ſuam Hiſtoricam de Antiquitate Ordinis Benedictini in Anglia parti 3æ. pag. 77. inſeruit Clemens Reinerus, Benedictinus Anglus, *Duaci* 1626. fol.

Antiquit. Britann. p. 79. Godvv. Præſul. Ang. pag. 73.

961. **NICON**, genere Armenus, in Ponto Polemoniaco parentibus honeſtiſſimis oriundus: puer adhuc ad Aureæ Petræ Monaſterium in finibus Ponti & Paphlagoniæ ſitum clam parentibus aufugit, ibique per plures annos inſtitutum Monaſticum diligenter excoluit. Claruit circa annum 961. quando ab Archimandrita ſuo ad gentes convertendas, plebemque Chriſtianam ad meliorem frugem revocandam miſſus eſt. Peragratis proinde Armeniæ variiſque Orientis regionibus, in Cretam inſulam nuper à Saracenorum jugo liberatam devenit, quam à ſuperſtitionis Saracenicæ reliquiis purgavit; incolaſque ad Eccleſiam Catholicam reduxit. Anno DCCCCLXXXI. Spartâ Corinthum evocatur, ut Bulgaros in Græciam irruentes precibus ſuis propulſaret. Obiit circa an. DCCCCXCVIII. ejus memoria in Tabulis tum Græcorum, tum Latinorum XXVI. Novembris colitur. Res ejus geſtas ſcripſit anno MCL. Abbas quidam patriâ Lacedæmonius, quas Latinè vertit Jac. Sirmondus, ex quibus plurima, præcipuè de miraculis ab eo perpetratis, decerpſit Baronius ad ann. DCCCCLXI. DCCCCLXIX. DCCCCLXXXI. DCCCCLXXXII. DCCCCLXXXVI. DCCCCXCVIII. Scripſit librum *de peſſimâ religione Armenorum*, qui Latinè in Bibliothecâ PP. haberi ſolet.

SÆC. X. ab A.DCCCC. 961. P. II. NICON genere Armenus, claruit circa annum DCCCCLXI. Scripſit libellum *de impia peſſimorum Armeniorum Religione*, quem anteà Latinè tantummodò, nec ſatis fœliciter evulgatum, ex codice MS. Bibliothecæ Regiæ, Græcè & Latinè edidit Joan. Cotelerius *Not.* ad *Patres Apoſtol.* pag. 152. Idem Cotelerius pag. 237. ex eadem Bibliothecâ exhibet Græcè & Latinè Opuſculum benè longum *de Religione Armenorum*, hoc titulo Ἀπότα-ξις τῶν αἱρετικῶν Ἀρμενίων, *Renunciatio hæreticorum Armenorum, quomodò debeant anathematizare cùm ad Fidem Orthodoxorum Romanorum redeunt, non autem baptizantur, ſed unguntur.* An verò ſit ejûſdem Niconis mihi planè eſt incompertum. Biblioth. Vindob. cod. *Jurid* VII. num. XVI quo excerpta quædam Miſcellanea, partim Theologica, partim Juridica continentur, nonnulla ex Epiſtolâ quâdam S. Niconis exhibentur.

964. P. II. BERNERUS primò S. Remigii apud Rhemenſes Monachus, deinde Cœnobii Humolarienſis apud Veromanduos Abbas, claruit adhuc anno DCCCCLXIV. Condidit Vitam *S. Hunegundis* Virginis & Sanctimonialis Humolarienſis. Ejus enim eſſe non immeritò exiſtimat Mabillonius. Habetur apud Surium ſtylo politiori ornata. Verùm ad codices MSS. reſtitutam exhibet idem Mabillonius. *Sac. Benedict.* II. p. 1018. necnon *Hiſtoriam* Translationis corporis ejuſdem Virginis Sæc. V. pag. 215.

965. JOANNES XIII. natione Romanus, Joannis Epiſcopi filius, Epiſcopus Narnienſis ante annum 963. quo Romam à Joanne XII. ad Othonem Imp. legatus Synodo Romanæ interfuit, & Diaconum à Joanne Papa in ſtabulo ordinatum ſe vidiſſe teſtatus eſt. Anno 965. Pontifex Romanus electus eſt, die 1. Octobr. ordinatus. Sedem haud diu tenuerat, cùm à Rotfredo Urbis Præfecto civitate ejectus eſt, & in Campaniâ carceri mancipatus. Carcere dilapſus, à Pandulpho Principe Capuano hoſpitio eſt exceptus: à quo rogatus ſedi Capuanæ Archiepiſcopatûs jura largitus eſt. Anno circiter 969. ab Othone Imp. fuit reſtitutus. Anno 971. habito Romæ generali Concilio, Privilegia Cœnobio Glaſtonienſi ab Edgaro Rege conceſſa, confirmavit. Obiit anno 972. die VI. Septembr. Extant Epiſtolæ IV. Conc. Tom. IX. p. 663.

965. FULCUINUS, ſive Folquinus, primùm Monachus Bertinianus, deinde Lobienſis, defuncto Alatranno ætate adhuc juvenis Monaſterii Lobienſis Abbas factus eſt anno 965. Obiit anno 990.

SCRIPTA.

CHronicon de rebus geſtis Abbatum Laubienſis Cœnobii*, à Dacherio editum Spicileg. Tom. VI.

De Miraculis S. Urſmari, ſuo tempore factis *Opuſculum.* Extat apud Henſchenium XVIII. Aprilis.

Vita Folcuini Tarvanenſis Epiſcopi, qui obiit anno DCCLV. & in Monaſterio S. Bertini ſepultus eſt. Habetur apud Mabilon. *Sac. Benedict.* IV. Par. I. p. 622.

965. P. II. FOLCUINUS primùm Monachus, deinde juvenis adhuc, Abbas Laubienſis factus eſt circa an. DCCCCLXV. Obiit an. DCCCCXC. Condidit Chronicon Abbatum ſui Cœnobii, à Dacherio editum *Spicileg.* Tom. VI. Libellum de miraculis S. Urſmari ſuo tempore factis, quem habent Bollandiani *April.* XIX. Vitam item Folcuini Epiſcopi Tarvennenſis in Galliâ, anno DCCCCLIV. defuncti, quam ex codicibus MSS. Marchianenſi & Cheſniano extulit Mabillonius *Sac. Benedict.* IV. Part. I. p. 622. SÆC. X. ab A.DCCCC.

SIMEON, Magiſter & Logotheta, claruit ſaltem circa annum DCCCCLXVII. Condidit Chronographiam, ſive Annales à Leone Armeno uſque ad Nicephorum Phocam, quos Græc. Lat. extulit Combefiſius inter *Scriptores* poſt Theophanem *Pariſ.* 1685. pag. 401. Hos Simeoni Metaphraſtæ tribuit Cl. du Freſnius *Indic. Auct. Græc.* pag. 61. Extat Græcè MSS. in codice Regio ejuſdem Simeonis chronicon, ex variis chronicis & hiſtoriis collectum, ab orbe condito ad Leonem Armenum, in quo opere auctor Theophanis ſcrinia ſtrenuè compilaſſe videtur. Vide du Freſn. ibidem pag 32. Codici MS. ſubnectuntur hi duò Jambi. 967. P. II.

Ἀρχὴν μὲν Ἀδὰμ ἔχει βίβλος, καὶ τέλος
Τὸ πορφυρογέννητον δεσπότης κράτος.

Certè dubitari nequit quin utraque pars ſit ejuſdem Simeonis Opus. Ut verò Simeoni Metaphraſtæ aſcribatur, hîc aquam mihi hærere fateor, utquè credam ægrè à me impetrare poſſum. Si enim Metaphraſtes nec tunc admodùm juvenis, initio hujus ſæculi ſcribere incœpit, (quod certis fundamentis nititur) vix ad Nicephorum Phocam vitam produxiſſe cenſendus erit. De quo penès eruditos judicium eſto. illud monendum, Combefiſium in animo habuiſſe Scriptores qui in hoc volumine poſt Theophanem continentur, notis illuſtrare; ſed morte intercedente abſolvere non potuiſſe.

ABBO, gente Gallus, patriâ Aurelianenſis, Læti & Ermengardis filius, ſub Wilfaldo Abbate in Cœnobio Floriacenſi educatus, & in Academiis Pariſienſi, Remenſi, & Aurelianenſi bonis literis imbutus, demum Monaſterii Scholæ præfectus eſt. Ante annum 960. ab Oſwaldo Epiſcopo Wigornienſi in Angliam accitus; Presbyteratûs dignitate fuit honeſtatus, & Cœnobii Rameſcienſis à ſe nuper fundati Scholæ præpoſitus. Poſt biennium multis muneribus ditatus, Floriacum repetiit; ubi poſt Oylboldi mortem Abbas electus eſt. Claruit circa an. 970. Poſt annum 986. Romam proficiſcebatur, ut privilegia Monaſterio ſuo ampliora à Joanne XVI. obtineret. Poſt annum 996. Romam iterum petiit, ut Arnulpho Remenſi Archiepiſcopo ſede ſua per injuriam ſpoliato apud Gregorium V. Pontificem patrocinaretur, utque Monaſterium Floriacenſe Epiſcoporum Aurelianenſium ditione authoritate Pontificiâ eximeretur, impetravit. Anno 1004. ad Monaſterium S[illegible]rs, hodiè Regulari dictum, in Guaſconiam itinere ſuſcepto, ut res Cœnobii iſtius Floriacenſibus priſtino jure ſubjecti diſponeret orto inter comites ſuos & Monachos Guaſcones tumultu, lancea ventrem transforatus, obiit Idibus Novembris, inter Martyres à ſuis repoſitus. 970. Vit Abbon. per Aimoin. Monach. Biblioth. Floriac. p. 299.

SCRIPTA.

E*Pitome de Vitis Pontificum*, ex Anaſtaſio Bibliothecario excerpta. Prodiit unà cum Anaſtaſio cura Joannis Buſæi *Moguntiæ* 1602. 4°.

Vita S. Edmundi Anglorum Orientalium Regis & Martyris, quam dum in Anglia commoratus eſt, à Dunſtano rogatus, ſcripſit. Extat apud Surium XX. Novembr.

Collectio, ſeu Epitome Canonum, à Mabillonio edita Analect. Tom. II. p. 248.

Epiſtolâ

Epiſtola ad Abbatem Fuldenſem, à Baluzio edita Miſcellan. Tom. I. p. 409.

Apologeticus ad Hugonem Francorum Regem pro immunitatibus Monaſterii Floriacenſis. Extant Fragmenta apud Aimoinum in vita Abbonis cap. 8. & 9.

Epiſtolæ II. ad Bernardum Abbatem Bellilocenſem, quarum altera habetur integra, altera mutila, ibid. c. 10.

Epiſtola ad Gregorium V. Extat Fragmentum ibid. c. 12.

Epiſtola hexametris verſibus *ad Othonem Imp.* ſcripta. Habetur Fragmentum ibid. c. 13.

Commentarium in Victorii Canonem Paſchalem interiit, quo Cyclos annorum ab incarnatione Dominica ad ſua uſque tempora juxta veracem Evangeliorum fidem correxit Abbo, & ad annos circiter MDXCV. dilatavit.

Libri Dialectici & Aſtronomici, quos ab Abbo-
*De Vit. Abbonis cap. 3. ne conſcriptos eſſe prodit Aimoinus *, pariter interierunt.

Cæterùm *Epiſtolas* aliquot Abbonis in Bibliotheca quadam Pariſina MSS. nuper repertas eſſe
† Supplem. p. 319. refert Oudinus †, quæ nondum prodierunt.

971. PILGRIMUS, ſive rectiùs Peregrinus, Archiepiſcopus Laureacenſis in Germaniâ ab anno 971. Obiit anno 992. Extat *Epiſtola ad Benedictum VII. Papam*, quâ illuſtris fidei ejus confeſſio continetur, Concil. Tom. IX. pagin. 716. *Symbolum* ejus, inde exceptum ediderunt noviſſimi Bibliothecæ Patr. curatores Tom. XVII. pag. 456. Integram Epiſtolam emendatiorem, quam antea, ex Codice MS. dedit Cl. Lambecius Comment. l. 2. c. 8. p. 641.

971. NOTGERUS, ſeu NOTKERUS, à Sigeberto *Rogerus* dictus gente Germanus, Sueviæ Ducis filius, poſt Euracli mortem Epiſcopatum Leodienſem anno 971. adeptus eſt. Othoni Imp. inprimis gratus. Obiit anno 1007. IV. Id. Aprilis

SCRIPTA.

Hiſtoria Epiſcoporum Trajectenſium, ſeu Leodicenſium [ſedes enim Trajectenſis Leodium poſtea tranſlata eſt] ejuſmodi opus ſcripſiſſe Notgerum ex Epiſtola ad Weinfridum Abbatem certò conſtat. Verùm id quod nunc habemus Herigeri Abbatis Lobienſis reverà eſt, ſi modò
*Not. ad Sigebert. cap. 137. rectè conjicit Miræus *. Hiſtoriam iſtam edidit Joannes Chapeaville in rerum Leodic. Hiſtoria *Leodii* 1612.

Vita S. Landoaldi Eccleſia Romana Presbyteri, libris duobus explicata ad Wotmarum Abbatem Gandenſem. Extat apud Surium ad XIX. Mart.

Vita S. Remacli Epiſcopi Trajectenſis ad Weiefridum Abbatem. Habetur apud Surium ad III. Septembr. ſtylo horridiuſculo à Surio in gratiam lectoris immutato.

De Miraculis S. *Remacli libri II.* qui eundem præ ſe ferentes authorem, Vitæ Remacli ſubjiciuntur apud Surium ibid. in compendium tamen, omiſſis quamplurimis miraculis, à Surio redacti, vitandi tædii gratia. Verùm Notgerum Epiſcopum Leodienſem authorem habere non poſſunt, cùm author ſe Stabulenſis Monaſterii incenſioni [quæ anno 883. contigit] interfuiſſe teſtetur. Ad Notgerum forſan ſeniorem non malè referri queant.

Alius enim à Notgero Leodienſi fuit Notgerus Monachus San-Gallenſis, qui ſuperiori ſæculo floruit, atque obiit anno 912. *Martyrologii*, & *Sequentiarum* author. Extat Martyrologium apud Caniſium Tom. IV. p. 761.

NOTGERUS ſeu NOTKERUS, Epiſcopus Leodicenſis, claruit anno DCCCCLXXI. 971. P. II.
Notgeri ſcripta ſuprà recenſuimus. Iis addi poteſt *Vita S. Hadalini*, nobilis Aquitani & Confeſſoris & Monaſterii Cellenſis prope Dionantum conditoris, qui diem clauſit extremum circa annum DCXC. Notgerum enim hujus Vitæ Auctorem eſſe ex numero VI. non immeritò colligitur. Extat apud Bollandum *Febr.* III. Tom. I. ubi varia de Actis, tyrocinio vitæ religioſæ, & ætate, aliiſque præmittuntur. p. 366. & Mabillonium *Sæc. Bened.* II. pag. 1013. De variis qui fuere Notkeris ut rectiùs judicetur, notanda ſunt quæ nos docet Jodocus Metzletus Monachus S. Galli, Epiſtolâ ad Goldaſtum * anno MDXCIX. datâ, ubi quatuor Notkeros recenſet, Epiſcopum Leodicenſem, *Balbulum* vulgò, ſed falsò cognominatum, qui obiit an. MVII. vel MVIII. ſemperque *Nodkerus* ſcribi ſolet; tres Monaſterii S. Galli alumnos, nempe Notgerum Abbatem, *Piperis granum*, dictum, cujus nulla, quod ſciam, ſuperſunt monumenta; Notgerum Monachum, *Balbulum* reverà dictum, qui diem clauſit extremum anno DCCCCXII. *Seqentiarum* auctorem, qui & alia poſt ſe reliquit ingenii ſui monumenta; nempe *Elucidarium* cujuſdam libelli, noruli pictì, qui adhuc in Bibliothecâ San-Gallenſi aſſervatur; *de Expoſitionibus S. Scripturæ* lib. I. *Epiſtolarum ad diverſos* lib. I. *de Vitâ S. Fridolini* lib. I. *de Vitâ S. Galli* carmine lib. III. *de Muſicâ & Symphoniâ* lib. I. *Litanias*, *Antiphonas*, &c. Tertium Notgerum, quem *Phyſicum* ſeu *Labionem* vocabant, medicum & arte pingendi inſignem, generis ſplendore & eruditione nobilem, qui *hymnos* aliquot Eccleſiaſticos edidit, & Pſalterium, librum Job, & Gregorii Moralia in linguam Teutonicam primus tranſtulit, & è vivis exceſſit III. Cal. *Julii* ann. MXXII. vel ut alii MXXXIV. Hæc pluribus vir eruditus, rerumque ſui Monaſterii callentiſſimus.

*Inter Epiſt. ad Goldaſt. nu. X. p. 13. Franc. 1688. 4to.

BENEDICTUS VI. Romanus, Hildebrandi filius, ab anno 972. XII. Septembr. Eccleſiæ Romanæ Pontifex. A Bonifacio Diacono in caſtellum S. Angeli detruſus, ibique ſtrangulatus, diem clauſit, exeunte menſe Martio, ann. 974. Extat *Epiſtola* unica, quâ Epiſcopis Salisburgenſibus vices Apoſtolicas in Norica & Pannonia concedit, Concil. Tom. IX. pagina 711. 972.

BENEDICTUS VII. natione Romanus, 975.
ex nobili Albericorum familia ortus, Davidis filius, primùm Sutrinus Epiſcopus, deindè ab anno 975. Pontifex Romanos die XIX. Decemb. ordinatus. Anno 983. habita Romæ Synodo Giſelerii Magdeburgenſis Epiſcopi, qui dignitatem iſtam malis artibus ab Imperatore obtinuerat, cauſam dijudicavit. Obiit anno 984. die X. Julii. Extat *Epiſtola* ad Gallos & Germanos, qua Laureacenſem Eccleſiam Metropolitanam eſſe decernit, ejuſque Archiepiſcopo vices Apoſtolicas demandat, Concil. Tom. IX. p. 718. A Lambecio primùm edita eſt Comment. l. 2. c. 8. p. 645. qui & diploma Benedicti de Monaſterii Gemblacenſis privilegiis anno 983. promulgatum exhibet ibid. p. 901.

LEO, Diaconus, ni fallar, Magnæ Eccleſiæ 975.
CP. Claruit circa annum DCCCCLXXV. Scripſit P. II.
Hiſtoriam Conſtantinopolitanam à morte Conſtantini Porphyrogennetæ, uſque ad exitum Joannis Tzemiſcis, *i. e.* ab anno DCCCCLIX. ad annum uſque DCCCCLXXV. Extat hæc Hiſtoria Græcè MS. in inſtructiſſimâ Regis Galliarum Bibliothecâ, Hiſtoricis Byzantinis meritò accenſenda. Vide du Freſn. in *Indice Auct. ad Gloſſar. Græc.*

Græc. col. 28. Opus, ut videtur, magni pretii, ex cujus libro VII. & VIII. quædam hinc inde citat idem vir clariſſimus, quique typis Regiis, unà cum aliis proximè edendum eſſe ſpem nobis fecit. Certè Combefiſius ei inter *Scriptores poſt Theophanem* locum deſtinavit; & abſoluto Tomo primo in ſecundum rejecit, quem tamen morte præventus non edidit. Extat etiam Leonis noſtri *oratio* ad Baſilium Imperatorem Romani Junioris filium, qui unà cum fratre ſuo Conſtantino Joanne, Tzemiſci in Imperio ſucceſſit. Habetur Græcè MS. inter codices Baroccianos in *Biblioth. Bodleian.* Cod. CXXXI. fol. 306. B. incipit, Ἐδεῖ μὲν τί.

976. *P. II.* ANONYMUS, *Menologii Græcorum* Compilator, claruit circa annum DCCCCLXXVI. quippe qui illud juſſu Baſilii Imperatoris, non Macedonis qui anno DCCCLXVII. ſolus regnare cœpit, ſed Junioris Romani Imperatoris filii, qui imperium ſubiit anno DCCCCLXXV. aggreſſus eſt; id quod tùm ex Jambis operi præfixis liquet, in quibus

ἄναξ ὅλης γῆς ἥλιος τῆς πορφύρας
Βασίλειος το θρέμμα τῆς ἁλουργίδος,

vocatur, quod de Macedone dici nequit; tùm quòd in ipſo opere Sanctorum quorundam, qui longè poſt Baſilium Macedonem vixerunt, fit mentio. Prout jam extat, Semeſtre tantùm hyemale complectitur, nempè à menſe *Septembri* ad *Februarium* incluſivè, alterâ anni parte vel deperditâ, vel nondùm erutâ. Codex Græcus MS. judice L. Allatio † αὐτόγραφος eſt. Scriptus eſt in folio grandi pergameno, affabrè perpolito, formâ quaſi quadratâ, characteribus elegantiſſimis, capitalibus literis auro efformatis. Singularum paginarum pars ſuperior nomina Sanctorum illius diei repræſentat; alterius dimidia ſcripta compendio Sanctorum geſta, altera imaginibus coloribuſque non ineleganter ſub oculos ponit. Miniatura excellit, prout pictoris cujuſque ars, ingenium, vel ſtudium ferebat. Plures enim erant qui Imaginibus à ſe depictis nomina ſua in margine libri expreſſerunt. Venerandum hoc Eccleſiæ Græcæ monumentum Conſtantinopoli advectum in Lud. Sfortiæ poſſeſſionem ceſſit; poſtea in familiam Sfondratorum tranſiit; demum à Paulo Sfondrato Cardinali, Paulo V. Pontifici donatum, ab eoque ſolenni inſcriptione ornatum, in Bibliothecam Vaticanam illatum eſt. Plura de hoc libro ſcire qui velit, adeat is L. Allatium, & qui ex Allatio ſua penè omnia deſumpſit F. Ughellum in præfatione. Codicem Græcum Latinè reddidit Petrus Arcudius Corcyrenſis. Arcudii verſionem edidit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. VI. p. 1049. Partem etiam Æſtivalem per ſuos menſes edere cœperunt Bollandiani in *Martio*, *Aprili*, &c. Vide etiam quæ nos alibi in *Baſilio* * *Macedone* hâc de re diximus.

† De lib. Eccleſ. Græc. diſſert. I. p. 84.

* Pag. 467.

978. *P. II.* SEVERUS, *Mok-fabi* filius, natione Ægyptius, patriâ Alexandrinus, ſectâ Jacobita, Aſmoninæ Epiſcopus, claruit ann. DCCCCLXXVIII. Teſtis quippe eſt Georgius Homaidius Almachinus. *Annal.* Part. II. (quam ſub titulo *Hiſtoria Saracenica* edidit Erpenius) lib. III. pag. 306. Severum fuiſſe tempore Ephrahæmi Syri, Jacobitarum in ſede Alexandrinâ Patriarchæ, qui ſedem hanc adeptus eſt anno æræ S. Martyrum DCXCIII. Hegiræ CCCLXVII. *i. e.* Chriſti DCCCCLXXVII. & poſt tres annos cum dimidio è vitâ exceſſit. Contexuit Severus ſermone Arabico de vitis & rebus geſtis Patriarcharum Alexandrinorum tomos tres. In quibus Eccleſiæ iſtius originem & integram hiſtoriam per ſingulas quaſque ſucceſſiones fusè perſequitur. Hos partim proprio Marte condidit, partim ab aliis olim ſcriptos, ex monumentis in Monaſterio S. Macarii aliiſque Scethes Monaſteriis, & Alexandriæ Bibliothecis repertis, diligenter conquiſivit, & tùm ſuâ, tùm aliorum operâ, ex linguâ Cophticâ & Græcâ in Arabicam tranſtulit, uti in præfatione ipſe ſatis luculenter teſtatur. Extitit hæc hiſtoria MS. in Bibliothecâ V. C. Gilberti Gaulmini Pariſienſis, Libellorum ſupplicum magiſtri. Abrahamo Ecchelenſi in *Eutychio vindicato* Part. I. utramque ferè facit paginam, tot ex eâ loca ubique profert, cap. I. IV. VI. VII. X. XIV. & alibi non ſemel. Scripſit item Severus tractatum adverſus Eutychii Batricidæ, Patriarchæ Alexandrini Annales, qui in Bibliothecâ Vaticanâ MS. hodiè aſſervatur. Confer. Ecchellenſ. in *Indic. Auct.* ad calcem *Eutych. Vindic.* num. lxv.

ETHELWERDUS, ſive *Elſwardus*, ſeu ut ipſe in fronte Epiſtolæ ad Mahtildem conſobrinam ſibi titulum ponit, *Patricius Conſul Fabius Quæſtor Ethelwerdus*; gente Anglus, ex regio Anglorum Monarcharum ſtemmate prognatus, Ethelredi quippe Regis, Ethelvvulphi filii, atnepos; claruit anno 980. Scripſit ad Matheildem conſobrinam *Hiſtoriam brevem libris* IV. ab origine mundi ad Edgari Regis obitum, qui contigit anno 974. in quibus poſtquam tempora ante Chriſtum enumeravit potiùs quàm deſcripſerit, & deinde ad annum Chriſti 49. res geſtas mirâ brevitate perſtrinxerit, ab eo deinceps anno, quo Saxones ſive Angli in Britanniam primùm appulerunt, unicis Anglorum rebus enarrandis dat operam. Prodiit *Hiſtoria* iſta à nobiliſſ. Savilio edita inter *Scriptores Anglicos*, *Londini* 1596. fol. 472. 980.

ADSO, Ordinis Benedictini Monachus, & poſt mortem Alberici Cœnobii Dervenſis Abbas. Claruit anno 980. Obiit anno 992. Extant ab eo ſcripta, *Vita S. Baſoli Confeſſoris*, apud Mabillon. ſæc. Benedict. II. pagin. 67. *De translatione & miraculis ejuſdem liber*, ibid. ſæc. IV. par. II. pag. 137. *Vita S. Bercarii Abbatis*, ibid. Sæc. II. pag. 831. *De miraculis S. Waldeberti*, ſæc. III. par. 2. pag. 451. *Vita S. Frodoberti Abbatis primi Cellenſis prope Trecas*, ſæc. II. pag. 626. *Hiſtoria translationis Reliquiarum ejuſdem*, ſæc. IV. par. 2. pag. 243. *Vita S. Manſueti Scoti* edita *Pariſ.* 1636. à Fr. Boſqueto Eccleſ. Gallican. Hiſtor. Tom. I. par. 2. pag. 23. 980.

SUIDAS, arte Grammaticus, vixiſſe videtur circa ann. 980. quippe qui in voce Ἀδάμ diverſas annorum æras recenſens, computationem ſuam terminet in obitu Joannis Zemiſcis Imp. qui veneno ſublatus eſt anno 976. Si quæ ſint, quæ ſequiora ſapiunt tempora, fortaſſe à recentiore manu addita ſunt. Interim miraberis mecum, Lector, vel ſtupebis potiùs vix ferendam Miræi * oſcitantiam, qui de Attico CP. hæc Suidæ verba laudans, viz. *Qui tunc Sebaſtea in Philoſophia excellebant, ex Euſtathii ſchola prodierant, quem Epiſcopum & Ducem hujus loci Monachorum cognovimus*; mox ſubinfert, *ex his Suida verbis videtur ætas ipſius Suidæ colligi poſſe; dicit enim ſe cognoviſſe Euſtathium Sebaſtea Epiſcopum, Attici Magiſtrum, qui Atticus ſub annum Chriſti* 425. *vivere deſiit.* Cui enim vel puero notum eſt Suidam hoc loco non de propriâ, ſed hiſtoricâ ſcientiâ agere. Condidit Suidas *Lexicon* prolixum, in quo quamplurima habet ad rem Theologicam, & Hiſtoriam Eccleſiaſticam ſpectantia, & non pauca Veterum fragmenta, ple- 980.

* Not. ad Honorium c. 51.

runque etiam ubi nomen authoris non apponitur. Prodiit Græcè *Mediolani* 1499. fol. *Baſil.* 1544. fol. Lat. interprete Henrico Wolffio *Baſil.* 1581. Gr. Lat. cum verſione ſeu potiùs Paraphraſi Æmilii Porti Cretenſis ac notis ejuſdem ſubinde additis, *Coloniæ Allobrogum*, i. e. *Genevæ* 1619. 2. vol. fol.

980. ROSWIDA, ſeu Roſvitis, natione Germana, in Cœnobio Gandersheimenſi monialis; Claruit anno 980. pietate non minùs quàm generis nobilitate inſignis, maximè verò bonarum literarum ſcientiâ illuſtris, quas ſupra communem ſæculi ſui ſortem & ſexûs captum excoluit, Græcè ſimul & Latinè docta, proſâ pariter ac metro pollens. Scripſit Ottonis II. Imp. & Gerbergæ Abbatiſſæ juſſu, *Hiſtoriam ſeu Panegyricum de geſtis Ottonis* I. carmine Heroico. Carmine item conſcripſit *Hiſtorias ſacras* VIII. viz. *Paſſionem* S. *Dionyſii martyris*, *Paſſionem S. Pelagii martyris*, &c. Proſâ verò exaravit *Comœdias ſacras* VI. *de variis argumentis*, præcipuè verò Sanctorum laudibus. Omnia iſthæc opuſcula collegit, & ſimul edidit Conradus Celtes, primus Germaniæ Poëta laureatus, *Noribergæ* 1501. Panegyricus Ottonis Imp. habetur etiam inter Scriptores Germanicos à Reubero editos.

980. ÆLFRICUS, ſive ALFRICUS, natione Anglus, Æthelvvoldi Epiſcopi Wintonienſis diſcipulus, ejuſque in regimine Cœnobii Abendonienſis ſucceſſor (modò Baleo fides adhibeatur.) Teſte verò Gulielmo Malmsburienſi*, ab Edgaro Rege Abbas Malmsburienſis factus eſt, quin & (ſi Joanni Capgravio fides) primus Monaſterii S. Albani recèns inſtaurati ab Oſvvaldo Epiſcopo Worceſtrenſi Abbas conſtitutus circa ann. 969. Habetur equidem apud Gul. Malmsburienſem† Edgari Regis charta Cœnobio Malmsburienſi conceſſa, quâ ſe Ælfricum, virum in omnibus Eccleſiaſticum, Monaſterio iſti præfeciſſe teſtatur anno regni ſui 14. & incarnationis Dominicæ 974. Quamplurimi ſunt, qui illum primò Epiſcopum Wiltonienſem (Wellenſem vocat Baleus) deinde Cantuarienſem Archiepiſcopum ab anno 995. fuiſſe volunt; fatò functum 1006. primò Abendonæ ſepultum, deinde Cantuariam tranſlatum. Verùm alium ab Archiepiſcopo Cantuarienſi fuiſſe Ælfricum noſtrum ſuadere videtur ipſius ad Wulfſtanum Eboracenſem Epiſtola, quâ ſeipſum ſolo Abbatis titulo cohoneſtat; cùm tamen ex Simeone Dunelmenſi, Rogero Hovedeno, aliiſque liqueat, Ælfricum Cantuarienſem ſedem iſtam integro ſexennio tenuiſſe, antequam Wulfſtanus ad Eboracenſem promoveretur; niſi potiùs cum Gulielmo Malmsburienſi & Matthæo Florilego Ælfricum in ſede Cantuarienſi ante Siricium collocemus, & tunc quidem tempora optimè convenient. Interim celandum non eſt, quod tradunt nonnulli Hiſtorici, Wulfſtanum non ante annum 1002. ſedem Eboracenſem adeptum eſſe; quo poſito, nullo modo fieri poteſt, ut Ælfricus noſter inter Archiepiſcopos Cantuarienſes locum teneat. Alius quidem fuit Wulfſtanus Eboracenſis Archiepiſcopus. Verùm cùm iſtum anno 956. ante Edgari Regis tempora obiiſſe conſtet, parùm is fortaſſe in rem noſtram conferre cenſendus erit. Litem tamen forſan dirimet doctiſſima Uſſerii in *Biblioth. Theol.* MS. conjectura, quam hic loci apponere non gravabor: "Quid igitur, *inquit*, ſi hæc omnia in hunc
" modum inter ſe concilientur? Ælfricus, 1°. ante
" annum 956. [quo obiit prior ille Wulfſtanus
" Eboracenſis Archiepiſcopus, ad quem Ælfricus,
" poſteaquam jam in Æthelwoldi ſcholâ literis
" operam dederat, Epiſtolam ſcripſerit] Cœno-
" bioli alicujus Abbas factus fuit, atque hoc tem-
" pore ſcripſiſſe potuit ad Wulfſtanum & Wulfi-
" num literas. 2°. Poſt annum 963. (quo Æthel-
" vvoldus in Abendonienſi Abbatia ſucceſſorem
" reliquit Ordgarum diſcipulum ſuum) Ordgaro
" Condiſcipulo ſuo in Abendonienſis Cœnobii
" Præfectura ſucceſſit 3°. Circa an. 969. ab Oſvval-
" do Vigornienſi Epiſcopo Abbas S. Albani conſti-
" tutus eſt, [quæ quidem Abbatia major eſt illa
" Abendionenſi.] 4°. Circa ann 974. ab Edgaro
" Rege [ut chartæ illius verba habent] famoſiſſimi
" conſtitutus eſt Abbas Cœnobii Malmsburienſis.
" 5°. ab ann. 978. ad ann. 981. Cridiatunenſis apud
" Devonienſes fuit Epiſcopus. Nam Alfricum Cri-
" diatunenſem Epiſcopum priùs Abbatem Malms-
" burienſem fuiſſe, & virum doctum habitum fuiſ-
" ſe, libroſque duos, unum de rebus Cœnobii ſui,
" de rerum naturis alterum, ſcripſiſſe, teſtantur
" Hiſtorici; quod vehementer ſanè arguit Alfri-
" cum illum eundem cum noſtro fuiſſe. 6°. Ab an-
" no etiam 990. ad 995. Wiltonienſium fuit Epiſ-
" copus poſt Siricium, ſicut etiam Devonienſium
" eodem tempore poſt Sidemannum. 7°. Ab anno
" 995. ad 1006. [quo obiit] poſt Siricium Cantua-
" rienſis fuit Archiepiſcopus. Certè anno 1001. di-
" plomati ab Æthelredo Rege Monachis Septo-
" nienſibus conceſſo (quod apud Harpsfeildum
" habetur pag. 197.) ſubſcripſit Ælfricus Cantua-
" rienſis Archiepiſcopus. Hactenus Cl. Uſſerii conjectura. Et Ælfricum quidem hoc tempore ſedem Archiepiſcopalem tenuiſſe, fidem mihi facit certiſſimam privilegium iſtud Æthelredi Regis Eccleſiæ Chriſti Cantuarienſi conceſſum, quod Saxonicè & Latinè edidit H. Spelmannus Concil. Brit. Tom. I. pag. 507. cui proximè poſt Æthelredum loco ſubſcribit. Ælfricus his verbis è Saxonico Latinè verſis; *Ælfricus Eccleſiæ Chriſti Archiep. boni hujus Regis munificentiam ligno crucis in æternum corroboravit*: ſive ut in veteri exemplari Latino ibid. edito pag. 509. habetur; *Ego Ælfricus Dorobernicus Archi-præſul hanc prærogativam vexillo ſancto confirmavi.* Conceſſum eſt hoc privilegium juxta vetuſtum exemplar Latinum ann. 1006. in quo falſum eſſe numerum ex ſcriptoris vitio non ſine cauſa ſuſpicatur Cl. Spelmannus, qui referendum potiùs cenſet ad ann. 1002. Et certè cùm teſtes inter alios exhibet Godvvinum, qui ſedem Roffenſem adiit ann. 1001. & Voſſtanum Epiſcopum Londinenſem, qui juxta Faſtos Savilianos obiit ann. 1003. vel ſequenti, i e. Æthelredi 25. vel 26. haud alius annus dari poteſt. Vir certè erat Ælfricus noſter ſupra communem ſui ſeculi ſortem in Theologicis, præſertim verò in Grammaticis (*Grammaticus* inde dictus) eruditus: tantam exinde apud populares ſuos famam adeptus, ut Sermones ab eo ſcripti, vel Saxonicè verſi in Eccleſiis publicè legi juberentur; atque ex ipſius Epiſtolis haud paucæ in vetuſtum Eccleſiæ Anglicanæ Synodicon cooptarentur.

* In Vit. Aldhelmi.

† De geſtis Reg. Angl. l. 2. c. 8.

SCRIPTA.

Tractatus de Veteri ac Novo Teſtamento, quo enumeratis ſigillatim utriuſque voluminibus, ac rebus ſub utroque fœdere geſtis ordine enarratis, Hiſtoriam ſacram uſque ad Hieroſolymam à Tito expugnatam deducit. Saxonicè.

Homilia Paſchalis de corpore & ſanguine D. N. Jeſu Chriſti, quæ quovis Paſchate ad populum recitari lato olim Canone juſſa eſt. In Homiliâ iſtâ repens tunc ſenſim in Eccleſiam Tranſſubſtantiationis dogma Ælfricus aggreditur; ac productis argumentis quamplurimis, ex Ratramni libro maximam partem deſumptis, funditus convellit, adeò ut

SÆC. X. ab A.DCCCC. ut quænam Eccleſiæ Anglicanæ iſto ævo de Euchariſtia fides fuerit, luculentiſſimia exinde pateat indiciis. Prodiit typis impreſſa Saxonicis & Latinis à Joanne Daio *Londini* 1566. quindecim Præſulum, aliorumque Magnatum, ſubſcriptionibus munita, eam ex Archivis Saxonicis fideliter deſcriptam eſſe teſtantium. Præfatio de Ælfrico ejuſque ſcriptis à Reverendiſſimo Matthæo Parkero Archiepiſcopo Cantuarienſi conſcripta. Demum ab Abrahamo Wheloco adjuncta verſione Latina Saxonicè edita eſt in accuratiſſima ſua Bedæ *Hiſtoria Eccleſ.* editione p. 462.

Epiſtola II. altera *ad VVulſinum Epiſcopum Schireburnenſem*, altera *ad VVulſtanum Archiepiſcopum Eboracenſem.* In his multa ex Homilia Paſchali De Euchariſtia, ac ſpirituali ſolummodò corporis & ſanguinis Chriſti præſentiâ repeiuntur. Utraque Epiſtola, jubente Wulfſtano, ab Ælfrico poſtea in Latinum ſermonem converſa eſt, & Eccleſiæ Anglicanæ libris Synodicis ac Pœnitentialibus olim inſerta; cautumque eſt, lata lege Eccleſiaſtica, ut loco Admonitionis ſpiritualis doctrinæ ab Epiſcopo, data quavis occaſione, ad Clericos & Presbyteros prælegerentur.

Opuſcula ſupra enumerata ex Eccleſiarum Exonienſis, Herefordenſis, ac Wigornienſis Archivis eruit, & adjectâ verſione Anglicâ Saxonicè edidit, (exceptâ unicâ ad Wulfſtanum Eboracenſem Epiſtolâ, quam Latinè ſimul ac Saxonicè dedit) vir ſpectabilis Gulielmus L'Isle *Londini* 1623. 1638. 8o. Edita priùs fuerant (Tractatu primo excepto) Saxonicè ſimul ac Anglicè à Joanne Foxo, *Actorum & Monument. Eccl.* Tom. II. ad an. 1538.

Liber Pœnitentialis, Eccleſiæ Wigornienſi olim à Wulfſtano Epiſcopo [qui ſub Gulielmo Normanno floruit] donatus, in quo Epiſtolæ iſtæ inter alios Canones locum ſortiuntur; aſſervatur etiamnum in Bibliothecâ Collegii S. Benedicti Cantab. Extant etiam tam Saxonicè quàm Latinè in libro Canonum Eccleſiæ Exonienſi donato à Leofrico Epiſcopo, qui anno 1049. ſedem iſtam tenuit. Habetur iſte liber in Bibliothecâ publicâ Oxonienſi.

Epiſtola de Canonibus ad VVulſinum Epiſcopum, Capitulis xxxv. conſtans. Habetur Lat. Concil. Tom. ix. p. 1003.

INEDITA.

S*Ermonum linguâ Saxonicâ* LXXX. *libri* II. quos partim à ſeipſo, partim ab aliis, Latinè antea ſcriptos in plebis uſum rogantibus Epiſcopis Saxonicè poſtea convertit. Plures hodienum habentur Collectiones Sermonum Ælfrici Saxonicorum, quæ paſſim in Angliâ, partim in privatorum manibus, partim in publicis Bibliothecis aſſervantur. Ex his extant Cantabrigiæ duæ, altera in Bibliothecâ publicâ Academiæ, altera in Bibliothecâ S. Benedicti. Prima LX. conſtat Sermonibus, altera xxiv. In utraque verò habetur *Sermo Paſchalis*, titulo *Sermonis de Sacrificio in die Paſchæ.* Ex Ælfrici enim Sermonibus ſelecti ſunt præ cæteris xxiv qui populo publicè prælegerentur, eo ordine, ut xii. priores de rebus agentes generalibus [ut *De initio creaturæ*, *De auguriis*, *De die judicii*, *De vaniloquio & negligentia*, *De avaritia*, *De falſis Diis*, &c.] quandocunque Sacerdoti viſum eſſet, legerentur. Poſteriores verò xii. propriis Feſtis aſſignantur [viz. *De Annunciatione B. Mariæ*, *De Nativitate Domini*, *De Circumciſione Domini*, *De Epiphania*, *De Purificatione B. Mariæ*, *Dominica prima in Quadrageſima*, *Dominica Palmarum*, *die Paſchatis*, &c.]

Epiſtola de conſuetudine Monachorum. Extat MS. in Collegio S. Benedict. Cantab.

Cave Hiſt. Lit.

Epiſtola ad Sygefertum contra Clericorum nuptias. SÆC. X. ab A.DCCCC. Principium ejus exhibet Gul. L'Isle Præfatione in Hom. Paſchal.

Canones Concilii Nicæni Saxonicè verſi MSS. in Collegio dicto.

Chronica Saxonica maximè de Eccleſia Cantuarienſi, ab Ælfrico anno ætatis ſuæ 23. Saxonicè ſcripta; MSS. ibidem.

Paſſiones & Vitæ Sanctorum, tranſlatæ ex Latino in Saxonicum ſermonem per Ælfricum. Habentur in *Bibliotheca Cottoniana* ſub *Julio* E. 7. n. 1.

Vita ſancti Guthlaci, Saxonicè ad Ælfwaldum Orientalium Anglorum Regem ſcripta, MS. ibid. ſub *Veſpaſiano* D. 21. n. 2.

Linguæ Latinæ *Grammatica*, *Saxonico-Latinâ* præfixâ Præfatione Latinâ MS. extat alicubi. Plura enim exinde loca habet Gul. L'Isle Præfat. in Homil. Paſch. immò [quod poſtea reperi] typis excuſa prodiit [unà cum Gloſſario ejuſdem generis] *Oxon.* 1659.

Excerpta ex Priſciano minore, ac Saxonicè verſa, plura MSS. Cantabrigiæ.

Dictionarium Latino-Saxonicum.
Opera quadam Donati Saxonicè verſa.
S. Gregorii M. Dialogi IV. Saxonicè verſi.
} MSS. Cantabrigiæ, & in Bibliotheca Lumleianâ.

Eundem *Æthelwoldi Præceptoris vitam* conſcripſiſſe prodit Gul. Malmsburienſis in vitâ Aldhelmi MS. Verùm an opus iſtud ſuperſit, non conſtat.

Cæterùm Ælfridi *Sermones* Latini injuriâ temporis interierunt. Nec enim mirum eſt Epiſcopos Lanfrancum ſecutos, qui Tranſubſtantiationis dogma ferè ſectati ſunt, nimio veritatis in iis paſſim deprehenſæ fulgore offenſos, eos ex Eccleſiarum Cathedralium Archivis, ubi repoſiti erant, ſublatos ſuppreſſiſſe, Saxonicos interim Sermones [linguâ quippe ipſis ignotâ obvelatos] inviolatos ſuperfuiſſe. Lingua enim Saxonica poſt invaſionem Normannicam mox penitùs evanuit.

ÆLFRICUS, natione Anglus, Æthelwoldi Epiſcopi Wintonienſis diſcipulus, claruit anno DCCCCXC. Vexata eſt quæſtio nec ſolutu facilis, unuſne fuerit hoc tempore an duo Ælfrici, hic Cantuarienſis Archiepiſcopus, ille Grammaticus, librorum penè omnium qui ſub Ælfrici nomine latent, parens, uterque Æthelwoldi diſcipulus. Priorem ſententiam tuentur ſcriptores noſtri penè ad unum omnes, quam tamen cùm difficultatibus quibuſdam premi animadverteret ὁ μακαρίτης Uſſerius, ad conciliandas quæ oriuntur difficultates multa congeſſit, quæ ex *Bibliothecâ* ejus *Theologicâ* MS. ſuprà compendio exhibuimus. Improbavit hanc Uſſerii aliorumque ſententiam H. Warthonus; pluribus ſeu argumentis ſeu conjecturis contendit Ælfricum ex Epiſcopo VVintonienſi, Siricio in Sede Cantuarienſi ann. 995. ſucceſſiſſe, obiiſſe anno circiter MV. Ælfricum verò Grammaticum, primò fuiſſe Monachum, deinde Abbatem, ut videtur, VVintonienſem; tandem ab anno MXXIII. Archiepiſcopum Eboracenſem factum, Ælfricum *Puttam*, i. e. doctum ſeu ſapientem dictum, diemque clauſiſſe extremum anno MLI. ut ſi circa annum DCCCCLXI. natus ſit, centenario proximus obiit. Hæc pluribus vir eruditus Diſſertatione *de duobus Ælfricis*, quam *Angliâ Sacr.* Tom. I. pag. 125. inſeruit. Litem hanc meam non faciam, etſi omnibus ritè expenſis me in ſententiam VVhartonianam propendere fateor. Perpendat æquus Lector utrinque dicta, & judicio fruatur ſuo. 990. Pl. Ith.

SÆC. X. ab A.DCCCC. Fuit Ælfricus Anglo-Saxonom ſuo tempore longè doctiſſimus. Grammaticæ, Logicæ, Poëticæ, Hiſtoriæ non infœliciter peritus, in rebus Theologicis ad amuſſim eruditus, vir prudens, pius, & Religionis Chriſtianæ zelo fervidus, ad ſcientiam, fidem, & pietatem Chriſtianam ævo rudi barbaroque, promovendam natus. In contexendis ſermonibus populo diebus feſtis Dominicisve, linguâ Saxonicâ, prælegendis, partim ex SS. Patrum ſcriptis decerptis, partim de ſuo additis, incredibilem planè poſuit diligentiam. Quorum integri codices in Bibliothecis noſtris adhuc delitéſcunt. Nec minore uſus eſt ſtudio & labore in S. Scripturæ libris in patrium ſermonem transferendis. Extat in Bibliothecâ Bodleianâ, nè de aliis dicam, ejus *Pentateuchas*, cum libris Joſuæ & Judicum. Præfationem Geneſeos Saxonicè & Latinè extulit VVhartonus noſter *Auctuar. ad Hiſt. dogmat. Uſſer* pag. 380. Interim ut hoc obiter moneam, eo in loco p. 377. me erroris arguit VVhartonus, quòd in recenſendis Ælfrici ſcriptis, *Grammaticam* ejus & *Dictionarium Latino-Saxonicum* illius operibus MSS. annumeraſſem, quæ anteà à Somnero evulgata fuerant. Immeritò utique. Edidit quidem Somnerus Ælfrici Grammaticam unà cum ejuſdem Gloſſario, ad finem Gloſſarii ſui *Oxon*. 1639. id quod lectorem diſertè monui p. 590. Extare tamen MS. in Bibliothecâ Cottonianâ, & D. Joannis Oxon. alibique ſæpiùs, *Gloſſarium* Ælfrici, ab eo quod publici juris fecit Somnerus longè diverſum, nôrunt quotquot in his ſtudiis hoſpites non planè ſunt, & pluſquam ſemel iterumque monet Cl. Hickeſius *Catal. libr. Septentrion*. quem Grammaticæ ſuæ *Anglo-Saxonicæ* ſubjecit: ubi etiam de Ælfrici noſtri operibus Saxonicis, tùm editis tum MSS. plura te, lector Philo Saxo, docebit. Vapulat proindè hoc nomine Whartonus Wh. Kennetto viro ingenuo atque erudito, qui Somneri Vitam patrio ſermone nuper edidit pag. 76. Verùm hæc obiter. Quàm diverſa fuerit Ælfrici, & Eccleſiæ Anglicanæ hoc tempore, ab hodiernis Eccleſiæ Romanæ dogmatibus ſententia uno alteróve exemplo manifeſtum fiet. In omnibus penè ſcriptis Theologicis diſertè docet ſacras Scripturas à fidelibus eſſe legendas, diſcendas, earumque lectionem non minùs ad animam purgandam, quàm cibum naturalem ad corpus nutriendum, conducere. Hæc nos in *Homiliis* ſive ſermonibus Saxonicis; hæc in *Compendio* Veteris & Novi Teſtamenti ad Sigvuerdum nobilem, alibique ubivis docet. Quin & *præfatione* quam verſioni ſuæ Geneſeos præmiſit, objectionem adverſus ſacras Scripturas in ſermonem popularem transferendas, nè eas pravè intelligant imperiti, luculenter diluit. In dogmate de Euchariſtiâ ſententiæ Pontificiæ apertum planè bellum indicit. Sermone *de ſacrificio*, eoque ſatis prolixo, qui in die Paſcha-
"tis ſolemni coram populo recitari ſolebat, id pe-
"nè unicè agit, ut oſtendat nos ſpiritualiter cor-
"pus Chriſti guſtare, ejuſque ſanguinem bibere,
"cùm verâ fide ſacram illam guſtemus Euchari-
"ſtiam; panem & vinum non poſſe per ullam bene-
"dictionem in Chriſti corpus & ſanguinem muta-
"ri; verè quidem Chriſti corpus & ſanguinem eſſe,
"non tamen corporaliter ſed ſpiritualiter. Eſſe
"quidem Euchariſtiam quæ ad Altare Dei con-
"ſecratur commemorationem Corporis Chri-
"ſti quod pro nobis obtulit, & Sanguinis ſui
"quem pro nobis ſudit, Corpus Sanguinemque
"Chriſti non corporaliter ſed ſpiritualiter; nec
"diſputandum, quî hoc fieri poſſet, ſed quòd ita fiat
"noſtrâ fide eſſe tenendum. Verùm integrum ſermonem exſcribere neceſſe ſit, ſi modò omnia quæ huc ſpectant excerpere velimus. Paſchalem hunc ſermonem primus Saxonicè & Anglicè edidit Matthæus Parkerus Archiep. Cant. *Lond*. 567. 12°. Transtulit in Acta & Monument. Tom II. Joan. Foxus. Recudit Gulielm. Liſle ſive de Inſulâ *Londin*. 1638. 4°. Tandem Saxonicè & Latinè edidit Abr. Whelocus *not*. ad *Bed. Hiſt. Eccleſ*. pag. 462. Nec in hoc modò ſermone, ſed & alibi eadem iiſdem penè verbis repetit, præcipuè in *Epiſtolâ* tum ad Wulfinum Epiſcopum Schireburnenſem, tùm ad Wulfſtanum Archiepiſcopum Eboracenſem. Utriuſque partem benè longam monumentis ſuis Anglico-Saxonicis Liſleus noſter inſeruit, exinde Saxonicè & Latinè Whelocus ad Bedam pag. 333. Epiſtolam ad Wolfſtanum primò quidem Latinè ſcripſit Ælfricus, quam anno ſequenti verbis clarioribus & diſſertioribus, petente Wulfſtano Saxonicè reddidit. Ex Latinâ hâc Epiſtolâ in pervetuſto codice Wigornienſi, qui nunc in Bibliothecâ Collegii Corporis Chriſti Cantab. aſſervatur, periodum hanc expunxerat ſequioris cujuſdam temporis Monachus, utpote Eccleſiæ Romanæ dogmati de Tranſubſtantiatione è Diametro repugnantem; *Non fit tamen hoc ſacrificium corpus ejus, in quo paſſus eſt pro nobis; neque ſanguis ejus, quem pro nobis effudit; ſed ſpiritualiter corpus ejus efficitur & ſanguis ſicut manna quod de cœlo pluit, & aqua quæ de petra fluxit. Sicut Paulus Apoſtolus ait.* Securum ſe exiſtimavit bonus Monachus linguæ Saxonicæ ignarus, neſcius utique in Epiſtolâ Saxonicâ hæc eadem contineri. Quin & in codice Exonienſi, quem Eccleſiæ ſuo dono dedit Leofricus primus Exonienſium Antiſtes, hæc ipſa Epiſtola Ælfrici Latina incorrupta hodie ſupereſt, unde hanc ſententiam Cl. l'Isleus reſtituendam curavit.

GERARDUS, Presbyter Auguſtanus, Eccleſiæ Cathedralis Canonicus, & ſi idem fuerit, Udalrici Epiſcopi Capellanus. Claruit anno 980. 980. *P. II.* Udalrico dum vixit, admodùm familiaris. Mandavit literis Vitam S. Udalrici, Epiſcopi Auguſtæ-Vindelicorum, ipſe penè omnium rerum geſtarum teſtis oculatus, quam abſque Auctoris nomine edidit nobiliſſimus Velſerus in *Rebus Vindelicis* pag. 515. Alium etiam librum condidit *de Miraculis S. Udalrici*. Reſtituto Auctoris nomine, hæc duo opuſcula exhibet Mabillonius *Sæc. Benedict*. V. pag. 415.

LANTFREDUS ſive LANTFRIDUS, 980. *P. II.* gente Anglus, Cœnobii Wintonienſis Monachus, claruit circa annum DCCCCLXXX. Scripſit librum *de Miraculis S. Swithuni*, ſcilicet poſt obitum illius, patratis. Extat MS. in eximiæ antiquitatis & pulchritudinis codice Bibliothecæ Cottonianæ ſub Nerone E. I. Epiſtolam præfatoriam ex alio codice Cottoniano, manu Semi-Saxonicâ exarato edidit H. Whartonus *Angl. Sacr*. T. I. p. 322.

INGELRAMNUS ſive ANGELRANNUS 981. *P. II.* SCHOLASTICUS, Abbas Centulenſis, claruit circa ann. DCCCCLXXXI. Scripſit metricè ad Fulbertum Epiſcopum Carnotenſem, *de Vita & Miraculis S. Richarii* Abbatis Centulenſis, libros IV. Primum integrum exhibuit Mabillonius *Sæc. Benedict*. II. pag. 213. Secundi & tertii argumenta tantùm Capitulorum; quartum, qui relationem S. Richarii ex Sithienſi Monaſterio in Centulenſe continet, edidit idem Mabillonius *Sæc. Benedict*. V. p. 563.

JOANNES XV. natione Romanus, Leo- 986. nia Presbyteri filius, ab anno 986. Pontifex Romanus die XXV. Aprilis ordinatus. Sub initio Pontificatûs à Creſcentio Conſule Româ expulſus, & in Tuſciam fugatus, à Romanis mox revocatus eſt metu Othonis Imp. quem de ſuppetiis

inter-

Google

SÆC. X. ab A.DCCCC. interpellarat Pontifex. Anno 989. habitâ Romæ Synodo, Adelbertum Pragenſem Epiſcopum derelictam jam monaſticæ vitæ ſtudio gregis ſui curam repetere coegit. Anno 992. Acta Synodi Rhemenſis, in qua depoſitus fuerat Arnulphus Epiſcopus Rhemenſis, damnavit; miſſiſque anno 995. in Galliam legatis, Arnulphum ſedi ſuæ reſtituit. Obiit anno 996. die XXX. Aprilis. Extant Epiſtolæ III. Concil. Tom. IX. pagin. 731.

990. HERIGERUS, ſive Harigerus, primùm Monachus, dein Abbas Laubienſis, Fulcuino ſuffectus anno 990. Obiit anno 1027. die XXXI. Octobris.

SCRIPTA.

Hiſtoria, ſeu Geſta Epiſcoporum Leodicenſium, quæ Notgero vulgò adſcribitur. Extat apud Joannem Chapeaville in rerum Leodicenſium Hiſtoria *Leodici* 1613.

Liber de Corpore & Sanguine Domini, quem Anonymum edidit Ludovicus Cellorius ad calcem Hiſtoriæ Gotteſchalci *Pariſ.* 1655. fol.

De vitâ & Miraculis S. Urſmari libri IV. carmine rudi & inculto ſcripti. Apud Henſchenium ad diem XVIII. Aprilis. Primus hos libros evulgavit Ægidius VVaulde anno 1628. inter alia Monaſterii Laubienſis monumenta.

Vita S. Berlendis virginis. Habetur apud Bollandum ad II. Februarii, & Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 1. p. 14.

Vita S. Landoaldi, quæ ſub Notgeri nomine extat apud Surium ad XIX. Martii. Herigero non infirmis argumentis vindicatur à Miræo Not. ad Sigebert. p. 151.

Dialogus de diſſonantiâ Eccleſiæ, Adelboldo Epiſcopo & Herigero interlocutoribus extat MS. Gemblaci, teſte Miræo ibid.

Epiſtola ad Hugonem de quibuſdam quæſtionibus à Sigeberto * memorata, interiit.

* De Script. c. 137.

990. MOSES BAR-CEPHA, natione Syrus, Epiſcopus urbis Beth-Raman, Eccleſiarum in partibus Babyloniæ Curator, vixit hoc ſæculo, ſed quo tempore, prorſus incertum; ac proinde eum labente ſæculo circa ann. 990. collocamus. Scripſit Syriacè *libros* III. *de Paradiſo*, qui ab Andrea Maſio Latinè redditi, prodierunt *Antverp.* 1569. 8°. & in Bibliotheca Patr. Tom. XVII. pagin. 456.

990. OLYMPIODORUS, Monachus Græcus, &, ut nonnulli habent, Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, juxta alios verò Alexandrinæ, Diaconus. De ætate ejus laborant eruditi, his illum ſæculo quinto, aliis nono, aliis undecimo, collocantibus. Nos eum hoc loco deponimus ad an. 990. donec exurgat, qui certiora doceat. Extat *Commentarius in Eccleſiaſten*, Gr. Lat. in Auctario Patr. Duceano Tom. II. pag. 602. Latinè 1511. 4°. *Baſil* 1536. 155 . & in Bibliotheca Patr. Tom XVIII. Commentarius in Job habetur penè integer apud Auctorem Catenæ in Job, Latinè à Paulo Comitolo editæ *Venet.* 1587. 4°. Græco-Latinè à Patricio Junio *Londini* 1637. fol. Sunt qui inter Olympiodori opera recenſent *Commentarium in Threnos Hieremiæ*, qui Latinè prodiit unà cum Origenis Commentario *Romæ* 1598. 4° Quam quidem editionem nondum vidi. Plurima Olympiodori fragmenta nobis exhibet *Catena Ghisleriana* in Jeremiam tot nempe, ut penè Commentarii vice eſſe poſſint.

990. OECUMENIUS, Scriptor itidem admodùm

Cave Hiſt. Lit.

incertæ ætatis, de quo altum apud veteres ſilentium; id modò conſtat poſt annum 800. claruiſſe. SÆC. X. ab A.DCCCC. Olympiodoro illum hìc adjungimus ad ann. 990. donec veram ejus ætatem expiſcari liceat. Magnam Novi Teſtamenti partem ex Veterum Commentariis, præcipuè ex Chryſoſtomo, qui ipſi prora ac puppis eſt, clarè, dilucidè, & conciſè explicavit; unde Novi Teſtamenti *Scholiaſtes Græcus* vulgò haberi ſolet. Extant hodiè.

Enarrationes in Acta Apoſtolorum.

Commentarii in Epiſtolas S. Pauli.

Commentarii in Epiſtolam S. Jacobi, aliaſque Canonicas.

Prodierunt Oecumenii opera Græcè *Veronæ* 1562. Lat. *Venet.* 1556. 8°. Gr. Lat. *Pariſ.* 1631. 2. Tom. fol.

JOANNES, gente, ut videtur, Gallus, Abbas, 990. P. II.
an Gorzienſis, an S. Arnulfi Mettenſis tandem in medio relinquit Cl. Mabillonius. Claruit circa annum DCCCCXC. In literas miſit Vitam & Miracula S. Glodeſindis Mettenſis Abbatiſſæ, quæ fato ſuo functa eſt circa annum DCX. idque libris II. Extat hæc Vita, ſed interpolata, ſub nomine *Bernardi* cujuſdam Abbatis, vel ut alii *Arberti* Monachi, apud Surium *Jul.* XXV. Sinceriorem, ſtylo & Auctori ſuo reſtitutam, ex variis codicibus MSS. edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. I. pag. 724. Vitam extulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 1087. Poſteriorem, ſeu hiſtoriam Translationis & Miraculorum S. Glodeſindis dedit idem *Sæc.* IV. Part. I. p. 435. Scripſit item Vitam S. Joannis Abbatis Gorzienſis, anno DCCCCLXXIII. denati, cui morienti adſtitit, quam tamen non penitus abſolvit. Ediderunt hanc Bollandiani *Febr.* XXVI. & ad ipſum autographum collatam Jo. Mabillonius *Sæc. Bened.* V. p. 363.

ANONYMUS *Vitæ S. Martini* Auctor vixit 990. P. II.
Sæculo X. exeunte, circa annum DCCCCXC. Scripſit Vitam S. Martini Abbatis Vertavenſis, ſtylo quidem humili, ut ingenuè agnoſcit, & ruſtico, ſed Hiſtoriæ veritate ſinceriter ſuffragante. Hanc ex MS. codice Monaſterii Silvæ majoris erutam, in Actis ſuis edidit unà cum libello de Miraculis & Translatione ejuſdem Abbatis Joan. Mabillonius *Sæc.* I. p. 681.

REIMANNUS, quem alii OUSMANNUM 990. P. II.
vocant, natione Germanus, Cœnobii VValciodorenſis aut ſaltem Gorzienſis Monachus, claruit circa annum DCCCCXC. Scripſit Vitam S. Cadroæ, Abbatis VValciodorenſis, deinde Mettenſis quam Immoni Abbati dedicavit. Exhibent hanc Bollandiani *Mart.* VI. & ex iis Mabillonius *Sæc. Bened.* V. pag. 487.

JOANNES SMERA POLOVECIUS, 990. P. II.
natione Ruſſus, Ulodimiri Regis medicus & rhetor, claruit anno DCCCCXC. Inter Scriptores Eccleſiaſticos locum habet, non quòd plura poſt ſe reliquit Opuſcula, extat enim non niſi Epiſtola unica, ſed ob ſingularem rei novitatem. Ulodimirus ſupremus Ruſſorum Princeps, religione gentilis, Helenam, ſive ut alii vocant, Annam Baſilii & Conſtantini Imperatorum Orientis Sororem, in uxorem duxit. Quâ occaſione Religionem Chriſtianam amplexus eſt, & Ruſſi in Græcorum ritus transferunt. Antè verò quàm hæc fierent, Ulodimirus idolorum cultui adhuc deditus, in varias quæ tùm vigebant religiones inquirere cœpit, miſſis undequaque hanc in rem exploratoribus. Inſtantibus Mahumetanis, illorum cultum velut fœdum, turpemque contemptui habuit. Latinorum rejecit,

SÆC. X. ab A.DCCCC. cit, quoniam eorum cæremoniæ parùm religioſæ videbantur. In Græcorum religionem, utpote Romanâ minùs corruptam, propendebat. Quò verò tutiùs procederet, miſit Joannem noſtrum, qui varias regiones peragraret, ſeque de omnibus certiorem faceret. Peragratâ itaque Pannoniâ, Serviâ, Bulgariâ, Myſiâ, magnoque Græcorum Imperio, Antiochiâ, Hieroſolymis, tandem devenit in Ægyptum, & Alexandriâ diu commoratus eſt, ſacro lavacro ibi initiatus. Ex hâc urbe literas ad Ulodimirum dedit, quibus eum de variis Religionis cultoribus certiorem reddidit. Inter alia, hæc habet. "Prætereà verò vidi etiam non paucos Chriſtia-"norum conventus, apud quos jam nulla idola "ſunt, tamùm menſa & ſcamna. Hi autem homines "ſunt Theologi, ſeu de Deo loquentes, honeſti, ſu-"per omnia diligentes pacem, planè velut Angeli "Dei. Conveniunt autem ad doctrinas quotidie ex "mandato Dei, & ad preces antelucano tempore, "rurſus verò poſt occaſum ſolis, aliquandò autem "tertiâ & nonâ horâ diei. Hos autem hìc homines "ubique nominant ſanctum Dei novum Iſraeliti-"cum populum, ſeu Iſraelem. Sequuntur autem hìc "hanc doctrinam & Reges aliquot cum ſuis Do-"ctoribus. & ego ipſa ſemper eos doctrinæ cauſâ "accedo. Qua de re librum eorum, cognominatum "*Evangelia*, cum doctrinis Apoſtolorum, tibi Rex "mitto ut percipias. In ſequentibus, in Græcorum mores & inſtituta acriùs invehitur, eorumque ruinam & exitium ob idololatriam, hypocriſin, ſuperbiam, crudelitatem, aliaque vitia prædicit; ultimamque gentem Judaicam ad doctrinam Chriſti convertendam. Claudit literas his ad Ulodimirum verbis. *Idèoque, O Rex, non licet tibi ſuſcipere mores & religionem Græcam (habet exemplar aliud & Romanam) Sin verò eam ſuſceperis, ego ad te nunquam proficiſcar, ſed hìc obdormiens judicium Filii Dei expectabo.* Scripſit hanc Epiſtolam linguâ Bulgaricâ, in tabulis æreis, literis ferreis. Specimen characterum in fronte editæ Epiſtolæ exhibetur. Tabulæ in Monaſterio Salvatoris Præmislienſi, non procul à veteri Sambore delituerunt ad annum uſque MDLXVII. quo Andreas Kolodynsky Ruſſorum Diaconus, eas in ſermonem Ruſſicum & Polonicum tranſtulit. Ex Polonico, an. MDCLXXVI. Latinè vertit Benedictus Viſſovvarius. Verſionem ejus in lucem protulit Sandius in *Append. ad Hiſt. Eccl.* p. 61. Exinde Andreas VVengerſcius in *Append. ad Hiſt. Eccleſ. Provinc. Sclavon.* pag. 499. Non parvam huic Epiſtolæ lucem affundent Miechovvita *Hiſt. Polon.* lib. II. cap. 3. fo. 990. Cromerus *de Orig. & rebus geſtis Polon.* lib. III. pag. 31. ut alios mittam.

990. P. II. THOMAS Hharanita, gente Syrus, dogmate Monothelita, Kfarrabenſis in diœceſi Aleppenſi Metropolita, claruit circa annum DCCCCXC. Ut dogma Monotheleticum latiùs propagaret, ad Maronitas in montem Libanum profectus eſt Sed fruſtrà ei ceſſit labor, cùm paucos invenerit qui doctrinam ejus amplecterentur; etiamſi nonnulli hâc labe infecti ſint. Et de Thomâ hæc quidem Fauſtus Naironus, ut Maronitas ſuos à Monotheliſmi labe vindicaret, quâ tamen eos à tempora Joannis Maronis, id eſt, ab exeunte Sæculo VI. laboràſſe tradit Eutychius Batricida Patriarcha Alexandrinus in *Annalibus*, & ſuo jam tempore à quingentis penè annis VVilhelmus Tyrius *de bello ſacro* lib. XXII. c. 8. ut alios tùm veteres, tùm recentiores mittam. Adversùs hos inſurgit Naironus Maronita, editâ pro Maronitis ſuis apologiâ in Diſſert. *De Origine, Nomine, ac Religione Maronitarum* pag. 36. 50. 69. & alibi ſæpius Eutychii & VVilh. Tyrii narrationem defendit vir eruditus, & in his literis ſuo. mus, R. Simonius *in Hiſt. Crit. de Religione & Moribus Nationum Orientalium*, Gallicè primùm, dein & Anglicè editâ, cap. 14. p. m. 144. Cauſam hanc denuò in ſe ſuſcepit, & adverſùs tùm Veteres, tùm Simonium propugnare conatur Naironus in *Evoplia Fidei Cathol.* Part. I. pag. 62. &c. Quin & p. 79. longè ampliorem reſponſionem ad D. Simonium ſe paratam habere dicit. Sed ad Thomam redeo. Scripſit librum *decem propoſitionum*, quas in gratiam Monotheliſmi congeſſit, venditavit, & inter libros MSS. Abr. Ecchellenſis reperitur, teſte eodem Nairono in *Indice Auct.* quem *Evopliæ ſuæ* præmiſit, ubi etiam Thomam ſæculo decimo vergente ad undecimum floruiſſe docet. SÆC. X. ab A.DCCCC.

LETALDUS Miciacenſis apud Aurelianenſes Monachus, claruit circa ann. DCCCCXC. Scripſit librum *de miraculis* S. Maximini Abbatis Miciacenſis, quem ex cod. MS. edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. pag. 598. qui eundem eſſe Letaldum cum Vitæ S. Juliani Cenomannenſis Epiſcopi expoliratore exiſtimat; etſi Poſſevinus illum Monachum Cenomannenſem fuiſſe contendit. Extat etiam hujus Letaldi *Delatio* corporis S. Juniani in Synodum Karrofenſem circa ann. DCCCLXXXVIII. apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 434. 990. P. II.

STEPHANUS, natione Germanus, Monachus forſan Colonienſis, claruit circa an. DCCCCXC. Scripſit ſtylo tumido & inflato librum, de S. Maurini Abbatis & Martyris inventione, & tranſlatione factâ in Colonienſi Monaſterio S. Pantaleonis, Chriſtiano Abbati dicatum. Habetur poſt Surium apud Mabillon. *Sæc. Bened.* V. p. 333. 990. P. II.

DUDO, gente Gallus, Eccleſiæ S. Quintini Viromandenſis Canonicus, dein Decanus, claruit anno DCCCCXC. Mandato Richardi I. Normanniæ Ducis, commiſit litteris de Vitis & Actis primorum Normanniæ Ducum libros III. quos Adalberoni Epiſcopo Laudunenſi dedicavit. Hos ex vetuſto codice MS. primus in lucem emiſit Andreas du Cheſnius *Script. Norman.* p. 49. Scriptorem hunc à peritiâ, ſtudio, & eloquentiâ commendant Gulielmus Gemmeticenſis & Ordericus Vitalis. Verùm quod rectè notat Voſſius *, ſcripſit poëticâ magis quàm hiſtoricâ fide, uſque adeò multas fabulas inſeruit. 990. P. II.

* De Hiſt. Lat. lib. II. c. 41. p. 356.

SISINNIUS, *Magiſter* dictus, poſt Nicolai Chryſobergis mortem, Patriarcha Conſtantinopolitanus factus eſt an. 994. vel ſequente. Diſſidia ob quartas nuptias in Eccleſia Orientali jamdiu excitata compoſuit. Sedem tenuit annos tres. Extat ab eo ſcriptus *Tractatus de Nuptiis Conſobrinorum*, ſeu Περὶ τοῦ μὴ λαμβάνειν δύο ἀδελφοὺς ἐξαδέλφας δύο, in Leunclavii Jura Gr. Rom. lib. 3. p. 197. 994.

SISINNIUS, Magiſter, deinde Patriarcha CP. creatur anno DCCCCXCIV. imperantibus Baſilio juniore & Conſtantino Porphyrogenneta, fratribus Augg. Extat Græcè Latinè *Tomus Synodalis*, cui XXX Metropolitæ ſubſcripſerunt, ſuper hâc quæſtione, ne duo fratres excipiant duas conſobrinas *Jur. Græc. Rom.* lib. III. pag. 197. 994. P. II.

ODILO, gente Arvernus, ex equeſtri familiâ ortus, in vico Brivatenſi apud S. Julianum Clericus factus, & in Cœnobio Cluniacenſi monaſticum indutus habitum, poſt Maioli præceptoris ſui mortem Abbas conſtitutus eſt anno 994. à Maiolo adhuc vivente ſucceſſor ſibi deſignatus. Pietate, & charitate erga pauperes inſignis, immenſam 994.

SÆC. X. ab A.DCCCC. menſam ſibi apud Robertum Gallorum Regem, & Henricum Germanorum Imperatorem gratiam & authoritatem enncilıavir; adeò ur ab Hanrico coronâ ſuâ aureâ donatus fuerit, quam ılle famia tempore, pro alendis paupeııbus unà cum alııs Eccleſiæ ſuæ ornamentis diſtraxit. Anno circiter 1022. ad viſenda Apoſtolorum lımina, & Monachos Caſinenſes, ın Italiam excurrit. Anno 1034. Archiepiſcopus Lugdunenſis electus, dignitatem iſtam repudiavit. Plurima ın Gallıa Monaſteria reformavit; multa fundavit. Iſta dum ınviſeret, anno 1048. apud Silviniacum diem extremum obiit, Cal. Januar. ætatis ſuæ 87. Ordinationis 56. Primus ille Feſtum omnium Sanctorum inſtituiſſe dicitur; cùm Monachia ſuis præceperit, ut poſtridie Cal. Novembr. memoriam omnium Sanctorum celebrarent, exemplo ad alias mox Eccleſias tranſeunte, & authoritate Pontificis Romani tandem comprobato.

SCRIPTA.

Vita S. Maoli Abbatis deceſſoris ſui. Habetur apud Surium xı. Maıı.

Hymni ıv. *in eundem.*

Epiſtola aliquot ad Fulbertum.

Vita S. Adbeleidis Imperatricis Othonis I. Imp. uxoris, quæ obiit anno 999. Edita eſt à Caniſio Tom. V. par. 2. p. 398.

Sermones XIV. *de Feſtis Domini*, *B. Virginis*, *ac Sanctorum.*

Statutum de defunctis.

Omnia iſta opuſcula ſimul collegit, atque edi curavit Ducheſnius in Bibliothecâ ſuâ Cluniacenſi Pariſ. 1614. exinde relata in Bibliothec. Patr. Tom. xvıı. p. 653.

Epiſtola aliquot, à Dacherio evulgatæ Spicileg. Tom. II.

994. P. II. AUCTOR Anonymus *Vitæ S. VVolfgangi*, æqualis ejus ac familiaris, claruit ann. DCCCCXCIV. Scripſit Vitam S. VVolfgangi Ratiſponenſis Epiſcopi, eodem ipſo anno demortui. Stylum mutavit qui primus edidit Laur. Surius *Octobr.* xxxı. Ex cod. MS. Einſidlenſi reſtitutam ſuppeditavit Jo. Mabillonius *Sæc. Bened.* V. p. 811.

995. P. II. GEBEHARDUS, Germanus, Auguſtæ-Vindelicorum Epiſcopus an. circiter DCCCCXCV. factus eſt. Obiit anno MII. Gerardi opus de Vita & Miraculis S. Udalrici recudere, & novo ſtylo expolire in ſe recepit; quod tamen imperfectum reliquit. Extat apud Marc. Velſerum *Rer. Vindel.* p. 591. Prologum & principium habet Mabillonius *Sæc. Bened.* V. p. 472.

996. GREGORIUS V. *Bruno* antea dictus, natione Germanus, Ottonis Marchionis Veronenſis filius, Ottonis Imp. nepos, ſaltem conſanguineus, anno 996. Othonis Imp. potentiâ Pontifex Romanus electus eſt, die xvıı. Maii ordinatus. Ineunte ſtatim Pontificatu, à Creſcentio Conſule urbe pulſus eſt, & in Hetruriam primùm, deinde in Germaniam fugatus; cùm tamen priùs collecto Ticini Epiſcoporum Concilio, Creſcentium anathemate innodâſſet. Paulò poſt ab Othone armatâ manu reductus, coronam Imperialem iſti impoſuit; habitâque Romæ Synodo, collapſæ Eccleſiæ diſciplinæ inſtaurandæ operam navavit, & Adelberto Pragenſi ad ſedem ſuam ſe conferre, intentato anathematis fulmine præcepit. Anno 998. ab Abbone Floriacenſi rogatus, toti Galliæ regno excommunicationem comminatus eſt, ni Arnulphus Rhemorum Archiepiſcopus injuſtè olim depoſitus in ſedem ſuam remitteretur. Obiit anno 999. die xvııı. Februarii. Extant *Epiſtolæ* ıv. Concil. Tom. ıx. pag. 752. & *Epiſtola de Privilegiis Albatum Monis majoris*, apud Baluzium Miſcellan. Tom. ıv. p. 431.

BURCHARDUS, gente Germanus, patriâ Haſſus, Olberti, poſtea Abbatis Gemblacenſis, diſcipulus, Monachus Lobienſis, tandem anno 996. Franconi fratri germano in ſede Wormatienſi ſucceſſit. Anno 1022. Concilio Selegunſtadienſi interfuit. Poſt 30. fere annos in Paſtorali munere fideliter exactos diem extremum clauſit anno 1025. ſ... ſequenti. Pluribus ante obitum annis extructâ ſibi cellâ, & vicino Oratorio in ſylva, duobus à VVormatia milliaribus diſtante, ab omni ſtrepitu, negotiiſque ſæcularibus procul remotâ, pietati & otio literario ſe totum dedit. Et hoc quidem in loco hortante Brunichone præpoſito Wormatienſi, & collaborante magiſtro ſuo Olberto, magnum illud *Decretorum volumen* aggreſſus eſt in XX. libros diſtributum, quos è S. Scripturâ, ex Canonibus, qui dicuntur, Apoſtolorum, ex Synodorum tum Orientalium, tum Occidentalium regulis, ex Romanorum Pontificum decretis, ſanctorum Patrum dictis, & libellis quibuſdam Pœnitentialibus collegit, nec his contentus, ſplendidas ex ſpuriis Pontificum Epiſtolis quiſquilias plena manu convaſavit, quarum exempla penè innumera lectori ante oculos ponit Cl. Blondellus Prolegom. ad Pſeudo-Iſid. cap. 18. p. 98. prodiit hoc Opus *Colon.* 1548. fol. & *Pariſ.* 1549. 8. & forſan alibi non ſemel.

SYLVESTER II. *Gerbertus* antea dictus, natione Arvernus, patriâ Aurelianenſis, non infimo loco natus, à puero ingenuis artibus præclarè enutritus, in Philoſophiæ verò & Aſtrologiæ ſtudio haud vulgariter verſatus. Monaſticam vitam juxta D. Benedicti inſtitutum amplexus, paulò poſt Roberti Galliarum Regis, ejuſque filii Hugonis præceptor factus eſt. Hac occaſione cùm in aula plurimùm poterat, anno 991. convocatâ Synodo Arnulphum Rhemorum Archiepiſcopum ſede ſuâ ejiciendum, ſeque in locum ejus ſubrogandum curavit. Verùm à Joanne XX. Papâ depoſitus, an. 995. favente Ottone Imperatore, & ſuffragante populo, Ravennatum Archiepiſcopus conſtitutus eſt: hucuſque ſedis Pontificiæ acerrimus oppugnator; tandem mortuo Gregorio Ottonis III. patrocinio Romanæ Eccleſiæ Pontifex renunciatur, anno 999. die II. Aprilis inthronizatus. Plurima Eccleſiæ Romanæ beneficia ac territoria ab Othone Imp. donata obtinuit, multaſque Hæreſes in Eccleſiâ paulò ante exortas fœliciter conſopivit. Obiit anno 1003. die xıı. Maii. Quæ de modo ejus, per magicas nempe incantationes, ad ſedem Pontificiam perveniendi, de pactâ pro mercede diabolo animâ, eique tandem ereptâ, tradit Cardinalis Benno ſequentis ſæculi Scriptor, apud ipſum Bennonem in *vitâ Hildebrandi* legi poſſunt.

SCRIPTA.

Epiſtolæ CLX. ab eo dum ſedem adhuc Rhemenſem teneret, ſcriptæ; quas edidit Papirius Maſſonus *Pariſ.* 1611. 4°. & Ducheſnius Scriptor. Francic. Tom. II. p. 787. exinde relatæ ſunt in Bibliorh. Patr. Tom. xvıı. p. 669.

Epiſtola III. poſt Pontificatum ſuſceptum ſcriptæ. Extant Concil. Tom. ıx. p. 777.

Liber de Sphærâ.

Sermo de informatione Epiſcoporum. Utrumque Tractatum in lucem edidit Mabillonius Analect. Tom. II. p. 212.

SÆC. X. ab A.DCCCC. *Vita S. Adelberti Archiepiſcopi Pragenſis*, ab Abrahamo Bzovio edita *Romæ*, teſte Ludovico Jacob à S. Carolo Biblioth. Pontif. lib. I. p. 214.

Epigramma elegantiſſimum in imaginem Sever. Boetii: habetur apud Baron. Append. Tom. VII. p. 4.

INEDITA.

DE *Arithmeticâ*, ſeu *de Numeris*, ad Conſtantinum Monachum Floriacenſem. Extabat MS. apud Joannem Maſſonum Papirii fratrem. SÆC. X. ab A.DCCCC.

De Geometriâ liber MS. olim in Bibliothecâ Farneſianâ. Alia ejus opuſcula commemorantur, viz. *Dialogus pulcherrimus inter ipſum & Leonem nuncium Apoſtolicum*; *de Compoſitione Aſtrolabii liber*, *de Rheotorica* lib. I. *Oratio in Synodo Moſonii habita* an. 995. quæ an alicubi adhuc deliteſcant, nondum comperi.

SÆC. X.

Concilia hoc Sæculo habita.

901. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM I. ſub Nicolao Patriarchâ habitum. Mortuâ Eudociâ, uxore tertiâ, quartam duxerat nomine Zoen Leo ſapiens Imperator. Hâc de re offenſus Nicolaus Myſticus Patriarcha, coactâ Synodo, nuptias haſce tanquàm illegitimas damnavit, Thomam Presbyterum, qui hoc matrimonium ritu Eccleſiaſtico conſecrarat, depoſuit, ipſumque Imperatorem Eccleſiæ ſacris intereſſe vetuit. De his agunt Cedrenus, Zonaras, Curopalates, &c. & Proœmium unionis quod habetur *Jur. Græc. Rom.* Tom. I. lib. II. p. 104. Extant etiam Latinè Nicolai Patriarchæ ad Romanum Pontificem de hoc argumento Epiſtolæ II. Conc. Tom. IX. in *Append.* p. 1264.

901. P. II. OVETENSE in Hiſpaniâ, anno DCCCCI. ſaltem ſequenti, ab Hiſpaniæ Epiſcopis, præſente Theodulpho Epiſcopo Regis Francorum Legato, celebratum. Quo dignitas Metropolitana, Eccleſiæ Ovetenſi antehàc conceſſa, confirmata eſt. Decretum etiam, ut Epiſcopi reliquique Miniſtri ſacri Eccleſiaſticæ diſciplinæ invigilarent, eoque fine bis in anno Synodos haberent; denique ut Epiſcopi earum Eccleſiarum quæ deſtructæ à Saracenis fuerant, Ovetum ſe conferentes, in eâque Eccleſiâ Deo famulantes, ſtipem conſequerentur. Hæc, ex hiſtoriâ Sampiri Epiſcopi, nos docet Card. d'Aguirre *Notit. Conc. Hiſpan.* p. 163.

904. P. II. ANGLICANUM, ab Edwardo ſeniore, præſidente Pleigmundo Archiepiſcopo, ad Eccleſiam Anglicanam benè ordinandam, & Epiſcopos in Sedes vacantes reponendos, ablato jam interdicto, Formoſi Papæ, ut volunt, juſſu congregatum. Cujus proinde ad Epiſcopos Angliæ hâc de re Epiſtola habetur. Extant Synodi Acta partim ex Malmesbur. partim ex veteri codice MS. collecta, apud Spelm. *Conc. Brit.* T. I. p. 387. & Conc. T. IX. p. 430. Verùm Formoſi, anno DCCCXCVI. fato functi, & Edwardi, qui non niſi anno DCCCCI. regnare cœpit, tempora non benè conveniunt. Ad nodum hunc ſolvendum magnoperè variant eruditorum ſententiæ, & adhuc ſub judice lis eſt. Certè vel Formoſi, vel Edwardi nomen expungendum videtur, & vel Joannis IX. vel Ælfridi Regis ſubſtituendum. Vide quæ notavit Spelman. loc. citat. & ex eo G. Coſſartius Conc. T. IX. p. 431. Cl. Papebrochius ut totius controverſiæ fundamentum tolleret, ipſam Formoſi Epiſtolam merum eſſe Sæculi XI. Figmentum cenſet, occaſione contentionis inter Cantuarienſem & Eboracenſem Archiepiſcopos natum. Certè interpolatam ſaltem eſſe innuere videtur *Canteburiæ* nomen vetuſtiori Doroberniæ explicationis gratiâ additum, quod Formoſi ætate necdùm in uſu erat. Interim dum res clarior fiat, Synodum hanc juxta Malmesburienſem ad annum DCCCCIV. retulimus. Huic Synodo Edwardi ſenioris Leges Eccleſiaſticæ Anglo-Saxonicæ apud Spelmannum ſubjiciuntur, anteà à Lambardo editæ in *Archaion* Edit. Cantab. pag. 38. Addere liceat Ælfredum Regem Edwardi patrem, multas Leges, tùm Eccleſiaſticas tùm Civiles, promulgaſſe. In quarum parte priore plurima habentur capitula, tàm ex Novo, quàm ex Veteri Teſtamento decerpta. Sequuntur quæ notæ Eccleſiaſticæ ſunt, de jurejurando de fidejuſſione violatâ, de ſacrarum ædium immunitate, de Sacrilegio, de iis qui moniales in Templis rapuerint &c. Extant Saxonicè & Latinè ubi ſuprà p. 15. & Spelm. loc. cit. p. 354.

ROMANUM I. anno DCCCCIV. ſub Joanne IX. celebratum. In quo Acta Stephani VI. contra Formoſum habita reſcinduntur & improbantur, & ſolius Lamberti coronatio tanquàm citrà vim, & legitimè facta confirmatur. Extant de his *Capitula* XII. Conc. T. IX. p. 50. quibus alterius cujuſdam Synodi *Capitula* XII. ſubjiciuntur. 904. P. II.

RAVENNATENSE I. à Joanne IX. Papâ, & LXXIV. Epiſcopis, anno DCCCCIV. celebratum. In quo Formoſi Papæ ordinatio confirmatur, Synoduſque ab Stephano adverſus illum habita damnata & combuſta eſt. Extant Acta & *Capitula* X. Conc. Tom. IX. p. 507. Vide tamen notam, quæ in *Append.* exhibetur p. 1237. 904. P. II.

BARCINONENSE an. DCCCCVI. ſub Arnulpho Archiepiſcopo Narbonenſi, à VII. Epiſcopis celebratum. In hâc Synodo id ſolum in quæſtionem venit, an Eccleſia Auſonenſis Eccleſiæ Narbonenſi ſubjicienda ſit. Vide d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 168. plura ſubjungit, ſed quæ huc propriè non ſpectant. 906. P. II.

ROMANUM II. anno DCCCCVI. à Benedicto IV. habitum. In quo Argrinus Lingonenſis Epiſcopus ſedi ſuæ reſtituitur. Vide Benedicti Epiſt. I. Conc. Tom. IX. p. 511. 906. P. II.

NARBONENSE I. anno DCCCCVI. habitum. In quo de Auſonenſis Eccleſiæ libertate diſceptatur. In alio, anno ſequenti ibidem habito, decretum eſt Eccleſiam Auſonenſem, à Tributo Eccleſiæ Narbo- 906. P. II.

SÆC. X. ab A.DCCCC. Narbonenſi pendendo, in poſterum liberam eſſe. Agit de his P. de Marca, & ex eo Conciliorum Editores Tom. IX. p. 518.

909. P. II. MAGALONENSE apud Juncarias, anno DCCCCIX. V. Nonas *Maias*, præſidente Arnuſto Archiepiſcopo Narbonenſi, & X. Epiſcopis celebratum. In quo Sinnarius Comes cum omni familiâ ſuâ anathematis vinculo, liberatur. Extat *Decretum* Synodale apud Baluz. *Conc. Gall. Narbon.* pag. 5. & Conc. Tom. IX. p. 519.

909. P. II. TROSLEIANUM I. in Diœceſi Sueſſionenſi, ab Heriveo Rhemenſi Archiepiſcopo, ejuſque ſuffraganeis, anno DCCCCIX. VI. Cal. *Jul* celebratum. In eo de diſciplina Eccleſiæ ſtatuti ſunt *Canones*, ſive prolixa *Capitula* XV. Conc. Tom. IX. p. 521.

911. P. II. NARBONENSE II. apud Fontem Coopertum anno DCCCCXI. ab Arnuſto Narbonenſi habitum. In quo de Urgelitanæ & Pallarienſis Eccleſiæ juribus & limitibus actum eſt. Fusè de hac re agit Jo. Mariana lib. VIII. c. V. *Hiſp. illuſtr.* Tom. II. p. 435.

912. P. II. TURONENSE an. DCCCCXII. de celebrando Feſto Tranſlationis S. Martini habitum. Actorum ſummam ex Odone Cluniacenſi exhibent Conciliorum Editores Tom. IX. p. 569.

915. P. II. CABILONENSE an. DCCCCXV. habitum. In quo villa quædam, quæ ad Eccleſiam S. Clementis pertinebat, Eccleſiæ ſuæ reddita eſt, & Roculfus Comes Matiſconenſis, res illius Eccleſiæ quas invaſerat reſtituere coactus eſt. Vide Conc. Tom. IX p. 78.

921. P. II. TROSLEIANUM II. an. DCCCCXXI præſente Carolo Rege præſidente Heriveo Rhemorum Archiepiſcopo, habitum. In quo Hettebaldus Comes Caſtrenſis, qui ob terras quaſdam Eccleſiæ Rhemenſi ereptas, ab Heriveo Archiepiſcopo excommunicatus fuerat, poſt mortem abſolvitur. Vide Flodoard. lib. IV. *Hiſt.* c. 16. pag. 353. & Chron. ad an. DCCCCXXI. p. 112.

922. P. II. CONFLUENTINUM anno DCCCCXXII. ab VIII. Epiſcopis, præſentibus Carolo Franciæ, & Henrico Germaniæ Regibus, habitum. Deperditis tribus, extant quæ de diſciplinâ agunt *Capitula* V. Conc. Tom. IX. p. 579.

923. P. II. RHEMENSE I. hoc eſt alicubi in Territorio Rhemenſi, anno DCCCCXXIII. habitum. In quo pœnitentia iis, qui Bello Sueſſionico inter Robertum & Carolum interfuerunt indicta eſt. Extant Acta brevicula Conc. Tom. IX. p. 591.

924. TROSLEIANUM III. an. DCCCCXXIV. habitum. In quo Iſaac Comes cum Stephano Epiſcopo Cameracenſi rediit in gratiam. Vide Flodoard. lib. IV. c. 19. fol. 354. p. 2.

926. P. II. CARILOCENSE anno DCCCCXXVI. habitum. In quo Eccleſiis per bella & rapinas penè funditùs everſis proſpectum eſt. Vide quæ ex ejuſdem Eccleſiæ tabulis referuntur Conc. Tom. IX. p. 82.

927. P. II. TROSLEIANUM IV. an. DCCCCXXVII. VI. Epiſcopis invito licèt Radulfo Rege habitum. In quo Herluinus Comes, propter uxorem, quam, aliâ vivente duxerat, pœnitentiam ſubiens, abſolvitur. Vide Flodoard. in *Chron.* an. DCCCCXXVII. pag. 129. in *Hiſtoriâ Rhemenſ.* lib. IV. cap. 21. fol. 956 p. 2. SÆC. X. ab A.DCCCC.

DUISBERGENSE anno DCCCCXXVII. collectum. In quo illi qui Bennonem Epiſcopum exæcarant, excommunicantur. Vide Flodoard. in *Chron.* ad an. DCCCCXXVIII. 927. P. II.

GRATELEANUM an. circiter DCCCCXXVIII. ab Athelſtano Rege Anglorum, præſentibus Epiſcopis & Proceribus, præſidente Vulfhelmo Archiepiſcopo, habitum. In quo Leges plurimæ, tùm Civiles, tum Eccleſiaſticæ ſtatuuntur. IX. quæ Eccleſiaſtici commatis ſunt, habentur Saxonicè & Latinè cum priſcâ earundem verſione apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom I. p. 396. qui hæc capitula in diverſis Synodis, hoc circiter tempore habitis, ſed Grateleanam utplurimùm ſequentibus, condita fuiſſe ſuſpicatur, quique proinde de hâc Synodo omninò conſulendus eſt. Extant etiam Latinè Concil. Tom. IX. p. 582. earumque Editio auctior ibid. p. 585. integram harum Legum tùm ſacrarum, tùm civilium collectionem primus in lucem protulit Lambardus noſter & in utraque *Archaionomia* ſuæ editione Saxonicè & Latinè reperitur. 928. P. II.

ERPESFORDIENSE an DCCCCXXXII in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ celebratum. Extant *Capitula* V. Conc. Tom. IX. p. 591. Synodi cujuſdam anno DCCCCXXXIII. propè caſtellum Theodorici habitæ, cui præſederunt Artaldus Rhemenſis & Teudolus Turonenſis antiſtites, meminit Flodoardus in *Chron.* ad annum DCCCCXXXIII. pag. 138. quid verò in eâ geſtum ſit, non refert. 932. P. II.

MACRENSE anno DCCCCXXXV. à VII. Epiſcopis, præſide Artaldo Rhemenſi, habitum. In quo rerum Eccleſiaſticarum invaſores damnantur. Vide Flodoard. in *Chron.* ad an. DCCCCXXXV. p. 142. 935. P. II.

RHEMENSE II. ſaltem LAUDUNENSE anno DCCCCXXXVI. præſentibus Regni Principibus, & Epiſcopis pluſquam XX. celebratum. Quo Ludovicus Francorum Rex ab Artaldo Archiepiſcopo Rhemenſi ungitur & coronatur, & Rodulfus Epiſcopus Laudunenſis ab eodem conſecratur. Refert hæc Flodoardus in *Chron.* ad an DCCCCXXXVI. p. 142. 936. P. II.

CAMBRICUM circa annum, ut videtur, DCCCCXL. præſente Hoelo Dhaiotius Whalliæ Principe, plurimiſque Epiſcopis & Magnatibus, præſidente Epiſcopo Menevenſi celebratum. In quo plurimæ Leges Eccleſiaſticæ ad Eccleſiam Cambro-Britannicam rectè ordinandam ſancitæ ſunt. Extant hæ Leges, ex codicibus MSS. erutæ apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 408. 940. P. II.

SUESSIONENSE anno DCCCCXLI. à Diœceſanis Rhemenſis Epiſcopis, in Eccleſiâ SS. Criſpini & Criſpiniani habitum. In quo, dejecto Artaldo, Hugo Heriberti Comitis filius, Rhemorum Archiepiſcopus conſecratus eſt. Vide Flodoard. in *Chron.* ad an. DCCCCXLI. p. 152. qui ſe eo tempore, ab hoc Hugone, ab exilio revocatum fuiſſe dicit. 941. P. II.

CONSTANTINOPOLITANUM II. an. DCCCCXLIV. congregatum. In quo, Tryphone Patriarchâ depoſito, Theophylactus Imperatoris filius in ejus locum ſubſtitutus eſt. Vide quæ ex Curopalate habent Conciliorum Editores Conc. Tom. IX. p. 617. 944. P. II.

HELE-

944. HELENENSE in Fontanis ann. DCCCCXLIV.
P. II. præſide Aymerico Narbonenſi Archiepiſcopo habitum. In quo depoſiti ſunt Epiſcopi Gerundenſis & Urgellenſis, & mox reſtituti. Et Epiſcopo Helenenſi primus poſt Narbonenſem locus in Synodis & Ordinationibus conceſſus eſt. Vide Conc. Tom. IX. pag. 621. Ad ann. DCCCCXLVII. hanc Synodum refert d'Aguirre *Conc. Hiſpan.* Tom. III. pag. 182.

944. LONDINENSE I. circa ann. DCCCCXLIV.
P. II. ſub Edmundo Rege à VVulſtano Archiepiſcopo, plurimiſque aliis Epiſcopis & Regni Magnatibus, in Feſto Paſchatis celebratum. Fateor hujus Synodi annum certò definiri non poſſe; ſed cùm Edmondus non niſi ab an. DCCCCXL. ad DCCCCXLVI. regnaverit, hoc circiter tempore congregatam eſſe oportet. In quâ ut rei Chriſtianæ fides proveheretur, mutua inter omnes benevolentia foveretur, communique animarum ſaluti provideretur, conditæ ſunt haud paucæ Leges Eccleſiaſticæ & Civiles, quæ habentur Saxonicè & Latinè apud Lambard. *Archaion.* p. 57. & cum priſcâ earundem verſione apud Spelm. qui Eccleſiaſticas tantùm ſelegit. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 419.

947. VIRDUNENSE ad Moſam Fl. præſidente Rot-
P. II. berto Trevirenſi, cum plurimis aliis Epiſcopis anno DCCCCXLVII. menſe *Novembri* celebratum. In quo, contendentibus Artaldo & Hugone (qui tamen ad Synodum evocatus licèt venire noluit) de Epiſcopatu Rhemenſi, Sedes Rhemenſis Artaldo adjudicatur. Videſis Flodoard. tum in *Chron.* ad an. DCCCCXLVII. p. 165. tùm in *Hiſt. Rhemenſ.* lib. IV. capp. 33. 34. fol. 366. &c.

MOSOMENSE I. ad Moſam Fl. in Diœceſi
948. Rhemenſi anno DCCCCXLVIII. menſe *Januario*, eâ-
P. II. dem de causâ habitum In quo Sedes Rhemenſis Artaldo iterùm adjudicatur, communione Hugoni uſque ad generalem Synodum interdictâ. Vide Flodoard. in *Chron.* ad ann. DCCCCXLVIII. p. 168. ubi plura de hac Synodo habet.

948. ENGILENHEIMENSE ann. DCCCCXLVIII.
P. II. VII. Id. *Jun.* præſente Marino Pontific a Legato, plurimiſque Germaniæ & Galliæ Epiſcopis. Roberto Trevirenſi, Frederico Moguntino, VVicfredo Colonienſi, Adaldaco Hamburgenſi &c. celebratum: In quo Artaldus per vim ab Hugone dejectus, & carceri mancipatus, Sedi ſuæ reſtituitur, Hugone anathemate percuſſo. Hugo item Comes ob rebellionem in Ludovicum, & tyrannidem in Eccleſiam excommunicatur. Extant de his Acta & *Canones* X. unà cum Artaldi ad Synodum Epiſto à Concil. Tom. IX. pag. 623. Acta etiam prolixè refert Flodoard. tum in *Chron.* ad ann. DCCCCXLVIII. pag. 170. tum lib. IV. *Hiſt. Rhemenſ.* c. 35.

948. TREVIRENSE anno DCCCCXLVIII. à Ro-
P. II. berto Trevirenſi, Artaldo Rhemenſi, Rodulfo Laudunenſi, aliiſque, præſente Marino Legato, habitum. In quo Hugo Comes ob perduellionem iterùm excommunicatus, & Epiſcopi aliquot ab Hugone Rhemenſi ordinati damnati ſunt. Vide Flodoard. in *Chron.* ad annum DCCCCXLVIII. pag. 175.

LONDINENSE II. anno DCCCCXLVIII. ſub
948. Edredo Rege, præſentibus Archiepiſcopis Cantua-
P. II. rienſi & Eboracenſi, habitum. In quo quæ ad Regni & Eccleſiæ ſalutem & utilitatem ſpectant conſtituta ſunt. Vide Ingulph. p. m. 497. ubi vide Edredi chartam Monaſterio Crnylandenſi conceſſam, & in hac Synodo confirmatam. Confer Spelm. Tom. I. p. 428.

ROMANUM III. anno DCCCCXLIX. ſub 949.
Agapeto Papâ habitum. In quo Synodi Engilenheimenſis Acta confirmantur. Vide Flodoard. in *Chron.* P. II.
ad an. DCCCCXLIX.

LANDAVENSE I. anno DCCCCL. ſob Patre 950.
Epiſcopo Landavenſi habitum. In quo Nougui Rex, P. II.
ſacrilegii reus, ſatisfactione factâ, pœnitentiam agit. Vide Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 429. & Conc. Tom. IX. p. 634.

AUGUSTANUM anno DCCCCLII. in cauſa
diſciplinæ Eccleſiaſticæ habitum. In quo quæ ad 952.
Epiſcoporum, Clericorum &c. munera, moreſque P. II.
pertinent, præcipuè tractantur. Extant *Capitula* XI. Conc. Tom. IX. p. 636.

RHEMENSE III. apud S. THEODERICUM, 953.
à V. Epiſcopis, præſidente Artaldo Archiepiſcopo, P. II.
anno DCCCCLIII. adversùs Ragenaldum Comitem, rerum Eccleſiaſticarum pervaſorem, habitum. Sed petente Rege, Excommunicatio ejus intermiſſa eſt. Confer Flodoard. in *Chron.* ad an. DCCCCLIII. p. 186.

LANDAVENSE II. anno DCCCCLV. ſub Pa- 955.
tre Epiſcopo congregatum. In quo ob Diaconum P. II.
coram ipſo Altari interfectum, judicium in homicidas fertur. Extant Acta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 429. & Conc. Tom. IX. p. 637.

BURGUNDICUM anno DCCCCLV. incer- 955.
tum quo loco habitum. In quo de Excommunica- P. II.
tione Iſuardi, qui agros ad Abbatiam S. Symphoriani pertinentes injuſte detinebat, actum eſt. Extat *Commonitorium* Synodale de Excommunicatione Iſuardi Conc Tom IX. p. 639.

BRANDANFORDIENSE in agro Middleſe- 959.
xienſi, an. DCCCCLIX. ſub Edgaro Rege habitum. In P. II.
quo Edvvini Regis Decreta reſcinduntur, ablata Eccleſiæ reſtituuntur, & Dunſtanus ab exilio revocatur. Vide Antiq. Britan. *in Vit. Dunſt.* p. m. 82. De tempore hujus Synodi, & Privilegii Eccleſiæ Cantuarienſi ab Edgaro conceſſi, confer quæ notavit Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 432.

MATRONENSE in pago Meldenſi, anno 962.
DCCCCLXII. menſe *Aprili* habitum. In quo rejecto P. II.
Hugone, qui mortuo jam Artaldo Sedem Rhemenſem iterùm invadere voluit Odalricus ejuſdem urbis Epiſcopus conſtituitur. Vide Flodoard. & Hugonem Flaviacenſem in *Chron.* ad an. DCCCCLXII. & ex iis Conciliorum Editores Tom. IX. p. 647.

ROMANUM IV. ann. DCCCCLXIII. præſente 963.
Ottone Imp. habitum. In quo, depoſito Joanne Pa- P. II.
pâ XII. Leo VIII. ei ſuffectus eſt. Extant hujus Synodi Acta ex Luitprando deſumpta Concil. Tom. IX. p. 648.

CONSTANTINOPOLITANUM III. 963.
an. DCCCCLXIII. ſub Polyeucto Patriarchâ habi- P. II.
tum In quo Nicephori Imp. cauſa de ſecundis nuptiis, teſte Curopalate, diſcuſſa & approbata eſt. Vide Conc. Tom. IX. p. 653.

ROMANUM V. anno DCCCCLXIV. à Joanne 964.
XII. celebratum. In quo Leo VIII. tanquàm ſchiſma- P. II.
ticus deponitur, & Acta Conciliabuli ſub eo habiti repro-

SÆC. X. ab A.DCCCC. reprobantur. Extant hujus Synodi Acta III. Seſſionibus abſoluta Conc. Tom. IX. p. 653.

964. P. II. ROMANUM VI. anno DCCCCLXIV. ſub Ottone Imp. habitum. In quo, Leo VIII. arrepto iterùm Pontificatu, Benedictum V. Papam exauctoravit, & Hamburgum relegavit. Extant ex Luitprando hujus Synodi Acta Conc. Tom. IX. p. 659.

967. P. II. RAVENNATENSE II. anno DCCCCLXVII. præſente Ottone Imp. in cauſis diſciplinæ Eccleſiaſticæ habitum. Vide quæ hâc de re habet Rhegino in *Chron.* ad ann. DCCCCLXVII.

969. P. II. ROMANUM VII. anno DCCCCLXIX à Joanne XIII. Papâ habitum. In quo ſedes Beneventana Archiepiſcopatûs titulo inſignitur. Joannis Papæ hâc de re literas exhibet Ughell. *Ital. Sacr.* Tom. VIII. & Conc. Tom. IX. *in Append.* p. 1238.

969. P. II. ANGLICUM anno DCCCCLXIX. à Dunſtano Cantuarienſi, & omnibus penè Angliæ Epiſcopis congregatum. In quo damnantur Clerici conjugati, Monachatus promovetur, Comes quidam præpotens ob inceſtas nuptias pœnitentiam agit, ipſique Edgaro Regi ob compreſſam virginem clauſtralem, ſeptennalis pœnitentia injuncta eſt. Habentur hujus Synodi acta hinc inde collecta apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 474. & Conc. Tom. IX. p. 698.

970. P. II. LONDINENSE III. anno DCCCCLXX. vel ſaltem ſequenti ſub Edgaro Rege coactum. In quo præclara Cœnobio Glaſtonienſi conceſſa privilegia confirmantur, reſervatâ Regi & Hæredibus conferendi baculum paſtoralem Abbati electo poteſtate. Extant Synodi Acta apud Malmesburium *Hiſt.* lib. II. c. 8. fol. 31. p. 2. Edgari & Joannis Papæ XIII. hâc de re Diplomata & Chartæ apud Spelm. *Conc. Brit.* T. I. p. 486. Conc. Tom. IX. p. 702. Anno ſequente, in Synodo Romæ à Joanne XIII. habitâ, eadem privilegia huic Cœnobio confirmantur. Vide ibid. p. 705. Semel hoc loco monuiſſe ſufficiat, Edgarum Regem anno quidem incerto, plurimas Leges Eccleſiaſticas & Civiles, frequenti Senatu, ad Dei gloriam, Regiæ Majeſtatis ornamentum, ac Reipublicæ utilitatem ſanciviſſe. Et primo quidem loco ſtant Eccleſiaſticæ, de immunitatibus Eccleſiæ, de cenſu Eccleſiaſtico, ſive primitiis ſeminum, de decimis, de denario in domos ſingulas impoſito, de diebus feſtis ac jejuniis. Sequuntur humanæ & politicæ. Tertio demùm habentur Canones Eccleſiaſtici, qui ad has generaliores claſſes, ſpeciales ſub ſe Canones continentes revocantes; nempè de ordinatorum vivendi formulâ, de confeſſione, de modo imponendi pœnitentiam, de ſatisfactione, de Magnatum pœnitentiâ. Extant hæc omnia Saxonicè & Latinè à Lambardo edita *Archaionom.* p. 62. Edit. Cantab. & exceptis Legibus politicis, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. pag. 435. Latinè Concil. Tom. IX. p. 680.

972. P. II. TARDANENSE apud Montem S. Mariæ anno DCCCCLXXII. habitum. In quo Adalberonis Rhemenſis Decretum pro Monachis in Canonicorum locum in Cœnobio Moſomenſi ſubſtituendis confirmatum extat Adalberonis *Decretum* & Joannis Papæ Epiſtola, Conc. Tom. IX. p. 705.

973. P. II. MUTINENSE in Flaminiâ, ſeu Æmiliâ, anno DCCCCLXXIII. ab Honeſto Ravennatum Archiepiſcopo, ad componendam pacem inter Petrum & Lambertum Germaniæ Proceres, habitum. Extant Acta vetuſta ex autographo in Urſianâ Bibliothecâ aſſervato apud Rubeum *Hiſt. Raven.* lib. V. p. 264. & exinde Conc. Tom. IX. p. 712. SÆC. X. ab A.DCCCC.

MARZALIENSE ann. DCCCCLXXIII. ab Honeſto Ravennatum Archiepiſcopo, & Epiſcopis comprovincialibus habitum. In quo inter alia compoſitæ Epiſcopatûs Bononienſis & Parmenſis controverſiæ. Extant Acta apud Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. II. & Conc. T. IX. in *Append.* p. 1241. 973. P. II.

CONSTANTINOPOLITANUM IV. anno DCCCCLXXV. habitum. In quo, depoſito Baſilio Patriarchâ, Antonius Studites in ejus locum ſubrogatur. Vide Conc. Tom. IX. p. 720. 975. P. II.

RHEMENSE IV. an. DCCCCLXXV. præſidente Stephano Pontificis Legato habitum. In quo Theobaldus ab Hugone Rhemenſi olim ordinatus, ob Eccleſiæ Ambianenſis uſurpationem iterùm excommunicatus eſt. Extat Epiſtola Synodalis ad Theobaldum Conc. Tom. IX. p. 721. 975. P. II.

WINTONIENSE anno DCCCCLXXV. præſidente Dunſtano Cantuarienſi coactum. In quo, factâ acerrimâ Monachos inter & Clericos uxoratos contentione, lis in Monachorum gratiam dirempta eſt B. Virginis Imagine (ſi Diis placet) pro Monachis loquente. Vide quæ ex Hiſtoricis noſtris, Malmesburienſi, Florentio Wigornienſi, & præcipuè Chronico Wintonienſi plenâ manu collegit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 490. & ex eo Conciliorum Editores Tom. IX. p. 721. De incerto hujus Concilii tempore, multa ut ſolet eruditè notavit Spelmannus noſter loc. ſuprà citat. 975. P. II.

KYRTLINGTONIENSE in Angliâ Orientali ſub Edvvardo Confeſſore, à Dunſtano Cantuarienſi anno DCCCCLXXVII. habitum. In quo inter alia ſtatutum eſt, ut homines ruſticani ad Eccleſiam S. Mariæ Abbandunenſem Religionis cauſâ peregrinarentur. Sedente Synodo diem ſuum morte repentinâ obiit Sidemannus Devoniæ Epiſcopus Cridiantunæ honorificè ſepultus. Extant breviuſcula hujus Synodi Acta (quæ non alia ſunt quàm ipſius Chronici Saxonici verba ad an. DCCCCLXXVII. p. 124.) Saxonicè & Latinè apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 493. 977. P. II.

CALNIENSE in agro Wiltonienſi anno DCCCCLXXVIII. à Dunſtano Cantuarienſi habitum. In quo fervente adhuc de Clericorum conjugio controverſiâ, Solario Domûs unà cum trabibus repentè delapſo, ſolus Dunſtanus ſalvus remanſit, adeòque miraculo cauſam decidente, omnia in Monachorum gratiam facilè ceſſerunt. Hæc pluribus Hiſtorici noſtri, Malmesburienſis *Hiſtor.* lib. II. cap. 9. H. Huntingdonenſis *Hiſtor.* lib. V. ad annum DCCCCLXXVIII. & ex iis Spelm. Tom. I. p. 494. & Concil. Tom. IX. pag. 724. Eodem ferè tempore habitum eſt Ambresbiriæ eâdem de re Concilium, cujus meminit Florentius VVigorn. ad an. DCCCCLXXVII. pag. 361. Extant etiam Saxonicè & Latinè Leges Presbyterorum Northumbrenſium, numero LVI. tùm ad mores eorum corrigendos, tùm ad ipſorum miniſteria promovenda. Has ex vetuſto codice MS. Collegii Benedicti extulit Spelmannus noſter (*Conc. Brit.* Tom. I. pag. 495. Habentur etiam Latinè Conc. Tom IX. pag. 725. Hos Canones non diu poſt hoc tempus, & in uſum Provinciæ Eboracenſis conditos fuiſſe ſatis liquet, etſi ad nullum certum annum, nec ad ullam certam Synodum revocari poſſunt. 978. P. II.

ROMA-

SÆC. X. ab A.DCCCC. 983. P. II. ROMANUM VIII. anno DCCCCLXXXIII. In quo, cauſæ Giſeleri Magdeburgenſis Epiſcopi, quaſi malis artibus Sedem illam ab Imperatore conſecutus eſſet, examinata eſt. Vide Ditmar. lib. III. In eadem, ut videtur, Synodo contra Simoniacos actum eſt. Extat Benedicti VI. hâc de re *Epiſtola* Conc. Tom. IX. in *Append.* pag. 1243. ubi Coſſartii notam Lector conſulat.

988. P. II. LANDAVENSE III. anno circiter DCCCCLXXXVIII. ſub Gucauno Epiſcopo habitum. In quo Rex Arthmeil ob fratricidium anathemate percellitur. Hæc ex Archivis Landavenſis Eccleſiæ Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. pag. 502. & exinde Conciliorum Editores Tom. IX. pag. 732.

989. P. II. ROMANUM IX. anno DCCCCLXXXIX. habitum. In quo Adelbertus Pragenſis Epiſcopus, qui ob pravos populi mores munus ſuum deſeruerat, poſt plures annos, pœnitentibus & petentibus Pragenſibus ſuis, ad Eccleſiam propriam remiſſus eſt. Ex Adalberti vitâ apud Sur. hæc tradunt Conciliorum Collectores Tom. IX. pag. 732.

989. P. II. KARROFENSE apud Monaſterium in finibus Pictorum & Bituricum ſitum anno 989. habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* III. Conc. Tom. IX. p. 733.

989. P. II. RHEMENSE V. anno DCCCCLXXXIX. habitum. In quo Arnolfus Rhemenſis Archiepiſcopus electus eſt. Extat Epiſtola Clericorum Rhemenſium, Arnulfi libellus fidelitatis, Commonitorium, & anathema in prædones Rhemorum Conc. Tom. IX. p. 734.

990. P. II. NARBONENSE III. anno circiter DCCCCXC. adverſùs bonorum Eccleſiaſticorum invaſores habitum. Vide Conc. Tom. IX. pag. 742.

990. P. II. SILVANECTENSE anno DCCCCXC. à Provinciæ Rhemenſis Epiſcopis habitum. In quo civitatis Rhemenſis prædonibus anathema dictum eſt. Extant Acta Conc. Tom. IX. pag. 736. poſteà verò mutatis animis Epiſcopi in Hugonis Regis partes tranſierunt. Vide quæ huc ſpectant Epiſtolas & Monumenta ibid. p. 737.

991. P. II. RHEMENSE VI, anno DCCCCXCI. habitum, In quo, depoſito per fraudem Arnulfo proditionis falsò accuſato, Gerbertus Rhemorum Archiepiſcopus conſtitutus eſt. Extant Acta hujus Synodi Conc. Tom. IX. p. 738. Sed longè prolixiora Acta, ab ipſo Gerberto, ut videtur, collecta, & accuratè digeſta, & in LV. *Capita* diviſa, ex vetuſto Codice exhibent Magdeburgenſes Cent. X. cap. 9. p. 246. ad hiſtoriam etiam hujus Synodi illuſtrandam lectu digna ſunt, quæ habent Baluzius & Contingius Epiſt. I. II. III. IV. inter Epiſt. Conringii nuper editas. *Helmſt.* 1694. 410.

993. P. II. ROMANUM X. anno DCCCCXCIII. habitum. In quo Udalricus Epiſcopus Auguſtanus in Sanctorum numerum relatus eſt. Extat Joannis XV. Papæ pro hac canonizatione *Epiſtola* Conc. T. IX. p. 741.

994. P. II. RHEMENSE VII, circa an. DCCCCXCIV. adverſùs Rhemenſis provinciæ pervaſores habitum. Extat Epiſtola Synodalis, & Gerberti Epiſtola ad Fulconem Ambianenſem Conc. T. IX. p. 740. SÆC. X. ab A.DCCCC.

MOSOMENSE II. anno DCCCCXCV. à Leone Pontificis Legato celebratum. In quo, lectis Joannis Papæ literis, & examinatâ Gerberti ad Sedem Rhemenſem electione, à Divino Officio uſque ad Rhemenſem Synodum abſtinere juſſus eſt. Extant hujus Synodi Acta Conc. T. IX. p. 747. 995. P. II.

RHEMENSE VIII. anno DCCCCXCV. præſente eodem Leone Legato coactum. In quo, depoſito Gerberto, Arnulfus Eccleſiæ Rhemenſi reſtitui jubetur, teſte Appendice ad Aimoinum. Plura habet Baronius ad an. 992. 995. &c. 995. P. II.

ROMANUM XI. ann. DCCCCXCVI. ſub Gregorio V. habitum. In quo conſtitutum fuit, ut Imperator deinceps è ſeptem Electoribus Germaniæ Principibus eligatur: ſolâ Baronii auctoritate hanc Synodum niti ipſe Binius non diffitetur. Certè Baronius plurima ad firmandam ſuam ſententiam congeſſit; pluribuſque de Electoribus, eorumque inſtitutione agit (quam ad Innocentii IV. tempora refert) an. DCCCCXCVI. nu. I. IV. & ſeqq. & exinde Conc. Tom. IX. pag. 757. Verùm rident hæc omnia, & rejiciunt Scriptores Germani S. Imperii defenſores, & inter Curiæ Romanæ fabulas reponunt. Synodum quidem Romæ hoc anno, in cauſâ Herluini Cameracenſis Epiſcopi de bonis Eccleſiæ ſuæ invaſis conquerentis, habitam non nego. Fidem facit tùm Chronicon Cameracenſe, tùm ipſius Gregorii Epiſtola hoc anno data, quæ habetur Conc. ibid. in *Append.* p. 1245. Verùm ne unicam quidem Scriptoris umbram profert Baronius, qui hujuſmodi facultatis, de Imperatore è VII. Principibus eligendo, ab hac Synodo conceſſæ vel verbulo meminerit. 996. P. II.

RAVENNATENSE III. anno DCCCCXCVII. ſub Gerberto Archiepiſcopo de multis ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantibus habitum. Extant Synodi hujus Acta Conc. T. IX. p. 766. 997. P. II.

TICINENSE anno DCCCCXCVII. à Gregorio V. habitum. In quo in Creſcentium, qui Gregorium Româ expulerat excommunicationis ſententia lata eſt. Vide Chron. Hildensheimenſ. & Glabr. Rodulf. lib. I. cap. IV. & Conc. T. IX. p. 770. 997. P. II.

SANDIONYSIANUM anno circiter 997. celebratum. In quo de decimis Eccleſiæ reſtituendis actum eſt. Conſulat Lector quæ hâc de re habet Aimoinus in Vitâ S. Abbonis Floriacenſis Abbatis cap. 9. p. 320. & Conc. Tom. IX. p. 770. 997. P. II.

ROMANUM XII. anno DCCCCXCVIII. à Gregorio V. habitum. In quo Robertus Rex qui Bertam conſanguineam ſuam in uxorem duxerat, eam dimittere jubetur, & Epiſcopi qui hoc conjugium conſecrârant excommunicantur. De his eluſque diſciplinæ capitibus extant *Canones* VIII. Conc. Tom. IX. p. 772. 998. P. II.

PICTAVENSE anno circiter M. Id. *Jan.* habitum. Extant Eccleſiaſticæ diſciplinæ *Canones* III. Conc. Tom. IX. p. 781. Aliarum in Galliâ Synodorum, circa annum MII. habitarum, locis non nominatis, in genere meminit Glaber Rodulfus, & quid in iis geſtum ſit nos docet lib. III. *Hiſtor.* c. 3. 1000. P. II.

Finis Decimi Sæculi.

SÆCULUM

SÆCULUM HILDEBRANDINUM.

CONSPECTUS SÆCULI.

SÆC. XI. ab An. M.

INEUNTE Sæculo an. MIV. iterum fervere cœpit Controverſia Sacramentaria, litem movente Leutherico Archiepiſcopo Senonenſi. Hanc paucis poſt annis ſuam facit Berengarius Andegavenſis, qui anno MXXXV. Carnalem Chriſti præſentiam in Euchariſtiâ palàm impugnavit; corpus & ſanguinem Domini modo quodam Sacramentali tantùm ineſſe affirmans; pertracto in ſententiam ſuam Brunone Andegavenſi Epiſcopo. Hanc ob cauſam anno ML. in Synodis Romanâ, & Vercellenſi, & Turonenſi anno MLV. damnatus eſt. An. MLIX. in Synodo Romana ad opinionem revocandam compulſus, quod ſecundâ, & tertiâ vice an. MLXXVIII. & MLXXIX. factum: præſtito juramento in hæc verba: *Ego Berengarius corde credo, & ore confiteor, panem & vinum, quæ ponuntur in altari, per myſterium ſanctæ orationis, & verbo noſtri redemptoris, ſubſtantialiter converti in verum, & proprium, ac vivificam carnem & ſanguinem Jeſu Chriſti Domini noſtri; & poſt conſecrationem eſſe verum Chriſti corpus, quod naturale eſt de Virgine, & quod pro ſalute mundi oblatum in cruce pependit, & quod ſedet ad dextram Patris; & verum ſanguinem Chriſti, qui de latere ejus effuſus eſt, non tantum per ſignum & virtutem Sacramenti, ſed in proprietate naturæ & veritate ſubſtantiæ, ſicut in hoc Brevi continetur, & ego legi, & vos intelligitis. Sic credo, nec contra hanc fidem ulteriùs docebo. Sic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Evangelia.* Verùm poſtea pœnitentiâ ductus, ad priorem ſententiam rediiſſe dicitur. Acriùs contendit Henricus IV. Imperator cum Gregorio VII *Hildebrando* dicto, circa Inveſtituras, aliaque jura Regalia. Hæc Imperatori extorquet Gregorius, & partim vi, partim cenſuris Eccleſiaſticis, & doctrinâ (quæ hinc *Hildebrandina* audit) de ſupremâ ſedis Apoſtolicæ in omnes, etiam Reges, auctoritate, γνωμῇ τῇ κεφαλῇ ab eo aſſertâ, totiſque viribus propugnatâ, Romanæ Cathedræ prærogativam longè ſupra Imperiale faſtigium effert. Hinc tumultus undique in Henricum concitati; ipſe, ejuſque participes in Synodo Romanâ an. MLXXVI. à Gregorio excommunicati, mox depoſito Henrico, in ejus locum ſubrogatur Rudolphus Sueviæ Dux, ad quem Coronam auream his verbis inſcriptam miſit Gregorius.

Petra dedit Petro, Petrus Diadema Rudolpho.

Nec minore zelo inter Pontifices Romanos, & Patriarchas Conſtantinopolitanos de jure Primatûs litigatur. Ortâ etiam inter Archiepiſcopos Cantuarienſem & Eboracenſem de ſedis primatu controverſiâ, an. MLXXII. in gratiam Lanfranci Cantuarienſis judicatum eſt. Ad hujus Sæculi medium refertur *Cardinalium* propriè dictorum inſtitutio: fuerant quidem antea in Eccleſiâ Romanâ Cardinales, in celebrioribus ſcilicet urbis Eccleſiis clerici fixi & titulati, nec in aliis majoribus Eccleſiis deerant Cardinales. Verùm hoc circiter tempore in Collegium Apoſtolicum, ut Papæ Conſiliarii, & Conjudices, Senatores Urbis & Orbis, veri mundi Cardines eſſent, aſciti ſunt. Exinde in immenſum excreverunt Cardinalium Prærogativæ, donato iis ab Innocentio IV. circa annum MCCXLIII. pileo rubro, ſigno nempe, paratos eſſe debere pro libertate Eccleſiaſticâ, ſi opus erit, proprium ſanguinem fundere. Anno MLXXIV. multæ concitatæ ſunt turbæ, teſte Ph. Brietio, ob Clericos conjugatos à Concilio Romano damnatos, quos *luxurioſos, & impuriſſimos Sacrificulos* vocat bonus Jeſuita. Status Monachalis novas vires, & magna incrementa hoc ævo acquirit, ordine Monachorum Vallis Umbroſæ, Carthuſianorum, & Ciſterſienſium inſtituto. Circa Sæculi exitum anno MXCVI. ſuadente Urbano Pontifice, & approbante Concilio Claromontano anno ſuperiore habito, celeberrima fit Cruce-Signatorum (cruce nimirum, tanquam Chriſtianæ militiæ teſſerâ, veſtibus impoſitâ) ad terram Sanctam infidelium manibus eripiendam expeditio, Duce Godefrido Bullionio, qui occupatis anno MXCIX. Hieroſolymis, primus Hieroſolymorum Rex communibus ſuffragiis declaratur; verùm auro noluit coronari, vel in throno ſedere, ubi mundi Dominus ſpinis redimitus in fœno jacuiſſet; de quo verè Ph. Brietius; *Regno parto Magnus, adminiſtrato Major, ſanctiſſimè relicto Maximus, ipſiſque adeò Cæſaribus & Alexandris anteferendus.*

SCRIPTORES.

SÆC. XI. ab An. M. 1001. AIMOINUS, gente Aquitanus, O. B. Monachus Floriacenſis, claruis anno 1001. juvenis adhuc Monachus factus, Oylboldo Cœnobii præfecturam tenente. Sub Abbone demde & Gauzlino Abbatibus vitam egit; atque illum anno 1004. ad Monaſterium Squirs, comitatus eſt, ejuſque neci interfuit. Anno ſequenti Abbonis vitam literis conſignavit. Nec plura de eo liquent.

SCRIPTA.

H*iſtoriæ Francorum libri IV. ad Abbonem Abbatem Floriacenſem*, ab excidio Trojæ ad Pipini Regis inaugurationem ſeu annum Chriſti 752. Quæ ſequuntur enim, ac librum quintum, quartique partem poſteriorem conſtituunt, à recentiore quodam Scriptore adjecta ſunt. Extat hæc Hiſtoria inter Scriptores Francicos *Francofurt.* 1613. & Hiſtoricos Franc. à Ducheſnio editos *Pariſ.* 1641. Tom. III.

De Miraculis S. Benedicti libri II. ad Gauzlinum Abbatem. Habentur apud Joannem à Boſco in Bibliothecâ Floriacenſi pag. 79. Bollandum ad XXI. Martii, & Mabillon. Sæc. Benedict. IV. par. 2. p. 366.

Sermo in Feſtivitatibus S. Benedicti, cui plurima Poëmata, tam ſui, quàm aliorum inſperſa leguntur. Extat apud Jo. à Boſco in Bibl. Floriac. pag. 270.

Vita S. Abbonis Abbatis Floriacenſis ad Hervaum Clericum. Extat ibid. p. 279.

Poema Heroicum de primâ fundatione Floriacenſis Cœnobii.

De Translatione reliquiarum corporis S. Benedicti in Galliam. Utrumque Opuſculum edidit Docheſnius inter Hiſtoricos Franc. Tom. III. poſterius recudit Mabillonius Sæc. Benedict. II. p. 359.

1001. P. II. WOLSTANUS, gente Anglus, Eccleſiæ Wintunienſis Cantor & Monachus, Ethelvvoldi diſcipulus & alumnus, claruit circa annum MI. Vitam condidit S. Ethelvvoldi Wintonienſis Epiſcopi, quam ex MS. codice Cœnobii Uticenſis eruit Joan. Mabillonius *Sæc. Bened.* V. p. 606. Auctoris nomen in MS. deerat, ſed ætas, geniuſque Auctoris, & Gulielmi Malmesburienſis teſtimonium Wolſtano noſtro vendicans, ut rectè notat Mabillonius. Scripſit item metro librum de Vitâ S. Svvithuni Epiſcopi Wintonienſis, Elfego Epiſcopo dicatum, quem habet ibidem idem Mabillonius p. 628. Reliquorum ejus opuſculorum titulos dabunt tibi Baleus & Pitſeus.

1001. P. II. ANONYMUS, *Vitæ S. Gerardi* Auctor, Monachus Bronienſis, circa annum MI. ſaltem ſuperiori ſæculo exeunte claruiſſe videtur. Scripſit Vitam S. Gerardi Abbatis Bronienſis, quam partim à teſtibus oculatis, partim ab anonymo priore hauſit, & Guntero Abbati ſuo dedicavit. Extat ſed mutato ſtylo apud Surium *Octobr.* iii. Genuinam ex codicibus MSS. repræſentavit Joan. Mabillonius *Sæc. Bened.* V. p. 248.

1002. GODEHARDUS, primò quidem Abbas Tegernſenſis, dein Epiſcopus Hildensheimenſis, claruit circa an. 1002. Extant *Epiſtolæ* V. apud Mabillon. Analect. Tom. IV. p. 349. SÆC. XI. ab An. M.

GOZBERTUS, ab initio Sæculi hujuſce Abbas Tegernſenſis. De obitu ejus nil liquet. Extant *Epiſtolæ* IV. apud Mabillon. Analect. Tom. IV. p. 347. 1002.

ANONYMUS *Vitæ S. Adalberonis* Auctor, Monachus & Abbas à S. Adalberone conſtitutus, claruit circa annum MV. Scripſit Vitam B. Adalberonis Mettenſis Epiſcopi, qui hoc ipſo anno obiit. Hanc ex vetuſto codice MS. edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. I. p. 670. 1005. P. II.

FULBERTUS, ante annum 1004. Abbas Ferrarienſis, VVilhelmo Comiti Pictavienſi admodùm gratioſus, à quo munere Theſaurario S. Hilarii donatus eſt: Roberto etiam Francorum Regi inter primos charus, ejuſque (uti vulgò fertur) Cancellarius. Anno 1007. Epiſcopus Carnotenſis factus eſt: B. Virginem immodico planè honore coluiſſe fertur, non ſolùm exſtructâ in honorem illius ſplendidâ Eccleſiâ Carnotenſi, Canuto Anglorum Rege ſumptus in id ſuppeditante, ſed Hymnis in laudem ejus cantandis compoſitis, primus etiam Nativitatis ejus Feſtum in Galliis celebrâſſe dicitur. Quæ de B. Virgine ipſum morbo decumbentem viſitante, eumque proprio lacte ſanante, referunt Golielmus Malmsburienſis aliique, in hujuſmodi fabulas nimiùm propenſi, videant, cui iſtiuſmodi nugæ in deliciis ſunt. Obiit Fulbertus anno 1028. die X. Aprilis. 1007.

SCRIPTA.

E*piſtolæ*, tum ejus, tum quorundam aliorum, numero CXXXIV.

Sermones, Canones, Proſæ, Hymni, & aliquot verſus. Fragmentum *Sermonis in Nativitatem B. Mariæ* habetur apud Joannem à Boſco in Bibliothecâ Floriac. p. 516. Certè hic Sermo ferè ad verbum habetur in Tractatu de Nativitate B. Mariæ Hieronymo affictio.

Vita S. Autberti Epiſcopi Cameracenſis. Extat apud Surium XIII. Decembr.

Prodierunt Fulberti Opera (*exceptâ S. Autberti Vitâ*) curâ Caroli de Villiers Doctoris Theologi Pariſienſis *Pariſ.* 1608. & exinde in Bibliothecâ Patrum Tom. XVIII. pag. 1. Qualem in Operibus iſtis edendis fidem præſtiterit Doctor ille Pariſienſis, vel unico hoc exemplo abundè patet: Fulbertus p. 168. verba iſthæc ex S. Auguſtino * deſcribit. *Niſi manducaveritis*, inquit, *carnem filii hominis, & ſanguinem biberitis, non habebitis vitam in vobis. Facinus vel flagitium videtur jubere. Figura ergo eſt, præcipiens Paſſioni Domini eſſe communicandum tantùm*, &c. Hic loci miſellus editor, refutandis hæreſibus hujus temporis (ut in editionis fronte gloriatur) intentus, poſt voces iſtas, *Figura ergo eſt*, gloſſam iſtam, *dicit Hæreticus*, inſeruerat. Tandem poſt emiſſum prælo librum, integram periodum in S. Auguſtini Operibus legi, & exinde à Fulberto deſcriptam eſſe admonitus, binas iſtas voces, *dicit Hæreticus*, inter

* De Doctr. Christ. l. 3. c. 16.

SÆC. XI. ab An. M. ter errata typographica retulit, eas præter Codicis, quo uſus eſt, MS. fidem additas eſſe confeſſus.

Epiſtola Fulberti, Carnotenſis *de rebus Eccleſiæ religioſè & cautè diſtribuendis* extat apud Dacher. *Spicileg.* Tom. II. p. 827.

1007. P. II. FULBERTUS ex Abbate Ferrarienſi Carnotenſis Epiſcopus, anno MVII. factus. Inter opera ejus locum habet *Commentarius ad Act. cap.* XII. quem ex cod. MS. Abbatiæ Longi-Pontis, inter veterum aliquot Scriptorum opuſcula ſacra, edidit Oudinus anno 1692. Extat item *Sermo* ejus *de Aſſumptione B. Virginis Mariæ*, qui inter ſermones Auguſtini haberi ſolet, & in nuperâ Benedictinorum editione n. ccviii. reperitur. *Vita S. Autberti*, quam mutilam evulgavit Surius, integra MS. apud Cameracenſes extare dicitur.

1008. ADELBOLDUS, vir Nobilis, Henrici Imp. Conſiliarius, & exercituum dux. Cùm parùm fœliciter ei ſuccederent res bellicæ, abrenunciato ſæculo, monaſticum habitum in Cœnobio Laubienſi induit, anno demum 1008. poſt Anfridi mortem Epiſcopus Ultrajectenſis factus. Obiit anno 1027. die XXVII. Novembris. Extant *Libri II. de Vitâ S. Henrici Imp.* apud Caniſium Tom. VI. p. 383. Surium ad XIV. Julii, & Gretſerum in Sanctis Bambergenſibus *Ingolſtad.* 1611. 4º. In his editionibus Adelboldi nomen Operi non præfigitur: cui tamen MSS. quidam Codices tribuunt; non eâ verò authoritate præditi, ut rem extra omnem controverſiam ponere videantur.

1008. P. II. DITMARUS natione Germanus domo nobilis, illuſtri Comitum Saxoniæ familiâ ortus, natus anno DCCCCLXXVI. patrem habuit Sigefridum Saxoniæ Comitem, matrem Cunegundam filiam Henrici Comitis Stadenſis, Ottoni magno, cujus conſanguineum eum vocat Ditmarus, valdè cari; adeòque torque aureo donati. Ex ſacro fonte illum ſuſcepit Hillebardus Epiſcopus Halberſtadenſis; primùm Monachus Magdeburgenſis, dein Præpoſitus Wallibicenſis, tandem Epiſcopus Marſiburgenſis factus eſt anno MVIII. Quam dignitatem, necdum antequàm hâc de re nuncium acceperit, ipſe ſibi per ſomnium præſagiit. Obiit Cal. Decembr. anno MXVIII. ætatis XLII. Condidit non infimæ notæ Chronicon, quinque Imperatorum Saxonicorum, Henrici I. Ottonum trium, ac Henrici II. res geſtas VII. libris complexum. Edidit hoc inſigne opus Reynerus Reineccius *Francofurt.* 1580. præfixâ Ditmari Vitâ ex veteri Chronico deſumptâ, alterâque quam ipſe ex Ditmari chronico contexuit. Ipſum Chronicon in libros VIII. diviſum cum notis marginalibus, tabulis Genealogicis, & indice copioſo recudit J. Joac. Madetus *Helmſt.* 1677. 4to.

1010. P. II. SYRUS, quâ gente ortus incertum, Monachus Cluniacenſis, claruit circa annum MX. Condidit flagitante Warnerio Monacho, & poſteà Odilone Morbaccenſi, de Vitâ S. Maioli Abbatis Cluniacenſis, libros tres, quos Odiloni Abbati dedicavit. Poſt Syri obitum Aldelbaldus Monachus ſingulis libris prologum præfixit, & carmina quædam multis in locis hinc inde adjecit. Totum opus ediderunt Bollandiani *Maii* xi. magis integrum ex codice Lemovicenſi Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 786.

1010. P. II. ANONYMUS *Vitæ S. Adalberti* Auctor, Cœnobii Alexiani apud Romanos Monachus, poſteà Bohemi, vel Germanici alicujus Monaſterii alumnus, claruit circa annum MX. Scripſit Vitam S. Adalberti Epiſcopi & Martyris, qui ex hâc vitâ deceſſit anno DCCCCXCVII. Poſt Caniſium & Bollandianos, ſcriptorem hunc recudit Joan. Mabillonius *Sæc. Bened.* V. p. 846. SÆC. XI. ab An. M.

SAMPIRUS, gente Hiſpanus, Aſturicenſis Epiſcopus, claruit circa annum MX. Scripſit Chronicon de Regibus Legionenſibus, quo Sebaſtiani Salmanticenſis vel potiùs Alphonſi Regis; Chronicon continuavit, ab an. DCCCXVI. uſque ad annum DCCCCLXXXV. Immò ſi Antonii nos non fallit conjectura pars Chronici Sebaſtiano vulgò tribui (quâ res geſtæ ſub Ramiro I. & Ordonio ejus filio continentur) Sampiro noſtro tribuenda eſt. Eruit hoc Chronicon, & unà cum aliis Hiſpaniæ Chronicis Pampilone edidit Sandovalius, anno 1615. 1634. Novam Editionem meditatus erat illuſtriſſimus Cardinalis d'Aguirre, ut ex ejus *Notitia* pag. 363. diſcere licet. Confer quæ habet Cl. Antonius *Bibl. Hiſp. vet.* Tom. II. lib. 7. c. 1. 1010. P. II

ARNOLDUS, Epiſcopus Halberſtatenſis; claruit circa ann. 1011. Scripſit *Epiſtolam de inſtitutione Epiſcopatus Bambergenſis*, quæ extat apud Baluzium *Miſcellan.* Tom. IV. p. 435. 1011.

BENEDICTUS VIII. Joannes antea dictus, Patriâ Tuſculanus, Gregorii Comitis Tuſculani filius, primùm Epiſcopus Portuenſis, deinde ab anno 1012. Pontifex Romanus, die XX. Julii in Cathedra collocatus. Sub initia Pontificatûs ſede atque urbe pulſus ad Henricum Regem in Saxoniam fugit: à quo Romam reductus, impoſitâ coronâ ipſum Imperatorem renunciavit. Anno 1019. in Germaniam ab Henrico Imp. accitus iterum profectus eſt, ut Epiſcopatum Bambergenſem recèns inſtitutum confirmaret, & Eccleſiam conſecraret. Obiit anno 1024. die X. Julii. Joannem fratrem ſucceſſorem nactus. Extat *Epiſtola unica adversùs invaſores bonorum Cluniacenſium* Concil. Tom. IX. p. 810. & apud Du-Cheſne *Script. Francic.* Tom. IV. 1012.

ERCHINFRIDUS, Melicenſis in Auſtriâ Abbas, claruit circa an. 1012. Scripſit *Hiſtoriam de Martyrio & miraculis S. Colmanni Scoti*, quæ habetur apud Lambecium de Bibl. Vindob. Tom. II. p. 611. 1012.

ERCHINFRIDUS, natione Germanus, Cœnobii Melicenſis Abbas tertius, claruit anno MXII. Scripſit Hiſtoriam Martyrii & Miraculorum S. Colomanni, natione Scoti, qui in Stokerau inferioris Auſtriæ oppidulo anno MXII. paſſus eſt. Quam ex codice MS. Cæſareo extulit, aliaque de Cœnobio Melicenſi monumenta antiqua ſubnexuit Lambecius *Comment.* lib. II. cap. 8. num. 1. p. 611. 1012. P. II.

LEO, GRAMMATICUS dictus, Præfectus & dux Cibyræotarum ὁ Τζικάνδαλ@, uti in notâ Chronographiæ ejus appoſitâ vocatur. Sunt, qui ipſum extremis Conſtantini Porphyrogennetæ temporibus in Aulâ vixiſſe volunt. Utut ſit, cum anno 1013. ſcripſiſſe conſtat. Scripſit *Chronographiam* ab anno 813. quo Theophanes deſiit, ad annum 1013. Extat ea Gr. Lat. Fr. Combefiſii notis illuſtrata, Theophani ſubjecta, *Pariſ.* 1655. *f.* 1013.

BERNO, Monachus S Galli, deinde Abbas Augiæ divitis prope Conſtantiam ad Rhenum, claruit anno 1014. quo coronationi Henrici II. 1014.

 Imp. à Benedicto VIII. Papâ factæ, interfuit. Obiit anno 1045. die VII. Januarii poſtquàm Monaſterio Augienſi annis 39. præfuiſſet. Extat ab eo ſcriptus *Liber de Officio Miſſæ*, ſeu *de rebus ad Miſſæ Officium pertinentibus*, ſeorſim *Venet.* 1572. 8°. inter Scriptores alios ejuſdem commatis *Colon.* 1568. *Pariſ.* 1610. fol. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. pag. 6. *Vita S. Udalrici Auguſtani Epiſcopi* apud Surium Jul. IV.

Vita S. Meginradi Epiſcopi & Martyris, apud Mabillon. Sæc. Benedict. IV. par. 2. pag. 63. Alia ejus ſcripta, quæ quidem vel ſuppoſititia, vel deperdita ſunt, recenſet Simlerus Bibliothec. p. 100.

1020. HUGO, Archidiaconus Turonenſis, claruit anno 1020. Extat *Dialogus ad Fulbertum Carnotenſem Epiſcopum* apud Mabillon. Analect. Tom. II. pag. 346.

1020. P. II. OLBERTUS, gente Belga, primùm Monachus Lobienſis, deinde Abbas Gemblacenſis, & ut volunt nonnulli, primus S. Jacobi Abbas Leodicenſis, claruit circa annum MXX. Jubente Reginerio Hannoniæ Comite, ſcripſit Vitam S. Veroni Confeſſoris, quam ſcholiis ſuis ornatam edidit Georgius Galopinus ad S. Giſlenum Monachus, *Montibus* ann. MDCXXXVI immò teſte Bucelino in Germaniâ ſacrâ, ſcripſit de pluribus Sanctorum Vitis. An Olbertus noſter idem fuerit cum Alberto Monacho Lobienſi, ac poſteà Abbate Gemblacenſi, Burchardi VVormacienſis præceptore, (quod contendit Voſſius) plura te docebit idem Vir clariſſimus *de Hiſt. Lat.* lib. II. cap. 41. p. 352. cap. 44. p. 369.

1020. P. II. DIEDERICUS ſeu THEODORICUS, Herſfeldenſis in Thuringia Monachus, claruit circa annum MXX. Scripſit ad Ricardum Cœnobii Amarbacenſis Abbatem, libellum de illatione redituve corporis S. Benedicti Aurelianis ad Floriacum. Edidit hunc ex vetuſto codice Floriacenſi Joan. Boſco *Biblioth. Floriac.* Part. I. pag. 219. dein Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. pag. 350.

1024. P. II. DROGO, natione Belga, primùm Paſtor Geſtalenſis, deinde Morinorum ſive Tarvannenſis in Flandriâ Epiſcopus, claruit ann. MXXIV. quo Sedem Tarvannenſem ſortitus eſt, quam ad annumuſque MLXXIX. tenuit, quo admodùm grandævus obiit. Extat ab eo ſcripta Vita S. Godolevæ anno MLXX. ſtrangulatæ apud Surium *Jul.* VI. qui tamen ſtylum ferè ubique immutavit. Scripſit etiam Vitam & Paſſionem S. Oſvvaldi Northumbriæ in Angliâ Regis, & de eodem ſermones duos. Verùm hæc opuſcula in Bibliothecis Belgicis adhuc manuſcripta aſſervantur.

1025. ALEXIUS, Monaſterii Studiani Eccleſiarcha, dein ab anno 1025. poſt Euſtathii mortem Patriarcha Conſtantinopolitanus. Anno 1034. auro pariter ac metu corruptus, Michaelem Paphlagonem Romani Imp. Parricidam coronâ Imperiali induit, ac Zoen Imperatricem adulteram matrimonio ei ſociavit. Anno 1036. Joannis fratris Imperatoris ſedem Patriarchalem ambientis, & conjuratorum illi Epiſcoporum inſidias aſtuto conſilio eluſit, atque irritas reddidit. Obiit anno 1043. Extant ejus aliquot *Decreta de diverſis cauſis Eccleſiaſticis*, in Jure Gr. Rom. lib. 4. p. 430.

1025. P. II. VVARMANNUS, natione Germanus, nobilitate inſignis, Comes à Dilingen, factus poſteà Monachus Augienſis, poſtremò Epiſcopus Conſtantienſis, claruit an. MXXV. Obiit anno MXXXIV.
Scripſit Vitam S. Pirminii Abbatis & Coepiſcopi. Extat ſub *Othloni* nomine apud Chriſ. Brovverum in *Vitis Sanctorum Germaniæ*, & Surium *Nov.* iii. E contra Guil. Eiſingrenius in *Catalogo teſtium* Warmanno noſtro tribuit, cui etiam illam vindicat Cl. Mabillonius, Actiſque ſuis ſub VVarmanni nomine inſeruit *Sæc. Bened.* III. Part. II. pag. 136. Rationes quas profert non ſunt contemnendæ, nec ægrè aſſenſum extorquere poſſunt. Primò VVarmanni ætas cum tempore Ludolfi Archiepiſcopi Trevirenſis, cui hæc Pirminii vita nuncupata eſt, rectè congruit. Obiit enim Ludolfus ann. MVIII. Othlono Monacho integro penè ſæculo antiquior. Secundò, hujus Vitæ conditor nonnulla de S. Bonifacio commemorat, quæ cum ipſius Othloni narratione Bonifacianâ pugnant. Deinde longè gravior & maturior eſt Othloni ſcriptio de S. Bonifacio, quàm hæc de S. Pirminio. Denique in antiquo codice quo uſus eſt, nulla extat Auctoris inſcriptio; quin nec in Originali volumine quod laudat Trithemius. Perpendat hæc æquus Lector, & facilè mecum in Mabillonii ſententiam deſcendet.

ELIAS, gente Syrus, Niſibenſis in Meſopotamiâ Epiſcopus, Sectâ Neſtorianus, claruit anno 1026.
MXXVI. Hegiræ CCCCXVII. Scripſiſſe plura tàm P. II.
Syriacè, quàm Arabicè teſtatur Abr. Ecchellenſis; inter alia, opus ad Abulhala Sahedum quod *Septem Seſſiones*, ſeu *Diſputationes* vocavit; in quo de variis fidei & religionis rebus cum Alvaziro Abulcaſemo Arabum Principe eruditè diſceptavit. Hujus habentur Arabicè MSS. Exemplaria tria; unum in Bibliothecâ *Vaticanâ*; in *Barberinâ* alterum: tertium penès ſe habuit Ecchellenſis, qui ex *Seſſione* IV. quædam profert *præfat.* ad Part. II. *Eutychii Vindicati* p. 21. Alia & Naironus ex *Seſſione* II. *Europl.* Part. I. p. 6. *Grammaticam* ejus citat Ecchellenſis, & ex eâ nonnulla adducit *not.* ad *Catal. Hebedjeſu* p. 58. Nec alium puto noſtrum fuiſſe, quàm quem *Eliam Antiquum* vocat idem Hebedjeſu *cap.* CXCI. quemque *Deciſiones judiciorum*, & *Quæſtiones Eccleſiaſticas*, *Inſtitutionéſque Grammaticas* ordinâſſe & confeciſſe dicit.

JOANNES, *Johannelinus* à ſtaturæ parvitate 1028.
dictus, Monachus Benignianus, dein Cœnobii Fiſcamnenſis Prior à Willielmo Abbate conſtitutus, poſtea eodem cedente Abbas anno 1028. factus. Anno 1052. Abbatiam Erbreſtenſem ab Henrico III. Imp. dono accepit. Obiit anno 1078. Scripſit *ad Agnetem Imperatricem Henrici uxorem Libellum Precum* ex Patrum ſcriptis collectum; quem unà cum Prologo, non integrum tamen, edidit Mabillonius *Analect.* Tom. I. pag. 133. Scripſit alia multa, & in his *Libellum de Divina Contemplatione*, cujus lacinias aliquot exhibet idem ibid. pag. 151. *Orationes ſive Preces plurimas*, quarum XI. videre eſt ibid. pag. 153. *Epiſtolas* aliquot, quarum III. extant ibid. p. 221. *Librum de Inſtitutione viduæ*, *De Vita & Moribus Virginum*, *de eleemoſynarum diſpenſatione*, & forſan alia plura, quæ non extant. De eo, ejuſque ſcriptis, vide ſis eruditiſſimas Cl. Mabillonii Annotationes ibid. p. 161. 223.

WARINUS, Monachus Gorzienſis, & Clericus Leodienſis, demum Abbas Metenſis, claruit eodem tempore, ſc. anno 1028. aut non diu 1028.
poſtea. Extat *Epiſtola* prolixa *ad Joannem Fiſcamnenſem de repetendo Benedicto Monacho Fiſcamnenſi*, qui ex Judæo Chriſtianus, ex Monaſterio Fiſcamnenſi ad Metenſe transfugerat, apud Mabillon. Analect. Tom. I. pag. 225.

ADE-

SÆC. XI. ab An. M. **ADEMARUS** Patriâ Cabannenſis, Raimundi, Turpionis Epiſcopi Lemovicenſis abnepotis, & Aldeardis filius, primùm Lemovicenſis, dein
1030. S. Eparchii Engoliſmenſis Monachus, claruit anno 1030. Scripſit *Chronicon à Principio Monarchiæ Francorum*, præcipuè verò ab anno 829. uſque ad annum 1029. quod ex Codice Thuaneo à Philippo Labbeo primùm editum eſt *Biblioth. Nov. MSS.* Tom. II. pag. 151. In hoc Chronico etſi Auctor in temporibus ſuppurandis ſit parùm accuratus; de rebus tamen Francicis, præcipuè Aquitanicis, haud vulgaria exhibet. Scripſit etiam *Commemorationem Abbatum Lemovicenſium, Baſilicæ S. Martialis Apoſtoli*, à Labbeo itidem in lucem prolatam ibid. pag. 271. Eundem Autorem habet *ſupplementum ad Amalarii Opus de Divinis Officiis*, de quo in Amalario mentionem injecimus.

1030. **HUGO**, cognomento de *Britolio*, natione Gallus, Patriâ Belvacenſis, Gilduini Comitis filius, primùm Monachus Cluniacenſis, & Clericus Carnotenſis, deinde anno 1030. Epiſcopus Lingonenſis à Roberto Rege renunciatus Anno 1049. à Leone IX. in Concilio Rhemenſi ob Simoniæ crimen, & divenditum nummis Presbyteratûs ordinem, Epiſcopatu ſubmotus eſt. Amiſsâ dignitate in Monaſterium Virdunenſe ſeceſſit; ibique ſub Waleranno Abbate fratre ſuo conſenuit. Scripſit *Librum de Corpore & Sanguine Domini contra Berengarium*; quem primus in lucem edidit Lucas Dacherius in Appendice ad Lanfranci Opera *Pariſ.* 1647. fol. exinde relatum in Biblioth. Patr. Tom. XVIII. p. 417.

1030. P. II. **ANONYMUS** *Vitæ S. VVinnoci* Auctor, claruit circa an. MXXX. Rogatu Monachorum Bergenſium ſcripſit, vel ab alio rudiore ſtylo ſcriptam expolivit Vitam S. VVinnoci Abbatis Wormholtenſis in Flandriâ primi. Extat apud Surium *Novemb.* VI. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. pag. 301. qui genealogiam S. Winnoci in codice Vedaſtino Vitæ huic præfixam præmiſit.

1033. **BRUNO**, Natione Germanus, Dux Carinthiæ, Conradi II. Imp. patruelis, poſt mortem Meinardi unanimi Clericorum conſenſu Præſul Herbipolenſis factus eſt anno 1033. Eccleſiam ſuam S. Kiliano dicatam ex fundamentis reſtituit, & materno prædio quod in Saxoniâ habuit, locupletavit. Cùm Henricum Imp. adverſùs Hungaros exercitum ducentem anno 1045. comitaretur, Poſſonii fortuitò de aliâ domo cum aliis cadens interiit VI. Cal. Junii. Ut Clerum ſuum bonis moribus informaret, ex antiquis Patrum expoſitionibus contexuit *Commentarios in totum Pſalterium, in Cantica omnia veteris & Novi Teſtamenti, & in Symbola Apoſtolorum, Ambroſii, atque Athanaſii.* Prodierunt omnes iſti Commentarii *Colon.* 1494. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 65.

1033. P. II. **EUSTATHIUS**, Patricius Romanus, Judex ut videtur, Patriarchalis, certè Juris tùm Cæſarei tùm Eccleſiaſtici peritiſſimus, claruit, ut ex Opuſculi ejus fine liquet, anno MXXXIII. Scripſit Commentarium *de duobus Conſobrinis*, qui duas Conſobrinas duxerant. Habetur Græc. Lat. in *Iur. Græc. Rom.* lib. VI. p. 414.

1035. **BERENGARIUS**, Natione Gallus, Patriâ Turonenſis, Archidiaconus Andegavenſis, claruit anno 1035. quo ſententiam ſuam de Euchariſtiâ non modò Bertrami, & Scoti, ſed totius etiam veteris Eccleſiæ dogmati conſonam venditare cœpit: aſſerens nempe, Panem & Vinum in ſacrificio Domini non verè nec eſſentialiter, ſed figuratò tantùm, converti in corpus & ſanguinem Dominicum. Berengarium talia docentem mox acriter exceperunt complures Monachi, aliique doctrinæ carnalis propugnatores; quibus non obſtantibus in ſententiâ ſuâ tum voce tum ſcripto confirmandâ pergebat Berengarius. Tandem anno 1050. (ut ex Hermanno Contracto liquet, non quod habet Durandus Turonenſis lib. *de Corp. & Sang. Domini*, an. MLIII.) Leo IX. Papâ in Synodo Romanâ, lectâ ejus ad Lanfrancum Epiſtolâ, hominem hæreſeos damnavit; & Eccleſiæ communione privavit: quod & eodem anno in Synodo Vercellenſi factum eſt: in quâ non ipſe Berengarius, ſed duo ejus procuratores comparuerunt. Eodem circiter tempore Brione in Normannis coram Guilielmo Duce, Pariſiis etiam abſens, licet coram Henrico Rege damnatus eſt, ut Durandus nos docet. Anno 1055. habitum eſt adverſùs eum Florentiæ Concilium, eodemque anno Victor Papa Hildebrandum Sacellanum ſuum in Galliam miſit; qui coactâ Turonis Synodo Berengarium ad palinodiam adegit. Anno 1059 in Synodo Romanâ coram Nicolao Papâ pro ſententiâ ſuâ diſputavit; eique cùm nullus, referente Leone Hoſtienſi* valeret obſiſtere; Albericus Diaconus Caſſinenſis vir doctiſſimus, ad Synodum evocatur; & cùm poſt multos verborum conflictus neuter cederet, Albericus unius Hebdomadis acceptis induciis librum adverſùs Berengarium edidit. Ipſe verò Berengarius minis territus, & injuriarum pertæſus; formolâ ipſi præſcriptâ ſententiam ſuam ejuravit; formâ nempe illâ notiſſimâ, quæ ſic incipit: *Ego Berengarius indignus Diaconus.* &c. An. MLXIII. Maurilius Archiepiſcopus Rothomagenſis Synodum habuit, in qua Berengarium ejuſque ſequaces condemnavit, fidei confeſſionem Dogmati Berengariano oppoſitam condidit. Hujus Synodi Acta extulit Cl. Mabillonius *Analect.* Tom. II. p. 457 An. MLXXV. coacta eſt alia adverſùs Berengarium Pictavis Synodus, præſidente Giraudo Pontificis legato, ut ex Chronico Maxentiano notat idem Mabillonius. An. MLXXVIII. in feſto omnium Sanctorum Concilium Romæ congregavit Gregorius VII. in quo Berengarius brevem fidei confeſſionem edidit, quam in lucem protulit Mabill. loc. cit. pag. 487. Verùm ut moram pauliſper traheret, inducias ad proximè futuram Synodum petiit, & impetravit. Habita eſt itaque anno ſequenti in Quadrageſima altera Synodus, in qua propoſitâ ei novâ confeſſionis formulâ, *Ego Berengarius corde credo*, &c. ſubſcripſit & confirmavit. Coactum id feciſſe dubitari nequit. Certè ad priorem ſententiam eum rediſſe ex multis Scriptorum ei coævorum teſtimoniis Lanfranci, Anonymi Chiffletiani, aliorumque, evinci poteſt. Et quod rem extra omnem dubitationem ponit, ipſius Berengarii Tractatum MS. ſe legiſſe fatetur Mabillonius, in quo tertiam iſtam fidei profeſſionem penitùs reſcindit, plurimiſque adductis argumentis convellit, ſubditque quemadmodum ad ſubſcribendum ultimæ fidei profeſſioni inductus ſit, nimirum metu mortis ſibi certè imminentis; quove ſenſu eam aſſeruerit. Berengarium quidem poſthæc ad ſanam, ut vocat, mentem rediiſſe, fideique Catholicæ ad extremum uſque ſpiritum adhæſiſſe, non uno argumento contendit Mabillonius. An rem uſquequaque confecerit, judicent alii. Id certum eſt, Berengarium Româ diſcedentem, Turonas veniſſe, & in S. Coſmæ inſulam civitati ſuburbanam ſeceſſiſſe, ibique aſſumpto habitu mo-

* Chron. Caſſinenſ. l. 3. c. 33.

Cave Hiſt. Lit.

SÆC. XI. ab An. M. nachali per Octennium militaſſe. Obiit eo loci die vi. Januarii, An. MLXXXVIII. Virum fuiſſe liberalium artium & dialecticæ peritiâ inſignem, morum vitæ ſanctitate illuſtrem, ipſi non inficiantur adverſarii. Illum ab humilitate, eleemoſynâ, modeſtiâ, caſtitate, zelo, abſtinentiâ, mirè laudat Gulielmus Malmsburienſis *; apud quem extat nobile Hildeberti Epiſcopi Cenomannenſis, ipſius Berengarii diſcipuli, in laudem ejus Epitaphium: ex quo, miſſis cæteris, liceat mihi pauca huc transferre.

* De geſtis Reg. l. 3. fol. 63.

Quem modò miratur, ſemper mirabitur orbis;
Ille Berengarius non obiturus obit;
Quem ſacra fides faſtigia ſumma tenentem,
Jam quinta dies abſtulit, auſa nefas.
Illa dies, damnoſa dies, & perfida mundo,
Quâ dolor & rerum ſumma ruina fuit.
Quâ ſtatus Eccleſiæ, quâ gloria Cleri
Quâ cultor juris, jure cadente, ruit.
Quicquid Philoſophi, quicquid cecinêre Poëtæ,
Ingenio ceſſit, eloquioque ſuo.
Sanctior & major ſapientiâ majus adorta,
Implevit ſaccum pectus & ora Deo.

Denique in fine;

Vir verè ſapiens, & parte beatus ab omni;
Qui cælos animâ corpore ditat humum.
Poſt obitum vivam ſecum, ſecum requieſcam:
Nec fiat melior ſors mea ſorte ſuâ.

Extant Epiſtolæ II. *ad Aſcelinum & Ricardum*, unà cum Aſcelini literis, primùm à Dacherio inter Lanfranci Opera editæ, deinde Concil. Tom. IX. p. 1056. *Aliam ad Ricardum Abbatem* exhibet Dacherius *Spicileg.* Tom. II. Tres ejus fidei *Formulas de Euchariſtiâ* habet Mabillonius Analect. Tom. II. p. 486. MSS. *Diſputationes cum Lanfranco de præſentiâ Chriſti in Cœnâ* aſſervantur in Bibliothecâ Collegii Æneonas, apud Oxonienſes Cod. 4. num. 1. Plura ipſum *Opuſcula de re Euchariſticâ* edidiſſe autor nobis eſt Sigebertus * *In Apocalypſin* ſcripſiſſe teſtatur Boſtonus Burienſis. Certè ejus *expoſitio Apocalypſeos*, ſi modò ejus ſit, habetur etiam hodiè MS. in Collegio Gonvil. & Caii Cantab. 4°. Vereor autem ne Berengvviddi cujuſdam ſit, cui exemplaris ſeptem in diverſis Angliæ Bibliothecis latitantia tribuit Thomas Jamesius cuique duo Codices MSS. in Bibliothecâ Lambethanâ hodiè extant, eam disertè adjudicant.

* De Script. c. 154.

1040. HERMANNUS, CONTRACTUS, à membris contractis dictus, ortu nobilis; Wolferadi Comitis Veringenſis, & Hiltrudis filius, in Monaſterio Sangallenſi educatus, dein Monachus Augiæ majoris, O. B. Claruit anno 1040. Omnibus ejus membris Paralyſi ita contractis, ut hinc inde deportaretur; ſtudiis tamen adeò ſedulò incubuit, ut æquales ſuos doctrinâ & ingenio facilè ſuperârit; quippe Latinè, Græcè, & Arabicè doctus; Theologiæ, Hiſtoriæ, Philoſophiæ, Aſtronomiæ, Rhetoricæ, & Poëticæ peritiſſimus. Hâc ratione pulchrè id quod natura in corpore negârat, virtutibus animi reſarcivit, ut rectè obſervat Hen. Pantaleon *. Obiit anno 1054. Scripſit *Chronicon de ſex mundi ætatibus*, ab initio mundi ad annum 1054. Prodiit *Francofurti*, 1583. auctiùs atque emendatiùs ab Urſtiſio editum inter Scriptores German. ibid. 1585. 1670. Tom. I. p. 231. Aliam ejuſdem operis à prioribus diverſam editionem dedit Caniſius Antiq. Lect. Tom. I. pag. 438. Extat etiam inter Scriptores Germanicos à Piſtorio editos Tom. I. p. 85. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 348.

* De viris illuſtr. Ger. part. 2. p. 113.

EUGESIPPUS, quiſquis ſit, ſcripſit anno 1040. Extat Tractatus *de diſtantiis locorum Terræ Sanctæ* apud L. Allatium *Symmict.* Par. I. p. 104. SÆC. XI. ab An. M. 1040.

DOMINICUS, patriâ, ut videtur, Venetus, Gradenſis ſive Venetus, & Aquileienſis Patriarcha; claruit anno 1040. & deinceps. Anno 1050. poteſtatem crucem ante ſe geſtandi à Leone IX. impetravit. Anno 1073. à Gregorio VII. ad Michaelem Imp. C. P. ad componendum ſchiſma Eccleſias Romanam inter & Græcam veruſtum legatus eſt. Extat Græc. Lat. *Epiſtola ad Petrum Patriarcham Antiochenum* à Coteleiro edita *Monument. Eccleſ.* Gr. Tom. II. p. 108. 1040.

PETRUS, Patriarcha Antiochenus, ætate par. Claruit anno 1040. quo anno Patriarchalem dignitatem adeptus ſit, non ſatis liquet, ſaltem ante annum 1053. quo profeſſionem fidei ſuæ ad Leonem IX. Papam miſit. Extat Gr. Lat. *Epiſtola* reſponſoria ſatis prolixa ad *Dominicum Gradenſem*, apud Coteletium ibid. p. 112. *Epiſtola* II. *ad Michaelem Cerularium* ibid. p. 145. Harum unam fermè integram antea ediderat Leo Allatius *de Conſenſu Eccl. Orient. & Occident.* l. III. cap. 12. §. 4. quâ Antiochenus noſter in Latinorum mores & dogmata, præcipuè καινὸν καὶ καινῶν ἀνάγεται, uti vocat, additamentum illud, FILIOQUE, Symbolo adjectum, acerrimè invehitur. 1040.

THEOPHANES, cognomento *Cerameus*, Tauromenii in Siciliâ Archiepiſcopus, claruiſſe videtur circa ann. 1040. De ætate ejus non una eſt omnium ſententia. Franciſcus quidem Scorſus eum inter annum 842. & 893. floruiſſe contendit; & nos alibi illum ad annum 876. retulimus. Sed cùm ex ipſius Homiliis Simeone Metaphraſte, quem citat, fuiſſe juniorem luculentiſſimè conſtet; & *Homilia in diem Palmarum* in innumeris ferè Manuſcriptis præſente Rege Rogerio habita dicatur, longè majori probabilitate cum Leone Allatio hoc circiter tempore claruiſſe exiſtimamus; & levia planè ſunt, nulliuſque momenti, quæ ad elevandam harum inſcriptionum autoritatem commentus eſt Franciſcus Scorſus, nec tanti ſunt ut à me diligentiùs hoc loco excuterentur, præſertim cùm cumulatè id præſtiterit Leo Allatius *de Script. Simeon.* p. 63. Eſto Photii ad Theophanem Epiſtola: non ſtatim ille Theophanes noſter cenſendus erit, præſertim cùm non ad Theophanem Cerameum Tauromenii Epiſcopum, ſed ſolummodò ad Theophanem Monachum ſcripta dicatur. Quæ περὶ τῆς ἐνστάσεως βασιλέως non uno in loco habet Theophanes, ea omnia ad Rogerium Siciliæ Regem commodè ſatis referri poſſe pluribus demonſtrat doctiſſ. Allatius loco laudato. Cum Theophane Confeſſore, *Chronographiæ* conditore, peſſimè hunc confundit Miræus *, & ex eo Oleaſtrius. † Scripſit noſter *Homilias* LXII. *in Evangelia Dominicalia*, & *Feſta* totius anni, quas cum notis & Prolegomenis ampliſſimis Græc. Lat. edidit Fr. Scorſus *Pariſ.* 1644. fol. *Orationes duas in Dominicâ ante Exaltationem Crucis*, Græc. Lat. ediderat Gretſerus *de Cruce* Tom. II. pag. 1207. In quibuſdam Codicibus MSS. Homiliæ hæ Dominicales Gregorio Cerameo Archiepiſcopo Tauromenitano tribuuntur, nodum prolixè excutit Scorſus, tandemque ſtatuit binominem fuiſſe autorem, Theophanem & Gregorium eundem Cerameum Tauromenii Archiepiſcopum, an ſatis ſolidè, doctiſſimo editori litem hoc loco movebo. In concionando Theophanes noſter methodo utitur ad Hiſtoriam Evangelicam enucleandam aptâ ſatis & concinnâ ſenſum literalem primùm explicat, nec tamen allegoricum & moralem negligit, ſtylus ei non ingratus, non 1040.

* Auctuar. c. 353.
† Abac Patr. p. 450.

com-

comptus quidem & phaleratus, ſed ſimplex, & ad ſermonis didactici normam perſpicuus, ſponteque fluens: nec mirum ſi hac inclinatâ linguæ Græcæ ætate, ornamenta quædam ei deſint, quæ à Baſilio vel Chryſoſtomo expectari poterant.

1040. P. II. ANONYMUS quidam, Ruyenſis apud Venetenſes in Provinciâ Lugdunenſi tertiâ Cœnobii Monachus, claruit circa annum MXL. Literis mandavit Vitam S. Gildæ Britanni, cognomento *Sapientis*, Hilduti diſcipuli, Abbatis Ruyenſis, qui ad Caſtrum quoddam in Monte Reuviſii illud Monaſterium conſtruxit. Primus hanc Vitam ex vetuſtiſſimis Floriacenſibus Membranis in lucem protraxit Joan. à Boſco *Biblioth. Floriac.* Part. I. pag. 429. Integriorem ex cod. Ruyenſi dedit Joan. Mabillonius *Sac. Benedict.* I. p. 138.

1040. P. II. ANONYMUS *Vitæ S. Hugonis* Auctor, Monachus, ut videtur, Æduenſis, claruit Sæculo XI. circa annum, ni fallar, MXL. Scripſit Vitam S. Hugonis Monachi Æduenſis, & Enziacenſis in Burgundiâ Præpoſiti, qui obiit anno circiter DCCCCXXX. Hanc poſt du Cheſnium & Bollandianos *April.* XX. edidit Joan. Mabillonius *Sac. Benedict.* V. p. 90.

1040. P. II. ANONYMUS *Encomii de Emmâ* Auctor, S. Bertini Monachus, claruit circa annum MXL. Scripſit Hiſtoriam, ſeu de Encomio Emmæ Anglorum Reginæ, Ricardi I. Ducis Normannorum filiæ, Ethelredi Regis conjugis, libros II. quos Emmæ adhuc viventi nuncupavit. Hos ex Bibliothecæ Cottonianæ codice MS. edidit Andr. du Cheſnius *Script. Norman.* p. 161.

1043. NILUS, cognomento *Doxopatrius*, Eccleſiæ Græcæ Archimandrita, unde oriundus, incertum; ſi conjecturæ locus detur, putarem eum è Magna Græcia ortum eſſe; certè Panormi in Sicilia aliquandiu vixiſſe ipſe nobis teſtis eſt. Claruit anno 1043. Rogatus per literas à Rogerio Siciliæ Rege, ſcripſit breviter *de majorum Patriarcharum ſedibus*, quod poſtea anno nempe prædicto, fuſiori opere proſecutus eſt, in quo de quinque thronis Patriarchalibus, iiſque ſubjectis Archiepiſcopis, Metropolitanis, Epiſcopis, de ſedium Patriarchalium inſtitutione, ordine, & propriis nominibus luculenter egit. Ex hac Patriarchatuum notitiâ, multa, ampliſſima, ac præclara ſanè fragmenta exhibet Leo Allatius *de Concord. Eccleſ. Orient. & Occident.* l. 1. c. 2. 8. 9. 10. 12. 14. 16. 17. 24. Integrum verò librum ex Codice recentiore manu anno 1611. deſcripto Gr. Lat. in lucem emiſit Stephanus Moynius *Varior. Sacr.* Tom. I. p. 211.

1043. P. II. BOVO, gente Gallus vel Gallo-Belga Monaſterii Sithivenſis in Morinis Abbas, claruit anno MXLIII. quo Cœnobii ſui regimen ſubiit, tenuitque ad annum uſque MLXV. Scripſit ad Widonem Rhemorum Archiepiſcopum relationem de inventione & elevatione S. Bertini Abbatis; cujus corpus ob Normannorum infeſtationes loco ſecretiori reconditum fuerat. Facta eſt hæc Tranſlatio anno MLII. Hanc Relationem ex MSS. codd. erutam habes apud Mabillonium *Sac. Benedict.* III. Part. I. p. 153.

1044. P. II. LEO, cujus fuerit mihi hactenùs eſt incompertum, factus eſt tandem Atinenſis in Italiâ Epiſcopus, manus ei imponente Adenulpho Capuano Archiepiſcopo anno MXLIV Obiit anno MLXXII. Scripſit libellum de Inventione ſive Translatione corporis Beatiſſimi Marci martyris & Pontificis, quem ex MS. codice Caſinenſi literis Longobardicis exarato, extulit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. VI. pag. 541. Extant etiam ejus in D. Marcum *Sermones* aliquot, & Charta donationis Eccleſiæ Atinenſi factæ apud eundem p. 549.

GLABER RADULPHUS, ſive Rodulphus, Monachus primùm S. Germani Autiſſiodorenſis, poſtea Cluniacenſis. Claruit anno 1045. Scripſit *ad Odilonem Abbatem Cluniacenſem Hiſtoriarum libros* V. ab anno 900. uſque ad annum 1045. tametſi de ſæculo decimo perpauca habeat. Prodiit iſta Francorum Hiſtoria *Francofurti* 1596. & inter Scriptores Francicos à Ducheſnio edita *Pariſ.* 1641. Scripſit etiam *Vitam S. Gulielmi Abbatis S. Benigni Divionenſis*, qui obiit anno 1031. Extat apud Roverium in Hiſtoria Reomaenſis Monaſterii *Pariſ.* 1637. & Bollandum ad I. Januarii. Cæterùm de Glabro Radupho hæc habet Baronius: *,, Sed ſicut in recenſendâ Hiſtoriâ fidelis eſt; ,, ita in eo valde hallucinatus erravit; dum nihil ,, vult in alienâ Diœceſi poſſe præſumere Romanum Pontificem pluſquàm cæteros Epiſcopos, ,, quibus certis limitibus eſt definita Diœceſis; & ,, extra ipſam nihil penitùs agere poſſe, vanè exiſtimavit. Sententiam hâc de re ſuam, quam ſugillat Baronius, profert Glaber Hiſtoriæ ſuæ lib. 2. cap. 4. 1045.

* Ad an. 996. num. 25.

D.EODUINUS, ſive Theoduinus, Epiſcopus Leodienſis, ab anno 1045. ad 1075. quo obiit. Scripſit *Epiſtolam*, ſeu *Libellum ad Henricum Galliæ Regem de Corpore & Sanguine Chriſti adverſùs Berengarium ejuſque ſectatores*. Epiſtolam iſtam ſub Durandi Leodienſis Epiſcopi anno 1025. defuncti, nomine mutilam ediderunt Baronius ad ann. 1035. & Chapeavilus in *Hiſtoria rerum Leod.* quin & Bibliothecæ Patr. Curatores Tom. XVIII. pag. 419. Integram ac vero authori reſtitutam dedit Mabillonius *Analect.* Tom. IV. p. 496. 1045.

CLEMENS II. *Suidgerus*, ſeu *Sindigerus* antea dictus, natione Germanus, poſtquam ſedem Bambergenſem ſexennio tenuiſſet, anno 1046. ab Henrico Germanorum Rege ad Pontificatum Romanum provectus eſt, die Natalis Dominici inthronizatus, quo ipſo die Henricum atque Agneten uxorem coronâ imperiali induit. Anno ſequente Concilium Romæ contra Simoniacos coegit; & Henricum Imp. in Germaniam ſecutus, diem clauſit anno 1047. die IX. vel X. Octobris, in Eccleſiâ ſuâ Bambergenſi ſepultus. Extat *Reſcriptum* in gratiam Archiepiſcopi Ravennatis apud Ferd. Ughellum Italiæ Sacræ Tom. II. & *Epiſtola Decretalis* de ſedis Salernitanæ in Archiepiſcopatum evectione Concil. Tom. IX. p. 945. 1046.

ADELDANNUS, Fulberti Carnotenſis diſcipulus, Berengarii condiſcipulus, ex Scholaſtico Leodicenſi, Brixienſis ab anno 1048. Epiſcopus. Obiit circa annum 1061. Scripſit *Epiſtolam ad Berengarium de veritate Corporis & Sanguinis Chriſti in Euchariſtia*, quæ typis excuſa, prodiit unà cum aliis ejuſdem argumenti opuſculis curâ Joannis Ulimmerii *Lovanii* 1551. 1561. & in Bibliothecâ Patr. Tom XVIII. pag. 438. Scripſit etiam, teſte Sigeberto *, ejuſdem argumenti *Epiſtolam ad Paulum Metenſem Primicerium*, quâ ipſum, pariter ac Berengarium communem amicum, à ſententia ſua de Euchariſtia revocare conatus eſt. Epiſtola iſta interiiſſe videtur. 1048.

* De Script. cap. 153.

GISLEBERTUS, Monachus Autiſſiodoren- 1048.

 renſis; claruit anno 1048. Scripſit *Vitam S. Romani*, quæ extat apud Mabillon. Sæc. 1. p. 81.

1048. HUGO, patriâ Burgundus, ortu nobilis, Dalmatii, Domini Samurenſis, & ˆremburgis filius, natus eſt anno 1023. Juvenis adhuc quindecennis vitam monaſticam in Cœnobio Cluniacenſi iniit, Odilonem Abbatem præceptorem ſortitus. Poſt aliquot annos Monaſterii Prior, & defuncto Odilone Abbas creatus eſt anno 1048. Anno 1058. Stephano Papæ Florentiæ morienti adfuit. Anno 1074. Romam religionis ergo petiit. Obiit anno 1108. ſeu ut alii, 1109. 3. Cal. Maii, anno ætatis ſuæ 85. Extant *Epiſtolæ* ejus aliquot apud Dacherium *Spicileg.* Tom. II.

1049. LEO IX. *Bruno* antea dictus, natione Germanus, Hugonis filius, Conradi Imp. conſobrinus, ipſe Comes Dagſpurgenſis, ex Epiſcopo Tullenſi Pontifex Romanus ab Henrico VVormatiæ deſignatus anno 1048. Romæ electus anno 1049. die II. Februarii, die XII. inthronizatus. Eodem anno habitis Romæ & Papiæ Synodis Clementis II. decretum contra Simoniacos confirmavit, in Galliam etiam ac Germaniam profectus, Synodos Rhemenſem & Moguntinam celebravit, latis in hâc Canonibus nonnullis, contra Simoniacos præſertim, Eccleſiaſticis, in illâ dedicatâ novâ S. Remigii Baſilicâ, ejuſque translatis in eam reliquiis. Anno 1050. Synodos Romanam & Vercellenſem contra Berengarium coegit; & in hâc quidem Beneventanos etiam rebelles, & Humfredum Archiepiſcopum Ravennatenſem excommunicavit. Anno 1051. poſtquam in Germaniam iter feciſſet, Concilio Romæ celebrato, Gregorium Epiſcopum Vercellenſem propter adulterium excommunicavit. Anno ſequente in Germaniam iterum iter facit, ut pacem inter Henricum Imp. & Andream Hungariæ Regem conciliaret. Anno 1053. exercitum contra Normannos ducens ab iis prælio victus eſt, captus, ac mox dimiſſus. Anno 1054. legationem Conſtantinopolim ad Conſtantinum Monomachum miſit, ut pax inter Eccleſias Orientalem & Occidentalem iniretur, & ut Imperatoris animum adversùs Michaelem Cerularium Patriarcham exacerbaret. Eodem anno diem obiit, XIX. Aprilis. Extant *Epiſtolæ* XIX. Concil. Tom. IX. pag. 949. quarum prima, quæ eſt ad Michaelem Cerularium, quaque ejus & Leonis Acridani arrogantiam, erroreſque Græcorum vehementiùs coarguit. Tractatus potiùs quàm Epiſtola, cenſenda eſt, utpote XLI. Capita complectens. Extant ejuſdem *Homiliæ* ſeu *Sermones* plurimi editi *Lovanii* 1565. *Colon.* 1568. *Antverp.* 1583.

1049. ANSELMUS, Leodicenſis Canonicus & Scholaſticus Eccleſiæ B. Lamberti, poſtea Decanus Namurcenſis; claruit anno 1049. Ab Idâ Abbatiſſâ Colonienſi rogatus, ſcripſit *Hiſtoriam Epiſcoporum Leodicenſium* ab anno 666. ad 1048. circiter, quam primus in lucem edidit unà cum aliis quatuor non diſſimilis argumenti Scriptoribus Jo. Chapeavillus *Leodii* 1612. 4°.

1057. NICETA PECTORATUS, ſeu *Stethatus* dictus, Monachus & Presbyter Conſtantinopolitanus in Cœnobio Studienſi; claruit circa ann. 1050. Latinorum hoſtis capitalis, adversùs quem Humbertus, aliique Eccleſiæ Romanæ legati ſtrenuè Conſtantinopoli diſputârunt: quin & ſi ipſi Humberto fides ſit habenda Niceta legatorum argumentis ceſſit, ſcripta ſua incendit, omneſque Eccleſiæ Romanæ hoſtes anathematizavit anno 1054. Quâ quidem re vel fucum nobis faciunt boni Apocriſiarii, de famâ ſuâ ſatis ſolliciti, vel id tempori ſerviens fecit Pectoratus, ipſum enim à Græcis ipſis defeciſſe nuſquam, quod ſciam, vel leviter agnoſcunt Scriptores Græci. Extat Latinè *Liber adversùs Latinos de Azymis, de Sabbatorum jejuniis, & nuptiis Sacerdotum*, à Caniſio editus, Tom. VI. pag. 4. & à Baronio in Appendice ad T. XI. Fragmenta quædam hujuſce libri habentur Gr. Lat. apud Allatium *de Miſsâ Præſanctif.* §. 2.16. Ex ejuſdem *Canone* in S. Nicolaum quædam adducit idem Allatius libro *adversùs Hottinger.* cap. 11. pag. 208. *Tractatus ejus de Animâ* meminit, & ex capite 14 fragmentum profert idem libro *de octavâ Synodo Photianâ* c. 14. p. 545. *Carmen ejus Jambicum in Symeonem juniorem* præceptorem, Græcè integrum exhibet idem Diatrib. *de Symeon. Script.* pag. 168. Ex præfatione ejus in Symeonis librum de Divinis laudibus quædam adducit idem ibid. p. 152. 172.

NICETA PECTORATUS, Presbyter & Monaſterii Studienſis CP. Monachus, claruit circa annum ML. In Bibliothecâ Vindobonenſi hæc quæ ſequuntur opuſcula Græcè MSS. nec hactenùs, quod ſciam, edita reperiuntur. Liber contra Eccleſiam Romanam, *de Azymis, de Jejunio Sabbati, & de nuptiis Sacerdotum* cod. *Theol.* LVIII. num. 7. fol. 106. *Oratio invectiva contra blaſphemam Armeniorum hæreſin.* Incipit, Τὴν συγχυτικὴν τῶν Σαββάτων καὶ ἀζύμων ibid. nu. IX. fol. 119. pag. 2. *Capitum Aſceticorum centuria* III. hoc initio, Κεφάλαιον α. Τέσσαρας οἴομαι τὰς αἰτίας ἐν τελάδι πλείᾳ τῶν ἀρετῶν &c. ibid. cod. CIV. nu. vi. fol. 84. Ex centuriâ tertiâ Epiſtolarum, *Epiſtolæ tres de Canonibus Eccleſiaſticis*; nempe ad Athanaſium Abbatem; Athanaſii Reſponſoria; tertia iterùm ipſius Nicetæ ibid. cod. *Hiſt.* VII. n. lvi. fol. 204. p. 2. 1050. P. II.

MICHAEL PSELLUS, patriâ erat Conſtantinopolitanus, vetuſtâ & nobili, conſulari utpote ac patriciâ proſapiâ oriundus. Quinquennis præceptori traditus adeò in omni literarum genere profecit, ut ſummum ſæculi ſui decus evaderet, σοφώτατος καὶ τῶν φιλοσόφων ὕπατος, uti ipſum vocant Zonaras & Cedrenus, ut recentiorum encomia jam taceam. Claruit anno 1050. & deinceps, ſummiſque in republica honoribus & officiis functus eſt. Erat enim Senator CP. à Michaele Stratiotico unà cum aliis principibus viris ad Iſacium Comnenum legatus miſſus: ejuſque præcipuè operâ in deponendo Michaele Cerulario uſus eſt idem Comnenus: Præcipuè curæ ejus commiſſus eſt Michael Ducas, bonis literis, boniſque moribus imbuendus, quem proinde ad omne diſciplinarum genus accuratè formavit; immò ope ejus & conſilio ipſe Ducas anno 1071. in Imperatorem evectus eſt. At poſt ſexennium exauctorato Michaele Ducâ ipſe quoque Pſellus dignitatibus exutus, abraſâ comâ, habitum Monachalem induit; & relicta urbe regia, non diu poſtea vitam cum morte commutâſſe videtur. Vir planè admirandus, & qui omnes ferè ſæculi ſui eruditos dicendi copiâ, ingenii acumine, doctrinæ profunditate, longo poſt ſe intervallo reliquit. Eum veluti in Eccleſiam Latinam iniquiorem, ſchiſmaticis, quos vocat, annumerat Joſephus Epiſcopus Methonenſis, * ipſumque in expoſitione fidei ad Michaelem Ducam affirmâſſe Spiritum S. ex ſolo Patre procedere non uno in loco fatetur ipſe Allatius. Scripſit penè infinita, Philoſophica, Mathematica, Medica, Hiſtorica, Theologica. Hic ergo Pſellus, ve doctrinâ præſtantiſſimus, ita omnium πολυγραφώτατος fuit. *Auſim dicere, neminem eâ, vel ſubſequente ætate, Græcè vel inveniſſe acriùs,* 1050.

* Apolog. adv. Marcum Epheſ.

vel

SÆC. XI. ab An. M.

vel ordinaſſe aptiùs, vel locutum eloquentiùs, vel profundiùs res pertractaſſe. Nulla fuit ſcientia, quam ipſe vel notis non illuſtraverit, vel compendio non tentaverit, vel optimâ methodo non expedierit, inquit Leo Allatius Diatribâ quam edidit *de Pſellis eorumque ſcriptis* pag. 42. quamque in recenſendis Pſelli operibus, præcipuè τοῖς ἀνεκδότοις, non exiguam mihi lucem prætuliſſe lubens pronteor.

OPERA typis excuſa.

CArmina, ſeu Paraphraſis metrica in Cantica Canticorum, ad Nicephorum Botoniatem Imp. prodiit Lat. *Venet.* 1573. 4°. *Antverp.* 1615. 8°. Græcè curâ Jo. Meurſii, *Lugd. Bat.* 1617. 4°.

Commentarius in Cantica Canticorum ex tribus Patribus, Gregorio Nyſſeno, Nilo, & Maximo, à Pſello, uti creditur, collectus. Prodiit ſæpiùs Lat. inter Theodoreti opera, Gr. Lat. verò in *Auctario Duceano* Tom. II. p. 681.

Capita quædam de Trinitate & Perſonâ Chriſti ad Michaelem Imp. Gr. Lat. cum Notis VVoegelini *Auguſtæ* 1608. 8°.

Jambi in vitia & virtutes, & Anagoge in Tantalum & Circen, & Allegoria de Sphinge, Gr. Lat. *Baſil.* 1544. 8°.

De operatione Dæmonum Dialogus, Lat. *Pariſ.* 1577. Gr. Lat. cum notis Gilberti Gaulmini. *Paris.* 1615 8°. Excerpta ejus à Marſilio Ficino collecta, & Latina facta, pluries prodierunt.

Expoſitio, ſeu Scholia in Oracula Chaldaica, quæ à nonnullis Proclo Lydio adſcribitur. Prodiit Gr. Lat. à Fr. Patricio in *novâ Philoſophiâ* edita *Venet.* 1593. & unà cum Oraculis Sibyllinis *Pariſ.* 1599. 8°.

Brevis dogmatum Chaldaicorum declaratio, Gr. Lat. à Patricio edita *Venet.* 1593.

De *facultatibus animæ liber*, Gr. Lat. cum Origenis Philocalia *Pariſ.* 1624. 4°.

Annotationes in aliquot Gregorii Nazianzeni loca, Lat. à Jac. Billio editæ cum Gregorii Nazianzeni operibus.

Oratio Panegyrica in Simeonem Metaphraſtem, Lat. apud Surium XXII. Novembr. Gr. Lat. apud L. Allatium *de Scriptis Simeon.* p. 221.

Officium pro ejus commemoratione à Pſello compoſitum, Gr. Lat. ibid. p. 236.

Synopſis Legum verſibus Jambicis & Politicis.

Carmina politica de Dogmate.

Carmina de Nomocanone.

Libellus de VII. ſacris Synodis Oecumenicis. Opuſcula iſta quatuor Gr. Lat. cum notis edidit Fr. Boſquetus *Pariſ* 1632. 8°.

De *Cibariorum facultate, utilitate, & noxâ Syntagma*, ex medicis libris collectum, cui pauca quædam addidit Simeon Sethus Magiſter Antiochenus. Opus à Setho interpolatum ſub iſtius nomine Gr. Lat. prodiit *Baſil.* 1538. 8°.

De *Podagrâ liber*, ab Anonymo quodam tempore Michaelis Palæologi conſcriptus, & ſub Pſelli nomine erroneè editus Græcè *Pariſ.* 1558. 8°. Latinè ſæpius.

De *Lapidum virtutibus libellus*, *Toloſæ* 1558. 8°.

Commentarii in octo libros Ariſtotelis de Phyſica auſcultatione. Lat. *Venet.* 1554. fol.

Περὶ Χρυσοποιίας, ſeu *De auri conficiendi ratione*, ad Michaelem Cerularium Patriarcham, Lat. unà cum aliis ejuſdem argumenti Scriptoribus, *Patavii* 1572. 8°.

Liber de quatuor Mathematicis ſcientiis, Arithmetica, Muſica, Geometria, & Aſtronomia, Gr. Lat. *Wittembergæ* 1560. & cum Xylandri annotationibus *Baſil.* 1556. Græcè *Pariſ.* 1545. Lat. ibid. 1557. *Turnoni* 1592.

Introductio in ſex Philoſophiæ modos, Gr. *Pariſ.* 1540 Lat. ibid. 1541.

De *victûs ratione, deque facultatibus, & ſucci qualitate elementorum libri II.* ad Conſtantinum Imperatorem, Latinè *Baſil.* 1529. 8°.

Paraphraſis in Ariſtotelis librum περὶ Ἑρμηνείας, Græcè *Venet.* 1503. fol. Lat. *Baſil.* 1542.

Compendium in quinque voces Porphyrii, & *Ariſtotelis Prædicamenta*, Gr. *Pariſ.* 1540. Lat. *Baſil.* 1542.

OPERA INEDITA.

LIber contra Eunomium, in Bibliothecâ Vaticanâ.

Epitome librorum Moyſis, in Bibl. Cæſareâ Vienneuſi.

Quæſtiones Theologicæ cum Reſponſionibus ad Michaelem Ducam in Bibli. Auguſtanâ.

Opuſcula quædam in Paſſionem, Natalem, & Sepulturam Chriſti, Paradiſum & Antichriſtum, in Bibl. *Viennenſi.*

Explicatio in Pſalterium Davidis. Extat apud Joannem Surium.

Encomaſticæ Orationes, in Nepotem ſuum, in Nicolaum Monachum, in Joannem Cruſtulam Monachum, atque aliæ quamplurimæ, in Biblioth. Vaticanâ.

Epiſtolæ XXXIII. in Bibl. Bavaricâ.

De Theologico charactere ad Pothum Veſtarcham Oratio, in Bibl. Vaticanâ.

Quæ de Dæmonibus Græci opinentur, ibid.

Doctrina omnifaria Capitibus XCIV. comprehenſa ad Michaelem Ducam, ibid.

Expoſitio in illud, quod in ſolenni Chriſti Aſcenſionis die dicitur; Hodie ſancta Cundura, & cras Aſcenſio, ibid.

Expoſitio in illud, Domine *Jeſu Chriſte*, Deus *noſter, miſerere noſtri. Amen*, ibid.

In loca difficiliora Baſilii & Nazianzeni Expoſitio, ibid.

De *fine ſæculi*, ibid.

In Inſcriptiones Pſalmorum, tam proſâ, quàm carmine, ibid.

Carmina varia, ibid.

Paraphraſis Carmine Jambico in Canonem S. Coſmæ Maiumæ Epiſcopi, ſanctâ & magnâ feriâ quintâ canendum.

Multa alia Theologici, Philoſophici, Rhetorici, & Mathematici commatis Opuſcula Pſelliana, in Bibliothecarum forulis adhuc delitefcentia, enumerat Leo Allatius Diatribâ dictâ. Nos brevitati conſulentes, Theologicos Tractatus ſummatim attingere ſatis duximus.

ANONYMUS Auctor *Vitæ S. Egvvini*, claruit circa annum ML. certè Elfvvardo Londinenſi Epiſcopo qui obiit anno MXLIV. poſterior. Scripſit Vitam S. Egvvini Wigornienſis in Angliâ Epiſcopi, circa annum CCCXVII. denati, quam ex Bollando & Capgravio edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. pag. 350. Hujus Egvvini Vitam ſcripſit etiam Britvvaldus, ex Monacho Glaſtonienſi Wintonienſis Epiſcopus, qui obiit anno MXLV. Non Brichvvoldus ille Cantuarienſis Archiepiſcopus Bedæ æqualis, ut Pitſeus, Spelmannus aliique volunt. Fragmentum hujus Vitæ profert Fr. Godvvinus *de Præſul. Angliæ* pag. 501. & ex eo alii. 1050. P. II.

GERARDUS, Monachus & Ædituus Corbeienſis, variorum Monaſteriorum ſucceſſivè Abbas, primò Lauduni in Vincentiano, deinde S. Medardi Sueſſione, denique Sylvæ majoris in agro Bur- 1050. P. II.

SÆC. XI. ab An. M. Burdigalenſi, ubi ipſe Monaſterium condidit, claruit circa annum ML. Scripſit, quo tempore Monaſterii Corbeienſis adhuc Cellarius erat, Vitam S. Adalhardi Abbatis Corbeienſis, ſeu potiùs prolixam & confuſam Paſchaſii Rhatberti narrationem in compendium & meliorem ordinem redegit. Librum item de S. Adalhardi miraculis, cui ſecundum addidit ſequentis ſæculi Monachus Corbeienſis. Tùm Vitam tum libellos de miraculis ediderunt Bollandus *Januar.* ii. & Mabillonius *Sac. Benedict.* IV. Part. I. p. 345.

1050. P. II. RICARDUS Bellilocenſis in Atgonnâ duabus à Claromonte leucis Abbas, claruiſſe videtur circa annum ML. Vitam S. Rodingi Abbatis Bellilocenſis literis conſignavit, quam ex MS. codice Catalaunenſi edidit Joan. Mabillonius *Sac. Benedict.* IV. Part. II. p. 531.

1050. P. II. ANONYMUS *Vitæ S. Urſeoli* Auctor, claruit circa ann. ML. etſi de ætate ejus haud ſatis certi ſumus. Scripſit Vitam B. Petri Urſeoli Ducis Venetiarum & Dalmatiarum, tandem Monachi S. Michaelis de Coxano in Catalauniâ, mortui circa ann. DCCCCXCVII. Hanc ex MS. cod. Rivipollenſi extulit Joan. Mabillonius *Sæc. Bened.* V. p. 874.

1051. MICHAEL CERULARIUS, ab anno 1051. juxta Freherum, rectiùs verò 1043. juxta Baronium & Curopalatem, Patriarcha Conſtantinopolitanus; Latinorum ac Pontificum Romanorum hoſtis infenſiſſimus; quos ob faſtum & ambitionem, ob jejunia Sabbatorum, & Azyma in ſacris uſurpata, ob vocem *Filioque* Symbolo inſertam, & arreptum totius orbis Chriſtiani primatum, voce & ſcriptis exagitavit. Anno demum 1053. poſtquam literis conciliatricibus utrinque miſſis ſpes pacis ineundæ aliqualis illuxerat, Leo IX. Papa Humbertum & Fredericum Cardinales & Petrum Archiepiſcopum Amalphitanum ea de cauſa Conſtantinopolim legavit. Poſt tentatas utrinque irrito ſucceſſu, concordiæ ineundæ rationes, Humbertus Michaelem excommunicavit; Michael Pontificis nomen Diptychis exemit; aliiſque Patriarchis Orientalibus, ut idem facerent, autor fuit. Anno 1057. in Iſacii Comneni partes propenſior, Michaelem Stratioticum imperio cedere aſtu perſuaſit. Anno ſequente ipſe Iſacio Imp. de rerum novarum ſtudio ſuſpicione injectâ exoſus eſſe cœpit: cùmque de eo in ordinem redigendo ac ſede Patriarchali exuendo meditaretur Imperator, mortem oportunam obiit, anno Patriarchatûs 15. Extat *Deciſio Synodica de nuptiis in ſeptimo gradu* Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. l. 3. pag. 206. *Fragmenta aliquot de matrimonio prohibito*, ibid. l. 4. pag. 263. *Epiſtola* II. *ad Petrum Antiochenum* Gr. Lat. apud Coteler. *Monument.* Tom. II. pag. 135. *Edictum Synodale adverſus Latinos de Pittacia*, ſeu de excommunicatione a Latinis Legatis in ipſum, ab ipſo in Legatos vibratâ, anno 1054 die ix. Junii factum, Gr. Lat. apud L. Allatium *de libris Eccleſiaſt. Græcorum* p. 161.

1043. P. II. MICHAEL CERULARIUS, ab anno MXLIII. Patriarcha CP. creatus eſt. Primæ ejus ad Petrum Antiochenum Epiſtolæ ſubjunctum eſt opus ejus contra Latinos cujus hoc eſt initium, Ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου παναγάθε Κύριε &c. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. cod. *Theol.* Lambec. CCXLVII. Neſſel. CCCVI. num. xxiii. fol. 64. pag. 2. Vide Lambec. *Comment.* lib. III. p. 160. Jur. Græc. Rom. lib. IV. pag. 263. inter varia Michaelis noſtri decreta *de Nuptiis* habetur breve fragmentum *de Sacerdotis uxore adulterio pollutâ.* Integram verò Epiſtolam decretalem ex Codd. Reg. Græc. Lat. edidit Cotelerius *not.* ad Herm. pag. 55. SÆC. XI. ab An. M.

LEO, Archiepiſcopus Achridiæ, Bulgarorum Metropolitanus, claruit eodem, quo Cerularius, tempore, eorundem ſtudiorum ac rerum geſtarum ſocius. Anno 1053. unà cum Cerulario *Epiſtolam acerrimam adverſus Latinos* ſcripſit *ad Joannem Tranenſem* in Apuliâ Epiſcopum. Anno ſequente ab Humberto Legato nominatim excommunicatus eſt. Extat *Epiſtola ad Joannem Tranenſem* Lat. apud Baronium ad ann. 1053. *Scripſit* Leo & alias *Epiſtolas* plures, ex quarum primâ quædam adducit Leo Allatius *de Conſenſu Eccleſ. Orient. & Occid.* l. 3. c. 14. §. 4. 1051.

LEO, ni fallor, Achridenus, Bulgarorum Archiepiſcopus, claruit anno MLI. Præter Epiſtolam ad Joannem Tranenſem adverſùs Latinos; quæ extat Latinè apud Baron. ann. MLIII. Scripſit *de tentationibus & afflictionibus involuntariis, earumque* [illegible] capita L. Initium, Κεφάλαιον α΄. Ἐσὶ μὲν ἡμῖν εἰς ζωὴν καὶ διαγωγὴν ὁ καρποφορούμενος ἐκ τῆς γῆς σῖτος &c. Habentur MSS. Biblioth. Vindob. cod. *Theol.* ex diſpoſitione Neſſelianâ CLXVII. num. iii. fol. 69. *Epiſtola* II. contra Latinos *de Jejunio Sabbati,* & *de Azymis* ibid. cod. LVIII. num. viii. fol. 114. Excerpta quædam contra Latinos memorantur ibid. cod. CCCXXIV. num. xviii. 1051. P. II.

SYMEON, *Junior, Theologus,* ut à Metaphraſte, ſeu, ut alii, ut à Gregorio Nazianzeno Theologo, diſtinguatur, dictus, Presbyter CP. S. Mamantis in Xerocerco præpoſitus, claruit circa an. 1051. Nicetæ Pectorati æqualis, vel potiùs paulò ſenior, quippe cujus diſcipulum ſe fuiſſe ipſe Nicetas profitetur: unde perperam alii integro ſæculo recentiorem faciunt. Parùm de Symeone conſtat; niſi quod vergente ætate multorum criminationibus ſugillatus, in judicium vocatus, in carcerem conjectus fuerit, partim ob correptos liberiùs ſolutos Imperatoris mores, partim ob dogmata quædam minùs ſana: qualia foviſſe Symeonem non vana eſt ſuſpicio. 1051.

SCRIPTA.

Orationes XXXIII. *de Fide & moribus tum Chriſtianis, tum Monaſticis.*

Liber divinorum Amorum, ſeu de Laudibus ſacris Commentationes.

Capita Moralia, Practica & Theologica, CCXXVIII.

Prodierunt Opuſcula iſta Latinè ex Jacobi Pontani verſione, & cum Gretſeri notis, *Ingolſtad.* 1603.

Orationes LXIV. præter eas à Pontano editas, ab Allatio viſæ & enumeratæ, appoſitis uniuſcujuſque argumentis, & initiis Diatrib. *de Scriptis Simeon.* p. 153.

Hymni de Laudibus divinis, ſeu Commentationes ſacræ XIX. præter eas à Pontano editas, ab Allatio pari modo enumeratæ, ibid. p. 161.

Capita Practica & Theologica varia, ab editis diverſa, ab Allatio itidem viſa & recenſita, ibid. p. 167.

Alia multa Simeonis noſtri *Opera* in Bibliothecis, Antonii Auguſtini, Regiâ Pariſienſi, Altempſianâ Romæ, Regiâ S. Laurentii, & Verderianâ, Manuſcripta haberi ex aliorum fide refert Allatius ibidem, quem conſulat Lector, qui ea ſigillatim ſcire avet.

Cœterùm, ut hoc obiter notem, minùs ad rem attendit Caſimirus Oudin; dum Symeonem noſtrum

SÆC. XI. ab An. M. ſtrum cum Symeone Logotheta juniore, qui vixit circa ann. 1170. temere confundit.

1053. P. II. DAVID, natione Syrus, Maronitarum in monte Libano Archiepiſcopus, claruit anno 1053. quo Epiſtolam ad Arſenium Epiſcopum Haincurenſem de Melchitis, Maronitis aliiſque Sectis dedit. Scripſit etiam Tractatum *de Orientalium ſectis & opinionibus*, ex cujus cap. I. quædam Arabicè profert Abr. Ecchellenſis *Epiſt. ad Morin.* inter *Antiquit. Orient. Lond.* 1682 pag. 459. Denique ann. MLIX. negantibus Joſepho Abbate & Monachis Conſtitutiones Eccleſiæ Maronitarum ex ſermone Syro in Arabicum tranſtulit teſte eodem *Epiſt. ad Morin.* ibid. p. 326. Integrum opus XVII. Capita complectitur, quovis capite in plures ſectiones diviſo. Capitum & ſectionum argumenta ibidem exhibentur. Ex hoc opere aliqua Latinè profert idem Ecchellenſis *Not.* ad Catal. *Hebedjeſu* num. V.

1054. JOANNES, Euchaitarum Metropolita, claruit circa ann. 1054. & deinceps. Scripſit *Poëmata* verſibus Jambicis *in principalium feſtorum pictas in tabulis hiſtorias*, atque alia varia. Prodierunt iſta Carmina curâ Matthæi Buſti Ætonenſis cum notis doctiſſimis Græcè edita Ætonæ 1610. 4°. Scripſit etiam *Vitam S. Euſebiæ* apud Euchaitas in magna veneratione habitæ, item *Vitam S. Dorothei junioris in Chiliocomo*: ex quibus Fragmenta quædam profert Leo Allatius libro *de Conſenſu utriuſque Eccleſiæ in Dogmate de Purgatorio* p. 754.

1054. P. II. JOANNES Μαυρόπους, à nigris pedibus dictus, primùm Monachus, deinde Euchaitarum Metropolita, claruit circa annum MLIV. Quantæ exiſtimationis vir fuit Joannes Euchaitenſis, diſces ex elogio, quod in codicis ſui veſtibulo, ſummo quidem artificio exaratum reperit Buſtus noſter, Ἀνὴρ ἦν σοφώτατος καὶ ἁγιώτατος ὁ συγγράψας πλείους τῶν λόγων, καὶ ἐπιστολὰς, καὶ στίχους ἰαμβικοὺς, καὶ ἄλλα πολλὰ λόγου καὶ χάριτος ἄξια, ὃ πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐξεπαίδευσε, πεπληρωμένος ὢν τοῦ ἁγίου πνεύματος χάριτος. *Vir erat ſapientiſſimus ſanctiſſimuſque, qui plures ſermones & epiſtolas & carmina Jambica, aliaque multa, ratione & venuſtate digna conſcripſit, plurimoſque erudivit, ipſe ſacroſancti Spiritûs gratiâ repletus.* Scripſit Orationem *encomiaſticam* in tres Doctos Patres *Baſilium Magnum, Gregorium Theologum, & Joannem Chryſoſtomum.* Cujus initium eſt, Πάλιν Ἰωάννης ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς, καὶ πάλιν ἡμῖν ἐπιφανὴς ἑορτή. Τέταρτος μὲν τις Μὴν &c. Extat MS. Biblioth. Vindob. cod. *Theol* CXLIV. num. 6. fol. 217. *Orationem* etiam (teſte Leon. Allatio *de ſcript. Simeon.* pag. 105.) εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοδώρου, ἤτοι τοῦ πεζοῦ. Quæ ita incipit, Παρ' ἡμῖν δ' ἂν εἰ ἀπαίνια τὰ καλὰ, τὸ τοῦ λόγου. Hanc cum priori neſcio quare confundit Cl. Neſſelius Catal. Part. I. pag. 224. Obiter hoc loco notare liceat Euchaitarum urbem propter honorem Theodoro martyri præſtitum celebrem fuiſſe. Joannes enim Tzimiſces qui imperare cœpit anno 970. ut huic Martyri gratiam referret, ob præſtitum ejus, ut putavit, ope adverſùs Scythas auxilium. elegantiſſimum ei Templum in hac urbe ſtruxit, in quo Martyris corpus repoſuit, ipſamque urbem veteri nomine abolito, *Theodoropolim* appellavit, teſte Zonarâ *Annal*, Tom. III pag. 171. Unde & Auctor noſter carmine in Imaginem Conſtantini Monomachi apud Euchaitenſes poſitam pag. 47. hanc Urbem τὴν μάρτυρος πόλιν τὴν καὶ παροικίαν vocat. In eâdem Bibliothecâ Vindob. cod. *Theol.* LXXVIII. juxta Neſſelium nu. 1. fol. 1. habentur Joannis noſtri *Canones paracletici*, ſive Cantica Conſolatoria XXIV. ad Chriſtum Servatorem, quorum unumquodque peculiarem ſuam habet Acroſtichidem, quæ iiidem ut quælibet ode nonâ nomine Joannis inſignita eſt. Ibid. fol. 77. pag. 2. alia *duo Cantica* ad Chriſtum ſervatorem ſine Acroſtichide & nomine Auctoris. Fol. 83. pag. 1. *Canon* ſive Canticum ad ſanctum Angelum cuſtodem. Fol. 88. pag. 1. *Canones* ſive Cantica XXVII. ad Beatiſſimam Virginem Deiparam, quorum unumquodque peculiarem ſuam habet Acroſtichidem, & iiidem ut quælibet Ode nona nomine Joannis inſignitur. Fol. 315. pag. 1. *Canones* ſive Cantica XI. ad S. Joannem Baptiſtam Chriſti præcurſorem, eodem quo priora modo conditis ibid. cod. CIII. continentur ejuſdem ſacra *Jambica*, præfixâ Vitæ ipſius Epitome; numero CII. quorum inſcriptiones & principia exhibet Lambecius *Comment* lib. V. pag. 29 Hæc eadem eſſe arbitror quæ Græcè elegantiſſimo planè charactere edidit, notiſque breviuſculis ſed eruditis illuſtravit Matthæus Buſtus, *Etonæ* propè Windeſoram in Collegio Regali anno 1610. 4to Ut mirari deſinat Cl. Lambecius loc. citat. hæc poëmata velut jam edita, in Meurſii Gloſſario Græco Barbaro ſexiès citari, quo autem, *inquit*, tempore & loco, cujuſque curâ & ſtudio Editio illa in lucem prodierit, nondùm potui indagare. Id quod eo magis adhuc mirandum eſt, quòd ipſe a ibi *Comment.* lib. III. p. 381. duarum Nazianzeni adverſùs Julianum invectivarum Editionem Græcam à Montacutio Etonæ in lucem emiſſam (cui ſubjuncta ſunt hæc Euchaitenſis poëmata) diſertè citat. De Joannis noſtri ætate, vitâ, & ſcriptis plura habet Lambecius *Comment.* lib. ubi ſuprà. De Auctore, imprimis de urbe Euchaitenſi, M. Buſtus in prolegomenis ad Notas Verſibus Jambicis à ſe editis præmiſſas.

HUMBERTUS, Monachus Tullenſis, O. B. à Leone IX. Papa ex Lotharingia Romam ſecum adductus anno 1049. & inter Cardinales cooptatus. Anno 1051. Monaſterio Sublacenſi ab eodem præfectus eſt. Anno 1053. Michaelis Cerularii & Leonis Acridenſis Epiſtolam ad Joannem Tranenſem, ut Græcorum inſidias detegeret, Latinè vertit. Eodem circiter tempore Epiſcopus Sylvæ Candidæ à Pontifice renunciatus videtur. Anno 1054. à Leone Conſtantinopolim legatus eſt, ut Schiſma Orientale componeret. Exeunte anno in Occidentem re infectâ rediit; & in itinere dona quæ à Conſtantino Imp. opima ſatis acceperat, Traſimundi Comitis Theatini latrocinio perdidit. Anno 1057. à Victore II. Pontifice ad Monaſterium Caſſinenſe miſſus, ut de præpropera Petri Abbatis electione cognoſceret, tumultuantibus Monachis vitæ diſcrimen adiit. Sedato tamen tumultu Petrum Abbatem dignitatem abdicare, & in locum ejus Fredericum Cardinalem ſubrogari effecit. Anno 1059. Nicolai Papæ & Synodi Romanæ juſſu, abjurationis ſeu Confeſſionis formulam à Berengario recitandam compoſuit. Obiit poſt annum 1064. 1054. Diatrib. Hiſt. Cardin. Tom. I. p. 21

SCRIPTA.

Liber adverſùs calumnias Michaelis Cerularii, & Leonis Achrideni de Azymo, & *jejunio Sabbatorum*, quem à Conſtantino Monomacho rogatus Conſtantinopoli ſcripſit, titulo *Diſputationis inter Romanum & Conſtantinopolitanum.*

Refutatio Tractatûs editi contra Latinos à Niceta Pectorato. Bina iſta Opuſcula edidit Baronius in Appendice ad Tom. XI.

Commemoratio eorum, quæ contra Michaelem Cerularium geſſerunt Apocriſiarii Apoſtolicæ ſedis anno

anno 1054. Habetur apud Baronium ad annum dictum,

Ejuſdem & Conlegatorum *Epiſtola ad omnes Eccleſiæ Catholicæ filios.*

Opuſcula omnia Humberti ſuprà recenſita extant apud Caniſium *Antiqu. Lect.* Tom. VI. pag. 114. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. pag. 389. 405. 415.

1054. P. II. THOROS, genere Armenus, Armenorum Catholicus ſeu Patriarcha claruit anno MLIV. Scripſit linguâ Armenâ *Commentarium in SS. Evangelia*, qui habetur in Bibliothecâ Vindobonenſi inter codices MSS. *Orientales* num. cvii. 8*vo*. Vide Lambec. *Comment.* l. I. p. 175.

1055. VICTOR, *Gebehardus* antea dictus, gente Noricus, Henrici Imp. Conſiliarius, & Epiſcopus Eiſtetenſis, poſt Leonis mortem ab Henrico Imp. quem ſanguine proximè attingebat, ſedi Romanæ præfectus eſt, die XIII. Aprilis anno 1055. in cathedrâ collocatus. Anno 10 6. ab Henrico in Germaniam evocatus, ei morienti aſtitit, & Henricum filium ſibi à Patre commendatum in tutelam recepit. Anno ſequente in Italiam reverſus, obiit Florentiæ die XXVIII. Julii. Extat *Epiſtola ad Humbertum Sylvæ Candidæ Epiſcopum*, quâ Eccleſiæ illius privilegia amplificat, Concil. Tom. IX. p. 1077.

1056. P. II. WIPERTUS ſive WIBERTUS, vel ut alii GILBERTUS, Brunonis Tullenſis Leucorum Epiſcopi, poſteà Romani Pontificis, Archidiaconus, claruit anno MLVI. Scripſit de Vitâ Leonis IX. *Brunonis* anteà dicti, qui obiit anno MLIV. libros II. Hos notis ſuis ornatos edidit Jacobus Sirmondus *Pariſ.* 1615. Poſteà ad codices MSS. recognitos & auctos Actis *April.* XIX. Bollandiani inſeruerunt. In hanc Vitam notas etiam ſcripſit Cl. Barthius *Adverſ.* lib. XLV. cap. 19.

1057. STEPHANUS IX. *Junianus Fredericus Gozzelo* antea dictus, natione Lotharingus, Godefridi Lotharingiæ Ducis frater, Eccleſiæ Romanæ Archidiaconus, Bibliothecarius, Cancellarius, & Cardinalis titulo S. Chryſogoni Anno 1054. à Leone IX. Conſtantinopolim unà cum Humberto legatus eſt, ubi Michaelem Patriarcham depoſuit, & anathemate perculit. In Italiam reverſus ob propugnatas Godefridi fratris partes, Henrici Imp. inimicitias expertus eſt; adeò ut in Monaſterio Caſſinenſi poſitis honorum inſigniis cucullum induere neceſſe haberet; ubi anno 1057. Victoris II. potentiâ Abbas renunciatur. Eodem anno Florentiam profectus, Pontificem conſulturus, ab eo iterum Cardinalis Presbyter renunciatur, mox mortuo Victore Pontificatum Romanum adeptus eſt, die III. Auguſti conſecratus, adeò invitus ac reluctans, ut per vim ex hoſpitio ad Baſilicam S. Petri ad vincula educendus erat. Frequentia egit Concilia, in quibus haud aliud majori ſtudio egit, quàm ut Clericis & Sacerdotibus conjugii licentiam eriperet. Ineunte anno 1058. legationem ad Conſtantinopolim uniendarum Eccleſiarum ergò adornavit, miſſis Deſiderio Abbate Caſſinenſi, Stephano Cardinale, aliiſque; qui in Orientem profecti operam luſerunt. Ipſe Stephanus domi reſidens de transferendo in Godefridum fratrem imperio cogitavit: idque ut faciliùs efficeret, ſi Papebrochio*, ejuſque Codici vetuſto fides ſit habenda, habitâ Romæ Synodo Henricum Imp. propter Inveſtituram Epiſcoporum ſibi vindicatam Hæreticum declaravit, miſſoque in Germaniam Hildebrando Diacono, denunciavit. Obiit Florentiæ anno 1058. die XXIX. Martii. Extant *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. IX. pag. 1088. Scripſit junctim cum Humberto Cardinali, Librum *de Corpore Domini* adverſùs Michaelem Cerularium, de quo in Humberto agimus; alium item *de eadem re* adverſùs Monachum Conſtantinopolitanum, teſtante Petro Diac. cap. 17.

* Conat. ad Catal. Pontif. par. I. p. 192.

1057. PETRUS DE HONESTIS, Damiani à fratris, * (quem Patris loco ſemper habuit) nomine dictus, gente Italus, Patriâ Ravennas, in Monaſterio S. Andreæ ad Fontem Avellanum vitam Monaſticam profiteri cœpit. Ob præclaram virtutis & doctrinæ famam poſt aliquot annos à Guidone Abbate Pompoſiano ad Cœnobium ſuum accitus eſt, ut Monachis Pompoſianis virtute & doctrinâ exemplo præiret. Poſtquàm ibi biennium exegiſſet, Avellanam reverſus, Monaſterii Prior, ac tandem Abbas renunciatus eſt. Abbas factus provinciam ſibi commiſſam diligenter excoluit, Monaſterii ædificia ampliavit, Monachos ad pietatem & bonarum literarum ſtudium exemplo incitavit, ſcriptis informavit: quodque meritorum cumulum apud Pontificios in immenſum auget, primus omnium Officium B. Virginis Monachis ſuis recitandum præſcripſit. Anno 1057. vel ſequente, à Stephano Papâ Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, & Oſtienſis Epiſcopus, invitus creatus eſt. Anno 1059. à Nicolao II. Pontifice Mediolanum legatur, ut Simoniam & Clericorum conjugium ex Eccleſia Mediolanenſi eradicaret: eoque obtentu Mediolanenſem Romanæ ſedi ſubjiceret. Duram ſanè provinciam ſortitus eſt Petrus. Quo in Urbem adveniente tumultuabantur Clerici Mediolanenſes, ſe ſimoniaco crimine penitùs immunes eſſe clamabant; impiam & intolerandam eſſe cœlibatûs legem; ante omnia verò indignum eſſe Ambroſianam Eccleſiam Romanæ ſubjacere; nullam judicandi vel diſponendi vim Romano Pontifici in illam ſedem competere; fortiter eſſe conſervandam authoritatis æqualitatem à Progenitoribus acceptam; nec poſt coævam Eccleſiæ libertatem ſubeundum eſſe jugum Papale. Nec verbis contenti Clerici, vim parârunt, & concurſu facto Legatum in vitæ diſcrimen adduxerunt. Tantas nihilominùs turbarum procellas mirâ dexteritate compeſcuit Petrus, & attracto in partes Guidone Archiepiſcopo, Clericos in ordinem redegit, rem confecit, Romæ triumphum intulit. Anno 1061. ſolutos Clericorum Romanorum mores indignè ferens, cùm, ut ipſius verbis utar, vivere neſciret cum eis, quibuſcum adeò moribus diſſentiret, Epiſcopatu ſemet abdicavit, & in ſolitudinem ſeceſſit. Non diu autem quieti indulgere datum eſt. Anno enim ſequente ab Alexandro II. Papâ è ſolitudine Avellanâ abreptus, legationem in Galliam ad reformandum Monaſterii Cluniacenſis ſtatum obire coactus eſt. Anno 1063. Florentiam ab eodem legatur, ut graviſſimum ſchiſma Petrum Epiſcopum inter, & cives Monachoſque Florentinos enatum componeret. Anno 1069. ad Henricum Germanorum Regem, qui Bertam conjugem repudiare in animo habuit, ab Alexandro miſſus, ſcelus id quà ſalutaribus documentis, quà invictâ animi fortitudine impediit. Anno 1072. defuncto Henrico Archiepiſcopo Ravennate, qui ob denegatum conſtanter Eccleſiæ Romanæ obſequium octennio ante ab Alexandro Pontifice excommunicatus fuerat, Petrus ad Patriam urbem legatus eſt, ut cives Ravennates Eccleſiæ Romanæ reconciliaret, & anathematis vinculo ſolveret. Re confectâ Faventiam abiit; ubi febre correptus, in Cœnobio S. Mariæ die XXII. Februarii animam efflavit, anno ætatis ſuæ 66. Vir, *inquit Brietius*, planè

* Vit. Damian. per Joan. Diſcip. opp. Præfix. Diatrib. Hiſt. Cardin. Tom. I. p. 16.

Vide Petri Ep. ad Hildebrandum & Joannem in Vitâ Damiani.

SÆC. XI. ab An. M. planè pius, & qui religionem multorum animis[a] ingeſſit, Eccleſiæ vindex acerrimus, & huic præfici dignus, ſi in meliora tempora incidiſſet. Neſcio an notari mereatur, quod in non uno Cœnobii S. Edmundi Regiſtro hæc verba legitur. *Ubi (viz. in Eccleſiâ à Balduvino Abbate fundatâ) inter Archiclericos erat Petrus Damianus, cujus pulcherrimus liber, qui dicitur Dominus vobiſcum, uſque hodie extat.* An hic fuerat noſter Damianus, dſquirant alii: certè nemo, quòd ſciam, adventûs ejus in Angliam meminit; aliter temporum ratio ſatis aptè convenit, cùm Eccleſia illa Burienſis circa annum 1065. fundata erat.

OPERA.

EPiſtolarum libri VIII. quorum I. ad. Pontifices, II. ad Cardinales, III. ad Patriarchas & Archiepiſcopos, IV. ad Epiſcopos, V. ad Clericos, VI. ad Abbates & Monachos, VII. ad ſæculares Principes, VIII. ad Laicos privatos. Prodierunt ſeorſim cum notis Conſtantini Cajetani Syracuſani *Pariſ.* 1610. 4°.

Sermones juxta menſium ordinem diſtributi; ex quibus illos *de Nativitate Domini*, *de S. Martino*, *de Rivis fluminis*, *de S. Stephano*, *de S. Andreâ*, & *de S. Nicolao*, ſpurios eſſe notat Theophilus Raynaudus in Erotematis.

Vita S. Odilonis Abbatis Cluniacenſis. Extat apud Surium & Bollandum ad I. Januar.

Vita S. Mauri Epiſcopi Cæſenatis, ibid. ad XX. Januarii.

Vita S. Romualdi inſtitutoris Camaldulenſium. Habetur apud Surium ad XIX. Junii.

Vita S. Rodulfi Epiſcopi Eugubini, ibid. ad XIV. Octobr.

Paſſio SS. Virginum & Martyrum Floræ & Lucillæ.

Expoſitio viſionum SS. Martyrum Mariani & Jacobi.

Plurimæ aliæ *Sanctorum Vitæ* à Damiano conſcriptæ in Collectione Surianâ reperiuntur; quæ tamen in Epiſtolis ac Sermonibus ejus locum habent; adeòque ſuprà à nobis ſunt enumeratæ.

Opus de Fide Catholicâ ad Ambroſium.

Antilogus contra Judæos.

Dialogus inter Judæum & Chriſtianum.

Diſceptatio Synodalis de electione Principis Romani

Actus Mediolanenſes.

Liber, qui appellatur Gratiſſimus.

Liber Gomorrhianus.

De Parentela & cognationis gradibus, atque alii *Tractatus LII.* viz. *De Eleemoſyna*, *De Horis Canonicis*. *Liber* qui vocatur, *Dominus vobiſcum*. *Apologeticum de contemptu ſæculi.* *De perfectione Monachorum.* *De ordine Eremitarum, & facultatibus Eremi Fontis Avellani.* *De ſua congregationis inſtitutis.* *In Epiſcopum Monachos ad ſæculum revocantem.* *De Cœlibatu Sacerdotum.* *Contra Clericos intemperantes.* *De abdicatione Epiſcopatûs.* *Apologeticus ob dimiſſum Epiſcopatum* *De fuga dignitatum Eccleſiaſticarum.* *Contra Clericos Aulicos.* *De Brevitate vitæ.* *Contra Clericos Regulares proprietarios.* *De dignitate Sacerdotii.* *Contra inſcitiam clericorum.* *De communi vita Canonicorum.* *Apologeticus Monachorum adverſus Canonicos.* *De vili veſtitu Eccleſiaſticorum.* *De Sacramentis per improbos adminiſtratis.* *Contra Philargyriam.* *De Quadrageſima, & XLII. Hebræorum manſionibus.* *De bono ſuffragiorum, & variis miraculis.* *De variis miraculoſis narrationibus.* *De Picturis Principum Apoſtolorum.* *De Divina Omnipotentia.* *De variis ſacris quæſtionibus.* *De Proceſſione Sp. S.* *Contra ſedentes tempore Divini Officii.* *De frænandâ irâ.* *De tempore celebrandi nuptias.* *De ſervandâ fide Deo promiſſâ.* *De laude flagellorum & diſciplinæ.* *De decem Ægypti Plagis & Decalogo.* *De ſanctâ ſimplicitate.* *De ferendâ æquanimiter correptione.* *De Caſtitate.* *De Spiritualibus deliciis.* *De perfectâ Monachi informatione.* *Inſtitutio Monialis.* *De vitâ Eremiticâ.* *De bono religioſi ſtatûs.* *De Patientiâ in inſectatione improborum.* *De jejunio Sabbati.* *De celebrandis Vigiliis.* *De deſpiciendâ mundi gloriâ* *De Principis officiis in coercitione improborum.* *De verâ fœlicitate ac ſapientiâ.* *De noviſſimis & Antichriſto.* *Expoſitio myſtica libri Geneſeos.*

[a] Cave Hiſt. Lit.

Opera Damiani in unum collecta prodierunt cum notis & obſervationibus Conſtantini Cajetani *Romæ* Tom. III. annis 1606. 1608. 1615. quartum etiam Tomum Orationes, Carmina, & Rythmos continentem promiſit Cajetanus. Recuſa eſt editio Romana Lugduni 1623. Tom. III. fol. atque addito Tomo quarto *Pariſ.* 1642. 1663. In Tomis hiſce locum non habent

Liber de correctione Papæ & Epiſcopi, qui typis excuſus prodiit *Argentorati* 1562. & inter alia quædam *Francofurt.* 1614. 1621. & apud Goldaſtum *Monarch.* Tom. II. p. 43.

Sermones V. in Orationem Dominicam, à Dacherio editi *Spicileg.* Tom. VII. Idem tamen Dacherius in fine Præfationis Tom. VIII. Petro Ravennati ſive Chryſologo adjudicat.

ALBERICUS, Natione forſan Italus. Monachus & Diaconus Caſinenſis Cardinalis titulo S. Quatuor Coronatorum, à Stephano IX. vel ut alii, ab Alexandro II. creatus. Claruit anno MLVII. Anno MLIX. habita eſt Romæ adverſus Berengarium Synodus: ad hanc, ſaltem ad ſequentem Synodum, ſub Gregorio VII. an. MLXXIX. habitam evocatur Albericus noſter, ut contra Berengarium diſputandi partes in ſe reciperet, quem proinde & voce & ſcriptis oppugnavit, elucubrato vix unius hebdomadis ſpatio *libro de Corpore Domini*. Scripſit præterea, teſte Petro Diacono, *librum Dictaminum & Salutationum*; *Hymnos in S. Nicolaum*; *De Muſica Dialogum*; *De Virginitate S. Mariæ*; *Contra Henricum Imp. de Electione R. Pontificis*; *Hymnos de Paſchate*; *De Aſcenſione*; *De Cruce*; *De die Judicii*; *De pœnis inferni*; *De Gaudiis Paradiſi*; *De aſſumptione B. Mariæ*; *De S. Paulo*; *De S. Apollinare*; *Paſſionem S. Modeſti, & S. Cæſarei*; *Vitam S. Dominici Abbatis*; *S. Scholaſticæ, & Homiliam in eandem*; *De die Mortis*; *De Monachis*; *De Aſtronomia*; *De Dialectica*; nec non *epiſtolas* plures. Cunctis Alberici lucubrationes MSS. haberi Florentiæ in Bibliotheca Fratrum Minorum S. Crucis teſtatur J. B. Marus ad Per. Diac. pag. 43. *Vita S. Dominici* extat apud Bolland. Tom. II. Januar. XXII. qui tamen Albericum noſtrum, cum alio Alberico Monacho itidem Caſinenſi, qui claruit anno MCXXIII. Librumque *de Viſione ſuâ* ſcripſit, temerè confundit: quod etiam faciunt Poſſevinus, Arnoldus VVion, Ciaconius, & alii. 1057.

(De Vir. illuſt. C. 21.)

GEORGIUS CEDRENUS, Monachus Græcus, claruit anno 1057. Scriptor obſcuræ admodùm famæ, de quo nil omnino referunt, qui ſequentium temporum Hiſtoriam tradiderunt. Scripſit *Annales* ſive *Compendium Hiſtoriarum* ab Orbe condito uſque ad Iſaacii Comneni tempora, annumque Chriſti 1057. *Idiotam fuiſſe illius ſcripta clamant*, inquit Scaliger *. Hiſtoriæ ſuæ farraginem ex pluribus congeſſit autoribus, quos ipſe in Proœmio commemorat; e quibus tres ſunt, quibus ſua ferè debet omnia. Ab initio mundi uſque ad Diocletianum omnia ferè ex Chronographia Georgii Syncelli deſcripſit: à Diocletiano uſque ad 1057.

(* Animadverſ. in Euſeb. Chronic.)

ad Michaelem Curopalatam Theophanis Chronicon compilavit; inde verò uſque ad Iſacium Comnenum (in quo Opus terminatur) omnia ferè ad verbum ex Hiſtoria Joannis Thraceſii Scylitzæ deſcripſit. Ipſe enim à Joanne potiùs, quàm ab eo Joannes, mutuatus videtur: propterea quòd Joannis Protoveſtiarii cognomento Thraceſii Hiſtoriam ipſe in Procemio memoraverit. Leo Allatius † tale de illo judicium tulit. *Opus è variis hiſtoriis, non ſententiis ſolùm, ſed verbo tenus conſarcinatum abſolvit. Quæ ſi ab auctoribus repeterentur, nudus ipſe, aque ac cornicula illa remaneret — Neſcio qua fronte, quæ exſcripſit, pro ſuis divendidit, adeò ut vix unam, alteramve periodum in tam vaſto volumine Cedreni propriam ac legitimam reperies: gratia tamen illi agenda ſunt, quod auctores nobis præcipuos, & raros ſuo ipſe furto conſervavit.* De ejus Hiſtoriâ hæc Cl. Voſſius *. *In rebus Byzantinis Zonarâ paulò diligentior eſt: in iis autem, quæ Conſtantinopolitanos Cæſares præcedunt, cedit Zonaræ: à quo & ſtylo vincitur, uti etiam à Nicetâ, & Gregorâ, & aliis.* Certè Cl. Caſaubono * *nullius admodum judicii Scriptor, & Veteris Hiſtoriæ imperitiſſimus* audit, nec minus J. Lipſio † *aniliun ſæpe fabularum Scriptor, & veri incurioſus vel ignarus. Judicio legatur tamen*, inquit, *dabit quod juvet.*

† Diatrib. de Georg. & eorum Script. p. 334.

* De Hiſt. Gr. l. 2. c. 26.

* Exercit. 2. c. 17. p. 195.

† Cent. Miſcell. Epiſt. 61. p. 466.

Primus, hoc Cedreni Opus notis illuſtratum Gr. Lat. edidit Gulielmus Xylander *Baſil.* 1566. f. poſtea verò longè integrius prodiit cum notis & animadverſionibus Xylandri, Caroli Fabroti, Jac. Goaris, & Gloſſario mixto-barbaro *Pariſ.* 1647. f.

1057. ALPHANUS, Patriâ ut videtur Italus, primò Cœnobii Caſinenſis alumnus, deinde Monaſterii S. Benedicti Salerni Abbas, tandem anno MLVII. Archiepiſcopus Salernitanus factus, anno MLIX. ſub Nicolao II. Synodo Beneventanæ interfuit, cui ſecundo poſt ipſum Nicolaum loco ſubſcripſit, obiit anno MLXXXVI. Præſulatûs ſui XXIX. Scripſit quamplurima, metro ut plurimùm compoſita, quæ recenſet Petrus Diaconus cap. 19. viz. *Paſſionem S. Chriſtinæ, & Hymnos de eadem: de S. Benedicto: Verſus S. Sabinæ: S. Chriſtinæ: S. Petri Apoſtoli: In laudem Monachorum Caſinenſium: De ſitu, Conſtructione, ac renovatione ejuſdem Cœnobii; De S. Mauro; Hymnos de S. Matthæo: De S. Fortunato: De S. Nicolao: Confeſſionem Metricam: De Eccleſia S. Joannis Baptiſtæ in Caſino*: Denique *Epitaphia* atque poëmata alia quamplurima. Hæc ferè omnia edidit Ferdinand. Ughellus in calce Tom. II. *Italiæ Sacræ*, teſte J. B. Maro not. ad Petrum Diac. pag. 38. alia edidit Proſper Martinengus Poëm. Tom. III. *Rom.* 1589. 4°. *Verſus in laudem Romualdi Cauſidici Salernitani, & Sigiſmundi Monachi Caſinenſis* in Bibliotheca Caſinenſi MSS. aſſervantur. *Paſſio SS. Martyrum* XII. *fratrum Beneventanorum*, metro heroico conſcripta, extat apud Sur. Septemb. I. quam tamen longè auctiorem, omnibuſque numeris abſolutam, ad Cod. MSS. fidem correctam, ſeſe in lucem emiſſurum pollicetur prædictus Marus loc. citat. ubi quatuor aliorum Alphani noſtri opuſculorum meminit, quæ in Bibliothecâ Caſinenſi jam non ampliùs comparent. Denique corrigit errorem Falconis in Chronico, qui poëmata prædicta non noſtro ſed juniori Alphano Archiepiſcopo Salernitano qui obiit an. MCXXI. tribuit.

1058. NICOLAUS II. antea *Gerardus* dictus, natione Burgundus ex Epiſcopo Florentino Pontifex Romanus poſt Stephani IX. mortem ab Henrico Rege ſenex admodùm deſignatus eſt, deturbato Benedicto, qui ſine juſſu Regis & Principum ſolis Cleri ſuffragiis nixus ſacerdotium uſurpaverat. Nicolaus quidem Pontifex declaratus à Rege eſt anno 1058. die IX. Septemb. inthronizatus verò Romæ die XXI. Januarii anno 1059. cùm & Benedictum Antipapam excommunicavit: mox tamen placatior factus ad laicam communionem admiſit. Eodem anno Concilio Romæ celebrato, Berengarium ad palinodiam adegit; & Henrico Germaniæ Regi jus Pontifices Romanos eligendi à deceſſoribus Imperatoribus acceptum decreto Synodico confirmavit, intentato contra omnes decreti violatores anathemate & diris graviſſimis. In eadem Synodo Petri Damiani rogatu Conſtitutionem contra Clericorum conjugium & concubinatum edidit. Obiit Florentiæ anno 1061. die XXIV. Junii. Extant *Epiſtolæ* VIII. Concil. Tom. IX. p. 1091.

CONSTANTINUS LICHUDES, ſive *Licudex*, dignitate Protoveſtiarius, poſt Michaelis Cerularii obitum anno 1058. vel ſequente, ad Patriarchatum Conſtantinopolitanum provectus eſt. Obiit anno 1066. Extant Gr. Lat. Decreta II. Synodalia, viz. de ſervo criminali, & de ſacerdote cædis reo ac depoſito, in Jure Gr. Rom. l. 4. p. 264. 1058.

DROGO ſive DRACO gente Belga, Cœnobii Winnoci Bergenſis Presbyter & Monachus, claruit anno MLVIII. Cap. XXII. Profectionis ſuæ in Daniam meminit, ſeque Hamburgi ſubſtitiſſe narrat. Malè hunc cum Drogone Morinorum Epiſcopo, à Molano confundi rectè notat Mabillonius, & tamen eundem cum Molano errorem errârunt, Poſſevinus *Appar.* Tom. I. pag. 487. Arnold. Wion. *in Lign. Vit.* lib. II. cap 47. p. 341. Voſſius *de Hiſt. Lat.* lib. II. cap. 45. pag. 374. Sweertius *Athen. Belg.* pag. 223. Miræus *Auct. de Script. Eccl.* cap. 375. pag. 253. & noviſſimè Oudinus *ſupplem.* pag. 31. Scripſit Drogo noſter librum de Miraculis S. Winnoci, quem Vitæ Winnocianæ ſecundum & tertium vulgò vocant. Ubi cap. 18. ſe à Drogone Epiſcopo Tarvennenſi apertiſſimè diſtinguit. Hunc ex MS. codice Compendienſi erutum nobis exhibet Cl. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. pag. 315. Scripſit quinetiam Hiſtoriam Tranſlationis S. Levvinæ Virginis ac Martyris Anglæ, anno MLVIII. peractæ, quam ipſe Rumoldo Abbati Bergenſi dedicavit, hactenùs quod ſciam ineditam. Præfationis partem profert Mabillonius, in quâ iterùm ſe à Drogone Epiſcopo Tarvennenſi alium eſſe diſertiſſimè oſtendit. 1058. *P. II.*

MARIANUS, SCOTUS à Patriâ dictus, in Hiberniâ quippe natus anno 1028. Venerabilis Bedæ linealiter conſanguineus, uti habet Matthæus Weſtmonaſterienſis * Anno 1052. Marianus ſæculo relicto Monachum induit. Anno 1058. in Germaniam profectus eſt, & in Cœnobio S. Martini Colonienſi per triennium conſedit. Anno 1059. Fuldenſe Monaſterium cum Sigfrido Abbate profectus, Wirceburgi Presbyter ordinatus eſt III. Id. Mart. ac prid. Id. Maii. Cœnobium Fuldenſe ingreſſus, decennium ibi loci incluſus exegit. Anno 1069. è Fuldenſi recluſione ad Moguntinam juſſu Archiepiſcopi Moguntini tranſiit: & in eâ non ſine ſanctitatis opinione deceſſit anno Chriſti 1086. ætatis ſuæ 58. in Cœnobio S. Martini ſepultus. Sunt qui eum ante obitum Germaniam perluſtrâſſe, & Reginoburgi in Bavariâ mathematicas diſciplinas docuiſſe, ac SS. Scripturas interpretatum eſſe volunt. Scripſit *Chronicon* ab initio mundi ad annum Chriſti 1083. Caſſiodorum imprimis ſecutus. Continuavit id poſtea ad annum uſque 1200. Dodechinus Abbas S. Dyſibodi. Prodiit 1059.

* Florileg. ad an. 1083.

Chro-

SÆC. XI. ab An. M.

Chronicon iſtud continuatum tum ſæpiùs alibi, tum inter Scriptores rerum Germanicarum, ac imprimis *Francofurt.* 1583. f. Codicem ejus MS. edito duplò auctiorem in Bibliothecâ Oxonienſi extare teſtatur Brianus Tvvynus †. Verùm additiones iſtæ ab alienâ forſan manu profectæ ſunt. Suſpicionem injicit Codex MS. cum alterius additionibus interſertis, quem in Bibliothecâ Lumleianâ exſtitiſſe fidem facit Thomas Jameſius *. De aliis Mariani ſcriptis, viz. *Concordia Evangeliſtarum*, *Univerſali Computo*, *Emendationibus Dionyſiani calculi*, conſulendi ſunt Balæus, Waræus, aliique. *Epiſtolas omnes D. Pauli*, *Mariani Scoti manu exaratas* anno 1079. & Annotationibus marginalibus ac interlinearibus ab eodem illuſtratas in Bibliothecâ Cæſareâ aſſervari monet Lambecius Comment. l. 2. c. 8. p. 749.

† De antiqu. Acad. Oxon. l. 1. p. 67.

* Eclog. 1. p. 93.

1059. OSMUNDUS, Epiſcopus Aſturicenſis, claruit anno 1059. quo Ida Euſtachii Comitis Bononienſis uxor Eccleſiam in honorem B. Virginis in Pago Lenſienſi conſtruxit; cui ornandæ cùm reliquiæ undique conquirerentur, ſcripſit Oſmundus ad *Idam Comitiſſam Epiſtolam de Capillis B. Mariæ*, quæ habetur apud Mabillon. Analect. Tom. I. p. 287.

1060. METELLUS, Tegerſenſis ſeu Tegerenſis in Germaniâ Monachus O. B. claruit circa an. 1060. Scripſit Poëmata nonnulla, viz. *Quirinalia in laudem S. Quirini Martyris* metris Horatianis, atque *Eclogas alias* X. extant à Canìſio edita in Appendice Tom. I. p. 37.

1060. GAUFERIUS, *Benedictus* etiam dictus, Patriâ Salernitanus, Monachus Caſinenſis. Claruit an. MLX. Scripſit *Homilias in Advent & Nativit. Domini*; *Epiphania*; *Septuageſima*; *in Ramis Palmarum*; *in Cœnâ Domini*; *Paſſionem S. Lucii Papæ*; *Vitam S. Secundini ad Trojanum Epiſcopum*; *Carmina* varia, viz. *in Laudem Pſalterii*; *de Miraculo ejus qui ſeipſum occidit*, &c. quæ omnia MSS. habentur in Bibliothecâ Caſinenſi, Num. 280. ac penès CL. Virum *. J. B. Marum, qui ſe ea aliquando editurum promiſit.

* Not. in Pet. Diac. p. 52.

1060. T. II. GAUFERIUS, Cœnobii Caſinenſis ex ordine S. Benedicti Monachus, claruit anno MLX. Scripſit rogatu Deſiderii Abbatis Caſinenſis ad Stephanum Trojanum Epiſcopum, Hiſtoriam S. Secundini Trojani Epiſcopi & Confeſſoris, ut & verſus plures in ejuſdem Secundini laudem, quæ ex antiquo codice Caſinenſi extulit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom VII. p. 1363. Reliqua Gauferii opera quæ adhuc MSS. aſſervantur, vide ſuprà & apud J. B. Marum *Not. in Petr. Diac.*

1060. P. II. ANONYMUS, gente Anglus, *Tranſlationis S. Cuthberti* Auctor, Eccleſiæ Dunelmenſis Monachus, claruit an. MLX. Scripſit librum de Tranſlationibus & Miraculis S. Cuthberti Lindisfarnenſis Epiſcopi, quem ex codice Compendienſi, & Martio Bollandiano exhibet Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. pag. 275. XII. poſteriora capita ab anonymo quodam ſequentis ſæculi Monacho addita fuiſſe cenſent nonnulli. Omnia verò ab unâ eâdemque manu profecta eſſe, nos cum Mabillonio judicamus, præſertim cùm Auctor noſter ad poſtremam S. Cuthberti Tranſlationem anno MCIV. Vitam facilè producere potuit.

1060. P. II. FOLCARDUS Cœnobii Sithivenſis apud Atrebates Monachus, claruit anno MLX. diùque deinceps vixit. Vir pro ſorte ſæculi quo vixit non indoctus, Gulielmo Anglorum Regi, quem *Conqueſtorem* vocamus, admodùm familiaris, qui ſubactâ Angliâ ipſum Torneiæ præpoſuit, ubi XVI. ferè annis Abbatis vices ſupplevit. Diu in Angliâ verſatus eſt donec ortis illum inter & Epiſcopum Lincolnienſem ſimultatibus, ad Monaſterium ſuum Sithivenſe receſſit. In literas miſit primò quidem per compendium, deinde recognitos & auctos de Vitâ & Miraculis S. Bertini Abbatis Sithivenſis libros duos, quos Bovini Abbati ſuo inſcripſit. Hos ex MSS. codicibus Bertiniano & Vedaſtino edidit Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. pag. 104. qui etiam librum II. Miraculorum ab Auctore anonymo, circa initium ſæculi X. ſcriptum, ſubjecit. Recenſet quidem Baleus * Folcardum quendam Dorobornenſem, Cœnobii Cantuarienſis Monachum, virum doctiſſimum anno MLX. clarum, quem eundem cum noſtro fuiſſe exiſtimamus, quemque Aldredi Eboracenſium Archiepiſcopi, magni ſui Mecænatis juſſu, de Vitâ & Miraculis Joannis Archiepiſcopi Eboracenſis libros duos, eidem Aldredo nuncupatos, atque alia quædam ſcripſiſſe, Baleus refert. Certè Folcardum noſtrum S. Oſvvaldi VVigornienſis Epiſcopi, aliorumque Sanctorum Angliæ Hiſtorias ſuavitèr compoſuiſſe, teſtis eſt Ordericus Vitalis, ejuſdem penè temporis ſcriptor *Hiſt. Eccl.* lib. II. ad ann. MCXVIII. ubi plura de Folcardo habet. Vitæ Jo. Archiepiſcopi Eboracenſis à Folcardo ſcriptæ, meminit etiam Auctor incertus de Vitâ S. Joannis *Monaſt. Anglic.* Tom. I. qui paritèr ac Baleus Folcardum Cantuarienſem vocat, Monachum ſcilicet, non quod Mabillonius malè habet, Cantuarienſem Archiepiſcopum. Vitam ipſam extulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 433. Librum verò miraculorum, quem etiam memorat Baleus, reperire non potuit. De aliis Vitæ Bertinianæ ſcriptoribus, Anonymo quodam antiquiore, & Folquino Abbate Lobienſi, Actorum etiam SS. Audomari, Folquini Epiſcopi, VVinnoci & Salvini compilatore anonymo altero, denique Symone Abbate Sithivenſi, exeunte ſæculo XII. claro, plura re docebit Cl. Mabillonius in *Obſervationibus præviis* ubi ſuprà p. 104.

Cave Hiſt. Lit.

* De Script. Cent. II. p. 164.

ANONYMUS *Hiſtoriæ S. VValarici* Auctor claruit circa annum MLX. Vitam S. VValarici dedit Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. Anonymi noſtri Hiſtoriam Relationis S. VValarici Abbatis, tùm proſâ, tùm ligatâ oratione ſcriptam, ediderunt Bollandiani in *Aprili* ſuo. Sed metricæ narrationis tantùm Fragmenta habent. Proſam reddidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 556. 1060. P. II.

GOZECHINUS, natione Germanus, profeſſione Scholaſticus, literas apud Leodium docuit. Unde rerum humanarum, & præcipuè hæreſium ſui temporis, pertæſus, Moguntiam conceſſit. Claruit circa annum MLX. Scripſit ad Valcherum diſcipulum & ſucceſſorem ſuum, prolixam admodùm Epiſtolam, ſeu potiùs Tractatum, quo, præmiſſâ Apologiâ quòd munus Leodicenſe deſeruiſſet, mala ſui temporis, præcipuè quæ ex perverſâ Berengarii doctrinâ conſecuta ſunt, non ineleganter deplorat. Edidit hoc opuſculum Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. IV. p. 360. 1060. P. II.

ALEXANDER II. *Anſelmus* antea dictus, Patriâ Mediolanenſis, Anſelmi filius, Epiſcopus Lucenſis, anno 1059. à Nicolao II. ad Mediolanenſes unà cum Petro Damiani legatus eſt. Anno 1061. Pontifex Romanus electus eſt, die XXX. Septembr. inthronizatus. Anno 1063. Concilium 1061.

SÆC. XI. ab An. M. Lateranenſe C. Epiſcoporum celebravit, in quo Canones contra Clericorum Simoniam & concubinatum edidit. Ipſe à Cadaloo Antipapâ, Epiſcopo Parmenſi, Simoniæ accuſatus, anno 1064. indicto Mantuæ Concilio, coram Epiſcopis electionis ſuæ cauſam egit; & à Simoniæ crimine ſemet juramento purgavit. Romam reverſus, Cadaloum toto biennio in Mole Hadriani obſeſſum tandem devicit, atque Urbe ejecit. Anno 1065. binas Synodos adverſus Inceſtuoſorum hæreſin à Juriſconſultis propugnatam coegit. Anno 1071. Petrum Epiſcopum Anagninum ad Michaelem Ducam Imp. CP. irrito ſucceſſu legavit. Obiit an. 1073. XX. Aprilis. Extant *Epiſtolæ* XLV. & Fragmenta aliquot Concil. Tom. IX. p. 1115.

1062. P. II. **ANONYMUS**, Cœnobii Ratiſponenſis ad S. Emmeramum Monachus, quo relicto, variis quippe caſibus exagitatus, in Fuldenſe Monaſterium tranſiit; claruit anno MLXII. Scripſit librum *de tentationibus ſuis, variâ fortunâ & ſcriptis.* Poſteriori parte, opera ſua quâque occaſione condita accuratè recenſet: nempe *Librum de Spirituali doctrinâ. Librum Viſionum. Librum de tribus Quæſtionibus. S. Bonifacii Vitam. Quomodò legendum ſit in rebus viſibilibus. De confeſſione Actuum ſuorum. De Curſu Spirituali*, aliaque non pauca, de quibus ipſe luculenter agit. Extulit hoc Anonymi opus Mabillonius *Analect.* Tom. IV. pag. 404. qui Auctorem noſtrum Othlonum, Actorum S. Bonifacii compilatorem fuiſſe conjicit; Verùm ſententiæ ſuæ non nimiùm fiſus, rem tandem in medio relinquit.

1066. **BERTHOLDUS**, natione Teutonicus, Presbyter Conſtantienſis, & Pœnitentiarius Apoſtolicus, claruit anno 1066. Perditiſſimus Henrici IV. Principis ſui hoſtis, contra quem & gladium & calamum ſtringere nequaquam dubitavit. Gregorii VII. enim partibus addictus, id muneris à Pontifice acceperit, ut in Eccleſiæ ſinum reciperet, quotquot à Cæſareis ad Pontificias partes deficerent. Ipſe etiam anno 1086. in prælio apud Oſtrofrancos commiſſos contra Imperatorem dimicavit. In Hiſtoriâ verò ſuâ Henricum mendaciis & calumniis nullâ fidei, nullâ pudoris ratione habitâ, peſſimè inſectatur. Obiit anno circiter 1100. Scripſit *Hiſtoriam ſui temporis* ab anno 1053. ad an. 1100. & *Appendicem annorum* XI. viz. ab anno 1055. ad 1066. incluſivè Hermanni Contracti Chronico adjecit. Utrumque opus edidit Chriſt. Urſtiſius inter Scriptores Rerum German. pag. 341. 336. Scripſit & *Opuſcula nonnulla pro Gregorio* VII. à Jacobo Gretſero unà cum Defenſione ſuâ pro Card. Bellarmino edita *Ingolſtad.* 1609. fol. Tractatum ejuſdem de vitandâ Excommunicatorum ſocietate evulgavit, inter alia vetera pro Gregorio VII. monumenta Sebaſtianus Tenangelius *Ingolſtad.* 1612. 4°.

1066. **GUITMUNDUS**, primùm Ordinis Benedictini in Cœnobio S. Leufredi apud Normannos Monachus, deinde Averſanus in Italiâ Archiepiſcopus conſtitutus eſt, & ut quidam volunt, Cardinalis. Etſi enim in Ludovici Dattichii Hiſtoriâ Cardinalium nomen ejus non compareat, tamen in Nomenclatore Cardinalium, quem ſuppreſſo ſuo nomine Ludovicus Caſtaignet Epiſcopus Pictavienſis edidit *Pariſ.* 1615. inter Cardinales recenſetur, pag. 8. Claruit circa an. 1066. Obiit an. 1080. Extant ab eo ſcripta, *De veritate Corporis & Sanguinis Chriſti in Euchariſtiâ*, libri III. *Confeſſio de Trinitate, & humanitate Chriſti, corporiſque ac ſanguinis Domini veritate. Oratio ad Gulielmum I. Angliæ Regem*, cùm Epiſcopatum recuſaret. Biblioth. Patr. Tom. XVIII. p. 440. SÆC. XI. ab An. M.

JOANNES XIPHILINUS, patriâ Trapezuntius, non infimæ ſortis homo, quippe in principum Senatorum numerum relatus. Omnibus tamen ſponte relictis, comam abraſit, & inter montis Olympi monaſteria vitam ſolitariam amplexus eſt; ubi religionis exercitiis deditus diu vixit, donec mortuo Conſtantino Lichude anno 1066. ad Patriarchalem urbis Conſtantinopolitanæ ſedem promovetur. Obiit anno 1078. Extat Gr. Lat. *Oratio in Crucem*, ſeu *in tertiam Jejuniorum Hebdomadem* apud Gretſer. *de Cruce* Tom. II. pag. 1449. *Decreta* II. *de Sponſalibus*, in jure Gr. Rom. l. 3. pag. 211. *Decretum de Nuptiis prohibitis*, ibid. l. 4. p. 266. Haberi etiam dicuntur MSS. *Homiliæ ejus in Evangelia Dominicalia totius anni* in Bibliothecis Bavaricâ, & Palatinâ, nunc in Vaticanam translatâ, quæ in lucem nondum prodierunt. 1066. Zonar. Annal. Tom. 3. p. 218.

Communis eſt, quæ inter omnes ferè doctos obtinet, opinio, Joannem Xiphilinum, qui Dionis Caſſii Hiſtoriam in *Epitomen* redegit, fuiſſe noſtrum Patriarcham CP. & in hanc quidem ſententiam manibus pedibuſq; eunt Andreas Schottus, † Baronius *, ejuſque abbreviatores Spondanus * & Bzovius *; Ludovicus de la Cerda †, Philippus Brietius *, Chriſtophorus Beſoldus †, & quod magis adhuc mirere, eruditiſſ. Joannes Gerardus Voſſius, *de Hiſt. Græc.* l. 2. c. 26. immo ipſe Henricus Stephanus, Xiphilinum edidit, & priores editiones caſtigavit, vix vulgari ſententiæ refragari audet. Tot tamen tantiſque nominibus non obſtantibus, certò certius eſt Joannem Epitomatorem non fuiſſe Patriarcham, ſed ejuſdem nepotem. Teſtem profero ipſum Xiphilinum, cujus verba à nemine, quod ſciam antea animadverſa, alibi à me prolata, hoc etiam loco deſcribere non gravabor. In vita enim Auguſti Cæſaris rationem reddens, quare res, quas ibi recitat, à ſuâ jam memoriâ remotiſſimas eſſe dicat, hæc de ſe verba habet: Λέγω γὰρ τοῦτο οὐχ ὡς ὁ Δίων ὁ Προυσαεύς, ὁ ἐπὶ τοῦ Σεβήρου καὶ Ἀλεξάνδρου αὐτοκρατόρων γενόμενος, ἀλλ' ὡς Ἰωάννης ὁ Ξιφιλῖνος ἀδελφόπαις ὢν Ἰωάννου τοῦ πατριάρχου, ἐπὶ δὲ Μιχαὴλ αὐτοκράτορος τοῦ Δούκα τὴν ἐπιτομὴν ταύτην συναγαγών. *Verum hoc ego non dico Dionis Prusæenſis nomine, qui fuit Imperatorum Severi & Alexandri temporibus; ſed ut Joannes Xiphilinus Joannis Patriarchæ fratris filius, qui tempore Michaelis Imp. filii Ducæ, hanc Epitomen compoſui.*

† Prolegom. ad Photii Bibl.
* Ad an. 1066.
† Adverſ. Sacr. cap. 151. §. 7.
* Annal. ad an. 1066.
† Hiſt. CP. in Conſtant. Duc.

MANASSES, gente, ni fallor, Gallus, matre Adilhaide natus, quamvis ſint, qui ipſum Patrem Manaſſem Calvum Comitem de Rocceio, matrem Beatricem de Huinaco habuiſſe tradunt, nec eruditione, nec probitate admodùm inſignis, an. MLXVIII malis artibus ſedem Remenſem Archiepiſcopalem ſibi arripuit, malis moribus plures annos tenuit. Certè objiciebatur ei Simoniaca intruſio, Eccleſiæ ſuæ ſupellectilis direptio, Clericorum & Abbatiarum ſpoliatio, injuſtæ in pleroſque Excommunicationes. His acceſſit, quòd mandata Pontificis neglexiſſet, nec Gregorii VII. litteris, de Philippo Rege ob mores ſolutos increpando, & ni monitis cederet, excommunicando, per triennium obtemperâſſet. Anno igitur MLXXIX. ab Hugone Dienſi Epiſcopo in Synodo Auguſtodunenſi ob crimina damnatus eſt. Ad ſedem Apoſtolicam provocavit Manaſſes, quo tamen non obſtante, à legato in Concilium Lugdunenſe denuò vocatus, in ordinem redactus eſt; & Hugoni legato Apologeticum pro ſeipſo obtulit. Extat *Epiſtola ad Gregorium* VII. Concil. Tom. X. pag. 362. *Apologia ad Hugonem & Concilium Lugdunenſe miſſa.* 1068.

miſſa. Hanc ex Codice MS. Reginæ Sueciæ nuper extulit CL. Mabillonius *Muſæi Ital.* Part. I. pag. 119. qui præmiſsâ *Admonitione* non pauca de Manaſſe dabit.

1069. SIGIFRIDUS, Archiepiſcopus Moguntinus, claruit anno 1069. quo Henrico Regi divortium à Bertâ conjuge molienti voce & authoritate ſuâ in Synodo Moguntinâ præſtò fuit. Anno 1064. infœlicis ad Hieroſolymam & loca ſancta itineris ſeptem millibus Germanorum dux fuerat. Anno 1074. Synodum Erfordiæ, aliamque anno ſequente Moguntiæ convocavit, ut Presbyteros Diœceſeos ſuæ vel ab uxoribus diſſociaret, vel ab altaris miniſterio ſubmoveret. In utrâque verò Synodo Presbyterorum argumentis devictus, & minis territus, manus dedit, atque incœpto deſtitit. Anno 1076. ob fidem Henrico Imperatori ſuo præſtitam à Gregorio VII. excommunicatus eſt. Ipſe etiam anno ſequente à fide defecit, & Rodulphum Sueviæ Ducem imperiali coronâ Moguntiæ redimivit. Obiit anno 1084. Extant *Epiſtolæ* III. ad Alexandrum II. Papam, Concil. Tom. IX. p. 1200. 1205. 1233. *quarta* ad Hildebrandum, ibid. p. 1233.

1070. LANFRANCUS, Natione Italus, patriâ Papienſis, ab ineunte ætate melioribus literis informatus. Relictâ patriâ in Normanniam adoleſcens adhuc venit, & in Beccenſi Cœnobio Monachus factus, ad inopiam ſublevandam, dialecticam, accepto ſtipendio, docuit. A Gulielmo Duce ad ſacra Aulæ miniſteria aſcitus, Monaſterii ſui Prior, ac mox Abbas renunciatus eſt. Tandem anno 1070. à Gulielmo, Angliæ Rege jam facto, ad Archiepiſcopatûs Cantuarienſis dignitatem evectus eſt, accedente non modò Clericorum Cantuarienſium, ſed etiam Procerum Aulicorum, totiuſque populi conſenſu. Magnæ ei cum Thomâ Archiepiſcopo Eboracenſi de ſedis ſuæ præcedentiâ (uti vocant) & prærogativâ controverſiæ. Ipſe verò anno 1071. Romam pro pallio petendo profectus, & Thomæ obviam ibi factus, cauſam à Pontifice dijudicari, & Eccleſiæ Cantuarienſi primorem locum confirmari, obtinuit; cúmque primatum ad Lanfranci ſucceſſores extendendum non eſſe contenderet Thomas, habito in Anglia anno 1072. generali Concilio, Thomæ faſtum is funditùs contudit, & Eccleſiæ ſuæ jura Synodico decreto communiri fecit. Anno 1087. Gulielmi Rufi fraudibus & promiſſis expugnatus, coronam ei Regiam, vivente adhuc fratre majore Roberto, præter fas juſque impoſuit; eundem tamen poſtea ingratum expertus eſt. Obiit anno 1088. die IV. Junii.

Antiq. Britan. p. 110. Godwin. de Præſul. Angl.

OPERA.

COmmentarius in Epiſtolas D. Pauli. Commentarium comitatur Gloſſa Epiſtolarum interlinearis, ubi Lanfrancus textum continuò emendat, quæ tamen à Dacherio multis in locis mutatur, multis ſubticetur. Aliud Opus in Epiſtolas (nondum repertum) ſcripſiſſe Lanfrancum, indigitare videntur loca quædam à Lombardo citata, quæ in his Commentariis non inveniuntur.

Libellus de Corpore & Sanguine Domini in Euchariſtia contra Berengarium. Hunc Lanfranci libellum primus edidit Sichardus unà cum Philaſtrio *Baſil.* 1528. 8°. edidit & Franc. Quadratus Cœnobita Beccenſis, an. 1540. qui editionis Sichardianæ neſcius, in præfatione affirmavit ſe tunc illum primum ediſſe.

Cave Hiſt. Lit.

Annotatiunculæ in nonnullas Joannis Caſſiani Collationes Patrum.

Decreta pro Ordine S. Benedicti, ſive ſtatuta Monachis in Anglia Benedictinis præſcripta, à Clemente Reynero primùm edita in Apoſtolatu Benedictinorum *Duaci* 1626. Ex iis verò nonnulla à conſarcinatore quodam congeſta eſſe cenſet Dacherius.

Epiſtolæ plurimæ partim ex Codicibus pervetuſtis Bibliothecæ Cottonianæ, & Monaſterii S. Stephani Cadomenſis, partim ex Lanfranci Vita, & Hadmeri Hiſtoria, depromptæ. Multæ è Lanfranci literis perierunt. Nullæ enim ante acceptas infulas ſcriptæ extant.

Pericope Orationis à Lanfranco in Londinenſi Concilio dictæ.

Libellus de celandâ Confeſſione, quem ſtyli diſparitas Lanfranco abjudicaret, niſi alia argumenta eum authorem eſſe ſuaderent.

Prodierunt Lanfranci Opera à Luca Dacherio cum notis edita, *Pariſ.* 1648. fol.

Sermonem ejuſdem antehac ineditum evulgavit idem Dacherius, *Spicileg.* Tom. IV.

Alia ſcripſit Lanfrancus, quæ interiiſſe videntur, putà *Commentarium in Pſalmos*, *Hiſtoriam Eccleſiaſticam*, & *Vitam Gulielmi Conqueſtoris*. Certè Eadmerus * Lanfrancum de rebus Eccleſiaſticis quæ ſuo tempore geſtæ ſunt, veraciſſimo & compendioſo calamo ſcripſiſſe diſertè refert.

* Hiſt. nov. l. 1. p. 7.

DURANDUS, Monachus Fiſcamnenſis in Normannia, ac poſteà à Rogerio Comite Montgomericenſi Cœnobio Troarnenſi à ſe recèns fundato primus Abbas datus. Claruit circa an. 1070. Scripſit *Tractatum de Corpore & Sanguine Domini contra Berengarium*, quem primus in lucem edidit Lucas Dacherius in *Appendice* ad Lanfranci Opera, *Pariſ.* 1648. 1070.

SAMUEL, natione Afer, patriâ Morochianus, ex religione Judaica ad fidem Chriſti converſus, claruit anno 1070. Scripſit Arabicè ad Rabbi Iſaac *librum, ſive Epiſtolam de adventu Meſſiæ*, quem Judæi fruſtra adhuc expectant. Eum Latinè tranſtulit Alphonſus Hiſpanus Dominicanus. Prodiit *Mantuæ* 1475. 8°. *Antverp.* 1486. *Colon.* 1536. 8°. *in Orthodoxogr.* p. 1586. & Bibliotheca Patr. T. XVIII. p. 519. Iſtum quidem libellum Joannes Hornbeckius * pro vero & genuino vix habet, nullâ tamen ſuſpicionis ſuæ ratione redditâ; additque in Bibliotheca Ultrajectina paulò aliter ſe habere, quàm in excuſis exemplaribus legitur. 1070.

* Prolego. ad lib. de convert. Judæis Sect. 5.

GUALDO, Monachus Corbeienſis, claruit circa ann. 1070. Scripſit metricè *Vitam S. Anſgarii Hamburgenſis Epiſcopi*, quam Rambertus antea proſâ expreſſerat. Edidit hanc Gualdonis Vitam Petrus Lambecius *Rerum Hamburg.* Tom. I. nomen authoris quod in Codice MS. deerat, ex ipſo contextu collectum addidit. Falli verò hac in re doctiſſimum virum contendit Joannes Hallervodius *Spicileg. de Hiſtoricis Lat.* p. 77. authoremque eo in loco ſolummodò aſſerere, ſeſe ſuaſu Gualdonis libellum iſtum in chartam conjeciſſe. Cæterùm Vitam iſtam in collectionem ſuam tranſtulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Par. II. p. 115. 1070.

AMATUS, Campaniâ oriundus, Monachus Caſinenſis, & incertæ ſedis Epiſcopus, claruit anno MLXX. Scripſit metricè ad Gregorium VII. *de geſtis Apoſtolorum Petri & Pauli libros* IV. *Hiſtoria Normannorum* lib. VIII. qui MSS. in Bibliotheca Caſinenſi extare dicuntur. *Verſus*, quos fecit *de laude Gregorii Papæ, de duodecim Lapidibus, de civitate* 1070.

SÆC. XI ab An. M. *cæleſti Hieruſalem*, an hodiè ſuperſint nondum dici.

1070. P. II. WILLERAMUS natione Germanus, Franconiâ oriundus, claruit anno MLXX. Prima literarum tyrocinia in Academiâ Pariſienſi poſuit, factus primò Eccleſiæ Bambergenſis Scholaſticus, deinde Monachus Fuldenſis Ordinis Benedictini, denique Cœnobii Merzburgenſis Abbas. Vir pro ſæculo quo vixit, non indoctus. Scripſit in *Canticum Canticorum* paraphraſin geminam, Latinam metro-rhythmicam, & Germanicam veteri proſaicâ, ſive *de nuptiis Chriſti & Eccleſiæ* libros tres. Edidit hoc Opuſculum Paulus Merula *Lugd. Bat.* 1598. 8°. Verùm longè melior & auctior eſt codex MS. Cæſareus, ipſo Willerami ævo & forſan propriâ ipſius manu ſcriptus. Præſtantiam & diſcrepantiam editô non uno ſpecimine, oſtendit Lambecius *Comment.* lib. II. c. 8. num. XXV. p. 765.

1070. P. II. OSBERNUS, gente Anglus, Eccleſiæ Cantuarienſis Præcentor & Monachus, Lanfranco Archiepiſcopo familiariſſimus, claruit circa annum MLXX. Præter ſummam artis Muſicæ peritiam, condendis Sanctorum Vitis incubuit. Scripſit quippe *Vitam S. Odonis* Cantuarienſis Archiepiſcopi, ex codice Thuaneo à Mabillonio editam *Sæc. Benedict.* V. p. 287. *Vitam S. Dunſtani* Cantuarienſis item Archiepiſcopi, ibidem pag. 654. *Vitam & paſſionem S. Elphegi* Cantuarienſis Epiſcopi, & Martyris, quam, ſed in compendium redactam, publici juris fecit Surius *April.* XIX. integram poſteà Bollandiani eodem die *April.* Tom II. ediderunt. Cl. VVhartonus ex Bibliothecæ Lambethanæ codice MS. in lucem protulit Oſberni noſtri librum *de Vita S. Bregvvini* Archiep. Cant. *de Vita S. Odonis* Archiepiſ. Cant. librum I. *de Vita S. Dunſtani* Archiepiſ. Cant. librum primum *de Vita S. Elphegi* Archiepiſ. Cant. & Hiſtoriam *de Tranſlatione ejuſdem*, quam mutilam, & ex Harpsfeldii Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ utplurimùm deſumptam, Bollandiani priùs evulgaverant. Habentur hæc *Angl. Sacr.* T. II. p. 73. Poſteà verò (quod in præfatione ingenuè fatetur) deprehendit Whartonus Bregvvini Vitam rectiùs Joanni Tinmuthenſi tribuendam eſſe, qui eam ex uberiori Eadmeri opere compilavit; Odonis verò Vitam Oſberni non eſſe, ſed ex fide antiqui codicis MS. in Collegio Corporis Chriſti apud Cantabrigienſes, Eadmero potiùs eſſe adjudicandam. Notandum hoc loco Oſbernum duobus libris Dunſtani Vitam & Miracula deſcripſiſſe. Priorem tantùm cum poſterioris prologo dedit VVhartonus, eò quòd liber ſecundus parùm ad rem hiſtoricam conferre videbatur. Interim utrumque exhibent Bollandiani menſe *Maio* Tom IV. p. 659. & Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p. 659. Cætera Oſberni ſcripta, quæ an extent adhuc neſcitur, apud Baleum & Pitſeum quærantur.

1070. P. II. PETRUS, natione Gallus Cœnobii Malleacenſis Monachus, claruit circa ann. MLXX. Scripſit ad Goderammum Abbatem ſuum *de antiquitate & commutatione in melius Malleacenſis Inſulæ*, *& Tranſlatione corporis S. Rigomeri libros* II. Hos in lucem edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. II. pag. 222. Subjunxit Anonymi cujuſdam narrationem de Monaſterii hujus devaſtatione à Gaufrido de Lezeniaco anno MCCXXV. factâ, ibidem pag. 258.

1070. P. II. BONIZO ſeu BONITIUS, patriâ forſan Italus, Epiſcopus Sutrinus, claruit anno MLXX. Hic cùm Pontificis partes adversùs Henricum Imp. ſtrenuè propugnaret, de Sede Sutrinâ, jubente Imperatore, pulſus eſt. Poſt varia exilia, carceres, & ærumnas anno MLXXXIX. ad Sedem Placentinam promovetur. Demùm à civibus Placentinis, qui Imperatori adhærebant, captus, effoſſis oculis, & omnibus ferè membris truncatus, miſerè obiit *Julii* XIV. anno MLXXXIX. Scripſit ante initum Epiſcopatum, *Epitomen omnium Operum & ſententiarum S. Auguſtini*, in libros VIII. diviſam, cui *Paradiſi Auguſtiniani*, titulum dedit, & Joanni VValberto Vallis umbroſæ Abbati primo dedicavit. Extat codex MS. in Bibliothecâ Vindobonenſi aſſervatus, Opus hactenus ineditum. Compoſuit etiam Bonizo *Decretale*, ſive Syntagma Decretorum Eccleſiaſticorum ex ſacrâ Scripturâ, probatiſque Conciliis, ut & ex Pontificum Romanorum, & SS. Patrum, aliorumque Auctorum orthodoxorum monumentis collectum, & ſecundùm locos communes in libros VII. diviſum. Prooemii loco præmiſit *Epitomen* hiſtoriæ Pontificum Romanorum à S. Petro uſque ad Urbanum II. qui *Martii* XII. an. MLXXXVIII. electus; hoc titulo, *Chronica Romanorum Pontificum, à Bonithone Sutrino Epiſcopo viro per omnia doctiſſimo.* Hoc decretum MS. in eodem codice Cæſareo continetur. De utroque opere ejuſque auctore pluribus agit P. Lambecius *Comment.* l. II. c. 8. num. LXXXV. p. 790. &c. SÆC. XI. ab An. M.

ANSELMUS, patriâ Mantuanus, nobili proſapia ortus, ab Alexandro II Pontifice ſibimetipſi in Epiſcopatu Lucenſi anno 1071. ſuffectus, & ad Henricum Regem pro confirmatione impetranda miſſus, à quo inveſtituram per annulum & baculum Paſtoralem accepit. Mox verò facti pœnitentiâ ductus baculum depoſuit, & abdicato Epiſcopatu, in Monaſterium Cluniacenſe ſeceſſit, donec à Gregorio VII. ad Eccleſiæ regimen revocatus, anno 1073. Epiſcopale munus repetiit. Anno 1077. à Gregorio ad Mediolanenſes unà cum Geraldo Epiſcopo Oſtienſi legatus eſt, ut eos Eccleſiæ Romanæ uniret. Anno 1084. à Gregorio Papâ, cujus partes contra Henricum Imp. ſummo animi ſtudio ſemper tutatus eſt, vices legatarias per Italiam accepit, ut omnes ab Imperatore deficientes in Eccleſiæ gremium reciperet, omnibuſque contra eum dimicantibus indulgentias & peccatorum remiſſionem impertiret. Obiit anno 1086. Scripſit *libros* II. *contra Guibertum Antipapam & ſequaces ejus pro defenſione Gregorii* VII. *Papæ*, *& Collectanea* quædam, ſeu *Sententias* ex variis authoribus congeſtas, quibus demonſtratur Eccleſiæ facultates non eſſe in poteſtate Regis aut Cæſaris. Extat utrumque Opus apud Caniſium *Antiq. Lect.* Tom. VI. p. 202. 235. & in Bibliotheca Patr. Tom. XVIII. p. 602. XXVII. p. 436. 1071. Vid. Greg. VIII. l. I. Epiſt. 21. Baron. ad an. 1073.

CONSTANTINUS, gente Afer, domo Carthaginenſis, Medicus & Philoſophus, claruit anno MLXXII. varia Orientis loca peragravit, & Babylone præſertim ſubſiſtens omni Chaldæorum, Arabum, Perſarum, Saracenorum diſciplinâ ingenium excoluit. Babyloniâ diſcedens Indiam adiit, hinc Æthiopiam petiit, tandem Ægyptum, cujuſvis gentis ſpolia & theſauros ſecum referens, exactis hoc modo in variarum gentium ſtudiis linguiſque ediſcendis XL. propè annis domum rediit, ubi inſidiis ægrè elapſus ad Caſinenſe Cœnobium ſe recepit, ibique Monachum induit, & grandævus in Domino obdormivit. Partim ſcripſit, partim ex antiquorum Medicorum libris tranſtulit varia, viz. *De morborum cognitione & curatione*, lib. VII. *De Melancholia* lib. II. *De Anima & Spiritus diſcrimine*, lib. I. aliaque plura edita *Baſil.* 1536. fol. Alia ibid. 1539. fol. 1072.

quæ

 quæ cùm ad inſtitutum noſtrum parùm ſpectent eis recenſendis ſuperſedemus; interim vide ſis Per. Diac. *De Vir. illuſtr. Caſin.* cap. 23. Simler. Epit. Geſner pag. 146. Vanderlinden *de Script. Medic.* lib. I. pag. 140.

1072. SAMONA, Archiepiſcopus Gazenſis, vixiſſe creditur circa an. 1072. Scripſit *Libellum ſeu Diſceptationem* cum Achmede Saraceno, qua probare nititur *panem & vinum in Sacramento altaris in verum corpus & ſanguinem Jeſu Chriſti commutari.* Extat Gr. Lat. *in Auctario Ducæano* Tom. II. p. 277.

1072. MICHAEL ATTALIATA, Juriſconſultus Græcus, Proconſul & Judex; claruit ſub Michaele Duca Imp. circa ann. 1072. Scripſit *ad Michaelem Imper. Pragmaticam, ſive Opus de Jure*, titulos XCV. complectens, σύνοψιν ὡσαντὶ συνόψεως *Baſilicorum Synopſeos quandam Synopſin*, & accuratiſſimi Compendii ſpecimen. Gr. Lat. id edidit Joannes Leunclavius *in Jure Gr. Rom.* Tom. II. p. 1.

1072. P. *II.* HEPIDAMNUS, ortu ut videtur, Germanus, Cœnobii S. Galli in Helvetiâ Monachus, claruit circa annum MLXXII. Condidit, jubente Fulrico II. Abbate ſuo, *Vitam S. VViboravæ*, quam libris II. abſolvit, qui in Bibliothecâ S. Galli MSS. aſſervantur. Ejuſdem *Annales* ediderunt Goldaſtus & Querceranus. Confer. Voſſium de *Hiſt.* Lat. lib. III. p. 707. & qui animadverſiones in eum ſcripſit, Chriſt. Sandium p. 252.

1073. GREGORIUS VII. Hildebrandus priùs dictus, natione Tuſcus, patriâ Soanenſis, Bonizi, fabri ferrarii filius. Puſio adhuc in Officina patris, literas neſciens caſu formavit ex ligni ſegmentis hoc dictum Davidis, *Dominabitur à mari uſque ad mare*, teſte Brierio ad an. MLXXIII. Acri ingenio puer fuit. Laurentii Archiepiſcopi Amalphitani magicis artibus infamis, & Gregorii VI. Papæ diſcipulus, & ſub iſto Eccleſiæ Romanæ Subdiaconus. Anno 1047. magiſtrum ſuum ab Henrico Imp. Pontificatu deturbatum, & in Germaniam abductum ſecutus eſt, ac in Galliam profectus apud Monachos Cluniacenſes conſedit, ubi Prior Monaſterii brevi renunciatus eſt. Anno 1054. poſt Leonis IX. mortem à Clero Romano ad Henricum Imp. legatur, ut Pontificem Leonis loco ab eo ſubſtitui poſtularet. Anno 1055. à Victore II. in Galliam legatus Concilium Lugdunenſe contra Simoniacos, & Turonenſe contra Berengarium celebravit. Anno 1058. à Stephano X. ad Agnetem Imperatricem legatione fungitur. Anno 1061. Eccleſiæ Romanæ jamdiu Archidiaconus, ab Alexandro II. Cancellarius renunciatus eſt. Tandem anno 1073. ad Pontificatum evehitur die XXX. Junii conſecratus, cùm ab annis jam plùs minùs viginti poteſtatem penè ſupra Papalem ſibi arrogâſſet, & in ſede Romana omnia nutu ſuo gubernâſſet. Vir ingentis & præferocis animi, faſtu & ſuperbiâ totus tumens, vera ſui ſæculi furia, & orbis Chriſtiani tyrannus inſolentiſſimus, qui nil niſi ſceptra & diademata, infinitam clavium potentiam & regalia Petri ſomniabat. His ſubjici Reges Principeſque in votis habuit; id etiam tentare primus omnium Pontificum Romanorum auſus. Hinc tot anathematum fulmina, & diræ Imperatorum capitibus incuſſæ, tot nefandæ ſtrages & parricidia, tanta ac tam horrenda flagitia, quæ præterita deploravit ætas, & erubeſcit aut admiratur præſens. Pauca ex his ſummatim attingere contentus, præcipuas viri res geſtas ordine breviſſimo percurram. Anno igitur 1073. Philippo Galliæ Regi anathema, Regnique ſui jacturam, Simoniæ crimen cauſatus, comminatus eſt. Anno 1074. frequentibus in Italiâ Synodis habitis, Clericis conjugium, ſeu (ut ipſius aſſeclæ id vocare non erubuerunt) concubinatum interdixit; ipſe interim veri concubinatûs cum Mathilde Comitiſſa commiſſi non uno nomine ſuſpectus, ac paſſim accuſatus. Eodem anno Robertum Guiſcardum Normannorum Principem, Apuliæ & Calabriæ Ducem, ob injurias S. Petri regalibus illatas excommunicat, atque armis adoritur. Miſſis etiam ad Solomonem Hungariæ Regem literis, eum acriter corripuit, quòd Hungariæ Regnum, Eccleſiæ Romanæ proprium, & peculiarem S. Petri ditionem, à Germanorum Imperatore in feudum accipere auſus eſſet. Anno 1075. Henricum Imp. quòd excommunicatos à Romano Pontifice recepiſſet ac foviſſet, ad cauſam dicendam Romam evocavit; & contra detrectantem excitatis Saxonibus rebellionem movit. Eo nomine in Synodo VVormatienſi ſede Pontificiâ deponi juſſus, ipſe anno ſequente, Concilio Romæ coacto, Henricum Imp. excommunicavit, regno ſpoliandum decrevit; ſubditis obſequium ei præſtare ſub anathematis pœnâ interdixit; & Henricum Romam venire, ac Pontificis pedibus ſe ſupplicem provolvere coactum, anathemate tandem ſolvere ægrè exoratus eſt, regno tamen nequaquam reſtitui voluit. Anno 1077. Rodolpho Sueviæ Duci coronam imperialem miſit; & Henricum vindictam parantem iterum anathemati ſubjecit. Anno 1084 ab Henrico Româ fugatus eſt, ac Salerni exul obiit anno ſequente, die XXV Maii, in Eccleſiâ S. Matthæi ibidem ſepultus. Hæc nos pauca ex tam multis; quæ de hoc decantatiſſimo Eccleſiæ Romanæ Præſule dici poterant, cujus vitam moreſque etſi fucatis coloribus oblinire ſolerter ſtudeant recentiores Pontificii; aliter tamen hominem depingit, ut alios taceam, Benno Cardinalis, Gregorii coætaneus, quem adeant curioſi: Aliter planè Senatus populuſque Romanus; aliter totius penè Italiæ, Galliæ, & Germaniæ Epiſcopi apud Brixiam Boariæ urbem VII. Kal. Julii congregati. Pauca ſeligam; “Monachus deſertor eſt, inquit * Senatus conſultum, novis dogmatibus ſacroſanctam Philoſophiam adulterat, concordiam Collegii ſcindit, ſacra, profana, divina, humana commiſcet, utrumque juxta polluit; Teſtis, Judex, Accuſator, Inimicus idem eſt; maritos ab uxoribus ſeparat; ſcorta, pudicis conjugibus, ſtupra, inceſtus, adulteria, caſto præfert connubio, populares adverſùs Sacerdotes, vulgum adverſus Epiſcopos concitat; neminem initiatum ritè eſſe docet, niſi qui ab eo ſacerdotium emendicaverit, atque ab ejus aurifugis mercatus fuerit, in Senarulo muliercularum de ſacratiſſimis religionis myſteriis pertractat, ſupremi numinis legem, quaſi idem quoque ligavit, ſolvit. In decreto Synodali * vocatur *falſus Monachus*, *Magus*, *Divinaculus*, *ſomniorum prodigiorumque conjector*, *malè de religione Chriſtiana ſentiens*; ut infinita alia jam prætermittam. Extant *Epiſtolarum libri* X. Concil. Tom. X. pag. 6. cum duplici *Appendice* pag. 306. 410. *Expoſitio in* VII. *Pſalmos Pœnitentiales*, quæ ſub Gregorii M. nomine circumfertur, Gregorio noſtro à nonnullis aſcribitur; de quâ nos obiter ſuprà in Gregorio M.

* Ext. apud Aventin. annal. Bojor. l. 5. p. 564.

* Ibid. p. 573.

Expoſitio ſuper Matthæum, dum adhuc erat Hildebrandus, ſcripta, extat MS. in Reverendiſſimi Archiepiſcopi Bibliothecâ Lambethanâ, unde fragmentum protulit Cl. Alix. *Præfat.* ad Joann. Pariſienſem p. 7.

WILLELMUS, Abbas Metenſis, Gregorio VII. familiaris, cui electionem ad Pontificatum datâ Epiſtolâ gratulatus eſt anno 1073. Monaſte- 1073.

SÆC. XI. ab An. M. naſterii etiam S. Remigii apud Remos Abbas electus eſt; verùm munus iſtud vir planè modeſtus ſubire refugir. Extant *Epiſtolæ* VII. unà cum Oratione in Feſto Sancti Auguſtini recitandâ, apud Mabillon. *Analect.* Tom. I. p. 247.

1073. P. II. ANONYMUS Vitæ S Battulfi Auctor, Cœnobii Blandinienſis ad Gandavum Monachus, claruit ann. MLXXIII. Juſſu Folcardi Abbatis ſui, qui anno MLXX. Monaſterii ſui gubernacula ſuſcepir. *Vitam S. Bartulfi* Renticenſis in Morinis Abbatis lireris mandavit, vel potiùs Vitam ab alio olim deſcriptam novo ſtudio & curâ perpolivir, ur in præſatione nos docet. Extat apud Surium & Bollandum *Februar.* v. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* III. Part. I. p. 45.

1076. Vid. Ingulphi Hiſt. p. 71. INGULPHUS, natione Anglus, domo Londinenſis, patre qui in Aulâ Edvvardi militavit, natus anno 1030. ipſe Edithæ Reginæ ob doctrinam charus. Bonis literis primùm in Gymnaſio Weſtmonaſterienſi, deinde in Academiâ Oxonienſi ſedulò incubuir, Ariſtotelem imprimis in Philoſophicis, ac Tullium in Rhetoricis ſibi duces adhibens. Anno 1051. Willielmo Normanniæ Duci, qui ad colloquium cum Eduardo Rege ineundum in Angliam tranſmeârat, in notitiam venit, eumque in Normanniam comitatus eſt, ei ab Epiſtolis aſcitus, & ad ſummam Aulæ, ſi non dignitatem, ſaltem potentiam evectus; adeò ur omnia pro nutu regeret. Anno 1064. invidiam ex tanto Principis favore enaram veritus, Germanis, Sigifrido Moguntino duce, loca ſancta proficiſcenribus comitem ſe adjunxit. Domum poſt mille viæ diſcrimina reverſus, in Cœnobium Fontanellenſe ſeceſſit, viram monaſticam deinceps acturus, Monaſterii Prior brevi factus. Anno 1076. à Wilielmo Rege in Angliam evocatus, Croylandenſi Cœnobio præfectus eſt. Poſt aliquot annos VVulkerulo deceſſori ſuo an. 1075. à Rege depoſito, & Glaſtoniam relegaro, regiam enixis precibus clementiam impetravit, eumque Croylandiam ſummo honore reduci curavit. Ipſe Gulielmo Regi & Lanfranco Archiepiſcopo ſemper inter primos grarus, mulra Monaſterio ſuo beneficia ac privilegia concedi obtinuit, lapſum ejus ſtatum reſtituit, & combuſta ædificia reſtauravit. Obiir anno 1109. Scripſit *Hiſtoriam Monaſterii Croylandenſis* ab anno 664. ad annum circiter 1091. Prodiit Hiſtoria iſta à nobiliſſimo Savilio inrer V. Scriprores Anglicos edira *Londini*, 1596. fol. dein rerum Anglic. Scriprores *Oxon.* 1684. fol. quæ auctior longè ac melior editio, ſuppletis lacunis, & integrâ poſteriori parte edita, quæ in editione Savilianâ deerat.

1076. P. II. GEORGIUS Heracleenſis, Epiſcopus an Presbyter, an fortè Laicus, incertum; claruit circa annum MLXXVI. Scripſit *Encominm* ad Michaelem Ducam Imperarorem, quod Florentiæ in Bibliothecâ Mediceâ MS. aſſervabatur, teſte L. Allario *Diatr. de Georgiis* p. 339.

1077. LAMBERTUS, *Schafnaburgenſis* à patriâ dictus, anno 1058. Monaſterio Hirsfeldenſi ſub Meginhero Abbare vitam monaſticam inivit, induto Idibus Martiis cucullo. Exeunte eodem anno Presbyter à Lupoldo Archiepiſcopo Moguntino ordinarus eſt, & peregrinarionem Hieroſolymitanam ſtatim ſuſcepir. Quâ confectâ ad Hirsfeldenſes ſuos rediit ſub exitum anni ſequentis. Scripſit anno 1077. quando obierit, non conſtat. Scripſit *Hiſtoriam* ab orbe condito ad annum uſque 1077. quâ res geſtas ante annum circiter 1050. ordine Chronologico, eoque breviſſimo, percurrit, SÆC. XI. ab An. M.
deinceps verò res Germanicas ad annum 1077. fuſiſſimè enarrat. De ſtylo ejus audiatur magni Scaligeri judicium. *Equidem miror*, inquit *, *in ſæculo tam barbaro tantam hominis & in loquendo puritatem, & in temporum putatione ſolertiam fuiſſe, ut Chronologis noſtri temporis pudorem aliquem exprimere poſſet, ſi aliquem ſenſum harum rerum haberent.* Scaligero concinit Barthius *; *quo*, inquit, *Scriptor nemo politius inter veteres, res Germaniæ literis commiſit.* Prodiit *Hiſtoria* iſta ſeorſim *Tubingæ* 1533. 8°. apud Piſtorium *Francofurt.* 1583. fol. & inter alios Scriptores Germanicos *Argentorati* 1609. f.

* De Emendat. Temp.

* Adverſ. l. 49. c. 4.

THEOPHYLACTUS, parriâ Conſtantinopolitanus, Achridiæ primariæ Bulgarorum Eccleſiæ Archiepiſcopus, duram ſanè provinciam ſortitus, cujus miſerias ac difficultates ipſe in Epiſtolis ſuis ſæpiùs deflet. In vivis adhuc erat anno 1077. ante aliquot forſan annos Archiepiſcopus. 1077.

OPERA.

Commentaria in IV. Evangelia, ex Chryſoſtomi ferè operibus, uti & reliqua ejus Commentaria deflorata. Prodierunt Lat. *Antverp.* 1564. 8°. Gr. *Romæ* 1542. 1568. Gr. Lat. cum variis lectionibus *Pariſ.* 1631. f.

Commentaria in Acta Apoſtolorum, Gr. Lat. unà cum quibuſdam SS. Patrum Orationibus *Coloniæ* 1568.

Commentaria in Epiſtolas S. Pauli, Lat. *Romæ* 1469. *Antverp.* 1564. 8°. *Colon.* 1531. *Pariſ.* 1552. Gr. Lat. curâ Auguſtini Lynſelli Antiſtitis Petriburgenſis *Londini* 1636. f.

Commentaria in IV. Minores Prophetas, viz. *Habacuc*, *Jonam*, *Nahum & Hoſeam*, Lat. *Pariſ.* 1549. 8°. Integra Theophylacti *Commentaria in XII. Minores Prophetas* Græcè extare dicuntur in Bibliothecâ Auguſtanâ.

Epiſtolæ LXXV. Prodierunt Græcè cum notis Joannis Meurſii *Lugduni Bat.* 1617. 4°. Lat. interprete Vincentio Marinerio Valenrino, *Colon.* 1622. & in Bibliotheca Patr. Tom. XVIII.

Oratio in adorationem venerandæ Crucis medio Jejuniorum tempore, Gr. Lat. apud Gretſer. de Cruce Tom. II. p. 1499.

Inſtitutio regia ad Conſtantinum Porphyrogennetam Michaelis Ducæ filium, Gr. Lat. à Petro Poſſino edita *Pariſ.* 1651. 4°.

Fragmentum (Theophylacti alicujus incertum an noſtri) *de riſu*, & *vociferationibus in Feſtis Sanctorum*, & de Nicephoro Confeſſore, Lat. in Bibliotheca Patr. Tom. XVIII.

Argumenta adverſus Latinos de Proceſſione Spiritus Sancti, habentur apud Joannem Beccum Orat. 1. de Unione Eccleſiarum, Græciæ Orthodoxæ Tom. I. pag. 215. *Colloquium* Theophylacti, cum quodam de accuſationibus Latinorum, & Orationem in Alexium Comnenum Imp. MSS. Græcè extare in Bibliothecâ Bavaricâ refert Oudinus Supplem. p. 345.

Prodierunt omnia Theophylacti *Commentaria* Lat. *Pariſ.* 1554. *Baſil.* 1570. & alibi.

NICETAS, SERRON cognomento dictus, magnæ Eccleſiæ CP. Diaconus & Magiſter, poſtea Heracleenſis Archiepiſcopus, Theophylacti æqualis, cujus ad eum habetur Epiſtola num. 9. Claruit anno 1077. Malè hunc cum Nicetâ Davide Paphlagone in Codicibus quibuſdam MSS. confundi prodit Leo Allatius *. Scripſit *Commentarium in Nazianzeni Orationes*, Latinè inter opera Nazianzeni editum. Contexuit etiam ex variis Patrum 1077.

* Diatrib. de Pſellis p. 17.

trum

 trum Græcorum Expoſitionibus *Catenam in Iob*, quæ à Paulo Comitolo (cui potiùs Olympiodoro aſcribenda videtur) Latinè edita eſt, *Venet.* 1587. 4°. à Patricio Junio Gr. Lat. *Londini* 1637. fol. Eundem Authorem habere videntur Catenæ, quæ extant in Lucam. Matthæum, &c. *Commentarius* ejus in Nazianzeni *Tetraſtica*, *Monoſtica* & *Epigrammata*, prodiit Græcè ſub Nicetæ Davidis Paphlagonis nomine *Venet.* 1563. 4°.

1077. P. II. NICETAS, primùm Serrarum in Macedoniâ primâ, deinde Heracleæ in Thraciâ Metropolita, claruit anno MLXXVII. Ejus *Commentarium* in Gregorii Nazianzeni Orationes XVII. ſed mutilum & imperfectum Latinè olim edidit Jac. Billius. Extat aliquotiès Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* XCII. CXII. CXLV. CCXLIX. num. i. fol. 576. Ejuſdem *Reſponſa Canonica* ad interrogationes Epiſcopi cujuſdam Conſtantini Græc. Lat. edidit Leunclavius *Jur. Græc. Rom.* lib. V. pag. 310. ubi ſex tantùm numero habentur; at in Vindobonenſi *cod. Hiſt.* n. xii. fol. 270. novem capitula numerantur.

1077. HUGO, Dienſis Epiſcopus, claruit anno 1077. quo legatus conſtitutus eſt à Gregorio VII. ad cognoſcendam Epiſcopi Dolenſis in Britanniâ cauſam, & Synodo Lingonenſi præfuit, in quâ Laïcorum inveſtituras damnari curavit. Anno 1080. Concilio Lugdunenſi præſedit. Eodem anno Archiepiſcopus Lugdunenſis factus, Concilia Avenionenſe & Meldenſe celebravit. Anno 1087. à Victore III. excommunicatus eſt, ab Urbano II. in integrum reſtitutus, & legatione ornatus. Anno 1094. Philippum Regem ob illegitimum matrimonium in Concilio Oſtienſi excommunicavit. Obiit poſt annum 1099. Extant *Epiſtolæ II. ad Gregorium* VII. Concil. Tom. X. pagina 364. *Alteræ II. ad Mathildem Comitiſſam*, ibidem pag. 414.

1080. MICROLOGUS, quem alii Bernonem Abbatem Augienſem, alii Guidonem S. Crucis Avellanæ Abbatem fuiſſe volunt, utrique perperàm; quiſquis tandem ſub hoc nomine lateat, vixit certè poſt ann. 1080. immò ſcripſit defuncto jam Gregorio VII. poſt annum 1085 quin & ſi idem cum Vitæ Caroli M. Autore fuerit, erat adhuc integro ferè ſæculo junior, utpote Frederici I. Imp. æqualis. Scripſit Librum, *Micrologum* dictum, *de Eccleſiaſticis obſervationibus*, *ſeu de Miſſa ritè celebranda*. Extat iſte *Venet.* 1572. 8°. inter Scriptores de Divinis Officiis *Pariſ.* 1610. f. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. pag. 469. *Vita Caroli M.* tribus libris comprehenſa, in pluribus Bibliothecis MS. extat; cujus Autor ſe Micrologum ſcripſiſſe in Prologo teſtatur: Prologum iſtum edidit Bollandus ad 28. Januarii.

1080. ADAMUS, *Magiſter* dictus, Patriâ Miſenus, ab anno 1077. Eccleſiæ Bremenſis Canonicus, claruit an. 1080. Vir uti rectè notat * Ph. Brictius, *Sinceriſſimus, & quo vix veraciorem ullum hiſtoricum producere poteſt Eccleſia.* Scripſit adhuc juvenis ad Liemarum Archiepiſcopum Bremenſem *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ præſertim Bremenſis libros IV.* quibus de Religione Chriſtianâ per Diœceſes Bremenſem & Hamburgenſem adeóque per totum Septentrionem, propagatâ ab ingreſſu Willehadi ad Liemarum Archiepiſcopum, ſeu à temporibus Caroli M. ad Henricum IV. Imp. agit. His Appendicis vice Libellum ſubnexuit de ſitu Daniæ, & reliquarum quæ trans Daniam ſunt, regionum naturâ, moribus, & religione. Hiſtoriam iſtam unà cum incerti Autoris Hiſtoriâ Regum Daniæ, & alterius Anonymi Hiſtoriâ Archiepiſcoporum Bremenſium, edidit Erpoldus Lindenbrogius *Lugd. Bat.* 1595. 4°. Eadem nuperrimè cum notis in lucem emiſſa *Helmſtad.* 1670. 4°. Prodierat *Haſn.* 1579. 4°. Appendice deſtituta.

*Ad a. 1067.

JOANNES, natione Italus, Philoſophus & Dialecticus ſuo tempore celeberrimus, claruit anno MLXXX. Puer adhuc Patrem in Siciliam comitatus, prima ibi eruditionis fundamenta poſuit. Relictâ Siciliâ, in Longobardiam abiit, ibique aliquamdiu commoratus, Conſtantinopolim demùm profectus eſt; ubi philoſophiæ & dialecticæ ſtudiis graviter incubuit, Michaelem Pſellum præceptorem nactus. Imperatori Michaeli Ducæ, ejuſque fratribus Andronico & Conſtantino apprimè gratus erat, qui hominis colloquio mirè delectabantur, ejuſque operâ in logicis concertationibus uſi ſunt. Pulſo ab urbe Michaele Pſello, ei Joannes in primaria Philoſophiæ profeſſione Conſtantinopoli ſucceſſit. Quo tempore, Platonis, Ariſtotelis, Porphyrii, Jamblichi & Procli ſcripta publicè explicavit, tanta de ſe admiratione excitata, ut φιλοσοφίας ἁπάσης διδάσκαλος; καὶ ὕπατος τῶν φιλοσόφων publicè declaratus ſit. Verùm ingenio ſuo & Sophiſticis argutiis nimiùm confiſus, in graviſſimos errores tùm in Philoſophia, tùm Theologia incidit; Pythagoricam metempſychoſim, falſas de ideis Platonicis opiniones, ſacrarum imaginum contemptum, aliaque hæretica dogmata ubique propugnans. De his monitus cùm ab erroribus recedere nollet, Euſtratio Garidæ Patriarchæ CP. in cuſtodiam traditus eſt, à quo tantùm abeſt ut ad fidem orthodoxam retraheretur, ut ipſe Patriarcham ſophiſticis cavillationibus in ſuos errores ſeduxerit. Tandem anno MLXXXIV. à judicio Eccleſiaſtico Conſtantinopolitano tanquàm Hæreſiarcha ſolenniter damnatus, & anathemate perculſus eſt: Pravâque ejus doctrinâ in capita XI. relatâ, juſſit Alexius Imperator Joannem hæc ipſa capita in magnâ Eccleſiâ ex Ambone capite nudo anathematizare; audiente univerſo populo, & poſt uniuſcujuſque capitis lectionem itidem clamante *Anathema*. Pluribus hæc prolixè refert Anna Comnena, ipſius Alexii ſmo. filia *Alexiad.* lib. V. pag. 143. 144. &c. Notandum Cl. Lambecium Joannem Italum noſtrum cum Joanne Philopono, qui ineunte Sæculo VI. claruit, perperàm confundere *Comment.* lib. III. pag. 165. Sed poſtea animadverſâ, errorem ingenuè revocavit lib. V. pag. 325. Scripſit Joannes noſter, inter alia, *Reſponſa* ad XCIII. quæſtiones philoſophicas miſcellaneas, ſibi tùm præcipuè ab Imp. Michaele Ducâ, ejúſque fratre Andronico propoſitas, quæ hoc modo incipiunt. Α. εἰς τὸ τέχνη τῶν τεχνῶν, καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν. Πολλοὶ μὲν πολλαχῶς τῶν Ἀρχαίων τὴν φιλοσοφίαν ὡρίσαντο &c. Habentur Græcè MSS. Biblioth. Vindob. *cod. Philoſoph.* juxta ordinem Lambecianum LXXXVI. nu. i. à fol. 1. uſque ad fol. 147. Extant etiam, ſed quæ non ſunt fori Eccleſiaſtici, ejuſdem *Expoſitio* librorum II. III. IV. *Topicorum* Ariſtotelis ibid. nu. ii. Liber *de Dialecticâ* ad Andronicum Ducam ibid. num. iii. *Methodus Synoptica Rhetoricæ* ibid. num. iv. 1080. P. II.

NICETAS, magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Archidiaconus & Chartophylax, claruit circa annum MLXXX. Scripſit contra Joannis philoſophi Itali capita de Fide Orthodoxâ, *Anathematiſmos* XI. de Incarnatione Chriſti. Incipiunt ita: Ἀναθεματισμὸς α΄. Τοῖς ὅλως ἐπιχειροῦσι νέαν τινὰ ζήτησιν, καὶ διδαχὴν τῇ ἀρρήτῳ ἐνσάρκῳ οἰκονομίᾳ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ ἐπάγειν &c. Extant Græcè MSS. 1080. P. II.

MSS. Biblioth. Vindob. *cod Theol.* ex diſpoſitione Lambec. LXXVII. num. lxxiv. fol. 152. p. 2. De his Anathematiſmis notari meretur quod nos docet L. Allatius de *Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 10. eos nempe recitari in Eccleſiâ Græcâ, die Orthodoxiæ ſacro, editoſque eſſe in Græcorum *Triodio*, quod eſt liber Eccleſiaſticus à Canonibus, ſive Canticis ſacris trium Odorum ità appellatus, qui continet Officium à Septuageſimâ, quam illi vocant *Dominicam Publicani & Phariſæi*, uſquè ad Sabbatum ſanctum in Eccleſiis eorum recitari ſolitum, ut nos docet idem vir doctiſſimus, *Differt.* I. *de lib. Eccleſ. Græc.* pag. 69. &c. & nos alibi fuſiùs.

1080. P. II. GUALFREDUS, natione Italus, patriâ Longobardus, Rodulpho in Sede Senenſi ſucceſſit anno MLXXX. Concilio Vaſtallenſi anno MCVI. interfuit. Obiit anno MCXXVII. vi. Cal. *Aug.* in Eccleſiâ ſuâ Cathedrali ſepultus. Scripſit plurima: nempè *ſacram Gothofredi Bullionis in Orientem expeditionem* carmine Heroico, quæ in ſummæ Ædis Sacrario MS. aſſervatur: item *de utroque Apoſtolico*, i. e. de Urbano ſecundo & Gilberto Antipapâ; *de Romanæ Urbis laudibus*; *de Annulo & Baculo*; *de Sacramento Corporis & Sanguinis Chriſti*; *de Chriſtianâ militiâ*; denique *Rationale.* Hæc nos docet Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. III. pag. 626. quæ tamen an edita ſint, vel ubinàm extent, non indicat.

1080. P. II. ANONYMUS Actorum Rothomagenſium Compilator, Cœnobii S. Audoeni Rothomagenſis Monachus, claruit circa an. MLXXX. Res geſtas Archiepiſcoporum Rothomagenſium in acta retulit. Hæc ex ipſo Authographo edidit Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. II. pag. 424. aliaque nonnulla ad Sedem Rothomagenſem ſpectantia ſubnexuit.

1080. P. II. AUCTOR ANONYMUS Hiſtoriæ Regum Dalmatiæ, circa annum MLXXX. vixiſſe videtur. Scripſit ſermone patrio, id eſt, Dalmatico, *Commentariolum de Regum Dalmatiæ & Croatiæ geſtis*, in quo non pauca ad Eccleſiam ſpectantia refertunt. Hunc in Crainâ repertum, Latinitate donavit anno MDX. Marcus Matulus Patricius Spalatenſis, & Dominico Papali, à quo acceperat dedicavit. De Auctoris ſenſu nil mutavit, verba tamen aliqua quæ ſuperflua videbantur, ſe reſecuiſſe fatetur. Marcli verſionem ad calcem operis de regno Dalmatiæ edidit Joan. Lucius *Amſtel.* 1666. pag. 303. Interim toto cœlo erravit Joan. Hallevordius *Biblioth. Curioſ.* pag. 257. qui Marulum primum hujus libri auctorem, Lucium, Latinum interpretem, facit.

1081. JOANNES SCYLITZES, à dignitate CUROPALATES, dictus, patriâ Thraceſius, ſeu de Aſia minori juxta mare Ægeum oriundus, dignitate Protoveſtiarius, dein magnus *Drungarius Vigilum*, ac tandem Curopalates. Claruit circa annum 1081. Scripſit *Hiſtoriam rerum in Oriente geſtarum* à Nicephori Logothetæ Imp. interitu ad Nicephori Botoniatæ depoſitionem, ſeu ab anno Chriſti 811. (quo circiter tempore deſiit Theophanes) ad ann. 1081. Poſteriorem Hiſtoriæ partem annos 24. complectentem, multis demum annis poſt priorem evulgatam conſcripſit. Unde factum eſt, ut priorem partem, viz. ad annum uſque 1057. integram in farraginem ſuam Cedrenus tranſtulerit, paucis admodùm omiſſis. Reliqua Hiſtoriæ portio, quæ ab anno 1057. ad 1081. progreditur, prodiit Gr. Lat. cum Fabroti, & Goari notis Cedreno ſubjuncta *Pariſ.* 1648. fol. Integra *Hiſtoria* prodiit Latinè interprete Ioanne Baptiſta Gabio *Venet.* 1670. fol. Extat equidem *Suggeſtio* ad Alexium Comnenum Imp. de ambiguitate quadam in Edicto de Sponſalibus recens promulgato tollendâ, in Leunclavii *Jure Gr. Rom.* Tom. I. pag. 232.

NICOLAUS, *Grammaticus* dictus, ex Monacho Patriarcha Conſtantinopolitanus renunciatus eſt anno 1084. ſeu ut habet Baronius, anno 1089. vir literatum non rudis, inquit Zonaras, haud adeò peritus tamen. Obiit anno 1111. ſeu ex Baronii calculo 1117. Extant Gr. Lat. *Decreta Synodalia duo de Nuptiis patrui avunculive*, in Leunclavii Jure Gr. Rom. lib. 3. pag. 215. aliud *de Præſtatione Canonicorum*, lib. 4. pag. 269. *Epiſtola Synodalis* prolixiſſima ad Alexium Comnenum Imp. probans ex ſacris Canonibus & legibus non eſſe fas, ut Epiſcopatus à metropolibus auferantur, ibidem pag. 271. 1084.

NICOLAUS, GRAMMATICUS dictus, Patriarcha CP. claruit ann. MLXXXIV. A Ricciolo in *Chronologiâ reformatâ* Tom. III. pag. 21. unà cum Baronio ad annum MLXXXIX. refertur, & Nicolaus Muzalon vocatur, cùm reverà Nicolaus IV. Patriarcha illud cognomen habuerit; ut ex antiquo Patriarcharum Conſtantinopolitanorum catalogo Jambico rectè notat Lambecius *Comment.* lib. VI. pag. 302. Ut mittam quæ ſuo loco commemoravimus. Extant Gr. Lat. *Reſponſiones* ejus *Synodicæ* ad varias Quæſtiones à quibuſdam Monachis extra urbem commorantibus ſibi propoſitas, inter Theodori Balſamonis opera edita *Pariſ.* 1620. pag. 227. ſed in fine mutilæ ex Bibliothecæ Vindobonenſis codicibus MSS. ſuppleri poſſunt. Vide Lambec *Comment.* lib. IV. pag. 187. lib. VI. Part. I. pag. 52. Ejuſdem, ni fallar, carmen verſibus politicis *de Jejuniis & Feſtis totius anni*; Incipit, πολλάκις με ἠξίωσας τέκνον εὐλογημένον &c. Habetur MS. Biblioth. Vind. *Cor. Jurid.* X. n. xvii. fol. 100. p. 2. *Reſponſa Eccleſiaſtica* ad Joannem Monachum Sinaitam ibid. *Cod. Hiſt.* VII. num. liv. *Sanctio Eccleſiaſtica* de oblationibus Liturgicis, hoc initio, Ἡ μὲν πρώτη προσφορὰ ἐστιν ἡ Δεσποτική &c. *ibid.* num. lv. fol. 204. 1084. P. II.

JOANNES, Sancti Montis Sinai Monachus, claruit anno MLXXXIV. Scripſit ad Nicolaum III. Patriarcham Conſtantinopolitanum *quæſtiones Eccleſiaſticas* XXI. Extant unà cum Nicolai Reſponſis, Græc MSS. Biblioth. Vindob. inter *Hiſtoricos Eccleſiaſt.* Cod. VII. num. liv. fol. 201. p. 2. incipiunt. Κεφάλαια ἐκκλησιαστικὰ πάνυ ἀναγκαῖα καὶ ὠφέλιμα, κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν ζητηθέντα παρὰ τοῦ Μοναχοῦ Ἰωάννου τοῦ ἡσυχαστοῦ τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει, τῷ μακαρίῳ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως Κυρίῳ Νικολάῳ Πρώτη ἐρώτησις &c. Ejuſdem, ni fallar, Joannis Monachi ſunt quæſtiones Eccleſiaſticæ ad Nicolaum Patriarcham CP. quæ habentur ibid. *Cod. Jurid.* XI. num. ii. fol. 47. Prima quæſtio ſic incipit, Τολμῶν ὁ ἀνάξιος πανάθλιος δοῦλος τῆς μεγίστης ἁγιοσύνης σου γράφω, Δέσποτα ἅγιε &c. Ejuſdem forſan & *Metaphraſis metrica S. Symboli*; cujus principium, Πιστεύω Θεὸν εἰς ἕνα καὶ Πατέρα, ἀνυπέρβλητον &c. ibid. *cod. Theol.* CXXVIII. num. viii. fol. 229. iterumque cod. 243. num. 1. fol. 1. pag. 2.

BENNO, natione Germanus, Eccleſiæ Romanæ Archipresbyter & Cardinalis, à Clemente III. Antipapâ in Gregorii VII. ſententia Synodali depoſiti locum à Concilio Brixienſi anno 1080. ſubrogato, factus, claruit anno 1085. Clementis, Guiberti *Ravennatis* antea dicti, partibus conſtantiſſi- 1085.

SÆC. XI. ab An. M. tiſſimè adhæſit, Gregorio VII. hoſtis infenſiſſimus, quo nomine plenis conviciorum ac calumniarum plauſtris à Baronio, aliiſque Scriptoribus Pontificiis obruitur. Anno 1098. Concilio Romano inter alios Cardinales ſubſcripſit. Quid illi exinde contigerit, non liquet. Scripſit *de Vitâ & rebus geſtis Hildebrandi & Papæ libros* II. Extant apud Orthuinum Gratium in Faſciculo rerum expetendarum, & apud Illyricum in Catalogo Teſtium veritatis, pag. 220. Seorſim prodierunt *Francofurti* ad Viadrum 1581. denique inter Varia *Opuſcula Anti-Gregoriana* à Melchiore Goldaſto edita *Hanov.* 1611. 4°. pag. 1.

1085. *P. II.* RICEMARCHUS, gente, ut videtur, Cambro-Britannus, Sulghimi Epiſcopi Menevenſis filius, ſub Patris curâ & diſciplinâ, pietate & bonis literis inſtitutus, poſt Abrahamum in Sede Menevenſi anno MLXXXV. ſucceſſit. In tabulas retulit *Vitam* S. *Davidis* primi Menevenſis Epiſcopi, ex vetuſtioribus monumentis contextam. Extat in codice perantiquo Bibliothecæ Cottonianæ, ſub *Veſpaſiano* A. XIV. Ricemarchi opus, quod affectato dicendi genere, & immani prolixitate laborârit, in lucem producere noluit Cl. Whartonus, ea ſolùm exhibuiſſe contentus, quæ ad Gyraldi hâc de re Hiſtoriam addiramentorum loco eſſe poſſunt. Hæc habes *Angl. Sacr.* Tom. II. pag. 643.

1086. VICTOR III. Patriâ Beneventanus, Beneventani Principis filius unicus, natus anno circiter MXXVII. dum vitam egit ſæcularem *Dauferius* dictus, poſteà aſſumpto *Deſiderii* nomine in Cœnobio Caſſinenſi vitam iniit Monaſticam, atque Abbas electus eſt anno 1056. Ætatis 30. Anno ſequenti à Stephano X. Apocriſiarius ad Michaëlem Stratioticum Imp. deſignatus eſt: verùm Pontifice paulò poſt è vivis ſublato, ex itinere Caſſinum rediit. Anno 1059. à Nicolao II. Presbyter ordinatus, & Cardinalis renunciatus eſt. Anno 1084. Gregorium VII. Româ fugientem in Monaſterio ſuo honorificè excepit: & ab eo anno ſequenti in extremis agente ſibi ſucceſſor deſignatus eſt. A Cleto itaque Romano anno 1086. die XXIV. Maii Pontifex electus, nullis tamen rationibus adduci potuit, ut Pontificatûs onus ſuſciperet: ſed Caſſinum ſecedens, integro ferè anno ibi delituit, donec anno ſequenti in Concilio Capuano enixis Epiſcoporum precibus expugnatus ceſſit, ac die IX. Maii ordinatus eſt. Menſe Auguſto Synodum Beneventi habuit; ubi Guibertum Antipapam anathemate percuſſit, excommunicatorum conſortium vitari præcepit; & Epiſcopos Abbateſque qui inveſtituras à Laicis acciperent, deponi decrevit. Menſe Septembri ægrotans, Caſſinum ſe deferri juſſit; ubi XVI. Cal. Octobr. veneno in calice inter ſacra myſteria propinato interiit. Scripſit exemplo Gregorii M. *de Miraculis à Sanct. Benedicto, aliiſque Monachis Caſinenſibus geſtis Dialogorum* libros IV. in quibus haud pauca reperies adeò abſurda, fabuloſa, & Chriſtianæ religionis Majeſtate gravitateque indigna, ut quocunque demum animo ſcripta ſint, emunctioris naris hominibus riſum movebunt: certè in iis & ſcriptoris Judicium, & rerum geſtarum fidem meritò deſiderabis. Libri tertii finis totuſque quartus, (tot enim ſcripſiſſe Victorem ipſe nobis, & Petrus Diaconus Auctores ſunt) in autographo Vaticano deerant; an alicubi adhuc delitefcant non liquet; nec tanti res eſt ut curioſiùs inveſtigemus. Tres hoſce Dialogorum libros ex Codice Vaticano primus eruit; notiſque additis *Romæ* edidit J. B. Marus. Deinde prodierunt cum ejuſdem notis *Pariſ.* 1666. 8°. inde apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* IV. par. 2. pag. 425. apud Henſchenium ad XXI. Martii, & in Bibliotheca Patr. Tom. XVIII. pag. 837. *Oratio* ejuſdem *ad Epiſcopos in Synodo Beneventanâ habita* reperitur apud Leonem Oſtienſem Chron. Caſinenſ. l. 3. c. 71. & Baronium ad an. 1087. SÆC. XI. ab An. M.

BRUNO, natione Germanus, domo Colonienſis, parentibus non obſcuris natus, factus primò Canonicus Rhemenſis, & Scholarum magiſter, inde anno 1086. in Carthuliæ eremum ſeceſſit, ibique Ordinem Carthuſianorum Mon. dictum primus inſtituit, ac inſtituto præfuit. Quæ referunt Scriptores quamplurimi de celebri quodam Doctore Pariſienſi, doctrinâ & vitæ probitate cud.m claro, qui, dum cadaver in feretro jaceret, è mortuis reviviſcens, & in loculo reſidens primâ vice ſe juſto Dei judicio accuſatum, ſequenti die ſe judicatum, tertiâ verò ſe juſto Dei judicio damnatum eſſe clamaret, deque Brunone qui unà cum aliis aderat, hac occaſione tertio in eremum fugiente, putidam omninò olent fabulam, tametſi olim in Breviario Romano locum habuerint. Et totam certè hujus fabulæ ſcenam eruditè & candidè, uti ſolet omnia, plenis teſtimoniorum & rationum monumentis ſingulari libello refutavit Cl. Launoius Differt *de vera cauſa ſeceſſûs S. Brunonis in Eremum.* Verùm ad Brunonem noſtrum redeamus. Exacto in hoc munere ſexennio, ab Urbano II. Papâ, qui eo olim præceptore uſus fuerat, anno 1092. Romam evocatus eſt; ut in negotiis Eccleſiaſticis ipſi à conſiliis eſſet. Verùm turbarum, metûſque aulicorum brevi pertæſus, anno 1095. relictâ curiâ Romanâ, & repudiato Archiepiſcopatu Rhegienſi, quem ei Urbanus obtulerat, in Calabriæ eremum ſe contulit; ubi cùm Monachorum ſodalitio per aliquot annos præfuiſſet, tandem ex hâc vitâ deceſſit anno 1101. die VI. Octobr. poſt mortem inter Sanctos relatus. 1086.

OPERA.

Expoſitio in omnes Pſalmos Davidicos.
Commentarius in omnes Epiſtolas D. Pauli: Prodiit ſeorſim *Pariſ.* 1509.
Liber de laudibus Eccleſiæ.
Liber de ornamentis Eccleſiæ.
Liber de Novis.
De aliquot præcipuis Feſtis Chriſti Salvatoris.
In ſolennitates B. Virginis
Liber Sermonum de Martyribus.
Liber Sermonum de Confeſſoribus.
Sermo de Michaële.
Sermo de contemptu divitiarum. Non deſunt autem, qui Opuſcula iſthæc omnia à Libro de laudibus Eccleſiæ incluſivè enumerata Brunoni noſtro abjudicant, & Aſtenſi aſcribenda eſſe contendunt.

Epiſtolæ II. ex eremo Calabriæ ſcriptæ; altera *ad Radulphum Viridem*, Eccleſiæ Rhemenſis Præpoſitum, *altera ad Monachos ſuos Carthuſiæ eremum in Delphinatu prope Gratianopolim incolentes.*

Prodierunt Brunonis Opera à Badio Aſcenſio edita *Pariſ.* 1524. dein ſtudio Theodori Petrei *Colon.* 1611. III. Tom. fol.

Confeſſio fidei extat apud Mabillon. Analect. Tom. IV. p. 400.

BRUNO, Patriâ Longobardus, in villâ Soleriâ apud Inſubres ex illuſtri Aſtenſium Proſapia natus, Andreæ & Willæ filius, pietatis & ſtudiorum tyrocinia in Aſtenſi Monaſterio poſuit, inde 1087. Chron. Caſinenſ. l. 4. c. 33. f. 137. Ant. Scip. Elog. Cat. p. 112.

in

SÆC. XI. ab An. M. in Hetruriam tranſiens inter Canonicos Senenſes cooptatus eſt; hinc Romam venit, & coram Gregorio VII. adversùs Berengarium in Synodo Romanâ anno 1079. diſputavit, Epiſcopus Signienſis à Pontifice mox deſignatus: cùmque Pontifici vehementer eâ in re reniteretur, piâ quâdam fraude à Gregorio circumventus, onus impoſitum ſuſcipere coactus eſt. Claruit præcipuè circa annum 1087. Anno 1096. Concilio Turonenſi interfuit. Poſt plures in Epiſcopatu tranſactos annos, ſolitudinis deſiderio victus, anno 1104. Caſſinum aufugit. Enixis precibus Pontifici Paſchali oblatis Epiſcopum ſuum repetunt Signienſes. Ille Pontificis authoritate compulſus ad ſedem ſuam rediit. Eodem anno legatus à Pontifice miſſus eſt, primò ad Rogerium Apuliæ Comitem, deinde cum Boemundo Antiochiæ Principe in Gallias, ubi Concilium Turonenſe celebravit. Anno 1107. Caſſinum reverſus, ejuſdem Cœnobii Abbas eligitur, Paſchale Papâ electionem comprobante, atque iſtud ei elogium reddente, digniſſimum eſſe, cui ſe vitâ functo Chriſtianæ reipublicæ gubernacula traderentur. Anno 1108. Paſchalem ad Synodum Beneventanam comitatus eſt. Anno 1111. Pontificis juſſu ſeſe Abbatis munere abdicavit: & ad Signienſes ſuos reverſus anno demum 1125. Prid. Cal. Septembr. in Domino obdormivit, Epiſcopatûs anno 44.

OPERA.

Commentaria in Pentateuchum.
Commentarius in Iob.
Commentarius in Pſalterium.
Commentarius in Cantica Canticorum.
Commentarius in Apocalypſin.
Homiliæ ſeu Sermones CXLV. Euſebio Emeſeno, aut Eucherio Lugdunenſi, aut aliis adhuc Veterum nominibus perperam aſcripti.
Tractatus in Canticum Zachariæ.
Tractatus de Incarnatione Domini.
Argumentum de Sacrificio azymi.
De Sacramentis, Eccleſiæ myſteriis, atque Eccleſiaſticis ritibus opuſculum.
Vita S. Leonis IX. Papæ.
Reſponſio ad Quæſtionem, cur corruptus Eccleſiæ ſtatus?
Vita S. Petri *Epiſcopi Anagnini.*
Sententiarum libri VI. viz. *De laudibus Eccleſiæ. De ornamentis Eccleſiæ. De novo mundo. De Feſtivitatibus Feſtivitatum. De laudibus B. Virginis. De Martyribus, Confeſſoribus,* &c. Opuſcula iſta inter Brunonis etiam Carthuſienſis Opera habentur.

Prodierunt Brunonis Opera à Mauro Marcheſio, Monacho Caſſinenſi, in unum collecta, autori ſuo vindicata, & notis illuſtrata, *Venet.* 1651. II. Tom. fol. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XX. pag. 294.

Opuſculum Brunonis de *Conſecratione Eccleſiæ* integrius edidit Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. XII. p. 79.

1087. URBANUS II. Otto antea dictus, natione Gallus, ex oppido Caſtellionis in Archiepiſcopatu Rhemenſi, Eccleſiæ Romanæ Cardin. & Epiſcopus Oſtienſis; anno 1083. à Gregorio VII. ad Henricum Imp. in Italiâ agentem legatus, ab eo captus & in cuſtodiam miſſus eſt. Anno 1084. ſententiam anathematis contra Henricum ejuſque fautores in Synodo Romanâ recens iteratam, undequaque per Germaniam promulgavit. Anno 1085. habito in Germania Concilio Quintilineburgenſi ex Epiſcopis Hildebrandinis collecto, Wecilonem electum Archiepiſcopum Moguntinum hæreſeos damnavit; quod Principem à Pontifice excommunicatum non regno, ſed communione ſolummodò, excidere docuiſſet. Anno 1087. à Victore III. moriente ſucceſſor deſignatus eſt, & à Cardinalibus electus, Pontifex Romanus creatus eſt Terracinæ anno 1088. die XII. Martii. Anno 1089. Henricum Regem, omneſque ei obſequium præſtantes anathematizavit. Anno 1090. Concilium Melphitanum contra Clericos conjugatos celebravit. Anno 1091. habito Concilio Beneventano Guibertum Antipapam anathemati ſubjecit. Anno 1093. Henricum Imp. iterum excommunicavit; & Conradum filium arma rebellia Patri inferre perſuaſit. Anno 1095. in Concilio Placentino Berengarianos, Guibertianos, Clericoſque Simoniacos ac conjugatos damnavit. Eodem anno in Galliam profectus Concilium Claromontanum celebravit: in quo Philippum Galliæ Regem excommunicavit, & ingentem Chriſtianorum exercitum contra infideles loca ſancta tenentes præliaturum conflavit. Anno 1096. in Concilio Turonenſi Philippum Regem pœnitentem abſolvit. Anno 1097. pro uniendis in fide Græcis cum Latinis Concilium Barenſe indixit: in quo Anſelmo Cantuarienſi contra Græcos de proceſſione Sp. S. diſputandi partes dedit. Anno 1099. in Synodo Romanâ Guibertum Antipapam, & Clericos concubinarios iterum anathematizavit. Obiit eodem anno, die XXIX. Julii. Extant *Epiſtolæ* LIX. Concil. Tom. X. pag. 422. & *aliæ* IV. ibid. pag. 1839. *Sermones* II. ad *Synodum Claromontanam* ibid. pag 511. atque aliæ Epiſtolæ II. apud Baluzium *Miſcellan.* Tom. II. pag. 177.

JOANNES, Eccleſiæ Atinenſis in Italiâ Epiſcopus ordinatus eſt anno MLXXXVII. E vivis exceſſit ii. Idus *Septembris* anno MXCIX. Inter plura quæ in Eccleſiæ ſuæ uſum & ornamentum contulit, illud erat non poſtremum, quòd Eccleſiæ Majoris muros ampliavit, & in iis Hiſtorias veteris novique Teſtamenti depingi fecit. Extat *Sermo* ejus *de SS. Martyribus Marco, Nicandro, & Marciano* apud Ughellum *Ital. Sacr.* Tom. VI. p. 557. Plura ſcripſiſſe innuit Ughellus, ſed quæ invidioſa veſtutas devoravit. 1087. P. II.

BOBERTUS de TUMBALENIA, Gallus, Cœnobii in monte S. Michaelis *de periculo maris* Monachus, poſtea ab Odone Epiſcopo Bajocenſi Monaſterii S. Vigonis, juxta murum urbis Bajocenſis ſiti, Abbas conſtitutus eſt anno MLXXXVII. teſte Orderico Vitali *Hiſt. Eccleſ.* lib. VIII. pag. 665. Verùm patrono in carcerem conjecto, Monaſterii ſui regimen deſeruit, Romamque profectus, & à Gregorio VII. Pontifice ſummo cum honore exceptus, reliquam vitæ partem in Eccleſiâ Romanâ traduxit. Scripſit inter *reliqua peritiæ ſuæ monumenta*, inquit *Ordericus*, loc. citat. *brevem & luculentam, ſenſuque profundam ſuper Cantica Canticorum Expoſitionem.* Latet id opus MS. in variis Bibliothecis. *Prologum* ad Anſfridum Abbatem, & initium operis edidit Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. I. p. 125. 1087. P. II.

NICOLAUS, Metropolita Methonenſis, claruiſſe videtur circa ann. 1090. quem tamen alii ad ſequentis ſæculi finem referunt: quâ quidem in re nihil certi ſtatuo. Scripſit *Libellum de Corpore & Sanguine Chriſti* adversùs eos, qui dicunt conſecratum panem & vinum non eſſe corpus & ſanguinem Domini: in quo tamen ſunt, quæ cautè legenda eſſe monent ipſi editores Pontificii. Extat Gr. Lat. in Auctario Duceano Tom. II. pag. 372. Extant ejuſdem *Tractatus III. de proceſſione Spiritûs Sancti.* 1090.

Sanct. adverſus Latinos, MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ, quos ſe legiſſe teſtatur Leo Allatius *de Conſenſu Eccleſ.* l. 2. c. 10. §. 2. De tertio verò dubitare videtur, annon juniori cuidam Nicolao Methonenſi tribuendus ſit.

1090. P. II. SYMEON, Patriarcha Hieroſolymitanus, claruit circa annum MXC. ad quem ipſum refert Freherus in *Chronologiâ* utriuſque Imperii *Juri Græco-Romano* præmiſsâ. Circa hæc tempora vixiſſe omninò cenſendus eſt. Scripſit tractatum de *Azimis* adverſùs Latinos. Princ. Ἀνέγνωμεν, ὦ φιλοχρίστατοι Λατῖνοι, τὸ συνταχθὲν γραμματεῖον τῆς ἀζύμου θυσίας ἡμῶν &c. Vide L. Allat. *de Script. Simeon.* pag. 180. In hoc Opuſculo Auctor mentionem facit Epiſtolæ, à quodam Sylveſtro Papa ad Clericum quendam Latinum Conſtantinopoli verſantem ſcriptæ. Qui quidem Sylveſter alius eſſe non potuit, quàm vel Sylveſter II. qui ab anno DCCCCXCIX. uſque ad ann. MIII. Romanam Sedem tenuit, vel Sylveſter III. qui anno MXLIV. rejecto Benedicto, ex Epiſcopo Sabinenſi Papa factus eſt.

1090. P. II. JOANNES, primùm Cœnobii in Oxiâ inſulâ ſiti Monachus, factus deinde Patriarcha Antiochenus, claruit exeunte hoc Sæculo circa annum MXC. Fuiſſe hoc circitèr tempore hujus nominis Patriarcham Antiochenum, fidem nobis faciunt Gulielmus Tyrius, Ordericus Vitalis, aliique. Scripſit *Eclogas Aſceticas* ex variorum SS. Patrum, aliorúmque Scriptorum Eccleſiaſticorum operibus collectas, & in duas partes diviſas. Quarum primâ agitur de meditatione mortis & extremi judicii; ſecundâ de Oratione, Pſalmodiâ, & Sacrâ Synaxi, exceptis quibuſdam miſcellaneis hinc inde inſertis. Opus eſt ἀκέφαλον. Nihilominùs in fine auctor ſe prodit hâc ſub oratione, Τέλος τῆς βίβλου τῆς μακαριωτάτης πατριάρχου Ἀντιοχείας κυρίου Ἰωάννου τοῦ ἐν τῇ Ὀξείᾳ. Extat MS. Opus hoc aſceticum Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* juxta ordinem Lambecianum CCXLI. Neſſelianum CCLXXVI. num. 1. fol. 1. Scio Cl. Coteleriuin not. ad *monument. Theol.* Tom. I. p. 747. has Eclogas Joanni cuidam Patriarchæ Antiocheno juniori, qui itidem Monachus Oxienſis fuerat, & ſub medium Sæculi duodecimi vixit, tribuere; Verùm nullâ ratione reddiâ: Cùmque Auctorum ex quibus ſua excerpſerit nemo Michaele Pſello qui anno ML. floruit poſterior deprehendatur, noſtro potiùs adjudicandas cenſeo. Notet etiam Lector codice Cæſareo *Theol.* CCCXXIV. juxta Lambecium, num xviii. contineri excerpta varia ex Photii, Nicetæ Stethari, aliorúmque Græcorum operibus contra Latinos de proceſſione Spiritûs Sancti &c. In quibus locum ſuum habet Joannes Patriarcha Antiochenus. An noſter is fuerit, an junior cujus ſuprà meminimus, dicere non habeo.

1090. P. II. GULIELMUS Pictavienſis, primò quidem miles, deinde Gulielmi Ducis Capellanus, demùm Lexoviorum Archidiaconus, claruit circa annum MXC. In Acta retulit geſta Gulielmi Normannorum Ducis & Regis Anglorum. Opus, tùm principio tùm fine mutilum ex Bibliothecæ Cottonianæ codice antiquiſſimo & tantùm non authographo deſcriptum edidit Andr. du Cheſnius *Script. Norman.* p. 178. illúdque, *librum polito ſermone, & magni ſensûs profunditate præclarum*. vocat Ordericus Vitalis *Hiſt. Eccleſ.* lib. III. p. 503.

1092. IVO, ſeu YVO, gente Gallus, Patriâ Bellovacenſis, Hugone de Altylo & Hiltembergâ natus, Lanfranci adhuc Prioris Beccenſis diſcipulus, deinde Abbas S. Quintini Bellovacenſis, demum anno 1092. ab Urbano Papâ Epiſcopus Carnotenſis ordinatus eſt. Anno ſequente ab Epiſcopis in Concilio Stampenſi læſæ majeſtatis accuſatus, ob ordinationem à Pontifice ſuſceptam, appellatione

Cave Hiſt. Lit.

ad ſedem Romanam interpoſitâ cenſuram evaſit. Anno 1095. cùm Philippum Regem, qui dimiſſâ Bertâ uxore legitimâ pellicem ſuperinduxerat, acriter objurgaret, plurimas à Rege injurias paſſus eſt, bonis mulctatus, & in carcerem conjectus; mox tamen Boelli Cenomanenſis Epiſcopi interceſſione liberatus. Anno 1104. Rotrocum Comitem Cenomanenſem excommunicare à Pontifice Romano juſſus, conſtanter renuit, neminem indictâ causâ excommunicandum eſſe contendens. Obiit anno 1115. die XXIII. Decembris.

OPERA.

Decretorum liber, in XVII. partes diſtributus, maximam partem ex Burchardi collectione deſumptus. Prodiit *Baſil.* 1499. 4°. *Lovanii* 1557. 8°. & cum Epiſtolis 1561. fol.

Panormia, quæ Decretorum Eccleſiaſticorum quaſi ſumma quædam eſt, in VIII. partes diviſa. Scio equidem, non deeſſe plures, qui hanc Panormiam Ivoni noſtro abjudicant, & Hugoni cuidam Catalaunenſi attribuunt, & inter alios quidem pro hâc ſententiâ ſtrenuè militat Gerardus Maſtricbtius Hiſt. Juris Eccleſ. num 267. 268. 269. Verùm Opus id Ivoni vindicat Doctiſſ. Baluzius, & vetuſtiſſimum Codicem MS. S. Victoris Pariſienſis Hugone Catalaunenſi multò antiquiorem eſſe contendit; quin & Panormiam ante Decretorum Opus conditam fuiſſe pluribus id agit præfatione ad Anton. Auguſtinum de emendatione Gratiani nu. 21. &c. *Panormia* iſta unà cum Decretorum libro excudi ſolet.

Epiſtola CCLXXXVII. Prodierunt cum notis Franciſci Juteti, & Joannis Bapt. Soucheti *Pariſ.* 1585. 4°. & 1610. 8°. Ex his ultima, quæ eſt ad Haymericum titulo libelli *de Corpore Domini* in Bibliothecis Patr. haberi ſolet.

Sermones XXII. *de Eccleſiaſticis Sacramentis ac Officiis, præcipuiſque per annum Feſtis.* Extant inter Scriptores de Divinis Officiis *Colon.* 1568. *Pariſ.* 1610.

Breve Chronicon de Regibus Francorum à Pharamundo uſque ad Philippum I. Francorum, & Gulielmum Rufum Anglorum, Reges. Quæ enim de Henrico I. Angliæ Rege habentur, ab alienâ manu addita ſunt.

Omnia iſthæc Ivonis opera in unum collegit, & caſtigata edidit Joannes Baptiſta Souchetus, *Pariſ.* 1647. fol.

Epiſtola ad Berneriùm Abbatem Bonæ-vallis, atque alia quædam, edita ſunt à Dacherio in *Appendice* ad Guilberti Opera pag. 664. 668.

In Monaſterio Elnonenſi habetur Ivonis Carnotenſis MSS. *Tractatus de excommunicatis, niſi renunciati fuerint, minimè vitandis*, item *libellus de Sacramento Dedicationis, & Ædificationis Eccleſiæ, & de Ordinatione ac dignitate Sacrorum Ordinum*, monente Ant. Sandero Biblioth. Belg. MSS. part. I. p. 33. & 51. Habentur etiam hæc poſteriora opuſcula in Monaſterio Lætienſi, teſte eodem Sandero Part. 2. pag. 28. ubi extant ejuſdem Ivonis *libri de Sacramentalibus, De Oratione Dominica, & Symbolo, De convenientia V. & N. Teſtamenti, De Significationibus Indumentorum Sacerdotalium.* An Operis *Decretalis*, vel *Sermonum* ejus pars ſint, dicant nobis, quibus inſpicere contigit.

Cæterum *Chronicon* iſtud amplum à Nino Aſſyriorum Rege uſque ad Ludovicum Pium Imp. quod ſub Ivonis nomine MS. extare prodit Voſſius*, aliique, quodque ſub ejuſdem nomine mutilum dedit Freherus *Hanoviæ* 1611. Hugoni Monacho Floriacenſi debetur; uti nos infrà pluribus ſubnotabimus.

* De Hiſt. Lat. l. 2. c. 47.

PETRUS, Magnæ Eccleſiæ CP. Diaconus, & Cartophylax, claruit anno 1092. Extant *Reſpon-* 1092.

SÆC. XI. ab An. M. ſa brevia ad interrogata de diverſis caſibus Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. l. 6. p. 395.

1093. Antiq. Britan. p. 115. Vit. Anſelmi. per Edmer. ap. Sur. April. 21. pag. 207. Baron. Tom. 11. ab An. 1093.

ANSELMUS, patriâ Burgundus, Auguſtæ in Alpibus natus, parentes habuit genere illuſtres Gundulphum patrem, Hemmeburgam matrem. Lanfranci famâ excitatus ad Becceuſe Monaſterium properavit atque ordinem Benedictinum ingreſſus eſt anno ætatis 27. Poſt Lanfrancum primùm Prior, deinde poſt quindecim annos Abbas Beccenſis conſtitutus in utroque munere illi ſucceſſit. Exactis in hâc etiam provinciâ aliis annis quindecim, ab Hugone Comite Ceſtrienſi in Angliam evocatur: cúmque negotii cujuſdam conficiendi causâ apud Gulielmum Rufum tunc ægrotantem ageret, eique ſana conſilia præſertim de tot ſedibus Epiſcopalibus vacantibus ſubminiſtraret, ipſe inter alios Epiſcopus deſignatus, vehementer tametſi diu reluctatus, ſedi Cantuarienſi à Rege præfectus eſt, ab Epiſcopis, qui aderant, inauguratus die IV. Decembr. ann. 1093. Crebræ atque ingentes ei lites ab initio ſtatim Pontificatu ab iracundo nimis ferocique Rege excitatæ ſunt. Primùm de Pallio recipiendo diſceptatum eſt; Anſelmus id ab Urbano Papâ expetiit. Noluit id Gulielmus, in Guiberti partes propenſior. Initis tamen utcunque induciis, & recepto Cantuariæ anno 1095. Pallio; acrius paulò pòſt erupit bellum. Anſelmus Regem omnia ſolutâ animi libidine agentem, templa evertentem, Eccleſias devaſtantem, Deo pariter ac hominibus injurium, acriter corripuit. Rex Anſelmo juramentum de Papa nuntiquam appellando ſibi præſtare juſſit. Neuter alteri ceſſit. Anſelmus anno 1097. in exteras oras exul abiit; & Lugdunum ſeceſſit. Inde Romam ab Urbano Pontifice accitus, ingenti honore exceptus eſt; & in Concilio Barenſi contra Græcos diſputavit. Pontificem verò anathema contra Gulielmum Regem expedientem precibus ſuis inhibuit. An 1100. ab Henrico Rege in Angliam revocatus rediit. Redeuntem aliæ ſtatim exceperunt controverſiæ, de homagio Regi præſtando, & ordinandis Epiſcopis, quos ipſe Henricus, fraterque Gulielmus per annulum & baculum inveſtierant. Utrumque fieri præcipit Henricus, recuſavit Anſelmus. Anno 1102. habito Londini Generali Concilio laicas inveſtituras, & conjugia Clericorum damnavit. Anno 1103. Regis rogatu Romam profectus eſt, Pontificem cui rei integræ cognitio ab utraque parte commiſſa erat, conſulturus. Paſchale igitur Papa pro Anſelmo judicium ferente, iſte in Angliam redire vetitus, Lugduni ſedecim menſibus conſedit. Anno 1107. Henricus Adelæ ſororis Comitiſſæ Bleſenſis rogatu cum Anſelmo in gratiam rediit: concordiâ utrinque ſancitâ, Rex inveſtiturâ Epiſcoporum atque Abbatum ceſſit. Archiepiſcopus inveſtitos antea à Rege præſules ordinavit. Cantuariam igitur reverſus, ſedem quietè deinceps tenuit, & Clericorum conjugio Eccleſiâ Anglicanâ eliminando ſtrenuè incubuit. Obiit anno 1109. die XXI. Aprilis, ætatis ſuæ 76. Archiepiſcopatûs 19.

OPERA.

Epiſtolarum libri III.

Monologium ſeu Soliloquium.

Proſologion ſeu Alloquium.

Liber incerti Autoris pro incipiente adversùs Anſelmi Proſologion.

Liber contra inſipientem, ſeu *Apologeticus adversùs librum præcedentem.*

Dialogus de Veritate.

Dialogus de Libero Arbitrio.

Dialogus de caſu Diaboli.

Diſputatio Dialectica de Grammatica.

Tractatus de Sacramento Altaris, ſeu de Corpore & Sanguine Domini. SÆC. XI. ab An. M.

Liber de Fide, ſeu de Incarnatione Verbi.

De nuptiis conſanguineorum.

Libri II. contra gentiles, Cur Deus homo.

De Proceſſione Spiritûs S contra Græcos.

De Conceptu Virginali, activo, & peccato originali.

Fragmenta variorum Anſelmi Tractatuum de Conceptu Virginali paſſivo.

De tribus VValeranni quæſtionibus, ac præſertim de Fermento & Azymo.

De Sacramentorum diverſitate.

Concordia Præſcientiæ, Prædeſtinationis, & Gratiæ cum libertate.

Liber de Voluntate Dei.

Meditationum libri X. viz. *De humanâ conditione, de terrore Judicii*, &c.

Liber de ſalute animæ, Manuale dictum, S. Auguſtino perperàm tributum.

Meditatio ad ſororem de beneficiis Dei.

Meditatio de Paſſione Chriſti.

Alloquia cæleſtia, ſive *Facula piorum affectuum, erga Deum, Chriſtum, Deiparam, & Cælites* complures, numero LVII.

Mantiſſa Meditationum & Orationum in quinque partes tributa.

Hymni & Pſalterium in commemoratione Deiparæ.

Liber de excellentiâ glorioſæ Virginis Mariæ, quem Bellarminus Anſelmo abjudicat. Eum, pariter ac ſequentem librum, Eadmero vindicat, Gabr. Gerberonius.

Liber de quatuor virtutibus B. Mariæ, ejuſque ſublimitate.

Paſſio SS. Guigneri ſive Fingaris, Pialæ & Sociorum.

Liber exhortationum ad contemptum temporalium, & deſiderium æternorum.

Admonitio pro moribundo.

Paræneſis ad Virginem lapſam.

Sermo ſive Liber de Beatitudine.

Homilia in illud, Introiit Jeſus in quoddam caſtellum.

Homiliæ in aliquot Evangelia.

Carmen de Contemptu mundi, & alia Carmina.

OPERA SUPPOSITITIA.

Liber de Similitudinibus B. Anſelmo adhiberi ſolitis. Eadmeri eſt.

Quædam dicta utilia, collecta ex dictis S. Anſelmi.

Liber de menſuratione Crucis. In eo citatur S. Bernardus.

Dialogus de Paſſione Domini.

Liber de veſtimentis, & membris, & actibus Deo attributis, qui inter Hieronymi etiam & Auguſtini Opera reperiri ſolet.

Elucidarium, ſive *Dialogus* ſummam totius Chriſtianæ religionis complectens. Opus Anſelmo indignum. Trithemius id Honorio Auguſtodunenſi, Raynaudus, Balæus, Simlerus, aliique Gulielmo Conventrienſi Carmelitano, Codices nonnulli Guiberto Novigentino Abbati vindicant.

De Imagine Mundi Libri II. Honorio cuidam debentur, forſan Auguſtodunenſi.

Hactenus editio *Lugdunenſis* 1630. Alia ſub Anſelmi nomine edidit Opera Joannes Picardus *Colon.* 1612. viz. *Explanationes in S. Matthæum, In Evangelia aliquot, In Cantica Canticorum, In Epiſtolas S. Pauli, & in Apocalypſin*, quæ aut Anſelmo Laudenſi, aut Herveo debentur: adeòque infrà locis ſuis memorabuntur.

Prodierunt Anſelmi Opera *Norimbergæ* 1491. fol. *Colon.* 1573. Tom. iii. cum notis Joannis Piccardi *Colon.* 1612. Tom. iv. extraneis in S. Scripturam Commentariis exonerata curâ Theophili Raynau-
di

di *Lugduni* 1630 Tom. iii. deniqon ex recenſione Gabrielis Gerberonis *Pariſ.* 1675.

Epiſtola vii. Anſelmi à Baluzio primùm ſunt editæ *Miſcellan.* Tom. iv. p. 471.

Alias *Epiſtolas* viii. in lucem protraxit Dacherius *Spicileg.* Tom. ix.

1094. LAMBERTUS, natione ut opinnt, Gallus, Atrebatenſium Epiſcopus electus, ſed cùm Rainaldus Archiepiſcopus Remenſis eum ordinare detractaret, Romam profectus Lambertus ipſius Urbani Papæ manibus conſecratur anno 1094. xiv. Cal. April. Moleſtias nihilominus ei creare non deſtitit Rainaldus; donec anno 1095. habitâ Synodo Claromontanâ recitatum eſt privilegium, quod Eccleſiæ Atrebatenſi nuper conceſſerat Pontifex, à toto mox Concilio collaudatum & confirmatum. Extant Lamberti *Epiſtola.* II. Concil. Tom. X. p. 468. ubi etiam plures ad illum, & de illo Epiſtolæ habentur. Alia ejuſdem *Epiſtola ad Paſchalem Papam*, data anno 1105. de abſolutione Philippi Francorum Regis, habetur ibid. p. 742.

1094. P. II. ANASTASIUS, gente forſan Palæſtinus, ſeu Syrus, patriâ, ut videtur, Antiochenus, Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopus, claruit circa annum MXCIV. certè ſub Joanne Patriarchâ Antiocheno qui hunc Thronum aſcendit an. MXC. Ὁ νῦν πατριάρχης κῦρος Ἰωάννης ὁ ἁγιώτατος, *Qui nunc Patriarchatum tenet ſanctiſſimus dominus Joannes*, Scripſit Anaſtaſius Tractatum *de Jejunio glorioſiſſimæ Deiparæ, quodque ſervandum ſit ut legitimum.* Hunc Græcè Latinè edidit J. B. Cotelerius *Eccl. Græc. Monument.* Tom. III. pag. 432. Clariſſimus Lambecius de Biblioth. Vind. l. viii. pag. 470. citat Anaſtaſii noſtri Fragmentum περὶ τῆς ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν. Ejuſdem opuſculum *Anonymo* ad finem Typici S. Sabæ habetur. Interim non diſſimulat Cotelerius opuſculum *de Jejunio Deiparæ* in Bibliothecâ Regiâ *Cod.* MMMXXVII. multò longiùs, cumque varietatibus non paucis, ſub Niconis Monachi Rhoïſenſis nomine reperiri.

1095. RAIMUNDUS DE AGELES, Canonicus Podienſis, & Comitis Toloſani (qui itidem Podienſis Epiſcopus) Capellanus, claruit anno 1095. quo prædictum Comitem exercitum in Terram Sanctam ducentem ſecotus eſt. In hoc itinere dum hæreret, ad ſacros ordines promotus eſt; & Palæſtinam ingreſſus, lanceam Dominicam, [ipſomet teſte] dum è terra effoderetur, præſens vidit: quin & in Obſidione Antiochenâ ipſe manibus tulit. Scripſit hortante Pontio Balonenſi *Hiſtoriam Hieroſolymitanam*, quâ res præcipuè Comitis Toloſani auſpiciis per quinquennium geſtas proſequitur, nempe ab eo tempore quo Sclavoniam intravit Chriſtianorum exercitus, uſque ad victoriam de Ammirato Babylonio reportatam. Quàm ſincerâ fide in hoc Opere egerit, ex ſolenni ipſius execratione * diſcere poſſumus. *Oro igitur,* inquit, *& obſecro omnes, qui hæc audituri ſunt,*

*Pag. 163. *ut credant hæc ita fuiſſe. Quod ſi quicquam ego præter credita & viſa ſtudeo referre, vel odio alicujus apposui, apponat mihi Deus omnes inferni plagas, & deleat me de libro vitæ.* Extat hæc *Hiſtoria* in Collectione Bongarſianâ *De Geſtis Dei per Francos* Tom. I. p. 139.

1095. P. II. PHILIPPUS SOLITARIUS, Philoſophus ſeu Monachus Chriſtianus; claruit juxta Lambecium an. MXCV. [ſecundùm alios MC. vel MCV.] quo *Diopttam*, ſive Amuſſim Fidei & Vitæ Chriſtianæ ad Callinicum Monachum verſibus politicis, ac formâ Dialogi inter animam ac carnem, compoſuit, in V. libros diviſam, variiſque veterum Patrum teſtimoniis contextui paſſim permixtis illuſtratam. Opus hoc ſolutâ oratione, & mirè interpolatum, non niſi iv. libris conſtans, confuſo etiam eorundem ordine, Latinè edidit Jac. Pontanus *Ingolſtad.* 1604. 4to. Extat Græcè, prout ab Auctore conditum, in principio quidem præ vetuſtate mutilum Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* cxciii. num. 1. fol. 1. Cui quinque Appendices ſubjiciuntur. Primâ continentur Philippi noſtri *capita* V *hiſtorica* lectu digniſſima, de Fide & Ceremoniis Armeniorum, Jacobitarum, Chatzitzariorum, & Romanorum ſeu Francorum, à Combefiſio edita Gr. Lat. *Auct. Biblioth. vet. Patr.* T. II. col. 271. Secundâ Philippi noſtri *Demonſtratio* ex Scripturâ ſacrâ, & S. Epiphanio, quòd Chriſtus in ſacrâ Cœnâ non legale, ſed verum comederet Paſcha. Tertiâ, Ejuſdem *Epiſtola apologetica* ad Conſtantinum ſacerdotem, *de differentiâ inter interceſſiones, & reliquias Sanctorum.* Incipit, ἐπειδὴ παρῄτησω τῶν ὅτι ... ἡμῶν &c. Quartâ, Ejuſdem *Verſus ſoluti*, quibus & tempus abſolutionis *Dioptræ*, & nomen ſuum per numeros octo literarum ΦΙΛΙΠΠΟΣ indicat. Quintâ, *Verſus* Conſtantini & Velti Grammatici in laudem Dioptræ, & auctoris ejus Philippi continentur. Alia hujus Dioptræ Exemplaria MSS. ibid. habentur; nempe *cod. Theol.* CLXVII. num. i. fol. 1. & ccxxxiv. num. 1. fol 1. De hoc opere confer quæ habet Cl. Lambecius *Comment.* lib. iv. p. 178. 105. lib. V. p. 34. &c. 42. 43.

HEMMINGUS, gente Anglus, Monachus & Presbyter Wigornienſis, claruit circa annum MXCV. Opus condidit *de Eccleſiæ Wigornienſis dotatione, privilegiis, & poſſeſſionibus* libris V. ſolum exemplar autographum in Bibliothecâ Cottonianâ ſub *Tiberio* A, xiii. hodie aſſervatur; ex quo nonnulla deſumpſit Gu. Dugdalius *Monaſt. Angl.* Tom. I. Brevem S. Wulſtani Wigornienſis Epiſcopi Vitam H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom I. pag. 541. 1095. P. II.

GOTSELINUS, ſeu Goſcelinus, Monachus O. B. primùm S. Bertini in Arteſiâ, dein S. Auguſtini in Cantuariâ, claruit anno 1096. Scripſit *Vitam S. Auguſtini* primi Cantuarienſis Archiepiſcopo, duplici Opuſculo, fuſiori altero, altero breviori. Brevius in Appendice Lanfranci Operum ſine autoris nomine edidit Dacherius *Pariſ.* 1648. Fuſius Opus evulgavit Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. pag. 408. Scripſit etiam *ad Anſelmum Libros II. de Tranſlatione S. Auguſtini*; qui MSS. penès Mabillonium habentur. 1096.

GOTSELINUS, natione Gallus, Monachus Cantuarienſis, claruit anno MXCVI. Præter Opuſcula à nobis ſuprà recenſita, ſcripſit *Vitam S. Eadgithæ*, Eadgari Anglorum Regis filiæ, Sanctimonialis Wintonienſis. Extat, Stylo nonnihil immutato, apud Surium *Septemb.* xvi. & Mabillonium *Sæc. Benedict.* V. p. 636. Gotſelini Hiſtoriam minorem *de Vita S. Auguſtini Cant. Archiep.* (quam in Appendice ad Lanfranci opera, ſed anonymam, & integro capite mutilam, olim evulgaverat Dacherius) codice Lambethano uſus, iterùm edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 51. Præter ea quæ tùm alibi, tùm hic recenſuimus, habentur MSS. in vetuſto admodùm & eleganti codice Cottoniano ſub *Veſpaſiano* B. XX. *Sermo* ejus *in Feſtivitate S. Auguſtini*; Libri II ad Anſelmum *de Tranſlatione S. Auguſtini*, anno MXCI. factâ; *Vita S. Letardi*; *Vita S. Mildredæ*; *Tranſlatio S. Mildredæ*, & *Inſtitutio Monaſterii ejuſdem. Vita SS. Laurentii Mellitii, Juſti, Honorii, Deuſdedit, & Theodori* Archiepiſcoporum Cant. *Vita Adriani* Abbatis S. Auguſtini; Hiſtoria *de Tranſlatione ejuſdem*; *Libellus contra inanes S. Mildredæ uſurpatores.* Reliqua ejus opuſcula ſuppeditabunt Malmesburienſis, Baleus, Pitſeus, quæ an ſuperſint hodiè mihi incompertum eſt. 1096. P. II.

SÆC. XI. ab An. M. 1096. P. II. GREGORIUS Chioniades, vir in Aulâ CP. ut videtur, magni nominis & dignitatis, claruit ſub Imperio Alexii Comneni ſenioris circa annum MXCVI. De Imperio ſatis quidem certus ſum, non item de anno. Alexius quippè diutiùs regnavit ab anno MLXXXI. uſque ad annum MCXVIII. Extant ejus *Epiſtolæ* XVI. partim ad Alexium Comnenum Imperatorem τὸν μέγαν, partim ad Conſtantinum Lucitam Protonotarium & Protoveſtiarium, partim ad Patriarcham CP. partim ad alios dignitate illuſtres ſcriptæ. Habentur Græcè MSS. Biblioth. Vindob *cod. Theol.* ex ordine Lambeciano CCXCII. Neſſeliano CCIII. num. IV. fol. 23. Unde proculdubio res Byzantinæ iſtius temporis non leviter illuſtrari poſſunt.

1096. P. II. ALULPHUS, Gallus, Sigeri Præcentoris Tornacenſis filius, ex Clerico Cœnobii S. Martini Tornacenſis Monachus, claruit anno MXCVI. In Monaſterio ſuo Cantoris officio per XLVII. annos perfunctus eſt. Paterni Gregorii M. diſcipuli exemplum ſecutus, ex omnibus Gregorii operibus, quibus Vetus & Novum teſtamentum expoſuit, ſervatis ipſius Gregorii verbis, opus contexuit, in quatuor partes diſtributum, quibus GREGORIALIS nomen indidit. Secunda pars prodiit *Pariſ.* anno 1516. Prologum dedit Mabillonius *Analect.* Tom. I. p. 313. Integrum opus MS. deliteſcit; in quibuſdam verò Galliæ Bibliothecis, indicabit Caſ. Oudinus *Supplem.* p. 373.

1097. HILDEBERTUS DE LAVARDINO, Monachus Cluniacenſis, Dein Berengarii diſcipulus, ab anno 1097. ſeu ut alii, poſt annum 1099. Epiſcopus Cenomanenſis. Injurius illi planè eſt Baronius*, qui quæ de effræni Adalberti cujuſdam Archidiaconi impudicitiâ habet Ivo Carnotenſis †, in Hildebertum refert. Anno circiter 1107. Hildebertus Henrici Angliæ Regis & Normanniæ Ducis injuriis divexatus, Romam perrexit, ſuppetias à Paſchale Pontifice ſibi ferri oraturus. Domum reverſus, in carcerem datus eſt; ac variorum criminum accuſatus, poſtulante Henrico Rege, ut innocentiam ſuam probatione per ignem demonſtratam daret. Iſtiuſmodi verò conditionem ab Ivone monitus nequaquam ſubire voluit. Poſt an. 22. vel ut alii 29. Ad Archiepiſcopatum Turonenſem tranſlatus, ſedem iſtam ſexennio circiter tenuit, atque obiit an. 1136. ſecundùm alios verò 1132.

* Ad a. 1088. † Epiſt. 279.

SCRIPTA.

E*piſtolæ* LXXXIII.

Liber ſeu Proſa de Natali Domini.

Verſus de myſterio & ordine Miſſæ, ſeu de Concordiâ veteris & novi Sacrificii.

Sermo in illud Iſaiæ XXXV. Tunc aperientur oculi cæcorum.

Sermo in illud Lucæ XII. Cui multum datum eſt, multum quæretur ab eo, &c.

Ad Paſtores Sermo Synodicus.

Opuſcula hactenus recenſita habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 119.

Vita S. Hugonis Abbatis Cluniacenſis, Præceptoris ſui. Extat in Bibliothecâ Cluniacenſi à Ducheſnio edita *Pariſ.* 1614. p. 423.

Vita S. Mariæ Ægyptiacæ, metro ſcripta. Exemplar ejus MS. extitit penès Heribertum Roſweydum, uti & nunc in Bibliothecâ Paulinâ Lipſienſi.

Poema elegans, ſeu Epitaphium in Berengarium exhibet Gul. Malmsburienſis *lib. 3. de geſt. Reg. Angl.* fol. 64. & ex eo Baronius ad an. 1088.

Epiſtola ad Reginoldum Monachum Cantuarienſem, edita eſt à Mabillonio Analect. T. I. p. 293.

Vita S. Radegundis Reginæ extat MS. penès eundem Mabillonium, qui Prologum ejus edidit, ibid. p. 296.

Liber de querimoniâ & conflictu ſpiritus & carnis, pag. 421.

Liber de concordiâ veteris & novi teſtamenti metricus, p. 441. SÆC. XI. ab An. M.

Orationes aliquot Theologicæ, ſeu Rythmi ſacri p. 446.

Liber elegiacus de exilio ſuo, p. 453.

Liber Metricus de Urbe Româ duabus conſtans partibus, 1. *de Româ dirutâ.* 2. *Roma reparata.* p. 456.

Alia miſcellanea Metrica, viz. *de Sacramentis, de utraque parte Altaris, de tribus Miſſis in Natali Domini*, &c. p. 459.

Opuſcula iſta proximè enumerata in lucem protraxit, & cum notis edidit Jacobus Hommey Auguſtinianus in ſuo Patrum Supplemento *Pariſ.* 1684. 8°. Denique varia Hildeberti noſtri *Poëmata* & *Homiliæ* inter Bibliothecarum Elnonenſis, Camberonenſis, Parcenſis Codices MSS. ab Ant. Sandero *Bibliothecâ MSS. Belgicâ* recenſentur; viderint quibus inſpiciendi facultas datur. Confer etiam quæ habet Labbeus in *Biblioth. Nov. MS.* p. 59.

BALDERICUS, natione Belga, Gerardi I. qui obiit anno 1049. B. Liedberti dein, & ab anno 1076. Gerardi II. Cameracenſium & Atrebatenſium Epiſcoporum Secretarius & Sacellanus, Exinde Canonicus & Cantor Eccleſiæ Morinenſis. Tandem Noviomenſis & Tornacenſis Epiſcopus creatus eſt anno 1097. Obiit in urbe Tarvanenſi Prid. Cal. Junii anno 1112. Scripſit *Hiſtoriam ſeu Chronicon Cameracenſis & Atrebatenſis* Eccleſiarum libris 3. quos titulo Chronici Cameracenſis in lucem edidit Georgius Colvenerius *Duaci* 1615. Chronicon Eccleſiæ Morinenſis ſeu Tarvanenſis ab eodem conſcriptum in Monaſterio Benedictino apud Cenomanenſes MS. extare prodit Voſſius de Hiſt. Lat. l. 2. c. 47. 1097.

PASCHALIS II. *Rainerius* ſeu *Ragingerius* antea dictus, natione Tuſcus ex provincia Flaminiâ oppido Bleda, Creſcentii & Alfariæ filius, in Monaſterio Cluniacenſi ad viceſimum uſque ætatis annum educatus: dein Romam profectus à Gregorio Papa Presbyter & Cardinalis titulo *S. Clementis* creatus eſt. Abbas Monaſterii SS. Laurentii & Stephani poſtea renunciatus. Poſt Urbani mortem anno 1099. ad Pontificatum Romanum evectus eſt, die 14. Auguſti ordinatus. Anno 1101. Gerardum Archiepiſcopum Eboracenſem, aliosque Henrici Angliæ Regis Legatos excommunicavit, quòd decreta ſua de inveſtituris laicis non admittendis callidè diſſimularant. Anno 1102. habito Romæ generali Concilio Henricum Imperatorem ob rapinas & ſacrilegia anathemate perculit. Anno 1106. in Galliam Ciſalpinam profectus, Synodum Gualſtaldenſem celebravit; in quâ Laicorum inveſtituras damnavit & conturbatum diuturno bello Eccleſiæ ſtatum reſtituit. Anno ſequente itinere in Galliam facto aliud contra laicas inveſtituras Concilium Trecis habuit. Anno 11. cùm Principes Italiæ in fidem ſuam adigere auſus eſſet, & ſepulturæ ſacræ copiam Henrici IV. defuncti Imperat. exuviis præfractè denegaret, ab Henrico V. Romam ſuſcipiendæ imperialis coronæ gratiâ adveniente captivus factus, Sutrium abductus eſt. In ordinem itaque redactus Henrico inveſtituras ſolenni juramento remiſit, eumque Imperatorem inunxit. Poſt Henrici abitum, celebrato Concilio Lateranenſi anno 1112. vim ſibi adhibitam cauſatus conceſſionem ſuam revocavit; renovatoque anno 1116. Concilio ob remiſſas Imperatori inveſtituras publicam egit pœnitentiam; ac privilegium ei datum damnans, ipſum ſimul anathematizavit. Perfidum Pontificem armis perſecutus eſt Henricus, eumque anno 1117. urbe ejecit. Iſte verò ingenti Normannorum exercitu conflato, rem ſtrenuè egit, plurimis in Campaniâ oppidis expugnatis; adeò ſecurus victoriæ, ut Henrico abſolutionem ſupplicitèr poſtulanti ſuperbè 1099.

dene-

SÆC. XI. ab An. M. denegaret. Obiit anno 1118. die xviii. Januarii. Extant *Epiſtolæ* cvii. & *Fragmenta* plura Decretorum Conciliis Tom. X. pag. 622. aliæ *Epiſtolæ* vi. apud Baluzium Miſcellan. Tom. 2. *Epiſtola* ad Norigaudum Epiſcopum Auguſtodunenſem apud eund. in Append. ad Reginonem p.651. SÆC. XI. ab An. M.

SÆC. XI.

Concilia hoc Sæculo habita.

1005. *P. II.* TREMONIENSE in Villâ Imperiali in Weſtphaliâ, anno MV. Non. *Jul.* celebratum In quo, monente Henrico Imp. Canones ad reformandam Eccleſiam conditi ſunt. Acta Synodi perierunt. Interim vide quæ refert *Ditmar.* lib. vii. pag. 134. qui *Magnam Synodum* vocat.

1006. *P. II.* FRANCOFORDIENSE anno mvi. habitum. In quo inter alia, petente id Henrico Imp. Eccleſia Bambergenſis in Sedem Epiſcopalem erecta eſt, & Eberhardus Cancellarius primus Epiſcopus ordinatur. Extant hujus Synodi Acta *Conc.* Tom. ix. p. 783. Vide Ditmarum, qui huic Synodo interfuit, lib. vi. p. 139. Ubi humilem Imperatoris ad Synodum orationem recenſet.

1008. *P. II.* KALENSE in Palatio Regio (quod nunc Monialium ordinis S. Benedicti ſedes eſt, quatuor ab urbe Pariſienſi leucis) anno mviii. præſente Roberto Francorum Rege celebratum. In quo inter alia, ad ſublevandas Monaſterii S. Dionyſii neceſſitates, Privilegia quædam ei conceſſa ſunt. Extat Roberti Regis hâc de re *Præceptum*, Epiſcoporum ſubſcriptionibus munitum *Conc.* Tom. ix. pag. 787.

1009. *P. II.* ÆNHAMENSE ann. circiter mix. (neque enim tempus certò definiri queat) ab Ælfeago Cantuar. & Wulſtano Eboracenſi, & univerſis penè Angliæ Epiſcopis & Optimatibus, die S. Pentecoſtes celebratum. In quo multa ad Chriſtianam Religionem & Eccleſiæ Politiam promovendam, nonnulla ad ſalutem Regis, defenſionémque Regni & Reipublicæ ſtatuuntur. Extant Saxonicè & Latinè *Canones* xxxii. qui in Codice Saxonico, *Sapientum Decreta* appellantur; ſubjunctâ etiam priſcâ verſione Latinâ apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. p. 510. Exindè Lat. *Conc.* Tom. ix. p. 789.

1011. *P. II.* BAMBERGENSE in Franconiâ, ad Mœnum. fl. anno MXI. præſente Henrico Rege à pluſquàm *XXX.* Epiſcopis, occaſione dedicationis Eccleſiæ à Joanne Aquileiæ Patriarchâ peractæ, habitum. In quo diſcordiæ quædam inter Epiſcopos compoſitæ ſunt, & Gebehardus Ratiſponenſis, & Theodoricus Metenſis ob res malè geſtas arguuntur. Interfuit Ditmarus, qui de hac Synodo agit lib. vi. p. 157.

1012. *P. II.* LEGIONENSE I. apud Hiſpanos, anno MXII. ſub Alphonſo V. Rege in Eccleſiâ S. Mariæ habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ Canones vii. Conc. Tom. ix. pag. 817. Verùm præter hos, XLVIII. hujus Concilii Decreta, ad bonum regni ſpectantia, hactenùs inedita ex variis Codicibus MSS. protulit Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* T. III. ad an. MXII. p. 190.

1012. *P. II.* HABAMENSE circa annum MXII. ſub Æthelredo Rege habitum. Quo diſciplinæ Eccleſiaſticæ capitula vii. conſtituta ſunt. Extant apud *Spelm.* Tom. I. p. 530. exindè *Conc.* Tom. ix. p. 807. Memorat loco citato ex Jornallenſi Spelmannus quatuor Legum Æthelredi partes diverſis temporibus & Conciliis editas; tres verò priores non recenſet, utpotè nihil in rem Eccleſiæ conferentes. Leges Æthelredi Regis, ſed omnes forenſes, in Sapientum Concilio Woodſtochi promulgatæ, habentur Saxonicè & Latinè apud Lambard. *Archaionom,* p. 88.

RAVENNATENSE anno mxiv. ab Arnoldo Ravennate & diverſarum Provinciarum Epiſcopis habitum, adverſùs ea quæ Adalberti Archiepiſcopi tempore perperàm geſta ſunt: in quibus erant multæ malæ & illicitæ ordinationes, atque promotiones ſacrorum ordinum; dedicationes Eccleſiarum, Monaſteriorum, Plebium, & Capellarum invaſiones, aliaque mala non pauca. Extant Acta *Conc.* T. ix. p. 833. 1014. *P. II.*

ROMANUM I. anno MXV. habitum. In quo Fructuarienſis Cœnobii Privilegium editum eſt. Extat *Privilegium* apud Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. II. p. 996. & *Conc.* T. ix. p. 814. 1015. *P. II.*

AURELIANENSE ann. MXVII. coactum. In quo Liſoius in monaſterio S. Crucis Clericus primarius, & Heribertus in Eccleſia S. Petri cognomento *Puellaris*, Scholæ præpoſitus, aliique qui novas de SS. Trinitate aliiſque fidei Chriſtianæ capitibus, hæreſes ſpectabant, damnati, & Roberti Regis juſſu flammis exuſti ſunt. Hæreſeos quarum accuſabantur, hac erat ſumma; deliramentum eſſe quicquid in Veteri ac Novo Canone de trinâ unâque Deitate (ipſorum verbis utor) beata confirmat auctoritas; cœlum pariter ac terram prout conſpiciuntur, abſque auctore initii ſemper extitiſſe; nec flagitia æternis ſuppliciis ulciſcenda, nec opera pietatis & juſtitiæ æternis gaudiis eſſe remuneranda. Addit vetus auctor Commentarii quem edidit Dacherius *Spicileg.* Tom. II. hæc eos etiam docuiſſe; Chriſtum de Virgine Mariâ non eſſe natum, neque pro hominibus paſſum, nec in ſepulchro verè poſitum, nec à mortuis reſurrexiſſe; in baptiſmo nullam eſſe ſceleris ablutionem, neque ſacramentum Corporis & Sanguinis Chriſti in conſecratione Sacerdotis; & ſiqua inſana ſunt Fanaticorum deliria. Integram hiſtoriam refert Glaber Rodulfus lib. III. *Hiſt.* cap. 8. auctor Commentarii, quem *Aganonem* vocant, à Dacherio editus, *Spicileg.* Tom. II. & exindè *Conc.* Tom. ix. p. 836. 1017. *P. II.*

AIRIACENSE in pago Autiſſiodorenſi, anno MXX. præſente Roberto Francorum Rege, à Leotherico Archiepiſcopo ad reintegrandam in Burgundiâ pacem, celebratum. Vide *Conc.* Tom. ix. pag. 836. Aderant innumeræ utriuſque ſexus & ætatis multitudines, ad quorum animos ad 1020. *P. II.*

majorem devotionem accendendos plurima Sanctorum corpora à fidelibus advehi cœperunt: multa in hâc Synodo ad utilitatem Eccleſiarum diſpoſita ſunt.

1020. P. II. TICINENSE forſan circa annum MXX. certè Benedicti VIII. tempore; neque enim ulla alia temporis nota reperiri poteſt, habitum. In quo de continentiâ & moribus præcipuè Clericorum actum eſt. Extant *Capitula* VII. & Imperatoris de iiſdem *Conſtitutiones*, præmiſſâ prolixâ Benedicti præfatione *Conc.* T. IX. p. 819.

1021. P. II. WINTONIENSE I. anno MXXI. ſub Canuto Rege habitum. Sed politicus potiùs quàm Eccleſiaſticus conventus, adeòque in ipſo MS. *Parliamentum* diſertè dicitur. In quo nihilominùs inter alia decretum eſt, ut Monaſterium S. Edmundi de Burgo ab omni juriſdictione Epiſcopali liberum ſit. Vide quæ hâc de re congeſſit Spelmannus noſter, ejuſque de hâc Synodo notam *Conc. Brit.* Tom. I. p. 534. & quæ exindè habent Conciliorum Editores Tom. IX. p. 483. Immunitates iſtæ poſteà ab Hardicanuto Rege, Canuti filio, in alio Concilio circa ann. MXL. vel MXLI. habito, cui Archiepiſcopi Cantuarienſis & Eboracenſis cæterique ſuffraganei interfuerunt, confirmantur. Videſis Spelmannum ibid. p. 570. Notandum, quod ſemel obſervaviſſe ſufficiat, Canutum non in hâc modò Synodo, ſed & aliàs, tempore licèt incerto, plurima in rem Eccleſiæ ſtatuiſſe; quippè cujus quamplures Leges Eccleſiaſticæ, juſtitiæ & pietatis plenæ, ingenti planè numero in Sapientum Concilio, Wintoniæ in Natalitiis Domini habito promulgatæ, Saxonicè & Latinè primò à Lambardo noſtro editæ ſunt *Archaionum* p. 97.

1022. P. II. SALEGUNSTADIENSE ad Mœnum, non longè à Francofurto, anno MXXII. celebratum. Extant de moribus & diſciplina Eccleſiæ *Capitula* XX. In quibus nimius Miſſarum & Indulgentiarum uſus coercetur *Conc.* Tom. IX. pag. 844. Subjicitur *Appendix* de Synodi habendæ formulâ, ibidem pag. 848.

1022. P. II. LEYRENSE apud Monaſterium S. Salvatoris in Regno Navarræ ſub Sanctio majori Rege, XI. Cal. *Maii* anno MXXII. coactum: quo privilegia a ſe & prædeceſſoribus ſuis huic Monaſterio conceſſa Sanctius confirmavit, & ſedes Epiſcopalis, quæ jam penès hoc Monaſterium erat ad antiquam Eccleſiam Pampilonenſem transfertur. Quod & in Synodo Pampilonenſi anno ſequenti factum eſt. Vide quæ ex Hiſpanis Hiſtoricis referuntur *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 193.

1022. P. II. AQUISGRANENSE anno MXXII. In quo controverſia inter Piligrinum Colonienſem & Durandum Leodicenſem, de ſubjectione Monaſterii Burciani dirimitur. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 853.

1023. P. II. PAMPILONENSE in Regno Navarræ, III. Cal. *Octobris* anno MXXIII. à VII. Epiſcopis, præſidente Pontio Archiepiſcopo Ovetenſi celebratum: quo Epiſcopatus Pampilonenſis, qui hactenùs ob incommoda quædam, Barbarorum ſcilicet metum, in Leyrenſi Cænobio ſedem ſuam habuerat, Eccleſiæ S. Mariæ Pampilonenſis reſtitutus eſt. Extat Sanctii Regis hâc de re *Decretum*, Epiſcoporum aliorumque ſubſcriptionibus munitum, unà cum Card. d'Aguirre notis *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 195. Ad annum MXXXII. hanc Synodum referunt Baronius ad iſtum annum, & Conciliorum Editores Tom. IX. p. 935.

1023. P. II. MOGUNTINUM I. anno MXXIII. habitum. In quo multa collapſa, reſtituta ſunt, & Otto Comes ab Haniſtein ad meliorem frugem reductus eſt. Vide *Conc.* T. IX. p. 854. & quæ ibi ex *Vitâ S.* Gothardi notata ſunt.

1025. P. II. ANSANUM I. in Villâ, non longè à Saonâ fluvio, quatuor à Lugduno leucis, in Eccleſia S. Romani à pluribus Archiepiſcopis & Epiſcopis anno MXXV. habitum. In quo poſt longam diſceptationem judicatum eſt non licuiſſe Archiepiſcopo Viennenſi ſine permiſſu Epiſcopi Matiſconenſis Monachos apud Cluniacum ordinare. Extant Acta *Conc.* Tom. IX. p. 859. Binas Synodos, ſed nullius ferè momenti, ſubjiciunt Conciliorum Editores, nempè Moguntinam anno MXXVIII. Karroſenſem alteram eodem anno, quâ Manichæorum hæreſis condemnata eſt.

1027. P. II. HELENENSE in prato Tulugienſi Comitatus Roſſilionis anno circiter MXXVII. ſub Olibâ Epiſcopo Auſonenſi, vices Berengarii Helenenſis Epiſcopi tunc temporis agente, habitum. In quo *de treugâ* (ut barbarè loqui amant horum temporum Scriptores) & pace actum eſt, atque alia quæ ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant, inſtaurata. Acta & Canones numero X. primus in lucem protulit Steph. Baluzius ad lib. IV. *de Concordiâ* c. 14. p. 251. Exindè in Concil. T. IX. in *Append.* p. 1249. tranſlata, & in *Conc. Hiſp.* T. III. p. 197.

1029. P. II. LEMOVICENSE I. ad Vigennam Fl. anno MXXIX. habitum. In quo declaratum eſt S. Martialem, Sedis Lemovicenſis conditorem, Epiſcopum *Apoſtolicum* eſſe nominandum. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 860.

1031. P. II. BITURICENSE in Aquitaniâ anno MXXXI. Cal. *Novembr.* ab Aimone Bituricenſi cæteriſque Aquitaniæ Epiſcopis celebratum. In quo de Martialis Lemovicenſis Apoſtolatu, aliiſque negotiis Eccleſiaſticis agitur. Extant *Canones* XXV. Concil. Tom. IX. p. 864.

1031. P. II. LEMOVICENSE II. anno MXXXI. XVIII. *Novembr.* congregatum. In quo etiam de S. Martialis Apoſtolatu, & multis ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantibus actum eſt. Extant integra hujus Synodi Acta prolixa admodùm, binis Seſſionibus abſoluta, paucis in fine deſideratis, *Conc.* Tom. IX. pag. 869.

1031. P. II. TRIBURIENSE prope Moguntiam anno MXXXI. habitum. In quo quæſtio de Jejunio primi menſis ventilata eſt, decretumque ut ſiquando Jejunium primi menſis, in eâ hebdomadâ quâ conſtat caput Jejunii, ſicut ſolet, eveniret, amborum Jejuniorum celebritas unâ officii expletione compleretur. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 913.

1032. P. II. PICTAVIENSE I. anno MXXXII. ab Iſemberto Pictavienſi, pluribuſque Epiſcopis, Abbatibus, Monachis &c. coactum. In quo de Fide Catholicâ, & de Rebus Eccleſiaſticis per vim & fraudem ablatis agitur. Agit de hâc Synodo Chronicon Malleacenſe, & ex eo Conciliorum Editores Tom. IX. p. 914. Plures conventus Eccleſiaſticos in Galliâ circa hæc tempora habitos, ſed nullius ferè momenti memorant *ibid.* p. 937. &c.

1034. P. II. LANDAVENSE I. circa an. MXXXIV à Joſepho

SÆC. XI. ab An. M. pho Epiſcopo Landavenſi habitum. In quo Mourie Rex Gualatmoricant ob violatum Refugium SS. Dubricii &c. anathemarizatur. Acta ex MS. codice Eccleſiæ Landavenſis eruit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. I. p. 570.

1042. P. II. CÆSENATENSE in Flaminiâ ad Sapim Fl. anno MXLII. habitum. In qoo Joannes Epiſcopus Clericorum in commune viventium ſocietatem inſtituit, iiſque alendis Patrimonium aſſignat. Extat *Charta* Fundationis apud Ughel. Tom. II. & *Conc.* Tom. IX. p. 941.

1044. P. II. CONSTANTIENSE I. anno MXLIV. habitum. In quo Henricus Rex pacem diu deſideratam omnibus Regni ſui provinciis confirmavit, teſte Mariano Scoto ad ann. MXLIV.

1046. P. II. SUTRINUM I. prope Romam, anno MXLVI. præſente Henrico celebratum. In quo Gregorius VI. *Gratianus* dictus, Pontificatu cedere coactus eſt. Agit de hâc Synodo Hermannus Contractus, & ex eo Conciliorum Editores Tom. IX. pag. 943. Confer Baron. ad ann. MXLVI. num. XII.

1046. P. II. ROMANUM II. anno MXLVI. à Clemente II. Papâ celebratum. In quo ſtatutum eſt ut Ravennati Epiſcopo ſecundus à Pontifice Romano locus in Conciliis, abſente Imperatore, tribuatur. Extat Clementis *Epiſtola Synodalis* apud Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. II. p. 360. & *Conc.* Tom. IX in *Append.* p. 1251.

1047. P. II. ROMANUM III. anno MXLVII. ſub Clemente II. ad reformandum Eccleſiæ ſtatutum, præcipuè contra Simoniacos, habitum. Sancitum eſt, ut quicunque à Simoniaco conſecratus eſſet, neſcius illum eſſe Simoniacum, quadraginta dierum pœnitentiam ageret, & ſic in accepti ordinis officio miniſtraret. Hujus Synodi mentionem facit Petrus Damiani Epiſt. ad Hen. Ravennat. inter Opuſc. ejus num. VI. c. 35. Tom. III.

1049. P. II. ROMANUM IV. anno MXLIX. ſub Leone IX. habitum. In quo ſuperioris Synodi Romanæ adverſus Simoniacos Decretum confirmatur. Statutum etiam, omnes Clericos ab hæreticis redeuntes ordines quidem receptos retinere, ad altiores autem gradus non eſſe promovendos. Vide Herman. Contract. ad annum MXLIX. & Petr. Damian. Epiſt. ſuprà citat.

1049. P. II. RHEMENSE I. anno MXLIX. à Leone IX. Papâ præſente, plurimiſque Epiſcopis celebratum. In quo multa ad morum & diſciplinæ reformationem ſancita ſunt, ignavi Epiſcopi arguuntur, novi in Galliâ hæretici damnantur. Extant Acta integra unà cum iis quæ tum anteceſſerunt, tum ſequuta ſunt, & *Canones* XII. *Conc.* Tom. IX. p. 1028.

1049. P. II. MOGUNTINUM II. ann. circiter MXLIX. à XLII. Epiſcopis celebratum. In quo, inter alia, Simonia & conjugia Clericorum damnata ſunt. Vide quæ de hâc Synodo, ex variis Germaniæ Hiſtoricis Hermanno, Adamo Bremenſi, & Lamberto Schaffnab. congerunt Conciliorum Editores Tom. IX. p. 1046.

1050. P. II. ROTHOMAGENSE I. anno ML. à Malgerio Archiepiſcopo, Hugone Ebroicenſi, & Roberto Conſtantienſi habitum. Ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant qui conditi ſunt *Canones* XIX. Habentur unà cum Epiſtolâ Synodicâ *Conc.* Tom. IX. p. 1047.

ROMANUM V. anno ML. à Leone IX. Papâ celebratum. In quo Berengarius propter dogma Euchariſticum damnatus eſt. Lanfrancus, qui interfuit, cauſam ſuam dixit, pravique rumoris maculam, quam ei inuſſerant adverſarii, abſterſit, fidem ſuam expoſuit, expoſitam ſacris teſtimoniis & argumentis confirmavit, unde mox ab omnibus abſolutionis ſententiam retulit. De hâc Synodo præcipuè agit ipſe Lanfrancus in Opere *contra Berengarium*; cujus verba proferunt Conciliorum Editores Tom. IX. pag. 1052. Præmittitur huic Synodo Anonymi cujuſdam hujus ferè temporis, ſcriptoris Opuſculum *de Berengarii Hæreſiarchæ damnatione multiplici.* Subjicitur Berengarii ad Lanfrancum *Epiſtola.* SÆC. XI. ab An. M. 105. P. II.

BRIONENSE in Normanniâ, ann. ML. concurrente non levi Epiſcoporum, aliorumque eruditorum numero, habitum. In qoo, præſente ipſomet Berengario, doctrina ejus ventilata, excuſſa, & refutata eſt. Agit de hoc Conventu potiùs quàm Synodo Durandus Troarnenſis lib. *de Corp. & Sang. Chriſti.* Vide *Conc.* Tom. IX. p. 1054. Confer quæ ibidem notavit Gabr. Coſſartius. 1050. P. II.

VERCELLENSE Cal. *Septembr.* anno ML. alias MLIII. præſidente Pontifice celebratum. In quo Joannis Scoti de Euchariſtia liber, & doctrina Berengariana damnantur, teſte Lanfranco qui & ipſe interfuit lib. *adverſ. Berengar.* quem ſuprà citavimus. Subjiciuntur huic Synodo Aſcellini & Berengarii literæ mutuæ poſt Vercel. Concil. datæ *Conc.* Tom. IX. p. 1056. de tempore hujus Synodi agit Coſſartius Not. ad hoc Concilium. 1050. P. II.

PARISIENSE I. anno ML. XVI. Cal. *Novemb.* præſente Henrico Rege habitum. In quo Berengarius iterùm damnatus eſt. Meminit Durandus Troarnenſis lib. ſuprà citato. Durandi Leodicenſis ad Henricum Regem, & Berengarii ad Ricardum Epiſtolæ exhibentur *Conc.* Tom. IX. p. 1061 Conſulas quæ de hâc Synodo Gabr. Coſſartius ibid. notavit p. 1060. 1050. P. II.

COYACENSE (quod Diœceſis Ovetenſis in Hiſpaniâ Caſtrum erat) ſub Ferdinando I. pro reformandis moribus Eccleſiæ, anno ML. à IX. Epiſcopis celebratum. Extant hanc in rem Capitula XIII. *Conc.* Tom. IX. pag. 106.. V. priora Decreta eodem ſermone veteri Hiſpanico, quo concepta & expreſſa fuerunt à Ferdinando Rege & Epiſcopis, exhibet Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 218. qui & ipſos Canones ad exemplar MS. Toletanum recognitos edidit *ibid.* p. 209. 1050. P. II.

ROMANUM VI. anno MLI. à Leone IX. habitum. In quo Gregorius Epiſcopus Vercellenſis adulterii accuſatus & depoſitus, déque iis qui à Simoniacis ordinati fuerant, actum eſt. Vide Concil. Tom. IX. pag. 1066. Anno ſuperiori Concilium apud Sipontum habuit Leo Pontifex, quo duos Archiepiſcopos depoſuit, quod pretio & mercede officium ſuum eſſent aſſequuti. Hæc ex Wiberto notant Conciliorum Editores, *ibidem* pag. 1066. 1051. P. II.

LEMOVICENSE III. anno MLII. habitum. In quo Ictetius in Epiſcopum Lemovicenſem electus, à Metropolitano & Suffraganeis ordinatur. Extat *Epiſtola Synodalis* Conc. Tom. IX. p. 1068. 1052. P. II.

SANDIONYSIANUM anno MLIII. à multis Epiſcopis & magnâ Procerum frequentiâ celebratum. In quo S. Dionyſii reliquiæ detectæ & recognitæ 1053. P. II.

SÆC. XI. ab An. M. gnitæ ſunt. Hiſtoriam refert Rigordus in *Vita* Philippi Aug. apud du Cheſne *Hiſt. Franc.* Tom. V. p. 18. Vide Conc. Tom. IX. p. 1069.

1053. P. II. ROMANUM VII. anno MLIII. habitum. In quo Geraldus Leucorum Epiſcopus in Sanctorum numerum refertur;& Aquileienſis & Foro-Julienſis diœceſis limites ſtatuuntur. Vide Herman. Contract. ad hunc annum p. 335.

1054. P. II. NARBONENSE I. à Gaufrido Archiepiſcopo & X. Epiſcopis auit. Cal *Septembr.* anno MLIV. habitum. In quo ad pacem firmandam, & corrigendum Eccleſiæ ſtatum ſancita ſunt *Capitula* XXIX. Habentur *Conc.* Tom. IX p. 107 . à Steph. Baluzio in P. de Marcâ opere *de Concord. Sacerd. & Imp.* priùs edita, lib. IV. c. 14. p. 252.

1054. P. II. MOGUNTINUM III. anno MLIV habitum. In quo Gebehardus Eiſtetenſium Epiſcopus in Pontificem electus Romam mittitur, ibique ordinatus *Victoris* II. nomen accepit. Vide Append. ad Herman. Contract. ad an. MLIV p. 336.

1055. P. II. FLORENTINUM I. à Victore II. Papâ, præſente etiam Henrico Imperatore an. MLV. contra alienatores rerum Eccleſiaſticarum celebratum, qui ſub Anathematis pœnâ damnati ſunt. Vide *Concil.* Tom. IX. pag. 1079. & Petri Damiani lib. IV. Epiſt. XII. p 356. qui *plenarium Concilium* vocat.

1055. P. II. LUGDUNENSE I anno MLV. ab Hildebrando Pontificia Legato, adverſus Simoniacos habitum. In quo Archiepiſcopus quidam Simoniæ miraculoſè convictus eſſe dicitur. Vide Baron. ad an. MLV. & quæ aliunde notantur Concil. Tom. IX. p. 1080.

1055. P. II. TURONENSE I. anno MLV. præſente Hildebrando Pontificia Legato habitum. In quo Berengarius, damnatâ ſuâ de Euchariſtiâ ſententiâ, Eccleſiæ Catholicæ, ſeu veniàRomanæ, fidem profeſſus eſt. Vide quæ ex Guitmundo & Lanfranco huc referunt Conciliorum Editores *Conc.* IX. pag. 1081.

1056. P. II. COLONIENSE anno MLVI. habitum. In quo, mediante Victore Papâ (cui Henricus Imperator moriens filium ſuum commendaverat) Balduinus & Godefridus Flandriæ Comites cum Henrico Rege adhuc puero reconciliati ſunt. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 1082.

1056. P. II. NARBONENSE II. apud S. Ægidium anno MLVI. habitum. In quo nonnulla de Eccleſiarum & Monaſteriorum libertate ſtatuta ſunt. Extant *Decreta* III. Conc. Tom. IX. pag. 1082. quæ ex Archivo Archiepiſcopi Narbonenſis deprompſit Cl. Baluzius in *Concord. Sacerd. & Imperii*, lib. IV. c. 24. p. 254.

1056. P. II. LANDAVENSE II. anno MLVI. ſub Hergualdo Epiſcopo habitum. In quo familia Regis, ob vim medico cuidam Epiſcopi nepoti illatam, excommunicatur Acta ex Archivis Eccleſiæ Landavenſis dedit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom.I.pag. 625.& exinde *Conc.* Tom. IX. pag 1083.

1056. P. II. TOLOSANUM I. anno MLVI. ab *XVIII.* Epiſcopis, contra Simoniam, aliáque & Populi vitia, celebratum. Extant hanc in rem *Canones* XIII. Conc. Tom. IX. pag. 1084. Berengarii Vice-Comitis Narbonenſis, adverſus Guifredum Archiepiſcopum Narbonenſem *querimonia* huic Synodo oblata, habetur *ibid.* in *Append.* pag. 1254. à Baluzio primùm in lucem prolata *Conc. Gal. Narbon.* p. 8.

COMPOSTELLANUM ann. MLVI. à Creſconio Archiepiſcopo ad diſciplinam Eccleſiaſticam reformandam celebratum. Quo fine conditi *de Canonicorum, Abbatum, Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, Sanctimonialium vitâ*, aliiſque *Canones* VI. Hos primus extulit Tamaius Salazar in *Martyrol. Hiſp. Mart.* X. qui hanc Synodum ad ann. MXXXI. refert, ubi etiam eos exhibet Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 199. Poſteà verò meliora doctus, ſententiam de tempore mutavit, & ad annum MLVI. cum Baronio retulit. De quo pluribus diſputat *ibid.* pag. 218. ubi hos Canones ex Cod. MS. emendatos iterùm exhibet. 1056. P. II.

ROMANUM VIII. anno MLVII. XIV. Cal. *Maii* à Victore II. Papâ in Baſilicâ Conſtantianâ habitum. In quo Marſorum Epiſcopatus, in duos olim diviſus, in antiquum ſtatum, ſublatâ illâ diviſione, iterùm reformatus eſt. Vide *Conc.* Tom. IX. pagin. 1057. Hæc nos docet Stephani IX. Papæ Epiſtola ad Pandulphum Epiſcopum Marſicanum, quæ habetur ibid. pag. 1089. 1057. P. II.

SUTRINUM II. anno MLIX. habitum. Quo Benedictus Pſeudo-Papa, cognomento *Mincius*, depoſitus, omnique Sacerdotali officio privatus eſt. Vide *Conc.* Tom. IX. p. 1098. 1059. P. II.

ROMANUM IX. an. MLIX. à Nicolao II. Papâ & *CXIII.* Epiſcopis celebratum. In quo Berengarius, abnegatâ ſuâ ſententiâ, Eccleſiæ Romanæ doctrinam iterùm amplexus eſt, fidemque ſuam juramento firmavit: plura etiam de Romani Pontificis electione, de Simoniacis, aliiſque diſciplinæ capitibus, decreta ſunt. Extant *Capitula* XIII. aliaque collectanea, & in his, juramenti Berengariani *formula* cum notis Binii Conc. Tom. IX. pag. 1099. Epiſcoporum hujus Synodi ſubſcriptiones ex codice Vaticano 1984. habentur *ibid.* in *Append* p. 1259. 1059. P. II.

TURONENSE II. anno MLX. Cal. *Martias*, à Stephano Pontificia Legato, & *X.* Epiſcopis habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* X. in quibus præcipuè adverſus Simoniacas conventiones cautum eſt, Conc. Tom. IX. p. 1108. 1060. P. II.

JACCITANUM in Aragonia ad radices Pyrenæorum, à *IX.* Epiſcopis præſidente Auſtindo Archiepiſcopo Auxiano anno MLX. vel juxta Card. d'Aguirrium MLXIII. habitum. In quo, abrogato Gothico precandi ritu, Romanus introducitur, & Sedes Epiſcopalis ab Oſca ad Jaccam tranſlata eſt. Hæc ex Hieronymo Suritâ referunt Conciliorum Editores Tom. IX. pag. 1212. Extat Canon unicus, nempè *ut cauſæ Clericorum ſoli Epiſcopo & Archidiaconis diſcutienda relinquantur*, apud Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 229. 1060. P. II.

BASILIENSE anno MLXI. à Longobardiæ præcipuè Epiſcopis habitum. In quo decretum eſt Pontificem Romanum non aliundè quàm ex Longobardia (quam *Paradiſum Italiæ* appellabant) eligendum eſſe. Vide quæ ex Petro Damiano habent Conciliorum Editores Tom. IX. pag. 1155. 1061. P. II.

OSBORIENSE alicubi in Germania, anno MLXII. 1062. P. II.

SÆC. XI. ab An. M. MLXII. in feſto SS. Simonis & Judæ, auctorita-te S. Annonis Archiepiſcopi Colonienſis, præſente Henrico Rege, celebratum. In quo poſt longam diſputationem Cadalous Pſeudo-Papa communi ſuffragio condemnatur, & Alexandri Electio confirmatur. Extat prolixa illa *diſputatio* Synodalis inter Regis advocatum & Romanæ Eccleſiæ defenſorem *Conc.* Tom. IX. p. 1156.

1062. P. II. PINNATENSE in Aragonia, in Monaſterio apud S. Joannem Rapenſem, anno MLXII. VII. Cal. *Jul.* de diſciplina & ordine Eccleſiaſtico habitum. Extant Acta apud Hieron. Blancam *in Comment. Rerum Aragonenſium*, & exinde notis Coſſartii illuſtrata *Conc.* Tom. IX. p. 1173. & apud Aguirrium *Notit.* pag. 209. & cum notis Variorum *Conc. Hiſp.* Tom. III. pag. 226.

1063. P. II. ROMANUM X. anno MLXIII. à centum & ampliùs Epiſcopis ſub Alexandro II. Papa celebratum. In quo occaſione Petri Epiſcopi Florentini, hæreſis & Simoniæ accuſati, adverſùs Simoniacos agitur. Extant hanc in rem *Capitula* XII. Conc. Tom. IX. p. 1173.

1063. P. II. CABILONENSE I. anno MLXIII. præſente Petro Damiano, Pontificis Legato, & *XIII.* Epiſcopis, adverſùs Drogonem Matiſconenſem, qui privilegia Cluniacenſia violaverat, habitum. Extant Acta ex Cluniacenſis Cœnobii tabulis compendio deſumpta *Conc.* Tom. IX. p. 1177.

1064. P. II. MANTUANUM anno MLXIV. habitum. In quo Cadalous Pſeudo-Papa iterùm damnatus eſt, & Alexander ab objecto Simoniæ crimine purgatur. Quæ hâc de re referunt Hiſtorici, Nicolaus Aragonius, Sigebertus, Otto Friſingenſis, vide *Conc.* Tom. IX. p. 1179.

1064. P. II. BARCINONENSE ann. MLXIV. præſente Hugone Pontificis Legato, congregatum. In quo, Legibus Gothicis abrogatis, quibus Catalauni utebantur, novæ introductæ ſunt, Hiſpanis nihilominùs ritum precandi Gothicum abolere recuſantibus. Vide Conc. Tom. XI. pag. 1180. & *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 232.

1065. P. II. TULUGIENSE, aliis HELENENSE, in Tulugienſi prato Comitatus Roſſilionis haud procul à Perpiniano in diœceſi Helenenſi ſub Guifredo Archiepiſcopo Narbonenſi, à pluribus Epiſcopis & Magnatibus circa annum MLXV. celebratum. In quo ad treugam & pacem firmandam nonnulla de Clericorum libertatibus, Eccleſiarum immunitate & privilegiis, aliiſque ſtatuuntur. Extant Acta & *Capitula* XIII. quæ ex Tabulario Regio Barcinonenſi primùs eruit Stephanus Baluzius ad l. IV. *de Concordiâ* cap. 14. pag. 250. Hinc depromſerunt Conciliorum Editores Tom. IX. pag. 1184 & Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. pag. 233. de tempore diſſerit Gabr. Coſſartius loc. citat. pag. 1186. Certè non levem hîc in parte litem movet Cl. Baluzius, cui non pauca ſunt, quæ Concilii noſtri tempus dubium reddere videntur. Argumenta utrinque expendit, nec tamen ſententiam definitivam proferre auſus eſt. Verùm hoc circiter tempore habitum fuiſſe maximè probabile eſt.

1065. P. II. ROMANUM XI. anno MLXV. ſub Alexandro II. Papâ habitum. In quo nova *Inceſtuoſorum* hæreſis damnatur. Mota quippe erat à Juriſconſultis quibuſdam quæſtio, & acriter defenſa de gradibus conſanguinitatis, *ſc.* quòd germani fratres vel ſorores inter ſe ſint in ſecundo gradu, filii eorum vel filiæ in quarto, nepotes vel neptes in ſexto, ac proindè propinquitatis gradus eâdem ratione, quâ in ſucceſſionibus numerandos eſſe. Et hanc *Inceſtuoſorum* vocabant hæreſim. Extat *Decretum* Synodale apud Gratianum, & *Conc.* Tom. IX. pag. 1181. Eodem anno habitâ alterâ ibidem Synodo eadem hæreſis ſecundâ vice damnata eſt. *ibid.* p. 1182.

WESTMONASTERIENSE I. anno MLXVI. præſente Rege Edvvardo Confeſſore, à Stigando Cantuarienſi, & Eldredo Eboracenſi, cæteriſque Epiſcopis, Comitibus &c. celebratum. In quo de Monaſterii S. Petri dotatione, privilegiis, & Aſylo actum eſt. Habentur hac de re variæ Regis & Pontificis Chartæ apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. pag. 628. & Conc. T. IX. pag. 1186. Extant Edvvardi Leges Eccleſiaſticæ, incertum quo anno editæ, quas Gulielmus Conquæſtor anno Regni ſui quarto poſteà confirmavit, apud Lambard. *Archaionum.* p. 138. Edit. Cantab. & Spelm. *Conc. Brit.* Tom. I. pag. 619. exinde *Conc.* Tom. IX. pag. 1020. 1066. P. II.

AUSONENSE in diœceſi Auſonenſi circa annum MLXVIII. celebratum. In quo de pace & treuga, ut vocatur, actum eſt, & inter alia uſus purgationis per judicium aquæ frigidæ confirmatur. Extant *Conſtitutiones* ſive *Capitula* VII. *de immunitate Eccleſiæ, de Clericis, Monachis, Monialibus, & Viduis*, aliiſque. Primus extulit Steph. Baluzius *Append.* ad P. de Marcâ *Marcam Hiſpan.* Exinde Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. pag. 239. 1068. P. II.

AUSCENSE in Novempopulaniâ ad Egercium fl. ann. MLXVIII. ab Hugone Candido Pontificis Legato celebratum. In quo inter alia decretum eſt, ut omnes Vaſconiæ Eccleſiæ, exceptis Eccleſiis S. Orientii, quartam Decimarum partem Eccleſiis Cathedralibus perſolverent. Extant Acta *Conc.* Tom. IX. pag. 1195. 1068. P. II.

TOLOSANUM II. præſidente Hugone Cardinale Pontificis Legato, anno MLXVIII. de Epiſcopatu Lectorenſi in Monaſterium converſo, ex Monaſterio in Sedem Epiſcopalem reſtaurando, habitum; quod & factum eſt. Aderant præter Abbates Epiſcopi *XI.* Extant Acta *Conc.* Tom. IX. pag. 1196. 1068. P. II.

MOGUNTINUM IV. anno MLXIX. auctoritate Sigefridi Epiſcopi Moguntini celebratum. In quo de cauſâ Henrici IV. Regis, Bertam conjugem, ſuam repudiare volentis actum eſt. Verùm repugnantibus Petro Damiano Pontificis Legato, cunctiſque qui aderant Principibus, conſilium Imperatoris irritum factum eſt, qui tamen poſteà Bertam patùm benignè tractavit. Extat Sigefridi hac de re *Epiſtola* ad Alexandrum Papam II. *Conc.* Tom. IX. pag. 1200. Et ſi quoad Sigefridum ipſum rem planè aliter narret Lambertus Schafnaburg in Chron. ad annum MLXIX. 1069. P. II.

ANSANUM II. anno MLXX. habitum. In quo Achardus Cabilonenſis Epiſcopus Monaſterium S. Laurentii Monaſterio S. Martini in inſula Barbarenſi ſito donat. Vide *Conc.* Tom. IX. pag. 1201. 1070. P. II.

WINTONIENSE II. præſente Rege & Pontificis Legato anno MLXX. celebratum. In quo Stigandus Archiepiſcopus Cantuarienſis, ob per- 1070. P. II.

SÆC. XI. ab An. M. perjuria, homicidia, aliáque graviora crimina, deponitur. Rem fuſiùs narrat Ord. Vitalis *Hiſt. Eccl.* lib. IV. pag. 516. & R. Hovedenus in ſuis Analibus ad annum MLXX. fol. 259. pag. 2. ut alios mittam.

1070. P. II. WINDLESHORENSE anno MLXX. ab Hermenfredo Pontificis Legato, craſtino Pentecoſtes habitum. In quo, in Anglia Normannis jam omnia tenentibus, Agelricus Auſtralium Saxonum Epiſcopus, nullâ quòd ſciam objectâ culpâ, immò paulò poſt Marleburgi in cuſtodiam datus, & Abbates aliquot depoſiti ſunt. Vid. R. Hovedenum, ut & Ordericum Vitalem locis ſuprà citatis.

1071. P. II. PEDREDANUM anno MLXXI. coram Willielmo I. à Lanfranco Cantuarienſi, aliiſque Epiſcopis, & Regni Primatibus celebratum. In quo diremta eſt lis inter Wulſtanum Wigornienſem & Thomam Eboracenſem, qui Eccleſiam Wigornienſem, ejuſque prædia & poſſeſſiones Sedi ſuæ ſubjicere voluit. Decretumque eſt Eccleſiam Wigornienſem ab omni uſurpatione liberam eſſe, prout fundatores ejus ipſam reliquerant. Refert hæc Radulphus de Diceto *Abbrev. Chron.* ad ann. MLXXI. p. 483.

1071. P. II. MOGUNTINUM V. anno MLXXI. XVIII. Cal. *Septembr.* ſub Sigefrido Archiepiſcopo coactum. In quo Carolus Epiſcopus Conſtantienſis electus, Simoniæ & Sacrilegii à Clericis ſuis accuſatus, non modò conſecrationem obtinere non potuit, ſed & depoſitus eſt. Extant hujus Synodi Acta à Lamberto Schaffnaburg. relata *Conc.* Tom. IX. pag. 1204. Ipſa verò Acta integra ibid. p. 1206.

1072. P. II. ANGLICANUM I. anno MLXXII. celebratum, Wintoniæ inchoatum, Windleshoriæ abſolutum. In quo Sedis Cantuarienſis Primatus per Eboracenſem aſſeritur & confirmatur, & utriuſque Archiepiſcopatûs Jura ſtatuuntur. Extant Synodi Acta, & variæ Lanfranci de hâc aliiſque canonicis rebus Epiſtolæ *Conc.* Tom. IX. pag. 1211. Vide etiam Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 5. qui Regis Willielmi I. *Atteſtationem* de primatu Cantuarienſis Eccleſiæ, cum ſubſcriptionibus Epiſcoporum & Abbatum, ex MS. cod. Cortoniano primus exhibuit.

1072. P. II. ROTHOMAGENSE II. ann. MLXXII. à Joanne Archiepiſcopo, ejuſque ſuffraganeis in Baſilicâ B. Mariæ celebratum. In quo, factâ fidei Catholicæ de SS. Trinitate confeſſione, editi ſunt diſciplinæ Eccleſiæ *Canones* XXIV. nempè *de confectione & diſtributione S. Chriſmatis, de jejuniis, de IV. jejuniorum temporibus* &c. Habentur apud Orderic. Vital. *Hiſt. Eccl.* lib. IV. pag. 529. Et *Conc.* Tom. IX. p. 1225.

1073. P. II. ERPHORDIENSE I. in Thuringiâ à Sigefrido Archiepiſcopo Moguntino anno MLXXIII. VI. Idus *Martii* in cauſa Decimationum Thuringiæ habitum. Ubi omnia ferè in gratiam Henrici Regis, quo jure, quave injuria acta ſunt. Cauſam utrinque dicebant Sophiſtæ undique acciti, ut Canones in ejuſce rei gratiam interpretarentur. Quin non leves armatorum copias ſecum habuit Henricus, quibus eos, ſiqui fortè negotium interturbare conarentur, militari manu coerceret. Hæc nos docet Lamb. Schaffnaburgenſis ad hunc ann. p. 486. Confer quæ notantur *Conc.* Tom. IX. pag. 1230. Ubi etiam Sigefridi Moguntini ad Alexandrum Papam & Hildebrandum Archidiaconum *Epiſtola* II. exhibentur.

CABILONENSE II. anno MLXXIII. habitum. Quid in eo præſtitum ſit, non liquet; quid verò poſt illud, de Hugonis Epiſcopi Dienſis electione in locum Lancelini ob Simoniam depoſiti, factum ſit, habes *Conc.* Tom. X. pag. 308. Confer *Append.* p. 1811. SÆC. XI. ab An. M. 1073. P. II.

ROTHOMAGENSE III. à Joanne Archiepiſcopo in Baſilicâ B. Mariæ anno MLXXIV. habitum. In quo poſt diſputationem de fide S. & individuæ Trinitatis, ad Eccleſiæ diſciplinam rectiùs ordinandam & meliùs cuſtodiendam, editi ſunt *Canones* XIV. qui habentur Conc. Tom. X. p. 310. Quibus aliarum quarundam Synodorum *Capitula* ſubjiciuntur. 1074. P. II.

ROMANUM XII. pro reformando Eccleſiæ ſtatu, ſub Gregorio VII. anno MLXXIV. in primâ hebdomadâ Quadrageſimæ celebratum. In hâc Synodo repreſſi ſunt Sacerdotes concubinarii; Hiſpaniarum Eccleſiis mandatum, ut Romanum ordinem atque officium recipiant. Guiſchardus Normannorum Princeps anathemati ſubjectus, ut alia prætercam. Extant *Capitula* XXIV. prolixa cum Gregorii Papæ *apologetico* ſuper decreta in hâc Synodo contra Simoniacos & incontinentes Sacerdotes promulgata *Conc.* Tom. X. pag. 314. Anno ſequenti, eodem loco, & de iiſdem cauſis coacta eſt altera Synodus; de quâ vide ibid. p. 344. 1074. P. II.

ERPHORDIENSE II. ann. MLXXIV. menſe *Octobri* ab Archiepiſcopo Moguntino congregatum. In quo Romanæ Synodi Decretum contra Clericos concubinarios juſſu Gregorii Papæ eſt promulgatum. Vide Greg. VII. *Epiſt.* IV. Lambert. Schaffnaburgenſis, qui hoc tempore vixit, in Chron. pag. 506. hanc Synodum ad hunc annum diſertè refert. Nec tacet quanto fervore & quàm animoſâ obſtinatione Romano huic decreto ſeſe oppoſuerint ejuſce temporis Clerici, his verbis. *Adverſùs hoc decretum protinus vehementer infremuit tota factio Clericorum, hominem* (Gregorium VII.) *planè hæreticum, & veſani dogmatis eſſe clamitans, qui oblitus ſermonis Domini, quo ait,* Non omnes capiunt hoc verbum, qui poteſt capere, capiat: *Et Apoſtoli;* qui ſe non continet, nubat: meliùs eſt enim nubere quàm uri; *violentâ exactione homines vivere cogeret ritu angelorum, & dùm conſuetum curſum natura negaret, fornicationi & immunditiæ fræna laxaret; quòd ſi pergeret ſententiam confirmare, malle ſe ſacerdotium, quàm conjugium deſerere; & tunc viſurum eum cui homines ſorderent, unde gubernandis per Eccleſiam Dei plebibus angelos comparaturus eſſet.* Archiepiſcopus Moguntinus cùm ſe neque perſuaſionibus neque minis proficere videret, blandis verbis Clericorum animos fruſtrà emollire conatus eſt, & tandem ſolutâ Synodo rem diſtulit, poſtquàm ſententiam Pontificis promulgâſſet. 1074. P. II.

MOGUNTINUM VI. anno MLXXV. menſe *Octobri* ſub Sigefrido Archiepiſcopo celebratum. Aderat inter alios Curienſis Epiſcopus, cui Papa ſub interminatione gradus & ordinis ſui in mandatis dederat, ut Presbyteros omnes, qui intra diœceſin eſſent, cogeret aut impræſentiarum conjugibus renunciare, aut ſe in perpetuum ſacri altaris miniſterio abdicare. Quod dùm præſtare nititur, Clericorum & Verbis & manibus ita contuſus eſt, ut vix vitâ ſalvâ è Synodo evaſerit. Quare rei difficultate territus, nec ulteriùs promovere auſus, ſententiæ executionem ipſi Papæ reli- 1075. P. II.

SÆC. XI. ab An. M. reliquit. Teſtatur hæc Lamb. Schaffnaburgenſis ad annum MLXXV. p. 515.

1075. P. II. ANGLICANUM II. anno MLXXV. vel hoc circiter tempore ſub Lanfranco Cantuatienſi habitum. Quo ſtatutum eſt, Virgines & Matronas, quæ ad fugiendam Normannorum libidinem ad Monaſteria ſe contulerant, velumque ſuſceperant, non teneri quin ad Sæculum, ſi velint, redire poſſint. Vide Eadmeri *Hiſt.* lib. III. p. 57. & *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 7. Anglicani etiam Concilii anno MLXXIV. quo S. Wulſtanus injuſtè depoſitus eſt, ex ejus vitâ apud Surium meminerunt Conciliorum editores Tom. X. p. 341.

1075. P. II. LONDINENSE I. anno MLXXV. in Eccleſia S. Pauli, præſidente Lanfranco Cantuarienſi, pro reformandis Eccleſiaſticis conſtitutionibus & moribus Eccleſiæ coactum. Extant Actorum hujus Synodi Exemplaria tria, partim ex Malmesburienſi, partim ex vetuſtis codicibus MSS. prolata, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 7. & *Conc.* Tom. X. p. 346.

1076. P. II. WORMATIENSE anno MLXXVI. ab Epiſcopis Germaniæ qui ab Henrici IV. Imp. partibus ſtabant, collectum. Quo Gregorium VII. Pontificatu amovendum eſſe declarârunt. Extant Acta apud Lambert. Schaffnaburg. ad ann. MLXXVI. p. 524 & Hugon. Flaviniac. eodem anno. Confer etiam Conrad. Urſpergenſ. in Chron. ad annum MLXXVI. p. 169.

1076. P. II. WINTONIENSE III. anno MLXXVI. (quod tamen *antiquitatum Britannicarum* auctor ad ann. MLXXIV. refert) ſub Lanfranco Cantuarienſi, de prohibendo Clericorum conjugio, & caſtitate ſervandâ habitum. Extant capitula plurima diſciplinæ Eccleſiaſticæ, in hac Synodo conſtituta, partim ex libro Saxonico VVigornienſi, partim ex MS. Cottoniano eruta, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 12. & exindè *Conc.* Tom. X. p. 351. Eſt etiam Synodus Wintonienſis hoc quidem anno habita, quæ an eadem fuerit, an diverſa, non conſtat. Mihi diverſa planè videtur, cùm non pauca in eâ ſtatuta eſſe memorentur, quæ fruſtrà in priori quæras, ut de causâ Ailrici Epiſcopi Cicestrienſis, quæ canonice in hac Synodo definita, & ad certum finem perducta eſt, nè de aliis dicam. Diverſas planè Synodos, & diverſis temporibus habitas, facit auctor *antiquitatum Britannicarum* in Vit. Lanfranc. pag. 112. 114. diverſas itidem Spelmannos, verùm utramque in eundem reponit annum. Quæ in poſteriori hâc Synodo acta ſint, recenſent dictæ *Antiquitates Britannicæ*, & ex iis Spelmannus loc. citat.

1076. P. II. ROMANUM XIII. anno MLXXVI. ſub Gregorio VII. in Eccleſiâ Conſtantinianâ celebratum. In quo Henricus Imp. Sigefridus Moguntinus, Willielmus Trajectenſis, & Robertus Bambergenſis, Epiſcopi, Anathemati ſubjiciuntur, cæteris Epiſcopis ad cauſam Romæ dicendam die ſtatuto citatis. Extant Acta *Conc. Tom.* X. p. 355.

1076. P. II. PAPIENSE anno MLXXVI. habitum. In quo Epiſcopi Henrico adhærentes Romanæ Synodi anathema in ipſum Pontificem retorquebant. Meminit Gulielmus Bibliothecar. in Vitâ *Gregorii Papæ* VII.

1077. P. II. WESTMONASTERIENSE II. an. MLXXVII. à plurimis Epiſcopis & Proceribus, ad cauſas cujuſlibet Eccleſiæ audiendas & tractandas celebratum. Hujus Concilii, ex chartâ Willielmi Regis meminit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. II. p. 14. qui etiam Radulphum de Diceto teſtem citat. SÆC. XI. ab An. M.

PICTAVIENSE II. anno MLXXVIII. ab Hugone Dienſi Epiſcopo Pontificis Legato habitum. In quo multa ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantia ſtatuta ſunt. Extant *Canones* X. Conc. Tom. X. p. 367. Aliæ in Galliâ Synodi annis præcedentibus MLXXVI. MLXXVII. habitæ ſunt; nempè Anſana, Claromontenſis Divionenſis, Auguſtodunenſis, ſive Æduenſis, obſcuræ quidem & nullius nominis, quæ, ſi tanti ſint, ex ipſis Actis peti poſſunt *ibid.* p. 359. 1078. P. II.

LONDINENSE II. anno MLXXVIII. adventûs Normannorum XI. à Lanfranco Cantuarienſi habitum. In quo Sedes aliquot Epiſcopales, Bathonienſis, Lincolnienſis, Sarisberienſis, Exonienſis, Ceſtrienſis, atque Ciceſtrienſis ex oppidulis in urbes tranſlatæ ſunt. Wulſtanus etiam Wigornienſis Epiſcopus, à Lanfranco ob imperitiam, reverà quia Saxonici generis erat, notatus, & ſede ſuâ penè privatus, miraculo ſe ſervâſſe dicitur. In hoc etiam conventu, de Religione Chriſtianâ conſervandâ actum eſt. Sed ante omnia, mores Sacerdotum parùm puri, quàm proximè fieri potuit, ad priſcorum Patrum regulam revocati ſunt, eſtque illis in poſterum rectè vivendi modus præſcriptus. Disertè hæc refert ad hunc annum, qui unus penè hujus Synodi Acta recenſet, Polyd. Virgilius *Hiſt.* lib. IX. p. 158 ut mirari liceat Spelmannum noſtrum, Conciliorumque editores, neſcio quo errore ductos, eandem Synodum iiſdem Polydori verbis tùm ad ann. MLXX. tùm ad hunc ipſum annum retuliſſe. Depoſitionis Wulſtani, ejúſque Reſtitutionis per Lanfrancum in Synodo factæ meminit Bravonius Monachus Wigornienſis in *Vit. S. Wulſtani* apud Sur. *Januar.* XIX num. V. VI. Quod Surius quidem, neſcio unde ductus, ad annum MLXXIV. refert, ac proindè diverſum à noſtro Concilium facit. Ex MS. cod. Cottoniano quinque Concilia ſub Lanfranco habita; nempe Londinenſe, Wintonienſie II. Glocestrienſia II. memorat Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. II p. 15. Quid verò in iis geſtum ſit nos non docet. 1078. P. II.

ROMANUM XIV. anno MLXXVIII. ſub Gregorio VII. Papâ, & centum circiter Epiſcopis congregatum. In quo Guibertus Ravennas, Tedaldus Mediolanenſis, aliique plures Henricianæ partis Epiſcopi excommunicati ſunt. Extant hujus Synodi Acta *Conc.* T. X. p. 369. 1078. P. II.

ROMANUM XV. eodem anno, III. Cal. *Decemb.* ſub Gregorio Papâ in Eccleſiâ Conſtantinianâ habitum. In quo Nicephorus Botoniates, qui, Michaele detruſo, Imperium per vim ſibi arripuerat, excommunicatur, Guibertus Ravennas deponitur, & multa contra Simoniacos, & Concubinarios, & Bonorum Eccleſiaſticorum prædones decreta ſunt. Extant Acta & *Capitula* XII. Conc. T. X. p. 371. Subjecta eſt Henrici Imperatoris ad Gregorium *Epiſtola.* 1078. P. II.

ROMANUM XVI. anno MLXXIX. menſe *Februario* ſub Gregorio VII. Papâ habitum. In quo Berengarius, poſtquàm ſententiam de Euchariſtiâ ſæpiùs mutâſſet, dogma ſuum ſub ſolenni formulâ iterùm abnegavit, Brunone Aſtenſi cum eo in arenam deſcendente. Extant Synodi Acta *Conc.* Tom. X. p. 378. 1079. P. II.

ARMORICUM [in] minori Britanniâ, anno MLXXIX. 1079. P. II.

SÆC. XI. ab An. M. MLXXIX. præſente Legato Apoſtolico, ad proſcribendas falſas pœnitentias, quibus peractis peccatores, uti mos erat, abſolvi ſolebant, habitum. Vide Greg. VII. lib. VII. Epiſt. X.

1079. P. II. BURDIGALENSE præſente Amato Pontificis Legato, anno MLXXIX. vel ſequenti, habitum. In quo Berengarius fidei ſuæ rationem reddidit, teſte Chron. Malleacenſi. Vide Conc. Tom. X. p. 381.

1080. P. II. ROMANUM XVII. anno MLXXX. ſub Gregorio VII. Papâ celebratum. In quo Imperium Henrico abrogatum Rodulpho collatum eſt, eâ lege, nè deinceps Beneficiorum inveſtituræ à Laicis conferantur, vel accipiantur, miſsâ etiam ad Rodulphum coronâ aureâ, ſolenni hoc verſiculo inſcriptâ.

Petra dedit Petro, Petrus diadema Rodulpho.

Extant Acta & Conſtitutiones hujus Synodi *Conc.* Tom. X. p. 381. Vide *Append.* ibid. p. 1830. Ubi Rodulphi & Procerum Imperii *Propoſitio* in hâc Synodo contra Henricum IV. Imp. exhibetur. Eodem anno habita eſt Synodus Wirtzeburgenſis, cui præſederunt duo legati Pontificii in cauſâ Henrici Imper. Cùm verò res ad exitum perduci non poterat, ſtatutum eſt in partibus Ultramontanis colloquium hâc de re fieri; quod, ut videtur, in hoc Romano Concilio factum eſt.

1080. P. II. MOGUNTINUM VII. anno MLXXX. habitum. In quo Epiſcopi Henriciani, ob Imperatorem excommunicatum, Gregorio Pontifici anathema dixerunt. Extant Acta ex Hugonis Flaviniacenſis Chronico deſumpta, & Archiepiſcopi Saltzebergenſis ad Hermannum Metenſem *Epiſtola* Conc. Tom. X. p. 388.

1080. P. II. BRIXIENSE in Lombardiâ an. MLXXX. à XXX. Imperatoriæ partis Epiſcopis congregatum. Eadem eſt hæc cum priore Synodus, Moguntiâ hùc tranſlata, aucto Epiſcoporum numero, in quâ Gregorius Papa deponitur, & Guibertus Ravennas in ejus locum ſuffectus eſt. Habentur hujus Concilii Acta apud Conrad. Urſpergenſem in Chron. ad hunc an. p. 171. Et exinde Conc. T. X. p. 389.

1080. P. II. LUGDUNENSE II. anno MLXXX. ab Hugone Dienſi, Pontificis Legato habitum. In quo Manaſſes, qui Sedem Rhemenſem invaſerat, damnatus & depoſitus eſt. Vide Greg. VII. *Epiſt.* XVII. lib. VIII. & *Conc.* Tom. X. p. 389.

1080. P. II. BURGENSE apud Hiſpanos in Caſtellâ Veteri ad Atlanxam fl. à Richardo Abbate Maſſilienſi, Cardinale & Pontificis legato anno MLXXX. celebratum. In quo (referente Joan. Marianâ *) antiqui Canones in uſum revocantur, prohibentur Sacerdotum conjugia, Romani Sacrorum Ritus & Divinorum Officiorum Ordo, ita volente Gregorio VII. Papâ, Hiſpaniarum Eccleſiis imperati ſunt, Miſſali tamen Gothico ſeu Mozarabico, quod per tot ſæcula apud Hiſpanos invaluerat, nondùm penitus abrogato. Officium illud à Leandro Hiſpalenſi Archiepiſcopo vel inſtitutum vel auctum, & ab Iſidoro fratre ejus ac ſucceſſore ad umbilicum perductum eſſe dicitur, inde nunc huic nunc illi vulgò tributum. *Mozarabicum*, rectiùs *Mixt-arabicum* dictum, eò quòd Chriſtiani, qui cum Arabibus mixti Hiſpaniam incolebant, illud communiter uſurpârunt. In hâc verò Synodo primùm prohiberi cœpit, plenè aboleri non potuit. Quippè in plurimis Eccleſiis Cathedralibus, & Monaſteriis ejus uſus perduravit, & in quibuſdam adhuc perdurat. Exeunte circiter Sæculo XV. Magnus ille literarum ſtator Franſciſc. Ximenius † Cardinalis & Archiepiſcopus Toletanus hunc Ordinem longo temporis tractu depravatum inſtauravit, inſtituto Toleti tredecim Sacerdotum triumque Miniſtrorum collegio, quos *Mozarabes Sodales* appellavit; quibuſque id muneris demandavit, ut hoc ritu ſacra quotidiè celebrarent, & ad eos ſex Mozarabum Eccleſiarum Sacerdotia (in quibus ritus Mozarabicus conſtanter ſervatus fuerat) pertinere voluit; adhibitis viris peritiſſimis, Codices MSS. diligenter excuſſit, & Miſſale deſcriptum typis mandavit *Toleti* anno 1500. Cujus exemplaria rariſſimè reperiuntur, adeoque ſub hoc Concilio recudi fecit illuſtriſſimus Cardinalis d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 258. utque majorem huic rei lucem affunderet, integra XIV. capita, quæ hac de re ex profeſſo agunt, ex Hiſpanico latinè verſa, ex Eugenii Robleſii libro Hiſpanico *de vitâ & geſtis Card. Ximenii*, qui prodiit *Toleti* anno 1604. itemque ex Card. Bonæ *rer. Liturg.* lib. I. cap. 11 Diatribam *de Miſſâ Mozarabum* adjecit. De tempore hujus Synodi diſputat G. Coſſartius *Not.* ad Conc. Tom. X. in *Append.* p. 1816.

* De reb. Hiſpan. lib. IX. c. 11. p. 471.

† Alv. Gomec. de reb. geſt. Fr. Ximenii lib. II. p. 969. Vaſ. Chron. Hiſp. ad annum DCCXVII. p. 698.

JULIOBONENSE apud Caletes propè Sequanam in Diœceſi Rothomagenſi, anno MLXXX. in feſto Pentecoſtes ſub Willielmo Anglorum Rege, ab Epiſcopis & Proceribus Normanniæ celebratum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XIII. Conc. T. X. p. 391. Et apud Orderic. Vital. *Hiſt. Eccleſ.* lib. V. p. 552. 1080. P. II.

LINGONENSE anno MLXXX. adverſus Laicorum inveſtituras habitum. Vide *Conc.* Tom. X. pag. 397. Sed ut verum fatear, Concilium hoc nullâ certâ auctoritate nititur, adeòque locum & dignitatem ſuam ægrè ſuſtinebit. Eodem anno in Synodo Santonenſi Cœnobium Regulæ ad Garumnam fl. renitente Raymundo Epiſcopo Vaſatenſi, Floriacenſibus Monachis abjudicatum eſt. Vide *Conc.* loco citato. 1080. P. II.

ROMANUM XVIII. anno MLXXXI. ſub Gregorio VII. Papâ habitum. In quo Henricus Imperator, illique adhærentes Epiſcopi iterùm excommunicati ſunt. Vide *Conc.* Tom. X. p. 398. 1081. P. II.

ROMANUM XIX. anno MLXXXIV. ſub Gregorio VII. Papâ habitum. In quo Henricus Imp. & Guibertus Antipapa novo Anathemati ſubjiciuntur. Vide Bertholdum ad annum MLXXXIV. pag. 354. Anno ſuperiori habita fuerat Romæ eadem de re Synodus, ſed in quâ nihil ferè actum eſt. Vide Conc. Tom. X. p. 401. 1084. P. II.

QUINTILINIBURGENSE in celebri Monaſterio in Saxoniâ, propè Halberſtadium, anno MLXXXV. præſente Pontificis Legato habitum. In quo Henricianorum (quam vocant) hæreſis, eorum nempè qui pro Imperatorum juribus adverſus Papales uſurpationes ſtrenuè contendebant, damnata eſt. Extant Acta, &, qui diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſunt, *Canones* VII. Conc. Tom. X. p. 404. omnia ex Bertholdo Conſtantienſi deſumpta ad an. MLXXXV. p. 356. 1085. P. II.

COMPENDIENSE, præſidente Raynaldo Metropolitano Rhemenſi an. MLXXXV. habitum. In quo probata eſt Monaſterii S. Cornelii Compendienſis ad Iſaram fluvium exemptio à Juriſdictione Epiſ- 1085. P. II.

SÆC. XI. ab An. M. Epiſcopi Sueſſionenſis. Extant hâc de re Acta *Conc.* Tom. X. p. 406.

MOGUNTINUM VIII. an. MLXXXV. menſe
1085. *Maio* habitum. In quo Gregorio depoſito, Gui-
P. II. bertum juſtè ſubrogatum fuiſſe declaratur. Vide Sigebert. in Chron. ad an. MLXXXV. Berthold. *Append.* ad Herm. Contract. eodem anno p. 357. plura *Conc.* Tom. X. p. 409. & in *Append.* p. 1831. Quin & in hoc Concilio omnes Epiſcopi Imperatori rebelles deponendi judicantur, teſte Conrad. Urſpergenſi hoc anno p. 172.

1086. TOLETANUM anno MLXXXVI. xv. Cal *Ja-*
P. II. *nuar.* maximo Epiſcoporum, Abbatum Procerumque conventu celebratum. Quo Bernardus S. Facundi Abbas Archipræſul Toletanus communi ſuffragio conſtitutus eſt, & Alphonſus VI. Rex Eccleſiam Toletanam, à Saracenorum tyrannide nuper liberatam, plurimis arcibus, oppidis, & municipiis liberaliter dotavit. Latiùs hæc Joan. Mariana lib. IX. cap. 17. Et ex eo d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. II. p. 287.

1087. CAPUANUM anno MLXXXVII. habitum. Quo
P. II. Victor Beneventanus Papa conſecratur, reſumptis inſignibus Pontificalibus, quæ præter voluntatem electus ante reſignaverat. Vide Leon. Oſtienſ. qui intererat, lib. III cap. 67. fol 119.

1087. BENEVENTANUM I. an. MLXXXVII. coa-
P. II. ctum. Quo Guibertus Antipapa cum ſuis ſibi adhærentibus excommunicatur, damnantur Laicorum inveſtituræ, nec cum ejuſmodi Epiſcopis, Abbatibus, Clericiſve communicandum, qui beneficium vel dignitatem aliquam ab eis recipere præſumpſerint. De hâc Synodo agit Leo Oſtienſis lib. III. cap. 71. fol. 121. ubi ejus Acta fusè refert.

1089. ROMANUM XX anno MLXXXIX. ſub Urba-
P. II. no II. Papâ & *CXV.* Epiſcopis celebratum. Quo Gregorii VII. & Victoris III. adverſus Guidonem Antipapam & Henricum Imp. res geſtæ confirmantur. Guiberto Antipapâ à Romanis urbe pulſo, ac jure jurando pollicente ſe Sedem Apoſtolicam non ampliùs invaſurum, Vide Berthold. Conſt. ad an. MLXXXIX. p. 363.

MELFITANUM in Apuliâ, anno circiter
1089. MLXXXIX. magno Epiſcoporum numero ce-
P. II. lebratum. In quo Rogerius Dux Pontifici Fidelitatis juramentum præſtitit. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XVI. & *Epiſtola* Joannis Diaconi ad Abbatem Moliſmenſem *Conc.* T. X. p. 476.

1090. TOLOSANUM III. anno circiter MXC. præ-
P. II. ſente Bernardo Archiepiſcopo Toletano, celebratum. In quo Toloſanus Epiſcopus ab objectis criminibus purgatur; abolito curſu Mozarabico Gallicanus ſubſtituitur, & Maurorum Moſquita in Eccleſiam Chriſtianorum convertitur. Extant Acta apud Roderic. Tolet. libr. VI. *Hiſt. Rer. Hiſp.* cap. 26. 27. p. 106. 107. *Conc.* T. X. p. 479. & *Conc. Hiſp.* T. III. p. 292. Ubi vide quæ ibidem afferuntur, Aguirrii & aliorum notas.

1090. NARBONENSE III. anno MXC. à Dalma-
P. II. tio Archiepiſcopo Narbonenſi, de juribus Craſſenſis Monaſterii habitum. Extant Acta in duas partes diviſa, *Conc.* Tom. X. in *Append.* p. 1818. quæ primus in lucem edidit Baluzius *Conc. Gal. Narbon.* p. 18.

1091. LEGIONENSE II. anno MXCI. præſide Rene-
P. II. rio Cardinale Papæ Legato habitum. In quo de Miſſâ Gothicâ juxta Iſidori inſtitutionem retinendâ, aliiſque actum eſt. Vide Roderic. Tolet lib. VI. cap. 30. & Joan. Marian. *Hiſt. Hiſp.* lib X. cap 6 præcipuè Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp* Tom. III. p. 298. ubi & ſuas notas addidit.

BENEVENTANUM II. anno MXCI. v. Calend. 1091.
Aprilis congregatum. In quo in Guibertum Anti- P. II.
papam ejuſque ſocios excommunicationis ſententia fertur. Vide Bertold. ad annum MXCI. Extant hujus Synodi de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Canones* IV. Conc. Tom. X. p. 484.

SUESSIONENSE anno circiter MXCII. præſi- 1092.
dente Raynaldo Rhemenſi Archiepiſcopo colle- P. II.
ctum, in quo Roſcelinus Dialecticus Compendienſis, P. Abailardi Magiſter dogma ſuum circa Perſonas SS. Trinitatis ejuravit. Docuit enim Roſcelinus tres in Deo perſonas eſſe tres res ab invicem ſeparatas, ſicut ſunt tres angeli, ita tamen ut una ſit voluntas & poteſtas, Patrem & Spiritum Sanctum eſſe incarnatum, tréſque Deos verè dici poſſe, ſi uſus admitteret. Errores hoſce cum in hâc Synodo revocâſſet, rediit nihilominùs ad vomitum ſuum, & inter ſuos jactitare ſolebat homo verſipellis, ſe non alio nomine dogmata ſua abjurâſſe, quàm quòd metu mortis à populo interfici timebat. Ob hanc levitatem & apoſtaſiam gravitèr ipſum corripit Ivo Carnotenſis *Epiſt.* VII. p 11. ubi in notis non contemnenda congeſſit Fr. Juretus p 558. Extant Anſelmi ad Fulconem Belvacenſem de Roſcelino, qui illum & Lanfrancum erroris circa Trinitatem inſimulaverat, Ivonis Carnotenſis ad Roſcelinum & P. Abailardi ad Gaufredum Pariſienſem *Epiſtola* Conc T. X. p. 484.

RHEMENSE II. anno MXCII. habitum. In 1092.
quo Roberti Comitis avaritia in occupandis mo- P. II.
rientium Clericorum bonis repreſſa eſt. Extant Urbani II. Papæ ad Robertum, & Cleri Flandrenſis ad Raynoldum Archiepiſcopum, Epiſtolæ Conc. Tom. X. p 488.

STAMPENSE I. ad Ivenam fl. in Diœceſi Se- 1092.
nonenſi, anno MXCII. à Richerio Archiepiſcopo P. II.
Senonenſi, ejuſque Suffraganeis aliquot adverſus Ivonis Carnotenſis ordinationem habitum. Gaufridum, Epiſcopum Carnotenſem ob graviora crimina nuper depoſuerat Urbanus II. Papa. In ejus locum Clerus, populuſque Carnotenſis Ivonem Cœnobii Belvacenſis præpoſitum elegerunt, Urbano Electionem ſuffragio ſuo comprobante. Electum conſecrare noluit Richerius Metropolitanus, Gaufrido plus æquo faventior. Unde neceſſe habuit Ivo cum ſuis Carnotenſibus Romam proficiſci, ubi ipſius Urbani manibus conſecratus eſt. Pontifice in ejus gratiam tùm ad Carnotenſes tùm ad Richerium Senonenſem literas dante, & Gaufrido, omnibúſque ejus fautoribus, ni acquieſcerent, anathema interminante. His non obſtantibus, Richerius Ivonem recipere recuſavit, literas calumniæ & malignitatis in ipſum plenas ubique ſparſit, & coactâ Stampis Synodo unà cum Pariſienſi, Meldenſi, & Trecaſſino Epiſcopis, Ivonis Ordinationem ad examen revocavit, & læſæ Majeſtatis crimen ei objecit, quòd conſecrationem ſuam à Sede Apoſtolicâ recipere præſumpſiſſet. Quin & depoſitionis ſententiam in Ivonem protuliſſent, Sedique ſuæ Gaufridum reſtituiſſent, ni Ivo appellationem ad Sedem Romanam tempeſtivè interpoſuiſſet. Agunt de his Urbani Papæ *Epiſtola* I. & II. apud Ivonem, Ivonis *Epiſt* VIII. p. 13. XII (ad Urban. P.) p. 25. Poſterior hæc extat etiam Conc. Tom. X. p. 480.

PARISIENSE II. anno MXCII. à Manaſſe 1092.
P. II.

Rhemenſi Archiepiſcopo aliiſque decem Epiſcopis habitum. In quo Monaſterii S. Cornelii Compendienſis poſſeſſiones confirmantur. Vide Philippi Francorum Regis Chartam hujuſce rei confirmatoriam *Conc.* Tom. X. p. 481.

1093. P. II. TROJANUM in Apuliâ ab Epiſcopis *LXXV.* & Abbatibus *XII.* v. Idus *Martii* anno MXCIII. habitum. Extant de nuptiis conſanguineorum diſſolvendis, *Capitula* II. Conc. Tom. X. p. 482. Vide quæ de Synodo Trojanâ habentur ad ann. MLXXXI. ibid. pag. 475. Ubi Baronium, Binium, &c. de hujus Synodi tempore erraſſe oſtenditur. Decreta hujuſce Concilii primus extulit Steph. Baluzius ad lib. IV. P. de Marca *de Concordiâ* cap. 14. p. 254.

1093. P. II. ANGLICANUM III. anno MXCIII. Pridie Non. *Decembris* ab omnibus penè Angliæ Epiſcopis congregatum. In quo Anſelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus conſecratur, & de controverſo Primatis & Metropolitani titulo agitur, *totius Angliæ* Primatis titulo Cantuarienſi adjudicato. Vide Matth. Par. ad ann. MXCIII. & Eadmer. *Hiſt.* p. 21.

1094. P. II. ROCHINGHAMIENSE in Angliâ, Conventus Eccleſiaſtico-Politicus, an MXCIV. ſub Willielmo II. ab Epiſcopis, & omni Clero, totâque Angliæ nobilitate habitus. In quo, quæſtio an ſalvâ Sedis Apoſtolicæ reverentiâ, Anſelmus Regi terreno fidem præſtare poſſet, negante id Anſelmo, excuſſa eſt. Rem geſtam prolixè narrat Eadmerus *Hiſt.* p. 26. Videtis *Antiq. Brit.* in Vit. Anſelm. p. 116. 117.

1094. P. II. CONSTANTIENSE II. an MXCIV. ſub Gebehardo Archiepiſcopo habitum. In quo pro diſciplinâ Eccleſiæ reformandâ, de Simoniacis, & Concubinariis, de diebus feſtis Paſchatis & Pentecoſtes, de ſolennioribus jejuniis multa ſtatuta ſunt. Vide Bertold. qui Synodo interfuit, ad ann. MXCIV. p. 371.

1094. P. II. RHEMENSE III. anno MXCIV. ſub Raynaldo Archiepiſcopo habitum in quo de Philippi Regis cum Bertrada (ex quâ Ludovicum ſuſceperat) conjugio, repudiatâ Bertâ priore uxore, actum eſt. Extat hâc de re, Ivonis ad Richerium Senonenſem Epiſtola *Conc.* Tom. X. p. 497. qui tamen huic Synodo non interfuit.

1094. II. BRIVATENSE ad Elaverim fl. in Arvernis, præſide Hugone Archiepiſcopo Lugdunenſi, & Romanæ Sedis Vicario, an MXCIV. habitum. In quo controverſia quædam inter Hugonem Lugdunenſem, & Rodulphum Turonenſem ventilata eſt. Vide *Conc.* Tom. X. p. 499.

1094. P. II. AUGUSTODUNENSE, præſente Hugone Lugdunenſi Papæ Legato, anno MXCIV. celebratum. In quo Philippus Francorum Rex ob illicitas nuptias, Henricus Imp. Guibertus Antipapa, item Simoniaci & incontinentes, excommunicantur. Vide quæ habent Berthold. ad hunc annum p. 372. & Chron. Virdunence *Conc.* Tom. X. p. 499.

1095. P. II. PLACENTINUM, in mediâ Longobardiâ anno MXCV. ab Urbano II. Papâ, cum Epiſcopis & Abbatibus, tàm Galliarum, quàm Longobardiæ & Tuſciæ, circa mediam Quadrageſimam, in causâ Praxedis repudiatæ Imperatricis, item Philippi Regis Francorum de uxore dimiſſâ, & pellice in uxorem ductâ, & Alexii Imp. CP. contra Saracenos auxilium petentis, habitum. Vide Bertold. ad MXCV. p. 273. Ad hanc Synodum tantus convenerat hominum numerus, ut cùm nulla Eccleſia eos capere poſſet, Concilium primo ac tertio die in campo celebrari oportuit. In hâc etiam Synodo præter cauſas prædictas diſceptatas, Simoniacæ & Schiſmaticæ ordinationes; præſertim in nupero ſchiſmate Guibertino factæ, reſciſſæ ſunt. Hæreſis etiam Nicolaitarum, *i. e.* incontinentium Sacerdotum & Clericorum, item Berengariana damnantur, ſententia in Guibertum ejuſque defenſores cum ardentibus candelis iterùm promulgatur; decretum ut pro Chriſmate, Baptiſmo & Sepulturâ nihil exigatur; jejunia IV. temporum conſtituta: fuſiùs hæc narrante Bertoldo Conſtant. loco ſuprà citat. Extant Acta, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XV. ab Holſtenio primùm edita *Collect. Rom.* Part. II. p. 169. deinde Conc. Tom. X. p. 500.

CLAROMONTANUM, in Arvernis, anno MXCV vi. Cal. *Decembr.* præſente Urbano II. Papâ celebratum. Aderant tredecim Archiepiſcopi eorumque ſuffraganei, adeo ut referente Bertoldo CCV. virgæ Paſtorales numeratæ ſunt. In celeberrimo hoc Concilio, præcedentis Synody Decreta confirmantur, & plurima ad diſciplinam & regimen Eccleſiæ ſancita ſunt. In hâc etiam Synodo anathema in Philippum Galliarum Regem ob illicitum conjugium, more ſolenni denunciatum eſt. Cujus rei quoniam in hujus temporis Conciliis frequens fit mentio, non abs re erit paucis hoc loco de eâ agere. Philippus, voluntatibus & illicitæ Veneri ſupra modum deditus, Bertam conjugem ſuam repudiavit, & Bertradam Simeonis de Monte-forti filiam, Fulconis Comitis Andegavenſis, conſanguinei ſui uxorem, marito ereptam, pellicem habuit ejuſque fœdis amoribus liberè fruebatur. Nec hoc contentus eam in uxorem ducit, & in Reginam Galliæ inungi voluit. Ob has illicitas & inceſtas nuptias, pluſquam ſemel iterumque excommunicatur, in Comitio nempe Rhemenſi anno MXCIV. Placentino, anno ſequenti, & in hoc Claromontano, præſente ipſomet Urbano Papâ. Poſtea pœnitentiam ſimulans, ab Urbano abſolutus eſt. Mortuo Urbano, Bertradam iterum ad ſe vocavit, eâque familiariter utebatur. Quocirca Paſchalis, Urbani ſucceſſor, Joannem & Benedictum Cardinales in Gallias miſit; qui habito apud Pictavienſes Concilio, anno MCX. Excommunicationis fulmen in Philippum, ejùſque concubinam iterùm vibrârunt. Tandem verè pœnitens factus pellicem dimiſit, aſſumpto apud Floriacum Monachi habitu; Ipsâ etiam Bertradâ apud Fontem Ebraldi Sanctimonialium inſtitutis ſe devovente. Sed ad Concilium noſtrum Claromontanum redeo. Extant Acta & *Canones* XXXII. Conc. T. X. p. 506. Subjicitur Appendicis vice, Urbani *Decretum* de primatu Lugdunenſi, & P. de Marcâ eâdem de re *diſſertatio*. Sequitur *Appendix* altera à G. Coſſartio adornata, quæ canones aliquot hujus Synodi integros, reliquorum Breviaria varia, aliáque huc ſpectantiâ, complectitur. Symbolam etiam ſuam ad celeberrimi hujus Concilii elucidationem contulit Steph. Baluzius ad lib. VI. *de Concord.* cap. 32. p. 286. 1095. P. II

ANGLICANUM IV. anno MXCV. ab univerſis penè Angliæ Epiſcopis habitum. In quo, Anſelmo fidem Regi, niſi reſervatâ Urbano Papæ obedientiâ, præſtare recuſanti, plures Angliæ Epiſcopi omnem ſubjectionem & communionem denegant. Vide Eadmer. qui & ipſe huic Concilio interfuit, *de Vit. Anſelm.* lib. II. apud Sur. ad *Apr.* xxi. 1095. P. II.

LEMOVICENSE IV. præſidente Urbano II. Papa, anno MXCV. coactum. In quo de Expeditione 1095. P. II

SÆC. IX. ab An. M. tione Hieroſolymitanâ agitur, & Humbaldus Epiſcopus Lemovicenſis deponitur. Extant Acta *Conc.* Tom. X. p. 598.

1096. P. II. ROTHOMAGENSE IV. anno MXCVI. menſe *Februario*, præſidente Gulielmo Archiepiſcopo congregatum. In quo Synodi Claromontanæ Decreta relecta ſunt. Extant de pace conſervandâ & diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* VIII. *Ut Eccleſia res ſuas & conſuetudines retineant, & laici partem in decimis, aliſve nullam capiant, nec ſervitium indebitum exigant; ut Presbyterum Eccleſiæ Laicus non det, nec adimat, ſine conſenſu Epiſcopi, & ut nullus homo comam nutriat*, &c. *Conc.* Tom. X. p. 599.

1096. P. II. TURONENSE III. anno MXCVI. mediâ Quadrageſimâ ab Urbano II. Papa pro expeditione Hieroſolymitanâ, aliiſque tractandis indictum. Vide Berthold. ad annum MXCVI. p. 375. Compoſita eſt etiam controverſia inter Canonicos S. Martini & Monachos Carmaricenſes, de qua habetur Urbani Epiſtola *Conc.* Tom. X. p. 602.

1096. P. II. SANTONENSE anno MXCVI. iv. Non *Mart.* ab Amato Burdegalenſi habitum. In quo Jejunium in omnium Apoſtolorum Vigiliis imperatum eſt. Vide Chron. Malleacenſe ad hunc annum, & *conc.* Tom. X. p. 604.

1096. P. II. NEMAUSENSE anno MXCVI. menſe *Julio* congregatum. In quo, inter alia, Philippus Francorum Rex abſolutus eſt, & Anſelmi Cantuarienſis cauſa agitatur. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XVI. & Actorum fragmenta quædam à Gabr. Coſſartio eruta *Conc.* T. X. p. 605.

1097. P. II. BARENSE in Apuliâ anno MXCVII. celebratum. In quo, pro Græcis cum Romanis, præſertim in dogmate de proceſſione Spiritûs S. conciliandis actum eſt, præſente, & primas diſputandi partes ſuſtinente Anſelmo Cantuarienſi. Cui proindè à Papa datum eſt, ut juxta Romanæ Eccleſiæ Archidiaconum (qui pro more coram Papa ſederet) Sedem ſuam haberet; addito hoc elogio, *Includamus*, inquit *hunc in orbe noſtro quaſi alterius orbis Papam*. Rem geſtam narrant Eadmerus de *Vitâ Anſelmi* nom. xxix. apud Sur. *April.* xxi. fuſiùs Malmesburienſis de *geſt. Pontif.* lib. I. fol. 126. p. 2.

1097. P. II. GERUNDENSE in Hiſpaniâ Tarraconenſi ad Sambrocam fl. anno MXCVII. Id. *Decembr.* Præſide Bernardo Toletano Legato Pontificio congregatum. Quo nonnulla ad corroborandam Eccleſiaſticæ libertatis dignitatem ſancita ſunt, & querela Canonicorum Barcinonenſium adverſus Epiſcopum Gerundenſem admiſſa & dijudicata. Hæc & hujuſmodi alia notavit Baluzius *Marca Hiſp.* lib. IV. exindè *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 307.

1097. P. II. HIBERNICUM anno MXCVII. loco incerto habitum. In quo Murchertacus Rex, ejúſque clerus & Populus ab Anſelmo Cantuarienſi, tanquam Primate ſuo, petunt, ut oppidum Wateſordienſe in Epiſcopalem Sedem erigatur: & electo Malco, gentis ſuæ viro, ipſum ad Anſelmum, ut conſecrationem ab eo reciperet, tranſmiſerunt, qui proindè Cantuariæ v. Cal. *Januarii* ab Anſelmo ordinatus eſt. Habetur hujus Concilii hiſtoria, & *Petitionis* libellus apud Eadmer. *Hiſp.* lib. II. pag. 36.

1098. P. II. ROMANUM XXI. anno MXCVIII. à partis Guibertinæ Epiſcopis habitum. In quoquidem nihil memorato dignum, actum eſt. Vide quæ habet Card. Benno in *Vit. Hildebrandi*. & quæ indè citantur *Conc.* Tom. X. in *Appendice* p. 1823.

ROMANUM XXII. anno MXCVIII. habitum. In quo circa controverſiam inter Regem & Anſelmum, Regi Anglorum induciæ uſque ad Feſtum S. Michaelis conceſſæ ſunt. Confer Eadmerum in vitâ Anſelmi, Malmeſ. de Pontif. Angl. & *Conc.* Tom. V. p. 614. SÆC. XII. ab An. M. 1098. P. II.

ROMANUM. XXIII. in Eccleſiâ B. Petri, anno MXCIX. celebratum. In quo Urbanus Papa ſtatuta Prædeceſſorum ſuorum confirmat, Guibertum Antipapam, ejuſque ſocios excommunicat, & expeditionem Hieroſolymitanam promoveri rogat. Extant de his *Canones* XVIII. cum notis Binii & Coſſartii Conc. Tom. X. p. 615. Conferantur Hiſtorici de hâc Synodo ibidem citati. 1099. P. II.

AUDOMARENSE in Morinis, anno MXCIX. prid. ad *Jul.* in Baſilicâ B. Mariæ à Manaſſe Rhemenſi Archiepiſcopo, quatuorque Epiſcopis ſuffraganeis de pace ſervanda coactum. Extant de Eccleſiarum immunitatibus *Canones* V. Conc. Tom. X. p. 618. 1099. P. II.

STAMPENSE II. in Senonibus ad Ivennam fl. anno MXCIX. à Daimberto Senonenſi Archiepiſcopo ejuſque ſuffraganeis celebratum. Quâ de cauſâ convocatum ſit hoc Concilium, quidve in eo geſtum ſit, haud facile liquet, niſi quòd Philippus Epiſcopus Trecaſſinus graviorum quorundam criminum inſimulatus, ad hanc Synodum vocatus comparere noluit, quin nec Legatum, nec legitimam excuſationem pro ſe miſit. Dilatâ nihilominùs Canonicâ ſententiâ, induciæ uſque ad Dominicam proximam ante Natalem Domini ipſi conceſſæ ſunt. Patent hæc ex Ivonis Carnotenſis aliorumque ad Philippum Trecaſſinum Epiſtolâ LXXIX. p. 158. quæ & *Conc.* Tom. X. p. 716. reperitur. De tempore hujus Synodi agit Coſſartius *ibid.* in *Not.* p. 717. 1099. P. II.

HIEROSOLYMITANUM anno MXCIX. habitum. In quo Latinis Terram ſanctam tenentibus, pulſo Arnulfo, Theobertus Piſanus Pontificia Legatus in Patriarcham eligitur. Vide Will. Tyrium lib. VIII. cap. 11. lib. IX. cap. 1. 18. 19. 1099. P. II.

VALENTINUM anno MC. pridiè Calend *Octobris* à Joanne & Benedicto Sedis Romanæ Legatis habitum. In quo Norigaudus Eduenſis Epiſcopus à Sacerdotali Officio ſuſpenſus eſt, & Hugo Flaviniacenſis Abbas, à Monachis pulſus, reſtitui juſſus. Vide quæ ex Hugone ipſo referunt Conciliorum Editores Tom. X. p. 717. 1100. P. II.

PICTAVIENSE III. anno MC. ſub Joanne & Benedicto Cardinalibus, Paſchalis III. Papæ Legatis, xiv. Cal. *Decembr.* celebratum; hoc ſaltem tempore indictum, etſi diutiùs protractum videtur. In quo Philippus Francorum Rex, ob Bertradam conjugem à ſe dimiſſam, & jam revocatam, anathemate percutitur. In hac etiam Synodo Norogaudus Eduenus Epiſcopus antea ſuſpenſus, ab Epiſcopali & Sacerdotali officio depoſitus eſt Extant Acta ex variis hinc inde collecta, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XVI. Conc. Tom. X. p. 720. 1100. P. II.

ANSANUM III. in Provinciâ Lugdunenſi propè Ararim fl. anno MC à *IV.* Archiepiſcopis & *VIII.* Epiſcopis habitum. In quo de ſuſcipiendo itinere Hieroſolymitano iterùm actum eſt, ſtatutumque, eos qui voverant, votique executores non fuerant, à communione eſſe ſegregandos, quoadusque vota complerent. Vide Hugonem Flavin. in Chron. & *Conc.* Tom. X. p. 726. 1100. P. II.

Finis Undecimi Sæculi.

SÆCULUM VVALDENSE.

CONSPECTUS SÆCULI.

SÆC. XII. ab An. MC.

DEFUNCTO Anno MCVI. Henrico IV. ſucceſſit filius ejus Henricus V. qui anno MCXI. Romam veniens de manu Paſchalis Papæ coronam accepit; cui jus in inveſtituras conceſſit Pontifex, & Germanis Electoribus Cæſaris creandi jura confirmavit, quæ nihilominus ſequenti anno habitâ Romæ Synodo, irrita reddidit; quod & Anno MCXVI. magis ſolenniter factum eſt. Hinc nova turbarum ſeges, hinc Henricus anno MCXVII. anathemati ſubjectus, donec An. MCXXII. injuriarum, & moleſtiarum pertæſus, in Synodo VVormatienſi coram legatis à Concilio Lateranenſi I. miſſis, jus inveſtituræ ejuravit, obſequiumque Pontifici reddidit. Plures expeditiones ex omni ferè Occidente per totum hoc Sæculum fiunt in terram ſanctam, vario quidem ſucceſſu, tandem infœlici exitu. Anno MCLXIII. magnas in Angliâ, aliiſque Regis ſui ditionibus adverſùs Henricum II. turbas excitat Thomas Cantuarienſis, & cùm nullis conſiliis flecti poterat, quin & Regis authoritatem, regnique conſuetudines pervicaciâ planè intolerandâ impugnare pergeret, communi ſententiâ regni finibus exterminatur: finito ſexennio ſedi ſuæ redditus à Sicariis ad ipſam Aram trucidatur anno MCLXX. Mox anno MCLXXIII. ab Alexandro III. in Martyrum, Sanctorumque cenſum relatus. Circa annum MCLX. vel ut alii, MCLXX. inclareſcere cœperunt *VValdenſes*, *Albigenſes*, *Patarini*, *Pauperes de Lugduno*, ſeu quocunque demum alio nomine vocentur, hâc occaſione orti. Contigit Lugduni in magnâ civium coronâ, ut ex iis quidam ſubita morte correptus ſit; territi ſunt cæteri, ſed præ aliis Petrus VValdius ex oppido VValdi in Marchiâ Galliæ ſito oriundus, qui ſtatim bona divendidit, & pauperibus erogavit. Confluente igitur ad illum immenſâ multitudine, ipſe aliquantulum literatus Novum Teſtamentum linguâ populari ipſis expoſuit, & ſanam fidei morumque doctrinam tradidit. Aucto mox in immenſum diſcipulorum numero, Secta hæc ubique prævaluit, fatente ipſo Reinerio, fuiſſe qui affirmarent ipſam à Sylveſtri, vel potiùs ab ipſo Apoſtolorum tempore duraviſſe, nec ullam fuiſſe terram in quâ non altas radices egerit. Quàm ſana, quàm innoxia utplurimum fuerint illorum dogmata, vita, moreſque, liquidò ex iis patet, quæ recenſet Æneas Sylvius, poſtea Pius II. Papa, Hiſt. Bohemic. c. 35. p. 103. & Ænea antiquior Reinerius Sachonus ipſe Inquiſitor generalis, qui claruit anno MCCLIV. & librum adverſùs VValdenſes ſcripſit, ubi capite quinto errores eorum, & blaſphemias, quas vocat ſigillatim enumerat, quæ an tam execrabile nomen mereantur, legat primùm, dein judicet æquus rerum æſtimator. Interim capite quarto fatetur *hanc Sectam magnam habere ſpeciem pietatis, eo quod coram hominibus juſtè vivant, & bene omnia de Deo credant, omneſque articulos qui in Symbolo continentur, ſolummodò Romanam Eccleſiam Clerumque blaſphemare.* Hinc totius mali labes, hinc omnes in eos procellarum fons & ſcaturigo, quod recepta nimirùm Eccleſiæ Romanæ dogmata reprobarunt, mores corruptos, ſuperſtitiones, atque tyrannidem acriter corriperent; hinc concitati adverſus illos Prælati, Proceres, Reges, totaque penè Gallia in arma ruit. Anno MCLXXIX. ſub Alexandro III. in Concilio III. Lateranenſi disertè damnati ſunt, *fautoribus eorum & receptoribus* (ipſa Canonis verba refero, Can. XXVII.) *Excommunicationi ſubditis*, prohibito ſub anathemate, *ne quis eos in domibus, vel in terrâ ſuâ tenere, vel fovere, vel negotiationem cum iis exercere præſumat.* Exinde vi & armis ubique oppreſſi, in varias regiones ſe diffundere neceſſe habuerunt. Theologia Scholaſtica novâ methodo tradita, & Juris Canonici profeſſio in Eccleſiam introducuntur, ſequenti ſæculo latiùs propaganda. Anno circiter MCXX. Ordo Præmonſtratenſis ſub Regulâ D. Auguſtini autore S. Norberto in Diœceſi Laudunenſi fundamenta ſua poſuit; anno MCXXVI. Grandemontenſis, Conditore Stephano Arverno. Anno MCXXVII. Ordinis S. Joannis Hieroſolymitani Equites inſtitutum ſuum ſtrictiùs colere, & ad arma pro Chriſtianâ fide adverſùs infideles feliciùs tractanda, ſe componere cœperunt. Anno MCLXXXI. Carmelitarum Ordo initium habuit, auctore Americo Patriarcha Antiocheno, qui Monachos quoſdam, ut à Saracenorum inſultibus tuti eſſent, in monte Carmelo collocavit. Exeunte ſæculo circa annum MCXCVIII. Teutonicorum Ordo, qui paulò antea cœperat, à Cœleſtino III. confirmatus eſt, ut de Ordinibus Sancti Jacobi, Calatravæ, SS. Trinitatis, aliiſque nil dicam.

SÆC. XII. ab An. MC.

SCRIPTORES.

SÆC. XII. ab An. MC. 1101. GILBERTUS, ſive Giſlebertus, cognomento Criſpinus, patriâ, ut videtur Normannus, in Beccenſi Cœnobio, unà cum Anſelmo, monaſticam vitam egit; à quo literis inſtitutus; tam in divinâ quàm ſæculari cognitione egregiè doctus evaſit. Claruit ineunte hoc ſæculo circa an. 1101. Poſt peracta ſub Anſelmo ſtudia Romam peregrinatus eſt, ac inter redeundum celebrem cum Judæo quodam Moguntiacenſi, viro magni inter ſuos nominis, diſputationem de Chriſtianæ religionis veritate inſtituit. Abbas demum Weſtmonaſterienſis in Angliâ factus, diſputationem ſuam litteris mandavit, & in Dialogi formam redactam Anſelmo [quo hortante id laboris ſuſceperat] nuncupavit, addito ei titulo, *De Fide Eccleſiæ contra Judæos*. Obiit anno 1117. vel ut Abbatum Weſtmonaſterienſium Hiſtoria MS. habet [notante Cl. Uſſerio] anno 1114. & in Auſtrali parte Clauſtri ad pedes Abbatis Vitalis ſepultus eſt, hoc Epitaphio cohoneſtatus.

Hic pater inſignis, genus altum, virgo ſenexque
Giſleberte jaces, lux, via, duxque tuis.
Mitis eras, juſtus, prudens, fortis, moderatus;
Doctus quadrivio, nec minùs in trivio.
Sic tamen ornatus, nece ſexta luce Decembris
Spiramen cœlo reddis, & oſſa ſolo.

Præter *librum contra Judæos* (alium planè ab eo, qui inter Auguſtini Opera haberi ſolet, hoc titulo *Altercatio Synagogæ & Eccleſiæ*, quocum non rarò confunditur] cujus Prologum edidit Joannes Piccardus *Colon.* 1612. in notis ad lib. II. Epiſt. 16. Anſelmi, totum verò Opus Gabriel Gerberon inter Opera S. Anſelmi *Pariſ.* 1675. pag. 512. præter iſtum, inquam, librum, extant MSS. *Homiliæ in Cantica Solomonis* in Bibliothecâ S. Petri apud Cantabrigienſes, item *in Prologos S. Hieronymi ſuper Biblia.* ibid. *Contra peccata cogitationis, locutionis, & operis*, in Bibliothecâ privatâ Gualteri Copi. Alia ejuſdem Opuſcula memorant Balæus Cent. II. c. 63. Pitſeus ad an. 1117. quæ an alicubi adhuc deliteſcant, mihi planè incompertum eſt. Quod verò habent de libro Epiſtolarum, id inde natum videtur, quod in MS. Codice Epiſtolarum D. Anſelmi Bibliothecâ Cottonianâ habetur unica, eaque ſatis brevis Gilleberti *ad Anſelmum Cantuarienſem Epiſtola*, cujus initium, *Anſelmo Dei gratia Anglorum*; quæ tamen Gilleberti eſt Epiſcopi Lumicenſis, cujus etiam eſt *Libellus de ſtatu Eccleſiæ*, quem iidem huic noſtro attribuunt.

1101. LEO, gente Campanus, *Marſicanus* à patriâ forſan dictus, primùm Monachus, & Bibliothecarius Cœnobii Caſinenſis, dein Eccleſiæ Romanæ Cardinalis Diaconus à Paſchali Papâ II. anno 1101. creatus. Anno 1111. capto ab Henrico V. Imperatore, & in cuſtodiam dato Paſchali Pontifice, ipſe cum Joanne Epiſcopo Tuſculano Româ ementito habitu elapſus, Italiam percurrit, Populumque obteſtatus eſt ut arreptis armis injuriam Pontifici illatam ulciſcerentur. Obiit die XII. Maii, ſed quo anno prorsùs latet, certè poſt annum 1115. quo Bullæ Paſchalis II. ſubſcripſit. Scripſit *Chronicon Monaſterii Caſinenſis libris* III. *à tempore S. Benedicti uſque ad Deſiderium Abbatem*, qui poſtea Pontifex Romanus electus, Victor II. appellatus eſt. Prodiit Chronicon iſtud ſeorſim *Venet.* 1513. unà cum Aimoini Hiſtoriâ *Pariſ.* 1603. cum notis Laureti *Neapoli* 1616. 4°. cum annotationibus Auguſtini de Nuce, *Pariſ.* 1668. f. In tenebris forſitan adhuc latent alia ejus Opuſcula, viz. *Sermones de Paſchate, & de Nativitate. Hiſtoria Peregrinorum, Vita S. Januarii, Vita & Converſatio S. Mennatis Confeſſoris*, quam penès ſe MSS. ſervat J. B. Marus, unà cum *Translatione Reliquiarum, & exacta Miraculorum narratione*, à ſe [ita enim pollicitus erat] ſuo tempore evulgandam. SÆC. XII. ab An. MC.

Alius etiam à noſtro erat hoc circiter tempore Leo, Monachus Caſinenſis, & Eccleſiæ Romanæ Cardinalis Diaconus creatus, ut volunt anno 1105. à Paſchali II. ut alii verò, ab Urbano II. cujus *Epiſtolarum Regeſtum* fecit, & quamplures ipſe exaravit *Epiſtolas*, quæ MS. ſervantur in Bibliothecâ Vaticanâ, nonnullis hinc inde editis. Hunc cum noſtro Leone Oſtienſi malè confundunt Baronius, Poſſevinus, aliique. Vide Pet. Diac. de Vir. illuſtr. Caſ. cap. 30. 31. & quæ ibidem habet ejus editor J. B. Marus.

GUIBERTUS, ſive Gilbertus, gente Gallus, patriâ Normannus, ortu nobilis, Gulielmi de Grantemeiſnelle frater, primùm Monachus Flaviacenſis, dein Abbas Monaſterii S. Mariæ Novigenti in pago Laudunenſi; claruit an. 1101. Obiit an. 1124. die 1. Auguſti. 1101.

OPERA.

Tractatus quomodo ſermo fieri debeat.

Moralium in Job libri X. in Amos liber unus; & in Lamentationes Jeremiæ liber unus.

Tractatus de Incarnatione adverſùs Judæos.

Epiſtola prolixa de buccella Judæ data & de veritate Dominici Corporis.

De laude B. Mariæ liber.

De Virginitate Opuſculum.

De pignoribus Sanctorum libri III.

Geſta Dei per Francos, ſeu *Hiſtoriæ Hieroſolymitanæ libri* IX. quibus belli ſacri Hiſtoriam à primo Occidentalium in Palæſtinam ingreſſu ad Balduini I. Regnum, & annum Chriſti 1100. pertexit. In condendâ hâc Hiſtoriâ uſus eſt, ipſo fatente, operoſâ verborum elegantiâ, alia planè ab ea, quam in reliquis Opuſculis adhibuit. Extat in Collectione Bongarſiana *Geſtorum Dei per Francos* Tom. I. pag. 467.

Vita ſua, *ſeu Monodiarum* Libri III.

Opera Guiberti hactenus recenſita collegit, è MSS. eruit, & cum notis & obſervationibus ſuis, multiſque additamentis primus edidit Lucas Dacherius *Pariſ.* 1651. fol.

Sermo prolixus in illud, *Sapientia vincit malitiam*; qui inter Bernardi Opera haberi ſolet, à Guiberto ſibimet ipſi vindicatur in vitâ ſuâ l. I. c. 16.

Commentarios Guiberti *in Abdiam Prophetam*, *in Jonam*, *in Michæam*, *lib.* II. *in Zachariam* lib. III. *in Joëlem, in Naum, in Abacuc, & in Sophoniam*, ſe MSS.

SÆC. XII. ab An. MC. in Bibliothecis Vallis Claræ, & Igniaci Ordinis Ciſtercenſium vidiſſe prodit Cæſ. Oudinus *Supplem.* p. 388.

Scripſiſſe etiam *Expoſitiones in Geneſin*, ipſe fidem facit Guibertus *Epiſtola ad Lyſiardum* Epiſcopum Sueſſionenſem Hiſtoriæ Hieroſolymitanæ præfixâ, quæ quidem an ſuperſint hodie, non liquet.

1101. ROBERTUS, natione Gallus, Monachus, S. Remigii in Diœceſi Rhemenſi O. B. Claruit anno 1101. Concilio Claromontano intererat anno 1095. quo tempore primæ in Terram ſanctam expeditioni ſe immiſcuit. Redux factus, Bernardi Abbatis juſſu conſcripſit *Hiſtoriæ Hieroſolymitanæ libros* IX. ſeu ut alii numerant, *libros* VIII. quibus res geſtas Francorum in Oriente ab anno 1095. enarrat uſque ad victoriam ab Ammiravizo reportatam circa an. 1099. Stylum utpote impolitum, ipſe in Præfatione operis modeſtè ſatis excuſat. Prodiit Hiſtoriæ iſtius editio correcta ducentis ferè abhinc annis, nullo nec loci, nec anni indicio appoſito, dein editio depravatiſſima *Baſil.* 1533. demum inter Scriptores Germ. Rubei p. 217. & inter *Geſta Dei per Francos* Tom. I. p. 30.

1101. HUGO, ex Monacho Virdunenſi, Flaviniacenſis in Ducatu Burgundiæ Abbas; claruit anno 1101. Scripſit *Chronicon Verdunenſe* in duas partes diſtributum, primam à Chriſto nato ad annum uſque 1002. ſecundam ab an. 1002. ad 1102. Opus iſtud Theſaurum undecimi præſertim ſæculi incomparabilem vocat Labbeus, qui illud ex ipſo authoris autographo in Bibliothecâ Jeſuitarum Claromontanorum aſſervato edidit *Biblioth. Nov. MSS.* Tom. I. pag. 75. conſultò interim ſecluſis è priore parte quamplurimis vulgaribus & inutilibus laciniis aliunde tranſcriptis, quas, inquit, nemo cordatus atque induſtrius Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ indagator, merito unquam jure deſiderabit.

1101. RADULPHUS ARDENS, patriâ Pictavus Gulielmi IV Aquitaniæ Ducis Eccleſiaſtes ſeu Concionator; claruit anno 1101. Scripſit *Sermones de Tempore & Sanctis*, ſeu *in Epiſtolas & Evangelia totius anni.* Prodierunt illi *Pariſ.* 1573. Tom. II. in 8°. antea ibidem 1568. *Antverp.* 1576. 8°. *Coloniæ* 1604. II. Tom. 8°.

1101. THEODORICUS, Monachus primùm, dein Abbas Cœnobii S. Trudonis in Epiſcopatu Leodienſi, anno 1099. 3. Cal. Februar. conſecratus. Claruit anno 1101. Demum à Trudone Abbatiam deponere, & in exilium ire coactus, in Monaſterium S. Petri Gandenſe ſeceſſit, ibique diem obiit anno 1107. VII. Cal. Maii.

SCRIPTA.

Vita S. Trudonis. Extat apud Surium ad XXIII. Novembr.

Vita S. Bavonis Gandavenſis, ibid. ad 1. Octobr. & apud Mabillon. Sæc. Bened. II. p. 395.

Vita S. Landradæ Virginis, apud Surium ad VIII. Julii.

Vita S. Rumoldi, Archiepiſcopi Dublinienſis & Martyris apud Surium ad 1. Julii.

Sermo de tranſlatione S. Trudonis, Presbyteri & Confeſſoris, ibid. ad XXIII. Novembris p. 515.

Vita S. Amalbergæ Virginis. Extitit MS. penès Miræum, & in Cœnobio Cameræ juxta Bruxellam.

Cæterùm Theodoricus *Hiſtorias Veteris & Novi Teſtamenti* verſu heroico ſcripſiſſe dicitur. Vide Voſſium de Hiſtor. Lat. libro II. cap. 48.

SÆC. XII. ab An. MC. 1101. SIGEBERTUS, patriâ, ut videtur, Gallo-Brabantus, Monachus Gemblacenſis; claruit anno 1101. In ineunte adhuc in Monaſterio Vincentiano apud Metenſes ſcholam aperuit, & Monachos Clericoſque ad ſe venientes melioribus literis imbuit. Poſtea ad Gemblacum ſuum rediit, & libris ſcribendis ſe præcipuè addixit. Et cùm ferverent undique graviſſimæ lites inter Henricum IV. Imperatorem ejuſque filium Henricum V. & Gregorium VII. ejuſque ſucceſſores Urbanum II. & Paſchalem Papas, Sigebertus noſter Henricorum cauſam conſtanter tutatus eſt, & à partibus Imperatoris adverſus injuſta & violenta Pontificis Romani molimina viriliter ſtetit; quin & Curiæ Romanæ decreta de conjugii Clericalis prohibitione apertè damnavit: acri ſubinde cenſurâ à Baronio, Bellarmino aliiſque notatus, vel convitiorum potiùs plauſtris onuſtus. Obiit Sigebertus III. Non. Octobris an. 1113. de quo hæc habet Fr. Svveertius Athen. Belgic. p. 674. *Cùm annos religiosè piéque ætate grandis apud ſuos exegiſſet, animam creatori ſuo reddidit: Utinam ea ætas tales multos tuliſſet: certè non tam mutilam haberemus illorum temporum Hiſtoriam, &c.*

SCRIPTA.

Chronicon ab anno 381. in quem deſinit Hieronymus, uſque ad ann. 1112. prodiit inter Scriptores Germanicos *Francofurt.* 1583. fol. pag. 477. Tandem poſt alias omnes editiones ad MS. Codicis fidem recognitum, & à Galfridi Monumetenſis quiſquiliis repurgatum edidit Aubertus Miræus *Antverp.* 1608. qui etiamſi ſuam editionem ſolam eſſe genuinam, & à nugis liberam glorietur; non deſunt tamen qui eam veluti corruptam & depravatam criminentur. Sigeberti *Chronicon* continuarunt alii. Anſelmus Gemblacenſis, &c. quos vide ſuis locis.

De Scriptoribus Eccleſiaſticis liber, aliis hujuſce commatis Scriptoribus adjunctus cum notis Suffridi Petri *Colon.* 1580. 8°. deinde cum ſcholiis Miræi in Biblioth. ejus Eccleſiaſtica *Antverp.* 1639. fol.

Epiſtola pro Eccleſiis Leodienſi & Cameracenſi adverſus Epiſtolam Paſchalis Papæ. Habetur in Goldaſti collectione Anti-gregoriana p. 188. *Hanov.* 1611.

Vita Sigeberti Francorum Regis, apud Sur. Febr. 1.

Vita S. Guiberti Confeſſoris, Monaſterii Gemblac. fundatoris, apud Sur. Maii. XXIII.

Vita S. Maclovii. Extat apud Sur. Novemb. XV. *Vita S. Theodardi* huic adjuncta periiſſe videtur.

INEDITA.

Sermo in laudem S. Luciæ, ſervatur MS. Gemblaci teſte Fr. Svvertio loc. ſuprà citato.

Paſſio Thebæorum metricè lib. 3. ext. in Monaſterio Gemblac.

Vita S. Lamberti, item *ejuſdem Tranſlatio* MS. hodiè ſupereſſe dicuntur.

De Jejunio IV. temporum ad Leodienſes, MS. extare teſtatur Svveertius. Alia à ſe ſcripta recenſet ipſe Sigebertus in calce libri de Scriptoribus Eccleſiaſticis, ubi de operibus ſuis accuratè agit; quæ aut tenebris adhuc ſuppreſſa jacent, aut penitùs interierunt. Sunt autem *Vita Theodorici Epiſcopi, ejuſdemque tranſlatio*; *Paſſio S. Luciæ*; *Geſta Abbatum Gemblacenſium*; *Reſponſum ad Hildebrandi Papæ Epiſtolam*, quam ſcripſit in poteſtatis Regiæ

 Regiæ calumniam; *Apologia ad Henricum Imper. contra eos, qui calumniantur miſſas conjugatorum Sacerdotum; Eccleſiaſtes, literaliter, allegoricè, mythologicè, metro heroico deſcriptus.*

1101. P. II. OTHLONUS, gente Germanus, Monachus, ut vulgò volunt, Fuldenſis [qui tamen non tam ex Monaſterio Fuldenſi, quàm ex aliquo alio ſub S. Bonifacii patrocinio fuiſſe videtur] claruit ineunte Sæculo XII. circa annum MCI. Condidit Vitam & res geſtas S. Bonifacii Epiſcopi Moguntini, & Martyris quas duobus libris complexus eſt. Primo de geſtis ejus ante ſuſceptum Epiſcoparum agit, & conquiſitis undique Caroli M. & Pontificum Romanorum Epiſtolis, illuſtrat & exornat. In ſecundo Acta S. Bonifacii poſt ſuſceptum Eccleſiæ Moguntinæ Præſulatum, ex ipſius ad Zachariam Papam, & Zachariæ ad Bonifacium Epiſtolis, præcipuè illuſtrat. Ediderunt hos libros Chriſt. Brovverus; Hen. Caniſius *Antiq. Lect.* Tom. IV. pag. 156. Surius *Jun.* V. denique Mabillonius *Sac. Benedict.* III. Part. II. p. 28. Verùm opus hoc Othlono noſtro abjudicat Browerus, eò quòd reclamet ſtylus, nec cum Vitæ Pirminianæ, Othlono attributæ, dictione ullo modo congruat. Sed hæc ratio mihi planè nulla eſt. Conſtat enim Vitam S. Pirminii non Othlono, ſed Warmanno adjudicandam eſſe, uti ſuprà ſuo loco obſervavimus.

1101. P. II. RODULPHUS, cognomento *Tortarius*, Monachus Floriacenſis, claruit ineunte Sæculo XII. circa annum MCI. Scripſit librum de Miraculis S. Benedicti, quem ex vetuſtiſſimo codice Floriacenſi, abſque Auctoris nomine in lucem protraxit Joan. à Boſco *Biblioth. Floriac.* Part. I. pag. 149. Nomen addidit, iterumque edidit Joan. Mabillonius *Sac. Benedict.* IV. Part. II. pag. 390. Eâdem de re librum etiam metro edidit Rodulphus noſter, qui an extet hodiè, nondùm didici. Scripſit etiam metro Paſſionem, Translationémque S. Mauri Martyris Africani. Prætermiſſa Paſſione, Tranſlationem ſub Tortarii Floriacenſis nomine extulit idem Joan. à Boſco, ubi ſuprà pag. 349. Qui notâ ad finem additâ, ex Rodulfo & Tortario duos Monachos Floriacenſes facere videtur.

1101. P. II. ANONYMUS *Vitæ S. Paſchaſii* Auctor, Monachus Corbeienſis, claruit exeunte Sæculo XI. vel ineunte XII. circa annum MCI. Edidit brevem libellum de Vitâ S. Paſchaſii Radberti, Abbatis Corbeienſis. Quem ex MS. codice Corbeienſi annorum ferè quingentorum evulgavit Joan. Mabillonius *Sac. Benedict.* IV. Part. II. pag. 567.

1101. P. II. NALGODUS, quâ gente vel urbe ortus incertum, Monachus Cluniacenſis, vitæ ſimplicis & honeſtæ, uti in operis ſui titulo vocatur, claruit circa annum MCI. Scripſit vitam S. Odonis Abbatis Cluniacenſis; ſeu potiùs Johannis Cluniacenſis opus in compendium & meliorem ordinem redegit. Hanc vitam ex codicibus MSS. eruit Joan. Mabillonius *Sac. Benedict.* V. pag. 186. Condidit item Vitam S. Maioli Abbatis Cluniacenſis, quam habent Bollandiani *Maii* XI.

1101. P. II. ANONYMUS, primæ partis Annalium Waverlienſium conditor, genere, ut videtur, Anglo-Saxo, Cœnobii, de Waverly in agro Surrienſi Monachus, claruit circa annum MCI. Gulielmum Normannum Victorem ſe vidiſſe, ejuſque in curiâ ſe aliquando fuiſſe ipſe nobis fidem facit, & Edgari Ætheling cauſam non uno loco agit. Scripſit Monaſterii ſui *Annales* ab anno MLXVI. quos alii ejuſdem Cœnobii Monachi ad annum uſque MCCXCI. deduxerunt. Annales hoſce ex vetuſto codice Cottoniano, partim literis Saxonicis ſcripto, in lucem emiſit Tho. Galeus *Rer. Angl.* Tom. II. pag. 129. Commendant hunc ſcriptorem (priorem Annalium conſarcinatorem intelligo) etſi non dictionis nitor, hominis tamen antiquitas, ſimplicitas, veritas, & rerum quas tractat momentum haud exiguum.

THEODORUS, gente forſan Syrus, primùm Monachus, deindè Edeſſenorum Archiepiſcopus conſtitutus eſt. Hunc Sæculo XII. claruiſſe volunt noviſſimi Bibliothecæ Patrum curatores; nec ſequiorem ei ætatem tribuere fas eſt. Etenim anno MCXLV. Saraceni duce Noradino Edeſſam occupârunt, ſive Edeſſenos, eorumque Archiepiſcopum crudeli morte trucidarunt, & Eccleſias in ipsâ Dominicæ Nativitatis nocte publicè profanârunt. Et etiamſi poſt aliquot annos urbs in Latinorum poteſtatem devenerit; illi tamen dum res eorum in oriente integræ erant, ſuæ communionis homines in Sede Archiepiſcopali collocârunt. Ad hujus igitur Sæculi initium circa annum MCI. Theodorum noſtrum cum Poſſino referimus. Extant ab eo ſcripta *Capitula practica* numero CII. quæ ex vetuſto admodùm codice eruta, Græcè & Latinè edidit P. Poſſinus in *Theſauro Aſcetico* pag. 345. Quinquaginta priora *Latinè* Tom. XXII. evulgaverant, qui Lugdunenſem Bibliothecæ Patrum editionem non ita pridem adornârunt. 1101. P. II.

NICEPHORUS, profeſſione monachus; de quo altum ſilent omnes Scriptores Eccleſiaſtici, niſi fortè ſub Nicephori alicujus (plures enim in hiſtoriâ Eccleſiaſticâ memorantur) nomine lateat. Claruit ex ſententiâ Poſſini, eodem quo Theodorus Edeſſenus tempore, circa annum MCI. Scripſit librum præclarum & valdè utilem *de cuſtodiâ cordis*, quem Græc. Lat. edidit P. Poſſinus *Theſaur. Aſcet.* p. 404. 1101. P. II.

THEOFRIDUS, O. B. Monachus, dein Epternacenſis in Ducatu Luxenburgico Abbas *XXIV.* claruit anno MCI. Extat ejus Vita S. Willebrordi Ultrajectenſis apud Sur. *Decembr.* VII. *Epitaphium Sanctorum* libris IV. notis Joan. Roberti adornatum. Bina hæc opera prodierunt *Luxemburg.* 1619. 4°. Scripſit etiam Sermones *de cultu & veneratione Sanctorum*, qui in Bibliothecâ Patrum haberi ſolent. 1101. P. II.

JACOBUS, Vitæ inſtituto Monachus, in Cœnobio, ſiquid video, *Coccinobapti*, claruit imperante Alexio Comneno, circa annum MCI. Extant Græcè MSS. *Epiſtolæ* ejus XLIII. ad Irenem, illuſtriſſimam Sebaſtocratoriſſam; Iſacii Comneni Sebaſtocratoris uxorem, Bibliothecæ Regis Galliarum *cod.* MMIV. Vide du Freſn. *Ind. Auct.* ad Gloſſar. Græc. pag 27. Ejuſdem ni fallor, eſt *Oratio in Nativitatem ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ Deiparæ*, quam Româ, à L. Allatio, ad ſe miſſam Græcè Latinè extulit Combefiſius *Auct. Nov.* Tom. I. p. 1247. in quâ plurima ex fabuloſo S. Jacobi Proto-evangelio in rem ſuam corrogat. Hanc Allatius tribuere videtur Jacobo qui poſteà Bulgarorum Archiepiſcopus factus eſt, *Proarchus* dictus, viro, ſuo tempore celeberrimo, & Nicephoro Blemmidæ familiari. Sed conjecturam ſuam dubitanter propoſuit, & adhuc, *inquit* hæc eo Certè noſtri potiùs eſſe videntur. Poſſevinus Jacobi Monachi ſermones Græcos MSS. recenſet; *de* 1101. P. II.

conceptione Mariæ, *de XII. Tribubus Iſraël*, *de conceptione & generatione ejuſdem*; *In ingreſſum in Sancti Sanctorum*, & εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ ναοῦ &c. Hos omnes ex uno ſermone (in quo de hiſce agitur) Poſſevinum multiplicâſſe contendit Combefiſius. At verò L. Allatius in his rebus multò oculatior *Diatr. de Script. Symeon.* ſequentes Orationes pariter ac ſupradictam uni & eidem Jacobo Monacho ex Monaſterio Coccinobapti adſcribit; nempè 1. *in Veſtem purpuream* ſacerdotibus traditam, & in illud, *magnificavit Dominus Deus nomen ſuum*, & alia de ſemper virgine Mariâ; Principium, Οἱ σφόδρα τῶν ἐρωμένων αὐτοῖς ἀφιέμενοι &c. Allat. ib. p. 101. 2. *in Conceptionem ſanctiſſimæ Deiparæ Mariæ.* Pr. Οὐρανὸς, ἡ γῆ καὶ τὸ χάσμα μαρμαρυγαῖς ἀπεφαιδρύνθησαν σήμερον ib. pag. 104. 3. *de ingreſſu Templi ſanctiſſimæ Deiparæ*, Pr. Πολλοὶ πολλάκις τὴν πεῖραν τῶν πολυτίμων ἀνιχνευομένων μαργαριτῶν &c. pag. 107. 4. *in Nativitatem Deiparæ* ſuprà recenſitam. 5. *in Annunciationem ſanctiſſimæ Deiparæ.* Pr. Χαίρω σήμερον τὴν ἐμὴν πανηγυρίζων χαράν &c. ibid. p. 114.

1103. ANSELMUS, Eccleſiæ Laudunenſis Scholaſticus & Decanus; claruit circa ann. 1103. magni apud ſuos nominis vir, plures curæ ſuæ commiſſos diſcipulos habuit, & in his Petrum Abailardum, qui quidem hominem fama eius longe inferiorem ſe comperiſſe teſtatur. "Acceſſi, *inquit*, "*, ad hunc ſenem, cui magis longævus uſus, quàm "ingenium vel memoria nomen comparaverat. Ad "quem ſi quis de aliqua quæſtione pulſandum accederet incertus, redibat incertior. Mirabilis "quidem erat in oculis auſcultantium, ſed nullus "in conſpectu quæſtionantium. Verborum uſum "habebat mirabilem, ſed ſenſu contemptibilem, "& ratione vacuum. Cùm ignem accenderet, "domum ſuam fumo implebat, non luce illuſtrabat. Arbor ejus tota in foliis aſpicientibus à "longè conſpicua videbatur, ſed propinquantibus, & diligentiùs intuentibus infructuoſa repe"riebatur. Congeſtis hinc inde ex Patrum ſcriptis ſententiis, totum Vetus ac Novum Teſtamentum interlineari marginalique Gloſſa illuſtravit. Extat Gloſſa iſta interlinearis, unà cum Lyrani, aliorumque additamentis ſæpiùs edita, ex Gr. *Lugduni* 1528 *Antverp.* 1634. &c. Porrò Commentarios in Matthæum, Lectiones, ſive Explanationes in varia loca Evangeliorum, & Commentarios in Epiſtolas D. Pauli, in Apocalypſin, & in Cantica Canticorum, ſub Anſelmi Cantuarienſis nomine edit. *Colon.* 1612. quamplurimi Codices MSS. noſtro huic Laudunenſi adjudicant, quamquam non deſunt, qui illa Gulielmo Pariſienſi, iſta Herveo Monacho Dolenſi, vindicent.

* Hiſt. Calamit. ſuar. c. 3. p. 7.

1103. GALTERUS, gente forſan Gallus, Roberti Præpoſiti Inſulani conſanguineus, an. 1103. factus eſt Epiſcopus Magalonenſis, & legatus Apoſtolicus. Obiit anno 1129. Extat *Epiſtola* ad Robertum prædictum *de Floribus Pſalmorum* à Lietberto S. Rufi Abbate collectis apud Mabillon. *Analect.* Tom. I. p. 289.

1105. PHILIPPUS, SOLITARIUS, à vitâ forſan monaſticâ, dictus, natione Græcus, quis vel cujus fuerit, non liquet. Claruit anno 1105. quo *Dioptram ſuam* condidit. Scripſit enim ad Callinicum ſocium ſuum opus *Dioptram* dictum, ſeu Regulam rei Chriſtianæ libris ſeu ſermonibus IV. in quibus animus & corpus diſputant. Notis id ac Præfatione addita illuſtraſſe creditur Michaël Pſellus. Prodiit Latinè ex interpretatione Jacobi Pontani cum Præfatione & Notis Pſelli *Ingolſtadii* 1604. 4°. & deinde in Bibliotheca Patr. Tom. XXI. pag. 553.

ÆLNOTHUS, origine Danus an Anglus, parùm conſtat, certè potiorem vitæ partem in Dania exegit, ubi annos 24. commeratus eſt; Monachus verò S. Auguſtini Cantuarienſis fuit. Claruit anno 1105. Scripſit *Vitam & Paſſionem S. Canuti Regis Daniæ*, ab Arnoldo Huitfeld primùm editam 1602. deinde cum notis Joannis Meurſii ibid. 1631. 4°. 1105.

ODO, primùm Scholaſticus Aurelianenſis, dein Abbas S. Martini Tornacenſis, demum Epiſcopus Cameracenſis anno circiter 1105. factus. Cum inveſtituram Epiſcopalem ab Henrico IV. Imp. accipere nollet, ſede ſuâ pulſus, in Monaſterium Aquicinctenſe prope Duacum ſeceſſit, ibique diem extremum obiit anno 1113. XIII. Cal. Julii. Scripſit brevem *Expoſitionem in Canonem Miſſæ* diviſam in quatuor diſtinctiones, quæ ſeorſim prodiit cum Fr. Titelmanni libro ejuſdem argumenti *Antverp.* 1530. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. ubi habentur & alia ejuſdem opuſcula, viz. *De Myſterio Dominicæ Incarnationis, Dialogus contra Leonem Judæum. Liber de peccato originali. De blaſphemiâ in Spiritum S. Homilia in Villicum iniquitatis, Collationum liber*, &c. 1105.

GREGORIUS, Monachus Caſſinenſis, à teneris unguiculis ad vitam Monaſticam eo in Cœnobio formatus; tandem Tarracinenſis in Italiâ Epiſcopus à Paſchali II. creatus, claruit anno MCV. in vivis adhuc anno MCXXVI. vir tantæ gravitatis, ſuavitatis & eloquentiæ, ut à nonnullis *Columna Eccleſiæ* diceretur. Scripſit *Paſſionem* SS. Caſti & Caſſii, item S. Virginis Reſtitutæ, Gerardi Confeſſoris *Vitam*, Homilias *de totius anni Feſtivitatibus*, Verſus de *tranſitu peregrinorum* ad ſepulchrum Domini, & *captione* Hieroſolymitanæ urbis rogante Bernardo Valvenſi editos, aliaque plura, quæ recenſet Petrus Diaconus *de Vir. illuſtr. Caſſ.* cap. 32. p. 55. In notis refert Editor opera eius MSS. paſſim in multorum manibus verſari; & in Bibliothecâ Caſſinenſi haberi hiſtoriam Belli Sacri, ſeu *de Viâ Hieroſolymis*, *qualitèr recuperata ſit*, &c. ad expugnationem Hieroſolymorum & mortem Boamundi Principis Antiocheni, *id eſt* annum MC. perductam, Gregorio noſtro à nonnullis adſcriptam. Edidit hanc hiſtoriam Joan. Mabillonius *Muſæi Italici* Tomo I. Part. II. pag. 130. qui in Præfatione monet non deeſſe, qui auctorem gente Gallum vel Normannum, & quidem laicum fuiſſe ſuadere videantur: quod tamen in medio relinquit. Quiſquis ſit, ſe αὐτόπτην eſſe, rebuſque geſtis interfuiſſe, non uno loco teſtatur. Erat etiam eodem circiter tempore alter Gregorius Monachus Caſſinenſis, Sinueſſanus Epiſcopus, quem cum noſtro malè confundit Poſſevinus & poſt eum alii; cujus opuſcula MSS. in Bibliothecâ Caſſinenſi aſſervantur. De quo agit Petrus Diac. cap. ſequenti. 1105. P. II.

ABBAS quidam anonymus, claruit ſub Philippo I. Francorum Rege anno MCV. Scripſit *Tranſlationem* S. Liſardi, & *Dedicationem* Eccleſiæ Magdunenſis, eo ipſo anno factam, cui etiam Abbas noſter præſens interfuit. Habetur apud Cl. Mabillonium *Sæc. Benedict.* I. pag. 157. Cui etiam ſubnexuit Miracula S. Liſardi, ſcripta à quodam Eccleſiæ Magdunenſis Canonico, qui Sæculo XII. vixiſſe videtur. 1105. P. II.

HARIULFUS, gente, ut videtur, Belga, primùm 1105. P. II.

SÆC. XII. ab An. MC. primùm Monachus Centulenſis, dein ab anno MCV: Cœnobii Aldeborgenſis in Flandriâ Abbas tertius: multas in cauſa Sueſſionenſia Monaſterii contra Cœnobitas Sueſſionenſes lites exercuit, ſéque ſuoſque coram Pontifice ſtrenuè defendit & vicit. Ceſſit anno MCLXIII. Reliquie plurima ingenii ac diligentiæ ſuæ monumenta. 1. *Chronicon* Centulenſis Abbatiæ, libris IV. contextum. Vulgavit illud Lucas Dacherius *Spicilegii* Tom. IV. Ex libro ſecundo qui totus in hâc re occupatur, *Vitam* S. Angilberti Abbatis Centulenſis deſumpſit, Actiſque ſuis inſeruit Joan. Mabillonius, & egregium planè elogium hiſtoricum præmiſit *Sac. Benedict.* IV. Part. I. pag. 91. 2. *Vitam* S. Arnulfi Sueſſionenſis Epiſcopi, qui obiit anno MLXXXVII. Hanc, ſtylo paulùm immutato, ſub nomine Liſiardi malè edidit Surius *Auguſt.* XV. ut Voſſius, Miræus, aliique pridem notarunt. 3. *Vitam* S. Madelgiſili Confeſſoris & Eremitæ in Pontivo, Gervino Ambianenſi Epiſcopo nuncupatam. Extat apud Mabillon. *Sac. Benedict.* IV. Part. II. pag. 537. 4. Libellum *de miraculis S. Richarii* Abbatis, poſt ejus relationem factis, ex MS. codice Centulenſi editum a Mabillonio *Sac. Benedict.* V. pag. 565. 5. *Vitam* B. Gervini II. Abbatis Aldenborgenſis uti Voſſius & Sweertius teſtantur; an typis deſcripta ſit, an adhuc inedita lateat, mihi planè eſt incompertum. In fine Chronici habetur ipſius Epitaphium à ſe conſcriptum, & Carmen ad Centulenſes de Chronico ſuo. Hæc ex autographo edidit Joan. Mabillonius *Analect.* T. I. pag. 431. Verſus quidem infœlicem poëticæ facultatis hoc tempore venam primâ ſtatim fronte produnt, nati quippè ſæculo, quo Muſas Parnaſſum penitus deſeruiſſe conſtat.

1106. ODO, Monachus Aſtenſis O. B. claruit anno 1106. Scripſit ad Brunonem Epiſcopum Signienſem *Expoſitionem in Pſalmos per contemplationem exaratam*, quæ habetur ad calcem Brunonis Signienſis operum, *Venet.* 1651.

1106. PETRUS ALFONSUS, vir illuſtris, *Moſes* antea dictus, gente, ut videtur, Hiſpanus, ortu Judæus, ad fidem Chriſti converſus, baptizatus erat (ipſomet teſte in prologo) à Stephano Oſcenſis civitatis Epiſcopo, anno Chriſti MCVI. Æræ Hiſpanicæ 1144. menſe Julio, die natali Apoſtolorum Petri & Pauli ſuſceptus è ſacro fonte ab Alfonſo Imperatore Hiſpanico, quem proinde patrem ſuum ſpiritualem appellat, unde & *Alfonſi* nomen traxit. Scripſit ſub nomine Petri & Moſis *Dialogum adversus Judæos*, in duodecim titulos ſeu partes diſtributum, qui habetur in Bibliotheca Patr. Tom. XXI. pagin. 172.

1106. ANONYMUS Author, qui ſcripſit *Vitam Henrici IV. Imp.* Claruit anno 1106. quo illuſtriſſimus ille Princeps vitam finivit. Hiſtoricus eſt antiquæ fidei & elegantis ingenii, quique ob ſinceram & illibatam in enarrandis Henrici rebus fidem invidiæ & perſecutionis metu nomen ſuum occultaſſe videtur. Prodiit in Faſciculo rerum expetendarum ab Orthuino Gratio editus, dein inter Scriptores alios rerum Germanicarum à Juſto Reubero evulgatos *Francofurti* 1584. Ex editione iſta liber qui penès me eſt, erat olim ſummi viri Iſaaci Caſauboni, qui in veſtibulo voluminis hæc propriâ manu annotavit. *Ex omnibus Scriptoribus, qui hoc volumine continentur, nullus conferendus ulla ex parte cum eo, qui vitam maximi Principis, Imp. Henrici IV. deſcripſit. Quo in libello, quid priùs admirer, neſcio; elegantiam ſermonis illis temporibus ſtupendam, an ſententiarum gravitatem, an pietatem, qua patet fuiſſe ingens in eo authore. Quem equidem ſi fœlicioribus ſæculis vixiſſet, putem nemini veterum, aut Latinorum, aut Græcorum, poſtponendum; nec illud opuſculum poſtpoſuerim Taciti libello de Vita Agricolæ.* Hactenus Caſauboni nota M.ª Contrariam prorſus de eo ſententiam tulit Baronius ad an. 1106. Tom. XII. p. 50. SÆC. XII. ab An. MC.

ANONYMUS *Vitæ Gundulphi* Auctor, Monachus Roffenſis, ipſius Gundulphi æqualis & familiaris, claruit anno MCVII. Commiſit literis Gundulphi Epiſcopi Roffenſis *Vitam*, tribus partibus abſolutam, quam ex vetuſto codice Cottoniano in lucem emiſit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 271. 1107. P. II.

TURGOTUS, natione Anglus, haud infimi nominis familiâ ortus. Juvenis adhuc unà cum aliis ſubactâ à Normannis Angliâ, pro totâ Lindeſeiâ obſes datus, in arce Lincolnienſi detinebatur. Corruptis auro cuſtodibus, in Norwegiam aufugit, inde reverſus ad Walkerium Dunelmenſem Epiſcopum ſe contulit. Ab eo, Alwyno Priori, ut in diſciplinâ Monaſticâ inſtitueretur, commiſſus. Defuncto Alwyno, in Cœnobii regimine ſucceſſit anno MLXXXVII. factus etiam Gulielmi Epiſcopi Archidiaconus, Decanus, Vice-Domnus, ejus per totam diœceſim vices egit. Expleto vicennio petente id Alexandro Scotorum Rege, ab Henrico I. Angliæ Rege factus eſt S. Andreæ in Scotiâ Epiſcopus iii. Cal. *Aug.* anno MCVIII. Thomâ Eboracenſi Archiepiſcopo & Ulfrico Cardinale manus ei imponentibus. Obiit Dunelmi anno MCXV. Condidit *hiſtoriam* Eccleſiæ & Epiſcoporum Dunelmenſium à primâ fundatione, ad annum uſque MXCVII. CXVI. capitibus eam complexus. Extat MS. in codice venerandæ antiquitatis, & forſan autographo, ſed abſque Auctoris nomine, in Bibliothecâ Cottoniana ſub *Fauſtinâ* A. V. Simeon Dunelmenſis, ætate ſuppar, plagio planè intolerando, Turgoti ſcrinia fortiter compilâvit, & reſectis ſolummodò quæ ad Turgotum propriè ſpectabant, opus integrum in hiſtoriam ſuam ſecutus tranſcripſit, ſuoque nomine venditavit. Latinè ſcripſiſſe Turgotum nemini dubium eſſe poteſt; Etſi Baleus * Pitſeus †, Voſſius *, alii, ex malè intellecto Hectoris Boëthii loco, illum vernaculo ſermone lucubrationes ſuas edidiſſe tradant. Reliquiſſe Turgotum commentarios *de Vitâ Malcomi* Regis Scotiæ, ejuſque conjugis Margaritæ, teſtatur Voſſius *de Hiſt. Lat.* pag. 396. Quæ unde hauſerit, & an hodie ſuperſint, me ignorare fateor. De Turgoto ejuſque hiſtoriâ, plurima eaque haud vulgaria, congeſſit V. C. Joan. Seldenus *Præfat. ad Hiſtor. Anglic. Scriptores* X. p. 4. & ſeqq. 1108. P. II.

* Cent. II. l. LX. p. 160.
† De Scriptis p. 194.
* De Hiſt. Lat. lib. II. c. 48. p. 397.

ANONYMUS Hiſtoriæ Elyenſis Auctor, Anglus, Monachus Elyenſis claruit, ſi in re incertâ divinare liceat, circa annum MCVIII. Scripſit, ſive potius ab antiquiore quodam anglicè ſcriptam, ſuaſu Hervæi Epiſcopi Elyenſis, Latinè tranſtulit, Hiſtoriam Eccleſiæ Elyenſis, ſive de operibus Ethelwoldi. Hanc edidit Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. pag. 463. qui codicem MS. quo uſus eſt, circa hujus Sæculi initium ſcriptum fuiſſe colligit. Vide plura in Thomâ Elyenſi. 1108. P. II.

STEPHANUS HARDINGUS, natione Anglus, ſplendida familia natus, vitam monaſticam in Cœnobio Sherbornenſi amplexus eſt; inde ad peregrinandum ſe accingens, Scotiam, Galliam, Italiam, Romam uſque peragravit. In Burgundiam denuò iter faciens, in Cœnobio Moleſ- 1109.

leſmenſi apud Lingonenſes inter Ordinis Benedictini Monachos nomen dedit. His verò demum relictis ad Ordinem Ciſtercienſem ſe recepit, & elapſis exinde annis decem Abbas Ciſtercienſis electus eſt anno 1109. poſt 13. Ordinis ſui Monaſteria à ſe fundata, Ciſtercienſium ſuorum regimine ſe abdicavit anno 1133. obiitque anno ſequenti die XVII. Aprilis. Congregato generali Ciſtercienſium Capitulo anno 1116. atque iterum anno 1119. conſtitutiones quaſdam pro unione monaſteriorum Ciſtercienſium inter ſe promulgavit, quas vocari voluit *Chartam Charitatis*. Extat iſta *Charta* in Menologio Ciſtercienſi *Antverp* 1635.ad diem V. Julii; & Annalium Ciſterc. Angeli Manriquez *Lugduni* 1642. Tom. I. ad annum 1119. Extant ejuſdem *Epiſtolæ* II. inter Epiſtolas S. Bernardi ad Ludovicum Galliæ Regem. *Exordium parvum Ordinis ſui* in Bibliothecâ Ciſtercienſi à Bertrando Tiſſier edita *Pariſ.* 1660. *Sermo habitus in obitu S. Alberici*, apud Manriquez Tomo I. Annalium ad ann. 1109. *Inſignis ſermo habitus* anno 1113. cùm S. Bernardum cum 30. ſociis venientem habitu Ordinis Ciſtercienſis induit, apud Britum lib. 1. cap. 22. monente Carolo du Viſch. *Biblioth. Script. Ciſterc.* p. 301. Eidem vulgò aſcribitur. *Liber Uſuum, ſeu Rituum Ordinis Ciſtercienſis*, *Pariſiis* anno 1628. atque alibi, editus.

1109. P. II. PELAGIUS, natione Hiſpanus, Ovetenſis in Hiſpaniâ Epiſcopus, claruit anno MCIX. Concilio Ovetenſi interfuit anno MCXV. & donationi Sanciæ Infantis Petro Cluniacenſi factæ, anno MCXXIV. ſubſcripſit, & poſt paucos annos diem extremum clauſiſſe videtur. Contexuit Chronicon Hiſpaniæ, exorſus præcipuè ab eo tempore, quo Sampirus deſiit, id eſt, ab ann. DCCCCLXXXII. vel ut alii DCCCCLXXXV. uſque ad annum MCIX. Integra, quam fecit, Hiſtoriarum Compilatio (plura enim aliorum Chronica in unum opus congeſſit) hunc habet titulum, *Liber Chronicorum ab exordio mundi uſque ad Æram* MCLXX. Edidit hoc Chronicon unà cum aliis an. 1615. Prudentius Sandovalius, alteramque editionem promiſit Card. d'Aguirre *Notit. Concil.* pag. 363. In Præfatione multa continentur non uſquequaque vera, unde colligit Antonius, præfationem non à Pelagio noſtro, ſed à quodam recentiore additam fuiſſe. Scripſit etiam Pelagius Commentarium *de præcipuis Hiſpaniæ urbibus*, qui MSS. adhuc ſupereſſe putatur. De his Pelagii ſcriptis multa eruditè notat idem Antonius *Biblioth. Vet. Hiſp.* Tom. II. lib. 7. c. 3. p. 9. &c.

1110. PETRUS, GROSOLANUS ſeu *Chryſolanus* dictus, primùm minoris cujuſdam urbis Præſul, deinde Eccleſiæ Mediolanenſis Archiepiſcopus; claruit anno 1110. A Paſchali Papâ ad Alexium Comnenum Imp. Conſtantinopolim miſſus, fervente controverſia de proceſſione Spiritus S. ſtrenuè adversùs Græcos tum voce tum ſcriptis dimicavit. Domum reverſus, orta illum inter & Jordanem de ſede Mediolanenſi lite anno 1116. Concilii Lateranenſis ſententia ad priorem ſedem abdicato Archiepiſcopatu redire coactus eſt. Extat *Oratio ad Alexium Comnenum de Proceſſione Spiritus* S. Lat. apud Baronium ad an. 1116. Gr. Lat. apud L. Allatium *Orthod. Græc.* Tom. I. pag. 379.

1110. EUSTRATIUS, Metropolita Nicænus; claruit circa ann. 1110. In iis erat, qui adversùs Chryſolanum ſtylum exacuerunt. Auctor certè gravis, & aliarum ſcriptionum laude apud Latinos ipſos celebris, fatente Leone Allatio de Conſenſu l. 2. cap. 10. Tale de eo elogium fecit Anna Comnena, teſtis contemporanea; Ἀνὴρ τά τε θεῖα σοφὸς καὶ τὰ θύραθεν αὐτῶν ἐπὶ ταῖς διαλέξεσι μᾶλλον, ἢ οἱ περὶ τὴν στοὰν καὶ ἀκαδημίαν ἐνδιατρίβοντες. *Vir in rebus divinis externisque apprimè doctus, in concertationibus majorem ſibi locum vendicans, quàm illi qui Stoâ & Academiâ exercitabantur.* Scripſit *adverſus Chryſolanum Opus de Proceſſione Spiritus S.* quod in Bibliothecâ Valicellana hodiè MS. ſervatur. Quinque alios ejuſdem argumenti *Tractatus*, quos ipſe vidit, recenſet Leo Allatius loco ſupra citato. Cæterùm Euſtratii noſtri *Commentarii in poſteriora Analytica Ariſtotelis* Græcè editi ſunt *Venet.* 1534. *Commentarii ejuſdem in Ariſtotelis Ethica* Græcè ibid. 1536. Lat. *Pariſ.* 1543.

EUSTRATIUS, Metropolita Nicænus, claruit ann. MCX. De ejus Scriptis ſuprà diximus. Quibus hæc addenda ſunt. Scripſit Euſtratius adverſus Armeniorum hæreſin libros duos, quibus in nonnulla fidei capita impegit. Vndè neceſſe habuit confeſſionem & revocationem errorum, quos imprudenter his libris inſeruerat, conſcribere, quam Synodo CP. anno MCXVII. ſub Imp. Alexio Comneno celebratæ obtulit. Libri ipſi periiſſe videntur. Supereſt ipſa confeſſio ſeu revocatio, quæ hoc modo incipit. Ἐπειδὴ πρὸς Ἀρμενίους μαχόμενοι &c. Extat MS. unà cum Præfatione, ab alio præmiſſa, Biblioth. Vindob *Cod. Theol.* 307. num. XVI. fol. 98. Confer quæ habet Lambecius *Comment.* lib. IV. pag. 150. & Neſſelius *Catal.* Part. 1. pag. 422. 1110. P. II.

NICETAS SEIDUS, Scriptor Græcus, Latinorum adverſarius; claruit (ſi in re obſcura rectè conjicio) circa ann. 1110. Cum Latinos dogmata ritusque ſuos ab Eccleſiæ Romanæ, antiquitate commendare animadverteret, edidit adversùs eos opuſculum hoc argumento, *Non ſimpliciter antiqua novis venerabiliora, adeoque neque nova vetus Roma, nec ſedes ſede.* Ex hoc Opere ampla quædam nec contemnenda fragmenta profert Leo Allatius *de Conſenſu* lib. 1. cap. 14. §. 1. 2. l. 2. c. 1. §. 2. l. 3. c. 12. §. 4. 1110.

GILLE, ſive GILLEBERTUS, genere an gente Oſtmannus? Epiſcopus in Hibernia Lunicenſis ſive Lumnicenſis, ſeu Limiricenſis, (vide ſis Waræum * & Uſſerium †) claruit anno 110. quo Synodum in Hibernia celebravit, in qua limites Epicopatuum Hibernicorum definivit. Anno 1115. in Anglia verſatus Bernardi Epiſcopi Menevenſis ordinationi Weſtmonaſterii peractæ interfuit. Primus per totam Hiberniam Legatus Apoſtolicus factus eſt; cui muneri, annis jam gravis, morbis gravatus, anno 1139. renunciavit; & paulò poſt obiit. Extant *Libellus de ſtatu Eccleſiæ*, & *Epiſtolæ* II. altera *ad Epiſcopos & Presbyteros Hiberniæ*, altera *ad Anſelmum Cantuarienſem*, apud Uſſerii *Epiſtolarum Hibernic. Syllogen.* p. 77. 1110.

* Comment. de Præſul. Hibern. p. 183.
† Not. ad Ep. Hibern. pag. 140.

GODEFRIDUS, Patria Andegavenſis, nobili loco natus, prima ætate Monachis Vindocinenſibus ſe adjunxit, & poſt aliquot annos novitus adhuc & juvenis, ac Diaconus tantùm quintus ejuſdem Cœnobii Abbas creatus eſt, ab Ivone Carnotenſi inauguratus. Anno 1093. in Italiam profectus, rei pecuniariæ ſubſidium Urbano II. tunc Guibertinæ factionis metu latitanti, tulit. Tanto beneficio devinctus, Pontifex eum Presbyterum ordinavit, & Cardinalem titulo S. Priſcæ renuntiavit. Anno 1095. ab Urbano accitus Concilio Claromontano interfuit; non Urbano ſolùm, ſed & Paſchali etiam ſucceſſori imprimis charus: quorum utrum 1110.

SÆC. XII. ab An. MC. utrumque in Monaſterio ſuo Vindocinenſi hoſpitio excepit. Claruit ann. 1110. Strenuus Eccleſiæ Romanæ pugil, cujus authoritatem ut tueretur & ampliaret, Alpes duodecies tranſcendit, ter etiam à Pontificum adverſariis captivus ductus. In vivis adhuc erat anno. 1129.

SCRIPTA

Epiſtolarum ad Pontifices, Cardinales, Epiſcopos, Abbates, Monachos, & Sæculares, libri V.

Opuſcula numero XVIII.

Sermones XV. *in primariis anni feſtivitatibus habiti.*

Godefridi Opera curâ Jacobi Sirmondi notis illuſtrata prodierunt *Pariſ.* 1610. & exinde in Bibliotheca Patr. Tom. XXI. p. c,

1110. BERENGOSUS, ſive Berengoſius, Abbas S. Maximi extra muros Trevirenſes, claruit circa ann. 1110.

SCRIPTA.

De *laude & inventione Crucis Dominicæ libri* III. *Liber de myſterio Ligni Dominici, & de luce viſibili & inviſibili, per quam antiqui Patres meruerunt illuſtrari.*

Sermones V. *de Martyribus, Confeſſoribus*, *Dedicatione Eccleſiæ, & Veneratione Reliquiarum.*

Prodierunt Opuſcula iſta *Colon.* 1555. 8. & in Bibliotheca Patrum Tom. XII. p. 349.

1110. P. II. CYRUS THEODORUS PRODROMUS, (in quo titulo Cyrum nihil aliud quàm Κῦρος, ſive Dominum denotare arbitror) Monachus ſive ut hoc tempore loqui ſolebant, Philoſophus, cauſæ Græcorum adverſus Latinos fautor & defenſor ſtrenuus claruit ſub Alexio Comneno anno MCX. Scripſit contra Latinos librum *de proceſſione Spiritûs Sancti*, cujus hoc principium. *Φανερὸν ἐστὶν ὅτι ὥσπερ ὁ υἱὸς, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔσχηκεν ἐκ Πατρὸς μόνου ὑπάρξιν.* Hunc ſe legiſſe teſtis nobis eſt. L. Allatius *de Conſenſ. Orient. & Occident* lib. II. cap. 10. num ii. col. 630. *Epiſtola* ejus ad Gregorium Monaſterii Inſulæ Oxiæ in Propontide Abbatem, de exilio Patriarchæ in hanc Inſulam, habetur MS. Biblioth. Vindob. *Cod.* Theol. LVIII. num. xIv. fol. 131. hoc initio, *Οἴμοι θρηνῶ ... Πατὴρ ... μέγα ...* &c. *Epiſtola* ejus aliquot MSS. habentur Biblioth. Bodl. *Cod. Baroc.* CXXXI. Scripſit item ampliſſimam *expoſitionem* in SS. Patrum, Coſmæ Epiſcopi Majumenſis, & Joannis Damaſceni Canones ſive Cantica Eccleſiaſtica in præcipuis ſolennitatibus cantari ſolita, quæ ita incipit *Ὁ Χριστὸς ... Θεὸς ...* &c. Extat MS. Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* num. i. fol. 1. uſque ad fol. 101. p. 1. & *cod.* CCLXIX. iterumque *cod.* CCCXII. & in Bibliothecâ Bodleianâ inter codices *Barocciani* num. cx. ejuſdem *Tetraſtica ſacra*, cum anonimy cujuſdam Commentario Grammaticali; incipiunt. *Τὸ ...* &c, MSS. ibid. *cod. jurid.* xv. num. xii. fol. 134. Mitto Miſcellanea ejus *Grammaticalia* ibid. *cod. Philoſoph.* CV num. ii. Poëma *aſtronomicum* verſibus Politicis ad Sebaſtocratoriſſam Irenem *cod.* cx. num. xxiv. in alium quippè cenſum referenda. Brevis ejus *Enarratio* ad quæſita Sebaſtocratoriſſæ habetur Græcè MSS. in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi *cod.* XXIV.

1110. P. II. ANSCHERUS, Centulenſis in Galliâ Abbas, claruit an MCX. Scripſit *de Miraculis* S. Angelberti Abbatis libros tres. Partem hujus operis in lucem protulit Bollandus *Februar.* xviii. & Hariulfo Monacho Centulenſi malè tribuit. Integrum opus ex MSS. codicibus Centulenſibus edidit, & Anſchero noſtro reſtituit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. p. 130. qui in prolegomenis ad Vitam Angelberti ſententiæ ſuæ rationes præfert; quas ibidem conſulat curioſus lector. SÆC. XII. ab An. MC.

ANONYMUS Vitæ S. Neoti Auctor, cellæ S. Neoti in agro Huntingdonenſi, ut videtur, Monachus, claruit poſt Normannorum in Angliam adventum circa annum MCX. Scripſit *Vitam S. Neoti Abbatis Angli*, quam ex MS. cod. Beccenſi in lucem emiſit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. p. 323. 1110. P. II.

FRANCO, primùm Scholaſticus Leodienſis, dein Monachus, & poſt Fulgerii mortem Abbas Affligemienſis O. B. Claruit anno 1111. Scripſit *De Gratia Dei libros* XII. quos Monachus, adhuc inchoavit, Abbas abſolvit. Prodierunt hi libri typis excuſi *Antverp.* 1565. *Friburgi* 1620. & cum Epiſtola de Monacho habitum rejiciente, in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. pag. 293. Cæterùm Franco metricè etiam *ſtatum futuræ gloriæ* eleganter deſcripſit, teſte Henrico Gandavenſi *. Verùm id Opus interiit. Scripſit etiam ad Hermannum Coloniæ Archiepiſcopum *librum de Quadratura circuli, aliumque de ratione Computi*, jam deperditos; ſi modò idem cum Affligemienſi ſit Franco ille Leodienſis, de quo verba facit Sigebertus cap. 164. quod quidem haud ita certò conſtat. 1111.

* De Script. Eccl. c. 39.

RUPERTUS, *Tuitienſis* dictus primùm Monachus S. Laurentii in Octbrovic propè Leodicum ſub Berengero ſive Berengario Abbate, quo vivente *Commentarios de divinis Officiis* conſcripſit anno 1111, A Berengario moriente Cunoni Abbati Sigebergenſi, commendatus, cujus Patrocinio à Perſecutione falſorum Fratrum invidia tabeſcentium, uti ipſe loquitur, liberatus, *Commentarios ſuos in S. Scripturam* edere cœpit anno 1117. Demum ob præclaram eruditionis famam à Frederico Archiepiſcopo Colonienſi evocatus, Tuitienſis Cœnobii, è regione Coloniæ Agrippinæ ſiti, Abbas creatus eſt. Obiit anno 1135. IV. Non. Mart. Quænam illius de Euchariſtia ſententia fuerit, ipſe explicabit Baronius *. In errorem, inquit, illum impegit incautè, quo aſſeruit in ſacratiſſimo Euchariſtiæ Sacramento ita ineſſe verè ipſum integrum corpus & ſanguinem Chriſti, ut tamen ſubſtantia ipſa panis & vini etiam integra remaneret. Qui error damnatus eſt in Concilio Lateranenſi ſub Innocentio Papa IV, ſeu ut luculentiùs forſan Ruperti ſententiam explicat Bellarminus †. Error, inquit, Ruperti in eo ſitus eſt, quòd exiſtimavit non converti panem in corpus Chriſti, dum conficitur Euchariſtia, ſed aſſumi à verbo divino, quemadmodum aſſumpta eſt humanitas. 1111.

* Ad ann. 1114 in fine.

† De Script. Eccl. in Ruperto.

OPERA.

Commentariorum de ſanctiſſima Trinitate & operibus ejus libri XLII. *in utrumque Teſtamentum*, ad Cunonem Abbatem Sigebergenſem, viz. *de Patris Operibus* libri III. *Filii* XXX. *Spiritûs S.* IX

Commentariorum in XII. Prophetas Minores libri XXXI. *ad Fredericum Archiepiſcopum Colonienſem.* Prodierunt ſeorſim *Noribergæ* 1524. Lovanii 1551.

Commentariorum in Cantica Canticorum de Incarnatione Chriſti & laudibus Deiparæ Virginis libri VII.

Com-

SÆC. XII. ab An. MC. *Commentarius in Iob*, ex Gregorii M. ſcriptis excerptus.

Commentariorum in Eccleſiaſten libri V. ad Gregorium.

De Gloria & honore Filii Hominis ſuper Matthæum libri XIII. *ad Cunonem ex Abbate Sigebergenſi Epiſcopum Ratiſponenſem.* Prodierunt ſeorſim *Colon.* 1533.

De Glorificatione Trinitatis & proceſſione Spiritus S. libri IX. quibus præmittuntur *Hymnus ad Sp. S. Epiſtola ad Romanum Pontificem, & Prologus ad Cunonem Ratiſponenſem.* Prodierunt unà cum Opere præcedente *Colon.* 1533.

Commentariorum in Evangelium S. Joannis libri XIV.

Commentariorum in Apocalypſin libri XII. *ad Fredericum Archiepiſcopum Colonienſem.* Prodierunt *Nori ergæ* 1526.

De Victoria verbi Dei libri XIII. *ad Cunonem.* Prodierunt ſeorſim *Nori ergæ* 1523.

De Divinis Officiis per anni circulum libri XII. *ad Cunonem*: quos nonnulli Valramo ſeu Waleramo cuidam, S. Anſelmi amico, luculentiſſimo errore aſcripſerunt. Habentur inter Scriptores *de Divinis Officiis Pariſ.* 1610. & alibi.

De incendio Tuitienſis oppidi ſua ætate viſo, in quo Corpus D. N. J. C. *à flamma circumfuſa intactum remanſit, Liber.*

De Meditatione mortis libri II. Prodierunt unà cum Opuſculo præcedente, & Ruperti Vita, *Colon.* 1572.

Vita S. Heriberti Colonienſis Archiepiſcopi, qui obiit anno 1121. ad Marcvvardum. Extat apud Surium ad XVI. Mart.

De Paſſione S. Eliphii Martyris liber. Habetur apud Surium ad XVI. Octobr.

De voluntate Dei liber.

De omnipotentia Dei liber. Prodierunt ſimul bina iſta Opuſcula *Noribergæ.* 1524.

In quædam Capitula Regulæ S. Benedicti *libri IV. ad Cunonem Abbatem.*

De eadem re ex Hiſtoria Abbatum S. Nicolai Brenvvilerenſium Epiſtola.

De laſione virginitatis, & an poſſit conſervari corrupta, liber.

Prodierunt iſta omnia Ruperti Opera *Pariſ.* 1638. II. Tom. f. Prodierant antea Ruperti Opera *Colon.* 1533. 1566. 1577. 1598. & 1602.

Dialogorum inter Chriſtianum & Judæum libri III. quibus *Annuli* nomen dedit: in lucem editi ſunt à Gabriele Gerberonio ad calcem Anſelmi Operum *Pariſ.* 1675. p. 524.

Opus ex libris Regum de glorioſo Rege David, libris VIII. comprehenſum ſe ſcripſiſſe memorat Rupertus *in Epiſtola ad Cunonem libris De Divinis Officiis præfixa*: quod quidem Opus Frederici Colonienſis hortatu olim ſuſceptum nunc interiiſſe videtur.

1112. JOANNES, Archiepiſcopus Lugdunenſis, claruit anno 1112. quo Synodum Epiſcoporum ſuffraganeorum indixit, & inveſtituras laicorum damnavit. Ad hanc Synodum vocati Provinciæ Senonenſis Epiſcopi ire recuſarunt: quin & miſſa ad Joannem Epiſtola non ſolùm licitas eſſe laicorum inveſtituras, ſed & in præſenti Eccleſiæ ſtatu fieri debere declarant. Hos reſcripta *epiſtola* acerbè perſtrinxit Joannes, & ſententiam eorum indubiratam eſſe hæreſin contendit. Extat *Epiſtola* iſta unà cum Senonenſium Epiſcoporum literis Concil. Tom. X. p. 786.

1113. STEPHANUS I. Æduenſis ſive Auguſtodunenſis Epiſcopus creatus eſt anno 1113. Poſt. ann. 1129. Epiſcopali dignitate ſe abdicavit, ſub Petro Mauricio Monachus Cluniacenſis factus, eoque aſtante diem clauſit extremum. Scripſit *Librum de Sacramento Altaris, & iis quæ ad illud varioſque Eccleſiæ miniſtros pertinent*, qui habetur in Bibliothecâ Parr. Tom. xx. p. 1872. Alter erat junior Stephanus Auguſtodunenſis, qui obiit an. 1189.

BALDRICUS, Patriâ Aurelianenſis, primùm Monachus, dein Abbas Burgulienſis in Andegavis. Anno 1095. Concilio Claromontano interfuit. Anno 1114 Archiepiſcopus Dolenſis in Aremorica factus eſt. Obiit grandævus anno 1131. die XXVII. Januarii. Scripſit *Hiſtoriam Hieroſolymitanam* libris IV. quibus Chriſtianorum Occidentalium res geſtas in Oriente ab an. 1. ſuſceptæ peregrinationis, Chriſti 1095. uſque ad captam Hieroſolymam & Godefridi Regis mortem anno 1100. veraciter deſcripſit & eleganter, judice Orderico Vitali *, qui plurima ex eo deprompſit. *Extat Hiſtoria illa* inter *Geſta Dei per Francos* Tom. I. pagin. 81 & ejuſdem Carmina quædam inter Hiſtoricos Francicos à Ducheſnio editos Tom. IV. Alia ſcripſit Baldricus, viz. *Vitam Hugonis Archiepiſcopi Rothomagenſis*, quæ habetur apud Arturum du Monſtieur in *Neuſtria Pia*, pag. 282. ſed in qua multa conficta & fabuloſa notat idem Monſtieur cap. ſequenti. Relationem ejuſdem prolixam de Monaſterio Fiſcamnenſi ex Codice MS. Fiſcamnenſi edidit idem Monſtieur ibid. pag. 227. *Vita S. Roberti de Arbriſellis, Ordinis Fontiſ-Ebraldi Fundatoris* à Baldrico ſcripta habetur apud Surium & Bollandum ad xxvi. Februar. *Translatio itidem & Miracula capitis. S. Valentini Martyris* apud Bolland xiv. Februarii 1114.

* Hiſt. Eccl. l. 9. in fine.

Vitam B. Samſonis, Epiſcopi Dolenſis ab eodem ſcripto ſignatam memorat Voſſius *de Hiſt. Lat.* lib. 3. par. 2. cap. 6. Libellus ejus *de Viſitatione infirmorum* Manuſcr. in Bibliotheca Lambethana habetur.

EARNULPHUS, Natione Gallus, Cœnobii Bellovacenſis Monachus, ubi vitam diu egit; ſed cùm nonnulla Monachorum facinora inſolentiæ plena doleret, quæ nec emendare poſſet ipſe, nec pati vellet, de Monaſterio relinquendo conſilium iniit A Lanfranco etiam Cantuarienſi, cui diſcipulus olim fuerat, admonitus, ut ad ſe veniret, inquit Guilielmus Malmsburienſis †, quia ibi animam ſuam ſalvare non poſſet, in Angliam tranſmeavit. Hic factus primùm Monachus, deinde ſub Anſelmo Prior Cantuariæ, ac tandem Abbas Petriburgenſis, demum Radulpho Cantuariam tranſlato anno 1115. die xxvi. Decembr. Roffenſis Epiſcopus conſtitutus eſt. Plurima ubique pietatis ſuæ, munificentiæ, & probitatis monumenta reliquit. Obiit menſe Martio anno 1124. ætatis 84. Extant *Tomellus* ſive *Epiſtola de inceſtis conjugiis*, atque alia *Epiſtola ſolutiones quaſdam continens ad varias Lamberti Abbatis Bertiniani quæſtiones, præcipuè de Corpore & Sanguine Domini*, apud Dacherium *Spicileg.* Tom. 11. p. 420 431. Extat etiam Tomellus ejus in Bibliotheca Lambethana. 1115.

† De geſtis Pontif. Angl. lib. 2. in fine.

EARNULPHUS, natione Gallus, Monachus Belvacenſis, dein Cantuarienſis, ejuſdem Cœnobii ab Anſelmo Prior factus, poſtea Abbas Petriburgenſis, denique Epiſcopus Roffenſis, anno MCXIV. conſtitutus eſt. Obiit anno MCXXIV. Scripſit librum *de Rebus Eccleſiæ Roffenſis*, de ejus fundatione, dotatione, chartis, aliiſque ad eam ſpectantibus. Codex MS. in Archivo Eccleſiæ Roffenſis aſſervatur. Ex quo collectanea de rebus Roffenſis Eccleſiæ, notis ſuis illuſtrata edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. 1. p. 327. Scripſit item ad 1114. P. II.

Wal-

Walkelinum Wintonienſem Epiſcopum, Epiſtolam *de inceſtis conjugiis*, quæ habetur apud L. Dacherium *Spicileg.* Tom. II. p. 420. Et *Epiſtolam* ſeu libellum ad quaſdam Lamberti Abbatis Bertiniani quæſtiones præcipuè *de corpore & ſanguine Domini.* Extat ibid. pag. 43 a. Ernulphum noſtrum egregiè commendat Gulielmus Malmesburienſis *; & quod in Pontificis, Prælatorum, & Clerici vitia acerrimè invehi ſolebat, impensè Baleus, † qui plura quidem ei opera tribuit, ſed quæ Earnulphi Lexovienſis præcipuè ſunt, quem cum noſtro malè confundit. Interim Whartonus Edmundi de Hadenham, Monachi Roffenſis, Annales Roffenſes, ab anno DCIV. ad annum MCCCVII. & Hiſtoriæ illius continoationem ab aliis concinnatam, aliáque nonnulla ad hanc Eccleſiam pertinantia Earnulphi collectaneis ſubnexuit.

* De geſt. Pontif. lib. I. fol. 133.
† Cent. II. lib. LXX. p. 184.

1125. BERNARDUS, gente Gallus, Patriâ Burgundus, ortu nobilis, in Fontanenſi Caſtro juxta Divionem natus anno 1091. Tecelini Militis & Alethæ filius. Anno 1113. de ſæculo relinquendo jamdiu meditatus, ad Stephanum Abbatem ſe contulit, & inter Monachos Ciſtercienſes nomen dedit, ſocios inſtituti ſui pluſquam 30. ſecum adducens, quos ipſe ſæculo abrenuntiare monitis induxerat. Anno 1115. cum pietate & doctrinâ inter Monachos Ciſtercienſes communi omnium ſuffragio palmam tulit, Stephani Abbatis juſſu coloniam quaſi Monachorum ad Clarævallum in territorio Lingonenſi deduxit; ibique extructo Monaſterio Abbatis munus obiit, à Gulielmo de Campellis Epiſcopo Catalaunenſi ordinatus. Ædificato Clarævallis Monaſterio, tuguriolum ſibi extra Cœnobii clauſtra poni præcepit, ibique loci depoſita omni Monaſterii regendi ſollicitudine, arctiori pietatis diſciplinæ, & otio literario, totus vacabat. Anno 1127. à Matthæo Epiſcopo Albanenſi, Pontificis per Galliam legato, Monaſterii ſui limitibus ægrè abſtractus, Concilium Trecenſe petiit; ubi authoritate, quam ſibi pietas ſtupenda & eruditio rara apud omnes conciliarant, Templariorum Ordinem confirmari effecit, & Epiſcoporum hortatu *Regulam* quandam iis obſervandam præſcripſit. Anno 1129. in Curia Romana inclareſcere cœpit; ac bonorum cauſæ patrocinari, literiſque deinceps ad Pontifices datis totius ferè Occidentalis Eccleſiæ rebus conſulere inſtituit. Anno 1130. Innocentii Papæ cauſam in Concilio Stampenſi egit; eumque pro legitimo Pontifice habendum eſſe magna poſtea animi conſtantia contendit; quin & ad Willelmum Aquitaniæ Ducem pro eodem legationem obiit. Anno 1131. Innocentio Papæ in crebris per Galliam celebratis Conciliis aſſedit. Anno 1134. enixis precibus à civibus Mediolanenſibus accitus, & ab Innocentio legatus, Mediolanum profectus eſt; ubi ingenti veneratione exceptus, cives Eccleſiæ Romanæ reconciliavit, iiſque autor fuit, ut excuſſis Conradi habenis Lotharium *I*mperatorem ſuſciperent. Longum eſſet enumerare ſingula S. Bernardi itinera & labores, pro reſtaurandis & amplandis Eccleſiæ rebus ſuſceptos. Ter Alpes tranſcendit, ſæpius ad Principes Chriſtianos legationes obiit; apud omnes religionis & pietatis cauſa indeſeſſo animi ſtudio literis & voce egit. Anno 1138. Romæ moram faciens, ſchiſma inter binos Pontifices jamdiu exortum fœliciter extinxit, tantumque rationum vi apud Victorem Antipapam valuit, ut exutis ille veſtibus Pontificalibus Innocentium Papam adiret, pacem peteret, quam etiam obtinuit. Tanto beneficio devincti Romani triumphum quaſi Bernardo decreverunt; eumque in Gallias properantem ingenti pompa dimiſerunt, *Patrem Patriæ,*

Vit. Bernard. lib. 5. ap. Sur. Auguſt. 20. Auctior. inter Bernard. opp. Baron. Tom. XII. ab an. 1113.

Cave Hiſt. Lit.

& reſtauratorem Eccleſiæ publica acclamatione agnoſcentes. Anno 1140. Petri Abaillardi errores acriter oppugnavit, quem & vivâ voce & ſcriptis palàm evulgatis confutavit. Anno 1146. literis undequaque miſſis, & ſermonibus ad Principes populumque habitis ingenti militum copiæ conſlandæ, & in Terram Sanctam Chriſtianorum ſubſidio mittendæ incubuit, tantâ authoritate uſus, ut Conradum Romanorum Imperatorem, Ludovicum Franciæ Regem, Theodoricum Flandriæ Comitem, & Henricum Bleſenſem, alioſque Chriſtiani Orbis magnates monitis ſuis excitatos ipſe manu propria cruce ſignaret. Anno 1147. Gillebertum Epiſcopum Pictavienſem Divinitatem à Deo temerè ſeparantem, aliaque abſona de Trinitate figmenta propalantem, argumentis ſuis ad palinodiam adegit; hæreſinque ejus in Conciliis Antiſſiodorenſi, Pariſienſi, & Remenſi damnari curavit. Eodem anno ab Alberico Cardinali Oſtienſi rogatus, ad Henricum Petri de Bruis diſcipulum, ejuſque ſectarios, *Petrobruſianos* dictos, in Eccleſiæ Romanæ ſinum reducendos ſe accinxit; & Toloſam *Petrobruſianorum* natale ſolum, profectus, innumeram plebem prædicando, diſputando, monendo ab Henrici partibus revocavit. In ordinem utcunque redactis Petrobruſianis, alius Bernardum excepit labor. Illiteratum quoddam tunc temporis hominum genus ſpecioſum *Apoſtolicorum* titulum graviſſimis erroribus obtendebant. Inter alia enim, quæ propugnabant, orthodoxa ſana dogmata, ineptias de vitandis penitus juramentis, & eſu carnium admiſcuerunt. Hos adorſus Bernardus, alios ab erroribus retraxit, aliis os obturavit. Nec tamen ita foris perſpicax Bernardus, ut cœcutiret domi. Vidit ille (& ingemuit) Eccleſiæ Romanæ errores, corruptelas, & ſordes; eaque, quantum poterat caſtigare non dubitavit. Vergente præſertim ætate lapſam Eccleſiæ diſciplinam reformari ſeriò ſuaſit: Datis enim anno 1151. ad Cardinalem Oſtienſem literis, poſtquam degenerem Eccleſiæ ſtatum, & fœdos Legati cujuſdam Pontificii mores defleviſſet, hæc ſubinfit; *Legite has literas Domino meo* (Pontifici): Ep. 250.
ipſe viderit, quid de tali homine faciendum ſit. Ipſe liberavi animam meam. Dico tamen præcipitatione a *quâ ſoleo: Bonum eſt ei, ſi purget ipſe Curiam ſuam, & ſi liberet conſcientiam ſuam.* Editis quinetiam anno ſequenti *Libris de conſideratione*, rem eandem fuſiùs perſequitur, ac fortiùs urgebat. Obiit vir optimus XIII. Cal. Septembr. anno 1153. ætatis ſuæ 63. Poſtquam Monaſteria 160. Cluniacenſibus ſuis erexerat. Vir planè ſinceræ atque infucatæ Pietatis, inſigni in Deum amore, ingenti adversùs corruptos Chriſtianorum mores zelo flagrans, multò melior futurus, ſi tempora, in quibus ſors ipſi vivendi contigit, non prohibuiſſent. Literis humanioribus non leviter tinctus, ſcientiâ Theologicâ inſtructiſſimus, longè ſupra captum ſæculi, quo vixit, elegans ac eruditus. *Chriſtianè doctus, & ſanctè facundus, & piè feſtivus*, ut Eraſmi de eo verbis utar. Addam quæ de eo D. Chytræus Orat. de Ph. Melancthone p. 509. *Bernardus*, inquit, *admirabilis religionis ſtudio, & ſacrarum literarum peritia, quarum verba & ſententiæ dicenti ſe ſponte offerunt, in movendis etiam affectibus pius, non ſegnis, nec ineſficax, ſimul tamen feſtivus, & jucundus eſt, ut Mellifluus cognomen non immeritò ipſi tributum videatur; cum plerique alii, illi σύγχρονοι, recentiores Scholaſtica Theologia Scriptores, frigidi & inamabiles in dicendo, unum hoc agant, ut Lectorem doceant.*

OPERA GENUINA.

EPiſtola CCCLXVII.
Ser monti in Dominicas, & feſta Chriſti, Dei-

SÆC. XII. ab An. MC. *para*, & *Sanctorum* per annum. Item *de Dedicatione Eccleſiæ VII. & unicus in obitu Humberti Monachi.*

In Pſalmum XC. Sermones XVII.

Sermones de Diverſis numero CXI. *cum aliis Sermonibus* XVII. *parvis*, & *Parabolis* V.

Officium de S. Victore, rogatu Guidonis Arremarenſis compoſitum.

Confeſſionis privatæ Formula.

Jubilus Rythmicus de Amore, Paſſione, & Aſcenſione Jeſu Chriſti.

Sermones LXXXVI. *in priora tria Capita Cantici Canticorum*, quorum priores 23. ante annum 1137. ſcripti ſunt.

De Conſideratione ad Eugenium Papam libri V. Prodierunt ſeorſim *Colon.* 1605. 8°.

De moribus & Officio Epiſcoporum Tractatus, qui in aliis editionibus locum inter Epiſtolas ſortitur.

Apologia de vitâ & moribus Religioſorum ad Gulielmum Abbatem S. Theodorici.

De Contemptu mundi Tractatus, ſeu *Exhortatio de contemptu mundi ad Clericos.*

De diligendo Deo ad Haymericum Cardinalem Tractatus.

De gratia & libero arbitrio.

De præcepto & Diſpenſatione ad Monachos Carnotenſes.

De gradibus humilitatis & ſuperbiæ, cum cenſurâ ſeu Retractatione in illum Tractatum.

De nova Militia, ſeu *Exhortatio ad Milites Templi.*

De Converſione ad Clericos, ſeu exhortatio de vita in melius convertenda.

De erroribus Petri Abbaillardi in Synodo Senonenſi damnatis ad Innocentium Papam Tractatus, qui in aliis editionibus eſt Epiſtola 190.

Tractatus ad Hugonem de S. Victore de quibuſdam quæſtionibus ab eo propoſitis, in aliis editionibus Epiſtola 77.

De Vita & rebus geſtis S. Malachiæ Hiberniæ Archiepiſcopi cum Sermone de eodem.

Opera Dubia, & Suppoſititia.

Sermones XLVIII. *in Cantici Canticorum partem poſteriorem.* Gilberto de Hollandia, Anglo, debentur.

Tractatus de Vita ſolitaria, ſeu Epiſtola ad Fratres de Monte Dei Carthuſianos. Gulielmi Abbatis S. Theodorici de Monte Aureo fœtus eſt.

Vitis myſtica, ſeu *Tractatus in illud, Ego ſum vitis vera.*

Meditationes Piiſſimæ XV. *in illam ſententiam, Noſce te ipſum.* Conficiunt primum librum Hugonis à S. Victore *de Anima.*

De interiori domo, ſeu de Conſcientia ædificanda, Liber. Tertius eſt inter Hugonis libros de Animâ.

Scala Clauſtralium, ſeu De modo orandi ad Fratrem Gervaſium Tractatus. Habetur inter Opera S. Auguſtini titulo *Scala Paradiſi*, & Guigonem Carthuſiæ Majoris priorem, qui obiit anno 1137. authorem habet.

De Amore Dei libri III. Gulielmi Abbatis S. Theodorici opus.

Inſtitutio Sacerdotii, ſeu *de præcipuis myſteriis noſtræ religionis Tractatus.*

Sermones in quadam Feſta, & Dominicas *anni.*

Sermones XI. ſeu *potiùs de Oneribus Iſaiæ.* Ælredi Abbatis Rievallenſis in Anglia ſunt.

Sermones III. de Nativitate.

Sermo de S. Stephano Protomartyre.

Tractatus de puero Jeſu duodecenni. Ælredi ejuſdem eſt.

Sermones XV. de Sermone Domini in Cœna habito. Ogerio cuidam Abbati Cucedii Ordinis Ciſtercienſis à Labbeo tribuuntur.

Sermones IX. viz. *De duobus diſcipulis euntibus in Emmaum.* De *Excellentia ſanctiſſimi Sacramenti, in illud, Panem Angelorum.* De *Nativitate & Privilegiis S. Joannis Baptiſtæ* [qui inter Petri Damiani Opera habetur]. *In Parabolam de Villico iniquitatis.* De *B. Maria in illud, Sapientia vincit malitiam. In Parabolam de decem Virginibus.* De *S. Andreâ, in illud, Corde credens. In Feſto S. Nicolai.* Poſteriores duo Sermones inter Opera Petri Damiani reperiuntur. SÆC. XII. ab An. MC.

Sermones IV. in Salve Regina, unà cum Meditatione in eandem Antiphonam.

Ad Clerum in Concilio Rhemenſi congregatum.

Ad Paſtores in Synodo congregatos.

Ad Prælatos in Concilio generali.

De fugienda cordis & corporis immunditia, cento ex Patribus conſarcinatus.

Sermones IV. viz. *De miſeria humana. De ſeptem Gratiis*, ſeu *donis Sp. S. De Duodecim portis Jeruſalem. In Canticum, Magnificat.*

Sermones parvi de Diverſis *numero* XIV.

De conſcientia Tractatus.

De modo bene vivendi ad ſororem, capitibus LXXII.

Liber Sententiarum.

Soliloquium, ſeu *Oratio ad Deum, præfixa libro de Amore Dei.*

Diſputatio cuiuſdam iuſti cum Deo.

Aliud Soliloquium.

Formula honeſtæ vitæ, quam Bernardi Silveſtri eſſe aſſerit Raynaudus.

Inſtructio, Quomodo poſſit homo in bono proficere, & placere Deo.

Varia & brevia documenta piè vivendi.

Speculum Monachorum.

Doctrina B. Bernardi.

Octo puncta perfectionis acquirendæ.

Epiſtola de doctrina vitæ agendæ.

Tractatus in illud, Ad quid veniſti?

Lamentatio B. Virginis Mariæ.

Ex quamplurimis S. Bernardi Operum editionibus, quæ omnes ſuas fermè acceſſiones habuerunt, ſequentes præcipuè notamus, *Venet*, 1515. 2. vol. 4. *Pariſ.* 1517. f. *Lugduni* 1530. f. 1544. 1558. *Venet.* 1549. *Baſil.* 1552. 2. vol. ibid. 1566. *Antverp.* 1576. *Pariſ.* 1586. cum notis Picarti. *Pariſ.* 1609. *Antverp.* 1620. [cui præter alia, quatuor Opuſcula à Gretſero edita *Ingolſtad.* 1617. 4°. acceſſerunt] dein cura Jacobi Merloni Horſtii ad MSS. Codices emendata, multis antea Bernardi ineditis, & extraneorum Operum appendice aucta *Pariſ.* 1645. V. Tom. f. [quam quidem editionem nos in recenſendis Operibus ſecuti ſumus] denique prodierunt *Pariſ.* 1666. 2. vol. f. & 8. vol. in 8°. Editionem iſtam adornarunt Joannes Mabillonius, ejuſque ſocii, Monachi Benedictini, qui non tantùm eam exactam & correctam reddere conati ſunt, quin & plures Epiſtolas & Tractatus è MSS. Codicibus depromptos tunc primum in lucem ediderunt. Obſervationes pro more ſuo doctiſſimas addidit Mabillonius, Opera ſuppoſititia à genuinis optime diſcrevit, quæ nemo unquam certiùs diſtinxit, vel de iis doctiùs judicavit.

Hymni IV. *de Contemptu mundi* habentur apud Carolum du Viſch. *in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Ciſterc.* pag. 45. qui plurima S. Bernardi Opera MSS. in lucem nondum edita recenſet ibidem pag. 39. &c.

Epiſtolæ aliquot à Dacherio evulgatæ ſunt, Spicileg. Tom. III.

Expoſitionum Moralium partes II. Quarum prima *expoſitiones* XIII. ſecunda IV. complectitur.

Liber de Muſica.

Para-

SÆC. XII. ab An. MC.

Parabola aliquot, ſed manifeſto ſpuria.

Tractatus brevis de Corpore Domini.

Commentariorum in Cantica Canticorum continuatio, Autore Abbate G. cujus nomen latet.

Epiſtola de Amore Divino.

Liber Metricus de laudibus Virginis, odis XVIII. conſtans. Secundus ſub S. Caſimiri nomine ſæpe vulgatus eſt, verùm omnes diſſertationes præmiſſas Bernardo vindicat Jac. Hommeius, qui & reliqua ſupradicta opuſcula in lucem protulit in Supplemento Patr. *Pariſ.* 1684.

1115. P. II. LAURENTIUS, patriâ Vetonenſis, Petri II. Piſanorum Archiepiſcopi Diaconus, claruit anno MCXV. Ætatem ipſa ſatis apertè prodit hoc diſticho in fina addito.

Tunc fuit à Chriſto tecto velamine carnis
Centenus quintus decimus milleſimus annus.

Condidit carmina Heroico de *Bello Balearico* & da rebus in Majoricâ à Piſanis geſtis, deque aorum triumpho Piſis anno MCIV. habito, libros VIII. in quibus, ut rectè notat Ughellus, etſi aliquando inepto ineruditoque pede decurrit, variam tamen nobilémque rerum cognitionem ſecum vehit, quæ barbariem illam, quam doctiſſimi hujus Sæculi purgatiſſimæ aurea tantopetè oderunt, detergere poſſe exiſtimatur. Extant apud euodem Ughellum *Ital. Sacr.* Tom. III. p. 897.

1116. HERMANNUS, Gante Germanus, domo Colonianſis, ortu Judæus, tribu Levita, Davidis & Sephoræ filius, tandem Egberti Epiſcopi Monaſterienſis Sermonibua, & Ruperti Abbatis Tuitienſia colloquio expugnatus, abdicato Judaiſmo Chriſto nomen dedit. Multis eo nomine injuriis à Judæis divexatus, ordinam Canonicum in Cœnobio Capembergenſi tandam amplexus eſt. Claruit circa annum 1116. vel paulò poſt, Bernardo æqualis, & Ruperto Tuitienſi familiaris. Scripſit *Opuſculum de converſione ſuâ*, quod ex Bibliotheca Paulina Lipſianſi arutum noviſſimæ Raymundi *Pugionis* editioni ſubjecit Benedict. Carpzovius *Lipſia* 1687. fol.

1116. EUTHYMIUS ZIGABENUS, Monachus Græcus, claruit anno 1116. vivente adhuc Alexio Comnano, cui familiaris erat, cujuſque ſingularem in ſcrutandis S. Scripturis, rebuſqua Theologicis paritiam miris effert laudibus; quem bis advarsùs Ecclaſiæ Græcæ hoſtes [Latinos opinor intelligit] fœliciter diſputantem ſa audiviſſe, ajus denique juſſu ſe *Panopliam* aggreſſum eſſe, ipſe in præfatione nos docet. Quo anno obierit, nou liquet.

SCRIPTA.

ORthodoxa *fidei dogmatica Panoplia adversus omnes Hæreſes*, ex variis SS. Patrum ſcriptis contexta, duas in partes diviſa, quarum prior XI. poſterior XIII. titulos continet. Ex Patrum ſcriptis has Eclogas aollegerant præſtantiſſimi aliquot Theologi, quibus id in mandatis dederat Alexius Imp. quas poſtaa Euthymius noſter in ordinem redactas, aptè & concinnè diſpoſitas, ſuas in claſſes digeſſit. Patres verò, ex quorum armamantario deſumpta aſt Panoplia iſta, hi fermè ſont, Athanaſius, Baſilius, Nyſſenus, Nazianzenue, Dionyſius Areopagita, Chryſoſtomus, Cyrillus Alexandrinus, S. Maximus, Anaſtaſius Sinaita, Leontius Cyprius, Leontius Byzantinus, Damaſcenus, Photius. Extat hæc *Panoplia* interprete Franciſco Zino Latinè *Lugduni* 1556. 8°. *Paris* 1580. *Venet.* 1555. fol. Græca in variis Bibliothecis etiamnum ſuperſunt. Inſigna Σαπεπειραίσπ, titulum nampe ultimum, Gr. Lat. ex Codica, olim Palatino, nunc Vaticano cum notis adidit Fredericus Sylburgius in *Saracenicis* à pag. 1. ad pag. 54. & exinda Fronto Ducæus in *Auctuario* ſuo Tom. II. p. 292.

Cave Hiſt. Lit.

Commentaria in omnes Pſalmos Davidis, & N. S. Scriptura Cantica. Prodierunt Lat. Interprete Philippo Saulio *Pariſ* 1543. 8°. 1547. 8°. *Venet.* 1568. Præfationem in Pſalmos admodum prolixam Græc. Lat. primus edidit Stephanus Moynius *Var. Sacr.* Tom. I. p. 150. quâ Autor de natura, origina, uſu, ſcopo, multiplici Pſalmorum genere, obſcuritata, variiſque verſionibus Græcis accuratè agit.

Commentaria in quatuor Evangelia. Prodierunt Lat. Interprete Joanne Hentenio *Lovanii* 1544. 8°. *Pariſ.* 1544. 1560. 1602.

Commentarium ejus in Catholicas Epiſtolas Græcè extare in Bibliotheca Sambuci prodit Simlerus.

Cæterùm Euthymii Opara præter *Commentarium* noviſſimè recenſitum omnia habentur Latinè in Bibliothecâ Patr. Tom. XIX. p. 1. 235 475.

EUTHYMIUS ZIGABENUS, Monachus Conſtantinopolitanua, claruit imperante Alexio Comneno anno MCXVI. Monachus erat τῆς Περιβλέπτου μονῆς, ut in inſcriptione Epiſtolæ ſuæ adverſua Phundagiagitas ipſemet teſtatur. *Cœnobii illuſtris* vertit Cl. Tollius. Quod viro docto Criticóqua excidiſſe miror, cùm vel leviter in hiſtoriâ Byzantinâ verſatis notiſſimum ſit, fuiſſe Conſtantinopoli celeberrimum Monaſterium, τῆς Περιβλέπτου dictum, B. Deiparæ ſacrum, à Romano Argyro Imp. propè mare conditum, a Nicephoro Botoniata inſtauratum, qui & in illud ipſum ab Alexio Comneno detruſus eſt. Ejus apud Scriptores Byzantinos paſſim fie mentio, nec pauca de eo congeſſit Car. du Fraſne *Conſtant. Chriſtian* lib. IV. cap. 2. numer. XXXVI. pag. 94. Scripſit plurima in quibua primas tenet *Panoplia Dogmatica* da quâ diximus alibi. Eſt & ab eo ſcriptus Ἔλεγχος καὶ θρίαμβος, *Damnatio & Triumphus de impiâ & multiplici execrabilium* Maſſalianorum, *Secta qui & Phundaitæ & Bogomili, nec non* Euchytæ, Enthuſiaſtæ, Encratitæ, & Marcionitæ *appellantur*. Multiplex quidem erat Maſſalianorum Secta & hæreticorum penè omnium aolluvies, qui Orientis Eccleſiae hoc præſertim tempora miſerè infeſtarunt; in plurimis convenientes, in aliquibus à ſe invicem abierunt. Continat Opuſculum præter Præfationem & Concluſionem *Anathematiſmos* XIV. Unda quædam elicere licat, quæ fruſtrà alibi quæruntur. Ita ex *Anathematiſmo* I. diſcimus, primum Sectæ Maſſalianorum auctorem fuiſſe Petrum quendam, *Lycopetrum* dictum, eò quòd lapidibus ob blaſphema dogmata obruendus, Sectatoribus ſuis promiſit, ſa poſt triduum reſurrecturum; cùm tertio poſt obitum die Dæmon ſpecie lupi ex acervo lapidum avolare viſus ſit. Undè & aſſeclæ ipſius *Lycopetriani* cognominati ſunt. Ex *Anathem.* II. liquet, Tychicum, unum ax Symmiſtis & diſcipulis ejus, ut cæteras S. Scripturas, ita præcipuè univerſum Matthæi Evangelium corrupiſſe, falſoque interpretatum eſſe, omniaqua ad pravum ſuum ſenſum detorſiſſe. Exẽpla benè multa alibi dabit ipſe Euthymius, nempè *Panoplia* Part. II. Tit. XXII. *contra Maſſalianos*, & Tit. XXIII. *contra Bogomilos*, ubi da eis eorumqua dogmatibus copioſiùs agit. Ut Opuſculum noſtrum cum Lambecio & Tollio Panopliæ *Appendicem* faciamus, nulla aauſa aſt; alio planè modo concinnatum eſt. Videtur mihi potiùs Epiſtola, vel quod magis exiſtimo, Oratiuncula in ſolenni quodam conventu habita.

1116. P. II.

SÆC. XII. ab An. MC. ut ex præfatione, & peroratione acclamatoriâ colligi poteſt. Ex codice MS. Vindobonenſi hunc libellum eruit, notiſque ſuis & Lambeciania illuſtratum Græc. & Lat. edidit Jacobus Tollius in *Antiquitatibus ſacris*, ſub titulo *Inſignium Itinerarii Italici* Ultraject. 1696. 4°. pag. 106. Huic jungi debuerant ſequentia. *Epiſtola adverſus Phundagiagitas, Bogomilos, Armenios, &c.* è Cœnobio ad patriam ſuam miſſa. Extat MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol* CXCIII. num VIII. à fol. 186. uſque ad fol. 209. itemque *Cod* CCCVI. num. 1. à fol. 1. ad fol. 21. Inſcriptionem exhibet Tollius in capite notarum ſuarum. Διάλεξις, ſeu *Diſputatio cum Saraceno quodam Philoſopho, de fide habitâ in urbe Capadociæ Melitene.* Princ. Ἐρώτησις Σαρακηνοῦ. Πῶς ὁμολογεῖτε πληθείαν, καὶ εἰσάγετε ἐν τῷ Θεῷ γέννησιν, καὶ πάλιν λέγετε πατέρα &c. ibidem Cod. CCLI num. XIII. a fol. 43. ad 48. Confer *Panoplia* Part. II. Tit. XXIV. qui aliud Opuſculum videtur. *Epiſtola invectiva contra Armenios, Theopaſchitas*, Princ. Ἐπειδὴ τῆς Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου &c. ibidem *Cod.* CCCVI. num. XXVIII. à fol. 128. uſque ad 129. Adverſus Armenios, & impiam eorum & adulterinam fidem latè agit Euthymius *Panopl.* Part. II. *Tit.* XX. pag. 685. An verò hæc Epiſtola idem ſit Opuſculum, niſi inſpecto codice MS. dicere nequeo. Interim haud parùm luci procul dubio affundit tùm hiſce Euthymii Scriptis, tùm toti Maſſalianorum hiſtoriæ Opus illud, continens Κεφάλαια τῆς τῶν Μασσαλιανῶν ἀσεβοῦς δόγματος, ἀναληφθέντα ἐκ τοῦ βιβλίου αὐτῶν cujus è veteri Codice MS. à ſe edendi ſpem nobis nuper fecerunt celeberrimi Actorum Lipſienſium Collectores menſ. *Jul.* 1696 pag. 299. Ut verò fidem hâc in re liberent ſuam, immensè exorandi ſunt, idque eò magis, quod ut ipſimet non infœlicitèr conjiciunt, non aliud ſit βιβλίον illud, ex quo capita illa deprompta eſſe dicuntur, quàm liber Maſſalianorum Ἀσκητικὸς dictus, cujus βλάσφημα καὶ αἱρετικὰ κεφάλαια damnavit Oecumenica Synodus Epheſina, recenſente Photio Cod. LII. col. 40.

1118. NICEPHORUS BRYENNIUS, Patriâ Macedo, in Oreſtiade civitate natus, Nicephori Bryennii, ob affectatum Imperium oculis privati juxta Zonaram, filius natu maximus, juxta verò Annam Comnenam uxorem ſuam, nepos. Claruit anno 1118. Annam Comnenam, Alexii Comneni Imp. filiam, uxorem duxit; ac proinde à ſocero ſuo, qui novos titulos, novaſque dignitates indies producere ſolebat, primò Panhyperſebaſtus, deinde Cæſar creatus eſt. Anno 1096. dum Alexius Latinis Thraciam ingreſſis obſtaret, Nicephorus noſter Conſtantinopolin adverſùs Gothofredum Bullionæum deſcendit. Anno 1108. pacem inter Alexium & Boemundum Antiochiæ Principem conciliavit. Ægrotante anno 1118. Alexio Comneno, Bryennii nutu omnia in Aulâ gerebantur: & certè parùm abfuit, quin Annæ Comnenæ, ejuſque matris Irenes conſiliis, poſt Alexii mortem Imperium obtinuerit. Anno 1137. Joannem Comnenum Imp. arma in Syriam moventem comitatus eſt, unde ab obſidione Antiochena æger redux factus, eodem, ut videtur, anno diem clauſit. Vir erat teſte Zonara *, λόγοις πεποιημένος, doctrina egregiè inſtructus, cujus illuſtre monumentum reliquit *Hiſtoriam* à ſe conditam. Scripſit enim *rerum Byzantinarum Hiſtoriam libris* IV. ab an. 1057. ad an. 1081. Prodiit ea Gr. Lat. cum verſione & notis Petri Poſſini *Pariſ.* 1661. fol. Notas Hiſtoricas & Philologicas in eoſdem libros ſcripſit Carolus du Freſne, & ad calcem Cinnami edidit ibid. 1670. f.

Ann. Comn. Præf. ad Alex. & lib. III. alibique paſſim. Zonar. Annal. Tom. III p. 223. 230. 242. Nicet. Chron. in Joan. Comnen. p. 5. &c.

* Annal. l. 3.

1118. ANNA COMNENA, Patria Conſtantinopolitana, Alexii Comneni Imp. & Irenes filia, nata eſt anno 1083. Conſtantini Michaelis Ducæ filii conjugio primùm deſtinata, eo mortuo, Nicephorum Bryennium maritum habuit, claruit præcipue anno 1118. matre primùm, dein anno 1137. marito orbata, ex otio literario ſibi doloris ſolatium quæſivit. Scripſit anno 1148. Fœmina ingenti animo, nec minori doctrinâ prædita, quæ immenſo ſtudio τῆς ἐν λόγοις παιδείας ἀντεχομένη (uti habet Zonaras *) καὶ τὴν γλῶτταν εἶχεν ἀκριβῶς ἀττικίζουσαν, καὶ τὸν νοῦν πρὸς ὕψος θεωρημάτων ὀξύτατον. Ταῦτα δὲ αὐτῇ προσεγένετο φύσεως ὀξύτητι καὶ σπουδῇ προσεσχηκυίᾳ γὰρ τοῖς βίβλοις καὶ λογίοις ἀνδράσι, καὶ οὐ παρέργως ὁμιλοῦσα αὐτοῖς. *Maximam in ſtudiis doctrinarum operam poſuit, exquiſitè Atticiſans, ingenioque prædita acutiſſimo ad abſtruſiſſimas quaſque contemplationes, eam facultatem partim naturæ bonitate, partim induſtria conſecuta. Affixa enim erat libris, & eruditorum conſuetudine haud obiter utebatur.* Scripſit *Hiſtoriarum libros* XV. *de rebus ab Alexio Patre geſtis*, quos *Alexiada* appellavit, quibus interceptum morte immatura mariti ſui *Opus Hiſtoricum* ſupplevit, & Alexii res geſtas ab anno 1069. uſque ad obitum anno 1118. fuſiſſimè ſimul ac elegantiſſimè enarrat. Prodierunt *Hiſtoriæ iſtius libri VIII.* priores Græcè cum Hæſchelii notis *Auguſtæ-Vindel.* 1610. 4°. omnes XV. Græc. Lat. cum Hæſchelii notis, & Poſſini Gloſſario *Pariſ.* 1651. f. Notas hiſtoricas & philologicas in eam conſcripſit Carolus du Freſne, & Cinnami Hiſtoriæ ſubjecit *Pariſ.* 1670. f.

* Annal. Tom. III. propè finem.

JOANNES ZONARAS, ortu Conſtantinopolitanus, dignitate, Magnus Drungarius Biglæ, & Protoaſecretis, claruit anno 1118. Poſtea ereptis ei morte repentina chariſſimis conjuge ſcilicet liberiſque, vitam iniit Monaſticam, & ut dolorem leniret, curaſque ſordidas & inutiles ab animo depelleret, rebus antiquorum temporum, Eccleſiæ præſertim, perſcrutandis pertractandiſque ſtudiosè incubuit. 1118.

SCRIPTA.

ANnalium, ſeu Compendii Hiſtoriarum Tom. III. Primo agit de rebus Judaicis ab Orbe condito ad Hieroſolymorum excidium. Secundo de rebus Romanis ab Urbe condita ad Conſtantinum M. Dionem plerumque exſcribens. Tertio de rebus Bizantinis à Conſtantino M. ad Alexii Comneni obitum, qui contigit anno Chriſti 1118. In rebus, præſertim ſui temporis, majorem curam atque induſtriam in eo deſiderat Cl. Voſſius *. De ſtylo, quo in condendis Annalibus uſus eſt ipſe † ita pronunciat, vel potius excuſat, εἰ δ' ὁ χαρακτὴρ τοῦ λόγου ποικίλος, καὶ μὴ δι' ὅλου ὅμοιος ἐστιν ἑαυτῷ, θαυμαζέτω μηδεὶς, μηδέ τις τὸν λόγον αἰτιάσθω, ἢ τὸν συντεθεικότα με. *Dictionem eſſe variam, nec per omnia ſui ſimilem, nemo miretur, aut culpet orationem, aut me autorem illius. Cùm enim hiſtoriam ex variis autoribus veluti ſtipem colligere neceſſe habeam, in multis illorum & dictione & compoſitione utendum erit. Sicubi tamen ipſe de meo aliquid interjecero, ac inſeruero; ſtylus ad illius, quem ſequor, autoris formam accommodabitur; ne Scriptura à ſeſe diſſidere videatur.* Annales iſtos notis illuſtratos Græc. Lat. edidit Hieronymus Wolfius *Baſil.* 1557. f. Novam editionem eamque planè elegantiſſimam nuper adornavit vir Cl. & ad juvandas meliores literas natus Carolus Du Freſne, qui Wolfium carpit quòd Zonaræ Annales in tres Tomos diſtribuerat, cùm ab ipſo Autore in duos ſolummodo diſtributi ſint, primo in Auguſto Cæſare deſinente, ſecundo deinceps ad Alexii Comneni exitum progrediente; ipſa nihilominus aliam ratio-

* De Hiſt. Gr. l. 2. c. 27.
† Annal. Tom. I. p. 3.

nem

SÆC. XII. ab An. MC. nem iniit, toto Opere in libros XVIII. diſtributo. In præfatione Zonaram ab iniquis aliorum Criticorum cenſuris defendit, ad calcem notas Hiſtoricas, & diſſertationem de Hebdomo CP. adjunxit. Denique Anonymi cujuſdam breve Chronicon ab orbe condito ad Alexium Comnenum à Petavio unà cum Nicephori Breviario olim editum ſubjecit. Prodit hæc editio Gr. Lat. *Pariſ.* 1686. II. Vol. f.

Commentarii in Canones SS. Apoſtolorum. Prodierunt ſeorſim Lat. *Pariſ.* 1558.

Commentarii in Canonicas aliquot Græcorum Patrum Epiſtolas. Editi ſunt Gr.Lat. ad calcem Gregorii Neocæſarienſis Operum *Pariſ.* 1621. f.

Commentarii in Canones SS. Conciliorum, tam Oecumenicorum, quàm Provincialium. Prodierunt Lat. *Mediolani* 1613.

Editi ſunt ſimul omnes iſti *Commentarii* Gr. Lat. *Pariſ.* 1618. & cum Cl. Beveregii Annotationibus in Pandectis Canonum *Oxon.* 1672. fol. In præfatione monet ſe non ſponte, ſed alterius perſuaſu, Manuelis fortè Comneni Imperatoris, Opus iſtud aggreſſum eſſe.

Oratio de immunditie ob genoorrhœam, Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. l. V. p. 351.

Canon de S Virgine, ſive *Poëma adverſus omnes Hæreſes.* Habetur, in fine mutilum, Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIII. integrum Gr Lat cum notis apud Coteler. Monument. Eccl. Gr. Tom. III. p. 465. Servatur in Bibliotheca Regia Pariſienſi Zonar Κανων εις τ ὑπεραγιαν θεοτόκον, ὖ ἡ ἀκροστιχὶς. ΤΣΤΑΤΟΣ ΗΧΟΣ ΤΣΤΑΤΟΝ ΠΛΕΚΕΙ ΜΕΛΟΣ.

Proœmium in Tetraſticha Gregorii Nazianzeni Prodiit Gr. Venet. 1563.

Tractatus de nuptiis Conſobrinorum, editus Gr. Lat. à Cotelerio Monument. Tom. II. p. 433.

Epiſtolæ ejuſdem aliquot edidit Bonaventura Vulcanius in notis ad librum S. Cyrilli Alex. adversùs Anthropomorphitas *Lugd. Bat.* 1605. 4°. Integra earum Epiſtolarum Collectio continet epiſtolas LVI. quarum ſeriem & argumenta deſcribit Cl. Lambecius Comment. de Biblioth. Vindob. lib. IV. in Codd. MSS. quandoque Joanni Zonaræ quandoque Michaeli Glycæ aſcribuntur, & ſæpiuſculè à L. Allatio quandoque ſub hujus, quandoque ſub illius nomine citantur, verùm Glycæ potius tribuendæ videntur.

'Ανέκδοτα.

Ἐξήγησις τῶν 'Αναςίμων κανόνων τῶν ſ Δαμασκηνῦ mentionem faciunt P. Lambecius de Bibliot. Vindob. lib. III. p. 39. L. Allat. in Catal. Opp. S. Damaſc. ad calcem Symmict. p. 453. & Diatr. de Georgiorum ſcriptis p. 417. Fragmenta quædam edidit Gretſerus *de Cruce* lib. III. in init.

Oratio in adorationem crucis, hujus meminit L. Allatius *de Script. Simeon.* p. 95.

Vita S. Sylveſtri ap. eund. p. 101.

Oratio in occurſum Salvatoris ibid. p. 105.

Encomium in Sophronium Hieroſolymitanum ibid. pag. 101.

Poemata de proceſſione Spiritus S. aliaque adverſos Latinos compoſita: hæc à Genebrardo in *Latinum* ſermonem verſa eſſe fidem nobis facit Joan. Pontanus Præfat. ad Cantacuzeni Hiſtoriam: ea à ſe diligenter undique conquiſita, nec tamen reperta in Præfatione monet Cl. *Du* Freſne.

Lexicon MS. Græcè erat penès Hen. Stephanum, ejuſque uſuram à Caſaubono enixè petit Joſ. Scaliger epiſt. 48. p. 171.

1118. GELASIUS. *II. Joannes* antea dictus, Patriâ Campanus, civitate Cajetanus, nobili genere ortus, in Monaſterio Caſinenſi ſub Oderiſio Abbate bonis literis & moribus innutritus, procedente tempore ab Urbano II. Eccleſiæ Romanæ Cancellarius, à Paſchale II. Diaconus Cardinalis titulo S. Mariæ in Coſmedin creatur. Anno demum 1118. unanimi Cardinalium Suffragio Pontifex electus eſt Romæ die XXXI. Januarii; & Cajetæ ordinatus die XXIV. Februarii. Romæ enim à Cenſio Frangipane, Henrici Imp. duce, prehenſus, in vincula conjectus, mox concurſu populi facto liberatus, ac ſtatim ab ipſo Imperatore Romam adveniente Urbe ejectus, Cajetam ſe receperat. Imperator Urbe potitus Mauritium Burdinum, Archiepiſcopum Bracarenſem, ſedi Pontificali præfecit; quem ſtatim Gelaſius miſſis ubique literis anathematizavit. Poſt Henrici abitum conflato Normannorum & Capuanorum exercitu, Romam obſidione cinxit. Repulſam autem paſſus, in Galliam fugit; ubi anno ſequente, die XXIX. Januarii in Monaſterio Cluniacenſi diem obiit. Vir, *inquit Joannes Stella*†, ſanctiſſimus, & omni laude digniſſimus, ſi vitam contuentiſſimam, ſi mores, ſi doctrinam ſingularem inſpicias. Nam conſtantem & ſanctæ mentis, in procellis humanarum perturbationum vitam duxit. Extant *Epiſtola* VI. Concil. Tom. X. p. 817. *Paſſio S. Eraſmi, Romæ* 1639. 4°. *Vitam* ejus conſcripſit Pandulfus Alatrinus, Hugonis de Alatro, Cardinalis Presbyteri SS. Apoſtolorum, nepos, & ipſius Gelaſii familiaris, cujus compendium exhibet Baronius in Annalibus ad an. 1118. integram dedit Papebrochius in Conatu Chron. Hiſt. ad Catal. Pontif. par. 2. p. 9.

† Vit. Pontif. p. 165.

Cave Hiſt. Lit.

FLORENTINUS, BRAVONIUS dictus, natione Anglus, Monachus Wigornienſis. Scripſit anno 1118. quo etiam obiit, aut ſaltem ſequenti. Ingenium planè habuit, inquit Baleus*, ad quodcunque volebat, apertum & conſpicuum, memoriam ſplendidam ac fœlicem, tam ingenue à teneris annis inſtitutus, & ita ad benè merendum propenſus, ut nullam fineret præterire diem, quin aliquam duceret lineam ad patriæ ſuæ ſplendorem. Scripſit *Chronicon ab orbe condito uſque ad an.* 1118. ex Mariano Scoto utplurimum deſumptum. In diſponendâ temporum ratione, duplici Epocha à Chriſto nato uſus eſt, unâ ſecundùm Evangelium, alterâ ſecundùm Dionyſium Exiguum, intercedente annorum 22. inter ſe diſcrepantiâ. *Chronicon* iſtud ad annum 1141. continuavit Monachus quidam Wigornienſis Anonymus. Primus iſtud *Chronicon* in lucem protractum edidit nobiliſſimus Vir Gulielmus Howardus, poſtea Comes Northamptonienſis, *Londini* 1592. 4°. exinde cum Matthæo Weſtmonaſterienſi excuſum *Francofurt.* 1601. f. Scripſit etiam *librum de Regali Anglorum Proſapia*, ſeu *Regum Anglorum Genealogus*, qui habetur ad calcem Chronici in editione Londinenſi. 1118.

* Cent. 2, cap. 66.

CALLISTUS II. *Guido* antea dictus, patriâ Burgundus, Guilielmi Comitis filius, Reges Germaniæ, Angliæ, & Franciæ conſanguinitate attingens, Archiepiſcopus Viennenſis, & ſedis Apoſtolicæ legatus ante annum 1112. quo celebrato Viennæ Concilio, inveſtituram Epiſcopatuum & Abbatiarum à Laicis receptam, hæreſin eſſe ſtatuit, privilegium de inveſtituris à Paſchale Papâ Henrico Imp. nuper conceſſum caſſavit, atque ipſum Imperatorem anathemate obſtrinxit. Anno 1119. poſt mortem Gelaſii, à Cardinalibus qui in Galliam confugerant, Pontifex Romanus electus eſt Cluniaci die IV. Februarii, & coronatus ibidem exeunte menſe Martio. Menſe Novembri 1119.

SÆC. XII. ab An. MC.

Concilium generale Remis celebravit, in quo Henricum Imp. anathematizavit, Laicas inveſtituras damnavit, & Clericis uxores interdixit. Anno 1120. in Italiam profectus eſt, tanto ubique populi concurſu, & plauſu exceptus, ut in terrorem actus Burdinus Antipapa Româ cederet, ac Sutrium ſe reciperet. Anno ſequente Caliſtus conſcripto, ope Wilhelmi Calabriæ & Apuliæ Ducis, Normannorum exercitu Sutrium expugnavit, & captum Burdinum perpetuo carcere mulctavit. Anno 1122. Concilium Lateranenſe habuit, quo Burdini ordinationes irritas fecit, & pacem cum Henrico Imp. petentibus id legatis Imperatoriis ineundam decrevit. Coiit iſta pax in Conventu Wormatienſi, Imperatore inveſtituras Epiſcoporum & Abbatum abrenunciante, Pontifice verò utrorumque electionem Imperatori concedente. Obiit anno 1124. die XII. Decembris. Extant *Epiſtolæ* XXXV. Concil. Tom. X. pag. 827. aliæ *Epiſtolæ* V. apud Baluz. Miſcellan. Tom. II. pag. 192. *Sermones* IV. *in S. Jacobum Apoſtolum* habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XX. pag. 1278. *Vitam* ejus à Pandulfo Aletrino conſcriptam, mutilam dedit Baronius in Annalibus, integram Papebrochius in Conatu, par. 2. p. 14.

1119. *P. II.* MANFREDUS, Italus, Gerardi Potentini Epiſcopi diſcipulus, ejus in eâ Sede ſucceſſor factus eſt anno MCXIX. Scripſit *Vitam* S. Gerardi prædeceſſoris ſui, quam ex vetuſto codice Eccleſiæ Potentinæ deſcriptam edidit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. VII. p. 178.

1120. PETRUS ABELARDUS, natione Gallus *, Palatio in ingreſſu minoris Britanniæ propè Ligerim fluvium in Diœceſi Nannetenſi oppido oriundus, patrem habuit Berengarium equitem, matrem Luciam, generis vetuſtate nobiles, ipſe natus circa annum 1080. Peractâ domeſticæ educationis curâ, præceptores nactus eſt in Dialecticâ Roſalinum, in Philoſophicis Gulielmum Campalenſem Archidiaconum Pariſienſem, dein Canonicum Regularem, denique Epiſcopum Catalaunenſem, quocum in Academiâ Pariſienſi non una ei lis fuit; in Theologicis Anſelmum Eccleſiæ Laudunenſis Decanum, ubi condiſcipulos habuit Albericum Rhemenſem, & Lotulphum Lombardum, gloriæ ejus æmulos & famæ perpetuos obtrectatores. Pariſios reverſus, & Scholæ Philoſophicæ jam recturâ florens, incidit in amorem Heloiſæ * lectiſſimæ puellæ, Fulberti Canonici Pariſienſis neptis, ex quâ furtivo concubitu filium ſuſcepit, nomine Petrum Aſtrolabium, mox verò tam matrem quàm partum legitimo matrimonio honeſtavit; uxore nihilominùs paulò poſt, ut domeſticorum injurias & contumelias evitaret, inter Sanctimoniales in Cœnobio propè Pariſios Argenteolo dicto, in quo puellula olim educata fuerat, collocatâ. Ægrè hæc omnia ferebant Heloiſæ conſanguinei, qui nocte quâdam in Petri cubiculum irrumpentes virilia ei exſecuerunt; extemplò igitur in Monaſterium S. Dionyſii ſe recepit, habitumque induit, ubi ſtudiis, & diſcipulorum, quos frequentes habuit, inſtitutioni ardenter incubuit, & hoc circiter tempore librum *de Theologiâ* in lucem * emiſit, in quo de SS. Trinitate & Unitate divinâ, argutè nimis & ſubtiliter diſſeruit. Hinc magni in illum clamores excitati, nec unum Hæreſeos impactum crimen. Hinc anno 1120. ad Synodum quandam in civitate Sueſſionenſi præſidente Conano Præneſtino Epiſcopo, Pontificis tunc in Galliâ legato vocatur, ubi nullius licet erroris convictus nedum habito cauſæ examine, librum nihilominùs, idque propriis manibus, ultricibus urendum flammis tradere compulſus eſt. Ad Monaſterium Dionyſianum rediens Adamum Abbatem alioſque Monachos ſibi infenſiſſimos expertus eſt, eò quod turpes illorum mores liberius coarguerat, infenſiores multò, quòd S. Dionyſium non modò iſtius Cœnobii, ſed totius Franciæ divum tutelarem, celeberrimum illum Areopagitam Athenienſem fuiſſe negaret; itaque Monaſterium relinquens, in territorium Trecenſe ſe contulit, ubi donatâ terrâ, & conſentiente Epiſcopo, adjunctis quibuſdam Monachorum cellis, Oratorium extruxit, quod in nomine *SS. Trinitatis* fundatum, poſtea ob conſolationis gratiam, *Paracletum*, ſive *Paraclitum* appellavit. Accidit poſt hæc, ut hominem ſuum patria ſibi vendicaret, quippe qui in Abbatem S. Gildaſii *, in Britanniâ Aremoricâ, à Gilda noſtrate, uti volunt, olim conditi, electus ſit, verùm ſterilis ſolum, & gens pene barbara, & quod pejus adhuc, teteriores Monachorum ſuorum mores, etiam hic loci, pacem & ſolatium denegârunt, quin eo uſque efferbuit Monachorum odium, ut latrones conducerent qui ipſum per viam tranſeuntem interciperent, venenum cibis ejus miſcendum curârunt, quo ſumpto, ipſomet caſu abſtinente, ſocius quidam Monachus mox occubuit; & quod magis horrendum, in ipſo altaris ſacrificio, veneno ſacro calici immiſſo, vitæ ejus inſidias ſtruere non verebantur. Deſerto itaque regimine Gildaſiano, in quemnam locum ſe receperit, haud ſatis conſtat; ubicunque fuerit, ecce iterum procella, *iterum nubes poſt pluviam*, renovatur vetus hæreſeos crimen, præcipue apud Bernardum Claræ vallenſem celeberrimi nominis tunc temporis in Galliâ virum. Anno 1140. Synodus Senonis * celebratur, citatur Petrus, comparet tandem Bernardus, in arenam deſcendit, ſcripta profert, erroris capitula deſignat. Sed cùm Abelardus omnia ex adverſariorum ſententiâ agi, ſeque apud parum æquos judices cauſam dicturum eſſe cerneret, ad ſedem Apoſtolicam provocavit. Finita Synodo, dum Romam verſus iter inſtituit, Cluniacum venit, à Petro Mauricio Abbate, *Venerabili* dicto, humaniter exceptus. Huic mentem candidè expoſuit Abelardus *, ſeque totum ejus judicio ſubmittit, ab eo in monaſterium ſuum aſcitus, eoque mediante redintegrata illum inter & S. Bernardum concordia, quin & impetrata ipſius Pontificis abſolutio. Tandem valetudinis causâ Cabilonem ſecedens, in Monaſterio S. Marcellini Ordinis Cluniacenſis, non ſine magna ſanctitatis laude diem clauſit extremum April. XXI. an. 1142. ætat. LXIII. Defuncti corpus, prout ipſe dum in vivis adhuc erat per literas rogaverat, Heloiſæ, conjugi traditum eſt, ab eâ in Cœnobio ſuo Paracletico ſepultum. Duplex ei Epitaphium condidit Petrus Venerabilis; poſterioris ſolummodò clauſulam hic adjiciam.

Eſt ſatis in tumulo, Petrus hic jacet Abailardus,
Cui ſoli patuit ſcibile quicquid erat.

Erat quidem acri admodum ingenio, eruditione ſingulari, in Philoſophicis princeps, in Logicis ſummus, ob egregiam diſputandi peritiam *Dialecticus* dictus; *Dialecticarum*, inquit *, *rationum armaturam omnibus Philoſophiæ documentis prætuli*; in Theologicis paucos habuit æquales. Errores qui ipſi objiciebantur, plures quidem erant, & ſi adverſarii ejus ſint audiendi, periculoſiſſimi, quales ſunt, *Quòd Pater ſit plena potentia; Filius quædam potentia; Spiritus S. nulla potentia*, neque de ſubſtantiâ eſſe Patris aut Filii: *Chriſtum non aſſumpſiſſe carnem, ut nos à jugo Diaboli liberaret; Deum nec poſſe, nec debere mala impedire; non peccaviſſe*

* Abel. Hiſt. Calam. ſuar. cap. 1. 2. &c.

* Ibid. c. 6. 37. p. 10.

* Ibid. c. 9. p. 20.

* Ibid. c. 10.

* Ubi ſupra c. 13. p. 32.

* Otho Friſing. lib. 1. c. 48. Gaufrid. vit. S. Bernard. lib. 3. c. 5.

* Vid. Epiſt. Petri Cluniac. inter opp. Abelardi p. 335. 337. 344.

* Hiſt. Calamit. ſuar. cap. 2.

tavisse qui Chriſtum ignorantes crucifixerunt; nec in Chriſto fuiſſe Spiritum timoris Domini; poteſtatem ligandi atque ſolvendi Apoſtolis tantùm datam eſſe, non ſucceſſoribus; quod propter opera nec melior, nec pejor efficiatur homo; quod nec opus, nec voluntas, neque concupiſcentia, neque delectatio, cùm movet eam, peccatum ſit; nec debemus eam velle extingui:
* Ad Guidon. Cardin. Epiſt. 192. p. 1561. breviter hæc de eo Bernardus *; *Cum de Trinitate loquitur, ſapit Arium; Cum de Gratiâ, ſapit Pelagium; cum de Perſonâ Chriſti, ſapit Neſtorium.* Hæc, hiſque plura, ei objecta ſunt, quæ quidem in hominem vel mediocris ingenii, nullâve religionis ſcientiâ imbutum, haud cadere poterant, quæque ipſe Petrus conſtanter pernegavit. Ab his ipſum liberant, ejus qui ſuperſunt libri, præcipuè apologia illa, ſeu fidei confeſſio, quâ mentem ſuam perſpicuè explicat, & hujuſmodi objecta penitùs diluit; & leviſſima planè ſunt, & incautè potiùs & duriuſculè, quàm falsò aut heterodoxè dicta, quæ in Operibus ejus notant ipſi Cenſores Pariſienſes. Verbo dicam: In hoc maximè peccâſſe videtur Abelardus, quod ad argutias Dialecticas, & inſolentes quoſdam Philoſophiæ terminos, dogmata Theologica, & ſumma quædam fidei Catholicæ myſteria revocare ſit conatus. Notandum denique, plura maleſana dogmata ipſi afficta, ex aliorum libris hauſta eſſe, quos ipſe pro ſuis nunquam agnovit.

SCRIPTA.

E*Piſtolæ ad Heloiſam* IV. quæ Tractatus potiùs quàm Epiſtolæ cenſeri poſſunt. In penultima de Origine Sanctimonialium, & religionis Monaſticæ eruditè agit; in ultima Inſtitutionem ſeu regulam Heloiſæ & Sanctimonialibus Paraclitіcis tradit.

Epiſtolæ alia ad diverſos VII.

Epiſtola ad amicum ſive Hiſtoria calamitatum ſuarum, quam eruditis notis illuſtravit Andreas Quercetanus.

Apologia, ſeu *Confeſſio fidei.*

Expoſitio Orationis Dominicæ.

Expoſitio in Symbolum Apoſtolorum.

Expoſitio in Symbolum Athanaſii.

Solutiones Problematum Heloiſæ.

Adverſùs Hæreſes liber.

Commentariorum in Epiſtolam ad Romanos libri V.

Sermones XXXII. *in feſtis per annum legendi.*

Ad Heloiſam ejuſque Virgines Paracletenſes.

Introductionis ad Theologiam libri III. ſive ut ipſe
* Ad Gaufrid. Pariſ. Epiſt. 21. p. 334. * alibi appellat; *Opuſculum de fide S. Trinitatis.* Hoc opus frequenti manu tractare ſolebat, & in condendis ſuarum *Sententiarum* libris, penè ſemper ante oculos habuit Petrus Lombardus, fatente Joanne Cornubienſi, ipſius Lombardi diſcipulo, ap. Quercet. not. ad Abel. p. 1159.

Hæc Abelardi opera undiquaque eruit, collegit, recenſuit, & Præfationem Apologeticam pro Petro Abelardo præmiſit Fr. Amboeſius Eques, Regis in ſanctiore Conſiſtorio Conſiliarius, edidit verò præfixâ Doctorum Pariſienſium cenſurâ Andreas Quercetanus, *Pariſ.* 1616. 4. Huic etiam editioni plures ad Abelardum & de eo *Epiſtolæ conſtitutiones*, *Reſcripta & Carmina* inſeruntur.

INEDITA.

L*Iber Sententiarum Sic & Non* dictus. Extat MS. in Bibliothec. S. Benedict. Catabrig. num. 390. & in Bibliotheca publica Cod. 168.

Dialectica, ſeu *Logica*, quam penes ſe MS. ſervavit, & ſeorſim ſe editurum promiſit Andreas Quercetanus in not, p. 1160.

Expoſitio ſuper Epiſtolas Pauli, *Pſalterium*, *& in Geneſin*, adhuc MSS. extare dicuntur. Librum *Noſce teipſum* dictum, ſuum eſſe, dum adhuc in vivis erat, non ſemel negavit. Meminit ipſe *Gloſſarum*, quas ſcripſit, in *Ezekielem*, quas puto periiſſe. *Verſus ejus ad Aſtrolabium filium ſuum*, habentur MSS. in *Bibliothecâ Cottonianâ*, ſub *Vitellio*, C. 8. N. 3. Reſtat, ut paucula adjiciamus de HELOISA, quam Petrus primò amicam, dein conjugem, tandem in ſtatu monaſtico ſororem habuit. Genere erat clara, Fulberti Canonici Pariſienſis neptis, poſt connubium Argentolii primùm Monacha, & ut vocant, Prioriſſa facta, diſſoluto verò hoc Sanctimonialium conventu, anno 1130. Paracletum tranſlata, ubi cæteris ipſi adhærentibus, eam Abbatiſſam præfecit Abelardus. Obiit marito pluſquam XX. annis ſuperſtes XVI. Cal. Junii an. 1163. vel 1164. fœmina planè lectiſſima, eximiis moribus, ingenio eleganti, nullo non diſciplinarum genere exculta, Latinè, Græcè, & Hebraicè docta. Extant inter Abelardi Opera, Heloiſæ ad Petrum Abelardum Problemata XLII. Epiſtola ad Petrum Abbatem Cluniacenſem; ad Petrum Abelardum Epiſtolæ III. quæ admirabile ingenii acumen, & eruditionem non vulgarem liquidò præ ſe ferunt, in quibus ſiqua ſunt, quæ immodicum erga Abelardum affectum prodant, benignâ interpretatione emollienda ſunt.

GUIGO, ſive *Guido*, patriâ Delphinas, Ordi- 1120
nis Carthuſiani Monachus, Carthuſiæ majoris Prior quintus; claruit circa an. 1120. vel paulò poſt, certè æqualis S. Bernardi, cui familiaris erat. Obiit anno 1137. XXVII. Julii, ætatis ſuæ anno 50. Monachatus 30. Prioratus 27.

SCRIPTA.

S*Cala Clauſtralium*, ſive *Meditationes de modo orandi ad Fratrem Gervaſium.* Habetur inter opera S. Auguſtini titulo Scalæ Paradiſi, inter opera etiam S. Bernardi, ei falsò ſuppoſita, denique verò authori reſtituta in editione Bernardi *Pariſienſi* 1666. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXII. p. 1163.

Tractatus de quadripartito exercitio Cellæ. Extat in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIV. p. 1463.

Epiſtolæ III. 1. *ad Haymericum Cardinalem* 2. *ad Hugonem S. Militiæ Priorem* 3. *ad Innocentium II. Papam.* Habentur in editionibus S. Bernardi operum *Pariſienſibus* 1645. 1666.

Epiſtola ad Durbonenſes Fratres de ſuppoſititiis B. Hieronymi Epiſtolis, à Mabillonio evulgata Analect. Tom. I. p. 331.

Vita S. Hugonis Epiſcopi Gratianopolitani, apud Surium & Bollandum ad diem I. Aprilis.

Statuta Carthuſianorum prima, edita olim *Baſil.* 1510.

RODULPHUS, S. Trudonis propè Leo- 1120
dium Abbas, claruit circa an. 1120. poſtea Cœnobio S. Pantaleonis Coloniæ præpoſitus. Obiit circa an. 1138. Scripſit *Chronicon Monaſterii Trudonenſis* libris XIII. quos edidit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. VII. *Vitam S. Lietberti Epiſcopi Cameracenſis*, ab eodem editam Tom. IX. *Epiſtolam ad Sigebertum de ſuſceptione puerorum in Monaſteriis*, quæ unà cum literis Sigeberti ad Rodulphum habetur apud Mabillon. *Analect.* Tom. II. p. 495.

ALBERTUS, ſive Albericus, Eccleſiæ Aquen- 1120
ſis Canonicus, & cuſtos ſive æditus. Claruit anno 1120. Scripſit ex auditu & relatione aliorum,

SÆC. XII. ab An. MC. *Hiſtoriam Hieroſolymitanæ Expeditionis ſub Godefrido Bullionæo & aliis Principibus*, libris XII. quibus res à Chriſtianis in Oriente geſtas accuratè perſequitur ab an. 1095. ad ſecundum Baldwini II. ann. Chriſti 1120. circiter *Hiſtoriam iſtam* titulo *Chronici Hieroſolymitani* anonymam primus edidit Reinerius Reineccius *Helmſtad.* 1584. dein authori ſuo reſtituram Bongarſius *inter Geſta Dei per Francos* Tom. I. p. 184.

1120. GAUTERIUS, ſive *Galterius*, *Cancellarius* à dignitate dictus, gente Gallus; claruit an. 1120. Scripſit *Hiſtoriam rerum à Chriſtianis ad Antiochiam fœliciter, ann.* 1115. *infœliciter an.* 1119. *geſtarum*, quibus ipſe interfuit; & captivus ductus carcerem diu tulit, cujus vi ingenium ſibi hebetatum fuiſſe ipſe * queritur. Extat *Hiſtoria* iſta *Bellorum Antiochenorum* inter *Geſta Dei per Francos* Tom. I. p. 441. *p. 249.

1120. HUGO, Ordinis Benedictini Monachus Floriacenſis; claruit anno 1120. Scripſit *Chronicon libris* VI. *ad Ivonem Carnotenſem*; (cui à nonnullis perperàm id tribuitur) exorſus à Nino Aſſyriorum Rege & in Ludovici Pii Imp. morte, anno Chriſti 840. deſinens. Primus id cum notis edidit Bernardus Rottendorpius Monaſterii 1638. mutilum tamen, priorem nempe ſolummodò partem ad tempora Conſtantini M. continens. Integrum extat in Bibliothecâ Cæſareâ. *Epilogum* ejus res geſtas Ludovici Pii complectentem, exhibet Lambecius Comment. l. 2. c. 8. p. 857. Duo hujus Chronici integra exemplaria extant MSS. in Bibliothecâ Lambethanâ. Scripſit etiam Hugo *libros* II. *de regiâ poteſtate, & ſacerdotali dignitate, ad Henricum Angliæ Regem*, quos in lucem emiſit Baluzius *Miſcellan.* Tom. IV. p. 9.

1120. MICHAEL GLYCAS, natione Siculus; claruit anno 1120. Scripſit multa, variique argumenti, quæ ſequuntur.

Annales Quadripartiti, opus non ſolùm hiſtoricum, ſed etiam phyſicum & theologicum; primâ parte de operibus ſex dierum diſſerit, ſecundâ res geſtas ab orbe condito ad Chriſtum natum enarrat; tertiâ à Chriſto nato ad Conſtantinum M. progreditur, quartâ res exinde geſtas pertractat, & in Alexii Comneni morte, anno Chriſti 1118. deſinit. Prodierunt Latinè ex Joannis Leunclavii verſione *Baſil.* 1572. 8. dein Gr. Lat. cum verſione & notis Philippi Labbei *Pariſ* 1660. fol.

Diſputatiunculæ II. Lat. editæ à Jacobo Pontano unà cum Philippi Solitarii *Dioptrâ*, *Ingolſtad.* 1604. 4°.

Scripſit Glycas *Epiſtolas* plures, ex quibus plurima, nec contemnenda quidem, fragmenta adducit Leo Allatius, non uno in loco, nempe *De Conſenſu*, l. 3. cap. 13. §. 4. cap. 14. §. 15. cap. 16. §. 24. cap. 18. §. 8. libro *De Purgatorio*, p. 28. 49. 789. libro *adverſus Hottingerum* cap. 18. p. 320. *De libris Eccleſ. Græcorum* pag. 118, 127, 254, 324. ubi notandum aliquot ex his Epiſtolas ſub nomine Zonaræ vel Glycæ ab eo citari.

Tractatus aliquot hactenus ineditos recenſet Leo Allatius *De Conſenſu* lib. 2. c. 18. §. 17. nempe *Librum ad Maximum Smeniotem de Proceſſione Sp. S.* [fragmentum ejus habet idem l. 3. c. 2. §. 3.] *Ad eundem, an Chriſtus Azymo in ſupremâ cœnâ uſus ſit? Ad Eſaiam Monachum de animabus à corpore ſeparatis?* Quædam etiam Glycæ *in S. Scripturam Exegetica* in Bibliothecâ Cæſareâ Viennenſi extare prodit Poſſevinus *Apparat. Sacr.* Tom. II. p. 112.

MICHAEL GLYCAS, natione Siculus, claruit anno MCXX. *Epiſtolæ* LVI. maximam partem Theologicæ de variis S. Scripturæ controverſiis Gr. MSS. in Bibliotheca Vindobonenſi aliquoriès habentur, nempè *Cod. Theol.* LXVII. *Cod.* LXXXIII. num. ii. fol. 29. *Cod.* CLV. *Cod. Philoſoph.* CIII. Ubi etiam nonnulla ejus *capita Philoſophica* aſſervantur. Specialem harum Epiſtolarum recenſionem exhibet Lambecius *Comment.* lib. IV. p. 152. &c. *Epiſtola* ad Alipium Monachum incluſum, de Aſſumptione B. Virginis Deiparæ, ſeparatim extat *Cod. Theol.* CCLXV. num. ii. fol. 5. SÆC. XII. ab An. MC. 1120. *P. II.*

NICETAS, civitate Bizantinus, vitæ inſtituto Philoſophus, i. e. (ni fallor) Monachus; claruiſſe videtur circa ann. 1120. Scripſit *Tractatum Apologeticum pro Synodo Chalcedonenſi adverſùs Armeniæ Principem.* Extant fragmenta ejus apud Leonem Allatium *De Conſenſu* lib. 1. c. 5. §. 3. p. 72. & libro *De Purgatorio Eccleſ. Græcor.* p. 314. integra verò Refutatio habetur Gr. Lat. *Græc.* Orthod. Tom. I. p. 663. 1120.

ROBERTUS, *Retenenſis* dictus, natione Anglus; claruit anno 1120. Cùm prima literarum elementa in patriâ deguſtaſſet, in exteras regiones ſe contulit, & peragratis Galliâ, Italiâ, Dalmatiâ, Græciâ, tandem in Syriam pervenit, ubi diu inter Saracenos verſatus, accuratam linguæ Arabicæ cognitionem ſibi comparavit. Domum rediens, in Hiſpania conſedit, ubi Aſtrologiæ ſtudiis incubuit & Pampelonæ Archidiaconus creatus eſt. Obiit anno 1143. *Mahometis Alcoranum in compendium* redegit, & redactum Latinè vertit. Prodiit ea *verſio Noriberga* 1543. *Baſil.* 1550. fol. De hac Verſione cenſuram hanc refert Cl. Huetius †, *Ineptiſſima eſt, ut ſemel dicam, hæc Alcorani Interpretatio, ſententias miſerè ſubvertens, ſtrigoſa ad hæc nonnunquam & exilis, in nimiam ſtatim molem aſſurgit, ut nemo inde Alcorani intelligentiam ſibi ſpondere queat. Id quidem ſperare poſſemus, ſi integra alterius hujus interpretis prodiiſſet converſio, cujus Surrata prior cum Roberti, & Hermanni interpretatione edita eſt; quæ an Joannis Segobienſis, alteriuſne ſit, aliorum eſto judicium.* 1120. † De Clar. Interpret. p. 141.

HUGO DE S. VICTORE, *Didaſcalus*, à nonnullis dictus, natione, ut volunt, Saxo, rectiùs patriâ Iprenſis, quod ex veteri Codice Aquacinctenſi probat Cl. Mabillonius *Analect. Tom. I p.* 326. Verum ſingulari diſſertatione adversùs Mabillonium, Hugonem Saxoniæ aſſerere conatur vir de Republicâ Hiſtoricâ, immo literariâ optimè meritus, Henr. Meibomius junior ad calcem *T. III. Rer. German.* p. 429. erat Hugo Canonicus, & [ſi Trithemio * & Pantaleoni † fides] Abbas Cœnobii S. Victoris Pariſienſis, Ordinis S. Auguſtini; unde *Victorini* ſive de *S. Victore*, nomen traxit. Claruit anno 1120. Vir, prout ævi ſui indoles tulit, eruditus; in B. Auguſtini ſcriptis verſatiſſimus, quem proinde in lucubrationibus ſuis maximopere æmulatus eſt, adeo ut alter *Auguſtinus*, & *lingua Auguſtini* cognominaretur. Obiit anno 1140. die XI. Februarii, ætatis ſuæ 44. 1120. * De Script. Eccl. fol. 82. † De Viris illuſtr. par. 2. p. 171.

OPERA.

De Scripturis & Scriptoribus ſacris prænotationes.

Annotationes elucidatoriæ in Pentateuchum, Judices, libros Regum, Pſalmos aliquot, Threnos, Joëlem, & Abdiam.

In Eccleſiaſten Homiliæ XIX.

Anno-

S. Æ. C. XII. ab An. MC. *Annotationes elucidatoria Allegoriarum in totum Teſtamentum Vetus, exceptis Prophetis & libris Sapientialibus.*

Annotationes elucidatoria allegoriarum in quatuor Evangelia.

Annotationes literales & quaſtiones in Epiſtolas S. Pauli, quas Hugoni abjudicatas Scholaſtico cuidam Scriptori attribuit Oudinus.

Annotationes elucidatoria in Dionyſium Areopagitam.

Excerptionum priorum libri x. Celebre *opus librorum* XXIV. *Excerptionum*, ſparſim habetur inter opera Hugonis noſtri, viz. hic loci x. priores libri (quorum etiam quatuor primi inter opera Richardi Victorini extant in editione Rothomagenſi 1650.) libri IX. proximiuſque ad XX. excluſivè iidem ſunt cum *Annotationibus elucidatoriis Allegoriarum in totum Teſt. Vet.* ſuprà recenſitis, liber XX. idem cum *Collectaneo Homiliarum in Eccleſiaſten*, libri IV. reliqui ſunt iidem cum *Annotationibus elucidatoriis in quatuor Evangelia.* Cæterum *opus iſtud Excerptionum* in nonnullis Codd. MSS. Richardi Victorini, in aliis Hugonis noſtri, in plurimis nullius authoris, nomen præ ſe fert. Nec Hugonem autem, nec Richardum authorem habere poteſt, cùm author in libro x. Philippi Auguſti Galliæ Regis (qui regnare cœpit anno 1180.) meminerit, ſeque ſub Philippo opus ſuum contexuiſſe prodat. Huc ferè redeunt, quæ de opere iſto fuſiſſimè diſputat Oudinus *Supplem.* pagin. 403. &c.

Inſtitutiones in Decalogum.

Expoſitio in Regulam S. Auguſtini.

De inſtitutione novitiorum.

De clauſtro Anima Libri IV. quos Hugoni de Folieto, Monacho Corbeienſi, Hugonis Victorini Synchrono, deberi communi omnium eruditorum ſententiâ receptum eſt.

De Medicina anima Liber.

De Nuptiis carnalibus & ſpiritualibus Libri II. qui cum præcedente Opuſculo eundem Hugonem de Folieto autorem agnoſcunt.

Beſtiarium, ſive *de proprietatibus animalium & aliarum rerum Libri IV.* quorum duo priores *de Avibus*, ejuſdem ſunt Folieti.

De Anima Libri IV. ex quibus primus & tertius inter Bernardi, ſecundus inter Auguſtini Opera habentur.

De Fructu carnis & ſpiritûs liber, ab Hugonis Victorini ſtylo alienus.

De vanitate mundi libri IV.

Tractatus V. viz. *De arrha anima*, *De laude charitatis. De modo orandi. De meditatione. De Arca myſtica deſcriptione.*

De Arca Noë libri IV.

Sermones C. de variis argumentis.

Sermo de Aſſumptione B. Mariæ.

Didaſcali Libri VII. quorum ultimus *de Trinitate*, ſex priores *de liberalibus artibus* agunt.

De poteſtate & voluntate Dei libellus.

De quadruplici voluntate in Chriſto libellus.

De ſapientia anima Chriſti libellus ad Gualterum de Mauritania, Laudunenſem poſtea Epiſcopum.

De unione corporis & ſpiritus libellus.

De Verbi Dei efficacia libellus.

Apologia de Verbo Incarnato, & *Diſputationes III. de eodem.*

De perpetua virginitate B. Maria.

Miſcellaneorum priorum liber unicus, *poſteriorum libri V.* Ea nonnulli non Hugoni, ſed diſcipulo ejus cuidam, adjudicanda cenſent.

De filia Jephte Tractatus.

Speculum de myſteriis Eccleſia.

De Canone myſtici libaminis, ejuſque ordinibus libellus.

De Ceremoniis, Sacramentis, & Officiis Eccleſiaſticis libri III. qui quidem unà cum præcedente Opuſculo debentur Roberto Paululo Presbyt. Ambianenſi; qui claruit circa an. 1170. SÆC. XII. ab an. MC.

Dialogus de Sacramentis legis naturalis & ſcripta.

Summa Sententiarum ſeptem Tractatibus comprehenſa, quorum I. eſt de *Fide, Spe*, &c. II. *de creatione & angelica natura.* III. *de creatione & humana natura.* IV. *de Sacramentis in genere, & praceptis divinis.* V. *de Sacramento Baptiſmi.* VI. *de Sacramentis Confirmationis, Euchariſtia, Pœnitentia, & Extrema Unctionis.* VII. *de Sacramento conjugii.*

De Sacramentis Chriſtiana fidei libri II. Argent. 1465. f.

Prodierunt Hugonis Victorini Opera *Pariſ.* 1526. III. Tom. cura Thomæ Garzonii, *Venet.* 1588. III. T. *Colon.* 1617. *Rothomagi* 1648. 2. vol. f.

Acceſſit in editione Rothomagenſi præter alia quædam levioris notæ, *Liber de ſtudio legendi*, cui deerat caput ultimum. Id aliunde hauſtum dedit Mabillonius Analect. Tom. I. p. 324.

Epiſtola increpatoria ad Joannem Archiepiſcopum Hiſpalenſem, qui *à fide Chriſtiana ad Arabes defecerat*, extat apud Baronium ad an. 1136.

Scripſit adhuc Hugo noſter *Chronicon ad annum uſque* 1128. jam deperditum. Id tamen tacito Hugonis nomine paſſim exſcripſit Auctor Chronici magni Belgici à Piſtorio editi.

ANONYMUS Chronici univerſalis Auctor; 1120.
quiſquis fuerit, claruit circa annum MCXX. Condidit *Chronicon compendiarium* à creatione mundi uſque ad ſuam ætatem; *i. e.* uſquè ad Imperium Joannis Comneni Porphyrogennetæ; qui Patri ſuo Alexio ſucceſſit anno MCXVIII. Incipit, Ἀδὰμ ὁ πρῶτος ὑπὸ Θεοῦ πλασθεὶς ἄνθρωπος &c. Ἀλέξιος ὁ Κόμνηνος τὸν Βοτανειάτην καθελὼν &c. Extat Græcè MS. in Biblioth. Vindob. *Cod.* XL. num. LXXXIII. fol. 252. P. II.

OSBERTUS, gente Anglus, Eccleſiæ Cantuarienſis Monachus; claruit circa annum MCXX. 1120.
Scripſit *de Vitâ & Miraculis* S. Dunſtani Cantuarienſis Epiſcopi libros II. quos edidit Surius *Maii* XVI. Ex utroque fragmenta quædam integriora nobis dedit Joan. Mabillonius *Sac. Benedict.* V. p. 701. Osbertum noſtrum eundem eſſe cum Osberto Cantuarienſi, cujus ſuprà meminimus, nonnulli contendunt. P. II.

AUCTOR Anonymus *geſtorum Piſanorum* quiſquis tandem ſit, circa ann. MCXX. claruiſſe videtur. Ad hunc enim annum opus ſuum deduxit. Literis mandavit geſta triumphalia, per Piſanos facta, de captione Hieruſalem, & civitatis Majoricarum, aliarumque civitatum, ab anno MXCIX. ad annum uſque MCXX. in quem deſinit. Opuſculum hoc ex veſtuto Pergameno codice MS. edidit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. III. p. 851. Cui etiam breve Chronicon Piſanum, ſeu potiùs fragmentum Auctoris incerti, ab anno DCLXXXVIII. ad annum MCXXXVI. ex eodem codice ſubnexuit. 1120. P. II.

ANONYMUS Chronici Rameſienſis Auctor, Anglus, celeberrimi illius Cœnobii in agro Huntingdonenſi ſiti, ut credere par eſt, Monachus, circa annum MCXX. claruiſſe videtur. Certè aquam mihi hîc hærere fateor, & rem in incerto planè eſſe. Cum enim poſtrema operis pars deſideretur, quouſque pervenerit, non liquet. Verùm ſi ex trium priorum partium proportione divinare fas ſit, non ultra hunc annum ſe extendiſſe judicari queat. Quandocunque demùm vixerit, ſcripſit 1120. P. II.

SÆC. XII. ab An. MC. ſcripſit *Chronicon*, ſive Hiſtoriam de Benefactoribus Eccleſiæ Rameſienſis, in quatuor partes, ſeu ut ipſe vocat, *telas* partitam. Quarta hactenus non comparuit. Tres priores à tempore Regis Edgari uſque ad Normannorum in Angliam ingreſſum perducuntur. Has ex codice MS. Scaccarii Regii Weſtmonaſt. è tenebris extraxit & luci publicæ donavit Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 382. qui Anonymum hunc dictionis puritate, & ſtyli nitore, Scriptorum noſtrorum nemini inferiorem eſſe rectè notat.

1120. P. II. GALFRIDUS, id eſt, STEPHANUS (ita enim disertè habet codex MS.) Urbani Landavenſis Epiſcopi frater, claruit circa annum MCXX. quo tranſlationi corporis S. Dubricii interfuit. Scripſit *Vitam S. Teliavi* Landavenſis Epiſcopi, quam ex codice Cottoniano edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 662. Cui ſubjecit hiſtoriolam de primo ſtatu Landavenſis Regiſtro, quod in honorem Teliavi *Teilo* appellatur & à Galfrido noſtro contextum fuiſſe perhibetur.

1121. EADMERUS, ſive *Edmerus* ſive *Edinerus*, ſive *Emundus*, Natione Anglus, Monachus Cantuarienſis O. B. Claruit anno 1121. Anſelmi Archiepiſcopi diſcipulos, omniumque ejus laborum & itinerum comes individuus, quin & vitæ ſuæ corrector ab Anſelmo petitus ab Urbano II. datus. Tandem, teſte Simeone Dunelmenſi S. Andreæ in Scotia Epiſcopus factus eſt: quod verò illum Monaſterii S. Albani Abbatem fuiſſe tradunt Balæus, Pitſeus, aliique eos ſecuti, in eo planè hallucinantur, cùm Eadmerus ille Cœnobiarcha Albanenſis pluſquam integro ſæculo antiquior noſtro fuerit, & circa ann. 980. è vivis exceſſerit. Cæterùm Eadmerus poſtquam in Scotiâ infulas adeptus eſt, cùm Monaſtici magis obſequii, quo Eccleſiæ Cantuarienſi devinctus erat, quàm Epiſcopalis dignitatis memor ingentem ſedis Cantuarienſis auctoritatem data quavis occaſione jactitaret, eamque ſuper arduis Eccleſiæ Scoticæ negotiis conſuli vellet; apud Alexandrum Regem malè audire cœpit, variiſque injuriis eo nomine affectus eſt. Harum denuò pertæſus Eadmerus, ſeque Eccleſiæ Santandreanæ, deſiderato favore regio, nullatenus prodeſſe poſſe animadvertens, annulum ac baculum paſtoralem Regi remiſit, anno circiter 1124. Epiſcopatu ſemet abdicavit, & Cantuariam reverſus, in Cœnobio priſtino conſenuit.

SCRIPTA.

Hiſtoria novorum, ſive *ſui ſæculi libri VI. ab anno* 1066. *uſque ad ann.* 1122. Operis hujuſce præſtantiam tum à re ipſa, tum ab eximio autoris narrandi judicio, pari fide, & non contemnendo ſermonis nitore, plurimùm commendat ὁ πάνυ Seldenus, quorum omnium non pœnitenda ſpecimina exhibet. „ In ſermone verò, *inquit*, nitor „ ejuſmodi reperitur, ut ſi veteres rerum noſtra„ tium ſcriptores ad unum omnes diligentiùs evol„ veris, hujus fuerit incomparabilis. Stylum æqua„ bilem ſatis, gravem, & hiſtorico, ut ætas tulit, „ dignum præ ſe fert, vocabula etiam ferè ubique „ pura. Cæteri quos terimus, ſive coætaneos, „ ſive priores, ſive recentiores, barbarie, ſqualo„ re, & ſordium congerie præ Eadmero plerunque „ deturpantur. Etiam Malmsburienſem hicnoſter „ ſtylo ſaltem æquat, in cæteris autem longo planè intervallo ſuperat. Primus hanc Hiſtoriam ex Bibliothecâ Cottonianâ in lucem emiſit idem Seldenus cum notis doctiſſimis, & Actorum ex publicis Archivis Spicilegio *Londini* 1623. fol. exinde recuſa eſt ad calcem Anſelmi operum *Pariſ.* 1675. fol.

De Vita S. Anſelmi Archiepiſcopi Cantuarienſis Libri. II. Habentur in editionibus Operum Anſelmi *Colon.* 1612. *Pariſ.* 1630. 1675. & ap. Sur. Febr. XXI.

Vita S. Wilfridi Archiepiſcopi Eboracenſis, à Mabillonio edita Sæc. Benedict. III. par 1. p. 196.

De Excellentia B. Mariæ Virginis.

De quatuor Virtutibus, quæ fuerunt in B. Maria Virgine.

De Beatitudine cœleſtis patriæ.

De Similitudinibus S. Anſelmi.

Opuſcula iſta quatuor, Anſelmo antea inſcripta, & inter Opera ejus deliteſcentia, Eadmero vindicavit, & ſub illius nomine edidit Gabriel Gerberonius ad calcem Anſelmi Operum *Pariſ.* 1675.

Præter hæc extant adhuc Eadmeri opuſcula varia, viz. *Carmen de Sancto Edvvardo Rege & Martyre. Epiſtola ad Edmerum de Matre S. Edvvardi. Utrum Eboracenſis Eccleſia Primatum ſuper Scotos habeat. De corpore S. Dunſtani apud Glaſtonienſes poſito. Vita S. Wilfridi Archiepiſcopi. Vita S. Odonis Archiepiſcopi. Vita S. Dunſtani & quædam miracula ejus. De ordinatione B. Gregorii Papæ. De excellentia B. Mariæ Virginis. Vita S. Oſvvaldi Archiep. Ebor. De beatitudine perennis Vitæ. Vita S. Bregvvini Archiep. De conceptione S. Mariæ. Vita Petri primi Abbatis Cœnobii S. Auguſtini Cant. Sententia de memoria Sanctorum quos venerari decet: De commovendo ſuper ſe manum S. Petri Apoſtoli. De reliquiis S. Audoeni & aliorum Sanctorum in Eccleſia Chriſti Cant. de Gabriele Archangelo.* Habentur hæc omnia MSS. in codice admodum antiquo Vol. 338. 4°. Col. Corp. Chriſti Cant.

Alia ejus ſcripta memorant Balæus, Pitſeus aliique, quæ huc tranſcribere è re minimè viſum eſt.

EADMERUS, Anglus, Monachus Cantuarienſis, claruit anno MCXXI. Operibus ejus hactenùs recenſitis ſubjicienda ſunt, *Additamenta* ad Vitam S. Anſelmi Cantuarienſis quæ in vulgatis exemplaribus deſunt; *Vita* B. Bregwini Archiep. Cant. *Vita* S. Olwaldi Archiep. Eboracenſis; *Vita* S. Dunſtani Cantuarienſis, Oſberno antehàc tributa. *Epiſtola* ad Monachos Glaſtonienſes de Reliquiis S. Dunſtani; *Epiſtola* ad Monachos Wigornienſes de electione Epiſcopi. Omnia hæc ex Bibliothecâ Collegii Corporis Chriſti Cantabrig. edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 179. Reliqua quæ in eodem codice adhuc MSS. latent, alibi commemoravimus. 1121. P. II.

PETRUS MAURICIUS, gente Gallus, Patriâ Arvernus, ex nobili Dominorum de Monte Buxerio ſtemmate prognatus, Mauricii & Rangardæ filius; poſtquam militiæ glorioſam per annos aliquot navàrat operam, ſeculo abrenunciato, Monachis Cluniacenſibus ſe adjunxit; & poſt Hugonis junioris mortem, anno 1123. die Aſſumptæ in cœlum Virginis creatus eſt Abbas Cluniacenſis, *Abbas Venerabilis* ob morum gravitatem vulgò dictus. Primo præfecturæ ſuæ exordio, graviſſimas à Pontio Abbate olim Cluniacenſi, qui ante triennium Hieroſolymam profecturus munere ſuo ſeſe abdicarat, abdicatum redux repetierat, paſſus eſt injurias: verùm iis opportuna Pontii mors mox finem fecit. Anno 1126. Petri de Bruis dogmata voce & ſcriptis oppugnare cœpit. Anno 1140. Petrum Abailardum apud Cluniacenſes fortuito divertentem ab erroribus ad ſaniorem mentem revocavit; & in Monaſterio Cluniacenſi ſenectuti ſuæ ſedes ponere ſuſcepta vita Monaſtica 1123. Vitam ejus prolixe deſcribunt Bibliothecæ Cluniacenſ. Curatores *Pariſ.* 1614.

per-

SÆC. XII. ab.An. MC. perſuaſit. Anno 1145. ab Eugenio Pontifice in Italiam evocatus eſt; ut Tuſciæ civitates implacabili inter ſe bello digladiantes invicem conciliaret. Sedulò id quidem conatus eſt Petrus: verùm obſtinata Tuſcorum pervicacia pia illius ſtudia ludificata eſt. Anno 1150. ad procuranda Ordinis Cluniacenſis negotia Romam iter ſuſcepit; ingenti honore ab Eugenio Papa, & Romanis civibus exceptus. Obiit exeunte an. 1156. 8. Cal. Januarii.

OPERA.

Epiſtolarum Libri VI. Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1522.

Epiſtola ad Petrum de S. Joanne contra eos qui dicunt, Chriſtum unquam ſe in Evangelio apertè Deum dixiſſe.

Tractatus adverſus Judæorum inveteratam duritiem.

Epiſtola ad S. Bernardum Abbatem Claravallenſem, de tranſlatione Alcorani ex Arabico in Latinum, quam ipſe fieri procuravit anno 1143.

Summula quædam brevis contra hæreſes & ſectam Diabolicæ fraudis Saracenorum, ſive Iſmaëlitarum.

Epiſtola ſive Tractatus adverſùs Petrobruſianos.

De Transfiguratione D. N. J. C. Sermo.

De Miraculis ſui temporis Libri II.

Rythmi, Proſa, Verſus, & Hymni.

Statuta Congregationis Cluniacenſis.

Prodierunt Petri Cluniacenſis Opera *Ingolſtad.* 1546. *in Bibliotheca Cluniacenſi* ab Andrea Ducheſnio & Martino Martier edita *Pariſ.* 1614. denique in Bibliothecâ Patr. Tom. XXII. p. 813.

Epiſtolæ II. anteà ineditæ, habentur apud Mabillon. Analect. Tom. 3. p. 481.

1123. P. II. SUGERIUS, natione, ut opinor, Gallus, S. Dionyſii Pariſienſis Monachus, deindè Abbas, claruit anno MCXXIII. Diaconus adhuc ex iis erat, quos Ludovicus VI. Cognomento *Craſſus*, Galliarum Rex, ad excipiendum Gelaſium II. Papam, tunc temporis in Gallias fugientem, ut ſuppetias adverſus Henricum Imp. poſtularet, miſit. Obiit anno MCLI. vel ut alii, MCLIII. Scripſit *Vitam* Ludovici VI. Francorum Regis ut & Ludovici VII. Utraque in corpore Hiſtoricorum Francicorum ex Pithœi Bibliothecâ *Francofurt.* 1596. locum habet. Scripſit etiam *Epiſtolas* ad diverſos, Eugenium III. Ludovicum VIII. & alios Franciæ Majores, de gravioribus Regni negotiis; de rebus in adminiſtratione Cœnobii S. Dionyſiani à ſe geſtis, *librum*; libellum *de conſecratione Eccleſiæ* à ſe ædificatæ, quem ex primâ editione mutilum, ex codice Victorino ſupplevit Joan. Mabillonius *Analect.* Tom. I. p. 328. denique *Conſtitutiones & Teſtamentum.* Hæc omnia collegit, & in lucem emiſit Franc. du Cheſnius Andreæ filius, *Scrip. Hiſt. Francic.* Tom. IV. à p. 281. ad p. 546.

1124. FULGERIUS, Carnotenſis, Monachus, an Presbyter? Robertum Normanniæ Ducem cum exercitu in Terram ſanctam proficiſcentem anno 1095. ſecutus eſt. In Syriam quamprimùm venit, Baldvvini Regis Godefridi Ducis Bullionæi fratris Sacellanum egit. Claruit adhuc anno 1124. Scripſit *Hiſtoriam*, quam vocavit, *Geſta Francorum Hieruſalem peregrinantium ab anno* 1095. *ad annum uſque* 1124 primus qui mutilam edidit, inter Geſta Dei per Francos Tom. I. p. 381. Jacobus Bongarſius teſtatur ſe integriori Codice olim uſum eſſe; in quo ipſum Opus diſtinctum erat in libros tres, ſecundo libro incipiente à Baldvvino I. Rege, tertio à Baldvvino II. adeoque Hiſtoriam Fulcherianam integram edidit Andreas Ducheſnius Script. Francic. Tom. IV. *Pariſ.* 1641. p. 816. De Fulcherii ſtylo modeſtam ſatis cenſuram fert Gulielmus Malmsburienſis *. *Scripſit ſtylo*, inquit, *non quidem agreſti, ſed, ut dici ſolet, ſine nitore & palæſtra; & qui alios admonere potuit, ut accuratiùs ſcriberent.* SÆC. XII. ab an. MC.

* De geſt. Reg. Angl. lib. 4.

HONORIUS II. anteà *Lambertus* dictus, Patriâ Bononienſis, loco humili natus, à Paſchali Papâ Epiſcopus Veletrenſis, & tandem Cardinalis Oſtienſis creatus eſt. Anno 1124. deturbato Theodulpho Cardinali Presbytero S. Anaſtaſiæ, qui poſt Calliſti mortem Pontifex Canonicè electus fuerat, ipſe ſedem Pontificalem arripuit die XVI. Decembris, à Clero Romano poſt dies aliquot (ſi Baronio fides) ritè confirmatus, & XXVIII. Decembr. vel IV. Januar. anni ſequentis coronatus. An 1125. Fredericum & Conradum Imperatores Henrici V. nepotes poſt avunculi mortem Imperium repetentes, & Lotharium Regem armis perſecutos, excommunicavit: quin & Anſelmum Archiepiſcopum Mediolanenſem ob donatum Longobardiæ coronâ Conradum eidem ſententiæ ſubjecit. Anno 1127. Rogerio Siciliæ Comiti ob ſuſceptum abſque ſuâ authoritate Calabriæ & Apuliæ Ducatum, bellum intulit, plenariam peccatorum remiſſionem omnibus in expeditione eâ morituris affatim pollicitus. Anno ſequente eundem Rogerium anathemate percuſſit; quòd ducatum inconſulta ſede Romana arripuiſſet, & Epiſcopo Siciliæ Romam venitare vetuiſſet. Obiit anno 1130. die XIV. Februar. Extant *Epiſtolæ* XI. Concil. Tom. X. pag. 908. duodecima ibid. p. 1843. 1124.

ANONYMUS Chronographus, quem Lambertum Schaffnaburgenſem fuiſſe ſuſpicatur Maderus, claruit circa annum MCXXVI. Scripſit *Chronicon* Imperatorum, ab Henrico *Aucupe*, anno DCCCCXX. uſque ad Henricum V. qui obiit anno MCXXVI. Chronicon hoc in compendium redegit Monachus quidam Hammerslevienſis, qui & alia quædam compilavit. Hanc Epitomen & collectanea in Antiquitatibus ſuis Brunſvicenſibus edidit J. Jo. Maderus *Helmſt.* 1678. p. 135. 1126. P. II.

NORBERTUS, Patriâ Clivenſis, Heriberti & Hadewigis filius, in aula Frederici Archiepiſcopi Colonienſis educatus, dein in aulam Imperatoriam accitus eſt, & in Monaſterium demum Sigebergenſe ſeceſſit. Anno 1118. impetrata à Gelaſio Papa facultate ad prædicandi munus ſe contulit. Anno 1120. S. Auguſtini Regulam ſervandam ſuſcipiens, Præmonſtratenſium Ordinem inſtituit: & quinquennio poſt Romam profectus, Ordinem ſuum ab Honorio Papa confirmari obtinuit. Anno 1126. ab Antverpienſibus evocatus Tanchelinum quendam, Hæreſiarcham perditiſſimum, ſtrenue oppugnavit. Anno 1127. Archiepiſcopus Magdeburgenſis creatus eſt. Anno 1131. Concilio Remenſi interfuit. Anno 1133. Innocentio Papæ & Lothario Regi ex Germania Romam profectis comitem ſe dedit. Ann. ſequente in Patriam reverſus, diem obiit. Extat *Sermo Exhortatorius ad Fratres* in Bibliotheca Patrum Tom. XXI. p. 118. 1127. Vit. Norbert. per Hugon. ap. Surt. Jun. 6.

HERMANNUS, ex Monacho ordinis S. Benedicti S. Martini Tornacenſis Abbas conſtitutus eſt anno MCXXVII. quo Segardo in hoc munere ſucceſſit. Verùm poſt exactum decennium morbo graviſſimo oppreſſus regimini ſuo ſponte renunciavit. Opuſculum ejus *de Incarnatione Domini* ex codice MS. Viconienſi edidit Caſ. Oudinus, talitum 1127. P. II.

non

non indiligens ſcrutator, inter Veterum *Opuſcula ſacra* Lug. Batav. 1692. Ediderat anteà ad calcem Operum Guiberti Lucas Dacherius ejuſdem de miraculis Mariæ Laudunenſis libros III. deindè *hiſtoriam* Abbatiæ S. Martini Tornacenſis, quam Romæ conſcripſit Hermannus *Spicilegii* ſui Tom. XII.

1128. DROGO, primò quidem Monaſterii Nicaſiani apud Remenſes Prior, deinde Abbas Laudunenſis; denique ab Innocentio II. Romam evocatus, Oſtienſis Epiſcopus conſecratur, claruit anno 1128. quo Abbatiam adeptus eſt. Obiit circa an. 1138.

Scripſit *Librum ſive Sermonem de Sacramento Dominicæ Paſſionis*. Habetur in *Orthodoxogr.* pag. 1388.

1128. P. II. GILBERTUS, (ſive ut in Appendice ad Henricum Gandavenſem cap. 1. vocatur SILLEBERTUS) cognomento UNIVERSALIS, natione Gallus, Lugdunenſis Canonicus & Eccleſiæ Autiſſiodorenſis Diaconus, Hervæi Elyenſis Epiſcopi conſanguinei ſui, ut videtur ope in Angliam evocatus. Epiſcopus Londinenſis factus eſt, ab Archiepiſcopo Cantuarienſi conſecratus *Januar.* xxii. anno MCXXVIII. In itinere Romano poſitus, obiit trans Alpes *Auguſt.* x. anno MCXXXIV. Gravem avaritiæ dicam ei impingit H. Huntingdonenſis *, ejuſdem temporis Scriptor, *quòd multa perquiſivit, pauca largitus* †. Eruditione & artibus quæ tunc vigebant Scholaſticis, omnes penè ſui temporis poſt ſe reliquit, S. Bernardo magnâ familiaritate conjunctus. Scripſit adhuc Diaconus *expoſitionem* in totum Vetus Teſtamentum. Ex quo opere ſaltem ſuperſunt, Commentarius integer *in Pſalterium*, & Expoſitio *in Threnos Jeremiæ*, quæ ſe MSS. vidiſſe teſtatur Whartonus *Hiſt. de Epiſc. Lond.* cap. 37. pag. 53. Ubinam verò deliteſcant non indicat. Certè teſtatur etiam auctor Appendicis ad Henricum Gandavenſem Silbertum gloſſa continuata Pſalterium expoſuiſſe, & alios quoque libros edidiſſe. Quid quòd ei hanc ipſam Appendicem adſcribit Voſſius *de Hiſt. Lat.* lib. II. cap. 60. pag. 490. Quæ undè habuerit vir diffuſæ lectionis non liquet, niſi fortè ut veriſimiliter conjicit Andreas Boſius *, Poſſevini verba malè intellixit, qui Appendicis verba de Silleberto recitans, addit, *Append. ad Hen. de Gandavo de Script. Eccleſiaſt.* quæ ſic accipit Voſſius, acſi Opus aliquod Silleberti denotarent, cùm auctorem deſignent qui de Silleberto iſta ſcripſerit.

* Epiſt. de viris illuſtr. apud Whart.
† Angl. Sacr. T. II. p. 698.
* Not. Scrip. Eccl. c. 3. nu. vii. p. 26.

1129. P. II. AUCTOR Chronici Aureliacenſis, Cœnobii Aureliacenſis in Diœceſi Arvernenſi Monachus, claruit circa annum MCXXIX. Scripſit breve *Chronicon* Aureliacenſis Abbatiæ, à B. Gyraldo ad Petrum de Rocâ Abbatem, à Joan. Mabillonio erutum, notiſque illuſtratum *Analect.* Tom. II. pag. 237.

1130. P. II. BENEDICTUS Anglus, Cœnobii S. Petri Glouceſtrienſis Monachus, ætatem habet parùm certam, etſi circa annum MCXXX. claruiſſe videtur. Scripſit *Vitam* S. Dubricii Urbis Legionum Archiepiſcopi. Extat in codice Cottoniano admodùm antiquo *Veſpaſiano* A. XIV. Rejectis quibuſdam inſulſis hujus Vitæ Miraculis, reliqua evulgavit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 654.

1130. HERVEUS, gente Gallus; Patriâ Cenomanenſis, O. B. Monachus Dolenſis, claruit circa an. 1130. Scripſit *Commentarium in Epiſtolas D. Pauli* quod Anſelmo falsò inſcriptum inter Opera ejus habetur in editione Colonienſi 1612. *Commentarium* etiam *prægrandem in Eſaiam Prophetam ad Joannem Abbatem Dolenſem*, in Bibliotheca Claromontana MS. aſſervatum, teſte Labbeo *; denique *Poſtillas breves in Deuteronomium*, quas apud S. Germanum Pariſienſem extare prodit Oudinus †, Epiſtolam encyclicam Monachorum Burgidolenſium hujus Hervei vitam & ſcripta continentem edidit Dacherius Spicileg. Tom. II. p. 514.

* Diſſert. Tom. I. p. 432.
† Supplem. p. 395.

HONORIUS, Auguſtodunenſis Eccleſiæ in Burgundia Presbyter & Scholaſticus, claruit anno 1130. *Solitarii* etiam nomen geſſiſſe videtur: ita enim ejus *Gemma animæ* annorum 500. exemplar in codice Ambroſiano *Honorii Solitarii* nomen præfert, notante Mabillonio *It. Ital.* p. 14. Scripſit multa, variique argumenti, quæ ſequuntur. 1130.

OPERA.

Liber de Luminaribus Eccleſiæ, ſive *de Scriptoribus Eccleſiaſticis*, ex Hieronymo, Gennadio, Iſidoro, & Beda ferè contextus. Prodiit cum notis Suffridi Petri *Colon.* 1580. 8°. Eundem in quatuor libellos diviſit, & in Bibliotheca ſua Eccleſiaſtica notis illuſtratum edidit Aubertus Miræus *Antverpiæ* 1639. f.

Commentarii in libros tres Solomonis. Prodierunt *Colon.* 1540.

Inevitabile, ſive *Dialogus de Prædeſtinatione & libero arbitrio.* Prodiit *Coloniæ* 1532. inter Caſſandri Opera *Pariſ.* 1616. *Antverpiæ* 1620. 1624. 8°.

Gemma animæ, de Officio Miſſæ, ejuſque cæremoniis, in quatuor partes diſtributa. Prodiit *Lipſiæ* 1514. & inter Scriptores *de Divinis Officiis Pariſ.* 1610. pag. 1179.

Synopſis mundi, ſive de Imagine mundi Libri III. Spiræ 1583. Duo priores libri inter Anſelmi Opera haberi ſolent.

Elucidarium, Anſelmo etiam ſuppoſitum, inter cujus proinde Opera reperitur.

Libellus de Hæreſibus. Baſil. 1544.

De Mundi Philoſophiâ libri IV.

De Solis affectibus liber.

Series Romanorum Pontificum à S. Petro ad Innocentium II.

Opera iſta Honorii omnia junctim edita ſunt in Bibliothecâ Patr. Tom. XX. p. 963. 1226.

Alia quamplurima ſcripſit Honorius hactenus inedita. viz. *Libellum Sermonum. De incontinentia Sacerdotum. De omnimodâ hiſtoria* &c. quæ in Appendice ad librum ejus de Scriptoribus ſigillatim enumerantur.

INNOCENTIUS II. *Gregorius* antea dictus, ex nobili familiâ Romæ natus, Joannis filius, Monachus Lateranenſis, dein Abbas Monaſterii SS. Nicolai & Benedicti propè locum Burranum; poſtea ab Urbano II. Cardinalis Diaconus S. Angeli renunciatus, anno 1118. Caliſtum II. in Gallias fugientem ſecutus; ac demum poſt Honorii II. mortem anno 1130. Pontifex Romanus ab altera Cardinalium parte electus eſt die xvii. Febr. die xxiii. ordinatus. Altera interim Cardinalium factio Petrum Cardinalem S. Mariæ, Anacleti II. nomine inſignitum in Pontificali throno collocarunt. Innocentius ab Anacleto ejectus & excommunicatus in Gallias fugit; ubi à Gallis, Anglis, & Germanis pro legitimo Pontifice habetur, atque anno ſequente in Concilio Rhemenſi confirmatur. Anno 1133. à Lothario Germaniæ Rege in ſedem reſtitutus, ei viciſſim inveſtituras remiſit, atque eum Imperatorem Romæ coronavit. Anno 1137. Lotharium Imp. in partes trahens Rogerio Siciliæ Regi bellum intulit, eique Campaniam & Apuliam eripuit. Anno 1139. celebrato Romæ mille circiter Epiſcoporum 1130.

Petrus Diac. Chron. Caſſin. l. 4. c. 99.

Concilio

 Concilio, Rogerium Regem, & Anacleti biennio ante defuncti aſſeclas excommunicavit, Clericorum conjugium damnavit, aliosque Canones Eccleſiaſticos ſancivit. Eodem anno contra Rogerium exercitum ducens, re malè geſta, ipſe ab hoſtibus captus eſt, & ad iniquas pacis conditiones adactus. Obiit anno 1143. die XXIV. Septembr. Extant *Epiſtolæ* XLIII. Concil. Tom. X. p. 946. *aliæ* V. ibid. p 1843. *Epiſtola* II. apud Baluzium *Miſcellan.* Tom. II. p. 198. Anacleti Antipapæ *Epiſtolæ* XXXVIII. à Chriſtiano Lupo editæ habentur ad calcem *Epiſtolarum Epheſinarum* p. 491.

1130. SIMEON, Natione Anglus, in Academia Oxonienſi educatus, ubi Philoſophiam ac Theologiam docuit: deinde factus O. B. Monachus, & Præcentor Dunelmenſis; reliquias Bibliothecarum, quas miſerè ſpoliarant Dani, diligenter excuſſit: & collecta undique materia ad ſcribendum ſe accinxit. Claruit anno 1130.

SCRIPTA.

Hiſtoria Eccleſiæ Dunelmenſis, ex Majorum autoritate ſcripta, ab Oſwaldo Rege ad Gulielmi Epiſcopi obitum, viz. ab an. 635 ad 1096. Primus *Hiſtoriam* iſtam in lucem extulit Cl. Twiſdenus inter X. Scriptores Anglicos *Londini* 1652. pag. 1. Eam Turgoto, Priori Dunelmenſi, vindicat, qui Diſſertationem huic Collectaneo præmiſit, Cl. Seldenus. Certè Turgoti Hiſtoriam, iiſdem penè verbis, paucis admodum mutatis, deſcripſiſſe videtur Simeon noſter: unde Bibliothecæ Cottonianæ Codex MS. Turgoti nomen in fronte præfert. Habetur Hiſtoriæ hujus Continuatio ab anno 1096. ad 1154. ibid. p. 59. à recentiore manu addita.

Epiſtola ad Hugonem Decanum Eboracenſem de Archiepiſcopis Eboracenſibus. Extat ibid. p. 75. & apud Labbeum *Bibl. Nov. MSS.* Tom. 1. p. 312. ubi deeſt Præfatio.

Narratiuncula de Obſidione Dunelmenſi, apud Twiſdenum, ubi ſuprà p. 79.

Hiſtoria de Regibus Anglorum & Danorum Libri *II.* ab anno 731. [quo deſiit Bedæ Hiſtoria] ad an. 1130. extrema ſcilicet Henrici I. tempora. Omnia penè ex eo deſumpſit Rogerius Hovedenus. Extat ibid. p. 85. *Hiſtoriam* hanc per XXV. annos continuavit Joannes de Hexam, Prior Haguſtadenſis, ejuſdem temporis Scriptor, ibidem editus.

1130. ALGERUS Primùm Eccleſiæ S. Bartholomæi Leodienſis Diaconus & Scholaſticus; dein ad Eccleſiam S. Lamberti ab Oberto Epiſcopo tranſlatus, negotiis Eccleſiaſticis per viginti ferè annos uſque ad obitum Frederici Epiſcopi operam dedit: poſtremùm in Cœnobio Cluniacenſi ſub Petro Mauricio Abbate inſtitutum Monaſticum amplexus eſt. Claruit anno 1130. Scripſit *Libros III. de Sacramento Corporis & Sanguinis Domini adversùs Berengarium*, qui habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 251. *Libros III. de Miſericordia & juſtitia*, quorum Præfationem edidit Mabillonius *Analect.* Tom. I. p. 307. integri Operis editionem denuò procurandam pollicitus *Librum de dignitate ſeu antiquitate Eccleſiæ Leodienſis*, cujus unica ſupereſt memoria.

1130. WILLELMUS, Natione Anglus, Patriâ Somerſetenſis, inde *Somerſet* dictus, Cœnobii Malmsburienſis Monachus O. B. Bibliothecarius & Præceptor, claruit circa an. 1130. Obiit an. 1143. De eo hæc Nobiliſſ. Savilius *, quo nemo meliùs judicare poterat. *Inter vetuſtiſſimos rerum noſtrarum Autores, & narrationes fide & judicio maturitate principem locum tenet Gulielmus Malmburienſis, homo, ut erant illa tempora, literate doctus, qui ſeptingentorum plus minus annorum res tantâ fide & diligentiâ pertexuit, ut è noſtris propè ſolus Hiſtorici munus explêſſe videatur.* Cave Hiſt. Lit.

* Epiſt. ad Eliz. Regin. Collectioni ſuæ præmiſſa.

SCRIPTA.

Libri V. de rebus geſtis Regum Anglorum à primò Saxonum adventu ad viceſimum octavum Henrici I. Regis annum, viz. ab anno 449. ad an. 1127. ad Robertum Glóceſtriæ Comitem, Henrici I. filium nothum.

Hiſtoria Novella Libri *II.* ab an. 1127. ad 1143. poſtea additi, & eidem Roberto dicati.

De rebus geſtis Pontificum Anglorum libri IV. à primo Auguſtini adventu ad ſuum uſque tempus.

Hiſtorias iſtas in unum collegit, atque edi curavit Nobiliſſ. Savilius *Londini* 1596. f. recuſas Francofurti 1601.

Vita S. Aldhelmi Epiſcopi Schireburnenſis, à Mabillonio edita Sæc. Benedict. I. par. 1. pag. 726. ſeu Epitome potius. Ipſum enim Librum haud ita pridem edidit Whartonus noſter *Angl. Sac.* Tom. II. pag 1.

De antiquitatibus Glaſconiæ Opus ad Henricum Epiſcopum Wintonienſem, Stephani Regis Anglorum fratrem, extat MS. in Bibliotheca Collegii S. Benedicti Cantabrig. Cod. 373. nu. 11. fol.

Abbreviatio ex Geſtis Haymonis de Imperatoribus; habetur MS. in Bibliothecâ Baliolenſi apud Oxonienſes Cod. 108. nu. 4.

Abbreviatio librorum Amalarii de Divinis Officiis Roberto quodam amico ſuadente facta, eidemque nuncupata. Extat MS. in Bibliothecâ Lambetanâ N. 39. 40. Præfationem unà cum duobus epilogis à Rev. Joan. Batrely acceptam edidit Cl. D. Allix ad calcem præfationis ad Joan. Pariſienſem, pag. 82.

WILLELMUS, Anglus, Cœnobii Malmesburienſis, O. B. Monachus, claruit circa annum MCXXX. Præter alia multa, librum ſcripſit *de antiquitate Glaſtonienſis Eccleſiæ*, à primâ hujus Eccleſiæ fundatione per XII. Philippi & Jacobi Apoſtolorum, uti fertur, diſcipulos, ad annum uſquè MCXXVI. Has antiquitates ex antiquo codice MS. SS. Trinitatis Cantabrig. protraxit in lucem Tho. Galeus, diligentiſſimus antiquitatum Britannicarum Promus condus. *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. pag. 291. Adjecit etiam ejuſdem Malmesburienſis librum V. *de Pontificibus Anglorum*, qui in MS. quo uſus eſt Anonymus reperiebatur. 1130. P. II.
Refert Galeus Willelmum Vitam Aldhelmi Epiſcopi ſcripſiſſe. Certè hic liber nihil aliud quàm Vitam & res geſtas Aldhelmi continet. Hoc opus ſe anno MCXXV. abſolviſſe in fine disertè tradit, variaſque iſtius anni notas addit. Eodem ferè tempore, eodémque codice quo Galeus uſus, hunc librum V. ſeu Aldhelmi Vitam, edidit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. pag. 1. qui editionem ſuam Galeanâ longè integriorem eſſe prædicat. Hanc Aldhelmi Vitam [uti ipſe quidem credidit] anteà ediderat Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. I. pag. 726. Sed quod poſteà compertum eſt, ejus tantòm compendium erat, diù tamen ante Galei tempora à ſtudioſo quopiam contextum. Scripſit item Malmesburienſis de Vitâ S. Wulſtani Epiſcopi Wigornienſis libros tres, ſancto Bravonio vulgò tributos, quos ex antiquo Codice Cottoniano erutos, nobis dedit idem Whartonus ibid. pag. 239. qui plures otioſas Willelmi ſententias ſe paſſim rejeciſſe, atque integra plerumque capitula, appoſitis ſolummodò argumentis, prætermiſiſſe,

in præfatione non diſſitetur. Inter rerum Britannicarum Scriptores minores, quos *Heidelbergæ* 1587. edidit Hieron. Commelinus, habetur *continuatio* Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Bedæ, quæ tota ex Malmesburienſi deſumpta eſt, exceptis libris III. tribus poſtremis capitulis ut in præfat. ad noviſſimam Hiſtoriæ Bedæ editionem rectè notavit Cl. Chiffletius.

1130. WASELINUS, cognomento *Momalius*, S. Laurentii apud Leodienſes Abbas, claruit ann. 1130. Obiit anno 1147. *Scripſit Epiſtolam de continentia conjugatorum ante Communionem*, quæ à Mabillonio evulgata eſt Analect. Tom. I. p. 339. ubi de legibus continentiæ conjugalis, quam certis diebus præſcribunt Canones, plura, ut ſolet, eruditè obſervat Mabillonius.

1130. THEOBAUDUS, Bezuenſis in Burgundiâ Cœnobii Monachus, claruiſſe videtur circa ann. 1130. Scripſit *Libros IV. de Actis*, *Tranſlatione*, *& Miraculis S. Prudentii Martyris*; quos primus in lucem edidit Philippus Labbeus *Biblioth. Nov. MSS.* Tom. II. p. 605.

1131. GRATIANUS, Natione Tuſcus, Patriâ Cluſinas, Cœnobii S. Fœlicis in Bononiâ Monachus O. B. doctiſſimus juris Eccleſiaſtici interpres, inde *Magiſter* appellatus. Claruit ab anno 1131. Non deſunt plurimi, qui Gratianum Petri Lombardi, Petrique Comeſtoris germanum fuiſſe volunt, matremque tergeminos hos fratres ex furtivo concubitu conceptos uno partu ediſſe, quod quidem nullo ſatis gravis autoris teſtimonio fulcitur. Scripſit Gratianus circa annum 1151. *Decretorum Canonicorum Collectanea*, ſeu *Concordantia diſcordantium Canonum*, ex SS. Patrum dictis, Synodorum Canonibus, ſpuriis Romanorum Pontificum Decretalibus, aliiſque Pſeudepigraphis, collectam; & à ſe brevibus ſcholiis illuſtratam. Quamplurima ipſum ex Ivone & Burchardo hauſiſſe omnibus ſatis notum eſt. Totum Opus tribus partibus abſolvitur. Prima complectitur *Diſtinctiones* CI. ſecunda *cauſas* XXXVI. quælibet cauſa varias ſub ſe quæſtiones, quælibet quæſtio varia Capitula. Cauſæ 33æ quæſtio 3. ſubjicitur amplus ſatis *Tractatus de pœnitentia*, ſeptem Diſtinctiones continens. Pars tertia agit *de Conſecratione*, in V. Diſtinctiones diviſa; ut de *Paleis*, aliiſque huc ſpectantibus nihil dicam. Opus iſtud à Gratiano anno 1151. editum Eugenius III. Pontifex ſtatim approbavit, & in Academiis publicè legi juſſit. Varia de hoc Opere ejuſque uſu eruditorum judicia dabit inter alios Gerardus Maſtrichtius Hiſt. Jur. Eccleſ. num. 318. 319. Certè utut toties à Pontificiis purgatus, in plurimis tamen controverſiis à Reformatorum partibus adhuc ſtat Gratianus: unde Romanæ Eccleſiæ Theologis ſæpe vapulat. Ad utiliorem autem Operis Gratianæi intelligentiam nihil magis confert, quàm Antonii Auguſtini de Emendatione Gratiani Libri II. præſertim cum Baluzii notis editi *Pariſ.* 1676. 8°. Prima Gratiani Decretorum editio prodiit abſque vel Gratiani vel loci nomine 1472. f. deinde *Venetiis* 1479. *Pariſ.* 1508. (cui primæ Gratiani nomen appoſitum eſt) ex eo tempore innumeris locis & vicibus, in omni Juris Canonici editione; præcipuè *Romæ*
Hiſt. Jur. civil. l. 3. c. 7. p. 472. 1580. *Pariſ.* 1612. fol. *Lugduni* 1661. II. Vol. 4°. Addam ſolum quod habet Val. Forſterus; Opus hoc in Æde Sancti Fœlicis fuiſſe compilatum, cujus memoria hodienum conſervatur Bononiæ apud D. Petronium ad Sacellum D. Sebaſtiani hac inſcriptione.

D. O. M.

Gratiani Cluſini Cæſarei Jur. & Pont. enucleatoris propè divini, qui Monachus in martyrum Felicis & Naboris æde, abſolutiſſimum ibidem opus Decretorum Anno Gratiæ MCLI. *compilavit, monumentum; quod illi carie ruderibuſque obſordiverat, hic magnificentius renovatum, Joannes Franciſcus Aldobrandus Bononienſis IV. Dictator ære publico reſtauravit, Anno ſalutis* MCCCCXCVIII. *Idib. Junii Joanne Bentivolo* II. P. P. *Remp. feliciter gubernante.*

STEPHANUS, Epiſcopus Pariſienſis; claruit anno 1132. quadriennio poſt Ludovico Craſſo Francorum Regi morienti aſtitit, ejuſque confeſſionem excepit. Extant *Epiſtolæ* ejus aliquot apud Dacherium *Spicileg.* Tom. III. 1132

MALACHIAS, gente Hibernus, *Malmedoic O-Morgar.* Hibernicè dictus, in Aquilonari Hibernorum regione natus, Imari Abbatis Armachani, deinde Malchi Liſmorenſis Epiſcopi diſcipulus. Monaſterium Bangorenſe in Ultoniâ reſtauravit, ac reſtaurato præfuit: mox Epiſcopus Comerenſis, deinde an. 1134. Archiepiſcopus Armachanus factus eſt. Anno 1137. ſede ſe ſponte abdicavit, & Romam profectus, à Pontifice Hiberniæ legatus renunciatur. Anno 1148. iteratâ vice Romam pergit, verùm febri correptus, in Cœnobio Claræ-vallenſi obiit eodem anno, die II. Novembris, perquàm familiaris S. Bernardo qui vitam ejus deſcripſit. Extat *Prophetia de futuris Pontificibus Romanis*, cum expoſitione Ciacconii apud Arnoldum Wion in *Ligno Vitæ* lib. 2. c. 40. De aliis Malachiæ *Scriptis*, videſis Clar. Waræum libro 1. *de Script. Hibern.* pag. 55. qui eadem fere habet Commentario *de Præſul. Hibern.* p. 14. & Baleum Cent. XIV. pag. 239. 1134.

ODDO, S. Remigii apud Rhemos Abbas; claruit anno 1135. Anno ſequente ex Italia, quò profectus fuerat, rediit, & conſtruendæ Montis-Dei Carthuſiæ fundum dedit. Extat *Epiſtola de Miraculo quodam Sanc. Thomæ Apoſtoli* apud Mabillon. *Analect.* Tom. I. pag. 334. 1135.

ANONYMUS libri de Monaſterio Gozecenſi Auctor claruit circa annum MCXXXV. quo opuſculo ſuo finem impoſuit. Scripſit librum de fundatione Monaſterii Gozecenſis ab anno MXLI. ad annum MCXXXV. quem poſt Montis-Sereni Chronicon edidit J. Joach. Maderus *Helmſt.* 1665. pag. 207. Huic ſubjecit libellum de fundatione Cœnobii Bigaugienſis, à tempore Henrici III. ad annum MCCXII. aliaque quædam de quorundam Germaniæ Monaſteriorum fundationibus ſubnexuit. 1135. P. II.

ULGERIUS, Andegavenſis Epiſcopus; claruit anno 1136. Extat *Relatio ejus ad Innocentium* II. *Pontificem pro Monaſterio Rotenſi*, apud Baluzium *Miſcellan.* Tom. II. p. 200. 1136.

GEORGIUS, Metropolita Corcyrenſis; claruit circa ann. 1136. Romam à Manuele Comneno Imp. ad Concilium celebrandum miſſus eſt; verùm infirmitate impeditus in itinere ſubſtitit, Brunduſii per ſex menſes commoratus. Mox ab Imperatore revocatus, ut Synodo Patriarchali Conſtantinopoli habitæ intereſſet. De eo ejuſque libris adverſùs Latinos uberiùs agit Leo Allatius, tum Diatribâ *de Georgiis & eorum ſcriptis*, p. 339. 1136.
tum

SÆC. XII. ab An. MC. tum *de Conſenſu*, lib. 2. cap. 11. §. 6. Scripſit enim *Syntagma contra Latinos de Purgatorio igne*, cujus fragmentum adducitur ab eodem Allatio de libr. Eccleſ. Græcor. II. pag. 134. *Commentarium etiam contra Latinos, quo probare nixus eſt, Apoſtolos & Eccleſiam primitivam panem ſolummodò fermentatum Euchariſtiæ adhibuiſſe.* Utrumque opus Græcè extat in Bibliothecâ Barberinâ. Extat *Monodia* in obitum Nectarii Monaſterii Caſulorum Abbatis Lat. apud Baron. ad ann. 1180. Plures item ſcripſit Epiſtolas, quas Latinè vertit Fider. Mutius Thermularum Epiſcopus; ex his aliquot edidit Baronius Tom. XII. viz. 1176. 1178. 1179. 1180. 1188. quamplurimis ſuppreſſis, quæ procul dubio hujus Sæculi hiſtoriam non parùm illuſtrarent.

1136. PHILIPPUS, Epiſcopus Tarentinus claruit anno 1136. Petri Leonis Antipapæ ſummus erat fautor, idcircò Synodo Lateranenſi anno 1139. habitâ depoſitus. Hinc in Galliam ſe contulit, & in Monaſterio Claræ-vallenſi ab ipſius Bernardi manibus acceptum habitum Monachalem induit. Anno 1150. ejuſdem Cœnobii Prior factus, ſexennio poſt Conventus de Eleemoſynâ, Ciſtercienſium in Diœceſi Carnotenſi Cœnobii Abbas conſtituitur. Tandem ſenio & laboribus gravatus, regimen ſuum ſponte dimiſit, & ad Monaſterium Claræ-vallenſe denuò ſe contulit, ubi obiit, quo verò anno mihi nondum conſtat. Extant *Epiſtolæ* XXV. quas edidit Carolus du Viſch ad calcem libri *de Script. Ord. Ciſterc.* pag. 336. quaſque Philippi noſtri eſſe in cenſurâ iis præfixâ longa argumentorum ſerie probant Fr. Silvius; & prædictus Viſchius.

1136. P.II. RINALDUS II. patriâ Etruſcus, domo illuſtriſſimus, Marſorum ac Barilli Comes, factus eſt primùm Monachus, dein Abbas Caſinenſis anno MCXXXVI. & ſub titulo SS. Marcellini & Petri Romanæ Eccleſiæ Cardinalis factus, poſt XXVIII. annos & VIII. menſes in Cœnobii ſui regimine fœlicitèr & ſummâ cum laude exactos, obiit Caſini Idibus *Junii* anno MCLXVI. Scripſit de S. Severo Abbate Caſinenſi hymnum I. de S. Mauro Abbate hymnos III. de S. Placido Abbate & Martyre hymnos III. Excuſi ſunt cum Breviario Caſinenſi, anno 1568. 1572. Scripſit etiam verſus de SS. Benedicto & Mauro, & Vitam S. Severi Caſinenſis lib. 1. quæ ſe vidiſſe teſtatur Arnoldus Wion. *Lign. Vit.* lib. II. cap. 9. p. 193.

1137. PETRUS, patriâ Romanus, Ægidii filius, natus anno 1110. Quinquennis adhuc puer Monachorum Caſinenſium diſciplinæ commiſſus eſt, & à Girardo Abbate, à quo religionis Benedictinæ habitum ſuſceperat, per octennium eruditus. Factus eſt deinceps Eccleſiæ Oſtienſis Diaconus, & Cœnobii Caſinenſis Bibliothecarius. Claruit anno 1137. quo à Lothario Imp. ad Monachos legatus eſt, eos ut modeſtè ſe gererent, commonefacturus. Poſtea à Monachis Caſinenſibus ad Lotharium remiſſus, ab eo in aulam cooptatus fuit, ſecretis adhibitus, Romani imperii Capellanus factus, Logotheta quinetiam, exceptor & auditor ejuſdem conſtitutus. Quo anno obierit, parùm conſtat.

SCRIPTA.

De viris illuſtribus Monaſterii Caſinenſis liber. Prodiit unà cum ſupplemento Placidi Romani, itidem Monachi ac Diaconi Caſinenſis, cum notis Joan. Bapt. Mari, *Romæ* 1655. & in Bibliothecâ Patrum Tom. XXI. p. 347. *Pariſ.* 1666. 8°. *Cave Hiſt. Lit.*

Liber quartus Chronici Caſinenſis, hiſtoriam Cœnobii Caſinenſis ab anno 1086. [quo deſiit Leo Oſtienſis] ad an. 1138. continens. Prodiit typis ſæpius excuſus cum prioribus tribus Chronici libris. SÆC. XII. ab An. MC.

De notis literarum Romanarum ad Conradum Imperatorem liber, primùm editus *Venet.* 1525. dein Hanoviæ inter antiquæ Grammaticæ autores ab Elia Putſchio editos.

Innumera alia à ſe confecta opuſcula recenſet Petrus c. 68°. libri 4. Chronici Caſinenſ. viz. *Miracula Caſinenſium Monachorum. De ortu & vitâ juſtorum Monaſterii Caſinenſis. Hiſtoriam everſionis Cœnobii Sancti Mauri. Sermones aliquot. Aſtronomiæ librum. Expoſitionis in Regulam Sanct. Benedicti libros IV. Scholia in Vetus Teſtamentum. De generibus lapidum precioſorum. Epiſtolas aliquot. Breviaria multa operum alienorum. Altercationem inter ſe & Cœnobii Caſinenſis Abbatem Adverſarium. Verſiones aliquot librorum Græcorum. Hymnos nonnullos. Chronica bina Hiſtoriæ exoticæ. Tractatus varios Theologicos. Homilias. Portentorum librum. Itinerarium. Altercationem cum Conſtantinopolitano quodam pro Eccleſiâ Romanâ habitam. De locis ſanctis. Hiſtoriam deſtructionis & reſtaurationis Atinæ urbis. Hiſtorias XIV. de Vitis, Paſſionibus, Tranſlationibus, & Miraculis totidem ferè Sanctorum.* Hæc & his longè plura recenſet ipſe Petrus, tum dicto *Chronico*; tum *libro de viris illuſtr. Caſinenſibus*, cap. 47. quænam ex his ſuperſint, quæque, ut alia Petri opuſcula hactenus inedita, in Bibliotheca Caſinenſi hodie ſervantur; longâ ſerie te docebit J. B. Marus in notis. In genere ſunt vel *Epiſtolæ*, vel *Sermones Feſtivales*, vel *Vitæ*, vel *Scholia*, *Faſti Conſulares*; *Imperatorum*, *Pontificum*, &c. Liber *de Ortu*, & *Vitâ juſtorum Caſinenſium*, aliaque nonnulla quæ ſigillatim enumerat prædictus Marus.

ARCHARDUS, Philoſophus inſignis, S. Theologus illuſtris, Monachus Ciſtercienſis, & ſub S. Bernardo Novitiorum in Cœnobio Claræ-vallenſi director; quod muneris ejuſdem juſſu in aliis hujuſce Ordinis Monaſteriis obiit, Claruit an. 1140. Scripſit *Vitam S. Geſelini Eremitæ*, quam in lucem protulit Arnoldus Raiſius *Duaci* 1626. 12°. *Conciones* etiam aliquot breviores *ad Novitios ſuos* ſcripſiſſe dicitur; quæ an alicubi extent, non liquet. 1140.

GUILHELMUS, primùm Monachus Claræ-vallenſis ſub Bernardo Abbate [ſi Henrico Gandavenſi credendum ſit] dein Abbas S. Theodorici prope Rhemos, ac poſtea S. Nicaſii Remenſis. Claruit anno 1140. Anno 1153. poſtquam Abbatis munus novennio geſſiſſet, Bernardi unici amici mortem deflens, præfecturæ monaſticæ renunciavit, & in Cœnobio Signiacenſi Ordinem Ciſtercienſem induit. 1140.

OPERA.

Liber de vitâ Solitariâ ad Fratres de Monte Dei.

Speculum Fidei.

Ænigma Fidei.

Meditationum liber.

De naturâ & dignitate amoris divini liber, qui cum præcedente opuſculo, & orationibus quibuſdam, habetur in Biblioth. Patr. T. XXII. p. 1142.

De contemplando Deo liber.

De naturâ corporis & animæ libri II.

Diſputatio contra Petrum Abailardum.

De erroribus Gulielmi de Conchis liber.

De Sacramento altaris tractatus.

SÆC. XII. ab An. MC. *Expoſitio in Cantica Canticorum*, uſque ad hæc verba, *Num quem diligit anima mea, vidiſtis?*

Commentarius in Epiſtolam ad Romanos.

Opera Gulielmi hactenus enumerata prodierunt in Bibliothecâ Ciſtercienſi Tom. IV.

De vitâ S. Bernardi liber, qui inter opera Bernardi haberi ſolet.

Commentarius in Cantica Canticorum, qui ſub Antonii Democharis nomine inter Ambroſii opera reperitur in quamplurimis editionibus.

1140. LUCAS, montis S. Cornelii prope Leodium Abbas Ordinis Præmonſtratenſis; claruit an. 1140. Obiit anno 1157. Scripſit *ad Milonem Tarvanenſem Epiſcopum Commentarium in Cantica Canticorum* ex Aponii Commentario defloratum. Extat is in Bibliothecâ Patrum Tom. XIV. prodierat antea *Friburgi* 1538.

1140. GUERRICUS, S. Bernardi diſcipulus, ex Canonico Tornacenſi, & Scholæ magiſtro, Abbas Monaſterii Igniacenſis in Diœceſi Remenſi Ordinis Ciſtercienſis. Claruit an. 1140. Obiit an. 1157. die XIX. Auguſti. Extant *Sermones* ejus *de Tempore per annum*, *Pariſ.* 1539. *Antverp* 1576. ad calcem Bernardi operum *Pariſ.* 1645. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIII. p. 169.

1140. PHILIPPUS HARVENGIUS, *Eleemoſynarius*, ab egregiâ erga pauperes, pietate, dictus, Abbas Bonæ Spei in Hannoniâ Ordinis Præmonſtratenſis. Claruit ann. 1140. S. Bernardo familiariter uſus eſt, cui tamen non rarò litem movebat. Obiit poſt annum 1180. Scripſit multa, quæ ſequuntur.

Epiſtola XXI.

Commentarius myſticus in Cantica Canticorum.

Moralitates in eadem Cantica.

De Somnio Nabuchodonozoris.

De lapſu primi hominis.

De damnatione Solomonis.

De Clericorum Dignitate, Scientiâ, Juſtitia, Continentia, Obedientia & Silentio, Tractatus VI.

Vita S. Auguſtini Hipponenſis.

Vita S. Amandi Abbatis Tungrenſis.

Paſſio SS. Cyriaci & Julittæ.

Paſſio S. Salvii Martyris.

Vita S. Foillani.

Vita S. Giſleni Abbatis.

Vita S. Landelini Abbatis.

Vita S. Odæ Virginis.

Vita S. Waldetrudis virginis.

Paſſio S. Agnetis virginis.

Varia Carmina, Epitaphia, & Logogryphi.

Opera iſta eruit, atque edi curavit Nicolaus Chamart Abbas Cœnobii Bonæ Spei, *Duaci* 1620. f.

1140. ANTONIUS, MELISSA à ſermonibus dictus, Monachus Græcus, vixiſſe videtur circa ann. 1140. certè Theophylacto, quem citat, poſterior. Extant *Libri II. locorum communium*, ſeu *Sententiarum* ex Patrum ſcriptis excerptarum, *de Virtutibus & Vitiis*, qui typis excuſi, prodierunt Latinè *Pariſ* 1575. 1589. & in Bibliothecâ Patr. Tom. V. edit. *Pariſ.* pag. 878 Gr. Lat. *Tiguri* 1546. fol. à Geſnero editi, & ad calcem Stobæi *Geneva* 1609. fol.

1140. GERARDUS à NAZARETH, patriâ Galilæus, Nazarethanus primùm, deinde Antiochenus Eremita, tandem Epiſcopus Laodicenſis. Claruit anno 1140. Scripta ejus recenſet Simlerus in Biblioth. p. 237. & qui illum exſcribit, Poſſevinus Tom. I. p. 635. viz. *De Converſatione ſervorum Dei*, *Vitam Eliæ Abbatis*, *De una Magdalena contra Græcos*, *ad Ancillas Dei in Bethania*, *Contra Salam Templarium*. An edita ſint opuſcula iſta, libenter ab aliis edoceri vellem. SÆC. XII. ab An. MC.

BERNARDUS Morlanenſis, natione Anglus, ſi Pitſeo* fides. Ordinis Cluniacenſis ſub Petro venerabili Abbate Monachus; claruit anno 1140. Scripſit verſibus Dactylicorythmicis *ad Petrum Abbatem* ſuum *libros III. de contemptu Mundi*. Prodiit opus iſtud *Bremæ* 1597. *Rintel.* 1626. *Luneburg.* 1640. 12°. Verſus ejus de Mundo, & Colloquium Gabrielis ac Mariæ Virginis memorant Simlerus pag. 99. & ex eo Poſſevinus Tom. I. Pitſeus loco citato. 1140.

* De Script. Angl. p. 205.

ORDERICUS VITALIS, natione Anglus, natus apud Attingesham vicum ſuper Sabrinam fluvium ſitum ann. 1075. 14. Cal. Mart. Odelerii Conſtantii Aurelianenſis, qui Rogerio Comiti Scrobesburienſi à conſiliis erat, filius, puer quinquennis Siwardi nobilis Presbyteri diſciplinæ à patre commiſſus eſt, undecennis in Normanniam ad Mainerium Uticenſis Cœnobii Abbatem ablegatus, & ab eo inter Monachos relatus. Anno 1091. à Giſleberto Epiſcopo Luxovienſi Subdiaconus ordinatus eſt Idibus Martii, deinde poſt biennium à Serlone Sagienſi Epiſcopo Diaconus, an. demum 1108. & à Gulielmo Archiepiſcopo Rothomagenſi Presbyter. Claruit an. 1140. & in Cœnobio Uocenſi totam exegit vitam. Scripſit *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libros* XIII. à Chriſto nato ad ann. 1142. quos in lucem protractos primus edidit Andreas Du-Cheſnius inter Scriptores Normannicos *Pariſ.* 1619. fol. p. 321. 1140.

BARTHOLOMÆUS DE FUSNIACO, Epiſcopus Laudunenſis; claruit ann. 1140. Biennio poſt ob illegitimum divortium inter Radulphum Verumanduorum Comitem & uxorem ab eo confirmatum ab Ivone Cardinale Innocentii Pontificis legato ab Epiſcopali munere ſuſpenſus eſt. Demum abrenunciato Epiſcopatu Monachis Ciſtercienſibus ſe adjunxit. Extat *Epiſtola Apologetica ad Synodum Remenſem*, quâ ſe diſſipati Eccleſiaſtici patrimonii crimine purgat, Concil. Tom. X. pag. 1184. 1140.

ANONYMUS Chronici Malleacenſis Compilator claruit circa ann. MCXL. Condidit Chronicon S. Maxentii in Pictonibus, vulgò *Malleacenſe* dictum, quòd quædam ſubnexa habeat, quæ ad fundationem ac reſtaurationem Malleacenſis Cœnobii propriùs pertinere videntur. Priorem partem ab orbe condito, uſque ad Francum & Vaſſum Francorum Principes, eò quòd nihil aliud continet quàm quæ ex Euſebio, Joſepho, Oroſio, aliiſque conſarcinata fuerant, prætermiſit Ph. Labbeus. Reliqua ad annum uſquè MCXL. evulgavit *Biblioth. Nov.* Tom. II. p. 191. 1140. *P. II.*

WILLIELMUS de WYCUMBA, natione Anglus, Roberti Epiſcopi Herefordienſis Cappellanus, Cœnobii Lanthonienſis in Cornobiâ Prior quartus, claruit circa annum MCXL. Verùm poſt annos aliquot Rogero Comiti Hærefordienſi, Cœnobii iſtius Patrono, ob vellicatam Milonis Patris famam, & Monachis ſuis ob nimiam auſteritatem exoſus factus, Prioratu ſuo cedere compulſus eſt. Scripſit *de Vita* Roberti Betun Epiſcopi Herefordienſis libros II. quos ex Lambethano eximiæ elegantiæ & antiquitatis codice, ſed omiſſis quibuſdam 1140. *P. II.*

buſdam Miraculis, extulit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 293.

1140. *P. II.* ANONYMUS Hiſtoriæ S. Erkenwaldi Auctor, natione Anglus an Gallus incertum, Gilberti Univerſalis Londinenſis Epiſcopi nepos, ædis Paulinæ Canonicus, claruit anno MCXL. quo primæ corporis S. Erkenwaldi translationi interfuit. Contexuit hiſtoriam de Miraculis S. Erkenwaldi Epiſcopi Londinenſis, S. Melliti diſcipuli, qui conſecratus anno DCLXXV obiit apud Cœnobium Berchingenſe anno circiter DCLXXXV. Extat hæc Hiſtoria MS. & penès ſe dùm viveret habuit Cl. Whartonus. Undè verò deſcripſerit, vel quid de eâ deinceps factum ſit me latet.

1141. PETRUS, LOMBARDUS à patriâ dictus, civitate Novarienſis, *Magiſter Sententiarum* vulgò dictus, in Schola S. Genovefæ Doctor Pariſienſis, & Canonicus Carnotenſis. Claruit anno 1141. Ex Scholarum Pariſienſium Præſide an. 1159. Epiſcopus Pariſienſis creatus eſt; atque obiit an. 1164. die 20. Julii. Sepultus in Eccleſia S. Marcelli, ubi & Epitaphium ejus hodie legitur.

Hic jacet Magiſter Petrus Lombardus Pariſienſis Epiſcopus, qui compoſuit librum Sententiarum, Gloſſas Pſalmorum, & Epiſtolarum, cujus obitus eſt dies decimus tertius Cal. Aug.

Adversùm illum, tanquàm hæreticum & inſanum libellum ſcripſit Joachimus Abbas Florenſis, quaſi in dogmate de SS. Trinitate, quædam minùs ſana tradidiſſet. Certè inter alia, aſſeruit Chriſtum, *ſecundùm quod eſt homo, non eſſe aliquid*; unde ex Concilio Lateranenſi anno MCLXXIX. habito ad Willielmum Archiepiſcopum Senonenſem, literas dedit Alexander* Papa, ut convocatis Provinciæ ſuæ Epiſcopis in hanc Petri doctrinam diligenter inquireret, eamque penitus aboleri, & Chriſtum ſicut perfectum Deum, ſic & perfectum hominem, ex animâ & corpore conſiſtentem, à Magiſtris, Scholaribus, Pariſiis in Theologia ſtudentibus edoceri curaret.

* Extant ap. Matt. Pariſ. Hiſt. Ang. p. 138.

SCRIPTA.

Sententiarum Libri IV. quibus Theologiæ ſumma ex Patrum ſcriptis collecta, & in methodum ſcholaſticam digeſta traditur. Prodierunt *Noriberg.* 1474 *Venet.* 1480. fol. & cum concluſionibus Hen. Gorichebienſis *Baſil.* 1492. 1498. fol. *Noriberga* 1478 1499. 1528. 8°. *Baſil.* 1513. *Pariſ.* 1564. 8°. *Lovan.* 1576. 4°. *Pariſ.* 1577. 8°. alibique ſæpiſſimè. In condendo hoc *Sententiarum* opere non leviter adjutum eſſe Lombardum Petri Abailardi Sententiarum libris, nobis auctor eſt Joannes Cornubienſis, ipſius Lombardi diſcipulus. Addunt alii, Lombardum magiſtri cujuſdam Bandini, obſcuri & penè ignoti Theologi, ſcrinia inſigniter compilaſſe. Scripſit Bandinus *Sententiarum Theologicarum* libros IV. qui curâ Bened. Chelidonii prodierunt *Vienna* 1519. Non ovum ovo ſimilius, quàm Bandiniano operi Lombardi Sententiæ, niſi quod prolixior multò Lombardus ſit. Uter alterum exſcripſerit, incertum, nec lis eſt facilè dirimenda, etſi non deſint, quæ Lombardum ſua ex Bandino deprompſiſſe ſuadeant. Vide quæ hac de re diligenter collegit Cl. Jac. Thomaſius *de Plagio literario* à Sect. 493. uſque ad 502.

Gloſſa, ſeu Commentarius in Pſalmos Davidis, Pariſ. 1541. fol.

Collectanea in omnes D. Pauli Epiſtolas, ex Ambroſio, Hieronymo, Auguſtino, aliiſque Scriptoribus contexta *Pariſ.* 1535. Prodierunt omnia ejus opera *Noriberga* 1478 *Baſilea* 1486.

1141. ARNULPHUS, ex Archidiacono Sagienſi Luxovienſis in Normanniâ Epiſcopus ab ann. 1141. Anno 1147. Ludovicum Galliæ Regem in Palæſtinam exercitum ducentem comitatus eſt. Anno 1160. ab Alexandro Pontifice legatus Apoſtolicus per Angliam creatus eſt. Anno 1163. in Concilio Turonenſi peroravit, & Epiſcopos ad conſtanter propugnandam libertatem Eccleſiaſticam contra Henrici II. Angliæ Regis molimina multis hortatus eſt. Anno 1167. ab Henrico Rege ad Thomam Becketum Archiepiſcopum Cantuarienſem in Galliâ exulantem miſſus eſt, ut diras, quas Becketus Angliæ intentavit, precibus averteret. Anno 1173. ab eodem ad Ludovicum Galliæ Regem pro pace ineunda legatus eſt. Anno 1177. ſeu ut alii, 1180. Henrico Regi ob tutatas Becketi partes ſuſpectus, in Cœnobium S. Victoris prope Pariſios ſeceſſit; ibique obiit anno 1182. die 31. Auguſti. Scripſit *Conciones plures, Epiſtolas & Epigrammata*, ab Odone Turnebo Hadriani filio primùm edita *Pariſ.* 1585. 8°. & exinde in Bibliotheca Patr. Tom. XXII. p. 1034. *Tractatum ejuſdem brevem ad Gaufridum Carnotenſem Epiſcopum de Schiſmate inter Innocentium II. & Petrum Leonem Antipapam*, edidit Dacherius Spicileg. Tom. II. *Sermo ejus in Synodo Turonenſi*, qua Victor Antipapa, illiuſque fautores excommunicati fuerunt anno 1163. habitus reperitur in Concil. Tom. X. p. 1411. *Epiſtola* ejuſdem III. *ad Arnoldum Abbatem Bona-vallis* inter Arnoldi Opera ad calcem Cypriani *Oxon.* 1682.

Vid. Arnulph. Epiſt. paſſim. Baron. ad an. 1159. 1160. & alibi.

1143. CÆLESTINUS II. antea *Guido de Caſtello* dictus natione Tuſcus, Eccleſiæ Romanæ Presbyter Cardinalis titulo Sancti Marci. Anno 1140. ab Innocentio II. in Gallias legatus eſt, ubi ob Patrocinium Arnoldo de Brixiâ Hæretico conceſſum à Bernardo acriter reprehenditur. Anno 1143. Pontifex Romanus electus eſt die XXVI. Septembr. Dominicâ proximâ conſecratus. Obiit ann. 1144. die IX. Martii. Extant *Epiſtolæ* III. Concil. Tom. X. p. 1031.

1144. LUCIUS II. *Gerardus* antea dictus, Patriâ Bononienſis, Alberti filius, ab Honorio II. Presbyter Cardinalis titulo S. Crucis in Hieruſalem, & Eccleſiæ Romanæ Bibliothecarius, ab Innocentio II. Cancellarius creatus eſt. Anno 1127. atque iterum 1135. legationem in Germaniam obiit. Anno 1132. Benevento urbi ab Innocentio II. præfectus, urbem contra bellicos Rogerii Siciliæ Regis impetus ſtrenuè propugnavit. Anno 1144. die X. Martii Pontifex electus eſt, die XII. ordinatus. A Romanis civibus, qui Pontificale jugum penitùs excuſſerant, graviter divexatus, ſubſidiariam opem à Conrado Imp. literis humillimè expetiit. Obiit anno 1145. die XIII. Februarii. Extant *Epiſtolæ* X. Concil. Tom. X. p. 1035. *aliæ* II. apud Baluz. *Miſcellan.* Tom. II. p. 218.

1144. THOMAS, Abbas Maurigniacenſis, claruit an. 1144. Extat *Epiſtola* ejus *unica ad S. Bernardum* apud Baluz. *Miſcellan.* Tom. IV. p. 459.

1144. AMEDEUS, gente Allobrox, in caſtro Coſtâ non longè à Viennâ illuſtri familiâ natus, Cœnobii Ciſtercienſium Altecombenſis Monachus, deinde Abbas. Anno 1144. Eccleſiæ Lauſanenſi Epiſcopus datus eſt, & à Frederico Imp. Imperii Cancellarius renunciatus. Obiit anno 1158. Extant *Homiliæ* VIII. *de laudibus B. Mariæ Deiparæ* cura Richardi Gibboni editæ *Audomari* 1613.

deinde ad calcem Sanct. Leonis Operum *Lugduni* 1633. fol. ac denique in Bibliotheca Patr. Tom. XX. pag. 1262.

1144. OTHO, ſive OTTO, Patriâ Auſtriacus, Leopoldi Marchionis Auſtriæ, & Agnetis filiæ Henrici IV. Imp. filius, Conradi III. Imp. & Frederici Sueviæ Ducis frater uterinus, Leopoldi Bavariæ, & Henrici Auſtriæ Ducum frater germanus, Frederici Ænobarbi Imp. patruus. A Leopoldo patre Collegio Neoburgi à ſe recens extructo præpoſitus eſt. Ipſe verò depoſita mox præfectura ad ediſcenda uberiùs literarum elementa Lutetiam Pariſiorum ſe contulit. Mox in Ordinem Ciſtercienſem cooptatus in Monaſterio Burgundiæ Morimundenſi primùm Monachum, dein Abbatem egit. Anno 1138. à Conrado Imp. fratre ſuo in Germaniam revocatus, Epiſcopus Friſingenſis in Bavaria creatus eſt, Cancellarius inſuper & ſcriniorum præfectus renunciatus. Claruit anno 1144. Anno 1147. Crucis ſignum induit, atque anno ſequente Conrado exercitum in Palæſtinam ducenti comitem ſe dedit. Poſt ann. 1156. depoſito munere Epiſcopali in Morimundenſe Cœnobium iterum ſeceſſit: ibique obiit anno 1158. die XXI. Septemb. Errat proinde Trithemius *, qui illum anno 1260. claruiſſe tradit. Scripſit *Chronicon rerum ab initio mundi uſque ad ann.* 1146. *geſtarum libris* VII. quibus octavum adnexuit *de Fine Mundi*, Antichriſti perſecutione, & mortuorum Reſurrectione. Octo hoſce libros primus edidit Joannes Cuſpinianus *Argentinæ* 1515. Prodierunt deinceps *Baſil.* 1569. & quinquaginta ampliùs capitibus ex MS. Codice auctiores cura Chriſtiani Urſtiſii inter Hiſtoricos Germanos *Francofurt.* 1585. & 1670. Tom I. p. . unà cum Continuatione ab Ottone de Blaſio ad annum 1210. deduxit. Scripſit etiam Otho *Libros* II. *de geſtis Friderici Barbaroſſæ Imp.* Nepotis ſui, ad calcem Chronici excudi ſolitos. Scripſiſſe adhuc dicitur *Hiſtoriam Auſtriacam*, penès Wolfgangum Lazium olim repertam, ſed nondum in lucem protractam.

Vid. Car. de Viſch. de Script. Ciſtercienſ. p. 455. Ipſius Othon. Chron. paſſim, & Radevic. Continuat.

* De Script. Eccl. f. 107.

1144. ROBERTUS PULLEYNUS, aliis PULLUS, Natione Anglus, omni literarum ſcientiâ excultiſſimus, magnique non modo apud ſuos, ſed & apud exteros nominis; nec deſunt qui Eccleſiæ Roffenſis Archidiaconum fuiſſe volunt, id quod cum ex Eccleſiæ Roffenſis Cartulario, tum ex Bernardi epiſtola infrà laudanda certò colligit Rich. Tiliſleius * ipſe Roffenſis Archidiaconus, Flagrante in Anglia civili bello ut ſtrepitus militares Muſis inimicos fugeret, in Galliam ſe contulit, & in Academia Pariſienſi bonarum literarum ſtudio diu gnaviter incubuit; hac occaſione in S. Bernardi amicitiam devenit †, qui miris laudibus hominem effert, utque diutius Pariſiis moraretur, datis ad Aſcelinum Epiſcopum Roffenſem literis, enixè petiit. In patriam rediens Exoniam appulit, indeque *venit Oxenfordiam* (verbis utor * anonymi cujuſdam qui Bedæ Chronicon continuavit) *ibique Scripturas divinas, quæ per idem tempus in Anglia obſoleverant, præ Scholaſticis quippe neglectæ fuerant per quinquennium legit; omnique die dominico verbum Dei populo prædicavit, ex cujus doctrina plurimi profecerunt.* Claruit præcipuè circa annum MCXLIV. Huic enim ætati, huicque tempori ipſum conſtanter adſcribunt Scriptores noſtrates tam editi quàm manuſcripti; quicquid in contrarium dicant Galli, qui illum ad ſequentis Sæculi initium referunt, annoque MCCVIII. ad Archiepiſcopatum Rothomagenſem promoveri, anno MCCIX. expeditioni ad Albigenſes interfuiſſe, demum ann. MCCXXI. obiiſſe tradunt. Verum ego Hiſtoricis noſtris, de Rebus Viriſque Anglicis longè tutiùs quàm exteris fidendum exiſtimo, ut de Bernardi teſtimonio nil dicam. Aut igitur ſomnia nobis narrant, aut quod probabilius duco, diverſus ſit oportet Pullus iſte de quo paſſim agunt. Interim duo è Gallis primarii viri * Lud. Caſtanæus Rupepoſæus, & Joan. Morinus noſtris ſuffragantur, & *Pulleynum* ad medium fere hujus ſæculi referunt? Ob ingentem ingenii & eruditionis famam ab Innocentio II. Pontifice tandem Romam evocatur, & ann. MCXLIV. à Cœleſtino II. Innocentii ſucceſſore, Cardinalis tit. Sancti Euſebii dignitate exornatur. Addunt alii ipſum à Lucio II. Eccleſiæ Romanæ Cancellarium factum eſſe: denique Academiæ ſuæ memorem haud pauca diplomata & privilegia, in Oxonienſis Univerſitatis tutelam ſimul ac ornamentum à Pontifice impetraſſe. Quam diu vixerit incertum eſt, circa an. MCL. deceſſiſſe ſcribit Fr. † Godwinus; an rectè mihi planè eſt incompertum. Scripſit *Sententiarum de Trinitate libros VIII.* Extat Codex MS. eodem quo vixit Autor ſæculo, id eſt ante ann. CCCCL. ſcriptus in Bibliothecâ S. Germani in ſuburbio Pariſienſi, ex quo plura protulit Joan. Morinus de Sacrament. Pœnitent. lib. I. c. 18. n 5. 6. 7. 8. 9. 10. Extitiſſe etiam in privata Gualteri Copi Angli Bibliotheca nos docet Jameſius noſtras Eclog. part. 2. pag. 52. tandem integrum opus unà cum Petro Pictavienſi edidit Hugo Mathout Benedictinus *Pariſ.* 1655. fol. *Sermones* ejus *de communione Sanctorum* extare MS. in Codice Pureano, teſtatur Phil. Labbeus in Nov. Biblioth. M S. pag. 28. extant MSS. in Bibliothecâ Lambethanâ viginti circiter *Sermones*, hoc titulo, *Sermones Roberti Pullani Cancellarii Romæ*, codex vetuſtiſſimus eſt; nec diu poſt Auctoris ætatem ſcriptus videtur. Alia à Balæo, Pitſæo, & Rupepoſæo recenſentur, quorum nudos titulos hùc transferre jam non vacat.

* Animad. in Præf. Seld. de Decim. prope fin. Angliæ.

† Epiſt. 205. p. 1568.

* MS. in Biblioth. Bodl. fol. 275. vid. Antiquit. Oxon. lib. 1. p. 49.

* Nomenclat. Card. p. 15.

† De Præſul. Angl. part. 2. p. 162.

HIERONYMUS, patriâ, ut videtur, Italus, Canonicus Regularis ex Priore S. Fridiani Lucenſis, Aretinorum Epiſcopus factus eſt an. MCXLIV. Frederici Ænobarbi cauſam ſtrenuè tuebatur. Scripſit *Sermones Dominicales* totius anni quos Hubaldo Oſtienſi Epiſcopo, qui poſteà ſub nomine Lucii III. Papa factus eſt, dedicavit. Extant hi ſermones MSS. in Bibliotheca Vaticanâ num. MCCXLVIII. monente Ferd. Ughello *Ital. Sacr.* Tom. I. p. 467. 1144. *P. II.*

ANONYMUS Hiſtoriæ Dunelmenſis Auctor, Cœnobii Dunelmenſis Monachus, claruit anno MCXLIV. Turgoti de Eccleſiâ Dunelmenſi, ejuſque Epiſcopis, hiſtoriam ab anno MXCVI. ad an. MCXLIV. perduxit. Hanc Continuationem ex codice Cottoniano eruit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 705. 1144. *P. II.*

EUGENIUS III. *Bernardus* antea dictus, Patriâ Piſanus, Abbas Monaſterii S. Anaſtaſii Trium Fontium Ordinis Ciſtercienſis, S. Bernardi Claræ-Vallenſis diſcipulus, Pontifex Romanus electus eſt anno 1145. die XIV. Februarii, in Monaſterio Farſenſi die XVIII. ordinatus. Electus enim à Romanis civibus imperium Pontificale exoſis (quos *Arnaldiſtas* vocarunt) ſtatim Urbe ejectus fuerat. Exeunte anno Urbem obtinuit, & Jordanem Romanorum Patricium excommunicavit. Mox tamen iterum ab Arnaldiſtis fugatus, in Galliam ſe recepit. Anno 1148. celebrato Remis Concilio Eonem Hæreticum quendam delirum, & Gilberti Porretani errores damnavit. Eodem anno Stephanum Angliæ Regem anathemate percuſſit; 1145.

quod

quòd Theobaldum Cantuariæ Archiepiſcopum ad Concilium Remanſe injuſſu ſuo profectum exagitaret. Anno 1152. initâ cum Romanis concordiâ in Urbem reverſus eſt. Obiit Tibure anno 1153. die VIII. Julii. Extant *Epiſtolæ* LXXXIII. Concil. Tom. X. pag. 1046. *aliæ* V. ibid. pag. 1846. *Epiſtola unica* apud Baluz. Miſcellan. Tom. II. p. 222.

1145. GILBERTUS PORRETANUS, gente Aquitanus, domo Pictavienſis, claruit anno 1145. Primò Scholæ Pariſienſis Rector & Canonicus Pictavienſis, deinde ab anno 1141. urbis patriæ Pictavorum Epiſcopus, Philoſophus quidam, & Theologus ſummus; conſuetus verò teſte Ottone Friſingenſi *, ex ingenii ſubtilis magnitudine ac rationum acumina multa præter communem hominum morem dicere. Hinc in Conventu quodam Clericorum ſuæ Diœceſeos cùm ſermoni, quem habuit, quædam de Trinitate dogmata minùs ſana immiſceret; à duobus Archidiaconis ſuis, Arnoldo, & Calona, tanquam contra Catholicæ Eccleſiæ doctrinam ſentiens, interpoſitâ appellatione, Romam delatus eſt. Eugenio verò Pontifice hoc ipſo tempore in Gallias advaniente Synodus Pariſienſis fuit celebrata: *in* quâ præſidente Eugenio Papâ Gilbertus hæreſeos accuſatus, cautâ atque orthodoxâ dictorum ſuorum interpretatione cenſuram evaſit. Anno ſequente in Concilio Remenſi eadem iterum agitata eſt cauſa. Rejecta Gilberti dogmata: ipſe intactus manſit. Obiit anno 1154. Prid. Non. Septembr. Extat *Epiſtola ad Mathæum Abbatem* S. *Florentii* apud Dacherium in Appendice ad Opera Guiberti pag. 564. Alia autem ſcripſit Gilbertus, viz. *Gloſſam ſuper Pſalterium*, quæ MS. extat Oxonii in Bibliothecâ Baliolenſi Cod. 35. In fine libri hæc nota apponitur. *Explicit gloſſatura Magiſtri Porretani ſuper Pſalterium; quam ipſe recitavit coram ſuo Magiſtro Anſelmo in terrâ Emerdetonis.* *Commentarium* adhuc brevem *in Epiſtolas D. Pauli*, atque *Opus de Trinitate*, quæ in Bibliothecis Gallicis MSS. extare prodit Oudinus Supplem. p. 421.

* De geſtis Frederici. I. l. c. 46.

1148. GAUFREDUS, Monachus Claræ-vallenſis Ord. Ciſterc. claruit anno 1148. quo Concilio Remenſi interfuit. Poſt multa annorum curricula à Cardinale Albanenſi rogatus, ſcripſit ad eum *Epiſtolam de rebus in Concilio Remenſi de causâ Gilberti Porretani actis*; quæ habetur inter Acta Concilii Remenſis Concil. Tom. X. p. 1121.

1148. JOANNES BURGUNDIO, civis Piſanus, de quo plura nos ſuprà in Appendice ad Chryſoſtomum. Claruit anno 1148. Anno 1180. Concilio Romano interfuit. Obiit anno 1194. Præter ea, quæ dicto loco memoravimus ſcripta, anno 1150. è Græco in Latinum ſermonem convertit *Joannis Damaſceni Opus de Fide Orthodoxâ.* Extat ea verſio in Bibliothecâ S. Benedicti Cantab. Cod. 135. Mertonenſi Oxon. Cod. 109. & Lambeth. Latinè etiam tranſtulit *Gregorii Emeſeni* ſeu potiùs *Nemeſii de Philoſophiâ ſive de Homine libros* VIII. tam ineleganter verò, judice Beato Rhenano, ut verſio iſta legi poſſit, intelligi nequeat. Ea tamen à Joanne Canona Norimbergenſi, & B. Rhenano inconditâ, qua ſordebat, barbarie repurgata prodiit *Argentorati* 1512. & alibi ſæpius.

1149. ANSELMUS, Hevelbergenſis in Marchionatu Brandeburgenſi Epiſcopus, claruit circa an. 1149. Scripſit *adverſùs Græcos Dialogos* III. quos in lucem edidit Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. XIII.

1149. GILBERTUS FOLIOTH, Natione Anglus, ex Abbate Leiceſtrenſi, ab an. 1149. Epiſcopus Herefordienſis, deinde ab anno 1161. Londinenſis. Anno 1162. mortuo Theobaldo Archiepiſcopo Cantuarienſi, ipſe ſedem Metropolitanam ambivit; cùmque prælato ei Beckato voto excideret, canonicam obedientiam Becketo, juramento ſpondere renuit: quin & (ſi Joanni Sariſburienſi * in Becketi cauſam nimis prono fides ſit habenda) primatum Angliæ ſedi Londonenſi arripere tentavit, Archiflaminia Londini olim poſiti dignitatem ſibi jure hæreditario competere cauſatus. Velitationem iſtam gravior poſtea excepit pugna; cùm biennio poſt Becketus totum Clerum Anglicanum ab imperio Regio eximere annisus eſt, Gilbertus verò Regis partibus ſummâ fide & conſtantiâ adhæſit. Exeunte igitur anno ab Henrico Rege Romam legatus, Becketum coram Alexandro Pontifice ſeditionis reum agit, Regia ſui cauſam ſtrenuè tutatus. Domum reverſus Eccleſiæ Cantuarienſis reditibus colligendis & diſpenſandis præfectus eſt. Quo nomine à Becketo ſtatim excommunicatus ad Papam appellavit. Confirmatâ verò à Pontifice cenſurâ, neutrius fulmen curæ habuit; & convocata Londini Synodo utriuſque ſententiam irritam eſſe declaravit. Ante annum verò 1170. præſtito juramento à Legatis Pontificiis anathemate abſolutus eſt; cui mox iterum à Becketo innodatur, quòd Henrici Regis junioris coronationi ab Archiepiſcopo Eboracenſi factæ interfuiſſet. Ab eodem aliquanto poſt in Angliam adveniente Henrici Regis precibus abſolutus; cùm conſilii demum de nece Becketo inferendâ cum Rege initi falsò inſimularetur; poſt Becketi anathema Pontificium iterum expertus. Ante obitum tamen abſolutus diem clauſit anno 1187. XVIII. Februarii. Adjiciam ſolummodò elogium, quod ei reddit Abbas Ramseienſis epiſtolâ ad Alexandrum Papam eo ipſo tempore, quo maximè fervebant in Anglia lites, conſcriptâ, *Venerabilis Pater noſter Gilebertus Londonenſis Epiſcopus, vir meritis & nomine conſpicuus inter electas terræ noſtræ perſonas quâdam Prærogativâ virtutum inſignitus elucescit. Quippe qui ſæculari literaturâ & lege divinâ ad unguem inſtitutus, ſingulos ferè tam Religionis, quàm Eccleſiaſtici ordinis & dignitatis gradus attigiſſe & conſcendiſſe dignoſcitur. Paſtoraliſque curam regiminis fideliter prudenterque diſpenſans, dignâ ſatis promotione de Monaſterio tranſivit ad Cathedram, primò Herefordenſem, dein Londonenſem, utramque vitâ pariter & doctrinâ illuſtrans & honorans.* Scripſit *Commentarium in Cantica Canticorum*, qui curâ Patricii Junii prodiit *Londini* 1638. 4°. Habentur ejuſdem *Epiſtolæ* VII. inter Epiſtolas Thomæ Becketi à Chriſtiano Lupo editas *Bruxellis* 1682.

* Epiſt. inter Becketi Epiſt. xix. l. 3. pag. 512 in his Epiſtolis multo plura de Gilberto noſtro habentur.

HENRICUS HUNTINDONIENSIS, gente Anglus, Nicolai, Presbyteri conjugati filius, Albini Andegavis Canonici Lincolnienſis diſcipulus, ipſe etiam Canonicus Lincolnienſis; ac demum ab Alexandro Epiſcopo Lincolnienſi, quem Romam uſque comitatus fuerat, Archidiaconus Huntindonienſis factus. Claruit anno 1150. Quouſque vitam protraxerit, non liquet. Scripſit ad Alexandrum Lincolnienſem *Hiſtoriam Anglorum ab ipſis gentis primordiis uſque ad Stephani Regis mortem*, annum 1154. *libris* VIII. ſeu ut alii opus diſtribuunt, X. Hiſtoriam iſtam inter Scriptores Anglicos edidit Cl. Savilius *Londini* 1596. fol. quæ exinde recuſa eſt Francofurt. 1601. *Epiſtolam Henrici ſive Libellum de Contemptu mundi* evulgavit Dacherius Spicileg. Tom. VIII. pag. 178. Alia adhuc conſcripſit Henricus, viz. *Epiſtolam ad Warinum de Regibus Britonum*, & *Opuſculum de Provinciis* 1150.

SÆC. XII. ab An. MC. Britannæ, in Bibliothecâ publicâ Cantabrigienſi aſſervata Cod. 251. num. 9. 10. *Librum de imagine mundi*, *in Collegio S. Benedicti* Cantab. Cod. 367. num. 1. & in Magdalenenſi *Oxon.* Cod. 17. num. 1. Trinitatis Oxon. Cod. 7. num. 2. *Librum de Sanctis Angliæ*, in Collegio Societatis Jeſu Antverpienſi, uti literis ad Pitſeum datis teſtatus eſt Heribertus Roſveydus. *Alia* quædam recenſent Balæus & Pitſeus, quæ an ſuperſint hodie, non conſtat.

1150. P. II. HENRICUS, gente Anglus, Archidiaconus Huntingdonienſis, claruit anno MCL. Condidit hiſtoriam Anglorum, quam libris XII. abſolvit. Octo libri priores, qui Regum Anglorum Hiſtoriam uſquè ad annum MCLIV. complectuntur, à Nobiliſſimo Savilio olim editi ſunt. Quatuor poſteriores in duobus Bibliothecæ Lambethanæ codicibus MS. aſſervantur. Nempè nonus agit de Sanctis Angliæ eorumque Miraculis; decimus de ſummitatibus rerum; undecimus Satyras & Epigrammata; duodecimus Hymnos ſacros & Carmina diverſi generis complectitur. In libro decimo poſt præfationem de fine mundi, ſequitur Epiſtola ad Henricum Regem de Serie Regum & Imperatorum, Judæorum & Aſſyriorum, &c. ad ſua uſquè tempora; alia ad Warinum Britonem de Origine Regum Britannorum, à Bruto ad Cadwalladrum; Tertia ad Walterum de contemptu Mundi, ſive de Epiſcopis & Viris illuſtribus ſui temporis, anno MCXLV. ſcripta, quam ex codicibus MSS. exhibuit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. pag. 694. etſi illam Spicilegio ſuo anteà inſeruerat L. Dacherius Tom. VIII. pag. 178. Et certè, ut rectè Whartonus notat, ex unico hoc Hiſtoriarum opere Baleus & Pitſeus pluſquàm viginti quatuor diverſorum librorum titulos nobis procuderunt.

1150. JOANNES, ex Monacho in Oxia inſula Patriarcha Antiochenus, claruit, judice Cotelerio, circa ann. 1150. Extat Gr. Lat. *Oratio in donationes Monaſteriorum Laicis factas*, à Cotelerio edita *Monument. Eccleſ. Gr.* Tom. I. pag. 159.

1150. CONSTANTINUS MANASSES, Natione Græcus nec plura de eo conſtant. Claruit anno 1150. Scripſit verſibus politicis *ad Irenam Manuelis Comneni Imp. fratriam*, *Andronici uxorem* Σύνοψιν ἱστορικὴν ſive *Compendium Hiſtoricum* ab initio mundi ad initia Alexii Comneni Imp. annum Chriſti 1081. Prodiit *Chronicon*, ſeu *Compendium* iſtud Latinè ex Leunclavii verſione *Baſil.* 1573. 8°. Gr. Lat. cum notis Joannis Meurſii *Lugd. Bat.* 1616. 4°. cum Leunclavii, Meurſii, Allatii, & Fabroti notis Gr. Lat. *Pariſ.* 1655. fol.

1150. CONSTANTINUS HARMENOPULUS, Sebaſtus, Nomophylax, & Judex Theſſalonicenſis, claruit circa ann. 1150. non diu poſt expertam Bogomilorum hæreſin, ut ipſe teſtatur *. Malè igitur Seldenus † illum ad Philothei (qui thronum Patriarchalem CP. aſcendit anno 1362.) tempora revocat.

* De Sect. c. 19.
† De Syned. l. 1. c. 10. p. 393.

SCRIPTA.

Πρόχειρον νόμων, ſive *Promptuarium Juris* [illegible] [illegible] Græcè *Pariſ.* 1540. 4°. Lat. Lugd. 1556. Gr. Lat. cum notis Joannis Merceri & Dionyſii Gothofredi *Genevæ* 1587. 4°.

Epitome divinorum ſacrorumque Canonum ſcholiis paſſim illuſtrata. [illegible] *de Epiſcopis*, *Presbyteris*, *Diaconis*, &c. *de Monachis & Monaſteriis*, *de Laicis*, denique *de mulieribus*. Integrum Opus ſex abſolvitur ſectionibus, quavis ſectione plures ſub ſe titulos habente; ut ratione magis compendiaria & dilucidiore, quod quæritur, inveniri poſſit: uti in fine Præfationis ipſe nos docet. Extat Gr. Lat. à Leunclavio edita in *Jur Gr.* Tom. I. pag. 1.

Liber de Sectis Hæreticis, cui ſubjicitur *Confeſſio de opinionibus Hæreticorum*, *& de fide Orthodoxa*. Habetur Gr. Lat. ibid. pag. 547. in Auctuario Duceano Tom. I. pag. 533. & cum Theoriani Legatione *Baſil.* 1578. 8°.

1150. P. II. CONSTANTINUS HERMENOPULUS Nomophylax & Judex Theſſalonicenſis, claruit circa annum MCL. Et ita quidem tradunt Scriptores penè omnes. Verùm ne quid diſſimulem, Philotheus Patriarcha CP. in ſcholio quod Hermenopuli Epitomæ Canonum appoſuit, ipſum ad Joannis Palæologi Imp. tempora, & ad annum Chriſti MCCCXLV. disertè refert. Vide quæ hâc de re notavit Cl. Lambecius *Comment.* lib. VI. pag. 39. 40. Et ante Lambecium Seldenus noſter *de Synedriis* lib. I. cap. 10. pag. 393. Interim cum communi ferè Scriptorum ſuffragio ad præſens Sæculum referatur, eum hoc loco relinquimus. Et certè duo ſunt quæ pro confirmandâ vulgari ſententiâ notari velim. 1. Ipſummet Conſtantinum * affirmare Bogomilorum hæreſin ἡ πρὸ μικροῦ τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς, *non multò ante noſtram ætatem* exortam eſſe. Quod optimè anno MCL. convenit. Exorta enim eſt Bogomilorum hæreſis tempore Alexii Comneni, qui imperare cœpit anno MLXXX. 2. Conſtantinum noſtrum Principem novellas non ultra initium imperii Manuelis Comneni, qui regnum ſuum auſpicatus eſt ann. MCXLIII. allegare. Et credi vix poteſt ipſum hoc Sæculo deſiiſſe, ſi poſt duo demùm ſæcula vixiſſet. Sed litem dirimant eruditi. Ex ſcriptis ejus quædam dedimus alibi, alia nunc daturi. *Expoſitio fidei orthodoxæ*. Incipit, Πιστεύειν δεῖ τὸν ὄντως χριστιανὸν, ὡς αἱ ἅγιαι καὶ οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἐθεσπίσαντο &c. Extat Græcè Latinè cum Theoriani legatione, aliiſque à Leunclavio editis *Baſil.* 1578. p. 577. & in *Jure Græc. Rom.* Tom. I. pag 538. Sed ut verum fatear, hæc Expoſitio nihil aliud eſt quàm Epilogus libri *de hæreſibus*, ſeu de ſectis, cui ſubnecti ſolet *narratiuncula* de Tribus Tomis Synodicis ſub Impp. Conſtantino Porphyrogennetâ, Manuele Comneno, & Michaele Palæologo compoſitis, in quibus anathemate percutiuntur, quicunque contra Imperatores ſeditionem excitant, & per vim aut inſidias imperium invadere nituntur, ut & eorundem adjutores & conſcii Incipit his verbis. Τοῖς μέλλουσι ἐπιβουλεύειν &c. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. inter libros *Jurid. Cod.* X. num. iii. fol. 184. pag. 2. *Catalogus Officiorum* Aulæ Imperatoriæ Conſtantinopolitanæ. Cujus principium. Τὰ ὀφφίκια τοῦ Παλατίου. Α. Δεσπότης. Β. Σεβαστοκράτωρ &c. *ibid.* num. vii. fol. 218. p. 2. His addi poteſt ejus *Lexicon* πολυώνυμον Alphabeticum, cùm in eo vocabula Eccleſiaſtica explicantur. Incipit his verbis, Ἀρχὴ τοῦ ἄλφα, ἀγαπῶ, φιλῶ, &c. Extat MS. Biblioth. Vindob. inter libros *Philoſoph.* ex ordine Lambec. XXI. num. iii. fol. 177.

* Lib. de Sect. n. xix. p. m. 574.

1150. ISAAC, Magnæ Armeniæ Catholicus, claruit (ſi rem acu tetigit Combefiſius, qui tamen dubia admodum nititur conjectura) circa an. 1150. Extant *Orationes invectivæ* II. *adverſus Armenos*, *idem cum Eutychete*, *Dioſcuro*, &c. *ſapientes*; Gr. Lat. à Combefiſio cum notis editæ Auctuar. Nov. Tom II. p. 317.

1150. AILREDUS, ſive Ealredus, ſive Elredus, Anglus

SÆC. XII. ab An. MC. Anglus, an Scotus? Anglus, opinor, ortu, educatione Scotus, utpote unà cum Henrico Davidis Regis Scotorum filio ab ipsa penè pueritia bonis literis moribuſque innutritus. Ad juſtam ætatem cùm perveniſſet, oblatum ſibi Epiſcopatum recuſavit; & in Angliam reverſus, in Monaſterio Rievallenſi, vulgò *Revesby* dicto, in agro Lincolnienſi, & provincia Cantuarienſi inter Monachos Ciſtercienſes nomen dedit. Tandem ſolo virtutis nomine, inquit Lelandus, ſecundus ejuſdem Cœnobn Abbas conſtituitur. Claruit anno 1150. Obiit anno 1166.

SCRIPTA.

Hiſtoria de Vita & miraculis S. Edvvardi Regis & Confeſſoris; Extat inter X. Scriptores Anglicos à Twiſdeno editos *Londini* 1652. p. 369. Habetur MS. etiam ab eo conſcripta *Vita S. Edvvardi Regis* carmine Elegiaco ap. Laurentium Abbatem Weſtmonaſterienſem in Coll. Gonvil. & Caii. Cantab. 4°.

Genealogia Regum Anglorum, in Collectione Twiſdenianâ ubi ſuprà p. 347.

De *Bello Standardii tempore Stephani Regis* anno 1138. ibid. p. 337.

Hiſtoria de Sanctimoniali de VVatthun, ibid. pag. 415.

Sermones de Tempore, & *de Sanctis.*

In Iſaiam Prophetam *Sermones XXXI.*

Speculum Charitatis libris III. cum *Compendio* ejuſdem.

Tractatus de puero Jeſu duodecenni in illud Luc. II. Cùm factus eſſet Jeſus, &c. in cujuſdam diſcipuli ſui gratiam conſcriptus. Editus eſt à Davide Camerario lib. 3. *de Scotorum fortitudine* c. 41. *Pariſ.* 1631.

De *Spirituali Amicitiâ Libri III.*

Opuſcula iſta à *Sermonibus de Tempore* incluſivè enumerata prodierunt cum Richardi Gibboni Jeſuitæ *Duaci* 1631. exinde in *Bibliotheca Ciſtercienſi* Tom. V. pag. 16. & in Bibliotheca Patr. Tom. XXIII. p. 1.

Regula ad incluſas ſeu Moniales. Auguſtino perperàm aſcripta inter opera ejus haberi ſolet, ſub Ælredi verò nomine habetur in Collectione Regularum Holſtenianâ par. 3. p. 109.

Tractatus de Dominica infra octavas Epiphaniæ, & *Sermones XI. de Oneribus Eſaiæ* inter S. Bernardi opera latere ſolebant.

Alia quæ non extant, aut nondum edita ſunt, à Baleo & Pitſeo memorantur.

1150. RICHARDUS, Natione Scotus, Canonicus Regularis S. Victoris prope muros Pariſienſes, ac demum Prior, S. Bernardi, & Hugonis Victorini familiaris. Claruit anno 1150. Obiit anno 1173. 6. Id. Mart. Poſtquam Prioratus munere Novennio perfunctus eſſet.

OPERA.

De exterminatione mali & promotione boni Tractatus.

De ſtatu interioris hominis Tractatus III.

De eruditione hominis interioris Libri III.

De præparatione animi ad Contemplationem Liber, *Benjamin minor* dictus. Prodiit ſub titulo Libri, de 12. Patriarchis, vel de contemplatione minori, ſed abſque loci nomine 1494. 8°.

De gratiâ Contemplationis libri V. Benjamin major dicti.

Allegoria nonnulla Tabernaculi fœderis. Librum hunc paſſim citat Alexander Alenſis in *Muriali MS.* ſub nomine *Doctoris incogniti*, appoſitâ hac ad marginem notâ, *creditur Richardus de S. Victore.*

De Trinitate Libri VI.

De tribus appropriatis perſonis in Trinitate, ad D. Bernardum.

De Incarnatione Verbi liber ad eundem.

De Emanuele Libri II. contra Judæos.

Tractatus Exceptionum in libros IV. diſtinctus.

De poteſtate ligandi & ſolvendi Tractatus.

De meditandis Plagis quæ circa finem mundi evenient.

De judiciaria poteſtate in finali & univerſali Judicio.

De ſpiritu blaſphemiæ Tractatus.

De Gradibus charitatis.

De quatuor Gradibus violentæ charitatis.

De gemino Paſchate Tractatus.

Declarationes nonnullarum difficultatum Sacræ Scripturæ, ad D. Bernardum.

Quomodo Spiritus S. eſt amor Patris & Filii.

De differentiâ peccati mortalis & venialis Tractatus.

De ſuperexcellenti baptiſmo Chriſti.

Sermo in die Paſcha, atque alius de miſſione Spiritûs S.

De comparatione Chriſti ad florem, & Mariæ ad virgam.

Quomodo Chriſtus ponitur in ſignum populorum.

De differentiâ ſacrificii David & Abrahæ.

De differentia ſacrificii David & Abrahæ, & B. Mariæ Virginis.

Expoſitio difficultatum ſuboritentium in deſcriptione Tabernaculi Fœderis.

De Templo Solomonis ad literam.

De concordiâ temporum Regum conregnantium ſuper Judam & Iſrael; ad D. Bernardum.

Myſtica annotationes variorum locorum in Pſalmis Davidis.

Explanatio in Cantica Canticorum.

De viſione Ezechielis.

De templo Ezechielis.

Deciſio aliquot dubiorum Apoſtoli.

In Apocalypſin S. Joannis libri VII.

Prodierunt Richardi Victorini *Opera Veneti* 1592. *Colon.* 1621 *Rothomagi* 1650. II. Tom. folio.

Scripſit etiam Richardus *explanationis myſtica in totum Danielem Librum unum*, cujus magnam partem compendio Allegoriarum in Danielem ſuo intexuit Godefridus Tilmannus.

THEODORUS cognomento PTOCHOPRODROMUS, qui aſſumpto habitu Monachico, *Hilarionem* ſe vocavit, claruit ſub Imperio Manuëlis Comneni circa annum MCL. 1150. P. II.
Scripſit verſibus politicis & barbaris libros II. utroſque Manueli Comneno dedicatos. In priore paupertatem ſuam egregiè depingit & deplorat; in poſteriore in Hegumenum, ſive Abbatem ſuum acriùs invehitur. Extat utrumque opus Græcè MS. in *Cod.* Regio Pariſienſi MCCCXXX V. Undè frequentius laudat, & quâvis ferè Gloſſarii ſui Græci paginâ quædam depromit Car. du Freſnius; qui & in Appendice voc. Κυβερνήτης Theodori noſtri *Encomium* MS. Joannis Comneni Imp. citat, alibique Ptochoprodromum noſtrum; ſed levi ratione ductus, eundem cum Theodoro Prodromo, non incelebri hujus ſæculi Poëta, facere videtur. De Theodoro Prodromo, ejuſque ſcriptis diximus ſuprà ad ann. MCX. Theodorum Ptochoprodromum laudat Gregorius Corinthi Epiſcopus lib. *de conſtruct. Orat.* teſte L. Allario *diatr. de Georgiis* p. 309. Illud etiam monere liceat, Poſſevinum in *Append.* pag. 96. in Catalogo librorum MSS. Græc. in Bibliothecâ Fontis Bellaquæi propè *Paris* hæc habere; *Theodori Prodromi opera*, Theo-

Digitized by Google

SÆC. XII. ab An. MC. *Theologica*, *ut*, *de Feſto Domini*, *Quod nos ſumus cauſa peccati*, *non natura*; *De eſu carnium*; *De Vita termino*. Viderint qui libros ipſos inſpicere poſſunt.

1150. P. II. ADALGISUS, natione ut videtur, Gallus, Cœnobii S. Theoderici Montis OR apud Remos Monachus, claruit Sæculò XII. circa annum MCL. Scripſit de Miraculis S. Theoderici Abbatis Rhemenſis, juſſu Patrum ejuſdem Cœnobii, quibus & opus ſuum dedicavit. Extat hic libellus ex ejuſdem Cœnobii cod. MS. deſcriptus, apud Mabillonium *Sæc. Benedict.* I. pag. 622. qui tamen Miracula nonnulla utpotè minus utilia, ſe prætermiſiſſe ingenue fatetur.

1150. P. II. AUCTOR Anonymus Vitæ S. Virgilii, S. Eberhardi Saltzburgenſis Epiſcopi diſcipulus, claruit circa annum MCL. Scripſit Vitam S. Virgilii Saltzburgenſis in Baioariâ Epiſcopi, denati anno DCCLXXX. quam edidit Caniſius *Antiq. lect.* Tom. II. pag. 153. iterumque recenſuit Tom. VI. pag. 163. & ex eo Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. p. 309.

1150. P. II. ANONYMUS libri de S. Marculpho Auctor claruit Sæculo XII. forſan circa annum MCL. Scripſit libellum de Miraculis B. Marculfi Abbatis Nantenſis & Confeſſoris, in variis corporis ejus delationibus factis. Hunc præmiſſo de S. Marculfo ſermone, (an ejuſdem auctoris haud ſatis certum) edidit Jo. Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. Part. II. pag. 514.

1150. P. II. ROBERTUS, primùm Monachus, deindè, ut videtur, Abbas Walciodorenſis, claruit circa annum MCL. Scripſit vitam S. Forannani Epiſcopi & Abbatis Walciodorenſis, eamque Wiboldo Abbati Stabulenſi dicavit. Extulerunt illam Bollandiani in menſe *Aprili*, & Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. p 586.

1150. P. II. STEPHANUS, gente forſan Hiſpanus, Cœnobii Cellæ Novæ in Gallæciâ Monachus, claruit circa annum MCL. Vitam & Miracula S. Rudeſindi Dumienſis Epiſcopi circa annum DCCCCLXXVII. defuncti, duobus libris deſcripſit. Ediderunt Bollandiani *Mart.* 1. & exinde Mabillonius *Sæc. Benedict.* V. pag. 522. ubi in obſervatione prævià, variantes eruditorum de horum librorum auctore ſententias videre eſt. Scripſit etiam S. Rudeſindi vitam Ordonius, ejuſdem Monaſterii poſt Stephanum Prior, unde in cod. MSS. tres libri habentur quorum tertius Ordonii eſſe putatur. Vide quæ hâc de re notârunt Bollandiani in *Comment. prævio* ad hanc Vitam, & Nic. Antonius *Biblioth. vet. Hiſp.* lib. VII. c. 6. p. 18.

1150. P. II. AUCTOR Chronici Corbeienſis claruit, ut videtur, circa annum MCL. Scripſit Chronicon Corbeienſe ab an. DCCCXXII. & in Wicboldo Abbate deſinit. Ex vetuſto codice Corbeienſi ab Henrico Meibomio avo cum notis editum, Henricus Junior Tomo I. *Rerum Germanicarum* pag. 755. iterum inſeruit, ad calcem attexuit antiquam Cœnobii Corbeienſis Litaniam, quæ circa annum DCCCXC. in uſu fuiſſe judicatur.

1151. ALANUS DE INSULIS, patriâ Gallo-Flander, civitate Inſulanus, in Cœnobio Claræ-Vallenſi vitam egit Monaſticam, mox Ripatorii Diœceſis Trecenſis Cœnobii recèns conditi Abbas. Anno 1151. Epiſcopus Antiſſiodorenſis creatus eſt, verùm laborum pertæſus ſedi ſuæ renunciavit anno 1167. & ad Claræ-vallem rediens, obiit ibidem anno 1182. Scripſit compendio *Vitam S. Bernardi*, quam extulit, & editioni ſuæ Operum Bernardi præmiſit Joannes Mabillonius *Pariſ.* 1666. De Alano Inſulenſi juniore agemus ſuo loco. SÆC. XII. ab An. MC.

GALFRIDUS, ARTHURUS cognomento dictus, patriâ Britannus, domo, ut videtur, Monomutenſis, certè ejuſdem Eccleſiæ Archidiaconus. Anno 1151. Epiſcopus Aſaphenſis conſtitutus eſt. Turbatis Walliæ rebus, ut ſibi meliùs aliunde proſpiceret (ſi modò idem ſit Godefridus ille Epiſcopus Aſaphenſis, de quo loquitur Rogerius Hovedenus *, quod planè veriſimillimum videtur) in Angliam ſeceſſit, ab Henrico Rege benignè ſuſceptus, qui Monaſterium Abindonienſe Abbate tunc viduum ei in cuſtodiam tradidit. Anno 1175. habitâ Londini Synodo, Eccleſiæ Aſaphenſis Clerici ab Archiepiſcopo Cantuarienſi petierunt, ut vel Godefridus Eccleſiæ ſuæ redderetur, vel alius in ejus locum ſubrogaretur. Dilemmate illo conſtrictus Galfridus, Epiſcopatum ſponte reſignavit, ſperans ſe Cœnobii ſui regimen retenturum: ſed utrumque perdidit. Sedem enim Aſaphenſem accepit Magiſter Adam, Cœnobium Abindonienſe Monacho cuidam datum eſt. De certo mortis ejus tempore non conſtat. Galfridi fidem in hiſtoricis vellicarunt plures tum Veteres tum Recentiores, & cenſurâ ſatis iniquâ premunt. Multa nobis incredibilia videntur, utpote à noſtris temporibus longiſſimè remota, & à ſæculi gentiſque noſtræ moribus aliena; multa, quæ etſi fabuloſa eſſe concedantur, non ſtatim ipſe tamen ex proprio ingenio confinxit, ſed ex vetuſtioribus rerum Britannicarum monumentis hauſit. Scripſit ad Robertum Glóceſtriæ Ducem *Hiſtoriam Britanniæ libris* XII. ab ipſis gentis primordiis ad ſua uſque tempora. Prodiit Hiſtoria iſta *Pariſ.* 1517. 4°. & inter Scriptores Britanniæ minores *Heidelbergæ* 1587. fol. Porrò è Britannico ſermone in Latinum tranſtulit, multis tamen de ſuo additis [ſi Gulielmo Neubrigenſi fides] *antiquas Merlini Britanni Prophetias*. Prodiit ea *verſio* unà cum explanationibus Alani de Inſulis *Francofurt.* 1603. 4. *Epiſtola ad Alexandrum Lincolnienſem Præſulem*, *ſuper Prophetiis Merlini*. habetur MS. *in Bibliothecâ Cottonianâ* ſub *Cleopatra* C. 10. n. 2. *Vita Merlini*, verſu heroico non invenuſto ad Robertum Lincolnienſem Epiſcopum, ibid. MS. ſub *Veſpaſiano* E. 4. n. 5 Alia adhuc Galfridi ſcripta memorat Baleus *, viz. *Librum de exilio Eccleſiaſticorum*; *De corpore & ſanguine Domini*; *Carminum librum*, &c. quæ interiiſſe videntur. 1151.

* Annal. par. poſt. fol. 311.

* Cent. 2. cap. 86.

POTHO, Cœnobii Prumienſis in Diœceſi Trevirenſi Presbyter & Monachus O.B. claruit an. 1152. Extant libri V. *de ſtatu domûs Dei*, atque unicus *de domo Sapientiæ*, editi *Hagenoæ* 1532. 8vo & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 489. 1152.

NICOLAUS, Monachus Claræ-vallenſis, Ordinis Ciſtercienſis, quem ſtyli elegantia S. Bernardo commendavit, ut ei ab Epiſtolis eſſet; ſed cùm literas ſub Bernardi nomine, ejuſque ſigillo munitas, ſuppoſuiſſe deprehenderetur, aliiſque criminibus non immunis eſſet, ex Bernardi comitatu aufugit, & in Italiam ſe contulit, ubi S. Bernardum acerrimè oppugnare non erubuit. Claruit præcipuè circa ann. 1152. & diu poſtea vitam protraxiſſe dicitur. Scripſit *Librum Epiſtolarum*, qui habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 517. & *Librum Sermonum Henrico Campaniæ Comiti* dicatum, qui reperitur *in Bibliothec. Ciſterc.* Tom. III. p. 193. *Epiſtolas* ejus binas, antea ineditas, dedit Baluzius *Miſcellan.* Tom. II. p. 234. 1152.

ANO-

SÆC. XII. ab An. MC. 1151. P. II. ANONYMUS Hiſtoriæ Abendonienſis Auctor, natione Scotus, Cœnobii Abendonienſis Monachus, claruit circa annum MCLII. Scripſit Hiſtoriam Cœnobii Abendonienſis, à primâ ejus fundatione ad an. MCLII. eamque Florentii Wigornienſis Chronico, tanquàm additamentum, inſeruit. Hanc ex codice Lambethano, ad Cœnobium Abendonenſe olim ſpectante, editam nobis dedit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 163.

1153. ANASTASIUS IV. *Conradus* antea dictus, patriâ Romanus, ex regione Saburtæ, Benedicti filius, Canonicus Regularis, & Cœnobii S. Anaſtaſii in Diœceſi Veliterna Abbas, O. A. Cardinalis & Epiſcopus Sabinenſis ante annum 1130. quo Româ fugiens Innocentius Papa eum urbis Vicarium conſtituit. Anno 1153. die IX. Julii Pontifex Romanus electus eſt, die XII. coronatus. Obiit anno ſequente, die II. Decembr. Extant *Epiſtolæ* XIII. Concil. Tom. X. p. 1133. & 1851.

1154. HADRIANUS IV. *Nicolaus Break ſpeare* antea appellatus, natione Anglus, patriâ Hertfordienſis, Langliæ non longè à D. Albani fano natus, Roberti Monachi & Sacerdotis filius. Adultus factus, in Monaſterio S. Albani ſibi locum dari petiit, verùm à Richardo Abbate repulſam tulit. Voto excidens, in Galliam ſe contulit, & Lutetiæ ſtudiis bonarum literarum aliquamdiu incubuit. Poſtea in Cœnobio S. Rufi prope Valentiam urbem inter Auguſtinianos Monachos nomen dedit, brevi Prior, ac demum Abbas Monaſterii conſtitutus. Procedente tempore Romam pro curandis Cœnobii rebus profectus, ab Eugenio III. Cardinalis, & Epiſcopus Albanenſis creatus eſt. Anno 1148. legatus Apoſtolicus in Norwegiæ & Daniæ partes miſſus, Eccleſiam Upſalenſem Archiepiſcopali jure inſignivit. Anno 1154. die IV. Decembris Pontifex Romanus electus eſt, die V. inthronizatus. Anno 1155. Arnaldiſtas Romanos excommunicavit, atque urbe ejecit, ipſo Arnoldo Epiſcopo Brixienſi in cruce ſuffixo, & Willelmum Siciliæ Regem Campaniæ fines vaſtantem anathemate percuſſit. Eodem anno Frederico Romanorum Regi in Italiam advenienti occurrens, oſculum pacis ei denegavit, donec ſtratoris officium ſibi de more exhiberet; illumque Romam mox deductum corona Imperiali induit. Anno 1156. à VVillelmo Rege in urbe Beneventana obſeſſus, iniqoas pacis conditiones ſubire coactus eſt. Obiit anginæ morbo, ſeu, ut alii, muſcâ ſuffocatus, *Anagniæ* anno 1159. die I. Septembr. poſtquam Fredericum Imp. (ſi Urſpergenſi* fides) recèns excommunicarat. Moriens raro abſtinentiæ exemplo matrem Eccleſiæ Cantuarienſis eleemoſynis alendam commendavit. Extant *Epiſtolæ* XLII. Concil. Tom. X. p. 1143. 1853. *Epiſtola* II. apud Baluz. *Miſcellan.* Tom. II. p. 283.

* Chronic. p. 221.

1154. ELIZABETHA, natione Germana, Sanctimonialium prope Monaſterium S. Florini, cui præfuit Ecbertus Elizabethæ frater, in Diœceſi Trevirenſi Abbatiſſa Schonhaugenſis, O. B. revelationibus & viſionibus inſignis. Cœpit Viſiones videre anno ætatis ſuæ XXIII. Chriſt. 1152. teſte Alexandro Alenſi in *Mariali MS. lib. VI.* Claruit anno 1154. Obiit die XVII. Junii anno Chriſti 1165. ætatis ſuæ 36. Extant *Viſionum* ſeu *Revelationum Libri III.* & *Epiſtolarum* liber unus, typis impreſſi *Colon.* 1628.

1154. ECBERTUS, ortu Germanus, prædictæ Elizabethæ frater, O. B. Monachus & Presbyter Bonnenſis, deinde S. Florini Sconhavienſis Abbas ſecundus. Claruit anno 1154. & deinceps, ſorori ſuperſtes. Extant *Sermones* XIII. *adversùs Catharos* cum excerpto de S. Auguſtino contra Manichæos in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIII. p. 600. 631. *Vita, & obitus Elizabethæ* ſororis ab eo deſcriptus præfigitur editioni Opuſculorum Elizabethæ *Colon* 1628. Scripſit etiam *Epiſtolas* plures, ex quibus excerpta quædam habet Catalogus teſtium veritatis pag. 393: Alia memorat Simlerus, quæ apud ipſum videri poſſunt pag. 177. SÆC. XII. ab An. MC.

ANONYMUS Chronici Saxonici compilator, is ſaltem qui ultimam operi manum impoſuit, claruit circa annum MCLIV. in quo utique deſinit. Continet rerum Britannicarum & Anglo-Saxonicarum Annales, à Chriſto nato uſque ad tempora Henrici II. opus quantivis pretii, in quo genuina Britannicæ & Saxonicæ Hiſtoriæ fundamenta poſita ſunt. Ex hoc quippè fonte hortulos ſuos largitèr irrigâſſe rerum noſtrarum Scriptores, per ſe palàm eſt. Quod & Florentius Wigornienſis, & Willelmus Malmesburienſis ingenuè fatentur. Scriptum eſſe diverſis temporibus, nec ab uno auctore, ex ſtyli diverſitate & characterum differentiâ, rectè notavit diligentiſſimus editor. In priori operis parte uſquè ad annum DCCXXXI. plurima ex Bedæ Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ deſumpta ſunt, reliqua ad Normanorum uſque adventum, ex ipſis, ut videtur, Saxonum Archivis, & Monaſteriorum Commentariis petita. Quæ ſuperſunt a tempore Willielmi I. addidit alius, Monachus forſan Petriburgenſis, iſque teſtis oculatus, quippè qui ad annum MLXXXVI. pag. 189 ſe Willielmum Conquæſtorem vidiſſe, & nonnunquam in ejus Curiâ fuiſſe teſtatur, idémque alibi non ſemel luculentèr ſatis innuit. Primam hujus operis editionem, ſeu potiùs fragmenta quædam in lucem protulit Saxonicè & Latinè Abr. Whelochus, Linguæ Arabicæ apud Cantabrigienſes olim Profeſſor, eaque calci Bedæ Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſubnexuit. Integrum opus collatis variis codicibus MSS. novâque verſione Latinâ, tabulâ Geographicâ Saxonicâ, Regulis generalibus de locorum nominibus, nominum tùm locorum, tùm virorum explicatione, aliiſque indicibus adornatum, magno, noſtræ, tùm & totius gentis Literariæ commodo, edidit Edmundus Gibſonus *Oxon.* 1691. 4°. Priorem hujus Chronici partem ad annum uſquè DCCCCLXXV. Ælfrico Grammatico nonnulli tribuunt. Certè Nota quam affixam habet Codex Cantabrigenſis Ælfrici nomen præfert, ejuſque ætatis anno XXIII. ſcriptum aſſerit. Negat id Gibſonus, cùm Ælfrici Annales de rebus Eccleſiæ Cantuarienſis præcipuè agebant; quarum in hoc Chronico vix levis mentio. Quiſquis fuerit, hoc certè tempore vixiſſe videtur. Namque anno DCCCCLXXV. de Edvardo poſt Edgari mortem regnum ineunte loquens, in Editione Whellochianâ, orat, ut eum Deus Optimus Maximus conſervaret. In Gibſonianâ; de fame agens, quæ eodem anno paſſim ſævüit, precatur, ut *tandem in poſterum Cæleſtis admat Angelorum Dominus, détque lætitiam cuique incolarum ex terra frugibus.* 1154. P. II.

ANONYMUS Chronici S. Michaelis Auctor claruit circa annum MCLIV. Scripſit Chronicon S. Michaelis in *Periculo Maris* ab anno DVI. ad annum uſquè MCLIV. Hoc unà cum alio ejuſdem Montis Chronico ab ann. CCCCXXI. ad MLVI. edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. I. p. 347. 1154. P. II.

LUCAS, *Chryſoberges* cognomento dictus, ex Monacho Patriarcha Conſtantinopolitanus ab anno 1155. juxta ſucceſſionem Frehenanam, juxta Baronium verò ab anno 1148. Anno 1166. Synodum 1155.

SÆC. XII. ab An. MC. dum Conſtantinopoli celebravit. Obiit anno ſequente. Extant Gr. Lat. *Decreta Synodalia* XIII viz. *Ne ſiant nuptiæ ſeptimi gradûs cognationis*; *De Clericis ſe immiſcentibus ſæcularibus negotiis*; *Ne jusjurandum irregulare ſervetur*; *De infantibus captivis baptizandis*; *De Agarenis*, &c in Leunclavii *Jure Gr. Rom.* lib. III. p. 217.

1155. P. II. LUCAS, cognomento CHRYSOBERGES, ab anno MCLV. Patriarcha CP. obiit anno 1167. Extat Græcè MS. carmen ejus Iambicum Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCIII. num. vii. Excerpta ex ejus *Inſtitutionibus Aſceticis* ibid. *Cod.* CCLXXXVIII. num. II. *Poëma* verſibus politicis, fœminæ cujuſdam rogatu, priuſquàm fieret Patriarcha, compoſitum, de diætâ moderatâ, reſpectu Feſtorum & Jejuniorum totius anni, ibid. *Cod. Hiſt.* LXX. num XIV. fol 129.

1155. BASILIUS ACHRIDENUS, Metropolita Theſſalonicenſis claruit anno 1155. quo Hadriano Papæ ipſum per literas ſollicitante, ut abrenunciato Græcorum ſchiſmate ſe Eccleſiæ Romanæ ditioni ſubjiceret, reſpondit, nec ſchiſmaticam eſſe Græcam, nec ſuperiorem Romanam Eccleſiam. Extat *Epiſtola ejus ad Hadrianum*, (unà cum literis Hadriani) Lat. apud Baronium ad an. 1155. Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. l. V. p. 307. *Reſponſio ad interrogata de quibuſdam nuptiis*, Gr. Lat. ibid. p. 309. vide p. 408. ubi idem *Reſponſum*, licet non iiſdem prorſus verbis, habetur.

1156. ANDRONICUS, CAMATERUS, Præfectus urbis CP. & magnus Viglæ Drungarius, Sebaſtus, & ipſius Imperatoris Manuelis affinis. θαυμαςὸς ἀνὴρ, ipſo fatente Vecco, ϗ λόγων ἰσχὺν περιβεβλημένος τὰ ἐπὶ μικρόν. *Vir admirandus, & egregio ſermonum robore potiens.* Claruit circa annum 1156. unde neſcio quid in mentem venerit Caſimiro Oudino, qui eum ad annum 330. detrudit, ipſumque contra Veccum ſcripſiſſe affirmat, cùm è contra abundè ſatis pateat Joannem Veccum, qui anno demum 1274. claruit, adversùs Andronicum noſtrum ſcripſiſſe, deque eo tanquam ſemetipſo longè antiquiore loqui. Scripſit *librum adversùs Latinos* ſub perſonâ Manuëlis Imp. ſeu potiùs *Dialogum, interlocutoribus Manuele & Cardinalibus Romanis Conſtantinopoli tunc commoratis de Proceſſione Spiritus S.* cui poſtea reſpondit Veccus, item *diſputationem Imperatoris cum doctore Armenorum Petro*, & *libellum de duabus in Chriſto naturis*, atque aliis capitibus. Libri iſti extare MSS. dicuntur in Bibliothecâ Bavaricâ Cod. 120.

1156. P. II. ANONYMUS, gente Anglus an Gallus incertum, Hiſtoriæ de Rege Stephano Auctor, claruit circa annum MCLVI. Geſta Stephani Anglorum Regis, & Comitis Bolonienſis, libris II. conſignavit, quos ex veteri, ſed imperfecto & ſemiexeſo exemplari edidit Andr. du Cheſnius *Script. Norman.* p. 22;.

1157. RADULPHUS NIGER, Monachus Flaviacenſis, ſeu Flaicenſis in territorio Bellovacenſi, O. B. claruit non Sæculo decimo, quod hactenus creditum, ſed anno 1157. ut in diſſertatione fuſiùs adversùs Mareſium probat Labbæus *. Scripſit *Commentariorum in Leviticum libros* XX. diſertè admodum atque eruditè. Extant iſti in Bibliothecâ Patr. Tom. XVII. pag. 47. *Commentaria in Cantica Canticorum* D. Gregorio perperàm inſcripta, Radulpho poſtliminio reſtituit, & ſub iſtius nomine edidit Jac. Hommey in Supplemento Patrum *Pariſ.* 1684. Scripſiſſe etiam dicitur Commentariorum in Epiſtolas S. Pauli libros XIV. *Hiſtoriam Francorum*, breve *Chronicon*, atque alia quædam, quæ nuſquam extant. SÆC. XII. ab An. MC.

* Tom. 2. p. 273. & in Addend. p. 799.

ZACHARIAS, Chryſopolitanus [ut volunt] Epiſcopus, ſin verò Alberico Monacho Trium Fontium * credendum ſit, Monachus Præmonſtratenſis apud S. Martinum Laudunenſem. Claruit anno 1157. Scripſit *Commentariorum in Ammonii Alexandrini* Μονοτέσσαρον, ſive *Evangelicam Concordiam*, *libros* IV. qui prodierunt *Colon.* 1535. fol. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XIX. p. 732. 1157.

* Chron. ad an. 1157.

ALEXANDER III. *Rolandus* antea dictus, natione Tuſcus, patriâ Senenſis, Rainutii filius, primùm Eccleſiæ Piſanæ Canonicus, deinde Romam ab Eugenio III. evocatus, & Cardinalis Diaconus titulo SS. Coſmæ & Damiani, mox Presbyter titulo S. Marci, & Apoſtolicæ ſedis Cancellarius factus. Anno 1156 ab Hadriano ad Willelmum Siciliæ Regem Pontificis hoſtem legatus, pacem utcunque compoſuit. Anno 1157. ab eodem ad Fredericum Imp. miſſus, ut inſolentiſſimas deferret litteras, vitæ diſcrimen adiit, & cum ignominia eſt ablegatus. Anno 1159. die VII. Septembr. Pontifex Romanus electus eſt, & ab Octaviano Cardinale, Antipapâ *Victore* dicto, Româ ejectus ordinatur ad Nymphas die XX. ejuſdem; anathematis fulmine utrinque vibrato & in Schiſmata diſſiliente orbe Chriſtiano, indictum eſt ab Imperatore pro causâ dijudicandâ anno 1160. Concilium Piſanum. In eo communi Epiſcoporum conſenſu, confirmatus Victor, reprobatus Alexander & excommunicatus. Ipſe viciſſim Alexander & Imperatorem & Concilii Patres anathematizavit. Anno 1162. Italiâ à Frederico Imp. fugatus, in Galliam, ab Henrico Angliæ, & Ludovico Galliæ, Regibus invitatus, receſſit; atque anno ſequente Concilium Turonenſe celebravit. Anno 1165. poſt Victoris mortem Romam reverſus eſt, ab Imperatore 1167. iterum ejectus: anno ſequente Romam rurſus obtinuit, & collecto Lateranenſi Concilio Imperatorem iterato fulmine percuſſit. Anno 1177. Imperatorem Venetorum ope ad iniquas pacis conditiones adegit, & cenſurâ abſolvit: impoſitis tamen priùs Cæſaris humo ſe ſe provolventis cervici pedibus, & additiſque illis ex Pſalte vocibus; *Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis, & conculcabis leonem ac draconem.* Anno 1179. coacto Romæ Generali Concilio plenariam peccatorum remiſſionem Hæreticorum perſecutoribus concedi decrevit. Obiit an. 1181. die XXV. Auguſti. Extant *Epiſtolæ* CCCXXXVII. Concil. Tom. X. p. 1188. *aliæ* IV. ibid. p. 1854. conſtitutiones ejus quæras ibid. p. 1135. *Epiſtolæ* IV. apud Baluz. Miſcellan. Tom. II. p. 227. *Epiſtolæ* II. ibid. Tom. IV. p. 466. *Epiſtola ad Athalaudum de Schiſmate iſtius temporis*, in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIV. p. 1519. 1159.

ANONYMUS Hiſtoriæ Engoliſmenſis Auctor, Engoliſmenſis Canonicus, claruit anno MCLIX. 1159. P. II. Scripſit Hiſtoriam Pontificum & Comitum Engoliſmenſium, quam à tempore Auſonii primi Epiſcopi, ad Hugonis uſquè obitum ad ann. MCLIX. deduxit. Ex tribus codicibus MSS. edidit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. II. p. 249.

GERVASIUS, gente Anglus, domo Ciceſtrienſis, dignitate Presbyter; claruit anno MCLX. 1160. vir ſuo tempore doctrinâ celeberrimus, magnam ſibi famam etiam in Academiâ Pariſienſi excitavit. Thomam Becketum Archiepiſcopum amicum & patronum habuit, qui eo familiariter uſus eſt. Scripſit inter alia *Commentarios in Malachiam*, qui

SÆC. XII. ab An. MC. qui privatim in Bibliothecâ Lumleianâ aſſervabantur, teſte Jameſio Eclog. lib. 2. p. 32.

1160. * De Script. Angl. p. 226. ODO, natione Anglus, patriâ Cantianus, Cœnobii Cantuarienſis Prior, O. B. & (ſi Pitſeo * fides) demum Monaſterii de Bello Abbas; claruit (non, ut Pitſeus, obiit) anno 1160 Extat *Epiſtola ad Adamum Ignauenſem quendam Fratrem Novitium* (in quâ abſurda quædam, & tantum non blaſphema habet de S. Benedicto ejuſque inſtituto, illique tribuit, quæ de Chriſto in S. Scripturâ *Θεῶς* dicuntur) apud Mabillon. *Analect.* Tom. I. p. 349. Hujus, ut videtur, Odonis ſunt *Epiſtola* aliquot apud Dacher. *Spicileg.* Tom. II.

1160. BERTRANDUS, Monachus, ut videtur, Caſæ Dei in Montibus Arvernorum; claruit an. 1160. Extat *liber tripartitus de vitâ, converſatione, & miraculis S. Roberti Abbatis, primique fundatoris Caſa Dei* apud Labbeum in Biblioth. Nov. MSS. T. II. pag. 637.

1160. PETRUS BLÆSENSIS, à loco natali dictus; natione Gallus ex Canonico Bituricenſi Bathonienſis, ac poſtea Londinenſis in Angliâ Archidiaconus, & Cantuarienſis Archiepiſcopi Concellarius, ipſiuſque Regis Procancellarius, claruit ab anno 1160. Anno 1167. Stephano Comitis Perticenſis filio in Siciliam proficiſcenti itineris ſocium ſe dedit, & in Angliam poſtea reverſus, obiiſſe videtur circa annum 1200. Primus omnium fuit, qui in re Eucharisticâ *Tranſubſtantiationis* vocabulum uſurpâſſe dicitur.

OPERA.

Epiſtola CLXXXIII.
Sermones de variis argumentis LXV.
Tractatus de Transfiguratione Domini.
Tractatus de Converſione S. Pauli.
Compendium ſuper Job, ſeu *Explanatio in duo priora, & ultimum Jobi capit.*
Tractatus de Hieroſolymitanâ peregrinatione accelerandâ.
Inſtructio fidei, ad Soldanum Iconii anno 1169. ab Alexandro III. miſſa.
Liber de Confeſſione ſacramentali.
Liber de Pœnitentiâ vel Satiſfactione à Sacerdote injungendâ.
Canon Epiſcopalis, *ſeu Tractatus de Inſtitutione Epiſcopi.*
Invectiva contra Depravatorem
Tractatus de Amicitiâ Chriſtianâ, mutilus & imperfectus, qui Caſſiodoro ſuppoſitus inter opera etiam ejus haberi ſolet.
Liber contra perfidiam Judaorum.
Tractatus de Amicitia Chriſtiana integer ac perfectus.
De charitate Dei, & dilectione Proximi.
Tractatus de utilitate cribulationum.
Tractatus, quales ſunt,
Tractatus de Diviſione & Scriptoribus ſacrorum librorum.
Tractatus de Euchariſtia metricè.
Prodierunt Petri Blæſenſis *Opera Pariſ.* 1519. cura Joannis Buſæi *Moguntia* 1600. 4°. una cum appendice ab eodem edita, ibid. 1605. 8°. demum ſtudio Petri de Goſſanvillâ collecta, & notis ac variantibus lectionibus illuſtrata *Pariſ.* 1667. fol. exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIV. pag. 912. 1077.
Continuatio hiſtoria Ingulphi Croylandenſis uſque ad ann. 1118. cum Ingulphi Hiſtoriâ primùm edita eſt *Oxon.* 1684. fol. p. 108.
Cave Hiſt. Lit.

Alia à ſe ſcripta memorat Petrus *, viz. *Dialogum ad Henricum regem*; *Opus novellum de aſſertione fidei*; *librum de rebus geſtis Henrici II. Angliæ regis*; & *libellum de præſtigiis fortuna*, quæ interiiſſe videntur, niſi quod opuſculum poſtremum ſe MS. vidiſſe prodat Caſ. Oudinus. SÆC. XII. ab An. MC. * Ep. 14. & invect. contra depravator.

JOANNES DE HEXAM, natione Anglus Hexamiæ in agro Northumbrorum natus, Ordinis Auguſtiniani Monachus, & Cœnobii Haguſtadenſis Præpoſitus, claruit anno 1160. In vultu ſeverus, in moribus candidus, artium & hiſtoriarum in Monaſterio ſuo Prælector eximius. *Simeonis Dunelmenſis Hiſtoriam* per XXV. annos continuavit ab anno 1130. ad an. 1154. Extat *Continuatio* iſta inter Scriptores X. Anglicos à Twiſdeno editos *Londini* 1652. p. 257. Alia Joannis ſcripta recenſet Baleus *, viz. *Librum de ſignis & Cometis, deſcriptionem Scotici belli*, & *Conciones* aliquot, quæ hodie nuſquam extant. 1160. * Cent. 3. cap. 31.

FOLMARUS, Cœnobii, ut opinor, de Petra Stillante, ſeu Trieffenſteinii in Franconia infra Herbipolim præpoſitus; claruit (ſi fas ſit in re obſcura divinare) circa an. 1160. Communem Eccleſiæ hoc Sæculo doctrinam de corpore & ſanguine Domini oppugnavit. Extat hâc de re *Epiſtola ad Eberhardum Saltzburgenſem Epiſcopum*; item *alia* quâ opinionem ſuam revocat, una cum *aliis* aliquot *ad Folmarum*, vel de illo datis, à Jac. Gretſero editis ad calcem Scriptor. coætaneorum adv. Waldenſ. *Ingolſtad.* 1613. 4°. 1160.

ADAMUS, natione Scotus, Canonicus Regularis Ordinis Præmonſtratenſis; claruit circa ann. 1160. Obiiſſe dicitur circa an. 1180. 1160.

SCRIPTA.

Commentarius in Regulam D. *Auguſtini.*
Tractatus de triplici Tabernaculo Moyſis.
Liber de triplici genere contemplationis.
Sermones XLVII. variis argumenti.
Prodierunt Opuſcula iſta *Antverp.* 1659. fol. Prodierunt antea tractatus duo medii, & Sermones XIV. de ordine & habitu Præmonſtratenſi *Pariſ.* 1518. fol.
Sermones alios LIII. & *Soliloquium de Animâ*, apud Cœleſtinos Meduntinos MSS. extare fidem facit Caſ. Oudinus ipſe Præmonſtratenſis, *Supplem.* 442.

MICHAEL, patriâ Theſſalonicenſis, Magiſter Rhetorum, & magnæ Eccleſiæ Protecdicus; claruit circa an. 1160. damnatus ob Bogomilorum hæreſim, eam ſub vitæ finem abrenunciavit. Hæreſis verò iſta Maſſalianis ferè communis erat, niſi quòd plurimas ineptias & deliriis adjecerit; ex gr. non niſi ſeptem S. Scripturæ libros recipiendos eſſe; abrogandum eſſe Templorum, Euchariſtiæ, Crucis, & Orationum [excepta unica illa, *Pater Noſter*] uſum. Imperfectum eſſe Catholicorum baptiſma, ſectæ ſuæ aſſeclas Deiparos vocari poſſe: Inæquales eſſe S. Trinitatis perſonas, ipſiſque videndos crebrò ſemetipſas exhibere. Extat Michaelis noſtri *Confeſſio* brevis apud L. Allatium de Conſenſu l. 2. c. 12 §. olt. 1160.

JOANNES, CINNAMUS cognomento dictus, Grammaticus, ſeu notarius Manuelis Imp. claruit anno 1160. Sub Manuele Comneno ab ipſa adoleſcentia militiæ nomen dedit, variiſque, quod de ſe in præfatione teſtatur, tum in Europam, tum in Orientem expeditionibus interfuit. In vivis adhuc 1160.

huc erat anno 1183, cùm Andronicus Comnenus, occiſo Alexi?, ad imperium graſſatus, Lopadium in Bythynia obſideret. Poſt mortem Manuelis ad ſcribendum animum appulit, & *Hiſtoriam duorum Comnenorum, Joannis & Manuelis* filii condidit; illius quidem res geſtas breviter & ſummatim, hujos verò fusè & prolixè enarrans, utriuſque res geſtas ab anno 1118 ad 1176. complexus. *Author elegans*, inquit Leo Allatius *, *ſi quis alius, formulis dicendi peregrinis ſæpius utitur, figuris ex Sophiſtarum penu. Periodi illi conciſa, plena, niſi cum compoſitionis novitate asperantur & obſcurantur. Totum ſe, ut verbo extricem, ad Procopium componit. Et mirum eſt inter tot alios poſterioris Seculi Scriptores tumultuario in dicendo ſcribendoque delirantes, hunc tantum ſapuiſſe.* Nec aliter G. J. Voſſius †; *Dictio ejus purior eſt, terſiorque, quàm aliorum eſſe Græculorum ſolet: Immo Xenophontis ipſius, quem in Præfatione laudat, æmulus eſt.* Vitio ipſi vertitur, quòd in laudando Manuele modum exceſſerit. Laudat quidem, ſed intra modeſtiæ limites, nec adulatur; certè adulationis ſuſpicionem à ſe longiſſimè ſemovet, dum ex inſita animi indole, atque ipſo naturæ ductu ſe ne verbum quidem ultrò aut ſcientem, niſi vere perinde ac liberè proferre poſſe profiteatur *. *Hiſtoriam* iſtam in quatuor libros diviſam ex Iſaaci Voſſii apographo primus cum notis Gr. Lat. edidit Cornelius Tollius *Trajecti* ad Rhenum 1652. 4°. Eandem in ſex libros diſtributam cum verſione, notiſque hiſtoricis & philologicis, Carolus du Freſne *Pariſ.* 1670. fol.

* Diatrib. de Simeon ſcriptis p. 150.

† De Hiſt. Græc. lib. 4. cap. 19.

* Hiſt. l. 5. c. 1.

1160. P. II. JOANNES TZETZES, cujus & genus & patria incerta ſunt, profeſſione Grammaticus, claruit ipſomet * teſte Michaele Pſello centum annis poſterior, circa annum MCLX. Iſaacium Tzetzem qui in Lycophronis Alexandram commentarium edidit, fratrem habuit. Scripſit verſibus politicis ad Joannem Lachanam Grammaticum, Zabariæ filium, Hiſtoriarum variarum *Chiliades* XIII. Adjecti ſunt ad calcem Jambi aliquot & Epiſtolæ quatuor. In prolixo hoc opere (quod *Alpha* vocavit Auctor) pauca habet ad rem Chriſtianam & Eccleſiaſticam ſpectantia; ut inter Scriptores Eccleſiaſticos vix locum habere mereatur. Extant hæ Chiliades Græcè Latinè *Baſil.* 1546. *fol.* & inter Poetas Græcos veteres *Gen.* 1614. Tom. II. pag. 274. Scripſit etiam, ſed quæ huc non ſpectant, *Scholia* in Heſiodum Græc. Lat. unà cum aliis *Baſil.* 1543. & ex Editione Dan. Heinſii *Amſtel* 1603. 4°. Scripſiſſe prætereà ad Auguſtam in Homerum ἐξήγησιν μετάφρασιν ἡμαξιμμένοις στίχοις continentem, fidem nobis facit Jo. Simlerus *Biblioth. contract.* p. 423. an verò edita ſit, in medio relinquit. Denique extat Poëma ejus *de Allegoriis* Græc. Lat. cum notis Fr. Morelli *Pariſ.* 1616. 8vo. Præter Chiliades hiſtoricas, quæ editæ ſunt, habentur in MSS. codicibus complura ejus carmina de differentiis Poëtarum, de Comœdia & Tragœdia, de metris omnibus quæ in verſibus reperiuntur, aliaque plura Bibl. Reg. Paris. *Codd.* CCLXXXVII. DCLXXXVIII. DCCCLXXVIII. DCCCCCII. MCXXIX. & alibi non ſemel; item *Epiſtola* CVII. ibid. *Codd.* DCCCCII. MCCCL. Vide Labb. *Biblioth. Nov. MSS.* 4to. Part. III. pag. 100. Part. IV. pag. 134.

* Chil. XI. verſ. 759.

1160. P. II. ANONYMUS, Chronici Beneventani Auctor, Cœnobii Beneventani ex Ordine Benedictino Monachus, circa annum MCLX. claruiſſe videtur, cùm conceſſa Monaſterio ſuo privilegia ultra hoc tempus non deducit. Scripſit Chronicon Beneventani Monaſterii S. Sophiæ, quo infinita privilegiorum Diplomata, Chartáſque pleno horreo exhibet. Ex originali codice Bibliothecæ Vaticanæ edidit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. VIII. p. 561.

1160. P. II. ANONYMUS, natione Anglus, Eccleſiæ Haguſtaldenſis in Auſtralibus Northumbriæ finibus, haud procùl à Tinâ flumine ſitæ Canonicus regularis, claruit circa annum MCLX. Scripſit *de Sanctis Eccleſia Haguſtaldenſis, eorumque Miraculis* librum, ſeu potius prolixum ſermonem, in ſolenni hujus Eccleſiæ Feſtivitate, ad Fratres habitum. In quo de S. Wilfridi ſedis Haguſtaldenſis Antiſtitis primi, de Accæ ejus diſcipuli & ſucceſſoris, deque aliorum hujus Eccleſiæ Sanctorum laudibus & miraculis luculenter agit. Primus ex MS. Cod. Bibliothecæ Bodleianæ in lucem protulit Joan. Mabillon. *Sæc. Bened.* III. Part. I. p. 299.

1161. FASTREDUS Abbas Claræ-vallenſis, claruit an. 1161. quo Synodo Toloſanæ interfuit, in qua rejecto Victore Antipapa, agnitus eſt Alexander. Extat *Epiſtola* ejus *ad Omnibonum Epiſcopum Veronenſem*, qua Synodi Toloſanæ acta deſcribit, Concil. Tom. X. p. 1407.

1162. JOANNES BELETHUS, Scholæ Theologicæ Pariſienſis Rector, claruiſſe videtur circa an. 1161. Non deſunt alii, nempe Claudius Jolly Pariſienſis Canonicus, & Caſimirus Oudin, qui ipſum ad annum 1328. revocant: quod qoidem mirum videri debeat; cùm Henricus Gandavenſis qui anno 1280. ſcripſit, eum inter primos Catalogi ſui Scriptores recenſeat. Extat *Rationale Divinorum officiorum*, editum *Antverp.* 1553. 1570. 8°. *Lugduni* 1583. & cum Durando ibid. 1592. 8vo. pagio. 928.

1162. ARNOLDUS, ſive Ernaldus, Abbas Bonævallis O. B. in Diœceſi Carnotena, inde *Carnotenſis* dictus. Vixit adhuc anno 1162. Bernardi, dum in vivis adhuc erat, familiaris.

SCRIPTA.

Tractatus de ſeptem Verbis Domini in Cruce prolatis. Prodiit ſeorſim cum ſcholiis Fr. Titelmanni *Antverp.* 1538. 8°.

Tractatus de Operibus ſex dierum, cura Dionyſii Perroneti editus Antiſſiodori 1609. 8°.

Sermo de laudibus S. Mariæ Virginis. Habentur Opuſcula iſta tria in Bibliothecâ Patr. Tom. XXII. pag. 1280.

Tractatus de cardinalibus Chriſti Operibus, qui Cypriano ſuppoſitus inter opera ejus locum habere ſolet.

Meditationes variæ. Omnia hactenus enumerata Opera in unum collecta, & Autori ſoo reſtituta prodierunt ad calcem S. Cypriani Operum *Oxon.* 1682. fol.

Ex *libris V. de Vitâ S. Bernardi*, Operibus iſtius adjungi ſolitis, *ſecundus* Arnoldum noſtrum autorem habet.

Commentariolus ejuſdem *in Pſalmum XLIV.* & *Opuſculum de ſeptem donis Spiritûs S.* extant MSS. penès Joannem Mabillonium.

1162. P. II. ARNOLDUS, ex Ordine Benedictino, Abbas Bonæ Vallis, claruit anno MCLXII. Operibus ejus antehâc editis addi poſſunt; *Commentarius in Pſalmum* CXXXII. & Tractatus *de donis Spiritûs S.* quos ex codicibus MSS. in lucem emiſit inter Veterum *Opuſcula ſacra* Caſ. Oodinus, qui de poſteriori Opoſculo notat ad dictionis Arnoldinæ elegantiam haud ſemper accedere. Nec pauca de aliis ejus Opuſculis obſervat.

THO-

SÆC. XII. Ab an. MC. 1162. THOMAS BECKET, gente Anglus, civitate Londonenſis, Gilberti mercatoris & matris natione Syræ filius. Primis literarum elementis à Priore Mertonenſi imbutus, primùm Oxonii, dein Lutetiæ ſtudia literaria ulterius urgebat. In Angliam reverſus inter Theobaldi Archiepiſcopi Cantuarienſis domeſticos cooptatus eſt; ab Archiepiſcopo Bononiam mox amandatus, ut ibi Juris Canonici ſcientiam ediſceret. Iterum reverſus Archidiaconatu Cantuarienſi, præpoſiturâ Beverlacenſi, Rectoris de Bromfield, & Monte S. Mariæ, Præbendis item duabus, unâ Paulinâ, Lincolnienſi alterâ, donatur. Mox in Aulam aſcitus, ſummus Angliæ Cancellarius creatus eſt; & poſt Theobaldi mortem ad thronum Cantuarienſem evectus anno 1162. ipſo Pentecoſtes die conſecratus. Summam Eccleſiæ Anglicanæ dignitatem nactus vir ad miraculum uſque ambitioſus & protervus, nil niſi libertates Eccleſiaſticas, & authoritatem ſedis Romanæ ſomniavit; adeò ut totum Clerum Anglicanum qualicunque Regis poteſtate eximere, & Pontifici ſubjicere omni ſtudio eniteretur. Cùm Clerici enim homicidia, aliaque id genus flagitia paſſim committerent, Rex antiquas regni conſuetudines locum obtinere voluit; ut omnes cujuſcunque ſortis rei à judicibus Regiis coercerentur ac punirentur. Thomas è contra Clericos omni poteſtate regiâ liberos eſſe, ac ſoli Pontifici Romano ſubditos contendit. Indictâ tamen anno ſequenti Synodo Clarendunenſi, ipſe diu tergiverſatus, tandem veritati ceſſit; & conſuetudines regias ſubſcriptione ſuâ ac ſigillo appenſo confirmavit. Mox verò facti pœnitens homo leviſſimus, abſolutionem ſibi tanquam graviſſimo ſcelere impedito à Pontifice concedi impetravit, & fugam meditatus eſt. Ex fuga retractus, in Concilio Northamtunenſi peculii, perjurii, ac proditionis accuſatus, & ab Epiſcopis, quamvis ad Papam provocaret damnatus. A Concilio dimiſſus, fugam iterum molitus eſt; & in Belgium trajiciens, exinde ad Alexandrum Papam in Senonibus agentem ſe recepit: ubi in omnes Canonum Clarendonenſium obſervatores anathema confeſtim vibravit. Longum eſſet omnia viri procaciſſimi auſa nefaria commemorare; quoties ille in Principis ſui caput conjurarit; quoties eundem apud Pontificem & exteros Reges accuſarit: quoties denique Angliæ Regem, Epiſcopos, Proceres & Clerum excommunicarit, abſolverit, abſolutoſque iterum anathematizarit. Ipſe interim Innocentium Papam & Ludovicum Galliæ Regem, potentiſſimos patronos nactus, in Gallia & Italia ſecurus delituit. Tandem anno 1170. pace utrinque compoſita in Angliam reverſus ſedem recuperavit. Verùm cùm homo inquietus turbas nectere non ceſſaret, Regi iterum regnoque gravis factus, à ſatellitibus quatuor Regiis, injuſſu tamen regio, Cantuariæ interfectus eſt, exeunte eodem anno die XXVIII. Decembr. anno ætatis ſuæ 52. Extant *Epiſtolarum libri VI.* à Joanne Satisberienſi olim collecti & digeſti, admixtis etiam quamplurimis aliorum ad Thomam, & de eo, *Epiſtolis.* Collectionem iſtam in lucem protraxit, & unà cum *Quadrilogo*, ſeu Vita Thomæ ex quatuor Autoribus, viz. Hereberto ipſius Clerico, Wilhelmo Cantuarienſi, Alano Abbate Deoche, & Joanne Sariſberienſi, olim contexta edi curavit Chriſtianus Lupus *Bruxellis* 1682. 4°.

1163. BONACURSUS, Patriâ Mediolanenſis; Catharorum Magiſter, claruit circa an. 1163. Extat *Vita Catharorum Hæreticorum* ab eo conſcripta, apud Dacherium *Spicileg.* Tom. XIII.

GERHARDUS, natione Germanus, Monachus Richenburgenſis, dein Cœnobii Monialium Stedarburgenſium præpoſitus factus eſt anno 1163. obiit anno MCCIX. Scripſit Monaſterii ſui Chronicon. In quo fundationem, incrementa, & adverſitates ejus, ſecundùm annorum ſeriem diligenter annotavit. Ex hoc, hiſtoriam de Henrico Leone Duce Boioariæ & Saxoniæ excerpſit, & cum notis & oratione panegyricâ edidit Henricus Meibomius; quibus Anonymi breve Chronicon Stedarburgenſe ab anno MI. ad annum uſque MCLXXX. ſubjecit. Extant hæc omnia poſt priorem editionem, *Rerum German.* Tom. I. ab Henr. Meibomio Juniore edit. *Helmſtad.* 1688. p. 425. SÆC. XII. ab An. MC. 1163. P. II.

AUCTOR Anonymus Chronici Edenburgenſis, natione, ut videtur, Scotus, & Cœnobii S. Crucis Edenburgenſis Monachus, claruit circa annum MCLXIII. Condidit breve Chronicon ab ingreſſu Julii Cæſaris in Britanniam, ad annum MCLXIII. In quo de Scotorum rebus, præcipuè verò Cœnobii ſui, agit. Extulit ex Bibliothecâ Lambethanâ, & in lucem protulit Whartonus noſter *Angel. Sacr.* Tom. I. pag. 152. Cùm verò pars prior ad Auguſtini adventum anno DXCVI. nihil aliud præter Bedæ Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Epitomen contineat ea omnia miſſa fecit. 1163. P. II.

HUGO, Francigena, Monachus Salvanienſis, claruit circa an. 1164. Extat *Narratio* ejus *de Converſione Pontii de Larazio* apud Baluz. *Miſcellan.* Tom. III. p. 205. 1164.

HELMOLDUS, Presbyter Lubecenſis, & Canonicus propè Lubecam Boſovienſis, Geroldi, poſtea primi Lubecenſium Epiſcopi diſcipulus, claruit circa ann. 1165. Obiit anno 1170. Scripſit *Chronicon Sclavorum* à Caroli M. temporibus uſque ad annum 1168. in quo de converſione Sclavorum ſeu Wandalorum ad fidem Chriſtianam, regionumque ac populorum ad Mare Balthicum ſitu & rebus geſtis agit. Primus illud in lucem emiſit præmiſſa Melanchthonis epiſtola Sigiſmundus Segorckelius *Francofurti* 1556. 4°. deinde Reinerus Reineccius ibid. 1581. denique cum notis & obſervationibus Henricus Bangertus *Lubecæ* 1659. 4°. 1165.

ANONYMUS Auctor Vitæ Caroli Magni; ſub Friderico Barbaroſſâ claruit circa annum MCLXV. Scripſit de Vita & Rebus geſtis Imp. Caroli Magni libros III. qui habentur MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſt. Lat.* CXLIX. Integrum opus ſe aliquando in lucem protracturum eſſe promiſit Cl. Lambecius. Interim trium librorum præfationes, unà cum capitum cujuſque libri lemmatibus, & concluſione totius hiſtoriæ, in anteceſſum præmiſit *Comment.* lib. I. c. 5. n. XXI. p. 329. 1165. P. II.

NIERSES Ghelaienſis, natione Armenus, creatus eſt Armeniæ Catholicus ſeu Patriarcha anno MCLXVI. Gregorii prædeceſſoris frater germanus. Orthodoxam fidei doctrinam amplexatus eſt, Eccleſiæ pacis concordiæque ſummoperè ſtudioſus. Miſſis ad illum nunciis à Manuele Græcorum Imperatore, ſæpiùs ad Manuelem reſcripſit, unáque fidei profeſſionem de SS. Trinitatis Myſterio, deque Verbi incarnati οἰκονομίᾳ miſit. In quâ cùm quædam minùs ſana deprehenderentur, ann. MCLXX. Manuel celebrem quendam Theologum Theorianum in Armeniam legavit, quocum prolixam admodùm diſputationem per dies aliquot de duabus Chriſti naturis, de duplici voluntate & operatione, aliiſque fidei capitibus con- 1166.

SÆC. XII. ab An. MC. troverſis, ritibuſque Eccleſiaſticis, habuit Nierſes, ejuſque tandem argumentis victus ceſſit, & ſublato Armenorum ſchiſmate concordiam cum Græcis meditatus eſt. Quo fine Concilium ſuorum convocare in animo habuit. Verùm talia ſtudia volventem mors intercepit anno MCLXXIII. Scripſit non pauca; extat ejus cum Theoriano Græco colloquium, de quo vide paginam ſequentem. Prolixum hunc Dialogum in linguam Armenam tranſtulit, & cum verſione Leunclavianâ edidit Galanus *Conciliat. Eccl. Arm.* Part. I. à pag. 242. uſque ad pag. 322. Epiſtolaris fidei *Profeſſio* nomine totius Eccleſiæ Armenæ ad Manuelem Imperatorem miſſa apud Armenos aſſervatur, unde plura profert Galanus *Part.* II. Tom. I. *Quæſt.* I. *Sect.* V. pag. 36. Poëticâ facultate mirè pollens condidit librum integrum *Canticorum ſuorum*, quibus Eccleſia Armena etiamnùm utitur, *Venetiis* ab Armenis typis editum. *Carminis Elegiaci*, quo patriæ ſuæ calamitates, miſerumque Eccleſiæ Armenæ ſtatum elegantèr depingit, ſpecimen benè longum Armenicè & Latinè adducit idem Galanus *Part.* I. cap. 10. pag. 94.

1166. ALEXIUS ARISTENUS, dignitate Nomophylax, & Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Oeconomus, quem ὑπέρτιμον ἐκεῖνον κῦρον non uno in loco vocat Balſamon. Claruit anno 1166. quo Synodo Conſtantinopolitanæ interfuit: & de Jure Canonico inibi conſultus adversùs Nicephorum Patriarcham Hieroſolymitanum Concilii Trullani Canonem 37m. protulit. Extat *Synopſis Canonum* ab Ariſteno noſtro Scholiis illuſtrata: Synopſis quidem ipſa eo longè antiquior videtur: Ariſtenus verò iſtam interpretatus eſt. Edita eſt *Synopſis*, Gr. Lat. ſed Scholiis deſtituta, ſub Ariſteni nomine à Chriſtophoro Juſtello in Bibliothecâ Juris Canon. Tom. II. p. 673. Synopſi Scholia adjecit, notiſque illuſtrata, utraque Gr. Lat. dedit Cl. Beveregius in Pandecte Canonum *Oxon.* 1672. fol.

1167. MICHAEL ANCHIALUS, Patriarcha Conſtantinopolitanus ab anno circiter 1167. Vir doctus, & Balſamone judice, Philoſophorum ſummus. Latinorum autem hoſtis acerrimus. Sedem Patriarchalem tenuit annis octo. Extant *Decreta Synodalia* V. viz. *Ne Lectores mundana officia ſuſcipiant. Ne Clerici ex alienâ* Diœceſi *ordinentur*, &c. Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. 3. p. 227. Scripſit etiam *Dialogum*, quem habuit cum Manuele Comneno Imp. quo tempore Pontificis Legati Conſtantinopolin pervenerunt, Eccleſiarum unionem procuraturi, nihil autem à Græcis expoſcentes, quàm ceſſionem primatûs ipſi Papæ, & appellationem permitti, & illius commemorationem inter ſacra fieri. Ex *Dialogo* iſto quædam profert Leo Allatius de Conſenſu lib. 2. cap. 3. §. 2. c. 5. §. 2. cap. 9. §. 3. qui etiam Epiſtolæ cujuſdam Michaelis convitiis, ut ait, & calumniis in Romanam Eccleſiam refertæ meminit.

1167. P. II. MICHAEL ANCHIALUS, Patriarcha Conſtantinopolitanus ab anno circiter MCLXVII. Præter ſuprà memorata, extat Græcè MS. *Oratio* in Imperatorem Manuelem Comnenum. Cujus principium, Ἔστι ὁ μῦ ὄρνις ὁ αἰτίας Habetur in Bibliothecâ Bodleiana inter codices *Baroccianos* Cod. CXXXI. fol. 186.

1170. JOANNES, Gente Anglus, Patriâ Cornubienſis, inde *Joannes Cornubienſis* dictus, claruit anno MCLXX. in Galliâ præceptorem habuit Petrum Lombardum, quorum multas poſtea lites exercuit; Romæ diu ſtudiis incubuit, Alexandro III. Papæ admodum charus. SÆC. XII. ab An. MC.

Scripta inedita.

Eulogium ad Alexandrum Papam, ſeu *Diſcuſſio ſuper Philoſophiâ humanâ & hæreſibus*, habetur in Biblioth. Balioleuſi ap. *Oxon.* Vol. 58. Num. 2.

Summa, qualiter fiat Sacramentum Altaris, per virtutem S. Crucis, & de ſeptem Canonibus, vel Ordinibus Miſſæ, Cant. in Biblioth. Benedict. Vol. 178. Num. 6.

PETRUS DE RIGA, Natione Gallus, Eccleſiæ Rhemenſis Cantor & Canonicus, claruit circa an 1170. vel paulò poſt. Ambroſius de Altamura * eum ad an. 1263. refert, ipſumque ex provinciæ Franciæ moderatore ad Eccleſiam Aginnenſem in Aquitania ſub Metropolitana Burdegalenſi aſſumptum fuiſſe ſcribit; eundem enim Petrum Remenſem intelligi, ex ſcriptis liquet. Scripſit Petrus *Heptateuchum*, quem *Auroram* vocavit, *duos libros Regum*, & *IV. Evangelia* metricè reddens. Quo in opere, teſte * Henrico Gandavenſi, non ſolum hiſtoricum ſenſum, ſed etiam allegoricum in quantum potuit, breviter expreſſit. Extat hæc *Aurora* MS. in Bibliothecis paſſim, ad varios collatam MSS. Codd. ſe editioni paratam habere nuper teſtatus eſt Caſim. Oudin †, quam utinam publico non invideat. 1170.

* Biblioth. Domin. Cent. 1. ad an. 1263.

* De Script. c. 22.

* Supplem. p. 475.

PETRUS COMESTOR, ſeu *Manducator* dictus, gente Gallus, Patriâ Trecenſis, S. Petri in urbe natali Presbyter & Decanus. Celeberrima viri fama excitati Pariſienſes, hominem ad ſe vocarunt, & Academiæ Pariſienſis Cancellarium conſtituerunt. Claruit Ann. 1170. Tandem ſolitudinis & quietis amantior, ad Canonicos S. Victoris in ſuburbio Pariſienſi ſe contulit, & pietatis juxta ac litterarum ſtudio toto animo incubuit. Obiit, ibidem ſepultus, XII. Kal. Novembr. ann. 1198. quod ex chartis commentariiſque domeſticis probant Canonici Victorini. Unde patet Vincentii Bellovacenſis aliorumque error, qui Petrum anno 1160. obiiſſe ſcribunt. Vir erat pro ſæculo, quo vixit, non indoctus, nec qui ingruentes quotidiè Eccleſiæ Romanæ ſuperſtitiones & tyrannidem uſquequaque probavit. Certè memoratu dignum eſt, quod de eo refert Gyraldus Cambrenſis ipſius diſcipulus, in *Gemma Eccleſiaſticâ*, (quæ MS. in Bibliothecâ Lambeth. hodiè ſervatur) diſtinct. II. cap. 6. his verbis. *Hac autem Magiſtrum Petrum Manducatorem in audientiâ totius ſcholæ ſuæ, quæ tot & tantis viris literatiſſimis referta fuit, dicentem audivi, Quod nunquam hoſtis ille antiquus in aliquo articulo adeò Eccleſiam Dei circumvenit, ſicut in voti illius*, (ſc. continentiæ Sacerdotum) *emiſſione.* 1170.

Scripſit *ad Gulielmum Archiepiſcopum Senonenſem in uſum fratrum ſuorum Hiſtoriæ Scholaſticæ libros* XVI. in quibus Hiſtoriam Sacram à principio Geneſis uſque ad finem Actuum Apoſtolicorum in compendium redegit, multis incertis, ſi non fabuloſis hinc inde interſperſis; de hiſtoriis quoque Ethnicorum quædam incidentia pro ratione temporum inſeruit, inſtar rivuli, qui ſecus alveum, diverticula, quæ invenerit, replens, præterfluere tamen non ceſſat, ut ipſe in præfatione loquitur. Prodiit primò an. 1473. *Rutlingæ* ap. Guitherum Zainer: *Argentinæ* 1483. *Baſil.* 1486. fol. *Lugd.* 1543. 8°. ut recentiores editiones taceam.

Servantur in Cœnobio Victorenſi *Sermones* ejus MS. LXXX. quorum 30. ſcripſit adhuc Presbyter, alios

SÆC. XII. ab An. MC. * De Academ. Pariſ. p.113. alios 30. jam S. Victoris Canonicus, ut ex MS. Victorino nos docet Claudius Hemeræus *. XLIV. habentur Lambethæ in Bibliotheca Archiepiſcopali Num. 176. fol. Plures Cantabrigiæ in Bibliotheca Pembrochiana Cod. 48. Num. 1. 3. & Cod. 76. Num. 1. quot vero numero ſint, non dicit, qui Catalogum confecit, CL. Jameſius. CXIV. in Longipontenſi Ciſtercienſium monaſterio extare dicuntur. Denique varios *Sermones* qui ſub Petri Blæſenſis nomine editi ſunt, Petro noſtro adjudicandos eſſe monet noviſſimus Petri Blæſenſis operum editor: quàm rectè viderint alii.

1170. THEORIANUS, Natione Græcus, Patriâ forſan Conſtantinopolitanus, Manuelis Comneni Imp. legatus ad Armenos ad diſputandum pro fide orthodoxâ miſſus anno 1170. In Armeniam ubi pervenerit, Domino Nauſeſi Catholico Imperatoris ſui literas tradidit; & longam cum eo de variis fidei capitibus & conſuetudinibus Eccleſiaſticis diſputationem iniit. Tandem colloquio iſte contigit exitus. Catholicus Theoriani argumentis victus manus dedit: ſeque Epiſcoporum ſuorum Synodum coacturum eſſe pollicitus eſt, atque argumenta quæ protulerat Theorianus, iis propoſiturum, ſeque in omnibus Eccleſiæ Catholicæ ſententiæ acceſſurum, proque Græcis, immo pro veritate adverſus Armenos diſſertaturum, denique ſe omneſque ſecum conſentientes fidem orthodoxam ſcripto comprehenſam, ſuâ & ſuorum Epiſcoporum ſubſcriptionibus firmatam, ad Imperatorem & Patriarcham CP, miſſurum eſſe. *Dialogum* iſtum cum Catholico Armeniorum habitum literis mandavit; in quo præcipuè id agit, ut SS. Patrum authoritate Eutychianos & Monophyſitas refellat & doctrinam Catholicam de duabus in Chriſto naturis, Synodique Chalcedonenſis authoritatem ſtabiliat. Edidit hunc Gr. Lat. Joannes Leunclavius *Baſil.* 1578. 8°. exinde recuſus eſt in Auctuario Duceano *Pariſ.* 1624. Tom. I. p. 439.

1170. EUSTATHIUS, ortu Græcus, Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, claruit ſub Comnenis Manuele, Alexio filio, & Andronico Patruele, circa annum 1170. quem proinde cum Euſtathio magnæ Eccleſiæ Archipresbytero, qui Eulogio ſeu Sergio in ſede CP. ſucceſſit anno 1017. in Chronologia ſua perperàm confundit Marq. Freherus. Vir erat extra controverſiam eruditiſſimus, ſcriptorque celeberrimus; an verò inter Scriptores Eccleſiaſticos reponendus ſit, non immeritò dubitare licet. Etſi enim Epiſcopus fuerit, & non infimis Elogiis à Nicetâ Choniate plus unâ vice ornatus, [quod doctrina tam profanarum, quàm ſacrarum literarum, καὶ τὸ ἐπ᾽ ἀγαθῷ πολὺ τῶν ἄλλων fuerit præditus, id quod τὸ δὲ χαριέστατον ἐκεῖνο καὶ ἐξαίρετον ἦν χαριεντιζόμενος] nihil tamen Eccleſiaſtici commatis, quod ſciam, ab eo editum extat, imò an unquam editum ſit, parum liquet, niſi quod Caſp. Suicerus *Theſaur. Eccleſiaſt.* Tom. II. In voce μητροπολίτης notat Euſtathium Theſſalonicenſem, & Gregorium Corinthi Metropolitam carmina quædam Jo. Damaſceni in Pentecoſten, quæ in Græcorum Pentecoſtario leguntur, expoſuiſſe. Alia ſcripſit, quæ licet huc non propriè ſpectent, non tamen ſunt prætereunda, viz. *Commentaria in Homerum*; prodierunt Græcè 4. vol. Rom. 1550. fol. & *Baſil.* 3. vol. 1560. fol. *Comment. in Dionyſii Periegeſin*, ſeu *Orbis deſcriptionem* Græcè *Pariſ.* 1577. *de Iſmenia & Iſmenis amoribus* libri 6. Gr. Lat. cum notis Gaulmini *Pariſ.* 1647. 8vo. His quidem libris lis eo præſertim nomine movetur, quod codices nonnulli Eumathium quendam autorem præferant. Vide *Cave Hiſt. Lit.* quæ hac de re habet CL. Voſſius de *Hiſt. Græc.* lib. 4. cap. 19.

EUSTATHIUS, Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, claruit anno MCLXX. vel ut alii MCXCIII. certe exeunte hoc ſeculo ſuperſtes. Extat Græcè *Expoſitio* doctiſſima & ampliſſima in S. Joannis Damaſceni Canonem, ſive Canticum Jambicum Pentecoſticum de Spiritu Sancto. Habetur quidem Canon Græcè & Latinè inter Damaſceni opera *Pariſ.* 1619. Præſtantiſſimus verò Euſtathii Commentarius Græcè MS. reperitur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta Lambec. XXI. Neſſel. CCVIII. Ipſum proœmium decem folia continet, codex integer folia 144. *Oratio* in Imp. Manuelem Comnenum extat Græcè MS. in Bibliothecâ Bodleianâ *Cod. Baroc.* CXXXI. fol. 190. Ejuſdem ut videtur. *Supplicatio* ad eundem Imperatorem, nomine civitatis, cum ſiccitate laboraret *ibid.* fol. 195. Pr. Τολμηρὰ μέν. Ejuſdem, ut licet conjicere, *Leſſus* in funeris ſui obitu, *ibid.* fol. 209. Pr. Ὁ πονηρός. In Catalogo Barvoetiano Bibliothecæ Scorialenſis Lib. III. loc. xi. Cod. IX. habetur *Euſtathii Theſſalonicenſis Archiepiſcopi Oratio ad Michaelem Stathmitem Saccularium & Chartophylacem, quòd ſæpè cum melodiis celebrare debeant memoriam S. Demetrii.* Et alibi, Ejuſdem *Oratio ad eos, qui erant in Templo S. Myroblytæ*, i. e. Demetrii, anno Mundi MMMMMMDCCII. i. e. Chriſti MCXCIV. habita. Ubi & alii ejuſdem Euſtathii ſervari dicuntur. Vide Labbei *Catal. Nov. Biblioth. MSS.* pag. 184. 186. In prædictâ Bibliothecâ Vindob. *Cod.* Neſſel. ... fol. 185. aſſervatur MS. B. cujuſdam Euſtathii Metropolitæ Ἐπίσκεψις βίου μοναχικοῦ, καὶ διόρθωσις τῶν περὶ αὐτόν. Cujus principium vetuſtate non parum mutilatum eſt. Noſter forſan eſt, ſaltem alterius à veteri illo Euſtathio, Sebaſtiæ in Armenia Epiſcopo, longè diverſi. De reliquis Euſtathii ſcriptis actum eſt alibi.

1170. SYMEON, Magiſter & Logotheta Alexio Ariſteno ſuppar, claruit circa ann. 1170. Extat Gr. Lat. *Epitome Canonum* ab Henrico Juſtello edita in Bibliothecâ Jur. Canon. Tom. II. pag. 710. Certè hæc *Synopſis Canonica* tum Symeone, tum Ariſteno, antiquior videtur, utrique paſſim adſcripta; quam quidem ordine paululum mutato deſcripſiſſe, & in uſum ſuum accomodaſſe videtur Simeon noſter: & ut non ineptè conjicit CL. Beveregius, Scholiis illuſtraverat, quæ dudum perierunt. Opus Symeonis Magiſtri & Logothetæ *in Mundi Opificium* ex Geneſi & Chronicis per ſeriem collectum penès CL. Du Freſne du Cange, & alibi MS. extare memorat Caſ. Oudinus *. Quale verò, vel cujâs ſit opus, an Symeonis noſtri, an Logothetæ antiquioris; dicant nobis, qui Codices MSS. poſſident. * Supplem. p. 413.

1170. GODEFRIDUS, ſeu Gotefridus, *Viterbienſis* à Patriâ dictus, natione Italus, dignitate Presbyter, tribus Imperatoribus, viz. Conrado III. Frederico I. Henrico VI. tum à ſacris, tum à ſecretis. Claruit anno 1170. Quadraginta annos peregrinationi in exteras regiones impendiſſe dicitur, unde domum rediit, variis obſervationibus, Bibliothecarum ſpoliis, linguarum non Latinæ modò, ſed Græcæ, Hebraicæ, Chaldaicæ cognitione refertus. Obiit anno 1186. Scripſit *ad Urbanum III. Papam Chronicon Univerſale*, tum proſâ, tum metro, quod ob diffuſam rerum, ætatum, gentiumque hiſtoriam *Pantheon* appellavit, ab Orbe condito ad annum uſque 1186. Extat hoc *Chronicon* inter Scriptores Rerum German. à Joanne Piſtorio editos *Francofurt.* 1584. p. 6. Extat ejuſdem *Speculum Regum*; ſeu *de*

Genealogiâ omnium Regum & Imperatorum à Diluvii tempore ad Henricum VI. Imp. à Chronico diverſum, MS. in Biblioth. Cæſareâ Vindobonenſi, teſte Lambecio *Comment. de Bibl. Vindob.* l. 2. c. 8. p. 774.

1170. SAXO, GRAMMATICUS ob ſtyli, quo uſus eſt, venuſtatem dictus, gente Danus, Patriâ Selandus, equeſtri familia ortus, Cathedralis Eccleſiæ Roëſchildenſis præpoſitus. Claruit an. 1170. Novennio ante ab Abſalone Archiepiſcopo Lundenſi, in cujus familiâ plerunque degit, & Sacellani vices obiit, Lutetiam ad Eccleſiam S. Genovefæ miſſus fuerat: ut viros aliquot religioſos exinde in Daniam adduceret. Anno circiter 1177. Abſalonis juſſu Patriis Annalibus condendis ſemet accinxit. Obiit anno 1204. Scripſit ſtylo quidem venuſto, & ſupra ſæculi ſortem florido ac eleganti *Hiſtoriæ Danicæ libros XVI.* ab ipſis gentis primordiis uſque ad an. 1186. Vividum ejus atque ardens ingenium, orationem nunquam remiſſam aut dormitantem, tum miram verborum copiam, ſententias crebras, & figurarum admirabilem varietatem vehementer laudat Eraſmus *, ut ſatis admirari nequeam, inquit, unde illâ ætate homini Dano tanta vis eloquendi ſuppetiverit: quâ quidem omnes, quot ſciam, eruditos ὁμοψήφους habet. Certè quod ſtylum attinet, Valerium Maximum præ cæteris ante oculos habuiſſe videtur, quod infinitis penè exemplis oſtendit CL. Stephanius. Prodiit *Hiſtoria* iſta, à Chriſtiano Petri, Canonico Lundenſi, primùm edita *Pariſ.* 1514. à Joanne Bebelio *Baſil.* 1534. à Philippo Lonicerio & Joanne Fichardo *Francofurt.* 1576. denique longè integrior, & ampliſſimis Prolegomenis, notiſque uberioribus ornata à Stephano Joanne Stephanio *Soræ* 1644. fol. Atque utinam doctiſſimi editoris diligentiæ nitidiores typi acceſſiſſent.

* In Ciceroniano.

1170. HENRICUS, Rhemenſis Archiepiſcopus, claruit anno 1170. Extant *Epiſtolæ II. de cauſâ Drogonis Noviomagenſis* apud Baluzium Miſcellan. Tom. II. p. 228.

1170. HILDEGARDIS, gente Germana, Patriâ Spanheimenſis, Hildeberti & Mechtildæ filia, nata eſt anno 1098. A primis incunabulis Deo devota, habitum Monialem ſub Juttâ Abbatiſſâ, Megenhardi Comitis Spanheimenſis ſorore, octennis induit, ipſa demum Abbatiſſa facta Monaſterii S. Ruperti in monte ad Bingiam propè Rhenum fluvium. Claruit anno 1170. Raris animi dotibus prædita, & egregiâ erga Deum pietate, erga religionem zelo inſignis, viſionibus divinitùs conceſſis & prophetiis inclareſcere quadragenaria jam cœpit. Cujus rei fama excitati Eugenius III. Papa, & primores Galliæ Germaniæque Epiſcopi ac Abbates, & in his S. Bernardus, viſiones illius Propheticas an. 1148. acriori examini ſubjecerunt, & infucatas deprehenderunt, & in Concilio Trevirenſi confirmârunt. Eandem poſtea ſententiam ratam habuerunt Anaſtaſius IV. & Hadrianus IV. Pontifices: qui datis ad illam literis, & ſeipſos & Eccleſiam Romanam precibus ejus commendarunt. Obiit Hildegardis anno 1180. die 17. Septembris.

S C R I P T A.

Scivias, ſeu Viſionum ſive Revelationum libri III. Prodierunt *Pariſ.* 1513. f. *Colon.* 1628.

Vita S. Roberti Confeſſoris Bingiorum Ducis.

Epiſtolæ XXXVIII.

Quæſtiones variæ.

Expoſitio Regulæ S. Benedicti. Prodierunt Opuſcula iſta *Colon.* 1566. & in Bibliothecâ Patr. (non omnia tamen) Tom. XXIII. p. 535.

Phyſicorum, ſeu *de rerum Naturâ libri IV.* quos Hildegardi noſtræ malè nonnulli tribuunt. Hildegardis enim de Pinguiâ opus eſſe nos docet Joſ. Simlerus *. Prodierunt *Argentinæ.* 1533.

*Bibliothec. p. 301.

1170. P. II. GILBERTUS de HOYLANDIA, ſeu ut nunc vocatur, HOLLANDIA, natione Anglus, patriâ Lincolnienſis, S. Bernardi diſcipulus, Ordinis Ciſtercienſis Monachus, demùm Cœnobii Swincetenſis in agro Lincolnienſi Abbas, claruit anno MCLXX. Baleus enim & Pitſeus dùm anno MCC. claruiſſe volunt, ſeriùs quàm par eſt, hominem reponunt; quippè Bernardus, quo familiariter uſus eſt, & ſub cujus regimine diu vixit, diem ſuum obiit anno MCLII. Scripſit Sermones in *Cantica Canticorum*, ab eâ ſcilicet parte quam Bernardus morte præventus abſolvere non potuit. *Subtiles quidem*, inquit Henricus * Gandavenſis, *& valde ſpirituales, ſed reverâ B. Bernardi eloquentiæ & ſenſibus impares.* Extant hi Sermones n. xlviii. editi *Argentorati* anno 1497. & in omnibus ferè operum Bernardi Editionibus; quæ ab ineunte hoc ſeculo prodierunt. Quibus adjectæ ſunt Gilberti noſtri *Epiſtolæ* III. & *Diſſertationes* Epiſtolares *Aſceticæ* VI. Alia Gilberti opuſcula memorant Baleus † & Pitſeus *, quæ apud ipſos reperiri poſſunt.

* De Script. Eccl. c. 12. p. 164.
† Cent. III. 15. p. 246.
* De Script. p. 269.

1170. P. II. THOMAS, gente Anglus, Cœnobii Elyenſis Monachus, claruit circa annum MCLXX vel non diu poſteà. Condidit de hiſtoriâ Inſulæ Elyenſis, de Vitâ S. Ætheldrithæ de Abbatibus, de Epiſcopis de Tranſlatione S. Ætheldrithæ libros tres. Primum ſed mutilum edidit Joan. Mabillonius *Sæc. Benedict.* II. p. 738. Secundum dedit Galeus noſter, & Anonymo, tanquam hiſtoriæ Elyenſis librum ſecundum, attexuit. *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. p. 489. qui tamen non integrum, ſed ſolummodò ad Normannorum ingreſſum pertingentem adhibuit. Et eandem opinor ob cauſam totum librum tertium ſuppreſſit Liber MS. quo uſus eſt, tempore Henrici III. exaratus erat. Generalem totius operis præfationem, hactenùs ineditam, ex codice Cottoniano dedit H. Whartonus *Præfat.* ad Tom. I. *Angl. Sacr.* nu. xlviii. p. 39. Ubi etiam de hoc opere variiſque ejus partibus prolixè atque accuratè agit. Id præfatione ſuâ generali Thomas ſe opus ſuum in tres libros partitum eſſe tradit. Liber primus, *inquit*, conſtat de ſitu Inſulæ, & de glorioſâ Reginâ Ætheldredâ, & de ſuccedentibus ei SS. Virginibus, quibuſque infortuniis Inſula ſubjacuit, uſque ad ingreſſionem Monachorum in Ely. Secundus de temporibus Monachorum in Ely, & libertate loci, & quomodò Eccleſia renovata fuit, & de Obſidione Normannorum uſquè ad tempora Epiſcoporum. Quod nunc eſt. Tertii libri argumentum ipſe non exhibet; quin & an ipſe liber adhuc ſuperſtes ſit, non liquet. Habetur quidem in eodem codice Cottoniano, monente Cl. Whartono, manu quidem aliâ, ſed ſatis antiquâ, liber hoc titulo; *Liber tertius* in Hiſtoriâ Elyenſis Inſulæ, conſtans de duorum temporibus Epiſcoporum, ſcilicèt Hervei & Nigelli, quid plùs vel minùs utile geſſerint, plenè inſinuans. Hic Thomæ noſtri liber tertius cenſeri poterat. Cùm verò Auctor poſt Ricardum Priorem Elyenſem, qui obiit paulò ante ann. MCXCVI. opus ſuum compoſuerit, ſeque ex Richardi Hiſtoria omnia ferè deſumſiſſe non uno loco agnoſcat, meritò hac de re dubitare licet. Duas priores operis à Thomâ conſcripti partes, à prima Eccleſiæ fundatione ad annum MCVII. in compendium redegit Anonymus

mus quidam Monachus Elyenſis retentis nihilominùs Thomæ verbis, omnibuſque ſcitu dignis, non ſine ſumma cura & judicio contextis. Hanc Epitomen ſub Thomæ nomine edidit Whartonus ubi ſuprà p. 591. Primam hujus Epitomes partem ad ann. DCCCCLXX. ex primo libro Thomæ deſumptam, anteà evulgaverat Dugdalius noſter *Monaſt. Anglic.* Tom. I. p. 87.

1172. JOANNES, SARISBURIENSIS à loco natali dictus, natione Anglus, Patriâ Wiltunenſis, gentis & ſæculi ſui decus ac ornamentum, Eugenio III. & Hadriano IV. & Alexandro III. Pontificibus, & Theobaldo Archiepiſcopo Cantuarienſi (cui à ſacris fuit) eximiè charus, Thomæ Becketo Archiepiſcopo familiariſſimus, & ab anno 1163. totius exilii, omniumque moleſtiarum comes: ſæpe quidem, ut Thomam deſereret, regique fidelitatem, & præſtandam conſuetudinibus regiis obedientiam juramento promitteret, ſollicitatus, in exilio manere maluit, quàm conditionibus iſtis pacem regiſque gratiam promereri. Tandem Thomæ conſortium, non cauſam, reliquit, ab eo ſemper in rebus dubiis præ aliis conſultus. Poſt exactum in exilio ſeptennium, impetratâ à Pontifice veniâ, paceque cum Rege initâ, in Angliam rediit, matremque ſuam (cujus votis obtemperans iter ſuſceperat) in extremis poſitam invenit. Anno 1172. mortuo jam Thomâ in Galliam iterum profectus Epiſcopus Carnotenſis in Provinciâ Senonenſi conſtitutus eſt. Anno 1179. Concilio Lateranenſi interfuit. Obiit anno 1182. Plura de eo memoratu ſanè digniſſima, ex epiſtolarum Thomæ Becketi Collectione, non ſine lectoris commodo peti poſſunt. Vir ætatis ſuæ eloquentiſſimus, & reconditioris cujuſvis ſcientiæ genere inſtructiſſimus. Morum ſeveriſſimus Cenſor, & ſi quis alius, rigidi ſervator honeſti: in carpendis aliorum, etiamſi Regum vel Pontificum vitiis parem adhibuit facundiam & libertatem. Nec amicis pepercit, nec inimicis. Quin nec ipſi Thomæ, domino ſuo & familiari, obſtinatum & pervicacem in Regem clementiſſimum animum ſæpius objicere dubitavit.

OPERA.

Polycraticus, ſive *De Nugis Curialium & veſtigiis Philoſophorum libri VIII. ad Theobaldum Archiepiſcopum.* In centone iſto multos purpuræ pannos & fragmenta melioris notæ agnoſcit Juſtus Lipſius*. Prodiit *Pariſ.* 1513. 4°. *Lugd. Bat.* 1595. 8. *Pariſ.* 1610. 8°. *Lugd. Bat.* 1639. 8°. & in Biblioth. Patr. Tom XXIII.

* Not. ad XII. Annal. Taciti.

Metalogici libri IV. in quibus de omni re Logicâ, & Philologicâ Philoſophicâ quinetiam, acutè atque eruditè agit. Prodierunt cum Polycratico *Pariſ.* 1610. *Lugd. Bat.* 1639.

Vita S. Thomæ Archiepiſcopi Cantuarienſis. Prodiit integra cum Epiſtolis Sariſberienſis *Pariſ.* 1611. 4°. lacera & hiulca in Quadrilogo de Vitâ S. Thomæ, ex quatuor Autoribus Gregorii XI. juſſu olim contexto, qui typis impreſſus eſt *Pariſ.* 1495. 4°. & cum S. Thomæ Epiſtolis *Bruxell.* 1682. 4°.

Epiſtolæ CCCIII. Extant in Bibliotheca Patr. Tom. XXIII. Fœdo errore Joannem noſtrum Saliſberienſem Epiſcopum, ejuſque opus *de Nugis* Curialium *Polychronicon* vocat Joan. Tinmuthenſis *Hiſt. Aur. l.* 22. *cap.* 88. *MS.* in Biblioth. Lambeth.

Epiſtolarum aliarum liber. Prodiit. *Pariſ.* 1611. 4°.

Epiſtolæ aliæ XCIII. Habentur in collectione Epiſtolarum S. Thomæ à Chr. Lupo editâ *Bruxellis* 1682. 4°. An verò omnes hæ Epiſtolæ ſint penitùs diverſæ, inquirant quibus plus otii eſt.

Commentarii in Epiſtol. I D. *Pauli.* Prodierunt *Amſtelodami* 1646. 4.

Entheticon metricum, cujus meminit Baleus. Poëma meo quidem judicio elegantiſſimum. Polycratico præfigitur, cui præfationis vice præludit.

De aliis deperditis, ſaltem ineditis Joannis ſcriptis conſule Baleum & Pitſeum.

JOANNES SARISBURIENSIS, gente Anglus, factus eſt Epiſcopus Carnotenſis, anno MCLXXII. vel ut alii, MCLXXVI. Obiit MCLXXXII. Scripſit Vitam S. Anſelmi Archiepiſcopi Cantuarienſis, capitulis XVIII. conſtantem, quam ex codice Lambethano nobis dedit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. pag. 149. Deſumpta eſt hæc Vita ex Eadmeri de eâdem re Commentario. Cujus opus Joannes in Epitomen redegit, ita volente Thomâ Archiepiſcopo Cantuarienſi, qui hunc Joannis librum anno MCLXIII. in Concilio Turonenſi, Alexandro Papæ obtulit, non alia mente, quàm ut Anſelmus in Sanctorum cenſum potiori jure referri poſſet. 1172. P. II.

EDVARDUS, gente Anglus, Monachus ſi rectè conjicio, Cantuarienſis, certè Thomæ Archiepiſcopo familiaris, claruit anno MCLXXII. Scripſit prolixè Vitam Thomæ Becketi Archiepiſcopi Cantuarienſis, referens quæ partim ipſe viderat, partim quæ ab intimis Archiepiſcopi amicis acceperat. Hanc in compendium redactam extulit Surius *Decembr.* XXIX. 1172. P. II.

SIMEON MACJINUS, Chalili filius, genere Syro-Arabs, claruit anno MCLXXIII. *Hegira* DLXIX. E familiâ Michaëlis Baſjuvi fuiſſe refert Georgius Almachinus *Hiſt. Saracen.* lib. III. p. m. 371. id eſt, ſi ex ſequentibus Almachinum rectè interpreter, ex eo loco originem ducebat; quippe pagus ille antiquitùs *Baſjuva* dicebatur, ibique erat Michaelis Archangeli Templum, quod vicini Chriſtiani frequentare ſolebant. Simeon primò notarii artem exercuit, & Senatus bellici miniſterio operam navabat, idque ſub Joſepho Saladino, à quo ſuſtentatus fuit, & tributis quibuſdam in Hagirawana donatus. Per triennium hoc munere functus, ad Monaſterium Joannis Cazitii in deſerto Aſkyto, nempè in valle Habybâ ſe contulit, ubi conſtructo ſibi in medio Monaſterii loco ſemet incluſit, & per triginta & ampliùs annos vitam Monaſticam magnâ cum pietatis laude tranſegit. In calendario Calcaſendii, ſcriptoris Muhammedani, à Seldeno edito *de Synedr.* lib. III. c. 15. p. 365. ad diem XIV. menſis *Chiar*, ſeu *Decembr.* X. occurrit *Feſtum Simeonis.* Diſertiùs verò in calendario Arabico Coptitarum *ibid.* p. 368. eodem die celebratur memoria *Monachi Symeonis martyrio coronati in diebus Muſulmanorum.* Hunc noſtrum fuiſſe planè ſuſpicor, nec ab hâc conjecturâ abludit Hottingerus *Biblioth. Orient.* cap. 2. p. 68. Scripſit Arabicè Symeon ſtylo elegantiſſimo opus egregium de præcipuis Religionis Chriſtianæ myſteriis & virtutibus; de quo ita Hottingerus loco citato. *Legi magnam partem illius ſcripti, cujus nitori & elegantiæ, ſi ſtylum ſpectes nihil poſſit accedere; argumenta tamen non eâdem felicitate & numero penetrant.* Integrum libri titulum, & auctoris in ſcribendo facundiæ ſpecimina ex quibuſdam loquendi formulis ibidem exhibet; ubinam verò hoc opus MS. deliteſcat non indicat. 1173. P. II.

GULIELMUS, patriâ ſeu Gallus, ſeu Germanus, ſeu quod veriſimillium eſt, Syrus, & fortaſſe Hieroſolymis natus, quin, ut quidam volunt, Reges 1174.

SÆC. XII. ab An. MC. Hieroſolymitanos propinquitate attigit: Anno circiter 1167. rogante Rege Amalrico, Archidiaconatu Eccleſiæ Tyrenſis à Frederico Archiepiſcopo donatus eſt, at paulò poſt ad Imperatorem Conſtantinopolitanum legatus, rem fœliciter geſſit. Circa an. 1169. Archiepiſcopo ſuo ſubinfenſior factus in Occidentem ſuſcepit iter. Reduci Baldwinus Amalrici Regis filius bonis literis & moribus informandis committitur. Mox à Rege ſacti Palatii Cancellariatu cohoneſtatus eſt; atque anno demum 1174. menſe Maio, Archiepiſcopus Tyri electus, IV. Id Jun. conſecratus. Anno 1178. ad Synodum Lateranenſem evocatus, Romam profectus eſt, atque anno ſequenti Concilio interfuit, cujus ipſe acta & Canones à reliquis Epiſcopis rogatus ſcripto commiſit. Domum rediens Conſtantinopoli apud Manuelem Imp. ſeptimeſtri ſpatio hæſit, & ab eo commiſſam ſibi ad Principem Patriarchamque Antiochenum legationem obiit. Poſt annum itaque ac decem menſes Tyrum reverſus eſt. Anno 1188. capta à Sacracenis Hieroſolyma, & deſperatis Chriſtianorum Orientalium rebus, ipſe pro ſubſidiis quærendis in Occidentem mittitur, & colloquio Regum Angliæ & Galliæ inter Giſortium & Trie adfuit. Tandem Heraclii Patriarchæ Hieroſolymitani electioni ſtrenuè obnixus, dum ut ſedem ei Patriarchalem obſtrueret, Romam verſus iter iniret, ab Heraclio veneno ſublatus eſt, quo verò anno non liquet. Scripſit libris XXIII. *Hiſtoriam belli à Principibus Occidentis Chriſtianis in Palæſtinâ, ac Oriente geſti, ab anno 1095. ad annum* 1180. Satis ex hoc opere liquet, ut magni Voſſii * de eo verbis utar, *Scriptorem eſſe modeſtum, prudentem, acris judicii, veri amantiſſimum, & pro ætate quâ vixit, doctum atque elegantem.* Prodiit *Hiſtoria* iſta primùm cura Philippi Poiſſenoti *Baſil.* 1549. deinde ſtudio Henrici Pantaleonis *Baſil.* 1560. denique in collectione Bongarſiana *Geſtorum Dei per Francos* Tom I. p. 625. Scripſit præterea *Geſta Occidentalium Principum*, ſeu *hiſtoriam de Principibus Occidentis in Oriente, eorumque geſtis ab anno* 614. *ad ann.* 1184. & *Acta Synodi Lateranenſis.* Utrumque autem opus interiiſſe videtur.

* De Hiſt. Lat. l. 2. c. 53.

1175. P. II. NIERSES, gente Armenus, patriâ Lampronenſis, Oſciuni Armeniæ Principis filius, inter Epiſcopos Armeniæ non modò generis claritudine, ſed & pietate & eruditione maximè conſpicuus, floruit anno MCLXXV. Ab Armenis in Sanctorum numerum relatus, ut ex eorum Menologio liquet, ubi ob humilitatem, manſuetudinem, miſericordiam, pauperumque amorem, preces aſſiduas, reliquaſque vitæ Chriſtianæ virtutes egregiè commendatur. Anno MCLXXVII. interfuit Synodo Tarſenſi, ejuſque pars magna fuit, ubi præclaram ad iſtius Concilii Patres orationem habuit, quâ eos ad ſchiſma tollendum, & fidem Catholicam amplectendam ſtrenuè adhortatur, unionem & concordiam cum aliis Eccleſiis Chriſtianis ſuadet, in hæreticos & Conciliabula Armena acriter invehitur, gentiſque ſuæ calamitates deſcribit. Extat hæc *Oratio*, magnam ſaltem partem Armenicè & Latinè apud Clem. Galanum *Conciliat. Eccleſ. Armen.* Part. I. cap. 22. p. 326. Tranſtulit de Græco in ſermonem Armenum *hiſtoriam* S. Gregorii M. Papæ (*Dialogum* nempè *de Vitis Patrum*) & *Regulam* S. Benedicti. Scripſit *Expoſitionem fidei*, ex qua quædam citat idem Galanus *Part.* II. *Tom. I. Quæſt.* III. §. I. pag. 101. item librum *de traditionibus SS. Patrum*, ex quo nonnulla proferuntur apud eundem *Tom. II. Quæſt. III. §. VII.* p. 70. præcipuè verò *Quæſt.* IX. §. II. pag. 198. aliáque Opuſcula, quibus Synodi Chalcedonenſis fidem viriliter propugnavit.

HUGO ETHERIANUS, natione Tuſcus, Conſtantinopolim ſub Manuele Imp. profectus, ſummam ſibi gratiam apud Imperatorem conciliavit; cujus proinde patrocinio fultus, contra Græcos, & ſcriptis & voce ſtrenuè decertavit. Claruit anno 1177. quo *libros* à ſe contra Græcorum dogmata elimatos ad Alexandrum III. Pontificem miſit, & ab eo literas collaudatorias meruit. Extant *liber de animâ corpore exuta*, ſeu *de regreſſu animarum*, in orthodoxogr. pag. 1309. & ſeorſim *Colon.* 1540. *De hæreſibus, quas Græci in Latinos devolvunt*, ſeu *de Proceſſione ſpiritus S. ex Patre & Filio, adverſùs errores Græcorum, libri* III. qui cum præcedente opuſculo ſeorſim prodierunt *Baſil.* 1543. & in Bibliotheca Patr. Tom. XXII. pag. 1176. SÆC. XII. ab An. MC. 1177.

BENEDICTUS Anglus, domo Petriburgenſis in Academiâ Oxonienſi educatus, primùm Monachus Cantuarienſis, deinde Cœnobiarcha, tandem Abbas Petriburgenſis conſtitutus anno MCLXXVII. Librum unum, alterumve de Vitâ & Miraculis Thomæ Cantuarienſis contexuit. Cujus magnam partem in opus ſuum tranſcripſit *Quadrilogi* compilator, præcipuè libro II. & III. ubi ampla ſegmenta reperiuntur. 1177. P. II.

ALANUS, gente Anglus O. B. Monachus Cantuarienſis, deindè Prior ſive Cœnobiarcha, poſtremò Teukisburienſis ad Confluentiam, Avonæ & Sabrinæ fluminum Abbas, claruit an. MCLXXVII. Obiit anno MCCI. vir tùm fortuna, tùm literis inſignis. Scripſit librum de Vitâ & Exilio Thomæ Cantuarienſis, qui an integer hodie ſuperſit, non liquet: Nihilominùs penè totum operi ſuo inſeruit Auctor *Quadrilogi*, qui Thomæ Epiſtolis præfigi ſolet. Notari debet, quòd apud Baronium, ad annum MCLXII. numero XXI. Alanus noſter Abbas *Deocbes* dicitur; errore forſan non aliundè orto, quàm quòd in Codice ſuo Vaticano ſcriptum erat *Deoches*, pro *Theoches*, ſeu ut hodiè dicimus, Teukesburienſis. Extant etiam ſed MSS. *Sermonum* ejus lib. I. *Epiſtolarum* lib. I. Hæc duo Opuſcula ſe MSS. vidiſſe refert Pitſeus *de Script. Angl* p. 271. 1177. P. II.

RICHARDUS gente Anglus, primùm Monachus, dein Sub-Prior, poſtremò Eccleſiæ Elyenſis Prioratum accepit anno MCLXXVII. E vivis exceſſit ante ann. MCXCV. quem tamen Baleus & Pitſeus ad annum MCCXX. malè referunt. Vir erat non modò ſacrarum, ſed & humaniorum literarum, pro ſæculi ſorte haud vulgariter peritus. Horis ſucciſivis Hiſtoriis legendis, & evolvendis vetuſtis, Anglo-Saxonum monumentis diligenter incubuit. Scripſit Eccleſiæ Elyenſis hiſtoriam ab anno MCVII. ad annum MCLXIX. Opus MS. adhuc deliteſcit. Ex eo Epitomen contexuit Monachus Elyenſis, ſervatis ipſiſſimis Richardi tùm verbis, tùm rebus, quæ minùs utilia videbantur, ſolummodò reſectis. Ut ejus nomen jure retinere mereatur. Sub cujus proinde nomine eam ex codice Cottoniano edidit H. Whartonus Tom. I. pag. 615. qui & Richardi noſtri hiſtoriam de converſione Abbatiæ Elyenſis, in Epiſcopatum, ex Hiſtoriâ Elyenſi decerptam, ibidem addit pag. 676. 1177. P. II.

THEODORUS BALSAMON, patriâ Conſtantinopolitanus, magnæ Eccleſiæ Conſtantinop. Diaconus, Nomophylax, & Cartophylax, ſive Sigilli Patriarchalis, ejuſque archivorum cuſtos, primus etiam Blachernarum, ſive Ædis B. Virginis, quam 1180.

SÆC. XII. ab An. MC. quam extra urbis muros ad Blachernas prope mare condidit Pulcheria Auguſta, Præpoſitus claruit anno 1180. Tandem Patriarcha Antiochenus factus, verum occupata dudum à Latinis Antiochia, ſedem ſuam nunquam vidit; ſed Conſtantinopoli agens, res ſuas, quantum potuit, ſatagebat. Quin & ipſum ad thronum Conſtantinop. promovendi vana & fallaci ſpe lactavit diu Iſacius Imperator; qua de re non illepidam Hiſtoriam narrat Nicetas Choniates *. Vixit uſque ad annum 1203. quo capta eſt à Latinis Conſtantinopolis. De obitu verò ejus nihil conſtat. Græcorum ſui temporis citra invidiam doctiſſimus, Juris Orientalis Canonumque Eccleſiaſticorum, omnium quos unquam tulit ferax Græcia, peritiſſimus. Verè de eo Joannes Citri Epiſcopus †: ὁ ἱερὸς οὗτος ἀνὴρ, ὁ Ἀντιοχείας τρίβων μὲν ἦν εἰς ἀκριβὲς τῶν νομικῶν καὶ κανονικῶν νομοθεμάτων, καὶ παρὰ πᾶσιν ἐν τούτοις περιαδόμενος. *Divinus ille vir, Antiochiæ Patriarcha accuratè percallebat Civiles & Canonicas Conſtitutiones, & ab omnibus in hiſce rebus celebratus fuit.* Erat præterea Eccleſiarum Orientalium adversùs Latinos acerrimus propugnator, quo nomine convitia in illum pleno ore effundunt Baronius, aliique cauſæ Pontificiæ ſectarii.

* In Iſacio l. 2. c. 4.

† Reſponſ. ad Conſtant. Cabaſ.

OPERA.

Commentarius in Canones SS. Apoſtolorum; & SS. Oecumenicorum, & particularium Conciliorum, & in Epiſtolas Canonicas Sanctorum Patrum. Aggreſſus eſt hoc opus Balſamon juſſu Manuelis Imp. & Michaelis Anchialis Patriarchæ; abſolvit verò non niſi ſub Georgio Xiphilino, qui ſedem Patriarchalem aſcendit anno circiter 1194. eo ſaltem ſedente recenſuit, illique dedicavit. Prodiit hoc opus Gr. Lat. ſed hinc inde mutilum, *Pariſ.* 1620. fol. longè verò auctius & integrius notis Gul. Beveregii in Pandecte Canonum, *Oxon.* 1672. fol.

Commentarius in Photii Nomocanonem. Prodiit Gr. Lat. à Chriſtophoro Juſtello editus *Pariſ.* 1615. 4°. & in Bibliotheca Juris Canon. Tom. II. pag. 789.

Collectio Eccleſiaſticarum Conſtitutionum, Paratitla à Leunclavio & aliis dicta. Extat cum Leunclavii & Fabrotti notis in Juſtelli *Bibliotheca Juris Canon.* Tom. II. p. 1223.

Reſponſa ad varias quæſtiones Jus Canonicum ſpectantes, viz. de Epiſcopatuum in Metropoles erectione. De electis ad Eccleſias Orientales. De foro Clericorum. De jure Patriarchico in Monaſteria. De Feriis, aliaque plura, quæ habentur paſſim. Gr. Lat. in Leunclavii *Jure Gr. Rom.* lib. 2.

Reſponſa ad Interrogationes Marci Patriarchæ Alexandrini Gr. Lat. ibid. l. 5. p. 362.

Meditata, ſive reſponſa ad varios caſus, Gr. Lat. ibid. l. 7. ferè per totum.

Epiſtola ad Antiochenos de Jejuniis, à Cotelerio Gr. Lat. edita *Monument.* Tom. II. p. 492.

Epiſtola ad Theodoſium Abbatem de Monachis Raſophoris, ſeu raſo indutis, ab eodem Gr. Lat. evulgata Tom. III. p. 473.

1180. RICHARDUS, natione Anglus, patria Northumbrius, Cœnobii Hagulſtadenſis primùm Monachus dein Prior. Claruit anno 1180. Obiit anno 1190. Extant *Hiſtoria de ſtatu & Epiſcopis Hagulſtadenſis Eccleſiæ, & Hiſtoria de geſtis Regis Stephani, & de bello Standardii anno* 1135. ad ann. 1139. à Cl. Twiſdeno editæ inter Scriptores X. Anglicos *Londini* 1652. pagin. 285. alia Richardi ſcripta hiſtorica, viz. *Geſta Henrici II. Angliæ regis, & Chronicon breve ab Adamo* memorant Baleus, & ex eo Voſſius quæ quidem hodie non ſuperſunt.

HEREBERTUS de BOSHAM, gente Anglus patriâ *Southſexienſis*, claruit anno MCLXXX. In Academiâ Oxonienſi ſtudiorum tyrocinia poſuit, liberalium artium & Scholaſticæ Theologiæ magiſterium adeptus. Poſtea in Gallia ſtudiis ſuis ſtrenuè incubuit. Thomæ Becketo, ſummo Angliæ Cancellario ab Epiſtolis erat; cujus etiam cædi præſens adfuit. In exilium actus, Romam à Pontifice vocatur; Archiepiſcopus Beneventanus & Romanæ Eccleſiæ Cardinalis factus. Quòd verò Herebertum Cardinalem & Beneventanum in Italiâ Archiepiſcopum faciant Baleus & Pitſeus, & ad teſtimonium Steph. Langtoni lib. IV. *de Vitâ S. Thomæ* provocant; vereor ne cum ſuo Langtono graviter hallucinati ſint. Certè Ferd. Ughellus* in Archiepiſcopis Beneventanis id negat, & errorem refellit. Non inficiatur † Heribertum quendam natione Anglum, Compſanum in Italiâ Archiepiſcopum fuiſſe, dinque ſedem iſtam tenuiſſe, tandemque anno MCLXXX. vitam clauſiſſe. Verùm is alius à noſtro erat. Compoſuit Herebertus noſter librum *de Vitâ & geſtis Thomæ Cantuarienſis.* An prout ab ipſo ſcriptus eſt, hodie ſuperſit, nondum didici. Magnam certè ejus partem operi ſuo inſeruit *Quadrilogi* Auctor, ſervatis ipſius Hereberti verbis. Extat Quadrilogus, tùm alibi, tùm Becketi Epiſtolis præmiſſus *Bruxel.* 1682. Alia Hereberti opuſcula recenſet Baleus *Cent.* III. cap. 15. p. 220. 1180. P. II.

* Ital. Sacr. Tom. VIII. col. 192.

† Tom. VI. col. 999.

GUALTERUS de CASTELLIONE, quem nonnulli PHILIPPUM GUALTERUM vocant, natione Gallo-Flander, *Inſulis* oriundus, claruiſſe videtur anno MCLXXX. Sunt qui illum Canonicorum Tornacenſium Præpoſitum; ſunt qui Epiſcopum Magalonenſem fuiſſe volunt; alii hos duos diverſos faciunt, & Gualterum Magalonenſem ad ſedem iſtam anno MCVIII. evectum eſſe aſſerunt, noſtrum verò Inſulenſem ad ann. MCCL. vel MCCLV. referunt. In mirâ hac ſententiarum diſcrepantiâ veriſimillimum videtur, Gualterum noſtrum circa annum MCLXXX. vel paulò poſt claruiſſe, ſiquidem opus *de geſtis Alexandri*, nuncupavit Gulielmo I. Rhemenſi Archiepiſcopo, qui electus eſt ann. MCLXXV. Obiit ann. MCCII. Præſertim etiam ſi verum ſit, quod in Epiſtol. LXXXIX. ad Reineſium habet Chr. Daumius, Codicem ſuum membranaceum anno MCCVIII. ſcriptum fuiſſe. His addas Gualterum à Matthæo Vindocinenſi memorari, quem ad annum MCCI. alibi retulimus, denique Joan. Sariſburienſis æqualem fuiſſe, ut ejus ad illum Epiſtola teſtatur. Caſtellionenſis noſter, Theologus erat, & Poëta egregius. Scripſit, inquit Henricus * Gandavenſis, *Geſta Alexandri M.* libris X. *Argentin.* anno 1513. *Ingolſt.* 1554. *Lugd.* 1558. 4to. Ejus in *Pſalterium* Epiſtolas; *Morale dogma Philoſophorum*, & librum *de Mahumeto* in Bibliothecis Belgicis MSS. aſſervari teſtatur Fr. Sweertius in *Athen. Belg.* pag. 643. Ejuſdem, ut opinor, Gualteri ſunt libri tres *contra Judæos* quos ex codice MS. S. Evodii de Branâ eruit, edìditque Caſ. Oudin *in Veterum Opuſculis ſacris* 1692. Gualteri noſtri tale extat Epitaphium. 1180. P. II.

* De Script. Eccl. cap. 20. p. 165.

Inſula me genuit, rapuit Caſtellio nomen;
Perſtrepuit modulis Gallia tota meis.

ELIAS III. cognomento *Ibn-Hadithio*, gente Syrus, 1180. P. II.

SÆC. XII. ab An. MC. Syrus, Patriarcha Antiochenus, claruit circa annum MCLXXX. quo tempore Chriſtiani Occidentales in terrâ ſanctâ bella adverſus Saracenos gerebant. Extant Arabice MSS. *Precationes*, & *Conciones*, ſive *Homiliæ feſtivales* in ſacra Chriſtianis tempora in Bibliothecâ communi *Lugduno-Batavâ* inter libros quos ex Oriente advexit Jacobus Golius, *Cod.* XXVII. *8vo.* teſte catalogo *Spanhemiano* p. 308. Primus horum ſermonum continet *explicationem Feſti Nativitatis*: & prodit tùm Arabicè, tùm Latinè, ſed ſeparatim excuſus; poſteà Arabicè & Latinè conjunctim edidit unà cum aliis idem Golius ad calcem Grammaticæ Arabicæ Erpenianæ *Lugd. Bat.* 1656. p. 249. qui ſtylum hujus auctoris, vernaculum licèt, tanquàm minùs accuratum notat. Integrum Golii judicium expromit Hottingerus *Biblioth. Orient.* cap. 2. Claſſ. I. pag. 62.

1181. LUCIUS III. *Humbaldus* antea dictus, natione Tuſcus, patriâ Lucenſis, ante annum 1167. Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, & Epiſcopus Oſtienſis. Anno 1175. atque iterum 1177. ab Alexandro III. ad Fredericum Imp. legatus eſt. Anno 1181. Pontifex Romanus creatus eſt die XXIX. Auguſti, poſtridiè coronatus. Anno ſequente Willelmum Scotiæ Regem à Rogero Archiepiſcopo Eboracenſi dudum excommunicatum abſolvit, regnumque interdicto liberavit. Anno 1185. cum Frederico Imp. Veronæ congreſſum habuit de ſchiſmaticis Clericis in integrum reſtituendis. Obiit Veronæ eodem anno die XXV. Novembr. *Extant Epiſtolæ* II. & *Decretum* Concil. Tom. X. p. 1735.

1181. [*P. II.* THEODOSIUS, Monachus Montis S. Auxentii, Aſceta, deindè Patriarcha Conſtantinop. claruit ſub Alexio Manuelis filio, & Andronico Comneno, circa annum MCLXXXI. Extant Græc. Lat. *Reſponſa Synodalia* de nuptiis cum priùs deſponſatâ Sobrino, & de ſponſalibus non ſufficientibus pro perfecto Matrimonio *Jur. Græc. Rom.* lib. III. p. 231.

1182. PETRUS, natione Gallus, primùm Monaſterii Cellenſis in ſuburbio Trecarum, dein S. Remigii apud Rhemenſes Abbas; denique an. 1182. Joanni Sariſberienſi in Epiſcopatu Carnotenſi ſuffectus. Obiit IX. Kal. Mart. an. 1187. De eo Nicolaus Clarævallenſis*; *Abbas Cellenſis, vir religioſus, ac timens Deum, homo bonus, & teſtimonium bonum habens à bonis; vitâ & literaturâ conſpicuus, nobis quoque tantâ familiaritate devinctus, ut non ſit unus de cæteris, ſed præ cæteris unus.*

*Ep. 25.

OPERA.

De panibus liber ad Joannem Sariſburienſem.
Moſaici Tabernaculi myſtica expoſitionis libri II.

De Conſcientia liber ad Alcherum Monachum. Prodierunt ſimul opuſcula iſta *Pariſ.* 1600. 8°.

Epiſtolarum libri IX. à Jac. Sirmondo cum notis editi *Pariſ.* 1613. 8°. Opera hactenus enumerata habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIII. pag. 636.

Liber de diſciplinâ clauſtrali ad Henricum Campaniæ Comitem.

Sermones de tempore, & de Sanctorum Feſtivitatibus.

Prodierunt omnia Petri Cellenſis opera ſtudio Monachi cujuſdam Benedictini Anonymi *Pariſ.* 1671.

1183. GAUFRIDUS, natione Gallus, Gaufridi & Luciæ filius, primùm Monachus Lemovicenſis Monaſterii S. Martialis, deinde in eâdem Diœceſi Prior Voſienſis. Anno 1167. in vigilia S. Matthæi Apoſtoli à Geraldo Epiſcopo Cadurcenſi apud Beneventum Presbyter ordinatus eſt. Scripſit anno 1183. nempè *Chronicon* condidit *de rebus in Gallia præſertim geſtis ab anno* 996. ad an. 1184. à Labbeo in lucem emiſſum *Biblioth. Nov. MSS.* Tom. II. pag. 279.

1183. *P. II.* ANDRONICUS COMNENUS Protoſebaſtus, patriâ Bizantinus, patrem habuit Iſaacium Comnenum, primò Cæſaris, deinde Sebaſtocratoris dignitate ornatum, Alexii Comneni Imp. ex Irene Ducæna filium tertio genitum. Anno MCLXXX. Manuel Comnenus moriens Alexium filium XIII. annorum puerum, Imperii ſucceſſorem reliquit. Cui Andronicus Procerum potentiâ fretus, depoſito Alexio Comneno Proto-Veſtiario, ſe tutorem dedit. Mox ab Alexio, invito quidem, in Imperii conſortium aſcitus eſt; nec his contentus ipſum Alexium ſtrangulari, ipſiuſque cadaver im mare projici juſſit. A menſe igitur *Novembri* anno MCLXXXIII. ſolus Imperium tenuit. Latinis erat infenſiſſimus, quos ubiquè vexavit, & Urbe Regia, occiſo per tumultum Joanne Cardinali, Romani Pontificis Legato expulit, ſupra modum etiam in ſuos ſævitiæ deditus. Effractis quippè modeſtiæ & manſuetudinis repagulis, in omnia immanitatis genera irrupit. Verùm dùm Iſaacio Angelo inſidias ſtruit, ipſe populari tumultu comprehenſus eſt menſe *Septembri* MCLXXXV. & infinita conviciorum & contumeliarum genera, mille crudelitatis exempla perpeſſus, tandem à furibundâ plebe confoſſus & diſcerptus, miſeram animam exhalavit, nil aliud ad tot mala reponentem, quàm κύριε ἐλέησον; & ad populum, ἵνα τί κάλαμον συντετριμμένον προσεπικλᾷς, *quid calamum, contritum infringitis*? Memoratu non indignum eſt, quòd hac occaſione refert qui hoc tempore vivebat, Nicetas Choniates, ſub Andron. lib. II. num. XII. p. 378. nempe expilatis Sacellis Palatinis, ſacrum illud vaſculum, quo literæ ad Abgarum ipſius Chriſti Domini manu ſcriptæ, contineri dicebantur, furto ablatum periiſſe. Ad Andronicum redeo. Magna ei inerant vitia; habuit & ſuas virtutes; in pauperes miſericors & liberalis; in Quæſtores & Magiſtratus avaros & rapaces atrox & inexorabilis; in victu parcus & ſobrius, in Templa munificus; in D. Pauli Epiſtolas ingenti amore ferebatur; curioſas de rebus Divinis diſputationes prohibuit; viros eruditos ſummâ humanitate tractavit, muneribus auxit, & propè ſolium ſuum collocari juſſit: ut fatente Nicætâ, ſævitiam ſi demas, quam à barbaris inter quos diu vixerat, hauſiſſe videtur, de eo dici poteſt, non minimum inter Comnenos Imperatores fuiſſe, quin nec ulli quicquam de palmâ fuiſſe conceſſurum. Eloquentiâ erat egregiâ, eruditione ſingulari, rerum etiam Theologicarum peritiſſimus. Teſtis eſt prolixus, quem imperante adhuc patruo ſuo Joanne Comneno, ſcripſit *dialogus contra Judæos*, cujus argumentum in operis initio ipſe exponit his verbis.

Ἡ δογματικὴ, τῶνδε τῶν λόγων χάρις,
Τὴν Ἑβραϊκὴν ἐξελέγχουσα πλάνην.
Τὰς εὐσεβεῖς δείκνυσι τοῖς πιστοῖς τρίβους
Ἔγραψα δ' αὐτὴν ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ἐκ πόθου
Ἀδελφόπαις Ἄνακτος Αὐσόνων γένος
ΚΟΜΝΗΝΟΦΥΤΟΥΣ, ἐκ Σεβαστοκράτορος
Εἰς γῆν προαχθεὶς, καὶ γλυκὺ βλέψας φάος.

Dogmatica horum ſermonum gratia
Hebræorum refutans errorem

Pias

Pias fidelibus demonſtrat ſemitas &c.

Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta ordinem Lambecianum CCLV. Neſſelianum CVIII. Hunc codicem antiquum & optimæ notæ, folia CXXXVIII. continentem, ex Chio inſulâ allatum redemit Joannes Sambucus Cæſareus Medicus & Hiſtoricus, qui notâ primæ paginæ appoſitâ teſtatum fecit, ſibi videri hunc codicem eſſe autographum, propriâ ipſius Andronici manu exaratum. Dialogum hunc latinè vertit Joan. Livineius, & in LXIV. capita diviſit. Verſionem Livineianam Auctuario ſuo inſeruit P. Stevartius *Ingolſt.* 1616. 4to. à p. 263. uſquè ad p. 405. de hoc opere vide quæ habet Cl. Lambecius *Comment.* lib. V. p. 169. Hunc dialogum neſcio quo lapſu, niſi forſan ejuſdem & nominis & dignitatis ſono deceptus, Andronico Palæogo Imp. anno MCCCXXXII. defuncto, tribuit Whartlionus heu! quondam noſter. *Append. ad Hiſt. Liter.* p. 17. Sed conſtat. Joan. Livineium, ipſum in errorem perduxiſſe, dùm in præfatione verſionis ſuæ aſſerit hunc dialogum anno MCCCXXVII. compoſitum & editum fuiſſe. Eundem penè errorem erravit Miræus *Auct.* cap. 412. pag. 256. & cum Miræo ſuo Caſ. Oudinus *Supplem.* pag. 593.

1184. P. II. ANONYMUS Hiſtoriæ Selbienſis Auctor, Monachus Selbienſis, claruit anno MCLXXXIV. Juvenis adhuc, viceſimo ſecundo ætatis anno, ex Prioris, cæterorumque Seniorum relatione, ſcripſit Hiſtoriam Monaſterii Selbienſis in Angliâ, à primâ ejus fundatione anno MLXIX. uſque ad annum MCLXXXIV. quam primus in lucem protraxit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. I. p. 594.

1184. P. II. PANDULPHUS, patriâ Piſanus, dignitate Cardinalis, claruit circa annum MCLXXXIV. Scripſit Vitam Gelaſii II. ſummi Pontificis, quam notis illuſtratam edidit Conſtantinus Cajetanus *Romæ* 1638. 4to. Vitas etiam Pontificum ſeu potiùs additiones ad Chronica Damaſi Papæ ſcripſiſſe dicitur.

1185. JOANNES PHOCAS. Cretâ oriundus, Matthæi poſtea in Patmo inſulâ μονάζοντος filius, Presbyter uxoratus, unicum ex uxore filium ſuſcepit: ſeſe aliquando ſub Manuele Comneno Imp. militâſſe ipſe teſtatur. Tandem Monachus factus, Hieroſolymam adiit, & loca ſancta inviſit anno 1185. Domum redux, omnia quæ obſervaverat, breviter, & accuratè literis mandavit. Extat *compendiaria deſcriptio locorum ab urbe Antiochia uſque ad Hieroſolymam, nec non Syriæ & Phœniciæ*, à Leone Allatio Gr. Lat. edita *Symmict.* par. 1. pag. 1. *Colon.* 1653. 8°.

1185. BALDUINUS, gente Anglus, patriâ Devonius, domo Exonienſis, tenuis conditionis parentibus natus, primò Ludi magiſtrum egit. mox Archidiaconus factus; verùm deſerto hoc munere ad Ciſtercienſes ſe contulit, creatus inde Abbas Fordenſis; anno MCLXXXI. Wigornienſis Epiſcopus renunciatur; poſt triennium, vacante jam ſede Cantuarienſi, & de electione contendentibus; hinc Monachis, illinc Epiſcopis Suffraganeis, tandem communi ſuffragio, conſentiente etiam Rege, Balduinus electus eſt, & XIV. Kal. Junii anno MCLXXXV. in ſede Archiepiſcopali collocatus: adeò ut tum tempore, tum ſucceſſionis ordine erret Oudinus*, qui ipſum ab an. MCLXXI. Thomæ Beckero in ſede Cantuarienſi ſucceſſiſſe ſcribit; Thomas enim Richardum Priorem Dovorenſem ſucceſſorem habuit. Monachi etſi Balduini electionis aſſenſum dederant, in ea nihilominùs neutiquam acquieverunt, quin ex Collegio Canonicorum ſæcularium Hackintonæ ab Archiepiſcopo fundando occaſionem captantes, (quâ de re videndi *Antiquitatum Britannicarum* auctor p. 142. Godwinus *de Præsul. Angliæ* p. 115. præcipuè Gervaſius Dorobern in *Act. Pontif. Cant.* col. 1676. & Tract. pecul. *de diſcord. inter Monach. Cant.* p. 1303.) perpetuum ipſi negotium faceſſere non deſtiterunt. Anno MCXC. Richardus I. exercitum in Palæſtinam ducens, Balduinum ſecum detulit, ubi anno MCXCI. ſaltem ſequenti in obſidione Ptolemaidis diem clauſit extremum; ingenio adeò miti, blandiſque moribus, ut etiam lenitas ipſi vitio verteretur, & Urbanus Papa hunc in modum ei ſcripſiſſe dicitur, *Monacho ferventiſſimo, Abbati calido, Epiſcopo tepido, Archiepiſcopo remiſſo.*

* Supplem. p. 453.

SCRIPTA.

TRactatus XVI. de diverſis argumentis, viz. *De dilectione Dei, De duplici reſurrectione, De requie, De efficacia divini eloquii, De ſalutatione Angelica, &c.*

De commendatione fidei.

De ſacramento altaris, ad Bartholomæum Exonienſem Epiſcopum. Hæc omnia collegit ediditque Bertrand. Tiſſier *Script. Bibliothec. Ciſtercienſ.* Tom. V. anno 1662. Plura Balduini noſtri Opuſcula MSS. deliteſcunt, longè plura à Baleo, Pitſeo, & Carolo Viſchio *Biblioth. Ciſterc.* p. 31. memorantur.

URBANUS III. *Lambertus* antea dictus, natione Lombardus, patriâ Mediolanenſis, ex gente 1185. Cribellorum, ex Archiepiſcopo Mediolanenſi Pontifex Romanus creatus anno 1185. die XXVI. Novembris, die VIII. Decembr. coronatus. Anno 1186. cum Frederico Imp. de patrimonio Mathildis Comitiſſæ decertans, anathema ei intentavit, ſed Veronenſium precibus victus deſtitit. Eodem anno Henrico II. Angliæ Rege petente, Henrico filio Hiberniæ Regnum confirmavit, & in confirmationis teſſeram coronam de pennâ pavonis auro contextam dono ei miſit. Obiit Ferrariæ anno 1187. die XX. Octobr. dolore ob res à Chriſtianis in Oriente malè geſtas confectus. Extant *Epiſtolæ* V. Conc. Tom. X. p. 1742.

ANONYMUS, Græcus Chronologiæ Conſtantinopolitanæ Auctor, claruit ann. MCLXXXV. 1185. P. II. Contexuit Chronologiam Imperatorum Conſtantinopolitanorum à Conſtantino M. uſque ad Andronici Comneni exitum, qui anno MCLXXXV. à furibundâ plebe occiſus eſt. Incipit, Ὁ μὲν γὰρ Κωνσταντῖνος ἐβασίλευσεν ἔτη λβ'. &c. Deſinit, Ἀνδρόνικος ἔτη γ. Extat MS. Biblioth. Vind. *Cod. Med.* XX. num. VI. loco quidem non ſuo, fol. 4. Vide Neſſel. *Catal.* Part. III. p. 32.

GREGORIUS VIII. Albertus priùs appellatus, 1187. patriâ Beneventanus Eccleſiæ Romanæ Presbyter Cardinalis titulo S. Laurentii, & Cancellarius. Anno 1172. ab Alexandro III. ad Henricum Angliæ Regem legatus, de Becketi nece inquiſivit, & celebrato apud Abrincas in Normanniâ Concilio plurimos Canones Eccleſiaſticos ſancivit. Anno 1187. Pontifex Romanus creatus eſt die XXI. Octobr. die XXV. conſecratus. Plenariam ſtatim peccatorum remiſſionem promiſit, & quinquennale jejunium indixit pro recuperanda Terra ſancta à Saracenis nuper Chriſtianis erepta. Obiit Piſis eodem anno, die XVII. Decembr. Extant *Epiſtolæ* III. Conc. Tom. X. p. 1748.

CLE-

SÆC. XII. ab An. MC. 1187. CLEMENS III. *Paulinus* antea dictus, patriâ Romanus, Cardinalis, & Epiſcopus Prænestinus, Pontifex Romanus creatus eſt Piſis anno 1187. die XIX. Decembr. inauguratus ibidem anno ſequente die VI. Januarii. Eodem anno petente Wilhelmo Scotorum Rege Eccleſiam Scoticam Archiepiſcopi Eboracenſis ditione exemit, & ſoli ſedi Apoſtolicæ deinceps ſubjici juſſit. Obiit anno 1191. die V. Aprilis. Extant *Epiſtolæ* VII. Conc. Tom. X. pag. 1753.

1190. NEOPHYTUS, Presbyter Græcus, Monachus & incluſus; claruit anno 1190. Extat Gr. Lat. *Liber de calamitatibus Cypri ab Anglis anno 1191. capta* à Cotelerio editus *Monument. Eccl. Gr.* Tom. II. p. 457.

1190. ELIAS de COXIDA, quippe Coxidâ territorii Furnenſis in Flandris oppido oriundus, Monachus Ciſtercienſis, & Cœnobii Dunenſis Abbas; claruit anno 1190. Eloquentiâ & authoritate ſuâ plurimùm apud Leopoldum Auſtriæ Ducem poterat; adeò ut eo mediante, plùs verò pollente pecuniâ Anglicanâ, immenſo nempe redemptionis pretio, Richardus Angliæ Rex cuſtodiâ liberatus fuerit. Obiit Elias die XVI. Auguſti anno 1203. Extant *Sermones* II. ſatis prolixi, in generali Ciſtercienſium Capitulo habiti, viz. *in illud; Rectorem te conſtituerunt, noli extolli: & in illud Joan.* XIV. *Si quis diligit me ſermonem meum ſervabit*, &c. quos extulit Carolus Viſchius *Biblioth. Ciſterc.* p. 90. Plures ejuſdem *Conciones* olim in Dunenſi Bibliotheca ſervabantur, quæ modò exciderunt.

1190. P. II. WILELMUS STEPHANIDES, vulgò FITZ STEPHENS, natione Anglus, domo Londinenſis, parentibus nobilitate Normannicâ claris oriundus, claruit anno MCXC. Studia ſua tùm in Angliâ tùm in Galliâ ſtrenuè & fœlicitèr promovebat, Monachus poſteà Cantuarienſis factus. Thomæ Archiepiſcopo ſuo in exilio conſtanter adhæſit, impensè coluit. Condidit Opus *de Vita & Paſſione & Miraculis* Thomæ Cantuarienſis, gentilis ſui, quod magnam partem habetur in *Quadrilogo*, ipſius Thomæ Epiſtolis præfixo. Compoſuit etiam ſtylo non ineleganti deſcriptionem nobiliſſimæ civitatis *Londoniæ*, in qua ipſe natus erat. Hanc deſcriptionis ſuæ civitatis Londinenſis, quam patrio ſermone adornavit, calci annexuit Jo. Stovius noſtras p. 704.

1190. P. II. AUCTOR Anonymus Chronici Rhemenſis, claruit an. MCXC. Scripſit breve Chronicon Rhemenſe à Chriſto nato ad an. MCXC. Habetur apud Labbeum *Biblioth. Nov.* Tom. I. p. 358.

1191. CÆLESTINUS III. *Hyacinthus* antea dictus, natione Romanus, Petri Bobonis filius, ab an. 1126. Eccleſiæ Romanæ Cardinalis Diaconus titulo S. Mariæ in Coſmedin. Anno 1158. ab Hadriano III. ad Fredericum Imp. miſſus, in itinere captus, & in carcerem conjectus eſt, mox tamen liberatus. Anno 1177. ab Alexandro III. legatus, Fredericum, ejuſque Magnates excommunicatione abſolvit. Anno 1191. die XII. April. Pontifex electus eſt, die XIV. ordinatus. Eodem anno Henrico Germaniæ Regi Romam advenienti coronam Imperialem impoſuit, & impoſitam calcibus incuſſis ſtatim dejecit; eo ritu ſignificans, inquit Baronius *, quod ipſe poteſtatem ejiciendi eum ab imperio haberet, ſi ille demeruerit. Eodem inſuper anno Adelfonſum Gallæciæ Regem ob illicitum matrimonium cum toto Regno excommunicavit, quin & Joannem

* Ad an. 1191.

Moretonii Comitem, Richardi Regis fratrem, res novas in Angliâ molitum anathemate percuſſit. SÆC. XII. ab An. MC.
Anno 1193. Leopoldum Auſtriæ Ducem ob captum Richardum Angliæ Regem diris devovit, ſententiamque biennio poſt renovavit, quo quidem tempore Henricum etiam Imperatorem eidem anathemati innodavit. Obiit an. 1198. die VIII. Januarii. Extant *Epiſtolæ* XVII. Concil. Tom. X. pag. 1768. *Epiſtola* unica apud Baluzium Miſcellan. Tom. II. pag. 541.

STEPHANUS, natione Gallus, patriâ Aurelianenſis natus eſt an. MCXXXV. feliciter emenſo humaniorum literarum curriculo, ad Theologiæ Juriſque Civilis ſtudium animum appulit: anno circiter MCLXV. Aureliæ in Monaſterio S. Everſii factus eſt Canonicus regularis, & poſt Roberti mortem ejusdem Cœnobii Abbas, viris quibuſcunque celeberrimis, apprimè charus. An. MCLXXVII. ad Monaſterii S. Genovefæ Pariſienſis regimen aſcitus eſt, quo in loco privatas inſtituit ſcholas, in quibus ſacris ordinibus olim initiandi, literis ſimul ac religione imbuerentur. An. MCXC. Philippo Auguſto expeditionem in Terram ſanctam ſuſcipiente Gulielmus Archiepiſcopus Remenſis, cui Regni gubernacula Rex tradiderat, Stephanum noſtrum in curæ partem vocavit, eumque mox Romam legatum ad Pontificem miſit. An. MCXCII. Epiſcopus Tornacenſis factus eſt, à Gulielmo Rhemenſi conſecratus, renitente quidem Clero, nec bene ferente Cœleſtino Papâ. Exacto non ſine magnæ diligentiæ & fidelitatis laude in hoc munere decennio, fractis viribus, & ætate gravis, obiit vir ſanctiſſimus Septembris IX. anno MCC. ætatis LXVIII. 1192.

SCRIPTA.

Epiſtolæ ab anno circiter 1163. uſque ad obitum ſcriptæ CCXXXVIII. primus eruit J. B. Maſſonus Papyrii frater, &, una cum Epiſtolis Gerberti & Jo. Sariaburienſis, edidit *Pariſ.* 1611. 4° Has nuper recenſuit, & additis circiter XL. hactenus ineditis aſteriſco notatis in lucem iterum emiſit, notis illuſtravit, præmiſſa etiam autoris vita, Claudius do Molinet Canonicus Regularis, *Pariſ.* 1682. 8°.

Sermones XXXI. in diebus feſtis utplurimum habiti, extant MSS. in Bibliotheca Tornacenſi S. Genovefæ, alibique. Hoc conſultò ſuppreſſit Molinetus, ita enim, inquit, inſipidi ac ſimplices, ne dicam pueriles, interdum apparent, ut luce publica nequaquam digni viſi ſint; quippe qui nec eruditas S. Patrum Homilias nec eorum in exponenda S. Scriptura lucem & felicitatem, nec gravem illam moralem doctrinam puriſſimis eloquentiæ coloribus perpolitam redoleant. Plura habet in Præfat. ubi ſpecimina exhibet, & Epiſtolarum calci ſermonem I. in Synodo habitum ſubnectit, cui reliquorum Elenchum ſubtexuit.

Decretum, ſive potiùs *Comment. in Decretum Gratiani* habetur MSS. ſpiſſo ſatis volumine in Bibliotheca S. Victoris Pariſienſis. Verùm cùm hæc Commentaria prolixiora ſint, nec niſi trita nimirum & vulgaria contineant, omittenda duxit Molinetus, contentus ſolummodò ſpeciminis cauſa *Proœmium* lectori exhibere.

GEORGIUS XIPHILINUS; ex magno Sceuophylace poſt Doſithei exauthorationem Patriarcha Conſtantinopolitanus creatus anno 1193. Obiit anno 1199. Extat Gr. Lat. *Decretum de juribus Territoriorum* 1193.

SÆC. XII. ab An. MC. *vitorioium in Jure Græc Rom* l. I. pag. 283. duo ejuſdem Synodalia ſancita *de Stauropegiis* ſe legiſſe teſtatur Leo Allatius *de Georgiis & eorum ſcriptis*, pag. 342.

1193. DEMETRIUS TORNICIUS, natione Græcua, quis cujaſve fuerit mihi hactenus eſt incompertum; claruit hoc circiter tempore circa annum 1193. Scripſit ex perſona Iſaaci Imp. *ad Epiſcopum quendam de Proceſſione Spiritus S. librum*, qui in Regis Galliæ Bibliotheca habetur. Ejus meminit, & principium apponit Leo Allatius *de Conſenſu* l. II. c. 13. §. 4.

1194. JOANNES, Epiſcopus Lyddenſis, claruit an. 1194. Extst *Epiſtola* ejus *ad Michaelem Patriarcham Hieroſolymitanum electum* apud Baluzium *Miſcellan.* Tom. II. p. 242.

1195. GULIELMUS PARVUS cognomento dictus, natione Anglus, patria Eboracenſis, Bridlingtonæ natus anno 1136. Poſt peractam domeſticæ educationis curam, ad Monaſterium Neubutgenſe propè ſylvam Cuculinam (inde *Neuburgenſis* ſeu *Neubrigenſis* dictus) à parentibus mittitur, ut religionis ſimul ac eruditionis alementa inde hauriret; atque ita Canonicus Regularis Ordinis Auguſtiniani in eodem Cœnobio factus eſt. Claruit an. 1195. Obiit, ut volunt nonnulli, anno 1208. ætatis 72. Stylus eſt Gulielmo ſatis Latinus, ſatis nitidus, longe putior quàm quo Scriptores noſtri coætanei uti ſolebant. Ad Hiſtoriæ ejus fidem non parùm facit, quòd quæ tradit, aut ipſe ſuis vidit oculis, aut à viris fide dignis accepit. Scripſit *de rebus Anglicis ſui temporis libros* V. ab anno 1066. uſque ad an. 1197. Prodiit *Hiſtoria* iſta *Antverp.* 1587. 8°. *Heidelberg.* 1587. multis verò periodis, & integris XI. Capitulis auctior, optimiſque Joannis Picardi notis illuſtrata *Pariſ.* 1610. 8°.

1195. P. II. JOANNES WALLINGFORD, natione Anglus, propè vicum qui *Stodham* dicitur, ex mediocri proſapiâ oriundus, *Magiſter Joannes de cellâ* dictus. Juvenis adhuc, in Academiâ Pariſienſi prima ſtudiorum tyrocinia poſuit, ubi & Magiſtri gradum adeptus eſt. Aſſumpto religionis habitu, ut loqui amant Pontificii, ad Prioratum Wallingfordienſem vocatur. Tandem mortuo Guarino, anno MCXCV. Cœnobii S. Albani Abbas factus eſt. Ubi poſtquàm Monaſterii ſui gubernacula xix. annos tenuiſſet, obiit anno MCCXIV. Plura de eo, ejuſque Vitâ, Morte rebuſque geſtis, plenâ manu tibi dabit Matthæus Paris *in Vitis Abbatum S. Albani* pag. 103. Extat ſub ejus nomine *Chronicon* ab anno CCCCXLIX. quod alius, quem Rodulphum Wendover fuiſſe conjicit Cl. Editor, ad ann. XLII. Henrici III. continuavit. Hoc Chronicon ex codice Cottoniano, ad annum uſque M XXXXV. edidit Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. III. pag. 525. An ulteriùs progreſſus ſit Joannes noſter, non indicat.

1196. P. II. NICOLAUS, Methonenſis in Macedoniâ Epiſcopus, claruit circa annum MCXCVI. Scripſit *Theologiam de S. Trinitate*, ex quo opere fragmentum habetur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* num 1. n. 1. Incipit hoc modo. Τίς ὅλως ἀνάγκη τῷ ἐν Χριστιανοῖς πάντων ἐπὶ τῆς ἁγίας τριάδος δύο εἰπεῖν ἄττα &c. Dubium eſt an idem ſit hic Nicolaus cum Nicolao Methonenſi, quem Part. I. p. 437 ad an. MXC. retulimus. Plures fuiſſe qui ſub hoc nomine latent ſcriptores, admodùm probabile videtur L. Allatio *de Conſenſ.* l. II. cap. 10. §. 2. adeoque Tractatum tertium *de proceſſione Spiritus Sancti*, qui ſub Nicolai

Cave Hiſt Lit.

Methonenſis nomine circumfertur, Nicolao cuidam juniori, qui poſt Nicephori Blemmydæ ætatem vixerit, adſcribendum cenſet. Uter fuerit Nicolaus noſter, primus an ſecundus, an tertius ab utroque diverſus, non liquet. Certè cùm Cl. Lambecius noſtrum ad hunc annum referat, temerè loco ſuo non amovendum cenſeo, donec certiora edocti fuerimus.

ALEXANDER, Cœnobii S. Bartholomæi de Carpineto in Italiâ Monachus, claruit an. MCXCVI. 1196. P. II. Efflagitantibus id fratribus ſuis Monachis, condidit Monaſterii ſui Chronicon libris VI. iiſque collectanea de ejuſdem fundatione & dotatione ſubjecit. Extat hoc Opus ex Membranaceo codice Monaſterii Caſæ Novæ primùm in lucem editum à Ferd. Ughel, *Ital. Sacr. Tom.* VI. p. 1231.

RADULPHUS DE DICETO, gente 1197. Anglus, Eccleſiæ D. Pauli Londinenſis Decanus, crebris in exteras regiones peregrinationibus inſignis, nec doctrinâ minùs illuſtris; claruit anno 1197. Extant *Abbreviationes Chronicorum ab initio mundi uſque ad ann.* 1198. (quamvis pars prior à condito mundo uſque ad Gregorium M. Papam, eùm nonniſi vulgaria & è trivio petita contineret, in editis non compareat) & *Imagines Hiſtoriarum ab anno* 1148. *ad annum* 1200. inter Scriptores X. Anglicos à Twiſdeno edit. *Londini* 1652. Ejuſdem, ut & Joannis Lugdunenſis Archiepiſcopi, *Epiſtola* extant MSS. *in Bibliothecâ Cottonianâ* ſub *Fauſtina*, A. 8. num. 28. Alia XIII. Radulphi *Opuſcula*, partim Hiſtorica, partim Theologica enumerat Baleus, quæ quidem in lucem nondum prodierunt.

RADULPHUS DE DICETO, Anglus, Archidiaconus Londinenſis, Ædis Paulinæ apud Londinenſes Decanus factus eſt anno MCLXXXIII. Præter Opera ejus quæ ſuprà recenſuimus, ſcripſit *Hiſtoriam compendioſam* de Regibus Britonum à Bruto ad Cadvvalladrum illius gentis ultimum, qui mortuus eſt anno DCLXXXIX. Hanc edidit Thu. Galeus, *Rer. Anglic. Script.* Tom III pag. 553. eique Anonymum de partitione Provinciæ in ſchieras, Epiſcopatus, & Regna, ex codice Arundeliano ſubjecit. Compoſuit etiam Radulphus indiculum *de ſucceſſione Archiepiſcoporum Cantuarienſium, & à quibus Apoſtolicis pallia ſuſceperunt.* Hunc ex Membranis Lambethanis evulgavit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. pag. 87. ſed in quo præter nudum nominum indiculum, nihil aliud continetur. Contexuit etiam Hiſtoriam *de Archiepiſcopatibus & Epiſcopatibus Angliæ* ab Auguſtini adventu ad annum MCXCIX. In quibuſdam Epiſcopatibus ulteriùs protenditur. Verùm additiones ab aliâ manu profectæ ſunt, forſan Joannis Pyke, qui non unum Radulphi Opus contraxit, vel interpolavit. Habetur hæc Hiſtoria MS. Bibliothecæ Norfolcianæ *Cod.* CCXX. Ex quo Hiſtoriam de Archiepiſcopis Cantuarienſibus à primâ ſedis fundatione ad annum MCC. notis ſuis illuſtratam edidit H. Whartonus *Angl. Sacr* Tom. II. pag. 677. Reliqua de aliis ſedibus inſuper habuit, tùm quòd nihil eximium præbuerit, tùm quòd in Hiſtoriis Radulphi editis verbatim ferè ſuis quæque locis ſint reperta. Vide *Præfat.* num. xxiii. pag. 28. ubi etiam de aliis Chronicis & Hiſtoriis Radulpho noſtro in eodem codice Norfolciano adſcriptis, accuratè agit. Quin & Opus integrum apud ſe MS. extare teſtis eſt alibi idem Whartonus *de Decan. Londinenſ.* pag. 205. in indiculo librorum Bibliothecæ Ædis Paulinæ anno 1458. facto, extabat *poſtilla* Radulphi de Diceto, 1183. P. II.

 ſuper Eccleſiaſticum, & ſuper librum *Sapientiæ*. An verò ſuperſit hodiè, non didici.

1198. JOANNES BROMPTON, natione Anglus, Monachus Ciſtercienſis, deinde Cœnobii Jornalenſis (rectiùs Jorvallenſis) in agro Eboracenſi Abbas; claruiſſe videtur circa an. 1198. (ſi modò is auctor fuerit Chronici, & non id in uſum ſolummodò Monaſterii aliunde deſcribi fecerit, quod non contemnenda conjectura opinatur Cl. Seldenus*). Extat ſub illius nomine *Chronicon ab anno 588. ad annum* 1198. inter X. Scriptores Anglicos, pag. 725.

* Differt. X. Script. præmis. p. 38.

1198. ROGERUS DE HOVEDEN, natione Anglus, patriâ Eboracenſis, illuſtri familia ortus, Henrici II. Angliæ Regis domeſticus, poſtea primarius Theologiæ profeſſor in Academia Oxonienſi; claruit ann. 1198. Scripſit *Annalium Anglicanorum libros* II. ab anno 731. [quo deſiit Beda] uſque ad an. 1202. Prodierunt *Annales* iſti à Cl. Savilio inter alios Hiſtoricos Anglicos editi *Londini* 1595. fol. dein recuſi *Francofurt.* 1601.

1198. INNOCENTIUS III. *Lotharius* ante appellatus, natione Campanus, patriâ Anagninus, Traſimundi, Comitis Signini, & Clarinæ filius, prima juventute Lutetiam miſſus, magnam ex doctrinâ omnifariâ gloriam comparavit. Domum reverſus, Canonicus Anagninus factus eſt, & mox à Clemente III. in Cardinalium album titulo SS. Sergii & Bacchi cooptatus. Anno 1198. die VIII. Januarii Pontifex Romanus electus eſt, die XXII. Februarii conſecratus, annos natus 37. Eodem anno Philippi Galliæ Regis filium ex Maria pellice ſuſceptum legitimum haberi decrevit; Philippum Sueviæ Ducem, Henrici Imp. nuper defuncti fratrem à Principibus Germanis Regem Romanorum electum excommunicavit, ut coronæ imperiali inidoneum redderet, Principeſque Chriſtianos ad bellum Saracenis in Aſia, hæreticis in Europa inferendum, effuſis larga manu indulgentiis, excitavit. Anno 1199. Metenſibus S. Scripturæ in linguam vernaculam converſæ lectionem interdixit, Marcobaldum Siciliæ Regem excommunicavit, & Philippo Suevo imperium Apoſtolica authoritate abrogavit. Anno 1203. Henricum Dandulum Venetorum Ducem, Comites Flandriæ, Hannoniæ, S. Pauli, alioſque Principes Chriſtianos, cum toto Cruceſignatorum exercitu ob captam Jaderam anathemate percuſſit. Anno 1206. Joannem Angliæ regem ob defenſa conſtanter jura regia, totumque pariter regnum excommunicavit. Anno 1208. crucem contra Albigenſes ubique prædicari juſſit. Anno 1209. Ottonem IV. quem ipſe Philippo Suevo olim ſubrogaratæ Romæ Imperatorem inunxit, & mox eundem imperii jura tutantem anathemati innodavit. Anno 1210. Galliæ, Angliæ, Boëmiæ, Siciliæ, Luſitaniæ, & Poloniæ regibus, ni Eccleſiæ confeſtim ſatisfacerent, idem intentavit fulmen. Anno 1211. Ottonem Imp. Petrum Aragoniæ, & Joannem Angliæ reges diris devovit, regnumque Galliæ interdicto ſubjecit. Anno 1213. Portugalliæ Regem, Principeſque Germanos Ottoni Imp. adhærentes excommunicavit. Anno 1215. generale Concilium Lateranenſe celebravit, in quo monſtroſum Tranſubſtantiationis figmentum inter fidei articulos repoſuit, & Principes quoſcunque Chriſtianos hæreſi vitiatos, vel Eccleſiæ Romanæ immorigeros dignitate ſua deponendos eſſe decrevit. Eodem anno SS. Dominici & Franciſci inſtituta monaſtica, ineptiſſimis quibuſdam viſionibus ineſcatus, confirmavit. Obiit Peruſii anno 1216. die XVI. Julii. Plura de eo dici poterant, homine quidem non inerudito, ſed immodicè ſuperbo, ingentis animi, qui dominandi libidine totus pruriebat, in Imperatores, Reges & Principes quoſcunque arrogantia planè intolerabili. Sufficit quod de eo habet Mathæus Paris ad an. MCCXIII. pag. 245. ubi de Joanne Angliæ rege verba faciens; *Noverat*, inquit, *& multiplici didicerat experientia, quòd Papa ſuper omnes mortales ambitioſus erat & ſuperbus, pecuniaque ſititor inſatiabilis, & ad omnia ſcelera pro præmiis datis vel promiſſis cereus & proclivis.*

OPERA.

Sermones de Tempore & Sanctis, per totum anni curriculum. Prodierunt *Colon.* 1578. 1606. fol.

De Conſecratione Pontificis Sermones IV.

De Eleemoſyna liber.

De laude charitatis.

In ſeptem Pſalmos Pœnitentiales Commentaria. Prodierunt *Antverpiæ* 1550. Venet 1578. *Colon.* 1578. fol.

De *Myſteriis Miſſæ libri VI.* Extant ſeorſim *Lipſiæ* 1534. *Antverp.* 1540.

De contemptu mundi, ſeu miſeria hominis libri III. Extant *Antverp.* 1540. 12°. *Venet.* 1538. 16°. *Pariſ.* 1482. 1594. 12°. *Colon.* 1681.

Encomium in Chriſtum & ejus matrem.

Precationes de Paſſione Chriſti.

De Sanctorum veneratione libri III.

Hymnus in Chriſtum & ejus Matrem.

Conciones Pareneticæ II. *ad Concilium Lateranenſe.* Habentur Concil. Tom. XI. p. 131.

Epiſtolarum libri II. in quorum primo Epiſtolæ ſunt DLVII. in ſecundo CCLXIV. *Romæ* editi 1543.

Conſtitutionum decretalium libri V. Extant *Colon.* 1606. Prodierunt Innocentii opera hactenus enumerata *Colon.* 1575. 2. Tom. fol.

Epiſtolarum libri XI. [cum præfixo authore anonymo coævo de geſtis Innocentii Papæ] quos Stephanus Baluzius in unum collegit, magnam partem primus edidit, reliquam emendavit, *Pariſ.* 1682. 2. Tom. fol. Priores duos collectionis hujuſce libros edidit Gulielmus Sirletus *Romæ* 1543. qui deinceps prodierunt *Colon.* 1575. *Venet.* 1578. & à Binio in ſuos Conciliorum Tomos tranſlati ſunt. Selectiores *Epiſtolas*, præſertim *hiſtoricas*, ex Collegii Fuxenſis Codice emiſit, notiſque illuſtravit Paulus du May, in Burgundiæ curia Conſiliarius Regius. *Pariſ.* 1625. 8°. Quatuor *libros* antea ineditos ex eodem Codice evulgavit Franciſcus Boſquetus *Toloſæ* 1635. Verùm omnes omnium curas longè ſuperavit diligentia Baluziana, cui hoc nomine, & ob alia in rem Eccleſiaſticam merita, gratiam ab omnibus eruditis reddi par eſt. Certè quantùm ad Hiſtoriam Eccleſiaſticam hujus temporis illuſtrandam, & ad Jus Canonicum excolendum conferunt Innocentii Epiſtolæ, nemo non videt. Plurima hanc in rem ſpecimina annotarunt doctiſſimi, & quibus multùm planè debet reſpublica literaria, Actorum Lipſienſium editores anno 1682. p. 371.

Epiſtola pro Eccleſia Albienſi, à Baluzio primùm edita *Miſcellan.* Tom. IV. p. 467.

In Magiſtrum Sententiarum Commentaria, Opuſcula de eruditione Principum, de Sacramento Baptiſmi, de clauſtro animæ, De Purgatorio, &c. recenſet Ludovicus Jacob Biblioth. Pontif. lib. 1. p. 118. quæ in variis Bibliothecis MSS. adhuc deliteſcere dicuntur.

JOANNES CAMATERUS, ex Diacono & 1199.

SÆC. XII. ab An. MC. Chartulario Patriarcha Conſtantinopolitanus; elaruit anno 1199. quo datis ad Innocentium Papam *literis*, mirari ſe dicebat, quomodo Eccleſiæ Romanæ Univerſalis Eccleſiæ titulus aſcribi poſſet. Obiit anno 1206. Extat Gr. Lat. *Decretam de nuptiis Conſobrinorum* in Leunclavii *Jure Gr. Rom.* lib. 4. pag. 285.

1199. GALFRIDUS, ſive GUALTERUS VINESAUF, ſeu de *Vino ſalvo*, ſtirpe Normannus, gente Anglus; claruit anno 1199. Peracto in patria ſtudiorum curriculo, ad exteras Academias ſe contulit, non ignoti etiam apud Romanos nominis, quippe Innocentio III. Pontifici familiaris, cui poëmata quædam dedicavit. Scripſit plurima tum ſoluta, tum ligata oratione venuſtè, ac ſupra ſæculi quo vixit ſortem eleganter.

SCRIPTA.

De novâ Poëtriâ. Opus Hexametrum Innocentio III. nuncupatum; idem eſt cum libro *de Arte dicendi*, etſi alii diverſum faciant. Extat MS. in variis Bibliothecis, Baltonenſi, Arundelienſi, Cottoniana, Seldeniana, ex quo proindè Præfat. ad X. Scriptores quædam profert Cl. Seldenus.

Tractatus de plantatione Arborum, & conſervatione Fructuum, continens in ſe breviter omnem modum inſerendi arbores aromaticas, fructus conſervandi, vites & vina cognoſcendi, vina inverſa, ſeu deteriora reformandi &c. Habetur MS. in Biblioth Gonvil. & Caii Cantab. Cod. 74. Galfridi noſtri eſſe nemini dubitare fas eſt.

Hiſtoria, ſive *Itinerarium Richardi Anglorum Regis in Terram ſanctam*, ab aliis Richardo Canonico vel Richardo Diviſienſi, ab aliis Roberto Monacho tributum, auctori nuper reſtituit doctiſſimus editor Oxonienſis, qui Galfridum noſtrum cum Gualtero Conſtantienſi ſeu Oxonienſi eundem facit. Prodiit hæc hiſtoria, ſed mutila, & anonyma in Collectione Wicheliana Geſtorum Dei per Francos; integra nuper inter Hiſtoriæ Anglicanæ Scriptores *Oxon.* 1687. Tom. II. p. 247. SÆC. XII. ab An. MC.

Poemata de glorioſo rege Richardo, ibid. p. 430.

De aliis, quæ ad ſuperſint incertum, Baleum & Pitſæum conſule.

NIGELLUS de WIREKER, natione Anglus, Eccleſiæ Cantuarienſis Præcentor & Monachus, claruit anno MCC. Quem à multâ lectione, nec minori judicio, ex Lalandi teſtimonio magnoperè commendat Baleus *, qui plura illius opera recenſet. Scripſit inter alia carmine, & Gulielmo de Longo Campo Epiſcopo Elyenſi Regnique Cancellario dicavit, *Brunellum*, ſive *Speculum Stultorum*, Coloniæ 1499. editum, 4to. 1200. P. II.

* Cent. III. c. 50. p. 245.

ANONYMUS Chronici Arinenſis Auctor, Cœnobii forſan Foſſæ Novæ Monachus circa annum MCC. vel paulo poſt clarniſſe videtur. Scripſit breve Eccleſiæ Arinenſis Chronicon ab anno primo Julii Cæſaris incipiens; poſtea Eccleſiæ ſuæ res ſuccinctè quidem, ſed accurate, ad ann. uſque MCC. perſequitur. Breviculam appendicem addidit Anonymus alter ad annum uſque MCCLVI. Edidit hoc Chronicon ex antiquo Manuſcripto Foſſæ Novæ, Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. I. ſub calcem p. 493. 1200. P. II.

SÆC. XII.

Concilia hoc Sæculo habita.

SÆC. XII. ab An. MC. 1102. P. II. LATERANENSE I. ſub Paſchali II. Papa anno MCII. celebratum. In quo in Henricum Imp. qui non ſemel antehàc excommunicatus ad cauſam dicendam Romam non venerat, ut & in Archiepiſcopum Capuanum à Monachis Caſſinenſibus ſacrilegii accuſatum, ſententia fertur. Acta recitat Urſpergenſis ad annum MCII. p. 184. Ubi etiam formula Anathematiſmi exhibetur. Videſis item Chron. Caſſin. lib. IV. cap. 40.

1102. P. II. LONDINENSE I. anno MCII. ſub Anſelmo Cantuarienſi, præſentibus Mauricio Eboracenſi plurimiſque aliis Epiſcopis, in Eccleſiâ B. Petri Weſtmonaſterienſi habitum. In quo, præter multa diſciplinæ Eccleſiaſticæ neceſſaria conſtituta, Guido Abbas Perſoræ propter Simoniam, alii alias ob cauſas, damnati & depoſiti ſunt. Extant Acta & Eccleſiaſticæ diſciplinæ *Canones* XXIX. ſeu potiùs Canonum *Breviaria*, ex Anſelmi operibus excerpta apud Eadmer. *Hiſt.* lib. III. p. 67. Wil. Malmesbur. *de geſt. Pontif.* lib. 1. fol. 129. p. 2. *Conc.* Tom. X. p. 728. Ubi Anſelmi aliquot Epiſtolæ ſubjiciuntur. Agit prætereà de hâc Synodo Florentius Wigorn. ad ann. MCII. p. 474. Omnia in unum collecta exhibentur apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 21. Confer Chronicon Saxonicum ad annum MCII. pag. 210.

FUSSELENSE apud S. Mariam de *Huſillos*, prope Palentiam, præſide Richardo Pontificis Legato, præſente Alphonſo VI. Rege à *XIII.* Epiſcopis anno circiter MCIV. [neque enim tempus admodùm certum eſt] celebratum. Quo de finibus regundis inter Epiſcopos Oxomenſem & Burgenſem diſceptatur, quædam circa divinum Officium tractantur, conjugia Clericorum, ſed irrito conatu, prohibentur. Habentur Acta ex Sandovalio *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 317. ubi eruditiſſimus Card. d'Aguirre de tempore hujus Synodi adversùs Sandovalium prolixè diſputat. Anno MCX. vel ineunte ſequenti habitum eſt Concilium *Carrionenſe*, in quo ventilata eſt cauſa Gondiſalvi Mindonienſis Epiſcopi duos Archipresbyteratus Eccleſiæ Compoſtellanæ contra jus retinentis. *Ibid.* p. 318. *Legionenſe* anno MCXIV. Quid verò in ad actum ſit, non liquet. *Ibid.* p. 319. SÆC. XII. ab An. MC. 1104. P. II.

TRECENSE I. præſente Richardo Pontificis Legato, anno MCIV. habitum. In quo Hubertus Silvanenſis Epiſcopus Simoniæ accuſatus jure jurando ſe purgavit. Vide Ivonis Epiſtolam ad Paſchalem &c. & *Conc.* Tom. X. pag. 738. Eccleſiis aliquot privilegia conceſſa habentur *ibid.* p. 739. 1104. P. II.

LATERANENSE II. an. MCIV. VII. Cal. *April.* 1104. P. II.

SÆC. XII. ab An. MC. *April.* celebratum. In quo Inveſtiturarum in Angliâ fautores excommunicantur; nempe tam Regis conſiliarii, qui ipſum ad hoc flagitium impellunt, quàm ii qui ab eo hoc modo inveſtiti ſunt, inquit Paſchalis Papa, qui meminit hujus Synodi Epiſtolâ centeſimâ ad Anſelmum datâ *Conc.* Tom. X. pag. 706.

1104. P. II. BALGENTIACENSE I. in villâ Aurelianenſis Diœceſis ad Ligerim fl. ann. MCIV. iii. Cal. *Aug.* præſidente Richardo Cardinale Pontificis Legato habitum. In quo, ventilatâ Philippi Regis, qui tùm aderat, causâ, res tandem in medio relicta eſt, Epiſcopis de Regis abſolutione haud benè convenientibus. Confer Ivonis ad Paſchalem Pontificem *Epiſt.* CXLIV. p. 249.

1105. P. II. PARISIENSE I. anno MCV. IV. Non. *Decembr.* habitum. In quo Philippus & Bertrada eâ lege abſoluti ſunt, ut tactis SS. Evangeliis juraret uterque ſe à toro & omni familiari converſatione in poſterum abſtinere. Extant Philippi ad Lambertum Atrebatenſem, & Lamberti ad Paſchalem Papam, hac de re Literæ *Conc.* Tom. X. pag. 742.

1105. P. II. FLORENTINUM anno MCV. à *CCCXL.* Epiſcopis celebratum. In quo Fluentius Epiſcopus Florentinus, qui occaſione prodigiorum quæ hoc tempore acciderunt, Anti-Chriſtum jam tum natum eſſe docuit, vanitatis & erroris arguitur, & poſt gravem increpationem & admonitionem dimiſſus eſt. Hæc ex Sabellico & Antonino referunt Conciliorum Editores Tom. X. p. 743.

1105. P. II. QUINTILINEBURGENSE apud Northuſum anno MCV. IV. Cal *Julii* coactum. In quo damnantur Simonia, Fornicatio, aliaque vitia; & multa pro reformandis moribus conſtituta ſunt. Acta habet Anonymus quidam iſtius temporis ſcriptor apud Urſpergenſem ad annum MCV. p. 186.

1105. P. II. MOGUNTINUM anno MCV. frequenti admodùm cùm Epiſcoporum, tùm Optimatum conventu habitum. In quo, depoſito Henrico IV. (ſententiam ferentibus Romanæ Sedis legatis) filius ejus ad Imperium evehitur. Cui proindè imperialia inſignia, Crux & Lancea, Sceptrum, Globus, & Corona tribuuntur. Vide Conrad. Urſpergenſem loco citato ad hunc annum p. 188. & Otton. Friſing. Chron. lib. VII. c. 11. p. 145.

1106. P. II. PICTAVENSE anno MCVI. præſidente Brunone Pontificis Legato habitum. Quo, veniente Boamundo Antiochiæ Duce, & maximoperè id urgente, multi ad ſuſcipiendam expeditionem Hieroſolymitanam animati ſunt. Hæc Sugerius, qui huic Concilio interfuit, in Vitâ Ludovici Craſſi cap. 9. Vide *Conc.* Tom. X. pag. 746. Ubi alii citantur.

1106. P. II. GUASTALIENSE ad Padum fl. in Lombardiâ anno MCVI. XI. Cal. *Novembr.* habitum. In quo de Epiſcopis (quos vocant) ſchiſmaticis in unionem Eccleſiæ recipiendis agitur, &, quod primo loco tractatum eſt, Eccleſiæ totius Æmiliæ ab Epiſcopi Ravennatenſis ſubjectione eximuntur; cùm hæc ipſa Metropolis per annos jam penè centum adverſus ſedem Apoſtolicam ſe erexerat. Extant *Capitula* III. & Paſchalis Papæ *Epiſtola* III. Conc. Tom. X. p. 748.

1107. P. II. HIEROSOLYMITANUM IV. anno MCVII. habitum. In quo, depoſito Ebremaro, Daybertus Patriarcha, qui ab Hieroſolymorum Rege ſede ſuâ pulſus erat, ſedi ſuæ reſtitutus eſt. Verùm Daiberto morte ſubitaneâ erepto, Ebremarus Patriarchatui ſuo iterùm inhiabat, ſed ſententia Synodali depoſitus eſt, mox ad ſedem Cæſarienſem tranſlatus. De his agit Will. Tyrius *Bell. Sacr.* lib. XI. cap. IV. p. 797.

FLORIACENSE, apud Monaſterium diœceſis Aurelianenſis ad Ligerim fl. an. MCVII. XIII. Cal. *April.* habitum. In quo, præſente Ludovico Rege, corpus S. Benedicti metallino & cupreo ſcrinio inſertum magnâ quidem pompâ levatum eſt. Hæc Chronicon Senonenſ. ad ann. MCVII. Vide *Conc.* Tom. X. p. 753. 1107. P. II.

TRECENSE II. anno MCVII. circa Aſcenſionem Domini præſente Paſchali Papâ habitum. In quo Simoniaci, Laici beneficiorum collatores, & rerum Eccleſiaſticarum invaſores excommunicantur. Hæc ex Urſpergenſi, Sugerio, aliiſque referunt Collectores Conciliorum T. X. p. 754. 1107. P. II.

LONDINENSE II. anno MCVII. præſentibus Anſelmo Cantuarienſi, Gerardo Eboracenſi, aliiſque Epiſcopis, Abbatibus, plurimiſque Regni Proceribus, Cal. *Auguſt.* in Palatio Regis habitum. In quo ſtatutum eſt, inveſtituras à laicis non eſſe accipiendas, annuente Rege, ut ſine baculi paſtoralis, vel annuli traditione id fieret, concedente quoque Anſelmo, ut nullus in Prælationem electus pro homagio quod Regi faceret, conſecratione ſuſcepti honoris privaretur. In hâc etiam Synodo obedientiam & ſubjectionem quam ſibi promiſerat, à Gerardo ad ſedem Eboracenſem jam tranſlato, exigebat Anſelmus. Annuit Gerardus eouſque pollicitus, ſe eandem obedientiam exhibiturum, quam Herefordienſi Eccleſiæ ab eo ſacrandus olim promiſerat. De hâc re agunt Eadmerus *, Math. Paris † & Hovedenus *, M. Weſtmonaſt. †, & Hiſtoriæ Anglicanæ ſcriptores paſſim. Conſulat Lector quæ habet Spelmannus Tom. II. p. 28. 1107. P. II.

* Hiſt. l. IV. p. 91.
† Ad annum MCVII. p. 63.
* Annal. Par. I. p. 270.
† Ad annum MCVII. f. 18.

LONDINENSE III. anno MCVIII. præſente Rege Henrico I. ab Archiepiſcopis Cantuarienſi & Eboracenſi, cæteriſque Angliæ Epiſcopis & Magnatibus, in Feſto Pentecoſtes coactum. In quo Clerici incontinentes ſeveriſſimè damnantur. Extant de hâc re *Canones* X. apud Florent. Wigorn. ad hunc annum p. 479. R. Hoveden. Par. I. fol. 270. p. 2. Eadmer. *Hiſt.* lib. IV. p. 95. 1108. P. II.

BENEVENTANUM I. anno MCVIII. menſe *Octobri*, à Paſchale II. Papâ de inveſtiturâ Beneficiorum à laicis non ſumendâ celebratum. In quo Paſchalis excommunicationem utrique, & qui daret, & qui acciperet, interminatus eſt. Veſtimenta etiam ſæcularia & pretioſa reprehendit, iiſque uti Clericos vetuit. Vide Chron. Caſſin. lib. IV. cap. 35. 1108. P. II.

LONDINENSE IV. anno MCIX. ſub Henrico I. habitum. In quo cauſa Thomæ Eboracenſis, obedientiam Anſelmo Cantuarienſi præſtare recuſantis, excuſſa eſt & definita, Thomas in Archiepiſcopum Eboracenſem electus fuerat. Electum, niſi præſtitâ prius ſibi tanquàm Primati debitâ ſubjectione & canonicâ obedientiâ, Anſelmus conſecrare noluit, omnibuſque Angliæ Epiſcopis ſub anathematis pœnâ interdixit, nè ipſum ordinarent; ſcriptis etiam ad Paſchalem Papam literis, nè illum niſi hâc lege conſecratum pallio donaret. Legem accipere renuit Thomas, ſaltem per longas ambages detrectavit. Quæ omnia ex 1109. P. II.

ipſius

SÆC. XII. Ab an. MC. ipſius Anſelmi Epiſtolis apud Eadmerum Hiſt. lib. IV. pag. 97. facilè colligi poſſunt. Pendente adhuc lite, XI. Cal. *Maii* diem ſuum obiit Anſelmus. Poſt cujus mortem, in ſubſequente Feſto Pentecoſtes, ut in majoribus ſolenniis fieri ſolebat, conveniebant apud Regem Epiſcopi, Proceréſque. Quo tempore habito Concilio, causâque hâc diu multúmque agitatâ concluſum eſt, Rege etiam id volente. Thomam in conſecratione ſuâ Canonicam obedientiam Sedi Cantuarienſi præſtare debere. Quod & factum eſt IV. Cal. *Julii* in Eccleſiâ D. Pauli, Richardo Londinenſi utpote Collegii Archiepiſcopalis Decano, vacante jam Sede, Metropolitani vices peragente. Pluribus hæc refert Eadmerus *ibid.* p. 103. 104.

1109. P. II. LAUSDUNENSE anno MCIX. à Girardo Papæ Legato habitum. Extant hujus Synodi Decreta duo, nempè de Eccleſia S. Petri Trenorcienſibus adversùs Epiſcopum & Canonicos Nannetenſes vindicata & de Capella S. Stephani monachis Majoris Monaſterii adversùs Canonicos Camiliacenſes adjudicatâ. Habentur hæc *Conc.* Tom. X. p. 762.

1110. P. II. LATERANENSE III. anno MCX. Non. *Mart.* ſub Paſchali II. collectum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ Canones aliquot, ſive potiùs Canonum aliquot veterum confirmationes, contra inveſtituras Laicorum, eorumve qui rerum Eccleſiaſticarum diſpoſitionem ſibi vendicaverint; contra res naufragorum diripientes, &c. *Conc.* Tom. X. p. 764.

1110. P. II. CLAROMONTANUM anno MCX. tempore Pentecoſtes habitum. In quo Mauriacenſis Eccleſiæ perſecutores [nempè Petrus Decanus, aliique ejuſdem Cœnobii Monachi, qui pertractâ ad ſe Laicorum multitudine, Presbytero eruerant oculos, & armati in ipſum Abbatem irrumpentes, effuſo ſanguine Monaſterium polluerant] excommunicati ſunt. Extant Richardi Albanenſis *Epiſtolæ* duæ *Conc.* Tom. X. p. 765. Eodem anno habita eſt Floriacenſis Synodus, in qua eadem cauſa iterùm agitata eſt.

1111. P. II. HIEROSOLYMITANUM II. anno MCXI. præſente Conone Papæ Legato celebratum. In quo Henricum Imp. ob Papam ab eo captum, Cardinales malè tractatos, nobiles Romanos occiſos vel in Cuſtodiam datos, & ingentem populi ſtragem, excommunicatum fuiſſe tradit Urſpergenſis ad ann. MCXVI. pag. 198. ubi de Actis Synodi Lateranenſis agit. Confer item quæ habentur *Conc.* Tom. X. p. 767.

1112. P. II. LATERANENSE IV. anno MCXII. V. Cal. *Apr.* ſub Paſchali II. Papa à centum circiter Epiſcopis per ſex integros dies celebratum. In quo privilegium illud, quod de concedendis ſibi Beneficiorum inveſtituris Henricus V. à Paſchali Papa per vim extorſerat, revocatur; & in ipſum Imperatorem anathematis ſententia promulgatur. Extant hujus Synodi Acta antiqua, & multò ampliora à Binio ex variis Scriptoribus collecta *Conc.* Tom. X. p. 679.

1112. P. II. VIENNENSE ad Rhodanum fl. anno 1112. VII. Cal. *Octobris* præſidente Guidone Pontificis Legato congregatum. Quo omnis inveſtitura rei Eccleſiaſticæ de manu laica hæreſis eſſe judicatur; & Henricus Imp. ob extortas inveſtituras Synodali Decreto excommunicatus eſt, miſſis ad Pontificem Decretis, à quo non niſi poſt annos quatuor confirmata ſunt. Extant Hugonis ad Pontificem Epiſtola, Decreta & Acta *Conc.* Tom. X. pag. 784.

1112. P. II. ANSANUM propè Lugdunum in Gallia anno MCXII. à Joanne Archiepiſcopo Lugdunenſi collectum. In quo agitata vexatiſſima hujus temporis controverſia, Laicorum inveſtituræ damnantur. Extat Joannis & Epiſcoporum Senonenſium qui huic Synodo intereſſe recuſaverant, ad Joannem Lugdunenſem *Epiſtola*, unà cum Joannis *Reſponſoria* Conc. Tom. X. p. 786.

1114. P. II. VINDLESHORENSE I. an. MCXIV. VI. Cal. *Maii* ab Henrico Rege, Epiſcopis & Proceribus Angliæ habitum. In quo de electione Archiepiſcopi Cantuarienſis unicè agitur. Rex Fatiſium Abbatem Abingdonienſem ad hanc dignitatem promovere voluit; Epiſcopi, & Procerum plures aliquem ex Epiſcopali vel Clericali ordine maluerunt. Tandem communi ſuffragio Radulfus Antiſtes Roffenſis in Archiepiſcopum electus eſt. Vide Eadmerum, qui præſens interfuit, *Hiſt.* lib. V. pag. 109.

1114. P. II. BELLOVACENSE in Archiepiſcopatu Rhemenſi anno MCXIV. VIII. Id. *Decembr.* à Conone Papæ Legato congregatum. In quo Henricus Imp. iterùm anathemati ſubjicitur, & querela ab Ambianenſibus de Godefrido Epiſcopo, qui ſedem ſuam deſeruerat, Synodo oblata eſt. Extant Decreta quædam de immunitatibus & moribus Eccleſiaſticis *Conc.* Tom. X. p. 797. Hoc eodem anno habita eſt ad Ceperanum non procul à ripa fl. Lyris Synodus, quâ vix aliud agitur, quàm quod Monachus Caſinenſis, qui invitus in Monaſterium detruſus fuerat, à voto abſolvitur, & Gulielmus Dux Apuliæ Calabriæque conſtituitur. Fuſiùs hæc referunt Chronicon Caſinenſe lib. IV. c. 51. & Chron. Benevent. apud Baron. ad ann. 1114. pag. 100.

1114. P. II. PALENTINUM I. anno MCXIV. VIII. Cal. *Novembr.* Præſidente Bernardo Toletano Pontificis Legato convocatum. In quo ſubverſionibus & calamitatibus, quæ Hiſpaniarum Eccleſias tantoperè vexarant, Patres finem imponere ſollicitè ſatagerunt; & Epiſcopum ad ſedem Lucenſem jam vacantem promoverunt. Extant Acta aliaque hæc ſpectantia ex Hiſtoria Compoſtellana MS. & alio Cod. MS. apud Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom III. p. 319.

1114. P. II. COMPOSTELLANUM anno MCXIV. à Didaco Gelmirez ejuſdem ſedis Epiſcopo pro diœceſi ſuâ habitum. In quo multa ad diſciplinam Eccleſiaſticam, quædam ad communem utilitatem ſalubriter ſancita ſunt. Extant *Canones* XXV. *de Eccleſiis*, *de Judicibus*, *de calumniis Pauperum*, *de die Dominicâ*, *de Quadrageſimâ*, *de Vicariis*, &c. quos ex codice MS. Mondexerenſi, cum MS. Toletano collato publici juris fecit Card. d'Aguirre *Notit. Conc. Hiſp.* pag. 261. deinde *Conc. Hiſp.* T. III. p. 322.

1115. P. II. OVETENSE in Aſturia ad Aſtam fl. anno MCXV. die Pentecoſtes præſide Pelagio Epiſcopo Ovetenſi magno Epiſcoporum & Magnatum numero celebratum. Extant hujus Synodi *Conſtitutiones* ſive *Canones* III. quorum poſtremo cavetur, *nè aliquis à dextris Eccleſiæ infra LXX. paſſus per vim extrahatur.* Adjectæ ſunt ingenti agmine ſubſcriptiones tùm nobilium, tùm Epiſcoporum, quibus Conſtitutiones hæ Synodales confirmantur.

tur. Extant omnia ex Codd. MSS. Toletanis deprompta, d'Aguirrii notis illuſtrata *Conc. Hiſt.* T. III. p. 324.

1115. P. II. SUESSIONENSE I. præſente eodem Conone, iiſdem de cauſis habitum. In quo Godefridus Ambianenſis è Cartuſiâ ad Sedem ſuam revocatur. Videſis Nicol. in *Vit. Godefr.* lib. III. cap. 30. Eodem anno MCXV. in Synodo Rhemenſi eadem decreta ſunt. Contra Henricum Imp in Synodis Colonienſi & Catalaunenſi, eodem anno habitis, idem actum eſt.

1115. P. II. SYRIACUM, loco incerto, forſan Hieroſolymis, anno MCXV. habitum, præſidente Epiſcopo Arauſicenſi Pontificis legato. In quo Arnulphus Hieroſolymitanus Patriarcha, multorum criminum vitæque maleactæ reus, Synodali ſententiâ depoſitus eſt. Nihilominùs homo vafer Romam proficiſcens, blandiſque verbis, ſed præcipuè larga munerum profuſione, bono Paſchali fucum faciens, ſedem ſuam recuperavit. Tradit hæc Will. Tyr. *Bell. Sacr.* lib. XI. c. 26.

1116. P. II. TRENORCIENSE anno MCXV. à Guidone Papæ legato coactum. In quo decretum eſt, Eccleſiam S. Joannis Veſontionenſis pro matrici habendam eſſe. Extant Acta & Epiſtolæ *Conc.* Tom. X. p. 803.

1116. P. II. COLONIENSE I. anno MCXVI. à Theodorico Papæ Legato ob promulgandam excommunicationem, quæ in Henricum Imp. Romæ lata erat, habitum. Vide Urſpergenſ. in Chron. ad annum MCXVI. Et quæ in Chronico Hirſaugienſi habet Trithemius.

1116. P. II. LATERANENSE V. anno MCXVI. pridiè Nonas *Martii* ſub Paſchali II. in Eccleſiâ Conſtantinianâ habitum. In quo acta Concilii Lateranenſis III. de inveſtituris, Henrico Imperatori per vim conceſſis, confirmantur, & Eccleſiæ Joannis Veſontionenſis cauſa tractata eſt. Extant Acta apud Urſpergenſ. ad ann. MCXVI. pag. 87. & *Conc.* T. X. pag. 806. In hâc etiam Synodo cauſa Groſulani Mediolanenſis Archiepiſcopi tractata eſt. Vide ibid. in *Append.* pag. 1838. De hujus Groſulani electione habita eſt Synodus Mediolanenſis ann. MCI. *ibid.* pag. 1832. quem, ſedem ſuam deſerere coactum, Paſchalis Papa in Synodo Romanâ anno MCIII. reſtituit *ibid.* p. 1833.

1116. P. II. ROMANUM I. anno MCXVI. habitum. In quo Monaſterio Caſſinenſi præ Cluniacenſi prærogativa adjudicata eſt, Abbate Caſſinenſe hanc ſibi gloriam à Romanis Pontificibus conceſſam vendicante, ut ipſe, tanquam Pontificis Romani Vicarius, *Abbas Abbatum* appellaretur. Vide Chron. Caſſinenſ. lib. IV. cap. 62.

1117. P. II. BENEVENTANUM II. anno MCXVII. habitum. In quo Mauricius Burdinus Epiſcopus Bracarenſis, poſteà ſub nomine Gregorii VIII. Antipapa factus, qui Henricum Imp. Romæ abſente Papâ coronaverat, excommunicatus eſt. Vide Falc. Benev. Chron. ad annum MCXVII. & Petr. Bibliothecar. in vitâ Paſchalis II.

1118. P. II. CAPUANUM anno MCXVIII. habitum. In quo Henricus IV. Imp. & Mauritius Burdinus Gregorius VIII. dictus, excommunicantur. Vide Urſpergenſ. ad ann. MCXVIII.

1118. P. II. COLONIENSE II. anno MCXVIII. à Conone Papæ Legato habitum. In quo excommunicatio in Henricum Imperatorem promulgatur, Ita Urſpergenſis ad annum MCXIX. pag. 200. qui de Synodo Viennenſi & Frideslarienſi eodem anno habitis eadem refert, ſed in annum MCXIX. diſertè reponit.

TOLOSANUM I. an. MCXVIII. coactum. In quo expeditio in Hiſpaniam contra Saracenos (ſub quorum jugo miſerè gemebant hoc tempore Hiſpani) confirmata eſt. Vide *Conc.* Tom. X. pag. 824. Et *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 334. 1118. P. II.

ROTHOMAGENSE I. an. MCXVIII. contra Rerum Eccleſiaſticarum invaſores habitum. Multa in hoc Concilio mota ſunt, multa agitata, nihil ferè actum eſt. Vide Order. Vital. ad annum 1118. lib. XII. p. 846. 1118. P. II.

TOLOSANUM II. an. MCXIX. viii. Id. *Jun.* à Calliſto Papa II. celebratum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* X. de Ordinationibus, hæreticis, primitiis, oblationibus, &c. Calliſti *Epiſtola* Synodalis, & Acta à Catello edita *Conc.* Tom. X. p. 856. 1119. P. II.

RHEMENSE I. an. MCXIX. xiii. Cal. *Novembr.* à Calliſto II. Papâ, propter inveſtituras Eccleſiaſticas, excommunicationem Henrici Imp. aliaſque cauſas, Archiepiſcopórum *XV.* Epiſcoporum pluſquam *CC.* Abbatum, & Principum diverſarum Provinciarum ingenti concurſu celebratum. Ad hoc Concilium, præter Epiſcopos & Abbates Normanniæ, quatuor ex Angliâ miſit Rex Henricus I. teſte Eadmero *Hiſt.* L. V. pag. 124. ad quem locum vide quæ eruditè pro more congeſſit Seldenus noſter in *Not.* pag. 213. Huc etiam profectus eſt Turſtanus electus Archiepiſcopus Eboracenſis, qui, quòd contra Regis voluntatem, & in Sedis Cantuarienſis præjudicium conſecrationem ſuam à Papâ acceperit, in patriam redire à Rege prohibitus eſt; adeòque Archiepiſcopatu privatus cum Papâ Romam proficiſcitur referente Chronici Saxonici compilatore ad hunc annum pag. 221. Extant de rebus in hâc Synodo geſtis *Canones* V. & Acta hinc indè conquiſita *Concil.* Tom. X. pag. 862. Modum verò hoc Concilium tenendi, quæque in eo geſta ſunt præ aliis pleniſſimè deſcribit Order. Vitalis Hiſt. Eccl. lib. XII. p. 857. 1119. P. II.

ROTHOMAGENSE II. an MCXIX. à Goiſfredo Archiepiſcopo habitum. In quo Presbyteris omne cum mulieribus conſortium interdictum eſt. Et cùm Presbyteri huic decreto ſtrenuè reclamarent, Albertus quidam homo eloquens, qui dicere cœpit, comprehenſus, & in ergaſtulum detruſus eſt. Pluribus hæc refert Orderic. Vit. ad annum MCXIX. lib. XII. p. 866. 1119. P. II.

NEOPOLITANUM in Palæſtinâ anno MCXX. à Guaremundo Hieroſolymorum Rege, ad reformandos mores Eccleſiæ habitum. Factâ hujuſmodi reformatione, mox mala publica ceſſare cœperunt, & Reipublicæ ſtatus ad meliorem frugem redactus eſt. De hâc Synodo agit Will. Tyrius lib. XII. cap. 13. 1120. P. II.

SVESSIONENSE II. à Conone Papæ Legato an. MCXX. coactum. In quo Abailardus ob maleſanam circa perſonas SS. Trinitatis ſententiam damnatus, & librum ſuum propriis manibus igni tradere ab Epiſcopis coactus, in Monaſterium detruditur, uti in Epiſtolâ hiſtoricâ *de propriis calamitatibus* ipſe ſuſiùs exponit. Confer quæ habet Otho 1120. P. II.

SÆC. XII. ab An MC. Otho Friſing. *de geſt. Frider.* lib. I. cap. 47. pag. 433. Et G. Coſſartii notam *Conc.* Tom. X. p. 990.

1122. P. II. ROMANUM II. anno MCXXII. menſe *Martio* à Calliſto II. habitum. In quo Oderiſius Abbas Caſſinenſis conſecratur, & Epiſcopis quibuſdam de Monachis conquerentibus, Monaſterium illud ab omni jogo & ſervitute liberum eſſe decernitur, ſubjectione ſoli Pontifici reſervatâ. Vide Chron. Caſſinenſ. lib. IV. cap. 80.

1122. P. II. WORMATIENSE an. MCXXII. magno Epiſcoporum & Optimatum numero, præſentibus Pontificiis Legatis celebratum. In quo pax & concordia inter Henricum Imp. & Pontificem Romanum circa inveſtituras Laicorum ſancita eſt; annuente Henrico, ut inveſtitura abſque annuli & baculi traditione fieret. Extat Calliſti II. Privilegium Henrico conceſſum cum Henrici Reſcripto *Conc.* Tom. X. p. 889. Vide Anſelm. Gemblacenſ. in Chronico, & Urſpergenſ. in Chron. ad annum MCXXII.

1123. P. II. LATERANENSE VI. generale I. à Calliſto II. Papâ anno MCXXIII. habitum. In quo conditiones Pacis inter Henricum & Pontificem de inveſtituris factæ confirmantur; Imperator, eique adhærentes ab Eccleſiæ cenſuris abſolvuntur; Gregorii VIII. Antipapæ Acta reſcinduntur: Ad meliorem Eccleſiæ diſciplinam canones conduntur, facto etiam Canone, ut Chriſtianis in Terrâ S. militantibus auxilium mitteretur. Extant *Canones* XXII. cum Baluzii notis, & Acta Concilii à Binio undique congeſta *Conc.* Tom. X. pag. 891. Ex hoc aliud Concilium, eodem anno de eâdem re Romæ habitum, malè exſculpſit Baronius ad ann. MCXXIII. cùm unum idèmque fuiſſe clariſſimè liquet. De hâc Synodo vide quæ habentur in *Append.* Conc. T. X. p. 1835.

1125. P. II. LONDINENSE V. anno MCXXV. præſente Joanne Cremenſi Pontificis Legato congregatum. In quo ad corrigendos pravos Eccleſiæ mores conſtituti ſunt *Canones* XVII. Extant unà cum Honorii II. Epiſtolis aliquot ad hanc Synodum pertinentibus, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 32. & exindè *Conc.* Tom. X. pag. 912. Canones hoſce non alios fuiſſe quàm quos anteà ſanxerat Anſelmos, additis quibuſdam aliis, neque tamen eos diu manſiſſe teſtatur Chronici Saxonici Auctor ad hunc annum pag. 229. Joannes hic Cremenſis Papæ Legatus, qui in hâc Synodo legem adversùs Clericos concubinarios tulerat, eâdem nocte poſt Miſſam celebratam, cum meretrice in lecto deprehenſus eſt. Ab hâc labe eum vindicare totis viribus conatur Baronius ad annum MCXXV. ſed fruſtrà; cùm Hiſtorici noſtri ad unum ferè omnes id ei disertè impingant.

1127. P. II. NAMNETENSE in Armoricâ ſub Archiepiſcopo Turonenſi an. MCXXVII. menſe *Octobri* ab Hildeberto Turonenſi, & ſuffraganeis Epiſcopis coactum. In quo, inter alia, inceſtuoſæ nuptiæ damnatæ & prohibitæ ſunt. Interdictum etiam nè filii Sacerdotum ordinentur, niſi priùs Canonici regulares aut Monachi fierent. Extat Hildeberti ad Honorium Papam *Epiſtola* Synodalis unà cum Honorii *Reſponſoriâ*, Conc. Tom. X. p. 918.

1127. P. II. LONDINENSE VI. an. MCXXVII. pro reformandis Eccleſiæ moribus congregatum. Acta hujus Synodi deſcribunt Matthæus Paris ad annum MCXXIX. & Florentii Wigornienſis continuator ad an. MCXXVII. p. 504. ubi etiam *Canones* XII. exibentur. Extant etiam apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II pag. 35. & *Conc.* Tom X. pag. 920. *Ibidem* p. 942. ad annum MCXXVII. habetur Concilium Londinenſe de prohibendis Sacerdotum focariis; quod non aliud à noſtro fuiſſe meritò ſuſpicatur G. Coſſartius. Quicquid ſit, certum eſt Chronici Saxonici compilatorem, hanc Synodum ad Feſtum S. Michaelis habitam, in quâ damnata ſunt Archidiaconorum & Presbyterorum conjugia, ad annum MCXXIX. referre, ut niſi uxores ante S. Andreæ Feſtum dimitterent, Eccleſiâ ſuâ, domoque privarentur, nec unquam poſteà ibi ſuo munere fungerentur. Verùm Rege veniam concedente, domum reverſi ſunt. Neque hæc decreta ullam vim habuerunt, omnibus uxores ſuas, Rege permittente, ſicut anteà retinentibus. Vide Chron. Saxon. p. 234.

TRECENSE III. in Campaniâ ſub Archiepiſcopo Senonenſi an. MCXXVIII. celebratum. In quo Militum Templariorum Ordo, nono inſtitutionis ſuæ anno, habitum album & regulam accepit. Extat *Regula*, præmiſſo prologo, LXXII. Capitula complectens *Conc.* Tom. X pag. 922. Confer quæ de hâc Synodo tradit VVilh. Tyrius lib. XII. cap. 7. 1128. P. II.

RAVENNATENSE an. MCXXVIII. habitum. In quo Aquileienſis & Venetiarum Patriarchæ depoſiti ſunt; quâ verò de cauſâ incertum eſt. Vide Baron. ad an. MCXXVIII. 1128. P. II.

PARISIENSE II. an. MCXXIX. habitum. In quo Argentolienſis Monaſterii Cœnobio S. Dionyſii reſtitutio facta eſt. Extant Matthæi Albanenſis Legati de Concilii ſententiâ, Honorii Papæ, & Ludovici craſſi *Epiſtolæ*, quibus Concilii Decreta confirmantur, *Conc.* Tom. X. p. 936. 1129. P. II.

ILERDENSE in Hiſpaniâ Tarraconenſi an. MCXXIX. iv. Cal. *Aprilis* præſidente Joanne Sabinenſi, Cardinale & Pontificis Legato à *IX.* Epiſcopis & pluribus Abbatibus celebratum. In quo multa ad diſciplinam Eccleſiaſticam pertinentia, præcipuè de vitâ & honeſtate Clericorum conſtituta ſunt. Edidit Steph. Baluzius *Marca Hiſp.* lib. IV. Exinde *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 491. 1129. P. II.

PALENTINUM II. in Hiſpaniâ Tarraconenſi ad Arrionem fl. an MCXXIX. primâ Quadrageſimæ hebdomade præſidente Raymundo Archiepiſcopo Toletano celebratum. Aderat Adelphonſus VII. Hiſpaniarum Rex, qui omnes Hiſpaniæ Epiſcopos, Abbates, Comites, Principes, & terrarum ſuarum poteſtates ad hoc Concilium invitavit. Plurima in hac Synodo ad communem Eccleſiæ & Reipublicæ uſum, & ad diſciplinam Eccleſiaſticam reformandam ſtatuta ſunt, & jus Emeritanæ Eccleſiæ Compoſtellano Archiepiſcopo reſtitutum. Extant *Decreta* XVII. *de Proditoribus publicis, de Concubinis Clericorum ejiciendis, de Monachis vagis, de Excommunicatis, de Adulteris & Inceſtuoſis ſeparandis, de Laicorum inveſtituris, de Obedientiâ Regis fideliter ſine dolo ab omnibus præſtandâ*, &c. Extulit hæc ex Codice MS. Mondexarenſi Card. d'Arguirre, primò *Notitia ſua* pag. 283. deindè *Conc. Hiſp.* T. III. p 340. 1129. P. II.

ANICIENSE ſeu PODIENSE in VVallaunis, non procul à ripâ Ligeris, an. MCXXX habitum. In quo Petrus Leonis, ſive *Anacletus* Antipapa excommunicatus eſt. Vide Guigon. Carthuſienſem in Vitâ Hugonis Gratianopol. & *Conc.* Tom. X. pag. 971. Quod & eodem anno in Syno- 1130. P. II.

do Claromontanâ, ut & Stampenſi factum eſt. Vide Otton. Friſingenſ. lib. VII. cap. 18. & Bernard. Abbat. in Vitâ S. Bernardi lib. I. cap. 1. p. 1990.

1130. P. II. JOTRENSE in Diœceſi Meldenſi apud Gallos an. MCXXX. habitum. In quo in Thomæ, S. Victoris Pariſienſis Prioris, interfectores (Nepotes ſc. Theobaldi Archidiaconi Pariſienſis, cui ob illicitas exactiones Thomas animosè reſiſtebat) excommunicationis ſententia lata eſt. Extant hac de re Stephani Pariſienſis, Hugonis Gratianopolitani, & Innocentii Papæ Epiſtolæ *Conc.* Tom. X. pag. 974.

1131. P. II. RHEMENSE II. an. MCXXXI. viii. Cal. *Novembr.* præſente Innocentio II. Papâ celebratum. In quo Anacletus Antipapa excommunicatur, & Ludovicus junior, præſente patre, Rex Franciæ ab ipſo Pontifice coronatur. Extant acta ex variis Auctoribus collecta, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ *Canones* XVII. *Conc.* Tom. X. p. 979.

1131. P. II. LEODIENSE an. MCXXXI. habitum. In quo Halberſtadenſis Epiſcopus priſtino honori undè exciderat reſtituitur, & Anacletus Antipapa condemnatur. Vide Otton. Friſ. lib. VII. cap 18. & Suger. in Vitâ Ludovici Craſſi, & quæ inde citantur *Conc.* T. X. p. 987.

1132. P. II. PLACENTINUM an. MCXXXII. adverſus Anacletum Antipapam ab Innocentio II ut turbantem Eccleſiarum Ciſalpinarum ſtatum conſolidaret, habitum. Vide Petr. Cluniacenſ. *Epiſt.* lib. III.

1124. P. II. PISANUM an. MCXXXIV. ab Innocentio Papa contra Antipapam Anacletum indictum. In quo etiam Alexander Leodienſis Epiſcopus Simoniæ accuſatus, & comparere recuſans deponitur. Vide Bernard. Abbat. Bonæ Val. in Vitâ S. Bernardi ubi ſuprà cap. 2. De hac quoque Synodo vide Conc. Tom. X. pag. 989. & in *Append.* pag. 1839.

1135. P. II. LEGIONENSE Eccleſiaſtico-Politicum, ann. MCXXXV. in ipſo die Pentecoſtes à quamplurimis Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, & cujuſcumque ordinis viris ad declarandum Alphonſum VII. Hiſpaniæ Imperatorem, habitum. In hâc Synodo multa ad obſequium Dei, multa ad utilitatem regni ſtatuta ſunt. Habentur Acta ex Hiſtoria MS. Adelphonſi VII. ab Aguirrio Cardinale ex Bibliothecâ Toletanâ edita *Conc. Hiſp.* Tom. III. pag. 344. Sequenti anno habita eſt *Burgis* Synodus, præſidente Guidone Cardinale & Pontificis Legato, quâ plura circa ordinem divini officii ſancita ſunt. Vide *ibid.* pag. 345. Eodem præſidente habitum eſt Concilium *Vallis-Oletanum* an. MCXXXVII. Quid in eo geſtum ſit, nos ferè latet. Vide ubi ſuprà pag. 346. Nec melioris notæ ſunt, quæ de Concilio *Tarraconenſi* an. MCXLVI. *de Palentino* an. MCXLVIII. referuntur ibid. pag. 354. de *Vallis-Oletano* generali an. MCLV. *ibid.* pag. 364.

1136. P. II. ANTIOCHENUM an. MCXXXVI. pridie Cal. *Decembr.* ab Alberico Oſtienſi, Pontificis Legato coactum. In quo Radulphus patris Latinorum Patriarcha Antiochenus ſecundus, eo quòd Romano Pontifici parere recuſaret, depoſitus eſt. Rem pleniùs enarrat Will. Tyrius lib. XV. cap. p. 15. 16. 17.

1136. P. II. HIEROSOLYMITANUM III. ab eodem Pontificis Legato eodem anno proximè poſt Paſcha habitum. In quo Templum Domini in Monte Syon dedicatum eſt, & de fidei articulis in quibus à Latinis diſſentiunt, cum Armenorum Catholico diſputatum, qui nonnulla proinde ſe reformaturum promiſit. Vide Wilh. Tyrium loco citato cap. 18.

LONDINENSE VII. Weſtmonaſterii anno MCXXXVIII. ab Alberico Oſtienſi Pontificis Legato, Epiſcopis *XVIII.* & Abbatibus *XXX.* celebratum. In quo, vacante jam ſede, de Archiepiſcopo Cantuarienſi eligendo actum eſt, electo paulò poſt Theobaldo Beccenſis Cœnobii Abbate, & ab Alberico prædicto conſecrato. Hâc etiam in Synodo Abbas Croylandenſis deponitur. Extant acta & Canones Eccleſiaſticæ diſciplinæ XVII. apud Richard. Hagulſtad. de geſt. R. Stephani ad ann. MCXXXVIII. pag. 326. & exindè apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 39. & *Conc.* Tom. X. pag. 992. 1138. P. II.

NORTHAMPTONIENSE I. anno MCXXXVIII. IV. Id. *April.* in Octavis Paſchatis ſub Stephano Anglorum Rege, à Turſtano Eboracenſi, pluribuſque Epiſcopis, Abbatibus & Proceribus collectum. In quo Robertus Epiſcopus Exonienſis conſtituitur, & Abbates II. *viz.* Robertus Wincelcumbenſis, Monachus alter S. Mariæ Eboracenſis, facti ſunt. Tradit hæc Florentii continuator ad annum MCXXXVIII. p. 519. 1838. P. II.

LATERANENSE VII. generale II. ann. MCXXXIX. ſub Innocentio II. à mille circiter Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, &c. celebratum. In quo Arnaldus Brixienſis, Petrus de Bruis, aliique hæretici damnantur; Petrus Euchariſtiæ, Baptiſmi parvulorum, Precumque pro mortuis efficaciam denegavit, templa diruenda, cruceſque omni cultu & veneratione ſpoliandas contendebat. Arnaldus prætorquàm quod in nonnullis cum Petro ſenſit, Epiſcopis, Clericis, Monachiſque dominia & poſſeſſiones, quas vocant temporales, adimendas eſſe cenſuit. His damnatis, Anacleti II. ſive Petri Leonis Antipapæ Acta reſcinduntur, multaque ad conſervandam Eccleſiæ diſciplinam ſtatuta ſunt. Extant Acta tum antiqua, tum à Binio adornata, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XXX. *Conc.* Tom. X. pag. 999. 1139. P. II.

WINTONIENSE I. an. MCXXXIX. iii. Cal. *Septembris* coactum. In quo de immunitate Eccleſiaſticâ adverſus Stephanum Regem, qui Epiſcopis carceri mancipatis, eorum Caſtella occupaverat, nullo penè effectu agitur. Acta prolixè deſcribit Guil. Malmeſ. *Hiſt. Nov.* lib. II. fol. 103. Vide Matth. Pariſ. ad an. MCXXXIX. p. 77. 1139. P. II.

SENONENSE an. MCXL. præſente Ludovico juniore Rege congregatum. In quo P. Abaelardus ob maleſana dogmata, ejuſque ſectatores & defenſores damnati ſunt. Extant Samſonis Rhemenſis, Joceluni Sueſſionenſis &c. ad Innocentium *literæ*, Innocentii *Reſcriptum*, & *Epiſtola* altera *Conc.* Tom X. pag 1018. Plurimùm ad hujus Concilii intelligentiam conferet, ſi eruditus lector conſulat S. Bernardi *Epiſt.* CLXXXVII. CLXXXVIII. CLXXXIX. 1140. P. II.

LONDINENSE VIII. circa an. MCXL. vel ſeq. præſidente Theobaldo Cantuarienſi, in media Quadrageſima coactum. Cui Stephanus Rex & Euſtachius ejus filius, Angliæque Proceres interfuerunt. In quo plures novæ appellationes ad Romanum Pontificem adverſus Regem factæ ſunt, Vide 1140. P. II.

de H. Huntingdon. *Hiſt.* lib. VIII. f. 266. p. 2.

1140. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM I. an. MCXL. menſe *Maio*, in dexteris Catechumeniis S. Alexii, præſidente Leone Stypiotâ Patriarchâ, præſentibus pluribus Metropolitis & illuſtribus Imperii principibus celebratum. Quo Conſtantini Chryſomali olim defuncti ſcripta, non modò nugarum & ineptiarum, ſed hæreſis & impietatis plena, in judicium vocata, examinata, proſcripta, & condemnata ſunt. Inter impia & inſulſa quæ in his continebantur dogmata, hæc erant; Satanæ eos cultum præbere, qui cuicunque Principi honorem & venerationem exhibent; omnem Chriſtianum in infantiâ baptizatum, abſque eo quòd catechizatus ſit, reverà Chriſtianum non eſſe; quemcunque intellectuali ſenſu intellectualiter non præſentientem Deum in eo operantem voluntatem ſuam per Jeſum Chriſtum, incaſſum laborare: ſingulos Chriſtianos duas habere animas, quarum una ſit impeccabilis, alia peccatis obnoxia, quòd ſi unam habuerit animam, Chriſtianum nondùm factum eſſe. Plura alia his non minùs impia & abſurda, fœdiſſima Enthuſiaſmi portenta, nos docet Decretum Synodicum quod Græc. Lat. extat apud L. Allat. *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 11. n. 1. col. 644. cui uni hujus Concilii notitiam acceptam referimus.

1142. P. II. LATINIACENSE in diœceſi Pariſienſi ad Matronam fluvium anno MCXLII. ab Ivone Papæ Legato habitum. In quo inter alia, controverſia inter Epiſcopum Atrebatenſem, & Monachos Marchianenſes de Abbatis electione compoſita eſt. Extant Acta *Conc.* Tom. X. in *Append.* p. 1836.

1142. P. II. WINTONIENSE II. præſidente Theobaldo Cantuarienſi Pontificis Legato, in causâ Regni Anglicani, feriâ ii. poſt Octavas Paſchatis, anno MCXLII. habitum. In quo Willielmus Martellus Dapifer, aliique Regiarum partium Miniſtri excommunicantur. Rem geſtam prolixè tradit Gul. Malmesburienſis, qui & ipſe interfuit lib. II. f. 106. pag. 2.

1142. P. II. HIEROSOLYMITANUM IV. ann. MCXLII. præſidente Henrico Wintonienſi Pontificis Legato, à Patriarchâ Hieroſolymitano & quamplurimis regionum circumvicinarum Epiſcopis celebratum. In quo, præſentibus etiam Armeniæ Patriarchâ & Epiſcopis, Armeniorum in fide errores redarguuntur & emendantur. De hâc Synodo agit Willielmus Tyrius *Hiſt. Sacr.* lib. XV. cap. 18. p. 883. Vide quæ ſuprà ad an. MCXXXVI. dicta ſunt.

1142. P. II. WESTMONASTERIENSE I. an. MCXLII. ab Henrico Wintonienſi Pontificis Legato, coactum. In quo de Stephano Rege, quem Matildis Imperatrix captivum detinuit, actum eſt, Innocentio Papâ Henricum Legatum per literas increpante, quòd Regem fratrem ſuum germanum in libertatem non reddidiſſet. Vide Gul. Malmeſ. *Hiſt. Nov.* lib. II. fol. 108.

1143. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM II. anno MCXLIII. menſe *Aug.* præſidente Michaële Oxitâ Patriarchâ, à *XII.* Metropolitis, præſentibus etiam Palatii proceribus, in Thomaite (Triclinium id erat Patriarchale) congregatum. Quo Clemens Saſimorum, & Leontius Balbiſſæ in provinciâ Tyanenſi Pſeudo-Epiſcopi, tanquàm præter canones ordinati, & Bogomilorum hæreſis & impietatis rei, damnati & depoſiti ſunt. Hæreſis hæc Bogomilorum à Bogomilo quodam Monacho orta, ex Manichaiſmo & Maſſalianiſmo conflata erat, monſtroſa & abſurda dogmata profundens. Omnem Theologiam Chriſtianam, & doctrinam de Oeconomiâ Chriſti contempſerunt, Eccleſias Templa Dæmonum appellârunt; Euchariſtiæ Sacrificium inſuper habuerunt. In his, aliiſque ejuſdem furfuris, aſſerendis obſtinati erant & pervicaces, firmiter credentes omnem ſine dolore pœnam ſubire ſe poſſe, quaſi Angeli ipſos ab igne erepturi ſint. De duobus his Pſeudo Epiſcopis extat Decretum Synodale Græc. Lat. apud L. Allat. *de Conſenſ.* lib. II. cap. 12. num. iii. col. 671. Quoniam verò Synodus de his pleniùs edoceri vellet, ad Metropolitam Tyanenſem hâc de re ſcribendum ſtatuit. Allatis mox Baſilii Metropolitæ Tyanenſis literis, Synodus aliud Decretum edidit [quod ibidem habetur col. 674.] in hos duos Pſeudo-Epiſcopos ex Bogomilorum ſectâ latum, quo convicti ſunt hæc inter alia docuiſſe & feciſſe; neminem ſæcularem, niſi Monachus fiat, ſalvari, licet omnis virtutis viam iniverit; tondere licere homines, invitis uxoribus, ut & uxores, invitis maritis; nonnullos Chriſtianos demortuos, inſepultos & abſque cantu negligere, & neque viva eoſdem in pœnitentiam admitti, effodere projiceréque Chriſtianorum reliquias, tùm intra tùm extra Eccleſiam repoſitas; peccatores eſſe, qui fato functi ſunt, & dæmones in defunctorum corporibus habitare; quin & Deum ipſum in quem credebant Chriſtiani, anathematizare non verebantur; ut de aliis nil dicam.

LONDINENSE IX. an. MCXLIII. adversùs rerum & perſonarum Eccleſiaſticarum violatores in mediâ Quadrageſimâ habitum. In quo ſtatutum eſt, ne qui Clerico alicui violentas manus injecerit, niſi ab ipſo Papâ coram abſolvi poſſit. Vide Matt. Pariſ. ad an. MCXLII. pag. 79. & Hoveden. in *Annal.* ad eundem annum fol. 279. n. 2. Synodi ab Alexandro Lincolnienſi Epiſcopo, Pontificis Legato, vel hoc vel ſuperiori anno habitæ, meminit Godwinus *de Præſul. Angl.* in Epiſc. Lincoln. pag. 342. Verùm de hâc Synodo incerta omnia. De quo videſis quæ habet Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 48. 1143. P. II.

CONSTANTINOPOLITANUM III. anno MCXLIV. *Octobr.* vi. ſub Michaele Patriarchâ, & *XIV.* Metropolitis, aſſidentibus etiam aliquot Principibus in Thomaite habitum. Quo Nipho Monachus ſectæ Bogomilicæ dux, in Periblepti Monaſterium amandatur, ſtrictiori cuſtodia coercendus, intentato ei anathematis vinculo, ſi latenter deinceps aut quidpiam ſcripſerit, aut docere auſus fuerit. Decretum Synodicum Græc. & Lat. extulit L. Allatius *de Conſenſ.* lib. II. cap. 12. num. iii. col. 678. *Februarii* ſequentis die iii. conditum eſt aliud Decretum Synodale, hominem dogmata ſua venditare non ceſſantem, in locum remotiorem relegandum, ut quietè agat, & a nemine viſitari, nè peſtis illius in alios quoque derivetur, neminemque in poſterum cum eo congredi audere, aut ullo modo conſueſcere, aliter tanquam unà cum eo ſentiens reputabitur, & punietur. Extat hoc Decretum *ibid.* col. 681. 1144. P. II.

VIZELIACUM, apud Monaſterium in Diœceſi Auguſtodunenſi anno MCXLVI. in Burgundiâ, præſente S. Bernardo habitum. In quo nova expeditio in Terram ſanctam adversùs Saracenos decreta eſt. Vide Otton. Friſ. de geſt. Frid. lib. I. cap. 36. ſed præ aliis Anonymum de Geſt. Ludovici 1146. P. II.

VII. apud

SÆC. XII. ab An. MC. VII. apud du Cheſn. Hiſt. Franc. T. IV. Idem etiam in Synodo Carnotenſi eodem anno habitâ ſancitum eſt. Adiſis Baron. ad an. MCXLVI. De eâdem re in Concilio Stampenſi an. MCXLVII. in Dominicâ Quadrageſimæ habito iterùm agitur. Vide *Conc.* Tom. X. p. 1004.

1147. P. II. PARISIENSE III. an. MCXLVII. præſente Eugenio III. Papâ coactum. In quo Gilibertus Porretanus Pictavenſis Epiſcopus, errorum circa SS. Trinitatem accuſatus, ſententiam ſuam cautâ & ſubtili explicatione emollire conatus eſt. Dogmata ei objecta, præter alia minoris momenti, hæc erant; Divinam Eſſentiam non eſſe Deum; Proprietates perſonarum non eſſe ipſas Perſonas, Theologicas perſonas in nullâ propoſitione prædicari; denique Divinam naturam non eſſe incarnatam. Videatur Otto Friſing. *de geſt. Frid.* lib. I. cap. 50. p. 436. ubi hæc copioſiùs referuntur. Præcipuè verò de hâc Synodo Otto de S. Blaſio Append. ad Chron. Otton. Friſing. cap. 4. p. 198. Conſulas item Synodum Rhemenſ. an. MCXLVIII.

1147. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM IV. anno MCXLVII. *Februarii* IV. in Palatio Blachernarum, in cauſa Coſmæ Patriarchæ celebratum. Interfuerunt huic Synodo Metropolitæ XXXI. Præſens erat & præſidebat Manuel Comnenus Imp. Aſſiſtebant Joannes Rogerius Cæſar, ſummique Imperii principes, ſenatores, & judices politici. Occaſio hæc erat. Coſmas Atticus haud ita pridem creatus Patriarcha, Niphonem Monachum, hæreſis Bogomilicæ antefignanum, à tot licet Synodis damnatum, impensè & inſano planè affectu coluit & adamavit, hominem in ſui conſortium admiſit, & Decreta contra illum lata injuſtitiæ arguebat. Inſolentior his factus Monachus, quotidiè dogmata ſecuriùs circumvolvebat, & Hebræorum, quem vocabat, Deum repudiabat. Monitus de his Coſmas, hominem nihilominùs mordicùs propugnavit, & in intimis habuit; quin & cùm Imperatoris mandato ad carcerem duceretur, à Satellitibus illum abducentibus avellere nitebatur, ſaltem unà cum eo in carcerem duci poſcebat. Plebe igitur, hanc ob cauſam, penè ad rabiem tumultuante, coacta eſt hæc Synodus, quâ coram Imperatore & univerſa Synodo, palam affirmavit ſe Niphonem non hæreticum, ſed orthodoxum exiſtimare. Unde mox communi ſuffragio tanquàm eadem cum Niphone ſentiens condemnatur, & ſecundùm Edictorum tenorem dejicitur, & indignus Archieraticâ dignitate judicatur. Synodale Decretum Metropolitarum XXXI. ſubſcriptionibus roboratum Græcè & Latinè extulit L. Allatius *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 12. num. III. col. 683. Pluribus hæc perſequitur Jo. Cinnamus *Hiſtor.* lib. II. pag. 67. &c. De tempore hujus Concilii non ſtatim mihimet ſatisfacio. Ponit illud Decretum Synodicum an. Mundi ςχνϛ vi MDCLII. id eſt anno Chriſti MCXLIV. *Indict.* X. Ubi an. Mundi & Indictio haud benè conveniunt. Indictio enim decima incidit in annum Mundi vi MDCLV. Chriſti MCXLVII. Cùm verò anno MCXLIV. Coſmas nondùm fuerit Patriarcha, mendum potiùs in numerum annorum Mundi irrepſiſſe ſuſpicor, & pro ϛ. reponendum ε. præſertim cùm Indictio non per figuras, ut annus Mundi, ſed κ' ἀπλῶς ſcribitur ἰνδικτιῶνος δεκάτης. Penès eruditum lectorem judicium eſto.

1148. P. II. RHEMENSE III. an. MCXLVIII. XI. Cal. *April.* mediâ Quadrageſimâ ab Eugenio III. Papâ celebratum. In quo Giliberti Porretani de SS. Trinitate dogmata iterùm excuſſa & damnata ſunt. Extant Giliberti *Aſſertiones*, diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XVIII. & Acta Synodi à Binio ex variis Auctoribus compilata *Conc.* Tom. X. p. 1107. SÆC. XII. ab An. MC.

TREVIRENSE anno MCXLVIII. ab Eugenio III. Papâ coactum. In quo Pontifex S. Hildegardi in monte S. Ruperti Abbatiſſæ, ita priùs examinatâ, novas ſuas Prophetias proferendi & evulgandi facultatem conceſſit. Extat Eugenii ad Hildegardem, hac de re, Epiſtola *Conc.* Tom. X. pag. 1128. Vide Trithem. in Chron. Hirſaug. ad annum MCXLVIII. 1148. P. II.

BALGENTIACENSE II. apud Gallos in Diœceſi Aurelianenſi anno MCLI. tempore Quadrageſimæ congregatum. In quo inter Ludovicum Regem & Eleonoram Ducis Aquitaniæ filiam, ob nimiam ſanguinis proximitatem, teſtibus adhibito jurejurando examinatis divortium factum eſt. Hæc Suger. lib. de geſt. Lud. VII. & *Conc.* Tom. X. p. 1129. Ubi adeas quæ G. Coſſartius annotavit. 1151. P. II.

HIBERNICUM an. MCLII. in Cœnobio Melliſontis, ſeu potiùs Kenlice in Midia, præſidente Chriſtiano Epiſcopo Liſmorenſi, Pontificis Legato, à *XXIV.* Hiberniæ Epiſcopis menſe *Martio* congregatum. In quo *IV.* Hiberniæ Archiepiſcopatus, Armachanus, Dublinienſis, Caſſelienſis, & Tuamenſis inſtituti ſunt, cuilibet Archiepiſcopo ſuffraganeorum numero ſubjecto & aſſignato. Atque his quatuor Archiepiſcopis jam conſtitutis, Joannes Papiro Cardinalis, Legatus ab Eugenio III. in Hiberniam miſſus, quatuor Pallia quæ ſecum detulerat in Synodo tradidit. Hæc nos docet Cl. Waræus *Commentar. de Præſul. Hibern.* in *Vitâ* Gelaſii Armachani p. 15. Pluribus verò hâc de re agit idem *Antiquit. Hibern.* cap. 16. p. 83. Ubi etiam p. 87. Epiſcoporum qui huic Synodo interfuerant, nomina Hibernica, & Sedium Archiepiſcopalium inſignia exhibentur. 1152. P. II.

LONDINENSE X. an. MCLIV. ſub Henrico II. tempore Quadrageſimali congregatum. In quo, renovatâ pace, Leges antiquæ Anglorum, Edwardi Confeſſoris, aliæque Regni conſuetudines, Chartæ etiam & Privilegia Epiſcoporum, Abbatiarum &c. Regio Sigillo confirmantur, ut ex codice Monaſterii Bellenſis notavit Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. II. p. 51. 1154. P. II.

SUESSIONENSE III. an. MCLV. IV. Id. *Jun.* coram Ludovico VII. ac Rhemenſis & Senonenſis provinciæ Epiſcopis, plurimiſque regni Proceribus, pro pace firmandâ habitum; concedente Ludovico ut omnes regni Eccleſiæ, earumque univerſæ Poſſeſſiones, Agricolæ, Mercatores, &c. plenâ ſecuritate per decem annos fruerentur. Extant eâ de re Ludovici Regis literæ *Conc.* Tom. X. pag. 1175. 1155. P. II.

CICESTRENSE an. MCLVII. in feſto Pentecoſtes habitum. In quo ortâ Abbatem inter & Epiſcopum Ciceſtrenſem de juribus & privilegiis controverſiâ, poſt longum examen & diſceptationem, immunitates Monaſterii de Bello confirmantur. Extant Acta admodùm prolixa ex Chron. MS. Monaſterii Bellenſis *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 52. & *Conc.* Tom. X. pag. 1176. 1157. P. II.

ARMACHANUM, ſeu Ardmachiæ, ſeu Waterfordiæ anno circiter MCLVIII. (rejicit Spelmannus ad annum MCLXXI.) præſente ferè totius Hiber- 1158. P. II.

SÆC. XII. ab An. MC. Hiberniæ Clero coactum. In quo communi conſenſu decretum eſt, ut Angli ubique per Inſulam ſervitutis vinculo mancipati, in priſtinam libertatem revocentur. Hiſtoriam hujus Synodi tradit Giraldus Cambrenſis *Hibern. expugn.* cap. 18. p. 770. Eodem anno habita eſt etiam Synodus Roſcomaniæ, cujus ex Annalibus Conacienſibus mentionem facit, nil verò in eo geſtum recenſet Spelmannus *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 59.

1160. P. II. PAPIENSE in Ducatu Mediolanenſi anno MCLX. à Friderico Imp. magno Epiſcoporum Abbatumque numero celebratum. In quo cauſâ Sedis Papalis per ſeptem dies ventilatâ, depoſito tandem Alexandro III. Victori III. Antipapæ *Octaviano* antea dicto Pontificatus adjudicatur. Alexander, *Rolandus* priùs dictus, Synodo intereſſe recuſavit, affirmans Summum Pontificem à laico citari non debere, omneſque ipſius judicio ſubjacere, & ipſum à nemine judicari; ideoque nullum pro ſe legatum deſtinavit; ſed peracto judicio Synodali, cum ſuis Cardinalibus urbe ceſſit, teſte Ottone de S. Blaſio *Append.* ad Chron. Otton. Friſing. c. 13. p. 202. Extant hujus Synodi Acta, & in his Epiſtolæ plures ad hanc cauſam pertinentes *Conc.* Tom. X. p. 1387.

1160. P. II. NAZARENUM in Palæſtinâ an. MCLX. præſente Hieroſolymorum Rege habitum. In quo poſt cauſam Papalem inter Alexandrum III. & Victorem III. diu agitatam, ægrè tandem prævaluit eorum ſententia, qui Alexandri Legatum recipiendum eſſe judicabant. Extant Acta apud VVill. Tyrium lib XVIII. cap. 29. & *Epiſtola Synodalis* ad Alexandrum Papam *Conc.* Tom. X. p. 1403.

1160. P. II. OXONIENSE an. MCLX. habitum. In quo VValdenſium dogmata, duce quodam Gerardo Teutonico recèns in Angliam inducta, damnantur, eorumque duces & aſſectores virgis coerciti urbe ejiciuntur. Extant Acta apud Guil. Neubrigenſ. lib. II. cap. 13. p. 155. &c. ubi etiam Io. Picardi notas lector conſulat. Vide Spelm. Tom. II pag. 59. & *Conc.* Tom. X. p. 1404.

1161. P. II. NORMANICUM I. apud Novum Mercatum anno MCLXI. habitum. In quo, rejecto Victore III. pro Alexandro judicatur. Vide Robert. de Mont. in *Append.* ad Sigebert. Quod & in Synodis Belvacenſi & Toloſanâ, eodem tempore habitis, decretum eſt. Extat Faſtredi Abbatis Claravallenſis de Concilio Toloſano Epiſtola *Conc.* Tom. X. p. 1407.

1161. P. II. LAUDENSE in Longobardiâ an. MCLXI. præſente Friderico Imp. habitum. In quo, damnato Alexandro, Victor III. pro Papâ agnoſcitur, & inter alia, Moguntini Archiepiſcopi (cui per fraudes Huberti Mediolanenſis, Epiſcopi Placentini, aliorumque plurium vita erepta fuerat) occiſores, eorumque conciliarii & adjutores excommunicantur. Hæc ex chronico Laudenſi Conciliorum editores Tom. X. p. 1409.

1162. P. II. LONDINENSE XI. anno MCLXII. congregato penè totius provinciæ Cantuarienſis clero habitum. In quo Thomas Beckettus Regis Henrici cancellarius, communibus omnium votis, defuncto Theobaldo, in Archiepiſcopum Cantuarienſem electus eſt. Vide Matt. Paris ad an MCLXII. p. 98.

1162. P. II. CLEONADENSE in Hiberniâ an. MCLXII. vel ſaltem ſequenti, à *XXVI.* Hiberniæ Epiſcopis, præſidente Gelaſio Archiepiſcopo Armachano, celebratum. Quo, inter alia decretum eſt, ut nullus deinceps ad Theologiam publicè prælegendam admitteretur, niſi qui Academiæ Armachanæ alumnus fuerat. Tradunt hæc Annales Ultonienſes ad an. MXX. referente Cl. VVaræo *Antiq. Hibern.* c. 15. p. 75. qui & eadem repetit *de Præſul. Hibern.* in Gelaſio p. 15.

1162. P. II. MONSPELIENSE an. MCLXII. ab Alexandro III. Papa congregatum. In quo Victor III. Antipapa excommunicationi ſubjectus eſt: anathemate etiam percelluntur Principes ſeculares, ni auctoritate ſuâ hæreticos coercerent; Monachis & Canonicis regularibus Legum ſæcularium & Phyſicæ ſtudium interdicitur. Vide *Conc.* Tom. X. pag. 1410.

1163. P. II. TURONENSE an. MCLXIII. ab Alexandro III. Papâ, Cardinalibus *XVII.* Epiſcopis *CXXIV.* & in his Thomâ Cantuarienſi cum ſuis Suffraganeis, Abbatibus *CCCCXIV.* celebratum. In quo Victor Antipapa, ejuſque fautores ſolenni anathemate damnantur. Extant Arnulfi Lexovienſis *ſermo* in hâc Synodo habitus, Eccleſiaſticæ diſciplinæ *Canones* X. & Acta Synodi à Binio ex variis Scriptoribus excerpta *Conc.* Tom. X. p. 1411. Vide plura in *Append.* p. 1838.

1164. P. II. CLARENDONENSE an. MCLXIV VIII. Cal. *Febr.* ab Epiſcopis & Proceribus Angliæ, præſidente Joanne de Oxoniâ habitum. Quo *πολυθρύλλητα* illa *Capitula* XVI. *conſuetudinum Anglicanarum* confirmata ſunt. Ad quæ fideliter obſervanda juramento ſe adſtrinxerunt omnes qui aderant, & in his ipſe Thomas Archiepiſcopus, qui tamen ea, velut Leges iniquas & omnibus Chriſti fidelibus deteſtandas, obſtinato animo mox damnavit & rejecit. Extant *Capitula* apud Matt. Paris ad annum MCLXIV. pag. 100 & exinde *Spelm. Conc. Brit.* Tom. II. p. 63. ubi ingens Epiſtolarum cumulus ad Thomam ejuſque cauſam pertinentium reperitur. Capitula, pluresque de hâc re Epiſtolæ habentur *Conc.* Tom. V. p. 1425.

1164. P. II. NORTHAMPTONIENSE II. MCLXIV. ab an. Henrico II. ejuſque Epiſcopis & Optimatibus habitum. In quo Thomas Cantuarienſis ob non ſervata capitula Clarendonenſia perjurii accuſatus, condemnatus eſt. Rem geſtam narrat Hovedenus ad an. MCLXV. fuſiùs auctor Vitæ S. Thomæ apud Baron. an MCLXIV. p. 491. ut alios mittam. Vide etiam *Conc.* Tom. X. p. 1433.

1166. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM V. anno MCLXVI. ſub Luca Patriarcha congregatum. Præter principes viroſque illuſtres, interfuerunt tres Patriarchæ, Lucas Conſtantinop. Athanaſius Antiochenus, Nicephorus Hieroſolymitanus & Metropolitæ *LVII.* Accuſaverant Alemannos, tanquàm de natura Divina malè ſentientes, Demetrius Lampenus, Joannes Corcyrenſis, Conſtantinus Bulgariæ, & Joannes Irenicus. Cauſa per integrum ſexennium protracta, tandem ad hanc Synodum delata eſt. Quâ accuſatores falſi convincuntur: proindè dignitatibus privati, & in exilium miſſi. Sex capita in hâc Synodo edita in Græcorum Triodio legi poſſunt. Ipſa Synodi Acta ſuperſunt MSS. correctiſſimè & characteribus grandioribus ſcripta. Quibus ſubjiciuntur Epiſcoporum ſubſcriptiones, majori ex parte autographæ, vario literarum tractu, & implicatis lineolis, ut poſteriori Græciæ in more fuit, exaratæ, teſte L. Allatio *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 12. num. IV. ut quæ de hâc Synodo referunt Jo. Cin-

namus

 namus lib. vi. & Nicetas Choniates ſub Manuele Comneno jam mittam.

1166. P. II. HERBIPOLENSE an. MCLXVI. in Feſto Pentecoſtes congregatum. In quo Paſchalis III. *Guido* antea dictus, in Victoris III. emortui locum ſubrogatus, in ſede Pontificali confirmatur. Extant hâc de re Frederici Imp. literæ, & alterius cujuſdam ad Alexandrum Papam Epiſtola *Conc.* T. X. pag. 1438.

1167. P. II. ANGLICANUM an. MCLXVII. ab omnibus Angliæ Epiſcopis loco incerto habitum. In quo ad declinandum Thomæ Cantuarienſis in partibus tranſmarinis judicium, decretum eſt ut ad Pontificem appellaretur. Hâc de re extant, tùm Epiſcoporum ſuffraganeorum, tùm Cantuarienſis ad Pontificem, Epiſtolæ *Conc.* Tom. v. pag. 1444. Idem etiam factum eſt in Conventu Chinonenſi in Gallia ab Epiſcopis & Proceribus ditionis Anglicanæ, præſente ipſomet Rege Henrico II. hoc eodem anno habito, uo auctor nobis eſt Joan. Sariſburienſis ad Epiſc. Exon. *Epiſt.* 139.

1168. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM VI. circa annum MCLXVIII. vel non diu poſteà, in causâ unionis cum Latinis ſanciendæ, præſidente Michaele Anchiali Patriarcha congregatum. Aderant ex Occidentis partibus Cardinales primarii, & Epiſcopi plures, ad pacem cum Græcis conciliandam à Papa miſſi, qui in hunc finem nihil aliud à Græcis expoſcebant, quàm primatum Papæ tribuendum, eius in Divinis Officiis commemorationem fieri, & Appellationes concedendas. Spernebant has conditiones Græci, & re planè deſperatâ, Imperator, Synodus, & univerſus Senatus ſanciverunt Papam, & qui cum eo ſentirent omnes, totali ſeparatione abſcindendos eſſe; Tomos ſuper hoc conficientes, in quibus immaculatam & orthodoxam fidem digeſſerunt. Pluribus hæc ex ipſis Græcorum ſcriptis ἀνεκδότοις nos docet L. Allatius *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. c. 12. nu. 1. col. 664.

1168. P. II. LATERANENSE VIII. an. MCLXVIII. coactum. In quo Fredericus Imp. ob intruſum in ſedem Apoſtolicam Victorem Antipapam damnatur, & imperio privatur. Conſulantur Joannis Sariſburienſis *Epiſt.* LX. & *Epiſt.* ad Canonicæ Sub-Priorem. In eâdem Synodo decretam eſſe legationem ad pellendos Epiſcopos [quos vocant] ſchiſmaticos, & catholicos ſedibus ſuis reſtituendos teſtatur Chronicon Laudenſe ad annum MCLXVIII. Habentur hæc omnia *Conc.* Tom. X. pag. 1449.

1172. P. II. CASSILIENSE in Hiberniâ an. MCLXXII. præſidente Chriſtiano Papæ Legato habitum. In quo Eccleſiæ Hibernicæ ſtatus ad Anglicanæ formam componitur, multaque de Matrimoniis contrahendis, de decimis ſolvendis, de Eccleſiis debitâ devotione venerandis, & frequentandis ſtatuuntur. Extant Acta & *Capitula* III. apud R. Hoveden. Part. II. fol. 301. p. 2. Acta & integra Capitula VIII. apud Gilal. Cambr. *Hibern. Expugn.* lib. II. capp. 33. 34. pag. 776. exindè apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 95. & *Conc.* Tom. X. pag. 1454.

1172. P. II. ABRINCATENSE apud Normannos in confinio Britanniæ Minoris an. MCLXXII. v. Cal. *Octobr.* præſentibus Pontificis Legatis congregatum. In quo Henricus II. Angliæ Rex à Thomæ Cantuarienſis cæde anteà abſolutus, ſecundâ jam vice abſolvitur, & Decreta quædam per Pontificis Legatos de moribus Eccleſiæ conſtituta, promulgantur. Extant Acta & *Decreta* XII. apud R. Hoveden. Annal. Part. II. fol. 302. pag. 2. inde apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 99. *Conc.* Tom. X. p. 1458.

1175. P. II. LONDINENSE XII. ann. MCLXXV. coram Henrico II. ab Epiſcopis & Abbatibus provinciæ Cantuarienſis, præſidente Richardo Archiepiſcopo, die Dominica ante Aſcenſionem Domini, Weſtmonaſterii collectum. In quo poſt editos canones controverſiæ inter Richardum Cantuarienſem & Rogerum Eboracenſem de cruce intra provinciam Cantuarienſem ab Eboracenſi portandâ; item de Epiſcopatibus Lincolnienſi, Ciceſtrienſi, Wigornienſi, & Herefordienſi, quos de jure ad Sedem ſuam pertinere aſſerebat Rogerus Eboracenſis, aliiſque nonnulli ſunt agitatæ. Super quas Appellationes ad Pontificem Romanum factæ ſunt. Extant Acta & diſciplinæ Eccleſiaſticæ de continentiâ, ſobrietate, aliiſque moribus Clericorum & Religioſorum, de ſacramentis, decimis integrè perſolvendis &c. *Canones* XIX. apud R. Hoveden. Annal. Part. II. fol. 310. apud Spelman. pag. 103. qui & alia ex vetuſt. MS. & aliundè coogeſta, habet, & *Conc.* Tom. X. p. 1461. Notandum, Concilium hoc aliquando *Weſtmonaſterienſe* vocari, ob urbis iſtius propinquitatem. Verùm Londini habitum fuiſſe manifeſtò liquet.

1175. P. II. WINDLESHORENSE II. an MCLXXV. coram Henrico II. ejuſque filio, præſentibus Richardo Cantuarienſi, aliiſque Epiſcopis & Proceribus, in Octavis S. Michaelis congregatum. In quo conſentiente Henrico, Rodericus Conactæ in Hibernia Rex, ſub lege Homagii & Tributi Regi Angliæ integrè perſolvendi, conſtitutus eſt. Agit de hâc re R. Hoveden. Annal. Part. II. fol. 312. p. 2.

1176. P. II. NORTHAMPTONIENSE III. an. MCLXXVI. præſentibus Regibus Henrico patre & filio, & Willelmo Rege Scotiæ celebratum. In quo de Scotiæ Epiſcoporum Eccleſiæ Anglicanæ, & præcipuè ſedi Eboracenſi, ſubjectione actum eſt. Negantibus verò id Scotiæ Epiſcopis, & Richardo Cantuarienſi hanc ſubjectionem Sedi ſuæ arrogare tentante, res tandem in medio relicta eſt. In hoc etiam Concilio ſtatuta Clarendonenſia recitata novo ſacramento confirmantur. Vide R. Hoveden. ad an. MCLXXVI. fol. 314. p. 2. & Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 111. *Conc.* Tom. X. p. 1469.

1176. P. II. LUMBARIENSE in Galliâ Narbonenſi an. MCLXXVI. coactum. In quo Hæretici qui *Boni homines* vocantur, propter nova & maleſana dogmata examinati & damnati ſunt. Quænam vero fuerint hæc dogmata ipſimet liberè confitentur, dùm ad ſingula Ludovenſis Epiſcopi quæſita ingenuè reſpondent. Extant Acta integra *Conc.* Tom. X. p. 1470.

1176. P. II. DUBLINIENSE an. MCLXXVI. præſidente Viviano Pontificis Legato coactum. In quo jus Anglorum Regis in Hiberniam, & ſummi Pontificis auctoritas confirmatur, tàm Clero, quàm Populo, ſub anathematis vinculo aſtrictis, ne ab hâc fidelitate auſu temerario reſilire præſumant. Refert hæc Girald. Cambrenſ. *Hibern. Expugn.* lib. II. cap 17. pag. 795. Adiſis R. Hoveden. *Annal.* Part. III. fol. 316. Meminit Neubrigenſis lib. III. cap. 9. pag. 301. Concilii Dublinienſis generalis, ab Hiberniæ Præſulibus atque Abbatibus, præſidente Viviano, celebrati. In quo cùm Vivianus

re

SÆC. XII. ab An. MC. in Eccleſiis ſimplicitaris barbaræ, liberiùs Romanum morem agere vellet, denuntiantibus Præfectis Regiis, ur vel abſcederet, vel ſecum militaret, auro Hibernico, quod multùm ſitierat, minùs onuſtus in Scotiam remeavit. An eadem hæc Synodus cum præcedente fuerit, non ſatis liquet. Conciliorum editores eam ad annum MCLXXXIII. referunt.

1176. P. II. WESTMONASTERIENSE II. anno MCLXXVI. præſidente Hugone Cardinale Pontificis Legato, mediâ Quadrageſimâ congregatum. In quo orta inter Archiepiſcopum Cantuarienſem & Eboracenſem de ſedendi præeminentiâ controverſia, cùm hic ad Legati ſiniſtram ſedere nollet, magnoque inde tumultu facto, nihil in hâc Synodo actum eſt. Tradit hæc R. Hoveden. Annal. Part. II. fol. 314. p. 2.

1177. P. II. TARSENSE, Tarſi in Ciliciâ, quæ Armeniæ Minoris pars erat, anno MCLXXVII. ſub Gregorio cognomento *Degtia* Patriarcha, juſſu Leonis Armeniæ Regis celebratum. In omnium votis erat, efflagitante etiam Manuele Græcorum Imperatore, ut Armeni, qui ſub ſchiſmate laboraſſent, ad Græcorum communionem redirent, & fidem Catholicam profiterentur, ſuadente id præ aliis Narſeſe Lampronenſi, & unionem hanc gnaviter promovente. Tarſi igitur coeuntes, Græcis conſenſerunt, duas eſſe in Chriſto naturas, duas voluntates atque operationes, Græcorum hâc in parte confeſſionem amplexi ſunt, hæreſeos damnant Eutychetem, Severum, & Timotheum Ælurum, de Dioſcoro, donec hæreticus eſſe oſtendatur, judicium ſuum ſuſpendentes; Triſagii Appendicem orthodoxè explicant, illamque non ad Trinitatem, vel Chriſti Divinitatem, ſed ſolummodò ad Chriſtum incarnatum referunt; feſta Nativitatis Dominicæ & Baptiſmi ſe juxta Eccleſiæ univerſalis conſuetudinem deinceps celebraturos pollicentur, vinum aquâ miſcendum in Euchariſtiâ admittunt, denique ſacram Synodum Chalcedonenſem recipiunt. Rectè quidem hîc, & ſenſu ſatis Catholico explicant Patres Tarſenſes formulam *Triſagio* additam [ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς] Divinitatem nempe paſſam non eſſe, ſed Chriſtum Θεάνθρωπον fuiſſe crucifixum; duabus in Chriſto naturis *inconfusè*, *immutabilitèr*, *indivisè*, *inſeparabilitèr* unitis, ac proindè quod uni naturæ proprium erat, vi κοινωνίας ἰδιωμάτων alteri tributo. Erat quidem olim, ſexto præſertim Sæculo, non modò cum Eutychianis [quos omnes rejiciebant] ſed & inter Catholicos *de uno ex Trinitate paſſo* multa lis & controverſia, quam tamen puram putam fuiſſe λογομαχίαν, ea malè intellectâ utriuſque partis ſententiâ natam, perindè ac olim Græcos inter & Latinos de voce ὑπόστασις contendentes, & nihilominùs unum idemque ſentientes, pluribus oſtendit eruditiſſimus Noriſius Diſſert. Hiſt. *de uno ex Trinitate carne paſſo* cap. 6. p. 59. Sed mittenda hæc, quæ non ſunt hujus loci, & ad Concilium noſtrum redeundum. Ex Actis hujus Synodi extant Armenicè & Latinè *Propoſitiones* IX. quas ad pacem conciliandam Græci poſtularunt, unà cum Armenorum reſponſis & conceſſionibus, & *Propoſitiones* VII. quas Armeni Græcis obtulerunt apud Clem. Galanum *Conciliat. Eccl. Arm.* cap. 22. Part. I. p. 331. *Epiſtola* etiam *Synodalis* ad Manuelem Imperatorem apud Armenos aſſervatur, cujus partem exhibet idem Galanus *Part.* II. *Tom.* I. *Quæſt.* I. §. v. pag. 42. Hæc Patres Tarſenſes; verùm interveniente paulò poſt Manuelis morte, divinum illud concordiæ opus imperfectum remanſit.

VENETUM an. MCLXXVII. celebratum. Quo Alexander Papa, & Fridericus Imperator reconciliantur, & Paſchalis Antipapa cum ſuis quos ordinaverat deponitur. Extant Acta & Epiſtolæ variæ, tùm Pontificis, tùm Epiſcoporum & Principum, ad hanc Synodum pertinentes *Conc.* Tom. X. p. 1481. SÆC. XII. ab An. MC. 1177. P. II.

NORTHAMPTONIENSE IV. an. MCLXXVII. 1177. P. II.
in Feſto S. Hilarii habitum. In quo Guidone Decano de VValtham, ejuſdemque Canonicis ſæcularibus jus ſuum in eandem Eccleſiam, in manus Archiepiſcopi reſignantibus, Rex, poteſtate à Papâ factâ, Canonicos regulares de diverſis domibus Angliæ deſumptos, in eâdem Eccleſiâ inſtituit. Vide R. Hoveden. Annal Part. II. fol. 320.

VVESTMONASTERIENSE III. *Pan-Anglicum* dictum, an. MCLXXVII. initio Quadrageſimæ, præſentibus Richardo Cantuarienſi plurimiſque Epiſcopis, Abbatibus, & Regni Proceribus celebratum. In quo lis & bellum inter Aldefonſum Caſtellæ, & Sanctium Navarræ Reges exorta, judicio Henrici Regis Angliæ compreſſa & compoſita ſunt. Pluribus hæc enarrat R. Hoveden. Annal. Part. II. fol. 320. p. 2. 1177. P. II.

LATERANENSE IX. generale III. ann. MCLXXIX. XII. Cal. *April.* ab Alexandro III. Papâ, & CCC. circiter Epiſcopis celebratum. In his ex Angliâ quatuor, ex Scotiâ plures, ex Hiberniâ ſeptem vel octo Epiſcopi adfuerunt. Devicto à Cis-Alpinis copiis Friderico Imp. & faſces Pontifici jam ſubmittente, extinctoque hoc modo XXII. annorum ſchiſmate, ad reparandum luxatum Eccleſiæ ſtatum coacta eſt hæc Synodus. In quâ primò de Electione Romani Pontificis agitur, Utque contra ſchiſmata in poſterum caveretur, ſtatutum eſt neminem, niſi à duabus Cardinalium partibus electum, pro Pontifice Romano habendum eſſe. Epiſcopi Germaniæ aliique qui ab Imperatoris & Anti-Paparum partibus ſteterant, ejurato ſchiſmate reconciliari, & ad Eccleſiæ communionem recepti ſunt. VValdenſes, Albigenſes, & Cathari, tanquàm hæretici damnati & anathematizati. Brabantiones, Cotarellos, &c. vi & armis à ſæculari poteſtate proſequendos eſſe Synodus decrevit. Extant de his aliiſque diſciplinæ Eccleſiaſticæ capitibus *Canones* XXVII. & Acta Concilii à Binio undique collecta, *Conc.* Tom. X. p. 1503. Subjicitur *appendix* à Bartholomæo Laurentio, ex codice archetypo pergameno olim deſcripta & edita, in partes XLVIII. diviſa; quarum prima ea eſt quæ Synodi Lateranenſis Canones complectitur; reliquæ parùm huc ſpectant; certè nihil aliud ſunt, quàm plurimorum Decretorum compilatio, quæ Romani Pontifices, tùm ante, tùm poſt hanc Synodum promulgarunt. Habetur integra hæc Appendix *ibid.* p. 1535. 1179. P. II.

VERONENSE an. MCLXXXIV. à Lucio III. Papâ ad reconciliandos eos qui ab Antipapis ordinati fuerant, celebratum. Aderat ingens Eccleſiaſticorum multitudo, pro quibus interceſſit Imperator, ut in gratiam reciperentur. Annuit Pontifex. Verùm mutato mox Concilio, in aliam Synodum rem diſtulit. Meminit hujus Synodi Krantzius *Saxon.* lib. VI. c. 47. 1184. P. II.

AQUILEIENSE an. MCLXXXIV. à Gotefrido Patriarcha adversùs incendiarios, ſacrilegos, & hujuſmodi alios coactum. Extat *Epiſtola* Synodalis apud Ughel. *Ital. Sacr.* Tom. V. pag. 68. & *Conc.* Tom. X. in *Append.* p. 1829. 1184. P. II.

SÆC. XII. ab An. MC. 1184. P. II. NORMANNICUM II. an. MCLXXXIV. ſub Henrico II. Anglorum Rege, ab Epiſcopis Normanniæ habitum. In quo conditæ ſunt quinque Regulæ de veniâ peccatorum iis impertiendâ, qui Eleemoſynam ad ſubventionem Terræ Sanctæ tranſmiſerunt, factâ etiam ordinatione inter Henricum, & Philippum Franciæ Regem, communi Epiſcoporum & Procerum Concilio approbatâ; quantum quiſque ad hoc ſubſidium conferre debeat. Habentur hæc apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 115. & *Conc.* Tom. X. p. 1739.

1186. P. II. PARISIENSE IV. anno MCLXXXVI. coactum. In quo afflictæ rei Chriſtianæ apud Palæſtinos cauſam agente Heraclio Patriarchâ Hieroſolymitano, expeditionem contra Turcas ſuſcipiendam eſſe decretum eſt. Vide Rob. Gaguin. *Hiſt.* lib. VI. & ex eo *Conc.* Tom. X. p. 1747.

1188. P. II. GISORTIANUM in Normanniâ anno MCLXXXVIII. ſive Conventus Epiſcoporum & Procerum Anglicæ & Gallicæ ditionis, apud Giſortium habitus. In quo, facto jam fœdere inter Henricum Angliæ, & Philippum Franciæ Reges, utrinque pactum eſt pro Terra S. à Saracenis recuperandâ expeditionem ſe ſuſcepturos eſſe. Vide R. Hoveden. ad an. MCLXXXVIII. fol. 365. Eodem anno Conventus Epiſcoporum Anglicæ ditionis pro ſubſidio Terræ Sanctæ præbendo habitus eſt. Quod & in Synodo Gaintingtonienſi apud Anglos eodem anno habitâ factum eſſe tradit Hovedenus loco citato. Idem & in Pariſienſi, hoc eodem anno ſancitum, ut & in Lancicienſi in majori Poloniâ, eodem tempore celebratâ. De his omnibus Synodis vide quæ ex variis Auctoribus annotârunt Conciliorum editores Tom. X. pag. 1759. Ad Lancicienſem quod attinet, vide quæ de Concilio Cracovienſi habentur *ibid.* in *Append.* pag. 1830.

1189. P. II. PIPEWELLENSE apud Northamptonienſes an. MCLXXXIX. à quamplurimis Angliæ, Galliæ, & Hiberniæ Epiſcopis habitum. In quo lis inter Cantuarienſem & Eboracenſem, de Primatûs & Ordinationis jure renovata eſt. Quid verò eâ in re factum ſit, non conſtat. Vide Hoveden. ad an. MCLXXXIX. fol. 375.

1195. P. II. EBORACENSE ann. MCXCV. præſente Rege, ab Huberto Cantuarienſi Pontificis Legato, ad reformandos Eccleſiæ mores habitum. Extant Acta & *Capitula* XII. de rebus Sacris & Eccleſiaſticis, apud R. Hoved. ad annum MCXCV. fol. 429. p. 2. & *Conc.* T. X. p. 1791.

1195. P. II. MONSPELIENSE anno MCXCV. menſe *Decembri*, à Michaele Pontificis Legato habitum. In quo poſt multa de variis Eccleſiæ negotiis conſtituta, ſancitum eſt, arma contra Saracenos in Hiſpaniam irrumpentes ſumenda eſſe. Acta primus extulit Steph. Baluzius *Conc. Gall. Narbon.* pag. 28. Vide *Conc.* Tom X. p. 1796.

1196. P. II. PARISIENSE V. an. MCXCVI. à Meliore Presbytero, & Cencio Subdiacono, Cardinalibus, & legatis Pontificiis coactum. Duxerat in uxorem Ingeburgem Canuti Danorum Regis ſororem Philippus Auguſtus rex Franciæ, quam mox prætextu conſanguinitatis per cenſuram Eccleſiaſticam repudiavit. Conquerente de hac injutiâ Canuto habita eſt Synodus Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Abbatumque totius regni. Verùm metu Regis territi rem tandem in medio reliquerunt. Quod ex Rigordo referunt Conciliorum editores Tom. X. p. 1800.

SÆC. XII. ab An. MC.

LANCICIENSE in Poloniâ an. MCXCVII. à Petro Capuano Papæ Legato habitum. In quo Sacerdotum concubinatus & conjugium prohibita & repreſſa ſunt. Vide *Conc.* Tom. X. pag. 1800. 1197. P. II.

SENONENSE ann. MCXCVIII. habitum. In quo Populicanorum [Waldenſium ea ſtirps eſt] quam vocant, hæreſis damnata eſt. Hanc Robertus in Chronico Autiſſiodorenſi omnium hæreſeon fæculentiſſimam vocat. Extant de hac re Innocentii III. Epiſtolæ II. & G. Coſſartii notæ *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 3. 1198. P. II.

DALMATICUM an. MCXCIX. à Joanne Capello & Simone Subdiacono Pontificis legatis & Dalmatiæ ac Diocliæ Epiſcopis, ad reformandam Eccleſiæ diſciplinam congregatum. Extant hanc in rem *Capitula* XII. *Conc.* Tom. XI. Part. I. pag. 7. 1199. P. II.

DIVIONENSE ad Oſcaram fl. in Ducatu Burgundiæ ann. MCXCIX. à P. Capuano Cardinale, Sedis Apoſtolicæ Legato, Archiepiſcopis *IV.* Epiſcopis *XVIII.* [ut Abbates alioſque taceam] de Philippi Francorum Regis illicitis nuptiis habitum. In quo, Rege poſteriorem conjugem dimittere recuſante, Pontificis ſententia de ſacris per Galliam interdicendis promulgata eſt. Eodem anno & eâdem de re coacta eſt Viennæ Synodus. Vide quæ ex variis Scriptoribus referunt Conciliorum editores Tom. XI Part. I. p. 11. 1199. P. II.

LONDINENSE XIII. an. MCC. ab Huberto Cantuarienſi, pro reformatione Eccleſiæ Anglicanæ, prohibente licèt Gaufrido Eſſexiæ Comite ſummo Angliæ Juſtitiario, coactum. Extant Eccleſiaſticæ diſciplinæ, de ſacris officiis celebrandis, de pœnitentiâ, excommunicatione, decimis, matrimonio, &c. *Capitula* XIV. apud Hoveden. ad ann. MCC. fol. 458. pag. 2. Exinde apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 125. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 15. 1200. P. II.

NIGELLENSE ſive NIVIGELLENSE in Brabantiâ, anno MCC. ab Octaviano Oſtienſi Epiſcopo & Cardinale Pontificis Legato menſe *Septembri* congregatum. Quo interdictum Galliæ ob Philippi Regis nuptias promulgatum, ſolutum eſt. Vide R. Hoveden. ad ann. MCC. & *Conc.* XI. Part. I. pag. 20. Habita eſt anno ſequenti menſe *Martio* Synodus Sueſſionenſis, in quâ ejuſdem Matrimonii cauſa iterùm tractata eſt, ſoluto verò Concilio res tandem in medio relicta *ibid.* pag. 22. 1200. P. II.

Finis Duodecimi Sæculi.

SÆCULUM

SÆCULUM SCHOLASTICUM.

CONSPECTUS SÆCULI.

SÆC. XIII. ab A. MCC.

SÆC XIII. ab A. MCC.

THEOLOGIA Scholaſtica, ſuperiori ęvo introducta, altas hoc ſęculo radices egit; de quâ proinde, inſtituti noſtri ratione, paucis hoc loco agendum erit. Primis Eccleſię Sęculis Apoſtoli, virique Apoſtolici doctrinam, quam à Chriſto Domino puram ac ſimplicem acceperant, modo quodam facili & perſpicuo, atque ad vulgi captum quàm maximè accommodato poſteris tradiderunt: nec ad perplexas, & ſpinoſas diſputandi rationes unquá diverterunt, niſi fidei adversùs Gentiles & hęreticos vindicandę neceſſitas id exigebat. In Catechumenis inſtruendis ὑγιαινόντων λόγων ὑποτύπωσιν, (ut verbo Paulino utar) brevem quandam fidei profitendę formulam, primaria doctrinę Evangelicę capita complectentem, adhibuerunt; quam ſermonibus ad catechumenos & competentes habitis uberiùs explicarunt. Hujuſmodi erant Cyrilli Hieroſolymitani *Catecheſes ad Illuminatos*, & Gregorii Nicæni *Sermones Catechetici*: aliter in ordinariis ad populum homiliis, vel aliquem ſacrę Scripturæ librum, vel partem ex Evangelio tunc in Eccleſia relectam, vel denique doctrinam aliquam moralem ſermone didactico expoſuerunt. Ubi verò vetus hęc ſimplexque Eccleſiaſtica tradendi methodus paulatim in deſuetudinem abire cœpit, ſubtiliorem & ſublimiorem explicandi rationem excogitarunt: id quod ex Dionyſii Pſeudo-Areopagitę operibus, ſeu quarto, ſeu quinto ſextove demum ſęculo natis luculenter conſtat. Circa medium ferè Sęculi VIII. Joannes Damaſcenus primus inter Gręcos, Theologiam ad accuratiorem methodum revocavit, ejuſque dogmata in proprias claſſes diſtribuit, editis IV. *de fide Orthodoxâ* libris; quorum *primo*, De Deo Uno & Trino, ejuſque Natura & proprietatibus; *ſecundo*, de Creatione, variiſque rerum creatarum generibus; *tertio*, de Incarnatione Verbi, & Naturarum unione hypoſtaticâ, De Chriſti Vitâ, Morte & ad inferos deſcenſu; *quarto*, De Chriſti Reſurrectione & Aſcenſione, de fide, & de Sacramentis, de Sanctorum Reliquiis & Imaginibus, de Lege Dei & peccati, de Sabbato, Circumciſione, de Antichriſto & de carnis reſurrectione agit. In Eccleſiâ Latinâ nemo hoc ſaxum volviſſe deprehenditur ante Lanfrancum Cantuarienſem Berengarii adverſarium medio Sęculo MC. clarum; qui novam Theologię formam antiquiori ſubſtituiſſe dicitur, quod tamen ex ejus, quę hodiè ſuperſunt, operibus ęgrè colligi poteſt. Ad ſequentis ſæculi initium Petrus Abailardus *Introductionis ad Theologiam* libros III. edidit: *Primo*, De Fide, Spe, Charitate, & Sacramentis, pręcipuè de fide circa Trinitatem, agit; *Secundo*, ea quę Trinitatem ſpectant latiùs pertractat; *Tertio*, De Potentia, Sapientia, & Bonitate Dei, in quibus Trinitas conſiſtit, perfectiùs diſſerit. Hujus operis ſubſidio egregiè inſtructus Petrus Lombardus circa Sęculi medium IV. *Sententiarum* libros (unde *Magiſter Sententiarum* vulgò audit) ex SS. Patrum, pręcipuè D. Auguſtini, ſcriptis, compilavit. Et jam novam planè faciem induere cœpit res Theologica, ad formam Elencticam, dubiiſque in orbem recurrentibus inſervientem redacta, ad Philoſophicum & Acroamaticum dicendi genus reſtricta, in quęſtiones infinitas membratim diſcerpta, rationibus in utramq; partem agitatis, curioſè nimis penè uſque ad ineptias ventilata; methodo nihilominus brevi, nec uſquequâque inconcinna, & ad ſubtilem argutamque de quęſtionibus Theologicis diſputandi rationem ſatis aptè compoſita. Lombardum ducem longo denſoque agmine ſecuti ſunt *Alexander Hales*, *Thomas Aquinas*, *Bonaventura*, *Albertus Magnus*, *Petrus de Tarentaſia*, *Henricus Gandavenſis*, *Vdalricus de Argentina*, *Gulielmus Durantes*, *Auguſtinus Triumphus*, *Richardus de Mediavilla*, *Ægidius Columna*, *Ioannes Scotus*, *Raymundus Lullius*, *Herveus Natalis*, *Franciſcus de Mayronis*, *Ioannes de Neapoli*, *Albertus Patavinus*, *Durandus à S Porciano*, *Petrus Aureolus*, *Ioannes Baſſolis*, *Ioannes Baconus*, *Gulielmus Ocham*, *Adamus Goddamus*, ut ſequiores penè infinitos mittam. Et, ut in his fieri ſolet, in diverſas mox partes ac ſectas abierunt. Hinc ortę *Nominalium & Realium*; *Thomiſtarum & Scotiſtarum*; *Sententiariorum & Quodlibetariorum* familię; mutuis inter ſe rixis ut plurimùm pugnantes. Tandem relictâ ſimplici, ac puriori veterum doctrinâ, in ſcholis Chriſtianis penè unicè regnavit Scholaſtica Theologia; advocatâ in ſubſidium Ariſtotelis Philoſophiâ; eaque non ex Gręcis fontibus, ſed ex turbidis Arabum lacunis, ex verſionibus malè factis, malè intellectis hauſta. Nihilominus latè ſua pomœria protendebat; quin & in ipſam Theologiam exercuit imperium; quo factum eſt ut loco S. Pauli per aliquot ſęcula cathedram penè ſolus tenuerit Ariſtoteles. Quantum ad plura Romanę Eccleſię placita ſtabilienda contulerit nova hęc Scholaſtica Theologia, cœcus ſit oportet, qui non videt. Certè non minùs quàm Majeſtatis Pontificię auctoritatem longè

 latèque promoverit Jus Canonicum eodem ferè tempore natum, iiſdemque incrementis auctum. Verùm de his forſan plus ſatis: ad alia pergamus. Anno MCCIV. pridie Idus Aprilis, captâ à Latinis Conſtantinopoli, Græcorum reſpublica, ſimul & Eccleſia miſerè diſſipatur. Imperii & Patriarchatûs ſedes Nicæam Bithyniæ transfertur, Theodoro Laſcare Imperii inſignia arripiente. Eodem tempore Alexius Comnenus, Trapezuntem in Imperii ſedem elegit, Cappadociam, Paphlagoniam, Pontum & Colchidem provincias nactus; unde imperium *Trapezuntinum* natales habuit. Nec fortunatior Græcorum ſtatus ante annum MCCLX. quo urbe Regiâ Latinis ereptâ, in ſedes ſuas reſtituti ſunt. Initio hujus ſeculi Innocentius III. Papa furias agit, Philippum Auguſtum imperio privat, ſubditos Sacramento ſolvit, & ni pareant diris devovet, Joannem Anglorum Regem ob Steph. Langtonum in ſedem Cantuarienſem non admiſſum exauctorat; regnum interdicto ſubjicit; cum tandem faſces ſubmittentem in Clientelam recipit; Ludovicum Philippi Francorum Regis primogenitum (cui Angliæ regnum tradiderat) Joanni negotium faceſſere pergentem anathemate percutit. Anno MCCXV. habitum eſt Romæ Concilium Lateranenſe, cui pluſquàm mille Prælati interfuiſſe dicuntur, ab his Tranſubſtantiationis dogma diſertim ſtabilitur; *Corpus* ſcilicet, *& Sanguinem Chriſti in Sacramento Altaris ſub ſpeciebus Panis & Vini veraciter contineri*, TRANSUBSTANTIATIS *pane in Corpus, & Vino in Sanguinem, poteſtate divinâ.* Damnantur Abbas Joachim, & Almericus Carnotenſis Doctor *Pariſienſis*, (& ipſe quidem poſt mortem exhumatus & exuſtus) aliaque in hæreticos & eorum fautores decernuntur, etiam ſubditis eorum à fidelitatis vinculo abſolutis, & ditionum jure in occupantes tranſlato; ut Canones de Confeſſione Auriculari quotannis edenda, de Chriſmate & Hoſtiâ aſſervandis, de immunitate Eccleſiæ, de damnatis ab Eccleſiâ Romanâ morte plectendis, aliosque jam miſſos faciam. Non deſunt quidem eaque non contemnenda argumenta, quæ omnem hujus Synodi decretis fidem atque authoritatem detrahunt; nec aliam Autoritatis Synodalis umbram habere videntur, quàm quod ab Innocentio III. condita in Concilio duntaxat propoſita ſint, nullo Patrum ſuffragio roborata; quâ de re vide quæ poſt alios noviſſimè diſputavit doctiſſimus Du Pin *de Antiq. Eccleſ. diſciplin.* Diſſert. 7. §. 4. Huic item Synodo adfuit Dominicus Hiſpanus, Eccleſiæ Oſmenſis Canonicus regularis, non ſine magno honore & reverentia à Pontifice receptus, à quo etiam Ordinis Prædicatorum à ſe recèns fundati confirmationem impetravit; eo nempe conſilio, ut diſcipuli ex hac ſchola prodeuntes, in Albigenſibus aliiſque hæreticis convertendis perpetuò laborarent. Cùm verò certò ſcirent hæreticos nudis ſermonibus ad Eccleſiæ gremium haud facilè eſſe reducendos, miſſi ſunt adverſus illos Cruce ſignati; & ut omnia tam pio propoſito convenirent, inſtitutum eſt *Sanctæ* (quam vocant) *Inquiſitionis Officium*; graviſſimum illud, & ab Orco petitum Chriſtianæ Religionis dedecus ſimul & flagellum, Conſcientiarum Carnificina, ſummæque tyrannidis & crudelitatis officina, quâ

——Siculi non invenêre tyranni
Majus tormentum——

In re igitur nimis ſeriâ ſeverâque ineptias agit Ludovicus à Paramo, (ipſe hæreticæ pravitatis Inquiſitor) *de Orig. Officii S. Inquiſit.* lib. 1. tit. 2. c. 1. & ſeqq. qui dum originem ab ipſis mundi incunabulis arceſſit, ipſum Deum primum hæreticæ pravitatis inquiſitorem, parentes protoplaſtos, infidelitatis, hæreſis blaſphemiæ, idololatriæ reos in jus vocantem, inque eos damnationis ſententiam pro tribunali ferentem, nobis ſiſtit: Et ne quid tam lepidæ fabulæ deeſſet, primos parentes pœnitentiam jam agentes, veſtibus pelliceis, tanquam habitello, ſeu ſacro Benedicto (quem *Sanbenito* Hiſpani vocant) indutos nobis exhibet: de quibus omnibus diligenter pro more & prolixè agit. Sed jam non vacat operoſas captare nugas, & *Stultus labor eſt ineptiarum.* Anno MCCLIII. Robertus de Sorbona, natione Gallus, vir quidem humili loco natus, ſed divitiis, & pietate conſpicuus, nec literarum penitus rudis & ignarus, in uſum Theologiæ Magiſtrorum, Collegium Sorbonicum Pariſiis condidit; quod per omnia deinceps ſecula virorum magnâ judicii, eruditionis, literarum, candoriſque famâ præſtantium hodienum floret. An. MCCLIV. ſaltem ſequenti, ortâ inter Academiam Pariſienſem & Monachos Dominicanos & Franciſcanos lite, Fratres Mendicantes librum quendam novum, quem *Evangelium æternum*, ſeu *Evangelium Spiritus S.* vocabant à Joanne de Parma Minoritarum Generali, ut ferunt, compoſitum, ediderunt: in quo (teſte Gulielmo de S. Amore *, qui hoc ipſo tempore adversùs hos ipſos Monachos Pariſiis librum in lucem emiſit) docuerunt, *Evangelio Chriſti perfectius, & melius, & dignius fore Evangelium æternum, ſive Evangelium Spiritûs S. quo adveniente evacuabitur Evangelium Chriſti.* Speciatim, ut ex Eymerico aliiſque conſtat, liber iſte blaſphema hæc dogmata inter alia continebat; *Evangelium æternum Doctrinâ Chriſti, & toto Veteri & Novo Teſtamento præſtantius eſſe: Evangelium Chriſti non eſſe Evangelium regni, ac per hoc nec Eccleſiæ ædificatorium: Novum Teſtamentum, ſicut & Vetus eſſe evacuandum: nec in virtute ſuâ niſi ad annum MCCLX. duraturum: deinceps omnes in ſtatu perfectorum fore; ad inſtruendum homines de ſpiritualibus & æternis ſolos eſſe idoneos, qui nudis pedibus incedunt: Chriſtum Sanctoſque*

* De peric. nov. ſ. temp. c. 8. p. 8.

SÆC. XIII. abAn.MCC. *Sanctoſque Apoſtolos non fuiſſe perfectos in vita contemplantium; contemplativam verò vitam ab ipſo Ioachim Abbate fructificare cœpiſſe, & amodò in perfectis ſucceſſoribus ipſius perfectius manſuram.* SÆC. XIII. abAn.MCC. Hæc ex multis paucula. Longè plura te docebunt Nicolaus Eymericus director. Inquiſit. part.2.Quæſt.9.Sect.4.Bulæus Hiſt.Univerſit.*Pariſ.*Tom III. Sect. 5.p.330. Uſſer. de Chriſt. Eccleſ.Succeſſ.c.9.Sect.19.20.21.&c.Tam execrandas Blaſphemias indignati Theologi *Pariſienſes*, librum damnarunt, ſcriptis oppoſitis refutarunt, lectique ſunt delegati, & ad Papam hac de re miſſi, qui ægrè tandem à Pontifice impetrârunt: ut *Evangelium æternum* damnaretur; ſed ſecretò, &, ſi poſſet fieri, ſine fratrum ſcandalo combureretur, adèo tenerè neceſſarios ſuos, bipedum licet omnium nequiſſimos, & in Chriſtianam religionem ad inſaniam uſque debacchantes, tractavit Pontifex; qui tamen Gulielmi de S. Amore librum *de periculis noviſſimorum temporum* adverſùs hos Monachos hâc de re ſcriptum, publicè tum Anagniæ, tum Pariſiis flammis nuper adjudicarat. Verùm de his pro inſtituto noſtro plus ſatis. Nutantibus in Oriente Imperii Conſtantinopolitani viribus, & undiq; arctiùs conſtringentibus Muhammedanorum copiis, auxilium à Latinis ſperatur, eoque fine concordia Græcos inter & Latinos tentata, Concilio generali Lugdunenſi II. anno MCCLXXIV. habito, cui 1500 Præſules, Abbates, alioſque Prælatos interfuiſſe volunt. Sex ſeſſiones habuit, tandemque unio quędam Græcorum Latinis præcipuè in dogmate de Spiritu Sancto inita eſt: quam tamen finitâ mox Synodo rejiciunt Græci, nequicquam contranitente, & minis, verberibus, excœcationibus, exiliis in pleroſque ſęviente Imperatore Michaele Paleologo, fruſtra etiam allaborante cum ſociis ſuis Joanne Becco, in Patriarcham levato. Judæi ubique ferè infames & exoſi; ob pueros, ut dicitur, circumciſos, quin & crucifixos, aliaque nefanda ſcelera ex pluribus Occidentis provinciis ejiciuntur, ex Anglia anno MCCXC. ex Gallia an. MCCXCV. ex aliquot Germaniæ urbibus an. MCCXCVIII. Denique tot expeditiones pro recuperandâ terrâ ſanctâ, per mutua Chriſtianorum Principum diſſidia fruſtra hactenus ſuſceptæ, tandem exeunte hoc ſæculo penitùs deſinunt; iis ipſis locis quæ Dominus noſter natalibus, vitâ, miraculis, & ſanguine conſecraverat, barbaris & infenſiſſimis Chriſtiani nominis hoſtibus in hæreditatem deinceps quietè relictis.

Matth. Pariſ. ad ann. 1257.p.939.

SCRIPTORES.

SÆC. XIII. abAn.MCC 1200. SYLVESTER GYRALDUS, *Cambrenſis* à Patriâ, *Barrius* à patre dictus, ortu utpote Cambro-Britannus, in auſtrali Cambriæ parte, maritimiſque Demetiæ finibus, non longè à Pembrociæ urbe in caſtello de Mainarpu illuſtri genere natus, VVillelmi de Barri, & Angarethæ, Reſi Principis Sudvalliæ neptis, filius. Adultus factus, à Davide avunculo, Epiſcopo Menevenſi, Archidiaconus Brechinienſis creatus eſt: & ad peregrinandum ſe conferens, in Academia Pariſienſi literarum ſtudia excoluit; atque integro triennio Theologiam in Anglorum Collegio prælegit. Domum reverſus in Henrici II. Regis aulâ plurimùm valuit. Anno 1185. Joanni Moretonii Comiti, Henrici filio, in Hiberniam exercitum ducenti comes datus eſt: & ab eo Epiſcopatibus VVexfordienſi & Lochelinenſi donatus, utrumque recuſavit. Joanne ſub anni exitum in Angliam redeunte, ipſe aliquandiu in Hibernia moratus eſt, ut gentis & rerum geſtarum monumenta undique conquireret, regnique topographiam delinearet. Anno ſequente in VValliam transfretavit; ibique per aliquot annos deliteſcens, Hiſtoriæ ſuæ condendæ & elimandæ ſummo ſtudio incubuit. Re ad umbilicum perductâ, Oxonium perrexit, & contracto ingenti Doctorum, Scholarium, Oppidanorumque cœtu Hiſtoriam ſuam integro triduo recitavit. Lectione finitâ auditores convivio excepit. Poſtea Baldvvino Archiepiſcopo Cantuarienſi in loca ſancta eunti itineris ſocium ſe adjecit. Anno 1198. Epiſcopus Menevenſis electus, morâ de ſede controverſiâ, Romam an. 1200. petiit, judicem Pontificem ſortiturus; ubi cùm exoleta dudum jura Metropolitica ſedi Menevenſi poſtliminiò reddi poſtularet, Huberti Archiepiſcopi Cantuarienſis potentiâ rejectus eſt, & Epiſcopali munere penitùs ſubmotus. Vixit ultra ſeptuageſimum annum: quo verò anno obierit, non liquet. SÆC. XIII. abAn.MCC

Cave Hiſt. Lit.

SCRIPTA.

TOpographia Hiberniæ, ſeu *De Mirabilibus Hiberniæ liber.*

Expugnatio Hiberniæ, ſeu *Hiſtoria Vaticinalis de expugnata ab Anglis Hibernia*; cujus duplicem editionem adornavit Gyraldus, ac poſteriorem Joanni Regi dicavit.

Itinerarium Cambriæ libris II. comprehenſum.

Deſcriptio Cambriæ ad Stephanum Archiepiſcopum Cantuarienſem. Bina iſta opuſcula cum notis ſimul edidit David Povvellus *Londini* 1585. 8°.

Prodierunt omnia iſthæc Opera inter Hiſtoricos Anglic. Normannicos, *Francofurt.* 1602. f. p. 692.

Epiſtola ad Gulielmum Verum Herefordenſem Epiſcopum brevis, ab Uſſerio edita eſt in *Hibernic. Epiſt. Sylloge* p. 114.

Gemma Eccleſiaſtica extat MS. in Bibliothecâ Lambethanâ & in illius calce epiſtola, quæ & Vitæ & Scriptorum ſuorum rationem reddit, digna certè quæ lucem videret.

Dialogus de Eccleſia Menevenſi.

Dialogus duorum, mutuique ſermonis inter quærentem & ſolventem libris VII. Uterque Dialogus habetur MS. in Collegio S. Benedicti Cantab. vol. 99. num. 3. 4.

Liber de Principis inſtructione, diviſus in tres diſtinctiones, quarum duas impendit inſectationi Principum Normannicorum, ut proditorio prætextu Religionis omnes Britanniarum Inſulas reduceret ſub Monarchiam Gallicanam, quod myſterium hodie operatur in pragmaticia Hiſpanorum: habetur hoc opus MS. in Bibliotheca Cottoniana ſub *Iulio* B. 13. N. 2.

Diſtinctionum libri IV. in quibus mirificè inſectatur Vitam & Mores Monachorum ibid. MS. ſub *Tiberio* B. 13. N. 1.

Diſtinctiones Sex, in quibus tractatur de moribus VVallorum, & jure Menevenſis Eccleſiæ, cum variis ejus laboribus initis in hac parte contra Eccleſiam Cantuarienſem, ibidem MS. ſub *Domitiano*, A. 5. Num. 3. idem, ut videtur, opus cum Dialogo *de Eccleſia Menevenſi*, cujus ſuprà fit mentio, ſaltem Dialogus iſte hujus operis pars eſt.

Alia Gyraldi ſcripta penè infinita memorat Baleus Cent. 3. cap. 51. p. 529.

1198. *P. II.* SYLVESTER GYRALDUS, Cambrenſis natione, natus anno MCXLVI. Epiſcopus Menevenſis factus eſt anno MCXCVIII. Inter opera ejus quæ hodiè extant MSS. habetur *Speculum Eccleſia*, ſive *de Monaſticis ordinibus & Eccleſiaſticis Religionibus variis*, *diſtinctionum libri* IV. in Bibliothecâ Cottonianâ ſub *Tiberio* B. XIII. In hoc opere Monachos acerrimè perſequitur, eorumque mores parùm honeſtos, fraudes, & inſcitiam mordaci ſale perfricuit. Certè Monachos, ignavum & luxurioſum hominum genus odio pluſquàm Vatiniano habuit Gyraldus, & datâ quavis occaſione ſalaè perſtringit; ut hanc Litaniam ſæpiùs ipſe repetiverit ſæpiùs aliis commendaverit, *à Monachorum malitiâ libera nos, Domine.* Ex hoc opere; nempè *diſtinctione* II. c. 23. 24. Vitam Hugonis Nonant Epiſcopi Coventrenſis & Lichfildenſis decerpſit & ſeparatim edidit H. VVhartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. pag. 349. Extant etiam Gyraldi noſtri *de Vita Galfredi*, Eboracenſis Archiepiſcopi, libri II. qui in codice MS. ſine Auctoris nomine habentur; *Legenda S. Remigii*, ſeu *de Vitis S. Remigii & Epiſcoporum Lincolnienſium illi ſuccedentium*; *Epiſtola* ad Stephanum Langtonum Cant. Archiep. *de abdicatione Archiepiſcopatûs non faciendâ* de libris à ſe ſcriptis *Epiſtola* ad capitulum Herefordienſe; *de deſcriptione VVallia* liber ſecundus; *Retractationes de libris propriis*; *de rebus à ſe geſtis* libri tres; *de jure & ſtatu Menevenſis Eccleſia diſtinctiones* ſeu *dialogi* VII. Plurimas ſententias & verborum floſculos otioſos in hoc opere ſe reſecuiſſe agnoſcit Editor; *Vita S. Davidis* Archiepiſcopi Menevenſis. Hæc omnia collegit, & ex variis codicibus MSS. luce publicâ donavit idem vir clariſſimus, & in evolvendis, conquirendiſque ſacris patriæ ſuæ monumentis ſtupendæ planè diligentiæ *ibid.* p. 373. Poſt hæc in præfatione enumerata operum Gyraldi ineditorum, quæ propriis oculis luſtravit, catalogum contexuit. Nos de iis ſummatim agemus. Sunt autem *Legenda* S. Æthelberti Orientalium Saxonum Regis. Habetur in codice Cottoniano ſub *Vitellio* E. VII. *Vallia Mappa* ſeu Tabula chorographica in fronte codicis VVeſtmonaſt. minio depicta. *Gemma Eccleſiaſtica*, prima pars agit *de Sacramentis magis neceſſariis*, ſecunda *de Clericali honeſtate & continentia*; extat in Cod. Lambethano. Carmen *de miſeriis conditionis humana* ibid. Liber *Carminum & Epigrammatum* ibid. & in Cottoniano ſub *Vitel.* E. V. *Speculum Eccleſia*, de quo ſuprà, præmiſſâ prolixâ ad Stephanum Cantuarienſem Archiepiſcopum de literaturæ defectu *Epiſtolâ*; tres priores operis partes in recenſendis & inſectandis Monachorum nequitiis abſolvuntur; quarta de ſtatu, inſtitutione, honore, &c. Sedis Romæ, aliarumque Sedium Patriarchalium; & de munere Paſtorali & Epiſcopali agit; *Symbolum Electorum*, ſeu Epiſtolæ variæ à ſemetipſo collectæ, ad VValterum Mapes Archidiac. Oxon. & quædam alia. *De Principis inſtructione diſtinctiones tres*, opus prolixum, lectuque dignum; aſſervatur in codice Cottoniano ſub *Julio* B. XIII. num. ii. notam de hoc opere, codici MS. appoſitam, quam habes ſuprá, monuit me idem vir amiciſſimus eſſe frivolam & ineptam recentioris cujuſdam ſcriptoris, circa an. MDC. ſcriptam. Prologi librorum à ſemetipſo ſcriptorum, in unum volumen operâ ſuâ congeſti, in Biblioth. Collegii SS. Trinitatis apud Cantabrigienſes habentur.

GERVASIUS, natione Anglus, Fani Servatoris O. B. Monachus Cantuarienſis, claruit an. 1201. Præ cæteris bonarum artium ſtudiis ad vetuſtiora gentis ſuæ monumenta inveſtiganda addixit animum, præcipuè quæ res Britannicas & Saxonicas ſpectabant: ingentique eorum copiâ apud ſe collectâ ad ſcribendum ſemet accinxit. 1201.

SCRIPTA.

Tractatus de Combuſtione & reparatione Cantuarienſis Eccleſia, inter Scriptores X. Anglicos *Londini* 1652. f. p. 1289.

Imagines de diſcordiis inter Monachos Cantuarienſes & Balduvinum Archiepiſcopum, ibid. p. 1303.

Chronicon rerum in Angliâ geſtarum ab anno 1122. ad an. 1199. ibid. p. 1334.

Acta ſive Vita Pontificum Eccleſia Cantuarienſis ab Auguſtino uſque ad Hubertum incluſivè, ibid. pag. 1629.

HERVARDUS, Archidiaconus Leodicenſis, claruit circa annum 1201. Extat *Epiſtola de Guiberto Gemblacenſi & de ſcribenda Vita S. Martini* apud Mabillon. Analect. Tom. II. p. 536. 1201.

MATTHÆUS VINDOCINENSIS, de cujus ætate non levis eſt apud eruditos controverſia: alii enim illum anno 1203. alii obiiſſe, anno 1215. floruiſſe volunt: nonnulli Abbatem. S. Dionyſii Pariſienſem an. 1260. electum, an. 1286. die XXV. Septembr. defunctum eſſe contendunt. Potior videtur eorum ſententia, qui ineunti huic ſæculo illum accenſent: quippe qui opus ſuum Bartholomæo Turonenſi ab an. 1175. ad 1206. Epiſcopo nuncupârit, addunt Sammarthani Fratres, *Gallia Chriſtiana* Tomo I. pag. 773. Matthæum noſtrum, dum eſſet Abbas S. Dionyſii, Turonenſem Pontificatum recuſaſſe. Scripſit carmine elegiago, pro ratione ſæculi non ineleganti, *Tobialem*, ſeu *Hiſtoriam Tobia ſenioris & junioris*; quæ typis excuſa prodiit *Lugduni* 1505. curâ Joannis Heroldi *Baſil.* 1563. curâ Joannis Heringii *Brema* 1642. 1201.

JOACHIMUS, gente Calaber, Monachus Ordinis Ciſtercienſis in Cœnobio Sambuccinenſi Diœceſeos Anglonenſis in Lucaniâ, dein Abbas Monaſterii de Curacio in Calabriâ, ac demum fundator & Abbas primus Cœnobii Florenſis, atque inſtitutor Congregationis Florenſis. Claruit an. 1201. Undecennio ante ob immenſam Prophetiæ ei divinitùs conceſſæ famam à Richardo Angliæ Rege Meſſanæ in Siciliâ tunc agente accitus, Antichriſtum in Urbe Româ jam natum eſſe, & in ſedem, Apoſtolicam mox evehendum vaticinatus 1201.

eſt

SÆC. XIII. ab A. MCC. eſt, alia ejuſcemodi farinæ plura nugatus. Obiit ante annum 1215. quo Liber ejus adverſùs quaſdam Petri Lombardi opiniones in Synodo Lateranenſi damnatus eſt.

SCRIPTA.

De concordiâ Veteris ac Novi Teſtamenti libri V. juſſu Lucii III. Urbani III. & Clementis III. Pontificum elucubrati.

Commentaria in Hieremiam Prophetam. Extant *Venetiis* 1525. *Colon.* 1577. 8°.

Pſalterium decem chordarum.

Commentaria in Iſaiam Prophetam.

Commentaria in nonnulla Capita Naum, Abacuc, Zachariæ, & Malachiæ Prophetarum.

Prodierunt Opera hactenùs recenſita *Venet.* 1519. 4°.

Commentarius in Apocalypſin D. Joannis, excuſus *Venetiis*, 1519. *Coloniæ*, & alibi, teſtibus Labbæo & Miræo.

Vaticinia de ſummis Romanis Pontificibus XV. tantùm, prodierunt cum notis Paſchalini Regiſelmi *Venet.* 1589. dein cum notis Joſephi Scaligeri non uno in loco, cum notis Joannis Adraſder *Francofurt.* 1608. auctiora apud Wolfium Memorab. Lect. Tom I. p. 444.

In Cyrilli revelationem, in Erithream & Merlinum Commentaria, atque alia quædam vaticinia. Prodierunt Italicè cum Anſelmi Marſicani annotationibus *Venetiis* 1589.

Plurima alia Joachimi ſcripta recenſet, & MSS. extare refert, Carolus du Viſch. in Bibliothecâ Scriptorum Ciſterc. p. 172.

1201. THOMAS, Ordinis Ciſtercienſis Monachus, claruit circa annum 1201. Scripſit ad Pontium Claromontanum Epiſcopum *Commentarios in Cantica Canticorum*, typis excuſos *Pariſ.* 1521. *Lugduni* 1571. Verus horum Commentariorum Autor eſt Thomas noſter. Sunt tamen alii, quibus tribuuntur: quâ de re multa inter eruditos lis eſt; quæ ſi tanti ſit, apud Caſ. Oudinum * reperiri poteſt, qui quidem id ſatis operosè egit.

* Supplem. p. 444.

1201. NICOLAUS, Patriâ Hydruntinus, à quibuſdam *Magiſter Hydruſſa* dictus, claruit an. 1201. Cùm Benedictus Cardinalis ab Innocentio III. Papâ ad reſarciendam unionem Orientalem inter, & Occidentalem Eccleſias Conſtantinopolin miſſus eſſet: in omnibus diſputationibus, quæ tum in Urbe Regiâ, tum Theſſalonicæ & Athenis habebantur, Nicolaus noſter interpretis officio functus eſt. Scripſit Græcè *Tractatus varios adverſus Latinos*, viz 1°. *De Proceſſione Sp. S. in quo Hugonem Etherianum refellere conatur.* Fragmenta ejuſce libri habet Leo Allatius *de Conſenſu* l. 1. c. 22. §. 3. *adverſ. Hottinger.* cap. 19. pag. 241. 2°. *De pane fermentato à Chriſto in ſupremâ cœnâ Diſcipulis ſuis tradito:* duo fragmenta exhibet Leo Allatius *adverſ. Hottinger.* c. 3. p. 13. *de conſenſu* l. 2. cap. 13. §. 4. 3°. *De Jejunio Latinorum in Sabbato, Conjugio Sacerdotum, aliiſque argumentis.* Citatur ab Allatio loco proximè laudato.

1201. NICETAS Maroniæ, ex Magnæ Eccleſiæ CP. Chartophylace Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, Latinis paulò faventior, quippe qui unionem inter Eccleſias Græcam & Romanam fieri unicè exoptabat. Claruit an. 1201. Scripſit *de Proceſſione Spiritûs Sancti Dialogorum libros VI.* in quibus Græcum & Latinum interloquentes inducit, & Hugonis Etheriani argumentis pro virili ſatisfacit. Fragmenta quædam ex illis profert Leo Allatius adverſ. Hottinger. cap. 19. pag. 467. *Reſponſio ejuſdem ad interrogata Baſilii Monachi* habetur Gr. Lat. in *Jure Gr. Rom.* l. 5. p. 345.

SÆC. XIII. ab A. MCC.

NICETAS, patriâ Mytilenæus, Maroniæ ex magnæ Eccleſiæ Chartophylace, Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, claruit an. MCCI. Scripſit librum *de miraculis S. Demetrii Martyris.* Incipit, Ἐκ τὸ τῶν θαυμάτων πέλαγος καθῆναι. Extat Græcè MS. Biblioth. Bodleian. *cod. Baroc.* CXXXI. *Expoſitio* primi & ſecundi ἤχου uſque ad Odam ſextam. Prin. Τῆς τῆς ὠδῆς καὶ προοιμίου. ibid. *Cod.* CLVII. *Expoſitio Canonum* ſive Canticorum S Joannis Damaſceni, quæ forſan eadem eſt cum priori; Bibliothec. Vindob. *cod. Theol.* CCXXXVIII. num. IV. *Reſponſiones* ad interrogationes de diverſis caſibus Eccleſiaſticis, à variis Antiſtitibus ad illum factas; habentur Græc. Latin. *Jur. Græc. Rom.* lib. V. pag. 346. Notet Lector Reſponſum ejus ad ſuggeſtionem Baſilii Cappadocis bis ibidem haberi, nempè lib. V. p. 345. & lib. VI. p. 410. 1201. P. II.

JOANNES, CITRI, *Pydna* olim dicti, in Macedoniâ Epiſcopus, Theodoro Balſamoni ætate par, claruit circa an. MCCIII. Quo anno Balſamonem adhuc in vivis ex Procemio Reſponſionum ejus ad Marcum Alexandrinum liquet. Verùm Leo Allatius * mendum in numero cubare contendit, quod minimâ literarum mutatione contingere potuit, & pro MCCIII. MCXCIII. reponendum. Eſto. Potuit nihilominus huſque vitam producere. Et certè Joannes noſter etſi mortuo jam Balſamone ſcripſerit, eo tamen adhuc vivente ſe Conſtantinopoli fuiſſe, & cum clariſſimis Juriſconſultis converſatum eſſe, ipſe nobis teſtis eſt. Extant Græc. Latin ejus *Reſponſa* ad plures Interrogationes de variis cauſis & caſibus, ritibus, & conſuetudinibus Eccleſiaſticis, quas Conſtantinus Cabaſilas Dyrrachii Archiepiſcopus ei ſolvendas propoſuerat, in *Jure Græco-Romano* à Leunclavio edito lib. V. p. 323. 1203. P. II.

* De Conſenſ. Occid. nt. & Orient. l. II. c. 11. nu. 19. p. 703.

DEMETRIUS CHOMATENUS Bulgarorum Archiepiſcopus Balſamonis, & Joannis Citrenſis æqualis, claruit circa ann. MCCIII. Extat Græc Latin. Tractatus ejus *de gradibus cognationis* Jur. Græc. Rom. lib. V. pag 311. *Reſponſiones* ad Conſtantini Cabaſilæ Interrogata *ibid.* pag. 316. Denique ad Stephanum fratrem ſuum germanum tractatus ſuper hac quæſtione, *An qui mulierem aliquam vitiaverit, matrimonium cum ejus conſobrinâ contrahere poteſt?* ibid. p. 410. 1203. P. II.

MARCUS Patriarcha Alexandrinus claruit an. MCCIII, Scripſit *Quæſtiones* LXIV. circa varias cauſas & negotia Eccleſiaſtica, quas Theodoro Balſamoni ſolvendas propoſuit. Singulis Reſponſum ſuum retulit Theodorus graviter atque eruditè. Extant Græc. Lat. & Interrogationes & Reſponſa *in Jure Græco-Romano* lib. V. pag, 362. Habentur etiam MSS. duabus quæſtionibus auctiora Biblioth. Vindob. *Cod. Jurid.* XIII. nu. XI. fol. 11 t. & inter *Hiſt. Eccl.* Cod XXIV. num. XVI. fol. 289. Vide quæ habet Lambecius *Comment.* lib. VI. Part. I. pag. 48. 1203. P. II.

MICHAEL ACOMINATUS CHONIATA, natione Phryx, Nicetæ frater natu major, Athenarum Metropolita, claruit anno 1204. jam tum ſenex. Extat Latinè *Oratio funebris in mortem fratris Nicetæ*, cum Operibus Nicetæ edita *Pariſ.* 1566. *Francofurt.* 1568. fol. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. pag 180. Fragmenta exinde aliquot Gr. Lat. exhibet Leo Allatius *adverſ. Hottinger.* p. 197. 1204.

p. 197. Extat *Tractatus ejus de Cruce* MS. Græcè, *Pariſ.* in Bibliotheca Regiâ Cod. 143. teſtante Labbeo Nov. Biblioth. MS. pag. 74. item Sermo *Athenarum urbem multum eſſe diſſimilem ab antiquâ*, ibid. Cod. 2016. vid. Lab. p. 135.

1204. P. II. MICHAEL ACOMINATUS CHONIATA, Metropolita Athenienſis, claruit an. MCCIV. Præter alia quæ ſcripſit, Hiſtoriarum etiam libros aliquot condidiſſe videtur, quorum pars non minima MS. habetur Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſtoræ.* XXVI. antiquo & optimæ notæ in *folio*, folia lvii. continente. Ut opus hoc luce publicâ donatent nobiliſſimæ hujus Bibliothecæ curatores, maximoperè orandi ſunt. In Bibliothecâ Bodleianâ inter codices MSS. *Baroccianos* num. CXXXI. ſub nomine Michaelis Metropolitæ Athenienſis habentur opuſcula ſequentia, viz. *Protheoria. Contra reprehendentes quòd ægrè adduceretur ad ſpecimen ingenii ſui edendum. Encomium Nicetæ Choniatæ. Oratio habita Athenis. Catecheſis prima. Sermo in mediâ Quadrageſimâ. Sermo in Feſto Palmarum. Alloquium Nicephori Prætoris. Sermo cùm primum inviſeret Euripum Euboicum. Epiſtola varia. Homilia de creatione hominis. Lamentatio demortui Adyephi. Controverſia judicialis inter animam & corpus.* Prin. Τῶν τῦ λογικῦ μίξις. *Epiſtola* ad Naupacti Metropolitam. *Oratio in Iſaacium Angelum Imp.* qui cœpit imperare an. MCLXXXV. Prin. Ἐι ἡ βασιλέια μὲν ὕτω. *Oratio funebris* in Neophytum Monachorum Athenienſium Archimandritam, Prin. Ἐι Σολομὼν ἔφη τὸ γνωματεῦον. Noſtri Michaelis eſſe nemo dubitabit. Vide *Catal.* MSS. Biblioth. Bodleianæ p. 15. 16.

1204. NICETAS ACOMINATUS, CHONIATES à Patriâ dictus, prædicti Michaelis frater. Novennis adhuc Conſtantinopolin ad Michaelem fratrem ſe contulit, ab eo moribus & doctrinâ inſtitutus. Tandem Aulæ CP. miniſtris accenſetur, factus Alexii Comneni, & poſtea Iſaaci Angeli Secretarius: deinde Senator CP. Magnus Logotheta ſecretorum, Inſpector & Judex veli, Sacri Cubiculi Præfectus. Anno 1204. captâ à Latinis Conſtantinopoli, ipſe cum uxore gravidâ liberiſque in exilium abiit; & Nicæam in Bithyniâ profectus, ibi lares fixit. Obiit Nicææ poſt annum 1206. De Hiſtorico ejus Opere ejuſmodi cenſuram tulit Lipſius * *Jam inter infimos quoque Græcos duo ſunt, quos non contemno. Prior eſt Nicetas Choniates. Is parùm adhuc vulgo notus, fateor; ſed digniſſimus notitiâ: purum rectumque ingenium, ſi aliud illo ævo. Stylus ejus operoſus, Poetas & Homerum ſæpe reſpiciens: ut res & narratio ipſa diſtructa, compoſita, ſine vanitate, ſine ineptiis, brevis, quod ſatis ſit, & fida. Crebra apud eum & opportuna monita: judicia non libera ſolùm, ſed ſana.* Scripſit Nicetas *Hiſtoriam de rebus geſtis Imperatorum ſui ſæculi Conſtantinopolitanorum*, in libros XXI. Opuſcula X. diſtributam. Incipit ab Alexii Comneni morte, anno Chriſti 1118. deſinit in Henrici Flandri introitu, anno Chriſti 1206. Prodiit *Hiſtoria* iſta Lat. *Pariſ.* 1566. *Francofurt.* 1568. f. Gr. Lat. cum verſione & notis Hieronymi VVolfii *Baſil.* 1557. f. *Genevæ* 1593. 4°. & cum Fabroti Gloſſario Græco-barbaro *Pariſ.* 1647. f. Scripſit præterea *Theſaurum Orthodoxæ Fidei* libris XXVII. quos pulcherrimè deſcriptos Græcè in Bibliothecâ Bodleianâ olim vidi. Ex his quinque priores vertit & Latinè edidit cum notis doctiſſimis Petrus Morellus *Pariſ.* 1580. *Genevæ* 1592. 8°. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. pag. 54. Fragmentum ex libro viceſimo, *de ordine* qui obſervatur ab iis qui è Saracenicâ ſuperſtitione ad Chriſtianam fidem tranſeunt, habetur Gr. Lat. tacito Nicetæ nomine, inter Sylburgii *Saracenica* 1595. 8°. pag. 74.

* Politic. l. 1. c. 9. §. 12.

NICETAS ACOMINATUS, CHONIATES, Michaelis frater, claruit an. MCCIV. Scripſit præter alia, *confutationem legis Mahumeticæ.* Extat Græcè MS. in Biblioth. Colbertina *Cod.* iv. MDCCLIII. hoc titulo Τὰ ὑπὸ τῦ Μωάμεθ νομοθετηθέντα ἐκ τῦ αὐτῦ βίβλυ, παληνῳδίας λοιπὸν, καὶ Χωνειάτυ ἀντιῤῥήσεις. Hoc diſtinctum eſſe opus ab aliquâ ejus Theſauri Orthodoxæ Fidei parte exiſtimo. Ejuſdem *comparatio Hyemis & Æſtatis, & quod Hyems ſit melior.* Prin. Πάλαι ποτὲ. Item *Epiſtola* ſex. Extant Græcè MSS. inter codices *Baroccianos* Bibliothecæ Bodleianæ num. cxxxi. 1204. P. II.

JOEL, Chronographus Græcus; quis, cujaſve fuerit, ab aliis lubens edoceri vellem. Claruit ann. 1204. Scripſit Χρονογραφίαν ἐν συνόψει, ſive *Chronographiam compendiariam* ab Orbe Condito uſque ad Alexii Ducæ Murzuphli obitum, i. e. an. 1204. quo tempore capta eſt a Latinis Conſtantinopolis: Unde hiſtoriam ſuam his claudit verbis. φεῦ καὶ ταῦτα Χριστιανοὶ Χριστιανούς. Καὶ πῶς ἔμελλεν ἐφησυχάσαι ἡ δίκη, καὶ μὴ ἐκδοῦναι ἡμᾶς εἰς αἰχμαλωσίαν, καὶ ἐξολόθρευσιν. ὃ καὶ γέγονε· ἡ δὲ ἀοίδιμος Κωνσταντίνου διὰ τὰς τοιαύτας ἀνοσιουργίας παρεδόθη τοῖς Ἰταλοῖς. *Heu nos miſeros! & maximè cùm ſimus Chriſtiani, talia in Chriſtianos machinamur. Et quânam ratione divinum judicium tot ſcelera laturum eſſet, & non eſſet nos captivitati, & internecioni traditurum. Quod & factum eſt; & ſpectatiſſima urbs Conſtantini ob ſimilia facinora, impietateſque Italis tradita eſt.* Extat hanc *Chronographiam*, & additâ verſione ſuâ Gr. Lat. edidit Leo Allatius, unà cum Georgii Acropolitæ Hiſtoria, Typis Regiis *Pariſ.* 1651. fol. 1204.

GULIELMUS DE SELIGNIACO, ſeu Scilligniaco, ab anno 1206. Epiſcopus Autiſſiodorenſis, poſtea ad ſedem Pariſienſem tranſlatus, obiit apud S. Clodoaldum ad Sequanam ann. 1223. die XXIII. Novembr. Extat ab eo ſcripta *Summa Theologica*, quę typis excuſa prodiit *Pariſ.* 1500. 1206.

GULIELMUS, natione Gallus, S. Theologiæ in Academiâ Pariſienſi primùm Profeſſor, factus deindè Epiſcopus Autiſſiodorenſis, claruit anno MCCVI. Scripſit Commentarium in IV. libros *Sententiarum*, qui prodiit *Pariſ.* an. 1500. *fol.* Libro III. Tract. XII. cap. 1. quæſt. II. & cap. 2. quæſt. I. ſingularem hanc opinionem defendit, meritum prius & principaliùs à fide, quàm à charitate pendere. Quam ſententiam erroribus hujus temporis hæreticorum non parùm favere ipſe agnoſcit Bellarminus *de Juſtif.* lib. V. c. 15. Ab aliis potiùs huic operi inſertam judicat Poſſevinus *Apparat. Sacr.* Tom. I. pag. 698. qui etiam Gulielmum librum *de Divinis Officiis* ſcripſiſſe nos docet. 1206. P. II.

STEPHANUS LANGTONUS, Patriâ Anglus, Lutetiæ verò educatus, ubi maximam ſibi ex doctrinâ famam ac gratiam conciliavit; adeò ut Cancellarius Academiæ Pariſienſis, Canonicus Pariſienſis, & Decanus Rhemenſis crearetur. Romam tandem ab Innocentio III. Pontifice accerſitus, inter Cardinales cooptatus eſt: atque anno demum 1206. orta de ſede Cantuarienſi controverſiâ, Huberto Archiepiſcopo, invitis quidem Joanne Rege & Monachis Cantuarienſibus, ſuffectus, & ab ipſo Pontifice Viterbii conſecratus die XVII. Junii. Conſecrato regni ingreſſum confeſtim interdicit Joannes Rex. Regem idcirco excommunicari jubet Papa: quod & factum eſt. Anno demum 1212. Rex ineluctabilibus difficultatibus obſtri- 1206.

Vid. Plura ap. Matth. Pariſ. & Math. Weſtmon. & ex his Antiqu. Britan. pag. 154.

SÆC. XIII. ab An. MCC. obſtrictus Pontifici morem gerit, ei coronam reſignat, regnum Angliæ tanquam Romanæ ſedis feudatarium ab eo recipit, Stephanum Archiepiſcopum in Angliam vocat, & ſedi intromittit. Anno circiter 1215. Stephanus à Rege iterum exagitatus nefariam concivit rebellionem, Proceresque Angliæ à Joanne deficere, & Ludovico Galliæ Regis filio ſeſe dedere perſuaſit. Anno 1218. poſt mortem Joannis pulſis Gallis, ipſe proditionis crimen ingenti pecuniæ mulctâ redimere neceſſe habuit. Anno MCCXXII. in Eccleſia Oxonienſi Synodum generalem habuit, in quâ de Eccleſiâ Anglicanâ vitâque Monaſticâ reformandâ agebatur, duoque ſacerrimi nebulones [quorum alter Androgynus fuiſſe dicitur] qui de aſſumpta Chriſti perſona, & ementitis divini corporis vulneribus gloriabantur, damnati ſunt, & paulò poſt cruci affixi, de quo vide quæ habent Matthæus Paris, & Antiquitates Oxonienſes ad an. MCCXXII. Obiit apud prædium ſuum de Slindon in Suſſexiâ anno 1228. die IX. Julii. Cantuariæ ſepultus.

SCRIPTA.

Libellus de Translatione Corporis B. Thomæ Cantuarienſis, ad calcem Epiſtolarum Thomæ Becket editus *Bruxellis* 1682. 4°. p. 885.

Epiſtola ad Ioannem Regem, apud Dacherium Spicileg. Tom. III.

Conſtitutiones XLVIII. apud Lindvod. in Provinciali Angliæ.

Commentaria in Octateuchum, MS. in Bibliothecâ S. Petri Cantab. Cod. 241. Moralis ejus Expoſitio ſuper Exodum habebatur MS. in Cod. Naudæano, cujus meminit Labbeus *Nov. MS. Biblioth.* pag. 22.

Commentaria in Tobiam, Judith, Eſter, Eſdram, & Maccabæorum libros. MS. ibid & in Collegio S. Benedicti Cod. 151.

Commentaria in Iſaiam, MS. in Coll. S. Benedicti Cod. 375.

Commentaria in Jeremiam, Ezechielem, Eſdram, & Nehemiam, MS. ibid. Cod. 145.

Commentarius in Iob libris XXXIII. MS. in Bibliothecâ Orialenſi Oxon. Cod. 12.

Tropologia ſive Moralia in XII. Prophetas Minores, MS. in Bibliothecâ publicâ Cantab. Cod. 151. S. Benedicti Cod. 148.

Commentaria ſuper Evangelia & Epiſtolas de diebus Dominicis per anni circulum hæc unà cum Commentariis *in Eſaiam & Prophetas minores* extant MSS. in Bibliothecâ Lambethanâ.

Commentarius in Eccleſiaſticum, MS. in Bibliothecâ publicâ Cantab. Cod. 60. S. Benedicti Cod. 150.

Vita S. Thomæ, & Paſſio ejus, ex variis Auctoribus Contexta. MS. in Collegio S. Benedicti Cantab. Cod. 75.

Extant hæc Langtoni Opuſcula MSS. in plurimis etiam aliis Angliæ Bibliothecis: de quibus conſulas Jameſii Catalogum.

Sermones varii habentur MSS. in Bibliothecâ Dunenſi ap. Sander. *Biblioth. Belg.* MSS. p. 183.

Summa de diverſis, cujus initium. De criminibus: in Biblioth. Cœnobii Camberon. ibid. p. 365.

De B. Maria Sermones II. MSS. in Biblioth. Paulinâ Lipſienſi, Repoſit. Theolog. *Serie* 5.8. N. 24. Vid. Felleri Catalog. Cod. MSS. p. 97.

Quamplurima alia ejuſdem Opera enumerant Baleus, Pitſeus & Carolus du Viſch; quos adeant, qui plura velint.

1207. HUGOLINUS, Oſtienſis & Velitrenſis Epiſcopus, claruit anno 1207. Extat *Epiſtola ad Velitrenſes, &c. pro conſervandâ pace cum Nymphanis*, apud Baluzium Miſcellan. Tom. II. p. 248.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

RODERICUS XIMENIUS, gente Vaſco ſeu Navarrus, ab anno 1208. Archiepiſcopus Toletanus. Anno 1215. Romam profectus, Concilio Lateranenſi interfuit, & in conſeſſu Patrum ſummâ eloquentiæ laude peroravit. Extremâ iterum ſenectute Innocentium IV. Pontificem Lugduni Concilium celebrantem adiit, ut litem ſibi à Petro Tarraconenſi de primatu totius Hiſpaniæ intentatam illius judicio permitteret. Inter redeundum, dum in Rhodano fluvio navi veheretur, mortem obiit anno 1245. die IX. Auguſti. 1208.

SCRIPTA.

Hiſtoria Hiſpanica libri IX. à primo Herculis in Hiſpaniam adventu ad annum Chriſti 1243. ab Andreâ Schotto editi Hiſpaniæ Illuſtratæ Tom. II. p. 26.

Hiſtoria Oſtrogothorum, ab anno Chriſti 453. ad annum 555. ibid. p. 148.

Hiſtoria Hunnorum, Vandalorum, &c. à primâ illorum origine ad an. 585. ibid. p. 151.

Hiſtoria Arabum, ab anno Chriſti 570. ad annum 1150. ibid. p. 162.

Hiſtoria Romanorum, à Jano Rege ad annum Urbis 708. ibid. p. 194. prodierunt ſimul iſthæc omnia Granatæ 1545. f.

S. FRANCISCUS, gente Italus, Aſſiſii in Umbriâ natus anno 1182. Petri Bernardoni & Picæ filius. Adultâ ætate mercaturæ quæſtum exercuit; quin & ſi VValſinghamo fides ſit habenda, effræni laſciviæ diu mancipatus fuit. Anno 1208. captivitate, quæ ſibi contigit, Sacri Codicis lectione ſeu virtute auctus, ſeu ad meliorem frugem reductus, pietatis ſtudio ſeſe totum dicavit, & Evangelicam paupertatem profeſſus, novum vitæ inſtitutum excoluit. Dein erronis adinſtar totam pervagus Italiam, ingenti pietatis & humilitatis ſpecie omnium in ſe ora oculoſque cœpit convertere. Pannis enim & ſqualore obſitus, craſſo ac nodoſo fune ſubcinctus, & ad ſordida quæque modò humilitatis ſpeciem præ ſe ferrent, miniſteria deſcendens, hiſtrioniam in triviis & compitis paſſim agebat: nummorum inſuper contactum meticuloſè refugiens, & jejuniis ac vigiliis corpus macerans, vir verè Apoſtolicus haberi voluit: quin & vaticiniis temerè effutitis, Prophetæ nomen ambiit; & humanam aſpernatus ſortem ex profanâ, nec ridiculâ minùs, rerum à Chriſto in terris geſtarum imitatione divini alicujus, & pluſquàm hominis, perſonam induit. Ex hujuſmodi ineptiis apud alios admirationem ſibi peperit; à maximâ verò vulgi parte nonniſi ſannis & ſcommatibus exceptus, plagis ſæpenumerò probè mulctatus eſt: quas quidem ille adeò non refugit, ut ſummo honori duceret; atque omnimodo lumbifragium ambiret. Tandem anno 1215. majores concepit animos, & contractis undique diſcipulis novum Monachorum Ordinem inſtituit; quos ſtudia moreſque ſuos ſedulò æmulari voluit. Ipſe Romam profectus, ſodalitium ſeu fraternitatem ſuam (ſic enim id appelari voluit) ab Innocentio III. confirmari obtinuit. Anno 1219. in Orientem ſuſcepit iter, ut loca ſancta viſeret: & ante reditum cum Soldano Saracenorum congreſſus, eum ad fidem Chriſtianam convertere conatus eſt. Obiit anno 1226. IV. Non. Octobr. poſt mortem inter Sanctos relatus. Plura dabunt Vitæ ejus Scriptores, ac præcipuè Lucas Waddingus *Annal. Minor.* Tom. I. 1208.

SÆC. XIII. ab A. MCC.

OPERA.

EPiſtolæ XVI. ad diverſos, quarum nonnullæ admodùm prolixæ ſunt.

Admonitio ad omnes Fratres Capitulis XXVII.

Verba ad humilitatem, obedientiam, & Patientiam inducentia.

De Virtutibus S. Virginis, & ſanctæ cujuſque animæ.

Opuſculum de verâ & perfectâ lætitiâ.

Expoſitio in Orationem Dominicam.

Laus Domini Dei Altiſſimi.

Orationes, ſeu Precationes XI.

Teſtamentum S. Franciſci.

Regula IV. Monachis & Monialibus præſcripta.

Collationes XXVIII. de variis argumentis.

Officium Paſſionis Dominicæ.

Canticum Solis, atque alia duo de Amore Divino.

Apophthegmata, Familiaria Colloquia, Prophetiæ, Parabolæ & exempla, Benedictiones, Oracula & ſententiæ communes

Sermones VI. Rationes totidem quare Deus Religionem Minorum ſuæ conceſſerit Eccleſiæ, & Opuſculum X. perfectionum viri Religioſi, & Chriſtiani, ſpuria à nonnullis cenſentur.

Opera iſta omnia collegit, atque edi curavit Joannes de la Haye *Pariſ.* 1641. f.

1209. ARNOLDUS, primò Eccleſiæ Hildesheimenſis Præpoſitus, deinde Abbas Lubecenſis, claruit anno 1209. *Helmoldi Chronicon* ſupplevit ab an. 1171. ad annum uſque 1209. In rebus Sclavicis præcipuè meretur fidem, notante Cl. Voſſio *: in cæteris haud parùm diligentiæ præſtitit. Extat hæc *Continuatio* cum Helmoldi Chronico, præcipuè Henrici Bangerti notis illuſtrata, *Lubecæ* 1659. 4to. In prima Hermoldi editione *Francofurt.* 1556. nonniſi IX. priora Capita habebantur. Alia Capita aliis editionibus acceſſerunt. Tandem IV. ultima capita unà cum Epilogo ex MS. Codice edita ſunt inter Henrici Meibomii Opuſcula Hiſtorica, *Helmſtad.* 1660. 4°. p. 568.

* De Hiſt. Lat. l. 2. c. 55.

1210. GERVASIUS TILBERIENSIS, Natione Anglus, Patriâ Eſſexienſis, Tilberiæ ad littus Thameſinum natus; Henrici III. Angliæ Regis nepos, ab eo tandem ditionis Arelatenſis in Galliâ Mareſcallus factus: non modò Regi ſuo, ſed & Ottoni IV. Imp. apprimè charus. Claruit anno 1210. Editus eſt à Cl. Madero, anno 1673. Gervaſii noſtri *Commentarius de Imperatorum Romanorum, Gothorum, Lombardorum, Britonum, Francorum, Anglorumque Regnis*, teſte Chriſtophoro Sandio *. Editionem enim hactenus non vidi. An idem ſit Opus cum *Otiorum Imperialium libris* III. qui in Bibliothecâ S. Benedicti Cantab. Cod. 237. nu. 1. MSS. habentur, viderint, quibus utrumque Opus conferendi facultas datur. Extat Gervaſii noſtri liber *de deſcriptione mundi ad Ottonem Imperatorem* in Bibliotheca Cottoniana, *ſub Veſpaſiano* E. 1. N. 1. idem opinor cum libro *de Mirabilibus Mundi*, qui in Bibliotheca Benedictina loco citato reperitur. *Dialogus ejus de Scaccarii juribus & conſuetudinibus* extat MS. inter Archiva Regni Fiſcalia, & in Collegio Gonvilii & Caii Cantab. Alia Gervaſii ſcripta Hiſtorica, viz. *Illuſtrationes Galfridi, Hiſtoriam Terræ Sanctæ, Tricolumnium Angliæ. &c.* recenſent Baleus, Pitſeus, alii.

* Not. ad Voſſ. de Hiſt. Lat. p. 147.

1210. *P.II.* GERVASIUS TILBERIENSIS, claruit anno MCCX. Commentarius de Regno & Regibus Romanorum, Gothorum, &c. quem unà cum aliis Hiſtoricis *Helmſtadii* an. 1678. edidit Joachimus Maderus, ingentis Operis *de otiis Imperialibus* pars eſt, & quinque tantùm capita partis ſecundæ unà cum Præfatione, Epilogo, & ſummulis capitulorum totius Operis complectitur. Opus integrum in tres partes ſeu libros diviſum, & Othoni IV. Imp. dicatum, MS. aſſervatur tùm in Bibliothecâ S. Benedict. Cantab. *Cod.* CCXXXVII. num. 1. tùm in Bibliothecâ Academiæ Juliæ, undè hanc partem Maderus deprompſit & evulgavit.

GUALTHERUS MAPES, gente Anglus, Henrici II. Regis Sacellanus, ex Canonico, ut volunt, Sariſburienſi Lincolnienſis Præcentor, tandemque Archidiaconus Oxonienſis, claruit anno 1210. Pendente lite inter Galfridum Monumetenſem & Hubertum Archiepiſcopum Romæ aderat; quo tempore Romanæ curiæ vitia & exceſſus accuratè notavit. Vir admodùm feſtivi ingenii: qui lapſos Pontificum, Cardinalium, Epiſcoporum, Clericorum, & Monachorum mores mordaci ſale acriter perfricuit: unde poëmata ſua ſub fictis titulis & alieno nomine venditare ſolebat. 1210.

SCRIPTA.

APocalypſis Goliæ Pontificis, à Joanne Wolfio edita Memorab. Lect. Tom I. Cent. XII. pag. 430.

Ad impios Prælatos liber, ibid. p. 437.

Ad malos Paſtores, ibid. p. 439.

Ad Chriſti Sacerdotes, ibid.

Sermo ad eoſdem Prælatos impios, ibid. p. 441.

De malis Romanæ Curiæ ibid p. 442.

Alia forſan faceti hujuſce Poëtæ *Opuſcula* in variis Angliæ Bibliothecis deliteſcunt: quorum tituli apud Baleum & Pitſeum reperiuntur.

GUNTHERUS, primò Scholaſticus, dein Cœnobii Pariſienſis in Diœceſi Baſilienſi Monachus Ordinis Ciſtercienſis. Claruit anno 1210. Scripſit ex ore Martini cujuſdam Abbatis, qui rebus geſtis interfuerat *Hiſtoriam captæ à Latinis Conſtantinopoleos.* Eam extulit Henricus Caniſius *Antiqu. Lect.* Tom. V. pag. 358. Eundem, ut videtur (neque enim id diſertè ſtatuo) Guntherum autorem habet *Carmen Heroicum* ſanè non inelegans *de rebus à Frederico Barbaroſſâ Imp. in Italiâ ac præſertim Liguriâ geſtis, libris* X. comprehenſum, & *Ligurinum* dictum; quod inter Scriptores Germanicos cum notis Jac. Spiegelii evulgavit Juſtus Reuberus *Francofurt.* 1584. fol. pag. 275. Prodierat antea ſeorſim *Baſil.* 1569. & cum Jac. Spiegelii notis *Argent.* 1531. fol. imò jam anno 1500. folio: in hoc Poëmate meminit alterius à ſe ſcripti, de Bello Sacro, quod *Solymarium* vocat. Certè Guntherum hunc, quiſquis tandem fuerit, tanquam Poëtam ſpiritûs & ingenii haud vulgaris, immò ut illo ævo mirandum, prope barbari ſæculi captu perelegantem, nobis commendant * Lipſius, Caſaubonus †, Voſſius §, Deus bone! Quales Judices! Quin & res ſuo ævo domi foriſque fortiter & ſapienter geſtas [inquit, qui hunc Scriptorem edidit, Conr. Rittershuſius] Carmine ſupra quàm ſæculum ſuum ferat, eleganter bonoque & erudito deſcripſit. 1210.

* Polyorchet. lib. 2. Dial. 4.

† In Polyb. p. 171.

§ De Hiſt. Lat. l. 2. c. 55. p. 432.

ABSOLOM, primùm Canonicus S. Victoris Pariſienſis, dein Abbas Spincherbacenſis in Diœceſi Trevirenſi. Claruit anno 1210. Hujus meminit Cæſarius Hieſterbacenſis Miracul. ſui temporis lib. 4. cap. 89. Extant *Sermones Feſtivales* LI. curâ Danielis Schillingi impreſſi Coloniæ 1534. f. 1210.

ROBERTUS DE MONTE, ſeu Robertus de Torinneio, gente Normannus, Abbas S. Michae- 1210.

SÆC. XIII. ab A. MCC. chaelis de Monte in Diœceſi Abrincenſi, claruit anno 1210. uti vulgò perhibetur: quippe cùm Sigeberti Continuatio illi aſcripta ad hunc annum deducatur. Rectiùs tamen alii forſan Robertum noſtrum ex Priore Beccenſi Abbatem S. Michaelis creatum eſſe, atque anno demum 1186. obiiſſe tradunt: adeò ut à poſteriore quodam Scriptore Sigeberti Chronicon ab anno 1158. quo deſiit Robertus, ad an. 1210. continuatum fuerit. Certè in Catalogo Abbatum S. Michaelis, quem exhibet Monſtieur *, non alius hoc tempore occurrit Robertus.

* Neuſtria Pia, p. 388.

SCRIPTA.

Continuatio Chronici Sigeberti Gemblacenſis ab anno 1112. ad 1210. cujus non alia forſan pars genuina eſt, quàm quæ ad annum 1158. falſtem ad an. 1182. deſinit. Extat cum Sigeberti Chronico edita *Antverp.* 1608. & ſæpiùs alibi.

Epiſtola una, & Prologus in abbreviationes Epiſtolarum Apoſtoli ſecundum Auguſtinum.

Appendix germana ad Sigebertum, antea inedita.

Tractatus de immutationibus Monachorum, de Abbatibus & Abbatiis Normannorum, & ædificatoribus & dotatoribus eorum.

Opuſcula iſta omnia edidit Lucas Dacherius in Appendice ad Guiberti Opera *Pariſ.* 1651. p. 715.

Hiſtoriam Monaſterii S. Michaelis de Monte à Roberto conſcriptam edidit idem Dacherius in *Spicilegio ſuo.*

WILLIBRANDUS ab OLDENBURG, na-
1211. tione Germanus, Canonicus Hildesheimenſis, claruit anno 1211. quo iter in Palæſtinam ſuſcepit, ut loca ſancta viſeret. Domum reverſus *Itinerarium Terræ Sanctæ* conſcripſit, quod primus evulgavit Leo Allatius *Symmict.* par. 1. pag. 104. *Coloniæ* 1653. 8º.

1212. HELINANDUS, natione Gallus, dein poſt vitam aliquandiu ſatis diſſolutè actam, quod ipſe ingenuè fatetur, Monachus Ordinis Ciſtercienſis in Cœnobio Montis Frigidi in Diœceſi Bellovacenſi, claruit an. 1212. Obiit an. 1227.

SCRIPTA.

Chronicon ab Orbe condito ad annum 1204. libris XLVIII. Edidit id non ita pridem in *Bibliothecâ* ſuâ *Ciſtercienſi* Bertrandus Tiſſierius. De hoc Chronico notatu non indignum eſt quod tradit Joannes Tinmouth in hiſtoriâ ſuâ nondum editâ.

Chronicum ab initio mundi uſque ad tempus ſuum in maximo quodam volumine digeſſit: & hoc quidem opus ita diſſipatum eſt & diſperſum ut nuſquam totum reperiatur: fertur enim quod idem Helinandus cuidam familiari ſuo Garino Sylvanectenſi Epiſcopo quoſdam ejuſdem operis quaternos accommodaverit, ſicque per oblivionem ſive negligentiam, penitùs amiſerit. Hactenus Jo. Tinmouth.

Sermones aliquot, ab eodem editi ibid.

Martyrium SS. Gereonis & Sociorum ejus. Extat apud Surium ad diem X. Octobr.

Verſus Gallici de Morte, qui publicè legi & cantari ſolebant. Hos edidit Antonius Loiſellius an. 1594. qui notat Helinandi ſtylum ubique eſſe ornatum valdè & figuratum; orationem plenam, ſententioſam, & moralem: rythmos verò ejus tam eruditos & fluidos, ut nullis antiquis aut modernis quicquam debeant. Hoc me docuit Carolus Viſchius, qui plura Helinandi ſcripta MSS. adhuc delitefcentia enumerat, *Biblioth. Ciſterc.* p. 140. SÆC. XIII. ab An. MCC.

PETRUS, gente Gallus, Vallis Sarnenſo in Diœceſi Pariſienſi [Carnotenſi habet Miræus *] ex ordine Ciſtercienſi Monachus, claruit circa an. MCCXII. Ad mandatum Innocentii III. Pontificis ſcripſit *Hiſtoriam Albigenſium & ſacri belli* in eos an. MCCIX. ſuſcepti, duce & principe Simone à Monteforti, Comite poſteà Tholoſano, quam prædicto Innocentio nuncupavit. Hanc primus extulit Nicolaus Camuzacius Trecenſis Canonicus, *Trecis* 1615. Deinde in Bibliothecam *Script. Ciſterc.* Tom. VII. pag. 1. à Bertr. Tiſſierio an. 1669. editam tranſlata eſt. Etiam Gallicè reddita ab Arnoldo Sorbino, prodiit *Pariſ.* anno 1569. monente Carolo Viſchio *Biblioth. Script. Ciſterc.* p. 276. 1212. P. II.

* A. & c. 401. p. 262.

GAUFRIDUS, ortu Scotus an Anglus? Monaſterii de Coldingham in Scotiâ [Cella erat ad Cœnobium Dunelmenſe pertinens] Sacriſta, claruit an. MCCXIV. Scripſit hiſtoriam de ſtatu Eccleſiæ Dunelmenſis ab an. MCXIV. ad annum MCCXIV. ipſe rerum geſtarum utplurimùm teſtis oculatus. Ex Bibliotheca Cottonianâ illam edidit H. Whartonus *Angl. Sacr* Tom. I. p. 718. qui & Gaufridi Hiſtoriam ab aliis continuatam dedit *ibid.* p. 732. 1214. P. II.

CONRADUS A LICHTENAU, gente Germanus, ortu nobilis, anno 1202. Presbyter factus, dein anno 1207. Monachus Ordinis Præmonſtratenſis, & demum Abbas Cœnobii Urſpergenſis ad Mindulam in Auguſtanâ Diœceſi ab anno 1215. ad an. 1240. quo diem obiit. Ex variis aliorum Hiſtoriis contexuit *Chronicon à Belo Aſſyriorum Rege ad annum Chriſti* 1229. *De Hiſtoriâ Germanicâ optimè meritus eſt; quippe qui de Imperatoribus noſtris multa ſtudioſè collegit. Præterea notationem temporis, alterum Hiſtoriæ oculum reliquis diligentius adhibuit,* inquit eâ ipsâ Apologiâ, quam pro Ottone Imp. adversùs Conradi noſtri cenſuram ſcripſit, Henricus Meibomius *. Prodiit iſtud *Chronicon Argentorati* 1540. 1609 f. 1215.

* Opuſc. Hiſt. p. 329.

ALEXANDER NECKAM, Gente Anglus, Patriâ Hartfordienſis, ad fanum S. Albani natus, optimis literis domi apprimè excultus, pro more ſæculi Galliæ Italiæque Academias petiit, & illuſtravit. In patriam redux in S. Albani Cœnobio ſibi ſedem ponere voluit: ſed levi de cauſa indignatus, Exceſtriam ſe tranſtulit, & in eadem Eccleſia S. Auguſtini Canonicus Regularis, & ab anno MCCXV. Abbas factus eſt. Obiit anno MCCXXVII. VVigorniæ in Itinere poſitus, in Clauſtro Monachorum ibidem ſepultus, hac inſcriptione ornatus, quam ex Boſtono Burienſi profert Baleus. 1215.

Eclipſin patitur Sapientia, Sol ſepelitur:
Cui ſi par unus, minus eſſet flebile funus.
Vir benè diſcretus, & in omni more facetus.
Dictus erat Nequam, vitam duxit tamen æquam.

SCRIPTA.

Commentar. ſuper quatuor Evangelia. Extat MS. in Bibliothec. Lincolnienſ. Oxon. Volum. 21.

Expoſitio ſuper Eccleſiaſtem. MS. in *Bibliotheca Cottoniana* ſub *Tiberio* A. 12. N. 2.

Expoſitio ſuper Cantica, MS. Oxon. in Biblioth. Coll.

Coll. Nov. Cod. 285. in Biblioth. Baliolenſ. Cod. 28. Cantabrig. in Biblioth. publicâ Cod. 122. & in Pembrochianâ Cod. 152.

Laudes divinæ ſapientiæ olim in Bibliothecâ Lumleianâ Vol. 33.

De Naturis rerum, in Bibliothecâ G. Copi nobilis Angli vol. 62.

Elucidarium Bibliothecæ. Incipit, *De ſingulis Bibliothecæ libris*, teſte Baleo. Extat MS. 12. ſed abſque Autoris nomine in Biblioth. Collegii Gonvil. & Caii Cantab. manu ſat antiquâ. Continet liber explicationem Variorum S. Scripturæ locorum difficilium, inter alia ad celebrem illum locum Joan. 6. *Siquis manducaverit*, &c. hæc habet verba notatu non indigna. *Si quis manducaverit ex hoc pane vivet in æternum, hoc eſt, quicunque perſeveraverit in unitate Eccleſiaſtica, quæ eſt res Sacramenti ejus, quod eſt corpus Domini. Panis enim dicitur caro Chriſti, item panis ipſe Chriſtus, qui ſuos hic reficie ſpiritualiter; refecturus eos æternaliter in Gloriâ. Quicunque verò manducaverit ex hoc pane, qui eſt Chriſtus*, id eſt, *delectatus fuerit in fide, in operibus, in amore Chriſti. Manducare enim ſæpe pro delectari accipitur.* Niſi manducaverit, ſc. *interpretativè enim manducat carnem Chriſti, qui in unitate Eccleſiæ eſt, quæ, ut dixi, res eſt illius Sacramenti.* Codex MS. deſinit his verbis, *excellentiorem eſſe Angelica.* Alexandri noſtri opus eſſe, ſumma eſt dementia dubitare. Locum exſcripſit, atque Autorem indicavit D. Whartonus. Plura alia quæ poſt ſe reliquit monumenta, eorum ſaltem titulos exhibent Balæus & Pitſeus, ab ipſis, ſi nudis Nominibus delectentur, ea petant ſtudioſi.

ALANUS DE INSULIS, natione Flander, ob
1215. eximiam diffuſiſſimamque eruditionem *Doctor Univerſalis* dictus, Theologus Pariſienſis, ejuſdemque Academiæ Moderator, tandem Ordinis Ciſtercienſis Converſus, ſeu Frater Laicus factus eſt. Claruit an. 1215. quo adverſùs Almerici Carnotenſis diſcipulos in Concilio Lateranenſi ſolertiſſimè diſputavit. De Alani noſtri ætate lis eſt inter Scriptores haud facilè concilianda. In Commentariis enim in Merlini Prophetias pag. 198. ait ſe puerum fuiſſe, cùm Theodoricus in Flandriæ Comitem electus eſt: quod contigit circa ann. 1128. In Epitaphio ejus apud Clauſtrum Ciſtercienſe an. 1294. obiiſſe dicitur. Priori reponi poſſe cenſet Carolus Viſchius Commentaria in Merlinum alterius eſſe autoris. Eſto. at quid fiet de Epitaphio? Certè dicendum erit aut mendam in Epitaphio cubare, aut Alanum noſtrum centenarium, ſi non centenario majorem obiiſſe.

SCRIPTA.

Commentarius in Cantica Canticorum ad laudem B. Virginis. Prodiit *Pariſ.* 1540. 8°.

Summa de arte prædicandi.

Pœnitentiale, Corrector dictus.

Opus de Parabolis, ſive *doctrinale minus.* Prodiit *Daventriæ* 1492. *Lipſiæ* 1499. fol. 1416.4°. *Lugduni* 1536. 8°.

Liber Sententiarum & dictorum memorabilium.

Anti-Claudianus, ſeu *de Viro optimo, & in omni virtute perfecto*, libri XI. carmine. Extat hoc opus *Baſil.* 1536 *Antverp.* 1621.

De planctu naturæ contra Sodomiæ vitium.

Contra Albigenſes & VValdenſes libri II.

Sermones XI. de variis argumentis.

Liber de ſex alis Cherubim, qui Bonaventuræ falsò inſcriptus inter opera ejus haberi ſolet.

Rythmus de Chriſti incarnatione, atque *alius de fragilitate humanæ naturæ.*

Omnia iſta Alani opera collegit & junctim edidit Carolus Du Viſch *Antverp.* 1653. fol.

Commentaria in Prophetias Merlini Angli. Extant *Francofurt.* 1608.

Dicta de Lapide Philoſophico. Prodierunt *Lugd. Bat.* 1600.

Denique poſteriores duos *libros quadripartiti operis adverſus Albigenſes, VValdenſes, Judæos & Paganos*, in lucem emiſit Carolus Viſchius in *Bibliothecâ Scriptor. Ciſterc. Colon.* 1656.4° pag. 411. qui & quamplurima alia Alani ſcripta adhuc inedita recenſet p. 13.

Inſigne ejuſdem *Opus* ſeu ſummam *Quot modis* appellatam ad Hermengaldum S. Ægidii Abbatem in Bibliothecâ Regalis Montis Ordinis Ciſtercienſis MS. extare prodit Caſ. Oudinus *Supplem.* pag. 564.

HONORIUS III. *Centius Sabellius* antea di- 1216.
ctus, natione Romanus, Haymerici filius, à Cœleſtino III. Diaconus Cardinalis, & Camerarius, ab Innocentio III. Presbyter Cardinalis factus. Pontifex Romanus electus eſt Perulii an. 1216. die XVIII. Julii die XXIV. conſecratus. Summa ei votorum ac ſtudiorum fuit validis Crucesſignatorum copiis Saracenos in Aſiâ, & Albigenſes in Galliâ opprimere. Quod quidem tanto animi impetu urgebat, ut Frederico Imp. exercitum conflare, & in Orientem ducere, ſub anathematis pœnâ ſemel iterumque mandàrit, moraſque nectentem tandem anno 1226. excommunicàrit. Anno 1217. Carmelitarum religionem recèns inſtitutam confirmavit. Obiit an. 1227. die XVIII. Martii. Extant *Epiſtolæ* VI. Concil. Tom. XI. p. 242. *Aliæ* III. apud Baluzium *Miſcellan.* Tom. II. p. 252. *Aliæ* VII. apud Waddingum *Annal. Minor.* Tom. I. ad an. 1219. &c. *Aliæ* III. ibid. Regeſto Pontif. p. 1.

SIMON, Tornacenſis, dignitate Presbyter, & 1216.
Magiſter Pariſienſis, doctrinâ atque eruditione inter primaria Academiæ Pariſienſis lumina inſignis; claruit circa an. 1216. Extant ab eo ſcripta, *Summa quæſtionum in Sententias*, MS. in Bibliothecâ Baliolenſi Oxon. Cod. 58. & 188. *Inſtitutiones in ſacram paginam* MSS. in Collegio Mertonenſi Oxon. Cod. 36. num. 2. Alia ejuſdem recenſet Simlerus * *in Symbolum Athanaſii librum; in Boethium de Trinitate librum; Lecturas Scholaſticas*, quæ quidem an alicubi MSS. deliteſcant, non liquet. *Quæſtiones* ejus variæ; & *Expoſitio in Symbolum S. Athanaſii* habentur in Cod. MSS. Victoris, teſte Labbeo *Nov. Biblioth. MS.* p. 25. Cæterùm Simonem iſtum Anglum fuiſſe, patriâ Cornubienſem cognomine Thervaium, contendit Baleus †, eumque tandem ex nimiâ doctrinæ ſuæ fiduciâ contra legem divinam intumeſcentem, omni ſcientiâ divinitùs privatum & elinguem eſſe factum refert, ac fuſiorem inſuper opuſculorum ejus exhibet Catalogum.

* Biblioth. p. 631.

† Cent. 3. cap. 47.

JOANNES de CECCANO, gente Italus, 1217.
Ceccano, quod Campaniæ oppidum eſt, ut videtur P.II.
oriundus, Ceccani Comitibus ex pervetuſtâ nobiliſſimâque Anagninenſium Comitum familiâ prognatis, admodùm familiaris, claruit circa ann. MCCXVII. Condidit Chronicon Foſſæ Novæ à Chriſto nato ad an. uſque MCCXVII. Ex vetuſto codice MS. Cœnobii Foſſæ Novæ, primus in lucem extulit Ferd. Ughellus *Ital. Sacr.* Tom. I. Part. II. p. 449.

ANONYMUS Annalium VVigornienſium con- 1219.
ditor, Anglus, Monachus VVigornienſis, claruit P.II.
circa an. MCCXIX. Ita enim ipſe ad hunc annum

ætatem

ætatem ſuam innuere videtur. Annales de rebus Eccleſiæ Wigornienſis, à Chriſto nato ad ſua uſque tempora, in literas miſit; quos alii deindè ad an. MCCCVIII. continuârunt. Hos, non tamen integros, ex codice Cottoniano in lucem emiſit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 467. Plurima minoris momenti rejecit, inſigniora atque anteà inedita exhibuiſſe contentus, ut ipſe nos docet. Annalibus hiſce continuationem Hiſtoriæ de Epiſcopis Wigornienſibus ab anno MCCCLI. ad an. MDXL. & compoſitionem inter Epiſcopum & Monachos Wigornienſes, factam an. MCCXXIV. de electione Prioris, & quædam alia ſubjecit.

1220. JACOBUS DE VITRIACO, gente Gallus, è vico Argenrolii propè Pariſios ortus, in Academiâ Pariſienſi educatus, primò in oppido natali Presbyterum egit. Relicto verò munere parochiali, Cœnobii B. Mariæ Ogniacenſis in Diœceſi Namurcenſi Canonicus Regularis factus eſt, inde in agrum Toloſanum profectus, validè adversùs Albigenſes declamavit; nec minori zelo adversùs Saracenos ductus, in Palæſtinam tranſiit, ſedis Acconenſis, (quæ olim Ptolemais) Epiſcopus conſtitutus. Claruit anno 1220. Tandem ab Honorio III. Romam evocatus, Epiſcopus & Cardinalis Tuſculanus renunciatur; & jam legationis Pontificiæ autoritate munitus, in Galliam & vicinas regiones ad crucem prædicandam, & Albigenſes profligandos miſſus eſt. Romam reverſus, vitam pace tranſegit uſque ad an. 1244. quo obiit; corpore in Barbantiam delato, & in Cœnobio Ogniacenſi depoſito. Vide quæ de eo habet Ludovicus Dattichius *Hiſt. Cardinal.* Tom. I. p. 289.

S C R I P T A.

Hiſtoria Orientalis & Occidentalis libri III. In primo res Orientis deſcribit, mores populorum & ſitum regionum, hiſtoriamque à Mahumedis tempore ad annum 1210. pertexit. Secundo res Occidentales ſui temporis enarrat. Tertio ad Orientem regreſſus hiſtoriam ſuam ad annum 1218. continuat. Prodiit *Hiſtoria* iſta *Duaci* 1597. 8°. & omiſſo libro ſecundo, in collectione *Geſtorum Dei per Francos* Bongarſianâ Tom. II. p. 1047. Et hæc quidem editio Bongarſiana Duacenſi in multis auctior & emendatior eſt.

Epiſtola ad Familiares ſuos in Lotharingiâ de capta Damiata apud Bongarſium ibid. p. 1146.

Epiſtola ad Honorium III. Papam, apud Dacherium Spicileg. Tom. VIII. p. 373.

Conciones in Evangelia, & Epiſtolas totius anni. Prodierunt *Antverpiæ* 1575. f. Deeſt verò harum Concionum pars quinta & ſexta, quæ MSS. in variis Bibliothecis extare dicitur.

Vita B. Mariæ Ogniacenſis libris II. Habetur apud Surium ad diem XXIII. Junii. Confer quæ habet Anton. Sander. *Biblioth. Belg.* part. 2. p. 93.

1220. ANTONIUS DE PADUA, gente Luſitanus, civitate Olyſſiponenſis, poſtea in Italiam migrans, Patavii lares fixit, & Minorum Ordini à Franciſco nuper inſtituto nomen dans, ingentem ſibi apud ſuos exiſtimationem peperit, primuſque omnium Minorum Theologiæ profeſſionis munus obiiſſe dicitur. Claruit ao 1220. biennio pòſt Presbyter ordinatus, à Franciſco ad Monaſterium Vercellenſe mittitur bonis adhuc literis erudiendus. An. 1227. cùm ſtrenuè inepriendo magis magiſque inclareſcere cœpiſſet, Romam vocatus, à Pontifice & Cardinalibus maximo honore exceptus eſt. Obiit Patavii die 13. Junii an. 1231.

Cave Hiſt. Lit.

S C R I P T A.

Sermones Dominicales, adventûs, Quadrageſimales, aliique de Tempore.

Sermones de Sanctis. Prodierunt S. Antonii Sermones *Pariſ.* 1521. *Venet.* 1575.

Interpretatio, ſive expoſitio myſtica in S. Scripturam.

Concordantiarum moralium in S. Biblia Libri V.

Opuſcula iſta collegit, & cum S. Franciſci operibus edidit Joannes de la Haye *Pariſ.* 1641. fol.

Sermones alii de Sanctis in particulari & de diverſis, quos ſupplementi vice evulgavit Antonius Pagi *Avenione* 1684. 8°. Sermones hos omnimodò ſimplices & jejunos eſſe rectè notat Caſ. Oudinus. Certè Clauſtro Monachali, quàm publica eruditorum luce longè digniores.

BENIGNUS Florentinus Vallis Umbroſanæ Monachus, poſteà Abbas generalis claruit circa ann. MCCXX. obiit anno MCCXXXVI. Condidit Hiſtoriam ſuæ religionis, quam *Florentiæ* an. MDC. typis excuſam fuiſſe teſtis eſt Michael Poccianitus *Catal. Script. Florent.* p. 29. Subdit etiam, Benignum aliud opuſculum in lucem miſiſſe, cui titulum fecit *Clauſtrum Animæ*; an verò editum ſit, vel ubinam lateat, non indicat. 1220. *P. II.*

GERMANUS II. Anaplo Propontidis oriundus, vitæ inſtituto Monachus, ἀνὴρ εὐγενὴς, καὶ ἀρετῇ καὶ λόγῳ τὸν βίον κοσμήσας, inquit Nicephorus Gregoras *, ab anno circiter 1222. Patriarcha Conſtantinopolitanus, Niceæ ſedes fixit, quo tranſlatus fuerat Patriarchatus Conſtantinop. quamdiu urbs Regia à Latinis teneretur; ſede depoſitus an. 1240. iterumque reſtitutus an. 1254. obiit eodem, ſaltem ſequente, anno. Certè ſedes Patriarchalis per mortem ejus eo tempore vacavit, quo Theodorus Laſcaris junior ad imperium pervenit, i. e. juxta Freherum, an. 1255. 1222.

* Hiſt. Rom. l. 3. p. 39.

S C R I P T A.

Oratio in Encænia venerandæ ædis B. Mariæ, & in Faſcias Domini noſtri. Extat Gr. Lat. apud Combefiſ. *Orig.* CP. p. 231.

Rerum Eccleſiaſticarum theoria, ſive *Expoſitio in Liturgiam*, Gr. Lat. *in auctuario Ducæano* Tom. II. p. 131. Hanc *Theoriam*, prout jam edita habetur, adeò miſerè interpolatam eſſe conqueritur P. Simonius *, ut nihil in eâ priſcæ faciei appareat, vixque dignoſci poſſit quid à Germano, & quid ab interpolatoribus profectum fuerit. Subdit ſe longè integriorem Codicem [S. quidem Baſilii Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ titulo prænotatum] nactum eſſe, Nicetæ Heracleenſis Catenæ in Joannem ſubjectum eumque ſe aliquando publici juris facturum eſſe.

* Not. ad Gabr. Sever. p. 287.

Orationes III. viz. *in Encomium*, *Nativitatem*, *& Dormitionem B. Virginis* Gr. Lat. ibid. p. 450. Ex his ſecunda, quæ eſt, *in B. Virginis nativitatem* & incipit οἱ μητρῷται γῆ, noſtri, ut videtur, non eſt; reclamant enim Codices antiquiſſimi, ſtylus, & modus, & Georgio Nicomedienſi, ſeu Chartophylaci aſſerunt, teſte Leone Allatio Diatrib. *de Georgiis & eorum ſcriptis*, p. 313.

Homiliæ V. viz. *in Decollationem S. Joannis Baptiſtæ, in Præſentationem S. Mariæ, in ejuſdem Dormitionem II. & in Dominici corporis ſepulturam*, Gr. Lat. apud Combefiſ. Auctuar. Nov. *Pariſ.* 1694. Tom. I. pag. 1461.

Idiomelon in Feſtum Annunciationis, Græc. Lat. ibidem.

Oratio in exaltationem veneranda Crucis, & adverſùs Bogomilos.* Habetur Gr. Lat. apud Gretſer. *de Cruce* Tom. II. p. 1237.

Oratio in vivificam Crucem Dominicâ 3. jejuniorum, ibid. p. 1413.

Oratio altera tempore medii jejunii, ibid. p. 1427.

Oratio in primam jejuniorum Dominicam, & in S. Imaginum reſtitutionem, ibid. p. 1224. Vixit enim iſtarum Homiliarum author non modò poſt natam Bogomilorum hæreſin, ſed & poſt ſchiſma exortum inter Græcos & Latinos, & poſt bella inter Italos & Imperatores Conſtantinop. orta, ut rectè notat Gretſerus *.

* In Anno ibid. p. 2722.

Fragmentum quoddam ex *Oratione contra Hæreſes ad Anthimum*, apud Caniſium, & in omni ferè Bibliothecâ Patrum habetur.

Epiſtola II. ad Cyprios Gr. Lat. à Cotelerio editæ *Monument. Eccleſ. Græc.* Tom. II. p. 462.

Epiſtola II. ad Gregorium IX. Papam & Cardinales, Lat. apud Matthæum *Pariſ.* ad an. 1237. & Concil. Tom. XI. p. 318.

Decreta III. præcipuè de *Monaſteriis Patriarchalibus*; habentur Gr. Lat. apud Leunclav. *Jur. Gr. Rom.* l. 3. p. 232.

Scripſit præterea Germanus *Opus de Proceſſione Spiritûs S. adverſùs Latinos*, Patrum tam Latinorum quàm Græcorum teſtimoniis ſedulò conquiſitis refertum, *Reſponſionem Synodicam ad delegates Fratres Minores & alias. Opuſcula de Azymis, de Purgatorio, & de tribus modis adminiſtrandi Baptiſma*, teſte Leone Allatio, *de Conſenſu* l. 2. c. 14. §. 3. qui priores duos Tractatus in Bibliotheca Græcè MS. extare prodit.

1222. P. II. GERMANUS junior, Patriarcha Conſtantinopolitanus factus an. MCCXXII. obiit circa annum MCCLIV. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXVI. num. ii. fol. 136. habetur Manuelis Ducæ Deſpotæ Epiri & Theſſaliæ *Epiſtola* ad Germanum noſtrum, quâ ipſum maximis laudibus effert, ſimulque rogat, ut Imperatorem Conſtantinopolitanum Joannem Ducam ſibi reconciliaret, & Eccleſiis ſub ditione ſuâ viduis idoneos Epiſcopos præficeret. *Num.* ſequenti extat Germani *Reſponſoria*, quæ ita incipit. Ἠτιμήθη νὴ τὰς σὰς ἁγίας, ἠτιμήθη πάνυ τυχόντι Δέσποτα ... &c. Num iv. fol. 144. pag. 2. ejuſdem *Mandatum* ſeu *Commonitorium Synodale*, traditum Chriſtophoro Metropolitæ Ancyrano, cùm is ex Synodo Nicenâ anno MCCXXII. celebrata, tanquam legatus Patriarchalis ad Manuelem Ducam, Deſpotam Epiri & Theſſaliæ, eſſet profecturus. Vide Lambec. *Comment.* l. V. p. 108. 109.

1223. JORDANUS, natione Saxo ex oppido Borterge in Diœceſi Moguntinâ, circa annum 1220. Ordinis Dominicani Monachus factus, poſt biennium Lombardiæ Provincialis, & poſt Dominici mortem circa an. 1223. ſecundus totius Prædicatorum Ordinis Generalis renunciatus. Obiit circa an. 1236. Extat *Corona Virginis Mariæ*, tum alibi, tum *Placentiæ* edita 1599. 12°. *Liber de Origine ſui Ordinis*. cum Antonii Maffæi notis *Romæ* 1587. *Hiſtoria tranſlationis corporis S. Dominici* apud Bzovii Annales ad an. 1233. num. 5. Plura recenſet Ambroſius de Altamura *Biblioth. Dominic.* p. 6. Verùm ubinam habeantur, vel an omnino ſuperſint hodie, non dicit.

1225. CÆSARIUS, natione Germanus, an. 1199. Cœnobii Heiſterbacenſis in Diœceſi Colonienſi Monachus factus Ordinis Ciſtercienſis, deinde Noviriorum in eodem Cœnobio magiſter, tandem Monaſterii Vallis S. Petri prope Bonnam Prior. Claruit an. 1225. Extant *de Miraculis & Viſionibus ſui temporis*, in Germania potiſſimùm factis *libri* ſeu *dialogi* XII. in quibus condendis vir nimiùm credulus nugas planè egit, & fabulas undecunque corradit. Prodierunt *Coloniæ* 1591. 8°. *Vita S. Engelberti Archiepiſcopi Colonienſis* (qui obiit an. 1225.) ad Henricum Engelberti ſucceſſorem *libris III.* conſcripta an. 1227. Prodiit ſeorſim cum notis Ægidii Gelenii & Auctuario *Colon.* 1631. & apud Surium ad VII. Novembr. *Homiliæ, ſeu Conciones morales ſuper omnes Dominicas & Feſta totius anni*, in quatuor partes diſtributæ, quae ſub titulo *Faſciculi Moralitatis* edidit Andreas Coppenſteinius *Colon.* 1615. 4°. Verùm opera, quæ ſcripſit Cæſarius plurima, perquàm diligenter recenſet ipſe *Epiſtolâ faſciculo Moralitatis præmiſſâ*, quæ exinde exhibet Carolus Viſchius *Biblioth. Ciſterc.* p. 57. an verò extent hodie, quærant alii.

CONRADUS LAUTERBERGIUS, Italus, Montis Sereni propè Halin Saxoniæ Presbyter & Monachus, claruit forſan circa an MCCXXV. Scripſiſſe illum Monaſterii ſui Chronicon, & de rebus Miſnenſibus clariſſimè liquet. Chronicon verò Montis Sereni, ſive Lauterbergenſe edidit, ſed abſque auctoris nomine J. Jo. Maderus *Helm.* 1665. 4to. In quo Monaſterii ſui, veterumque Miſniæ Marchionum geſta, aliaque Romani Imperii ab an. MCXXIV. ad annum MCCXXV. commemorantur. Non ſum neſcius ab eruditis dubitari an cum Conrado noſtro idem ſit hujus Chronici conditor. Certè diverſum facit Cl. Voſſius *. Mihi ſecùs videtur. Sed de hâc re diſquirant alii. Interim conſulat Lector quæ in præfatione habet doctiſſimus Mederus. 1225. P. II.

* De Hiſt. Lat. l. III. p. 699. 732.

RIGORDUS, gente Gothus, arte Medicus, Philippi Gallorum Regis Chronographus, S. Dionyſii Pariſienſis Monachus, claruit ann. 1225. Scripſit Annales de rebus à Philippo Auguſto Francorum Rege geſtis, quos Ludovico VIII. Philippi filio nuncupavit. Ad hujus exemplum libros XI. *Philippides*, ſive de geſtis Philippi Auguſti, carmine Heroico deſcripſit Gulielmus, ſive Guillermus Brito, patriâ Armoricus; quo verò tempore vixerit mihi nondùm conſtat. Hi duo Hiſtorici unà cum aliis ex Bibliothecâ Pithœanâ prodierunt *Francofurti* 1596. *fol.* quos poſteà Andr. du Cheſnius in Tomum ſuum ultimum tranſtulit. 1225. P. II.

GREGORIUS IX. *Ugelinus* anteà appellatus, natione Campanus, patriâ Anagninus, ex Comitibus Signinis oriundus, Innocentii III. nepos, ab eo inter Cardinales cooptatus, an. 1207. Pontifex Romanus electus eſt die XIX. Martii, die XXI. ordinatus. Sub initio Pontificatûs Frederico Imp. exercitum in Aſiam ducere ſub anathematis pœna mandavit, & moratum paululùm, donec ex morbo convaleſceret, excommunicavit. Fredericus morbo liberatus haud petitâ priùs à Pontifice abſolutione, in Palæſtinam abit. Abeuntis ditiones in Lombardia & Italia invadit Gregorius, ſibique arripit, quin & victoriarum ab Imperatore in Oriente reportatarum invidia ductus, cum Templariis in necem ejus conſpiravit, ſcriptiſque ad Soldanum Saracenorum literis, eum ut Fredericum ad Jordanum fluvium improvisò opprimeret, hortatus eſt. Tantam perfidiam exhorreſcens Soldanus, literas Pontificias Imperatori tradidit. Fredericus in Occidentem reverſus, à Gregorio abſolvi an. 1230. ſolo armorum terrore meruit. An. 1239. Gregorius Fredericum iterum anathematizavit, filioque Henrico ut arma contra patrem arriperet conſilium dedit. Mox tamen ab Imperatore 1227.

ratore

SÆC. XIII. ab A.MCC. ratore prælio devictus, æquas pacis conditiones inire coactus eſt. Abeunte verò Frederico, à pactis ſtatim reſiliit, illum excommunicavit, & ſubditos ejus à fidelitatis ſacramento ſolvit. Cùm tamen res bellicæ Imperatori fœliciter cederent, & Epiſcopi Germani Papæ nullum eſſe in Germania jus clamantes, Fredericum anathemate abſolverent; Gregorius mœrore confectus, obiit an. 1241. die • xxi. Auguſti.

SCRIPTA.

Epiſtolæ XXXI. Concil. Tom. XI. p. 310.
Fragmenta Decretorum CXCI. ibid. p. 368.
Epiſtolæ II. ibid. p. 2345.
Epiſtolæ XLIII. apud Waddingum *Annal. Minor.* Tom. I. ad an. 1228. &c.
Epiſtolæ XCVII. ibid. in *Regeſto Pontif.* p. 3.
Decretales Epiſtolæ, prodierunt *Baſil.* 1511 *Pariſ.* 1541. *Venet.* 1591. 4to. *Londini* 1572. 1606. *Pariſ.* 1601. fol.
Conſtitutio pro Benedictinis. Extat *Venet.* 1500. *Pariſ.* 1619.
Prodierunt Opera ejus omnia cum Jacobi Pamelii notis *Antverp.* 1572.
Epiſtola pro Canonizatione B. Elizabethæ edita eſt à Lambecio *Comment.* l. 2. p. 880.

1227. JOANNES ALGRINUS, natione Gallus, domo Abbavillianus, in Academia Pariſienſi prima Theologiæ tyrocinia poſuit. In fine Commentariorum, quos ſcripſit *in Cantica*, Decanus Ambianenſis, & Cantor de Abbatis-villâ fuiſſe dicitur. Anno circiter 1225. Archiepiſcopus Biſontinus factus, an. 1227. Cardinalis & Epiſcopus Sabinenſis. Deinde in Hiſpaniam ad prædicandam contra Saracenos Crucem miſſus. Obiit IV. Cal. Octobr. anno 1236. Scripſit anno 1233. *Commentarium in Cantica Canticorum*, typis impreſſum *Pariſ.* 1521. fol. *Sermones de Tempore*, *& de Sanctis* ab eo conſcriptos memorat Henricus Gandavenſis *, qui variis in Bibliothecis MSS. extare dicuntur. * De Script. c. 38.

1228. GULIELMUS, gente Gallus, Patriâ Arvernus, vir omni literarum genere inſtructiſſimus, ſummus Theologus non minùs quàm Philoſophus, & Mathematicus; adhæc eximiâ morum pietate illuſtris. Anno MCCXXVIII. Pariſienſis Epiſcopus creatus eſt: eodemque anno aſſumptis ſibi Doctoribus aliquot præſtantiſſimis diſputationem celeberrimam inſtituit: in quâ definitum eſt neminem ſine ſalutis diſpendio duo miniſteria ſacra tenere poſſe; quorum alterum annuo cenſu 15. libras Pariſienſes valeret. An. 1240. dogmata quorundam Theologorum Orthodoxæ fidei minùs conſona damnavit. Obiit an. 1249. 3. Cal. April.

OPERA.

De fide Liber.
De Legibus liber.
De Virtutibus liber.
De Moribus liber.
De Vitiis & Peccatis.
De Tentationibus & reſiſtentiis.
De Meritis liber.
De Retributionibus Sanctorum.
De Immortalitate animæ.
De Rhetoricâ Divinâ.
De Sacramentis in genere.
De Baptiſmo.
De Confirmatione.
De Sanctiſſima Euchariſtia.
Cave Hiſt. Lit.

De Pœnitentiæ Sacramento. SÆC. XIII. ab A.MCC.
De Ordine.
De Extrema unctione & Sacramentalibus.
De cauſis, Cur Deus Homo.
De Pœnitentia novus Tractatus.
De Univerſo Primæ Partis Principalis Partes III.
De Univerſo Secundæ Partis Principalis Partes III.
Hactenus editio Operum Gulielmi Pariſienſis, curâ Joannis Dominici Trajani Neapolitani adornata, *Venet.* 1591. fol.
De Trinitate & Attributis divinis Tractatus.
De Anima liber.
Supplementum novi Tractatus de Pœnitentia.
De Pluralitate & Collatione Beneficiorum Eccleſiaſticorum Tractatus II.
Prodierunt ſeorſim *Argentinæ* 1507.
Sermones de Tempore, & de Sanctis. Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1494. 8°. auctiores *Tubingæ* 1499. 4°. *Lugduni* 1567. *Colon.* 1629. 4to. multò demum auctiores *Pariſ.* 1638. fol.
Opera omnia Gulielmi Pariſienſis hactenus enumerata in unum collegit, atque edi curavit Bartholomæus Feronius, *Aureliæ* 1674. II. Tom. fol.
Cenſura deteſtabilium aliquot errorum contra Catholicam veritatem facta ann. 1240. in Bibliothecis Patrum haberi ſolet.
Dialogum de VII. Sacramentis, qui ſub Gulielmi Pariſienſis nomine prodiit *Lipſiæ* 1512. & *Lugduni* 1567. Arverni noſtri non eſſe, ſed Gulielmi Pariſienſis junioris ex ordine Prædicatorum rectè notat Theophilus Raynaudus *. Certè ſtylus ejus à noſtri ſtylo abhorret; & in calce Operis Thomam Aquinatem & Petrum de Tarentaſia, Gulielmo noſtro juniores citat. * De bon. & mal. libris Erotem. X. p. 141.
Commentarium in S. Matthæi Evangelium, quod inter Opera S. Anſelmi in editione Colonienſi habetur, Gulielmo noſtro deberi contendit Oudinus *; qui & prolixa ejuſdem *Commentaria in Cantica Canticorum*, *& in Eccleſiaſten*, ſe MSS. vidiſſe teſtatur. * Supplem. p. 320.

RAYMUNDUS DE PENNAFORTI, ſeu de *Rupe-Forti*, natione Catalaunus, Patriâ Barcinonenſis, ex antiquo Regum Aragonum & Comitum Barcinonenſium ſtemmate ortus, natus anno 1175. In Gymnaſio Bononienſi Jus Canonicum docuit, Canonicus demum & Archidiaconus Barcinonenſis: atque Ordinis Dominicani Monachus factus. Claruit an 1228. Gregorio IX. Pontifici à confeſſione & ſacris adhibitus, an. 1238. in Conventu Bononienſi Ordinis ſui Generalis conſtitutus eſt. Exacto verò in hoc munere biennio ſe abdicavit, & Archiepiſcopatum Tarraconenſem referente Ambroſio de Altamura *, à Gregorio Papa oblatum, Bragenſem in Luſitania, denique Barcinonenſem in patriâ ſuâ, conſtantiſſimè recuſavit. Obiit centenarius an. 1275. die 6. Januarii. 1228. * pag. 47.

SCRIPTA.

Summa de Caſibus Pœnitentialibus libris IV. ſeu *Summa de Pœnitentia & Matrimonio.* Prodiit cum Gloſſis Joannis de Friburgo 1603. in compendium redacta, *Colon.* 1502.
Libri V. Decretalium, Extravagantium dictorum, ex antiquis Romanorum Pontificum Decretalium Collectionibus, multis hinc inde reciſis, contexti, & à Gregorio IX. approbati an. 1230. Prodierunt in omni Juris Pontificii Collectione.

RADULPHUS de COGGESHAL, ordinis Ciſtercienſis Monachus, deindè Cœnobii Coggeſhalienſis in agro Eſſexienſi Abbas VI. claruit an. 1228. P. II.

an. MCCXXVIII. vit liberalibus diſciplinis egregiè inſtructus, melioribus literis aſſiduè intentus, adeò ut toto regiminis ſui tempore vix unum à ſtudiis ſeverioribus diem otioſum traduxerit. Scripſit, te le Baleo, Chronicon Terræ Sanctæ; quod an hodie ſuperſit multùm dubito: Additiones item ad Radulphi Nigri Chronicon de Imperatorum ac Regum tam Franciæ quàm Angliæ factis inſignioribus, à tempore captæ crucis i. e. ab an. MCXIII. uſque ad XI. Henrici tertii annum. Extare adhuc MS. Radulphi noſtri Chronicon exindè colligo, quod in Hiſtoriâ ſuâ Univerſali inſigne Fragmentum profert Cl. Boxhornius.

1230. ALEXANDER DE HALES, natione Anglus, Patriâ Gloceſtrienſis, juvenis ad Academiam Pariſienſem ſe contulit, & Theologiæ Scholaſticæ, Juriſque Canonici ſtudio operam dedit: in utroque tandem celeberrimus evaſit; adeò ut *Doctor Irrefragabilis* vulgò dictus fuerit. Claruit an. 1230. Minoritarum Ordinem ante octennium amplexus. Obiit Pariſiis an. 1245. die XXVII. Auguſti, inter Franciſcanos ſuos ſepultus.

OPERA.

Commentarius in Pſalmos Davidis, quæ à nonnullis Bonaventuræ, ab aliis Hugonis de S. Caro adjudicantur. Prodierunt *Venetiis* 1496. f.

Commentaria in Apocalypſin. Prodierunt curâ Joannis de la Haye *Pariſ.* 1647. f.

Summa univerſæ Theologiæ, in IV. partes diſtributa. Prodiit *Baſil.* 1502. *Noremberg.* 1482. fol. *Venet.* 1576. *Colon.* 1622.

Quæſtiones ſeu Commentaria in quatuor libros Sententiarum. Prodierunt *Lugduni* 1515. Tom. IV. Alexandro verò abjudicanda videntur. Nec enim alia ſcripſit is Commentaria in libros Sententiarum, quàm *Summam Theologiæ*; quæ in nonnullis Codd. MSS. iſtum præ ſe fert titulum.

Summa de Virtutibus, ex quâ multa in Speculum ſuum tranſcripſit Vincentius. Prodiit *Pariſ.* 1509.

Commentaria in Metaphyſicam Ariſtotelis. Extant *Venet.* 1572.

Commentaria in Ariſtot. Libros III. de Anima. Prodierunt typis impreſſa *Oxonii* 1481. ſi locum & tempus rectè ſignat, qui Catalogum Bibliothecæ Oxonienſis condidit, Vir Cl. Thomas Hyde Protobibliothecarius.

Deſtructorium vitiorum, quod prodiit *Nuremberga* 1496. f. & *Venet.* 1582. Alexandro Alenſi conſtanti Codicum MSS. fide aſcribitur. Malunt tamen id illi abjudicare nonnulli; eò quòd in fine editionis Nurembergenſis legatur, Opus iſtud compoſitum fuiſſe à quodam Fabri Lignarii filio, qui ob humilitatem nomen ſuum latere voluit. Vid. plura ad an. 1429.

Mariale extat MS. in Bibliothecâ Lambethanâ.

Cæterùm Commentaria Alexandri Alenſis in omnes Prophetas, Evangelia, & S. Pauli Epiſtolas, MSS. partim in Bibliothecâ Ambroſianâ, partim in Bodleianâ extare dicuntur.

1230. PHILIPPUS GREVIUS, Academiæ Pariſienſis Cancellarius; claruit circa an. 1230. Extant *Sermones* CCCXXX. in Pſalmos Davidis, typis editi *Pariſ.* 1523. 8°. *Brixiæ* 1600. *Commentarius in Evangelia* MS. in Collegio D. Petri Cantab. Cod. 103. *Commentarius in Job.* MS. in Bibliotheca Eccleſiæ Cathedralis Cameracenſis.

1230. CONRADUS DE MARBURCH, natione Germanus, Theologiæ Magiſter & Prædicator inſignis, Ordinis Dominicani Monachus, & D. Elizabethæ Thuringiæ Landgraviæ à ſacris confeſſionibus, claruit an. 1230. extat *Liber de Vita & Miraculis ejuſdem Elizabethæ* [quem Gregorio IX anno 1232. obtulit] apud Leonem Allatium in *Symmictis* part. I. p. 269.

PETRUS DE VINEIS, vulgò Germanus, rectius fortaſſe Italus, & domo Capuanus; Cancellarius Imperatoris Frederici II. [cujus jura adversùs Pontificia Romani uſurpationes ſtrenuè propugnavit], claruit circa an. 1230. An. 1239. Patavii in publico Imperii conventu adversùs Gregorii Papæ ambitionem & tyrannidem declamavit. An. 1245. a Frederico ad Concilium Lugdunenſe, ut partes ſuas tueretur, miſſus eſt. Verùm anno ſequente proditionis ab invidis falsò inſimulatus, oculis privatus, & in carcerem Capuæ conjectus eſt: ubi pudore & fame cruciatus, mortem ſibi ipſi conſcivit an. 1249. Extant *Epiſtolarum Hiſtoricarum libri VI. de geſtis Frederici Imp. & aliis*, à Simone Schardio primùm editi *Baſil.* 1566. 8°. dein *Amberga* 1609. 8vo. *Dictamina M.* Petri de *Vineis* extant MSS. in Collegio S. Benedicti Cantab. Cod. 331. 1230.

THOMAS, gente Dalmata, ortu Spalatenſis, ipſomet teſte c. 32. natus eſt an. MCC. factus primùm Canonicus Spalatenſis, dein an. MCCXXX. in ejuſdem Eccleſiæ Archidiaconum à Capitulo electus eſt, abſente & vehementer reclamante Guncello Archiepiſcopo, cui Thomæ zelus, & juſtitiæ amor, moreſque paululùm ſeveriores nequiquàm placebant. Obiit ann. MCCLXVIII. in Eccleſiâ S. Franciſci in ſuburbio Spalatenſi ſepultus. Cujus inſcriptionem ſepulchralem exhibet Jo. Lucius in capite ſuarum notarum. Condidit Thomas *Hiſtoriam Salonitanam*, ſive Pontificum Salonitanorum atque Spalatenſium, capita LI. continentem, quam ad calcem operis ſui *de Regno Dalmatiæ & Croatiæ* edidit Joannes Lucius Dalmata *Amſtel.* 1666. *fol.* pag. 310. qui Thomam noſtrum unicum rerum Dalmaticarum ſui ævi ſcriptorem vocat. 1230. *P. II.*

MAURICIUS, Archiepiſcopus Rothomagenſis, claruit an. 1231. Extant *Epiſtolæ* V. apud Dacherium *Spicileg.* Tom. II. 1231.

EDMUNDUS RICH, gente Anglus, domo Abingtonenſis, Edvvardi Rich mercatoris & Mabeliæ filius, in Collegio Univerſitatis apud Oxonienſes, ut volunt educatus, Theologus & Concionator celeberrimus. Scholas ibidem propriis ſumptibus inſtituit, in quibus plures in Theologiâ atque Philoſophiâ gratis erudivit, inter alia Ariſtotelis elenchos explicuit, quos primus omnium [notante Antiquitatum Oxonienſium Collectore ad annum MCCXXVI.] in hâc Academiâ enucleaſſe fertur. Ex ejus proinde ſchola haud pauci celeberrimi nominis diſcipuli prodierunt. Factus deinde eſt Eccleſiæ Saliſburienſis Theſaurarius, ac tandem an. 1234. rogante Gregorio Papâ à Monachis Cantuarienſibus Archiepiſcopus electus, die 2. Aprilis conſecratus. Acer corruptelarum Eccleſiam tunc peſſimè fœdantium correptor, ac ſtrenuus collapſæ diſciplinæ reſtaurator. Quo nomine & ab Henrico III. Angliæ Rege, & ab Othone Pontificis in Angliâ Legato, variis injuriis exagitatus, Romam petiit: ubi cùm corruptos Eccleſiæ Romanæ mores objurgare non dubitaret, Pontifici inviſus eſſe cœpit; & grandi pecuniâ mulctatus, in Angliam remiſſus eſt. Tot injuriis 1234.

fractus

SÆC. XIII. ab A. MCC. fractus Edmundus, voluntarium tandem ſibi exilium indixit, & in Galliam profectus Pontiniaci conſedit. Inde an. 1242. Soyſeyam migravit, ubi febre & mœrore confectus obiit die XVI. Novembris à Calliſto demum III. anno circiter 1456. inter Sanctos relatus. Extat *Speculum Eccleſiæ* in Bibliothecâ Patrum T. XXV. p. 316. *Conſtitutiones XII.* apud Lindvodi Provinciale Anglicum.

1235. ROBERTUS, GROSTHEAD, ſeu *Capito* dictus, Natione Anglus, patriâ Suffolcienſis, in vico Stradbrook natus, cùm per tempus aliquod in Academiâ Oxonienſi ſtudiis incubuiſſet, in Pariſienſem ſe contulit. Domum reverſus, fit primò Archidiaconus Leiceſtrenſis, dein an. 1235. Junii X. Lincolnienſis Epiſcopus ordinatus. Ut immodicam Curiæ Romanæ in Anglia tyrannidem, illicitaſque proviſiones & reſervationes quas ægrè admodùm tulit, fortiùs comprimeret, ipſe Romam profectus eſt, cauſam iſtam apud Pontificem acturus. Summâ comitate dimiſſus, re tamen infectâ, domum rediit: unde acrem ſatis & mordacem Epiſtolam hàc de re reſcripſit. Quâ conſpectâ, in furorem actus eſt Pontifex, ſummam in eum concepit iram, minaſque eructavit. Verùm repreſſa paululùm Pontificis rabie. Cardinales, *Non expediret, Domine*, inquiunt, *ut aliquid durum adverſus Epiſcopum ſtatueremus. Ut enim vera fateamur, vera ſunt quæ dicit. Non poſſumus eum condemnare, Catholicus eſt, immò & ſanctiſſimus; nobis religioſior, nobis ſanctior, & excellentioris vitæ; ita ut non credatur inter omnes Prælatos majorem, immò nec parem aliquem habere Orbem Chriſtianum.* Et eſto quidem, quod tamen volunt nonnulli, à Pontifice non ſit excommunicatus, erat tamen ab eo non uno moleſtiarum genere vexatus. Nihilominus in redarguendâ Pontificis tyrannide & avaritiâ, immoto atque imperterrito animo perrexit. Obiit Bugdenæ die 9. Octobris an 1253. non ſine inſigni ſanctitatis opinione; etſi in Eccleſiæ Romanæ cenſum non ſit relatus. De illo, præter Hiſtoricos noſtros hujus temporis, agit Franciſc. Godvvinus *de præſul. Angliæ* in Epiſc. Lincolnienſ. pag. 348. Vir planè erat, (ut pietatem, vitæ ſanctimoniam, reliquaſque virtutes Chriſtiano Præſule dignas prætermittam,) ingentis animi, acris ingenii, in re literaria, quantùm ea ferebant tempora, ad ſummum penè apicem evectus, totum encyclopædiæ circulum emenſus, in literis ſacris pariter ac prophanis, in linguarum Hebrææ, Græcæ, Latinæ ſcientiâ, in Aſtronomiâ, & univerſâ Philoſophiâ adeò ſupra communem doctorum ſortem eruditus, ut artis magicæ, & execrandi cum Cacodæmone conſortii apud ſciolorum vulgus reus perageretur: quod in tam rudi barbaroque ſæculo minimè mirandum eſt.

OPERA.

OPuſcula varia, in lucem emiſſa, *Venet.* 1514. *Compendium Sphæræ mundi. Venet.* 1508.

Commentarius in libros Poſteriorum Ariſtotelis. Venet. 1504. 1537. 1552.

Epiſtola ad Innocentium IV. Pontificem. Extat apud Matthæum Paris ad an. 1253. ubi etiam diſſertationes ejuſdem morituri lugubres adverſus oppreſſiones Eccleſiæ à Romano Pontifice illatas reperiuntur.

Teſtamentum XII. Patriarcharum, ab eo Latinè verſum. Prodiit *Pariſ.* 1549. 12. & in Orthodoxogr. p. 861. ac Biblioth. Patr. Tom. II.

Liber de ceſſatione Legalium. Prodiit *Londini* 1652. 4°.

Cave Hiſt. Lit.

SÆC. XIII. ab A. MCC. *Commentarius in Dionyſii Areopagitæ librum de myſticâ Theologiâ.* Prodiit inter Opera Dionyſii *Argentinæ* 1502. f. Porrò in omnia Dionyſii Opera exceptis Epiſtolis, commentatus eſt Robertus, verſionemque eorum Latinam ex omnibus Interpretibus ſimul collatis conſarcinavit. Extant & *Commentarius & Verſio* MSS. in Collegio corporis Chriſti Oxonienſi.

Sermo propoſitus coram Papa Innocentio IV. & Cardinalibus Lugduni, A. D. 1250.

Sermo ad Clerum, Super Sapient. 6. 26. *Rex ſapiens eſt ſtabilimentum populi ſui.*

Sermo alius ad Clerum, ſuper S. Joh. 10. 11. *Ego ſum Paſtor bonus.* Monitio & perſuaſio Paſtorum.

Alius ad Clerum contra Paſtores & Prælatos malos, ſuper Ezec. 34. 2. 3. 4. *Væ Paſtoribus Iſraël, qui paſcebant ſemetipſos, &c.*

Alius ad Sacerdotes in Synodo de hoc verbo, *Poſuit ſtellas in firmamento cæli*, Gen. 1. 17.

Alius in celebratione ordinum de hoc verbo, *Sint lumbi veſtri præcincti*, Luc. 12. 35.

Alius de bono Judice, ſuper Pſalm. 57. 1. *Rectè judicate filii hominum.*

Tractatus de Prophetiis veris & falſis.

Alius de Gratia & Juſtificatione.

Alius de fide & ejus articulis.

Alius de Oratione.

Alius de ſuperbia, detrectatione & humilitate, &c.

Epiſtolæ aliquot nunc recèns editæ.

Omnia hæc Opuſcula à Sermone coram Papâ incluſivè hactenus inedita, in novâ editione *Faſciculi rerum expetendarum & fugiendarum* Tom. II. propediem proditura ſunt.

De Confeſſione liber, & alius de Conjugio. Extant MSS. in Bibliothecâ publicâ Cantabrigienſi Cod. 133. Extiterunt ſaltem Jameſii tempore.

De cura Paſtorali liber, & alius de Computo Eccleſiaſtico. Extant MSS. in Collegio S. Benedicti Cantab. Cod. 123. 227.

De Poteſtate ſeu cura Paſtorali in Bibliothecâ Coll. S. Trinitatis & S. Johannis ibid.

Univerſitates Pœnitentiæ, ſeu Capitula vel Conſtitutiones quædam de Pœnitentia: Oculus Moralis; Doctrina Cordis; habentur hæc tria MS. in Biblioth. S. Johannis ibid.

Epiſtolæ MS. in Biblioth. S. Benedicti vol. 227. 8°. & alibi non ſemel.

Tractatus de Confeſſione; Item de Meditatione, de Articulis fidei, de Præceptis Decalogi habentur MS. in Viri cujuſdam doctiſſimi Bibliothecâ privata.

De X. Præceptis liber. Moralitates ſuper IV. Evangelia. De Pœnis Purgatorii. De Pœnitentia. Scala voluptatis. Summa juſtitiæ. Templum Domini. De lingua & corde moraliter. De Venenis moraliter dicta. Extant MSS. in Bibliothecâ publicâ Cantabrigienſi.

Sermones denique habentur MSS. Oxonii apud Mertonenſes & Lincolnienſes.

Alia plura Roberti *Opera* MSS. recenſet Jameſius in *Ecloga*, quam conſulat Lector. Quædam etiam ejus adhuc inedita penès ſe habet Vir rever. Johannes Batteley.

ROBERTUS GROSTHEAD, gente Anglus, Epiſcopus Lincolnienſis, claruit an. MCCXXXV. 1235. P. II.
obiit juxta chronicon MS. in Bibliothecâ Lambethanâ an. MCCLIV. viii. Id. *Oct.* Operum ejus tàm editorum quàm ineditorum indiculum ſuprà exhibuimus. Cùm verò paulò accuratiorem catalogum haud ita pridem contexuit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 344. inedita ab eo recenſita, quæque ſe vidiſſe & inſpexiſſe refert, paucis hoc loco ſub-

SÆC. XIII. ab.A.MCC. ſubjungemus. Sunt autem quæ ſequuntur.

Epiſtolæ CXXVIII. in unum volumen digeſtæ & indice uberi auctæ. Extitit codex MS. antehàc in Biblioth. Weſtmonaſt. jam in Cottonianâ, & in Coll. Corp. Chriſt. Cantab. Ex his CI. in lucem protulit Edovard. Brovvn *Faſcic. rer. expet.* Tom.II. pag. 307. qui & ad calcem, Roberti noſtri conſtitutiones quaſdam adjecit pag. 410. *Summa Philoſophiæ* à recentiori manu deſcripta. *Dicta* CXLVII. cum indice, quæ quaſi totidem prælectiones breves de variis Theologiæ articulis & S. Scripturæ locis in ſcholis habitæ ſunt, ibid. & in Biblioth. S. Trinitat. Cantabrig. *Sermones*, *Propoſitiones & Themata* ferè C. *Summa Theologiæ. Commentarius in Epiſtolam ad Galatas. Tractatus de* VII. *Sacramentis. De modo confitendi. Regulæ Agriculturæ* per menſes digeſtæ Gallicè. *Tractatus breves* LXXII. viz. *De oculo morali, de veneno & peccato morali: Sermones* XXV. *Qualiter homo factus eſt ad imaginem Dei*; *Morales expoſitiones in operibus ſex dierum: Meditationes* VIII. *in dicta ſeu facta quadam S. Anſelmi; de libero arbitrio; de ſex differentiis; quòd Deus eſt forma prima omnium; de Intelligentiis; de Veritate; de veritate futurorum contingentium; de ordine emanandi cauſatorum à Deo; de impreſſione aëris; de Iride & Speculo; de ſtatu cauſarum; de luce & colore ejuſdem; de generationibus impreſſionum humidarum; quòd motus ſimpliciter ſit in formâ primâ; de motu circulari; deſcriptio figuræ Machinæ Mundi; de conceptione & excellentiâ B. Mariæ ſecundùm Anſelmum, Meditationes* II. *Expoſitio prologi S. Hieronymi ſuper Bibliam, de ſapientiâ & ſcientiâ; Expoſitio* [prolixa admodùm] *in primum caput Geneſeos, ſeu in Exaemeron; de decem Præceptis; de confeſſione, quomodo Chriſtus eſt virga de radice Jeſſe; Expoſitio in iſta verba Cantic.* Unguentum effuſum eſt nomen tuum: *Expoſitio in iſta verba Cantic.* Nigra ſum, ſed formoſa, *de acceptione manus pro executione operis in S. Scripturâ; quare Spiritus S. deſcendit ſuper Chriſtum in ſpecie columbæ: quomodo ſpiritus ubi vult ſpirat; de Levitis ex libro Numerorum; qualem Epiſcopum eſſe oportet ex inſtructione Pauli ad Titum; de ſignis in Sole & Lunâ; de die Judicii; Sermo de laude B. Martini; de Incarnatione Chriſti; Expoſitio in hæc verba Lucæ*, Exiit edictum à Cæſare; *de beatitudine pauperum in ſpiritu, de mutuâ collatione antiquorum. Conſtitutiones datæ Priori & Conventui de Nevvenham. Tractatus de Curâ Paſtorali*, in Biblioth. Lambeth. *De pœnis Purgatorii* ibidem. Tractatus benè prolixus *de articulis fidei* Gallicè ibid. *De ſummâ juſtitiæ* [opus ingens] in Biblioth. publ. Cantab. *Sermones & Tractatus plures* Anglicè ibid. *Moralitates ſuper IV. Evangelia* ibid. *De linguâ & Corde moraliter* ibid *Scala Voluptatis* ibid. *Templum Domini* ibid. *De Conjugio* ibid. *Propoſitionem* Roberti noſtri de viſitatione Diœceſi ſuæ an. MCCL. coram Papâ & Cardinalibus factam, exhibet Whartonus ubi ſuprà p. 347.

Correctorium totius Bibliæ, liber brevis, in quo docetur quomodò plura difficiliora, totius Bibliæ vocabula pronuntiari debeant, quæ perperam pronunciari conſueverunt, MS. in Bibliothecâ Eccleſ. Chriſti Cantuar. Vitam Roberti noſtri carmine Elegiaco, ſed parùm eleganti, contexuit Richardus quidam Monachus Bardinienſis, quam ex Codice MS. Weſtmonaſterienſi edidit idem Whartonus Tom. II. ſed fabulas quaſdam craſſiores & inanes nimiùmque affectatas elegantias ſe reſecuiſſe non diffitetur. Huic alia quædam monumenta ad Groſtheadi memoriam illuſtrandam ſpectantia ſubjecit.

1236. LUCAS, gente Hiſpanus, Patriâ Legionenſis, poſtquam varias Italiæ, Græciæ, Palæſtinæ regiones peragraverat, & Gregorio IX. Pontifici ſe plurimùm commendârat; ex Diacono Tudenſi ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopus factus eſt. Claruit an. 1236. Scripſit *de altera vita, fideique controverſiis adverſùs Albingenſium errores libros III.* quos primus in lucem emiſit Joannes Mariana *Ingolſtadii* 1612. 4°. exinde cum notis Marianæ, Gretſeri, & Schotti in Bibliothecam Patr. relati ſunt T. XXV. p. 188. Juſſu quinetiam Berengariæ Reginæ, Diaconus adhuc *S. Iſidori Vitam & Miracula* juſto volumine deſcripſit. Extat id apud Mabillon. Sæc. Benedict. II. & Bollandum ad IV. Aprilis. Denique *S. Iſidori Chronicon* multis additis locupletavit, & ad ætatem ſuam deduxit, anno Chriſti 1236. deſinens. Habetur id ab Andreâ Schotto editum *Hiſpaniæ illuſtratæ* Tom. IV. SÆC. XIII. abAn.MCC.

GODEFRIDUS, natione Germanus, Monachus Cœnobii S. Pantaleonis intra urbem Coloniam. Claruit an. 1237. Scripſit *Annales* an. 1162. ad an. 1237. quos primus in lucem edidit Marquardus Freherus inter Scriptores Germanicos Tom. I. pag. 239. 1237.

GEORGIUS ELMACINUS *Abnol-Amdi & Ibnol-Ambda* dictus, genere Arabs, Abuliaſiri Alamidi ſcribæ filius, claruit circa ann. 1238. Anno enim Hegiræ DCXXXVI. ſeu Chriſti MCCXXXVIII. Patrem ſibi morte abreptum fuiſſe profitetur. Chriſtianum fuiſſe apertè ſatis ſuadent nomen, diligens rerum Chriſtianarum ſubnotatio, ingens reverentia in citandis S. Scripturæ libris adhibita, Oraculorum Propheticorum ad Chriſtum Dominum applicatio luculenta; ut alia taceam, quæ ex ipſo Opere peti poſſunt. Fatendum ſanè eſt eum non raro de Muhammede, ejuſque lege benignè nimis loqui: quod ſanè prudentiæ vel timori hominis inter Muhammedanos ſcribentis verſantiſque condonari debeat. Scripſit *Hiſtoriam Saracenicam à primo Mahumetis ortu ad initium imperii Atabacai per XLIX. Imperatorum ſucceſſionem*, inſertis etiam paſſim Chriſtianorum rebus, in Orientis Eccleſiis eodem tempore potiſſimùm geſtis. Prodiit *Hiſtoria* iſta ex verſione Thomæ Erpenii Latinè pariter ac Arabicè *Lugduni Bat.* 1625. 4°. *Hiſtoriam* ſuam ab ipſo Mundi initio exorſus fuerat Elmacinus. Prior ejus pars à mundo condito ad Mahumeti fugam extitit MS. penès Hottingerum; qui exemplar ejuſdem MS. Syriacis literis deſcriptum ſe in Bibliotheca publica Cantabrigienſi vidiſſe teſtatur. *Biblioth. Orient.* c. 2. p. 75. 1238.

MANUEL CARITOPULUS, *Philoſophus* dictus, poſt depulſum Germanum Patriarchatum Conſtantinopolitanum tenuiſſe videtur ab an. 1240. modò Æræ decreto illius de Tranſlatione Epiſcoporum affixæ fides ſit adhibenda. Datum enim id decretum dicitur anno Mundi 6758. qui ex Græcorùm calculo in annum Chriſti 1250. incidit. Obiit forſan, ſaltem ſede ſubmotus eſt, ante ann. 1254. Extant Græc. Lat. *Solutiones quarundam quæſtionum*, in Leunclavii Jure Græc. Rom. l. 3. pag. 238. *Decretum de Tranſlatione Epiſcoporum*, ibid. pag. 240. *Decretum de Jure Patronatûs*, ibidem pag. 242. 1240.

AUCTOR Anonymus Annalium Marganenſium; gente, ſi conjicere licet, Cambro-Britannus, & Cœnobii de Margan in Comitatu Glamorganenſi, à Roberto Gloceſtriæ Comite olim conditi, Monachus, claruit circa an. MCCXL. Scripſit Chronicon ſive *Annales de Margan* ab ann. MLXVI. ad annum uſque MCCXXXII. etſi in fine 1240. *P. II.*

ſine pauca quædam deſiderantur. Edidit hos Annales Tho. Galeus *Rer. Anglic. Script.* Tom. II. *Oxon.* 1687. p. 1.

1240. MATTHÆUS PARIS, gente Anglus, Ordinis Benedictini Monachus, an. 1217. in Cœnobio S. Albani ad vetus Verulamium ſito Religionis ſuæ habitum ſuſcepit. Claruit an. 1240. Ex egregiâ doctrinâ, morumque ſanctitate tantam ſibi famam conciliavit, ut an. 1248. à Norwegis ad reformandos Monachos Holmenſes nominatim petitus, ab Innocentio Papâ eò demandatus ſit: ubi Ordinis Benedictini inſtitutum ad priſtinam puritatem revocavit. In patriam reverſus, non modò à ſuis benignè exceptus, ſed & Henrico III. Regi apprimè charus: à quo quanta ſit gratiâ in menſa, in palatio, in thalamo, ubique denique habitus, ipſe non uno in loco teſtatur. Obiit vir verè magnus an. 1259. Inter omnes Hiſtoriæ noſtræ Scriptores tum fide tum prudenti liberâque rerum tractatione palmam facilè præripit, quo nemo vixit unquam [judice Caſaubono *] neque Papiſmi ſuperſtitionibus addictior, neque rapinarum horribilium, quas Papæ in Anglia exercuerunt, fidelior teſtis & expoſitor. Sic Caſaubonus; qui in ſequentibus ineptiſſimas Baronii & Bellarmini conjecturas Hiſtoriam Matthæi à Reformatis corruptam & interpolatam eſſe opinantium ex Codicibus optimæ notæ MSS. invictè diluit.

* Prolegom. ad Exercit.

SCRIPTA.

Hiſtoria Major ſeu *Rerum Anglicarum Hiſtoria à Gulielmi Conqueſtoris adventu ad annum* 43. *Henrici III. Angliæ Regis*, viz. ab an. Chriſti 1066. ad an. 1259. Hiſtoriæ hujus partem priorem ad annum uſque 1235. Matthæus ex Rogerii de Wendover (Monachi S. Albani, & Prioris Cellæ de Bealvair in agro Lincolnienſi, an. 1237. defuncti) Chronico, paucis exciſis, nonnullis additis, verbatim ferè deſcripſit. *Appendix* ab anno 1260. ad 1273. quæ ad calcem Hiſtoriæ reperiuntur, Gulielmo Riſhangero, S. Albani itidem Monacho, & Edwardi I. Regis Hiſtorico, debetur.

Vita duorum Offarum, Merciæ Regum, Cœnobii S. Albani Fundatorum

Vitæ XXIII. *Abbatum S. Albani*, qui Cœnobium à primâ ejus fundatione ad Matthæi Pariſienſis tempora rexerunt.

Additamenta ad Hiſtoriam Majorem, ea ferè omnia complexa, quæ ad pleniorem enarrationis alicujus elucidationem in Hiſtoria aut citantur, aut evocantur. Additamenta iſta cum Vitis præcedentibus in unum compegit Matthæus, & ſecundi voluminis vicem implere voluit.

Prodiit Matthæi *Hiſtoria Major Londini* 1571. *Tiguri* 1606. & cum *Vitis Offarum Abbatumque S. Albani, & Additamentis*, cura Gulielmi Watſii [qui Gloſſarium, notas & varias Lectiones appoſuit] *Londini* 1640. f. & ſecundâ vice 1684. f. editio verò an. 1640. non parùm præſtat.

Hiſtoria Minor, ab an. 1066. ad 1250. quâ breviter & ſuccinctè percurrit, quæ in Hiſtoriâ Majore fuſiùs enarrat: plurima tamen ſcitu non indigna ei admiſcentur, quæ in Majori Hiſtoriâ fruſtra quæruntur. Extat MS. in Bibliotheca *Arundeliana*, & in Collegio S. Benedicti Cantab.

Hiſtoria etiam ab Adamo ad initia Gulielmi Conqueſtoris à Matthæo Paris elaborata fuit, quam integram ferè in priorem *Florilegii* ſui partem tranſcripſit Matthæus Weſtmonaſterienſis.

1240. P. II. MATTHÆUS PARIS, Anglus S. Albani Monachus, claruit an. MCXL. Præter reliqua opera ſuprà recenſita, ſcripſit *Vitam S. Edmundi* Archiepiſcopi Cantuarienſis, qui patriæ ob tyrannidem & exactiones Pontificias pertæſus, in exilio Gallicano, quod ſibi ſponte indixerat an. MCCXLII. vitam cum morte commutavit. De hâc Vitâ hæc nos docet Florilegus ad annum MCCLII. Anno MCCLIII. *obiit M. Ricardus de Wit Epiſcopus Ciceſtriæ*, IV. *Non.* April. *quondam B. Edmundi Cant. Archiep. Clericus &c. Hujus autem Richardi aſſertionibus & Fr. Roberti Bacun* O. P. *certificatus, Fr. Matthæus Pariſienſis memorati S. Edmundi Vitam à fide dignis ſibi relatam, diligenter perſcripſit.* Hæc me monuit Whartonus noſter. Verùm locus in editione, quâ utor, non comparet, & forſan adhuc MS. latet.

ALBERICUS, gente forſan Gallus, in Cœnobio Trium-Fontium in Galliâ Monachus, claruit an. MCCXLI. Compoſuit Chronicon ab orbe condito, & perduxit non modò ad annum MCCXXVI. quod habet Voſſius de Hiſt. Lat. lib. II. cap 46. pag. 381. ſed ad ſua uſque tempora; nempe ad annum MCCXLI. Illud ab Andreâ Quercetano brevi edendum expectare nos juſſit Aub. Miræus *Auct.* cap. 403. Verùm adhuc MS. deliteſcit in Bibliothecâ Sancti Galli in Helvetiâ, in Regiâ Pariſienſi aliiſque Galliæ Bibliothecis, ſuo tempore procul dubiò lucem viſurum. 1241. P. II.

INNOCENTIUS IV. *Sinibaldus* antea appellatus; Patriâ Genuenſis, ex gente Fliſcanâ & Comitibus Lavaniæ oriundus, Cardinalis Presbyter titulo S. Laurentii in Lucinâ, Pontifex Romanus electus eſt an. 1243. die XXIV. *Junii*; die XXIX. conſecratus. Nil antiquius habuit, quàm Deceſſorum odia adversùs Fredericum Imp. internecina fovere. In Galliam igitur an. 1244. profectus Concilium generale Lugduni anno ſequente habendum indixit. In Concilio Imperatorem palàm excommunicavit, imperium ei abrogavit, ſubditis obſequium illi præſtare ſub Anathematis pœnâ interdixit, Crucem contra illum ubique per Orbem Chriſtianum prædicari juſſit, plenariâ peccatorum remiſſione omnibus contra illum militantibus conceſſâ. An. 1246. Jacobum Aragoniæ Regem totumque regnum ſacris interdicit. An. 1251. mortuo Frederico Imp. Conradum & Manfredum filios peſſimo odio proſecutus eſt, juſque hæreditarium repetentes conflato Cruceſignatorum exercitu oppugnavit: cùmque parùm procederent arma, anathema in utrumque ſtrinxit. Obiit an. 1254. die 7. Decembris. Tantâ autoritate & veneratione pollebat (* teſte Foſtero) ut à multis Juris utriuſque peritiſſimis Pater & organum veritatis appellatus ſit. Primus Cardinalibus rubrum Galerum dignitatis inſigne & ornamentum addidiſſe dicitur. Natalem B. Virginis Octonis diebus celebrari juſſit, Bononiam ſtudio privavit, & Patavium tranſtulit. Extat *Commentarius in V. libros Decretalium, Venet.* 1570. 1578. *Tridini* 1611. *Lugduni* 1578. fol. 1243.

* Hiſt. Jur. Civ. lib. c. 14. p. 482.

Epiſtola XX. Concil. Tom. XI. pag. 598. *Epiſtola de Translatione Corporis B. Elizabeth* à Lambecio edita eſt Comment. lib. 2. pag. 883. *alia Epiſtola* XLVI. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. I. ad an. 1243. &c. *alia* LXI. ibid. in Regeſto Pontif. pag. 55. *alia* XVIII. in Regeſto Appendicis Tom. I. pag. 10. *Liber Apologeticus de poteſtate Eccleſiaſtica, & juriſdictione Imperii contra Petrum de Vineis*, & alia plura Opuſcula MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ, vid. Lud. Jacob. à S. Carolo *Biblioth. Pontif.* pag. 121.

SEC. XIII. ab A. MCC. 1243. P. II. RICHARDUS de S. GERMANO, Regis Siciliæ Secretarius, ſeu Notarius, claruit anno MCCXLIII. Scripſit Chronicon ſatis amplum ab anno MCLXXXIX. nempè ab exceſſu Gulielmi Siciliæ Regis ad annum uſque MCCXLIII. Ex pervetuſto codice Caſſinenſi, luce publicâ illud donavit Ferd. Ughellus *Ital. Sac.* Tom. III. p. 953.

1244. JOANNES DE S. GEMINIANO, Ordinis Dominicani Monachus, claruit circa annum 1244. quem tamen alii anno 1310. vel 1319. aſcribunt. Summus Theologus & Concionator, Thomæ Aquinati cumprimis familiaris; quem à matre & Fratribus in carcere detentum, ut à Religione Dominicanâ arceretur, aſtu eripuiſſe dicitur. A Gregorio IX. ad prædicandam intra partes Neapolitanas Crucem contra Fredericum Imp. legatus eſt. Extant ab eo ſcripta,

Summa de Exemplis & Rerum Similitudinibus libris X. Prodiit *Baſil.* 1499. *Venet.* 1497. 4°. 1577. 1582. *Antverp.* 1583. 8°. 1599. *Lugd.* 1585. *Colon.* 1670. 4°.

Orationes Funebres. Lugduni 1510. 4°. *Pariſ.* 1611. 8°.

Sermones Quadrageſimales. Venet. 1584. 8°. *Colon.* 1612. 8°.

Alia Joannis de S. Geminiano ſcripta recenſet Ambroſius de Altamura *Biblioth. Prædicat.* Cent. I. pag. 10.

1244. VINCENTIUS, BELLOVACENSIS vulgò dictus, natione Gallus, patriâ Burgundus, ex Ordine Fratrum Prædicatorum. Epiſcopus, ut nonnulli volunt, ſed minus rectè, Bellovacenſis; reipſâ autem non aliâ de cauſâ Bellovacenſis nomen habuit, quàm quod apud Bellovacos lares fixerit. Claruit anno 1244. Obiit anno 1256. vel ut alii, (rectius forſan) 1264. Scripſit *Speculum quadruplex. Hiſtoricum* tractans Hiſtorias ab orbe condito ad annum 1254. Prodiit ſeorſim *Normberg.* 1473. *Mogunt.* 1474. Naturale Libris XXII. *de herbis, avibus, &c. Morale* Libris III. *de affectibus animi; Normberg* 1475. *Venet.* 1493. *Doctrinale* Libris XVII. *de ſcientiis*, in quovis ferè genere, *Normberg.* 1486. Prodiit Opus iſtud ingens & prolixum *Baſileæ* 1481. *Venet.* 1484. 1591 fol. *Duaci* 1624, fol. Plura de Vincentio, ejuſque Speculo habet Ambroſius de Altamura *; accuratiore verò judicio de utroque agit Philippus Labbeus, qui quædam alia Vincentii Opuſcula, viz. *Conſolatorium de Morte amici, Libros IV. de gratiâ Dei, Librum de geſtis & vitâ B. Mariæ, Librum de eruditione puerorum regalium*, prodiiſſe *Baſil.* 1481. memorat, editionem tamen à ſe viſam non eſſe agnoſcit.

* Biblioth. Prædicat. p. 21.

1245. HUGO DE S. CARO, ſeu de Sancto Theoderico, Patriâ Delphinas, in valle quâdam, cui *Barchinonetta* nomen, natus, in Academiâ Pariſienſi ſtudio bonarum literarum incubuit, & Doctoratûs inſignia meruit, paulò poſt à B. Jordano in Prædicatorum Ordinem cooptatus. A Gregorio IX. Conſtantinopolin miſſus eſt; ut Eccleſiarum unionem procuraret. Domum reverſus, à Fratribus Galliæ Provincialis electus eſt. Anno 1245. ab Innocentio IV. Eccleſiæ Romanæ Cardinalis titulo S. Sabinæ renunciatus eſt in Concilio Lugdunenſi; variiſque deinceps legationibus adhibitus; imprimis anno 1251; quo in Germaniam miſſus Conradi partes ſtrenuè oppugnavit. Poſtea legatum Pontificium in regione Leodienſi agens, Julianæ cujuſdam, hyſtericiſſimæ mulierculæ nugacibus viſionibus excitatus, primus omnium Feſtum Corporis Chriſti inſtituit; deinceps in totâ ferè Occidentali Eccleſiâ paulatim receptum. Obiit anno 1260. die xiv. Calend. April. Lugduni apud Prædicatores ſepultus. SÆC. XIII. ab A. MCC.

OPERA.

Poſtilla, ſeu Commentariola juxta quadruplicem ſenſum in totum Vetus ac Novum Teſtamentum (*Commentarium tamen in Pſalmos* plurimi Alexandro Halenſi adjudicant) prodierunt in ſeptem Tomos diviſæ *Baſileæ* 1504. *Pariſ.* 1548 *Venet.* 1600. Editioni Venetæ acceſſit octavus Tomus novi indicis locupletiſſimi.

Sermones de Tempore & Sanctis, Swollis 1479. editi in 4°.

Speculum Sacerdotum & Eccleſiæ, Lugduni 1554.

Concordantiæ major Latinorum Bibliorum, pro omnibus vocibus declinabilibus in totâ S. Scripturâ repertis. Voces enim indeclinabiles addidit Conradus Halberſtadius circa annum 1290. *Concordantiæ* iſtæ pluriès prodiit, & ubique ferè proſtat.

JOANNES de DEO, natione Hiſpanus, Decretorum *Doctor*, & Eccleſiæ Bononienſis Canonicus; claruit, ut ipſe in fine operis ſui teſtatur, MCCXLVII. Scripſit ad Epiſcopum & Capitulum Bononienſe *Librum Pœnitentialium*, in quo generatim de vitiis cujuſcunque ſtatus & confeſſione, deinde de pœnitentiâ & confeſſione Prælatorum, nempe ſummi Pontificis, Cardinalium, &c. ſpeciatim agit. Extat MS. in Bibliothecâ publicâ, Cantabrig. vol. 118. nu 2. & Patavii in Bibliothecâ Cœnobii *S. Joannis in Viridario* Plut. 10 ad Lævam. Vid. Ph. Thomaſin *Biblioth. Patavin.* MS. pag. 3. Habuit etiam penès ſe D. Theronius, Doctor Sorbonicus, ex cujus Codice ampliſſima ſanè excerpta nobis exhibuit Jac. Petyt. ad calcem Pœnitentialis Theodori Cantuar. *Pariſ.* 1677. *Summa Judicum*, & de Officio Advocatorum, item *Caſus ſuper Decretales* ab eo compoſiti ſervantur MS. in Bibliothecâ Monaſterii Dunenſis. teſte Sandero *Biblioth. Belg. MS.* par. I. pag. 177 Ejuſdem, ni fallor, eſt *Tractatus de Electionum canonibus*, cum Expoſitione metro ap. Thomaſin loc. citat. 1247.

PETRUS, CASSIODORI filius, natione Anglus dignitate Eques, claruit ann. circiter 1250. Extat *Epiſtola ad Eccleſiam Anglicanam de excutiendâ tyrannide Romani Pontificis in Angliâ.* in *Catalogo* teſtium veritatis pag. 365. & apud Goldaſt. *Monarch.* Tom. I. p. 11. 1250.

THEOBALDUS STAMPENSIS, natione Anglus, ſacerdos ſæcularis; claruit quidem, ex mente Dacherii anno 1108. juxta verò Baleum an. 1250. Rectiùs omnino, ſiquidem Roberti Grothead æqualis fuerit, eique *Librum de quorundam in divinâ paginâ titubantibus dedicavit*, uti fidem facit Baleus †. Extant *Epiſtola* V. apud Dacherium *Spicileg.* Tom. II. Interim tacere non debemus quod refert Brianus Twynus *, & ex eo nuperus Hiſtoriæ Oxonienſis conditor †, Theobaldum noſtrum, *libellum contra Regulares* edidiſſe, quem Thurſtano Archiepiſcopo Eboracenſi, qui ſedem hanc ab anno MCXIX. uſque ad ann. MCXL. tenuit, nuncupavit. Utrum à Twyni an Balei partibus ſtet temporis ratio, judicet peritus lector; mihi ſatis eſt monuiſſe. 1250.

† Cent. X. p. 41.
* Apol. lib. 2. Sect. 275. 276.
† Ad an. 1129. pag. 48.

DAVID, DE AUGUSTA dictus, quia Auguſtæ Vindelicorum natus, Ordinis Minorum Monachus; claruit circa ann. 1250. in urbe natali ſepultus, quo anno non liquet. Scripſit *Formulam Novitiorum de reformatione exterioris hominis Formulam* 1250.

mulam interioris hominis, & *Speculum de VII. progreſſibus religioſi.* Duo priora opuſcula prodierunt ſeorſim *Auguſtæ Vindel.* 1593. poſterius verò ſub Bonaventuræ nomine *Antverp.* 1591. Omnia Davidi, vero authori, reſtituta habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 867.

1250. JOANNES SEMECA, natione Germanus, inde *Teutonicus* etiam appellatus, Azonis diſcipulus, Juriſconſultus conſummatiſſimus, Eccleſiæ S. Stephani Halberſtatenſis Præpoſitus; claruit anno 1250. Anno 1265. Clemente IV. Papâ decimas à Clero in redemptione Terræ ſanctæ per Germaniam & Galliam exigente, Clerum expilari, Germaniam exhauriri, & corraſam iniquis artibus pecuniam in pravos uſus converti indignatus, Pontificis avaritiæ appellatione interpoſitâ ſeſe fortiter oppoſuit. Quo nomine à Clemente excommunicatus, ac præpoſiturâ Halberſtatenſi exutus fuit. Obiit anno 1267. Scripſit *Gloſſam in Decretum Gratiani*, unà cum Decreto ſæpiùs impreſſam.

1250. P. II. MARTINUS, natione Hiſpanus, Eccleſiæ Legionenſis Presbyter & Canonicus, & Cœnobii Canonicorum S. Iſidori in ea urbe Abbas, claruit anno MCCL. Scripſit plurima, quæ in dicto Monaſterio adhuc inedita ſervantur: nempè, *Commentarium in Apocalypſin*; *in Epiſtolas SS. Jacobi, Petri, & Joannis*; *Conciones ab Adventu uſque ad feſtum Trinitatis*; Sermones varii, viz. *Quod fratres non habeant proprium*; *de Prælatis juxta curam ſuorum ſubditorum*; *de Obedientiâ*; *de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ*; *Qualiter juvenes ab otio fugiant*; *Qualiter ſenes ac juvenes Deo ſervire debeant*; *Nè Monachi & Canonici Regis curiam frequentare præſumant*; *Nè ſecreta Principum ſcire appetant*; *de tranſlatione S. Iſidori*; *de Spiritu Sancto*; *de Joanne Baptiſtâ*; *de Aſcenſione Dominica*; & alia quædam. Hæc ex Ægidii Gundeſalvi D'avila. *Theatro Eccleſiæ Legionenſis* recenſet Nic. Antonius *Biblioth. Vet. Hiſp.* lib. VII. c. 6. p. 19.

1251. GERTRUDIS, natione Germana, ortu nobilis, ordinis Benedictini Monialis, in Cœnobio Rodalſdorfenſi vitam egit, ejuſdem Cœnobii anno MCCLI. Abbatiſſa facta, anno verò ſequenti monialibus in Heldelfenſe ſacrarum virginum Monaſterium translatis, illuc quoque Gertrudis abiit, ubi Mechtildem ſororem ſociam habuit. Obiit anno MCCXC. Scripſit Germanicè opuſcula, ſeu *Exercitia ſpiritualia*, quæ Latinè verſa, unà cum ſororis ſuæ opuſculis, de quibus infrà, edita ſunt.

1252. ROBERTUS, DE SORBONA à vico natali dictus, Sancti Ludovici Galliæ Regis Pœnitentiarius, ſaltem Sacellanus, Canonicus primùm Sueſſionenſis, ac dein S. Mariæ Pariſienſis; claruit an. 1252. quo Collegii Sorbonici in Academia Pariſienſi fundamenta jecit. Obiit poſt annum 1271. Scripſit *Opuſcula* III. pia ac devota, viz. *De Conſcientiâ*, *De Confeſſione*, *Iter Paradiſi*: quæ reperiuntur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV.

1253. Matt. Pariſ. ad an. 1255. 1257. Nic. Trivet. ad an. 1256. Bul. Hiſt. Univerſ. Par. Tom. 3. Præfat. ad opp. Gul. de S. Amor. 1632. GULIELMUS DE S. AMORE, ex oppido cognomine in Comitatu Burgundiæ oriundus, Doctor Pariſienſis; claruit an. 1253. Ordinum Prædicatorum & Minorum acerrimus caſtigator. Cùm utrique enim ſpretis Canonibus & regulis Eccleſiaſticis confeſſionis excipiendæ & prædicationis munus inconſultis Epiſcopis ſibi paſſim arriperent, & voluntariam paupertatem divitiarumque odium profeſſi, nulli interim labori manum admoverent, ſed agyrtarum ad inſtar circumvagati fucata pietatis ſpecie popellum pecuniâ emungerent; adhæc ſcholas in Academia juventuti aperientes ſtatuta tamen Academica obſervare nollent; id ægrè ferens Academia Pariſienſis duce Gulielmo noſtro procacibus Fraterculorum auſis obviam ivit, eoſque protervè reluctantes ſchola Pariſienſi ejecit. Obſtrepunt Fraterculi: res ad Pontificem defertur. Datis ille anno 1256. literis Academicos, nominatim verò Gulielmum, acriter corripit; cùmque Academici cœptis inhærerent, Gulielmum cum tribus aliis Doctoribus gradu doctorali omnibuſque beneficiis Eccleſiaſticis privari, ac regno ejici juſſit. Tot injuriis irritatus Gulielmus, mordacem contra Fraterculos libellum in lucem emiſit, quo eorum præſtigias & nequitias omnium oculis ſpectandas ſubjecit, & immodicam Pontificis authoritatem vellicavit. Librum cum autore ſuo hæreſeos ſtatim accuſant Fraterculi, ac Romam delatum à Pontifice eodem anno damnari, publicâque ſententiâ cremari efficiunt. Nondum tamen retrorſus conquievit Gulielmus, acri verò ſale Fraterculos conſtanter, quoad vixit, perfricuit; & nec ſtipem oſtiatim mendicari à validis & robuſtis Monachis apud Deum eſſe meritorium, nec ex temerè uſurpato prædicandi confeſſioniſque audiendæ munere injuriam ſacerdotibus parochialibus faciendam eſſe animosè contendit. Quapropter ab Alexandro IV. Papa anno 1257. toto Galliæ regno ſe ſubducere, & docendi ſcribendique munere deinceps abſtinere, ſub anathematis graviſſimi pœnâ juſſus eſt. Obiit poſt aliquot annos, à Fraterculis poſt mortem inter Hæreticos relatus, & calumniis conviriiſque probè mactatus; memoriam verò ejus contra dicaculorum iſtorum ineptias egregiè tutatus eſt Laurentius Anglicus Abbas & Magiſter Pariſienſis, qui Gulielmo de S. Amore ſuccedaneus, Fraterculos ſcriptis ſuis acriter caſtigavit. Vid. plura de eo in *Conſpectu* hujus Sæculi.

OPERA.

Commentarius in Pſalmum primum.

Concio de Publicano & Phariſæo.

De periculis noviſſimorum temporum adverſùs mendicantes Ordines liber, ab Alexandro IV. anno 1256. damnatus.

Quæſtio unica de quantitate Eleemoſynæ, utrùm liceat homini dare quicquid habet, ita ut ſibi nihil retineat & mendicet.

Quæſtio unica de valido mendicante, utrùm debemus dare Eleemoſynam valido mendicanti, ſi ſit pauper.

Caſus & Articuli, ſuper quibus accuſatus eſt Magiſter Gulielmus de S. Amore à Fratribus Prædicatoribus.

Collectiones Catholicæ & Canonicæ ad Clementem IV. ſummum Pontificem anno 1266. delatæ, ad defenſionem Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, & ad inſtructionem & præparationem ſimplicium Chriſti fidelium contra pericula imminentia Eccleſiæ Univerſali per Hypocritas, Pſeudo-prædicatores, & penetrantes domos, & ocioſos, & curioſos, & gyrogravos.

Tabula de ſignis, per quæ Pſeudo-prædicatores diſcerni poſſunt à veris.

Sermo in die SS. Apoſtolorum Jacobi & Philippi.

Prodierunt Opera iſta *Conſtantiæ ad Rhenum* (uti præ ſe fert titulus, reverâ autem Pariſiis) 1632. 4°. quam quidem Editionem nondum videram, cùm *Cartbophylacem* meum anno 1685. in lucem emiſi, mox eâ de re certior ab amico factus.

REL-

SÆC. XIII. Ab a. MCC. REINERIUS SACHONUS, patriâ Placentinus, Philoſophus & Theologus periti ſſimus, primò Waldenſium anteſignanus, dein iis deſertis in Prædicatorum Fratrum familiam ſe dedit, Hæreticorum Inquiſitor generalis factus. Claruit anno 1254. Verum cùm caſtrum Gathenſe, Waldenſium municipium, demolierat, eorumque plures igni adjudicarat, ex urbe Mediolanenſi ejectus an. 1259. in exilio obiit. Extat *ſumma de Catharis & Leoniſtis*, à Claudio Couſſord *Pariſ.* 1548. edita. Magnam libri partem ediderat Flaccius Illyricus in Catal. Teſt. Verit. pag. 431. Tandem *librum integrum* Rainerii *adverſus Waldenſes* X. capita complectentem (in quibus de cauſis hæreſium, de ſectis antiquorum & modernorum Hæreticorum, eorumque notis, moribus, examine, & punitione agit) eum ampliſſimis Prolegomenis & variantibus Lectionibus in lucem dedit Jac. Gretſerus *Ingolſtad.* 1613. 4to. exinde relatus eſt in Bibliotheca Patr. Tom. XXV. p. 262. Calci ſubjicitur *Appendicis de Hypocritis*, qui nuncupantur *Stertzer*, in quâ variorum Hæreticorum deliramenta continentur, quam Gretſerus nullâ ratione probâ inſtructus, Reinerii non eſſe contendit.

1254. ALEXANDER IV. ante *Raynaldus* vel *Rolandus* dictus, patriâ Campanus, de Caſtro Gennæ in Diœceſi Anagninâ, ex Comitibus Signiæ oriundus, Philippi Anagnini filius, Gregorii IX. nepos, Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, Epiſcopus Oſtienſis & Velitrenſis. Pontifex Romanus electus eſt ipſo natali Dominico anno 1254. biduo poſt coronatus. Anno 1255. Manfredum Siciliæ & Apuliæ Regem anathematizavit, Regno deponendum decrevit, armis impetiit, crucemque contra eum ubique prædicari juſſit. Anno 1256. Conradinum Frederici Imp. nepotem Imperatorem eligi vetuit, & electores in partes ejus propendentes excommunicavit. Eodem anno à Manfredo in anguſtias redactus, Henrico III. Angliæ Regi cum ſubdiario exercitu die præſtituto in Siciliam advolare ſub anathematis pœnâ præcepit, Alphonſumque Luſitaniæ Regem cum toto Regno diris devovit Anno 1258. Florentinos & Genuenſes fœdus cum Manfredo olim initum violare recuſantes anathemate percuſſit. Obiit Viterbii an. 1261. die XXV. Maii. Extant *Epiſtolæ* III. Concil. Tom XI. p. 716. Aliæ *Epiſtola* LI. apud Waddingi *Annales Minorum* ad an. 1256. &c. aliæ CXXIV. ibid. Tom. II. in Regeſto Pontif. p. 18. *Conſtitutio Cypria*, Concil. Tom. XI. p. 2352.

1254. HUMBERTUS DE ROMANIS, natione Burgundus, in vico de Romanis natus, Pariſiis dum ſtudiis incubuit, S. Dominici familiæ nomen dedit anno 1225. Anno 1254. Ordinis ſui Magiſter Generalis factus eſt. Dignitati ceſſit an. 1263. Obiit anno 1274.

OPERA.

Inſtitutionum ſpiritualium libri VI. ſive *Speculum Religioſorum.* Prodierunt *Lovanii* 1575. *Pariſ.* 1622.

Expoſitio, ſeu Commentarius in Regulam Sanct. Auguſtini. Prodiit *Comi* 1605. 8°. *Montibus* 1645. 4°.

Sermones pro omni materia CC. *Venet.* 1603. 4°.

Vita Fratrum, ſi non ab Humberto, ſaltem à Gerardo Fracheto Lemovicenſi O. D. Humberti juſſu compoſitæ *Lugduni* 1585. *Ingolſtad.* 1591.

Epiſtola de tribus votis ſubſtantialibus religionis. Prodiit unà cum Sermonibus *Hagenoæ* 1508. fol. & *Venet.* 1603. 4°.

De eruditione Concionatorum libri II. Prodierunt *Vincentiæ* 1604. *Barcinonæ.* 1607. 4°.

Habentur ferè omnia Humberti opera in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 424. 567. 653. 665. SÆC. XIII. Ab a. MCC.

THEODORUS LASCARIS, *Junior*, *Ducas* etiam dictus, ortu Nicænus; Theodori ſenioris (qui captâ a Latinis Conſtantinopoli imperii ſedem Nicæam tranſtulerat) ex Irene filiâ nepos, Joannis Ducæ Irenes conjugis & Theodori ſucceſſoris filius natu major, patri in imperio ſucceſſit an. MCCLV. Rem adverſus Bulgaros, Theſſalos, aliosque imperii hoſtes ferè per triennium fœliciter egit, verùm infirmâ valetudine morbiſque fractus, habitum Monachalem induit, & in Sydandronum Monaſterium, ut nos docet Dorotheus * Monembaſienſis (in Magneſia id ſitum erat) ſeceſſit, ibique breve quod vitæ remanſit, tempus conſummandæ pœnitentiæ, & otio pio ac literario conſecravit. Regnavit annos III. defunctus anno MCCLIX. ætatis 36. Princeps omninò eruditus, meliori ſorte, ſæculoque dignus. Certè ſummum ejus tum in pietatem, tum in rem literariam ſtudium ex ipſius nummis, imperiique inſignibus luculenter conſtat, in quibus dextrâ crucem, ſiniſtrâ volumen tenens deſcribitur. Vid. Cl. & literis non minùs quam dignitate illuſtrem D. du Freſne *Famil. Byzant.* pag. 223. Scripſit jam Monachus ad Joannem Epiſcopum Coronenſem prolixum ſatis *Tractatum adverſus Latinos de proceſſione Spiritus Sancti.* Extat MS. ſed mendosè exaratus, & in fine mutilus in Bibliotheca Coll. Gonv. & Caii Cantab. Titulum & Prologum, quos in uſum meum deſcripſit D. Whartonus, Græcè hic ſubjungam. 1255.

* Σωσιφ. Δωσιθ. Ἱστ. ι φ. ι.

Θεοδώρου μοναχοῦ τοῦ Λάσκαρι λόγος ἀπολογητικὸς πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Κοτρώνης περὶ τῶν Ἰταλῶν, ἤγουν περὶ τῶν Λατίνων περὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου.

Ἐπειδὴ ἐρωτικῶς ἐπελάβετο ἡ βασιλεία μου πρὸς σέ, ὦ ἱερώτατε ἐπίσκοπε Κοτρώνης, ἀπολογήσασθαι τῇ βασιλείᾳ μου, ὅπως ἡ ἁγιωτάτη τοῦ Θεοῦ μεγάλη ἐκκλησία ἡ πρεσβυτέρα Ῥώμη δογματίζει, περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἀπολογίαν ἔθου παρὰ τὴν βασιλείαν μου, ὅτι ἡ ἁγιωτάτη τοῦ Θεοῦ μεγάλη ἐκκλησία ἡμῶν * συνίστησι περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος, ὡς οὐ μόνον ἐκ τοῦ πατρὸς ἔχει τὴν ἐκπόρευσιν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἀπολογεῖταί σοι ἡ βασιλεία μου, ὅτι, ἡ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτη τοῦ Θεοῦ μεγάλη ἐκκλησία, καθὼς μάθοις γνωρίσαι ἐκ τῶν καλλιστέρων ῥηθησομένων ἐγγράφων μαρτυριῶν καὶ ῥητῶν εὐαγγελικῶν, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ μόνου ἐκπορεύεσθαι δογματίζει, ἐκ δὲ τοῦ υἱοῦ οὐκ ἐκπορεύεσθαι, μὴ φάμεν διὰ τοῦ υἱοῦ δὲ χορηγεῖσθαι ἡμῖν πρὸς κάθαρσιν, καὶ ἁγιασμὸν, καὶ πιστεύομεν, καὶ δοξάζομεν, ὡς δὲ χρήσεις ἀναλεξαμένη ἡ βασιλεία μου συντόμως, τῇ σῇ παραθήσειν ἱερότητι. Ἄρχεται δὲ ἐκ τῆς αὐτοαληθείας αὐτῆς. Καλὸν γὰρ ἐκ Θεοῦ τὸ ἄρχεσθαι, καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαύεσθαι. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν. Pergit deinceps illuſtriſſimus autor varia ſacræ Scripturæ loca, plurimaque SS. Patrum teſtimonia proferre, quæ quidem acutè ſatis urgere ſolet.

* Forte συνίστησι.

Præter ea quæ ſcripſit de proceſſione Spiritûs S. quæque duabus orationibus complexus eſt, plures adhuc *Orationes Theologicas* memorat Leo Allatius *, in quibus tractat *de Uno, & Deitate, Unum eſſe Tria*, De *divinis nominibus*, *de ſanctiſſimâ Triade, & de Incarnatione Chriſti.* Librum ejus *de Communicatione naturali*, interprete Cl. Alberio, extare dicit Freherus in Chronologiâ, ſed necdum vidi.

* De Conſeuſ. lib. 2. c. 14. §. 4. pag. 222.

Tractatus ejus de Trinitate, de Virtute; de Jejunio; Ethicorum Epitome; Sapientiæ Encomium; in S. Enthymium, &c. Extant MS. in Bibliothecâ Regiâ Patr. Cod. 1031. ap. Labbe *Biblioth. Nov. MS.* pag. 96.

NICE-

SAC. XIII. ab A. MCC. 1255. NICEPHORUS BLEMMIDA, Presbyter & Monachus Monaſterii in Emathiis juvenis adhuc factus, ubi vitam egit verè aſceticam & Philoſopho Chriſtiano dignam; aſpera victûs & exercitationis ratione ſeſe indies macerans. Templum ſumptibus ſuis extruxit, & extructo præfuit, quod cùm Marcheſina, Joannis Ducæ Imp. amaſia, religionis ergo frequentare vellet, Nicephorus eam è foribus præcipitem dedit. Nefas enim judicabat divinus ille vir (inquit Gregoras) nefariam illam & impudicam mulierculam profanis & conſceleratis pedibus ſactum pavimentum calcare. Tandem ann. 1255. mortuo Germano, Theodorus Laſcaris Joannis Ducæ ſucceſſor, Nicephorum noſtrum, quem præceptorem habuerat, in Patriarcham CP. promovere voluit. Verùm oblatam ille dignitatem conſtanter recuſavit. Quo anno obierit, non liquet. Ἀνὴρ δὲ οὗτος (ait Gregoras*) πολλαῖς περιλαμπόμενος ταῖς ἀρεταῖς, καὶ πολλῇ τῇ σοφίᾳ ἐξησκημένος, ὁπόσην τε Ἑλλήνων ὑμνοῦσι παῖδες, καὶ ὁπόσην οἱ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας πρόμαχοι καὶ ῥήτορες εἰς ἡμετέραν ὠφέλειαν τεθείκασιν. *Erat is multis virtutibus inſignis, & ſapientiâ variâ inſtructus, tum eâ quæ apud Gentes in precio eſt, tum ea quam Eccleſiæ antiſtites & oratores in noſtram utilitatem prodiderunt.* Latinis plurimùm favebat, eorumque dogmata, etiam adversùs ſuos propugnavit. Interim etiam hodiè ſuperſunt opuſcula quædam, in quibus adversùs ſententiam Latinorum, præcipuè de proceſſione Spiritûs Sanct. fortiter diſputat. Nodum iſtum ſolvere conatur Leo Allatius de Conſenſu l. 2. cap. 14. §. 4. dicendo vel Blemmidam nondum diſcuſſa causâ hæc juvenem effutiiſſe, & re poſtea diligentiùs examinata revocaſſe, vel potiùs hæc fuiſſe Schiſmaticorum commenta ſub Nicephori nomine protruſa; cùm neque rerum pondera, neque doctrinam, neque ſtyli rationem eandem in iis, quam in cæteris ejus opuſculis, obſervare liceat. Quàm rectè hæc, viderint quibus Codices MSS. inſpicere datum ſit.

* Hiſt. l. 2. p. 33.

SCRIPTA.

De *Proceſſione Spiritûs Sanct. libri* II. alter ad Theodorum Laſcarim, ad Jacobum Bulgariæ Archiepiſcopum alter. Editi ſunt Gr. Lat. ab Oderico Raynaldo *Annal. Eccleſ.* Tom. I. *in Append.* & à Leone Allatio inter *Orthodoxa Græca Scriptores* Tom. I. p. 1.

Epiſtola ad plurimos data, poſtquam Marcheſinam templo ejecerat. Extat Gr. Lat. apud L. Allatium *de Conſenſu* l. 2. c. 14. §. 4.

Epitome Logica & Phyſica, Prodiit Gr. Lat. *Auguſtæ Vindel.* 1605. 8°.

Encomium in Joannem Evangeliſtam, *Oratio de Annâ*, *alia de corpore*; *Enarrationes in aliquot Pſalmos*, *& opuſcula de Fide*, *de Virtute*, *& Religione*, in Bibliothecâ Bavaricâ & Vaticanâ extare MSS. dicuntur. Oratio ejus de Fide cum opuſculo Sanct. Thomæ Ordinis Prædicatorum de proceſſione Spiritûs Sancti, & excerptis de diverſis quæſtionibus habetur MS. in Biblioth. regiâ Pariſienſi, teſtante Labbeo *Bib. Nov. MSS.* p. 88.

Bina ſub ejuſdem nomine *Opuſcula contra Latinorum dogma de Proceſſione Spiritus Sanct.* in MSS. vidiſſe prodit Leo Allatius loco citato. De Blemmidæ opuſculis vide etiam quæ habet idem Allatius not. ad Georg. Acropolit. p. 244.

1255. P. II. NICEPHORUS BLEMMIDA, Monachus & Philoſophus doctiſſimus, claruit an. MCCLV. Obiit circa annum MCCLXXII. Reliquorum ejus ſcriptorum indiculo hæc addi poſſunt. *Expoſitio in Pſalterium Davidis*, cujus prolegomena hoc modo incipiunt. Ψαλτήριον κυρίως ὄργανόν ἐστιν εἶδος μουσικῆς, νάβλα παρ' Ἑβραίοις ὀνομαζόμενον &c. Ejuſdem *Expoſitio in Appendicem Pſalterii Davidis* varia Veteris & Novi Teſtamenti Cantica ſacra continentem. Extant MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* LXVI. num. ii. iii. fol. 218. 356. & iterum *cod.* CCCIV. n. I. fol. I. *Doctrina de fide* ad Monachos Monaſterii à ſe extructi. Cujus hoc initium. Τοῖς ὁσίοις τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ τοῦ ὄντος καὶ ἐκλεκτοῖς φοιτηταῖς ὁ κατ' εὐδοκίαν αὐτοῦ καὶ χρηστότητα κλήσεως &c. habetur MS. ibid *cod.* CCXLV. num. VII. fol. 299. *Oratio de SS. Trinitate* ibid. *Cod. Philoſ.* CXLIX. num. XXII. Sunt prætereà ſub Nicephori Monachi nomine *Orationes* II. quas noſtri eſſe non ſine probabilitate conjicit Cl. Neſſelius. Prima eſt Aſcetica *de cuſtodiâ mentis & cordis.* Principium Ὅσοι τῆς μεγαλοπρεποῦς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θείκης φωτοφανείας τυχεῖν ἐρωτικῶς ἔχετε &c. habetur MS. *cod. Theol.* CIV. numer. II. fol. 10. pag. 2. & Cod. CXCII. numer. XXIII. fol. 217. Poſterior *de attentione*: hoc initio. Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐσταυρωμένου. Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν, *ibidem* num. XXIV. fol. 220. pag. 2. In eâdem Bibliothecâ ejuſdem Blemmidæ oratio *de Regno* ſeu *Imperio*; Opuſcula plura medica de Urinis & Sanguine Phlebotomiæ &c. Grammatica, Logica, Phyſica, & alia quæ non ſunt hujus Fori, hinc indè aſſervantur. De quibus Lambeciani & Neſſeliani Catalogi conſulendi ſunt. SAC. XIII. ab. A. MCC.

ARSENIUS, *Autorianus* dictus, patriâ Conſtantinopolitanus, Monaſterii cujuſdam Nicæni alumnus, cui etiam præfectus eſt. Poſtmodùm abdicato hoc munere, privatam magis vitam in Apolloniadis Aſceteriis excoluit; & ut videtur, etiam in Monte Atho monaſticam vitam degit. Tandem circa annum 1255. Nicephoro Blemmidâ id muneris recuſante, à Theodoro Laſcare Imp. juniore imperii recèns potito ad Patriarchatum Conſtantinopolitanum evectus eſt. Anno 1259. Theodorus Imp. moriens, Arſenium unà cum Georgio Muzalone Joanni filio tutorem dedit. Arſenius verò Muzalonis proditionem & inſidias regio puero intentatas ægrè ferens Patriarchatû ſeſe abdicavit, & in Monaſterium ſeceſſit. Anno 1261. recuperatâ à Græcis, duce Michaele Palæologo, Conſtantinopoli, ad urbem regiam evocatus eſt, ut dignitatem priſtinam, & cum dignitate ſedem pluſquàm ſemiſæculo Græcis Patriarchis deſideratam reciperet. Anno 1262. Michael Imp. Joannem Theodori Laſcaris filium decennem, & Arſenii Patriarchæ pupillum oculis privavit. Tam nefarium facinus Eccleſiaſticis cenſuris vendicavit Arſenius, ac Michaelem ſacris interdixit. Irarum plenus Imperator Epiſcoporum Concilium indicit, Arſenium fictis criminibus onerat, Patriarchatu deponendum curat, & in Proconneſum relegat. Multos annos exilio ſuperfuit Arſenius, quando tamen obierit, non liquet. De eo ſic Gregoras*; τὴν μὲν γὰρ τὴν πρὸς ἀρετὴν φέρουσαν, καὶ κατὰ Θεὸν ἀγωγὴν ὁ ἀνὴρ οὐ πολὺ τῶν ἄκρων ἀπολειπόμενος, εἰς δὲ πραγμάτων ἐμπειρίαν καὶ πολιτικὴν διοίκησιν καὶ αὐτῶν [ὡς εἰπεῖν] τῶν ἀπὸ σκαπάνης ἐφ' ἃ τῆς ὥρας ἀπελαθέντων ἀπολειπόμενος. *Nam quod ad virtutem & pietatis cultum attinebat, ille vir parum à ſummis aberat, ſed uſu rerum & Imperii adminiſtratione ne cum foſſore quidem conferendus.* Scripſit adhuc Monachus *Synopſin divinorum Canonum*, ex Patribus Synodorumque ſtatutis collectam, & in titulos CXLI. digeſtam, capitibus quibuſdam legum imperialium cuivis titulo adjectis. Extat Gr. Lat. ab Henrico Juſtello edita Biblioth. Jur. Canon. Tom. II. pag. 749. *Teſtamentum* Arſenii Gr. Lat. Extulit C. Cotelerius Monument. Eccleſ. Gr. Tom. II. p. 168. 1255.

* Hiſt. l. 4. p. 60.

THOMAS AQUINAS, *Doctor Angelicus*, gente 1255.

SÆC. XIII. ab A. MCC.

Comment. Andr. Janſſoeen. de Vit. B. Thomæ inter op. ſc. Ven. 1625. 8°. Marac. in Biblioth. Marian. Altamur. Biblioth. Domin. pag. 34. Bzov. ad an. 1274. N. 19. 20.

gente Italus, ex nobiliſſimo Comitum Aquinatum, Regumque Siciliæ & Arragoniæ ſanguine oriundus, natus eſt in caſtro Aquino, anno 1224. Puer adhuc quinquennis Monachorum Caſinenſium diſciplinæ commiſſus eſt, ubi cum præclaræ ingenii ac præmaturæ indolis documenta edidiſſet, ad Academiam Neapolitanam miſſus eſt, ibique in Dialecticis Petrum Hibernum, in humanioribus literis Martinum, præceptores ſortitus. Anno 1241. inito cum Joanne de Sanct. Geminiano conſilio in Cœnobio Neapolitano Ordinis Dominicani habitum clàm parentibus ſuſcepit. Re audita, obſtupuit mater ejus, nullumque non lapidem movit, ut illum à propoſito revocaret. Hujus ut inſidias eluderent ſodales Dominicani, Thomam Tarracinam, inde Anagniam, tandem Romam tranſmiſerunt. Mater filium ubivis ſecuta, ut ad conſpectum ejus admitteretur, nequaquam à Cœnobitis impetrare potuit. Illa igitur mox tribus majoribus filiis in ſubſidium vocatis, Thomam Lutetiam Pariſiorum a ſodalibus miſſum in itinere comprehendit, & in arce ſua tutò cuſtodiri fecit. Thomas carceri incluſus, SS. Scripturarum lectioni ſe totum dedit, & repetitis matris, fratrum, & ſororis precibus, lachrymis atque obteſtationibus laceſſitus, ut à ſuſcepto vitæ inſtituto recederet, nullis blanditiis, nullis unquam minis expugnari potuit. Poſt biennium carcere per feneſtram elapſus, Neapolin, atque inde Romam petiit. Anno 1244. à Joanne Teutonici Ordinis Magiſtro Lutetiam ductus eſt. Lutetiæ parùm moratus, Coloniam adiit, ut Albertum M. ibi loci docentem audiret. Coloniâ Pariſios iterùm accitus eſt, ut libros Sententiarum publicè interpretaretur, quod quidem cum ingenti nominis ſui fama, & mirando Studioſorum concurſu præſtitit. Claruit anno 1255. quo Theologiæ Doctor in facultate Pariſienſi eadem cum Bonaventura die creatus eſt. Ante annum 1263. in Italiam reverſus, Ordinis ſui Definitor in Provincia Romana conſtituitur, eoque nomine anno 1263. Generali totius Ordinis conventui Londini habito interfuit. Munus interim ſcholaſticum nequaquam deſeruit. In primariis enim Italiæ Academiis, Bononiæ, Romæ, Fundis, Fogiis in Apulia ac Piſis Theologiam publicè docuit. Ultimo loco Neapoli conſedit, ubi Caroli Regis ſtipendio honeſtatus, reliquum vitæ tempus docendo exegit; rerum mundanarum curæ adeò non deditus, ut ad Neapolitanum Archiepiſcopatum à Clemente IV. vocatus, munus oblatum recuſaret. Anno demum 1274. à Gregorio X. Papa ad Concilium Lugdunenſe II. evocatus, ut librum adversùs Græcorum errores, jubente Urbano IV. à ſe compoſitum in Concilio prælegeret, Neapoli diſceſſit; & in itinere non procul à Tarracina in Cœnobio Foſſæ Novæ diem ſupremum obiit Nonis Martii, anno ætatis ſuæ 50. In extremis agens, ſumpturus * Euchariſtiam, Dominum Jeſum flendo rogitabat, ut iis quæ de ipſius myſteriis, deque univerſa Eccleſia, S. Spiritu inſtigante ſcripſiſſet, ſi minus recta fuiſſent, veniam tribueret, eaque omnia Eccleſiæ judicio ſacroſancto permiſit. De eo hæc inter alia Sixtus Senenſis *: *In ſacris ſincerioris Theologiæ ſtudiis ita ſapientiſſimo Auguſtino proximus inceſſit; atque ita mentem ejus, & omnes reconditos ſenſus introſpexit, exhauſitque, ut juxta Pythagoræ Metempſychoſin communi omnium doctiſſimorum adagio jactatum ſit, Auguſtini animam migraſſe in Thomam.* Thomæ quidem doctrina in Scholis Pontificiis magni ſemper ab omnibus habita eſt, non tantæ tamen autoritatis, ut ad illius normam dogmata Theologica exigerentur, quin liberè de quæſtionibus ab eo determinatis judicare liceat, ejuſque doctrinam impugnare, quod pluribus adversùs Bzovium concendit Dermicius Thaddæi in *Nitela Franciſc. Relig.* p. 35. &c.

* Volater. lib. 21. p. 758.

* Biblioth. l. 4. pag. 308.

SÆC. XIII. ab A. MCC.

OPERA.

Expoſitio in Ariſtotelis libros Perihermenias & poſteriorum Analyticorum, in octo libros Phyſicorum, in tres libros de Cœlo & Mundo, in libros de Generatione & Corruptione, in quatuor libros Meteororum, in tres libros de Anima, in tres libros, qui Parva Naturalia, dicuntur, in duodecim libros Metaphyſicorum, cum tractatu de Ente & Eſſentia, in librum de Cauſis, in libros X. Ethicorum ad Nicomachum, in octo libros Politicorum, Venet. 1496.

Commentaria in IV. libros Sententiarum Magiſtri Petri *Lombardi.* Prodierunt ſeorſim *Baſil.* 1498. *Pariſ.* 1574. 8°. *Venet.* 1481. 1490. fol.

Quæſtiones diſputatæ X. *de Potentia Dei*, *Argent.* 1500. XVI. *de Malo. De ſpiritualibus Creaturis. De Anima. de Unione Verbi. De Virtutibus in Communi. De Charitate. De Correctione fraternâ. De Spe. De Virtutibus Cardinalibus.* XXIX. *de Veritate.*

Quæſtiones Quodlibeticæ XII. *Colon.* 1471. 1485. 1491. folio. *Norimbergæ* 1474. *Ulmæ* 1475.

Summa Catholicæ fidei contra Gentiles in libros IV. diſtributa. Prodiit *Romæ* 1476. *Venet* 1480. fol. ſeorſim etiam cum uberrimis Franciſci de Sylveſtris Commentariis *Lugduni* 1566. f.

Expoſitio in librum B. Dionyſii de Divinis *Nominibus.*

Summa Theologiæ in partes III. diviſa; Quæſtiones DXII. *articulos* MMDCLIV. continens. Prodiit ſeorſim *Colon.* 1604. *Duaci* 1614. *Antverp.* 1624. *cum* Commentariis Cajetani *Bononiæ* 1514. cum Commentariis Capponi, Cajetani & Javelli *Venet.* 1596. 5. vol. fol. Prodiit etiam per partes variis locis & temporibus edita, viz. pars prima *Venet.* 1477. 1484. prima ſecundæ *Venet.* 1483. ſecunda ſecundæ *Rom.* 1474. *Venet.* 1480. tertia pars *Venet.* 1486.

Expoſitio in librum B. Job.

Expoſitio in primam Quinquagenam Pſalmorum Davidis.

Expoſitio in Canticum Canticorum, quam S. Thomas morti proximus in lecto decumbens Monachis Foſſæ Novæ dictavit. Prodiit ſeorſim 1545. 8°.

Expoſitio in Eſaiam Prophetam.

Expoſitio in Jeremiam Prophetam.

Expoſitio in Threnos Jeremiæ. Tres hæce Expoſitiones à nonnullis Thomæ Anglico adjudicantur.

Expoſitio in Evangelium S. Matthæi, Suppoſititia eſt, ac Petrum Scaligerum Dominicanum Veronenſem Epiſcopum authorem habet.

Expoſitio in Evangelium S. Joannis.

Catena aurea in V. Evangelia; ad Urbanum IV. Papam, ex ſententiis SS. Patrum miro artificio contexta. Prodiit ſeorſim *Lugduni* 1530. 8°. *Antverp.* 1678. f. Commentarii ejus in IV. Evangeliſtas prodierunt a. vol. *Norimberg.* 1474. *Venet.* 1486.

Expoſitio in omnes D. Pauli Epiſtolas, *Baſil.* 1475. & Cajetani commentariis illuſtrata, *Bononiæ* 1481. fol.

Sermones pro Dominicis diebus, & Sanctorum ſolennitatibus. Prodierunt ſeorſim *Romæ* 1571. 8°.

Opuſcula LXXIII. viz. *Contra errores Græcorum. Compendium Theologiæ ad Reginaldum fratrem* (quod quidem non Thomæ, ſed Ulrici de Argentinâ fœtus eſſe videtur) *Declaratio quorundam articulorum contra Græcos, Armenos, & Saracenos. De duobus præceptis Charitatis & decem Legis præceptis. De Articulis fidei & Sacramentis Eccleſiæ. Expoſitio Symboli Apoſtolorum. Expoſitio Orationis Dominicæ. Expoſitio Salutationis Angelicæ. De Articulis CVIII.* ſumptis ex opere Petri de Tarentaſiâ *Reſponſio ad Joan-*

Digitized by Google

Joannem Vercellenſem. Reſponſio de Articulis XLII. ad eundem. Reſponſio de Articulis XXXVI. ad lectorem Venetum. Reſponſio de Articulis VI. *ad lectorem Biſuntinum. De differentiâ Verbi divini & humani. De natura & origine verbi intellectus. De ſubſtantiis ſeparatis,* ſeu *de Angelorum natura. De unitate intellectus. Contra peſtiferam doctrinam retrahentium homines à religionis ingreſſu. De perfectione vitæ ſpiritualis. Contra impugnantes Dei cultum & religionem adverſus Gulielmum de Sancto Amore. De Regimine Principum Libri IV.* (quos plurimi ſuſpectos habent.) De *regimine Judæorum. De Forma abſolutionis. Expoſitio primæ decretalis. Expoſitio ſecunda decretalis. De* Sortibus. *De aſtrorum judiciis.* De *æternitate mundi contra murmurantes.* De *Fato. Tractatus Logici & Philoſophici XXVI.* De *eruditione* Principum *libri VII. Officium de Feſto corporis Chriſti*, Urbani IV. juſſu compoſitum. *Opus de venerabili Sacramento altaris* (quod à nonnullis Alberto M. tribuitur) De *Sacramento Euchariſtiæ ad modum X. Prædicamentorum.* De *humanitate Jeſu Chriſti.* De *dilectione Chriſti & Proximi. De divinis moribus. De Beatitudine. De modo confitendi & puritate conſcientiæ. De Officio Sacerdotis.* Ex*poſitio Miſſæ. De emptione & venditione ad tempus. Epiſtola brevis exhortatoria ad quendam. De vitiis & virtutibus numero quaternario procedens. De Concordantiis dictum. De Uſuris.* (Opuſcula iſta XIV. proximè recenſita dubiæ ſunt fidei.) *Expoſitio in librum Boëthii de Hebdomadibus. Præclaræ Quæſtiones ſuper librum Boëthii de Trinitate* Ex opuſculis hiſce LXXIII. prodierunt ſeorſim XLIX. 1488. f. quam editionem penès me habeo. Plura *Venet.* 1587. & 1596.

Omnia S. Thomæ opera hactenus enumerata prodierunt in XVII. Tomos diviſa *Romæ* 1570. *Venet.* 1594. *Antverp.* 1612. Editionibus Venetæ & Antverpienſi decimus octavus acceſſit Tomus opera ſequentia complectens.

Commentarius in Geneſin. Prodiit ſeorſim *Lugdu.* 1573. 8°.

Commentarius in libros Maccabæorum, *Pariſ.* 1596. 8°.

Commentarius in omnes Epiſtolas Canonicas, Pariſ. 1543. 8°. 1550. *Lugduni* 1556. *Antverp.* 1592.

Commentarius in Apocalypſin.

Commentarius in Danielem Prophetam.

Commentarius in Boethii libros de conſolatione Philo*ſophiæ.* Prodiit ſeorſim *Lovanii* 1487. fol. *Lugd.* 1514. 4°.

De operibus hiſce una eademque ferenda eſt ſententia, ea ſcilicet Thomæ Aquinati abjudicanda eſſe, & Thomæ Anglico maximam partem deberi.

Prima operum S. Thomæ editio prodiit Tomis XVII. *Venet.* 1490. *Noriberg.* 1496. f.

BONAVENTURA, *Joannes*, ſeut ut alii, *Petrus*
1255. *Fidanza* in baptiſmo dictus, à Græcis verò *Eu-*
Vid. Wad- *ſtachius* & *Eutychius, appellatus, Doctor Seraphicus* ,
ding. Annal. gente Italus, patriâ Tuſcus , apud Balneoregium
Minor. ad Hetruriæ urbem honeſtis parentibus patre Joan-
an. 1221. ne , Ritella matre , natus anno 1221. Anno cir-
1232. 1243. citer 1243. Fratrum Minorum Ordini nomen de-
1253. 1256. dit , & Alexandrum Alenſem , uti perhibent , præ-
1260. 1265. ceptorem nactus , ſtudiis Theologicis in Acade-
1271. 1274. demia Pariſienſi incubuit. Tam fœlici id ſucceſſu
& alibi. præſtitit, ut poſt ſeptennium dignus haberetur , qui ſententiarum libros publicè prælegeret & explicaret. Anno 1255. Doctoratûs inſignibus cohoneſtatus eſt. Anno ſequente poſt Joannis Parmenſis mortem totius Ordinis Franſciſcani Præfecturam ſeu Generalatum unanimi omnium Fratrum ſuffragio accepit. Generalis factus , labaſcentem Minorum diſciplinam correxit : totumque Ordinem adversùs Giraldum de Abbatis villa, & Gulielmum de S. Amore egregiè defendit. *Immodi*co planè & ſuperſtitioſo affectu B. Mariæ Virginis cultui mancipatus , congregato Piſis generali Ordinis ſui Capitulo inter alia ſtatuit, Ut Fratres Minores plebem in concionibus paſſim hortarentur, ad eam, ſigno campanæ, quæ poſt completorium pulſatur , audito , orandam & venerandam. Quin & primus omnium religioſas Laicorum ſodalitates ſive Confraternitates in Orbem Chriſtianum induxit, inſtituta Romæ anno 1270. Confraternitate , quam vocant *Gonfalonis. Anno* 1272. cùm poſt diuturnum Interpontificium de Pontifice eligendo inter Cardinales non conveniret: Bonaventura communi omnium calculo arbiter eſt adhibitus , qui Pontificem eligendum pro lubitu ſuo nominaret. Poteſtate igitur acceptâ , Theobaldum Archidiaconum Leodienſem, *Gregorium X.* poſtea dictum , Pontificem deſignavit ; à quo ipſe viciſſim an. 1274. *Eccleſiæ* Romanæ Cardinalis , & Epiſcopus Albanenſis creatus eſt, paulò antè Concilium Lugdunenſe II. cujus illo primæ ſeſſioni interfuerat Obiit Lugduni ante finitum Concilium an. 1274. die XV. Julii . ætatis ſuæ 53. honorificentiſſimo funere elatus , tota nempe Synodo exequias ſummo ſtudio celebrante.

OPERA.

P*Rincipium S. Scripturæ.*

Expoſitio ſeu Sermones XXIII. in Hexaemeron.

Expoſitio in Pſalterium, in Eccleſiaſten, in Sapientiam, & in Threnos Hieremiæ.

Expoſitio in caput VI. S. Matthæi, & in Evangelium S. Lucæ.

Poſtilla in Evangelium S. Joannis, & Collationes in eundem.

Sermones de Tempore, & de Sanctis. Suvollæ 1479. fol. *Hagenoæ* 1496.

Commentaria in IV. libros Sententiarum, 2. Vol. *Norimberg.* 1491. fol.

Opuſcula XIII. viz. *De reductione artium ad Theologiam. Breviloquium, Centiloquium, Pharetra. Declaratio terminorum Theologiæ. Principium compendioſum in libros Sententiarum. Quatuor libri Sententiarum carmine digeſti. De quatuor Virtutibus Cardinalibus. De ſeptem donis Sp. S. De tribus ternariis peccatorum. De reſurrectione ad gratiam. Diæta ſalutis* (quæ cum præcedente Opuſculo ſeorſim prodiit *Pariſ.* 1523. 8°.) De *Eccleſiaſtica Hierarchia.*

Opuſcula alia XVII. viz. *Soliloquium. De Meditatione Vitæ D. N. Jeſu* Chriſti. *Libellus meditationum. De ſeptem gradibus contemplationis. De quinque feſtivitatibus pueri Jeſu. Officium de Paſſione Dominica. De S.*Cruce *laudatio. Lignum Vitæ. Speculum de laudibus B. Mariæ, Argent.* 1476. De Corona *B. Mariæ. De compaſſione ejuſdem.* Philomela *Paſſioni Domini aptata per ſeptem horas. De ſeptem verbis Domini in Cruce. Pſalterium B.* Mariæ *majus. Pſalterium B. Mariæ minus. In Salutationem Angelicam. In Salve Regina.*

Opuſcula alia XX. viz. *De inſtitutione vitæ Chriſtianæ. De regimine animæ. Speculum animi. De X.* Præceptis. De *gradibus virtutum. Itinerarium mentis* in Deum. De *ſeptem itineribus æternitatis. Stimulus divini amoris.* Parvum *bonum ſive incendium amoris. Amatorium. Exercitiorum ſpiritualium libellus. Faſciculariu*s. Epiſtolæ XXV. *memorialia complectens. Confeſſionale.* De *ratione confitendi.* De *puritate conſcientiæ.* De *præparatione Sacerdotis ad Miſſam. Expoſitio Miſſæ.* De *ſex alis Cherubim.* De *ſex alis Seraphim.*

 Opuſcula alia XXIII. viz. *De triplici ſtatu Religioſorum. Speculum diſciplina in uſum Novitiorum* (quod cum Epiſtola memorialium ſeorſim prodiit *Antverp.* 1600. 8°.) *Viginti paſſus Novitiorum. In regulam Novitiorum. De proceſſu Religionis. De contemptu Sæculi. De reformatione mentis. Alphabetum parvum boni Monachi. De perfectione vita ad Sorores. Declaratio Regula Minorum. Quaſtiones circa eandem Regulam. Quare Fratres Minores pradicent. De paupertate Chriſti. Quòd Chriſtus & Apoſtoli nudis pedibus incedebant. Apologia Evangelica paupertatis. Contra calumniatorem Regula Franciſcana. Apologeticus in eos, qui ordini Minorum adverſantur. De non frequentandis quaſtionibus. Collationum libellus ad Fratres Toloſanes* (de quo ambigitur). *De reformandis Fratribus, ad miniſtros Provinciales. Compendium Theologia. De eſſentia, inviſibilitate, & immenſitate Dei. De myſtica Theologia.*

Prodierunt S. Bonaventuræ Opera hactenus enumerata, in VIII. Tomos digeſta, *Roma* 1588. f.

1255. THOMAS, *Cantipratenſis* dictus, natione Brabantus. vico Leuvia propè Bruxellam nobili genere natus, primò quidem Canonicus in Cantiprato propè Cameracum, dein ad Prædicatorum caſtra tranſiens Albertum Magnum in Coloniæ docentem audivit, Thomam Aquinatem condiſcipulum nactus, claruit anno 1255. Demum Subprior ac Lector in Conventu Fratrum Ordinis ſui Lovanienſi factus, tandem Epiſcopus Luſentinus conſecratus ſuffraganeam Epiſcopo Cameracenſi navavit operam. Obiiſſe dicitur anno 1263. die XV. Maii.

SCRIPTA.

Bonum Univerſale de Apibus, ad Humbertum Ordinis Prædicatorum Generalem. Prodiit *Duaci* 1597. 1605. & cum notis Georgii Colveneri ibid. 1627. 8°.

Vita B. Chriſtiana, dictæ *Mirabilis* in Hasbaniâ. Extat apud Surium die XXIII. Junii.

Vitâ B. Maria Ogniacenſis, apud Surium ibid.

Vita B. Lutgardis Monialis de Aquiria, apud Surium XVI. Junii.

Vita B. Margarita *Iprenſis*, quæ obiit an. 1237. Prodiit *Duaci* 1618.

Interiit *Liber operoſus de Naturis Rerum* à Thoma Cantipratenſi labore quindecenni ſcriptus.

1256. ALBERTUS, natione ut opinor, Germanus, quamvis alii Italum faciant, Cœnobii Stadenſis in Archiepiſcopatu Bremenſi Monachus, & ab an. 1232. Abbas, Ordinis Benedictini. An. 1236. Romam profectus, bullam à Gregorio Pontifice impetravit; ut Monaſterium Stadenſe de relicto Ordine Benedictino in Ciſtercienſem tranſiret. Cùm tamen conſtanter reniterentur Monachi, Albertus moleſtiarum pertæſus, præfectura, Cœnobii ſemet abdicavit an. 1240. & Fratribus Minoritis nomen dedit: Generalis demum totius Ordinis Franciſcani Magiſter factus. Claruit anno 1256. Scripſit *Chronicon ab Orbe condito ad annum Chriſti* 1256. quo tum vetuſtiorum temporum Hiſtoria, tùm verò præcipuè res Germanicæ illoſtrantur. In Opere ſanè contexendo melioris notæ Autores ſequitur, quorum verba ubivis ferè retinet; quæque haud alibi facilè reperiuntur, interſerit, miſſis ut plurimùm Monachorum ſomniis, nugiſque quas ſæculi ſui Scriptores venditare ſolent. Primus iſtud *Chronicon* e Bibliothecâ Ranzovianâ unà cum notis & Appendice Genealogica edidit Reinerus Reineccius *Helmſtad.* 1587. 4°. recuſum *VVitteberga* 1608. 4°.

MICHAEL CHUMNUS, Primò Nomophylax, poſte à Metropolita Theſſalonicenſis claruit an. MCCLVIII. Nicephoro Blemmidæ familiaris. Scripſit tractatum *de gradibus cognationis*, quem Gr. Lat. edidit Leunclavius *Jur. Gr. Rom.* lib. VIII. p. 519. Verùm in codice MS. Vindobonenſi *Jurid.* XIII. num. VIII. in fine adjuncta eſt Appendix quædam de nuptiis prohibitis, quæ ita incipit. Τρεῖς τάξεις εἰσὶ τῶν κεκωλυμένων τῆς γάμου κοινωνίας. Μία μὲν ἡ ἐξ αἵματος, ἡ ἐκ τῆς συμπενθερίας, ἡ ἀγίου βαπτίσματος &c. Vide Neſſel. *Catal.* Part. II. p. 30. 1258. *P. II.*

JOANNES GUALLENSIS ſeu Wallis, gente Anglus, Ordinis Minorum Monachus Wigornienſis, Oxonii Philoſophiam ac Theologiam didicit; Pariſiis docuit; *Arbor Vita* ob eximiam doctrinam paſſim appellatus. Claruit anno 1260. Quando obierit non conſtat. Mortuus eſt Lutetiæ, & apud Franciſcanos ſepultus. *Eâ erat, ut tum ferebant tempora* (inquit de eo † Lelandus noſter) *facundiâ, eâ ingenii promptitudine, acrimoniâ, felicitate etiam, ut de quacunque re non dicam ornatè eloquenter, ſplendidè, ſed acutè, graviter, doctè potuerit diſſerere. Qua virtutes ſi pleno copia cornu adſint, non video quin inter eloquentia flores quamvis ad miraculum varios, ſuum, & meritò quidem vel hac noſtra atate, locum habeant.* 1260.

† Collect. MS. Tom. 4. p. 732. ap. Antiq. Oxon. p. 72.

SCRIPTA.

Ordinarium, ſive *Alphabetum vita religioſa*, in tres partes diviſum, viz. *Diatarium*, *Locarium*, & *Itinerarium*.

Breviloquium de Philoſophia dignitate ejuſque abuſu.

Breviloquium de 4. Cardinalibus Virtutibus antiquorum Philoſophorum & Principum.

Compendiloquium de Vitis illuſtrium Philoſophorum.

Margarita Doctorum, ſeu *Communes loci ad omnium generum argumenta*, ſive *ſumma de regimine vita humana.*

Prodierunt Opuſcula iſthæc omnia *Lugduni* 1511. fol.

Collectio Epiſtolarum Decretalium Romanorum Pontificum, ab Antonio Auguſtino unà cum tribus aliis antiquis Collectionibus edita *Ilerda* 1576. f. recuſa *Pariſ.* 1609.

Summa Collationum. Prodiit *Pariſ.* 1516. 4°. & 1561.

Expoſitiones ſeu Moralitates Fabularum Ovidii: *Pariſ.* 1509.

Alia plura Joannis Wallenſis Opera hactenus inedita recenſet Baleus Cent. 4. cap. 28.

BONAVENTURA BROCARDUS, Patriâ 1260.
Argentoratenſis, Monachus Montis Sion Ordinis Prædicatorum, claruit an. 1260. Ambroſius de Altamura refert illum ad an. 1238. atque eum an. 1218. habitum induiſſe, & in Terram Sanctam ante an. 1227. miſſum diuturnam ibi moram feciſſe. Extat *Deſcriptio locorum Terra ſancta Ingolſtad.* 1604. 4to. *Colon.* 1624. 8vo. & alibi.

BONAVENTURA BROCARDUS, Germa- 1283.
nus, patriâ Argentoratenſis, ex Ordine Prædica- *P. II.*
torum Monachus, claruit an. MCCLXXXIII. quo in Palæſtinam profectus eſt, eamque ſuis oculis luſtravit. Edidit deſcriptionem Terræ Sanctæ; meliori fide dignus, quod ſcriptor αὐτόπτης. & non contemnendam diligentiam ubique prodit. Opus hoc, ſed valdè mutilum ſub nomine *Burchardi de*

Monte

SÆC. XIII. ab A.MCC. *Monte Sion* edidit Hen. Caniſius *Antiq. Lect.* Tom. VI. p. 297. Integrum ex codice MS. protulit Reinerus Rineccius *Magdeburg.* 1587. 4to. Aliud Brocardi noſtri opus *de ligatione in Ægyptum* MS. in Bibliothecâ Baſilienſi extare dicitur.

1260. ALBERTUS, MAGNUS cognomento dictus (quin & teſte † Jovio, deferebat MAXIMI cognomentum Gymnaſiorum omnium conſenſus, niſi publico voto Chriſtiana verecundia reſtitiſſet) Natione Germanus, Patria Suevus, domo Lavingenſis, ex nobiliſſima Dynaſtarum Bolſtatenſium ſtirpe oriundus, natus eſt an. 1205. Juvenis adhuc Patavium à parentibus miſſus, ut bonis literis inſtitueretur; an. 1221. Fratribus Prædicatoribus ſe adjunxit; & ab ipſo Jordano Dominicanorum Generali Ordinis habitum ſuſcepit. Mitto, quæ de innata animi hebetudine, & exinde orta ſtudiorum infœlicitate, de deſperato doctrinæ profectu, & meditata idcirco fuga, de memoria & ingenio ei à B. Virgine, ne fugeret Albertus, divinitùs conceſſis, & de utroque iterum triennio ante mortem ablato, & mutato derepente ex Aſino in Philoſophum, ex Philoſopho in Aſinum Alberto nugantur Dominicani. Id certò conſtat Albertum tantam & tam fœlicem in omni literarum ſcientia operam poſuiſſe, ut ſummus ſui ſæculi Theologus, Philoſophus, ac Mathematicus haberetur. Tantùm præſertim in Mathematicis potuit, ut ab indocta plebe miranda ejus artificia obſtupeſcente Magicæ poſſim inſimularetur. An. 1236. mortuo Jordano Generali Dominicanorum Magiſtro, Albertus totum Ordinem biennio Vicarius rexit. An. 1238. in Capitulo Ordinis generali Bononiæ habito ipſe cum Hugone de S. Caro ad Generalatum petitus eſt. Uterque tamen dignitate excidit. Provincialis autem Ordinis ſui per Germaniam factus, Coloniæ lares poſuit, ibique Theologiam publicè prælegit, magno auditorum concurſu ſimul ac plauſu celebratus. Ex illa enim ſchola prodierunt Thomas Aquinas, Ambroſius Senenſis, Thomas Cantipratenſis, aliique longo agmine primores hujuſce ſæculi viri. Ineunte an. 1260. Albertus ab Alexandro IV. Pontifice Ratiſponenſis ad Danubium Epiſcopus renunciatus eſt, & quamvis invito animo, provinciam ſuſcipere coactus. Anno verò 1263. oneris Epiſcopalis pertæſus, dignitate ſuo ſeſe abdicavit; & in Monaſterium Colonienſe reverſus ſenectutem ſuam otio literario oblectavit. Obiit an. 1280. die XV. Novemb. ætatis ſuæ LXXV. ſeu, ut alii volunt, LXXXVII. De eo P. Jovius †. *docendo ſcribendoque, theologiæ philoſophiæque totius locos omnes; miris celſiſſimi ingenii luminibus illuſtravit. In dicendo vero,* inquit Rhodiginus *, *Gothicum ſapit & Barbarum; oratione ſquarroſa prorſus & illepida.*

† Elog. Doct. p. 15.

Vid. Bzov. ad an. 1227. 1248. 1260. & alibi.

† Ubi ſupra.

* Lect. Antiq. l. 1. p. 111.

OPERA.

OPera Dialectica VIII. viz. *De Prædicabilibus. De X. Prædicamentis. De ſex Principiis. De interpretatione libri II. De Syllogiſmo ſimpliciter ſeu priorum Analyticorum libri* II. *De demonſtratione ſeu Poſteriorum Analyticorum libri* II. *Topicorum libri* VIII. *De Sophiſticis Elenchis libri* II.

Opera Phyſica XXVIII. viz. *De Phyſico auditu libri VIII. De Cælo & Mundo libri* IV. *De Generatione & Corruptione libri* II. *De Meteoris libri* IV. *De Mineralibus libri V. De Anima libri* III. *Metaphyſicorum libri* XIII. *Ethicorum Nicomachiorum libri X. Politicorum libri VIII. De ſenſu & ſenſato liber. De memoria & reminiſcentia liber. De ſomno & vigilia liber. De motibus Animalium libri* II. *De ætate ſive de juventute & ſenectute liber. De ſpiritu & reſpiratione libri* II. *De Morte & Vita liber. De nutrimento & nutribili liber. De natura & origine animæ liber. De unitate Intellectûs contra Averroen liber. De intellectu & intelligibili libri* II. *De natura locorum liber. De cauſis proprietatum liber. De Paſſionibus aëris liber. De Vegetabilibus & Plantis libri VII. De Principiis motus progreſſivi liber. De proceſſu Univerſitatis à Cauſâ Primi liber. Speculum Aſtronomicum* (in quo de libris licitis & illicitis pertractatur). *De Animalibus libri* XVI.

SÆC. XIII. ab A.MCC.

Commentarii in Pſalmos.

Commentarii in Threnos Jeremiæ.

Commentarii in Baruch.

Commentarii in Danielem.

Commentarii in XII. Prophetas Minores. Prodierunt *Colon.* 1536.

Commentarii in IV. Evangelia.

Commentarii in Apocalypſin. Prodierunt *Baſil.* 1506

Sermones de Tempore.

Orationes ſuper Evangelia Dominicalia *totius anni.*

Sermones de Sanctis.

Sermones XXXII. *de Sacramento Euchariſtiæ.* Prodierunt Alberti Sermones ſeorſim *Moguntiæ* 1615. 8*vo.*

Liber de Muliere forti.

Commentarii in Dionyſium Areopagitam.

Compendium Theologicæ veritatis libris VII. *digeſtum.* Prodiit *Venet.* 1485. 1588. 8*vo.*

Commentarius in IV. *libros Sententiarum.*

Summa Theologiæ in duas partes diviſa.

Summa de creaturis, in duas partes diviſa, quarum prima eſt *de quatuor coævis,* ſecunda *de Homine. Venet.* 1498. 1519.

Mariale ſive *Quæſtiones* CXXX. *ſuper Evangelium,* quod incipit, *Miſſus eſt. Mediolani* 1489.

De *Laudibus B. Virginis libri* XII. quos naſutiores Critici Alberto abjudicant, & Richardo à S. Laurentio, Pœnitentiario Rothomagenſi, tribuunt. Prodierunt *Argent.* 1493. f. *Duaci* 1625. 4°.

Biblia Mariana, in quibus omnia ferè quæ in S. Scripturâ continentur B. Deiparæ Virgini breviter adaptantur. Prodierunt *Colon.* 1625. 8°.

De Apprehenſione & apprehenſionis modis liber. Londini 1515. 8*vo.*

Philoſophia pauperum, ſive *Iſagoge in varios Ariſtotelis libros.* Venet. 1496.

De Sacrificio Miſſæ liber.

De Sacramento Euchariſtiæ liber.

Paradiſus animæ, ſive *de Virtutibus libellus.* Colon 1498. 4°.

De adhærendo Deo libellus. Prodiit ſeorſim unà cum præcedente Opuſculo *Antverp.* 1581. 8*vo.* ibid. 1602. 8*vo* Iterumque ibid. an. 1621. unà cum vita illius per Petrum de Pruſſia compilata.

De Alchymia libellus. Prodiit ſeorſim *Baſil.* 1561. *Urſellis* 1602. 8*vo.*

Opera omnia Alberti Magni hactenus enumerata collegit, & in XXI. Tomos diſtributa edi curavit Petrus Jammy, Ordinis Prædicatorum Theologus, *Lugduni* 1651.

Alium Alberti Operum Tomum penès Editores prælo paratum fuiſſe fidem facit Ambroſius de Altamura *Biblioth. Prædicat.* p. 55.

RICHERIUS, gente Gallus, Cœnobii Senonenſis in Galliâ Monachus, claruit, ſi rem conjecturâ aſſequi liceat, circa an. MCCLX. Condidit Eccleſiæ Senonenſis Chronicon, quod integrum in lucem protraxit Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. III. Ex libro primo Vitam S. Gundelberti Epiſcopi Senonenſis, S. Deodati Nivernenſis, Hil- 1260. *P. II.*

 dulphi Trevirenſis, [a]liorumque quorundam in Acta ſua retulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* III. Part. II. pag. 468.

1260. *P. II.* M. JUSTINUS, natione Germanus, Lippià urbe VVeſtphaliæ oriundus, claruit circa annum MCCLX. Scripſit verſu non ineleganti ad Simonem Epiſcopum Paderbornenſem, Chronicon Lippienſe, quod *Lippiflorium* vocavit, in quo Comitum aliquot Lippienſium res geſtas exponit. Primus extulit Henricus Meibomius avus; deindè Henricus junior in *Rer. Germanic.* Tom. I. p.575. conjecit, qui Juſtinum noſtrum à Juſtino Monacho Dominicano, cui in Synodo generali Bononiæ anno MCCXLII. demandata fuit provincia S. Dominici Vitam deſcribendi, cum Voſſio, alium fuiſſe opinatur.

1261. GEORGIUS, *Acropolita* dictus, Patriâ Conſtant nopolitanus. Liberalibus diſciplinis in Grammaticorum ſcholis jam probè inſtructus, poſt an. 1228. à Patre ſuo in Joannis Ducæ Imp. apud Nicæam agentis aulam adoleſcens adhuc datus eſt. Anno ætatis 17. ex aulâ dimiſſus, Mathemata, Poëticam & Rhetoricam à Theodoro Exapterygo, Logicam à Nicephoro Blemmida didicit. Annos natus 21. de Solis Eclipſi coram Joanne Imp. cum Nicolao Medico eruditè diſputavit. Demum magnus Imperatoris Logotheta factus claruit anno 1261. Crebras pro Imperatoribus Conſtantinop. legationes obiit; arduiſque regni negotiis adhibitus fuit à Joanne Ducâ ad Michaelem Deſpotam pro pace confirmanda Lariſſam miſſus; ab eodem Michaele Comneno inſidiarum ſuſpecto judex datus: à Theodoro Laſcari Joannis filio, quem in Logicis erudiverat, omnibus Occidentalium provinciarum Præfectis præpoſitus, circa an.1255.contra M chaelem Angelum Deſpotam à Theodoro deficientem ſtrenuè belligeratus eſt: donec tandem in Prilapo urbe obſeſſus, poſt fortiſſimam propugnationem proditione captus fuit, & per provinciam in vinculis circumductus. An. 1260. à Michaele Palæologo Imp. liberatus, & ad Conſtantinum Bulgarorum Principem legatus eſt. An. 1267. cùm Eccleſiæ Rhetor juventutem Eccleſiaſticam bonis literis ac moribus per plures annos inſtituiſſet, oneris pertæſus, Holobolum ſucceſſorem accepit. An. 1272. Synodo ad dijudicandam Joannis Vecci Patriarchæ Conſtantinop. cauſam collecta Georgius inter Politicos Eccleſiaſticis additos judex præſedit. Anno ſequente à Michaele Imp. ad Gregorium X. Pontificem unà cum aliis quibusdam legatus, pacem Eccleſiaſticam Græcos inter & Latinos conciliavit. An 1274. ad Concilium Lugdunenſe II. profectus, pacem nuper initam Imperatoris vice juramento coram Patribus ſuſcepto confirmavit. An. 1282. ad Joannem Bulgarorum Principem miſſus eſt; ac domum reverſus, obiit eodem anno Gregorius Cyprius, Patriarcha Conſtantinop. encomio Georgii noſtri Hiſtoriæ præmiſſo, immodicis illum laudibus effert: quaſi unus ille eſſet, qui omne diſciplinarum pariter conjunxerat genus, & in omnibus tenebat primas, ὡς ἀμηδὲν πρὸς ἄλλον κατὰ δίχαθαι συγκεῖσιν: *ita ut in nullo quiſquam ei conferri poſſet*: immò qui ipſum Ariſtotelem in Philoſophicis, Platonem in Theologia atque Attica venuſtate pari paſſu ſequebatur. Verùm plus ſatis erit, ſi dimidiam hujus encomii partem ei largiamur. Sit licèt doctus, diligens, prudens, ac fidelis Scriptor: hujuſmodi tamen encomia in hujus ſæculi homines effundere, eſt omnes modeſtiæ & veritatis limites laudando tranſilire. Certè Ephræmius in Chronico MS. à L. Allatio citato, vocat Acropolitam noſtrum ἀρχηγὸν πάντων ϗ πρόεδρον. Condidit Georgius Acropolites *Hiſtoriam* ſeu *Chronicon Conſtantinopolitanum* à capta per Latinos Urbe, uſque ad receptam per Michaelem Palæologum, viz. ab an. 1203. ad 1261. Eam Peræ repertam & à Georgio Cantacuzeno redemptam Conſtantinopoli detulit Georgius Douza; Latinè vertit, notiſque illuſtratam Græc. Lat. edidit Theodorus Georgii frater *Lugd. Bat.* 1614. 8vo. anno ſequenti Genevenſes eam Gr. Lat. ſed abſque notis, Laonico Chalcocondylæ ſubjunxerunt *Genevæ* 1615.fol. Integrior multò demum ex verſione, & cum notis Leonis Allatii, ſubjecta ad calcem prolixa ejuſdem Diatriba *de Georgiis & eorum ſcriptis*, prodiit Græc. Lat. *Pariſ.* 1651. f. Interim notandum L. Allatium duplicem hujuſce Chronici ἔκδοσιν, ſive editionem facere: unam breviorem, quamplurimis ab aliquo reſectis, & hanc ipſam eſſe, quam G. Douza primus edidit; aliam prolixam ac diffuſam, & omnibus numeris perfectam, quam à ſe Latinè redditam Pariſienſes Typographi in lucem emiſerunt. Denique ejus *Forma de fide, de virtute, & anima*, in Biblioth. Ant. Auguſtini habebatur; *item Expoſitio in Gr. Nazianzeni ſententias* in Palatina, XIII. *ad Deum precationes*, poſt Conſtantinopolim à Græcis recuperatam uſurpatæ, quarum ipſe in Hiſtoria ſua meminit; item Orat. *de recuperata Conſtantinop.* ad Michaelem Imp. de qua in fine Hiſtoriæ ſuæ mentionem injicit.

URBANUS IV. *Jacobus Pantaleon* ante dictus, gente Gallus, in Tricaſſibus humili loco natus, 1261.
ſutoris quippe veteramentarii filius, primùm Canonicus Tricaſſinus, dein Laudonenſis Archidiaconus, poſtea Verdunenſis Epiſcopus, Alexandri IV. in Pomerania, Pruſſia, Livonia, univerſaque Germania legatus, mox Patriarcha Hieroſolymitanus, ac tandem an. 1261. Pontifex Romanus electus Viterbii die XXIX. Auguſti, coronatus IV. Septembris. An 1262. Manfredum Regem anathematizavit, peccatorum remiſſionem omnibus contra eum militantibus pollicitus. Anno 1264. Feſtum Corporis Chriſti in Eccleſia deinceps celebrari inſtituit. Obiit Peruſii eodem anno die II. Octobr. De eo hæc habet Joannes Stella. "Hic "etſi humili loco natus, præſtanti tamen & ele"ganti lingua fuit; qui aliquando laceſſitus, quod vili patre ortus eſſet, reſpondit: *Nobilem virum non naſci, ſed fieri, virtutis eſt atque Nobilitatis.* Extant *Epiſtola* II. Concil. Tom. XI. p. 817. *Metaphraſis ejus in Pſalmum L.* habetur in Bibliotheca Patr. Tom. XXV. p. 335. Epiſtolæ aliæ XI. apud waddingum *Annal. Minorum* ad an. 1261. &c. *alia XIII.* ibid. Tom. II. *in Regeſto Pontif.* p. 86.

HENRICUS DE SEGUSIO, natione Gallus, 1262.
Patria Seguſinus, in Subalpinis natus ante annum 1258. Ebrodunenſis in Galliâ Narbonenſi Epiſcopus factus eſt. An. 1262. Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, & Epiſcopus Hoſtienſis. Gulielmum Durandum Speculatorem inter alios diſcipulum habuit: tantam in utroque Jure ſcientiam adeptus, ut *Fons & Splendor Juris* denominatus ſit. Obiit an. 1271. quem tamen alii ad an. 1281. vixiſſe volunt. Scripſit *Summam utriuſque Juris*, quæ vulgò dicitur *Aurea Summa Hoſtienſis.* Prodiit iſta cum annotationibus Guarini *Baſil* 1537. 1573. f. *Lugduni* 1588. 1597. Scripſit etiam *expoſitionem in ſex libros Decretalium*; typis impreſſam, *Romæ*, ut videtur, 1470. 1473. *Venet.* 1498. f. 1581.

ANONYMUS Annalium Burtonenſium con- 1262.
ditor *P. II.*

SEC. XIII. ab An. MCC. ditor . natione Anglus, Cœnobii Burtonenſis in agro Staffordienſi ſiti, ut videtur, Monachus, claruit circa an. MCCLXII. Certè Matthæum Paris æqualem habuit. Mandavit literis Monaſterii ſui Annales ab an. MIV. ad exitum anni MCCLXII. In quibus multa notatu non indigna reperiuntur. In lucem protraxit Tho. Galeus *Rer. Angl. Script.* Tom. I. p. 245.

1263. P. II. BERNARDUS, gente Gallus, primùm Monachus, deinde Abbas Lirinenſis, Carolo Rege familiariter uſus eſt, qui ipſum in Italiam, in Expeditione Neapolitanâ comitem ſecum abduxit. Cujus favore & commendatione munitus, ab Urbano IV. Pontifice Cœnobii Caſſinenſis Abbas anno MCCLXIII. conſtitutus eſt, mox ſacrâ purpurâ decoratus. In regimine ſuo piè, prudenter, & fortiter ſe geſſit. Monaſterio ſua jura aſſeruit, & loca circumvicina à vi & oppreſſione militum vindicavit. Bis à Pontifice Legatus factus eſt, ſemel in Gallias, iterum Conſtantinopolim miſſus, utrobique munere fœliciter functus. Tandem partim ſenio fractus, partim ob injurias quaſdam à Carolo Rege monaſterio ſuo illatas, mœrore animi confectus è vivis exceſſit anno MCCLXXXII. Scripſit *Speculum Monachorum* Venet. 1520. 16°. *Super Regulam S. Benedicti* lib. I. *Collationum Beneficiorum & Officiorum Montis Caſſini* Regeſtum unum; *Inquiſitionum Jurium & Bonorum in Caſtris & villis Montis Caſſini* Regeſtum alterum. Hæc omnia in Bibliothecâ Cœnobii Caſſinenſis MSS. aſſervantur.

1265. CLEMENS IV. *Guido Fulcodii*, ſeu *Guido Groſſer* antea appellatus, gente Gallus, primùm quidem Advocatus inſignis, & Regis Franciæ Conſiliarius, quando & uxorem duxit, ex qua duas filias ſuſcepit. Poſt uxoris mortem ſæculo renunciavit; & ob morum ſanctitatem primò Epiſcopus Podienſis, dein Archiepiſcopus Narbonenſis, tandem Cardinalis ac Sabinenſis Epiſcopus factus eſt. Ab Urbano IV. in Angliam legatus, poſt Urbani mortem Pontifex Romanus à Cardinalibus abſens electus eſt an. 1265. cui electioni aſſenſum ipſe præbuit Perulii die VI. Februarii, die XXII. coronatus. Primo ſtatim Pontificatûs ingreſſu ratum contemptus mundi ſignum edidit. Utrivis enim filiarum datis nonniſi triginta libris Turonenſibus, alteram plebeio homini uxorem locavit, alteram Monaſterio commiſit: quin & ſororis filio tres Canonicatus obtinenti optionem dedit; ut quem vellet, ex his retineret, duos illicò dimitteret. Eodem anno Siciliæ regnum Carolo Andegavenſi, Ludovici Galliæ Regis fratri, Manfredo ob contumaciam ſcilicet abalienatum, Apoſtolico jure donavit: Crucem contra Manfredum prædicari, & pro ſumptibus belli ſublevandis Eccleſiaſticorum omnium redituum decimas perſolvi juſſit. Anno 1267. Conradinum Regem Friderici Imp. filium jus avitum in Italia perſequentem, omneſque civitates ei adhærentes anathemate percuſſit, & Petrum Aragoniæ Regem diris devotum regno ſuo authoritate Apoſtolica exuendum decrevit. Obiit Viterbii an. 1268. die XXIX. Novembris. Extant *Epiſtola* III. Concil. Tom. XI. pagina 830. *alia Epiſtola & Conſtitutiones VII.* apud Bzovium *Annal.* ad an. 1266. 1267. 1338. *alia Epiſtola XIII.* apud Waddingum *Annal. Minorum* ad an. 1265. &c. *alia XXXIV.* ibidem. Tom. II. in *Regeſto Pontif.* p. 1001 alias aliquot dabunt Albertinus *de Euchariſtia* p. 973. Cl. Jollius inter Oiſelli opuſcula p. 690. 691. Plura illius ſcripta inedita recenſet Lud. Jacobatius *Biblioth. Pontif.* pag. 48. Cæterùm turpiſſimè hallucinantur, qui ingentia *Opera Juridicalia* Cle-

menti noſtro aſcribunt, puta *Deciſiones*, *Francofurt.* 1575. f. *Lecturam auream ſuper Decretales Lugduni* 1517. *Francofurt.* 1580. f. *De appellationibus Tractatum*, *Colon.* 1573. *Commentariorum in Pandectas*, *Conſiliorum volumina III.* &c. Iſta enim omnia debentur Guidoni cognomento Papæ, Conſuli Delphinati, qui claruit ab an. 1427. ad 1483. SEC. XIII. ab A. MCC.

GILBERTUS, ſive *Guibertus*, *Wibertus* ab Henrico Gandavenſi dictus, Patriâ Tornacenſis, Ordinis Franciſcani Monachus, S. Theologiæ in Academiâ Pariſienſi Profeſſor, claruit an. 1270. Extat *Tractatus de Officio Epiſcopi & Eccleſiæ cæremoniis*, alius *De pace & tranquillitate animi*, uterque in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 378. *Vita S. Eleutherii primi Tornacenſium Apoſtoli*, apud Bollandum ad XX. Februarii *Sermones de Tempore, & de Sanctis*, editi Pariſ. 1518. 8vo. Scripſit & *Hodæporicon* primæ profectionis S. Ludovici Regis in Orientem, teſte Henrico Gandavenſi *; quod in Belgicis Bibliothecis MS. extare dicitur. 1270.

* De Script. c. 54.

NICOLAUS HANAPUS, natione Gallus, in vico cognomine Diœceſis Rhemenſis natus, Ordinis Dominicani Monachus, Sedis Apoſtolicæ in Romana Urbe Pœnitentiarius, claruit circa an. 1270. Dum in munere ſuo ſumma cum laude fungeretur, an. 1281. à Martino Papâ Patriarcha Hieroſolymitanus renunciatur, primus etiam in Syria & Palæſtina fidei Cenſor à Nicolao III. antea conſtitutus. Obiit Ptolemaide an. 1258. Extant *Biblia Pauperum* Capitulis CXXXIV. (Bonaventuræ falſo tributa) ſive *Virtutum vitiorumque exempla* ex univerſo utriuſque legis promptuario decerpta, *Venet.* 1527. 16°. *Tubingæ* 1533. *Pariſ.* 1547. 8vo. *Baſil.* 1 55. 1270.

1270. P. II. CONSTANTINUS ACROPOLITA, magnus Logotheta, νέ@ Μεταφράστης ſive *Metaphraſtes junior* dictus, in Aula Conſtantinop. vir ſummus, claruit, imperante Michaele Palæologo, circa an. MCCLXX. Cauſam Græcorum adverſus Latinos fovebat maximè, contra quos plures de proceſſione Spiritûs S. tractatus reliquit. Duos in ſcriptis Græcorum laudatos ſe vidiſſe refert L. Allatius *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 15. num. XIV. col. 780. Unum, cujus illud Principium Ἄνδρες Ῥωμαῖοι. alterum, cujus illud, Ἐμοὶ μὲν ἀλλὰ λέγω τῶν ἀντιλεγόντων ἡμῶν. Quorum, inquit, fruſtra, eaque ſatis pauca, in codicibus MSS. reperiuntur. Quâ occaſione, quo animo Logothetæ noſtri Commentarium unà cum propriis comburendum igni obtulit Theodorus Muzalo, in eâdem dignitate ſucceſſor & Proto-Veſtiarius, plenè te docebit Pachymeres lib. VII. cap. 8. Scripſit etiam Conſtantinus *Orationem* in ſanctam Martyrem Theodoſiam, patriâ Conſtantinopolitanam, quæ ſub Leone Iſauro pro cultu ſacrarum imaginum Conſtantinopoli paſſa eſt. Cujus hoc initium. Γυναῖκα μὲν ἀνδρείαν τίς ἂν καὶ ὅπως εὕροι ὁ σοφὸς ἐπεζήτει Σολομῶν, καὶ μάλα γε εἰκότως ἐπέζητει. Πρὸ γὰρ τοῦ χάριτος &c. Hanc orationem etiam in ſuum notitiam ſervitum L. Allatius *de ſcript. Simeon.* pag. 84. qui & alibi quædam ex eâ profert, *adverſ. Hotting.* p. 200. Extat MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* Lambec. CXI. Neſſel. CCLXXIX. *numer.* XVII. f. 27. iterumque *cod. Hiſtor.* CXV. *numer.* ii. fol. 73. pag. 2. Conſer. Lambec. *comment.* lib. IV. pag. 63. Extant & aliæ ejus hiſtorici argumenti orationes; nempè in *S. Martyrem Neophytum*. Princ. Παραδόξων πραγμάτων δυσπαράδεκτος ἡ διήγησις, ἀλλ' ἡ τοῖς ἡμετέροις καὶ θείοις πληρώματος, apud L. Allat. *de ſcript. Simeon.* pag. . . *in S. Theodorum Tyronem*. Princ. Εὖ μὲν ὁ ἀγαθὸς τοῦ ... δοῦλε Θεοῦ. *ibidem* pag.

SÆC. XIII. abAn.MCC. 109. *In S. Joannem Damaſcenum.* Princ. Τῶ Ἰωάννη ὁ λόγῳ τῷ ἐκ Δαμασκῷ τὸ ἐγκώμιον *ibidem* pag 111. Hunc ſermo e it a e de ſcriptum, Lutetiam ad Jo. Auberrum, in futurum novæ editionis Damaſcent ornamentum, ſe MS. miſiſſe teſtis eſt idem Allatius *in catal. oper. S. Damaſc.* ad calc. *Symmict.* num. XXVIII. p. 450. Ex eo quædam profert in *Conſenſ. de purgat.* p. 768.

1270. P. II. GREGORIUS BAREBRÆUS, gente Syrus, Sectâ Jacobita, partiſque ſuæ apud Syros Archiepiſcopus, claruit circa annum MCCLXX. Natus quippè anno Æræ *Alexandreæ* MDXXXVIII. *Chriſtianæ* MCCXXVI. Magna doctrinæ ſama apud ſuos florebat in Oriente, teſte Fauſto Naiſono Maronitâ *Euopl. Hiſt. dogm. fidei Cath.* Part. III. pag. 350. Scripſit ſermone tùm Arabico multa, omnis ſcientiarum generis opera eruditiſſima, ſatente Abr. Ecchellenſi in *Indice Auctorum* ad *Eutych. Vindicat.* num. XXIX. Quæ ad notitiam meam pervenerunt, hæc ſunt. *Dilucidationes*, ſive Tractatus *de Fundamentis Eccleſiæ*, in libros decem partitus. Librum VII. cap. 2. §. 1. citat Ecchellenſis *ibidem* Part. I cap. 9. pag. 140. & pag. 175. ubi non pauca Syriacè profert. Alia ex *lib.* VII. cap. 3. §. 3. allegat. idem in Epiſt. ad L. Allatium ad calc. lib. *de Synodo* VIII. p. 661. Aliud benè longum Syriacè & Lat. ex *lib.* VIII. §. 3. ibid. p. 644. Quædam etiam F. Naironus ex *Tract.* VII. cap. 3. §. 3. *Euopl.* Part. III. pag. 316. Ex *Tract.* VIII. cap 4 §. 3. ibidem Part. II. p. 197. Exemplar MS. linguâ Syriacâ exaratum penès ſe habuit Abr. Ecchellenſis. *Chronicon* decem libris abſolutum, cujus duo extant Codices MSS. Syriaci, unus in Bibliothecâ Gilb. Gaulmini Pariſienſis, penès Ecchellenſem alter, qui pluca ex hoc opere adducit *Not. ad Catalog. Hebedjeſu p.* 59. 78. 86. quædam etiam Arabicè ex lib. VI. *Eutych. Vindic.* Part. II. cap. 30. p. 472. Alia ex lib. IX. *ibidem* c. 27. p. 295. *Ethica*, citata Naitono *Part.* I. p. 52. Denique liber *Carminum* apud eundem Naironum *Part.* II. p. 116.

1270. P. II. ABU-ISAAC BEN-ASSALUS, natione Ægyptius, patriâ, ut videtur, Alexandrinus, è Sectâ Monophyſitarum, claruit (te ſte Fauſto Naitono) ſæculo decimo tertio. Cùm verò incertus mihi ſit annus, ad an. MCCLXX. refero, donec certiorem expiſcari contigerit. Multa nec inerudita opera ediſſe reſtantur Ecchellenſis & Naironus. In his primas tenent *Collectio Canonum, & Eccleſiæ Alexandrinæ Conſtitutiones*, duabus partibus abſolutæ. In primâ agitur de omnibus iis, quæ ad politiam & adminiſtrationem Eccleſiaſticam pertinent: in alterâ, quæ ad Laicorum ſpectant regimen. Extat MS. vetuſtiſſimum exemplar in Bibliothecâ Collegii Maronitarum in urbe Româ. Præfationem Arabicè citat Abr. Ecchellenſis *Eutych Vindicat.* Part. II. cap. 17. p. 168. Et in *Epiſt.* ad L. Allat. *de Synod.* VIII. p. 689. Scripſit iidem opus *Quæſtionum Eccleſiaſticarum*. Ex *Quæſtione* XXIII. locum prolixum de illis Chriſti verbis, *Quodcunque ligaveris ſuper terram* &c. Arabicè & Latinè profert idem Ecchellenſis *ibidem* c. 22. p. 280. De opere ejus Canonico videri poteſt Naironos Maronita tùm in *Indice Euoplia* præmiſſo, tùm operis *Part.* II. pag. 253. ex cap. 55. locum de circumciſione Coptitarum profert *ibidem* Part. I. p. 38.

1270. P. II. AUCTOR Anonymus tractatûs hiſtorici de Epiſcoporum depoſitione, ex codice *Barocciano* editi, claruit circa annum MCCLXX. Non alium fuiſſe quàm Nicephorum Calliſti, ſuſpicatus eſt in præfatione Cl. Editor, hâc unicâ ratione ductus, quòd inter varia Nicephori collectanea in eodem codice repertus ſit. Verùm ſententiam ſuam ſubindè mutavit. Et certum eſt aliâ à reliquis Nicephori excerptis manu exaratum eſſe; rectèque obſervavit ipſemet editor ſucceſſionem, quam tradit Patriarcharum Constantinop. à Nicephori Catalogo plurimùm differre. Quiſquis ſit, Scholæ Rhetoricæ in Eccleſiâ Conſtantinop. magiſter fuiſſe videtur. Cujus erat Hiſtoriam Eccleſiaſticam diſcipulis ſuis ad eadem ſtudia formandis prælegere. Orto igitur Conſtantinopoli ſchiſmate, ut paci Eccleſiaſticæ conſuleret, hunc libellum ex hiſtoriis Eccleſiaſticis collectum dictavit. Quo, pluribus exemplis ex omni antiquitate Eccleſiaſticâ petitis, oſtendit Epiſcopos injuſtè licèt, & repugnantibus canonibus, ſedibus ſuis deturbatos, pacem Eccleſiæ coluiſſe, nec ſucceſſoris orthodoxi communionem unquàm refugiſſe. Occaſio noperi hujus ſchiſmatis, ut ex codice quo uſus eſt Cotelerius, liquet, hæc erat. Arſenius Patriarcha anno MCCLXVI. Michaelem Palæologum, ob ſævitiam in Theodori Laſcaris filium impuberem, anathemate percuſſit. Imperator, coactâ Synodo, Patriarcham deponi curavit, ſubrogato in ejus locum Germano. Quo mox recedente, ſuffectus eſt Joſephus Presbyter & Archimandrita. Hinc ortum ſchiſma, aliis Joſephum ſequentibus *Joſephitæ* dicti ſunt, aliis Arſenio, utpotè injuſtè depoſito, tenaciùs adhærentibus, *Arſeniatæ* indè dicti. Latè de hoc ſchiſmate agunt Nicephorus Gregoras, & Georg. Pachymeres. Ut verò huic ſchiſmati medicam manum admoveret Auctor noſter, & Arſeniatas ad pacem & concordiam revocaret, tractatum hunc hiſtoricum contexuit, & ſuis auditoribus dictavit. Hunc ex ſcriniis *Baroccianis* Bibliothecæ Bodleianæ Cod. CXLII. erutum, & verſione Latinâ, notiſque ornatum, Gr. Lat. edidit vir clariſſimus, mihique longè amiciſſimus Humphredus Hodius, titulo *Redargutionis novi ſchiſmatis Anglicani* Oxon. 1691. 4to. Eodemque penè tempore Anglicè evulgavit. Librum evulgatum mox aggreſſi ſunt ex parte adverſariorum Septemviri, emiſſis totidem in illum libellis. Ex quibus præcipuos ſibi examinandos ſelegit Hodius, & editis prolixioribus vindiciis *Lond.* 1693. 4to. integram controverſiam excuſſit, & ad antiquitatis ſtateram ſcrupuloſè expendit. Nec deinceps (quod ſciam) res ulteriùs progreſſa eſt.

METHODIUS, Monachus, ut videtur, Conſtantinopolitanus, claruit an. MCCLXX. Vixit eodem tempore quo Anonymus ille cujus jam facta mentio, ſub Joſepho Patriarchâ, cùm ob ejectum Arſenium, & Joſephum intruſum, graviſſimum ſchiſma in Eccleſiâ Græcâ erumperet; & hâc ipſâ occaſione ſcripſit Συλλογὴν συνοπτικὴν βιβλίων, ὅτι οὐ δεῖ λίζεσθαι τοὺς λαοὺς &c. *Syllogen compendioſam ex libris Veterum, non debere populos ſejungi à ſuis præſulibus, modò illi de fide rectè ſentiant, ἢ εἰ τινα ἐγκληματικὴν περίστασιν ἡ χειροτονία αὐτῶν ἔσχε, licèt in aliquâ criminoſâ circumſtantiâ, eorum ordinatio ſucceſſerit.* Incipit, Ἴσιον ὡς ἐπιδεικνυμένην τοῦ μεγάλου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου τοῦ Θρόνου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀναχωρήσαντος. Scriptoris hujus notitiam debemus L. Allatio *Diatr. de Methodiis* pag. 383. Ubinam verò delitefcat hic Tractatus, nos non docet. 1270. P. II.

JOBUS, Hieromonachus, Joſephi Patriarchæ diſcipulus, claruit circa annum MCCLXX. 1270. P. II. Joſephus Galæſiota, Patriarcha Conſtantinop. quùm unionem cum Latinis totis viribus impugnaret, multas ab adverſâ parte calumnias, multas vexationes expertus eſt. Præceptoris igitur ſui vindicias egit Jobus noſter, ſcripſitque *Apologiam*

Digitized by Google

giam pro Joſepho Patriarchâ contra primatum Papæ & concordiam Græcorum cum Latinis. Extat opus Græcè XLIX. foliorum 4*to*. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* ex diſpoſitione Lambecianâ CCLXXXI. Neſſelianâ CLXXII.

1270. *P. II.* ANOYMUS Chronici Mailroſenſis compilator, gente procul dubio Scotus, claruit, ſaltem is qui ultimam manum ei adhibuit, circa annum MCLXX. Scripſit Chronicon Monaſterii Mailroſenſis in ripâ Twydæ fluminis poſiti, ab anno DCCXXXV. uſque ad annum MCCLXX. Primam hujus Chronici partem condidit Abbas quidam de Dundrinâ in Galwyâ; quam coloniam à Mailroſa ductam fuiſſe conjicit Cl. Editor. Reliqua Monachi quidam Mailroſenſes addidiſſe videntur. Primus extulit Thomas Galæus *Rer. Anglic. Script.* Tom. I. *Oxon.* 1684. p. 132. Ad calcem voluminis collectanea quædam adjecit, præcipuè carmina Annalibus Moilroſenſibus, ſuis locis, ſed aliâ manu inſerta. Quæ ex codice Cottoniano olim tranſcripſit reverendiſſimus Uſſerius.

1270. *P. II.* GULIELMUS, de Sanvico Anglo-Cantianus, quippè Sandvico non ignobili littoris Cantiani portu, ut videtur, oriundus, Ordinis Carmelitici Sodalis, claruit an. MCCLXX. *Guilhelmum de Samuco* vocat Trithemius, & natione Gallum facit, *de Script. Eccleſ.* fol. 109. & *de Ord. Carm.* lib. II. p. m. 8. etiamſi in *Catal. Script. Carm.* huic opuſculo ſubjuncto Syrus fuiſſe dicitur p. 75. Trithemium ſequuti ſunt Poſſevinus *Appar.* T. I. p. 712. (quamquàm non tam ex propriâ, quàm aliorum ſententiâ loquitur) Ant. Alegre *Paradiſ. Carmel.* ad ann. MCCLXXX. pag. 290. Voſſius *de Hiſt. Lat.* lib. II. cap. 60. pag. 490. Verùm potior eſt eorum ſententia, qui Anglum fuiſſe volunt. Certè Carmelitæ ex Oriente primi in Angliam devenerunt circa an. MCCXL. & Newendenæ ſeu Novioduni in agro Cantiano, teſte Lambardo noſtro, primas ſedes habuerunt, & quàm frequentes erant Anglorum hoc ſæculo in terram Sanctam expeditiones nemo neſcit. Aub. Miræus lib. *de Orig. & Increm.* Ord *Carm.* pag. 217. Gulielmus Samucus, *inquit*, quem alii Gallum, alii Syrum fuiſſe volunt. Alibi tamen ubi ſuam profert ſententiam, etſi Henricum Sanvicenſem vocat, Anglum natione fuiſſe diſertè dicit *Auct. Script. Eccleſ.* cap. 486. pag. 273. Interim mirari licet Baleum noſtrum, qui & ipſe ordinis Carmelitici alumnus erat, in *Centuriis* ſuis nuſquam hujus Guilielmi meminiſſe, niſi potiùs id fecerit in opere *de Scriptoribus Carmelitis*, quod MS. II. Vol. 4*to* olim inſpexi, hodiéque ni fallor in Bibliothecâ D. Fr. Bernardi M. D. Londinenſis aſſervatur. Cujas tandem fuerit, in Terram Sanctam profectus eſt, & in monte Carmelo vitam egit Eremiticam, donec nutantibus Chriſtianorum in Palæſtinâ fatis, & increſcente indies Saracenorum potentiâ, relicto Carmelo in Cyprum tranſiit, poſteàque in patriam rediit, ubi condidit *Chronicon de Multiplicatione Ordinis Carmelitani per Syriam & Palæſtinam, & de vaſtatione Monaſteriorum Terræ ſanctæ, ac adventu Carmelitarum in Europam.* Editum eſt in *Speculo Carmelitarum*, ſeu ingenti Collectione Scriptorum de rebus Carmeliticis, quam adornavit Fr. *Daniel à Virgine Mariâ*, & in lucem emiſit *Antuv.* 1680. *Tom.* IV. *fol.* Et à diligentiſſimis Bollandianis in Prolegomenis ad Tomum III. *Martii* pag. 60. Alia Gulielmo noſtro tribuunt Trithemius, Poſſevinus, &c. nempè *Decretales religioſorum* lib. I. *ſuper ſententias* lib. IV. *In Regulam ſui Ordinis* lib. I. quæ an ſuperſint hodiè, vel an extiterint unquam, non didici.

RADULPHUS BOCKINGUS, gente Anglus, patriâ Southſexienſis, domo Ciceſtrenſis, Ordinis Dominicani Monachus, claruit anno MCCLXX. Vir tantæ probitatis & eruditionis habebatur, ut ipſum ſibi in Confeſſorem elegerit Richardus Wichius Ciceſtrienſis Epiſcopus, qui diem extremum clauſit an. MCCLV. ab Urbano IV. Pontifice in Sanctorum numerum relatus. Compoſuit, ſed ſtylo ſatis barbaro, *inquit* Baleus, *de Vitâ S. Richardi Ciceſtrenſis Epiſcopi* libros II. quos Iſabellæ Arundeliæ Comitiſſæ dedicavit. Vitam hanc ſed in Epitomen ab Anonymo quodam contractam mutato ſtylo extulit Surius *April. iii.* p. 42. Integram Bollandiani dederunt eodem die. *Sermones* etiam Radulpho noſtro aſcribunt Baleus & Piſeus, qui an extent, incertum eſt. SÆC. XIII. ab A. MCC. 1270. *P. II.*

ELIAS de TRICKYMGHAM, natione Anglus, Cœnobii Petriburgenſis ex Ordine Benedictino Monachus, claruit ſub Henrico III. anno MCCLXX. Academiam Oxonienſem nutricem habuit. In quâ ſub optimis præceptoribus bonis literis inſtitutus, immane quantum profecit; ut liberales diſciplinas, & linguarum elegantiam accuratè tenuit, Doctoratûs inſignia, non ſine magnâ laude, in hâc Academiâ promeritus. Confer Baleum *Centur.* IV. cap. 32. pag. 320. Scripſit *Chronicon*, ſive temporum Annales ab an. DCXXVI. paulò poſt inſtitutam Saxonum Heptarchiam, ad annum uſque MCCLXX. quo vixit Auctor. Extant MSS. in *fol.* inter codices manu exaratos viri, dignitate an eruditione præſtantioris incertum, D. Jocobi Warei. Quos ære ſuo redemit, & in Bibliothecâ Theniſonianâ aliquandiù repoſitos, tandem in propriam Bibliothecam tranſtulit illuſtriſſimus Clarendoniæ Comes. Præfixa eſt Chronico brevis computatio de ſex ætatibus Mundi, quæ ita incipit. *Ab origine mundi in primâ ætate Sæculi ſecundùm Ebraicam veritatem computantur anni mille ſexcenti quinquaginta ſex* &c. 1270. *P. II.*

ANONYMUS Chronici Longobardici Auctor, S. Juſtinæ apud Patavinos Monachus, claruit an. MCCLXX. Vixiſſe hoc tempore manifeſtiſſimum eſt, cùm ipſe de iis agere profiteatur, quæ ſuis temporibus facta ſunt. Condidit *de rebus in Longobardiâ, & vicinâ Tarviſinâ Marchiâ geſtis* ab anno MCCVII. uſque ad annum MCCLXX. libros III. Nec rebus Italis contentus, aliarum etiam gentium hiſtoriam compendio perſequitur. Hos libros ex Ramingiano exemplari in lucem protulit Chriſtianus Urſtiſius *Hiſtor. Germaniæ* T. I. p. m. 581. 1270. *P. II.*

GREGORIUS X. *Theobaldus* antea dictus, gente Italus, Patriâ Placentinus, Archidiaconus Leodicenſis, an. 1270. Edwardo Walliæ Principi in Palæſtinam exercitum ducenti comitem ſe adjunxit: ubi dum moram faceret, Pontifex Romanus à Cardinalibus electus eſt Viterbii an. 1271. die I. Septembr. electioni aſſenſum præbuit, die XXVII. Octobr. atque anno ſequente, die XXVII. Martii Romæ coronatus eſt. Anno 1274. Concilio Lugdunenſi II. præſedit; in quo cum Eccleſia Græcâ pacem iniit, nullas non conditiones amplectente Michaele Imp. ut ab imperio ſuo adhuc nutante Occidentalium arma averteret, & Baldwino purpuram authoritate Synodica abrogari obtineret. An. 1275. in Italiam reverſus, Florentinos anathemati ſubjecit. Obiit an. 1276. X. Januarii, Aretii ſepultus. Extant *Epiſtolæ* IX. Concil. Tom. XI. pag. 929. aliæ *Epiſtolæ* X. apud Waddingum *Annal. Minorum* ad an. 1272. &c. *alia* VI. ibid. Tom. II. in *Regeſto Pontif.* pag. 116. 1271.

SÆC. XIII. ab A. MCC.

1272. ROBERTUS KILWARBIUS, Natione Anglus, poſtquam Oxonii ſtudiis incubuerat, in Academiam Pariſienſem ſe recepit, ibique gradum Magiſterii in Artibus conſecutus eſt; domum rediens S. Franciſci ſodalitio ſe fratrem dedit, ordinis ſui paulò poſt Provincialis factus. An. MCCLXXII. à Gregorio X. in Archiepiſcopum Cantuarienſem promovetur, quem, ut jura ſua tueri viderentur Monachi Cantuarienſes (etſi Gulielmum Chillindem Subpriorem ſuum nuper elegerant) ſuffragiis ſuis legitimè electum eſſe declararunt: ac proinde Feb. XXVI. conſecratus eſt. Anno ſequenti Thoma Cantelupo, in Veſperiis Comitiorum Oxonienſium gradum ſuſcipiente, Diſputationis Præſidem & Moderatorem agere, † teſte Walſinghamo, Archiepiſcopus licèt, non dedignabatur. An. MCCLXXVII. à Nicolao III. Romam accerſitus Epiſcopus, Portuenſis, & S. Ruffinæ Cardinalis renunciatur, quo tempore Archiepiſcopatu ſe abdicavit, & Viterbium ſecedens, non ſine ſuſpicione veneni obiit III. Idus Septembris anno MCCLXXX. apud Franciſcanos ſepultus.

† Hiſt. Ang. p. 50.

SCRIPTA.

Liber de Paſſione Chriſti. Extant MS. in Bibliotheca Benedictina Cantab. vol. 394.

Quæſtio de Mendicitate, ibid. eod. vol.

Tabula in libros Auguſtini, in Bibliothec. S. Petri ibid. vol. 172. 173. 177.

Liber de ortu omnium Scientiarum, MS. in Bibliothec. Dunenſis Monaſterii, in Flandria, apud Sander. *Biblioth. Bel. MS.* p. 188.

Series errorum ab ipſo in Anglia condamnatorum, ibid.

De diviſione Scientiarum, Oxon. in *Biblioth. Balionenſ.* vol. 2.

De Naturâ Relationis, ibid.

In Predicam. Priſciani, in Bibliotheca *Petrina*. Cantab. vol. 32.

In Donatum de Vitioſis Sermonibus ibid. vol. 32.

Alia apud Baleum & Pitſeum quærantur.

1272. GULIELMUS PERALDUS, ſive *de Petra alta*, natione Gallus, Provincia Viennenſis, habitum Dominicani Ordinis a Reginaldo ſuſcepit an. 1219. Claruit an. 1272. quo (ſi Ambroſio Altamuræ fides) Archiepiſcopus Lugdunenſis factus eſt: Rectiùs forſan vicariam ſedis Lugdunenſis (cujus ſuffraganei jure obiiſſe cenſendus. Obiit an. 1275. Extat *Summa de Virtutibus & Vitiis*, *Venet.* 1492. 1497. 8°. *Baſil* 1497. *Lugduni* 1551. 16°. *Pariſ.* 1629. 4°. & alibi ſæpè. Sunt qui *Sermones de Tempore & Sanctis*, Gulielmo Pariſienſi vulgò inſcriptos huic adjudicant. Prodierunt Sermones iſti *Lugduni* 1575. & alibi.

1272. P. II. ADAMUS de DOMERSHAM, Anglus, Cœnobii Glaſtonienſis Monachus, claruit anno MCCLXXII. & deinceps. Scripſit hiſtoriam controverſiæ inter Epiſcopos Bathonienſes, & Monachos Glaſtonienſes; quam ex MS. codice extulit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 578.

1273. P. II. ANONYMUS, Hiſtoriæ Lemovicenſis Auctor, ejuſdem Eccleſiæ, ut videtur, Canonicus, claruit circa an. MCCLXXIII. In literas retulit nomina ac geſta Epiſcoporum Lemovicenſium, à Martiale primo Epiſcopo, ad Aymericum an. MCCLXXIII. Opuſculum hoc nobis dedit Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* Tom. II. p. 265.

INNOCENTIUS V. antè *Petrus de Tarentaſia* appellatus, natione Burgundus, Tarentaſiæ propè vallem Moriennam natus. An. 1225. Ordinem Dominicanum puer decennis ſuſcepit: & in Academia Pariſienſi Studiis Theologicis incubuit: ubi tandem ob raram doctrinam Cathedræ Theologicæ præeſſe meruit. An. 1263. in Capitulo Dominicanorum generali Lugduni celebrato Vicarius Ordinis Generalis, & Galliæ Provincialis renunciatur. An. 1271. Archiepiſcopus Lugdunenſis creatus eſt, anno ſequente ad Eccleſiam Tarentaſienſem & Epiſcopatum Oſtienſem ac Veliternum translatus. Cardinalis etiam factus. An. 1273. Eccleſiæ Romanæ Pœnitentiarius major conſtituitur, ac ſequente anno Concilio Lugdunenſi interfuit. Anno 1276. Pontifex Romanus electus eſt Aretii die XXI. Januarii, die XXIII. Februarii Romæ coronatus. Florentinos à deceſſoribus excommunicatos eâ lege abſolvit, ut Gibellinos omnes civitate ejicerent. Obiit poſt quinque menſes die XXII. Junii. Extat *Compendium Theologiæ Pariſ.* 1551. 12°. *Commentarius in quatuor libros Sententiarum*, *Toloſæ* 1652. Complura alia ejuſdem ſcripta ſatis craſſæ molis recenſet Ambroſius de Altamura *Biblioth. Prædicat.* p. 43. 44. SÆC. XIII. ab An. MCC. 1276.

JOANNES BECCUS ſive VECCUS, genere Græcus, Magnæ Eccleſiæ Conſtantinop. Chartophylax, vir ſui temporis & ingenio & eruditione celeberrimus, primò quidem Michaeli Imp. unionem cum Latinis meditanti ſtrenuè adverſabatur: quem adeò Imperator omni pacto lenire, inque ſuas partes pertrahere tum per ſe tum per alios conatus eſt. Verùm tùm nullis id conſiliis efficere poſſet, hominem unà cum ſuis in teterrimum carcerem conjecit, eique Nicephori Blemmidæ ſcripta miſit: quibus per otium perlectis, perpenſiſque Patrum dictis, & re totâ diligentiùs conſideratâ, ſententiam mutavit Beccus, & pro Imperatore ac Latinis adverſùs Græcos ſtetit. Unde an. 1274. juxta Freherum, depoſito Joſepho Galeſio, ipſe thronum patriarchalem Michaelis favore aſcendit; & ut Nicephori Gregoræ verbis pergam, πάντα ἦν αὐτῷ τῷ βασιλεῖ, καὶ γλῶττα, καὶ χεὶρ, καὶ καλαμὸς γραμματέως ὀξυγράφου, καὶ λέγων, καὶ γράφων, καὶ δογματίζων. *Imperatori unus fuit omnia, & lingua, & manus, & acuti Scriptoris calamus, & dicendo & ſcribendo & dogmata ſtatuendo.* Poſtquàm Patriarchatum octennio tenuiſſet, mortuo Michaele Imp. ne à plebe diſcerperetur veritus, ſede clam relictâ, in Panachranti Monaſterium confugit anno circiter 1283. ſuffecto iterùm Joſepho. Poſt Joſephi mortem an. circiter 1284. Georgius Cyprius Patriarchatum adeptus Beccum ad Olympi montis radices relegari effecit. Cùm verò de injuria ſibi illata acerbè quæreretur Beccus, Conſtantinopolim reductus cauſam in conſiſtorio ſacro agere juſſus eſt. Magno id quidem acumine ac facundia præſtitit, ſed cùm Latinorum partes acriter tueri pergeret, in Bithyniam unà cum Melitenioto, & Metochita ablegatus eſt, in caſtello S. Georgii cuſtodiæ mancipandus, ubi tandem ærumnis & miſeriis fractus, diem obiit. Vir erat, judice Gregora *, συνέσει ἐν τοῖς μάλιστα, καὶ λόγῳ καὶ παιδείας τρόφιμος πρὸς τοῖς ἔτι καὶ τοῖς τῆς φύσεως συγκεκροτημένος χαρίσμασιν, ὅσοις τῶν τότε ἀνθρώπων οὐδείς. *Excellens ingenio & doctrina ſtudiis ab ineunte verſatus ætate, præterea tantis naturæ donis ornatus, quantis quiſquam alius illius ætatis.* Ἑλληνικῆς μὲν γὰρ παιδείας ἕνεκα ἦσαν οἵ τότε πλέον εἶχον αὐτοῦ. Φύσεως δὲ ὀξύτητι καὶ γλώττης δρόμῳ καὶ ἀσκήσει δογμάτων ἐκκλησιαστικῶν, παῖδες ἀνδρὶ παραβαλλόμενοι πάντες ἐδόκουν ἐς αὐτόν. *Nam Græcarum litterarum doctrina erant qui* illum

* Hiſt. l. 6.

illam ſuperarent, ſed acumine ingenii & eloquentia, & Eccleſiaſticorum dogmatum uſu omnes, cum illo collati, pueri videbantur.

SCRIPTA.

De unione Eccleſiarum veteris & novæ Romæ liber.

De Proceſſione Spiritus S. Capita XII.

Epiſtola ad Alexium Agallianum de eâdem re.

Sententia Synodalis.

Teſtamentum. Omnia iſthæc opuſcula Græc. Lat. edidit Leo Allatius *Græc. Orthod.* Tom. I. à pag. 61. ad pag. 379.

De omnibus ſuis libris & SS. Patrum *conſenſione animadverſio*, ab eodem Allatio edita *Græc. Orthodox.* Tom. II. p. 1.

De injuſtitia quam paſſus eſt throno proprio ejectus, ibid. p. 11.

Oratio Apologetica de injuſtitia, &c. ibid. pagin. 36.

Apologia nullo modo noſtras conſuetudines deſtrui, ſi Eccleſiæ acceptamus unionem, &c. ibid. p. 84.

Ad Theodorum Sugdeæ Epiſcopum libri III. *de Proceſſione Spiritûs S.* ibid. p. 95. Hos ab Allatio acceptos Latinè unà cum aliis quibuſdam ediderat Nihuſius *Mogunt.* 1655. 8°. Tertium ex his librum Gr. & Lat. dedit idem Allatius ad calcem Libri *de Purgatorio*, *Romæ* 1652. 8°.

Ad Conſtantinum libri IV. de eadem re Gr. ibid. Tom. 2. p. 149.

In Tomum Cyprii, & novas ejuſdem hæreſes Orationes extemp. II. ibid. p. 215.

Refutationes Andronici Camoteri animadverſionum de Proceſſione Sp. S. ibid. p. 287.

Epigrapha, ſive Proſcriptiones XIII. *in Dicta & Sententias SS. Patrum à ſe collecta*, *de Proceſſione* Sp. S. p. 522. Hæc omnia habentur *Græc. Orthodox.* Tom. II. Alia quædam Vecci ſcripta commemorat Allatius *de Conſenſ.* l. II. ſ. 15. c. 8. an verò ex iis ſint, quæ ab hactenus recenſitis diverſa ſunt, norunt, quibus Bibliothecæ Vaticanæ Archiva patent.

De unione Eccleſiarum veteris & novæ Romæ, ſcandalique ex diſſidio nati abſurditate, *libri* II, ex quorum ſecundo ampliſſima olim excerpta, Concilium CP. Photianum ſpectantia, collegit Matthæus Blaſtares; quæ Gr. Lat. edidit Gul. Beveregius Pandect. Canon. Tom. II. p. 273.

1276. GEORGIUS METHOCHITA, magnæ Eccleſiæ CP. Diaconus Becci Symmiſta, & omnium ferè quæ ſub Andronico Imp. perpeſſus eſt, malorum ſocius, claruit anno 1276. Unionem cum Latinis ineundam ſummoperè promovebat; & cùm è ſententia neutiquam dimoveri poſſet, ſæpiùs in carceram conjectus eſt. Obiit exul, quo tamen anno, nondum comperi certè Vecco ſuperſtes. *Dictio ei*, judice Allatio *, *in omnibus dura, compoſitis aſpera, nullo fuco, nullo lenocinio mollita, ſententiis graves, argumenta ad probandum id quod voluit firma, ſed elocutione & impoſitione nominum horrida & confragoſa.* Hæc Allatius, qui eadem ferè repetit *Diatriba de Georgiis eorumque ſcriptis*, pag. 345. utrobique autem Opuſculo Metochitæ, *viz. de Proceſſione Spiritus S.* Opus in V. partes, ſeu orationes diſtributum; *De unione Eccleſiarum*; *Adverſus Maximum Planudem*, *Manuelem Nepotem*, & *Gregorium Cyprium enumerat.* Ex his extant *refutatio trium capitum Maximi Planudis*, ab eodem Allatio Gr. Lat. edita *Græc. Orthodox.* Tom. II. pag. 922. *Refutatio Manuelis Cretenſis Nepotis*, ibid. pag. 959. Fragmentum ſatis amplum ex libro V. *de Proceſſione Sp. S.* Gr. Lat. exhibet idem Allatius lib. *de Purgatorio* pag. 668. Fragmentum ex oratione hiſtorica *de Unione Eccleſiarum*, lib. *adverſus Hottinger.* pag. 429. Fragmenta bina ex Oratione hiſtorica *de Diſſidio Eccleſiarum*, ibidem. pag. 458. 462. aliud ex libro V. *de Proceſſione Sp. S.* Fragmentum ibidem pag. 312. Fragmentum libri IV. *de Proceſſione Sp. S. de Epiſtola S. Maximi* agens, Gr. Lat. edidit Fr. Combefiſ. *Auctuar.* Nov. Tom. II. pag. 1017.

GEORGIUS METOCHITA, quem GREGORIUM Geſnerus & Poſſevinus malè vocant, magnæ Eccleſiæ Diaconus & Chartophylax, claruit an. MCCLXXVI. Joanni Vecco cauſam unionis cum Latinis ſtrenuè agenti mordicùs adhæſit, omnique operâ ſuppetias tulit, varia hanc ob cauſam mala, mutatis ſubindè carceribus paſſus. Sed cùm à propoſito diſcedere nollet, in carcere diem extremum obiit. Ejus Scripta ſuprà, ſed breviter, nec ſatis diſtinctè recenſuimus, de iis proindè hoc in loco, paulò expreſſiùs acturi. Sunt autem quæ ſequuntur. 1276. P. II.

Tractatus de Proceſſione Spiritus Sancti, *Patrumque hâc in re ſententiis*, in V. Partes ſive Orationes diviſus. Prima ſic incipit. Τὸ περὶ Θεοῦ λέγειν ἐν ὅσοις φειδωλῶς τοῖς κατ' ἐμέ Secunda, Ἐν ἡμῖν ἦν τοῦτο τῶν ἐγκλημάτων, τὸ θεῖον ἐγγραφικῶν. Tertia, Ἐπειδὴ περὶ πίστεως τῆς ἐν πνεύματι διαλαμβάνοντες τῶν θεοφορήτων. Quarta; Περὶ τῆς δι' ὧν δημιουργίας Μωζάλων ἐν μέσοις ἐκείνοις διδασκάλοις τὸ συῤῥεῦσαν πλῆθος ἀνακυκῶν. Quinta, Ἃ μὲν οἱ περὶ τὸ λέγειν ὄντες δεινοὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐφευρημένων τοῖς θείοις λόγοις ἐπαπηρεύοντες.

Ἀντίῤῥησις, ſive *Reſponſio ad tria capita*, quæ Maximus Planudes Monachus publicavit. Prin. Πρὸς ἐρώτησιν ἀπεμπλῆς ἡμῖν φανεῖσαν χρεὼν ἀποκρίνασθαι. Ἀντίῤῥησις ſive *Reſponſio* ad ea quæ Manoel Nepos Cretenſis conſcripſit Prin. Πρᾶξις ἡ θεόφθογγος τὰς γραφὰς ἡ ἐρευνᾶν ἐπιτρέπουσα. Hæc duo opuſcula, ſive Reſponſiones Græcè & Latinè edidit L. Allatius *Græcia Orthodoxa* Tom. II. p. 922.

Oratio continens concordiam inter utramque Eccleſiam, antiquæ Romæ & novæ ac noſtræ, initam, & quæ deinceps ſubſecuta ſunt. Princip. Οὐκ οἶδα εἴ τις ἄλλος πώποτε τοιοῦτον. *Oratio Antirrhetica in Georgii Cyprii Patriarchæ Tomum.* Prin. Ὁ μὲν δὴ διεξοδικώτερον τῶν ἡμῶν λόγων ἔχει πραγματείας, ὡς οἶμαι ἀπέχρησεν. *Oratio proſequens ea quæ poſt prædictas duas Orationes, in eadem materiâ diſputata & geſta ſunt.* Prio. Ἦν ἡμῖν ἄρα προτεθειμένον τῷ σκοπῷ ὡς ἐν ἰδίῳ ἐπιτρέψαντα θεῖον. In poſtremis his opuſculis de cauſis diſſidiorum Græcos inter & Latinos agit Metochita, Gregorii Cyprii Tomum refutat, & ex ſanctorum Patrum auctoritate demonſtrare nititur Spiritum S. ex Patre & Filio procedere, nec ideo eſſe duas cauſas, nec duo principia, ſed unum idèmque Patris & Filii principium & cauſam, effundere Spiritum S. in quantum unitur Filius Patri, & omnia Patris tranſeunt naturaliter ad Filium. Omnia hæc Metochitæ opera ſe vidiſſe teſtis nobis eſt L. Allatius, cui eorum notitiam acceptam referimus, *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 15. nu. 9. col. 771. Eundem cum Metochitâ noſtro faciunt THEODORUM METOCHITAM Logothetam Greſerus & Voſſius. Verùm egregiè falluntur, licèt eodem ferè tempore vixerit Theodorus, quem in Chartophylace ad initium ſæculi XIV. collocavimus, et de eo proindè egit Whartonus ad annum MCCCI. Nihilominus erat etiam hoc ſæculo illuſtris, magniſque muneribus in aulâ CP. functus, rerum domeſticarum tunc Logotheta, exeunte an. MCCXCV. unà cum Joanne Glyce Legatus miſſus, non in occidentem ad Mariam Germani Imp. ſororem, Michaeli Andronici Imperatoris filio primogenito deſponſatam, ut habet Whartonus noſter, ſed in Armeniam, ad nuptias cum Mariâ,

Ritâ

SÆC. XIII. ab An. MCC. Riſlâ patrio nomine appellatâ, Leonis Armeniæ Regis filiâ, Haithonis tunc regnantis ſorore, conciliandas, ut diſertè tradunt Pachymeres lib. IX. capp. 5. 6. & Gregoras lib. VI. pag. 135. Andronico ſeniori ob intelligentiam atque doctrinam liberalem, & in negotiis obeundis dexteritatem clariſſimus erat; factus mox Logotheta ærarii generalis poſteà magnus Logotheta, dignitate ab Andronico tunc primùm inſtitutâ, ejuſque filiam Joanni nepoti ſuo, quem Hyperſebaſtum creavit, in uxorem dedit. Conſpirante in avum ſuum Andronico juniore, & captâ Conſtantinopoli, Theodorus noſter dignitatibus privatus Didymotichum maritimum Bithyniæ oppidum relegatur, ædes ejus dirutæ, opes direptæ, tandem ab exilio reverſus in Choræ Monaſterio, quod ipſe ſuis ſumptibus inſtauraverat, Monachi habitum induit, ubi ſenio, ſtranguriâ & mœrore fractus, animam Deo reddidit anno MCCCXXXII. domino ſuo Andronico, haud integro menſe ſuperſtes. In cujus funere orationem habuit Nicephorus Gregoras ejus . . . . , quam & Hiſtoriæ ſuæ inſeruit lib. X. pag. 2[illegible]. Vir prudens & ſolers, καὶ οὐ μόνον τῆς καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἔξω σοφίας, εἰς ἄκρον ἐληλακὼς inquit * Cantacuzenus magnus Domeſticus & poſteà Imperator, ipſe licet ex adversâ factione; *non Chriſtianis modò, ſed & externis etiam literis politiſſimus.* Scripta ejus edita vide apud Whartonum loco citato. Nondùm lucem viderunt ejus *capita philoſophica & hiſtorica miſcellanea* CXX. quæ habentur Gr. MSS Biblioth. Vindob. *codice Philoſoph.* foliis cclxiv. in folio conſtante, juxta numeros *Lambec.* LXXXVI. *Neſſel.* VIII. digniſſima proculdubiò quæ artis typographicæ beneficio in eruditorum manus tranſirent. Eorum indicem Græcum exhibet Lambecius *Comment.* lib. VII. pag. 150. 151. & ſeqq. Extant ibid. *codice* XCV. folia ccclxxiii. in fol. continente Metochitæ noſtri *Orationes* XVIII. de variis materiis Philoſophicis, ſed præcipuè ad Hiſtoriam Conſtantinopolitanam pertinentibus, ipſius Metochitæ ævo, in membranâ perelegantèr exaratæ; quas utinam in medium proferant qui nobiliſſimæ iſtius Bibliothecæ curam gerunt. Scripſit etiam Michaelis Palæologi *Epitaphium*, ut & Irenes Imperatricis; quæ habentur in Bibliothecâ Regiâ, *cod.* DCCC. teſte Car. du Freſne *Famil. Byzant.* p. 236.

* Hiſt. 1. c. 11. p. 37.

1276. CONSTANTINUS MELITENIOTA, Joannis Becci Patriarchæ Archidiaconus & Metochitæ ſocius. Latinorum fautor, eodem tempore, quo Beccus & Metochita, claruit, eademque cum iis paſſus eſt. Obiit exul in quodam oppidulo Bithyniæ, & in Prata inſula tumultuario funere ſepultus. Scripſit *Tractatum de Eccleſiaſtica unione Latinorum & Græcorum*, & alium ſatis prolixum *de Proceſſione Sp. S.* qui Gr. & Lat. à Leone Allatio editi ſunt *Græcia Orthodox.* Tom. II. p. 642. 765.

1276. GEORGIUS MOSCHAMPER, Magnæ Eccleſiæ CP. Chartophylax claruit circa ann. 1276. Latinis infenſiſſimus, quos palam redarguit, & ſcriptis refutavit. Pluribus ejus adversùs Latinos ſcriptis reſpondit Joannes Veccus, uti ex ipſius Vecci Opuſculis liquet, ſe tamen neque Moſchamparis ſcripta, neque Veccei reſponſiones vidiſſe fatetur Leo Allatius *de Conſens.* lib. II. c. 15. §. 13. & Diatrib. *de Georgiis eorumque ſcript.* pag. 349. ubi de eo, ejuſque Opuſculis fuſiùs agit.

1276. SIMON, genere, ut videtur, Conſtantinopolitanus, ortu Cretenſis, Hieronomachus, ex parte Latinorum, quin & ex Ordine Prædicatorum. Claruit, quantum conjicio, circa ann. 1276. & deinceps, Oloboli Rhetoris amicus; quòd ſi hoc tempore vixerit, vel idem cum Simone Jacumæo, primùm Gyratii, mox Thebarum Epiſcopo non fuit, [uti credere videtur Leo Allatius *] vel erravit Sixtus Senenſis † quando Jacumæum anno 1400. claruiſſe ſcribit. Extat Gr. Lat. *Epiſtola* [non tamen integra] *ad Joannem Nomophylacem de Conciliis quæ proceſſionem Sp. S. à Filio definiverunt*, apud Allatium lib. *adv. Hottinger* pag. 324. Duos alios ejuſdem ferè argumenti Tractatus, alterum *ad Manuelem Olobolum*, alterum *ad Sophoniam*, ſe vidiſſe prodit idem Allatius *de Conſenſu* l. II. c. 15. §. 11.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

* De concentu l. 2. c. 15. §. 11.
† Biblioth. l. 4. p. 303.

1276. JOANNES XXI. aliis XIX. *Petrus Juliani* dictus, Ulyſſiponiæ in Luſitania natus eſt, omni ſcientiarum genere clarus, medicinæ præcipuè operam dedit, qua tandem abdicata, ſacros in ſe ſuſcepit ordines, factus Cardinalis & Epiſcopus Tuſculanus. Mortuo verò Adriano V. Septembr. XX. MCCLXXVI. Pontifex Romanus renunciatur. Etiam in ſummo Pontificalis dignitatis culmine à literis non abhorruit, pauperibus quæ ſublevandis, præſertim ſi quos amore literarum ductos cerneret, quos ad Eccleſiaſticas dignitates promovebat. Artis Aſtrologicæ & Genethliacæ præceptis deluſus, vitam ſibi longam prædixerat; cùm ſubitò nova camera quam in Palatio Viterbienſi extruxerat, in ipſum corruit, quo caſu, miſere contritus, animam egit XVI. Maii an. MCCLXXVIII. moribundus ſæpiùs exclamavit, *Quid fiet de libello meo; Quis complebit libellum meum?* de libro, ſcilicet, quam de vitâ magis ſollicitus. *De eo hæc habet Joan. Tinmuthenſis* Hiſt. Au. *MS. l.* 23. *c.* 1. Hic primò dictus eſt Petrus Hiſpanus, in variis negotiis ſatis famoſus, ſed poſtquam gradum Apoſtolicum eſt adeptus, adeò deſipuit, ut naturali induſtria plurimum carere videretur, Literatos tamen homines promovit.

Mart. Polon. in Chron. circ. fin. Siffrid. Epit. l. 2.

SCRIPTA.

Epiſtola ad Edvardum I. Angliæ Regem de non gravandâ Hiberniâ, Concil. Tom. X. part. 1. p. 1030.

Epiſtola ad Francorum *Regem* ab Oldoino ad Ciaconium edita.

Epiſtola ad Philippum *Minoritam hæreſeos in Marchia Tarviſina inquiſitorem*, ap. Wadding. Annal. Minor. Tom. II. ad an. 1277.

Epiſtolæ III. ibid. in *Append.* ſeu *Regiſt. Pontif.* p. 119.

Summulæ Logicales, cum expoſitione Verſorii Pariſienſis, *Pariſ.* 1487. fol. *Venet.* 1572. 4°.

Parva logicalia in partes ac capita diſtincta, *Venet.* 1593. 4°.

Tractatus logicales ſex, cum elucidariis magiſtrorum Colonienſium, *Colon.* 1503.

Theſaurus Pauperum, ſeu *de medendis humani corporis morbis per experimenta*, liber Empiricus ex omni genere auctorum, & experientia propria congeſtus, *Lugd.* 1525. cum additionibus Joann. Serapionis, *Pariſ.* 1577. 16°. *Francofurt.* 1576. 1578. 8°. Alia, ſed medica & philoſophica, tum edita, tum MSS. recenſet Lud. Jacob. *Biblioth. Pontif.* lib. 1. pag. 537. Vide Vanderlinden *de Script. Medicis* lib. 1. p. 526.

1277. MARTINUS, POLONUS gente, paterno nomine *Strempus* dictus, ex nobili, nempe Stremporum, familia oriundus, patria Carſulanus. In juventute humaniores literas apprimè didicit, præſertim verò in Juris Cæſarei & Pontificii ſcientia, in Hiſtoriæ & Theologiæ ſtudio excelluit. Ordinis Dominicani Monachis ſe ſocium dedit, etſi Ciſter-

ſterciensibus poſt Poſſevinum & Jongelinum vindicare conatur, ſed parùm fœliciter, Carolus Viſchius. Tandem Romam profectus, à Nicolao III. anno MCCLXXVII. Cappellanus Apoſtolicus, majorque Pœnitentiarius conſtitutus eſt. Anno ſequenti vacante ſede Gneſnenſi in Polonia ortaque de electione controverſiâ, Capituli, Boleſlai ducis aliorumque precibus inductus Pontifex, Martinum noſtrum in Archiepiſcopum Gneſnenſem promovebat. Immane erat, ut in aliis, ita hac in parte Carolus Viſchius *, qui ipſum Archiepiſcopum Conſentinum in regno Neapolitano facit, pluresque Martinos Polonos nobis confinxerit. Ad noſtrum redeo. Dum iter in Poloniam inſtitueret, Bononiæ in morbum incidit, ex quo brevi poſt extinctus eſt, in Templo D. Dominici, ante aram majorem, ſecùs ſacellum D. Thomæ ſepultus; hoc ſepulchrali Epitaphio ornatus, quod ſuo adhuc tempore ſe legiſſe teſtatur Abr. Bzovius ad annum 1278. num. 32.

* Biblioth. Script. Ciſterc. p. 238

Hic jacet Frat. Martinus Polonus Ord. Præd. Archiepiſcopus Gneſnenſis.

SCRIPTA.

C*Hronicon Martinianum* dictum, quod à Chriſto nato, primum ad ann. MCCLXXI. deinde ad ann. MCCLXXVII. perduxit; quæ enim ſequuntur uſque ad ann. MCCLXXXV. ab alia manu acceſſerunt. In hoc Chronico res geſtas Imperatorum & Pontificum, diſpoſita utrinque columnis, breviter perſequitur. Nihil verò illud magis famoſum reddidit, quàm decantatiſſima illa de Joanna Papiſſa, ſeu fabula, ſeu narratiuncula. Sanè fabulam eſſe, & Martini Chronico intruſam nullus dubito, præſertim cùm in pleriſque vetuſtis Codicibus MSS. deſideretur. In IV. Codicibus MSS. Bibliothecæ Cæſareæ deſiderari, in totidem etiam reperiri ingenuè fatetur Cl. Lambecius * Deerat etiam in antiquiſſimo Codice, quem Bibliothecæ Vaticanæ donavit Urbanus VIII cujus meminit Leo Allatius *Confut. fab. de Joan. Pap. num. 7.* ut alios taceam; certè Martini Chronicon non unam interpolationem paſſum eſſe eruditi dudum obſervarunt. Editum eſt hoc *Chronicon Baſil.* 1559. deinde cum notis Petri Suffridi, *Antverp.* 1574. 8°. Denique è vetuſtiſſimo MS. & ipſi Scriptori, uti ferunt, penè coætaneo, ſumma fide & diligentia expreſſum, in lucem emiſit Joannes Fabricius Cæſar, Monachus Præmonſtratenſis, *Colon.* 1616. fol. in qua editione Hiſtoria de Joanna Papiſſa non comparet.

* Comment. Biblioth. Vindob. l. 2. c. 8. p. 869.

Sermonum de Tempore & de Sanctis, *libri II.* *Argentorat.* 1486. 1488. Alia quædam, quæ an ſuperſint, incertum eſt, memorant Ambroſ. de Altamura *Biblioth. Dominican.* Cent. 1. p. 48. Carolus Viſchius *de Script. Ciſterc.* p. 239.

1277. P. II. ANONYMUS Annalium Wintonienſium Compilator, Anglus, Monachus Wintonienſis, claruit circa ann. MCCLXXVII. Scripſit Eccleſiæ Wintonienſis Annales ab anno DCCLXXVIII. ad an. MCCLXXVII. Hos ex Codice Cottoniano eruit Cl. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 288. In hiſtoriâ verò civili, quod ipſemet non invitus fatetur, plurima quæ apud Hiſtoricos vulgatos vel certiùs, vel ſine inſigni differentiâ traduntur, & alia quædam nullius planè pretii, lectuque indigna reſecuit. His Annalibus ſucceſſionem Epiſcoporum Wintonienſium ab anno MCCLXXVII. uſque ad Reformationem adjecit.

1278. JOANNES PECKAMUS, natione Anglus, patria Suſſexienſis, ex infima ſtirpe apud Ceſtrienſes natus; poſt peracta primæ educationis tyrocinia, ad Academiam Oxonienſem amandatur, ubi rem ſuam fœliciter promovebat, & Franciſcanorum ſodalitio nomen dedit, Ordinis ſui demum Provincialis creatus; quod tamen poſt aliquot annos factum eſt. *Vidmus enim*, inquit Lelandus *, *id quod frequenter in ſeculo accidere ſolet, paucos in ſua patria illuſtres, etiamſi merita accedunt, multos verò foris tum per literas, tum per alias virtutes plurimas clariſſimos fuiſſe; fauſto ſydere Lutetiam Pariſiorum petiit; ibi tam diu ſtudiis, quæ in Anglia rectè inchoaverat, inſiſtebat, donec à doctis & haberetur & eſſet magnus Philoſophus, juxta ac Theologus.* Rediens in Angliam in Academia Oxonii, non ſine totius Academiæ applauſu atque admiratione publicè prælegebat. Verùm non diu apud ſuos manſit; Pariſios enim acceſſitus, ut hanc etiam Academiam ornaret, illuc profectus eſt. Deſerta Lutetia Lugdunum ſe contulit, quò Juris Civilis & Pontificii ſtudio opportuniùs vacaret. In hac Eccleſia Canonicatum nactus eſt, quem nunquam poſtea dimittere voluit, ſed uſque ad mortem tenuit. Augeſcente indies hominis famâ Italiam petiit, tandem Romam, Pontifici utrique curiæ Romanæ gratus; adeò ut in ipſo Pontificis palatio cauſarum auditor conſtitueretur. Interim accidit ut Robertus Killwarbeius Archiepiſcopus Cantuarienſis munere ſuo ſe abdicaret; dignitatem mox in Peckamum noſtrum contulit Pontifex, qui proinde die VI. Martii anno MCCLXXVIII. Romæ conſecratus eſt. In Angliam reverſus vix cathedram occuparat, cum per literas ingentem 4000. Marcarum ſummam ab eo exegit Papa minatus ni ſolveret, ipſum in Eccleſia ſua Cathedrali, quavis die Dominica ſolennibus cæremoniis excommunicandum eſſe. Omni quo potuit modo ictum declinare conatus eſt Peckamus: fruſtra; ſolvere enim coactus eſt. Multa ei lis cum Giffardo Archiepiſcopo Eboracenſi interceſſit, qui in provincia Cantuarienſi crucem auream in ſublime ante ſe geſtari permiſit. Indignatus Cantuarienſis, omni cum Eboracenſi ejuſque ſociis commercio per totam provinciam ſub anathematis fulmine interdixit. Adeò ut hoſpitio, omnibuſque neceſſariis deſtitutus Eboracenſis, crucem deponere neceſſe habuerit. Obiit Peckamus circa ann. MCCXCI. admodùm locuples, conſtructo ditiſſimo Collegio, & conſanguineis adeò ditatis, ut eorum poſteros, inquit Gudvvinus *, noſtra ætas viderit equeſtri dignitate florentes & divitiis affluentes, in magna potentia ac auctoritate vivere.

* Collect. Tom. 3. p. 332. Antiq. Oxon. p. 73.

* De Præſul. Angl. p. 142.

SCRIPTA.

C*Ollectanea Bibliorum*, *Pariſ.* 1514. *Colon.* 1541. *Conſtitutiones XLVII.* de variis argumentis, viz. *de Summa Trinitate, & fide Catholicâ*; *De ſacra Unctione*; *De Sacramentis iterandis*, &c. quæ apud Lindvvodum in *Provinciali* habentur.

Perſpectiva communis edita cum figuris per L. Gauricum (teſte Pitſeo) emendata & diſtincta.

INEDITA.

D*E ſancta Trinitate liber*, quem in Bibliotheca Lumleiana olim extitiſſe nobis autor eſt Jameſius.

Collationes de omnibus Dominicis per annum, MSS. in Bibliotheca Pembrochiana Cantab. Cod. 175. num. 1.

Meditatio de corpore Christi, MS. in Biblioth. S. Benedict. Cantab. Cod. 392. num. 34. ubi hæc nota addi-

additur, *in hoc habetur opus Alcuini Angli, Bedæ diſcipuli, opus rarum.*

Diſputationes S.Thomæ & Peckami, MS. in Bibliothec. Mertonenſ. Oxon. Cod. 12.

Tractatus de myſtica interpretatione numerorum in ſacra Scriptura, habetur MS. in Bibliothec. Lincolnienſi Oxon Cod. 16. numer. 9. Verùm an Joannis noſtri ſit, dubitare licet, tum quod à Baleo inter Peckami opera non recenſeatur, tum quod in Codice Lincolnienſi autor ex Ordine Prædicatorum fuiſſe dicitur. Alia plura memorant Baleus & Pitſeus, quæ an ſuperſint, non conſtat.

1278. ROGERUS BACONUS, *Doctor mirabilis* vulgò dictus, gente Anglus, patria Somerſetenſis, Ilceſtriæ (quæ Ptolomæo *Iſcalis* eſt) ſplendida ſatis familia natus. Oxonii poſitus immenſos in Grammatica ac Logica, dein & in tota Philoſophia progreſſus fecit, Edmundum Richium poſtea Archiepiſcopum Cantuarienſem, & Ricardum Fiſacrium præceptores nactus. His ſubſidiis inſtructus [ut Anglis tunc in more poſitum erat] Lutetiam advolabat, ubi linguarum cognitionem, Hiſtoriæ, Juriſprudentiæ, Mathematicæ & Medicinæ ſcientiam, denique ſummam rerum Theologicarum peritiam addidit, & doctoratus inſignia reportavit. In patriam reverſus, Oxonii ſtudiorum ſimul ac vitæ ſedes poſuit, & ſuadente, ut videtur, Roberto Lincolnienſi habitum Franciſcanum in ſe ſuſcepit. Claruit præcipuè circa annum 1278. quin & jam ante plures annos inclareſcere cœperat, etiam anno MCCLIX. coram Henrico III. Oxonii tunc agente, concionem habuit, quâ regem ob Pictavienſes alioſque exteros, quorum conſiliis penè unicè agebatur, non modò in aulam admiſſos, ſed & ſummis reipublicæ muneribus adhibitos, liberè coarguebat. Verùm ſtudiis Philoſophicis immerſus, abditarum rerum diſquiſitioni ſe totum dedit, reconditos naturæ receſſus penetravit, curioſa quæque rimatus eſt, latentes rerum cauſas indagavit, & mirabiles quoſdam effectus longè ſupra communem hominum captum, protulit; adhibitis, ad id machinis, non ſine ſummâ ingenii ſolertiâ excogitatis. Hinc toties illi impactum *Magi* nomen, toties objectum clandeſtini cum malignis ſpiritibus conſortii crimen, idque non apud plebem modò, ſed & apud Pontificem Clementem IV. cujus reſcriptum ad Rogerum noſtrum habes ap. Wadding. ad an. MCCLXVI. num. 15. an verò ad hanc calumniam ſpectet, haud ſatis liquet. Id certum eſt Baconum anno ſequenti, Joannem Londinenſem diſcipulum ſuum cum libellis apologeticis & inſtrumentis mathematicis à ſe compoſitis, Romam miſiſſe.* Anno 1278. renovata eſt adverſus illum criminatio apud Hieronymum de Eſculo Ordinis Minorum Generalem, in Galliâ tunc agentem, qui Baconi doctrinam condemnavit, ſuiſque, ne libros ejus legerent, interdixit, ipſumque auctorem carceri mancipandum decrevit. Certè aliquo ſaltem tempore in carcerem conjectum eſſe, idque mandante ipſomet Pontifice Nicolao IV. ferè omnes conſentiunt: an verò ibidem ad mortem uſque duraverit, mihi planè ignotum eſt. Obiit vir profundiſſima ſcientia, acutiſſimo ingenio, ſæculo major, an. 1294. ætatis circiter LXXVIII. in templo Franciſcanorum apud Oxonienſes ſepultus.

* Vid. Wadding. ad an. 1278. nu. 26.

SCRIPTA EDITA.

Epiſtolæ notis illuſtratæ, *Hamburg.* 1618. 8°.
Specula mathematica & perſpectiva, *Francofurt.* 1614. 4°.

De retardandis ſenectutis accidentibus, & ſenſibus confirmandis, *Oxon.* 1590. 8°.

Speculum Alchemiæ, *Normberg.* 1581. 4°. *Baſil.* 1561. *Urſellis* 1602. 8°.

Scripta de Arte Chemiæ, ſeu ſanioris Medicinæ de Arte Chemiæ liber, cum aliis opuſculis *Francofurt.* 1603. 1620. 8°.

De mirabili poteſtate Artis & Naturæ, & nullitate Magiæ. *Pariſ.* 1542. 4°. *Baſil.* 1593. 8°. *Hamburg.* 1608. 1618. 8°. & cum notis in Vol. 5. *Theatri Chemici*, *Argentorat.* 1622. 8°. etiam Gallicè *Pariſ.* 1612. 8°.

INEDITA.

Compendium ſtudii Theologici lib. V. Extitit cum aliis ejus opuſculis, teſte Jameſio, MS. 2. Vol. in Bibliotheca Lumleiana Cod. 251.

Grammatica, MS. in Collegio S. Petri Cantab. Cod. 3. *Liber de ſitu orbis* in Bibliotheca Benedictina, Cod. 192. *Geomantia* in Bibliotheca Lumleiana, Cod. 132. *Rogerina Major* & *Minor* MS. Cantabrig. in Archivis num. 24. & ap. G. Copum Cod. 3. Liber *de utilitate Scientiarum*, quo agit de quatuor veritatis offendiculis. Extat MS. in *Bibliotheca Cottoniana*, ſub *Julio*, D. 5. N. 4. *De Speculis comburentibus*, ibid. ſub *Tiberio*, B. 9. N. 5. *De Impedimentis Sapientiæ*; in quo tractatu agitur etiam de Grammaticis Græcæ linguæ rudimentis, ibid. MS. ſub *Galba*, A. 8. N. 1. Infinitus eſſem, ſi ſingula recenſerem, quæ enumerant Baleus Cant. 4. cap. 55. Pitſeus ætat. 13. pag. 367. quæ cùm Grammatica; Philoſophica; Mathematica ut plurimùm ſint, eorum titulos huc transferre parùm refert. Fusè de Bacono noſtro præ aliis agit diligentiſſimus *Antiquitatum Oxonienſium* collector pag. 136. & ſeqq. Paucula etiam in genere de ſcriptis ejus notat, à me hoc loco compendio exhibenda I. Suſpicari licet, librorum, quos pertexuit, omnium, ne titulos quidem ſupereſſe, eorum quoque qui ſuperſunt exemplaria, non ſine ſummâ difficultate eſſe conquirenda. Ea enim quæ MSS. latent, poſſeſſorum aut invidiâ aut ignorantiâ ſupprimuntur. II. Quæ in Scholarium paſſim teruntur manibus Baconi opera multis in locis deficiunt, aut etiam redundant, quod & de illis ipſis dicendum, quæ perfecta exiſtimantur; incertum an id Monachorum incuriâ, an de induſtriâ factum ſit. III. Librorum, quorum ille vulgò pro autore habetur, aliquot, aliis Scriptoribus tribuuntur, e. gr. *Liber de fluxu & refluxu maris Britannici*, Gualtero Burleio; *Liber de utilitate Aſtronomiæ Gulielmo Botoneto*, *Rogerina Major* & *Minor* innominato cuidam autori adjudicantur. IV. Nec eorum omnium cenſendus eſt autor, quæ ipſi addicuntur. Sic *Tractatus ſuper Pſalterium*, & *Vita S. Edmundi Archiep. Cantuarienſis*, quæ Rogero noſtro tribuit Lelandus, ad Robertum Baconum reverà ſpectant; cui etiam *Syncatagoremata* aſcripta ſunt. Sic etiam *Tractatus de Magnete* à pletiſque Petro Peregtino tributus eſt.

RAYMUNDUS MARTINI, ſive *Des Martins*, gente Catalaunus, domo Subiratenſis, 1278.
(Barcinonenſem alii perperàm fuiſſe volunt) ex Ordine Prædicatorum Monachus celeberrimus. Claruit anno MCCLXXVIII. Linguarum Orientalium callentiſſimus, ut viam faciliorem Judæorum & Saracenorum (qui frequentes tunc temporis in Hiſpania erant) converſioni ſterneret, ſuadente Raymundo de Pennaforti Ordinis ſui magiſtro generali, ſcripſit *pugionem fidei*, in tres partes diviſum, quo ex imis Judaicæ gentis monumentis cauſam adversùs Judæos & Mauros fœliciter egit; ex hoc opere ſua penè omnia deprompſit Porcherus

SÆC. XIII. ab An. MCC.

tus Salvaticus, libro *Victoria adverſus Judæos* dicto, ut ex Porchero Petrus Galatinus *de Arcanis Catholicæ veritatis* lib. 12. in hoc verò differunt, quòd Porchetus mutuum grato animo agnoſcit, Galatinus portentoſo quidem plagio Raymundi, ſeu potius Porcheti ſcrinia egregiè compilavit, nullâ vel hujus, vel illius mentione factâ. Tandem ipſum Raymundum opus cum doctiſſimis obſervationibus Jacobi de Voiſin Presbyteri & Exſenatoris Burdegalenſis in lucem prodiit *Pariſ.* 1651. fol. & cum Introductione Benedicti Carpzovii, addito etiam Appendicis vice Hermanni è Judæo Chriſtiani opuſculo, *Lipſiæ* 1687. fol. Hunc librum Raymundus Græcè pariter ac Latinè edidit, qui MS. extat in conventu S. Dominici de Neapoli, ſi quidem Ambroſio de Altamura fides ſit habenda, *Biblioth. Dominic.* ad ann. MCCLXXXIII. Scripſit etiam *Capiſtrum Judæorum*, & *Summas contra Alcoranum Saracenorum*, quæ tamen interiiſſe videntur.

1280. HENRICUS cognomento *Goethals*, ſive *Bonicollius*, gente Flander. GANDAVENSIS à patriâ dictus, Mudam propè Gandavum vicum natalem nactus, unde & *Henricus Mudanus* à pleriſque vocatur. Claruit anno MCCLXXX. diu in Collegio Sorbonico Philoſophiam & Theologiam docuit, tantâ cum laude, ut totius Academiæ Pariſienſis ſuffragio *Doctor ſolemnis* appellari meruerit. Factus tandem Eccleſiæ Tornacenſis Archidiaconus, obiit Tornaci ipſo SS. Petri & Pauli feſto, anno MCCXCIII.

SCRIPTA.

SUmma *Theologiæ*, ſeu *Quæſtiones ordinariæ* à Badio Aſcenſio editæ *Pariſ.* 1520.

Quodlibeta Theologica in libros IV. Sententiarum, *Pariſ.* 1518. fol. & 2. Vol. *Venet.* 1615.

De Viris illuſtribus, ſeu *de Scriptoribus Eccleſiaſticis* liber, ex quo deſiit Sigebertus Gemblacenſis, ad ſua uſque tempora deductus, unà cum aliis ejuſdem argumenti Scriptoribus, cum notis Petri Suffridi editus *Colon.* 1580. 8°. & cum Scholiis Auberti Miræi in *Biblioth. Eccleſiaſt. Antverp.* 1639. fol.

Habentur MSS. *liber de Virginitate ſervandâ*; *de Pœnitentiâ liber*; *Quodlibeta de variis materiis ordine Alphabetico digeſta*; *Quodlibetum de mercimoniis & negotiationibus*; *Sermones varii*; *Vita S. Eleutherii Tornacenſium Epiſcopi*; de quibus, ut & *Commentariis quibuſdam in Ariſtotelem*, videſis Valerium Andream in *Bibliothecâ Belgicâ*, & Fr. Swert. in *Athen. Belg.* p. 328.

1280. UDALRICUS, ULRICUS de Argentinâ, natione Germanus, patriâ Argentinenſis, Alberti Magni auditor & diſcipulus, Monachus Dominicanus. Claruit anno MCCLXXX. Pariſiis literarum famâ inſignis, ubi magiſterii gradum nondum adeptus morte præmaturâ ereptus eſt. *Compendium Theologiæ*, quod inter Thomæ Aquinatis opera habetur, potiori jure Udalrico noſtro ab aliis tribuitur. Scripſit item *de Foro Conſcientiæ*, & *de Caſibus Juris*; *Comment. in IV. libros Sententiarum*; item *Summam Theologiæ*, & *de Animâ*, ut & *Comment. in Metaphyſica & Meteora Ariſtotelis* taceam; de quibus agunt de Altamura, Miræos, Simlerus pag. 675. Verùm an edita ſint, nos non docent.

Cave Hiſt. Lit.

SÆC. XIII. ab A. MCC. 1280. Vid. Pachym. Hiſtor. in nat.

GEORGIUS PACHYMERES, origine Conſtantinopolitanus, ortu Nicæous, anno 1242. natus eſt. Tùm ſacris, tùm ſæcularibus literis egregiè eruditus in Cleri Conſtantinopolitani numerum cooptatus eſt, mox honoribus auctus, factus nempè Patriarchæ Conſtantinopolitani Protecdicus, ſeu cauſarum forenſium judex, & Hieromnemon, qui Patriarchæ adſtans Ordinationis, Euchologii, aliorumque quæ ad Patriarcham immediatè ſpectabant officia curabat; Dicæophylax etiam imperialis conſtitutus, eam quidem judicii & integritatis famam obtinuit, ut an. MCCLXVII. ab Imperatore & Synodo Conſtantinopolitanâ, ad examinandam Arſenii Patriarchatu ob læſæ majeſtatis crimen ſubmoti cauſam, unà cum tribus aliis judex datus ſit, miſſuſque hoc fine in Inſulam quandam, ubi exul tunc temporis degebat Arſenius. Judices non modò Patriarcham abſolverunt, ſed & Imperatoris gratiam ſimul ac munificentiam ei conciliarunt. Totam hujuſce rei Hiſtoriam ipſe nobis ſuaè enarrat Pachymeres lib. 4. cap. 15. 16. Anno MCCLXXIII. cùm Michael Palæologus Imperator unionem cum Eccleſia Latina meditaretur, ut ab Hæreſis labe Latinos abſolveret, libellum hunc in finem conſcriptum ad Patriarcham miſit, cui aliud volumen opponendum curavit Patriarcha, in quo componendo Georgium noſtrum primas partes tenuiſſe ipſe non diffitetur lib. 5. cap. 14. Erat enim Eccleſiæ Romanæ dogmatum acris admodum oppugnator. Claruit præcipuè circa annum MCCLXXX. Vitam egit diuturnam, quam, ſi calculum rectè ponat Cl. * Lambecius, protraxit ad annum circiter MCCCXL. obiitque ferè Centenarius, certè poſt annum MCCCVIII. obiiſſe conſtat. Vir non infimi inter Græcos ſui temporis ſubſellii, ſacrâ pariter ac profanâ eruditione ſatis celebris. *Stylus*, Judice L. Allatio, *accuratus, ad antiquum ſoccum & ſanguinem efformatus, & præter hiſtoriæ captum tumidior, & perplexâ nominum connexione ambiguus, & obſcurus; pro illo tamen ævo quo debacchari ſapere erat, mollis ac prudens.* Auctor, dum veritatis Sectator videri cupit (inquit idem Allatius) in Eccleſiaſticos, & præcipuè Latini nominis fautores, Græcis ſuis nimis propenſior linguam acuit.

* Indic. 3. Comment. de Biblioth. Vind. lib. 3. ſubnex.

SCRIPTA.

HIſtoria rerum Conſtantinopolitanarum *ſub Michaele & Andronico Palæologis* ab anno 1258. uſque ad annum MCCCVIII. per XLIX. annos *geſtarum*, lib. XIII. Singulorum librorum excerpta quædam breviuſcula, ad calcem Nicephori Gregoræ Latin. edidit Hieron. Wolfius *Baſil.* 1562. Fragmenta quædam Nicephori Breviario Græcè ſubjunxit Dion. Petavius *Pariſ.* 1616. 8°. tandem integra *Hiſtoria*, cum verſione, Gloſſario, Notis & Chronologia Petri Poſſini Græc. Lat. prodiit, Tom. II. Prior quidem *Romæ* 1666. Poſterior ibidem 1669. fol.

Paraphraſis in opera S. Dionyſii Areopagitæ inter Dionyſii opera locum habet, Græcè *Pariſ.* 1561. 8°. Gr. Lat. ibid. 1615. fol. *Antverp.* 1633. *Pariſ.* 1644. fol.

Libellus de proceſſione Spiritus Sancti, quem in lucem extulit Leo Allatius Gr. Lat. *Græc. Orthodox.* Tom. I. p. 390.

Epitome Logices Ariſtotelis Græcè *Pariſ.* 1548. Latinè *Baſil.* 1560. Gr. Lat. *Oxon.* 1666. 8°.

Scripſit infinita penè in Rhetoricis monumenta,

SÆC. XIII. ab A. MCC. ta, quæ in Regis Galliæ bibliothecâ aſſervantur, quorum prolixum ſatis indicem exhibet Leo Allatius in diatribâ ſupra citatâ.

1280. MECHTILDIS, natione Germana, ex nobili & ſplendida familiâ orta, Inſtituti Benedictini Monialis, in Helfendenſi Monaſterio vitam egit. Claruit anno MCCLXXX. obiit ante annum 1296. Scripſit *Revelationum*, ſeu *Spiritualis gratiæ libros* V. qui unà cum aliis ejuſdem farinæ opuſculis editi ſunt *Pariſ.* 1513. Seorſim *Colon.* 1536. & alibi non ſemel. Notandum, hos libros Germanicè primùm conſcriptos poſtea in Latinum Sermonem converſos eſſe.

Alias editiones quæ tum Latinè, tum Italicè prodierunt te docebit Poſſevinus *Apparat.* Tom. II. p. 100.

1280. P. II. ANONYMUS Chronici Arabici Compilator, claruit anno MCCLXXX. Scripſit Chronicon ab exorto Mahumede *i. e.* ab anno Chriſti DCXXII. uſque ad ann. Hegiræ DCLVIII. ſive Epochæ Chriſtianæ MCCLXXX. ex Arabicis & Chriſtianis Auctoribus collectum. Extat MS. *in* fol. in Bibliothecâ Vindob. inter codices MSS. *Orientales* numer. xxxii. Codicem notis ſuis marginalibus Latinis exornavit Sebaſtianus Tengnagelius, qui Bibliothecæ Cæſareæ præfectus fuerat meritò digniſſimus, vir quovis doctrinæ genere optimè inſtructus, in literis Orientalibus ſummus. Scriptoribus Eccleſiaſticis à me accenſetur Chronographus Arabs, quòd de rebus Chriſtianorum agit, magnamque operis ſui partem ex Scriptoribus Chriſtianis compilavit.

1281. MARTINUS IV. *Simon de Bria* anteà dictus, gente Gallus, Patriâ Monpiſius, Canonicus Turonenſis, ab Urbano IV. ad dignitatem Cardinalitiam titulo S. Cæciliæ Presbyteri promotus, ab eo deinde in Galliam miſſus. per plures annos Legati Pontificii munus geſſit. Mortuo Nicolao III. anno MCCLXXXI. XXII. Februarii Viterbii in Pontificem electus eſt, qui tamen relicto Viterbio in Urbe veteri conſecrari voluit, quod & XXIII. Martii factum eſt Carolum Siciliæ Regem ad ſe venientem humaniter excepit, ſtrenuè iuvit, eique dignitatem Senatoriam in urbe Roma, quâ exciderat, reſtituit. Michaelem Palæologum Imperatorem, quod pactis de unione cum Latinis reſarciendâ non ſtetiſſet, & Petrum Arragoniæ Regem Siciliæ regnum occupantem, Caroloque reddere recuſantem anathemati ſubjecit. Obiit Peruſii, quò, ob tumultus Guelfos inter & Gibellinos exortos, ſe contulerat XXVIII. Martii anno MCCLXXXV. *Acta* hujus Pontificis à Jordano quodam Auctore coævo conſcripta, in lucem protulit Dan. Papebrochius *Catal. Pontif.* Part. 2. p. 61. Extant Martini *epiſtolæ* V. Concil. Tom. XI. part. 1. pag. 1143. *Sententia prolixa in Petrum Arragoniæ Regem*, ibid pag. 1187. *Epiſtolæ* III. apud Wading. ad an. MCCLXXXI. MCCLXXXV. *aliæ X.* ibid. in *Appendice* p. 151.

1282. P. II. ANDRONICUS PALÆOLOGUS COMNENUS, Michaelis Palæologi Imperatoris filius, vivo adhuc parente, coronatus eſt; quo, exeunte anno MCCLXXXII. mortuo, ſolus regnavit. Tentatam Græcos inter & Latinos concordiam abrupit; Eccleſiæ Græcæ ritus & dogmata ſtrenuè tutatus, extremâ ſenectute confectus, ab Andronico nepote Imperio privatus eſt, & Monachicum indutus habitum, & aſſumpto *Antonii* nomine, biennio poſt obiit anno MCCCXXXII. Extat ejus *Expoſitio* Ordinis Metropoleωn Patriarchali Throno CP. ſubjectarum, ſimul & Thronorum Epiſcopalium qui unicuique Metropoli ſubjecti ſunt. Hanc Græcè & Latinè edidit Jac. Goar. *Append.* ad G. Codini Curopalatæ lib. de Offic. CP. *Pariſ.* 1648. pag. 400. Habetur verò integrior Cod. Vindob. *Hiſt.* XXIV. nu. ii. fol. 11. Cod. XXXIV. nu. xvi. fol. 313. iterùmque num. XXXV. *Cod.* XCVII. n. xii. fol. 297. SÆC. XIII. ab An. MCC.

ANONYMUS *Chronici Daniti* Auctor, claruit circa annum MCCLXXXII. Condidit Chronicon Danorum, & præcipuè *Sialandiæ*, exorſus ab anno MXXVIII. quo martyrium ſubiit Olavus Normannorum Rex, ad annum uſque M.CLXXXII. perduxit, quando ipſemet floruiſſe videtur. Continet plura non modò de reipublicæ ſtatu, ſed & de rebus Eccleſiaſticis lectu digna, nec ita paſſim obvia. Edidit hoc Opuſculum ex Cod. MS. Hafnienſi Arnas Magnæus, Islandus, *Lipſiæ* 1695. 8vo. qui & vetuſtiorum quorundam ſcriptorum in hoc Chronicon notas & additamenta ex Cod. MS. adjecit, additis etiam, ubi opus erat, notulis propriis, ut locis obſcurioribus lucem qualemcunque affunderet. 1282. P. II.

GUIDO BAIFIUS, Patriâ Regienſis, Civis & Archidiaconus Bononienſis, & Juriſconſultus eximius. Claruit anno MCCLXXXIII. Scripſit *Commentariorum*, *Roſarii* titulo, *libros* III. & *in Decretal. lib.* V. Prodierunt cum notis Nicolai Superantii & Petri Tretii, *Venet.* 1580. 1283.

GREGORIUS ABULPHARAIUS, IBN HAKIMA dictus, Aaronis Medici Malatienſis, vulgò *Ibn Koph* vocati, filius, ipſe profeſſione Medicus, Secta Jacobita, ſeu Melchita. Scripſit circa annum Hegiræ DCLXXXIII. Æræ Chriſtianæ MCCLXXXIV. quo Hiſtoriam ſuam terminavit. In variis ſui operis exemplaribus, (notante * Cl. Hottingero) ſequentibus elogiis ornatur: *Dominus noſter Pater Sanctus, eximius doctrinâ, & eruditione inſignis, doctorum Rex, excellentium excellentiſſimus, temporum ſuorum exemplar, Seculi Phœnix, Sapientum gloria, Doctor divinâ ope ſuffultus - Corona virorum virtute præſtantium, dubiorum in Theologicis occultorum* ἐπιλυτής, *Chriſtianorum Princeps primarius, Sectæ Jacobiticæ medullá, Mar Gregorius Dominus Pater, unicum ævi decus, & Seculi Phœnix.* Quin & ab ipſis Scriptoribus Muhammedanis egregiè commendatur, tanquam vir multæ lectionis, variiſque ſcientiis inſtructus, & penitus imbutus, præcipuè autem Medicinæ gloriæ ſæculo ſuo clarus, adeò ut ad eum è plagis occidentalibus frequentes contenderent; à quo multos etiam Moſelmannorum eximiè doctorum plura didiciſſe fatentur. Quod verò addunt ipſum morti vicinum à fide Chriſtianâ deſciviſſe, calumniam eſſe ex Chriſtianorum odio conflatam, & ut tantæ famæ virum ſibimetipſis arrogarent, nemini dubium eſſe poteſt. Condidit *compendium Dynaſtiarum* X. Dynaſtiis abſolutum, ex variis variarum gentium monumentis depromptum, quod Arabicè & Latinè edidit Cl. Pocokius noſter, *Oxon.* 1663. 4°. 1284.

* Biblioth. Orient. c. 2. p. 81.

JOANNES, Metropolita Epheſinus, claruit ſub Andronico Palæologo ſeniore anno 1284. Gregorio Cyprio Patriarchæ CP. nuper creato acerrimum ſe adverſarium præſtitit (de quo latè agit Georg. Pachymeres Hiſtoriæ ſuæ lib. II. capp. 3. 6. 1284. P. II.

&

SÆC. XIII. ab A. MCC. & ſeqq.) Scripſit librum *contra Schiſmaticos* ex ſacrâ Scripturâ, & Apoſtolicis atque Synodicis conſtitutionibus, ut & ſanctorum Patrum operibus collectum. Operis ſcopum Inſcriptionis verba delineabunt. Λόγος συνταχθεὶς ἐκ &c. Σκανδαλισθέντος τῆς ἐκκλησίας ἀλόγως ταύτης διίστανται οἱ νῦν ταύτης ἀποσχιζόμενοι, καὶ ὡς, εἰ μὴ ταύτῃ ἑνωθῶσι, μεγάλην ἕξουσι τὴν κατάκρισιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως &c. Extat MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* Lambec. CCLXXXIII. Neſſel. LVIII. num. 1. fol. 1.

1284. * Niceph. Greg. Hiſt. l.6. p. 116. GREGORIUS, *Georgius* antea vocatus, Latinis parentibus in Cypro natus, ac proinde inter Romanæ Eccleſiæ cultores ad viceſimum uſque ætatis annum educatus, ab iis lectoris gradum conſecutus eſt. Poſtea Conſtantinopolim ſe contulit, ubi verſis velis ad Græcorum mores & dogmata ſe compoſuit, habitum monaſticum induit, quin & Clero Palatino aſcriptus eſt. Anno 1284. mortuo Joſepho Patriarcha Gregorius noſter, ſuffragante, & non ſine aliqua difficultate id ſatagente imperatore, in Patriarchale ſolium evehitur, in quo munere Veccum non modo oppugnavit, ſed & vehementer perſecutus eſt. Laborabat hâc tempeſtate Arſeniatarum, & Joſephitarum factionibus Eccleſia Conſtantinopolitana; unde nil mirum ſi in Gregorium malevoli conſpirabant. Accuſatur quod Latinorum inſtituta probaret, blaſphemiæ, & impietatis inſimulatur. Inſurgunt in illum epiſcopi, clientem deſerit Imperator, his igitur malis undique divexatus, circa annum MCCLXXXIX. patriarchatu ceſſit, & primum in Monaſterium S. Deiparæ Hodegorum dictæ ſe contulit; deinde in D. Andreæ Monaſterium ſeceſſit, ubi paulò poſt moritur, poſtquam ſedem Patriarchalem per quinquennium tenuiſſet. Acris erat Latinorum adverſarius; de quo nihilominus L. Allatius, *Vir fuit acerrimi ingenii, facundus, eloquens, & penè dixerim omni eruditione imbutus.* Nicephorus Gregoras loco citato, ἀνὴρ ἐν λόγοις ἐπίσημος, ἐκ τῶν ἐν ταῖς γραφαῖς ἐμφανῆ τὸ ἑλλάδος ῥυθμίσαι, καὶ ἀττικίζουσαν γλῶτταν &c. *Inſignis vir facundia, qui elegantes Græcæ literaturæ numeros, & Atticam illam linguam longo jam tempore oblivionis gurgite demerſam, ingenii dexteritate ac ſingulari ſtudio in lucem produxit, ac velut ab inferis evocavit.* Scripſiſſe plura adverſus Latinos, præcipuè contra Beccum ſive Veccum, ſummum Latinorum fautorem, teſtantur Nicephorus Gregoras libro 6. Pachymeres lib. 8. cap. 1. præcipue *Tomum Synodicum*, quem propter fidei dogmata in eo ſincere tradita, *Columnam Orthodoxia* nuncupavit. *Sermones* ejus *contra Blaſphemias Vecci* MSS. in Bibliotheca Imperiali Viennenſi, (teſte Geſnero in Epitome) aſſervantur. Vide quæ habet L. Allatius *de Conſenſ.* lib. 2. cap. 15. num. 12. *Encomia* ejus varia, præcipuè in S. Georgium, & Dionyſium Areopagitam habentur MSS. in Bibliothec. Regiæ Galliæ, Cod. 16. 1911. & alibi. Vide Labbeum *Nov. Biblioth.* MS. p. 73. 74.

1284. P. II. GREGORIUS CYPRIUS, quia Cypro oriundus, GEORGIUS antea dum Monachus erat, vocatus, poſt Joſephi Galæſiotæ obitum Patriarcha CP. factus, claruit circa annum MCCLXXXIV. Anno MCCLXXXIX. ſede ſuâ ſe ſponte abdicavit, & ſequenti diem clauſit extremum. De eo tale fert Elogium Ephremius CP. in Chronico apud L. Allat. *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. cap. 15. nu. xii. col. 776.

Σοφός τις ἀνὴρ Γρηγόριος Κύπριος,
Λόγων σοφῶν μαθήματα, μουσῶν θρέμμα,
Εἰς Πατριαρχῶν ἀνεβιβάσθη θρόνον &c.
Αὐτὸν δ' ἡ μαθήματα ἐνδοὺς καὶ πόνοις
Ἀφίκετο πρὸς μέγα τι σοφίας βάθος.

Cave Hiſt. Lit.

Sapiens quidam vir ex Cypro
Sermonum ſapientum alumnus, Muſarum ſacrarium.
In Thronum Patriarchalem evehitur &c.
Ubi diſciplina & laboribus deditus.
In magnum ſapientia culmen pervenit. SÆC. XIII. ab A. MCC.

Superſunt Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſt.* CI. *Epiſtola* ejus partim ſcriptæ antequàm Patriarchatum iniit, partim poſtea, CXCI. (CCIII. habet L. Allatius) quantivis certè pretii, quibus hiſtoria hujus temporis egregiè illuſtrari poſſit. Harum omnium Inſcriptiones Græcas unà cum earundem initiis exhibet Cl. Lambecius *Comment.* lib. VIII. pag. 511. Habentur hæ Epiſtolæ iterùm *Cod. Philoſoph.* CXCV. *nu.* VI. ubi etiam *numer.* iii. Gregorii noſtri Fabulæ reperiuntur. Quænam verò ſint hæ fabulæ non liquet. *Orationes* ejus & *Epiſtolas* inter libros Vulcanianos Gr. MSS. fol. aſſervari in Bibliothecâ Lugduno-Batavâ, teſtis eſt Catalogus Spanhemianus pag. 413. Sequitur in Vindobonenſi Codice Hiſtorico fol. 146. Gregorii noſtri *Decretum Synodale:* cujus initium. Ἀπόφασις. Ἡ μετριότης ἡμῶν σὺν ἅμα τῷ περὶ αὐτὴν ἱερότητι τῶν Ἀρχιερέων ὁμηγύρει &c. Subjiciuntur nonnulla huc ſpectantia, de quibus vide Lambec. loc. citat. pag. 521. Extat etiam ejus *Diſſertatio Antirrhetica* contra Joannis Vecci blaſphema dogmata, quam compoſuit atque edidit priuſquàm in Patriarcham CP. electus eſt. Incipit ἐκ ἔγωγε θαυμάζω φιλότης, εἴ τις ἀγχίνοος ὢν &c. habetur MSS. ubi ſuprà *Cod. Theod.* CCXLV. n. v. fol. 99. *Epiſtola* ad quendam ſchiſmaticum ibid. *Cod.* CCLV. *Oratio in Sanctum Magnum Martyrem Georgium.* hoc initio. Ἔθος τοῦτο τῶν λόγοις ἀγωνιζομένων σχεδὸν ἑκάστῳ &c. MS. ibid. *Cod. Hiſt.* CIV. nu. VI. fol. 91. Orationem hanc Latinè ediderunt Bollandiani *April.* xxiii. pag. 123. Græcè deinde in *Append.* Tom. III. ejuſdem menſis pag. 5. *Oratio in S. Martyrem Marinam.* Princ. Καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἄρτι, ὡς ὁ Κελσὸς κεφαλὴ &c. *ibi* . folio 104. pag. 2. Utramque Orationem recenſet L. Allatius *de ſcript. Simeon.* pag. 87. 96. *Encomium in Georgium Logothetam Acropolitam.* Habuit MS. penès ſe Douſa, ex quo fragmentum Georgio Acropolitæ ſubnexuit. *Encomium in S. Dionyſium Areopagitam.* Prin. Ἡ δὲ μὲν πρόθεσις τοῦ λόγου δίκαια, ἡ δὲ ἐπιχείρησις τολμηρά &c. Extat in Bibliotheca Vallicellanâ & *Cod. Pal.* CCCLXXIV. *Deſcriptio & Encomium urbis CP.* Extitit penès Bonavent. Vulcanium teſte Theod. Douſa not. ad Chron. Georg. Logoth. *Vita & res geſta & peculiaris Miraculorum narratio S. & Deiferi Patris noſtri Lazari, qui in Caleſio monte vitam aſceticam excoluit, deſcripta à ſanctiſſimo Patriarchâ Domino Gregorio,* quem non alium à Georgio noſtro Cyprio eſſe rectè conjicit Cl. Allatius, qui hanc Vitam MS. penès ſe habuit, & ſcriptionem eſſe ſatis elegantem, accuratam, & claram teſtatur. *Encomium in mare*, ſive in univerſam aquarum naturam, Græcè una cum Ariſtotelis libro de Mundo edidit Bonavent. Vulcanius L. *Bat.* 1591. 8vo. *Proverbia in unum collecta & ordine Alphabetico digeſta*, Græc. cum Mich. Apoſtolii parœmiis L. *Bat.* 1619. 4to. *Sententia Graca* ſeorſim excuſæ *Col.* 1536. 8vo. Longè plura de Georgio noſtro habet Allatius Diatr. *de Georgiis* pag. 420. Nec lectori abs re erit conſulere Georg. Pachymer. *Hiſt.* lib. II. capp. 6. 7. 8. 9. 10. & alibi ſæpiùs.

HONORIUS IV. *Jacobus de Sabello* priùs dictus, patriâ Romanus, ex illuſtri Savellorum familia ortus, & ut nonnulli volunt S. Mariæ in Coſmedin Diaconus Cardinalis. Martino IV. in Pontificatu ſucceſſit, Peruſii IV. Nonas Aprilis an. MCCLXXXV. electus, Romæ XX. Maii corona- 1285.

SÆC. XIII. ab A. MCC. tus. Anathematis fulmen à prædeceſſore in Petrum Arragoniæ Regem vibratum renovavit; Ladeſlaum Hungariæ Regem in fide Chriſti nutantem excommunicari & deponi mandavit; Ordinem Carmelitarum à pluribus oppugnatum confirmavit, noviſque privilegiis munivit. Podagrâ, & chiragrâ adeò afflictus erat, ut non niſi inſtrumentis ad id affabrè compoſitis ſuffultus ſacra celebrare potuit, tandem continuis doloribus attritus, in monte Aventino debitum naturæ perſolvit, April. III. anno MCCLXXXVII. in Vaticano ſepultus. Extant *epiſtola* II. apud Bzovium, ad an. MCCLXXXV. MCCLXXXVI. *Epiſtola* XV. apud Wading. Tom. II. ad eoſdem annos XV. aliæ ibid. in *Appendice* pag. 558. *Epiſtolarum Volumen*. MS. in Bibliothecâ Vaticanâ; *Teſtamentum* item in Barberina aſſervatum memorat Lud. Jacob. *Biblioth. Pontif.* lib. 2. pag. 113.

1286. GULIELMUS DURANTES, *Speculator* dictus, natione Gallus, Patriâ Narbonenſis, in Podiomiſſione, quod Provinciæ oppidum eſt, (teſte Miræo †) nobili genere natus. Adoleſcens adhuc Juris civilis & Canonici ſtudio operam dedit, quâ quidem in re Bernardum Compoſtellanum, & Henricum Seguſianum, poſtea Cardinalem Hoſtienſem, duces & magiſtros habuit: prima ſtudiorum tyrocinia Bononiæ poſuit, ubi doctoratûs lauream adeptus, primùm ibi, deindè Mutinæ publicè docuit; adeoque in exercitatione forenſi excelluit, ut *Pater Practicæ* vocaretur. A Clemente IV. Gentili ſuo Capellanus, & Palatii Apoſtolici auditor generalis conſtitutus eſt; factus etiam Canonicus Bellovacenſis, Narbonenſis, & Decanus Carnotenſis. Anno MCCLXXIV. à Gregorio X. ad II. Concilium Lugdunenſe generale miſſus eſt, in quo Pontificis Procuratorem egit, ejuſque nomine plures conſtitutiones promulgavit. A Nicolao III. Beati Petri Patrimonio præficitur, Rectoria & Comitis patrimonii titulo inſignitus: nec Marti minùs quàm Mercurio natus in Italiæ ditionibus Romanæ ſedi ſubditis Dux militiæ Generalis conſtituitur, & non unâ vice bellis adversùs Romandiolæ, Flaminiæ, & Forolivii civitates contra ſedem Apoſtolicam rebellantes præfectus, rem ſuam benè & fœliciter geſſit. Anno 1286. factus eſt Mimatenſis in Gallia Aquitanica Epiſcopus; & cùm poſtea Bonifacius VIII. Archiepiſcopatum Ravennatenſem ei obtulit, conſtanti animo recuſavit. Anno MCCXCVI. à Bonifacio ad Saracenorum Sultanum legatus, Nicoriæ, quæ Cypri metropolis eſt, pridie nonas Julii diem obiit. Corpus Romam relatum in Æde Minervæ in Capellâ omnium Sanctorum, magno cum honore ſepelitur. Pluribus de Gulielmo noſtro agunt Simon Majolus *in Vitâ Durandi*, Commentario ejus in Concil. *Lugdun.* 1569. præmiſſâ; Fichardus *in vitis juris-conſultorum*: Amb. de Altamura *Biblioth. Dominic.* pag. 72. & in *Append.* pag. 462. Eruditionem aſſecutus eſt pro tempore, quo vixit, haud vulgarem, eximiam Theologiæ ac Sacrarum literarum ſcientiam, præcipuè accuratam Juris peritiam. Ejus de re Sacramentaria celebris hæc fertur † ſententia.

† Aub. cap. 410.

VERBUM AUDIMUS.
MOTUM SENTIMUS.
MODUM NESCIMUS.
PRÆSENTIAM CREDIMUS.

† Forſter Hiſt. Jur. Civ. l. 3. c. 17. pag. 485.

SCRIPTA.

Speculum Juris in tria volumina diſtinctum, ſcriptum an. 1262. & Cardinali Othobono dedicatum. Prodiit *Baſil.* 1574. *Francofurt.* 1592. SÆC. XIII. ab A. MCC.

Repertorium Juris ex ſpeculo ferè decerptum, quocum prodiit *Francofurt.* 1592. *Lugdun.* 1516. 1551. excuſum eſt etiam *Venet.* 1496.

Rationale divinorum officiorum in libros VIII. diſtributum, an. 1286. abſolutum. Vide lib. 8. cap. 9. Extat cum Speculo & Repertorio *Lugdun.* 1516. 1551. Seorſim *Mogunt.* 1459. *Ratisb.* 1473. *Venet.* 1485. *Argent.* 1486. *Baſil.* 1488. *Norimberg.* 1493. fol. *Venet.* 1519. *Lugdun.* 1565. 1568. 1584. 1592. 8°. *Antverp.* 1570.

Commentarius in Canones Concilii Lugdunenſis, prodiit cum Vitâ ejus à Simone Majolo editus *Fani* 1569. 4°.

Breviarium Gloſſarum & textuum Juris Canonici, *Pariſ.* 1519. 8°. Scripſit item *in Decretales Gregorii* IX. Nicolai III. & in *Gratiani Decretum*; Verùm aut hi Commentarii perierunt, aut cum blattis & tineis in tenebris adhuc luctantur.

Alius à noſtro fuit (quod pridem notavit † Phil. Thomaſinus) Gulielmus Durantes epiſcopus etiam Mimatenſis, noſtri nempè Nepos & in Sede ſucceſſor, qui Concilio Viennenſi ſub Clemente V. anno MCCCXI. interfuit, in quo libellum edidit *de Reformatione Eccleſiæ*. Extat *Pariſ.* 1545. *Lugdun.* 1635. 4°. & cum quibuſdam Clemangis, & P. de Alliaco opuſculis *Pariſ.* 1671. 8°.

† Biblioth. Patavin. MS. p. 24.

GEORGIUS GELESIOTA, Gregorii Patriarchæ auditor & familiaris, claruit ſub Andronico Palæologo ſeniore circa annum MCCLXXXVI. Extat *Oratio funebris in Theodorum Xanthopulum*, cujus ſi non diſcipulus fuerat, certè amicus integertimus. Prin. Ἄνδρες ὅτι βασιλεῖον ἤδη, καὶ συμ-δεδέμαι ἐπιτεθεραμμένοι. Confer. L. Allat. *Diatr. de Georgiis* p. 383. 1286. P. II.

ANONYMUS Annalium Menevenſium Compilator, Eccleſiæ Menevenſis Canonicus claruit circa annum MCCLXXXVI. Condidit Annales Eccleſiæ Menevenſis ab orbe condito ad annum MCCLXXXVI. Extant in Codice Cottoniano *ſub Domitiano* A. I. Omiſſis aliis Wallenſium rebus, ea ſolùm excerpſit, edidítque Whartonus noſter, quæ Eccleſiæ Menevenſis hiſtoriam tradiderunt, ab anno CCCCXXXVIII. quo Saxones in Angliam advenerunt, ad annumuſque MCCLXXXVI. *Angl. Sacr.* Tom. II. pag. 648. Neſcio an ejuſdem canonici ſit brevis *Vita Davidis ſecundi*, Menevenſium Epiſcopi, qui deceſſit an. MCLXXVI. quam poſt Annales prædictos habes *ibid.* p. 652. 1286. P. II.

NICOLAUS IV. *Hieronymus* anteà dictus, Patriâ Picenus, domo Aſculanus, Patrem Arminilaum Tineum, honeſtæ conditionis virum, habuit, ex Monacho Franciſcano factus eſt Epiſcopus Præneſtinus, & S. Sabinæ Presbyter Cardinalis: poſt Honorii mortem creatus eſt Eccleſiæ Romanæ Pontifex, electus XXII. coronatus XXV. Februarii anno MCCLXXXVIII. Coortis Romæ ſeditionibus Reate profectus eſt, rebus verò mox ſedatis Romam rediit, pacemque inter Arragoniæ & Neapolis Reges conciliavit. De religione Chriſtiana inter Barbaros propagandâ admodùm erat ſollicitus; eodem quo factus eſt Pontifex anno, nuncios à Rege quodam Tartarorum, ejuſque Regina accepit, quorum converſioni congratulatus eſt. Quin & magnum Tartariæ Chamum ad fidem Chriſti amplectendam hortari non deſtitit. Anno ſequenti de eadem re ad Armenos eorumque Regem, nec non ad Æthiopiæ Imperatorem ſcripſit. Cauſam Chriſtianorum in Syria apud Principes Chriſtianos vehementer ſollicitavit. Quin & ad quendam Ptolemaida multos milites ipſe pro- 1288.

proprio

 ptio ære tranſmiſit. Obiit Romæ xiv. Aprilis, an. MCCXCII. ad S. Mariam Majorem ſepoltos. Epitaphium rudi & inconcinno carmine ſcriptom habet Wading. ad ann. MCCXCII. N. 6. Sixtus verò Quintus adhuc Cardinalis longè magnificentius Mauſoleum ei condidit, & nobiliori inſcriptione honeſtavit, quæ itidem loco citato habetur. Hæc de eo Joennes Stella: *Vir quidem literarum divinarum humanarumque egregiè doctus; ac præter doctrinam multa bonitatis ac integritatis Pontifex fuit, omnes pariter amando; qui non plura affinibus aut cognatis ſe debere, aut conferre quam aliis bonis arbitrabatur: & propterea ex omni ferè religione viros optimos & doctos Cardinales creavit, & urbem Romanam pulcherrimis ædificiis exornavit.*

SCRIPTA.

C*Onſtitutio pro Benedictinis, Pariſ.* 1519. 8°.

Epiſtola, quarum trie volumina in Bibliothecâ Vaticanâ aſſervari dicuntur. Ex his XVIII. exhibet Bzovius ed ann. MCCLXXXVIII. 1292. quamplurimes Wadingus ad an. MCCLXXXVIII. & ſequentibus annis. In *Appendice* verò ad T. II. pag. 168. alias LXVIII. evulgavit.

Commentaria in aliquot libros S. Scriptura; in Magiſtrum Sententiarum lib. IV. Sermones de Sanctis & de Tempore; Conſtitutiones Eccleſiaſtica adverſus hæreticos, & alia quædem à Lud. Jacob *Biblioth. Pontif.* pag. 165. memorantur, verùm en edita ſint, imò an ſuperſint hodie, non didici.

1288. P. II. ANONYMUS Chronici Brunſwicenſis Auctor, netione Germenus, claruit circa annum MCCLXXXVIII. Scripſit Chronicon Ducum Brunſwicenſium, à temporibus Ludolphi Saxoniæ Ducis ad annum uſque MCCLXXXVIII. ſe enim Edwerdi I. Angliæ Regis tempore vixiſſe refert. Edidit illud unà cum aliis antiquitates Brunſwicenſes ſpectantibus J. Joac. Maderus *Helmſt.* 1678. 4to.

1289. THEODERICUS DE APOLDIA, Patriâ Thuringus, Erfordii natus, inter Monachos Dominicanos edocatus eſt, iiſque ſe ſocievit. Claruit enno MCCLXXXIX. jam Sexagenario major. *Scripſit de Vita & rebus geſtis S. Elizabetha, Andreæ Regis Hungarorum filia, & Ludovici Langravis Thuringia vidua libros* VIII. Extant apud Caniſ. *Antiqu. Lect.* part. 2. pag. 147. Hos quidem † CL. Voſſius alio Theoderico Thuringo noſtri coætaneo tribuendos cenſet: Sed cùm nullum pro ſententiâ ſuâ argumentum profert, noſtro non abjudicandos exiſtimo. Condidit etiam *de Vita S. Dominici ordinis Fundatoris libros VII.* quos Surius ad Auguſt. V. ſed ſtylo paſſim correcto edidit.

† De Hiſt. Lat. lib. 2. cap. 6. 62.

1290. AUGUSTINUS TRIUMPHUS, Patriâ Anconitanus, Ordinis Auguſtiniani Eremita, claruit ann. MCCXC. Junior adhuc anno MCCLXXIV. Concilio Lugdunenſi interfuit. Vixit aliquamdiu in Academia Pariſienſi, plures verò annos Venetiis in S. Mariæ de Nazareth Ordinis ſui loco, ubi nonnulla in laudem B. Virginis opoſcula elucubravit, præcipuè verò Neapoli lares habuit, Carolo & Roberto Regibus apprimè charus. Obiit ibidem anno 1328. Ætatis LXXXV.

SCRIPTA.

S*Umma de Poteſtate Eccleſiaſtica*, ad Joannem XXII. Papam, *Auguſta Vind.* 1473. fol. *Roma*, 1479. 4°. 1582. fol.

Commentarius in Orationem Dominicam; Salutationem Angelicam; & Canticum B. Virginis, Romæ 1590. 1592. 4°.

In Canticum Deipara ſeorſim ibid. 1603. In Orat. Domin. eod. loc. 1587.

Milleloquium ex Scriptis S. Auguſtini, quod imperfectum reliquit Triumphus, abſolvit Bartholomæus Urbinas, ejuſdem ordinis Theologus. Prodiit *Lugduni* 1555. & forſan alibi.

Cave Hiſt. Lit.

INEDITA.

S*Uper Sententias lib. IV. De Spiritu S. contra Græcos; De Cantico Spirituali*, ſive *de X. Chordis: De introitu terra promiſſionis; De cognitione & potentiis animæ; Theoremata de Reſurrectione mortuorum; Expoſitio in Ezechielem; & in omnes novi Teſtamenti libros, quibuſdam etiam duplici expoſitione additâ; Sermones Dominicales*; item *de Sanctis ad Clerum; Tabula* ſeu *Index ſuper Moralia S. Gregorii*; Hæc, ut & *Commentaria quædam in Ariſtotelem* recenſet, quibuſque in locis deliteſcunt oſtendit, Joſeph. Pemphilus, epiſcopus Signinus, *Chron. Eremit. S. Auguſt.* pag. 46. ubi etiem refert, omnia Auguſtini noſtri opere Civium Anconitenorum ſumptibus eb Archetypis tranſcripta, Romæ in Bibliothecâ Vaticanâ megnis & pulcherrimis voluminibus aſſervari.

JOANNES DE PARISIIS, ſive ortu, ſive educatione Pariſienſis, inter Ordinis Dominicani Monachos, & Theologos Periſienſes maximè enituit. Claruit anno MCCXC. Ortâ inter Bonifacium VIII. & Philippum Pulchrum Francorum Regem diſcordiâ, Regis ſui cauſam in ſe ſuſcepit, & jura Regis edverſus Pontificem ſtrenuè tuebatur; Conventus Dominicenos concionando, Scholas Theologicas prælegendo egregiè ornavit: ſed dum novam quandam propoſitionem de modo Corporis Chriſti in Euchariſtia ventileret, nempe, poſſibile hoc eſſe per aſſumptionem ſubſtantiæ panis, vel paneitetis in Verbo, idque magis eſſe rationabile, & veritati Sacramenti congruum, mox Magiſtros Pariſienſes in ſe vehementer irritavit; præcipuè Gulielmum Periſienſem, Ægidium Bituricenſem, Bertrendum Aurelianenſem, & Gulielmum Albianenſem Epiſcopos, qui hominem in exemen vocarunt, & cùm dogma ſuum retractare nollet, condito facultatis Theologicæ decreto, ſententiam ejus demnarunt, eique tum prædicandi, tum prælegendi munere ſub excommunicationis pœnâ interdixerunt. Ægrè hæc ferens Joannes noſter, à Decreto Periſienſi ad ſedem Apoſtolicam provocavit: cauſam igitur acturus Romam perrexit, ubi paulò poſt, vitam cum morte commutavit anno circiter MCCCIV. Confer quæ ex Continuatione Chronici Guil. de Nangis, aliiſque de eo notavit D. Allixius præfatione mox citandâ pag. 54. 1290.

SCRIPTA.

T*Ractatus de Regia Poteſtate & Papali*, in gratiam Regis ſui adverſùs Bonifacium Papam ſcriptus. Prodiit cum eliquot Dominicanorum opuſculis *Pariſ.* 1506. 4°. & apod Goldaſt. *Monarch.* Tom. II. p. 107.

Determinatio de modo exiſtendi Corpus Chriſti in Sacramento Altaris, alio, quàm ſit ille quem tenet Eccleſia. Hanc nuper ex MS. Codice S. Victoris Pariſ. eruit, & præmiſſâ prolixâ, ſed & eruditâ planè diſſertatione hiſtoricâ, *de dogmate Tranſubſtantiationis* edidit Vir Cl. D. P. Allix *Londoni.* 1686. 8°.

Correctorium Doctrina S. Thoma, Ægidio Co-

SÆC. XIII. ab A. MCC. lumnæ tributum ejuſque nomine evulgatum, *Venet.* 1501. *Colon.* 1624. 8°.

Determinatio de Sectâ Chriſtianâ per teſtimonia Gentilium; aliaque de Confeſſionibus Fratrum: Habentur MS. [uti fidem nobis facit Jameſius] in Bibliothecâ Lincolnienſi ap. Oxonienſ. Cod. 16. N. 1. 2. Scripſiſſe etiam dicitur *de Unitate Eſſe & eſſentia in Deo*; *De adventu Chriſti*, ſeu *contra Antichriſtum*; *Apologeticum contra Henricum Gandavenſem*; *& philoſophica* quædam, quæ an adhuc ſuperſint, non comperi.

Plures erant hoc circiter tempore Joannes Pariſienſes, & in his Joannes Pariſius Anglus, S. Victoris Pariſienſis Canonicus regularis, cujus *Memoriale* ſeu *Flores Hiſtoriarum* extant MSS. tum alibi, tum Bibliothec. Benedictinâ. Cantab. Cod. 20. Ex his plura ſe in Chronicum ſuum Belgicum tranſtuliſſe, fatetur Miræus *Auctuar.* cap. 403.

1290. RADULPHUS DE COLUMNA, Canonicus Carnotenſis. Claruit anno MCCXC. Scripſit *ad Lambertum de Caſtello Tractatum de Translatione Imperii à Græcis ad Latinos*, qui habetur apud Goldaſtum, Monarch. Tom. II. pag. 88. neque de illo plura quæ dicam habeo.

1290. JACOBUS DE VORAGINE, rectiùs *de Viragine*, urbe Ligurum maritimâ oriundus, S. Dominici familiæ nomen dedit, ejuſque in Lombardiâ Provincialis, deinde totius ordinis Generalis, denique Archiepiſcopus Genuenſis factus, à Cardinale Urſino Epiſcopo Hoſtienſi (vacante tum ſede Romana) conſecratus. Imperatoris partibus faviſſe dicitur, unde cum die Cinerum Bonifacius VIII. Sententiam illam pro more in eum ad pedes ſuos provolutum proferre debuiſſet, *Cinis es, & in Cinerem reverteris*, conjectis in oculos cineribus, hæc ei dixiſſe fertur, *Gibellinus es, & cum Gibellinis tuis ad nihilum reverteris.* Et ita quidem habent Blondus & Philippus Bergomas, quorum tamen fides hâc in parte vacillare videtur, cùm potiùs Porchero Succeſſori tribuendum ſit. Claruit anno MCCXC. Obiit anno MCCXCVIII. etſi ſint qui vitam ejus ad annum uſque MCCCXIV. protrahant. Vir quidem in Deum devotus, in pauperes munificus, in quos integros ferè epiſcopatûs ſui reditus diſtribuit, pius magis quàm doctus, etſi Auguſtini opera ſedulò legebat, ejuſque penè omnia memoriâ tenuiſſe dicitur. In rebus Hiſtoricis, præſertim quæ de Vitis Sanctorum congeſſit, nimium credulus, & in fabulis undique convaſandis ad ludibrium ineptus.

SCRIPTA.

Hiſtoria Lombardica, ſeu *Legenda aurea de vitis Sanctorum.* Legenda quidem *aurea ab homine oris ferrei, cordis plumbei* ſcripta, ut acutè de eâ Ludovicus Vives *. *Quid fœdius* (ita pergit) *dici poteſt illo libro? quàm pudendum eſt nobis Chriſtianis; non eſſe præſtantiſſimos noſtrorum divorum actus veriùs & accuratiùs memoriæ mandatos, ſive ad cognitionem*, &c. Vivem ſecutus eſt Melchior Canus *; *in illo*, inquit, *miraculorum monſtra ſæpiùs quàm vera miracula legas. Hanc* (Legendam auream) *Homo ſcripſit ferrei oris, plumbei cordis, animi certe parum ſeveri ac prudentis.* Idem planè judicium tulit CL. Eſpencæus, idque pro concione publica, adeò ut ſententiam ſuam publicè recantare coactus ſit. Opus quidem Hiſtoriis Chriſtianis accenſendum, an potius ad fabulas Romanenſes ablegandum; à cordatioribus etiam Pontificiis (ut videmus) non ſine gravi ſtomacho damnatum. Certè nugis, nugaciſſimis, fictis, ineptiſſimiſque

* De cauſ. corrupt. art. l. 2. p. 91.

* Loc. commun. l. 11. c. 6. p. 658. Vid. Thuan. ad an. 1555. p. 489.

narrationibus refertiſſimum, quæ non ſine immenſo Chriſtianæ religionis ſcandalo legi, multò magis defendi poſſunt. Prodiit hæc *Hiſtoria Normberg.* 1478. 1493. *Davent.* 1479. 1483. *Venet.* 1483. *Baſil.* 1486. *Argentinæ* 1496. *Lugduni* 1510. *Argentinæ* 1518. In editione quæ penes me eſt, *Argentinæ* 1496. Jacobi noſtri Legenda deſinit in capite CLXXVII. Quæ ſequuntur uſque ad finem libri capita XXXVIII. continentia, ab aliis addita ſunt. Hæc Legenda etiam abbreviata prodiit *Venet.* 1478. fol.

Quadrageſimale Venet. 1575. 1579. 1602. 4°.

Sermones de Planctu B. Mariæ Virginis ibidem 1602.

Sermones pulcherrimi de tempore per totum anni circulum, *Venet.* 1544. 4°.

Sermones de Sanctis per anni totius orbitam, *Papiæ* 1500. *Venet.* 1602. 4to.

Mariale aureum, de laudibus Matris Dei, alphabetico ordine digeſtum, & in CLX. Sermones diſtributum, *Venet.* 1497. *Pariſ.* 1503. *Mogunt.* 1616. 4°.

Chronicon Januenſis civitatis, ejuſque Paſtorum à fundatione uſque ad annum 1213.

Librum de Opuſculis S. Auguſtini defenſionem ſui Ordinis contra Impugnatores, quod non viverent ſecundum Apoſtolicam Regulam; item *ſummam Vitiorum & Virtutum* memorat, ſed an extent, non dicit Amb. de Altamura ad an. 1290. Denique *Sacroſancta Biblia in linguam Italicam* primus tranſtuliſſe, annoque 1270. evulgaſſe dicitur. Inter ſcripta ejus à nonnullis recenſetur opus *Catholicon* dictum ſeu Grammatica & Dictionarium, *Venet.* 1483. an rectè, judicent, qui viderint.

GULIELMUS MAJOR, natione Gallus, Eccleſiæ Andegavenſis pœnitentiarius, & ab anno MCCXC. ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopus, anno MCCCXI. Concilio Viennnenſi generali ſub Clemente V. celebrato, in quo de extirpandis Templariis agebatur, interfuit & ſubſcripſit. Obiit anno MCCCXIV. Scripſit *Epiſcopatus ſui geſta*, à tempore quo factus eſt epiſcopus uſque ad annum MCCCXIII. à Dacherio primùm in lucem prolata, *Spicileg.* Tom. X. pagin. 247. *Statuta* ejus *Synodalia* edidit idem Dacherius Tom. XI. 1290.

RICHARDUS DE MEDIAVILLA, ſeu MIDLETON, *Doctor ſolidus & copioſus*, *fundatiſſimus*, etiam & *authoratus* dictus, natione Anglus, Ordinis Minoritarum Theologus; quòd verò illum Archiepiſcopum Rhemenſem fuiſſe ſcribit Marianus, parum apud eruditos fidei meretur. Claruit an. MCCXC. Poſtquam in Academiâ Oxonienſi Philoſophiæ, Juriſprudentiæ, præcipuè Theologiæ Scholaſticæ haud vulgarem ſcientiam aſſecutus eſſet, juxta morem apud Anglos his temporibus receptum, Luteriam ſe tranſtulit, ubi celebre ſibi nomen comparavit. An. MCCLXXXII. † Petrus Joannes Olivi Minorita ſaccuatus eſt, quòd ſcripſiſſet nonnulla hæreſi & erroribus plena; revera nullâ aliâ de causâ quàm quòd molles & collapſos ſuorum mores publicè corripuiſſet; quod tam ſuperioris quàm inferioris ordinis fratres molliter viventes, quin & delicatulos nimis Eccleſiæ Prælatos magno zelo tam voce quàm ſcriptis laceſſiviſſet. Hinc clamores in illum & tumultus excitati, cauſæque ejus examen anno ſequenti à Bonagratia Ordinis Generali, Richardo noſtro Theologiæ tunc Baccalaureo, & quibuſdam aliis commiſſum eſt. Verbo dicam. Propoſitiones quaſdam ex ejus ſcriptis excerptas tanquam perículoſas & malè ſonantes cenſurâ notârunt: quin 1290.

† Vid. Wading. ad an. 1282. N. 2. 1283. N. 1. 1297. N. 23. &c.

&

ab A. MCC. & mortuus jam pro hæretico damnatus eſt, ejuſque libri prohibiti. Addit Baleus cadaver ejus effoſſum eſſe, & Clementis Papæ juſſu combuſtum. Petri hujus vindicias adverſus Bzovium fusè agit Dermicius Thaddei, ipſe Minorita, *Nitela Franciſc. Relig.* pag. 331. &c. Verùm redeo. Richardus noſter in Patriam reverſus, reliquum vitæ tempus Oxonii in publico docendi munere, non ſine ſumma eruditionis fama, tranſegit. Obiit circa annum MCCC.

SCRIPTA.

QUæſtionum in Magiſtrum Sententiarum lib. IV. Venet. 1509. *Brixiæ* 1591.

Quolibeta Theologica LXXX. quæſtiones continentia, Commentariis ejus in ſententias ſubjecta.

De Commentariis in Evangelia & Epiſtolas Pauli; lib. de Conceptione Mariæ; Tract. contra Petrum Joannes, aliiſque Baleus Cent. 4. pag. 359. Pitſeus *de Script. Angl.* p. 376. videri poſſunt.

1290. GUIDO, natione Burgundus, Villâ de Mimo, in Diœceſi Eduenſi, nobili genere oriundus, ad vitam Monaſticam in Cœnobio Antiſſiodorenſi ſub Joanne Joſnual Abbate conſanguineo ſuo formatus, (ut ex Appendice opuſculo ejus ſubnexâ liquet,) in Academiis Aurelianenſi & Pariſienſi, Theologiæ, & Juri Canonico per novennium non indiligentem operam navavit. Claruit an. MCCXC. Domum reverſus varia obivit munera, factus Eleemoſynarius in Monaſterio in Puſeia, ejuſdemque Vice-Prior, Decanus de Recognito, deinde Cœnobii Antiſſiodorenſis Prior. Anno MCCLXXVII. mortuo Joanne, in Monaſterii ſui Abbatem electus eſt. Sed coortâ mox factione alterius partis Monachi Joannem quendam de Thyengiis Anglum Abbatem ſibi aſciverunt. Diu hæc duravit lis, Guidone bis Romam proficiſcente, nec niſi poſt octennium in Guidonis noſtri gratiam definita eſt. Anno MCCCIX. regimine ſuo ſe abdicavit, & in Cellam quandam privatam ſecedens, obiit VI. Kalend. Martii anno MCCCXIII. poſtquàm monaſterium ſuum per integros ferme XXIV. annos gubernaſſet. Plura te docebit Aymo de Bordis, ejuſdem cœnobii Monachus, eâ quam modò citavimus Appendice. Scripſit Guido *de geſtis Abbatum S. Germani Antiſſiodorenſis*, ab anno MCLXXXIX. uſque ad annum MCCLXXVII. Primus in lucem protraxit Philip. Labbeus *Biblioth. Nov. MS.* Tom. I. pag. 570.

1290. CONRADUS, Natione Germanus, Monachus Dominicanus, ſuique Ordinis Provincialis. Claruit circa annum MCCXC. Scripſit *de Roſario Beatiſſimæ Virginis.* Prodiit *Colon.* 1603. 12°. Huic etiam *Legendam de Vita, Obitu, & Miraculis S. Dominici* ex omnibus qui ante ſe ſcripſerant compilatam tribuit de Altamura pag. 65. quæ an edita ſit, quærant alii.

1290. HENRICUS, aliis AMANDUS SUSO, Natione Suevus, ex nobili Comitum Montenſium genere natus, Ordinis Prædicatorum Theologus inſignis, Lector Conſtantienſis. Claruit circa an. MCCXC. exeunte hoc Sæculo obiiſſe videtur, vel, ut alii ann. MCCCVI. Sunt quidem iique non infimi nominis viri, qui obitum ejus ad annum MCCCLXV. vel MCCCLXVI. referunt, quod nullo pacto ſtare poteſt, ſiquidem verum ſit quod nobis tradidit* Amb. de Altamura Suſonem noſtrum, unà cum D. Thoma Aquinate (qui in Divorum cenſum relatus eſt an. MCCCXXIII.) ſummo Pontifici propoſitum fuiſſe, ut in Sanctorum numerum cooptaretur. Corpus ejus in Conventu Ulmenſi provinciæ Alemanniæ ante Altare S. Petri conditum eſt.

* Biblioth. Domin. p. 77.

SEC. XIII. ab A. MCC.

SCRIPTA.

HOrologium Sapientiæ, Venet. 1492. 1539. *Neapoli* 1658. 12° & alibi ſæpius.

Meditationes C. de Paſſione Domini, cum totidem petitionibus ad eundem.

Liber de novem rupibus.

Sermones de Tempore; de Sanctis; & Quadrageſimale.

Dialogus veritatis.

Epiſtolæ Variæ, eruditione, ſanctitate, ſpirituque refertæ. Opuſcula hæc Laurentius Surius ex linguâ Germanicâ in Latinam traduxit, & *Coloniæ* edidit 1588. 8°.

Officium quotidianum de æternâ ſapientiâ, pluries editum, annis tamen & locis mihi non compertis, niſi forſan *Pariſ.* 1578. 8°.

MANUEL PHILE, patriâ Epheſinus, illuſtri ac ſplendidâ familiâ natus, claruit ſub Michaele & Andronico Palæologis circa an. MCCXC. Poëticâ facultate plurimùm excelluit. Superſunt ejus quæ ſequuntur. *In B. Deiparam & Joannem Chryſoſtomum Tetraſtica duo.* Prin. Ἁγνὴ χόρη ζῆ &c. Extant Græc. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſt.* LXXXVIII. num. iii. fol. 244. Hæc Joanni Philæ tribuit Lambecius, eidem nempè cujus meminit Cantacuzenus * claro genere prognati. qui Chriſtianæ Philoſophiæ deſiderio, excuſſis negotiis omnibus, domi res ſuas agebat, vitamque ſobriam ac juſtam ſtudiosè excolebat. Verùm fallitur Lambecius. Codex enim MS. non Joannem, ſed ſimpliciter *Philem*, nominat. Quo nomine noſter venire ſolet. Etſi non negaverim Manuelem Joannis vel patrem fuiſſe vel gentilem. *Tetraſticha in Pſalterium.* Prin. Τῶ κιθαρῳδῦ μὴ παρόντ☉ εὐθάδε &c. Græcè MSS. ibid. *Cod. Theol.* CCXXV. num. XV. *Hypotheſes*, ſeu Epigrammata Jambica in S. Gregorii Nanzianzeni Orationes ibid. *Cod* LXXIV. num. ii. iii. &c. *Verſus Jambici ſepulchrales*, ſed in fine mutili, in Phracaſſem, à L. Allatio Græc. editi *de Conc. Florent.* p. 702. *Carmen* elegans & prolixum in obitum Pachymeræ, apud eund. Diatr. *de Georgiis* p. 372 Ex ejus *Canone in Nicolaum* quædam citat idem lib. *contr. Hottin.* p. 179. *Carmen ad Deum.* Prin. Τὸ ἅγιον κὴ ζωοποιὸν πνεῦμα. Græc. Lat. edidit Cotelerius ad calcem *Monument.* Tom. III. pag. 510. Editi ſunt, ſed qui huc parùm ſpectant, verſus Jambici *de Animalium proprietate*, ad Michaelem Palæologum Imp. *Heidelbergæ* apud Commelin. anno 1596. Meminit etiam Simlerus editionis Venetæ cum Arſenii Monembaziæ Archiepiſcopi præfatione ad Carolum V. Ejus *Hymnia dramatica*, variique verſus & Epigrammata habentur MSS. Biblioth. Bodleian. *Cod.* CCCLXIV. pag. 436. 1280. P. II.

* Hiſt. l. IV. c. 32. p. 8, 9.

REMIGIUS, patriâ Florentinus, Thomæ Aquinatis diſcipulus, Clari Hieronymei ex ordine Prædicatorum Monachus, claruit an. MCCXC. Obiit an. MCCCIX. In Academiâ Pariſienſi Magiſtrum ſententiarum non ſine magnâ ſui nominis famâ, interpretatus eſt, à Benedicto XI. Magiſterii corona & annulo inſignitus, ordinique ſui Procurator generalis renunciatus. Scripſit non pauca *Viz. Quæſtionum Theologicarum* methodo Alphabeticâ diſpoſitarum lib. I. *Quodlibetorum* Tractatus XVIII. *Opus Philoſophicum* & Metaphyſicum *de modis re-* 1290. P. II.

SÆC. XIII. ab A. MCC. *rum.* Ingens volumen ſermonum *de Sanctis*, & aliud *de tempore*. Quæ omnia in Bibliothecâ S. Mariæ Novæ Florentiæ hodiè MS. aſſervantur. Videſis Mich. Poccianti *Catal. Script. Florent.* p. 155. & Altamuræ *Biblioth. Dominic.* Cent. II. p. 87.

1290. P. II. JOANNES CASTOR, ſeu *Fiber*, patrio ſermone Bever dictus, natione Anglus, ex ordine S. Benedicti Collegii Weſtmonaſterienſis Monachus, claruit ſub Edwardo I. circa annum MCCXC. Vir acri ingenio, à teneris unguiculis melioribus literis inſtitutus, pro ſorte ſæculi eruditus, antiquitatis cultor eximius, indagandis gentis ſuæ monumentis penè unicè intentus. Contexuit Chronicon ab Æneâ, ſive à Bruti in hanc inſulam adventu uſque ad Henricum III. Angliæ Regem, id eſt, ad an. MCCXVI. quod tamen ad an. MCCCVI. ſive Edwardi I. obitum perduxiſſe tradit Baleus. Verùm Codici MS. potiùs hac in re fidendum eſt. Extat hoc Chronicon MS. in *Bibliothecâ Cottonianâ* ſub *Vitellio* lit. E. *Cod.* XVII. num. ev. Vide Catalogum jam editum pag. 105. col. 1. Meminit Joannis noſtri Weſtmonaſterienſis Annalium ſcriptoris Lelandus *Comment. in Cygn. Cant.* in voce *Bermundi inſula* p. 13. Ejus eruditionem, peritiam, & naturalem in ſcribendâ hiſtoriâ ordinem egregiè commendat Baleus *, quodque non perfunctoriè, ſed prolixè & cum judicio, penſitatis ſingulorum vel virtutibus vel vitiis, Principum & aliorum virorum illuſtrium facta narret. Scripſit item librum *de rebus Weſtmonaſterienſibus*, teſte eodem Baleo, qui Polydorum Virgilium nonnulla ex hoc opere, ſuppreſſo auctoris nomine ſumpſiſſe ſuſpicatur. Certè Polydorus † ubi de Weſtmonaſterii ſitu agit meminit Codicis antiquiſſimi, ſed ſine nomine auctoris, ex quo refert locum illum aquis olim fuiſſe circundatum, & ſpinarum inſulam appellatum. Sed vereor ne hoc Caſtoris opus tempus edax rerum dudùm devoraverit.

* Cent. IV. c. 80. p. 41.

† Hist. Angl. lib. 11. p. 41.

1292. P. II. BARTHOLOMÆUS de COTTON, gente Anglus, Monachus Norwicenſis, claruit anno MCCXCII. Mandavit literis hiſtoriam Anglicanam, in tres libros diviſam. In primo de rebus Britannicis agit; in ſecundo de Regibus Saxonum & Normannorum ad annum uſque MCLXCVIII. in tertio de Archiepiſcopis & Epiſcopis Angliæ ab an. MCXXV. ad annum MCCXCII. plurima ex Malmesburienſi ſuffuratus. Extat codex MS. in Bibliothecâ Cottonianâ *ſub Nerone* C. V. ſed in eo primus liber deſideratur. Ex ſecundo, omnia Eccleſiam Norwicenſem ſpectantia, & ſub *Annalium Norwicenſium* titulo, edidit: ex tertio integram Epiſcoporum Norwicenſium hiſtoriam deſumpſit H. Whartonus *Angl. Sacr.* Tom. I. pag. 395. Quibus, Anonymi Monachi Norwicenſis continuationem Hiſtoriæ de Epiſcopis Norwicenſibus ab an. MCCXCIX. ad annum MCCCCXLVI. & ſucceſſionem Epiſcoporum Norwicenſium, ab anno MCCCCXLVI. ad Reformationis tempora addidit.

1292. P. II. SOZOMENUS, gente Italus, Florentiæ ſi non natus, ſaltem educatus, Presbyter Piſtorienſis, claruit an. MCCXCII. Scripſit ad Veſpaſianum Librarium, orbiſque Florentinæ civem, Chronicon ab orbe condito ad ſua uſque tempora. Extat ineditum duobus magnis voluminibus, in Bibliotheca Abbatiæ Feſulanæ Canonicorum Regularium, primo à Florentiâ lapide. De hoc opere plura habet Joan. Mabillonius *Itin. Ital.* p. 174. Sunt qui Auctorem ſeriùs vixiſſe & ad ſæculum XVI perveniſſe exiſtimant. Verùm ſuperiora ſæcula, *inquit* Mabillonius, quibus nondùm politior Literatura reſtitui cœpta erat, ſtylus auctoris ſapit, ipſique literarum characteres. SÆC. XIII. ab A. MCC.

GREGORIUS, genere Armenus, Siſide, quæ Ciliciæ urbs erat, ut videtur, oriundus, inde *Siſenſis* dictus, evectus eſt ad Patriarchalem Armeniæ thronum circa an. MCCXCIII. Obiit an. circiter MCCCV. Erat quidem fide Catholicus, ſed in Romanam Eccleſiam quàm in Græcos longè propenſior. Hanc obſervantiam & reverentiam non unis ad ipſum litteris excolere & fovere ſtuduit Bonifacius VIII. Papa, hortans, *ut Armenorum Clerum, populumque in fide quam docet, tenet, prædicat Romana Eccleſia, & per ſe, & per alios informaret; utque purgato omni vetuſtatis errore, in fide ſint ſtabiles, in opere efficaces.* Certè non mediocrem in Armeniâ meſſem hoc tempore habuerunt Romanæ Eccleſiæ Operarii, adeò ut ipſe Hayton Armeniæ Rex depoſito ſceptro S. Franciſci habitum induerit, & inter Fratres Minores ſit Cœnobita. Interea ſtudium ſuum erga Romanam Eccleſiam graviter proſequitur Gregorius, utque fœliciùs ſuccederet, ſcripſit prolixam Epiſtolam ſeu Tractatum ad Haytonem, Exregem, quo Armenorum errores refert, & tùm antiquorum Patrum, tum domeſticis Scriptorum ſuorum teſtimoniis ſtudioſè refellit, déque Synodo hâc fine cogendâ deliberat, quam tamen mora ejus paulò poſt intercepit. Extat hæc *Epiſtola* Armenicè & Latinè apud Clem. Galanum *Conciliat. Eccleſ. Arm.* Part. I. cap. 27. pag. 435. Miris laudibus eam efferunt Concilii Siſenſis an. MCCCVII. habiti Patres *ibid.* p. 467. quam poſtea *tanquam veracem & Apoſtolicum Canonem, atque legitimam Conſtitutionem ab omnibus Armenorum Eccleſiis excipi, atque obſervari jubeat.* Nec aliter de eâ loquuntur Armeni Antiſtites, qui in Concilio Adanenſi an. MCCCXVI. convenerunt *ibid.* c. 29. p. 505. Concinnavit etiam Gregorius noſter *Cantica Sacra* in Eccleſiæ Armenæ uſum, pluresque S. Martyrum hiſtorias ex Romanâ, Græcâ, & Syriacâ in Armenorum linguam tranſtulit, teſte Anonymo, qui hiſtoriam Patriarcharum Armeniæ ſcripſit, à Galano editam cap. 27. p. 419. 1293. P. II.

BONIFACIUS VIII. antea *Benedictus Cajetanus* vocatus, natione Campanus, patriâ Anagninus, SS. Sylveſtri & Martini in Montibus Presbyter Cardinalis, in locum Cœleſtini V. (cujus ſimplicitate, dolo perquam inſigni abuſus fuerat, dum voce ficta noctu quaſi cœlitùs demiſſa ei Pontificatum deponere perſuaſit) Neapoli ſemet in Pontificem eligi curavit, Decemb. XXIV. anno 1294. 1294.
Coronatus Romæ Januarii XXIII. an. 1295. In ejus ſolenni inauguratione duo mala omina * acciderunt quæ turbulentum hominis ingenium moreſque feroces prænunciare videbantur. Primùm, quòd dum procederet ad Coronationem, ſupervenerint denſiſſimæ tenebræ, ortaque vehementiſſima tempeſtas cereos ac lampades in Eccleſia extinxerit: Alterum, quod dum templo egrederetur, orta in populo ſeditione, amplius XL. homines occiſi ſint. Primo Pontificatûs anno Clericos à ſæcularibus tributis exemit, Urbevetanos loca quædam, quæ ipſe Eccleſiæ vindicavit, reſtituere recuſantes anathemate percuſſit, ſacriſque omnibus interdixit. Occaſione Abbatiæ Apamenſis in Gallia, arcta quæ ei cum Philippo Francorum Rege neceſſitudo interceſſit, penè collapſa eſt; levis quidem diſſenſio, ſed quæ poſt paucos annos accedentibus aliis cauſis in majorem erupit flammam. Anno MCCXCVI. Clericos in Gallia criminibus infames, vel emendari vel deponi curavit, ſtricta etiam in Clericorum diſſolutorum fautores excommunicationis cenſura. Jacobum & Pe-

* Wading. ad an. 1294. N. 8. Spondan. ad an. 1295.

SÆC. XIII. ab A. MCC. & Petrum Cardinales Columnenſes, tanquam Cœleſtini partibus addictos, & Gibellinorum factioni feventiores, ſibique clam inſidiantes, habito Romæ Epiſcoporum conventu purpurâ exutos, & muneribus omnibus ſpoliatos anathemati ſubjecit, annoque ſequenti urbem Præneſtinam, in pœnam violatæ à Columnenſibus Majeſtatis dirui præcepit. Anno MCCXCVII. Jacobo Arragoniæ Regi, ut in Fredericum fratrem, qui ſuum in Siciliæ regnum mordicùs tenebat, arma moveret, ſuperciliosè mandavit: & poſt triennium cùm nec Fredericus, nec Siciliæ proceres arma deponerent, ipſos diris devovit, totumquè Siciliæ regnum interdicto ſubdidit. Et cum Pontificibus Romanis ſolenne erat, ob delicta Principum, regnia eorum ſacris officiis, & Sacramentis interdicere, an. MCCXCVIII. Conſtitutionem Declaratoriam emiſit, quomodò tempore interdicti tam Clerici quàm Sæculares ſeſe habere debeant. Anno MCCC. Annum ſacrum ſive Jubileum Chriſtianum Romæ anno quovis conteſimo celebrandum primus inſtituit, quo confluente immensâ hominum multitudine, prima quidem die, (ſiquidem vera nobis referat poſt Crantzium
9 Pag. 262. Urſpergenſis Chronici * Continuator) veſtimentis Pontificiis indutus populo benedixit. Sequenti die Imperiali habitu Coronâ ornatus in Publicum prodiit, diſtricto gladio ſibi prælato, ſedensque alto loco, *Ecce* inquit, *duo gladii hic!* *Vides, O Petre*, (inquiunt, ad tam immanem arrogantiam obſtupeſcentes, qui hæc referunt Hiſtorici) *Succeſſorem tuum & Tu ſaluti fer Chriſte, cerne tuum Vicarium: vide quoad aſcendit ſuperbia ſervi ſervorum tuorum.* Anno MCCCIII. creſcente indies diſcordiâ ipſum inter & Philippum Galliæ Regem, qui ſuis nuper interdixerat ne ad Curiam Romanam liberè irent, vel pecuniam illuc mitterent, habitâ Synodo, anathematis fulmen in Philippum vibrevit, ſubditos è fidelitatis juramento abſolvit, regnumque Alberto Imperatori ſubjecit. Sed factâ mox cum quibuſdam factionis Gibellinæ Cardinalibus conſpiratione, miſſi ſunt trecenti equites, qui Pontificem tunc Anagniæ agentem captivum tenent; verùm a Civibus Anagninis ejus causâ arma arripientibus, poſt triduum cuſtodiâ liberatur. Romam rediens trigeſimo quinto poſt die animi mœrore confectus miſerè obiit, Octob. XI. ann. MCCCIII. Vir ſuprà modum ambitioſus & arrogans, inquit Vitæ ejus * Scriptor, Jo-
* Concil. Tom. XI. p. 1397. anni Stellæ, *Vir certè callidus ingratiſſimuſque, pro arbitrio animi potius ad terrorem, quàm ad amorem omnia agens, ab omnibus arrogantiſſimus & improbus adjudicatur.* Quàm impotenti inſolentique dominandi, & promovendæ Majeſtatis Pontificiæ libidine teneretur, teſtis eſt vel
† Extravag. Commun. lib. 1. Tit. 8. cap. 1. unica illi Decretalis clauſula † Tit. de Majorit. & obedient. *Porro ſubeſſe Romano Pontifici omni humana creatura declaramus, dicimus, definimus, & pronunciamus omnino eſſe de neceſſitate ſalutis.* Certè ob immodicam ambitionem, faſtum, fraudes, tyrannidem, de eo in proverbium abiit, *Intravit ut Vulpes, regnavit ut Leo, mortuus eſt ut Canis.*

SCRIPTA.

Epiſtola: Habentur II. Conciliorum Tom. XI. part. 2. p. 1398. *Epiſtolæ & Conſtitutiones* XXIV. apud Bzovium ad an. 1294. & ſeqq. annis apud Wading. ad ann. 1296. 1297. XLVII. ibid. in *Regeſt. Pontif.* XXII. apud eundem Tom. III. p. 1.

Reſcriptum de indulgentiis anni Jubilæi, Julii Roſæ Scholiis illuſtratum.

Conſtitutio de privilegiis Doctorum, & Studentium Almæ Urbis, habetur in Collectione *Conſtitut.* *Apoſt.* Romæ 1579. p. 2.

Decretalium liber Sextus, ſeu *Juris Pontificii Codex*, quem à tribus doctiſſimis Viris, ex quibuſdam novis Decretis à ſe editis compilari, & in Gymnaſiis publicè legi mandavit, licèt adhuc in Gallia receptus non ſit; prodiit *Pariſ.* 1503. 4. *Venet.* 1591. 8°. cum Gloſſis *Lugdun.* 1581. fol. *Francofurt.* 1586. 8vo. & in quavis ferè Juris Canonici editione. Paucula quædam inedita enumerat Lud. Jacob. *Biblioth. Pontif.* p. 32. quæ apud ipſum quærantur.

ÆGIDIUS DE COLUMNA, *Doctor Fundatiſſimus* vocatus, Patriâ Romanus, ex ſplendida & illuſtri ſtirpe, nobili quippe Columnenſium familia, oriundus. In urbe Patriâ prima ſtudiorum tyrocinia poſuit, quæ poſtea aliis in locis ſtrenuoperè excoluit. In Philoſophicis, ac Theologicis Thomam Aquinatem Præceptorem habuit, in cujus doctrina tantos fecit progreſſus, eique tam mordicus adhærebat, ut ejus ſanctique Bonaventuræ defenſionem adverſus Gulielmum S. Theologiæ Profeſſorem Oxonienſem in ſe ſuſceperit, editis hunc in finem geminis libellis, quorum alterum *D. Thomæ Reprehenſorium*, alterum *D. Bonaventuræ Defenſorium* nuncupavit. Ordinis Auguſtiniani Fratribus Eremitis ſe ſocium dedit, quo vitæ inſtituto haud vulgarem ſibi nominis famam doctrinâ morumque gravitate conciliavit. A variis Academiis, variisque Principibus expetitus, in Galliam conceſſit, è Philippo Audace ad Philippum filium, cognomento Pulchrum, bonis literis ac moribus imbuendum evocatus: unde in Academia Pariſienſi Philoſophiam & Theologiam per plures annos ſumma cum laude docuit. Anno MCCXCII. plenis Ordinis ſui comitiis Romæ habitis, ejuſdem Ordinis Prior generalis communi ſuffragio renunciatus eſt, quo tamen munere poſt triennium ſponte ſe abdicavit. Anno MCCXCVI. à Bonifacio VIII. (cui admodum carus erat, cujuſque electionem ad Pontificatum editâ Apologiâ *de Renunciatione Papæ* tutatus eſt) Bituricenſium Archiepiſcopus & Aquitaniæ Primas conſtituitur, ſatagente id etiam Philippo Rege, tum ob celeberrimam viri famam, tum quòd ipſum olim præceptorem habuerat. Cardinalitia etiam infulâ ornatum eſſe pleique tradunt; intercedente verò Pontificis morte in vulgus minimè renunciatum: & quò minùs id præſtiterit Clemens, Bonifacii ſucceſſor, in cauſa erant Philippus Galliæque Proceres, Ægidii commentario in gratiam Bonifacii ſcripto, haud leviter offenſi. Sunt tamen, qui Cardinalem fuiſſe præfractè negant. Argumenta in utramque partem expendit, & pro Cardinalatu ejus ſententiam fert doctiſſimus Lud. Dattichius *Hiſt. Cardinal.* Tom. I. pag. 372. Obiit Avenione XI. Kalend. Januar. an. MCCCXVI. ætatis LXIX. Moriens ſuprema tabulis vaſa & ornamenta ad Dei cultum ſpectantia, Ordinis ſui Eccleſiis, Romanæ, & Bituricenſi, libros verò ſuos Monaſterio Pariſienſi legavit. Corpus Pariſios translatum, in æde Auguſtinianorum conditum eſt, lapidi ſepulchrali hoc inſcripto Epitaphio. 1296.

Hic jacet aula morum, vitæ munditia, Archiphiloſophiæ Ariſtotelis perſpicaciſſimus Commentator, Clavis & Doctor ſacræ Theologiæ, lux in lucem reducens dubia, frater Ægidius de Româ, Ordinis Fratrum Eremitarum S. Auguſtini, Archiepiſcopus Bituricenſis, qui obiit anno Domini M. CCCXVI. die XXII. menſis Decembris.

Egre-

SÆC. XIII. ab An. MCC. Egregias ei laudes tribuit Abr. Bzovius ad ann. MCCCXVI. num. XVI. quas an uſquequaque meruerit, non diſquiro. Erat certè pro ſæculo quo vixit, non indoctus in Philoſophiâ Ariſtotelicâ, & Theologiâ Scholaſticâ præcipuè exercitatus; unde & *Theologorum Princeps* appellatus eſt: quin & jam an. MCCLXXXVII. in comitiis generalibus Florentiæ congregatis, Eremitæ Auguſtiniani decreverunt fratris Ægidii doctrinam (*qua mundum* ut ipſorum verbis utar, *univerſum illuſtrat*) ab omnibus Ordinis ſui lectoribus & ſtudentibus eſſe recipiendam, & inviolabiliter obſervandam. Stylo minùs eleganti, id quod ipſemet fatetur Bzovius, neque ex Ciceroniano ornatu uſus eſt, tùm quòd uſus ejus Scholæ talis eſſet, tùm quòd meminiſſet illius vulgaris, *ornari res ipſa negat, contenta doceri*; tùm quod optimè ſciret, res ex ſuâ naturâ intellectu difficiles, non poſſe verborum lenociniis explicari. Scripſit quamplurima, tùm Philoſophica, tùm Theologica, magnam partem adhuc tenebris ſepulta; alia variis locis, formis annisque edita; typis excuſorum indicem ſe editurum promiſit Ph. Labbeus *, verùm an promiſſis ſteterit, nondum comperi. Nos qualem aſſequi potuimus, Catalogum hoc loco texemus.

* De Script. Tom. I. p. 13.

SCRIPTA.

Q*Uaſtio in utramque partem diſputata, de Poteſtate Regiâ & Pontificiâ*, occaſione diſſidii inter Philippum Pulchrum, & Bonifacium Papam nata; præmittitur Bonifacii Epiſtola, unà cum Philippi Reſponſo. Edidit hanc Melchior Goldaſtus Monarch. Tom. II. pag. 95.

Defenſorium, ſeu *Correctorium librorum S. Thoma contra Gulielmi Lamarenſis Thoma-Maſtigis Corruptorium, unà cum aliis, Venet.* 1501. & curâ H. Streveſdorfii, *Colon.* 1624. 8*vo*. Hoc quidem opus nonnulli Joanni Pariſienſi tribuunt, ut ſuprà notavimus. Certè nihil obſtat quòminus ambo librum de eodem argumento, eodemque titulo edere potuerint.

Elucubrationes in IV. libros Sententiarum Lombardi, Baſil. 1513. *Comment. & Quaſtiones in* IIIum. *librum Sententiarum* prodierunt *Roma* 1623.

De Peccato originali, Oxon. 1479. 4*to*.

De Subjecto Theologia, unà cum aliis opuſculis, *Venet.* 1501.

Theoremata de Sacramento Corporis Chriſti. Hoc opuſculum ejus eſſe negare videtur Bellarminus *de Script.* p. 359.

De regimine Principum *Roma* 1482. *Venet.* 1598.

De Eſſe & Eſſentiâ; De Menſurâ & Cognitione Angelorum, Venet. 1598. unà cum *Comment.* ejus *in priora Analyt. Ariſtotelis.*

Quaſtiones in IIum *librum Sententiarum*, cum Comment. Angeli Rocchæ, II. Tom. *Venet.* 1581.

Tractatus de Erroribus Philoſophorum, ibid. eodem anno.

Quaſtiones Metaphyſica & Quodlibetica, *Venet.* 1501.

Comment. in Ariſtotelis libros de Animâ ad Edvvardum Anglia Regem, ibid.

Expoſitio ſuper libros Elenchorum Ariſtotelis, unà cum Aug. de Biellâ *Tract. de medio Demonſtrationis in defenſionem Ægidii*, *Venet.* 1500.

Verſio & Expoſitio in Rhetoricam Ariſtot. cum *Declaratione Alpharabii, Venet.* 1515. *Comment. in Phyſica Ariſtotelis, Venet.* 1501.

Comment. in lib. de Generatione & Corruptione 1586.

Comment. in Alpharabium de Cauſis, *Venet.* 1550. *Commentationes Phyſica & Metaphyſica*, *Urſellis* 1614. 8°.

Commentarius in lib. Ium. *Sententiarum*, *Venet.* 1571. fol. SÆC. XIII. ab A. MCC.

Comment. in Hexaemeron. lib. II. *Venet.* 1581. 4*to*.

Plura alia Theologica impreſſa eſſe affirmat Bellarminus loc. citat viz. *In Cantica Canticorum lectiones* XIX. *Lect. in Epiſtolam ad Romanos. Expoſit. in Caput, Firmiter; & in Caput, Martha; in Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam*, de hâc tamen expoſitione ſubdubitat. *De renunciatione Papa; de Clerico minùs ſufficienter ad Subdiaconatum promoto; Quomodo Reges poſſint bona regni Eccleſiis elargiri; Tractat. contra exemptos; De Divinâ Influentiâ in beatos*; De *laudibus Divina Sapientia, De Defectu malorum culpa; De Praedeſtinatione, Praſcientiâ, Paradiſo, & Inferno*; De *materiâ Cali*; De *Formatione corporis humani*; De *motu Angelorum.* Quibuſdam verò in locis hæc omnia impreſſa ſunt, utinam nobis Bellarminus indicaſſet. Præter hæc, plurima alia Ægidii opuſcula recenſet, variiſque in Bibliothecis deliteſcere dicit Joſeph. Pamphilus *Chronic. Ordin. Eremit. S. Auguſt.* p. 41. &c. Denique monemus lectorem non deeſſe, qui omnia Ægidii Romani opera Ægidio Corbolienſi medico Gallo aſcribunt; quâ de re utpote veri perquam abſimili, & futili prorſus opinione conqueritur Theoph. Raynaudus *de bonis & malis libris* part. 1. Erotem. 10. p. 122.

ARMANDUS DE BELLOVISU, natione Italus, patriâ Bononienſis, Ordinis Dominicani Monachus, ſacri palatii Apoſtolici magiſter. Claruit circa annum 1296. alii moltò recentiorem faciunt, & ad annum MCCCCXCVI. revocant. Ambroſius de Altamura tres Armandos de Bellovisu nobis ſiſtit; primum Bononienſem noſtrum, ſecundum Hiſpanum, an. 1335. clarum, mortuum circa annum 1340. Verùm ſibi parùm conſtans eadem ferè opera utrique tribuit; denique tertium natione etiam Hiſpanum, Monachum Barcinonenſem, & in Academia Bononienſi apud Dominicanos Regentem qui claruit an. 1530. cuique *Tractatum de Conceptione B. Virginis* aſcribit. Verùm Nicolaus Antonius in nupera ſua *Scriptorum Hiſpania Bibliotheca* de ullo hujus nominis Scriptore penitùs ſilet. Fateor me veram Armandi ætatem ignorare. Extant ab eo Scripta, *Poſtilla in pſalmos, Meditationes, preces* Mogunt. 1503. *Sermones* Brixiæ 1610. 4*to*. *explicatio terminorum difficilium tam in philoſophia, quàm Theologia*, Ven. 1586. Wittemberg. 1613. 8*vo*. 1296.

RICOLDUS, quem alii RICHARDUM vocant, de Monte Crucis, natione Italus, patriâ Florentinus ordinis Benedictini Monachus, claruit an. MCCXCVI. Peregrinandi ſtudio ductus, varias Orientis regiones peragravit, multa è Mohammedanis paſſus, linguas Syriacam & Arabicam accuratè didicit. Religionis Muhammedanæ & Eccleſiarum Orientalium ſtatum diligenter perquiſivit. Tandem è Pontifice Romano ad dubia quædam Fidei ſolvenda revocatus Florentiæ *Octobr.* XXXI. an. MCCCIX. ad ſedes beatorum tranſiit. Muhammedis Alcoranum, dùm adhuc in Aſiâ verſaretur, ex linguâ Arabicâ Latinè tranſtulit, eique commentarium appoſuit, ſtylo quidem impolito, & prout infœlix ſæculi ſors tulit, penè barbaro. In hoc Commentario, quem *Alcorani improbationem* inſcripſit, errores & deliria Saracenorum, modumque quo adverſus illos ſit diſputandum, præcipuè exponit. Ricoldi Commentarium Demetrius Cydonius Theſſalonicenſis poſteà Græcè tranſtulit. Extat hæc Græca verſio Biblioth. Vindob. *cod. Theol.* CCLXI. n. ii. fol. 119. p. 1. Deinde hanc verſionem Bartholomæus Picenus de Monte arduo, purè magis atque eleganter, Latinè reddidit, 1296. P. II.

& Fer-

SÆC. XIII. ab A. MCC. & Ferdinando Regi Aragoniæ nuncupavit. Utramque verſionem Græcam & Latinam unà cum Alcorano edidit Joan. Oporinus *Baſil.* 1550. Latinè prodiit *Pariſ.* 1511. 4*to*. *Hiſpali* 1520. *Venet.* 1607. 4*to*. Scripſit etiam Ricoldus librum ad Nationes Orientales, in quo de differentiis inter Hebræos, Gentiles, & Muhammedanos agit. Aſſervari hodiè MS. Florentiæ in Bibliothecâ S. Mariæ Novellæ teſtantur Michael Poccíantius *Catal. Script. Florent.* p. 156. & Altamura *Biblioth. Dominic. p.* 86. ad an. MCCCVI.

1297. ENGELBERTUS, natione Teutonicus, Ordinis Benedictini Monachus, & ab an. MCCXCVII. Admontenſis Cœnobii in Styria Abbas, etiam annò MCCLXXIII. clarus, ut paulò ſeriùs quàm par erat, Poſſevinus illum ad annum 1340. referat. Extat *liber* ejus *de ortu, progreſſu, & fine* Imperii *Romani*, cui Philoſophica quædam hinc indè immiſcuit, à Gaſpare Bruſchio editus, *Baſil.* 1553. 8*vo*. & cum aliis Scriptoribus homogeneis, Joach. Clutenii cura, *Offenbachii* 1610. 8*vo*. & in Bibliotheca Patrum T. XXV. p. 362.

Carmen Heroicum, ſeu *Panegyris in coronationem Rodulphi Habſpurgenſis*, an. 1273. ſcripta, in quavis ferè Hiſtoricorum Germanicorum collectione reperitur. SÆC. XIII. ab A. MCC.

THOMAS WICKE, ſive WICCIUS, gente Anglus, Monachus Auguſtinianus, ſive Ordinis ſancti Auguſtini, in Cœnobio Oſneienſi Canonicus Regularis. Claruit an. MCCXCIX. Bonis artibus à pueritia imbutus, & Academiæ Oxonienſis vicinitate fretus, haud mediocrem ſibi famam in literis comparavit; præcipuè Hiſtoriæ patriæ illuſtrandæ ſtudio addixit animum. Scripſit *Chronicon Angliæ* ab adventu Conqueſtoris, id eſt, ab an. MLXVI. ad ſuam uſque ſenectutem, & Edvardi I. obitum ann. MCCCIV. In quo Opere Gulielmum Novoburgenſem ſibi imitandum propoſuit. Hos annales nuper è tenebris eruit vir doctiſſimus, & de re literaria benè meritus T. G. ediditque inter *Hiſtoriæ Anglicanæ Scriptores* Tom. II. *Oxon.* 1687. f. Condidit item Wiccius *librum de Abbatibus Oſneienſibus* à Cœnobii fundatione, id eſt, ab annò MCXXIX. uſque ad annum MCCXC. Extitit Balei tempore, qui meminit etiam Poëmatum ejus *de commendatione Vini*, & *de increpatione Gulæ*; an verò adhuc ſuperſint, mihi eſt incompertum. 1299.

SÆC. XIII.

Concilia hoc Sæculo habita.

1201. P. II. PARISIENSE I. anno MCCI. Præſidente Pontificis Legato habitum. In quo Euraudus Miles, in rebus ſæculi vir admodùm verſutus, hæreſis Bulgarorum reus, damnatus eſt; eapropter publicè exuſtus. Vide *Conc.* T. XI. Part. I. pag. 24.

1201. P. II. MELDENSE in Galliâ Lugdunenſi ann. MCCI. à Joanne Caſemarii Abbate, ſedis Romanæ Legato convocatum. Quo pro pace inter Joannem Angliæ, & Philippum Francorum Regem conſtituendâ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Abbates qui aderant, diu multùmque laborârunt. Tandem cùm res ad nullum exitum perduci poterat, ad ſedis Romanæ judicium appellatum eſt. Extant Innocentii III. ad Epiſcopos Galliæ *literæ*, & Joannis Legati ad Innocentium hâc de re *Reſponſoria* Conc. Tom. XI. Part. I. p. 27.

1206. P. II. LAMBETHENSE I. in Angliâ ad Thameſim fl. anno MCCVI. habitum. In quo Stephani Langtoni Archiepiſcopi Conſtitutiones provinciales editæ ſunt. Extant Conſtitutiones tres de modo dandi mortuarium, de potationibus & earum pœnis, deque miſſâ bis in die celebrandâ *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 30.

1206. P. II. RADINGENSE I. in agro Bercherienſi apud Anglos, anno MCCVI. à Joan. Ferentino, Pontificis Legato, habitum. Quid in hâc Synodo factum ſit tacet Mat. Paris anno MCCVI. pag. 214. addit verò Joannem, Angliâ perluſtratâ, magnam pecuniæ ſummam congeſſiſſe, & ſarcinulis magnâ cautelâ diſpoſitis, feſtinum ad mare perveniſſe, & Angliam à tergo ſalutâſſe. Certè nihil momenti actum eſſe ſatis innuere videtur M. Weſtmonaſterienſis, qui eadem iiſdem ferè verbis habet ad hunc annum p. 63. hoc inſuper addens; Legatum poſt corraſam magnam pecuniæ ſummam, Concilium celebrâſſe, ne nil aliud feciſſe videretur.

1207. P. II. NARBONENSE I. in provinciâ ſcilicet Narbonenſi, ſed incerto loco, anno MCCVII. habitum. In quo de modo convertendi Albigenſes agebatur. Rem narrat Vincent. Bellovac. Specul. Hiſt. lib. XXIX. cap. 93. & exindè *Conc.* T. XI. Part. I. p. 32.

MONTILIENSE in provinciâ Narbonenſi, an. MCCIX. viii. Id. *Septembr.* præſidente Milone ſedis Apoſtolicæ Legato congregatum. In quo Raymundus Comes Toloſanus, ſummus Albigenſium fautor, pœnitentiæ ſubjicitur, ſeque Eccleſiæ mandatis pariturum ſolenni juramento ſemet aſtringit. Extant hujus Synodi Acta *Conc.* Tom. XI. Part. I. pag. 35. Ubi formula juramenti, præcepta à Legato Raymundo data, aliaque plura hùc ſpectantia exhibentur. 1209. P. II.

AVENIONENSE I. (urbs eſt ad Rhodanum fl. proprium Romanæ ſedis in Galliâ Dominium) an. MCCIX. viii. Id. *Septembr.* ab Hugone Epiſcopo Rhegienſi, & Milone Pontificis Notario, Papæ Legatis celebratum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ ad corrigendos hominum mores hoc tempore miſerè his præſertim partibus corruptos condita *Capitula* XXI. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 41. 1209. P. II.

PARISIENSE II. an. MCCIX. habitum. In quo Almaricus Carnotenſis ejuſque ſectatores, ob novos quoſdam articulos invectos damnantur. Ipſe Almaricus dialecticâ peritiâ inſignis, aſſerebat inter alia, quemlibet Chriſtianum teneri credere ſe eſſe membrum Chriſti, nec ſine hâc fide aliquem ſalvari poſſe, non minùs quàm ſi non crederet Chriſtum eſſe natum & paſſum. Pomæria dilatarunt ejus diſcipuli, affirmantes, poteſtatem Patris viguiſſe, quamdiu duravit lex Moſaica: veniente Chriſto viguiſſe novam legem: Hâc finitâ, tempus Spiritûs Sancti incepiſſe, ceſſare jam Confeſſionem & Sacramenta, & unumquemque tantùm per gratiam Spiritûs Sancti interiùs ſine actu aliquo exteriori inſpiratum ſalvari poſſe. In hâc etiam Synodo quidam Ariſtotelis libri, ſeu Phyſici, ſeu Metaphyſici, aliique novi quorundam Theologorum hoc tempore publicatis prohibiti & exuſti ſunt. Extant Synodi Acta *Conc.* T. XI. Part. I. p. 49. 1209. P. II.

AVENIONENSE II. ann. MCCX. præſente Milone Legato, habitum. In quo cives Toloſani quæ de expulſione hæreticorum polliciti fuerant, adimplere recuſantes, excommunicati ſunt, Co- 1210. P. II.

SÆC. XIII. ab A. MCC. mite etiam Toloſano anathemate percuſſo, teſte Petro de Valle Sarnenſi, *Conc.* T. XI. Parr. I. p. 53.

-1210. P. II. TOLOSANUM I. in Villâ S. Ægidii, anno MCCX. eb Hugone & Theodiſio Legatis Pontificiis coactum. In quo Raymundus Comes Toloſanus, ejuſque fautores iterùm excommunicantut. Plura de hâc re habet Petrue de Valle Sarnenſi. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 54. In conventu Narbonenſi eodem anno habito, de ejuſdem Comitis cauſâ iterùm tractatum eſt.

1210. P. II. ARELATENSE I. eodem anno, & de eâdem re, à Thendiſio Pontificis Legaro celebratum. In quo conditiones Reconciliationis Raymundo Comiti Toloſano factæ, ab eo rejectæ ſunt. Extent *conditiones* propoſitæ *Conc.* Tom. XI. Part. II. in *Append.* p. 2329.

1210. P. II. ROMANUM I. an. MCCX. ſub Innocentio III. Papâ hebitum. In quo Otto IV. Imp. nuper coronatue, dùm varia Italiæ & Siciliæ loca Imperio aſſerere conatur, dignirate Imperiali privatur. Cui mox Germaniæ Electores Fridericum Siciliæ Regem ſubrogârunt. De hâc re agunt Chronographi paſſim, Urſpergenſie, Palmeriue, Nauclerus, Trithemius, alii. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 56.

1212. P. II. PARISIENSE III. ao MCCXII. à Roberto de Corceone Pontificis Legato celebratum. In quo plurima ad reſtituendam Eccleſiæ diſciplinam conſtiruta ſunr. Extant *Canones* in IV. pertes diviſi. Prima ad Clericos ſæcularee, complectitur *Canones* XX. Secunda ad viroe regulares, *Canones* XXVII. Tertia ad moniales, XX[illegible] Quarta ad Archiepiſcopum & Epiſcopos, XXI. Habentur *Conc.* Tom. XI. Parr. I. p. 57.

1213. P. II. VAURENSE in Occitaniâ ſub Archiepiſcopo Toloſano ad Acutum fl. an. MCCXIII. congregetum. In quo Petri Aragonum Regis Raymundum Toloſanum protegentis, ipſiuſque Raymundi cauſâ prolixè examinata, res tora ad ipſius Pontificis cognitionem ultimò tefertur. Extant hujus Concilii Acta prolixe ex Petro de Valle Sarnenſi ut plurimum deſumpra *Conc.* Tom. XI. Part. I. pag. 81. confer etiam Concil. Hiſp. Tom. III. pag. 480. Eodem anno habita eſt Synodus ad Murellum Caſtrum apud Garonem fl. propè Toloſam ſitum, ad placandum Petrum Aragoniæ Regem, qui arma jam movere cœperat. Extat *Epiſtola* Synodalie ibid. p. 99. Quin & an. MCCXII. menſe *Novembri* habitos eſt Epiſcoporum Procerumque Conventus Apamienſis ad Simonis Monfortii ditionem bonie moribus ac legibus temperandam; de quo Conc. *ibid.* p. 80.

c1214. P. II. DUNSTAPLIENSE in Angliâ ann. MCCXIV. à Stephano Archiepiſcopo Cantuarienſi ejuſque Suffraganeie coactum. In qoo, Legato Pontificio Epiſcopos minùs idoneoe ad ſedes vacantes promoveote, nec huic rei remadium adhibere volente, Stephanus Cantuarienſis, & cæteri Eſpicopi in Synodo congregari, interpoſitâ appellatione, ed Pontificem provocârunt. Vide Mat. Pariſ. ad annum MCCXIV. p. 247.

c214. P. II. LONDINENSE I. anno MCCXIV. à Nicolao Tuſculano Pontificie Legato coactum. In quo Joannes Rex Angliæ (quem Innocentius Pontifex, quòd Stephanum Langronum ad ſedem Cantuatienſem electum ſuſcipere nollet, Regno exoerat, execurione Philippo Francorum Regi demandatâ) ſubmiſſione Pontifici factâ, ab interdicto & depoſitione abſolutus eſt. Vide M. Pariſ. loc. ciret. p. 249.

MONSPELIENSE I. à Petro Beneventano Pon-
1214. P. II. tificie Legato anno 1214. vel ut alii, 1215. congregatum. In quo Raymundi Toloſani ditio Simoni Montis-fortis Comiti conceſſa eſt: Extant Acta & diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XLVI. apud Petr. de Valle Sarnenſi in *Hiſt. Albigenſ.* & *Conc.* Tom. XI. Part. I. pag. 103. *Epiſtola* Legeti Apoſtolici de hâc Synodo convocandâ habetur *Conc.* Tom. XI. Part. II. in *Append.* pag. 231. Hujus Concilii Canones edidit Petrus Gariellus in *ſerie Epiſcoporum Magalonenſium*, ſed mutilos & mendoſoe, quos proindè ex vetere codice MS. Andegavenſi extulit Steph. Baluzius *Conc. Gall. Narb.* pag. 40. ſed aliter planè diviſos & diſpoſitos quàm in Editione Labbeanâ hebentur. Quod & in *Appendice* ipſi monent Conciliorum Editores. SÆC. XIII. ab A. MCC.

LATERANENSE IV. generale, an. MCCXV. 1215. P. II. Cal. *Novem.* ſub Innocentio III. Papâ celebratum. Aderant, præter cujuſcunque penè regionis Oratores Regios, & abſentium Procuratoree ferè infinitoe Epiſcopi *CCCCXII.* & in his Patriarchæ *II.* Conſtantinopolitenue nempe & Hieroſolymitanus, ſed Latinus uterque, Primatee, & Metropolitani *LXXI.* Abbates & Priotes pluſquàm *DCCC* Et primò quidem Fides Catholica adversùs variae hæreſes explicatur; damnantur Albigenſium, Almarici, aliorumque errores, deque iis coercendis, puniendis, & per vim ſæcularem exterminendis ſtatutum eſt. Damnatus eſt Joachimi Abbatis de unitate SS. Triniratie contra P. Lombardum liber, pleraque de Græcis ad Eccleſiæ Romanæ fidem revertentibus, deque diverſis diſciplinæ Eccleſiaſticæ capitibus ſancita. Deniqoe haud pauca privilegia pro recuperaodâ Terrâ Sanctâ militantibus conceſſa, adhibito eriam conſilio de Ordine Dominicanorum inſtituendo, ipſomet Dominico jam tùm præſente. Extant Acta hujus Concilii & *Canones* LXX. Græcè ſimul & Latinè editi, & alia quædam quæ ad hanc Synodum pertinent, *Conc.* Tom. XI. Part. I. pag. 117.

MELODUNENSE I. in Briâ ſub Archiepiſco- c216. P. II. po Senonenſi an. MCCXVI. à Petro Archiepiſcopo, occeſione Ludovici Philippi Francorum Regis filii, qui Angliam, prohibente Papâ, ingenti exercitu invaſeret, habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ conſtitutiones ſive *Capitula* VII. *Conc.* Tom. XI. Part I. p. 241.

OXONIENSE an. MCCXVII. à Stephano Can- 1217. P. II. tuarienſi pro reformandâ Eccleſiâ Anglicanâ congregatum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XLIX. *Concil. Brit.* Tom. II. pag. 181. & *Conc.* T. XI. Part. I. pag. 271. In hoc Concilio impoſtor quidam qui quinque crucifixionis vulnera, lateri, manibue, pedibuſque impreſſa habebat, aliuſque nebulo Hermaphroditue ejus fautor, publicè convicti, & errores confeſſi puniti ſunt. Hæc tefert Mat. Weſtmonaſt. ad an. MCCXXII. pag. 85. Vide quæ hâc de re ex MS. Vaticano habet Bzovius ad hunc annum, num. xx.

SARISBURIENSE eodem anno à Ri- 1222. P. II. chardo Epiſcopo cum Clero ſuo poſt Synodum Oxonienſem habitum. Extant Conſtitutionum Synodalium de diſciplinâ Eccleſieſticâ *Capitula* LXXXVII. *Concil. Brit.* Tom. II. p. 137. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 247. Habentur etiam apud Spelmannum pag. 161. Richardi Dunelmenſie Conſtitutiones Synodales, ſed quæ, mutato tantùm quorundam capitulorum ordine & reſectis XIII. poſtremis capitulis, eædem omninò ſunt; ac proindè ab iis acceptas, & in Synodo Dunelmenſi confirmatas eſſe conſtat.

PARISIENSE IV. anno MCCXXIII. à Contado 1223. P. II. Portuenſi Epiſcopo Papæ Legato habitum. Albigenſibue Bartholomæum qoendam Antipapam in finibus Bulgarorum ſibi conſtituentibue, Epiſcopi in hâc Synodo congregati hanc rem examinâſſe videntur. Vide M. Paris ad an. MCCXXIII. Extat *Epiſtola* Synodalie ad Archiepiſcopum Rotomagenſem *Conc.* Tom. XI. Part. I. pag. 288. Anno ſequenti eodem loco habita eſt altera Synodoe in

causâ

SÆC. XIII. ab A. MCC. cauſâ Raymundi Comitis Toloſani, ut & Monſpelienſis in eâdem cauſâ. Anno etiam MCCXXV. tres Synodi præcipuè de Regni negotiis Pariſiis coactæ ſunt. De his omnibus vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 289. 290.

1224. P. II. MONSPELIENSE II. ann. MCCXXIV. habitum. In quo Raymundus Toloſanus, aliique, de obedientiâ Romanæ Eccleſiæ præſtandâ, deque injuriis reſarciendis juramentum dederunt. Extant juramenti formula & Amalrici Montis-fortis ad Synodum literæ, ne pacem cum Raymundo faciant *Conc.* Tom. XI. Part. II. in *Append.* pag. 2333. Ediderat anteà Steph. Baluzius *Conc. Gall. Narbon.* p. 58.

1225. P. II. MELODUNENSE II. ann. MCCXXV. in Octavis omnium Sanctorum habitum. In quo de Fori Eccleſiaſtici juriſdictione & aliis nonnullis; de pace item inter Reges Angliæ, nec non de negotio Albigenſium, actum eſt. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. pag. 290.

1225. P. II. BITURICENSE I. ann. MCCXXV. prid. Cal. *Decemb.* in feſto S. Andreæ congregatum. In quo de Raymundo Comite Toloſano ditioni ſuæ reſtituendo agitur. Extant Acta in Chronico Turonenſi MS. & exinde *Conc.* Tom. XI. Part I. pag. 291. Pleniùs multò de hoc Concilio agit Matth. Paris ad an. MCCXXVI.

1225. P. II. GERMANICUM Moguntiæ, ut videtur, anno MCCXXV. IV. Id. *Decembr.* à Conrado Portuenſi Pontificis Legato contra Simoniacos & concubinarios Clericos habitum. Extant de his aliiſque *Capitula* 14. Binii & Coſſartii notis illuſtrata *Conc.* T. XI. Part. I. p. 295.

1226. P. II. PARISIENSE V. an. MCCXXVI. à Legato Pontificio contra Albigenſes per Cruce-ſignatos exterminandos coactum. Altera etiam Synodus ſeu Conventus, eodem anno, & de eâdem re ibidem habitus eſt. Vide quæ ex Turonenſi Chronico habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. pag. 300. Unde etiam dicimus, Concilium Cremonæ ab Imperatore eodem tempore fuiſſe congregatum de hæreticorum per Italiam extirpatione. Sed Italis illum recipere recuſantibus, res in fumum abiit.

1226. P. II. FUXENSE in diœceſi Apamienſi anno 1226. habitum. In quo Comes Fuxenſis pœnitentiam præ ſe ferens, ab hæreſi, uti vocatur, excommunicatione, omnibuſque ſceleribus eatenùs perpetratis abſolvitur. Hæc Annales Fuxenſes *Conc.* Tom. XI. Part. I pag. 302. Hoc ipſo anno Concilium Leodii habuit Legatus Pontificius, quo Epiſcopi Monaſterienſis & Oſnabrugenſis, Friderici (à quo S. Engelbertus interfectus fuerat) fratres, ſuſpenſi ſunt, & ad Romani Pontificis judicium remiſſi.

1226. P. II. WESTMONASTERIENSE an MCCXXVI. præſente Ottone Pontificis Legato coactum. In quo, Honorio III. Papâ duarum Præbendarum obventiones per literas petente, Synodus re examinatâ, & tacitè notatâ Romanorum avaritiâ, eam in medio reliquit, omnibus affirmantibus hæc univerſum orbem Chriſtianum reſpicere, & cùm conſtiterit, quomodò erga tales exactiones ſe habuerint alia Regna, tùm demùm ſe in obſequiis ſuis fore promptiores. Extant hujus Synodi Acta apud M. Paris ad an. MCCXXVI. pag. 328. 331. An. MCCXL. habitus eſt Northamptoniæ præſente Pontificis Legato Epiſcoporum Abbatumque conventus. In quo de novâ quâdam pecuniæ exactione, omnibus ſæculis inauditâ & execrabili, (Matthæi Paris verbis utor) per Petrum Rubeum Pontificis Quæſtorem ad hanc ipſam rem in Angliam miſſum excogitatâ, querelam inſtituunt, & poſt varias hinc inde diſceptationes, modeſtè rejiciunt. Rem geſtam prolixè enarrat idem Matthæus ad annum MCCXL. p. 533. &c.

1227. P. II. NARBONENSE II. anno MCCXXVII. tempore Quadrageſimæ à Petro Archiepiſcopo Narbonenſi habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XX. de excommunicatis, perjuris, Judæis coercendis, condendis teſtamentis &c. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 304.

1228. P. II. ROMANUM II. an. MCCXXVIII. ſub Gregorio IX Papâ congregatum. In quo Fridericus Imp. ob votum de expeditione in Terram Sanctam ſuſcipiendâ non ſolutum, in Cœna Domini anathemate perculſus eſt. Extat hâc de re Gregorii IX. ad Epiſcopos Apuliæ *Epiſtola* Conc. T. XI. Part. I. p. 413.

1228. P. II. BASSEGIENSE ſive Conventus Eccleſiaſtico-politicus anno 1228. Baſſegiæ inchoatus, Meldis continuatus, Pariſiis abſolutus. In quo Raymundus Comes Toloſanus, in gratiam Eccleſiæ & Ludovici Regis receptus eſt. Extant horum Conventuum Acta *Conc.* Tom. XI Part. I. p. 414. Verùm cùm Raymundus pacta ſua non rectè obſervaverit, in Conventu Melodunenſi, an. 1232 habito, hac de re cum eo expoſtulatum eſt. Vide *ibid.* p. 448.

1229. P. II. TOLOSANUM II. an 1229. menſe *Novembri*, præſidente Romano S. Angeli Cardinale Pontificis Legato, de inquirendis Hæreticis, de libris S. Scripturæ à Laicis non habendis, de libertatibus Eccleſiarum, déque aliis Eccleſiaſticæ diſciplinæ capitibus coactum. Extant *Capitula* 45. Conc. Tom. XI. Part. I. p. 427.

1229. P. II. TURIASONENSE apud Hiſpanos in villâ quâdam Aragoniæ, ab Epiſcopis *XII.* præſide Joanne Cardinale Pontificis Legato, an. 1229. III. Cal. *Maii* de diſſolvendo Jacobi Regis & Eleonoræ matrimonio congregatum. Decreverunt Patres matrimonium bona quidem fide initum fuiſſe, ſed ob propinquitatem cognationis ſolvendum eſſe, ſervatâ nihilominùs Alphonſo filio, quem ex Eleonorâ ſuſceperat Ferdinandus, legitimâ in regnum ſucceſſione. De hâc re agunt Scriptores Hiſpani, quos vide apud Spondanum ad annum MCCXXIX. & Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. ad annum 1229 pag. 492.

1230. & ſeqq. TARRACONENSE. Plura erant circa hæc tempora Concilia Tarraconenſia, quibus levi digito ſimul ac ſemel defungemur, neque enim tanti ſunt, ut iis enarrandis ſigillatim immoremur. I. *Tarraconenſe* an. 1230. habitum. Quid verò in eo geſtum ſit neſcitur II. an. 1239. XIV. Cal. *Maii*, de Clericis negotiis ſæcularibus ſe non immiſcendis, & de Sepulturâ Eccleſiaſticâ incendiariis & raptoribus non concedendâ; nec quis duas Canonicas ſeu præbendas in diverſis Eccleſiis obtineat. III an. 1240. de cruce Archiepiſcopi Toletani per provinciam Tarraconenſem non portanda. IV. an. 1242. contra Valdenſes hæreticos. Vide ad hunc annum. V. eodem anno, quo ſtatutum, ut Epiſcopi & eorum Officiales juſtitiam gratis reddant, ut nullus ſacerdos plures Miſſas in uno die celebret, præterquàm in Natali Domini. VI. an. 1244 VII. an. 1246. VIII. an. 1247 IX. an. 1248. X an. 1253. de Excommunicatis abſolvendis. XI. an. 1279 ad procurandam Raymundi de Penna-forti Canonizationem. De his omnibus, nullius penè momenti, & quorum vix memoria ſupereſt, breviter agunt Baluzius *Marca Hiſpanica* lib 4. & Aguirrius *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 495. 496. 498. 502. 504. 505 523.

1231. P. II. GONTERIENSE I. anno 1231. à Turonenſi Archiepiſcopo ejuſque Suffraganeis, apud Caſtrum Gonterii habitum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ nempe *de Matrimoniis clandeſtinis, de cauſis Matrimonialibus, de modo inſtituendi Rectores Eccleſiarum, de reſidentiâ Rectorum, procurationibus,* &c. *Canones* 37. *Conc.* Tom. XI Part. I. p 439.

1232. P. II. RHEMENSE I. apud S. Quintinum an. 1232. habitum. In quo Milonis Bellovacenſis jura à Rege ablata ei aſſeruntur, & vindicantur. Vide Spon-

SÆC. XIII. ab. A. MCC. dan. ad annum 1231. Alia Concilia de hâc re eodem circiter tempore habita ſunt. De quibus vide *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 445. In Conventu etiam Melodunenſi hoc anno de Pace malè obſervatâ cum Comite Toloſano expoſtulatum eſt, ut ſuprà obſervavimus.

1233. P. II. BITERRENSE I. an. 1233. à Valthero Pontificis Legato celebratum. Extant quæ ad diſciplinam Eccleſiæ ſpectant *de hæreticis, eorumque fautoribus ſingulis Dominicis excommunicandis, de S. Ordinibus ſuſcipiendis, de patronis Eccleſiarum*, &c. *Capitula* 26. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 452.

1233. P. II. NYMPHÆENSE in Bithyniâ, anno 1233. menſe *April.* coactum. In quo de concordiâ Græcorum cum Latinis, præſertim in dogmate de proceſſione Spiritûs S. fruſtrà actum eſt. Extant utrinque ſcripta, *Confeſſiones* nempè *fidei*, & *Epiſtola Synodalis* Conc. Tom. XI. Part. I. p. 461. *Confeſſio* Græcorum habetur etiam Græcè Part. II. in *Append.* pag. 2336.

1233. P. II. MOGUNTINUM I. à Conrado Moguntino Archiepiſcopo an. 1233. coactum. In quo Stadingorum (qui variorum & deteſtandorum criminum accuſati fuerunt) hæreſis non ita pridem in Germaniâ orta damnata eſt. Vide quæ ex *Append.* ad Schaff nab. ad an. 1232. notant Editores Conciliorum T. XI. Part. I. p. 478.

1234. P. II. ARELATENSE II. an. 1234. vi. Id. *Julii* à Joanne Archiepiſcopo & Suffraganeis ſuis congregatum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *de ſtatutis Concilii Lateran.* IV. *diligenter obſervandis, de Epiſcopis per ſe & alios prædicantibus, de Hæreticis*, &c. *Canones* 24. *Conc.* Tom. XI. Part. II. in *Append.* pag. 2340.

1234. P. II. SPOLETANUM aliis ROMANUM an. 1234. habitum. In quo pro expeditione in Terram S. ſuſcipiendâ, pecunia ex indulgentiis undique corradenda conceſſa eſt. Vide *Conc.* T. XI. Part. I. p. 481.

1235. P. II. NARBONENSE III. an. 1235. à P. Amelio, Archiepiſcopo & trium provinciarum Epiſcopis collectum. In quo, jubente Pontifice, Fratribus prædicantibus, hæreticæ pravitatis inquiſitoribus conſtitutis, conſilia & præcepta data ſunt quomodò in munere obeundo adverſùs hæreticos ſe gerere debeant. Extant in hunc finem *Capitula* 29. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 487.

1235. P. II. MOGUNTINUM II. an. 1235. habitum. In quo abſoluti Srigandi hæretici, & qui Conradum Marſpurgenſem interfecerant, ad Sedem Apoſtolicam, nullâ inflictâ pœnâ, remiſſi. Extant hâc de re Gregorii IX. *Epiſtola* II. *Conc.* T. XI. Part. II. in *Append.* p. 2345.

1235. P. II. RHEMENSE II. apud S. Quintinum an. 1235. habitum. In quo Epiſcopi pro variis negotiis ad Eccleſiæ Rhemenſis jura & libertates pertinentibus Regem factâ ſupplicatione interpellârunt. Extant Acta & *Supplicatio* Conc. Tom. XI. Part. I. pag. 501. Eodem anno aliud Rhemenſe Concilium ab iiſdem Epiſcopis & de eâdem re *Compendii* habitum eſt. Vide *ibid.* p. 505.

1236. P. II. TURONENSE I. an. MCCXXXVI. à Juhello Archiepiſcopo coactum. Extant Eccleſiaſticæ diſciplinæ *de Cruce-ſignatis enormis delicti reis; de Advocatis, Notariis, Sortilegiis, falſis Teſtibus, de converſis, Hoſpitalitate*, &c *Capitula* XIV. Conc. Tom. XI. Part. I. p. 503.

1237. P. II. LONDINENSE II. an. MCCXXXVII. ab Ottone Papæ Legato congregatum. In quo pro reformandâ Eccleſiâ Anglicanâ edita ſunt Decreta ſive *Capitula* XXXI. nempè *de Eccleſiarum dedicatione, de Sacramentis, Sacerdotibus, Clericis*, &c. Extant hujus Synodi Acta & Decreta apud Mat. Pariſ. ad an. MCCXXXVII. p. 446. Exindè apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 218. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. pag. 530. Superſunt etiam Epiſcopi cujuſdam Anonymi conſtitutiones Synodales circa hæc tempora editæ, *de Baptiſmo, Confirmatione, Sacramento Altaris, aliiſque Sacramentis, de ſtatu Monachorum & Regularium, de Decimis, Excommunicatione, Archidiaconis, Cruce ſignatis*: & *de Ebrietate & Sobrietate*, &c. habentur apud Spelman. *Conc. Brit.* T. II. p. 230. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 544. SÆC. XIII. ab A. MCC.

CAMPINIACENSE apud. Gallos, ann. MCCXXXVIII. à Gerardo Archiepiſcopo Burdigalenſi & Suffraganeis ſuis congregatum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ viz. *de Excommunicatis, de Vicariis non reſtituendis, de cauſis Matrimonialibus; de veſtibus Regularium, de vitâ & honeſtate Monachorum*, &c. *Capitula* XXXVIII *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 557. 1238. P. II.

TURONENSE II. an. MCCXXXIX. à Juhello Archiepiſcopo & ſuffraganeis ſuis coactum. De diſciplinâ Eccleſiaſticâ agunt quæ conſtituta ſunt *Capitula* XIII. viz. *quòd in quâlibet parochiâ ſint tres, qui de ſcandalis requiſiti, dicant veritatem; de veſtibus Sacerdotum, de Excommunicatione*, &c. Habentur Conc. T. XI. Part. I. p. 566. 1239. P. II.

RHEMENSE III. apud S. Quintinum anno MCCXXXIX. ab Henrico Archiepiſcopo & Suffraganeis ſuis, pro Clericorum & Canonicorum libertatibus vindicandis habitum. Extant Acta & Decreta *Conc.* T. XI. Part. I. p. 568. Anno ſequenti Synodum *Meldenſem* coegit Jacobus Præneſtinus Cardinalis & Legatus, in qua Archiepiſcopos & Epiſcopos obteſtatus eſt, ut Romam cum ipſo irent, adverſus Fridericum Imperatorem apud Papam acturi *ibid.* p. 57. 1239. P. II.

WIGORNIENSE an. MCCXL. à Waltero Epiſcopo habitum. Extant ex MS. cod. Cottoniano, de diſciplinâ & moribus Eccleſiæ, *de Ornamentis Eccleſiarum; de Conſecratione Cœmeterii; de Baptiſmo, Confirmatione, Matrimonio*, &c. Conſtitutiones ſive *Capitula* LIX. apud Spelm. *Conc. Brit.* T. II. p. 240. & *Conc.* T. XI. Part. I p. 573. 1240. P. II.

GUIDONENSE ad Meduanam fl. in Cenomaniâ, an. MCCXLII. à Juhello Archiepiſcopo & Suffraganeis apud villum Guidonis habitum. Acta perierunt: extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *de ſtatu regularium, de juriſdictione Archidiaconorum, Archipresbyterorum, & Decanorum*, &c. *Capitula* IX. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 590. 1242. P. II.

TARRACONENSE I. præſidente Archiepiſcopo Tarraconenſi, præſente Raymundo de Pennaforti, Domini Papæ Pœnitentiario, an. MCCXLII. congregatum. In quo contra VValdenſes Hæreticos, in Aragoniam irrumpentes, eorumque occultatores, fautores & defenſores actum eſt, præſcriptâ formulâ in illos inquirendi, puniendi, & ubi redierint ad Eccleſiam recipiendi. Extant hujus Synodi Acta *Conc.* Tom XI. Part. I. p. 592. *Conc. Hiſp.* T. III. p. 496. & apud Bzovium ad hunc annum. Anno etiam MCCXLIV. altera Synodus Tarraconenſis habita videtur, cujus ſuperſunt fragmenta quædam nondùm edita. 1242. P. II.

OTHONIENSE in Daniâ, an MCCXLV. adverſus Bonorum Eccleſiaſticorum prædatores, & contemptores ceremoniarum congregatum. Vide Jo. Pontan. *Hiſt. Dan.* lib. VII. 1245. P. II.

LUGDUNENSE I. generale I. an. MCCXLV. IV. Cal. *Jul.* præſente Innocentio IV. Papa, in Templo maximo celebratum. Interfuerunt præter Abbates, & inferioris ordinis viros Eccleſiaſticos, Cardinales plurimi, & Epiſcopi *CXL.* Aderat & Latinorum Imperator Conſtantinopolitanus cum ſuis, Latinis Patriarchis Conſtantinopolitano & Antiocheno. In hoc Concilio Pontifex novum anathematis fulmen in Fridericum Imperatorem vibravit, omnique honore & dignitate Imperiali exauctoauc-

SÆC. XIII. ab A. MCC. auctoravit ; Concilii etiam Lateranenſis Decreta de bello contra Turcas in Palæſtinâ gerendo renovata ſunt ; multa de ſubſidio Imperatori Conſtantinop. mittendo, de Tartaris coercendis, de Cruceſignatis, ſunt conſtituta. Ut de Eccleſiaſticâ diſciplinâ nihil dicam. Extant hujus Synodi Acta, *Capitula* XVII. & alia IX. & *Epiſtolæ* plures ad hoc Concilium ſpectantes, *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 633. 671. In hâc Synodo Galerus rubrus, dignitatis Cardinalitiæ inſigne, primùm, ni fallor, inſtitutus eſt.

1246. P. II. ILERDENSE an. MCCXLVI. præſidente Petro Ablatio Archiepiſcopo Tarraconenſi, præſente etiam magnâ Procerum catervâ habitum. Quo Aragoniæ Rex ob cauſam Berengarii Epiſcopi Gerundenſis (cui linguam præſcindi juſſerat) & Violantis Reginæ, quam repudiaverat, excommunicatus (omni ejus regno interdicto ſubjacente) eâ lege abſolutus eſt, ut monaſterium Benefacianum jam anteà inchoatum ad umbilicum perduceret, & reditibus dotaret. Quod & factum eſt, & Monachi Ciſtercienſes in eo collati. Baluzius *Marca Hiſp.* lib. IV. & *Conc. Hiſp.* T. III. p. 503.

1246. P. II. LANCICIENSE I. in Polonia an. MCCXLVI. habitum in quo Conradi Ducis Mazovienſis ob bona Eccleſiæ ſpoliata excommunicatio confirmatur. Vide *Conc.* T. XI. Part. I. p. 675. & notam de tempore, quam ſubnexuit Coſſartius.

1246. P. II. BITERRENSE II. anno MCCXLVI. XIII. Cal. *Jul.* à Gulielmo Archiepiſcopo Narbonenſi cum ſuis Suffraganeis habitum. De diſciplinâ Eccleſiaſticâ nempe *de Hæreticis iiſque à Laicis perquirendis*; *de Divino Officio in ruralibus Eccleſiis*; *de Judæis*, &c. extant *Capitula* XLVI. ejuſdemque Synodi conſilium, *qualiter ſit in inquiſitione procedendum contra hæreticos* XXXVII. capita complexum *Conc.* T. XI. Part. I. p. 677.

1248. P. II. SCHENINGENSE apud Oſtrogothos in Sueciâ, an. MCCXLVIII. à Gulielmo Papæ Legato habitum. In quo Sacerdotum (qui Eccleſiæ Græcæ morem ductis uxoribus his in partibus ſequebantur) conjugia damnata & prohibita ſunt. Vide Joan. Magn. in Hiſt. Goth. lib. XIX. cap. 15.

1248. P. II. VALENTINUM in Gallia, an. MCCXLVIII. à duobus Cardinalibus, & quatuor provinciarum Epiſcopis, pro fide, pace, ac libertate Eccleſiæ celebratum. *Capitula* quæ edita ſunt, ſolummodò ad Eccleſiæ diſciplinam ſpectant, numer. XXIII. habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 696.

1248. P. II. URATISLAVIENSE I. ad Viadrum fl. in Sileſiâ, an. MCCXLVIII. præſidente Jacobo Archidiacono Leodienſi Pontificis Legato habitum. In quo quinta redituum Eccleſiaſticorum pars ad relevandas Sedis Apoſtolicæ anguſtias, Pontifici ad triennium conceſſa eſt Vide, Matth. Michov. Hiſt. lib. III. c. 51. & exinde *Conc.* T. XI. Part. I. p. 702.

1251. P. II. INSULANUM I. ad Villam Comitatus Vindaſchini in Provinciâ, an. MCCLI. à Joanne Archiepiſcopo, & provinciæ Arelatenſis Epiſcopi habitum. De diſciplinâ Eccleſiaſticâ, viz. *de inquiſitione Hæreticorum*; *de Decimis*; *de clandeſtinis Matrimoniis*, &c. agunt *Canones* XIII. qui extant *Conc.* T. XI. Part. II. in *Append.* p. 2349.

1252. P. II. EBORACENSE circa annum, ut videtur, MCCLII. à Waltero Archiepiſcopo coactum. In quo controverſiæ quædam inter Sacerdotes hujus provinciæ eorumque parochianos de ornamentis Eccleſiæ exortæ, terminatæ & deciſæ ſunt. Extat Decretum apud Spelman. T. II. p. 290. & *Conc.* T. XI. Part. I. pag. 705. Huic Synodo utrobique ejuſdem Walteri Gray Conſtitutiones provinciales anno MCCL. editæ præmittuntur.

1252. P. II. SENONENSE II. anno MCCLII. à Gilone Archiepiſcopo Senonenſi habitum. In quo monetur Theobaldus Navarræ Rex, ut bonis Eccleſiæ quæ invaſerat, cederet. Extat ipſa monitio *Conc.* T. XI. Part. I. p. 706.

RAVENNATENSE I. an. MCCLIII. exeunte menſe *Aprili* à Philippo Archiepiſcopo unà cum Suffraganeis ſuis contra rerum Eccleſiaſticarum invaſores coactum. Acta extant apud Rubeum, Hiſt. Rom. lib. IV. p.... 1253. P. II.

SALMURIENSE I. an. MCCLIII. à Petro Turonenſi Archiepiſcopo coactum. Actis deperditis 1253. P. II.
extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *de celebratione Divinorum officiorum*; *de cuſtodiâ Sacramentorum*; *de Archidiaconis*, *Archipreſbyteris*, *& Decanis ruralibus*, *ad Ordines promovendis*; *de Procurationibus*; *de Commendis Eccleſiarum*, &c. *Capitula* XXXIII. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 707.

GONTERIENSE II. apud Caſtrum Gonterii à Petro Archiepiſcopo & ſuffraganeis ſuis, anno MCCLIII. congregatum. Extat tantummodò canon unicus *de abuſoribus literarum Apoſtolicarum* Conc. T. XI. Part. I. p. 715. 1253. P. II.

ALBIENSE (urbs eſt Epiſcopalis ſub Archiepiſcopo Bituricenſi) an. MCCLIV. ab Epiſcopo Avenionenſi Pontificis Legato plurimiſque Narbonenſis, Bituricenſis, & Burdegalenſis Provinciarum Epiſcopis habitum. Extant de hæreticis eorumque caſibus variis, & de diſciplinâ Eccleſiæ *Capitula* LXXI. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 720. 1254. P. II.

BURDEGALENSE I. an. MCCLV. à Gerardo Archiepiſcopo pro diſciplinâ Eccleſiaſticâ congregatum. Extant *Capitula* XXX. *de Clericis habentibus Eccleſias*; *de Quæſtoribus*; *de Preſbyteris alterius diœceſis*; *de Decimis & Primitiis*; *de Statutis confratriarum*, &c. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 730. 1255. P. II.

COPRINIACENSE I. (idem quod Campinacenſe) in diœceſi Burdigalenſi anno circiter MCCLV. à Geraldo Archiepiſcopo habitum. Extant, ſed ex aliorum Conciliorum Canonibus ut plurimùm deſumptæ, Conſtitutiones Synodales XXXIX. *de alienis Parochiis*; *de injectoribus manuum in Clericos*; *de Excommunicatis*; *de Concubinis Sacerdotum*, &c. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 746. 1255. P. II.

BITERRENSE III. in Galliâ Narbonenſi, an. MCCLV. VIII. Id. *Maii* habitum. In quo ſubſidium ad expugnandos hæreticos in Caſtro de Querbus obſeſſos, Seneſchallo Regio conceſſum eſt. Extant Acta *Conc. Gall. Narbon.* p. 64. & exinde *Conc.* T. XI. Part. I. p. 753. 1255. P. II.

DUNELMENSE I. in Anglia Boreali, anno circiter MCCLV. à Waltero Epiſcopo coactum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ LI. ex cod. MS. Dunelmenſi apud Spelm. *Conſtitutiones* in hâc Synodo editæ, *Concil. Brit.* T. II. p. 293. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 760. 1255. P. II.

NORWICENSE anno MCCLV. à Waltero Epiſcopo Norwicenſi habitum, de liberâ diſpoſitione primorum fructuum. Extat conſtitutio hâc de re facta ex Cod. MS. apud Spelm. *Conc. Brit.* T. II. p. 301. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 768. 1255. P. II.

DANICUM an. MCCLVII. coactum, in quo Epiſcoporum libertati & ſecuritati contra laicorum injurias proſpectum eſt. Extant hâc de re Conſtitutiones Synodales IV. *Conc.* T. XI. Part. I. 772. Eodem anno Synodum Lancicienſem coegit Fulco Gneſnienſis Epiſcopus ad Preſbyteros duos, quos in carcerem conjecerat Boleſlaus Sileſiæ Dux, è captivitate liberandos. Vide Cromer. L. IX. & *Conc.* T. XI. p. 773. 1257. P. II.

MERTONENSE I. annò MCCLVIII. in feſto S. Bartholomæi, præſidente Bonifacio Archiepiſcopo habitum, "ad quaſſandam ſcilicet Decimam „ totius Eccleſiæ Anglicanæ, per Alexandrum Papam conceſſam, ut verba ſe habent vet. MS. apud Spelm. 1258. P. II.

SÆC. XIII. ab A.MCC. Spelm. *Conc. Brit.* T. II. p. 304. & *Conc.* Tom. xi. Part I. p. 773.

1258. P. II. ROFFIACENSE in diœceſi Pictavenſi anno MCCLVIII. XII. Cal. *Sept.* præſidente Giraldo Burdigalenſi Archiepiſcopo congregatum. Extant Eccleſiaſticæ diſciplinæ *Capitula* X. *Conc.* Tom. xi. Part I. pag. 774.

1258. P. II. MONSPELIENSE III. an. MCCLVIII. VIII. Id. *Septembr.* à Jacobo Archiepiſcopo Narbonenſi cum ſuffraganeis ſuis coactum. Extant de diſciplina Eccleſiaſticâ *Capitula* VIII. *Conc.* Tom. xi. Part. I. p. 778.

1259. P. II. SCOTICUM ſeu PERTHENSE an. MCCLIX. præſente Alexandro, Perthi habitum. In quo edita ſunt ſtatuta Provincialia, quæ ſuo etiam tempore in Eccleſiâ obſervata fuiſſe teſtatur Hector Boethius Hiſt. lib. XIII. fol. 284. Vide Spelm. T. II. p. 304. & *Conc.* Tom. xi. Part. I. p. 782. Quænam verò fuerint hæc ſtatuta, noe latet.

1260. P. II. COLONIENSE I. anno MCCLX. à Conrado Archiepiſcopo congregatum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ, *de manifeſtâ cohabitatione Clericorum & Mulierum; de Clericorum negotiatione; de inſufficientiâ ſcientiæ, quæ eſt illiteratura Clericorum; de Clericis Simoniacis*, &c. *Capitula* XIV. *Conc.* T. xi. Part. I. p. 781. Subjiciuntur ejuſdem Conradi de Monachis & eorum converſatione ſtatuta XXVIII. *ibid.* p. 792.

1260. P. II. ARELATENSE III. anno MCCLX. à Florentino Archiepiſcopo cum Suffraganeis ſuis collectum. Damnatâ Canone I. Joachimi Abbatis ejuſque Sectatorum doctrinâ, extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *de baptizandis parvulis in neceſſitate, de Confirmationis Sacramento non niſi jejunis, & à jejunis tribuendo; ut in Eccleſiis ſemper reſideant ſaltem Vicarii*, &c. *Canones* XVII. *Conc.* Tom. xi. Part. II. p. 2359.

1260. P. II. PARISIENSE VI. ao. MCCLX. Dominicâ in Paſſione de propitiando Deo adverſus Tartarorum & Saracenorum irruptiones habitum. Unde ſancitum eſt, Orationes eſſe multiplicandas, Proceſſiones faciendas, blaſphemias in Deum puniendas, peccata & ſuperfluitates Cibariorum ac Veſtium reprimendas. De hâc re vid. Guil. Mangiac. in Vit. Ludovic. *Conc.* Tom. xi. part. I. p. 793.

1260. P. II. COPRINIACENSE II. an. MCCLX. à Petro Burdigalenſi Archiepiſcopo pro diſciplinâ Eccleſiaſticâ coactum. Extant Conſtitutiones ſive *Capitula* XIX. *de Vigiliis in Eccleſiis vel Cœmeteriis non faciendis; de Commendis Eccleſiarum vacantium; de Jure patronatûs; de Decimis; de Sepulturis*, &c. *Conc.* Tom. xi. Part. I. p. 799.

1261. P. II. LAMBETHENSE II. an. MCCLXI. à Bonifacio Cantuarienſi congregatum. In quo ad avertendas Tartarorum ad populum Chriſtianum irruptiones, ſolennes proceſſiones, & ſupplicationes apud Deum factæ ſunt. Extant de variis caſibus conſtitutiones plures ex vet. cod. MS. Cotton. *Concil. Brit.* Tom. 2. pag. 305. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 803. Notet Lector, Tartarorum occaſione diverſa Concilia hoc tempore habita fuiſſe, & in his Britannica duo, Londinenſe & Beverlacenſe; quorum cùm ſuperſint neque Acta neque Conſtituta, vide *Conc.* T. xi. Part. I. p. 815.

1262. P. II. COPRINIACENSE III. ann. MCCLXII. à P. Burdigalenſi Archiepiſcopo habitum. Extant quæ diſciplinæ ſunt Eccleſiaſticæ, *de locis in quibus res vel perſona Eccleſiaſtica capta detinentur; de illis qui impediunt juriſdictionem* Eccleſiaſticam: *de Excommunicatis compellendis*, &c. *Capitula* VII. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 821.

1263. P. II. BURDIGALENSE II. an. MCCLXIII. à Petro Archiepiſcopo habitum. Extant *Capitula* VII. de variis caſibus Eccleſiaſticis, Excommunicatione, Sepultura, Confirmatione, Abſolutione infirmi excommunicati &c. in Synodo, ut videtur, conſtituta *Conc.* T. xi. Part. I. p. 823.

1263. P. II. PARISIENSE VII. an. MCCLXIII. in Octavâ B. Martini coactum. In quo ad ferendum Terræ Sanctæ ſubſidium, Bonorum Eccleſiaſticorum centeſima in quinquennium conceſſa eſt. Extat de hâc re *declaratio Synodalis* Conc. Tom. xi. Part. I. pag. 824.

1264. P. II. NANNETENSE an. MCCLXIV. à Vincentio Turonenſi habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *ne Prælati vel Patroni ſe obligent ad Beneficium non vacans; ne Clerici ſint Venatores, de reſidentiis faciendis, & Beneficiorum pluralitate*, &c. *Capitula* IX. *Conc.* T. xi. Part. I. p. 826.

1264. P. II. PARISIENSE VIII. MCCLXIV. in Craſtino S. Bartholomæi, præſente Ludovico Francorum Rege, & Simone S. Cæciliæ Cardinale Papæ Legato coactum. In quo adverſus juramenta turpia, quibus in Dei nomen facta eſt blaſphemia, Rex edictum promulgavit. Vid. Gauſred. in Vit. Ludovici G. XXXIII. & *Conc.* T. xi. Part. I. p. 828. & G. Coſſartii notam *ibid.*

1264. P. II. BONONIENSE in Gallia an. MCCLXIV. à Guidone Epiſcopo Sabinenſi, Cardinale, & Pontificis Legato congregatum. In quo Angli, quod conditionibus pacis a Ludovico Francorum Rege judicatis ſtare recuſarent, auctoritate Urbani IV. Papæ interdicto & anathemati ſubjiciuntur, fulminis vibrati executione Epiſcopis quibuſdam ex Angliâ huc evocatis commiſſâ. Tradit hæc auctor Appendicis ad Matth. Paris p. 997.

1265. P. II. LONDINENSE III. an. MCCLXV. præſente Ottobono S. Adriani Cardinale, Clementis IV. Papæ Legato habitum. In quo excommunicationis à Pontifice in Regia adverſarios latæ, cujus in Synodo Bononienſi anno ſuperiori fit mentio, ſententia promulgatur. Vide Mat. Weſtmonaſt. ad an. MCCLXV. f. 160.

1266. P. II. COLONIENSE II. an. MCCLXVI. ab Engilberto Archiepiſcopo coactum. Ad diſciplinam Eccleſiæ pertinent *Capitula* XLV. in hâc Synodo ſancita, quæ habentur *Conc.* T. xi. Part. I. p. 836. In quibus Perſonarum Eccleſiaſticarum jura immunitates, & privilegia primas tenent.

1267. P. II. NORTHAMPTONIENSE anno MCCLXVII. præſente Otthobono Legato habitum. In quo Epiſcopi (& in his Joannes Wintonienſis, Walterus Wigornienſis, Henricus Londinenſis, & Stephanus Ciceſtrenſis) & Clerici qui pro Simone Comite adverſus Regem ſteterant excommunicantur, & decima Bonorum Eccleſiaſticorum Regi in ſeptem annos conceſſa. Vide *Append.* ad Matth. Paris ad annum MCCLXVII. p. 1001.

1267. P. II. ARELATENSE IV. an. MCCLXVII. à Bertrando de S. Martino Archiepiſcopo & Præſulibus Arelatenſis provinciæ celebratum. Editi ſunt in hâc Synodo diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Canones* XXII. quorum quatuor priores deſiderantur. Reliqui agunt de *Cenſuris obſervandis, de Calicibus non vendendis aut pignorandis; de Caſibus Epiſcopo vel Papæ reſervatis*; &c. Extant *Conc.* T. xi. Part. II. in *Appendice* p. 2368.

1267. P. II. URATISLAVIENSE II. an. MCCLXVII. in feſto Purificationis Mariæ à Guidone Cardinale Papæ Legato congregatum. In quo, prædicatâ anni Jubilæi gratiâ, & cruce contra Saracenos, ſubſidium pro recuperandâ Terrâ Sanctâ conceſſum eſt. Vide M. Michov. lib. III. c. 57.

1267. P. II. VIENNENSE anno MCCLXVII. VI. Id. *Maii* à Guidone Pontificio Legato convocatum. Extant ad reformandam Eccleſiæ diſciplinam neceſſaria *Capitula* XIX. *de vitâ & honeſtate Clericorum; de modo Viſitandi; de pluralitate Beneficiorum; de Decimis*

ciuis contra laicos; *de Uſurariis*; *de Judæis*, &c. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 858.

1268. P. II. LONDINENSE IV. an. MCCLXVIII. ix Cal. *Maii* ab Ottobono Cardinale Legato Pontificio, & univerſis penè Angliæ, Walliæ, Scotiæ & Hiberniæ Epiſcopis celebratum. In quo multa ad reformandam & conſervandam Eccleſiæ diſciplinam ſaluberrima ſtatuerunt. Extant conſtitutiones ſive *capitula* LIV. nempè *de Baptiſmo*; *de Sacramentis gratis adminiſtrandis*; *de conſecratione Eccleſiarum*; *de Clericorum habitu & moribus*; *de Vicariorum reſidentiâ & inſtitutione*; *aliiſque plurimis diſciplinæ Eccleſiaſticæ capitibus*, *Concil. Brit.* T. II. pag. 263. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 866. *Magnum Concilium* vocat Matth. Weſtmonaſterienſis f. 165. Ad annum MCCXLVIII. refertur in Collectione *Spelmannianâ* Typographi proculdubiò lapſu pro MCCLXVIII. Ur cauſa non erat, cur hunc errorem tanquàm *lapſum graviorem* corrigeret G. Coſſartius.

1268. P. II. GUNSTERIENSE III. ad Caſtrum Gunterii anno MCCLXVIII. à Vincentio Turonenſi Archiepiſcopo congregatum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *de invadentibus & occupantibus bona Eccleſiaſtica*; *de impedientibus juriſdictionem Eccleſiaſticam*; *ſepulturâ Eccleſiaſticâ deprivandos*, *qui Excommunicationis ſententiam ultra annum ſuſtinerent*; *de veſtimentis Archidiaconorum*, *& Decanorum* &c. *capitula* VIII. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 909.

1269. P. II. ANDEGAVENSE I. an. MCCLXIX. die Martis poſt Quindenam Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ habitum. Extant Canones II. *de donationibus non prohibendis*, & *de advocatis Eccleſiaſticis*, *Conc.* T. XI. Part. I. p. 911.

1269. P. II. SENONENSE III. an. MCCLXIX. die Sabbati ante feſtum SS. Simonis & Judæ, ab Archiepiſcopo Senonenſi congregatum. Extant pro diſciplinâ Eccleſiaſticâ *de Clericis focarias tenentibus*; *de Uſurariis* &c. *Capitula* VI. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 912.

1270. P. II. RAVENNENSE anno MCCLXX. iv Cal. *Maii* à Philippi Archiepiſcopi vicario in Sacrario D. Vitalis habitum. In quo Henuerardi Epiſcopi, & Sedis Cæſenatis invaſores excommunicantur, neque abſolvi poſſunt, niſi ſatisfacerent. Vide Hieron. Rubeum Hiſt. Raven. lib. VI. ad an. MCCLXX. p. 443.

1270. P. II. COMPENDIENSE apud Gallos in Sueſſionenſi, anno MCCLXX. à Joanne Archiepiſcopo Rhemenſi coactum. Extant conſtitutiones aliquot *de iis qui capiunt bona Eccleſiaſtica*; *Conc.* T. XI. Part. I. p. 917.

1270. P. II. AVENIONENSE III. ann. MCCLXX. à Bertrando Archiepiſcopo habitum. Extant de diſciplinâ nempè *de alienationibus bonorum Eccleſiaſticorum revocandis*; *de pecuniâ legatâ ad arbitrium Executorum in cauſas pias dividenda*; *de Clerico*, *qui Epiſcopum*, *præpoſitum* &c. *graviter læſerit*, &c. *Capitula* VIII. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 910.

1271. P. II. RHEMENSE IV. apud S. Quintinum ab ejuſdem provinciæ Epiſcopis, vacante tunc ſede, an MCCLXXI. congregatum. Interturbarunt aliquandiu hunc Conventum Canonici Rhemenſes, vetantes Suffraganeos ſe inconſultis in Synodum coire, verùm diſſidium mox compoſitum eſt. Extant de privilegiis Eccleſiaſticis *Capitula* V. *Conc.* T. XI. p. 922.

1273. P. II. REDONENSE ad Vicinoniam fl. in Ducatu Britanniæ anno MCCLXXIII. coactum. De diſciplinâ Eccleſiaſticâ agunt *ſc. de violentiâ Epiſcopis*, *Abbatibus* &c. *non inferendâ*; *de hoſpitalitate ex bonis Eccleſiæ*; *quæ ſint bona Eccleſiaſtica*, &c. *capitula* VII. Habentur *Conc.* T. XI. Part. I. p. 933.

1274. P. II. LUGDUNENSE II. *generale* II. à Gregorio X. Papâ, an. MCCLXXIV. die vii. *Maii* celebratum. Aderant Cardinales, & Metropolitani, & Epiſcopi D. Michaelis Imp. CP. & Epiſcoporum aliquot Græcorum Legati, Jacobus Arragonum Rex, & complures Regum & Principum Oratores, ut Abbates, aliosque taceam. Inchoatâ jam Synodo, & expoſitis Concilii convocandi cauſis, primo loco Decimæ redituum Eccleſiaſticorum, in ſubſidium belli ſacri, ulteriùs adhuc promovendi, conceſſæ ſunt. Deindè lectis Græcorum in Synodo literis de concordiâ Græcos inter & Latinos, præſertim in Articulo de proceſſione Spiritus S. actum eſt. Græci enim rerum ſuarum neceſſitate adacti præcipuè Michaele Imperatore id ſummopere urgente, auxilium à Latinis ad ſuſtentandum nutantem Imperii ſui ſtatum implorare, eoque ſine cum Romanâ Eccleſiâ conſentire, ſaltem conſentire videri, neceſſe habuerunt. Hinc qualis qualis unio ac concordia utrinque in hâc Synodo ſancita; quam tamen Græci mox non ſine ſtomacho reſpuebant. Recepti ſunt etiam Tartarorum Legati de pace cum Chriſtianis ineundâ acturi. Multa de diſciplinâ & regimine Eccleſiæ, præcipuè de modo, loco, & tempore Pontificis eligendi, ſunt conſtituta. Extant Acta hujus Synodi, Conſtitutiones Synodales XXXI. plures Gregorii Pontificis Epiſtolæ, Michaelis Imperatoris, & Græcorum literæ, *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 937.

SALTZBURGENSE I. in Bavariâ an MCCLXXIV. 1274. pro recipiendis Lugdunenſis Synodi conſtitutionibus, aliiſque de cauſis congregatum. Extant Eccleſiaſticæ diſciplinæ *Capitula* XXIV. *de Capitulis provincialibus Abbatum ac aliorum Prælatorum*; *de pluribus Beneficiis Clericorum*; *de vagis Scholaribus*; *de Epiſcopis puerorum*; *de Advocatis Eccleſiarum*, &c. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 998. P. II.

DUNELMENSE II. an. MCCLXXVI. à Roberto Epiſcopo Dunelmenſi habitum. Extant ex vet. cod. MS. Eccleſ. Dunelm. *de Decimis* Conſtitutiones Synodales VI. *Conc. Brit.* T. II. p. 316. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1008. 1276. P. II.

SALMURIENSE II. in Andibus ad Ligerim fl. an. MCCLXXVI. congregatum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ, *de luminaribus in Eccleſiâ*; *de pluralitate Beneficiorum*; *de vitâ & honeſtate & Clericorum & Monachorum*, &c. *Canones* XIV. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1011. 1276. P. II.

BITURICENSE II. à Simone Cardinale, Sedis Apoſtolicæ Legato, an. MCCLXXVI. Id. *Sept.* congregatum. De regimine & diſciplinâ agunt conſtitutiones in hâc Synodo promulgatæ. Habentur *Capitula* XVI. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1017. 1276. P. II.

TRIBURIENSE anno MCCLXXVI. præſentibus Sigehardo Patriarchâ Aquileienſi, & Altmanno Epiſcopo Patavienſi, Pontificis Legatis, convocatum. Aderant præter Epiſcopos, Sueviæ & Saxoniæ Principes, Laicique plures. Vehementer agitata eſt in hâc Synodo Henrici Imperatoris cauſa, qui cùm à Papâ excommunicatus fuiſſet, nec cum eo, nec cum quoquam qui cum eo communionem coluiſſent, communicare volebant. Nullam non conditionem promiſit Henricus, modò Imperatoris titulum retineret. Sed rejecti ſunt ejus ad Synodum Legati; rejectæ ſemel iterumque omnes ejus Supplicationes, ipſumque pro verè Excommunicato habendum eſſe unanimi voce declararunt. Prolixè hæc refert Lambert. Schaffnaburgenſis ad ann. MCCLXXVI. pag. 531. 1276. P. II.

CONSTANTINOPOLITANUM I. an. MCCLXXVII. à Joanne Becco Patriarchâ coactum. In quo Beccus Latinis mirum quantum addictus, Romanæ Eccleſiæ fidem profeſſus eſt, & Pontificis Romani Primatum recognovit. Extat Lat. *Epiſtola* Synodalis ad Joannem Papam *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1033. Eodem anno habita eſt altera Synodus *Conſtantinopolitana*, in quâ Schiſmatici (ut vocantur) qui concordiam cum Romanis ini- 1277. P. II.

SÆC. XIII. ab A. MCC. tam reſpuebant, excommunicati ſunt. Extat *Epiſtola* Synodalis Encyclica *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1037. Verùm ſciendum eſt, genuinos Eccleſiæ Græcæ filios his Synodos parùm curare, earumque decreta penitùs rejicere.

1278. P. II. LANGESIENSE apud *Langez* oppidum in Turonibus, anno circiter MCCLXXVIII. à Joanne Turonenſi Archiepiſcopo cum ſuffraganeis ſuis coactum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *de procurationibus poſt Synodum præſtandis*; *de Matrimoniis clandeſtinis*; *de filiis Presbyterorum*; *de Excommunicatis ultra annum*, &c. Canones XVI. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1038.

1279. P. II. AUDOMARO-PONTANUM in Galliâ Belgicâ anno MCCLXXIX. à Gulielmo Archiepiſcopo Rothomagenſi cum Suffraganeis ſuis ad Pontum Audomari coactum. Extant de rebus Eccleſiaſticis *Capitula* XXIV. unà cum *Appendice* additionum *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1044.

1279. P. II. AVENIONENSE IV. an MCCLXXIX. XVI. Cal. *Jun.* à Bertrando Archiepiſcopo Arelatenſi & Suffraganeis ſuis congregatum. Extant de Eccleſiaſticâ diſciplinâ *Capitula* XV, quibus alia ejuſdem Synodi ſtatuta ſubjiciuntur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1050.

1279. P. II. AUSCENSE apud Auguſtam Auſciorum (quæ urbs Archiepiſcopalis eſt in Novempopulania) anno MCCLXXIX habitum. In quo de Eccleſiæ Vaſcenſis juribus defendendis adverſus Seneſcallum Vaſconiæ agitur. Extat *Epiſtola* Synodalis ad Edvvardum Angliæ Regem, Aquitaniæ Ducem, *Conc.* Tom. XI. Part II. p. 2375.

1279. P. II. BITERRENSE IV. anno MCCLXXIX. à Petro Narbonenſi Archiepiſcopo cum Suffraganeis ſuis congregatum. In quo de mittendis ad Regni Comitia Legatis, qui libertates Eccleſiaſticas defenderent actum eſt. Extant Petri Archiepiſcopi Narbonenſis *Epiſtolæ II.* apud Baluz. *Conc. Gall. Narbon.* p. 81. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1062.

1279. P. II. REDINGENSE II. apud Anglos in agro Bercherienſi, anno MCCLXXIX. à Joanne Peckham Archiepiſcopo Cantuarienſi celebratum. Extant ex vet. cod. MS. Cotton, de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Conſtitutiones* V. quibus ejuſdem ordinationes de domibus religioſis ſubnexæ ſunt *Concil. Brit.* T. II. p. 320. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1062.

1279. P. II. BUDENSE apud Budam Hungariæ ad Danubium Metropolim anno MCCLXXIX. à Philippo Pontificis Legato coactum. Synodum hanc Ladiſlaus Hungariæ Rex armorum terrore aliquantiſper diſturbaverat, poſteà pœnitentiâ ductus, culpam ſuam per literas recognovit. Extant Acta & diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* LXIX. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1073.

1279. P. II. ANDEGAVENSE II. ann. MCCLXXIX. à Joanne, vel, ut alii, Jodoco Archiepiſcopo Turonenſi habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* V. quæ ad jura & libertates Eccleſiaſticorum penè unicè ſpectant, *Conc.* Tom. XI. Part. I. pag. 1074.

1279. P. II. TARRACONENSE II. ann. MCCLXXIX. VII. Id. *Decembr.* coactum, in quo Epiſcopi Nicolaum Papam obnixè rogarunt, ut Raymundus de Pennâforti Sanctorum numero adſcriberetur. Ita ex Hieronymo Suritâ Bzovius ad annum MCCLXXIX. & Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* T. III. p. 523.

1280. P. II. COLONIENSE III. anno MCCLXXX. à Sifrido Archiepiſcopo congregatum. In quo ad reformandum corruptum Eccleſiæ hoc tempore ſtatum, edita ſunt diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XVIII. *de vitâ, honeſtate & officio Clericorum*; *de cohabitatoribus mulierum, & concubinariis*; *de ſtatu clauſtralium & religioſorum*; *de Sacramentis &c.* Habentur *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1107.

LAMBETHENSE III. ann. MCCLXXX. à Joanne Cantuarienſi Archiepiſcopo habitum. In quo Othonis & Ottoboni, ſedis Apoſtolicæ in Angliâ Legatorum, conſtitutiones tanquàm leges Eccleſiaſticas, perpetuò in poſterum obſervandas eſſe decretum eſt; ſtatuto etiam addito, ut quiſquis Eccleſiam cum curâ animarum retineret, ad ordinem Sacerdotalem infra annum promoveretur. Extant hâc de re Acta ex cod. MS. Bodleiano apud Spelm *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 327. & *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1124. SÆC. XIII. ab A. MCC. 1280. P. II.

BITERRENSE V. an. MCCLXXX. ad conſultandum de rebus Eccleſiarum Narbonenſium congregatum. Quid in eo factum ſit, vel an aliquod omninò ſit ſtatutum, nobis non conſtat. Extant *Epiſtolæ II.* quibus procuratores Synodales conſtituti ſunt, apud Baluz. *Conc. Gall. Narbon.* p. 84. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1124. 1280. P. II.

CONSTANTINOPOLITANUM II. anno MCCLXXX. præſidente Joanne Vecco Patriarchâ coactum, in quo de loco quodam Gregorii Nyſſeni de proceſſione Spiritûs Sancti tùm à Patre tùm à Filio, ordem magnæ Eccleſiæ Referendarius *Eſcammatiſmenus* dictus, corruperat, eraſâ illâ, (ἐκ τοῦ υἱοῦ) particulâ, fatente id tandem ipſomet Referendario, actum eſt. Extat Græc. Lat. integra ſententia Synodalis *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1125. 1280. P. II.

SANTONENSE I. in Galliâ ſub Archiepiſcopatu Burdegalenſi, an. MCCLXXX. præſidente G. de Bricio congregatum. Extant quæ diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſunt *Capitula* XV. *de nominibus Rectorum Eccleſiarum*; *de ſacris fontibus*; *de S. Chriſmate*; *de numero Patrinorum*; *de corpore Chriſti ad infirmos deferendo*, &c. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1134. 1280. P. II.

PICTAVENSE I. anno MCCLXXX. à Gualtero Epiſcopo Pictavenſi coactum. De diſciplinâ agunt *Capitula* XI. nempè *de juriſdictione Archipresbyterorum*; *de officio Subcapellanorum*; *de his qui abſolvere non poſſunt*; *de purgatione*, &c. *Conc.* T. XI. Part I. p. 1138. 1280. P. II.

SALTZBURGENSE II. ann. MCCLXXXI. à Friderico Archiepiſcopo ſedis Apoſtolicæ Legato habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XVIII. *de diſpenſatione & Prælatorum ratione faciendâ*; *de jejunio religioſorum*; *déque eorundem habitu & diſcurſu*; *de immoderatis ſumptibus viſitatorum*, &c. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1151. 1281. P. II.

LAMBETHENSE IV. an. MCCLXXXI. à Joanne Peckham Archiepiſcopo Cantuarienſi, & ſuis Suffraganeis congregatum. In quo Othonis & Ottoboni conſtitutiones iterùm confirmantur. Extant Eccleſiaſticæ diſciplinæ *de Sacramento Euchariſtiæ, & reliquis Eccleſiæ Sacramentis*; *de annalibus celebrandis & anniverſariis*; *de hoſpitalitate tuenda*; *de filiis Presbyterorum*, *de Clericis plura Beneficia occupantibus* &c. *Capitula* XXVIII. ex vet. cod. MS. Cotton. apud Spel. *Conc. Brit.* T. II. p. 328. & *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1156. 1281. P. II.

AVENIONENSE V. an. circiter MCCLXXXII. à Bertrando Archiepiſcopo Arelatenſi & ejuſdem provinciæ Epiſcopis congregatum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ *Capitula* XI. *contra Uſurarios*; *de precibus pro Eccleſiâ faciendis*; *de bonis Eccleſiaſticis non alienandis*, *de procuratoribus*, &c. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1174. 1282. P. II.

SANTONENSE II. an. MCCLXXXII. à Gaufrido de S. Bricio coactum. Extant de diſciplinâ Eccleſiaſticâ, nempè *de ſepulturâ Excommunicatorum*; *de ſepeliendis Excommunicatis per Capitulum abſolutis*; *de Teſtamentis*, &c. *Capitula* V. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 1180. 1282. P. II.

TURONENSE III. an. MCCLXXXII. à Joanne Archiepiſcopo cum ſuis Suffraganeis collectum. *Capitula* XIII. quæ extant, ad Eccleſiæ diſciplinam ſpectant, 1282. P. II.

ſpectant, ſc. *de vexatoribus*; *de incitantibus ad lites*; *ut Clerici & Religioſi tabernas non frequentent*; *de proceſſionibus faciendis*, &c. Habentur *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1183.

1284. P. II. NEMAUSENSE in Occitaniâ ſub Archiepiſcopatu Narbonenſi, anno circiter MCCLXXXIV. à Bertrando Epiſcopo coactum. Extant prolixa *Capitula* XIV. quæ *de Sacramentis*, *de vitâ & honeſtate Clericorum*, aliiſque diſciplinæ capitibus, unà cum conſtitutionibus quibuſdam particularibus agunt. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1200.

1284. P. II. PICTAVENSE II. ann. 1284. præſidente Gualtero Epiſcopo congregatum. Extant quæ diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſunt, *de Divinis*, *præſentibus Excommunicatis*, *non celebrandis*; *de Decimis*; *de Sacramentis à Sacerdote poteſtatem non habente non accipiendis*,&c. *Capitula* V. *Conc.* T. XI. Part. I. p. 224.

1285. P. II. CONSTANTINOPOLITANUM III. in Triclinio Alexiaco circa annum 1285. ni valdè fallor congregatum. Præſens adfuit Andronicus Palæologus Imp. & qui circa eum Magnates omnes, & quotquot è Senatoribus conſpicui. Et in his præcipuè Theodorus Muſalo magnus Logotheta, vir in rebus Theologicis admodùm exercitatus, quique primas diſputandi partes in hâc Synodo ſuſtinuit. Aderant Patriarchæ duo, Gregorius Cyprius Conſtantinopolitanus, & Athanaſius Alexandrinus, ingens Epiſcoporum cœtus, ut de Monachis, Laiciſque melioris notæ nil dicam. Occaſionem Synodo dedit vexata Græcos inter & Latinos quæſtio de proceſſione Spiritûs Sancti; anſam immediatam controverſa Joan. Damaſceni ſententia, qui lib. I. *de fide orthodoxâ* cap. 15. de Patre ſermonem habens, ita ſubinfert, καὶ προβολεὺς διὰ λόγου ἐκφαντορικοῦ πνεύματος, *& productor per verbum explanantis Spiritûs*. Ex hoc loco Veccus haud ita pridem Patriarcha, & qui cum eo ex parte Latinorum ſtabant, concludebant Spiritum à Patre ſimul & à Filio procedere. Reſponderunt Græci aliud voculâ *ex*, aliud *per*, ſignificari. Quin nec deerant qui totum illud caput Damaſceni eſſe negabant. Ad dirimendam igitur litem coacta eſt hæc Synodus. Adductus ex carcere Veccus, quem plures ſocii ſequebantur, ubi prolixâ habitâ diſputatione, controverſia plenè excuſſa & ventilata eſt. Cùm verò nullis argumentis convinci, nullis modis flecti potuit obſtinatus Vecci animus, iterùm in carcerem amandatus eſt, & Gregorius Patriarcha paulò poſt Tomum Synodicum de hâc re edidit. Extant hujus Concilii Acta Græc. Lat. apud Pachymerem Hiſt. lib. VII. & exindè apud L. Allat. *de Conſenſ. Orient. & Occident.* lib. II. c. 2. num. 11. vide Niceph. Greg. Hiſt. Rom. l. VI. p. 121.

1285. P. II. LANCICIENSE II. an. MCCLXXXV. præſidente Jacobo Gneznenſi Archiepiſcopo habitum. In quo Henricus IV. Wratislaviæ Dux, ejuſque ſocii ac Satellites, ob violatas Eccleſiæ libertates, bona ſcilicèt Eccleſiaſtica, decimaſque per totam diœceſim Eccleſiæ ereptas, & in ſuum uſum converſas, excommunicantur. Plura habet Hieron. Michov. lib. III. c. 63.

1286. P. II. RAVENNATENSE II. an. MCCLXXXVI. ſub Bonifacio Archiepiſcopo coactum. Ad cauſam Eccleſiæ reformandam conſtituta ſunt *Capitula* IX. nempè *de joculatoribus & hiſtrionibus non recipiendis*; *de decimis*, &c. quæ habentur *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1238.

1286. P. II. BITURICENSE III. ann. MCCLXXXVI. à Simone de *Bello-loco* Archiepiſcopo cum Suffraganeis ſuis XV. Cal. *Octobr.* congregatum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XXXV. *Conc.* Tom. XI. Part. II. pag. 1247. Vide quæ de hâc Synodo habentur in *Append.* p. 2521.

1287. P. II. EXONIENSE apud Anglos in agro Devonienſi, à Petro Quivil Epiſcopo an. 1287. coactum. Extant *de Sacramentis*; *de Eccleſiis & Oratoriis conſtruendis*; *de Cœmeteriis*; *de immunitate Eccleſiarum*; *de vitâ & moribus Clericorum*; *de reſidentiâ Presbyterorum*; *& pluralitate Beneficiorum* &c. Conſtitutiones prolixæ ſive *Capitula* LV. apud Spelm. *Concil. Brit.* Tom. II. pag 350. & exindè *Conc.* Tom. XI. Part. II. pag. 1264. Subnectitur *ſummula ſive modus exigendi confeſſiones, pœnitentiaſque injungendi*, in eadem Synodo editus. ibid. p. 1312.

RHEMENSE V. anno MCCLXXXVII. à Petro 1287. P. II. Archiepiſcopo congregatum. In quo, exortâ inter Epiſcopos & Monachos de jure audiendi confeſſiones, & pœnitentias injungendi controverſiâ, tota lis ad ſedis Apoſtolicæ deciſionem remiſſa eſt. Extat *Epiſtola Synodalis* *Conc.* T. XI. Part. II. p. 1317.

HERBIPOLENSE in Franconia, anno 1287. à 1287. P. II. Joanne Tuſculano Pontificis Legato, præſente Rudolpho Imp. multiſque Germaniæ Proceribus, celebratum. Extant de moribus Clericorum & Eccleſiaſticâ diſciplinâ *Capitula* XLII. *de honeſtâ vitâ*; *de vitandis tabernis ac ludis*; *de colloquio cum Monialibus, vel Clericis concubinariis* &c. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1319.

MEDIOLANENSE I. an. 1287. ſub Ottone Archiepiſcopo habitum. Extant diſciplinæ *Capitula* 1287. P. II. X. ſummatim recenſita apud Bzov. ad an. 1287. & *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1333.

INSULANUM II. ann. 1288. à Roſtagno Archiepiſcopo & provinciæ Arelatenſis Epiſcopis 1288. P. II. celebratum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XVIII. nempè *de Excommunicatione*; *de parvulis in neceſſitate baptizandis*; *de iis qui Clericum ceperint*; *de iis qui tradunt toxica in necem, vel abortum*, &c. *Conc.* Tom XI. Part. II. p. 1335. De variis Concilio huic conjungi ſolitis, videſis G. Coſſartii notam *ibid.* p. 1345.

CICESTRENSE I. an. 1289. à Gilberto Epiſcopo coactum. Extant de diſciplinâ Eccleſiæ, ſcilicèt 1289. P. II. *de vitâ & honeſtate Sacerdotum*; *de correctoribus Sanctimonialium*; *de concubinis Presbyterorum & Clericorum*; *de ſepulturis* &c. *Capitula* XLI. ex vetuſto codice MS. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 404. qui & varias præcedentium conſtitutionum lectiones ex antiquo cod. MS. ſubjecit. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1346.

NUGAROLIENSE in Diœceſi Auſcenſi, ſive Auxitanâ, ann. MCCXC. præſidente Amaneo Archiepiſcopo 1290. P. II. ab Auſcitaniæ Epiſcopis congregatum. Extant *de bonis & immunitatibus Eccleſiæ*, aliiſque capitibus canones ſeu conſtitutiones 12. *Conc.* Tom. XI. Part. I. p. 1353. Vide *Append.* p. 2444.

SALTZBURGENSE III. an. MCCXCI. habitum. In quo *de Hoſpitalariis, Templariis, & Teutonicis*, 1291. P. II. in unum ordinem coadunandis actum eſt. Extant *de contractibus Matrimonialibus*, *de Clericis Officialibus*, *de Sectâ vagorum Scholarium*. Conſtitutiones III. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1356.

LONDINENSE V. an. MCCXCI. celebratum. In quo Judæi, quorum ingens erat in Angliâ multitudo, 1291. P. II. & neſanda facinora, decreto publico Angliâ decedere coacti ſunt. Eodem in conventu Rex ad expeditionem in Terram Sanctam Religionis causâ ſuſcipiendam, ſubſidium à Sacerdotibus, viriſque Eccleſiaſticis petiit; iterato etiam jure ſtatuit, nè cuivis liceret prædia Monachis dare, aut iis aliiſve Sacerdotibus poſſeſſiones emere. Sed ſuperveniente mox Bernardo Pontificis Legato, Rex hanc legem revocavit. Refert hæc Ab. Bzovius ad ann. MCCXCI. num. 1.

MEDIOLANENSE II. *Novembr* XXVII. in Ec- 1291. P. II. cleſiâ S. Teclæ, an. MCCXCI. ſub Ottone Archiepiſcopo habitum. In quo poſt multa ad diſciplinam Eccleſiaſticam revocandam conſtituta, ſe-

re.

SÆC. XIII. ab A. MCC. petiæ ad Terram Sanctam recuperandam decretæ ſunt. Vide quæ ex Bern. Corii Hiſt. Mediol. habet Bzovius ad an. 1291. num. 11.

1292. P. II. CICESTRENSE II. ann. 1292. à Gilberto Epiſcopo habitum. Extant quæ diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſunt; viz. *de animalibus in cæmeteriis ad paſcendum non ponendis, de ſepulturis in Eccleſiis, & Cancellis non faciendis*, &c. Capitula VII. ex vetuſto codice MS. unà cum variantibus lectionibus ex codice altero apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 410. Habentur Conſtitutiones *Conc.* T. XI. Part. II. p. 361.

1294. P. II. SALMURIENSE III. an. 1294. congregatum. Extant de diſciplinâ *Capitula* V. *contra Veſtium ſuperfluitatem; de abſolutione Excommunicatorum in morte; contra redimentes peccata per pecunias* &c. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1395.

1296. P. II. LONDINENSE VI. an. 1296. à Roberto Cantuarienſi & Suffraganeis ſuis in Eccleſiâ S. Pauli collectum. In quo, ex occaſione duorum cauſidicorum, duorumque Fratrum ex ordine Prædicantium, qui cauſam Regiam in Clerum non obſtante prohibitione Pontificiâ, defendere ſe paratos eſſe affirmabant, excommunicationis ſententia in bonorum Eccleſiaſticorum invaſores, & infringentes *Chartam Magnam* &c. lata & promulgata eſt. Anno ſequenti Archiepiſcopus ſententiam excommunicationis per Eccleſias ubique ſolenniter publicandam, unà cum literis ad Robertum Londinenſem miſit, datis apud Otford vi. Id. *Iul.* 1298. unde forſan M. Weſtmonaſterienſis pag. 200. Synodum hoc anno habitam fuiſſe refert. Habentur hæ Roberti Cantuarienſis literæ ex cod. MS. Cottoniano, apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 428. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1421.

1298. P. II. SANTONENSE III. an. 1298. à Guidone Epiſcopo habitum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* VII. *de vita & honeſtate Curatorum Sacerdotum; de iis, qui Eccleſias dant ad firmam; de reſidentiâ Rectorum in Eccleſiis ſuis*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1425.

1299. P. II. ROTHOMAGENSE an. 1299. ab Archiepiſcopo Rothomagenſi & Suffraganeis ſuis coactum. Ad diſciplinam Eccleſiaſticam pertinent *Capitula* VII. *de vitâ & honeſtate Clericorum beneficiatorum; ut placita diebus feſtis non teneantur; ut Clerici in factis perſonalibus juſtitiæ ſæculari ſe non ſubjiciant*, &c. quæ habentur *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1427.

BITERRENSE VI. an. 1299. iv. Cal. *Novembr.* congregatum. In quo de controverſiâ inter Archiepiſcopum & Vice-Comitem Narbonenſem exortâ actum eſt. Extat *Epiſtola* Synodica ad Philippum IV. Francorum Regem, adverſus Vice-Comitem ejuſdem urbis, apud Baluz. *Conc. Gall. Narbon.* p. 87. & *Conc.* T. XI. Part. II. p. 1430. SÆC. XIII. ab A. MCC. 1299. P. II.

MELODUNENSE III. ad Sequanam fl. in Diœceſi Senonenſi, an. 1300. xii. Cal. *Feb.* à Stephano Senonenſi & Suffraganeis ſuis congregatum. In quo *de Judicibus à Pontifice conſtituendis, de juriſdictione Eccleſiaſticâ, de Hæreticis, Excommunicatis*, aliiſque agitur. Extant de his *Conſtitutiones* VI. *Conc.* Tom. XI. Part. II. p. 1431. 1300. P. II.

MERTONENSE II. an. 1300. à Roberto Cantuarienſi coactum. Extant ex Bibliothecâ Cottonianâ, Conſtitutiones *de Decimis, & Nutrimentis animalium; de Mortuariis; de Ornamentis, aliiſque in Eccleſiâ ſervatis; déque bono regimine Curiæ ſuæ Cantuarienſis*, Concil. Brit. Tom. II. p. 431. & Conc. T. XI. Part. II. p. 1435. 1300. P. II.

COLONIENSE IV. anno circiter 1300. à Wicholdo Archiepiſcopo congregatum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XXII. *de ætate & qualitate Præficiendorum Eccleſiis Parochialibus; de Apoſtatis, diſcurſoribus & vagis Clericis; de Teſtamentis Clericorum & Laicorum; ac manifeſtis uſurariis*, &c. *Conc.* Tom XI. part. II. p. 1440. 1300. P. II.

BAJOCENSE in inferiori Normanniâ non procul à mari, anno circiter 1300. habitum. In quo ad mores & munera Eccleſiaſticorum, & ad diſciplinam Eccleſiæ rectiùs ordinandam edita ſunt *Capitula* 113. Habentur *Conc.* Tom. XI. part. II. pag. 1450. 1300. P. II.

AUSCITANUM an. 1300. congregatum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* 13. nempè *de libertate lectionum; de illis qui occupant bona defunctorum; de bonis vacantium Eccleſiarum, ut nullus Patronus à præſentato per ipſum, aliquid extorqueat; de temporibus ordinandi; de ætate requiſitâ in Curato, Beneficium ſcilicet Eccleſiaſticum nemini 25. annis minori eſſe conferendum, ſecùs ſi factum fuerit, ipſo jure irritum eſſe*; aliaque nonnulla diſciplinæ capita conſtituta ſunt; quæ habentur *Conc.* T. XI. part. II. p. 1468. De tempore hujus Synodi G. Coſſartii notam Lector conſulat, qui & locum ubi habita fuerit ſe neſcire ingenuè profitetur. 1300. P. II.

Finis Sæculi Decimi tertii.

APPENDIX
AD
HISTORIAM
LITERARIAM,
Ab Anno MCCC. *ad Annum* MDXVII.

Digitized by Google

APPENDIX
AD
HISTORIAM LITERARIAM
CLARISSIMI VIRI
GUILIELMI CAVE;
IN QUA
DE SCRIPTORIBUS
ECCLESIASTICIS,

Ab Anno MCCC. ad Annum MDXVII. pari methodo agitur;
ex duabus in unam conflata, *Alterâ nempe*

HENRICI WHARTON,
ALTERA
ROBERTI GERII,
QUI
CONCILIA

Sæculorum XIV. & XV. recenſuit.

Accedunt ad calcem DISSERTATIONES TRES,

I. *De* SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS *incertæ ætatis.*
II. *De* Libris & Officiis Eccleſiaſticis GRÆCORUM.
III. *De* EUSEBII *Cæſarienſis Arianiſmo adverſùs* JOANNEM CLERICUM.

GENEVÆ,
Apud GABRIELEM DE TOURNES & FILIOS.

M. DCC. XX.

SÆCULUM WICKLEVIANUM.

CONSPECTUS SÆCULI.

SÆC. XIV. ab A. MCCC H.W.

HAUD infœlicius à Chriſto nato, ſi decimum excipias, Sæculum experta eſt Eccleſia. Neglectum meliorum literarum ſtudium, conculcata pietas; & hinc effreni Ordinum Mendicantium intemperie, illinc futilibus controverſiis, diſciſſus Chriſtianus Orbis. Ab Eccleſiâ jamdiu exularat caſtioris Theologiæ ſtudium, & ſalebroſis Scholarum nugis locum ceſſerat. Iſtas quinetiam è Clero pauci excoluerunt. Sacerdotibus enim ſæcularibus Juris Canonici ac Civilis ſcientia inprimis in votis fuit; quâ ad ſummas Eccleſiæ dignitates compendio perveniri poſſet. Soli ferè Mendicantium Ordini rerum divinarum ſtudium excolendi gloria relicta eſt. Iſti verò immenſam exinde apud vulgus autoritatem obtinuiſſe nequaquam contenti, in Academiarum Cathedras avidi involarunt, & antiqua Sæcularium munera ruptis Diſciplinæ Eccleſiaſticæ repagulis ſibimet ipſis arripuerunt. Hinc natum ferale Sæcularium & Fraterculorum odium. Illi temerè à Mendicantibus uſurpata concionandi confeſſioneſque excipiendi munera ægerrimè tulerunt; iſti perfectiorem vitæ ſtatum plebi credulæ oſtentantes, Sæcularium ordinem Eccleſiæ gravem atque inutilem eſſe prædicarunt. Summo utrinque partium ſtudio caulis toto ferè Sæculo agitata eſt, hinc Clero pro veritatis causâ & antiquis privilegiis decertante, illinc Mendicantibus Sedis Romanæ favore munitis, cujus ipſi aſſeclæ fuerunt ut plurimum juratiſſimi. Neque ipſis tamen Mendicantibus ad amuſſim inter ſe convenit. Sub initium Eymeric. Direct. Inquiſit. part. 2. qu. 15.
decimi Sæculi exortus eſt Petrus Joannis de Olivâ, Ordinis Franciſcani, qui divinitus ſemet inſpiratum jactitans, docuit Spiritualem ſtatum nuper Orbi Chriſtiano à Franciſco invectum eſſe; cui Novi Teſtamenti leges utpotè minùs perfectæ, cedere debeant; Chriſti & Apoſtolorum Evangelium nullum ad perfectionem ducere adeóque abolendum eſſe introductâ Franciſci Regulâ; eliminandum Cleri Sæcularis ordinem, atque ordini cuidam Religioſo Eccleſiæ regimen committendum, Evangelicam paupertatem tam religioſè ab omnibus colendam eſſe, ut neque proprium aliquid, neque in communi poſſidere liceat. Hujuſmodi ferè dogmatibus in vulgus effuſis, Petrus Joannis ingentem Franciſcanorum turbam in partes ſuas traxit; quibus *Spiritualium* nomen inditum fuit. Spiritualibus acerrimè ſe oppoſuit Joannes XXII. aliique ſequentes Pontifices; qui dogmata illorum damnarunt, & ſectariis anathema dixerunt. Verùm parùm id curârunt Michaël Cæſanas, Occamus, cæterique Spirituales; qui innumeras Pontificum Bullis hæreſes ineſſe palàm prædicarunt. Spretâ Bullarum auctoritate, Pontifices rem Fidei Inquiſitoribus ferro ac flammis agendam commiſerunt. Iſti *Spirituales*, qui *Begvardi*, *Begvini* & *Fratricelli* jamdudum appellari cœperant, rogo paſſim addixerunt, nonnunquam & copiis militaribus oppugnarunt; ſectam autem contumacem adeò expugnare non poterant ut ad inchoatam uſque Reformationem reliquiæ ejus non contemnendæ ſupereſſent. Hactenùs de Mendicantium jurgiis. Ineunte Sæculo Clemens V. ſedem Pontificiam Avenionem tranſtulerat, ut Philippo Pulchro Galliæ Regi, cujus auctoritate Papatum adeptus fuerat, gratiam rependeret. Eâdem ferè de causâ habitum eſt Concilium Viennenſe anno 1311., quod quidem indixit Clemens, ut fidem de condemnandis Bonifacii VIII. hæreſibus Philippo datam eâ ratione eluderet. In hoc Concilio ſublatus eſt Equitum Templariorum Ordo, ipſi flammis damnati, illorumque bona Equitibus Hoſpitalariis donata; confirmatum Corporis Chriſti Feſtum, & declarata S. Franciſci Regula. Ablatâ enim Concilio libertate, omnia pro libidine decrevit Papa, Patrum ſuffragia nec

rogans nec expectans. Cœterum ſedis Romanæ translatione haud parum imminuta eſt majeſtas Pontificia; quæ ab illo tempore ſenſim labaſcere cœpit, & Regibus terrori eſſe deſiit: Poſtquam Ludovicus Bavarus Imp. anathema ſibi à Joanne xxii. incuſſum tam fœliciter diſflaſſet; & doctiſſimorum virorum calamos in ſubſidium vocando, Principes alios docuiſſet, quâ potiſſimùm ratione Pontificum fulmina repellenda eſſent. Longè graviorem autem plagam tulit ſedis Romanæ autoritas à diuturno ſchiſmate, quod poſt Gregorii XI. obitum anno 1378. inchoatum, quinquaginta plùs minùs annis perduravit. Schiſma adeò difficile, ut è quanam parte ſtaret veritas ſcitu ferè impoſſibile eſſe, non ignobiles iſtius ævi Scriptores conquerantur. Diviſo autem inter plures Papatu, factum eſt, ut ſingulis nihil non concedere, quo ſequacium ſuorum favorem demererentur, ac tandem Concilii Generalis arbitrio faſces Pontificios demittere neceſſe fuerit. Poſt medium Sæculi VVicleſus Eccleſiæ Romanæ errores voce ac ſcriptis ſtrenuè impugnavit; adſcitiſque ſibi innumeris per Angliam, Bohemiam exteraſque gentes diſcipulis, doctrinam ſuam longè latéque propagavit. Quod ad Græcos attinet; illi quidquid otii ab inteſtinis ſeditionibus ſuperfuit, futilibus de lanâ caprinâ controverſiis impenderunt. Adulto enim Sæculo quæſtio inter Barlaamitas ac Palamitas de lumine Thaboritico exorta eſt; quæ Synodis, anathematiſmis, ac libellis mordacibus agitata eſt tanto utrinque animorum æſtu, ac ſi de primariis fidei articulis certandum eſſet, totiúſque religionis prora ac puppis in ejuſmodi nugis ſtaret.

SCRIPTORES.

1301. H.W. JOANNES DUNS, cognomento SCOTUS, *Doctor Subtilis* dictus, natione Anglus, Dunſtonæ in Parochiâ Emildonenſi propè Alnwicum in Northumbriâ natus, ſecundùm alios verò gente Scotus, ex vico Duns, octo mille paſſibus ab Angliâ diſtante, oriundus; ex Waddingi denique aliorumque ſententiâ Hibernus, ut pote Duni in Ultoniâ natus. Illum enim genti ſuæ tam Scoti quàm Hiberni præfractè vendicant, nullâ tamen ratione fulti. Præterquam enim, quòd omnes, qui de illo mentionem injiciunt, ante Sæculum XVI. Scriptores, & in his Bartholomæus Albicius *, cum Anglis annumerent; aſſervantur etiamnum nonnulli operum ejus Codices MSS. paulò poſt ætatem ſuam exarati, in quibus nomen, Patria ac locus natalis aſcripta reperiuntur. Juvenis adhuc Minoritis Novocaſtrenſibus nomen dedit, & ab iis Oxonium miſſus, in Collegio Mertonenſi, cujus demum Socius fuit, penitiorem literarum cognitionem hauſit; in Theologiâ Scholaſticâ omnium ſui ævi facilè princeps, in Jure Civili pariter ac Canonico verſatiſſimus; Logices, Phyſices, Metaphyſices, Mathematicæ, Aſtronomiæ callentiſſimus. Claruit anno 1301. quo circiter tempore evocato ex Academia Oxonienſi ad Pariſienſem Gulielmo Vattone, illius Præceptore, in Cathedram Theologicam ſuffectus eſt; quam tantâ ſui nominis gloriâ moderabatur, ut triginta pluſquàm Scholarium millia ejus audiendi gratiâ Oxonium undique confluxiſſe perhibeantur. Poſt prælectas Oxonii Sententias, anno circiter 1304. à Symmiſtis ſuis Franciſcanis Lutetiam accitus, primùm Baccalaureatûs, dein Doctoratûs inſignibus cohoneſtatus, demum à ſuis in Comitiis Toloſanis anno 1307. Regens creatus eſt: & in Academiâ Pariſienſi Scholas Theologicas regendas ſuſcepit. Quo primùm tempore inauditum antea in Eccleſiâ dogma de Immaculatâ Beatæ Virginis Conceptione propalare cœpit, idque ſolenni habitâ diſputatione ducentis ordine prolatis argumentis demonſtratum ivit. Tantùm ſanè apud Academicos Pariſienſes potuit Viri doctiſſimi fama, ut in ſententiam ejus manibus pedibuſque tranſirent, Feſtum immaculatæ conceptionis inſtituerent, neve quis, niſi ejuſdem opinionis ſectarius, ad gradus Scholaſticos admitteretur edicto caverent. Anno 1308. Scotus à Gondiſalvo Minoritarum Generali Coloniam ſe transferre juſſus, Lutetiâ diſceſſit, & ab univerſâ civitate Colonienſi obviàm procedente ſolenni pompâ receptus eſt. In Conventu autem Franciſcanorum brevi poſt apoplexiâ correptus, & feſtinato nimis, ut volunt, funere elatus, obiit eodem anno die viii. Novembris, ætatis ſuæ 43. ſeu, ut alii habent, 34. Innumera ferè ingenii ſui monumenta reliquit, in quibus SS. Thomæ & Bonaventuræ definitiones accuratè diſcutiens, & ad limam revocans, in pleriſque diverſam, in nonnullis contrariam, init viam. Hinc natæ *Thomiſtarum* & *Scotiſtarum* ſive *Realium* Sectæ; quæ Scholarum ſubſellia aſſiduis jurgiis & rixoſis clamoribus per plura Sæcula impleverunt; & etiamnum, ubi ejuſmodi tricis, ne dicam nugis, locus datur, implent.

* Conformit. S. Franciſci.

OPERA.

G*Rammatica Speculativa*, à nonnullis Alberto de Saxoniâ Auguſtiniano falſò aſcripta.

Quæſtiones uberrimæ in univerſam Logicam, cum Mauricii à Portu Hibernici, Archiepiſcopi Tuamenſis Expoſitione. Prodierunt ſeorſim *Venet.* 1512. 1600. 8vo.

Commentaria in viii. *libros Phyſicorum Ariſtotelis*, à Waddingo Joanni noſtro abjudicata. Prodierunt ſeorſim *Venet* 1504. 4to. 1597. Editio *Lugdunenſis* Franciſci de Pitigianis Aretini annotationes appoſuit.

Quæſtiones in libros Ariſtotelis de Animâ imperfecta, cum Scholiis & Supplemento Hugonis Cavelli Pſeudo-Archiepiſcopi Armachani.

Tractatus de rerum Principio.

Tractatus de primo Principio, cum Scholiis Cavelli & Mauricii.

Tractatus Theorematum xxiii. cum eorundem Scholiis.

Collationes xxiii. *Phyſico-Theologicæ*, cum Scholiis Cavelli.

Collationes aliæ iv.

Tractatus de cognitione Dei.

Quæſtiones

Quæſtiones Miſcellaneæ de Formalitatibus imperfectæ. Prodierunt *Venet.* 1514. *Pariſ.* 1584. 4°.

Meteorologicorum libri IV. in quibus citatur Thomas Bradvvardinus Scoto junior.

Expoſitio in Metaphyſicam Ariſtotelis, cum notis Cavelli. Prodiit *Pariſ.* 1520. & cum notis Mauricii *Venet.* 1501.

Concluſiones Metaphyſicæ, cum notis Cavelli.

Quæſtiones in Metaphyſicam, cum notis Mauricii & Cavelli. Extant *Venet.* 1407. 1501.

Quodlibeta & Commentaria in libros IV. *Sententiarum*, cum notis Cavelli, Lycheti, Joannis Poncii, & Antonii Hiquæi. Opus ingens ac ſubtiliſſimum, *Anglicanum*, & *Oxonienſe* vulgò dictum, quòd Oxonii elucubratum fuerit. Prodiit ſeorſim *Venet.* 1516. 1597. *Antverp.* 1620. & alibi.

Reportatorum Pariſienſium libri IV. (qui quaſi compendium ſunt tunc *Operis Anglicani*) cum notis Cavelli & Waddingi. Prodierant ſeorſim *Pariſ.* 1519. *Venet.* 1597. *Pariſ.* 1600 *8vo.*

Quæſtiones Quodlibeta et XXI. ſeu, ut alii dividunt, XLIII. cum notis Cavelli, & Lycheti. Prodierunt *Pariſ.* 1519.

Opera iſthæc Scoti omnia collegit, notis ferè perpetuis illuſtravit, & in XII. Tomos diſtributa edidit Lucas Waddingus *Lugduni* 1639. f. plurima ejus Opera olim imprimenda curaverant Angli Franciſcani, *Patavii* 1474.

Alia ejus Opera, & in his *Commentaria in Geneſin, Evangelia, & Epiſtolas Pauli, Sermones de Tempore & Sanctis, & Tractatum de Perfectione ſtatuum* enumerant Trithemius, Baleus *, & Waddingus †; quæ nondum lucem aſpexerunt.

* Cent. IV. cap. 82.
† De Scriptor. Ord. Minor. p. 203.

1301. H.W. ANDREAS NOVOCASTRENSIS, gente Anglus, Ordinis Dominicani Monachus, & Theologiæ Doctor, claruit anno 1301. Extat ab eo ſcriptus *Commentarius in librum primum Sententiarum*, *Pariſ.* 1514 f. *Commentarium in Boethii librum de Conſolatione Philoſophiæ* ab eo ſcriptum eſſe prodit Baleus cent. X. pag. 44

1301. H.W. RAYNERIUS, gente Italus, Patriâ Piſanus, Ordinis Dominicani Monachus, Theologus ac Juriſconſultus conſummatiſſimus, Scriptor incertæ admodum ætatis, quippe quem alii ad annum 1333. ad annum 1410. alii referunt. Nos cum Trithemio eum circa annum 1301. deponimus, donec certior lux affulgeat. Extat *Pantheologia*, ſeu *Summa univerſæ Theologiæ*, Alphabeticè diſpoſita; quam multis additis, multis detruncatis, & ſtylo ubique immutato edidit Jacobus Florentinus Minorita *Norimbergæ* 1473. Corruptam iſtam editionem expreſſerunt *Veneti* 1486. *Lugdunenſes* 1519. f. *Brixienſes* 1580. 2. vol. 4°. *Pariſienſes* haud ita pridem vol. f.

1301. H.W. THEODORUS METOCHITA, natione Græcus, Magnus Logotheta Dromi, atque ipſi Andronico Imp. affinitate junctus; Joannis quippe Pachyperſebaſti, Andronici nepotis, ſocer. Exeunte Sæculo poſtremo unà cum Joanne Glyca in Occidentem Legatus, Mariam Germani Imperatoris ſororem Michaëli Imp. Andronici primogenito deſponſatam Conſtantinopolin adduxerat. Claruit anno 1301. Anno circiter 1314. Logotheta generalis factus, omnia apud Imperatorem poterat; ac res Imperii pro lubitu, ſumma tamen fide ac diligentia moderatus eſt. Anno circiter 1328. Andronicus Senior ab Andronico Juniore, rebelli Nepote, bello victus eſt; captaque urbs Conſtantinopolis. Metochites itaque, qui invicta ſemper fide avi partes propugnarat, Didymothichum, maritimum Bithyniæ oppidum, relegatus eſt, & magnificæ ipſius ædes, direptis priùs opibus, à furente plebe ſolo æquatæ. Poſt aliquantulum temporis, Turcis Bithyniam populantibus Conſtantinopolin reductus eſt, & in monaſterio Choræ, quod à Juſtiniano Imp. olim fundatum, & ruinis peſſundatum, ipſe reſtauraverat, degere permiſſus; gravi tamen interdicto, Andronici Senioris, quem animâ cariorem habuit, colloquio vel qualicunque literarum commercio privatus. Obiit anno 1332. die XIII. Martii, XXX. poſt Andronici mortem diebus: à Nicephoro Gregorâ, diſcipulo & amico ſummo, funebri oratione laudatus. Vir, judice Gregorâ *, τῶν ὑφ' ἡλίῳ σοφώτατος, qui φύσεως εὐμοιρίᾳ πρὸς λόγους, καὶ καρτερίᾳ πρὸς πόνους, καὶ μνήμης ἰσχύϊ καὶ καθαρότητι, σοφίας ἁπάσης εἰς τὸ ἀκρότατον ἤλασεν. --- βιβλιοθήκη γὰρ ἦν ἔμψυχος οὗτος, καὶ τῶν ζητουμένων πρόχειρος εὐπορία. Οὕτω πάντας μακρῷ τῷ μέτρῳ παρῆλθεν, ὅσοι πώποτε λόγων ἥψαντο. *Vir omnium, quos ſol intuetur, doctiſſimus; qui facundiâ naturali & tolerantiâ laborum, & memoriæ præſtantiâ ſummum omnis eruditionis faſtigium conſcenderat. --- Viva Bibliotheca, & eorum, quæ ſcire velles, oraculum. Tanto intervallo omnes eos ſuperabat, qui unquam in ſtudiis verſati ſunt.* Immani prorſus errore hunc cum Georgio Metochite, Becci ſocio, confundit Cl. Voſſius *, atque adeò inſigni Parachroniſmo Beccum & Meliteniotem Theodoro Metochitæ exilii comites adjungit.

* Hiſt. l. 7. 8. p. 190.

* De Hiſt. G. l. 2. c. 29.

SCRIPTA.

COmpendium *Hiſtoriæ Romanæ* à Julio Cæſare ad Conſtantinum Magnum, à Joanne Meurſio cum verſione ſua ac notis editum Gr. Lat. *Lugduni Bat.* 1618. 4°. Sed non aliam eſſe hanc *Hiſtoriam* quàm *Glycæ Annalium librum tertium* demonſtrat Theophylus Raynaudus *, cui proinde non immeritò vapulat Meurſius.

* De bon. & mal. lib. 7. 156.

Paraphraſis in octo libros Phyſicorum, & parva Naturalia Ariſtotelis: quæ à Gentiano Herveto Latinè verſa prodiit *Baſil.* 1559. 4to.

Hiſtoriæ Sacræ libri 2. & *Hiſtoria CP. liber unicus*, extiterunt Græcè MSS. penès Meurſium.

Capita CXX. *Philoſophica & Hiſtorica*, MSS. in Biblioth. Auguſtanâ *. Alia alibi.

* Index MSS. Bibl. Auguſt. p. 74.

RAYMUNDUS LULLIUS, ſeu LULLUS, gente Catalaunus, Raymundi Lulli & matria ex illuſtri Herilium familia filius, in Inſulâ Majoricâ apud Baleares in vico S. Michaëlia natus anno 1236. Claruit anno 1301. Juvenis Mercaturam coluit ſpe quæſtûs, ſeu, ut alii habent in Majoricæ Regis aulâ militavit, Seneſchallus Jacobo Regi factus, libidine & inſanis amoribus infamis, donec tandem inopinato quodam caſu ad meliorem frugem converteretur. Aulâ igitur relictâ, quadrageſimo ætatis anno Fratribus Minoritis ſe adjunxit, totus pietatem ſpirare cœpit, ingenti deſiderio Mahumetanos ad fidem Chriſti convertendi flagravit; adeóque literarum ſtudiis, quæ olim flocci fecerat, diligenter incubuit. Penitiora imprimis Medicinæ ac Chemiæ arcana perſcrutari & ediſcere in votis habuit: licèt VVaddingus *, & cum eo alii, totum artis Chemicæ ſtudium, non ad noſtrum, ſed ad juniorem quendam Raymundum de Terragâ, & Neophytum dictum è Judæis ad Chriſtianos converſum, ſpectare contendant. Utut ſit, Lullus primis Latinæ Linguæ elementis Lutetiæ imbutus, & ab emptitio quodam ſervo Mahumetano (à quo mox perfidè vulneratus ſummum vitæ diſcrimen adiit) Arabicum ſermonem edoctus, innumeris ferè libris, Hiſpanâ, Latinâ, & Arabicâ Linguâ evulgandis animum adjecit. Dein in montem ſecedens, precibus & contemplationi per ſeptem menſes totus vacavit, ibique

1301. H.W.

* Annal. Minor. Tom. 3.

novum ſcientiæ lumen divinitùs infuſum accepiſſe dicitur. Mox Romam ad Honorium IV. profectus ut Cœnobia, in quibus ſtudia linguarum Orientalium vigerent, ab eo ubique terrarum erigi juberentur, poſtulavit anno circiter 1287. Ejuſdem rei promovendæ gratiâ Pariſios, Montem Peſſulanum & Genuam ordine petiit; ac ubique locorum Artem ſuam Generalem, quam Inventivam appellavit, ſummo ſtudio edocuit. Anno ſequente, ut eandem ſibi Romæ prælegere liceret, fruſtra poſtulavit. Genuam igitur reverſus, ad meditatum diu opus Evangelii inter Mahumetanos prædicandi ſe accinxit. Tunetum itaque in Africa trajiciens, diſputatione cum Saracenis initâ grave capitis periculum adiit, ſacerdotis cujuſdam Arabis precibus ægrè liberatus, lege tamen latâ, ut in Africam reverſo mors irrogaretur. Ex Africa Neapolim venit; ibique artem ſuam uſque ad annum 1290. prælegit. Poſtmodò ut Romæ eam doceret, à Bonifacio VIII. petens repulſam tulit. Mox Genuam profectus, multos exaravit libros; Majorcam Regem inviſit; Lutetiam, artem ſuam iterum prælegit, rurſus Majorcam, cùm Judæis & Saracenis diſputavit, Cyprum, Jacobitas & Neſtorianos voce oppugnavit, ac propinatum ab iis venenum ægrè evaſit. Genuam ac Pariſios reverſus, artem ſuam edocuit; de eâdem verò Romæ docendâ Clementem V. interpellans, rejectus eſt. Dein Lugdunum mox Majorcam concedens, inde in Africam ad Bugi Regiam transfretavit, ac fidem Chriſti prædicare cœpit. A Saracenis verò lapidibus appetitus, & ab Alfalcino eorum Sacerdote rationem fidei ſuæ poſtulatus, cùm Philoſophicis argumentis eam demonſtratum iret, in ſquallidum carcerem conjectus eſt. Tandem Genuenſium Mercatorum precibus liberatus, ex Africa ſolvit; & amiſſâ naufragio totâ librorum ſupellectile, Piſam appulit. Nonnulli tamen iter iſtud Bugienſe in annum 1313. circiter rejiciunt. Dein recuperandæ Terræ Sanctæ animum adjiciens, bellum ſacrum ſtrenuè apud omnes hortari cœpit, ejuſque ſuſcipiendi ſeu animo ſeu prætextu ingentem nummorum vim à matronis Italis corraſit. Avenionem itaque ad Clementem V. profectus, ut Sacrum Bellum decerneretur, petiit. A Pontifice ludibrio habitus, Lutetiam ſeceſſit, artique ſuæ edocendæ incubuit uſque ad Concilium Viennenſe anno 1311. Apud Concilii enim Patres omnimodo ſategit, ut Studia linguarum ubique extruerentur, ut ex omnibus ordinibus militaribus unicus conſtitueretur, ut Sacrum Bellum indiceretur, ut Averrois ſcripta damnarentur; nil tamen obtinuit. A Concilio rejectus, ad Reges Chriſtianos ſe contulit, quos ad Sacrum Bellum ſuſcipiendum ſollicitare non deſiit. Aulas itaque Regias Galliæ & Hiſpaniarum circumvagatus, tandem in Angliam devenit, ibique artem Chemicam exercuit. Parùm tamen fidei meretur, quod Joannes Imperialis *, ipſe etiam dubitabundus, ex aliorum auctoritate refert, *pilas quaſdam æneas hujus operâ in auri ſubſtantiam verſas ad hæc uſque tempora in Regis Britanni atrio aſſervari.* Verùm iter iſtud Anglicum, multis argumentis in medium prolatis, dubium reddit Lucas Waddingus †. Anno circiter 1314. Raymundus derelicta uxore (uxoratus enim fuit) tertiarium Franciſcanorum ordinem ſuſcepit, & immenſo Martyrii deſiderio æſtuans, pro Chriſto occumbere certum habuit. Aliquantulùm igitur in Siciliâ & Majorcâ commoratus, in Africam denuò trajecit, ubi poſtquàm nonnullos ad fidem Chriſti perduxiſſet, Tuneti, ſeu, ut alii Bugiæ, in carcerem conjectus, & graviſſimis vulneribus ac tormentis à Saracenis excruciatus eſt. Semianimis à Genuenſibus Mercatoribus eductus, & in navem delatus, in conſpectu patriæ Inſulæ animam efflavit die XXIX. Junii anno 1315. ætatis ſuæ 80. Ingens de eo apud Scriptores eſt Controverſia. Alii enim, & in his Bzovius, eum hæreticis, hiſtrionibus, & circumforaneis nugivendulis annumerant; inſanum Chemiæ ſtudium, atque auri conficiendi ſitim exprobrant, & quingentos ferè errores ex libris ejus deſumptos à Gregorio XI. Avenione anno 1372. anathemate notatos eſſe produnt. Alii è contrà eum in Sanctorum & Martyrum album reponunt: Pietatem, zelum & doctrinam deprædicant: totam illam librorum Chemicorum & Medicorum farraginem Raymundo Neophyto deberi volunt; Lullium denique adeò in ejuſmodi nugis non ineptiiſſe, ut in Scriptis genuinis Alchymiſtarum ſtultitiam ſæpiſſimè irrideat, contendunt. Hujuſmodi ferè argumentis Lullii partes operosè tuetur, qui de illo ejuſque peregrinationibus, morte, arte, doctrinâ, libris fuſiſſimè agit, Lucas Waddingus Annal. Minor. ad ann. 1275, 1287. 1290. 1293, 1295. præſertim verò ad ann. 1315. ferè per totum.

* Muſ. Hiſtor. p. 23.

† Annal. Minor. Tom. 3. ad an. 1315. num. 3.

SCRIPTA.

P*Robatio Articulorum Fidei & Legis Chriſtianæ. Colon.* 1509.

Liber Natalis Pueri Ieſu, anno 1310. ſcriptus. *Pariſ.* 1499.

Liber Blanquerna dictus, *de quinque ſtatibus Perſonarum*, viz. de Uxoratis, Religioſis, Prælatis, Cardinalibus, & Pontificibus. In linguam Valentinam converſus prodiit *Valentiæ* 1521.

Liber de orationibus & contemplationibus intellectûs. Ibid.

De Meditationibus totius anni, ſeu *de Amico & Amato. Pariſ.* 1505.

De laudibus B. Virginis Mariæ, ſeu *Ars Inventionum. Pariſ.* 1499.

Clericus, ſeu *Liber pro Clericis.* Ibid.

Phantaſticus, anno 1211. ſcriptus, quo Phantaſtici nomen ſibi vulgò impoſitum amolitur, ſuique Apologiam texit. *Ibid.*

Philoſophia amoris, an. 1298. ſcripta. *Pariſ.* 1516.

Liber Proverbiorum. Ibid.

Commentaria in Primordiale Evangelium Ioannis, ſeu in 1. caput Joannis, *Ambianis* 1511.

Arbor Scientiæ. Venet. 1514. *Lugduni* 1515.

De Demonſtratione per æquiparantiam liber, anno 1304. ſcriptus *Valentiæ* 1510.

De ſubſtantiâ & accidente liber, quo Trinitatem probandam ſumit: anno 1313. ſcriptus. *Valentiæ* 1520.

Diſputatio Raymundi Lulli. & Homerii Saraceni, primò Bugiæ habita Sermone Arabico, dein Latinè à Lullo converſa anno 1308. *Valentiæ* 1510.

Diſputatio quinque hominum Sapientum, anno 1294. *ſcripta. Valentiæ* 1520.

Quæſtiones ſuper IV. libros Sententiarum, anno 1298. ſcriptæ. *Lugduni* 1491. Panormi 1507.

Quæſtiones Magiſtri Thomæ Atrebatenſis ſolutæ ſecundùm artem, anno 1299. ſcriptæ. *ibid.*

De Anima rationali liber, anno 1294. ſcriptus. *Compluti* 1519.

Logica parva. Compluti 1518. & cum Commentariis Antonio Belver. *Majoricæ* 1584.

Logica nova, anno 1503. ſcripta. *Valentiæ* 1519.

Ars brevis, quæ dicitur, *Ars univerſalis magna*, anno 1307. ſcripta; pluribuſque Opuſculis, quibus totidem ſunt tituli, comprehenſa. Prodiit *Argentinæ* 1617. 8*vo. Valentiæ* 1515. f. *Francofurt.* 1596.

Practica compendioſa artis. Lugduni 1525. 4*to.*

Ars generalis ultima, anno 1308. finita. *Majoricæ* 1645.

Liber Correlativorum innatorum, anno 1309. ſcriptus. *Valentiæ* 1512.

SÆC. XIV. ab A.MCCC *Ars inventiva veritatis. Valentia* 1525.

Tabula generalis ad omnes Scientias applicabilis, anno 1193. concinnata *ibid.*

Ars Expoſitiva, ſeu *Lectura* ſuper duos præcedentes libros. *Ibid.*

Liber de aſcenſu & deſcenſu intellectûs, anno 1304. ſcriptus. *Valentia* 1519.

Dialogus de immaculatâ B. Virginis Conceptione. Prodiit Hiſpanicè & Latinè *Bruxellis.*

Teſtamentum duobus libris univerſam artem Chymicam complectens, anno 1332. ſcriptum. Prodiit *Colon.* 1566, 1573. 8°.

De Secretis Naturæ, ſeu *quintâ eſſentiâ libellus*, cum *Epiſtolâ ad Robertum Regem de lapide Philoſophorum. Auguſtæ Vindel.* 1518. 4°. *Venet.* 1514, 1521. 4°. *Argentinæ* 1541. 8°. *Colon.* 1567. 8°.

Secreta Secretorum Lullii & Hermetis Philoſophorum. Colon. 1592. 8*vo.*

Clavicula & Apertorium Alchymiæ, item *Magiæ naturalis. Noriberg.* 1546. 4*to*. *Colon.* 1579. 4*to*.

Codicillus, ſeu *Compendium artis Chymicæ Colon.* 1572. 8*vo*. *Rothomagi* 1651. 8*vo*.

Apertorium de veri lapidis compoſitione. Baſil. 1561. f. *Argentorati* 1613. 8*vo*.

Ars intellectiva ſuper lapidem Philoſophorum & Practica lapidis, ibid.

Compendium animæ transmutationis Theoria & Practica, atque alia varia Opuſcula. *Baſil.* 1561. *Argentinæ* 1613. *Francofurt.* 1550. 4*to*.

Liber de Mercuriis, anno 1333. conſcriptus, *ibid.* & ſeorſim *Colon.* 1567. 8*vo*.

Praxis univerſalis magni Operis, inter alia Opuſcula Chymica *Baſil.* 1561. *Argent.* 1613. *Urſellis* 1602. 8*vo*.

Repertorium, ad intelligendum Teſtamentum, Codicillum, alioſque Raymundi libros perutile. *Ibid.*

Varii Tractatus Chymici. Baſil. 1572, 1610 8*vo*.

Ars operativa Medica Baſil. 1597. 8*vo*.

Epiſtola Medica. Noribergæ 1625. 4*to*.

De *conſervatione vitæ Tractatus*, cum *libro Secretorum. Argentorati* 1616. 8*vo*.

Cæterùm plura quàm quatuor voluminum millia conſcripſiſſe Raymundus dicitur. Operum tamen ejus excuſorum nullus quod ſciam Catalogum contexuit accuratum. In indiculo noſtro deſunt certo certiùs quamplurima; quin & fortaſſe Theologica pleraque quæ maximè notari meruerunt. Scripſit enim Lullius; *Pſalterium*, ſeu, *Librum de centum nominibus Dei*; *Tractatum de Confeſſione*, *Libros de Contemplatione plures*: *De centum ſignis & dignitatibus Dei*: *Expoſitiones binas Orationis Dominicæ*, *Tractatus de Oratione complures*: *De Conſcientiâ*, *De conſolatione eremiticâ. Artem Prædicandi majorem ac minorem*: *De* IV. *ſenſibus S. Scripturæ*. *Librum* LII. *Sermonum contra omnes incredules*: *De Antichriſto*: *De Articulis fidei*: *De Deo ignoto & mundo ignoto*: *De Trinitate in Unitate*, ſive *de eſſentiâ Dei*: *De Spiritu S. contra Græcos*: *Adverſus Judæos*: *De modo convertendi infideles*: *Libros de Attributis ſive Proprietatibus Dei quamplurimos*: *De Prædeſtinatione & Libero Arbitrio*: *De naturâ Angelicâ*: *De Invocatione Dæmonum librum* (qui tamen potiùs Raymundo Neophyto debetur) *De ſeptem donis Sp. S. & eorum effectibus* (MS. in Bibliothecâ Mertonenſi Oxon. cod. 170.) atque alia ferè innumera; quæ longo ordine recenſet Lucas VVaddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 296.

1301. H.W. GULIELMUS DE NANGIACO, ſeu de *Nangis*, natione Gallus, Ordinis Benedictini Monachus in Cœnobio S. Dionyſii Pariſienſi, claruit anno 1301. Scripſit *Hiſtoriam* ab orbe condito ad annum 1301. juxta annorum ſeriem: quam ad annum 1368. continuârunt bini ejuſdem Cœnobii

Append.

Monachi. Fragmentum ejus ab anno 977. ad 990. SÆC. XIV. ab A.MCCC. edidit P. Pithœus inter Scriptores Coætaneos *Francofurt.* 1594. p. 207. Integram dedit Dacherius Spicileg. Tom. XI. p. 405. Scripſit adhuc Gulielmus *Chronicum Regum Franciæ* ad annum uſque 1301. a Pithæo inter alios Scriptores Francicos evulgatum *Francofurt.* 1596. quin & *Geſta* S. Ludovici Francorum Regis, filiorumque ejus Philippi Audacis ac Roberti. Prodierunt *ibidem* à Pithæo edita, & apud Andr. Quercetanum Hiſt. Franc. Tom. V.

GULIELMUS MANDAGOTUS, gente Gallus, ex Archidiacono Nemauſenſi & Uticenſi Pontificis Romani Capellanus, & Eccleſiæ Toloſanæ Præpoſitus. Anno 1295. Ebredunenſis Archiepiſcopus à Bonifacio VIII. creatus eſt. Claruit anno 1301. Anno 1312. Eccleſiæ Romanæ Cardinalis & Epiſcopus Prænestinus à Clemente V. die XIV. Decemb. renunciatus eſt. Obiit Avenione anno 1321. ſeu, ut alii, 1324. Præter operam quam Bonifacii VIII. juſſu *ſexto Decretalium libro* condendo navavit, ſcripſit *Tractatum de Electionibus novorum Prælatorum*, qui typis excuſus prodiit *Colon.* 1573. 8*vo*. cum additionibus Boerii. 1301. H.W.

HENRICUS STERO, Natione Germanus, Cœnobii Altaichenſis inferioris Monachus Ordinis Benedictini, Hermanni Abbatis Capellanus, ac demum, ut nonnulli volunt, Abbas Piburgenſis, claruit anno 1301. Scripſit *Annales* ab anno primo Frederici Barbaroſſæ Imp. ad primum Rodulphi Habſpurgenſis, ſeu ab anno Chriſti 1152. ad 1273. Annales iſtos primus edidit Marquardus Freherus inter alios Scriptores Germanicos; auctiores dedit Henricus Caniſius Antiq Lect. Tom. I. p. 229. Scripſit etiam Stero *Hiſtoriam de rebus geſtis Rudolfi Habſpurgenſis*, *Adolfi Naſſovii*, & *Alberti Auſtriaci Impp.* ab anno 1266. ad an. 1300. quam Ulricus & Conradus VVellingi fratres, Monachi Cœnobii Auguſtani SS. Udalrici & Afræ O. B. ad annum 1335. continuârunt. Extat *Hiſtoria* iſta cum VVellingorum *Continuatione* apud Freherum Scriptor. German. *Francofurt.* 1600. Tom. I. p. 384. 1301. H.W.

DINUS MUGELLANUS, Gente Italus, è Mugello agri Florentini vico oriundus, Juris utriuſque conſultiſſimus, & apud Bononienſes Profeſſor primarius, claruit anno 1301. A Bonifacio VIII. Cardinalatûs pollicitatione Romam accitus, ſedulam illi in condendo ſexto Decretalium libro operam præſtitit. Pontificis tamen perfidiâ mercede excidit. Cardinalitiæ dignitatis conſequendæ ſpe dejectus, ex nimio animi mœrore obiiſſe dicitur anno 1303. non quidem adhuc ſine veneni ſuſpicione. 1301. H.W.

SCRIPTA.

Commentarius in Regulas Iuris Pontificii. Colon. 1569. 1594. 8*vo*. & cum additionibus Nicolai Boerii. *Colon* 1617 8*vo*.

Commentarius in Titulum Inſtitutionum de Actionibus. Lugduni 1568. *Francofurt* 1568. 8*vo*.

Tractatus de Præſcriptionibus ſecundum annorum, menſium, & dierum numerum. Colon. 1568. 8*vo*. 1576. 8*vo*. *Venet.* 1584. *Colon.* 1594. 8*vo*.

De Gloſſis contrariis Iuris Civilis Francofurt. 1596. *Venet.* 1584.

De Succeſſione ab Inteſtato, & *de Intereſſe*, *Colon.* 1590. *Venet* 1584.

Commentarius in librum ſextum Decretalium, Bonifacii VIII. juſſu elucubratus, *Conſilia*, aliaque jus utrumque ſpectantia nondum typis prodiiſſe videntur.

JACOBUS DE BENEDICTIS, *Iacoponus* 1301. H.W.

nus ob ingentem ſui contemptum dictus, natione Italus, Patriâ Tudertinus, nobili loco natus. Relicto ſæculo, familiæ Franciſcanæ ſe adjunxit, & eximiâ vitæ ſanctitate (prout iſta ferebant tempora) ſpectabilis, claruit anno 1301. Præ cæteris autem pietatis officiis mirabili ſui ipſius contemptu enituit. Franciſci enim Patriarchæ veſtigiis quàm proximè inſiſtendum, ratus, ludibrium ſibimet inferendum ſummoperè ambivit; id maximè meritorium, & ſupremum perfectionis Chriſtianæ gradum eſſe arbitratus. Nec voto quidem excidit. Dum arrepto enim ſibi munere Prophetico inconditas Revelationes in vulgus jactaret, & Bonifacii Pontificis (cui nondum ad Papatum evecto familiaris fuerat) mores factaque redargueret, ludibrium tulit, à Bonifacio in vincula conjectus in Urbe Præneſtinâ. Utut novum illud pietatis oſtentandæ artificium iſtiuſmodi titulum tumulo ejus inſcriptum meruit.

Ossa B. Jacoponi de benedictis,
Tudertini Fr. ordinis minorum,
Qui Stultus Propter Christum,
Nova Mundum arte delusit,
et Coelum rapuit.
Obdormivit in Domino
Die xxv. Decembris, anno mcccvi.

Scripſit, linguâ rudi Italicâ *Rithmos & Poemata multa*, quibus craſſiora verba, Tudertina, Calabra, Sicula, Neopolitana, datâ operâ immiſcuit; ut Lectoribus riſum, ſibi ludibrium moveret. Franciſcus Preſatus Minorita iſta in ſeptem libros diſtribuit, notiſque illuſtrata edi curavit *Romæ* 1558. auctiora *Venet.* 1617. *4to.* Ejuſdem *Rythmus ad B. Virg. Mariam prope crucem Chriſti Patientis ſtantem*, qui incipit, *Stabat Mater doloroſa*, in Officio B. Virginis habetur. *Sententiæ & Monita Salutaria*, apud Matthæum Raderum in Viridario Sanctorum. *Canticum de Contemptu Mundi*, cui initium, *Cur Mundus militat ſub vanâ gloriâ!* omnibus ſatis notum. Denique *Prophetia* MS. in Bibliothecâ Vaticanâ.

1301. R.G. JACOBUS CAJETANUS de Stephaniſcis, natione Italus, patriâ Anagninus, Ord. Fr. Min. Bonifacii Papæ VIII. ex fratre nepos, claruit anno MCCCI. Bonifacii Patrui ſui favore in S. Cardinalium Collegium titulo S. *Georgii ad velum aureum* Card. Diaconus cooptatus, res Romanas conſilio & prudentiâ non parum adauxit; obiit anno MCCCXLIII. *De ratione, inſtitutione, & celebratione Anni Jubilei*, opus exaravit: Extat Julii Roſci Scholiis adornatum Bibl. PP. Tom. XXV. pag. 936. Accedunt duo carmina verſu Heroico. *Vitam* etiam Cœleſtini Papæ V. & *Hiſtoriam* Coronationis Bonifacii VIII. literis conſignavit; Opus in tres partes diſtinctum verſibus Heroicis non invenuſtis confecit, præmiſſis Epiſtolâ & Præfatione ſermone libero. Initium operis, *Alma Petri ſedes jamdudum languida vultu.* Habetur MS. Pariſ. in *Codice Naudæano* VI. Vide Labb. Catal. Bibl. MSS. p. 236.

1301. R.G. DANTES ALIGERIUS, natione Italus, patriâ Florentinus, nobili proſapiâ oriundus, claruit anno MCCCI. in lucem editus eſt anno MCCLXV. Ab ipſis propè incunabulis muſas coluit, & politiori literaturæ animum adjecit: Anno MCCCI. à Guelphis potentioribus inter Gabellinos, ex iis unus, oppreſſus, abſens damnatus & in exilium actus, Bononiam primùm ſe contulit, deinde Pariſios, Veronæ poſteà à Cane Scaligero hoſpitio exceptus, ubique ſtudiis gravioribus operam dedit; Ravennæ demum conſedit, ubi & fatalem diem obiit anno MCCCXXI, ætatis ſuæ LVI. ibique honorificè tumulatus. Jura Imperialia adverſus Pontificum Rom. uſurpationes erudito planè opere defendit, quod *Monarchiam* inſcripſit. Opus iſtud tribus libris abſolutum primus in lucem emiſit inter varios Auctores *de Imperiali Juriſdictione & Poteſtate Eccleſiaſticâ* Simon Schardius, Baſil. 1566. Argent. 1609 *fol.* Separatim edidit Joan. Operinus Typographus Baſileenſ. 1559. 8°. Dantem iſtum alium à Dante Poëta immeritò ſuſpicatus. Notandum eſt dictum opus in Indd. expurgat. prohiberi, & Poëmatum (quæ plurima patrio ſermone magnâ ingenii ubertate cecinit) loca nonnulla, quibus Monachorum inertiam & luxuriam perſtrinxit, unde Romæ hæreſis cenſuram vix aut ne vix quidem evitavit: Scripſit etiam *de Vulgari Eloquentiâ* libros duos à Jacobo Corbonello editos Pariſ. 1577. 8°.

GERVASIUS RICOBOLDUS, natione Italus, patriâ Ferrarienſis, Eccleſiæ Ravennenſis Canonicus, claruit anno MCCCI. Ad inſtantiam Michaëlis Eccleſiæ Ravenn. Archidiaconi ſcripſit *Chronicon totius Orbis*, quod *Pomarium* inſcripſit, in ſex libros digeſtum. Primus ab Orbe condito ad Abrahamum natum: Secundus à nativitate Abrahæ ad Romam conditam: Tertius ab Urbe conditâ ad natalem Chriſti progreditur: Quartus hiſtoriam Cæſarum Romanorum complectitur: Quintus orbis terrarum deſcriptionem continet: Sextus ſucceſſiones & geſta Pontificum Romanorum exponit uſque ad ann. MCCC. quo tempore vixit, cui ſubjungitur ſeries Patriarcharum quatuor illuſtrium ſedium Antioch. Hieroſol. Alexandr. & Ravennenſ. omiſſis CP. eo quod ab Apoſtolorum temporibus originem non duxerint. In hiſtoriâ Patriarcharum Ravenn. Andr. Agnelli *de Archiepiſc. Ravenn. Commentarios* deſcripſit: Extabat Chronicon prædictum MS. apud celebetr. Bataviæ Hiſtoriographum Petr. Scriverium, qui editionem ejus cum Sigeberto, Rheginone, aliiſque Chronologis diu meditatus eſt, nec tamen perfecit; habetur etiamnum in Biblioth. Reginæ Chriſtinæ ex Gallia deportatum. Porrò Auctorem noſtrum Opus ſuum in compendium redegiſſe, brevemque ipſius Epitomen, quæ in Bibl. Vaticanâ MS. reperitur, confeſſe teſtatur Hieron. Rubeus Hiſt. Ravenn. lib. VI, ad ann. 1291. 1301. R.G.

JOANNES FRIBURGENSIS, à nonnullis *Joannes de Uriburgo dictus*, cognomento *Runſic*, natione Germanus, Friburgo in Briſgoiâ oriundus, ex Ordine Fratrum Prædicatorum, ac tandem Epiſcopus Offunenſis in Hungariâ, claruit anno 1302. In concionibus adeò potens, ut dum ſemel apud Bononiam in uſuram inveheretur, Cives tumultu facto uſurarios urbe ejicerent. Obiit anno 1314. Poſtquàm abdicato Epiſcopatu vitam otioſam apud Dominicanos ſuos aliquandiu exegiſſet. 1302. H.W.

SCRIPTA:

Summa Prædicatorum. Prodiit *Reutlingæ* 1487.

Summa major, ſeu *Confeſſariorum*, in IV. partes diſtributa. *Lugduni* 1518.

Gloſſæ in Summam Raymundi Pennafortis de Pœnitentiâ & Matrimonio. Prodierunt unà cum Summâ *Romæ* 1601. *4to.*

Commentaria ejus *in libros Sententiarum*, *Gloſſas in Decretum*, *Epiſtolas*, atque alia quædam memorat Ambroſius de Altamura Biblioth. Prædicat. p. 95. 468.

PETRUS CASSIODORUS, Caſſiodori filius, natione utrum Italus (an Anglus) non ſatis conſtat; equeſtri familiâ natus, optimiſque artibus & diſciplinis excultus, claruit anno MCCCII. 1302. R.G.

Hic

SÆC. XIV. ab A. MCCC. Hic immanis Tyrannidis, avaritiæ, & exactionum Papalium pertæſus, cogitationes ſuas literis mandavit, & *Epiſtolam monitoriam* ad Anglorum Eccleſiam miſit, ne ampliùs Rom. Pontificum jugo colla ſubderet: Extat Epiſtola ſupradicta apud Fl. Illyric. *Catal. Teſt. Verit.* p. 1595. & inter Tractatus *de Monarchiâ Imp. Rom.* à Goldaſto editos, Tom. I. p. 11.

1303. H. W. PTOLOMÆUS LUCENSIS, gente Italus, ex civitate Lucâ, S. Thomæ Aquinatis diſcipulus, Ordinis Prædicatorum Monachus, claruit anno 1303. Tandem Joanni XXII. Pontifici à ſacris Confeſſionibus fuit; atque anno 1318. Epiſcopus Torcellenſis in ditione Venetâ creatus, obiit anno 1321. Scripſit *Annales* rerum tam ſacrarum tum civilium ab anno 1060. ad annum 1303. geſtarum; item *Chronicon Pontificum atque Imperatorum.* Prodiit utrumque Opus *Lugduni* 1619. *Annales* habentur in Bibliotheca Patrum Tom. XXV. p. 949. Scripſit etiam ad Gulielmum. Petri Godivum, poſtea Cardinalem *Hiſtoriam Eccleſiaſticam* libris xxiv. quæ aſſervantur MS. in Bibliothecis Vaticanâ, Barberinâ, Colbertinâ, & Navarrenſi. Habetur excerptum ejus *de Genealogica Roberti Guiſcardi* Tom. III. Hiſpaniæ illuſtratæ. Aliud *de Genealogia & poſteritate Caroli Siciliæ Regis* in Collectaneo Hiſt. Franc. Tom. V. p. 893.

1303. R. G. PTOLOMÆUS LUCENSIS, Lucâ Italiæ urbe oriundus, ordinis S. Dominici Monachus, claruit anno MCCCIII. ad hunc quippe annum Annales produxit. Præter Annales, *Hiſtoriam etiam Eccleſiaſticam* adornavit, Guil. Petri de Baionâ S. Ceciliæ Card. Presb. nuncupatam, ad Clementis Papæ V. mortem productam: Huic Anonymus quidam Appendicem adjecit: utrumque Opus, & Hiſtoriam & Appendicem in ſuis Annal. Eccleſ. paſſim laudat H. Spondanus: utriuſque etiam partem edidit Steph. Baluzius, Clementis Papæ V. vitam à Prolomæo, Joannis XXII. Benedicti XII. Clementis VI. Innocentii VI. Gregorii XI. Paparum vitas à Continuatore conſcriptas. *Vit. Pap. Aven. Tom. I.* pagg. 23 173. 235. 299. 357. 477. Integra extat MS. in Biblioth. Colleg. Fuxenſ. Toloſæ. Portò *Concionem* habuit Mantuæ Prolomæus noſter, in quâ Chriſtum non in utero Virginis, verùm juxta cor ipſius ex tribus ſanguinis guttis conceptum retulit. Contra quem Bap. Mantuanus *Tractatum de parte corporis, in quâ conceptus eſt Chriſtus* edidit, qui inter Opera ejus habetur.

1304. R. G. RADULPHUS de BALDOCK, natione Anglus, Theologus & hiſtoricus ſui temporis non vulgaris: claruit ſub Edvardis I. & II. Angliæ Regibus, anno MCCCIV. in Eccleſiâ D. Pauli Londinenſis varia progreſſu temporis munia obiit, Archidiaconus Middleſexiæ primò, deinde anno MCCXCIV. Decanus, tandem anno MCCCIV. à Canonicis Epiſcopus electus, à Clemente Papa V. confirmatus; & anno MCCCVI. Lugduni à Cardinale Albanenſi conſecratus eſt: domi reverſus ab Edvardo I. Rege ſummus Regni Cancellarius renunciatus: verùm Rege mortuo munus iſtud citò depoſuit, & Eccleſiæ ſuæ regimini in poſterum totus vacavit. Obiit anno MCCCXIII. & in *Novo Opere*, cui extruendo nec curis nec ſumptibus pepercerat, ſepulturæ locum habuit. In hiſtoriis evolvendis, & antiquitatibus patriis indagandis operam non inutilem poſuit. *Chronicon* à primâ gentis origine ad ſua uſque tempora perductum poſt ſe reliquit; quod *Hiſtoriam Anglicam* inſcripſit: Opus hoc nunquam typis excuſum eſt: Utrum exemplar ejus MS. alicubi nunc extet, incertum eſt: Lelandum iſtud Londini aliquando vidiſſe ex ipſius teſtimonio refert Balæus*, deperditum cenſet Whartonus†. Certè à Reverendiſſ. Uſſerio Armachano illuſtri ſuo Opere *de Britann. Eccleſ. Antiquit.* non ſemel laudatur, pag. 21. 27 73. qui tamen opus integrum forſan non vidit cùm teſtimonia, quæ profert, ex Lelandi Collectaneis in Bibl. Bodleianâ MSS. haurire potuit. *Statuta* etiam, & *Conſuetudines Eccleſiæ ſuæ* in unum Volumen Decanus congeſſit quod anno 1559. extitiſſe in Archivis, ex *Monaſt. Angl.* Tom. III. p. 365. advertere licet. SÆC. XIV. ab A. MCCC.

* Cent. IV. n xcv p. 177.
† De Epiſc. Lond. p. 110.

EBERARDUS, natione Germanus, Cœnobii Altahenſis Monachus Ordinis Benedictini, Eccleſiæ Ratiſponenſis Archidiaconus, claruit anno 1305. Scripſit *Annales de Ducibus Auſtriæ, Bavariæ, & Sueviæ* ab anno 1273. (quo deſiit Henricus Stero) ad an. 1305. Steronis interim Annales continuare præ ſe ferens, ejuſdem Hiſtoriam de Rodulpho Imp. egregiè compilavit. Extant *Annales* Eberhardi apud Caniſium Antiq. Lect. Tom. I. p. 307. 1305. H. W.

CLEMENS V. *Bertrandus Gotto* antea appellatus, natione Vaſco, ex vico Villendraut in Diœceſi Burdegalenſi oriundus, Bertrandi filius, ex milite Clericus, primùm Epiſcopus Convenarum, dein anno 1299. Archiepiſcopus Burdegalenſis à Bonifacio VIII. creatus, tandem anno 1305. Pontifex Romanus abſens electus eſt Peruſii die v. Junii, coronatus Lugduni die xiv. Novembr. Pontificatum adeptus, ſedem ab urbe Româ in Galliam tranſtulit, modò Lugduni, modò Burdegalis, potiſſimùm verò Avenione commoratus, & in grati animi teſſeram Regno Galliæ nullum ex Bonifacii VIII. Bullâ, *Unam Sanctam Catholicam Eccleſiam*, præjudicium eſſe factum declaravit. Anno 1307. Andronicum Græcorum Imp. ob Schiſmatis crimen excommunicavit: initoque cum Angliæ ac Galliæ Regibus conſilio, omnes unâ eademque nocte comprehendi, & in carcerem mitti fecit Templarios, quorum opulenti reditus invidiam iis excitarant, & idololatriæ blaſphemiæque criminationes induxerant. Anno 1309. Venetos ob occupatam Ferrariam anathemate percuſſit, & perſonas ac res eorum occupare volentibus donavit. Eandem paulò poſt cenſuram Florentinis & Lucenſibus irrogavit. Anno 1311. menſe Novembri, habito Viennæ Generali Concilio Franciſcanorum Ordinem confirmavit; & Templarios hæreſeos damnari, proſcribi, ac bonis exui effecit. Hinc ad ſupplicia paſſim rapti flammis interierunt Templarii: bona eorum Hoſpitalariis data. Anno 1313. Henricum VII. Imp. qui Romam ad coronam accipiendam profectus, Cardinalibus Pontificis vicariis fidelitatis Sacramentum præſtare denegarat, & jura ſua armis recuperatum ivit, è medio tollendum curavit, venenatâ hoſtiâ à Bernardo Politiano Dominicano Confeſſore ſuo ad id ſubornato, ei dum Florentiam obſideret; traditâ. Obiit Clemens Roccæ-Mauri ſuper Rhodanum anno 1314. die xx. Aprilis. Extant, *Epiſtola & Decreta* xviii Concil. Tom. XI. p. 1499. *Aliæ* xvi. apud Bzovium Annal. ad an. 1307. &c. *aliæ* xi. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. 3. ad an. 1306. &c. *aliæ* xlvi. ibid. in Regeſto Pontif p. 28. *Conſtitutiones Clementinæ, ſeu Decretalium liber ſeptimus*, Clementis V. juſſu ex variis ſui & Concilii Viennenſis Conſtitutionibus collectus in libros v. diſtributus, & poſt mortem ejus à Joanne XXII. anno 1317. divulgatus. Prodiit Pariſ. 1517. 12*mo.* ibid. 1541. Rhotomagi 1519. 12*mo.* Venet. 1591. 8*vo.* Lugduni 1584. f Francofurt 1586. 8*vo.* Denique *Epiſtolarum Regeſti Volumina* ix. in Bibliothecâ Vaticanâ MSS. aſſervata. 1305. H. W.

THOMAS JORSIUS, ſive JOYCE, 1305. H. W.

Anglicus, & Gualenſis dictus, gente Anglus, Patriâ Londinenſis, origine fortan Cambro-Britannus, Alberti M. Diſcipulus, Ordinis Dominicani Monachus, Doctoratûs laureâ inſignitus, Theologiam Pariſiis, Londini atque alibi docuit: poſteà Dominicanorum in Anglia per ſeptennium Provincialis, & Edwardo Regi à confeſſionibus, & ſecretis Conſiliis aſcitus. Claruit anno 1305. quo Cardinalis & Epiſcopus Sabinenſis à Clemente V. renunciatus eſt die XVIII. Decembr. dignitatem iſtam grandi pecuniæ ſummâ mercatus, ſi Balæo fides. Non deſunt equidem, & in his Trithemius & Oudinus, qui Thomam noſtrum ad annum 1400. referunt. Quin & lepido prorſus commento Ambroſius de Altamura, ut Scriptorum Dominicanorum Catalogum per fas & nefas augeat, eum datâ operâ in quatuor Scriptores diſſecat, ac per totidem Sæculi hujuſce partes diſtribuit: quos licèt ipſe diverſos fuiſſe credi velit; unum tamen eundemque eſſe ex ſcriptis iis attributis primâ fronte patet. Anno demum 1311. Thomas noſter à Clemente ad Henricum VII. Imp. Legatus, Lugduni in itinere obiit. Corpus Oxonium delatum apud Dominicanos ſepultum eſt. Non levem ſanè Thomæ noſtro Anglico propinquitas nominis cum Thomâ Angelico injuriam fecit: quùm factum exinde fuerit, ut Anglici Operum pars longè maxima Angelico aſcribantur, & inter opera ejus collocentur; viz. *Commentaria in Geneſin, in Iſaiam, in Ieremiam, in Danielem, in libros Maccabæorum, in Threnos, in Epiſtolas Canonicas, in Apocalypſin, & in Boethium de Conſolatione Philoſophiæ, ac ſumma totius Logicæ Ariſtotelis*; quæ Thomæ Anglico deberi cenſentur, uti loco ſuo ſuprà monuimus. Cæterùm ſub Thomæ noſtri nomine extat *Opus aureum in XXVII. Pſalmos*, *Venet.* 1611. f. *Interpretatio Metamorphoſeos Ovidianæ ſecundùm ſenſum moralem*, *Pariſ.* 1509. *Commentarius in Octateuchum*, MS. in Bibliothecâ Collegii Novi Oxon. Cod. 90. Magdalenenſi cod. 47. Mertonenſi cod. 200. *Commentarius ſuper duos Nocturnos Pſalmorum* MS. in Bibl. Exonienſi Oxon. cod. 25. Pembrochiana Cantab. cod. 46. *De quatuor Prædicabilibus ad omne genus humanum*, MS. in Bibl. S. Petri Cantab. cod. 87. *de theoria prædicandi*, MS. ibid. cod. 99. & in Bibl. Lincolnienſi Oxon. cod. 20. *De inſtantibus & momentis, & de videndo faciem Dei poſt Reſurrectionem*, MSS in Bibl. Publica Cantab. cod. 179. *Articuli Hæreticales contra eum, & Reſponſa*, MSS. ibid. *Commentarius in libros D. Auguſtini de Civitate Dei*, MSS. in Bib. Mertonenſi Oxon. cod. 169. Baliolenſi cod. 70 qui quidem excuſus eſt, *Toloſæ* 1488.

1305. H.W. GULIELMUS PARISIENSIS, gente Gallus, Ordinis Prædicatorum Monachus, & Generalis fidei per Galliam Cenſor anno 1305. à Clemente V. conſtitutus. Anno 1308. ejuſdem Pontificis juſſu Templariorum cauſam & crimina unà cum aliis Prædicatoribus recognovit. Iſtum, ut videtur, Gulielmum autorem habent *Dialogi VII. de Sacramentis*, Gulielmo Arverno Pariſienſi falsò tributi, & ſub ejus nomine, *Lipſiæ* 1512. *Pariſ.* 1587. editi: de quibus paulò fuſiùs ſuprà egimus.

1305. H.W. PHILIPPUS EYSTETENSIS, natione Germanus, Patriâ Alſatus, S. Theologiæ Doctor, Abbas Cœnobii Ciſtercienſium Pariſienſis, claruit anno 1305. quo Romam ab Alberto Auſtriaco Imp. miſſus, Epiſcopus Eyſtetenſis ſive Aichſtadianus ordine XXXIX. à Clemente V. creatus eſt. Obiit anno 1322 die XXV. Februarii. Scripſit rogatu Annæ Hungariæ Reginæ, Alberti Imp. filiæ, *Vitam S. Walpurgis*, Abbatiſſæ Heidenheimenſis; quam ex fuſioribus Wolfhardi commentariis ferè contexuit. Extat apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. IV. p. 560.

PHILIPPUS EYSTETENSIS ex Abbate Pariſienſi Epiſcopus Eyſtetenſis, claruit anno MCCCV. 1305. R.G.
Præter Vitam S. Walpurgæ ſuprà memoratam, quamque recuſam nuper ediderunt Bollandiani, Tom. V. *Commentarium de Eccleſiæ Eyſtetenſis Divis tutelaribus*, SS. Richardo, Willibaldo, VVunibaldo, & VValpurgâ concinnavit: Opus iſtud, uti & vitam S. VValpurgæ prædictam, cum obſervation. ſuarum libris II. & Catalogo Epiſcoporum Eyſtetenſium à ſe adornato, in lucem emiſit Jac. Gretſerus Ingolſt. 1617. *4to.*

SIFFRIDUS, natione Germanus, Miſnenſis Eccleſiæ in Saxonia Presbyter, claruit anno 1307. 1307. H.W.
quem cum Siffrido, Ordinis Prædicatorum, Epiſcopo Cyrenenſi, & Archiepiſcopi Moguntini Suffraganeo circa an. 1470. nonnulli perperàm confundunt. Scripſit Siffridus noſter *Chronicon* ab Orbe Condito ad annum 1307. quod omiſſâ priore parte ad annum uſque Chriſti 457. & reſectis in reliquâ plurimis periochis inutilibus, evulgavit Georgius Fabricius Chemnicenſis, & Hiſtoriæ ſuæ Saxonicæ calci ſubjunxit, *Lipſiæ* 1569. *Ienæ* 1598. f. inde à Piſtorio inter Scriptores ſuos Germanicos collatum, *Francofurt.* 1583. Tom. I.

HAITONUS, ſive AITONUS gente Armenus, 1307. H.W.
Haitonis Armeniæ Regis nepos, & exiguæ cujuſdam Provinciæ in Georgiâ regulus, poſtquàm factis ſub Aitone Patruo ſtipendiis Sacræ militiæ egregiam operam navaſſet; & diuturnum Saracenis Palæſtinam tenentibus bellum intuliſſet; depoſito cingulo cucullum induit, ordinis Præmonſtratenſis Monachus in Cypro factus anno circiter 1290. uti ipſe indicat Hiſtoriæ ſuæ cap. 46. Illum ſanè familiæ Dominicanæ intulit Ambroſius Altamura *; quo nomine illum furti, injuriæ, quin & mortalis peccati reum agit Caſ. Oudinus, ipſe Ordinis Præmonſtratenſis Socius. Haitonus, accepto Antonii nomine, vitam deinceps otioſam egit, pietate non minùs, quàm olim natalibus inſignis. Claruit anno 1307. quo Pictavii agens, Clementis V. Pontificis juſſu Hiſtoriam de Tartaris eorumque moribus ac geſtis dictavit, rebus à ſe fortiter geſtis nequaquam diſſimulatis. Hiſtoriam ab illo Gallicè dictatam ejuſdem Pontificis mandato Latinè tranſtulit Nicolaus Falconius Pictavienſis, ſtylo, prout ætas iſta tulit, minimè eleganti uſus. Operi titulum indidit, *Itinerarium & flos Hiſtoriarum Orientis*, cujus calci adnectitur *Paſſaginm Terræ Sanctæ*. Prodiit *Hagenoæ* 1529 4°. inter Novi Orbis Scriptores *Baſil.* 1532. f. à Reinero Reineccio editum *Helmſtad.* 1585. Italicè autem *Venet.* 1553.

* Biblioth. Ord. Præd. p. 87.

EDMUNDUS de HADENHAM, natione Anglus, Cœnobii Roffenſis in agro Cantiano Monachus, 1307. R.G.
claruit anno MCCCVII. Scripſit *Annales* ab Orbe condito ad annum Chriſti MCCCVII. quos Auctor Anonymus uſque ad an MCCCLXXVII preſſiori ſtylo continuavit; Annales prædicti, exceptis iis quæ Roffenſem Eccleſiam ſpectant, ab Hiſtoriâ quæ ſub *Matthæi Weſtmonaſterienſis* nomine olim vulgata eſt non omnino diſcrepant; unde ut alter alterum exſcribat neceſſe eſt. *Additamenta Roffenſia*, ut potè antehac inedita, ex Codice MS. Cottoniano *Nero* D. II. extulit VVhartonus, ac luci publicæ donavit *Angl. Sacr.* Tom I. p. 341.

ANTONIUS ANDREAS, gente Hiſpanus, 1308. H.W.
Patriâ Aragonius, *Doctor Dulciſluus* appellatur, Joannis Duns Scoti Diſcipulus, Ordinis Minoritarum ſodalis, claruit anno 1308. obiiſſe dicitur anno 1320.

SCRIPTA.

Digitized by Google

SÆC. XIV. ab A. MCCC.

SCRIPTA.

Commentaria in IV. *libros Magiſtri Sententiarum.* Prodierunt curâ Conſtantini Cardinalis Sarnani *Venet.* 1578. 1584.

Super librum VI. *Principiorum Gilberti Porretani Venet.* 1512, 1517.

Quæſtiones ſuper XII. *libros Metaphyſicorum. Pariſ.* 1495. *Venet.* 1513. f. 1523. Iſtas Joanni Duns Scoto codices ac Scriptores nonnulli adjudicant.

Tria Principia rerum naturalium. Venet. 1517.

Commentaria in Artem veterem Ariſtotelis, viz. in Iſagogen Porphyrii, Prædicamenta, & poſt Prædicamenta Ariſtotelis.

In libros Perihermenias Ariſtotelis.

In librum diviſionum Boethii. Prodierunt opera iſta poſtremum recenſita, *Venet.* 1480, 1509. f. *Luca* 1517. f.

Quæſtiones in Artem veterem, & in Diviſiones Boethii Venet. 1517.

Quæſtiones Mercuriales, ſeu *Commentarius ſuper Regulas Iuris. Rothomagi* 1509. 4to.

Atque alia forſan, quibus immorari operæ haud pretium erit.

1310. H.W. NICOLAUS TRIVETHUS, ſeu Trivetus, natione Anglus, Patriâ Norfolcienſis, illuſtri genere ortus, Thomæ Trivetl, equitis aurati & Juſticiarii regii filius, Londini à pueritiâ inter Dominicanos verſatus, eorumque inſtituta ſectatus. Jacta Londini doctrinæ fundamenta, Oxonium profectus, ad culmen perduxit; doctoratûs Pileo ibi inſignitus. Poſteà Luteriam pergens, majorem ſibi & ſcientiam & famam peperit. Demum Londinum reverſus, Dominicanorum Cœnobii Præſes ſeu Prior electus eſt. Claruit anno 1310. Obiit ferè ſeptuagenarius anno 1328. apud Dominicanos ſepultus.

SCRIPTA.

Chronicon, ſeu *Annales Angliæ* ab anno 1135. ad 1307. à Lucâ Dacherio editum Spicileg. Tom. VIII.

Commentaria in S. Auguſtini libros de Civitate Dei, in quibus elucubrandis Thomam Anglicum ſocium & adjutorem habuit. Prodierunt ſub utriuſque nomine *Tholoſæ* 1488. *Venet.* 1489.

De geſtis Imperatorum, Apoſtolorum & Regum MS in Bibl. Magdalenenſi Oxon. cod 138.

Commentaria in Boethium de Conſolatione MS. in Bibl. publicâ Cantab. cod. 236.

Flores ſuper S. Auguſtini Regulam, MS. in Bibl. Lumleianâ cod 291

Ordo Miſſæ, ſeu *Speculum Sacerdotale,* MS in Biblioth. Mertonenſi Oxon. cod. 147. num. 1. Eundem eſſe arbitror, quem in Bibliotheca Archiepiſcopi Cantuarienſis Lambethana MS. inſpexi, Tractatum *de Officio Miſſæ,* in fol. autore Triveto. Ex literis enim initialibus Capitulorum ejus iſte titulus conficitur. *Frater Nicolaus Trivet de Ordine Fratrum Prædicatorum hunc Tractatum compilavit ad honorem Dei.*

Plurima alia Theologica, Hiſtorica, Philologica, recenſent Baleus, Pitſeus, Altamura, quos vide.

1310. H.W. MALACHIAS, gente Hibernus, Ordinis Minorum Monachus, Theologus Oxonienſis, Edvvardo II. Angliæ Regi à ſacris concionibus, claruit anno 1310. & ſi rectè conjicit VVaræus *, poſteà Neapolim migravit. *Vir inter inſigniores ſui Ordinis proceres numeratus* (inquit Baleus †) *magnam abundantiæ laudem domi foriſque ſibi comparavit.* Extat *Liber de Veneno Peccatorum mortalium deque remediis ipſorum,* Prælo Henrici Stephani emiſſus *Pariſ.* 1518. *Concionum volumen,* quod ab eo conſcriptum memorat Baleus, nondum tenebris emerſit.

* De Script. Hibern. l. I. n 65.

† Cent. 14. p. 242.

1310. R.G. THEOLEPTUS, Philadelphiæ Archiepiſcopus, forſan primus; (eam quippe in Metropolim nuper evexerat Andronicus Imp. decimumque ei locum tribuit) claruit anno MCCCX. Vir egregiis animi dotibus inſtructus, omnibuſque quæ Præſulem decent virtutibus ornatus. Pietate, prudentia, fortitudine conſpicuus; Αὐτὸς μὲν εἰς ἄκρον ἀρετῆς ἥκων καὶ πολιτείας ἀναχωρητικῆς μοναδικῆς οὐ μόνον κατωρθωκώς, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους ἱκανῶς ἔχων διδάξαι· ἔτι δὲ καὶ φρόνιμος ὢν ἔχων καὶ παιδείας τῆς ἔξωθεν οὐκ ὀλίγον μετειληφώς. *Ipſe ad culmen virtutis aſcenderat, nec ſolùm omnes vitæ Anachoreticæ numeros adeptus erat, ſed aliis quoque ad eandem diſciplinam idoneum ſe magiſtrum præbere poterat: adde quod vir prudens & in externis doctrinarum ſtudiis verſatus non mediocriter.* Cantacuz. Hiſt. lib. I. c. 14. Hujus operâ multùm uſus eſt Andronicus Avus Imp. ab eo ad Nepotem pacis ineundæ gratiâ legatus miſſus; & utriuſque ſuffragiis unus ex Arbitriis qui inteſtina diſſidia compeſcerent, & res Romanas pacatas darent, cooptatus eſt, urbem ſuam diu obſeſſam prudentiâ & animi fortitudine conſervavit; quamdiu obſidioni iſti (quæ circa annum MCCCXXII. acciderat) ſuperfuerit, non ſatis liquet. Extant (hujus ut videtur) *Canones* ſive *Cantica Eccleſiaſtica Catanyctica & Paracletica* quatuor: unum *ad animam ſuam* de Reſurrectione & Judicio extremo. Pr. Ἀναστασίμου φροντίδας ἐννοίας. Latinè edidit Pontanus in Append. ad Simeonis Theologi Opuſcula à ſe verſa, Ingolſt. 1603. Alterum *ad Dominum noſtrum Ieſ. Chriſt.* Tertium & quartum *ad B. Virginem Deiparam.* Habentur Græcè MSS. in Bibl. Vindob. *Cod. Theol.* ſecundum diſpoſitionem Neſſelianam, (cujus numeros me ubique ſecutum ſemel monuiſſe ſufficiat) CCXXXI. n. 9. à fol. 37. p. 1. ad fol. 51. p. 1. In eodem Codice immediatè ſequuntur *Precationes tres ad B. Virginem Deiparam,* & altera ad S. *Angelum cuſtodem,* quas noſtri Theolepti meditationes eſſe à veri ſimilitudine non abhorret. f. Ἀναστ

1311. H.W. GULIELMUS DURANTUS, gente Gallus, Durandi Speculatoris Nepos, & in ſede Mimatenſi ſucceſſor, Epiſcopus ejus nominis II. Sub fœlicibus patrui auſpiciis egregiam bonis literis operam navarat; & inſignem admodum Theologiæ, Philoſophiæ, præſertim verò Juris Pontificii ſcientiam retulerat: Eccleſiæ Mimatenſis Canonicus ac tandem Archidiaconus ab eodem factus. Defuncto Patruo, Bonifacii VIII Pontificis mandato ſucceſſor illi datus eſt anno 1296 atque anno ſequente, conſentiente Canonicorum Mimatenſium Capitulo decrevit neminem inter Canonicos adſciſcendum, cujus affines aut conſanguinei ad tertiam uſque generationem Eccleſiam Mimatenſem quomodolibet divexaſſent. Claruit anno 1311. quo Clementis V. Pontificis Concilium propediem celebraturi mandato Tractatum, De modo celebrandi Generalis Concilii, & corruptelis in Eccleſia reformandis conſcripſit, & in Concilio Viennenſi recitavit. Anno 1311. expulſis ex urbe Mimatenſi Judæis, dirutiſque illorum ædibus, Collegium omnium Sanctorum ibidem extruxit. Anno 1316. à Philippo Rege ad Robertum Flandriæ Comitem Pacis componendæ ergo legatus eſt. Obiit circa annum 1328. Extat *Tractatus de modo celebrandi Generalis Concilii,* quo omnia ſingulorum Eccleſiæ Ordinum vitia depingit, inprimis autem pudendam Sacerdotum ac Monachorum ignaviam, ſordes, ac luxuriam ubertim inſectatur, citamque corruptis illorum moribus medelam adhiberi monet. Primus

 mus illum edidit Philippus Probus, J. C. Bituricenſis *Pariſ.* 1545. ſub Durandi Speculatoris nomine. Speculatorem enim cum nepote ſuo cognomine plurimi perperam confundunt. Prodiit exinde authori vero reſtitutus *Pariſ.* 1635. 4°. & inter alia quædam haud diſſimilis argumenti *Pariſ.* 1671. 8°.

1311. R.G. GULIELMUS DURANTUS Jun. Epiſcopus Mimatenſis ejus nominis quartus, quem cum Patruo ejuſdem cognominis ac in eadem ſede prædeceſſore malè confundit Spondanus ad annum MCCCXI. quo tempore claruit. Scripſit *Hiſtoriam ſive Relationem rerum* in Concilio Viennenſi tractatarum quibus ipſe interfuit. Extat MS. in Bibl. Vaticana 4177. & in *Colleg. Fux. Toloſa.* Hiſtoriam hanc idem protſus opus cum notiſſimo ipſius Tractatu *de modo celebrandi Generalis Concilii* ſuſpicatur Caſ. Oudin. Suppl. p. 580. Utut ſit, inde breviarium excerpſit Bzovius ad an. MCCCXI. qui ex eodem codice Vaticano pium admodùm & eruditum ſermonem de Articulis à Clemente Papâ V. propoſitis, in eodem Concilio habitum protulit, qui tum ex materia tum ex ſcribendi genere noſtri Duranti fœtus genuinus meritò cenſeatur. Extat apud Bzovium loco citato.

1311. R.G. THEODULUS MONACHUS qui alio nomine Thomas Magiſter dicitur, natione Græcus, patriâ, ſi L. Allatio fides, Theſſalonicenſis, claruit ſub Andronico Palæologo Avo, Theodoro Metochitæ familiaris, Niphoni Patriarchæ charus, anno MCCCXI. ex variis ejus appellationibus varia eum munera obiiſſe, & quod Græcis iſtius ævi ſolenne fuit, à forenſibus negotiis ad Monaſticam ἄσκησιν tranſiiſſe, utriuſque item ſtatûs culmen attigiſſe, ac Rhetorum Magiſtrum, Cœnobii Abbatem aliquando fuiſſe, conjectari fas eſt. Extat ejus *Oratio Encomiaſtica* in S. Gregorium Theologum Nazianzenum. Habetur MS. in Bibl. Vindob. Cod. Jurid. XII. n. x. *Orationes gratulatoria quatuor*; *prima* ad Angelum ſub Andronico Seniore Imp. magnum Stratopedarcham; *ſecunda*, ad Theodorum Metochitam magnum Logothetam; *tertia*, ad Niphonem Patriarcham nuper renunciatum; *quarta*, ad Regem Cypri. *Epiſtola* ſeptem, Opera hactenus numerata cum ſuâ verſione edidit *Laur. Normannus*, Upſaliæ 1693. 4°. *Dictionum* Atticarum Sylloge Græcè prodiit Romæ, 1517. 1525. Pariſ. 1532. 8°. ſub nomine *Thoma Magiſtri* cura Nic. Blancardi nuper recuſa, ac Indice Auctorum locupletata, Franequer. 1690. 8°. Idem Opus extat MS. Theodulo Magiſtro aſcriptum in Bibliotheca Regia Pariſienſi Cod. 1853. In eodem Cod. habentur ejuſdem Theoduli *Declamationes* aliquot, *Epiſtola & Orationes*, teſtante Cl. du Cangio *Ind. Auct. ad Gloſſar. Græc.* quæ utrum ab iis à Normanno editis diverſæ ſint, meritò dubitandum eſt, cùm ex iis una ſit in *Triphonem* Patr. CP. pro quo *Niphonem* ſubſtituendum eſſe temporis ratio omninò poſtulat: Nec fraudandus eſt Theodulus noſter *Oratione* in Joannem Baptiſtam & Præcurſorem, quam Abbas ſcripſit, cujus meminit L. Allatius de *Simeon.* p. 82. Pr. Ἀλλ' ἔμαιγε τοῖς σοῖς ἐπιβάλλειν ἐγκωμίοις, ὦ Χριστοῦ βαπτιστά, πόῤῥωτεν πεφρομήμεν. Hujus etiam cenſendæ ſunt *Declamationes* nonnullæ; *Oratio* ad Theſſalonicenſes de pace & concordiâ. Pr. Οὔ μοι δοκεῖ τῶν πάντων οὐδέν. *Oratio* in legatione habita ad Imp. Andronicum Palæologum. *Ad Philoſophum* Joſephum de iis quæ in expeditione Italorum & Perſarum geſta ſunt. *Sermo* in S. Euthymium Thaumaturgum Epiſcopum Madytarum. *Encomium* maris & univerſæ aquarum naturæ, & quædam alia, quæ unà cum iis nuper editis à nobis ſupra memoratis Græcè habentur MSS. in *Bibl. Reſidentia Soc. Ieſu Conſtantinop.* Varia etiam ejus Opuſcula Græca in quadam Italiæ Bibliotheca latitare narrat Simlerus, viz. Ad *Athenienſes* de Olynthiis: *de Navigatione* è Theſſalonicâ Byzantium, & rurſus Byzantio Theſſalonicam, *de Regno*, *de Regni.* &c. *Epiſtola* etiam nonnullæ MSS. in Cod. Regio Pariſ. 185. habentur *Scolia* ejus in *Ariſtophanem*, *Euripidem* & *Pindarum*, quorum etiam *vitas* conſcripſit, uti & *Grammatica* quædam & iſtiuſmodi alia, partim impreſſa, partim MSS. non ſunt hujus loci.

MARINUS SANUTUS, ſeu *Sanudo*, cognomento *Torſellus*, Patricius Venetus, Marci filius, in Parochiâ Severi, civitate Rivoalti, Venetiis natus; familiaris & domicellus Richardi Cardinalis Diaconi S. Euſtachii. Germani cujuſdam artificis operâ uſus, Organa illa Pneumatica, quæ hodie uſurpantur, Italicè *Torſellos* dicta, primus omnium in Eccleſiam induxit: inde datum ei *Torſelli* nomen. 1312. H.W. Claruit anno 1312. Negotio Terræ Sanctæ ab infantiâ intentus, totam ferè ætatem in exteris regionibus perluſtrandis exegit, Saluſtii in hoc diligentiam æmulatus, ut Opus, quod meditatus eſt, accuratius daret. Quinquies enim ultra mare transfretavit, in Cyprum, Armeniam, Alexandriam, Rhodum, Palæſtinam. Abſoluto opere in Aulis Imperatoris, Pontificis, Regis Galliæ, aliorumque Principum multùm diuque verſatus eſt. Obiit poſt annum 1329. Scripſit *Secreta Fidelium Crucis ſuper terra Sancta recuperatione & conſervatione*, libris III. quorum primo Saracenos debilitandi & in ordinem redigendi medis proponit; Secundo ordinem quem Chriſtiani Duces in ſacro bello gerendo obſervare debeant, deſcribit: tertio modum conſervandi & tenendi Terram Sanctam ſemel recuperatam exhibet; ejuſque Hiſtoriam à primis incolis ad ſua uſque tempora deducit, additâ Chorographicâ ejus ac locorum vicinorum deſcriptione, Mappis aliquot, ſeu Tabulis Geographicis illuſtratâ. Opus iſtud inchoavit Marinus anno 1306. Joanni XXII. Pontifici obtulit anno 1322. Prodiit id à Jacobo Bongarſio editum *Hanovia* 1611. f. inter Geſta Dei per Francos, quorum Tomum ſecundum ferè integrum conficit. Calci adnectuntur *Epiſtola* Marini XXII. ad Joannem Papam, Andronicum Imp. CP. varioſque Cardinales ac Antiſtites; quibus illos ad expeditionem in Terram Sanctam ſuſcipiendam ut plurimùm cohortatur.

ALEXANDER DE S. ELPIDIO, gente Italus, 1312. H.W.
ex oppido cognomine in Umbria oriundus, S. Theologiæ Doctor, è Provincia Picena Ordinis Auguſtiniani Eremita, claruit anno 1312. quo poſt Jacobi Ortani obitum Ordinis ſui Prior Generalis in Comitiis Viterbienſibus electus eſt. Anno 1315. in Conventu Ordinis ſui Patavii habito, Magiſtratus illi in aliud triennium prorogatus eſt, quin & anno 1318. in Comitiis Ariminenſibus tertia, Tautiſinia anno 1321. quarta, Montepeſſulanis anno 1324. quinta vice, Generalis conſtitutus fuit. Anno 1325. Ravennæ Archiepiſcopus creatus eſt. Quando obierit, incertum eſt. Scripſit Joannis XXII Pontificis juſſu *Tractatum de Iuriſdictione Imperii & auctoritate ſummi Pontificis*, in duos libros diſtributum, qui typis excuſus prodiit *Lugduni* 1498. *Arimini* 1624. Ejuſdem *De Paupertate Evangelicâ*, & *Eccleſiaſtica unitate libros*, & *Commentaria in Ariſtotelis ſcripta quadam* MSS in Conventu Eremitarum Auguſtinianorum Bononienſi aſſervata memorat Joſ. Pamphilus Chron. Ord. Erem. p. 46.

VITALIS E FURNO, gente Aquitanus, domo 1312. H.W.
Vaſatenſis, S. Theologiæ Profeſſor, Ordinis Minoritarum ſodalis, & Provinciæ Aquitaniæ Præfectus, claruit anno 1312. quo Cardinalis SS. Sylveſtri &

Digitized by Google

& Martini à Clemente V. renunciatus eſt. Sub Joanne XXII. Michaëlis Cæſenatis Fratrumque Spiritualium ſententiam de paupertate Chriſti & Apoſtolorum ſcripto oppugnavit: quo imprimis labore meruit, ut Epiſcopus Cardinalis Albanus à Pontifice crearetur. Obiit Avenione die XVI. Auguſti anno 1327. apud conſodales ſuos ſepultus.

SCRIPTA.

Speculum Morale totius S. Scripturæ, quo cuncta ferè utriuſque Teſtamenti loca myſtico ſenſu explicantur. Prodiit *Lugduni* 1513. 4to *Venetiis* 1594. 1600. Opus iſtud anno 1305. ab Auctore elucubratum eſt.

Commentaria in Proverbia Salomonis.

Expoſitio in quatuor Evangelia.

Commentaria in Apocalypſin. Prodierunt iſthæc Opera *Venetiis* cura Cardinalis Sarnani.

De tuenda ſanitate & remediis morborum digreſſio. Typis excuſa prodiit *Moguntiæ.*

Commentaria in IV. libros Sententiarum. MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ.

Alia quædam illius ſcripta recenſet Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p.331.

1312. H.W. HERVÆUS NATALIS, natione Brito Aremoricus, in Academia Pariſienſi Theologiæ Doctor Regens, Ordinis Prædicatorum primùm in Conventu Montis Relaxi prope Pariſios Monachus, dein in Provinciæ Provinciâ Moderator, poſteà Vicarius generalis, ac demum in Comitiis totius Ordinis Lugduni anno 1318. habitis Generalis creatus. Claruit anno 1312. Obiit Narbone anno 1323. die X. Auguſti.

SCRIPTA.

Commentaria in IV. libros Sententiarum. Prodierunt *Venetiis* 1505. 4. vol. f *Pariſ.* 1647.

Quodlibeta majora IV. Venet. 1486.

Quodlibeta minora XXIV. Venet. 1513.

Tractatus de Poteſtate Papæ. Pariſ. 1647. cum Commentariis.

Defenſorium contra impugnantes Fratres Prædicatores, quòd vivant ſecundum Apoſtolicam vitam. Venet. 1516. 8vo.

Tractatus de Verbo. De Voluntate. Quæſtiones de peccato originali. De æternitate Mundi. De cognitione primi principii. De Beatitudine Quæſtiones V. *De Virtutibus moralibus.* De *ordine ſecundæ intentionis ad primam.* De *ſecundis intentionibus Tractatus* 2. De *paupertate Chriſti & Apoſtolorum. Tractatus de Sacramentis.* De *utrâque Poteſtate* Papali *& Regali.* De *materiâ Cœli Quæſtiones* IX. De *Relationibus Quæſtiones* V. De *unitate formarum Quæſtiones* XVIII. De *unitate formæ in homine.* De *motu Angeli.* Opuſcula iſta proximè recenſita prodierunt ſimul *Venet.* 1513. f.

Commentarius in Epiſtolas S. Pauli, qui ſub Anſelmi nomine circumfertur, & Hervæo noſtro à quamplurimis aſcribitur, Herveo Dolenſi debetur: uti ſuprà ſuo loco notatum eſt.

Summa Logicæ Ariſtotelis, quæ inter Aquinatis Opera habetur, à nonnullis Hervæo Natali adjudicatur.

1313. H.W. HUGO PRATENSIS, ſeu de Prato Florido, gente Italus, Pratis prope Florentiam natus, Ordinis Dominicani Monachus, Eccleſiaſtes celebratiſſimus; claruit anno 1313. obiit anno 1322. Extant *Sermones Dominicales ſuper Evangelia & Epiſtolas totius anni, Lugduni* 1528. 4to. *Sermones de Sanctis totius anni ibid.* 1528. 8vo. *Quadrageſimales Sermones, Venet.* 1578. 8vo. 1584. 8vo.

PORCHETUS SALVATICUS, natione Italus, patriâ Genuenſis, ex illuſtri Salvaticorum gente natus, Ordinis Carthuſiani Monachus, incertæ admodum ætatis Scriptor, cujus nullus, quod ſciam ante Auguſtinum Juſtinianum meminit. 1315. H.W. Neque ipſemet Juſtinianus, qui Scripta ejus in lucem protraxit, ætatem illius indicavit. Illum equidem ad annum 1512. in Carthophylace ſuo retulerat Vir Cl. Gul. Cave, non aliâ tamen, uti ipſe mihi coram agenti affirmavit, ratione motus, quàm quòd Liber ejus contra Judæos paucis poſt annis prælo exierit. Sanè parùm credibile videtur, Petrum Galatinum, cujus Opus anno 1518. in lucem primùm prodiit, Porcheti Scripta adeò inſigniter expilare aut potuiſſe aut auſum eſſe; modò ipſe Porchetus pauculis antea annis ſcripſerit, forſan & in vivis adhuc eſſet, qui ingrati hominis plagium detegeret: præſertim cùm ante Sæculi XV. exitum Galatinus Opus ſuum concinnâſſe videatur. Quin & Auguſtinus Juſtinianus, utcunque certam Porcheti ætatem nequaquam indicet, de eo tanquam ſuperioris ævi Scriptore verba facit. Miræus * neſcio quâ auctoritate motus, illum anno 1315. vixiſſe prodit. Certè veri non abſimilis iſte calculus videtur, modò Scriptoris alicujus vetuſtioris authoritas accederet. Ipſe Porchetus haud vulgari linguæ Hebraicæ ſcientiâ inſtructus, & in Hebræorum ſcriptis verſatiſſimus, ſcripſit inſigne Opus adverſùs Judæos, cui *Victoriæ* titulum dedit, *ad Judaicam perfidiam ſubvertendam & ut præſtantiùs veritas fulgeat fidei Chriſtianæ*, uti ipſe in Præfatione loquitur. In Opere iſthoc condendo quamplurima ex Raymundi Martini *Pugione fidei* exſcripſit, adeò autem non ingratus, ut *ab illo ſe ſumpſiſſe hujus libelli materiam in pleriſque compilandi* libenter agnoſcat. Illud demum tenebris eductum Auguſtinus Juſtinianus, Epiſcopus Nebienſis, & ipſe rerum Hebraicarum periciſſimus, recognovit, auxit, & *Pariſ.* 1520. f. in lucem dedit præmiſsâ ad Gulielmum patruum, Epiſcopum Trecenſem, Epiſtolâ nuncupatoriâ, quâ locis ex Hebræorum monumentis à Raimundo & Porcheto prolatis fidem facit, ſe maximam illorum partem in iiſdem libris, quos fermè omnes ſibi comparaverat, legiſſe teſtatus.

* De Scriptor. Sæculi XIV. p.13.

1315. H.W. FRANCISCUS MAYRONIUS, natione Gallus, Dignæ in Provinciâ natus, *Doctor Illuminatus* & *Acutus* dictus, Joannis Duns Scoti Diſcipulus, Ordinis Minorum ſodalis, in Academiâ Pariſienſi Theologiæ Baccalaureus, Roberto Siciliæ Regi admodum charus, claruit anno 1315 quo circiter tempore Actum Sorbonicum primus omnium Academiæ invexit; quo ſingulis diebus Veneris æſtivo tempore, ab ortu Solis ad occaſum ſine ullâ requie, ſine ullo paſtu aut potu, ſine ullo Præſidis auxilio ab unico quodam Reſpondente contra multos opponentes diſputatur. Anno 1323. Joannis XXII. literarum ad Cancellarium Pariſienſem beneficio Doctoratûs ſeu Magiſterii pileo donatus eſt, & Theologiam docendi poteſtatem accepit. Obiit Placentiæ anno 1325. à Pontificiis quibuſdam recentioribus acriter vellicatus, quod in IV. Senten. lib. diſt. 19. qu. 2. Supereffluentem Chriſti ac Sanctorum meritorum Theſaurum in dubium revocaverit.

OPERA.

Commentaria in IV libros Sententiarum.

De Formalitatibus liber.

Quodlibeta varia.

De *primo principio.*

De *expoſitione divinorum nominum.*

De *univocatione entis.* Prodierunt Opera iſta *Venet.* 1520, 1556, 1567. f. Prodierunt antea, excep-

tis

 tis Commentariis & Quodlibetis, *ibid.* 1517.

Sermones Quadrageſimales, Venet. 1491.
Sermones de Sanctis, Venet. 1493. *Baſil.* 1598.
De Paupertate Chriſti & Apoſtolorum.
De Virtutibus & vitiis capitalibus.
De Articulis fidei.
De Baptiſmo.
De Humilitate.
De Indulgentiis.
De Corpore Chriſti.
De Angelis.
De Suffragiis defunctorum.
De Pœnitentiâ.
De Ieiunio.
De ultimo judicio.
De Septem Donis Sp. S.

Super Pater noſter, & Magnificat. Prodierunt Opera iſta à concionibus incluſivè enumerata *Baſil.* 1498.

De decem Præceptis Explicatio, Pariſ. 1619.

Commentaria ejus in *Geneſin* MSS. in Bibliothecâ Minoritarum Leodienſium; & *Reportata in quartum Sententiarum, de Virtutibus & Vitiis capitalibus: Quæſtiones* MD. *de variis locis S.Scripturæ, & dubiis* Theologicis; ac demum *Interrogationes circa varias difficiles materias*; MSS. penès ſe aſſervata eſſe prodiit Lucas Waddingus; qui & alia plura Franciſci Opera nondum in lucem edita recenſet, de Scriptor. Ord. Minor. p. 124.

Theologicæ veritates in S. Auguſtinum de Civitate Dei. Extant cum Thomæ Anglici Commentariis in eundem *Toloſæ* 1488. *Venet.* 1489.

Commentarii ſuper Univerſalia & Prædicamenta Ariſtotelis.

Commentarii in VIII. *libros Phyſicorum ejuſdem.* Prodierunt unà cum præcedente Opere & Formalitatibus, *Venet.* 1517.

1315. H.W. UBERTINUS, DE CASSALIS, & *de Iliâ* appellatus, natione Italus, Patriâ Caſalenſis, Ordinis Minoritarum Monachus, claruit anno 1315. Exorta gravi inter Franciſcanos de lanâ caprinâ controverſiâ, & exinde ſchiſmate, hinc *Spiritualibus*, Chriſtum & Apoſtolos nil nec proprium nec in communi habuiſſe contendentibus, illinc Fraterculis *de communitate* dictis eos nil quidem proprium, aliquid tamen in communi poſſediſſe aſſerentibus. Ubertinus *Spiritualibus* ſe ducem præbuit: quorum partes animoſè tutatus eſt, donec anno 1322. Ioannem Papam adverſarium ſortitus causâ cecidit. Indignatione igitur commotus, ut ſibi cum ſuis ſeparatim vivere liceret, à Pontifice poſtulavit. Repulſam paſſus, turbas molitus eſt. Graviorem idcircò procellam veritus, anno 1317. relictis Minoritis ad Benedictinos tranſeundi poteſtatem petiit, & obtinuit; aſſignato ſibi, in quod ſecederet, Monaſterio S. Petri Gemblacenſi in Brabantiâ. Tandem verò ad Carthuſianos ſeceſſiſſe dicitur. Anno 1321. à Joanne Pontifice de vexatiſſimâ illâ circa paupertatem Chriſti quæſtione conſultus, Chriſtum aliquid proprium aut in communi modo mundano poſſediſſe hæreticam eſſe ſententiam, eum verò aliquid in communi modo ſpirituali habuiſſe ſatis Orthodoxè dici poſſe definivit. Mirè Pontifici & Cardinalibus placuit Ubertini ſententia, & rem acu tetigiſſe viſa eſt. Extat *Reſponſio circa quæſtionem de Paupertate Chriſti & Apoſtolorum* coram Joanne XXII. apud Avenionem in Conſiſtorio facta, contractior apud Waddingum Annal. Minor. Tom. 3 ad ann. 1321. integrior unà cum *articulis* à fratre Bonagratiâ adverſùs eum adductis, apud *Baluz.* Miſcellan. Tom. I. p. 293. 307. Opus prolixum *Arbor Vitæ Crucifixæ* inſcriptum, typis excuſum eſt *Venet.* 1485. *4to. Opus de ſeptem ſtatibus Eccleſiæ, Venet.* 1516. *4to.*

Cæterùm non deſunt, qui librorum IV. de Imitatione Chriſti tres priores Ubertino noſtro deberi cenſeant. SÆC. XIV. ab A.MCCC.

JOANNES DE NEAPOLI, gente Italus, civitate Neapolitanus, ex nobiliſſimâ ſtirpe Sicolâ oriundus; Ordinis Prædicatorum Theologus, S. Thomæ Aquinatis ſtudioſus lector & ſtrenuus aſſertor, Academiæ Pariſienſis *Doctor ſolennis*, claruit anno 1315. In ſtudio S.Dominici Neapolitano, Regentis officio functus, Cathedram magiſtralem multis annis ſummâ cum laude moderatus eſt. Obiit poſt annum 1323. Extant *Quæſtiones variæ Philoſophicæ & Theologicæ*, numero XLII. Pariſiis diſputatæ, à Dominico Gravinâ in lucem editæ *Neapoli* 1618. f. Alia ejus Scripta, viz. *Super* IV. *libros Sententiarum. Quodlibeta* XIII. *Sermones de Tempore, de Sanctis, de Mortuis*, &c. memorat Ambroſius de Altamura Biblioth. Prædicat. p. 105. 1315. H.W.

JOANNES GLYCYS patriâ Byzantinus, Logotheta Dromi, ac demum Patriarcha CP. claruit imperante Andronico Palæologo Avo anno MCCCXVI. Vir erat optimis diſciplinis imbutus, præcipuè autem eloquentiâ ac præclarâ loquendi dulcedine conſpicuus, Atticiſmi ac purioris ſermonis cultor, degenerem, & penè barbaram ſui ævi loquelam caſtigare & polire ſollicitus; in iſtâ dicendi arte Niceph. Gregoram diſcipulum habuit. Niphone Patriarchâ ob Sacrilegium aliaque flagitia exauctorato, in ejus locum ſufficitur Joannes, annoque MCCCXVI. thronum Patriarchalem capeſſit, uxore in Monaſterium ſecedente. Anno MCCCXX. morbis fractus & laborum pertæſus, relicto Patriarchatu, in Cyriotiſſæ Cœnobium ſe contulit; eo nomine imprimis à Gregorâ laudatus, quòd vir minimè avarus, non magnam opum vim corraſerat, ſed exiguam pecuniæ ſummam ſibi conſervans, eam in Monaſterii uſus impendit: Teſtamentum brevi poſt condidit, non diu ſuperfuturus. Scripſit *Hiſtoriam* ſive *Narrationem luculentam legationis ſuæ ad Armeniam*, quam non mediocribus laudibus extollit Niceph. Greg. *Hiſt. Rom.* lib. VI. p. 135. eam autem interiiſſe veriſimile eſt. *Teſtamentum* ejus miram animi pietatem ſpirans habetur apud eundem ibid. lib. VIII. pag. 202. Tractatum *de brevitate vitæ* velut editum memorat Cl. Cangius, *Ind. Auct.* ad *Gloſſ. Græc.* quo verò anno & tempore non refert; *opera quædam Grammatica* habentur MSS. in Bibl. Reg. Gall. Cod. 1720. 1911. 2088. 1316. R.G.

JOANNES XXII. antea *Iacobus Oſſa* ſeu *Deuſa* appellatus, gente Gallus, Patriâ Aquitanus, civitate Cadurcenſis, Arnoldi de Oſſâ, ſutoris veteramentarii filius, ex Caroli Siciliæ Regis Cancellario, Roberti Vicecancellario, primùm Epiſcopus Forolivienſis, dein Archiepiſcopus Avenionenſis, mox Cardinalis Epiſcopus Portuenſis, demum Pontifex Romanus Lugduni electus anno 1316. die VII. Auguſti, coronatus ibidem V. Septembr. quùm priùs Cardinalibus, qui ſedem Romanam à Clemente V. Avenionem translatam ægrè tulerunt, jurejurando confirmaſſet, ſe nunquam equum vel mulam conſcenſurum, quin Romam accederet. Anno 1317. Ludovicum Epiſcopum Toloſanum, 1320. Thomam Epiſcopum Herfordenſem, 1323. Thomam Aquinatem Sanctorum Catalogo intulit. Sub initio Pontificatûs à Ludovico Bavaro & Frederico Auſtriaco, quos diſcordes Electores in Imperatoriam dignitatem ſimul evexerant, de coronâ Imperii accipiendâ interpellatus, utrumque rejecit; anno verò 1320. cùm Ludovicus jus ſuum armis repeteret, Fredericum confirmavit, & illum Ludovici armis oppoſuit. Victo Frederico, Ludovicum 1316. H.W.

Ludovicum publico ſcripto citavit, ut Avenione ſe ſiſteret, facti ſui rationem redditurus, interea verò imperium deponeret. Renuit id Imperator, & ad Concilium provocat. Indignè id fert Joannes, & Ludovicum anno 1323. excommunicat, imperio deponit, & Electoribus alium eligere præcepit. Imperatoris quinetiam hyperaſpiſtas fidiſſimos, Matthæum Vicecomitem Mediolanenſem, & Marſilium Patavinum anathemati ſubjecit. Ludovicus à Romanis, qui Pontificis reditum fruſtra poſtulârant, accerſitus Italiam intrat anno 1327. Romæ coronam imperialem accipit; habitoque Cardinalium Concilio Joannem citat; comparere renuentem tanquam Antichriſtum, Sathanam, & Hæreſiarcham damnat, Pontificatu deturbat, & imagine ejus coram combuſtâ anno 1328. Nicolaum V. antea Petrum Corbarium dictum, Antipapam conſtituit. Securus interim Avenione deliteſcit Ioannes, & Ludovici minas & molitiones ridet: ac Piſanorum auxilio uſus anno 1333. Antipapam in ordinem redegit. Sed ut ad alia tranſeamus, acris Ioanni cum Franciſcanis duplici nomine mota eſt controverſia. Iſti enim Chriſtum & Apoſtolos nil aut proprium aut in communi poſſediſſe, Chriſtumque nudum in cruce pependiſſe docuerunt: ac rerum quarumcumque non Dominium, ſed uſum ſolummodò ad ſe pariter ac Chriſtianos quoſlibet perfectos ſpectare gloriati ſunt, contrariam Sententiam hæreſeos inſimulantes. Ioannes, qui pecuniam animâ cariorem habuit, ejuſque immenſam vim in loculis coacervatam mortuus reliquit, Dominicanos in partes advocans, utrumque Minoritarum articulum tanquam vanum, ſtultum, & hæreticum damnavit, Chriſtum coronâ, purpurâ, ſplendidâque veſte indutum in cruce pependiſſe, rerumque uſum à dominio ſeparari non poſſe definivit: Franciſcanos ſibi adverſantes excommunicavit, & *Fratricellos* vocans, ex iis complures flammis combuſſit. Nugæ hæ: verùm majoris momenti doctrina iſta, quam anno circiter 1331. apertè docuit & prædicavit Ioannes, damnavit Sorbona, refutarunt tanquam hæreſin graviſſimam plurimi: nempè animas defunctorum fidelium ad beatam viſionem Dei ante Reſurrectionem non admitti Obiit Ioannes Avenione anno 1334. die IV. Decembr.

SCRIPTA.

E*piſtola* VI. Concil. XI. p. 1629.

Epiſtola alia LXIII. apud Bzovium Annal. ad an. 1317, &c.

Epiſtola alia LXXV. apud Waddingum Annal. Minor. ad an. 1317, &c.

Epiſtola alia CCXCVI. ibid. Tom. 3. in Regeſto Pontif. p. 52.

Conſtitutiones XX. *Apoſtolicæ*, quas *Extravagantes* appellari voluit. Iſtæ quidem nec ab ipſo Ioanne, nec ab ullo alio Pontifice, vulgatæ aut probatæ ſunt, ſed privata auctoritate collectæ anno circiter 1340. Prodierunt. *Rhothomagi* 1519. 12°. *Francofurt.* 1586. 8°. *Venet.* 1591. 8°. cum Gloſſis *Lugduni* 1584. f.

Acta Inquiſitionis adverſus Petrum de Palude, & *Epiſtola unica*, quâ Fr. Michaëli Minoritæ committit cauſam quorundam Minoritarum malè de fide ſentientium, apud Baluz. Miſcellan. Tom. I. p. 165.

Epiſtolarum Regeſtum in V. partes diviſum MS. in Bibliothecis Vaticana, Barberina, &c. Singularum Epiſtolarum argumenta & initia habentur Concil. Tom. XI. p. 1643.

Sermones 2. *in illud*, *Mementote Operum Patrum, quæ fecerunt in generationibus ſuis.* MSS. in Bibl. publica Cantab. Cod. 179. num. 1, 2.

Retractatio quæſtionis, *num animæ Sanctorum non fruantur Dei viſione ante Judicium extremum*, Extat *Append* apud Ioann. Villanum Hiſt. Florent. lib. 2. cap. 19. monente L. I. à S. Carolo Biblioth. Pontif. lib. 1. p. 139.

Libellus de Contemptu Mundi, an typis prodiit nondum comperi. Lucubrationes Spirituales in hunc libellum meditatum eſſe Patricium Fattorium Tartitanum teſtatur Leo Allatius in Apibus Urban p. 209.

Ars Metallorum tranſmutatoria. Ex Latino in Gallicum ſermonem converſa prodiit *Lugdun.* 1557. 8°.

JOANNES PAPA XXII. Jacobus Deuſa antea dictus, non Cauponis aut Sutoris filius uti vulgò traditur, verùm *de Militari progenie* i. e. ex veteri nobilitate ortus, uti ex Alberto Argentin. probat Baluzius: Epiſcopus primò Forojulienſis, mox Archiepiſcopus Avenionenſis, deinde Cardinalis Epiſcopus Portuenſis, ac tandem tertio poſt mortem Clementis V. anno ſummus Pontifex renunciatus anno MCCCXVI. Vir *non multum magnus in ſtaturâ*, *ſed in ſcientiâ magnus*, *& bonæ vitæ teſtimonium habens*, ſic Ioannes Pariſienſis in *Vitâ* ejus. Operibus ejus à Cl. VVhartono recenſitis annumerare liceat, *Articulos contra Monaches* Baſil. 1555. 8°. *Bullas & Epiſtolas* XIX. à Baluzio, in Actorum veterum Collectione editas. *Vit. PP. Aven.* Tom. II. *Reſponſionem* ad Michaëlem de Cæſenâ hæreticum ſuper Proprio, vel Communi vel Speciali in facto Minorum. Extat MSS. in Bibl. Bodleian. cum tractatu Michaëlis, Cod. 1669. n XVII. ſecundùm ordinem Catalogi noviſſimè editi. *Volumen Sermonum* ex ore ejus exceptorum per Fr. Raymundum MS. in Bibl. Regis Gallorum, Cod. 4163. *Sermonum* fragmenta plurima apud Occamum in *Compendio* reperiuntur. *Revocatio* ſententię ſuæ de Beatitudine Sanctorum quam hortatu amicorum jamjam moriturus protulit Epiſtolari formâ vulgata inter Epiſtolas Ioannis P. Conc. T. XI. part. II. editas primum locum occupat. Habetur etiam apud Petrum Herentalium in fine ejus Vitæ à Baluzio editæ. 1316. R.G.

ALBERTUS PATAVINUS, natione Italus, Eremita Auguſtinianus, Ægidii Romani diſcipulus; in Academia Pariſienſi Doctoratûs gradum aſſecutus, SS. Scripturas publicè, ac magna diſcipulorum frequentiâ interpretatus eſt. Claruit anno 1316. Obiit Lutetiæ anno 1328. ſeu, ut alii, 1323. ætatis ſuæ 46. in conventu Auguſtianianorum ſepultus. Erecta ei eſt poſt mortem in Prætorio Patavino ſupra fores ſeptentrionales marmorea ſtatua, hoc elogio literis inſculpto. Super ſtatuam. *Alberto Eremitarum patri ſingulariſſimo*, *vita continentiſſima*, *patriâ Patavino*, *ſtudiorum alumno*, *& Reipublicæ Chriſtianæ ſummo ſplendori.* Sub ſtatuâ. *Albertus liberalium artium ac urbis noſtræ ſplendor*, *in Ordine Eremitarum regulam profeſſus*, *continentiſſima vita fuit: is claruit ingenio*, *ſub celeberrimo Egidio Romano ejuſdem Ordinis literis apprimè imbutus; ſumpta Pariſiis infulâ magiſtrali, tam clarus evaſit, ut Paulum Apoſtolum*, *Moyſem*, *Evangelia, ac librum Sententiarum expoſitione ſplendidiſſimâ reſeraverit: idemque ante omnes ſuæ ætatis viros facundiſſimus prædicator; immortali memoria hic optimo jure datur.* Scripſit quamplurima; ex quibus typis impreſſi prodierunt *Sermones de Tempore*, *de Sanctis*, *& Quadrageſimales*, *Pariſ.* 1544, 1550. 8°. *Venet.* 1584. *Expoſitio Evangeliorum Dominicalium totius anni* prodiit. *Venet.* 1476. f. MSS. extant *Commentaria in Pentateuchum*. *in Evangelia quatuor; in Epiſtolas D. Pauli, in Magiſtrum Sententiarum*, Patavii etiamnum aſſervata, teſte Ioſepho Pamphilo Chron. Ord. Eremit. S. Aug. p. 45. 1316. H. W.

MICHAEL CÆSENAS, natione Italus, S. Theologiæ Doctor, Ordinis Minoritarum ſocius, Provinciæ 1316. H. W.

Provinciæ Bononienſis alumnus, Ordinis ſui Generalis electus eſt in Comitiis Neapolitanis anno 1316. pridie Cal. Junii, ſtatimque ad reſtaurandam Franciſcanorum diſciplinam ſtrenuè ſe accinxit. Anno 1322. fervente inter Pontificem & Minoritas controverſiâ de paupertate Chriſti, & uſu ac dominio rerum, Capitulum Generale Ordinis ſui Peruſii celebravit, & Minoritarum ſententiam hæreſeos notâ, quam inuſſerat Joannes Papa, immunem eſſe declaravit. Gliſcente acriùs lite, Michaël Ludovici Imp. partibus ſe adjunxit: quo nomine Avenionem à Pontifice ad dicendam cauſam ann. 1327. evocatus, in cuſtodiam datus eſt. Anno ſequenti ex Petri Corbarii Minoritæ ſurrogatione in Antipapam tori Minoritarum Ordini iniquior factus Pontifex, Michaëlem hæreſeos ob definitionem Peruſinam accuſat; judices aſſignat, cauſam agi jubet. Michaël à Pontificis ſententia appellat; & eventum veritus, Avenione clam fugit. Fugientem excommunicat Joannes, ac gradu deponit, commiſſa Bertrando Cardinali Franciſcanorum Præfecturâ. Michaël ad Concilium provocat, & Ludovicum Imp. Nicolaum Papam, Occamum, potioremque ſui Ordinis partem ſibi adjungens, rem ſuam fortiter agit, & Pontificis minas ridet. Anno 1329. Bertrandus convocatis Franciſcanis Pontificis ſequacibus apud Lutetiam menſe Junio Michaëlem Generalatu Ordinis ſubmovit, & Gerardum Odonis loco ejus ſubſtituit. Michaël nihilominus imperatoris favore ſubnixus nequaquam ceſſit; Joannem autem hæreſeos palam accuſavit. Quapropter ipſe anno 1330. à Pontifice diris iterum devotus eſt, & à Gerardo in Conventu Franciſcanorum Perpinianenſi anno 1331. hæreſeos damnatus. Obiit Monachii in Bavariâ anno 1343. in vigiliâ S. Andreæ, Generalatûs titulo ad extremum uſque ſpiritum mordicùs retento. Extant *Tractatus* 3. *contra varios errores & hæreſes Joannis* XXII. *Papæ*, præcipuè verò *de utili dominio bonorum Eccleſiaſticorum, & abdicatione rerum temporalium in perfectione ſtatus Monachorum & Clericorum*, apud Goldaſtum Monarch. Tom. 2. p. 1236. *Epiſtola* apud Waddingum Annal. Minor. ad ann. 1317. *aliæ* 2. ad an. 1322. *Literæ* ejus ac *Proteſtationes contra Joannem* XXII. prodierunt *Lugduni* 1495. Porrò *Commentarios in Ezechielem Prophetam*, *In* IV. *libros Sententiarum*, & *Sermones de Tempore ac de Sanctis* à Michaële elucubratos eſſe refert Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 259.

1317. H.W. ASTESANUS, ſive Aſtenſis, gente Italus, ex Aſta Subalpinorum urbe oriundus, Ordinis Minoritarum ſodalis, Provinciæ Januenſis alumnus, claruit anno 1317. Obiit circa an. 1330. Scripſit, hortante Joanne Cajetano Urſino Cardinale S. Theodori, *Summam de Caſibus Conſcientiæ*, vulgò Aſteſanam dictam, libris VIII. quæ curâ Bellati & Gometii prodiit *Norimbergæ* 1482. f. Poſtea à Bartholomæo de Bellatis Feltrenſi & Gometio Uliſſiponenſi, Minoritis, recognita & in lucem edita, *Venet.* 1519. f. Ex hâc *Canones Pœnitentiales* excerpſit, & notis illuſtratos, unà cum aliis edidit Antonius Auguſtinus, *Venet.* 1584. 4°.

1317. H.W. JACOBUS DE LAUSANNA, natione Gallus, Ordinis Prædicatorum ſodalis, & Academiæ Pariſienſis Theologus, claruit anno 1317. quo Licentiatûs gradum accepit, pileo doctorali paulò poſt donatus. Poſtquàm Theologiam Lutetiæ diu publicè docuiſſet, Ordinis Provincialis per Galliam totam conſtitutus eſt, ſedi tandem Lauſanenſi regendæ admotus. Innumera ferè conſcripſit, imprimis verò plures S. Scripturæ libros Commentariis fuſiſſimis illuſtravit. Ex his in lucem prodiit ingens *Moralitatum Opus*, in XII. libros diſtributum, *Lemovicis* 1528. Sermones de *Tempore, Sanctis & Quadrageſima*, prælo bis exierunt, ab Alphonſo de Caſtro poſtremâ vice evulgati. Præclarum illi in Præfatione elogium poſuit Alphonſus; id verò, præſertim notat Jacobum in Parabolis admodum frequentem eſſe, ut Salvatorem ipſum, qui parabolicè ad Judæos verba facere ſolebat datâ operâ imitari videatur. Cætera illius ſcripta dabunt Poſſevinus Apparat. Tom. I. p. 787. & Altamura Biblioth. prædicat. p. 112.

1319. H.W. BERTRANDUS DE TURRE, patriâ Aquitanus, Camboli in Cadurcenſi Diœceſi natus, *Doctor Famoſus* vulgò appellatus, Ordinis Franciſcani ſocius, & Provinciæ Aquitaniæ Miniſter. Claruit anno 1319. quo ad Archiepiſcopatum Salernitanum evectus eſt. Anno ſequente inter Cardinales cooptatus, Epiſcopatum Tuſculanum demum obtinuit. Plurimas ante & poſt ſuſceptum Galerum pro Pontificibus Romanis Legationes obiit, atque anno 1328. totius Ordinis Franciſcani Adminiſtrator à Joanne XXII. conſtitutus fuit; uſque dum Michaël Cæſenas in ordinem redigeretur, aut dignitate ſubmoveretur. Factum id à Bertrando anno ſequente; cùm habitis Lutetiæ Franciſcanorum Papæ ſequacium Comitiis Cæſenati faſces abrogati ſunt. Obiit Bertrandus circa an. 1334. Scripſit *Sermones Epiſtolares*, ſeu in Epiſtolas inter Miſſam habendam legi ſolitas: impreſſos *Argentinæ* 1501. *Sermones de Tempore ab Adventu uſque ad Paſcha*; *Sermones de Sanctis*, *Dominicales*, *Quadrageſimales & Feriales*: *Commentaria in* IV. *libros Sententiarum*. *In Evangelia & Epiſtolas totius anni*: MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ, teſte Waddingo*: ut *Tractatum de paupertate Chriſti & Apoſtolorum*, & *Collationes Theologicas*, miſſa faciam.

* De Script. tor. Ord. Minor. p. 60.

1320. H.W. DURANDUS A S. PORCIANO; natione Gallus, in oppido, quod à S. Porciano Abbate dicitur, Arvernorum Boiis proximo natus, *Doctor reſolutiſſimus* dictus; Ordinis prædicatorum Theologus eximius, claruit anno 1320. ſeptennio ante Doctor Pariſiis renunciatus. In Italiam poſtea profectus, S. Palatii Apoſtolici Magiſter anno 1323. à Joanne XXII. conſtitutus eſt; atque ibi ſacras literas aliquamdiu explicuit. Anno 1326. die XIII. Januar. Meldenſis Epiſcopus à Pontifice creatus eſt, anno ſequente ad ſedem Anicienſem ſeu Podienſem provectus. Obiit anno 1333. die XIII. Septemb. Meldis in Eccleſiâ principe ſepultus. Extant *Commentaria ſuper libros* IV. *Sententiarum*, (quæ juvenis inchoavit, ſenex abſolvit) non unâ vice edita, præcipuè verò *Venet.* 1571. f. *Liber de Origine Juriſdictionum*, *ſeu de Eccleſiaſticâ Juriſdictione & Tractatus de legibus*, typis evulgati *Pariſ.* 1506. Plura alia ejuſdem ſcripta adhuc inedita recenſet Altamura Biblioth. prædicat. p. 109. Nugas agunt, qui noſtrum cum Durandis Troarnenſi, Leodienſi, & Speculatore confundunt, atque illi *Epiſtolam* Deoduini ad Henricum Regem *De Corpore Domini* contra Brunonem aſcribunt.

1320. H.W. THOMAS MORUS, ſeu *de la Moor*, gente Anglus, Eques Auratus, & Edwardi II. Angliæ Regis famulus. Sub iſtius auſpiciis ac ductu contra Scotos ſtipendia fecit; cauſamque ejus poſtea throno injuriâ depulſi ſummâ, quâ potuit, fide ac conſtantiâ tutatus eſt. Claruit anno 1320. Scripſit *Edwardi* II. *Vitam ac Res geſtas* ab anno 1307. quo Regimen ſuum auſpicatus eſt, ad annum 1326. quo à nefariis Parricidis interemptus fuit. Gallicè Hiſtoriam ſuam Morus conſcripſit, quam idcircò poſtulante illo Latinè vertit Gualterus Baker Canonicus Oſnienſis. Extat Latinè inter Scriptores Anglicos Normannicos à Gul. Camdeno auſpiciis Reverendiſſimi

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

verendiſſimi Præſulis Matthæi Parkeri Archiepiſcopi Cantuarienſis editos *Londini* 1574. f. *Francofurt.* 1602. f.

1320. R.G. NICEPHORUS CHUMNUS, qui & Nathanael aliquando nominatur, natione Græcus, patriâ, ni fallor, Byzantinus, profeſſione Monachus, & in Aulâ CP. ſub Andronico Palæologo ſen. Imp. rerum potens, Canaclei præfectus primò & cuſtos Annuli Imperatorii; poſteà magnus Stratopedarcha: Cum Andronicus Nepos Avum bello oppetiit, urbis Theſſalonicæ præfecturam habuit, Seniori ſemper fidus. Claruit anno MCCCXX. ob prudentiam & in rebus agendis peritiam opibus & honoribus auctum narrant Gregoras* Cantacuzenus, †, ac præclaris eum elogiis ornant. Quamdiu vixit incertum eſt: ex ejus lucubrationibus nullę adhuc lucem aſpexerunt: Sunt autem hujuſmodi *Confutatio* dogmatis de proceſſione *Sp. S.* Hujus meminit Allatius, & in Bibl. Regis Gallorum Gr. MS. extare refert, *de Conſenſ.* lib. II. c. 18. §. XVIII. pag. 870. in iſtâ quidem Regis Chriſtianiſſimi Bibliothecâ Cod. 1751. (in initio pauca deſunt folia) habentur græcè varii ejus *Tractatus Theologici*, *Philoſophici*, *Ethici*, *Chryſobulla* & *Epiſtolæ* numero CLXXII. teſte Labbæo *Catal. Bibl. MSS.* p. 89. ea autem ſpeciatim recenſet *ibid.* p. 295. Quæ res Theologicas aut Hiſtoriam Eccleſ. propiùs ſpectant, cæteris omiſſis, recenſebimus. *Sermo* in Chriſti Transfigurationem, n. X. *Sanctio*, Natalis Domini feriam non uno tantùm die, ſed per totum menſem celebrari debere, n. XI. *Symbuleuticus* de juſtitiâ ad Theſſalonicenſes, & urbis encomium, n. XII. *Ex Imperatoris* decreto, ut judices jurejurando obligentur ad munus ſanctè obeundum, n. XIII. *Encomium* ad Imperatorem, n. XIV. *Querela* adverſùs Niphonem ob malè adminiſtratam Patriarchatûs ſui provinciam, n. XV. *Oratio* funebris in Theoleptum Metropolitam Philadelphiæ, n. XVI. *Confutatio* Latinorum dogmatis de proceſſione Sp. S. n. XVII. *Ad Epiſcopum* Philadelphiæ de miraculo in Canâ, n. XVIII. *Ad eundem* de petitione Eliſæi ab Heliâ, n. XIX. *Ad Filiam* Imperatricem de ipſius viduitate n. XX. *Ad Imperatorem* de obito Deſpotæ & Filii ejus, n. XXI. *Conſolatio* in calamitate amici, n. XXII. *De charitate* erga proximum, & omnia relinquenda ut Chriſtum ſequamur, & de benedictione Paternâ quam ſurripuit Jacob ſuadente Matre, n. XXIII. Porro *Opuſcula* ejus varia & *Epiſtolas* in eadem Bibl. Cod. 1754. & in alio Codice Colbertino *Epiſtolas* aliquot ſupereſſe teſtatur Cl. du Cangius *Ind. ad Gloſſ. Gr.* pag. 30. Opus ejus de *oratione*, *judicio* & *operatione* quid ex iis amplecti, quid fugere liceat, in Bibl. Vaticanâ MS. extare fidem faciunt Simlerus, & Poſſevinus *in Apparat. ſacro.*

* Hiſt Rom. lib. VII. p. 168.

† Hiſt. lib. I. c. 14. p. 45.

1320. H. W. NICOLAUS DE LYRA, ſeu *Lyranus*, Trithemio & Baleo Anglus, rectiùs verò Normannus, Lyræ in Diœceſi Ebroicenſi natus, *Doctor Planus & utilis* dictus. Parentes Judæos habuit, atque inter Rabbinos Judaicos prima literarum fundamenta poſuit. Poſtea ad fidem Chriſtianam converſus, Minoritarum habitum in Cœnobio Vernolienſi ad Cuſtodiam Normannicam ſpectante anno circiter 1292. induit. Theologiæ Magiſter in Academia Pariſienſi creatus. Claruit anno 1320. Poſtquàm aliquot in Conventu Vernolienſi annos exegiſſet, ad Academiam Pariſienſem ſe contulit; & in Magno Franciſcanorum Conventu per plures annos S. Scripturam interpretatus eſt: quam demum integram, arduum ac difficile opus aggreſſus, duplici Commentario, literali altero, altero morali, illuſtravit. Anno 1325. à Joannâ Franciæ Reginâ inter alios viros celeberrimos deſignatus eſt, qui Teſtamentum ſuum executioni demandaret. Obiit anno 1340. die XXIII. Octobr.

Append.

SCRIPTA.

POſtilla perpetua, ſeu *brevia Commentaria in univerſa Biblia libris* LXXXV. Opus arduum & eruditum, anno 1293. inchoatum, anno 1330. abſolutum. Poſt imperfectas aliquot & minùs accuratas editiones *Baſil.* 1508. *Lugduni* 1529. 6. vol. f. & alibi, prodiit caſtigatius cura Fr. Feuardentii, Jo. Dadrei & Jacobi de Cuilly, *Lugduni* 1590. dein in Bibliis Gloſſatis *Duaci* 1617. *Antverp.* 1634. in Bibliis maximis *Pariſ.* 1660.

Poſtillæ majores, ſeu *Enarrationes in Epiſtolas & Evangelia Dominicalia totius anni. Venet.* 1516. 1588. 8o.

Tractatus de idoneo miniſtrante & ſuſcipiente SS. Altaris Sacramentum. Prodiit unà cum S. Thomę libello ejuſdem argumenti in Germaniâ in 4°. abſque loci vel temporis mentione factâ.

Diſputatio contra perfidiam Judæorum, quæ unà cum ejuſdem *Præceptorio Lugduni* & *Pariſiis* edita fuiſſe à Miræo dicitur. Certè prodiit *Venetiis* 1483. ad calcem Poſtillarum in omnes utriuſque Teſtamenti libros.

Tractatus contra Judæum quendam, ex ipſis Evangelii verbis Chriſtum ejuſque doctrinam impugnantem. Prodiit unà cum præcedente Opuſculo ad calcem Poſtillę *Lugduni* 1529.

Contemplatio de vitâ & geſtis S. Franciſci, à Lucâ Waddingo unà cum Opuſculis S. Franciſci edita *Antverp.* 1623. 4°.

Alia aliquot Lyrani ſcripta enumerat Bellarminus de Script. Eccleſ. pag. 369. plura Baleus Cent. V. cap. 12. nonnulla VVaddingus de Script. Ord. Minor. p. 266. qui loca, quibus Tractatus illius quidam MSS. aſſervantur, indicat.

NICOLAUS de LYRA, ex ſodalitio S. Franciſci, Ordinis ſui per totam Burgundiam Provincialis, claruit anno MCCCXX. Lucubrationibus ejus à Cl.Worthono numeratis accenſeantur ſequentes; *Tractatus* de differentiâ noſtræ Tranſlationis ab Hebraicâ literâ in Vetere Teſtamento *Præceptorium*, ſive Expoſitio in Decalogum legis Divinæ. Utrumque opus in ipſis ferè artis Typographicæ incunabulis literis Gothicis editum, abſque anni notatione, illud Rothomagi, hoc Lutetiæ. *Tractatus* de Animæ clauſtro. Extat MS. in Bibl. Bodl. Claſſ. *Laud.* C. XI. 3. *De viſione* Divinæ Eſſentiæ ab animalibus à corpore ſeparatis inter alia opuſcula MS. in Bibl. Colleg. Merton. Oxon. n. CLXXXVII. & cum aliis ejuſdem operibus in Cod. Colbertino 149. *Probatio* Adventûs Chriſti per Scripturas à Judæis receptas; prodiit Francof. in 8vo. cum aliis nonnullis contra Hebræos tractatibus. Humilis *Confeſſio* cum gratiarum actione poſt peractum ejus opus Biblicum à Waddingo profertur. *Bibl. Minor.* p. 265. uberior autem & caſtigatior ex Cod. MS. Colber. 2184. à Baluzio, *Not. ad Vit. PP. Aven.* Tom. I. col. 808. 1320. R.G.

ALBERTINUS MUSSATUS, natione Italus, Patriâ Patavinus, Poëta & Hiſtoricus pro ratione ævi ſui non incelebris, Obiit exul Clodii anno 1329. in urbe verò patriâ ſepultus. Scripſit *Libros* XVI. *de Geſtis Henrici* VII. Germanorum Imperatoris, *Priapeia*, *Ecelinum*, *Librum de Fato*, atque alia quædam, quę cum notis & Emendationibus Laurentii Pignorii, Oſii, ad Villani prodierunt excuſa *Venet.* 1635. f. 1320. H.W.

ANDREAS HORNE, natione Anglus, patriâ, ni malè conjecerit Baleus*, Glocestrenſis, Juris Municipalis Anglicani ſtudioſiſſimus, Claruit 1320. H. W.

* Cent. 12. cap. 48.

anno

SÆC. XIV. ab An. MCCC. anno 1320. Ætatem quidem ejus ſibi incompertam eſſe Baleus agnoſcit; neque aliud de illo tradit, quàm quòd in Hiſtoria verſatiſſimus, comparatis hinc inde Hiſtoriarum Floribus, *Claudiocestria Chronicon* condiderit. Chronicon quidem jampridem periit. Aliud autem, quod Baleum penitus fugit, ſupereſt Opuſculum; unde Autoris ætas certò definiri queat. Scripſit enim Andreas Juris Forenſis Anglicani *Summam*, quam *Speculum Juſtitiariorum* appellari voluit, linguâ Gallicanâ, quæ in Foro Anglicano more vetuſto uſurpari ſolet. Ex illo patet Autorem id ſub Edwardo II. Rege, ante annum tamen 1324. conſcripſiſſe. Obiit poſt annum 1343 quo Abbatis Walthamenſis cauſam in foro egit; uti teſtimonium ex Archivis forenſibus, depromptum atque Operi præmiſſum demonſtrat. Vir ſacrarum literarum non minùs quàm Juriſprudentiæ callentiſſimus, nullas in foro Anglicano leges uſurpari voluit, niſi quæ S. Scripturæ & juri naturali conſentaneæ eſſent; adeòque poſtremâ Operis parte conſuetudines Anglicas utrivis contrarias ſigillatim enumerat & aboleri ſuadet. Prodiit *Speculum Juſtitiariorum* Gallicè *Londini* 1642. 8°. Anglicè converſum *Londini* 1646. 8°. Cæterùm non immeritò in Catalogo noſtro locum obtinet Andreas, non ſolùm quòd S. Scripturam unicam Juriſprudentiæ normam ponat; ſed & illuſtre Eccleſiæ Anglicanæ fidei de libris Scripturæ Canonicis Teſtimonium exhibuerit: quod quidem, cùm liber exteris ignotus, noſtratibus etiam (ſi Juriſconſultos excipias) parùm notus ſit, integrum apponere Lectori non ingratum fore arbitror. Poſtquàm igitur univerſam Legem forenſem in S. Scriptura fundatam eſſe præfatus fuiſſet; totamque Scripturam in Vetus ac Novum Teſtamentum diſtribuiſſet; XXII. Veteris Teſtamenti libros ex mente Hebræorum recenſet; ac dein ſubjungit *: Et outre ceux ſont
* In Præfat. §. 4. autre livres en l' viel Teſtament, tout ſoit ne ſoient elles authoriſes Canon, ſicome, Tobie, Iudeth, Maccabées, Eccleſiaſticus. *Et præter iſtos alii ſunt Veteris Teſtamenti libri, quamvis authoritate divinâ careant, neque in Canonem recipiantur; ex. gr. Tobias, Judith, Maccabæorum libri, Eccleſiaſticus.*

1320. R. G. LANDOLFUS de COLUMNA patriâ Romanus, Canonicus Carnotenſis, claruit anno MCCCXX. Literis conſignavit Chronicon ab Orbe condito ad ſua uſque tempora, Joanni Papæ XXII. nuncupatum, quod *Breviarium Hiſtoriale* appellavit. Hujus operis partem, viz. *Elogia Philippi* Pulchri Galliæ Regis ejuſque filiorum Ludovici Hutini, & Philippi Longi in lucem emiſit Phil. Labbeus *Biblioth. MSS.* Tom. I. pag. 659. Integrum extat MS. in Bibliothecâ Pateanâ Pariſ. Cod. 242. prodiit etiam typis alicubi impreſſum circa primordia Typographiæ, certè ante annum 1500. 8vo. *Pontificum* etiam Romanorum hiſtoriam à B. Petro ad Joannem Anglicum dictum, Landolphum elucubrâſſe affirmat Raphael Volaterranus *, utrùm verò ſit
*Comment. Urb. l. 22. opus à priori diverſum dubitare licet. Extat Radulphi de *Columnâ* (qui & Pandulfus & Landulfus dicitur) de tranſlatione Imperii Tractatus in Sylloge *Schardianâ* p. 284. ſeorſim edit. Baſil. 1566. 8vo. an idem ſit Auctor, adhuc dubito.

1320. R.G. ODORICUS FOROJULIENSIS, à nonnullis Oldoricus dictus, natione Italus, è Portu-Naono (Forojulii id oppidum eſt) oriundus, Frater Ord. Min. claruit ſub Joanne Papa XXII. anno MCCCXX. Obiit Utini XIV. die *Januar.* anno MCCCXXXI. Cùm varias orbis Orientalis regiones peragrâſſet, & inter fideles diu verſatus majorem Aſiæ partem ad Indos uſque perluſtrâſſet; Hiſtoriam ſuæ Peregrinationis contexuit; quæ aliquando *Itinerarium*, aliquando *de Mirabilibus Mundi* nominatur; Extat MS. in Bibl. Colleg. Corp. Chr. Cantab. & in Bibl. Bodleian. inter Cod. Digbeianos. In lucem protulit unà cum Auctoris *vitâ* ad XIV. d. *Jan.* Bollandus Tom. I. Alterius hujus Auctoris Operis meminit Waddingus *de variis ritibus & conditionibus hujus mundi* inſcripti, quod idem eſſe cum priore teſtatur Voſſius †. Chronicon ejus ſæpiùs in ſuis Annalibus laudat idem Waddingus, quod MS. habuit & † De Hiſt. Lat. l. II. c. 64. p. 510.
plurima inde excerpſit. Verùm indiciis ex ipſo opere petitis quod MS. in Biblioth. Colbertinâ Cod. 5496. repertum perlegerat Cl. Baluzius, Odoricum ejus Actorem non eſſe manifeſtò deprehendit: vid. Baluz. not. *ad vit. Pap. Avenion.* Tom. I. p. 1411. & ſequ. cæterùm *Sermones* varios & *Epiſtolas* ei tribuunt Simlerus & Poſſevinus.

PETRUS AUREOLUS, gente Gallus, Vermeriæ ſeu Verberiæ ad Iſaram fluvium natus, 1321. H. W.
Doctor Facundus appellatus, Ordinem Minoritarum ingreſſus, Michaëlis Cæſenatis electioni in Generalem anno 1316. in Comitiis Neapolitanis ſtrenuè obſtitit. Anno 1318 licentiam publicè docendi in Academia Pariſienſi mandato Pontificio accepit, Magiſterii apice donatus. In Magiſtrum itaque Sententiarum legit, donec anno 1321. III. Cal. Martii, ad Archiepiſcopatum Aquenſem in Gallia eveheretur. Obiit die XXVII. April. ſed quo anno non conſtat: certè poſt annum 1345. quo *Breviarium Bibliorum* ſcripſit. Errant profectò qui eum Cardinalium albo inſcribunt: nec minùs ſorſan, qui Joannis Duns Scoti diſcipulum fuiſſe volunt.

SCRIPTA.

Commentaria in libros IV. Sententiarum, quorum quæ in primum edita ſunt curâ Card. Sarnani *Romæ* 1595. f. quæ in 2^m 3^m & 4^m libros prodierunt *ibid.* 1505. f.

Quodlibeta varia, cum Tomo 2°. Comment. *Romæ* 1605.

Breviarium Bibliorum, ſeu *Epitome univerſæ S. Scripturæ juxta literalem ſenſum.* Prodiit *Venet.* 1507. *Argentinæ* 1514. *Pariſ.* 1565. *Venet.* 1571. curâ Stephani Novelleti *Pariſ.* 1585.

Tractatus de immaculatâ Conceptione B. Virginis, qui *Tholoſæ* 1514. prodiiſſe dicitur.

Librum ejuſdem, qui inſcribitur, *Roſa Diſtinctionum: Sermones de tempore: & Tractatum de paupertate & uſu paupere rerum.* MSS. in Conventu Sagienſi Normannico extare refert Lucas Waddingus de Script. Ord. Minor. p. 276.

JOANNES BASSOLIS, natione, ut fertur, Scotus, *Doctor Ordinatiſſimus* dictus, Ordi- 1321. H. W.
nis Minoritarum ſocius, Ioannis Duns Scoti Diſcipulus, illi præ cæteris ob ingenium dilectus, adeò ut eo unico præſente Scotus ſufficiens auditorium adeſſe diceret. Anno 1313. Rhemis, 1322. quo præcipuè claruit, Mechliniæ in Magiſtrum Sententiarum prælegit. Quando obierit, non liquet. Extant *Commentaria ſeu Lectura in IV. libros Sententiarum*, curâ Orontii Finei Delfinatis edita *Pariſ.* 1517. f. *Miſcellanea* ejuſdem *Philoſophica & Medica ibidem* prodierunt.

JOANNES PARISIENSIS, gente An- 1322. R.G.
glus, S. Victoris Pariſienſis Canonicus regularis Auguſtinianus, claruit anno MCCCXXII. Rebus hiſtoricis operam impendens, Veterum pariter ac Recentiorum monumenta ſedulò excuſſit, & quidquid memoratu dignum reperit, in ordinem redegit; inde hiſtoriam concinnavit ad annum MCCCXXII. deductam, quam *Memoriale hiſtoriarum* inſcripſit,

hujus

SÆC. XIV. ab An. MCCC. hujus cum laude meminit & teſtimonium exinde profert Cl. Launoius, *Diſſert. de Brunone* pag. 79, 80. alia quędam de Gallicâ regione, & origine regnorum & gentium regionis ejuſdem protulit vir de ſe hiſtoricâ optimè meritus Andr. Du Cheſnius, *Collect. vet. Hiſt. Franc. Script.* Tom. I. p. 128. inde etiam, ni fallor, in lucem protraxit *Clementis* V. & Joannis XXII. PP. vitas Cl. Baluzius, *Vit. Pap. Aven.* Tom. I. p. 1. 113. Opus integrum extat MSS. apud Anglos, in Bibl. Publicâ Cantabr. Cod. 239. & Coll. Corp. Chriſt. Cod. 20. apud Gallos in Bibl. Regiâ, S. Victoris Pariſienſ. & Collegii Navarrici ibidem.

1323. H. W. BERNARDUS GUIDO, gente Gallus, Patriâ Lemovicenſis, ex vico Rocriâ propè Rupem-Apis oriundus, humili loco natus eſt anno 1261. Anno 1280. Prædicatorum Ordini ſe adjunxit, anno 1294. ex Lectore Cœnobii Albienſis Prior factus, anno 1297. Carcaſſonæ, 1299. Caſtrenſis, 1303. Lemovicenſis Prior conſtitutus. Anno 1305. Inquiſitor contra Albigenſes Toloſanos renunciatus eſt, Ordinis ſui Procurator in Curia Romana anno 1312. electus. Quadriennio pôſt à Joanne XXII. pro pace inter civitates concilianda & confirmanda in Italiam miſſus eſt. Anno 1323. Tudenſem Epiſcopatum in Gallicia diuturnæ militiæ præmium tulit; anno ſequenti ad ſedem Lodovenſem in Gallia Narbonenſi tranſlatus. Obiit anno 1331. die XXX. Novembr. apud Dominicanos Lemovicenſes ſepultus.

SCRIPTA.

DE *Fundatione Ordinum Grandimontenſis & Artigia, & Monaſterii S. Auguſtini Lemovicenſis Hiſtoria brevis* ad annum 1313. deducta. Extat apud Labbeum Biblioth. Nov. MSS. Tom. 2. p. 275.

Geſta Comitum Tholoſanorum, à Catello edita Toloſæ 1623. f.

Vita S. Fulchranni Epiſcopi Lodovenſis. Habetur apud Bollandum ad XIII. Februar.

Vita S. Glodeſindis virginis, à Bernardo quodam Abbate, forſan noſtro, conſcripta habetur apud Surium ad XXV. Julii.

Speculum Sanctorale ad Joannem XXII. in quo de Chriſti, Sanctorumque omnium ac Martyrum vitis agitur libris, ſeu potiùs voluminibus IV. Extat MS. in Bibliotheca Prædicatorum Avenionenſium. *Epiſtolam* ejus *nuncupatoriam & Præfationem* dedit Labbæus ibid. p. 513. qui *nomina & geſta Epiſcoporum Lemovicenſium*, à S. Martiali uſque ad. 1273. inde excerpta exhibet pag. 265. *Hiſtoriam de S. Thoma Cantuarienſi*, p. 585. *aliquot Sanctorum Vitas* paſſim alibi. Inde excerptas edidit Fr. Boſquetus *Clementis* V. *& Joannis* XX. *Pontificum Vitas*: alias alii.

Speculum Hiſtoricum Romanorum Pontificum atque Imperatorum & Regum Galliæ uſque ad an. 1321. Berengarii Generalis ſui juſſu conſcriptum, & Joanni XXII. dicatum. Extat MS. in Biblioth. Colbertina & apud Prædicatores Avenionenſes.

Acta omnium generalium Capitulorum Dominicani Ordinis ab Ordine condito ad ſua uſque tempora, Aymerici Generalis juſſu collecta & digeſta. Habetur MSS. ap. Dominicanos Toloſanos.

Practica Inquiſitionis. MS. ibidem.

Tractatus brevis de temporibus & annis generalium & particularium Conciliorum. Tractatus de Officio Miſſæ. De Præceptis Decalogi, de Apoſtolis & LXXII. *Diſcipulis, De Epiſcopis Toloſanis. Dicta SS. Patrum & Doctorum de peccato originali. De Articulis fidei & Sacramentis Eccleſiæ*, atque alia quædam, MSS. in Bibliotheca Colbertina, teſte Cl. Oudino Supplem. p. 595.

Append.

BERNARDUS GUIDONIS, patriâ Lemovicenſis, ex Ordine Prædicatorum, ab omnibus hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſtudioſis, præcipuè autem ab iis ejuſdem Regionis ac Ordinis, optimè meritus, claruit annò MCCCXXIII. Plurima eximii hujus Hiſtorici Opera recenſuit Cl. Whartonus, pauca ſuperſunt nobis paulò annotanda. Certum eſt Guidonem noſtrum duplex Chronicon Rom. Pontificum elaboraſſe, unum breviuſculum, quod *Præcedens Catalogus Pontif. Rom.* ſive *Flores Chronicorum* appellatur. Extat MS. in Biblioth. Carmelitarum Excalceatorum Claromont. in Arvernâ o. XLIX. teſte Labbæo *. Alterum fuſius & prolixius quod habetur in Biblioth. Colbertinâ, Cod 375. duplex autem hujus Chronici extat editio, prior Berengario Ord. Magiſtro nuncupatur, ac deſinit in an. MCCCXXI. poſterior Joanni Papæ XXII. dicatur, ac ad annum MCCCXXX. deducitur, ulterius forſan producenda, niſi auctoris jam ſeptuagenarii mors prævenilſet. Utriuſque ſpecimen nobis exhibet Steph. Baluzius in opere poſthumo, *Vit. Pap. Aven.* Tom. I. ubi inter Clementis Papæ V. vitas, quæ ordine *tertia* eſt, col. 55. breviori, *quarta* col. 61. prolixiori ſtylo conſcripta, utraque noſtrum Guidonem Auctorem vendicant; eodem modo & *Secunda* Joannis Papæ XXII. brevior col. 133. *tertia* fuſior col. 151. Guidonis operâ ſcripta, niſi quod poſteriori additamentum breve poſt mortem Guidonis ab incerto quodam ſubjunctum eſt. Hoc Pontif. Rom. Chronico multùm uſus eſt in Annal. Eccleſiaſt. condendis Rev. Apamiarum Antiſtes H. Spondanus. Extatque MS. in Bibl. Prædicatorum Toloſæ *. Ubi & *Sanctorale* quinque prægrandibus voluminibus, quorum ſecundo *Vita* noſtri Guidonis (an à ſe ſcripta non liquet) præfigitur. Ibidem etiam habetur *Tractatus* de Magiſtris in Theologiâ ex ordine Prædicatorum. Opera ejus hiſtorica plurima habentur MSS. in Biblioth. Coll. S. Trinit. Cant. *Deſcriptio Galliarum*, pars Chronici Guidoniani, à Du Cheſnio edita eſt *Script. Franc.* Tom. I. p. 22. *Sanctorum Lemovicenſium hiſtoria ex Sanctoriali* deſumpta à Labbæo in lucem protracta. *Bibl. MSS.* Tom. I. p. 629. & ſequ. qui Vitam Guidonis exhibet, *ibid.* Tom. II. p. 512. Inde etiam petita eſt *Vita* S. Thomæ Aquinatis, quam Bollandiani ediderunt, ad d. 7. Martii. *Sermones* ejus de tempore & Sanctis, extant MSS. in Bibl. Bodleian. Claſſ. *Laud.* H. XXIV, iterúmque Claſſ. *Bodlei.* C. VI 4. Scripſit etiam additiones ad librum Stephani de Salagnaco de exordiis Ord. Prædicatorum, teſte Baluzio *Not. ad Vit. Pap. Aven.* T. I. col. 579.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1323. R. G.

* Catal. Bib. MSS. p. 208.

* Spondan. Annal. Eccleſ. ad ann. 1330. n. VII.

MARSILIUS PATAVINUS, MENANDRINUS dictus, natione Italus, civitate Paduanus, in Aurelianenſi Academia Juriſprudentiæ elementis imbutus, uti de ſeipſo prodit *, Philoſophus & Juriſconſultus ſui temporis celeberrimus, Ludovici Bavari Imp. Conſiliarius, claruit anno 1324. quo Majeſtatem Imperatoriam à Pontificia tyrannide conculcatam indignatus, inſigne illud Opus, *Defenſorem Pacis*, evulgavit; in quo Imperatorem Pontifici adeò non ſubeſſe, ut Pontifex Imperatori non ſolùm in temporalibus, ſed etiam in ſpiritualibus quoad externam Eccleſiæ Diſciplinam moderandam ſubjici debeat, acutè & eruditè probat; Aulæ Romanæ faſtum, ambitionem & luxuriam luculenter depingit; Pontifici Romano ne minimam quidem ſupra reliquos Epiſcopos poteſtatis aut præeminentiæ Prærogativam jure divino competere fusè demonſtrat. Tantâ Marſilii fiduciâ in rabiem actus Joannes XXII. anno 1327. prolixum edidit Decretum, quo eum diris devovet, ipſiuſque argumenta utcunque vellicat. Unde nil mirum eum in Indice Librorum Romano Authoribus damnatis adbuc accenſeri, 1324. H. W.

* Defenſ. pacis l. 2. c. 18.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. cenſeri. Obiit Marſilius apud Montemaltum ann. 1328. medio Septembri. Extant *Defenſor Pacis*, ſeu *de re Imperatoriâ & Pontificiâ adversus uſurpatam Romani Pontificis jurisdictionem libri 3. Baſil.* 1522. f. *Francofurt.* 1612. 1623. 8°. & apud Goldaſtum Monarch. Tom. 2. pag 154. *De Juriſdictione Imperiali in cauſis Matrimonialibus*, ibid. p. 1383. *De Tranſlatione Imperii Tractatus*, ibid. p. 147. & in Antilogiâ Papæ à Weiſſemburgio edita *Baſil.* 1555. 8°. quam in Appendice ſuo ad Faſciculum Rerum Expetendarum recudi fecit Vir doctiſſimus mihique amiciſſimus Eduardus Brovvn *Londini* 1688. f. p. 55.

1325. H. W. PETRUS BERTRANDUS, (gente Gallus, Annonæenſis oppidi in Vivarienſi ditione civis, Matthæi Bertrandi filius, Gulielmi Noviomenſis Epiſcopi frater, Juris Pontificii ac Cæſarei in Academiis Avenionenſi, Monſpeſſulanâ, Aurelianenſi, & Pariſienſi Profeſſor, Conſiliarius Regius, & Joannæ Francorum Reginæ Cancellarius, ex Decano Anicienſis Eccleſiæ primùm Epiſcopus Nivernenſis, dein anno 1325. Æduenſis ſive Auguſtodunenſis factus eſt. An. 1329. cum Gulielmo Archiepiſcopo Senonenſi, cæteriſque Prælatis, pro immunitate Eccleſiaſticâ adversùs Petrum Cunerium Advocatum Regium coram Philippo Valeſio Rege ſtrenuè decertavit. Anno 1331. die xx. Decembr. Eccleſiæ Romanæ Cardinalis titulo S. Clementis à Joanne XXII. renunciatus eſt. Anno 1341. Collegium Auguſtodunenſe ære ſuo fundavit. Obiit Avenione anno 1349. die XXIV. Junii. Extat *Libellus de Juriſdictione Eccleſiaſticâ*, ſeu *Acta diſputationis* adversùs Petrum de Cugneriis pro Eccleſiæ Gallicanæ libertate, ſeorſim *Pariſ.* 1495. 4°. apud Guldaſtum Monarch. Tom. 2. p. 1361. *Tractatus de origine & uſu Juriſdictionum*, ſeu *de ſpirituali & temporali Juriſdictione*, inter alios Tractatus Juris editus *Venet.* 1584. Tom. XII. pag 408. Utrumque Opus habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXVI.

1326. H. W. PETRUS DE DUSBURG, Patriâ, ut videtur, Dusburgenſis, Ordinis Teutonici Frater & Sacerdos, claruit anno 1326. quo Hiſtoriam ſuam ſiniſſe abſolviſſe teſtatur in Epiſtolâ nuncupatoriâ ad Wernerum de Orſelen Teutonicorum Equitum Magiſtrum, qui electus anno 1325. occiſus eſt anno 1330. Turpiſſimè igitur hallucinatur Oudinus, qui Petrum ad annum 1425. refert. Scripſit Petrus *Chronicon Pruſſiæ*, ſive *Hiſtoriam Ordinis Teutonici* à primâ ejus inſtitutione anno 1190. uſque ad annum 1326. ab incerto quodam Authore ad annum 1435. continuatam. Primus eam è tenebris eruit, notis illuſtravit, diſſertationibus XIX. de Antiquitatibus Pruſſicis auxit, & in lucem emiſit Chriſtophorus Hartnochius *Jenæ* 1679. 4°.

1327. H. W. ANDRONICUS, Patriâ Conſtantinopolitanus, ex Imperatoriâ Comnenorum proſapiâ oriundus, claruit circa an. 1327. Extat *Dialogus adversùs Judæos* Latinè ex Joannis Livineii verſione in Stevartii Auctuario ad Caniſium *Ingolſtad.* 1616. 4°. & in Bibliothec. Patr. Tom. XXVI. p. 38. Eundem Andronicum autorem habere videntur, *Dialogus adversùs Latinos de Proceſſione Sp. S. Diſputatio imperatoris cum Doctore Armeniorum Petro de duabus in Chriſto naturis, & aliis Capitibus, & Scriptum contra Joannem Veccum*, quæ MSS. in Bibliothecâ Bavaricâ Cod. 120. aſſervantur, teſte Poſſevino in Catalogo p. 62.

1329. H. W. JOANNES BACONUS, ſeu Baconthorpius, natione Anglus, ex Baconthorpâ villi pago agri Nordovolgienſis oriundus, *Doctor Reſolutus* dictus. Ineunte ætate Carmelitis Cœnobii Nigerienſis ſeu Blacneienſis prope Walſinghamiam ſe adjunxit; & ab iis Oxonium primùm dein Lutetiam miſſus, Juris utriuſque & S. Theologiæ laureas adeptus eſt, tantam inſuper famam conſecutus, ut Averroiſtarum Princeps vulgò haberetur. Domum reverſus, poſt aliquot annos Provincialis Carmelitarum in Angliâ ordine duodecimus in Conventu Fratrum generali Londini habito anno 1329. electus eſt. Poſt quadriennium Romam evocatus, ut ſuper graviſſimis de Matrimonio quæſtionibus ſententiam proferret, cùm nimium authoritati Pontificiæ circa enervandas diſpenſationibus leges de matrimonio divinas inter diſputandum tribuiſſet, ſibilis exceptus eſt. Erroris admonitus Baconus, rei veritatem diligentiùs inveſtigavit, vitium agnovit, Palinodiam modeſtè cecinit, Pontificem in gradibus conſanguinitatis lege divina prohibitis diſpenſare non poſſe contendit; & Sophiſticam tanquam pernicioſiſſimam fidei Chriſtianæ peſtem deinceps deteſtari cœpit. Obiit anno 1346. Londini ſepultus. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

SCRIPTA.

Commentaria, ſeu Quæſtiones ſuper IV. libros Sententiarum. Prodierunt *Mediolani.* 1510, 1611. & curâ Joannis Chryſoſtomi Maraſcæ *Cremonæ* 1618. Tom. 2. bis *Pariſiis* ſemel *Venetiis.*

Compendium Legis Chriſti, & *Quodlibeta. Venetiis* 1527. f. edita, *Quodlibeta* prodierunt unà cum Commentariis in Sententias, *Cremonæ* 1618.

Tractatus 2. de Regulâ Ordinis Carmelitani, & Compendium Hiſtoriarum ac Jurium pro defenſione ejuſdem Ordinis, neſcio an adhuc in lucem exierint.

Ineditorum Baconi Operum longum ſatis Catalogum texit Baleus, ex eo Pitſeus, aliique. In maximè notari merentur *Commentaria in omnes utriuſque Teſtamenti libros, in S. Auguſtinum de Civitate Dei. Tractatus varii adversùs Judæos. Tractatus adversùs Joannem Pontificem de Beatorum viſione. Sermones varii*, &c.

GERARDUS ODONIS, natione Gallus, Patriâ Ruthenenſis, de Caſtro Rodulphi oriundus, *Doctor Moralis* dictus. Ordinis Minoritarum ſodalis, 1329. H. W. ac demum anno 1329. Miniſter Generalis, in Comitiis Pariſienſibus Michaëli Cæſenati ſubſtitutus Factum id favore Joannis XXII. Pontificis, cui perquàm familiaris fuit. Ut plurimas enim legationes, in Siciliam binas, unicam in Angliam, atque alteram in Poſnam Croatiæ, illi à Pontifice commiſſas taceam: Pſeudo-Patriarcha Antiochenus, & perpetuus Eccleſiæ Catanenſis in Siciliâ Adminiſtrator ab illo demum conſtitutus eſt. Obiit Catanæ anno 1349. Extant *Commentarii in libros X. Ethicorum Ariſtotelis*, *Venet.* 1500. *Officium de ſtigmatibus S. Franciſci*, à Franciſcanis hodienum recitatum. *Tractatus de figuris Bibliorum* MS. in Cœnobio Mirapicenſi. *Quæſtiones 11. Philoſophica de Lumine, & de viſibilitate materiæ*, MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ; *Commentaria in libros IV. Sententiarum, & in varios S. Scripturæ libros*; atque alia quædam, teſte Waddingo, Biblioth. Ord. Minor. p. 145.

JOANNES CANON, aliis *Canonicus* appellatus, gente Anglus, Ordinis Franciſcani Socius, 1329. H. W. Rei Theologicæ peritiſſimus, nec Juris Pontificii ignarus. Claruit anno 1329. Poſitis Oxonii primis Theologiæ rudimentis, Lutetiam ſe contulit, ut contertaneum ſuum Joannem Duns Scotum magnâ gloriâ ibi docentem audiret. Pileum Magiſtralem adeptus, Pariſiis Theologiam aliquandiu, in Angliam verò redux, Oxonii uſque ad obitum prælegit. Scripſit *Commentaria in Magiſtrum Sententiarum*;

SÆC. XIV. ab An. MCCC. rum; *Lecturas Magiſtrales*; *Quæſtiones diſputatas*; & *in Ariſtotelis Phyſica libros* VIII. Prodierunt *Venet.* 1492. & Franciſci Montis Fereti Philoſophiæ apud Minoritas Venetos Profeſſoris curâ *ibid.* 1516.

1330. H. W. GULIELMUS OCHAM, ſive OCCAM, gente Anglus, in vico cognomine agri Surreienſis natus, *Doctor Singularis*, & *Venerabilis Inceptor* appellatus, Ordinis Minoritarum, *inter maxima & portentoſa ingenia referendus*, inquit Jacobus Gaddius *, Joannis Duns Scoti diſcipulus, poſtea tamen ejuſdem impugnator, adeò ut diverſam ab eo ſectam, *Nominalium* dictam, ſeu inſtitueret, ſeu reſtauraret. Claruit anno 1330. diu tamen antea Scriptis celebris. Ineunte enim ſæculo cathedram Theologicam in Academiâ Pariſienſi tenuit; & Philippi Pulchri Galliæ Regis partes adversùs Bonifacium Papam edito de Poteſtate Eccleſiaſticâ & ſæculari libro egregiè propugnavit. Minoritarum in Anglia Provincialis factus, anno 1322. Conventui Ordinis ſui generali Peruſii habito interfuit; ubi unanimi Franciſcanorum ſuffragio definitum eſt, Chriſtum & Apoſtolos nil aut proprium aut in communi poſſediſſe aſſerere hæreticum non eſſe (prout credi voluit Joannes Papa) ſed ſanum & orthodoxum. Eandem doctrinam ſoluto Conventu ubivis locorum, & inprimis Boloniæ prædicavit Occamus, donec anno ſequente à Joanne Pontifice ſub anathematis pœnâ ad ſilentium adigeretur. In Galliam igitur ſecedens, ibi ſecurus delituit uſque ad annum circiter 1328 quo calamum adversùs Pontificem pro Ludovico Bavaro Imp. ſtrinxit; Petri Corbarii Antipapæ partes fovit; Joannis XXII. ambitionem & tyrannidem ſcriptis acriter oppugnavit; & Imperatorem nulli, niſi Deo, in temporalibus ſubeſſe palàm edocuit. His nominibus anathematis fulmine à Joanne an. 1330. percuſſus, ad Ludovicum Bavarum Imp. confugit, à quo benigniſſimè acceptus, & ſecretioribus conſiliis adhibitus, in aulâ illius conſenuit: parteſque ejus, quoad vixit, non minùs eruditè quàm conſtanter egit, adeò ut Imperatorem ſic affari ſoleret: *Tu me defendas gladio; & ego te defendam calamo.* Obiiſſe fertur anno 1347. die X. Aprilis, Monachii in Conventu Ordinis ſui ſepultus. Waddingus verò eum ante annum 1350. non deceſſiſſe, & Capuæ potiùs tumulatum eſſe contendit.

* De Script. non Eccleſ. Tom. 2. pag. 112.

OPERA.

Quæſtiones ſuper IV. *libros Sententiarum*, & *in Centiloquium Theologicum.* Prodierunt *Lugduni* 1495. f.

Commentarius in primum librum Sententiarum loco innominato 1483. f.

Expoſitio aurea ſuper totam Artem veterem, viz. in Porphyrii Prædicabilia; in Ariſtotelis Prædicamenta, & in libros duos περὶ ἑρμηνείας. Prodiit ſtudio Marci Beneventani *Bononiæ* 1496. fol.

Summa totius Logicæ Venet. 1508. 4°. 1591. 4°. *Oxon.* 1675. 8°.

Major Summa Logicæ. Venet. 1522.

Quæſtiones in libros VIII. *Phyſicorum Argentinæ* 1491. 1506.

Philoſophia Naturalis, ſeu Summula in librum Phyſicorum, Venet. 1506. 4°. *Romæ* 1637. 4°. à Bonaventurâ Teulo Veliterno evulgatæ.

Diſputatio de Poteſtate Eccleſiaſticâ & ſeculari, ſub formâ *Dialogi inter Clericum & Militem Pariſ.* 1598. & apud Goldaſtum Monarch. Tom. 1. p. 13.

De Iuriſdictione Imperatoris in cauſis Matrimonialibus Tractatus, anno 1342. ſcriptus. Ibid. p. 21.

Quæſtionum VIII. *deciſiones ſuper poteſtate & dignitate Summi Pontificis, Lugduni* 1496. & apud Goldaſtum Tom. 2. p. 313.

Centiloquium Theologicum, omnem fermè Theologiam ſpeculativam ſub centum concluſionibus ſubtiliſſimè complectens. Lugduni 1496. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

Dialogus inter Magiſtrum & Diſcipulum, in tres partes diſtributus. Prima pars conſtat libris VII. & agit de poteſtate definiendi quænam ſint aſſertiones catholicæ, quænam hæreticæ, de puniendis hæreticis, de infallibilitate Papæ, de poteſtate Concilii Generalis, &c. Secunda dividitur in duos Tractatus, & oppugnat Joannis XXII. hæreſim de beatorum animabus ad viſionem Dei ante reſurrectionem non admiſſis. Tertia dividitur in Tractatus IX. quorum quilibet in plures libros ſubdividitur. Agit de primatu Pontificis Romani, an à Chriſto inſtitutus, an Orbi Chriſtiano conveniat; de autoritate Concilii Generalis, ſuperioritate Imperatoris, de fidei articulis definiendis, poteſtatis eccleſiaſticæ & ſæcularis limitibus.

Compendium errorum Ioannis XXII. in quo errores & hæreſes LXXVII. à Pontifice eductos & prædicatos fuiſſe Occhamus contendit.

Opus nonaginta dierum, de utili dominio rerum Eccleſiaſticarum, & abdicatione bonorum temporalium in perfectione ſtatûs Monachorum & Clericorum adversùs errores Joannis Papæ: quo Joannis XXII. Conſtitutiones adversùs Michaëlem Cæſenatem & Franciſcanos latas impugnat, rationes ejus diluit, Minoritarum ſententiam de paupertate Chriſti & uſu ac dominio rerum ſuarè confirmat. Prodierunt ſimul Opera iſta tria *Lugduni* 1495. & habentur apud Goldaſtum Monarch. Tom. 2. p. 398.

Quodlibeta VII. *Pariſ.* 1487. *Argentorati* 1491.

Tractatus de Sacramento Altaris. Prodiit unà cum *Quodlibetis*, *Pariſ.* 1487. *Venet.* 1516. *Pariſ.* 1513. 8°.

De corpore Chriſti liber. Argentorati 1491. Iſtud enim opuſculum Lucas Waddingus * à ſuperiore diſtinxit. Ego tamen unum idemque eſſe Opus ſubdubitarem. Viderint id, qui utraſque editiones nacti fuerint, Eruditi.

* De Script. Ord. Minor. p. 155.

Tractatus, quòd Benedictus XII. *Papa nonnullas Hæreſes Joannis* XXII. *amplexus eſt & defendit.*

Epiſtola ad Fratres Minores in Capitulo apud Aſſiſium congregatos anno 1334. Utrumque Opuſculum extat MS. in Bibliothecâ Colbertinâ, teſte Oudino Supplem p. 607. Alia plura illius Scripta enumerat Baleus & Waddingus *, quæ nondum viderunt lucem.

* De Script. Ord. Minor. p. 155.

1330. R. G. GULIELMUS OCCAM, Anglus, Minorita, *Doctor Invincibilis* dictus, claruit an. MCCCXXX. Operibus à Cl. Whartono congeſtis accenſeri meruit *Epiſtola Defenſoria* ſui & Fratrum Minorum nomine contra errores Ioan. P. XXII. ſcripta, in quâ X. errores Papæ circa paupertatem Chriſti & Apoſtolorum, tres circa juſtorum Beatitudinem ac pœnas impiorum quamprimùm vitâ exceſſerint, notandos & corrigendos ſuſcepit. Hanc ex Apographo G. Grashavi (quam tamen priùs editam ſuſpicatur) prelo ſubjecit Ed. Brown Eccleſiæ Sundrigienſis in agro Cantiano Rector digniſſimus, *Append. ad Faſcic. rerum expet.* p. 439 Opus nonaginta dierum, de poteſtate Papæ, Errorum Joan. Papæ XXII. Dialogum inter Magiſtrum & Diſcipulum, juſſu Beſſarionis Cardinalis in compendium redegit Henricus de Zœmeren S. T. P. Decanus Antverpienſ. ac in lucem edidit Lovan. 1481. *fol.* Notandum eſt tertiam partem Dialogi inter Magiſtrum & Diſcipulum, in IX. Capita diſtributi, quorum tria priora ſolummodò in editis comparent, reliquis ſuppreſſis, eò quòd *amariora erant quàm utum vulgi conſpectum proderent*, uti Jo. Bapt. Aſcenſius in Epiſtola Nuncupatoria ad Joan. Trithemium Spanheimenſ. Editioni Lugdunenſi præfixâ an. 1494.

De Hæreticis ſcripſiſſe dicitur Occamus, verum non eſt Opus à priori diſtinctum; ſed unicum ejuſdem Capitulum ab Auctore eo nomine inſignitum.

1330. H. W. PETRUS PALUDANUS, natione Burgundus Gerardi Varembonii Toparchæ in Breſſiâ filius, Ordinis Dominicanorum Monachus, Theologiæ & Juris Canonici ſcientiâ inſignis, S. Thomæ doctrinæ pugil fortiſſimus. Anno 1314. Licentiatûs dignitatem in Academiâ Pariſienſi meruit. Anno 1325. à Joannâ Franciæ Reginâ Teſtamento ſuo procurando inter alios præfectus eſt. Claruit anno 1330. quo circiter tempore Patriarcha Hieroſolymitanus conſtitutus eſt. Obiit anno 1342. die ultimo Januarii Pariſiis, ſeu, ut alii, in inſulâ Cypro, Pariſios poſt mortem deportatus.

OPERA.

Commentaria in 3m. & 4m. libros Magiſtri Sententiarum. Prodierunt *Pariſ.* 1530. 2. Tom. fol. Prodierat antea Commentarius in 4m. librum *ibid.* 1514. f. In 3. librum *ibid.* 1517. f. Lacunas in Commentariis hiſce antea deprehenſas ex MSS. Codicibus ſupplevit Vincentius Harlemius.

Theſaurus novus, ſeu Sermones de Tempore per totum annum, in tres partes diviſi, hyemalem, æſtivalem, & Quadrageſimalem. *Antverp.* 1571. *Venet.* 1584. 8o. *Colon.* 1608. 8o.

Tractatus de cauſâ immediatâ Eccleſiaſticæ poteſtatis, in ſex partes diviſus, viz. de Poteſtate S. Petri, Apoſtolorum, Diſcipulorum, Papæ, Epiſcoporum, Curatorum, cum Deciſione articuli cujuſdam circa materiam Confeſſionum. Prodiit *Pariſ.* 1506.

Quòd Fratres Prædicatores poſſunt habere poſſeſſiones & reditus, Tractatus, impreſſus alicubi in 8o.

Commentaria in univerſos S. Scripturæ libros. Extant MSS. in Conventu Dominicanorum Pariſienſi.

Commentaria in primum & ſecundum librum Sententiarum extiterunt MSS. penès Damianum Zenarium Typographum Venetum, qui editionem eorum meditabatur.

Tractatus de paupertate Chriſti & Apoſtolorum contra Michaelem de Ceſenâ, MSS. in Bibliothecâ Colbertinâ.

Opera omnia Paludani *Pariſiis* impreſſa fuiſſe curâ Mag. Fratris Joannis Primarii Regentis Pariſienſis prodit Ambroſius de Altamura Biblioth. Prædicat. p. 110.

1330. H. W. GUIDO DE PERPINIANO, ſeu *de Terrenâ*, gente Catalaunus, ex Ruſcinonenſi Comitatu oriundus, Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo Monachus, lauream Doctoratûs in Academia Pariſienſi meruit, indè *Doctor Pariſienſis* vulgò appellatus. Anno 1318. Ordinis ſui Generalis numero decimus tertius Burdegalis electus eſt, & Inquiſitor Generalis à Pontifice renunciatus. Anno 1321. Majoricenſis Epiſcopus in inſulis Balearibus à Joanne Pontifice factus eſt, poſtea ad Elnenſem ſedem translatus. Claruit anno 1330. Obiit Avenione die XXI. Auguſti, apud Carmelitanos ſuos Perpinianenſes ſepultus, ſed quo anno incertum: licèt id hoc ipſo anno 1330. contigiſſe velit Antonius Alegre *. Extant *Summa de Hæreſibus omnibus & earum confutationibus* ad Gaucellinum Cardinalem Albanenſem, edita *Pariſ.* 1528. fol. *Colon.* 1631. *Concordia IV. Evangeliſtarum cum perpetuis Commentariis*, *Colon.* 1631. unà cum præcedente Opere impreſſi. *Commentarium* ejuſdem *in Decretum Gratiani* MS. in Bibliothecâ Regis Galliæ extare memorat Baluzius *, *Tractatum de perfectione Vitæ* MS. in Bibliothecâ Colbertinâ Oudinus p. 597.

* Paradiſ. Carmelit. ætas 14. c. 58.

* Not. in Gratian. p. 642.

1330. H. W. ADAMUS GODDAMUS, ſive *Wodham* natione Anglus, inde ἀγγλικὸς ſæpe *Anglicus* dictus, patriâ, ut videtur, Norwicenſis, (maximam enim vitæ partem Norwici degit) Ordinis Minoritarum ſocius, S. Theologiæ Doctor, & Profeſſor Oxonienſis, Guilelmi Occami diſcipulus, claruit, anno 1330. Obiit anno 1358. Babwellæ propè Burgum S. Edmundi ſepultus. Scripſit *Commentaria in V. libros Petri Lombardi Magiſtri Sententiarum*, quæ typis excuſa prodierunt *Pariſ.* 1512. Alia plura recenſet Balæus Cent. V. cap. 98. quæ adhuc inedita deliteſcunt.

1330. H. W. GUALTERUS HEMINGFORDUS, gente Anglus, Giſburnenſis Cœnobii propè Clivian in agro Eboracenſi Canonicus Regularis Ordinis Auguſtiniani. Claruit anno 1330. Obiit Giſburnæ anno 1347. in Cœnobio ſuo ſepultus. Scripſit *Hiſtoriam de Geſtis Regum Angliæ à Gulielmo Baſtardo ad Edvvardi II. Regis tempora*, viz. ab anno 1066. ad annum 1308. ſi Balæo * ac Voſſio † fides. Curtiore exemplari uſus eſt Cl. Galeus, qui in annotatiuncula Hiſtoriæ iſti ab ipſo nuper evulgatæ præfixa nonniſi ad annum 1300. Hiſtoriam à Gualtero productam eſſe meminit. Aliud autem ejuſdem exemplar MS. vidi Cantabrigiæ in Collegio Corporis Chriſti, quod ad annum uſque 1313 progreditur, & in his verbis deſinit, *Terra ſiluit & quievit.* Ibidem MS. extat ejuſdem *Hiſtoria Edvvardi II.* quæ tamen, ni malè memini, haud aliud eſt quàm poſtrema Hiſtoriæ prædictæ pars; quæ ad annum 1313. progreſſa res primo Edwardi II. ſexennio geſtas enarrat. Cæterùm Hiſtoriæ illius partem priorem, viz. ab anno 1066. ad 1273. inter Hiſtoriæ Anglicanæ Scriptores Quinque *Oxoniæ* 1687. fol. evulgandam curavit Cl. Galeus, reliquam ſe propediem editurum pollicitus. Præter Annales iſtos habentur MSS. in Bibliothecâ Cottonianâ * *Geſta Edvvardi III.* à Gualtero noſtro conſcripta; Verùm ut priores duntaxat Edwardi III. annos attingant neceſſe eſt, cùm triginta circiter ante Regem annis Gualterus obierit.

* Cent. 5. cap. 71.

† De Hiſt. Lat. l. 2. c. 65.

* Sub effigie Neronis D. 2. num. 19.

1330. H. W. LUDOLPHUS SAXO, à quibuſdam Landulphus dictus, natione Saxo, poſt peractos in profeſſione Dominicana 26. vel 30. annos, Carthuſianis in Moguntino Cœnobio nomen dedit, poſteà Prior Carthuſianorum Argentinenſium factus; claruit anno 1330. Scriptor verè pius, & ſupra ſæculi ſui ſortem elegans. Quo anno obierit incertum.

SCRIPTA.

Vita Domini noſtri Jeſu Chriſti, ex quatuor Evangeliis, aliiſque Scriptoribus Eccleſiaſticis conflata, cum Commentariis precibuſque ad ſingula capita inſertis. Prodiit *Argentinæ* 1483. *Pariſ.* 1509. *Venet.* 1536, 1564, 1572, 1578. (cui editioni acceſſit *Vita S. Annæ & B. Joachimi, B. Virginis parentum*) Pariſ. 1589.

Commentaria in Pſalmos Davidicos, juxtà ſpiritualem præcipuè ſenſum, ex Hieronymi, Auguſtini, Caſſiodori, & Petri Lombardi ſententiis accurata, Prodierunt *Pariſ.* 1506. *Venet.* 1521. *Pariſ.* 1528. *Lugduni* 1540.

1330. H. W. MONALDUS, natione Dalmata, civitate Juſtinopolitanus, Ordine Minorita, ac tandem Archiepiſcopus Beneventanus vulgò habitus, alius à Monaldo Anconitano Minoritâ, qui A Zinge à Saracenis martyrio coronatus eſt anno 1288. vel 1289.

de

SÆC. XIV. ab An. MCCCC. die 11. Martii. Verùm ab utroque diverſum fuiſſe Monaldum ſcriptorem demonſtrat Arturus du Monſtier in Martylegio Franciſcano. Claruit Monaldus noſter anno 1330. Obiit circa an. 1332. die IX. Novembris. Nec plura de eo conſtant. Extat *Summa Caſuum Conſcientiæ*, *Aurea* & *Monaldina* dicta, edita *Lugduni* 1516. 8°. Scripſiſſe etiam dicitur *Summam Juris Canonici* (MS. in Bibliothecâ Vaticanâ) *Quæſtiones in* IV. *libros Sententiarum*, *&* *Sermones varios*, quæ nondum in lucem prodierunt.

1331. H. W. BARTHOLOMÆUS à S. CONCORDIA, natione Italus, Civitate Piſanus, Ordinis Prædicatorum Monachus, claruit anno 1331. Obiit anno 1347. cautè diſtinguendus à Bartholomæo Albicio Minoritâ, Patriâ ſimiliter Piſano, de quo plura infrà. Extat *Summa Caſuum Conſcientiæ*, *Piſanella* ſeu *Magiſtrucia*, dicta, quam anno 1338. abſolvit; & *Sermones Quadrageſimales*; *Lugduni* ſimul edita 1519. 8°.

1331. R. G. JOANNES CALECA, Natione Thrax, patriâ Aprius (unde & Apreni cognomen ſuſcepit) Presbyter Byzantinus, magno Domeſtico primùm, deinde Andronico Imp. à ſacris; ac tandem Patriarcha C.P. ejus nominis XIII. claruit anno MCCCXXXI. Qui ad annum MCCCXLI. detrudunt non ſunt audiendi; Eſaias enim Patriarcha, in cujus demortui locum Joannes ſuffectus eſt; Andronico Avo adhuc ſuperſtite diem obiit. Anno MCCCXLVII. quod in Barlaami caſtra transfugiſſet. Synodali ſententiâ deturbatur, ob rerum novarum ſtudium Didymotichum relegatur, Conſtantinopoli demum reverſus è vivis exceſſit. Dum ex Clero Imperatoris fuit, multâ cum laude munus iſtud ſuſtinuit, variaſque pro more ſingulis anni Dominicis in Evangelia Conciones habuit, quarum nonnullæ adhuc ſuperſunt; quæ ad noſtram notitiam pervenerunt ſic ſe habent: *Sermo* die Dominicâ ante exaltationem Crucis, à Gretſero editus *de Cruce* Tom.II. p. 1363. cujus meminit L. Allatius *de Symeon.* p. 87. poſtremam ejus partem ex Ziphilini in Adorationem ſermone à Gretſer. itidem excuſo *ibid.* 1449. exſcripſit *Homiliæ duæ*, quarum *prima* in Evangelium Dominicæ poſt nativitatem Chriſti hoc modo incipit. Ἀναχωρησάντων τῶν Μάγων, ἰδοὺ Ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ, &c. τοὺς Μάγους ὁ Θεὸς πρῶτον δι' ἀστέρος εἰς τὴν πίστιν ἐχειραγώγησε—2da. in Evangelium Dominicæ ante Epiph. Pr. Ἀρχὴ τοῦ Εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ὡς γέγραπται ἐν τοῖς Προφήταις. Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν Ἄγγελόν μου. κ. λ. Τὸν ὕστερον καὶ τὸν τελευταῖον τῶν προφητῶν Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον. Extant Gr. MSS. in *Biblioth. Vindob. Cod. Theol.* XLVIII. num. v. *Homiliæ* LVI. in Evangelia Dominicalia, quarum prima ſic incipit. Κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου. Ὁμιλία εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς παραβολῆς τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου (harum ſeptima ſub Philothei nomine à Gretſero edita *de Cruce*, T. II. p. 1477.) MS. ibid. Cod. LXI. num. I. ad fol. 169. In eâdem *Bibliothecâ Cod. Theol.* CCLXXXII. qui foliis 157. in 4to. conſtat, habentur ejus *Homiliæ* viginti unæ in Evangelia Dominicalia (non omnes à ſuperioribus diverſæ) quarum prima inſcribitur ac incipit his verbis. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τοῦ διδασκαλίου κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου εἰς τὸ Εὐαγγέλιον λόγος διδασκαλικός. Ἡ εἰς τὸν τελώνην καὶ φαρισαῖον παραβολὴ καὶ ὑποτύπωσις ἀντιπρογυμνασία τις καὶ παραίνεσις. *Commentariorum* in IV. Evangelia ſcripſiſſe refert Poſſevinus; verùm opus iſtud nihil aliud cenſeo, quàm volumen ſermonum in Evangelia Dominicalia ſuprà memoratum.

1332. H. W. THOMAS WALLEIS, *Gualenſis & Anglicus* dictus, natione quippe Anglus, patriâ ut videtur, Cambro-Britannus, Theologus Oxonienſis, Ordinis Prædicatorum Monachus, claruit anno 1332. quo Avenione coram totâ Aulâ Pontificiâ in ſolennitate S. Joannis Evangeliſtę concionem habens, doctrinam de immediata Dei viſione fortiter aſſeruit, & Joannem XXII. præſentem hæreſeos accuſavit. A Pontifice igitur carceri mancipatus, mox Galliç Regis & Academiæ Pariſienſis precibus eductus eſt. Alius noſter à Thomâ Jorgio Anglico, Cardinali Sabinenſi, qui obiit anno 1311. cujus tamen ſcripta ita cum noſtri ſcriptis confundi ſolent, ut quænam ad Jorgium, quænam ad noſtrum ſpectent, nullo modo dignoſci queat. Id tantùm certum, utrique ſimul omnia deberi non poſſe, quod quidem vult Altamura. Magna tamen pars Operum Jorgio aſcriptorum Wallenſem hunc noſtrum authorem habere non immeritò cenſeri queant. Certè ad hunc ſpectant *Articuli Hæreticales*, *&* *Libellus de theoriâ prædicandi* ad Theobaldum de Urſinis Archiepiſcopum Panormitanum. Amplum ſatis Thomæ Wallenſis Operum Catalogum texit Baleus Cent. v. cap. 35. & ex eo Pitſeus ætat. XIV. p. 429.

RICHARDUS BURIENSIS, cognomento *Aungervillus*, natione Anglus, Patriâ Suffolcienſis, in Burgo S. Edmundi natus, Richardi Angervilli, equitis aurati filius. In Academiâ Oxonienſi educatus, doctrinâ adeò inſignis evaſit; ut dignus haberetur, qui regendæ Edwardi Walliæ Principis, poſtea Angliæ Regis, juventuti præficeretur. Diſpulum ab Iſabebella matre in Galliam abductam ſecutus, Quęſtoris ei munere in Vaſconiæ partibus fungebatur. Edwardo demum anno 1326. rerum potito, ſummas Aulæ dignitates obtinuit, primùm Coferarius, dein Theſaurarius Garderobæ, ac mox Privati Sigilli Cuſtos conſtitutus, bis etiam ante annum 1333. ad Pontificem legatus, Ineunte anno 1333. Decanus Wellenſis, exeunte anno Epiſcopus Dunelmenſis renunciatus eſt, die XIX. Decembr. ab Adamo Epiſcopo Wintonienſi Chertſeiæ conſecratus. Anno ſequenti Magnus Angliæ Cancellarius, poſt biennium Theſaurarius factus eſt. Obiit Auklandiæ, anno 1345. die XXIV. Aprilis, ætatis ſuæ 59. Vir planè doctiſſimus, (*ardentis ingenii virum* appellat Petrarcha, qui * præclaram ejus mentionem fecit) munificentiſſimus, morumque ſanctimonia celeberrimus, inprimis verò immenſo erga literas & literatos ſtudio inſignis, quos tanto amore proſecutus eſt, ut unicus eruditorum ſui ſæculi Mecænas meritò haberetur; & primarios Angliæ Præſules, Doctoreſque familia ſua emitteret. Fundatâ Oxonii Bibliothecâ pulcherrima, ſcripſit anno 1344. *Philobiblon* ſeu *librum de amore librorum & Bibliothecarum inſtitutione*, qui typis excuſus prodiit *Spiræ* 1483. *Pariſ.* 1500. 4°. *Oxon.* à Cl. Iameſio editus 1599. 4°. & cum Epiſtolis Philologicis à Goldaſto editis *Francofurt.* 1610. 8o. p. 400. 1333. H. W.

* Epiſt. famil. lib. 3. ep. 1.

ROBERTUS de GRAYSTANES, gente Anglus, Cœnobii Dunelmenſis Monachus, & Subprior, S. etiam Theol Profeſſor, claruit anno MCCCXXXIII. Multos in iſto Monaſterio annos transegerat à Fratribus dilectus, & in locum Ludovici Epiſc. Dunelm. an. MCCCXXXIII. mortui communibus Capituli ſuffragiis ſuſcitur, ab Archiep. Eborac. conſecratus XIV. d. Novemb. ſpe tamen excidit, nec dignitate quam ritè adeptus eſt frui licuit; ex Papali quippe Proviſione, & mandato Regio, Richardus de Bury, ſepoſito noſtro Robetto, contra jus faſque thronum Epiſcopalem capeſcit: Injuriæ iſte non diu ſupervixit. *Hiſtoriam* Dunelmenſis Eccleſiæ ab Anonymo quodam inchoatam 1333. R.G.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. tam, & operâ Gaufridi de Coldingham ad annum MCCXIV. diductam, ad annum MCCCXXXVI. continuavit: Priorem Hiſtoriæ ſuæ partem ad ann. uſque MCCLXXXV. ex Annal. Eccl. Dunelm. ferè integram deſcripſiſſe, poſteriorem prolixiori methodo conceptam cum proprio marte lucubraſſe notat Clar. Wharthonus, qui reſectis inutilibus reliqua omnia ex MS. Cod. Cotton. deſcripta, inter Eccleſiæ Dunelm. Hiſtoricos edidit *Anglia Sacra* Tom. I. p. 732. quibus etiam Wilhelmi de Chambre continuationem ad annum MDLIX. productam ſubjecit, *ibid.* p. 765.

1333. H. W. NICEPHORUS CALLISTUS, Calliſti Xanthopuli filius, claruit anno 1333. Monachus fuiſſe videtur, & in S. Sophiæ Aſceterio vitam egiſſe. Se certè propè inſignem Bibliothecam, in S. Sophiæ templo repoſitam per plures annos ſtudiis incubuiſſe ipſe teſtatur *. Annum ætatis necdum triceſimum ſextum egreſſus, *Hiſtoriam Eccleſiaſticam* ex Euſebii, Socratis, Sozomeni, Theodoreti, Evagrii, aliorumque Scriptorum Eccleſiaſticorum monumentis contexere cœpit: quam quidem ordine non incommodo, & ſtylo pro ratione ævi non invenuſto condidit, fabulis verò putidiſſimis & quiſquiliis ubique ferè intertextis eam adeò vitiavit, ut judice Caſaubono, *non pluris, quàm folia farfari, facienda ſit.* Libris XXIII. conſtitit Opus iſtud, & hiſtoriam à Chriſto nato ad Leonis Philoſophi mortem anno 911. deduxit, Andronico ſeniori Palæogo Imp. nuncupatum. Extant hodienum libri priores XVIII. qui à nato Chriſto uſque ad Phocæ Imp. interitum anno ætæ Dionyſianę 610. progrediuntur. Unicum Hiſtoriæ hujuſce, quod in Orbe Chriſtiano ſupeterat; exemplar à Turco quodam milite ex Matthiæ Corvini Hungariæ Regis Bibliothecâ Budenſi ereptum in foro CP. væniit: à Chriſtiano quodam redemptum poſt multas viciſſitudines in Bibliothecam Cęſaream Vindobonenſem devenit; ubi nunc aſſervatur. Verſionem ejus Latinam elucubravit Joannes Langius, typis excuſam *Baſil.* 1553. *Antverp.* 1560. *Pariſ.* 1562. adjectis Langii ſcholiis *ibid.* 1573. *Francofurt.* 1588. Prodiit demum Græco-Latinè curâ Frontonis Ducæi *Pariſ.* 1630. 2. vol f. Cæterùm Nicephori *Catalogum metricum Imperatorum Conſtantinopolitanorum*, & *Seriem Patriarcharum CP.* oratione ſolutâ fuſiùs conſcriptam evulgavit Phil. Labbeus in Protreptico de Scriptoribus Byzantinis *Pariſ.* 1648. p. 34. Prodiit ejuſdem *Synopſis totius Scripturæ Iambicis trimetris digeſta*, unà cum *Oratione ad Deum deprecatoriâ*, Græcè *Baſil.* 1536. 8°.

* Hiſt. Eccl. l. 1. p. 67.

1327. R.G. NICEPHORUS CALLISTI filius, cognomine Xantopulus, Hiſtoricus Græcus, claruit anno MCCCXXVII. Lucubrationes ejus nonnullas recenſuit Cl. Warthonus, ſuperſunt aliæ non prætereundę. *Oratio* de Origine, ſtructurâ & miraculis Templi B. Virgini Deiparæ ſacri ad *Fontem*. Pr. Εἶτα πηγῆς μὲν ἡδὺ, καὶ ψυχρὸν πιεῖν θεραλλομένως τὸ ῥεῖθρον. Hujus Operis ipſe mentionem injicit *Hiſt. Eccl.* lib XV. Tom. II. p. 630. Habetur Gr. MS. in *Bibl. Vindob. Cod. Hiſt* CIII. n. II. à fol. 17. p. 1. ad fol. 144. p. 1. & in Bibl. Vaticanâ teſte Lambecio, unde & ejus notitiam habuit L. Allatius; vide *Diatrib.* de *Symeon.* p. 88. Porrò Nicephorus noſter *Odis & Hymnis*, aliiſque *Officiis Eccleſiaſticis*, necnon *Catalogis Imperatorum*, *Patriarcharum*, *SS. Patrum* &c. verſibus politicis condendis calamum exercuit, quorum nonnulla typis excuſa, quædam inedita deliteſcunt, de quibus conſulendus omninò L. Allatius *de libris Eccleſiaſt. Græcorum Diſſert.* I. p. 70. *Diſſert.* II. p. 115. & ſequ.

1335. H. W. MATTHÆUS BLASTARES, Juriſperitus Græcus & Hieromonachus, ſive Monachus ſacerdos, claruit anno 1335. quo *Alphabeticum Canonum Syntagma* compilavit. Prodiit *Syntagma* iſtud, ſeu *Synopſis alphabetica rerum, quæ in ſacris Canonibus comprehenduntur*, à Cl. Beveregio Gr. Lat. cum notis editum in Pandectis Canonum *Oxon.* 1672. Tom. II. par. 2. p. 1. Extat ejuſdem *Opuſculum de Cauſis ſeu Quæſtionibus Matrimonii*, Gr. Lat. in Leunclavii Jure Gr. Rom. l. 8. p. 478. *Græca* etiam *verſio Donationis Conſtantini M.* ab eodem elucubrata prodiit alicubi in 4°. unà cum Balſamonis verſione. Blaſtarem noſtrum adversùs Arcudium defendit J. B. Catumſyritus, & ipſe Italo-Græcus, lib. de Sacrament. Concord. p. 131. Antequam verò Lectorem dimittam, liceat mihi errorem notare viri eruditi, Ludovici Ellies du Pin, qui in Bibliothecâ novâ Scriptorum Eccleſiaſticorum, Gallico idiomate nuper editâ *, Blaſtaris Syntagma Canonum typis nondum excuſum eſſe affirmat.

* Pariſ. 1686. 8°. p. 87. Tom. 11

MATTHÆUS BLASTARES Hieromonachus, Juris Canonici peritiſſimus, claruit anno MCCCXXXV. Præter opera à Cl. Whartono recenſita, inſuper conſcripſit *Carmina duo* verſibus Politicis de Officiis Magnæ Eccleſiæ & Aulæ CP. Prodierunt Græcè & Latinè à Goaro edita, in notis ad Geo. Codini librum de Officiis &c. Pariſ. 1648. verùm ex Cod. mendoſo & mutilo; extant integriora Gr. MS. in Bibl. Vindob. Cod. Hiſtor. XXIV. n. VI. iterúmque ibid. Cod. XXXIV. n. II. ubi etiam habetur explicatio Catalogi Officiorum, &c. à Matthæo noſtro adornata, n. IX. *Synopſis* Nomocanonis S. Joannis Neſteutæ ſive Jejunatoris Patriarchæ CP. Pr. Πρόλογος. Ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸ Νηστευτὴν θεῖον Ἰωάννην. Gr. MS. ibid. n. II. & Cod. XXXIV. n. III. *Ex Joannis* Epiſc. Citri Reſponſis Canonicis ad Conſtant. Cabaſilam Capita XXXII. à Matthæo noſtro collecta & diſpoſita. Tit. Ἐκ τῶν ἀποκρίσεων, κ. λ. Ματθαῖος ἔγνω ταυτὶ συνταχθῆναι. Pr. Κεφάλαιον α΄. Τὰ ἀντιμίνσια τῆς ἁγιαστικῆς μετέχοντα δυνάμεως. Gr. MS. ibid. n. XIV. & Cod. XXXIV. n. VI. In eadem etiam celeberr. Bibliothecâ habetur MS. *Appendix ad Syntagma* Juris Canonici Alphabet. à Cl. Beveregio editum, *Synopſin Nomocanonis S. Ioan. Neſteutæ*: *Nicetæ Heracl. Reſponſiones ad interrogat. Epiſc. Conſtantinis*; *Nicephori Patr. CP. Canones*; *Joannis Citri reſponſa canonica*; *Catalogum Officiorum M. Eccl. CP. Ordinem Thronorum Eccleſ. Patriarchatui CP. ſubjectorum*, *à Leone Imp. Gloſſarium juridicum Latino-Græcum.* Pr. Ἀδνόμιον. S. Cyrilli *Anathemat.* XII. *contra Neſtorium*, *Catalogos duos Officiorum*, &c. complectens. Cod. Hiſt. LVIII. n. 11. iterúmque XC. n. 1. Tractatus ejus *de appoſitione cocti frumenti in officio pro mortuis.* Pr. Ἡ θεοειδὴς τῆς καθ᾽ ἡμᾶς ἐκκλησίας ἱερουργία. Habetur Gr. MS. in Bibl. Bodleian. Cod. Baroc. LXIII. Opus ejus *contra Latinos*: Et aliud *contra Judæos*; & *de uſu caldæ in Euchariſtiâ*, *aliiſque capitulis cum Latinis controverſis.* Gr. MSS. ibid. Cod. 3379. 1335. R.G.

BENEDICTUS XII. antea *Jacobus Furnerius* appellatus, Savarduni ad Aurigam amnem prope Pirenæos in provinciâ Toloſanâ natus, Gulielmi molitoris filius, Theologiæ Doctor Pariſienſis, vitam Monaſticam apud Ciſtercienſes profeſſus in Bolbona Monaſterio Diœceſis Mirapicenſis, dein Abbas Montis Frigidi in Diœceſi Narbonenſi, hinc Epiſcopus Apamienſis, & Mirapicenſis, poſtea Preſbyter Cardinalis titulo S. Priſcæ ab avunculo ſuo Joanne XXII. anno 1327. creatus, & poſt mortem ejus Pontifex Romanus Avenione electus anno 1334. XX. Decembris, inauguratus anno 1335. die VIII. Januarii. Ineunte Pontificatu quinquaginta quinque Hæreſeos, uti vocavit, capita de paupertate 1335. H. W.

Chriſti

Chriſti & perfectione ſtatûs, Monachi & Clerici à Franciſcanis propagata damnavit. Anno 1336. Beatorum animas ad viſionem Dei ſtatim poſt obitum admitti definivit, damnata Joannis deceſſoris ſententia. Anno 1337, Joannem Boemiæ Regem ob violatam immunitatem Eccleſiaſticam excommunicavit: & Ludovico Bavaro Imp. abſolutionem enixè ſæpiùs petenti non ſolùm denegavit, ſed & Joannis XXII. cenſuras roboravit. Vice-Comites quinetiam, alioſque Civitatum & Provinciarum Præfectos ab Imperatoribus in Italia conſtitutos, excuſſo Principis jugo ſuam unumquemque provinciam ſibi arripere, & propriis deinceps auſpiciis gubernare ſuadet atque efficit. Senatum denique Populumque Romanum hortatus eſt, ut Senatoriam dignitatem, quam Imperatorio nomine ac vice hactenus geſſerant, ſuis tandem auſpiciis & Eccleſiæ adminiſtrarent. Tot injuriis commotus Imperator anno 1338. Francofurti Conventum habuit præſente Edvvardo III. Angliæ Rege, ubi ex communi Principum & Epiſcoporum conſilio diploma edidit; in quo Papam cum ſuis, Phariſæos, perditiſſimos Antichriſtos, in Templo Dei inſtar Dei ſedentes appellavit. Obiit Benedictus Avenione anno 1342. die xxv. Aprilis. Extant *Epiſtolæ* ſeu *Conſtitutiones* III. ſatis prolixæ, Concil. Tom. xi. p. 1793. *aliæ* V. apud Bzovium ad an. 1336. &c. *aliæ* XXIX. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. III. ad an. 1335. &c. *aliæ* XLII. ibid. in Regeſto Pontificio p. 241. *Epiſtola de pravis moribus Clericorum Narbonenſium*, apud Baluz. Miſcellan. Tom. 2. p. 263. *Extravagantium & Conſtitutionum* libri II. editi *Pariſ.* 1517. 4°. ex iis nonnulla in Collectione Romana 1579. prodierunt. *Conſtitutio de reformatione Benedictinorum Pariſ.* 1519. 8°. *Epiſtola ad Abbatem Ciſtercienſem* apud Viſchium Biblioth. Ciſterc. p. 37. *Vita S. Ioannis Gualberti*, Ordinis Vallis Umbroſæ Fundatoris, quæ habetur apud Surium ad XII. Julii, eidem à Ludovico Jacob, à S. Carolo* aſcribitur. Extant denique *Tractatus aliquot de ſtatu animarum ante generale judicium*, *Sermones per omnes anni feſtivitates*, & *Regiſtrum Epiſtolarum ac Conſtitutionum* Tomis IX. comprehenſum, MSS. in Bibliotheca Vaticana.

* Biblioth. Pontif. l. 2. p. 24.

1335. H.W. SIMON FIDATUS DE CASSIA, gente Italus, à Caſſia natali in Hernicis vico cognomen traxit, Ordinis S. Auguſtini Eremita, vitæ ſanctitate & concionandi facundiâ inſignis. Claruit anno 1335. Ædificato Florentiæ ad montem S. Caii ante quinquennium Cœnobio S. Catharinæ, nobiliſſimis matronis & virginibus, ſanctimonialibus Ordinis ſui, id replevit, & ad mortem uſque gubernavit. Obiit anno 1348. die 11. Februarii. *Vir* (judice doctiſſimo Cardinali Bona *) *admodum pius & fervens; cujus eſt inſigne Opus de Geſtis Domini.* Extant enim Libri XV. *Enarrationum Evangelicæ Veritatis*, ſeu de *Geſtis Domini Salvatoris* ad Thomam Corſinium Florentinum Juriſconſultum, editi *Colon.* 1540. fol. *Liber de B. Virgine*, *Baſil.* 1517. Scripſit etiam *Librum de ſpeculo Crucis*, *Librum Epiſtolarum ad diverſos*, & alia tam vernaculo, quàm Latino ſermone; quorum indiculum exhibet Joſ. Pamphilus Chron. Ord. Erem. S. Aug. p. 51.

* Notitia Auctorum lib. de divin. Pſalmod. præmiſſa.

1336. H.W. JOANNES ANDREAS, natione Italus, patriâ Mugellanus, Joannis Presbyteri filius, à quo pariter ac Bonifacio Pergamenſi literis inſtitutus, Bononiam venit, ibique operam Juri Pontificio tam fœlicem navavit, ut Juriſconſultorum ſui ſæculi celeberrimus haberetur. Martini de Sulmannis diſcipulus. Claruit anno 1336. Poſtquàm Bononiæ 45. annis docuiſſet, obiit ex peſte in eadem urbe anno 1348. die VII. Julii. Filium habuit Bonicontum, Juriſconſultum eximium, qui poſtquàm ſcriptis nonnullis egregiam ſibi famam peperiſſet, immaturâ morte extinctus ante patrem obiit.

SCRIPTA.

Novella, ſeu Commentaria in V. libros Decretalium. Prodierunt *Venet.* 1581.

Gloſſæ Mercuriales in ſextum librum & in Clementinas, ibidem, & Lugduni 1572.

Quæſtiones Feudales, uti & de Matrimoniis, & Interdictis locorum. Venet. 1584.

Arbor Conſanguinitatis, Affinitatis, & Cognationis tum ſpiritualis tum legalis Baſil. 1517.

Tractatus de Sponſalibus & Matrimonio, & de Conſanguinitate & Affinitate, habentur in *Tractatuum* vol. 16. f. 2. 54.

Additiones ad Speculum Gulielmi Durandi Epiſcopi Mimatenſis, & *Liber de laudibus S. Hieronymi*, eidem aſcribuntur: quæ quidem nondum, ut opinor, in lucem prodierunt.

GULIELMUS DE BALDENSEL, Eques Auratus Hieroſolymitanus, claruit anno 1337. quo rogatu Talayrandi, Comitis Pettacorienſis, S. R. E. Cardinalis, ſcripſit *Hiſtoriam itineris in Terram Sanctam à ſe ſuſcepti.* Extat *Hodæporicon* iſtud unà cum *Epiſtolâ* ad Petrum Abbatem Aulæ Regiæ Ordinis Ciſtercienſis in Diœceſi Pragenſi apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. v. par. 2. p. 96. 1337. H. W.

ARNALDUS CESCOMES, Archiepiſcopus Tarraconenſis, claruit anno 1337. Scripſit *Epiſtolas duas de Saracenis ab Hiſpaniâ pellendis*; quæ habentur apud Baluz. Miſcellan. Tom. 2. p. 267. 1337. H. W.

GUALTERUS BURLÆUS, gente Anglus, *Doctor Planus & Perſpicuus* dictus, ſacerdos ſæcularis, ex nonnullorum tamen ſententia, Ordinis Franciſcani ſocius. Collegii Mertonenſis in Academiâ Oxonienſi alumnus, poſtea Lutetiam profectus, Magiſterii dignitatem non ſine ſummâ doctrinæ laude conſecutus eſt. Joannem Duns Scotum & Oxonii & Pariſiis docentem audivit: ejus tamen doctrinam Oxonium redux acerrimè impugnavit. Ob inſignem doctrinæ famam invictiſſimo Principi Edvvardo III. præceptor datus. Claruit, ſeu, ut alii, obiit anno 1337. Certè eo adhuc anno libris ſcribendis incubuit, annos natus 62. Scripſit *Commentarios in Sententias*, & *Philoſophica* innumera; ex quibus aliquot lucem vident, viz. *Expoſitio in libros Ethicorum Ariſtotelis*, *Venet.* 1501. *In Iſagogen Porphyrii*, *Gilbertum Porretanum*, & *Artem veterem*, *Venet.* 1497. 1509. *De intenſione & remiſſione Formarum*, *Venet.* 1519. *Commentaria in libros Poſteriorum Ariſtotelis*, *Oxon.* 1517. 4°. *Venet.* 1552. 1504. 1537. *Tractatus de Materiâ & Formâ*, & *de Relativis. Oxon.* 1500. 4°. *De Vitis Philoſophorum*, --- 1472. 4°. Cætera dabit Balæus Cent. V. cap. 42. Pitſeus, p. 435. 1337. H. W.

JOANNES DE JANDUNO, ſive de Gandavo, patriâ quippe Gandavienſis, Doctor Peruſinus, Theologus & Philoſophus non ignobilis, Ludovici Imp. partes adversùs Joannem XXII. Pontificem ſtrenuè tutatus eſt: quo nomine unà cum Marſilio Patavino à Pontifice excommunicatus eſt. Claruit anno 1338. quo *Libellum pro ſuperioritate Imperatoris* conſcripſit. Extat *Tractatus* iſte ſeu *Informatio de Nullitate Proceſſuum Joannis* XXII. *Papæ contra Ludovicum Imp. pro ſuperioritate Imperatoris in Temporalibus*, apud Goldaſtum Monarch. Tom. 1. p. 18. *Quodlibetum* ejuſdem à Marſilio Ficino evulgatum, & *Commentaria in libros Sententiarum* 1338. H. W.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. *rum* ſe legiſſe teſtatur Goldaſtus *. Ego ſanè editionis locum & tempus nullâ diligentiâ reperire potui. Extant præterea Philoſophica pleraque, viz. *Quæſtiones in Phyſica Ariſtotelis*, *Venet.* 1501, 1544. *Florentiæ* 1485. *Commentaria in Metaphyſica ejuſdem*, *Venet.* 1525. *Quæſtiones in tres libros de Animâ*, *Vincentiæ* 1486. *Venet.* 1497, 1561. *in libros de Cœlo & Mundo, & in Averroem de Subſtantiâ Orbis*, *Venet.* 1488, 1501. & alia forſan, quę minoris momenti ſunt.

* Præfat. ad Tom. I.

1338. R.G. SIMON de CREMONA, natione Italus, Ord. Fr. Eremit. Aug. Monachus, & apud Venetos pro ſæculo Concionator eximius, claruit anno MCCCXXXVIII. Scripſit *Poſtillas* ſive *Sermones* ſuper Epiſtolis Dominicalibus, in lucem emiſſos Reutling. 1484. Scripſit etiam *Sermones* ſuper Evangelia Feſtorum totius anni, qui MSS. ſervantur in Bibl. Fratr. Auguſtin. Patav. *Quadrageſimale*, extat MS. in Bibl. SS. Joan. & Paul. Venetiis. *Quæſtiones & Expoſitiones Sententiarum*: *Quæſtiones* de Sanguine Chriſti, & de *Indulgentiis* huic attribuit Poſſevinus; utrum autem alicubi extent, incertum eſt.

1339. R.G. ARNALDUS de VERDALA, nobili & antiquâ familiâ apud Carcaſſonenſes ortus, juris utriuſque Profeſſor, Canonicus primò & officialis Mirapicenſis, & contra Albigenſes Inquiſitor; dein Eccleſiæ S. Pauli de Fenaldeſio Diœceſis Alectenſis Decanus; ac per totam Provinciam Narbonenſem, jurium, rerum, ac perſonarum Reformator à Benedicto Papâ XII. conſtitutus: à quo legatus ad Ludovicum Bavarum, pacis ineundæ causâ, miſſus, rei pulchrè peractæ præmium Cathedralem Magalonenſem obtinuit. Claruit anno MCCCXXXIX. quo ad dictum Epiſcopatum evectus eſt. Concilio Biterrenſi an. MCCCLI. interfuit, ſequente vitam cum morte commutavit, Monſpelii mortuus, Magalonæ ſepultus. *Hiſtoriam* brevem ſive Commentarium de Epiſcopis Magalonenſibus conſcripſit, in quâ ſex ſupra viginti deceſſorum ſuorum Pontificum ſeriem, & acta accuratè pertexuit, inquit Petr. Gariel. Hiſtoriam dictam primus in lucem protulit Ph. Labbęus Bibl. MSS. Tom. I p. 793. eandem fuſioribus ſuis commentariis hic illic interſperſit P. Gariellus, quos de *Præſulibus Magalonenſ.* & *Monſpelienſ.* conſcripſit; II. Tomis editos Toloſæ 1665. *fol.*

1340. H. W. BARLAAM, gente Calaber, ex urbe Seminariâ oriundus, Ordinis S. Baſilii Monachus, vir, omni literarum ſcientiâ excultiſſimus, *νοῆσαί τε ὀξὺς, καὶ τὰ νοηθέντα ἐξηγήσασθαι ἱκανώτατος, καὶ τὰ Εὐκλείδου καὶ Ἀριστοτέλους καὶ Πλάτωνος ἐκμελετήσας, καὶ διαβόητος ἐπὶ ταῦτα ὤν*, inquit Cantacuzenus *. Inter Latinos primùm educatus, cum Latinis contra Græcos ſenſit. Poſtea ad Græcorum caſtra tranſeuns, Latinos ſcriptis fortiter oppugnavit, Græcis tamen interim graviſſimæ litis anſam dedit. Theſſalonicam enim primò delatus in Græcorum Monachorum, eorum præſertim, qui ſe *ἡσυχαστάς* nuncupabant, mores, inſtituta, & dogmata inquirere cœpit: cúmque quædam minùs orthodoxa ab iis foveri deprehendiſſet, Conſtantinopolim accurrit, à Joanne Cantacuzeno hoſpitio excipitur, Monachos hæreſeos apud Joannem Patriarcham accuſat, Gregorium Acyndynum ſibi Paraſtatem acciet. Monachi Gregorium Palamam ducem ſortiti rem ſuam ſtrenuè agunt, & hæreſeos crimen in Barlaamum rejiciunt. Barlaamus interim plurimis contra Latinos ſcriptis editis Andronici Imp. favorem demeretur; & Monaſterii S. Salvatoris CP. Abbas conſtituitur. Synodus tandem indicitur, anno circiter 1337. ſcriptis & argumentis utrinque concurritur. Palamas lumen in monte Thabor Chriſto circumfuſum, increatum aliquid, & naturale ac coæternum Dei lumen fuiſſe contendit; Barlaam è contra lumen illud neque ex divinâ eſſentiâ emanâſſe; nec divinam eſſentiam fuiſſe aſſeruit; & præterea corporeos oculos per nullam diviniorem potentiam adeò elevari poſſe, ut Deitatem conſpiciant. Synodus nil in utramque partem definivit; Barlaami tamen procacitatem & in diſputando petulantiam acri ſatis cenſurâ notavit: Palamæ autem non minùs quàm Barlaamo ſilentium indixit. Barlaamus injuriam ſibi factam clamat; & Imperatoris favore ſubnixus, adverſarios impugnare nequaquam ceſſat. Anno 1339. ab Alexio Imp. ut videtur, legatus, ſuſcepto Avenionem itinere, coram Joanne Pontifice in Conſiſtorio Cardinalium multis peroravit, ut Synodum Generalem pro diſceptandis utrinque controverſiis indici ſuaderet. Surdis ille cecinit. Pontifex pacem noluit, niſi Eccleſia Græca penitùs ſuccumberet. Conſtantinopolim igitur reverſus Barlaamus, ad conſueta ſe contulit ſtudia. Claruit anno 1340. Anno ſequente mortuo Andronico Imp. & Palamitis, qui Cantacuzenum in partes traxerant, omnia pro lubitu agentibus, Conſtantinopoli ſeſe clàm ſubduxit, ſæpiùs, & in frequentibus Synodis, poſt abitum damnatus & excommunicatus. Ipſe interim in Occidente poſitus, ad Latinorum partes defecit, & Græcorum dogmata ſcriptis acriter oppugnavit, Epiſcopus Gyracenſis in regno Neapolitano brevi poſt conſtitutus. Quo anno obierit, non conſtat. Nugas agunt, qui cùm ob rerum geſtarum ignorantiam contraria Barlaami ſcripta conciliare nequeant, eum in binos ſcriptores, alterum Monachum Græcum, alterum Epiſcopum Hieracenſem, diſſecant. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

* Hiſt. l. 2. c. 39.

SCRIPTA.

Liber contra Primatum Papæ, à Joanne Luido primùm Gr. Lat. editus *Oxonii* 1592. 4°. prodiit dein cum Salmaſii adhuc pueri notis *Hanov.* 1608. 8°. ab eo tandem ætate provectiori libri de Primatu Papæ calci ſubnexus *Lugd. Bat.* 1645 4°.

Λογιστικῆς, ſive *Arithmeticæ Algebraicæ libri* VI. Gr. Lat. *Argentinæ* 1572. 8°. *Pariſ.* 1600. 4°.

Epiſtolæ II. *ad amicos in Græciâ conſtitutos de Primatu Eccleſiæ Romanæ.* Lat. apud Bzovium ad an. 1331. §. 13.

Epiſtola ad Alexium Calochetum pro Latinis ante Epiſcopatum ſcripta, ibid. ad an. 1330. §. 59.

Reſponſio ad Demetrii Theſſalonicenſis Epiſtolam de Proceſſione SP. S. ibid. ad ann. 1332. §. 5.

Probatio per Scripturas, quòd Spiritus S. procedat à Filio. ibid. ad ann. 1333. §. 2.

Orationes pro unione Græcorum cum Eccleſiâ Romanâ ad Benedictum XII. Papam Avenione habitæ, ibid. ad ann. 1339. §. 25.

Ethicæ ſecundùm Stoicos libri 2. Prodierunt unà cum Epiſtolis & Orationibus prædictis, Lat. apud Caniſium Tom. VI. p. 4. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXVI.

Tractatus ejuſdem XVIII. *de Proceſſione Sp. S. adverſùs Latinos, duos de unione Eccleſiarum ac totidem de Primatu Papæ* ſe perlegiſſe teſtatur Leo Allatius de Conſenſu l. 2. c. 17. §. 1.

BARLAAM, gente Calaber, inſtituto Monachus, verſatilis ingenii vir, inter Latinos enutritus ad Græcos confugit, & contra Latinos calamum ſtrinxit; unde & Cœnobii S. Salvatoris Abbas conſtituitur: poſtea ad Latinos regreſſus, ac eorum partes tutatus, Epiſcopus Hieracenſis renunciatur. Præter ea quæ à Cl. Whartono ſuprà recenſentur, plura ingenii ſui monumen- 1340. R. G.

ta

ta poſt ſe reliquit. Extant nempè *Demonſtrationes* duæ ad Legatos Papæ, de Sp. S. ex ſolo Patre. Pr. Ὁ Θεῖος Ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ. Habentur Gr. MSS. *Biblioth. Vindob. Cod. Theol.* CI. n. VI. iterúmque in capita XII. diviſa *Cod. Hiſt.* CXXIII. n. ii. à fol. 97. ad fol. 123. Ex his ſingulis capitibus totidem libros in *recenſione Allatiana* de *Conſ.* L. II. c. 17. *ſect.* 1. col. 825. 826. fieri ſuſpicari fas eſt. *Dialogus* contra Legatos Papæ de Proceſſione Spiritûs S. Pr. Λατῖνος· ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς μία εἰσὶν ἀρχὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐπεὶ &c. *ibid. Cod. Theol.* CI. n. VII. Vid. L. Allat. *ibid. Epiſtola* ad Nicolaum Archiepiſc. de primatu Papæ. Pr. Μὴ τοῦτο οὖν σεβάσμιε πάτερ, ὅτι τοῦ πάπα τῶν ὀρθῶν ἐκπεσόντος δογμάτων, &c. *ibid.* n. VIII. L. Allat. *ibid. Diſſertationes duæ* contra S. Thomam Aquinatem de S. Trinitate. Pr. Θωμᾶς μὲν οὐδένα τρόπον διαφορᾶς ἐν τῇ τριάδι ὄντα, &c. ibid. n. IX. L. Allat. *ibidem Diſſertationes tres* contra Legatos Papæ de Proceſſione Spiritûs Sancti. Pr. Ὃ μάλιστα τῶν ὑμετέρων θαυμάζω τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἐπ' οὐδεμιᾶς ἀκινήτου ἐννοίας ὁρῶ ὑμᾶς ἱδρυμένους, ἀλλ' ἀτάκτως, &c. *ibid.* Vide itidem Allat. *ibidem. Reſponſio* ad Archiepiſcopi Boſphorani argumenta de Proceſſione Spiritûs S. Pr. Φὴς ὅτι Πατρὸς καὶ Υἱοῦ πλήρωμα ἐν, &c. *ibidem*, n. XI. Iterum adiſis Allat. *ibid. Oratio* contra Latinos ex variis variarum Orationum *S. Gregorii Nazianzeni & S. Baſilii* M. fragmentis coagmentata. Pr. Ἐπειδὴ τὸ ἁπλοῦν καὶ ἀπερίεργον τῆς θείας ἡμῶν ἀτιμάσαντες πίστεως, &c. *ibid.* n. XII. Allat. *ibid. Epiſtolæ* quinque. *Prima*, Ad amicos in Græcia de unione S. Rom. Eccleſiæ. *Secunda*, Ad eoſdem de primatu Eccleſ. Rom. & de Proceſſione Sp. S. *Tertia*, Ad Demetrium Theſſalonicenſ. reſponſoria, ac ad unionem Eccl. Rom. hortans. Hujus fragmentum habetur apud Allat. adversùs Hottinger. p. 125. aliud p. 285. *Quarta*, Ad Alexium Calochetum, in qua oſtendit non obedientes Rom. Eccl. eſſe non ſolùm Schiſmaticos, verùm etiam Hæreticos. *Quinta*, In quâ probat per S. Script. Sp. S. ex Filio eſſe quemadmodum ex Patre. Harum meminit L. Allat. *de Conſenſ. lib.* II. *c.* 17. *ſect.* iii. *col.* 839. 840. Utrùm verò eædem ſint cum iis quas in *Bibl. Vaticanâ* extare narrat Spondanus, ad ann. 1332. n. v. quarum etiam nonnullas edidit *Bzovius* ad ann. 1330. niſi inſpectis Codd. dici non poteſt. *Compendioſæ* ejus exercitationis Ethicæ ſecundùm doctrinam Stoicorum, ex eorum ſcriptis collectæ meminit idem Spondanus, *ibid. Epiſtolæ* ejus ad Nilum incluſum, quem judicem inter ſe & Palamam conſtituit, meminit L. Allatius. *Diatr. de Georgiis* p. 342. uti & *Commentariorum* ad Lapitham Cyprium: Tractatûs etiam de Lunari defectu comprehendendo ex Mathematicâ conſtructione Ptolomæi. Pr. Ἀναγκαῖον ἡγησάμην ἐντίθεσθαι σοι, ibidem. Porrò multa cum Opera Mathematica elucubrâſſe teſtantur Voſſius & Sempilius.

1340. H. W. MAXIMUS PLANUDES, Monachus Græcus, Vir utràque linguâ eruditus, & omnifariâ doctrinâ excultus, Andronico Imp. ſeniori apprimè charus, à quo ante annum 1327. unà cum Leone Orphanotropho Aquileiam legatus eſt, ut Venetos Græcis ſubiratos placaret. Claruit anno 1340. Scripſit adhuc anno 1353. Doctrinam ejus atque eruditionem ipſi deprædicant adverſarii. Sic enim illum jam diu defunctum alloquitur Beſſario Cardinalis Οὐ γὰρ ἂν ἐγὼ σοῦ ἀνδρῶν ἄριστε καὶ σοφώτατε καταγνοίην, οὕτω πᾶσαν ἐξησκημένου παιδείαν, οὕτω δὲ διαβεβηκότος ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ θεωρίᾳ, καὶ διὰ πάντων μὲν μαθημάτων διελθόντος, εὐδοκιμήσαντος δ' ἐν ἅπασι, πρὸς δὲ τῇ Ἑλλάδι καὶ τὴν Λατίνων γλῶτταν εἰς ἄκρον ἐξησκημένου. *Non enim de te, vir optimè atque ſapientiſſime, malè ſentirem, qui in omni diſciplinarum exercitatione verſatus es*, &c.

Append.

SCRIPTA.

De *Proceſſione Spiritûs Sancti contra Latinos Liber ſeu Capita.* Prodiit Gr. Lat. unà cum Reſponſionibus Beſſarionis, & notis à Petro Arcudio inter Opuſcula aurea edita *Romæ* 1630. 4°. p. 614.

Oratio in ſepulturam Chriſti, & B. Virginis Lamentationem, ab Axonio Latinè edita *Pariſ.* 1639. Quædam illius Græcè exhibet L. Allatius de Lib. Eccleſiaſt. Græc. Diſſert. 2. p. 257.

Homilia ἀκέφαλος in SS. Petrum & Paulum, quam ſub Gregorii Nyſſeni nomine Gr. Lat. ſeparatim edidit Gretſerus *Ingolſtad.* 1620. à Cl. Lambecio * auctoritate Codicum MSS. Planudi adjudicatur.

* Comment. l. 4. p. 56.

Epigrammatum Græcorum libri VII. qui Gr. prodierunt *Pariſ.* 1566. 4°. Gr. Lat. per Lubinum --- 1603. 4°. & cum Scholiis variorum *Francofurti* 1600. Planudem noſtrum autorem, ſeu potiùs collectorem, habere vulgò cenſentur.

S. Auguſtini de Trinitate libri XV. à Planude *Græcè verſi.* Verſionis iſtius Capita nonnulla Græcè edita ſunt *Romæ* 1630. Gr. Lat. per Leunclavium *Baſil.* 1578. 8°. Integra extat MS. in Bibliothecâ Cæſareâ Vindobonenſi, teſte Lambecio Comment. l. 4. p. 159.

Dionyſii Catonis Præcepta moralia, & Diſticha, ab eodem *Græcè translata, & expoſitione interlineari illuſtrata*, prodierunt *Auguſtæ Vindel.* 1523. 8°. *Lugd. Bat.* 1598. 8°.

Scholia in Diophanti priores duos libros, à Gul. Xylandro unà cum Diophanto edita *Baſil.* 1575.

Æſopi Fabulatoris Vita & Apologia, Gr. *Venet.* 1521. & innumeris aliis in locis.

Epiſtolæ CXXII. *Comparatio veris & hyemis, Oratio in S. Martyrem Diomedem, & Argumentationes* III. *contra Latinos de Proceſſione Sp. S.* extant Gr. MSS. in Bibliothecâ Cæſareâ teſte Lambecio Comment. pag. 57, 328. Cætera ejus Scripta enumerat Simlerus p. 498.

Dialogus ejus *de Grammaticâ*, & *Tractatus de Syntaxi* extant MSS. in Bibliothecâ Auguſtanâ. Vid. Indicem ejus p. 25.

GREGORIUS ACYNDYNUS, Monachus Græcus, Barlaami Sectator, Palamæ & Monachorum Heſychiſtarum, quin & Latinorum hoſtis acerrimus. Claruit anno 1340. Triennio circiter ante Barlaamo contra Palamam in Synodo CP. agenti aſtiterat, & unà cum eo gravem Synodi cenſuram expertus eſt. Ipſe nihilominus inquieti ingenii vir, Palamitas hæreſeos palàm accuſare non dubitavit. Quapropter à Joſepho Patriarchâ in judicium vocatus anno 1341. Synodo CP. Silentium ſub anathematis pœnâ obſervare juſſus eſt. Anno 1347. Cantacuzeno rerum potito, & Iſidoro ad Patriarchatum CP. evecto, in frequentibus Synodis damnatus & excommunicatus, vitam deinceps obſcuram & otioſam egit. Extat *Carmen Jambicum de hæreſibus Gregorii Palamæ*, Gr. apud L. Allatium Græc. Orthod. Tom. I. à pag. 756. ad 770. Fragmenta ii. Gr. Lat. apud eundem de Conſenſu l. 2. c. 16. §. 3. Habentur etiam Græcè MSS. in Bibliothecâ Bavaricâ Acindyni *libri* 2. (ſed mutili) *de eſſentiâ & operatione Dei* adversùs Palamam, Gregoram, & Philotheum: quorum capitum Periochas Jac. Gretſerus ſuis in Cantacuzeni Hiſtoriam notis inſeruit, indeque Bzovius Annalibus ſuis ad an. 1337. §. 8. Integrum Opus demum edidit Gretſerus, *Ingolſtad.* 1616. 4°. 1340. H. W.

NILUS CABASILAS, Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, cauſæ Græcorum propugnator ſtrenuus. Claruit anno 1340. Extant *Libri* 2. alter de *cauſis diviſionum in Eccleſia*; alter *de Primatu Papæ*, editi Græcè *Londini* in 4°. ſed abſque anni vel Typographi notâ, Gr. Lat. *Baſil.* 1544. 4°. *Francofurti* 1340. H. W.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1555. 8°. cum notis Salmaſii *Hanov.* 1608. 8°. & ad calcem operis ſui de Primatu Papæ *Lugd. Bat.* 1645. 4°. In poſtremis hiſce duabus editionibus acceſſerunt loca nonnulla ad idem argumentum ſpectantia, ex variis Nili ſcriptis excerpta. Cæterùm ſcripſiſſe Nilus dicitur *Libros* XLIX. *de Proceſſione Sp. S. adversùs Latinos.* Plurima ejus contra Eccleſiam Latinam Opuſcula Manuſcripta recenſet Leo Allatius Diſſert. de Nilis cap. 14. p. 49.

1340. R. G. NILUS CABASILAS, Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, Latinorum hoſtis infenſiſſimus, claruit anno MCCCXL. Scriptis adversùs Latinos, præcipuè *de Proceſſione Spiritûs S.* tantam apud ſuos exiſtimationem obtinuit, ut in Synodo Cpolitanâ paulò ante Concilium Florentinum congregatâ, cùm Patres Græci, quibus modis diſputationem contra Latinos ſuſtentare poſſint deliberarent, Cabaſilæ Opera diligentiùs evolvenda, & ex eis notatu digniora excerpenda uno ore decreverint. Pauciora quidem ex iſtis lucem publicam viderunt, ea recenſuit Cl. Whartonus. Inedita plura adhuc in Bibliothecarum clauſtris latitant, ea quorum notitia ad nos pervenerit, referre moleſtum non erit. *De Igne Purgatorio* libellus, cum opere de *Primatu Papæ* Gr. Lat. editus, niſi fortè Marco Epheſio potiori jure aſcribendus. *Reſponſio perſpicua & compendiaria adversùs Latinos* velut *Enchiridion* quoddam cum illis diſputandi. Pr. Τῶν ἐν τῇ Θεολογίᾳ δογμάτων τὰ μὲν ἐςὶ ῥητῶς κύρια. Extant Græcè MS. in *Biblioth. Vindob. Cod. Theol.* CI. num. IV. & in *Regiâ Pariſ.* Cod. 1377. Latina ejus verſio à Fl. Illyrico adornata olim in lucem prodiit teſte Simlero. *Liber de Proceſſione Spiritûs S.* Opus permagnum in varias partes diſtributum. *Prima* Pars *Capita* ſeu *Argumenta Latinorum* XLIX. pro Proceſſione Spiritûs S. ex Patre & *Filio* complectitur. Pr. Λατίνων κεφάλαιον α. Πρῶτον μὲν ἀρχαία τις ἐςὶ δόξα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. *Secunda, Refutationem* eorundem Capitum *generalem* in Diſſertationes V. diviſam continet: Singularum principium exhibet L. Allatius *diſſert. de Nilis,* p. 49. *Tertia Refutationem* eorundem XLIX. Capitum *Specialem*, in totidem Solutiones unicuique capiti ſingulatim ſubjunctas diviſam comprehendit. Pr. Πάντα μᾶλλον ἢ τὰ τοιαῦτα φήσειεν ἂν ἀληθῆ. Ex his XLIX. Capitibus tot libros numerat L. Allatius *. Habetur Græcè MS. in *Biblioth. Vindob.*
* De Conſenſ. lib. II. c. 18. §. VIII. *Cod.* CI. n. IV. & in *Baſileenſi*, uti & apud Venetos in *Bibl. SS. Joannis & Pauli*, licet Thomaſinus *in favorem Latinorum* ſcriptum dicat, eo forſan hallucinatus quòd Argumenta Latinorum in iſto Opere primum locum occupant. *Epiſtola* ad Sororis ſuæ Filium Nicolaum Cabaſilam de *Oratione ejus Encomiaſtica in S. Demetrium Martyrem.* Pr. Ἡ δὲ αἰτία ἄλλη, δι᾽ ἣν ὁ τῶν τίτανται. MS. *ibid. Cod. Theol.* CCLXII. n. VIII. *Epiſtola alia Theologica* ad eundem Pr. Περὶ ἐννοίας τῶν συγγραμμάτων σε. MS. in *Bibl. Vatic. Cod.* 632. *Epiſtola nonnulla* ad Nic. Cabaſil. ejuſque *Reſponſoria*, habentur etiam MSS. in *Bibl. Reg. Gall. Cod.* 1759. *Epiſtola* ad Demetrium Chryſoloram, Demetrium & Prochorum Cydonios Fratres, extant MSS. in eodem Codice Vaticano. Opus contra Barlaamitas & Acindynianos extat MS. in *Biblioth. Vallicell.* teſte Poſſevino †. Porrò
† Append. ad Apparat. Sacr. p. 21. *Operum* Nili Theſſalon. Volumen magnum majori folio habetur Gr. MS. in *Biblioth. Lugduno-Batavâ* in Arcâ Bonav. Vulcanii. num. ii.

1340. H. W. RICHARDUS HAMPOLUS, à nonnullis *Pampolitanus* malè appellatus, vero cognomine *Rollus*, gente Anglus, Patriâ Eboracenſis, Theologiæ Doctor, Ordinis S. Auguſtini Eremita, prope Cœnobium ſanctimonialium Hampolenſe, quatuor milliaribus à Doncaſtro in agro Eboracenſi diſſitum vitam egit eremiticam. Claruit anno 1340. Obiit anno 1349. in Feſto S. Michaëlis, in Monaſterio Hampolenſi ſepultus, Sancti titulum apud populares ſuos poſt obitum ſortitus videtur. Habetur enim MS. in Bibliothecâ Cottonianâ * Officium S. Richardi Hampolæ Eremitæ; in quo de vitâ & miraculis ejus agitur.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

* Sub effigie Tiberii A. 15.

SCRIPTA.

De emendatione peccatoris, & de regulâ bené vivendi liber. Prodiit *Pariſ.* 1510. 4°.

Enarratio compendioſa & pia in Pſalterium.

Enarratio in Cantica Vet. Teſtamenti in Eccleſiaſticis Officiis uſurpata.

Commentarius ſpecialis in Pſalmum XX.

Commentarius in Orationem Dominicam, Symbolum Apoſtolicum, & Symbolum Athanaſii.

Commentarii in nonnulla loca Cantici Canticorum.

Commentarius brevis in Threnos Jeremiæ.

Enarratio brevis in aliquot capita Jobi.

Alia quædam Opuſcula ſacra, quæ unà cum ſuprà recenſitis omnibus prodierunt *Colon.* 1536. f. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXVI. p. 609. *Annotationes ejus in Apocalypſin,* & *Tractatus de vitâ activâ & contemplativâ*, extant MSS. in Bibliothecâ Cottonianâ loc. cit.

Stimulus conſcientiæ, opus verſu Anglico concinnatum & in VII. partes diſtributum. Prima agit de naturâ humanâ, 2°. de mundo; 3°. de morte, 4°. de Purgatorio, 5°. de die judicii, 6°. de pœnis inferni, 7°. de gaudiis cœli. Id MS. vidi in Bibliothecâ Archiepiſcopi Cantuarienſis Lambethanâ in 4°.

Pſalterium illum in linguam Anglicanam tranſtuliſſe, & in verſum illum Davidis (ne auferas de ore meo verbum veritatis uſquequaque) judicium ſuum de neceſſitate Scripturarum vernacularum propoſuiſſe ex MS. quodam Codice teſtatur RR. Uſſerius in Hiſtoriæ Dogmaticæ Controverſiarum Specimine MS.

Cætera, quæ nondùm ſunt edita, à Baleo & Pitſeo longo agmine recenſentur, Manuſcripta à Jameſio Eclog. par. 2. p. 35.

ROBERTUS HOLKOT, gente Anglus, Northantoniæ natus, Ordinis Dominicani Monachus, & Theologiæ Profeſſor in Academiâ Oxonienſi, Claruit anno 1340. Obiit in urbe patriâ anno 1349. peſte extinctus, dum Eccleſiaſtici libro explicando incumberet. 1340. H. W.

SCRIPTA.

Commentaria, ſeu *Quæſtiones in* IV. *libros Magiſtri Sententiarum.* Prodierunt *Lugduni* 1497. f. 1510. 4°. 1518.

Moraliſates pulchræ Hiſtoriarum in uſum Prædicatorum, quibus annectitur *Tabula aurea D. Thomæ ſuper Evangelia & Epiſtolas totius anni. Venet.* 1505. *Pariſ.* 1510. 8°.

Lectiones CCXIII. *in librum Sapientiæ Salomonis*; quas nonnulli Reginaldo de Alnâ Ordinis Ciſtercienſis adjudicant. Extant *Spiræ* 1483. *Reutlingæ* 1489. *Venet.* 1509, 1586. f.

Lectura in Canticum Canticorum, & in ſeptem priora Eccleſiaſtici Capita. Venet. 1509.

Commentarius in Proverbia Salomonis, quem quidem alii Thomæ Gualenſi aſcribunt. Prodiit *Pariſ.* 1515.

Tractatus de imputabilitate peccati, Conferentiæ quædam ſuper ſententias, & aliæ aliquot *Quæſtiones. Lugduni* 1497. f. 1518.

Commentarius in XII. *Prophetas Minores.* Extat MS.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. MS. in Bibliothecâ Baliolenſi *Oxon.* cod. 25.

Quodlibeta: MSS. in Bibliothecâ Pembrochianâ Cantab. cod. 108.

Allegoria utriuſque Teſtamenti. MSS. in Bibl. S. Petri Cant. cod. 74.

Sermones per totum annum. MSS. ibid. cod. 107.

Alia Holcoti Opera inedita dabit Altamura Biblioth. Prædicat. p. 126. & in Append. pag. 479. Baleus Cent. V. cap. 84. Pitſeus æt. XIV. p. 465.

1340. H. W. PHILIPPUS DE MONTE CALERIO, ſeu *de Januâ*, regione Subalpinâ oriundus; Ordinis Minorum Monachus, in Conventu Toloſano primùm profeſſus, dein verò Lector Conventûs Sacri Loci Paduæ. Claruit anno 1340. Extant *Conciones Dominicales totius anni*, quæ à Janſelmo Canovâ Ordinis Minorum cuſtode Cumano, Philippi conſodale in compendium redactæ editæ ſunt *Lugduni* 1510. *Quadrageſimale*, *Conciones de Euchariſtiâ*, & *Sermones de Sanctis*: quæ quidem omnia cum Concionibus Dominicalibus prodierunt *Lugduni* 1515. *Poſtilla ſuper Evangelia Dominicalia* ab eodem anno 1352. conſcripta habetur MS. in Biblioth. Pembrochianâ. Cantab. cod. 51.

1340. H. W. HENRICUS DE URIMARIA, ſeu *Frimariâ*, natione Germanus, patriâ Thuringus, Ordinis Auguſtiniani *Eremita*, Sacræ Scripturæ & Philoſophiæ Ariſtotelicæ ſtudioſiſſimus, & in Academiâ Pariſienſi Theologiæ Doctor. Claruit anno 1340. Effuſam ſuam ejus erga pauperes benevolentiam, erga Deum pietatem inſigni elogio cohonestant ex Jordano Joſ. Pamphilus * & Poſſevinus †: qui charitatis quidem ſuæ egregium proferunt indicium; pietatem verò ejuſcemodi depingunt, ut enthuſiaſticum aliquid traxiſſe non poſſumus non ſuſpicari. Utcunque verò uterque miraculorum illi in vitâ & in morte miraculorum gloriam affingit. Obiit grandævus, poſtquàm immanes renum ac veſicæ dolores biennio tuliſſet.

* Chron. Ord. Erem. p. 40.

† Apparat. Tom. 1. p. 733.

SCRIPTA.

ADditiones ad libros Sententiarum. Prodierunt unà cum Ægidii Romani Commentariis *Colon.* 1513.

De quadruplici inſtinctu liber. Venet. 1498. alteri cuidam Henrico Ordinis Dominicani malè inſcriptus.

Sermones de Paſſione Domini & de Sanctis. Hagenoæ 1513. & cum præcedente libro *Pariſ.* 1514.

Præceptorium, quod ſub Nicolai Lyrani nomine ſæpius excuſum prodiit, iſti à nonnullis adjudicatur.

Alia ejus Opera MSS. quamplurima enumerant Joſ. Pamphilus, & ex eo Ant. Poſſevinus locis citatis.

1340. H. W. LUPOLDUS BEBEMBURGIUS, ſivè *Babenbergius*, à nonnullis Ludolphus & Liutolfus dictus, natione Germanus, ex nobili familiâ de Bebemburche, Juris utriuſque Profeſſor, in Academiâ Bononienſi Joannis Andreæ auditor, ex Canonico Moguntino, Herbipolenſi, & Babemburgenſi Epiſcopus Bambergenſis factus eſt anno circiter 1340. Sic Trithemius & Pantaleon *. Sunt tamen qui Epiſcopalem apicem Lupoldo prorſus denegant. Extat *Liber* ad Rudolfum Saxoniæ Ducem *De zelo veterum Regum Galliæ & Germaniæ Principum*, in Bibliothecâ Patr. Tom. XXVI. p. 88. item *Liber de Juribus Regni & Imperii* ad Balduinum Trevirenſem Archiepiſcopum, *Argentinæ* 1508. 4°. Prodiit uterque ſimul Tractatus *Pariſ.* 1540. *Colon.* 1564. 8°. *Baſil.* 1497, 1566. *Argentinæ* 1603. 1609.

* De Viris illuſt. Germ. par. 2. p. 328.

Append.

ALVARUS PELAGIUS, ſeu inverſo ordine *Pelagius Alvarus*, natione Hiſpanus, Patriâ Gallæcus, natalibus non infimis ſolùm, ſed & pudendis, ex Compoſtellanæ Diœceſeos Clerico, & Decretorum Doctore Bononienſi, Minoritarum ſodalis anno 1304. in generali Capitulo Aſſiſii habito factus. Dein Piſis operam Theologiæ dedit; & Lutetiam profectus, Joannem Duns Scotum docentem audivit. Anno circiter 1329. Joannis XXII. Pontificis partes adversùs Michaëlem Cæſenatem tutatus, Pœnitentiarius Apoſtolicus renunciatur. Anno 1332. XVI. Cal. Julii Coronenſis in Achaiâ, ante annum 1340. Silvenſis in Luſitaniâ Epiſcopus conſtitutus eſt. Quando obierit, parùm conſtat. Extant *de Planctu Eccleſiæ* ad Petrum Gomeſium Franciſcanorum Generalem libri 2. quos ante decennium conſcriptos Alvarus Compoſtellæ correxit anno 1340. Prodierunt *Ulmæ* 1474. *Lugduni* 1517. *Venet.* 1560. *Summa Theologiæ*, *Ulmæ* 1474. *Collyrium Fidei adverſùs Hæreſes*, MS. in Bibliothecis Vaticana & Colbertina. *Sermo prolixus de viſione animarum* coram Joanne XXII. Pontifice habitus, quo Joannis ſententiam tuetur. MS. in Bibliotheca Toletana. Alia ejus Scripta recenſet Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. pag. 15. SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1340. H. W.

BERNARDUS PARENTINUS, Ord. Prædicatorum, Provinciæ Toloſanæ (errat Pocciantius, qui Florentinum aſſerit) Philoſophus ac Theologus eximius, claruit anno MCCCXL. Scripſit Lectiones eruditas ſuper totum officium Miſſæ: opus iſtud *Lilium Miſſæ* (pro quo *librum Miſſæ*, exſcriptoris forſan incuriâ, habet Poſſevinus) compellavit: Extat MS. in Biblioth. Bodleian. Cod. 2627. Typis impreſſum per Lud. Vaſſorium emendatum Pariſ. 1517. 1531. 8°. *Sermones*, & Opuſcula varia ei tribuunt Poccianticus & Simlerus. 1340. R. G.

GEORGIUS LAPITHA, gente Cyprius, nobili & antiquâ ortus familiâ, prope fl. Lapitham; unde nomen adeptus, ſedem habuit; claruit anno MCCCXL. præter utriuſque linguæ Scientiam, Philoſophiæ arcana perſcrutatus eſt, Sacris etiam Scripturis perdiſcendis aſſiduus, quibus Latinorum dogmata fœliciter propulſavit, avitæ fidei tenaciſſimus: cum Barlaamo Monacho, & Nicephoro Gregorâ literarum commercium habuit, unde & ætas dilucidè innoteſcit. Scripſit *Verſus* Morales & Politicos: *Morales* numero CCCXIX. extant Gr. MSS. *Venetiis* in *Bibliothecâ S. Antonii*, teſte Geſnero. *Politici* (opus tumultuarium) Græcè habentur MS. in *Bibliothecâ* Regis Gallorum, Cod. 2256. iterum Cod. 3337. titulus & principium ſic ſe habent. Στίχοι πολιτικοὶ αὐτοσχίδιοι, εἰς κοινὴν ἀκοὴν τοῦ σοφωτάτου κυροῦ Γεωργίου Λαπίθου τοῦ Κυπρίου. Γνῶθι πάντων, ὦ βέλτιστε, τίς τι καὶ πόσου τυγχάνεις. Opus diviſum per titulos, juxta varia rerum argumenta. 1340. R. G.

IOANNES CANTACUZENUS, patriâ Byzantinus, illuſtriſſima Cantacuzenorum proſapia oriundus, patrem habuit Præfectum Peloponneſi, quem 21. annos natum puer adhuc amiſit, matrem Theodoram Palæologinam, lectiſſimam fœminam, cui Michaël I. Palæologus Imp. avunculus erat magnus. Poſtquàm juventutem literis & militaris diſciplinæ ſcientiâ haud vulgariter imbuiſſet, rebus Imperii ſummis tractandis admotus, in Aula & urbe enitere cœpit. Uxorem duxit Irenem Andronici Aſanis, Magni Ducis, filiam, Andronici ſenioris Imp. ex ſorore neptim; & ex ea liberos ſex; tres mares, totidem fœminas ſuſcepit. Principio ab Andronico ſeniore Imp. Sacro Cubiculo Præfectus, cùm Andronici junioris, quo cum ſingularem ab unguiculis amicitiam coluerat, partibus deprehende- 1342. H. W.

henderetur addictus circa 1320. Imperatoris gratiam amiſit: & ab Andronico juniore Magnus Domeſticus, ac Thraciæ Præfectus conſtitutus eſt. Arreptis tandem Imperii faſcibus anno circiter 1328. & exautorato avo, Andronicus junior Cantacuzenum honoribus atque opibus cumulavit; toti militiæ præfecit; Imperii collegam ſibi expetivit, ſed reluctantem non obtinuit; nil unquam eo inconſulto aut refragante egit; moriens denique anno 1341. Joannis Palæologi filii ſui, pueri novennis, ſimul ac Imperii tutelam ei commiſit. Strenuè non minùs quàm fideliter provinciam ſibi demandatam obiit Cantacuzenus; donec diſſidia excitantibus Annâ Imperatrice, Joannis Imp. matre, Ioanne Patriarchâ aliiſque proceribus CPP. exeunte eodem anno Aulâ relictâ in Macedoniam ſeceſſerit, perduellis ſtatim ab Anna renunciatus. Ingens procerum ac militum numerus ad Cantacuzenum confeſtim accurrunt; eumque, diu reluctantem, purpuram Didymotichi induere compellunt. Anno ſequente die XXI. Maii, à Lazaro Patriarcha Hieroſolymitano Imperator Hadrianopoli ſolenni pompa coronatur. Bello per quinquennium geſto, Cantacuzenus victor evaſit, captâque ineunte anno 1347. Conſtantinopoli, Ioanni Palæologo non iniquas pacis leges dedit; ut uterque Imperium, diſpari tamen, donec ad maturam ætatem perveniret Ioannes, jure retineret, deinceps pari. Die XIII. Maii ab Iſidoro Patriarcha CP. quem Joanni ſubrogarat, Imperator coronatus eſt; & poſt dies aliquot Helenam filiam Joanni Imp. cui olim deſponſata fuerat uxorem dedit. Parvo ſanè tempore concordia inter Imperii collegas illibata manſit. Suſpicionibus in inimicitias utrinque exacerbatis, iterum ad arma deventum eſt. Victor Joannes Conſtantinopolim anno 1355. in poteſtatem redegit. Quarto poſt die Cantacuzenus, qui abdicationem Imperii dudum cogitaverat, & bellum civile diutiùs protrahere noluit, cui nondum etiam ita irritæ erant vires, ut nulla reſiſtendi copia daretur, in Monaſterio Manganenſi propè Conſtantinopolim ſeſe ultrò ac lubens incluſit; mutato Joannis in Joaſaphi ſeu Joſaphati nomen, comam totondit, & Monachalem veſtem induit; bellum uſque adeò deteſtatus, ut Matthæum filium Peloponneſi Deſpotam cum Joanne Palæologo armis de Imperio certantem autoritate paternâ inceptis abduceret, & ſuſcepto in Peloponneſum itinere Joanni conciliaret. Ad Monaſterium redux, pietatis & literarum ſtudio ſe totum dedit, & hiſtoriâ rerum à ſe geſtarum conſcribendâ infœlicem ſenectutem oblectavit. Quot annis depoſitæ purpuræ ſuperfuerit, parùm liquet; plures tamen ſuperfuiſſe conſtat. Sunt qui ad annum uſque 1374. eum perveniſſe volunt. Scripſit hortante Nilo, & aſſumpto ſibi Chriſtoduli nomine fictitio, eleganti non minùs quàm diffuſo ſtylo *Hiſtoriam rerum ab Andronicis duobus Impp. & ſeipſo geſtarum* ab anno 1320. ad ann. 1357. libris IV. præmiſſâ Hiſtoriarum Operi *Genealogiâ* Imperatorum Andronicos antecedentium ab anno 1195. ad 1320. Verè de illo eruditiſſimus Cardinalis Bona *, *Eximius Hiſtoricus, ſed res ſuas nimiùm extollens*. Suimet ipſius enim geſta magnificè ut plurimùm depingit, & in proprias laudes aliquoties excurrere non erubeſcit. Prodiit Hiſtoria iſta Latinè ex Jac. Pontani verſione unà cum ipſius & Gretſeri notis *Ingolſtad.* 1603. fol. Gr. Lat. cum utriuſque notis *Pariſ.* 1645. 3. Tom. f. Extant ejuſdem *Orationes* 3. *& Apologia ſeu Aſſertiones* IV. *pro fide Chriſtianâ adverſus Saracenos & Alcoranum*, Gr. Lat. curâ Rodolphi Gualteri editæ *Baſil.* 1543. fol. & cum Alcorano *ibid.* 1555. Habentur etiam illius Ἀντιῤῥητικὰ, ſeu *Contradictiones adverſus Prochorum Cydonium*, MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ.

* Notitia Autor. lib. de Divin. Pſalmod. præmiſſa.

1342. R. G. JOANNES CANTACUZENUS, Imperator CP. claruit anno MCCCXLII. patriæ, Religionis tum auctoritate, tum Scriptis propugnator ſtrenuus, ſcripſit *Capita* quędam contra Paulum latini ritûs Patriarcham, quorum excerpta nonnulla græcè habentur MSS. in *Bibl. Vind. Cod. Theol.* CCX. n. XVIII. à fol. 359. p. 1. ad fol. 388. p. 1. Pr. Ὅτι κατ' ὀυσίαν ὁ Θεὸς ἐπίσης ἐςὶ καὶ Ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις καὶ ἀψύχοις καὶ ὀ τοῖς μὲν μᾶλλον κ. λ. *Epiſtolæ* ſex de S. Trinitate & de lumine in monte Thabor ad Paulum Archiep. & ejuſdem Pauli duę Epiſtolæ ad Cantacuz. Imp. MSS. *Oxon. Baroc.* 193. item in *Bibl. Reg. Gall.* Cod. 1435. idem forſan opus: *Contra Monachum* Iſaacum Argyrum capita, ex quibus excerpta nonnulla ſimiliter habentur *ibid. Codice eodem.* n. XIX. Pr. Περὶ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων, ἤτοι τῶν θείων ἐνεργειῶν τοῦ παναγίου πνεύματος, ἅπερ οἱ ἀντιλέγοντες τῇ Ἐκκλησίᾳ κτίσματα φασὶ εἶναι, αὐτίκα τοίνυν ὁ μέγας Βασίλειος, integra habentur Gr. MS. in *Bibliothecâ Reg. Gall.* Cod. DCXCII. Edictum etiam, quo confirmavit Tomum Synodicum Excommunicationis & exauctorationis Joannis Calecæ Patr. CP. tanquam hæretici, ut pote errorum Barlaami & Acindyni ſectatoris, cujus excommunicat. ipſe Cantacuz. meminit in Hiſt. ſuâ Byzant. lib. IV. capp. 3. 24. extat unà cum ipſo tomo MS. in *Bibl. Vind. Cod. Jurid.* VII n. XII. XIII. cum hac inſcriptione. Εὐνούςατοι καὶ πιςότατοι τῇ Βασιλείᾳ μου οἰκήτορες ἅπαντες τῆς θεοδοξοτάτου θεοφυλάκτου καὶ θεομεγαλύντου Κωνςαντινουπόλεως, οἵ τε κληρικοὶ μονάζοντες· καὶ ὅσοι τῆς πολιτείας, καὶ ὁ κοινὸς ἅπας λαός· τὰ κινηθέντα παρὰ τοῦ Βαρλαὰμ ἐκείνου κατὰ τῆς εὐσεβείας καὶ ὅπως κ. λ. Neſſel. p. 20. *Paraphraſis* Ethicorum Ariſtotelis ad Nicomachum Gr. MS. *Venetiis* in *Bibl. SS. Ioannis & Pauli Epiſtola Sim.* p. 179. *Contra Judæos* libros nonnullos concinnavit, teſte Simlero, qui eos brevi prodituros ſperare fruſtrà nos juſſit. Extant *ejuſdem Argumenti* libri novem. Gr. MSS. in *Bibl. R. Gallorum.* Cod. 281. item in *Bibl. L. Bat.* ex legato Varneriano n. 20. Porrò notandum eſt Cl. Whartonum in numero Orationum contra Saracenos ceſpitâſſe, *tres* duntaxar numerantem, quum *quatuor* ſcripſerit Imperator, totidemque in lucem emiſerit cum verſione ſuâ Cl. Editor. Duo etiam opuſcula ſcripſit contra *Prochorum Cydonium*: 1. *Reſponſiones* ad dicta Prochori, de eſſentiâ & operatione Divinâ. Pr. Περὶ μὲν οὖν τῶν τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ εἰδῶν κατὰ τὴν ἐν προοιμίοις ἐπαγγελίαν. 2. *Antirrhetica* ad dicta Patrum allata à Prochoro Cydonio. Pr. Ὅλως μὲν οὐκ ἔδει, ὦ Πρόχορε, οὕτως ἀπολογήσασθαι με πρὸς τὰ λεγόμενα. habentur, ex fide L. Allatii, * MSS. in Bibl. Vatican. Codd. 673, 674, & 1222.

* Diatrib. de Nilis p. 46.

1342. R. G. ADAMUS MUREMUTHENSIS, gente Anglus, Eccleſię D. Pauli apud Londinenſes Canonicus, vir erat in jure Civili probè inſtitutus, & in rebus agendis exercitatus; legationes plurimas, tùm Archiepiſcoporum Cantuarienſium, tùm Regis Edvardi nomine obiit, ad majora Regni & Eccleſiæ negotia adſcitus. Anno MCCCXXVII. à conventu Cantuarienſi, Sede vacante, Spiritualis juriſdictionis cuſtos per Diœceſin Exonienſem Epiſcopo eo tempore orbatam ſtatuitur. Claruit anno MCCCXLII. quamdiu autem ſuperfuit incertum eſt; res geſtas ſui temporis, quibus ipſe interfuit, & quarum pars magna fuit, literis commiſit, res Romanas & Gallicas Anglicanis intertexens. Duplex *Chronicon* elucubraſſe dicitur; Primum ab anno MCCCII. uſque ad an. MCCCXLIII. Alterum (modò ab eodem Auctore, quod non uſque adeò certum eſt profectum) ad annum MCCCLXXX. productum neutrum typis vulgatum à celeberrimo Antiquitat. Britannic. Auctore (cui prima pars ſolummodò innotuiſſe videtur) & Nic. Harpsfeldio ſæpiùs laudatum. *Continuatio Chronicorum* dicitur, & in Bibl.

Cotton.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. Cotton. MS. extat *Claudius* E. VIII. 27. ad ann. MCCCXL. ibid. *Nero.* D. X. 4. ibid. *Galba* A. I. 1. in Coll. S. M. Magd. Oxon.

1342. H. W. CLEMENS VI. *Petrus Rogerius* antea appellatus, natione Gallus, patriâ Lemovicenſis, ex oppido Monſtrio, ſeu, ut alii, Monte Malo oriundus, Gulielmi filius, primùm Monachus, dein Abbas Cœnobii Caſæ Dei in Arvernis Ordinis Benedictini; poſteà Lutetiam ſtudiorum Theologicorum ergo profectus, Joanni XXII. Pontifici innotuit, à quo Prior S. Baſilii Nemauſenſis, Abbas Fiſcanenſis in Normanniâ; Epiſcopus Atrebatenſis, Archiepiſcopus Senonenſis, ac dein anno 1330. Rothomagenſis ſucceſſivè factus eſt, à Benedicto XII. Presbyter Cardinalis titulo S. Nerei & Achillei anno 1337. renunciatus. Poſt mortem Benedicti anno 1342. die VI. Maij Pontifex Romanus Avenione electus eſt, die XIX. coronatus. Ineunte Pontificatu, ut Romanos diuturnâ Pontificum abſentiâ irritatos demulceret, Jubilæum ab anno centenario ad quinquageſimum reduxit: & Ludovicum Imp. jus in Italiâ armis perſequentem hæreticum eſſe declaravit, & anathemate devinxit. Sæpiùs à Ludovico poſteà de abſolutione interpellatus, nullâ aliâ lege eam concedere voluit, niſi Ludovicus Occamum dederet, acta contra Pontifices caſſaret, edicto ſanciret Imperium eſſe ſedis Romanæ beneficium, ſeſe hæreticum eſſe confiteretur, Imperium deponeret, nec niſi Papâ volente reſumeret. Tam iniquas conditiones recuſantem Ludovicum anno 1346. iterato anathemati innodavit; & Electoribus alium ſibi Imperatorem brevi eligere præcepit, ni mallent à Pontifice ſibi regem dari. Anno 1348. Avenionem civitatem à Joannâ Neapolis & Siciliæ Reginâ emit; eamque paulò pòſt excommunicavit. Obiit Avenione anno 1352. die VI. Decembr. Extat *Epiſtola Encyclica adverſùs Hæreticos flagellantes* Concil. Tom. XI. p. 1876. *alia de Epiſcopatu Oſtienſi* apud Baluz. Miſcellan. Tom. IV. pag. 508. *aliæ* X. apud Bzovium ad an. 1342. &c. *aliæ* XXX. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. 3. ad ann. 1342. &c. *aliæ* CCXII. ibid. in Regeſto Pontif. p. 263. *aliæ* XVII. apud eundem Tom. IV. ad ann. 1351. 1352. *aliæ* XXXIX. ibidem. in Regeſto Pontif. pag. 1. *Epiſtolarum & Decretalium* ejus volumina plura extant MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ, *Propoſitiones* ejus adhuc Archiepiſcopi Rothomagenſis coram Papâ & Cardinalibus in Conſiſtorio factæ MSS. in Bibliothecâ Pembrochianâ Cantab. cod. 89. num. 1. Cætera dabit Lud. Jacob. à S. Carolo Biblioth. Pontif. p. 55.

1342. R.G. CLEMENS, Papa VI. *Petrus Rogerii* antea dictus natione Aquitanus; ex Ord. Benedicti, claruit anno MCCCXLII. anno MCCXCI. lucem aſpexit, decennis habitum Monaſticum induit anno MCCCI. Per varios in Academiâ Pariſienſi & in Eccleſiâ honoris gradus, ad ſummum Dignitatis faſtigium aſcendit, Vir *magna Divinitatis Scientia, atque fons Sermociniorum*; uti Append. ad Ptolomæum Lucenſ. Auctor in *Vita ejus*, col. 300. Scripta ejus nonnulla numeravit H. Whartonus, pauca ſuperſunt nobis indicanda. *Oratio* habita in Canonizatione S. Ivonis, à Surio edita, Tom. III. à Bollandianis recuſa, menſe Maii, Tom. IV. *Reſponſio* ad argumenta Petri de Cugneriis Advocati Regii, quibus juriſdictionem Eccleſiaſticam impugnavit, edita inter Acta iſtius diſputationis, Pariſ. 1495. 4to. poſteà in Bibl. PP. tranſlata. *Epiſtolæ* XLV. à Cl. Baluzio editæ in Collectione Actorum veterum. *Vit. PP. Aven.* Tom. II. *Concio* Funebris in obitum Card. Neapoleonis; eam laudat Steph. Baluzius & fragmenta quædam exinde profert, ibid. Tom. I. in notis. col. 600. 601. *Oratio* coram Joanne P. XXII. de expeditione Philippi Francorum R. in Terram Sanctam; hujus etiam meminit, & lacinias quaſdam deſcripſit idem Baluzius, ibid. col. 787. *Sermonum* volumen MS. in Biblioth. Rev. Archiep. Rhemenſis. *Tract.* de Paupertate Chriſti Apoſt. MS. penès Baluzium. Adverſùs Mich. de Cæſenâ an cenſendus ſit hæreticus; teſte Waddingo.

BARTHOLOMÆUS DE URBINO, gente Italus, Patriâ Urbinas, Auguſtini Triumphi diſcipulus, Ordinis Eremitarum Auguſtinianorum ſodalis ac Bononiæ in ſcholis Theologicis verſatus, inter clariſſimos ſæculi ſui Scriptores nomen tulit. 1343. H.W. Claruit anno 1343. quo circiter tempore Epiſcopus Urbinas à Clemente VI. Papâ conſtitutus eſt. Autoritatis enim Pontificiæ, quam ſcripto adverſùs Ludovici Imp. ſequaces propugnavit, pugil fortiſſimus ſummam apud Pontifices Romanos gratiam meruit. Obiit anno 1350. Auguſtini & Ambroſii Operum aſſiduus Lector, utriuſque ſententias maximè inſignes excerpſit, & in Alphabeti ordinem digeſtis Milleloquii nomen indidit. Prodiit *Milleloquium S. Auguſtini* (ab Auguſtino quidem præceptore ejus inchoatum, à Bartholomæo abſolutum) *Lugduni* 1555. *Milleloquium S. Ambroſii, Lugduni* 1556. *Tractatus contra errores qui inventi fuerunt tempore Ludovici Ducis Bavariæ*; MS. habetur in Conventu Auguſtinianorum Romano. Erroris illum Occamum, Marſilium, alioſque juſti Principum in temporalibus ſupremarûs aſſertores notare arbitror. Scripſit adhuc *Tractatum de quatuor donis. De bello ſpirituali libros* 2. *Expoſitionem Evangeliorum Quadrageſimalium, & Compendium libri Ægidii Romani de regimine principum*; quæ nondum, quod ſciam, tenebris emerſerunt.

NICEPHORUS GREGORAS, ſeu potiùs Gregoræ filius, patriâ Byzantinus, anno circiter 1295. natus, 1345. H.W. Juvenis adhuc Joanne Glycy Patriarchâ familiariſſimè utebatur, & ab eo eloquentiæ ſcientiam hauſit. Provectior factus Theodori Metochitæ amicitiam coluit, Aſtronomiam ab eo didicit, eique filii ad inſtar charus fuit. Annos XXVII. natus Andronici Imp. gratiam ambire cœpit; habitâque in laudem ejus oratione Panegyricâ, Chartophylax Eccleſiaſticus creatus eſt. Anno 1325. ab Imperatore ad Cralen Triballorum ſeu Serviorum Principem legatus; multis difficultatibus ac periculis ſuperatis, rem tandem fœliciter geſſit. Anno 1327. Andronico ſeniore à nepote ſuo devicto, Gregoras qui avi partibus conſtanter adhæſerat, in calamitatis partem venit; atque ei poſt quinquennium morienti adfuit, mortuo parentavit. Theodorum etiam Metochitam poſt paucos dies defunctum funebri oratione laudavit. Mortuo ſeniore, in junioris Andronici Aula verſatus eſt. Anno 1334. Legatis Joannis XXII. Pontificis Conſtantinopolim appellentibus, & colloquium de religione poſtulantibus, Gregoras qui ob eximiam doctrinam diſputatoribus Theologis adjungendus erat, diſputationem omni modo declinandam eſſe ſuaſit & obtinuit. Anno circiter 1338. Barlaamum lites in Eccleſiâ Græcâ ferentem autoritate ſuâ oppugnavit. Anno 1341. Andronicum juniorem Imp. defunctum è noſtris inter exequias laudavit. Claruit anno 1345; quo circiter tempore ad Hiſtoriam condendam ſe accinxit; & Gregorii Acindyni partes adverſùs Palamam fortiter tutatus eſt. Habitâ itaque à Calliſtrato Patriarcha Synodo unà cum reliquis Acindyniſtis damnatus, & ad ſilentium ſub anathematis pœnâ adactus eſt. Sententiam ille indignatus, in Chriſti Monaſterium ſeceſſit; & emiſſis ubique procacibus ſcriptis Imperatorem ac Patriarcham injuriæ, Eccleſiam Græcam corruptelæ, Monachos ignaviæ, luxuriæ, & hæreſeos accuſare non deſiit. Qua-

SÆC. XIV. ab an. MCCC. propter à Cantacuzeno Imp. in Monaſterio Chriſti manere juſſus, qualecunque colloquii ac literarum commercium interdictum habuit. Anno 1355. Cantacuzenus, Imperio depoſito, controverſias Theologicas, & Gregoræ criminationes Synodi judicio ſubjecit; & præſentem hominem calumniæ & mendacii convicit. Quamdiu certamini huic ſuperfuerit Gregoras, non conſtat.

SCRIPTA.

Hiſtoriæ Byzantinæ libri XI. à captâ per Latinos Conſtantinopoli uſque ad Andronici junioris obitum, ſeu ab anno 1204. ad 1341. De eâ tale fert
*Politic. l. 1. c. 9. §. 12. judicium Lipſius *. *Scripſit Hiſtoriam pariter ac Nicetas Choniates, ſed nequaquam pari caſtigatione aut induſtriâ, & vitia plura traxit ſui ævi. Superfluit aut evagatur; & res orationeſque proprias miſcet indecorè, immò ineptè: judicia tamen ejus crebra, & plerumque recta: cauſæ eventuum curioſè poſitæ: pietas inculcata, & multa opportunè ad primam illam cauſam relegata, ideſt, ad Deum. Sanè providentiam & fatum non alius ſcriptor aſſeruit magis.* Magnam ſibi ac Andronico juniori Imp. injuriam à Gregorâ factam eſſe, veritatemque rerum geſtarum mendaciis plerumque ac calumniis offuſcatam acerbè ſatis conqueritur Cantacuzenus. Certè cæco affectu eum in Andronici ſenioris paſſim abreptum eſſe partes nullus non agnoſcit, *multaque* illum *de ſe parùm de-*
* Notitia Auctorum l. de Divin. Pſalmod. pra mida. *corè locutum eſſe* jure merito notat Cl. Card. Bona *. Ea quæ à Michaële Palæologo uſque ad Catelanorum ab Andronico ſeniore defectionem libris 4°, 5°, 6°, & 7°. ſcripſit, ex Georgii Pachymeris Hiſtoria in compendium redactâ ferè mutuatum eſſe Gregoræ Hiſtoriâ Lat. interprete Hieronymo Wolfio, *Pariſ.* 1567. f. *Francofurti* 1568, 1587. f. Gr. Lat. cum Wolfii notis *Baſil.* 1562. f. *Genevæ* 1615. f. Fragmenta quædam, quæ editis exemplaribus libro octavo deerant, Gr. Lat. ad calcem Breviarii Nicephori Patriarchæ CP. edidit Dion. Petavius *Pariſ.* 1616. 8°.

Oratio in obitum Theodori Metochitæ, prodiit Gr. Lat. ad calcem Metochitæ *Lugd. Bat.* 1618. ad calcem Glycæ *Pariſ.* 1660.

Commentarius ſeu *Scholia in Syneſium de Inſomniis.* Prodierunt cum Syneſii Operibus Gr. *Pariſ.* 1553. Gr. Lat. *ibid.* 1613.

Paſſio Cordati Corinthii, aliorumque Martyrum Achæorum, Gr. Lat. ab Henſchenio & Papebrochio cum notis edita inter Acta Sanctorum, Martii X.

Diſputatio contra Palamam præſente Imperatore Joanne Palæologo habita MS. in Bibliothecâ Auguſtanâ. Vid. Indicem ejus anno 1675. editum, p. 41.

Technologia Grammatica, atque Orationes II. MSS. ibid. p. 64.

Contra Synodum, quæ pro Palamâ contra Barlaamum & Acindynum ſententiam tulit, libri X. quorum Excerpta extare MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ notat Geſnerus.

Demonſtratio de emendando tempore Paſchatis. MS. in Bibliothecâ Bavaricâ. Summa ejus habetur libro 8°. Hiſtoriæ. Alia ejus Opuſcula Manuſcripta quamplurima ex Bibliothecâ Vaticanâ recenſet Ant. Poſſevinus ad calcem Apparat. ſacr. p. 13. *Tractatum illius de Conſtructione Globi in* Bibliothecâ Regis noſtri MS. vidi.

1345. R. G. NICEPHORUS GREGORAS, Byzantinus, Philoſophus & Hiſtoricus inſignis, artis etiam oratoriæ peritiſſimus, Andronico Avo Imperatori inter paucos charus, claruit anno MCCCXLV. Auctoris hujus πολυγραφωτάτου ſcripta edita accuratè quidem recenſuit Cl. Whartonus, nonnulla etiam inedita; quibus apponantur ſequentia. In *Bibliothecâ Cæſareâ Vindob. Cod. Theol.* CLXXIV. foliis 306. conſtanti plurima habentur Gregoræ Opuſcula, non omnia quidem Theologica, ſingula tamen recenſebimus ſervato codicis ordine, viz. *Dialogus* de ſtatu primi hominis ante lapſum, mortalis fuerit an immortalis, ad fol. 15. principium de induſtriâ eraſum eſt n. I. *Epiſtolæ* variæ, quarum prima inſcribitur τῷ Γαβρᾷ Pr. Χθὲς τὴν τοῦ Θεοῦ βίβλον ἀνέχων ἐπὶ τῶν χειρῶν fol. 15. p. 1. n. ii. *Oratio* ad Imp. Andronicum Palæolog. Sen. quâ gratias illi agit ob ſingularem humanitatem ſibi ægrotanti exhibitam. Pr. Ἐμοὶ μὲν ἀῤῥωστίῳ σκοτιζομένῳ, μέγιστε Βασιλεῦ, τὸ τῶν σῶν ἀρετῶν πέλαγος. fol. 58. n. iii. *Diſſertatio* de Prærogativâ Beatæ Virginis ſuper Seraphim ab Hymnographo quodam celebrata. Pr. Οὐκ ἀπεικὸς οἶμαι ἀποκρίνειν. fol. 66. p. 1. n. IV. *Prologus* in narrationem de Suſannâ. Pr. Οὐκ ἔμελλεν οἶμαί γε τὸ τῶν γυναικῶν φῦλον χρείας ὑποδείγματος, fol. 69. p. 1. num. V. *Variæ Precationes Sacræ* ad Chriſtum & B. Virginem fol. 70. p. 1. num. VI. *Diſſertatio* contra ſimulatores Sapientiæ, vel quòd Philoſophi, tam Ariſtotelis, quam Platonis Sectatores, à verâ Sapientiâ ſunt alieni. Pr. Μέγα μὲν ἀνθρώποις σοφία. fol. 74. p. 1. n. VII. cui ſubnectitur *Epiſtola* ad ſupremum Philoſophorum, cujus titulus & Principium Τῷ Ὑπάτῳ τῶν φιλοσόφων. Εἰ σὺ μὲν ὁ τοσοῦτος ἐν ἀνθρώποις ἥρως, de iſto dignitatis titulo conſulat Lector curioſus Clariſſ. Cangium in *Gloſſar. Græc.* v. ὕπατος, ubi multorum nomina, qui dictum officium ſubierunt, recenſentur. *Deſcriptio* Reſurrectionis Chriſti. Pr. Πάνυ μοι δοκεῖ τῶν ἀτοπωτάτων εἶναι, παῖδας τῶν Ἑλλήνων φιλοτιμεῖσθαι ὅτι Λακεδαίμονες αὐτῶν πλάσαι fol. 82. p. 1. num. VIII. *Prologus* Encomiaſticus in Homerum, & narratio errorum Ulyſſis cum explicatione morali. Pr. Ποιηταὶ μὲν καὶ Ῥήτορες, καὶ ὅσοι τὸν φιλόσοφον εἵλοντο βίον fol. 86. p. 1. n. IX. *Oratio* funebris in obitum Calliergi, Pr. Ὦ θεσσαλικῆ πόλις ἵνα καὶ Ῥωμαίων κοινῇ πρότερον, καὶ νῦν δὲ κατ' ἐμὲ τὸν ἐχθρὸν εἰρημένον. fol. 126. p. 2. n. X. *Oratio* Parænetica extemporanea ad Imperatricem ſuper obitum Theolepti Epiſc. Philadelphienſis. Pr. Βασίλισσα, τὸ μέγα ἐν γυναιξὶ καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα. Βασίλισσα, τὸ ἱερὸν τοῦ Χριστοῦ καὶ θεῖον κειμήλιον. fol. 131. p. 2. n. XI. *Epiſtolæ tres*, prima inſcribitur τῷ Κρήτης. Pr. Ἡ μὲν δὴ βίβλος. fol. 136. p. 1. nu. 13. *Oratio* funebris ad Imperatricem ſuper obitu fratris ipſius Joannis Chumni. Pr. Ἀθληταὶ μὲν καὶ πύκται σταδιοδρόμοι. fol. 146. p. 1. num. XV. *Precatio* ad Chriſtum in ingreſſu in urbem Epheſinam. Pr. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ἡ ἀκατάλυτος ἐξουσία. fol. 150. p. 2. num. XVI. *Excerpta* ex XII. Minorum & IV. Majorum Prophetarum vaticiniis cum explicatione. Pr. Πάντων μὲν ἐγὼ θείων λόγους ἀνδρῶν. fol. 152. p. 1. num. XVII. *Collectio* inſignium quorundam locorum ex libro Jobi cum explicatione. Pr. Καὶ ἐγένετο ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη καὶ ἰδοὺ ἦλθον οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ παραστῆναι ἐνώπιον τοῦ Κυρίου. fol. 246. p. 1. num. XVIII. *Epiſtolæ* tres fol. 278. num. XIX. hactenus Codex iſte celeberrimus. Porrò in ead. *Cæſar. Bibl* extat Gr. MS. *Oratio* in S. Theophanonem Leonis Sapientis Imp. Conjugem. Pr. Πολλοί μοι πολλάκις τὴν ἀρετὴν καὶ συνέσει διαφερόντων προσάπτειν ἄλλοτε ἄλλοι παραινοῦντες καὶ συμβουλεύοντες *Cod. Theologico* CCLXXIX. num. VII. hujus meminit L. Allatius de *Symeon.* p. 107. & fragm. inde profert *diatribâ* de *Nilis*, p. 26. *Oratio* de Beatæ Virginis nativitate, præſentatione in Templo, & educatione. Pr. Ἀκούω Μωσέα τὸν μέγαν, τὸ ξένον ἐκεῖνο θαῦμα τῆς βάτου πάλαι περιεργάζεσθαι θέλοντα. *ibid. Cod. Hiſt.* CIV. num. 1. vide Allat. de *Symeon.* p. 82. *Oratio* in Annunciationem B. Virginis. Pr. Ἐμοὶ δὲ τῶν ζωγράφων πολλάκις ἐκείνους ἔπεισι θαυμάσαι, καὶ τῶν ἀνδριαντοποιῶν *ibid.* n. ii. vide Allat. *ibid.* p. 88. *Oratio* Encomiaſtica prolixa & perelegans in Imp. Conſtantinum M. digniſſima (Neſſelii verbis utor) ut Supplemento Corporis Hiſt. Byzantinæ aliquando

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

quando

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

quando inſeratur. *ibid.* num. iii. *Vita* Antonii Patr. CP. Cauleæ dicti. Pr. Εἰ δὲ ἡ θνητὴν φύσιν ὁ χρόνος, ἡ πάντων ἐπὶ πατὴρ, ὁμοία φθορὰ ἡ ἀρχῆς βίαιος, Allat. de *Symeon.* p. 87. *Oratio* Encomiaſtica in Magnum Martyrem Mercurium. Pr. Καὶ Κυβερνήτης μὲν πρὸς ἄνεμον ἀντιτασσόμενος βίαν *ibid.* p. 97. De vita, moribus, & conflictu Sancti Patris Michaelis Syncelli Oratio. Pr. Νόμος οὗτος ὑπῆρχε πάλαι παρ' Ἕλλησι, ἡ μέγα τῷ χρόνῳ τὸ κράτος εἰλήφει. *ibid.* p. 100. meminit etiam alibi *. *Dialogus* contra Barlaamum, cui *Florentii* & περὶ σοφίας nomen dedit, pluſimorum doctorum rogatu ſcriptus, in quo ſub fictis nominibus Barlaami hiſtoria latè exponitur, uti ipſe nos docet *Hiſt. Rom.* lib. XI. p. 390. Pr. Πόθεν ἡμῖν ὁ καλὸς Φλωρέντιος διὰ χρόνου καθάπερ ἐς τὸ τῶν ναυηγίων ἐπάνεισιν. Gr. MS. in *Bibl. Reg. Gall.* Cod. 2259. *Dogmatici* quatuor adverſus Palamam cum ejuſdem hiſtoriâ, *ibid.* Cod. 1752. *Epitome* diſputationis habitæ in palatio inter Greg. Palamam & Niceph. Gregoram *ibid.* Codd. 1379. 1408. *Hiſtoria* Romanæ pars altera ſex libris comprehenſa, *ibid.* *Cod.* 2079. *Encomium* Patriæ. Pr. Ὅτι μὲν οὐδέν. MS. *Oxon. Cod. Baroc.* 116. Quædam etiam *Aſtronomica* & *Grammatica.* *Epiſtola* etiam & *Orationes* hic illic in Bibliothecis, *Vaticanâ, Regiâ Pariſienſi, Bavaricâ;* MSS. deliteſcunt. *Epiſtolas* ad amicos, ſpeciatim ad Georg. Lapitham Cyprium, contra Eccleſiam CP. veluti lapſam & hæreticam, ſcripſiſſe teſtatur Joa. Cantacuz. *Hiſt.* lib. IV. c. 24. *Vitam* denique Joannis Heracleenſis Metropolitani Avunculi ſui ſcriptis conſignavit, teſte ſeipſo, *Hiſt. Rom.* lib. IX. p. 301. Reſtat unica adhuc *Epiſtola* nobis memoranda typis excuſa, ad Theodulum Monachum; inter Theoduli Opuſcula Gr. Lat. à Cl. Normanno edita *Upſal.* 1693. 4to.

* Diſſert. de Nilis, p. 16.

1345. H. W. THOMAS DE ARGENTINA, natione Germanus, patriâ Argentoratenſis, unde nomen traxit, Theologus Pariſienſis, Ordinis S. Auguſtini Eremita, claruit anno 1545. quo Prior Generalis Ordinis in triennium more conſueto in Conventu Pariſiis habito electus eſt V. Id. Julii. Anno 1348. in Capitulo Papienſi, atque iterum 1351. in Baſileenſi magiſtratus ei in alia triennia prorogatus eſt, uti & in Conventu Peruſino an. 1354. Obiit Viennæ anno 1357. Extant *Commentaria in IV. libros Magiſtri Sententiarum, Argentinæ* 1490. *Venet.* 1564. *Genuæ* 1585. & alibi edita. Cæterùm alius à noſtro fuit Thomas de Argentinâ, Ordinis Prædicatorum; qui claruit anno 1495. & ſcripſit *Sermones, Meditationes, Epiſtolas, & Quæſtiones*: de quibus Trithemius & Simlerus. Ea quidem nondum edita fuiſſe arbitror.

1347. H. W. THEOPHANES, natione Græcus, Archiepiſcopus Nicænus, claruit anno 1347. Gregorii Acindyni æqualis. Scripſit inſigne *Opus adverſùs Judæos*, in duos Tomos diviſum, & *Concordiam Veteris ac Novi Teſtamenti* adverſùs eoſdem: quibus fidei Chriſtianæ veritatem fusè aſtruit, & Meſſiam jamdiu adveniſſe invictè probat. Accuratam ſimul ac prolixam utriuſque Operis Analyſin exhibet Poſſevinus Apparat. Tom. 2. pag. 470. Habentur MSS. in Collegio Societatis Ieſu Romano à Fr. Turriano donata. Ejuſdem *Poemata* quædam à Gonſalvo Poncio Latinè verſa ſunt atque evulgata *Romæ* 1590. 8°. *Epiſtola doctrinalis ad Sacerdotes ſuæ provinciæ, quodnam ſit Sacerdotis munus, & officium oſtendens*; atque *altera ad Nicænos de Chriſtiani munere*, ubi Acindyniſtarum æquè ac Judæorum conſortium fugiendum eſſe docet, aſſervantur MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ, teſte Poſſevino Append. ad Apparat. Sacr. p. 16.

1347. H. W. RICHARDUS FITZ-RALPH, ſeu Ri- *Append.* chardus Radulphus, gente Hibernus, Patriâ Dundalkenſis, aliis tamen Anglus, Theologiæ Profeſſor in Academiâ Oxonienſi, Joannis Baconthorpii diſcipulus, Edvardo III. Angliæ Regi ſummo in precio habitus; à quo primùm Decanus Lycheſeldenſis, dein anno 1333. Cancellarius Oxonienſis conſtitutus eſt. Anno 1347. Archiepiſcopus Armachanus in Hiberniâ à Clemente VI. Papâ iure proviſionis renunciatus eſt, Exoniæ à Ioanne Grandiſono Epiſcopo VIII. Id. Jul. conſecratus. Capitales ei & ante & poſt ſuſceptum Epiſcopatum cum Fraterculis Mendicantibus inimicitiæ intercesſerunt; quorum vanam ac ſuperbam paupertatem Oxonii in lecturis Theologicis ſalsè vellicare ſolebat, Epiſcopus verò factus acriori calamo confixit. Quin & in Angliam anno 1356. trajiciens, habitis Londini concionibus, novem contrà eos concluſiones evulgavit. Fraterculi eum hæreſeos apud Pontificem confeſtim accuſant, & Avenionem citari curant. Illuc profectus, per triennium hæſit: ibique nondum finitâ lite deceſſit anno 1360. XVI. Cal. Decembris.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

SCRIPTA.

Sermones IV. ad Crucem Londonienſem ann. 1356. habiti, atque alii de laudibus S. Deiparæ.

Summa, ſeu libri XIX. adverſùs errores Armenorum. Pariſ. 1612.

Defenſio Curatorum adverſùs Fratres Mendicantes, ſeu Oratio coram Papâ & Cardinalibus Avenione anno 1357. habita. Prodiit *Pariſ.* 1496, 1625. 8°. 1633. & cum Rogerii de Convvay defenſione Mendicantium adverſùs Armachanum apud Goldaſtum Monarch. Tom. 2. p. 1392. Prodierunt omnia ſimul iſta Opuſcula curâ Joannis Sudoris *Pariſ.* 1511 Exceptis illis *de laudibus Deiparæ*, & *Defenſorio Curatorum*, à ſe dicit Sudorius, propterea quod antea impreſſum fuerit.

Sermonum Liber MS. extitit penès Cl. Waræum *, & in Bibliothecâ Collegii Novi Oxon. vol. 82. Codex Waræanus penès Cl. Teniſonum nunc aſſervatur, continetque innumeros ferè Sermones de Tempore & Sanctis, ab anno 1345. ad 1351. habitos. Voluminis calci adnectuntur, præter orationem præcedentem, *Propoſitio* ex parte Regis Angliæ in Conſiſtorio pro gratiâ Jubilæi Anglis obtinendâ anno 1344. menſe Auguſto. *Propoſitio* ex parte Prælatorum & omnium Curatorum totius Eccleſiæ coram Papa in Conſiſtorio anno 1350. die V. Julii adverſùs Ordines Mendicantes. *Reſponſio* ad objectiones Mendicantium. *Informationes & motiva.* Domini Armachani ſuper declaratione de illâ extravagante Joanninâ, *Vas Electionis.*

* Continent. de Præſul. Hibern. p. …

Commentarius in Sententias. MS. in Bibl. Orialenſi Oxon. vol. 6.

Novum Chriſti Teſtamentum Hibernicè converſum ab Armachano in quodam Eccleſiæ ſuæ muro paulò ante mortem occultatum ac tandem anno 1530. repertum eſſe memorat Baleus †, qui verſionem ab ipſomet Armachano confectam eſſe non malè conjicit. Integrum enim Bibliorum Codicem ab eodem Hibernicè converſum in Hiberniâ ſæculo poſtremo ſuperfuiſſe fidem facit Joannes Foxus *. Pluimaque hujuſmodi Bibliorum fragmenta in Hibernia paſſim extare prodit digniſſimus Armachani ſucceſſor Cl. Uſſerius in Hiſtoriæ Dogmaticæ Controverſiarum inter Orthodoxos & Pontificios Specimine MS. quod Reverendiſſimi in Chriſto Patris ac Domini, Gulielmi Archiepiſcopi Cantuarienſis favore penès me aſſervatur.

† Cent. 14. cap. 97.

* Martyrolog. Anglic. Tom. 1. p. 381.

Plura alia recenſent Wareus *, & Baleus †. Manuſcripta, quæ extant, dabit Jameſius Eclog. par. 2. p. 9.

* De Script. Hibern. l. 1. c. 10.

† Cent. 5. c. 54. Cent. 14. cap. 97.

1347. R. G. THOMAS CHESTERFIELD aliàs

CHESTERTON, Eccleſiæ Lichfeldienſis apud Anglos Canonicus, claruit an. MCCCXLVII. Seriem Epiſcoporum Coventrenſium & Lichfeldenſium contexuit, & hiſtoriam Eccleſiæ à primâ ejus fundatione ſub Oſwio Merciorum & Northanumbranorum Rege an. DCLVI. ad ſua tempora perduxit. Eam ex Codice Cottoniano cum quatuor MSS. collatam in lucem produxit Cl. Whartonus *Angl. Sacr.* T. I. p. 423. cui additamenta quædam & continuationem ab anno MCCCLVII. ad annum MDLIX. cura Galielmi Whitlock (qui & ipſe etiam Canonicus fuit Lichfeldienſis) concinnata ſubjunxit editor: varias etiam lectiones oræ cujuſvis paginæ applicuit, & ſuas annotationes ad imum adjecit.

1347. R.G. JOANNES THORESBEIUS, gente Anglus, Archiepiſcopus Eboracenſis, claruit ſub Edvardo II. Rege, anno MCCCXLVII. literarum tyrocinia in inclytâ Academiâ Oxonienſi poſuit, Jurique Civili & Theologiæ operam dedit, in quibus tantos fecit progreſſus, ut in ſummos tùm Eccleſiæ tùm Reipublicæ honores aditum ſibi patefecit; primò Epiſcopus Menevenſis Anno MCCCXLVII. deinde Wigornienſis factus, ac ſummus Regni Cancellarius anno MCCCXLIX. demum Metropolitanus Eboracenſis ac Angliæ Primas anno MCCCLII. S. R. E. etiam Cardinalis titulo S. Sabinæ ab Urbano Papâ V. conſtitutus, ſi Balæo fides, cùm ampliſſimo Cancellariatûs munere ſeptem annos fideliter functus eſſet, quò majorem Provinciæ curam gereret, rebuſque Eccleſiæ unicè vacaret, anno MCCCLVI. loco ceſſit, & ſigillum Regi ægrè annuenti reſignavit: omnes deinde optimi Antiſtitis partes implevit, Clerum contra importunos Fratrum Mendicantium inſultus ſtrenuè propugnavit, rixas inter cives Eboracenſes & Monachos B. Mariæ ſuo conſilio ſedavit; liteſque inter ſedem Cantuarienſem & Eboracenſem, circa Crucem geſtandam, toties vexatas, compoſuit denuò, ac penitùs extinxit. Cúmque Eccleſiæ Metropoliticæ annos ſupra 24. præfuiſſet, corpus ſepulturæ, animam Domino reddidit anno MCCCLXXIII. Scripta alia latinâ, alia vernaculâ linguâ exarata edidit Paſtorale, ſive Injunctiones Clericis ſibi ſubjectis, Angl. MS. in Bibl. Lambethanâ; excerpta nonnulla exhibet Cl. Whartonus ad *Uſſerii Hiſt. Dogmat. de SS. Script. Append.* pag. 450. De vulgi inſtitutione Commentarium, linguâ vernaculâ ſcriptum; MS. penès Godwinum fuit. Contra Monachos Mendicantes Proceſſum latinè, vide Balæum Cent. 6. p. 493.

1348. H. W. IOANNES HONSEMIUS, aliis HOXSEMIUS, natione Belga, Hutgardiæ in Provinciâ Leodienſi natus, Philoſophiæ & Juriſprudentiæ ſcientias, quas in Academiis Gallicis hauſerat, in Patria publicè profeſſus eſt, Eccleſiæ Leodienſis S. Lamberti Canonicus & Scholaſticus factus. Claruit anno 1348. pro tuendâ Eccleſiæ ſuæ ditione ad Pontificem Romanum, Galliæ Regem, & Brabantiæ Ducem ſæpiùs legatus, *Hiſtoriam & res geſtas Epiſcoporum Leodicenſium*, ab Ægidio Aureæ Vallis Monacho Ciſtercienſi ſuperioris ſæculi literis conſignatam, ipſe ab anno 1247. quo deſiit Ægidius, ad annum 1348. produxit, Utriuſque Hiſtoriam inter ejuſdem argumenti Scriptores alios evulgavit Ioannes Chapillus Leodii 1613.

1349. H. W. THOMAS BRADWARDINUS, natione Anglus, Harfeldiæ in agro Suffolcienſi (ſic Godvinus †) Hartfeldiæ in Diœceſi Ciceſtrienſi (ſic Baleus *, cui potiùs aſſentirem) natus, *Doctor Profundus* appellatus, Oxonii in Collegio Mertonenſi educatus, ubi Procuratoris munere anno 1325. fungebatur, poſteà Theologiæ Doctoratu inſignitus. In Aulam à Ioanne Stratfordo Archiepiſcopo Cantuarienſi accitus Edvardi III. Regis confeſſionibus præfectus eſt, Canonicatu Lincolnienſi, & Cancellariatu Eccleſiæ Cathedralis Paulinæ Londinenſis donatus, Confeſſionibus regiis admotus, Regem per Galliam arma victricia circumferentem ſecutus eſt; vitæ ſanctimoniâ & puritate adeò ubique conſpicuus, ut non defuerint, qui inſignes Edvardi victorias hujus potiùs precibus ac pietati, quàm militum fortitudini & ducis ſolertiæ acceptas referant. Anno 1348. mortuo Stratfordo Archiepiſcopus Cantuarienſis à Capitulo Cantuarienſi electus eſt; Rege tamen ac Pontifice Ioannem Uffordum præponentibus, dignitate quidem tunc temporis excidit: Uffordo verò menſe Iunio ante conſecrationem defuncto, à Capitulo iterum electus eſt, à Rege ſimul ac Pontifice confirmatus, & à Bertrando Cardinale Avenione conſecratus. In Angliam redux, vix quadraginta diebus conſecrationi ſuæ ſuperſtes Londini obiit, Cantuariæ nondum inthronizatus.

† Com. de Præſul. Angl. part. 1 p. 160.

* Cent. 5. cap. 87.

SCRIPTA.

De Causâ Dei & de veritate Cauſarum contra Pelagium libri 3. quos ex Prælectionibus Oxonii habitis Mertonenſium ſuorum rogatu Cancellarius jam Londinenſis digeſſit. Prodierunt cura Cl. Henrici Savilii *Londini* 1618. f.

Geometrica Speculativa, Pariſ. 1530. *Arithmetica Speculativa, Pariſ.* 1502. utraque ſimul *Pariſ.* 1512.

Tractatus Proportionum. Venet. 1505.

Plura alia Bradvvardini Opera inedita recenſet Baleus Cent. v. cap. 87. & Altamura Biblioth. Prædicat. pag. 133. 489. qui eum Dominicanum fuiſſe ſomniat.

1348. R.G. JOANNES VITODURANUS, Monachus Ordinis Fratrum Minorum in cœnonobio S. Montis prope Vitodurum, claruit anno MCCCXLVIII. Ut rerum ſuo tempore geſtarum notitia ad ſeros uſque nepotes pertingeret, *Chronicon* ſive *Hiſtoriam* ſuorum temporum conſcripſit, quod ab anno MCCXV. ad annum MCCCXLVIII. produxit. Opus ſupradictum laudat ex Goldaſto Reverendiſſ. Uſſerius de *Chriſt. Eccl. Succeſſ.* c. 7. p. 190. eoque uſi ſunt in Hiſtoriis ſuis condendis H. Bullingerus & Jo. Simlerus, idem citat Jo. H. Hottingerus *diſſert. de Methodo legendi Hiſt. Helvet.* paſſim. Extat MS. in Bibl. S. Galli in Helvetiâ ipſum *αὐτόγραφον*.

1348. R.G. DAVIDES MONACHUS, natione Græcus, patria; ni fallor, Theſſalonicenſis, circa ann. MCCCXLVIII. claruiſſe videtur, quando contentio inter Barlaamum, cui Acindynus aſtipulatus eſt, & Monachos Theſſalonicenſes maximè ferveſcebat, quæ Concilio CP. anno MCCCL. habito, conſopita eſt; ſcripſit *Compendiariam & perſpicuam declarationem hæreſeos Barlaami & Acindyni*: cujus titulus & principium Τοῦ τιμιωτάτου ἐν μοναχοῖς κυροῦ Δαβὶδ συντόμως καὶ σαφὴς δήλωσις περὶ τῆς τοῦ Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου αἱρέσεως. Ὁ Βαρλαὰμ ἑλληνικοῖς προσκείμενος δόγμασιν, ἐνόμιζε μηδὲν ἄλλο φῶς εἶναι Θεοῦ, &c. Extat Græcè MS. *Biblioth. Vindob. Cod. Theolog.* CCX. num. XVI. & in *Biblioth. Auguſtanâ*, * *Subſell.* II. num. XXIII. Hujus excerpta quædam breviuſcula habentur apud L. Allatium de *Conſenſ.* l. II. c. 17. 2. *Sect.* 2. col. 838. ampliora apud Gretſerum in *Annotat.* ad *Cantacuzen.* pag. 928. 929. Notandum eſt in *Bibl. Regis Gallorum*, Cod. 692. extare opus MS. Davidis cujuſdam Diſhypati de *Blaſphemiis* Barlaami & Acindyni ad Nicolaum Cabaſilam, cujus meminit Cl. Cangius *Gloſſ. Med. Lat.*

* Reiſeri Index MSS. Bibl. Auguſt. p. 27.

v. Diſſi-

v. Diſſipatus : eundem eſſe auctorem, idem prorſus opus, veriſimillimum eſt.

1350. H. W. FRANCISCUS PETRARCHA, gente Italus, Aretii in Tuſciâ, vel, ut alii habent, Anciſæ agri Florentini, majorum Petrarchæ ſedis, Patre Florentino exule natus anno 1304. die xx. Julii. Avenione & Carpentoracti in Galliâ liberalibus diſciplinis inſtitutus eſt, Dante Aligerio Præceptore uſus. Juris ſtudio per quinquennium Montiſpeſſulani, per triennium Bononiæ incubuit. Anno 1327. ſublato è vivis Patre, qui ad juris ſcientiam excolendam illum ferè invitum adegerat, Bononiâ Avenionem rediit. A Joanne Cardinale Columna inter domeſticos aſcitus, Galliam & Italiam peragravit. Mox amœnam quandam Galliæ vallem, quam incolæ Clauſam vocant, decimo quinto lapide ab Avenione remotam, ſtudiis ſuis ſedem delegit. Sede privatâ deliteſcens, famâ tamen nequaquam delituit vir ingenio, eloquentiâ, facultate Poëticâ, & ignotâ tot ſæculis Latinæ linguæ elegantiâ ſæculi ſui Princeps: nec minùs pius quàm doctus, qui ſolutos ævi ſui, & inprimis Aulæ Romanæ, mores acri calamo flagellavit. Nondum annos 36. natus, Romam & Lutetiam uno eodemque die ad lauream accipiendam evocatus eſt. Romam profectus, anno 1341. die Reſurrectionis Dominicæ, Id. April. in Capitolio adſtante Senatu ingentique Procerum Romanorum & advenarum catervâ ab Urſo Senatore laureâ redimitus eſt : Clauſam repetiturus Eccleſiæ Parmenſis Archidiaconatum dono accepit. Latibulo demum Gallico egreſſus, ac plura loca circumvagatus, jam ſenex Patavinum Canonicum egit. Cardinalis etiam à Benedicto XII. creandus, niſi ſororis ſuæ virginis elegantiſſimæ, ſtuprum Pontifici denegâſſet : ſint licèt, qui Petrarchæ nullam fuiſſe ſororem contendant. Claruit anno 1350. Summis Orbis Chriſtiani Principibus, qui ab eloquenti Petrarchæ Muſâ celebrari certatim ambiebant, præchariſſimus, Arquatæ in agro Patavino conſenuit, ibique tandem apoplexiâ correptus obiit anno 1374. die XIV. Julii ſeptuagenario unico die minor ; inſigni pompâ elatus, & magnifico ſepulchro conditus. Unicum de eo Eraſmi elogium apponam. *Reſloreſcentis*, inquit, * *eloquentiæ Princeps apud Italos videtur fuiſſe Franciſcus Petrarcha, ſuâ ætate celebris ac magnus : nunc vix eſt in manibus : ingenium ardens, magna rerum cognitio; nec mediocris eloquendi vis. Eſt tamen in eo ubi deſideres linguæ Latinæ peritiam, & tota dictio reſipit ſæculi prioris horrorem.*

* Ciceronian.

OPERA.

DE Vitâ Solitariâ libri II.

De Remediis utriuſque fortunæ libri II. quos antequàm caſtrentur, legi prohibet Index Romanus. Prodierunt ſeorſim *Lugduni* 1577. 8°.

De otio Religioſorum libri II.

De verâ ſapientiâ Dialogorum libri II.

De contemptu mundi ſive Secretorum Dialogi III.

Pſalmi Pœnitentiales VII.

De republicâ optimè adminiſtrandâ liber.

De officio & virtutibus Imperatoris liber.

Rerum memorandarum libri IV.

Epitome vitarum virorum illuſtrium. Prodiit cum præcedente Opere *Baſil.* 1563.

De pacificandâ Italiâ exhortatio.

Ad veteres Rom. Reip. defenſores oratio.

De libertate capeſſenda hortatoria.

De obedientiâ & fide uxoriâ.

De Avaritiâ vitandâ Oratio.

Itinerarium Syriacum.

De rebus familiaribus Epiſtolarum libri VIII.

Epiſtolarum ad quoſdam ex veterib⁹ illuſtriorū liber.

Epiſtolarum ſine titulo liber.

De rebus ſenilibus & familiaribus Epiſtolarum libri XVI.

Epiſtolarum variarum liber. Ex Epiſtolis Petrarchæ, XV. quæ de Juribus Imperii Romani contra Papam agunt, habentur apud Goldaſtum Monarch. Tom. 2. p. 1345. & ſeorſim prodierunt *Argentinæ* 1555. 4°.

De ſui ipſius & aliorum ignorantia liber. Prodiit ſeorſim *Genevæ* 1609. 12°.

Apologia contra Gallum.

Invectivarum contra Medicum quendam libri IV.

De laureâ ſumendâ conſolatoria Epiſtola libris V.

Bucolicorum Eclogæ XII. *Baſil.* 1546. 8°.

Africa, ſive de Bello Punico libri IV. 1570. 4°.

Epiſtolarum metricarum libri III.

Teſtamentum.

Poëmata plurima linguâ Thuſcâ, quæ ob amorem Lauræ juvenis adhuc luſit. *Venet.* 1515, 1545. 4°. 1553. 4°. 1596. 8°. *Lugduni* 1550. 16°.

Prodierunt omnia Petrarchæ Opera in IV. Tomos diſtincta *Baſil.* 1554, 1581. Prodierunt antea ex iis multa *ibid.* 1496. f.

Itinerarium ad ſepulchrum Domini. MS. in Bibliotheca Collegii Novi Oxon. cod. 181. num. 3. *Tractatus de Florentia*, MS. in Bibl. Magdalenenſi Oxon, cod. 152. *De Gualtero Marchione & Gryſildâ ejus uxore* liber, MS. in Bibliotheca S. Benedicti Cantab. cod. 4. 85.

Liber de Vitis Cæſarum & Pontificum Romanorum uſque ad ſua tempora, atque *alius de Herculum numero*, habentur MSS. in Bibliotheca Vaticana. Prior prodiit Italicè *Venet.* 1534. 8°.

Liber de Caſibus virorum illuſtrium, & Epiſtolarum familiarium libri XV. nondum editi, extant MSS. in Bibliothecâ Colbertinâ, teſte Oudino Supplem. p. 620.

Ars Punctuandi, MS. in Bibliotheca Auguſtana. Index MSS. Bibl. Auguſt. p. 50.

Plura de Petrarcha, ejuſque Scriptis, Lectorem affatim edocebit Jac. Philippus Thomaſinus, Epiſcopus Æmonienſis, in Petrarcha redivivo, *Patavii* ſecunda vice edito 1650.

JOANNES BECANUS, ſive *de* BEKA, natione Belga, Eccleſiæ Ultrajectinæ Canonicus, claruit anno 1350. Scripſit, ad Gulielmum Hollandiæ Comitem, *Chronicon Eccleſiæ & Epiſcoporum Ultrajectenſium, Comitumque Hollandiæ*, à temporibus S. Willibrordi, primi Epiſcopi, uſque ad annum 1346. Continuavit id ad annum 1524. Gulielmus Hedam, Decanus Harlemenſis, & Præpoſitus Arnhemienſis. Prodiit cum Hedami Continuatione, & Bernardi Furmerii notis, *Franeckeræ* 1611. 4°. ſed multis mendis ſcatet hæc editio. Auctior ac longè emendatior eſt, quæ cum Arnoldi Buchellii notis hiſtoricis, & duplici Appendice Lamb. Hortenſii & Suffridi Petri, prodiit *Ultrajecti* 1643. f. 1350. H. W.

ALBERICUS DE ROSATE, ſive *Roxiati*, à patriâ *Bergomenſis* vulgò appellatus, Juris Pontificii Doctor. Claruit anno 1350. Extat *Commentarius in librum ſextum Decretalium, & de ſtatutis libri* IV. inter tractatus illuſtrium Juriſconſultorum *Venet.* 1584. item *Dictionarium Juris Civilis & Canonici, Venet.* 1573, 1601. 1350. H. W.

Tractatus de Teſtibus in Tractatu Tractatuum vol. 5. f. 176. & alter *de Præpoſitionibus* ibid. vol. 1. f. 334.

NICOLAUS CABASILAS, Nili Cabaſilæ Theſſalonicenſis, aliorumque duorum Archiepiſcoporum ex ſorore nepos, primùm quidem Sacelli Curator ; quo munere perfungens, miſſus eſt à 1350. H. W.

Joanne

Ioanne Patriarcha CP. anno circiter 1346. ad Cantacuzenum Imp. ut imperium deponere ei perſuaderet. Anno 1347. à Cantacuzeno Conſtantinopolim recèns expugnatam ingreſſo ad Annam Imperatricem in Palatium legatus eſt; ut pacis conditiones ei à victore latas proponeret. Mortuo demum Nilo patruo, ei in ſede Theſſalonicenſi ſucceſſit. Claruit anno 1350. Scriptor ſanè doctiſſimus, Latinorum verò hoſtis acerrimus. De tempore obitûs ſilent Autores.

SCRIPTA.

Liturgiæ Expoſitio, ſeu *Compendioſa interpretatio in Divinum Officium.* Extat Gr. Lat. in Auctario Patrum *Pariſ.* 1624. Tom. 2. pagin. 200. Latinè prodierat *Venet.* 1545. *Antverp.* 1560.

De Vitâ in Chriſto libri VI. in quibus præcipuè agitur de vi & virtute trium Sacramentorum, Baptiſmi, Confirmationis & Euchariſtiæ. Latinè eos vertit, & cum Philippi Solitarii Dioptrâ, & Gretſeri notis edidit Iac. Pontanus *Ingolſtad.* 1604. 4°.

Oratio contra Feneratores, Lat. à Pontano edita *ibidem.* Prodiit eadem Græcè, mutila *Auguſtæ Vindel.* integra cum Oratione S. Epiphanii in ſepulturam Chriſti, *Samoſcii* 1604, 4°.

Habentur omnia Nicolai Opera hactenus recenſita Latinè Bibliothecâ Patrum Tom. XXVI.

Encomium S. Theodoræ viduæ. Gr. Lat. apud Henſchenium April. V.

Commentarius in librum tertium magnæ Conſtructionis Ptolomæi. Prodiit *Baſil.* 1530.

Index MSS. Bibl. Auguſt. p. 89. *Schemata quædam Aſtrologica* habentur MSS. in Bibliotheca Auguſtana.

Obſervationum in viſionem IV. *animalium Ezechielis liber*, extat Gr. MS. in Bibliotheca Vaticana.

Librum Nicolai *De Proceſſione Sp. S. adverſus Latinos*, *aliumque* ejuſdem argumenti *contra Thomam Aquinatem* memorat Leo Allatius de Conſenſu lib. 2. cap. 18. §. 9. qui plura alia ejuſdem Opuſcula MSS. recenſet Diſſert. de Nilis pag. 55.

1350. H.W. JOANNES THAULERUS, natione Germanus, Ordinis Dominicani in Conventu Colonienſi Monachus. Vixit circa an. 1350. & Argentorati pariter ac Coloniæ concionibus inclaruit. Scripſit vernaculo ſermone Opuſcula complura, pietati & devotioni inſervientia: difficillimis ſententiarum ambagibus & obſcuro ſtylo, recepto myſticorum Theologorum more, uſus. Scriptorum illius præcipua ex Germano idiomate in Latinum vertit Laurentius Surius, atque edidit ordine ſequenti.

Conciones de tempore.

Conciones de Sanctis. Utræque ſimul prodierunt *Lugduni* 1557.

De veris virtutibus, & inſtitutionibus divinis, ſeorſim *Coloni.* 1587.

Epiſtola pia.

Prophetia de plagis noſtri temporis.

Cantica ſpiritualia animæ Deum amantis.

De novem rupibus, ſive gradibus Chriſtianæ perfectionis.

Speculum lucidiſſimum, & exemplar D. N. Ieſu Chriſti.

Convivium M. Echardi jucundum & pium.

Colloquium Theologi & Mendici.

Oratio fidelis preparatoria ad mortem.

Præparationes V. notabiles ad mortem fœlicem.

De X. cæcitatibus, & XIV. divini amoris radicibus libellus.

Quæ quidem omnia, exceptis Sermonibus, non tam Thauleri ſunt Opera, quàm ex Thauleri aliorumque Scriptis contexta. Utcunque ſub Thauleri nomine prodierunt, *Colon.* 1548. 8°. 1603. 1615. 4°.

NICOLAUS CABASILAS CHAMAETAS, Archiepiſcopus Theſſalonicenſis; quem nonnulli cum Nilo Avunculo ſuo & in eâdem ſede deceſſore malè confundunt, claruit anno MCCCL. Vir extra invidiæ aleam doctus, plurimos ingenii ſui fœtus edidit, quibus immortale apud poſteros nomen obtinuit; cùm tamen Latinorum placita multo acumine expugnaverit, ex ſcriptis ejus pauca admodum in lucem prodierunt, plura tenebris damnata in Bibliothecarum clauſtris adhuc conſtringuntur; ſuntque hujuſmodi; De *Vitâ* in Chriſto libri ſeptem: horum ſex à Pontano Latinè editi; de ſeptimo altum ſilentium: ſeptimus autem unà cum ſex prioribus eo ipſo ordine quo editi ſunt, extat Gr. MS. in *Biblioth. Cæſareâ Vindob. Cod. Theol.* CCLXII. n. XXIX. à fol. 244. p. 1. ad fol. 341. p. 1. titulus & Principium Septimi ſic ſe habent. Περὶ τῆς ἐν Χριςῷ ζωῆς λόγος ζ. ὁποῖος γίνεται ὁ μεμυημένος τῆ ἀπὸ τῶν μυςηρίων χάριν φυλάξας τῆ παρ' ἑαυτῆ σπουδῆ. Ἐπεὶ δὲ εἴρηται τίς γινόμενος ὁ μυηθεὶς καὶ τίνα τὴν ἐσδὸν ἐλθών. Septem etiam libri in *Bibl. Regis Gallorum*, Cod. 1759. extare dicuntur. Ex IV. prioribus fragmenta quædam Græcè profert L. Allatius *adverſus Creighton*, pag. 422. 423. 424. 531. & Petrus Arcudius *de Concordia* paſſim. *Expoſitio* in viſionem Prophetæ Ezechielis de quatuor animalibus. Pr. Πᾶσα προφητεία καὶ θεωρία καὶ ὅρασις. Expoſitio in viſionem alteram ejuſdem Prophetæ de oſſibus aridis. Pr. Τὴν τῆ Θεῆ πρὸς τὺς ἀνθρώπους ἐπιδημίαν. Extant Gr. MSS. in *Bibl. Vind. Cod. Theol.* CCX. n. V. VI. à fol. 104. p. 1. ad fol. 117. p. 2. iterumque ibid. Cod. CCLXII. n. IX. X. ubi etiam habetur *Expoſitio* tertia in Ezechielis Prophetæ viſionem. Pr. Πᾶσα προφητεία καὶ ὅρασις εἰκόνες ἦσαν τῆς τῆ Σωτῆρος ἐπιδημίας, num. XI. *Precatio* ad Chriſtum τὸν μονογενῆ τῆ Θεῆ Υἱὸν καὶ λόγον. Pr. Ὑμνῦμέν σε, δοξολογῦμέν σε, *ibidem.* Cod. CCLXII. num. XIX. *Reſponſio* ad interrogationem, *Quis ſit finis Incarnationis Dominicæ?* Pr. Εἰ καὶ φιλόχρυσοι καὶ φιλόϋλοι ἄνθρωποι. MS. *ibid.* Cod. CCCXV. num. XXII. habetur etiam in *Bibliothecâ Vaticanâ. Expoſitio* verborum Sancti Gregorii Nazianzeni, Ὦ τῆς καινῆς μίξεως, ὢ τῆς παραδόξε κράσεως (quæ habentur Oratione 38. Tomo I. Operum Gr. Lat. edit. Pariſ. p. 620.) Pr. Ἐρωτᾷς ὦ φίλον ἄριστε, τί ἐςιν ἐκεῖνο ὅ φησιν ὁ ἐν θεολογίᾳ μέγας Γρηγόριος, Ὦ τῆς καινῆς, κ. λ. — Καὶ βέλει μαθεῖν τίς ἡ τῶν ῥημάτων τύτων δύναμις· ἰδὲ σοι. MS. *ibidem* num. XXIII. *Explicatio* duplex ſacrarum veſtium in divinâ Liturgiâ uſitatarum habetur, *ibid. Cod. Hiſt. Eccl.* XXXIV. num. XXXVI. videtur eſſe Appendix quædam ad opus Liturgicum, verùm in editis non comparet. Orationes variæ *In Chriſti* ſalutares paſſiones. Pr. Ἄκυε, ὐρανὲ, καὶ ὁ τῶν Ἀγγέλων ἅπας κύκλος. Gr. MS. *ibid. Cod. Theol.* CCX. n. iii. & iterum *Cod.* CCLXII. n. IV. hujus meminit L. Allat. de *Simeon.* p. 82. & fragm. exinde profert *adverſus Creighton.* p. 425. *Oratio* in Aſcenſionem Chriſti. Pr. Αἱ χάριτες μὲν ἀπὸ τῶν προτέρων χρόνων ἐξ ὐρανῦ. MS. *ibid.* n. IV. item *Cod.* CCLXII. n. V. Allat. de *Simeon.* p. 82. *In nativitatem* B. Mariæ Virginis. Pr. Καὶ πρώτον μὲν τὸν Θεὸν ἐνταῦθα καλῦμεν. MS. *ibid.* n. vii. iterum *Cod.* CCLXII. n. I. uti & *Bibl. Regis Gallorum* Cod. 1759. Allat. *ibid.* p. 97. *In Annunciationem* B. Mariæ Virginis. Pr. Εἴποτε δεῖ χαίρειν ἄνθρωπον καὶ σκιρτᾷν. MS. *ibid.* n. viii. iterúmque *Cod.* CCLXII. n. iii. & in *Codd. Reg. Pariſ.* 1379. 1759. Allat. *ibid. p.* 88. *In Obitum* & aſſumptionem B. Mariæ Virginis. Pr. Τῦ νῦν ἀγῶνος ὡς ὐδὲν ἂν γένοιτο μεῖζον. MS. *ibid.* Cod. CCLXII. n. VI. & in *Reg. Pariſ.* Cod. 1379. In *S. Martyrem* Demetrium Pr. Πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων, ὑμνεῖν ὐδὲ συνιδεῖν ῥᾴδιον: MS. *ibid.* n. vii. & in *Reg.*

1350. R.G.

Reg. Pariſ. Cod. 1759. Allat. *ibid.* p. 107. fragmentum hujus Orationis Græcè apud eundem *adverſus Hottinger.* p. 203. Ad eundem *Demetrium Allocutio.* Pr. Οὐδὲν οἶμαι τῶν ἀτόπων, ὦ Μαρτύρων ἀκρότης. MS. *ibid.* n. xv. & in *Reg. Pariſ.* Cod. 1759. In *S. Andream* jun. qui Martyrium conſummavit Hieroſolymis. Pr. Ἐγὼ δέ σε πῶς ἂν εἴποις ἱερῶν ὦ Χριστοῦ μάρτυς Ἀνδρέα. MS. *ibid.* n. xii. & in *Reg. Pariſ.* Cod. eodem. In S. *Nicolaum* Epiſcopum Myrenſem Myroblytam Pr. Ἐπεὶ δὲ πάντα ἀπήντησεν ἡμῖν παρά σε ὦ ποιμένων ἄριστε. MS. *ibid.* n. ii. In *tres SS. Patres, Baſilium M. Gregorium Theologum*, & *Joannem Chryſoſtomum.* Pr. Οἶμαι γε τῶν ἐννομωτάτων καὶ δικαιοτάτων εἶναι, τὸ γινομένων τοῖς πατράσι πᾶσαν νέμειν τιμήν. MS. *ibid.* n. xiv. Eximios hoſce tres Patres ex recentioribus Græcis alii etiam ſuis Orationibus junctim collaudarunt, e. g. Joannes Euchaitarum Metropolita, Philotheus Patriarcha CP. Matthæus Camariota, Theodorus Metochita, & forſan alii; unde mirari liceat quid Phil. Labbæo, viro doctiſſimo & in his ſtudiis ſatis exercitato, in mentem venerit, orationem prædictam Cabaſilæ abjudicare, & Philotheo adſcribere, de *Scriptor. Eccl.* T. II. p. 115. cum iſta Philothei à Pontano primùm Gr. Lat. edita ab hâc omninò diverſa ſit. *Oratio* Encomiaſtica in Imperatorem. Pr. Ἄτοπόν τι νομίζω καὶ τῆς μεγίστης ἀγνωμοσύνης. MS. *ibid.* n. xxx. & *Reg. Pariſ.* Cod. 1759. *Oratio* Encomiaſtica ad Imperatricem Annam Palæologinam. Pr. Νόμος μὲν ἅπασιν Ἕλλησιν ἵκετο ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν ἄγειν Ἀθήναζε. MS. *ibid.* n. xxxiii. *Oratio* ad Imperatricem de Uſurâ, ab editâ prorſus alia; Pr. Πολλάκις ἤδη ἐπιδειξαμένη τῶν ἔργων ὦ μεγίστη βασίλισσα, τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου. MS. *ibid.* n. xxiv. *Oratio* ad Athenienſes de *Arâ* apud ipſos *Miſericordiæ.* Pr. Ἥκω νῦν ὦ Ἀθηναῖοι συμβουλεύσων ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τῶν δικαίων ὑμῖν. MS. *ibid.* numero xxv. *Libellus* de Magiſtratuum Civilium iniquis auſis circa res ſacras. Pr. Τοὺς μὲν πονηροὺς τῶν ἀρχόντων. MS. *ibidem. Cod. Theol.* CCLXII. numero xxii. a fol. 344. ad fol. 369. & in *Bibl. Reg. Pariſ.* Cod. 1759. *Interpretationes* in Acta Conciliorum & SS. Patrum Canones, Extant Gr. MSS. in *Bibl. Regiæ Gall.* Cod. 940. cum Balſamone, Zonarâ, &c. *Protheoria* operis cujuſdam Avunculi ſui Nili Cabaſilæ adversùs Latinos, à L. Allat. edita *Diſſert. de Nilis*, pag. 50, 51. *Epitaphium* Avunculi ſui ſuprà memorati tumulo inſcriptum; verſibus Heroicis conceptum, cum duodecim aliis eodem carmine, Gr. MS. *Bibl. Vind. Cod. Theol.* CCLXII. num. xxix. *Canon* Jambicus cum ſcholiis in Feſt. Theophaniæ: alter in S. Pentecoſten: horum meminit Allat. *de Nilis*, pag. 56. Philoſophica demum nonnulla; contra *Scepticos*, contra *Niceph. Greg.* de *Rhetorica*; de *Syllogiſmis*, &c. *Epiſtolæ* numero ſedecim, quibus, ſi in lucem prodirent, Hiſtoriam Byzantinam illuſtratam iri confidimus, extant MSS. in uberrimâ iſtâ *Cæſareâ Bibliothecâ, Cod.* CCLXII. toties memorato.

1350. H. W. ROGERUS CONNOVIUS, ſeu de *Conway*, gente Anglus, Patriâ Cambro-britannus, ex Connovio antiquiſſimo oppido littorali originem & cognomen ſortitus. Juvenis adhuc in Familiam Franciſcanam adſcitus, ad Academiam Oxonienſem à conſodalibus Minoritis miſſus eſt. Theologiam ac Philoſophiam Scholaſticam probè edoctus, infulas Doctorales & egregiam eruditionis famam retulit. Quo nomine primarius Theologiæ profeſſor, ac demum totius Angliæ Miniſter Provincialis à ſuis conſtitutus eſt. Claruit anno 1350. Ingens tunc temporis inter Clerum Secularem atque Ordines Mendicantes exardeſcebat controverſia de Confeſſionibus audiendis, aliiſque Paſtoris muneribus obeundis, quæ Mendicantes conculcatâ Canonum authoritate ſibi paſſim arripuerunt. Cleri cauſam egit Richardus Archiepiſcopus Armachanus. Pro Mendicantibus in arenam deſcendit Rogerus noſter, qui *de Confeſſionibus per Regulares audiendis contra informationes Armachani librum* edidit. Prodiit is unà cum Armachani opere *Pariſ.* 1496, 1511. & apud Goldaſtum Monarch. Tom. 2. pagin. 1392. Ejuſdem *Quæſtiones 3. de Chriſti paupertate & dominio temporali* MSS. penès Waddingum extiterunt. Reliqua illius Scripta enumerant Baleus Cent. VI. cap. 7. & Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. pagin. 312. Cæterùm Rogerus Londini obiit anno 1360. in Cœnobio Minoritarum ſepultus.

1350. R. G. JOANNES BOCCACIUS, gente Italus, patriâ Florentinus, claruit anno MCCCL. Fr. Petrarchæ auditor & æmulus: Certaldum ad Arni ripam oppidum natale habuit, in lucem editus Anno MCCCXIV. Ingenio erat prompto & facundo, ab ipſis prope incunabulis aſſiduus Muſarum cultor & pediſſequa; inde ei lepores, inde venuſtates, inde tot veneres & cupidines, quibus ſcatent undique & luxuriant ejus lucubrationes; ſeverioribus etiam ſtudiis & politiori literaturæ animum adjecit. Renaſcentes in Italiâ bonas literas inter alios ſui temporis fovit, Sermonem vernaculum unicus perpolivit: Annorum tandem ac famæ ſatur ex hac vitâ migravit Anno MCCCLXXV. ætatis LXII. in Templo maximo Certaldi honorificè tumulatus. Multos ingenii fœtus edidit; Extant *de Genealogia Deorum* libri XV. Hugonis Hieroſol. & Cypri Regis mandato ſcripti; prodiit hoc opus Venet. 1473, 1497. *fol.* Vincent. 1478. & cum notis Jac. Mycilli Baſil. 1532. *De Claris Mulieribus* liber, Joannæ Siciliæ Regis Filiæ gratiâ ſuſceptus. Lovanii 1487. *fol.* Bernæ Helvetiorum 1539. *De caſibus virorum illuſtrium*, Pariſ.------*fol.* Aug. Vind. 1544. *Hiſtoria Conſtantinopoleos.* Tres poſteriores tractatus habentur MSS. in *Bibl. Lugduno-Batavâ*, numero XXIV. *Hiſtoriæ Romanæ compendium*, Col. Agrip. 1534. 8°. *De Montium, ſylvarum, fontium, lacuum, fluviorum, ſtagnorum, & marium nominibus*, Baſil. 1532. *Vita Dantis Aligerii* Poëtæ Florentini, Italico ſermone ſcripta, Florent. 1576. 8°. Romæ 1644. *Decamerò* dialogus feſtivus Italicè etiam ſcriptus, anno 1348, peſte undique graſſante, Venet. 1549. 4°. plures id genus *Novellas* confinxit: Fertur etiam de *Hæreſibus Bohemorum*, & de *bello Florentinorum* hiſtoriam contexuiſſe, utrùm autem extent non reperi.

1352. H. W. INNOCENTIUS VI. *Stephanus* antea appellatus, gente Gallus, Patriâ Lemovicenſis, Alberti filius, Juris utriuſque Doctor, primùm cauſarum Auditor in Palatio Apoſtolico, dein Novioduneniſis, poſteà Claromontanus Epiſcopus, Pœnitentiarius major & Cardinalis Epiſcopus Oſtienſis, demum anno 1352. Pontifex Romanus Avenione electus die XVIII. coronatus XXX. Decembr. Anno 1355. Carolum IV. Imp. Italiam cum exercitu ingreſſum Romæ à Cardinalibus coronari permiſit, eâ tamen lege, ut Urbem pedes intraret, datoque juramento promitteret, Italiam ſeſe mox deſerturum; nec rediturum deinceps donec à Pontifice acceſſiretur. Conditiones non aſpernatus eſt vecors Imperator, juramentum præſtitit, & ambitioni Pontificiæ Imperii majeſtatem ſubmiſit. Anno 1359. Innocentius primus omnium Pontificum à Romanis impetravit, ut ſibi Senatorem ipſis præficere liceret. Obiit Avenione anno 1362. die XII. Septembr. Villanovæ apud Carthuſianos ſepultus. Extant *Epiſtolæ* 2. de celebrandis Feſtis S. Auguſtini & S. Edvardi Regis in Angliâ, Concil. Tom. XI. pag. 1930. *aliæ* XXIII. apud Bzovium ad an. 1353. &c. *aliæ* XXX. apud Waddingum Annal. Minor. ad an. 1353. &c. *aliæ* LXXX. ibid. in Regeſto Pontif. pag. 27. *Epiſtolarum volumina* XV. aliis XIX. in Bibliothecâ Vaticanâ MSS. aſſervari dicuntur.

GRE-

SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1354. H. W. GREGORIUS PALAMAS, genere Aſianus, in aulâ Imperatoriâ educatus; poſtquàm maturuit, ſpretis Palatii honoribus, divenditiſque & in Pauperes diſtributis facultatibus, cum duobus fratribus ad montem Atho ſe contulit, ubi decennium pluſquam Monaſticæ vitæ impendit; quin & aliud decennium in Berrhææ Scete exegit. Morbo tandem debilitatus, ut vires repararet, Theſſalonicam petiit, eo circiter tempore, quo Barlaamus Monachos laceſſere incœpit. Monachis ducem atque advocatum ſeſe præbuit Palamas, Barlaamum hæreſeos & calumniæ accuſat, ipſe διθεΐας ab altero inſimulatus. Res ad Synodum defertur. Utrique ſilentium imponitur. Mox tamen rerum ſummâ ad Cantacuzenum delatâ; Palamas qui eo familiariſſimè utebatur, Barlaamum crebris Synodis condemnari, neutiquam verò ſententiam propriam de lumine Thaboritico confirmari obtinuit. Anno circiter 1347. fervente inter Cantacuzenum & Palæologum Impp. bello Joannes Patriarcha Palamæ, quem throno ſuo inſidiari ſuſpicatus eſt, Cantacuzenum anathematizare juſſit; recuſantem communione ejecit, & carceri incluſit. Captâ à Cantacuzeno Conſtantinopoli Palamas ab Annâ Imperatrice carcere eductus eſt, & ad Victorem legatus, ut iras ejus adversùs Palæologorum gentem monitis leniret. Joanne Patriarchâ ejecto, ac ſtatim defuncto, ipſe à Cantacuzeno Patriarcha deſignatur, Epiſcopis tamen Iſidorum potiùs optantibus, dignitate excidit: quo quidem tempore à Clericis quibuſdam CPP. Joannis Patriarchæ ſectariis confectus videtur Tomus ille qui apud Leonem Allatium de Conſenſu lib. 2. cap. 16. §. 4. Gr. Lat. legitur, quo Iſidorus pariter ac Palamas anathematizantur. Poſtea Archiepiſcopus Theſſalonicenſis ab Iſidoro Patriarchâ Cantacuzeni Imp. juſſu conſecratus eſt, circa annum (ſi rectè conjicio) 1354. ſed à Præfectis urbis non admiſſus, ſedem nunquam obtinuit. In Lemnum igitur ſecedens, pingui otio Imperatoris beneficio fruebatur. Paulò poſt à Cantacuzeno & Calliſto Patriarchâ evocatus contra Barlaamitas & Acindyniſtas in Synodo CP. ſtrenuè diſputavit; & utroſque Synodicâ ſententiâ damnari effecit. Quando obierit non liquet. Vir teſte Cantacuzeno *, τῶν ἄλλων, οὐ λόγοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ τὰ τοῖς θεολόγοις περὶ Θεοῦ δεδογμένα ἐξητακέναι διαφέρων, *qui non in dicendo ſolum eximius, ſed etiam Theologicis literis præ aliis eruditiſſimus fuit.*

* Hiſt. l. 2. c. 40.

SCRIPTA.

ORationes demonſtrativæ 2. de Proceſſione Spiritûs Sancti contra Latinos. Prodierunt Gr. Londini abſque anni notatione in 4°.

Refutatio Expoſitionum ſeu Epigrapharum Joannis Vecci. Extat Gr. Lat. apud P. Arcudium inter Opuſcula aurea *Romæ* 1630. 4°.

Proſopopœia, ſive *Orationes 2. judiciales mentis corpus accuſantis, & corporis ſeſe defendentis, unà cum Judicum ſententiâ.* Prodiit Græcè à Turnebo edita *Pariſ.* 1553. 4°.

Orationes 2. in Transfigurationem Dominicam. Habentur unà cum Proſopopœia Latinè in Bibliothecâ Patr. Tom. XXVI.

Index Bibl. Auguſt. p. 27. *Conſideratio plenior in Transfigurationem Domini* & *Epiſtolæ* MSS. Gr. in Bibliotheca Auguſtanâ. *Expoſitio Fidei Orthodoxæ:* MS. ibidem.

1354. R. G. GREGORIUS PALAMAS, ortu Aſianus, ex Monacho Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, claruit anno MCCCLIV. Extant, præter eas à Cl. Whartono memoratas, quæ ſequuntur lucubrationes, *Orationes* duæ in Transfigurationem Domini, Græcè & Latinè à Combefiſio cum ejuſdem notis editæ *Auct. Noviſ.* Pariſ. 1672. *fol. Orationes* duæ de ingreſſu B. Mariæ in Templum, quarum prior ſic incipit. Εἰ ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται, καὶ τὸ καλὸν δένδρον. Poſterior hoc modo. Ἐπὶ τῶν μειζόνων, ἢ κατ' ἀνθρωπίνην δύναμιν. Utriuſque meminit L. Allatius *de Simeon.* pagg. 87. 92. Extant Græcè MSS. in Biblioth. Vaticanâ. *Oratio* de Dominicâ Incarnatione. Pr. Ὁ τοῦ Θεοῦ προαιώνιος καὶ ἀπερίληπτος καὶ παντοκράτωρ Λόγος. Allat. de *Simeon.* p. 103. De *Paſſionibus* & *Virtutibus*, & de iis quæ per otium cogitatio parit, ad Xenam Monacham: *Homilia in Demetrium Martyrem; de mutuâ concordiâ; in Publicanum; in Prodigum; de ſecundo Adventu Domini; de Miſericordiâ & Beneficentiâ*, &c. habentur Græcè MSS. in *Biblioth. Reg. Gall.* Cod. 615. Volumen *Sermonum* in folio Gr. MS. extat in *Biblioth. Bodleianâ*, Cod. 637. *Hypotheſes Theologicæ* capitulis XVI; de *doctrinâ Acindyni* ad Athanaſium Cyzicorum Archiep. liber; *Confutationum Acindyni* libri VII; *Jambi* adversùs *Acindyni Carmina*, *Epiſtolæ* item plurimæ ultrò citróque datæ habentur Græcè MSS. in *Biblioth. Regiâ Pariſienſi*, Cod. 1408. *Capitula* LV. *Phyſica, Theologica, Ethica, Practica* adversùs Barlaamum, Gr. MSS. *ibid.* Cod. 1213. *Homilia* de præmiis bonorum & ſuppliciis malorum, Dominicâ πρὸ τῆς τῶν προπατόρων (quæ eſt *Dominica ante Chriſti Nativitatem*) recitari ſolita, Græcè MS. *ibid.* Cod. 1379. *Expoſitio* ſive *Confeſſio* orthodoxæ fidei. Græcè MS. in *Biblioth. Auguſtanâ Subſell.* II. Cod. 23. Diſputatio inter Gr. Palamam & Man. Chryſoloram de Proceſſione Spiritûs Sancti: extabat Græcè MS. apud S. Antonium Veneriis, teſte Poſſevino. *Epiſtola* cujuſdam Gregorii noſtri ad Theſſalonicenſes de laboribus ſuis, & *Diſputationis* adversùs Infideles & Atheos Chionas meminit eruditiſſ. Combefiſius in notis ad Orationes à ſe editas.

GEORGIUS LECAPENUS, inſtitutio, ut videtur, monachus, diu in Theſſalia vixit, 1354. H. W.
Gregorio Palamæ familiaris: claruit circa ann. 1354. Extat liber *de conſtructione verborum* Græcè *Venet.* 1526. 8°. & eodem anno eâdemque formâ *Florentiæ.* Scripſit etiam *Epiſtolas* plures, MSS. in Biblioth. Bavaricâ ac Regis Galliæ, item *de Artificio grammatico, de verborum ſignificationibus*, MS. in Bibliothecâ Auguſtanâ. *Hiſtoriam, Carmina Jambica*, Libanii *Epiſtolas elegantiores* numero CCLXIV. ſelegit, & in unum volumen redegit, de quibus omnibus vide quæ habet Cl. L. Allatius Diatr. de *Georgiis & eorum Scriptis* pag. 363. Index MSS. Bibl. Auguſt. p. 64.

CALLISTUS, montis Atho Monachus, 1354. H. W.
Cœnobii Iberorum ſodalis, fervente adhuc inter Palæologum & Cantacuzenum bello, à Monachis legatus eſt Conſtantinopolim, ut pacem ſuaderet, ubi ab Annâ Imperatrice & Joanne Patriarchâ malè habitus eſt. Anno circiter 1354. Patriarcha Conſtantinopolitanus à Cantacuzeno Imp. renunciatus eſt. M. Freherus quidem in Chronologiâ ſuâ Patriarchatum à Calliſto inchoatum ad annum 1360. refert: verùm errore manifeſto. Præterquàm enim quòd Calliſtus à Cantacuzeno adhuc Imperii clavum tenente Patriarcha conſtitutus ſit, obiit ille poſt exactum ab exauthoratione Cantacuzeni (quæ contigit anno 1355.) annum integrum, ſedem CP. biennio circiter moderatus. Ineunte, ut videtur, anno 1355. à Cantacuzeno Imp. ut Matthæum filium imperiali coronâ indueret, rogatus, obſequium denegavit, & in Xamantis Monaſterium ſeceſſit: cumque ad munus Patriarchale redire renuiſſet, Patriarchatu ſubmotus eſt, ſubſtituto Philotheo. Joanne Palæologo paulò pòſt rerum potito, ſedi ſuæ reſtitutus eſt; atque anno ſequente ad Elizabetham Cralis Serviæ Principis viduam pacis confirmandæ gratiâ Cantacuz. Hiſt. l. 4. c. 16, 50.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. gratiâ legatus; ubi apud Pheras Serviorum Metropolim diem ſupremum obiit. Extat Gr. Lat. *Homilia in exaltationem pretioſæ & vivificæ crucis*, Gretſer. de Cruce Tom. 2. pagin 1347. Idem Freherus meminit alterius Calliſti Patriarchæ CP. anno 1406 Hujus an ſuperioris ſit iſta Homilia, viderint eruditi; uti & *Oratio in Dormitionem Deiparæ*, atque *alia in Decollationem S. Joannis Baptiſtæ*, quæ Gr. MSS. extant in Bibliotheca Cæſareâ teſte Lambecio Comment. l. 4. pag. 6. Junioris Calliſti eſſe videtur *Opus de Vitâ Monaſticâ*, quod habetur Græcè MS. in Bibliotheca Barbarina, teſte Allatio in Conſenſu l. 2. c. 18. §. 13.

1354. R. G. MATTHÆUS CANTACUZENUS, Joannis Cantacuzeni Imp. CP. & Irenes filius, tanto Patre non indignus, eiſdem animi dotibus inſtructus, eiſdem artibus & diſciplinis imbutus, eiſdem virtutibus ornatus, eandem etiam fortunam expertus, claruit anno MCCCLIV. Andronici junioris filiam Joannis Palæologi ſororem in matrimonium duxit; deinde diſſidiis inter Fratres exortis, Patris hortatu partem Regiminis ſuſcepit, à Philotheo Patriarchâ coronatus anno MCCCLIV. Proximo anno certis conditionibus imperio renunciat, poſteà repetit; armis utrinque certatum eſt; tandem vel prælio victus, vel turbis fatigatus in Montem Atho ſeceſſit, habitumque Monaſticum induit, quamdiu vixit incertum eſt. In illuſtrandis S. Scripturis egregiam planè operam navavit; in *Cantica Canticorum Commentarium* lucubravit, in *Sapientiam Salomonis* aliquid meditâſſe à quibuſdam dicitur, & *Monita quædam ſalutaria* vel dictâſſe vel collegiſſe. Opus in *Cantica* verſione ſuâ ac notis illuſtratum Gr. Lat. edidit *Vincent. Richardus* Romæ 1624. *fol.* unde mirari ſubit, adeò celebrem Auctorem, adeò inſigne Opus in ipſâ Urbe prelo egreſſum, ab iis qui de ſcriptoribus Eccleſiaſticis agunt, Poſſevino, Bellarmino, Miræo, ipſoque etiam Oudino, qui de *Scriptoribus omiſſis* ex profeſſo *Supplementum* texuit, neglectum penitùs & prætermiſſum.

1355. H. W. PETRUS DE COLUMBARIO, à nonnullis dictus *Petrus Bertrandus junior*, Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, Epiſcopus Oſtienſis & Velitrenſis. Claruit anno 1355. quo miſſus eſt ab Avenione Romam ab Innocentio VI. Pontifice, ut Carolum IV. Imperatorem inungeret & coronaret; quod quidem fecit ipſo die Paſchatis ejuſdem anni. Extat *Hiſtoria* itineris iſtius, & ad Avenionem reditûs, titulo *Itineris Romani*, apud Labbeum Biblioth. Nov. MSS. Tom. 1. pagin. 354.

1355. R. G. HENRICUS de ERFORDIA, Saxo-Germanus, ex Ord. Præd. Cœnobii S. Pauli apud Mindenſes Monachus, Theologus eximius, Scholæ Erfordienſis in primordiis ejus grande decus & ornamentum, claruit anno MCCCLV. Scripſit *Chronicon generale* ab orbe condito ad annum MCCCLV. quod *de factis memorabilibus* inſcripſit: Hujus partem aliquam *Magni Chronici Belgici* Auctor operi ſuo inſeruit: Idem laudat Reverendiſſ. Uſſerius, ac *Æterni Evangelii* errores exinde profert *Graviſſ. Quæſt.* c. 9. p. 279. ut & Fl. Illyricus *Catal. Teſt.* p. 1720. Opus etiam *de Ente* compoſuit, in decem partes diſtributum, cui titulus *Catena Aurea*, in cujus Prologo alias ſuas lucubrationes recenſet, *viz. de Conceptione B. Virginis*; *De Ornatu Clerici*; *De Caſibus Conſcientiæ*: *Sermones*, &c. de quibus conſulendus Poſſevinus *Apparat. Sacr.* Tom. I. p. 697. qui opus prædictum Neapoli in Biblioth. Fr. Dominic. MS. extare fidem facit. Notabit Lector eodem loco & tempore *Joannem de Erfordiâ* Ord. Min. floruiſſe, virum juris peritiâ inſignem, ac Scriptis clarum, quorum *Append.*

Catalogum exhibent Simlerus & Poſſevinus, utrum verò jam extant mihi incompertum eſt. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

JOANNES PALÆOLOGUS, Andronici junioris Imp. CP. filius natu maximus, hæres & in Imperio ſucceſſor, claruit ann. MCCCLV. Patre anno MCCCXLI. mortuo, Puer novennis ſub tutelâ Annæ Matris, & Joan. Cantacuzeni M. Domeſtici imperium capeſſit: Anno MCCCXLII. à Joanne Patriarchâ Coronâ imperiali exornatur: Anno MCCCXLVII. Helenam Cantacuzeni filiam *thalami*, ipſumque Cantacuzenum *imperii* Conſortem accipit: Anno MCCCLV. Cantacuzeno abdicante ſolus dominatur: Anno MCCCLXXXIV. rejecto Andronico primogenito, Manuelem filium natu minorem ſibi in Imperio ſocium conſtituit; & tandem languoribus exeſus ſexagenarius Byzantii obiit anno MCCCXCI. Extat hujus nomine *Profeſſio Fidei*, Eccleſiæ Græcæ Confeſſioni oppoſita, Romanæ in omnibus conſentanea, coram Paulo Patr. *CP.* Latini ritûs, Nicolao Epiſc. Atenopolitano, aliiſque Urbani Papæ V. Legatis XVIII. die *Octobr.* Anno MCCCLXIX. Romæ habita. Hanc e Archivis Vaticani deprompſit Bzovius, ac Græcè & Latinè edidit in *Annal. Eccleſiaſt.* eandem L. Allatius profert libro *de Conſenſ.* lib. II. c. 17. *ſect.* VI. col. 843. ejus meminit Spondanus, ac uno ore omnes Scriptores Pontificii, & de Eccleſiâ Græcâ triumphum agunt. Utrum autem genuina ſit, an ſuppoſititia inter eruditos non convenit. *Epiſtola* quædam Joannis Palæologi ad Patriarcham Alexandriæ in Biblioth. Vaticanâ MS. habetur, utrum noſtri ſit, an potiùs Joannis junioris, qui ſequente ſæculo imperium tenuit, & Concil. Ferrarienſi & Florentino interfuit, niſi inſpecto codice certum aliquid ſtatuere non licet. 1355. R. G.

NICOLAUS EYMERICUS, Gente Catalaunus, Patriâ Gerundenſis, Ordinis Prædicatorum Inquiſitor generalis religionis per totam Regis Aragoniæ ditionem ab Innocentio VI. Pontifice anno 1356. conſtitutus eſt. Anno 1371. Capellanus, & ſummus cauſarum Judex à Gregorio XI. Avenione creatus. An. 1375. multa Raymundi Lulli dogmata ab eodem Pontifice hæreſeos damnari effecit. Obiit Gerundæ in Conventu S. Dominici die IV. Januarii anno 1399. Extat *Directorium Inquiſitorum* in tres partes diviſum, cum Commentariis Franciſci Pegnæ editum, *Venet.* 1595. *f. Romæ* 1578, 1587. *Barcinone* circa anno 1503. excuſum. Complura alia Eymerici ſcripta adhuc inedita, enumerat Ambroſius de Altamura Biblioth. Prædicat. pagin. 142. Oudinus Supplem. p. 667. 1356. H. W.

DEMETRIUS CYDONIUS, ſive Cydo, Patriâ Byzantinus, Raph. Volaterrano Theſſalonenſis, Cantacuzeni Imp. Aulicus inter primos conſpicuus, & præ aliis charus, quippe Rerum privatarum Comes, & ſecretarum Conſiliarius. Cùm Cantacuzenus biennio circiter ante purpuram depoſitam ſeceſſum & vitam Monaſticam meditaretur; Demetrius & Nicolaus Cabaſilas rem eandem in animo habuerunt, uterque σοφίας μὲν ἐς ἄκρον τῆς ἔξωθεν ἐπειλημμένοι, οὐχ ἧττον δὲ καὶ ἔργοις φιλοσοφοῦντες, καὶ τὸν σώφρονα βίον, καὶ τῶν ἐκ τοῦ γάμου κακῶν ἀπηλλαγμένον ᾑρημένοι. Claruit noſter anno 1357. Monaſterium unà cum Cantacuzeno Imp. ingreſſus. Deſertâ Patriâ, Mediolani latinis literis, & Theologiæ operam dedit. Tandem erogatis in pauperes bonis, in Cœnobio quodam Cretenſi vitam traduxit, & cum morte commutavit. 1357. H. W. Cantacuz. Hiſt. l. 4. c. 16.

SCRIPTA.

De execranda Dogmatibus Gregorii Palamæ liber, in quo omnes illius hæreſes ex ſcriptis ejus excerptas recenſet.

De Proceſſione Spiritûs S. liber in Capita XIII. diſtributus. Prodiit uterque à Petro Arcudio inter Opuſcula aurea Gr. Lat. cum notis editus *Romæ* 1630.

Oratio deliberativa ad Græcos de non reddendâ Callipoli, Gr. Lat. cum notis apud Combefiſ. Auctar. Nov. Tom. 2. p. 1221.

Oratio deliberativa ad eoſdem de non reddendâ Callipoli poſtulante Amurate Turcorum Rege Gr. Lat. ibid. p. 1283.

Oratio pia de morte contemnendâ, quæ ſub Cydonii cujuſdam nomine Gr. Lat. unà cum Hermiæ Διασυρμῷ prodiit *Baſil.* 1558. & inter alia ejuſdem argumenti Opuſcula, ibid. 1559. cum Wolfii Scholiis 1577. 1586. Demetrii noſtri eſſe non malè cenſeri poſſit. Habentur enim MSS in Bibliothecâ Auguſtanâ Orationes Demetrii Cydonii plures de eodem argumento. Index MSS. Bibl. August. p. 82.

Epiſtola ad Barlaamum contra Proceſſionem Sp. ex Filio. Extat Lat. apud Canitium Tom. VI. p. 4. & in Bibliotheca Patr. Tom. XXVI.

Richardi ſive Ricoldi, Monachi Dominicani, *Confutatio Alcorani*, à Demetrio *Græcè verſa*, prodiit unà cum Alcorano *Baſil.* 1543. 1555. f.

Liber de Contemptu Mundi, *S. Thomæ Aquinatis ſumma adverſus Gentes*, & *Summa Theologicæ partes prima ac ſecunda*, quin & *S. Anſelmi Cantuarienſis Liber de Proceſſione Spiritûs S.* & *Epiſtola de tribus quæſtionibus ad Valerianum Numburgenſem Epiſcopum*, *Græcè verſa*; *De Proceſſione Sp. S. libri* 2. alter Apologeticus pro S. Thomâ adverſus Nicolai Cabaſilæ Elenchos, alter ad amicum quendam, qui id ab eo perquiſierat, *Liber de Vitâ, doctrinâ, & miraculis D. Thomæ*, aliáque plura Opuſcula, à Leone Allatio de Conſenſu lib. 2. cap. 18. §. 5. R. Volaterran. Comment. libr. 15. pagin. 537. Poſſevin. Apparat. Sacr. Tom. 1. pagin. 418. atque alia, memorantur.

1357. R. G. DEMETRIUS CYDONIUS, qui & *Nipho, Hieromonachus* dicitur, patriâ Theſſalonicenſis, claruit anno MCCCLVII. Scripta ejus edita ſuprà numerantur, verùm in nonnullis ſupplendus eſt Whartonus, in paucis etiam corrigendus: nimiùm enim feſtinans utramque Demetrii *Deliberativam* à Combefiſio editam, *de non reddenda Callipoli* inſcriptam refert, cùm in alterâ ſolùm de eo agatur, in alterâ *de petendo à Latinis ſubſidio* unicè diſceptetur. Extat præterea *Lamentatio calamitatum Theſſalonicenſium*, quas concives ſui in fatali illo Urbis excidio paſſi ſunt, cum Latinâ verſione Combefiſii inter *Scriptores poſt Theophanem* typis Luparæis edit. 1685. *fol. p.* 385. Opera inedita hæc ſunt, *Commentarius de Proceſſione Spiritûs S.* pro Latinis contra Græcos rogatu cujuſdam Amici compoſitus, & in capita XLI. diviſus, ab eo quem P. Arcudius edidit omninò diverſus. Pr. Προοίμιον. Ἐπὶ πολλῶν τὴς σὴς φιλομαθίας καὶ φιλαλήθους. Hujus meminit L. Allatius *de Conſenſu*, lib. II. c. 18. *ſect.* V. col. 857. habetur MS. in Biblioth. Vindob. Cod. Theol. CCLX. à fol. 1. ad fol. 210. *Apologia pro S. Thomâ Aquinate*, contra Nilum Cabaſilam Archiep. Theſſalon. Pr. Ἡ μὲν καὶ ἄλλων προθυμία τοῦ ἀνδρὸς τούτου μεγάλη καὶ θαυμαστή. MS. *ibid.* à fol. 210. ad fol. 268. vide Allat. *ibid.* *Epiſtola* ad Amicum quendam, communicationem proximè præcedentis libri à ſe petentem. Pr. Τὴν μὲν ἔναγχος αἰτίαν ... MS. *ibid.* ut & *Cod. Theol.* CCX. n. IX. & CCLXII. n. XXXII. ex quibus ad Nicol. Cabaſilam ſcriptam eſſe manifeſtò liquet. *Epiſtolæ* tredecim, quarum prima ad Manuelem Palæologum Imp. Pr. Σὺ καὶ ἄρχων ἔδει καὶ ... MSS. *ibid.* eas omnes dignisſimas cenſet Cl. Lambecius, ut ſupplemento corporis hiſt. Byzantinæ poſthâc inſerantur. Græcè MSS. *ibid.* n. Habentur in *Bibl. Reg. Pariſienſi Epiſtolæ* duæ ad Philotheum Patr. ſcriptæ, Græcè MSS. Cod. 1334. Aliæ plures, cum variis opuſculis, partim editis, partim ineditis, *ibid.* Cod. 1759. *Oratio in Pentecoſten*, & *in Spiritum S.* Pr. Οἱ μετὰ τὰς φρικώδεις ἀγωνίας εἰσιόντες, ... *Allat. de Conſenſu*, ibid. *de Simeon.* p. 101. *Oratio in Annunciationem B. Virginis*, hâc inſcriptione, Δημητρίου τοῦ Κυδώνη λόγος εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς ὑπερενδόξου Θεοτόκου, ... Pr. Ὅσοι τῶν πόλεων βούλονται τοῖς βασιλεῦσι χαίρειν ... Extat MSS. in *Bibl. Vindob. Cod. Theol.* CCLXII n. XVII. & cum eadem Cenſurâ in *Cod. Regio Pariſ.* ſuprà memorato, uti teſtatur Combefiſius. * Hujus etiam meminit Allat. *de Simeon.* p. 103. In *Bibl. Bodl.* Cod Baroc. 90. habentur Græcè MSS. *Apologia pro S. Thomâ & Oratio* noviſſimè recenſita. *Sermo* item *in Laurentium*. Pr. Οἱ σώφρονες τῶν ἱερέων. *Homilia* quædam Pr. Τοῦ ὑπὲρ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν. *Solatia argumentorum quorundam circa Incarnationem Chriſti.* Pr. Τὰ ... *Et Epiſtolæ* novem. Præter Opera ſupradicta proprio marte laborata, aliorum etiam lucubrationes è Latino Sermone in Græcum vertit Demetrius. *Anſelmi Cantuarienſis librum de Proceſſione Spiritûs S. Ejuſdem Epiſtolam ad VValerannum de tribus Quæſtionibus, at præſertim de fermento & azymo*; utriuſque meminit L. Allatius *de Conſenſu* loco ſuprà laudato. Ex *Auguſtini Sermonibus* capita quædam, & *D. Tho. Aquin. contra Gentes*, qui *Venetiis* extant MSS.

* In notis ad Orat. Deliberat. col. 1283.

RANULPHUS HIGDENUS, ſeu *Hikeden*, vulgò CESTRIENSIS dictus, natione Anglus, in Occidentali Inſulæ regione natus, Ordinis Benedictini Monachus in Cœnobio Ceſtrienſi, claruit anno 1357. Obiit grandævus ann. 1363. ſexageſimo quarto Monachatûs ſui anno. Cùm ingentem Hiſtoricorum, præſertim verò Anglicorum, ſupellectilem congeſſiſſet, ipſe Hiſtoriæ ab Orbe condito ſcribendæ animum adjecit. Illam itaque ex variis Hiſtoricis eleganter admodùm concinnavit, integras ac prolixas illorum lacinias intexens, appoſitis tamen ſingulorum, à quibus ſunt acceptæ nominibus, adjunctaque ab Abrahami temporibus marginali annorum ſupputatione; adeò ut vix aliam quam Compilatoris gloriam meruerit, niſi quòd libro ultimo multa è ſuo penu inſeruerit. Compilatoris tamen munus tam egregiè præſtitit, ut pauca admodùm è noſtratibus Hiſtorici fide, gravitate ac judicio cum eo ſint conferendi. Operi ſuo *Polychroniti* nomen indidit; totumque in ſeptem libros juxta numerum ætatum mundi, ac dierum quibus orbis creatus eſt, diſtribuit. Primus liber nonniſi topographicam Orbis deſcriptionem exhibet. Secundus ab Orbe condito ad Captivitatem Judæorum Babylonicam progreditur. Tertius à Tranſmigratione Babylonica ad Chriſti Adventum. Quartus à Chriſto nato ad Saxonum in Angliam Adventum. Quintus à Saxonum appulſu ad adventum Danorum. Sextus ad irruptionem Normannorum. Septimus ad ſua uſque tempora, annum verò 1357. Quòd ſi nonnulli Codices Hiſtoriam ulteriùs producant, quales mihi nonnunquam in manus inciderunt, id ab aliena manu acceſſiſſe cenſendum eſt; Ipſe enim Ranulphus in præfatione totius Operis ſe ad iſtum annum Hiſtoriam deducturum eſſe pollicetur; & in illo deſinit Verſid 1357. H. W.

ſio Operis Anglicana paulò poſt Ranulphi obitum confecta. Ex quamplurimis, quos vidi, Hiſtoriæ iſtius Codicibus MSS. longè pulcherrimus eſt, qui in Collegio Gonvilii & Caii (cujus ipſemet alumnus fui) aſſervatur. Ranulphi Polychronicon juſſu nobilis viri Thomæ de Berkeley Anglicè vertit Joannes de Treviſa, Sacerdos Cornubienſis, ac Vicarius de Barkeley, qui & multis aliis ſcriptis, inprimis verò integra utriuſque Teſtamenti verſione Anglica, inclaruit. Polychronici verſioni ipſe nonnulla, appoſitâ tamen ſemper diſtinctionis notâ, de ſuo intexuit, præſertim contra Monaſtici Ordinis petulantiam ac ſuperſtitiones quas ſæpiùs exagitare ſolet. Verſionem ad finem perduxit, uti ex nota calci adnexa patet anno 1387. die 8°. Aprilis: adeò ut palàm lapſus ſit ſeu incuriâ ſeu errato Typographico Caxtonus, qui in fine verſionis à ſe typis impreſſæ adnotavit eam finitam eſſe anno 1357. Illam enim immutato paululum Anglicæ linguæ Archaiſmo, & à ſeipſo ad annum uſque 1460. Edvvardi IV. Regis primum, continuatam typis impreſſam evulgavit Londini 1482. f. Gulielmus Caxtonus, qui ſub Edwardo Rege dicto claruit, primuſque omnium artem typographicam Angliæ intulit. Ipſamet autem Joannis de Treviſa Verſio, à Caxtono nondum perpolita extat MS. in inſtructiſſima RR. Viri Tho. Teniſoni, Theologi noſtratis doctiſſimi, Bibliotheca. Cæterùm præter Polychronicon ſuprà memoratum, Ranulphus, quem alii *Radulphum* vocant, noſter conſcripſit *Diſtinctiones Theologiæ*, *Speculum Curatorum*, quod MS. in Bibliothecâ Collegii Baliolenſis Oxon. cod. 69. *Expoſitionem ſuper Iob*, *In Cantica Canticorum*, *Sermones per annum*, atque alia quædam, quæ à Baleo * recenſentur. Ut id etiam obiter notem, Ioannis Treviſæ verſionem Bibliorum Anglicam, quam Domini ſui Thomæ de Barkeley mandato confecit, etiamnum MS. extare veri non eſt abſimile. Cl. enim Iameſius † tria verſionis totius Bibliæ Anglicanæ à Wicleviana longè diverſæ exemplaria MSS. in Oxonienſis Academiæ Bibliothecis aſſervati prodit.

* Cent. 6. c. 12.

† Corruptio Patrum. Par. 2. cap. 24.

1357. R. G. RANULPHUS HIGDENUS, natione Anglus, Monachus Ceſtrienſis Ord. Benedict. claruit anno MCCCLVII. *Hiſtoriam* univerſalem ex aliorum Chronicis contexuit, quam à Creatione Mundi exorſus ad ſua tempora diduxit, poſitâ ubique in margine Annorum ſupputatione, eamque *Polychronicon* appellavit. Opus in ſeptem libros diviſum; horum ſex priores, viz. ad Normannorum tempora, in quantum res Britannicas & Hibernicas complexi ſunt iis omnibus quæ ad exterarum Gentium res geſtas pertinebant prætermiſſis, ex Codd. MSS. primus Latinè edidit doctiſſ. Galeus Eccleſ. Metrop. Eboracenſ. nunc Decanus digniſſimus, *hiſt. Angl. Script.* Tom. III. Opus integrum in variis Angliæ Bibliothecis MS. aſſervatur. Extat ejus *Ars componendi Sermones*, MS. in Biblioth. Bodleian. Cod. 2752. *Speculum Curatorum*, MS. in Biblioth. Colleg. Baliol. Oxon. ſub *lit.* L. cod. x. Plura ejus opera recenſet Baleus *Cent.* VI. p. 462. & ex eo Piſæus, p. 516.

1357. H. W. GEORGIUS DE ARIMINO, gente Italus, civitate Ariminenſis, Doctor Theologiæ Pariſienſis, Ordinis Auguſtiniani Eremita & poſt Thomæ de Argentina mortem Prior Generalis, in Comitiis Montiſpeſſulani habitis an. 1357. die XXIV. Maij electus. Obiit Viennæ anno ſequente, communem cum Thoma Argentinenſi tumulum ſortitus. Extant *Commentaria in libros primum & ſecundum Sententiarum*, *Valentiæ* 1500. *Venetiis* 1503. edita. *Additiones in Scriptum ejus ſuper Sententias*, *Venet.* 1522. *Commentaria in Epiſtolas S. Pauli, & S. Iacobi Canonicam*, & *Liber de Uſuris*, *Arimini* 1522. *Librum de Formis*, *Tractatum de motibus Venetorum*, & alium *de conditionibus Florentinorum*, memorat Joſ. Pamphilus Chron. Ord. Erem. p. 58. Sermones de Tempore, & Sanctis accenſent Simlerus, aliique.

Append.

ALPHONSUS VARGAS, natione Hiſpanus, Patriâ Toletanus, Ordinis Auguſtiniani Eremita, Philoſophiam ac Theologiam in Academia Pariſienſi per decennium profeſſus, primò Uſſamenſis, dein Pacenſis Epiſcopus, tandem Archiepiſcopus Hiſpalenſis factus eſt. Claruit anno 1358. Obiit Hiſpali anno 1359. die XIII. Octobr. ſeu, ut alii volunt, anno 1366. die XXVI. Decembr. Extant *Commentaria in librum primum Magiſtri Sententiarum*, (diſcipulis dictata Lutetiæ anno 1345.) *Venetiis* 1490. excuſa. *Quæſtiones in Ariſtotelis libros tres de Animâ*, *Vincentiæ* 1608. *Venet.* 1566. 1358. H. W.

LEVOLDUS NORTHOVIUS, natione Germanus Patriâ Weſtphalus, in agro Marcano familiâ equeſtri natus, claruit anno MCCCLVIII. 1358. R. G. In Academiâ Erfordienſi tyrocinium literarum poſuit, inde in Aulam aſcitus Engelberti Comitis filios erudiendos ſuſcepit. Anno MCCCVIII. ætatis trigeſimo, ſeverioribus Theologiæ ſtudiis in Academiâ Avenionenſi, ubi Clemens Papa V. ſe tem tunc temporis ſiſterat, animum ſeriò applicuit, deinde in patriam reverſus & Sacris Ordinibus initiatus, munus Sacerdotale per multos annos cum laude ſuſtinuit, animumque literis humanioribus ſubinde relaxans, eximiam in hiſtoria & antiquitatibus (præſertim patriis) ſcientiam nactus eſt: hiſce dotibus inſtructus, hortatu Engelberti Patroni ſui ad Archiepiſcopatum Colonienſ. nuper evecti, ad hiſtoriam ſcribendam octogeſimo ætatis anno ſe accinxit: Extant ejus *Origines Marcanæ*, ſive *Chronicon Comitum de Marcâ & Altenâ*, à prima origine uſque ad an. MCCCLVIII. Opus illud cum Anonymi Continuatione ad annum MCCCXC. ex duobus MSS. Codicibus primus in lucem edidit, & notis brevibus illuſtravit H. Meibomius ſenior, typis Wechelianis impreſſum Hanov. 16 3. *fol.* idem recudi fecit H. Meibomius filius inter *Rerum Germanic. Scriptores*, Helmſtad. 1688. *fol.* T. I. p. 373. *Catalogum* etiam *Archiepiſcoporum Colonienſium*, à Materno primo Epiſcopo anno XCIV. uſque ad Wilhelmum de Genepe anno MCCCXLIX. adornavit. Prodiit curâ ejuſdem Meibomii jun. *Rerum German. Script.* To. II. p. 4.

NILUS, Metropolita Rhodius, Latinorum hoſtis acerrimus, Gregorii Palamæ ſectarius, vixit forſan (neque enim certam ejus ætatem indagare 1360. H. W. potui) circa an. 1360. Barlaamo & Acindyno ſi non ætate par, ſaltem non diu poſterior: definit enim in Synodo CP. ab Iſidoro Patriarchâ habitâ, (quam quidem Nonam appellat) quæ Barlaamum condemnavit. An idem ſit Nilus, qui juxta Freheri Chronologiam anno 1378. factus eſt Patriarcha CP. dicere non habeo. Ex parte eorum ſtetit, qui Barlaamitas damnarunt tanquam mentientes, modiſque omnibus inſanientes, καὶ ἀσεβοῦντας μᾶλλον τῶν ἄλλων αἱρετικῶν, uti ipſe loquitur. Extat tum Græcè tum Latinè *Enarratio Synoptica de Sanctis & Oecumenicis Synodis* IX. à Juſtello patre edita ad calcem Nomocanonis Photiani *Pariſ.* 1615. 4°. à Juſtello filio in Bibliothecâ Iuris Canonici *ibid.* 1661. f. Tom. 2. p. 1155. *Oratio ejuſdem in ſanctam Matronam* ex inſulâ Chio oriundam Gr. Lat. à Leone Allatio evulgata eſt.

THOMAS STUBBS, ſive STOBÆUS, 1360. natione Anglus, Patriâ Eboracenſis, Ordinis Do- H. W.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. minicani Monachus, S. Theologiæ Doctor, Claruit anno 1360. Obiit poſt annum 1373. Scripſit *Vitas* ſeu *Chronicon Archiepiſcoporum Eboracenſium*, à S. Paulino ad Joannis Thoresbeii obitum, ſeu à primâ ſedis fundatione uſque ad annum 1373. Extat iſtud Chronicon inter x. Scriptores Angliæ à Cl. Twiſdeno editos *Londini* 1652. f. pagin. 1685. Quamplurima ejuſdem ſcripta Theologica adhuc inedita, recenſent Baleus Cent. VI. cap. 36. Pitſeus æt. XIV. pagin. 512. Altamura Bibliotb. Prædicat. pagin. 185

1360. H. W. JOANNES WICLEFUS, natione Anglus, in ſeptentrionali Inſulæ parte natus, Oxonii in Collegio Mertonenſi educatus, cujus primùm Scholaris, dein Socius fuit, Collegii Cantuarienſis ac Baliolenſis præfecturæ tandem admotus; Philoſophus inſignis, Theologus omnibus numeris conſummatiſſimus; nec minus vitæ ſanctimoniâ & morum caſtitate, quàm doctrinâ eximius. Theologiam Scholaſticam ad unguem edoctus, inprimis verò Occami, Lincolnienſis, atque Armachani ſtudioſus lector, poſtquàm Doctoratûs inſignia tuliſſet, Theologiam in Academiâ Oxonienſi publicè profeſſus eſt; demum Eccleſiæ de Lutterworth in Provinciâ Leceſtrenſi Rector factus. Claruit anno 1360. quo circiter tempore ingraveſcentes ævi ſuperſtitiones, immanem, Eccleſiæ tamen jamdiu inolitam, Romani Pontificis tyrannidem, erronea fidei dogmata in Scholis paſſim recepta, & turpiſſimam vitiorum labem ab omnibus admiſſam, à pleriſque etiam defenſam, voce ac ſcriptis acriter oppugnare cœpit, præſertim verò Regiæ poteſtatis atque Ordinis Eccleſiaſtici jura contra immanes Pontificis Romani & Fratrum Mendicantium uſurpationes conſtanter pariter ac eruditè propugnavit. Eò impudentiæ enim tunc temporis devenerat arrogantia Pontificia, ut Regi in Eccleſiaſticis rebus nulla, in ſæcularibus nonniſi dimidiata, authoritas conſervaretur; pluſque emolumenti ex Anglia reciperet curia Romana quàm Regia. Receptam autem Eccleſiæ diſciplinam omniaque Cleri jura penitùs everterunt importuna Fraterculorum Mendicantium colluvies, qui Eccleſias circumvagati in Presbyterorum Parochialium munera involarunt; & Epiſcopali regimini, publiciſve Eccleſiæ canonibus ſubjici noluerunt. Tam inſanam Pontificis & Fraterculorum ambitionem ac tyrannidem ſummâ, qui pollebat, facundiâ oppugnavit Wiclefus, & utramque ex Eccleſiâ eliminandam eſſe docuit. Adhæc Chriſtianæ fidei dogmata nativa atque infucatâ ſui ſimplicitate induta plebi tradidit; & fabularum & nugarum loco, quibus hactenùs ferè ſæculis poſtremis ineſcati fuerant Chriſtiani rudiores, S. Scripturæ oracula paſſim prædicavit, linguâque vernaculâ populo legenda dedit. Haud mirum itaque, ſi ingentem exindè apud bonos gratiam, apud malos invidiam inierit. Edvvardus III. ac Richardus II. Angliæ Reges illum chariſſimum habuerunt; quorum ille VViclefum in exteras regiones legatum miſit, iſte ſacris domeſticis admovit; uterque autem in tutandis Regiæ poteſtatis juribus doctrinam ejus ac conſilium in ſubſidium vocarunt. Sanè Wiclefi autoritate ac favore apud ſummos Regni Proceres factum eſt, ut plures atque acriores adversùs Pontificis Romani uſurpationes ac Fratrum Mendicantium petulantiam leges ſub hiſce duobus Regibus ſancitæ fuerint, quàm à Gulielmi Normanni temporibus ad excuſſum uſque penitus ſub Henrico VIII. Papale jugum. Nec minus apud plebem quàm ſupremos Regni Ordines potuit Wiclefus; adeò ut *Diſcipulos ejus multiplicatos eſſe nimis, & repleviſſe ubique orbem regni*; quin & *in tantum in ſuis labyrintis dogmatibus prævaluiſſe, quod mediam partem populi, aut majorem partem ſuæ ſectæ adquiſierunt*, conqueratur Henricus Knygthon * Hiſtoricus coævus. Fuſius id perſequitur Walſinghamus †; qui Villas ac Civitates ipſamque Academiam Oxonienſem doctrinâ ejus infectas eſſe dolet. *Longè latèque*, inquit, *per patrias populum maculando ſuam prædicationem dilatavit, ita ut penè majores Provinciarum eorum ſequerentur errorem. —— Viſus eſt abſorbere Iordanem, & omnes Chriſtianos mergere in Abyſſum. Dixit publicè & prædicavit, Rectoribus Eccleſiarum non valentibus eum prohibere ob favorem popularem, qui libentiſſimè eum audiebant, & ſe periculo nolebant exponere, antequam vel prohiberetur prædicare.* Quin & ipſemet VViclefus in Confeſſione de Sacramento Altaris Anglicæ calce refert plus tertiam Cleri partem è partibus ſuis ſtare, doctrinamque ſuam ſummo capitis diſcrimine tueri paratos eſſe. Mitto propenſum Oxonienſis Academiæ in VViclefum animum; adeo ut libri ipſius ad Concilii uſque Conſtantienſis tempora in Scholis publicis & Collegiis communi decreto legerentur, ac ſingulis Academiæ gremialibus pervolvendi more recepto traderentur. Authoritatem ſuam in Anglia labefactari ægrè tulerunt Pontifices Romani, larvam ſibi ereptam & detecta commenta dolebant Fraterculi; quin & ipſum pietatis ac veritatis incrementum malis invidiam commovit; adeò ut innumera undequaque mala in VViclefi caput cuſa eſſe neutiquam mirum videatur. Primò itaque Collegii Cantuarienſis apud Oxonienſes præfecturâ illum Simon Langhamus Archiepiſcopus Cantuarienſis ac Cardinalis anno circiter 1367. injuria ſubmovit. VViclefus Collegii Præfectus ſecundùm ſtatuta à Simone Iſlip Archiepiſcopo ejus fundatore paucis antea annis data à Sociis ſæcularibus ritè electus fuerat. Id ægrè tulerunt Monachi quidam turbones, qui Collegio pedem nuper intulerant, & gregalem è ſuis quendam in præfecturam ſufficere ſummo ſtudio contenderunt. Procaces Monachos VViclefus & Socii ſeculares Collegio ejecerunt. Monachorum cauſam ſuſcepit Langhamus: & VViclefum præfecturâ cedere mandavit, ſubſtituto in locum ejus Henrico Wodehull Monacho. Nolente id Wiclefo, Collegii reditus ſequeſtravit. Wiclefus & ſocii ad Urbanum V. Pontificem provocant. Is rem Andruyno Cardinali judicandam commiſit. Ille tandem ſententiam tulit, ſolos Monachos ſæcularibus excluſis Collegium poſſidere debere, Wiclefum ſociosque expellendos eſſe, factâ prius Monachis injuriarum compenſatione. Cardinalis ſententiam datâ ann. 1370. Bullâ ratam habuit Urbanus Papa. Integri litis iſtius [uti vocant] proceſſus in Bibliothecæ Archiepiſcopalis Lambethanæ archivis MS. aſſervatur. Hactenus Wiclefum cuniculis aggreſſi ſunt adverſarii. Sub extremis autem Edwardi Regis, ſenio jam debilis ac ferè deliri, temporibus, Synodum Londini habuit Simon Sudburius Archiepiſcopus Cantuarienſis anno 1377. menſe Februario, ut à VViclefo doctrinæ ſuæ rationem, forſan & pœnas, exigeret. Adfuit VViclefus, cauſamque egit intrepidè, & Joannis Lancaſtriæ Ducis, partibus ſuis addictiſſimi, aliorumque Procerum, qui præſentes illi aſtiterunt, ſubſidio Epiſcoporum ictus ac inſidias ſalvus evaſit. Poſt Edvvardi mortem, allatis in Angliam, quas ad Epiſcopos contra VViclefum dederat Gregorius XI. Papa, literis, nova Synodus coacta eſt Lambethæ menſe Junio ejuſdem anni; quæ tamen Procerum populique minis deterrita ſententiam definitivam contra VViclefum præſentem ferre auſa non eſt. Ipſe veritatis cauſam in toto, in Academiis & in Templis, voce, ſcriptis, ac concionibus tutari pergebat.

* De event. Angliæ l. 5. p. 2663.

† Hiſt. p. 256, 281, 304. 305.

Vid. Huſſi Replic. adv. Angl. Io. Stokes inter Opp. ejus Tom. I. f. 109. 110.

Tandem verò turbatis Regni rebus, & Joanne Lancaſtrenſi ab Aulâ recedente, Epiſcopi crebris

Gregorii

Gregorii Papæ literis incitati, poſtquàm Richardum II. imbellem Regem, in partes traxiſſent, Wiclefi doctrinam melioribus auſpiciis eradicatum ibant. Habitâ anno 1382. Londini Synodo, articulos ſeu dogmata ab illo propugnata IX. hæreſeos, XIV erroris damnarunt: ſectarios ejus aut ad palinodiam adegerunt, aut in carcerem conjectos bonis mulctârunt, in ipſum denique acriùs animadvertendum eſſe decreverunt. Neque enim ſe præſentem ſiſtere voluit VVicleſus, de inſidiis ſibi à prælatibus in itinere poſitis certior ab amicis redditus. Abſentis tamen cauſam egerunt Academiæ Oxonienſis Cancellarius, Procuratores bini, ac Senatûs pars longè major; qui miſsâ ad Synodum Epiſtolâ publico Academiæ ſigillo munitâ præclarum doctrinæ ejus, pietatis ac fidei orthodoxæ elogium reddiderunt, poſt latam à Synodo ſententiam ſolita concionandi ac ſcribendi munia Lottervorthæ adhuc obiit VVicleſus, neque unquam ante mortem intermiſit; ſeu recrudeſcente Richardi Regis favore factum, ſeu viri famæ nominiſque autoritati datum id ſit, ſeu denique aliquali dogmatis palinodia inimicorum rabiem eluſerit VVicleſus. Habetur etenim apud Knyghtonum * Declaratio ejus brevis de Sacramento Altaris vernaculo ſermone, quam terrore mortis adactum Synodo illum obtuliſſe refert Hiſtoricus. Iſta tamen Tranſubſtantionis dogmati reverà uſque adeò non favet, ut contrariam ſententiam haud obſcurè doceat. Sunt etiam, qui Wiclefum in Bohemiam seceſſiſſe, inventaque ibi ampla ſimul ac fœcunda diſcipulorum meſſe, doctrinam ſuam longè latéque propagaſſe volunt. Verùm id parùm certum. Iſtud demum eſt certiſſimum, Wiclefum Lutterworthæ ex paralyſi, qua integro ferè biennio laboraverat, anno 1387. die ultimo Decembris in pace obiiſſe, in Eccleſia ſua Parochiali ſepultum. Vir erat, quo majorem non tulit poſtremis hiſce ſæculis Chriſtianus Orbis; quique non minùs ſupra laudem, quàm invidiam poſitus videtur. Omnifariâ rerum Theologicarum ſcientiâ inſtructiſſimus, legum municipalium impendiò peritus, rara morum gravitate præditus, inprimis verò immenſo erga Deum zelo, erga proximum charitate flagrans. Hinc nata puritatis priſtinæ in Eccleſiam reducendæ cupido; quam tamen limites uſque adeo egredi non permiſit, ut omnia diſciplinæ Eccleſiaſticæ jura illibata conſervare religioni haberet. Eximiam ejus pietatem ne peſſimi quidem adverſarii in dubium unquam vocare ſunt auſi, præclaram certè doctrinam abundè teſtati ſunt ex iis quamplurimi. *Potens erat*, inquit Knyghtonus *, *& validus in diſputationibus ſuper cæteros & in argumentis nulli credebatur ſecundus*: quique primus illi in ſcholaſtica certamina venit, Joannes Kylynghamus Carmelita, *modeſtè tamen egit* (ſi Waldeno * fides) *admirans in eo doctrinæ excellentiam.* Sanè in omnibus ferè, quæ hodienum extant, ſuis ſcriptis accuratam Theologiæ notitiam & elimatum judicium prodit Wicleſus. Preſsè ubique & acutè diſputat, egregiam ſpirat pietatem, Sacram autem Scripturam ſumma perſpicuitate ac ſolertiâ interpretari ſolet. Nil in eo puerile aut otioſum [Scriptoribus illius ævi ſolenne vitium] deprehendi poteſt; omnia gravia, ſubacta, atque elimata. Is denique eſt, cui nihil ad conſummatam eruditionem defuit, niſi Sæculum fœlicius. Diſſimulari tamen non poteſt, diverſa ſæpè ac contraria nonnunquam dogmata in illius libris reperiri poſſe: quod Wiclefo adeò non detrahit, ut in laudem illi potiùs cedere debeat. Neque enim præfervido quodam animi impetu abreptus, ſed maturo judicio ac ratione ductus Eccleſiæ Romanæ errores oppugnavit; quos unico ictu eum non detexiſſe nil mirum eſt. Ut alios enim articulos taceam, in expoſitionibus Orationis Dominicæ, Symboli Apoſtolici, & Decalogi, quas perlegi, MSS. Purgatorium ſæpenumerò admittit, [in Tractatu autem de Spirituali Prælio MS. dilucidè ac prolixè docet;] Preces Sanctis offerri, ut ipſi pro nobis Deum interpellent, monet; Septem Sacramenta enumerat; animaſque in Purgatorio poſitas Eccleſiæ militantis precibus juvari prædicat. Hujuſmodi tamen opiniones illum poſtmodùm abrenunciaſſe conſtat. Certè ſeptem Sacramentorum doctrinam Wicleſiſtas improbaſſe fidem facit Æneas Sylvius *: quo nomine etiam à Concilio Conſtantienſi damnatus fuit. Purgatorium à Wicleſiſtis è medio ſublatum eſſe, preceſque pro mortuis ludibrio habitas idem refert: quin & Waldenus † Wiclefum Sanctos invocare prohibuiſſe narrat: ut quamplurima è Scriptis ejus à Cl. Jameſio prolata adversùs purgatorium ac preces pro mortuis teſtimonia impræſentiarum mittam. Cæterùm accuratam dogmatum Wiclevianorum cum hodiernâ Eccleſiæ Anglicanæ doctrinâ concordiam fusè demonſtravit prolixa Wiclefi Apologia Anglico ſermone edita Oxonii 1608. 4°. Vir doctiſſimus Th. Jameſius, qui Parſoni aliorumque abſurdas opiniones Wiclefo ſummâ injuriâ affingentium, calumnias invictè diluit. Poſt clariſſimi Confeſſoris obitum in ſanctiſſimos ejus manes maximâ inſaniâ debacchati ſunt Pontificii. Concluſiones 18. ex Trialogo ejus deſumptas, habitâ Londini anno 1396. Synodo, hæreſeos damnavit Thomas Arundelius Archiepiſcopus Cantuarienſis, libroſque illius omnes comburi juſſit. Sint licèt argumenta, quæ Synodum iſtam ad annum 1410. referendam eſſe ſuadeant, non contemnenda. Inprimis verò Cancellarii totiuſque Academiæ Oxonienſis teſtimonium ſolenni decreto anno 1406. Wiclefo redditum; quod ad calcem Operum Joannis Huſſi reperitur. Poſtquàm enim præclarum probitatis ac pietatis elogium illi reddidiſſet, *fortemque fidei athletam ſingulos mendicitate ſpontaneâ Chriſti religionem blaſphemantes S. Scripturæ ſententiis catholicè expugnantem* appellaſſet, hæc ſubinfert. *Nec fuerat prædictus Doctor pro hæreticâ pravitate convictus, aut per noſtros Prælatos poſt ejus humationem traditus incendiis. Abſit enim, quòd noſtri prælati tantæ probitatis virum pro Hæretico condemnâſſent; qui in Logicalibus, Philoſophicis, & Theologicis, ac Moralibus, & Speculativis inter omnes noſtræ Univerſitatis, ut credimus, ſcripſerat ſine pari.* Concluſiones ejuſdem 45. partim hæreſeos, partim erroris damnavit Concilium Conſtantienſe; libros flammis comburi, oſſaque Sepulchro educta ignibus cremari decrevit. Decretum Concilii ex mandato Martini V. exequutus eſt Richardus Flemyng Lincolnienſis Epiſcopus anno 1428. Acriùs tandem in Wiclefi memoriam nuper invectus eſt Varillaſius, Hiſtoriographus Gallus; qui priſtinas calumnias renovavit, novas ſubinde excogitavit; & utraſque in Hiſtoriâ ſuâ Hæreſis in lucem dedit. Verùm tam inſulsè plurimùm calumniatur Hiſtoricus ille mendaciſſimus, adeò omnem rerum geſtarum Chronologiam perturbavit, tam craſſos pariter ac ineptos errores admiſit, ut putidiſſimum impoſtorem ubique prodat, & riſu potiùs quàm refutatione excipi mereatur.

Innumera ferè Wicleſus Latino pariter ac vulgari idiomate conſcripſit, non vulgari ſanè eruditione recondita, ſi Waldenum ipſum, hoſtem VViclefi juratiſſimum teſtem adhibeamus: qui in Epiſtola quadam ad Martinum V. ſe VViclefi aſſertionum acumen, autoritatum copiam, rationum vehementiam ſupra modum obſtupuiſſe profitetur. Ducenta pluſquàm illius Operum volumina, pulcherrimè conſcripta, bullis aureis tegminaniſque pretioſis ornata, à Subinconi Lepore, Archiepiſcopo Pragenſi, paulò ante Concilium Conſtantienſe

* L. 5. p. 2647.

* L. 5. p. 2664.

* Zizan. faſcic. MS. ap. Baleum Cent. 6. c. 4.

* Hiſtor. Bohem.

† Tom. 3. p. 2.4.

SÆC. XIV. ab An. MCCCC.

publicè concremata eſſe narrat Æneas Sylvius *. Haud minorem Opuſculorum numerum, quorum partem longe maximam ipſe oculis uſurparat recenſet Baleus Cent. VI. cap. 1. Omnia VVicleſi Scripta in Angliâ adhuc delitèſcere, & ex Bibliothecis noſtris quà publicis quà privatis in lucem erui poſſe lubenter crederem. Plurima ipſemet vidi, partim impreſſa, partim manuſcripta; quorum Indiculum proxime ſubnectam.

* Hiſt. Bohem. cap. 35.

SCRIPTA.

Dialogorum libri IV. quorum primus Divinitatem & Ideas tractat; Secundus Univerſarum creationem complectitur; Tertius de Virtutibus vitiiſque ipſis contrariis copioſiſſimè loquitur; Quartus Romanæ Eccleſiæ Sacramenta, ejus peſtiferam dotationem, Antichriſti regnum, Fratrum fraudulentam originem atque eorum hypocriſin; variaque noſtro ævo ſcitu digniſſima perſtringit. Prodierunt hi Dialogi, iſthoc titulo inſigniti, liquidis ſatis characteribus alicubi in Germaniâ impreſſi anno 1525. 4°. foliis 175. Habetur exemplar unicum in Bibliothecâ Collegii SS. Trinitatis apud Cantabrigienſes.

Oſtiolum Wicleſi, ſeu Tractatus Anglicus de Sacramento Altaris, quo Transſubſtantiationem petitis tam è Philoſophiâ quam Scripturâ argumentis nervoſe oppugnat. *Norimbergæ* 1546. 8°. *Oxonii* 1612. 4°. Hallucinatus autem eſt, quiſquis libelli titulo appoſuit, cum anno 1395. ſcriptum eſſe. Ante ſeptennium enim obierat Wiclefus.

Tractatus II. *adverſus* Fratres *Mendicantes*. Iſtorum prior eſt Supplicatio ad Richardum II. & regni Ordines, ut Fraterculos ultra jus faſque omne ſeſe efferentes in ordinem redigant. Poſterior quinquaginta Fraterculorum errores ac crimina totidem capitulis impugnat. Prodierunt Anglicè à Cl. Jameſio editi *Oxonii* 1608. 4°.

Aphoriſmi ſeu Articuli Wiclewiani, à Joanne Foxo in lucem editi *Argentinæ* 1554. 8°. Iſtos quidem nondum vidi.

Concluſiones XIX. è Scriptis ejus excerptæ, & à Gregorio XI. damnatæ, extant Concil. Tom. XI. p. 2041. *Concluſiones* XXIV. in Synodo Londinenſi anno 1382. damnatæ, ibid. p. 2053. *Concluſiones* XVIII. ex Trialogo ejus deſumptæ, & in Synodo Londinenſi anno 1396. damnatæ, ibid. p. 2080. *Articuli* XLV. in Concilio Conſtantienſi anno 1415. damnati, ibid. p. 45. Concluſiones & articuli omnes prædicti habentur in Faſciculo Rerum Expetend. *Colon.* 1535. f. p. 95. 133.

Confeſſio Fidei, ſeu Concluſiones XVIII in Synodo Lambethanâ anno 1377. exhibitæ; in quibus de Eccleſ. reditibus & clavium uſu præſertim agit: apud Foxium in Comment. Rerum Eccleſ. *Baſil.* 1563. f. par. 1. p. 8.

Epiſtola ad Urbanum VI. Papam miſſa anno 1384. *ibid.* p. 16.

Reſponſum ad Richardum II. Regem *de Jure Regis & Papæ*, anno 1377. Datum, *ibid.*

Declaratio fidei ſuæ, apud Walſinghami Hiſtoriam ad annum 1378. & *Concluſiones* ejuſdem plures ibid. & ad annos ſequentes.

Anglica totius S. Scripturæ verſio, quam ex vulgatâ Hieronymi verſione concinnavit anno 1383. prout Codex MS. in Collegio Emanuelis Cantab. aſſervatus in fronte aſcriptum habet. Habetur etenim iſta Verſio MS. in Bibliothecâ dicti Collegii pulcherrimè exarata, ut & in Bibliothecâ Cottonianâ ſub effigie Claudii E. 2. & in Bibliothecâ Regis noſtri Jacobæâ, ut & in Lambethana & Collegii Sionenſis Londinatis. Porrò extat MS. in Bibliothecâ publicâ Academiæ Cantab. Verſio Novi Teſtamenti, eodem authore, Claſſ. 3. num. 4. cui præfigitur prolixa admodum *Introductio de authoritate atque uſu S. Scripturæ*. Sub iſtius initium enumeratis ex Judæorum ac Reformatorum ſententia libris Scripturæ Canonicis, *reliquos omnes Apocryphos eſſe & authoritate fidei carere aſſerit.*

SÆC. XIV. ab An. MCCCC.

Expoſitio in omnes Epiſtolas Dominicales totius anni, Anglicè, qua dogmata ac corruptelas Pontificiorum acerrimè impugnat. MS. ibid. Claſſ. 4. ſig. 10. 8°.

Commentarius in Epiſtolas & Evangelia Dominicalia totius anni, habetur MS. in principio tamen ac fine mutilus, in Collegio M. Joannis Cantab. C. 8. fol.

Tractatus varii contrà Clericos & alios ſtatus, Anglicè MS. in Collegio Corporis Chriſti Cantab. Num. 362. 40. Codicis margini nota iſthæc inſcribitur. In iſto volumine habentur collecti Tractatus omnes mordaces de erroribus ac corruptionibus, quæ ſuo ævo Joannes Wiclefus deprehendit, præſertim autem in Clero, in Monachis, & in mundi ordinibus. *Quæſtiones* ejuſdem *variæ contra Clerum* Anglicè extant MSS. in Bibliothecâ Lambethanâ in 12°.

Tractatus prolixus de actibus animæ. MS. ibid. inter volumina Miſcellanea lit. K. fol. à p. 47. ad 88.

Determinatio contra Joannem Kylingham Carmelitam. MS. ibid. à p. 419. ad 426.

Determinatio contra Monachum quendam de Civili Dominio, Latinè, quâ adverſus Monachum probat reſignationem coronæ & vectigalis ſolvendi ſponſionem à Joanne Angliæ Rege Pontifici Romano olim factam in præjudicium Regni Angliæ cedere non debere, neque Regem impræſentiarum obligare. MS. in Bibliothecâ Lambethanâ in 8°.

Commentarius in Pſalmos, aliosque S. Scripturæ ac Liturgiæ Eccleſiaſticæ Hymnos. MS. in Collegio S. Trinitatis Cantab. f. Commentarius in priores LXXXIX. Pſalmos habetur MS. in Bibliothecâ Lambethanâ.

Harmonia Evangelica, à Clemente Presbytero Lanthonienſi (claruit is anno 1170. & prolixum in ſeptem Canonicas Epiſtolas Commentarium ſcripſit, MS. in Bibliothecâ Lambethanâ aſſervatum) Latino ſermone contexta, à Wiclefo *Anglicè converſa*, MS. penès Richardum Chiſvvell Bibliopolam Londinenſem. 4°.

Commentarius in ſelecta S. Scripturæ loca, Anglicè MS. 4°. apud eundem.

Pauper ruſticus, ſeu Miſcellanei Tractatus variè Anglicè, qui pauperes ſine multorum librorum ope totam Chriſtianam religionem edocent. viz. *Expoſitio Symboli Apoſtolici, Decalogi, & Orationis Dominicæ; Paræneſes variæ homines ad deſiderium cœleſte excitantes, Conſilium Chriſti*, De *Patientiâ bonâ*, De *tentatione*, Diploma *cœli*, *De Spirituali prato*, *De nomine Jeſu*, *De amore Jeſu*, *De vita manſuetudine*, De *affectu humanæ voluntatis*, *De vita activa & contemplativa*, *Speculum Caſtitatis*; quod putidiſſimis fabulis repletum Wiclefo cumprimis indignum videtur. Habetur iſte Codex Miſcellaneus MS. penès eruditiſſimum mihique amiciſſimum virum M. Joannem Laughton Academiæ Cantabrigienſis Protobibliothecarium, 12°. quin & in Bibliothecâ Cantabrigienſi publicâ 12°. & in Collegio D. Joannis, ubi Codex MS. *Catechiſmi VVicleviani* titulum præfert.

Alia Miſcellaneorum Collectio viz. *Expoſitio Decalogi*, priore multò brevior, *De 7. peccatis mortalibus*, *De 7. ſenſibus corporeis ac totidem facultatibus animæ*, *De 7. virtutibus ſpiritualibus*, *De 7. donis Spiritûs S. De 7. Sacramentis*: *De 12. impedimentis orationis*, *De natura fidei*, *De diverſis gradibus charitatis*, *Expoſitio Orationis Dominicæ*, à præcedente diverſa & in

Digitized by Google

SÆC. XIV. ab An. MCCC. in errores Pontificios oppugnando longè acrior, *Speculum Peccatorum*, *Diploma cœli* (quod quidem unicum præcedenti Collectione commune habet) *Tres Sagittæ*. Extat iſta Collectio MS. 12°. penès RR. Virum mihique multis nominibus ſuſpiciendum, Th. Teniſonum, Theologum noſtratem. Ne verò plures ac diverſos ejuſdem argumenti Tractatus Wiclefo aſcriptos miremur; plures illum Decalogi Expoſitiones ac Dialogi editiones evulgaſſe prodit, qui in ſcriptis ejus verſatiſſimus fuit Joannes Huſſus *. Tertiam adhuc Miſcellaneorum Wiclefi Collectionem vidi MS. in Bibliothecâ Lambethanâ, in qua præter Tractatus ſuprà memoratos habentur Opuſcula, *de deſiderio Jeſu*, *de ſpirituali & carnali amore*, *Equeſtris apparatus & armatura cœli*. Forſan & aliæ alibi habentur.

* Replic. contra Angl. Io. Stokes inter opp. ejus Tom. 1. fol. 108.

Præter hoſce, quos ipſe vidi, Codices MSS. alios à ſe viſos ſæpe numero citat Jameſius in Apologiâ Wiclefi ſuprà laudatâ, viz. *librum de veritate S. Scripturæ*; *Tractatum alium de 7. peccatis mortalibus*; *Libellum miſcellaneum*; *De Civili Dominio* (MS. in Bibliotheca publica Oxonienſi) *De Blaſphemiâ*; *Confeſſiones binas de Sacramento Altaris*, Latinam alteram, alteram Anglicam; *Sermones III. in Domini Sermonem in monte habitum*; De *vitâ Sacerdotum*; De *Regulâ S. Franciſci*; De *Fundamentis Legum Angliæ Commentarium* vernaculo Sermone; *Expoſitionem* denique *Decalogi Latinam*; Wiclefi *Opus magnum de decem Præceptis*, unà cum *Trialogo* ejus, & 23. *aliis tractatibus* ſe ex Hibernia fugientem reliquiſſe memorat Baleus. Plurima Trialogi excerpta exhibet Gul. Wodefordus in illius, quam elucubravit, Refutatione.

Habentur adhuc MSS. in Bibliotheca Cottoniana *Poſtillæ Wiclefi ſuper* Dominicarum *& Feriarum Evangelia*, *ſub effigie Claudii D. 8. Sermo in Feſto omnium Sanctorum*, *Tractatus de modo orandi*, *Alius de virtutibus ac vitiis*, Anglicè omnia, ſub effigie Titi D. 19. num. 16, 17, 18.

Tractatus de Incarnatione Verbi extabat MS. in Bibliotheca Lumleiana, Cod. 297. *Speculum Sæcularium Dominorum* MS. in Bibliotheca Regis Weſtmonaſterienſi.

Opus de abominatione in Loco ſancto aſſervatur MS. in Bibliotheca Cæſarea Vindobonenſi, teſte Lambecio Comment. l. 2. p. 777.

1360. H. W. JOANNES CALDERINUS, patriâ Bononienſis, Juriſconſultus celeberrimus, à Joanne Andrea poſt Boniconti obitum in filium adoptatus, claruit anno 1360. Obiit Bononiæ, apud Dominicanos ſepultus. Extat *Tabula continens authoritates & ſententias Bibliorum*, prout in Decretalibus citantur, ordine alphabetico diſpoſita, *Spiræ* 1481. *Conſilia* ſive *Reſponſa Juris*, *Venet.* 1582. & admixtis Gaſparis filii Conſiliis, *Lugduni* 1536. *Repetitiones variæ in Jure civili*, *Lugduni* 1587. *Tractatus de Interdicto Eccleſiaſtico*, *Venet.* 1584. *Commentaria ejuſdem in libros Decretalium*, *Deciſiones*, aliaque plura Scripta Jus utrumque ſpectantia, recenſet Simlerus Biblioth. p. 350.

1360. H. W. PETRUS BERCHORIUS, gente Gallus, Patriâ Pictavienſis, Ordinis Benedictini Monachus, Prior Monaſterii S. Eligii Pariſienſis, claruit anno 1360. Obiit ann. 1362. in Cœnobio ſuo ſepultus. Scripſit ad Joannem de Pratis, Epiſcopum Præneſtinum, *Dictionarium ſeu Repertorium morale Biblicum*, alphabeticè diſpoſitum, in quo dictiones præcipuas ad inſtar locorum communium tractat, & ad mores accommodat: item *Reductorium morale utriuſque Teſtamenti libris* XIV. in quo tota ferè Scriptura tropologicè exponitur, intermixtis plerumque Allegoriis: denique *Inductorium morale*, in tres *Append.*

partes diviſum. Prodierunt ſimul tria iſthæc Opera *Baſil.* 1515. *Pariſ.* 1521. 4. vol. f. *Venet.* 1583. 1589. 3. vol. f. *Colon.* 1620. 3. Tom. f.

JOANNES SAPIENS, CYPARISSIOTA cognomento dictus, natione Græcus, de cujus ætate haud benè conſtat. Mihi tamen circa an. 1360. vixiſſe videtur, certè Gregorio Palamæ ſuppar. Extat *Expoſitio materiaria eorum, quæ de Deo à Theologis dicuntur*, in X. Decades diſtributa; qua quidem *abdita continentur myſteria myſticæ & ſymbolicæ Theologiæ*, cenſente Card. Bona †. Prodiit Latinè à Fr. Turriano edita *Romæ* 1581. 4°. & in Bibliotheca Patr. Tom. XXI. pagin. 377. Habentur ejuſdem *Sermones* II. *Palamicarum Tranſgreſſionum*, Gr. Lat. apud Combefiſ. Auctar. Noviſſ. *Pariſ.* 1672. 1360. H. W.

† Notitia Autor.

MANUEL CALECA, ſeu Calecas, natione Græcus, Ordinis, uti volunt, Dominicani Monachus, claruit anno, non 1250. quod plures volunt, ſed 1360. quippe qui contra Palamitas ſcripſerit. Fucum itaque Lectori facit Petrus Galeſinus *, dum Caleccam Concilio Lugdunenſi II. anno 1274. interfuiſſe ſcribit, non magis hâc in re audiendus, quàm cum Michaelem Imp. CP. eidem Concilio adfuiſſe prodit. 1360. H. W.

* Vit. S. Bonavent.

SCRIPTA.

Libri IV. *adversùs Græcorum errores de Proceſſione Spiritûs Sancti*: quos Ambroſius Camaldulenſis juſſu Martini V. Pontificis Latinè vertit, verſos edidit Petrus Stevartius cum notis *Ingolſtad.* 1608. 1616. 4°. exinde recuſos in Bibliothecâ Patr. Tom. XXVI.

Liber de Eſſentiâ & Operatione Dei adversùs Palamitas, illorumque Pſeudo-Synodum, ſub Joanne Cantacuzeno habitam.

De principiis Fidei Chriſtianæ ſecundum traditionem S. Scripturæ & Doctorum Catholicorum liber in X. Capita diſtributus. Utrumque Opuſculum Gr. Lat. in lucem extulit Fr. Combefiſius Auctar. Noviſſ. *Pariſ.* 1672. f.

De SS. Trinitate Tractatum Calecæ opulentiſſimum à ſe viſum eſſe teſtatur L. Allatius de Conſenſu l. 2. c. 18. §. 4.

MANUEL CALECA, natione forſan Græcus, claruit Gregorio Palamâ junior, circa annum MCCCLX. Scripta quod attinet, præter ea quæ congeſſit Cl. VVhartonus, ſuperſunt nonnulla nobis etiam memoranda. Extant *Orationes* duæ, in *Circumciſionem Domini* una. Pr. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι. In *S. Stephanum* altera. Pr. Ὥσπερ ὁ ἥλιος πανταχοῦ μὲν τῆς γῆς τὰς ἀκτῖνας. Harum notitiam conſervavit L. Allatius *de Simeon.* pagg. 112. 115. Ejuſdem *Orationes Theologicas* memorat, quarum etiam ſextam laudat; & lacinias duas exinde profert idem Allatius, *adv. Creighton*, pagg. 435. 436. Item fragmentum ſatis amplum ex libro quarto contra Græcos, qui nativo ſermone nondum prodiit, Græcè exhibet in Tractat. *de Purgatorio*, à pag. 12. ad pag. 20. aliud *ibid.* p. 311. nonnulla *lib. de Conſenſ.* coll. 1332, 1333. 1360. Opus Græcum integrum extat MS. in *Biblioth. Regia Pariſienſi*, Cod. 901. Grammatica etiam Græca MS. habetur *ibid.* Cod. 1992. 1360. R. G.

BARTHOLOMÆUS DE GLANVILLA, *Anglicus* à Patriâ cognomento dictus, ex illuſtriſſimo Comitum Sudovolgiorum ſanguine oriundus, Ordinis Franciſcani Monachus. Claruit anno 1360. Præclarâ rei Theologicæ & Philoſophicæ, quas Oxonii, Lutetiæ ac demum Romæ ſummo 1360. H. W.

SÆC. XIV. ab An. MCCCC. ſtudio coluerat notitiâ inſtructus, S. Scripturæ Allegoriis atque ænigmatibus, quæ ſub naturalium rerum proprietatibus & figuris plerumque obvelantur, explicandis animum adjecit; & ex centum plus minùs Scriptoribus, quorum ipſe poſt præfationem nomina recenſet prolixum concinnavit *Opus de Proprietatibus rerum*, in libros XIX. diſtributum: quorum primus de Deo, ſecundus de Angelis bonis ac malis, tertius de anima rationali, quartus de ſubſtantiâ corporeâ, reliqui de cæteris rebus creatis agunt. Prodiit Argentinæ 1488. 1505. 4°. *Norimbergæ*, 1492. & titulo *Allegoriarum ac Tropologiarum in utrumque Teſtamentum Pariſ.* 1574. Libris hiſce XIX. accedere ſolet viceſimus *De rerum accidentibus*, viz. *De numeris, menſuris, ponderibus & ſonis*, & in editione Pariſienſi 1574. *Liber de proprietatibus Apum.* Ejuſdem *Sermonum liber* prodiit *Argentinæ* 1491. *Librum contra Laurentium Vallam* MS. in Collegio Baliolenſi, & *Practica librum* MS. in Bibliothecâ publicâ Oxonii, atque alia quædam memorat Piſeus pagin. 495 & ex illo Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. pag. 50. *Poſtillas Scripturarum* ab eodem concinnatas eſſe prodit Baleus Cent. 6. cap. 15. Vidi equidem in Bibliothecâ Regis noſtri Weſtmonaſterienſi Poſtillas MSS. in Evangelia SS. Matthæi & Marci binis codicibus, quorum alter nonniſi Poſtillam in Matthæum appoſito Authoris nomine, alter Poſtillas in utrumque Evangelium tacito Authore, continebant. Eidem verò Authori utrumque Codicem deberi communis, quæ in utroque habebatur, in Matthæum Poſtilla demonſtravit. Iſtæ tametſi Joannis cujuſdam de Glanvillâ nomen præ ſe ferrent; Bartholomæo forſan noſtro non immeritò aſcribi poſſent. Neque enim ullus, quod ſciam, Scriptor Joannis de Glanvillâ meminit, & Authorum nomina in Codicibus MSS. perperam collocari haud adeò inſuetum eſt, ut ætatem Codicis MS. Bartholomæi ævo, quantùm conjectari licuit, optimè convenientem taceam. Utut ſit, binas, quas exinde deſcripſi de Euchariſtiâ lacinias apponere Lectori forſan non ingratum erit. In Poſtillâ itaque in S. Matthæum Author ad illa verba, Hoc eſt corpus meum, & Hic eſt ſanguis meus, iſtiuſmodi gloſſam dedit: *Myſticè hoc ad corpus, illud ad ſanguinem Chriſti refertur.* In Poſtillâ autem in S. Marcum, ad eadem verba, hæc habet. *Jeſus accepit panem, ſc. figurans corpus ſuum in pane, quod eſt Eccleſia: Præſenſque accipitur in fide, benedicitur in numero, frangitur in paſſionibus, datur exemplis, ſumitur doctrinis.*

1360. H.W. JOANNES RUYSBROKIUS, gente Belga, in vico cognomine ad Sennam fluvium inter Bruxellam & Hallas natus, *Doctor Divinus* dictus, & à Dionyſio Carthuſiano alter Dionyſius Areopagita appellatus, Eccleſiæ majoris Bruxellenſis Presbyter, & Eccleſiæ S. Gudulæ Vicarius; poſtea Canonicorum Regularium Ordinis S. Auguſtini Cœnobii Viridis Vallis in ſilvâ Soniâ tertio à Bruxellâ lapide recèns fundati primus Prior anno ætatis ſuæ ſexageſimo conſtitutus eſt. Claruit anno 1360. Obiit die 2. Decembr. anno 1381. ætatis ſuæ 88. hæreſeos poſt mortem à Joanne Gerſono accuſatus, à Surio defenſus. Scripſit idiomate materno Opuſcula complura, pietatem & amorem Dei redolentia; myſticâ Theologiâ & obſcuro ſatis ſtylo uſus, Pſeudo-Dionyſium Areopagitam utrinque æmulatus. Iſtorum præcipua quævis Latio donavit, atque ordine ſequenti edi curavit Laurentius Surius.

Summa totius vitæ ſpiritualis.

Speculum ſalutis æternæ.

Commentaria in Tabernaculum Moſis, & ad id pertinentia, interprete Jordano.

Tractatus de præcipuis quibuſdam virtutibus.

De fide & judicio Libellus.

De quatuor Tentationibus.

De ſeptem cuſtodiis Scholæ Spiritualis, ſive ſeris.

De ſeptem gradibus Amoris, interprete Gerardo Magno.

De nuptiis ſpiritualibus libri III. interprete Gulielmo Jordano.

De *calculo*, ſive, *perfectione filiorum* Dei, interprete Gul. Jordano.

Regnum amantium Deum.

De verâ Contemplatione Opus inſigne.

Epiſtolæ XII. *utiliſſimæ.*

Cantiones II. *ſpirituales.*

Samuel, ſive, *de alta contemplatione.*

Oratio brevis. Prodierunt Opuſcula iſthæc omnia *Colon.* 1552. f. 1609. 4°.

JOANNES de FORDUN, gente Scoto-Britannus, Patriâ Marnenſis, vico ſui nominis oriundus, Hiſtoricus inſignis, claruit anno MCCCLX. Alius quippe omninò eſt a Joanne de Fordhan Cœnobii Fordenſis Abbate, qui Joanni Anglorum R. ab auriculari confeſſione fuit, & circa annum MCCX. floruit, ut rectè notavit Cl. Editor. Multum debet Joanni noſtro Patria ſua, multum recentiores Scotorum Hiſtorici ob Hiſtoriam ſuam tanto ſudore laboratam, quam *Scoti-Chronicon* inſcripſit. In iſto opere, in quinque libros diviſo, ſuæ Gentis Hiſtoriam à prima origine uſque ad media tempora Edoardi III. viz. annum MCCCLX. ſumma fide conſcripſit: idem interpolavit & continuavit Magnus Mac-Ullac Fordunii diſcipulus. *Continuatio* extat MS. in Biblioth. Regiâ Weſtmonaſt. *Hiſtoria* prodiit curâ Cl. Tho. Gale, ex Cod. MS. quem olim poſſidebat Hector Boëthius, inter XV. *Scriptores Rer. Angl.* Oxon. 1691. 1360. R. G.

NICOLAUS ORESMIUS, ſive OREM, gente Gallus, Patriâ Normannus, Theologorum, Philoſophorum, & Mathematicorum in Academia Pariſienſi coryphæus; à Joanne itaque Galliæ Rege delectus, qui Carolum filium, Sapientem poſteà dictum, bonis literis moribuſque informaret. Poſt adeptam Doctoratûs lauream, Navarrenſe Gymnaſium anno 1356. regendum ſuſcepit; ubi Theologiam ex officio docuit, & Caroli Regis juſſu Gallicæ S. Bibliorum Verſioni incubuit. Anno 1361. quò præcipuè claruit, regiæ Palatii Capellæ Theſaurarius, & Decanus Rothomagenſis factus, præfecturâ Navarrenſi ceſſit. Anno 1363, Orationem coram Urbano V. & Cardinalibus Avenione acrem habuit: quâ auditoribus ſuis totique Clero exitium haud ita procul imminere conteſtatus eſt: & prædictionis ſuæ argumenta ex eorum ſceleribus deſumpta palam expoſuit. Anno 1370. Caroli Regis mandatis obſecutus, Veterum ſcriptis Gallicè vertendis operam dedit; & ſeptennio circiter expleto Epiſcopatum Lexovienſem mercedem accepit. Obiit circa an. 1384. 1363. H. W.

SCRIPTA.

Sermo in illud Iſaiæ, Juxta eſt ſalus mea, &c. coram Urbano V. & Cardinalibus habitus, à Flacio Illyrico editus habetur in Catalogo Teſtium Veritatis p. 518. à Solomone Geſnero ſeorſim recuſus *VVitteberga* 1604.

De *mutatione monetæ Liber.* Extat in Bibliothecâ Patrum Tom. XXVI. p. 226.

Tractatus de Spherâ, Gallicè editus *Pariſ.* 1546.

Politica atque Ethica Ariſtotelis, libri aliquot Ciceronis, & Petrarchæ de remediis utriuſque fortunæ liber, ob ea *Gallicè verſi* & *Lutetiæ* 1486. 1488. 1534. excuſi, in cenſum venire haud merentur.

Quam-

SÆC. XIV. ab An. MCCCC. Quampluꝛima alia Oreſmii ſcripta, & in his *Sermones* cxv. in Bibliothecis Navarrenſi, Vaticana, & Auguſtinianorum Pariſienſium MSS. aſſervata recenſet Jo. Launoius Hiſt. Gymnaſ. Navarr. Tom. II. p. 458.

1362. H. W. URBANUS V. paterno nomine *Gulielmus Griſant* appellatus, natione Gallus, Patriâ Lemovicenſis, Juris Canonici Doctor, & Ordinis Benedictini Monachus, Cœnobii S. Victoris apud Maſſiliam Abbas, ſedis Apoſtolicæ in regno Siciliæ & Neapolis Legatus, Pontifex Romanus Avenione abſens electus eſt anno 1362. die xxIII. Septembr. electionem ratam habuit die xxvII. Octobr. Avenione inthronizatus die xxxI. ejuſdem, conſecratus & coronatus die vI. Novembris. Sub initia Pontificatûs excommunicato Bernabove Vicecomite Mediolanenſi, res Italiæ turbatas pro lubitu compoſuit. Anno 1364. Petrum Caſtellæ Regem anathemate percuſſit; regno ejici mandavit; Henricum fratrem Petri naturalem, legitimum haberi, & Petri loco regem eſſe juſſit. Mox levi quadam offensâ irritatus Petrum Arragoniæ Regem diris devovit, & Sardiniæ ac Corſicæ regno mulctandum decrevit. Anno 1367. Romam iter ſuſcepit; rebuſque in Italia ex animi ſententia compoſitis, ubique triumphavit. Anno 1378. Carolum iv. Imp. poſt peractas ſibi ſtratoris vices Romæ excepit. Anno ſequente Joannem Palæologum Imp. CP. vanâ ſubſidii contra Turcas impetrandi ſpe lactatum Romam accerſivit, ſtratoris munere dignatus eſt, & in quaſcunque obſequii fideique formulas jurantem anno 1370. dimiſit. Obiit eodem anno, Avenionem priùs redux, die xIx. Decembr. Maſſiliæ apud S. Victorem ſepultus. Extant *Epiſtolæ* III. Concil. Tom. xI. pagin. 1957. 2033. *Conſtitutio contra pluralitatem beneficiorum*, ibid. pag. 1936. *Epiſtolæ aliæ* vIII. de unione Eccleſiarum Græcæ & Romanæ, apud Bzovium ad ann. 1365. & *aliæ* LX. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. Iv. ad annum 1363. & *aliæ* LvII. ibidem in Regeſto Pontif. pag. 71. *Verſus de Agno Dei*, apud Victorellum, addition. ad Ciacconium de Vitis Pontif. *Romæ* 1630. *Epiſtolarum Volumen*, MS. in Bibliothecâ Vaticanâ. *Expoſitionem ejus in Apocalypſin* MS. ex Hibernia fugiens poſt ſe reliquit Baleus.

1362. H. W. HAINRICUS, natione Germanus, Monachus Rebdorfienſis, claruit anno 1362. Scripſit *Annales* rerum ab Imperatoribus Adolfo, Alberto, Frederico III. Ludovico Bavaro & Carolo IV. geſtarum, ab anno 1295. ad an. 1363. Annales iſtos in lucem edidit Marquardus Freherus inter Hiſtoricos Germaniæ *Francofurti*. 1600. Tom. 1. p. 411.

1362. R. G. AMALRICUS AUGERII, patriâ Biterrenſis, (non Bononienſis uti conjicit Voſſius) ex Ordine S. Auguſt. Monachus, ac Monaſterii B. Mariæ de Aſpirano, diœceſis Helenenſis, Prior, claruit anno MCCCLXII. *Chronicon Pontificale* ex ccIx. ſcriptoribus collectum ordine Alphabetico contexuit, ac Urbano Papæ V. nuncupavit: Pontificum neminem poſt Joannem XXII. in iſto Opere memorat, nec ipſius Joannis ultra ſextum Pontificatûs annum res geſtas perſequitur. Hunc paſſim laudat celeberr. Annal. Continuator*, ac præclaris ornat elogiis, *quo neminem fideliorem aut accuratiorem Chronographum eo tempore reperiri* aſſerit. Chronici ſupradicti partem, *Vitas*, viz. *Clementis* V. *& Joannis* XXII. *PP.* è tenebris produxit, & notis uberrimis illuſtratam edidit Cl. Baluzius, *Vit. Pap. Aven.* T. I. col. 95. 185. Opus integrum extabat MS. apud P. Scriverium, teſte G. Voſſio, de *Hiſt. Lat.* lib. III. c. 2. p. 531. Scripſiſſe etiam *Hiſtoriam belli contra Albigenſes* teſtatur Sandæus *not. & animadv.* in Voſſ. Hiſt. Lat. p. 202.

* Spondan. ad ann. 1310. num. IV.

1362. H. W. PHILOTHEUS, natione Græcus, vitam Monaſticam ab ipſis ferè incunabulis ſummâ virtute ac pietate excoluit, poſtea Moderator ſacræ Lauræ in monte Atho, & ante annum 1354. Metropolita Heracleenſis conſtitutus eſt. Ineunte, ut videtur, anno 1355. Didymotichum à Cantacuzeno Imp. legatus eſt; ut pacem inter Matthæum filium & Palæologum generum conciliaret. Eodem anno, depoſito Calliſto, Patriarcha Conſtantinopolitanus electus pacem inter Cantacuzenum & Palæologum ſummo animi ſtudio promovit. Palæologo mox Conſtantinopolis urbis potito, Calliſto Patriarchatum ceſſit, & populi metu in latebras ſeſe dedit. Anno ſequente Calliſto è vivis ſublato, ſedi CP. à Joanne Imp. iterum reſtitutus eſt, ſummoque deinceps favore cohoneſtatus. Claruit anno 1362. Obiit, poſtquàm Patriarchatum quindecim annis circiter occupaſſet, 1371. Vir, judice Cantacuzeno*, καὶ βίῳ καὶ λόγῳ τῶν ἡμῶν ἀξιοχρέως ὢν πρὸς αἰδῶ; *ob vitæ ſanctitatem & eloquentiam venerabilis.*

* Hiſt. l. 4. c. 32.

SCRIPTA.

Liturgia & Ordo inſtituendi Diaconum. Extat Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. xxvI. p. 200.

Sermo Encomiaſticus in tres Hierarchas, Baſilium, Gregorium Theologum, & Joannem Chryſoſtomum, Lat. ibidem. Gr. Lat. à Jacob. Pontano unà cum Dioptrâ Philippi Solitarii editus *Ingolſtad.* 1604. 4°. & à Frontone Ducæo in Auctario Patrum *Pariſ.* 1624. Tom. 2. p. 313.

Oratio de Cruce. Gr. Lat. apud Gretſer. de Cruce Tom. 2. p. 1255.

Oratio in tertiam jejuniorum Dominicam. Gr. Lat. ibid. p. 1477.

Refutatio Anathematiſmorum ab Harmenopulo Scriptorum. Extat Gr. Lat. apud Leunclavium Jur. Gr. Rom. l. 4. p. 288.

De divinâ ſubſtantiâ, operatione, potentiâ, & lumine in monte Thabor libri xv. pro Gregorio Palamâ, contra libros x. Nicephori Gregoræ. Extant MSS. in Bibliotheca Bavaricâ & Vaticanâ. Fragmentum eorum Latinè exhibet Bzovius ad an. 1337. bina Græcè L. Allatius, alterum lib. de Purgatorio p. 770. alterum lib. de libris Eccleſ. Græc. p. 218.

Sermones dogmatici adverſùs Barlaamitas & Acindyniſtas habentur MSS. in Bibliothecâ Auguſtanâ. Annon idem cum præcedente opus conſtituant, videant Eruditi. Index Biblioth. Auguſt. p. 27.

Confeſſio Fidei. MSS. ibidem.

Homiliæ in Evangelia & Sanctos totius anni. MSS. in Bibliothecâ Bavaricâ.

Homilia in omnes Sanctos. MS. in Bibliothecâ Cæſareâ.

Compendium de œconomiâ hominis Chriſti, & Encomium S. Demetrii. MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ.

PHILOTHEUS, cognomento *Coccinus*, Patriâ Græcus, primò Monachus Sinaita, deinde Præpoſitus Monaſterii in Monte Atho, poſtea Heracleæ Metropolita, ac tandem Patriarcha CP. claruit anno MCCCLXII. Hunc miris laudibus extollit, prudentiamque ejus, ac eruditionem, pietatem ac ſanctimoniam, quâvis datâ occaſione, in hiſtoriâ ſuâ deprædicat Joan. Cantacuzenus Imp. Scripta quod attinet, edita pleraque recenſuit Cl. Warthonus, & nonnulla inedita; accuratiorem eorum notitiam adhibere liceat. *Ordo Sacri Miniſterii* à Philotheo inſtitutus, prodiit Græcè & Latinè curâ Jac. Goari *Euchol.* 1362. R. G.

log.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. *log.* ſive *Ritual. Græcor.* Pariſ. 1647. *fol.* pag. 1. *Doctrina* collecta ex Joan. Chryſoſtomo, & aliis Patribus ſuper Evangelium de Publicano & Phariſæo Pr. Ἡ εἰς τὸν τελώνην καὶ τὸν φαρισαῖον παραβολὴ καὶ ὑπόθεσις, ὥσπερ γυμνασιά τις. Extat Græcè MS. in *Bibl. Vindob. Cod. Theol.* XLVII. nu. vii. *Capita Aſcetica decem*, quorum quinque priora & pars ſexti ob defectum unius vel duorum foliorum deſunt; reliqua habentur MS. *ibid. Cod. Theol.* CLXXIX. nu. XIII. In eadem Bibl. *Cod. Theol.* CXCII. n. XIII. reperiuntur *Capitula Aſcetica* XI. niſi quod unius itidem folii defectu quinque priora deſint; ſextum ſic incipit. Ὅταν ἐν ἕξει τινι γενώμεθα ἐγκρατείας. Integra ut videtur extant in *Cod. Reg. Pariſienſi* 853. horum meminit Poſſevinus, a terius cujuſdam Philothei opus exiſtimans, conjecturâ autem aberravit vir eruditus. *Oratio Aſcetica, quòd cuſtodiâ cordis obſerventur etiam præcepta Chriſti.* Pr. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἡ τοῦ Πατρὸς τοῦ ἀιδίου σοφία καὶ δύναμις, φησίν. Ὁ ἀγαπῶν με. MS. in eodem *Codice Vindob.* n. XIV. *Sermonum quorundam Aſceticorum Fragmenta* MSS. habentur *ibid. Cod. Theol.* CCCV. n. XX. *Oratio in omnes ſanctos.* Pr. Καὶ τὸ λόγοις μὲν ἄλλως τὰ τῶν ἁγίων ἑκάστου διεξιέναι, καὶ θαύματα καὶ ἀγῶνας ἐκείνων. Hujus meminit L. Allatius *de Simeon.* p. 97. extat MS. *Vindob. Cod. Theol.* CCLXXIX. n. IV. & in *Vaticana.* Notet Lector *Compendium de Oeconomia Chriſti* hujus Orationis partem eſſe, non integrum tractatum. *Oratio in S. Anyſiam* MS. in *Biblioth. Vaticanâ*, teſte Poſſevino. *Oratio in S. Demetrium Martyrem & Miroblytam.* Pr. Δημήτριος ἡμῖν τὸ τε συλλόγου καὶ τῶν λόγων ἀφορμὴ πρόκειται σήμερον. MS. in *Bibl. Vind. Cod. Theol.* CCI. n. I. *Orationes tres* ad Helenam Imperatricem, *de Beatitudinibus Evangelicis.* Pr. Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. MS. *ibid.* n. ii. *Epiſtola* ad Petriotam Barlaami ſectatorem, *Quod uti S. Trinitas unus ſit Deus, ſic etiam una ſit Deitas, & de Divinâ Operatione.* Pr. Χθὲς καὶ πρώτην μοί τις τῶν συνήθων ἀγγελίαν ἧκε κομίζων. MS. ibid. n. IV. & in Cod. Reg. Pariſ. 1752. *Diſſertatio* ad M. Domeſticum Palæologum *de Deitate*, occaſione ſumptâ ex ſcriptis *Antirrheticis D. Baſilii adv. Eunomium*, MS. *ibid.* n. v. Ad eundem M. Domeſticum *Diſſertatio de divinâ Chriſti transfiguratione in monte Thabor, & de Lumine quod ibi Diſcipulis apparuit.* Pr Ἐπεὶ δὲ τῆς λέξεως καθ' ἡμῶν συκοφαντίας τι καὶ καινοτομίας. MS. *ibid.* n. VI. *De Præceptis Domini.* MS. in *Bibl. Regis Gallorum*, Cod. 853. iterumque *ibid.* 932. in quo, dictum opus excipiunt *Theoremata Ethica, Phyſica, Theologica*, atque excerpta è variis Auctoribus, noſtri Philothei ut videtur labore congeſta. Vide Labb. *Catal. MSS.* pagg. 92. 95. *Orationes* ſive *libri tres* contra Niceph. Gregoram *de lumine in Monte Thabor. Libri alii* XII. contra ea quæ idem Nicephorus *in Dialogis* ſcripſerat *de Divinâ eſſentiâ & operatione.* Hi XV. MSS. extant in *Biblioth. Bodleianâ*, Cod. 711. *Regiâ Pariſ.* Cod. 80. *Bavaricâ* Cod. 111. & in *Vaticanâ Sermones Dogmatici* duo adverſus Barlaamum & Acindynum de *Divinitate, & Divino lumine* ſynodo oblati. Habentur MS. in *Biblioth. Regis Gallorum*, Cod. 1752. & in *Auguſtanâ, ſubſell.* II. Cod. 23. II. Hos in *Indice Auct. Græc. editorum* recenſet Cl. Du Cangius, quo autem loco aut tempore lucem aſpexerunt non indicat, nec ullam omninò editionis notitiam aliunde ex piſcari licuit. Scripſit denuò Philotheus *Canones & Acoluthias*, hoc eſt, *Cantica & Officia Eccleſiaſtica*, quorum nonnulla ſuperſunt. *Canon* ſive *Canticum Eccleſiaſt.* in S. Georgium Martyrem Pr. Ἀναστάσεως ἡμέραν κατιδόντες λαμπρὰν. *Acoluthia*, ſive *Officium Eccleſiaſt.* in Greg. Palamam Archiepiſcopum Theſſalonicenſ. unà cum inſerto *Synaxario* Vitæ ipſius, SÆC. XIV. ab An. MCCC.
Dominicâ τῆς δευτέρας, i. e. *Secundâ*, *jejuniorum* cani ſolita. Pr. Ποίοις εὐφημιῶν ᾄσμασιν. Extant MSS. in *Biblioth. Vindob. Cod. Theol.* CLXXXVII. In eadem *Bibliothecâ* Cod. CCI. n. iii. habentur Græcè MSS. *Cantica duo Eccleſiaſtica* in eundem Palamam *Thaumaturgi* nomine inſignitum, unà cum *Acoluthia* in ejus memoriam. *Primum Canticum* ſic incipit, Εὐφραίνου ἐν κυρίῳ πόλις Θεσσαλονίκη. *Secundum* hoc modo, Χάριτι τῆς εὐσεβείας φωσφόρε. *Acoluthia* his verbis concepta. Πάτερ ἱερὲ Γρηγόριε, σὺ τὸν Θεὸν ἐκ παιδὸς ἀγαπήσας ἐξέφυγες ὑλικὴν προσπάθειαν. De his in Gr. Palamam officiis conſulatur L. Allatius *de Lib. Eccl. Græc. Diſſert.* II. à pag. 193. ad pag. 219. fragmenta quædam ex iſtis profert idem Allatius *adv. Hottinger.* p. 215. Scripſit etiam *Tractatum Aſtronomico-Theologicum de ſignificatione circumvolutionis Syderum*, cujus non niſi titulus & paucula initialia verba ſuperſunt MSS. in *Bibl. Vind. Cod. Theol.* CCCV. num. XI.

BERNARDUS, DAPIFER cognomento dictus, Molicenſis in Auſtriâ Monachus, claruit anno 1362. Scripſit *Hiſtoriam de B. Gothalmo*, S. Colomanni Cellario, quam primus in lucem edidit Cl. Lambecius Comment. de Biblioth. Vindob. Tom. 2. p. 618. 1362. H. W.

JOANNES MILICIUS vel MILITZIUS, natione Bohemus, obſcuris quidem natalibus ortus, verùm pietate & eruditione illuſtris, claruit anno MCCCLXII. Eccleſiæ Pragenſis Archidiaconatum eo anno depoſuit, ut ſacris Concionibus unicè vacaret: Hujus Sermonibus ductæ (diu enim in iſtâ urbe Prædicatoris munus ſuſtinuit) mulieres meretriciæ, deſertis lupanaribus, caſtitatem & ſanctimoniam excoluerunt, ipſumque lupanar Caroli Imp. juſſu in Clauſtrum converſum eſt. Nihil prius in votis habuit Milicius noſter, quàm ut degeneres ſæculi ſui mores in meliùs efformaret, fideique & diſciplinæ corruptelas detegeret ſimul & ſanaret. Adventum etiam Antichriſti non tam prædixit, quàm monſtravit, unde apud Inquiſitores Hæreſis delatus, ad ſedem Romanam provocavit: paucis poſt diebus quàm Romam pervenerat, morbo correptus ipſo D. Petri die Feſto anno MCCCLXXIV, animam piè exhalavit. Hunc laudat M. Flaccius Illyr. *Catal. Teſt. Verit.* col. 1795--6. Lucubrationes recenſuit Bohuſl. Balbinus, qui Vitam ejus ab Anonymo ſcriptam ex *Cod. MS. Treboneuſi* deſcripſit, & publici juris fecit. *Miſcel. hiſt. Bohem.* Decad. I. l. II. p. 43. Extant ex fide Balbini *Conciones Quadrageſimales* MSS. *in Biblioth. S. Clementis Pragæ*, ſub *litera* N. 206. iterùmque 216. *Prothemata de B. Virgine* MSS. *ibid.* 301. *Poſtilla in Evangelia*, in duos Tomos diſtributa; prior habetur MS. *ibid.* 404. & in *Biblioth.* Trebonenſis *Cœnobii* ſub *lit.* F. Cod. 2. poſterior in eadem *Trebonenſ. Biblioth. lit.* M. *Sermones de tempore & de ſanctis* MSS. *ibid. lit.* O. *Opuſcula* denique MSS. in *Biblioth. S. Clementis, lit.* O. Cod. 216. 1362. R. G.

S. BRIGITTA, gente Sueca, regio ſanguine prognata, Birgeri & Sigridis filia, Wulfonis Nericiæ Principis uxor, pietatis ac virtutis ſtudio ab unguiculis, innutrita, nec viſionum divinarum ab ipſis, uti fertur, incunabulis ignara, vitam monaſticam conjugatæ præoptare cœpit. Poſtquàm igitur maritum ſecum in Hiſpaniam ad S. Jacobum religionis ergo peregrinari induxiſſet: reducem primùm perpetuam vovere continentiam, dein Monaſterium ingredi perſuaſit. Annuit ille, ſeptem tamen liberis ab uxore prius ſuſceptis, Ciſtercienſibus nomen dedit; & in Monaſterio Alvaſtra haud ita diu poſt vitâ deceſſit. Brigitta conjugio ſoluta pietati excolendæ 1363. H. W.

ſeſe

SÆC. XIV. ab An. MCCC. ſeſe totam dedit; novum Ordinem Monaſticum, quem S. Salvatoris vocant, inſtituit; & viſionibus crebris inclaruit anno circiter 1363. Poſtquàm biennium in cellis prope Alvaſtiam Monaſterium ſitis commorata eſſet, divinitùs admonita Romæ propter condonationes & indulgentias, quas promeruere Sancti, à Pontifice diſpenſatas compendio veniri ad cœlum, illuc iter ante annum 1350. ſuſcepit, & loca ſancta viſitando plures contrivit annos. Tandem poſt luſtrata Sanctorum apud Neapolim & Siciliam monumenta, Hieroſolymam proficiſci divina viſione juſſa eſt: Poſt annum redeuns, morbo in itinere correpta eſt; & Romam deducta, brevi poſt animam Cœlo reddidit anno 1373. die XXIII. Julii, primùm apud Monaſterium S. Laurentii depoſita, dein anno ſequente ad Cœnobium Waſthenæ tranſlata. Eam in Sanctarum album retulit Bonifacius IX. anno 1391. Canonizationem confirmavit Concilium Conſtantienſe anno 1415.

SCRIPTA.

Revelationum libri VIII. Prologum iis præmiſit Matthias de Suecià, Canonicus Lincopenſis, qui Gloſſas in univerſam S. Scripturam eximias concinnâſſe dicitur. Revelationes autem Alphonſus Epiſcopus Gyennenſis in ordinem redegiſſe ac in libros diſtribuiſſe Chriſto jubente fertur.

Regula S. Salvatoris data divinitùs ab ore Ieſu Chriſti devota ſponſa ſua B. Brigitta, Capitibus XXXI. comprehenſa.

Sermo Angelicus de excellentià B. Mariæ Virginis, quem Angelus Brigittæ coram adſtans dictavit.

Orationes IV. divinitùs revelatæ.

Revelationes Extravagantes, quas in primâ Revelationum Collectione prætermiſſas Petrus Alvaſtri Prior collegit ac ſeorſim diſpoſuit.

Prodierunt S. Brigittæ Opera *Lubecæ* 1492. *Norimbergæ* 1521. *Romæ* 1557. f. [quam quidem editionem nos ſecuti ſumus] *Antverpiæ* 1611. f. cura Joannis Cardinalis de Turrecremata recognita, & Gonſalvi Duranti notis illuſtrata, *Romæ & Coloniæ* 1628. Tom. II. f. *Monachii* 1680. f.

Orationes XV. *de Paſſione Domini* typis excuſæ ---1530. 8°.

Iulii XXIII. Cæterùm tacendum non eſt, quod Autor Vitæ ejus prodit apud Surium *, illam nimirum S. Scripturam Gothico idiomate ſibi deſcribendam curaſſe; ne divina oracula vulgari linguâ perlegendi facultas deeſſet.

1365. R. G. JOANNES de LIGNANO, natione Italus, patriâ Mediolanenſis; Bononiæ per multos annos ſtudiis incubuit, unde & Bononienſis à quibuſdam dicitur, claruit anno MCCCLXV. ad annum MCCCC. detrudit Oudinus, malè. Ob eximiam in utroque Jure peritiam, *Legum & Philoſophiæ ſummus capitaneus vulgò audit.* Ad Gregorium XI. Legatus miſſus anno MCCCLXXVII. Vicarius ejus generalis in civitate Bononiæ conſtituitur, ibique anno MCCCLXXXIII. naturæ debitum perſolvit. Varia ſcripſit; *Juridici* potiſſimùm argumenti, nonnulla etiam *Theologici. De pluralitate Beneficiorum* Urbani P. V. Juſſu, Pariſ. 1512. *De horis Canonicis*; *de cenſuris Eccleſiaſticis*; *de Eccleſiaſtico interdicto*, *de Amicitiâ*; *de Bello & Duello*: Opera hactenus numerata edita habentur inter *Tractatus Tractatuum* Lugduni 1549. Tom. XV. XVI. XVII. & inter *Tractat. Univerſ. Juris* Vener. 1584. Tom. XII. XIV. XV. opuſculum autem *de Duello*, prout in impreſſis extat, poſtremam ſolummodò tractatûs *de Bello* partem eſſe docet Baluzius, qui integer habetur MS. in *Bibl. Colbertinâ*, Cod. 978. *Epiſtola* ad Petrum de Lunâ Card. quâ eum cæteroſque Cardinales ab electione novi Pontificis adverſùs Urbanum VI. dehortatur, extat MS. *ibid.* Cod. 811. hujus partem edidit Odoric. Raynaldus *ad annum* 1378. *Oratio* ad Phil. Caraffam Cardinalem deſignatum, cùm ei pileum rubrum Urbani P. VI. nomine tradidit, MS. *ibid.* Cod. 814. Pro Electione Urbani P. VI. tractatus quem *de fletu Eccleſiæ* inſcripſit, Jacobo de Seva à nonnullis tributus; opus in duas partes diſpeſcitur, prioris fragmenta quædam edidit Raynaldus ad *eundem annum*, poſteriorem integram ad finem Tomi XVII. *Annal. Eccleſ.* Utraque pars habetur MS. *ibid.* Cod. 813. ubi & tertius Tractatus pro Urbano ſub titulo *Novarum Allegationum* reperitur, qui poſterioris partis *Appendix* quædam cenſeri debet, teſte Baluzio *not. ad Vit. PP. Aven.* col. 1404. *De Pace*, ſeu, *de Pace Animæ* tractatus. MS. *ibid.* Cod. 685. *Commentarii in libros Decretalium*, in *Biblioth. majoris Eccleſiæ Bononienſ.* MSS. aſſervantur. In *Clementinas* etiam eum commentâſſe teſtatur Zabarella. *Lecturæ* habentur MSS. in *Biblioth. Regis Anglorum* in ædibus Jacobæis, Cod. 682. Denique Lucubrationum ejus volumina V. extant MSS. in *Biblioth. Eccleſiæ Cathedral. Patav.* teſte Thomaſino.

JOANNES TINMUTHENSIS, qui aliquando *Joannes Peccator* nominatur, gente Anglus, Tinmuthæ in Northanumbranorum finibus ad oſtium Tini fl. villæ non ignobilis Vicarius, & Ord. Bened. ad S. Albanum Monachus, claruit anno MCCCLXVI. Cùm Eccleſiarum Archiva, & Monaſteriorum Bibliothecas perſcrutâſſet, Veterumque Scrinia evolviſſet, ad hiſtoriam Eccleſiaſticam illuſtrandam animum adjecit; Virtutemque & Pietatem per priorum exempla poſteris commendare ſatagens, plurimorum Sanctorum Vitas literis mandavit. 1366. R. C.
Hujus *Hiſtoria aurea* circa annum 1360. ſcripta, extat MS. in *Biblioth. Lambethana* tribus prægrandibus voluminibus comprehenſa; Opus à Reverendiſſ. noſtro Uſſerio ſæpiùs laudatum, nec non D. H. Spelmanno, D. G. Dugdalo, H. Warthono, ut alios taceam. Habetur etiam MS. cum Supplemento in *Bibl. Coll. Corp. Chriſti* apud Cantabrigienſes, *Sanctilogium*, id eſt, Vitæ Sanctorum, utriuſque ſexûs pietatis laude celebrium: de hâc lucubratione non racemos quoſdam, ſed plenam quod aiunt vindemiam reportavit Joan. Capgravius in *Catal. Sanctorum Angliæ*, cujus operis non tam *auctor* quàm *exſcriptor* audire meruit. Ex Tinmuthenſis Sanctilogio *Vitam S. Paterni Venetenſis Epiſcopi*, edidit Bollandus. *S. Bregvvini Archiep. Cantuar.* Oſberno perperam adſcriptam VVhartonus noſter, *Angl. Sacr.* Tom. II. p. 75. Exigua ejus pars ſex ſanctorum Vitas complexa habetur MS. ad calcem tertii volum. *hiſt. aureæ* in *Bibl. Lambeth.* Integrum, ni fallor, opus, vitas clvii. continens, MS. *in Biblioth. Cotton. Tiberius*, E. I. quibus ſubnectuntur *Orationes*, *Antiphonæ*, aliaque *incidentia*. Vid. Catal. MSS. Cotton. p. 28, 29. Alia opera Theologica ex Boſtono Burienſi recenſet Balæus, nempe *Commentarium* in *Geneſin*, *Exodum*, &c. quæ nullibi quod ſciam extant. Vide Balæum *Cent.* VI. p. 467.

1366. R. G. VVILHELMUS ab HAZENBURG, natione Bohemus, Arneſti Archiepiſc. Pragenſis diſcipulus, ejuſque ſummâ amicitiâ junctus, claruit anno MCCCLXVI. Hic ampliſſimâ familiâ natus ad Eccleſiæ VViſſehradenſis Decanarum [quæ dignitas eo tempore primis par erat] promotus, Cæſarei legati ad Pontifices munus obiit; In iſtis legationibus librorum cupidus, plurimos optimæ notæ codices corraſit, & Bibliothecam pretioſiſſimis libris refertam poſt ſe reliquit, quam Carolus IV. Imp. poſt obitum ejus ingenti pretio emptam Univerſitati Carolinæ donavit. Scriptis conſignavit *Vitam Arneſti Archiepiſcopi Pragenſis*, quam ex Cod. MS. *Biblioth.*

Colleg.

 Colleg. Crumlovienſis Soc. Jeſu, primus eruit, ac *Miſcellaneis ſuis Hiſtoricis regni Bohemiæ* inſeruit Boh. Balbinus, *Decad.* I. *lib.* IV. *p.* 80. Arneſti *Aſpirationes & Vota quædam* ſubjunxit Cl. Editor. *ibid.* p. 89.

1367. H. W. S. CATHARINA, natione Itala, Patriâ Senenſis, Jacobi & Lappæ filia, nata eſt 1347. octavum ætatis annum ingreſſa, perpetuæ virginitatis voto ſe obſtrinxit, totam Chriſto dicavit, & Dominicanæ Religioni animum ad, ecit: Prædicatorum habitu paulò poſt induta. Mitto, quæ miraculis & frequentibus viſionibus, de familiari oculorum & oris commercio, quin & nuptiis cum Chriſto Deo O. M. initis, fabulantur Monachi nugaciſſimi. Utcunque verò ſanctiſſimæ virginis famam portentoſis ineptiis, ne dicam blaſphemiis, ſine fronte, ſine corde aſſutis onerent, & inficiant gerrones putidiſſimi; ipſa certè meliori fato digna, ſincerâ erga Deum pietate, illibatâ vitæ caſtimoniâ, & flagranti in pauperes charitate, in Eccleſiam Zelo, claruit circa annum 1367. Ante annum 1376. Avenionem profecta, Gregorium XI. Pontificem Florentinis iratum precibus ſuis placavit, & jubente mox Pontifice, quem crebris antea literis de reditu ad Urbem Romam tandem ſuſcipiendo ſollicitârat, in Cardinalium conſeſſu contra Pontificis *R*omani à ſede ſuâ Epiſcopali abſentiam adeò efficaciter diſſeruit, ut vaſis conclamatis, omnes Avenionem derelinquendam cenſerent. Anno 1376. Gregorium Papam in Italiam ſecuta, poſt illius mortem Urbani VI. partibus contra Clementem Papam pertinaciter adhæſit. Obiit prid. Cal. Maij anno 1380. ætatis ſuæ 33. à Pio II. Pontifice anno 1461. inter Sanctos relata.

SCRIPTA.

D*ialogi de Providentiâ Dei*, ſex Tractatibus comprehenſi. Prodierunt *Ingolſtad.* 1583 *Colon.* 1601. *Venet.* 1611. 8*vo.*

Epiſtolæ CCCLXIV. graves & pietatis plenæ ad varios Pontifices, Cardinales, Reges, Principes, & alios linguâ vernacula, conſcriptæ. Prodierunt Italicè *Venet.* 1506. f. Gallicè *Pariſ.* 1644. 4*to.*

Oratio in Annunciationem Deiparæ, atque alia plures, à Raymundo de Vineis Capuano, O. D. Catharinæ Confeſſario, ex Italico in Latinum ſermonem converſæ. Extant *Ingolſtad.* 1583.

Divina Doctrina data per Perſonam æterni Patris intellectui loquentis, in plures Tractatus, & Orationes diviſa: quam Latinè vertit, vel forſan Catharinæ nomine conſcripſit Raymundus. Prodiit *Colon.* 1553. f.

Cæterum haud alia eſſe, quàm fumoſi cerebri deliria, decantatas Catharinæ pariter ac Brigittæ *R*evelationes, nullus, cui ſanum ſinciput, facilè dubitabit. Utcunque enim Brigittæ *R*evelationes à Cardinalibus *R*omanis quibus illas Gregorius XI. anno 1377. Urbanus VI. anno 1379. examinandas commiſerant, & à Bonifacio IX. in Bullâ * Canonizationis ejus, ac tandem à Concilio Baſileenſi approbatæ fuerint, & à Spiritu S. proceſſiſſe aſſirmentur; Catharinæ autem donum Propheticum & divinæ *R*evelationes à Pio II. in Bullâ † Canonizationis ejus, & ab Eccleſiâ *R*omanâ in Breviario * celebrentur; mira verborum ſimplicitas, inanis ſententiarum ſtrepitus, incondita garrulitas, abſurda dogmata, peſſimuſque, quo ubique ſcatent, Enthuſiaſmus, impoſituram manifeſtò produnt. Quid quòd ſibi invicem repugnent, & immaculata B. Virginis Conceptio Brigittæ, maculata Catharinæ revelata fuerit? Verùm nos effrænem mulercularum intemperiem parùm moramur. Vincerit, cujâ ſoli refert, Eccleſia *R*omana.

* Inter Brigittæ Opera *Romæ* 1557. p. 10.
† Ap. Bzov. Annal. ad an. 1370. n. 10.
* April. XXX.

1368. H. W. PHILIPPUS RIBOTUS, natione Hiſpanus, patriâ Catalaunus, Ordinis Carmelitani in Cœnobio Gerundenſi Monachus, ac demum Ordinis ſui in Catalauniâ Provincialis, claruit anno 1368. Obiit Petrelatæ in Cœnobio ſuo an. 1391. Scripſit *Speculum Carmelitarum*, ſeu libros x. de inſtitutione, progreſſu, privilegiis, & rebus geſtis Ordinis ſui. Prodiit *Venet.* 1507. f. Antverp. 1680. f Ribori *Sermones & Epiſtolas* typis olim excuſos eſſe fidem facit Poſſevinus *: editionum tamen annos & loca nullatenus invenire potui. Habetur MS. in Bibliothecâ Lambethanâ in fol. Riboti *Speculum Carmelitarum*, quod calci ſubjectam habet integram verſionem Anglicam antiquam ſatis. Iſtam Thomæ Scropo ſive Bradlæo, Epiſcopo Dromorenſi (circa annum 1435.) deberi mihi demonſtravit Vir doctiſſimus, Joannes Batteleius, Archidiaconus Cantuarienſis.

* Apparat. Sacr. Tom. 2. p. 280.

L. COLUCCIUS PIERUS SALUTATUS DE STIGNANO, Patriâ Florentinus, omni literarum humaniorum genere excultiſſimus, & poſt Petrarcham Poëta Laureatus. Claruit anno 1368. ab Urbano V. & Gregorio XI. Pontificibus ob doctrinæ & prudentiæ famam à ſecretis aſcitus; & à Republica Florentinâ ad idem poſtea munus & Cancellariatûs dignitatem evocatus, Galeatio Mediolanenſium Duci, qui Florentinis bellum intulerat, tam ſtrenuè repugnavit, ut Galeacius plus ſibi obeſſe Collucii ſcripta quàm mille Florentinorum equites agnoſceret. Obiit Collucius Florentiæ IV. Id. Maii, anno 1406. Extant *Epiſtolæ* 2. apud Baluzium Miſcellan. Tom. IV. pag. 510. Scripſit verò præter has Coluccius *Libros 2. de verâ Religione. Diſputationem de præſtantiâ Juriſprudentiæ ſupra Medicinam, Librum de Fortunâ & Fato* in Tractatus v. diviſum. *Epiſtolarum librum*, & Opuſculum *Toculum noctis* inſcriptum: quæ in Bibliothecis Florentinis MSS. adhuc aſſervari teſtatur Michaël Poccianticus in Catalogo Script. Florentin. p. 42. Epiſtolæ ejus habentur MSS. in Bibliothecâ Cottonianâ ſub effig. Caligulæ A. 16. 1368. H. W.

PHILIPPUS DE LEIDIS, patriâ Hollandus, Lugduni Batavorum ex equeſtri familiâ oriundus, Juris utriuſque lauream Doctoralem Aureliæ accepit. Canonicum verò Pariſiis anno circiter 1369. publicè profeſſus eſt, Eccleſiæ S. Mariæ Condarenſis Canonicatu donatus. Tandem à Gulielmo Bavaro Hollandiæ Comite in Patriam revocatus, ipſi à ſacris domeſticis & conſiliis ſecretioribus admotus eſt. Mox Arnoldi Hornani Ultrajectenſis Epiſcopi Vicarius conſtitutus, Romam Principis ſui juſſu itinere ſuſcepto Canonicatus, Ultrajectenſem & Leidenſem tulit à Gregorio XI. Pontifice, cui perquam charus fuit. Obiit Trajecti an. 1386. die VIII. Junii, in Urbe Patriâ ſepultus. Scripſit *Tractatum de Reipublicæ curâ & ſorte principantium*, à Joanne Severino editum *Lugd. Bat.* 1516. f. & *Lecturam in librum* 3. *Decretalium.* Omnia Philippi Opera à Joanne Franconio eruditâ præfatione illuſtrata & in lucem edita fuiſſe fidem facit Fr. Sweertius Athen. Belgic. pagina 644. editionis tamen nec annum nec locum indicat. 1369. H. W.

GERARDUS MAGNUS, patriâ linguâ *Groot* dictus, natione Belga, civitate Daventrienſis, Lutetiæ ſtudiis Theologicis tanto ſucceſſu incubuit, ut anno ætatis 18. ad magiſterium promoveretur. Domum reverſus Canonicus Ultrajectinus & Aquiſgranenſis creatus eſt. Demum ad Joannem Rusbrochium Priorem Viridis Vallis viſendum & audiendum profectus, Canonicorum Regularium ibi loci degentium vitæ genus adamare cœpit. Abdicato itaque utroque Canonicatu, Clericos ſeu Fratres Vitæ Communis, Daventriæ in patriâ, Emſteinii prope Dordracum, Windeſemii prope Svollam, aliiſque in 1370. H. W.

S.EC. XV. ab An. MCCC. in locis plurimis inſtituit, qui juventutem bonis literis moribuſque inſtituerent. Claruit anno 1370. Obiit anno 1384. die xx. Auguſti, ætatis ſuæ 44. Extant Opuſcula iii. viz. *Proteſtatio de veridicâ Prædicatione; Concluſa & Propoſita; Tractatus de ſtudio ſacrorum librorum*; cum Operibus Thomæ à Kempis edi ſolita. Viginti plus minùs alia Gerardi Opuſcula, in Bibliothecis Belgicis MSS. aſſervata, enumerant Miræus Auctar. cap. 444. & Fr. Swertius Athen. Belgic. p. 580. ut de Rusbrochii ſcriptis a Gerardo Latinè verſis nil dicam.

1370. H.W. PHILOTHEUS ACHILLINUS, natione Gallus, & Caroli V. Regis Conſiliarius, claruit anno 1370. Quiſnam verò ſub ementito Philothei Achillini nomine deliteſcat, incertum eſt. Goldaſtus non inani prorſus conjecturâ ductus ſuſpicatur Philippum fuiſſe Meſerium ſeu de Mazeriis, Equitem, qui primùm Cypri Regni Cancellarius, dein Gregorii XI. Papæ Conſiliarius, ac poſtremò Caroli V. Francorum Regis Domeſticus & τὰ πάντα fuit; ac viginti quinque ante obitum annis aulâ derelictâ in Cœleſtinorum Pariſienſium Monaſterium ſeceſſit, ibique vitam pio ſimul ac literato otio exegit, à Carolo tamen adhuc de rebus regni ſui graviſſimis aſſiduò conſultus. Quiſquis demum fuerit, ſcripſit Philotheus adversùs iniquam Pontificis Romani ambitionem & tyrannidem Opus inſigne, *Somnium Viridarii* dictum, ſeu *Libros 2. de poteſtate Regiâ & Sacerdotali, Dialogi inter Clericum & Militem formâ* compoſitos. Prodiit Opus iſtud, ſed valdè mendoſum, *Pariſ.* 1516. integrum verò & emendatum, apud Goldaſtum Monarch. Tom. 1. p. 58. Cæterùm Philippus ille Mazerius ſcripſit *Vitam S. Thomæ Cretenſis Archiepiſcopi, ſeu Petri Thomaſii*, qui obiit ineunte anno 1366. libris 2. Extat hæc Vita apud Bollandum ad diem xxix. Januarii.

1370. H.W. GALLUS, natione Germanus, Aulæ Regiæ Cœnobii (juxta Pragam Bohemiæ metropolim) Ordinis Ciſtercienſis Abbas, quem ob ſacrarum literarum peritiam, diffuſam Veterum Lectionem, profundam rerum divinarum contemplationem, ingenii acumen & morum ſanctitatem, inſigni elogio deprædicat Trithemius * claruit anno 1370. Scripſit ad Fratrum ſuorum inſtructionem prolixum ſatis Opus *Malogranatum* dictum, formâ Dialogi inter Patrem & Filium. Opus in tres libros diſtribuitur, quorum primus agit de ſtatu Incipientium, ſecundus de ſtatu Perfectorum. Prodiit in Germaniâ, tacito tamen loci nomine, excuſum 1481. 4°. atque iterum 1487. f. Porro *Sermonum ad Fratres librum* ab illo conſcriptum memorant, quotquot de eo verba faciunt, Authores.

* De Script. c. 140.

1370. H.W. GREGORIUS XI. *Bellifortis* antea vocatus, natione Gallus, patriâ Lemovicenſis, Gulielmi Comitis Belfortii filius, Clementis VI. ex Joanna Rogeria ſorore nepos. Annum ætatis agens 17. Cardinalis Diaconus titulo S. Mariæ Novæ ab avunculo creatus eſt, & ad Baldum tunc temporis Peruſii legentem miſſus, ut juris ſcientiâ inſtitueretur. Anno ætatis 35. Chriſti 1370. Pontifex Romanus electus eſt, die xxx. Decembr. conſecratus & coronatus die V. Januarii ann. ſequenti. Anno 1375. Joannam Siciliæ & Neapolis Reginam, quòd interceſſioni ſuæ proditoris cujuſdam crimen non condonâſſet, anathemate percuſſit. Anno ſequente Florentinos in Eccleſiæ libertatem injurios ſummo excommunicationis genere, ſeu anathemate maranatha devinxit. Iſti nihilominùs Pontificis fulmina flocci facientes, propoſita capitis pœna Clericos officia Eccleſiaſtica exequi coegerunt. Eodem annò Gregorius ſedem Pontificiam ab Avenione Romam poſtliminiò retulit, incredibili lætitia & triumpho à Romanis exceptus. Obiit Romæ anno 1378. die xxvii. Martii. Extant *Epiſtola* v. Concil. Tom. xi. paginæ 2037. *alia* x. apud Bzovium ad ann. 1372. &c. *alia* xcvii. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. iv. ad ann. 1371. &c. *alia* cxii. ibid. in Regeſto Pontif. p. 103. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

JORDANUS de QUEDLINBORCH, natione Germanus, patria Saxo, unde (& à nonnullis Joannes *de Saxoniâ* dicitur, verùm à Joanne de Saxoniâ qui circa annum MCCXXIII. floruit omninò alter,) ex inſtituto S. Auguſtini Monachus, & Lector Magdeburgenſis, claruit anno MCCCLXX. à Trithemio ad ann. MCCCCX. perperam dimiſſus, quippe qui anno MCCCLXXX. diem extremum clauſit. Opera vigiliis ſuis lucubrata nonnulla typis excuſa lucem viderunt, nonnullæ manu exarata in Bibliothecis adhuc delitèſcunt. Sunt autem hujuſmodi; *Opus Sermonum de Sanctis*, prodiit Pariſ. 1500. 4to. 1521. *Opus Poſtillarum & Sermonum ſuper Evangel. Dominical.* Argent. 1483. Extat MS *in Biblioth. Trajectinâ.* 2. Vol. *De Vitis Fratrum Ordinis ſui*, libri IV. duo priores habentur MSS. *ibid.* Prodierunt integri notis Auguſt. Sabothii ejuſd. Ord. illuſtrati. *Leodii* 1625. *8vo. Vita S. Monicæ D. Auguſtini matris*, ex ipſius Auguſtini libris concinnata, eam edidit Bollandus ad d. iv. *Martii. De quatuor Communionibus, locali, ſpirituali, temporali, portionali*; quæ neceſſariæ ſunt eis qui Monaſticam vitam profitentur: Antonius Maſſa edidit *Pariſ.* in Italicum Sermonem tranſtulit Aug. Fivizenus, ac *Romæ* 1586. edendum curavit. *Collectaneum*, ſeu *Speculum Auguſtinianorum* ex Aur. Auguſtini Operibus collectum, & Fratr. ſuis Eremitis Auguſt. Paris. nuncupatum. Pr. *Quia juxta dictum Sapientis.* Extat MS. in *Biblioth. Cœnobii Fr. Auguſtin. ad Pontem novum Pariſ.* 1370. R.G.

JOANNES de HILDESHEIM, natione Germanus, patriâ Weſtphalus, ex Ord. Carmelit. Monachus; Petri Thomæ iſtius Ord. Generalis diſcipulus, cujus ſubſidio in bonis literis excolendis Avenione uſus eſt, claruit anno MCCCLXX. Extat ejus opere laborata *Hiſtoria de translatione trium Regum*, (Magorum) ad Florentium Epiſc. Monaſterienſem, *Coloniæ* edita. *Speculum fontis Vitæ*, MS. in *Biblioth. Bodleian.* Cod. 1143. *De Ordine Carmelitarum Dialogus* inter Directorem & Detractorem, MS. *ibid.* Cod. 3429. Plura alia ejus ſcripta memorat Trithemius, viz. *Chronicon Hiſtoriarum; de Monſtris in Eccleſiâ; De Antichriſto; contra Judæos; Sermones* inſuper, & *Epiſtolas*, quibus etiam *Carmina* addit Poſſevinus. 1370. R.G.

BARTHOLOMÆUS ALBICIUS, gente Italus, patria Piſanus, ex Rivano in Tuſcia oriundus, Ordinis Minorum Monachus, claruit anno 1372. Anno 1399. ad Capitulum generale Ordinis ſui Aſſiſii habitum profectus, librum ſuum de Conformitatibus obtulit, quem concordi omnium ſuffragio probatum retulit, & in laboris premium integro, quo utebatur olim S. Franciſcus, habitu donatus eſt. Obiit grandævus in Conventu Piſano die x. Decembr. anno 1401. Extant *Conformitates S. Franciſci cum vitâ D. N. Jeſu Chriſti*, *Mediolani* 1510. f. emendatę & auctæ à Jeremia Bruccltio Ordinis Franciſcani, *Bononia* 1590. f. *Conformitates B. Mariæ Virginis cum D. N. Jeſu Chriſto*, ſeu Libri vi. de Vitâ & laudibus B. Marię Virginis, *Venet.* 1596. f. *Sermones quadrageſimales de Contemptu Mundi*, *ſive de triplici Mundo*, anno 1397. ſcripti, *Mediolani* 1488. 4° *Venet.* 1502. *Sermones alii Quadrageſimales*, qui caſuum conſcientiæ reſolutionem ferè ſpectant, *Lugduni* 1519. 8°. *Vita B. Gerardi Laici* anno 1341. defuncti; quam ab Albicio anno 1347. conſcriptam 1375. H.W.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. MS. penès ſe habuit L. Waddingus * Alia quædam à Bartholomæo elucubrata memorat Idem de Scriptor. Ord. Minor. p. 48.

* Annal. Minor. ad an. 1343. nu. 33.

1373. H. W. ISAACUS ARGYRUS, Monachus Græcus, claruit anno 1373. quo Nicephorum Gregoram ſecutus, *Computum* ſuum edidit, Andronico urbis Æni præfecto inſcriptum, Gr. Lat. à Jacobo Chriſtmanno primùm evulgatum *Heidelberg.* 1611. 4°. Deinde verſione ſua ac notis illuſtratum edidit Dion. Petavius de Doctrina Temp. Tom. III. p. 359. omiſſo tamen Epilogo, qui in Chriſtmanni editione habetur. *Computus alter*, qui ejuſdem quoque Argyri fuiſſe videtur, ab eodem Petavio editus eſt ex Bibliotheca Regis Galliæ, ibid. p. 384.

1373. R.G. ISAACUS ARGYRUS, natione Græcus, inſtituto Monachus, Barlaami diſcipulus & hyperaſpiſtes, uti ex Simeone Theſſalon. notavit H. Wharthonus; claruit anno MCCCLXXIII. ob ſingularem in diſciplinis Mathematicis peritiam præcipuè inſignis. Scripſit, ex fide Sixti Senenſis * & Poſſevini †, *Homiliam* in verba illa Domini, *Hæc mando vobis, ut diligatis,* &c. *Encomium in Demetrium Martyrem*; ubinam verò loci aſſervantur non comperi: Extat noſtri Iſaaci *de regimine Novitiorum liber.* Pr. Ἀυτη ἐςιν ἡ σώφρων, MS. in *Biblioth. Bodleian.* Cod. 5. & cujuſdam Iſaaci Anachoretæ (fortè noſtri) tractatus *De Monaſticâ Politiâ*; *De Virtutibus & Vitiis*; & *Expugnatio Superbiæ*, MSS. *ibid.* Cod. 290. *Computus duplex* nativo ſermone lucem vidit, quorum alterius *excerptum* notis ſuis doctiſſimis illuſtratum Latinè exhibuit Joſ. Scaliger cum Hypoliti *Canone Paſchali* Gr. Lat. Lug. Bat. 1595. 4°. pag. 25. Alia ejus *Opera Mathematica* laudat idem vir eruditiſſ. *Iſagog. Chronolog. Canon.* paſſim; quæ, uti & *Poëtica* nonnulla in variis Europæ *Bibliothecis Vaticanâ*, *Cæſareâ*, *Bodleianâ*, *Regiâ Paris.* (ut privatas omittam) MSS. ſparſim deliteſcunt: de quibus (quoniam non ſunt hujus loci) conſulantur Ger. Voſſius, Poſſevinus, & librorum MSS. Catalogi.

* Bibl. Sanct. l. 1v. p. 270.
† Apparat. Sac. Tom. I. p. 974.

1375. R.G. MATTHÆUS de CRACOVIA, gente Polonus, Theologiæ Magiſter in Gymnaſio Pragenſi & in eâdem urbe Presbyter, verùm à popularibus ſuis malè habitus loco cedere coactus eſt; claruit anno MCCCLXXV. Tractatum edidit *de celebratione Miſſæ*, Henrico Epiſcopo Warmienſi nuncupatum, qui ſub titulo *Conflictus Rationis & Conſcientiæ de ſumendo vel abſtinendo à Corpore Jeſu Chriſti*; MS. habetur in *Biblioth. Colleg. Caio-Gonvil.* apud Cantabrigienſes, Cod. 828. n. iii. & in *Trajectinâ*. In eo diſputatur *utrum expediat & deceat Sacerdotes continuare Miſſas vel Laicos frequentèr communicare*, quo titulo prodiit excuſum *Memmingæ* 1494. 4°. Alia ejus Opera Theologica, *de Prædeſtinatione*; *De Contractibus*, *Sermones*, &c. recenſent Trithemius, Simlerus, & Poſſevinus.

1377. H. W. BONAVENTURA BADUARIUS, à PERAGA, gente Italus, civitate Patavinus, illuſtri genere ortus. Theologiæ Doctor in Academia Pariſienſi, poſtquàm ibi plures annos ſtudiis impendiſſet creatus, Ordinis Auguſtiniani Eremita, Ordinis ſui Generalis in Comitiis Veronenſibus anno 1377. electus eſt. Presbyter Cardinalis titulo S. Cæciliæ ab Urbano VI. Pontifice anno 1378. menſe Septembri renunciatus, varias pro ſede Romana legationes obiit. Tandem dum iniquis Franciſci Carrarienſis Patavinorum Reguli auſis quantâ animi poterat conſtantiâ obſiſteret, immiſſis ab eo ſicariis Romæ occiſus eſt anno 1386. ſeu ut alii, anno 1389. ſecundùm alios 1396. ex aliorum ſententia 1399. Extant *Speculum B. Mariæ*, *Auguſtæ* 1476. *Tomi* IV. *in libros* IV. *Sententiarum*, alicubi in Germania excuſi; *Meditationes in vitam Chriſti*, itidem impreſſæ, teſtibus Miræo, * & Joſ. Pamphilo †. *Commentaria* adhuc *in Canonicas SS. Jacobi & Joannis Epiſtolas*, & *Sermones de Tempore*, *de Sanctis*, & *ad Clerum*, ſcripſiſſe Baduarium prodit Joſ. Pamphilus loc. cit.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.
* Auctar. cap. 442.
† Chron. Ord. Erem. p. 67.

1377. H. W. MATTHÆUS, FLORILEGUS vulgò dictus, Weſtmonaſterienſis Monachus Ordinis Benedictini, claruit anno 1377. Scripſit *Hiſtoriarum Flores*, ſeu Annales ab Orbe condito ad annum Chriſti 1307. ex Matthæo Pariſ. quoad partem priorem ferè deſcriptos. Extant Flores iſti in duos libros diſtributi, curâ Reverendiſſimi Matthæi Parkeri editi *Londini* 1567. f. recuſi *Francofurt.* 1601. f. Annales hoſce uſque ad annum 1377. produxiſſe Florilegum, quin & *Chronica Monaſteriorum Weſtmonaſterienſis*, & *S. Edmundi* contexuiſſe, fidem facit Baleus Cent. XI. cap. 31. Nondum verò Continuatio iſta, multò minùs Chronica lucem aſpexerunt.

1378. H. W. URBANUS VI. *Bartholomæus* antea appellatus, gente Italus, Patriâ Neapolitanus, Archiepiſcopus Barenſis, dum poſt mortem Gregorii XI. Cardinalibus in Conclavi coactis ſedulò famularetur, & concordiam ſuaderet, Pontifex Romanus inopinatò electus eſt Romæ anno 1378. die VIII. Aprilis, coronatus die XVIII. ipſo Paſchatis feſto, diſſentientibus tamen acriter Cardinalibus Gallis, qui cùm numero prævalerent, Gallum Pontificem præoptabant; atque adeò Româ recedentes Robertum Cardinalem, Comitem Gebennenſem, Papam Fundis menſe Septembri elegerunt, eique Clementis VII. nomen indiderunt. Hinc natum grave & diuturnum in Orbe Chriſtiano ſchiſma; quod militum gladios illo ævo, ſcriptorum calamos noſtro etiam exercet. Nec enim de vero Pontifice inter Pontificios convenit: ſed prout olim Eccleſiarum Occidentalium regimen inter Urbanum & Clementem, eorumque Succeſſores diviſum extitit; ſic & nunc fermè Authores Popularium ſuorum ſtudiis obſecuti, in partes diſſiliunt. Urbanus Romæ, Clemens Avenione ſedit. Illi Italia, Germania, & Pannonia; huic reliquus Orbis Occidentalis ceſſit. Obiit Urbanus, poſtquàm gravia cum Clemente Antipapâ armis non minùs temporalibus quàm ſpiritualibus bella integro decennio geſſiſſet, captivitatem plus unâ vice paſſus, & aſſiduis periculis jactatus, Romæ anno 1389. die XV. Octobris. Extant *Epiſtolæ* IV. Concil. Tom. XI. pag. 2045. *Conſtitutio in violatores libertatis Eccleſiaſticæ*, apud Bzovium ad an. 1383. *Epiſtolæ aliæ* III. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. IV. in Regeſto Pontif. p. 165. 171. 176. ubi Clementis VII. Epiſtolæ XX. reperiuntur. *Bullam ejus de fide Hæreticis non ſervandâ*, ex Bibliothecâ Cottonianâ edidit Richardus Crackanthorpius noſter. Apol. pro Eccl. Anglican. adversùs Spalatenſem. Porrò Urbani *Formulæ precum*, unà cum *Indulgentiis* ab eo conceſſis, vulgari idiomate prodierunt *Dilingæ* 1567. *Conſtitutiones quædam Eccleſiaſticæ* in Collectione *Romæ* 1579. editâ. *Literæ* ſeu *Bullæ* plures Apoſtolicæ in Laertii Cherubini Bullario Magno *Romæ* 1617. 1638.

1378. H. W. ALBERTUS DE ARGENTINA, gente Germanus, civitate Argenroratenſis, Magiſter ſeu Doctor, & fortaſſis Presbyter, Epiſcopi Argentinenſis familiaris, à quo Avenionem legatus fuit, ut ſe Pontifici excuſaret, & Ludovici Imp. decretum contra ambitionem Pontificiam deferret. Claruit anno 1378. Scripſit *Chronicon* ab initiis Rodulphi Habſpurgenſis Imp. ad Caroli IV. mortem, ſeu ab anno Chriſti 1270. ad 1378. Mutilum id edidit Cuſpinianus cum Conſulibus Romanis, *Baſil.* 1553. 1569. (quæ quidem editio in Indice Expurgatorio nominatim prohibetur, quin & integrum Alberti Chronicon legi interdicitur, antequam

SÆC. XIV. ab An. MCCC. antequàm pro Inquiſitorum arbitrio expurgetur) integrum Chriſtianus Urſtiſius inter Scriptores Germanicos, *Francofurt.* 1585. 1670. Tom. II. p. 97. Scripſit etiam Albertus *Vitam Bertholdi à Buchecke*, Epiſcopi Argentinenſis, & Spirenſis ab anno 1328. ad 1353. Eam ad Chronici calcem edidit Urſtiſius ibid. p. 167.

1378. R. G. NILUS PATRIARCHA, primò Monachus, deinde poſt mortem Macarii qui Philotheum excepit, ad thronum Patriarchalem C P. evectus anno MCCCLXXVIII. Hunc viginti annos Eccleſiæ præfuiſſe vulgò traditur, verùm ex accuratiori Patriarcharum ſerie à Labbæo editâ ſatis certum eſt, eum non niſi octo annos Cathedram adornâſſe, annoque MCCCLXXXVI. mortem obiiſſe. Hujus meminit Simeon Theſſalonicenſis, *Dial. contra Hereſ.* Σεβαστοτάτου Νείλου τοῦ μετ᾽ αὐτὸν (Φιλόθεον) τῆς Κωνσταντίνου ἀρχιεπισκοπεύσαντος ἐκκλησίας, Extat ejus *Oratio Supplex ad Deum contra Barbarorum incurſionem, bellum inteſtinum, famem, peſtem, & mortem ſubitam*, à nonnullis Nilo Aſcetæ perperam tributa; hanc in linguam Latinam tranſtulit, & verſionem iſtam abſque contextu Græco edidit Joan. Sambucus, *Patav.* 1555. 4to. Habetur Græcè MS. in *Biblioth. Vindob. Cod. Hiſt.* LV. num. iii.

1378. R. G. JOANNES FABRI, natione Gallus, patriâ non Duacenſis, uti vulgò ſcribitur, ſed Pariſienſis, in ea enim urbe *ſe natum, nutritum, & in Jure Canonico Doctoratum adeptum* ipſe teſtatur; Ex Abbate S. Vedaſti Atrebatenſ. Epiſcopus Carnotenſ. factus, & Ludovici Ducis Andium Siciliæ R. Cancellarius, claruit anno MCCCLXXVIII. obiit anno MCCCXC. Scripſit ex fide Steph. Baluzii Tractatum de Schiſmate adversùs Joannem de Lignano, quem *de Planctu bonorum* inſcripſit. formâ Dialogi inter Doctorem Bononienſem & Pariſienſem. Extat MS. in *Bibl. Colbert.* Cod. 812. 814. *Expoſitionem rerum in Galliâ geſtarum*, circa annum MCCCLXXVIII. Comiti Flandriæ traditam; hujus meminit Baluzius *not. ad Vit. P P. Aven.* col. 1261. eamque in Tomo iv. *Hiſtoriæ Univerſitat. Pariſ.* editam eſſe teſtatur. *Oratio ejus ad Gregorium P. XI. Caroli V. Francorum R. nomine*, extat MS. *ibid.* Cod. 822. *Diarium* denique *hiſtoricum*, quo res geſtas omnes quibus interfuerit, ſingulis diebus prout geſtæ ſunt, ab anno 1381. ad annum 1388. ordine deſcripſit, habetur MS. *ibid.* Cod. 587. patrio, ut videtur, ſermone conſignatum. Hoc Diario multum uſus eſt Baluzius in notis ſuis, uti ipſe fatetur col. 1405. Notandum eſt Quæſtionem iſtam de *Schiſmate* doctiſſimos quoſque iſtius ſæculi Viros exercuiſſe, quorum alii Urbani VI. alii Clementis VII. partes ſecuti ſunt. Unde in immenſum adeò excrevit iſta controverſia, ut xxxii. volumina ultro citròque ſcripta in *Archivis Vaticanis* adhuc dum MSS. habeantur, uti Alf. Ciacconius teſtatur.

1380. H. W. GULIELMUS THORN, natione Anglus, Cœnobii S. Auguſtini Cantuarienſis Monachus Benedictinus, claruit circa an. 1380. Scripſit *Chronicon de Geſtis Abbatum S. Auguſtini Cantuarienſium*, ab ipſo S. Auguſtini in Britanniam ingreſſu uſque ad an. 1397. ſummâ quidem fide ac diligentiâ ubivis niſus; priorem verò Chronici partem uſque ad annum 1272. ex Thomæ Spotti Hiſtoriâ, pauculis quibuſdam reſectis mutuatus. Prodiit iſtud Chronicon inter Scriptores x. Hiſtoriæ Anglicanæ *Londini* 1652. f. p. 1757. Alia quædam ſcripſiſſe dicitur Gulielmus, viz. *Hiſtoriam Regum Cantianorum*; *Vitas quorundam Sanctorum*, & *Chronica de Comitatibus, Epiſcopatibus, & Abbatiis per totam Angliam*: quæ quidem nondum typis edita ſunt. Extat Opus poſtremum MS. in Bibliotheca S. Benedicti Cantab. cod. 67.

Append.

BALDUS UBALDUS, gente Italus, domo Peruſinus, ex illuſtri Ubaldorum familiâ oriundus, Petri de Ubaldis, Doctoris Peruſini filius, Juris utriuſque Doctor, Bartoli de Saxoferrato auditor, primùm in civitate patria, dein à Galeacio Vicecomite Mediolanenſi evocatus. Ticini maximo auditorum concurſu & applauſu jus utrumque docuit. Claruit anno 1380. quo circiter tempore de electione Pontificum Urbani VI. & Clementis VII. ſchiſmatica a ſummis reipublicæ Chriſtianæ viris conſultus, pro Urbano ſententiam tulit. Tandem à caniculâ ſuâ, quam alebat, in labro leviter morſus, quarto deinceps menſe rabiem concepit, ac diem obiit anno ætatis ſuæ 76. Chriſti 1400. die XXVIII. Aprilis, ſeu, ut alii, annò 1423. menſe Julio. Habitu S. Franciſci amictus (ratus id plurimum ad animæ ſalutem conducere) ſepeliri voluit. Factum id Ticini in Conventu Fratrum Minorum. SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1380. H. W.

SCRIPTA.

Commentarius in libros Decretalium. Venetiis 1595.

Conſiliorum volumina v. Francofurt. 1589. *ſextum* Venet. 1600.

Commentarius in Codicem, Feuda, Digeſtum novum ac vetus, &c. Lugduni 1545.

Tractatus plures, viz. de *Tabellionibus*, *de Pactis*; *de Conſtituto*, *de Subſtituto*, *de Additione cum inventario*, *de Syndicatu Officialium*, *de carceribus*, *de quæſtione & torturâ*, *de jure Protomiſeos*, *de dote*; in Tractatu Tractatuum reperiuntur.

Alia plura Baldi Opera Jus Civile ſpectantia innumeris ferè in locis typis impreſſa prodierunt. Omnia compendio enumerat Boiſſardus Icon. illuſtr. Vir. Par. I. p. 102.

STEPHANUS BYRCHINGTONUS, gente Anglus, patriâ Cantianus, Vico de Byrchinton in Inſulâ Taneto oriundus, Cœnobii Cantuarienſis ex Ordine Benedicti Monachus, claruit anno MCCCLXXX. *Archiepiſcoporum Cantuarienſium Seriem & Vitas* ab Auguſtino Romano anno DXCVII. ad Wilhelm. Courtney, ann. MCCCLXXXI. contexuit. Opus iſtud, *Antiquitat. Britannic. Auctor* ſæpiùs laudat, præſertim in *Vitâ Joannis Stratford*, ubi integras exſcribit paginas, uberius quàm quo Whartonus uſus eſt exemplar nactus; unde duplicem ſui Operis editionem, arctiorem unam quæ in anno 1368. deſinit, auctiorem alteram ad ann. 1382. ductam, Stephanum noſtrum adornâſſe ſuſpicatur idem, Vir eruditus, qui breviorem iſtam ex *Codice Lambethano* deſcriptam publici juris fecit *Angl. Sacr.* Tom. I. p. 1. cui etiam *Simonis Sudburii Vitam* ex Wilh. Chartami *Speculo Parvulorum* in *eadem Biblioth.* MS. ſubjunxit. *ibid.* p. 49. In eodem Codice habentur MSS. *De Regibus Angliæ*; *de Pontificibus Romanis*; & *De Imperatoribus Romanis Commentarii*; quos Byrchingtono noſtro pari fiduciâ aſcribit; ac *Epiſcoporum Elienſ. Catalogum* à Pitſæo memoratum ei abjudicat Cl. editor, qui & erroris Pitſæani fundamentum fœlici conjecturâ detexit, *Præfat.* ad Tom. I. *Angl. Sacr.* p. 20. 1380. R.G.

HENRICUS de HUECTA, ſive *de Oita*; (unus enim idemque eſt, duos licèt fecerit Simlerus & ex eo Poſſevinus,) natione Germanus, ex Ord. Carmelit. in Academiâ Viennenſi Profeſſor, Henrici de Haſſiâ æqualis ac coadjutor, claruit anno MCCCLXXX. Ob Propoſitiones quaſdam Curiæ Romanæ placitis parum congruas hæreſis notam vix evitavit, à Joanne tamen Gerſono M. Franciæ Cancellario multum laudatus. Extat hujus *Tractatus de Contractibus*, inter Gerſonis Opera ſæpiùs impreſſus, 1380. R.G.

ſeorſim autem prodiit *Pariſ.* 1506. *4to. Propoſitiones & earum Explicationes*, vidit Fl. Illyricus, quarum portiunculas nonnullas exhibet, *Catal. Teſt. Verit.* col. 1800. Scripſit porro ex fide Trithemii & Pantaleonis, *ſuper* IV. *libr. Sententiarum*; *De Conceptione B. Mariæ*; *Sermones*, &c.

1381. H.W. MICHAEL ANGRIANUS, ſeu Aignanus, gente Italus, Patriâ Bononienſis, ſint licet, qui ex Lombardiâ oriundum velint, ordinem certè Carmelitanum in Cœnobio Bononienſi profeſſus eſt, Theologiæ laureâ in Academiâ Pariſienſi poſtea inſignitus. Claruit anno 1381. quo totius Ordinis ſui Generalis numero decimus nonus in Capitulo Veronenſi conſtitutus eſt. Vicarii Generalis munus illi antea demandarat Urbanus VI. Pontifex. Summum Ordinis ſui magiſtratum quinquennio adminiſtravit. Obiit Bononiæ anno 1416. Calendis Decembribus, ex Sixti Senenſis autem calculo anno 1396. in Conventu Carmelitano ante ſummum altare ſepultus. Scripſit *Commentariorum in Pſalmos libros* V. quibus univerſum Pſalterium methodo Scholaſtica, non infœlici tamen, explicat. Prodiit Opus iſtud ſub *Incogniti* Authoris nomine Compluti 1524. *Lugduni* 1588. *Lugduni* 1602. f. Authori demum ſuo reſtitutum *Venet.* 1603. *Lugduni* 1652. 1673. *Commentarium ejus in libros Sententiarum Mediolani* excuſum eſſe prodit Simlerus Biblioth. p. 503. qui plura alia Michaelis ſcripta, & in his inſigne *Opus de puriſſimâ Conceptione Virginis Mariæ*, recenſet; alia Antonius Alegre paradiſ. Carmelit. p. 316.

1381. H. W. RAYMUNDUS JORDANUS, qui diu ſuppreſſo ſuo, ſub *Idiotæ* nomine latuit, & Sæculi octavi aut noni antiquitatem præ ſe tulit; Canonicus erat Regularis Ordinis Auguſtiniani, primò Uticenſis ſive Uzecienſis in Gallia Narbonenſi Præpoſitus, dein Cellenſis in Diœceſi Bituricenſi Abbas. Claruit ab anno 1381.

OPERA.

Contemplationum libri VI. *de miſerabili curſu vitæ præſentis*; *de innocentiâ perditâ*; *de converſione per* XII. *menſes anni ſpiritualis producentis* XII. *fructus Spiritûs*; *de conflictu aſſiduo inter animam & carnem*; *de ſeptem donis Sp. S. contra ſeptem peccata mortalia*; *quòd Spiritus S. eſt adjutor animæ*, *& de variis ejus erga hominem officiis*; *De octo beatitudinibus*; *De Amore*; *De verâ Patientiâ*; *De Morte*; *De B. Mariâ Virgine*. Prodierunt Contemplationes iſtæ *Pariſ.* 1519. *4to.* & alibi.

Tractatio plena de B. Virgine.

De ſtatu religioſo libri III.

Opus de Oculo Spirituali: ſeu *Oculus Myſticus*. Prodiit, mutilum tamen, ſub Raymundi nomine à Raynaudo editum *Lugduni* 1641. Verùm id Joanni Gallenſi deberi Waddingus demonſtravit. Prodierat antea ſub nomine cujuſdam Magiſtri P. Lacepieræ integrum *Venet.* 1496. Italicè à Theoph. Romano Ord. Erem. Auguſt. converſum.

Regulæ Chriſtianam vitam complectentes.

Paraphraſis in Pſalmum XV. quam unà cum præcedente Opuſculo Joanni Pico Mirandulano deberi conjicit Labbeus.

Opera iſta omnia, in quavis ferè Bibliothecæ Patrum editione ſub Idiotæ nomine haberi ſolita, Raymundo vindicavit, additiſque Caſtigationibus ſuis edi curavit Theop. Raynaudus *Pariſ.* 1654. *4to.*

1384. H.W. JOANNES TAMBACUS, natione Teutonicus, patriâ Argentinenſis, Ordinis Fratrum Prædicatorum in Cœnobio Argentinenſi Monachus, dein Studii Pragenſis primus Rector, ac demum Sacri Palatii Magiſter ab Urbano V. Papâ anno 1366. creatus. Claruit anno 1384. Obiit octogenario major, quo tamen anno, non liquet. Extat *Speculum Patientiæ*, ſeu *de Conſolatione Theologiæ libri* XV. *Pariſ.* 1493. *Colon.* 1502. *Norimbergæ* 1509. & alibi pluries. Opus ejuſdem *De Culpâ & Gratiâ* MS. habetur apud Dominicanos majoris Conventûs Pariſienſis. Alia plura Tambaci ſcripta recenſet Altamura Biblioth. Prædicat. p. 129. de quibus nil conſtat.

MARSILIUS AB INGEN, ſeu Inghenius, gente Germanus, Trithemio tamen & Baleo Anglus, Academiæ Pariſienſis Doctor, Canonicus & Theſaurarius Eccleſiæ S. Andreæ Colonienſis, Gymnaſii Heidelbergenſis fundator, primuſque ejuſdem Doctor ac Rector. Claruit anno 1384. Obiit anno 1394. XIII. Cal. Septembris, Heidelbergæ in Eccleſia S. Petri ſepultus. Scripſit *Commentaria in* IV. *libros Magiſtri Sententiarum*, quæ typis impreſſa prodierunt *Argentorati* 1501. Alia ejuſdem ſcripta enumerat Baleus Cent. VII. cap. 5. quæ in tenebris adhuc deliteſcunt. 1384. H. W.

EMANUEL II. Palæologus, Joannis V. Palæologi Imp. filius natu tertius, Imperium rarâ erga patrem pietate meruit. Cùm Joannes enim pater anno circiter 1380. præfecto Conſtantinopoli Andronico filio natu maximo, in Occidentem proficiſceretur, ut ſubſidia à Chriſtianis Principibus adversùs ingraveſcentes Turcorum vires conquireret: & inter redeundum Venetiis à mercatoribus ob uſurariam pecuniam nondum exſolutam detineretur; Andronicus de Imperio ſecurus, patris captivitatem in ſinu riſit: Emanuel verò corraſis è præfectura ſua Theſſalonicenſi pecuniis, Venetias properavit, & expunctis mercatorum tabulis Patrem redemit. Andronici ſcelere incarceratus, Emanuelis pietate liberatus Joannes Imp. illum cum Joanne filio exhæredavit, iſtum Imperii ſucceſſorem ſibi mortuo deſignavit, ſocium ſibi vivo aſcivit anno circiter 1384. Andronicus ejuſmodi ignominiâ in rabiem actus ad Bajazetem Turcorum Regem confugit; & copiis illius auxiliaribus adjutus Conſtantinopolim expugnat, patrem fratremque carceri mancipat, & Imperium invadit. Exacto in carcere triennio Joannes & Emanuel filius ſalvi evadunt, & Bajazetis tyranni, Andronico jamdudum infenſioris facti, favore & auxiliis uſi, Imperium recuperant; & Andronicum in carcerem perpetuum abducendum Turcis committunt. Anno 1391. defuncto Joanne Patre, Emanuel ſolus deinceps regnare cœpit: cùmque Imperii majeſtatem adversùs Bajazetis ferociam conſtanter tueretur, decennalem ſtatim Regiæ Urbis obſidionem paſſus eſt. Ipſe Urbis curâ defenſioneque Joanni Andronici fratris filio commiſsâ, in Occidentem paterno exemplo ſubſidia à Latinis impetraturus navigat; paterno etiam infortunio uſus. Poſtquàm enim Italiam, Galliam, Angliam, Germaniam, & Pannoniam peragraſſet, Conſtantinopolim demum re infectâ rediit. Deſperatis ferè rebus Conſtantinopolitanis aliunde eluxit ſalus. Tamerlane enim Tartarorum Principe ad ſuppetias Emanueli ferendas cum ingenti exercitu advolante, Bajazetes anno 1401. obſidionem ſolvit: & commiſſo anno ſequenti cum Tartaris prælio vincitur, ac captivus abducitur. Emanuel extincto tyranno perpetuam cum Mahometo ejus filio pacem iniit: & imperium deinceps ſecurus tenuit. Obiit, uti volunt, anno 1418. rectùs verò 1425. poſtquam ſenio debilis Imperii lampadem Joanni filio anno 1419. tradidiſſet.

SCRIPTA.

Præcepta C. Educationis Regiæ ad Joannem filium.

Orationes

SÆC. XIV. *Orationes* VII. *de virtutibus ac vitiis, & bonarum li-*
ab An. *terarum ſtudio*, ad eundem.
MCCC. *Oratio propitii Principis ad benevolos ſubditos in ætatis flere conſtantos.*

Preces ad Deum matutinæ (prolixæ ſatis) II.

Capita Compunctionis ſeu Confeſſionis ad Deum, metricè.

Imago Veris in Aulæo textili operis Phrygii.

Oratio ficta Tamerlanis ad Bajazetem à ſe captum.

Pſalmus Euchariſticus ad Deum pro captivitate Bajazetis.

Prodierunt Opuſcula iſta omnia curâ Joannis Leunclavii Gr. Lat. *Baſil.* 1578. 8°.

Oratio funebris admodùm prolixa in Fratrem Theodorum Palæologum Deſpotam Gr. Lat. à Combefiſio cum notis edita Auctar. Nov. *Pariſ.* 1648. Tom. II. p. 1045.

1384. EMANUEL PALÆOLOGUS, *Manuel*
R.G. *Imperator* vulgò dictus. Joannis Palæologi F. Andronici junioris N. claruit anno MCCCLXXXIV. à Patre in Imperii conſortium adſcitus, ab anno MCCCXCI. ſolus regnavit. Plurima eruditionis ac pietatis ſuæ monumenta poſt ſe reliquit. Edita è Cl. Whartooo memorantur, quæ typis nondum commiſſa in Bibliothecis etiamnum latent, quorum notitia ad nos pervenit, recenſebimus. *Oratio in Dormitionem Deiparæ.* Pr. Ὦ Θεοῦ μῆτερ καλὸν γὰρ εἶπεῖν καὶ μάλα χαίρειν. Hujus meminit L. Allat. *de Simeon*, p. 114. *Oratio de peccato, de non deſperando, & de Divinâ Providentiâ*, Pr. Ὁ λόγος οὗτος ὁ τὸν ἰδίως ἡμῶν τὸν βίον ἄριστα διαζωγραφοῦσι. Allat. *ibid.* p. 102. *Sermo Apologeticus* ad Latinum quendam Parthio agentem, qui in figurâ Syllogiſmi ad eum ſcripſerat, *de Proceſſione Spiritus S.* capitibus clvii. conſtans. Pr. Κρεῖττον ἂν ἦν σοι ταῦθ᾽ ἃ σοι πρὸ ἡμᾶς εἴρηται. Hujus etiam meminit Allatius *de Conſenſ.* lib. II. c. 18. ſect. iii. col. 854. Eundem in *Biblioth. Vaticanâ* MS. extare, uti & *Epiſtolas* nonnullas teſtatur Simlerus. *Dialogus cum Matre ſua de Nuptiis.* Pr. Βασιλεύς. Ὦ μῆτερ, ὡς ποτε ἄλλως ἔχω δόξης περὶ τοῦ πράγματος. Extat MS. in *Bibl. Vindob. Cod. Philoſ.* MCVIII. n. vi. In eodem Codice, uti & in Cod. XLII. varia habentur noſtri Manuelis Opera, *Preces, Cantica, & Canones*, utrum ab editis diverſa, cùm editio iſta à Leunclavio adornata ooo ſit in promptu, dicere non poſſum. *Dialogus cum nobili quodam Perſa*, ut fingit, *ſuper Religione Chriſtianâ, ac præcipuis fidei myſteriis, deque Mahometiſmi impietate*; Opus egregium in xxvi. *dialogos* partitum habetur MS. in *Biblioth. Reg. Gall.* Cod. 1385. In eâdem *Bibliothecâ* Cod. 1843. reperitur *Onirocriticum* hactenùs ineditum, teſte du Cangio. *Canones Vitæ Spiritualis*; *Poëmata in S. Demetrium, & alios Cœlites, & Encomium Theodoræ Theſſalonicenſis*, Manoelis noſtri opere laborata ſe legiſſe teſtatur Geo. Phranzes *Hiſt. Byzant.* l. II. c. 5. p. 114.

1384. JACOBUS de THERAMO, natione ut
R.G. videtur, Italus, Canonicus Aprutinus, & Archidiaconus Averſanus, claruit anno MCCCLXXXIV. Scripſit *de Romani Pontificis Monarchiâ*, librum quem *Monarchiale* appellavit, Opus ex Car. Molinæi judicio blaſphemum uti refert Simlerus: *De redemptione generis Humani* tractatum, in duas partes, ut videtur, diſtributum; quarum una *Diſputatio eſt inter Eccleſiam Chriſti & Synagogam Satanæ*, & *Conſolatio Peccatorum* dicitur; Extat MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 775. 1819. aliiſque: altera eſt *Tractatus judicialis*, ſive *Actio Cauſidica inter Deum & Diabolum*, & *Belial* prænotatur. MS. in *Bibl. Colleg. Baliol.* apud Oxonienſes. *de Remediis Converſorum*, lib. xii. MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 2668. *In Clementinas* etiam ſcripſiſſe dicitur: *Commentarius* ejus in quatuor libr. *Sententiarum* in publicum prodiit, *Auguſt. Vindel.* *Append.*

1472. De *Propheciis* ejus legimus in Articulis con- SÆC. XIV.
tra I. Huſſum in Concilio Conſtant. prolatis. Vide ab An.
Conc. Tom. XII. col. 133. MCCC.

JOANNES DE BURGO, natione An- 1385.
glus, Theologiæ Doctor, Academiæ Cantabrigien- H. W.
ſis Cancellarius, nec non Eccleſiæ de Colinghato in agro Nottinghamienſi Rector, claruit anoo 1385. quo Pupillam Oculi compilavit. Scripſit enim librum, cui titulus, *Pupilla Oculi, omnibus Sacerdotibus, tam Curatis quam non Curatis, ſummè neceſſaria; in quâ tractatur de ſeptem Sacramentorum adminiſtratione, de decem Præceptis Decalogi, & de reliquis Eccleſiaſticorum officiis, quæ oportet Sacerdotem ritè inſtitutum non ignorare.* Prodiit *Pariſ.* 1510. *Argentinæ* 1514. *Rothomagi* 1516. 4°. Quanti olim habebatur liber iſte, ex innumeris ejus MSS. patet. *Homilias* quaſdam ab eodem ſcriptas memorat Baleus Cent. 6. cap. 73.

MANUEL CHRYSOLORAS, origine 1389.
Romanus, patriâ Byzantinus, nobiliſſimâ proſapiâ H. W.
oriundus, claruit anno 1389. quo circiter tempore in Occidentem à Joanne Palæologo ſeniore Imp. legatus, ut ſubſidia adverſus Turcas à Chriſtianis Regibus poſtularet; poſtquàm apud Angliæ Regem, alioſque principes munus ſibi demandatum ſummâ diligentiâ, irrito tamen ſucceſſu, obiiſſet, in Italiâ conſedit: ubi Græcarum literarum ſtudium ſeptingentis pluſquam annis in Occidente neglectum, quin & ignotum ferè, primus omnium reſuſcitavit; ac primum Venetiis, mox Florentiæ, poſtea Romæ, tandem Ticini docuit; Leonardum Brunum Aretinum, Franciſcos Barbarum, Philelphum, & Poggium, Baptiſtam Guarinum, aliosque primarios ſæculi Viros diſcipulos nactus. Anno circiter 1397 ab Emanuele Imp. in Occidentem profecto Florentiâ evocatus, Mediolanum ſe contulit. Poſt Emanuel a verò abitum ad ſolita docendi munia ſe recepit. Anno 1413. Conſtantiam petiit, Concilii Generalis ſpectator cupidus: ubi anno ſequenti die xv. Aprilis vitam finivit, apud Dominicanos Conſtantienſes ſepultus. Epitaphium ei poſuit Æneas Sylvius, Poeta Laureatus, quod ſic incipit;

Ille ego, qui Latium priſcas imitarier artes,
Exploſis docui ſermonum ambagibus, & qui
Eloquium magni Demoſthenis & Ciceronis
In lucem retuli, Chryſoloras nomine notus,
Hic ſum poſt vitam, & peregrinâ in ſede quieſco;
&c.

Extant *Epiſtolæ* iii. *de Comparatione Veteris & Novæ Romæ.* Prima admodùm prolixa ad Joannem Palæologum Imp. Secunda ad Joannem Chryſoloram, Tertia ad Demetrium Chryſoloram, multò breviores. Prodierunt Græcè, prima etiam Gr. Lat. interprete Petro Lambecio, ad calcem Codini de Antiquitatibus CPP. *Pariſ.* 1655. f. *Quæſtiones* ejuſdem *Grammaticales* prodierunt Græcè alicubi in 8°.

MANUEL CHRYSOLORAS, patriâ Byzantinus, eximius Græcarum literarum in Italiâ in- 1389.
ſtaurator, claruit an. MCCCLXXXIX. Præter R.G.
Epiſtolas à VVhartono recenſitas, nonnulla etiam argumenti Theologici conſcripſit, ac, veluti animum cum cœlo mutâſſet, Latinorum dogmata non ſolùm amplexus eſt, verum etiam ſcriptis propugnavit. Extat ejus *de Proceſſione Spiritus S.* contra Græcos tractatus, brevis quidem, ſed ex Allatii ſententiâ ſatis acutus & ſolidus. Pr. Ῥωμαίοις γράφων ὁ μακάριος Παῦλος περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος φησιν. Hujus meminit L. Allatius *adv. Creighton*, p. 4. Habetur MS. *Pariſ.* in *Cod. Naudæano*, 32. *Epiſtolæ* ejus nonnullæ extant MSS. in *Bibl. Vindob. Cod. Philoſ.* CCXL. n. vi.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. n. vi. Plures in *Bibl. publ. Lugduno-Batavâ*, n. xlv. S. Gregorii Magni *Miſſam* ex linguâ Latinâ in Græcam tranſtulit, uti nos docet L. Allatius *de Georgiis*, p. 361. Extat MS. in *Bibl. Barberinâ*, Cod. 75. Hoc tempore claruit & *Joannes Chryſoloras*, vir dicendi ac diſputandi peritus, Barlaami Monachi partes tutatus, à Greg. Palamâ profligatus. Vide Phranz. *Chro. Byzant.* l. I. c. 12. p. 56. Huic fortaſſe tribuenda eſt *Diſputatio*, cujus meminit Poſſevinus *Append.* p. 49. inter Græc. MSS. Manuel. Eugenici.

1389. H. W. BONIFACIUS IX. *Petrus Thomacellus* antea appellatus, patriâ Neapolitanus, ab Urbano VI. primùm Acolythus & Protonotarius Apoſtolicus, deinde Diaconus Cardinalis *S.* Georgii in Velabro, poſtremò Presbyter Cardinalis titulo S. Anaſtaſiæ conſtitutus. Poſt Urbani mortem Pontifex Romanus electus eſt anno 1389. die II. Novembris, conſecratus die XI. coronatus die XIV. ejuſdem, ætatis ſuæ anno 34. ſeu, ut alii, 45. Anno 1390. anathema Carolo Siciliæ Regi, totique ejus poſteritati ab Urbano deceſſore inflictum abrogavit: & Feſtum Annunciationis B. Virginis ab Urbano paulò ante mortem inſtitutum confirmavit. Anno 1391. vir nummi, quo affines ditaret, cupidiſſimus, Annatarum onus Eccleſiæ primus invexit, ut primi anni fructus Beneficiorum Eccleſiaſticorum, primitiarum Judaicarum adinſtar, ærario Apoſtolico ſolverentur, ſanciens. Anno 1394. ſeditionibus nuperis in Urbe ſedatis, ut ſibi magiſtratus pro lubitu conſtituere, vectigalia imponere, ac rem militarem diſponere liceret obtinuit, adeòque *primus omnium Romanorum Pontificum*, inquit Bzovius *, *omnem populi Romani vim ſuſtuliſſe, ac tandem Urbis ſummum imperium obtinuiſſe viſus eſt.* Anno 1400. ex Aſſiſio ubi multis annis moram fecerat, Romam ingreſſus Jubilæum celebravit. Obiit anno 1404. die 1. Octobris. Extant *Epiſtolæ & Conſtitutiones* IV. apud Bzovium ad an. 1390. 1391. 1403 *aliæ* VI. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. IV. ad an. 1392, 1394, 1399. *aliæ* XIII. ibid. in Regeſto Pontif. p. 177. *aliæ* plures apud eundem Tom. IV.

* Ad an. 1394. nu. 1.

1390. H. W. JOSEPHUS, ALSHAHER BILTABIB dictus, Al-marchum Al-mashiki Altagi filius; natione Ægyptius, civitate Alexandrinus, Præpoſitus Eccleſiæ Catholicæ B. Virginis anno 1390. conſtitutus, Presbyter anno 1398. ordinatus. Iſte omnes ferè Canones in Eccleſiâ Græcâ receptos Arabico ſermone paraphraſticè interpretatus eſt. Extat integra *verſio* MS. in Bibliotheca Bodleianâ. Ex eâ excerptos *priorum* IV. *Conciliorum Generalium Canones* Arabicè & Latinè evulgavit Cl. Beveregius in Pandectis Canonum *Oxon.* 1672. Tom. II. p. 681.

1390. H. W. PETRUS HERENTALIUS, ſeu *de Herentalis*, gente Belga, patriâ Brabantus, ex oppido cognomine originem duxit, Canonicus, ac Prior Cœnobii Floreffienſis Ordinis Præmonſtratenſis, claruit anno 1390. Obiit poſt annum 1436. modò calculos rectè ponat Simlerus *, qui Catenam illius in Pſalmos iſto circiter anno concinnatam prodit. Ex variis enim Patrum ac Doctorum Commentariis prolixam *Pſalmorum Expoſitionem* Petrus compoſuit, quæ typis excuſa prodiit. *Colon.* 1487. *f. Reutlingæ* 1498. *Rothomagi* 1504. *4to.* Colon. 1554. *Commentarium* ejuſdem *in* IV. *Evangelia fuſiſſimum*, uti & *Chronicon ab orbe condito ad annum* 1385. ſe MSS. in Bibliothecâ Floreffienſi vidiſſe teſtatur Oudinus Supplem. p. 657. Chronicon habetur etiam in Bibliothecâ Colbertin. Cod. 751. Alia quædam illius ſcripta recenſet. Fr. Sweertius Athen. Belgic. p. 621.

* Biblioth. p. 558.

1385. R. G. PETRUS HERENTALIUS, patriâ Brabantus, ex Ord. Præmonſtrat. Cœnobii Floreffienſis Prior, claruit anno MCCCLXXXV. Scripſit *Compendium Chronicorum*, ab orbe condito ad annum MCCCXCV, Joanni Epiſcopo Leodienſi nuncupatum, quod MS. extat in *Biblioth. Floreffienſi*, & in *Colbertinâ*, Cod. 751. Ex hoc Opere, ut videtur, *Vitas Pontificum Rom.* VII. deſcripſit, *viz.* Joannis XXII. Benedicti XII. Clementis VI. Innocentii VI. Urbani V. Gregorii XI. Clementis VII. ac notis ſuis uberrimis locupletatas publicæ luci donavit Steph. Baluzius *Vit. PP. Aven.* Tom. I. col. 179. 237. 309. 361. 413. 483. 539. SÆC XIV. ab An. MCCC.

RADULPHUS DE RIVO, natione Belga, patriâ Brabantus, domo Bredanus, Decanus Tungrenſis, antiquatum Eccleſiæ conſuetudinum peritiſſimus ſimul ac tenaciſſimus, claruit anno 1390. Obiit Romæ anno 1401. die ii. Novembris, ſeu, ut alii anno 1403. die x. Aprilis. Extat *Calendarium Eccleſiaſticum*, ſeu de *Canonum obſervantia Propoſitiones* XXIII. ſeorſim editæ *Lovanii* 1568. & in Bibliotheca Patr. recuſæ Tom. XXVI. pag. 289. *Hiſtoria de rebus geſtis trium Pontificum Leodienſium*, Engelberti à Markâ, Joannis de Arkel & Arnoldi de Horn, ab anno 1347. ad an. 1386. quam primus in lucem edidit Joannes Chapeaville Rerum Leod. Hiſt. *Leodii* 1616. 4°. Tom. III. p. 1. 1390. H. W.

GERARDUS, ZUTPHANIENSIS à civitate patriâ dictus, unus è primis Clericis Regularibus Ordinis S. Hieronymi, ſeu Fratribus Vitæ Communis à Gerardo Magno apud Daventrienſes inſtitutis, pietate eximiâ, & rarâ doctrinâ inſignis, claruit anno 1390. Obiit die IV. Decembris, anno 1398. ætatis ſuæ 31. Extant Opuſcula ii. Aſcetica, alterum *De Reformatione interiori, ſeu virium Animæ*; alterum *De ſpiritualibus Aſcenſionibus, Pariſiis & Coloniæ* 1539. ſæpius inter Opera Thomæ à Kempis, & in Bibliotheca Patr. Tom. XXVI. p. 234. 1390. H. W.

WILHELMUS WODFORDUS, aliis *Wilfordus*, natione Anglus, Waddingo *, tamen, (cui Scriptores Anglicos ſuis conterraneis annumerare ſolenne eſt) Hibernus, ac civitate Waterfordienſis, Ordinis Franciſcani Monachus, claruit anno 1390. Sexennio poſt in Synodo Londinenſi à Thoma Arondelio Archiepiſcopo Cantuarienſi, totoque Clero Anglicano, delectus eſt, qui Joannis Wicleſi Trialogum ſcripto refutaret. Obiit, uti vulgò fertur, Colceſtriæ anno 1397. Sin autem verum ſit quod vult Waddingus *, Wodefordum nempe Opuſculum de Religione anno 1433. ſcriptum Juliano Cardinali nuncupaſſe, neceſſe eſt illum diu ſupervixiſſe. Extat *Liber ad Thomam Archiepiſcopum Cantuarienſem adverſus Articulos* XVIII. *ex Wicleſi Trialogo excerptos*, & in Concilio Londinenſi anno 1396. (ex communi Scriptorum calculo) damnatos: in Faſciculo Rerum expetendarum *Colon.* 1535. f. p. 96. *Determinatio contra Hæreſes Jo. Wicleſi*, MS. in Bibliotheca Coll. Novi Oxon. cod. 87. Mertonenſi cod. 222. *Defenſorium contra Armachanum in libello de mendicitate Chriſti*, MS. in Biblioth. Magdalenenſi Oxon. cod 62. *Extractio errorum Armachani*, MS. in Biblioth. Coll. Novi Oxon. cod. 168. *Super cauſis condemnationis Articulorum Joannis Wicleſi*, MS. in Biblioth. Mertonenſi cod. 210. (quod quidem Opus nequaquam diverſum à primo videtur.) *De Sacramento Altaris*, MS. in Biblioth. Exonienſi Oxon. cod. 11. *Summam ejus de virtutibus*, quam perfecit Walterus Prior à medio uſque in finem, MS. vidi in Coll. Gonvil. & Caii. apud Cantab. fol. Alia adhuc plurima recenſent Baleus Cent. VII. c. 3. & Waddingus de Script. Ord. Minor. p. 158. 1390. H. W.

* Annal. Minor.

* Annal. Minor. Tom. IV. ad an. 1395. ſ. 2.

JOANNES BROMIARDUS, gente Anglus, 1390. H. W.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. glus, patriâ Herefordienſis, Ordinis Prædicatorum Monachus, Theologus ac Juriſconſultus ſummus, Doctor Oxonienſis, ac demum Profeſſor S. Theologiæ Cantabrigienſis, VViclefum in Synodo Londinenſi anno 1382. acriter oppugnavit. Claruit anno 1390. ſint licèt, qui ad annum 1290. errore manifeſto eum referant. Obiiſſe dicitur poſt annum 1419. Extat *Summa Prædicatorum* in duas partes diſtributa, qua præcipuos Diſciplinæ Eccleſiaſticæ locos & ſenſus ordine Alphabetico explicat, *Norimbergæ* 1485. *Venet.* 1586. 4°. *Dicta de miſſarum celebratione*, MSS. in Bibliotheca Mertonenſi Oxon. cod. 210. *Exhortationes*, MSS. in Biblioth. publica Cantab. cod. 208. *Tractatus Juris Civilis & Canonici ad moralem ſenſum applicati ſecundùm ordinem Alphabeti*, MS. in Biblioth. Pembrochiana Cantab. cod. 122. in Biblioth. Coll. Novi Oxon. Cod. 140. & in Bibliotheca Lamethana. Alia enumerant Baleus Cent. VII. cap. 4. Altamura Biblioth. prædicat. p. 63.

1394. H. W. BENEDICTUS XIII. *Petrus de Lunâ* antea nominatus, natione Hiſpanus, nobiliſſimo inter Aragonios loco natus. Diaconus Cardinalis S. Mariæ in Coſmedin à Gregorio XI. creatus, poſt mortem illius Clementis VII. partibus adhæſit, ab iſto in Hiſpaniam anno 1381. legatus. Poſt Clementis mortem Pontifex Romanus Avenione electus eſt ann. 1394. die XXVIII. Septembr. conſecratus & coronatus II. Octobr. accepto priùs juramento ſe, cedente Bonifacio IX. Pontificatu ceſſurum. De pace in Eccleſiam revocanda à Chriſtianis principibus & Epiſcopis ſæpe interpellatus nullas non tricas nexuit, & aſtutias commentus eſt, ut ſibi Pontificatum conſervaret aliis fucum faceret. A Carolo igitur Galliæ Rege anno 1398. Avenione obſeſſus, captus, & in cuſtodiam datus eſt. Anno 1403. carcere elapſus ad conſuetas fallendi artes rediit, Papatum abdicare ſe paratum eſſe nunquam non profeſſus, eundem tamen interim retinere per fas & nefas contendens. Anno 1408. die V. à Concilio Piſano depoſitus, in Catalauniam aufugit, atque anno 1408. Conciliabulum aſſeclarum ſuorum Perpiniani coegit: & mox Barcinone poſitus, Pontifices æmulos, eorumque ſequaces, ac Patres Piſanos diris devovit, & Concilii Piſani Acta abrogavit. Anno 1417. die XXVI. Julii, Concilii Conſtantienſis decreto Papatu ſimul ac communione ſubmotus eſt. Ipſe nihilominus ab omnibus deſertus ad extremum uſque ſpiritum titulum malè uſurpatum pertinax retinuit. Obiit Paniſcolæ, Regni Valentini arce, anno 1423. die XXIII. Maii. Extant *Epiſtolæ* V. Concil. Tom. XI. p. 2086, 2113, 2157, 2263. *Bullâ*, qua Reges ac Principes omnes ab obedientia ſua recedentes anathemarizat, & Principatibus exuendos decernit, Concil. Tom. XII. p. 1812. *Reſponſio ad Sigiſmundum Imp.* apud Bzovium ad an. 1415. num. 19. *Edictum contra Judæos*, ibid. num. 35. *alia plures Epiſtolæ* apud Theodoricum à Niem. *Liber de poteſtate ſummi Pontificis & Concilii* MS. in Bibliotheca Vaticana. *Vita humana adverſus omnes Caſus Conſolationum liber.* Hiſpanicè evulgatus.

1395. H. W. HENRICUS KNIGHTON, natione Anglus, Canonicus Regularis Monaſterii Leiceſtrenſis, claruit circa annum 1395. Melioris notæ Hiſtoricus; quo non alius res Anglicas majori fide ac diligentia perſecutus eſt. Scripſit *Chronicon de Eventibus Angliæ libris* V. ab anno circiter 950. ad an. 1395. quorum primo res à Saxonicis Regibus uſque ad an. 1066. geſtas breviter percurrit: tres ſequentes, qui ad annum uſque 1377 pertingunt, ex Ranulphi Higdeni Ceſtrenſis Polychronico ferè verbatim exſcripſit. Literis præterea commiſit *Hiſtoriam Depoſitionis Richardi* II. Angliæ Regis anno 1399. factæ. Extat utrumque Opus inter X. Hiſtoriæ Anglicanæ à Cl. Tvviſdeno editos *Londini* 1652. p. 2311, 2743.

1395. R. G. CALLISTUS II. Patriarcha Conſtantinopolitanus, primò Cœnobii Xanthopulorum apud Byzantinos Monachus, deinde anno MCCCXCV. Patriarcha renunciatus, poſt tres menſes fato ceſſit, ad annum MCCCCVI. perperam reponit L. Allatius. Scripſit adhuc Monachus, adjuvante ejus operam fratre quodam Ignatio, Tractatum *de Vita Monaſtica* in Capita C. diductum, cui titulus, *Methodus & Regula exquiſita, teſtimoniis Patrum comprobata, de iis qui eligunt vitam quietam Monaſticam & de Vita inſtitute*, &c. Pr. Ἔδει μὲν ἡμᾶς κατὰ τὰς θείας φαναχθεμένας διδάξεις. Hujus Auctoris & Operis meminit Symeon Theſſalonicenſ. *Dialog. contra hæreſes.* Habetur Græcè MS. in Biblioth. Barberina. Vide Allatium *contra Creighton*, pag. 655.

1395. R. G. MATTHÆUS PATRIARCHA, Metropolita primò Cyzicenus, deinde Patriarcha Conſtantinop. Renunciatus anno MCCCXCV. à Genebrardo, Onuphrio, & Frehero omiſſus, inter Calliſtum II. (qui Antonio ejus nominis quarto ſucceſſit; tres ſolummodò menſes throno potitus) & Euthymium reponendus: hujus Patriarchæ mentionem facit Sylveſter Sgyropulus *Hiſt. Concil. Florent.* ſect. II. c. VII. p. 5. obiit anno MCCCCVIII. Extat ejus *Teſtamentum*, ſive *ultima voluntas & Doctrina*, i. e. Fidei Confeſſio. Gr. MS. in *Bibl. Vindob. Cod. Hiſt.* LV. n. 1. à fol. 1. ad fol. 43. *Hypotypoſis*, ſive *Informatio ad ſeipſum, & ad Epiſcopos ſibi ſubjectos, & ad Clerum Magnæ Eccleſiæ* Conſtantinop. Anno Chriſti MCCCXCVIII. ſcripta, habetur Græcè MS. *ibid.* n. ii.

1396. H. W. PETRUS DE ALLIACO, natione Gallus, Compendii ad Iſaram fluvium tenuiſſimæ ſortis parentibus anno 1350. natus, liberalibus diſciplinis probè inſtitutus, Collegium Navarrenſe in Academia Pariſienſi anno 1372. ingreſſus eſt; inter ſodales Candidatorum Theologiæ, quos Burſarios appellant, receptus. Anno 1375. Magiſtri Sententias in Collegio ſuo prælegere, & ad populum in Eccleſia concionari cœpit: & ad Synodum Ambianenſem evocatus, Subdiaconus adhuc ad Presbyteros concionem habuit. Anno 1380. III. Id. April. Doctoris inſignia retulit; atque anno ſequente habitâ coram Andegavenſi Duce oratione, Concilio Generali ad tollendum ſchiſma opus eſſe Academiæ Pariſienſis nomine declaravit, Canonicus Noviodunenſis eodem anno factus. Anno 1384. Collegio Navarrenſi præfectus eſt; ubi Joannem Gerſonem, Nicolaum Clemangium aliosque doctiſſimos Viros diſcipulos habuit. Anno circiter 1387. coram Clemente VII. Pontifice apud Avenionem ſedente Facultatis Theologicæ Pariſienſis cauſam oravit adverſùs Joannem Monteſonum, Dominicanum, quem ſententiam ſuam de maculato B. Virginis Conceptu publicè docentem nuper damnarant. Anno 1389. Academiæ Pariſienſis Cancellarius renunciatus eſt, & Carolo VI. Regi à ſacris largitionibus, & Confeſſionibus adhibitus. Anno 1394. Capellæ regiæ apud Pariſios Theſaurarius conſtituitur. Eodem anno à Carolo Rege ad Benedictum XIII. qui Clementi VII. ſucceſſerat miſſus eſt, de ſchiſmate tollendo in medium conſulturus. Anno 1395. Anicienſis ſeu Vellavenſis, 1396. Cameracenſis Epiſcopus renunciatur. Anno 1405. Genuæ verſatus, habita coram Benedicto Pontifice concione, ei, ut Feſtum Trinitatis celebrandum decerneret, perſuaſit: quod quidem à paucis antea Eccleſiis celebratum fuerat, deinceps verò duce & auctore Cameracenſi ubique obſervari cœpit. Anno 1409. Concilio Piſano interfuit. Anno 1411. VII. Id. Junias à Joanne XXIII. Papâ

SÆC. XIV. ab An. MCCC. Papâ in Cardinalium cœtum titulo S. Chryſogoni allectus eſt; & poſt triennium in Germaniam legatus. Exeunte an. 1414. ad Conſtantienſe profectus eſt Concilium, cujus tertiæ ſeſſioni præfuit, & per integrum triennium pars magna fuit. Exeunte anno 1417. quo finita eſt Synodus, crebras ad Patres conciones habuit. Obiit anno 1425. Cameraci in Eccleſia Cathedrali ſepultus; *Aquila Franciæ*, & *malleus à veritate aberrantium indefeſſus* appellari ſolitus.

OPERA.

Commentarii breves in libros IV. Sententiarum. Seorſim---1500.4°.

Quæſtiones ſeu Principia in quatuor libros Sententiarum.

Recommendatio S. Scripturæ.

Principium in curſum Bibliorum, præcipuè in Evangelium S. Marci.

Quæſtio Veſperiarum, Utrùm Petri Eccleſia lege reguletur.

Quæſtio de reſumptâ, Utrùm Petri Eccleſia Rege gubernetur, lege reguletur, fide confirmetur & jure dominetur. Prodierunt ſimul Opera iſta, dempto primo, *Argentinæ* 1490. f.

Speculum Conſiderationis XII. Capitibus contentum.

Compendium contemplationis in tres Tractatus diviſum.

De IV. *gradibus ſcalæ ſpiritualis* ex dictis B. Bernardi.

Epitome quadruplicis exercitii ſpiritualis.

De Oratione Dominica Tractatus ii.

Salutationis Angelicæ Expoſitio devota.

Verbum abbreviatum ſuper libros Pſalmorum.

Meditationes ii. *in Pſalmum* XXX. *In te Domine, ſperavi.*

Meditatio in Pſalmum, Judica me, Deus.

Meditationes in VII. *Pſalmos Pœnitentiales.* Habentur unà cum tribus prioribus Meditationibus inter Orthodoxographa p. 1085.

Meditationes in Cantica, Magnificat, Benedictus, & Nunc dimittis.

Expoſitio in Cantica Canticorum Solomonis.

Duodecim honores S. Ioſephi ſponſi Virginis. Prodierunt ſimul Opuſcula iſta XVII. à Speculo Conſiderationis incluſivè enumerata *Duaci* 1634. 8°.

Tractatus de anima. Prodiit ſeorſim. *Pariſ.* 1494. 8°. 1505.

Sermones varii argumenti XX.

Modus, ſeu forma eligendi ſummum Pontificem.

Quæſtiones in Sphæram Mundi Ioannis de Sacro-Boſco, Pariſ. 1498. Venet. 1508.

Libellus de emendatione Eccleſiæ, Concilii Conſtantienſis Patribus anno 1415. oblatus. Prodiit in Faſciculo Rerum expetend. *Colon.* 1535. p. 203. & apud Wolfium Lect. Memorab. Tom. 1. p. 756.

De Eccleſiæ & Cardinalium authoritate Libellus. Extat inter Gerſonis Opera *Pariſ.* 1606. Tom. 1. p. 895.

Liber de Concordia Aſtrologiæ & Theologiæ. Habetur in Appendice Operum Gerſonis.

Tractatus ſuper libros Meteororum Ariſtotelis de impreſſionibus aëris, ac de iis, quæ in 1ª, 2ª, & 3ª, *regionibus aëris fiunt.* Argentinæ 1504. Viennæ 1509.

Sacramentale, Lovanii 1487.

Vita S. Petri de Morono, Pontificis Romani, dicti Cœleſtini V. Prodiit ſeorſim à Dionyſio Fabro Priore Pariſienſium Cœleſtinorum in lucem edita *Pariſ.* 1539. 4°. & habetur apud Surium die XIX. Maii.

Tractatus de Imagine Mundi.

Epilogus Mappæ Mundi.

De Legibus & Sectis. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

De Correctione Calendarii.

De vero Cyclo Lunæ.

Coſmographiæ Tractatus ii.

Vigintiloquium de Concordantia Aſtronomicæ veritatis cum Theologia.

De Concordia Aſtronomicæ veritatis & narrationis Hiſtoricæ.

Tractatus Elucidarius Aſtronomicæ Concordiæ cum Theologia & Hiſtoria.

Apologeticæ Defenſiones II. *Aſtronomicæ veritatis,* Coloniæ anno 1418. ſcriptæ.

Tractatus de Concordia diſcordantium Aſtronomorum. Prodierunt ſimul Opuſcula iſta à Tractatu de Imagine Mundi incluſivè alicubi in folio; non expreſſis loci, temporis, aut Typographi nomine.

Prodierunt etiam alicubi *Liber de Concilio Generali*; *Liber Quæſtionum in Hexaemeron*; *Conceptus & exponibilia*; *Tractatus de Interdicto*; *Tractatus de permutatione Beneficiorum*, & *Reſponſio contra Fr. Matthæi Concluſiones pro ſecta Flagellantium.* Verùm editionum tempora & locos invenire non potui.

Cæterùm plurima Cameracenſis Opuſcula inedita MSS. aſſervantur, viz. *Quæſtio utrum hæreticum ſit pro docendi licentia pecuniam dare vel recipere*; *Quæſtio de reprehenſione Petri à Paulo facta, Tractatus* ii. *de falſis Prophetis*; *Tractatus* iii. *contra Fratrem Ioannem de Monteſono*; *Sermones aliquot*, & alia in Bibliotheca Collegii Navarrenſis, à Launoio ſigillatim enumerata Hiſt. Gymnaſ. Navarr. Tom. ii. p. 479.

ANTONIUS DE BUTRIO, gente Italus, patriâ Bononienſis, Juris utriuſque Doctor, & in Academiis Bononienſi ac Ferrarienſi Profeſſor, Joannis de Imola & Geminiani magiſter. Claruit anno 1398. Obiit Bononiæ anno 1408. Non. Octobr. (ſi Forſtero fides) ad S. Michaelem in monte ſepultus. Habetur tamen in Bibliotheca Auguſtana Codex MS. ſecundam Lecturæ ejus ſuper 2. Decretalium partem complectens, qui Lecturam iſtam anno 1439 ſcriptam eſſe præ ſe fert. Quàm parum autem inſcriptionibus hiſce Codicum MSS. tribuendum ſit, vel exinde conſtat, quòd in eadem Bibliotheca Codex MS habeatur, qui Zabarellæ ſuper Clementinas Lecturam anno 1436. compoſitam eſſe prodit; cùm tamen Authorem anno 1417. obiiſſe certò certiùs conſtet. Extat Antonii *Commentarius in quinque libros Decretalium,* Venet. 1578. Tom. VII. *Commentarius in ſextum Decretalium librum,* Venet. 1575. *Conſilia ſive Reſponſa Iuris,* Venet. 1582. *Tractatus de jure Patronatûs,* Francofurt. 1581. *Speculum de Confeſſione*; Lovanii --- f. *Reportatoria duo*; alterum Juris Canonici, Juris Civilis alterum, plus unâ vice edita: & alia quædam, quæ ad hunc locum minùs ſpectant.

(Margin: 1398. H. W. Hiſt. Jur. Civil.)

DEMETRIUS CHRYSOLORAS, natione Græcus, patriâ Theſſalonicenſis, adoleſcens adhuc ob raram indolem, & egregias animi dotes Joan. Cantacuzeno jam Monacho primùm innotuit, & ab eo Manueli Imp. velut ſummis rebus idoneus, & præcipuè in arduis ſagax commendatus, Conſtantinopolim abiit, reliquum vitæ ſpatium in Aulâ tranſacturus, variis legationibus functus, & ad difficiliora regni negotia admotus, claruit anno MCCCXCVIII. Scripta quorum nulla lucem adhuc aſpexerunt ſunt hujuſmodi. *Encomium in S. Demetrium Martyrem.* Pr. Δημήτριος τὸ γλυκὺ ϑρέμμα, καὶ ϑαυμαστὸν ὄνομα. Pr. Hujus meminit L. Allatius *de Simeon,* p. 85. & *contra Creighton,* p. 6. *Contra Demetrium Cydonium pro Nicolao Cabaſilâ de Proceſſione Spiritûs S. dialogus.* Pr. Μέγας μὲν ὁ τῶν ὁμοφύλων

(Margin: 1398. R. G.)

καὶ

SÆC. XIV. ab An. MCCC. καθ' ἡμῶν πόλεμος Allat. *ibid.* *Dialogus alter contra Latinos.* Pr. Τί δὲ τὶ κατηγορεῖν ὦ Θεόδωρε καὶ τίνες οἱ τούτῳ χρώμενοι. Allat. *ibid.* horum alteruter, ut videtur, habetur Græcè MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 720.n.i.Ubi & *Refutatio Epiſtolæ* ad ipſum miſſæ per Legatos Papæ *de Proceſſione Spiritûs* S.n.ii. *Tractatus ex libris Nili Theſſalonicenſis* contra Latinos *de Proceſſione Spiritûs* S. Pr. Ἀχραία δόξα τῇ ἐκκλησίᾳ Allatius *ibid.* Extat & in *Bibl.Bodleian.* Cod. 3377. *Tractatus contra Latinos* Græcè MS. *Epiſtola* ad Barlaamum *de Proceſſione Spiritûs* S. Latinè extat ex ipſius Barlaami, ut videtur, verſione, unà cum ipſius *Reſponſoria* in *Bibliothecâ Patrum Colonienſ.* edita. *Epiſtola ad Antonium Aſculanum* dubitantem quomodo, cùm Ens ſit præſtantius Non-ente, Dominus noſter dixerit de Juda *melius ei eſſet ſi natus non fuiſſet.* Pr. Ἀπορεῖν σοι ὡς ἔοικεν τὸ ἐν τῷ μὴ ὄντος κρεῖττον. Utriuſque meminit Allatius, *ibid.* p. 6. 7. *Diſputatio coram Manuele Imp.* inter eum & Antonium eundem *de eiſdem Chriſti verbis*, extat Latinè ex verſione Geor. Trombæ *Florent.* 1618. *4to.* *Epiſtolæ* centum ad Manuelem Palæolog. Imp. quarum prima ſic incipit, Ἄριστε βασιλεῦ. Habentur MSS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 125. *Homilia de Transfiguratione Chriſti*; *de Sepulturâ*; *de Reſurrectione*; *de Annunciatione*, (in capite mutila); *In dormitionem Deiparæ*, *In nativitatem Domini*: Extant MSS.in *Bibl.Scorialenſi.* *Epigramma Funebre in Obitum Theodori Deſpotæ.* Extat Græcè MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. *Philoſ.* XCVIII. n. vii. Orationi Manuelis ſubjunctum. Ad hunc Codicem *Epiſtola ad Aſculanum* ſuprà memorata cum ſeptem aliis Opuſculis olim pertinuit, ut ex Indice ejuſdem apparet. In eâdem *Bibl. Cod.Philoſ.* CCCXLVII. habentur *Erotemata Grammatica* Demetrio aſcripta, Manueli forſan potiore jure adjudicanda.

1400. H.W. NICOLAUS DE GORHAM, quem nonnulli Gallum fuiſſe volunt, rectiùs verò natione Anglus, in vico cognomine Provinciæ Hartfordienſis natus, Oxonii in Collegio Mertonenſi bonis literis innutritus, & Magiſterii gradu cohoneſtatus. Tandem Dominicanis ſe adjunxit; & Lutetiam profectus, doctrina ac pietate inclaruit, Ordinis ſui Provincialis in Gallia factus. Eundem tamen Franciſcanis Waddingus * annumerat. Vixit forſan exeunte hoc ſæculo, circa annum 1400. Alii illum ad ann. 1350, alii etiam ad ann. 1296. referunt; & Philippo cuidam Galliarum Regi à ſacris Confeſſionibus fuiſſe produnt.

* De Script. Ord. Minor. p. 264.

OPERA.

Commentaria in IV. *Evangeliſtas.* Prodierunt *Colon.* 1537. f.

Commentaria In Acta Apoſtolorum.

Commentaria in omnes Epiſtolas S. Pauli. Hagenoæ 1502. Pariſ. 1521. f.

Commentaria in Epiſtolas Canonicas. Sub Thomæ Wallenſis nomine ſæpiùs edita.

Commentaria in Apocalypſin.

Sermones de Tempore & Sanctis per totius anni circulum. Prodierunt unà cum Comment. in Ep.S.Pauli *Hagenoæ & Pariſiis.*

Omnia Gorrami Opera collegit, & in duos Tomos diſtributa edi curavit Joannes Keerberg *Antverp.* 1617. & 1620. 2. vol. fol.

Commentaria Thomæ Wallenſis in Boethii Conſolationem Philoſophiæ in nonnullis Cod. MSS. Gorramo aſcribuntur.

Reliqua Gorrami Opera inedita recenſent Baleus Cent. VII. c. 22. Altamura Biblioth. Prædicat. pagin. 71. & Simlerus Biblioth. Tigurin. pagin. 519.

1400. H.W. JACOBUS MAGNI gente Hiſpanus, patriâ Toletanus, Ordinis Auguſtiniani Eremita, inſigni S. Scripturæ peritiâ, & aſſiduâ veterum Theologorum lectione egregium ſibi nomen tulit. Claruit anno 1400. poſtquàm Patavii Theologiam ac Philoſophiam publicè profeſſus eſſet: Carolo VII. Francorum Regi à ſecretis confeſſionibus adſcitus, Archiepiſcopatum Burdegalenſem ſibi oblatum repudiavit. Obiit Lutetiæ apud Auguſtinianos ſepultus. Scripſit inſigne *Opus de Sermone & Inquiſitione divinæ ſapientiæ*, cui *Sophologium* nomen dedit, libris x. diſtinctum, quod ex veterum Philoſophorum, Poëtarum atque Oratorum Scriptis ab ipſo conſarcinatum eſſe in Præfatione prodit. Prodiit id characteribus vetuſtiſſimis impreſſum *Lugduni* 1495. 8°. & cum Joannis de S. Geminiano Opere de Similitudinibus & exemplis. *Lugduni* 1585. f. Alia illum elucubrâſſe, & in his *Quæſtiones in libros Ariſtotelis de Animâ* luculentas, & *utriuſque Philoſophiæ tam naturalis quàm ſupernaturalis Compendium* in Michaelem Epiſcopum Autiſiodorenſem, prodit Joſ. Pamphilus Chron. Ord. Erem. p. 73.

NILUS DAMYLA, patriâ Italus, Hieromonachus in Monaſterio Hieræ Petræ Carcaſinorum in Cretâ inſulâ, claruit anno 1400. Latinorum hoſtis infenſiſſimus. Scripſit *Opus de Ordine in divinâ Triade, & de Proceſſione Spiritus S.* MS. in Bibliothecâ Vaticanâ. Fragmentum ejus Gr. Lat. exhibet L. Allatius lib. adv. Hottinger. cap. 19. p. 441. *Collectanea* inſuper elucubravit ad Maximum Monachum *ex ſacris literis, adverſùs eos, qui contradicunt S. Spiritum non ex Patre procedere, ſed ex Patre & Filio*, & *Tractatus* II. alterum *de Damaſo Papa & fide antiqua Romæ*, alterum *de Synodis duabus Photianis*: MSS. in Bibliotheca Regis Galliæ. Ex poſtremo Tractatu Fragmentum Gr. Lat. profert L. Allatius lib. de Synodo Photiana cap. 9. pag. 179. aliud lib. de conſenſu l. 2. cap 18. §. 10. aliud è penultimo Tractatu habet in Addendis pagin. 1375. aliud ex ſecundo Opere, ibid. l. 2. cap. 18. §. 7. Alia Fragmenta vid. apud eundem de Conſenſu l. 2. cap. 9. §. 5. & l. 3. c. 1. §. 3. 1400. H.W.

MAXIMUS, Monachus Græcus, Damylæ σύγχρονος, quem literis tentavit, ſententiæ autem ſuæ adverſarium ſenſit, claruit circa annum 1400. Scripſit acriter pro Latinorum dogmate adverſùs Græcos, miſſis undequaque, inprimis verò ad Conſtantinopolitanos, hac de re *Epiſtolis.* Ejus ſcripta haud adhuc ſupereſſe arbitror. 1400. H.W.

FRANCISCUS XIMENIUS, natione Hiſpanus, patriâ Catalaunus, domo Gerundenſis, Epiſcopus Elnenſis, & Pſeudo-Patriarcha Hieroſolymitanus. Claruit circa annum 1400. Scripſit *Librum inſignem de Naturâ Angelicâ*, *Compluti* 1527. excuſum. *Tractatum de Scalâ Dei*, *Barcinone* 1501. *Paſtorale pro inſtructione Epiſcoporum & Supernorum*, *Barcinone* 1495. f. *De Vitâ Chriſtianâ libros* IV. *Valentiæ* 1484. *Granatæ* 1496. Alia ejus Opera quamplurima, linguâ patriâ conſcripta, in Bibliothecâ Cœnobii S. Mariæ de Jeſu prope Barcinonem MSS. aſſervari teſtatur Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 140. 1400. H.W.

FRANCISCUS ZABARELLA, ſeu *de Zabarellis*, gente Italus, domo Patavinus, Juris utriuſque Doctor, quod à Joanne Lignano, Baldo, & Saliceto acceptum tum in Gymnaſio patrio tum Florentiæ docuit, Nicolai Abbatis Panormitani magiſter. Tantam apud concives Patavinos egregiâ nominis famâ ac vitæ probitate authoritatem iniit, ut extinctâ Carrarienſium familiâ, illi patriæ civitatis claves deferendi, deditioniſque Venetis faciendæ provinciam committerent. Eccleſiæ Cathedralis 1400. H.W.

Patavinæ

SÆC. XIV. ab An. MCCCC. Patavinæ jamdiu Archipresbyter, tandem Epiſcopus à Canonicis electus eſt: concivium verò ſuorum voluntati morem gerens, oblatam dignitatem refugit; & ab iis viciſſim opulentiſſimam S. Mariæ de Pratalea Abbatiam pietatis erga patriam inſignis præmium tulit. Claruit anno 1400. Epiſcopus Florentinus à Populo electus, dignitate tamen uſque ad annum 1411. caruit: cùm à Joanne XXII. Papa in Cardinalium cœtum titulo SS. Coſmæ & Damiani cooptatus, ſedem etiam ſuam ab eo confirmatam retulit. Poſt biennium à Pontifice ad Sigiſmundum Imp. mittitur de Concilio Generali indicendo & ſchiſmatibus tollendis acturus. Concilium utriuſque conſenſu Conſtantiæ convocatur: ad convocatum anno 1414. legatus Zaharella Pontificis obitinus vices: quas ſumma prudentia, fide, ac diligentia triennio ferè adminiſtravit; Hieronymum Pragenſem capitis damnatum in carcere inviſere & ad Palinodiam hortari non dedignatus. Obiit Conſtantiæ die VI. Novembr. anno 1417. ætatis ſuæ 78. honorificè admodùm clarus, tota Synodo, ipſoque Imperatore, funeris pompam cohoneſtantibus, & Poggio Florentino laudes illius è ſuggeſto recitante. Corpus poſtea Paviam tranſlatum eſt, & illuſtri à civibus ornatum Epitaphio, quod apud J. Phil. Thomaſinum* videre eſt.

*Illuſtr. viror. elog. p. 6.

SCRIPTA.

Commentarius in V. libros Decretalium, & Clementinas. Prodiit Venet. 1602.

Commentarius in Clementinas ſeorſim prodiit Venet. 1481. Tom. IV.

Conſilia Juris. Venet. 1581.

Varia Legum Repetitiones. Venet. 1587.

De Schiſmatibus authoritate Imperatoris tollendis Liber, inter alia quædam editus *Baſil.* 1587. *Argentinæ* 1609, 1618. Illum Indices Romani, antequam expurgetur, legi prohibent. SÆC. XIV. ab An. MCCCC.

Alias illius ſcripta enumerat Thomaſinus †, viz. *Commentarios in Naturalem & Moralem Philoſophiam; Tractatum de Horis Canonicis; Hiſtoriam ſui temporis; De Felicitate libros* III. *Commentaria in Vetus & Novum Teſtamentum; Opuſcula de Artibus liberalibus; De Naturâ rerum diverſarum, Acta in Conciliis Piſano & Conſtantienſi. Volumen Orationum, & Epiſtolarum:* quæ quidem nondum in lucem prodiiſſe puto. † Ibid. p. 5.

SIMON JACUMÆUS, aliàs SACUMÆUS, Conſtantinopolitanus dictus, fortè quòd è Byzantio genus duxerat, in Inſulà Cretâ natus; Ord. Prædicat. & per totam Græciam Inquiſitor Generalis à Rom. Pontif. conſtitutus; Gyracii primò Epiſcopus, mox Thebarum Metropolita, claruit anno MCCCC. In S. Scripturis *N. Teſt.* ex *Græcâ linguâ* in *Hebræam & Latinam* convertendis laudabilem operam poſuit, quas tribus Columnis ita diſpoſuit, ut verbum verbo aptè reſponderet, uti Sixtus Senenſis tradit. Præter dictum Opus, ſcripſit etiam *de Proceſſione Spiritûs S.* pro Latinis adverſùs Græcos Tractatus tres: quorum primum Manueli Olobelo inſcripſit. Pr. Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον φιλανθρωπότατον ὄν. Secundum Sophoniæ. Pr. Μέμνημαι ὡς ὅτι ἡ μεγάλη ἁγιωσύνη σου ἀπέστειλε. Tertium Joanni Nomophylaci. Pr. Ἡ δύναμις τῶν λόγων σου φωνῇ. Scripſit etiam in Joannem Cantacuzenum *Carmina quædam.* Prin. Ὅπλοις κραταιοῖς ἐλπίσας ζωγῷ φέρε. Horum omnium notitiam debemus doctiſſimo Allatio *de Simeon.* pagg 202. 203. 1400. R. G.

SÆC. XIV.

Concilia hoc Sæculo habita.

1301. R. G. COMPENDIENSE I. à Roberto de Courtenay Rhemenſi Archiepiſcopo menſe *Novembr.* ann. MCCCI. convocatum, in quo ſeptem Capitula diſciplinam Eccleſiaſticam & Clericorum immunitates, *viz. ne ſecularibus poteſtatibus ſubditi ſint,* præcipuè ſpectantia ordinantur. Extant *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1472. vide Spondani *Annales Eccleſ.* ad ann. MCCCI. §. IX.

1302. R. G. PENNAFIDELENSE, (Vaccæorum Hiſpaniæ Tarraconenſis id oppidum eſt) ab Epiſcopis Provinciæ Toletanæ ſub Gonſalvo Archiepiſcopo (non autem Ægidio, uti Codex MS quo uſus eſt Cl. Coſſartius, & ex Scriptoribus Hiſpanis nonnulli) ipſis Calcod. *Aprilis* anno MCCCII. congregatum, in quo *Clerici ad horas Canonicas recitandas, concubinas dimittendas, Euchariſtiam morientibus miniſtrandam, Confeſſionum arcana omninò celanda ordinantur; dies Feſtus in honorem B. Ildephonſi inſtituitur;* aliáque *de decimis, de immunitatibus Eccleſiarum* &c. decernuntur. Extant Conſtitutiones Eccleſiaſticæ XV. *Conc. Tom.* XI. *Append.* col. 1444. & apud Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 538. Anno ſequente habita eſt Synodus apud Oſcam urbem in Aragoniâ, in quâ Privilegium Ramiri Aragonum R. & Sanctii ejus filii, ad reparationem Eccleſiæ Oſcenſis à Barbaris expugnatæ, publicè recitatur. Vide d'Aguirr. ibid. p. 543.

1302. R. G. ROMANUM, à Bonifacio Papâ VIII. iii. Cal. *Novembr.* anno MCCCII. coactum. Huic Concilio Præſules & Clerum Gallicanum adeſſe jubet Pontifex, quò eos in partes ſuas attraheret, ac Philippo Regi, quem inimiciſſimum habuit, infenſos daret. Eis autem non comparentibus, (regio nempe Edicto eos Regno exire vetuit Philippus) nihil omninò in hâc ſynodo actum eſt, ſed æſtus omnis in fumum abiit. Vide Bernardum Guidonis, Spondani *Annales,* Ludovici de Bail. *Collect. Concil. Tom.* II. p. 449. & *Conc.* T. XI. part. II. col. 1476. præcipuè autem G. Coſſartii notas ibid. col. 1477. & in *Append.* ibid. col. 2444.

PARISIENSE I. (Conventus Eccleſiaſtico-politicus) à Philippo VI. cognomine Pulchro Galliarum Rege, ad jura regni ſui adverſùs iniqua Bonifacii Papæ VIII. uſurpationes tutanda, die x. *Aprilis* anno MCCCIII. congregatum: cui Prælati, Barones, Abbates, Urbium item Syndici & Procuratores &c. Regis mandatu interfuere; qui Regem ſuum à Pontificis injuriis vindicandum, ipſum Bonifacium *Simoniæ, Uſuræ, Homicidii, Hæreſis* demum poſtulandum, eâque de causâ *excommunicandum, exauctorandum, & de ſede Papali deturbandum* uno ore (aſſentientibus etiam ipſis Præſulibus, reliquóque Clero) decreverunt: Extant Acta celeberrimæ hujus congregationis ex MS. Chronico Dionyſii Pariſ. gallicè ſcripto deſumpta apud Bochel. *Decret. Eccleſ. Gall.* pagg. 321. 322. Articuli X contra Bonifacium in hoc conventu lati proferuntur ibid. Epiſtolæ Prælu- 1303. R. G.

lum

lium Gallican. ad Bonifacium pars potior habetur *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1475. Conſulat Lector curioſus Goldaſt. *de Monach.* T. III. de Marcâ de *Concord.* l.IV.c.16. n. vi. vii. p. 260. & alibi paſſim. *Acta inter Bonifacium* &c. *& Philippum* Pariſ. edita. 1613. 4*to*. eadem fuſiùs à Cl. Puteanis fratribus adornata. *Gall.* Par. 1655. *fol.*

1303. R.G. NUGAROLIENSE I. (Armeniacorum id oppidum eſt ad Garumnam fl.) ab Auſcitanæ Provinciæ Epiſcopis Amanæo Metropolitano præſide, iv. Non. *Decembr.* anno MCCCIII. celebratum, in quo multa ad diſciplinam Eeclesiaſticam ſpectantia peraguntur. Extant contra *Clericos peregrinos ſacra facientes: judices temporales ſeſe cauſis Eccleſiæ admiſcentes: deeimarum detentores: concubinarios, uſurarios, adulteros* &c. Canones XIX. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1478.

1303. R.G. COMPENDIENSE II. Pridiè Non. *Januarii* anno MCCCIII. juxta Romanos autem (apud quos Annus à Calend. *Januar.* incipit) MCCCIV. à Roberto de Courtenay Rhemenſi Archiepiſcopo cum ſuffraganeis celebratum. In quo actum eſt *de ſepulturâ excommunicatis negandâ; contra matrimonia clandeſtina, & contra luxum Clericorum.* Extant diſciplinę Eccleſiaſticæ Capitula V. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1493. &c.

1307. R.G. RAVENNENSE I. ab Epiſcopis Provinciæ Ravennatis, Raynaldo Archiepiſcopo Præſide, ad puriorem Divini Numinis cultum anno MCCCVII. celebratum. Hujus meminit Rubeus *Hiſt. Ravenn.* l. VI.

1307. R.G. SISENSE in Ciliciâ Armenię Minoris Metropoli, juſſu Gregorii Patriarchæ, & Leonis Armeniæ Regis, in magnâ Eccleſiâ S. Sophiæ à *LVI.* Patribus, præſentibus etiam Leone Rege, ejuſque Patre Haſtano, cum cæteris Principibus ac Magnatibus Armeniæ, anno MCCCVII. congregatum. In hâc Synodo (quæ ad Eccleſiæ Armenæ cum Romanâ conciliationem; quam diù meditaverat Rex; ſolummodò coacta eſt,) Epiſtola Gregorii Patriarchæ nuper mortui, quâ dogmata & ritus Eccleſiæ Romanæ probanda ſuſcepit, lecta eſt & approbata, ac tanquàm verus ac Apoſtolicus Canon; & legitima conſtitutio, ab omnibus Armenorum Eccleſiis recipi & obſervari, in membranis inſuper tranſcribi, & in ærario Eccleſiæ inter pretioſa Domini κειμήλια aſſervari ordinatur: & concordia cum Eccleſiâ Romanâ, tùm in Feſtorum celebratione, tùm in aliis omnibus rectis Conſtitutionibus ſtabilitur. Acta hujus Synodi ex Cod. MS. Armeno, qui olim in Eccleſiâ Patriarchali Ciliciæ ſervabatur, primus extraxit, & cum verſione ſuâ Latinâ edidit Clemens Galanus; *in notis de Conciliat. Eccl. Arm. cum Rom.* cap. 28. p. 455.

1308. R.G. AUSCITANUM ab Amaneo Archiepiſcopo cum ſuffraganeis, ſexto Cal. *Decembr.* anno MCCCVIII. congregatum. In quo nonnulla ad mores Monachorum corrigendos, jura Eccleſiaſtica vindicanda, conſtitutiones demùm priùs ſtabilitas reſuſcitandas, firmandáſque decernuntur. Extant Canones VI. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1500.

1309. R.G. POSONIENSE diœceſis Strigonienſis in regno Hungariæ ad Danubium fl. Gentili Cardinale Legato Pontificio Præſidente, menſe *Novembr.* anno MCCCIX. coactum. Extant Diſciplinę Eccleſiaſticæ *de non offendendis Prælatis: de non occupandis bonis Eccleſiaſticis: de pœnâ concubinariorum* &c. Canones IX. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2453. Extat etiam eorundem confirmatio per Clementem Papam VI. anno MCCCXLVI. facta *ibid.* col. 2465.

LONDINENSE I. à Roberto de Winchelſey Metropolitano Cantuarienſi cum ſuis ſuffraganeis Clementis Papæ V. mandato in Eccleſiâ D Pauli XXIV. die *Novembr.* anno MCCCIX. coactum. 1309. R.G. Concilium generale hoc ipſo anno (quod tamen in biennium diſtulit) in causâ Templariorum convocare deſtinaverat Pontifex, literiſque ii. Idûs *Aug.* MCCCVII. datis per Germaniam, Galliam, Angliam, &c. miſſis, Synodos Provinciales ſingulis ditionibus in anteceſſum haberi, & de ſtatu tùm Eccleſiæ generali, tum dicti Ordinis, multis criminibus infamis, ſpeciali conſultum iri mandavit: vi hujus præcepti congregantur Præſules, quid verò egerint, cùm Acta non compareant, planè incertum eſt. Extant Bullæ Papales duæ, quarum unâ Concilio generali futuro intereſſe, alterâ Synodum interim celebrare jubetur Antiſtes Cantuarienſis, in utrâque facinora Templariorum ad nauſeam uſque repetuntur. Has cum Certificatorio Epiſcopi Londinenſ. ſuper citatione Concilii in lucem protraxit H. Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 458. exinde *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1502. quibus meritò adjiciatur Litera Archipræſulis Cantuar. ad ſuffraganeos ſuos, quando dictas Bullas unà cum Articulis Inquiſitionis in Equites S. Templi num. LXXXVII. eis tranſmiſit, quam ex Cod. MS. *Bibl. Bodleian.* publici juris fecit inſignis Antiquitatum indagator D. Guil. Dugdale *Monaſt. Angl.* Tom. II. p. 559. Monendus eſt Lector, Robertum Cantuarienſem Conſtitutionem quandam *de juramento & obedientiâ Rectoribus & Vicariis, in eorum Eccleſiis celebrantium, faciendis*, anno MCCCV. edidiſſe: quæ unà cum formâ juramenti habetur apud Spelmann. *ibid.* Tom. II. p. 436. anno etiam MCCCX. Synodum alteram Londini convocâſſe; in quâ Generalis Concilii Viennenſis circa Templarios decreta recipiuntur ac approbantur. Vide *Antiq. Britan. Eccleſ.* p. 210.

1310. R.G. SALTZBURGENSE II. à Conrado Archiepiſcopo cum ſuis ſuffraganeis anno MCCCX. celebratum. In quo, ad petitionem Clementis Papæ V. Decimæ duorum annorum Sedi Apoſtolicæ ſolvendæ à Clero concordibus votis decernuntur: eodem anno aliam Synodum habuit Antiſtes Salisburgenſis, Apoſtolicæ Sedis Legatus, cui *VI.* Præſules aſſederunt, in quâ ſeveritas Legum & Conſtitutionum quarundam priorum mitigatur; & ſtatutis quibuſdam pœnalibus modus ponitur. Utriuſque Acta habentur *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1513. 1514.

1310. R.G. COLONIENSE I. ab Henrico Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopo, ſacri Imperii per Italiam Archi-cancellario; cum Epiſcopis ſuffraganeis, Coloniæ in Ædibus Archiepiſc. vii. Idus *Martii* ann. MCCCX. celebratum. In hâc Synodo, quæ ex ſpeciali Clementis Papæ V. mandato congregata eſt, ſtatuta Majorum (*viz.* ſub Conrado & Suffrido Archiepiſcopis Colonienſibus) *contra concubinarios* edita redintegrantur, & ſub gravioribus pœnis ſtabiliuntur; plurima item in *Caſtitatem Clericorum*; & præcipuè *Monialium* de novo decernuntur: Cautum eſt etiam, ut *non niſi ſacris Ordinibus initiati*, & *legitimè ordinati in Eccleſiis miniſtrent; nec ante vigeſimum quintum ætatis annum ſacri Ordines conferantur; & ad vitandos errores qui ex diverſis computandi modis ſæpius exorti ſunt*, in hoc Concilio ſtatutum eſt, *ut Annus Domini Salvatoris noſtri à Nativitate initium ſumat:* verùm non eſt inſtituti noſtri ſingula percurrere, pauca hæc delibâſſe ſufficiat. Extant quæ diſciplinam ſpectant Capitula XXIX. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1517.

RAVEN-

SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1310. R.G. RAVENNENSE II. à Raynaldo Archiepiſcopo cum ſuffraganeis anno MCCCX. habitum. In quo de Templariorum negotio Clementis Papæ V. ut videtur, hortatu actum eſt, & nonnulla in morum reformationem decreta. Eodem anno idem Raynaldus aliud Concilium, Bononiæ priùs indictum poſteà in Ravennam ordinatum, eâdem de cauſâ celebravit, vide *Conc.* Tom.X. Part.II.col. 1533. Enimverò plures hoc tempore Synodos, per varias Hiſpaniæ, Germaniæ, Angliæ, præcipuè autem Galliæ provincias, ad inquirendum in mores Equitum S. Templi congregatas memorant Hiſtorici: quarum aliquot hoc loco notavimus. *Salmanticenſem* ab Hiſpaniæ Præſulibus Gonſalvo Archiepiſcopo Toletano Præſide, anno MCCCX. Eodem anno *Pariſienſem* à Philippo Metropolitano, cæteriſque provinciæ Senonenſis Præſulibus. *Monguntinam* eodem etiam anno à Petro Archiepiſcopo cum ſuffraganeis, in quâ, præter ea quæ in Templariorum cauſâ acta ſunt, ſtatuta quędam Provincialia ex antiquioribus Conciliis in compendium redacta, & de novo ſtabilita, vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1533. 1534. *Bituricenſem* ab Ægidio de Româ Archiepiſcopo anno MCCCXI. à Concilio Viennenſi nuper reverſo, quid autem in ea actum ſit, non liquet.

1311. R.G. VIENNENSE Oecumenicum XV. uti numerant Pontificii, à Clemente Papâ V. cum Patriarchis Alexandrino & Antiocheno ritûs Latini, & *CXIV.* (vel ut alii *CCC.*) & ampliùs Epiſcopis, Viennæ Allobrogum ad Rhodanum fl. anno MCCCXI. coactum, Calend. *Octob.* inchoatum, ſeptimo *Maii* ſequentis finitum. Hoc Concilium, (cujus Hiſtoricorum iſtius temporis nemo non meminit) tribus de cauſis congregatum, totidémque Seſſionibus abſolutum dicitur: Primâ, ut Templariorum multorum flagitiorum infamiâ laborantium cauſa exploretur; Secundâ, ut Terrá Sancta à Saracenis occupata recuperetur, Tertiâ, ut Eccleſiaſtici Ordinis fiat reformatio, & diſciplinæ vigor renovetur: *Primâ* itaque *Seſſione* xvi. die *Octobr.* de recuperatione Terræ Sanctæ actum eſt; cúmque in finem, ut Crux per univerſum orbem prædicaretur, decretum: *Secundâ Seſſione* iii die *Aprilis* MCCCXII. præſente Philippo Gallorum Rege (cui negotium iſtud valdè arriſit) cum Fratre, & tribus Filiis, ſententia Clementis Papæ adversùs Templarios, quam xxii. die *Martii* proximè lapſi in Conſiſtorio clam condiderat, publicè lecta eſt, & Patrum ſuffragiis comprobata: *Seſſ. Tertiâ* vi. die *Maii.* Conſtitutiones variæ circa fidem & mores, (à Succeſſore ſuo Joanne XXII. cum reliquis Clementis Conſtitutionibus, ſub *Clementinarum* nomine, quarto abhinc anno publicandæ) decernuntur; quarum illæ quibus contra *Beguardos* & *Beguinas*, *Fratricellos*, & *Dulcimiſtas* actum eſt, eæque quibus linguam *Hebræam*, *Arabicam*, & *Chaldeam* in Academiis Oxon. Pariſ. aliiſque publicè edoceri (Raymundo Lullo, ut perhibetur, id, ad converſionem Infidelium & Mahumedanorum, potiſſimùm ſuadente) decretum eſt; & Conſtitutio de *Feſto Corp. Chriſti* feriâ quintâ poſt octavam Pentecoſtes quotannis celebrando, maximi ponderis videntur, nobiſque imprimis memorandæ. Extat Clementis Papæ V. *Sententia* de extinctione Templariorum in Concilio lata, quâ ob paucorum crimen in omnes iſtius Ordinis Equites deſæviit, ipſúmque Ordinem penitùs delevit, quod *tametſi jure non poterat, per viam tamen Proviſionis ſeu Ordinationis Apoſtolicæ irrefragabili ſanctione ſuſtulit*; bona eorum omnia ac reditus (iis qui in regno Hiſpaniæ, à Mauris diu agitatæ, poſiti erant exceptis) Ordini S. Joannis Hieroſolymitani annecti, & in perpetuum uniri ordinavit. *Conc.* T.XI.Part.II. col. 1557. cum multis Epiſtolis huc ſpectantibus: Conſtitutiones inter *Clementinas* editæ habentur; varias earum editiones vide apud Wharton. pag. 7. hujus Appendicis ſub Clemens V.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

RAVENNENSE III. à Raynaldo Archiepiſc. cum *IV.* Suffraganeis & *VI.* Epiſcoporum abſentium Procuratoribus, in choro majoris Eccleſiæ Ravenn. xxi. die menſis *Junii*; anno MCCCXI. coactum. Extant *de Exequiis Epiſcoporum: de Anniverſariis Epiſc. de Anniverſariis Patronorum Eccleſiarum: de Reliquiis SS. de Sacramentis Eccleſ.* Aliiſque Diſciplinæ capitulis Canones XXXII. *Conc.* T. XI. Part.II. col. 1569. 1311. R.G.

TARRACONENSE à Guillielmo Metropolitano cum *V.* Epiſcopis ſuffraganeis primo die *Auguſti*, anno MCCCXII. habitum. In quo ſuper vitâ, moribus, & inſtituto Templariorum inquiſitione factâ, innocentia eorum palam innotuit; decretumque eſt, ut congrua iis habitatio, & proventus ex reditibus ſui Ordinis daretur, modò Epiſcopo loci ſubjecti ſint; & nequis eos in poſterùm defamare præſumat. Extat apud Illuſtr. Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom.III. p. 546. eodem anno Concilium Provinciale apud Salmanticam, juſſu Clementis Papæ V. celebravit Archiepiſcopus Compoſtellanus, in quo nona Decimarum pars in utilitatem Academiæ Salmanticenſis, & Doctorum ſtipendia decernitur. *ibid.* pag. 547. 1312. R.G.

PARISIENSE II. à Philippo Senonenſium Archiepiſcopo cum ſuffraganeis ad initium menſis *Maii* anno MCCCXII. habitum. Extant ad vigorem Eccleſiaſticæ Diſciplinæ renovandum & abuſus quoſdam reformandos, *contra detentores Clericorum*, & *citationes generales* Capitula III. apud Lud. de Bail. *Collect. Conc.* T.II.p.606. & *Conc.* T.XI.Part. II. col. 1602. 1312. R.G.

NICOSIENSE I. à Petro de Planâ Epiſcopo Ruthenenſi, Romani Pontificis ad Eccleſias Orientales Legato, qui poſteà Patriarcha Hieroſolymitanus renunciatus eſt, die xv. *Junii*, anno MCCCXIII. in majori Eccleſiâ Nicoſienſi, in Inſulâ Cypro coactum. Extant diſciplinæ Eccleſiaſticæ Capitula XLII. ad Clericorum mores in meliùs formandos, & cultum divinum majori cum reverentiâ præſtandum. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2418. 1313. R.G.

RAVENNENSE IV. à Raynaldo Archiep. cum *V.* Epiſcopis ſuffraganeis & *III.* Vicariis in Eccleſiâ B. Nicolai Caſtri Argentæ, Eccleſiæ & Diœceſis Ravennat. x. die menſis *Octobr.* an. MCCCXIV. Pontificiâ ſede tunc temporis vacante, congregatum. Extant ad Divini cultûs honeſtamentum, vitæ puritatem, morum reformationem, bona Eccleſiaſtica ab invaſoribus conſervanda, Canones XX. (quorum aliquibus Præſules Bononienſes, jurium ſuorum plus æquo tenaces, aſſenſum ſuum denegârunt) *Conc.* T.XI.Part.II. col.1603. vide G. Coſſartii obſervationem *ibid. col.* 1617. 1314. R.G.

SALMURIENSE à Gaufrido Turonenſi Archiepiſcopo, cum Suffraganeis & Abbatibus ad montem Garganum tertio die *Octobr.* anno MCCCXV. coactum. Extant in tutelam Sacrarum poſſeſſionum, *contra perturbatores juriſdictionis Eccleſiaſticæ, & contra Archidiaconos qui ab examinandis pecunias exigunt*, Canones IV. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1617. 1315. R.G.

NUGAROLIENSE II. ab Auſcitanę Provinciæ Præſulibus Guilielmo Archiepiſcopo Præſide, anno MCCCXV. congregatum. In hâc Synodo 1315. R.G.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. nodo nonnulla ad pacem & fructum Eccleſiæ, & abuſuum quorundam correctionem ordinantur. Extant diſciplinæ Capitula V. *Contra Dominos temporales occupantes Eccleſias vacantes: Ne Clerici à judicibus Secularibus compellantur: Ne capitali ſupplicio afficiendis pœnitentia denegetur* &c. vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1620.

1315. R. G. SILVANECTENSE I. in Provincia Rhemenſi, à Roberto Archiepiſcopo cum ſuis ſuffraganeis, & aliarum Sedium Prælatis, anno MCCCXV. habitum. Ubi actum eſt de crimine, quo Petrus de Latiniaco Epiſcopus Catalaunenſis, & Summus Regni Cancellarius impetebatur, ſcilicet quòd Philippi Regis & Joannis de Caſtello deceſſoris ſui necem procuraverat: Hic, ſigillis ablatis, in carcere detentus, ac bonis omnibus ſpoliatus, è cuſtodiâ educi petit, quò liberiùs juxta Canones conſcientiam elueret; cui Patres conſenſerunt; deinde Pariſios Synodus transfertur, ibique causâ ritè perpensâ dictus Petrus abſolvitur, ac in ſedem ſuam reſtituitur, vide *Nang. Continuat.* ad Annum MCCCXV. *Spondanum* ad annum eundem, qui hæc omnia in Concilio Senonenſi acta narrat. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1623. Advertendum eſt Robertum Archiepiſcopum aliud Concilium apud Silvanectum Anno MCCCXVII. celebrâſſe. In quo contra Invadentes bona Eccleſiaſtica actum eſt, nimirùm *à divinis ceſſandum eſſe in eâ Parochiâ, ubi bonorum quæ ad Monaſteria, aut Xenodochia pertinebant, invaſores habitarent: ipſos Invaſores ſi intra octo dies non ſatisfecerint, arctioribus cenſuris cogendos eſſe: excommunicatorum nomina ſingulis diebus Dominicis à Parochis è ſuggeſtu pronunciandà.* Extat de rebus iſtis Epiſtola Synodalis die xxvii. *Martii* anno MCCCXVII. data *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1625.

1316. R. G. WESTMONASTERIENSE à Waltero Archiepiſcopo Cantuarienſi cum cæteris Angliæ Epiſcopis anno MCCCXVI. celebratum. In hoc Concilio multa circa *Perſonarum & Rerum Eccleſiaſticarum immunitatem tuendam, diſciplinæ vigorem renovandum, Proviſiones Papales moderandas, Legatorum aliorúmque Curiæ Romanæ Aſſeclarum exactiones cohibendas, Scotorum audaciam reprimendam*, ac tandem *ſubſidium Regi bellis implicito gratuitò offerendum* Clero propoſuit Archiepiſcopus, quorum memoriam celeberrimus *Antiq. Britan. Eccl.* Compilator * conſervavit: eodem ut videtur Concilio, ſub hoc tempus certiſſimè de gravaminibus Eccleſiæ (præcipuè quòd cauſæ Eccleſiaſticæ ad Judices ſæculares per Regias Prohibitiones ſæpius dimoverentur) ac eorum remediis conſulitur; ubi Articuli iſti, qui ſub nomine *Articulorum Clerici* uſque adhuc innoteſcunt, ac inter jura municipalia edi ſolent, conditi ſunt; quos brevi poſt tempore Regi, Lincolniæ Comitia Regni celebranti, ſupplicitèr obtulerant Prælati, ac Reſponſionem ſingulis accommodam habuerunt. Extant *Articuli* iſti & *Reſponſiones* Regio diplomate muniti unà cum *Epiſtola* Regis ad Juſtitiarios de iiſdem fideliter obſervandis apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 483. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2463.

* p. 215. Edit. Hanov.

1317. R. G. RAVENNENSE V. à Raynaldo Archiepiſcopo cum ejuſdem Provinciæ Epiſcopis, ad Eccleſiaſticam Diſciplinam, vitio ſæculi tùm temporis primùm labefactatam, inſtaurandam, Bononiæ (unde etiam *Bononienſe* à quibuſdam appellatur) anno MCCCXVII. habitum. In quo Conſtitutiones in ſuperioribus Synodis, tam per ipſum Raynaldum quàm Bonifacium, Prædeceſſorem ſuum, ac Latinum ſedis Apoſtolicæ Legatum editæ, lectæ ſunt, & plures de novo conſtitutæ: Extant *de cuſtodia vacantium Eccleſiarum: de vita & honeſtate Clericorum: de certo numero Canonicorum in Eccleſiis Cathedralibus ſtatuendo: de Salariis Notariorum & Sigilliferorum*, &c. Capitula XXIV. *Conc.* T. XI. Part. II. 1655. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

Append.

1318. R. G. CÆSAR-AUGUSTANUM à Petro de Luna primo iſtius urbis Archiepiſcopo, adſiſtentibus IV. Suffraganeis, XIII. die *Decembr.* anno MCCCXVIII. celebratum. In quo Erectio dictæ ſedis in Metropolim ſolenniter publicata eſt. Extat apud Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 555. eodem anno Synodus, ab Eximeno de Lunâ Archiepiſcopo Tarraconenſi nuper electo, Tarracone congregata *ibid.*

1319. R. G. TOLOSANUM à Joanne primo iſtius Sedis Archiepiſcopo, menſe *Junii*, anno MCCCXIX. Toloſæ, quam ex Epiſcopali in Metropolitanam nuper evexerat Joannes XXII. Papa, congregatum. Hujus Synodi Acta Joannes quidam Aurelianenſis Archiepiſc. Toloſanus collegiſſe dicitur; utrum verò alicubi extent, incertus ſum. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1680.

1320. R. G. NICOSIENSE II. à Joanne Archiepiſcopo, ad Diſciplinam Eccleſiæ inſtaurandam, & mores Clericorum corrigendos VII. die *Aprilis* anno MCCCXX. celebratum. In eo, *ut beneficiati per ſe quotidie officium celebrent: de habitu eorum tum intra tum extra Eccleſiam: de Miſſa pro defunctis celebranda;* aliiſque ejuſdem Commatis decretum eſt. Extant Conſtitutiones XIX. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2424. Habentur & aliæ Eccleſiaſticæ Conſtitutiones X. *de Monialibus: de Miſſa nuptiali* &c. ab eodem Joanne diverſis temporibus prolatæ *ibid. col.* 2428.

1320. R. G. SENONENSE à Guilielmo Archiepiſcopo cum ſuffraganeis, die Jovis poſt Pentecoſten, tertio *viz.* Idus *Junii* an. MCCCXX. celebratum. Extant ad Diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantia Capitula IV. *de jejunando in Vigilia Feſti Corp. Chriſti: de ceſſatione à divinis quando Clericus à Judice laico detinetur: de vita & honeſtate Clericorum: de profeſſione Monachorum. Conc.* Tom. XI. col. 1680.

1320. R. G. ADANENSE, (urbs erat Ciliciæ in Armenia Minori) à Conſtantino Armenorum Patriarcha, *XVIII.* Præſulibus, *V.* Magiſtris ſive Abbatibus, rogatu Oſcini Regis, circa annum MCCCXX. vel paulò poſt congregatum. Præſentibus etiam Rege Oſcino, cum fratre ſuo Alinah, & Proceribus, Magnatibúſque, cum multis Sacerdotibus, ac viris Religioſis. In hac Synodo Acta Synodi Siſenſis renovantur, & concordia cum Eccleſiâ Romanâ tam in fide, quàm in ritibus ſtabilitur. Extant Acta *Armenicè & Latinè* à Galeno edita. *Conc. Eccl. Armen.* Tom. I. cap. 29. pag. 474. Confer Epiſtolam Joannis Chernacenſis ad Fratres unitos, quæ habetur *ibid.* p. 513.

1321. R. G. LONDINENSE II. à Waltero Cantuarienſi Metropolitano cum ſuffraneis menſe *Decemb.* anno MCCCXXI. Londini habitum. Extant, ad regimen Eccleſiaſticum meliùs ordinandum, *de Teſtamentis, de viſitatione Archidiaconorum; de inductionibus, & inſtitutionibus, & pro regulatione Apparitorum*, Canones ſive Capitula VIII. item *Præceptum* Edwardi Regis II. Archiepiſcopo, cæteriſque Præſulibus datum, ne quid in Concilio, quod in Regis vel Regni præjudicium cedat, ſtatuatur, apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 488. & *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2468.

F VALLI-

SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1322. R. G. VALLISOLETANUM, à plurimis Hiſpaniæ Præſulibus, Guilermo Epiſcopo Sabinenſi [unde *Sabinenſe* Concilium à Binio appellatur] Pontificis in Hiſpaniam Legato Præſidente, apud Vallem-Oleti Diœceſis Palentinæ, ii. die *Aug.* anno MCCCXXII. celebratum: Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ Canones XXVII. *quibus corruptelis & incommodis ingruentibus remedium adhibetur. Conc.* Tom. XI. part. II. col. 1682. & cum MS. in *Colleg. Ildephonſi Complutenſ.* collati, apud d'Aguirre, *Conc. Hiſp.* T. III. p. 556.

1322. R. G. COLONIENSE II. ab Henrico Archiepiſcopo Colonienſi, ſacri Imperii per Italiam Archicancellario, cum ſedis ſuæ ſuffraganeis, & Eccleſiæ Cathedralis Capitulo, pridiè Calend. *Novembr.* anno MCCCXXII. in ipſis ædibus Archiepiſc. celebratum. In quo Statuta quædam Synodalia ab Engelberto deceſſore ſuo circa annum MCCLXVI. decreta approbantur, rata habentur, & per totam Provinciam ut Provincialia ſtatuta & decreta obſervari ordinantur. Extat huius Synodi decretum *Conc.* Tom. XI. p. II. col. 1707.

1323. R. G. PARISIENSE III. à Guilielmo de Melodulo Archiepiſcopo Senonenſi, cum Suffraganeis, cæteriſque illius Provinciæ perſonis Eccleſiaſticis, circa finem menſis *Februar.* anno MCCCXXIII. Pariſiis congregatum. Extant de Diſciplinâ Eccleſiaſticâ ejuſdem ferè commatis cum iis, quæ in ſuperiori hujus Provinciæ Concilio, anno MCCCXX. Senonis celebrato acta erant, decretis, Capitula IV. apud Lud. le Bail. Tom. II. pag. 607. cum Cod. MS. collata. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1711.

1323. R. G. TOLETANUM I. à Joanne Archiepiſcopo XVIII. die Maii anno MCCCXXIII. congregatum, in quo de fide & moribus conſultum eſt. Extat *Inſtructio compendioſa in* XIV. *Articulis fidei*, VII. *Sacramentis, præceptis Decalogi, Theologicis virtutibus, & vitiis capitalibus*, cum diſciplinæ Capitulis XVII. *de officio Archipresbyteri & Ordinarii, de vitâ & honeſtate Clericorum, de decimis*, &c. apud Eminentiſſ. Card. d'Aguirre qui primus ex MS. *Mondexarenſi* in lucem protulit *Conc. Hiſp.* Tom. III. pag. 569. Concilium alterum apud Toletum XXI. die *Novembr.* anno MCCCXXIV. idem Joannes Archiepiſc. celebravit: in quo Concilii Valliſoletani decreta renovantur, & quædam alia diſciplinam & Clericorum mores ſpectantia ordinantur. Extant Conſtitutiones Eccleſiaſticæ VIII. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1712. & cum MS. *Mondexarenſi* collatæ apud d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 576. Idem Joannes Toletanus Concilium Provinciale, *Complutenſe* dict. apud Alcalam tenuit iii. Idus *Decembr.* ann. MCCCXXV. in quo tres prioris Synodi conſtitutiones, ad Clericorum mores pertinentes, lucidiùs proponuntur & explicantur. *Ibid.* p. 578. Eodem loco Concilium Provinciale, an. MCCCXXXIII. celebravit hujus ſucceſſor Simon de Lunâ, cujus memoriam, cùm acta non compareant, conſervavit Illuſtr. Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 584.

1326. R. G. AVENIONENSE I. à trium Provinciarum Arelatenſis, Aquenſis, & Ebrodunenſis Præſulibus, Præſidentibus tribus dictarum ſedium Metropolitanis, adſiſtentibus Epiſcopis ſuffraganeis *XI.* & abſentium vices gerentibus *VIII.* in Monaſterio de S. Rufo prope Avenionem, XVIII. die menſis *Junii* anno MCCCXXVI. coactum: in quo plurima in morum & diſciplinæ reformationem, Clericorum privilegia ac immunitates, nonnulla etiam circa *indulgentias*, & *res matrimoniales*, & *teſtamentarias* ſtatuuntur. Extant hujus Synodi Canones LIX. quos Pet. Gaſſendus publici juris primus fecit, ac ad calcem *Hiſtoriæ Eccleſiæ Divienſis* edidit; cum altero MS. codice collatos Collectioni ſuæ inſeruerunt noviſſimi Conciliorum Editores, Tom. XI. part. II. col. 1717. & notam minimè prætereundam adjecerunt, *ibid. Append.* p. 2476. Ad hunc locum Joannes Papa XXII. Concilium, vel eodem anno, vel ad initium ſequentis, contra Nicolaum V. Antipapam, qui eum in Conciliabulo quodam Italico Hæreticum declaraverat, convocavit: Vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1774.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

MARCIACENSE Auſcitanæ diœceſis, à Guilielmo de Flavacourt Auſcitano Archiepiſcopo cum ſuffraganeis, die octavo *Decembr.* an. MCCCXXVI. habitum. Extant quæ diſciplinam ſpectant & morum correctionem *de ætate & qualitate ordinandorum; de literis dimiſſoriis; de officio Archidiaconi; de officio Ordinarii; de perjuriis, exceptionibus, appellationibus*, &c. Canones LVI. niſi quod (uti monuit Coſſartius) horum nonnulli ad alias Synodos potiùs referendi ſunt. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1747. Concilium Marciacenſe alterum in cauſâ Aneſancii Epiſcopi Adurenſis à perduellionibus occiſi, idem Guilielmus Auſcitanus anno MCCCXXIX. celebravit. In quo Sicarii, qui dictum parricidium patrarunt, ab Eccleſiæ conſortio amoventur, & quicunque eos hoſpitio exciperent, anathemate percelluntur. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1782. 1326. R. G.

SYLVANECTENSE II. à Guilielmo de Bria Rhemenſi Archiepiſcopo, cum *VI.* Suffraganeis, *II.* Vicariis, Eccleſiarum Cathedralium deputatis, die XI. *April.* an. MCCCXXVI. congregatum. In quo ordo tenendi Concilii Provincialis, per Rhemenſem Provinciam in poſterum obſervandus ſtabilitur, & juriſdictio Eccleſiaſtica confirmatur. Extant *de Beneficiatis; de decimis, etiam ab Eccleſiaſticis, perſolvendis, ne excommunicati ſint teſtes, contra clandeſtina matrimonia*, &c. Canones VII. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 768. 1326. R.G.

COMPLUTENSE I. à Joanne Archiepiſcopo Toletano Hiſpaniarum Primate Regnique Caſtellæ Cancellario, cum *III.* iſtius Provinciæ Epiſcopis, totidemq; Epiſcoporum Vicariis, in ipſius Metropolitani palatio apud Alcalam de Henares, XXV. die *Junii*, anno MCCCXXVI. coactum; in quo Eccleſiarum ſingularum immunitatibus aſſervatis, Metropolitanæ imprimis jura proteguntur. Extant Canones II. *Conc.* Tom. XI. part. II. col. 1771. & cum codice MS. *Mondexarenſi* collati *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 579. Idem Joannes Archiepiſcopus hoc anno Provinciale Concilium apud Toletum XI. die menſis *Febr.* congregari juſſit, cui Joannes Vincentius Archidiaconus Arelatenſ. Archiepiſcopi Vicarius Generalis præſedit, in quo circa Diſciplinam Canones III. *de foro competenti; de dolo & contumacia, de vita & honeſtate Clericorum* ordinantur. Ibid. p. 580. 1326. R.G.

ROFFIACENSE diœceſis Pictavienſis, ab Arnoldo Burdegalenſi Archiepiſcopo cum ſuffraganeis XIV. die *Jan.* an. MCCCXXVII. celebratum; in quo Clericorum privilegia ac immunitates à foro ac Judicibus ſæcularibus ſtrenuè aſſeruntur. Extant Capitula II. *Conc.* Tom. XI. part. II. col. 1773. 1327. R.G.

LONDINENSE III. à Simone Mepham Antiſtite Cantuarienſi cum ſuffraganeis in Eccleſia D. Pauli, die quinto *Februar.* anno MCCCXXVIII. habitum. In quo ii omnes, qui cædis Waltheri de Stapleton, Exonienſis nuper Epiſcopi, & ſummi Regni Theſaurarii, (quem, exorto tumultu, cives Londinenſes auſu nefario captivum duxerant, & ſecuri 1328. R.G.

cuti

curi percuſſerant) operâ, ope, vel conſilio rei fuerant, ab Eccleſiæ conſortio ſententia ſynodali exterminantur. Decreta ſuperiorum quarumdam Synodorum redintegrantur, quædam etiam *de ceſſatione à ſervilibus operibus, in diebus Paraſceves, Animarum & Conceptionis; de Teſtamentis; de Bannis matrimonialibus*, &c. decernuntur & Oxonienſe de *Appellationibus* decretum reſcinditur. Extant Conſtitutiones Eccleſiaſticæ IX. apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 493. & *Conc.* Tom. XI. Append. col. 2476.

1329. R.G. COMPENDIENSE III. à Guilielmo de Bria Rhemenſi Archiepiſcopo cum *III.* Epiſcopis ſuffraganeis, & cæterorum iſtius Provinciæ Præſulum Vicariis, apud Compendium die XVII. menſis *Septemb.* anno MCCCXXIX. congregatum. Extant in tutelam Juriſdictionis, Immunitatum, Privilegiorum, ac bonorum Eccleſiæ, Canones VII. *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1775. Hanc Synodum apud Sylvanectum congregari, & *V.* Præſules ei intereſſe narrat Guil. Marlot. *Hiſt. Metrop. Rhem.* Tom. II. lib. IV. p. 617.

1329. R.G. PARISIENSE IV. ex ſpeciali Philippi Valeſii Gallorum Regis mandato, ut utriuſque fori Eccleſiaſtici ſcilicet & ſæcularis, termini & limites diſtinguantur, VII. die *Decemb.* anno MCCCXXIX. congregatum: Huic conventui non purè Synodico præfuit Philippus Rex, interfuerunt Archiepiſc. *V.* Epiſcopi *XV.* Barones item & Optimates regni, & Regis Conſiliarii. In eo de Poteſtate Eccleſiaſtica & Civili quæſtio fuſiùs agitata eſt. Petro de Cugneriis Regni Cancellario Prætorum partes tutante, Petro Rogerii Senonenſe Electo, & Petro Bertrando Epiſcopo Eduenſi pro Prælatis reſpondentibus; utrinque querelæ, utrinque gravamina proferuntur: tandem Epiſcopis, ſe corrigenda correcturos, & contra Officialium ſuorum abuſus remedia opportuna adhibituros ſpondentibus, Rex cui in animo non erat conſuetudines impugnare, ſe eorum curam habiturum, ac in ſuis juribus & libertatibus defenſurum profitetur: Extant Acta ſeorſim edita Pariſ. 1495. deinde in *Bibliotheca PP.* recuſa. Vide *Conc.* Tom. XI. Par. II. col. 1777.

1330. R.G. LAMBETHENSE I. à Simone Mepham Archiepiſcopo Cantuarienſi, in ædibus ſuis Lambethanis circa annum MCCCXXX. habitum. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ ad res Sacramentales præcipuè ſpectantia, viz. *de Ornamentis & Officio Altaris; de Confeſſionibus audiendis*, &c. Capitula X. apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 497. & *Conc.* Tom. XI. par. II. col. 1784.

1332. R.G. MAGHFELDENSE I. à Simone Mepham Archiepiſcopo Cantuarienſi, apud Maghfeld vicum quendam Regnorum in agro Suſſexienſi, XVI. Cal. *Aug.* anno MCCCXXXII. coactum. In quo diei imprimis Dominicæ ac aliorum feſtorum obſervantia ſtabilitur. Extat *Conſtitutio* in quâ *Dies feſti, qui pio animi affectu per totum annum obſervari debent, enumerantur*, apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 500. Notet Lector in Collectione Spelman. Conſtitutioni prædictæ duos alios Canones *de Presbyteris Stipendiariis, & de Decimis* adhærere, quibus autem loco & tempore ſanciti ſint, non conſtat: Simul etiam ediderunt noviſſimi Conciliorum Editores Tom. XI. Par. II. col. 1789.

1335. R.G. SALMANTICENSE à Joanne Archiepiſcopo Compoſtellano, & *VIII.* ejuſdem Provinciæ Præſulibus, XXIV. die menſis *Maii*, anno MCCCXXXV. celebratum. In quo *de vita & honeſtate Clericorum, de reliquiis & veneratione Sanctorum, de Judæis & Saracenis; de uſuris, ſortilegis*, &c. plurima ordinantur: cautum eſt inſuper ſub pœnâ *majoris excommunicationis, ne quis Præſules ad Concilium exeuntes aut redeuntes aliquo modo laceſſat aut interturbet.* Extant Conſtitutiones Eccleſiaſticæ XVII. apud d'Aguir. *Conc. Hiſp.* Tom. III. pag. 584. Eodem anno Guido Epiſcopus Helenenſis Conſtitutiones quaſdam Synodales promulgavit, quas illuſtr. d'Aguirre publici juris fecit. *Ibid.* p. 592.

1335. R. G. RHOTOMAGENSE à Petro Archiepiſcopo cum Epiſcopis ſuffraganeis, Abbatibus, Prioribus, & Eccleſiarum Cathedral. Procurat. in Prioratu B. Mariæ de Prato prope Rhotomagum die XI. *Septembris* anno MCCCXXXV. congregatum. In quo *de divinis officiis religioſè celebrandis: de vita & honeſtate Clericorum: Monachorum: de publicandis aliarum Synodorum decretis*: aliiſque Diſciplinæ capitibus actum eſt. Extant Conſtitutiones Eccleſiaſticæ XIII. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 183.

1336. R.G. BITURICENSE à Fulchrando Archiepiſcopo & III. iſtius Provinciæ Præſulibus circa medium *Octob.* anno MCCCXXXVI. Bituricis, ut videtur celebratum. In quo plurima ad Diſciplinam Eccleſiaſticam ordinantur. Conſtitutiones nonnullæ Provinciales, quæ tempore & deſuetudine penè exoleverant, reſuſcitantur, aliæ *contra violantes Eccleſiaſticam juriſdictionem, contra turbatores pacis & libertatis Eccleſiæ* de novo ordinantur. Extant Canones XIV. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2522.

1336. R. G. ANDEGAVENSE I. à Petro Turonenſi Archiepiſcopo cum Suffraganeis, Abbatibus, &c. apud Caſtrum Gonterii Diœceſis Andegavenſis XX. die *Novembr.* anno MCCCXXXVI. habitum. In quo Eccleſiarum jura & privilegia ſtrennè propugnantur: *Extant contra eos qui juriſdictionem Eccleſiaſticam impediunt: qui ſpiritualem poteſtatem uſurpant, qui à clericis pedagia exigunt, bona Eccleſiaſtica invadunt aut detinent*, &c. decreta gravioribus pœnis munita XII. Capitulis comprehenſa. *Conc.* XI. Part. II. col. 1842. cautum eſt inſuper ut hujuſce Concilii decreta ſex vicibus per ſingulos annos in Eccleſiis publicentur, *& linguâ maternâ* exponantur.

1337. R.G. AVENIONENSE II. à trium Provinciarum, Arelatenſis, Ebrodunenſis & Aquenſis Præſulibus, ipſis Præſidentibus, adſiſtentibus Epiſcopis ſuffraganeis XVII. & abſentium Vicariis II. in Monaſterio S. Rufi iii. die *Septemb.* ann. MCCCXXXVII. congregatum. In quo de Eccleſiæ regimine & morum reformatione conſultum eſt. Extant Canones LXIX. (quorum LI. in priori Concilio anno MCCCXXVI. ordinati renovantur, reliqui XVIII. jam primùm ordinantur) *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1852. integrius paulò apud Baluzium (additis IV. aliis capitulis) cum ejuſdem notis. *Conc. Gall. Narb.* p. 341.

1339. R.G. TOLETANUM II. ab Ægidio Archiepiſcopo cæteriſque ejuſdem Provinciæ Epiſcopis vel per ſe, vel per Vicarios, ipſo Metropolitano Præſide XIX. die *Maii* an. MCCCXXXIX. congregatum. Extant Conſtitutiones in hâc Synodo vel editæ, vel renovatæ V. *de literatis ad Clericatum promovendis: de Studio Theologiæ & juris Canonici in Eccleſiis Cathedralibus accendendo*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1869. & apud d'Aguirre *Conc. Hiſp.* T. III. p. 609.

1340. R.G. NICOSIENSE III. ab Heliâ Archiepiſcopo cum ſuffraganeis tam Græcis quàm Latinis, præſentibus etiam Maronitarum & Armenorum in Inſulâ Cypro Præſulibus, Neſtorianorum item & Jacobitarum Rectoribus, cum Cleri & populi maximâ frequentiâ, in Aulâ Archiepiſcopali XVIII. die *Ja-*

 nuarii anno MCCCXL. congregatum. In hâc Synodo *brevis expoſitio fidei de Trinitate, Eccleſiâ, S. Scripturâ, ſeptem Sacramentis, Romanæ Sedis prærogativâ uti in Eccleſiâ Rom. prædicatur*, promulgata eſt, cui omnes ſubſcripſerunt. Dein *ad cultum Divinum ac Ordinis Clericalis honeſtatem* Conſtitutiones nonnullæ ordinantur. Extant *Profeſſio* fidei prædicta, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ Capitula VIII. *de decimis integrè ſolvendis*; *de Matrimoniis clandeſtinis*, &c. *Conc.* Tom. XI. *Append.* col. 2432.

1341. R. G. CONSTANTINOPOLITANUM I. quod Oecumenicum nonum numerant Græci, ſub Andronico Jun. Imperatore, & Joanne XIII. Patriarchâ (Iſidorum perperam dicit Nilus in Synopſi) in templo S. Sophiæ paulò ante obitum Imperatoris coactum. Præſentibus etiam (ſi eidem Nilo, quem in nonnullis lapſum eſſe conſtat, fides ſit habenda) Lazaro Patriarchâ Hieroſolymitano, Patriarcharum Alexandrini & Antiocheni Legatis, cum plurimis Epiſcopis ac Proceribus. Graves hoc tempore in Oriente tumultus excitarat Barlaam Monachus è Latinis profugus, Monachos Theſſalonicenſes, ob futiles quaſdam & inanes quæſtiunculas, *de Dei operatione & eſſentiâ, & de lumine in monte Thabor*, graviter laceſſens, quorum cauſam egit Greg. Palamas. Ad has rixas ſedandas Imperator Patres congregat: qui Monachis faventiores Barlaamum damnant, Palamæ ſilentium indicunt. Vide Niceph. Gregoram *Hiſt. Rom.* lib. XI. Extant Acta & Decreta ex Nili Rhodii Synopticâ narratione ad calcem Photii *Nomocanonis* à Juſtello editi: exinde in ſua *Dogmata Theolog.* lib. I. cap. 12. tranſtulit Dionyſ. Petavius, ac demum noviſſimæ editionis Concil. Curatores, *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1873. Paucis poſt diebus, Imperatore jam mortuo, Joannes Patriarcha alterum Concilium Conſtantinopoli convocavit, cui M. Domeſticus interfuit; in quo de iiſdem quæſtionibus inter Greg. Acindynum Barlaami diſcipulum, & Palamam prædictum acriter dimicatum eſt: Palamæ tandem ceſſit victoria. Acindynus uti & Barlaamus cujus errores concoxerat, hæreſis damnantur, & niſi reſipiſcant, Eccleſiæ communione privari communibus Patrum & Senatorum ſuffragiis judicantur: Decrevit item Synodus, ſiquis in poſterum contra Palamam, Monachoſve cum illo ſentientes inſurgeret, eâdem excommunicationis ſententiâ innodaretur: In hanc rem confectus eſt *Tomus*, cui ipſe Joannes Patriarcha, omneſque Epiſcopi qui coram aderant, ſubſcripſerunt; & poſteà ex abſentibus nonnulli ſuis ſubſcriptionibus munierunt. Vide Jo. Cantacuz. *Hiſt.* lib. II. c.40. p. 337. Conſule etiam Jac. Gretſeri *Annotationes, ibid.* pag. 919. qui ſe Tomum ſuprà memoratum in Cod. MS. *Bibl. Auguſtana* vidiſſe ac perlegiſſe teſtatur. Confer etiam L. Allat. de *Conſenſ. Eccl.* lib.II. c.17. ſect. 2.

1341. R. G. ANGLICANUM à Joanne Stratford Archiepiſcopo Cantuarienſi, cum ejuſdem Provinciæ Epiſcopis anno, ut videtur, MCCCXLI. congregatum. Extat unica ſalubertima Conſtitutio *adverſus Clericorum avaritiam*, qui in Beneficia nondum vacantia ſe intrudere, & eadem per fas & nefas occupare moliebantur, apud Cl. Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 549. & *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1873. notandum eſt Joannem Arch. Regulas quaſdam & ordinationes pro regimine Curiæ ſuæ Cantuarienſis *De Arcubus* vocatæ, anno 1342. Lambethæ edidiſſe; quibus exceſſus quoſdam & abuſus in dictâ Curiâ tollere, & multa circa *Officialem* ſive *Decanum*, (quo officio ipſe olim multa cum laude functus eſt) *Advocatos, Procuratores, Notarios, Promotores*, &c. ordinando, omnia in meliorem ſtatum redigere ſategit. Extant in eam rem Satuta ſive Regulæ LIX. apud Spelman. *ibid.* p. 550.

LONDINENSE IV. à Joanne Stratford Archiepiſcopo Cantuarienſi, & ſuffraganeis in Templo D. Pauli Londinenſi, X. die *Octob.* anno MCCCXLII. coactum. In hac Synodo multa in præſidium & munimen inferioris ſubſellii Clericorum adversùs Superiorum injurias, & immodicas exactiones decernuntur. Extant Capitula XII. quorum ultimum eſt ipſiſſima ſuperioris anni Conſtitutio, apud H. Spelman. *Conc. Brit.* Tom.II. pag.572. & *Conc.* Tom.XI. Part.II. col.1876. Aliud etiam Concilium in Eccleſiâ D. Pauli Londinenſ. Joannes Archiepiſcopus, XX. die *Martii* eodem anno ſecundùm computum Anglicanum, juxta Romanum MCCCXLIII. cui *XI.* Epiſcopi ſuffraganei interfuerunt, celebravit. Anglicanum editorem eo nomine erroris ſuſpectum habet G. Coſſartius, quod duas Provinciales Synodos eodem anno haberi retulit, verùm immeritò; Archiepiſcopus enim, qui, Rege abſente, Reip. curam geſſerat, & civilibus negotiis implicitus, res Eccleſiæ pluſquam par erat prætererat, reverſo jam Rege, ſæculi curis ſolutus, ad Eccleſiæ regimen animum ſeriò adjunxit, & ut omnes corruptelas radicitùs evelleret, frequentiores Synodos congregavit: quid, quod Joannem Archiepiſcopum *duas Synodos* in Eccleſiâ Paulina Londini hoc anno habuiſſe, inque iis *æquiſſimas multas conſtitutiones tuliſſe* disertè teſtatur integerrimus *Antiquit. Britan. Auctor* pag.236. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ Capitula *de pace Eccleſiæ & Regni; de habitu & honeſtate Clericorum de Teſtamentis*, &c. in hâc Synodo ordinata XVII. apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 581. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1886. 1342. R. G.

NOVIOMENSE ſive Noviodunenſe, (Noviodunum Sueſſionum oppidum eſt juxta Aiſiam fl.) à Joanne de Vienna Archiepiſcopo Rhemenſi, cum *VI.* ejuſdem Provinciæ Epiſcopis, & reliquorum Vicariis, Eccleſiarumque Cathedralium Procuratoribus, XXVI. *Julii* anno MCCCXLIV. celebratum. Extant qui mores, & diſciplinam, & Eccleſiæ libertates ſpectant in hâc Synodo ſanciti Canones XVII. *de impedientibus juriſdictionem Eccleſiaſticam; de citationibus Eccleſiaſticis; ne perſonæ Eccleſiaſticæ diffidationes faciant:* &c. *Conc.* Tom.XI. Part.II. col. 1886. 1344. R.G.

PARISIENSE V. à Guilielmo Archiepiſcopo Senonenſi præſide, adſiſtentibus *V.* Suffraganeis, duobus Vicariis, cæteriſque iſtius Provinciæ perſonis Eccleſiaſticis, quotquot commodè intereſſe poterant, XIV. die *Martii*, an. MCCCXLVI. celebratum. In hâc Synodo Conſtitutiones Provinciales in anteactis Conciliis ſtabilitæ renovantur, & quò magis Populo innoteſcant, debitúmque iis obſequium perſolvatur, eas in omnibus *Synodis*, *Curiis*, *Conventibus*, & *Capitulis* legi & promulgari decretum eſt. Extant quibus vigor diſciplinæ jam labefactatæ reſuſcitatur, non tàm de novo conditi, quàm ex prioribus ſelecti & novâ formâ pro ratione loci & temporis præſtituti, Canones XIII. apud L. Dacher. *Spicileg.* T. V. exinde *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1908. 1346. R.G.

CONSTANTINOPOLITANUM II. Annâ Imperatrice, & Joanne Palæologo filio ſuo quindenni Præſidentibus, & quamplurimis Epiſcopis præſentibus, (iis ſolùm excluſis qui Cantacuzeno apertè faverant) in Palatio Regio, VII. die *Februarii* anno MCCCXLVII. coactum. In hac Synodo 1347. R.G.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

nodo, *Seſſione primâ*, Joannes Patriarcha, eò quòd Barlaami dogmata complexus à Majorum fide declinaſſet, alioſque in peſſimos errores impellere fategiſſet, junctis ſuffragiis exauctoratur, cui ſententiæ Epiſcopi etiam abſentes ſuffragantur: *Seſſione ſecundâ*, in quâ Joannes Cantacuz. Imp. qui jam ſummâ rerum potitus eſt præſedit, adfuit etiam Lazarus Patriarcha Hieroſolymitanus; Sententia contra Patriarcham priùs edita repetitur & confirmatur, & *Tomus* Synodicus conficitur, in quo Acindynus ejuſq; ſequaces damnantur: Palamas è contra ejuſque ſocii rectè ſentire declarantur: Joannes Patriarcha Throno deturbatur, & Iſodorus annuente etiam Cantacuzen. Imp. in ejus locum ſufficitur. Hujus Synodi *Hiſtoria & Acta* leguntur apud Cantacuz. Hiſt. lib. III. cap. 98. 99. lib. IV. c. 3. Tom. 3. Tomus Synodicus habetur MS. In *Biblioth. Cæſarea Vindob.* Cod. Jurid. VII. num. 211. Tertio ab hinc anno diſſenſionibus iſtis nondum ſopitis, aliud Concilium apud Regium Palatium in Blachernis Conſtantinop. ſub Joanne Cantacuzeno Imp. & Calliſto Patriarchâ anno MCCCL. habitum eſt: Ad hoc Concilium vocari utriuſque partis Præſules, frequentes coeunt; interſunt etiam Proceres & primariæ dignitatis Viri: per quatuor continuos dies acriter diſputatum eſt, hinc Palamâ Archiepiſcopo tunc temporis Theſſalonicenſi, inde duobus Metropolitanis Epheſi & Gani, cum Niceph. Gregorâ, & Dexio quodam ſtrenuè dimicantibus, huc tandem res rediit; Epheſi & Gani Archipræſules ſedibus ſuis movendos; Barlaamum & Acyndinum (non vitâ functos uti Spondanus*, ſed) velut membra tanta putredine corrupta ut ſanari non poſſent, à reliquo corpore divellendos; eos omnes qui erroribus valedictis Eccleſiæ dogmata amplecti vellent, abſque omni præteritorum exprobratione recipiendos; qui ſecus fecerint Eccleſiæ conſortio privandos decretum eſt: quæ omnia in *Tomum* rediguntur, cui primus ſubſcripſit Joan. Cantacuxenus Imp. huic proximus Joannes Palæologus junior Auguſtus; deinde Calliſtus Patriarcha cæterique Præſules: Extant hujus Synodi Acta à Fr. Combefiſio Græcè & Latinè edita, cum ejuſdem notis *Auct. Noviſſ.* Pariſ. 1672. *fol.*

* *Ad annum.* 1350. §. 20.

1347. R. G. TOLETANUM III. ab Ægidio Archiepiſcopo tribuſque Epiſcopis ſuffraganeis in reformationem morum & abuſuum correctionem, præcipuè adversùs *Simoniam*, die XXIV. *Aprilis* anno MCCCXLVII. apud Complutum congregatum. Unde a Card. d'Aguir. *Complutenſe* audit. Extant Canones IV. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1916. & apud d'Aguirre *Conc. Hiſp.* T. III. p. 614.

1351. R. G. BITERRENSE in Gallia Narbonenſi ad Orobim fl. Petro de Judiciâ Archiepiſcopo Narbonenſi Præſide, præſentibus *IV.* ejuſdem Provinciæ ſuffraganeis, nec non Epiſcoporum abſentium Procuratoribus, Abbatibus, Prioribus, &c. VII. die *Novembr.* anno MCCCLI. congregatum. Extat *Decretum Synodale*, quo prioritas ſedendi unicuique juxta promotionis antiquitatem ordinatur: habentur etiam *Literæ* Archiepiſcopi ad Suffraganeos, quibus eos ad Concilium convocat; & diſciplinæ Eccleſiaſticæ Canones VIII. *de inclinatione capitis ad nomen Jeſu: de reverentiâ Chriſti Corpori cùm ægrotis defertur adhibendâ*, ut *pro Papa, Rege, & Prælatis oretur*: &c. hæc omnia à Cl. Baluzio ex Cod. MS. in fine mutilo Eccleſiæ Helenenſis deprompta; notiſque ſuis illuſtrata, inter *Conc. Gall. Narbonenſ.* p. 91. edita habentur. Inde *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1922. Notabit Lector defectum Canonis octavi ex Conc. Avenionenſ. ann. MCCCXXXVII. Can. XI. ſuppleri poſſe. Prætereundum non eſt Petrum Gariellum in *ſerie Præſulum Magalonenſ.* V. Epiſcopos huic Concilio intereſſe, & *Append.*

IX. Conſtitutiones in eo ordinatas ex fide *Actorum MSS.* referre.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

1351. R. G. LAMBETHENSE II. à Simeone Iſlip Cantuarienſi Antiſtite cum Suffraganeis quotquot Comitiis regni intererant; & abſentium Vicariis menſe *Febr.* an. MCCCLI. apud Lambeth congregatum. In quo Regis Procerumque votis conceſſum eſt, ut *Clerici capitalium criminum convicti Epiſcopalibus carceribus perpetuò manciparentur, ac tenui victu ſuſtentarentur.* Extat Conſtitutio Synodalis apud H. Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 597. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1928.

1355. R. G. TOLETANUM IV. à Blaſio Archiepiſc. primâ die menſis *Octobr.* anno MCCCLV. celebratum. In quo de Conſtitutionum Synodicarum vi & obligatione conſultum eſt, eaſque ad *pœnam* tantùm non item ad *culpam* obligare decernitur. Extant in eam rem Conſtitutiones II. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1931.

1362. R. G. MAGHFELDENSE II. à Simone Iſlip Cantuarienſi Metropolitano aliiſque Epiſcopis circa medium menſis *Julii* ann. MCCCLXII. apud Maghfeld habitum. In quo dies Feſti numerantur, & quomodò obſervari debent, inſtituitur. Extat *Epiſtola decretalis* Simonis Archiepiſcopi ad Epiſcopum Londinenſem, quâ Conſtitutionem Synodalem promulgari mandat, apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 609. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1933. Vide Conſtitutionem Simonis Mepham Archiepiſcopi Cantuarienſis ejuſdem prorſus tenoris ſuperiùs memoratam anno MCCCXXXII.

1362. R. G. LAMBETHENSE III. à Simone Iſlip Archiepiſcopo Cantuarienſi cæteriſque iſtius Provinciæ Præſulibus ad refrænandam Clericorum avaritiam & luxuriam menſe *Novembr.* anno MCCCLXII. coactum. Extat quâ *Presbyterorum ſtipendia præfiniuntur, & ex unâ diœceſi in alteram abſque literis dimiſſoriis* emigratio prohibetur, Conſtitutio unica apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. pag. 610. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 1935.

1365. R. G. ANDEGAVENSE II. ſub Simone Turonenſi Metropolitano, aſſidentibus *VII.* ſuffraganeis in Eccleſiâ Andegavenſi XII. die menſis *Mart.* anno MCCCLXV. congregatum. In quo Canones XXXIV. ad corrigendos in foro Eccleſiaſtico abuſus, & mores Clericorum reformandos, immunitateſque Eccleſiæ ſartas tectas conſervandas decernuntur. Extant *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1939.

1367. R. G. EBORACENSE à Joanne Thoresby Archiepiſcopo Eboracenſi cum Suffraganeis in Palatio de Thorp juxta Eboracum, circa finem menſis *Septembr.* anno, ut videtur, MCCCLXVII. habitum. In quo nunnulla ad *Eccleſiarum venuſtatem, Clericorum honeſtatem, abuſuum quorundam in ſolvendis Decimis, & matrimonio contrahendo* correctionem, & *contra nutrices parvulos ſuffocantes* &c. ſaluberrimè decernuntur. Extant Conſtitutiones Eccleſiaſticæ X. apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 602. & *Conc.* Tom. XI. Part. II. *Append.* col. 2482.

1368. R. G. VAURENSE, à Binio *Lavaurenſe* dict. à trium Provinciarum Epiſcopis, Narbonenſis, Toloſani, & Auſcenſo ſive Auxitani, licentia Urbani Papæ V. priùs habitâ, apud Vaurum Galliæ Narbonenſis oppidum ad Aculum fl. Petro de Judiciâ Archiepiſcopo Narbonenſi Præſide, primo die *Junii* anno MCCCLXVIII. coactum. In hàc Synodo plu-

rima Eccleſiaſticam Diſciplinam ſpectantia, ex anteriorum Synodorum Conſtitutionibus potiſſimùm deſumpta, ſtabiliuntur. Extant Decretorum capitula cxxxiii. (quorum primum prolixiſſimum ad Laicorum inſtitutionem ſpectat, & *doctrinam de fide* ubi articulorum fidei expoſitio habetur: *de ſeptem Sacramentis: de virtutibus Theologicis & Moralibus: de donis S. Spiritûs: de eleemoſynis corporalibus & ſpiritualibus: de vitiis capitalibus: de X. Præceptis Decalogi*, comprehendit, & *laicos* in omnibus iſtis *inſtruendos* ordinat,) *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 1969. & apud Baluzium cum *ſuis notis*, *Conc. Gall. Narbon.* p. 124. Præmittuntur *Epiſtolæ* Urbani Papæ V. duæ, Narbonenſis item Archiepiſcopi *Literæ* Gaucelinum Magalonenſem cæteroſque Suffraganeos ad dictum Concilium convocantes, cum quorundam *Reſponſoriis*: ſubjicitur *forma indulgentiæ* à Patribus in hac Synodo congregatis, omnibus in Chriſto fidelibus, qui ad Eccleſiam Cathedralem Vaurenſem reparandam, ornandámve ſumptus impenderint, conceſſæ: Agmen claudit Urbani V. *Epiſtola* ad Archiepiſcopos trium Provinciarum, qui Concilio Vaurenſi interfuerunt, *contra fraudulentas donationes* eodem anno ii. Non. *Octobr. Viterbii* data.

1374. R.G. NARBONENSE ex mandato Gregorii Papæ XI. à *VI.* Provinciæ Narbonenſis Præſulibus, Petro Metropolitano Præſide, in Eccleſiâ Cathedrali Narbonæ XV. die *Aprilis* anno MCCCLXXIV. coactum. Huic Concilio Prælati exempti cujuſcunque Ordinis (ſolis Carthuſienſibus exceptis) non obſtantibus quibuſcunque privilegiis (ſalvo tamen jure in poſterum) intereſſe jubentur. Extant in hanc rem *Bullæ* Pontificiæ tres & *Epiſtola* Petri Narbonenſis, quâ Suffraganeos ad Concilium convocat, Diſciplinæ item Eccleſiaſticæ *Capitula* XXVIII. quorum quatuor priora *de Synodis celebrandis*, his proxima *de feſtis Apoſtolis*, & *Excommunicatis*, intermedia ad bona *Eccleſiaſtica tuenda*, *Clericorum immunitates & poſſeſſiones conſervandas*, *eorúmque & populi mores reſervandos*: poſtrema denique circa *Indulgentias* & *Synodalium Conſtitutionum robur ac firmitudinem*, ex ſuperiorum conventuum Decretis potiſſimùm deſumpta ordinantur, apud Baluzium *Conc. Gall. Narb.* p. 301. & *Conc.* Tom. XI. Append. col. 2497.

1375. R.G. UNIEJOVIENSE ab Epiſcopis Poloniæ ſub præſidio Jeroſlai Archiepiſcopi Gneſnenſis anno MCCCLXXV. celebratum. In quo, præter ea quæ ad Diſciplinæ Eccleſiaſticæ reformationem ordinata ſunt, ſubſidium ex cujuslibet Sacerdotii proventibus ad ſumptus Belli Turcici ſuppeditandos decernitur. Hujus memoriam conſervavit Simon Starovolſcius in *Epitome Conciliorum*. Vide *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 2043.

1378. R.G. GLOCESTRIENSE à Simone de Sudbury Cantuarienſi Metropolitâ cum Suffraganeis in Monaſterio Apoſtolorum BB. Petri & Pauli Gloceſtriæ XVI. die *Novembr.* anno MCCCLXXVIII. congregatum. In quo Conſtitutio *de ſtipendiis Presbyterorum* à Simone de Iſſip Archiep. Cantuarienſ. priùs ſtabilita laxatur, ac mitior de novo inſtituitur. Vide H. Spelman. *Conc. Bris.* p. 626. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 2051. Notabit Lector, eundem Simonem hoc etiam anno Synodum Londini convocâſſe, inque eâ nonnulla contra Joannem Wicklyff ejuſque ſequaces conſtituiſſe, & quatuor Canones (à Lindewoodo noſtro forſan publicatos) condidiſſe, multa etiam de Curiâ ſuâ in *Arcubus* reformâſſe, uti fidem facit *Antiquitat. Brit. Auctor.* p. 258.

1379. R.G. COMPLUTENSE II. ab Hiſpaniæ Præſulibus, Petro Tenorio Archiepiſcopo Toletano Præſide, anno MCCCLXXIX. congregatum. In quo Urbano VI. Romæ, Clemente VII. Avenioni ſedem Pontificiam occupante, & utroque ſeipſum verum legitimum S. Petri ſucceſſorem indigitante, utri eorum adhærendum ſit deliberant Patres, nihil tamen ſtatuentes in medio relinquunt. Vide Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 618. Eâdem de causâ eodem etiam anno Conventus Epiſcoporum habitus eſt apud oppidum *de Illeſcas*, Petro Toletano iterùm Præſide, præſente etiam Henrico Rege: uti etiam apud *Toletum* alter, cui Legati ab Urbano, aliíque in causâ Clementis à Rege Galliæ miſſi interfuerunt, necnon apud *Burgos*: & ſequente anno ad *Medinam Campeſtrem*, in quibus nihil omninò de arduâ iſtâ quæſtione toties diſceptatâ decretum eſt, prudentioribus ad Generalis Concilii arbitrium rejiciendam judicantibus: anno autem MCCCLXXXI. xiii. Cal. *Jun.* Concilium *Salmanticæ* celebratur, Petro de Lunâ Cardinale & Clementis VII. Legato Præſide, in quo Urbanus rejicitur, & Clemens Papa ſalutatur. Quod & anno MCCCLXXXVII. in conventu Epiſcoporum & Procerum apud *Navarram*, alióque apud *Barcinonem* ſimiliter factum eſt, unde per totam ferè Hiſpaniam Clemens obtinuit. Vide Card. d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 618. 619, 620.

LONDINENSE IV. Guilielmo de Courtenay Archiepiſcopo Cantuarienſi Præſide, præſentibus etiam *VI.* Epiſcopis, *XXIII.* Theologiæ Profeſſoribus, *XIII.* in jure civili & Canonico Doctoribus; in cauſa Joannis Wicklyff, errorumque ejus uti vocantur, in Prioratu Fratrum Prædicatorum Londini XXII. die *Maii* anno MCCCLXXXII. celebratum. In hac Synodo decem Wicklyffi concluſiones ut *hæreticæ*, quatuordecim aliæ ut *erroneæ* & determinationi Eccleſiæ repugnantes damnantur. Nicolaus Hereford, Philippus Rippington & Joannes Ashton Wicklyffo aſſentientes hæretici judicantur, & ab Eccleſiæ conſortio pelluntur. Extant hujus Synodi *Acta*, *Concluſiones*, *Interrogationes*, & *Reſponſiones*, aliaque huc pertinentia apud H. Spelm. *Conc. Brit.* p. 629. & ſeq. *Conc.* Tom. XI. Part. ii. col. 2052. quibus *literæ* Regiæ Archiepiſcopo & Epiſcopis, eos qui Hæreſin prædicarent carceribus compingendi poteſtatem conferentes, ſubjunguntur. 1382. R. G.

SALTZBURGENSE II. à Piligrino de Pucheim Archiepiſcopo Salisburgenſi, cum Suffraganeis, aliiſque Prælatis, in Palatio Archiepiſcopi, menſe *Januar.* anno MCCCLXXXVI. habitum. In quo nonnulla *de modo dicendi horas Canonicas*, *de abſolutionibus: de indulgentiis: contra mendicantes*, *uſurarios beneficiorum occupatores*, aliaque ad morum correctionem, vitæ honeſtatem, & diſciplinam Eccleſiaſticam pertinentia decernuntur. Extant Capitula XVII. *Conc.* T. XI. Part. II. col. 2061. 1386. R.G.

PALENTINUM hortatu Joannis Regis Caſtellæ ac nonnullorum iſtius Regni Præſulum, ſub præſidio Petri de Luna S.R.E. Cardinalis & in Hiſpania Legati Pontificii in Eccleſia Fratrum Minorum Palentini, IV. die *Octobr.* anno MCCCLXXXVIII. celebratum. Extant Conſtitutiones Eccleſiaſticæ VII. *de officio Ordinarii; de cohabitatione Clericorum & Mulierum; de Judæis & Saracenis*, &c. *Conc.* Tom. XI. Part. II. col. 2068. 1388. R.G.

LONDINENSE V. à Wilhelmo de Courtenay Cantuarienſi Archiepiſcopo cum Suffraganeis ann. MCCCXCI. Londini coactum. In quo *Conſtitutio* quædam Roberti Winchelſey Metropolitæ Cantuarienſis contra *Presbyteros Stipendiarios*, quæ in deſuetudinem 1391. R.G.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. tudinem abierat, inſtauratur. Extat in hanc rem *Epiſtola Synodalis* apud Spelman. *Conc.Brit.*p.640.*Conc.* T.XI.Part.II.col.2077.

1394. R.G. PARISIENSE VI. Caroli VI. Francorum Regis juſſu, à quamplurimis Galliæ Archiepiſcopis & Epiſcopis, præſentibus etiam Conſiliariis Regiis & Regni Cancellario, ad extinguendum Schiſma & Unionis methodum excogitandam, ii. die *Februar.* anno MCCCXCIV. in Regali Palatio Pariſin. coactum. Huic Synodo præfuit, omnium calculis cooptatus, Simon Cramaudi Patriarcha Alexandrinus, Eccleſiæ Carcaſſonenſis Adminiſtrator. Interfuere Patriarcha Hieroſolymitanus, Archiepiſcopi *VII. Epiſcopi XLVII.* Abbates *X.* cum Decanis, Prioribus, S. Theologiæ & utriuſque Juris Profeſſoribus aliiſque Viris prudentibus, & in rebus agendis peritis, de viâ unionis tractatur, ſingulis juramenti vinculo obſtrictis, quod ſibi potiſſimum viſum eſt liberè enunciare. Cùm autem tria unionis media proponerentur, primum per Concilium generale, ſecundum per Compromiſſum, tertium per Ceſſionem, in hoc tanquam maximè idoneum potioribus Suffragiis conſenſerunt, deinde de modo iſtiuſmodi Ceſſionem ex utraque parte obtinendi deliberant Patres; Legatis inſtructiones parant, & quæcunque in optatum finem conducere poſſint, ſedulò perquirunt & decernunt. Extant *Acta* compendioſè ſcripta apud *Spondanum* ad hunc Annum; fuſiori ſtylo narrata ex MS. Hiſt. Caroli VI. Francorum Regis edidit Luc.Dacherius, *Spicileg.* T.VI. inde *Conc.*T.XI.*Append.*p.2511. Eadem de cauſa habita eſt Pariſiis altera Synodus anno ſequente, & ann. MCCCXCVIII. demùm tertia, in quibus via Ceſſionis unicum ſchiſmatis remedium ponitur, & decretum *Subtractionis* qua pecuniæ, ſubſidia, proviſiones, beneficia, ac omnis generis emolumenta à Benedicto dum Ceſſioni aſſenſum dederit ſubtrahuntur, multis hinc inde agitatis, tandem promulgatur. Vide Spondani Annal. ad an. MCCCXCVIII. num.V. VI. & ſeqq.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1396. R.G. LONDINENSE VI. à Thomâ Arundel Archiepiſcopo Cantuarienſi cum Suffraganeis, XIX. die *Febr.* anno MCCCXCVI. congregatum. In hac Synodo præter lites inter Theologos & Juriſtas Oxonienſes, ex Bullis & Privilegiis Papalibus, ut videtur, ortas, Synodali Auctoritate compreſſas (de quibus conſulat Lector *Hiſt. & Antiq.Oxon.* p. 197.) octodecim Articuli ex Joannis Wicklyffi *Trialogo* vel potiùs (uti Hiſtoricus Oxon. *ibid.* p. 299.) ex libris quibuſdam ſub forma Trialogorum, more Wicklyffiano, conſcriptis per Doctores Oxonienſes juſſu Regis deſumpti, erroris damnantur. Hujus Synodi meminit *Antiquitat. Britann. Auctor*, p. 271.& Statuta quædam, pro curiâ in *Arcubus* etiam reformandâ, illic ordinata aſſerit, quorum nonnulla habentur apud Spelm. *Conc. Brit.* Tom.II. p. 656. & ſeq. Extant Articuli ſupradicti *Conc.* T.XI.Part.II.col.2080. & cum Tractatu prolixo VVilhelmi VVoodfordi, Ord. Min. contra præfatos Articulos mandato Thomæ Cantuarienſis ſcripto, *Faſcic. rerum expetend.* pag.190. Edit. Noviſſ. Concilium aliud Londinenſe in Eccleſia Paulina anno MCCCXCIX. habuit idem Thomas Archipræſul: in quo Rex Henricus & Clerus mutua gratiæ & benevolentiæ officia ſibi invicem præſtiterunt, Rex ad Libertates Eccleſiaſticas defendendas animi ſui promptitudinem per nuncios teſtatur, preceſque eorum aſſiduas, pro ſua regnique ſalute expetit; Archiepiſcopus, ſe Regi gratitudine æquè ac officio devinctos, debitumque ei obſequium ſemper præſtituros Synodi nomine reſpondit, ac viciſſim Regem obſecrat, ut Regiâ ſuâ auctoritate proviſiones Papales, & Præventiones legibus interdictas, ſubditis ſuis exoſas meritò & injurias, præcipuè autem Academiis & literarum ſtudiis exitioſas abrogaret, cui benignum etiam reſponſum tulit: vide *Antiq. Britan.*p.273.& *Conc.*Tom.XI. part. II. col.2081.

Finis Decimi quarti Sæculi.

SÆCULUM SYNODALE.

CONSPECTUS SÆCULI.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. POST incultam tot Sæculorum barbariem, & tam diuturnum literarum ſqualorem, tandem advenit exoptatum illud Sæculum, quo doctrina fugatis ignorantiæ tenebris quaſi ab inferis emergeret, & bonarum artium linguarumque ſtudium Orbi Chriſtiano poſtliminio redderetur. Duplici ferè id cauſæ acceptum referri debet, captæ à Turcis Conſtantinopoli, & inventæ arti Typographicæ. Expugnatâ enim anno 1453. Græcorum metropoli, doctiſſimi quique gentis iſtius Viri paupertate & barbarici jugi duritie coacti, in Occidentales partes, præſertim verò Italiam ſeſe contulerunt; & non ſolùm Græcæ linguæ, ſed & omnis ferè melioris literaturæ ſcientiam Latio ſecum invexerunt; ſaltem Latinis, ut aliquid ſupra nodoſam Scholarum diſciplinam ſapere contenderent, incitamento fuerunt. Dein paucis antea annis reperta ars Typographica, ſeu Batavis ſeu Germanis id laudis debeatur, antiqua Eruditorum monumenta in lucem protraxit, recentiora mirâ celeritate propalavit. Iſte literarum ſtatus: Sin res Eccleſiaſticas ſpectemus, haud ullum à quarto uſque Sæculum Synodorum feracius inveniemus. Ut minoris enim notæ Concilia & Conciliabula taceam, anno 1409. ut diuturnum Pontificum Romanorum ſchiſma è medio tolleretur, habita eſt Synodus Piſana, quæ Benedictum XIII. & Gregorium XII. Papatu ſubmovendos decrevit, & Alexandrum V. Sedi Romanæ præfecit. Cùm verò id Schiſma adeò non extingueret, ut adaugeret potiùs, & Triumviratus Pontificius Eccleſiæ intolerabilis videretur, Concilium Conſtantienſe anno 1413. curante Sigiſmundo Imp. coactum eſt, cujus Autoritate, cùm quiſnam è

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

rribus verus eſſet Pontifex dignoſci non poſſet, ſingulis faſces abrogati ſunt, illorumque loco Martinus V. ad Pontificatum evectus. Summâ enim conſtantiâ Concilii iſtius Patres Synodi Oecumenicæ ſuperioritatem ſupra Papam aſtruxerunt, ne hiſcere quidem auſis, qui interfuerunt, Pontificibus Romanis, eamque decreto ſolenni, tanquam indubitatum fidei articulum, confirmarunt. Nondum tamen finitum Schiſma: Papatum ad extremum uſque vitæ actum mordicus retinuit Benedictus XIII. Gravioris momenti, quæ Concilio Conſtantienſi cum Huſſitis fuit, controverſia. Iſti veritatis & primævæ fidei tenaces Euchariſtiam Chriſtianis ſub utraque ſpecie adminiſtrandam eſſe prædicârunt; ſaltem, ut ipſis utraque ſpecies concederetur, poſtulabant. Huſſum datâ fide publicâ Conſtantiam advocarunt Patres, advenientem violatâ fide ad rogum damnârunt; utque ora Huſſitis æternùm occluderent, Seſſione XIII. decreverunt, *quòd licèt Chriſtus poſt cœnam inſtituerit, & ſuis diſcipulis adminiſtraverit ſub utrâque ſpecie panis & vini venerabile ſacramentum, tamen hoc non obſtante*, Calix Laicis auferendus eſſet. Definitam Conſtantiæ ſuperioritatem Concilii, Synodus Oecumenica Baſileenſis anno 1431. roboravit ac fortiſſimè aſſeruit. Illam indixerat Eugenius IV. Papa, ut Sigiſmundo Imp. & Concilii Conſtantienſis decreto de frequentibus Synodis habendis, morem gereret: verùm quamprimùm Baſileenſes ſuperioritatem Concilii ſupra Papam aſſerere animadverteret, Synodum diſſolvi ac Bononiam transferri juſſit. Pontificis audaciæ conſtanter refragarunt Concilii Patres; & Papatu illum, ni mandatum revocaret, ſubmovendum eſſe decreverunt. Poſt innumeras tergiverſationes Eugenius, Pontificum à Concilio Conſtantienſi haud ita pridem depoſitorum exemplum veritus, faſtum demiſit; & Synodi juſſis obſecutus, Acta illius omnia confirmavit. Sublato autem è vivis, cujus autoritatem maximè reveritus eſt, Sigiſmundo Imp. ad conſuetas fallendi artes rediit, & Concilium Ferrariæ anno 1438. celebravit, Florentiam anno ſequente tranſlatum; ut haberet, quod Baſileenſium decretis opponeret. Huc vanâ auxilii contra Turcos impetrandi ſpe allectus Joannes Imperator CP. Epiſcoporum Græcorum turbam adduxit. Diſputatum eſt aliquamdiu de proceſſione Sp. S. de Primatu Papæ, de Purgatorio, aliiſque Religionis capitibus, tandem Unionis formula excogitatur, cui aut Imperatoris minis adducti, aut Pontificis auro corrupti, ſubſcripſerunt è Græcis quamplurimi. Concilium interim Baſileenſe Seſſiones ſuas producit; & depoſito Eugenio, dignitatem Pontificiam Fœlici V. donat. Cæterùm nullum non ex ſuprà memoratis Concilium Oecumenici titulum atque autoritatem ſibi vendicavit; ſingula à ſede Romanâ aliquoties confirmari meruerunt, & indubiam definitionibus ſuis fidem à Chriſtianis omnibus adhiberi jubent. Quin ex frequenti ac diuturnâ Conciliorum iſto ſæculo habitorum Seſſione, & acerrimâ, quæ ſecuta eſt de ſingulorum autoritate, controverſiâ, factum non malè cenſeri poſſet; quòd Conciliorum Generalium infallibilitas, à paucis antea recepta, ferè univerſalem in Eccleſiâ Romanâ fidem obtinuerit. Exeunte Sæculo Pragmatica S. Ludovici Sanctio, quæ anno 1268. condita fuerat, in uſum revocata eſt: qua Sedes Pontificia intra Gallias gravem poteſtatis jacturam fecit. Conciliorum enim Conſtantienſis ac Baſileenſis decreta Eccleſia Gallicana religioſè ſibi obſervanda ſumpſit; nec ultra limites à Canonibus Eccleſiaſticis poſitos autoritatem Pontificiam evagari paſſa eſt. Concilium interim Florentinum, quod nihil non Pontificum libidini permiſit, in Italiâ aliiſque Occidentis partibus obtinuit, ita tamen ut augeſcente indies bonarum literarum & antiquæ Theologiæ ſtudio, recepta olim Apoſtolicæ plenitudinis opinio paulatim evaneſceret; & omnipotentiæ Pontificiæ moles nutaret.

SCRIPTORES.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.
H. W.

JOANNES HUSSUS, gente Bohemus, in Pago Huſſenitz cognominato natus, in Academia Pragenſi bonis literis inſtitutus, ubi Artium liberalium Baccalaureus anno 1393. Magiſter Philoſophiæ anno 1395. Sacerdos & Concionator Templi Bethlehemitici anno 1400. creatus eſt. Claruit anno 1400. Vir, ipſis fatentibus adverſariis, doctrinâ illuſtris, pietate conſpicuus. Dum ſacrarum literarum & caſtioris Theologiæ ſtudia depoſitis præjudiciis ac ſincero veritatis zelo urgeret, & VViclefi ſi non ſermones præſens audiret, ſaltem ſcripta diligenter pervolveret; fœdiſſimos nec diutiùs tolerandos Eccleſiæ Romanæ errores & corruptelas facilè agnovit: agnotos quà concionando quà ſcribendo fortiſſimè oppugnavit: ſtudiorum ac laboris ſocium & paraſtatem nactus HIERONYMUM PRAGENSEM, gente pariter Bohemum, in urbe Praga natum, Lutetiæ Pariſiorum & in præcipuis Galliæ ac Germaniæ Academiis ſtudiis Theologicis innutritum, & ob raram ac divinam planè in concionando eloquentiam apud populares ſuos celeberrimum. Utriuſque doctrinam arrectis auribus exceperunt Bohemi; conciones turmatim frequentarunt; & errores inolitos agnoverunt ſimul & oderunt. Frigeſcente itaque apud Bohemos indulgentiarum mercaturâ, actum de religione clamabant Pontificii, ni Joannis & Hieronymi auſis properè obviaretur. In utrumque igitur inſurgit Subinco Lepus, Archiepiſcopus Pragenſis anno circiter 1408. Synodum cogit, Academicos accerſit, VViclefi dogmata & ſectatores damnat, libroſque comburit, Joanni & Hieronymo concionandi munus interdicit; atque Urbe mox excedere compellit.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

Subincone verò paulò pòſt è vivis ſublato, ad conſueta redeunt docendi munia. Annis ſequentibus ad Gregorium XII. & Joannem XXIII. Pontifices hæreſeos delatus Huſſus majus diſcrimen adit. Pontifices rem totam Cardinali Columnæ committunt. Ille Joanni diem dicit, qua Romæ ſe judicandum ſiſteret. Mittit iſte procuratores ſuos qui innocentiam firmiſſimis rationibus probent: mittit & VVenceslaus Rex legatos qui Joannis cauſam tuerentur. Nullam defenſionem admiſit Cardinalis; verùm Joannem contumacem eſſe hæreticum pronunciavit. Anno 1413. increbreſcentibus inter Bohemos ob religionis cauſam ſeditionibus, Huſſus à VVenceſlao Rege ex civitate Praga ejectus, apud vicanos concionari cœpit, donec ſedatis paululùm turbis, redeundi copia daretur. Anno 1414. inchoato Conſtantienſi Concilio Huſſus Sigiſmundi Imp. literis, quibus ſaluti ſuæ publicâ Imperii fide cautum eſt, Germanicè ſimul ac Latinè ſcriptis munitus, à nobilibus aliquot Bohemis die 3. Novembris Conſtantiam deducitur, acceptis priùs in itinere Pontificis & Concilii literis, quas ſalvi conductus vocant. Nil tamen fidei tam ſolenni religione datæ authoritas & reverentia potuit, quò minùs Huſſus, reclamantibus Sigiſmundo & Germanis, viceſimo ſexto poſt ingreſſum die in fœdiſſimum carcerem daretur. Integris ſex menſibus variis carceribus, inediis & tormentis exagitatus, tandem in Concilio hæreſeos abſens & inauditus damnatur, præcipuè ob Euchariſtiam in utraque ſpecie adminiſtratam. Verùm cùm id iniquè admodum ferret Sigiſmundus Imp. diſputandi ac ſemet defendendi copia Huſſo conceditur. Die igitur quinto atque iterum ſeptimo Junii iſte in medium adducitur, & certamen inſtituitur. Verùm omnia ſtrepitu & clamoribus aguntur. Huſſus conviciis & vociferationibus obrutus ne verbum quidem facere permittitur, niſi palinodiam agere vellet. Conſtanter id recuſat ille, & in carcerem amandatur. Die VI. Julii carcere iterum eductus Concilio ſiſtitur, hæreſeos damnatur, flammis addicitur, veſtibus ſacerdotalibus exuitur, gradibus Academicis deprivatur, & papyraceâ coronâ cacodæmonibus depictâ redimitur, ad ſupplicium perducitur. Summâ ille animi conſtantiâ & fortitudine mortem oppetiit, vivicomburio extinctus in patenti prato extra muros urbis. Menſe Aprili ejuſdem anni Hieronymus Conſtantiam venerat, acceptâ priùs à Concilio tutò veniendi, non tamen redeundi (id commenti enim boni Patres ſceleſtiſſimæ perfidiæ prætexebant) poteſtate, & in carcerem datus, diriſque tormentis excruciatus fuerat. Poſt Huſſi mortem abjurationis formulam ſibi datam ex ſcripto recitare ſupplicii terrore adactus fuit. In carcerem nihilominus remiſſus turpiſſimæ ignaviæ pœnitentiâ duci cœpit; & excuſſo veterno veritatem iterum profiteri non dubitavit. Anno igitur 1416. die XXV. Maij in Templum Cathedrale adductus tantâ animi præſentiâ & invicto argumentorum robore diſſeruit, ut adverſarios ſuos ad ſilentium adegerit. Ad rogum itaque damnatus iii. Cal. Junii par Huſſo certamen obiit, parem triumphum reportavit.

OPERA.

Explicatio Symboli, Decalogi, & Orationis Dominicæ.

Tractatus de peccato mortali, de Matrimonio, de Cognitione & dilectione Dei, de tribus hoſtibus hominis & ſeptem peccatis mortalibus, de Sacramento corporis & ſanguinis Domini, Conſtantiæ in carcere conſcripti.

De ſanguine Chriſti ſub ſpecie vini à Laicis ſumendo Quæſtio.

De ſufficientia legis Chriſti ad regendam Eccleſiam.

Sermo de fidei ſuæ elucidatione.

Sermo in illud, Pax huic domui, & alius de pace.

Epiſtolæ LXVIII. Huſſi aliorumque ſub tempus Concilii Conſtantienſis ſcriptæ.

Narratio de initiis & progreſſu certaminum Joannis Huſſi cum factione Pontificia.

Appellatio ab Archiepiſcopo Pragenſi ad Papam.

Epiſtola ſcripta quo tempore Huſſus per excommunicationem Pragâ abierat.

Replica contra Anglicum Joannem Stokes Wicleſi calumniatorem.

Defenſio quorumdam articulorum Joannis Wicleſi.

De ablatione bonorum temporalium à Clericis. Habetur apud Goldaſtum Monarch. Tom. 1. p. 232.

De Decimis.

Replica contra occultum adverſarium.

Replica contra Prædicatorem Plenenſem.

Quæſtio de arguendo Clero pro Concione.

De quinque Officiis Sacerdotis.

Determinatio Quæſtionis cum ſuo Tractatulo de ſanguine Chriſti glorificato.

Tractatus de Corpore Chriſti.

Tractatus de tribus dubiis factis in Holomutz.

Quæſtio de Credere.

De libris Hæreticorum legendis.

Actus pro defenſione libri Joannis Wicleſi de Trinitate.

Quæſtio de Indulgentiis; ſive de Cruciatâ Papæ Joannis XXIII.

Contra Bullam à Joanne XXIII. *editam de erectione Crucis contra Ladislaum Apuliæ Regem.*

Opuſculum de ſex erroribus, compilatum & parietibus Betlehemeticis inſcriptum.

Tractatus de Eccleſia, pronunciatus publicè in civitate Pragenſi.

Reſponſio ad ſcripta M. Stephani Paletz Theologiæ Doctoris.

Reſponſio ad ſcripta M. Staniſlai de Znoyma T.D.

Refutatio ſcripti octo Doctorum Theologiæ.

Liber de Antichriſto, & membrorum ejus Anatomia.

Liber de regno, populo, vitâ, & moribus Antichriſti.

De Sacerdotum & Monachorum abhorrendâ abominatione in Eccleſiâ Chriſti.

De abolendis ſectis & traditionibus hominum.

De pernicie traditionum humanarum.

De Unitate Eccleſiæ, & Schiſmate. Prodiit ſeorſim *Baſil.* 1520.

De Evangelicâ perfectione.

De myſterio iniquitatis fragmentum.

De Revelatione Chriſti & Antichriſti fragmentum.

Alia quædam Fragmenta. Opuſcula iſta à Libro de Antichriſto incluſivè recenſita prodierunt ſimul *Argentorati* cum Appendice Othonis Brunſellii.

Hiſtoria geſtorum Chriſti ex quatuor Evangeliſtis in unum collecta, & ſecundum tres annos prædicationis ejus digeſta.

Conciones Synodicæ.

Sermones XXVIII.

Explicatio in VII. *priora Capita primæ Epiſtolæ S. Pauli ad Corinthios.*

Commentarii in Epiſtolas VII. *Canonicas.*

Enarratio Pſalmi CIX. *& novem ſequentium Pſalmorum.*

De Corpore Chriſti in Sacramento Altaris, quòd non creetur, neque incipiat eſſe contra craſſos Papiſtarum errores.

De Adoratione, & contra Imaginum adorationem.

Carmen de Cœna Domini.

Opera iſta omnia unà cum plurimis monumentis Hiſtoricis, literis & Tractatibus aliorum, Bullis Pontificis, &c. Hiſtoriam Huſſi, Hieronymi, & VVicleſi ſpectantibus prodierunt *Norimbergæ* 1558. 2. Tom. fol.

Epiſtolæ

SÆC. XV. ab An. MCCCC. *Epiſtola* ejus cum Præfatione M. Lutheri excuſæ ſunt *Wittemberga* 1537. 8°.

Commentarius in Apocalypſin, ſine Autoris nomine editus *Wittemberga* 1528.

Reſponſiones Hieronymi Pragenſis ad Articulos in cauſa fidei habentur Concil. Tom. XII. p.1551.

1401. R.G. ISIDORUS, natione Græcus Metropolita Theſſalonicenſis, circa annum MCCCCI. claruiſſe jure optimo cenſendus eſt; quippe qui Gabrieli in iſta ſede anteceſſit, quem Simeon ſequutus ſex menſes ante captam Theſſalonicam an. MCCCCXXXX. obiit: Si ergo ſingulis decem annorum præpoſituram ponamus, Iſidorus ſub hoc tempus thronum Archiepiſcopalem adornâſſe putabitur. Vide *Synodicon Theſſalonicenſe* apud Allatium de *Symeon.* p. 187. Extant hujus, ut videtur, labore concinnati *in integrum B. Lucæ Evangelium Commentarii*, quos in *Biblioth. Vaticanâ* Græcè MSS. aſſervari ex Sixto Senenſi * & Poſſevino † accepimus. Huic etiam, ni fallor, tribuendæ ſunt *Orationes variæ*, ab erudiriſſ. Allatio in *Diatrib.* de *Simeon.* memoratæ, quales ſunt, *Oratio in ſalutarem ſecundùm carnem & divinam Generationem Chriſti.* Pr. Ἄῤῥητα ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ὑπὲρ ὑμῶν, p.83. *In dormitionem B. Deiparæ.* Pr. Ἐκ ἡ οὐρανοῦ κάλλους, καὶ αὐγὴν ἡλίου φαιδρὰν, p. 87. *In Annunciationem B. Deiparæ*, Pr. Εὐφρανθήτωσαν οἱ οὐρανοὶ, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, p. 94. *In Sancta Sanctorum.* Pr. Καθάπερ τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ, εἰς τότε, p. 67. *In Nativitatem B. Deiparæ.* Pr. Μωσῆς ἐκεῖνος ᾧ θάλασσα μὲν ὑπεχώρει, γῆ δὲ παραδόξως, p. 100. *In Feſtum Luminum*, i. e. S. Epiphaniæ. Pr. Νῦν ἡμέρα φωταυγὴς καὶ σωτήριος, νῦν ἡλιολαμπὴς, p. 100.

* Biblioth. Sanct. l. IV. d. 271.
† Apparat. Sac. Tom. I. pag. 982. Tom. II. Append. p. 11.

1401. R.G. AYMERICUS de PEYRACO, natione Gallus, Ord. Bened. Monachus, Decretorum Doctor, ac tandem Abbas Moyſſiacenſis, claruit anno MCCCCI. Scripſit *de geſtis Caroli M.* volumen, Joanni Duci Bituricenſi nuncupatum. Extat MS. in *Biblioth. Regia Pariſ.* Cod. 1343. Scriptis etiam conſignavit *Chronicon univerſale* ultra annum MCCCC. productum. MSS. habetur in *Biblioth. Colbertin.* Cod. 2835. Et *Vitam Urbani Papæ* V. quæ utrum ſit præcedentis Chronici pars, an opus ab eo diverſum haud ſatis liquet, ut ut ſit, eam notis ſuis locupletatam edidit Cl. Baluzius *Vit. PP. Aven.* Tom.I.col.415.

1404. H.W. PAULUS, ANGLICUS à natione dictus, Decretorum Doctor, claruit anno 1404. quo Opuſculum ſuum elucubravit, decimo quinto Bonifacii IX. anno, uti ipſe in fine diſertè teſtatur: adeò ut menda typographica in num. 1444. lateat, neceſſe ſit, qui in oram libelli apud Goldaſtum irrepſit. Scripſit Paulus *Aureum Speculum*, ſeu Dialogum inter Petrum & Paulum, in tres diviſum. Operis ſui ſcopum ac materiam ipſe his verbis in Præfatione depingit. *Primò errores graviſſimos Curiæ Romanæ detegam, circa proviſiones beneficiorum, & indulgentiarum conceſſiones, detectaſque eliminando cum Simoniacis & eorum participibus condemnabo. Secundò ſcripta minùs Catholicè ſcribentium quædam, quæ tantæ deſtructioni eccleſiaſticæ cauſam præſtaſſe videbantur aut occaſionem, tanquam hæretica clariſſimè reprobabo: & ibi fundamentum enervabo illius deſtructionis de Symoniacis quâ prohibitis, & de prohibitis quâ Simoniacis; quæ multos etiam communiter peritos videntur ponere in errorem. Tertiò totam Romanam Curiam erroneam, & in ſtatu damnationis laborantem, ex veriſſimis fundamentis declarabo, necnon omnes qui à jure communi per exorbitantes gratias beneficia Eccleſiaſtica ſunt adepti, Papæ plenitudinem poteſtatis pertractando. Et ſecundum hoc tres erunt partes, quas Lectori ſuadeo toto ſtudio perlegere.* Extat Speculum iſtud Aureum apud Goldaſtum Monarch. Tom. II. p. 1527.

JOANNES CHARLIERIUS DE GERSON, gente Gallus, à vico cognomine, Diœceſeos Rhemenſis in Campania oriundus, *Doctor Chriſtianiſſimus* appellatus; natus eſt anno 1363. XIX Cal. Januar. Arnulphi & Elizabethæ filius, anno 1377. Lutetiam Pariſiorum à parentibus miſſus, Artiſtarum Socius in Collegio Navarrenſi factus eſt. Anno 1382. in Theologorum Societatem receptus, poſtquàm Petrum Alliacum ſeptennio, Ægidium Campanenſem triennio docentes audiviſſet, anno 1392. Collegii Magiſter deſignatus eſt. Exin paucis poſt annis Cancellarii Pariſienſis munus obtinuit, quod quidem tantâ prudentiâ & honore geſſit, ut *Cancellarius* κατ' ἐξοχὴν hodienum appellari ſoleat. Claruit anno 1404. Hallucinantur planè, qui Joannem noſtrum Ordinis Cœleſtinorum Monachum, eorundemque deinceps Lugdunenſis Cœnobii Priorem fuiſſe volunt: in hoc lapſi, quòd noſter fratres duos Joannem & Nicolaum Cœleſtinis aſcriptos habuerit. Anno 1407. Joannis Parvi, qui Ludovici Aurelianenſis Ducis interfectionem licitam eſſe affirmarat, aſſertiones concionibus ac ſcriptis oppugnavit, & à Facultate Pariſienſi acri cenſura notari effecit. Anno 1408. in Concilio Pariſienſi, quod ob cauſam Schiſmatis tollendi coegerat Carolus Rex, utrique Papæ, Benedicto XIII. & Gregorio XII. obedientiam denegari, donec alter alterutri cederet, perſuaſit; & apud Benedictum Taraſconę ſemel atque iterum, & tertiò Maſſiliæ concionibus egit, ut Pontificatu depoſito pacem Eccleſiæ daret. Anno 1409. depoſitis in Concilio Piſano Benedicto ac Gregorio, & electo Alexandro V. cùm adeò non finiretur, ut adaugeretur, ſchiſma; Gerſo eandem pacis rationem, quam Benedicto antea ſuaſerat, ab Alexandro iniri voluit. Verùm uterque arreptum ſemel Pontificatum mordicùs retinuit. Anno 1413. exortâ gravi inter Pariſienſes ſeditione, Gerſo cum tumultuanti populo obviam iret, ad necem vel carcerem quæſitus eſt. Fugâ ille ſibi conſuluit, & inter ſuperiores ædis S. Mariæ fornices per aliquot dies delituit; domo interim à plebe expilatâ & ſupellectile direptâ. Anno 1414. Regis Gallorum & Senonenſis Provinciæ Legatus ad Concilium Conſtantienſe mittitur: ubi nullum non movit lapidem, ut ſchiſma tolleretur; Eccleſię Pax ſimul & puritas reſtitueretur, reſectis erroribus, & deterſis maculis; totus denique Chriſtianus Orbis & in Capite & in membris inſtauraretur: cúmque exoptatæ reformationi Pontifices obeſſe comperérit, Commentarium *de Auferibilitate Papæ ab Eccleſia* conſcripſit a Concilii quidem Patribus approbatum, minime tamen executioni mandatum. Sanè tantam ſibi Gerſo eximiâ doctrinę & pietatis famâ autoritatem in Synodo conciliavit, ut in omnibus Doctorum Virorum congreſſibus principatum facilè teneret; & unanimi Patrum juſſu Concilii Decreta ac Definitiones componeret. Quin & Zabarella Cardinalis haud aliud, quod Huſſitis opponeret, prętar Gerſonis autoritatem habuit. *Cancellarium*, inquit, *Pariſienſem dicitis vobis ſuſpectum exiſtere; qui tamen uſque adeò ſuperexcellens Doctor eſt, qualis in tota Chriſtianitate vix reperiri queat.* Dum Eccleſiæ verò emendandæ ſedulò incumberet Gerſo, ingens ei cordolium pepererunt Burgundiones. A Concilio enim poſtularunt, ut aſſertionum Joannis Parvi cenſura à Facultate Pariſienſi ante octennium lata, pro qua Gerſo ſtrenuè decertaverat, examini denuo ſubjiceretur. Factum id, repugnante Gerſone atque aliis, qui à partibus ejus ſtabant; reſque ſelectis judicibus à Concilio commiſſa. Cenſuram Pariſienſem illi abrogant. Gerſo ad Concilium provocat. Judicum ſententiam Patres confirmant. Peſſimè id Gerſoni ceſſit. Poſt Concilium enim anno 1418. ſolutum nequaquam illi liberum fuit Lutetiam reverti, ut Cancellarii munere defungeretur. Urbem enim nuper occuparat SÆC. XV. ab An. MCCCC. 1404. H.W.

Joannes Burgundiæ Dux, qui Aurelianenſem Ducem immiſſis olim ſicariis interficiendum curarat. Gerſo itaque ut adverſariorum rabiem effugeret, per montoſa Bavariæ loca, ac varias Helvetiæ plagas Lugdunum ſe recepit; ubi aſyium illi apud Archiepiſcopum & Joannem fratrem Cœleſtinorum Priorem paratum fuit. Reliquum ibi vitæ tempus libris conſcribendis, & parvulis in æde D. Pauli catechizandis impendit, cúmque mortem ſibi imminere perſentiſceret, adductis in Eccleſiam parvulis ſuis diſcipulis, Deum pro ſe orare quotidie & orando exclamare juſſit, *Deus meus, Creator meus, miſerere pauperrimi famuli tui Joannis Gerſonis.* Obiit vir ſæculi ſui Princeps, ſubitâ inter orandum morte extinctus, anno 1429. IV. Idus Julii, in Baſilica S. Pauli ſepultus, ubi verba hæc, *Pœnitemini & credite Evangelio*, ab illo inter concionandum ſæpiſſimè uſurpata, Epitaphium tumulo ſuo inſcriptum habuit.

OPERA.

Liber de laude Scriptorum ad Cœleſtinos, anno 1423. ſcriptus.

Monoteſſaron, ſeu Harmonia ex quatuor Evangeliis.

De poteſtate Eccleſiaſticâ, ſeu *de origine Juris & Legum*, liber Conſtantiæ, tempore Concilii ſcriptus.

Sermo pro viagio Regis Romanorum ad Petrum de Lunâ, anno 1315. habitus.

Libellus de auferibilitate Papæ ab Eccleſiâ.

Sententia de modo habendi ſe tempore Schiſmatis.

De ſtatu Eccleſiæ in V. & N. Teſtamento Tractatus, Gerſoni aſcriptus.

De Unitate Eccleſiaſticâ, liber, anno circiter 1408. ſcriptus.

De ſtatibus Eccleſiaſticis.

De modo vivendi omnium fidelium. Prodiit *Antverp.* 1511. 4°.

Sermo de tribulationibus ex defectuoſo Eccleſiaſticorum regimine adhuc Eccleſiæ perventuris, & de ſignis earundem, in Concilio Conſtantienſi habitus.

Declaratio compendioſa defectuum virorum Eccleſiaſticorum.

De Schiſmate Tractatus II.

Tractatus de Concilio generali unius Obedientiæ.

Decretum Concilii Conſtantienſis ſuper frequentatione Conciliorum Univerſalium, anno 1417. editum.

Sermo de Prælatorum Officio, in die Circumciſionis Domini, Taraſcone coram Benedicto Papâ habitus.

Conſiderationes IV. de Pace & unitate Eccleſiæ, coram eodem ibidem prędicatæ.

Epiſtola ad Ducem Aurelianenſem pro unione Eccleſiæ.

Epiſtola ad Petrum Cameracenſem Epiſcopum.

Sermo factus in die Aſcenſionis coram Alexandro V. *Papa.*

Sermo habitus Maſſiliæ coram Benedicto XIII. anno 1403. die IX. Novembris, *pro pace & unione Eccleſiæ.*

Propoſitio facta Pariſiis anno 1408. *ex parte Univerſitatis Pariſienſis coràm Anglis Epiſcopis euntibus ad Concilium Piſanum.*

Trilogus in materiâ Schiſmatis.

Epiſtola Regis Franciæ juſtificativa ſubſtractionis à Petro de Lunâ anno 1407.

Sermo coram Conſtantienſi Concilio anno 1417. *habitus, in illud: Nuptiæ factæ ſunt in Cana.*

Tractatus de nuptiis Chriſti & Eccleſiæ, in quo ſolvit quæſtiones motas in præcedenti Sermone.

Sermones & Tractatus IV. *de erroribus circa Præceptum, Non occides.*

Sermo in feſto Purificationis de poteſtate ordinariâ Epiſcoporum.

Sermo in Concilio Conſtantienſi anno 1415. *habitus, poſtquàm Joannes XXIII. receſſit à Concilio.*

Propoſitio ex parte Regis Franciæ contra propoſitionem quam Atrebatenſis Epiſcopus ex parte Ducis Burgundiæ fecit pro condemnatione Concluſionum M. Joannis Parvi.

Declaratio veritatum, quæ credenda ſunt ex neceſſitate ſalutis.

Propoſitiones corollaria de eâdem materiâ in Concilio Conſt. edita.

Tractatus de Proteſtatione circa materiam fidei contra Hæreſes diverſas, in Concilio Conſt. anno 1415. recitatus.

Conſiderationes & ſigna XII. *quibus aliquis convinci ſolet de hæreſi.*

Quomodo, & an liceat in cauſis fidei à ſummo Pontifice appellare, & judicium ejus declinare.

Duo Libelli Articulorum Theologicorum & Scholaſticorum contra errores & pertinacem hæreſin Petri de Luna.

Diſcuſſio illius aſſertionis; Sententia Paſtoris, etiam injuſta, timenda eſt.

Epiſtola de ſuſceptione humanitatis Chriſti allegorica & tropologica.

Epiſtola contra Jo. Rusbrochii librum de ornatu ſpiritualium nuptiarum.

Epiſtola, quâ Joannis de Schoenhavia Defenſio ejuſdem libri refutatur.

Lectiones II. *in Evangelium S. Marci.*

Propoſitiones de ſenſu literali S. Scripturæ, & de cauſis errantium.

Tractatus contra hæreſin de Communione Laicorum ſub utraque ſpecie, in Concilio Conſt. anno 1417. editus.

Tractatus de probatione Spirituum, in Concilio Conſt. anno 1415. editus.

Tractatus de examinatione doctrinarum, anno 1424. ſcriptus.

Epiſtola laudans melliſluam & igneam S. Bonaventuræ doctrinam.

Epiſtola ad Oſvvaldum Carthuſienſem.

Epiſtola ad ſtudentes Navarrenſes, quid & qualiter ſtudere debeat Novus Theologiæ auditor.

Epiſtola ad eoſdem de regenda diſciplina.

Reſponſiva ad Carthuſianum quærentem, an liceat pro exercitio ſpirituali Conventum & prolixitatem Divini Officii deſerere.

Admonitio de cautè legendis quorundam libris propter errores occultos.

De diſtinctione verarum Viſionum à falſis.

Trilogium Aſtrologiæ moralizatæ, ad Delphinum Regis filium anno 1419. ſcriptum.

Contra ſuperſtitioſam dierum obſervationem. Prodiit unà cum præcedente Opuſculo *Lugduni* 1519.

De ſcalptura & fabricatione idololatrica imaginum Aſtrologicarum contra Medicum Monſpelienſem. Prodiit cum prioribus *ibidem.*

De erroribus circa artem Magicam.

Propoſitiones in Concilio Conſt. factæ contra aſſertiones Fr. Matthæi Grabon Dominicani de ſtatu perfectionis Religionis Chriſtianæ & Religioſorum.

Tractatus contra Sectam Flagellantium in Concilio Conſt. anno 1417. editus. Prodiit unà cum præcedente Opuſculo & Tractatu de defectibus Clericorum, *Erfordiæ* 1616.

Epiſtola de eadem Secta ad M. Vincentium Dominicanum.

Tractatus contra Proprietarios Regulæ B. Auguſtini, Gerſoni aſcriptus.

Regulæ Morales.

Compendium Theologiæ, Gerſoni aſcriptum.

Opuſculum tripartitum, de Præceptis Decalogi, de Confeſſione, & de arte moriendi; à Gerſone Gallicè ſcriptum, & à ſemidocto quodam Latinè verſum. Melius ſanè fatum meruit Opus iſtud decantatiſſimum, quod tantam apud Gallos exiſtimationem obtinuit,

tinuit, ut Synodorum XVII. decreto à Presbyteris & Curatis in exponendo Decalogo, excipiendis Confeſſionibus, & viſitandis ægrotis adhiberi jubeatur: quin & in Eccleſiarum XX. libros Rituales transferatur. Synodorum decreta, & Eccleſiarum nomina ſigillatim recenſet Launoius Hiſt. Gymnaſ. Navarr. par. 2. l. 2. c. 1. p. 510.

Tractatus de differentia peccatorum venialium & mortalium. Gallicè à Gerſone ſcriptus, & alio quodam Latio donatus.

De arte audiendi Confeſſiones.

De confeſſione mollitiei.

De remediis contra recidivum peccati.

Reſponſio de ſtatuto Ordinis Carthuſienſium, quòd Confeſſarii non abſolvant à mortali certo, ſed confitentem remittant ad Superiorem ſuum.

Aviſamentum per modum confeſſionis in religionibus non lapſis audienda.

De modo excommunicationum & irregularitatum; & abſolutionis ab iiſdem.

Notabile de forma abſolutionis à peccatis.

Aliud notabile de primis motibus & conſenſu.

Opuſculum ſuper abſolutione Confeſſionis Sacramentalis.

De forma abſolvendi defunctos Carthuſienſibus uſitata.

De poteſtate abſolvendi & peccatorum reſervatione.

Epiſtola ad Epiſcopum quendam ſuper moderata caſuum reſervatione.

Dialogus de poteſtate ligandi & ſolvendi.

Propoſitiones VIII. de eadem materia.

Tractatus de cordis induratione.

Tractatus de Indulgentiis.

De Suffragiis quæ fiunt pro vivis & defunctis.

Reſolutiones L. totidem Quæſtionum ſeu Caſuum Conſcientiæ.

De duplici peccato veniali.

De correctione proximi.

De parvulis ad Chriſtum trahendis.

De contractibus, venditione & emptione liber anno 1420. ſcriptus.

Tractatus de Simonia.

Propoſitiones XII. de eadem re.

De ſollicitudine Eccleſiaſticorum, ſeu de intentione dantis & accipientis temporalia pro ſuffragiis & officiis Eccleſiaſticis.

Conſiderationes XII. pro volentibus condere Teſtamentum.

Epiſtola ſuper teſtamento librorum ſuorum, ad Cæleſtinos anno 1428. ſcripta.

Epiſtola, qua poſtulat à Carthuſianis, ut ſuffragia quæ illi pollicebantur poſt obitum, ſic anticipent, quatenus à Deo impetret, ut in gratiâ Dei n oriatur.

Teſtamentum Gerſonis per formam orationis quotidianæ.

Poëmata varia de nativitate, patriâ, vitâ, ſtudiis, & Teſtamento Gerſonis.

Epiſtola conſolatoria ad Joannem fratrem ſuper morte Nicolai fratris.

De præparatione ad Miſſam, & pollutione nocturnâ.

De pollutione diurnâ.

Dialogus de cælibatu & caſtitate Eccleſiaſticorum, anno 1423. ſcriptus.

Carmen de pulchritudine corporis, quæ multis fuit occaſio ruinæ.

Contra impugnantes Ordinem Carthuſienſium, quòd pauca inter eos reperiuntur miracula, Tractatus Gerſoni ſuppoſitus, qui Bonifacium Ferrerium Carthuſianum, S. Vincentii Ferrerii Ordinis Prædicatorum fratrem, autorem habet.

De indiſpenſabili carnis abſtinentiâ Carthuſianorum.

An liceat gravatum debitis aſuſtere ad vovendam Religionem.

De temperantiâ in cibis, potu, & veſtibus Prælatorum.

Carmen contra ſuperbiam, & aliud de voluntariâ paupertate.

Sermo de vitâ Clericorum, ad Clerum habitus.

Sermones IV. *in Cœnâ Domini.*

Sermo de Chriſti Reſurrectione in die Paſcha.

Sermo de officio Paſtorum, in Concilio Remenſi anno 1408. habitus.

Tractatus de viſitatione Prælatorum, & curâ Curatorum.

Sermones XIV. quorum ille de Conceptione Virginis dubius eſt.

Carmen ut creſcant Lilia Galliæ.

De onere & difficultate officii Cancellariatûs, & cur eo ſe abdicare voluerit.

Recommendatio Licentiandorum in Decretis.

Tractatus de Nobilitate.

De conſiderationibus, quas debet habere Princeps.

Dialogus inter Francum & Anglum; de bello Galliæ ab Anglis injuſtè illato.

Opuſculum de Puellâ Aurelianenſi, Gerſoni aſcriptum.

De conſolatione Theologiæ libri IV. metro & proſâ.

Dialogus Apologeticus pro condemnatione Propoſitionum M. Joannis Parvi.

Varia Poëmata.

Joſephina, ſeu Vita B. Joſephi, conjugis B. Mariæ, carmine decantata.

Poëmata aliquot de Divâ Virgine.

Sermo de Nativitate Virginis Mariæ.

Proſa in Circumciſione Domini.

Centilogium de Conceptibus.

Liber de Vitâ ſpirituali animæ ad Epiſcopum Cameracenſem.

Centilogium de impulſibus.

Conſiderationes de Myſticâ Theologiâ, Lugduni anno 1420.

Carmen de purificatione ſenſuum inferiorum.

Opuſculum Epiſtolare de Religionis perfectione, anno 1422. ſcriptum.

De Conſiliis Evangelicis, & ſtatu perfectionis.

Dialogus de perfectione cordis, anno 1423. ſcriptus.

De Meditatione cordis. Auguſtæ Vindel. 1488, 4°.

De ſimplificatione & mundificatione cordis.

De directione ſeu rectitudine cordis.

De illuminatione cordis, ſeu de una pretioſa Margarita.

De oculo, ejus objecto & actione.

De remediis contra puſillanimitatem & ſcrupuloſitatē, Tractatus ab ipſo Gallicè conſcriptus, ab alio Latinè verſus.

De diverſis Diaboli tentationibus Tractatus, Gallicè pariter ſcriptus.

Tractatus contra Profeſſum inobedientem, anno 1426. ſcriptus.

Tractatus de zelo & fervore Novitiatûs.

Documentum notabile de Sacramento Altaris, Auguſtæ Vindel. 1488. 4°.

Inſtructio pro devotis ſimplicibus, Gallicè primùm à Gerſone compoſita.

Epiſtolæ VIII. *ad diverſos varii argumenti.*

Tractatus de Paſſionibus Animæ, anno 1409. ſcriptus.

Carmen, Vitam eſſe ſomnium, ad Petrum de Alliaco Cameracenſem.

Tractatus de morte contemplationis, Gallicè primùm conſcriptus.

Epiſtolæ III. *quibus ſe aliquamdiu ægrotaſſe ſignificat.*

De mendicitate ſpirituali partes II.

Epiſtola ad ſorores ſuas, docens de quibus per ſingulos dies coitare debent.

Appellatio Peccatoris à divina juſtitia ad divinam miſericordiam.

Tractatus

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

Tractatus de Oratione, & valore ejus.

Expoſitio Orationis Dominicæ.

Tractatus de triplici Cantico, ſenſuali, morali, & rationali.

Varia Poëmatia.

Collectorium, ſeu Tractatus XII. *ſuper Magnificat.*

Anagogicum, de verbo & hymno, Gloria in excelſis Deo, Patri, & Filio, & Sp. S.

Epithalamium myſticum Theologi & Theologiæ verſibus decantatum.

Tractatus ſuper Cantica Canticorum, triduo ante mortem abſolutus.

De elevatione mentis ad Deum, ſeu Alphabetum divini amoris, Gerſoni aſcriptum.

Expoſitio & meditatio ſuper ſeptem Pſalmos Pœnitentiales.

Donatus moralizatus.

Sermones X. *varii argumenti.*

Conſilium, ut poſthabitis recentioribus Auctoribus antiqui legantur.

Epiſtola ii. *Conſolatoria ad Petrum Epiſcopum Cameracenſem.*

Judiculus aliquorum Doctorum, qui de Contemplatione locuti ſunt.

De officio Prælatorum, *durante præſertim ſubtractione.*

Propoſitiones utiles pro exterminatione ſchiſmatis.

Arbor de origine Juris & Legum.

Epiſtola ad Canonicum Remenſem de diſtinctione viſionum.

Explicatio quorundam terminorum ad S. Scripturam & Theologiam intelligendam neceſſariorum.

Tractatus *de paſſionibus animæ.*

De diſtinctione peccatorum, ex Alberto.

Additamentum ad Tractatum de Schiſmate.

Epiſtola de S. Dionyſio ad Abbatem S. *Dionyſii*, anno 1408. ſcripta.

Acta ſuper diuturnitate Schiſmatis, & de Schiſmate tollendo.

Lectiones ii. *in illud* S. *Marci, Pœnitemini & credite Evangelio.*

An liceat Chriſtiano initia rerum obſervare ex cœleſtium ſiderum reſpectu.

Epiſtola ii. *de Feſto B. Joſephi celebrando.*

Officium ſacrum in Feſto B. Joſephi dicendum.

Supplementum Sermonis de Purificatione B. Mariæ in Concilio Conſtantienſi.

Tractatus de illuminatione cordis.

Propoſitiones iii. *ſuper eſu carnium Religioſorum* S. *Benedicti, anno* 1428. ſcriptæ.

Opuſculum contra eos, qui dicunt, Quo die quis Miſſam audivit, non ſubitanea morte periturum.

Inſtructiones ad Præceptorem Delphini, anno 1429. datæ.

Sermo de reddendo debito, in Synodo Lugdunenſi anno 1422. habitus.

Opuſculum contra quendam docentem, Puerulos etiam non baptizatos ante rationis uſum innocentes eſſe.

De ſignis boni & mali peccatorum.

Contra eos, qui beatitudinibus, & actibus Hierarchicis privatorum devotorum orationes præferunt, Tractatus anno 1428. ſcriptus.

Sermo de Sp. S. in feria 2ª. Pentecoſtes anno 1403. habitus.

Schedula de regimine cujuſdam Recluſi in monte Valeriani.

Proteſtatio facta in Comitiis Facultatis Theologicæ contra Schiſmata.

Epiſtola Brugis anno 1400. *ſcripta, qua defleſ ſtatum Eccleſiæ tempore Schiſmatis.*

Propoſitiones *aliquot pro reformatione diſciplinæ Facultatis Theologicæ.*

Epiſtola ad Provincialem *Ordinis Cæleſtinorum, explicans quid, & quot modis crux Chriſti feratur.*

Append.

Centilogium de cauſa finali.

Propoſitiones L. *de modis ſignificandi.*

Propoſitiones L. *de concordia Metaphyſicæ cum Logica*, anno 1426. ſcriptæ.

Sermones XLVI. à Joanne Briſgoico Theologo ex ore Gerſonis Gallicè concionantis excepti, & in Latinum ſermonem verſi.

Tractatus de Conſolatione in mortem amicorum.

Tractatus de Conſolatione in mortem parentum.

Solennis Oratio *coram Carolo* VI. *Rege habita, de vita Principis naturali, ſpirituali, & politica.*

Conſiderationes X. *contra Adulatores* Principum.

Propoſitiones pro Pace coram Rege anno 1408. factæ.

Sermo ad Regem pro juſtitia.

Expoſitio Paſſionis Domini, è Gallico in Latinum verſa.

Tractatus contra Romantium de Roſâ.

Concluſiones V. *contra ludum ſtultorum.*

Exhortatio de celebrando Feſto B. Joſephi ad Ducem Bituriæ anno 1413. facta.

Meditationes devotæ in Aſcenſionem Domini.

Ratio qua quis poteſt ſpiritualiter peregrinari Romam in anno Jubilæi.

Remedia refrænandæ linguæ.

Quomodo puer Jeſus concipi, naſci, & educari poſſit in unoquoque noſtrûm.

Speculum bonæ vitæ.

Sermo coram Rege in commendationem Hoſpitalis Pariſienſis.

Conſiderationes VI. *contra peccatum blaſphemiæ.*

Querela defunctorum in igne purgatorio detentorum.

Moralis admonitio pro Sanctimonialibus.

Perfectiones XV. *neceſſariæ volenti Deo ſervire.*

Dialogus ſex Magiſtrorum de Tribulatione.

Opuſculum contra nimis ſtrictam & ſcrupuloſam conſcientiam.

Conſiderationes XII. *ut homo exaudiatur à Deo.*

Tractatus *contra fœdam tentationem, aut ſpiritum blaſphemiæ.*

Colloquium quoque ſenſuum & conſcientiæ.

Prodierunt Gerſonis Opera curâ Joannis Geilleri *Argentinæ* 1488. 3. Tom. 1499. 4. Tom. *Colon.* 1483. vol. IV. f. *Baſil.* 1518. 4. Tom. *Pariſ.* 1521. auctiora *Pariſ.* 1606. 4. Tom. quam quidem editionem nos in Indiculo noſtro ordine repræſentavimus.

Cæterùm non deſunt, qui *libros* IV. *de Imitatione Chriſti* Gerſoni noſtro adjudicent: ſed de iis nos plura inferiùs.

HERMANNUS de Petra, gente Belga, domo Sturdorpæus, vel ut alii Sandorpius, Ord. Carthuſiani Monachus, & Sanctarum ſui Ordinis Virginum Domûs S. Annæ, propè Brugas, per triginta annos Rector, claruit anno MCCCCV. obiit anno MCCCCXII. vel ut nonnulli MCCCCXXVIII. Scripſit *Sermones quinquaginta in Orationem Dominicam*, ſtylo uſus ſcholaſtico, inquit Sixtus Senenſis; in lucem prodierunt *Aldenardæ* 1480. *Lovanii* 1484. *fol.* Alia ejus Opera Theologica, *de regimine Monialium, de immaculatâ Conceptione B. Virginis; Sermones de Tempore, & de Sanctis*, enumerant Simlerus †. & Fr. Sweertius *, aſt ubinam loci reperiantur non indicant. 1405. R. G.

† Bibl. p. 339.

* Athen. Belg. p. 343.

GREGORIUS XII. *Angelus Corarius* antea appellatus, Patriarcha CP. titulo tenus, & ab Innocentio VII. Presbyter Cardinalis titulo S. Marci renunciatus. Pontifex Romanus electus eſt Romæ anno 1406. die XXX. Novembr. coronatus die V. Decembr. anno ætatis ſuæ 80. eâ tamen lege, ut Pontificatum adeptus Benedictum Antipapam ad ſeſe invicem Papatu abdicandos literis invitaret. Fecit id quidem ille; nec conditionem recuſavit Benedictus. 1406. H. W.

Nil tamen utrinque actum. Aliud in fronte, aliud in corde gerunt boni Pontifices; atque alter alteri ſuaviter colludunt. Indicto igitur anno 1409. à Cardinalibus Concilio Piſano uterque deponitur, & electus Alexander V. ſedi Romanæ præficitur. Gregorius ad Concilium vocatus, reſpondet, non Cardinalium, ſed ipſius eſſe Concilium convocare; atque adeò judicium ipſorum ridet & declinat. Idem facit & Benedictus. Alexandro electo, ille Ariminum, iſte in Cataloniam ſugit. Uterque novos Cardinales creat, & pro vero Pontifice haberi contendit. Gregorius inſuper collecto Forojulienſi Concilio Patres Piſanos, Alexandrum, Benedictum, eorumque ſequaces anathemate percuſſit. Anno demum 1415. cùm apud omnes jamdudum vileſceret, in Concilio Conſtantienſi per Procuratorem ſuum Carolum Malateſtam die IV. Junii Papatu ſemet abdicavit: Cardinalis Tuſculanus & perpetuus Piceni Legatus deinceps factus. Obiit Recineti anno 1417. die IV. Julii, in Cathedrali Eccleſiâ ſepultus. Extat *Epiſtola ad Petrum de Luna Antipapam* Concil. Tom. XI. p. 2084. *Reſponſio ad appellationem Cardinalium, qui ab illo deſciverant*, ibid. p. 2261. *Epiſtola alia* V. ibid. p. 2273, 2286. *alia Epiſtola ſive Bulla* III. Concil. Tom. XII. p. 105. *alia Epiſtola & Reſponſiones* V. apud Bzovium ad ann. 1406, 1408, 1409. *alia* plures apud Waddingum Annal. Minor. Tom. V. & Theodoricum à Niem. l. 2. 3. & 4.

1406. H. W. JOANNES LATTEBURIUS (Lathberium minùs rectè vocat Baleus*) natione Anglus Ordinis Franciſcani in Conventu Redingenſi Monachus, in Academiâ Oxonienſi ſacris literis innutritus, eximium inter iſtius ævi Theologos locum tulit. Claruit anno 1406. quo Commentarium in Threnos ad umbilicum perduxit. Scripſit enim *Librum Moralium ſuper Threnos Jeremiæ*, operoſum & prolixum valde, Capitibus CXV. Prodiit iſte typis excuſus anno 1482. f. Alia ejuſdem ſcripta recenſet Baleus, viz. *Diſtinctiones Theologiæ*, & *Alphabetum Morale*. MSS. in Collegio S. Petri Cantab. *Commentarios in Jeremiam*, *in Acta Apoſtolorum*, & *in Pſalmos*, *Lectiones Scripturarum*, & *Conciones varias*; quæ quidem interiiſſe videntur, certè nondum in lucem prodierunt.

* Cent. 7. c. 34.

1408. H. W. RICHARDUS ULLERSTON, natione Anglus, in Ducatu Lancaſtrenſi natus, uti ipſemet in Præfatione ad Tractatum de Officio militari prodit, Sacræ Theologiæ apud Oxonienſes Profeſſor, Richardum Cortenay, Henrici Walliæ Principis Clericum & conſanguineum, præceptorem habuit. Roberto Halamo, Epiſcopo Sariſburienſi & Eccleſiæ Romanæ Cardinali, ſummâ familiaritate junctus. Claruit anno 1408 quo ab Halamo provocatus Tractatum de Reformatione Eccleſiæ Oxonii edidit. Diuturni enim Schiſmatis tædium, & increbreſcens Concilii Generalis quàm citiſſimè habendi fama complures excitarat Præſules, graviſſimarum, quæ in Eccleſiâ jamdiu obtinuerant corruptelarum conſcios, & Reformationis tandem aliquando inſtituendæ cupientiſſimos; ut abuſus vitiaque, quæ maximè reformari meruerunt, ſcriptis mandarent Concilio mox proponenda. In his eluxit Robertus Cardinalis, qui Conciliis Piſano, & Conſtantienſi interfuit, & opus reformationis tantoperè exoptatum promovere certus, Richardo noſtro id operæ dedit, ut elucubrato ea de re commentario abuſus maximè tollendos notaret. Summâ fide ac prudentia provinciam ſibi demandatam Richardus obiit; utpote haud vulgariter literatus, & ingenti diſciplinæ Eccleſiaſticæ denuo inſtaurandæ deſiderio tactus. In concinnando iſthoc opere Roberti Lincolnienſis ductum præ aliis ſecutus eſt; quem ſtudiorum ac Theologiæ magiſtrum ſibi adhibuiſſe videtur: certè in ſcriptis ſejus verſatiſſimus fuit illumque tantoperè admiratus eſt, ut *pro tempore ſuo lucem & lucernam hujus mundi fuiſſe* prædicârit. Exſtat iſte Commentarius titulo *Petitionum quoad Reformationem Eccleſiæ Militantis*, MS. Cantabrigiæ in Bibliothecâ SS. Trinitatis in fol. digniſſimus qui lucem aliquando videat, præſertim cùm inter tot iſtius ævi de corrupto Eccleſiæ ſtatu Tractatus, nullus adhuc in lucem prodierit ab Anglo conſcriptus Authore, niſi quem Adverſarii hæreticum fuiſſe clament. Nos itaque Prologum, quo totius Operis ratio luculenta redditur, & excerpta quædam, ex Codice MS prædicto deſcripta, in Lectoris gratiam hic loci ſubjiciemus. — Petit. quoad Reform. Eccleſ. Art. 6.

Incipit Præfatio in Tractatum, qui intitulatur, Petitiones Ricardi quoad reformationem Eccleſiæ militantis.

REverendo in Chriſto Patri ac Domino ſuo Roberto Sarum Epiſcopo ſuus ſupplex Orator & ſervus, & ad familiaritatem acceptus, Ricardus Ullerſton, ſacræ Paginæ Profeſſor minimus, reverentias & honores debitos tanto patri. Venerandiſſime Pater, quùm à tempore jam tranſacto perpendens zelum veſtrum non remiſſum, ſed prægrandem ad Eccleſiæ unitatem, ſciens iterum quòd ex voto veſtro erat, quòd exilitas mea inter cæteros ad unitatem eccleſiæ contendentes aliquid operia impertiret; quatinus cum viduâ pauperculâ minutum offerens laudem reportem pro voto, de quanto locupletiores in Scripturis per me oblatis ſint ad proficiendum in iſtâ materiâ animati. Hinc eſt quòd in hâc materiâ quædam ſcribere deſtinavi; quibus effectualiter executis crederem certè per Dei gratiam, quòd eccleſia jam vacillans eſſet ad ſtabilem unitatem reformata. Nam & ſub iſta figura videtur mihi procedendum, videlicet quòd concionatoris more in perſona Eccleſiæ Anglicanæ, ſeu potiùs univerſalis Eccleſiæ, proponam, quæ mihi videntur proponenda, tanquàm in medium me provincialiter exponemus coram Concilio Generali. Quapropter & XVI. articulos mihi propoſui tangendos per modum petitionum generali Synodo dirigendos; rationes, quare debeant adimpleri, ſubnectens, canonica auctoritate, ut æſtimo, roboratas; quatinus non habito reſpectu ad petentem, ſed ad Eccleſiæ, cujus formam induo, rationem, rationi pareant; quæ ejus veritati innititur, qui non poteſt fallere neque falli; executionique demandare ſatagant, quæ tam vivax ratio poſtulavit, juxta votum ſcribentis, immo potiùs juxta nutum ipſius ad ſcribendum impellentis: quatinus per hoc eccleſia jam militans ad ſolidam unitatem reformetur. Verùm quia non oto certo conſtat, quid vel Eccleſia Univerſalis, vel Anglicana quoad per me petenda definiet; hinc eſt, quòd ſi viſum fuerit dominationi veſtræ, cenſui præſens opuſculum taliter nominare: *Petitiones Ricardi quoad reformationem Eccleſiæ militantis*. In quibus quidem petitionibus ſic procedam; ſcilicet quòd primus Articulus erit de Summi Pontificis ordinatâ electione: Secundus erit de Symoniæ declinatione: Tertius verò erit de legis Chriſti exaltatione. Sed quartus erit contra anomalam Eccleſiarum appropriationem. Et quintus propter idoneorum perfectionem. Sextus contra exemptiones. Septimus contra diſpenſationes Octavus contra Beneficiorum pluralitates. Nonus contra appellationes. Decimus contra privilegiorum abuſiones. Undecimus contra apoſtaſiam Clericorum ſeſe ſecularibus negotiis immiſcentium. Duodecimus contra prærogativam Cantorum & Officialium in curiis Dominorum reſidentium. Tertius decimus contra extorſiones univerſaliter. Quartus decimus erit contra ſuperfluum & nimis ſumptuoſum & inordinatum apparatum in Clericis & eorum familia. Quintus decimus erit pro cultu divino fructuoſiùs ampliando. Et ſextus decimus.

Legendum forſan. & tanquam, & delenda vox me.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. decimus erit pro pace inter Regna Chriſtiana ſummo opere procuranda.

Sub calcem Articuli ſecundi hæc habet. Iſta quidem tantò dixerim pro eo, quòd nulla gens ſub cœlo fidelis eſt adeò notata de execranda & inſatiabili avaritia; quemadmodum eſt Romana Curia. Adeò quòd ubique terrarum in vulgatum proverbium vertitur; videlicet, quòd Curia Romana non quærit ovem ſine lana.

Artic. 3. Tertiùm petimus, quòd Chriſti Vicarius hìc in terra nullam aliam legem tantùm reputet, tantùm exaltet, tantum promoveat quemadmodum legem Chriſti. Probatur hujus petitionis rationabilitas per hoc, quòd aliter ipſe non eſſet verus Chriſti Vicarius, nec etiam Chriſtus optimus Legiſlator: quod profectò audire abhorrent omnium Chriſtianorum aures. Chriſtus enim non perfecit penitus; ut autoritas Evangelii ſui eſſe deſineret, aut quòd legem majoris auctoritatis ſtatueret, aut quòd ejus Evangelium in minorem honorem eſſet per aliqua facta Succeſſorum; cùm ab initio promulgatum eis fuerat. Ex quo ſequitur, quod Domini præcepto quiſque ad hunc finem laboraret; quòd magis timerent Chriſtiani ejuſce tranſgreſſionem, quàm cujuſlibet alterius ordinationis ſeu ſtatuti. Cujus oppoſitum tam diu experti ſunt Chriſtiani; quòd modò ſi contingat de legibus loqui, ſtatim de legibus humanis intelligimus, & nequaquam de Evangelio; quod certè modò in Eccleſia non plùs reputatur, quàm verſus Catonis, aut *Senecæ* proverbia; niſi fortè hoc ſolum dictum Petro & ſuis Succeſſoribus, Quodcunque ligaveris ſupra terram, &c. Quod utinam quòd verbo allegantes, non tamen ex toto intelligentes, non allegarent in contumeliam legis Chri[illegible]i. Adeò quòd proceſſum eſt & deventum eſt modò ad veritatem vaticinii Yſaiæ: Populus iſte ore ſuo & labiis ſuis glorificat me; cor autem ejus longè eſt à me, & timuerunt me mandato hominum & doctrinis.

Artic. 13. Nec valet hìc conſuetudinem contra bonos mores allegare, præſertim cùm malum, quò diutinius, eò pejus.--- Aliter enim tota congeries peccatorum poſſet faciliter excuſari, dicendo, quòd ſic conſuevit fieri, & ſic fecerunt boni viri, & rurſum quòd talia memoriam hominum tranſierunt, non interim impetita; & iterum quòd nonnulli, qui videbantur aliqui eſſe in Eccleſia, talia tam ſcriptis quàm factis approbarunt: & abſit, quòd omnes talia facientes eſſent in perditionis periculo. Verùm multiplicare inconvenientia non eſt ſolvere. Et ut volunt Philoſophi cum Scriptura; nullum violentum æternum. Non ſupereſt aliud pro ſalute, niſi quòd emendemus in melius, quæ vel ſcienter vel ignoranter peccavimus in præmiſſis.

Habetur in eodem Codice MS. ejuſdem Autoris *Tractatus de Officio militari*, præceptoris ſui Richardi Cortenay precibus conſcriptus, & Henrico Walliæ Principi, poſtea invictiſſimo Angliæ Regi, nuncupatus. Alia adhuc Ullerſtoni ſcripta enumerat Baleus *, viz. *Defenſorium dotationis Eccleſiæ* à Conſtantino factæ: *Commentarios in Pſalterium*; *Super Cantica Eccleſiæ*; *Lectiones Ordinarias*; & inſigne Opus *de Symbolo Eccleſiæ* anno 1409. elucubratum; quod Joannes Stanberius Epiſcopus Herefordenſis anno 1463. in lucem revocatum Commentariis illuſtraſſe dicitur.

* Cent. 7. c. 85.

1408. H. W. THEODORICUS DE NIEM, ſeu *Niemus*, natione Germanus, Pontificum Romanorum ſcriba ab anno uſque 1372. ſaltem à Gregorii XI. obitu. Eccleſiæ Lucenſis Clericus; ſique Gaſpari Bruſchio & Gabrieli Bucelino * fides, ab anno 1390. Verdenſis Epiſcopus, eâque ſede poſt pauculos annos reſignatâ Cameracenſis Epiſcopus à Bonifacio IX. conſtitutus. Claruit anno 1408. Scripſit *Hiſtoriam de ſchiſmate ſui temporis graviſſimo inter Papas & Antipapas libris* iii. à Gregorio XI. morte ad Alexandri V. electionem, ſeu ab anno Chriſti 1378. ad 1410, admixtâ etiam paſſim luculentâ ſatis rerum civilium hiſtoriâ. Prodiit *Norimbergæ* 1532, *Baſil* 1560. Libris hiſce tribus quartum addidit Theodoricus, in Tractatus VI. diviſum, cui *Nemus Unionis* nomen dedit. In eo agit de modis tollendi Schiſmatis à Regibus Chriſtianis uſurpatis, de technis à Gregorio XII. & Benedicto XIII. ut omnia pacis conſilia profligarent, adhibitis, deque utriuſque depoſitione in Concilio Piſano: quin monumenta, Epiſtolas atque Bullas Pontificum, Cardinalium, & aliorum rem præ manibus ſpectantia paſſim profert, & Hiſtoriæ ſuæ admiſcet. Prodierunt integri IV. libri *Baſil.* 1566.f. *Norimbergæ* 1592. *Argentorati* 1608.8°. & cum Franciſci Zabarellæ & Joannis Marii Belgæ commentariis de eodem Schiſmate, *ibid.* 1629. 8°. Extat ejuſdem *Hiſtoria de Vitâ Joannis* XXIII. *Papæ*, ſub Joannis Niemii nomine ab Henrico Meibomio edita *Francofurti* 1620. 4°. *Privilegia & jura Imperii circa Inveſtituras Epiſcopatuum & Abbatiarum, reſtituta à Papis, Imperatoribus Romanis*, inter alia quædam typis impreſſa *Baſil.* 1557. *Argentorati* 1609.1618. *Exhortatio ad Rupertum Regem Romanorum*, ut à diuturno ſomno excitatus, Pontificum ſchiſma ex Eccleſiâ extirpet, & Imperii jura reformet; apud Goldaſtum Monarch. Tom. II. p.1381.

* Germ. Sacr.

1409. H. W. THOMAS NETTERUS, WALDENSIS, à natali loco appellatus, natione Anglus, ex vico Walden in agro Eſſexienſi oriundus, Joannis Netteri & Mathildis filius, Oxonii bonis literis inſtitutus, & Magiſterii pileo donatus; Londini Carmelitanam religionem ingreſſus eſt; claruit anno 1409. quo ab Henrico IV. Angliæ Rege ad Concilium Piſanum legatus eſt; ubi pro ſchiſmate tollendo ſtrenuè diſſeruit: & adversùs Gregorii & Benedicti Antipaparum partes fortiter diſputavit. Domum reverſus, Ordinis ſui Prior Provincialis numero viceſimus tertius anno 1414. creatus eſt; & contra VVicleviſtas ſummo animi fervore decertavit: tanto ſanè partium ſtudio abreptus, ut Henricum V. Regem ſocordiæ in puniendis Hæreticis acriter pro concione increpare non vereretur. Hinc tanquam unicus fidei pugil ſpectatus, Henrico Regi à ſacris Confeſſionibus adhibitus eſt; & ad Concilium Conſtantienſe anno 1415. miſſus, ut adversùs Huſſitas declamaret. Anno 1419. ad Uladiſlaum Poloniæ Regem, & Michaelem Teutonici Ordinis Magiſtrum pacis componendæ gratiâ legatus eſt. Inter legationem iſtam obeundam, VViroldum Lithuaniæ Ducem, ferociſſimum totius Orbis tyrannum, ad fidem Chriſtianam convertit. Dein Henricum V. victricia per Galliam arma circumferentem ſecutus, anno 1422. ultimos invictiſſimi Principis ſpiritus vitales in ſinum ipſius efflatos excepit. Henrico VI. Regi à confeſſionibus pariter & ſecretis adſcitus, atque illum in Galliam, ut coronam regni Lutetiæ indueret, profectum anno 1430. comitatus, Rothomagi in Normannia obiit die 3. Novembris, in conventu Carmelitarum ſuorum honorificè ſepultus. Innumera ferè ſcripſit, è quibus unicum typis excuſum habetur *Doctrinale Antiquitatum fidei Eccleſiæ Catholicæ*, adversùs VVicleviſtas & Huſſitas, Opus ingens ac prolixum, in très Tomos diſtributum, ac Martino Pontifici nuncupatum. Primo Tomo de Deo, Chriſto, Petro, Eccleſia, & Religioſis; ſecundo de Sacramentis; tertio de Sacramentalibus agit. Prodiit apud Badium Aſcenſium *Pariſ.* 1532.f. dein *Salmanticæ* 1556.f. ac brevibus Joan.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. Bapt. Rubei Elucidationibus illuſtratum *Venet.* 1571. f. & alibi Reliqua Waldenſis Opera recenſet Baleus Cent. VII. cap. 84. *Faſciculus Zizaniorum* ejus MS. penès Baleum extitit; qui Fragmenta quædam illius in Opere de Scriptoribus Anglicis repræſentat. Aliud ejuſdem exemplar MS. penès Cl. Uſſerium fuit, uti ipſemet in Hiſtoriæ Dogmaticæ Controverſiarum Specimine MS. fidem facit.

1409. R. G. ALEXANDER Papa V. *Petrus Philareti* antea dictus, natione Græcus, patriâ Cretenſis, ex Ordine Fr. Minorum, claruit an MCCCCIX. Ut bonarum literarum, quarum fundamenta in Italiâ poſuerat, apicem pertingeret, Academias Oxonienſem & Pariſienſem profectus eſt; unde Doctoratu inſignitus in Italiam rediit, & Joanni Duci Mediolanenſi à Conſiliis primò, deinde ejus operâ Epiſcopus Vicentinus renunciatur: ad ſedem Novarienſem poſteà tranſlatus, inde in Archiepiſcopum Mediolanenſem evectus: ab Innocentio Papa VII. pileo rubro anno MCCCCIV. adornatus, cujus nomine uti & Gregorii P. XII. ſucceſſoris ejus varias legationes obiit; ac demum à Cardinalibus utriuſque obedientiæ in Concilio Piſano congregatis ſummus Pontifex electus anno MCCCCIX. ibique inauguratus; verùm Dignitate iſtâ diu frui non licuit, undecimo enim poſt adeptum Pontificatum menſe debitum naturæ perſolvit, Bononiæ V. non. *Maii* MCCCCX. Vir ſtupendæ in egenos munificentiæ, adeò ut *Epiſcopum ſe divitem, Cardinalem pauperem, Papam mendicum* affirmare perhibeatur. *Epiſtola* ejus ad Hugonem Eterianum extat in *Bibl. PP.* anno 1589. Pariſiis edita; in poſterioribus editionibus prætermiſſa. Scripſit præterea *in libros Sententiarum Commentarios.* Habentur MSS. in *Bibl. Regis Gallorum*, Cod. 685. *Quodlibeta* & *Sermones* varii.

1410. H. W. SIMEON, natione Græcus, ex Monacho Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, claruit anno 1410. Caliſti Patriarchæ Conſtantinop. qui circa anno 1406. thronum tenuit, æqualis. Craſſo tamen ſatis errore Poſſevinus & Miræus eum ante annos ſexcentos floruiſſe aſſerunt. Acerrimus Græcæ Eccleſiæ adverſus Latinos, reipublicæ adverſùs Turcos vindex & aſſertor, illos ſcriptis oppugnavit; horum impetus ſummâ animi præſentia ſuſtentavit. Obſeſsâ enim an. 1428. ab Amurathe tyranno Theſſalonicâ, nullis nec præmiis nec minis induci poterat, ut Græcos ejectis Latinis in Turcorum deditionem concedere permitteret. Obiit anno 1429. menſe Septembri, ſex menſibus ante Theſſalonicam ab Amurato iterum expugnatam. Laudes ejus ubertim proſequitur Eugenius Nomophilax in Synodico Dominica Orthodoxiæ in Eccleſia Theſſalonicenſi recitari ſolita; ὡς τῆς τε ἐκτὸς τε καὶ τῆς πνευματικῆς σοφίας πλήρης ὑπὲρ φύσιν γενόμενος, κἂν τῇ ἀσκητικῇ εἴτ' οὖν ἀγγελικῇ ἀγωγῇ τε καὶ πολιτείᾳ διαπρέψαντος, ταύτην εἰς ἄκρον κατορθώσαντος, &c. *qui externa & ſpiritualis ſapientiæ ſuper humanum captum repletus, in Aſcetico, ſive potiùs Angelico inſtituto, & vitæ ratione excelluit, eamque cum ſumma virtute & laude perfectiſſimè egit*, &c. Extat *Commentarius de divino Templo, de ejus Miniſtris, de ſacris eorum Veſtibus, de Sacroſanctâ Myſtagogiâ ſive Miſſâ, ad pios quoſdam Cretenſes*, à Jaccobo Pontano Latinè verſus atque evulgatus *Ingolſtad.* 1603. 4°. inde in Bibliothecam Patrum translatus Tom. XXII. Verùm Pontanus fraude apud Pontificios non infrequenti uſus, plurima Commentario illo reſciderat, plura mutilarat; adeòque nil mirum, ſi Græca ſuppreſſeris. Græcum igitur textum ad unctâ verſione Latina fideliori in Rituali ſuo Græcorum *Pariſ.* 1647. f. pag. 212. dedit vir candidioris animi Jacobus Goar, qui *nimium*, uti vocat, Pontani *zelum* caſtigat, & Simeonem noſtrum modò Eccleſiæ Romanæ conjunctus fuiſſet, antiquis Patribus annumerandum eſſe non diffitetur. Scripſit adhuc Symeon *Eccleſiaſticum Dialogum adverſus omnes Hæreſes*, de ſolâ D. N. Jeſu Chriſti fide, ſacris Sacrificiis, & myſteriis omnibus Eccleſiæ, ex S. Scripturis & Patribus collectum; qui Græcè MS. habetur in Bibliothecis Vaticana & Cæſarea; *pius & doctus*, judice Allatio *, *dignuſque qui aliquando lucem videat, ſed manuductus à Catholico.* En hominis cautelam. Utinam dent tamen, modo Catholico iſti non adſit Pontani zelus. Inſignem ex iſto Opere Diſſertationem ſeu *Dialogum de Pœnitentia* excerpſit, & Gr. Lat. edidit Joan. Morinus Append. ad lib. de Pœnitent. pag. 125. Quamplurima ejuſdem Fragmenta habet Turrianus Annotat. in Conſtitut. Apoſtolicas: Petrus Arcudius Lib. de Concordia Eccleſ. Orient. & Occident. Allatius de Synodo Photiana pagin. 164. adverſ. Hottinger. pag. 18, 110, 135. 278. lib. de conſenſu lib. 2. c. 3. §. 4. Extant præterea ejuſdem *Reſponſiones* LXXXV. *ad Interrogata Gabrielis Metropolitæ Pentapolitani*, MSS. in Bibliotheca Vaticana. Inſigne earum Fragmentum Gr. Lat. exhibet idem Allatius Lib. adverſ. Hottinger. pag. 78. *Liber de Sacerdotio ad Monachum quendam. Expoſitio compendioſa Symboli Orthodoxæ & inculpatæ noſtræ fidei Chriſtianorum. Expoſitio neceſſaria ſententiarum S. Symboli, unde collectæ ſunt & adverſus quos dictatæ. Capita* XII. *quæ ſolùm Chriſtianorum fidem ſeu articulos omnes Fidei continent, & quod Symbolum Apoſtolicum eos contineat, deque Virtutibus comprehenſivis. Libellus de iis circa quæ Latini innovant.* MSS. in Bibliotheca Vaticana. Prolixum Simeonis Opus MS. Græcè penès doctiſſimum Virum H. Covellum S.T.P. Eccleſiæ Eboracenſis Cancellarium aſſervari audio. Iſtius Operis pars ſatis exigua eſt, qui primo memoratus eſt loco, Commentarius. Quænam alia è ſupra recenſitis Opuſcula in eodem locum obtineant, nondum accepi. SÆC. XV. ab An. MCCCC.

* Diatrib. de Simeon. ſcript. p. 193.

SIMEON Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, Vitæ Monaſticæ cultor & laudator, in antiquorum Patrum ſcriptis non mediocriter verſatus, & rituum Eccleſiaſticorum eximiè peritus, claruit anno MCCCCXVIII. humanis exceſſit paulò ante captam Metropolim ſuam anno MCCCCXXX. Lucubrationes ejus variæ ſuperſunt. *Dialogus Eccleſiaſticus adverſus omnes hæreſes, & de ſolâ Domini & Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti fide, ſacris item ſacrificiis, & myſteriis omnibus Eccleſiæ, nihil proprium habens, verùm ex SS. Scripturis & Patribus collectus & prout vires ferebant compoſitus, & ſingulis quovis tempore interrogantibus Reſponſionem ſubminiſtrans*, Pr. Ἐν Χριστῷ τῷ μονογενεῖ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρί. Extat Græcè MS. in *Biblioth. Vindob.* Cod. Theol. CCXVIII. in capite pauca deſunt, habetur integer in *Vaticanâ Commentarius Synopticus divini & ſacri Symboli Orthodoxæ & inculpabilis noſtræ Chriſtianæ fidei.* Pr. Περὶ τοῦ ἱερωτάτου Συμβόλου τῆς ἀληθοῦς καὶ μόνης τῶν χριστιανῶν πίστεως. MS. *ibid.* nu. VI. & in *Bodlei an.* Cod. 294. *Expoſitio perquàm neceſſaria verborum Sacri Symboli fide Chriſtianæ, unde collecta & adverſus quos coagmentata ſint.* Pr. Καλὸν ἐκτεθῆναι καὶ ὅθεν τὸ ἱερώτατον τῶν θείων Πατέρων συνελέγη Σύμβολον. MS. *ibid.* num. IV. & in *Bodleian.* ubi ſuprà. *Explicatio XII. Capitum ſive Articulorum ſolam veram Chriſtianorum fidem quantum fieri poteſt continentium, & divino Symbolo comprehenſorum, & de Virtutibus complexivis.* Pr. Ἡ ἀληθὴς καὶ μόνη τῶν χριστιανῶν ἡμῶν πίστις ὑπὲρ νοῦν ἐστι καὶ λόγον. MS. *ibid.* num. V. *Reſponſiones ad Quæſtiones quaſdam Epiſcopi* (Gabrielis Pentapolitani) *interrogantis eum.* Pr. Προοίμιον. Ἔδει μὲν τὰς τοιαύτας τῶν ἐρωτήσεων ὑψηλοτέρους ἔχειν καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς MS. *ibid.* num. II. & in *Bodleian.* Codd. 6., 91, 254. *De Sacerdotio ad pium quendam Monachum, Sacrâ Diaco-* 1418. R. G.

niâ

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

nià inſignitum, cùm ipſe Archiepiſcopus adhuc exiſteret in Ordine tantùm Presbyterorum. Pr. Ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητὲ καὶ γνησιωτάτε ἀδελφὲ, τὴν ἐφετὴν τῆς ἀγάπης πᾶσι καὶ τὴν ἐντολὴν. MS. ibid. num. III. Opera hactenus memorata unà cum Tractatu ad pios Cretenſes de templo, &c. à doctiſſ. Goaro edita, ſimul prodierunt Græcè impreſſa Jaſſii in Moldavia 1683. fol. De ſeptem Eccleſiæ Sacramentis Dialogus inter Clericum interrogantem, & Archiepiſcopum reſpondentem. Pr. Κεφάλαιον α΄ Κληρικός. Παρακαλῶ σε, ἐπειδὴ τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως γνῶναι ἐδεξάμεθα. Habetur MS. in Biblioth. Vindob. Cod. Theol. CVI. qui conſtat foliis 158. in folio. Precationes Sacræ, Prima, contra hoſtium Gentilium incurſionem. Pr. Πάτερ, Υἱὲ καὶ Πνεῦμα ἅγιον. Secunda, in Encœniis Templi B. Deiparæ non manu facti. Pr. Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. Tertia ad Virginem in ſolenni ſupplicatione. Pr. Ἀγιωτέρα τῶν Ἀγγέλων, ἐνδοξοτέρα. Quarta ad B. Virginem cuiuſlibet neceſſitatis cauſâ Pr. Κεχαριτωμένη, ὑπὲρ πάντας πεπλησμένη. Quinta tempore terræ motus, ſiccitatis, &c. Pr. Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ Παντοκράτορ ὁ Θεὸς. Sexta ad Spiritum S. in Feſto Pentecoſtes. Pr. Ἀγαθὲ καὶ ἀγαθότητος πηγὴ, ἅγιε καὶ ἁγιασμοῦ. Extant Græcè MSS. ibid. Cod. Theol. CCXVIII. num. VII. *Accurata dijudicatio legitimarum & illegitimarum Nuptiarum*, excerpta ex libro Juridico Chartophylacis Theod. Balſamonis. Pr. Τρεῖς εἰσιν ὅροι τῶν κεκωλυμένων γάμων. MS. ibid. nu. VIII. *Monita de Vitâ Aſceticâ*, horum *Excerpta* inter id genus alia Græcè MSS. ibid. Cod. Theol. CCLXXXVIII. num. ii. *Epiſtola adhortatoria ad viam ſalutis, miſſa omnibus ubique per Provinciam ſuam Eccleſiis.* Extat Græcè MS. in Biblioth. Bodleian. Cod. 294. In eodem Codice, præter varios ex iſtis quos ſuprà recenſuimus tractatus, reperiuntur *Formulæ literarum dimiſſoriarum* ἐνταλτηρίων & συγχωρητικῶν. Huic tandem aſſerit L. Allatius *de iis circa quæ Latini innovant* Opus. Pr. Πρῶτον μὲν τὸ περὶ τὴν πίστιν ἀποπεφάνθαι *de Conſenſ.* lib. II. c. 18. §. 13. col. 863. Vide eundem *de Simeon.* p. 185. & ſeq. ubi de Simeone noſtro fusè admodum & eruditè diſſerit Vir doctiſſimus.

1410. H. W. PETRUS ANCHARANUS, ſive *de Ancharano*, gente Italus, patriâ Bononienſis, ex Illuſtri Farneſiorum familia oriundus, Juriſconſultus celeberrimus, nec infimæ ſortis Philoſophus: Baldi auditor, claruiſſe dicitur anno 1410. quanquam ad annum uſque 1487. vixiſſe à nonnullis perhibeatur. Id tamen parum credibile; Codex quippe MS. Lecturæ ejus ſuper Clementinis & Reſcriptis, qui in Bibliotheca Auguſtana aſſervatur, eam Bononiæ anno 1397. conſcriptam eſſe præ ſe fert: necnon alius Codex MS. Lecturæ illius ſuper ſecundo Decretalium libro, ibidem repertus, iſtam Venetiis anno 1392. completam eſſe prodit. Obiit Bononiæ, in Templo S. Benedicti ſepultus, ubi Epitaphium tumulo ejus inſcriptum, inter alia, bina iſta habet Diſticha.

Index MSS. Bibl. Auguſt. p. 58.

Canonis hic ſpeculum, Civilis & Anchora Juris
Hic jacet: æternas mens tenet alta domos.
Quis ſuperavit eum virtute micante? quis iſto
Conſiliis hominum clarior ante fuit?

Extant ab eo ſcripta, *Commentaria in Decretales & Clementinas, Lugduni* 1549. 1553. f. *Bononiæ* 1581. f. *Conſilia*, ſive *Juris Reſponſa Venet.* 1568, 1585, 1589, 1599. *Selectæ Quæſtiones omnium præſtantiſſimorum Juriſconſultorum, in tres Tomos digeſtæ, Francofurt.* 1581.

1410. H. W. BOSTONUS BURIENSIS, natione Anglus, Ordinis Benedictini Monachus in Cœnobio S. Edmundi Burienſi. Vir induſtrius ſimul ac eruditus claruit anno 1410. Quò meliùs rem literariam promoveret, univerſa ferè Angliæ Monaſteria & Collegia perluſtravit, Bibliothecas rimatus eſt, libros conquiſivit, Scriptores ordine Alphabetico digeſſit, ætatem eorum ac vitam adjecit, quibuſque in Bibliothecis monumenta illorum invenirentur notavit. Extitit *Catalogus iſte Scriptorum Eccleſiæ* (ſic enim Opus ſuum appellari voluit) MS. olim penès Cl. Uſſerium, nunc verò penès doctiſſimum virum Thomam Gale, S. Theol. Profeſſ. qui illum ſuo tempore, ita vovemus, publici juris faciet, ſaltem ex illo Lelandum noſtrum à ſe edendum illuſtrabit. Scripſiſſe præterea Boſtonum *Speculum Cœnobitarum*, & *Monaſterii ſui Chronicon*, author eſt Baleus *, quæ quidem interiiſſe videntur.

* Cent. 7. c. 48.

Append.

1410. H. W. JOANNES XXIII. ſeu ut alii numerant, XXIV. *Balthazar Coſſa* àntea appellatus, patriâ Neapolitanus, juvenis juri Civili & Pontificio Bononiæ operam dedit, Doctoratûs gradu inſignitus. Dein Romam profectus à Bonifacio IX. inter cubicularios aſcitus eſt, mox Archidiaconus Bononienſis, poſtea Protonotarius Apoſtolicus, inde Diaconus Cardinalis S. Euſtachii, & Legatus Flaminiæ conſtitutus, Bononiam, magnamq; Flaminiæ partem in Eccleſiæ poteſtatem redegit. Anno 1409. Concilio Piſano interfuit. Anno 1410. veneno priùs Alexandro V. deceſſori propinato, & corruptis partim largitionibus partim armorum terrore Cardinalibus, Pontifex Romanus electus eſt Bononiæ die XVII. Maii, coronatus die XXV. Ineunte Pontificatu Ladislaum Neapolis Regem anathematizavit, & Cruciatam contra illum prædicari juſſit, plenam peccatorum remiſſionem omnibus pro Sede Romana militantibus abundè pollicitus. Anno 1413. à Sigiſmundo Imp. intentato defectionis metu coactus Concilium Generale Conſtantiæ habendum indixit; & Pontificatu ſe ceſſurum, modò Benedictus & Gregorius Antipapæ idem facerent, ſpopondit. Ipſe anno ſequente V. Kal. Novembr. Conſtantiam ingreſſus, paucis poſt diebus Concilio initium dedit. De Papatu verò abdicando à Concilii Patribus interpellatus, moras nectit, & graviora veritus, menſe Martio anni 1415. abjectis inſignibus Pontificiis, ex urbe Conſtantia clam noctu fugit, & Schafuſam, Auſtriæ Ducis oppidum ſe ſubducit. Fugâ elapſus, quadraginta criminum, & in his Hæreſeos, negatæ ſcilicet animarum immortalitatis, atheiſmi, Simoniæ, homicidii, veneficii, aleæ, adulterii, Sodomiæ, ſtupri, in Concilio reus agitur, & ad comparendum fruſtra ſæpiùs citatus, convincitur ac damnatur; adeóque die XIV. Maii Synodali decreto Pontificatu deponitur. Mox Helvetiorum ope ex fuga retractus, & Manhemii in carcerem datus, Papatu ſemel abdicare, & Concilii Acta confirmare coactus eſt. Lectâ itaque in Synodo ceſſionis ſchedulâ, majori ſolennitate ſententia depoſitionis die XXXI. Maii ab Epiſcopo Atrebatenſi pronunciata eſt. Joannes dein Ludovico Bavariæ Duci cuſtodiendus committitur, & in caſtro Hedelbergenſi carceri trienniali mancipatur. Tandem anno 1418. liberatus, obiit Florentiæ anno ſequente die XXII. Decembris. *Extat Bulla convocationis Concilii Conſtantienſis* Concil. Tom. XII. pag. II. *Sponſio de abdicando Papatu*, ibid p. 16. *Epiſtola* quædam apud Binium in Concilio Conſt. Tom. VII. Epiſtolæ ii. apud Azovium ad an. 1413. 1414.

1410. R. G. HENRICUS de BALMA, ſive *de Palmâ*, natione Gallus, patriâ Bugienſis, Ord. Fr. Minorum Monachus, claruit an. MCCCCX. à Genebrardo ad ann. MCCCLXIII. fœdo lapſu reductus. Erat quippe S. Coletæ Virgini à Confeſſionibus, quæ non niſi an. MCCCLXXX. nata eſt, & noſtri Henrici conſilio potiſſimum uſa Ordinis ſui circa annum MCCCCXX. reformatio-

SÆC. XV. ab An. MCCCC. nem aggreſſus eſt. Vir erat *magnæ perfectionis*, ut Card. Bonæ verbis utar; & *morum integritate præſtantiſſimus*, ut de eo Spondanus. Scripſit *de Myſtica Theologiâ* Tractatum, Bonaventuræ communiter inſcriptum, & inter ejus Opera non ſemel editum. Compoſuit etiam *Meditationes quaſdam pias, ante & poſt celebrationem Miſſæ, & in cæteris actionibus quotidianis uſurpandas*, utrum verò lucem aſpexerint, ſubdubito.

1411. H. W. JOANNES GROSSIUS, ſeu *Groſſus* natione Gallus, patriâ Toloſanus, Ordinis Carmelitani Monachus, claruit anno 1411. quo Ordinis ſui Generalis numero viceſimus ſecundus in Conventu Bononienſi creatus eſt; atque eo nomine Concilio Piſano eodem anno interfuit. Annis antea 22. ejuſdem Ordinis Generalis à Carmelitis quotquot Gregorio VII. Antipapæ adhæſerunt, in Capitulo Perpinianenſi electus fuerat. Ut collapſam Carmelitarum diſciplinam reſtauraret, tria Ordinis Comitia Generalia Balneolenſe anno 1416. Montepeſſulanum anno 1420. & Apamcenſe anno 1425. celebravit. Anno demum 1424. ſenio jam gravis, Præfecturâ ceſſit, poſtquam decem Cœnobiis ac binis Provinciis Ordinem auxiſſet, eodemque anno vitâ exceſſit. Scripſit *Viridarium Ordinis Carmelitani* libris 3. quibus Ordinis ſui inſtitutionem, progreſſum, & illuſtres ſeu doctrinâ, ſeu pietate Viros, fusè deſcribit. Prodiit unà cum Philippi Riboti Speculo, aliiſque ejuſdem argumenti Scriptoribus à Baptiſta Cathaneo editis *Venet.* 1507. f. & in Speculo Carmelitarum quod Daniel à Virgine Maria Carmelita edendum curavit *Antverp.* 1680. IV. Tom. f.

1412. H. W. HIERONYMUS à S. FIDE, natione, ut videtur, Hiſpanus, ex Judæo Chriſtianus, Benedicti XIII. Papæ Medicus, claruit anno 1412. Scripſit *librum de refellendis Judæorum erroribus*, aliumque *adverſus Talmuth Judæicum*: ex quorum recitatione quinque ampliùs Judæorum millia ad fidem Chriſtianam dicuntur converſa. Prodiit uterque ſub titulo *Hebræo-maſtigis Francofurti* 1602. 8°. & habetur in Bibliotheca Patr. Tom. XXVI. p. 528. Poſterior Tractatus prodierat antea *Tiguri* 1552.

1414. H. W. VINCENTIUS FERRERIUS, natione Hiſpanus, Provinciâ Valentinus, Ordinis Dominicani Monachus, Benedicto XIII. à ſacris Confeſſionibus, & Sacri Palatii Magiſter, claruit anno 1414. Concionator ævi ſui celeberrimus, qui triginta annorum ſpatio Hiſpaniam, Italiam, & Galliam concionando perluſtrans, maximam ſibi eloquentiæ & ſanctitatis famam, auditoribus pietatis & pœnitentiæ fructum peperit. Mira de eo fabulantur Dominicani, & Pontificii, quibuſcunque minùs eſt aut cordis aut frontis: illum nempe cæcis viſum, claudis greſſum, mortuis vitam reddidiſſe; omne genus morborum verbo ſanaſſe; 35000. Judæos & 8000. Saracenos ad fidem Chriſtianam convertiſſe; & centum millia hominum perditorum ad meliorem frugem reduxiſſe: quin & Patrio, id eſt, Cathalaunico idiomate ubivis gentium concionantem ab omnibus, cujuſcunque fuerint nationis, auditoribus intellectum eſſe. Anno 1418. Concilio Conſtantienſi interfuit: quùm electo à Concilii Patribus Martino V. à Benedicto XIII. à cujus partibus hactenus ſteterat, defecit, eumque deinceps in concionibus acriter oppugnavit. Obiit anno 1419. die V. Aprilis in urbe Venetenſi apud Armoricos Britones, in Sanctorum album à Calliſto III. anno 1455. aſcriptus.

OPERA.

Tractatus de vita ſpirituali*, ſive *de interiori homine*. Prodiit *Magdeburgi* 1493. *Venet.* 1500. & ſæpiùs cum Meditationibus S. Auguſtini & S. Bernardi.

Tractatus conſolatorius in fidei mutationibus.

Epiſtola ad Benedictum XIII. *Antipapam.*

Epiſtola ad Joannem de Podio Nucis Ord. Prædicat. Generalem.

Fragmentum Epiſtolæ ad Bonifacium Carthuſianorum Generalem.

Fragmentum Epiſtolæ ad Joannem Gerſonem.

Epiſtola II. *ad Infantem Martinum* Petri IV. Aragoniæ Regis filium, poſteà Regem: ex Hiſpanico in Latinum Sermonem ab Antiſtio converſæ.

Epiſtola ad Ferdinandum I. *Aragoniæ Regem.*

Opuſcula iſta omnia collegit, & Scholiis illuſtrata edidit Vincentius Juſtinianus Antiſtius *Valentiæ* 1591.

Conciones de Tempore, & de Sanctis, à Vincentii Diſcipulis, ut videtur, collectæ, & in tres Tomos digeſtæ. *Ulmæ* 1475. *Colon.* 1485. *Argentinæ* 1493. 1503. *Lugduni* 1587. 8°. *Venet.* 1606. 8°.

Commentarius in Orationem Dominicam. Prodiit unà cum Concionibus *Antverp.* 1573. 8°. *Lugduni* 1523. 4°.

Liber de Fine Mundi, ſeu *de ruinâ vitæ ſpiritualis, Eccleſiaſticæ dignitatis, & fidei Catholicæ, ac de duplici Antichriſti adventu*; *Neapoli* in 4°. excuſus, & Germanicè alicubi 1581. 4°.

HERMANNUS DE LERBEKE, natione Germanus, Ordinis Prædicatorum in Cœnobio S. Pauli apud Mindenſes ſodalis, claruit anno 1414. Scripſit Hiſtoriam ſeu *Chronicon Comitum Schawenburgenſium* ab Adolpho Comitum illorum primo ad Othonis Schawenburgenſis obitum, ſeu ab anno 1006. ad annum 1414. Primus id in lucem edidit ac notis illuſtratum evulgavit Henricus Meibomius *Francofurti* 1610. 8°. 1414. H. W.

. THEODORICUS URIAS, natione Germanus, patriâ Saxo, inter præcipuos ſui temporis Theologos numerandus, claruit anno MCCCCXIV. Scripſit *Hiſtoriam Concilii Conſtantienſis*, cui ipſe interfuit, eamque Sigiſmundo Imp. nuncupavit. Opus iſtud partim ligato, partim ſoluto ſermone conſcriptum, in quatuor libros diſtributum *de conſolatione Eccleſiæ* inſcripſit; idque ſub auſpiciis Sereniſſ. Ducis Brunſvicenſis inter alia ad dictum Concilium pertinentia brevi in lucem proditurum Eruditiſſ. Act. Lipſ. Editores indicarunt*, quod ut maturiùs fiat, in votis eſt omnium quibus veritas eſt cordi. 1414. R. G.

* Anno 1695. p. 557.

JOANNES CAPREOLUS, gente Gallus, ex oppido Ratinenſi Diœceſeos Toloſanæ oriundus, Ordinis Prædicatorum Monachus, & in Academia Toloſana Theologiæ Profeſſor, doctrinæ D. Thomæ vindex acerrimus. Claruit anno 1415. Interfuiſſe dicitur Concilio Baſileenſi anno 1431. Quando obierit, incertum. Extant *Commentaria in* IV. *libros Magiſtri Sententiarum Venet.* 1484., 1514, 1588. *Defenſiones Theologicæ S. Thomæ Aquinatis*, ibid. 1484. f. ſi forſan à præcedente Opus ſit diverſum. Elogium ei poſuit Ambroſius de Altamura Biblioth. Prædicat. p. 158. 1415. H. W.

PAULUS CARTHAGENA à S. MARIA, natione Hiſpanus, *Burgenſis* à patriâ dictus, aliis tamen ex oppido S. Mariæ ortus, ſectâ, Judæus, & gentilium ſuorum nobilitate, doctrina, opibus facilè Princeps, poſteà verò ad fidem Chriſtianam lectione Operum D. Thomæ converſus, primùm Trevigni Archidiaconus, dein Carthaginenſis Epiſcopus, mox Burgenſis creatus eſt; Scrinio regio præfectus, Regnorum Caſtellæ & Legionis Archicancellarius, ac demum Patriarcha Aquileiæ conſtitutus. Claruit anno 1415. Tres ante fidem acceptam filios ſuſceperat, Alfonſum, Gonſalvum, & Alvarum Garſiam, quorum illum ſui in ſede Burgenſi ſucceſ- 1415. H. W.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. ſucceſſorem, iſtum Placentinum Epiſcopum, hunc familiæ propagatorem poſt ſe reliquit. Obiiſſe fertur anno 1435. die XXIX. Auguſti. Extant *Additiones notabiles ad Poſtillas Nicolai de Lyrâ in totam Scripturam*, unà cum Poſtillis Lyrani *Lugduni* 1590. & alibi ſæpiùs impreſſæ. *Scrutinium Scripturarum libri* 2. quod anno Chriſti 1434. ætatis ſuæ 81. abſolvit. Prodiit *Mantuæ* 1474. f. *Burgis* 1591. f. *Quæſtiones* XII. *de Nomine Tetragrammato*, cum notis Jo. Druſii *Franekeræ* 1604. 8°.

1416. H. W. NICOLAUS DE CLEMANGIIS Nicolai filius, gente Gallus, in vico Clemange Provinciæ Catalaunenſis natus, *Doctor Theologus* à recentioribus dictus. Avunculum habuit Petrum Clemangium, Medicum celeberrimum, fratrem Stephanum, Collegii Navarrenſis Proviſorem. Ipſe duodecimo ætatis anno Lutetiam miſſus, in Collegium Navarrenſe receptus eſt, ubi præceptores habuit Petrum Nongentinum, Gerardum Machetum, poſteà Caſtrenſem Epiſcopum, & Joannem Gerſonem. Præclaros itaque in Theologia profectus fecit: Eloquentiæ verò ac Poëtices ſtudio præ aliis incubuit. Anno circiter 1393. ab Academia Pariſienſi Rector creatus eſt, & ſcribendis Epiſtolis adhibitus. Comparatâ ſibi per Epiſtolas elegantiſſimo ſtilo exaratas famâ, à Benedicto XIII. in Curiam Avenionenſem evocatus eſt, & à ſecretis ſibi adeſſe juſſus. Paulò poſt Eccleſiæ Lingonenſis Theſaurariam dignitatem obtinuit. Anno circiter 1408. cùm Benedictus XIII. Galliæ regno, quòd edicto Regio obedientiam ei nuper ſubtraxerat, Sacra interdixiſſet; Clemangius in ſcripti interdicti ſuſpicionem lapſus immeritò (tribus enim ante promulgatum anathema menſibus Curiâ Romanâ egreſſus Genuam ſe receperat) maximum famæ & fortunæ diſcrimen ſubiit. In Vallis itaque profundæ Monaſterium apud Carthuſianos, ac dein Fontem in Boſco ſecedens, Principis iram deprecari, ac crimina miſſis quaquaverſum literis diluere neceſſe habuit. Diſſipatis calumniis, ad Lingones ſuos ſe contulit, Theſaurariatûs munus obiturus. Anno 1415. à Benedicto XIII. ut in aulam ſuam rediret, multis rogatus, otium ac tuguriolum ſuum, quo tunc apud Fontem delituit, Curiæ Pontificiæ honoribus præpoſuit. Sub id temporis abdicata dignitate Lingonenſi, Baiocenſis Eccleſiæ Cantor conſtituitur. Errant, qui Archidiaconum Baiocenſem fuiſſe volunt. Claruit anno 1416. ſummis ſæculi Viris, Gerſoni, Alliaco, Ferrario, aliiſque familiaris ac charus. Obiit ante annum 1440. in Sacello Collegii Navarrenſis ſub lampade coram altari magno è tholo pendente ſepultus; & breviculum iſtud Epitaphium ſepulchro inſcriptum habet; *Qui lampas fuit Eccleſiæ, ſub lampade jacet.* Vir certè ſincera animi pietate præditus, ac ſtylò ſupra ſæculi ſui ſortem eleganti uſus: intrepidus principum malorum cenſor & objurgator; qui Pontificum ſchiſmata, ambitionem & vitia, Eccleſiaſticorum ſordes & avaritiam, Monachorum ignaviam, & luxuriam, & libidinem; omnium denique Ordinum mores ſolutos acri calamo flagellat.

OPERA.

Liber de corrupto Eccleſiæ ſtatu, anno circiter 1414. ſcriptus. Prodiit ſeorſim curâ Joannis Fuchtenii Helmſtadii 1620.

Deploratio calamitatis Eccleſiaſticæ per Schiſma nefandiſſimum, cum exhortatione Pontificum ad ejus extirpationem, heroicis verſibus deſcripta.

Liber de lapſu & reparatione juſtitiæ: ad Philippum Burgundiæ Ducem, anno 1421. ſcriptus. Prodiit *Viennæ* 1481. 4°.

Diſputatio cum quodam Pariſienſi Scholaſtico de Concilio Generali, anno 1409. ſcripta. *Viennæ* 1482. 4°. SÆC. XV. ab An. MCCCC.

Collatio duplex ad eundem Scholaſticum de eadem materiâ.

Liber de Annatis non ſolvendis, ſeu Reſponſio Gallicanæ nationis Cardinalibus appellantibus ab ejuſdem voto, concluſione, & deliberatione Conſtantiæ factis de Annatis ampliùs non ſolvendis. Librum iſtum Clemangio primâ fronte abjudicat ſtyli barbaries: prodiit tamen ſub Clemangii nomine, unà cum duobus præcedentibus Opuſculis, in Faſciculo Rerum Expetend. *Colon.* 1535. f. p. 189.

Tractatus in Parabolam de filio prodigo.

De fructu Eremi liber, circa an. 1413. elucubratus.

De fructu ſeu proſperitate rerum adverſarum liber, eodem circiter tempore conſcriptus.

De novis feſtivitatibus non inſtituendis liber, anno 1413. ſcriptus.

De Præſulibus Simoniacis liber, anno circiter 1411. ſcriptus.

Oratio ad Galliæ Principes, quâ eos à bello civili dehortatur.

Epiſtola ad Gerardum Machetum; quòd tam corpore è Babylone ſit fugiendum quàm mente.

Epiſtolæ III. *ad Gregorium* XII. ſcriptæ nomine Benedicti XIII. pro extirpatione Schiſmatis, & unione Eccleſiæ.

Scripta quædam nomine Univerſitatis Pariſienſis.

Epiſtolæ CXXXVII.

Fragmentum deſcriptionis vitæ Tyrannicæ cum deteſtatione ac reprehenſione, verſibus heroicis comprehenſæ.

Libri de Antichriſto, & ortu ejus, vitâ, moribus & operibus.

Opera iſta Clemangii omnia in unum collegit, Analectis & Gloſſario Latino-Barbaro illuſtravit, atque edi curavit Joann. Martinus Lydius *Lugduni Batavorum* 1613. 4. Opuſcula Clemangii aliquot prodierant antea *Pariſ.* 1521. à Margarino Bignæo etiam in primâ Bibliothecæ Patrum editione repræſentata.

Liber de Studio Theologiæ, à Dacherio primùm in lucem editus Spicileg. Tom. VII. à Clemangio anno circiter 1409. ſcriptus.

Epiſtolæ aliquot antea ineditæ habentur apud eundem Tom. VI.

Carmen de Vitæ ruſticæ fœlicitate extat apud Phil. Camerarium Meditat. Hiſtoric. Tom. 3.

Opuſcula quædam Clemangii MSS. viz. *Deſcriptionem rei mirabilis, quæ in Galliis accidiſſe ſeribatur; Epiſtolas* IX. *nomine Univerſitatis Pariſienſis ſcriptas; Sermonem de SS. Innocentibus; Orationes ſeu Preces* X. *Commentarios in Iſaiam uſque ad ſexageſimum caput; deſcriptionem metricam urbis Genuæ; Epiſtolas alias* XII. *Exhortationem ad reſiſtendum Mahometanis*: in Bibliothecis Galliæ privatis exſtare prodit Launoius *, *Epiſtolæ* ejuſdem MSS. aliquot extant in Bibliotheca Lambethana, & penès Cl. virum Joannem Battely, S. Theol. Profeſſ. Archidiaconum Cantuarienſem.

* Hiſt. Gymnaſ. Navarr. part. 2. p. 578.

JOSEPHUS, natione Græcus, Epheſi Archiepiſcopus, ac tandem anno 1416. Patriarcha Conſtantinopolitanus in Synodo CP. electus. Alii quidem & in his Freherus *, Patriarchatum à Joſepho anno 1414. ſuſceptum eſſe volunt. Verùm rem extra dubium poſuit Sguropulus †; qui Joſephum in Concilio Florentino, exactis 23. in munere Patriarchali annis ac 20. diebus, obiiſſe narrat. Difficilem, ſi quis alius, provinciam nactus eſt Joſephus; & ipſe tanto oneri ſubeundo, ſeu naturæ indolem, ſeu ingenii vires ſpectes, longè impar. Sic enim res Græcorum à Turcis attritæ eâ ætate ferebant; ut Latinorum amicitiam & ſuppetias quovis modo, ambire, & Eccleſiæ libertatem Reipublicæ ſaluti poſtponere, iis ne- 1416. H. W.

* Chronolog. ante Leunclavii jus Gr. Rom. † Hiſt. Conc. Flor.

ceſſe fuerit. De unione Græcos inter & Latinos ineunda jamdiu agitatum fuerat, ac rebus CPP. indies in deterius vergentibus Joannes Imp. inceptum facinus feſtinatò urgebat. Principio quidem Joſephus Eccleſiæ ſuæ dignitatem conſtanter aſſeruit, & iter à Græcia Epiſcopis ad Occidentale Concilium ſuſcipiendum maximè improbavit, id in Græcorum opprobrium ceſſurum eſſe prædicans, utque Concilium Conſtantinopoli potiùs indiceretur, atque illuc evocarentur Latini, multis ſuaſit. Mox verò Imperatoris blanditiis expugnatus ceſſit; miſſiſque anno 1435. ad Concilium Baſileenſe Legatis, Synodi iſtius Acta rata habuit, atque iterum anno 1436. miſsâ Bullâ plumbeâ ſe ad unionem inter Eccleſias reſarciendam in Occidentem venire paratum eſſe præ ſe tulit; & Concilii Generalis eâ de re habendi locum ac tempus definiri poſtulavit. Poſt biennium imminutâ Eugenii Pontificis fraudibus Concilii Baſileenſis autoritate, ad Eugenii partes ſeſe contulerunt Græci, & Concilium ab illo Ferrariæ indictum adire decreverunt. Itineris ducem ſeſe dedit Joſephus, haud adeò tamen de tuenda Græcorum fide, quàm de conſervandâ Patriarchatûs CP. dignitate ſollicitus. Innumeras enim cæremonias ventoſus homo excogitarat, ut in primo cum Eugenio Pontifice congreſſu ſeſe illi parem ac nequaquam inferiorem eſſe demonſtraret. Incaſſum verò. Et Græcorum enim infortunium & Latinorum faſtus infelicem Patriarcham ſe demittere coegerunt. Diſputatione de dubiis fidei articulis utrinque initâ, ipſe unionem quavis lege conſarcinandam eſſe arbitratus eſt; atque adeò cedendum eſſe Latinis, etiamſi veritas penès Græcos ſtaret, ut eo modo auxilium contra Turcos obtinerent, palam prædicare non erubuit.
Sguropol. Hiſt. Conc. Flor. §. 8.c. 82. *Si ex viginti quatuor enim*, inquit, *religionis capitibus unum tantùm Latinorum libidini demus; reliqua viginti tria unius defectum ſupplere ſatis valebunt.* Re ad exitum ſpectante, ipſe gravi morbo decubuit, & Patrum ſententias rebus definiendis audire voluit. Illas ei clam perlegit Beſſarion; ſed fide peſſima curtatas ac pro lubitu mutatas. Iſtiuſmodi artificio pariter ac innata animi levitate inductus, Latinorum dogmatibus ſubſcripſit, alioſque autoritate ſua Epiſcopos ad ſubſcribendum impulit. Cùm verò Latinos à fidei articulis ad vellicandam Eccleſiæ Græcæ diſciplinam procedere videret, ſubſcriptionis datæ gravi pœnitentia ductus eſt; & poſt octiduum mœrore ſimul ac morbo confectus obiit die x. Junii anno 1439. Extant Lat. *Epiſtola ad Concilium Baſileenſe*, Concil. Tom. XII. pagin. 545. *Bulla plumbea ad idem*, ibid. pag. 157. Gr. Lat. *Oratio ad Synodum CP.* iter in Occidentem ſuſcipiendum diſſuadens, apud Sguropulum Hiſt. Concil. Florent. Sect. 2. cap. 18. *Alia ejuſdem argumenti Oratio*, ibid. cap. 24. *Oratio exhortatoria* ad Græcos Epiſcopos Italiam ſecum profecturos, ut conſtanter ſe gerant, ibid. Sect. 3. cap. 16.

1417. H. W. MARTINUS V. aliis III. *Odo Columna* antea dictus, patriâ Romanus, ex illuſtriſſimo Columnenſium ſanguine oriundus, Juris Pontificii ſtudiis Peruſii innutritus, ab Urbano VI. Referendarius, ab Innocentio VII. Diaconus Cardinalis S. Georgii in Velabro factus, anno 1414. ad Concilium Conſtantienſe profectus, rebus geſtis inter primos enituit. Anno 1417. depoſitis tribus Antipapis, & electione novi Pontificis Cardinalibus in Concilio præſentibus, & triginta delegatis ex quinque nationibus pari numero ſelectis commiſsâ, ipſe unanimi omnium conſenſu Papa electus eſt die XI. Novembr. S. Martini memoriæ ſacro. Presbyter ordinatus die XII. Epiſcopus die XIII. Pontificiâ coronâ indutus die XXI. Pontifex creatus, nil antiquius habuit, quàm Concilium ſolvere, & toties promiſſam ac tantoperè à Sigiſmundo Imp. & Principibus Chriſtianis efflagitatam Eccleſiæ reformationem eludere. Factum id rem in futurum Concilium quod propediem ſe coacturum ſpopondit, rejiciendo. Utcunque reclamantibus Imperatore & Epiſcopis Germaniæ, anno ſequente die XXII. Aprilis Concilium claudit, & Italiæ turbas præſentiâ ſuâ componendas cauſatus, XVII. Cal. Junii Conſtantiâ diſcedit. Anno 1420. Cruciatam contra Bohemos Huſſi ſectatores indixit, plenam peccatorum remiſſionem vexilla ſacræ militiæ ſequentibus largitus. Anno 1423. menſe Auguſto Concilium Generale Senis coegit; cùm verò mentio de Eccleſia reformanda in Synodo injiceretur; eam in ſe fabam cudi probè ſciens, Concilium properè abrupit, & in annum ſeptimum Baſileæ habendum rejecit. Anno 1429. Alphonſi Aragoniæ Regis auxilio uſus, Ægidium Sancii Munionis Benedicto XIII. ante quinquennium à Cardinalibus Schiſmaticis titulo Clementis VIII. ſuffectum, Papam ſeſe abdicare, & Cardinales illius ſequaces in partes ſuas concedere adegit: adeóque tandem aliquando Schiſmati graviſſimo in Eccleſia Romana per 51. annos graſſato finem impoſuit. Obiit die XX. Februarii, anno 1431. ætatis ſuæ 63. Extant *Epiſtola*, *Bulla*, *& Conſtitutiones* XV. Concil. Tom. XII. pagin. 252, &c. *alia Epiſtola & Conſtitutiones* XVII. apud Bzovium ad ann. 1419. &c. *alia plura* in Magno Bullario Laertii Cherubini Tom. 1. *Sermo de Tranſlatione B. Monicæ S. Auguſtini matris ab Oſtiâ ad Romam*, in Hiſtoria Auguſtiniana *Toloſæ* 1641. *Approbatio Regulæ Monachorum Hieronymianæ*; inter Hieronymi Opera Tom. IV. *Leges pro Cardinalibus*, in Vita ejus à Coteleio edita.

GOBELINUS PERSONA, natione Germanus, in antiqua Saxonia, quæ nunc Weſtphalia dicitur, anno 1358 natus. Poſtquam Italiam ferè univerſam luſtrarat, & in Curia Romana diu hæſerat; anno 1386. ſacerdotio initiatus eſt, triennio pòſt Rector Capellæ S. Trinitatis in Urbe Paderbornenſi factus. Cùm verò adversùs Edictum quoddam ab Urbis Conſulibus latum, Pontificiis & Imperatoriis ſanctionibus contrarium pro concione declamare non dubitaret; loco ſuo excidit, & Epiſcopi Vicarius ſeu Officialis conſtitutus eſt. Monachorum paulò poſt Ordinis Benedictini invidiam expertus, & veneno tentatus, Paderborna relicta, Bilefeldam ſe contulit; ubi Eccleſiæ Cathedralis Decanus brevi renunciatus eſt. Claruit anno 1418. Tandem negotiorum pertæſus, cucullum induit; & ſexagenario major è vivis exceſſit. Scripſit *Chronicon* ab Orbe condito uſque ad annum Chriſti 1418. *Coſmodromium* dictum; quod ante annum 1404. inchoatum anno demum 1418. abſolvit. Prodiit cum notis & Appendice Henrici Meibomii *Francofurti*. 1599. f. Eidem tribuunt Molanus & Surius *Vitam S. Meinulphi*, Paderbonenſis Diaconi, & Confeſſoris, quem ex fonte ſacro ſuſcepit Carolus Magnus. Eam interpolatam, ac ſtylo immutato deformem dedit Surius ad v. Octobr. ſinceram, omiſsâ tamen miraculorum farragine, Chriſtophorus Browerus *Moguntiæ* 1616. 1418. H. W.

HENRICUS DE HASSIA, ſeu de Langenſtein, natione Germanus, S. Theologiæ Licentiatus in Academiâ Pariſienſi, Ordinis Carthuſiani Monachus; & Cœnobii S. Mariæ in Geldria propè Arnheimium Prior; & ſi rectè conjicit Trithemius, Eccleſiæ Wormatienſis Canonicus, Viennam tandem evocatus, ut Academicis Theologiam prælegeret. Claruit anno 1418. Obiit anno 1428. Scriptor prolixus admodùm & operoſus; qui cùm plures annos Geneſi pro cathedrâ explicandæ impendiſſet, vix quartum libri caput attigit, ac totidem complevit volumina. 1418. H. W.

SCRIPTA.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

SCRIPTA.

REgulæ ad diſcernendum mortale peccatum à veniali. Prodierunt unà cum Antonini Opere de eruditione Confeſſorum *Memmingæ* 1483.

Liber de Contractibus, *& ordin. Cenſuum.* Habetur in Appendice Operum Joannis Gerſonis.

Secreta Secretorum Daventriæ 1501. edita.

De Animæ conditionibus Soliloquium. Extat apud Orthodoxogr. Tom. 2. p. 1607.

Contra diſceptationes & contrarias prædicationes Fratrum Mendicantium ſuper Conceptione Mariæ Virginis, & contra maculam S. Bernhardo mendaciter impoſitam. Mediol. 1480.

Index. Bibl. Auguſt. p. 42, 46, 49, 56.

Tractatus de Confeſſione, De Nobilitate Animæ, De Oratione Dominicâ, & Angelicâ Salutatione, Epiſtola Invectiva contra amulos Cleri, De mundi contemptu, Animæ Speculum, De eruditione Sacerdotum, MSS. in Bibliothecâ Auguſtanâ.

Alia plura Henrici Opera, adhuc inedita, recenſent Trithemius de Script. Eccleſ. p. 146. Bellarminus p. 381. Simlerus p. 278.

1418. R. G. HENRICUS de HASSIA, natione Germanus, Ord. Carthuſ. Monachus, S. Theologiæ Profeſſor, & in Academiâ Viennenſi Henrici Hueſtæ ſocius & coadjutor, claruit anno MCCCCXVIII. Lucubrationibus e[illegible] à Cl. Whartono memoratis accenſeantur nonnullæ. Extat Tractatus ſuper *Oratione Domini & Angeli à Salutatione*, uti & Operis prænotati *Sacerdotum ſecreta circa Miſſam*, vetus quædam editio abſque ullâ loci vel temporis notâ. *De diſcretione Spirituum* tractatus prodiit Corn. Dielmanni curâ *Antvv.* 1652. 8vo. *De vitiis & erroribus Spiritualium* liber, formâ Epiſtolari conceptus, & Joanni Epiſcopo Wormatienſi nuncupatus, Jacobo Gruytrodio Carthuſiano obſtetricante lucem vidit, qui Operi ſuo *de erroribus Chriſtianorum* inſertum dedit uti Fl. Illyricus diſerte refert. *Catal. Teſt. Verit.* col. 1801. *In Decem præcepta* Commentarius in *fol.* *In Orationem Dominicam*: & *de modo celebrandi & recipiendi Sacramentum Eucharyſtiæ*, in 4to. MSS. habentur in *Bibl. Trajectenſi.* *De moribus & vitâ Canonicorum Regularium. De vitio proprietatis perſonarum Religioſarum*; uterque MS. in Bibl. *Baſilienſi.* *De reductione effectuum in cauſas*; *de concatenatione Cauſarum*; MSS. in *Bibl. Bodleianâ*, Cod. 1146. In *eadem Bibliothecâ*, Cod. 1667. extat Henrici de Altâ *ſuper Geneſin* Commentarius, noſtri Henrici Opus eſſe hariolari liceat, qui cùm Profeſſoris Viennenſis munus ſuſtinuit, in Geneſin plures annos prælectiones habuit. Tres demum *Epiſtolæ* MSS. in *Collect. Metten.* apud Oxonienſ. reperiuntur.

1418. R. G. ANTONIUS RAMPELOGUS, ſeu *de Rampigollis*, natione Italus, patriâ Genuenſis, Ord. Eremit. Auguſt. Frater; S. Theologiæ Doctor, diſputationibus contra Huſſitas in Concilio Conſtantienſi acutè actis inclaruit anno MCCCCXVIII. quamdiu vixit incertum eſt. Scripſit ad juvenes Ordinis ſui in Cœnobio Neapolitano ſtudentes ſuper varios Vet. Teſtamenti locos Opuſculum, quod *Figuras Bibliæ* inſcripſit, *rude & trito eloquio ſcriptum* refert * Sixtus Senenſis, in *quo ſacras Hiſtorias exponens ſingulas ad morales Virtutes accommodavit*; graviorem in iſtud cenſuram ſtrinxit Ant. Poſſevinus †, quam meritò judicent alii: in Indd. etiam expurgatoriis prohibetur niſi corrigatur: in lucem prodiit Pariſ. 1506. 8vo. 1511. 4to. Colon. 1505. 1617. 12mo. Argentorat. 1516. Lugdun. 1558. 1779 *Dictionarium Pauperum*, & *ſpeculum Salvationis humanæ*, prodiit cum præcedente, Pariſ. 1497. 8vo. *Aureum* etiam *Bibliorum Repertorium* exaravit, continens *Locos communes de titulis Theologicis*, ſecundùm ordinem Alphabeti, quod olim alicubi in Germaniâ impreſſum in 4to teſtatur Geſnerus. Extat Antonii cujuſdam Ampilogii Eremitæ Opus *Biblia Aurea* dictum, ſive *Loci communes ex Bibliis*, impreſſum Coloniæ 1628. 8vo. quod idem prorſus Opus cum ſuperiori, variato paululum ex literæ initialis abſcuriâ Auctoris cognomine, ſuſpicamur.

* Biblioth. Sanct. lib. IV. p. 198

† Apparat. Sac. Tom. I. p. 104.

1419. H. W. AUGUSTINUS DE ROMA, de Favaronibus cognominatus, gente Italus, patriâ Romanus, Ordinis Auguſtiniani Eremita, & ab anno 1419. Prior Generalis in Comitiis Aſtenſibus XII. Cal. Septembr. electus. Poſtquàm Ordinem ſuum duodecim annis rexiſſet, ad Epiſcopatum Cæſenatem anno 1431. aſſumptus eſt, tandem Nazarenus in ditione Neapolitana Archiepiſcopus factus. Obiit anno 1443. ſeu, ut alii, 1445. Pratis in Tuſciâ apud Auguſtinianos ſepultus. Multa ſcripſit; è quibus nulla typis impreſſa reperire potui. Prælum tamen aliquando ſubiiſſe conjicerem *Librum de Sacramento unitatis Chriſti & Eccleſiæ, Librum de Chriſto capite & ejus inclyto principatu, ac Librum de Charitate Chriſti circa electos, & de ejus infinito amore*: eò quod in Indice Romano, teſte Bellarmino, *, prohibeantur. Eoſdem antea Auguſtini libros tanquam non ſanam & erroneam in fide doctrinam continentes damnavit & reprobavit Concilium Baſileenſe † *Commentaria* Auguſtini noſtri *in omnes D. Pauli Epiſtolas, in Epiſtolas Canonicas, & in Apocalypſin*; ſeſe apud Eremitas Paravinos Manuſcripta vidiſſe prodit Poſſevinus *. Reliqua ejus ſcripta enumerant Poſſevinus loc. cit. & Joſephus Pamphilos Chron. Ord. Erem. p. 79.

* De Script. Eccleſ. pag. 388.

† Seſſ. 22.

* Apparat. ſacr. [illegible]

1420. R. G. THOMAS HASELBACHIUS natione Germanus, Theologiæ in Academiâ Viennenſi Profeſſor, claruit anno MCCCCXX. Viro & ſacris & profanis literis, pro captu ſæculi, ſatis fœlicitèr inſtructo, ſolum judicium deſuiſſe videtur, *cujus doctrinam laudarem, niſi duos & viginti annos Iſaiæ primum Capitulum legiſſet, neque adhuc ad calcem veniſſet*, inquit Æneas Sylvius *, qui cum eo commercium literarum habuit. In Concilio Baſilienſi non infimum locum obtinuit. Scripſit *Sermones Dominicales ſuper Epiſtolas* D. Pauli, prodierunt anno 1478. impreſſi nullâ habitâ loci mentione. *Sermones de Confeſſione & de Sanctis*, extant MSS. in *Bibl. Auguſtanâ.* *Chronicon ejus* à Cuſpiniano laudatum notat Simlerus, qui *Enarrationum in Iſaiam Prophetam* libros XXIV. *ſuper ſententias* lib. IV. & alia ejus Opera enumerat, *Bibl. Geſner.* p. 795.

* Epiſt. [illegible] p. 71[illegible] baud.

1420. H. W. MACARIUS MACRES, natione Græcus, Montis Atho Hieromonachus, Georgii Phranzæ amicus cum primis familiariſſimus, quo ſatagente, Conſtantinopolim profectus, Regii Monaſterii Pantocratoris Hegumenus conſtitutus eſt, poſteà Protoſyncellus Magnus renunciatus. Claruit anno 1420. Latinorum hoſtis *infenſiſſimus*, quo nomine à Patriarcha CP. qui cum Latinis tunc ſenſit, inter Hæreticos habitus, multis exagitatus eſt malis. Ante annum 1430. à Joanne Palæologo Imp. ad Martinum V. Pontificem Romanum una cum Marco Jagro, Magno Duce, legatus, anno 1431. inter redeundum die VII. Januarii è vivis exceſſit: ἀνὴρ ἄκρος κατά γε λόγον καὶ ἀρετὴν καὶ σύνεσιν, ſi Phranzam audiamus. *Vir & eloquentiâ, & virtute animi, & intelligentiâ longè præſtantiſſimus.* Scripſit *Opus de Proceſſione Spiritûs S. à Filio*, *id dogmatis neque neceſſarium eſſe, ſed innovationem fidei, probare annixus.* Totidem ii verbis memorat; & in decem Capita diviſum eſſe

Digitized by Google

SÆC. XV. ab An. MCCCC. eſſe prodit Leo Allatius de Conſenſu l. 2. c. 18. §. 10.

1420. R. G. MACARIUS MACRES, Græcus Hieromonachus, & Magnus Protoſyncellus, claruit anno MCCCCXX. Scripſit contra Latinos *de Proceſſione Spiritûs Sancti* tractatum, cujus argumentum ex titulo deprehendimus, qui his verbis concipitur, Ὅτι τὸ λέγειν ἢ ἐκ τοῦ Υἱοῦ τὸ πνεῦμα ἀπὸ ἀϊδίου ἐκπορεύεσθαι ὅτι ἀναγκαῖον ἐστιν ἀλλὰ καινοτομία τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Pr. Τὰ θεῖα τῶν χριστιανῶν δόγματα καὶ ἡ πίστις. Habetur Græcè MSS. in *Bodleianâ*, *cod.* 720. n. XVII. Vide Allatium *de Conſenſ.* l. II. c. 18. ſect. II. col. 815. Macarii cujuſdam Hieromonachi alibi meminit Allatius, & de ejus *Canonum Collectione* Metaphraſtæ encomium profert, *de Simeon*, p. 35. Extat etiam Macarii Hieromonachi *Epiſtola* ad Simeonem *Hieromonachum* (fortè ad Theſſalonicenſem) Græcè MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Philoſ. CCXXV. n. XIII. utrum noſtri, an alterius, viderint ii quibus MSS. Codices inſpiciendi copia conceſſa eſt.

1420. H. W. JOSEPHUS BRYENNIUS, patriâ Conſtantinopolitanus, vitæ inſtituto Monachus, concionibus ad Populum habendis præfectus, claruit anno 1420. quem in Oratione 8a. de Trinitate ab Allatio citatâ ipſe deſignat. Multa ſcripſit adverſus Latinos: præſertim verò adversùs dogma eorum de Proceſſione Spiritûs S. *Orationes* XVIII. quas ipſe περὶ τῆς ὑπερθέου τριάδος, *de Diviniſſimâ Trinitate* inſcripſit, MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ aſſervatas. Singularum titulos, argumenta, initia, & loca, in quibus ſunt habitæ, ordine recenſet Leo Allatius de Conſenſu l. 2. c. 18. §. 14. qui & Fragmenta III. ex iis Gr. Lat. adducit ibid. alia ibid. c. 5. §. 3. cap. 15. §. 7. l. 3. c. 2. §. 3. lib. adverſ. Hottinger. pag. 315. 318. *Orationes* ejuſdem duas *de futuro Iudicio & ſempiterna beatitudine* idem citat Allatius, & excerptas exinde lacinias Gr. Lat. exhibet lib. de libris Eccleſiaſt. Græcor. pag. 136. 143. 339. lib. de Purgatorio pag. 79. 141. 713. *Ejuſdem Dialogi de Proceſſione Spiritûs S. Diſputatio de Orthodoxâ Eccleſiâ; atque alia de Fide* habentur MSS. in Bibliothecâ Ambroſianâ.

1420. R. G. JOSEPHUS BRYENNIUS, Monachus Byzantinus, & concionibus ad populum habendis præfectus, claruit an. MCCCCXX. Scriptis ſuprà memoratis accenſeri meruerunt *Orationes duæ in Annunciationem B. Virginis Deiparæ*, quarum prima ſic incipit, Εἰς δόξαν τῆς παντακτίου τριάδος. χθὲς ἐναγγελισμοὶ. Hujus meminit L. Allatius *Diſſert.* de Simeon, pag. 88. Altera his verbis, Θεὸς ὁ τὰ πάντα πρὶν γενέσεως εἰδὼν δημιουργός. Allat. *ibid.* p. 9 . *Oratio in illud* ſtabant juxta Crucem, &c. & *in S. Deiparam* Pr. Ἡ πρὸς τὸ πᾶν ἀρρήτοις λόγοις ἁρμονίας ἁρμοσαμένη. Allat. *ibid.* p. 95. *Gratiarum Actio in S. Deiparam* Pr. Θεῷ τῷ παλιοδυνάμῳ πλουσίαν ἡμῖν λόγον χορηγοῦντος. Allat. *ibid.* p. 96. Fragmentum hujus profert idem *de conſenſ.* lib. II. c. 3. ſect. 3. col. 529. *Oratio in S. Paraſceven.* Pr. Συμφυὴς τῷ κόσμῳ καὶ σύγχρονος. Allat. *ibid.* p. 110. Scripſit etiam *Orationem in Transfigurationem Domini*, quam idem Vir doctiſſimus laudat, *de Conſenſ.* l. II. c. 17. ſect. 2. col. 837. Et *Orationem de Domini Crucifixione*, ab eodem laudatam, *Diſſert. de libris Eccl. Græc.* p. 311. Extat denum *de Divinâ Energiâ*; & *de Lumine in monte Thabor* Opus cum ejuſmodi aliis Græcè MSS. in *Bibl. Regis Gallorum*, Cod. 507.

1420. H. W. LEONARDUS BRUNUS ARETINUS, natione Italus, Aretium urbem, unde cognomen traxit, natalem habuit; Humaniorum literarum ſtudio ab ipſis incunabulis innutritus; Latini ſermonis elegantia, venuſtate dictionis & ingenii acumine inter clariſſimos ſæculi ſui Hiſtoricos, Oratores & Philoſophos nomen tulit, Græcæ autem linguæ ſcientiam ab Emanuele Chryſolora acceptam primus omnium Latinorum erexit & reſtituit. Ingentem eruditionis famam apud Italos adeptus, ab Innocentio VII. Pontifice in aulam Romanam accerſitus & Epiſtolis ſcribendis admotus fuit anno circiter 1404. eodem etiam munere apud tres ſequentes Pontifices Gregorium XII. Alexandrum V. & Joannem XXIII. perfunctus. Tandem in Hetruriam à Senatu Florentino revocatus, ſummus civitatis Cancellarius concordi Patrum ſuffragio conſtitutus eſt. Claruit anno 1420. Pingui otio donatus, Hiſtoriis, aliiſque quibus de re literaria præclarè meruit lucubrationibus conſcribendis animum appulit, nec minùs tamen divitiis coacervandis intentus, quo nomine turpiſſimæ avaritiæ ab Hiſtoricis notatur, abundè vapulat. Obiit Florentiæ, dierum & gloriæ ſatur VII. Id. Martii anno 1443. ætatis ſuæ 74. In templo S. Crucis ſepultus, magnificum nactus eſt ſepulchrum, nec minùs glorioſam inſcriptionem, hiſce verbis conceptam: *Poſtquam Leonardus è vitâ migravit, Hiſtoria luget, Eloquentia muta eſt; ferturque Muſas tum Græcas tum Latinas lachrymas tenere non potuiſſe.* Sanè eloquentiæ uberrimique ingenii laudem nullus Aretino facilè denegabit; atque adeò Æneas Sylvius * illum *Hetruriæ ſplendorem, quo nemo poſt Lactantium Ciceroni proximior, fuit, vocat: verumque doctiſſimum atque omnium eloquentiſſimum* fuiſſe prædicat Poggius Florentinus †. Interim tamen diſſimulari non poteſt, illum plurimis conſummati Scriptoris dotibus deſtitui; utque Eraſmi * de eo verbis utar, *Facilitate dictionis ac perſpicuitate ſatis accedit ad Ciceronem, ſed ne vis aliiſque virtutibus aliquot deſtituitur: alicubi vix tuetur Romani ſermonis caſtimoniam, alioqui vir doctus juxta ac probus.* His adde, quâ major viro erudito inuri non poteſt labes, plagii Literarii crimine teneri Aretinum. Gothicam enim Procopii Hiſtoriam Latinè verſam, ſuppreſſo veri autoris nomine, ſibi inſcriptam evulgavit. Peſſimè Aretino id furti ceſſit. Paucis enim poſt obitum illius annis Hiſtoriam Procopio poſtliminiò vendicavit Chriſtophorus Perſona; & detecto plagio Aretini pudendo fraudem ejus orbi erudito deridendum propinavit.

* Epiſt. 51.

† Invect. ad † Philelp. 2.

* Ciceronian.

SCRIPTA.

Contra hypocritas Libellus. Prodiit in Faſciculo Rerum Expetend. *Colon.* 1535. f. 154.

Hiſtoria Florentina libri XII. quibus fusè enarratis exteris Florentinorum bellis, inteſtinas ſeditiones concivium offenſam veritus, pleruumque tacet. Prodierunt à Sixto Brunone editi *Argentinæ* 1610.

De bello Italico adverſus Gothos lib. IV. quos Procopio ſubfuratus eſt. *Baſil.* 1531. *Pariſ.* 1534. 8°. *Bellovifus* 1607. 4to.

De Bello Punico libri III. quibus illa quæ in Livio, ob amiſſam Hiſtoriæ Decadem ſecundam, deſiderantur, ſupplere præ ſe fert. Omnia autem ferè ex Polybio deſumpſit; utcunque ſe nudum interpretem egiſſe vir ingratus in præfatione neget. Prodierunt *Auguſtæ Vindel.* 1537. & ſub Polybii nomine à Badio Aſcenſio *Pariſiis* editi.

Epiſtolarum libri VIII. *Argentinæ* 1521. *Baſil.* 1538. 8°.

Dialogus de moribus. Pariſ. 1516.

Verſio X. *librorum Ethicorum Ariſtotelis*, *ibid.* Græca feliciter admodum vertit Aretinus, quippe qui non ſolum ſtylum luculentum ſatis adhibeat, ſed & Græci ſermonis ſenſum ſine ulla ferè unquam verborum parapbraſi ſumma fide reddat.

Commentarius de rebus ſuo tempore in Italiâ geſtis, à Schiſ-

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

à Schiſmatis Romani ſuperiore ſæculo inchoati exordiis ad annum uſque 1440.

Commentarius de rebus Græcis, à Callicratidæ & Thraſybuli temporibus ad Epaminondæ obitum, ad Angelum Acciolum equitem Florentinum. Prodiit uterque Commentarius unà cum Hiſtoria Florentina *Argentinæ* 1610. poſterior *Lugduni* 1539.

Commentarius in libros Ariſtotelis Oeconomicos, & Introductio in ejuſdem Moralia. Venet. 1550.

Hiſtoria de crudeli amoris exitu Guiſgnardi & Tancredi Salernitanorum Principis filiæ. Extat inter Æneæ Sylvii Epiſtolas num. 410.

Libellus de diſputationum exercitationiſque ſtudiorum uſu. Baſil. 1536. *Pariſ.* 1642. 8°.

Cætera Aretini Scripta, & in his *verſiones* Scriptorum Græcorum, Ariſtotelis purà, Platonis, Plutarchi, Demoſthenis, Æſchinis, &c. quamplurimas recenſet Simlerus Biblioth. p. 449. Boiſſardus Icon. par. 1. p. 125. Hiſtorica quædam Voſſius de Hiſt. Lat. l. 3. c. 5.

1420. H. W. JOANNES FRANCISCUS POGGIUS, BRANDOLINUS dictus, Patriâ Florentinus, ex Terranova agri Aretini oppido oriundus, linguarum & humaniorum literarum ſcientiâ probè excultus, Græcè ab Emanuele Chryſolorâ edoctus, octo Pontificum Romanorum Secretarius ſeu ſcriniorum Præfectus, claruit anno 1420. In Concilio Conſtantienſi partes non infimas egit, ibique defunctum Zabarellam Cardinalem funebri Oratione anno 1417. laudavit. Poſt Nicolai V. mortem anno 1455. poſtquàm quinquaginta annos in Curiâ Romanâ militâſſet, quadraginta ferè Secretarii munus obiiſſet; annos jam natus 72. Florentiam evocatus eſt, ut Reipublicæ Patriæ à ſecretis eſſet. Obiit grandævus anno 1459. Florentiæ ſepultus. Vir ſanè non ineruditus, ſed rixoſi, ſi quis alius, & laſcivi ingenii. *Illi naturæ ſatis erat*; judice Eraſmo*, *artis & eruditionis non ita multum; interim impuro ſermonis fluxu uſus, ſi Laurentio Vallæ credimus.* Graviorem longè Poggii cenſuram alibi profert Eraſmus *, qui poſtquàm effrænem ejus in Laurentium Vallam, ipſomet centuplò doctiorem, iracundiam caſtigaſſet, hæc ſubinfit; *Poggius rabula adeò indoctus, ut etiamſi vacaret obſcœnitate, tamen indignus eſſet qui legeretur; adeò autem obſcœnus, ut etiamſi doctiſſimus fuiſſet, tamen eſſet à bonis viris rejiciendus.*

* Ciceronian.

* Epiſt. l. 4. Ep. 7.

OPERA.

DEſcriptio ruinarum Urbis Romæ.

Deſcriptio obitûs & ſupplicii Hieronymi Pragenſis ad Leonardum Aretinum. Prodiit in Faſciculo Rerum Expetend. *Colon.* 1535. p. 152. & inter Huſſi Opera *Norimbergæ* 1588.

Oratio funebris in Franciſcum Zabarellam Cardinalem.

Oratio funebris in Nicolaum Albergatum Cardinalem anno 1443. defunctum. Habetur inter alios Scriptores Vitæ Albergati *Colon.* 1618. 4°.

Oratio funebris in Laurentium Medicæum Principem Florentinum.

Oratio de vitâ Nicolai Nicoli civis Florentini.

Facetiarum liber, qui ſpurcitiis & fœdiſſimis obſcœnitatibus totus ſcatet, ad flammas, vel ad orcum potiùs relegandus. Prodiit mutilus *Tubingæ* 1550. 8°. Integer *Norimbergæ* 1485. f. *Venetiis* 1523. 8°.

De ſitu regionis Indiæ liber.

De officio Principis ad Julium II.

De varietate fortunæ ad Nicolaum V. *libri* iv.

De authoritate & poteſtate Pontificis & Concilii.

De nobilitate liber.

De miſeria conditionis humanæ.

Hiſtoria Florentina libris VIII.

Diſceptatio, utrum præſtantior ſit Medicus an Juriſperitus.

Invectiva in Fœlicem Antipapam.

Hiſtoria Diſceptativa de avaritia.

Hiſtoriæ convivales tres.

Epiſtolarum volumen.

Invectivarum in Laurentium Vallam libri ii.

Invectiva ii. *pro Nicolao Nicholo in Franciſcum Philelphum.*

Orationes complures.

Prodierunt Poggii Opera *Argentinæ* 1511. & 1513. f. *Baſil.* 1538. f.

De infœlicitate Principum libellus, ab Elia Ehingero editus *Francofurt.* 1629. 8°.

Oratio in funere Leonardi Aretini, apud Baluz. Miſcellan. Tom. III. p. 248.

Vita Dominici Capranicæ Cardinalis, ibid. p. 263.

Dialogus adverſùs Hypocriſim, quem è Bibliotheca Florentina in lucem extulit, atque unà cum Leonardi Aretini Oratione adverſùs Hypocritas edendum curavit Hieronymus Sincerus Lotharingus *Lugduni* 1679. 8°. recuſum in Appendice ad Faſciculum Rerum Expetend. *Lugduni* 1688. f.

Latinè adhuc tranſtulit Xenophontis Cyropædiam, & Diodori Siculi Hiſtoriam. Utraque *verſio* typis excuſa prodiit. Ut de Quintiliano, Aſconio, Valerio Flacco, & Silio Italico ab eo in lucem protractis nihil dicam.

NICOLAUS DINCKELSPULIUS, natione Germanus, Patriâ Suevus, Gymnaſii Viennenſis Rector, claruit anno 1420. Superfuit anno 1431. quo ab Academiâ Viennenſi delegatus Concilio Baſileenſi interfuit. 1420. H. W.

OPERA.

De Dilectione Dei & proximi Sermones XI.

De Præceptis Decalogi.

De Oratione Dominicâ.

De tribus Partibus Pœnitentiæ.

De octo Beatitudinibus.

De ſeptem Peccatis mortalibus.

Confeſſionale Peccatorum.

De quinque Senſibus. Prodierunt iſthæc ſimul Opuſcula *Argentinæ* 1516. f.

Tractatus de Donis Spiritûs S. De Gratitudine & Ingratitudine, De Communione Sacramentali, extant MSS. in Bibliothecâ Auguſtanâ. Plura adhuc Nicolai ſcripta enumerat Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 518. quique Simlerum tacito nomine ſolet exſcribere, Poſſevinus Apparat. Sacr. Tom. II. p. 147.

THEODORICUS ENGELHUSIUS, natione Germanus, Eccleſiæ Hildesheimenſis Canonicus, claruit an. 1420. Scripſit *Chronicon Chronicorum*, ſeu Chronicon Univerſale rerum in Eccleſiâ & Republicâ geſtarum ab Orbe condito ad annum 1420. Primus id è tenebris eruit, & publici juris fecit Joachimus Joannes Maderus *Helmſtadii* 1671. 1420. H. W.

GULIELMUS LINDWOOD, gente Anglus, rarâ Juris Pontificii ſcientiâ celebratiſſimus, primùm quidem Aulæ Gonvilii in Academia Cantabrigienſi alumnus; poſteà verò Oxonium tranſeuns, Doctoratûs inſignia ibi loci tulit. Rebus agendis admotus, tantam brevi nominis famam ſibi conciliavit, ut ab Henrico Chichleio Archiepiſcopo Cantuarienſi Decanus de Arcubus, ſive ſummus ſedis Metropolitanæ Cancellarius; ab Henrico V. Rege privati Sigilli Cuſtos conſtitueretur. Claruit anno 1422. 1422. H. W.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. 1422. quo miſſus à Rege ad Hiſpaniæ & Luſitaniæ Reges legationem obiit. In Galliam exeunte anno reverſus, Regem apud Saltum Vincennarum nuper defunctum deprehendit; & dolore animi compulſus, aulâ recedit, in Angliam redit, & ad ſcribendum ſe accingit; poſt annum 1434. Epiſcopus Menevenſis factus. Obiit anno 1446. apud Canonicos Eccleſiæ S. Stephani Weſtmonaſterienſis ſepultus. Quod enim habet Pitſeus *, eum anno 1423. è vita deceſſiſſe; mendam typographicam in numero cubare ſuſpicaret. Præterquam enim quòd Lindvodus ſe hoc ipſo anno Provinciale ſuum inchoaſſe, annoque demum 1430. ad finem perduxiſſe in Præfatione aſſerat; ipſe Pitſeus id non obſcurè probat, dum Lindvodum ſcribit tantam proceſſu temporis apud Henricum VI. gratiam iniiſſe, ut ſedi Menevenſi ab eo præficeretur. Scripſit *Provinciale ſeu Conſtitutiones Angliæ libris* V. ad Henricum Chichleium, Mecœnatem ſuum; in quibus Conſtitutiones Archiepiſcoporum Cantuarienſium XIV. à Stephano Langtono ad Henricum Chichleium incluſivè collegit, & fuſiſſimis Commentariis explicatas dedit. Prodiit Badii Aſcenſii typis impreſſum *Pariſ.* 1505. f. dein *Londini* 1557. 8°. *Oxon.* 1679. f. & reciſis annotationibus, quæ ad Jus Canonicum minùs ſpectabant, curâ Roberti Sharrock LL. D. *Oxon.* 1663. 8°. Eidem aſcribit Pitſeus *Catalogum quorundam Archiepiſcoporum Cantuarienſium*, non alia forſan ratione, quàm quòd unà cum Provinciali *Londini* 1557. prodierit. Certè non alia de cauſa Lindvodo adjudicavit *Collectionem Conſtitutionum Othonis & Othoboni*, & ampliſſima in eos *Commentaria*, quæ Joanni de Athonâ qui exeunte Sæculo XIII. floruit, deberi omnes nôrunt, quàm quòd in omnibus editionibus Provinciali ſubnecti ſoleant. *Summam* adhuc *Cauſarum*, & *Commentarium in Pſalmos quoſdam* ſcripſiſſe Lindvodus dicitur: quæ nondum in lucem prodierunt. Cæterùm taceri non debet Lindvodum ad Concilium Baſileenſe ab Henrico VI. Rege legatum, inſignem Regio nomine Concilii Patribus obtuliſſe *Appellationem* contra Pontificum Romanorum faſtum & arrogantiam, Regemque nullum in terris ſibi in temporalibus ſuperiorem agnoſcere prædicaſſe. Appellationem iſtam ab omnibus Conciliorum Editoribus hucuſq; ſumma fraude omiſſam conqueritur Jameſius Tractatu de corruptione Patr. p. 201.

* De Script. Angl. p. 610.

1422. H. W. JOANNES CANANUS, natione Græcus, Hiſtoricus Byzantinus, claruit anno 1422. Scripſit *Hiſtoriam Obſidionis Urbis Conſtantinopolitanæ*, ab Amurate II. Turcorum Rege anno 1422. X. Junii inchoatæ, die XXIV. Auguſti ſolutæ. Extat Hiſtoria iſta Gr. Lat. interprete Leone Allatio, ad calcem Georgii Acropolitæ *Pariſ.* 1651. f.

1424. H. W. GEORGIUS PHRANZA, Patriâ Byzantinus natus eſt anno 1401. die XXX. Auguſti, non ignobili genere ortus, utpote Gregorio Palæologo Mamonæ, Magno Monembaſiæ Duci, affinitate junctus. Utroſque parentes peſte extinctos anno 1417. amiſit. Ipſe anno ſequenti, die XVII. Martii, inter Cubicularios ab Emanuele Imp. cooptatus eſt. Claruit anno 1424. quo pacis ineundæ gratiâ ad Amuratem Turcorum Regem cum duobus aliis Legatis miſſus rem benè geſſit. Anno 1425. Manuelis Imp. cui ante biennium ab Epiſtolis adhibitus fuerat, fato jam vicini Teſtamentum literis conſignavit, & inter Curatores locum obtinuit; Paulò pòſt à Manuele morituro Joanni Imp. filio de meliore notâ commendatus. Poſt Manuelis mortem à Conſtantino Palæologo Deſpotâ inter Cubicularios & amicos chariſſimos, ægrè id concedente Joanne Imp. fratre, aſcitus, eum in Peloponneſi præfecturam menſe Novembri ſecutus eſt. Anno 1428. moto inter Conſtantinum Deſpotam & Carolum Dynaſtam bello, Phranza copiis militaribus præfectus, Glarentzam urbem expugnavit. Anno ſequenti dum Conſtantino Patras obſidenti Conſiliarius adeſſet; & ex ſubitâ præſidiariorum eruptione periclitantem corpore ſuo tegeret, in duram admodum captivitatem à Patrenſibus abductus eſt: mox, pactis utrinque induciis, liberatus. Bello iterum reſuſcitato, egregiam ille Conſtantino operam præſtitit, in prælio fortis; in conſilio prudens: ſæpè turmis militaribus præfectus; ſæpe ad exteros Principes barbaros pariter ac Chriſtianos legatus; plùs unâ vice ab inimicis captus, & pretio venditus. An. 1431. expugnatis à Conſtantino Patris præfuit. Anno 1432. ad Joannem Imp. miſſus. Protoveſtiarii dignitatem tulit. Anno 1436. Conſtantinum Peloponneſi regimine cedentem ad Urbem Regiam comitatus eſt. Anno 1438. Helenam Alexii Palæologi filiam, ſibi uxorem duxit, multiplici prole auctus. Anno 1440. Conſtantino Peloponneſum repetenti comitem ſe dedit, ab eo rebus maximis præ aliis adhibitus, Selybriæ urbis, & Spartanæ provinciæ Præfecturâ donatus, & octennio ſequenti pluſquam totidem legationibus inſignitus. Anno 1448. Conſtantino poſt Joannis fratris obitum ad Imperium evecto, majori deinceps dignitate augeri cœpit. Poſtquam enim Trapezuntem & Iberiam legatus, Iberiæ Regis filiam Conſtantino Imp. deſponſâret; Byzantium reverſus Magnus Logotheta renunciatus eſt. An. 1453. die XXIX. Maii, expugnatâ à Turcis Conſtantinopoli, Phranza in ſervitutem raptus eſt, venditus, & Spartam in Peloponneſum abductus; uxore pariter liberiſque venditis atque aliò deportatis. Anno exeunte libertatem nactus, ad Thomam Peloponneſi Deſpotam, Conſtantini Imp. fratrem ſe recepit; à quo inter Domeſticos electus, & Cerzeâ oppido donatus fuit. Anno 1455. uxorem è ſervitute redemit, & ad Venetos legationem obiit. Anno 1460. attritis bello inteſtino fratrum Palæologorum opibus, & Turcis Peloponneſum longè latéque devaſtantibus, Phranza Thomam Deſpotam in Monaſterium quoddam Macedoniæ confugientem ſecutus, rerum eventum ibi loci poſitus expectavit. In poteſtatem à Turcis redactâ Peloponneſo, anno 1466. Græciæ longum vale dixit: & poſtquàm Italiâ peragratâ Viterbium, Romam, Anconam, & Venetias inviſerat; Corcyræ ſub exitum anni conſedit; ubi depoſito Georgii, & aſſumpto Gregorii nomine, vitam Monaſticam induit; & ad Hiſtoriam ſui temporis ſcribendam ſe accinxit. Eam demum abſolvit anno 1477. die XXIX. Martii. Quamdiu abſolutæ ſuperfuerit, non liquet. Scripſit *Hiſtoriam rerum Byzantinarum* ab anno 1260. uſq; ad an. 1476. libris IV. res ante ſe natum geſtas leviter delibans, deinceps verò Hiſtoriam grandiori telâ perrexens. Latinè eam convertit, amputatis digreſſionibus crebris in tres libros contraxit, & adjectis ubique notis Theophylacto Simocattæ ſubjunctam edidit Jacobus Pontanus *Ingolſtad.* 1604. 4°.

GEORGIUS PHRANZA, patriâ Conſtantinopolitanus, dignitate Protoveſtiarius, claruit anno MCCCCXXIV. Capta urbe, rebuſque Græcorum peſſundatis, ille liberis orbatus, & ingruentibus undique miſeriis fractus in Cretam ſeceſſit, & valedicto ſæculo, aſſumptoque Gregorii nomine, Vitam Monaſticam amplexus eſt. *Auctor non contemnendus, ſed uſu rerum conſpicuus*, ut de eo Allatius *adv. Hotting.* p. 493. Præter *Hiſtoriam*, quam à ſe Latinè verſam amputatis nonnullis edidit Pontanus, quæ Græcè MSS. habetur in *Bibliothecis Bavaricâ, Regiâ Scorialenſi.* & *Ambroſianâ Mediolan.* ſcripſit etiam aliud *Chronicon* brevius & ſuccinctius, quod alterius Operis compendium videtur; incipit 1424. R. Gr.

ab

 ab an. MCCCCII. ad ann. MCCCCLXXXVII. diductum MSS. erat penes L. Allatium, uti ipſe refert, *contra Creightoni*, p. 117. & de Georgiis, p. 426. Scripſit etiam *Expoſitionem Symboli*, Simeonis Theſſalonicenſis fortaſſis exemplo ductus: hujus ipſe meminit in Hiſtoriâ ſuâ, lib. III. cap. 24.

1425. H. W. JOANNES DE IMOLA, patriâ Bononienſis, parentibus qui ab Imola Bononiam olim tranſmigrarant, natus; Baldi ſenis auditor. Juris utriuſque Doctor in urbe patria non incelebris. Claruit anno 1425. Obiit Bononiæ an. 1426. die XVIII. Februarii, in Periſtylio Templi S. Benedicti ſepultus. Extant *Commentaria in tres libros Decretalium*, *in Sextum Decretalium, & in Clementinas*, Venetus edita anno 1575. II. vol. f. & juris Canonici Profeſſoribus ſatis nota. *Commentarius in primam & ſecundam Infortiati*, *Digeſtique novi partes*, Bononiæ, 1580. *Conſiliorum volumen*, Venet. 1581. Alia alibi.

1426. H. W. JULIANUS CÆSARINUS, Patriâ Romanus, illuſtri loco natus, Juris utriuſque Doctor & in Academiis Italicis Profeſſor, egregiæ doctrinæ famâ aditum ſibi ad ſummos Curiæ Romanæ honores fecit, Protonotarius Apoſtolicus, Referendarius, Rotæ Auditor, & Cameræ Apoſtolicæ Clericus ordine conſtitutus. Tandem Cardinalis Diaconus titulo S. Angeli anno 1426. die XXIV. Maii, ſeu, ut alii habent, 1430. à Martino V. renunciatus eſt: mox Presbyter Cardinalis titulo S. Sabinæ, & Epiſcopus Groſſetanus ac Tuſculanus creatus. Purpuram adeptus, ad Huſſitas debellandos in Germaniam cum exercitu legatus eſt. Verùm ab Huſſitis probè cæſus & in fugam conjectus ludibrium retulit. Anno 1431. ab Eugenio IV. Baſileam miſſus, Pontificis vices tenuit; & Concilio Generali ibi loci inchoato præfuit. Cùm verò Patres ſuperioritatem Concilii ſuprà Papam fortiter aſſererent, Eugenius datâ ad Julianum exeunte anno Epiſtolâ, illi Concilium diſſolvere jubet. Noluit id Julianus; reſcriptiſque ad Eugenium duabus Epiſtolis eum acerrimè objurgavit, graviſſimiſque argumentis à conſilio abducere conatus. Pontificem *cauſam ſchiſmatis & infinitorum malorum, ni conſilium mutaverit, futurum eſſe* obteſtatus eſt: Summa quinetiam conſtantia atque eruditionis famâ concilii auctoritatem tutatus eſt, & præſidis locum tenuit, donec anno circiter 1438. vela flecteret & in Eugenii partes tranſitione facta, contra Marcum Epheſium in Concilio Florentino ſtrenuè diſputaret. Solutâ Synodo Florentinâ, ad Uladiſlaum Hungariæ ac Poloniæ Regem legatus, pacem à Chriſtianis cum Amurate Turcorum Rege ſanctiſſimè nuper initam ſummâ perfidiâ violari ſuaſit, & obtinuit, Regemque à juramenti vinculo abſolvit. Peſſimè Chriſtianæ Reipublicæ illa ceſſit perfidia. Commiſſo enim apud Varnam anno 1444. prælio Uladiſlaus occubuit, Chriſtianorum copiæ deletæ ſunt; ipſeque Julianus, qui prælatâ Cruce Chriſtianis in pugnam præivit, vulneribus confectus interiit anno ætatis ſuæ 46. Extant *Epiſtola* ii. *ad Eugenium Papam*, quibus illum à Synodi Baſileenſis diſſolvendi conſilio abducere conatur, in Faſciculo Rerum expetend. *Colon.* 1535. p. 27. *Oratio habita in Concilio Baſileenſi nomine Eccleſiæ Catholicæ ad convertendum Bohemos*, admodum prolixa habetur Concil. Tom. XII. p. 894. ubi plures alias in eodem Concilio habitas Orationes ſparſim reperire eſt. Acta diſputationis in
Index MSS. Bibl. Auguſt. p. 47. Concilio Florentino contra Græcos in Concilii iſtius hiſtoria inveniuntur. Alius à noſtro fuit Julianus Cardinalis, cujus extat *Tractatus de Translatione Imperii* MS. in Bibliothecâ Auguſtanâ; modò verum ſit, quod præ ſe fert titulus, autorem ejus Nicolai V. Pontificis Legatum fuiſſe.

BERNARDINUS, SENENSIS à patriâ dictus, ex nobili Albizeſchorum familiâ oriundus, patre Senenſi in Maſſanâ Hetruriæ oppido natus eſt anno 1380. die VIII. Septembr. Tolli & Neræ filius. Matrem trimulus, patrem ſeptennis amiſit. Anno 1392. Senas à propinquis accitus, Onuphrium in Grammaticis, Joannem Spoletanum in Philoſophicis præceptores habuit. Anno 1396. Confraternitati Diſciplinatorum B. Mariæ Virginis ſe adjunxit: & in Domo hoſpitali de la Scala, cui præfuit Tobia conſobrina, ſedes poſuit; crebris corporis flagellationibus, urticâ & cilicio carni in remedium libidinis adhibitis, præ aliis inſignis. Anno 1400. ſæviſſimâ per Italiam graſſante peſte, ſedulam fovendis ægrotis, qui ad Hoſpitale de la Scalâ turmatim confluxerunt, operam navando egregiam ſibi pietatis ac charitatis famam comparavit. Anno 1404. Franciſcanorum religioni nomen dedit; & poſt brevem in Cœnobio Senenſi moram factam, otium ſectatus, ad Conventum Columbarii Urbe procul in medio nemore ſitum ſe contulit. Sacerdotio poſthac initiatus, concionibus admodum inclareſcere cœpit. Hieroſolymam dein ab Ordinis ſui Generale miſſus, locis Sanctis Guardiani vice præfuit; totiuſque Terræ Sanctæ Commiſſarium egit. In Italiam reverſus, ſummâ nominis famâ ac populi plauſu urbes concionando peragravit. In ſermonibus id præcipuè egit ut auditores ad eximiam Jeſu Chriſti nominis reverentiam excitaret. Nomen itaque ſacroſanctum iſtud in centro Solis circino circumſcripti depictum circumgeſtare ſolitus, id inter concionandum ſæpe oſtentavit, populumque ad nominis adorationem multis hortatus eſt. Exinde autem rerum novarum ſtudii ſuſpectus, apud Martinum V. Pontificem hæreſeos accuſatur: & Romam accitus, crimen quidem diluit, more tamen uſurpato deinceps abſtinere juſſus eſt. Claruit anno 1426. Ab Eugenio IV. Pontifice Epiſcopus Ferrarienſis, Senenſis, & Urbinas ordine deſignatus, & à populo avidè expetitus, dignitates oblatas conſtanter recuſavit. Fratribus verò de Obſervantiâ (quos ipſe anno circiter 1412. inſtituerat) Ciſmontanis præfectus, trecenta ampliùs Monaſteria aut collapſa reſtauravit, aut è fundamentis erexit. Obiit Aquilæ in Veſtinis die XX. Maii anno 1444. ætatis ſuæ 64. à Nicolao V. inter Sanctos aſcriptus anno 1450. Mira planè atque innumera de eo nugantur fabulatores Pontificii, morbos quoſcunque verbulo diſſipatos, mortuos reliquiarum ejus beneficio vitæ reſtitutos, Græcæ linguæ ſcientiam ei penitùs rudi, coram Græcis tamen concionari auſo, divinitus inſpiratam, Chriſtumque ac B. Deiparam ſupra ſermocinantis caput videri ſolitos, aliaque id genus portenta; quæ ſtupent bardi, rident ſani. 1426. H. W.

OPERA.

QUadrageſimale de Religione Chriſtiana, in plures Tractatus diviſum.

Quadrageſimale de Evangelio æterno, quod plures Tractatus complectitur, & in his inſignem *de uſuris*.

Adventualia ii. *viz. de vitâ Chriſti, & de Inſpirationibus.*

Quadrageſimale duplex, unum *de Pugna ſpirituali*; alterum *Seraphim dictum*, ſeu *de Amore*.

Sermones de quatuor noviſſimis, & alii *Extraordinarii* dicti, numero XXV.

Tractatus de Confeſſione.

De Speculo peccatorum.

De Præceptis Regulæ Minorum.

De Præceptis Religioſi.

Epiſtola ad Fratres Familiæ Ultramontanæ.

De Aſpirationibus quotidianis ad Deum.

 Dialogus de Obedientia.

Sermones de Chriſto Domino, auguſtiſſimo Euchariſtiæ Sacramento, Deiparâ Virgine, de Tempore, & de Sanctis. Sermones de Feſtivitatibus glorioſæ Virginis per annum prodierunt *Norimbergæ* 1493.

Commentarii in Apocalypſin B. Joannis Evangeliſtæ.

Prodierunt S. Bernardini Opera curâ Petri Rodulfii, Epiſcopi Senogallenſis, *Venet.* 1591. 4. Tom. in 4°. auctiora verò ſtudio Joannis de la Haye, Franciſcani, *Pariſ.* 1636. Tom. V. f.

1428. H. W. NICOLAUS TUDESCHUS, *Panormitanus* vulgò dictus, gente Siculus, Patriâ Catanenſis, Ordinis Benedictini Monachus, & Cœnobii S. Agathæ Abbas, Monacenſis Abbas Trithemio atq; aliis dictus, dein Archiepiſcopus Panormitanus, claruit anno 1428. Juriſconſultus ſui ſæculi longè celeberrimus, adeò ut ob eximiam Juris utriuſque ſcientiam Lucerna Juris communi voce appellaretur. Franciſci Zabarellæ & Antonii Butrii diſcipulus. Poſtquàm Jus Canonicum in gymnaſio Senenſi, & ab anno 1425. Parmæ aliquamdiu docuiſſet; Romam evocatus, cauſarum Rotæ Auditor conſtitutus eſt. Anno 1431. ab Aragoniæ Rege ad Concilium Baſileenſe legatus, dicendi copiâ, verborum gravitate, reconditâ Juris Canonici ſcientiâ, & nominis authoritate principem inter omnes locum tenuit. Concili cauſam edito contra Eugenium Papam commentario fortiſſimè tutatus eſt; ejuſque ſuperioritatem ſupra Pontificem Romanum invictis argumentis aſtruit; Eugenium tamen Concilii authoritatem detrectantem, & Conciliabulum Ferrariæ celebrantem, hæreſeos eo nomine damnari noluit: quin Patres anathema Pontifici communi ſuffragio parantes conſilio abduxit & Presbyteris atque Abbatibus non loca ſolùm, ſed & definitivas ſententias in Synodo ambientibus ſpem decollavit, atque antiquam Epiſcoporum prærogativam fortiter aſſeruit. Anno circiter 1440. Cardinalitiam purpuram à Fœlice V. Papâ Virtutis ac laborum præmium accepit. Obiit peſte correptus anno 1445. ſeu, ut alii habent, 1443.

OPERA.

Commentaria ſubtiliſſima in quinque libros Decretalium. Prodierunt *Venet.* 1492. *Lugduni* 1586. in tres priores libros *ibid.* 1524.

Commentaria in Clementinas, & earum Gloſſas.

Conſilia numero CXVII.

Quæſtiones ſubtiliſſimæ VII. Prodierunt unà cum Conſiliis *Lugduni* 1584, 1586.

Repetitio in caput, Per tuas, *de Arbitris.*

Practica in omnibus ferè curiis obſervari ſolita.

Theſaurus ſingularium in Jure Canonico deciſionum.

Tractatus de Superioritate Concilii ſupra Papam, ſeu *Defenſio Concilii Baſileenſis adverſùs Eugenium Papam.* Ejuſmodi librum à Panormitano conſcriptum eſſe Bellarmino * parum credibile videtur, qui contrarium planè rationibus quibuſdam ſtramineis innixus innuit, ſeque illum in variis Panormitani Operum editionibus fruſtra quæſiviſſe aſſerit. Verùm invitâ hæc omnia veritate, forſan & conſcientiâ. Librum enim antiquis characteribus anno circiter 1500. excuſum ad calcem reliquorum Panormitani Operum penès ſe haberi mihimet indicavit Præſul omni laude major, Reverendus in Chriſto Pater ac Dominus Gulielmus Epiſcopus Aſaphenſis.

* De Scriptor. Eccl. p. 288.

Prodierunt Panormitani Opera *Lugduni* 1547. 5. vol. f. *Venetiis* 1592. 8. Tom. f. *ibid.* 1617. 9. Tom. f.

1428. R. G. JOANNES GRITSCH, natione Germanus, patriâ Baſileenſis, Ord. Fr. Minorum, claruit anno MCCCCXXVIII. Tyrocinium literarum in patriâ Academiâ poſuit; exteras etiam ſtudiorum gratiâ inviſit; cùmque optimis quibuſque diſciplinis animum excoluiſſet, ſermonis nitorem & elegantiam inſuper adhibuit. Quo tempore Concilium Baſileæ congregatum eſt. Sacris Concionibus ſui Ordinis Præfectus eximiæ eruditionis & eloquentiæ famam deportavit. Extat ejus *Quadrageſimale per totum anni ſpatium inſerviens, cum thematum Evangelicorum & Epiſtolicorum introductionibus*, impreſſum Reutlingæ 1476. Viennæ 1477, 1581. *fol.*

1429. H. W. ALEXANDER CARPENTARIUS, natione Anglus, claruit anno 1429. quo *Deſtructorium vitiorum* condere incœpit. Iſti enim debetur Opus illud quod *Venetiis* 1582. 4°. *Norimbergæ* 1496. & alibi ſæpiùs, ſine Authoris cognomine, Alexandro Anglo inſcriptum, prodiit. Sic enim ad calcem Codicis MS. in Bibliotheca Baliolenſi Oxon. notatum legitur: *Auferens anguſtias tenebrarum cujuſdam fabri lignarii filius hæc notabilia ſupradicta ex SS. Doctorum ſententiis, & S. Scripturæ documentis collegit; & ad honorem Dei ſtribere ad Eccleſiæ utilitatem decrevit*, &c. Codex verò in fronte Alexandri noſtri nomen fert. *Has* αὐτόπτης Cl. Uſſerius in Bibliotheca ſua Theologica MS. prodit. Porrò Deſtructorium iſtud habetur etiam MS. ſub Alexandri noſtri nomine in Bibliotheca S. Petri Cantab. cod. 115.

1430. H. W. RAYMUNDUS DE SABUNDE, ſive SEBEYDE, gente Hiſpanus, Artium & Medicinæ Doctor, in facultate etiam Philoſophica, quin & Theologica inſignis. Plurimam ſibi in Gymnaſio Toloſano (quod regendum demum ſuſcepit) docendo & ſcribendo famam conſecutus eſt. Claruit anno 1430. Extat *Theologia naturalis, de Homine & Creaturis*, ſeu *Theſaurus divinarum Conſiderationum*, quem Toloſæ inchoavit anno 1434 ad finem perduxit an. 1436. impreſſus *Daventriæ* — f. *Argentinæ* 1496. *Pariſ.* 1509. *Lugduni* 1540. 8°. *Francof.* 1631. 8°. *Venet.* 1581. 8°. Prologus in Indice Romano Clementis VIII. prohibetur. Nec mirum quidem. Omnes enim veritates revelatas in S. Scriptura contineri, atque unico illo medio Chriſtianis à Deo propoſitas eſſe clarè docet. Habetur etiam ejuſdem Dialogus *Viola Animæ* inſcriptus, qui Raimundus & Dominicum Seminiverbium de hominis natura, de cognitione ſui, Dei, & proximi, deque omni debito, quo Deo & proximo obſtringimur, colloquentes repræſentat; nec aliud ferè eſt quàm Liber de Theologia naturali ab ipſomet autore in Dialogi formam redactus. Prodiit iſte Dialogus *Coloniæ* 1501. 4°. *Lugd.* 1568. 12°.

1430. H. W. DEMETRIUS CHRYSOLORAS, natione Græcus, domo, ut videtur, Theſſalonicenſis, ſummus Philoſophus ac Aſtronomus, Emanueli Imp. admodum charus, à quo aliquando, dum prandenti adſtaret, rogatus, referente Sguropulo *, num ex aſtrorum ſcientia certò aliquid futurum pronunciare poſſet, reſpondit ſe ex ſiderum concurſu reperiſſe ſeptimum Palæologum initurum concordiam cum Latinis & unionem Eccleſiarum maximè pernicioſam, & Chriſtianis omnibus deteſtandam. Cùmque id Imperator in Joannem conſobrinum ſuum rejiceret; Demetrius Joannem filium ab Aſtris deſtinari affirmavit. Claruit circa annum 1430. Scripſit adverſùs Latinos *Orationem Syncpticam ex iis, quæ Nilus Theſſalonicenſis diſſeruit. Dialogum, quòd fas non ſit Orthodoxis alios Orthodoxos de re aliqua accuſare, Dialogum denique contra Orationem, quam ſcripſit Demetrius Cydonius adverſùs Nilum Cabaſilam Theſſalonicenſem.* Poſtremi iſtius Dialogi Fragmentum Gr. Lat. exhibet Allatius lib. adverſ. Hottinger. p. 49. Singula

* Hiſt. Concil. Florent. Sect. 3. c. 8.

Demetrii

SÆC. XV. ab An. MCCCC. Demetrii Opuſcula MSS. aſſervantur in Bibliotheca Vaticana.

1430. H. W. MACARIUS, gente pariter Græcus Metropolita Ancyranus, claruiſſe videtur circa annum 1430. vel paulò ante; in Latinos acriter invectus. Extat opus ineditum *contra pravas Latinorum opiniones*, & in fine etiam contra Barlaamum, Acindynum, eorumque aſſeclas, Capitibus CXX. conſtans. Memorat id, atque acriter perſtringit Leo Allatius de Conſenſu l. 2. c. 18. §. 15.

1430. R. G. MACARIUS ANCYRANUS, Metropolita, claruit circa annum MCCCCXXX. *Auctor*, ex ſententia Allatii, *ſiquis alius, nugax, & qui mera deliramenta loquitur*. Verùm ex fragmentis, quæ idem Allatius ſatis frequentia profert, longè aliud judicium tum de Auctore, tum de Opere ferre non erubeſcimus; quippe qui contra Romani Pontificis Primatum, multa de Patriarchis, Metropolitis, & Epiſcopis; multa de Ordinationibus, Appellationibus, aliiſque Juris Eccleſiaſtici capitulis, de ſextâ Synodo rebuſque in eâ geſtis eruditè, ſanè & accuratè diſputat. Vide Allat. *de Conſenſ.* lib. I. c. 1. §. 1. c. 2. §. 8. c. 8. §. 2. c. 14. §. 3. c. 18. §. 2. c. 20. §. 8. 9. 18. c. 27. §. 2. Ex ungue Leonem. Integrum Opus contra Latinos aſſervatur Græcè MS. in *Biblioth. Cæſarea Vind.* Cod. Theol. CVII. Codex eſt chartaceus, mediocriter antiquus, in *folio*, conſtatque foliis 123. Ex eodem Opere Eclogas, ſive excerpta quædam collegit Mathuſalah Monachus. Pr. Α'. *Τίς ἡ τοῦ ἐκπορεύσεως δύναμις, καὶ γράφει ὁ χρυσορρήμων.* Habentur Græcè MSS. *ibid.* Cod. Philoſ. CCXXIV, n. x. Vide Lambecii Comment. lib. V. p. 223.

1430. H. W. ESAIAS, patriâ Cyprius, Latinorum amicus & ſectarius, claruit, ſi rectè conjiciam, (neque enim certam ejus ætatem hactenus inveſtigare potuerim) circa an. 1430. Certè Nicolai Sclengiæ æqualis, cujus librum de Proceſſione Sp. S. adversùs Latinos datis ad illum literis oppugnavit; quibus ipſum ineptiarum atque impietatis arguit; Spiritum S. verò à Filio, æquè ac Patre procedere multis argumentis probare contendit. Extat *Epiſtola iſta* Gr. Lat. apud Leonem Allatium de Conſenſu l. 2. c. 18. §. 16. & Græc. Orthod. Tom. 1. p. 396.

1430. H. W. JOANNES, ANAGNOSTA Theſſalonicenſis, urbi patriæ ab Amurate II. Turcorum Principe anno 1430. expugnatæ præſens adfuit, laborum & calamitatum particeps. Ipſe victoris pollicitationibus è fugâ revocatus, priſtinas in Urbe ſedes inter alios concives incolere perrexit. A tyranno verò poſt biennium reverſo bonis exutus inſtituti conſilii pœnitentiam egit. Scripſit *Narrationem de extremo Excidio Theſſalonicenſi*, cui *Monodiam* ſive *Threnum Proſaicum* ſubtexuit. Utraque Gr. Lat. ab Allatio edita eſt Symmict. Part. 11. p. 318. 374.

1430. H. W. PETRUS JEREMIÆ, natione Siculus, domo Panormitanus, Ordinis Dominicani Monachus, Concionator in primis facundus, claruit circa an. 1430. Bononiæ primùm inter Prædicatores cooptatus, poſteà Inſulam patriam repetiit, ac Monaſteria ſui Ordinis plura authoritate ſuâ reformavit, Bononiam demum regreſſus, obiit (uti ex Epitaphio liquet) anno 1452. V. Non. Martii, juxta Alramuram verò anno 1434.

SCRIPTA.

Sermones de tempore, & de Sanctis per totum annum.

Append.

Expoſitio Orationis Dominicæ.

Expoſitio decem Præceptorum.

Tractatus de Paſſione Domini.

Tractatus de Fide.

Prodierunt Opera Petri Hieremiæ modò recenſita, *Hagenoæ* 1514. Alia quædam recenſet Alramura Biblioth. Prædicat. p. 173. quæ nondum in lucem edita videntur.

NICOLAUS AUXIMANUS PICENS, gente Italus, patriâ Picenus, Ordinis Minoritarum ſodalis, Bernardino Senenſi familiaris, claruit anno 1430. Vir pius, nec indoctus quidem. Multa pro Ordine ſuo geſſit, variaque obiit munera; inprimis verò Vicariatu provinciæ S. Angeli, & locorum Terræ Sanctæ præfecturâ fungebatur. Hieroſolymis redux obiit in Cœnobio Aræ-cœli. Scripſit *Summam Caſuum Conſcientiæ*, Venetiis 1484. excuſam; *Supplementum ad Summam Piſanellam*, Mediolani 1444. Venet. 1469. 4o. *Interrogatorium Confeſſorum*, Vener. 1489. 8o. *Commentaria in Regulam Fratrum Minorum, Juris Canonici Epitome, Sermonum liber, & Quadrageſimale*; quæ ab eodem conſcripta eſſe refert Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 263. nondum in lucem prodiiſſe videntur. 1430. H. W.

NICOLAUS SCLENGIA, natione Græcus, patriâ forſan Cyprius, Latinorum hoſtis infenſiſſimus, claruit Eſaiæ Cyprio æqualis circa annum MCCCCXXX. Scripſit contra Latinos *de Proceſſione Spiritûs S.* & in dogmatis ſui propugnaculum varia ex S. Scripturis & Patribus teſtimonia congeſſit. Opus iſtud examinavit Eſaias, & Scriptâ Epiſtolâ Nicolaum ad diſputandum provocat. Nicolaus reſcribit. Extat Reſcriptum, ſive *Epiſtola Reponſoria* ad Eſaiam. Pr. *Τί δέ σοι καὶ περὶ τῆς ἀρρήτου τοῦ παναγίου πνεύματος ἐκπορεύσεως διαλεχθείην ἐγώ.* Græcè MS. in *Bibl. Reg. Pariſienſ.* Cod. 1818. 1430. R. G.

HIERONYMUS CAMALDULENSIS; Patriâ Bohemus, domo Pragenſis, unde & *Pragenſis* cognomen adeptus eſt, Ord. Camaldulenſis Eremita, claruit anno MCCCCXXX. Vir pius, *Sacris Literis apprimè eruditus, vitæ munditiâ & facundiâ ſingulari clarus* *, cùm annos ſupra viginti in Eremo Camaldulenſi pœnitentiam egiſſet, patriâ deſertâ in Poloniam proficiſcitur, unde fidei Chriſtianæ propagandæ gratiâ Lithuaniam pergit; ibique miſeros populos Ethniciſmo & Idolorum cultu inſanientes ad veram ſapientiam reducit; tandem ab iis malè tractatus, & regno exire juſſus in Germaniam ac Italiam regreſſus eſt. Concilio Baſileenſi anno MCCCCXXXI. interfuit, ac Venetiis anno MCCCCXL. obiit. Scripſit *de Vitâ S. Romualdi Abbatis* prolixum admodum Sermonem, quem Bollandiani typis mandârunt, *Febr.* Tom. II. p. 124. Plura ejus ſcripta recenſet Poſſevinus †, & Boh. Balbinus *. *Sermones Dominicales, de Sanctis, & Quadrageſimales; contra errores Græcorum; contra Hæreticos; de Corpore Domini; Orationem in Conciliis*: quæ nihil aliud eſſe videtur, quàm *Oratio de ſtatu Religionis in regno Bohemiæ*, quam rogatu Jul. Card. in Concilio Baſileenſi habuit. 1430. R. G.

* Æneas Sylv. hiſt. de Europ. c. 26. p. 417.

† Appar. Sac. Tom. I. p. 745.

* Miſc. Bohem. Dec. I. l. 4. p. 179.

JOANNES NIDER, natione Germanus, Patriâ Suevus, Ordinis Prædicatorum Theologus ſummus, Domûs Prædicatorum Baſileenſium Prior, Hæreticæ Pravitatis Inquiſitor, & Gymnaſii Viennenſis Rector. Claruit anno 1431. quo ab Academia Viennenſi ad Concilium Baſileenſe miſſus, diſputationibus adversùs Huſſitas inſtitutis ſibi famam aucupatus eſt. Ineunte anno 1432. à Concilio ad Bohemos legatus, ut eos datâ ſalutis cautione & reformationis ſpe ad Synodum invitaret, operam luſit. Nondum enim illis memoriâ exciderat Huſſi vivicomburium, 1431. H. W.

& Concilii Conſtantienſis perjurium. Obiit Nider Norembergæ anno 1438.

SCRIPTA.

Conſolatorium timoratæ Conſcientiæ. Prodiit *Romæ* 1604. 8°. *Pariſiis* 1494. 16°. antea impreſſum.

Formicarius, ſeu *Dialogus ad vitam Chriſtianam exemplo conditionum Formicæ incitativus*, hiſtoriis Germaniæ refertiſſimus. *Pariſ.* 1519. 4°. *Duaci* 1602. 8°.

Præceptorium, ſeu Tractatus de decem Præceptis. *Pariſ.* 1507. 4°. 1515. 4°. *Duaci* 1612. 8°.

Alphabetum divini Amoris. Habetur inter Opera Gerſonis *Pariſ.* 1606. fol.

De modo benè vivendi liber, ſub nomine D. Bernardi, ad Sororem, editus *Pariſ.* 1494. 16°. *Romæ* 1604. 8°.

De Reformatione Religioſorum libri iii. *Antverp.* 1611. 8°.

De Contractibus Mercatorum liber. Habetur in Collectione Tractatuum Juris, *Venet.* 1584. Tom. vi. p. 279. & inter alia Opuſcula *Lugduni* 1593. *p.* 615.

Sermones totius anni de Tempore & Sanctis cum Quadrageſimali. Prodierunt alicubi in 8°.

Epiſtolæ ii. ineunte anno 1432. *ad Bohemos* ſcriptæ. Habentur Concil. Tom. xii. p. 848. *alia ad Concilium Baſileenſe*, ibid. p. 969.

Alia plura Nideri Opera inedita recenſet Ambroſius de Altamurâ Biblioth. Prædicat. p. 170.

1431. H. W. EUGENIUS IV. *Gabriel Condelmerius* antea nominatus, Patriâ Venetus, illuſtri ſanguine oriundus, Gregorii XII. ex ſorore nepos, Angeli Condelmerii filius. Adoleſcens adhuc Canonicis Cœleſtini habitûs Congregationis S. Georgii in Algâ nomen dedit. Excitatâ ſanctitatis opinione, Romam ab avunculo accitus eſt, & Epiſcopus Senenſis, Clericus Cameræ, Theſaurarius, ac Presbyter Cardinalis titulo S. Clementis, ordine conſtitutus. Sub Martino V. Piceni primùm, dein Bononiæ Legatus, rem utrobique benè geſſit. Poſt Martini obitum Pontifex Romanus electus eſt anno 1431. ii. Nonas Martii, coronatus die xi. ejuſdem menſis. Ineunte Pontificatu, *cùm divina humanaque omnia pertubaret*, inquit Joannes Stella *, populum Romanum ad arma concitavit; qui tumultu facto Eugenium cucullo arrepto Urbe ſe proripere compellunt; fugientem telis & ſagittis inſequuntur; Magiſtratus Pontificios loco ſubmovent, ſuos ſubrogant, & libertatem ſub Bonifacio IX. deperditam aſſerunt. Eugenius Urbe ejectus, Florentiam concedit. Interea temporis Concilium Baſileenſe à Martino V. anno præcedenti indictum die XXIII. Julii à Juliano Cardinale S. Angeli, Eugenii legato, inchoatur: & ſeſſione ſecundâ menſe Martio anni ſequentis habitâ, Papam Concilio ſubeſſe, reformandam eſſe Eccleſiam tam in Capite quàm membris, nec Concilium ſine conſenſu proprio diſſolvi aut aliò transferri poſſe decernit. Ægerrimè id fert Eugenius, legatum revocat, & Concilium Bononiam transferri jubet. Concilium authoritatem ſuam ſtrenuè vindicat, Pontificis edictum irritum eſſe, temerarium, atque in Eccleſiæ ſcandalum cedere declarat; ipſum in Concilio intra tres menſes comparere jubet, ni Concilii decreto in ordinem redigi malit: diem tamen illi ſæpiùs ampliat uſque ad initium anni 1434. cùm Eugenius Patrum minis territus, Concilio cedit, Acta illius omnia confirmat, edicta ſua revocat, & legatos, qui in omnibus Concilio morem gerant, remittit. Poſt triennium verò Græcis in Occidentem adventuris, ut unionem cum Latinis ſancirent, de Conventûs loco decertatur. Eugenius Concilium Ferrariam moveri mandat. Patres è contra Baſileenſes Eugenium Simoniæ, perjurii, aliorumque criminum reum agunt, & Baſileæ ſe judicandum ſiſtere jubent, parere nolentem ſeſſione xxviii. die 1. Octobr. anni 1437. contumacem declarant; anno ſequente ſeſſione 31. ab authoritate Pontificia ſuſpendunt; anno 1439. ſeſſione 34. penitùs deprivant: Conciliorum Ferrarienſis & Florentini Acta irrita ac ſchiſmatica eſſe decernunt, & exeunte anno die xvii. Novembr. ſeſſione 39. Amedeum Sabaudiæ Comitem, ſibi Pontificem titulo Fœlicis V. eligunt. Eugenius interim in Baſileenſium capita haud parcè fulminat; & allectis in Italiam Græcis Concilium ſuum celebrare pergit. Inchoatum id Ferrariæ anno 1418. & ſerpente ibi lue Epidemicâ Florentiam ſub initium anni ſequentis tranſlatum. Acriter Græcos inter & Latinos aliquamdiu diſputatur, tandem tamen utrinque convenit. Joannes enim Palæologus Imp. CP. ad incitas à Turcis jam dudum redactus, in Concilio præſens, ſubſidia ſibi adverſùs Barbaros ferri paciſcitur, cæterà de rebus fidei & Eccleſiæ ſuæ libertate parùm ſolicitus, Epiſcopos Græcos in Latinorum partes cedere authoritate ſua compellit. Utcunque igitur reclamantibus Marco Epheſino, atque aliis antiquæ fidei tenacibus, communi ſuffragio definitur, Purgatorium eſſe, Papam Eccleſiæ caput eſſe, Spiritum S. à Patre & Filio procedere, azyma in Euchariſtiâ celebrandâ uſurpari poſſe. Re confectâ Concilium ſolvitur; Palæologus Imp. inanibus promiſſis, Epiſcopi Græci dolore & ignominiâ onuſti domum redeunt. Eugenius verò Romam ſe confert, in Fœlicem ac Baſileenſes tonat: nec illi minùs acriter anathema in Eugenium rejiciunt. Conviciis, quin & armis, res utrinque agitur: donec tandem anno 1442. die xvii. Cal. Junii, Patres Baſileenſes, indicto priùs Lugduni poſt triennium Concilio, Synodum claudunt, à Nicolao V. Papa anno demum 1449. confirmatam. Obiit Eugenius die xviii. Februarii, anno 1447. ætatis ſuæ 64. Extant *Epiſtolæ & Bullæ* xxiv. Concil. Tom. xii. pagin. 469, 931, &c. *aliæ Epiſtolæ* xxxiii. (quarum aliquæ Gr. Lat.) Concil. Tom. xiii. pag. 21, &c. *aliæ* x. apud Bzovium Annal. Tom. xv. *aliæ* plures apud Waddingum Annal. Minor. Tom. v. & in Bullario Laertii Cherubini *Romæ* 1617, 1638.

* Vit. Pontif. Baſil. 1507.

LAURENTIUS JUSTINIANUS, patriâ Venetus, dignitate Patricius, Bernardi Juſtiniani & Quirinæ filius, Canonicus Regularis Ordinis S. Auguſtini Congregationis S. Georgii in Algâ. Triginta annis in Regulari vitâ exactis, Venetiarum Epiſcopus ab Eugenio IV. anno circiter 1431. ſeu ut alii habent, 1435. conſtitutus eſt; poſtquàm nullas non preces, nullas non artes, ut onus impoſitum excuteret, adhibuiſſet. Vir infucatâ erga Deum pietate, prodigâ in pauperes charitate, & ingenti religionis Zelo, meritò celebrandus. Anno 1450. Patriarchæ titulo ac dignitate à Nicolao V. Pontifice auctus eſt, primuſque apicem Patriarchalem urbi patriæ intulit. Obiit die viii. Januarii, anno Chriſti 1455. ætatis ſuæ 74. à Clemente VII. anno 1524. in Sanctorum album relatus. 1431. H. W.

OPERA.

Lignum vitæ, anno 1419. ſcriptum.

De Diſciplina & ſpirituali perfectione.

De caſto connubio Verbi & animæ.

Faſciculus amoris.

De triumphali agone Chriſti.

De interiori Conflictu.

De complanctu Chriſtianæ perfectionis.

Sermones de Feſtis Chriſti, Deiparæ, & Sanctorum, & de Euchariſtiâ.

De vitæ ſolitariâ Opus.

De contemptu mundi. Opera omnia, hactenus enumerata, à Juſtiniano ante ſuſcepta inſulas Epiſcopales ordine ſunt conſcripta. Quæ ſequuntur, poſt admiſſum

admiſſum Præſulatum ſunt elucubrata.

De ſpirituali interitu animæ liber.

De ejuſdem Reſurrectione Spirituali, quæ per mediatorem Dei & hominum Chriſtum Jeſum fit, gratiâ ipſius multipliciter operante, libri II.

De regimine & inſtitutione Prælatorum.

De obedientiâ.

De humilitate.

De gradibus perfectionis.

Epiſtolæ variæ.

De incendio divini Amoris Tractatus, in editione Venetâ primùm editus.

Prodierunt omnia Laurentii Juſtiniani Opera *Baſil.* 1560. f. *Lugduni* 1568. f. *Venetiis* 1606. f.

1432. H. W. ANDREAS DE PETRA, Coloſſarum, ſeu, ut Sguropulo paſſim audit, Rhodi Archiepiſcopus; inter Græcos natus, educatus, & Epiſcopali dignitate inſignitus, tandem ad Latinos defecit. Claruit anno 1432. quo ad Concilium Baſileenſe ab Eugenio Papâ legatus, Patres, ut Eugenio morem gererent, & ſchiſma ab Eccleſiâ averruncarent, prolixâ oratione die XXII. Auguſti habitâ perſuadere conatus eſt. Mox à Concilio legatus ad Græcos concordiæ ineundæ gratiâ deſignatus eſt. ipſe munus iſtud olim obierat; an verò Provinciam ſibi recèns concreditam adierit, haud ſatis patet Anno 1438. contra Marcum Epheſium & Beſſarionem de proceſſione Sp. S. in Concilio Ferrarienſi ſtrenuè diſputavit. Extat *Oratio in Synodo Baſileenſi habita* Concil. Tom. XII. pagin. 872. & apud Bzovium ab anno 1432. §. 37. *Aſſertiones in Concilio Ferrarienſi adverſus Græcos propoſitæ*, ibidem ad ann. 1438. §. 8.

1432. R. G. ANDREAS de PETRA, *Rhodius* dictus, Archiepiſcopus Coloſſenſis, Græcus transfuga, claruit anno MCCCCXXXII. Scriptis ſuprà recenſitis adjiciantur pauca. *Opus Antirrheticum in Marci Epheſii Epiſtolam* quandam ad Georgium Presbyterum (Scholarium ſcilicet) formâ Dialogi, ut videtur, conceptum, in defenſionem dogmatis & rituum Latinorum, quæ Marcus improbaverat. Hujus Operis meminit L. Allatius *contra Creighton*, p. 162. Vide eundem *de libr. Eccl. Græc.* p. 196. *Apologia demonſtrativa*, ex Commentariis B. Thomæ (Aquinatis) ad Beſſarionem Archiepiſc. Nicænum, *De Divinâ Eſſentiâ & Energiâ.* Extat Græcè MS. in *Bibl. Vatican.* & in *Regia Pariſienſ.* Cod. 1290.

1432. H. W. JOANNES, Archiepiſcopus Tarentinus, claruit anno 1432. quo ipſe pariter Eugenio ad Concilium Baſileenſe miſſus, pro Pontifice in Synodo peroravit. Anno 1434. pace inter Eugenium & Concilium reſarcitâ, ab illo iterum legatus eſt, ut cum aliis Concilio ſua vice præeſſet. Anno 1438. derelictis Baſileenſibus, ad Eugenium ſe contulit: & Concilio Ferrarienſi interfuit. Extat *Oratio in Synodo Baſileenſi habita* Concil. Tom. XII. pag. 884. & apud Bzovium ad annum 1437. §. 51.

1432. H. W. ÆGIDIUS CARLERIUS, natione Belga, ortu Cameracenſis, Collegii Navarrenſis in Academiâ Pariſienſi ſocius, & Theologiæ Profeſſor. Poſtquam prælectionibus in Sententiarum libros, & concionibus ad populum non vulgarem ſibi nominis famam comparaſſet; anno 1431. v. Id Octobr. Eccleſiæ Cameracenſis Decanus creatus eſt. Claruit anno 1433. quo Concilio Baſileenſi adfuit, & in reducendis ad Eccleſiam Huſſitis ſtrenuam navavit operam. Pragam enim à Concilio legatus nullum non laborem impendit, ut Bohemos in Eccleſiæ ſinum revocaret, ſaltem ad Concilium adduceret. Baſileam reverſus, contra Nicolaum Taboritam, Huſſitarum pugilem in Synodo per quatriduum diſputavit. Obiit grandævus anno 1473. die XXIII. Novembris.

OPERA.

Sporta Fragmentorum; in qua habentur Tractatus *De conſervatione bonorum Eccleſiæ*; *Defenſorium Eccleſiæ*; *De perpetua Virginitate B. Mariæ*, *Contra Iconomachos*; *Pro cœlibatu, præſertim Eccleſiaſticorum.*

Sportula Fragmentorum, quæ continet Tractatus, *De electione Judæ proditoris*; *De Hierarchiâ Eccleſiaſticâ*; *De reditibus ad vitam*; *De Decimis*; *De Indulgentiis*; *De integritate Confeſſionis*; *De non eſu carnium apud Benedictinos*: *Contra conſummati ſæculi calculatores*; *De clauſura Religioſarum Ordinis S. Dominici.*

Prodierunt Sporta atque Sportula iſtæ, titulo *Diverſarum Caſuum Conſultationum*, *Bruxellis* 1478. 2. vol. f.

Oratio, qua reſpondit per dies quatuor in Concilio Baſileenſi ad articulum ſecundum Bohemorum, de corrigendis peccatis publicis, quem propoſuit per biduum Nicolaus Taborita. Extat Concil. Tom. XII. p. 1129. uſque ad p. 1248. apud Bzovium ad an. 1433. §. 93. & apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. 3. pag. 289.

Commentarii in IV. libros Sententiarum, *Sermones* XLIII. & *Tractatus de rebus diverſis quamplurimi*, MSS. in Bibliotheca Collegii Navarrenſis aſſervantur. Singulorum titulos & argumenta exhibet Launoius Hiſt. Gymnas. Navarr. par. 2. c. 4. p. 581.

JOANNES RAGUSÆUS, ſeu *de Raguſio*, natione Dalmata, Ordinis Prædicatorum Monachus, & Procurator Generalis. Quo nomine ad Concilium Baſileenſe legatus, ineunte anno 1433. adverſùs Joannem de Rogkyſana, Huſſitarum Advocatum, integro octiduo diſſeruit. Anno ſequenti à Concilio Conſtantinopolim miſſus eſt; ut Græcos pacis & ſubſidii ſpe ad Synodum invitaret. Anno 1438. derelictis Patrum Baſileenſium partibus, in Eugenii Pontificis caſtra tranſiit, & Concilio Ferrarienſi interfuit, Anno 1440. Epiſcopatu Argentinenſi, ſeu ut alii habent, Argenſi, à Pontifice ante biennium donatus, Conſtantinopolim ad Joannem Imp. legatus eſt. Sunt qui Raguſæum in Cardinalium numerum titulo S. Sixti poſteà cooptatum fuiſſe tradunt. Extat *Oratio quâ reſpondit per octo dies in Concilio Baſileenſi ad Articulum primum Bohemorum, de Communione ſub utraque ſpecie, à Joanne Rogkizanâ propoſitum*; Concil. Tom. XII. p. 1013. uſque ad p. 1159. apud Bzovium ad annum 1433. §. 99. & Caniſium Antiqu. Lect. Tom. 3. par. 2. pag. 1. 1433. H. W.

GERARDUS LANDRIANUS, Epiſcopus Laudenſis, claruit anno 1433. quo circiter tempore à Concilio Baſileenſi ad Henricum VI. Angliæ Regem legatus, in conſeſſu Ordinum Angliæ orationem ad Regem habuit; & Oratores ac Epiſcopos reliquorum regnorum exemplo ex Anglia ad Concilium mitti, pacemque afflictis Galliæ rebus concedi multis rogavit. Extat *Oratio iſta* Concil. Tom. XII. p. 867. 1433. H. W.

JORDANUS BRIXIUS, natione Gallus, dignitate Miles, profeſſione Juriſconſultus, Conſiſtorii Regii Advocatus, & Provinciæ Galliarum Judex Major claruit anno 1433 Scripſit *Tractatum pro Eugenio IV. Pontifice adverſùs Concilium Baſileenſe*; quem primus in lucem edidit Baluzius Miſcellan. Tom. 3. p. 303. 1433. H. W.

HENRICUS DE KALTEISEN, natione Germanus, patriâ Confluentinus, *Frigidum Ferrum* vulgari cognomento dictus. In patria Urbe educatus Dominicanis ſe adjunxit: & Doctoratûs laureâ 1433. H. W.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. in Academia Colonienſi inſignitus, Cruciatæ contra Bohemos prædicandæ provinciam ſibi à Pontifice demandatam ſuſcepit. Anno 1433. in Concilio Baſileenſi contra Udalricum Huſſitarum Patronum integro triduo diſputavit. Anno 1440. Sacri Palatii Magiſter creatus eſt, & Hæreticæ pravitatis per totam Germaniam Inquiſitor conſtitutus; cùm priùs Inquiſitor fidei apud Colonienſes fuiſſet. Anno 1452. III. Cal. Mart. duarum in Norvegia Provinciarum, Nydroſienſis & Cæſarienſis, Archiepiſcopus à Nicolao V. Papa conſecratus eſt. Obiit anno 1465. VI. Cal. Octobris, in Conventu Confluentino ſepultus. Extat *Oratio*, *quâ in Concilio Baſileenſi per tres dies refutavit tertium Articulum Bohemorum, de liberâ prædicatione verbi Dei, quem propoſuit per biduum Udalricus Presbyter Orphanorum*: Concil. Tom. XII. pag. 1249. uſque ad p. 1364. apud Bzovium ad an. 1433. §. 254. & Caniſium Antiqu. Lect. T. IV. par. 2. p. 1. Reliqua ejus ſcripta, adhuc inedita, recenſent Trithemius fol. 173. & Altamura p. 187.

1433. H. W. JOANNES DE POLEMAR, Archidiaconus Barcinonenſis, Apoſtolici Palatii Auditor, Juris Pontificii Doctor in Gymnaſio Viennenſi, à Juliano Cardinale anno 1431. ad Concilium Baſileenſe inchoandum præmiſſus, in Synodo deinceps præclarè rem geſſit. Præcipuè verò in colloquiis de concordiâ ineundâ cum Huſſitis anno 1433. inſtitutis inclaruit. Ineunte enim anno à Concilio Pragam ad Bohemos legatus, crebras de pace apud Ordines Regni orationes habuit; eoſque Oratores ſuos ac Theologos ad Synodum mittere perſuaſit. Baſileam deductis Huſſitis, & diſputatione utrinque initâ, ipſe Petri Raynē, Angli, qui ultimus omnium pro Bohemis peroraſat, argumenta triduanâ diſſertatione oppugnavit. Mox ad Bohemos, qui Baſileâ proditionis metu properè exceſſerant, remiſſus, pacem exoptatam Concilii juſſu compoſuit, & Huſſitis poſtulata conceſſit. Utrinque enim convenit, ut Euchariſtia ſub utraque ſpecie Laicis daretur; ut enormia crimina acri cenſura ab Eccleſiaſticis afficerentur; ut Preſbyteris Dei verbum liberè prædicare liceret; utque ſacerdotes rerum civilium dominio ſeſe ampliùs non immiſcerent. Extat Polemarii *Oratio*, quâ in Concilio Baſileenſi per tres dies refutavit quartum articulum Bohemorum *de civili dominio Clericorum*, quem propoſuit per triduum Petrus Rayne (rectiùs Payne dicendus) Anglus: Concil. T. XII. pag. 1364. uſque ad pag. 1419. apud Bzovium ad ann. 1433. §. 338. & Caniſium Antiqu. Lect. Tom. IV. par. 2. pag. 229. *Liber de abſtinentia carnium*, *Sermones*, & *Quæſtiones*, à Trithemio memorata, adhuc latent.

1434. H. W. ALPHONSUS TOSTATUS, gente Hiſpanus, in oppido Madrigali apud Vaccæos natus, primâ ætate in Academia Salmanticenſi bonis literis operam dedit, dein in Collegium Bartholomæi ad Laurum Salmanticenſe adſcitus, ſacros Presbyteratûs ordines ſuſcepit. Annos nondum 22. natus, totum literarum, quà latè patet, ſtadium tam fœlici curſu permenſus fuerat, ut nulla humanæ ſcientiæ materia ipſi inacceſſa videretur. Triplici itaque ſtipendio è publico conductus, nullas ferè non artes liberales in Academiâ Salmanticenſi docuit. Claruit anno 1434. quo circiter tempore Concilio Baſileenſi interfuiſſe dicitur. Epiſcopus demum Abulenſis factus, Regi à ſecretioribus conſiliis adhibitus, & major Hiſpaniarum Referendarius creatus. Obiit gloriæ magis quàm dierum ſatur, anno Chriſti 1454. quadragenario haud major, in Eccleſia Abulenſi ſepultus; atque iſtiuſmodi elogio ab Hiſpanis donatus; *Hic ſtupor eſt mundi, qui ſcibile diſcutit omne.* Vir ſanè ſtupendæ memoriæ, incredibilis diligentiæ ac rari planè judicii: qui non modò intima Theologiæ adyta penetrarat; ſed & reconditiorem exterarum diſciplinarum, Philoſophiæ, Mathematicæ, Geographiæ, Hiſtoriæ, ac Juris utriuſque ſcientiam toto, quod aiunt, pectore exceperat. Nec tamen pietate minùs ac religionis zelo, quàm doctrinâ inſignis, jejuniis, vigiliis, & orationibus perquàm deditus; adeò ut defuncti memoria apud populares ſuos eximia veneratione coleretur. Diligentiam verò quòd attinet, & indefeſſum legendi ſcribendique ſtudium; certè omnium non ſui modò, ſed cunctorum ſæculorum πολυγραφώτατος fuit: qui 22. annorum ſpatio plura ſcripſit, quam integrâ ferè ætate aliquis attentè perlegere poſſit, ut in hoc decantato illi Didymo Alexandrino conferri ſoleat: quem admirandâ etiam memoriæ fœlicitate ita exæquavit, ut nil unquam ſemel perlectum oblitus feratur. Sanè ut immenſa, quæ typis excuſa circumferuntur, taceam volumina, quadringenti pluſquàm illius libri, dum ex Hiſpaniis in Italiam prælo deſtinati adveherentur, naufragio interiiſſe dicuntur. Ne tantas tamen dotes labe aliqua immunes cenſeamus, nonnulli in eo debitam erga SS. Trinitatis myſterium venerationem, plures majorem erga Patres reverentiam, omnes ſtyli nitorem atque elegantiam deſiderant, ut Pontificiorum criminationes mittam, qui illum nimio placita ſua à Card. Turrecrematâ impugnata, & ab Eugenio Pontifice notata, defendendi ſtudio abreptum ipſam Papalem authoritatem haud obſcurè impugnaſſe conqueruntur.

OPERA.

Commentariorum in Geneſin liber, anno 1436. ſcriptus, cui præmittitur *Commentarius in Epiſtolam S. Hieronymi ad Paulinum*, & *in Præfationem ejuſdem in Pentateuchum*.

Commentariorum in Exodum libri II.

In Leviticum liber.

In Numeros libri II.

In Deuteronomium liber.

In Joſue libri II.

In Judices & Ruth liber.

In primum librum Regum libri II.

In tres ſequentes libros Regum libri totidem, quorum ultimus ſcriptus eſt anno 1440.

In libros Paralipomenon libri II.

Commentariorum in Evangelium S. Matthæi libri VII. anno 1449. ad umbilicum perducti.

Defenſorium trium Concluſionum, anno 1445. ſcriptum.

Liber de quinque figuratis Paradoxis. Prodiit ſeorſim *Duaci* 1621. 8°.

Libellus de ſanctiſſima Trinitate.

Tractatus in illud, Ecce *Virgo concipiet, &c.*

Contra Sacerdotes publicos concubinarios.

De ſtatu Animarum poſt mortem.

De optimâ Politiâ.

Prodierunt omnia iſta Toſtati Opera, Franciſci Ximenii Cardinalis ſumptibus *Venet.* 1530. (quæ quidem editio in Indice Romanenſium Expurgatorio iniquam ſatis cenſuram paſſa eſt, atque adeò præ aliis ſincera eſt habenda) *ibid.* 1596. & *Colon.* 1612. Tom. XXVII. f. quorum ultimi duo Tomi nonniſi Indicem complectuntur, ſtudio Franciſci Fontani, Canonici Complutenſis, compilatum.

Cenſura Colloquii Ratisbonenſis. Prodiit alicubi 1608. 4°.

Commentarius ſive Expoſitio *in libros Chronicorum Euſebii*, in V. Partes diſtributa, quam patriâ linguâ conſcripſit Toſtatus. Prodiit Hiſpanicè *Salamanticæ* 1506.

Quæſtiones XIV. quarum quatuor priores univerſam ferè S. Scripturam compendio repræſentant; reliquæ de ſtirpe ac ſucceſſione Deorum Gentilium agunt. Prodierunt Hiſpanico idiomate excuſæ *Antverp.* 1551.

Cæte-

SÆC. XV. ab An. MCCCC. Cæterùm Toſtatus univerſos S. Scripturæ libros *Commentariis* explicavit; atque innumera diverſi argumenti Opuſcula conſcripſit. Horum, quotquot oblivioni ſuperſunt, titulos exhibet Ant. Poſſevinus Apparat. Sacr. Tom. 1. p. 47.

1434. H. W. JOANNES, titulo tenùs Patriarcha Antiochenus, claruit anno 1434. quo Baſileæ poſitus *Tractatum de ſuperioritate Concilii contra Papam* compoſuit; in quo id præcipuè agit, ut Concilii ſuperioritatem argumentis è Jure Canonico prolatis aſtruat. Poſtquàm libellum ſuum in Conventu Fratrum Minorum publicè recitaſſet, Concilii Patribus legendum obtulit. Extat ille Concil. Tom. XII. p. 912.

1434. H. W. ISAIAS, & ipſe etiam titulo tenùs Patriarcha Hieroſolymitanus, forſan aliquis ex Minoritis, qui Miſſionem tunc temporis in partibus Orientalibus obierunt, cui Armenorum Eccleſiæ Romanæ conciliandorum cura commiſſa eſt, & auguſtus iſte titulus à Pontifice collatus. Neque enim onus ei impoſitum, nec ſubmiſſa verborum humilitas, quâ Pontificem affatur, vero Patriarchæ conveniunt. Claruit anno 1434. ſub cujus exitum datâ ex Urbe Conſtantinopoli Epiſtolâ breviculâ, Armenorum unionem ſibi curæ fore promiſit. Extat *Epiſtola* iſta Concil. Tom. XIII. p. 539.

1434. R. G. NICOLAUS PLOVIUS, aliis *Plonius*, interdum & *Blonius* dictus, gente Polonus, Decretorum Doctor, Capellanus ac tandem Epiſcopus Poſnanienſis, claruit anno MCCCCXXXIV. Lucubrationes ejus variæ ſuperſunt, diverſis locis & temporibus editæ. *Sermones de tempore & Sanctis*, Argentorat. 1498. *Tractatus Sacerdotalis de Sacramentis & Divinis Officiis*, Pariſ. 1514. 4to. *De excommunicationibus: de Horis Canonibus dicendis: de interdicto Eccleſiaſtico: de Irregularitate, de Sacramentis, & eorum adminiſtratione: de ſacrificio Miſſæ.* Hi ſex Tractatus prodierunt Argentorat. 1593. & inter *Tractat. Tractatuum juris*, Venet. 1584. Tom. XIV. XV. Opus *de Sacramentis, & Cenſuris Eccleſiaſticis*, editum Pariſ. 1521. 8vo. Tho. Aquinatis *Confeſſionale* ſubjunctum habet, uti & Lugduni 1565. Pariſ. 1586.

1436. H. W. MARCUS EUGENICUS, natione Græcus, primùm quidem ludo aperto pueris edocendis & orationibus conſcribendis operam dedit; dein paratâ à Joanne Imp. in Occidentem profectione, ob raram doctrinam atque eloquentiam electus qui pro Græcorum dogmatibus contra Latinos inter primipilares decertaret. Archiepiſcopatu Epheſino poſt Joſephi Metropolitæ obitum donatus eſt anno circiter 1436. An. 1438. à Joanne Imp. ad Concilium Ferrarienſe ductus, principem inter Græcos poſt Patriarcham CP. locum tenuit, tum ob doctrinæ famam, tum quòd Patriarcharum Antiocheni & Hieroſolymitani vices ſibi demandatas obiret. Sub initium Concilii graviſſimam Imperatoris iram ſubiit; eò quòd vocem FILIOQUE è Symbolo expungi, & azyma in Euchariſtia non ampliùs uſurpari, à Latinis oblato libello poſtulans, Eugenii Pontificis animum exacerbaſſet. Inſtitutâ utrinque diſputatione Marco communi omnium ſuffragio primæ partes à Græcis ſunt demandatæ; ut aciem inſtrueret, copias educeret, & adverſariorum ictus repelleret ſimul ac repenſaret. Provinciam ille ſibi demandatam intrepidâ animi conſtantiâ & immenſo fervore egit; Latinorum utpote hoſtis juratiſſimus, & effreni erga Eccleſiæ Græcæ dignitatem zelo ductus. Primo quidem certamine infra conceptam de ſe opinionem, & Juliani Cardinalis, Latinorum Anteſignani, acumen ſubſedit; Scholaſticis quippe diſputandi formulis in Occidente receptis inſuetus; & cauſæ, quam agebat, [de proceſſione enim Sp. S. agebatur] veritate deſtitutus. Poſtea verò Beſſarionem ſibi paratiſſimam nactus, tantâ dicendi copiâ, tam invicto argumentandi acumine diſſeruit, ut omnes in ſui ſtuporem raperet: tam immoderato interim animi ardore uſus, ut Latinos, quos Hæreticos vocare nequaquam dubitavit, cum ii ſanie ficto rumore in vulgus differerent; & ab ipſo Beſſarione, laboris ſocio, Cacodæmonis titulo notaretur. Re demum ad exitum ſpectante, & Epiſcopis Græcis Pontifici morem gerere, & Concilii decretis ſubſcribere à Palæologo Imp. juſſis, ſolus omnium conſtanter recuſavit; neque ullis minis, ullis promiſſis adduci potuit, ut Eccleſiæ Græcæ libertatem proderet. Poſt Concilium igitur ſolutum Conſtantinopolim reverſus, divinis ferè honoribus à Populo exceptus eſt: & Latinos ſcriptis oppugnare pergens, ut unio tanto rerum apparatu, tanto ſtrepitu compoſita, in nihilum recideret, effecit.

SCRIPTA.

Epiſtola de Synodo Florentinâ ad omnes Chriſtianos, quos multis hortatur, ne Synodum Florentinam ſuſcipiant; Græcorum ſubſcriptiones partim precio partim terrore à Latinis ſurreptas eſſe docens. Extat Gr. Lat. unà cum Joſephi Methonenſis Reſponſione, Concil. To. XIII. p. 677.

Epiſtola circularis ad omnes ubicunque terrarum degentes, de eadem re. Extat Gr. Lat. cum Gregorii Protoſyncelli Reſponſione, ibid. p. 740.

Tractatus, quòd Divina Dona ſanctificantur non ſolùm à verbis Dominicis, verùm etiam à conſequentibus oratione & benedictione ſacerdotis, virtute Sp. S. Habetur Græcè inter Liturgias *Pariſ.* 1560. *p.* 138.

Profeſſio Fidei. Fragmentum ejus Gr. Lat. exhibet Leo Allatius de Conſenſu l. 3. c. 3. § 4.

Epiſtola ad Joannem Palæologum Imp. cujus laciniam dabit idem lib. de Synodo octavâ c. 14. p. 544.

Ecphraſis animam agentis. Excerptum ejus habet Idem ibid.

Capita Syllogiſtica contra Latinos de Proceſſione Spiritûs S.

Epiſtola ad Georgium Scholarium contra ritus & ſacrificia Romanæ Eccleſiæ. Habetur MS. uti & quatuor præcedentia Opuſcula, in Bibliothecâ Vaticanâ; *Orationes de purgatorio* Ferrariæ ad Cardinales habitæ; *Reſponſiones ad Quæſtiones Cardinalium & de conſecratione Corporis Dominici. Solutio duarum quæſtionum à Rege propoſitarum. Epiſtola adverſùs Latinos*, Ὁμολογία τῆς ὀρθῆς πίστεως Florentiæ facta, & alia quædam in Bibliotheca Regis Galliæ MS. Gr. aſſervantur. Teſte Ph. Labbeo, nov. Biblioth. MSS. p. 2. § 2. pag. 88.

1436. R. G. MARCUS EUGENICUS, Metropolita Epheſinus, Græcorum in Synodo Florentinâ pugil indefeſſus, fideique Orientalis ſtrenuus propugnator claruit ann. MCCCCXXXVI. Diſputationibus contra Latinos famam latè propagavit, ſcriptis immortale ſibi nomen peperit, quorum plurima congeſſit H. Whartonus, ſunt autem alia à nobis minimè prætereunda. *Capita* lxviii. *contra hæreſin Acindyniſtarum de diſtinctione Divinæ Eſſentiæ & Operationis.* Pr. Κεφάλαιον α'. Εἰ ταυτὸν ἐστὶ Θεοῦ οὐσία καὶ ἐνέργεια, τὸ ἐκ τῆς οὐσίας. Habentur Græcè MSS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Theol. CLXXI. *De Proceſſione Spiritûs S. contra Latinos* Pr. Καινή τις ἐστιν ὡς ἀληθῶς καὶ ἀλόγιστος ὡς οἱ Ῥωμαῖοι ἐν τῷ ἁγίῳ Συμβόλῳ. MS. *ibid.* Cod. Theol. CCII. Hunc Tractatum noſtro Epheſio, etſi Auctoris nomen ſubticeatur, Cl. Tengnagelius aſſeruit. Fragmentum Operis cujuſdam [fortè ſuperioris] *de Proceſſione Spiritûs S.* Pr. Εἰ δὲ καὶ τὸν μέγαν Κύριλλον συνηγορεῖν. MS. *ibid.* Cod. Theol. CCXXII. num. VI. Capita Syllogiſtica adverſùs

adverſus Latinos *de Proceſſione Spiritûs S.* Pr. Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ Πατρὸς ἐκ Υἱοῦ ἐκπορευόμενον. MSS. *ibid.* Cod. Philoſ. CCXXIV. num. vi. *Alia Capita Syllogiſtica de Proceſſione*, &c. memorat Allatius. Pr. Ἐρωτηθῆν τοὺς Λατίνους, quæ in *Bibl. Vaticanâ*, cum *Reſponſione* Geo. Scholarii & Beſſarionis Græcè MSS. aſſervantur. Vide Allat. *de Conſenſ.* lib. III. cap. 3. §. 4. col. 935. Extant etiam in *Bodleian.* Cod. 720. *Reſponſio ad Latinorum aſſertiones de Igne Purgatorio*, Ferrariæ anno 1438. habita. Pr. Ἐπειδὴ μεθ' ἀγάπης ἀποκρίνασθαι πρὸς τὰ περὶ ὑμῶν εἰρημένα. *Reſponſio ſecunda ad Latinorum aſſertiones de Purgatorio.* Pr. Ἐπειδὴ σαφέστερον ἡμᾶς ἀπαιτεῖτε καὶ καθαρώτερον ἐπὶ τοῖς ἐρωτημένοις. Utraque habetur Græcè MSS. in *Biblioth. Cæſareâ*, Cod. Philoſ. CCXXIV. num. iii, iv. In eodem Codice reperiuntur & *alia duodecim Quæſtiones Theologicæ* Græcè MSS. Pr. Ἡ τοῦ Υἱοῦ σαρκωσις ... *Cantica duo in SS. Trinitatem & Incarnationem Domini*, quorum primum ſic incipit, Μέγα τὸ ἐυσεβείας μυστήριον. nec non *Canones Octo in S. Virginem Deiparam*, quorum primus hoc modo incipit, Ἀρχάγγελος σήμερον τῆς πλάσεως. Extant Græcè MSS *ibid.* Cod. Theol. CLXXXVII. *In Orationem Dominicam Commentarius*, Græcè MS. *ibid.* Cod. Philoſ. CXCV. num. xiii. *Confeſſio fidei in Concilio Florentino.* Pr. Ἐγὼ τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι δόγμασιν ἐντραφεὶς εὐσεβέσιν, MSS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 114. iterumque *ibid.* Cod. 3377. Hujus meminit L. Allatius *de Conſenſ.* lib. III. cap. 3. §. 4. col. 925. & *contra Creighton*, p. 162. *De hominis imbecillitate Tractatus.* Græcè MS. in *Bibl. Auguſtanâ. Epiſtola ad Georg. Scholarium*, quâ mutatam animi ſententiam, & in Latinos lapſum plorat. Habetur Græcè MS. in *Biblioth. Bodleian.* & *Regiâ Pariſ.* eamque velut ἀνέκδοτον laudat Cl. Ds. du Cangiue, *Gloſſ. Med. Græc.* col. 1281. ſub. v. Ῥαμπαῖον. Eandem autem ex *Cod. MS. Ambroſiano* deſcriptam cum verſione ſuâ Græcè & Latinè edidit doctiſſimus Allatius, *contra Creighton*, p. 88. *Epiſtola* altera ad Geor. Scholarium. Pr. Τὴν γραφὴν σου δεξάμενος. Hujus uti & *Reſponſionis* quam paravit Andreas Colocenſis notitiam debemus induſtriæ L. Allatii *de Georgiis*, p. 396. *Expoſitio Officii Eccleſiaſtici* Græcè typis mandata eſt *Jaſſiis* in Moldaviâ 1683. *fol.* Simeonis Theſſalonicenſis Operibus ſubnexa. Forſaſſe Expoſitio iſta non differt à Paraphraſi in Pentecoſtarium à Marco noſtro adornatâ, cujus mentionem habet L. Allatius *de libr. Eccl. Græc.* Diſſert. II. p. 280. Piorum quorundam Cretenſium rogatu ſcripſit Sermonem annoâ S Eliæ celebritate in *Officio* legendum. Pr. Ἔδει μὲν ἀληθῶς ἡμᾶς ... τῷ λόγῳ ... Hujus tandem habemus Greg. Protoſyncelli, *Apologia adv. M. Epheſii Epiſtolam*, Conc. Tom. XIII. c. 805. Tractatus denique *de Purgatorio*, à Bon. Vulcanio primum, dein à Cl. Salmaſio typis ſubjectus, Nilo Theſſalonicenſi ab Allatio * aſcriptus, non tamen Epheſium Auctorem habuiſſe videtur, uti ex Sixto Senenſi †, & Mart. Cruſio * didicimus, quod & Reverendiſſ. Uſſerius Armachanus obſervavit. Erat & Marco frater nomine Joannes; de quo nonnulla Cl. Whartonus *Append.* ad Part. I. p. 78. Hujus, ut videtur, operâ Simeonis Archiepiſcopi elogium in Synodico Theſſalonicenſi conſcriptum eſt. Vide Allatium *de Simeon.* p. 187.

* Diſſert. de Nilis p. 45.
† Biblioth. Sanct. lib. VI. annot. 259. p. 526.
* Turco-Græc. p. 186.

1436. H. W. BESSARION, gente Græcus, patriâ Trapezuntinus, Ordinis S. Baſilii Monachus, anno circiter 1436. Monaſterio poſt 21. annos inibi exactos eductus, & ad honores eâdem de causâ, ob quam Marcus Eugenicus, evectus eſt, Archiepiſcopus Nicænus conſtitutus. Anno 1438. ad Concilia Ferrarienſe & Florentinum profectus, latum eloquentiæ & doctrinæ explicandæ campum nactus eſt. Marco in diſputando ſocius datus, præclarè rem geſſit; Latinorum argumenta acutè diſſolvit, & Græcorum cauſam nervosè admodùm tutatus eſt. Famæ ſibi exinde comparatæ (neque enim aliud verſipellis homo egit) ſatur, mollius deinceps pedem Latinis commiſit, ita ut in illorum partes pedetentim propendere, & Pontificis gratiam aucupari, manifeſtis indiciis deprehenderetur; acriter a Marco eo nomine increpatus, & Spurius, atque Eccleſiæ patriæ proditor appellatus. Sub Concilii finem detracto velo ad Latinos penitus defecit; eorum cauſam ſtrenuè promovit; & Joſepho Patriarchæ CP. moribundo Concilii definitiones ſubſcriptione ſua confirmare perſuaſit. Soluto Concilio, in Græciam reverſus, Patriarcha CP. à Joanne Imp. & Latinorum ſectatoribus deſignatus eſt, verùm Græcis, quotquot Florentiæ fidem non decoxerant, avitam religionem mordicùs retinentibus, & Latinorum amicos cane & angue pejus deteſtantibus; dignitate Patriarchali cedere neceſſe habuit. In Italiam itaque ſe recipiens, divitiis ſimul ac honoribus ab Eugenio Pontifice cumulatus eſt, & inter Cardinales cooptatus. A Nicolao V. Eugenii ſucceſſore Epiſcopus Tuſculanus, & legatus Bononiæ conſtitutus eſt: quam quidem provinciam tantâ prudentiâ quinquennio adminiſtravit; ut perpetuus Patronus ac Protector à Dominicanis pariter ac Franciſcanis Sodalibus deſignaretur. Poſt Nicolai mortem an. 1455. parum abfuit quin Summus Pontifex à Cardinalibus eligeretur. Poſt annum 1458. Pio II. Papæ belli contra Turcos ſuſcipiendi author fuit; & ad Fridericum Imp. ad Germaniæ Principes, & Venetorum Rempublicam legatione perfunctus, omnes flagrantiſſimis precibus ad ſacrum bellum concitavit. Apud illos quidem ſurdis cecinit, his verò facundo ſermone id animi addidit, ut exercitum haud contemnendum conſcriberent. Verùm Pii mors repentina tantos belli apparatus diſſlavit. Anno circiter 1464. à Paulo Pontifice in Iſidori Cardinalis, titularis Patriarchæ CP. defuncti, locum ſuffectus eſt, & poſt Pauli obitum an. 1471. omnium votis ad Paparum expetitus, fatali quodam caſu dignitate excidit. A Sixto Pontifice in Galliam legatus, ſub reditu Taurini morbum, Ravennæ mortem incurrit an 1472. ætatis ſuæ 77. Romæ in Baſilica SS. Apoſtolorum ſepultus. Vir, judice Chalcocondyla *. ξυνέσει τε τῇ ἀπὸ φύσεως, πολλῶν δὴ τῶν ἐς τοῦτο εὐδοκιμούντων Ἑλλήνων μακρῷ γενόμενος, καὶ κρίνειν τὸ ἐφ' ᾧ, τι ἂν γένοιτο, κράτιστος δοκῶν γενέσθαι, τοῦ δὲ ἐς σοφίαν, τῶν Ἑλλήνων τε καὶ Ῥωμαίων, οὐδενὸς δεύτερος, quin & non modò omni literarum genere exculſiſſimus, ſed & ſummus literatorum Mecænas; adeò ut familia ejus artium liberalium officina videretur; & ipſe Græcis libris magno ſumptu in Italiam tranſvectis Bibliothecam locupletiſſimam Venetiis erigeret; cui Marcum Ant. Sabellicum Româ lauto ſtipendio accitum præfecit; eamque moriens Venetæ Reipublicæ dono dedit. * Hiſt. l. 6.

SCRIPTA.

Liber de Sacramento Euchariſtiæ, & quibus verbis Chriſti conficiatur: Extat Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. XVI. Gr. Lat. inter SS. Patrum Liturgias *Pariſ.* 1560.

Oratio dogmatica in Synodo Florentinâ habita de cauſis ſchiſmatis. Habetur Gr. Lat. Concil. Tom XIII. p. 391.

Alia oratio de Unione ineundâ, ſeſſione primâ Concilii Ferrarienſis habita. Gr. Lat. *ibid.* p. 36.

Epiſtola prolixiſſima ad Alexium Laſcarin Philanthropenum, *Antidotus* dicta, de ſucceſſu Synodi Florentinæ & Proceſſione Sp. S. Extat Lat. Concil. Tom. XIII. p. 1221.

Epiſtola ad eundem de proceſſione Sp. S.

Apologia pro Vecco, ſeu *Confutatio Confutationum Palamæ.*

Epiſtola

SÆC. XV. ab An. MCCCC. *Epiſtola generalis ad omnes, qui ſedi Patriarchali CP. ſubſunt.* Quam ipſe poſtea Beſſario Latinè vertit.

Reſponſio ad quatuor argumenta Maximi Planudis de Proceſſione Sp. S. ex ſolo Patre. Opuſcula iſta quatuor edita ſunt Gr. Lat. à Petro Arcudio in aureâ ſuâ Opuſculorum Theologicorum collectione, quam *Romæ* emiſit anno 1630. 4°.

Epiſtola ad Pædagogum filiorum Thomæ Palæologi, quomodo pecunia iis à Pontifice aſſignata per ſingulos menſes diſtribuenda ſit; & dictis illi in omni pietate & obedientiâ ergà ſedem Romanam inſtituendis. Græcè addidit Jac. Pontanus in notis ſuis ad Gr. Phranzæ Hiſtoriam *Ingolſtad.* 1604. 4°. Gr. Lat. cum notis Jo. Meurſius *Lugd. Bat.* 1613. 8°.

Epiſtola ad Senatum Venetum in Bibliotheca ſua, quam is in æde S. Marci locandam donaverat. Habetur Lat. inter Epiſtolas Philologicas à Melch. Goldaſto editas *Francofurt.* 1610. pagina 500.

Oratio, ſive Conſilium de bello movendo contra Turcos. Prodiit *Iſlebii* 1503.

Monodia in obitum Manuelis Palæologi Imp. Lat. apud Bzovium ad an. 1472. §. 56.

In calumniatorem Platonis libri IV.

Correctio librorum Platonis in legibus.

De natura & arte contra Trapezuntium.

Tranſlatio XIV. *librorum Metaphyſicorum Ariſtotelis, & unius Metaphyſicorum Theophraſti.* Prodierunt ſimul Opera iſta Philoſophica *Venet.* 1503, 1515.

1436. R. G. BESSARION, natione Græcus, domo Trapezuntinus, Epiſcopus Nicænus, & S. R. E. Cardinalis, ac tandem poſt captam Conſtantinopolim titulo tenus Patriarcha Conſtantinopolitanus, claruit anno MCCCCXXXVI. Varia eruditionis ſuæ monumenta poſt ſe reliquit; horum multa numeravit Cl. Whartonus, ſuperſunt plura nobis indicanda. *Epiſtola* ad Geo. Gemiſti Plethonis Filios, *de obitu & laudibus* Patris Pr. Πέπυσμαι τὸν κοινὸν πατέρα. Extat MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Theol. CCXLIII. iterumque Cod. CCLVI. nu. IX. Græcè & Latinè ex verſione ſuâ edidit L. Allatius *de Conſenſ.* lib. III. c. 3. §. 6. & *de Georgiis*, p. 392. *Epigramma in proprium Sepulchrum*, Græcè MS. *ibid.* edidit Ant. Sandarus *Elog. Card.* Lovan. 1526. *In Theodoram Conſtantini Imp. Conjugem* Jambi ſepulchrales, eos Græcè & Latinè edidit L. Allatius *Conſenſ.* lib. III. cap. 4. §. 4. *Apologia pro Latinis de Proceſſione Spiritûs S.* ſive *Refutatio Capitum Marci Epheſii contra Latinos*, quam quidem Apologiam Gennadius incepit, verum morte occupatus, ut dicitur, perficere non potuit, Beſſarion autem rogatu Gregorii Patriarchæ CP. abſolvit. Pr. Ὁ Λατίνων τε καὶ Γραικῶν πρὸς ἀλλήλους. Hujus meminit L. Allatius *de Conſenſ.* lib. III. cap. 3. §. 1. Extat MS. *ibid.* Cod. Theol. CCLVI. num. VI. Eandem vidit ac legit P. Arcudius in MS. Codice ex Cretâ allato in *Biblioth. Gaſp. Viviani* Epiſc. Anagnini, uti ipſe refert *de Concord.* lib. II. c. 15. *Profeſſio fidei Chriſtianæ in Synodo Florentinâ prolata*; in XXI. Articulos diviſa. Pr. Α΄. Πιστεύομεν ὅτι ἐστὶ Θεὸς δημιουργὸς πάντων ὅσα εἰσί. Β. Ὅτι ὁ Θεὸς οὐκ ἔστι σῶμα ἐστὶν ὅτι σῶμα ἔχει. MS. *ibid.* Cod. Theol. CCXCII. *Epiſtola* ad Geor. Gemiſtum Plethonem *de quatuor quæſtionibus Philoſophiæ Platonicæ*, viz. περὶ τοῦ αὐτοκινήτου. περὶ τοῦ μεθεκτοῦ καὶ ἀμεθέκτου. περὶ τῆς τῶν ὄντων συνωνυμίας καὶ ὁμωνυμίας. & περὶ τῆς εἱμαρμένης Pr. Καινῆς πάλιν ἐνεστηκυίας ἐννοίας. Habetur MS. cum duplici Plethonis *Reſponſione*, Græcè *ibid.* Cod. Philoſ. LXXIV. num. II. *Epiſtola* ad Theodorum Gazam *de Geo. Trapezuntii libro* pro *Ariſtotele* contra *Platonem* Pr. Οὐκ ἐθαύμαζον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἠχθόμην. MSS. *ibid.* n. V. Vide Allat. *de Georgiis*, p. 378. *Epiſtola alia* Manuel. Chryſoloræ Epiſtolis conjunctæ, Græcè MSS. *ibid.* Cod. Philoſ. CCXLV. *Epiſtola* ipſius Græco-barbaræ ad Palæologos meminit Habertus, *notis ad Euchol.* p. 155. *Tractatûs ejus de Primatu Papæ*, cum laude meminit L. Allatius *de Conſenſ.* lib. III. c. 6. §. 1. col. 966. & *de Georgiis*, p. 403. In iſto autem Opere Gennadii Patriarchæ librum ejuſdem Argumenti eum defloraſſe autumat vir doctiſſimus. *De S. Joannis Evangeliſtæ obitu*, contra Geo. Trapezuntium ſcripſiſſe Beſſarionem teſtatur Allatius, *ibid.* p. 379. *Sanctorum etiam Patrum, tum Orientalium, tum Occidentalium ſententias, quæ de Proceſſione Spiritûs S. etiam ex Filio agebant*, in unum faſciculum collegit, & ad Alexium Laſcarium miſit, uti ipſe in *Epiſtolâ ad eundem* diſertè refert, quam quidem Epiſtolam, ut obiter hoc notem, à ſe verſam Latinè primus edidit Abramus Cretenſis cum Concilio Florentino, *Romæ* 1526. *fol. Phyſica demonſtrationes de Deo, & Epiſtola nonnulla* ad Geo. Gemiſtum extant Græcè MSS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 2290. *Epiſtolæ tres*, 1. Ad Andronicum Calliſtum Philoſophum. 2. Ad Michaelem Apoſtolium 3. Ad Plethonem; Græcè MSS. *ibid.* Cod. 24. Extant demum nonnulla Opera *Phyſica & Mathematica*, quibus non eſt immorandum.

EMUNDUS DINTERUS, natione Belga, patriâ Brabantus, claruit anno MCCCCXXXVI. In Aulico ſtrepitu & ſplendore Vir ad maxima quæque idoneus multos annos tranſegit, Antonio I. ejuſque Filiis Joanni IV. & Philippo I. ac demum Philippo *Bono* dicto Branbantiæ Ducibus à ſecretioribus Conſiliis: Otii tandem appetens Aulæ valedixit, & ſacris myſteriis inſignitus, Canonicatum in Eccleſia D. Petri Lovanienſ. obtinuit, ubi Deo & Muſis vacavit. Obiit Bruxellis an. MCCCCXLVIII. Literis conſignavit *Chronicon Brabantiæ*, quod manu exaratum olim fuit penes Joan. Miræum Epiſcopum Antwerpienſ. teſte ipſius ex fratre nepote Aubert. Miræo ejuſdem Eccleſiæ Decano *Elog. Belg.* p. 195. Idem MS. apud Caſparum Gevartium latuit, unde & brevi in lucem prodituram ſperare nos juſſit Fr. Sweertius *. *Seriem etiam Genealogicam Ducum Brabantiæ*. &c. congeſſit, à Geor. Neomago cum Philippi Ducis Vita à ſe adornata *Francofurti* editam. *Hiſtoriam* denique *Vitæ & Obitus Philippi à Burgundia Epiſcopi Ultrajectini*, quæ prodiit *Argentorat.* 1519. Duæ Poſteriores Lucubrationes habentur inter *Germ. rerum Script.* à Frehero editas Hanov. 1611. Tom. III. *fol.* 1436. R. G.

* Athen. Belg. p. 229.

GEORGIUS SCHOLARIUS, natione Græcus καὶ παρ' Ἕλλησι τὰ ἐς σοφίαν εὐδοκιμῶν, inquit Chalcocondylas *, *inter Græcos doctiſſimus*, Marci Epheſii ſummus ſectator & amicus, Latinorum hoſtis virulentiſſimus, claruit anno 1438. Tandem Vitam Monaſticam amplexus, depoſito Georgii, Gennadii nomen aſſumpſit, & Monaſterii cujuſdam in monte Atho præfecturam ſuſcepit. Hactenus res patet. In reliquis hæret aqua. Eodem enim tempore in Oriente floruit Georgius quidam Scholarius, qui Ioanni Imp. inter familiares habitus, Concilio Florentino interfuit, ac tandem capta Conſtantinopoli laicus adhuc in thronum Patriarchalem Conſtantinop. evectus eſt; cui poſt quinquennium renuncians, in Monaſterium ſe recepit, aſſumpto Gennadii nomine, multaque pro Latinis ſcripſit. An unus idemque cum priore Georgius iſte fuerit, vel quænam cuique partes ſint aſſignandæ haud ſatis patet. In eam it ſententiam Matthæus Caryophilus, Iconienſis Epiſcopus * ut exiſtimet duos fuiſſe Scholarios, alterum Latinorum amicum, qui Concilio Florentino adfuit, & ante captam Conſtantinopolim laicus obiit; alterum eorundem hoſtem, qui captæ urbis Patriarchatum obtinuit. Verùm ſententia iſta multis nominibus damnanda venit. Pluribus eam oppugnat, aliamque à ſe confictam profert † Leo Allatius; Georgium nempe Marci amicum, morbo impeditum 1438. H. W.

* Hiſt. l. 6.

* Præfat. ad V. Cap. Concil. Florent.

† De Conſenſu l. 3. c. 5. 6. & Diatrib. de Georgiis p. 394.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

impeditum eſſe, quòminùs Concilio intereſſet; & ante captam Urbem defunctum, Græcorum cauſam ad extremum uſque ſpiritum fovisſe, Georgium è contra Patriarcham Concilio adfuiſſe, & cum Latinis ſemper ſenſiſſe. Multa ſanè argumenra congerit Allatius, quæ tamen, ut id pace tanti viri dixerim, rem extra omnem controverſiam nequaquam ponunt. Hallucinatur quidem Caryophilus; ſed quid ſi unicum illo ſæculo floruiſſe Scholarium dicamus; qui primùm patriam Eccleſiam conſtanter propugnans, poſtea ad Latinos defecerit, & thronum Patriarchalem conſcenderit. Certè diſertis id aſſirmant verbis Phranza * (ſcriptor oævus, & in Græcorum Republica verſatiſſimus; ſola cujus authoritas mille argumentis præponderare debet) Hiſtoria Civilis Conſtantinop. Manuel Malaxus †, aliique, ut de Latinis taceam. Sanè mutaſſe ſententiam Scholarium haud adeò mirantur, qui verſipelle Græcorum ingenium norunt, præterquàm quòd Scholarium, quiſquis ille demum fuerit, qui Concilio Florentino interfuit, Latinis adeò non acceſſiſſe: ut Marci Epheſii æmulus ſubſcriptionem conſtantiſſimè denegarit; totidem verbis prodant Phranza, & Rhacendita apud Pluſiadenum, ut Chalcocondylam impræſentiarum mittam. Utut ſit, id doctiſſimi Allatii autoritati, & aliquali ſaltem argumentorum veriſimilitudini damus; ut Scholarium biſecemus, & Patriarcham infra ſuo loco exhibeamus. Scripſit Scholarius Latinorum adverſarius, Syntagma, Ὀρθοδόξων Ἐφόρων dictum, *adverſùs Synodum Florentinam*, in partes ſeu libros VIII. diſtributum. Prodiit Græcè *Londini* in 4°. ſed abſque anni notâ, editum. *Epiſtolas* ejuſdem aliquot ad Notaram, Magnum ducem & Imperatoris generum MSS. citat, & exinde fragmenta profert Allatius de Conſenſu lib. 3. cap. 5. §. 3. Diatrib. de Georgiis pag 379. 398. & ſingularum initia exhibet ibid. p. 409. Orationem etiam *De inani, irrationali & incompoſitâ circa fidem, permiſſione Dei, attentâta novitate*, idem ſe MSS. legiſſe prodit de Conſenſu c. 6. §. 4.

* Hiſt. l. 2. c. 19.

† Hiſt. Eccl.

1438. H. W. JOANNES EUGENICUS, Magnus Eccleſiæ Patriarchalis Conſtantinop. Nomophylax, Marci Epheſii frater germanus; cui in oppugnandis Latinis opem ſubſidiariam, in Concilio Florentino anno 1438. præſens tulit: cùmque moras de die in diem à Pontifice Romano necti animadverteret; & ſubtimidum Imperatoris ſui animum odio haberet, fugam molitus eſt, Marcum etiam fratrem in conſilii partem trahens. Verùm è fuga retractus, incœptum facinus pudore luit. Scripſit *Anthirrheticum adverſùs Synodum Florentinam*, cujus Fragmenta quædam Gr. Lat. exhibet L. Allatius lib. de Purgatorio pagin. 61, 220. 241. 265.

1438. H. W. ISIDORUS, RUTHENUS à ſede ſuâ Epiſcopali dictus, gente Græcus, patriâ, ut videtur, Theſſalonicenſis, Ordinis S. Baſilii Monachus, & Monaſterii S. Demetrii apud Conſtantinopolim Abbas. Anno circiter 1435. à Joanne Imp. ad Concilium Baſileenſe unà cum Demetrio Palæologo, Magno Duce, legatus, Imperatorem ſuum cum Epiſcopis Græcis, rejecto Eugenio Papâ, ad Concilium profecturos eſſe pactus eſt; modò ipſi Patres conventa ſervarent; & in unionis teſſeram Miſſam Baſileæ celebravit. Paulò poſt reditum, Metropolita Kiovienſis, totiuſque Ruſſiæ Patriarcha creatus eſt. Anno 1438. Dorothei etiam Patriarchæ Antiocheni unà cum Marco Epheſio vicem obeuns, Concilio Florentino interfuit; & pro Græcis adversùs Latinos eruditè aliquamdiu diſputavit. Poſtea verò vela flectens in Latinorum partes manibus pedibuſque tranſivit: adeò ut ſub finem Concilii, Beſſarionem ſectarium nactus, anathema Marco Epheſio ſubſcribere recuſanti à Concilio incutiendum eſſe acriter, fruſtra tamen, contenderet. Falluntur itaque Gemiſtus & Amyrutzius, qui Iſidorum decretis Synodi Florentinæ neutiquam conſenſiſſe volunt. Soluto Concilio, in Italia ſubſtitit: atque anno 1439. ab Eugenio Papa Presbyter Cardinalis titulo S. Petri & Marcellini, renunciatus eſt. Mox in Ruſſiam reverſus, à Ruſſis unionem cum Eccleſia Romana initam exoſis captus, bonis exutus, & in carcerem conjectus, fugâ ægrè demum evaſit. Dein à Nicolao V. titulari Conſtantinopolis Patriarchatu inſignitus, & in Orientem legatus, miſerrimæ Urbis Regiæ cladi anno 1453. adfuit. Turcorum manibus aſtu quodam elapſus, Italiam repetiit; & Epiſcopus Sabinenſis, ac Cardinalium Collegii Decanus conſtitutus, obiit demum Romæ anno 1463. Scripſit *Epiſtolam lugubrem de capta à Turcis Conſtantinopoli*, ex Pera anno (non 1452. quod error eſt numeri, ſed) 1453. datam; quæ habetur inter Epiſtolas Turcicas à Reuſnero editas l. 4. p. 104.

GEORGIUS GEMISTUS, PLETHO ob Platonis amorem, ut nonnulli volunt, cognominatus, genere Conſtantinopolitanus, qui tamen in Peloponneſo ut plurimùm vitam degit, philoſophus nobiliſſimus ὁ σοφὸς à Sguropulo paſſim appellatus, quo poſt Platonem & Ariſtotelem σοφώτερον οὐκ ἔφυσεν ἡ Ἑλλάς, adeò ut Platonis anima in Gemiſti corpus tranſmigraſſe videretur, inquit Beſſario Cardinalis in Epiſtola * ad Demetrium & Andronicum Gemiſti filios. Acer Latinorum adverſarius, adeò ut ab Imperatore circa anno 1426. de propoſito ſuo Concilium Occidentale adeundi interrogatus; id omninò improbaret, in Eccleſiæ Græcæ dedecus & ſervitutem rem ceſſuram eſſe vaticinatus. Anno tamen 1438. in Concilium Florentinum à Græcis adductus eſt; ut haberent, quem Scholaſticis Latinorum argutiis opponerent. Nec ſanè ille conceptam de ſe opinionem fefellit: nodoſa Latinorum argumenta acumine ſingulari diluit; & Græcorum cauſam ſummo pariter verborum robore atque eloquentiâ egit; tanto etiam zelo, invictâque animi conſtantiâ uſus, ut poſthabito Imperatoris Latinorumque favore, partes ſuſceptas neutiquam deſereret; nec ad finem uſque Concilii diſputandi ardorem remitteret. Obiit centenarius in Græciam redux, quo verò anno non liquet. Μέγα κλέος Ἑλλάδι πάσῃ γέγονεν ἐκεῖνος ἀνὴρ, inquit Beſſarion †. μέγας αὐτῇ κόσμος εἰς τὸ ἔπειτα χρόνον ἔσεται. *Magnum iſte vir Græciæ decus fuit; magno illi in poſterum ornamento erit.* Philoſophiæ antiquæ, in primis Platonicæ, admodum deditus fuit; illam maximo ſemper ſtudio excoluit, & de reconditioribus ejus myſteriis ſcripta quamplurima in lucem edidit. Hinc arreptâ occaſione, magis tamen famæ invidiâ motus, Georgius Trapezuntius * eum à Chriſtiana fide tandem ad Ethniciſmum penitùs deſciviſſe, preceſque Soli extremâ ætate obtuliſſe calumniatur. Doctrinæ autem famam illi adeò non audet denegare; ut *Platone non minorem eloquentiâ, non inferiorem ſcientiâ* fuiſſe libenter agnoſcat.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

1438. H. W.

* Ap. Allat. de Conſenſu l. 3. c. 3. §. 6.

† Loc. cit.

* Comparat. Platon. & Ariſt. cap. ult.

SCRIPTA.

De Proceſſione Spiritûs S. Demonſtratio, Sp. S. ex Patre ſolo procedere, neque inde aliquod abſurdum ſequi: in qua Græcorum ſententiam Philoſophicis ut plurimùm rationibus demonſtrare ſatagit

Aliud de eodem argumento Opus uberius, & rationibus abundantius. Utrumque MS. à ſe viſum eſſe prodit L. Allatius de Conſenſu l. 3. cap. 3. §. 6.

Index MSS. Bibl. Auguſt. p. 50.

§. 6. Habetur quin etiam MS. in Bibliotheca Auguſtana.

Libri ii. de geſtis Græcorum poſt pugnam ad Mantineam. Prodierunt Lat. ex Marci Ant. Antimachi verſione *Baſil.* 1540. Græcè ad calcem Xenophontis *Venet.* 1503. ex Aldi officinâ, & *Baſil.* 1557.

De Rebus Peloponneſiacis conſtituendis Orationes ii. Gr. Lat. *Antverp.* 1575. f.

De Virtutibus Libellus. Gr. *ibid.* 1572. f. Gr. Lat. *Baſil.* 1552. 8°. *Antverp.* 1575. f. *Jenæ* 1590. 8°.

De differentia Philoſophiæ Ariſtotelis & Platonis. Græcè *Pariſ.* 1541. 8°. Lat. *Baſil.* 1574.

Scholia in Zoroaſtris Oracula. Gr. Lat. *Pariſ.* 1538, 1599. 8°. Inedita, quæ præcipuè ſunt hiſtorica, rhetorica, philoſophica, longâ ſerie recenſet Leo Allatius Diatr. *de Georgiis eorumque ſcriptis* p. 385. &c. quæ ab eo petat Lector curioſus. Tractatus illius *de Fato*, &c. extat MS. in Bibliothecâ Auguſtanâ. *Theſſaliæ Deſcriptionem chorographicam* ejuſdem (quæ quidem Allatii notitiam fugit) in Bibliotheca Regis noſtri MS. vidi.

Index MSS. Bibl. Auguſt. p. 85. 90.

1438. R. G. GEORGIUS GEMISTUS PLETHO, natione Græcus, patriâ Byzantinus, Philoſophus omnibus numeris abſolutus, Platonis diſcipulus & propugnator, *non tantùm iis qui nunc vivunt, ſed ipſi etiam Ariſtoteli,* omnibuſque Veteribus, *ſi eorum ætate fuiſſet, venerandus,* ità de eo Mich. Apoſtolius; claruit anno MCCCCXXXVIII. Scripta quod attinet, etſi pauciſſima ex iſtis Theologici ſint fori, cùm tamen abditiſſima Philoſophiæ caſtioris myſteria explicent, omnique eruditionis genere ſint refertiſſima, Catalogum eorum, iis ſolùm quæ à Cl. Whartono memorantur prætermiſſis, conficere non gravabimur, eundem Lectori φιλοβίβλῳ haud ingratum forè arbitrantes. *Protheoria*, ſive Præmeditatio in Manuelis Palæologi Imp. Orationem funebrem, quam in obitum Fratris ſui Theodori Deſpotæ adornavit. Hanc dictæ Orationi præfixam Græcè & Latinè edidit vir de Græcis literis optimè meritus Fr. Combefiſius, *Bibl. PP. Auctar.* Tom. II. p. 103. *Orationes* duæ funebres, Una in *obitum Cleopes* Theodori Deſpotæ ſupradicti uxoris, in qua *de animi immortalitate* agitur. Pr. Σόλων μὲν ὁ σοφὸς πρὸς τοὺς σοφίσαντας ... Altera in *Hypomenem*, Irenem ſcil. Manuelis Imp. conjugem, quæ valedicto ſæculo *Hypomenes* nomen aſſumpſit. Pr. Τῇ τῶν ἡμετέρων βασιλέων. Utraque habetur Græcè MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Theol. CCLVI. n. II. *Bodleianâ*, Cod. 33. 114. & *Regiâ Pariſ.* Cod. 2016. *Oratio* funebris in *Helenam* Palæologinam, extat Græcè MS. in *Bibl. Vaticana*, ex fide L. Allatii †, & in *Auguſtana.* *Reſponſio* ad Georgii Scholarii pro Ariſtotele contra Platonem objectiones. Pr. Σχολάριε. Ἐπεὶ τὸ βιβλίον τοῦ κατ' Ἀριστοτέλους βλασφημιῶν καὶ ἐς ἡμᾶς ἐφὴ ἀφῖχθαι. ... Ἐγὼ μὲν οὐκ ἐφὴ ὥς γε σὺ φῄς. MS. in *Biblioth. Vindob.* Cod. Philoſ. LXXIV. n. 1. *Bodleian.* Cod. 114. *Regiâ Pariſ.* Cod. 1281. Opus iſtud pulcherrimè deſcriptum, à Nicolao Alemanno dono acceptum, Gottardi Voegilini, typographi ni fallor Baſileenſis, precibus victus L. Allatius ei imprimendum tradidit, utrum unquam prelo exierit non comperi. *Epiſtolæ* duæ *Reſponſoriæ* ad quatuor *Quæſtiones* à Beſſarione propoſitas. Prima ſic incipit. Οὐ πάνυ οἶμαι χρὴ τοὺς ἄνδρας τούτους. Altera hoc modo; Ἐπειδὴ καὶ μαρτυριῶν δεῖν πρὸς τὰ γεγραμμένα σοί. Utramque manu exaratam habuit Allatius; utraque jam extat MS. in *Bibl. Vindob.* ubi ſuprà; num. III. *Collectio ſummaria Zoroaſtrorum & Platonicorum Dogmatum.* Pr. Ἐκεῖνα μάλιστ' ἂν δέοι κεφάλαια εἰδέναι. MS. *ibid.* num. VI. iterumque Cod. cccxii. nu. II. In eadem locupletiſſima Bibliotheca Cod. Philoſ. CXL. num. 6. Habentur Græcè MSS. *Methodus Aſtronomica* cum ſubjunctis *Canonibus* eò pertinentibus, *& introductione in Genethlialogiam*; *item Canon Chronologicus* à Nabonaſſaro uſque ad ſuam ætatem, num. VII. in fine autem imperfectus. Scripſit præterea Gemiſtus *de Legibus* libros tres, *totius Antiquitatis & Theologiæ Philoſophorum promos condos, dignoſque L. Allatio Judice, qui in omnium manibus terantur*, à Gennadio Patriarcha Conſtantinop. velut blaſphemos, & Ethniciſmi labe fœdatos flammis damnatos. Ex his nonniſi pars primi ſupereſt, cujus *Sex Capita* habentur MSS. in *Bibl. Barberina*, *decem* in *Cæſarea Vindob.* Cod. Philoſ. CCCXII. Pr. Τάδε συγγέγραπται περὶ νόμων. Vide Lambecii Commen. lib. VII. Hujuſce Operis ſegmenta varia ſub variis titulis diſpoſita hic illic in Bibliothecarum clauſtris conſtricta tenentur, viz. *Demonſtrationes Phyſicæ de Deo.* Pr. Πᾶν τὸ ὂν ἐνεργείᾳ ἐξ ἀνάγκης ἔχει. *De Fato.* Pr. Πότερον ᾗ μέλλοι τι καὶ εἱμαρμένη ἅπαντα. *De Inſomniis.* Pr. Πάσης τρόποις τὰ ἐν ὕπνοις φαινόμενα. *De ortu & progenie Deorum: de Menſium ac Annorum ordine Dierumque recenſione*: Poſtremum reperitur in *Bib. Regiâ Scorialenſi* quæ ipſum antecedunt tria in *Cæſarea Vindob.* Scripſit item Pletho *de Incarnatione Filii Dei* tractatum, & *de Proceſſione Spiritûs S. contra Latinos* duplicem; quorum primus ſic incipit, Τὸ ὑπὲρ Λατίνων βιβλίον τὸ ἐς ἡμᾶς ἧκον; extatque MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 114. & in *Auguſtana.* Alter hoc modo Βιβλίον τίγε εἰς ἡμᾶς ἧκον. Hujus meminit L. Allatius *de Conſenſ.* lib. III. cap. 3. §. 6. col. 937. & brevem exinde laciniam profert, *ibid.* col. 908. Aſſervantur MSS. *Monodiæ* variæ in *Bibl. Bodleian.* Cod. 33. *Epiſtola in Bibl. Regis Gallorum*: *Excerpta* quamplurima *Hiſtorica*, *Geographica*, *Philoſophica* ex Diodoro Siculo, Appiano Alexand. Plutarcho, Xenophonte, Æliano, Procopio, Ptolomæo, Strabone, &c. habentur Græcè MSS. in *Biblioth. Vindob. Bodleian.* & *Regiâ Pariſ.* Denique Gemiſti Opera Græcè calamo exarata Neapoli in *Biblioth. Auguſtin. Cœnobii S. Joannis de Carbonaria* ſe vidiſſe affirmat Cl. Mabillonius *Iter. Ital.* p. 110.

† Diatr. de Georg. p. 386.

SILVESTER SGUROPULUS, ſeu ut ipſe in Concilii Actis ſubſcribit, *Syropulus*, Patriâ Græcus, Diaconus Conſtantinop. Magnus Eccleſiarcha, & Dicæophylax; & unus è quinque Crucigeris Patriarchæ Conſtantinop. ſeu ex iis, qui è tota Græcia delecti, ut Patriarchæ in rebus Eccleſiaſticis à ſanctioribus eſſent conſiliis; Crucis figuram ornamenti & diſtinctionis honorariæ ergo veſtibus adſutam geſtabant. Claruit anno 1438. quo Patriarcham ſuum ad Concilia Ferrarienſe & Florentinum ſecutus, rebus omnibus geſtis aut accitus eſt, aut ſe immiſcuit. Summus Latinorum hoſtis, & acerrimus Græcæ libertatis vindex: inter ſex tamen pugiles delectus qui pro Græcorum dogmatibus adverſus Latinos decertarent, munus arduum ſubire noluit; ſeque diſputantium numero eximi obtinuit. Ipſe nihilominus tam præfracto zelo Eccleſiæ ſuæ cauſam nutantem datâ quavis occaſione ſuſtentavit; ut Imperatoris, Patriarchæ, & Beſſarionis iram experiretur. Sub Concilii exitum ſubſcribere juſſus, innumeras nexuit moras, diuque tergiverſatus eſt; donec Imperatoriis minis territus, morem geſſerit, ſe vi coactum & invitum ſubſcribere priùs proteſtatus. Domum reverſus, cùm ob ſubſcriptionem Florentinam ſe ab omnibus odio haberi animadverteret; Magiſtratum abdicavit; & negotiis Eccleſiaſticis renuncians, ad res in Concilio geſtas ſcripto conſignandas ſe contulit. Extat *Hiſtoria Unionis non veræ inter Græcos & Latinos*, ſeu *Concilii Florentini*, à doctiſſimo viro, Roberto Creyghtono, poſtea Epiſcopo Bathonienſi ac Wellenſi, in lucem protracta, & cum notis edita Gr. Lat. *Haga-Comitis.* 1660. f. 1438. H. W.

CATHARINA BONONIENSIS, natione Itala, patriâ Bononienſis, ſint licet qui Veronæ 1438. H. W.

næ natam, Ferrariæ educatam affirment; ex honeſta Vigrorum familia, Patre Joanne Ferrarienſi, matre Benevenota Bononienſi, originem duxit. In Ordinem S. Claræ, quem Ferrariæ profeſſa eſt, adſcita, Bononiam tranſlata eſt; ut recèns extructo ejuſdem Inſtituti Corporis Chriſti Monaſterio præeſſet. Claruit anno 1438. quo Revelationes ſuas ſcripto conſignavit. Vanâ etenim pietatis ſpecie deluſa, revelationes ſibi divinitùs factas eſſe, crebraſque mentis illuminationes cœlitùs indulgeri ſomniavit. Obiit anno 1463. die IX. Martii. Innumeris ferè illius, quæ circumferuntur, Revelationibus haud pauciora poſt obitum ejus miracula Pontificii affinxerunt. Eam Divino Officio coli permiſit Clemens VII. Papa; Martyrologio tabuliſque Eccleſiaſticis intulit Clemens VIII. Quin & de Canonizatione ejus Conſilium ſæpe initum fuit. Extat *Liber de Revelationibus ſibi factis*, Bononiæ 1511, 1516. Venet. 1583. Præter iſtum, *Roſarium metricum de myſteriis Paſſionis Chriſti Domini, & de vita B. Mariæ Virginis*, Latinè: & *Libellum de ſeptem armis neceſſariis ad pugnam ſpiritualem*, Italicè, ab eadem conſcripta memorat Waddingus *. Neſcio, an in lucem prodierint.

* de Script. Ord. Minor. p. 88.

1439. H. W. JOANNES DE TURRECREMATA, gente Hiſpanus, ab oppido natali Torquemado vulgari idiomate dicto, Diœceſos Palentinæ, nomen ſortitus; Ordinis Dominicani Monachus in Conventu S. Pauli Valliſoletani. Ad Academiam Pariſienſem miſſus, Theologiæ & juris Pontificii laureas tulit, & utriuſque ſcientiam per plures annos docuit. In Hiſpaniam rediens Monaſteriis S. Pauli Valliſoletano, & S. Petri Toletano præfectus eſt. Anno circiter 1431. ab Eugenio Papa in Curiam Romanam accitus, & S. Palatii Magiſterio donatus, ad Concilium Baſileenſe miſſus eſt: ubi contra Huſſitas fortiſſimè dimicabat, & Pontificis partes ſtrenuè tutabatur: à Concilio etiam S. Brigittæ Revelationibus ſevero examine diſcutiendis præpoſitus. Anno circiter 1437. à Pontifice ad Baſileenſes iterum legatus eſt & mox ad Concilium Florentinum revocatus, contra Marcum Epheſium eruditè diſputavit. Anno 1439. Presbyter Cardinalis titulo S. Sixti ab Eugenio creatus eſt: & in Galliam miſſus, Synodo Bituricenſi præfuit. Plurimas pro autoritate ſedis Romanæ aſſerenda legationes obiit: in quibus omnibus ſi non votum ſaltem famam tulit, ſummâ prudentiâ ac doctrinâ uſus, & ſatâ vitæ ſanctitate conſpicuus. Anno 1450. ad Epiſcopatum Orenſanenſem in Gallæcia evectus, eum mox dimiſit, à Nicolao Papa ad Albanum in Italia tranſlatus. Anno 1464. Pii II. favore Albanam Sabinenſi Sede commutavit; & illuſtri *Fidei Defenſoris ac Protectoris* titulo à Pontifice inſignitus eſt. Obiit octogenarius anno 1468. die XXVI. Septembris. Romæ in Cœnobio S. Mariæ ſuper Minervam, quod ipſe vivus conſtruxerat, & moriens centies mille aureis ditaverat, ſepultus.

OPERA.

IN *Decretum Gratiani Commentariorum Tomi* v. prodierunt cum notis ac ſummis Nicolai Boerii, Præſidis Burdegalenſis, *Lugduni* 1555. *Venet.* 1578.

Summa de Eccleſia & ejus autoritate libris IV. *Lugduni* 1496. *Venet.* 1561.

De *Pontificis Maximi Conciliique Generalis autoritate ad Baſileenſem Oratorem Reſponſio*, in Concilio Florentino recitata. Prodiit ſeorſim *Venet.* 1563. 4°. & habetur Concil. Tom. XIII. p. 1661. uſque ad p. 1719.

Meditationes in figuras, quas Romæ in Templo S. Mariæ de Minerva ipſe poni curavit. *Romæ* 1467. 1473. f.

Expoſitio omnium D. Pauli Epiſtolarum. Baſil. 1495.

Quodlibetica. Argentinæ 1490.

Commentarius in Pſalterium Davidis. Moguntiæ 1474. Venet. 1485. f. *ibid.* 1513.

Sermones de Tempore & de Sanctis. Lugduni 1509.

Tractatus de Aquâ benedictâ contra Petrum Anglicum. *Romæ* 1559.

De veritate Conceptionis B. *Virginis Mariæ.* Tractatus in XIII. partes diviſus. *Romæ* 1547. 4to.

Commentaria in Regulam S. Benedicti. Pariſ. 1494. Colon. 1575.

Expoſitio Regulæ S. Brigittæ. Colon. 1628. Ejuſdem *Defenſorium ſuper Revelationes Cœleſtes S. Brigittæ* prodiit inter Brigittæ Opera *Romæ* 1557. f.

Salus Animæ, ſeu Stabilimentum Fidei Catholicæ. Londini 1509.

Tractatus contra principales errores Mahumedanorum. Pariſ. 1465. 8°.

Collectio omnium Quæſtionum D. Thomæ de ſummi Pontificis autoritate. Auguſtæ 1496. Venet. 1562. Lugduni 1496.

Diſſertatio contra Græcos in Concilio Florentino, demonſtrans azymum & fermentatum indifferenter in Euchariſtia adhiberi poſſe: quin & Chriſtum Dominum azymo potiùs conſecraſſe; item verbis Salvatoris tanquam formâ & non aliis fieri Tranſubſtantiationem. Extat Concil. Tom. XIII p. 1141.

Prodierunt Turrecrematæ Opera *Auguſtæ* 1471. Tom. VIII. Alia quædam adhuc inedita recenſet Ambroſius de Altamura Biblioth. Prædicat. 191.

ANDREAS, Presbyter Ratiſponenſis claruit ſub Sigiſmundo Imp. an. MCCCCXXXIX. *Chronicon* condidit *de Principibus terræ Bavarorum*, ejuſque de cauſâ eum *Titum Livium ſuum* cenſent concives ſui, inquit Joan. Aventinus. Dictum Opus notis ſuis illuſtratum, & Leon. Bauholtzii *Paralipomenis* auctum primus in lucem emiſit eruditiſſimus Marq. Freherus, *Ambergæ*, 1602. 4to. Prodiit iterum curâ Jo. Hen. Bœcleri, Æneæ Sylvii *de rebus Friderici Imp. Hiſtoria* ſubnexum. *Argentorat.* 1685. *fol.* 1439. R. G.

NICOLAUS EUBOICUS, Epiſcopus Saguntinus, ob egregiam utriuſque linguæ peritiam in Concilio Ferrarienſ. & Florentino Interpres Patrum ſuffragiis cooptatus, munus ſibi demandatum magna cum laude præſtitit, claruit anno MCCCCXXXIX. Extant ejus Orationes, ſeu potiùs Interlocutiones in Concilio habitæ, *in Actis Conc.* Diſſertatio Juliani Cardinalis de iſtâ Quæſtione, *Utrum liceat Symbolo Fidei aliquid addere*, in eodem Concilio prolata, noſtri Nicolai operâ ex *Latino* in *Græcum* ſermonem verſa habetur MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Theol. CXC. num. XXVI. Script. de *Origine & rebus geſtis Turcorum* librum Æneæ Sylvio nuncupatum, cujus ipſe meminit Æneas * prodiit *Baſileæ* 1556. *fol.* Epiſtolam quandam MS. ad Andronicum Calliſtum Philoſophum memorat Ph. Labbæus, *Bibl. MSS. Cat.* p. 101. Plutarchi Opus *de civilibus præceptis*, & Onoſandri *de optimo Imperatore* in Linguam Latinam traduxit. Verſiones iſtæ lucem viderunt *Baſileæ* & alibi. 1439. R. G.

* De Aſiâ c. 26. p. 307.

JOANNES DE LYDGATE, gente Anglus, Patriâ Suffolcienſis, Ordinis Benedictini ac in Cœnobio Burienſi Monachus. Poſt perluſtratas exterarum ſimul ac patriæ regionum Academias, humaniores literas in Cœnobio ſuo profeſſus eſt, & edocendis Magnatum liberis operam dedit. Anglicorum ſuo tempore Poëtarum princeps, multa patrio idiomate Poëmata componendo, multa ex Gallicâ & Italicâ lingua vertendo, maximam ſibi famam apud populares 1440. H. W.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. populares ſuos conſecutus eſt. Ingenium variis metrorum generibus exercuit: & elegantiæ ſermonis invigilans, Anglicam linguam inculta, qua olim ſquallebat, barbarie haud parùm defæcavit. Claruit ſexagenarius anno 1410. & Buriæ tandem defunctus, inter Cœnobitas ſuos ſepulcrum tenuit. Extant Anglicè *Libri IX. de Caſibus virorum illuſtrium* ab Adamo uſque ad Joannem Franciæ Regem ab Anglis in Pictavia captum, ſeu ad annum Chriſti 1356. quos ex Joanne Boccatio, aliiſque tranſtulit, *Londini* 1527, 1554. *Hiſtoria Belli Thebani* carmine Anglico conſcripta. *Londini* ad calcem Chauceri Operum 1678. f. *Poemation de bono conſilio*, ibidem p. 569. Habentur MSS. in Bibliothecâ Lambethanâ Opuſcula ejuſdem varia verſu Anglico conſcripta, viz. *Quomodo audienda ſit Miſſa. Litania, Bonum Conſilium, Oratio ad B. Virginem. Alia ad Deum oratio & Vita B. Virginis Mariæ libris IV. Vita S. Edmundi* Regis ac Martyris, carmine Anglico, MS. penès Reverendiſſimum Primatem, Archiepiſcopum Cantuarienſem. *Liber de ſalute Machabea*, Londini 1554. *Vita & res geſta Hectoris*, *Londini* 1684. *Liber metricus in laudem B. Virginis Mariæ:* atque alia quædam typis Anglicis excuſa. Multa etiam Latinè ſcripſit, Hiſtorica, Theologica, Moralia. Omnium utriuſque linguæ Opuſculorum Indiculum exhibet Baleus Cent. VIII. c. 7. illiuſque pro more exſcriptor Pitſeus p. 631.

1440. H. W. GEORGIUS, TRAPEZUNTINUS quidem origine, in inſulâ tamen Cretâ natus anno 1396. Poſt hauſtam domi præclaram literarum ſcientiam Romam profectus eſt; & aperto ludo, Græcæ Linguæ artiumque liberalium ſcientiam ſummâ cum laude docuit. Singolari doctrinæ famâ excitatus Eugenius Pontifex eum in Aulam evocavit, ſibique ab Epiſtolis admovit. Claruit anno 1440. Poſt Eugenii mortem Alphonſus Rex eum Neapolim accerſivit & lauto admodùm ſtipendio honeſtavit. Anno 1465. è Cretâ Conſtantinopolim adnavigans, Andreæ Chii ob Chriſtianæ fidei confeſſionem à Turcis nuper interfecti Martyrium à nautis Byzantinis ſibi narratum accepit; & poſt biennium Romam redux literis mandavit. Ingraveſcente ætate, acuto morbo afflictus, poſtquàm convaluit, literarum omnium adeò oblitus fuiſſe dicitur, ut nec ſcribere, nec legere potuiſſet. Quod tamen alii ex ſummo animi dolore illi contigiſſe ſcribunt. Cùm ingenii enim ſui monumenta, multorum annorum vigiliis elaborata, lautum aliquod præmium ſe accepturum ratus, Pontifici obtuliſſet; miſellam centum ducatorum mercedem retulit. Spei igitur fruſtratæ dolore & avaritiæ Papalis indignatione extra ſe poſitus Trapezuntinus deinceps deliraſſe dicitur, & pecuniam in Tyberis alveum abjeciſſe, additâ exclamatione, *Periere labores, pereat & ingrata merces.* Obiit nonagenarius anno 1486. Filium reliquit Andream Trapezuntinum; qui Patris Defenſionem adversùs Theodorum Gazam conſcripſit.

SCRIPTA.

Epiſtola ad Joannem Palæologum Romanorum Imp. quâ eum hortatur, ut ſpretis Baſileenſium promiſſis, Florentiam adnaviget. Prodiit Gr. Lat. cum Simocatta & Phranza à Jacobo Pontano edita, *Ingolſtad.* 1604. 4°.

Liber de Proceſſione Sp. S. contra Græcos ad Joannem Cubocleſium.

Epiſtola ad Hieromonachos Cretenſes & Sacerdotes de eadem re; & de unâ ſanctâ & catholicâ Eccleſiâ. Habetur utrumque Opuſculum Gr. Lat. apud L. Allat. Græc. Orthod. Tom. I. p. 469.

Expoſitio in illud, Si volo eum manere, &c. quâ *Append.* probare nititur S. Joannem nondum obiiſſe. Prodiit Lat. *Baſil.* 1543. 8°. & in Orthodoxogr. p. 1231. SÆC. XV. ab An. MCCCC.

Martyrium Andreæ Chienſis, anno 1465. à Turcis ob conſtantem fidei Chriſtianæ profeſſionem morte mulctati. Extat Lat. apud Surium Maii XXI.

De VIII. partibus Orationis Compendium. Prodiit *Auguſtæ* 1537. 8°.

Dialectica brevis, Colon. 1530. & Joannis Noviomagi ac Bartholomæi Latomi Scholiis illuſtrata, *ibid.* 1544. 8°.

Comparatio Platonis & Ariſtotelis. Venet. 1523. 8°.

Rhetoricorum libri V. Venet. 1523. *Baſil.* 1522. 4°. *Pariſ.* 1538. 8°.

Cur Aſtrologorum judicia ut plurimùm ſint falſa. Pariſ. 1549. 8°. & cum Commentario in Centiloquium Ptolomæi *Colon.* 1544. 8°.

Interpretatio in Ciceronis Orationem pro Ligario Pariſ. 1520. *in aliquot alias Ciceronis Orationes*, Baſil. 1553. *in Centiloquium Ptolomæi* Baſil. 1550.

Cæterùm Trapezuntinus è Græco in Latinum ſermonem tranſtulit S. *Cyrilli Commentarios in Evangelium S. Joannis, & de Trinitate libros* XIV. inter Cyrilli Opera ſæpiùs editos, & ſeorſim *Pariſ.* 1514. f. *Plures Homilias Chryſoſtomi in Matthæum; Gregorii Nyſſeni de vitâ Moſis librum*, inter Opera Nyſſeni *Viennæ* 1517. *Baſil.* 1561. *Baſilii libros contra Eunomium*, inter Opera Baſilii *Antverp.* 1570. *Euſebii de Præparatione Evangelica libros* XIV. *Tarviſii* 1480. f. *Rhetoricorum Ariſtotelis libros* III. inter Ariſtotelis Opera *Baſil.* 1538. *Venet.* 1560. *Almageſti Ptolomæi libros* XIII. *Baſil.* apud Henricum Petri in fol. Quæ verò inter Damaſceni Opera *Baſil.* 1548. ſub Trapezuntii nomine prodiit Hiſtoriæ SS. Barlaami & Joſaphati verſio, antiquioris reverà Interpretis cujuſdam fœtus eſt. Peſſimâ autem fide in verſionibus conficiendis uſus eſt Trapezuntius, multa de ſuo addere, nonnulla detruncare, plurima in aliam ſententiam mutare, ſolitus.

Tractatum ejuſdem *de Eleemoſyna, de veritate fidei Chriſtianæ*, &c. MSS. memorat Leo Allatius Diatrib. de Georgiis p. 395. &c.

JOSEPHUS, Epiſcopus Methonenſis, gente, 1440. H. W. ſaltem ſectâ, Latinus, ὁ Ῥωμαῖος Ἐπίσκοπος apud Methonenſes, teſte Sguropulo *, licèt Patriarchæ CP. Methonen, dum Italiam anno 1436. navigaret, appellenti aſſentatus, ſe à Græcorum partibus ſtare finxerit. Claruit anno 1440. Scripſit *Apologeticum libellum pro Synodo Florentina adversùs Marcum Epheſium.* Extat Gr. Lat. Concil. Tom. XIII. p. 677. In libello iſto Joſephus ſe pro quinque Capitibus Synodi Florentinæ *Apologiam* ſcripſiſſe memorat. Verùm iſta nuſquam hodie comparet.

* Hiſt. Concil. Florent. Sect. 4. c. 4.

JOANNES, Jacobitarum in Ægypto Patriarcha, claruit anno 1440. quo receptis ab Eugenio Papâ literis & munuſculis, Epiſtolam Pontifici reſcripſit ineptiſſimis aſſentationibus, Orientalium more, refertam; & Andream S. Antonii Abbatem Romam legavit. Extat *Epiſtola* iſta Latinè Concil. Tom. XIII. p. 1201. 1440. H. W.

NICODEMUS, gente Æthiops, & Abbas Æthiopum Monachorum Hieroſolymis ad Sepulchrum Domini degentium, claruit anno 1440. quo ab Eugenio Pontifice de obſequio ſedi Romanæ præſtando interpellatus, Epiſtolam excogitatiſſimis blanditiis cumulatam miſſo oratore ad Pontificem deſtinavit: ſe tamen rem tanti momenti inconſulto Rege ſuo facere non poſſe præ ſe tulit. Extat Latinè *Epiſtola* iſta Concil. Tom. XIII. p. 1214. 1440. H. W.

GREGORIUS MELISSENUS, *Mammas* dictus, natione Græcus, Hieromonachus, Ec- 1440. H. W.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. cleſiæ CP. Pœnitentiarius, & Joanni Imp. à ſacris Confeſſionibus. Anno 1438. ad Concilium Florentinum profectus eſt, vicarias Patriarchæ Alexandrini partes gerens. Ac primùm quidem adeò contra Latinos excanduit, ut ne Chriſtum quidem Dominum in eorum templis adorare vellet. Poſteà verò Pontificis auro corruptus, quod nec ipſe diſſimulavit *, maximus Unionis procudendæ artifex evaſit; Protoſyncellus ſeu Primicerius ab Imperatore, apud quem flagranti gratiâ pollebat, in Concilio renunciatus. Anno 1440. depoſito Metrophane Patriarchâ CP. qui Beſſarioni anno præcedente ſubſtitutus, ob ſubſcriptionem Florentinam à Patriarchis Orientalibus collectâ Synodo anathematizatus fuerat; Gregorius ad thronum Patriarchalem evectus eſt: poſtquàm triginta annos in vitâ monaſticâ exegiſſet. Me quidem nequaquam latet virum minimè ineruditum * contendere, Metrophanem ante captam urbem ſede motum non eſſe, nec Gregorium Patriarchatum unquam obtinuiſſe. Verùm Phranzæ † authoritas mille conjecturis hâc in re prævalet; qui diſertis verbis & Metrophanis depoſitionem & Gregorii evectionem tradit. Addit Phranza Gregorium poſt annos aliquot patriarchatum abdicaſſe, & Conſtantinopoli anno 1451. exulis inſtar, diſceſſiſſe. Quò ſe contulerit, haud ita patet. Sunt qui Romam periiſſe, ibique tandem ſepultum miraculis inclaruiſſe volunt. Sanè Gregorium Patriarchatui non tam ceſſiſſe, quàm à Græcis, tanquam Eccleſiæ in Concilio Florentino proditorem, ejectum eſſe ſuadet Nicolai Pontificis Epiſtola ad Conſtantium Imp. quâ ſuppetias oranti præcipit, ut Gregorium ad ſedem ſuam revocet, illique reverentiam Pontificali authoritati debitam à populo exhiberi efficiat, nec tanquam abjectum ſacerdotem ludibrio eſſe permittat. Extant à Gregorio ſcripta, *Apologia pro Synodo Florentina* adverſus Marci Epheſii Epiſtolam encyclicam, ſeu Refutatio iſtius, Gr. Lat. Concil. Tom. XIII. p. 739. *Oratio ſeu Epiſtola ad Alexium Comnenum Imp. Trapezuntinum de Proceſſione Sp. S.* demonſtrans, additione illâ ad Symbolum, FILIOQUE, nil innovatum eſſe: Gr. Lat. apud L. Allatium Græc. Orthod. Tom. I. p. 419. *Alia pro defenſione Synodi Florentinæ Opuſcula* ſe ſcripſiſſe memorat Gregorius; quæ nondum in lucem prodierunt.

* Vid. Sguropulum Sect. 8. cap. 6.

* Rob. Creyghtonus Præfat. ad Sguropulum.

† Hiſt. l. 3.

1440. R. G. GREGORIUS MELISSENUS, Hieromonachus, & Magnæ Eccleſiæ Cp. Protoſyncellus, ac tandem Patriarcha, claruit anno MCCCCXL. Ex *Epiſtolâ* ejus ad Imperatorem Trapezuntinum ab Allatio editâ, manifeſtò cognitum & compertum habemus Gregorium noſtrum mortuo Epheſio ſuperſtitem fuiſſe, ex Monacho Epiſcopum factum, eúmque triginta annos Cathedram Epiſcopalem adornâſſe, in Thronum Patriarchalem invitum & fruſtra renitentem ſuffectum, eum denique, quòd ad Latinos transierat, & Conc. Florentini decretis aſſenſum dederit, exauctoratum patriâ ceſſiſſe, Romámque profugiſſe disertè teſtatur G. Trapez. *Epiſtolâ ad Cretenſ.* pag. 578. Præter *Apologiam* in Marci Epheſii *Epiſtolam ad omnes Fideles*, quam Joan. Matthæus Caryophilus Latinè vertit, & ad finem Tom. II. *Actorum Conc. Florent.* unà cum Joſephi Methonenſis adv. *eundem Epheſium libello* Græcè & Latinè primus edidit *Romæ per Paulinum*, in 4to. Extat *Apologia* in M. Epheſii *fidei profeſſionem*. Pr. Ὁ τ̃ Ἐφεσίε πλάνης Ἀρχιφρδῶς κὔεσ Magnés. Hujus Exemplar MS. penes ſe habuit L. Allatius, onde & etiam inter alia, quæ *Græcia Orthodoxa* Tomum tertium conficerent, ſe aliquando editurum promiſit vir eruditos *contra Creighton*, pag. 245. Fragmenta nonnulla in medium produxit *ibid.* pag. 280, 285, 309. Hujus Apologiæ meminit etiam P. Arcudius *de concordia* lib. II. cap. 15. *Tertiam* etiam *Apologiam* edidit, *pro definitione Concilii Florentini*, cujus ipſe mentionem facit in Apologiâ primò memoratâ. *Cont. Tom.* XIII. col. 807. utrum verò jam ſuperſit, affirmare non licet. SÆC. XV. ab An. MCCCC.

THOMAS WALSINGHAMUS, natione Anglus, Patriâ Norfolcienſis, oppido cognomine non incelebri oriundus, Ordinis Benedictini Monachus in Cœnobio S. Albani, cui Præcentoris munus geſſit. Claruit anno 1440. Scripſit *de Rebus Anglicis Hiſtorias binas*, breviorem unam, prolixiorem alteram. Illa ab anno 1273. initium ſumens, uſque ad an. 1422. progreditur. Iſta, cui titulus eſt *Hypodigma Neuſtriæ* ab irruptione Normannorum anno 1066. uſque ad ſextum Henrici V Regis annum, Chriſti verò 1417. res geſtas ordine enarrat. Utraque à Cl. Cambdeno inter Scriptores Anglicos Normannicos editæ ſunt *Londini* 1574. f. recuſæ *Francofurt.* 1602. f. Præter iſthæc ſcripſit Walſinghamus *Auctarium Polychronici Ranulphi Higdeni*; quod quidem [ſi Baleo * fides] *habet rariſſimas Hiſtorias, & à nullo alio ſcriptas.* Exordium ducit iſta Continuatio ab anno 1342. & ad annum 1417. pertingit. Unicum ejus Exemplar MS. vidi, in Bibliothecâ Collegii Gonvilii & Caii, quod tamen in fine mutilum ultra annum 1398. non progreditur. Denique *Henrici V. Angliæ Regis*, cujus temporibus vixit, *Geſta* litteris conſignaſſe dicitur. 1440. H. W.

* Cent. 7. cap. 88.

JOANNES DE ANANIA, *Archidiaconus* vulgò dictus, gente Italus, civitate Bononienſis, Juris Pontificii Doctor celeberrimus, patriæ Urbis Archidiaconus & Profeſſor. Claruit anno 1440. Obiit anno 1455. Extant *Commentaria in Decretalium libros* Mediolan. 1492. 1497. Lugduni 1546. & alibi. *Quæſtiones Juridicæ* Lugduni 1572. *Conſiliorum volumen*, Lugduni 1540. *Tractatus de Jure Patronatus*, Francofurti 1581. 1440. H. W.

JOANNES CAPISTRANUS, natione Italus, Aprutii prope Aquilam Marſorum urbem natus, ex nobili Chiiolorum ſtirpe oriundus, annom 1385. natalem habuit. Bernardini Senenſis diſcipulus & neceſſarius, Minoritarum Regularis Obſervantiæ in Conventu Florentino ſodalis, atque Ordinis ſui in partibus Ciſmontanis bis Vicarius Generalis. Maximam ſibi concionibus, & eximiâ vitæ ſanctimoniâ famam concivit: adeò ut quatuor Pontificibus ſummis, Martino V. Eugenio IV. Nicolao V. & Calliſto III. gratiſſimus haberetur. Claruit anno 1440. Inquiſitor fidei, & Legatus Apoſtolicæ Sedis primùm in Italiam, dein in Germaniam miſſus, de re Pontificiâ præclarè meruit. Per civitates enim & oppida circumforanei ad inſtar agyrtæ oberrans, in foris & triviis conciones ad plebem habuit; quibus ſacram adversùs ſedis Romanæ adverſarios militiam capeſſere perſuaſit. Apud Germanos verò exterasque nationes, Italici idiomatis ignaros, inconditis geſticulationibus verborum loco uſus, auditorum animos miris modis delinîiſſe dicitur. Conflato itaque Cruciatorum quos vocant, exercitui ſe ducem præbuit; & ad hæreticos ferro flammâque exſcindendos pertexit. In Campaniâ etenim octoginta ſex Fratricellorum oppidula combuſſit. Dein in Germaniam tranſeuns, Huſſitis grave intulit bellum, & effrænis aſſeclarum ſuorum zeli beneficio ot plurimùm potiora tulit. Profligatis Bohemis, communi deinceps Chriſtianæ reipublicæ bono operam dedit. Conſcriptis enim pluſquàm centum millibus Cruciatorum, Tauruno, munitiſſimæ Hungariæ urbi, à Mahomete Turcorum Imperatore obſeſſæ, anno 1456. ſuppetias tulit: ubi non ſolùm milites verbis atque orationibus animavit; ſed ipſe etiam Crucem vexilli loco Chriſtianis præferens, in primâ acie fortiſ-

fortiſſimè rem geſſit; & inſignem Turcorum ſtragem edidit. Obiit Willaci in Diœceſi Quinque Eccleſienſi die III. Octobris, anno 1456. ætatis ſuæ 71; a Gregorio XV. Beatorum numero aſcriptus.

SCRIPTA.

Tractatus de Papa & Concilii ſive Eccleſiæ authoritate, adverſus Concilium Baſileenſe. Extat inter Tractatus Juris *Venetiis* editos 1584. T. XIII. part. I. p. 32.

Speculum Clericorum, ſeu Sermo ad Clerum in Tridentinâ Synodo Diœceſanâ anno 1439. habitus. Prodiit ſeorſim cum præcedenti Tractatu *Venet.* 1580. 4°.

De inſtructione ſeu directione *ſimplicium Sacerdotum.*

Defenſorium Tertii Ordinis à S. Franciſco inſtituti. Tres iſtos Tractatus imprimi curavit Antonius Amicus Aptutius *Venet.* 1580.

Speculum Conſcientiæ. Habetur inter Tractatus Juris Tom. I. p. 323.

Tractatus de Canone Pœnitentiali; ibid. Tom. XV. p. 395

Tractatus de excommunicatione; ibid. p. 388.

De Matrimonio, per modum Conſilii; ibid. Tom. IX. p. 77.

Repetitiones aliquot in Jure Civili, Venet. 1587.

De Judicio univerſali, & Antichriſto, ac Bello *ſpirituali*, Venet. 1578.

De uſuris & Contractibus. Venet. 1583.

Alia plura ſcripſit Capiſtranus, adhuc inedita; quorum Indiculum exhibet Poſſevinus Appatat. Sacr. Tom. I. p. 833. & Bellarminus de Script. Eccl. p. 391. præ aliis verò Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 196.

1440. H. W. LAURENTIUS VALLA, Patricius Romanus, anno circiter 1415. natus S. Theologiæ Doctor, & Eccleſiæ S. Joannis Lateranenſis Canonicus. Claruit anno 1440. Vir omni humanioris literaturæ genere probè ſubactus; acris verò ac ſupra modum mordacis ingenii; qui omnibus minùs Latine loquentibus dicam ſcripſit: nec Theologos ſui ſæculi vanis dogmatibus & ineptis argutiis deditos acuto calamo perſtringere dubitavit. Cenſoriâ iſtiuſmodi libertate innumeros ſibi inimicos conciliavit; & in his Joannem Fr. Poggium, quocum ferale bellum ſcriptis commiſit. Româ tandem ſeu ſponte, ſeu Pontificis juſſu digreſſus anno circiter 1443. Neapolim ſe contulit ad Alphonſum V. Aragoniæ Regem; cui quinquagenario Latinæ linguæ elementa tradidit. Tantum tamen patronum nactus vix rogum, cui à fidei Inquiſitoribus addicebatur, evitare potuit. Cùm plurimas enim Eccleſiæ Romanæ traditiones erroris damnare non vereretur; ab aulæ Pontificiæ aſſeclis ad flammas rogatus eſt. Id ſupplicii quidem Alphonſi precibus evaſit Valla; ſcopis tamen in foro cæſus crimen ſuum luere coactus eſt. Romam denuò reverſus, quorundam amicorum ope Pontificem ſibi propitium reddidit; & acceptâ docendi poteſtate, lauto inſuper ſtipendio donatus eſt. Obiit anno 1465. Calend. Sextil. ætatis ſuæ 50. De tanto Critico judicium ferat Eraſmus* ἐγκωμιαστικῶς. *Et qui tam exigui*, inquit, *animi eſt, cujus pectus tantis invidia anguſtiis concluditur; ut Vallam non & magnificè laudet, & amet quàm maximè: qui tantâ induſtriâ, tanto ſtudio, tantis ſudoribus barbarorum ineptias refellit, literas penè ſepultas ab interitu vindicavit, priſco eloquentia ſplendori reddidit Italiam: doctis etiam id præſtitit, ut poſthac circumſpectiùs loqui cogantur.*

*Lib. 7. Ep. 3.

OPERA.

Elegantiarum linguæ Latinæ libri VI. Lugduni 1544. 8°. Cantabrigiæ 1687. 8°.

Libellus de reciprocatione Sui & Suus, ibid.

Antidoti in Poggium Florentinum libri IV.

Apologus & actus ſcenicus in eundem.

Alius in eundem Liber.

In Antonium Raudenſem Annotationum libellus. Venet. 1481. f.

Epiſtola Apologetica ad Alphonſum Regem, adverſùs Titum Livium de duobus Tarquiniis.

Invectivarum ſive recriminationum in Benedictum Morandum Bononienſem libri II.

In Bartholomæum Facium Ligurem & Antonium Panormitanum Recriminationum libri IV.

In Bartoli de inſignius & armis libellum ad Candidum Decembrem Epiſtola.

De *Dialectica libri* III. Pariſ. 1530. Venet. 1499. f.

De ementitâ Conſtantini donatione Declamatio ad Papam. Prodiit in Faſciculo rerum Expetend. *Colon.* 1535. *f.* 66. inter Scriptores de Poteſtate Imperiali, &c. à Simone Schardio editos *Baſil.* 1566. f. *Argentorati* 1618. f. ſeorſim verò *Lugd. Bat.* 1620. 4°.

Apologia pro ſe & contra calumniatores ad Eugenium Papam.

Annotationes in Novum Teſtamentum ex diverſorum utriuſque linguæ codicum collatione, *Pariſ.* 1505. *Baſil.* 1541. & cum notis Jacobi Revii *Amſtelodami* 1631. 8°.

De *voluptate & vero bono libri* III. Baſil. 1519. 4°.

De *Libero Arbitrio ad Garſiam Epiſcopum Ilerdenſem.*

Prodierunt omnia Vallæ Opera, hactenus enumerata, Henrici Petri typis excuſa *Baſil.* 1540. f.

De *myſterio Euchariſtiæ Sermo.* Argentinæ 1490. 4°.

De *geſtis Ferdinandi Caſtellæ & Aragoniæ Regis libri* III. ab anno 1410. ad annum 1485. Prodierunt *Romæ* 1520. f. *Uratiſlaviæ* 1546. 8°.

Inter Scriptores Hiſpanicos à Roberto Belo editos *Francofurt.* 1579. f. Tom. I. ab Andreâ Schotto editos *ibid.* 1603. f. Tom. 2. p. 727.

Mitto *Commentaria in Saluſtium*, *Emendationes in Livium*, *Commentaria in Quintiliani Inſtitutiones*, *verſiones Homeri Iliadis*, *Herodoti & Thucydidis Hiſtoriarum*, *& Æſopi Fabularum Latinas*, aliaque ejuſmodi, unâ plùs vice prælo emiſſa.

Vita Ariſtidis ab eo conſcripta MS. habetur in Bibliothecâ Auguſtanâ.

FLAVIUS BLONDUS, ſeu rectiùs inverſo ordine *Blondus Flavius*, gente Italus, patriâ Forolivienſis, natus eſt anno 1388. Humaniorum literarum ſtudio, prout Italorum iſtius ævi ingenia ferebant, operam non infœlicem navavit. Romam profectus, Cardinalium quorundam favore in aulam Pontificiam accitus fuit, & Eugenio IV. ab Epiſtolis ſcribendis admotus, & ab eo ad Venetos unà cum Recanatenſi Epiſcopo mox legatus. Claruit anno 1440. ſequentium etiam Pontificum Secretarius uſque ad Pium II. ſub quo Romæ pauper admodùm, ut Philoſophum decuit, diem obiit anno 1463. die IV. Junii, ætatis ſuæ 75. relictis quinque filiis de meliori notâ literatis; quos ex Margaritâ, illuſtris inter Romanos ſanguinis fœminâ, ſuſceperat. Talem de eo cenſuram fert Joannes Gobelinus*. *Procul Blondus ab eloquentia priſca fuit; neque ſatis diligenter, quæ ſcripſit, examinavit: non quàm vera, ſed quàm multa ſcriberet, curam habuit.* 1440. H. W.

*Comment. Pii II. Pont. l. 11.

Append.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

SCRIPTA.

H*iſtoriarum Decades* iii. (quarum tamen ultima libros xt. complectitur) de rebus in Occidente geſtis ab Imperii Romani inclinatione uſque ad ætatem ſuam, ſeu ab anno Chriſti 410. uſque ad ann. 1440. Hiſtoriam iſtam [quod in Blondi laudem haud parùm cedit] in compendium redegit Pius II. Pontifex. Prodiit ſeorſim *Venet.* 1484. f.

Roma reſtaurata libri iii. ad Eugenium Papam ; quibus qualis ſuo tempore eſſet Roma, poſt crebras devaſtationes reſtituta, deſcribit.

Italia illuſtrata libri VIII. quibus Italiæ in XVIII. Provincias diviſæ urbes & regiones, reſque ſequioris ævi maximè notabiles commemorat.

De *Venetorum origine & geſtis liber*, à jactis Reipublicæ fundamentis uſque ad captam à Saracenis Ptolemaidem, ſeu ab anno Chriſti 456. ad 1291.

Roma triumphantis libri x. quibus de veterum Romanorum rebus, religione, Reipublicæ adminiſtratione, militiâ, moribus, & triumphis agit.

Prodierunt omnia Blondi Opera *Baſil.* 1559. f.

1440. H. W. AMBROSIUS CAMALDULENSIS, gente Italus, patriam habuit Porticum Flaminiæ oppidum non procul à Florentiâ ſitum. Decimum quartum ætatis annum agens, Monachorum Camaldulenſium qui eremum quandam inter Apenninos montes incoluerunt, Ordini initiatus eſt. Vir pro ſæculi ſui captu eruditiſſimus, quodque illâ ætate paucis contigit, utriuſque linguæ peritus. In Græcis Emanuelem Chryſoloram Venetiis docentem audivit; tantoque ſtudio Græcarum literarum ſcientiam

† Hiſt. Concil. Flor. Sect. 10. cap. 2. excoluit, ut à Sguropulo † inter omnes Latinos τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ἐπιγνώμων haberetur. Tandem Ordinis ſui Abbas Generalis conſtitutus, claruit anno 1440. Eugenio IV. & Nicolao V. ſummis Pontificibus imprimis charus; à quibus ad Cardinalitiam purpuram ſæpe deſignatus, dignitate ſeu ſponte ſeu fatali quadam ſorte excidit. Ab Eugenio ad Concilium Baſileenſe legatus, partes Pontificias egregiè propugnavit: nec minùs ſedulam in Conciliis Ferrarienſi & Florentino operam navavit: in quibus contra Græcorum dogmata acriter diſſeruit; & coram Imperatore & Epiſcopis Græcis plùs unâ vice Græcè peroravit. Ex Concilio Ferrarienſi Florentiam ab Eugenio miſſus, ut Concilium iſtuc transferre liceret à Florentinâ republicâ obtinuit: quin & eleemoſynæ Papali diſpenſandæ præfectus eſt, qui nummulos eſurientibus apud Concilium Græcis minutatim erogaret. Pactâ tandem utcunque inter Græcos & Latinos concordiâ, ſpectatæ Ambroſii eruditioni datum eſt, ut Unionis ineundæ formulam componeret: ἀνὴρ ποικίλος μὲν καὶ πανοῦργος, ut de eo Sguropulus

‖ Sect. 7. c. 1. ‖ προσχηματίζων δὲ περισσότερον εὐλάβειαν, οὐκ ἄμοιρος τε τῶν ἑλληνικῶν λόγων παιδείας; καὶ τῷ Πάπᾳ πιστότατος. *Vir veteratorius & callidus, insignis ſanctitatis ſimulator, nec lingua nec diſciplinarum Græcarum penitus ignarus, & Papæ fideliſſimus.* Obiit valdè grandævus, non ſine ſanctitatis opinione in Eremo ſuâ Camaldulenſi, vel, ut alii habent, Conſtantiæ. Vitam ejus fuſiſſimè deſcripſit Auguſtinus Florentinus Hiſtoriarum Camaldulenſium libro 3. à pag. 321. uſ-

* Diſſert. Tom. 2. p. 41. que ad finem: Errat verò Labbeus *, cùm Auguſtinum tribus libris vitam illius deſcripſiſſe ait. Scripſit quidem Auguſtinus de Hiſtoriâ Camaldulenſi libros tres: Ambroſii verò vita ſolummodò in Appendice ad librum tertium continetur.

SCRIPTA.

H*odæporicon*, ſeu deſcriptio itineris Eugenii Papæ auctoritate anno 1431. à ſe per Italiam ſuſcepti, ut corruptos Monachorum & Virginum clauſtralium mores emendaret. Prodiit curâ Nicolai Bartholini *Florentiæ ac Lucæ* 1681. 4°. SÆC. XV. ab An. MCCCC.

Unionis formula inter Eccleſias Græcam & Romanam, ſeu *Definitio Synodi Florentinæ*. Extat Gr. Lat. Concil. Tom. XIII. p. 510.

Palladii Vita S. Chryſoſtomi, è Græco Sermone in Latinum *verſa*. Prodiit verſio *Venet.* 1533. & alibi.

Joannis Moſchi Pratum ſpirituale. Lugduni 1617. & cum Græco textu in Auctario Duccano Tom. II. p. 1057.

Joannis Scholaſtici Climax. Venet. 1531.

Manuelis Caleca libri IV. *contra errores Græcorum* Ingolſtad. 1608.

S. *Ephræmi Syri Sermones* XIX. *Argentinæ* 1509. Extant in Bibliothecâ Cæſareâ *Sermones* XXI. S. *Ephræmi* ab Ambroſio olim *Latinè verſi*, & Coſmo Medici [ſummo ipſius Mæcenati] nuncupati. *Præfationem ad Coſmum*, ſanè elegantiſſimam, exhibet Lambecius Comment. de Biblioth. Vindob. Tom. I. p. 119. Non verſionem ſolùm, ſed Præfationem etiam, tacito Ambroſii nomine, expilavit Gerardus Voſſius Tungrenſis.

Alia multa veterum Patrum ſcripta Latio donavit Ambroſius, & in his *S. Dionyſii Areopagitæ opus de Cæleſti Hierarchia*; *S. Baſilii librum de Virginitate*; *S. Athanaſii contra Gentes*. *S. Chryſoſtomi libros tres ad Stagirium Monachum*, *Homilias in Matthæum*, & XVIII. *alia Opuſcula diverſi argumenti*; *Vitas Monachorum*, & *S. Gregorii Nazianzeni*, atque alia plura; quæ quidem ferè omnia diverſis locis ac temporibus in lucem prodierunt.

Cæterùm non contemnenda etiam ingenii ſui monumenta proprio Marte Ambroſius compoſuit, viz. *Epiſtolarum libros* XVI. MSS. in Bibliothecâ S. Marci Florentinâ; *Chronicon Montis Caſſini*; *Commentariorum de rebus à ſe, dum Generalis eſſet Camaldulenſium, geſtis libros* ii. *Vitas Sanctorum aliquot*: *Tractatum de Sacramento admirabili Corporis Chriſti*; *Tractatum contra Græcos de Proceſſione Sp. S.* *Orationes nonnullas ad Conciliorum Ferrarienſis & Florentini Patres habitas*, quodque nec Bellarminus, nec Poccianctius enumeravit, *Opus contra vituperatores Monaſticæ vitæ*, MS. in Bibliothecâ S. Juſtinæ Patavinâ aſſervatum, teſte J. Tomaſino lib. de Biblioth. Patavinis p. 46.

MICHAEL APOSTOLIUS, natione Græcus, patriâ Byzantinus, Geo. Gemiſti Plethonis familiaris, Philoſophiæ Platonicæ ſectator, claruit anno MCCCCXL. Græcorum rebus afflictis, & jam-jam collapſuris, in Italiam aufugit, à Beſſarione Card. inter alios ſuæ gentis eruditos, hoſpitio aliquandiu exceptus, donec gratiâ ejus excidens ſedem mutare neceſſe habuit, & ex Italiâ in Cretam Inſulam migravit, ubi libris exſcribendis & pueris inſtituendis victum ſibi quæritabat. In defenſionem Platonis contra Theodorum Gazam calamum ſtrinxit, Geo. Gemiſto ſuccenturiatus. Dictum Opus ſic incipit. Ἔδει Πληθώνα, ἀντὶ αὐτοῦ Ἀποστόλης λέγειν, & extat Græce MS. in *Bibl. Vindob.* Cod. Philoſ. LXXXV. num. i. & in *Bodleiana*, Cod. 165. Dialogus *Menexenus* dictus de *SS. Trinitate*, utrum Judæi & Turcæ rectiùs *ſimpliciter Unum* credant Deum, an Chriſtiani Deum *Trin-Unum*. Interlocutores *Menexenus* Cydonius, *Diophanes* Gortynius, & *Laonicus* Byzantius. Pr. Διοφ. Ποῖ δὴ καὶ πόθεν, ὦ φίλε Μενέξενε; Μενέξ. Ἐκ Κυδωνίας εἰς Γορτύναν. Extat MS. *ibid.* nu. ii. *Oratio* conſolatoria ad Socerum filii iraſcentem, cùm ad ſecundas tranſiret nuptias. Pr. Ἐν ἄλλοις τῶν ἀναγκαίων ἤδη σχολάζοντος. MS. *ibid.* num. iii. & in *Bodleiana*, Cod. 76. *Appellatio* ad Conſtantinum Palæologum ultimum CP. Imp. qua continetur ſuſpectæ

Religionis

1440. R. G.

Digitized by Google

Religionis ipſius Confeſſio: in hâc formulâ Fidei, proceſſionem Spiritûs S. ex *ſolo Patre* confitetur, uti monet Cl. Lambecius, Pr. *Πολλῶν ὄντων, θειότατε βασιλεῦ, ἃ τὸ χρῖσμα τοῦτο τὴν βασιλείαν κοσμεῖ.* MS. numer. IV. *Oratio* ad Magiſtrum ſuum Joannem Argyropulum cùm ipſe Conſtantinopoli publicè docere inciperet. Pr. *Τοῖς ἀγάλμασι τῶν ἀνθρώπων τὰς σφῶν αὐτῶν ἐνεργείας.* MS. *ibid.* num. V. *Epiſtola* XLV. quarum prima ad Georg. Gemiſtum Plethonem. Pr. *Ἔπ μὲν ἤδη πρότερον ἄλλο.* Reliquæ ad Manuel. Chryſoloram, Laon. Chalcocondylam, Joan. Argyropulum, Mich. Marullum, Joan. Chryſolotam, Beſſarionem Card. Petrum Callergen, alioſque plures eâdem ætate florentes viros doctos quas omnes publicâ luce digniſſimas cenſet P. Lambecius, quod Hiſtoriæ illorum temporum illuſtrandæ multum inſervirent, habentur MSS. *ibid.* nu. VI Multa ex Operibus ſuprà recenſitis aſſervantur Græcè MSS. in *Bibl. Bavaricâ*; plura in *Vaticanâ* in Codice Autographo ex *Biblioth. Heidelberg.* allato, ubi Epiſtolæ LXV. numerantur. *Oratio Panegyrica* ad Fredericum III. Imp. rogatu Ariſtonymi Byzantini circa annum MCCCCLVII. ſcripta, Græcè & Latinè à Frehero edita, *Rer. Germ. ſcript.* Tom. II, Francof. 1602. *fol. Oratio funebris* in laudem Beſſarionis Card. Græcè MS. fuit penès P. Pantinum, inde ad Andr. Schottum devenit: Habetur in *Biblioth. Bavaricâ*, eadem cum *Verſibus* quibuſdam *Heroicis*, *Elegiacis*, *Jambicis in præcipua Feſta Dominicana & Sanctorum*, MS in *Codice* 165. *Monodia funera*'ri ad Andream Calergen MS. *in Bibl. Regia Pariſienſi. Diſceptatio* adversùs eos qui Occidentales Orientalibus ſuperiores eſſe contendebant, quoad Philoſophiam, & in declarando modo Generationis Chriſti, & Proceſſionis Spiritûs S. Græcè MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 76. *Verſus Politici* Græci in Laudem Batrachomyomachiæ Homericæ MSS. erant penès Archiepiſc. Toletanum. Denique in *Paræmiis* ſive *Proverbiis Græcorum* colligendis & ordinandis operam ſatis ſufficirer impendit. Opus ordine Alphabetico diſpoſitum Gaſparo Oſmenſi Epiſcopo nuncupavit. Hujus breve Compendium Græcè edidit Hervagius, *Baſil.* 1538. *8vo.* Integrum cum verſione Latinâ, & notis ampliſſimis, prodiit curâ P. Pantini, & Andr. Schotti, Lug. Batav. 1619. *4to.*

1440. R. G. JANNOTIUS MANETTUS, natione Italus, patriâ Florentinus, claruit anno MCCCCXL. anno MCCCXCVI. natus, à primâ puerinâ ſtudiis litterarum deditus, veram ſapientiam, deſertis Scholaſticorum lacunis, ex ipſis fontibus haurire concupivit: Manuelem Chryſoloram in Græcis literis Magiſtrum habuit, linguæ etiam Hebrææ (quod in iſto ævo rari admodum exempli erat) cognitionem aſſequutus: In Senatorium Ordinem à concivibus ſuis cooptatus eſt, & Equeſtri dignitate à Nicolao Papa V. cui inter primos charus erat, honeſtatus; varias etiam tum Reipub. tum Pontif. Rom. nomine Legationes obiit; & poſtquam três ſupra ſexaginta annos magno cum honore & auctoritate tranſegiſſet, Neapoli debitum naturæ perſolvit anno MCCCCLIX. Eo nomine inter Scriptores Eccleſiaſticos præcipuè memorandus, quòd *Pſalterium Davidis*, & *Veteris Teſtamenti* partem ex Hebræo, *Novum Teſtament.* integrum ex Græco ſermone in Latinum tranſtulit. Scripſit autem præclarum Opus *contra Judæos & Gentes* in decem libros diſtributum, quod *Piſauri* MS. aſſervatur. Orationes varias pro re natâ Legatus habuit, quarum nonnullæ lucem aſpexerunt: *Oratio* ad Alphonſum Aragoniæ R. *de laudibus Pacis*, anno 1443. *Alia* ad eundem in nuptiis Ferdinandi unici ſui Filii, anno 1445. habita. *Oratio Gratulatoria* ad Nicolaum Papam V. *in creatione ſuâ*, 1447. *Altera* ad Fridericum Imper. quo tempore

Append.

ingreſſus eſt *Florentiam*, anno 1451. Omnes à Marq. Frehero editæ, *Germ. ret. Script.* Tom. III. Hanov. 1611. *folio. Vitam Nicolai P. V.* ſcriptis conſignavit, hujus meminit Bapt. Peggius in *Vitâ Card. Firmani* apud Baluzium, *Miſcell.* Tom. III. pag. 264 Extat MS. in *Biblioth. Vaticanâ. Vitam Franc. Petrarchæ*; eam edidit Jac. Ph. Thomaſinus *Petrarch. Rediviv.* Patavii 1650. *4to.* Opera hactenus numerata, una cum *Vitis Socratis*, *Dantis*, &c. *Hiſtoria* item *Piſtorienſis*; *de illuſtribus longævis* liber; *de Sæcularibus & Pontificalibus pompis*, MSS. aſſervantur Piſauri in *Biblioth. Serea. Ducis* Horum poſtremum, cum *laudatione Gennenſium* reperitur MS. in *Biblioth. Colleg.* Novi apud Oxonienſ. Apud eoſdem in *Biblioth. Colleg. Lincoln.* MS. extat *Oratio Funebris* in Leonard. Aretinum. *De Dignitate & Excellentiâ Hominis.* Opus prodiit curâ Alexand. Braſſicani, *Baſil.* 1532. *8vo.* Verùm in *Indd. Expurg.** prohibetur niſi repurgetur. Plura alia ejus Opera numerat Poſſevinus †, quem conſulat Lector curioſus.

* Madrit. 1612. p. 65.
† Appar. Sac. Tom. I. p. 795.

1440. R. G. MICHAEL BALSAMON, natione Græcus patriâ fortè Byzantinus, Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Magnus Chartophylax & Archidiaconus, claruit anno MCCCCXL. Hic inter alios Crucigeros Joſephum Patriarcham ad Concilium Florentinum comitatus, Latinorum Artes & Verſutias detexit, & fictam unionem iriſit; Synodali autem definitioni, Imperatoris voluntati obſequens renitente licèt & reluctante animo, ſubſcripſit: domum reverſus ſcripſit ad Joannem Palæologum Imp. *Anaphoram Cleri Conſtantinopolitani*, quare qui ex Italiâ advenerant, Unionem in Synodo probatam diſſolverent: Eam memorat & ſugillat L. Allatius *de Conſenſ.* lib. III. c. 2. & nonnulla fragmenta in lucem profert, *ibid.* col. 918. 922, 924, 927.

1440. R. G. JOANNES SEGOVIENSIS, natione Hiſpanus, ex urbe natali cognomen adeptus, S. Theologiæ in Academiâ Salmanticenſi Profeſſor, & Canonicus Toletanus, claruit anno MCCCCXL. Academiæ ſuæ nomine Concilio Baſileenſi interfuit, ejuſque pars magna fuit; pro Concilio adverſus Pontificem ſtrenuè & audacter egit; contra Græcos nervosè & dilucidè peroravit, & (ex fide Balæi*) in Bohemorum gratiam diſſeruit, pro utrâque Sacramenti ſpecie laicis miniſtrandâ dimicans. Hunc Æneas Sylvius ut *Theologiæ peritiſſimum & ſummâ ſcientiâ virum, moribus & doctrinâ illuſtrem, cujus virtutem & ſummam bonitatem adverſarii vel inviti venerabantur*, deprædicat, variiſque, quâvis datâ occaſione, præconiis ornat: à Fœlice IV. vulgò V. Antipapâ Sacrâ Purpurâ inſignitus eſt Joannes noſter IV. Idûs *Octob.* MCCCCXL. verùm, abdicante Fœlice, dignitate iſtâ exutus, & Eccleſiæ Cæſareenſis Præpoſituræ à Nicolao P. V. admotus, vitæ Monaſticæ receſſum potiorem habuit, & in parvo quodam Cœnobio vitam ſefellit. *Concordantias Biblicas vocum indeclinabilium collegit, & ordine Alphabetico diſpoſuit*, à Joan. Frobenio primò Baſileæ ann. 1476. præmiſſâ dedicatione Sebaſt. Brant, ſeorſim impreſſas; Poſteà *Majoribus Concordantiis* inſertas, & variis in locis excuſas. Scripſit præterea Tractatum de immaculatâ B. Virg. Deiparæ Conceptione; prodiit *Bruxel.* 1664. *fol. Acta Concilii Baſileenſis* ſcriptis commiſit; ea in duobus maximis Codd. membranaceis exarata, apud Baſileenſes magnâ diligentiâ cuſtodita, reperit Auguſtinus Patricius Senenſis, & ex eis *hiſtoriam ſuam Synodi Baſil. ſummariè atque integra fide* deſcripſit, *nihil omnino rerum publicarum prætermittens.* Vide *Conc.* Tom. III. colum. 1612. *De auctoritate Epiſcoporum in Concilio generali.* MS. ibidem ſuperioris, ut videtur, Appendix. *Orationem* ſimilis planè argumenti, in Conci-

* Cent. VIII. p. 590.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. lio Baſileenſi habitam, integram exhibet Æn. Sylvius, *Comment. Baſil. Syn.* lib. I. pag. 34. Porrò Joannem noſtrum *Mahumetis Alcoranum* ex *Arabico* in *Latinum* Sermonem vertiſſe, ac *ineptias ejus veris ac vivis rationibus & argumentis* exploſiſſe teſtatur idem Sylvius†. Alter à noſtro Joannes Segobienſis Ord. Præd. & integro ferè ſæculo junior, cujus extat Opus *de Prædicatione Evangelicâ*, in libr. VI. diviſum, in quo de Concionatoris officio prolixè agit. Prodiit *Compluti* 1573. *Brixiæ* 1586. *4to*.

† Europ. c. 42. p. 440.

1442. K. G. FRANCISCUS de PLATEA, natione Italus, patriâ Cremonenſis, Ord. Fratr. Minorum Monachus, claruit ann. MCCCCXLII. Scripſit *Summam Myſteriorum Chriſtianæ fidei*; *Sermonum* librum; *De reſtitutionibus*; *de Cenſuris Eccleſiaſticis*, & *de Uſuris*. Ex his Lucubrationibus tres poſteriores habentur inter Tractat. *Tractatuum Juris. Venet.* 1584. *Tom.* XIV. Opera omnia junctim edita prodierunt *Patavii* 1473. *fol. Pariſ.* 1476. Sub idem tempus floruit Joannes de Platea J. C. Bononienſis, cujus *Commentarii in Inſtitut.* & *tres libros Cod.* prodierunt *Lugdun.* 1528. *8vo.* & alibi.

1443. H. W. MEFFRETHUS, natione Germanus, Eccleſiæ Miſnenſis Presbyter, claruit anno 1443. quo Hortulum ſuum ſe inchoaſſe teſtatur, Joanne Epiſcopo Diœceſeos Miſnenſis clavum tenente. Scripſit *Hortulum Reginæ*, ſeu Sermones de Sanctis, & Dominicales per totum annum in partes Æſtivalem & Hyemalem diſtributos. Prodierunt *Norimbergæ* 1487. f. *Baſileæ* 1488. 2. vol. f. Utramque editionem in Bibliotheca Lambethana inſpexi. Cæterùm Meffretus antiquos Doctores ſecutus, in Sermonibus de Conceptione B. Virginis eam originali labe immunem non fuiſſe auſus eſt docere. Ægrè id tulerunt Operis ſui Editores; atque adeò in priore editione brevis Typographi Admonitio, in poſteriore prolixa Fr. Joannis de Lapide, Carthuſiani, Doctoris Pariſienſis, concionibus iſtis præmittitur Præmonitio; quâ Meffreti ſententia & aſſertiones refutantur, & hæreſeos arguuntur. Sententiam enim de maculata B. Virginis Conceptione antiquitùs quidem obtinuiſſe non diffitetur Carthuſianus; verùm poſt evulgatam ab Academia Pariſienſi, à Concilio Baſileenſi, & à Sixto IV. Pontifice definitionem contrariam, puram putam eſſe hæreſim à Catholicis omnibus repudiandam ſtrenuè contendit.

1444. H. W. REGINALDUS PAVO, Anglicè *Peacock*, natione Anglus, Patriâ Cambrobritannus, in Collegio Orialenſi apud Oxonienſes educatus, Doctoratûs inſignia tandem accepit. Vir ſummâ rei Theologicæ peritiâ ac morum probitate conſpicuus; quo nomine magno illi Pietatis ac melioris literaturæ Mecænati Humphredo Glouceſtriæ Duci facilè in notitiam devenit. Iſtius favore Epiſcopatum Aſaphenſem obtinuit anno 1444. ad Ciceſtrenſem translatus anno 1450. Summo animi ſtudio Wicleviſtis, quos vulgò *Lollardos* vocarunt, in Eccleſiæ Romanæ ſinum reducendis incubuit, cui operi ad extremam uſque ætatem intentus, plurimos tam vernaculo quàm Latino ſermone libros edidit. Haud ita tamen partibus Pontificiis addictus, quin graviſſimos in Eccleſia Romana tunc paſſim receptos errores ac ſuperſtitiones agnoſceret & inſectaretur. Lollardis quinetiam adeò non iniquus, ut vivicomburium illis à Clero Anglicano ſæpe inflictum vehementer improbaret, mitioribus argumentis & ratione ſolâ controverſiam dirimendam eſſe ratus. Eccleſiæ Repræſentativæ, ſeu Papæ, ſeu Concilii Generalis infallibilitatem, quæ quidem poſthabita iſto ævo Concilia Conſtantienſe & Baſileenſe in Scholis paſſim venditari cœperat, acriter ſcriptis oppugnavit; Eccleſiamque fidei Articulos definire item & errare poſſe & reverâ ſæpiùs erraſſe contendit. Alias adhuc opiniones Vir ſupra communem ſæculi ſui ſortem eruditus ab egregia antiquitatis cognitione hauſerat, quæ tunc temporis quidem parùm notæ, ab omnibus verò jam receptæ, hæreſeos ſuſpicionem illi apud indoctos atque æmulos præſules moverunt. Poſt Humphredi itaque Ducis interitum ad Synodum Lamethanam anno 1457. citatus à Thoma Bourchiero Archiepiſcopo Cantuarienſi, Epiſcopis Wintonienſi, Lincolnienſi, Roffenſi, ac viginti quatuor inferioris ſubſellii Theologis hæreſeos accuſatus eſt; erroreſque aliquot partim ex ſcriptis ejus collectos, partim inimicorum fraude confictos, abrenunciare juſſus. Palinodiam egit in Templo D. Pauli Londinenſi die IV. Decembris ejuſdem anni. Quid illi exinde contigerit, parùm conſtat. Tradunt nonnulli eum in carcere nece clandeſtina ſublatum eſſe, alii in ædibus Epiſcopalibus ad mortem uſque incarceratum, plures verò in Cœnobium quoddam ſeceſſiſſe, dato illi ex reditibus Epiſcopalibus exiguo admodum ſtipendio. Utcumque parvo illum tempore dignitati ſuæ ſuperfuiſſe, inter omnes convenit. Nec verò ludibrium debent nuperi Indicis * Librorum prohibitorum & expurgandorum Hiſpanici Authores qui Peacocum noſtrum Ciceſtrienſem Pſeudo-epiſcopum vocant, & Profeſſorem Oxonienſem Lutheranum fuiſſe ſomniant. Certè non alius iſtius ævi Scriptor Eccleſiæ Romanæ cauſam majori acumine atque eruditione contra Wicleviſtas egit; utcunque is fuerit, qui peſſimas morum ac diſciplinæ corruptelas in Eccleſiam invectas eſſe diſſimulare nollet; & craſſiuſculas, quæ tunc paſſim vigebant, ſuperſtitiones improbaret.

* Madrit. 1667. fol. p. 865.

SCRIPTA.

DE *Fide libri* II. formâ Dialogi inter Patrem & Filium, Anglicè conſcripti, quorum priore fidem Argumentis duntaxat probabilibus, non demonſtrativis, niti probat; poſteriore S. Scripturam unicam eſſe fidei Regulam acutè ſatis diſputat. Liber iſte poſterior, unà cum Excerptis ex priore nonnullis, prolixâ Editoris Præfatione illuſtratus, in lucem emiſſus eſt *Londini* 1688. 4o. Integrum extat Opus MS. in Collegio SS. Trinitatis Cantab. Paucis admodum ante obitum atque actam Palinodiam annis Opus iſtud Peacocus compoſuit. Siquidem non ſolùm *Repreſſoris* (quem anno 1449. evulgavit) à ſe antehac conſcripti inibi mentionem facit; verùm etiam complures, quos ſe ſe conſcripturum eſſe in *Repreſſore* promiſerat, libros veluti jamdiu in lucem editos commemorat.

Repreſſor nimiæ Cleri reprehenſionis, Opus inprimis prolixum, ac ſummo, ut videtur, ſtudio elimatum; quo recepta Eccleſiæ Romanæ dogmata ac ritus adverſus Wicleviſtarum objectiones Auctor vulgari idiomate fusè aſtruit. Integrum Opus in V. partes diſtribuitur; quarum primâ impugnatos à Wicleviſtis ritus generali argumento propugnat; reliquæ ſingulos ordine tuentur. Primâ itaque parte Palmariam Wicleviſtarum, qui nil ſive dogmatum ſive Cæremoniarum, niſi à S. Scripturâ expreſſe approbatum, recipi voluerunt, objectionem aggreditur: idque in primis probandum ſumit, nequaquam in id nobis datam eſſe Scripturam, ut illa, quæ naturalis ingenii viribus dignoſci poſſent, revelaret; adeoque innumera Chriſtianis omnibus neceſſariò facienda ac credenda eſſe, de quibus ne verbum quidem habet Scriptura; immo potiorem fidei atque officii Chriſtiani partem è ratione naturali petendam eſſe. Chriſtianam enim religionem (ſi Sacramenta excipias) nihil penitus addidiſſe Legi morali; adeóque totam (ſi Sacramenta demas) non

in

in S. Scripturâ, ſed in ratione naturali primariò fundari. Hinc ſequi, quod legis & rationis naturalis dictatis obtemperandum eſſet, etiamſi Chriſtus & Apoſtoli aliquid ipſis contrarium prædicaverint. S. autem Scripturam unicam eſſe veritatum revelatarum normam ac menſuram, tanquam indubitatum & ab omnibus receptum dogma ubivis ſupponit, quin & ſexcentis fere locis luculenter aſſerit. Parte ſecundâ Imaginum uſum & Peregrinationes religionis cauſâ ſuſceptas defendit; acutè quidem ſatis neque ineruditè; adeo invitâ tamen veritate, ut abſurdas ſæpenumero ſententias tueri neceſſe habeat. Ut alia enim ejuſcemodi taceam, Judæorum ac Gentilium idololatriæ originem & naturam explicans, tantum paulo ante Chriſtum natuıam Philoſophiæ indies au-
Par. 2. c. 17. geſcentis beneficio veritatis jubar eluxiſſe prædicat; ut omnes à Chriſto nato Gentiles (ſi pauculos obſcuri nominis excipias) idololatriæ crimine penitus immunes fuerint. Inter agendam verò imaginum cauſam cultum iis exhiberi neutiquam probat; idque duntaxat licere contendit, ut commemorativa Dei beneficiorumque ejus ac Sanctorum, nequaquam repræſentativa, ſigna in Eccleſiis aſſerventur. Parte tertiâ fundos atque ampla patrimonia poſſidere Sacerdotibus Chriſtianis licere probat; & miniſtrantis culpam jus miniſterio debitum non auferre, neque Laicis decimas illi debitas ſubtrahendi poteſtatem conferri contra Lollardos aſſerit. Conſtantini interim donationem, quam Sylveſtro Papæ olim factam eſſe Pontificii craſſiores fabulantur, uberrimis vali-
† Par. 3. c. 12. 13. diſque argumentis impugnat†. Parte quartâ diverſos ſacerdotii gradus in Eccleſia neceſſario admittendos eſſe & à Chriſto inſtitutos fuiſſe demonſtrat contra Lollardos, qui paritatem omnium ſacerdotum præoptarunt, neque alios, præter Presbyteros ac Diaconos, Ordines admitti voluerunt. Capite quarto, Petri ejuſque ſucceſſorum Pontificum Romanorum, primatum eſtruit, & ſequentibus, Leges ab Eccleſiæ præſulibus circa res indifferentes rectè condi & homines ad eaſdem ſervandas licitè cogi poſſe diſputat. Nimiam tamen rituum ac ceremoniarum farraginem in Eccleſiam jamdiu invectam eſſe non illubenter agnoſcit, & innumera, quæ exinde orta ſunt, male dolet; quin & librum eâ de re ſe
* Par. 4. c. 9. ſcripturum eſſe vovet*, utque voto Deus annuat, precatur. Parte ultimâ ſingulares & à vulgo Chriſtiano diſcretas Religioſorum Ordinum vivendi formulas, peculiarem habitum, magnifica ædificia, aliaſque conſuetudines tuetur: & Capite tertio, varias Hæreticorum ſectas, quæ antiquam Eccleſiam divexarunt, earumque dogmata recenſens, poſtremo loco Waldenſes & Wicleviſtas apponit. Hactenus ſex Eccleſiæ conſuetudines à Lollardis impugnatas defenderat. Quinque aliæ pari modo propugnandæ, reſtabant viz. I. Preces Sanctis oblatæ, & communicatio meritorum à Sacerdotibus & Monachis paſſim venditata. II. Nimia vaſum pretioſorum in Eccleſiis aſſervatorum multitudo, quæ divendi & in egenos diſtribui meliùs poſſent, & honor imaginibus ac reliquiis Sanctorum datus. III. Aſſiduus Sacramentorum uſus, maximè verò divinus, qui Euchariſtiæ elementis exhibetur, cultus IV. Juramentorum uſus à Clero uſurpatus & aliis impoſitus. V. Pœnarum capitalium & belli uſus ab Eccleſia approbatus. Quùm verò capita iſta aliis in libris ſanè pertractarat; ampliùs de iis diſſerere hic loci noluit. Integrum Opus MS. pervolvi in Bibliotheca publica Cantab. Claſſ. 4. ſig. 3. in fol. E quamplurimis, quæ notari meruerunt, locis, bina præ aliis ſelegi; alterum de Canonicis S. Scripturæ libris, de Sacerdotum nuptiis alterum, quæ Latinè verſa in Lectorum gratiam ſubjicerem.

Par. 1. cap. 19. *Porrò in ſui defenſionem Hiſtoriam Suſannæ adverſarii producere non debent, Danielis* XIII. *cap. Iſte enim locus & Hiſtoria non eſt Scripturæ portio, ſed apocrypha. Verus autem Danielis liber quatenus quatenus eſt, S. Scripturæ, in duodecimo capite terminatur, ut Hieronymus interpres teſtatur.* Atque iterum par. 2. cap. 17. cùm ſententiæ de Idololatriæ origine ab ipſo prolatæ Hæreticus objiceret locum Sapientiæ XIV. Authorem iſtius libri hallucinatum eſſe affirmat; ac dein ſubdit: *Iſte locus Sapientiæ* XIV. *falſus eſt; atque ita credam, integrum mihi eſt. Liber enim Sapientiæ non eſt S. Scripturæ liber; undeque aſſertatio ejuſce libri Sapientiæ authoris Scriptorisve, cui nomen erat Philo, nequaquam parem meretur fidem, neque tantum habet ponderis, quantum S. Scripturæ, atque argumenta ſuperius à me hac de re prolata.----atque ita quidem mihi videtur, fidem* XIV. *capiti Sapientiæ neutiquam in hac re adhibendam eſſe. Si cui rudioris ingenii mirum videatur, dictum Sapientiæ librum tam eximium in Bibliis hodierno tempore locum obtinere, quin & pari, atque alios S. Scripturæ libros, ſolennitate in Bibliis collocari; illi ſic reſpondeo. Sub Eccleſiæ primordiis paulò poſt Chriſti paſſionem Scripta homines ad Sanctitatem incitantia, rara admodum & pauca erant, ſi libris ejuſdem argumenti ab illo tempore conſcriptis conferantur. Poſtmodum, cùm Chriſtiani maximo piorum librorum ſtudio afficerentur, copiâ autem deſtituerentur, ob devotionem & aviditatem, quâ ſpirituales doctrinas homines tunc temporis exceperunt, in Biblia ſua deſcripſerunt & Philonis librum, qui Sapientia appellatur; & Jeſu filii Sirach librum, qui vocatur Eccleſiaſticus, aliòſque plures, ob magnam devotionem, quâ Chriſtiani tanta piorum librorum caritatis tempore in ejuſcemodi libros ferebantur; quamvis ſatis norint dictos hoſce libros e S. Scripturâ non eſſe; quod & Hieronymus aliique clariùs teſtantur libros iſtos S. Scripturæ partem non eſſe. Priſca verò iſta devotio dictos libros in Bibliis collocandi ab omni tempore, quo Biblia à privatis deſcripta paſſim habebantur, in hunc uſque diem non ceſſavit. Exinde tamen iſtorum librorum authoritas non altiùs, quàm olim, attollitur; nec exempli gratiâ eo uſque exinde ampliari poteſt, ut argumentis nudâ illorum affirmatione majoribus præponenda ſit.*

Par. III. cap. 15. *Quamcumque actionem Apoſtolus aliquis aut Scriptura ejus in morali ſacerdotis converſatione uſurpari prohibet: iſtam actionem à ſacerdote frequentari ratione non repugnat. Alter enim Apoſtolus & Scriptura ejus quiddam rationi contrarium prohiberet; quod nequaquam concedendum eſt. Ita vero res habet, ut à ſacerdote aut alio quolibet Chriſtiano omnia ciborum genera, quantum ſufficit, actis Deo gratiis, accipi Scriptura ſatis approbet, uti patet ex 1. Tim. cap. IV. Pari modo iſta actio, ut ſacerdos ex omnibus virginibus ſibi uxorem pro lubitu eligat & accipiat (modò nuptias ſtatim poſt primæ uxoris obitum non ineat) neque liberos gignat, poſſeſſiones teneat, familiam habeat, liberos alat & educet, uxorem poſſeſſiones & liberos gubernet, atque illis proſpiciat; iſta inquam actio à Paulo, ac pari argumento à cæteris Apoſtolis comprobatur. De Paulo eos patet ex eo, quod ſcriptum eſt.* 1. Cor. VII. *cap. in initio, ubi ad omnes generaliter Corinthi Chriſtianos, atque adeò ad ſacerdotes non minùs quàm alios verba facit: 1. Tim. 3. cap. & Tit. 1. cap. ſi eo ſenſu accipiantur, quo Pauli temporibus & à Pauli ævo ad hunc uſque diem per univerſam Græciam intellecta ſunt; uti Eccleſiæ iſtius praxis demonſtrat: quin & ſecundum intellectum, quem verbis illis appoſuit Eccleſia Occidentalis à Petri ac Pauli diebus ad Auguſtini uſque tempus; uti ſacerdotum in Eccleſia Occidentali conſuetudo Auguſtini ævo recepta demonſtrat; unà cum Hiſtoria Tripartita ubi de Concilio Nicæno verba facit; atque ipſo Auguſtino, qui Sacerdotum ſuo tempore uxoratorum mentionem fecit. Negari tamen non poteſt, Paulum Timotheo Ep. 1. cap.*

SÆC. XV. ab An. MCCCC. v. *conſilium dediſſe, ut ſemetipſum caſtum ſervaret.* Cæterùm Operis iſtius conſcripti tempus ex eodem certiſſimè definiri poteſt. Parte etiam V. cap. 6. annos ab inchoato inter Anglos & Gallos bello 34. efluxiſſe ſæpiùs dicit; adeò ut ann. 1449. ſcriptum eſſe neceſſe ſit.

Præter libros ſuprà recenſitos ſcripſit Peacocus alios à ſemetipſo in iiſdem memoratos, viz. *Juſtam Doctorum æſtimationem* Latinè, *Juſtam S. Scripturæ æſtimationem* tribus partibus comprehenſam Anglicè: *de religione Chriſtiana*; De *matrimonio*, *de implendis* IV. *Tabulis Tractatum*, cujus tertia pars *de uſura* egit. De *Extenſione* IV. *Tabularum*, *De Sacerdotio*, *De Chriſtianæ fidei regula*; *Librum de Fide*, atque alium *de Sacramentis*, Latinè: *Donatum in religionem Chriſtianam ducturum*: *Donati ſequacem* ſeu Appendicem: *Provocatorem Chriſtianorum*, *De Evangelicis Conſiliis*, *Demonſtrationem Chriſtianæ fidei*, De *Baptiſmo*; *De Euchariſtia*; *Præconem*: *De ſignis in Eccleſia*, ſeu *de cultu*; De *Doctrina*; De *Eccleſia* Latinè. Porrò Par. 3. Repreſſoris capit. 12. ſeſe librum *de fabulis Legendarum* ſcripturum eſſe in ſe recipit. Pat. 4. cap. 2. libros *de Baptiſmo*, & *Pœnitentia*, Latinè; Par. 1. cap. 2. *Logicam* linguâ vulgari in Laicorum uſum: ac demum Par. 5. cap. 6. ſe *Lectionum* è cathedrâ Academicâ habitarum volumen editurum eſſe pollicetur.

* Cent. 8. cap. 19. Alios adhuc recenſet Balæus *, Puta, *Defenſorem*, *Declaratorium*, *Symbolum*, *Ad Godhardum Minoritam*, *Epiſtolam*, (quam MS. in privata Gualteri Copi Bibliotheca extitiſſe prodit Jameſius †) *Divinum Officium*, *Enchiridion*, *De Providentia Dei*, *De libertate Evangelii*, *De ſecularium poteſtate*, *De æqualitate miniſtrorum*, *De legibus & doctrinis hominum*, *De communione ſub utraque ſpecie*, *Contra mendicitatem impiam*, *De ſua Palinodia.* Verùm præter Opera bina primo loco recenſita vix alia exſtare putem. Edidit quidem Joannes Foxus, unà cum Articulis ſeu Aphoriſmis Wiclevianis, Collectanea quædam ex Peacoci ſcriptis *Argentinæ* 1554. 8°. Libellum autem iſtum mihi nondum videre contigit.

† Eclog. Oxon. Cantab. par. 2.

1444. H. W. LEONARDUS DE UTINO, aliis *Bellunenſis*, nonnullis *Micenſis* dictus, gente Italus, Ordinis Prædicatorum ſocius, Gymnaſii Bononienſis Regens ac Profeſſor, Eugenio IV. Pontifici à ſacris Concionibus, & Dominicanorum in Lombardia Provincialis, claruit anno 1444. Nec plura de eo conſtant.

SCRIPTA.

Sermones floridi de Dominicis, & quibuſdam Feſtis quos Florentiæ prædicavit anno 1435. & Venetiis. Prodierunt *Lugduni* 1496. *ibid.* 1516. 2. Tom. 4°. Iidem forſan ſunt *Sermones Aurei* Utinæ 1466. neſcio annon & *Sermones Quadrageſimales & Dominicales*, Ulmæ 1478. Lugduni 1496. excuſi.

Sermones de Sanctis, qui ſub ipſa artis Typographicæ incunabula excuſi prodierunt ann. 1446. abſque loci mentione, *Ulmæ* 1475. *Spiræ* 1479. *Lugduni* 1495. 4°.

Tractatus de locis communibus Concionatorum. Ulmæ 1478.

De Legibus Opus ſatis craſſæ molis. Prodiit *Venetiis* 1473. f.

1444. H. W. PETRUS DE PILICHDORF, natione, ut videtur, Germanus, S. Theologiæ Profeſſor, claruit, ſi ex notâ ad finem libri appoſitâ conjicere liceat anno 1444. Scripſit *Librum contra Sectam Waldenſium*, qui cum Reinerii Sichoni Opere ejuſdem argumenti à Gretſero editus eſt *Ingolſtad.* 1613. p. 201. ubi & pars *Tractatûs contra pauperes de Lugduno* reperitur. p. 279. Habetur utrumque Opuſculum in Bibliotheca Patr. Tom. XXV.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

JACOBUS BRACELIUS, natione Italus, patriâ Genuenſis, Hiſtoricus ſui temporis graviſſimus, claruit Laurentio Vallæ & Barthol. Facio æqualis, circa an. MCCCCXLIV. *Senatûs Genuenſis Scriba*, *eundem honoris locum à Nicolao P. V. ultrò delatum repudiavit*, *mediocritate ſuâ contentus* *. Inter alios iſtius ſæculi Viros eruditos Alphonſum Aragoniæ & Neapolis R. Mecænatem habuit, ſub cujus auſpiciis varia Opera caſto & venuſto ſermone conſcripſit: quorum nonnulla lucem aſpexerunt. *De Bello inter Hiſpanos & Genuenſes* ab anno MCCCCXII. ad annum MCCCCXLIV. libr. 5. prodierunt *Hagenoæ* 1530. *Oræ Liguſticæ deſcriptio* ad Blondum Flavium; *de illuſtribus Genuenſibus* ad Ludovic. Piſanum Ord. Prædicat. *liber*; *Epiſtolarum liber*: Opera hactenus numerata junctim impreſſa, *Pariſ. ap. Bad. Aſcenſ.* 1520. 4to. & Barthol. Gorla curante *Romæ* 1579. 4to. Opera Hiſtorica ab Andr. Schotto inter Scriptores Italos edita. *Ital. Illuſtrat.* Francof. 1600. *fol. De præcipuis Urbis Genuenſis familiis* libellus ad Henricum de Merla Caroli VII. Francorum R. legatum: eum edidit doctiſſ. Mabillonius, *Iter. Ital.* p. 227. & ſequ. 1444. R. G.

* Foliet. *Clar. Ligur. Elog.* p. 103.

THOMAS RUDBURN, natione Anglus, Eccleſiæ S. Svvithuni Wintonienſis Ord. Benedict. Monachus, *Junior* dictus, ut à Thom. Rudburn Epiſcopo Menevenſi, qui noſtro paulò antiquior ſub hujus ſæculi initium floruit, & *de rebus Anglicanis Chronicon* contexuit, diſtingueretur: claruit an. MCCCCXLV. Scripſit hortatu Fr. VVintonienſ. *Hiſtoriam brevem de fundatione, incrementis*, atque *Epiſcopis Eccl. Winton.* à Lucio R. ad tempora Henrici VI. Anglorum R. ab Uſſerio Armachano ſub titulo *Hiſtoriola VVintonienſis* ſæpiùs laudatam: eam Hiſtoriæ Majoris *Epitomen* appellare maluit H. VVhartonus; habetur MS. in *Biblioth. Cotton.* Galba A. XV. Scripſit præterea *duplex Chronicon.* Horum unum (quod *Breviarium Chronicorum* inſcripſit) ſucceſſionem & res geſtas Regum Britonum & Saxonum ſtrictim complectitur, res Civiles ſuccinctè narrans, Eccleſiaſticis penitùs prætermiſſis: Extat MS. *ibid.* Nero A. XVII. Alterum ſtilo uberiore, & diligentiâ longè ſubtiliori compoſitum, in quinque minimum libros diſtinctum habetur MS. in *Biblioth. Lambethanâ*, & *Colleg. Corp. Chriſti* apud *Cantabrig.* verùm quod plurimùm dolendum eſt, uterque Codex tam in capite quàm in calce mutilus eſt. Opus iſtud Hiſtoriam VVintonienſ. *Minorem*, hoc *Majorem* appellat VVarthonus; qui eam, Rudburno Menevenſi à Voſſio perperam tributam, ſuo Auctori reſtituit, quæ ab initio ac fine deerant ex Epitome prædictâ ſupplevit, inſigniores ejus à Minori diverſitates notavit, & reſectis iis quæ aliunde petita in lucem dudum prodierunt, edendam curavit, *Angl. Sacr.* Tom. I. pag. 179. *Minoris* etiam *Præfationem* & Anonymi cujuſdam Monachi VVinton. *Annales* ab anno MCXXXIII. ad ann. MCCLXXVII. ſubjunxit. *ibid.* pagg. 287, 288. 1445. R. G.

ANTONINUS, vero nomine *Antonius*, ob puſillam verò ſtaturam *Antoninus* dictus, gente Italus, patriâ Florentinus, Nicolai & Thomaſiæ filius, natus eſt anno 1389. Primâ ætate Juri Canonico Fœſulis operam dedit. Sedecennis Prædicatorum Ordini ſe adjunxit; & in Conventu Cortonenſi cucullum induit, Laurentium Ripafractam præceptorem ſortitus. Adultior factus, cùm doctrinæ & pietatis famâ enitere cœperit, Cœnobiis Dominicanorum Cortonenſi, Romano S. Petri Neapolitano, S. Marci Florentino, Senenſi, Cajetano, Sueſſano, & Fœſulano ordine præfectus 1446. H. W.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. præfectus eſt. Plures Reipublicæ Florentinæ nomine legationes adhuc Fraterculus ad diverſos Principes, maximè verò ad Martinum V. & Eugenium Pontifices, obiit. Tandem Vicarius Generalis Congregationis Neapolitanæ conſtitutus, anno demum 1446. IV. Id. Februar. Archiepiſcopus Neapolitanus ab Eugenio Papa invitus admodùm renunciatus eſt. Anno 1447. atque iterum 1455. Romam à Populo Neapolitano legatus eſt; ut Nicolao V. & Calliſto III. ad Pontificatum evectis fauſta precaretur. Obiit die 2. Maii anno 1459. ætatis ſuæ 70. in Eccleſia S. Marci ingenti Pompâ ſepultus. Pius enim II. Papa Florentiæ tunc præſens funeris curandi onus in ſe ſuſcepit: omnibuſque cadaver ejus, antequàm terræ mandaretur, oſculatis, plenariam ſeptem annorum ac totidem Quadragenarum indulgentiam conceſſit. Neque enim ſine inſigni ſanctitatis famâ deceſſit Antoninus: quin mira de illius pietate, vigiliis, humilitate, ac charitate narrant vitæ ejus Scriptores; miracula verò ſine fine, ſine fronte accumulant. Tantam quin etiam vivus adhuc de ſe excitaverat ſanctimoniæ opinionem Antoninus, ut Nicolaus V. Papa de eo dicere ſoleret, Antoninum non minùs vivum, quàm Bernardinum Senenſem mortuum in Sanctorum album referri meruiſſe. Id tandem in votis habuit Leo X. ſed morte præreptus rem Hadriano ſucceſſori abſolvendam reliquit; qui Antoninum Calendario intulit anno 1523. Pietatis certè famam Antonino denegare haud æquum erit: id tamen dicere veritas cogit, eum nullius judicii ſcriptorem fuiſſe, qui aniles ac putidiſſimas fabulas undequaque convaſare ſolet.

SCRIPTA.

Summa Hiſtorialis, ſeu *Chronicon Tripartitum*, à mundo condito uſque ad annum 1459. ex pluribus Hiſtoricis (quos ipſe in Præfatione recenſet) conſarcinatum. Prima pars ab Orbe condito ad Conſtantinum M. ſecunda exinde ad annum 1313. tertia exin ad ſua uſque tempora producitur. Prodiit *Venet.* 1481. *Norimbergæ* 1484. *Baſil.* 1491. & cum notis P. Maturi *Lugduni* 1586. 3. Tom. f.

Summa Theologica, in IV. partes diſtributa. Prodiit *Memmingæ* 1483. *Argentinæ* 1496. 4. vol. f. *Venet.* 1591.

Summa confeſſionalis, Argentinæ 1492, 1499. 4°. Pariſ. 1516. 8°. Lugduni 1564. 8°. Venet. 1572. 16°.

Annotationes de Donatione Conſtantini M. Habentur inter alios aliorum Tractatus *Colon.* 1535.

Trialogus de Diſcipulis Emmaunticis, unà cum Authoris vitâ, ante annum 1500. alicubi typis impreſſus.

De virtutibus liber, Norimbergæ 1472.

Tractatus de Excommunicatione, *De Interdicto Eccleſiaſtico*, *De Irregularitate*, *De Suſpenſione*, & *De Uſuris*, reperiuntur inter Tractatus Juris *Venetiis* 1584. editos.

Opera Antonini inedita dabunt Altamura Biblioth. Prædicat. pagina 183. & Michael Pocciancius Catalog. Script. Florentin. p. 13.

1447. H. W. NICOLAUS V. *Thomas Sarzanus* antea dictus, patriâ Genuenſis, vel ex Platinæ mente, Lucenſis, humili loco natus, Bartholomæi Chirurgici filius, bonarum literarum ſtudio Nicolai Albergati Cardinalis beneficio Bononiæ incubuit. Dein in Curiam Romanam accitus, poſtquàm in Diſputationibus Ferrariæ & Florentiæ habitis doctrinæ ac prudentiæ famam ſibi conciliaſſet; ab Eugenio Pontifice in Germaniam legatus eſt, ut Fredericum Imp. & Imperii Principes à Concilii Baſileenſis partibus ad Romanæ ſedis obſequium revocaret. Fecit id Thomas, & partim diſertis orationibus, partim effuſis reformationis propediem ſecuturæ promiſſionibus Germanorum animos flexit, & ſchiſma ſuſtulit. Romam an. 1446. reverſus, Cardinalitium galerum, & Epiſcopatum Bononienſem laboris mercedem tulit. SÆC. XV. ab An. MCCCC. Anno 1447. poſt Eugenii mortem Pontifex Romanus electus eſt die V. coronatus die XIX. Martii Anno 1449. Fœlicem Antipapam à Concilio Baſileenſi Eugenio depoſito ante decennium ſubrogatum, Friderici Imp. potentiâ atque armis uſus, Papatu ſemet abdicare coegit. Abdicanti locum in Cardinalium conſeſſu dedit, & perpetuum Germaniæ legatum conſtituit. Cæterùm civilibus Italiæ bellis ſe immiſcens, rebus Eccleſiaſticis parùm vacavit. Obiit anno 1455. die XXIV. Martii. Summus literarum ac literatorum Patronus; qui quidem omnes ferè ſæculi ſui Viros doctrinâ inſignes ſtipendiis ditavit; innumera ferè Veterum Scriptorum monumenta toto orbe conquiſita ſumptu ſuo exſcribi & in Bibliothecâ Vaticanâ reponi fecit; primuſque omnium artes liberales è Græciâ in Italiam liberalitate ſuâ poſtliminio invexiſſe viſus eſt. Extant *Epiſtolæ* VI. *& Aviſamenta Oratoribus ſuis data pro extinguendo Schiſmate*, Concil. Tom. XIII. pag. 1321. *aliæ plures Epiſtolæ* apud Bzovium ad an. 1447. &c. Waddingum Annal. Minor. Tom. V. & in Bullario Romano.

MAPHÆUS VEGIUS, gente Italus, patriâ Laudenſis, Martini V. Pontificis Datarius, ſeu Libellorum Supplicum Magiſter, Canonicus Romanus, Poëta atque Orator inſignis, claruit anno 1448. 1448. H. W. Obiit anno 1458. apud Auguſtinianos ſepultus in Sacello S. Monicæ, cujus corpus ex oſtiis Tiberinis Romam tranſferendum olim curarat. Vir amœniorum literarum ſcientiâ, Poëſi præſertim, inſignis; qui, Jovio * judice, *heroico ſpiritu Maronem fœliciter æmulatus, omnes ferè à mille annis illuſtres Poëtas, nec excepto quidem Petrarchâ laureato, præclarâ cum laude ſuperavit.*

* Elog. Viror. Illuſtr.

SCRIPTA.

De perſeverantia in religione libri VII.

De educatione liberorum, & claris eorum moribus libri VI. prodierunt ſeorſim *Baſil.* 1541.

Diſputatio Terræ, Solis, & auri de Præſtantiâ diſceptantium.

Dialogus de miſeriâ & fœlicitate. Prodierunt ſimul omnia iſta Opuſcula *Pariſ.* 1511.

Dialogus Philalethes dictus, ſive Veritas inviſa & exulans, Lipſiæ 1499.

Antonias, ſeu de Vitâ S. Antonii Anachorethæ libri IV. verſu ſcripti. *Antverp.* 1559.

De quatuor hominis noviſſimis Tractatus.

Paraphraſis in VII. *Pſalmos Pœnitentiales* verſu Elegiaco.

Opera omnia Vegii hactenus recenſita habentur in Bibliothecâ Patrum Tom. XXVI. pagina 612.

Officium Eccleſiaſticum S. Monicæ. Extat inter Officia Eccleſiæ Romanæ.

Liber de ſignificatione verborum in Jure Civili. Vicentiæ 1477.

Æneidos Virgilianæ liber decimus tertius, cum Virgilio ſæpiùs excuſus.

NICOLAUS CUSANUS, à vico natali Cusâ ad Moſellæ ripas in Trevirenſi Diœceſi ſito, 1448. H. W. dictus, pauperculi cujuſdam piſcatoris filius, S. Theologiæ & Decretorum Doctor. Primùm quidem, ut nonnulli volunt, Canonicorum Regularium juxta Pennotum ſodalis, & Monaſterii Wotobergenſis Præpoſitus; dein Archidiaconus Leodienſis, & Decanus S. Florini Conſtantienſis. Ab anno 1431. Concilii Baſileenſis authoritatem fortiter propugnavit, editoque Opere de Concordantiâ Catholicâ Papam Concilio inferiorem eſſe demonſtratum ivit; neque

SÆC. XV. ab An. MCCCC. neque ipſas Pſeudo-Iſidori Decretales, quibus tot retrò ſæculis Orbi Chriſtiano fucum fecerant Pontifices, convellere ac falſi arguere veritus. Poſtmodùm verò ad Eugenii Partes anno circiter 1437. deficiens, à Pontifice in Germaniam legatus eſt, ut Confeſſiones quorumcunque audiendo, & à caſibus majori etiam Pœnitentiario reſervatis abſolvendo, nummis Germanos emungeret. Anno 1441. Nuncius Apoſtolicus ad Conventum Imperii Moguntinum miſſus eſt, ut Imperatorem ac Principes à Concilii Baſileenſis obſequio abſtraheret; pari in Galliam legatione haud ita diu poſt perfunctus. Anno 1448. die XX. Decembris Cardinalitiam dignitatem titulo S. Petri ad Vincula à Nicolao V. obtinuit; mox ad Germaniam remiſſus, ut Monaſteria reformaret, Imperii Principes ad bellum contra Turcas ſuſcipiendum cieret, & Jubilæum Romæ brevi celebrandum prædicaret. Exin Epiſcopus Brixinenſis, in Comitatu Tirolenſi à Nicolao conſtitutus, diuturnam cum Sigiſmundo Auſtriæ Duce rixam iniit. Noluit enim Sigiſmundus Cardinales Epiſcopatus in ditione ſuâ jure commendatitio poſſidere. Cuſanus ad Calliſtum Pontificem, qui Nicolao ſucceſſerat, provocat. Papa Sigiſmundum excommunicat, & regioni ejus ſacra interdicit. Cuſanus anno circiter 1459. Brixinum proficiſcitur; & à Sigiſmundo obſeſſus captuſque, grandi auri pondere ſoluto & remiſſis Eccleſiæ ſuæ privilegiis libertatem redemit. Sigiſmundum quidem Pius Papa iterato anathemate ulciſcitur: Cuſanus tamen ſede ſuâ privatus Italiam repetere neceſſe habet. Obiit Tuderti in Umbriâ pridie Idûs Auguſti anno 1464. ætatis ſuæ 63. Corpus Romam delatum apud S. Petrum ad Vincula depoſitum fuit. Vir erat cenſente Card. Bonâ * *profundæ ſcientiâ & ſubtiliſſimâ exercitatione limatæ.* Eruditionem quidem ejus nullus facilè negabit, conſtantiam omnes deſiderant.

* Notitia Autor. lib. de Divin. Pſalmod. præmiſſâ.

OPERA.

De *doctâ ignorantiâ libri* III.
Apologia doctæ ignorantiæ.
De Conjecturis libri II.
De filiatione Dei.
De Geneſi.
Idiota libri IV.
De viſione Dei.
De pace Dei Dialogus.
De *ludo globi libri* II.
De *Fortuna.*
Compendium ſeu directio veritatis.
De *Poſſeſſ.* ſive de Principio rerum omnium *Trialogus.*
De *Beryllo.*
De *dato Patris luminum.*
De *quærendo Deum.*
De *veneratione ſapientiæ.*
De *apice* Theoriæ.
De Deo *abſcondito* Dialogus.
De *Annunciatione* Dialogus.
Excitationum libri X.
De *æqualitate.*
De *Catholica Concordantia libri* III. Ex Opere iſto excerptus eſt *Tractatus de Donatione Conſtantini M.* qui in Faſciculo Rerum Expetendarum prodiit *Colon.* 1535. p. 79.
Epiſtolarum liber.
Cribrationum Alcorani libri III. Prodierunt unà cum Alcorano *Baſil.* 1550. f. & inter alia adverſus Alcoranum Opera *ibid.* 1543. f.
De *noviſſimo die.*
De *Geometricis tranſmutationibus.*
De *Arithmeticis complementis.*
De *Mathematicis complementis.*
De *Quadraturâ circuli.*
De *Sinibus & chordis.*
De unâ recti curvique menſurâ.
Complementum Theologicum.
De *Mathematicâ perfectione.*
Reparatio Kalendarii.
Correctio Tabularum Alphonſi.
Prodierunt omnia Cuſani Opera *Pariſ.* 1514. *Baſil.* 1565. 3. Tom. f.
Dialogus de Staticis experimentis. *Argentinæ* 1550. 4°.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

ERICUS OLAI, natione Suecus, S. Theologiæ in Academiâ Upſalenſi Doctor, & Eccleſiæ Metropolitanæ in eadem Urbe Decanus, claruit Joanni Benedicto Archiepiſcopo coætaneus ann. MCCCCXLVIII. *Hiſtoriam Suecicam & Gothicam* conſcripſit, in ſex libros diſtributam, ab Erico Rege *Sapiente* dicto, qui circa Æræ Chriſtianæ initium ſceptrum tenuit, ad Caroli Canuti tempora, qui anno orbis Redempti MCCCCXLVIII. ſolium conſcendit: prodiit Opus iſtud à Jo. Meſſenio editum & illuſtratum *Stocholm.* 1620. 4°. inter alias Sueciæ antiquitates curâ Joan. Loccenii recuſum. *Holmiæ* 1654. 8°. 1448. R. G.

BARTHOLOMÆUS RIMBORTINUS LAPACIUS, natione Italus, patriâ Florentinus, illuſtri genere ortus, Ord. Prædicat. Monachus, claruit a. MCCCCXLVIII. ab Eugenio IV. & Nicolao V. PP. variis beneficiis locupletatus, variis titulis & honoribus auctus; Sacri Palatii Magiſter, per regiones Hungaricas hæreſium Cenſor, ac Orator Evangelicus conſtitutus eſt. Epiſcopus Argolicenſis primò, poſteà Corrinenſis, & demum Coronenſis evaſit an. MCCCCXLIX. Nec dignitatibus impar, tantam enim ex diſputationibus contra Græcos in Concilio Florentino eruditionis famam conſequutus eſt, ut, Concilio peracto, qui Conſtantinopolim ad Unionem ſuadendam, & diſputationum certamina cum contrà ſentientibus ſubeunda mitteretur, idoneus judicatus eſt: Reverſus, & ætate jam ingraveſcente laborum pertæſus, omnibus ſuis Dignitatibus ſe ſponte exuit, ſibique & Deo vacans, vitæ reliquum in otio tranſegit: obiit XXIV. *Maii* MCCCCLXVI. Scripſit *de ſenſibilibus deliciis Paradiſi* Opus, ex Joanne de Tambaco potiſſimùm deſumptum, & prolixioris iſtius Operis quaſi Compendium. Prodiit Pariſ. 1514. 8vo. Extat *Commentarius in Pſalmum quinquageſimum; de Incarnatione; de effuſione ſanguinis Chriſti in Cruce*, ad Pium P. II. & alia plura MSS. in *Biblioth. S. Mariæ Novellæ Florentiæ*, quæ ſingulatim recenſent Ambr. Altamura *, & Mic. Pocciantius †. 1448. R. G.

* Biblioth. præd. p. 188. 189.
† Catal. Script. Florent. p. 23.

MATTHÆUS PALMERIUS, natione Italus, patriâ Florentinus; Poëta, Orator & Hiſtoricus inſignis. Claruit anno 1449. quóuſque Chronicon ſuum perduxit. In Concilio tamen Florentino partes non infimas tulit. Dantis Aligerii æmulus librum de Angelis Italico verſu conſcripſit; in quo cùm de rebus divinis parùm cautè locutus deprehenderetur, in hæreſis Arianæ ſuſpicionem incidit; cúmque errores ſuos revocare nollet, temeritatem capite luit, apud Cornam civitatem flammis exuſtus: quod tamen alii factum negant. Scripſit *Chronicon* ab Orbe condito uſque ad annum 1449. quod cùm Euſebii & Proſperi Chronicis ſubjungi ſoleat, non niſi mutilum hactenus lucem vidit, ea ſc. pars, quæ Proſperi Chronicon ab anno 444. quo ipſe deſiit, ad annum 1449. continuet. Integrum interim Palmerii Chronicon penès Laurentium Pignorium Patavinum MS. extitiſſe fidem facit Voſſius *. Prodiit Chronicon dictum unà cum Euſebii & aliorum Chronicis *Baſil.* 1536. & alibi. Extat etiam *Vita Nicolai Acciaioli* ab eodem 1449. H. W.

* De Hiſtor. Lat. l. 3. c. 7.

eodem Italicè conſcripta, *Firenza* 1588.4°. Alia quædam ab eo, partim Latino, partim patrio ſermone elucubrata commemorat Mich. Pocciancius †, viz. *Libros* IV. *de Vita civili ad Alexandrum de Alexandris*, *Hiſtoriam Piſanam*, *Epiſtolas & Orationes complures*, *& Poema de Angelis*: quæ quidem, quòd ſciam, nondum prælum ſubierunt.

† Catalog. Scriptor. Florentin. p. 123.

1450. H. W. JOANNES CAPGRAVIUS, gente Anglus, patriâ Cantianus, Ordinis Auguſtiniani in Cœnobio Cantuarienſi Monachus, & poſt adeptum Oxonii Doctoratus gradum, provincialis, Humfredo Gloceſtriæ Duci à ſacris Confeſſionibus, ac ſummè familiaris. Claruit anno 1450. & inter Theologos ævi ſui Anglos principem locum tenuit, in ſolutos Eccleſiaſticorum mores acriter detonare ſolitus. Obiit Linnæ apud Nordovolgios die XII. Auguſti anno 1464. Edvardo IV. rerum potito, & apud Auguſtinianos ſepultus eſt. Sic quidem Balæus & Joſephus Pamphilus. Pitſæus verò, cui ſuffragantur Voſſius & Miræus, illum ſub Richardo demum tertio, anno 1484. obiiſſe prodit. Scripſit *Catalogum* ſive *Legendam Sanctorum Angliæ*, quæ typis excuſa prodiit *Londini* 1516. f. Hiſtoriam illam expilaſſe dicitur Capgravius ex ingenti ac pulchro admodum volumine ejuſdem argumenti; quod in Bibliothecâ Cottonianâ MS. aſſervatur. Alia etiam quamplurima partim Hiſtorica, partim Theologica, ingenii ſui monumenta planè non contemnenda, poſt ſe reliquit. Imprimis verò in totam S. Scripturam commentatus eſſe dicitur. Amplum ſatis ſcriptorum illius Catalogum texit Balæus Cent. VIII. cap. 1. & ex eo Pitſæus p. 672. ac Joſ. Pamphilus Chron. Ord. Erem. p. 83. Ex his extant MSS. *Commentarius in Geneſin*, in Bibliotheca Orialenſi Oxon. Cod. 20. *in Acta Apoſtolorum*, in Bibl. Baliolenſi Oxon. Cod. 171. *De Symbolo*, ibid. Cod. 172. *Hiſtoriam de inclytis Henricis omnibus*, Regibus, Imperatoribus, Scriptoribus, aliiſque, ad Henricum VI. Angliæ Regem, MS. in Bibliothecâ Colleg. S. Benedict. ſeu Corp. Chriſti Cantab. N. 296. vidi. Habetur eadem, tacito tamen Capgravii nomine, in Bibliothecâ Cottonianâ ſub effigie Tiberii A. vol. 8. Extat ibid. MS. ſub effigie Vitellii D. 15. num. 4. *Vita S. Gilberti autoris Ordinis Sempringhamii* Anglicè à Capgravio ſcripta.

Sub Effig. Tiberii E. 1.

1450. H. W. THOMAS à KEMPIS, cognomento *Hammerlein* ſive *Malleolus*, ex oppidulo cognomine Kempis ſive Campis Diœceſeos Colonienſis oriundus, Joannis & Gertrudis filius, natus eſt circa an. 1380. Tredecennis puer Daventriam ſtudiorum ergò à parentibus miſſus eſt; ubi Florentium, Fratrum Clericorum Præfectum, præceptorem ſortitus eſt. Poſt ſeptennium anno 1399. Monaſterium Canonicorum Regularium S. Auguſtini Congregationis Windeſimenſis in Monte S. Agnetis prope Svvollenſem civitatem ſitum petiit: ubi poſt exactum ſub fratre germano Joanne Monaſterii Priore tyrocinii quinquennium anno 1406. habitum induit, poſt aliquot annos Monaſterii Procurator & Superior factus. Claruit anno 1450. Obiit grandævus anno 1471. ætatis ſuæ 92. Vir, ſi quis alius, pius & devotus; quem tamen nonnullibi, quaſi extra ſe raptum, Enthuaſiaſtam agere, & tantùm non delirare diſſimulari nequit. De eo Sanctorum cœtui inferendo in Eccleſiâ Romanâ modò cogitari innuit Papebrochius *, qui corpus ejus non ſine prodigiis anno 1682. die XIII. Auguſti repertum eſſe narrat; & *ut religioſo cultu eum aliquando venerari liceat*, ſperandum eſſe ſubdit.

* Conat. Chronol. ad Catal. Pontif. par. 2. p. 83.

OPERA.

Sermones XXX. *ad Novitios Regulares.*
Sermones IX. *ad Fratres.*
Utiliſſimæ Conciones & Meditationes ſeu Orationes de Paſſione Domini, *numero* XXXVI.

De Imitatione Chriſti libri Opus non tam mole; quàm uſu & famâ magnum: cujus admirandum, venuſtum tamen, dictionum zelum, ſententiarum pondus, & igneas pietatis ſcintillas multi multis deprædicarunt. Mihi ſatis erit inſigne Magni Bellarmini * elogium apponere. *Ego certe*, inquit, *ab adoleſcentiâ, & uſque ſenectam hoc opuſculum ſæpiſſimè volvi & revolvi: & ſemper mihi novum apparuit, & nunc etiam mirificè cordi meo ſapit.* Libri dignitatem nullus non agnoſcit: de Authore verò ferali odio invicem digladiantur Scriptores. Ego ſanè memet hiſce turbis non immiſceo, nec noſtrum eſt tantas componere lites. Aliorum tamen ſententias breviter notare Lectori non ingratum fore arbitror. Commune ferè itaque Codicum pariter ac Typographorum ſuffragium Thomæ noſtro Kempenſi Opus iſtud adjudicat. Receptæ iſti ſententiæ favet Codex ipsâ Thomæ manu deſcriptus, qui ejuſmodi notam in calce repræſentat: *Finitus & completus anno Domini* 1441. *per manus Fratris Thomæ Kemp. in monte S. Agnet. prope Zvoll.* His accedit ſtyli ſimilitudo, & ſpectata Kempenſis pietas. Verùm ineluctabiles è contra difficultates militant. Præterquàm enim quòd notula dicti Codicis calci ſubjecta Thomam Operis haud tam Autorem quam deſcriptorem arguat; quodque Bonaventura * ex hoc Autore partem Capitis ultimi libri ad verbum citaverit, & illa devoti cujuſdam libelli de Imitatione Chriſti verba eſſe dixerit: aſſervatur in Cœnobio Gerardimontenſi Codex ſine appoſito Autoris nomine ante annum 1400. ſcriptus: aliuſque adhuc antiquior Codex, cui Joannis de Gerſen, ſive de Geſſen, Abbatis Vercellenſis (claruit iſte ab anno 1220. ad 1245.) nomen præfigitur, in Monaſterio Aronenſi aſſervari dicitur, cujus meminit Bellarminus, * aliàs in Kempenſem pronus: quin & editionis Venetæ anno 1501. Curatores, cùm Joannis Abbatis nomen præfixerint, ad Codicem ipsâ Abbatis manu ſcriptum provocant. Poſterior quidem difficultas (modò iſtiuſmodi Codices revera extent) nequaquam expugnari poteſt. Priorem autem enervarunt Kempenſis ſectarii; dum Collationes ſuprà memoratas Bonaventuræ perperam aſcribi contendant; iſtâ inprimis ratione nixi, quòd Ubertinus de Caſalis, Bonaventurâ junior, in illis citatus reperiatur. Hinc ab ineunte uſque ſæculo ingens inter Benedictinos, & Canonicos Regulares, à quorum partibus ſtant Jeſuitæ, nata eſt controverſia: illi pro Joanne; iſti pro Thoma, utrinque ut tanti Operis conſcripti meritum Ordini ſuo atripiant, tanquam pro aris & focis pugnant. Pro Benedictinis in arenam deſcendit Conſtantinus Caetanus; pro Canonicis Heribertus Roſveydus, & Henricus Sommalius. His utrinque ſucceſſerunt ingens gladiatorum numerus, qui Apologiis, Vindiciis, Refutationibus rem egerunt. Nec intra modeſtiæ fines certamen ſtetit, conviciis quin & fraude utrinque agitur: illi abraſos & immutatos Codicum MSS. titulos conqueruntur: iſti effoſſum Thomæ Operum Indiculum rident. Haud tamen ita ſors fœcundæ iſtius controverſiæ tulit, ut intra Thomam Kempenſem & Joannem Vercellenſem claudatur. Fuere enim, qui, cùm Joannem de Gerſen, obſcurum Scriptorem, parùm nôrint, nominis affinitate decepti, Opuſculum iſtud Ioanni Gerſoni, Cancellario Pariſienſi, adjudicarunt. Verùm ea ſententia dudum apud eruditos exulavit. Aliam init viam nuperus Conjecturæ, *Romæ* anno 1667. editæ, autor: qui expenſis utrinque argumentis, non unum, ſed plures Operis iſtius autores fuiſſe opinatur; ita ut Thomæ quidem Kempenſi Compilatoris gloriam relinquat; quartum verò librum Ioanni Gerſoni indubitanter aſcribat, de reliquis autem tribus dubitet, ſint ne aſcribendi Ioanni Vercellenſi, an

* De Script. Eccl. p. 387.

Collat. 7. ad Fratres Tololates.

* De Script. Eccl. p. 386.

Ubertino de Iliâ Caſalenſi, an Petro Corbarienſi; (qui Pontificatum Romanum, aſſumpto Nicolai V. nomine, anno 1328. uſurpavit, & poſt biennium abdicavit): & allato demum Mariani cujuſdam Florentini (quem anno 1430. floruiſſe putat) teſtimonio, in Petri partes propendet. Argumenta verò ejus diluit, ac Marianum integro ſæculo juniorem eſſe demonſtrat Daniel Papebrochius in Conatu ſuo Chron. Hiſt. ad Catal. Pontif. par. 2. pag. 82. Hactenus de Auctore Operis de Imitatione Chriſti; reſtat ut editiones aliquot ſubnectam. Prodiit igitur innumeris ferè vicibus excuſum, & in omnes ferè linguas converſum, Anglicè, Germanicè, Gallicè, Italicè, Hiſpanicè, Bohemicè, Hungaricè, Arabicè, Turcicè, Græcè autem *Auguſta-Vindel.* 1615. Latinè ----- 1485. 8°. *Venet.* 1501. *Antverp.* 1569. 12°. cum Heriberti Roſveydi Vindiciis, *Antverp.* 1621. 8°. *ibid.* 1664. 24°. *Amſteladami* 1679. 12°. *Pariſ.* 1640. f.

Soliloquium animæ.
Hortulus Roſarum.
Vallis liliorum.
De tribus Tabernaculis.
De diſciplina Clauſtralium.
De fideli Diſpenſatore.
Hoſpitale pauperum.
Dialogus Novitiorum.
Spiritualia Exercitia Religioſorum duplicia.
Doctrina Juvenum.
De verâ cordis compunctione.
De ſolitudine & ſilentio.
De recognitione propriæ fragilitatis.
Epitaphium ſeu Enchiridion Monachorum.
Manuale parvulorum.
De elevatione mentis ad inquirendum ſummum bonum.

Alphabetum parvum Monachi in ſcholâ Chriſti, ſeu *Alphabetum Religioſorum.* Prodiit Bonaventuræ aſcriptum *Argentinæ* 1495. Trithemius, Poſſevinus, Swertius, & editiones nonnullæ id Kempenſi aſcribunt. Kempenſis cauſam agit Roſveydus, Bonaventuræ Waddingus *, qui tamen Opuſculum prologo ſimul ac Epilogo à Kempenſi auctum eſſe non illubens concedit.

* De Scriptor. Ord. Minor. p. 76.

Conſolatio pauperum & infirmorum.
Orationes plurimæ admodùm piæ atque devotæ.
De mortificatione ſui ipſius.
De Humilitate.
De vitâ bonâ & pacificâ.
Vita boni Monachi rythmicè.
Hymni, & Cantica valde pia & ſpiritualia, nu. XX.

De Vita Chriſti ac de Beneficiis ejus Meditationes in IV. partes diſtributæ. Prodierunt ſeorſim *Colon.* 1626. 8°.

Vita S. Lidwinæ ſeu *Lidewigis Virginis*, quæ diem obiit anno 1433.

Vita Ven. Magg. Gerardi Magni, & D. Florentii; qui Ordinem Fratrum Clericorum inſtituerunt.

Vita Diſcipulorum utriuſque, D. Joannis Gronde, D. Joannis Brinckerincke, D. Luberti Berneri, D. Henrici Brune, D. Gerardi Zutphanienſis, D. Amelii Burenſis, D. Jacobi de Viana, Joannis Cacabi vulgò Ceteloci, & Arnoldi Schoonhove.

Epiſtolæ VI. admodùm utiles & religioſæ.

Prodierunt Thomæ Kempenſis Opera *Noribergæ* 1494. f. *Pariſ.* 1520. 1570. f. *Venet.* 1565. 1569. *Antverp.* 1574. 1480. 8°. cura Henrici Sommalii in tres Tomos digeſta *Antverp.* 1607. 4°. 1615. 8°. *Duaci* 1635. 8°.

Chronicon Monaſterii S. Agnetis, à Roſveydo editum *Antverp.* 1615. 1622. 8°.

1450. H. W. ANTONIUS DE ROSELLIS, natione Tuſcus, Patriâ Aretinus, utriuſque Juris Doctor & in Gymnaſio Patavino interpres, Eugenii IV. Pontificis Orator ad Concilium Baſileenſe miſſus, poſteà verò Frederico III. Imp. à ſecretis Conſiliis. Claruit anno 1450. Obiit ſenectute vegetâ Patavii 1467. Scripſit inſigne Opus, *Monarchiam* dictum, de poteſtate Imperatoris & Papæ, in V. partes diviſum, quod ſub Eugenio Papâ ante annum 1440. elucubrarum, ſub Frederico Imp. poſt annum 1457. auxit & recenſuit. In quo adductis ex S. Scriptura, Patrum ſcriptis, ratione, & utroque Jure argumentis probare nititur Pontificem Romanum in temporalibus non præeſſe; neque ullam gladii civilis authoritatem, quin nec ullam ſupra reliquos Epiſcopos ſuperioritatem habere. Prodiit Opus iſtud *Venet.* 1483. 1587. & habetur apud Goldaſtum Monarch. Tom. I. p. 252. uſque ad p. 556. in Indice Romanenſium Expurgatorio legi prohibitum. Extant ejuſdem Tractatus *de Legitimatione, de ſucceſſione ab inteſtato, de indiciis & tortura, de Conciliis generalibus, De Uſuris, & de Indulgentiis*, in Tractatu Tractatuum.

DIONYSIUS à RICKEL, cognomento *de Leeuwis*, natione Belga, in oppidulo Ryckel, quod Haſbaniæ municipium eſt in Diœceſi Leodienſi, honeſtis parentibus natus, *Doctor Ecſtaticus* dictus. In Academia Colonienſi bonis literis innutritus, & Magiſter Artium creatus, anno ætatis ſuæ 21. Carthuſianis Cœnobii Rutemundenſis Monachis nomen dedit. Claruit anno 1450. Cardinalis Cuſani amicus & neceſſarius ſummus. Obiit anno 1471. die XII. Martii, ætatis ſuæ 69. ſeu, ut alii habent, 77. *Vir in divinis Scripturis*, inquit Trithemius *, *ſtudioſiſſimus, & continua exercitatione peritus; ſæcularis quoque Philoſophiæ non ignarus; ingenio ſubtilis, ſermone ſcholaſticus; vita & converſatione ſingulariter devotus; adeò ut etiam divinis revelationibus dignus haberetur. Tot ac tanta ſcripſit, ut numero Opuſculorum præter Auguſtinum apud Latinos parem habuiſſe neminem.* 1450. H. W.

* De Script. Eccl. p. 171.

OPERA.

Commentarii in univerſos S. Scripturæ libros. Prodierunt *Colon.* 1533. VII. vol. f. (in Evangelia *Venet.* 1569. *Lugduni* 1579.)

Enarratio in Hymnos aliquot veteres Eccleſiaſticos. Ibid. ad calcem Commentariorum.

Commentarius in libros IV. Magiſtri Sententiarum. Venet. 1584. 4. tom. f. Colon. 1535.

Commentarius in S. Dionyſii Areopagitæ Opera. Colon. 1536. f.

Summa Fidei Orthodoxæ. Antverp. 1569. Venet. 1572. II. Tom. 16°.

Dialogion de Fide Catholicâ libris VIII. Venet. 1568.

De doctrinâ & regulis vitæ Chriſtianæ libri II. Colon. 1577.

Monopanton, ſeu liber ex omnibus Epiſtolis S. Pauli ſecundùm argumenta digeſtus, *Lugduni* 1547. 16°. *Pariſ.* 1551. 1631. 8°.

Liber de IV. hominis Noviſſimis, viz. de Morte, Judicio, Inferni pœnis, & Gaudiis Cœli: in quo docet Animas Purgatorii haud certas eſſe de ipſorum ſalute: quo nomine Pontificiis vapulat: & in Indice Expurgatorio gravi cenſurâ notatur. *Delphis* 1487. 4°.

Colloquium de particulari judicio Animarum. Prodiit unà cum præcedente Opere *Colon.* 1591. 1598.

Paraphraſtica redditio aliquot Operum Caſſiani. Colon. 1640.

Enarrationes in Joannis Scholaſtici Climacem. ibid.

Inflammatorium divini amoris. Colon. 16· 5.

De arctâ viâ ſalutis & contemptu mundi Tractatus.

Speculum amatorum mundi.

De gravitate & enormitate peccati.

De Converſione peccatoris Speculum. Biſuntii 1488. 4°.

De

Google

SÆC. XV. ab An. MCCCC. *De fonte Lucis & ſemita Vitæ.*
Devotum Præcordiale.
Dialogus Patroni ad Canonicum. Prodierunt ſimul Opuſcula iſta ſeptem *Lovanii* 1577.
Speculum beatæ vitæ, & humanæ vitæ. Norimbergæ 1495. 4°.
Scala Religioſorum Pentateuchus. Antverp. 1556. 16°.
Contra Alcoranum & Sectam Mahometicam libri v. Colon. 1533. 8°.
De inſtituendo Bello contra Turcos, de Generali Concilio celebrando, & contra vitia Superſtitionum ibid.
De Vita Sacerdotali rectè inſtituenda, ---614. 8°. Antverp. 1532.
De omnium Ordinum ac ſtatuum Inſtitutione, Prolapſione, & Reformatione. Colon. 1559.
Sermones de Tempore, & de Sanctis. Colon. ---f.
Indiculus Operum à ſe ſcriptorum, apud Bzovium ad an. 147. §. 22.
Revelationes ipſi à Domino factæ, ibid. §. 23. &c.

Hactenùs Dionyſii Carthuſiani Opera, quæ ad notitiam noſtram pervenerunt. Prolixum ſatis ſcriptorum ejus Catalogum à ſeipſo concinnatum compendio exhibet Trithemius de Script. Eccl. p. 176. Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 171. Poſſevinus Apparat Sacr. Tom. p. 476. longè ampliorem verò Fr. Sweertius Athen. Belgic. p. 215.

1450. H. W. JOANNES CANALES, gente Italus, Ordinis Franciſcani Monachus in Conventu Ferrarienſi, S. Theologiæ Doctor, ſacrarum juxta ac profanarum literarum ſcientiâ, inprimis verò climatâ Philoſophiæ Platonicæ notitiâ, inſignis. Claruit anno 1450. Borſoni primo Ferrarienſium Duci perquàm acceptus; à quo ad plurimos Italiæ Principes ablegatus res maximi momenti geſſit. Scripſit libros, *de Cœleſti vitâ; De naturâ animæ, ejuſque immortalitate; De Paradiſo, & animæ fœlicitate; de inferno, & animæ cruciatu.* Prodierunt ſimul *Venet.* 1494. f.

1450. H. W. GULIELMUS VORILONGUS natione Gallus, Ordinis Minoritarum ſodalis, Conventûs Dinani alumnus, claruit anno 1450. Tantâ eruditionis famâ, ut cùm accerrima inter Franciſcanos & Dominicanos controverſia de Sanguine Chriſti jamdiu mota vigeret, Romam accitus fuerit, qui Ordinis ſui partes coram Pio II. Pontifice tueretur. Obiit Romæ anno 1464. ad Aram cœli ſepultus. Extant ab illo ſcripta, *Commentarius in* IV. *libros Sententiarum* Lugduni 1484. Pariſ. 1503. Venet. 1519. & *Vade mecum,* ſeu *Repertorium propoſitionum, quæ ſunt contra Scotum, ſive Collectaneum quæſtionum* IV. *librorum Sententiarum*, Argentinæ 1501.

1450. H. W. JOANNES, PLUSIADENUS cognomento dictus, Sacerdotum Primarius, ſive Archipresbyter, claruit poſt Synodum Florentinam, circa annum, ut videtur, 1450. Eundem cum Joſepho Methonenſi eſſe ſuſpicatur Allatius lib. de Conſenſu l. 3. c. 3. §. eo quòd Joſephi Libellus pro Synodo Florentina adversùs Marcum Epheſium in Codice MS. Bibliothecæ Ambroſianæ Joannis Pluſiadeni nomen in fronte gerat: idq; penè pro certo habet Epilog. ad Græc. Orthod. Tom. I. Sanè Græcis ſequioris ævi mutato vitæ inſtituto nomen etiam commutare adeò non infrequens erat; ut idem qui ante Epiſcopatum Joannes, poſt ſuſceptas infulas Joſephus fuiſſe non incommodè cenſeri poſſit. Verùm ſi is, quem de Epiſcopo Methonenſi ex Sguropulo ſuprà adduximus, locus de Joſepho accipiendus ſit (quod quidem videtur) iſte Latinus erit; & à Joanne noſtro longè alius. Scripſit Pluſiadenus *Dialogum* ſive *Diſceptationem pro Synodo Florentinâ*: quam Gr. Lat. edidit Leo Allatius inter Scriptores Græciæ Orthod. Tom. I. p. 583.
Append.

HILARIO, Monachus Græcus, Latinorum pariter ſectarius, claruit circa an. 1450. Scripſit, poſt Synodum Florentinam, *Dialecticam Orationem de pane myſtico Græcorum, & Latinorum azymo*: quam Gr. inter Varia ſua Divina emiſit Jo. Meurſius *Lugd. Bat.* 1619. 4°. Gr. Lat. Leo Allatius Græc. Orthod. Tom. I. p. 655. SÆC. XV. ab An. MCCCC. 1450. H. W.

JOANNES ARGYROPULUS, Patriâ Byzantinus, claruit anno 1450. & deinceps. Captâ à Turcis Conſtantinopoli, Patriâ exul in Italiam tranſiit: & ob raram, quâ enituit, eruditionem apud Coſmum Medicem, Florentiæ Principem ſummo in honore fuit; adeò ut Petro filio & Laurentio nepoti præceptor datus, parentis loco haberetur; & juventuti Florentinæ Græcas literas enarraret. Peſte demum Hetruriam devaſtante, Romam conceſſit; & Ariſtotelem publicè explicando, amplum ſatis ſibi ſtipendium concivit. Obiit vergente ſæculo ſeptuagenarius. Vir præter immodicam ingluviem & bibacitatem, quibus perquàm malè audit, nimiâ ſui opinione inflatus, & alieni contemptor meriti: adeò ut Ciceronem Græcas neſciviſſe literas illoto ore jactitare auderet. Præter *verſiones Latinas & Enarrationes librorum Ariſtotelis*, quæ typis ſæpiùs commiſſæ ſunt, ſcripſit ad Coſmum Ducem *librum de Proceſſione Spiritûs S. & Concilii Florentini decreto*; à Leone Allatio Gr. Lat. editum Græc. Orthod. Tom. I. p. 400. *Ejuſdem Monodia de Joanne Imp. CP. Conſolatio ad Imperatorem CP. Liber de Regno, & Comparatio inter Principes antiqui & novi Imperii.* Extant MS. in in Bibliotheca Regis Galliarum. 1450. H. W.

PETRUS CANDIDUS DECEMBER, natione Italus, patriâ Mediolanenſis, Viglebano iſtius ditionis oppido oriundus, claruit an. MCCCCL. Mediolani Græcas & Latinas literas aliquantiſper docuit, poſtea ſub Nicolao P. V. Magiſter brevium conſtitutus Romam petiit, eo autem mortuo, in Patriam reverſus reliquum vitæ ſpatium ſub Franciſci Sforriæ Ducis clientela tranſegit, ibique mortuus, & honorificè tumulatus eſt arcâ marmoreâ incluſus. Scriptis conſignavit *Vitam Philippi Mariæ Vicecomitis* Mediolani Ducis III. *Vitam* etiam *Franciſci Sfortiæ* Mecænatis ſui Mediolan. Ducis IV. Poſterior extat MS. in *Bibl. Regis Gallorum*; altera typis alicubi excuſa in lucem prodiit. *De geniturâ hominis* libellum ſcripſit, *Romæ* impreſſum. *Epiſtolarum* libri octo MSS. habentur in *Bibl.* Cœnobii Fr. *Auguſt. S. Salvatoris* Bononienſ. quibus præmittitur *Epiſtola* ad Bartholomæum Capreum Archiepiſcop. Mediolanenſem, cujus hortatu Epiſtolas ſuas in unum corpus collegerat: ita teſtatur Mabillonius *It. Ital.* pag. 197. Opus ejus *de origine fidei*, & *Dialogus de Ignorantiâ Vitæ*, MSS. aſſervantur in *Biblioth. Lugduno-Batavâ*, inter MSS. Latin. num. XXI. *fol.* Appiani Alexandrini hiſtoriam *de civilibus Romanorum libellis*, ſuaſu Alphonſi Aragoniæ R. in Latinum Sermonem vertit, verùm ex iſto opere laudem non magnam meruit, prodiit autem iſta Verſio *Romæ* 1472. *Venet.* 1477. 1492. Comparationem Alexandri M. & Julii Cæſaris ex Plutarchi Græcâ, & Alexandri res geſtas ex Q. Curtii Latinâ in linguam Italicam traduxit. 1450. R. G.

BARTHOLOMEUS FACIUS, natione Italus, patriâ Genuenſis, domo Spedianus, claruit ſub Nicolao Papa V. ann. MCCCCL. Vir utriuſque linguæ peritus, & gloriæ ſupra modum appetens, unde inter eum & Laurentium Vallam æmulatio & ſimultas interceſſit: In hiſtoriis conſcribendis, Jul. Cæſaris dictionem imitatus, majorem elegantiam quàm fidem adhibuit. Extant varia ejus Opera. *De humanæ vitæ fœlicitate* liber, ſive, *de ſummi boni* 1450. R. G.

fruitione, ad Alphonſum Aragoniæ R. prodiit *Antverp.* 1556. 8vo: *De excellentiâ & præſtantiâ Hominis*, ad Nicolaum P. V. utrumque opus *Præfatione* & *Notis* adornatum edidit Marq. Freherus, *Hanov.* 1611. 4to. *De rebus geſtis Alphonſi Regis Neapolitani*, lib. X. eos in lucem protraxit Jo. Mich. Bruius *Lugd.* 1560. 4to. Prodierunt iterum cum Guicciardini *Hiſtoriâ* à Cœl. Sec. Curione ex Ital. in Lat. ſermonem versâ. *Baſil.* 1566. *fol.* *De bello Veneto Clodiano*. *Lugdun.* 1578. 8vo. *De origine belli inter Gallos & Britannos*. Extat MS. in *Biblioth. Carmelit. Excalceat. Claromontenſ.* teſte Labbæo *. *De rebus Sicilis* liber, MS. in *Bibl. Regia Pariſ.* *De differentiis verborum Latinorum*, MS. ibidem, *Orationis invectiva in Laur. Vallam*, in Italiâ, editæ, meminit Simlerus. Fertur etiam ſcripſiſſe *de viris ſui ævi illuſtribus*; Arrianum *de geſtis Alexandri M.* & *de rebus Judæis*, Latinum fecit.

* Bibl. MSS. Catal. p. 209.

1450. R. G. BENEDICTUS de ACCOLTIS, natione Italus, patriâ Florentinus, domo Aretinus, claruit anno MCCCCL. an. MCCCCXV. in lucem editus, quando obiit non reperi. *Bellum à Chriſtianis contra Barbaros pro Chriſti Sepulchro & Judæa recuperandis geſtum* quatuor libris deſcripſit, impreſſum *Baſil.* 1544. 8vo. & Tho. Dempſteri notis auctum, *Florent.* 1623. 4to. Erat & alter Benedictus de Accoltis, ipſe etiam Aretinus, noſtro paulo recentior, Archiepiſcopus Ravennat. & S. R. E. Cardinalis, quem inter præcipuos ſæculi ſui Poëtas memorat Lil. Gyraldus †. Hujus Lucubrationes Poëticæ, Epigrammata, Elegiæ, &c. inter V. Poëtarum Etruſcorum Carmina impreſſæ ſunt *Florent.* 1562. 8vo.

† De Poët. noſtr. temp. Dial. II. 413.

1453. H. W. MATTHAEUS CAMARIOTA, Patriâ Conſtantinopolitanus, aliis Theſſalonicenſis, Sacerdotis cujuſdam Græci, qui in clade CP. occubuit, filius; Philoſophus & Rhetor eximius; claruit Conſtantinopoli anno 1453. quo captæ Urbi præſens interfuit. Extat prolixæ *Epiſtola de captâ Conſtantinopoli* portio inſignis, (à Theodoro Zygomala in Epiſtolam ſuam de Conſtantinopolitanis periculis & cladibus tranſcripta) Gr. Lat. apud Crucii Turcogræciam lib. 1. p. 76. Ejuſdem *Epitomen in Hermogenem*, & *Rhetoricæ librum*, MSS. extare memorat Joſ. Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 491. *Synopſis ejus Rhetorica* habetur MS. in Bibliotheca Auguſtana. Scripſit etiam *Commentarios in Syneſii Epiſtolas*, qui olim penès Johannem Zygomalum erant, teſte Crucio Turco-Græc. p. 187. *Encomium in tres Hierarchas*, *Baſilium, Gregorium & Chryſoſtomum*: habetur Græcè in Bibliotheca Regis Galliæ, & furſan alibi. Matthæo adhuc noſtro deberi videntur Tractatus duo, qui in Bibliotheca Auguſtana Græcè Manuſcripti extant his titulis inſigniti: *Matthæi Monachi & Presbyteri Theſſalonicenſis de Divinâ Gratiâ & Lumine adverſus eos qui creaturam dixere*; *Ejuſdem Tractatus de iis qui ſpuria & aliena docent in Eccleſiis*. Prior, forſan & poſterior, Tractatus Barlaamitas oppugnavit; qui Lumen Thaboriticum increatum aliquid eſſe negarunt.

Index lib. MSS. Bibl. Auguſt. p. 27.

1453. R. G. MATTHAEUS CAMARIOTA, patriâ fortè Byzantinus, Manuelis Rhetoris præceptor, claruit, cladi Conſtantinopolitanæ ſuperſtes, ann. MCCCCLIII. Hujus *Orationes* nonnullæ *de Sacro Officio Paſtorali*, habentur Græcè MSS. in *Bibliothecâ Cæſareâ Vindob.* Cod. Philoſ. CXCV. num. XIV. *Tres Canones Iambici*, ſive *Hymni*, primus *in Feſto Purificationis*. Pr. [illegible] Secundus *in Feſto Exaltationis Crucis* Pr. [illegible] Tertius *in Feſto Paſchatis*. Pr. [illegible] Extant Græcè MSS. in *Biblioth. Bodleianâ*, Cod. 48. *Canon. Iambicus de Chriſto & ejus Cruce*, MS. in *Bibliothec. Regis Gallorum*, ex fide Simleri, ab antedictis haud diverſus: In eadem Biblioth. Pariſienſi varia noſtri Matthæi opera, cum Theodori Laſcaris Operibus connexa MSS. reperiri teſtatur Cl. Labbæus *. *Synopſin Rhetorices* quæ in *Bibliothecis Auguſt. Pariſ. Bodleian.* aliis MS. aſſervatur, in lucem emiſit ad finem ſuperioris Sæculi vir doctiſſimus, & ad juvandas bonas literas natus, Dav. Hœſchelius Græcè *Auguſtæ Vind.* 1595. 4to. præmiſſâ *Epiſtolâ* Maximi Margunii cui dictum opus acceptum habuit.

* Catal. MSS. p. 335.

DUCAS, cujus prænomen latet, patriâ Byzantius, ex Imperatoria Ducarum familia oriundus, Michaelis Ducæ nepos, claruit anno 1453. poſt expugnatam à Turcis Conſtantinopolim, Leſbum Inſulam conceſſit, & in Domini Gateluzi, Principis Leſbii, Chriſtiani quidem, Turcorum verò tributarii, aulâ militavit. Anno 1455. à Gateluzo ad Hamzam Turcicæ claſſis Ducem, ut munera deferret, miſſus, pacem & amicitiam à Barbaro Leſbiis impetravit. Eodem anno a Dominico Gateluzo Domini nuper demortui ſucceſſore Adrianopolim legatus eſt, ut tributa Mahometi Turcorum Imp. numeraret. Annis ſequentibus alias binas ad Turcorum Tyrannum legationes obiit; ac Leſbo a Turcis anno 1462. ſummâ perfidiâ expugnatæ ſuperfuit. Scripſit *Hiſtoriam Byzantinam* de poſtremis Imperii Conſtantinopolitani rebus geſtis, ab Andronici Palæologi junioris morte uſque ad captam à Turcis Leſbum Inſulam, ſeu ab anno Chriſti 1421. ad 1462. præmiſſis etiam annorum Summis ab Orbe condito uſque ad Andronici obitum. Prodiit Hiſtoria iſta Gr. Lat. cum verſione ac notis Iſmaelis Bullialdi, *Pariſ.* 1649. f. 1453. H. W.

LEONARDUS JUSTINIANUS, 1453. R. G.
ex Inſula Chio oriundus, unde *Chienſis* nomen vulgò obtinuit, Archiepiſcopus Mitylenus, claruit anno MCCCCLIII. à Nicolao Papa V. unà cum Iſidoro Card. Sabinenſ. ad Conſtantinum Palæologum Imp. Conſtantinopolitanum Legatus miſſus, Regiæ Urbis excidium præſens vidit, ipſe etiam poſteà hoſtium rabiem expertus, à quibus captus, & ultimo ſupplicio ſuffectus eſt. Scripſit *Epiſtolam*, ad Nicolaum P. V. in qua *luculentam captæ à Turcis Conſtantinopoleos narrationem* inſtituit prodiit cum Mich. Rotingi præfatione, *Norimberg.* 1544. *Baſil.* 1556 8vo. & inter *Rerum Turcic. Script.* à Lonicero editos, *Francof.* 1578. Tom. II. p. 84. Tractatus *de vera Nobilitate* contra Car. Poggium Apologeticus, prodiit unà cum Leonardi *Vita* a Mich. Juſtiniano conſcriptâ *Abellini.* 1647. 4to.

GEORGIUS SCHOLARIUS, qui 1453. H. W.
& GENNADIUS, natione Græcus, patriâ forſan Conſtantinopolitanus, omni literaturæ genere haud vulgariter inſtitutus; Matthæi Camariotæ, ſi Maximo Margunio fides, diſcipulus; vir (judice Card. Bona *) *lingua nitidus & ingenio acer*. Pluribus ante Synodum Florentinam annis in Didaſcalorum Collegia Conſtantinopoli conſcriptus, haud levem apud Joannem Imp. gratiam iniit; ſecretioribus Concilionibus Imperialis conſiliis, omnibuſque de unione cum Latinis ineundâ Senatûs Epiſcoporum conſultis adhibitus. Anno 1438. in Italiam ab Imperatore ductus, quaſnam in Concilio Florentino partes egerit, haud ſatis patet. Circumferuntur quidem ſub illius nomine Orationes aliquot ad Synodum Florentinam; quæ Latinorum partibus non ſolùm favent, ſed datâ etiam operâ eas propugnant. Verùm iſtas à maleferiato quodam Latino confictas & Gennadii nomini ſuppoſitas eſſe contendunt Rivetus * & Creightonus †. Sanè effuſa Eccleſiæ Romanæ adulatio, & Græcæ contemptus, quibus ſcatent Orationes iſtæ longè infra ſpectatam Scholarii prudentiam & gravitatem ſubſidunt. Quin nec imbellem prorſus Chalcocondilæ authoritatem, quâ pugnavit Rivetus

* Notitia Author. lib. de Divin. Pſalmod. præmiſſa.

* Critic. Sacr. l. 4. c. 19.
† Præf. ad Synopſium.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. tus; Allatius reddidit. Sic enim Chalcocondylas *. Eugenius Papa (paulò poſt ſolutam Synodum Florentinam) Conſtantinopolim miſit viros quoſdam doctos ὡς διάλεξιν ἀφιξομένους τοῖς τῶν Ἑλλήνων σοφοῖς, οἳ ἐν προσιέναι τὴν γενομένην σφίσι σύνοδον κατὰ τὴν Ἰταλίαν, Μάρκῳ τε τῷ Ἐφέσου ἀρχιερεῖ καὶ τὴν ἀρχὴν τιθεμένῳ τῷ τῶν Λατίνων δόγματι τῷ προσθέματι, καὶ Σχολαρίῳ τῷ τότε παρ' Ἕλλησι τὰ ἐς σοφίαν εὐδοκιμοῦντι ἡ μὲν τοι ἐγένετο αὐτοῖς εἴσω, &c. Quamvis, inquam, Rivetus In cæpteris Latini errore deceptus, verba iſta · καὶ τὴν ἀρχὴν τιθεμένῳ τῷ τῶν Λατίνων δόγματι τὸ προσθέματι, quaſi de Scholario pariter ac Marco dicta malè acceperit: quod tantumdem tamen eſt priorem periodum, τοῖς Ἑλλήνων σοφοῖς οἳ ἐν προσιέναι τὴν γενομένην σφίσι ξύνοδον κατὰ τὴν Ἰταλίαν, Scholario non minus quam Marco apponendam eſſe, ne ipſe quidem Allatius negabit. His adde Phranzæ, & Rhacendytæ authoritatem, qui Scholarium in Synodo Florentinâ Latinis neutiquam acceſſiſſe affirmant: & argumenta, quæ unicum fuiſſe Georgium Scholarium ſuadent: certè optima nobis aderit Orationes iſtas ſi non abjiciendi, ſaltem de iis dubitandi ratio. Utut ſit, Scholarium cum Latinis poſtea ſenſiſſe ſatis ſuperque conſtat. Anno 1453. captâ à Turcis Conſtantinopoli, in thronum Patriarchalem Urbis tunc vacantem, Laicus adhuc à Mahomete Imp. evectus eſt; & inuſitatis planè honoribus comulatus. Illum ſub primis Patriarchatûs auſpiciis à Palatio ad Patriarchalem domum pedes deduxit Tyrannus; & de rebus ſacris diſſerentem non illubenter poſtea audivit. Quinquennium ille ſedi Conſtantinop. mutato Georgii in Gennadium nomine præfuit; cùm regiminis pertæſus, ſeu quòd pertinax Græcorum adverſùs Latinos odium doleret; ſeu quòd de Mahomete ad fidem Chriſtianam perducendo ampliùs ſperare deſiſteret. onus depoſuit; Patriarchatu ſemet abdicavit; & in Monaſterium conceſſit; anno circiter 1460. fato defunctus.

* Hiſt. lib. 6.

SCRIPTA.

E*Piſtola ſeu Oratio adhortatoria de unione cum Latinis ineunda ad Epiſcopos Orientales in Synodo Florentina*: in ipſo cujus exordio non leve planè τῆς νοθείας argumentum primâ fronte patet. Author enim ſibi veniam præfatur, quòd huic negotio ſe ſe non vocatus immiſcere audeat: cùm ex Sguropulo Sole clarius conſtet Scholarium, etiam antequàm à Conſtantinopoli ſolveretur, omnibus Imperatoris ac Epiſcoporum de unione pangendâ conſultationibus admotum fuiſſe:

Orationes aliæ III. admodùm prolixæ, *ad omnes Synodi Florentinæ Patres.* Extant Orationes iſtæ IV. Gr. Lat. interprete Matthæo Caryophilo, ad calcem Actorum Concilii Florentini, Concil. Tom. XIII. p. 544.

Expoſitio, ſeu *Apologia pro ſancta & Oecumenica Synodo Florentina, & Defenſio quinque Capitum in Concilio contra Græcos definitorum* viz. de Proceſſione Sp. S. de Sacrificio in Azymo, de Purgatorio, de Fruitione Sanctorum, & de Primatu Papæ. Genuinum eſſe Gennadii Opus negant, ſententiamque ſuam multis argumentis confirmant Petrus Arcadius & Matthæus Caryophilus, ambo partibus Pontificiis addictiſſimi. Rationes iſtorum aggreditur, & Gennadio Opus prolixè vindicat Leo Allatius de Conſenſu l. 3. cap. 6. §. 2. Prodiit Lat. *Dilingæ* 1581. 8°. Gr. *Romæ* 1577. & lingua Græcorum vulgari cum verſione Latina *Romæ* 1628. 4°.

Oratio ad Ioannem Imp. in Synodo Florentina, cùm ſententiam ejus de unione exquireret Imperator. Habetur Gr. Lat. Concil. Tom. XIII. p. 478.

Oratio brevicula ad eundem Conſtantinopoli facta, cùm de unione ab illo conſularetur. Gr. Lat. apud Sguropulum Sect. 3. cap. 6.

Append.

Confeſſio, ſeu Sermocinatio habita cum Mahomete Turcorum Imp. de recta Chriſtianorum fide: quam in Mahometis gratiam linguâ Turcarabicâ donavit Achmetes Berrhœæ Prætor. Extat Græcè, Latinè, & Turcarabicè in Cruſii Turco-Græcia lib. 2. p. 110. Gr. Lat. apud D. Chytræum Orat. de ſtatu Eccleſiarum in Græciâ, &c. *Francofurt.* 1583. 8°. p. 173.

Libellus de Articulis fidei ad eundem Mahometem ſeu *Dialogus de via ſalutis humanæ*, interrogante Turco & Patriarchâ reſpondente. Habetur Gr. Lat. in Hæreſiologia *Baſil.* 1556. p. 797. & ſeorſim à Fuchtenio editus *Helmſtadii* 1611. 8°.

Tractatus de Prædeſtinatione ad Joſephum Monachum Theſſalonicenſem. Græcè à D. Hæſchelio editus *Auguſtæ Vindel.* 1593. 4°. Gr. Lat. à Fred. Morello poſt Appendicem Operum S. Baſilii *Pariſ.* 1618. demum à Carolo Libertino Soc. Jeſu, nova verſione & Commentariis illuſtratus Gr. Lat. *Vratiſlaviæ* 1681. 4°.

Oratio in unum in natura, & trinum in Perſonis Deum Gr. Lat. ab Aldo Manutio excuſa unà cum Damaſceni & aliorum Hymnis *Vener.* 1501. 4°.

Extant omnia iſta Gennadii Opera (præter Orationes binas ad Joannem Imp.) Latinè in Bibliotheca Patrum Tom. XXVI.

Expoſitio literarum in ſepulchro Conſtantini M. exſculptarum de excidio Urbis Conſtantinop. & Turcorum imperio. Habetur Græcè ad calcem Chronici Dorothei Monembaſiæ Metropolitæ, & Synopſeos Hiſtoriarum Matthæi Cigalæ, utriuſque excuſi *Venet.* 1637. 4°.

Scripſit præterea Gennadius *Reſponſionem ad argumenta Marci Epheſii de Proceſſione Sp. S.* quam quidem imperfectam ab illo morte prærepto relicta alius quis abſolvit: [Beſſarion is Cardinalis fuit, ſi Caryophilo fides] & *Reſponſionem ad argumentum Græcorum.* Utrumque Opus MS. extare memorat Leo Allatius de Conſenſu l. 3. cap. 6. §. 5. qui & alia quædam à Gennadio conſcripta, & MSS. etiamnum variis in Bibliothecis aſſervata memorat Diatrib. de Georgiis p. 400. &c. puta *Librum de Animâ*; *De inani; abſurda & incompoſita innovatione fidei*; *Canonem in Gregorium Palamam Archiepiſcopum Theſſalonicenſem* &c. ut multa è Latino in Græcum ſermonem ab eodem converſa taceam.

GEORGIUS SCHOLARIUS, qui relicto Sæculo GENNADII nomen aſſumpſit, primus poſt captam urbem Patriarcha Conſtantinop. claruit anno MCCCCLIII. Utrum unicus, an duo fuerint hoc tempore Georgii Scholarii, inter eruditos diſceptarunt. Duos fuiſſe magno molimine contendit L. Allatius *de Conſenſ.* lib. III. cap. 5. & *Diatriba de Georgiis*, pag. 395. fuſius adhuc & copioſiùs *contra Creightonum*, integrâ *Exercitatione* VII. Tanto tamen verborum apparatu rem haud integram & indubiam reliquit, quin ab eo diſſentiant Recentiores; inter quos, ut alios taceam, præcipuè eminent Cl. Du. Ducangius, & R. Simonius Pariſienſis. Hiſce litibus immiſceri nec eſt otium mihi nec animus; Verùm ſi quod ſentio liberè loqui liceat; non video quin quicquid de Geo. Scholario vel Gennadio tradiderint ejuſdem ævi Scriptores, in unum eundemque aptè ſatis quadrare, & de unico ſatis commodè intelligi poſſit. Qui à Joanne Palæologo Imp. ob eximias animi dotes magni habitus, ejus mandato in Italiam deſcendit; Concilio Florentino interfuit *; & quo labanti Patriæ ſuppetias fœliciùs impetraret, in Latinorum partes abiit †; & Unionis negotium aliquamdiu promovit; utrum ex animi ſui ſententiâ id egerit, an ſimulatò ut ſuorum commodis inſerviret, judicent alii. Decreto enim Synodico nec ſubſcri- 1453. R. G.

* S. Sgur. hiſt. Conc. Flor. Sect. III. c. 6. Duc. hiſt. Byzant. c. 31.

† M. Epheſii Epiſt. apud Allat. contra Creight. p. 18.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. pſit, nec ſuffragatus eſt ; verùm Imperatore reliquiſ-
que contribulibus ſuis Florentiæ relictis, ipſe cum
Demetrio Deſpota, qui ab iſtiuſmodi Unione alieniſ-
ſimus ſemper fuit, & Geo. Gemiſto Plethone, Con-
* S. Sgur. Con. Flor. §. IX. c. 11. tilio nondum finito, Venetias clam abiit *; unde in
patriam reverſus, acerrimum ſe patriæ Religionis
vindicem, & Latinorum hoſtem infenſiſſimum præ-
ſtitit : Marco Antiſtiti Epheſino, qui Unioni nun-
quam conſenſit, ſe ſocium adhibuit, eique fideliter
† Leon. Chalcond. de rebus Turcicis. lib. VI. p. m. 195. adhæſit † : Acta Synodi deſcripſit, & Occidenta-
lium dolos & technas expoſuit : Cúmque ad vitan-
das quibus impetebatur moleſtias in Monaſterium
Pantocratoris ſeceſſerat, eum velut Oraculum quod-
dam in omnibus dubiis & ambiguis rebus conſu-
* Ducæ hiſt. Byzant. c. 36. lere ſolebat plebs univerſa, eumque velut unicum
Religionis columen & præſidium ſuſpiciebat * : In
† Ducas, ibid c. 37. iſto Cœnobio uſque ad Urbis excidium delituit † :
Primuſque poſt captam urbem, ſuffragante Clero,
Patriarcha deſignatur, in Gregorii ſponte exulantis
* Man. Malax. ap. Cruſin, Turc. Græc. lib. II. p. 107. locum ſuffectus, & *Gennadii* nomen uſque retinuit *
In iſto Dignitatis faſtigio poſitus, frequentes cum
Mahomete Imp. ſermones habuit, & de variis Re-
† Ibid. p. 109. ligionis Chriſtianæ capitibus cum eo diſſeruit †, un-
de eruditionis non vulgaris & infucatæ pietatis lau-
dem apud Infidelem obtinuit. Cùm quinque annos
* Ibid p. 120. & amplius in Patriarchatu tranſegerat *, laborum
jam pertæſus, in publico Principum, Epiſcoporum
& Clericorum conceſſu honoribus ſe exuit, & ad
vitam Monaſticam rediens in Cœnobium Præcurſo-
ris in monte Menœcæi propè Serras ſitum ſe con-
tulit, ibique dum vixit ſtudiis vacavit ; quando obiit
incertum eſt : Multa & varia edidit ingenii ſui mo-
numenta, Philoſophica, Theologica, Dogmatica,
Scholaſtica, Eriſtica : quorum aliqua typis impreſſa
lucem aſpexerunt, à Cl. Whartono, uno aut altero
excepto memorata, plura adhuc MSS. Bibliotheca-
rum clauſtris conſtricta delitescunt. *Epiſtola Apolo-
getica pro Baſilio M.* prodiit Græcè & Latinè cum
notis Fr. Morelli, *Pariſ.* 1618. 8vo. *Reſponſio dogmatica
ad quoſdam de ſanctiſſimo SS. Euchariſtia myſterio eum
interrogantes*, Græce non ita pridem edita *Bucareſti*
in *Ungroblachia* fol. operibus nonnullis Meletii Syri-
gi, & Doſithei Hieroſol. ſubjuncta. *Præfationem*
ad *Syntagma* quod Ὀρθόδοξον καθέφιζον appellatur,
quæ in editis deerat, quâ opus iſtud vero Auctori
vindicatur, *Georgio* ſcilicet *Scholario primo poſt ex-
cidium urbis Conſtantinop.* *Patriarcha*, quod [ut id obi-
ter notem, palmarium L. Allatii Argumentum fun-
ditus avertit] ex *Codice Regio Pariſ.* in lucem protu-
lit R. Simon in *Appendice* ad Opuſculum patrio ſer-
mone ſcriptum, *Fides Eccleſiæ Orientalis* prænota-
tum *Pariſ.* 1687. 12°. editum pag. 224. *Excerptum*
quoddam ex aliquo noſtri *Gennadii* opere de *Sa-
cramentis*, modò genuinum ſit quod meritò du-
bitamus, Græcè exhibet idem vir doctiſſimus,
ibidem pag. 256. Porro in eadem celeberrimâ *Re-
gis Gallorum Bibliothecâ* MSS. habentur duo vo-
lumina contra Latinos, ex *Biblioth.* Sereniſſ. Flo-
rentiæ Ducis allata & numer. 2956. 2957. ſigna-
ta ; quorum primo *Syntagma* ſupradictum Lon-
dini editum continetur. Altero *de Proceſſione Spi-
ritûs Sancti* Tractatus, *ad eos qui in iſta re à no-
bis diſſentiunt* ſcriptus, & *Joanni Comneno Trapezun-
tis R.* nuncupatus, qui propterea *Liber ſecundus* di-
citur. Opus in quatuor Sectiones dividitur, quæli-
bet Sectio in plura Capita. Pr. Τὸ μὲν πρῶτον βιβλίον
ἡμῖν ἐπὶ ταῖς μελέταις. habetur etiam in *Biblioth.
Vindob.* Cod. Theol. LVI. iterumque *ibidem* Cod.
CCXXXVII. Ejuſdem Operis *Ecloga* à Mathulala
quodam Sancti Montis Sinai Monacho excerptæ
extant *ibid.* Cod. Philoſ. CCXXIV. num x°. Dictum
opus laudat, breviemque laciniam inde profert *L.*
Allatius *de Conſenſ.* lib. II. cap. 15. ſect. 22. col. 778.
prolixiorem alteram de *Synodo Phot.* pag. 199. *De Diſ-* SÆC. XV. ab An. MCCCC.
ſidio inter Græcos & Latinos circa proceſſum Sp. S. Pr.
Τὸ θεῖον reperitur MS. in Biblioth. Bodleian. Cod. 92.
Hiſtoria Concilii Ferrarienſis & Florentini, ſive, *de
rebus Florentiæ geſtis in Synodo Octavâ.* Pr. Ἡ εἰς τὴν
Φλωρεντίαν ... Θεῷ. Μετὰ ... τὸ ... τοῦ
... MS. in *Biblioth. Vindob.* Cod. Hiſt. LXXV.
qui folia conſtat 800. in 4°. *Neceſſaria Doctrina de
peccatis mortalibus & venialibus.* Pr. Ὁ μὲν ἀκριβέστε-
ρος περὶ τῶν θανασίμων καὶ συγγνωστῶν ἁμαρτιῶν λόγος.
MS. *ibid.* Cod. Theol. CCLXXXVII. num. 1. & in
Cod. Reg. Pariſ. 1765. *Epiſtola* ad Monachum quen-
dam Montis Sinai de controverſiis quibuſdam ad
Patriarcham Hieroſolym. alioſque pertinentibus. Pr.
Τιμιώτατε ἐν μοναχοῖς κ. λ. ... ἃ γέγραφας ...
... MS. *ibid.* Cod. Theol. CCLXIV. num. III.
In eodem Codice extat & altera *Epiſtola* ejuſdem fe-
rè Argumenti ad Joachimum Hieromonachum Si-
naitam. Pr. Ἐπειδὴ ἔλαθεν ἡμᾶς τοῦτο. *Sermo funebris*
in Filium, Græcè MS. *ibid.* Cod. Philoſ. CXCII.
num. I. *Ad Conſtantinum Imp. ſuper obitu Matris Con-
ſolatoria.* Pr. Ἡ μακαρίας. *De animarum poſtquàm à
corporibus ſolutæ ſunt diſpoſitione*, ad Sabbatium Mona-
chum. Pr. Ὠ ... *Epiſtola* ad Joannem quendam
dum in Monaſterio Præcurſoris ad montem Menœ-
cæum ageret. Pr. Ἤδη μὲν. Ad Jo. Archiep. Theſſa-
lon. Vicarium *de Purgatorio.* Pr. Ἀντογράφω... *De
tempore & modo ſubſiſtentiæ animæ rationalis tractatus*
amici cujuſdam rogatu in Monte Menœcæo ſcri-
ptus. Pr. Ἐπειδὴ. *de Simoniacâ hæreſi*, cum præmiſ-
ſâ ad Imperatorem *Epiſtolâ Nuncupatoriâ* Pr. Ταῦτα
ἐκ τῶν ἁγίων. *Oratio extemporanea* in funere Theo-
doti Sophiani nepotis ſui in Monaſterio Batopedii ſe-
pulti. Pr. Ἀλλὰ ζῶντος. *In Feſto Decollationis veneran-
di Prophetæ Præcurſoris & Baptiſtæ.* Pr. Ὁ μὲν μακά-
ριος. *In Adventum* Domini *noſtri Jeſu Chriſti ſecun-
dum carnem.* Pr. Οἱ λαμπρότατοι. *De Uno in Trini-
tate Deo noſtro, rerum omnium Conditore, & contra
Atheos & Polytheos.* Pr. Ὥσπερ μὲν. *In Feſto Aſſum-
ptionis B. Virginis Deiparæ*, ſcripta & lecta in Tem-
plo Pammacariſtæ, (quod exciſâ urbe, & Templo
S. Sophiæ à Turcis occupato, Patriarchæ domici-
lium fuit) Pr. Ἡ μὲν τοῦ ἔτους. *Homilia in Parabolam
Prodigi de Pœnitentia.* Pr. Ὁ τῶν φαρμάκων. *Homilia
de myſterio corporis Domini noſtri Jeſu Chriſti.* Pr.
Ἐπειδὴ. Hæc in titulo una ex iis eſſe dicitur quas in
*inſanſto Palatio habuit diebus Paraſceves Quadrageſi-
mæ*, iſtud enim muneris obiit Gennadius noſter: ſin-
gulis ſextis feriis in Triclinio Imp. præſentibus Re-
gis Conſiliariis & Urbis Primoribus verbum Dei
expoſuit, unde & Διδάσκαλος, ſæpiſſimè audit. *Altera
Homilia in parabolam Phariſæi & Publicani.* Pr. Τὴν
τῆς ... *Errorum Judaicorum redar-
gutio perſpicua*, ex S. Scripturis & Chriſtianæ verita-
tis traditione, formâ Dialogi *Chriſtianum* inter &
Judæum conſcripta. Pr. Βίβλοι ... *Vaticinia
lucidiora ex Prophetarum ſcriptis collecta quæ ad D.
N. J. Chriſtum ſpectant* ; ſuperioris operis videtur eſſe
Appendix. Horum omnium à *Conſolatoriâ* incluſivè
notitiam debemus Illuſt. D. Ducangio, qui ex Co-
dice MS. V. C. Euſebii Renaudoti titulos & voces
initiales deſcripſit *Gloſ. Græc.* voce Ῥάμπτιον *Epi-
ſtolæ* quædam ſelectiores, & *Oratio Funebris* in
Theodorum Deſpotam, ex volumine Epiſtolarum
αὐτογράφῳ poſt captam urbem reperto deſcri-
ptæ, extant Græcè MS. in *Biblioth. Regia Pariſienſi*,
Cod. 2955. *Monodia* in B. Patrem, *Marcum Euge-
nicum* Archipræſulem Epheſinum, Græcè MS. *ibid.*
Cod. 2958. *De primo Dei cultu* tractatus, ſive *Lex
Evangelica*, in Cœnobio Præcurſoris poſtquàm Pa-
triarchatum abdicaſſet ſcripta, Græcè MS. *ibid.* Cod.
2959. *De divinâ Providentiâ ſive Prædeſtinatione Ser-
mones tres*, Joſepho Monacho inſcripti, MS. *eodem
Codice.*

Digitized by Google

SÆC. XV. ab An. MCCCC. *Codice*. In eadem locupletiſſima Bibliotheca, *Cod.* 1765. Præter varias ex ſupradictis lucubrationes, reperiuntur MSS. *Paraphraſis Hymni* Syneſii *in Natalem Domini*; *De ſuo in Monaſterium receſſu* ad Conſtantinum Imp. *In Feſtum ingreſſus* B. *Virginis* in Sancta Sanctorum: *Epiſtolicus Sermo* Demetrio Deſpotæ in Peloponneſo: *Commentaria* de novo Latinorum fidei dogmate: *Chronologia*: *Excerpta* ex Theodoreti Orationibus *Græcarum Paſſionum*: *De Providentia Dei* ſermo quartus: *Apologia* pro ſuo ad Theodorum Brennum ſilentio: *Quæſtiones* & *Reſponſiones* de *Divinitate Chriſti*: De *ſecundo Adventu Domini*, *& Reſurrectione Corporum*: *De negatione Petri*, *& galli cantu, de horâ quâ crucifixus eſt* Dominus: *De Arboribus in Paradiſo*; *Nomenclatura* partium corporis humani; Vide Labbæi *Catal.* MSS. pag. 296. In eadem Bibliotheca extat MS. De *Nobiliſſimo Meliſſenorum genere* Collectio ex variis Hiſtoricis facta Joan. Palæologi Imp. *Epiſtolas* novem ad Notaram magnum Ducem ſe legiſſe teſtatur Allatius, & ſingularum initium exhibet *di atrib. de Georgiis*, p. 409. harum etiam meminit alibi *. Extat MS. *Canon.* in Gregorium Palamam. Pr. Ἡ θεῖα σοὶ λάμψασα χάρις τοῦ πνεύματος. Hunc laudat idem Allatius *adv. Hottinger.* pag. 209 *Oratio in Transfigurationem Domini*. Pr. εἴπερ ἄλλην τινὰ τῶν ἱερῶν. habetur MS. in *Bibl. Bodleian.* Cod. 92. *Oratio in Annunciationem* B. *Deiparæ*, hanc Græcè MS. aſſervari in *Biblioth. Regiâ Scorialenſi*, teſtatur Poſſevinus †: eandem referente Labbæo *, in Latinum Sermonem tranſtulit Iac. Pontanus, verùm verſio iſta necdum lucem vidit. Denique *Oratio in Nativitatem Domini* Pr. Καὶ πᾶσι μὲν τοῖς ἄλλοις τῶν ὄντων. Reperitur MS. ex fide Allatii, in *Bibliothecâ Palatinâ*. Opera Philoſophica, uti & verſiones quas non paucas confecit, miſſa facimus. *Dialogum* cum Turca Græcè & Latinè primus edidit Ioannes Braſſicanus, *Viennæ*, 1530. Confeſſio Fidei quam notis ſuis illuſtratam edidit Joannes Wegelinus *Auguſtæ*, 1608. noviſſimè prodiit curâ Chriſt. Daumii *Cygneæ*, 1667. 8vo.

* Contra Creighton. p. 99.

† Appar. Sac. T. I. p. 633.

* Bibl. MSS. Catal. p. 36.

1455. H. W. CALLISTUS III. *Alphonſus Borgia* antea vocatus, gente Hiſpanus, patriâ Catalaunus, Joannis filius. In Gymnaſio Ilerdenſi bonis literis inſtitutus, Juris utriuſque Doctoratum meruit. Mox Alphonſo Aragoniæ Regi à ſecretis & Epiſtolis accitus, anno 1429. Epiſcopus Valentinus à Martino V. Pontifice, ab Eugenio IV. Cardinalis titulo SS. Quatuor Coronatorum anno circiter 1440. creatus eſt. Anno 1455. Pontifex Romanus electus eſt die VIII. coronatus die XX. Aprilis, decrepita jam ætate gravis. Pontificatu inito, Turcis ſtatim bellum indixit, miſſis ubique Legatis Chriſtianos Principes excitavit, Indulgentias ampliſſimas militaturis conceſſit: & ut Chriſtianos animaret, Feſtum Transfigurationis D. N. Jeſu Chriſti inſtituit ac celebrari juſſit. Ipſe armatis triremibus XIII. Turcorum oras devaſtavit; & moriens centum & quinquaginta millia nummorum aureorum ſacro bello impendenda legavit. Obiit anno 1458. die VI. Auguſti. Extant *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. XIII. p. 139. *aliæ* IX. inter Æneæ Sylvii Epiſtolas: & *Officium Transfigurationis* inter alia Eccleſiæ Romanæ Officia.

1455. R. G. THÔMAS DORNIBERG, natione Germanus, patriâ Suevus, domo Memmingenſis, Decretorum Doctor, & Conſulatûs Spirenſis Advocatus, claruit an. MCCCCLV. an. MCCCCLXXIX. ſuperſtes quo Moguntiæ ad Inquiſitionem Joannis de Weſſalia adfuit. Scripſit *Compendium Theologicæ veritatis*, in ſeptem libellos diſtinctum, quorum primus *de Natura Divinitatis*, ſecundus *de operibus Conditoris*, tertius *de corruptela Peccati*, quartus *de*

Append.

Humanitate Chriſti, quintus *de ſanctificatione Gratiarum*, ſextus *de virtute Sacramentorum*, ſeptimus *de ultimis Temporibus*, & *de pœnis malorum & præmiis beatorum*: prodiit in lucem anno 1473. *Aureola* ex ſuaviſſimis, ſalutiferiſque floribus glorioſi Confeſſoris *B. Hieronymi* adfabrè contexta, impreſſa *Romæ* 1472. *fol.* SÆC. XV. ab An. MCCCC.

1456. H. W. NICOLAUS DE ORBELLIS, ſeu *Dorbellus*, natione Gallus, patriâ Andegavenſis, Ordinis Minoritarum Provinciæ Turonenſis ſodalis, Theologiæ & Philoſophiæ Scholaſticæ in Gymnaſio Pictavienſi Profeſſor. Scoti vindex fortiſſimus, claruit ſub Calliſto III. circa annum 1456. De obitu ejus nil conſtat.

SCRIPTA.

C*Ommentarius* ſeu *Compendium in* IV. *libros Sententiarum*, ſecundùm Doctrinam Joannis Scoti. *Hagenoæ* 1503. 4to. *Pariſ.* 1511, 1517. 8°. 1520. 8°.

Sermones in omnes Epiſtolas Quadrageſimales, Lugduni 1491.

De ſcientia Mathematica liber, Bononiæ 1483.

Commentariorum in libros Phyſicorum Ariſtotelis libri VIII. *De Cælo & Mundo libri* II. *De Generatione & Corruptione libri* II. *In libros Meteororum libri* III. *in libros Metaphyſicorum libri* XII. *in libros Ethicorum libri* X. Prodierunt unà cum præcedenti Opuſculo *Baſil.* 1503.

Commentarius in libros Ariſtotelis de Animâ. Baſil. 1542.

Logica, ſeu *Commentarius in aliquot ejuſdem libros*; Venet. 1516.

Super Formula Petri Hiſpani libri VII. Venet. 1516. 4to.

Expoſitio Logicæ ſecundùm Scoti ſubtilis doctrinam; Parmæ 1482.

Phyſicam, *& Ethicam* ſecundùm ejuſdem opinionem ſe in juventutis uſum compilaſſe prodit ipſemet Dorbellus præfat. in Comment. ſuper libros Sententiarum.

1457. H. W. GULIELMUS HOUPELANDUS, gente Gallus, Bononiæ in Morinis natus, Theologiæ Magiſterio in Academia Pariſienſi donatus eſt anno 1457. Dein Pariſiis Archipresbyter *S. Severini* Parochiam regendam ſuſcepit, mox Eccleſiæ B. Mariæ Canonicus, & Archidiaconus Brienſis. Tandem Facultatis Theologicæ Decanus, obiit anno 1492. die 11. Auguſti. Scripſit *Librum de Immortalitate Animæ*, *& ſtatu ejus poſt mortem*, variis antiquorum Patrum, ſive Philoſophorum, ſive Poëtarum, & Doctorum Catholicorum, & ſanctorum virorum ſententiis refertiſſimum. Prodiit iſte *Pariſ.* 1499. 8°.

1457. H. W. JACOBUS DE PARADISO, natione ut videtur, Germanus, Ordinis Carthuſiani Monachus, Doctor Erfordienſis. Claruit anno 1457. Scripſit multa ex quibus impreſſa prodierunt, *Collectum de ſeptem ſtatibus Eccleſiæ in Apocalypſi myſticè deſcriptis & de autoritate Eccleſiæ, & de ejus reformatione* in Antilogia Papæ *Baſil.* 1555. 8°. p. 462. apud Goldaſtum Monarch. Tom. II. p. 1567. & in Appendice ad Faſciculum Rerum Expetend. *Londini* 1688. f. *Tractatus* III. viz. *de arte curandi vitia*, *de planctu peccatoris*, *& de Statu ac officio Eccleſiaſticarum Perſonarum* Amſtelodami 1617. *Tractatus de Animabus à corpore exutis*, Baſil. --- 4°. *Liber de veritate dicenda aut tacenda* Baſil. --- f. teſte Simlero Biblioth. Tigurin. p. 321.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. 1457. R. G.

THOMAS CHAUNDLERUS, (Joannem falſò appellat Balæus, & poſt eum alii) gente Anglus, patriâ Somerſetenſis, domo Fontanenſis, claruit anno MCCCCLVII. Vir non minùs prudentiâ rerum conſpicuus, quàm eruditionis laude ſpectabilis, varia tum in Academia, tum in Eccleſia munia obivit, varias adeptus eſt Dignitates. Collegii Wintonienſis primò, deinde Novi Collegii apud Oxonienſes Cuſtos; Academiæ crebrò Commiſſarius, tandem & Cancellarius, quod munus XI. vicibus ſuſtinuit: Eccleſiæ Parochialis de Hardwyck in Comitatu Buckinghamienſi Rector; Cathedralis Wellenſis, & Metropolitæ Eboracenſis Cancellarius; Capellæ Regiæ & Herefordenſis Decanus: ingraveſcente ætate Dignitatibus omnibus ſe exuit, & vitæ reliquum in otio & quiete traduxit, annoque MCCCCLXXIX. placidam mortem obiit. Scripſit *Chronicam brevem de ortu, vita & geſtis Rev. Patris Willelmi de VVickham* Collegii Novi Fundatoris Epiſcopi Wintonienſis, eam ex Cod. MS. Cottoniano deſcriptam edidit Cl. VVhartonus, *Angl. Sacr.* Tom. II. pag. 355. *Allocutionum opus de laudibus ejuſdem VVikhami* formâ *Dialogi*, cujus interloquutores *Paneſtius* & *Ferrandus*, conſcriptum. Hujus partem aliqualem, quæ laudes Thomæ de Beckington Epiſcopi Wellenſis complectitur, in lucem produxit idem vir eruditus, *ibid.* p. 357. Opus integrum habetur in *Biblioth. Cotton.* Titus A. 24 Oxonii item penès *Novi Collegii Cuſtodem*; pulcherrimis characteribus exaratum, auroque & variis colorum pigmentis decoratum. Varia hujus Chaundleri opera MSS. habentur in *Bibl. Collegii SS. Trinitatis* apud Cantabrigienſes, utrum omnia quæ ei aſcribunt Balæus & Pitſeus dixerint ii qui Cod. MS. inſpexerunt. *Epiſtolas* denique nonnullas inter *Epiſtolas* Beckingtoni ſe repeiiſſe aſſerit H. Whartonus, *Præfat.* ad Angl. Sac. Tom. II. p. XVIII.

1458. H. W.

PIUS II. *Æneas Sylvius* antea dictus, gente Italus, ortu Senenſis, ex illuſtri Piccolominæorum proſapia oriundus, Sylvii & Victoriæ filius, Corſiniani natus eſt anno 1405. In oppido natali Grammaticam didicit; rei interim familiaris anguſtia adeò conſtrictus, ut omnia ruris officia ob inopiam ſubire ſit coactus. Anno 1423. amicorum ſubſidio uſus, Gymnaſium Senenſe ſe contulit: ubi poëtas inprimis & oratores audivit & perlegit; ac Poëmata tam Latinâ quàm Hetruſcâ linguâ brevi edidit. Dein Juri Civili operam dedit: anno verò 1431. exorto inter cives gravi bello patriâ receſſit, & in Dominici Capranicæ Cardinalis comitatu Concilium Baſileenſe profectus eſt: & apud Patres ſummo in honore ob raram doctrinam habitus; ipſe viciſſim Concilii partes integro decennio voce ac ſcriptis ſtrenuè propugnavit. Scriba enim Synodi conſtitutus, Clericus ceremoniarum, literarum abbreviator, & unus ex Duodecimviris (qui magiſtratus illic quaſi cenſorius habebatur) ſæpe in Concilio peroravit; ſæpe inter Collatores Beneficiorum præfuit: crebras legationes obiit, Tridentum ſemel miſſus, Conſtantiam ſecundò, Frankfordiam ſemel, in Sabaudiam iterum, Argentinam tertiò: ubi crimen admiſit, quod ipſe adeò non deflet, ut datis ad partem literis * tantùm non jactitet. Anno circiter 1437. flagrante inter Eugenium & Baſileenſes aperto ſchiſmate, & Pontifice rem fulminibus ac deprivationibus agente, cùm alii metu clàm dilaberentur; alii palàm deficerent, Æneas Synodo conſtanter adhærendum eſſe ratus eſt. *Nos*, inquit †, *cùm nihil haberemus, quod nobis auferri poſſet, perſeverandum putavimus: ne partem, quæ verior nobis apparebat, relinquentes, detrimentum animæ faceremus.* Anno 1439. à Fœlice Papâ ſecretis admotus eſt; & paulò pòſt ad Fredericum Imp. legatus laureâ poëticâ ab Imperatore donari, & inter amicos acciri meruit. Anno 1442. à Frederico Baſilicâ accitus, in aulam Imperatoriam tranſiit; & Protonotarius ſeu Secretarius Imperii factus, & in Senatorium Ordinem cooptatus; necdum tamen Baſileenſes damnare auſus eſt; nec Eugenii partibus penitùs acceſſit, ſed *neutralibus* adhæſit. Senſim verò in Eugenii partes tranſeunte Frederico, ipſe etiam Æneas ſententiam pedetentim mutavit; & poſtquàm in Conventu Ratiſponenſi, ubi de Schiſmate tollendo agebatur, Cæſareas vices tenuiſſet; duplicique ad Eugenium legatione perfunctus eſſet; tandem à Thoma Sarzano, Apoſtolico in Germaniâ Legato perſuaſus, ipſe Eugenio collum ſubmiſit; & exeunte anno 1446. vel ineunte 1447. à Frederico Romam miſſus, nationis Germanicæ obedientiam Apoſtolicæ ſedi detulit. Poſt Eugenii obitum, à Cardinalibus delectus eſt, qui durante interpontificio Conclavi præeſſet. Epiſcopatu Tergeſtino à Nicolao Papâ donatus, Germaniam repetiit; & ab Imperatore inter Conſiliarios allectus, graviſſima Imperii negotia procuravit. Poſt quadriennium Epiſcopatu Senenſi auctus, anno 1452. Fredericum Romam, ut coronam imperialem ſuſciperet, profectum ſecutus, Legatus Bohemiæ omniumque Auſtriæ regionum inter redeundum conſtitutus eſt. Anno circiter 1456. in Italiam ab Imperatore miſſus, ut de bello Turcis inferendo cum Pontifice aliiſque Principibus conſuleret, Cardinalitiam purpuram à Calliſto III. retulit. Poſt Calliſti mortem, anno 1458. Pontifex Romanus electus eſt die XIX. Auguſti, coronatus die III. Septembris. Multa de eo ſpes concepta fuerat, ducta ab eruditione illius, & uberrimis promiſſionibus argumentis, Eccleſiam denuò auſpiciis ipſius reformandam fore. Verùm ille ſpem conceptam plurimùm fefellit; editâ retractationis Bullâ, ea quæ in Concilio contra Eugenium Papam egerat, revocavit; Regeſque & Principes inobedientes apertâ vi ad Apoſtolicæ ſedis obſequium redacturum eſſe palam præ ſe tulit; Concilium Papæ ſubeſſe debere declaravit; emiſsâque Bullâ à Pontifice ad Concilium appellari ſub anathematis pœnâ prohibuit; utque Platinæ & Stellæ de eo verbis utar; *Non Reges, non Duces, non populos, non tyrannos, in ſe aut Eccleſiaſticum quempiam delinquentes, bello, cenſuris, interdictis, execrationibus perſequi prius deſinit, quàm eos ad ſanitatem rediiſſe cognoverit.* Extrema ferè Pontificatûs tempora bello contra Turcos indies ad majora graſſantes parando impendit; cumque ingentem Cruciatorum militumque ſubſidiariorum exercitum conflaſſet; & Anconæ claſſi imponendum deduxiſſet; lentâ febre ibi correptus obiit anno 1464. die XIV. Auguſti. Romam relatus, in Vaticano ſepultus eſt.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

* Lib. I. Epiſt. 15.

† Bulla retractat.

OPERA.

BUlla Retractationum omnium ab eo olim contra Eugenium Papam in Concilio Baſileenſe geſtorum. Extat Concil. Tom. XIII. p. 1407.

Commentariorum de geſtis Concilii Baſileenſis libri II. Prodierunt in Faſciculo rerum expetendarum *Colon.* 1535. ſeorſim *Baſil.* 1577. 8°.

De Coronatione Fœlicis V. Pontificis Maximi liber.

De ortu, regione, ac geſtis Bohemorum, ſeu Hiſtoria Bohemica à primâ gentis origine uſque ad annum 1458. Prodiit ſeorſim *Romæ* 1475. f. *Baſil.* 1532. 1575. *Hanov.* 1602. f. *Salingiaci* 1528. *Ambergæ* 1593. 4°.

Abbreviationum Flavii Blondi Hiſtoriarum ab inclinatione Imperii uſque ad tempora Joannis XXIII. Papæ libri XX. Habentur unà cum Blondi Hiſtoriâ *Venetiis* 1484. ſeorſim *Baſil.* 1533.

Coſmographia, ſeu *Hiſtoriarum de mundo univerſo*, lib. I

liber primus, in quo de Aſiâ minori agit, *Pariſ.* 1534. 8°. *Colon.* 1573.

Europa, ſeu *Coſmographiæ liber ſecundus*, in quo ſui temporis varias hiſtorias complectitur. *Pariſ.* 1543. 8o. *Colon.* 1573. 8°. & apud Freherum Scripr. German. *Hanov.* 1602. Tom. ii. p. 37.

In Antonii Panormitæ Poëtæ de dictis ac factis memorabilibus Alphonſi Aragonum Regis libros IV. *Commentaria.* Hanov. 1611. 4°. VVitebergæ 1585. 4°. cum commentariis Jacobi Spiegelii: & *Roſtochii* 1590. 4°. ſtudio Davidis Chytræi.

In Triumphum Alphonſi Regis.

In Alphonſum Aragoniæ Regem Oratio.

Epiſtolarum liber, continens Epiſtolas CCCCXIV. ante Pontificatum ferè adeptum ſcriptas; quarum nonnullæ juſti Tractatus haberi poſſunt; & inter Opuſcula ſigillatim à plurimis recenſentur, viz. Epiſtola CIII. quæ eſt *Triplicis problematis reſolutio.* CVIII. *Somnium de Fortunâ.* CXI. *de Poëticæ laudibus.* CXIV. *Hiſtoria de Euryalo & Lucretiâ ſe amantibus* (prodiit ſeorſim Lovanii 1479.4°.) CXXX. *Dialogus contra Taboritas & Bohemos de ſacrâ communione ſub unâ ſpecie*, anno 1451. ſcriptus CXXXI. *Oratio de clade CP. & bello contra Turcas ſuſcipiendo*, CLXII. *De clade univerſalis Eccleſiæ* CLXV. *Deſcriptio Urbis Viennenſis.* CLXVI. *De curialium miſeriis.* CLXXXVII. *De rebus à ſe geſtis*, CLXXXVIII. *De Papæ officio & ejus Officialibus.* CCCLXIX. *Excuſatio contra murmur gravaminis nationis Germanicæ.* CCCXCV. *Retractatio libelli de duobus ſe amantibus* CCCXCVI. *De fide Chriſtianorum ad Mahometem Turcorum Regem, & de vanitate ſectæ Mahometicæ.* CCCXCVII. *Oratio Pii Papæ* ii. *in Concilio Mantuano anno* 1459. *habita.* CCCXCVII. *Bulla de profectione in Turcas.* CCCXCVIII. *Oratio ad Calliſtum Papam offerendo obedientiam Imperatoris* CCCXCIX. *Oratio coram Frederico Imp. in Conceſſu Cardinalium habita ad eum inducendum ad bellum contra Turcas.* CCCCX. *De crudeli amoris exitu Guiſguardi & Sigiſmundæ Tancredi Principis Salernitanorum filiæ*, *Tractatus*; ex vulgari in Latinam linguam ab Æneâ Sylvio converſus. CCCCXI. *De vindictâ illata violentia*, *quam de ſe extorſit Lucretia Speculum Romanæ pudicitiæ.* Prodierunt omnes ſimul Æneæ Sylvii Epiſtolæ, numero CCCCXXXII. *Norimbergæ* 1481. & *Lug.* 1497. Epiſtolæ & Orationes *Lovanii* 1483.

In Salvatoris noſtri Paſſionem Carmen Sapphicum.

De Liberorum educatione ad Ladiſlaum Hungariæ, & Bohemiæ Regem.

De Grammaticâ ad eundem.

De arte Rhetoricâ & Epiſtolarum partibus ad Archiepiſcopum Trevirenſem.

Deſcriptio de ritu, ſitu, moribus, & conditione Germaniæ ad Antonium S. Chryſogoni Cardinalem. Romæ 1584.

Prodierunt omnia iſta Pii II. Opera ex Officinâ Henricopetrinâ *Baſil.* 1571. f.

Tractatus de ortu & autoritate Imperii Romani ad Fredericum Imp. Habetur apud Goldaſtum Monarch. Tom. II. p. 1558.

Reſponſio ad Orationem Oratorum Galliæ in Conventu Mantuano. Extat apud Dacherium Spicileg. Tom. VIII. & Concil. Tom. XIII. p. 1775.

Alia ad eoſdem Reſponſio ſive Oratio. Concil. Tom. XIII. p. 1765.

Bulla contra Appellationes à ſede Apoſtolicâ ad Concilium, & Decreta II. *de bello Turcis inferendo*, in eodem Concilio promulgata. Inveniuntur ibid. p. 1801.

Ilias contra Venereos ex Homero. Latinè, *Londini* 1509. cum *Præfatione* in laudem Homeri.

De pravis mulieribus libellus. Argentorati 1507.

Conſtitutiones Eccleſiaſtica varia, quæ habentur in Collectione *Romæ* 1579. edita.

Sermo primus, *dum eſſet Paſtor factus*, *ad populum*, MS. in Bibliotheca Auguſtana.

Hiſtoriam de rebus à ſe geſtis, quæ ſub Joannis Gobelini, Secretarii ſui nomine prodiit, ſcripſiſſe creditur. Plura alia Pii II. Opuſcula adhuc inedita recenſet Ludovicus Jacob à S. Carolo Biblioth. Pontif. p. 187. quem vide ſis.

Scripſiſſe *Dialogum adversùs falſam donationem Conſtantini Imp.* produnt Hieronymus, Occalus Catalanus, Joannes Felinus, & Balbus Epiſcopus, à Labbeo citati Diſſert. de Script. Eccl. Tom. II. p. 228.

1458. R. G. PIUS Papa II. *Æneas Sylvius* antea dictus, patriâ Italus, apud Corſinianum agri Senenſis oppidum natus, claruit anno MCCCCLVIII. Vir *literis*, *eloquentiâ*, *dexteritate & prudentiâ nulli ſecundus*, *adeòque ſcribendo delectatus*, *ut nec perpeti morbi articularis dolore*, *nec multitudine negotiorum oppreſſus*, *ab eo ceſſare potuerit*, uti de eo Spondanus *. Operibus ejus ſuprà recenſitis accenſeri meruit *Hiſtoria rerum Friderici III. Imperatoris*, quâ non ſolùm Friderici res geſtas, ſed quæ per totam Europam memoratu digna in id tempus congruerunt, complecti inſtituit, verùm opus non abſolvit, nec ultrà motus Hungaricos produxit. Hanc ex Codice MS. optimæ notæ edendam, notiſque illuſtrandam in ſe ſuſcepit vir doctiſſimus Joan. Hen. Boeclerus, & univerſalem Hiſtoriam à ſe contextam ſubjungere decrevit, ſed conſilium ejus mors abrupit. Boeclero mortuo, labor iſte Cl. Kulpiſio ceſſit, qui dictum opus cum *ſpecimine Annotationum Boeclerianarum*, *variis Diplomatibus*, *Documentis*, &c. à Boeclero maximam partem congeſtis, præmiſſâ prolixâ *Præfatione*, & rarioribus nonnullis qui *res Germanicas* illuſtrare poſſint *Scriptoribus* ſubjunctis, edendum curavit *Argentorat.* 1685. *fol. Orationes quædam* Sylvii quibus bellum contra Turcas promovere ſtuduit; prodierunt *Iſlebii*, 1603. *4to. Epiſtolæ* & *Opuſcula* Romæ, 1475. *4to.* Lugd. 1581. Anr. 1640. *4to. Hiſtoria rerum ubique geſtarum*, Venet 1477. *Opera omnia* junctim edita, *Baſil.* 1551. *fol.*

* Annal. Eccleſ. ad an. 1458. §. 9. 13.

1458. H. W. JOANNES GOBELINUS, Vicarius Bonnenſis, & Pio II. Pontifici à ſecretis. Claruit anno 1458. Veteranus, ut videtur, Curiæ Romanæ aulicus: Martinum enim V. Eugenium IV. Nicolaum V. & Calliſtum III. ſe vidiſſe teſtatur. Pio Papæ ſuperfuit. Extant ſub illius nomine *Commentariorum* de rebus à Pio II. Papa, ſeu potiùs de rebus omnibus ſub Pii Pontificatu ab anno 1458. ad 1464. totâ Europâ geſtis libri XII. Quiſnam iſtorum Autor fuerit, haud ſatis inter eruditos convenit. Multi in eam propendent ſententiam, ipſum Pium eos ſub alieno nomine edidiſſe. Pium ſanè autorem fuiſſe parùm dubito. Mihi potior tamen videtur ſententia, Hiſtoriam iſtam à Pio morte abrepto imperfectam fuiſſe relictam; & à Joanne Gobelino ſuppletam, reviſam, ac publici juris factam. Hæc enim Platina de Pio habet. *Scripſit etiam rerum ſui temporis in Italia geſtarum libros* XII. *quod opus nondum abſolutum cum vita finivit*, *vetuitque publicari*, *niſi emendaretur.* Quiſquis demum fuerit, Author ab origine domûs Piccolominææ exordium ſumit, & fidem ſibi hiſce verbis præfatur; *Tu verò*, *qui hæc aliquando legeris*, *ita demum boni conſule*, *ut mentienti nihil ignoſcas.* Prodiit curâ Franciſci Bandini Piccolominæi, Archiepiſcopi Senenſis, *Romæ* 1584. 4°. & 1589. cum Commentariis Jacobi Piccolominæi *Francofurt.* 1614. f.

1459. H. W. ALPHONSUS SPINA, natione Hiſpanus, ex Judæo Chriſtianus, Ordinis Franciſcani Monachus, & Academiæ Salmanticenſis Rector. Claruit

anno 1459. Fidei Inquiſitoris munus obiiſſe ipſe fidem facit; cùm Alſonſum Debeiar, ſacerdotem Valliſoletanum à ſe hæreſeos ad Petrum Epiſcopum Palentinum delatom eſſe, & ad palinodiam adactum referat *, non alia ſanè de ratione, quàm quòd peccatorum confeſſiones ſacerdoti Parochiali potiùs quàm Religioſis Mendicantibus faciendas eſſe prædicaret. Tandem Epiſcopatum Orinopolitanum Alfonſus noſter obtinuiſſe dicitur. Produit ſuppreſſo Autoris nomine *Fortalitium Fidei contra Judæos, Saracenos, aliosque Christianæ fidei inimicos*, Norimbergæ 1494. 4°. & Gulielmi Totani, Ordinis Prædicatorum curâ *Lugduni* 1511. Editionis Norimbergenſis titulus id per quendam Doctorem eximium Ordinis Minorum anno 1459 in partibus Occidentis conſcriptum eſſe prodit. Ipſemet verò Autor † ſeſe Operi condendo in villa Vallis Oletanæ anno 1458. incubuiſſe narrat. Autoris demum nomen indicavit Joannes Mariana *, qui Alvari Lunæ, Fontidoniæ Reguli, à Caſtellæ Rege anno 1453. capite plexi ſupplicium enarrans, morienti adſuiſſe refert Alſonſum Spinam, *is qui Fortalitium Fidei edidit, ſplendido titulo, voce barbara, eruditum Opus, & divinarum rerum cognitione præſtans.* Hallucinantur itaque qui Thomæ Patriarchæ Barbarienſi Opus iſtud tribuunt; nec minùs, qui Gulielmo Totano id aſcribunt, non alia forſan ratione fulti, quàm quòd id Totanus prælo iterum excudendum curaverit. Ejuſmodi ſanè Opus eſt, & communi Eruditorum notitiâ adeò non indignum; ut ſcopum ac materiam ejus ſummatim exhibere Lectori non ingratum fore arbitrer. Integram enim Religionis, qualis tunc temporis in Eccleſiâ Romanâ obtinuit, Hiſtoriam ſubminiſtrat; quibus argumentis Eccleſiæ dogmata, ſeu Romanæ adſcititia, ſeu Chriſtianæ genuina, Hæretici ac Judæi impugnarint, Inquiſitores aſſeruerint, docet; quænam dogmata inter neceſſarios fidei articulos locum obtinere cenſerentur, indicat; qualiſque eſſet fidei Romanæ ſtatera, antequam craſſiora dogmata nuperorum Methodiſtarum fraude fucum induerent, demonſtrat. Primo itaque libro agit de ſpiritualibus fidelium Chriſtianorum, maximè verò Prædicatorum, armis; de optima concionandi methodo, cujus unicum, pariter ac totius fidei fundamentum S. Scripturas ponit *: de nobilitate & præſtantia fidei Catholicæ; quam Judaicâ lege antiquiorem, nobiliorem, atque utiliorem eſſe ſutè probat; & prolatis Veteris Teſtamenti de futuro Meſſia oraculis, omnia in Chriſto ad amuſſim impleta eſſe demonſtrat. Aliis tamen quæ adſerre ſolent Chriſtiani, argumentis putidiſſimas admiſcet nugas, & ex ipſo Jeſu nomine, quod decantatum illud Tetragrammaton, & Judæis ante Chriſtum natis penitus incognitum fuiſſe ſomniat, centena ferè argumenta excudit, ſtraminea ſanè, ipſiſque furfuri ſolius inaniora; quæ tamen demonſtrativa eſſe jactitat. Neve parum nugacem exiſtimes; ſe XXII. *Sermones* de miris nominis *Jeſu* proprietatibus compoſuiſſe teſtatur. Libro ſecundo Hæreticos aggreditur; & de Hæreſeos definitione, naturâ ac origine multa præfatus, hæreſes 14. ſæculo demum ſuo pullulantes enumerat atque ordine oppugnat. Ex his pars ferè media circa Confeſſionem & Abſolutionem ſacerdotalem verſatur. Decima indulgentias Epiſcoporum inutiles eſſe docet. Undecima orationes pro defunctis *ab exiſtentibus in mortali peccato factas* prodeſſe negat. Duodecima Purgatorium tollit. Integra ubique Hæreticorum argumenta in medium adducuntur; quibus frigidiuſculas ſolutiones Alphonſus ſubnectere ſolet. De Confeſſionis ſacerdotalis neceſſitate verba faciens, eam tempore Ambroſii nondum in Eccleſiâ receptam eſſe agnoſcit; illorumque ſententiam, qui confeſſiones excipiendi munus Clero Parochiali potius quàm Ordinibus Mendicantibus competere cenſuerunt, tanquam hæreſin graviſſimam impugnat. De Purgatorio diſputans, id à Chriſti exemplo probare nititur. Animam enim ejus à corpore ſolutam in Purgatorio uſque ad Reſurrectionem triduò incarceratam fuiſſe contendit; quodque Purgatorium ſubter terrâ ſitum ſit, incolaſque animas pœnâ ſenſus excruciet, certiſſimum eſſe fidei articulum docet. Ultimo loco de Hæreſis pœnâ, & Inquiſitionis faciendæ ratione agit; ac tandem propoſitâ iſtiuſmodi quæſtione, *An aliquo caſu Hæretici ſint tolerandi?* decernit quòd in pœnâ hæreſis tria ſpectari poſſint; gravitas criminis, Eccleſiæ corrigentis charitas, & fidelium utilitas. Quoad primum; Hæretici quàmprimùm deprehenſi ſunt, *magis interficiendi eſſent, quàm incendiarii aut falſarii.* Quoad ſecundum, *non ſtatim traduntur exterminio*, ſed ſervato ordine correctionis fraternæ ſemel aut iterum admonentur. Sin monita reſpuant; nequaquam diutiùs tolerandi ſunt. Quoad tertium, ſi Hæretici errorem ſuum palàm defendant, & in conventicula ſecedant; *tunc abſque alia dilatione vel inquiſitione exterminandi ſunt.* Tertio libro Judæorum argumenta contra fidem Chriſtianam exhibet. Horum plurima genuinis Chriſtianæ religionis articulis adverſantur; in fortiora autem contra peculiares Eccleſiæ Romanæ articulos militant. Viceſimo quarto enim argumento *contendit Judæus probare, quòd Chriſtiani ſunt idololatræ; quia adorant ſacramentum altaris, & propter venerationem imaginum. Dicunt enim Judæi, quòd Chriſtiani ſunt peſſimi idololatræ, adorantes Chriſtum puriùm hominem tanquam Deum; & quod pejus eſt, hoſtiam de frumento ab eis formatam & coctam adorant ſicut Deum, quod eſt deriſibile; & poſtea comedunt, quod eſt horribile. Adorant etiam imagines opera manuum hominum. Illud autem eſt contra legem Dei, Deut.* VI. &c. Conſideratione ſextâ quamplurima impoſſibilia in Chriſtianâ lege doceri Judæus contendit. Decimum *Impoſſibile eſt, quòd in ſacramento altaris eſt verum corpus Chriſti; cùm locutus ſit Chriſtus figurativè, & non realiter, dicens, hoc eſt corpus meum.* XI. *Impoſſibile eſt, quòd corpus Chriſti ſit in ſacramento altaris per miraculum, cùm ad oculum non apparet.* XII. *Impoſſibile eſt, quòd Corpus Chriſti incipiat eſſe in altari; quia nec per motum localem nec per converſionem alterius in ipſum.* XIII. *Impoſſibile eſt, quòd corpus Chriſti ſit integrum, & quòd caro & ſanguis manent in locis ſeparatis ſub ſpeciebus panis & vini.* XIV. *Impoſſibile eſt, quòd corpus Chriſti in tam parva hoſtia contineatur, cùm majus in minori non capiatur.* XV. *Impoſſibile eſt, quòd unicum corpus Chriſti ſit ſimul in diverſis altaribus, cùm non poſſit unum corpus ſimul eſſe in diverſis locis.* XVI. *Impoſſibile eſt, quòd caro Chriſti & ſanguis ſint ſub ſpeciebus panis* & *vini; cùm ſit impoſſibile duo corpora ſimul eſſe in eodem loco; ſc. ſubſtantiam panis & vini cum carne & ſanguine Chriſti; cùm illa accidentia, ut dicunt, non ſint per ſe, nec in aëre, nec in carne & ſanguine Chriſti, ſed ſubjectivè in ſubſtantia panis & vini.* XVII. *Impoſſibile eſt, quòd in ſacramento altaris ſit Corpus Chriſti incorruptibile; cùm poſſit putreſieri & à muribus comedi.* XVIII. *Impoſſibile eſt, quòd corpus Chriſti ſit in ſacramento; cùm illud frangatur in partes nonniſi ſubſtantia autem frangi poſſit.* XIX. *Impoſſibile eſt quòd iſtud ſacramentum ſumatur & non conſumatur.* XX. *Impoſſibile eſt, quòd qui manducat partem hoſtiæ iſtius ſacramenti, manducet totum Chriſtum; cùm omnis Pars minor ſit toto.* XXI. *Impoſſibile eſt, quòd aliquando accidit, quòd una Pars iſtius ſacramenti manet in altari, & altera cadet in terram & pedibus conculcatur. Id autem de Deo dici eſt impoſſibile; cùm Deus non poſſit cadere nec pedibus conculcari.* XXII. *Impoſſibile eſt, quòd ſi eſſet Deus ille Chriſtus veſter, qui eſt in Sacramento, cùm cadit in terram elevaret ſe, & non demitteret*

* Fortalit. Fidei l. 2. Conſid. 6. Hær. 5. fol. 81.

† Loc. cit.

* De rebus Hiſpan. Tom. II. L. 22. c. 13. p. 313.

* Conſid. 1. fol. 4.

mitteret etiam ſe à malis & immundis ſacerdotibus tractari XXIII. *Impoſſibile eſt, quod in illo ſacramento ſit verus Deus, ideò quòd deſcendat in ſtomachum & ad loca digeſtionis, cùm ſumitur.* XXIV. *Impoſſibile eſt, quòd in illo ſacramento ſit verum corpus Chriſti per miraculum quotidie.* Fusè Judæus ſingula impoſſibilia totidem capitulis perſequitur; quibus ficulneam aliquam reſponſionem Alfonſus utplurimùm adnectit: non rarò autem contrarias Judæorum ac Hæreticorum reſponſiones apponit; quibus ipſe ne verbulum quidem ſolet ſubjungere. Reliquus iſte liber de Judæorum ſævitiâ atque odio in Chriſtianos, de variis eorundem ſervitutibus, infortuniis, excidio Hieroſolymitano, Judæorum è Provinciis Chriſtianis expulſione; pœnis, futura converſione, & Antichriſti adventu agit. Quartus liber Mahometi originem, vitam, ſectam, & nugacem doctrinam depingit, variiſque argumentis impugnat, & inſtituta fidei Chriſtianæ ac Mahometicæ collatione utriuſque concordiam ac diſcordiam demonſtrat. Octava Conſideratione Saracenus contra fidem Chriſtianam diſputare fingitur: & inter alia, nonum argumentum *contra imagines, quæ habentur in Eccleſiis*, profert, *Saraceni enim cum Judæis inſultantes contra nos, dicunt hæc nobis non licere, quod facimus contra divinum præceptum*, Exod. XX. Deut. XXVIII. & Levit. XXVI. *Derident etiam Chriſtianos, quòd effigiant Deum*, &c. Reliquo libro de Mahometanorum ac Chriſtianorum bellis à Mahometi morte ad ſua uſque tempora Hiſtoriam contexuit. Quintus liber, frivolum ſatis argumentum nactus, de Dæmonum eſſentia, ordine, differentia, regimine, ferali contra fidem Chriſtianam odio, præſtigiis, poteſtate, habitatione, & tormentis agit.

1460. H. W. **JACOBUS PICCOLOMINÆUS** gente Italus, patriâ Lucenſis, Caroli & Leonardi Aretinorum in poëſeos ac eloquentiæ ſtudio diſcipulus. Poſtquàm animum literis probè excoluiſſet, Romam venit, & Cardinali Firmano ab epiſtolis inſerviit, Nicolao V. thronum Pontificalem tenente. Poſt obitum Nicolai Calliſto III. à ſecretis fuit; eodemque munere apud Pium II. gentilem ſuum perfunctus eſt, cui imprimis dilectus & familiaris erat. Claruit anno 1460. quo Epiſcopus Papienſis à Pio creatus eſt, & vigeſimo poſt menſe in Cardinalium numerum titulo S. Chryſogoni allectus. Anno 1487. Presbyter Cardinalis deſiit, & Epiſcopus Tuſculanus audire cœpit. Obiit apud Cryptas Laurentianas lacûs Vulſinienſis, III. Id. Septembr. anno 1489. ætatis ſuæ 57. Romæ apud Auguſtinianos ſepultus. Scripſit *Commentariorum de rebus toto Orbe per quinquennium geſtis libros* VII. Eos exorditur à Pii II. contra Turcos profecturi ad Anconam itinere; & in Joannis Carvagiali, Cardinalis S. Angeli morte finit; adeóque ab anno 1464. ad 1469. deducit. Prodierunt unà cum Gobelini Commentariis *Francofurti* 1614. f. Extant ejuſdem *Epiſtolæ* DCCLXXXII. ab anno 1460. ad ann. 1489. exaratæ. Editæ ſunt *Mediolani* 1521. Prodiit verò utrumque ſimul Opus *Mediolani* 1506. f. & *Francofurti* 1614. f. Ex commentariorum illius libro ſexto edita habetur *Hiſtorica narratio de Huſſitis, & Georgio Pogiebrachio Bohemiæ Rege*, Hanoviæ 1602.

1460. H. W. **ANDREAS BARBATIUS**, ſeu *Barbatias*, aliàs *Andreas de Bartholomæo*, gente Siculus, civitate Maſtanenſis, Juris utriuſque Profeſſor, Joannis de Imola diſcipulus, & in arte ſua celeberrimus; adeò ut *Monarcha legum* paſſim appellaretur. Claruit anno 1460. Decrepita ætate jus Bononiæ edocere cœpit, ubi cùm procaci receptas opiniones convellendi ſtudio abriperetur, *Deliri Senis* nomen meruit. Obiit Bononiæ apud S. Petronium ſepultus.

SCRIPTA.

Lectura in Clementinas Pariſ. 1517.

Commentaria in tres priores libros Decretalium. Venet. 1511.

Conſiliorum volumina IV. Venet. 1516.

Additiones ad Baldum Ubaldum in Codicem Digeſtorum, Feuda, & Infortiatum. Lugduni 1545.

De præſtantia Cardinalium Tractatus ad Cardinalem Beſſarionem. Extat in Tractatu Tractatuum *Venet.* 1584. Tom. XIII. par. 2. p. 63.

Tractatus de Cardinalibus & Legatis à latere. ibid. p. 131.

Tractatus de Teſtibus. ibid.

Repetitiones variæ. Papiæ 1496. Lugduni 1553. Venet. 1587.

GREGORIUS DE HEIMBURG, natione Germanus, Juris utriuſque Doctor, & Æneâ Sylvio * judice, *inter Germanos ſcientiâ juris ac facundiâ facilè princeps*; authoritatis Pontificiæ, ſi quis unquam alius, hoſtis juratiſſimus: In Concilio Baſilienſi præſens, Papæ primatum viriliter oppugnavit: ſummamque cum Ænea Sylvio amicitiam contraxit. Mox Norimbergam à civibus accitus, Syndicatûs munere per triginta annos ſumma cum laude perfungebatur. Anno 1460 Sigiſmundo Auſtriæ Duci à Pontifice recèns excommunicato Advocati vices obiit: illiuſque nomine ad proximum Concilium Generale appellavit: nec his contentus ipſam Romanam ſedem è fundamentis convellere, editiſque libellis, *Synagogam*, *Babylonem* & *Meretricem Babylonicam* appellare non veretur. Hinc in rabiem actus Pius Pontifex, veteris amicitiæ obliviſcitur, & exeunte anno Gregorium diris devovet: ſcriptâque ad Norimbergenſes epiſtolâ, ipſum civitate ejici, bonaque ejus in fiſcum redigi jubet. Gregorius à Pontifice ad Concilium appellat; & in Bohemiam ſe recipiens, Pii minas ridet. Poſtea à Dithero Archiepiſcopo Moguntino in Germaniam revocatus, diem in pace obiit, illudque Paulinum * tumulo ſuo inſcribi juſſit, *Non judicabit me humana dies.* 1460. H. W.

* Comment. In dict. & fact. Alfonſi Reg. l. 3. §. 5.

* 1. Cor. IV. 3.

SCRIPTA.

Admonitio de injuſtis uſurpationibus Paparum Romanorum ad Imperatorem, Reges, & Principes Chriſtianos; ſive *Confutatio Primatûs Papæ.* Extat apud Goldaſtum Monarch. Tom. 1. p. 557.

Appellatio Sigiſmundi Ducis ab excommunicatione Pii II. Papæ ad Concilium generale & liberum, cum ſcholiis in Pii II. Breve de excommunicatione Sigiſmundi, & ſui: ſeu Sigiſmundi Ducis proceſſus contra Papam. Tom. 2. p. 1576.

Appellatio ad Concilium generale à Bulla Pii *II. Papæ contra ſe emiſſa.* ibid. p. 1592.

Apologia contra detrectationes & blaſphemias Theodori Lælii Feltrenſis Epiſcopi. ibidem pagin. 1604.

Invectiva in Nicolaum Cuſanum Cardinalem Papalis plenitudinis defenſorem. ibid. p. 1616.

Prodierunt ſeorſim Opuſcula iſta Francofurt. 1608. 4°. tria priora in Antilogia Papæ *Baſil.* 1555. 8°. & in Appendice ad Faſciculum Rerum Expetend. *Londini* 1688. f. p. 114.

1460. H. W. **THEODORUS LÆLIUS**, natione Italus, Referendarius Apoſtolicus, & Epiſcopus Feltrenſis, ſeu Tarviſinus. Claruit anno 1460. Ad Cardinalitiam dignitatem à Paulo II. deſignatus, Romæ obiit anno 1464. antequam purpuram acciperet; in Eccleſia S. Mariæ Novæ ſepultus. Scripſit *Replicam*, ſeu *Confutationem Appellationis Gregorii Heimburg à* Pii II. *Bulla contra ſe emiſſa ad* Concilium *generale*, conviciis

SÆC. XV. ab An. MCCCC. conviciis & dicteriis refertiſſimam. Extat illa apud Goldaſtum Monarch. Tom. 2. p. 1595. & inter Heimburgii Opuſcula *Francofurt.* 1608. 4°. *Orationes* ejuſdem *duas pro Pio* II. alteram ad Venetiarum Ducem, alteram ad Francorum Regem, MSS. in Bibliothecâ Card. Sirleti olim aſſervatas memorat Ludovicus Jacob. à S. Carolo Biblioth. Pontif. par. 2. p. 443.

1460. H. W. HENRICUS GORCOMIUS, ſive *Goricbemius*, natione Belga, patriâ Hollandus, de vico natali cognomen traxit, Theologus & Philoſophus inſignis, Academiæ Colonienſis Vice-Cancellarius, claruit anno 1460. Extat *Tractatus de ſuperſtitioſis quibuſdam Caſibus ſeu Caremoniis Eccleſiaſticis*, Coloniæ 1503. 4°. *Lugduni* 1621. 8°. *Opus de celebritate Feſtorum*, ibid. *Concluſiones & Concordantia Bibliorum ac Canonum in libros Magiſtri Sententiarum*, additis Summarii erroribus Magiſtri Pariſiis & in Anglia damnatis. *Colon.* 1502. *Baſil.* 1513. *Venet.* 1506. *Commentarius in libros Ariſtotelis de Cælo & Mundo*, typis Quentelii anno 1501. *Quæſtiones Metaphyſicæ de Ente & Eſſentia*, ibid. 1502. Plurima ejuſdem Opuſcula inedita recenſent Valerius Andreas Biblioth. Belgic. p. 353. & Fr. Sweertius Athen. Belgic. p. 328. Denique Petri Lombardi, & Aquinatis Sententias, additis titulis & concluſionibus, Gorcomius edi curavit *Baſil.* 1492. f. *Argentinæ* 1489.

1460. H. W. GEORGIUS, aliis GREGORIUS, HERMONYMUS ſive *Charytonimus*, Spartiata Monachus, poſt expugnatam Conſtantinopolim in Galliam ſe recepit; & in Academia Pariſienſi Græcas literas publicè docuit annuo ſtipendio eo nomine donatus, claruit anno 1460. præcipuè verò ſub Sixto IV. Pontifice, cui admodum familiaris erat, ab eo in Angliam anno 1476. legatus, ut Archiepiſcopum Eboracenſem ab Edwardo Rege carceri incluſum interceſſione ſuâ liberaret. Extat Gennadii Scholarii libellus *de vita ſalutis hominum*, ab eo Latinè verſus in Hæreſiolog. *Baſil.* 1556. f. p. 797. *Mahumetis vita* ab illo Lat. reddita unà cum aliis *Baſil.* 1541. 8°. *Demonſtratio, Chriſtum eſſe Filium Dei, & Deum*, Gr. Lat. cum Cyrilli, Damaſceni, & Pſellii opuſculis *Auguſt. Vind.* 1608. 8°. *Monodia in obitum Georgii Gemiſti* in Bibliotheca Auguſtana MS. aſſervatur. Vide Indicem Codicum MSS. Bibliothecæ iſtius p. 90.

1460. H. W. GEORGIUS CODINUS, natione Græcus, *Curopalates* dictus; id verò an officii ſui, an familiæ nomen, prorſus incertum eſt. Nec incerta minùs illius ætas; Miræus illum ad annum 1081. refert, craſſo ſanè errore; cùm Codinus * Andronici Palæologi junioris, & Joannis Cantacuzeni Impp. diſertè meminerit. Propiùs veritatem attigit Gretſerus, qui Codinum Cantacuzeno Imp. ſupparem facit. Iſte tamen integro ſaltem ſæculo aberravit. Poſt expugnatam enim à Turcis Conſtantinopolim ſcripſit Codinus; quippe qui Urbem ſub Conſtantino Palæologo Imp. ab impiis Agarenis anno Mundi 6961. [viz. Chriſti 1453.] captam eſſe, atque Imperatorem glorioſâ morte occubuiſſe narrat †. Anno igitur 1453. ſuperior non fuit; neque, ut videtur, inferior multò; adeóque circa annum 1460. jure deponi poſſit.

* De Offic. CP. cap. 2.

† Lib. de Impp. CPP.

SCRIPTA.

DE *Curiæ & Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Officiis & Officialibus liber.* Prodiit Gr. Lat. cum verſione & notis Fr. Junii [qui ſub Hebraicis Nadabi Agmonii vocabulis nomen occultare voluit] *Francofurt.* 1588. 8°. dein auctior ab eodem editus *Heidelberg.* 1596. 8°. Gr. Lat. interprete Gretſero, cum tribus obſervationum & emendationum libris *Pariſ.* 1625. f. denique cum iiſdem Jac. Goari notis ampliſſimis *Pariſ.* 1648. f.

De Originibus Conſtantinopolitanis liber, ex antiquo quodam Chronico excerptus, Gr. Lat. primus evulgavit Georgius Douza *Heidelberg.* 1596. 8°. cum Joannis Meurſii notis recuſum *Genevæ* 1607. 8° Verſione emendatâ & notis doctiſſimis ſuperadditis Cl. Lambecius denuò edi curavit *Pariſ.* 1655.

De formâ Urbis Conſtantinopolitanæ libellus. Prodiit Gr. Lat. unà cum præcedente Opuſculo, & eruditiſſimis Lambecii animadverſionibus, *Pariſ.* 1655. f.

Liber de ſignis, ſtatuis, & aliis ſpectatu dignis Conſtantinopolis. Prodiit Gr. Lat. mutilus cum verſione Douzæ & Meurſii notis, *Genevæ* 1607. 8°. integer cum Lambecii verſione & animadverſionibus *Pariſ.* 1655. f.

Liber de ædificiis Conſtantinopolitanis. Habetur Gr. Lat. ex Lambecii verſione, ejuſdemque notis illuſtratus, inter priora Opuſcula *Pariſ.* 1655. f.

Liber de ſtructura Templi S. Sophiæ CP. Gr. Lat. cum Meurſii notis *Genevæ* 1607. 8°, cum Lambecii animadverſionibus *Pariſ.* 1655. f.

Liber de Imperatoribus Conſtantinopolitanis, ſeu de annis ab Orbe condito uſque ad Imperium Conſtantini M. & de iis qui in ipſâ regnarant, uſque dum ab Agarenis capta eſt. Prodiit Gr. Lat. cum verſione & notis Cl. Lambecii *Pariſ.* 1655. f. Gregorii Papæ *Dialogi* dicti, *Miſſam* in linguam græcam convertit, quam Græcè edidit Motellus *Pariſ.* 1595. Gr. Lat. Fr. Duceus in *Auctar.* Tom. 11. pag. 125. Auctiorem multò, & perfectiorem haberi in Bibliotheca Barberina Cod. 75. Emmanueli tamen Chryſoloræ tributam, monet, Leo Allatius Diatr. *de Georgiis & eorum ſcriptis*, p. 362.

JOANNES AQUILANUS, natione Italus, patriâ Neapolitanus, Aquilâ urbe, unde nomen obtinuit, oriundus, Ordinis Dominicani Monachus, Theologus & Concionator inſignis, claruit anno MCCCCLX. Extant *Sermones Quadrageſimales*, quos *Vitiorum limam* inſcripſit, editi *Venetiis* 1497, 1576. 8vo. Per id tempus fuit, & PETRUS cognomine AQUILANUS, Fr. Ordinis Minorum, Joannis Duns-Scoti Sectator & Diſcipulus; unde & *Scotellus* vulgò audit, *Doctor ſufficiens* etiam dictus: hujus extant *Quæſtiones in IV. libros ſententiarum*, *Spiræ* primùm editæ 1480. poſteà Conſtantii Sarnani Card. curâ recuſæ, *Venet.* 1584. 1600. 4to. & *Scotellus*, ubi non tantùm ad Scoti ſubtilitates, ſed etiam ad D. Thomæ reliquorumque Scholaſticorum doctrinam ſternitur via, *Pariſ.* 1585. 1460. R. G.

JACOBUS GRUYTRODIUS, *Carthuſianus* vulgò dictus, illius Ordinis in Cænobio SS. Apoſtolorum juxta Leodium Prior, claruit anno MCCCCLX. quâ de causâ eum ad annum MCCCCLXXXIII. depulerit H. Whartonus non video, cùm eum ex hac vitâ anno MCCCCLXXII. migraſſe, Friderico III. Imperium, Sixto IV. Eccleſiam moderante, diſertè narrant Joan. Trithemius † & Fr. Sweertius *: Varia condidit Opuſcula, quibus veram pietatem & vitæ ſanctimoniam colere ſtuduit & propagare: è quibus nonnulla ſub Artis Typographicæ primordiis prelo egreſſa nobis ſunt minimè prætereunda, tametſi nec locum, nec annum impreſſionis indicare poſſumus. *Quodlibetum ſtatuum humanorum*, ut de Papa & ejus *Curia de ſtatu ſecularium*, *Regum ac Nobilium*, *Judicum*, *Divitum*, *Mercatorum*; *de arte curandi Vitia*: *de erroribus Modernorum Chriſtianorum*: *de abuſionibus Clericorum.* Prodierunt & hæc opuſcula, *Divini amoris Pharetra*: *Jeſu* 1460. R. G.

† De Script. Eccl. p. 150.

* Athen. p. 365.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. *Ieſu Chriſti ad animam fidelem Alloquia: Jeſu Chriſti & peccatoris Colloquium*; Colon. 1577. 12°. De hoc Auctore, & ſcriptis ejus conſulatur Fl. Illyricus *Catal. Teſt. Verit.* col. 1905, 1906.

1460. R. G. AUGUSTINUS DATHUS, natione Italus, patriâ Senenſis, Philoſophus & Orator inſignis, claruit Æneæ Sylvio ſuppar anno MCCCCLX. Anno MCCCCXX. natus, & à prima pueritia bonis literis innutritus, tantos ſub Fr. Philelpho præceptore ſuo progreſſus fecit, ut adoleſcens admodum doctiſſimis iſtius ſeculi viris accenſeri meruit; vigeſimo ſecundo ætatis anno Urbinum accerſitus, Fredericum de Montefetrato erudiendum ſuſcepit, poſtea in Sicilia publicè docuit, inde à Nicolao Papa V. Romam accitus ut ei ab Epiſtolis eſſet, iſtius officii munus detrectavit, ac in patriam urbem reverſus Gymnaſium illic aperuit, ubi ad ſummos honores aditum ſibi patefecit; annum verò agens quinquageſimum nonum, peſtilentiâ correptus ad plures abiit VIII. Idus *April.* anno MCCCCLXXIX. Varias Lucubrationes edidit, quæ in unum volumen collectæ hoc ordine diſponuntur. *De immortalitate Animorum*, tractatus decem, opus imperfectum, *Orationum* libri ſeptem ex quibus quæ noſtri ſunt inſtituti recenſebimus. In primo *Præfatio in D. Hieronymi* libros contrà *Jovinianum* hæreticum. *Invocatio* Dei in principio alicujus libri, præcipuè laſcivi: *De laudibus legalis Sapientiæ: de ſui ipſius cognitione: de laudibus Chriſtianorum Theologiæ: de laudibus Virtutis: de hominis dignitate & præſtantia: de recto hominis fine: ad* Diſcipulos, *quod Animus ſit colendus ut ager: de Amicitia: de Pace: de humana fœlicitate: de medio vitæ ſtatu* quo ſumma conſiſtit tranquillitas: *de contemptu rerum humanarum.* In ſecundo, *de laudibus* D. *Hieronymi: de Paſſione Domini: de laudibus D. Bernardini Senenſis*, quæ Bernardini operibus præfixa prodiit *Pariſ.* 1636. *fol. De laudibus Catharinæ Senenſis: Calliſti Martyris: Andreæ Apoſtoli: SS. Euchariſtiæ: Orationes in celebritate Epiphaniorum, quando dies Feſti totius anni convocato in Templum Chriſtiano populo indicantur, de laudibus B. Mariæ Virginis: de aſſumptione B. Virginis: de Salvatoris adventu Oratiuncula ad Deum* in honorem Bernardini Senenſis: *Oratio qua optimum eſſe aſſerit, ut totius vel verbi, vel operis, & à Deo nobis origo ſumatur, & in Deum conſummatio referatur: Invocatio ad* Deum, in principio alicujus operis peragendi: *Laudes divorum Auguſtini, Nicolai, Margaritæ, Theodoræ*: in tertio, *de præclara Reip. inſtitutione: de laudibus Juſtitiæ: Canonicus* in Collegium Patrum aſcitus: *gratias agit: de laudibus Pii Senenſis ſummi Pontificis.* Reliquæ Orationes humaniores ſunt; quæ ſeptimo libro continentur linguâ Tuſcâ ſcriptæ. *Epiſtolarum* libri tres. Hiſtoria *Senenſis*, in tres libros diſtincta: *Hiſtoria Plumbinenſis*; *Stromatum* opus in duos tractatus diviſum; In hoc opere variæ res Philoſophicæ & Criticæ dilucidè explicantur. Sermo de *Voluptate: de Vitâ beatâ: de ſeptem Virtutibus*, Fide, Spe, Charitate, Prudentiâ, Temperantiâ, Juſtitiâ, Fortitudine: *de Sacramentis Panis & Aquæ: de Sacrorum connubiis.* Opera omnia Auguſtini Dathi collegit Nicolaus filius, & eorum editionem molitus eſt, *Præfationem* ad libros de *immortalitate animarum* præfixit, & *Epiſtolam Nuncupatoriam* ad Pium Papam III. verùm morte præventus, quod conceperat non perfecit: eo mortuo ad Hieronymum Nicolai Nepotem cura iſta devoluta eſt; cujus operâ in lucem prodierunt, Joanni Picolominæo Pii Papæ III. Nepoti nuncupata, *Senæ* 1503. recuſa *Venet.* 1516. *fol.*

1461. R. G. GEORGIUS AMYRUTZA, natione Græcus, patriâ Trapezuntinus, Logotheta & Protoveſtiarius, ob eximiam rerum ſcientiam *Philoſophus* dictus, claruit an. MCCCCLXI. Hic captâ à Turcis Trapezunte urbe, ob corporis venuſtatem & jaculandi peritiam, præcipuè autem propter affinitatem cum Baſſa quodam cujus erat conſobrinus, à Machomete perquàm humaniter tractatus eſt, Conſtantinopolim ductus inter Primores regni locum habuit: hiſce illecebris devictus, repudiata fide Chriſtiana Muhammedaniſmi errores amplexus eſt, tandem autem morte repentina, dum aleâ ludebat, perfidiæ pœnas luit. Scripſit adhuc Chriſtianus *ad Demetrium Nauplii Ducem de iis quæ contigerunt in Synodo Florentinâ*, contra Unionem. Princ. Μαϑηλιῶτί σοι, ὦ πολυτίμητε Δοὺξ Δημήτριε τὸ ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου πέλας. Hujus operis meminit L. Allatius *de Conſenſ.* col. 1379. Varia etiam fragmenta exinde profert, *ibid.* lib. 3. cap. 1. §. 4. & c. 2. §. 2. & inter addenda, *ibid.* col. 1373, 1375. Extat ejus *Dialogus de Fide in Chriſtum* cum Rege Turcarum, Græcè MS. in *Bibl. Regis Gallorum*, teſte Labbeo *Bibl. MSS. Catal.* pag. 334. & *Epiſtola* ad Beſſarionem Cardinalem.

JOANNES ANTONIUS CAMPANUS, 1463. R. G.
natione Italus, Cavellis pago perobſcuro apud Campanos, (unde nomen habuit) obſcuris etiam natalibus ortus, claruit anno MCCCCLXIII. Hunc mater agreſtis labore feſſa ſub lauro enixa peperit; puerum, ad cuſtodiendas oves à patre deſtinatum, Sacerdos quidam in famulitium ſuum ſuſcepit, literis latinis inſtituit, cúmque animum ei diſcendi avidum, ingenium ad omnia promptum & expeditum animadvertiſſet, eum ut ſtudiis acriùs incumberet, Neapolim perduxit: Illic Laur. Vallam publicè profitentem audivit: inde Peruſium profectus, ſcholæ publicæ præfecturam ſuſcepit, civitate etiam donatus & ampliſſimo ſtipendio auctus: inter eum & Æneam Sylvium magna interceſſit familiaritas: Hujus favore Epiſcopus Crotonienſis primò, deinde Aprutinenſis ſive Teramenſis ſalutatur: à Paulo P. II. ad bellum contra Turcas excitandum legatus in Germaniam ad Colloquium Ratiſponenſe annò MCCCCLXXI. miſſus, Archipresbyteratum in Eccleſia D. Euſtachii Legationis præmium obtinuit: à Sixto P. IV. variis etiam dignitatibus auctus, verùm gratiâ ejus excidens Romáque diſcedere coactus, Neapolim primò, deinde Teramum, ac tandem Senas ſeceſſit, ubi quinquagenarius (à Voſſio * mendosè quadragenarius) fatis ceſſit, Idib. Quintil. anno MCCCCLXXVII. *Vir multa laude dignus, ignobili licet genere procreatus, neque enim in ſoluta oratione ſuorum temporum cuiquam ceſſit, nec verò carmine minus præſtitit*, ita de eo Lil. Gyraldus †. Scripta plurima poſt reliquit. Quæ ad res Eccleſiaſticas pertinent, hæc ſunt, *Oratio Cineritia*; & *De gerendo Magiſtratu tractatus*, in III. libros diviſus; utrumque opus à Joann. Coſterio editum, *Lovan.* 1548. 8°; & in *Bibliotheca Patrum* Tom. XXVI. *Orationes ſive Conſilia duo* de movendo bello contra Turcas, inter alia ejuſdem Argumenti prodierunt, *Itleb.* 1603. 4to. *Vita Pii Papæ II.* inter alias virorum doctorum Vitas *Francof.* 1536. à Fichardo edita & deinde Æneæ Sylvii operibus præfixa *Baſileæ. Andreæ Brachii Peruſini hiſtoria*, VI. libris comprehenſa *Baſil.* 1545. 8°. eam Bononiæ in Cœnobio S. Salvatoris MS. vidit Cl. Mabillon. *. *Epiſtolarum* libri novem, *Franc.* 1602. Ex quibus nonnullæ inter Jacobi Picolominæi Epiſtolas prodierunt. *Mediolan.* 1521. *fol.* nonnullas edidit Melchior Goldaſtus *Politica Imp.* Francoſ. 1614. *Epiſtolæ familiares*. *Lovan.* 1513. 4to. *Orationes in funere Calliſti Papæ III. In funere Card. Saxoferratenſis: In Exequiis Pii Papæ II. De Spiritu S. de Circumciſione: de laudibus S. Stephani: de laudibus S. Thomæ Aquinatis.* Lucubrationes omnes ſuprà recenſitas, unà cum reliquis operibus *Philologicis*, *Politicis*, *Poëticis*, quæ ex inſtituti noſtri ratione ſilentio præterimus, Jacobi Antiquarii hortatu

* De Hiſt. Lit. lib. III. c. 7. p. 583.

† De Poet. temp. Dial. I. p. 386.

* Iter. Ital. p. 196.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. tatu edidit Michael Fernus Civis Mediolanenſis, præmiſſâ Antonii *Vitâ* à ſe ſcriptâ, *Romæ*, 1495. *fol.*

1463. R. G. ÆGIDIUS de ROYA, nationa Gallus S. Theologiæ in Academia Pariſ. Profeſ. Cœnobii Mooria Regalis Abbas, claruit an. MCCCCLXIII. Obiit an. MCCCCLXXVIII. Sub hujua nomine circumferuntur *Annales Belgici* ab anno DCCXCII. ad ann. MCCCCLXXX. producti: ab Andr. Schorto primùm ex *Codd. MSS.* eruti, ruâ autam Fr. Sweertii in lucem prolati, *Francof.* 1620. *fol.* Verum iſtud opus non unici Auctoris fœtua eſt. Prima pars ab an. DCCXCII. ad ann. MCCCCXIV. *Joannem Brandonem*, Cœnobii Dunanſis Ord. Ciſterc. Monachum Auctorem vindicat, qui opus hiſtoricum *Chronodromon* dictum triplici volumine concionavit, & anno MCCCCXXVIII. obiit: id ab ann. MCCCCXIV. ad annum MCCCCXXXI. continuavit *Barthol. de Beka.* Utriuſque opus in *Compendium* redegit, *Supplementum* XXXII. annorum adjecit, ac ad annum MCCCCLXIII. produxit Ægidius noſter; ac Imberto Abbati opus integrum *Chronicon Dunenſe* dictum nuncupavit; cui *Præfationem* præmiſit, & vs. ano. *Appendicem* ſubjunxit *Adrianus Butius*, ejuſdem Cœnobii Monachus: qui an. MCCCCLXXXVIII. obiit. Vide Sandii *not. & animad. in Voſſ. de H. L.*

1462. R. G. HENRICUS WOLTHERUS, natione ut videtur Saxo-Germanus, Eccleſiæ Cathedralis S. Anſcharii Bremenſis Canonicua, claruit anno MCCCCLXIII. Scriptis conſignavit *Chronicon Archiepiſcopatûs Bremenſis*, in quo ſucceſſionem & res geſtas Epiſcoporum & Archiepiſcopotum Bremenſ. & Hamburgenſ. à S. Willehado primo iſtius Eccleſiæ à Carolo M. nuper fundatæ Epiſcopo, uſque ad Henricum de Suarzborg, qui Giraldo de Hoyâ, anno MCCCCLXIII. mortuo ſucceſſit, ſummatim expoſuit. Dictum *Chronicon.* ex ipſo αὐτογράφῳ in Archivis Illuſtr. Comitis Oldenburgici hodieirum aſſervato H. Meibomii avi labore deſcriptum, imprimendum curavit H. Meibomius nepos, inter *Rer. Germ. Script.* Tom II. *Helmſtad.* 1688. *fol.*

1464. H. W. PAULUS II. *Petrus Barbus* antea dictus, patriâ Venetus, Nicolai & Polyxenæ filius, Eugenii IV. ax ſorore nepos. Mercaturæ exercendæ innutritus, poſtquàm avunculus thronum Pontificalam adeptus eſt, literarum ſtudio ſe dadit, præceptore uſus Jacobo Ricionio: & mox ab Eugenio in aulam accitus, Archidiaconus Bononiæ, Epiſcopus Cerviæ, Protonotarius Apoſtolicus, & Cardinalis titulo S. Marci, ordine creatus eſt. Anno 1464. Pontifax Romanna electua eſt die XXXI. Auguſti, coronatus die XX. Septembr. Pontificatu ſuſcepto nil antiquius habuit, quàm Pii deceſſoris acta abrogare, & amicos injuriis afficere authoritatemqua Pontificiam armis & inſidiis augere. Anno 1466. Georgium Pog.brachium, Bohemiæ Regem, Huſſitis addictum, lata in Conſiſtorio ſententia hæreſeos damnavit, anathemata percullit, regno exuendum decrevit; idqua Frederico Imp. ac illo munus oblatum renuente, Matthiæ Hungariæ Regi authoritate Apoſtolica donavit: quin & Legato in Bohemiam Laurentio Roverella, Epiſcopo Ferrarienſi, Georgii ſubditos ad rebellionem movendam incitavit. Primus omnium galeri coccinei uſum Cardinalibus proprium fecit. Obiit apoplexiâ correptus anno 1471. die XXVI. Julii ætatis ſuæ 53. Extant *Epiſtolæ* 2. Concil. Tom. XIII. p.1434. *aliæ* plures in Collectione *Romæ* 1579. adita, & in Cherubini Bullario magno *ibid.* 1638.

1465. R. G. JOANNES DLUGOSSUS, à quibuſdam *Dugloſſus*, vulgò *Longinus* dictus, gente Polonus, ex Canonico Cracovienſi Archiepiſcopus Leopolienſis, claruit an. MCCCCLXV. *Vir nobilis*, inquit Herburtus †, *de gente Vanaviâ, virtute & conſtantiâ ſummâ, eruditione & facundiâ (ut illis temporibus) non vulgari, & induſtriâ ac dexteritate in rebus gerendis ſingulari præditus: fidem* etiam ejus & *diligentiam* in hiſtoriâ perſcribendâ alibi * deprædicat, *verborum cultum & ſententiarum gravitatem* in eo deſiderat. Extat hujus labore conſcripta, *Hiſtoria Polonica in tres partes digeſta*, edita *Dobromili*, 1615. *fol.* Catalogum omnium Epiſcoporum per omnes univerſi Poloniæ regni Cathedras ab ipsâ cujuſvis fundatione ad ſua uſque tempora contexuit. Operis hujus exemplar MS. autographum à Mart. Cromero acceptum habuit Thomas Treterus Canonicus Wormienſis, ex quo *Vitas Epiſcoporum Poſnanienſium* à Jordano primo Aoriſtite ad Urielem de Gorkâ Præſulem quadrageſimom quintum, i. a. ab anno MCCCCLXVI. ad annum MCCCCLXXIX. cum *Appendice* ſuâ edidit Treterus, *Brunsberg.* 1604. 4to. *Vita S. Staniſlai Epiſcopi Cracovienſis*, à Surio in compendium redacta, & mutato ſtylo edita Tom. III. integrior à Bollandianis, menſe *Maii*, noſtrum Joannem Auctorem vendicat.

SÆC. XV ab An. MCCCC.

† Hiſt. Polon. lib. XVII. c. 10 p. m. 331.

* Præfat. ad Hiſt. Pol.

1465. R. G. DOMINICUS de DOMINICIS, nationa Italus, patriâ Venetus, Epiſcopus primò Torcellanus; dein Brixienſis, & Referendarius Apoſtolicus, claruit anno MCCCCLXV. Prudentiâ ſuâ, ac in rebus agendis peritiâ Trium Pontificum Pii II. Pauli II. & Sixti IV. gratiam demeruit, variaſque eorum nomine legationes obiit, deceſſit Brixiæ anno MCCCCLXXVIII. Extat ejus *Tractatus de ſanguine Chriſti, & de filiatione Joannis Evangeliſtæ ad B. Virginem.* Vanet. 1557. 8vo. *De Cardinalium legitimâ creatione* ad Calixtum P. III. Opus iſtud ex MS. primum edidiſſe M. Antonium de Dominis teſtatur Jo. Conrad. Dietericus, quo autem loco vel tempore non indicat, nec ulla uſpiam ejus veſtigia indagare potui. *De Reformatione Curiæ Romanæ* ad Pium P. II. Hujus operis pars eſſe videtur Tractatus ineditus cujus meminit Labbæus hoc titulo, *Summa ſecundùm quam Archiepiſcoporum & Epiſcoporum Notarii debeant officium exercere*, Bibl. MS. p. 53.

1465. R. G. JACOBUS ZENUS, natione Italus, patriâ Venetus, Patriciæ dignitatis vir, Epiſcopus tandem Patavinus, claruit anno MCCCCLXV. Vir utriuſque Palladis artibos inſtructus, & tum militiâ quàm literis illuſtris, obiit anno MCCCCLXXVI. Literis conſignavit *Vitam Nicolai Albergati Epiſcopi Bononienſis*, quam cum duplici ajuſdam Præſulis vitâ, illam à Poggio Florentino, iſtam à Carolo Sigonio adornatam prelo ſubjecit Geo Carneſelt. *Colon.* 1618. 4to. Scripſit etiam *de geſtis ſummorum Pontificum*, opus elegantiſſimum, judice Trithemio. *Orationes* quaſdam *de humanâ miſeriâ, de Chriſti Corpore*, memorat Simlerus, quæ lucem nondum quod ſciam aſpexerunt.

1466. H. W. RODERICUS SANCIUS DE AREVALO, natione Hiſpanus, illuſtri loco natua, poſtquàm Juris ſtudio in Academia Salmanticenſi per decennium inſudaſſet, utriuſque Juris & Artium Profeſſor creatus eſt. Dein Henrici IV. Caſtellæ Regis Sacellanus, Auditor, & Conſiliarius, Referendarius Apoſtolicus, Epiſcopus primùm Ovetenſis, dein Palentinus, demum Calagurritanus, claruit anno 1466. Caſtro S. Angeli in Urbe Roma à Paulo II. Pontifice præfectus. Scripſit, jubente Henrico Rege, *Hiſtoriam Hiſpanicam libris* IV. à prima gentis origine uſque ad annum 1469. De eo ſimul ac Lucâ Tudenſi & Roderico Ximenio, tale fere judicium Alfonſus Garſias Matamorus *, *Cum non ad voluptatem aurium*

Vid. Prolog. ad Speculum Hum. Vitæ.

* Lib. de Acad. & doct. Viris Hiſpan.

Digitized by Google

SÆC. XV. ab An. MCCCC. *aurium, ſed ad memoriam, & judicium Poſteritatis ſcripſerint, cùm à deliciis longiſſimè, tum ab ineptiis & mendacio procul abfuerint.* Prodiit Hiſtoria iſta in Italia ſeorſim excuſa, dein *Francofurt.* 1603. Hiſpaniæ Illuſtratæ Tom. I. pagin. 121. Extant ejuſdem *Tractatus* iii. *de Appellatione à Sententia Papæ, de Synodis Generalibus, de remediis afflictæ Eccleſiæ militantis adversùs Turcas.* MSS. Patavii in Bibliotheca S. Joannis in Viridario, indicante Tomaſino lib. de Biblioth. Patavinis pag. 12. Num editi ſint, me latet. Ejuſdem etiam *Epiſtolam lugubrem ſimul & conſolatoriam de expugnatione inſulæ Nigropontis per Turcas*, memorat Simlerus Biblioth. Tigurin. pagin. 609. Cæterum *Romæ* 1468. f. *Pariſ.* 1475. f. & *Biſuntii* 1488. 8°. typis excuſum prodiit Roderici noſtri *Speculum Humanæ Vitæ*, in duos libros diviſum. Primus agit de omni ſtatu vitæ temporalis; ſecundus de ſtatu & vita ſpirituali, Eccleſiaſtica & regulari. Opus Paulo II. Pontifici inſcribitur, omnibuſque omnium vitæ ordinum ac conditionum commodis & incommodis ſigillatim enarrandis inſumitur.

1467. H. W. ALEXANDER DE IMOLA, TARTAGNUS cognomento dictus, gente Italus, Imolæ ſeu Forocornelii natus, Juris utriuſque conſultus celeberrimus, Joannis de Imola & Joannis Anagnienſis diſcipulus; Papiæ, Ferrariæ, & Bononiæ per triginta ferè annos Juris ſcientiam publicè profeſſus eſt. Claruit anno 1467. tantâ eruditionis famâ eximius, ut quicunque illum docentem non audiverat, vix inter doctos Italiæ Juriſconſultos illo ævo numerari poſſet. Obiit anno 1487. ætatis ſuæ 54. Profeſſionis 30. Bononiæ apud S. Dominicum ſepultus. Extant *Commentaria in ſextum Decretalium, & Clementinas*: & *Conſiliorum libri* VII. Venet. 1571. 1597. f. *Commentaria in Digeſtum vetus, Codicem, Digeſtum novum, & Infortiatum*, Lugduni 1558. *Additiones ad Baldum Ubaldum in Codicem, Digeſtum, & Infortiatum*, Lugduni 1545.

1468. H. W. HENRICUS HARPHIUS, natione Belga, ex vico De Herp, ſeu De Erp, Campiniæ Brabantiæ, Ordinis Minoritarum Regularis Obſervantiæ Theologus & Provincialis, ac demum Conventûs Mechlinienſis Guardianus. Claruit anno 1468. Obiit Mechliniæ anno 1478. in medio chori apud Franciſcanos ſuos ſepultus; *Myſticæ Theologiæ Magiſter doctus, methodicus, ſingularis*, ut Card. Bonæ * verbis utar.

* Notitiâ Auctor. li. de Divin. Pſalmod. præmiſſâ.

OPERA.

De *Theologiâ myſticâ, tum ſpeculativâ, tum affectivâ libri* 3. quorum primus vocatur *Epithalamium*, ſecundus *Directorium aureum Contemplativorum*, tertius *Eden ſive Paradiſus Contemplativorum.* Prodierunt *Colon.* 1538. 1555. erroribus & ſæculi bus ſedis Apoſtolicæ juſſu repurgati curâ Petri Pauli Philippi, Ord. Prædicat. *Romæ* 1585. *Brixiæ* 1601. & *Colon.* 1611. 4°. In Indice enim Romano cavetur, ne deinceps imprimantur, niſi ſecundùm exemplar Romanum anni 1585. adulterati. Pars ſecunda Germanicè ab Harphio conſcripta fuerat. Eam itaque Latinè vertit & introductione præmiſſâ illuſtravit Petrus Blomovenna Carthuſianus Leydenſis.

Speculum aureum in x. *Præcepta Decalogi.* Norimbergæ 1481. *Baſil.* 1496. Argentinæ 1520. 4°.

Speculum perfectionis. Venet. 1524.

Collationes III. de perfectione vitæ, ſive *Compendium Directorii. Colon.* 1536.

Sermones de Tempore & Sanctis. Hagenoæ 1505. f.

Liber de tribus Pœnitentiæ partibus, ibid.

Tractatus de triplici adventu Chriſti. Cæterùm Harphius Opera ſua Belgico ferè ſermone elucubravit, ab aliis poſtea in Latinum tranſlata.

LAONICUS CHALCOCONDYLAS, ſeu *Chalcondylas* (ſunt qui inverſo nomine pro Leonico Nicolaum vocant) natione Græcus, patriâ Athenienſis, illuſtri genere oriundus. Claruit anno circiter 1468. Vitam produxiſſe dicitur ad annum uſq; 1490. Scripſit *Hiſtoriam de origine & rebus geſtis Turcarum libris* x. ab Ottomanno Orthogulis filio uſque ad adultum Mahometis II. regnum, ſeu ab anno Chriſti 1300. ad 1463. Prodiit Latinè ex verſione Conradi Clauſeri *Pariſ.* 1550. *Baſil.* 1556. 1562. Gr. Lat. *Genevæ* 1615. f. *Pariſ.* 1650. f. SÆC. XV. ab An. MCCCC. 1468. H. W.

JACOBUS PEREZIUS, gente Hiſpanus, patriâ Valentinus, domo Aiorenſis, ex Ordinis Auguſtiniani Eremitâ Epiſcopus Chriſtopolitanus ſeu Chryſopolitanus anno 1468. Calendis Octobris creatus, & Suffraganeus Roderici Borgiæ, Cardinalis Valentini, Epiſcopi Portuenſis & Carthaginenſis. Obiit anno 1491. in Eccleſiâ S. Auguſtini ſepultus. 1468. H. W.

SCRIPTA.

Commentaria in omnes *Pſalmos Davidis Allegorica & Anagogica.*

Expoſitio in Cantica Officialia, viz Benedictus, Magnificat, Nunc dimittis, Gloria in excelſis, Te Deum, & Quicunque vult: ad Rodericum Borgiam Cardinalem.

Tractatus contra Judæos de Chriſto reparatore generis humani. Prodierunt Opera iſta *Pariſ.* apud Aſcenſium. *Lugduni* 1512. *Venet.* 1568. 4°.

Expoſitio in Cantica Canticorum.

Quæſtionis ſingularis diſcuſſio, Utrùm ſolus Chriſtus ſit metrum & menſura, & largitor omnium bonorum, & reparator humanæ naturæ. Prodiit unà cum Expoſitione præcedenti, *Pariſ.* apud Aſcenſium 1498. *Lugduni* 1513.

ALBERTUS CRUMMEDICKIUS, natione Germanus, patriâ Holſatus, militari genere ortus, ex Canonico Epiſcopus Lubecenſis, claruit anno MCCCCLXVIII. Hujus operâ multum uſus eſt Chriſtianus Danorum R. & multiplices ei legationes mandavit, quibus honorificè obeundis omnes Eccleſiæ proventus impendit ſuaque abligurriit bona: Septuageſimum ætatis annum ſupergreſſus obiit an. MCCCCLXXXIX. Dum Anteceſſorum memoriam ab interitu vindicat, ſuam æternitati conſecrat ſcripto *Epiſcopatum Lubecenſium Chronico*, à primâ fundatione ad annum MCCCCLXV. quo Arnoldus deceſſor ſuus mortem oppetiit. Dictum Opus cum Anonymi continuatione ad annum MDV. è MSS. eruit H. Meibomius junior, & inter *Rer. Germ. ſcriptores*, Tom. II. edidit *Helmſtad.* 1688. *fol.* 1468. R. G.

JOANNES BEETZIUS, natione Germanus, Ord. Fr. Carmelitarum in Cœnobio Thenenſi Monachus, S. Theologiæ apud Lovanienſes Profeſſor claruit an. MCCCCLXVIII. obiit XVI. Cal. *Auguſt.* anno MCCCCLXXVI. Scripſit *Præceptorium divinæ legis* ſive *Expoſitionem Decalogi*, Opus prolixum in libr. X. partitum, editum *Lovanii* 1486. *fol.* *Scholaſticam Epiſtolæ* B. *Pauli ad Romanos Expoſitionem*; hujus meminit Sixtus Senenſis †. Plura videſis apud Trithemium. 1468. R. G.

† Bibl. Sanct. lib. IV.

PETRUS NATALIS, ſeu *de Natalibus*, patriâ Venetus ex Parocho SS. Apoſtolorum in Diœceſi Caſtellanenſi Epiſcopus Equilinus Gradenſis Provinciæ. Claruit anno 1470. Superfuit an. 1482. quo Catalogo ſuo ultimam manum adhibuit. Scripſit *Hiſtoriam*, ſive *Catalogum Martyrum & Sanctorum*, quo Vitas, Miracula & Paſſiones eorundem enarrat, brevitatis quidem ac veritatis Jacobo de Voragine ſtudioſior, 1470. H. W.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. ſtudioſior, haud majori tamen judicio uſus. Præterquàm enim quòd à communi Martyrologorum vitio, effræni fabulandi libidine, immunis non ſit; Priſcillianum Hæreſiarcham, ejuſque ſectatorem Latrocinianum Martyribus annumeravit: ut alios mittam. Prodiit iſte Catalogus *Argentinæ* 1502. *Lugduni* 1542. Ejuſdem *Catalogus Venetorum Senatorum & geſtorum eorum* prodiit *Vincentiæ* 1493.

1470. H. W. GABRIEL BARLETTA, gente Italus, patriâ Apulus, ex oppido Barulo natales & nomen traxit, Ordinis Dominicani Theologus inſignis. Claruit anno 1470. Scripſit adhuc poſt annum 1480. Hydrunti enim à Turcis capti meminit. Extant *Sermonum Tomi* 2. quorum prior Sermones Quadrageſimales, alter Sermones de tempore Adventûs, Aſcenſionis, Pentecoſtes, & de nonnullis Sanctis continet. ---- 1470. *Venet.* 1571, 1585. 8°. Notandum
* De Script. Sæculi XVI. cap. 23. verò eſt, quod Leander Albertus à Miræo * citatus prodit: ſc. Conciones iſtas ab homine quodam imperito, ſibi in adoleſcentiâ noto, fabricatas fuiſſe, qui ut ſplendorem operi ineptiſſimo quæreret, falsò Gabrielis Barlettæ nomen prætexuit. Cæterùm alius à noſtro, ætate tamen par, fuit Gabriel Bareletus, Ordinis quidem Dominicani Theologus & Concionator inſignis, patriâ verò Aquinas, ab Ambroſio de
† Biblioth. Prædicat. p. 210. Altamura † ad annum 1486. relatus. Hujus extant *Sermones per annum*, *Hagenoæ* 1518. (in quâ editione appellatur *Stephanus*) Venet. 1577. 8°.

1470. R. G. JOANNES HEROLDUS, à nonnullis *Herlotus*, à Poſſevino peſſimâ coruptione *Berolis* dictus, natione Germanus, patriâ ſi rectè conjicio, Baſileenſis, Ord. Dominicani Monachus, Theologus & Concionator eximius, claruit annò MCCCCLXX. Vir ſingulari animi modeſtiâ *Diſcipuli* nomen induit. Sub nomine, ſuppreſſo ſuo & penè exoleto, varia feruntur ſcripta Theologica. *De eruditione Chriſti fidelium* tractatus, ſeu *Loci communes*, in quibus continetur Explicatio *Decalogi*, *Orationis Dominicæ*, *Angelicæ Salutationis*, *Symboli Apoſtolorum*, &c. prodiit *Argent* 1490. *fol. Hagen.* 1521. *4to. Sermones de Tempore*, *de Sanctis*, *Quadrageſimales*, *Promptuarium* ſeu *Speculum Exemplorum*, Norimberg. 1514. Colon. 1518. Venet. 1599. *4to. Sermones* ſuper Epiſtolas Dominicales ex Sermonibus Guil. Lugdunenſ. & ex dictis S. Thomæ, J. Niderì, & aliorum collecti 1488. *fol.* Opera omnia junctim edita *Moguntiæ* 1612. 3. Vol. *4to.*

1470. R. G. JOANNES GOCHIUS cognomine PUPPERUS, natione Belga, Mechliniæ in Brabantiâ natus, Presbyter & Monialium in eadem urbe Confeſſor, claruit Weſſelo Groningenſi familiaris anno MCCCCLXX. Obiit ex fide Balæi an. MCCCCLXXV. quanquam eum ad annum MCCCCLXXX. referat Fr. Swertius. *Vir ſingulari eruditione, ac ſuo tempore nulli ſecundus, libertatis Chriſtianæ propugnator acerrimus, interpres legis Evangelicæ diligentiſſimus*, ut de eo Corn. Scribonius Graphæus in *Præfatione ad Gochii Opuſculum.* Scriptis ſuis Scholaſticorum placita oppugnavit, Mendicantium mores acriter perſtrinxit, unde rariùs in lucem emiſſa ſunt Opera ejus, eaque manca & imperfectè edita, & omnia in Indd. Romanis prohibita. Prodierunt olim hæc Opera *alicubi in Germaniâ* impreſſa in *4to.* viz. *Tractatus de Gratiâ*; *Tractatus de fide*; *de S. Scriptura dignitate*; *Apologeticum ad Fratr. quendam Dominicum de Scholaſticorum ſcriptis*; *votis*, *& obligationibus*; *Dialogus de quatuor erroribus circa Evangeliſtarum legem. Opus de libertate Chriſtianâ*, edidit Corn. Græphæus, *Antverp.* 1521. *4to.* Plura videſis apud Flac. Illyricum, *Catal. Teſt. Verit. col.* 1909. ut Simlerum & Sweertium taceam.

ERTWINUS ERDMANNUS, natione Germanus, patriâ Weſtphalus, Civitatis Oſnabrugenſis Conſul, & apud Fridericum III. Imp. Orator, claruit anno MCCCCLXX. obiit extremâ ætate XXX. d. *Maii*, ann. MDV. Scripſit hortatu D. Conradi Comitis de Deipholt, & Epiſcopi Oſnabrugenſis ſui nominis quarti *Chronicon ſive Seriem Succeſſionalem Epiſcoporum Oſnabrugenſium* à primâ Eccleſiæ ſub Carolo M. fundatione ad annum MCCCCLIII. quo dictus Conradus ad Præſulatum evectus eſt. Opus iſtud ex Avi ſui ſcriniis depromptum publici juris fecit H. Meibomius junior, *Germ. Rer. Script.* Tom. II. *Helmſtad.* 1668. *fol.* SÆC. XV. ab An. MCCCC. 1470. R. G.

SIXTUS IV. *Franciſcus à Ruvere* antea vocatus, natione Italus, patriâ Ligur, civitate Savonenſis, ex nobiliſſimâ gente Ruvereâ oriundus, Leonardi & Lucinæ filius; natus eſt anno 1414. Novennis puer Franciſcanis nomen dedit; & Cœnobium ingreſſus, Joannem Pinarolium Præceptorem in Grammaticis ſortitus eſt. Adultior factus, Cherii Dialecticam, Bononiæ Philoſophiam & Theologiam didicit. Patavii demum Magiſterii gradu cohoneſtatus, in primariis Italiæ Academiis Theologiam & Philoſophiam prælegit. Eruditionis & eloquentiæ famam non vulgarem adeptus, à familiâ Franciſcanâ primùm Jacobo Sarguellæ Miniſtro Generali, ſenectute gravato, adjutor datus eſt; dein Liguriæ Provincialis, mox Ordinis ſui in Romana curia Procurator, & totius Italiæ Vicarius Generalis, demum cedente Sarguellâ Miniſter Generalis in Capitulo Peruſino conſtitutus. Anno 1467. Presbyter Cardinalis titulo S. Petri ad Vincula à Paulo II. renunciatus eſt. Poſt Pauli obitum anno 1471. Pontifex Romanus electus eſt die IX. coronatus die XXV. Auguſti. Anno 1476. Feſtum Immaculatæ B. Virginis Conceptionis inſtituit: & poſt biennium confirmatâ Roſarii Sodalitate, 11000. annorum Indulgentiam omnibus B. Virginem breviculâ quâdam Salutatione compellantibus conceſſit. Vid. Breviarium *Venet.* 1522. excuſum, & Hyppolytum Maraccium lib. de Pontif. Marianis, *Romæ* 1642. cap. 76. Anno 1478. Laurentium Medicem & Florentinos ob Franciſcum Salvianum, Archiepiſcopum Piſanum, ſceleſtiſſimum perduellem, meritâ pœnâ mulctatum, excommunicavit & armis perſecutus eſt. Paulò poſt Venetorum potentiam in Italia creſcere ægrè ferens, totam Reipublicam ſacris interdixit: & Helvetios, miſſo vexillo ſacro, ad bellum iis inferendum concitavit, plenariam peccatorum remiſſionem omnibus ſub vexillo iſto militaturis pollicitus. Anno 1483. promulgatâ Bullâ Franciſcanos & Dominicanos ob controverſiam de B. Virginis conceptione motam hæreſeos notam ſibimet invicem inurentes, ab iſtiuſmodi contumeliis in poſterum abſtinere ſub anathematis pœna mandavit. Obiit anno 1484. die XII. Auguſti. Vir quidem & ipſe ſupra communem Pontificum ſortem eruditus, quique Bibliothecam Vaticanam advectis ex Europa undequaque libris inſtituit, motibus tamen fœdiſſimis infamis, & libidinibus tam impuris mancipatus, ut eas prodere Scriptores pudeat. Certè primus omnium publicis lupanaribus Romæ aditum & licentiam fecit; & ex annuo ſcortorum vectigali Apoſtolicum ærarium ditavit. Extant *Decreta* III. Concil. Tom. XIII. pagina 1442. *alia Epiſtolæ & Decreta* XVI. apud Bzovium ad ann. 1472. &c. *Paſſagium pro Expeditione in Terram Sanctam*, apud Freher. Script. German. Tom. 2. pag. 161. *Epiſtola ad Carolum Burgundum*, apud Baluz. Miſcellan. Tom. IV. pagin. 527. *Bullæ & Conſtitutiones* quamplurimæ in Bullariis & Conſtitutionibus Romanis. Cæterùm ſcripſit Sixtus, dum inter Cardinales adhuc ſubſiſteret, *Librum de Chriſti Sanguine*; *& de potentiâ Dei Commentaria contra errores cujuſdam Carmelitæ Bononienſis, affirmantis* 1471. H. W.

Deum

SÆC. XV. ab An. MCCCC. *Deum ſuâ omnipotentiâ damnatum hominem ſalvare non poſſe.* Uterque Tractatus prodiit Romæ 1471. Ejuſdem *Explicatio* in Nicolai Richardi Tractatum ſuper declaratione Indulgentiarum pro animabus in Purgatorio conceſſarum, unà cum dicto Nicolai opere excuſa eſt ------ 1487. *Tractatus de futuris Contingentibus*, & *de Conceptione Beatiſſimæ Virginis*, in Italicis Bibliothecis MSS. aſſervari memorant Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 3'7. & Lud. Jacob. à S. Carolo Biblioth. Pontif. p. 203.

1471. R. G. BERNARDUS JUSTINIANUS, natione Italus, patriâ Venetus, dignitate Patricius, inſtituto Monachus Ord. Carthuſ. claruit anno MCCCCLXXI. quo civitatis ſuæ nomine ad Sixtum P. IV. legatus miſſus eſt: anno MCCCCXCV. diem extremum clauſit. Literis conſignavit *Vitam Laurentii Juſtiniani* primi Venetiarum Patriarchæ, Patrui ſui, à Surio ad d. viii. *Jan.* editam, ipſius etiam Laurentii Operibus præfixam, *Baſil.* 1560. *Lugd.* 1568. *De origine Venetiarum, rebuſque à Venetis geſtis*; adjectâ B. *Marci Evangeliſtæ Vitâ*, prodiit *Venet.* 1534. *fol.* *Orationes variæ* inter alias in lucem emiſſæ, *Venet.* 1495. *fol.* 1659. *4to.* *Hanov.* 1613. *8vo.* *Hiſtoriam* etiam *Gothicam* adornâſſe fertur Bernardus noſter. Vide Gerh. Voſſium *de Hiſt. Lat.*

1473. H. W. MARTINUS, MAGISTER cognomento dictus; natione Gallus, patriâ Turonenſis, infimo loco natus, utpote Lanii cujuſdam filius. In Collegium Navarrenſe receptus, an. 1469. Baccalaureatus, anno 1473. Magiſterii gradum magnâ cum laude tulit. Poſtea in Collegium S. Barbaræ ſecedens, id non modò gubernavit, ſed & incrementis non contemnendis auxit; tantâque celebritate Philoſophiam Moralem prælegit, ut paulò ante mortem accerſiretur, qui Ludovico XI. Regi à ſacris Confeſſionibus & Eleemoſynis adeſſet. Obiit quinquagenarius anno 1482. Extant *Liber*, ſeu *Quæſtiones Morales de Fortitudine*, Pariſ. 1489. f. *Liber de Temperantiâ*, Pariſ. 1490. *Expoſitio perutilis & neceſſaria ſuper libro Prædicabilium Porphyrii*, Pariſ. 1499. *Tractatus Conſequentiarum in verâ divinâque Nominalium viâ*, Pariſ. apud Antonium Denidelum. *Quæſtio de Fato*, præfixa Compendio Alberti M. in octo Phyſicorum libros, *Pariſ.* apud Dionyſium Roccum.

1474. H. W. RUDOLPHUS AGRICOLA, gente Friſo, in pago Baflon juxta Groningam natus anno circiter 1442. Poſtquàm Groningæ prima literarum fundamenta fœliciter poſuiſſet, ad Academiam Lovanienſem ſe contulit; ubi in Gymnaſio Falconenſi Philoſophiæ artiumque liberalium ſtudio incubuit. Laureâ donatus Philoſophicâ, in Galliam ſeceſſit, ut politioris literaturæ ſcientiam, quam inprimis ambiit, ad ſummum perfectionis culmen perduceret. Relictâ Galliâ, Italiam petiit: ut Theodorum Gazam Græcas literas Ferrariæ magnâ nominis gloriâ enarrantem audiret. Voti compos factus, Hebraicæ etiam linguæ ſcientiam ſæculo iſti ferè ignotam adjecit. Tot tantiſque animi dotibus inſtructus, in patriam rediit: & Reipublicæ Groningenſis Syndicum aliquot annis egit. Claruit anno 1474. A civibus ſuis ob negotia publica procuranda legatus, in Maximiliani Cæſaris aulâ ſemeſtri ſpatio hæſit: ubi patriæ ſuæ cauſam fœliciter procuravit, communi tamen magnorum virorum fato, minimè gratos expertus eſt cives. Domum reverſus, cùm ab Antverpienſibus aliiſque ad ſcholas regendas amplo ſtipendio depoſceretur, à neceſſario ſuo, cui Græcas literas olim prælegerat, Joanne Dalburgio præſule Wormatienſi anno 1482. evocatus, in illius comitatu reliquam vitam exegit, modò Wormatiæ, modò Heidelbergæ degens. Utrobique literas humaniores publicè edocuit, quin & Gymnaſii Heidelbergenſis Præfecturam geſſit. Illam ipſi contulerat Philippus Princeps Palatinus, qui Agricolam nonſolùm liberali ſtipendio ornavit, ſed de rebus maximi momenti conſuluit. Integro triennio Academiæ Heidelbergenſi totique Germaniæ ad meliorum literarum ſtudium facem prætulit; ipſe præter accuratam trium linguarum notitiam, omni ſcientiarum genere excultiſſimus; Philoſophus ſummus, Rhetor diſertus, Theologus inſignis, Muſicæ, Picturæ, aliarumque artium molliorum ſtudioſiſſimus. Obiit Heidelbergæ, immaturâ morte præreptus, dum Dionyſii Areopagitæ libris Latinè vertendis incumberet; die XXVIII. Octobris, anno 1485. ætatis ſuæ 42. apud Minoritas in Franciſcani habitu [ſic enim voluerat] ſepultus. Tumulum ei poſuit Hermolaus Barbarus; juſta perſolvit Joannes Reuchlinus. De Agricolæ ſtylo ſententiam ferat Eraſmus *. *Vir divini pectoris*, inquit, *eruditionis reconditæ, ſtylo minimè vulgari, ſolidus, nervoſus, elaboratus, compoſitus; ſed qui nonnihil reſipiat & Quintilianum in eloquendo, & Iſocratem in orationis ſtructura, utroque tamen ſublimior, Quintiliano etiam fuſior ac dilucidior. Et huic tamen ad ſummam laudem cùm alia quædam obſtitere; tùm præcipuè regionis ac temporis infœlicitas;* ------ *In Italia ſummus eſſe poterat; niſi Germaniam prætuliſſet.* Taceo magnificum illius Encomium, quod in Adagio, *quid cani cum balneo!* ei reddidit Eraſmus; cùm non tam Critici Cenſoris, quàm Panegyriſtæ partes iſto in loco Vir Maximus egiſſe videatur. Fusè illic in Agricolæ laudes excurrit; nihil illo unquam Ciſalpinum orbem produxiſſe omnibus literariis dotibus abſolutius aſſerit, conſummatam ejus eloquentiam, diffuſam linguarum peritiam, atque elimatam Philoſophiæ ſcientiam prædicat; maximum denique Italiæ pariter ac Germaniæ ornamentum fuiſſe teſtatur. Tam inſigne Rudolphi elogium ægrè tulerunt Inquiſitores librorum Pontificii; adeò ut in editione Eraſmi Adagiorum Manutianâ nuſquam appareat. Neque enim diſſimulari poteſt Rudolphum noſtrum manifeſtas Eccleſiæ Romanæ corruptelas tam ſcriptis quàm ſermonibus acriter ſatis ſæpe impugnâſſe.

* Ciceronian.

OPERA.

DE *Inventione Dialecticâ libri* 3. Prodierunt ſeorſim cum ſcholiis Joannis Matth. Phriſſemii *Pariſ.* 1538.

De Univerſalibus Quæſtiones aliquot ſingulares.

Propedeumatum dialecticæ inventionis Opuſculum.

Scholia in Orationem Ciceronis pro lege Manilia.

Aphthonii Sophiſtæ Progymnaſmata, ab Agricola Latinè converſa.

Priſciani Cæſarienſis Præexercitamenta ex Hermogene translata.

Commentariola in aliquot L. Ann. Senecæ Declamationes. Baſil. 1529. 8°.

Oratio de nativitate Domini.

Oratio in laudem Philoſophiæ & reliquarum artium, *Ferrariæ* anno 1476. habita.

Oratio gratulatoria ad Innocentium VIII. *Pontificem.*

Epiſtola de ſtudio formando, anno 1484. ſcripta *Heidelberg.* 1621. 8°.

Epiſtolæ aliæ VII.

Paræneſis Iſocratis ad Demonicum, *Ejuſdem de regno libellus*, *Luciani libellus de non credendis delationibus*, *Ejuſdem Micyllus ſive Gallus*, *Platonis Axiochus de contemnenda morte*, ab Agricolâ Latino ſermone donati.

Carmina & Epitaphia. Antverp. 1511. 4to.

Prodierunt omnia iſta Agricolæ Opera, in duos Tomos digeſta, curâ Alardi Amſtelredami *Colon.* 1539. f.

Commentaria in Boethii libros de Conſolatione Philo-

ſophia. Colon. 1535. Baſil. 1570.

Oratio in laudem Matthiæ Richili, typis Joan. Soteri 1529. 8°.

Alia quædam conſcripſit Rodolphus, puta, *Epitomen Hiſtoricam* juſſu Philippi Principis Palatini, *Vitam Franciſci Petrarchæ*, *Carmen de S. Anna*, &c. quæ nondum in lucem edita videntur.

1474. H. W. BARTHOLOMÆUS PLATINA, paterno nomine *Sacchus* dictus (alii *Baptiſtam* vocant, Bartholomæum autem, qui illum probè novit, Richardus Flemyngus *) gente Italus, patriâ Cremonenſis, nonnulliis tamen Veronenſis, ex vico patrio cognomen duxit. Humili loco & obſcuris parentibus natus, juventutem militiæ dedit. Annis provectior, operam literis non infœlicem præſtitit, claruit anno 1474. Calixto III. imperante in urbem venit, & à Beſſarione Cardinale inter Domeſticos adſcitus eſt. Mox à Pio II. Pontifice abbreviator Apoſtolicus factus, non exigui ſanè pretii ſacerdotia dono accepit. Poſt Pii mortem à Paulo II. loco motus eſt, & bonis omnibus ſpoliatus, non alio nomine, quàm quòd apud Pium in honore fuiſſet. Ægrè admodùm id tulit Platina, & Palatium continuis viginti diebus obſidens, cùm ad Pontificia colloquium neutiquam admitteretur, miſſâ Epiſtolâ ſe ad Reges Principeſque dilapſurum minabatur, eoſque adhortaturum, ut Concilium ipſi indicerent, in quo facti rationem reddere cogeretur; Platinæ petulantiam carcere duriſſimo & compedibus caſtigavit Paulus; Exacto in carcere quadrimeſtri ſpatio, Pauli Gonzagæ Cardinalis Mantuani precibus liberatus, in Cardinalis clientelam tranſit. Poſt triennium Paulus illum iterum comprehendi jubet, læſæ majeſtatis reum agit, negantem equuleo imponit & graviſſimis tormentis excruciat: cùm verò nullâ arte, nullâ ſævitiâ criminis confeſſionem extorquere poſſet; miſellum hominem hæreſeos accuſavit; ideò ſcilicet quòd de immortalitate animæ diſputare ſoleret, & Platonis aliorumque Philoſophorum ſcripta tereret. Beſſarionis demum & Gonzagæ Cardinalium precibus fatigatus Pontifex Platinam carcere poſt annuam moram eduxit, & biennio ſequenti dignitatis reſtituendæ vanâ ſpe lactavit. Paulo è vivis ſublato ſuffectus eſt Sixtus IV. qui Platinæ innocentiam ſimul ac doctrinam probè ſciens, eum inter Contubernales allegit, opibus auxit, ædibus in Quirinali donavit, & Bibliothecæ Vaticanæ præfecit. Obiit ille Romæ, peſte extinctus, anno 1481. ætatis ſuæ 60. in Templo S. Mariæ Majoris ſepultus. Vir ſanè non ineruditus, quique, judice Eraſmo *, *in hiſtoriâ valiturus erat, ſi nactus fuiſſet argumentum fœlicius. In optimo cive, & Panegyrico nonnihil accedit ad Ciceronis imaginem, ſed tanto intervallo, ut hoc nomen non promereatur eruditorum calculis: alioqui vir doctus, facundus, & ni fallor, bonus.* Illuſtre illi elogium poſuit Richardus Flemyngus in Lucubrationibus Tiburtinis lib. 1. In Pontificum autem Vitis deſcribendis *parùm veracem* eſſe notat Card. Bona in Notit. Autor. lib. de Divinâ Pſalmod. præmiſſâ.

* Lucubrat. Tiburt. l. 1.

* Ciceronian.

SCRIPTA.

Hiſtoria de Vitis Pontificum Romanorum à Chriſto nato ad Pauli II. obitum, ſeu ad annum 1471. Sixto IV. Pontifici nuncupata. Prodiit *Baſil.* 1479. *Noremberga* 1481. f. cum Onuphrii Panvinii Continuatione uſque ad an. 1565. *Lovanii* 1572. *Colon.* 1600. & 1611. 4°.

De naturis rerum liber.

Epiſtolarum ad diverſos liber.

De honeſtâ voluptate & valetudine libri x. Bononiæ 1498. 4°.

De falſo & vero bono Dialogi III.

Contra amores Dialogus.

Dialogus de vera Nobilitate.

Dialogi II. de optimo cive.

Panegyricus in laudem Beſſarionis Cardinalis Nicæni.

Oratio ad Paulum II. Papam de pace Italiæ componenda, & bello Turcis indicendo.

Prodierunt omnia iſta in latinæ Opera *Colon.* 1529. *Lovanii* 1572. *Colon.* 1574. f.

Dialogus de floſculis linguæ Latinæ. Venet. 1480. 4°.

De ratione victus, & modo vivendi, ſeu *de tuenda valetudine*: item *de Natura rerum*, & *Arte coquendi ſive popinæ ſcientia libri* x. *Colon.* 1529. 8°. *Pariſ.* 1530. 8°. *Baſil.* 1541. 4°.

Hiſtoriarum de rebus Urbis Mantuæ, & familiæ Gonzagarum libros III. Platina conſcripſit. Horum editionem meditatum eſſe Joannem Oporinum, typographum Baſileenſem teſtis eſt Simlerus *. An præſtiterit, haud invenio.

* Biblioth. Tigurin. p. 25.

BARTHOLOMÆUS PLATINA, natione Italus, patriâ Cremonenſis, Bibliothecæ Vaticanæ ſub Sixto P. IV. Præfectus, claruit anno MCCCCLXXIV. In hiſtoriis conſcribendis ſolæ veritati litans omnem verborum ornatum inſuper habuit. *Hiſtoriam inclytæ urbis Mantuæ, & ſereniſſ. familiæ Gonzageæ ſumma fide* contexuit: Opus in libr. VI. diviſum ex *MS. Codice Vindobonenſi* deſcripſit, & neceſſariis additionibus illuſtratum, in lucem emiſit Vir Cl. Petrus Lambecius *Viennæ Auſtr.* 1675. 4to. *Indicem Archivi Arcis S. Angeli* concinnavit, cujus exemplar vidit Reverend. P. Joan. Mabillon *. *Hiſtoria PP. Rom.* prodiit *Venet.* 1518. *fol.* *L. Bat.* 1645. 12mo. 1474. R. G.

* Iter. Ital.

PETRUS NIGER, natione Germanus, Ord. Fr. Præd. Monachus, claruit ann. MCCCCLXXV. Theologiam quam Scholaſticam appellant juvenis amplexus eſt, Thomæ Aquinatis caſtra ſequutus; verùm ætate maturior iſtiuſmodi quiſquilias poſthabuit, & rerum divinarum ſcientiam ex ipſis S. Scripturæ [Hebraicæ] fontibus haurire cupiens, eo animo iter in Hiſpaniam ſuſcepit, ut Hebraicam linguam penitus addiſceret. In patriam regreſſus ſcripſit, contra Judæos, *De conditionibus veri Meſſiæ*, ad Epiſcopum Ranſponenſem, & *de Judæorum perfidia Opus Eſlingæ* editum 1475. *fol.* Extat etiam *Clypeus Thomiſtarum* Matthæi Corvino Hungariæ R. dicatus, impreſſus *Venetiis* 1481. 1475. R. G.

AMBROSIUS CORIOLANUS, qui & *Coranus* dicitur, patriâ Romanus, Ordinis Fratr. Eremit. S. Auguſtini Prior generalis, (fallitur doctiſſ. Voſſius qui Dominicanum † aſſerit) claruit anno MCCCCLXXV. Multum de Ordine ſuo, multum de Patriâ ſcriptis Commentariis meruit, quibus utriuſque famam apud poſteros conſecravit. Scripſit ſuper *Regulâ D. Auguſtini Commentarios*; *ipſius Auguſtini Vitam*; *de laudibus S. Auguſtini*, orationes tres; *Defenſorium Ordinis S. Auguſtini*; *Reſponſorium ad maledicta Canonici Regularis Congregationis Friſonariæ.* Hæc omnia ſimul prodierunt *Romæ*, 1481. *fol.* Extat *de Conceptione B. Mariæ Virginis Oratio*, coram Sixto Papa IV. alicubi edita. Multa alia erudita condidit Opuſcula, *Chronicon de Viris illuſtribus & Scriptoribus ſui Ordinis*; *de laudibus urbis Romæ*; *B. Chriſtinæ Spoletanæ Vitam*; *de veritate fidei Chriſtianæ Orationem*; ac alia de quibus conſulendus Poſſevinus, *Appar. Sac.* Tom. I. p. 64. 1475. R. G.

† Hiſt. Lat. lib. III. c. 8. p. 606.

JOANNES DE CIRCYO, natione Gallus, patriâ Divionenſis, Ordinis Ciſtercienſis, ex Abbate Balernenſi ad Ciſtercii Præfecturam anno 1476. aſſumptus: Innocentio VIII. Pontifici ob ſingulares 1476. H. W.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. gulares animi dotes eximiè charus. Acriter contra Commendas Monaſteriorum diſputavit in Synodo Aurelianenſi anno 1477. Turonenſi 1478. & in Romanâ Curiâ coram Innocentio Papâ, à quo multa Ordini ſuo privilegia impetravit. Anno 1503. ſenio gravatus dignitati ſuæ renunciavit, & exeunte eodem anno diem clauſit. Extant *Compendium Sanctorum Ordinis Ciſtercienſis*; *& Collectio Privilegiorum à diverſis Pontificibus, Regibus, & Principibus* eidem Ordini conceſſorum; ſimul impreſſa *Divione* 1491. Prodiit poſterius Opus iterum *Antverp.* 1630. Illi adjungitur *Exhortatio ad Monachos Ordinis Ciſtercienſis*; quam tranſtulit Carolus du Viſch in Bibliothecam ſuam Scriptor. Ord. Ciſterc. p. 201.

1476. H. W. M. JOANNES WESSELUS HERMANNI, qui & BASILIUS, cognomento *Gansfortius*, gente Friſo, civitate Groningenſis, Rodolphi Agricolæ conterraneus & amicus ſummus, ob eximiam pietatem & doctrinam *Lux mundi* vulgò dictus; juratiſſimus Pontificiæ autoritatis & ſuperſtitionis adverſarius. Poſt hauſta domi plura literarum fundamenta, ad Lutetiam & celeberrimas totius Europæ Academias ſe contulit; & nativâ ingenii felicitate pariter ac immani diligentiâ ſummum literarum apicem conſcendiſſe viſus eſt: Rhetor, Poëta, Philoſophus, & Theologus inſignis; Hebraicè, Græcè, & Latinè peritus. Claruit anno 1476. Theologiæ laureâ inſignitus, Pariſiis, Coloniæ, Heidelbergæ, Romæ, & præſertim Baſileæ (ubi Reuchlinum diſcipulum habuit) frequenti auditorio docuit. Alius ab hoc, vir tamen minimè ineruditus, fuit Joannes de Weſalia; qui in Germaniâ inferiori eo circiter tempore inclaruit, maximamque Theologiæ tunc receptæ litem intentavit, Pontificis autoritatem, & ſpurias Eccleſiæ Romanæ traditiones, nentiquam lacorum oppugnare veritus: quodque proletarios tunc temporis Theologos non minùs pupugit, Ariſtotelis dogmata Philoſophica, in Eccleſiæ non minus quàm Scholarum uſum jamdiu recepta, palàm oppugnavit, Platonicam Philoſophiam veriorem ac Chriſtianæ fidei propiorem eſſe ratus. Ad hæc D. Thomæ autoritatem ſæpe in diſputando flocciſecit, ſolique Scripturæ fidem indubiam adhibendam eſſe prædicavit. Habentur ſanè in Faſciculo Rerum expetendarum * [*Moguntiæ* priùs ann. 1479. excuſa] Paradoxa aliquot, uti tunc videbantur, illius dogmata, ex ipſius ore, apud Wormatiam concionantis à Thomiſtis quibuſdam excerpta; quibus infallibilem Eccleſiæ Doctoribus in explicandâ S. Scripturâ aut tradendis fidei articulis autoritatem eſſe negat: divinam feſtorum ac jejuniorum inſtitutionem in dubium vocat, Romam peregrinantes ſtultitiæ inſimulat, & mandata Eccleſiæ non ligare ad peccatum docet; ut alios minoris momenti articulos taceam. Tam immanes errores gravi pœnâ plectendos eſſe cenſuerunt Inquiſitores, Gerardus Eltenius & Jacobus Sprengerus, Ordinis Prædicatorum. His ſuadentibus, ac penè cogentibus, Archiepiſcopus Moguntinus epiſtolâ ad Academiarum Heidelbergenſis & Colonienſis Doctores anno 1479. datâ juſſit, ut VVeſſeli dogmata Hæreſeos ſuſpecta è libris ejus excerperent, & examini ſubjicerent. Factum id ſolenni apparatu, multique è ſcriptis illius excerpti errores in medium ſunt prolati, de regulâ fidei. Nihil enim credendum eſſe voluit, quod in S. Scripturâ non habeatur; de Sacramento Euchariſtiæ, in quo ſubſtantiam panis manere credidit; de Indulgentiis, quas parùm approbavit; de Concilii Generalis autoritate, quam fallibilem eſſe docuit; de Proceſſione Spiritûs S. quam Filio æquè ac Patri deberi negavit; deque aliis Theologiæ placitis quamplurimis. Hoſce primùm tuebatur Weſſelus; cùm verò ignem ab Inquiſitoribus intentari ſentiret, ad Palinodiam deſcendit. Maximè id diſplicuit Theologis non obſcuri nominis quibuſdam Academicis; qui cum tanto viro tam præcipitanter actum eſſe doluerunt, nimis acrem & inanem Thomiſtarum ſimultatem inſimulabant; *immo non verebantur aſſerere multos articulos ejus & majorem Partem poſſe ſuſtineri.* Quod Weſſelum Baſilium attinet, is poſt Academias plures perluſtratas, ingraveſcente ætate domum repetiit; & in patriâ civitate ſacras literas expoſuit; donec ſenectute nimiâ gravatus in Conventum Spiritualium Virginum Groningenſem ſeceſſerit, & deinceps privato ocio ac precibus totus vacaverit. Obiit ſeptuagenario major anno 1489. apud Franciſcanos ſepultus.

* Fol. 163.

Examen ejus propoſit. in Faſciculo, fol. 166.

OPERA.

DE *Dei providentiâ liber.*

De cauſis Incarnationis, & de magnitudine ac amaritudine Dominicæ Paſſionis libri ii. Prodierunt *Antverp.* ---8°.

Tractatus de dignitate Eccleſiaſticâ, de verâ & rectâ obedientiâ, & quantum obligent ſubditos mandata & ſtatuta Prælatorum. Extat apud Goldaſtum Monarch. Tom. 1. p. 563.

De *Sacramento Pænitentiæ, & quæ ſint claves Eccleſiæ, ſive De poteſtate ligandi & ſolvendi.*

Quæ ſit vera communio Sanctorum.

De theſauro Eccleſiæ, & de participatione ac diſpenſatione ejus Propoſitiones XXXII. Habentur apud Goldaſtum ibid. p. 573.

De *fraternitatibus*, &c.

De *Purgatorio, & ſtatu animarum poſt hanc vitam.*

Tractatus contra poteſtatem Pontificis Romani in Indulgentiis. Extat apud Goldaſtum ibid. p. 576.

Epiſtolæ plures.

De Sacramento Euchariſtiæ & audiendâ Miſſâ.

De Indulgentiis liber.

De Oratione & modo orandi.

Opuſcula VVeſſeli omnia, adhuc recenſita, edita ſunt, titulo *Farraginis rerum Theologicarum*, Baſil. 1523. f. & curâ M. Lutheri *Baſil.* 1525. 4°. Auctiora accurante Petro Pappo *Groningæ* an. 1614. Denique curâ Theodori Strackii *Marpurgi* 1617.

Scala Meditationis, in editione Groningenſi acceſſit.

De moribus veterum Hæreticorum liber Lipſiæ 1537.

Alia quædam ſcripſit VVeſſelus, viz. *De Juſtificatione per Chriſtum librum*, &c. quæ an typis adhuc excuſa fuerint, nondum comperi. Cæterùm omnia ejus ſcripta in Indicibus Romanis prohibentur, ipſeque autoribus damnatis annumeratur.

ROBERTUS FLEMYNGUS, natione Anglus, illuſtri loco natus, Richardi Flemyng, Lincolnienſis Epiſcopi, conſanguineus. Poſitis Oxonii in Collegio Lincolnienſi, quod Richardus Epiſcopus recèns fundaverat, primis literaturæ fundamentis, in Italiam ſe contulit, & Baptiſtam Guarinum Veronenſem Ferrariæ docentem audivit; utriuſque linguæ elegantiarum, in primis verò Poëtices, ſtudioſus. Romam delatus, Protonotarii Apoſtolici dignitatem obtinuit. Claruit anno 1477. In patriam demum redux, Lincolnienſis Eccleſiæ Decanus conſtitutus eſt. Obiit Lincolniæ, in ſacello propè Richardum conſanguineum ſepultus. Dum in Italiâ adhuc ageret, & Tiburti in ſeceſſu anno 1477. moram faceret, ſcripſit heroico carmine magnificum Sixti IV. Pontificis Encomium libri ii. quibus *Lucubrationum Tiburtinarum* titulum dedit. Priore libro Sixti proſapiam, vitam, res geſtas ac virtutes celebrat; poſteriore calumnias illi afflictas diluit, & illuſtre parentelæ ejus elogium ponit; ubique autem pudendâ adulatione uſus immenſis laudibus Pontificem immerentem cumulat 1477. H. W.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. mulat, vix alio nomine notandus. Haud adeò fœlicem enim nactus eſt venam, verſuſque ſcabros ſatis atque impolitos dedit. Prodiit *Romæ* eodem, ut videtur, anno excuſum in 8°. Unicum ejus exemplar vidi penès R. V. Gul. Cave. Alia ejus ſcripta, & in his *Dictionarium Græco-Latinum* memorat Baleus Cent. 8. cap. 21.

1478. R. G. PETRUS RANZANUS, patriâ Siculus, domo Panormitanus Ord. Præd. Monachus, Ferdinandi Regis Orator ad Matthiam Hungariæ R. claruit anno MCCCCLXXVIII. quo ad Eccleſiæ Lucetenſis Præſulatum evectus eſt: obiit admodum ſenex anno MCCCCXCII. Scripſit *Annales temporum de omnium penè Gentium rebus*, in libr. VI. diſtributos, quorum ultimus *de rebus Hungaricis* in indiculos XXXVI. diviſus, & Matthiæ R. dicatus, ſolus ſupereſt. Eum cum *Appendice* à ſe adornata, primus edidit Vir Cl. Joannes Sambucus, *Viennæ Auſtriæ*, 1558. *fol.* eundem inter *Hungaric. rerum Script.* recudi fecit Jac. Bongarſius, *Francof.* 1600. *fol.* In celebertima dicti Sambuci Bibliotheca nonnullas Ranzani *Orationes* MSS. aſſervari refert Simlerus. *Vitam & res geſtas B. Vincentii* Ferrerii à Calixto Papa III. in Divorum numerum relati in Collectione ſuâ edidit L. Surius ad v. d. *Aprilis de Urbis Panormitanæ antiquitate* opuſculum. Hujus meminit Fazellus *. *De Laudibus Lucerinæ Civitatis*, aliaque plura adhuc inedita, ab Ambr. Altamura † recenſentur.

* De rebus Sicul. Dec. I. l. 8. p. 149. 177.
† Bibl. Dom. p. 214.

1479. H. W. JOANNES RAULINUS, patriâ Tullenſis, præclaris & opulentis parentibus natus. In Collegio Navarrenſi Academiæ Pariſienſis bonarum literarum ſtudiis innutritus, anno 1479. Theologiæ lauream accepit. Anno 1481. Gulielmo Caſtroforrio in Collegii Navarrenſis regimine ſoffectus; quod quidem ſummæ probitatis & prudentiæ opinione adminiſtravit. Anno circiter 1497. abdicato magiſtratu, Cluniacenſibus Monachis ſe adjunxit; & inter iſtos non minùs pietate, quàm olim inter Academicos doctrinâ eluxit. Anno 1501. Ordinis Benedictini reformandi provinciam ſibi à Cardinali Ambaſiano Legato commiſſam obiit. In vivis eſſe deſiit Lutetiæ in Cluniacenſi Collegio VIII. Id Febr. anno 1514. ætatis ſuæ 72.

SCRIPTA.

Sermones de Adventu Domini. Prodierunt *Pariſ.* 1516. *ibid.* 1519. 8°. *Venet.* 1584. 4°.

Sermones Quadrageſimales in duas Partes diſtributi. *Pariſ.* 1523. *Venet.* 1584.

Sermones de Feſtivitatibus *Sanctorum totius anni* in duas itidem Partes digeſti. *Pariſ.* 1524.

Itinerarium Paradiſi, ſeu Sermones de Pœnitentia *Pariſ.* 1524.

Doctrinale de triplici morte, Naturali, Culpa, & Gehenna, Pariſ. 1520. & cum Itinerario Paradiſi *Venet.* 1585. 4°.

Sermones XIV. *de Euchariſtia* Pariſ. apud Joannem Parvum.

Volumen Epiſtolarum LV. quibus acceſſerunt *Collatio in Feſto S. Ludovici per thema: Domine, in virtute tuâ lætabitur Rex; & Collatio habita in Conventu Cluniacenſi de perfecta Religione S. Benedicti.* Pariſ. 1520. 4°.

Oratio de Reformatione Cleri ad Capitulum generale Baſil. 1498.

Prodierunt Opera Raulini Theologica *Antverp.* 1612. 6. vol. *4to.* Sermones *Pariſ.* 1642. 2. vol. *8vo.*

Commentarios in omnes Logicos libros Ariſtotelis. *Pariſ.* 1500.

AUGUSTINUS PATRICIUS, gente Italus, Eccleſiæ Senenſis Canonicus, Franciſci Piccolominei Cardinalis Senenſis Secretarius, claruit anno 1480. Novennio ante Cardinalem Senenſem à Paulo II. ad Conventum Germanorum Ratiſponenſem pro ſubſidiis contra Turcas poſtulandis miſſum comitatus fuerat: & Romam reverſus, rerum in Conventu geſtarum hiſtoriam literis conſignarat. Scripſit etiam iſto anno 1480. juſſu Domini ſui, *Hiſtoriam Conciliorum Baſileenſis & Florentini*, præſertim verò illius, ex Codicibus duobus in Eccleſia Baſileenſi, ut ipſe refert, aſſervatis, maxima parte exſcriptam. Habetur Hiſtoria iſta Concil. Tom. XIII. p. 1488. uſque ad p. 1616. Extat etiam *Hiſtoria Conventûs Ratiſponenſis* inter Scriptores Germanicos à Frebero editos *Francofurt.* 1602. Tom. II. p. 143. SÆC. XV. ab An. MCCCC. 1480. H. W.

MATTHÆUS MARESCHALCUS DE PAPPENHEIM, natione Germanus, nobiliſſima familia oriundus, Udalrici Mareſchalci Caſtellani Ducis Bavariæ, & Annæ à Schwabſperg filius, literarum ſtudio in Academiis exteris pluſimos annos impendit, & utriuſque Juris Doctoratum meruit. Domum reverſus, Canonicatu Eccleſiæ Auguſtanæ, aliiſque beneficiis Eccleſiaſticis cumulatus eſt. Claruit anno 1480. Extat *Chronicon Auſtrale* dictum, quod res totâ Europâ geſtas ab anno 851. ad 1327. breviſſimè ſecundùm annorum ſeriem percurrit, apud Freherum Script. German. Tom. I. p. 311. Ejuſdem Chronici pars plenior, quæ res geſtas ab anno 1276. ad 1303. uberiùs enarrat. ibid. p. 327. *Chronicon Auguſtanum* ab anno 973. ad annum 1104. ibid. p. 343. *Chronicon Elvvangenſe* ab anno 1095. ad annum 1477. ibid. p. 453. Cæterùm Chronica iſta omnia nonniſi excerpta ſunt ex amplioribus Chronicis [Auſtrali, Auguſtenſi & Elvangenſi] à Matthæo deſcripta. 1480. H. W.

GABRIEL BIEL, Patriâ Helvetus, aliis tamen Spirenſis, *Collector* dictus, S. Theologiæ Doctor, & in Academia Tubingenſi Profeſſor publicus, ab Eberhardo Comite Wirtembergenſi, qui Academiam iſtam anno 1477. fundavit, evocatus, ut Theologiam & Philoſophiam accepto ſtipendio edoceret. Claruit anno 1480. Eberhardo Principi admodùm charus, & ſummo in pretio habitus. Poſtquàm pluſes annos cathedram Tubingenſem rexiſſet, Clericorum Vitæ communis ordinem ſuſcepit, obiitque juxta nonnullos anno 1495. ſint licet, qui illum uſque ad annum 1520. vitam produxiſſe velint; quòd minùs quidem veriſimile videtur, cùm Trithemius illum anno 1494. provectâ jam ætate apud Tubingenſes egiſſe prodat. 1480. H. W.

SCRIPTA.

Commentaria in libros IV. *Magiſtri Sententiarum.* Prodierunt *Baſil.* 1512. *Brixiæ* 1574. 3. vol. *4to.*

Expoſitio Canonis Miſſæ, quæ revera eſt Eggelingi Brunſvicenſis, paucis à Bielio omiſſis, nonnullis additis aut mutatis: quod quidem ipſe in calce Operis ingenuè ſatis agnoſcit. Prodiit *Lugduni* 1542. *Venet.* 1576. *Brixiæ* 1580. *Bergomi* 1594.

Sermones de tempore, Deipara, & Sanctis per totum annum —1499. f. *Brixiæ* 1583. *4to.* *Baſil.* 1519.

Sermones medicinales contra peſtem & mortis timorem.

Defenſorium obedientiæ Pontificis, ad Eccleſiam Romanam.

Hiſtoria Dominicæ Paſſionis. Prodiit unà cum Defenſorio & Sermonibus cunctis, *Hagenoæ* 1519.

Tractatus de Monetarum poteſtate ſimul & utilitate. *Norimbergæ* 1542. *4to.* *Colon.* 1574. *Lugdun.* 1605. *4to.*

Epitome ſcripti Gulielmi de Occam, & Collectorium circa IV. *libros Sententiarum*, in Academiâ Tubingenſi

bingenſi editum. Vid. Indicem MSS. Bibl. Auguſtanæ p. 102.

1480. H. W. HERMOLAUS BARBARUS, Patricius Venetus, natus eſt anno 1454. die XXI. Maii, Franciſci Barbari, Viri eruditiſſimi, qui ſummo proximum in Patriâ civitate locum tenebat, filius: vir ad bonarum literarum gloriam in Italia reſuſcitandam natus, Græcè & Latinè impensè doctus, & utriuſque linguæ elegantiarum ſcientiſſimus; *verè magnus ac divinus homo*, inquit Eraſmus *, *qui raræ literaturæ caſtiſſimos mores adjunxit, nec minùs vitæ innocentiâ quàm doctrinæ præſtantiâ enituit.* Claruit anno 1480. quadriennio antè ſcribere exorſus. A Republica Veneta ad Romanum Pontificem legatus, ab Innocentio VIII. anno 1491. Patriarcha Aquileienſis inſcio Senatu conſtitutus eſt. Cùm verò Legati Reipublicæ, qui Romæ apud Pontificem agebant, lege Patriâ vetarentur, ne inconſulto Senatu Sacerdotium acciperent, aut in Clerum tranſirent; auſum id contra civitatis Leges graviter tulerunt Veneti; datiſque ad illum literis mandarunt, ut morâ omni ſublatâ Patriarchatum abdicaret; aliter patrem ſuum magiſtratu ſubmovendum, bonaque ejus fiſco addicenda fore. Fruſtra tergiverſatus eſt Hermolaus civiumque iracundiam morâ leniri poſſe ſperavit. Pater magiſtratu exuitur, & incaſſum tentatis rebus omnibus dolore animi abſumitur. Ipſe Hermolaus bonis ſpoliatur, civium albo eximitur, & perpetuo exilio mulctatur. Tam infœlici fortunæ ictu oppreſſus, meliori certè fato dignus, vir doctiſſimus inopem Romæ vitam traduxit, miſellâ Alexandri Pontificis ſportulâ aliquamdiu ſuſtentatus; donec anno 1494. morbo plebeio extinctus interiit, anno ætatis ſuæ 59. funeris etiam honore defraudatus. Eraſmi de eo judicium ſuprà audivimus. Verùm jejunum id nimis, ſi ejuſdem elogio, quod alibi occurrit, conferatur. In Adagio enim, *quid cani cum balneo?* hæc de Hermolao habet. *Is vir erat, qui non ſolùm Italiam ſuam, verùm etiam omne ſæculum hoc noſtrum illuſtrarit: cujus tanta eſt apud omnes eruditos authoritas, ut impudentiſſimum ſit ab illo diſſentire: tam inſignis in reſtituendis literis utilitas, ut à literis omnibus alieniſſimus, aut certè ingratiſſimus habeatur, apud quem Hermolai memoria non ſit ſacroſancta.*

* Ciceronian.

SCRIPTA.

ORatio gratulatoria ad Fredericum Imp.* Brugis 1486. 4to. Baſil. 1520. 4to.

Compendium ſcientiæ naturalis. Lauſannæ 1579. 8vo.

Caſtigationes Plinianæ ad Alexandrum VI. Romæ 1492. f. & caſtigatiores *ibid.* 1493. f. *Venet.* 1497.

Orationes, Prælectiones &c. Pariſ. 1494. 4°.

Epiſtolæ variæ, & Præfationes inter Angeli Politiani Epiſtolas. *Baſil.* 1553. lib. 1, 9. & 12.

Verſiones Latinæ aliquot Ariſtotelis librorum. Baſil. 1533.

Caſtigationes in Pomponium Melam; Corollarium ad Dioſcoridis *quinque libros priores de materia Medica; Verſiones Latinæ Dioſcoridis librorum, Themiſtii Orationum, & aliquot Plutarchi Opuſculorum*, variis locis ac temporibus in lucem prodierunt.

Cæterùm præter iſthæc ſuprà recenſita ſcripſit Hermolaus *De Cœlibatu libros II. Contra barbaros Philoſophos librum, De re uxoria Poëma, Quæſtiones Geometricas, Convenientiam aſtrorum & medicinæ, Præcepta hiſtoriæ conſcribendæ ad M. Ant. Sabellicum, Orationes & Epiſtolas multiplices, Carminum pluſquam* 12000. *librum*, Compendium Galeni, *Verſiones Græcorum aliquot librorum, & in his Reſponſionis Gennadii Patriarchæ Conſtantinop. de fide Catholica ad Mahometem Turcarum Imp.* Omnium illius Operum editionem factam eſſe memorat Simlerus *: quæ tamen à me nullâ diligentiâ inveniri potuit.

Concionum ſacrarum volumen extare dicitur MS. Patavii apud Auguſtinianos Eremitas.

* Biblioth. Tigurin. p. 238.

BAPTISTA SALVIS, ſive *de Salis*, natione Italus, patriâ Ligur, Ordinis Franciſcani ſocius, Provinciæ Januenſis alumnus. Claruit anno 1480. Obiit poſt annum 1494. Scripſit *Summam Caſuum Conſcientiæ*, quæ ab Authore nomen ducens, *Baptiſtiana* appellari ſolet. Prodiit *Pariſ.* 1499. 1480. H. W.

PACIFICUS, gente Italus, patriâ Novarienſis, Ordinis Minorum Frater. Claruit anno 1480. Scripſit *Summam Caſuum Conſcientiæ*, ab Authoris nomine *Pacificum* dictam: quam Fr. Tarviſinus Carmelita Italicè vertit, verſamque edi curavit *Venet.* 1574, 1580. 1480. H. W.

ANGELUS DE CLAVASIO, natione Italus, patriâ Ligur, ex oppidulo cognomine oriundus, Ordinis Minoritarum ſodalis, & familiæ Obſervantium Vicarius Generalis. Theologus & Juriſconſultus inſignis, claruit anno 1480. Sixto IV. aliiſque Romanis Pontificibus gratiſſimus, à quibus Nuncii Apoſtolici titulo inſignitus pro corradendâ contra Turcas pecuniâ ſubſidiariâ legatus eſt. Obiit Cunii in Cœnobio S. Mariæ de Angelis anno 1495. Scripſit *Summam Caſuum Conſcientiæ*, *Angelicam* vulgò dictam; quæ poſt vitioſas aliquot editiones, ipſomet Authore curante, typis excuſa prodiit *Venet.* 1490. emendatior *ibid.* 1569, 1578, 1582. *Argentinæ* 1513. *Norimbergæ* 1498. 1588. f. Alia quædam compoſuit, viz. *Tractatum de Reſtitutionibus*, *Tractatum* inſcriptum, *Arcam fidei*, &c. quæ prælo exierunt *Compluti* 1562. 4°. 1480. H. W.

BAPTISTA TROVAMALA, aliis *Novamala* dictus, patriâ itidem Ligur, & Ordinis Franciſcani Monachus, claruit Lovanii ab anno 1480. Scripſit, *ad utilitatem ſimplicium Confeſſorum*, *Summam Caſuum Conſcientiæ*, quæ *Roſella* dici ſolet, ſecundùm Alphabeti ordinem digeſtam. Prodiit iſta Venet. 1499. 4o. *Pariſ.* 1515. 8°. *Argentinæ* 1516. f. 1480. H. W.

BERNARDINUS AQUILANUS, natione Italus, Foſſâ Aprutii oppido oriundus, Ordinis Minoritarum ſodalis & in Curiâ Romanâ Procurator; Juris utriuſque pariter ac ſacrarum literarum peritiſſimus: quo nomine in Curiam Romanam accitus, Concionatoris munere fungebatur. Claruit anno 1480. Obiit anno 1503. in Conventu S. Juliani prope civitatem Aquilanam, ætatis ſuæ 83. Anno demum 1515. reliquiæ ejus exinde tranſlatæ ad Cœnobium S. Angeli intra Foſſam & Ocram; ubi ſubtùs altare conditæ inſigni veneratione hodienum coluntur. Extant ab illo ſcripta, *Funerale*, Venet. 1572. *Tractatus de nubere volentium doctrinâ*, inter Tractatus Juris *Venet.* 1584. Tom. IX. *Admonitiones vitæ Spiritualis*, (anno 1491. elucubratæ) Italicè. *Venet.* 1572. *Hiſtoria brevis de Cœnobiis & illuſtribus Viris provinciæ S. Bernardini; Quodlibetum Scholaſticum; Quadrageſimales; Centuria in memoriam Paſſionis Chriſti; Peregrinus*; ſeu de Chriſto ſub Peregrini ſpecie Diſcipulis Emmauntem proficiſcentibus apparente: *Sermonum libri aliquot*, *Vita S. Bernardini Senenſis, & S. Philippi Aquilani*, Italicè. Ex his pleraque MSS. aſſervantur in Cœnobio S. Angeli prædicto; teſte VVaddingo de Scriptor. N. Ord. Minor. p. 54. 1480. H. W.

ANTONIUS DE BALOCHO, aliis *Antonius de Vercellis* dictus, gente Italus, Balocho Diœceſis Vercellenſis pago natus, Ordinis Franciſcani Socius, è familia Regularis Obſervantiæ, ac Pro- 1480. H. W.

vinciæ Genuenſis. Claruit anno 1480. Prædicator totâ Italiâ celeberrimus. Scripſit *Quadrageſimale de* XII. *excellentiis Chriſtianæ fidei*, Venet. 1492. & Lugduni 1504. excuſum. *Tractatum de Virtutibus*, Hagenoæ 1513. 4°. Quadrageſimale alterum de æternis fructibus Spiritûs Sancti; in XVII. Tractatus diſtributum. Singulorum titulos exhibet, totumque Opus penès ſe MS. extitiſſe prodit Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 29.

1480. H. W. BERNARDINUS TOMITANUS, natione Italus, patriâ Feltrenſis, *Parvus* à brevi ſtaturâ cognomento dictus, Ordinis Minoritarum, Sixto IV. & Innocentio VIII. Pontificibus Romanis acceptiſſimus, quibus operam in rebus graviſſimis obeundis locavit. Claruit anno 1480. Vir rarâ morum caſtitate, & eximiâ concionandi facundiâ apud conterraneos ſuos celebratiſſimus Innumera ferè miracula illi affinxerunt Hiſtorici è Minoritis ſequiores; quin & coævus illi Bernardinus de Buſtis *, plures in aere Angelos, quàm in terrâ homines illi Vincentiæ concionanti aſtitiſſe refert. Verùm iſta ad popellum. Certius id pietatis indicium, quòd Chriſtianos intolerandis Judæorum uſuris afflictos dolens, *Montem Pietatis* multis in locis erigi curaverit: ut verporum nummulariorum tyrannidi occurreret. Obiit Ticini die XXVIII. Septembris anno 1494 ſumma veneratione à vicina plebe, etiamnum cultus. Scripſit *Tractatulum de modo confitendi*, Brixiæ 1542. 12°. editum: & *Conciones quaſdam Italicas de Perfectione Vitæ Chriſtianæ*, Venet. 1532. 8°.

* Roſar. par. 3. Ser. 3.

1480. H. W. BERNARDINUS DE BUSTIS, gente Italus, oppido cognomine in Ducatu Mediolanenſi oriundus, Familiæ Franciſcanæ ſodalis; rei Theologicæ, Philoſophicæ ac Juriſprudentiæ ſcientiâ, pro ratione ævi, haud vulgariter inſtructus, Michaelis de Carcano diſcipulus; claruit anno 1480. quo Officium de Immaculata Conceptione B. Virginis, quod ipſe concinnarat, à Sixto IV. Papâ diplomate Apoſtolico confirmari obtinuit. Vir præclara eloquentiæ famâ, & præſtanti concionandi arte inter primarios Ordinis ſui Proceres numerandus adeò ut cùm recepto illa ætate apud Italos more illuſtriores è Minoritis Concionatores à celebrioribus Italiæ civitatibus miſſa ad Generalem legatione quotannis depoſcerentur; Bernardinus ſingulis ferè ab eo, quo primùm florere cœpit, tempore annis ad totidem Principes aut inſignes Urbes eum à Generale depoſcentes deſtinatus fuerit. Qualicunque verò dicendi genere enituit, certè judicio parùm valuit, ad inanes ſuperſtitiones & nugas pronus. Ut effrænem enim ejus B. Mariæ ſine fronte ſine corde aſſentandi libidinem taceam; ut inſanas laudes, ne dicam blaſphemias, quibus Lectori nauſeam, Beatiſſimæ Virgini injuriam facit, mittam: tantâ in nudum Jeſu nomen, quod novo Bernardini Senenſis commento divino honore nuper in Italia coli cœperat, devotione ferebatur; ut id die anniverſario rituque ſolenni per univerſam Eccleſiam celebrari ardentiſſimis precibus ab Innocentio VIII. poſtularet. Obiit poſt annum 1500.

SCRIPTA.

M*Ariale*, ſeu Sermones de B. Virgine Maria, ejuſque excellentiis, non ſolùm per ſingulas ejus feſtivitates, verùm etiam per omnia totius anni Sabbata. Prodiit *Mediolani* 1494. 4°. *Argentinæ* 1496.

Quadrageſimale, Argentinæ 1496.

Roſarium Sermonum per Quadrageſimam, cunctoſque totius anni tam Dominicales, quàm feſtos, dies, necnon de unaquâque materia prædicabili. Prodiit in duos Tomos diſtributum *Hagenoæ* 1500. *Lugduni* 1507, 1525. 4°. & cum *Mariali Brixiæ* 1588. Tom. 3.

Pro defenſione Montium Pietatis Tractatus ii. ad Bernardinum de Carvaialo Cardinalem, anno 1497. ſcripti. *Mediolani* 1503. f. & cum Roſario *Hagenoæ* 1588. 2. vol. f.

Officium de Conceptione B. Virginis.

Officium nominis Jeſu. Utrumque à Minoritis hodienum recitatur: iſtud die XIV. Januarii, illud die VIII. Decembris.

ROBERTUS CARACCIOLUS, natione Italus, Lycii in regno Neapolitano natus, illinc *Robertus de Licio* cognominatus, Ordinis Minorum Socius, ac demum ordine Epiſcopus, Aquinas, Licienſis, atque (ut nonnulli volunt) Aquilanus in Marſorum provincia. Claruit anno 1480. Summa apud plurimos Pontifices & univerſam Italorum gentem gratia florebat; id honoris rara concionandi ubertate ac fœlicitate nactus, qua tantopere excellere credebatur, ut recepto apud omnes elogio *Secundus Paulus* appellaretur. Egregius ſanè (prout ea ferebant tempora) Concionator, & ingenti planè zelo actus; qui lachrymas auditoribus ſuis pro lubitu excutere potuiſſe fertur; quique ſolutos ſæculi mores, ac præſertim pluſquàm regiam Pontificum & Cardinalium Pompam, acri calamo flagellavit. Obiit anno 1495. poſtquàm quinquaginta annos Concionatoris munus obiiſſet, in Eccleſia Conventualium Licienſi ſepultus, atque iſtiuſmodi diſticho medio ſepulchri inciſo collaudatus. 1480. H. W.

Ille Robertus hic eſt Chriſti, quo præſule, vatum
Nemo poſt Paulum clarior orbe fuit.

SCRIPTA.

S*Ermones de Chriſto, B. Virgine, ac Sanctis.* Prodierunt. *Venetiis* 1489, & 1490.

Sermones de Tempore, & de laudibus Sanctorum Neapoli 1489. *Baſil.* 1490.

Quadrageſimale de Peccatis Baſil. 1475. Venet. 1488. 8°. Licii 1490.

Quadrageſimale de Pœnitentiâ. Venet. 1472. 4°. Argentinæ 1497. f.

Sermones de Annunciatione Virginis Mariæ, de Prædeſtinatorum & Damnatorum numero, de catenis peccatorum, de ſpe bonâ, de Judicio peſtilentiæ. Prodierunt iſti unà cum præcedente Opere ſecunda vice, excuſo *ibidem.*

Sermones de Adventu, & Quadrageſimâ. Venet. 1496. 8°.

Sermones de timore Judiciorum Dei, de immortalitate animæ, de æternâ beatitudine. Excuſi ſunt apud Gregorium Arivabenium *Venetiis* in 4°.

Sermones per Solennitates totius anni, Domini Sabaoth, & Beatiſſimæ Virginis Venet. 1471, 1496.

De hominis formatione liber. Norimbergæ 1470.

Sermones de amore divinorum Officiorum, ad Joannem Aragonium Ferdinandi Regis Siciliæ filium quibus myſticè exponuntur verba S. Joannis: *Vidi alterum Angelum volantem*, &c. Neapoli 1473.

Speculum Fidei *Chriſtianæ.* Venet. 1555.

Prodierunt pleraque ex ante dictis Opera uno volumine, *Lugduni* 1503. tribus tomis, *Venet.* 1490.

MICHAEL DE MEDIOLANO, gente Italus, patriâ Mediolanenſis, Ordinis Franciſcani Regularis Obſervantiæ inſignis Concionator. Claruit anno 1480. Eundem fuiſſe, ac *Michaelem de Carcano*, non malè conjicit Waddingus *. Certè uterque Mediolanum patriam habuit: uterque in familia Franciſcana 1480. H. W.

* De Scriptor. Ord. Minor. p. 261.

Franciſcana militavit; & utrique eadem ferè Opera aſcribuntur.

SCRIPTA.

Confeſſionale, ſeu methodus confitendi. *Venet.* 1513. 8°.

Quadrageſimale de quatuor capitalibus vitiis, Gulâ, Irâ, Invidiâ, Acediâ Venet. 1476. 4°.

Quadrageſimale alterum duplicatum de Pœnitentia & ejus partibus Vener. 1492. 4°.

Sermones de Adventu. 1487. 4°.

Sermones XI. *more ſcholaſtico in Decalogum.*

Sermones de Sanctis.

Sermones de Tempore.

Sermones de Pœnitentiâ ad dies Quadrageſimæ.

De Peccatis generatim.

De tribus præcipuis peccatis, Superbiâ, Avaritiâ, Luxuriâ.

De quatuor reliquis peccatis capitalibus, & eorum filiabus.

De fide Chriſtianâ liber.

Prodierunt iſta à Sermonibus in Decalogum incluſivè enumerata Opuſcula, Michaeli de Carcano inſcripta, *Baſil.* 1479.

1480. H. W. STEPHANUS BRULIFER, natione Gallus, patriâ Armoricus, domo Maclovienſis, Ordinis Minoritarum, Doctor Pariſienſis, Gulielmi Vorilongi diſcipulus. Theologiæ Scholaſticæ juxta Scoti ſententiam apud Moguntinos & Metenſes Profeſſor. Claruit anno 1480. Obiit in Conventu Bernonis Provinciæ Britanniæ, poſt annum, uti videtur, 1500.

SCRIPTA.

Reportata in IV. *libros Sententiarum S. Bonaventuræ.* Prodierunt ſeorſim *Baſil.* 1501. *Venet.* 1504. *Pariſ.* 1507.

Liber de Sanctiſſimâ Trinitate, quo Pictores inſulſis imaginibus S. Trinitatem depingentes acriter caſtigat.

Sermones de paupertate Chriſti & Apoſtolorum Pariſ. 1500.

Apologeticus adversùs quendam Epiſcopum Minoritam, Fratres Regularis Obſervantiæ damnantem, quòd alio ſe nomine appellarent, quàm Regula expreſſerit.

Tractatus de timore ſervili, & de donis Dei.

Tractatus de Formalitatibus ad mentem Scoti. Prodierunt tres iſti Tractatus *Venet.* 1516. f.

Declaratio identitatum & diſtinctionum rerum ſecundùm Scotum. Baſil. 1507. 8°. ad calcem *Reportatorum.*

Concio de valore Miſſarum, in Synodo Moguntinâ habita.

Prodierunt Bruliferi Opera *Pariſ.* 1499. atque *ibid.* 1500. 8°.

1480. H. W. ANDREAS, primùm quidem Ordinis Prædicatorum Frater, dein Craynenſis, ſive Carnenſis Archiepiſcopus, & Eccleſiæ Romanæ Presbyter Cardinalis titulo S. Sixti; vir inſigni facundiâ, & eximiâ vitæ ſanctitate meritò celebrandus. Claruit anno 1480. Immenſo pietatis & religionis Chriſtianæ zelo ductus, cùm corruptam Eccleſiæ Romanæ doctrinam, & corruptiores, Eccleſiaſticorum [præſertim verò Sixti Pontificis, mores diutiùs ferendos non eſſe arbitraretur; & utrique malo remedium adhiberi è re Chriſtianâ fore cenſeret; crebris precibus & adhortationibus apud Sixtum Papam privatim, & in publico Cardinalium conſeſſu egit, ut tamdiu deſiderata reformatio tandem aliquando inchoaretur. A Pontifice & Cardinalibus ſibilo & ſannis exceptus, aliò ſe vertit; acceptâque [uti præ ſe tulit] à Frederico Imp. poteſtate Baſileam urbem ſe contulit; & in Eccleſiâ Cathedrali anno 1482. die XXV. Martii, Concilium Generale ibi loci quàm citiſſimè habendum indixit, *ad fidei Catholicæ* [ut ipſius verbis utar] *reformationem, morum correctionem, ſcelerum vitiorumque extirpationem, & pacem univerſalem in populo Chriſtiano procurandam.* Infremuit Sixtus re auditâ, datiſque ad Baſileenſes literis Andream compedibus vinctum ſibi mitti juſſit. Iſte à Pontifice ad Concilium provocat, & Concilii indictionem renovat. Sixtus legato in Helvetiam Angelo Epiſcopo Sueſſanenſi Andream ſub anathematis pœnâ tradi mandat; & detrectantes Baſileenſes diris devovet: cùmque anathema parùm curarent Helvetii, Jodocum Præſulem Sedunenſem ad Fredericum Imp. mittit, qui Cæſarem invitum perquàm ac diu renuentem, eò tandem deduxit, ut Baſileenſibus Andream cuſtodiæ mancipare ſub perduellionis pœnâ præceperit. Factum id exeunte anno 1482. & Andreas, menſibus aliquot in carcere exactis, tandem clandeſtinis inſidiis ſtrangulatus interiit.

SCRIPTA.

Epiſtola Encyclica, quâ inſtituti ſui de Convocando rationem reddit, miſerum Eccleſiæ ſtatum, & Papæ Apoſtaſiam deſcripſit, reſque in Concilio tractandas proponit.

Appellatio à Papali ſententiâ, quâ acriter in Sixtum IV. invehitur, peſſima illius ſcelera depingit, & exaggerat, totamque Pontificiam authoritatem ab imis fundamentis convellit.

Reſponſio ad Epiſtolam Henrici Inſtitoris Dominicani, Appellationis ſuæ refutatoriam, quâ Pontificum authoritatem prolixè impugnat, crudamque totius Ordinis Prædicatorum inſcitiam & hypocriſin detegit & perſtringit.

Exhortatio de reformandis moribus & Eccleſiâ ad omnes Chriſtianos.

Epiſtola ad Fredericum Imp. quâ illum enixè rogat, ut inceptis ſuis opituletur.

Oratio defenſoria ad Antonium Gratiam-Dei, judicem Cæſareanum.

Epiſtolam ad Caſparum Epiſcopum Baſileenſem; quâ eum, ut inſtituto ſuo obſecundet, multis hortatur.

Opuſcula iſta omnia collegit, & Scholiis illuſtravit, qui Andreæ Secretarii & procuratoris vice præſtò fuit, Petrus Numagen, Trevirenſis, Notarius & Sacellanus Eccleſiæ Tigurinæ, additâ *Geſtorum Andreæ Hiſtoriâ breviculâ.* Collectionem iſtam ex Bibliothecâ Eccleſiæ Tigurinæ in lucem protraxit Joannes Henr. Hottingerus, & Hiſtoriæ ſuæ Eccleſiaſticæ inſeruit Sæc. XV. Tiguri 1654. 8°. Append. ad Sect. 1. à p. 355. ad p. 605.

1480. H. W. HIERONYMUS SAVONAROLA, natione Italus, patriâ Ferrarienſis, origine tamen Patavinus, nobili familiâ oriundus, Hieronymi Savonarolæ & Helenæ Bonacorſiæ filius, natus anno 1452. XI. Cal. Octob. A teneris unguiculis pietatis artiumque liberalium ſtudio ſummâ diligentiâ incubuit; ita ut adoleſcens adhuc præclarum inter eruditos nomen obtineret. Anno 1474. Bononiam inconſultis parentibus profectus, Dominicanæ familiæ ſe adjunxit, & impoſitam ſibi Philoſophiæ ac Metaphyſicæ perdocendæ provinciam ſuſcepit. Poſtea ſacro muneri initiatus, crebris ad populum concionibus in ſolutos ſæculi mores detonare cœpit, tantâ eloquentiâ, tam fœlici ſucceſſu uſus, ut auditorum animos quò vellet perſuaſos flecteret, & perditiſſimis quibuſcunque homuncionibus (Io. Fr. Picus Mirand. in Vitâ ejus)

muncionibus pietatis & religionis Zelum incuteret, tanto paſſim populi confluxu celebratus, ut ampliſſima templa auditorum multitudinem nequaquam caperent. Claruit 1480. Vir ad Religionem promovendam natus, qui ſummâ vitæ auſteritate & illibatâ morum ſanctimoniâ omnium in ſe admirationem rapuit: & certiſſimis quibuſdam rerum futurarum prædictionibus *, divini ferè hominis opinionem ſibi conciliavit. Tantâ pietatis & eloquentiæ famâ inſtructus, mirum ſanè, quàm immanem apud Italos authoritatem ſibi comparaverit; adeò ut tota Italia à dicentis ore pendere videretur. Frequentibus ille concionibus oppidatim habitis, in id ſolùm incubuit, ut deploratam ævi malitiam caſtigaret; collapſam Pontificum incuriâ religionem reſtitueret; pietatem, charitatem, & juſtitiam in Chriſtianorum animos revocaret; ſolutoſque omnium mores corrigeret. Inprimis verò id curæ habuit, ut Pontificum, Eccleſiaſticorum, & Principum qualiumcunque vitia detegeret, & acri ſatyrâ flagellaret. Anno 1489. Florentiam ſe contulit; tantamque concionibus diſertis, Propheticis prædictionibus, & morum gravitate poteſtatem ſibi brevi conciliavit, ut in Republicâ Florentinâ omnia deinceps pro nutu ageret. Anno 1494. à Florentinis ad Carolum Galliæ Regem victricia per Italiam arma circumferentem legatus, victoris iram authoritate ſua compeſcuit, & civibus pacem impetravit. Jamque Curiæ Romanæ totique Eccleſiaſticorum Ordini inviſus eſſe cœperat Hieronymus, tam quòd Eccleſiam reformandam, & Babylone (*Romam innuens*) excedendum eſſe clamaret; quàm quòd ſingulorum vitia palàm notare & acerbè perſtringere neutiquam vereretur. Præſertim verò Alexandrum VI. Pontificem, monſtrum illud vitiorum, & Chriſtianæ religionis propudium, in rabiem egerat, ſcelera illius detegendo, & pro concionibus exaggerando. Anno igitur 1498. Alexander ſubmiſſis Dominicanis quibuſdam fraterculis, qui Hieronymi concionibus adverſarentur, primores aliquot in partes trahit, & inimicam factionem ſuſcitari curat. Iſti Hieronymum, à Pontifice priùs anathemate percuſſum, armatâ manu in templo invadunt, ferro & flammis ſibi aditum patefaciunt: ab Hieronymianis tamen poſt acre certamen repelluntur. Mox verò à Senatu, datâ fide publicâ, ut incolumis ad Cœnobium reverteretur, accerſitus, paruit; & Eccleſiâ egreſſus, ſummâ perfidiâ carceri mancipatus eſt; ſæviſſimiſque tormentis excruciatus, ut Prophetias ſuas falſas eſſe confiteri cogeretur. Ceſſit tormentis Hieronymus, & nimiâ doloris vehementiâ animo abalienatus, morem geſſit. Quamprimùm Hieronymum in vincula ductum eſſe novit Alexander Papa, Romam eum mitti poſtulavit; cùm verò id à Florentinis obtinere non poſſet, binos illi fidei Inquiſitores judices dedit, & Florentiam legavit. Iſti Hieronymum tormentis jam ſeminecem hæreſeos reum agunt, habitoque judicio tumultuario, mortem in craſtinum indicunt. Summa animi fortitudine eam oppetiit Hieronymus, in foro Florentino ſtrangulatus & flammis combuſtus die XXIII. Maii anno 1498. ætatis ſuæ 46. Defuncti memoriam ingenti honore ſectatores ſui coluerunt, eumque inter Martyres repoſuerunt. Quod ad crimen certè illi impactum attinet, illi hæreſis fuit, (ut Florentinorum ad Alexandrum VI. Epiſtolæ verba adhibeam) *docere omnes juſtitiam hortari cives æquali quodam jure uti, inſidias omnium in Rempublicam detegere, nec pati contra jus civitatis plura aliquem ſibi occupare: docere parentes optimam filiorum educationem & eruditionem, ut digni Chriſtiano nomine evadant; perſuadere mulieribus, depoſito omni ornatu, ſequi Chriſtum, pueros nihil magis noſſe quàm geſta Chriſti & Sanctorum*: aliáque hujuſmodi agere, quæ bonorum amorem, malorum odium facilè permovere poſſint. Magno utrinque animorum æſtu anno circiter 1556. ſub Pauli IV. Pontificatu decertatum eſt in Curiâ Romanâ de comprobandis aut prohibendis Hieronymi ſcriptis. Vicit tandem Dominicanorum ſedulitas, & pro Hieronymo ſententiam ferri obtinuit; ita tamen, ut pauci aliquot qui in indicem priùs relati fuerant libri, ex illo nequaquam eximerentur: non quidem Hæretici aut erronei habendi, ſed inter *ſuſpenſos* (ſic enim loqui voluerunt Judices) reponendi.

* Vid. Philip. Cominæum Hiſt. l. 8. c. 2.

OPERA.

Triumphus Crucis ſeu *de fidei Chriſtianæ veritate libri* IV. anno 1497. ſcripti, & *Florentiæ* editi, dein *Venet.* 1517. *Pariſ.* 1524. 8°. *Venet.* 1540. *Lugd. Bat.* 1633. 8°. Hos libros MSS. editis longè auctiores penès ſe habuit Joann. Cordeſius Lemovicenſis, teſte Illuſtr. Grotio in Apolog Rivet. diſcuſſione Libri IV. caput 7. loco motum in Collectione ſuâ ſcriptorum contra Mahometanos edidit Theodorus Bibliander *Baſil.* 1543. f. titulo *Commentatiuncula Mahumetanorum ſectam omni ratione carere demonſtrantis.*

De ſimplicitate vitæ Chriſtianæ libri V. Florentiæ 1496. Venet. 1507. 8°. Colon. 1550. Pariſ. 1511. 8°. Lugduni Bat. 1633. 12°. Gratianopoli 1667. 12°.

Contra Aſtrologiam divinatricem libri 3. ex Joannis Pici Mirandulani diſputationibus collecti. Italicè ab Hieronymo conſcriptos Latinè vertit, & ſcholiis illuſtravit Thomas Boninſignius *Florentiæ* 1581. 8°. *Venet.* 1586. Italicè prodierunt *Florentiæ* 1495.

Expoſitio quadruplex in Orationem Dominicam. Lugduni 1536. Ingolſtad. 1543. 16°. 1556. Venet. 1538. Lugd. Bat. 1633. 12°. Gratianopoli 1669. 12°.

Alia *Orationis Dominicæ Expoſitio*, quæ ſingulis petitionibus ſingulas Orationes ſubnexas habet, ſub Hieronymi nomine impreſſa eſt *Pariſ.* 1538. 16°. *Gratianopoli* 1669. 12°. Verùm an genuinus ſit Hieronymi fœtus jure merito dubitari queat.

Expoſitio ſalutationis Angelicæ: Ave Maria, Italicè, *Venet.* 1558. 8°.

De Humilitate Tractatus, Italicè, *Venet.* 1538. 8°. *Pariſ.* 1617. 12°.

De Amore Chriſti liber, Italicè *Florentiæ* 1529. 4°. *Venet.* 1588. 8°. *Pariſ.* 1617.

De *Vitâ Viduali liber*, Italicè cum priore *Florentiæ* 1495. 4°. *Pariſ.* 1617. 12°.

Lamentatio Chriſti ſponſæ adversùs Pſeudapoſtolos, ſive *Exhortatio ad fideles ut precentur Dominum pro renovatione Eccleſiæ.* Venet. 1537. & cum Vitâ Savonarolæ *Pariſ.* 1674. 8°. Tom. 1. p. 381.

Dialogi VII. Spiritûs & animæ interlocutorum, quibus titulus, *Solatium itineris mei*, *Genuæ* 1536. 12°. *Venet.* 1537. 16°. *Lugd. Bat.* curâ Joannis Baleſdenii 1633. 12°. & *Gratianopoli* 1668. 12°.

Dialogi alii III. Rationis & Senſus interlocutorum, quibus idem eſt titulus, *Solatium itineris mei*, Venet. 1537. 16°.

De Oratione libri 2. Italicè, *Venet.* 1538. 8°. *ibid.* 1547. 8°.

Regula X. orandi tribulationis tempore, Italicè, *ibid.*

Regula bene vivendi, ad diſcipulos ſuos, Italicè, *ibid.*

Regulæ vivendi Chriſtianè, in carcere anno 1498. Italicè conſcriptæ, & *Florentiæ* 1498. 4°. editæ.

Expoſitio Decalogi, Italicè *Florentiæ* 1495. 4to. *Venet.* 1538. 1547. 8vo.

De ſacrificio Miſſæ & myſteriis ejus, Italicè, *ibid.* & *Pariſ.* 1617. 12°.

Epiſtola de frequenti Communione, Italicè, *Florentiæ* 1496. 4to.

De Beneficiis in Chriſtianos collatis per Crucis myſterium

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

myſterium & ſignaculum. Pariſ. 1610. 24°.

De modo bene vivendi & tendendi in Deum, Italicè, *Venet.* 1538. 1547. 8°.

Epiſtola ad Nicolaum Patrem de ſuſcepto à ſe Dominicanorum habitu, Italicè, *Venet.* 1547. 8°. & cum Vitâ ejus *Pariſ.* 1674. 8°. Tom. 2. p 70.

De perfectione ſtatûs religioſi, Italicè, *Florentiæ* 1495. 4°. *Venet.* 1538. 1548.

Regula de diſcreto & ordinato modo vivendi in Religione, Italicè, *Venet.* 1538. 1547.

Epiſtola plures ad Fratres ſuos Congregationis S. Marci, Italicè, *ibid.*

De Lectione Spirituali Epiſtola ad Sorores tertii ordinis S. Dominici, Italicè, *ibid.*

Oratio, quam morti addictus ad ſacrum Chriſti corpus habuit, Italicè; *Florentiæ* 1498. 4°.

Tractatus graduum aſcendendi ad perfectionem vitæ ſpiritualis, anno 1497. ſcriptus, *Florentiæ* 1497. 4°. *Venet.* 1537. 16°. Italicè, *ibidem.* 1538. 1547. 8°.

Regula VII. *Religioſis omnibus obſervanda*, Latinè *Venet* 1537. 16°. Italicè *ibidem* 1537. 1548. 8°.

Oratio, ſeu *Meditatio in Pſalmum, Diligam te Domine*, Venet. 1537. 16°.

Tractatus de myſterio crucis, & officium ejuſdem, Venet. 1537. 16°.

Expoſitio, ſeu *Meditatio in Pſalmum* XXX. *In te Domine ſperavi*: quam paulò ante mortem compoſuit. *Venet.* 1507. 8°.

Meditatio in Pſalmum, Miſerere mei Deus: quam inter vincula ferè item & carceris anguſtias dictavit. Extat cum præcedente Meditatione, & Triumpho Crucis. *Venet.* 1540.

Meditatio in Pſalmum XXX. *In te Domine ſperavi.*

Meditatio in Pſalmum LXXIX. *Qui regis Iſrael, intende.* Lugd. Bat. 1633.

Habentur Meditationes cum Expoſ. in Orat. Domini. *Lugduni* 1536.

Expoſitio ſive Meditationes in plures Pſalmos. Pariſ. 1524. 8°.

Meditationes quadam. Pariſ. 1538. 16°.

Manuale Confeſſionum, item *Recollectorium Rudimentorum Theologiæ.* Venet. 1543. 8°.

Eruditorium Confeſſorum. Pariſ. 1517. 8°. Venet. 1543. 8*vo*. Lugd. Bat. 1640.

Sermones XXX. *de tempore & Sanctis*, anno 1495. habiti; Italicè *Florentiæ* 1496. 4°. *Venet.* 1517, 1520. 4*to*, 1539. 8*vo*. Concio tertia in Indice Romano prohibetur.

Conciones Quadrageſimales XLVIII. anno 1496. habitæ, Italicè, *Florentiæ* 1497. 4*to*. *Venet.* 1514. 1519. 4*to*. 1539. 1543. 8*vo*, Concio. 12a. in Indice Romano expurgari jubetur.

Conciones XXIX. *in Ruth & Michæam*, eodem anno habitæ Italicè, *Florentiæ* 1497. 4. *Venet.* 1513. 1520. 4*to*. 1540. 8*vo*. Latinè *Salmanticæ* 1556. 4*to*. Concionem tertiam damnavit index Romanus: Concio 28. *Tractatus de arte moriendi* à nonnullis inſcribitur.

Conciones XLIX. *in Ezechielem, & unica in Pſalm.* VII. anno 1497. habitæ, Italicè, *Venet.* 1517. 1520. 4°. 1541. 8°. Ex his Conciones, 21a. 32a. & 40a. in Indice Romano notantur:

Conciones XXII. *in Exodum & Pſalmos*; anno 1498. habitæ, Italicè, *Florentiæ* 1498. 4*to*. *Venet.* 1520. 4*to*. *Venet.* 1540. 8°. Iſtæ præ aliis omnibus Concionibus Eccleſiæ & Aulæ Romanæ corruptelas exagitant; adeóque ex iis Conciones, 1. 2, 3, 6, 10, 12, & 20. in Indice Romano legi prohibentur.

Conciones XIII. *per Adventum*, & *alia* XLVI. *per Quadrageſimam, ſuper Arcam Noe.* Venet. 1536. 8°. à Bernardino Stagnino de Tridino Latinè editæ.

Conciones XXIII. *ſuper Aggæum Prophetam & Pſalmos* anno 1494. habitæ. Italicè, *Venet.* 1544. 8°.

Conciones XLVII. *in Job*, per Quadrageſimam anno 1495. habitæ, Italicè, *Venet.* 1545. 8*vo*. Ex his concionem 14. Index Romanus expurgari jubet.

Epiſtola quædam Apologetica, Florentiæ anno 1497. ſcriptæ, Italicè, *Florentiæ* 1497. 4*to*. *Venet.* 1537, 1548 8*vo*.

Epiſtola ad quendam N. Fratrem, adversùs ſententiam excommunicationis contra ſe nuper injuſtè latam; Italicè & Latinè. *Florentiæ* 1497. 4*to*.

Sermones XL. *in Amos, &* XX. *in Zachariam Prophetam*, ab Hieronymi prædicantis (ut & reliqui ferè omnes Sermones) ore excepti, & ab aliis Latinè verſi, *Venet.* 1514, 1519. 4°.

Sermo in vigiliâ nativitatis Domini, Italicè, *Pariſ.* 1517. 8°. *Ingolſtad.* 1556. *Gratianopoli* 1669. 12°.

Alia ejuſdem argumenti, Italicè, *Venet.* 1548. 8°.

Sermones XXV. *in Pſalmum* LXXII. *Quàm bonus Deus Iſrael*, anno 1493. habiti, Italicè, *Venet.* 1528. 4*to*. 1544. 8*vo*.

Sermones quamplurimi in Pſalmos, Italicè, *Venet.* 1505. vol. 4° *ibid.* 1517. 4°.

De amore divino Concio, in il ud Thren. 1. Ego vir videns, *Senis* 1543. 8°.

Sermones XIX. *in primam Epiſtolam S. Joannis, aliaſque Scripturæ locos*, Italicè, *Venet.* 1556.

Oraculum ſeu prophetia de renovatione Eccleſiæ, Italicè, *Venet.* 1560. 8°.

Meditationes ſeu Conciones in Cantica & alia Scripturæ loca. Venet. 1556. 8°

Conciones breviculæ IX. *in Threnos Jeremiæ* ibid.

Brevis Expoſitio in librum Eſther, ibid.

Compendium totius Philoſophiæ, tam naturalis, quàm moralis, libris XV. *Venet.* 1542. 8°. *VVittembergæ* 1596. 8°.

Opus de diviſione, ordine, & utilitate omnium Scientiarum, libris IV. Ex his liber quartus de re poëticâ agit.

Compendium Logices, libris X. Prodierunt tria iſta Opuſcula unà cum Compendio Philoſophiæ, *Venet.* 1542. 8*vo*.

Margarita Philoſophica, ſeu *rationalis & moralis Philoſophiæ Principia*, ab Orontio Finæo aucta & caſtigata. *Baſil.* 1535. 8°

Apologia, ſive *Epiſtola III. ad Alexandrum* VI. *Papam*, anno 1497. datæ. Extant apud Bzovium ad ann. 1497. *Sermo prolixus Apologeticus* Florentiæ in Feſto Annunciationis habitus, ibid. ad an. 1495. §. 24.

De Veritate Propheticâ libri ſeu dialogi IX. qui in Indice Romano prohibentur, *Florentiæ* 1497. 4°. *Venet.* 1548. 8°.

Compendium Revelationum. Prodiit *Pariſ.* 1496. 4°. & unà cum Vitâ Savonarolæ *Pariſ.* 1674 8°. Tom. I. p. 216.

Apologeticus Fratrum Congregationis S. Marci Florentiæ Ordinis Prædicatorum, à ſeipſo inſtitutæ adversùs Alexandrum VI. Papam. Ibid. Tom. 2. pag. 74. *Toloſæ* 1612. 12°. antea excuſus.

Sermo Apologeticus in illud Pſalmi VII. *Domine Deus meus in te ſperavi*, Florentiæ anno 1497. in die Aſcenſionis Domini habitus, Italicè, ibidem. p. 157.

Epiſtolæ plures. ibid. ſparſim.

Epiſtolæ Spirituales & Aſceticæ, quas in unum volumen collegit, ex Etruſcâ linguâ Latinè convertit, atque unà cum Savonarolæ Vitâ, ibid. Tom. 2. Mantiſſæ vice edendas curavit Jacobus Quetif Ord. Prædicat.

Plura adhuc ab Hieronymo conſcripta memorat Jo. Fr. Picus, Comes Mirandulanus; in vita * ejus, viz. *Commendationes in Hexaemeron, & alia plura Geneſeos loca*; *In partem Levitici*; *In Pſalterium Davidicum*; *In Salomonis Cantica*; *In Hieremiæ Threnos*; *Interpretationem Evangeliorum imperfectam*; *Con-*

* cap. 13.

cluſiones

cluſiones perbreves in Decreta Pontificia; *Admonitionem ad Sacerdotes & Clericos*; His accenſet Bzovius *, *Librum de regimine Republicæ Florentinæ*; Ambroſius de Altamura †, *Libros de Cambiis*, *De Uſuris*, *De Simonia*, *de Defenſione proximi*, *De furto notabili*, *& Commentaria in* VII. *Pſalmos Pœnitentiales*. Ex his forſan aliqua in lucem prodierunt, quorum editiones me planè fugiunt. Cæterum de Hieronymi Vitâ, rebus geſtis, ſupplicio, innocentiâ, doctrinâ, ac ſcriptis fuſiſſimè egit nuperus Vitæ ejus Editor, *Pariſ.* 1674. ii. Tom. 8°. ſeu Jacobus Quetif ſeu quiſquam alius is fuerit; Vir certè minimè indoctus, cui nos in texendo Hieronymi Operum Catalogo plurimum debemus.

* Ad ann. 1497. §. 19.

† Biblioth. prædicat. p. 216.

1480. H. W. MARSILIUS FICINUS, gente Italus, patriâ Florentinus, Ficini Chirurgici filius, natus eſt anno 1433. die XIX. Octobr. Literis excultus ſumptu Laurentii Medicis Florentinorum Principis, Lucam Gyminianenſem, & Commodum præceptores habuit. Poſt decurſa fœliciter literarum ſtadia, cùm in omni Philoſophiæ genere verſatiſſimus, Theologus ac Medicus celeberrimus, Græcè verò ac Latinè peritiſſimus haberetur; ſummâ apud Laurentium & Coſmum Medices gratiâ valuit; & ab iis honeſtis ædibus, Sacerdotio, Eccleſiæ Cathedralis Florentinæ Canonicatu annuiſque ſtipendiis donatus eſt. Tantorum Mecænatum favore otium nactus ad juvandam rem literariam ſe accinxit; cùmque alii Ariſtotelis volumina certatim verterent, ipſe Platonis ſcripta Latinè transferenda ſuſcepit; Platonicam Philoſophiam ingenti ſtudio excoluit, primuſque omnium in Occidente inſtauravit. *Platonicorum Princeps*, inquit Card. Bonâ *, *qui ferè ſolus ex Platonicis inoffenſo pede percurri poteſt.* Claruit anno 1480. Rei Philoſophicæ nimiùm deditus, religionis & pietatis curam poſthabuiſſe dicitur, donec Savonarolæ Florentiam advenientis eloquentiam admiratus, concionibus ejus audiendis animum adjecit; dumque floſculis Rhetorices inhiavit, pietatis igniculos recepit. Reliquam dein vitam religionis officiis impendit; & pro Savonarola eruditiſſimam Apologiam ſcripſit. Obiit in villa Coregiana propè Florentiam anno 1499. in Templo S. Mariæ ſepultus. Statim poſt obitum Michaeli Mercato Miniatenſi ſe viſendum, prout vivus promiſerat, obtuliſſe, quæque antea de animarum immortalitate diſſeruerat expertum jam confirmaſſe, ex proborum (uti ipſe ait) & eruditiſſimorum teſtium fide narrat Baronius ad ann. 411. propè finem.

* Notitia Author. lib. de Divin. Pſalm. præmiſſa.

OPERA.

De Religione Chriſtiana, & fidei pietate liber, ad Laurentium Medicem. *Pariſ.* 1559. 8°. cum notis Lud. Crocii, *Bremæ* 1617. 8°.

De immortalitate animarum ac æterna fœlicitate libri XVIII. *Theologia Platonica*, ad eundem.

In Epiſtolas S. Pauli Commentarius, *& Aſcenſus in tertium cœlum ad Paulum intelligendum.* Quidquid verò tituli Opus iſtud in fronte gerat, nonniſi Epiſtolam ad Romanos explicatam dat.

Conciones habitæ ad Fratres, viz. *De quinque panibus. De duobus Diſcipulis euntibus ad Emmaus. In illud, Si conſurrexiſtis. De Paſſione Domini. De laboribus & ærumnis D. Pauli. De ſtella Magorum. De Cantico Simeonis ac vera fidelium pace. De creatione rerum.*

De vita libri 3. ad Laurentium Medicem, quorum primus agit de ſtudioſorum ſanitate tuenda, ſecundus de vita producenda, tertius de vita cœlitùs comparanda, *Venet.* 1584. 4°.

Apologia, in qua de Medicina, Aſtrologia, Vita Mundi, & de Magis Chriſtum ſalutantibus agitur. *Venet.* 1498.

Quòd neceſſaria ſit ad vitam ſecuritas, tranquillitaſque animi.

Antidotus Epidemiarum, tutelam bonæ valetudinis continens, à Ficino Italicè conſcripta, ab Hieronymo Riccio Latinè verſa.

Epiſtolarum libri XII. in quibus varii Tractatus habentur, viz. *Dialogus inter Deum & animam. De divino furore. De Fœlicitate. Oratio ad Deum Theologica. Quæſtiones* V. *de Mente. Compendium Platonicæ Theologiæ. Dialogus inter Paulum & Animam, quòd ad Deum non aſcendatur ſine Deo. Exhortatio ad bellum contra Barbaros. De officiis. Oratio de laudibus Philoſophiæ. Oratio de laudibus Medicinæ. De Philoſophiâ Platonicâ. De Vita Platonis Philoſophi. Apologia de moribus Platonis. Diſputatio contra judicia Aſtrologorum. De inſtitutione Principis. Oratio Chriſtiani gregis ad Paſtorem Sixtum IV. Pontificem. Oraculum Alphonſi Regis ad Ferdinandum Regem. Orphica comparatio Solis ad Deum atque declaratio idearum. Philoſophica Principis inſtitutio. De Chriſtianæ legis divinitate. De Platonicorum contemplationibus. Oratio de Charitate habita ad Populum. De adoratione Divinæ virtutis. Apologia de voluptate. Excerpta ex Proclo in Rempublicam Platonis. Apologia in librum ſuum de Sole & lumine. Oratio ad Carolum Gallorum Regem. De providentia, vaticiniis, remediiſque malorum.* Prodierunt Ficini Epiſtolæ ſeorſim *Norimbergæ* 1497. 4°. *Venet.* 1495. f.

De Sole liber allegoricus & anagogicus. Venet. 1498.

De Lumine liber. ibid.

De Voluptate liber.

Dionyſii Areopagitæ tranſlatio cum ſuis argumentis.

In Platonem Epitoma ſeu Argumenta Commentaria, Collectanea, & Annotationes.

In Plotini libros LIV. *in ſex Enneadas diſtributos Argumenta*, quibus totam ejus Philoſophiam ſummatim complectitur.

Expoſitio in Theophraſtum de ſenſu, phantaſia & intellectu.

Mercurii Triſmegiſti Pœmander, & Aſclepius, Latinè verſi.

Athenagoræ Athenienſis De *reſurrectione Excerpta.*

Iamblichus de Myſteriis Ægyptiorum, Chaldæorum, atque Aſſyriorum.

Procli in Alcibiadem Platonicum de animâ ac dæmone Excerpta.

Proclus de Sacrificio, & Magia. Venet. 1497.

Porphyrius de Occaſionibus, ſive *cauſis ad intelligibilia nos ducentibus.*

Ex *Porphyrii libris* IV. *de Abſtinentia Excerpta.*

Ex *Pſello de Dæmonibus.*

Alcinous de doctrina Platonis. Venet. 1497.

Speuſippus de definitionibus Platonis.

Xenocratis de Morte libri 2.

Syneſius de ſomniis.

Pythagoræ aurea verba & ſymbola.

Prodierunt Marſilii Ficini Opera, *Venet.* 1516. *Baſil.* 1561. 1576. 2. Tom. f. *Pariſ.* 1641. 2. Tom. f. *Excerpta ex variis Authoribus*, Venet. 1497. f. *Verſio Operum Platonis*, Venet. 1491. *Lugduni* 1590. *Francofurt.* 1602. *Verſio Operum Plotini*, Baſil. 1580. Scripta ejus paucula adhuc inedita, enumerat Michael Poccianctius Catalog. Scriptor. Florentin. p. 123.

1480. H. W. WERNERUS ROLLWINCK DE LAER, patriâ Weſtphalus, ex oppidulo Diœceſeos Monaſterienſis oriundus, Ordinis Carthuſianorum Monachus in Cœnobio S. Barbaræ Colonienſi. Claruit anno 1480. Obiit anno 1502. ætatis ſuæ 77. converſionis 55.

OPERA.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

OPERA.

FAſciculus Temporum, omnium Antiquorum Chronica complectens, per ſex Ætates digeſtus, ab Orbe condito ad ſua uſque tempora. Triplicem Operis iſtius editionem edidit Wernerus. Prima in anno 1470. deſiit. Exemplar ejus MS. penès Voſſium * extitit. Secunda ad annum 1474. pertigit: & exinde Appendix ſeu Continuatio Joannis Linturii, Hoſtenſis in Voitlandia paſtoris, initium ſumit, & uſque ad annum 1514. progreditur. Prodiit editio iſta *Lovanii* 1476. Tertia editio ad Hydruntum à Turcis expugnatum, ſive annum 1480. deducitur: & *Auguſtæ* 1481. prodiit atque unà cum Linturii Appendice habetur inter Scriptores Germanicos Piſtorii *Francofurt.* 1584. Tom. 2. p. 580.

* De Hiſt. Lat. l. 3. c. 6.

De VVeſtphaliæ ſitu & laudibus, & VVeſtphalorum ſeu antiquorum Saxonum moribus, &c. liber, ab Orthuino Gratio editus ---- 1514. recuſus *Colon.* 1602. 8°.

Paradiſus Conſcientiæ, & Quæſtiones XII. *pro S. Theologiæ ſtudioſis.* Colon. 1475. 4°.

De Sacramento Euchariſtiæ, & fructu Miſſarum. Colon. 1535.

Sermo prolixus de S. Benedicto, typis impreſſus ante annum 1494. teſte Trithemio: quo verò anno aut loco, me latet.

Alia plura conſcripſit Wernerus, viz. *Calendarium ac Martyrologium, librum de origine Friſonum, Opus grande ſuper omnes Epiſtolas S. Pauli, Libros* VII. *de Vita S. Pauli. Librum de regimine Principum*, &c. quorum Indiculum ſatis longum ab ipſo Wernero acceptum, exhibet Trithemius lib. de Viris Illuſtr. Germaniæ.

1480. R. G. JOANNES GERBRANDUS de LEYDIS, patriâ Batavus, domo Leidenſis, Ord. Carmelitarum in Cœnobio Harlemenſi Prior, claruit anno MCCCCLXXX. inter ſuos conſenuit, & anno MDIV. diem extremum clauſit. Scripſit varia quibus nomen ſuum ab interitu vindicavit. *Chronicon Hollandiæ Comitum & Epiſcoporum Ultrajectenſium*, in XXXII. libros partitum, atque ad ann. MCCCCLXXX. diductum. Dictum opus è tenebris produxit, & inter alios *rerum Belgicarum Scriptores*, edidit Fr. Sweertius, *Francof.* 1620. *fol. Chronicon Egmundanum*, ſive *Annales regalium Abbatum Egmundanum.* Iſtud ex duobus MSS. exemplaribus inter ſe collatis deſcriptum, & notis ſuis uberioribus illuſtratum edidit Antonius Matthæus Leidenſis, cui etiam aliorum nonnulla ſubjunxit, *Lugd. Bat.* 1692. 4to. *Hiſtoriam ſui Ordinis* decem libris contexuit, quæ MS. apud Cl. Matthæum delituit. *Sermones de tempore; de Sanctis; Quadrageſimales; de Paſſione Domini*, & alia opuſcula Theologica, nullibi quod ſciam comparentia, memorat Simlerus: Vide etiam Poſſevin. *Apparat. Sac.* & Sweertii *Athen. Belg.*

1481. H. W. MATTHIAS PALMERIUS, gente italus, civitate Piſanus, Simlero tamen Vincentinus, claruit anno 1481. Matthæi Palmerii Florentini Chronicon continuavit ab anno 1449. (quo deſiit iſte) uſque ad annum 1481. Prodiit ſæpiùs iſta *Continuatio*, Matthæi Chronico ſubnecti ſolita. Latinè etiam vertit, ſatis infœliciter quidem, Ariſteæ Hiſto iam de LXXII. Interpretibus. *Verſio* typis excuſa eſt *Baſil.* 1536, 1551.

1483. H. W. JOANNES TRITHEMIUS, ſive *Tritteaheimius*, natione Germanus, in vico cognomine ad Moſellam fluvium non longè à Treviris natus anno 1461. die 1. Februarii, parentibus quidem honeſtis, mediocris tamen fortunæ. Joannis de Monte & Elizabethæ de Longovico filius. In Academiis Trevirenſi & Heidelbergenſi bonis literis inſtitutus, anno ætatis ſuæ 22. die Purificationis B. Virginis, Ordinis Benedictini Monachus in S. Martini cœnobio Spanheimenſi factus eſt. Juvenis adhuc & Novitius tantam ſibi apud ſodales rara eruditione & pietate eximia autoritatem conciliavit; Philoſophus, Mathematicus, Poeta, Hiſtoricus & Theologus inſignis; ut altero converſionis ſuæ anno, Chriſti 1483. communi Monachorum ſuffragio Abbas eligeretur. Hanc provinciam non ſine ſumma laude per 21. annos adminiſtravit; eum Nicolai Remitii Prioris (uti vocant) ſui, aliorumque quorundam monachorum (quos *Cynocephalorum* nomine in Epiſtolis ſuis paſſim traducit) factione diu multúmque vexatus, eò quod Philippi Principis Palatini partes adverſùs Haſſorum Comitem tueretur. monaſterio ſuo exivit April. 8. 1505. & apud Joachimum Marchionem Brandeburgenſem, Coloniæ Agrippinæ tunc agentem, aliquantiſper ſubſtitit, quocum etiam in Marchiam Brandeburgenſem profectus eſt, ubique ab eo clementer & perquàm honorificè exceptus. Poſt intervallum 18. menſium, vigente adhuc monachorum factione regimini Spanheimenſi renunciavit, & Laurentii Herbipolenſis Antiſtitis literis evocatus, cœnobio S. Jacobi Majoris in Suburbano Herbipolenſi Octob. 15. 1506. præfectus eſt, ubi otio abundans, & ditioris turbulentiorisque monaſterii curis vacuus, totum deinceps ad literas proſequendas animum appulit, uſque ad obitum, qui ipſi contigit Decembr. XIII. anno 1518. vel ut alii, 1519 ætat. an 57. Homo quidem impensè eruditus, quique inter ſui ſæculi doctrinâ claros paucos habuit æquales, vix ullum ſuperiorem. Nec vulgares modò trivit ſemitas, ſed & intima reconditioris eruditionis penetralia reſeravit, & forſan curioſè nimis rimatus eſt: unde, ipſomet conquerente *, vulgò pro Mago habebatur; nec deerant, qui ipſum ſuſcitaſſe mortuos, evocaſſe ab inferis dæmones, prædixiſſe futura, fures latroneſque carminibus ligaſſe clamitarent. Ficta quidem hæc, & ementita, ſe tamen libros Magorum pleroſque legiſſe non diffitetur, quod & ſteganographiæ Opus abundè teſtatur. Nec ſibi ſolùm Muſiſque cecinit, ſed & plures diſcipulos in cœnobio ſuo melioribus literis inſtituit, adeò ut ad illum confluerent non ſolùm ex Germania tota viri doctiſſimi atque ſpectabiles multi, ſed ex Italia quoque & utraque Gallia plures, ut ipſe nos docet †. In monaſterii Spanheimenſis uſum ſimul & ornamentum egregiam planè Bibliothecam pluſquàm 2000. melioris notæ Codicum MSS. in quavis ferè lingua, Hebraica, Græca, Latina, Chaldaica, Arabica, Indiana, Ruthenica, Tartarica (ut alias taceam) ingenti ære erexit. De hac Bibliotheca pluribus ipſe agit, tum alibi, tum præſertim lib. 2. Epiſt. 32. lib. 1. Epiſt. 46. Quin & proprio marte ſcripſit, quæ vel ſola ad mediocrem bibliothecam ſufficere poſſint, quorum proinde catalogum hic exhibemus.

* Lib. 2. Epiſt. 42. p. 303.

† L. 2. Epiſt. 3. p. 195.

OPERA

CHronologia myſtica de ſecundis ſive Intelligentiis orbem poſt Deum moventibus ad Maximilianum Imp. *Colon.* 1567. 8°.

Compendium, ſive *Breviarium primi Voluminis Chronicorum de origine gentis & Regum Francorum* per annos 1189. à Marcomiro (viz. ante Chriſtum 433.) uſque ad Pipinum Regem. Opus cumprimis fabuloſum, & ex mendaciſſimis Scriptoribus collectum. Alia etiam duo volumina ſcripſerat Trithemius, quibus Hiſtoriam Francorum à Pipino ad 29um. Maximiliani Cæſaris annum, Chriſti 1514 pertexuit. Prodiit iſtius primi voluminis Compendium *Pariſ.* 1539. f.

Append. M De

De origine gentis Francorum liber, ex putidiſſimis ſpurii Hunibaldi Figmentis conſarcinatus. Prodiit unà cum præcedenre Opere *Baſil.* 1547. & habetur apud Schardium Rerum German. Tom. I. p. 170.

Chronicon ſucceſſionis Ducum Bavariæ, & Comitum Palatinorum. Francofurt. 1544, 1549. 4°.

Catalogus illuſtrium virorum Germaniam ſuis ingeniis & lucubrationibus omnifariam exornantium: ad Jacobum Wimphelingium.

Catalogus Scriptorum Eccleſiaſticorum, ſeptennali labore compoſitus, & anno demum 1484. tertiò emendatus ac completus. In eo Scriptorum DCCGCLXX. circiter vitæ breviter deſcribuntur, elogia texuntur, & ſcripta enumerantur. Prodiit *Moguntiæ* 1494. cum Anonymi cujuſdam Appendice *Pariſ.* 1512. 4°. cum inſigni Balthazaris Werlini Appendice *Colon.* 1531, 1546. 4°. *Baſil.* 1594.

Chronicon Cœnobii Hirſaugienſis in Diœceſi Spirenſi, ab anno 830. ad annum 1370. à Trithemio emendatum & auctum. Id rurſus Trithemius anno 1514. ad incudem revocavit & ita demum adauxit, ut quadruplum primæ editionis conficeret. Nonniſi prior tamen editio typis excuſa in lucem prodiit (*Baſil.* 1556. f. & alibi evulgata.) Ex poſteriore amplum ſatis Excerptum, quod Vitam & res geſtas Frederici Comitis Palatini Victorioſi dicti complectitur, ſeorſim edidit Marquardus Freherus *Heidelbergæ* 1602. 4°.

Chronicon Monaſterii S. Martini Spanheimenſis in Diœceſi Moguntinâ, ab anno 1044. ad 1511. ad annum uſque 1526. continuatum ab Anonymo quodam, qui Trithemii etiam Opus non rarò interpolavit.

Epiſtolæ familiares ab exceſſu de Cœnobio Spanheimenſi ſcriptæ & hiſtoriis iſtius ſæculi refertæ, libris 2. quorum primus Epiſtolas LXXIX. ſecundus LXI. continet 1536. 4°.

Opera Trithemii Hiſtorica, ſc. omnia hactenus enumerata, edi curavit Marquardus Freherus *Francofurt.* 1601. 2. Tom. f.

Chronicon Monaſterii S. Jacobi Majoris in Diœceſi Herbipolitana.

De viris illuſtribus Ordinis S. Benedicti libri IV. Prodierunt ſeorſim *Colon.* 1575. 4°.

Commentarius in Regulam S. Benedicti. Valencenis 1608. 8°.

Sermonum vel Exhortationum ad Monachos libri 2. *Argentinæ* 1486. f. *Antverp.* 1574. 8°. *Florentiæ* 1577. 4°.

De triplici regione Clauſtralium.

Modus & forma quotidiani exercitii Monachorum.

Compendium Spiritualis exercitii.

De religioſorum tentationibus libri 2.

De vitio proprietatis Monachorum liber.

De *laude Scriptorum manualium.*

De *vita Sacerdotalis inſtitutione.*

De *vanitate & miſeria humana vita.*

Liber Penthicus, ſeu lugubris, de ſtatu & ruina Ordinis S. *Benedicti.* Florentiæ 1577. 4°.

Or*ationes in annuo Abbatum Burſfeldenſis* Congre*gationis conventu habitæ.*

Epiſtolarum ad familiares liber.

Modus & forma celebrandi Capitulum *Provinciale in Provincia Moguntina.*

De *viſitatione Monachorum liber.*

C*onſtitutiones Provincialium* Capitulorum *per provinciam Moguntinam &* Diœceſin *Bambergenſem celebratorum.*

De *Miraculis B. Mariæ Virginis in Eccleſia nova prope* Dietelbach, Franciæ Orientalis *oppidum, libri* 2.

De *miraculis in Urticeto juxta Heidelbrunnam*, *Wurtzburgenſis* Diœceſeos *oppidum ad Invocationem B. Virginis factis, libri* 3.

Opera omnia à Chronico Monaſterii S. Jacobi incluſivè recenſita collegit atque evulgavit Joannes Buſæus *Moguntiæ* 1604. f.

Antipalus maleficiorum libri IV.

Curioſitas Regia, ſeu Quæſtiones VIII. Theologicæ à Maximiliano Imp. propoſitæ, & à Trithemio ſolutæ *Oppenheimii* 1515. *Francofurt.* 1550. 8°. *Duaci* 1621. 8°.

De *laudibus Ordinis Fratrum Carmelitarum.* Florentiæ 1593. 4°. *Lugduni* 1639.

De laudibus S. Annæ, matris S. Mariæ Virginis.

Curſus Horarum, Officiique divini pro feſto S. Annæ, & S. Joachim.

Orationes & Sequentiæ variæ in honorem Chriſti & Sanctorum.

Catalogus Græcorum Codicum in Bibliotheca Trithemiana Spanheimenſi.

Opera proximè annumerata ab Antipalo maleficiorum incluſivè ſimul edidit titulo *Paralipomenon Trithemii* idem Buſæus *Moguntiæ* 1605. 8°. *Colon.* 1624. 8°.

Vita S. Maximini Archiepiſcopi Trevirenſis. Habetur apud Surium die XVI. Novembris.

Vita S. Maximi Epiſcopi Moguntini. Extat ibid. die XVIII. Novembr.

Epiſtola ad Petrum Abbatem Amerbachienſem, unica inedita, habetur apud Lambecium Comment. de Biblioth. Vindob. Tum 3. Append. pag. 342.

Polygraphiæ libri VI. ad Maximilianum Cæſarem, quibus infinitos ſcribendi, animique noſtri arcana quavis ferè lingua tutè enunciandi modos miranda ſubtilitate accuratè explicat. Prodierunt unà cum clave ſua---1518. f. *Colon.* 1571. 8°.

Steganographia, ſeu de ratione occultè ſcribendi. Prodiit cum clave ſua *Francofurt.* 1606. 4°. *magnum* (uti ipſe vocat) *& nimis arduum opus*, quod octo libris abſolvere aggreſſus eſt. Duos priores jam ann. 1505. ad finem perduxerat, reliquos diutius ſuppreſſit, rationes verò cur ita fecerit, ipſe nobis enarrat lib. 2. Epiſt. 43. pag. 303. Librum iſtum multi apertè damnant, & Magiæ accuſant. Alii illum ſcriptis propugnarunt, & in his Jo. Caramuel Lobkovitz, qui Vindicias Steganographiæ Trithemianæ edidit *Colon.* 1635. 40. & Illuſtriſſimus Princeps Auguſtus Brunſvicenſium Dux, qui in Syſtemate ſuo Cryptographiæ (quod ſub ficto Guſtavi Seleni nomine *Luneburgæ* 1624. f. evulgavit) opus iſtud ab omni ſuſpicionis Magicæ labe purgare nititur.

Tractatus de Providentiâ Dei. Altorfii 1611. 8°.

Hiſtoria belli Bavarici anno 1504. *geſti.* Extat in Collections Scriptorum German. Freheriana Tom. 3. p. 97.

Tractatus Chymicus. Prodiit----1611. 8. *Argentinæ* 1613. 8°. *Liber de Veneficiis.* Germanicè excuſus *Ingolſtad.* 1555. 40.

Alia quamplurima Trithemii Opera, nondum typis impreſſa, longo ſatis agmine recenſet Joſ. Simlerus Biblioth. Tigurin. pag. 421 & Hieronymus Ghilinus in Theatro Virorum literatorum pag. 13. De libris verò propriis, quo tempore, qua occaſione ſcriptis ad annum uſque 1506. exeuntem, deque iis, quæ deinceps ſcribere meditatus erat, accuratè agit ipſe Trithemius Epiſtol. lib. 2. Ep. 50.

JOANNES TRITHEMIUS, natione 1483. R. G.
Germanus, patriâ Moſellanus, Ord. Benedict. Cœnobii Spanheimenſis primò, dein Herbipolenſis Abbas, claruit anno MCCCCLXXXIII. Scripſit *Annales Hirſaugienſes, hiſtoriam Franciæ & Germaniæ, geſta Imperatorum, Regum, Principum, & illuſtrium virorum, tomis duobus complectentes*: Opus ſecundis curis auctum, ac ad annum MDXIII. productum; à viris doctis diu exoptatum, nunc primùm integrum prodiit, ex MS. Codice *Bibliothecæ Sangallenſis*, qui ex ipſo αὐτογράφῳ nunc flammis abſumpto fideliter deſcriptus eſt, curâ iſtius ædis Monachorum, & *typis ejuſdem Monaſterii*, 1690. *fol.* Huic

SÆC. XV. ab An. MCCCC. Huic operi lucubrationum ſuarum indicem ſubnotavit Auctor, ex quarum numero habentur ineditæ quæ ſequuntur. *Vita S. Irmina Virginis Dagoberti R. filia*, Abbatiſſæ Trevirenſis: *Laudes S. Andrea Apoſtoli*; *S. Joſephi Nutricii Domini*; *S. Benedicti Abbatis*; *Monologion* hominis devoti ad animam ſuam; *Laudes Vita Monaſtica*; *laudes & utilitates ſtudii & lectionis ſcriptura ſacra*; *Quaſtiones in Evangelium S. Joannis*; *Quaſtiones in Pſalmos*; *de miſeriâ Prælatorum clauſtralium*, lib. II. *Naturalium Quaſtionum*, lib. XX. *Itinerarium vita ſua*, ad Iacobum Trithemium fratrem ſuum, lib. II. *contra peculium Monialium*; *de computo Eccleſiaſtico*: Hæc ex ſuo indice ſumpta; his jungatur *Rhabani Mauri Vita*, & ex Moguntiâ in Saxoniam *translatio*, præter *Roſaria*, *Precationes*, & *Officia Eccleſiaſtica*, quæ brevitatis causâ præterimus: nec tamen pigebit celebriores operum quorundam editiones in primâ parte prætermiſſas in lectoris φιλοϐίϐλων gratiam ſupplementi vice hîc demum adnotare: *De Luminaribus Germania* opus cum additionibus Iac. Wimphelingii prodiit *Mogunt.* 1494. *Laudes Ordinis Carmelitarum*; lib. II. *Colon.* 1643. 8*vo*. cum Aub. Miræo, & Ioan. de Carthagenâ. *Contra maleficos, & omnes artes & ſuperſtitiones ab Eccleſiâ prohibitas* libellus prodiit *Ingolſt.* 1555. 4*to*. *Steganographia*, opus in Indd. Romanis prohibitum, *Darmſtad.* 1621. 4*to*. & cum Vita ac Vindiciis ejuſdem, *Mogunt.* 1676. 4*to*. *Veterum Sophorum ſigilla & imaginationes Magica*, ex MS. Trithemii erutæ---1612. 8*vo*.

1483. H. W. AUGUSTINUS PATRICIUS, alius ab Auguſtino Patricio Senenſi de quo ſuprà, primò ſub Innocentio VIII. Ceremoniarum Magiſter, dein ab ann. 1483. Epiſcopus Poientinus. Scripſit ad Bartholomæum Paganuccium *Vitam Fabiani Bencii Politianenſis* S. Canonum Profeſſoris, *Deſcriptionem adventus Frederici III. Imp. ad Paulum Papam* II. Hæc duo Opuſcula primus eruit, & in lucem dedit Joan. Mabillonius Muſæi Ital. Tom. I. par. 2. pag. 251. qui & aliud ejuſdem Auguſtini opus *de Ritibus Eccleſia Romana* penès ſe habere teſtatur, quod in Collectione Ritualium Romanorum à ſe propediem in lucem edenda publici juris ſe facturum pollicetur.

1483. H. W. JACOBUS GRUYTRODIUS, natione Germanus, Ordinis Carthuſiani Monachus, & Cœnobii SS. Apoſtolorum propè Leodium Prior. Vir *in divinis Scripturis*, inquit Trithemius, *ſtudioſus & eruditus, vitâ & converſatione devotus, ingenio præſtans, & dulcis eloquio.* Claruit anno 1483. Obiit anno 1492. prid. Id. Februarias. Scripſit *Speculum Quintuplex, Prælatorum, Subditorum, Sacerdotum, Secularium hominum, & Senum*: quod Dionyſio Carthuſiano falsò inſcriptum prodiit. Multa alia Grutrodii Opuſcula enumerat Trithemius de Script. Eccl. pag. 179. plura adhuc Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 316.

1483. R. G. FELIX FABRI, natione Germanus, patriâ Tigurinus, ex nobili Schmidiorum familiâ oriundus, Ord. S. Dominic. Monachus; Cœnobii Ulmenſis Lector & Prædicator, claruit anno MCCCCLXXXIII. Bernardum Breitembachium Eccleſiæ Moguntinæ Decanum iter in Terram Sanctam hoc anno aggreſſum comitatus, Hieroſolymam, montem Sinai, alioſque Orientalis plagæ locos viſitavit, & proximo anno reverſus *Hiſtoriam itineris*, ſive *peregrinationis ſua Hieroſol.* ſcriptis mandavit: utrum hæc ſit diverſa ab *Hiſtoriâ* iſtâ quæ ſub Breitenbachii nomine edita eſt, *Mogunt.* 1486. *Spira* 1490. 1502. *fol.* an idem prorſus opus junctis utriuſque laboribus concinnatum, incertus ſum; hoc certiſſimè conſtat, Felicem noſtrum in rebus hiſtoricis deſcribendis ſtilum exercuiſſe, & *Hiſtoriam Suevorum* contexuiſſe, à Goldaſto editam inter *Suevicarum rerum Scriptores*, Francof. 1605. 4*to*.

SIGISMUNDUS GOSSENPROT, vel GROSSENBROT, natione Germanus, Cœnobii SS. Udalrici & Afræ apud Auguſtanos Monachus, eâque forſan de causâ *Religioſi* cognomen vulgò ſortitus, claruit anno MCCCCLXXXIII. Scripſit *de rebus Auguſtanis Eccleſiaſticis Chronicon*. MS. extabat in *Bibliothecâ VVolfg. Lazii*, inde ni fallor deſcriptum in lucem protulit, & Tom. III. *Germ. Script.* edidit Joan. Piſtorius, *Francof.* 1607. *fol.* In iſto opere concinnando Udalricum quendam Commonachum adjutorem habuiſſe ex Geſnero refert Cl. Gerh. Voſſius *. SÆC. XV. ab An. MCCCC. 1483. R. G.

* Hiſt. Lat. Lib. III. c. 6. p. 571.

INNOCENTIUS VIII. *Joannes Baptiſta* antea appellatus, patriâ Genuenſis, origine tamen Græcus, Aaronis Proregis Neapolitani filius, in Alfonſi & Ferdinandi Regum Neapolitanorum, & Philippi Calandrini, Cardinalis Bononienſis, contubernio educatus: à Paulo II. Pontifice Epiſcopus primùm Savonenſis, mox Melfitenſis, dein Datarius, ac demum anno 1473. Presbyter Cardinalis titulo S. Balbinæ conſtitutus. Anno 1484. Pontifex Romanus electus eſt die XXIX. Auguſti, coronatus die XII. Septembris. Anno 1485. Venetos à Sixto deceſſore anathematizatos abſolvit & in Eccleſiam recepit. Anno 1487. atque iterum 1489 Ferdinando Neapolis Regi, tributum à Sixto Pontifice relaxatum Eccleſiæ reddere recuſanti, anathema incuſſit, regno deponi juſſit, ſubditoſque obſequii vinculum abrogavit. Anno 1491. Norwegis, ut ſine vino ſacram Synaxin celebrare poſſent, indulſit. Obiit ſexagenarius anno 1492. die XXV. Julii. Extat *Epiſtola ad Henricum* VII. *Anglia Regem de Clericis in ſæculare forum non trahendis.* Concil. Tom. XIII. pag. 1467. *Epiſtola & Conſtitutiones* VIII. apud Bzovium ad ann. 1484. &c. *plures* in Bullariis, aliiſque Conſtitutionum Pontif. Collectionibus; *nonnulla* inter Angeli Politiani Epiſtolas. *Epiſtolarum volumen*, MS. in Bibliothecâ Cæſareâ. *Regula* MSS. in Bibliothecâ Cœleſtinorum Avenionenſium. 1484. H. W.

JOANNES PICUS, Mirandulæ & Concordiæ Princeps, *Phœnix* dictus, natione Italus, patriâ Mirandulanus, Joannis Franciſci Pici Comitis Mirandulani & Juliæ filius, natus eſt anno 1463. Puer adhuc ſummis animi corporiſque dotibus ad miraculum uſque ornatus, dum ſub ferulâ ageret non infimum inter Poëtas & Oratores locum obtinuit. Decimo quarto ætatis anno, Juris Pontificii diſcendi causâ Bononiam ſe contulit. Id cùm biennio deguſtâſſet, Decretalium ſqualorem atque nugas exoſus, juvenis ad majora natus, altiora meditari cœpit; & rerum abditiſſimarum ſpeculationi, ac Philoſophiæ tum humanæ tum divinæ ſtudio ſe totum dedit: Perluſtratis igitur primariis Galliæ & Italiæ Academiis, eruditiſſimos utriuſque Philoſophiæ Profeſſores ubivis conquiſivit; Philoſophorum ferè omnium ſcripta pervolvit, remque ſuam tam indefeſſo animi ſtudio agebat, ut Theologus ſimul ac Philoſophus omnibus numeris abſolutus, imberbis adhuc juvenis haberetur. Quod ad molliores verò literas attinet, is ſanè erat, qui ſermonis elegantiâ, facetiis, & gratiâ, eloquentiæ viribus, diſputandi ſubtilitate, & diffusâ linguarum ſcientiâ omnibus ſui ſæculi viris palmam præripuit. Accuratæ enim linguarum Græcæ & Latinæ notitiæ Hebræam, Chaldaicam, & Arabicam adjecerat dialectos, Italiæ antea, ne famâ quidem auditas. Claruit anno 1484. Septennio in Academiis perviſendis exacto, gloriæ ac famæ cupidus Romam perrexit; ubi publicè diſputandas propoſuit nongentas quæſtiones de rebus Dialecticis, Metaphyſicis, & Mathematicis, ex reconditis Latinorum & Græcorum ſcriniis, perobſcurâ Hebræorum Cabalâ, & abditiſſimis Veterum

Philoſophorum myſteriis petitas. Quæſtiones iſtas in ſcholis & compitis ubique locorum per Europam totam affigi curavit, ſe itineris inſuper impenſas omnibus eruditis Romam diſputandi ergò advolantibus ſoluturum pollicitus: Tanti certaminis & triumphi gloriam Mirandulano abſtulit maleferiatorum quorundam invidia; qui univerſa Theologiæ ac Philoſophiæ myſteria juveni patere, & in vulgus diſceptari ægrè ferentes, quæſtiones ejus ſtrophis primùm ac cuniculis aggreſſi ſunt: mox tredecim ex iis ſeligentes erroris & hæreſeos accusârunt. Mirandulanus editâ ſtatim Apologiâ, quæſtionum veritatem propugnavit, & adverſariorum calumnias diluit. Innocentius tamen Papa, neſcio quo livore ductus, libelli Quæſtionum lectione interdixit, ſpemque omnem diſputationis penitùs ſuſtulit. Provectior ætate factus Mirandulanus, ingentem illum diſputandi pruritum odio habere cœpit: & miſſo Philoſophiæ, artiumque externarum cultu, caſtiori Theologiæ totus incubuit; ſacros Codices diligenter pervolvit; verſiones Latinam & Græcam cum Hebraicis fontibus ſedulò contulit; Chriſtianæ religionis veritatem adversùs Judæos & Muhammedanos tutandam ſuſcepit; præſertim verò impiam non minùs quàm ineptam Aſtrologorum gentem aggreſſus funditùs debellavit. Anno 1491. depoſito Principatûs Mirandulani & Concordienſis regimine, maximam theſauri partem in pauperes diſtribuit; & in peramœnam agri Ferrarienſis villam ſecedens, Deo & Muſis ſolus vacavit, pietate & effusâ in egenos charitate non minùs illuſtris, quàm doctrinâ olim conſpicuus. Quin & paulò ante mortem tanto Chriſti & religionis amore exarſit, ut reliquas opes pauperibus elargiri, & ſolo Crucifixo munitus, nudatis pedibus orbem peragrare, & per urbes, per oppida, per vicos Chriſtianam fidem prædicare in animo haberet. Obiit Florentiæ [ubi Marſilii Ficini, & Angeli Politiani conſuetudine delectatus, moram agere ſolebat] graviſſimâ febre correptus, xv. Cal. Decembr. anno 1494. ætatis ſuæ 32. in Templo S. Marci ſepultus in habitu Fratrum Prædicatorum, quem ſuſcepturum pridem voverat, & induerat. Vir planè portentoſi ingenii, & pro ætate eruditionis laude nulli ſecundus. Audiamus Epitaphium tumulo ejus inſcriptum.

Joannes jacet hic Mirandula; cætera nôrunt,
Et Tagus, & Ganges, forſan & Antipodes.

* Ciceronian.

Indoles planè divina, (inquit Eraſmus) * *& ingenium ad omnia factum: ſed hujus quoque dictionem nonnihil vitiavit linguarum ac Philoſophiæ atque etiam Theologiæ cura.*

OPERA.

Heptaplus, ſeu in Hexameron libri vii.

Quæſtiones DCCCC. *Romæ ad diſputandum propoſitæ.* Romæ 1486. f. Norimbergæ 1532. Colon. 1619. 8°.

Apologia adversùs Quæſtionum ſuarum calumniatores.

De ente & uno Opus.

De *Hominis dignitate.*

Regulæ ſeu Præcepta xii. *ad Chriſtianæ vitæ inſtitutionem.*

Commentarius in Pſalmum xv. *Conſerva me*, *Domine.*

De Chriſti regno, & vanitate hujus mundi.

Expoſitio in Orationem Dominicam.

Epiſtolarum aurearum & familiarium liber, à Chriſtophoro Cellario cum notis editus *Jenæ* 1682. 8°.

In Apologiam Diſputationum libri xii.

In Platonis Convivium libri iii.

Elegia ad Florentiam, in laudem Hieronymi Benivenii.

Prodierunt omnia Pici Opera *Venet.* 1498. *Argentinæ* 1504. *Baſil.* 1573. *Mirandulæ* 1596. *Baſil* 1601. f.

Alia Pici ſcripta enumerat Joannes Fr. Picus, Comes Mirandulanus, nepos atque hæres ejus, in Vitâ illius, viz. *Librum de veritate tranſlationis* Hieronymi *adversùs Hebræorum calumnias. Defenſionem* LXX. *Interpretum, quantùm ad Pſalmos attinet, adverſus eoſdem. Libellum de verâ temporum ſupputatione. Commentaria in Novum Teſtamentum. Opus adversùs ſeptem Eccleſiæ hoſtes*, (ſc. Atheos, Ethnicos, Judæos, Muhammedanos, Chriſtianos hæreticos, Chriſtianos impios at Orthodoxos, Chriſtianos impios ſimul & hæreticos.) *Libros* xii. *adversùs divinatricem Aſtrologiam. Ptolomæi Centiloquii verſionem & refutationem. Opera contra omnes Hæreticos*, *De curatione morborum*, *De concordiâ Platonis & Ariſtotelis*, *Poëmata Latinâ & Hetruſcâ linguâ*, &c. quæ nondum in lucem prodierunt.

PETRUS BRUTUS, natione Italus, patriâ Venetus, Epiſcopus Catharenſis, claruit anno MCCCCLXXXV. Hebraicæ linguæ peritiam aſſequutus, contra Judæos calamum ſtrinxit: fidem Chriſtianam ex S. Scripturis luculenter expoſuit, & labefactatis adverſariorum argumentis fœliciter propugnavit: Extat *pro fide Chriſtianâ* adverſùs Judæos Opus celeberrimum Senatui Vicentino nuncupatum, *Victoria pro Chriſtianis* dictum. Prodiit *Vincentiæ* 1489. *fol.* 1485. R. G.

CAROLUS FERNANDUS, ſeu *Phernandus*, gente Belga, civitate Brugenſis, ab ipſis quidem vitæ primordiis cæcus, haud vulgariter tamen doctus; Orator, Philoſophus, Poëta, & Concionator inſignis: publicus humaniorum literarum in Academiâ Pariſienſi Profeſſor. Claruit anno 1486. Poſtea cucullum induit, & in Vincentiano apud Cœnomannos Cœnobio quod Caſalinum dicitur, Monachis Benedictinis ſe adjunxit. Obiit anno 1496. 1486. H. W.

SCRIPTA.

De animi tranquillitate libri ii.

De immaculata B. Virginis Conceptione *libri* ii. adversùs Vincentium de Caſtro Novo Ord. Prædicat.

Collationum Monaſticarum libri iv.

Speculum Diſciplinæ Monaſticæ.

De obſervatione Regulæ Benedictinæ.

Prodierunt Opuſcula iſta quinque typis Badianis impreſſa, priora tria *Pariſ.* 1512. quartum *ibid.* 1515. quintum 1516.

Præter iſta ſcripſiſſe dicitur Fernandus *Epiſtolarum libros* ii. *Orationum & Epigrammatum libros* iii. *Laudes Ordinis Carmelitarum*, *Odarum in laudem Chriſti libros* iv. *Elegias de contemptu mundi*, *Orationem de S.* Catharinâ, *& Orationem de* Conceptione *ad* Carthuſianos: quæ MSS. adhuc deliteſcunt.

PHILIPPUS CALLIMACHUS EXPERIENS, natione Italus, patriâ Florentinus, oppido Sangeminiano oriundus, claruit anno MCCCCLXXXVI. Romæ ſub Pio P. II. inter alios viros doctos, honeſtè & cum laude, vixit. Paulo autem ſecundo ad Pontificatum evecto conjurationis ſuſpectus Româ pulſus eſt, & ad Caſimirum Poloniæ R. perfugiens, ab eo amicè fuit exceptus, Liberiſque ejus Præceptor datur, ad maxima Regni negotia pòſt admotus, & Secretarii officio honeſtatus, nec priùs Aulâ quàm vitâ exiit. Obiit Cracoviæ iv. Cal. *Novembr.* anno MCCCCXCVI. Scripſit *Hiſtoriam de rebus geſtis Attilæ Hunnorum R.* ſeorſim editam *Hagenoæ* 1513. & cum Bonfinio *de reb. Hungar.* recuſam, *Francof.* 1581. *fol. De rebus geſtis Uladiſlai* 1486. R. G.

Poloniæ

Poloniæ R. ſeparatim *Auguſt. Vind.* 1519. 4to. & inter *Hungar. rer. ſcriptores*, Francof. 1600. *fol. De clade Varnenſi*, à Lonicero editum, *Chron. Turcic.* Tom. II. *Francof.* 1578. *fol. Oratio* ſive *Conſilium de bello ſuſcipiendo contra Turcas*, Haeb. 1603. *Hiſtoria de iis quæ à Venetis tentata ſunt ad movendos Perſas & Tartaros contra Turcas.* Opus iſtud, cum ſuperiore, & Callimachi *viſâ* à Jo. M. Bruto adornatâ, prodiit inter *Perſic. rer. ſcript.* Franc. 1601. *fo.* Unica ejus *Epiſtola ad Ang. Politianum* inter Politiani Epiſtolas reperitur.

1488. H. W. ÆLIUS ANTONIUS NEBRISSENSIS, vernaculâ linguâ *de Lebrixa* dictus, natione Hiſpanus, ex cognomine oppido in æſtuariis Bœtis fluvii ſito oriundus, natus eſt anno 1444. Joannis Martinez de Cala, & Catharinæ de Xatana filius. Poſtquàm in patriâ Grammatices & Dialectices elementa hauſerat, Salmanticam miſſus, Appollonium in Mathematicis, Paſchalem de Arandâ in Phyſicis, Petrum Oxomenſem in Ethicis quinquennio audivit. Anno 1463. in Italiam profectus, cunctas ferè Academias luſtravit; inſigniores artium Profeſſores frequentavit; & uberrimam Theologiæ, Juris utriuſque, Medicinæ, linguarum Latinæ, Græcæ, & Hebraicæ, notitiam conſecutus eſt. Anno 1473. ab Alphonſo Fonſecâ, Epiſcopo Hiſpalenſi, in patriam revocatus, primus omnium humaniorum literarum ſcientiam poſtliminio intulit Hiſpaniæ; quæ mille circiter annis Vandalorum & Arabum armis oppreſſa Latinæ linguæ ſplendore & elegantiâ caruerat. Antonius in Epiſcopi familiam allectus, Ludum literarium Hiſpali aperuit, & triennio rexit. Anno circiter 1476. poſt patroni ſui obitum, Salmanticam ſe contulit; & duplici ſtipendio honeſtatus, duas cathedras (quod nemini antea contigit) Grammaticæ alteram, alteram Poëticæ, regendas ſuſcepit. In hoc ſtadio literario, barbariei, quâ tot ſæculis ſqualuerant Hiſpanorum ingenia, expugnandæ totus incubuit; duram ſanè provinciam nactus. Moroſæ enim Scholaſticorum genti unà cum ſermonis vitiis inoleverat & vitiorum amor. Acriter illi adversùs Antonium decertarunt, rerum novarum dicam illi inſcripſerunt, & tantùm non hæreſeos accuſarunt. Iſti ſcilicet erant, quos Antonio, antiquas ſermonis ſordes repurganti, victoriæ erat inſtar, perſuadere, ut ſanari vellent. Claruit anno 1488, quo liberali ſtipendio invitatus, in Ioannis Stunicæ ſummi Alcantarenſis militiæ præfecti, familiam tranſiit: ubi otium opportunum nactus, Dictionarium ſuum, aliaque ad Grammaticam illuſtrandam facientia ſcripta confecit. Primario interim Profeſſore Salmanticenſi è vivis ſublato, Antonius defuncto ſuffectus eſt, & Salmanticam repetiit. Anno 1504. à Ferdinando Rege, cui ſummo in honore fuit, in aulam accerſitus eſt, ut rerum ab ipſo geſtarum hiſtoriam ſcripto conſignaret. Anno circiter 1508. egregiam Ximenio Cardinali trilinguem Bibliorum editionem molienti operam præſtitit. Anno 1513. neſcio qua ignominia ab ingratis Academicis affectus, Salmanticâ receſſit, & in Ximenii clientelam ſe dedit. Ab eo lauto ſtipendio donatus, & primus Academiæ Complutenſis Profeſſor factus, ibi loci rem literariam ſcriptis & prælectionibus pro virili auxit. Obiit Compluti, apoplexiâ extinctus, die 11. Iulii, anno 1522. ætatis ſuæ 77. *Magnus Hiſpaniæ Ariſtarchus, præclarus Orator, multæ & variæ lectionis, cœleſtis necnon ingenii & eminentis doctrinæ vir, Romanæ togæ gloria*: uti illum vocat Alphonſus Matamorus*; qui tamen alibi † agnoſcit Hiſtoriam, quam de geſtis à Ferdinando Rege conſcripſit, Antonium tenui ac dejecto quidem ſtylo, parùmque diligenter proſecutum eſſe.

* Apologetic.
† Lib. de eruditis Hiſpaniæ viris & Academiis.

OPERA.

PAraphraſis in Sedulii Poëmata de miraculis Chriſti. Prodiit *Compluti* 1524. 4o.

Annotationes in Hymnos & Pſychomachiam Aurelii Prudentii. Lucronii 1512. 4°. Antverp. 1540. 8°. Hanov. 1613. 8°.

Quinquagena locorum S. Scripturæ non vulgariter enarratorum, ſive Critica Reſponſio ad totidem Quæſtiones Biblicas. *Baſil.* 1543. 8°. *Pariſ.* 1520. 4°. *Antverp.* 1600. 8°. & inter Criticos Sacros *Londini* 1660. Tom. XIII. p. 1165. Duas alias *Quinquagenas* ſcripſerat Antonius: Verùm iſtas ex ortu, & æternis tenebris damnavit Fidei Inquiſitorum injuria.

Scholia in Segmenta ex Epiſtolis SS. Pauli, Jacobi, Petri, & Joannis, necnon & Prophetis, quæ in re divina leguntur per anni circulum. Granatæ 1545

Annotationes in Orationes, quæ in univerſali Eccleſia decantantur per totum annum. Editæ ſunt alicubi 1549.

Expoſitio in Hymnos in Eccleſia decantatos. Prodiit unà cum duobus præcedentibus Operibus *Granatæ* 1541. 4o.

Homiliæ diverſorum Authorum in Evangelia, quæ diebus Dominicis leguntur, ex collatione variorum exemplarium caſtigatæ, & addita expoſitione illuſtratæ. *Ibid.* & *Granatæ.* 1549.

Acta Sanctorum, ſeu Vitæ nonnullæ, olim deſcriptæ, cum additionibus marginalibus. *Lucronii* 1527.

Homiliæ III. *de vinea ſpirituali noſtra mentis & ſapientiæ.* Habentur inter Orthodoxogr. p. 1934.

De *rebus à Ferdinando & Elizabetha Hiſpaniarum Regibus uſque ad annum* 1509. *geſtis Hiſtoriarum Decades* ii. quibus præmittitur *Geographica* quædam *Hiſpaniarum deſcriptio.* Sunt qui Hiſtoriam iſtam à Ferdinando quodam Pulgare Hiſpanicè compoſitam eſſe volunt, & Antonio nonniſi verſionis Latinæ gloriam relinquunt. Utut ſit, intercetunt hodie prioris Decadis tres poſtremi libri, poſterioris pars quarti & ſex ſequentes. Quod ſupereſt, prodiit *Granatæ* 1545. f. *Francofurt.* 1579. f. & Hiſpaniæ Illuſtr. Tom. I. p. 786.

De bello Navarrenſi, à Ferdinando Rege contra Joannem Navarræ Regem anno 1512. geſto Hiſtoriarum libri ii. Prodierunt ubique ad calcem præcedentis Hiſtoriæ.

Lexicon Juris Civilis contra quoſdam inſignes Accurſii errores. *Antverp.* 1527. 8°. *Lugduni* 1537. *Pariſ.* 1594. *Venet.* 1606 8°.

Lexicon artis Medicamentariæ. Compluti 1518.

Dictionarium quadruplex, viz. Latino-Hiſpanicum, & Hiſpanico-Latinum. Nominum propriorum, & Latino-Hiſpanico-Theologicum. *Compluti* 1532. f. Antverp. 1572. *Granatæ* 1554, 1585. *Antiquariæ* 1600. *Hiſpali* 1612. *Lugduni* 1655.

Introductiones in Latinam Grammaticam, ſeu Commentariorum de ſermone Latino libri V. *Barcinone* 1523. f. *Compluti* 1524. *Lugduni* 1541. *Antiquariæ* 1601. 8°.

Repetitio ſeu Prælectio de vi & poteſtate literarum *Salmantica* 1507.

Repetitio de Accentu Latino. Hiſpali 1513. 4o.

Lexicon ſeu *Vocabularium parvum*, in quo reperire eſt vocabula Scholaſticis maximè neceſſaria. *Barcinone* 1523. f.

Repetitiones III. viz. *De Menſuris, De Ponderibus, & De Numeris.* Prodierunt ſimul *Compluti* 1529.

De Digitorum ſupputatione. Granatæ 1535.

Introductorium in Coſmographiæ libros. Pariſ. —— 4°.

Collationes Antiquitatum Hiſpali editæ.

Ephraſes in Virgilii Opera. Granatæ 1546. 4o.

Annotationes in Auli Perſii Satyras. Lucronii 1529. 8°.

De profectione Regum ad Compoſtellam Carmen.

Salutationes aliquæ ad patriam metricæ.

Epithalamium in nuptiis Alphonſi & Elizabethæ Luſitaniæ Principum.

Vafrè dicta Philoſophorum carminibus Latinis reddita.

Prodierunt ſimul Poëmata iſta *Granatæ* 1534. 4°. & cum notis *Antiquariæ* 1577.

Alia quædam Nebriſſenſis Opera, Philologica ferè aut Grammatica, recenſet Nicolaus Antonius Biblioth. Hiſpan. T. I. p. 107. quæ & typis nondum impreſſa ſunt, & ad hunc locum minùs ſpectant.

1488. H. W. AURELIUS BRANDOLINUS, *Lippus* cognomento dictus, patriâ Florentinus, Theologus diſertus, Muſicæ & Rhetoricæ peritiſſimus, Poëta verò conſummatiſſimus, adeò promptus & facilis in pangendis verſibus, ut quicquid dicturus erat, verſus vel invito excideret. Claruit anno 1488. A Matthiâ Corvino Rege in Hungariam accitus, Rhetoricam Budæ & Strigonii per plures annos docuit. In Italiam redux, Ordini Eremitarum Auguſtiniano nomen dedit, in Monaſterio Florentino habitum indutus; & ſacris demum Ordinibus initiatus, inter clariſſimos ſæculi ſui Concionatores nomen tulit. Obiit Romæ, peſte correptus, anno 1498.

SCRIPTA.

Paradoxa Chriſtiana libris ii.

De ratione ſcribendi libri iii. *Colon.* 1573. 8°.

De humana vitæ conditione & tolerandâ corporis ægritudine Dialogus ad Matthiam Corvinum Hungariæ Regem.

Prodierunt ſimul tria iſta Opera *Baſil.* 1498, 1543.

Carmina de morte Platinæ. Habentur in calce Operum Platinæ.

Nondum tenebris exierunt, *Hiſtoria omnes Vet. Teſtamenti elegantiore ſtylo reddita*, *Hiſtoria Sanctorum multa. Utrumque Teſtamentum metro enarratum*, *Commentaria in Epiſtolas S. Pauli*, & *Orationes plurimæ*, quæ Brandolinus ſcripſiſſe dicitur.

1488. H. W. PETRUS SCHOTTUS, gente Germanus, patriâ Argentoratenſis, anno circiter 1459. præclaris parentibus natus. A Joanne Mullero Grammaticâ primiſque literarum elementis imbutus, Lutetiam unà cum præceptore ſuo ſe contulit; ubi plures annos moratus nil in omni ſcientiarum genere intentatum reliquit. Poſtquàm ibi maximam nominis ſui famam apud eruditos omnes excitâſſet, & Baccalaureatûs gradum tuliſſet, patriam repetiit. Salutatis obiter amicis, Bononiam ſe contulit; & Poëticæ, Rhetoricæ, ac Græcarum literarum ſtudio ſe dedit, in his præceptorem nactus Antonium Britonienſem. Jus verò Canonicum pariter ac Civile inprimis coluit; & utriuſque Doctoratum meruit. Claruit anno 1488. In patriam redux, Eccleſiæ S. Petri Canonicus conſtitutus fuit. Obiit medio ætatis curſu fatis immaturis abreptus anno 1491. ætatis ſuæ 31. teſte Trithemio *. Extant *Vitæ SSS. Joannum Baptiſtæ, Evangeliſtæ, & Chryſoſtomi*, carmine elegiaco; & *Laudes Joannis Gerſonis* metro itidem deſcriptæ, item *Epiſtolæ aliquot*, & *Quæſtiones variæ de rebus ad conſcientiam pertinentibus.* Argentinæ 1498.

* De Script. p. 190.

1489. H. W. ARNOLDUS BOSTIUS, ſeu *Boſchus*, natione Germanus, Ordinis Carmelitani Monachus in Monaſterio Gandavenſi, claruit anno 1489. Trithemio, Hermolao Barbaro, Gaguino, aliiſque reipublicæ literariæ primoribus admodùm familiaris. Obiit Gandavi prid. Non. April. anno 1499. Extant *Libri* ii. *de Viris illuſtribus Ordinis Carthuſiani*, Colon. 1609. 8°. Cætera illius ſcripta recenſet Trithemius de Script. Eccl. p. 204. & in his *Librum tertium de Illuſtribus Ordinis Carmelitani Viris*, quem Mechliniæ MS. aſſervari prodit Miræus Auctar. cap. 494. Certè penès Baleum olim fuit, necnon alius ejuſdem Autoris *De Patronatu Mariæ.*

1489. H. W. HENRICUS BEBELIUS, natione Germanus, Juſtingæ in Sueviâ natus; infimæ quidem ſortis parentibus, honeſtis tamen, Vir omni melioris literaturæ genere apprimè inſtructus; quique politioris doctrinæ ſtudium & Latinæ linguæ eloquentiam Germaniæ inter primos intulit. Poëticen verò maximè excoluit, tam uberem carminis venam nactus, ut à Maximiliano Cæſare laureâ Poëticâ donaretur. Claruit anno 1489. In Tubingenſem Academiam anno 1497. evocatus, Poëtas, Hiſtoricos atque Oratores priſcos publicè explicandos ſuſcepit. Obiit poſt annum 1506.

SCRIPTA.

Facetiarum libri III. in quibus nonnulla pietati & honeſtis auribus injuria notari poſſunt. *Argentinæ* 1603. 8°. & cum aliorum facetiis *Francofurt.* 1590. 8°.

Oratio ad Maximilianum I. *Cæſarem de ejus & Germaniæ laudibus.* Exſtat inter Scriptores Rerum Germanicarum à Schardio editos Tom. I. p. 95.

Demonſtratio Germanos eſſe αὐτόχθονας. ibid. pag. 105.

Apologia pro defenſione Imperatorum contra Leonardum Juſtinianum & alios, qui nomen Imperatorum extenuant, ejuſque coronationem rident. ibid. p. 109.

Tractatus, quod Imperator Chriſtianorum, jure Chriſtianiſſimus ſit dicendus. ibid. p. 116.

De laude, antiquitate, imperio, victoriis, rebuſque geſtis veterum Germanorum. ibid. p. 117.

Epitome laudum Suevorum, & Ulrici principis Wirtembergici. ibid. 135.

Apophthegmata aliquot Imperatorum Romanorum, per Æneam Sylvium & Bebelium noſtrum conſignata, prodierunt inter alia quædam Collectanea *Francofurt.* 1602. f. p. 175.

Ecloga triumphalis de victoriâ Maximiliani Imp. contra Bohemos, ibid. p. 251.

Ars condendorum Carminum, & *Racemationes in carmine obſervandæ.* Tubingæ. 1515.

Inſtitutio puerorum, ibid.

Triumphus Veneris, ibid.

Commentarius de Epiſtolis conſcribendis.

De abuſione linguæ Latinæ apud Germanos, & de proprietatibus ejuſdem liber.

Vocabularium optimarum dictionum.

De Magiſtratibus Romanorum.

De nominibus artificum, & morborum corporis humani Græcis ac Latinis.

De nominibus Sanctorum cum eorum interpretatione.

Quarundam Quæſtionum expoſitiones.

De pagis Suevorum & Neccaro fluvio.

Apologia cum Commentariis.

Retractationes.

Inſtructio benè ſcribendi.

De nominibus officiorum apud Principes.

De accentibus Hebraicis. Opuſcula omnia à Commentario de conſcribendis Epiſtolis incluſivè enumerata; uno volumine impreſſa ſunt *Argentinæ* 1513.

De Proditione Ducis Mediolanenſis, *De mendaciis quorundam Hiſtoricorum*, atque alia quædam, quæ ex Simlero peti poſſunt.

1489. H. W. GAUFRIDUS BOUSARDUS, natione Gallus, nobili apud Cænomannos loco ortus, anno 1456. in Collegium Navarrenſe receptus, Philoſophiam & humaniores artes excoluit. Earundem ſcien-

SÆC. XV. ab An. MCCCC. ſcientiam haud vulgarem conſecutus, cathedræ Philoſophicæ apud Navarrenſes præfectus eſt. Anno 1478. ſtudiis Theologicis, abdicatâ Philoſophiæ curâ, ſe totum dedit: atque anno 1489. quo demum claruit, Doctoratûs inſignia ſuſcepit. Anno circiter 1510. Romam profectus, & Româ Bononiam coram Julio II. Pontifice de nomine Jeſu concionem habuit. Anno 1511. Synodo Piſanæ adfuit; & Concilii juſſu Cajetani librum de Auctoritate Papæ & Concilii, Pariſios ſecum retulit, ut reſponſionem à Theologis Gallis procudi obtineret. Eodem anno Academiæ Pariſienſis Cancellarius, & paulò poſt Theologorum Decanos creatus eſt. Anno 1518. Cancellariatum Pariſienſem Auximenſi apud Cenomannos Eccleſia permutavit. Obiit Cœnomanniæ anno 1520. ætatis ſuæ 82. in Templo S. Vincentii ſepultus.

SCRIPTA.

Opus de Continentiâ Sacerdotum ſub hâc quæſtione: Ut Papa poſſit diſpenſare cum Sacerdote ut uxorem ducat; Prodiit *Pariſ.* 1505. 8°.

De diviniſſimo Miſſæ Sacrificio compendioſa & brevis Expoſitio. Pariſ. 1511. 1520. 4°.

Nova & fructuoſa Interpretatio in VII. Pſalmos Pœnitentiales. Pariſ. 1519. 8vo.

Oratio pia & prolixa ad Chriſtum, quâ omnia vitæ ſuæ geſta enarrat. Præfigitur Interpretationi in Pſalmos Pœnitentiales; & habetur etiam apud Launoium Hiſt. Gymnaſ. Navar. par. 2. p. 627.

1489. H. W. DONATUS BOSSIUS, gente Italus, Patriâ Mediolanenſis, natus anno 1436. Claruit anno 1489. Scripſit *Chronicon*, ſeu *Conditionum & mutationum humanarum Hiſtoriam* ab initio Mundi ad ſua uſque tempora; item *Chronicon de Epiſcopis & Archiepiſcopis Mediolanenſibus* ad annum uſque 1489. Prodiit utrumque ſimul Chronicon *Mediolani* 1492. f.

1489. R. G. ANTONIUS GISLANDIUS, natione Italus, Javeno Lombardiæ oppido natus, Ord. Præd. Monachus, & per Provinciam Taurinenſem hæreticæ pravitatis Inquiſitor, claruit ann. MCCCCLXXXIX. Scripſit *Reſolutiones dubiorum Evangelicarum*, Opus in duos Tomos diſtributum, quorum prior ſeorſim prodiit *Lugd.* 1510. 8vo. uterque conjunctim *ibid.* 1542. 8vo. *Venet.* 1574. 4to. In hoc opere Evangelia quadruplici ſenſu exponit, & decem milia quæſtionum ſolvit. Ab hoc haud diverſum arbitror *Opus Aureum ſuper Evangelia totius Anni, ſecundum uſum Romanæ Curiæ & Ordinis Fr. Præd.* impreſſum *Venet.* 1598. 1606. 4to.

1490. H. W. MARCUS ANTONIUS COCCIUS SABELLICUS, natione Italus, Patriâ Æquicolenſis, ſeu ut alii habent, ad vicum Varronia in viâ Valeriâ natus, patrem habuit fabrum ferrarium, bonis literis excultus, ludum literarium, primùm apud Tiburtinos aperuit: dein altiora meditatus Romam tranſiit; & in Pomponii Læti amicitiam ac ſodalitium receptus uberiorem eloquentiæ Latinæ ſcientiam hauſit: & ſolenni Pompâ in Quirinali monte laureâ coronatus, Sabellici nomen tulit. Claruit anno 1490. Româ digreſſus, Utini propè Aquileiam nobiles pueros literis inſtituit; mox verò duplicato ſtipendio à Vicentinis evocatus, ut juventuti urbanæ præeſſet, illuc ſe tranſtulit. Augeſcente indies doctrinæ famâ, à Senatu Veneto accitus eſt, ut Reipublicæ res geſtas literis mandaret, & liberales artes publicè edoceret; trecentorum aureorum ſalario donatus, & à Cardinale Beſſarione Bibliothecæ ab ipſo apud S. Marcum fundatæ præfectus. Obiit ſeptuagenarius anno 1506. XIV. Cal. Maias, lue Gallicâ confectus, quam ex impuri ſcorti amore delirus ſenex contraxerat. *Vir naturâ facundus, nec artis expers*, inquit Eraſmus*, *quique non infeliciter rhetoricatur interdum: in hiſtoriâ ſat ſplendidè verſatus, ſed in hâc tantùm, quæ ſuum dicendi genus deſiderat.* SÆC. XV. ab An. MCCCC.

* Ciceronian. p. 374.

OPERA.

Rapſodia Hiſtoriarum ab Orbe condito uſque ad annum 1504. *Enneades* XI. Binæ enim priores editiones — 1470. f. *Venet.* 1498. ultimam Sabellici manum non ſubierunt.

De rebus geſtis Venetorum ab Urbe conditâ ad annum circiter 1487. Hiſtoriarum libri XXXIII. *Venet.* 1487. f.

Exemplorum libri X. Prodierunt ſeorſim *Baſil.* 1533. 8vo.

De Aquileia antiquitate libri VI.

De Venetæ urbis ſitu libri III.

De Venetis magiſtratibus liber.

De Prætoris officio liber.

De Officio Scribæ Dialogus.

De Latinæ linguæ reparatione Dialogus.

Epiſtolarum familiarum libri XII.

Orationes XII.

Poemata varia.

Prodierunt omnia Sabellici Opera hactenus recenſita *Baſil.* 1560. Tom. IV. f. omnia ab Exemplis locis libris excluſive enumerata *Venet.* 1505.

Annotationes in Horatium, Baſil. 1530. *in Suetonium*, Vener. 1490. f. Pariſ. 1610. *in Plinium*, Francofurt. 1602. 8°. Venetiis 1508. *in Livium* ibid. & Pariſ. 1573. *Oratio in Livium de laudibus Hiſtoriæ*, ibid. *Annotationes in Valerium Maximum, Lucanum, Papinium, Catullum, Ciceronem, & Valerium Flaccum*, à Badio unà cum Annotationibus in Plinium, Livium, & Suetonium impreſſæ ſunt ſimul *Pariſiis* f.

PONTICUS VIRUNNIUS, ſeu *Virunnius*, natione Italus, Patriâ Tarviſinus, claruit anno 1490. quo circiter tempore in gratiam Badoeræ, clariſſimæ Venetorum familiæ, quæ ex Britannia originem duxerat, ſex priores Galfridi Monumetenſis de rebus Anglicis Hiſtoriæ libros, reſectis fabuloſis, in epitomen redegit. Prodiit iſta *Epitome*, quâ à Bruti tempore ad Arturum Regem, annum verò Chriſti 528. res Britannicæ libris VI. enarrantur, *Auguſt.* 1534. 8vo. *Londini* 1585. 8vo. & inter Rerum Britannicarum Scriptores ab Hieronymo Commelino editos *Lugduni* 1587. f. p. 93. Scripſit adhuc Ponticus *Commentaria* in Virgilium, Ovidii Metamorphoſin, Statii Achilleida; Claudianum, & Joannis Sacroboſci Sphæram; *De obſcuris autorum locis & corruptis nominibus libros* III. *De miſeriâ literarum libros* II. *Elegiarum & Epigrammatum librum*; ut *Verſiones* Græcorum aliquot Scriptorum Latinas, aliaque *Opuſcula* à Simlero p. 585. enumerata taceam. 1490. H. W.

BONIFACIUS SIMONETA, gente Italus, Civitate Mediolanenſis, ortu nobilis, Joannis Simonetæ Hiſtorici patruus, Ordinis Ciſtercienſis Monachus, ac demum Abbas Monaſterii S. Stephani de Cornu in regione Placentinâ. Claruit anno 1490. Scripſit ad Carolum VIII. Galliæ Regem, *Commentarios de Perſecutionibus Chriſtianis, & Pontificum hiſtoriâ* à S. Petro uſque ad Innocentium VIII. Commentarios hoſce continuo narrationis filo non contexuit, ſed novâ planè methodo Epiſtolarum libris VI. comprehendit. His Orationes nonnullæ inſeruntur; ſingulisque Epiſtolis, numero CCLXXIX. Anatomica, Medica, Geographica, Aſtronomica ac Mathematica admiſceri ſolent. Prodiit Opus iſtud *Mediolani* 1492. & Hieronymi Emſeri curâ *Baſil.* 1509. 1490. H. W.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. 1490. H. W. **PETRUS APOLLONIUS COLLATIUS**, Presbyter Novarienſis, claruit, ex Voſſii * ſententiâ, (quæ quidem potior videtur) circa annum 1490. à Bignæo verò, Miræo, aliiſque ad ſeptimi ſæculi finem refertur. Eundem eſſe conjicit Voſſius cum Apollonio Collatio, Faſtorum conditore, quem inter Autores vergentis iſtius ſæculi recenſet Cæſar Scaliger †; & *frigidiuſculum fuiſſe Poetam, & cùm diſcedit ab elegiaco, etiam infælicem*, prodit. Scripſit Apollonius noſter carmine heroico *Libros* IV. *de Excidio Hieroſolymorum* à Tito expugnatorum. Prodierunt iſti, curâ Joannis Gagnæi *Lutetiæ* 1516, emendatiores ſtudio Adriani Vander-Buechii *Antverpiæ* ex officinâ Chriſtophori Plantini, in Appendice Poetarum Chriſtianorum Bigneanâ p. 731. & in Bibliothecâ Patrum Tom. XII. Extat etiam MS. penès Reverendum Patrem * Mabillonium (quod inter alia à Cl. Maglabecchio dono acceperat) Apollonii noſtri *Carmen Heroicum de Davide & Goliâ* ad Laurentium Medicem ex quo hoc ipſum tempore floruiſſe luce clarius eſt.

* De Hiſt. Lat. l. 3. par. 2. c. 10.

† Poetic. l. 6.

* It. Ital. p. 194.

1490. R. G. **PETRUS APOLLONIUS COLLATIUS**, natione Italus, patriâ Florentinus, Presbyter Novarienſis, claruit an. MCCCCXC. *Carmen* ejus *Heroicum de Davide & Goliâ*, cujus ex Mabillonio meminit H. Whartonus, uti & *Carmen Epicum, Chriſti Crucifixi ad Judæos querela* prænotatum: *Elegias* quaſdam, *Epigrammata*, &c. nuper edidit Laz. Aug. Cotta J. C. Novarienſis *Mediolan.* 1692. 8vo. Faſtos ejus laudat Voſſius *Hiſt. Pelag.* lib. II. par. 3. p. 245. & verſus aliquot de *Nativitate glorioſæ Virginis* exinde profert, *ibid.*

1490. R. G. **JOANNES CAROLUS**, natione Italus, patriâ Florentinus, Ord. Prædicat. in Cœnobio S. Mariæ Novellæ Monachus, claruit ann. MCCCCXC. humanis exceſſit Cal. *Febr.* anno MDIII. ætatis 75. Vitas virorum aliquot illuſtrium qui in illo Conventu floruerunt pio animi affectu, & pari eloquentiâ conſcripſit, viz. Joannis Salernitani primi iſtius Domûs Fundatoris, Aldobrandini Calvacanti Epiſc. Urbevetani, Simonis Santarelli Archiep. Piſani, Angeli Acciaioli Antiſtitis Florentini, Alexii Strozzæ, Guidonis Regiolani, & Joannis Dominici Raguſini Card. Opus Chriſtoph. Landino Ang. Politiani Præceptori nuncupatum extat MS. in *Biblioth. S. Mariæ Novellæ* apud Florentinos: inde ut arbitror ſingulas deſcripſit, & operi ſuo *de Viris Illuſtribus Prædicatorum* ſparſim inſeruit Leander Albertus, quod prodiit *Bononiæ* 1517 *fol.* In *eadem Biblioth.* ſervantur & alia ejus opera MSS. *Librum dierum Lucenſium* formâ Dialogi conceptum, & illorum temporum deplorationes continentem memorat Cl. Mabillon. †. Tractatus *ſuper Pſalmos Pœnitentiales*; *Orationum & Concionum* volumen; *de dignitate Monaſterii S. Mariæ Novellæ*; ac alia opera recenſent Ant. Poſſevinus & Ambr. de Altamura, in *Biblioth. Dominicanâ*.

† Iter. Ital. p. 162.

1490. R. G. **MATTHÆUS BOSSUS**, natione Italus, patriâ Veronenſis, D. Auguſtini Canonicus Regularis in Monaſterio Feſulano, & ut quibuſdam videtur ejuſdem Cœnobii Abbas, claruit Ang. Politiano, & Pico Mirandulano æqualis, an. MCCCCXC. Laurentio Medices ſummo eruditorum virorum fautori fuit à ſacris Confeſſionibus, & Joanni filio ejus Cardinali (qui poſtea Papa renunciatus Leo X. dictus eſt) perquàm dilectus: Hunc Sixtus Papa IV. ad Sacras Inſubriæ & Liguriæ Virgines ordinandas, reformandaſque miſit, & operæ pulchrè navatæ præmium ſacras ei Inſulas obtulit, verùm dignitatem iſtam tranquillo otio poſthabuit homo minimè ambitioſus; & LXXV. ætatis anno ſalutis humanæ MDII. privatus obiit. Varia poſt ſe reliquit ingenii ſui monumenta, diverſis locis & temporibus edita. *Dialogus de veris & ſalutaribus animi gaudiis*, tribus libris diſtinctus prodiit *Bonon.* 1491. *De inſtituendo ſapientiâ animo*, ſive, *de vera ſapientiæ cultu*, lib. VIII. *Bonon.* 1495. 4to. *De tolerandis adverſis*, *dialogi duo*; *de gerendo Magiſtratu, juſtitiáque colenda*, opuſculum; *de immoderato mulierum cultu exhortatio*. Opera hactenus enumerata junctim prodierunt *Argent.* 1509. 4to. *Orationes variæ*; *Epiſtolarum* libri tres, primus ſub titulo *Recuperationum Feſulanarum* prodiit *Bonon.* 1483. Secundus *Epiſtolas familiares* complexus typis excuſus eſt *Mantuæ*, 1498. *fol.* Tertius cum Sermonibus quibuſdam ſubjunctis, *Venet.* 1502 4to. Opera omnia Julii Ambroſini ejuſdem Congregat. Canonici curâ collecta, *recognita & expolita* prodierunt *Bononiæ*, 1627. *fol.*

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

CONRADUS SUMMENHART, natione Germanus, patriâ Suevus, domo Calvienſis, S. Theologiæ Profeſſor, & Scholæ Tubingenſis, ſub primordia ejus, ingens decus & ornamentum, claruit anno MCCCCXC. Natus ann. MCCCCLXV. denatus MDXI. peſtiferâ lue in Monaſterio de Schuteren extinctus. Extat *Tractatus bipartitus, quod Deus homo fieri voluerit, quodque Meſſias in Lege & Prophetis promiſſus, non ſolùm Homo, ſed etiam Deus eſſe debuerit*, editus *Tubingæ* 1494. *De duodecim abuſibus Monaſticis*, Oratio ad Patres Benedictin. in Capitulo Hirſaugienſi *ibid.* 1498. *Septi-partitum opus de Contractibus pro foro Conſcientiæ & Theologico.* Hagenoæ 1515. *fol. Venet.* 1580. *fol. De decimis defenſivis* Argent. 1490 *fol. in quatuor libros Sententiarum Concluſiones*, an editæ ſint nondum comperi, præter Commentaria in univerſam Ariſtotelis Phyſicam *Baſil.* 1517. edita; & id genus alia. 1490. R. G.

JOANNES TUROCIUS, ſive, de **THWROCZ**, patriâ Pannonius, claruit anno MCCCCXC Opus hiſtoricum de rebus Hungaricis conſcripſit ab Attilâ primo Rege, uſque ad Coronationem Matthiæ Corvini, quæ an. MCCCCLXIV. contigit, niſi quod XL. annorum ſeries ab anno MCCCXLII. ad annum MCCCLXXXII. *Joannis de Kikulleri* operâ digeſta ſit; eam Hiſtoriæ ſuæ, habitâ temporis ratione, verbo tenus inſeruit Turocius, & dicto Matthiæ R. dicavit. Prodiit *Chronicon* ex utriuſque laboribus concinnatum, in iii. libr. diſpoſitum, *Auguſtæ* typis Erhardi Radholt anno 1488. inter *Hungaric. rer. Scrip.* à Jac. Bongarſio editos recuſum Francof. 1600. *fol.* 1490. R. G.

ALBERTUS BARO de BONSTETEN, natione Germanus, Maximiliano Imp. I. à Sacris, & Eremitarum in Helvetiâ Decanus claruit anno MCCCCXCI. Literis commiſit *Vitam Nicolai Tolentini Ord. Eremit.* Monachi, qui complures annos cibi expers vixiſſe creditur, eam edidit L. Surius ad x. diem *Septembr.* Extat & Hiſtoria ejus labore concinnata, quam *Auſtriacam* inſcripſit, & Carolo VIII. Galliæ R. nuncupavit, MS. in *Biblioth. Cæſareâ Vindob.* Hujus meminit eruditiſſ. Pet. Lambecius *Commentar.* Tom. II. p. 4. eamque ſe editurum pollicitus eſt, ſed morte præventus non præſtitit: idem in rei Literariæ commodum in ſe ſuſcepit digniſſ. ejus Succeſſor Dan. Neſſelius editâ *Sciagraphiâ*, Vindob. 1698. 1491. R. G.

ALEXANDER VI. *Rodericus*, ſive, *Theodoricus Borgia* antea dictus, natione Hiſpanus, patriâ Valentinus, ex nobiliſſimâ Borgiarum familiâ oriundus, Calliſti III. ex fratre nepos, à Calliſto patruo Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, Archidiaconus, & Vicecancellarius creatus, tandem Epiſcopus Portuenſis, & Sacri Collegii Decanus evaſit. Poſt Innocentii VIII. obitum anno 1492. Pontifex Romanus electus 1492. H. W.

electus eſt die XI. Auguſti, coronatus die XXVI. id dignitatis mercatus, partim pecunia, partim opimis ſacerdotiis, officiis, quin & ſedis Romanæ fundis & caſtellis, inter primores Cardinales diſtributis. In rebus Eccleſiaſticis nil memoratu dignum geſſit: alia prorſus ille curæ habuit; ut divenditis paſſim, nullâ juris, nullâ pudoris ratione habitâ, diſpenſationibus pecuniam undequaque corraderet. Hic Ludovico Galliæ Regi anno 1498. poteſtatem fecit Joannam uxorem dimittendi, nullo alio nomine, quàm quòd ſterilis & invenuſta eſſet. Id verò inprimis egit, omnique curâ molitus eſt, ut ſæcularem Principatum Cæſari Borgiæ, filio notho, per fas & nefas compararet, Petrique patrimonium in Borgiæ hæreditatem commutaret. Sanè incœpto iſti nec pater nec filius defuit. Iſte conſcripto paternâ ope exercitu Flaminiæ & Umbriæ Regulos civitatibus ſuis ſummâ injuriâ ejecit: ille filium utriuſque Provinciæ Ducem, & Eccleſiaſticæ ditionis Principem autoritate Apoſtolicâ creavit. Verùm ſacrilegis auſis fata obſtitêre. Obiit enim Alexander anno 1503. die XVIII. Auguſti, fatali pincernæ errore veneno extinctus, quod opulentioribus ipſe aliquot Cardinalibus, quorum divitiis inhiabat, ad cœnam vocatis propinandum paraverat. Mores ejus fœdiſſimos, immenſam ambitionem, avaritiam turpiſſimam, deteſtandam ſævitiam, nefandam libidinem, & inceſtos cum Lucretiâ filiâ concubitus ubertim depingunt Hiſtorici iſtius ævi, Guicciardinus *, Ciacconius, aliique; ut Bzetium † aliosque è recentioribus taceam; adeò ut criminibus hiſce illum eximere fruſtra laboret Bzovius *. Extat *Bulla ſuper Canonizatione Anſelmi Archiepiſcopi Cantuarienſis*, Concil. Tom. XIII. p. 1476. *Epiſtola & Conſtitutiones Eccleſiaſtica* XXI. apud Bzovium ad an. 1493. &c. Plures in Collectione Romanâ, & Bullario Laertii Cherubini. *Epiſtola aliquot ad Franciſcum Ximenium Archiepiſcopum Toletanum* in Vitâ Ximenii. *Clypeus defenſionis fidei S. Romana Eccleſia*, Argentorati 1497. editus. *Liber de Cardinalium excellentiâ & officio Vicecancellarii*, & *Gloſſa in Regulas Cancellaria ad* Innocentium VIII. MSS. olim in Bibliothecâ Card. Sirleti.

* De rebus Ital. lib. 1.
† Annal. ad an. 1492. 1495. 1503.
* Annal. Tom. XVIII.

1492. H. W. BERNARDINUS DE CARAVAIAL, gente Hiſpanus, antiquâ & nobili familiâ ex urbe Caceres in provincia Extramaduræ prognatus; Aſturicenſis, Pacenſis, Carthaginenſis, ac Seguntinus Epiſcopus, & Ferdinandi Hiſpaniæ Regis ad Innocentium VIII. Orator, demum Cardinalis ab Alexandro VI. factus, claruit anno 1492. Anno 1511. cùm Julius Pontifex fidem Cardinalibus olim datam de habendo Concilio Oecumenico turpiſſimè violaret. Bernardinus adjunctis ſibi aliis quibuſdam Cardinalibus Concilium Generale Piſis habendum indixit; & Calendis Septembribus celebravit. Eapropter à Julio depoſitus dignitate Cardinalitia excidit. A Leone X. reſtitutus, Decani vices in ſacro Cardinalium Collegio tulit, & Epiſcopatum Tuſculanum obtinuit, Patriarchatu Hieroſolymitano titulo tenus antea cohoneſtatus. Obiit Romæ in Monaſterio S. Crucis Hieroſolymitanæ die XIII. Decembris anno 1523. Extat *Oratio ad Cardinales* anno 1492. habita de eligendo Summo Pontifice, *Roma* 1492. excuſa. Alia ejuſdem commemorat Nicolaus Antonius Biblioth. Hiſpan. Tom. I. p. 168. viz. *Orationem ad Sixtum* IV. *& Cardinales in die Circumciſionis Dominica* anno 1484. *Homiliam in Exaltationem S. Crucis* coram Maximiliano Imp. Mechliniæ anno 1508. recitatam; *Sermonem ad Cardinales in commemoratione victoria Bazenſis*; *Epiſtolam conſolatoriam ad Ferdinandum Regem in obitu Sereniſſimi Principis Joannis*; *Orationem nomine Catholicorum Regum ad Alexandrum* VI. Singula iſta Opuſcula edita in lucem eſſe fidem facit Antonius; ſed nec locum nec tempus editionis indicat.

JOANNES de LAPIDE, natione Germanus, Doctor Theologiæ Pariſienſis & Ord. Carthuſ. Monachus, claruit an. MCCCCXCII. Tyrocinium literarum in Academiâ Pariſienſi poſuit; inde ad Baſileenſem ſe contulit; & poſt habito Eccleſiæ Cathedralis Canonicatu cucullum induit, domumque Carthuſianam ingreſſus, vitam tranquillam & devotam degit. Scripſit *Reſolutorium dubiorum circa celebrationem Miſſarum occurrentium*. Prodiit primò *Baſilea* 1492. 8°. poſtea variis locis, & non uno titulo impreſſum *Daventr.* 1493. *Lipſia* 1499. *Colon.* 1501. 1506. 4to. *Antverp.* 1511. 4to. *Venet.* 1516. *Conſtant a* 1596. 12mo. *Pariſ.* 1598. *Patav.* 1599. *De Aſcenſione Domini*; *de Conceptione immaculata Virginis*, utrumque inter Sermones Meſſiethi editum. *De Qualitate & Officio Sacerdotis*, ſive, de iis quæ ad dignum Sacerdotem exiguntur. Extat MS. in *Bibl. Baſileenſi*. *Summaria Paſſionis Domini*, *Sermones*, & alia opuſcula memorat Poſſevinus, quæ utrum alicubi reperiantur incertum eſt. Commentarii in Ariſtotelem, & Gilb. Porretanum *de ſex principiis* prodierunt *Baſilea* typis Amerbachianis. 1492. R. C.

HARTMANNUS SCHEDELIUS, natione Germanus, domo Norimbergenſis, Philoſophiæ & Medicinæ Profeſſor, claruit anno MCCCCXCII. Inter Eccleſiaſticos Scriptores locum meruit Chronico quod ſcripſit Univerſali, per ſex ætates Mundi diſtributo, & res Eccleſiaſticas non minùs quàm civilia negotia complectente. In hoc opere ſeriem Pontificum, Cæſarum, Regum, aliarumque rerum memorabilium ab initio mundi ad an. MCCCCXCII. ſuccinctè deſcripſit: id in publicum emiſit *Noremberg.* 1493 *fol.* eâ de causâ *Chronicon Norembergenſe* vulgo dictum: idem Opus recuſum prodiit *Auguſt. Vind* 1497. Commentarius de Sarmatiâ ex hoc Chronico, ut videtur, ſumptus inter *Polon. rerum Scriptores* à Piſtorio editos comparet *Baſil.* 1582. *fol.* edidit præterea Conſilium *de Peſte*, & alia in *Medicina*, quæ non ſunt hujus loci. 1492. R. G.

HIERONYMUS DONATUS, Patricius Venetus, claruit anno 1494. Cretæ inſulæ aliquamdiu præfectus, ſummiſque in patria ſua honoribus cumulatus, à Republica Veneta ad Julium II. Pontificem anno 1510. legatus pacem afflictæ civitati impetravit, ac paulò poſt Romæ diem ſupremum obiit annos circiter 53. natus. Scripſit *Apologeticum ad Gracos de Principatu Romana ſedis*, excuſum *Roma* 1525. & in Apparatu ad Concilia Labbeano Tom. 1. par. 2. pag. 27. Græcè Tractatum iſtum dum in Cretâ ageret conſcripſit, ac poſtea dum quartùm Romæ legationis munere fungeretur, Latinum fecit. Scripſit adhuc *Epiſtolas varias*, quarum aliquot habentur in ſecundo & quinto libro Epiſtolarum Angeli Politiani. E Græco verò in Latinum ſermonem *convertit* S. Dionyſii Areopagitæ librum de Divinis nominibus, & Epiſtolis; S. Joannis Damaſceni tractatum de Immaculatis Myſteriis; & Alexandrini Aphrodiſæi Opus de Anima. *Tractatus*, quem *de Proceſſione Sp. S.* conſcripſit; *Liber de Terra motu Inſula Creta*; & *Oratio ad Luſitania Regem*, nondum, quod ſcio, in lucem prodierunt: cùm tamen Philippus Donatus Hieronymi noſtri filius in Epiſtola ad Clementem VII. nuncupatoria, Apologetico de Principatu Romanæ Sedis præfixa, ſcribat ſeſe Patris librum de Proceſſione Spiritûs S. adversùs Græcos quinto antehac ann. Leoni X. dicaviſſe. 1494. H. W.

NICOLAUS BARIANUS, natione Italus, patriâ Placentinus, Ordinis Auguſtini Eremitæ Monachus, 1494. H. W.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. Monachus, Theologiæ & Juris Pontificii conſultiſſimus. Claruit anno 1494. Natâ inter Auguſtinianos & Minoritas de Præcedentiæ jure controverſiâ, ipſe gregalium ſuorum cauſam ſummâ doctrinâ egit, & penès iſtos à Juriſconſultis pronunciari obtinuit. Argumenta poſtmodùm ſua ſcripto commiſit, & titulo *Cauſa Vitaliana de præcedentia Eremitarum & Minorum*, typis excudi fecit *Cremonæ* 1500. Scripſit etiam *Librum de monte impietatis*, *Cremonæ* 1496. editum, & ad calcem libri de Montibus pietatis Romanenſibus, qui *Lipſiæ* prodiit anno 1670. & *Quadrageſimale Quodlibeticum* LXXVII. *Quæſtionum Prædicabilium*, *Bononiæ* 1501. 4°. impreſſum.

1494. R. G. NICOLAUS BARIANUS, natione Italus, patriâ Placentinus, Ord. Eremit. S. Auguſtini Regularis Obſervantiæ Mediolan. Doctor Decretorum, claruit ann. MCCCCXCIV. In defenſionem Ordinis ſui opus edidit, quod *Cauſam Vitalianam & Præcedentiam Eremitarum & Minorum* inſcripſit, prodiit *Cremonæ* 1500. Extat & *Quadrageſimale quodlibeticum ſeptuaginta ſeptem quæſtionum prædicabilium*, impreſſum *Bononiæ*, 1501. 4to. *De montibus pietatis*, libellus ad Georgium Card. Albanenſem, *Cremon.* 1496. *Lipſiæ* 1670. 4to.

1494. H. W. ROBERTUS GAGUINUS, gente Belga, ex vico Callinâ in Arteſiæ finibus ad Liſam fluvium oriundus. Ineunte adhuc ætate Monaſterium Niepenſe apud Morinos ingreſſus, Ordini SS. Trinitatis de Redemptione captivorum nomen dedit. Lutetiam dein ſtudiorum ergo miſſus, in D. Mathurini Cœnobio apud ſodales ſuos moram egit; & utriuſque Juris lauream accepit; anno demum 1473. totius Ordinis ſui Generalis factus. Claruit anno 1494. Prudentiæ non minùs, quàm doctrinæ famâ inſignis, multas in Italia, Germania, ac Britannia pro Carolo VIII. & Ludovico XII. Galliæ Regibus, legationes obiit: iſti in primis charus, à quo ingenti pecuniæ vi donatus eſt, Bibliothecæ regiæ præfectus. Obiit Lutetiæ anno 1501. x. Cal. Junias apud Mathurinos ſuos ſepultus. Vir minimè indoctus, & in Hiſtoria, ac Rhetorica ac Poëtica haud vulgariter verſatus: in quo tamen fidem in enarrandis rebus patriis & Gentilium ſuorum laudibus deprædicandis omnes deſiderant. De ſtylo ejus hæc habet Eraſmus *. *Robertus Gaguinus non ita pridem habitus fuit magni nominis, dictione tamen, quàm ſcriptis vendibilior; verùm ſuo ſæculo; nunc vix inter Latinè loquentes reciperetur.*

* Ciceronian.

SCRIPTA.

Annales rerum Gallicarum libris XI. ab anno Chriſti 300. uſque ad ann. 1500. Prodierunt *Pariſ.* 1511. & cum ſupplemento Huberti Vellerii uſque ann. 1520. *Francofurti* 1577. 1580.

Liber de immaculata B. Mariæ Virginis Conceptione contra Vincentium de Novo-Caſtro Dominicanum *Pariſ.* 1598.

Alia Decertatio *metro ſcripta de eadem re* contra eundem ad Arnoldum Boſtium Carmelitam. Prodiit alicubi in 4°.

Poëmata de Paſſione S. Richardi Martyris, *De variis in Eccleſia Ordinibus*, *De miſeria humanæ conditionis*, *Dialogus in deſides & ignavos*. *Pariſ.* 1598. cum libro de Conceptione B. Mariæ.

De *arte metrorum libi* 3. Phorcæ 1505.

Ejuſdem Orationes, & *Epiſtolas* ſe typis excuſas legiſſe teſtatur Labbeus *: atque *Ordinis Chronicon* ab eo conſcriptum memorat Trithemius †: ut Verſiones & Opuſcula vernaculo idiomate ab illo elucubrata taceam.

* Diſſert. Tom. 2. p. 298.
† De Script. Eccl. p. 199.

1494. H. W. FELINUS SANDEUS, natione Italus, patriâ Ferrarienſis; ex nobiliſſima Sandæorum familia oriundus, Juris utriuſque Doctor, claruit anno 1494. Nondum viceſimum ætatis annum egreſſus Piſis Decretalium libros ab anno 1464. ad 1481. ſumma eruditionis laude publicè prælegit. Dein ob inſignem juris ſcientiam Romam ab Innocentio VIII. evocatus, Rotæ judicio præfectus eſt, ac die IV. Maii anno 1495. Epiſcopus Hadrianenſis & Pinnenſis conſtitutus, mox Referendarius Apoſtolicus, ac demum Nicolai Saudomnini Lucenſis Epiſcopi Coadjutor factus, cui è vivis ſublato anno 1499. in ſede ſucceſſit: Epiſcopatu ſtatim ſubmotus à Juliano Roboreo tunc Cardinale, poſtea verò Julio II. Pontifice; ſed in integrum reſtitutus anno 1501. ibidem obiit menſe Octobri anno 1503.

OPERA.

Commentarius in V. *libros Decretalium*. Venet. 1498. Tom. 2. Lugd. 1549. 2. vol. f. ibid. 1587.

Conſilia, *De Conſtitutionibus*, *de Reſcriptis*, *De Officio Ordinarii*, *De Majoritate & Obedientia*, *De Treuga & Pace*, *De lite conteſtata*, *de Probationibus*, *De teſtibus*, *De teſtibus cognatis*, *De fide inſtrumentorum*, *De Præſumptionibus*, *De Jurejurando*, *De Exceptionibus*, *De Præſcriptionibus*, *De Sententia & re judicata*, *De Appellationibus*, *De accuſationibus & inquiſitionibus*. Venet. 1582. Lugduni 1587.

Additiones in Decretum.

Additiones ad initiatum ab Abbate Panormitano Opus.

De Jure Patronatûs Tractatus.

De *Indulgentia plenaria Sermo*, in illud, *Hodie mecum eris in Paradiſo*, inter alios Tractatus *Venet.* 1584.

Hiſtoriarum Epitome de Regibus Siciliæ & Apuliæ, nominatim de Alphonſo Aragoniæ Rege. *Hanoviæ* 1611. 4°.

Quomodo puniatur conatus, quando literæ Apoſtolicæ noceant Patronis Eccleſiarum.

Prodierunt omnia Felini Sandei Opera, *Baſileæ* ab Epiſcopiis aliquot voluminibus impreſſa, & *Venet.* 1570.

JOANNES GEILERUS, *Kayſerbergius* ſive *Cæſarisbergius* à loco natali dictus; patriâ enim Alſatus in Monte Cæſaris oppido imperiali natus eſt anno 1445. die XVI. Martii; Joannis Geileri & Annæ Zuberæ filius. Poſt prima literarum tyrocinia, ad Friburgenſem Academiam miſſus, Magiſterii lauream adeptus eſt. Mox ſacris initiatus, Baſileam ſe contulit, ut Theologiæ ſtudio vacaret. Exacto ibi quinquennio, Doctoratûs inſignia obtinuit. Cùm inſignem igitur conſummatæ rerum Theologicarum ſcientiæ famam retuliſſet; Friburgum primò, mox Herbipolim accitus, ut concionandi munus obiret. Anno demum circiter 1478. ampliori ſtipendio, & importunis civium precibus invitatus, Argentoratum conceſſit; ubi per triginta tres annos in primario Templo ſummâ facundiâ, & auditorum concurſu pariter ac plauſu concionatus eſt. Claruit anno 1494. Effuſâ in egenos liberalitate, in peregrinos hoſpitalitate, & invicto pietatis zelo inſignis, ſummam ſibi apud Germanos authoritatem conciliavit: Maximiliano inſuper Cæſari admodum charus; à quo perſæpe in aulam evocatus, maximoque honore habitus fuit. Epiſcopis verò & Monachis parum gratus, quorum pudendam literarum inſcitiam, & deploratam morum corruptelam acriter ille ſcriptis & ſermonibus corripuit. Obiit anno 1510. die x. Martii, Argentorati in majori Templo propè ſuggeſtum ſepultus. 1494. H. W.

SCRIPTA.

Liber Sermonum, *De arbore humana*, *De arbore Crucifixi*, *De* XII. *Sp. S. donis*, *De morte gratia*,

tia, De XXIII. *mortis conditionibus*, *De diſpoſitione ad fœlicem mortem*, *De morte virtuali ſive gratia*, iterùm. Argentinæ 1514.1519.

Navicula fatuorum, Argentinæ 1510.

Orationes variæ ad Clerum.

Navicula Pœnitentiæ.

Peregrinatio.

Expoſitio Orationis Dominicæ.

Fragmenta Paſſionis.

De *communicandis his*, *qui ultimo ſupplicio afficiuntur.*

De *amovendis Concubinis*, *etiamſi uterque continere decreverit.*

Quod pueri non ſint inſtigandi ad Religiones, *in quibus Regula non ſervatur.*

Contra ſtatutum, *quo teſtamentum facere cives prohibentur.*

De ſeptem peccatis mortalibus.

Epiſtolæ plures.

Tropi, ſive *Sales.*

Opera Geileri omnia adhuc enumerata variis annis, viz. 1505. 1510. 1518. *Argentinæ* apud Joannem Gruningerum excuſa fuiſſe fidem facit Poſſevinus Apparat. Sacr. Tom. I. p. 880.

Oratio in Synodo Argentinenſi habita. Argentinæ 1482.

Sermones plurimi de Jubilæo, anno 1500. habiti, in illud Levitici XXV. *Anno Jubilæi redibunt omnes ad poſſeſſiones ſuas.* Argentinæ 1513. apud Matthiam Schurerium.

Conciones in Evangelia, Germanicè *Argentinæ* 1515.

1494. H. W. JOANNES REUCHLINUS, *Capnio* dictus, natione Germanus, patriâ Suevus, apud Phorcen Marchionatus Badenſis oppidum natus anno 1454. v. Cal. Januarii. In ætate tenera pueris Symphoniacis, qui in Eccleſia Oppidi natalis meruerunt, allectus; cùm voce admodum valeret, in Marchionis Badenſis aulam accitus fuit: ubi Grammaticam edoctus, cùm coætaneos adoleſcentes ingenii viribus ac præclara indole longè anteverteret, juveni Marchioni Badenſi Comes datus eſt, cumque illo ad Academiam Pariſienſem miſſus. Hic loci præter haud vulgatem, quam nactus eſt, Latinæ Linguæ ac Logicæ ſcientiam, Græcas literas à Georgio Hermonymo Spartiata accepit. Eodem præceptore uſus, & literulas pulchrè pingendi artem addidicit; qua deinceps peculium ſibi comparavit, & multorum benevolentiam meruit. Anno 1474. Baſileam ſe contulit, ubi Magiſtri Philoſophici dignitate auctus, Græcam ſimul ac Latinam linguam edocere cœpit. Juris Cæſarei ſtudium ibidem auſpicatus, Aureliæ demum ad finem perduxit, & Doctoratûs inſignia anno 1481. accepit. In Germaniam redux, ab Eberhardo Comite Wirtembergenſi in aulam accitus, Romam primùm in comitatu ejus ductus eſt, & poſt reditum ad Fredericum Imp. legatus. Legationem in Aula obeunti Medicus quidam Judæus Jehiel Loans Hebraicæ linguæ elementa tradidit, quam Romam poſtea Legatus Capnio ab Abdia quodam accuratiùs edidicit; cui pro ſingulis horis ſingulos aureos Minerval dedit. Romam miſſus fuerat a Philippo Comite Palatino: in cujus aulam conceſſerat, poſtquàm turbatis rebus Wirtembergenſibus Tubingâ exulare coactus eſſet. Compoſitis domi rebus, Tubingam rediit, & inter Quatuor viros Provinciæ Suevicæ Iudices allectus, linguæ Hebreæ in Orbe Chriſtiano propalandæ otium ſuum dicavit. Claruit præcipuè ab anno 1494. quo Catalogum ſuum ſcripſit Trithemius. Divinarum juxta ac humanarum literarum peritiſſimus; in primis accuratiſſima linguarum Latinæ, Græcæ, Hebraicæ, & Chaldaicæ ſcientia inſtructus, primus in Germania Hebraicas & Græcas literas, Latinaſque elegantias reſuſcitavit. Factum id frementibus Monachis, & Theologis Scholaſticis, qui ex revocatis linguarum ſcientiâ & elegantiæ ſtudio nodoſæ ſuæ ac barbaræ Theologiæ ruinam facilè augurari ſunt. Duce igitur Joanne Hocſtrato Ord. Præd. Academiæ Colonienſis Decano, in Reuchlinum inſurgunt, hæreſeos accuſant, ſcripta ejus comburunt, Judæis illum plus juſto favere clamant, habitique cum Poëtis Ethnicis commercii, tanquam capitali delicti reum agunt. Neque intra hoſce fines ſtetit injuria: Pontifices Romanos adeunt, & importunis clamoribus poſtulant, ut Reuchlinus diris, libri ejus flammis devoveantur, literæque Hebraicæ è republica Chriſtiana eliminentur. Iſtius enim linguæ ſtudium à Chriſtianis coli ægrè tulerunt inquiſitores; & ab Imperatore Edictum jam mira aſtutiâ impetraverant, ut omnes Judæorum libri, præter Sacra Biblia, flammis comburerentur: eo ſanè Conſilio, ut ipſi grandem pecuniæ vim à Judæis libros ſuos quàm libenter redimentibus corrogarent. Imperator Reuchlinum eâ de re conſuluit: ille mitiorem tulit Sententiam, ac Judæorum libros fidem Chriſtianam oppugnantes comburi, reliquos conſervari voluit. Hinc natum eſt acre Inquiſitorum omniumque Monachorum odium. Cucullati gregis malitiam & petulantiam acerrimis ſatyris (neque enim graviori ſtylo refutari meruerunt ineptiſſimi tenebriones) ultus eſt Reuchlinus, inprimis verò edito Obſcurorum Virorum Epiſtolarum volumine, admirabili lepore ac facetiis condito, quibus ad excitandum riſum rudis & ridiculus Monachorum & Scholaſticorum Latinè ſcribentium ſtylus exprimitur. Liber iſte avidè ab omnibus exceptus & evulgatus mirùm quàm pupugit cucullatorum animos; Hocſtratum verò adeò ſauciavit, ut tanquam lethali perculſus dolore interierit. Reliqui conjurationis ſocii à Leone X. Papa demiſſis tandem precibus obtinuerunt, ut Epiſtolæ iſtæ Apoſtolico edicto legi divendive vetarentur. Edictum lepido commento eluſit Reuchlinus. Secundum enim ejuſdem farinæ Epiſtolarum volumen priori tamen longè aculeatius, tanquam ex titulo minimè interdictum, imprimi curavit. Verùm iſtud leve admodum jurgium præ capitali illâ, quam ſuprà memoravi, controverſiâ. Delegatis iſta primùm à Pontifice Judicibus commiſſa eſt; qui cùm penès Reuchlinum ſententiam ferrent, Monachi ad Pontificem appellarunt. Reuchlino ſuppetias tulerunt Eraſmus & Huttenus, quos eo nomine variis calumniis, nugacibus picturis & futilibus argumentis Monachi inceſſebant. Morâ demum in Germania Lutherum inter & Indulgentiarum præcones lite, contentio illa graviori locum dedit, ac paulatim conquievit. Hiſce turbis levatus Reuchlinus Græcas pariter & Hebræas literas in Academia Ingolſtadienſi extrema ætate docuit: donec morbo Icterico oppreſſus rei literariæ curam abdicare neceſſe haberet. Obiit Stutgardiæ prid. Cal. Sextil. anno 1521. ætatis ſuæ 67. *Dignus profectò*, inquit Trithemius*; *qui ſolis literis, non etiam perſtrepenti curiæ populari incumberet. Nullum enim nobis non modò Italia, ſed nec ſæculum noſtrum, huic tanto viro parem objiceret.*

* De Script. Eccl. f. 201.

OPERA.

DE *Arte Cabaliſtica libri III. ad Leonem X.* Prodierunt ſeorſim *Hagenoæ* 1517. inter Scriptores de arte Cabaliſtica *Baſil.* 1587. f. & cum Petri Galatini Arcanis Cathol. Ver. *ibid.* 1550. f. & *Francofurt.* 1612.

De verbo mirifico libri III. ad Epiſcopum Vangionum Cametarium Dalburgi Dialogi formâ conſcripti; quibus Philoſophiæ Græcæ, Hebraicæ, & Chriſtianæ

Chriſtianæ ſecreta referantur. *Venet*, 1486. f. *Spiræ* 1494. f. *Lugduni* 1552. 8o. & cum præcedenti Opere *Baſil.* 1587. Utrumque Opus in Indicibus Romanis prohibetur.

Pſalmorum VII. *Pœnitentialium verſio ex Hebræo facta, & in eoſdem Commentariolus.* Tubingæ 1512. 8°.

De arte Concionandi Libellus, cum aliis ejuſdem argumenti libris excuſus *Baſil.* 1540. *Londini* 1570. 8°.

Defenſio contra calumniatores ſuos Coloniæ edita.

Dialogus an Judæorum Talmud ſit ſupprimendum? Colon. 1518. 4°.

Breviloquium, ſeu Dictionarium ſingulas voces Latinas breviter explicans per ordinem Alphabeti, Fratrum Amerbachiorum precibus concinnatum, & ab iis impreſſum, *Baſil.* 1480.

Lexicon Hebraicum, & in Hebræorum Grammaticam Commentarius Baſil. 1537. 1554. f.

Linguæ Hebraicæ Rudimenta. Phorcæ 1506.

De Accentibus & Orthographiâ Linguæ Hebraicæ libri III. ad Hadrianum Cardinalem *Hagenoæ.* 1518. 4°.

Tabulæ XX. *Inſtitutionum in Linguam Sanctam, & Exegeſis dictionum in Pſalmos* VI. Baſil. 1554.

Obſcurorum Virorum ad Ortuinum Gratium Epiſtolarum libri II. Francofurt. 1624. 8°. Illuſtrium Virorum ad Reuchlinum Epiſtolæ prodierunt libris II. tacito loco atque anno, in 4°.

Progymnaſmata Jambis trimetris ſcripta, quæ cum Commentario Georgii Simleri edita ſunt *Phorcæ* 1508. 4°

Oratio de Palatini & nobiliſſimæ familiæ Ducum Bavariæ reverentia erga Eccleſiam, coram Pontifice habita, typis Aldinis excuſa eſt.

Cæterùm Reuchlinus plurima alia conſcripſit Opuſcula, plura Græcorum Patrum ſcripta Latinè vertit. Singula dabit Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 352. *Epitomen hiſtoricam rerum Aſſyriarum, Perſicarum, Græcarum, & Romanarum* ab eodem in gratiam Philippi Principis Palatini ſcriptam memorat Voſſius de Hiſt. Lat. lib. 3. cap. 10.

1494. H. W. JACOBUS WIMPHELINGIUS, natione itidem Germanus, patriâ Alſatus, civitate Selelſtatenſis, natus eſt anno 1449. In ſcholâ patriâ Sleſtadienſi bonis literis inſtitutus, ad Academias Friburgenſem, Baſileenſem, Erfordienſem, ac Heidelbergenſem ordine ſe contulit, ut Theologiæ ac Juris Pontificii ſcientiam hauriret; utriuſque demum Licentiatus Academico more factus. Inter diſertiſſimos iſtius ævi Concionatores habitus, Spiram an. 1494. evocatus eſt, ut Eccleſiaſtæ munere ibi fungeretur. Fecit id annis aliquot, non ſine inſigni pietatis & eruditionis laude. Demum ſæculi pertæſus, dignitati ſuæ Eccleſiaſticæ renunciavit: & Heidelbergam profectus, in Gymnaſio urbis literario ſacros autores, ac in his Hieronymum, enarrandos ſuſcepit: quoque magis humani generis commodis inſerviret, pædagogum agere non gravatus eſt; plurimoſque optimæ ſpei adoleſcentes; & in his Jacobum Sturmium Argentinenſem, literis boniſque moribus informavit. Ipſe meliori literaturâ inſtructus, cùm Monachorum inſcitiam & arrogantiam ægrè ferret, dictiſque mordacibus convelleret; hæreſeos à Monachis Auguſtinianis apud Julium II. Papam delatus eſt; quòd alicubi ſcripſiſſet S. Auguſtinum non fuiſſe Monachum: aut certè non talem, quales jam habentur Auguſtinenſes, neque Ordinis ab eo dicti hodiernum habitum tuliſſe. Pontifex re audita Wimphelingium ſui ipſius voce ab importunis Monachorum clamoribus abſolvit, & calumniatoribus ſilentium indixit. Poſt inchoatam à Luthero Reformationem ſchiſma Eccleſiæ invectum dolens, à Gymnaſio Heidelbergenſi receſſit; & Seleſtadii in ædibus Magdalenæ ſororis vitam deinceps otioſam egit. Obiit penè octogenarius anno 1528. die XVI. Novembr.

SCRIPTA.

EPitome Imperatorum, *ac rerum in Germania geſtarum.* Baſil. 1532. unà cum Witichindi Hiſtoria, & inter Scriptores German. Schardii Tom. I. p. 170.

Liber de vita & moribus Epiſcoporum Argentinenſium, aliorumque Principum & Prælatorum. Argentinæ 1512, 1661.

Adoleſcentia. Opus anno 1500. ſcriptum, quo præcepta ad mores ingenuè formandos traduntur. *Argentinæ* 1514.

Oratio, ſive *Concilium de bello movendo contra Turcas.* Islebii 1603.

De Germanicæ nationis gravaminibus contra Sedem & Curiam Romanam ad Maximilianum Imp. Habetur apud Freherum Script. German. Tom. 2. p. 373. non integer tamen.

Replica ſuper eodem argumento contra Æneæ Sylvii Tractatum, ibid. p. 381.

Sermo ad juvenes, qui ſacris initiantur. Baſil. apud Hervagium excuſus.

Libellus Grammaticalis. Argentinæ 1497. 4°.

Rhetorica pro pueris. Argentinæ 1515.

Philippica, ſeu *Dialogi* VI. *pro inſtitutione filiorum Philippi Electoris Palatini.* Argentinæ 1498.

De *Nuncio Angelico Carmen Heroicum, aliud ad Philippum Comitem Palatinum, & Elegia ad Ludovicum ejus primogenitum*; excuſa anno 1494. & 1499.

Soliloquium pro pace Chriſtianorum. Opus metricum ad Bertholdum Archiepiſcopum Moguntinum *de triplici Candore. In laudem* D. *Mariæ liber. De laudibus Spirenſis Eccleſiæ liber. De Spiritu* S. *Oratio. Ad Regem Franciæ Oratio.* De *arte Poëtica liber.* Poëmata *varia.* De *Hymnorum & Sequentiarum autoribus Tractatus.* Opuſcula iſta typis impreſſa extare fidem facit Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 326.

Ad Rempublicam Argentinenſem libri 2. quorum priore Argentinam cæteraſque Rheni civitates nunquam Galliæ fuiſſe ſubjectas probat: ſecundo Reip. inſtituendæ præcepta tradit. *Argentinæ*---4°.

Oratio de Annunciatione Dominica, Argentinæ itidem excuſa.

Scripta Wimphelingi inedita recenſet Simlerus loc. cit.

OLIVERIUS MAILLARDUS, patriâ Armoricus, aliis tamen Pariſienſis, Ordinis Minorum Regularis Obſervantiæ Provincialis, ac demum Vicarius Generalis; apud Pariſienſes & Nannetenſes, & in aulâ Gallicâ ac Burgundicâ Concionator non incelebris. Claruit Anno 1494. Obiit Toloſæ anno 1502. 1494. H. W.

SCRIPTA.

COntemplatio in Salutationem Evangelicam p o'' x1. Pariſ. 1507.

Quadrageſimalia II.

Sermones de Adventu, Pariſiis anno 1494. *habiti.* Pariſ. 1506.

Sermones de Tempore. Lugduni 1498. 4°.

Sermones de Sanctis, & communi Sanctorum. Lugduni 1507. Argentinæ 1514.

De *peccati ſtipendio, & gratiæ præmio.*

Prodierunt Maillardi Opera, unà cum *pulcherrimis Juris quæſtionibus*, ad quemlibet Sermonem & Tractatum additis, ipſomet curante, *Lugduni* 149. recuſa *Argentinæ* apud Joannem Parvum.

MICHAEL

SÆC. XV. ab An. MCCCC. 1494. H.W. MICHAEL FRANCISCUS, gente Gallo-Flander, patriâ Inſulenſis, Ordinis Dominicani Monachus, & Theologiæ Doctor Colonienſis, Philippo I. Auſtriaco à ſacris Confeſſionibus, Concionibus, & Conſiliis, Epiſcopus Salubrienſis paulò ante obitum creatus. Claruit ann. 1494 Obiit Inſulis in patriâ ſuâ anno 1502. Roſarii B. Virginis cultor, ſi quis alius, ſuperſtitioſiſſimus, pluribus ſcriptis Confraternitatis ſuæ merita deprædicavit, & Beatiſſimæ Virginis majeſtatem ſupra jus faſque extulit.

SCRIPTA.

Quodlibetica deciſiones de VII. Doloribus B. Mariæ Matris Dei. Antverpiæ typis Theodori Aloſtenſis.

Quodlibetica deciſiones de Confraternitate Sanctiſſimi Roſarii B. Mariæ. Prodierunt unà cum præcedente Opere *Colon.* 1476. *Pariſ.* 1518 8°.

Confraternitas dolorum B. Mariæ, à Philippo Auſtriaco erecta. *Antverpiæ* typis Theodorici Aloſtenſis.

Clavis Cellarii divinæ & humanæ ſapientiæ, à Gulielmo Oonſelio Dominicano edita.

De Abuſibus Aulicorum, ſeu de *Vanitate ſequentium Curiam* liber MS. apud Dominicanos Inſulenſes, teſte Miræo *.

* De Script. Sæc. XVI. cap. 8.

Commentarius in Antiphonam, Salve Regina: qui quidem an typis adhuc excuſus fuerit nondum comperi.

1494. R.G. JACOBUS PHILIPPUS FORESTUS, natione Italus, ab oppido ſuo natali *Bergomas* vulgò dictus, Eremita Auguſtinianus, claruit anno MCCCCXCIV. in lucem editus eſt anno MCCCCXXXIV. in Sodalitium admiſſus anno MCCCCLI. locis uſurâ privatus an. MDVIII. vel ut alii MDXV. Scripſit Opus hiſtoricum quod *Supplementum Chronicarum* inſcripſit, in XVI. libr. diviſum, cujus duplex extat editio; prior ab initio mundi ad annum MCCCCLXXXV. prodiit *Brixiæ* 1485. *Venet.* 1486. 1490. *fol.* Poſterior ad annum MDIII. producta prodiit *Venet.* 1506. Integrum Opus repurgatum, & Bern. Bindonii Appendice XXXII. annorum auctum, prælo exiit *Pariſ.* 1535. *Venet.* 1547. *fol.* *De claris Mulieribus Chriſtianis Commentarius*, Beatrici Aragoniæ & Bohemiæ Reginæ inſcriptus, prodiit *Ferrariæ* 1497. *fol.* *Pariſ.* 1521. *fol.* *Interrogatorium* ſive *Confeſſionale*, *Antverp.* 1513. 8vo. Commentarium in D. Lucæ Evangelium adornaſſe dicitur; utrum extet non comperi.

1495. H.W. ANTONIUS BONFINIUS, natione Italus, patriâ Apulus, domo Aſculanus, & Recinetenſis, Græcis Latiniſque literis apprimè excultus. Claruit anno 1495. Summo apud Matthiam Corvinum Hungariæ Regem honore habitus, hortatu ejus res Hungaricas ſcripto conſignandas ſuſcepit. Fecit id, ſtylo non ineleganti uſus, ac *Rerum Hungaricarum Hiſtoriam* ab ipſis gentis primordiis uſque ad annum 1495. libris XLV. in quatuor Decades cum dimidiâ diſtributis complexus, ad Ladiſlaum Hungariæ Regem anno 1495. dono miſit. Prodierunt tres priores Decades curâ Martini Brenneri *Baſil.* 1543. integra Hiſtoria cum additionibus & emendationibus Joannis Sambuci *Baſil* 1568. f. *Francofurt.* 1581 f. *Hanov.* 1606. f. Ejuſdem *Sympoſium Beatricis*, ſeu Dialogi III. de Virginitate & fide conjugali ex Sambuci Bibliotheca prodierunt *Baſil.* 1572 8°. recuſi ——1621. 8°. Cæterùm Græcorum libros à Bonfinio Latinè verſos enumerat Simlerus Bibl. Tigurin. p. 48. *Append.*

Ex his *Hermogenis de rhetorica libri*, & *Aphtonii Sophiſtæ Progymnaſmata* typis impreſſa ſunt *Lugduni* 1538.

1495. H.W. JOANNES JOVIANUS PONTANUS, gente Italus, Cereto Umbriæ oppido oriundus. Patre, quem non ignobilem habuit, à ſeditioſis civibus interempto, Neapolim juvenis & egenus perrexit: ubi Antonii Panormitani, Regiorum Scribarum Magiſtri, ope, in Ferdinandi Regis aulam ſimul ac favorem receptus, Alphonſo Juniori, filio Regis primogenito, præceptor datus eſt: ac mortuo demum Panormitano, in locum ejus ſuffectus Epiſtolis conſcribendis præfuit. Claruit anno 1495. Inter primores ſæculi Hiſtoricos, Poëtas, & Oratores habitus, mordaci tamen ſtylo & ſubagreſti ſupercilio plurimorum odium & invidiam conciliavit. Hinc nata forſan calumnia, quæ ipſo adhuc vivente in vulgus ſparſa erat, illum volumina quædam Ciceronis, in vetuſta Monaſterii Caſſinatis Bibliothecâ reperta, paululum immutata nomine ſuo evulgaſſe. Obiit ineunte Auguſto, anno 1503. ætatis ſuæ 78. Neapoli conditorio ſepultus, quod ſibi, uxori, ac liberis conſtruxerat. De ſtylo ejus & ingenio hæc habet Eraſmus *. *Non ſum vel tam hebes, vel tam invidus, ut non fatear Pontanum multis egregiis ingenii dotibus virum fuiſſe ſummum. Ac me quoque rapit placido quodam orationis lapſu: verborum dulce quiddam reſonantium amœno tinnitu demulcet aures: deinde ſplendore quodam perſtringit dignitas ac majeſtas orationis.* —— *Locos verò communes ſic tractat, ut agrè poſſis agnoſcere Chriſtianum fuiſſe ſcene.* —— *Vir extra controverſiam in literis inter præcipuos numerandus.*

* Ciceronian.

OPERA.

De Obedientiâ libri V.

De Fortitudine libri II.

De Principis officiis ad Alphonſum Calabriæ Ducem.

De liberalitate.

De Beneficentiâ.

De Magnificentiâ.

De ſplendore, & ſplendidi hominis ſupellectile, ornamentis &c.

De Conviventiâ.

De Prudentiâ libri V.

De Magnanimitate libri II.

De Fortunâ libri III.

De Immanitate & partibus ejus liber.

De Aſpiratione libri II.

Dialogi aliquot, Charon Antonius, Actius, (ſeu de Hiſtoria) *Ægidius*, qui in x Colloquia diſtribuitur.

Colloquia xi. titulo *Aſini*, contra ingratum quendam.

De Sermone libri VI.

De Bello Neapolitano, quod Ferdinandus Rex Neapolitanus contra Joannem Andegavenſem Ducem geſſit, Hiſtoriarum libri vi. Prodierunt *Hagenoæ* 1530. *Dordraci* 1618 8vo.

Centum Ptolemæi ſententiæ in Latinum ſermonem converſæ, & Commentariis illuſtratæ.

Opera iſta omnia in tres Tomos digeſta prælo dedit Cratander *Baſil.* 1538. 3. Tom 8°.

Poëmata, viz. *De Stellis libris V. Meteororum liber. De hortis Heſperidum*, ſeu *de cultu malorum citreorum libri VI. Lepidina*, ſeu *Paſtorales Pompæ* VII. *Ecloga Bucolica.* 3. *Amorum libri* 2. *De amore conjugali libri* 3. *Tumulorum libri* 2. *De divinis laudibus liber. Hendecaſyllaborum ſeu Bajarum libri* 2. (unà cum Tumulis, *Argentinæ* 1515.) *Jambi de obitu Lucii filii. Verſus Lyrici de rebus variis. Eridani libri* 2. Prodierunt Poëmata ſeorſim ab Aldo excuſa *Venet.* 1513. 8vo. 1533. 8vo.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. *Dialogus, quatenus credendum ſit Aſtrologiæ.* Colon. 1541.

Prodierunt omnia Pontani Opera *Venet.* 1519. 2. vol. 4°. ex Aldi officinâ, & *Baſil.* 1556. 4. vol 8°.

1495. H. W. NICOLAUS SIMONIS, natione Batavus ſeu Hollandus, patriâ Harlemenſis, Ordinis Carmelitani in Cœnobio Harlemenſi Monachus, ac demum in inferiori Germania Provincialis primariuſque Theologiæ inter gregales ſuos interpres. Claruit anno 1495. Obiit Harlemii grandævus anno 1511.

SCRIPTA.

Sermones de Tempore & Sanctis, quos *Vade Mecum* inſcripſit. Typis alicubi excuſos fuiſſe arbitror: locum verò & annum nondum comperi.

Repetitiones & diſputationes. Venet. 1497. Prodierat ſeorſim Diſputatio, qua maximè inclaruit, unica, *ibid.* 1487.

Commentarius in librum 2. Decretalium, Mediolani 1505, 1510.

De poteſtate Papæ, Imperatoris, & Concilii libri IV. *Mediolani* ad calcem Operis præcedentis editi.

Plurima ejuſdem Opuſcula, tam Hiſtorica quàm Theologica, nondum in lucem protracta, recenſent Simlerus Bibl. Tigurin. pagin. 525. Fr. Svveertius Athen. Belgic. pag. 582. & Ant. Alegrius Paradiſ. Carmelit. decor. Sæc. XVI. cap. 350.

1495. H. W. JACOBUS SPRENGERUS, natione Germanus, domo, ut videtur, Colonienſis; Ordinis Dominicani Monachus, ac demum Prior Provincialis. Claruit anno 1495. Poſt reportatam Magiſterii lauream, Hæreticæ pravitatis Inquiſitor generalis unà cum Henrico Inſtitore ejuſdem Ordinis Theologo ab Innocentio VIII. ſeu, ut alii volunt, Sixto IV. per Germaniam conſtitutus eſt. Scripſit à collegâ adjutus opus inſigne contra maleficas mulieres, tribus libris diſtinctum: quod *Malleum Maleficarum* inſcripſit. Prodiit iſtud *Venet.* 1576. 8°. *Francofurti* 1580 8°. *Lugduni* 1620. 8°. Volumen autem, quod *de Inſtitutione, Approbatione, Miraculis & Indulgentiis* SS. *Roſarii B. Virginis*, compoſuit, adhuc ineditum videtur. Cæterùm Henricus ille Inſtitoris Librum conſcripſit *de Poteſtate Papæ* contra Monarchiam Antonii Roſelli J. C. Patavini, *Venetiis* 1499. editum, atque alia nonnulla nondum vulgata, quæ recenſet Ambr. de Altamura Biblioth. Prædicat. p. 215.

1495. R. G. PETRUS DORLANDUS, natione Germanus, Ord. Carthuſ. Monachus, & Cœnobii Zelemenſis prope Diez in Brabantiâ, Prior, claruit anno MCCCCXCV. Annum agens 53. fatis ceſſit xxv. die *Auguſt.* anno MDVII. Multa ſcripſit, quorum pars minima in lucem edita eſt. Extat *Corona de viris illuſtribus Ordinis Carthuſiani*, ſive *Chronicon Carthuſianum*, quod notis ſuis illuſtratum & auctum typis commiſit Theodorus Petreius ejuſdem Ord. Monachus, *Colon.* 1608. 8*vo.* *Explicatio myſtica habitûs Carthuſienſis; de vitio Proprietatis Monachorum*; utrumque Opus editum *Lovan.* 1514. 8*vo.* *Vita & res geſtæ B. Annæ*, lib. V. prodiit *Antverp.* 1617. *Viola Animæ*, lib. VI. *de Paſſione Chriſti* dialogus; utrumque impreſſum refert Simlerus. *De tribus Carthuſianorum votis, de duabus viis*, dialogum; *Collationes de militia Spirituali*; *de Sacerdotum dignitate*, MSS. aſſervari in *Biblioth. Cœnobii Carthuſian.* apud *Coloniens.* affirmat Fr. Svveertius *Athen. Belg.* qui reliqua noſtri Auctoris Opera inedita, ad Monachos ſibi ſubjectos in pietate erudiendos præcipuè ordinata, longo agmine recenſet *ibid.* p. 613. 614.

1495. R. G. GODESCALCHUS HOLEN, natione Germanus, Ordin. Eremit. Auguſtin. Frater, claruit ſub Maximiliano Imperat. I. circa annum MCCCCXCV. Memoriam apud poſteros conſervavit prolixo in Dialogum Commentario, prodiit *Divinæ legis Præceptorum*, Colon. 1481. *fol.* Norimb. 1497. *fol.* 1521. 4*to.* *Sermones* ejus *Dominicales in Epiſtolas D. Pauli*, excuſi ſunt *Hagenoæ*, 1520. SÆC. XV. ab An. MCCCC.

VINCENTIUS BANDELLUS, gente Italus, patriâ Lombardus, ex Caſtro Novo Diœceſeos Tertonenſis oriundus: Ordinis Dominicani ſocius, & apud illos in Academiâ Bononienſi Theologiæ Profeſſor, ac Scholæ Academicæ ſæpiùs Regens, demum Ordinis ſui bis Prior Bononienſis, ac toties Vicarius Generalis Congregationis Lombardiæ, ſeu Prior Mediolanenſis. Claruit anno 1496. Tandem in Capitulo generali Romæ anno 1501 habito totius Ordinis Generalis electus eſt. Obiit ſeptuagenarius in Conventu Montis Alti in Calabriâ anno 1506. Neapoli apud S. Dominicum ſepultus. 1496. H. W.

SCRIPTA.

De Conceptione *B. Virginis in peccato originali libri* 3. quibus D. Thomæ ſententia de Conceptione ex SS. Patrum & Theologorum Scholaſticorum autoritate comprobatur. *Bononiæ* 1481. *Mediolani* 1575.

Declaratio ſuper Conſtitutiones Ordinis ſui ex Actis Capitulorum Generalium collecta. *Mediolani* 1505. 4°.

Expoſitio in Conſtitutiones Sanctimonialium Ordinis Dominicani.

Regula & Privilegia Fratrum & Sororum.

De Pœnitentia Ordinis S. Dominici.

Inſtructio Officialium Fratrum Ordinis ſui.

Formularium Electionum & Confirmationum Priorum.

Modus celebrandi Generalia & Provincialia Capitula.

Opuſcula iſta omnia (dempto illo de Conceptione) ſimul edita ſunt *Lugduni* 1515.

JOANNES PALEONYDORUS, ſeu *Veteraquinas*, natione Batavus, apud Aquas Veteres, Ultrajectinæ ditionis oppidum, natus; Ordinis Carmelitani in Conventu Machlinienſi Monachus, & S. Theologiæ Doctor. Claruit anno 1496. Obiit anno 1507. ætatis ſuæ 74. Habentur ab illo Scripta *Faſciculus Temporum tripartitus*, ſeu *Liber*, uti ipſe inſcripſit, *trimereſtus anaphoricus panegyricus* de origine, ſtatu & progreſſu Ordinis ſui Carmelitani typis *Moguntinis* impreſſus: *Manuale ejuſdem Ordinis*, *Moguntiæ* unà cum Faſciculo editum, *Propugnaculum Carmelitarum*, ſeu de antiquitate & ſanctimonia Eremitarum montis Carmeli liber, *Venetiis* 1570. 4°. excuſus. Scripta inedita recenſent Simlerus Bibl. Tigurin. pag. 402. Fr. Svveertius Athen. Belgic. p. 389. Ant. de Alegre Paradiſ. Carmel. p 370. *Epiſtolæ* ejus plures penès Baleum extiterunt. 1496. H. W.

JOANNES BLÆRUS, gente Brabantus, patriâ Dieſthemius, Prior Cœnobii S. Jacobi Ordinis Benedictini intra muros Urbis Leodicenſis; Claruit anno 1496. Scripſit *Hiſtoriam Revelationis* B. Julianæ Sanctimoniali Leodicenſi anno 1230. divinitùs factæ de inſtitutione Feſti Corporis Chriſti. Prodiit illa in Magno Speculo Exemplorum *Duaci* 1603. & habetur apud Bzovium Annal. Eccl. ad an. 1230. num. 16. 1496. H. W.

MICHAEL LOCHMAYER, natione Germanus, Canonicus Paſſavienſis in Bohemiâ, non Patavienſis, ut Simlerus & Poſſevinus; S. Theol. & Juris Canonici Profeſſor; claruit anno MCCCCXCVI. Scripſit *Parochiale Curatorum*, Opus in decem capita d.ſtri- 1496. R. G.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. diſtributum, quo *Officium Curati* circa Sacramentalia latè exponit, & jus ad *decimas, oblationes*, alioſque proventus apertè vindicat, prodiit *Lipſiæ* 1497. *Hagen.* 1498. *Pariſ.* 1513. *Promptuarium Sermonum in Evangelia Feſtivalia totius anni; necnon in Eccleſiarum Dedicationes, & primæ Miſſæ celebrationem*, prodiit cum Sermonibus *Pauli de Waan*, ſub idem tempus ejuſdem Eccleſiæ Canonici, *Hagen.* 1497. 1512. 1516. *4to. Mogunt.* 1616. *8vo.*

1498. R.G. BAPTISTA de SALIS vel ROSELLIS, natione Italus patriâ Genuenſis, Ordinis Fr. Minorum Monachus, claruit anno MCCCCXCVIII. Scripſit *Summam Caſuum Conſcientiæ*, quæ ab Auctore nomen ſortita, *Summa Roſella*, communiùs *Baptiſtiniana* appellatur. Prodiit *Romæ* 1479. *Auguſt.* 1484. *Norimb.* 1488. *fol.*

1500. H.W. JOANNES NAUCLERUS, ſeu *Vergehaus* natione Germanus, patriâ Suevus, nobili loco natus, Joannis Vergehaus, equeſtris dignitatis viri, & Ludovici Comitis Wittembergenſis aulici, filius, Juris utriuſque Doctor, & Canonici Profeſſor in Academia Tubingenſi: cujus Rector primus ab Everardo Comite Wittembergenſi, fundatore, anno 1477. conſtitutus eſt; Iſtius olim adoleſcentiæ regendæ præfectus fuerat, peſſimâ tamen indoctorum Aulicorum invidiâ impeditus, quò minùs Principem curæ ſuæ commiſſum Latinæ linguæ elementis imbueret. Ab aulâ ad Eccleſiam ſe receperat Nauclerus, & Eccleſiæ Collegiatæ apud Stutgardianos anno circiter 1460 præpoſitus, ab Ulrico Comite Wittembergenſi ad Carolum Burgundiæ Ducem poſt ſeptennium legatus fuerat. Poſtquàm ſupremum Academiæ magiſtratum aliquandiu obiiſſet, Eccleſiæ etiam Tubingenſis præfecturam accepit. Claruit anno 1500. Utramque provinciam eximiâ ſanè laude obiit, plurimoſque magni nominis Viros, & in his Joannem Reuchlinum, è Scholâ Tubingenſi literis haud vulgariter imbutos emiſit. Scripſit *Chronicon Univerſale* ſuccinctè comprehendens res memorabiles ſæculorum omnium ac gentium ab Orbe condito uſque ad annum 1500. Prodiit primùm *Tubingæ* 1515. dein (à Philippo Melancthone auctum & perpolitum) unà cum Nicolai Baſelii Monachi Hirſaugienſis Appendice ad annum 1514. aliaque Conradi Tigermanni & Bartholomæi Laurentis, res geſtas ab anno 1515. ad 1544. curſim memorante, *Colon.* 1544. f. dein cum Laurentii Surii Appendice ab anno 1501. ad 1564. *Colon.* 1564. 3. vol. f. denique *ibid.* 1579. f.

1500. H.W. AUGUSTINUS, gente Italus, civitate Ticinenſis, ſaltem Canonicus Regularis Ticinenſis, Congregationis Lateranenſis. Claruit anno 1500. Obiit poſt annum 1520.

SCRIPTA.

Vita B. Monicæ, S. Auguſtini matris.

Elucidarium Chriſtianarum Religionum, ſive Religioſorum Ordinum: in quo fusè agitur de Ordine Auguſtinianorum, de S. Auguſtini vitâ, moribus, & doctrinâ, quódque Eremitæ Auguſtiniani Canonici, Regularibus ſint poſteriores.

Regula Sanctiſſimi Patris Auguſtini: in qua continetur & S. *Guarini*, Epiſcopi Præneſtini ac Cardinalis, *Vita*. Iſtam à Regulâ divulſam reperire eſt apud Surium ad VI. Februarii.

Prodierunt Opera iſta tria *Brixiæ* 1511.

Porrò ſcripſit Auguſtinus noſter *Compendium Speculi Crucis, Expoſitionem in Pſalm. Deus in nomine tuo ſalvum me fac*, & *Tractatum de doctâ ignorantiâ*: quæ quidem an Brixiæ unà cum præmiſſis Operibus evulgata fuerint, haud ſatis ſcio. Utut ſit, *Mediolani* 1603. excuſa prodierunt.

Append.

Cæterùm *Chronicon Magnum*, ab illo compoſitum, adhuc ineditum deliteſcit. SÆC. XV. ab An. MCCCC.

MANUEL, natione Græcus, patriâ Peloponneſius, Matthæi Camariotæ diſcipulus, Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Rhetor; ὁ σοφώτατος καὶ λογιώτατος Manueli Malaxo * dictus. Claruit anno 1500. quo calamum contra Latinos ſtrinxit. Scripſit enim *Apologiam*, ſeu *Refutationem* X. Capitum Fr. Franciſci Ord. Prædicat. de proceſſione Sp. S. de Azymo, de Purgatorio, de primatu Papæ, &c. Fragmenta quædam exinde profert Leo Allatius lib. de Purgatorio p. 82. 165. 772. 939. Integrum ferè Tractatum (paucis ſiquidem in fine deſideratis) Gr. Lat. in lucem extulit Vir Cl. Steph. le Moyne inter Varia Sacra p. 270. Scripſit adhuc Manuel *Librum contra Plethonis Opuſculum de Proceſſione Spiritus S.* quo reprehendit Plethonem, quod non ex principiis Theologicis, ſed ex doctrina Gentilium argumenta ſua de proceſſione Sp. S. duxerit. Fragmentum exhibet L. Allatius de Conſenſu l. 3. c. 3. §. 6. aliud in Diatrib. de Georgiis p. 389. 1500. H.W.

* Hiſt. Eccl.

GULIELMUS PEPINUS, natione Gallus, patriâ Ebroicenſis Ordin. Prædicat. Monachus, Concionator eximius, claruit anno MD. Extant ejus *Sermones Quadrageſimales*, impreſſi *Pariſ.* 1532. 1589. *8vo. Lugdun.* 1541. *Venet.* 1569. emendatius *ibid.* 1575. *Speculum aureum ſuper ſeptem Pſalmos Pœnitentiales, Pariſ* *8vo. Venet.* 1573. *Sermones Dominicales ex Epiſtolis & Evangeliis totius anni*, Venet. 1588. 1591. *8vo. Sermones de imitatione Sanctorum*, Venet. 1589. 1594. *8vo.* Opuſculum ſuper *Confiteor* Venet. 1589. Pariſ. 1624. *8vo. Roſarium Aureum* B. *Virginis*, Venet. 1591. *8vo. Expoſitio in Exodum*, Pariſ. 1534. *8vo. Sermones XL. de deſtructione Ninives*, 2. partibus *Pariſ.* 1618. *8vo.* Opera omnia ſuprà memorata, cum *Compendioſa relatione vitæ Fr. Lud. Bertrandi*, à Paulo Papa V. in Sanctorum numerum relati, in unum corpus collecta ſimul prodierunt. *Colon.* 1609. 1610 *4to. Antwerp.* 1656. 9. Vol. *4to.* Commentarium in *Geneſin.* adornâſſe fertur nondum ut videtur typis excuſum. 1500. R.G.

CLAUDIUS SEISELIUS, patriâ Sabaudus, Ludovico Galliæ R. à ſupplicibus libellis, ex Epiſcopo Maſſilienſi Archiepiſc. Taurinenſis, claruit anno MD. deceſſit an. MDXX. Scripſit in tria priora D. Lucæ capita *de triplici ſtatu viatoris*, ad Leonem Pap. X. volumen ingens; impreſſum *Taurini* 1518. *fol.* Hujus ut videtur pars, viz. *Moralis explicatio Evangelii*, Miſſus eſt Angelus, anteà lucem aſpexit, *Pariſ.* 1514. *in 4to.* edita. *Diſputationes adverſus errores & ſectam Valdenſium*, Pariſ. 1520. *in 4to. De Divina Providentiâ* Tractatus, cum priore, *Pariſ.* 1520. 1637. *4to.* nonnulla opera *hiſtorica* condidit patrio ſermone, & *jus feudale* commentariis adornavit. 1500. R.G.

PETRUS BURRUS, natione Belga, patriâ Brugenſis, Canonicus Ambianus, Poëta caſtus, nec invenuſtus, claruit anno MD anno MCCCCXXXII. natus, MDVII. denatus. Scripſit *Pæanas quinque Feſtorum B. Virginis*, edit. *Pariſ.* 1499. *4to. Hymnos de omnibus Sanctis*, quos Jod. Badius Aſcenſius ſuis Commentariis illuſtratos edidit, *Pariſ.* 1518. *4to.* Cecinit etiam Odas in Adventum Domini, in Nativitatem, Circumciſionem, cæteroſque dies Domino & B. Virg. Mariæ feſtos, uti & Elegias, Epigrammata, &c. de quibus prolixè ſatis Trithemii Continuator & Fr. Swertius. 1500. R.G.

JOANNES PINUS, natione Gallus, patriâ Tholoſanus, Rivorum Epiſcopus, claruit anno MD. Literis conſignavit *Vitam Catharinæ Senenſis*, inter 1500. R.G.

Fœmin is illuſt. editam *Pariſ.* 1521. *fol. Vitam Philippi Beroaldi Bononienſis*, prodiit cum priori *Bonon.* 1505. 4to. *D. Rochi Narbonenſis Vita*, & *Allobrogica narrationis*, lib. II. ſimul prodierunt *Pariſ.* 1516. 4to. *De Vitâ & Laudibus Codri Urcei* libellus, prodiit operibus Urcei præmiſſus, *Bonon.* 1502. & alibi. *De Vitâ Aulicâ, Toloſæ*, ... 4to.

1500. R. G. PAULUS CORTESIUS, natione ut videtur Italus, Protonotarius Apoſtolicus, claruit anno MD. Scripſit *in quatuor libros Sententiarum* Diſputationes ſeorſim editas, *Pariſ.* 1513. *fol.* nonnullis Hieron. Savonarolæ opuſculis conjunctas, *Baſil.* 1540. *fol. De Cardinalatu*, lib. X. *Corteſ.* 1510. *fol. De Sacrarum literarum, omniumque diſciplinarum ſcientia*, Baſil. ap. Henric. Petri. Struxit inſuper lib. VI. *de Principe*, quorum ipſe meminit in *Præfat. ſuâ ad Sentent.*

1500. R. G. HENRICUS AQUILONIPOLENSIS, natione Germanus, patriâ Saxo, Hiſtoricus & Poëta non incelebris, claruit Wittebergæ anno MD. Scripſit Opus metricum, *Adolpheid.*: dictum, in quo *Comitum Schaumburgenſium*, & *Civitatis Hamburgenſis* hiſtoriam expoſuit: aliud item Carmen in quo *Urbis Lubecenſis* primordia deſcripſit: Utrumque majori fide quàm elegantiâ ſcriptum ab Hen. Meibomio avo è Codd. MSS. erutum, & *Francof.* 1620. 4to. editum recudi fecit H. Meibomius nepos. *Script. German.* Tom. I. *Helmſtad.* 1688. *fol. De vitâ & laudibus S. Auguſtini* Carmen panxiſſe fertur.

1500. R. G. Vid. an. 1512 H. W. JOANNES AVENTINUS, gente Boius, ab oppido natali nomen ſortitus, claruit anno MD. Ratisbonæ mortuus & ſepultus. Præter Opera à Cl. Whartono memorata, ſcriptis commiſit *Annales Schirenſes* editos *Biponti*, 1600. 4to. *De Origine Saracenorum, & bellis adverſus Chriſtianos geſtis*, Opus à Ph. Lonicero in lucem prolatum *Chron. Turc.* Tom. I *Francof.* 1578. fol. Ex *Annalibus Boiorum* (qui hoc ſæculo prodierunt *Baſil.* 1615. *Francofurt.* 1627. *fol.*) lib. primo *Danicarum Antiquitates* in Sermones XVI. ſelegit, notiſque ſuis illuſtratos edidit Joan. Lyſcander. *Hafniæ* 1642. 4to.

1500. R. G. CAROLUS BOVILLUS, natione Gallus, patriâ Veromanduus, domo Samarobrinus, Eccleſiæ Noviomenſis Canonicus, claruit ſub annum MD. Vir nullis non Diſciplinis inſtructus, nullis non artibus perpolitus, Grammaticus, Orator, Philoſophus, Mathematicus, Theologus, in ſingulis ſummus. Edidit *Quæſtionum Theologicarum*, *De creatione Angelorum*, *de voluptate Paradiſi*, *de Diluviis*, aliiſque ex utroque Teſtamento petitis, libros VII. *Pariſ.* 1504. 1513. *Baſil.* 1515. *fol.* *In Primordiale Evangelium D. Joannis* Commentarium, prodiit *Pariſ.* 1511. & ſubjunctis quibuſdam *Epiſtolis*; necnon *Raym. Lullii vitâ*, ibid. 1514. 4to. Tractatus *de laude Hieroſolymorum* in Pſal. CXLVII. *de laude gentium* in Pſalm. CXVII. *de concertatione & area peccati*, ſimul impreſſi *Lugduni.* 1531. 8vo. fertur & in *Pſalmos* LXXI. CXVIII. & in *Orationem Dominicam* commentaſſe. Dialogi IV. *De animæ immortalitate* I. *de reſurrectione* II. *de mundi excidio* I. unà excuſi *Pariſ.* 1551. 4to. *De raptu D. Pauli*; *de propheticâ viſione*; *de voto*; *de libero arbitrio*; *de differentiâ Orationis* junctim prodierunt, *Pariſ.* 1589. 8vo. *Proverbia*, aliáque opera *Critica & Mathematica* miſſa facimus.

Concilia hoc Sæculo habita.

1405. R. G. PRAGENSE à Sbinkone Archiepiſcopo in causâ Schiſmatis ex gemino Eccleſiæ capite orti anno MCCCCV. celebratum. Extant Literæ Innocentii Papæ VII. ad Archipræſulem præfatum, quibus Concilium Provinciale contra Schiſmaticos (eos qui Benedicto Papæ XIII. adhærebant) congregare mandat apud Raynald. *Annal. Eccleſ.*

1408. R. G. OXONIENSE à Thomâ Arundel Cantuarienſi Antiſtite cum cæteris iſtius Provinciæ Epiſcopis anno MCCCCVIII. coactum. In quo contra doctrinæ Wickleffianæ ſeminatores cautum eſt, ne quis pro ſuggeſto ad populum ageret niſi facultate ab Epiſcopo prius impetratâ, & ut Collegiorum ſingulorum per Academiam Oxonienſem Cuſtodes in Scholarium ſuorum, cujuſcunque gradus fuerint, fidem diligenter inquirant, inque ſuſpectos monitis, &, ſi opus ſit, cenſuris procedant. Extat Decretum Synodale Articulos XIII. complectens apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 662. & *Conc.* Tom. XI. part. 2. col. 2089. Proximo anno aliud Concilium Provinciale in Eccleſiâ Cathedrali D. Pauli Londinenſ. celebravit Archiepiſcopus. In quo de alterutri Papæ hoc Schiſmatis tempore adhærendo diſceptatur, & Decretum Oxonienſe contra Lollardos (quo nomine Wickleffi ſequaces indigitantur) confirmatur: Hujus Synodi meminit Tho. Walſingham *Hiſt. Angl.* p. 377. *edit. Francof.* Extat Commiſſio Epiſcopo Londinenſi ad publicandum dictum decretum apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II p. 668. Notandum eſt Thomam Cantuarienſem Synodos Provinciales ſingulis ferè annis in Eccleſiâ D. Pauli Londin. celebrâſſe, in quibus contra doctrinæ Wickleffianæ fautores cujuſcunque Ordinis aut Dignitatis crudeliter ſævitum eſt. In harum alterâ Feſtivitas S. Georgii Martyris duplex Feſtum conſtituitur, in alterâ ne S. Scripturæ in linguam Anglicanam verterentur cautum eſt. Vide Walſingham *ibid.* p. 382. *Antiquit. Britan.* p. 274, 275.

RHEMENSE, à Guidone de Royâ Archiepiſcopo Rhemenſi cum Suffraganeis, XXVIII. die *Aprilis* anno MCCCCVIII. celebratum. In hâc Synodo (ad XXII. *Julii* ſuperioris anni convocatâ, ac Epiſcopis non comparentibus in VIII. d. *Novembr.* ejuſdem anni, ac demùm ad dictum XXVIII. prorogatâ) varia de *SS. Trinitate & fide Catholicâ*; *de Sacramentalibus*; *de habitu & converſatione Clericorum*; *de Monachorum & Monialium Reformatione*; *contra Officialium exactiones*; *de Schiſmatis extinctione* decernuntur, & Scholæ Pariſienſis privilegia ab Urbis Prætore violata ſtatuminantur. Hujus memoriam conſervavit Cl. Marlotus, *Hiſt. Rhemenſ.* T. II. lib. IV. p. 688 Vide etiam Jo. Gerſon. *Opera*, Tom. II. 1408. R.G.

PERPINIANUM à Benedicto Papa XIII. quo Cardinalibus ad Concilium Generale apud Piſas celebrandum coeuntibus fraudem faceret, & in ſui gratiam tanquam legitimi Chriſti Vicarii Synodicam declarationem obtineret, Cal. *Novembr.* an MCCCCVIII. congregatum. In hoc Conciliabulo Prælatis inter ſe diſſentientibus per VII. Seſſiones nihil actum eſt: Seſſione octavâ & ultimâ Cal. *Febr.* anni ſequentis à Præſulibus *XVIII.* qui ſoli ſupererant, ſe verum Eccleſiæ Pontificem, ægrè & non niſi pactâ Papatûs in ſchiſmatis extinctionem renunciatione, impetravit Benedictus: Extant Acta ex Niemo & Raynaldo *Conc.* Tom. XI. part. II. col. 2108. Vide d'Aguirre *Conc. Hiſp.* T. III. p. 637. fœlicius ei ceſſit in Concilio Salmanticenſi an. MCCCCX. habito, 1408. R.G.

Digitized by Google

SÆC. XV. ab An. MCCCC. habito, in quo jus ejus ad Papatum ſtrenuè aſſeritur, & ipſe ſummus Eccleſiæ Pontifex concordibus votis declaratur: Librum Synodalem edidit Gundiſalvus Epiſcopus Salmanticenſis. Vide Card. d'Aguirre *ibid.* p. 645. Nec ſibi defuit Gregorius Papa XII. quippe qui Concilium ad Auſtriam urbem Diœceſis Aquileienſis in Feſto Pentecoſtes an. MCCCCIX. congregavit; in quo verus Eccleſiæ Paſtor, & unicus Chriſti Vicarius à paucis qui aderant Epiſcopis declaratur. Extat *Sententia Synodalis* cum tribus Gregorii *Epiſtolis Conc.* Tom. XI. part. II. col. 2102.

1409. R. G. PISANUM, Oecumenicum, à Cardinalibus utriuſque obedientiæ, in id velut unicum Schiſmatis remedium conſentientibus, xxv. die *Martii* anno MCCCCIX. convocatum. Hoc Concilium cui præter Principum Legatos *CLXXX.* Præſules, *CCC.* Abbates, *CXX.* Magiſtri in Theologiâ, *CCC.* Juris utriuſque Doctores, & tantum non omnium Europæ Academiarum Procuratores interfuerunt, XXIV. ſeſſionibus abſolutum eſt. Non eſt noſtri quid in ſingulis geſtum ſit minutatim referre, potiora ſelegiſſe ſufficiat, reliqua ex ipſis Actis peti poſſunt. *Seſſ. Primâ* Conſtituuntur univerſalis Eccleſiæ nomine Procuratores, qui contra Benedictum & Gregorium de Papatu contendentes agant; Hi Synodali auctoritate fieri eos ad comparendum citant, non comparentes contumaciæ poſtulant. *Seſſ. tertiâ* xxv. *Martii.* Decretum contumaciæ contra duos Contendentes, quòd legitimè bis citati non comparuerint, promulgatur; & Cardinales eis adhærentes ad Concilium vocantur. *Seſſ.* X. XI. XII. xxii. xxiii. xxx. *Maii*, Articuli XXXVII. contra Contendentes publicè lecti, & per teſtes idoneos probati, à Synodo notorii & manifeſti declarantur. *Seſſ.* XV. v. *Junii.* Sententia definitiva quâ Petrus de Lunâ, & Angelus de Corario *Schiſmatici hæretici, & contumaces & ſecundùm S. Canones ab Imperio amoti, & ab Eccleſia præciſi* omneſque fideles ab obedientiâ eorum abſoluti, ac tandem omnes Sententiæ & Cenſuræ ab eorum alterutro intra anni ſpatium prolatæ, irritæ, caſſæ, & planè nullæ declarantur, & publicè lecta eſt & approbata, & præſentium ſubſcriptionibus munita. *Seſſ.* XIX. xv. *Junii* Cardinales XXIV ad novum Pontificem ex Synodi decreto eligendum Conclave intrant, (eis etiam qui tempore ſchiſmatis per Contendentes creati erant ad Suffragiorum jus admiſſis, ex peculiari Indulgentia pro hac vice à Synodo *Seſſ.* XVII. conceſſa,) & xxvi. ejuſdem menſis D. Petrum de Candia Cardinalem Mediolanenſ. eligunt, qui Papa renunciatus *Alexandri* V. nomen ſumit. *Seſſ.* XX. primo *Julii* Alexander Papa V. Concilio præſidet, omnes Cardinalium proceſſus & ſententias à tertio die *Maii* anno MCCCCVIII. confirmat; duas Cardinalium factiones in unum Collegium reſtituit; Privilegia quædam eis qui Synodo intererant concedit, & opus reformationis in ſe ſuſcipit *Seſſ.* XXI. XXII. XXIII. x. xxvii. *Julii*, vii. *Aug.* Omnes Proceſſus à Tempore ſchiſmatis abolentur; Cenſuræ caſſantur; Promotiones, Conſecrationes, Ordinationes, modò aliàs Canonicæ ſint, ratæ habentur; Petro de Lunâ aut Angelo Corario hæreſeos & ſchiſmatis nuper damnatis adhærentes, velut Hæreticæ pravitatis fautores judicantur: Concilium Generale intra triennium celebrandum, Provinciales interim Synodi ſuper negotio Reformationis, velut in anteceſſum ubique congregandæ ordinantur. Extant Acta primò edita *Pariſ.* 1612. 4to. integriora apud Richerium *Hiſt. Conc. General* lib. II. c. 2. cum Sev. Binnii notis, *Conc.* Tom. XI. part. II. col. 2117. ampliora ex L. Dacherii *Spicilegii* Tom. XI. *ibid.* col 2140. *Articuli* contra Contendentes cum probationibus ex Raynaldo, *ibid.* col. 2249. *Epiſtola Append.* denique, & alia nonnulla huc ſpectantia, *ibid.* col. 2256. & ſeq. SÆC. XV. ab An. MCCCC.

ROMANUM à Joanne Papa XXIII. ex decreto Concilii Piſani, abſoluto jam triennio, anno MCCCCXII. congregatum. In quo Joan. Wicklefi ſcripta (*Dialogus*, ſcilicet, *Trialogus*, alia) tanquam hæretica reprobantur, & igni cremanda judicantur. Extat Decretum Synodale ſexto die *Januar.* anni ſequentis datum, *Conc* Tom. XI. part. II. col. 2322. 1412. R. G.

CONSTANTIENSE Oecumenicum ex decreto Concilii Piſani à Joanne Papâ XXIII. rogatu Sigiſmundi Romanorum & Bohemiæ R. Calend. *Novembr.* an. MCCCCXIV. congregatum. In quo de diuturno illo ſchiſmate extinguendo, de Eccleſiâ tum in Capite tum in Membris reformandâ, de Wickleffianis denique & Bohemis ſupprimendis novâ prorſus methodo actum eſt. Præſulibus quippe per Nationes diſtributis & ſeorſim conſulentibus; & Cardinalibus in ſuo Collegio negotia ſeparatim tractantibus, nihil quicquam Concilio definiendum proponebatur, niſi quod per Cardinales & Epiſcopos Nationum in ſingulis ſuis Conventibus diſcuſſum priùs & concluſum fuiſſet. Huic Concilio ultrà tres annos duraturo Sigiſmundus Rex, Principes, Principúmque Legati, Præſules, Abbates, S. Theologiæ, & utriuſque Juris Doctores, magnâ ſanè frequentiâ interfuerunt, Seſſionibus XLV. Eccleſiæ negotia tractaturi. 1414. R. G.

I. Ac primò quidem de tricipite ſchiſmate extinguendo deliberant Patres, ac à Joanne initium ſumunt; cui *Seſſ.* II. ii. *Mart.* MCCCCXV. Schedulam Reſignationis offerunt; quam ipſe palam in Synodo legit, & ad eam obſervandam Sacramenti religione ſe obſtringit, paucis poſt diebus clam fugiturus. *Seſſ* III. xxv. *Mart.* Concilium Conſtantienſe ritè convocatum eſſe, nec niſi ſchiſmate extirpato, & Eccleſiâ in fide & moribus, in Capite & Membris reformatâ, diſſolvi poſſe, aut aliò transferri, nec Epiſcopis à Concilio nondum finito diſcedere licere, contrà eos qui ex abſentiâ Papæ Concilium diſſolutum iri affirmarunt, decretum eſt. *Seſſ.* IV. V. xxx. *Mart.* vi. *April.* Concilium immediatè à Chriſto poteſtatem habere, cui omnes cujuſcunque dignitatis etiam *Papalis* obedire tenentur, qui ſecus fecerint pœnis coercendos, Joannem Papatui renunciare & definitionibus Concilii ſtare teneri, diſceſſum ejus à Concilio illicitum eſſe, ni redierit contra eum ut hæreticum & ſchiſmaticum procedendum, concluſum eſt. *Seſſ* XII. xxix. *Maii* Joannes Papa aliquoties ad Concilium citatus oblato ei ſalvo conductu, quòd non comparuerit contumax declaratus, & quod *Eccleſiam* malè adminiſtraſſet, vitâ damnabili & nefandis moribus exemplum malæ vitæ populo præbuiſſet, beneficia Eccleſiaſtica ſimoniacè diſtribuiſſet, bonáque & jura Eccleſiæ dilapidaſſet, *ſuſpenſionis* ſententiâ priùs innodatus, Synodali decreto jam tandem *deponitur*, ac omnes fideles ab ejus obedientiâ abſolvuntur. Cautum eſt inſuper, ne quis abſque Synodi conſenſu, nec ex Contendentibus aliquis omninò, in Papam eligeretur. Huic ſententiæ ſe ſubjecit Joannes, & Decreto confirmato Papatum depoſuit. *Seſſ* XIV. iv. *Jul.* Legati Gregorii P. XII. quæ à Synodo hactenus geſta ſunt approbatis omnibus & confirmatis, ejus nomine Papatui renunciant: ex quo Cardinales ſuæ creationis à Synodo recepti ſunt, & duæ Obedientiæ in unum corpus coaluêre. Reſtat Benedictus, ad quem legati, (quorum primus Sigiſmundus Rex,) *Seſſ.* XVI. xi. *Julii* ordinantur: fruſtrà, ſubdole agit Benedictus & fraudes nectit, principes ejus fautores eum deſerunt, Synodus contra eum procedit. & *Seſſ.* XXXVII. xxvi. *Julii*, MCCCCXVII. *ſententia depoſi-*

tionis in eum velut *perjurum*, *univerſalis Eccleſiæ ſcandalizatorem*, *inveterati ſchiſmatis fautorem*, *&c.* *decernitur*. *Seſſ.* XLI. VIII. *Nov.* cùm in antecedentibus Seſſionibus de Concilio generali poſt quinquennium à fine hujus Concilii, altero poſt ſeptennium, & deinceps ſingulis decenniis habendo, & formulâ fidei à Papâ, prius quàm publicetur ejus electio, profitendâ; de Eccleſiâ tum in Capite, tum in Membris à futuro Pontifice reformandâ deque modo eligendi concluſum eſſet; Cardinales & quinque Nationum Delegati ad ſuffragiorum jus pro hâc vice admiſſi Conclave intrant, & tertio poſt die XI. *Nov.* feſto D. *Martini* Odonem Cardinalem de Columnâ, qui Martini V. nomen eâ de causâ aſſumpſit, in Summum Pontificem eligunt: qui *Seſſ.* XLIV. XIX. *April.* Papiam urbem Italiæ de conſenſu Patrum proximi Concilii locum deſignat, & *Seſſ.* XLV. XXII. *Apr.* plenariam omnibus qui Concilio interfuerant indulgentiam concedit, Concilium jamjam ſoluturus.

II. Quod Reformationem attinet, in eâ ſatis ſegnes erant boni Patres, totum iſtud negotium, niſi quod AVITE. Capita præcipuè reformanda indicâſſent, ad Martinum P. noviter electum remiſerunt; qui, ne nihil agere videretur, Conſtitutiones quaſdam *de exemptionibus*, *de unionibus*, &c. *Seſſ.* XLIII. edidit, reliquis quæ maximi erant momenti penitùs prætermiſſis.

III. Studio autem vehementiori in causâ hæreſeos, quam vocant, actum eſt. Inani protſus furore in *Joan. Wickleff.* triginta jam annis demortuum *Seſſ.* VIII. IV. *Maii* MCCCCXV. ſævitum eſt, cujus doctrina *hæretica*, *erronea*, *ſcandaloſa* declaratur; ſcripta omnia prohibentur; memoria velut notorii hæretici abſque pœnitentiâ defuncti diro anathemate confoſſa; oſſa denique exhumanda & projicienda decernuntur. Pari ferociâ contra *Joan. Huſſum* procedit Synodus, quem, ruptâ ſalvi conductûs fide, non auditum, nedum convictum carceri primò mancipavit; deinde XXX. in eum Articulis formatis hæreticum denunciavit; ſcripta ejus omnia cremari, ipſumque degradari & comburi, reluctante licet & fruſtrà renitente Sigiſmundo, *Seſſ.* XIII. XV. *Junii* ordinavit. Hujus Sententiæ atrocitate permotus *Hieron. de Pragâ*, ipſe etiam, ut Wickleffi & Huſſi ſectator, Hæreſeos poſtulatus, metuque perculſus, ſe ſuaque dogmata Synodo ſubjecit, & Retractationis ſchedulam propriâ manu ſcriptam, & vivâ voce prolatam *Seſſ.* XIX. XXIII. *Sept.* Synodo tradidit. Poſtea verò pœnitentiâ ductus, abjurationem ſuam deteſtatus, Huſſi virtutes deprædicans, magno ingenii acumine, nec minori animi conſtantiâ dogmata ſua proferens & propugnans, à Synodo *Seſſ.* XXI. XXX *Maii* MCCCCXVI. ut hæreticus damnatur, & poteſtati ſæculari traditus vivicomburium patitur. Denique contra horum fautores & aſſeclas, decretum eſt *Seſſ.* XIII. circa S. Euchariſtiæ Sacramentum, quod *licet Chriſtus ſub utrâque ſpecie inſtituerit*, *eundemque adminiſtrandi modum Eccleſia Primitiva retinuerit*, *his tamen* NON OBSTANTIBUS, *conſuetudo Eccleſiæ*, *quâ ſub ſpecie panis tantummodò à Laicis ſuſcipitur*, *eſt obſervanda*. Quædam alia obiter in hâc Synodo geſta, *Diſceptationem* Anglos inter & Hiſpanos de loci prærogativâ, Anglis à Concilio haud ægrè conceſſâ & decreto confirmatâ; *Petitiones* Polonorum circa libellum cujuſdam Joan. Falconberg. Equitis; *Carolina* confirmationem, &c. brevitatis gratiâ prætterimus. Extant Acta compendiosè relata, ſeorſum edita, *Hagenoæ*, 1500. *4to.* cum notis Binii *Conc.* Tom. XII. in initio; quibus ſubjunguntur Martini P. V. Bulla de erroribus, uti vocantur, Wickleffi, &c. *ibid.* col. 259. & Methodus in publicâ lectione Conciliorum General. obſervanda, *ibid.* col. 284 *Epiſtolæ* variæ, decreta, proceſſus, aliaque huc ſpectantia *Appendicis* vicem obtinent, *ibid.* col. 1434. De Decretis quartæ & quintæ Seſſ. hujuſce Synodi, quibus Poteſtas Concilii Generalis ſuper Papam ſtabilitur, conſulat Lector Edm. Richer. *Hiſt. Conc. Gen.* lib. II. c. 3. Natal. Alexandr. *Hiſt. Eccleſ. Sæc.* XV. *Diſſert.* III. IV. Em. Schelſtrat. *Acta Conſtant. Conc. Antv.* 1683. *4to.* & ejuſdem *Tractat. de ſenſu & auctorit. Conſtant. Conc.* contra Maimburg *Romæ* 1686. *4to.* Accuratiſſima harum rerum cognitio ex *literariâ Reformationis hiſtoriâ*, quam ſub auſpiciis Seren. Ducis Brunſvicenſis edendam avidè expectamus, promptam ei & propitiam Lucinam precantes, expetenda erit.

LONDINENSE, ab Henrico Chicheley Cantuarienſi Antiſtite cum Suffraganeis, in Eccleſiâ D. Pauli circa Feſtum S. Michaëlis anno MCCCCXIV. coactum. In quo, Oratores pro parte Cleri Anglicani ad Concilium Generale Conſtantiæ celebrandum progreſſuri eliguntur, & quædam ad privilegia Monachorum minuenda, & exemptiones cohibendas tingentibus fruſtrà Fratribus decernuntur. Vide Walſingham *Hiſt. Angl.* p. 387. Notandum eſt Henricum Archiepiſcopum ſingulis ferè annis Synodos Londini congregâſſe; Harum unâ anno MCCCCXV. de feſtis S. Georgii M. SS. Davidis & Ceddæ Epiſcoporum, & S. Winifredæ V. actum eſt. Extat Conſtitutio Synodalis apud Spelm. *Conc. Brit.* p. 669. & *Conc.* Tom. XII. col. 295. Alterâ anno MCCCCXVI. nonnulla in juriſdictionis Eccleſiaſticæ malè adminiſtratæ correctionem, & hæreſeon quas vocant extirpationem ordinantur. Extant Diſciplinæ Capitula III. *Conc. ibid.* col. 299. Tertiâ, an. MCCCCXVII. In ſtudioſorum gratiam decretum eſt, ut Beneficiorum Eccleſiaſticorum Patroni ea vacantia his, qui graduum dignitatibus ab Academiis donati ſunt, deinceps conferant, gradûs & profeſſionis ratione juxta Beneficiorum cenſus & valores habitâ. Conſtitutio habetur ap. Spelman. *ibid.* Conſule etiam *Antiquit. Britan.* p. 278 & ſequ. ubi plures at levia momenti Synodi ſub Henrici Cantuarienſis Præſidentiâ memorantur. 1414. R. G.

SALISBURGENSE ab Everhardo Archiepiſcopo, cum Suffraganeis *V.* & abſentium Procuratoribus, circa annum MCCCCXX. congregatum. In quo varia Diſciplinæ Capitula, à Deceſſoribus ſuis in ſuperioribus Synodis ſtabilita, renovantur, & multa alia in morum reformationem de novo ordinantur. Extant Conſtitutiones *de Summa Trinitate & fide Catholicâ*; *de officio Archidiaconi*, *Vicarii*, &c. XXXIV. *Conc.* Tom. XII. col. 308 quibus ſubjunguntur *Canones* LIX. ex prioribus Conſtitutionibus excerpti, & à Joanne Eccleſiæ Salisburgenſis Archidiacono promulgati, *ibid.* col. 328. 1420. R. G.

PRAGENSE II. à Conrado Archiepiſcopo reliquoque ex parte Reformatorum in regno Bohemiæ Clero, Huſſitis vulgò appellato, ad amoliendam, quâ injuſtè laborabant hæreſeos infamiam VII. *Julii* anno MCCCCXXI. congregatum. In quo XXII. Articuli fidei Chriſtianæ Veterum Formulis conſoni, *de Sacra Scriptura*; *de Eccleſiâ Primitivâ Symbolis*, *de Sacramento Euchariſtiæ*; *de morum Cleri reformatione*, &c. ſolenni de toto promulgantur. Dicti *Articuli* habentur in *Hiſtoriâ Huſſiticâ* Cochlæi, lib. V. & apud Dubravium *Hiſt. Bohem.* lib. XXV. Videſis Boh. Balbini *Miſcel. Hiſt. Bohem.* Decad. I. lib. 6. 1421. R. G.

COLONIENSE I. à Theodorico Archiepiſcopo, & Suffraganeis *V.* XX. die *Martii* anno MCCCCXXIII. celebratum. Extant Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* VII. *contra fornicarios ſeu concubinarios Clericos*; *contra Sæculares qui in liber-* 1423. R. G.

tatis

 tatis Eccleſiaſticæ derogationem præſumant, &c. *Conc.* Tom. XII. col. 360. His ſubnectuntur *Conſtitutiones* V. de Diſciplinâ XXII. *April.* ejuſdem anni à Theodorico Synodicè ordinatæ.

1423. R.G. PAPIENSE aliàs SENENSE dictum, Occumenicum, à Martino P. V. ex decreto Concilii Conſtantienſis ad urbem Papienſem menſe *Maii* anno MCCCCXXIII. coactum; inde peſtilentiâ graſſante ex Præſulum, qui pauciſſimi aderant, ſententiâ Senas translatum, ibique Calend. *Novemb.* inchoatum; Præſidentibus IV. Sedis Pontificiæ Legatis. In quo contra Huſſitas Hæreſeos damnatos, eorumque fautores, contra Benedictum XIII. ejuſque in Schiſmate Succeſſores aſperè ſatis & importunè actum eſt: de Græcis etiam reducendis conſultum, cùm autem ad Eccleſiaſtici ſtatûs Reformationem deventum eſt, à Martino P. bellorum inter Principes Chriſtianos graſſantium obtentu ſoluta eſt Synodus, & Civitas Baſileenſis Concilio ſeptimo poſt anno celebrando conſtituta eſt. Extant Acta *Pariſ.* 1612. in 4*to.* edita, & apud Richer. *Hiſt. Conc. Gen.* lib. III. c. 1. & cum additionibus nonnullis ex Raynaldo, *Conc.* Tom. XII. col. 365.

1425. R.G. HAFNIENSE Petro Luckio Lundenſi Archiepiſcopo Præſide, aſſidentibus Suffraganeis *VI.* cum Abbatibus & Clero Provinciæ Lundenſis XI. die *Januar.* anno MCCCCXXV. ad Diſciplinæ inſtaurationem, & morum correctionem celebratum. Extat *Epiſtola* Synodalis varia monita ſalubria, & purioris Diſciplinæ capitula continens. *Conc.* Tom. XII. col. 380.

1429. R.G. PARISIENSE à Joanne de Nantone Archiepiſcopo Senonenſi, aſſiſtentibus Suffraganeis *IV.* Abbatibus, Prioribus, aliiſque viris doctis ex Academiâ Pariſienſi, primo die *Martii* anno MCCCCXXIX. coactum. In quo varia ad vitæ honeſtatem, morum probitatem, & cultûs Divini puritatem ordinantur. Extant *Conſtitutiones* Synodales XLI. quarum aliæ *reformationem Divini Officii* ſpectant, aliæ *mores Prælatorum, Abbatum, Abbatiſſarum, & Perſonarum Regularium*, aliæ *habitum & vitam Clericorum*; aliæ denique *Secularium correctionem*, *Conc.* Tom. XII. col. 392.

1429. R.G. DERTUSANUM à Petro de Fuxo Cardinale Martini V. Legato, ad profligandum Schiſma in Hiſpaniam miſſo, Præſide; præſentibus Alfonſo Aragoniæ Rege, Reginâ, Prælaris, Abbatibus, aliiſque præcipuis Eccleſiaſticis Regnorum Aragoniæ, Valentiæ, & Principatûs Cataloniæ pluſquam CC. XIX. *Septemb.* anno MCCCCXXIX. congregatum. In quo Schiſmate per ceſſionem Clementis VIII. Antipapæ jam penitus extincto, & Paniſcolenſibus ad unionem & obedientiam reductis, de Eccleſiaſtici ſtatûs reformatione conſultum eſt. Extant *Acta* (quibus Clementis VIII. Bulla reſignationis, & octo Alphonſi R. Diplomata immunitates Eccleſiæ propugnantia ſubnectuntur) & Conſtitutiones XX. *de vitâ & honeſtate Clericorum*; *contra Concubinarios*; *ut nullus non idoneus ad S. Ordines promoveatur*; *de modo inſtruendi populum circa fidem*; &c. *Conc.* Tom. XII. col. 409. & apud d'Aguirre. *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 648.

1431. R.G. BASILEENSE, Occumenicum, ex decreto Concilii Conſtantienſis à Synodo Senenſi confirmato, Præſulibus ad locum & tempus in eâdem præſtitutum coëuntibus, Martino V. & poſt ejus obitum Eugenio IV. PP. conſentientibus, & Julianum S. Angeli Cardinalem ſui nomine Legatum & Concilii Præſidem conſtituentibus; Sigiſmundo Imp. ejuſdem patrocinium ſuſcepturo; anno MCCCCXXXI. congregatum: XXIII. *Julii* inchoatum, undecimo abhinc anno ad civitatem Lauſanenſem prorogandum.

Primâ *Seſſione* XIV. *Decemb.* habitâ, Conciliorum Conſtantienſis & Senenſis Decreta, Martini & Eugenii PP. Bullæ, quibus fundamentis innixa eſt hujus Concilii Auctoritas, leguntur; Cauſæ propter quas coactum eſt indicantur, & modus agendi in ſingulis Seſſionibus ordinatur: Tribus autem de cauſis celebrata eſt hæc Synodus, 1. de fide illibatâ conſervanda, 2. de pace inter Principes Chriſtianos conciliandâ, 3. de Eccleſiâ in Capite & Membris reformandâ.

I. In negotio Fidei. Legatio ad Bohemos inſtituitur, quâ eos oblato ſalvo conductu ad Concilium vocant. Bohemi Oratores ſuos, fide à Concilio & Sigiſmundo Imp. datâ, Baſileam mittunt: qui benignè primùm à Synodo recepti, quatuor poſtulant; 1. Ut Euchariſtia per Bohemiæ & Moraviæ ditiones ſub utrâque ſpecie miniſtretur. 2. Ut omnia peccata mortalia præſertim publica per eos quorum intereſt cohibeantur. 3. Ut Verbum Dei à Sacerdotibus liberè & fideliter prædicetur. 4. Ut Clerus ab omni temporali dominio abſtinere cogatur; ſi hæc conceſſa ſint, ſe ad Eccleſiam Romanam redire, & cum eâ in poſterum uniri velle profitentes: Super his poſtulatis in privatis Congregationibus multum diſputatum eſt, in Concilio nihil actum, niſi quod *Seſſ.* XXX. XXIII. *Decemb.* MCCCCXXXVII. *Euchariſtiam ſub unâ ſpecie à laicis ſuſcipiendam*; *Chriſtum integrum eſſe ſub alterutrâ ſpecie*; & *Conſuetudinem Eccleſiæ pro lege habendam*, decretum ſit. De Græcis etiam reducendis Legationes & Literæ ultrò citróque datæ quibus de Generali utriuſque Eccleſiæ Concilio habendo; de commeatu & ſubſidio Græcis miniſtrando, de ſalvo conductu, aliiſque præcurrentibus concluſum eſt. Verùm conatus iſtos infregit Eugenius P. Græcos Florentiam alliciens. His adjicere liceat Decreta contra Judæos *Seſſ.* XIX. renovata, & Libellum quendam Auguſtini de Româ Archiepiſc. Nazareni, ob propoſitiones quaſdam temerarias, erroneas & hæreticas, *de humanâ naturâ Chriſti*, &c. in eo contentas, damnatum, ſalvâ auctoris perſonâ, *Seſſ.* XX. & tandem Veritates duas *Seſſ.* XXXIII. XVI. *Maii* MCCCCXXXIX. promulgatas: Primam *de poteſtate Generalis Concilii ſuper Papam.* Secundam *de non diſſolvendo aut transferendo in alium locum Concilio, abſque duarum partium conſenſu*, quibus veritatibus pertinaciter repugnans *hæreticus* declaratur. Nec prætereunda videtur hujuſce Synodi *de immaculâtâ B. Virginis Conceptione* Definitio, & *Feſti* ejuſdem quotannis VI. Id. *Decemb.* cum Indulgentiarum ſolennitate celebrandi *Inſtitutio* *Seſſ.* XXXVI. XVII. *Sept.* MCCCCXXXIX. ordinata. II. In negotio Pacis; Ad Principes diſcordes legatos ſuos ordinavit Synodus; quibus mediantibus, Concordia inter Regem Franciæ & Ducem Burgundiæ inita eſt; Reliquos Synodi conatus diſſidia eam inter & Eugenium *de ſummâ poteſtate* orta fruſtrârunt; uti & Reformationis negotio multùm reſtiterunt. III. Nonnullæ autem ſaluberrimæ Conſtitutiones in diſciplinæ collapſæ inſtaurationem, vitæque & morum correctionem, ab hoc Conſeſſu variis temporibus effluxerunt. *De Electione ſummi Pontificis*, cum *formula Fidei* à nuper electo profitenda: *de numero & qualitate Cardinalium*, &c. *Seſſ.* XXIII. *De Epiſcopis eligendis*, ut ſint *ætate legitimâ*, *moribus graves*, *literarum ſcientiâ præditi*, &c. *contra Reſervationes*, &c. *Seſſ.* XII. *Contra Concubinarios*; *de Excommunicatione*; *de Interdictione*; *de Annatis non ſolvendis*, &c. *Seſſ.* XX. XXI. In Juriſdictionis antiquæ renovationem *contra Papales uſurpationes*; & *frivolas Appellationes*, *Seſſ.* XXXI. &

SÆC. XV. ab An. MCCCC. denique quò malis ingruentibus tempeſtiva adhibeantur remedia, ut *Synodi Epiſcopales per ſingulas Diœceſes bis aut ad minùs ſemel annuatim*, Provinciales *tertio quoque* anno celebrentur, *Seſſ.* XV. Hæc ſunt Primordia Reformationis à Synodo tentata, ulteriùs ut videtur progreſſurâ niſi de Auctoritate ſuâ litigandum eſſet, cui vindicandæ multum inſudârunt Patres. *Seſſ.* II. Decretum Conſtantienſe *de poteſtate Concilii ſuper Papam* confirmatur. *Seſſ.* III. IV. Papæ non licere *Concilium diſſolvere, aut aliò transferre, niſi cum conſenſu duarum partium; nec Cardinales à Concilio avocare, aut novos niſi in Concilio creare* concluſum eſt. *Seſſ.* VI. VII. VIII. anno MCCCCXXXII. *Unicam eſſe Eccleſiam, Unicum Generale Concilium Baſilea congregatum* declaratur; *nemini licere ſub pœna excommunicationis Bononiam aut quemcumque alium in locum pro celebratione Concilii ſe conferre; ſi Sedes vacaverit durante Concilio Papam extra Concilium non eſſe eligendum: contra Eugenium procedendum eſſe, ni Bullam diſſolutionis revocaverit, nec ei licere de Beneficiis eorum qui Concilio adhærent diſponere*, decretum eſt *Seſſ.* X. XI. XII. an. MCCCCXXXIII. *Eugenius* ad Concilium *citatur*; non comparens *contumacia* poſtulatur: niſi *diſſolutionis* Bullam revocet, & intra terminum præſcriptum coram Concilio ſe ſiſtat deponendus judicatur. *Seſſ.* XIV. XVI. XVII. ann. MCCCCXXXIV. Eugenii *Litera* ad Concilium quibus *id legitimè continuatum; ſeque id omni favore proſequuturum* declarat; *omnia in eo hactenùs geſta, & in tribus Cauſis prædictis deinceps gerenda approbat; omniáque à ſe in præjudicium Concilii facta aut attentata caſſat*; publicè lectæ, ratæ, & gratæ habentur. Legati autem qui eas pertulerunt, non niſi ſub certis conditionibus, *abſque omni juriſdictione coactivâ*, & juramento ad decreta Concilii Conſtant. obſervanda priùs præſtito, ad Præſidentiam admiſſi. *Seſſ.* XXVI. XXVII. XXVIII. XXIX. ann. MCCCCXXXVII. varia *Accuſationum* Capita, *Citationes* & *Proceſſus* in Eugenium ad Synodum venire præfractè recuſantem formantur *Seſſ.* XXXIV. xxv. *Jun.* MCCCCXXXIX. Eugenius in præcedentibus Seſſionibus *contumax* declaratus, & ab omni juriſdictione *ſuſpenſus*, *ut pacis Eccleſiæ turbator, ſimoniacus, perjurus, hæreticus*, &c. *deponitur*. *Seſſ.* XL. xxvi. *Febr.* MCCCCXL. Amadeus Sabaudiæ Dux, ſuperiori Seſſione in Pontificem electus, juramentum ex decreto Synodi præſtitit, & Felicis nomen ſuſcepit, cui ut *unico vero & indubitato Eccleſiæ Rom. Paſtori ab omnibus Chriſti fidelibus de neceſſitate ſalutis obediendum eſſe* decrevit Synodus. *Seſſ* XLV. xvi. *Maii* MCCCCXLII. Felix Papa V. Concilii Præſes Civitatem Lugdunenſem pro Concilio intra triennium celebrando nominavit: Concilium autem Baſileenſe non diſſolutum; ſed vel Baſileæ continuandum vel ad Civitatem Lauſanenſem tranferendum decretum eſt. Extant *Acta* cum Binii notis, *Conc.* Tom. XII. col. 459. quibus præmittuntur *Petitiones* & *Articuli Bohemorum*: Subjunguntur *Bulla* Nicolai P. V. Eugenii Succeſſoris, acta & geſta Concilii Baſileenſis confirmans: *Epiſtolæ* variæ Synodales: *Actionum, Decretorum*, aliarumque rerum huc ſpectantium *Farrago* ſivè *Appendix*, & *Orationes* contra Bohemos IV. Concilii *Baſileenſis & Florentini Acta*, ab Auguſtino Patricio compendioſè relata, habentur *Conc.* Tom. XIII col. 1458. Vide Æneæ Sylvii *de Geſtis Concilii Baſileenſis* libros II. & Richer. *Hiſt. Conc. Gen.* lib. III. à Cap. 2. ad 6. incluſivè.

1438. R. G. BITURICENSE à Gallicanæ Eccleſiæ Præſulibus, Præſidente Carolo VII. Francorum R. præſentibus Ludovico Delphino, aliiſque Regni Primoribus, Avarici Biturigum Aquitaniæ Metropoli, an. MCCCCXXXVIII. celebratum. In quo Concilium Baſileenſe, repudiato Ferrarienſi, ab Eccleſiâ Gallicanâ approbatur; & Conſtitutiones ejus *de poteſtate Concilii* ſuſcipiuntur; eáque occaſione, PRAGMATICA SANCTIO pro jure Regio contra Uſurpationes Papales ab Ordinibus Regni in Conciliis generalibus anno ſequente confirmanda ſtabilitur. Vide Gaguin. *Hiſt. Gall.* lib. X. Extat *Pragmatica Sanctio*, *Pariſ.* 1554. 2. Vol. 8°. à Pinſonio edita & illuſtrata, *ibid.* 1666. SÆC. XV. ab An. MCCCC.

FERRARIENSE ſive FLORENTINUM, ab Eugenio IV. P. quo Patrum Baſileenſium conatus pelſundaret, & Græcos ſpe ſuppetiarum à Latinis faſcinatos in partes ſuas attraheret, Ferrariæ congregatum & vi. *Octob.* an. MCCCCXXXVIII. inchoatum; Florentiam poſteà transferendum. Huic præſedit Eugenius Papa Cardinalibus & Prælatis Latinis ſtipatus; quibus non pauci ex Baſilea, repudiato Concilio acceſſerunt: Joannes Græcorum Imperator, Demetrius Deſpota, Joſephus Patriarcha Conſtantinop. cum Patriarcharum Orientalium Vicariis, Metropolitanis, Monaſteriorum Hegumenis, & Proceribus Eccleſiaſticis ad unionem in fide & ritibus inter Græcos & Latinos ſtabiliendam interfuerunt. De quatuor Articulis in hac Synodo controverſum eſt. 1. *De Proceſſione Spiritûs S.* 2. *De Pane Azymo in Sacramento Altaris* 3. *De Purgatorio*. 4. *De Primatu Papæ*, quorum primo ad Concilium reſervato, reliqua privatis Congregationibus diſcutienda amandantur, & ne fortè rixoſæ de rebus controverſis in Concilio Diſputationes (cùm in tanta frequentia nullus ſit altercandi modus) unionis negotium impedirent, inter utroſque convenit, ut ex alterutra parte decem qui diſputandi munus ſuſtinerent eligerentur: à parte Græcorum ex Metropolitanis Epheſius (unus inſtar omnium) Monembaſianus Nicænus Lacedæmoniæ, & Anchiali; è Proceribus Eccleſiaſticis M. Chartophilax M. Eccleſiarcha; Monaſteriorum Præfecti, Pantocratoris & Calei, & Moſes Hieromonachus. A parte Latinorum, duo Cardinales, Julianus & Firmanus: Andreas Rhodi, Joannes Hiſpanus, & ſex alii. *In Congregationibus*, inter Julianum Card. & Joannem Hiſpanum ex parte Latinorum, Marcum Epheſium & Archiep. Nicænum ex parte Græcorum, de *Purgatorio* diſputatum eſt, teſtimoniis ex S. Scriptura & Doctorum ſcriptis utrinque allatis. *In Concilio* Controverſia de *Additamento* ad Symbolum per XI. continuas Seſſiones à VI. die *Octobris* ad XVIII. *Novembris* incluſivè agitata necdum determinata, in medio relinquitur; petentibus Latinis ut in alteram partem quæſtionis tranſeant, & relictâ de Additamento controverſiâ ipſum dogma de Proceſſione *ex Filio* diſceptetur, deinde Concilium Florentiam Urbem transfertur. *Seſſ I.* Florent. aliàs XIII. xxvi. *Februar.* MCCCCXXXIX. Marcus Epheſius Eccleſiæ Græcæ fidem de proceſſione *ex Solo Patre* tuendam ſuſcipit. *Seſſ.* II. III. Latini Occidentalium Patrum teſtimonia in ſuæ fidei propugnaculum proferunt, & reſponſum petunt: deinde id mandante Imperatore à diſputando ceſſatum eſt & ad media Unionis perveſtiganda proceditur: id negotii ſubit Imperator, & ſive ex propenſiori animi affectu, ſive ex ſuppetiarum ſpe, & immani res Græcas provehendi deſiderio, ei acriter inſtat & invigilat. Hic primò Patriarcham in conſortium operis adducit, dein Antiſtites ſummâ rerum penuriâ laborantes vel muneribus vel minis ſibi obſequentes dat, dempto à Principibus Eccleſiaſticis patriæ fidei tenacioribus ſuffragandi jure: tandem impellente Imperatore; Roſſeno, Nicæno, & Protoſyncello ſuadentibus, ii. *Junii* in Latinorum caſtra itur: Dogma de Proceſſione *ex Filio*, Epheſio fruſtrà obnitente, pleriſque non ſine gemitu & lachrymis aſſentientibus, recipiendum decernitur; deinde *Additamentum* 1438. R.G.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. *ditamentum* ad Symbolum legitimè & juſtis de cauſis factum eſſe: Utrique Eccleſiæ conſuetudinem ſuam circa panem Euchariſticum ἄζυμον vel ἔνζυμον ſervandam eſſe: Doctrinam Purgatorii & Primatûs Papæ tenendam eſſe, ab Imperatore cum Conſiliariis, Synodo inconſultâ, concluſum eſt. Tomus deinde conficitur quinto die *Julii* palam ab omnibus ſubſcriptione confirmandus, & poſtero die ſolenni celebritate promulgandus. Hujuſce Synodi Hiſtoriam & Acta à Sylveſtro Syropulo M. Eccleſiarcha & Dicæophylace qui præſens interfuit ſumma fide relata & ex publicis Græcorum commentariis deſcripta habemus, cum interpretatione & notis R. Creighton Gr. Lat. edita *Hagæ Com.* 1660. *fol.* Nec diſſimulandum eſt, Acta ab his paululum diſcrepantia, ſuppreſſis Latinorum dolis, a Theodoro Xanthopulo (ſi rectè conjicit Allatius †) Græcè conſcripta, *Romæ* primum edita, 1577. *fol.* deinde adjectis Scholarii & aliorum operibus Græcè & Latinè ex interpretatione Matt. Caryophili *ibidem* recuſa 2. Vol. 4*to.* inde in *Conc.* Tom. XIII. relata. Dum hæc geruntur, Florentiam appellunt Armenorum Legati, ad unionem cum Latinis in fide & ritibus tranſigendam miſſi. Quibus auditis, de Symbolo Athanaſiano & Conſtantinopolitano cum additione vocis *Filioque*, & de Concilii Chalcedonenſis decretis ſuſcipiendis; de ſeptem Sacramentis juxta formam in Eccleſiâ Romanâ uſitatam miniſtrandis; de nonnullis Feſtis diebus obſervandis; de conſenſu cum Eccleſiâ Romanâ in *Purgatorio*, *Papæ Primatu*, aliiſque doctrinæ Capitibus determinatum eſt. Extat *Decretum Synodale* XXII *Novemb.* anno MCCCCXXXIX. ſancitum, *Conc.* Tom. XIII. col. 529. Pactam etiam in hac Synodo cum Jacobinis, cum Meſopotamiæ & Syriæ incolis, cum Chaldæis denique & Maronitis concordiam memorant Hiſtorici, & *Decreta* cum *Formulâ fidei* ab iis Gentibus profitendâ reperiuntur, *ibid.* col. 1204 1222. Verùm hæc Romæ in Baſilica Lateranenſi ad quam Eugenius P. ex Florentiâ Synodum tranſtulerat acta ſunt. Conſule hujus Concilii Acta ab Horatio Juſtiniano collecta & Latinè edita *Conc.* Tom. XIII. col. 825. & Auguſtini Patricii Hiſtoriam Compendiariam ſuprà laudatam *ibid.* col. 1428.

† In Creighton. Exercit. V. p. 73.

1439. R.G. CANTUARIENSE I. ab Henrico Archiepiſcopo, cum Suffraganeis Calend. *Novembris* anno MCCCCXXXIX. habitum. In quo Clerus de ſeveritate legum *Præmunire* conqueſtus, earum abrogationem ſuppliciter petiit, decimâ Regi conceſſa, & majoribus adjumentis uberrimè promiſſis: de *augmentatione* item exilium Vicariorum, & moderandis Advocatorum exactionibus actum eſt. Extat in hanc rem *Conſtitutio* Synodalis apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 689. & *Conc.* Tom. XIII. col. 1282. Porrò hac Synodo ſedente exequias pro Sigiſmundo Auguſto defuncto honorificè celebratas narrat Nic. Harpsfield *Hiſt. Eccl. Angl.* p. 621.

1440. R.G. FRISINGENSE à Nicodemo de Scala, qui pulſo Joanne Grünenwaldero ſedem occupaverat, cum Decano & Capitulo Eccleſiæ Cathedralis reliquoque Diœceſis Friſingenſis Clero, in aula Epiſcopali II. die *Septembris* ann MCCCCXL. congregatum. Extant quæ ad diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant *Canones* XXVI. *De Clericis peregrinis & ignotis; de judiciis; de Clericis non reſidentibus*, &c. *Conc.* T. XIII. col. 1283.

1445. R.G. ROTHOMAGENSE à Radulpho Rouſſelio Archiepiſcopo cum Suffraganeis, Eccleſiarum Cathedralium Procuratoribus, Abbatibus, Prioribus, &c. in Capella Manerii Archiepiſcopalis XX. *Decemb.* anno MCCCCXLV. celebratum. Extant in rectæ Fidei propugnaculum, & vitæ ſanctimoniam, *Conſtitutiones* XL. contra *Blaſphemos, & temere jurantes; contra magicos libellos, & Dæmonum invocatores; contra Superſtitiones noviter Uſurpatas*, &c. *Conc.* Tom. XIII col. 1303.

TURONENSE rectè ANDEGAVENSE, Joanne Archiepiſcopo Præſide, Præſentibus Suffraganeis *IV.* & abſentium Vicariis, in Refectorio Eccleſiæ Andegavenſis Cal. *Julii* anno MCCCCXLVIII. coactum. In quo Diſciplinæ Eccleſiaſticæ *Capitula* XVII *de clandeſtinis Matrimoniis; de non temerandis Eccleſiis, de ludis prohibitis*, &c. ordinantur. Horum Compendium protulit Poſſevinus in *Appar. Sac.* Tom. II. integra ex J. Sirmondi apographo deſcripta, habentur, *Conc.* Tom XII. col. 1352. 1448. R.G.

CONSTANTINOPOLITANUM, præſentibus tribus Patriarchis, Alexandrino, Antiocheno, & Hieroſolymitano, Conſtantino Palæologo Imperante, in Templo S. Sophiæ circa annum MCCCCL. celebratum. In quo Gregorius Patriarcha Conſtantinop. de throno deturbatur, & Athanaſius in ejus locum ſufficitur; Synodo Florentinâ rejectâ ab unione cum Latinis receſſum eſt. Additionem Symbolo ſupervacaneam eſſe, cùm quod à ſeptem Synodis comprobatum ſit correctione non indigeat, & Papam reliquis Patriarchis ordine non dignitate præcedere, declaratum eſt. Denique trium Patriarcharum Synodus an. MCCCCXLIII congregata, (cujus Decretum contra Metrophanem Patriarcham alioſque Henoticos habetur apud Allatium *De Conſenſu* lib. III cap. 4) ab hoc Conceſſu approbatur. Extant *Acta* partim Græcè partim Latinè *Conc.* Tom. XIII. col. 1365 & apud Allatium *ibid.* inter *Addenda*, col 1380. & ſeq. ubi multa congeſſit Vir eruditus quibus ea *vodulae* ſuſpecta daret: verùm non ſunt tanta ut Lectori ſcrupulum injiciant, aut nobis ad alia properantibus aliquid negotii faceſſant. 1450. R.G.

COLONIENSE, Nicolao Cuſano Cardinale legato per Germaniam Pontificio Præſide, Theodorico Archiepiſcopo adſiſtente & comprobante, præſentibus Comprovincialium Vicariis, Abbatibus, Decanis, &c. tertio die *Martii* anno MCCCCLII. habitum. In quo varia ad mores Clericorum & Monachorum corrigendos, & in diſciplinæ in dies labaſcentis inſtaurationem ordinantur, Conſtitutiones denique à ſuperioribus Synodis editæ renovantur. Extant *Decreta*, Conc. Tom XIII. col. 1378. 1452. R.G.

SUESSIONENSE à Joanne Juvenale de Urſinis Metropolitâ Rhemenſi, cum Suffraganeis IV. licentiâ à Carolo R. ſecundùm Pragmaticam priùs impetratâ, menſe *Julii* anno MCCCCLV. (ad annum ſequentem dimittunt noviſſimi Conciliorum editores) coactum. In quo abuſus, qui bellis flagrantibus in Eccleſiam irrepſerant, tolluntur, cultui divino ſuus decor reſtituitur, aliaque ad fidei puritatem & vitæ honeſtatem decernuntur. Extat *Decretum* Synodale *Conc.* Tom. XIII. col. 1396 Conſule Guil. Marlot. *Hiſt. Rhemenſ.* lib. IV. cap 40. p. 732. 1455. R.G.

SENONENSE, à Ludovico Archiepiſcopo cum Suffraganeis *III.* Decanis, Abbatibus, & reliquo illius Provinciæ Clero, menſe *Martii* anno MCCCCLXI. celebratum, (in Actis annus MCCCCLX. numeratur *more Gallicano*). In quo quatuor tractanda proponuntur, 1. *De Dei reverentia & cultu.* 2. *De Correctione morum virorum Eccleſiaſticorum*, 3. *De fideli adminiſtratione & bonorum temporalium conſervatione, & fideli diſtributione.* 4. *De oppreſſionibus & gravaminibus Eccleſiæ*: & ſuper ſingulis variæ conſtitutiones ordinantur. Extant 1461. R.G.

Digitized by Google

SÆC. XV. ab An. MCCCC. tant *Capitula* prolixa XXVI. ab altero Concilio ſub Triſtando Archiepiſcopo anno MCCCCLXXXV. demum habito comprobata, & ejus Actis inſerta, *Conc.* Tom. XIII. *Append.* col. 1723.

1463. R. G. CANTUARIENSE II. à Thoma Bourchier Archiepiſcopo cum Suffraganeis, in Eccleſia Cathedrali D. Pauli Londinenſ. ſexto *Iulii* ann. MCCCCLXIII. enactum. In quo de debita reverentia Eccleſiis & locis ſanctis habenda, & de veſtitu Clericorum actum eſt. Extant *Conſtitutiones* II apud Spelman *Conc. Brit.* Tom. II. p. 698. inde *Conc.* Tom XIII. col. 1419. Plures Synodos ſub Thomâ Archiepiſcopo Loodini habitaa memorat *Antiquitat. Britan.* Auctor, & multa in negotio Reformationis ab iis Decreta notat; quem vide p. 293. 294.

1466. R. G. EBORACENSE, à Georgio Nevile Archiepiſcopo, cum Suffraganeis, Prælatis, & Clero iſtius Provinciæ, in Eccleſiâ Metropolitanâ, xxvi. die *Aprilis* anno MCCCCLXVI. ad fidei monimen, morum reformationem, & Eccleſiaſticæ libertatis defenſionem congregatum. In quo decretum eſt *ut quilibet Sacerdos quater in anno populo exponat* XIV. *Articulos fidei*; X. *mandata Decalogi*; II. *præcepta Evangelis*; VII. *opera Miſericordiæ*; VII. *peccata Capitalia*; VII. *virtutes principales & VII. gratiæ Sacramenta*: & multa alia ad corrigendos abuſus ordinantur: Extant *Capitula* X. quibus ſubjunguntur *Conſtitutiones* V. à Joanne Kemp Archiepiſcopo & S R.E. Cardinale in Synodo Provinciali priùs ſtabilitæ in hac Synodo renovatæ apud Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. & *Conc.* Tom. XII. col. 1421.

MADRITENSE, ab Hiſpaniæ Epiſcopis & Prælatis, Roderico de Borgiâ Cardinale & Sixti P. IV. in Hiſpaniam Legato Præſide, ſub initium anni MCCCCLXXIII. coactum. In quo contra *ignorantiam, avaritiam, & luxuriam* Clericorum actum eſt. Et remedia tempeſtiva ſingulis adhibentur. Hujus Synodi ex Marianâ meminit H. Spondanus ad ann. 1471 VII. VIII. Vide d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. pag 671. SÆC. XV. ab An. MCCCC. 1473. R.G.

TOLETANUM ab Alphonſo Carrillo Archiepiſcopo, cum Suffraganeis, & Comprovincialibus, in oppido de Aranda Oxomenſis Diœceſis, unde & ARANDENSE à quibuſdam appellatur, V. die *Decembris* anno MCCCCLXXIII. In quo *ne cura Eccleſiarum aut dignitates ullis crederentur qui Latinè neſcirent; ne Clerici Concubinas teneant; contra duella & homicidia*, &c. decretum eſt. Extant *Canones* XXIX. *Conc.* Tom. XIII. col. 1448. & apud d'Aguirre *Conc. Hiſp.* Tom. III. p. 672. 1473. R. G.

LONDINENSE II. à Joanne Morton Archiepiſcopo, cum Epiſcopis Suffraganeis, & Provinciæ Cantuarienſis Clero, in Eccleſiâ Dom. Pauli Londin. XIII. die *Feb.* anno MCCCCLXXXVI. congregatum: In quo contra ineptias quorundam Concionatorum caninâ Eloquentiâ in Epiſcopos abſentes latrantium, contra mollitiem & luxuriam Cleri Londinenſis, & de Exequiis Epiſcoporum defunctorum actum eſt. Vide Spelman. *Conc. Brit.* Tom. II. p. 712. Conſule *Antiquit. Brit.* 297. 298. 1486. R.G.

Finis Decimi quinti Sæculi.

SÆCULUM REFORMATUM.

CONSPECTUS SÆCULI.

SÆC. XVI. ab An. MD. SUB initium Sæculi, Julius II. vir projectiſſimi in omne ſcelus animi ad Pontificatum evectus, inter habendam electionem datâ fide ſe Concilium Generale intra biennium coacturum eſſe ſanctiſſimè in ſe recepit. Papatum adeptus de fide liberandâ parùm ſollicitus, nonniſi copiis militaribus conſcribendis, opprimendæ urbium Italicarum libertati, & ampliandis Eccleſiaſticæ ditionis pomœriis, animum adjecit; repudiatis ſummo faſtu Cardinalium, quibus Synodus in votis fuit, precibus. Viri intemperiem tandem caſtigavit Ludovicus XII. Galliæ Rex, qui à Pontifice bello laceſſitus, Concilium Turonenſe anno 1510. haberi juſſit. Plura adversùs authoritatem Pontificiam moliri auſa eſt iſta Synodus; & in his Chriſti Vicarium plus nimis ferocientem armis jure oppugnari poſſe, Pragmaticam Sanctionem in uſum eſſe revocandam, & legatos ad Julium, qui de Concilio indicendo eum compellarent, mittendos eſſe, decrevit. Concilium indicere Julius præfractè recuſavit; adeóque Cardinales quamplurimi Ludovici Regis & Maximiliani Imp. patrocinio fulti Concilium Piſis anno 1511. celebrârunt. Inchoatâ Synodo Julium adeſſe jubent, nefariæ perfidiæ & violatæ fidei reum agunt, nil *in Chriſtianâ republicâ deterius, nil pernicioſius expectari poſſe, quàm ipſum Chriſti Vicarium* prædicant, ac prolato in medium longo criminum Julianorum indiculo, ipſum dignitate Papali ſuſpendendum decernunt. Julius interim, ne cauſæ ſuæ deeſſet, ex adverſo Concilium Romæ in Eccleſiâ Lateranenſi anno 1512. celebrari curat, Patreſque Piſanos hæreſeos damnari & diris devoveri efficit. Gallicis armis parùm proſperè in Italiâ cedentibus, brevi poſt tempore diſſoluta eſt Synodus Piſana, & præclara Leoni X. qui Julio Concilii Lateranenſis Seſſione V. intermortuo anno 1513. ſucceſſerat, triumphandi materia relicta eſt. Concilium ille diutiùs produxit, reſque pro lubitu geſſit; Synodum Piſanam iteratò anathematizari, Pragmaticam Sanctionem aboleri, Pontificis ſupra Concilium ſuperioritatem definiri, & adverſa Conciliorum Conſtantienſis ac Baſileenſis decreta caſſari effecit. Rebus Gallicis in deterius vergentibus, Franciſcus cum Leone Papâ famoſam *Concordatum*

anno

SÆC. XVI. ab An. MD. anno 1515. iniit; & Clerum Gallicanum ſe *Conventui Piſano renunciare & Concilio Lateranenſi adhærere* ſolenni decreto proteſtari adegit; quamvis hodie Eccleſia Gallicana Concilium Lateranenſe repudiet, & Oecumenicorum numero eximat. Sanè iſti Concilio vix ſexaginta Epiſcopi interfuerunt; iſti etiam maximam partem Itali, viliſſima ſedis Romanæ mancipia. Anno 1517. Tetzelius, aliique Ordinis Dominicani gregales, venales Indulgentias per Germaniam circumtulerunt; à Leone Papa immiſſi, qui credulâ plebe pecuniam emungerent. Horum audaciæ ſeſe obvium dedit Lutherus, & in impias Dominicanorum conciones invectus, inſigniores Eccleſiæ Romanæ errores paulatim aggreſſus eſt; atque adeò tamdiu exoptatam, toties fruſtra tentatam Reformationem fœliciter auſpicatus eſt; quæ ſummâ alacritate & applauſu à maximis Sæculi Viris excepta, per potiorem Eccleſiæ Occidentalis partem brevi diffuſa eſt; incaſſum frementibus inferis & ringente Sede Romanâ. SÆC. XVI. ab An. MD.

SCRIPTORES.

1501. H.W. IOANNES LUDOVICUS VIVES, gente Hiſpanus, patriâ Valentinus, domi Grammaticæ, Lutetiæ Dialecticæ operam dedit, tam infœlicem ſanè, ut præceptores Sophiſtarum ac Scholaſticorum nugis & incultæ barbariei perditè addictos nactus, humaniores literas adeò non hauriret, ut etiam ſcriptis oppugnaret. Invecto enim Hiſpaniæ ab Antonio Nebriſſenſi politioris literaturæ ſtudio, cùm Doctores Scholaſtici, quibus rudis ille ſermonis ſqualor in deliciis erat, tam laudabili incepto manibus pedibuſque obviam irent, Ludovicus noſter Theologo cuidam Valentino Antonium impugnanti manum commodaſſe dicitur. Tandem verò Lovanii Græcis Latiniſque literis ſupra vulgarem ſortem eruditus, cœno emerſit, quòque magis à rectâ eruditionis ſemitâ deflexerat, eò acriore animi contentione utriuſque linguæ elegantiis reſtaurandis incubuit. Claruit anno 1501. In Academia Lovanienſi publico, ut videtur, ſtipendio conductus, liberales ſcientias juventuti Academicæ prælegit; ubi adoleſcentem nobiliſſimum Gulielmum Croium, paulò pòſt ad ſedem Toletanam evectum diſcipulum habuit. Interea temporis magnus ille doctrinæ & antiquæ Theologiæ inſtaurator Eraſmus, rem præclaram auſus, Veterum Patrum Latinorum ſcripta è ſitu diuturno excutienda, mendis & ſordibus repurganda, ac in lucem edenda ſuſceperat. Ab iſto in Conſilii partem vocatus Vives, Celeberrimum S. Auguſtini Opus de Civitate Dei recognoſcendum, & Commentariis elucidandum ſuſcepit. Quanto id ſucceſſu præſtiterit, norunt eruditi; norunt quotquot bonas literas curæ habent. Opus ſuum anno 1522 abſolutum, datâ ex Lovanio Epiſtolâ Henrico VIII. Angliæ Regi inſcripſit. Regi eo nomine gratiſſimus, mox in Aulam Anglicam accitus eſt; ut Mariæ Principis, filiæ Regis unicæ, inſtitutioni præeſſet. Eo munere aliquot annis perfunctus, tandem ob improbatum Henrici divortium, aulâ regnoque excedere neceſſe habuit: quin & iram regiam expertus eſt, in cuſtodia libera ſex menſes detentus; atque ægrè demum liberatus. Hinc in Belgium ſeceſſione facta, Brugis deinceps ſedes poſuit, & uxore ducta proli ſuſcipiendæ ac libris ſcribendis operam dedit. Obiit Brugis anno 1537. ſeu, ut alii, 1541. *Vir in omni diſciplinarum genere exercitatiſſimus*, inquit Jovius, *& de bonis literis optimè meritus----quo decedente doctior nemo in Hiſpania ſuperfuit. Equidem nec ingenium* (hæc Eraſmus*) *nec eruditionem, nec memoriam in illo deſidero. Adeſt illi parata ſententiarum ac verborum copia, quumque fuerit initio duriuſculus, in dies magis ac magis in illo matureſcit eloquentia: quem ſi nec vita nec ſtudium deſtituerit, bona ſpes eſt fore, ut inter Ciceronianos numeretur.*

* Ciceronian.

OPERA.

De ratione ſtudii puerilis Epiſtolæ II. Prodierunt ſeorſim *Lugduni* 1532 *Baſil.* 1557. *Tiguri* 1562.

Exercitatio linguæ Latinæ, ſeu *Dialogi. Colon.* 1494. 4to. *Norimbergæ* 1571. 8vo. 1622. 12°. *Venet.* 1580. 8vo. 1612. 8vo.

De conſcribendis Epiſtolis libellus. Colon. 1536; 1537. 8vo.

De ratione dicendi libri III. Baſil. 1537.

De conſultatione liber, cum præmiſſo Opere; *ibid.*

Declamationes vi. *de præſenti ſtatu Europæ, & bello Turcico.* Baſil. 1538.

Pompejus fugiens.

Fabula de Homine.

Liber in Pſeudo-Dialecticos.

Prælectiones iv. *in Varia.*

Ædes legum.

Iſocratis Orationes II. *viz. Areopagitica & Nicocles*; Latinè verſæ. *Baſil.* 1538.

De Corruptis Artibus, & tradendis Diſciplinis, libri xx. *Antverp.* 1531. *Colon.* 1532 *Lugduni* 1551 8vo.

Prælectio in Georgica Virgilii, & in Suetonium quædam.

Interpretatio Allegorica in Bucolica Virgilii. Mediolani 1539. 8vo.

De initiis, ſectis, & laudibus Philoſophiæ liber.

Anima Senis, ſeu prælectio in Ciceronis librum de Senectute.

De Somno & vigiliâ, ſeu prælectio in Somnium Scipionis *Baſil.* 1521.

Introductio ad Sapientiam.

Satellitium animi, ſive Symbola, Principum inſtitutioni potiſſimùm deſignata. Prodiit cum præcedente Opuſculo *Lugduni* 1532. *Baſil.* 1537. *Lugduni* 1556. 8vo. *Lipſiæ* 1600 8vo.

Genethliacon Jeſu Chriſti, ſeu de tempore quo natus eſt Chriſtus.

De Virtute fucatâ.

Clypei Chriſti deſcriptio.

Jeſu Chriſti Triumphus.

Virginis Deiparæ Oratio.

In Pſalmos Pœnitentiales vii. *Meditationes totidem.*

De Paſſione Chriſti Meditatio in Pſalmum xxxvii;

Exercitationes animi in Deum. Baſil. 1543. 16°.

Commentarius in Orationem Dominicam. ibid.

Precationes & Meditationes quotidianæ ac generales. ibid.

Di

SÆC. XVI. ab An. MD.

De Sudore Chriſti ſacrum diurnum.

Concio de noſtro & Chriſti ſudore.

De Veritate Fidei Chriſtianæ libri V. quod quidem Opus ultimo omnium loco conſcripſit. Prodiit *Baſil.* 1544. 8*vo*. *Colon.* 1564.

De Animâ & vitâ Libri 3 Lugduni 1538. 1555 8*vo*.

De Officio Mariti Liber. Brugis 1528. 8*vo*.

De Inſtitutione Fœminæ Chriſtianæ libri V. juſſu Catharinæ Anglorum Reginæ compoſiti. Prodierunt *Baſil.* 1538.

De Concordiâ & diſcordiâ in humano genere libri IV. ad Carolum V. Imp. *Antverp.* 1529. 8*vo*. *Lugduni* 1532. 8*vo*.

De Purificatione Liber ibid.

De Chriſtianorum vitâ miſerrimâ ſub Turcâ. ibid.

De Subventione Pauperum, ſive de Humanis neceſſitatibus Libri 2. *Pariſ.* 1530 *Lugduni* 1532.

De Communione rerum, ad Germanos inferiores.

De Europæ diſſidiis, & Bello Turcico, *Dialogus* Baſil. 1538.

Epiſtolæ variæ. Harum ſelectiores editæ ſunt *Antverpiæ* 1571, 1572, 8*vo*. 1577. nonnullæ anteà ineditæ habentur inter Eraſmi Epiſtolas, *Londini* 1642. fol. in calce voluminis ſecundi.

Prodierunt Opera Vivis omnia ſuprà enumerata *Baſil.* 1555 2. Tom. f. Prodierunt antea Opuſcula varia *ibid.* 1519. 4°.

Commentarius in S. Auguſtini libros de Civitate Dei. Haberi ſolet inter S. Auguſtini Opera Tom. V. ſeorſim verò *Baſil.* 1522. *Pariſ.* 1555. Notari verò non indignum eſt, in editione S. Auguſtini, quam curârunt Lovanienſes, Opus iſtud à Cenſoribus Romanis vitiatum eſſe; plurimoſque illius locos, Pontificiis minùs gratos, eximi.

Deſcriptio Temporum & rerum Romanarum, ſub Joannis Warſ nii nomine *Lovanii* 1534. edita eidem à nonnullis tribuitur.

Opuſcula aliquot inedita recenſet Nic. Antonius Biblioth. Hiſpan. Tom. 1. p. 555.

1501. H.W. **JOANNES LUDOVICUS VIVALDUS**, patriâ Pedemontanus è Monte Regali Liguriæ oppido oriundus; Ordinis Prædicatorum Theologus, claruit anno 1501. Demum à Cardinali de Valle in Conſiſtorio Romano anno 1519. Epiſcopus Arborenſis in Sclavoniâ ſub Metropolitano Jadrenſi deſignatus, calumniam ab æmulis quibuſdam paſſus eſt; quaſi verò Neophytus eſſet, & infideli ſanguine prognatus. Re Cardinali de S. Cruce commiſſâ, poſtquàm illum Chriſtianis parentibus ortum eſſe compertum fuiſſet, ſedem ſuam Epiſcopalem adeundi & pro munere gubernandi poteſtatem tulit. Scripſit Librum inſignem, quod *Opus Regale* inſcripſit. In eo Opuſcula ſequentia continentur.

Epiſtola de repellendis triſtitiæ cauſis.

De officio pietatis erga defunctos.

Tractatus de pugnâ partis ſenſitivæ cum intellectiva.

Epiſtola ad Vladiſlaum Bohemiæ & Hungariæ Regem.

Liber de laudibus trium Liliorum inſignium Regis Galliæ.

Tractatus de cognitione electorum & reproborum.

De XII. *perſecutionibus Eccleſiæ Dei.*

De Magnificentiâ gloriæ Salomonis, numne ſalvus an damnatus fuerit.

De cauſâ contritionis liber. Prodiit *Lugduni* 1512.

De veritate contritionis liber alter. Pariſ. 1519. 1530. 1564.

Prodierunt Vivaldi Opuſcula Theologica *Papiæ* 1507. *Lugduni* 1548.

BAPTISTA MANTUANUS. *Spagnolus*, ſeu *Hiſpaniolus* cognomento dictus, gente Italus, patriâ Mantuanus, ex Hiſpano Celtibero patre, matre Itala, furtivo concubitu (ſi Jovio* fides) natus eſt anno 1448. die XVII. Aprilis. Ordinis Carmelitani in Conventu Mantuano Monachus. Poëta eximius, & Theologus non incelebris; quippe qui penitiori Latinæ linguæ ſcientiæ Hebraicas literas adjecerat; & Poëticam venam rebus lascivis aut prophanis impendere piaculum duxit. Claruit anno 1501. Poſtquàm ſexies à Congregatione ſua Vicarius Generalis electus fuiſſet: demum anno 1513 Romæ in frequentiſſimo Carmelitarum Capitulo totius Ordinis Generalis conſtitutus eſt. Poſt triennium verò ſe tanto oneri imparem ſentiens dignitati ſuæ ultroneus ceſſit; ut Deo ac ſacris ſtudiis faciliùs vacaret. Pauxillo ſanè tempore id illi contigit. Obiit Mantuæ XI. Cal. Aprilis anno 1516. ætatis ſuæ 68 Mortuo Fredericus Mantuæ Princeps ſtatuam marmoream, laureâ coronatam, in arcu triumphali juxta Virgilii Maronis ſimulachrum poſuit. Vir certè & ingenio dicendi ubertate plurimùm pollens; quippe Poëta optimus haberi poſſet, niſi in illa incidiſſet tempora, quibus nullus mediocribus Poëtis locus erat. Carminum utcunque numero nulli inferior; utpotè qui pluſquàm quinquagies quinquies millenos verſus à ſe ſcriptos reliquerit. Hos quidem duriuſculâ cenſurâ *Scabioſos eſſe, & ita rari natos, ut nihil ſapiant urbanum*, judicat Scaliger † Mitiùs paulò Lilius Gyraldus *. *Juvenis*, inquit, *laudabiliter poeta fuit. Cùm verò ei defecit calor ille & fervor juvenilis, tanquam amnis ſine obice extra ripas ſordidè defluens, coerceri non potuit; vix enim ea legere poſſumus, quæ longiùs ille ætate provectus carmina ſcripſit.* Sanè Mantuanus id infortunii habuit, ut in extremo ferè vitæ actu Criticorum ictus ſcripta ſua confodentium edita defenſione repellere cogeretur.

SÆC. XVI. ab An. MD. 1501. H.W.

* Elog. Doct. Virorum c. 62.

† Poëtic. Lib. 6.

* Dialog. de Poëtis ſuæ. ſui.

OPERA.

P*Salmi* VII. *Bononiæ* anno 1482. editi, cùm civitas gravi peſte premeretur.

Apologeticus in laudem Poeſeos & Poëtarum contra caſtigatores Operum ſuorum.

De horum temporum calamitatibus ſeu de VII. peccatis mortalibus, *Bononiæ* 1478. 4*to*. *Pariſ.* 1505 4*to*.

Bucolicorum libri 3. ſive *adoleſcentia.*

Ecloga X.

Contra Poëtas impudicè ſcribentes. Pariſ. 1505. 4*to*.

Epigrammatum ad Falconem liber.

De morte contemnenda Carmen.

Nænio aliquot, ſeu Conſolationes in mortem Collæ Aſculani, Petri Nebularii Carmelitæ, Frederici Hiſpanioli, Joannis Soreth Carmelitarum Generalis, Alexandri Corteſii, & filii Joannis Sebadini.

Exhortatio ad Principes Chriſtianos, de armis contra Infideles ſemper capiendis.

Uter ſit præſtantior, Orator, an Poeta?

De ſuſcepto Magiſterio Theologico Carmen.

Contra Amorem Carmen, *atque aliud de natura Amoris.*

De vita S. Blaſii Epiſcopi & Martyris libri II.

De vita B. Nicolai Tolentini libri III.

De Bello Veneto liber.

Exhortatio ad Inſubres.

Angolariorum libri VI. ad Gonſalvum Ferrandum Agelarium.

De Cupidine marmoreo dormiente Carmen.

Parthenice Heroidum & virginum ſanctiſſimarum, viz. de D. Maria libri III. de S. Catharina libri III. de SS. Margareta, Agatha, Lucia, Apollonia, & Cæcilia libri ſinguli. *Bononiæ* 1487. 4*to*. *Daventriæ* 1497. 4*to*. *Venet.* 1499.

De vita B. Dionyſii Areopagitæ libri III.

Di

De vitâ S. Georgii liber.

De vitâ B. Ludovici Morbioli Bononienſis liber.

In laudem B. Joannis Baptiſtæ Carmen.

In B. Albertum Carmelitam Siculum Carmen.

Faſtorum libri XII. ſecundùm XII. anni menſes digeſti. *Argentinæ* 1520. *4to.*

Vita ſuæ Epitome ad poſteritatem.

Alphonſus, ſeu de Granata à Ferdinando & Iſabella Hiſpaniæ Regibus anno 1492. expugnata libri VI.

Trophæum Gonzagæ, ſeu de Gallis ex Italia pulſis libri V.

De fortunâ Franciſci Gonzagæ Carmen.

Carmen Panegyricum in Robertum Sanſeverinatem Venet. 1499.

Somnium Romanum de eodem.

Carmen Panegyricum in Brixiam civitatem.

In Villam Io. Bapt. Refrigerii Carmen.

De Quercu Juliâ Carmen.

Sylvarum libri IV.

Contra detractores Dialogus.

Contra calumniatores Epiſtola.

Tractatus de parte corporis B. Mariæ, in qua conceptus eſt Jeſus Chriſtus.

Redemptoris mundi matris Eccleſia Lauretanæ Hiſtoria.

De variis interpretationibus S. Scripturæ.

Apologia pro Carmelitis.

Pro Io. Trithemii libro de laudibus Ordinis Carmelitarum.

Pro ejuſdem libro de Viris illuſtribus ejuſdem Ordinis.

De Patientia libri III. Pariſ. 1498. *4to.* ibid. 1505. *4to.*

De Vita Beata Dialogus jucundiſſimus.

Prodierunt omnia Baptiſtæ Mantuani Opera, ſtudio Laurentii Cuperi Bruxellenſium Carmelitarum Prioris, *Antverp.* 1576. 4. Tom. *8vo.* plurima *Colon.* 1565. ferè omnia *Pariſ.* 1513.

1501. H.W. PETRUS MARTYR ANGLERIUS, natione Italus, domo Mediolanenſis, apud lacum tamen Verbanum in Gallia Ciſalpina natus, Protonotarius Apoſtolicus, claruit anno 1501. Patriæ diſcordiam atque inteſtina bella deteſtatus, anno 1487. Tendillæ Comitem, Hiſpaniæ Regis legatum in Hiſpaniam ſecutus eſt; & à Ferdinando Rege in aulam accitus, variis dignitatibus auctus, rebuſque graviſſimis admotus fuit. Prior enim Archiepiſcopatûs Granatenſis conſtitutus; & ſecretis Rerum Indicarum Conſiliis adhibitus, exeunte anno 1501. ad Campſonem Gaurum Ægypti Sultanum à Catholicis Regibus legatus eſt. Obiit poſt annum 1525. Hiſtorica conſcripſit plurima; in quibus, judice Gomecio *, *ſtyli ruditatem rerum à ſe traditarum fide egregiè compenſat.*

* De reb. geſt. Fr. Ximenii lib. 1.

SCRIPTA.

De navigatione Oceani, ſeu de Inſulis à Chriſtophoro Columbo nuper inventis, libri XXX. anno 1502. ſcripti. Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1587. 8°.

De legatione ſuâ Babylonicâ libri III. Editi ſunt unà cum præmiſſo Opere *Baſil.* 1533. *Colon.* 1574. 8o.

Epiſtolarum Libri XXXVIII. quibus integra ferè rerum in Europa per totidem annos (ab anno ſc. 1488. ad 1525.) geſtarum Hiſtoria Epiſtolis DCCCXIII. comprehenſa exhibetur. Prodiit Opus iſtud *Compluti* 1530. *Amſtelodami* 1670. f.

1501. H.W. FRANCISCUS GEORGIUS, Patriâ Venetus, Ordinis Minorum ſodalis; Platonicæ Philoſophiæ & Talmudicis commentis impensè deditus, plurimos erravit errores, quos cum Origene ferè communes habuit. Ex his maximè notari meretur ſententia ejus de Paradiſo terreſtri; cujus integram Hiſtoriam, Philonem & Origenem ſecutus, in allegoricum ſenſum detorquet. Claruit anno 1501. Obiit anno 1510. Scripſit *Problematum in S. Scripturam Tomos* VI. *Venetiis* 1536. *Pariſ.* 1574. *4to.* editos: & *Cantica* III. *de Harmonia mundi*, Venet. 1525. *Pariſiis* 1525. f. impreſſa.

1501. H.W. ANTONIUS TROMBETA, nonnullis *Tubeta* dictus, natione Italus, patriâ Patavinus, Ordinis Minoritarum, Provinciæ S. Antonii Miniſter; & in Academiâ Patavinâ Metaphyſicæ Profeſſor, eximius Scoti ſectator. Illam quidem provinciam annis 27. iſtam 42. geſſit. Claruit anno 1501. Inter legendam Patavii Metaphyſicam Monaſterii S. Leonardi de Mathemauro Ordinis S. Benedicti, Commendæ titulo, à Julio II. Pontifice donatus eſt. Summa in docendo, ſcribendo, ac diſputando aſſiduitate, totius ferè Curiæ Romanæ, maximè verò Petri Bembi Cardinalis doctiſſimi favorem ac neceſſitudinem obtinuit. Tandem Archiepiſcopus Athenarum titularis; ac dein Epiſcopus Urbinas factus, à Julio II. ad Concilium Lateranenſe evocatus eſt. Obiit in urbe patriâ anno 1518. ætatis ſuæ 82. in æde D. Antonii ſepultus. Scripſit *Expoſitiones in Iſagogicas Formalitates ad Scoti Theologiam*; quas Antonius Syrrectus, Minorita, paulò ante evulgarat. Prodierunt Syrrecti Formalitates *Pariſ.* 1588. 1605. Trombetæ Expoſitio ad calcem earundem *Venet.* 1518. Cæterùm *Quæſtiones in Metaphyſicam*, & *Tractatus de futuris contingentibus*: quæ ſcripſiſſe Trombetam author eſt Waddingus *, nondum mi arbitror, prælo exierunt. Ejuſdem verò *Tractatus contra Averroiſtas de Animarum humanarum purificatione* typis excuſus eſt *Venet.* 1498. f.

* De Script. Ord. Minor. p. 38.

1501. H.W. BONIFACIUS DE CEVA, gente Italus, patriâ Ligur, Marchionis de Cevâ filius, Saxoniæ Ducum conſanguineus; Juris utriuſque Doctor. Poſt navatam diu Foro operam, Ordini Franciſcano ſe adjunxit, & in Conventu Rubei Montis Provinciæ S. Bonaventuræ habitum ſuſcepit. Claruit anno 1501. Ob inſignem, quâ polluit, prudentiam, rerumque agendarum dexteritatem, pacis Sequeſter inter tumultuantes Galliæ Principes plus ſemel adhibitus eſt. A conſodalibus verò ſuis Provinciæ Franciæ Miniſter & Commiſſarius, & Provinciarum Turonenſis ac S. Bonaventuræ; & magni Conventus Pariſienſis Reformator factus; ſingulas novis ab ipſomet editis Conſtitutionibus ad meliorem diſciplinam revocavit. Obiit Lutetiæ anno 1512. Aprilis die XII. Scripſit, præter *Conſtitutiones prædictas*, Minoritis ſatis notas, Opus haud exigui laboris, quod inſcripſit, *Viatica Excurſiones, de variis hominum vitiis*, ad Joannem Epiſcopum Tauriuenſem. Prodiit *Pariſ.* 1518. *Tractatum de Perfectione Chriſtianâ.* Pariſ. 1517. *Quadrageſimale*, & *Sermones Paſchales*, ibid. *Tractatum de ſcientiâ, & arte benè moriendi*, & *Reſponſionem ad quandam Apologiam contra ſe factam*: de quibus Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 85.

1501. H.W. ANTONIUS BONITUS, natione Italus, patriâ Cuccharanus, Ordinis Minoritarum Socius, & Provinciæ Terræ Laboris Præfectus, claruit anno 1501. Reginæ Joannæ matri, & Joannæ filiæ de Aragonia operam diuturnam in Sacello Palatii regendo præſtitit. Dein Regi Ferdinando ab eleemoſynis aſcitus, Eccleſiam Montis Marani regendam ſuſcepit, ad Acernenſem denuò tranſlatus: tanta ubique erga pauperes benevolentia uſus, ut *Pater Pauperum* vulgò appellaretur. Obiit circa annum 1510. Extat *Elucidarium de Conceptione immaculatâ*

 Virginis glorioſæ: typis impreſſum *Neapoli*, 1507. *Manuale* autem, quod ſcripſit, *omnium fere definitionum & diſcrepationum caſuum conſcientiæ*, nondum prælo editum videtur.

1501. H.W. JOANNES DE ARGAMANES, gente Hiſpanus, Ordinis Franciſcani, Provinciæ S.Jacobi. Claruit anno 1501. Scripſit *Speculum Fratrum Minorum*, quo graviſſimas, quæ in Minoritarum Regula deprehendi poſſent, difficultates explicat. Prodiit in Enchiridio ſen Manuali Fratrum Minorum anno 1535. Italicè *Tarviſii* 1593. Ejuſdem *Tractatus de valore Indulgentiarum*, excuſus eſt *Hiſpali* 1548. 1622. *Clypeus ſacrarum Monialium* extat in Enchiridio Fratrum Minorum.

1501. H.W. PELBARTUS OSVALDUS, natione Hungarus, civitate Temeſwarienſis, Ordinis Minoritarum Concionator eximius. Claruit anno 1501. Scripſit Volumen ſatis craſſum, cui titulum dedit, *Aureum S.Theologiæ Roſarium, juxta quatuor Sententiarum libros quadripartitum, ex doctrinâ Doctoris Subtilis, & D.Bonaventuræ, atque aliorum ſacrorum Doctorum.* Quartum ex hiſce quatuor librum à Pelbarto morte prærepto nondum abſolutum ſupplevit Oſvaldus à Laſco, Pelbarti diſcipulus. Prodiit integrum Opus *Hagenoæ* 1504. 1508. 2. vol. f. *Venetiis* 1586. 1589. Tom.IV. *Brixiæ* 1594. Extant præterea ab eodem conſcripta, *Sermones de Tempore Dominicales; ac de Sanctis*, Pariſ. apud Franciſcum Regnant: *Quadrageſimale triplex*, viz. de pœnitentia, vitiis, & præceptis Decalogi; & *Stellarium* B. Virginis. Unicum Opus ex hiſce tribus confici ſolet; quod *Pomerium Sermonum* inſcriptum, prodiit *Hagenoæ* 1475. 1498. *Venet.* 1586. 4°. Quinetiam ejuſdem *Stellarium Coronæ glorioſiſſimæ Virginis* impreſſum eſt *Venet.* 1587. *Commentaria in Pſalmos*, Hagenoæ 1504.

1501. H.W. JOANNES MEDER, natione Germanus, Ordinis Franciſcani Regularis Obſervantiæ Theologus, nec ignobilis apud Baſileenſes Concionator. Claruit anno 1501. Scripſit *Parabolam filii Prodigi*, ſeu integrum Sermonum totius anni volumen de eadem Parabola, quibus Pœnitentiæ originem, progreſſum & effectus fusè explicat. Prodiit *Baſileæ* 1510. *Pariſ.* 1511. 8°.

1501. H.W. MAURITIUS DE PORTU FILDÆUS, patriâ linguâ *Ophihilla* dictus, gente Hibernus, *Flos Mundi* vulgò appellatus, Ordinis Franciſcani ſocius, inter Fratres Conventuales in Italia ab unguiculis ferè atque adeò quadraginta plùs minus annis verſatus. Claruit anno 1501. In Academiam Patavinam evocatus Theologiam diu prælegit. Tandem vero à Julio II. Pontifice Archiepiſcopus Tuamenſis renunciatus, Concilio Lateranenſi anno 1512. interfuit, primiſque duabus Seſſionibus ſubſcripſit. In Patriam redux, maximâ à conterraneis ſuis veneratione exceptus eſt; non ſolùm ob ingentem eruditionis & pietatis famam, verùm etiam ob plenarias Indulgentias concedendi facultatem, quam à Pontifice adeptus Hiberniæ ſecum intulit. Obiit Gallovidiæ ante quinquageſimum ætatis annum VIII. Cal. Junii anno 1513. ſeu, ut alii volunt, 1514. Vir in rebus Theologicis ac Philoſophicis juxta doctrinam Scoti, ſi quis alius verſatiſſimus; quibus excolendis totam ferè vitam impendit.

SCRIPTA.

Theoremata de mente Scoti. Prodierunt *Venet.* 1514. 8°.

Annotationes in ejuſdem Quæſtiones in Porphyrium, Univerſamque Logicam. Venet. 1500. f.

Caſtigationes in libros IV. Sententiarum ſcripti Oxonienſis. Lugduni 1520.

Reportata ejuſdem recognita. Pariſ. 1518.

Epitomata in Formalitates Scoti. Pariſ. 8°. *Venet.* 1505. f.

Notæ & Poſtillæ in univerſa ferè Scoti Opera. Habentur in poſtrema Scoti Operum editione Lugdunenſi.

Dictionarium S.Scripturæ: quod quidem ultra literam E non progreditur. Prodiit *Venet.* 1603.

Enchiridion fidei. Venet. 1591. 4°.

Liber diſtinctionum, MS. in Bibliothecis Fratrum Conventualium Ravennæ & Aſſiſii.

Alia nonnulla ejuſdem Opera recenſet Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. pag. 256.

NICOLAUS DIONYSII, aliis *de Nyſe* dictus, natione Gallus, ordinis Minoritarum Theologus non obſcuri nominis, Conventûs Rothomagenſis Præpoſitus, Provinciæ Franciæ Vicarius, mox Miniſter Provincialis. Claruit anno 1501. Obiit Rothomagi anno 1509. die XVIII. Maii, in aula Capitulari ante altare ſepultus. 1501. H.W.

SCRIPTA.

Reſolutio Theologorum, ſeu *Commentarius in IV. libros Sententiarum.* Venet. 1568. 1574.

Summa, ſive Gemma Prædicantium, ſeu *Sermones plures.* Prodierunt *Baſil.* 1508. *Brixiæ* 1585.

Sermones æſtivi & hyemales.

Sermones de Adventu duplices.

Sermones de Quadrageſima. Prodierunt omnes iſti poſtremùm recenſiti Sermones *Rothomagi* 1508. *Argentinæ* 1510.

Sermones de Tempore à Dominica 2a. poſt Paſcha uſque ad Adventum. Pariſ. 1510.

Speculum mortalium, ſeu *de quatuor noviſſimis.* Pariſ. 1518.

JACOBUS ALMAINUS, gente Gallus, patriâ Senonenſis, Theologus magni inter Scholaſticos nominis, doctrinæ Scoti, Occami, & Bielis addictiſſimus; Collegii Navarrenſis in Academia Pariſienſi alumnus, & Joannis Majoris auditor. Claruit anno 1502. Quamprimùm Artium Magiſterium tuliſſet, Dialecticam & Philoſophiam naturalem publicè docuit, ſuaſque de utraque diſciplina lucubrationes ab anno 1505. ad 1508. typis dedit. Anno 1508. in Theologico Navarræ Sodalitio locum obtinuit; atque anno demum 1511. lauream Theologicam tulit. Anno ſequenti Sententias in Collegio ſuo prælegit, & commentariis illuſtravit. Eodem circiter tempore à Facultate Theologica electus eſt, qui Thomæ Cajetani librum de Pontificis ſupra Concilium auctoritate, à Concilio Piſano ad Pariſienſes tranſmiſſum, edita reſponſione refutaret. Summo id acumine ac doctrinâ præſtitit; librumque ſuum, in frequentiſſimo omnium Theologorum conventu recitatum, cunctorum ſuffragiis comprobatum retulit. Obiit anno 1515. immatura morte abreptus. 1501. H.W.

OPERA.

Moralia, in quibus quatuor habentur Tractatus viz. *De actuum & habituum eſſentia eorumque impedimentis; de tribus virtutibus Theologicis, Fide, Spe, & Charitate; de humanis viribus; de earundem virtutum oppoſitis.* Prodierunt ſimul *Pariſ.* 1510. 1512.

Quæſtio in Veſperiis habita de Dominio naturali, Civili, & Eccleſiaſtico. Habetur *ibid.* & inter Gerſonis Opera Tom. I. p. 688.

Lectura

SÆC. XVI. ab An. MD. *Lectura in* iii. *Librum Sententiarum* imperfecta, ſeu de Pœnitentia & Matrimonio; à diſtinſtione 14. ad 37. Exſtat *ibid.*

Lectura in 3. *Librum Sententiarum* completa. Prodiit *ibid.* & ſeorſim *Lugduni* 1527. 8°.

Expoſitio in Quæſtiones ſeu Deciſiones Gulielmi Occami de Poteſtate Eccleſiaſtica & ſeculari. Habetur apud Goldaſtum Monarch. Tom. 1. p.588. inter Gerſonis Opera Tom. 1. p.751. ſeorſim verò *Pariſ.* 1526. 8°. & cum libris præmiſſis *ibidem.* 1512.

Liber de autoritate Eccleſiæ & Conciliorum adversùs Thomam de Vio Cajetanum: Extat apud Gerſonem Tom. 1. pagin. 705. & ſeorſim *col.* 1514.

Dictata ſuper Sententias M. Roberti Holkot de actibus fidei & intellectûs, de actibus fidei, & de libertate voluntatis. Pariſ. 1512. & 1526. 8°.

Embammata Phyſicalia. Pariſ. 1505.

Tractatus V. *Conſequentiarum.* Pariſ. 1508.

Prodierunt Opera Almaini (neſcio tamen, an omnia) *Pariſ.* 1516.

1502. H. W. FINUS HADRIANUS, natione Italus domo Ferrarienſis, Scripturarum (ut vocant) Ducalis Fiſci Magiſter; vivebat ſenex anno 1503. uti in Proœmio Operis ſui teſtatur. Scripſit *Flagellum adverſus Judæos*, in libros IX. diſtributum: quod typis excuſum prodiit *Venet.* 1538. 4°.

1504. H. W. ALBERTUS CRANTZIUS, gente Germanus, ex honeſta familia Hamburgi natus, Juris Canonici & Theologiæ Doctor, poſtquàm multas Academias inviſiſſet, anno circiter 1490. creatus. Anno 1482. Academiæ Roſtochianæ Rector factus Theologiam & jus Canonicum ibi aliquandiu docuit. Poſtea in urbem patriam reverſus, Hamburgenſis Eccleſiæ Canonicus creatus eſt; & Profeſſoris Theologici munere honeſtatus, tandem Canonicorum Collegii Decanus evaſit. Claruit anno 1504. Eccleſiæ quidem reformationem, priſtinamque puritatem ſummis apprecatus eſt votis: Luthero tamen opus exoptatum aggredienti, quaſi deſperans, dicere ſolebat: *Frater, frater, abi in cellam, & dicito; Miſerere mei, Deus.* Obiit Hamburgi anno 1517. VII. Id. Decembris, in cœmiterio templi majoris ſepultus.

SCRIPTA.

Metropolis, ſeu Hiſtoria Eccleſiaſtica de Eccleſiis in Germaniâ, maximè verò Saxoniâ, Caroli M. ætate fundatis vel inſtauratis, ab anno Chriſti 780. uſque od ann. 1504. libris XII. comprehenſa. Prodiit *Baſil.* 1548. *Colon.* 1574. 8°. *Francofurti.* 1576. 1590.

Hiſtoria Saxonica libri XIII. *Colon.* 1520. *Francofurt.* 1575.

Hiſtoria Vandalica libri XIV. *Francofurt.* 1575.

Chronicon aliarum gentium Septentrionalium, viz. Daniæ, Sueciæ, & Norwegiæ. *Argentina* 1546. & cum additione per J. VVolfium *Francofurt.* 1575. Singulas haſce Hiſtorias à Caroli M. ætate orditur Crantzius, & id anno 1504. finit. Omnia iſta Crantzii Opera, antequam expurgentur, legi interdicunt Indices Romani.

De Officio Miſſæ libellus, Roſtochii 1505. excuſus.

1505. H. W. JOANNES STELLA, civitate Venetus, D. Mariæ formoſæ Sacerdos, ſcripſit anno 1505. Quando obierit, parùm conſtat. Scripſit, veteri ſtylo ac ſimplicitate uſus, *Commentarium de Vitâ ac moribus Pontificum Romanorum* à S. Petro uſque ad ſecundum Julii II. annum, qui Chriſti fuit 1505. Interim multa ſe, noviſſimis præſertim temporibus, quæ literis tutò committi non poſſent, prætermiſiſſe ipſe in Epiſtolâ ad Antonium Sutrianum, Patriarcham Venetum, non diffitetur. Sanè ipſo tacente illum noviſſimis Pontificibus, & in his Alexandro VI. & Julio II. omnium non ſolùm Pontificum ſed & virorum peſſimis, turpiſſimè adblandiri quivis facilè agnoſcet. Prodiit Opus iſtud *Venet.* 1507. dein *Baſil.* 1570. Poſtremò —— 1650. 24°. Scripſit adhuc Stella Librum *Auguſtalem* dictum *de Imperatoribus Romanis.* Prodiit iſte *Venet.* 1503. SÆC. XVI. ab An. MD.

DANIANUS CRASSUS, natione Italus, ex Ripolâ, oppido in Subalpinis ſupra Auguſtam Taurinorum ſito, oriundus; Ordinis Dominicani Monachus, ac demum in Lombardiâ Provincialis; S. interim Theologiæ Magiſter, Collegio S. Thomæ in Academiâ Ticinenſi Regens datus eſt. Claruit, anno 1506. Obiit anno 1516. Scripſit *Commentarium* ſatis prolixum in *Job*; atque anno 1506. edendum curavit cum aliis aliquot Tractatibus; in quibus locum habet *Liber Quæſtionum de S. Joanne Evangeliſtâ.* Dum Collegio enim D. Thomæ præeſſet Damianus, diſputando aſſeruit propoſitionem iſtam, S. Joannem fuiſſe Conſanguineum Chriſti, Conſanguineum Dei & multas alias, contra Joannem de Caſſivis Ord. Minor. Iſtas poſteà in librum digeſtas luce publicâ donavit. 1506. H. W.

FRANCISCUS XIMENIUS, gente Hiſpanus, Ciſneris, municipio regni Legionenſis non ignobili, natus, ex illuſtriſſimâ Ciſneriorum familiâ ortum duxit. Patrem habuit Alphonſum Ximenium Ciſnerium, matrem Mariam. Gonzalus à ſacro fonte dictus, Franciſci poſteà nomen cum cucullo induit. Sacerdotio ab incunabulis deſtinatus, ſummâ curâ literis inſtitutus eſt. Compluti Grammaticam, Salmanticę Philoſophiam, Theologiam, ac Jus utrumque didicit. Hinc Romam ad cauſas actitandas profectus, auditâ Patris morte, in patriam rediit; expectativis, quas vocant, Pontificis literis munitus. His fretus Archipresbyteratum Uzedę oppidi, tunc fortè vacuum occupavit; ab Alphonſo Carillo Archiepiſcopo Toletano eo nomine captus, & in vinculis diu detentus. Tandem liberatus Archipreſbyteratum ſuum Capellaniâ (quam appellant) maximâ Eccleſiæ Seguntinæ commutavit. Seguntiæ poſitus, adſcito ſibi Hebręo præceptore, linguarum Hebraicæ ac Chaldaicæ elementa hauſit; & Joanni Lupo Medinenſi inſtituendæ Academiæ autor fuit. Egregiâ viri famâ permotus Petrus Gonſalvus Mendozius Cardinalis, Epiſcopus Seguntinus, vicariam univerſæ diœceſeos adminiſtrationem illi detulit, & ſacerdotiis cum opimis auxit. Pauxillo dehinc tempore elapſo, rerum mundanarum pertæſus, & ſeceſſum meditatus, ſacerdotia & dignitates abdicavit; & in Cœnobio Toletano Monachis Franciſcanis ſe adjunxit. Loci tamen celebritate offenſus, ſecretiorem adhuc ſeceſſum cogitat; & enixis precibus impetravit, ut in anguſtam quandam perpaucorum ſodalium domunculam, Caſtanetum dictam, amanderetur, paulò poſt haud diſſimili Salzedæ Monaſteriolo præfectus. Anno 1492. Iſabellæ Reginæ à ſacris Confeſſionibus admotus eſt; & gregalium ſuorum Provincialis per utramque Caſtellam factus. Anno 1495. Mendozio Cardinali, Archiepiſcopo Toletano ſucceſſor datus eſt, atque adeò ſedis ſuæ jure totius Hiſpaniæ Primas & Archicancellarius evaſit. Ann. 1500. Academiæ Complutenſis fundamenta poſuit. Claruit anno 1506. Quadriennio ante præclarum illud Opus accuratam SS. Bibliorum editionem triplici lingua Compluti adornatam exorſus fuerat: accitis undequaque maximo ſumptu, præcipuè verò ex Bibliotheca Vaticana, quam emendatiſſimis Codicibus MSS. & ingenti ſtipendio conductis viris eruditiſſimis, Alphonſo Zamora, Alphonſo medico Complutenſi, & Paulo Coronello rerum Hebrai- 1506. H. W.

SÆC. XVI. ab An. MD. Hebraicarum peritiſſimis, Demetrio Cretenſi, Antonio Nebriſſenſi, Lopide Aſtuniga, & Ferdinando Pintiano Græcarum Latinarumque literarum conſultiſſimis. Duravit opera egregio iſti incœpto data quindecim plùs minùs annos, adeò ut editio finem penè cum Ximenii morte tulerit, poſtquàm illi quinquaginta millibus aureorum, & ampliùs, conſtitiſſet. Eodem circiter tempore Mozarabum Liturgiam, quæ in univerſa Eccleſia Toletana ab Iſidori temporibus, & poſt expugnatum à Mauris Toletum in ſex Eccleſiis, quas Chriſtianis Barbari permiſerant, uſurpata fuerat; poſt recuperatam verò ab Alfonſo VI. ſub finem undecimi ſeculi Urbem in deſuetudinem paulatim abierat; ſex illis Eccleſiis poſtliminiò intulit; atque anno 1504. Melchiori Gattizio Genuenſi Toleti imprimendam dedit. Anno 1506. turbatis poſt Sabellæ Reginæ mortem Caſtellæ rebus, Ximenius Joannæ Reginæ tunc delirantis Cuſtos, Carolique pueri Protector ab Optimatibus Caſtellanis unanimi ſuffragio electus eſt. Anno 1507. dignitate Cardinalitiâ à Julio II. Pontifice donatus fuit: Inquiſitor Fidei Generalis per univerſum Caſtellæ regnum mox conſtitutus. Poſt Ferdinandi demum Regis mortem, ab anno 1515. univerſam Hiſpaniam, abſente Carolo, vicaria autoritate biennio rexit. Obiit Vir verè magnus, & literis juvandis natus, Pintiæ VI. Id. Novembr. anno 1517. ætatis ſuæ 80. circiter. Toleti in Eccleſiâ primariâ ſepultus. Magnificam, uti ſuprà diximus, SS. Bibliorum editionem, ſumptu quin & dictamine proprio, à viris doctiſſimis adornari fecit. In eâ Veteris Teſtamenti libri tribus columnis per ſingulas paginas ſunt diſtincti. Iſtarum prima textum Hebraicum, ſecunda vulgarem Latinum, tertia Græcum LXX. Interpretum, Latinâ etiam verſione interlineari additâ illuſtratum, exhibent. His, in Pentateuchi libris, in margine inferiori ſubjicitur Chaldaica Paraphraſis, cui etiam tranſlatio Latina *κατὰ πόδας* facta apponitur. In libris non Canonicis (Canonem enim Scripturarum ex Hebræorum mente inſtituit Ximenius) præter Græcam *τῶν ό.* verſionem habentur duæ Latinæ, vulgaris altera, altera interlinearis de verbo ad verbum. In Novi Teſtamenti libris præter Græcum textum quàm emendatiſſimum unica habetur vulgaris verſio Latina. Acceſſit volumine poſtremo Hebræorum, Chaldæorum, & Græcorum vocabulorum Onomaſticon copioſiſſimum. Prodiit Opus iſtud pulcherrimum, Leoni X. Pontifici nuncupatum, *Compluti* excuſum ſex voluminibus in folio: quorum poſtremum anno 1515. prælo exiit. Cæterùm *Epiſtolarum* à Ximenio ſcriptarum volumen in Eccleſiæ Toletanæ archivis MS. extare prodit Alvarus Gomecius*, qui & pauculas aliquot in Vitâ ejus repræſentat.

* De Vitâ Ximenii. l. 4.

1506. H.W. ALPHONSUS ZAMORA, natione Hiſpanus, ortu tamen Judæus, Judæis parentibus in urbe Zamora natus eſt. Hebraicis literis ac myſteriis eruditiſſimus, publicas inter Judæos, antequàm fidem Chriſtianam ſuſciperet, ſcholas moderatus. Demum baptiſmo initiatus, claruit anno 1506. Ob inſignem rerum Hebraicarum peritiam ampliſſimo ſtipendio à Cardinali Ximenio invitatus, nobiliſſimæ illi Bibliorum Complutenſium editioni adornandæ quindecennem ferè operam locavit.

SCRIPTA.

Vocabularium Chaldaicum atque Hebraicum Vet. Teſtamenti.

Interpretationes Hebræorum, Chaldæorum, & Græcorum nominum utriuſque Teſtamenti.

Catalogus eorum, quæ in utroque Teſtamento aliter ſcripta ſunt vitio Scriptorum, quàm in Hebræo & Græco, & in quibuſdam Bibliis antiquis.

Introductiones Artis Grammaticæ Hebraicæ. SÆC. XVI. ab An. MD.

Opera iſthæc poſtremum Bibliorum Complutenſium volumen conficiunt; in quibus conſcribendis Alphonſus noſter partes primas, in ſequentibus ſolas tulit.

Introductiones Artis Grammaticæ Hebraicæ; ſeu Grammatica alia priori *brevior, facilior, & lucidior,* (uti ipſe in Præfatione loquitur) ad Alphonſum Fonſecam, præſulem Toletanum, Ximenii ſucceſſorem.

Vocabularium breve omnium ferè primitivorum Hebraicorum.

Brevis Tractatus de Orthographia Hebraica, ſeu *de Punctis.*

Epiſtola ex Hiſpania *ad Hebræos* Romæ degentes miſſa *ad reprehendendum eos in ſua pertinacia.* Extat Hebraicè & cum verſione Latina interlineari.

Opuſcula iſta quatuor proximè enumerata prodierunt ſimul *Compluti* 1526. 4°.

Compendium univerſorum Legis veteris præceptorum——4°.

ANTONIUS DE BURGOS, Hiſpanus, civitate Salmanticenſis, Juris utriuſque Doctor Bononienſis, & S. Clementis Hiſpanorum Collegii, ab Ægidio Cardinali Albornozio exſtructi, ſodalis; Jus Pontificium in Academia Bononienſi per 20. annos honeſta ſatis conditione profeſſus eſt. Claruit anno 1507. Eximiam doctrinæ & probitatis famam adeptus, à Leone X. in Curiam Romanam accitus, utriuſque Signaturæ Referendarius factus eſt; & Pontificibus dehinc Romanis in rebus graviſſimis procurandis operam uſque ad obitum dedit. Romæ è vivis exceſſit ſeptuagenarius anno 1525. die x. Decembris. Extant, *Commentarius ſuper utili & quotidiano Titulo de Emptione & Venditione in Decretalibus.* Ticini 1511. Parmæ 1574. Venet. 1575. 8°. Lugduni 1575. f. *Commentarii in alios Decretalium Titulos binos,* viz. de Conſtitutionibus, & de Reſcriptis, cum priore excuſi: & *Variæ Repetitiones in Jure Civili*, Venetiis 1587. editæ. 1507. H.W.

BERNARDUS BASINUS, Hiſpanus, Theologiæ Doctor Pariſienſis, Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ Canonicus, claruit anno 1507. ab anno tamen inde 1491. non incelebris, cùm Romæ in Templo S. Mariæ ſupra Minervam, die S. Thomæ Aquinatis coram XIX. Cardinalibus ſumma cum laude peroravit. Scripſit *Librum de Artibus magicis, & Magorum maleficiis*; qui typis impreſſus prodiit *Pariſ.* 1506. 8°. *Francofurt.* 1580. 8°. & Tom. II. pars 1ª. *Lugduni* 1620. 8°. 1507. H.W.

PHILIPPUS DECIUS, gente Italus, patriâ Mediolanenſis, Triſtani de Decio filius; anno ætatis decimo ſeptimo Ticinum miſſus, Lancelotum fratrem, Jaſonem Maynum, & Joannem Puteum jus utrumque docentes audivit. Dein Lancelotum fratrem à Florentinis Piſas evocatum ſecutus, Baldo Novello, Philippo Corneo, & Hieronymo Zanetino diſcipulum ſe dedit. Anno ætatis 22. Doctoratûs inſignia meruit; & Inſtitutionum prælectionem ſibi à Piſanis demandatam accepit. Claruit anno 1508. Munus Profeſſorium tanto acumine, eloquentia, & dicendi ubertate exornavit, ut Auditores ad cathedram ſuam confertim traheret, aliorumque Profeſſorum invidiam excitaret. Hinc Bartholomæus Socinus, Juris Cæſarei in eodem Gymnaſio Profeſſor, cùm ſe diſcipulis viduatum doleret; aut ſemetipſum aut Philippum munere ſuo dimitti petiit. Piſani itaque Philippo juris Pontificii profeſſionem injungunt, & Felino Sandeo comitem dant. Amplioris triumphi materiam id Philippo dedit. Felinus enim exemplo cathedram ſuam auditorum frequentia 1508. H.W.

 tiâ ſpoliatam indignatus, & Philippi conſortio ſeſe imparem ſentiens, Romam ſe contulit; & calumniis effecit, ut Philippus ſe docendi munere abdicare cogeretur. Is, Piſis relictis, Senenſibus operam obtulit; à quibus libentiſſimè exceptus eſt. Paulò poſt turbatâ re Senenſi, Piſas revocatus, Jus Canonicum docuit. Dein Ticinum tranſiit, opimis ſtipendiis à Gallo præſide invitatus. Dum Cathedram Ticinenſem regeret, à Concilio Piſano an. 1511. ſententiam rogatus de Synodi indicendæ jure (quod ad unicam ſpectare ſedem Romanam Julius Papa contendit) pro Concilii authoritate contra Pontificem ſcripſit. Ejectis itaque è Ticino Gallis Matthæus Cardinalis Sedunenſis unicam Philippi domum militibus diripiendam dedit. Iſte in Galliam ſe recepit; ubi Jus Pontificium, apud Biturricenſes biennio fermè edocuit. Tandem à Florentinis mille quingentorum aureorum ſtipendio in Italiam revocatus, priſtinam dignitatem ac Provinciam Piſis obtinuit. Poſtremò Senis profeſſus eſt; ubi unicâ filiâ Patricio Senenſi collocatâ octogenario major obiit anno 1535. die XII. Octobris: Piſas delatus, & in monumento, quod ſibi vivus poſuerat, reconditus.

SCRIPTA.

Conſilium pro Eccleſiæ authoritate ſupra Papam in causâ Synodi Piſanæ anno 1511. habitum. Extat apud Goldaſtum Monarch. Tom. II. p. 1667.

Sermo de eâdem materiâ pro juſtificatione Concilii Piſani. Habetur ibid. p. 1677. & cum præcedente Opuſculo apud Richerium Hiſt. Concil. Gener. lib. 4. par. 1. cap. 2. p. 167.

Conſilium de Reprobatione Inſtrumenti. Venet. 1546. Spiræ 1590. 8°.

Commentarius in Decretalia, *Digeſtum vetus, & Codicem.* Lugduni 1551. f.

Commentarius de Regulis Juris. Colon. 1569. f. 1619. 8°.

Additiones in Baldum Ubaldum ad Codicem, Digeſtum, & Infortiatum. Lugduni 1545.

Conſiliorum Tomi 2. purgati per N. Ant. Gravatium. *Venet.* 1581.

1510. H. W. THOMAS RADINUS, TODISCHUS dictus, natione Italus, civitate Placentinus, Ordinis Dominicani Theologus ſubtiliſſimus, Poeta, Philoſophus, & Orator eximius, quodque magis adhuc mirandum, tot tantaſque ſcientias ſine præceptoris ope adeptus. Claruit anno 1510. Scripſit ad Maximilianum Imp. *Librum de Pulchritudine Animæ*, quem *Callipſychiam* nominavit; *Mediolani* 1511. editum, alium, cui titulus, *Abyſſus Sideralis*, Pariſ. 1514. 4°. *Orationem contra Lutherum*, Lipſiæ 1520. 4. *& alteram contra Melancthonem*, Romæ 1522. 4°.

1511. H. W. CYPRIANUS BENETUS, ſeu *Benedictus*, gente Hiſpanus, patriâ Aragonius, Ordinis Dominicani ſodalis, & Theologiæ Doctor Pariſienſis. Claruit anno 1511. tam doctrinâ quàm pietate inſignis. Obiit poſt annum 1522.

SCRIPTA.

Tractatus de prima Orbis ſede.

De Concilio.

De Eccleſiaſtica poteſtate.

De Pontificis Maximi authoritate.

Quatuor iſti Tractatus, Julio II. & Leoni X. Papis nuncupati, in lucem prodierunt *Romæ* 1512. 4°.

Dialogus de excellentia & utilitate Theologiæ.

De Caroli Hiſpaniarum Regis præeminentia, de clementia, &c. Prodiit cum Dialogo præmiſſo *Romæ* 1518. 4°.

Append.

Oratio Hortatoria vehemens ad Hadrianum VI. *Papam ad accelerandum iter.* Prodiit alicubi in 4°.

Tractatum de non mutando Paſchate ſub Cypriani Veneti, Doctoris nomine excuſum memorat Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 152. qui & Venetum iſtum eundem cum Beneto noſtro fuiſſe, non malè forſan, conjicit.

MARCUS VIGERIUS, natione Italus, 1512. H. W.
patriâ Ligur, domo Savonenſis, Ordinis Minoritarum Monachus, præceptorem habuit Franciſcum Roboreum civem ac ſodalem ſuum, qui poſteà ad ſedem Pontificalem Sixti IV. nomine evectus eſt. Poſtquàm Theologiam Patavii & in Sapientiæ Romanæ Gymnaſio diu prælegiſſet; Epiſcopus Senogallienſis factus eſt, dein inter Eccleſiæ Romanæ Cardinales allectus, & Epiſcopatu Prænestino auctus, claruit anno 1512. quo Concilio Lateranenſi a Julio II. Pontifice evocatus interfuit. Obiit ſeptuagenarius anno 1516. Calendis Junii. Extant ab eo ſcripta *Decachordum Chriſtianum de præcipuis Incarnati Verbi myſteriis*, Fani 1507. Antverp. 1616. *Lucubratio de excellentia Inſtrumentorum Dominicæ Paſſionis*, *Romæ* 1512. Utrumque ſimul Opus prodiit *Hagenoæ* 1517. *Paris* 1517. Tomus alter *de Vita, Paſſione, Morte, Reſurrectione, & Inſtrumentis Paſſionis D. N. Jeſu Chriſti.* Iſte unà cum præmiſſis Operibus impreſſus eſt *Duaci* 1607. 2. Tom. *Apologiam* adhuc pro Julio Papa adversùs Piſanum Conciliabulum ab eo conſcriptam eſſe prodit Poſſevinus Apparat. Sac. Tom. 2. pag. 62. *Dialogum etiam de tollendis abuſibus Eccleſiæ* ab eodem compoſitum memorat Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 475.

JOANNES AVENTINUS, *Turmarius* 1512. H. W.
cognomento dictus, gente Boius, ex Abuſina ſeu Vid. an. 1500
Abenſperge, ſuperioris Bavariæ oppidulo oriun- R. G.
dus; natus eſt anno 1466. Patrem nactus Joannem Turmaier, ejuſdem oppidi Pandocheum. Poſt finita literarum tyrocinia, Ingolſtadium à parentibus miſſus eſt, ut Philoſophiam arteſque liberales diſceret. Dein Lutetiam migravit, ubi poſt annos plures in omni ſtudiorum genere exactos Artium Magiſterium conſecutus eſt. Claruit anno 1512. Philologus, Mathematicus, & Hiſtoricus inſignis. In Germaniam redux, Viennam petiit; ubi libros oratorios & poëticos auditoribus ſelectis diu prælegit. Dein Cracoviam profectus, Græcas literas publicè profeſſus eſt. Mox in patriam revocatus, anno 1509. Somnium Scipionis, & Rhetoricam Ciceronis ad Herennium ſumma cum laude Ingolſtadii enarrare incœpit. Anno 1512. Monachium accitus, Ludovico & Erneſto Bavariæ Principibus præceptor datus eſt; & poſt annos aliquot Erneſto in Italiam peregrinanti comitem ſe dedit. Præceptoris officio defunctus, Annalibus Boiorum conſcribendis ſe accinxit, Bavariæ Principibus ſumptus liberalitate maximâ ſuppeditantibus. Poſt perluſtratas itaque univerſas totius provinciæ Bibliothecas, & Monaſtericorum tabularia; modò in patria ſua, modò Ratiſponæ apud amicum integerrimum Eraſmum Brimium conſedit; atque operi incœpto diligenter incubuit. Anno 1533. ductâ ante triennium uxore, Ingolſtadii ſedes poſuit, à Nobiliſſimo Viro Leonardo Eckio accerſitus, ut Oſwaldum filium bonis literis inſtitueret. Sub finem anni dum ab Ingolſtadio Ratiſponam vehiculo iter faceret, graviſſimo correptus morbo Ratiſponæ decubuit; & ingraveſcente indiès morbo diem obiit v. Id. Januar. anno 1534. ætatis ſuæ 68. Ratiſponæ in æde S. Haymerani ſepultus.

SCRIPTA.

Annales Boiorum libris VII. ab ipſis gentis primordiis ad annum Chriſti 1460. Prodierunt *Ingolſtad.* 1554. f. & à Nicolao Ciſnero recogniti aucti

 Baſil.

Baſil. 1580. f. Verùm primas obtinet Editio Ingolſtadienſis. Annales illos, antequam expurgentur, legi prohibent Indices Romani.

Rudimenta Grammatica de octo partibus Orationis & conſtructione, de Græcorum declinatione, &c. *Auguſtæ-Vindel.* 1519.

Explicatio veterum conſuetudinis numerandi per digitos manuſque. Ratiſponæ 1532.

Opera inedita enumerant Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 319. quique illum exſcripſit, Boiſſardus Icon. illuſt. virorum par. 2. p. 224.

1512. H. W. ALEXIUS, Epiſcopus in Italia Melfitanus, claruit anno 1512. quo Julii II. Pontificis juſſu concionem ad Concilii Lateranenſis Patres, ſeſſionem tertiam III. Nonas Decembr. celebraturos, habuit, *de ratione Synodorum habendarum optima, & concordiæ neceſſitate.* Extat iſta, unà cum *Epiſtola*, quâ Julium muneris peracti certiorem facit, Concil. Tom. XIV. p. 83.

1513. H. W. JOANNES MARIA DE MONTE, Archiepiſcopus Sipontinus, claruit ann. 1513. quo Concilio Lateranenſi adfuit; & ante inchoatam die XVI. Februarii Seſſionem quintam ad Patres è ſuggeſto concionatus eſt. Exſtat iſte *Sermo*, de inſtitutione Conciliorum, Julii Pontificis laudibus, reſtituenda juſtitia, unitate ac pace, agens, Concil. Tom. XIV. p. 122.

1513. H. W. LEO X. *Joannes Medices* antea appellatus; patriâ Florentinus, ex ampliſſima Mediceorum familia oriundus. Laurentii Medices & Claricis Urſinæ filius; Angelum Politianum, & Bernardum Michelotium præceptores nactus, Græcis ſimul ac Latinis literis inſtitutus eſt. Eum infantem ferè adhuc in Laurentii patris gratiam Ludovicus XI. Galliæ Rex inſigni Archiepiſcopatu donavit, puerum tredecennem Innocentius VIII. Papa in Cardinalium cœtum titulo S. Mariæ in Dominica cooptavit. Mediceis à Carolo VIII. Galliæ rege oppreſſis, & rerum Florentinarum ſummâ dejectis, ipſe Roma pulſus inter exteras gentes diu exulavit. Anno circiter 1503. Romam reverſus, magnam apud Julium Papam gratiam iniit, & Legatus Bononiæ conſtitutus, anno 1512. in prœlio apud Ravennam a Gallis captus eſt, & Mediolanum ductus Concilium Piſanum illuc a Cardinalibus tranſlatum præſentia ac conſtantia ſua turbavit & labefactavit. Mox Gallorum manibus aſtu quodam elapſus, in Provinciam ſuam ſe recepit. Anno 1513. ætatis ſuæ 37. Pontifex Romanus à Junioribus Cardinalibus electus eſt die XI. coronatus die XIX. Martii. Concilium Lateranenſe à Julio deceſſore anno ſuperiore inchoatum integro quadriennio continuavit; ut haberet, quod Concilio Piſano opponeret; & unde orbi Chriſtiano reformationem votis calidiſſimis exoptanti fucum faceret. Omnia hic ad Pontificis nutum geſta: abrogata Synodorum Baſileenſis & Conſtantienſis decreta, proſtrata funditùs Conciliorum majeſtas, & in ſupremum authoritatis culmen evecta ſedes Pontificia. Maximè verò Seſſione XI. anno 1516. habitâ Pragmatica Sanctio, à S. Ludovico Galliæ Rege olim lata, totius Concilii ſuffragiis, tanquam Schiſmatica, nefaria & authoritati Papali injuria, damnata & abolita eſt: quamvis à Concilio Baſileenſi adprobatam eſſe Sanctionem, omniaque in eo contenta, ipſi Patres totidem verbis agnoſcant. In eadem revocatæ Sanctionis Bullâ definitum eſt; illum in Eccleſia eſſe non poſſe, qui Romani Pontificis cathedram deſeſerit, Chriſtum S. Petri ſucceſſores ita vicarios ſuos inſtituiſſe, ut qui illis non obedierit, morte moriatur; quodque maximi momenti erat, Pontificem Romanum pro tempore exiſtentem, tanquam auctoritatem ſuper omnia Concilia habentem, tam Conciliorum indicendorum, quàm transferendorum ac diſſolvendorum plenum jus & poteſtatem habere; idque ex S. Scripturæ teſtimonio, dictis SS. Patrum, Canonum decretis, propriaque Conciliorum confeſſione manifeſtò conſtare. Cæterùm Leo, purus putus, ſi quis unquam, Atheus, cui vitam genialiter agere unica erat religio; ſub initio Pontificatûs, poſtquàm bellum contra Ludovicum XII. Galliæ Regem a deceſſore ſuo excommunicatum, parùm proſperè ſuccedere animadverteret, rupto ſummâ perfidiâ fœdere cum Maximiliano Cæſare & Helvetiis olim inito, in Galli partes tranſiit; iſtique Imperium Conſtantinopolitanum authoritate Apoſtolica dono dedit. Anno circiter 1515. Tetzelium Monachum Dominicanum in Germaniam, alios alibi, amandavit, immenſam pecuniæ vim ex indulgentiarum venditione corraſuros. Factum id impietate atque impudentia ſumma; dum effrontes Indulgentiarum propolæ (teſte Epiſcopo coævo ac Pontificio*) paſſim prædicarent, tum vivos tum mortuos per plenarias indulgentias paſſim abſque omni delectu ab univerſis pœnis pariter ac culpa ſolvi, ſtatimque ſalvari; ---- *uſque adeò ut ſi contingeret peccatorem plenas venias aſſecutum mori, mox in cœlum evolaret abſque alia ſatisfactione temporali ſeu purgatoria.* Obiit Leo non ſine veneni ſuſpicione anno 1521. die 1. Decembris. Extant *Epiſtolæ & Conſtitutiones* XXIII. Concil. Tom. XIV. pagin. 129. &c. *aliæ* XLVIII. apud Bzovium Annal. Eccl. ad ann. 1513. &c. (ex his verò XLIV. habentur apud Bembum,) *aliæ* plures in Laertii Cherubini Bullario Magno; denique *Epiſtolarum libri* XVI. à Petro Bembo (qui ipſi ab Epiſtolis fuit,) nomine illius ſcripti; *Baſil.* 1556. 8°. editi.

*Onus Eccl. Colon. 1531. f. cap. 15.

SIMON BENIGNIUS, Modruſiæ in Croatia Epiſcopus, claruit anno 1513. quo Concilii Lateranenſis Patribus Seſſionem ſextam die XXVII. Aprilis celebraturis verba fecit de ſchiſmaticis ſæculi poſtremi, promiſſa toties, (ut ipſius verbis utar) Eccleſiæ reformatione, & bello Turcis inferendo. Extat iſte *Sermo*, una cum *Epiſtola* ad Bernardinum de Frangepanibus dedicatoria, Concil. Tom. XIV. p. 144. 1513. H. W.

BALTHASAR DEL RIO, gente Hiſpanus, civitate Palentinus, Scholaſticus apud Gallæcos Mindonienſis, Arcidiaconus Ceſenatenſis, Leonis X. Cubicularius, Protonotarius Apoſtolicus, & Cardinalis Alborenſis Secretarius; claruit anno 1513. quo Concilii Lateranenſis Seſſionem ſeptimam Sermone de expeditione contra Turcas ineunda recitato, in illud Matthæi XVII., *Nihil impoſſibile erit vobis*, die XVII. Junii auſpicatus eſt. Habetur ille *Sermo*, præfixa *Epiſtola* ad Ferdinandum Hiſpaniarum Regem nuncupatoria, Concil. Tom. XIV. p. 165. & ſeorſum excuſa *Romæ* 1513. 4°. 1513. H. W.

JOANNES BAPTISTA GARGHA, natione Italus, patria Senenſis, Eques Hieroſolymitanus, claruit anno 1513. quando ad Synodi Lateranenſis Patres Seſſionem octavam die XVII. Decembris habituros è ſacris roſtris peroravit, de bello contra Turcas ſuſcipiendo, & ſubſidiis Rhodo inſulæ ferendis. Extat *Oratio* iſta, cum *Epiſtola* ad Fabricium Carretum Hieroſolymitani Ordinis magnum Magiſtrum præmiſſa, Tom. XIV. p. 195. 1513. H. W.

ANTONIUS PUCCIUS, domo Romanus, Cameræ Apoſtolicæ Clericus, Patris ſui eo in munere ſucceſſor, claruit anno 1514. cùm Leonis X. juſſu Concilii Lateranenſis Seſſioni nonæ die V. Maii celebratæ Sermone de Eccleſiæ majeſtate ac privilegiis, paceque ac pietate in Chriſtianam rempublicam reducendis habito præluſit. Turpiſſimè verò Leoni Papæ, in Synodo tunc præſenti, adulatur; cui 1514. H. W.

verba

verba Pſalm. LXXI. 11. *Omnes reges terræ adorabunt eum, & ſervient ei*, tribuere non erubeſcit. Extat ille *Sermo*, cum *Epiſtola* ad Leonem Pontificem, Concil. Tom. XIV. p. 231.

1515. H.W. STEPHANUS, Torcellanus in ditione Veneta Epiſcopus, & Archiepiſcopus Patracenſis, claruit anno 1515. quo coram Pontifice & Epiſcopis Concilii Lateranenſis Seſſionem decimam die IV. Maii habituris de neceſſaria ac deſideratiſſima totius Eccleſiæ reformatione, & Apoſtolicæ ſedis authoritate, ſeptuagenarius concionatus eſt. Immani ſanè erga Pontificem adulatione uſus, cui datam eſſe omnem poteſtatem in cœlo & in terra prædicat, ita ut ipſe toti imperaret mundo & ſoli Deo unicè obediret, tantamque obedientiam à ſubditis exigeret, quantam ipſe Deo præſtaret. Habetur ille *Sermo* Concil. Tom. XIV. p. 261.

1516. H.W. PETRUS GALATINUS, Patriâ, ut videtur, Italus, ſaltem in Conventu Barenſi Provinciæ Apuliæ vitam egit, ex Judæo Chriſtianus, Ordinis Franciſcani Monachus, Artium ac Theologiæ Doctor, L. Pucii SS. Quatuor Coronatorum Cardinalis neceſſarius, ac demum Pœnitentiarius Apoſtolicus. Claruit anno 1516. Obiit poſt annum 1532. Rerum Hebraicarum ſatis peritus, Maximiliani Imp. & Leonis Papæ hortatu, ut Judæorum ineptias Talmudicas, & Cabaliſticas, Chriſtianæ autem fidei veritatem demonſtraret; & Joannis Reuchlini famam à Theologis Scholaſticis vellicatam tueretur; Dialogi inter Galatinum, Capnionem, & Hocſtratum habiti formâ compoſuit *Opus de Arcanis Catholicæ Veritatis* in libros XII. digeſtum: quod quidem penè integrum, pauculis de ſuo additis, portentoſo plagio (ut à Joanne Morino * meritò vocatur) ex Raymundi Martini *Pugione*, ſaltem Porcheti Salvatici *Victoria*, compilavit, iiſdem ferè verbis, ſententiis, verſionibus, exemplis, & auctorum locis ubique ſervatis, Porcheto tamen, unde ſua plena mano tranſcripſerat, ne ſemel quidem nominato. Prodiit Galatini Opus primùm *Orthonæ-maris* 1518. (multis tamen antehac annis inchoatum) *Baſil.* 1550. f. *ibid.* 1561. *Pariſ.* 1602. *Francofurt.* 1612. f. 1672. f. Alta adhuc ſcripſit Galatinus, puta *Summam Theologiæ*, *Commentarium in Apocalypſim* ſaluſſimum, *Tractatum de recta S. Scripturæ interpretatione*. *Opus ſingulare de Eccleſia inſtituta, deſtituta & reſtituta*: *Tractatum de Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento*; *De anima intellectiva*; *De homine*; *De ſeptem Eccleſiæ temporibus & ſtatibus*, *De cognoſcendis peſtilentibus hominibus*; *De Angelico Paſtore*, *Expoſitionem cujuſdam vaticinii Romani ſubobſcuri*; *de Vaticiniis Methodii*, *S. Cataldi*, & *B. Cyrilli*, *De Optimi Principis Diademate*. Iſta ex authographo Vaticano deſcripta MSS. penès ſe extitiſſe teſtatur Waddingus *; qui eadem in lucem ſe ſe daturum eſſe recepit, datam autem fidem nunquam præſtitit.

* Exercit. Bibl. 2. cap. 2. p. 16.

* De Script. Ord. Minor. p. 280.

1517. H.W. MARTINUS LUTHERUS, natione Germanus, patriâ Saxo, Iſlebii Mansfeldenſis ditionis oppidi natus eſt anno 1483. die X. Novembris. Patrem habuit Joannem Lutherum, qui Mansfeldiæ magiſtratum aliquando geſſit, matrem Margaretam Lindemannam. Anno ætatis decimo quarto Magdeburgum, anno ſequente Iſenacum miſſus eſt; ut polita domi literarum tyrocinia penitiori ſcientiâ cumularet. Exacto apud Iſenacum quadriennio, an. 1501. in Academiam Erfordienſem ſe contulit: ubi Magiſterii Philoſophici gradu anno 1503. honeſtatus Philoſophiam docere cœpit. Mox verò parentum conſilio ingenium ad omnia factum ad Juriſprudentiæ ſtudium deflexit. Anno 1504. violentâ condiſcipuli cujuſdam morte territus, Ordinis Auguſtiniani Monachis in Cœnobio Erfordienſi, inſciis amicis nomen dedit, & S. Scripturæ lectioni (hic loci enim in obſcuro quodam Bibliothecæ angulo Latinos Bibliorum Codices ei primùm videre contigit) & pervolvendis S. Auguſtini ac Scholaſticorum ſcriptis ſedulò incubuit. Anno 1507. cucullum induit; & ſacris initiatus, Miſſam cantare incepit. Anno 150[illegible]. ab Erfordia ad Academiam Witembergenſem à Joanne Staupicio traductus eſt: ubi logicam & Phyſicam Ariſtotelis triennio explicavit. Anno 1512. Romam Conventus ſui nomine legatus, corruptos aulæ Romanæ mores vidit & ingemuit. Witembergam reverſus, anno 1513. Theologiæ Doctor creatus eſt, Frederico Saxoniæ Duce, qui concionibus illius admodum delectabatur, ſumptus ſuppeditante. Lauream adeptus, Græcę Hebrææque linguarum ſtudio ſe dedit; & Epiſtolam ad Romanos è cathedra enarrandam ſuſcipiens, juſtificationis dogma in ſcholis & concionibus paſſim receptum refutavit. Claruit anno 1517. quo favente numine, Religioni reformandæ ſe ducem & Anteſignanum præbuit. Tunc primùm enim immani Tetzelii ac ſociorum indulgentias venales per Germaniam circumferentium audaciâ, & impiis dogmatibus offenſus, propoſitiones ſuas contra Indulgentias Pontificias Templo Witembergenſi affixit. Furiunt Tetzelius & æruſcatores ſocii, Lutherum hæreſeos damnant, & ad flammas rogant. Inde nata Luthero aula uberiùs & accuratiùs controverſiam tractandi. Tanta tamen id modeſtia præſtitit, ut ſilentium ſimul promitteret, modò id adverſariis indiceretur, ſcriptaque ſua Epiſcopi, & provincialis ſui, quin & Leonis Papę cenſurę ſubmitteret, nec aliud poſtularet, quam ut alia prędicandi forma Indulgentiarum pręconibus imponeretur. Denſa interim inimicorum acies in Lutherum inſurgunt, Joannes Eckius, Sylveſter Prierias, Jacobus Hocſtratus, aliique, qui illum conviciis & calomniis proſcindunt; Pontificem, ut in eum flammis animadverteret, exhortati. Ægerrimè id tulit Lutherus, vir fervidioris animi, & minimè ad injurias ferendas natus; majoraque auſus ipſam oppugnare ſedem Pontificiam non dubitavit. Certiora enim indies edoctus vir S. Scripturæ & SS. Patrum ſtudioſiſſimus, Eccleſiæ Romanę errores magis magiſque agnovit, agnitoſque ſcriptis editis refutare non deſiit. Anno 1518. ab Auguſtinianis ſuis ad Capitulum Heidelbergenſe citatus, eò profectus eſt; habitáque diſputatione dogmatum ſuorum veritatem demonſtravit. Exeunte anno Auguſtam petiit, ut coram Cajetano legato, cui reo dijudicandum Pontifex commiſerat, cauſam ageret. Cajetanus ei ſententiam ſuam revocare jubet. Ille meliora è S. Scriptura edoceri petit, ſeque nihil pertinaciter adſerere, & in omnibus Eccleſiæ judicio ſtare paratum eſſe profeſſus, ad Papam provocat. Domum reverſus, ne turbas in Eccleſia aut republica excitaret, receſſum cogitavit, & in Gallias abitum molitus eſt. Verùm explorato conſilio à Frederico principe Witembergæ manere juſſus eſt; & a Pontifice ad Concilium Generale appellavit. Anno 1519. Lipſiam profectus, prolixam cum Jo. Eckio de Pontificis authoritate, Purgatorio, & Indulgentiis diſputationem inſtituit. Anno 1520. à Leone Papâ damnatus & anathemate percuſſus, internecinum ab eo tempore bellum authoritati Pontificię indixit, publicè ſtatim Witembergæ combuſtis Jure Pontificio, & Leonis bullâ. Anno 1521. à Carolo Imp. ad Comitia Wormatienſia datâ fide publicâ evocatus, invictâ animi conſtantiâ fidem à ſe literis proditam confeſſus eſt; nec ut libros ſuos damnaret, ullis minis adduci potuit. Mox à Cæſare proſcriptus, Frederici Principis juſſu in arce Wartenburgenſi integro fermè anno delituit. Anno 1522. latibulo egreſſus Witembergam inſcio Frederico ſe contulit; & religionis cauſam deinceps palam egit: anno 1524.

SÆC. XVI. ab An. MD. cucullum monaſticum depoſuit; Miſſamque in Ecclesiâ cathedrali VVittembergenſi abrogari obtinuit. Anno 1525. Catharinam Boram, virginem nobilem, antea monialem, uxorem duxit; nuptiis forſan haud opportunis, quas tamen tamen multiplici prole raras fecit. Anno 1529. ſatagente Philippo Haſſiæ Landgravio colloquium Marpurgi habuit cum Theologis Zuinglii & Caroloſtadii ſequacibus de pace ineundâ. Verùm laudabili Principis voto obſtitit nimia utrorumque Theologorum pertinacia. Anno 1534. Biblia ſacra Germanicè à ſe olim per partes verſa éditaque, abſoluta demum & in unum compacta corpus, typis commiſit. Obiit, vir verè maximus, Iſlebii in ſolo natali, quò à Comitibus Mansfeldicis diſſidii componendi causâ accitus venerat; anno 1546. die XVIII. Februarii, anno ætatis ſuæ climacterico, VVittembergæ honorificè ſepultus. Ingenium nactus eſt à natura ſagax, acre, præfervidum, ad magna quævis aggredienda factum, vir ſi quis alius, invicti atque imperterriti animi. Quoties veritatis agebatur cauſa, nec amorem cujuſvis curabat nec odium; Pontificis fulmina, Imperatoris edicta, non minùs quàm plebis convicia inſuper habuit; & fortiter contempſit. Interim haud iverim inficias; Lutherum affectibus liberiùs quàm par erat, ſæpiùs indulſiſſe, atque etiam in majorum gentium Principes impotenti animo ſtrinxiſſe calamum. Verùm *quiſque ſuos patimur manes.* In re literaria non ſegniter deſudavit, ipſe prout ea ferebant tempora haud mediocriter eruditus. In indagandis S. Scripturę ſenſibus ſtudium præcipuè poſuit, ejuſque benè magnam partem commentariis explicavit. Theologiam à multis retro ſæculis corruptam ad priſtinam integritatem pro virili revocavit. Qua quidem in re ſi minùs forſan alicubi [illegible] videatur; vitio non tam ipſi, quàm temporis, quo vixit, conditioni vertendum eſt, nec mirum, ſi maculas quaſdam contraheret, qui Augiæ ſtabulum repurgare aggreditur. Primævæ antiquitatis normam ante oculos habuit, & certè (ut in Epiſtola * ad Cardinalem Albertum, rectè olim notavit Eraſmus) multa in libris Lutheri damnantur ut hæretica, quæ in Bernardi Auguſtinique libris ut orthodoxa, immò ut pia leguntur; adeòque, Lutherum multa imprudenter magis quàm impiè ſcripſiſſe. Nec prętereiri debet quod in Lutheri vita refert M. Adamus †, Eraſmum Pontificis Oratoribus ipſum ad Lutherum oppugnandum incitantibus reſpondiſſe. *Major eſt Lutherus, quàm ut in illum ſcribam: immò tantus, ut ex Lutheri unica pagella perlecta plus erudiar, quàm ex Thoma toto.* Stylo uſus eſt ſanè duriuſculo, rari quippe adhuc erant Eraſmi, Politiani, Longolii, Bembi, Sadoleti, qui cum Cicerone, Livio, Terentio familiariter verſabantur. Utcumque verò incompta & inelaborata ſit, genuinam certè pietatem, & ingentem ubique Zelum ſpirat vivida Lutheri dictio, nec tam verba, quàm res fundere videtur. Multa, variique argumenti, conſcripſit Lutherus; quæ diverſis annis VVittembergæ typis excuſa prodierunt in VII. Tomos digeſta. Horum indiculum nos Lectori propediem ſiſtimus.

* Epiſt. l. 12. Ep. 10.

† P. 115.

OPERA.

TOmus I. *Wittembergæ* 1582. f. continens ſcripta ab anno 1517. ad annum 1520.

Decem præcepta ante controverſiam de Indulgentiis motam VVittembergæ prædicata.

Propoſitiones de Pœnitentia & Indulgentiis, & quædam aliæ diſputationes initio cauſæ propoſitę 1517.

Conciones XII. *de Indulgentiis, de Pœnitentia*, &c.

Epiſtola ad Albertum Cardinalem & Archiep. Moguntinum.

Epiſtola ad Hieronymum Epiſcopum Brandeburgenſem.

Epiſtola ad Joannem Staupicium Auguſtinianorum Vicarium.

Epiſtola ad Leonem Pontificem Reſolutionibus præmiſſa 1518.

Reſolutiones Diſputationum de virtute Indulgentiarum.

Probationes Concluſionum, quas diſputavit in Capitulo Heidelbergenſi.

Aſteriſci adverſus Obeliſcos Eccii.

Reſponſio ad Dialogum Sylveſtris Prieriatis.

Proteſtatio Lutheri brevis.

Epiſtola ad Lectorem contra Jac. Hocſtratenum.

Quod juſtus etiam inter benè operandum peccet.

Inſtructio pro confeſſione peccatorum abbreviandâ.

Epiſtola ad pium Lectorem.

Acta Lutheri apud Legatum Apoſtolicum Cajetanum Auguſtæ.

Epiſtolæ ad Melancthonem.

Epiſtolæ II. ad Cajetanum Cardinalem.

Appellatio prima à Cajetano ad Papam.

Epiſtola ad Fredericum Saxoniæ Electorem.

Appellatio ſecunda à Papa ad Concilium.

Acta Lutheri cum Carolo Miltitio. 1519.

Epiſtola ad Leonem Papam.

Epiſtola ad Monachos Iutterbocenſes.

Defenſio contra criminationes Eccii.

Diſputatio Lipſica.

Sermo Lipſiæ prædicatus.

Reſolutiones ſuper propoſitionibus ſuis Lipſiæ diſputatis.

Epiſtola Reſolutionibus præmiſſa.

Additio ad Ægocerotem Emiſeranum.

Epiſtola ad Eccium.

Defenſio contra malignum Eccii judicium.

Articuli hæretici Joannis Eccii.

Diſputationes ab anno 1519. ad 1545.

Loci doctrinæ Chriſtianæ præcipui.

Tomus II. *Wittembergæ* 1546. continens ſcripta ab anno 1520. ad annum 1527.

Epiſtola ad Leonem X.

De Libertate Chriſtiana liber.

Teſſaradecas conſolatoria ad Fredericum Electorem.

Confitendi ratio.

Reſponſio ad ſchedulam inhibitionis.

Reſponſio ad condemnationem doctrinæ ſuæ per quoſdam Magiſtros Lovanienſes & Colonienſes.

Epiſtola ad Carolum Imp.

Proteſtatio.

Epiſtola ad Cardinalem Moguntinum.

Epiſtola ad Epiſcopum Merſburgenſem.

Appellatio à Papa ad Concilium.

De Captivitate Babylonica.

Adverſus Antichriſti Bullam.

Aſſertio Articulorum ſuorum per Bullam damnatorum.

Acta exuſtionis Antichriſtianarum Decretalium.

Reſponſio ad librum Catharini 1521.

Epiſtola ad Fredericum Elect. de Conventu Wormatienſi.

Acta in Conventu Wormatienſi.

Epiſtola ad Carolum Imp. & alia ad Principes Imperii.

Reſponſio extemporalis ad articulos.

Ludus Lutheri à ſtolida Sorbona damnati.

Defenſio ad Fredericum Electorem.

Confutatio rationis Latomianæ.

De abrogandâ Miſſâ privatâ.

De votis Monaſticis. 1522.

Epiſtola ad I. Briſmannum.

Epiſtola ad Capitonem.

Epiſtola ad Senatum Pragenſem.

Adverſus falsò nominatum Ordinem Epiſcoporum.

Epiſtola

Epiſtola ad Fredericum Electorem.
Contra Henricum Angliæ Regem.
Contra calumniatores Edicti Cæſarei 1523.
De inſtituendis Miniſtris Eccleſiæ.
Quod Eccleſiæ ſit poteſtas judicandi de quavis doctrina.
De doctrinis hominum vitandis.
Refutatio quarumdam ſententiarum quæ pro confutatione doctrinarum humanarum allegantur.
Formula Miſſæ pro Eccleſia Wittembergenſi.
De piis Ceremoniis in Eccleſia ſervandis.
De abominatione Miſſæ privatæ, 1525.
Amen.
Interpretatio Monachevituli. 1523.
Exemplum Theologiæ & doctrinæ Papiſticæ. 1523.
Adverſus armatum virum Cochlæum 1523.
Judicium de Eraſmo. 1524.
De ſervo arbitrio ad Eraſmum. 1526.
Epiſtola de Eraſmo.
Epiſtola ad Georgium Ducem Saxoniæ.
Epiſtola ad Henricum Regem Angliæ 1525.
Reſponſio ad titulum maledici ſcripti Regis Angliæ 1525.
Diſputatione aliquot.

Cæterùm in binis hiſce Lutheri Operum Tomis habentur & aliorum Epiſtolæ, Tractatus, Diſputationes & Narrationes multæ, quæ res à Luthero integro ab incœpta reformatione decennio geſtas ſcriptaſve ſpectant; inprimis verò Melancthonis, Ulrici de Hutten, Ambſdorffii, & Frederici Electoris è Lutheranis; Caroli verò Imp. Leonis Papæ, Cajetani, & Eccii è Pontificiis.

Tomus III. *Witteberga* 1549.
Præfatio in Vetus Teſtamentum, anno 1524. ſcripta.
Quomodo libri Moſis ſint legendi 1524.
Enarratio precationis, qua benedicitur populo Num. VI. 1532.
Deuteronomium ex Hebræo caſtigatum cum Annotationibus 1524.
Enarratio ultimorum verborum Davidis. 1543.
Orationes in Pſalmos XXII. *priores.*
Argumenta Pſalmorum omnium.
Prælectiones in XV. *Pſalmos Graduum* 1540.

Tomus IV. *Witteberga* 1574.
Annotationes ſive Commentaria in Eccleſiaſten. 1526. 1532.
Commentaria in Cantica Canticorum 1538.
Scholia in Eſaiam. 1534.
Argumenta bina in Ezechielem.
Annotationes in Danielem 1530.
Annotationes in XII. *Minores Prophetas* (exceptis Haggæo & Zachariâ) 1526. 1534. 1536. 1542. 1545.
Argumentum Concionum Prophetæ Haggai. 1526.

Tomus V. *Witteberga* 1554.
Annotationes in aliquot Capita Matthæi. 1528. 1538.
Commentarius in Magnificat.
Præfatio methodica totius Scripturæ in Epiſtolam ad Romanos.
Exegeſis in Caput VII. *Primæ Epiſtolæ ad Corinthios.*
Sermo de Matrimonio. 1524.
Duorum Thematum de Matrimonio Analytica. 1524.
Enarratio in caput XV. *Epiſtolæ* 1. *ad Corinthios.* 1534.
Enarratio in caput XVIII. *S. Joannis.* 1539.
Commentarius prior in Epiſtolam ad Galatas. 1521.
Commentarius poſterior in Epiſtolam ad Galatas. 1536.
Enarrationes in duas Epiſtolas S. Petri. 1524.
Enarratio in Epiſtolam S. Judæ. 1524.
Commentarius in Zachariam Prophetam. 1528.
De bonis operibus Libellus. 1535.
Catechiſmus major. 1529.
Cathechiſmus minor. 1529.

Tom. VI. *Witteberga* 1557.
Enarrationes in V. VI. *&* VII. *Capita S. Matthæi.* 1532.
Enarratio Orationis Dominicæ. 1520.
Enchiridion parvum Precationum. 1535.
Brevis Expoſitio Decalogi. 1535.
Explicatio Symboli Apoſtolici. 1535.
Brevis Explicatio Orationis Dominicæ.
Simplex orandi modus. 1534.
Tria Symbola Chriſtianæ fidei Annotationibus illuſtrata. 1538.
Notæ veræ Eccleſiæ. 1539.
Precatio contra Turcam. 1541.
De Jeſu Chriſto vero Judæo & ſemine Abrahæ. 1523.
De Judæis, & eorum mendaciis. 1543. Prodiit *Francofurti* eodem anno.
Epiſtola contra Sabbatharios. 1538.
De Miſſâ privatâ, & unctione Sacerdotum. 1533.
Conciuncula quædam cuidam amico præſcripta.
Sermones XVI. *de variis rebus.*
Homilia de Baptiſmo. 1535.
Defenſio verborum Cœnæ Dominicæ contra Sacramentarios. 1527.
De uſurâ taxandâ Commonefactio. 1540.
De Conſtituendis Scholis. 1524.
Adverſus Papatum Romanum à Satanâ fundatum. 1545.
Farrago Epiſtolarum 1534.
Enarratiuncula Pſalmi XXXVI.
Commentarius in Pſalmum CXVIII.
Supputatio annorum Mundi. 1541.

Tomus VII. *Witteberga.* 1580.
Commentarius in Geneſin. 1544.

Editionem iſtam Wittebergenſem adornavit Juſtus Jonas: alia prodiit *Jenæ* 1564. 4. Tom. f. *& ibidem* 1612. VII. vol. f. Cæterùm longè plura Lutheri ſcripta enumerat Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 484. ejuſque pro more exſcriptor Boiſſardus Icon. illuſtr. Vir. part. III. p. 210. qui ſingula Lutheri Opuſcula juxta temporis ordinem, quo ſcripta vel edita ſint, recenſent: uterque tamen parùm accuratè: Nos itaque certiores temporis notas aliunde utplurimùm appoſuimus. Denique innumera ferè, quæ Germanicè edidit Lutherus, quæque cum vernaculis Operum Latinorum verſionibus in unum collecta prodierunt *Witteberga* 1551. XII. vol. f. ſcripta, utpote ad rem noſtram parùm ſpectantia, hic loci miſſa facere conſultum duximus.

SOLI DEO GLORIA.

FINIS.

GUILIELMI CAVE

SS. Theologiæ Profeſſoris, Canonici Windeſorienſis,

DISSERTATIONES
TRES.

I. DE SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS
incertæ Ætatis.

II. DE LIBRIS ET OFFICIIS ECCLESIASTICIS
GRÆCORUM.

III. DE EUSEBII CÆSARIENSIS ARIANISMO,
adverſus IOANNEM CLERICUM.

DISSERTATIO PRIMA
DE
SCRIPTORIBUS ECCLESIASTICIS
INCERTÆ ÆTATIS.

RECENSUIMUS hactenus per omnia Eccleſiæ Chriſtianæ Sæcula, Viros doctrinâ ſcripriſque illuſtres, quorum tempora vel aliquâ probabili conjecturâ ſignari poterant. Nondùm tamen laborum finis. Plures ſunt, nec contemnendi Scriptores, quorum ætas penitùs ignoratur, nec ulla veſtigia deprehendi queant. Hos etiam in cenſum referri, è re forſan Lectoris erit, non quidem omnes (id enim infiniti eſſet operis, tædioque pleni) ſed paucos, ſelectos, nec ita paſſim obvios. Quos proinde ordine Alphabetico diſpoſitos, hic ſubjungam: lectorem præmonens, Scriptores aliquot incertæ ætatis, ſed Photio antiquiores me *Hiſt. Litt.* Part. I. præcipuè ad finem Sæculi VI. inſeruiſſe, in hac Collectione non repetendos.

AGAPIUS Scriptor ſatis obſcurus, cujus utpotè præter Photium, nullus (quod ſciam) Veterum meminerit. Sectâ fuit Manichæus, & fortè primarius. Si quid video, non alius erat, quàm Agapius ille, Manetis diſcipulus, qui librum confecit *Heptalogum* dictum, de quo agit Petrus Siculus *Hiſt. Manich.* p. 30. Obſtare forſan quis dicet quod habet Photius, quaſi Eunomii hæreſiarchæ æqualis fuerit, inque eum calamum ſtrinxerit. Sed primò non id expreſſè affirmat Photius, ſed tantùm ita ſibi videri, Agapium Eudoxii κακοδοξίαν oppugnaſſe. Unde liquet ipſum Eunomii non nominatim meminiſſe. Verùm eſto: Eunomii errores perſtrinxerit Agapius. Hoc etiam fieri potuit, modò ætate paulò grandiorem fuiſſe ſupponamus. Inſaniæ ſuæ virus non ante annum CCLXXVII. propinare cœpit Manes, & plures poſtea annos in vivis erat, ac proinde ad exitum vergente hoc Sæculo Agapium ſibi diſcipulum adſcivit. Eunomius, imperante Conſtantio, hæreſim ſuam in vulgus ſparſit. Quid obſtat igitur quo minùs Agapius eò uſque, imò ad Conſtantii exitum vitam producere potuit? præſertim cùm Cyrillus * Hieroſolymitanus, qui regnante etiam Conſtantio vixit, diſertè teſtetur, ſuo adhuc tempore ſuperfuiſſe, qui ipſum Manetem ſuis oculis conſpexerat. Quin & ætate Epiphanii, qui ſcripſit anno CCCLXXIV. erant, qui cum Hermâ Manetis diſcipulo colloquuti fuerant, ſibique de illo plura narraverint, teſte ipſomet Epiphanio *Hæreſ.* LXVI. *num.* 12. p. 629. perpendat Lector: nihil enim hac in parte pro certo ſtatuo. Scripſit Agapius noſter opus in XXIII. libellos diſtinctum, & alia præterea *Capita* CII. Quæ omnia Uraniæ cuidam, ſectæ ſuæ mulierculæ, ſtudiique ſociæ nuncupavit. In his Operibus inſana & planè portentoſa dogmata venditavit; Eſſe principium malum per ſe ſubſiſtens, Deo, ab æterno oppoſitum, quod pro re natâ naturam, materiam, Satanam, diabolum, mundi principem, Sæculi hujus Deum, aliiſque ſexcentis nominibus appellavit; homines neceſſariò atque invitos peccare; corpus deterioris eſſe partis; animam Divinæ particulam auræ, ejuſdemque cum Deo naturæ; arborem illam Paradiſi Chriſtum fuiſſe; Trinitatem Conſubſtantialem ſe fateri: Chriſti etiam corpus & ſanguinem, quin & Chriſtum crucifixum,

* Catech. VI. p. 141.

crucifixum, imò ipſam Crucem, Baptiſmum, Sepulturam, atque Reſurrectionem ejus, mortuorumque adeò omnium reſurrectionem & judicium, ſe honorare, ac prædicare. Sed fictis hæc atque fucatis vocabulis, ad decipiendum accomodatis, & ad abſurdos planè & abominandos, ineptos & incongruos ſenſus, ab eo detortis. De Sole & Lunâ veluti de diis diſſeruit, ejuſdemque cum Deo eſſe naturæ prædicavit, hymnis celebrans, cultumque illis & majeſtatem tribuens. Abſtinentiam à carnibus atque à re uxoriâ, tanquam à rebus deteſtandis, & à vino velut ebrietatis causâ ſimulavit. Vetus Teſtamentum irriſit, ejuſque dicta, factaque omnia malo illi & cum Deo pugnanti principio adſcripſit. Ex Evangelio, Epiſtoliſque Paulinis, dicta quędam divulſit quæ ad impietatem ſuam ſtabiliendam detorquere molitus eſt. Actis quæ vocantur *XII.* Apoſtolorum & maximè Andreæ uſus eſt. Quæ quidem à Manichæis conficta fuiſſe tradunt Veteres. Teſtes etiam adhibuit Platonem alioſque Gentiles, quos perinde ac Chriſtum ſervatorem, *Divinos ac ſacros* appellavit. In his exponendis, dictione & phraſi interdum quidem non contemnendâ uſus eſt, in quibuſdam rurſùs vilis erat, nihilque à trivialibus differens. Philoſophica miſerè permiſcuit & confundit, ad verum rectumque depravandum non parùm ſtrenuus, in dicendo ſolers, ad inveniendum atque excogitandum ſimplex omninò ac ſtolidus. Plura de eo ejuſque dogmatibus dabit Photius Cod. CLXXIX. col. 401. quem adeant qui talium curioſi ſunt. Certè qui Photium cum *Formula receptionis Manichæorum*, quam primò edidit Cotelerius, deinde Tollius, diligenter conferet, non parùm lucis inſanis hiſce Agapii dogmatibus accenſebit.

ALEXANDER I. ALEXANDER *Lycopolita*, Natione Ægyptius, Lyco urbe Thebaidis oriundus. Duæ erant hujus nominis urbes, utraque in Ægypto ſita, una in nomo *Lycopolite* dicto, in nomo *Sebennyte*, altera. Utra fuerit Alexandri patria parum refert. Erat quidem primùm cultu gentilis, deinde ad Manichæos in Ægyptum recèns delatos ſe contulit. Tandem ejurata hæreſi, ad Catholicorum caſtra tranſiit. Et cùm ex eorum grege fuerat, opiniònes probè novit, ſcripſitque librum πρὸς τὰς Μανιχαίου δόξας, *de Manichæorum placitis*, quo interiorem eorum ſenſum accuratè exponit, & maleſana hujus ſectæ dogmata rationibus è medio Philoſophiæ petitis ſolidè refellit. Stylus ei duriuſculus, durior exſcribentium vitio factus; nec parùm difficilem reddit ipſius argumenti perplexitas. Ætas auctoris, etſi certò definiri nequit, antiquiſſimum tamen eſſe, & quarti ſæculi ſcriptorem, nec forſan ab ipſius Manetis temporibus longè remotum ſuſpicari fas eſt. Ait ſe relationem hujuſce opinionis ἀπὸ γνωρίμων τοῦ ἀνδρὸς, *ab iis qui cum homine familiariter converſati fuerint*, accepiſſe. In his erant, quos proximè nominaverat, Papus & Thomas, dogmatis Manichaici doctores. Thomas non alius videtur quàm Thomas iſte Manetis diſcipulus, cujus meminerunt Epiphanius *Hæreſ.* LXVI. *nu.* 5. 12. 31. & Petrus Siculus *Hiſt. Manichæorum* p. 31. Et *Formula receptionis Manichæorum*, tum à Cotelerio, tum à Tollio edita: quem Manes in Syriam & Palæſtinam miſit, quiq; *Evangelium* Manichæorum condidit, in Decreto Pſeudo-Gelaſiano inter Apocrypha damnatum. Papum eundem eſſe conjicerem cum Agapio Legis Manichaicæ interprete & explanatore ab ipſomet auctore conſtituto, qui *Heptalogum* Manichaicum commentus eſt, cujus etiam Petrus Siculus loco citato mentionem facit, de quo nos ſuprà. Sed obſtat quod in prædictâ *Formulâ* Papus & Agapius inter Manetis diſcipulos diſtinctè recenſentur. His adde Alexandrum, Cyrilli Hieroſolymitani, Epiphanii, aliorumve qui de Manichæis agunt, nuſquam meminiſſe, ipſis, ut videtur, antiquiorem. Extulit Gr. Lat. hunc Alexandri librum ex apographo Bigotiano Fr. Combefiſius *Auct. Noviſſ.* Pariſ. 1672. *Part.* II. p. 3. Habetur etiam Latinè *Biblioth. PP. noviſſ.* Tom. XXVII. Joannes quidem Sambucus notâ codici MS. appoſita, Alexandrum ad Heraclii Imperatoris tempora circa annum DCXL. refert, quâ verò ratione vel auctoritate ductus id aſſeruerit, me planè latet; nec omninò illud probare poſſum. Confer Lambec. *Comment.* lib. IV. p. 210. II. ALEXANDER Monachus, gente forſan Cyprius, cujus verò nec patria certò conſtat nec tempus; Michaële tamen Glycâ antiquiorem fuiſſe certiſſimum eſt, cùm ab eo citetur. Superſunt ejus orationes duæ. Prior encomiaſtica *in ſanctum Apoſtolum Barnabam*, in Templo S. Barnabæ, præſente Epiſcopo, habita, à Surio Latinè edita *Junii* XI. Extat etiam Gr. MS. Vide L. Allat. *de Script. Symeon.* p. 99. Poſterior hiſtorica *de inventione venerandæ & vivificæ Crucis*, ad quoſdam ſanctos Patres, qui ab eo quæſiverant, in quo ſit vera Theologia, & de Divina diſpenſatione ſincera confeſſio. Hanc nobis illuſtratam, Gr. Lat. edidit Gretſerus *de Cruce*, Tom. II. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCXXXIII. ſub Alexandri Aſcetæ nomine ſermo *de exitu animarum, & Angelorum circa eas miniſterio.* Verùm nihil aliud eſt, quàm Macarii Alexandrini Sermo *de exitu animæ juſtorum & peccatorum*, quem nos Gr. Lat. edidimus hujus Hiſt. pag. 163. an. 373. Edidit etiam ſuperiori anno Gr. ac Latinè ex Biblioth. Paulinæ Lipſienſis Cod. MS. in ſuis *Antiq. ſacris* Jac. Tollius p. 192. Neſcius utique (ſaltem ſe neſcire ſimulavit) eundem ſermonem à me ante annos octo, ex eodem Codice Lipſienſi editum fuiſſe.

ALEXIUS Niceæ Metropolita compoſuit *Cantica Eccleſiaſtica in S. Demetrium Martyrem.* Incipiunt, Τὴν γλῶτταν μου τρανωσον, &c. Habentur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXXVII. fol. 6. Erat etiam Alexius Comnenus cognomento *Spanea*, cujus Διδασκαλία παραινετικὴ *Venetiis* à Chriſtophoro Zaneto Græcè edita eſt, nullâ anni (quo impreſſæ ſunt hæ Paræneſes) mentione factâ. Verùm hic auctor recentioris ævi fuiſſe videtur.

AMMONAS Abbas, cujuſnam verò Cœnobii incertum: Scripſit *Capita Aſcetica* XVII. quæ ſic incipiunt. Τήρει σεαυτὸν ἀκριβῶς ἀγαπητὲ, &c. Habentur Græc. MS. Bibliot. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXIX. fol. 36. Ex his quædam excerpſit in *Eclogis* ſuis *Aſceticis* Joannes Patriarcha, qui claruit circa annum MXC. *Ibid. Cod. Theol.* CCXCIII. fol. 19. habentur ex Abbatis Ammonii inſtitutionibus aſceticis *capita* XXII. Pr. Τέσσαρα πράγματα εἰσιν, &c. An noſtri ſint dicant alii. Labbeus *Biblioth. nov. MSS.* p. 91. recenſet Ammonæ Abbatis opuſculum *de IV. illis, quorum ſi vel unum quis habeat, nec pœnitentiam agere poteſt, nec Deus ejus orationem exaudit.* An quid affine cum prædictis capitulis contineat, norunt qui Cod. MS. inſpexerunt.

ANCYRIANUS, Chronographus, non quaſi civis Ancyranus, ab Ancyra Galatiæ oppido ita dictus (quod ſibi voluiſſe videtur Lambecius) ſed nomen proprium eſt, non patronymicum, ut rectè notat Combefiſius. Scripſit opus hiſtoricum, ſive chronographicum; quo, inter alia, meminit imaginum Metrophanis, Alexandri, & Pauli, Byzantii Epiſcoporum, quæ tabulis ligneis inciſæ, ſuper magnam Columnam Porphyreticam ad orientem collocatæ erant; quaſque Ariani rerum potiti, unà cum imagine Deiparæ, ipſiuſque Pueri Jeſu poſtea igni tradiderunt. Citat hoc opus Codinus *de origin. Conſtantinop.* p. 37. *Edit. Par.* & *Demonſtrationum Chronogr.*

nogr. auctor. p. 5. Operis titulus juxta Demonſtratorem erat *Decalogus ἐν τῷ δεκαλόγῳ αὐτοῦ*. inquit : quo tamen nihil aliud intellexiſſe præter librum decimum diſertè oſtendit Codinus, qui ait, ipſum ἐν τῷ δεκάτῳ λόγῳ αὐτοῦ, *in decimo operis ſui libro* hæc tradidiſſe. Semel monuiſſe ſatis erit, plures Chronographos & Hiſtoricos, tum à Codino, tum à Demonſtratore Combefiſiano memorari, Anaſtaſium, Herodotum, Hippolytum, Marcellum, Lectorem, Milichium, Plutarchum Juſtino Imp. ab Epiſtolis, & Philippum Eparchum, de quibus haud aliud præter nuda nomina, nobis occurrit. In his eſt Papias, ex quibus Commentariis quædam profert Anonymus Combefiſianus, p. 22. quemque poſt Anaſtaſii Imperatoris tempora vixiſſe conſtat. Ut mirum videri debeat, adeò hallucinari poſſe Cl. Combefiſium ut eundem cum Papiâ faceret, cujus meminit Nicephorus, Lib. I. cap. I. p. 35. cùm manifeſtum ſit Nicephorum loqui de Papia Hierapolitano, Apoſtolorum ferè diſcipulo, à Papia de quo Anonymus, & vetuſtate, & argumenti diverſitate longiſſimè alieno.

ANDREAS, Presbyter ſi conjicere licet, Conſtantinopolitanus, contexuit ampliſſimam *catenam*, ſive Commentarium, tum in *Proverbia Salomonis*; tum in *Iſaiam Prophetam*, ex variorum SS. Patrum áliorúmque veterum ſcriptorum Eccleſiaſticorum Operibus collectum. Pr. Αἱ παροιμίαι περιέχουσαι παιδείαν ἠθῶν καὶ παθῶν ἐπανόρθωσιν, &c. Extat Gr. MS. utraque hæc catena Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* XXIV. & codicem integrum foliorum CCCXXIX. occupat. Ex fine libri, collectoris nomen patet. Ipſe codex anno 1241. exaratus eſt.

ANDRONICUS DUCAS, Sigurus, ſcripſit carmen *de Trinitate*, verſibus Hexametris; item in *Gregorium Nazianzenum*. Habentur Biblioth. Bodleian. *Cod.* CCXCIV. num. 22. 23. Plures erant ex Nobiliſſimâ & Imperatoriâ Ducarum familiâ, Andronici. Quis noſter fuerit, an Andronicus ille Ducas, qui vixit anno MXLI. à Michaele Imperatore in Orientem miſſus, ut Manichæos & Paulicianos ad pietatem & veram religionem traduceret, an alius quis multò recentior, ab aliis potiùs edoceri vellem, quàm propriam protrudere conjecturam.

APHRODISIANUS, gente Perſa, quo verò vitæ inſtituto fuerit, Laïcus an Clericus, Presbyter an Epiſcopus, altum eſt apud Veteres ſilentium. Condidit Hiſtoriam de nativitate, moribus, formâ & veſtitu B. Virginis Deiparæ, cujus Fragmentum habetur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCXV. *num.* XXIV. *fol.* 110. p. 1. 2. & aliud, ut videtur *Cod.* LVIII. *num.* XX. *fol.* 137. Meminit hujus Aphrodiſiani Epiphanius Presbyter & Monachus in *Vita S. Deiparæ*, qui tamen Hiſtoriam ejus magni facere non videtur. Vide L. Allat. *de Script. Symeon.* p. 106. & quæ habet Lambecius *Comment.* l. IV. p. 132. Aphrodiſianum Philoſophum *de Incarnatione Domini* latère MS. in Codice Regio *Pariſ.* MXLV. teſtis eſt Phil. Labbeus *Bibliothec. nov. MSS.* p. 75. Erat & Aphrodiſianus Perſa, quem eundem cum noſtro fuiſſe ſuſpicor, qui locorum Orientis deſcriptionem Græcè olim compoſuit. Hujus meminit Anonymus Ravennas, Sæculi circiter ſeptimi Scriptor, cujus Geographiam paucis ab hinc annis eruit & illuſtravit Plac. Porcheron Benedictinus lib. II. c. 12. p. 61. his verbis. *Quas provincias multi deſcripſerunt Philoſophi, ex quibus ego legi Arſatium & Afroditianum, Perſas, qui linguâ Græcâ Orientem deſcripſerunt.*

ARCADIUS, Conſtantiæ Cypri Archiepiſcopus, vixit ſaltem ante Sæculum VIII. Condidit Vitam S. Symeonis Stylitæ junioris, *Thaumaſtoritæ* dicti, quod in monte prope Antiochiam, qui Θαυμαστὸς dicebatur; columnam per plures annos, ſub Imperio Juſtini ſenioris, inhabitaverit. Ampla ex hac vita fragmenta in Concilii Nicæni II. *Act.* IV. p. 265. proferuntur, ſed abſque auctoris nomine. Auctorem verò eſſe Arcadium noſtrum diſertè nos docet Joan. Damaſcenus *de Imagin.* Orat. III. p. 781.

ARCHIPPUS, Eremita, & Eccleſiæ quæ in Urbe Chonis erat, Paromonarius, ſive Cuſtos, is nempe quem Latini *Manſionarium* vocant, contexuit narrationem de miraculo S. Michaëlis Archangeli, in Urbe Chonis patrato. Pr. Ἀρχὴ τῶν θαυμάτων καὶ δωρεῶν, καὶ χαρισμάτων τῶν δοθέντων ἡμῖν ὑπὸ Θεοῦ. Vide L. Allatium Diatr. *de ſcript. Simeon.* p. 94. Alibi, nempe p. 113. Περὶ τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, titulum habet.

ARISTARCHUS, Chronographus Chriſtianus, ſatis vetus, fortè Athenienſis, ſcripſit Epiſtolam, ſeu Hiſtoricum Commentarium, ad Oneſiphorum Primicerium, de Athenarum ſitu, & geſtis ibidem Apoſtolorum temporibus. Quo, præcipuè Dionyſii Areopagitæ, proſapiam, doctrinam, converſationem, ætatem, ordinationem, prædicationem, Epiſcopi in locum ejus ſubrogationem, illius denique Romam adventum, deſcripſit & narravit. Hanc epiſtolam penès ſe habuiſſe Hilduinus * S. Dionyſii Pariſienſis Abbas, eamque ad Ludovicum Imp. miſiſſe teſtatur. Verùm ut liberè dicam, mihi hac in parte ſuſpecta omnia. Ariſtarchi, ejuſve Epiſtolæ nullus meminit Euſebius, non Hieronymus, Gennadius, Photius, non qui opera Areopagitica primi in lucem protulerunt, non qui ſe iis ſtatim oppoſuerunt; non Symeon Metaphraſtes, qui omnia Bibliothecarum ſcrinia diligenter excuſſit, & id genus omnia, vera falſave, ubique corraſit, & conquiſivit. Impoſuiſſe videntur Hilduino, homini nimiùm credulo & ſuperſtitioſo, Methodius Patriarcha poſtea Conſtantinop. Romæ tunc Apocriſiarius, & Græcorum alii homines ad cudendas fabulas nati, certè artifices peritiſſimi. Ariſtarchus & Oneſiphorus, quos nobis exhibet bonus Hilduinus, fortè non alii ſunt, quàm quorum in Epiſtolis ſuis toties meminit D. Paulus. Græcis quippe fabulatoribus nihil familiarius erat, quàm omnes, quorum nomina in Epiſtolis Paulinis reperiuntur, in LXXII. diſcipulos Chriſti convertere, & ex iis totidem Epiſcopos vel Scriptores Eccleſiaſticos efformare. Quæ fabulandi licentia ortum forſan, certè incrementum, duxit à Pſeudo Dorotheo Tyri, ut volunt Epiſcopo. De quo, ejuſque *Synopſi*, ſuo loco affatim diximus.

* In Areopagitic. Epiſt. ad Ludovic. num. III. ap. Sur. Octobr. IX. p. 118. Vide Epiſt. ad omnes Catho. ibid. nu. II. p. 120.

BARNABAS, Monachus & Anachoreta, omnibus qui de Scriptoribus Eccleſiaſticis agunt, hactenus ignotus, ſcripſit *Expoſitionem Incarnationis Chriſti, per Interrogationes & Reſponſiones.* Opus eſt maximam partem hiſtoricum, & ad illuſtrandam Chriſti vitam haud parum conferet. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLIII. *num.* X. à fol. 294. uſque ad fol. 297. Confer quæ habet Lambecius *Comment.* lib. IV. p. 164.

BARTHOLOMÆUS, gente, ni fallor, Syrus, civis; certè Monachus Edeſſenus; qui non rarò ſe ſimpliciter Edeſſenum vocat; ætatis admodùm incertæ ſcriptor, cujus ne leviſſima quidem, quod ſciam, habetur mentio, cujuſque in toto ſuo opere nec vola, nec veſtigium; vir non inelegantis ingenii, non contemnendæ eruditionis, in ſcriptis & ritibus Chaldæorum, Arabum, Muhammedanorum verſatiſſimus. Scripſit *Elenchum* ſeu confutationem

Hagareni,

Hagateni, quâ non ſine magno ingenii acumine & mordaci ſale, Alcorani ineptias & Muhammedis ortum, vitam, mores, ritus, & dogmata, eleganter exponit. Opus hoc ἀκέφαλον Gr. Lat. extulit Steph. le Moinius, & inter *Varia* ſua *Sacra* locum dedit, *Lugd. Batav.* 1685. p. 302. ſubnectitur *ibid.* p. 429. tractatus alter Gr. Lat. *contra Muhammedem*, an ejuſdem auctoris, non liquet. Sunt quæ id ſuadere videantur, materiæ affinitas, auctoris ingenium, accurata rerum Muhammedanarum peritia. Nec deſunt quæ aſſenſum planè retrahunt, præcipuè haud levis in utroque diſcrepantia. Bartholomæus in recenſendis Muhammedis uxoribus & liberis, cum Anonymo, nec nominibus, nec numero, convenit. Monacho Neſtoriano, primario Muhammedis in condendo Alcorano ὑψοδιώκτῃ nomen apud Bartholomæum eſt *Pachuras*, apud Anonymum *Baira*, ut alia jam mittam. Utut ſit, utrumque opus jucunditate & utilitate ſuâ ſe magnopere commendat.

BASILIUS. Ad hanc claſſem revocantur. I. Basilius S. Lauræ propè Hieroſolyma Abbas, cujus extat Tractatus hoc titulo, *Aſceta non eſſe captandos honores, aut honoraria.* Pr. Τιμὰς κατὰ μηδὲν ἐρασθῆναι, &c. habetur Gr. MS. Biblioth. Bodleian. *Cod.* CLXIII. II. Basilius Malenas, S. Lauræ Archipreſbyter & Monachus. Scripſit ſermonem περὶ ἀσκητικῆς ὑποτυπώσεως, ſeu *de Vitâ Aſceticâ*, qui aſſervatur Græcè MS. in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi, *Cod.* MMDII. ab Antonio Eparcho, uti arbitror, accepto. Cujus quippe meminit in Indice librorum ſuorum, quem Regi Galliarum obtulit. Vid. le Moyne *Var. Sacr.* Tom. I. p. 518. III. Basilius Philippensis, cujus habetur ſermo *in Præſentationem Beatæ Virginis in Templo* Bibliothec. Bodleian. *Cod. MS.* MMMCCCLXXXIII. num. xviii. IV. Basilius Theſſalonicenſis Metropolita, cujus extat *Reſponſio* ad Quæſtionem à Magno Dirrachii ſacellario propoſitam de conjugio duorum fratrum cum amitâ conſobrini. *Jur. Græc. Rom.* lib. VI. p. 408.

BRUTIUS, ortu, ut videtur, Romanus, apud quos erat Domus ſeu Familia *Bruttiana.* Eundem cum Brutio Præſente, qui cum Imperatore Antonino Conſulatum geſſit, cujúſque filia Imperatoris filio nupta fuit, aut ſaltem ejus gentilem quendam fuiſſe, non malè conjicit Joſ. Scaliger. Condidit, Græcè an Latinè incertum, Chronographiam, ſeu Hiſtoriam rerum Romanarum ad ſua uſque tempora. Chriſtianum fuiſſe apertè ſatis teſtantur, quæ de perſecutione ſub Domitiano ex eo referunt Euſebius, & Hieronymus in Chronico ad ann. MMCXII. plurimos nempe Chriſtianorum ſub Domitiano feciſſe Martyrium, interque eos Fl. Domitillam, Fl. Clementis Conſulis ex ſorore neptem, in Inſulam Pontiam relegatam, quia ſe Chriſtianam teſtata ſit, ὡς ὁ Βρέττιος ἱστορεῖ. Eadem penè de hâc perſecutione, ex eo citat Joan. Malala *Chronogr.* lib. X. p. 340. qui ipſum aliquando Bortium, aliquando Buttium vocat. Verùm non alium à noſtro eſſe, extra omne dubium ponit, qui Malalæ veſtigia premere ſolet, Chronici Alexandrini, ſive Paſchalis compilator, cui Βρέττιος dicitur.

CASSIANUS, Hiſtoricus antiquus, παλαιὸς ἱστορικὸς, quemadmodum à Chriſtop. Angelo dicitur, *de ſtatu hodierno Græcorum*, c. 25. p. 23. ubi agit de iis, qui moriuntur, excommunicationis vinculo non ſoluti, & ex Caſſiani hiſtoriâ fabuloſam quandam narratiunculam hic de ſe refert, atque ipſum ejuſmodi excommunicatum ſuo adhuc tempore τυμπανιαῖον vocaſſe. Cùm παλαιὸν legerem, ſuſpicatus ſum non alium hunc eſſe quam Julium Caſſianum, cujus Ἐξηγητικὰ non ſemel laudat Clemens Alexandrinus, præſertim cùm Geſnerus & Simlerus tradant ipſum Annales, temporum rationes, conſcripſiſſe. Verùm primò, unde ſua hauſerit Geſnerus, nuſquam conſtat veterem illum Caſſianum Annales hiſtoricos ediſſe. Deinde nec credi par eſt illum vocabulo τυμπανιαῖος uſum eſſe; cùm ſequiores demum Græci eo ſenſu uſurpare ſolent. Rem igitur in medio relinquo, doctioribus, ſi tanti ſit, excutiendam.

CHRISTODORUS, patriâ Thebanus, dignitate illuſtris, ſcripſit de miraculis SS. Coſmæ & Damiani, quos Græci Ἀναργύρους vocare ſolent. Condidit item Poëma *de aucupio*. Vide Suidam in Χριστόδωρος. Eodem loco meminit Suidas alterius Chriſtodori, Paniſci filii, ex Copto, urbe Ægypti, oriundi. Heroici Poëtæ, qui ſub Anaſtaſio Imperatore floruit. Scripſit *Iſaurica* libris VI. quibus gentis iſtius expugnationem ab Anaſtaſio factam proſecutus eſt. Eodem etiam metri genere τὰ πάτρια *Conſtantinopolitana*, lib. XII. conſignavit. *Theſſalonicenſia*, lib. XXV. *Nacleſia*, urbis nempe ad Heliopolim, *Mileſenſia*, *Trallienſia*, *Aphrodiſiadenſia*, aliaque multa. Quouſque verò res Eccleſiaſticæ his immixtæ fuerint, cùm ſcripta ipſa dudum perierint, dicere non audeo.

CHRISTOPHORUS Patricius, patriâ Mitylenæus, condidit Poëma Iambicum, Sanctorum hiſtoriam, per totum anni circulum, breviter exponens, à *Septembri* uſque ad finem *Auguſti*. Extitit olim Græcè MS. in Bibliothecâ Palatinâ, quæ nunc in Vaticanam tranſiit, *Cod.* CCCLXXXIII. *Num.* VII: ap. Poſſevin. in *Append.* p. 94. Nec aliud eſt Menologium, quod ſemel iterumque citat Meurſius in Gloſſar. verb. Ἰνδάλ p. 192. & p. 238. in voc. Κυνηγίω. Eodem Cod. Palat. *num.* ii. Patricii Ὁμηρόκεντρα, ſive *Centones Homerici de Chriſto*, ab Eudocia Auguſtâ abſoluti, continentur. Verùm ille, *Pelagius* dictus eſt, & ſub Zenone floruit, à noſtro longè diverſus. *Ibid.* Cod. CCCXXVI. Patricio Presbytero tribuuntur.

CLEMENS, Chronographus vetuſtus, Joan. Malalæ ſæpiuſculè laudatur, qui tamen ipſum in rebus poſt Tiberii tempora geſtis, nuſquam citare ſolet. Eundem cum Clemente Στρωματεῦ facit reverendæ memoriæ Antiſtes, Fellus Oxonienſis, & forſan non malè, etſi ejus ſententiam non defendo. Ad Sæculum VIII. rejicit Clar. Hodius. Quâ de re diximus in *Jo. Malalâ* ad annum DCI. mihi certè non alius eſt quàm Clemens ille Hiſtoricus, cujus meminit Suidas *, qui ſcripſit Romanorum Reges & Imperatores, & de figuris Iſauraticis ad Hieronymum, & alia quædam. Quando verò floruerit, vel quouſque Romanorum Regum & Imperatorum Hiſtoriam perduxerit, Suidas in medio relinquit. De quo fuſiùs egimus ſuo loco.

* In Voc. Κλήμ.

CONSTANTINUS. I. Constantinus magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diaconus & Chartophylax. Extat Gr. MS. Oratio encomiaſtica *in omnes Sanctorum Martyres*, Pr. Αἱ μὲν χρυσοῦ πηγαί μους, ὅταν τὸ φῶς τῆς περὶ ἡμᾶς οἰκονομίας Vide L. Allat. *de Script. Simeon.* p. 81. Ex hac Oratione plura proferunt Concilii Nicæni II. Patres Act. V. p. 373. Unde ipſum ante Seculum VIII. claruiſſe liquet, ac proinde alium eſſe à Conſtantino magnæ Eccleſiæ Chartophylace, qui tempore Concilii II. Nicæni vixit, quemque Irene Imperatrix Legatum ad Abimelech Arabum præfectum miſit. De quo Theophanes ad ann. DCCXC. p. 339. II. Constantinus Tii, Paphlagoniæ urbis maritimæ, inter Pſyllium & Amaſtrida ſitæ, Epiſcopus. Scripſit Sermonem *de inventione Reliquiarum S. Euphemiæ.* Pr. Ἧκε τὸ ἐπέτειον φέρον, &c. Latinè edidit Surius *Julii* XI. Extat MS.

P Bibliothec.

Bibliothec. Bodleian. *Cod.* MMMCCCLXXXIII. *num.* XXII.

COSMAS Veſtitor: Βεστήτωρ apud recentiores Græcos nomen erat Dignitatis & Officii, tum in Palatio, tum in Eccleſiâ, eorum nempe qui à veſtibus erant vel Imperatori, vel Patriarchæ. Ita ap. Codinum cap. 2. inter ordines Officialium Palatinorum LXII. locum habet *Veſtiarius*, ejuſque inſignia notantur *ibid.* cap. 4. *n.* LXIV. Coſmæ noſtri orationes habentur, tres, I. *in SS. Joachim & Annam* Deiparæ parentes; Pr. Ἠχῆς τῆς θεΐου γενεθλιακῆ πανήγυρις τῆς κοσμικῆς χαρᾶς. Extat MS. Biblioth. Auguſtan. *nu.* VI. Vide Poſſevin. in *Append.* p. 68. & L. Allat. *de Symeon.* p. 95. Partem hujus Orationis Gr. Lat. exhibet Cotelerius *not.* in conſtit. Apoſt. p. 203. II. *In Prophetam & Archi-Sacerdotem Zachariam.* Pr. Μέγα τῶν ἀῤῥήτων ἱερουργημάτων Ζαχαρία. MS. Biblioth. Bodleian. *Cod. Baroc.* CCXXXIV. *num.* 1. III. *In tranſlationem Reliquiarum Sancti Joannis Chryſoſtomi.* Pr. Ἡμεῖς πάντως ἡμῶν ὁ φαίχρονος συνέδεσε, &c. Deſcriptam penès ſe habuit Clar. Savilius, ſed ſupprimere maluit, indignam utique quæ ederetur.

DANIEL, Monachus Raithenus, conſcripſit Hiſtoriam Vitæ Joannis Climaci, montis Sinæ Abbatis, cujus *Scala Paradiſi* Vita hæc præmitti ſolet, & in Bibliothecis MS. paſſim occurrit. Vide L. Allat. *de Symeon.* p. 112. Extat hæc Vita Latinè ap. Surium die *Mart.* XXX. Habetur Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſt.* LXII. *num.* XVIII. *fol.* 119. Danielis Abbatis Narratio à Joanne Diacono quodam accepta, de puero aliquo Hebræo, à pueris Chriſtianis per ludum baptizato. An ad noſtrum ſpectet quærant alii.

DEMETRIUS I. Demetrius Gemistus, magnæ Eccleſiæ C P. Diaconus & Protonotarius, ſcripſit *ordinem Liturgiæ Patriarchalis*, quomodo celebratur in magnâ Eccleſiâ. In quo explicantur Ritus ordinationum, quo tempore, & quâ ratione, unaquæque perficitur. Extat Gr. MS. in Bibliothecâ, tum Vaticanâ, tum Regiâ Pariſienſi. Græcè & Latinè extulit, doctiſſimiſque obſervationibus illuſtravit Iſ. Habertus in *Pontificali Græcorum* Par. 1643. *fol.* II. Demetrius Metropolita Cyzicenus. Scripſit Hiſtoriam *de hæreſi Jacobitarum*, & ejuſdem ſectæ *Chatzitzariorum*, qui in Armeniâ ſunt, à voce Χάτζος dicti, quæ linguâ Armenâ crucem ſignificat, eò quòd rejectis omnibus imaginibus crucem ſolam adorare & colere dicuntur. De quibus adiſis Niceph. l. XVIII. c. 54. p. 884. Hunc libellum, ſed ἀνωνύμως, Græcè & Latinè extulit Combefiſius *Auct. Nov.* T. II. p. 261. Sed in notis ex codice Palatino vero auctori reſtituit. Sub cujus etiam nomine in Bibliothecâ Scorialenſi extare dicitur, teſte Poſſevino *Append.* p. 100. Habetur etiam *Jur. Græc. Rom.* lib. VI. p. 397. Demetrii Syncelli Metropolitæ Cyziceni (noſtri ut videtur) *Declamatio de nuptiis prohibitis*, cui ſcholion in margine apponitur, quo denotatur ὡς λίαν ἀναγκαῖον τοῦτο καὶ χρήσιμον, *Opuſculum valde neceſſarium & utile.* Demetrius etiam Cyzicenus tum à Joanne Scyllitzâ Curopalate, tum à Georgio Cedreno in præfatione inter Hiſtoricos Byzantinos memoratur. Noſtrum verò deſignari, affirmare non audeo. Denique Demetrii Cyziceni ſub Michaële Paphlagone meminit Cedrenus *Hiſt.* p. 223. 740. An verò Scriptoribus Eccleſiaſticis accenſendus fuerit, non conſtat.

ELIAS *Ecdicus*, ſive Defenſor Eccleſiæ, cujus inter alia, munus erat pauperum & infirmorum curam gerere, ne à potentioribus opprimerentur. In magnâ Eccleſiâ ex Decreto Heraclii Imp. numero erant decem, & ut plurimùm ex Presbyterorum ordine habebantur. Habuerunt & Latinorum Eccleſiæ & monaſteria ſuos Advocatos & Defenſores, de quibus poſt alios fusè agit Alteſerra *Aſcet.* lib. II. c. 17. p. 126. Scripſit Elias noſter *Capita Aſcetica* CCXLIV. Pr. Ἔξεστι παντὶ Χριστιανῷ τῷ ὀρθῶς πιστεύοντι εἰς Θεὸν μὴ ἁμαρτάνειν, &c. Ex his CXXIII. Latinè edidit Jac. Pontanus ad calcem oper. Symeonis junioris Theologi, inſerta deinde *Biblioth. PP.* Tom. XXII. Extant integra Gr. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theolog.* CXCII. num. iii. fol. 22. & *Cod.* CCLXXIV. *num.* 1. *fol.* 1. ubi in fine Codicis notatur, quòd hæc capita [illegible] dicta ſint. Erat & alter Elias, profeſſione Monachus, cujus habetur MS. ſermo προτρεπτικὸς *in Chriſti nativitatem, & in SS. Patres.* Pr. Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ὑπερύμνητος καὶ τὸ πολυπόθητον φῶς. Recenſet hanc Orationem L. Allatius *de ſcriptis Symeon.* p. 101.

EPHRAIM Cherſonis (quæ Ponti urbs erat maritima ad Mæotidem paludem ſita, fortè non alia quàm quæ Cherſoneſus vulgò dicitur) Archiepiſcopus, & (ſi codicibus quibuſdam MSS. fides ſit habenda) martyr, qui imperante Trajano Cherſonem relegatus, ibidem martyrium ſubiiſſe dicitur. Bis meminit hujus Orationis L. Allatius *de ſcript. Symeon.* p. 93. 96. Edidit verò Gr. Lat. Joan. Cotelerius, & operum S. Clementis calci ſubjecit p. 837. à Surio priùs Latinè edita erat *Novemb.* XXIII. Scripſit item Ephræmius tractatum *de miraculis S. Clementis*, qui ita incipit Ἐξελθόντος φθόνου τοῦ Ἀποστόλου ἐ Γαλιλαίας. Memorat illum idem Allatius *ibid.* p. 90. Quem tamen ſe reperire non potuiſſe nos monet Cl. Cotelerius.

EPIPHANIUS. I. Epiphanius Hagiopolita, ſive Monachus Hieroſolymitanus; concinnavit ad modum deſcriptionis ſitûs orbis enarrationem Syriæ, Urbis ſanctæ, & ſacrorum ibi locorum. Hunc libellum primus Græcè & Latinè edidit, ſed miſerè & infœliciter, Fredericus Morellus; ad codicem Vaticanum reſtitutum, & correctâ verſione, Gr. Lat. in lucem emiſit L. Allatius *Symmict.* Part. I. p. 48. II. Epiphanius, Monachus & Presbyter; deſcripſit Vitam & tempora S. Deiparæ. Quo in opere gloriatur ſe omnes, qui in eâdem arenâ laboràrant, multis paraſangis ſuperâſſe, multa ſe examinaſſe, καὶ τὰ ἄσημα, καὶ βίβλων, καὶ ἄλλων ex Euſebii hiſtoriâ Eccleſiaſtica, reliquiſque Scriptoribus & Doctoribus collegiſſe, appoſito cujúſque nomine in fronte, ne fides ſibi denegaretur. Incipit; Περὶ τῆς κυρίας ἡμῶν ἀληθῶς Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας πολλοὶ συνέγραψαν τῶν πάλαι διδασκάλων. Partem aliquam hujus libri Græcè Latinè exhibet L. Allatius *de Symeon.* p. 106. Contexuit etiam Epiphanius noſter vitam, res geſtas, & exitum S. Apoſtoli Andreæ: Pr. Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν βίον. Vide Allat. *ibid.*

ESAIAS Abbas, cujuſnam verò monaſterii, mihi adhuc eſt incompertum. Scripſit de religioſâ exercitatione & quiete *Capitula* XIX. quæ Græcè & Latinè edidit P. Poſſinus *Theſ. Aſcet.* p. 315. Extant Gr. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXIX. *num.* XXIII. *fol.* 148. Iſaiæ Presbyteri & Anachoretæ Capita tria Aſcetica de Novitiis & Monocellitis, & de iis qui habitare volunt in Cœnobio. Sed an noſtri ſint, non immeritò dubitare licet.

EUBION, quis fuerit, quáve tempeſtate vixerit, nondum didici. Scripſit *expoſitionem in Prophetas*, cujus fragmentum Gr. MS. habetur cap. 36. inter *Teſtimonia Veterum*, quorum collectio ſub nomine Damaſceni, in Bibliothecâ Collegii Claromontani Jeſuitarum adverſatur, teſte Ph. Labbeo *Conſpect. Oper. Damaſc.* p. 50.

EVO-

EVODIUS Monachus, quiſquis erat, ſcriptis conſignavit *Martyrium ſanctorum & illuſtrium XLII. Chriſti Martyrum.* Pr. Φαιδρὰ μὲν τῆς παρούσης ἑορτῆς ὑπόθεσις. Indicium facit L. Allatius *de Script. Simeon.* p. 113. Alia etiam poſt ſe reliquit. Certè ex ſcriptis Evodii Monachi, quædam de Muhammede, fabuliſque ab eo confictis profert Euthymius Zigabenus *Panopl. Dogmat.* Part. II. Tit. xxiv. Ut ſaltem Euthymio antiquiorem fuiſſe conſtat.

EUSEBIUS, Epiſcopus, vel, ut alii, Archiepiſcopus, Alexandrinus, quem eundem cum Euſebio Diacono Alexandrino, Laodiceæ in Syriâ Epiſcopo, qui claruit anno CCLIX. faciunt, Bellarminus, Poſſevinus, &c. Alii longè juniorem fuiſſe volunt. Aquam mihi hâc in parte hærere fateor. Macarius Alexandrinus qui vixit anno CCCCIV. ſcripſit quæſtiones ad quendam magnum Euſebium, Archiepiſcopum Alexandrinum ut ſuo loco notavimus; & tamen in toto Epiſcoporum Alexandrinorum catalogo, nullus nobis occurrit Euſebius. Quid ſi igitur cum Turriano illum Alexandriæ in Aſia Epiſcopum fuiſſe ſtatuamus? Quicquid ſit, plures ſub ejus nomine Orationes, à Leone Allatio, aliiſque recenſentur. I. *In Adventum Ioannis* εἰς τὸν ᾅδην. Pr. Ἀναστάντες πάλιν σήμερον τῷ θρόνῳ τοῦ λόγου. Vide L. Allat. *diatr. de ſcript. Symeon.* p. 88. II. *In reſurrectionem Domini.* Pr. Ἀνέστη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ὁ κύριος, *ibid.* III. *In proditionem Juda* Pr. Δεῦρο λοιπὸν οἱ ἐμοὶ καὶ περὶ τῆς προδοσίας. *ibid.* p. 84. IV. *In Aſſumptionem Domini.* Pr. Ἐπειδὴ Χάριτι τοῦ κυρίου ἡμῶν, *ibid.* p. 91. V. *De Baptiſmo Domini.* Pr. Ἐπειδὴ Χθὲς τῆς γενέσεως τοῦ κυρίου, *ibid.* VI. *In ſecundum Domini adventum.* Pr. Μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ κυρίου, *ibid.* p. 99. VII. *De Eleemoſyna, & in divitem & Lazarum*, habetur Gr. MS. in *Cod. Colbert.* MMCCCCXCIII. Vide du Freſn. *Ind. Auct.* p. 56. VIII. *De Jejunio Quadrageſimali.* Pr. Παραγενομένης τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς τῶν ἁγίων νηστειῶν, προσελθὼν ὁ Ἀλέξανδρος τῷ μακαρίῳ Εὐσεβίῳ ἐπισκόπῳ Ἀλεξανδρείας λέγει. Extat Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCXLVII. *num.* xv. *fol.* 184. IX. *De Memoria Sanctorum, die quodam feſto, coram Alexandro habita.* Pr. Δέομαι σου τίμιε ἐπίσκοπε, &c. *ibid. num.* xxi. *fol.* 169. X. *Encomium Diei Dominicæ.* Pr. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ καθεζομένου &c. Ibidem. *Cod. Hiſt.* LXIII *num.* iv. *fol* 39. iterúmque, ut videtur, *Cod.* LXVII. *num.* xiv. & Biblioth. Bodleian. *Cod. Baroc.* CCLXIII. Eſt etiam Euſebius Monachus, qui ſcripſit Vitam S. Philippi Presbyteri Argyrienſis, quam ediderunt Bollandiani *Maii*, Tom. III. p. 1.

GEORGIUS. Varii ſub hoc nomine Scriptores recenſendi veniunt. I. GEORGIUS ARISTINUS, hiſtoricus, iſque non recens. Scripſit, ut videtur, hiſtoriam quandam Eccleſiaſticam, quam citat Joſephus Methonenſis * Epiſcopus, & ex eo probat additamentum (*Filioque*) jam à ſecunda Synodo, tempore Damaſi Papæ, Symbolo fuiſſe appoſitum. Verùm an ſuperſit hodie, non didici. II. GEORGIUS CHUMNUS Byzantinus, patriâ Cretenſis, urbe Candacenſis; contexuit hiſtoriam Rhythmicam veteris Teſtamenti; verſibus Græco-Barbaris, ab orbe condito, uſque ad Imperium Davidis & Solomonis. Pr. Δέομαι τριττοϋπόστατε κύριε, καὶ πατέρα τὴν χάριν σου μ' ἀπόστειλε, &c. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCXLIV. *num.* ii. *fol.* 5. & in Bibliothec. Joan. Suſi CP. in Chartâ bibacinâ cum figuris, teſte Poſſevino in *Append.* p. 49. Recentioris Græciæ hic ſcriptor eſt, ut ex ſtylo liquet. III. GEORGIUS GRAMMATICUS, non Chæro-boſcus ille, qui *Grammaticalia* ſcripſit, & longè antiquior erat. Noſtri habentur Orationes encomiaſticæ II. *in S. Barbaram virginem & martyrem.* Pr. ſic incipit, Ἔστι μὲν ὄντως ἐν ἀξίως ἐπιφανῶς τῶν ὑπὲρ ἀξίαν ἐφάπτεσθαι. Poſterior ita: Ἐπειδὴ ὁ τῆς μάρτυρος πανσέβασμος μνήμη, &c. Has ſe vidiſſe tum in Bibliothecâ Barberinâ, tum Meſſanenſi, refert L. Allatius *Diatr. de Georgiis*, p. 355. qui & pleraque Georgii noſtri Anacreontica carmina ſuaviſſima, varii nec inelegantis argumenti, penès ſe editioni parata habuiſſe teſtatur, quorum argumenta ibi recitat. IV. GEORGIUS HAGIOPOLITA, id eſt, ut ego interpretor, Hieroſolymitanus; in Codice MS. τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν, titulum gerit. Extat ejus Oratio encomiaſtica εἰς τὰς ἀσωμάτους, *in ſubſtantias incorporeas, & quarum ſimilia in Divinis Literis abſconduntur, déque fandis, atque infandis.* Καὶ πάλαι τῷ θείῳ Δαυῒδ περὶ ἡμῶν πάντων προειλήφθησαν. Hanc Latinam fecit L. Allatius, teſte ipſomet *de Georgiis*, p. 316. In hâc Oratione auctor dum de Angelis eorumque miniſteriis agit, multa nova, incompta, & parùm Catholica ex ingenio ſuo effundit. Specimina exhibet Allatius loc. citat. V. GEORGIUS patriâ Mitylenæus, quem nonnulli malè Methymnenſem vocant. Scripſit orationem *in ſanctam & ſalutiferam D. N. Ieſu Chriſti paſſionem*, quam Græc. Lat. cum notis extulit Gretſerus *. Edita ſunt Georgii Patricii, patriâ Mitylenæi *Epigrammata* varia in laudem Operum S. Dionyſii Areopagitæ. Quæ an noſtri ſint, quærant alii. Confer. Allat. *de Georg.* p. 352. VI. GEORGIUS, aliis *Gregorius* dictus, cognomento *Pardus*, Metropolita Corinthi, ſcripſit, uti ferunt *expoſitionem* in Joan. c. 21. de Thoma contrectante Dominum, poſtquàm à mortuis reſurrexit. Plura etiam opuſcula ei tribuunt Geſnerus, Simlerus, & Poſſevinus, quæ tamen omnia huc redeunt; nempe Georgium noſtrum ſcripſiſſe expoſitionem *in Canones ſive Cantica Eccleſiaſtica feſtorum Dominicorum totius anni*, & in his in feſtum Dominicæ antepaſchalis, id eſt, in contrectationem Thomæ, in dormitionem Deiparæ, &c. Extat Gr. MS. hæc Expoſitio ſub Gregorii nomine Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CXXVIII. *num* 1. *fol.* 1. Pluribus hâc de re agit L. Allat. *de Georg.* p. 416. ubi etiam Friſium & Poſſevinum miræ ἀβλεψίας & negligentiæ arguit. Ex his, expoſitiones in Canones Joannis Damaſceni ſelegit, & in novam operum Damaſceni editionem paravit idem Allatius. Vide ejus *Catalog. operum S. Damaſceni*, ad finem *Symmict.* p. 450. Gregorii noſtri Rhetorica & Grammaticalia continentur Biblioth. Vindob. *Cod. Philoſoph.* VI. *num.* 1. Id ampliùs moneo dum, Codicem MS. quo hæ Expoſitiones continentur, anno 1555. exaratum fuiſſe. VII. GEORGIUS CHONIATES Presbyter: ſcripſit ad reverendum monachum Theodulum ſchemata & ſcholia in librum Joann. Damaſceni, *fontem Scientiæ* dictum, Pr. Τὰ ἐνδέκα ζητεῖσθαι κεφάλαια. Miſit hæc ſcholia L. Allatius ad Joan. Aubertum Pariſienſem, cùm novam operum Damaſceni editionem meditaretur. Vide ejus *Symmict.* p. 449. & *de Georg.* p. 341. VIII. GEORGIUS EPARCHUS, ſive Africæ Vicarius, ſcripſit libellum ad Moniales Alexandriæ quæ ab Eccleſiâ Catholicâ defecerunt. Extare Gr. MS. hoc opuſculum in Bibliothecâ Vaticanâ nos docet Poſſevinus in *Append.* p. 9. Verùm editum eſt Gr. Lat. inter opera S. Maximi, *Tom.* II. p. 339. ubi ἐκ προσώπου Γεωργίου τοῦ πανευφήμου Ἐπάρχου Ἀφρικῆς eſſe dicitur, & ut videtur, ipſius Maximi eſt. IX. GEORGIUS, Monachus, & magnæ Eccleſiæ Carthophylax compoſuit *Encomium in S. Deiparæ redditionem in Templo, & dedicationem Deo factam ſecundùm hiſtoriam.* Pr. Φαιδρὸν τὸ τῆς παρούσης ἑορτῆς τὸ σύνθημα. Meminit ſæpè citatus, ſæpè citandus L. Allatius *Diatr. de Symeon.* p. 113. X. GEORGIUS, Monachus, conſcripſit Vitas recentiorum Imperatorum à Leone Armenio, uſque ad Conſtantinum Porphyrogenetam, qui vitam ſuam clauſit anno DCCCCLIX. *Decembr.* ix. an verò eo tempore vixerit Georgius, mihi non conſtat. Eruit has Vitas, & Græc. Lat. edi-

* Reſponſ. ad Marc. Epheſ. Conc. T. XIII. p. 685. 689.

* De cruce, Tom. II. p. 659.

dit Fr. Combefiſius inter ſcriptores poſt Theophanem *Pariſ.* 1685. *p.*499.

GREGORIUS, natione Bulgarus, Monachus, & Cœnobii in Oxiâ, Propontidis inſulâ, præpoſitus; Scripſit Epiſtolas duas, unam ad Cæſarem Alexium Porphytogennetam, Phœbenæ filium; alteram conſolatoriam ad Dominam Theodoram Porphytogennetam, de obitu Deſpotæ Anemâs. Habentur Gr. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* LVIII. *num* XIII. fol. 128. II. GREGORIUS, Monachus Sinaita; compoſuit *capita* XXXV. *de quiete Aſceticâ, ſive Monaſticâ*. Incipiunt Ἰδοὺ καθὼς ὁ κύκλωψ τις, &c. Habentur MSS. Biblioth. Vindob *Cod. Theol.* CCI. *num.* VII. *fol* 167. Hujus operis, ut opinor, pars ſunt, ejuſdem *capita Aſcetica* VII. quæ reperiuntur *ibid.* Cod. CXCII. *num.* XXVIII. *fol.* 241.

HEGEMONIUS, Scriptor penè ignotus, cujus unus, quod ſciam, meminit Heraclianus Epiſcopus Chalcedonenſis apud Photium (*Cod.* LXXXV. *col.* 204. ubi ſcriptores recenſens, qui Manetis impietatem refutarunt, ait, Hegemonium Archelai cum Manete diſputationem perſcripſiſſe. Ipſummet Archelaum acta diſputationis ſuæ litteris conſignâſſe nôrunt, quotquot Cyrillum Hieroſolymitanum, Epiphanium, Socratem, alióſque legerint. Quin & ipſorum Actorum fragmentum non contemnendum Latinè ſupereſt Hegemonium verò quis nobis dabit? Ut ſuſpicari fas ſit, Archelaum fuiſſe auctorem, Hegemonium poſtea interpretem. Refert quidem Hieronymus * Archelaum librum diſputationis ſuæ Syro ſermone compoſuiſſe, qui deinde in Græcum tranſlatus eſt. Unde conceptis penè verbis jurare auſim, non alium hujuſce verſionis auctorem fuiſſe quàm Hegemonium noſtrum, nec aliam eam, quàm quâ Cyrillus, Epiphanius, iique olim uſi ſunt. Quo verò tempore vixerit Hegemonius, vel an ipſius Archelai æqualis, nullo indicio inveſtigari poteſt.

* De Script. c. LXXII. p. 23.

HERON, Philoſophus & Confeſſor, condidit opus aliquod hiſtoricum, vel chronographicum. Hujus ſcriptoris notitiam uni Cyrillo Scythopolitano debemus, qui in Vita S. Sabæ * cap. 77. p. 354. hæc habet, Κατὰ τὰς συγγραφικὰς χρήσεις, ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν Ἱππολύτου τε τοῦ παλαιοῦ καὶ γνωρίμου τῶν Ἀποστόλων, καὶ Ἐπιφανίου, τοῦ τῆς Κυπρίων Ἀρχιερέως, καὶ Ἥρωνος, τοῦ φιλοσόφου καὶ ὁμολογητοῦ. *Juxta tempora conſcripta à ſanctis noſtris Patribus, Hyppolito illo antiquo Apoſtolorum familiari, Epiphanio Cypriorum Archipræſule, ſeu Archiepiſcopo, & Herone Philoſopho & Confeſſore.* Eadem *ibid.* Tom. II. habet in Vitâ Euthymii, cap. 109. p. 293. Si dùm Heronem ultimo loco ponit, ullam temporis rationem habuerit Cyrillus, veriſimile eſt illum, Sæculo IV. præcipiti, ſaltem ſequenti floruiſſe. Verùm de ipſo auctore quis nobis divinabit? in tam profundo veterum ſilentio, pluſquàm Delio natatore opus eſt. Inter Ægypti Epiſcopos qui Synodo Sardicenſi interfuerunt, ſaltem ſubſcripſerunt, erat Hero quidam, ut ex Epiſtolæ ſynodicæ ſubſcriptionibus liquet, ap. Athan. *Apol.* II. p 597. Verùm hunc ſcriptorem fuiſſe quis fidem faciet? Erat Hero Thebaidis Epiſcopus, verùm is non Confeſſor, ſed Apoſtata, qui ſub Juliano Antiochiæ fidem Chriſti abnegavit, teſte Theophane *Chronogr.* p. 43. Erat & tertius Hero, hoc circiter tempore, Orator Athenienſis, Procli Philoſophi Platonici magiſter, ἀνὴρ θεοσεβὴς καὶ τελείαν φιλοσοφίαν ἐσκηκώς; cujus multa hiſtorica memorat Suidas. Verùm is an Chriſtianus fuerit meritò dubitare licet. Fortè non contemnenda erit, ingenioſa utique, Cl. Cotelerii conjectura, non alium hunc fuiſſe, quàm Maximum, Philoſophum Cynicum, *Heronem* dictum, Gregorii Nazianzeni, ex amico adverſarium, parentibus Martyrio claris ortum, ipſumque ſub perſecutione Arianâ Oaſin in exilium miſſum, quem proinde Gregorius, ſub Heronis Philoſophi & confeſſoris titulo, deprædicat, ut ex *Oratione* XXIII. liquet. Certè ſcripſit Maximus inſignem *de fide* adverſùs Arianos, librum, Gratiano Imperatori, Mediolani oblatum, teſte Hieronymo †. Potuit & alia ſcribere, hiſtorica vel chronologica; Et cùm quæ adverſùs Nazianzenum geſſerat, Maximi nomen minùs gratum reddidiſſent, cùmque à ſecundo Concilio Generali nominatim damnatus fuerat, ſub veteri Heronis nomine latere maluit. Sed nullus conjectandi finis eſt.

* Ap. Coteler. Monument. Tom. III.

† De Script. cap. 127.

HYPERECHIUS Presbyter & Abbas, quo loco vel tempore vixerit, non comperi. Certum eſt, vixiſſe ante Pelagium Romanæ Eccleſiæ Diaconum, qui Pontifex factus eſt anno DLV. quique librum *de Vitis Patrum* Latinè tranſtulit, à Roſweydo unà cum aliis editum, in quo tres Hyperechii noſtri regulæ totidem verbis hodie reperiuntur. Et certè Monachorum qui quarto, quintóve ſæculo floruerunt, æqualis eſſe videtur. Extat ejus παραίνεσις Ἀσκητῶν, ſive *Exhortatio ad Monachos*, CLIX. *Capitula*, ſive regulas breviores complectens. Has Græc. Lat. extulit Fr. Combefiſius *Auct. Noviſſ.* Par. 1672. p 315. Latinè habentur *Biblioth. PP.* Tom. XXVII. Inter Apophtegmata Patrum quæ Gr. Lat. evulgavit Cotelerius *Monument.* Tom. I. p. 701. inveniuntur Hyperechii noſtri ſententiæ VIII. quæ in hiſce capitulis totidem ferè apicibus continentur.

JOANNES, quo nomine occurrit, I. JOANNES Chalcedonenſis Metropolita. Extant Gr MSS. ejus quæſita & reſponſa varia circa res Eccleſiaſticas, è Marco Alexandrino, aliiſque, collecta. Pr. Εἰ χρὴ μετὰ τῶν ... &c. Bibliothec. Bodleian. *Cod.* CCLXIII. *Demonſtratio ejus in Synodum, quæ πενθέκτη, ſive quiniſexta dicitur, & in Canones ipſius*, aſſervabatur in Bibliothecâ Conſtant. Batini CP. teſte Poſſevino *Append.* p. 46. II. JOANNES cognomento EUGENICUS, magnæ Eccleſiæ CP. Diaconus ac Rhetor. Hujus extant opuſcula duo, *Vita S. Joſephi Hymnographi*, ſive *Melodi*, Vide L. Allat. *de Symeon.* p. 97. Hanc ediderunt Bollandiani *April.* iii. *Oratio Encomiaſtica in S. Martyrem Jacobum Perſam.* Pr. Εἶτα ... μέν τις καὶ κάμνων τῷ σώματι, ἰατρῷ τινὶ προσελθών, &c Subjuncta eſt. MS. Anthologio Eccleſiaſtico Græcorum menſis Nov. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol* CLXXXVI. III. JOANNES GEOMETRA, quis fuerit, nondùm comperi. Opuſcula ejus plura extant, partim edita, partim MSS. & ſunt quæ ſequuntur. *Paradiſus*, ſive *Hortus Epigrammatum* XCIX. *Tetraſtica* Moralia & Divina, SS. hominum ſententiis referta, complectens, quæ præfixis ſingulorum argumentis, Græcè pariter ac Latinè extulit Frederic. Morellus, *Pariſ.* 1595. 8°. *Hymni* quatuor prolixi verſibus Heroïcis & Elegiacis in B. Deiparam; editi ſunt in corpore Poëtarum Græcorum veterum Gr. Lat. *Genev.* 1614. p. 746. *Oratio in Paſſionem Chriſti.* Pr. Ἥκει δὲ λοιπὸν πρὸς αὐτὴν τὴν ἀκμὴν τῶν ἄθλων ὁ λόγος, ap. L. Allat. *de Symeon.* p. 94. *Oratio* ἐξόδιος *in dormitionem glorioſæ Deiparæ.* Pr. Θαῤῥεῖν μὲν τὸν λόγον ἐπ' ὀλίγον καὶ νῦν. ibid. p. 95. Hanc orationem ſe non tantùm ex Evangeliſtis & Prophetis, ſed ex Patribus atque etiam Apocryphis collegiſſe ipſe nos docet. *Sermo proſphoneticus*, ſive gratulatorius *ad S. Deiparam.* Pr. Χαίρετε τοῦτό μοι τι βραχὺ καὶ μικρὰ τοῦ λόγου προοίμιον. *ibid.* p. 114. In Indice Librorum Gr. MSS. Antonii Eparchii Corcyrenſis apud le Moyn. *Var. Sacr.* Tom. I. occurrunt ſequentia Geometræ Opuſcula, *num.* v. *Hymnus* in ſanctiſſimam Deiparam verſibus Heroïco Elegiacis. Adduntur *Salutationes* in IV. Se-

ctiones

Digitized by Google

Sectiones diviſæ, ſicut & alii verſus in Feſta & celebriores ſolemnitates *num.* xxxii. *Confeſſio* Chriſtiana, verſibus Heroïco-Elegiacis, *num.* xxxiii. *Hymnus* in S. Deiparam ſecundùm libros Alphabeti *num.* xxxii. *Oratio* ad S. Deiparam, verſibus Jambicis; & alia ejuſdem *Oratio* verſibus Heroico-Elegiacis. Ubi alia carmina occurrunt de Imaginibus, aliique atiam verſus de variis argumentis utiliſſimis. In cod. Vindob. *Theol.* LXXXIX. *num.* xxxi. habetur Anonymi cujuſdam Epigramma in Joannem Geometram Hymnorum ſcriptorem, quod incipit, Κύδιμ' Ἰωάννη. IV. Joannes Nicææ Metropolita; vixit ante Sæculum XI. laudatus utique ſemel iterúmque ab Anaſtaſio Cæſarienſi lib. *de Jejunio Deiparæ*, qui claruit circa annum MXCIV. Scripſit ad Zachariam Majoris Armeniæ Catholicum, (eundem forſan, qui Photii æqualis erat) librum *de Nativitate* Domini, quo ex Epiſtola Cyrilli Hieroſolymitani ad Julium Romanum, nova planè atque fabuloſa de Chriſti die Natali refert. Tractatum hunc Gr. Lat. publici juris fecit, notiſque illuſtravit Fr. Combefiſius *Auct. Nov.* T. II. p. 297. Confer quæ habet Cotelerius *not.* ad PP. *Apoſt.* p. 233. &c. V. Joannes Saita, patriâ Cretenſis, domo Cydoniates. Duo tantùm ejus opera (quod ſciam) hodie ſuperſunt. 1. Diſputatio, *de Sacramento & Azymo, inter Græcos & Latinos* Gr. MS. Bibliothec. Bodleian. *Cod.* DCCXX. *num.* vii. 2. *Dialogi duo ampliſſimi contra Judæos.* Prior in capita XII. Poſterior in duo ſolummodò capita diviſus. Incipiunt, Φορτικὴ λίαν καὶ δυσχερὴς τυγχάνει γὰρ οὖσα ἡ τῶν Χριστιανῶν πρὸς Ἑβραίους διάλεξις. In his dialogis omnes Judæorum cavillationes & contradictiones contra fidem Chriſtianam prolixè & ſolidè refellit. Extat integrum hoc Syntagma CCXIII. foliorum in 4to. Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCXXIII. Et mirùm planè videri debeat tam egregium opus lucem publicam hactenus non vidiſſe. VI. Joannes Stauratius Chartophylax Theſſalonicenſis, ſcripſit Orationem *de Miraculis S. Demetrii Proconſulis*, qui Imperatoris Maximiani juſſu, Theſſalonicæ lanceis confoſſus, martyrium conſummavit. Pr. Ὁ λόγος μυρίφορον Δημητρίῳ τὰ θαύματα; habetur MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXXIV. *num.* vii. *fol.* 90. & Bibliothec. Bodleian. *Cod.* MMMCCCLXXXIII. *num.* xii. ſed &, ni malè memini, edita eſt. VII. Joannes Metropolita Claudiæ (Noricorum ni fallor, ea urbs eſt) ſcripſit Epiſtolam, Latinis oppoſitam, *de azymis & ſuffocatis, aliiſque.* Pr. Ἐπειδή σοι μαθεῖν ἔρως, τιμιώτατε πάτερ παρ' ἡμῶν τῶν ἀναξίων. Nugacem eſſe auctorem, & pleraque ad verbum ex Nicolao Hydruntino exſcripſiſſe contendit L. Allatius *de Conſens. Orient.* lib. II. c. 18. *num.* xviii. *col.* 871. Verùm Leonis cenſuræ, hâc in parte, plena fides non eſt adhibenda. VIII. Ioannes magnæ Eccleſiæ Diaconus. Supereſt Gr. MS. ejus hoc titulo Tractatus; Τίς ὁ σκοπὸς τοῦ Θεοῦ τῆς πρώτης τοῦ ἀνθρώπου πλάσεως καὶ τῆς δευτέρας ἀναπλάσεως διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Vide L. Allat *Diatr. de Pſellis* p. 40. Quis fuerit, vel an plura ſcripſerit, nondum didici. IX. Ioannes Monachus & Diaconus, in opuſculi ſui titulo S. Baſilii Magni diſcipulus, & τέκνον ὑπακοῆς, *filius obedientiæ* dicitur. Nugæ hæc, & gerræ Siculæ. Dictio, Methodus, & multa quæ tractat, Sæculum à S. Baſilio longè remotum arguunt. Diſciplina & ordo pœnitentiæ ab eo præſcriptus, alius planè eſt ab eo qui in Canonicis Baſilii ſcriptis reperitur. De Patribus loquitur, qui Baſilium ſecuti ſunt, & pœnitentiæ tempora ab eo definita diminuerunt. Sua à Baſilii temporibus ipſe ſatis apertè diſtinguit. Contexuit quiſquis erat, *Canonarium*, quo ſigillatim explicat pravos animi affectus, morboſque & pœnitentias his convenientes, nec non quæ de communione, cibo, potu, & oratione obſervanda ſunt, clementer admodùm definit. Stylus ei ſcaber & difficilis, & qui, ut rectè notat Morinus, Cacoſynthetis & aſperis hyperbatis abundat. Cùm eloquens videri vult, battologus eſt, & κακόζηλος. Præclarè videtur ſibi dixiſſe, cùm inutilem Epithetorum congeriem ſtruxit. Ex codice Vaticano extulit hoc Opuſculum canonicum, & Gr. Lat. edidit Joan. Morinus ad calcem operis *de Pœnitent.* p. 401. X. Scripſit etiam Joannes quidam Monachus Commentarium ſeu Hiſtoriam S. & glorioſi Martyris Arthemii, quam ex Philoſtorgii hiſtoriâ Eccleſiaſticâ, aliiſque ſtudioſè collegit. Pr. Τὰ τοῦ μεγάλου καὶ ἀνδόξου μάρτυρος διηγήσασθαι μέλλων ἀνδραγαθήματα. Confer L. Allat. *de Symeon.* p. 110. Verùm hic (licet etiam monachus dicatur) cum priori idem non eſt. Non deſunt qui Joanni Damaſceno attribuunt, ut alibi notavimus. Vide eundem Allatium in catalogo operum Damaſceni, ad calcem *Symmict.* p. 452. XI. Joannes Patriarcha Hieroſolymitanus; Eccleſiæ Orientalis cauſam adversùs Latinorum ritus & dogmata ſtrenuè tutabatur. Quis fuerit hic Joannes non uſque adeò conſtat. Erat Joannnes Monachus Hieroſolymitanus qui in Synodo Aquiſgranenſi anno DCCCIX. quæſtionem de proceſſione Spiritûs S. movebat, cujus meminimus in iſthoc Concilio. An is poſtea in Patriarcham evectus? Erat & Joannes Hieroſolymorum Epiſcopus quem Theophanes collocat ad ann. DCXCII. Alius, quem anno circiter DCCC. benedictionis causâ, claves ſepulchri Dominici, ac loci Calvariæ; claves etiam civitatis, ac Montis Oliveti cum vexillo per duos Monachos Carolo Magno miſiſſe teſtantur Annales Francorum in Vitâ Caroli M. Erat denique Joannes Patriarcha, qui Joannis Damaſceni Vitam ſcripſiſſe dicitur. An hic auctor noſter? Planè incerta omnia. Imò nondùm natæ, nondùm ſaltem adoleverant, quæ inter Eccleſiam Orientalem & Occidentalem poſtea intercedebant controverſiæ. Scripſit Joannes noſter *Diſputationem de Azymis*, quam in urbe Hieroſolymitanâ, cum Philoſopho quodam Latino habuit. Incipit, Τὸν πολύωνυν φάσιν γὰρ παράγειν μὴ χαίρειν τῷ ψόγῳ τοῦ Βορρᾶ, &c. Extat MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXVI. *num.* vi. *fol.* 144. Ex hoc opere quædam profert L. Allatius *contr. Hottinger.* p. 74. 97. qui mentionem etiam facit alterius colloquii cum Latino *de Azymis.* Pr. Παρὰ τοῖς παρ' ὑμῶν Εὐαγγελίοις, ὁ ἔλαβεν ὁ Χριστὸς εἰς θυσίαν τοῦ πάσχα, &c. *ibid.* p. 526. Scripſit item Orationem *de proceſſione Spiritus S.* Pr. Γέγονεν ἐν Ἐφέσῳ μετὰ τὴν ὑπατείαν Φλαβίου Θεοδοσίου, &c. Quin & Oratione de Azymis ſe alia quoque adversùs Latinos edidiſſe teſtatur. Unde ſuſpicari licet ipſum Sæculo XII. vel XIII. floruiſſe. Joannes ille Patriarcha, qui ex Arabico Vitam Damaſceni Græcè condidit circa annum DCCCXL. claruiſſe putatur. Quo verò tempore vixerit, ex ipsâ Vitâ colligi nequit. Id modò conſtat, ipſum diù poſt Damaſcenum floruiſſe.

LEO, cujus neque patriam, nec tempus, nec vitæ genus, expiſcari licet. Compoſuit collectionem præcipuarum Veteris Teſtamenti prædictionum de Chriſto, quæ ita incipit, Ὅτι Θεὸς ὁ Χριστὸς Ἱερεμίας, οὗτος ὁ Θεὸς ἡμῶν οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν, &c. habetur Gr. MS. Bibliothec. Vindob. *Cod. Theol.* CCLII. *num.* 10. *fol.* 33. II. Leo magiſter, Proconſul, Patricius, & à Secretis in aula Conſtantinopolitanâ, vir in operibus SS. Patrum verſatiſſimus; Ex quibus, & præcipuè ex ſcriptis Theodoriti, contexuit Epitomen *expoſitionis* in Pentateuchum Moſaicum, in librum Joshuæ, Judicum, Ruth, & IV. libros Regum. Pr. Οὐ προσέταξεν θεολογίαν ὁ Μωσῆς διὰ τὴν νηπιότητα αὐτῶν, &c. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* XXVIII. Eodem modo Epito-

men *Expoſitionis* variorum Patrum in Evangelium S. Matthæi, S. Lucæ, & in Epiſtolam S. Iacobi concinnavit. Pr. Πᾶς τοῖίον, τὸ μὴ χεῖπον, ἵνα μὴ, &c. habetur MS. ibid. *Cod.* CCCXXIV. *num.* ii. fol. 146.

LEONTIUS, Presbyter & Præpoſitus Monaſterii S. Sabæ in urbe Româ, in Acta retulit vitam & miracula S. Georgii Agrigentinorum in Siciliâ Epiſcopi, qui nondùm Epiſcopus Concilio V. Oecumenico interfuit, & ſub Mauritio Imperatore præcipuè claruit, de quo frequenter agit Gregorius M. in Epiſtolis ſuis. Pr. Φοβερὸν καὶ ἀκατάλυπτον θαῦμα καὶ τῇ οἰκουμένῃ ἀφθιμον. Extat hæc Vita Græc. Manuſcript. in *Codice Colberteo* MDCLXXVII. Vitam hujus Gregorii Anonymam Latinè extulit Surius ad *Novemb.* XXII. ſed à noſtrâ diverſam, ſaltem à Metaphraſte inſigniter interpolatam. Plures ſunt Leontii inter Scriptores Eccleſiaſticos, de quibus ſuo loco dictum eſt. Interim liceat mihi hâc occaſione corrigere errorem Bern. Mallincrotii, qui in *Paralipomenis* † ad Voſſium *de Hiſt. Græc.* Leontium quendam Magneſianum Hiſtoricis Græcis accenſet, idque auctoritate Alemanni in *not.* ad Procopii Anecdota adſtruit. Leontius is erat, Magneſiæ in Aſiâ Epiſcopus, qui Conciliabulo Epheſino, anno CCCCXLIX. & Synodo Chalcedon. CCCCLI. interfuit. Verùm longè fallitur Mallincrotius. Nihil quippè aliud dicit Alemannus, quàm Leontium referre, fuiſſe *XXVII.* Epheſi Epiſcopos, à S. Timotheo uſque ad Marciani imperium. Id quòd in Concilio Chalcedonienſi Act. XI. *Col.* 969. diſertè tradit ipſemet Leontius. Hiſtoricam verò Epiſcoporum Epheſinorum Succeſſionem in Opere à ſe compoſito Leontium ſcripto tradidiſſe, nemo ante Mallincrotium unquam ſomniavit.

† Pag. 38.

: MACARIUS, cognomento CHRYSOCEPHALUS, vetuſtâ & illuſtri familia oriundus, Philadelphiæ Archiepiſcopus factus eſt, cujus neque ætatem, neque res geſtas, omni adhibitâ diligentiâ, indagare potui. Erat quidem Macarius Philadelphienſis Epiſcopus, Philothei Patriarchæ CP. æqualis, unus ex tribus Imperatori propoſitis, ex quibus Patriarcha eligeretur, de quo Cantacuzenus l. IV. c. 37. p. 859. Verùm Chryſocephalum, de quo agimus, hunc fuiſſe non audeo affirmare. Erat Macarius, noſter πολυγράφος, in ſcriptis SS. Patrum admodùm verſatus, etſi nihil, quod ſciam, hactenùs lucem viderit, præter unicam orationem *in exaltationem S. Crucis,* quam immenſo operi ſuo *de Cruce* p. 1289. Gr. Lat. inſeruit Gretſerus. Sed plurima latent MSS. quæ ex L. Allatio (cui tot recentioris Græciæ ſcriptorum notitiam debemus) & aliunde, breviter recenſebimus. Sunt igitur orationes XIV. in feſta Eccleſiæ, nempe (1.) in IX. *ordines Angelorum & in S. Michaelem.* Pr. Ἀεὶ μὲν καὶ ἡ τῶν ὑμνουμένων εὐφημία. (2.) *In magnos Angelorum principes Michaelem & Gabrielem.* Pr. Ἡ μὲν τῶν ὑπερτάτων δυνάμεων φιλία. (3.) *In venerandum feſtum occurſus ſive ὑπαπαντῆς.* Pr. Φαιδρὰ τῆς ἑορτῆς τὰ προπύλαια. (4.) *In ſolemnitatem* Ὀρθοδοξίας Pr. Τίς ὁ ἦχος τῶν ἑορταζόντων. (5.) *In Dominicam tertiam jejuniorum, quâ peragitur adoratio crucis.* Pr. Μεγάλη μὲν ἡ παροῦσα ἡμέρα. (6.) *In feſtum Palmarum.* Pr. Χαῖρε σφόδρα θύγατερ Σιών. (7.) *In S. & glorioſam Chriſti Reſurrectionem.* Pr. Χαρᾶς ἐνάμεσος ἡ παροῦσα πανήγυρις. (8.) *In mulieres unguenta ferentes, & in Joſeph ab Aramathea,* &c. Pr. Τῆς παρούσης ἡμέρας τὰ Εὐαγγέλια. (9.) *In Aſcenſionem Domini Deique noſtri I.C.* Pr. Μεγάλη τῆς ἡμέρας ἡ δύναμις. (10.) *In S. Apoſtolum & Evangeliſtam Joannem Theologum, & Theologiam Evangelicam per eum nobis traditam.* Pr. Ἀποστολικὴν ἐπιθυμίαν εὐφημῆσαι προθέμενος. (11.) *In Joannis B. priſtæ Præcurſoris nativitatem.* Pr. Ἰωάννῃ τῇ φωνῇ τοῦ λόγου τοὺς λόγους ἀναθεῖναι. (12.) *In Chriſti Transfigurationem.* Pr. Θεὸς κύριος ἐπ' ἡμᾶς ἐπέφανεν. (13.) *In Joannis Præcurſoris decollationem.* Pr. Πάλιν Ἰωάννης ὁ μέγας ὁ πρόδρομος τοῦ λόγου φωνή. (14.) *In Exaltationem crucis.* Pr. Ἐμοὶ μὲν Χριστιανῶν ἀπάντων. Quæ ea eſt quam ſine mutilam edidit Gretſerus. Has omnes orationes MSS. penès ſe habuiſſe profitetur L. Allatius *de Concil. Florent. adverſ. Creyghton* p. 681. alibique eas enumerat *Diatr. de ſcript. Symeon.* p. 83. 88. 94. 96. 97. 99. 105. 111. 113. 114. Scripſit etiam Macarius brevem, ſed accuratam *expoſitionem* in canones Apoſtolorum & Conciliorum, quam dum Chii moraretur, ſe legiſſe teſtis eſt idem Allat. *adv. Creyght.* p. 680. Legit etiam ejuſdem Macarii *magnum Alphabetum*, in Lucæ Evangelium ſermonibus & libris XXIV. comprehenſum, totidem nempe quot ſunt Alphabeti Literæ, ut appareat Chriſtum eſſe A. & Ω. *Principium & Finem.* Ex SS. Patribus Chryſoſtomo, Nazianzeno, Baſilio, Athanaſio, Cyrillo, &c. collectum eſt. Magnam Procemii partem profert Allat. *ibid.* p. 682. Ex hoc Procemio liquet ipſum eodem modo *expoſitionem* in Geneſin concinnâſſe, in duos Tomos diviſam quorum primum *Coſmogeniam*, ſecundum Patriarchas nominavit. Sed omnem ejus diligentiam ſuperavit abſoluta ejus in ſanctum Matthæi Evangelium elucidatio ex veterum commentariis compilata, tribus voluminibus comprehenſa, quorum quodlibet XX. libris conflatur. Vaſti hujus Operis pars prima in XX. ſermones diſtributa habetur Græcè MS Bibliot. Bodleian. *Cod. Baroc.* CLVI. Vide *Catal.* MSS. p. 20. ubi ſermonum tituli Græcè exhibentur. Denique nè hoc etiam omittam; Matthæi cujuſdam Chryſocephali *carmina Iambica*, & ejuſdem, an alterius, Chryſocephali tractatum de vitæ Humanæ termino, Pr. Οἱ λέγοντες ὅτι ἑκάστῳ ἀνθρώπῳ, &c. recenſet Allat. ubi ſuprà, p. 684.

MARCUS Hieromonachus, Monaſterii S. Sabæ præpoſitus, ſcripſit Sermonem in Vitam & Miracula S. Gregorii Agrigentinorum Epiſcopi. Pr. Σοφὸν καὶ ἀκατάλυπτον χρῆμα καὶ τῇ οἰκουμένῃ ἀφθιμον. ap. Allat. *de Symeon.* p. 109. Confer quæ habentur ſuprà in *Leontio.* Compoſuit item *Declarationem dubiorum in Typico occurrentium*, diviſam in capita XCV. editam in *Typico* Græcorum *Venet.* 1643. *fol.* Habentur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXV. *num.* ii. Marci Monachi (noſtri ut videtur) verſus *Jambici* in Pſalterium, qui ita incipiunt; Ἡ Δαβιδικὴ τῶν μελισμάτων χάρις, &c. item *Cod.* CCII. *n.* v *fol.* 34. Marci cujuſdam Epiſtola ad Patriarcham CP. *de Conſtantiâ*, adversùs perſecutionem Orthodoxæ fidei. Verùm noſtri eſſe affirmare non audeo.

MATTHÆUS, I. MATTHÆUS *Angelus*, *Panaretus* dictus, dignitate Quæſtor, Eccleſiæ ſuæ cauſam contra Latinos ſtrenuè tuebatur. De tempore quo vixerit, incerta omnia. Recentiſſimum & patriâ Rhodium facit, & paulò ante Concilium Florentinum claruiſſe affirmat Joan. Sambucus, ſed levi ratione fultus. Multò antiquior mihi videtur, nec alius forſan quàm *Panaretus* ille Protoveſtiarius, cujus meminit Pachymeres, lib. V. cap. 17. & 21. anno MCCLXXIII. ab Imperatore Michaele Palæologo unà cum IV. aliis Legatis ad reſarciendam Eccleſiæ concordiam, Romam ad Gregorium X. miſſus. Hoc modo Thomæ Aquinati, contra quem toties calamum ſtrinxit, ætate par erit. Ut ut ſit, ſcripſit plurima quæ ſequuntur. 1. *Antitheſis* contra Thomam Aquinatem de proceſſione Spiritûs Sancti; Pr. Προοίμιον τῆς ἀντιθέσεως, &c. 2. Contra eundem *de igne Purgatorio*; Πῶς ἐστὶν ὁ ἐκεῖθεν τόπος ἔνθα αἱ ψυχαὶ καθαίρονται πρὶν, &c. 3. Diſſertatio contra Latinos *de Primatu Papæ.* 4. Refutatio *ſex capitum* à Latinis editorum in defenſionem proceſſionis Spiritûs S. ex Patre & filio. 5. *Demonſtratio*

tio in quot abſurditates Latini neceſſariò incident, dum Spiritum S. etiam à Filio procedere aſſerunt. 6. *Diſſertatio* de aliis XXII. erroribus Latinorum. 7. Diſſertatio contra Latinos, *de Primatu Papæ*. 8. Diſſertatio contra Latinos *de Azymis*. Omnia hæc opuſcula continentur Græcè MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CII. Verùm in indice codici præmiſſo XXII. Opuſcula enumerantur. Integra, ni fallat catalogus, opuſcula XX. habentur MSS. inter libros Seldenianos Biblioth. Bodleian. *Cod.* MMMCCCLXXVIII. II. MATTHÆUS, patriâ Janus (Propontidis ea inſula erat) profeſſione Hieromonachus, vel ut ipſius verbo utar *μοναχὸς θύτης*, *Monachus ſacrificulus*. Vixit ſaltem ſæculo XII. vel potiùs ſequenti, cùm dignitatum quarumdam vocabulis utatur, quæ vix ante hæc tempora nata ſunt. Contexuit verſibus politicis *Catalogum Officiorum* magnæ Eccleſiæ CP. & ad eundem modum *Catalogum Officiorum* Aulæ Imperatoriæ CP. Hæc duo opuſcula, quæ in codice quodam MS. Matthæo Blaſtaræ tribuuntur, (vide du Freſn. *in Indic. Græc.* p. 55.) Græcè & Latinè cum notis edidit Jac. Goarus cum Georgio Codino *de Officiis CP.* Pariſ. 1648. p. 8. & 38. Ejuſdem planè, ut opinor, ſunt *quæſtiones & cauſæ Matrimoniales*, quæ integrum penè Juris Græco-Romani librum VIII. à p. 478. uſque ad p. 519. occupant. Extat MS in Bibliotheca Vaticana Matthæi Hieromonachi *ἐξήγησις*, ſeu expoſitio in Divinos Canones, & de Paſchate apud Poſſevin. in *Append.* p. 12. & in Bibliotheca Fontis-Bellei prope Pariſ. *contra Judæos* libri V. *ibid.* p. 96. & Biblioth. Bodleian. *Cod. Baroc.* XXXIII. *num.* 1. ſcripſit etiam Hieromonachus noſter tractatum *de Azymis*, quem citat L. Allatius *de Conc. Florent.* p. 434. iterùmque p. 331. In Biblioth. Vindob. *Cod. Philoſoph.* CXCIX. num. 2. habetur Gr. MS. Matthæi cujuſdam tractatus Theologicus de *SS. Trinitate*; noſtri verò an ſit, dicant alii. III. MATTHÆUS, Joniæ & Aſiatidis terræ Epiſcopus. Extat ejus Epiſtola ad Magnum magnæ Eccleſiæ Conſtantinop. Chartophylacem, quæ ita incipit, *Φθάνοντες τῆς πόλεως ἐξιόντες*, &c. Habetur Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXIV. num. XIV. à folio 138. ad 145.

MAXIMUS Monachus, cujuſnam verò cœnobii non liquet, ſcripſit ad Nicephorum magnæ Eccleſiæ CP. Chartophylacem, *Quæſtiones Sacras Miſcellaneas*, ſeu *περὶ διαφόρων κεφαλαίων*. Extant Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Jurid.* XI. *num.* III. à *fol.* 51. uſque ad *fol.* 58.

MICHAEL, Synodorum in Phrygia Epiſcopus, ſcripſit expoſitionem maximorum Miraculorum SS. Archangelorum. Pr. *Πολλαὶ καὶ μεγάλαι τῆς ἀσωμάτου, καὶ μεγαλοπρεποῦς Ἀρχαγγέλων τῆς* ... Vide L. Allatium *de Symeon.* p. 107.

NECTARIUS Hieromonachus ſcripſit carmine librum de Abbatibus, qui ante eum claruerunt. Extat Græcè MS. in codice Regio Pariſienſi MMCXCVIII. ut fidem nobis facit Ph. Labbeus *Biblioth. nov. MSS.* p. 235. neque de eo aliquid amplius novi.

NICEPHORUS URANUS, Magiſter Antiochiæ, in literas miſit Vitam S. Symeonis junioris Stylitæ, qui monaſterii in monte *Θαυμαστῷ* propè Antiochiam, præpoſitus erat. Ediderunt Bollandiani ad diem *Maii* XXIV.

NICETAS, Eccleſiæ Nicenæ Charthophylax, librum ſcripſit *De Schiſmate* inter Eccleſiam Græcam & Romanam, quibus nempe temporibus & quibus de cauſis Eccleſia Romana à Græcâ ſeceſſerit. Extat Græcè MS. Cod. Regio Pariſienſi CCCXXXIV. indicante du Freſnio in *Indice Auctorum*, quem Gloſſario Græco ſubjecit, p. 30. Idem ante du Freſnium pridem memoraverat Labbeus *Biblioth. nov.* MSS. p. 89. qui ſubdit, in Sfortianâ Bibliothecâ titulum fuiſſe, Nicetam *de Azymis*, & *Sabbatorum jejunio & nuptiis Sacerdotum*. Ex opere de Schiſmate quædam profert L. Allatius, *de Synodo Phot.* p. 203. II. NICETAS Rhetor & Philoſophus; an idem ſit qui *Nicetas David* Paphlago, *Philoſophus* etiam dictus, qui claruit anno DCCCLXXX. nondum didici. Sub ejus nomine plures orationes hactenùs, quod ſciam, ineditas recenſet L. Allatius *Diatr. de Scripſ. Symeon.* quæ ſequuntur. I. *In glorioſam Martyrem Pantaleemonem*, p. 96. Pr. *Θαυμαστὸς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ φησὶν ὁ μέγας*. II. *De certamine, & de inventione & tranſlatione reliquiarum S. Stephani Protomartyris*, ibid. p. 102. Pr. *Ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Σωτὴρ πάντων*. III. *Encomium in magnum Nicolaum Mirobleptem & Thaumaturgum*, ibid. Pr. *Ὁ μὲν θεοπάτωρ Δαυὶδ τὸ ἀεἰθαλὲς καὶ μακάριον*. Hæc oratio Nicetæ Rhetori Paphlagoni inſcribitur. IV. *In S. & illuſtrem Apoſtolum Jacobum*, ibid. p. 108. Pr. *Πρώην μὲν ἡμᾶς ἡ ζῶσα τῆς ἀληθινῆς θεολογίας πηγή*. V. *In Timotheum Apoſtolum*, ibid. p. 111. Pr. *Τί γὰρ Τιμόθεος. Τοῦτο γὰρ μετὰ τοὺς Ἀποστόλους*. VI. *In SS. & glorioſos XII. Apoſtolos*, ibid. Pr. *Τὸ καλὸν ἐκκλησίας ἡ τάξις, τὸ τερπνὸν τῶν ἐν αὐτῇ*. VII. *Encomium in S. Martyrem Theodorum*, ibid. Pr. *Τί λαμπρὰ καὶ διαυγὴς ἡ τῆς ἡμέρας χάρις*. Hæc Oratio Nicetæ Epiſcopi Paphlagoniæ nomen gerit. VIII. *In SS. & Thaumaturgos ἀναργύρους Coſmam & Damianum*, ibid. p. 114. Pr. *Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου κύριε τῶν δυνάμεων*. IX. *In SS. & illuſtres Martyres Cyricum & Julittam*, ibid. p. 115. Pr. *Ὥσπερ οὐκ ἔστι συγκεχυμένον τῷ κυρίῳ ἰουδαίων*. III. NICETAS SCUTARIOTA, cujus extant homiliæ tres. I. *In Dominicâ Orthodoxiæ habita*. Pr. *Καὶ ἰδοὺ δεῦρο τοὺς κλίμακας ἐπὶ τινα ὑψηλοτάτην πνευματικὴν ἀνατρέχειν βουλόμενοι*, &c. II. *In illud S. Joannis*, cap. XII. Jeſus ergo ante ſex dies Paſchæ venit, & Pr. *Ὁ μὲν νοῦς τῶν προκειμένων ἡμῖν εἰς ἐξήγησιν εὐαγγελικῶν ῥημάτων τῶν σήμερον*, &c. III. *In principium Evangelii S. Joannis* Pr. *Τοῦ πνεύματος ἡ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται*, &c. habentur Gr. MSS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* LXI. *num.* ii *fol.* 169. Scripſit etiam Scutariota *Scholia*, ſive annotationes in Nicetæ Choniatæ Theſaurum Orthodoxum. Vide libros V. quos Latinè in lucem emiſit Petrus Morellus, ubi hinc inde reperiuntur. Epiſtolæ etiam ejus MSS. in codice Reg. Pariſ. DXCIV. aſſervantur, teſte Labbeo *Bibl. Nov. MSS.* p. 101.

PANTALEON Magnæ Eccleſiæ Conſtantinop. Diaconus & Chartophylax. Ætas ejus mihi quidem parùm certa. Sunt qui illum ad medium Sæculi XIII. referunt, eique aſcribunt tractatum *contra Græcorum errores de Proceſſione Spiritus Sancti* &c. editum Conſtantinopoli in ædibus Fratrum Prædicatorum anno MCCLII. Verùm qui tractatum iſtum primus in lucem emiſit, P. Stuartius in *Auctario* ſuo p. 555. Anonymum edidit. Ediderunt & ſub Anonymi titulo noviſſimi Bibliothecę Patrum Curatores, Tom. XXVII. Etſi Tomo pręcedente in monitione ad Lectorem, ubi de Manuele Caleca agunt, Pantaleonem Auctorem perhibent. Vidit id vir his literis haud leviter imbutus, Joann. Ciampinus, † nihilominus tanquam Anonymum conſtanter citare pergit. Extant utcunque ejus orationes II. *In glorioſam Domini noſtri transfigurationem*, quam Gr. Lat. edidit Combefiſius *Auct. Nov.* T. I. *col.* 1579. qui ſecundam priori elegantiorem, & fortè non ejuſdem eſſe auctoris judicat. Narrationes *de Miraculis S. Michaelis* habentur Græcè MSS. in Codice Regio Pariſ. MCCCCLXXIII. Vide etiam Allat. *de Symeon.* p. 99. & p. 103. Latinè ediderunt Surius, Lippomannus, alii. Panta-

† De Azym. & Ferm. c. 1. p. 14.

leonis orationem *in exaltionem S. Crucis*, Gr. Lat. edidit Gretſerus *de Cruce* Tom. II. *col.* 1237. Verùm hic Monaſterii Byzantinorum Presbyter eſſe dicitur. Sed id, ut rectè alibi notat Combefiſius, inde accidere potuit, quòd ex Diacono Conſtantinop Presbyter Monaſterii factus ſit. In Catalogo Jac. Marmoretæ Conſtantinop. Pantaleonis Diaconi Orationes panegyricæ totius anni, ſive XII. Menſium, in feſtos & Dominicos dies extare dicuntur. Vide Poſſevin. *Append.* p. 48. Quædam etiam Pantaleonis noſtri opuſcula habentur Lanne Biblioth. PP. *edit. noviſſ.* Tom. XII.

PERDICCAS, Protonotarius Epheſinus, ſcripſit verſibus politicis, *expoſitionem* ſpectaculorum Dominicorum, & memorabilium quæ Hieroſolymis videntur. Hanc primus edidit Fredericus Morellus Pariſienſis, accuratiùs verò Græcè & Latinè L. Allatius *Symmict.* Part. I. p. 65. qui & Anonymum quendam, qui *de locis Hieroſolymitanis* proſâ ſcripſit Græcè & Latinè ſubnexuit.

PETRUS. I. Petrus Damaſcenus, vitæ inſtituto Monachus. Extant ejus non pauca inedita; *Tractatus* IV. ſive *Eclogæ* ex variis ſcriptoribus. I. *Sylloge Miſcellanea.* II. *Excerpta* ex Chryſoſtomo *de Humilitate*, &c. III. *De mandatis Divinis.* IV. *De tribus facultatibus Animæ*, Biblioth. Bodleian. *Cod. Baroc.* CXXXIII. Tractatus *de ſeptem operationibus, quibus mens ad Deum elevatur.* Pr. Φύγε τὰς ἀνθρώπους κὴ σώζυ. ibid. *Cod.* CCXIII. Ex libro quodam ejus Aſcetico excerpta varia. Pr. Ἀρχὴ μὲν παντὸς ἀγαθοῦ ἡ ἐκ Θεοῦ διδομένη φυσικὴ γνῶσις, &c. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXXIX. *num.* xx. *fol.* 45. Ex libro ejus quodam λόγοι ψυχοφιλεῖς, *ſermones animæ utiles.* Pr. Τρίτο ἐστὶν ἀγρυπνία σύμμετρος τὸ ἥμισυ εἰς ψαλμῳδίαν, &c. Ubi in titulo S. Petrus Damaſcenus dicitur, ibid. *Cod.* CC. *num.* ii. *fol.* 69. Confer Lambec. *Comment.* l. IV. p. 200. *Alphabetum* ejus in codice *Colberteo*, MMMMDVI. MS. aſſervari teſtis eſt du Freſnius in *Ind. Auct. Græc.* p. 31. quid verò continet, non indicat. II. Petrus Argivorum Epiſcopus contexuit Orationem *in S. & glorioſos Anargyros & Thaumaturgos Coſmum & Damianum.* Pr. Ἀστέρες μὲν αἰσθητοὶ τῷ στερεώματι προσδεικνύμενοι πρὸς θέαμα κινοῦσι μέγα, indicante L. Allatio, *de Symeon.* p. 83.

PHILO Rhetor & Philoſophus, ſcripſit Hiſtoriam Eccleſiaſticam, quam laudat Anaſtaſius Sinaita initio *Demonſtrationis hiſtoricæ de magnâ & angelicâ ſummi Sacerdotis dignitate*, his verbis; Ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ Φίλωνος τοῦ φιλοσόφου λέγει τι τοιοῦτον ὅτι περ, &c. Ubi ex ea profert hiſtoriolam de Presbytero quodam ab Epiſcopo ſuo excommunicato, qui poſtea martyrium paſſus, capſulâ incluſus, & in Eccleſiâ poſitus, quieſcere non potuit, donec à proprio Epiſcopo (ut per ſomnum monuerat) anathematis vinculo ſolutus fuerat. Extat hic Anaſtaſii libellus ἀνέκδοτος Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXXIV. *num.* xx. *fol.* 118. Bodleian. *Cod. Baroc.* CLXXXV. *num.* ii. & alibi non ſemel. Hujus Philonis, ejúſve hiſtoriæ meminit nemo ante Anaſtaſium, nemo poſtea, unicum ſi excipias Michaelem Glycam, Part. IV. *Annal.* in Leone Iſaurico, *Edit. Pariſ.* p. 282. qui tamen ipſum Philonis opus proculdubio non vidit, ſed integram quam habet narratiunculam, ſeu mavis fabulam ex oratione Anaſtaſianâ, tacito licet nomine, ad verbum exſcripſit. Erat ergo Philo, Anaſtaſio, qui claruit anno DLXI. antiquior, & tamen vixit poſtquàm ceſſaverant Gentilium perſecutiones, ut initio fragmenti ipſe ſatis innuere videtur; ac proindè ſæculo quarto, quintóve vixiſſe neceſſe eſt. De auctore ipſo quis fuerit, difficilis eſt diſquiſitio, ut Delio natatore opus ſit. Οὐ μάντις εἰ κὴ τοῖς φανῶ γνῶναι σαφῶς. Interim divinare fas eſt. Inter Epiſcopos qui anno CCCXLVII. Synodi Sardicenſis epiſtolæ ſubſcripſerunt, ap. Athan. *Apol.* II. p. 596. erant Philones duo, uterque in Ægypto Epiſcopus. Verùm hos in ſcriptorum numero ponendos eſſe, quis fidem faciet? Auctor. Prædeſtin. *de Hereſ.* cap. XXX. p. 31. ubi de *Alogis* agit, meminit Philonis Epiſcopi, qui hæreticos iſtos ſæpe profligavit. Verùm ſi vixerit is, quo tempore orti ſunt Alogi? noſtro longè antiquior erat, nec ullam planè fidem meretur iſte Anonymus, quem nomina propria non rarò pro libitu fingere, haud levis ſuſpicio eſt. In Indice librorum MS. quem Regi Galliæ obtulit Anton. Eparchus Corcyrenſis, *num.* xiv. occurrit opuſculum Philonis Philoſophi, περὶ μετανοίας. Ut & Deflorationes variarum enarrationum de creatione mundi. An ex Philone Hebræo excerpta ſint, norunt qui codicem ipſum inſpicere poſſunt. Erat & Philo Monachus, cujus extat meditatio Aſcetica *contra Pulchritudinem Mulierum*, quæ ita incipit; Εἶδον κάλλος γυναικὸς βασανίζον μου τὴν διάνοιαν. Habetur Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCXXV. *num.* xv. Verùm is longè recentior mihi videtur. In re omnium obſcuriſſimâ, de qua altum ſilent omnes Scriptores Eccleſiaſtici, liceat mihi, bonâ cum lectoris veniâ, conjecturam meam hoc loco proponere. Quidni igitur dicamus auctorem noſtrum alium non fuiſſe quam Philonem, Carpaſii urbis in Cypro Epiſcopum, ab Epiphanio ordinatum, cui etiam Epiſcopatûs ſui curam commiſit, cùm & Romam & Conſtantinopolim proficiſceretur. De quo, ejuſque *in Cantica* commentario, diximus alibi ad ann. CCCCI. Præter hunc, Philonem alium inter Scriptores Eccleſiaſticos, hiſce præſertim ſæculis, fruſtra quæras. Conjecturæ noſtræ haud parùm favet, quod de Philone Carpaſiote diſertè dicat Polybius Rhinocurorum Epiſcopus, poſterioris partis vitæ Epiphanianæ ſcriptor, c. 49. fuiſſe ipſum κληρικὸν ἀπὸ ῥητόρων, *Clericum ex ordine Rhetorum deſumptum*, quorum quidem erat antiquitates Sacras & Eccleſiaſt. excutere & pertractare. Quò rectiùs hæc intelligantur, obſervandum erit, Rhetores non modò apud Forum, & in Roſtris declamitâſſe, ſed & dignitatem quandam & officium Eccleſiaſticum conſtituiſſe. Erat enim in quavis ferè majori Eccleſiâ Rhetorum Schola, de reditibus iſtius Eccleſiæ ſuſtentata, quâ juniores clerici ad futuras ſacri ordinis functiones promovendi, ſacris literis & diſciplinis Eccleſiaſticis erudiebantur; Ῥήτωρ τῆς ἐκκλησίας, i. e. juventutis Eccleſiaſticæ magiſter, ut de Manuele Holobolo Pachymeres, lib. V. cap. 12. qui etiam Georgio Acropolitæ in hoc munere ſucceſſit. cui illud ab Imperatore impetravit Germanus Patriarcha, eo nomine in collegium cleri cooptato; cujus proinde curæ commiſſi ſunt adoleſcentes Eccleſiaſtici, diſciplinis liberalibus ſacriſque ſtudiis, in ludo iſto literario operam daturi, uti expreſſè nos docet idem Pachymeres, lib. IV. capite 14. Inter Officiales magnæ Eccleſiæ CP. apud Codin. cap. I. xxvtum locum obtinet Rhetor. Et Georgius ὁ Ῥήτωρ τῆς Μητροπόλεως Ἀσιου, κὴ ἐκδικὸς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας memoratur Cl. Hodio *prœmonit. ad Malal.* Certè vix aliud nomen in Scriptis Eccleſiaſticis, quàm illud Rhetoris frequentiùs occurrit. Qui huic Scholæ fuit Ῥήτωρ τῶν Ῥητόρων, διδάσκαλος & μαΐστωρ τῶν Ῥητόρων, & ὁ μέγας Ῥήτωρ dictus eſt: cujus non unum exemplum dabit Du-Freſnius in voce Ῥήτωρ. Et *Cod. Baroc.* CXXXI. Anonymus orationis encomiaſticæ auctor, Ῥήτωρ τῶν Ῥητόρων κὴ διδάσκαλος τῶν διδασκάλων appellatur. Et dignitas quidem erat ſatis ſplendida. Hinc τὸν λαμπρὸν ῥήτορα vocat Matth. Jarrus *de offic.* p. 8. & de Michaele Theſſalonicenſi Nicet. Choniat. in *Manuel.* l. VII. *num.* v. τὸν ῥητορικὸν θρόνον κοσμῶν, *qui Rhetoris thronum ornavit.* Jam verò Rhetorum munus erat, teſte Codino cap. citat.

ὡς τὸ

εἰς τὸ ἑρμηνεύειν τὰς γραφὰς, *ſcripturas interpretari.* Unde Michael Theſſalonicenſis in Teſtamento ſuo apud Allat. *de conſenſ.* lib. II. cap. 12. *num.* 15. ſe μαΐστορα τῶν ῥητόρων, διδάσκαλον τῶν Εὐαγγελίων, Magiſtrum Rhetorum, Evangeliorum doctorem nominat. In Auctoris incerti explicatione officiorum magnæ eccleſiæ, quæ ad calcem Codini, *Edit. Par.* p. 315. exhibetur, doctoris (τοῦ διδασκάλου) munus eſt *Evangelium & Pſalterium explicare*, κρατεῖν καὶ τὰ σχολεῖα τῆς ἐπισκοπῆς, *curámque habere ſcholarum quæ in Epiſcopio ſunt*; ut nil mirum ſi *Doctor & Rhetor* haud rarò conjungantur. Poſt ſacras literas, Eccleſiaſticas præcipuè, explicabant Rhetores, & vel hiſtoriam Eccleſiaſticam proprio marte condiderunt, vel ab aliis ſcriptam, in Epitomen redigebant, & quæ exinde excerpebant, diſcipulis & auditoribus ſuis, ore tenus tradere ſolebant. Hinc notare fas eſt, omnes penè Scriptores qui Rhetorum nomine nobis veniunt, hiſtoriis Eccleſiaſticis illuſtrandis, ut plurimùm incubuiſſe. Hinc natum forſan Socrati hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſcribendæ ſtudium, qui in ſcholâ Rhetoricâ Troili Sophiſtæ educatus videtur. Zacharias Rhetor, qui claruit anno CCCCXCI. ſcripſit Hiſtoriam Eccleſiaſticam, de quâ Evagrius lib. III. cap. 7. & alibi ſæpiùs. Joannes Rhetor Antiochenus, Hiſtoriographus, claruit anno DXXVI cujus meminit Evagrius lib. IV. c. 5. & alibi non ſemel. Nicetas Rhetor, cujus tot habemus hodie Vitas & Encomia Apoſtolorum & SS. Patrum partim edita, partim MSS. Joannes magnus Eccleſiæ Diaconus & Rhetor, vitæ Joſephi hymnographi conditor. Iſtiuſmodi Rhetor fuiſſe videtur Nicephorus Calliſti, cujus hiſtoria Eccleſiaſtica, & ex hiſtoriis Eccleſiaſticis excerpta penè infinita ſuperſunt hodiè, qui à teneris unguiculis in Eccleſiâ S. Sophiæ CP. educatus erat, victum & domicilium per multos annos ibi conſecutus. Ubi ex infinitis quæ eo in loco repoſita erant voluminibus & commentariis Collectanea ſua eccleſiaſtica collegit & digeſſit, ut ipſe nobis auctor eſt, *Præfat. hiſt. Eccl.* p. 37. Ex his liquet Rhetoris fuiſſe hiſtorias Eccleſiaſticas evolvere, tractare, excerpere, prælegere; diſcipulorum ex ore dictantis magiſtri excipere, & in commentarios referre. Inde ea quæ in ſcriptis Veterum, tùm ſacrorum, tùm profanorum toties occurrit formula, ἀπὸ φωνῆς. Leontii Byzantini hiſtoria Sectarum ἀπὸ φωνῆς Θεοδώρου; Vita S. Epiphanii ἀπὸ φωνῆς Ἰωάννου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ. Eclogæ Philoſtorgianæ ἀπὸ φωνῆς Φωτίου τοῦ πατριάρχου; Excerpta hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Theodori Lectoris ἀπὸ φωνῆς Νικηφόρου Καλλίστου; Ex Euſebii hiſtoriâ Eccleſiaſticâ ἀπὸ φωνῆς ejuſdem Nicephori; Breviarium Hiſt. Eccleſiaſticæ Theodoriti ἀπὸ φωνῆς ejuſdem; Vita S. Patapii ἀπὸ φωνῆς Andreæ Cretenſis Archiepiſcopi; & mille iſtiuſmodi exempla quæ Codices MSS. curioſo lectori ſuppeditabunt. Cùm igitur (ut rem in pauca contraham) Philo Carpaſiotes in Eccleſiâ Conſtantienſi Rhetoris obibat munus, veriſimile eſt ipſum pro muneris ſui ratione hiſtoriam hanc eccleſiaſticam condidiſſe. Quòd verò Philoſophus vocatur, quid mirum? cùm vox iſta non monachos modò, & arctioris vitæ cultores denotare cœpit, ſed & omnes præſertim in clero conſtitutos, qui ad reconditiorum literarum ſtudium animum appulerunt. Hinc Nicetas Rhetor & Philoſophus, & ne tritis nimium immoremur, Michael Pſellus quâ erat eruditionis famâ, ὁ τῶν φιλοσόφων ὕπατος, *Philoſophorum princeps* vulgò dicebatur. Habuit verò & Palatium ſuos Philoſophos, ſuos Rhetores; Philoſophos qui Divinarum, humanarumque legum cognitione inſtructi, Imperatori, datâ quâvis occaſione, aſſiſterent; Rhetores, qui Imperatoris vice, dicendi facultate pro re natâ uterentur. Hinc ap. Anonymum *de officiis*, quem ex *Cod. Mazar.* edidit Goarus ad *Codin.* p. 42. φιλοσόφων ὕπατος, & ῥητόρων πρῶτος inter ordines Palatinos locum habent. Hæc de re ſatis obſcurâ dicenda habui, meliora, certiorave docentibus aures faciles ac benevolas lubens commodaturus. Rem forſan faciliùs expediret Leonis Allatii liber *de Philonibus*, ſi toties promiſſus in lucem publicam prodiiſſet.

PHILOTHEUS; quiſquis fuerit, *Sancti* nomine inſignitus, ſcripſit ſermonem περὶ τῶν ἐντολῶν, *de mandatis Domini noſtri Jeſu Chriſti*, quem Gr. Lat. extulit P. Poſſinus *in Theſauro Aſcet.* Pariſ. 1684. p. 326. Suſpicari quis poſſit, hunc fuiſſe Philotheum illum Patriarcham CP. qui claruit anno MCCCL. Verùm præter alia quæ notat Poſſinus, reclamat ipſe codex MS. unde deſumptus eſt hic ſermo, qui annorum ſaltem quingentorum ætatem præ ſe fert.

PROCOPIUS Diaconus & Chartophylax, ſcripſit *Encomium* Divinorum Archangelorum Michaëlis & Gabrielis. Pr. Ἀγγελικῆς πανηγύρεως ἡ προαφορισμένη κυρία παροῦσα συναθροίζει. Vide L. Allatium *de Symeon.* p. 87. *Encomium in S. Apoſtolum & Evangeliſtam Joannem.* Pr. Ἀπόστολος ὁ τὴν φαιδρὰν ταύτην συγκροτήσας πανήγυριν. Extat MS. *Cod. Baroc.* CCXL. *Encomium in S. Apoſtolum & Evangeliſtam Marcum.* Pr. Πάλιν ἀποστολικὴ καταστράπτει πανήγυρις, &c. L. Allat. *ibid.* p. 104. Hæc Procopii Opuſcula ediderunt Bollandiani *Apr.* XXV. *Sermo in celebrationem S. & venerabilium imaginum* aſſervatur Græcè MS. in Bibliothecâ V. C. Euſebii Renaudoti. Meminit Cl. du Freſn. in *Indic. Auct. Græc. MSS.* p. 32.

STEPHANUS, Epheſius, an fortè Stephanus ille Epiſcopus Epheſinus qui anno CCCCLI. Concilio Chalcedonenſi interfuit, & ex Codice Canonum Eccleſiæ univerſæ nonnulla relegit *Act.* XI. vel quis alius longè recentior. Certè in titulo codicis Palatini Stephanus *Epiſcopus Epheſinus* dicitur. Verùm cùm fallax & lubrica ſæpè ſit inſcriptionum, quæ in codicibus MSS. occurrunt, fides, cùmque plures eſſe poterant Stephani Eccleſiæ Epheſinæ Epiſcopi, hunc Stephanum illum in Synodo Chalcedonenſi celebrem, fuiſſe, aſſerere non ſum auſus. Habetur ejus *Canonica Synopſis*, quâ canones SS. Apoſtolorum, Conciliorum Nicæni & Ancyrani, &c. in Epitomen contrahuntur. Pr. Ἀποστόλων κανόνες εἰσὶ ὀγδοήκοντα πέντε, &c. Extat Græcè MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXXIII. *num.* ii. *fol.* 52. & in Bibliothecâ Palatinâ, jam in Vaticanam translatâ, *Cod.* XXVIII. *num.* xxxi. iterúmque *Cod.* CC. teſte Poſſevino in *Append.* p. 74.

SYMEON. I. SYMEON, Cœnobii cujuſdam in Meſopotamiâ Abbas, ſcripſit Orationem *de continuâ meditatione mortis.* Pr. Ἀγνοεῖτε ἀδελφοί μου ποῖον φόβον καὶ ἀνάγκην ἔχομεν ἀναστῆναι ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἐξόδου ἡμῶν, τῆς ἐκ τοῦ βίου τούτου. Habetur Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCV. *num.* iii. à *fol.* 105. uſque ad *fol.* 124. Nomine Symeonis Stylitæ inſerta eſt Latinè *Biblioth. Patr.* Tom. VII. Confer. L. Allat. *de Symeon.* p. 24. II. SYMEON hieromonachus, *Scholarius* dictus, contexuit *Syntagma Canonum Pœnitentialium*, ex Canonibus SS. Apoſtolorum & VII. Conciliorum Oecumenicorum, ut & Synodorum particularium, ex SS. Patrum & præcipuè ex S. Baſilii & Joannis Neſteutæ ſcriptis collectum, & facilioris inventionis causâ, ordine Alphabetico diſpoſitum. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCVI. *num.* v. à *fol.* 46. uſque ad *fol.* 173. Habetur ibid. *Cod.* CXXVIII. *num.* iii. fragmentum hiſtoricum *de Baptiſmate SS. Apoſtolorum.* Pr. Ἐρωτήσαντες φιλοπονήτως πῶς καὶ πόθεν τοὺς

ἱερα-

ἰβαπτίσθησαν Ἀπόστολοι, &c. Verùm ex Sophronii Patriarchæ Hieroſolymitani commentariis deſumptum eſt, uti ipſe auctor ingenuè fatetur. III. Symeon Studita, Monaſterii nempe à Theodoro Conſtantinopoli hoc nomine erecti monachus. Compoſuit *Troparia* in feſtis & jejuniis Eccleſiæ recitanda. Eorum aliqua in libris Ritualibus MSS. Cryptoferratenſis Monaſterii ſe legiſſe teſtis eſt L. Allatius, & ſex eorum initia exhibet *de Script. Symeon.* p. 23 IV. Symeon Euchaitarum Epiſcopus; Extant ejus Gr. MSS. ad Joannem Monachum & Encliſtum Epiſtolæ duæ. Prior in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi, & olim inter codices Theologicos Antonii Auguſtini. Poſteriorem tanquam valde piam commendat L. Allatius *de ſcript. Symeon.* p. 179. ubi utriuſque initium habetur. V. Symeon humilis monachus, ſcripſit *encomium in Symeonem ſenem* qui Chriſtum ulnis in Templo ſuſceperat; Pr. Τὴν πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ὁμοδούλων τιμὴν μεγάλη τινὲς. Hanc orationem ſe legiſſe teſtatur L. Allatius *de Symeon.* p. 180. vide p. 110.

THEODORUS. Sub hoc nomine in cenſum noſtrum referendi, I. Theodorus Antidorum Epiſcopus, auctor ſatis antiquus, ut fidem nobis facit L. Allatius. Scripſit *Expoſitionem* τῆς λειτουργίας, quam frequenter citat idem Allatius, & exinde plura profert *de Purgat.* p. 103. lib. *contra Hotting.* p. 11. 120. 132. *de Concil. Florent. contra Creyght.* p. 159. & forſan alibi. II. Theodorus urbis Paphi in inſula Cypro Epiſcopus. Vitam condidit S. Spyridonis, Trimethuntis in Cypro Epiſcopi. Pr. Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος φησὶν Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς, &c. habetur Gr. MS Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſt.* XXXI. *num.* x. à *fol.* 136. uſque ad *fol.* 161. & *Colbert. Cod.* CCCCLXII. Confer quæ habet Lambecius *Comment.* lib. VIII. p. 310. III. Theodorus presbyter, cujuſnam verò Eccleſiæ, vel quo tempore vixerit, haud ſatis liquet. Conſtat nihilominùs, ipſum claruiſſe poſt ann. D X X. quando controverſia de operibus Dionyſii Areopagitæ orta eſt, & ante Photii tempora. Scripſit Librum, quo oſtendit germanum eſſe quod ſub nomine S. Dionyſii habetur opus, & argumenta in contrarium allata, pro virili diſſolvere conabatur. Argumenta ducta erant 1. A ſilentio SS. Patrum qui Dionyſium ſecuti ſunt. 2. A ſilentio Euſebii, qui dum aliorum Patrum opera recenſet, Dionyſiacorum nullam facit mentionem. 3. A traditionum quarum meminit Dionyſius incrementis, quæ tamen poſtea, & nonniſi diuturno temporis ſpatio ſenſim in Eccleſiâ invaluerunt. 4. Ab Epiſtolâ Ignatii à Dionyſio citatâ, poſt mortem tamen Dionyſii, & paulò ante ipſius Ignatii martyrium ſcriptâ. Hæc ex eo opere argumenta refert Photius *Cod.* I. Theodori verò ſolutiones reticet, vel quòd non recenſuit, vel quòd excerpta ex codice Photiano exciderunt. IV. Theodorus Trimethuntis in Cypro Epiſcopus. Extat MS. ſermo de vitâ, exilio & ærumnis Sancti Joannis Chryſoſtomi. Pr. Ἀγαπητοὶ, ἀψευδὴς ὁ θεὸς διὰ τοῦ προφήτου ἐπαγγελλόμενος. Adiſis L. Allatium *de Symeon.* p. 81. V. Theodorus Alaniæ (urbs eſt, ni fallor, non longè à Byzantio poſita) Epiſcopus. Extat MS. ſermo ejus extemporaneus *in Dei & Salvatoris noſtri I. Chriſti ſepulturam.* Pr. Ἀνεβάλλετο μὲν ὁ Ἰησοῦς, καὶ φῶς ὡς ἱμάτιον πάλαι τοῖς μαθηταῖς ἀστράπτων ἐπὶ τὸ ὄρος Θαβώρ. Hæc nos docet L. Allatius *de Symeon.* p. 82. VI. Theodorus Metropolita Cizycenus; Sermonem habet *in Sanctum Martyrem Blaſium.* Pr. Βλάσιον τὸν μέγαν ἐν ἱεράρχαις καὶ μάρτυσι, πῶς ἂν ἀξίως θαυμάσωμεν. Teſtis eſt L. Allatius *de Symeon.* p. 84. VII. Theodorus Petrarum vel Petræorum (urbs erat Galileæ inferioris, Epiſcopus, in literas miſit vitam & converſationem Sancti Patris Theodoſii, totius Eremi propè Hieroſolyma Archimandritæ. Pr. Ἡ πρωτοπόρεια καὶ ἀδιαίρετος μία οὐσία. Extare MS. teſtatur L. Allatius *de Symeon.* p. 95. & ex eâ quædam profert *ibidem* p. 7. VIII. Theodorus Scutariota, ſcripſit vitam Sancti Pauli Apoſtoli. Extat MS. teſte L. Allatio *de Symeon.* p. 106. hoc initio; Παῦλος ὁ Ἀπόστολος Ἑβραῖος μὲν ἦν τὸ γένος. IX. Theodorus, patriâ Smyrnæus, ὕπατος φιλοσόφων, *Philoſophorum princeps*, ſcripſit in defenſionem Eccleſiæ Græcæ adverſùs dogmata Latinorum, ex quo proinde excerpta de proceſſione Spiritûs S. de Azymis, &c. unà cum aliis habentur Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCCXXIV. *num.* IX. à fol. 238. uſque ad *fol.* 262. Ejuſdem *Epitome* eorum quæ de naturâ & principiis naturalibus ab antiquis tradita ſunt, in IV. τμήματα, ſive ſegmenta digeſta. Pr. Ὅσα περὶ φύσεως καὶ τῶν φυσικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν φύσει συνεστώτων. Opuſculum hactenus ineditum. Denique Theodorum Sidetam, aliúmque Theodorum Eccleſiæ Sebaſtenæ præpoſitum inter Hiſtoricos Byzantinos nominatim reponunt Joannes Scylitzes, & Georg. Cedrenus in præfationibus ad ſuas Hiſtorias.

THEOPHILUS, Chronographus Chriſtianus, quem ubique ferè citat Malala, cujus calculum, tanquam longè accuratiorem, commendat. An idem ſit cum Theophilo Antiocheno (quod voluit olim Antiſtes Oxonienſis) controverſia eſt haud facilè ſolvenda. De quâ aliquid diximus in Joan. Malala.

TIMOTHEUS alter Chronographus unà cum Theophilo Malalæ paſſim laudatus, præcipuè verò ut Domini noſtri nativitatem in ſextum mundi millenarium incidiſſe probaret. Meminit etiam idem Malala Timothei cujuſdam gente Perſæ, qui ante ſuſceptum Baptiſmum apud Perſas *Baſtagarius*, ſive *Bajulus* fuerat. Ex quo plura refert de Manichæis, eorumque Epiſcopo Indarazaro, Perſarum Regis juſſu occiſis, præſente & ſpectante Chriſtianorum Epiſcopo; de facultatibus eorum publicatis; libris igni traditis; Eccleſiis Catholicis addictis; promulgato etiam Edicto, ut ſi per Imperium Perſicum Manichæus inveniretur, igne abſumeretur. Sub Juſtiniani Imperio hæc contigiſſe narrat Timotheus, & ex eo Malala lib. XVIII. p. 178. De quibus tamen nulla alibi habetur mentio.

ZOZIMAS, Monaſterii cujuſdam in Paleſtinâ, ut videtur, Abbas, ſive Archimandrita. Multis contendit Poſſinus eundem fuiſſe cum celebri illo Zoſima, qui diſciplinæ Monaſticæ in quodam Palæſtinæ cœnobio à puero traditus, ultra LIII. annos in vitâ aſceticâ perſeveravit, & Mariæ Ægyptiacæ anno CCCCXXXII. defunctæ, funus curavit, ductis pro ſententiâ ſuâ argumentis, à loco, tempore, & utriuſque genio & moribus. Verùm an tanti ſint, ut eruditos in partes ſuas pertrahant, haud operæ pretium erit pluribus excutere. Extant ejus διαλογισμοὶ, ſeu *Alloquia Aſcetica*, XIV. capitulis comprehenſa, ex ejus ore, à quodam illius diſcipulo, excepta. Edita ſunt Gr. Lat. in Poſſini *Theſ. Aſcet.* p. 279. Magni hoc opuſculum facit Poſſinus *propter efflorescentem in illo genuinam indolem verè Aſceticorum ſenſuum, & quendam ſuaviſſimè fragrantem ex uberi, quâ penitus imbuitur unctione ſpiritus, heroicæ ſanctimoniæ odorem*, ut ejus verba ſunt. Notat præterea Joan. Moſchum, *Prati ſpiritualis* conſarcinatorem, multa ex his Alloquiis, imò integra quandoque capita, exſcripſiſſe.

DISSER-

DISSERTATIO SECUNDA
DE
LIBRIS ET OFFICIIS ECCLESIASTICIS
GRÆCORUM.

DE Libris Eccleſiaſticis Græcorum acturo, liceat mihi L. Allatii, viri in his literis ſummi, verbis præfari. " Græcorum Eccleſiaſtici libri, plures nec unius generis ſunt, in eamque jam excreverunt molem, ut attentiùs introſpicienti haud fieri poſſe videatur, ut per annum, ab homine id ſtudioſiùs incumbente, nec aliis negotiis implicito, recitentur, tantùm abeſt ut cantu etiam & per intervalla temporum reſpirante, commodè accenſeantur. Illius etenim gentis religio increbreſcens unicuique de novo, dummodò ſanctorum res pertractantur, acceſſionem facere & ingentia duplicare volumina permiſit. Hinc maximam librorum copiam majorem fecit, & novis ſemper additis, molem, in immenſum adauxit. Hæc vir in rebus gentis ſuæ egregiè inſtructus, Græcorum ſui temporis longè doctiſſimus, qui duplicem proinde *Diſſertationem* hac de re inſtituit, ad Gabr. Naudæum unam; ad Joann. Aubertum alteram edit. *Pariſ.* 1645. 4°. Verùm cum Allatio Divinorum officiorum potiores ſolummodò & uſitatiores libros, idque modo ſatis prolixo percenſere placuit, nos minutiores etiam libellos ſæpe & particulares magni alicujus operis vel officii formulas & διατάξεις in Cenſum noſtrum referemus, idque ſummarim & paucis, Lectores qui plura deſiderant, ad Lexicographos Eccleſiaſticos, alioſque qui de his latiùs ſcripſerunt, remittentes. Neque enim doctis hæc ſcribimus, ſed in juniorum φιλαρχαίων gratiam, qui libris ad hunc uſum commodis, deſtituti ſunt. Quo verò meliori ordine res agatur, obſervationes & collectanea noſtra, methodo Alphabeticâ diſponemus. Sic itaque exordimur.

ἉΓΙΑΣΜΌΣ. De vulgaribus hujus vocis ſignificationibus jam non agitur. Notat hoc loco ſolennem aquæ benedictionem, juxta quam apud Græcos peragi ſolet. Cujus duplicem habemus ordinem ſeu διάταξιν in Euchologio. Prima dicitur Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ τῶν θείων Θεοφανείων, & ſemel tantùm in anno uſurpatur, in feſto nempe *Theophaniorum*, quando aqua Solenni ritu conſecratur. Extat apud Goarum in *Euchologio*, p. 453. Ex quo etiam diſcimus duplicem hoc tempore aquæ fieri benedictionem, primam in feſti pervigilio, ex qua bibitur, populus aſpergitur, domus luſtrantur; alteram, quæ ipſo die feſto inter Miſſarum Solennia facta eſt, quæ proinde ſanctior habetur, majorique curâ aſſervatur & pœnitentibus nondum in Eccleſiæ communionem plenè receptis propinari ſolet. Hoc etiam ritu memoriam baptiſmatis Chriſti, hoc die olim peracti renovabant, cujus baptiſmo, aquarum omnium naturam adeò uſque ſanctificatam fuiſſe crediderunt Veteres, ut aquæ profundâ hâc nocte hauſtæ, domumque portatæ non in unum modò, ſed quandoque in plures annos incorruptæ ſervabantur, diſertè id teſtante Chryſoſtomo Homil. *de Baptiſm. Chriſti*, Tom. I. p. 278. Altera dicta eſt Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ, & recitatur in communi aquæ benedictione, non modò in Theophaniis, ſed & ſingulis menſibus, vel urgente quavis neceſſitate, à ſacerdote fieri poteſt. Habetur *ibid.* p. 441. Utrumque officium in notis ſuis præclarè illuſtrat eruditiſſimus Goarus. Videſis Codin. *de Offic.* Conſtantinop. *cap.* XIV. num. XXVI. XXVII. &c. p. 79. ubi ἁγιασμὸν, ſive aquæ benedictionem deſcribit, quę cujuſvis menſis initio (exceptis ſolummodò Septembris die XIV. & Januarii VI.) coram Imperatore in Palatio fieri ſolebat.

ἉΓΙΟΠΟΛΙΤΙΚΌΝ ΣΤΊΧΗΡΟΝ, *Hymnus* ſive Canticum longiuſculum, ab Andreâ Monacho, Cretenſi Archiepiſcopo, qui ἁγιοπολίτης κατ᾽ ἐξοχὴν dictus eſt, compoſitum; cujus & alia cantica in libris Græcorum paſſim reperiuntur. Ex Codice Barberino meminit hujus στιχηροῦ Goarus *not.* ad *Euchol.* p. 202. Balſamoni dicitur Ἀκολουθία τοῦ ἁγιοπολίτου, qui & ψαλτῳδημάτων ἁγιοπολιτικῶν meminit.

ΑἾΝΟΙ *Laudes* memorantur in officio τοῦ Ὄρθρου, p. 54. ita nempe apud Gręcos, explicante Goaro, dicuntur Pſalmi Davidici CXLVIII. CXLIX. CL. propter repetitam in iis vocem Αἰνεῖτε, & in Eccleſiaſticis eorum libris paſſim occurrunt.

ἈΚΆΘΙΣΤΟΣ, *Hymnus* in laudem B. Virginis, ob urbem a Perſarum, Barbarorumque furore, illius, ut ferunt, ope ter ſervatam conditus, idque hâc primùm occaſione. Obſeſſâ urbe Regiâ imperante Heraclio, ex unâ parte à numeroſo exercitu ſub Sarbaro Choſroæ Perſarum Regis Duce, ex alterâ à Chagano Scythâ, Sergius Patriarcha imaginem Deiparæ Virginis non manufactam ulnis ſuis geſtans, cum toto populo ſupplicationes inceſſanter fecit; quo facto Heraclius mox inſignem de hoſtibus victoriam reportavit. Unde populus totam noctem abſq; ulla intermiſſione Hymnum pro gratiarum actione Deiparæ decantavit. Idem poſtea ſub Conſtantino Pogonato, & tertium ſub Leone Iſauro, infeſtantibus Agarenis, factum. Hinc feſtum inſtitutum, hinc Hymnus Sabbato quintæ hebdomadis Quadrageſimæ in perpetuum decantandus, Ἀκάθιστος, quaſi ſeſſione carens, dictus (inquit Triodium hâc die) διότι ὀρθοστάδην τότε πᾶς ὁ λαὸς κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην τὸν ὕμνον τῇ τοῦ λόγου μητρὶ ἐμελῳδῆσαν. *Quod totus populus tota nocte ſtando Hymnum Deiparæ concinuerit, quodque, cùm in omnibus aliis ædibus ex more ſedere liceat, in iſtis Divinæ Matris erecti omnes ſtantes auſcultamus.* Narrat Codinus *de Offic.* Conſtantinop. cap. XII. *ſect.* x. p. 71. Ex quatuor Vigiliis, quæ quotannis in Palatio celebrari ſolebant, ſecundam fuiſſe τοῦ Ἀκαθίστου. Extat hoc officium in Horologio Gręcorum *Venet.* 1535. aliiſque annis non ſemel inedito. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCXXXI. *num.* VIII. à fol. 24. uſque ad 37. hoc initio, Βουλὴν προαιώνιον ἀποκαλύπτων σοι κόρη Γαβριὴλ ἐφίστατο, &c. Hymni hujus originem, & integram triplicis liberationis urbis Conſtantinop. hiſtoriam

ſtoriam accuratè deſcribit Anonymus Auctor *Orat. Hiſtor.* in feſtum τῆς Ἀκαθίϛȣ, quam Gr. Lat. edidit Combeſiſius *Auct. Nov.* Tom.II.p.805.

ἉΜΑΡΤΩΛΩ͂Ν ΣΩΤΗΡΙ͂Α. Liber Eccleſiaſticus, ab Agapio Cretenſi apud Montem Athum Monacho, viro in ſcriptis tum Græcorum, tum Latinorum, non inerudito, linguâ vulgari, ex diverſis Græcorum Latinorumque operibus, tribus partibus abſolutus, quo pia documenta, variique ſermones Ethnici continentur. Parte tertiâ in laudes B. Virginis ſe effundit, deque miraculis vel ab ea, vel ejus nomine, patratis copioſè agit. Editum eſt ab ipſomet auctore hoc opus *Venet.* ap. Ant. Julian. anno 1641. *4to.*

ἌΜΩΜΟΣ. Ita dictus eſt Pſalmus CXVIII. eò quòd ab his verbis incipit, Μακάριοι οἱ ἄμωμοι, & in ſabbato τῆς ἀπολύσιμȣ, ſeu Sabbato ſecundæ hebdomadis Jejuniorum cani ſolet. Ejus paſſim mentio fit in libris Græcorum ritualibus, in *Euchologio* non ſemel. Vide p. 53. 483. 561. Confer etiam Meurſii *Gloſſar.* & Suiceri Theſaurum in hâc voce.

ἈΝΑΒΑΘΜΟΙ͂, *Pſalmi graduales*, ſeu *Cantica graduum* apud Hebræos, Græcos, & Latinos, ſatis nota. In Divinis Græcorum Officiis, certis quibuſdam temporibus ſuum etiam habent locum. Vide quæ hâc de re congeſſit Du Freſnius in Gloſſariis ſuis, tum Græco, tum Latino; quæque Commentarios, tam veteres, quàm recentiores ad hos pſalmos notare ſolent.

ἈΝΑΓΝΏΣΕΙΣ, *Lectiones*, ſeu ut Latini potiùs dicerent, *Lectionarius*: In quo libro partes ſeu ſegmina ex veteris Teſtamenti libris excerpta, variiſque anni diebus, pro dierum feſtorum ſolennitate, in Eccleſia recitari ſolita, continentur, in unum volumen redacta, ut faciliùs & commodiùs præ manibus habeantur. Proſtat liber MS. paſſim in Monaſteriis Græcorum, & potiſſimum in Bibliothecâ Vaticanâ & Barberinâ, *num.* XVI. & XVII. monente L. Allatio *Diſſert.* I.p.53. & *Diatr. de Georg.* p.417. qui tamen notat hunc librum diverſum eſſe ab aliis Lectionibus prolixioribus, quas non ex ſacris literis, ſed ex ſanctorum Patrum opuſculis deſumptas iidem Græci inter Divina ſua Officia recitant.

ἈΝΘΟΛΌΓΙΟΝ. Latinè dicas *Florilegium*, opus in duodecim menſes diviſum, quo continentur Officia quæ per totum annum in Domini noſtri Jeſu Chriſti, B. Virginis Deiparæ, & reliquorum celebrium Sanctorum ſolemnitatibus ſolent decantari, ut & communia Officia in unum pluresve Prophetas, Apoſtolos, Martyres, Pontifices, Confeſſores, & alios. Contextum eſt hoc opus ad modum, qui in Menæis obſervatur, & maximam partem ex iis deſumptum; in hoc verò differt, quòd in Menæis omnia ferè Sanctorum Feſta ſua habent quæque Officia, *i. e.* Hymnos, Preces, & Lectiones: in hoc præcipua tantum, quandóque & nulla; ita verbi gratiâ à prima Septembris die uſque ad ſeptimam, nulla pro diebus feſtis Officia reperiuntur, quæ tamen in Menæo ſatis frequentia continentur. In Menæis integra feſtorum Officia exhibentur; in Anthologio plura memorantur tantùm, verbáque illorum initialia ſolummodò ponuntur. Denique p.288. habentur plures Orationes cuilibet ſanctæ & magnæ hebdomadis diei convenientes, & lectiones ex Evangeliis depromptæ, feſto Paſchali propriæ. In duo volumina diſpertitur. Primum continet ſex menſes à prima die menſis Septembris uſque ad finem Februarii; Secundum ſex æſtivales à Martio ſcilicet, ad Auguſtum. Ultimum in codice Cæſareo obtinent locum Canones aliquot Paracletici Joannis Euchaitenſis. Quorum unumquodque peculiarem ſuam habet Acroſtichidem, quæ itidem ut quælibet Ode nona nomine Joannis inſignita eſt. Opus immenſum, novis ſubinde additionibus auctum. Inde in poſtremarum editionum titulis πλεονεκτικὸν dicitur, aliáque quædam neceſſaria officia & interpretationes continere notatur, quæ in prioribus Anthologiis deſiderabuntur. Hinc poſteriorum correctorum libidinem hâc in parte acriùs carpit L. Allatius, p.89. qui talem de hoc opere cenſuram fert. *Liber, ut verum fatear, lucri causâ excogitatus, ferè enim nihil in eo eſt, ſi recentiora quædam addita excipias, quæ eradi tanquam noxia operæ pretium fuerit, quod non in Menæis & Paracletice, aliiſque libris & commodius & accuratius digeſtum ſit.* Habetur Gr.MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta Lambec. CCCIX. juxta Neſſel. CXLVI. ſuum etiam Anthologium habuit Allatius, à ſe ſæpiùs citatum, nec in aliis illuſtrioribus Europæ Bibliothecis deeſſe videtur. Editum eſt hoc Opus *Venetiis* anno 1621. deinde typis *Pinelli*, accurante Theophylacto Tzanphurnaro, Hieromonacho *ibid.* 1639. Huic editioni ſubnectitur Πασχάλιον, ſive *Calendarium Paſchale*, L. annorum, nempe ab an. MDCXLII. uſque ad finem an. MDCXCII. In quo id obiter notare licet, Græcos in celebrando Paſchatis die eandem cum Eccleſiâ Anglicanâ rationem tenere; ita exempli causâ anno MDCLXXXV. Paſcha eorum, ſicut & noſtrum, incidebat in diem Aprilis XIX. Variant nihilominùs in Cyclo lunari; ſic nempe eodem ipſo anno, Cyclus lunaris, ſive *aureus*, ut vocatur *numerus*, nobis erat XIV. Græcis verò XI.

ἈΝΘΟΛΟΓΙΟΝ ΝΕΌΝ, ſive *Florilegium novum*, ex omnibus penè Divinorum Officiorum voluminibus, in Presbyterorum & Monachorum Græcorum uſum & ſublevamen excerptum, laborem in ſe recipiente, idque juſſu Antonii Sanctorii Cardinalis, nationis Græcorum Protectoris, Antonio Arcudio Corcyrenſi. In hoc Breviario, rubricæ generales exhibentur, Pſalterium cum Canticis, Horologium, Officium feriale, Officium Ἀναϛασίμου ὀκτωήχου, Corporis Chriſti, ordo defunctorum, Pentecoſtarium, Lectiones Sanctorum communium ſimplicium, propriáque ipſorum Synaxaria, Domini ſolennitatum, B. Virginis, cæterorúmque inſignium, tum duplicium, tum ſemi-duplicium, feſtorum dierum integra per annum Officia, aliáque non pauca. Edidit hoc Opus Arcudius *Rom.* 1598. *4to.* Acriùs hoc opus perſtringit L. Allatius, p. 105. quaſi in eo componendo, compilator ſe intra ſanctorum Patrum terminos non continuiſſet, & plus ſapere viſus eſt, quàm ipſe Divinus Spiritus voluit, cùm vetera immutaret, integra obtruncat, perfecta immiſcet, & de ſuo addit incompta atque inſulſa, neque cum Græcis ipſis communia. *Quo pacto ſtomachum*, inquit, *ſapientibus movit, & opus aliàs laudabile dehoneſtavit.*

ἈΝΤΊΦΩΝΑ. Senſu primo, proximéque proprio, hæc vox notat Canticum Eccleſiaſticum alternum, cùm Pſalmi aut Hymni ab utraque parte Chori alternatim canuntur. Habet verò & ſtrictiorem ſignificationem; ſumitur enim pro Officio Eccleſiaſtico, ex variis Pſalmis diverſorum verſuum, qui magis ſolennitatis myſterium exprimunt, collecto. Et hæc Antiphona pro magnâ anni parte, in diebus Dominicis recitantur. Dividuntur in primum & ſecundum Antiphonum; De quibus L. Allatius *Diſſert.* I. p. 15. hęc nos docet. In primo poſt ſingulos verſus recitatur, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου Σῶτερ σῶσον ἡμᾶς, *precibus Deiparæ ſalvator ſalva nos*: In ſecundo pro ſolennitatum diverſitate verſui adnectitur formula ſolennitatem exprimens, ut in die Paſchatis dicitur, Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ Θεοῦ ὁ ἀναϛὰς ἐκ νεκρῶν, ψάλλοντάς

λοῦντάς σοι ἀλληλούϊα. *Salva nos, fili Dei, qui à mortuis reſurrexiſti, canentes tibi alleluia:* In Pentecoſtes, Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ Θεοῦ παράκλητε ἀγαθὲ ψάλλοντάς σοι ἀλληλούϊα, *Salva nos, fili Dei paraclete bone, canentes tibi alleluia*; & ſic de aliis terminatis verſiculis idem repetitur. In nunc & ſemper dicitur illud, Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἀθάνατος ὑπάρχων, *Unigenitus filius, & ſermo Dei, immortalis exiſtens*, &c. Poſtmodùm tertia ſtatio excipit, quæ & tertium Antiphonum vocatur; Verſiculi Pſalmorum cum Tropario proprio ſolennitatis, cujus vicem, cum Typica dicuntur, beatitudines occupant, in quarum poſtremis tertiæ, ſextæque odæ Troparia, ſive Paracletices, recitantur. De his Antiphonis vide etiam quæ habet Goarus ad *Eucholog.* p. 123.

Ἀπόδειπνον, Latinè dicas *Completorium*, Officium ſcilicet Eccleſiaſticum, quod poſt ſumptam cœnam decantatur. Vocatur τῶν ἀποδείπνων ἀκολουθία. Duplex hâc de re apud Græcos officium occurrit. Primum μέγα dictum, quod per totam Quadrageſimam pſallitur. Et præſertim canuntur XII. Pſalmi, ἀπὸ τοῦ ὕψωσι κύριε, uſque ad κύριε ἐξάκουσον. Quod quidem in Monaſteriis fieri ſolet. Sacerdotes verò Sæculares & Monachi iter facientes hos Pſalmos omittunt. Alterum μικρὸν dicitur, & per reliquum anni tempus celebratur. Utrumque Officium in Græcorum Horologio reperitur. Confer Meurſium, Suicerum, & du Freſn. in *voce* Ἀπόδειπνον.

Ἀπόστολος, ſeu, ut in Euchologio Goariano, p. 233. vocatur Ἀποστολικὸν βίβλιον, quòd potior, majorque illius pars ex Epiſtolis Apoſtoli Pauli concinnatur. Continet quippe Lectiones ex Epiſtolis canonicis Apoſtolorum, præſertim Sancti Pauli deſumptas. Hinc in ordinatione Lectoris Pontifex tradit ei τὸν Ἀπόστολον, *Euchol.* p. 236. & in *Liturgiâ Chryſoſt.* p. 68. Lector profert τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου καὶ τῆς ἡμέρας; *Propoſitum Apoſtoli & diei*, καὶ τοῦ ἀποστόλου πληρωθέντος, *& lectione Apoſtoli completâ ſacerdos exclamat*, &c. Hic liber tempore S. Sabæ jam in uſu fuit, teſte Cyrillo Scythopolitano in *Vita* ejus, num. LXXV. ap. Cotel. *Monum.* T. III. p. 351. Lector qui Epiſtolas S. Pauli Apoſtoli publicè in Eccleſiâ legit, πρωταποστολάριος vocatur, cujus meminit Codinus *de Offic.* CP. cap. VI. num. XIV. p. 44. Editus eſt hic liber *Venet.* 1641. hoc titulo, Ἀπόστολος σὺν Θεῷ ἁγίῳ. De Πραξαποστόλῳ agemus ſuo loco.

Ἀποστολοευαγγέλιον, liber complectens lectiones Apoſtolicas ſimul & Evangelia, quæ in ſacris Liturgiis, ſingulis diebus aut feſtis, præſertim Dominicalibus, iiſque quæ B. Virginis Martyrúmque honori dedicata ſunt, leguntur. Agit de hoc libro *Euchologium* non uno loco. Extant Ἀποστολοευάγγελα, totius anni, juxta XII. menſes diſpoſita, certis quibuſdam diebus recitanda, ſummatim expoſita in *Euchologio*, p. 904. Ubi etiam habentur Ἀποστολοευάγγελα, in mulieres martyres, in moniales, in moniales ſimul & martyres, & XI. matutina Evangelia τὰ ἀναστάσιμα, ſeu *memoriam reſurrectionis habentia*.

Βάϊα ſive Κυριακὴ τῶν βαΐων, *Dominica in Palmis*, quâ populus inter matutinas laudes decantandas, palmas manibus geſtare ſolet ad imitationem turbæ Hieroſolymitanæ, Chriſtum Hieroſolyma ingredientem præeuntis, palmáſque manibus ferentis. Extant in *Euchologio*, p. 744. Εὐχὴ εἰς τὸ δίδοσθαι τὰ βάϊα τῇ βαϊοφόρῳ, *Oratio ad palmas ipſo palmarum die diſtribuendas*. Et ipſum feſtum τῶν βαΐων ἑορτὴ, ſive ἡ βαϊοφόρος ἡμέρα vulgò dicitur. De feſto Palmarum vide quæ habet Codinus *de Offic.* CP. cap. X. p. 66. quæque ad illud caput notavit Gretſerus, p. 238.

Βάπτισμα. Ritus & ceremonias deſcribere, quibus Baptiſmus apud Græcos peragi ſolet, non eſt hujus loci. In *Euchologio* huc pertinent quæ ſequuntur Officia. I. Εὐχὴ εἰς τὸ κατασφραγίσαι παιδίον, *Oratio ad cruce ſignandum puerum ſuſcipientem nomen octavâ die nativitatis ſuæ*, p. 321. Officium hoc Baptiſmo præambulum eſt, & Catechumenatûs vicem ſupplere videtur, cùm Catechumeni olim nomen ſuum Eccleſiæ dare tenebantur. II. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, *Officium S. Baptiſmatis* p. 350. Cujus Officii varia exemplaria ex codicibus MSS. exhibet Goarus. Integrum baptiſmum apud Græcos celebrandi ritum ex Euchologio latinè exhibet, ſcholiiſque ſuis illuſtrat P. Arcudius *de Concord. Sacram.* l. I. c. 17. p. 57. III. Εὐχὴ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος εἰς ἀποθνήσκον νήπιον, *Oratio S. Baptiſmatis in puerum letho proximum* p. 376. cùm nempe urget vel morbus, vel inſtantis mortis neceſſitas, ut baptiſmus contractiori formulâ peragatur. IV. Εὐχὴ εἰς τὸ ἀπολοῦσαι νεοφώτιστον τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, *Oratio ad abluendum recens illuminatum octavâ die, ſive Ablutio poſt Baptiſmum* p. 371. Moris quippe erat in Eccleſiâ ab omnibus retroactis ſæculis, ut Octavâ poſt baptiſmum die Neophyti veſtes candidas depoſituri in Eccleſiam convenirent. Cui poſtea acceſſit *Ablutio* ſive Abſterſio, ne fortè aquæ baptiſmalis, vel Chriſmatis aliquid excidens deperdatur.

Βασίλειοι. Hoc nomine in ſcriptis Eccleſiaſticis Græcorum veniunt quatuor libri; nempe Samuelis II. Regum II. qui in ſacro veteris Inſtrumenti canone habentur. De quibus vide *Conſtitut. Apoſt.* lib. 1. cap. 5. 6.

Βίβλος κανόνων, *Codex Canonum*, quo uſa eſt Eccleſia univerſa, continens priorum IV. Conciliorum generalium, ut & Ancyrani, Neocæſarienſis, Gangrenſis, Antiocheni, Laodiceni canones, continuatâ numerorum ſerie diſpoſitos, qui ſibimet invicem hoc ordine ſuccedunt. Concilii Nicæni (primo quidem loco poſiti, διὰ τὴν τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου αὐθεντίαν, ut ipſius codicis verba ſunt, *propter Synodi Oecumenicæ auctoritatem*) Canones XX. Ancyrani XXV. Neocæſarienſis XIV. Gangrenſis XX. Antiocheni XXV. Laodiceni LIX. Conſtantinopolitani primi VII. Epheſini VIII. Chalcedonenſis XXIX. omnes numero CCVII. Hinc in Actis Conciliorum, præſertim Epheſini & Chalcedonenſis (ut de ſcriptoribus Eccleſiaſticis nil dicam) toties occurrit formula, fieri aliquid κατὰ τὴν τῶν κανόνων ἀκολουθίαν, damnari quempiam διὰ τὴν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν ἀκολουθίαν; & κατὰ τὴν τῶν κανόνων τάξιν: quia nempe Codex Canonum, quo tunc uſi ſunt, continuatâ numerorum ſerie & Conſequentia decurrebat. Prima hujus codicis mentio occurrit in Actis Concilii Chalcedonenſis, cujus canones ei demùm acceſſerunt; ita Act. XI. ἀπὸ τοῦ βιβλίου recitantur Canones XCV. & XCVI. qui Concilii Antiocheni ſunt XVI. & XVII. Act. XIII. ex eodem codice legitur Canon IV. qui inter Nicænæ Synodi canones quartum habet locum. Et Act. IV. ſumpto libro, Ætius Archidiaconus & Primicerius magnæ Eccleſiæ legit ex eo canonem LXXXIII. & LXXXIV. qui quidem Concilii Antiocheni ſunt IV. & V. In Codice Encyclico Epiſtola Synodica XLI. † (quæ eſt Epiſcoporum Piſidiæ ad Leonem Imp.) Timotheum ejuſque aſſeclas ex Eccleſia Dei ejiciendos judicant *ſecundùm Conſequentiam regularem*. Quænam verò hæc fuerit, nos docent quæ ſequuntur; *ſicut* (inquiunt) *tertia & octogeſima regula de talibus apertè decernit, cujus initium eſt, ſi quis Epiſcopus à Synodo depoſitus, aut presbyter*, &c. Jam verò LXXXIIIia. Codicis noſtri regula eſt Synodi Antiochenæ Canon IV. qui eodem modo incipit. De Codicis

† Conc. Tom. IV. col. 2884

Q hujus

hujus origine, variiſque incrementis non pauca diximus in obſervationibus noſtris ad Concilium Chalcedonenſe anno CCCCLI. p. 175. 176. hic non repetenda. Primus hunc codicem è tenebris eruit, & verſione notiſque adornatum Græc. Lat. edidit Chriſtoph. Juſtellus *Par.* 1610. 8vo. Tranſtulit deinde in Bibliothecam ſuam Juris Canonici Henricus Chriſtophori F. *Tom.* I. p. I. ann. MDCLXI. Recudit demùm præmiſsâ hiſtoricâ relatione *de collectionibus Canonum* G. Th. Maierus *Helmſt.* 1663. 4to. Alius ab hoc eſt *Codex Eccleſiæ Orientalis*, vel idem potiùs à ſextæ Synodi Patribus anno DCLXXXI. inſigniter auctus, de quo etiam diximus loco citato. Hunc ex codice MS. Eccleſiæ Pictavienſis Græcè extulit Joan. Tilius, poſteà Meldenſis Epiſcopus, *Par.* 1540. 8vo. In poſteriori hoc Codice locum habent Canones Sardicenſes, qui in Codice Eccleſiæ Univerſæ deſiderantur. Ut ἀβλεψίαν ſuam egregiè prodiderit Cardinalis Perrouius †, dum Chriſtoph. Juſtellum ſublestæ fidei in edendo Codice Canonum Eccleſiæ Univerſæ arguere voluit, quòd hos Canones ſuppreſſerit. Neſcius utique, alium eſſe Eccleſiæ *Univerſæ*, alium Eccleſiæ *Orientalis* Codicem. Quo nomine jure vapulat Henrico Chriſtophori filio in Præfat. generali *ad Biblioth. Juris Canonici Veteris*. Convenit penè inter omnes Veteribus in more fuiſſe poſitum, ut quoties in ſynodum coirent, de rebus vel fidei, vel diſciplinæ acturi, cum duplici jure judicandum eſſet, Divino nempe & Canonico, in medio conſeſsûs ſuper tabulam collocatus ſit à dextrâ parte Codex Evangeliorum, è ſiniſtrâ Codex Canonum. Et de Codice quidem Evangeliorum diſertiſſimè affirmat Cyrillus * Alexandrinus, ubi de ſynodo Epheſinâ agens, ἔκειτο γὰρ ἐν ἁγίῳ θρόνῳ τὸ σεπτὸν εὐαγγέλιον, μονονουχὶ καὶ ἐπιβοῶν τοῖς ἁγίοις ἱερουργοῖς· κρίμα δίκαιον κρίνατε. *Venerandum enim Evangelium in ſancto throno collocatum erat, illud tantum non ſanctorum ſacerdotum auribus inſonans; juſtum judicium judicate.* Et plena ſunt Conciliorum Acta; imò ipſis oculis id demonſtrant Picturæ veteres, quæ etiam hodie ſuperſunt. E multis unicum exemplum dabo. Bethlehemi in Eccleſiâ Dominicæ Nativitatis, inter alia monumenta, ex utraque parietum parte, Meridionali & Aquilonari, infra feneſtras Eccleſiæ in ſex quadratis ſpatiis ex muſivo opere totidem ſunt arcus figurati, ſive fornices, quæ totidem Conciliorum memoriam exhibent. Pars meridionalis ſex continet Concilia Oecumenica, Nicænum, Conſtantinopolitanum I. Epheſinum, Chalcedonenſe, Conſtantinopolitanum II. Conſtantinopolitanum III. Aquilonaris totidem provincialia, viz. Ancyranum, Antiochenum contra Paulum Samoſatenum, Sardicenſe, Gangrenſe, Laodicenum, & Carthaginenſe ſub Cypriano contra Novatum. Unaquæque fornix ſuam habet inſcriptionem Græcam, quæ iſtam ſynodum breviter deſcribit. In medio arcûs viſitur pluteus, cujus in medio collocatur Codex, quo librum Evangeliorum denotari, nemo, opinor, facilè denegabit. Venerandum hoc Antiquitatis monumentum ab Emanuele Comneno, ut ex inſcriptione liquet, abſolutum, anno MDCXXVI. deſcripſit Nic. Quareſmius *Elucidat. Terr. ſanctæ* Tom. II. lib. VI. cap. 13. Inſcriptiones Græcas, & Parietis Aquilonaris delineationem ex Oriente ſibi tranſmiſſam, & æri eleganter inciſam exhibet vir illuſtris pariter ac eruditus Joa. Ciampinus lib. *de ſacris Ædificiis Conſtantini M.* cap. 24. p. 150. qui & alibi de hoc more ex Veterum monumentis agit, nempe in elegantiſſimo opere de *vet. Monument. Muſiv.* cap. 16. p. 133. & cap. 25. p. 236. Vide etiam cap. 22. p. 201. Et de codice Evangeliorum hactenus. De codice Canonum non adeò clara ſunt Veterum teſtimonia, etſi admodùm probabile eſt, & tantùm non certum; cùm in Actis Conciliorum legimus præſtò ſemper fuiſſe ad manum, & datâ Canones relegendi occaſione, à diacono in manus ſumi ſolere ſine ullâ introductionis mentione. His adde quòd in ſupramemorati operis Bethlehemitici Quadrato ſexto, quod ſynodi Carthaginenſis memoriam conſervat, ſub duplici arcu bini repræſentantur ſuggeſtus. Codice utrique ſuperimpoſito. An hic codicem Evangeliorum, alter Canonum Codicem denotet, lectori erudito perpendendum relinquimus. Certè à magnâ veriſimilitudine non abhorret. Suum denique ſynodicon habet Eccleſia Æthiopica, quæ Græcorum ritus Eccleſiaſticos ut plurimùm ſequitur. Præter enim librum, quem *Synodum* vocant, Apoſtolorum Conſtitutiones & Canones, ſed à noſtris, tum rebus, tum verbis, necnon ordine & numero valdè diſcrepantes, complectentem; habent Habeſſini & Codicem Conciliorum, nempe Ancyrani, Neocæſarienſis, Nicæni, Gangrenſis, Antiocheni, Laodicenſis, & Sardicenſis canones continentem; de quo plura te docebit, lector, vir in his literis ſine pari, Job. Ludolfus *Hiſt. Æthiop.* lib. III. *cap.* 4. Pleniùs *Comment. Æthiop.* lib. III. *cap.* 4. *num.* xxx. p. 301.

† Reſp. ad M. Brit. Reg. l. 1. c. 51.

* Apologet. ad Theod. Imp. Tom. VI. p. 251.

ΓΕΡΟΝΤΙΚΌΝ. Opus eſt in quo dicta & facta vetuſtiorum Ἀσκητῶν congeſta ſunt. Frequens Gerontici apud Scriptores Græcos mentio. Cujuſmodi opera primùm in Ægypto contexta ſunt. Qualia, Apophthegmata ἁγίων γερόντων à Cotelerio Gr. Lat. in lucem emiſſa *Monument.* T. I. p. 341. *Excerpta* ex Palladii Hiſtoriâ Lauſiacâ T. III. p. 158. Παράδεισος, ſive *Ægyptiorum Monachorum Hiſtoria* ibid. p. 171. Joan. Moſchi *Pratum ſpirituale* Biblioth. PP. Gr. Lat. T. II. ut alia prætermittam. Plura MSS. deliteſcunt. Ex quibus quædam in Eccleſiâ publicè leguntur, id quod de Joannis Climaci (qui & ipſe cap. 56. βιβλίον γεροντικὸν memorat) opere ſatis conſtat, ut infrà notabimus. De hoc Climaci opere vide quæ diximus *ſuprà* p. 346.

ΔΙΑΚΟΝΙΚΌΝ. Hæc vox non unam apud Scriptores Eccleſiaſticos ſignificationem obtinet. Sumitur quandoque pro eâ Eccleſiæ parte, in quâ dum ſacra fiunt, diaconi conſiſtere ſolebant; nempe in ſoleâ, & ad Bematis cancellos; aliquando pro æde Eccleſiæ adjunctâ, in quâ vaſa ſacra & veſtes reponebantur, quorum curam habebant diaconi, de quo non pauca congeſſit Gothofredus ad *Philoſtorgii* lib. VII. c. 3. p. 276. quandóque pro collectâ ſeu eâ precum publicarum parte, quam diaconi pronunciabant. Hoc verò loco librum denotat Eccleſiaſticum, quo omnia, inquit L. Allatius, quæ ad diaconi munus obeundum requiruntur, in agendâ re Divinâ & ſingulis officiis uno velut faſce continentur. De eo videtur intelligendus eſſe Joannes Euchaitarum Epiſcopus cùm carmina εἰς τὸ βιβλίον τῆς διακονίας τοῦ τροπαιοφόρου ſcripſit. Vide Allat. *Diſſert.* I. p. 97.

ΔΙΔΑΧΑΊ. Conciones. Homiliæ Eccleſiaſticæ, quæ vetuſtioribus Διδασκαλίαι vocabantur, recentioribus Græcis Διδαχαὶ dictæ ſunt; conciones nempe in præcipua anni feſta, quæ ferè ſemper in procemium & duas στάσεις diſtinguuntur. Cujuſmodi, inquit Du-Freſnius in verb. Διδαχαὶ, erant, Alexii Rhartuti presbyteri & Chartophylacis Corcyræ editæ *Venet.* an. MDLX. quo & vixit; & aliæ neſcio cujus anonymi in *Cod. Colbert.* MMMMDCXXXIV. An verò hujuſmodi conciones à privatis Doctoribus compoſitæ, in publicis Eccleſiæ cœtibus recitatæ ſint, non conſtat.

ΔΙΠΛΟΚΑΤΗΧΟΎΜΕΝΟΝ. Cantici Eccleſiaſtici ſpecies erat; iterata fortè precatio pro Catechumenis, inquit Cl. Du Freſnius, qui ad conjecturam ſuam firmandam, locum unum alterúmve

ex

ex Horologio MS. in Officio Quadrageſimæ profert *Append.* ad *Gloſſ. Græc.* col. 59.

ΔΊΠΤΥΧΑ. Nota ſatis eſt & vox & res. Duplices erant Tabulæ, quarum uni Patriarcharum, Pontificum, Epiſcoporum, qui majoribus Eccleſiis præſidebant, & in vivis erant, nomina inſcribebantur; in alteri mortuorum, eorum nempe qui in pace & communione Eccleſiæ diem ſuum obierant, quæque ex his Tabulis inter ſacrorum ſolennia à Diacono ad altare recitari ſolebant. Epiſcopi alicujus nomen his Tabulis inditum communionis erat teſſera & indicium. Ubi verò alicui denegitur, nomen ejus è publicis Eccleſiæ Tabulis eraſum eſt. Mos ſatis antiquus, & quarto ſaltem ſeculo, ſi non retroactis Temporibus uſurpatus. Verùm non modò Epiſcoporum, ſed & aliorum ſanctitate illuſtrium, præcipuè Imperatorum Orthodoxorum nomina hiſce Tabulis inſcripta fuerunt, & ex iiſdem recitata. Quin & Conciliorum Oecumenicorum; ut fidem nobis facit Juſtiniani Imp. Epiſtola † ad Epiphanium Patriarcham CP. & nos etiam ad Concilium Chalcedonenſe notavimus, ubi de *Codice Canonum Eccleſiæ univerſæ* agimus. Plena eſt harum Tabularum in Scriptoribus Eccleſiaſticis, plena in Conciliorum Monumentis, ubique mentio. De Diptychis agunt Durantus *de Ritibus Eccleſiæ* lib. II. c. 43. num. VIII. IX. p. 717. Habertus *Pontif. Græc.* p. 156. Goar. ad *Euchol.* p. 143. Maſtrictius Schediaſm. *De ſuſceptor. in Baptiſmo*, & *Hiſt. jur. Eccleſ.* num. II. p. 7. præſertim verò Lexicographi Eccleſiaſtici, Du Freſnius in Gloſſario tùm Græco col. 314. tum Lat. col. 107. &c. Meurſius & Suicerus in *voce* Δίπτυχα.

† Cod. de ſumm. Trinit. l. 7. prope fin.

ἘΓΚΑΊΝΙΑ. *Encænia*, ſeu ædium ſacrarum dedicationes. Ad hanc claſſem pertinere videntur hæc Euchologii officia. I. Τάξις γινομένη ἐπὶ θεμελίῳ ἐκκλησίας, *ordo obſervari ſolitus in fundamento Eccleſiæ ponendo.* II. Ἀκολουθία τοῦ ςαυροπηγίου, *Officium circa crucis defixionem* p. 609. III. Τάξις γινομένη ἐν τοῖς ἐγκαινίοις, *Ordo in Encæniis*, hoc eſt, in S. Templi dedicatione ſervandus p. 832. 844. 845. IV. Τάξις γινομένη ἐπὶ σαλευθείσης ἁγίας τραπέζης, *Ordo ſervandus ſi mota fuerit ſacra menſa* p. 614. Sunt & alia Officia, & Orationes, quæ ad hanc claſſem pertinere videntur; nempe *Officium in conſecratione patinæ & calicis novi* p. 852. *Oratio in aperiendo, ſive reconciliando Templo, à Gentilibus, vel ab Hæreticis profanato* p. 620. *In reconciliatione Eccleſiæ in qua hominem violenter mori contigerit* p. 621. & hujuſmodi alia.

ἘΙΡΜΟΛΟΓΙΟΝ, Liber Eccleſiaſticus, quo omnes Octoechi Ἑιρμοὶ ſive cantus initiales Chriſti & Deiparæ Feſtivitatum, totiúſque anni continentur. Ἑιρμὸς appellatur, inquit Zonaras in Canones Anaſtaſimos Damaſceni, ὡς ἀκολουθίαν τινὰ καὶ τάξιν μέλους, καὶ ἁρμονίας διδοὺς τοῖς μετ' αὐτοῦ τροπαρίοις, *quod ſeriem quandam & connexionem & ordinem cantûs & conſonantiæ tribuat conſequentibus poſt ſe troparíis.* Hermus itaque, explicante L. Allatio *Diſſert.* I. p. 98. eſt hymnus, ſive troparium à quo reliquorum Tropariorum quæ in eâ ode canuntur, conſequentia & ſeries ducitur. Canon nempe eſt & regula modulationis ſubſequentium Tropariorum. Editum eſt hujuſmodi Hermologium *Venet.* anno 1603. 8°. Noviſſimum, ni fallor, prodiit *ibid.* anno 1643. Ad finem habetur Tabula VII. Conciliorum Oecumenicorum, Index graduum prohibitæ affinitatis, VII. peccatorum mortalium, VII. gratiarum. VII. myſteriorum ſeu ſacramentorum, & IV. naturalium virtutum tùm animæ, tùm corporis. Habetur MS. tùm alibi, tùm Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CCLXXXV. n. iii. fol. 264. Extare in Bibliothecâ Barberinâ Ἑιρμολόγιον totius anni, quemadmodum in Monte Sancto cani conſuevit, à Joſaphato Cucuzele hieromonacho notis muſicis adornatum, teſtis eſt idem Allatius, p. 99. Dicitur hic Cucuzeles, ὁ νέος, nempe ut à ſeniore diſtinguatur. Erat is Magiſter Joannes Cucuzeles, qui contexuit τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν τῆς ἐκκλησιαςικῆς τάξεως, *Seriem univerſi officii Eccleſiaſtici*, quam antiquis notis Muſicis adornavit. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXXV. continetque folia 341. 4°. atque ita incipit, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, &c.

ἘΙΣΟΔΙΚΟΝ. Officium eſt quod peragitur quando Evangelia, vel dona ſacra ſolenni procedendi ritu, à Sacerdote ad altare deferuntur. Duplex verò apud Græcos, notante Goaro ad *Euchol.* p. 124. eſt εἴσοδος. Prima μικρὰ, quæ & in Euchologio Allatiano in conſecratione Epiſcopi ἡ πρώτη εἴσοδος τῆς θείας ἱερουργίας dicitur, libri nempe Evangeliorum, quem ante faciem elevatum defert Diaconus, in ſacrarium introductio. In Liturgiâ Chryſoſtomianâ, p. 67. hoc modo deſcribitur; Sacerdos acceptum ſacrum Evangelium tradit Diacono, atque ita porta Septentrionalis partis egreſſi veniunt ad conſuetum locum, καὶ ποιοῦσι τὴν μικρὰν εἴσοδον, *& ingreſſum minorem peragunt.* Habetur *ibidem* εὐχὴ τῆς εἰσόδου, quæ μυςικῶς ſeu *ſecretò* recitanda eſt. Εἴσοδος μεγάλη, ſeu *ingreſſus major* eſt, quando ſacra dona pompâ magis ſolenni & auguſto apparatu, altari inferuntur. De quo vide quæ prolixè notavit Goarus, *ibid.* p. 131.

ἘΝΝΑΤΑ, quæ *Novendiaria* reddi poſſunt: Officium, quod pro defuncto, nono poſt obitum die, pſalmis, aliiſque precibus & lectionibus peragitur; quod & tertio & quadrageſimo die, factum eſt. Meminit auctor Conſtitut. Apoſt. lib. VIII. cap. 42. col. 506. Ubi etiam τρίτα τῶν κεκοιμημένων, καὶ τεσσαρακοςὰ & ἐνιαύσια, recenſet. Vide quæ ex Juſtiniani Novellâ, Niceph. Gregorâ, aliíſque notat du Freſn. *col.* 387.

ἘΞΆΨΑΛΜΟΣ, à numero Pſalmorum quibus componitur, dictus, ſex quippe Pſalmos continet; nempe III. XXXVII. LXII. LXXXVII. CII. CXLII. qui utplurimum in matutinis, quandóque etiam & ἐν τοῖς ἀποδείπνοις canuntur. Ἐκ δὲ τὸ ἀποδεῖπνον ψάλλομεν τὸν συνήθη, ἐξάψαλμον, (ut habetur in Menæo in *Apodeipno*) *canimus conſuetum hexapſalmum.* De hexapſalmo, triſapſalmo, aliíſque Pſalterii partibus, in officium aliquod peculiare redactis, plura te docebit, Lector, L. Allatius *Diſſertat.* I. p. 57. Confer etiam du Freſn. *Gloſſ. Gr.* col. 401.

ἘΞΟΔΙΑΣΤΙΚΟΝ, *Exequiæ.* Ad hunc titulum ſequentia Euchologii Officia revocanda ſunt. I. Ἀκολουθία εἰς ψυχοῤῥαγοῦντα, *Officium agentis animam*, p. 737. cùm nempe ægroto penè inſtat mortis articulus. II. Ἀκολουθία ἐξοδιαςικὴ, *Officium exequiarum*, p. 525. cui ſubjunctæ ſunt Orationes plures ex aliis MSS. circa defunctum uſurpandæ. III. Ἀκολουθία ἐξοδιαςικὴ τῶν μοναχῶν, *Officium funeris Monachorum*, p. 544. IV. *In ſacerdotem vitâ functum*, p. 561. Quin & viri ſæculares, mulieres & pueri vitâ functi ſua etiam habent funeris officia.

ἙΣΠΕΡΙΝΟΣ ὝΜΝΟΣ, ſive *Hymnus veſpertinus*, ſole jam occidente, cùm lumina inferrentur, in Eccleſia cantari ſolitus. Incipit, Φῶς ἱλαρὸν ἁγίας δόξης ἀθανάτου πατρὸς οὐρανίου, &c. Occurrit paſſim in codicibus MSS. libriſque Græcorum ritualibus, nec ſemel typis impreſſus. *Conſtitut. Apoſt.* lib. VIII. cap. 36. habetur προσφώνησις ἐπιλύχνιος; & cap. ſequenti Εὐχαριςία ἐπιλύχνιος. Verum utraque

formula à noſtra diverſa. Sed lib. VII. cap. 49. occurrit προσευχὴ ἑσπερινὴ, eadem penè & verbis & ſenſu. Antiquiſſimum certè hunc hymnum ſuo tempore fuiſſe luculenter teſtatur Baſilius, ſeque illum διὰ τὴν τοῦ χρόνου ἀρχαιότητα in teſtimonium adducere, lib. *de Spiritu S. cap.* XXIX. p. 359. Non ſum neſcius Græcos pleroſque, & recentiores penè omnes hymnum hunc Athenogeni ad martyrium jam properanti, cujus ibidem meminit Baſilius, tribuere. Quiſquis verò Baſilii locum ſeriò perpenderit facilè videbit, hymnum Athenogenis à noſtro apertè diſtingui. Ac proinde quæ hac de re dicta ſunt *hujus Hiſt. Lit.* p. 57. de vulgari ſententia intelligenda ſunt. Baſilius quippe quis fuerit τῆς ἐπιλυχνίου εὐχαριστίας, Hymni ſcilicet veſpertini auctor, ſe neſcire disertè profitetur; de hymno verò matutino nihil habet. Interim hymnum quendam quo Spiritûs S. Divinitas confirmabatur, ſcripſiſſe Athenogenem loco citato expreſsè tradit. In vetuſto quodam codice MS. Ὕμνος τοῦ λυχνικοῦ appellatur, quia in officio Lucernarii principem locum habet. Vide quæ diximus in verbo Λυχνικὸν. Addam ſolummodò quod ante me notarunt Uſſerius & Fr. Ducæus, gentiles olim talem quandam formulam uſurpaſſe. Certè teſte Varrone *de Ling. Lat.* lib. IV. p. 46. Græci cùm lumen adfertur, religioſè ſolebant dicere, φῶς ἀγαθὸν. Quid mirum igitur ſi haberent Chriſtiani quod gentilibus opponerent, ſuum nempe φῶς ἱλαρὸν, in laudem Domini noſtri, qui ἀπαύγασμα τῆς δόξης Dei Patris ab Apoſtolo dicitur.

ΕΥΑΓΓΈΛΙΟΝ. Codex in quo deſcripta ſunt Evangelia, non quidem continuata hiſtoriæ Evangelicæ ſerie, ſed in certa τμήματα, ſive περικοπὰς diviſa, quæ proprias lectiones conſtituant, ad uſum ſingulorum dierum & feſtivitatum, modò unius, modò alterius Evangeliſtæ, textu quandoque etiam plurimis in locis ut opus fuerit, interpoſito, non ita tamen ut ſeriem Evangelicam prorſus interrumpant. Exceptis enim ſolennitatibus, quæ peculiare ſibi poſcunt Evangelium, in reliquis anni diebus ita diſpertiuntur, ut unius priùs Evangeliſtæ textum in tmemata dividant, & diebus applicent, donec finiat; poſtmodùm alterius continuent, donec omnia ad exitum perduxerint, & diebus Dominicis, à ſcriptore Evangelii nomen imponant. Dicunt enim Ἡ πρώτη κυριακὴ τοῦ Ματθαίου ἡ δευτέρα τοῦ Ματθαίου, & ſic de aliis. Ubi Codex Evangeliſtarum tetrabiblos ſit, τετραευάγγελον nuncupatur. Pluribus hæc perſequitur L. Allatius, *Diſſert.* I. p. 14. &c. pluribus Meurſius in voce εὐαγγέλια, pluribus du Freſnius *Gloſſ. Gr.* col. 441. qui & varia Evangelia memorat; nempe ἑωθινὰ, quæ diebus Dominicis in matutinis leguntur; ἑωθινὰ ἀναστάσιμα, numero XI. certis diebus ac hebdomadibus lecta; ἑορτικὰ, quod in feſtis Sanctorum, ſecundùm menſes aliquot, legantur; denique μικρὰ εὐαγγέλια, quæ à mulieribus vice φυλακτηρίων geſtari ſolebant. Quod & ſuo jam tempore factum eſſe teſtatur ſimul & reprehendit Iſidorus Peluſiota, lib. II. *Epiſt.* 150. ad Epimachum, p. 178. Diaconus qui Evangelium legit in ſacra Liturgiâ εὐαγγελιστὴς vocatur, qui antequàm lectionem ſuam ad altare incipiat, ut ex liturgiâ Chryſoſtomianâ liquet, converſus ad ſacerdotem benedictionem ejus impetrat his verbis: Εὐλόγησον δέσποτα τὸν εὐαγγελιστὴν τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ τοῦδε, *benedic, Domine, Evangeliſtam S. Apoſtoli & Evangeliſtæ N.* Editum eſt hoc θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον (hunc enim habet titulum) primùm ab Emmanuele Glyzonio *Venet.* anno, ni fallor, 1599. poſtea curâ Theophylacti Hieromonachi apud Joan. Pet. Pinellum, *ibid.* 1645. Præmittitur Præfatio, ſive Epiſtola dedicatoria ad ſanctiſſimum, doctiſſimúmque Gabrielem Philadelphiæ Metropolitam, & ad Severum Monembaſiæ Epiſcopum, & D. Raphaelis Patriarchæ τετιμημένῳ, data Julii XXIV. Vitæ IV. Evangeliſtarum, ex Sophronio Hieronymi interprete, & Dorothei Synopſi, deſumptæ, cuilibet Evangeliſtæ, ſuo loco præfixæ ſunt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΆΡΙΟΝ, libellus quaſi Appendicis vice Evangelio ſubnexus. In eo continentur Evangeliſtarum continuatio, unde incipiant, & unde finiant, Canones XXXV. in quibus ſemper invenitur Dominicarum totius anni Evangelium matutinum, & quis tonus canitur ſingulis Dominicis, aliaque ad inveniendum diem S. Paſchatis neceſſaria, Paſchalium perpetuum, ab Emmanuele Glyzonio compoſitum. Claudunt libellum canones Evangelici Euſebii Cæſarienſis, cum ejuſdem ad Carpianum Epiſtola. Prodiit unà cum Evangelio *Venet.* 1599. & 1645.

ΕΥΧΈΛΑΙΟΝ. Orationes in S. Oleo, ſeu extremâ unctione adminiſtrandâ, recitandæ. Extat Officium in *Euchologio*, p. 408 hoc titulo: Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐλαίου ψαλλομένη ὑπὸ ζ. ἱερέων συναχθέντων ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν οἴκῳ, *Officium S. Olei decantatum à ſeptem Sacerdotibus congregatis in Eccleſia, vel domi*; in Eccleſia, ſi ægrotantis permittant vires; domi, ſi graviter afflictus, & proſtratus ſit. Cur ad hoc Officium celebrandum ſeptem requirantur Sacerdotes, varias rationes à numero ſeptenario petitas reddere conatur Symeon Theſſalonicenſis, leves quidem illas, nec tanti ut excutiantur.

ΕΥΧΟΛΟ΄ΓΙΟΝ, ſive *Rituale Græcorum*, continens ritus & ordines Divinæ Liturgiæ, variorum Officiorum Eccleſiaſticorum, tum matutinorum, tum veſpertinorum, formulas ordinationum, ſacramentorum, baptiſmatis, &c. cum benedictionibus & orationibus; cuilibet perſonæ, ſtatui, vel tempori, congruis, præter integras Baſilii, Chryſoſtomi, & *Præſanctificatorum* liturgias. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* juxta Lambecium CCCXXVII. juxta Neſſel. CCLXXXVI. num. ii. à fol. 308. Omnium antiquiſſimum videtur illud in Bibliothecâ Barberinâ aſſervatum, in chartâ pergamenâ, quadratis literis, ante nongentos & plures annos, accuratiſſimè deſcriptum. Editum eſt à Græcis *Venetiis* non ſemel, nempe ann. 1544. 1550. 1570. 1571. 1600. 1602. 1629. 1638. 1642. Hujus poſtremæ editionis curam in ſe ſuſcepit Theophylactus Hieromonachus, qui illam ſe recognoviſſe, à mendis quæ in priores irrepſerant, repurgâſſe; nonnulliſque orationibus auxiſſe gloriatur. Verùm omnium diligentiam longè ſuperavit Jacobus Goar Pariſinus, ordinis Prædicatorum Monachus, qui conquiſitis undique codicibus tum editis, tum manuſcriptis, omnes hujus Euchologii formulas & διατάξεις recenſuit & digeſſit, variantes lectiones collegit, non paucas orationes, & integra officia ex MSS. Euchologiis addidit, verſionem latinam adornavit, notis eruditis, figuris æneis, & Onomaſtico illuſtravit. Prodiit inſigne hoc opus Græcè & Latinè *Pariſ.* 1645, *fol.* Ex majori Euchologio deſumtum eſt in uſum Sacerdotum σύνταγμα τινῶν ἀναγκαίων ἀκολουθιῶν καθ' ἑκάστην ἀνηκόντων τῷ ἱερεῖ, *neceſſariorum quorundam officiorum ad Sacerdotem pertinentium, & ex Euchologio deſumptorum collectio.* In hac collectione continentur officium veſpertinum, & τοῦ ὄρθρου ſive *laudum* Ἀποστολοευαγγέλια, ſive *Epiſtola & Evangelia* in varias commemorationes Sanctorum, ordo τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ, pro parva benedictione, ordo communis invocationis, in ſponſalibus, ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος, ſeu in coronatione ſponſorum, in bigamum, preces in puerperam primo partûs die, preces pro obſignando puero octavo die poſt partum, preces in puerperam quadrageſimo die,

ordo

ordo ſacri baptiſmatis, & alia quædam quotidiani uſûs. Editum eſt hoc Syntagma eleganter rubricarum, curante Emmanuele Glyzonio, *Venetus* apud Franciſcum Julianum anno 1595. 4º.

ἙΩΘΙΝΟ'Σ, Hymnus matutinus, qui in Officio matutino quotidie legi, diebus verò Dominicis & majoribus Eccleſiæ feſtis modulatione quadam cani ſolet. Incipit Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. Αἰνοῦμέν σε, &c. Deſinit; Ὅτι σὺ εἶ μόνος ἅγιος, σὺ εἶ μόνος κύριος, &c. in Benedictino apud Cantabrigienſes codice circa annum 884. exarato. *Hymnus Angelicus* dictus eſt, quòd initium ducat a cœleſti illâ δοξολογίᾳ, quam Chriſto jam nato, ſacer Angelorum chorus cecinerunt, Luc. 2. 13. 14. Laudes Dei inter ſacrorum ſolennia hymnis celebrare moris erat, non apud Judæos modò & Gentiles, ſed & in Eccleſiâ Chriſtianâ, præeunte cum diſcipulis ſuis Domino noſtro, Matt. XXVI. 30. Dominum ſecuti ſunt Apoſtoli: Κατὰ τὸ μεσονύκτιον orantes, hymnos canebant Deo. Act. XVI. 25. Item in Eccleſiâ Apoſtolicâ 1. Corint. XIV. 26. Coloſſ. III. 16. Idem & ab ævi Apoſtolici Chriſtianis factum. Hinc Lucianus, vel quiſquis ſit iſtius Dialogi *Philopatr.* conditor, auctor certè coævus, Chriſtianos introducit, ἐπὶ παννύχους ὑμνῳδίας ἀγρυπνοῦντας, *ad hymnos totâ nocte decantandos vigilantes*, Tom. II. p. 1010. His hymnis Chriſti Divinitatem præcipuè celebrabant, ut Domini noſtri honorem adversùs gentilium blaſphemias animoſiùs vindicarent. De Chriſtianis ſui temporis Plinius ad Trajanum; *lib.* X. *Epiſt.* 97. *Affirmabant hanc fuiſſe ſummam vel culpæ ſuæ, vel erroris, quod eſſent ſolit i ſtato die, ante lucem convenire, carmenque Chriſto quaſi Deo, dicere ſecum invicem.* Nec aliter ſcriptor antiquus contra Artemonis hæreſin. apud Euſeb. lib. V. c. 28. p. 126. *Pſalmi & Cantica fratrum à fidelibus*, ἀπ' ἀρχῆς *conſcripta* τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τὸν Χριστὸν ὑμνοῦσι θεολογοῦντες, *Chriſtum verbum Dei concelebrant Divinitatem ei tribuendo.* Quin & de Paulo Samoſateno notant Patres Antiocheni Epiſt. Synod. *ibid.* lib. VII. cap. 3. p. 281. ipſum Pſalmos in honorem Domini Jeſu Chriſti cani ſolitos aboleviſſe. Ex horum numero fuiſſe hymnum noſtrum matutinum non ſine ratione conjicit Uſſerius noſter *de Symb.* p. 34. nec temerè dubitari poteſt à primis ferè rei Chriſtianæ incunabulis uſurpari fuiſſe ſolitum. Conſtitut. Apoſt. L. VII. cap. 48. habetur προσευχὴ ἑωθινὴ, quæ à formulâ hodiernâ parùm differt. Uſu fuiſſe receptiſſimum Athanaſii tempore ipſe nos docet, & ſacratis virginibus quovis mane uſurpandum commendat, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, &c. ὑμνοῦμέν σε, προσκυνοῦμέν σε καὶ τὰ ἑξῆς, *de Virgin.* p. 833. Imò hymni antiquitatem haud parùm arguit ipſe Codex MS. in quo deſcriptus reperitur, ante annos fermè MCCC. exaratus, codex nempe SS. Bibliorum Alexandrinus in Regia noſtra Bibliotheca aſſervatus, ubi *vol.* III. *fol.* 569. poſt odas quæ ſequuntur Pſalmos, ſub titulo ὕμνου ἑωθινοῦ eadem manu deſcriptus legitur. Vide *Bibl. Polyglot.* Tom. VI. *not.* ad LXXII. Interp. p. 140. In eodem codice ſubjuncta eſt & oda alia στιχηρᾶς, eodem modo & manu ſcripta, quæ ita incipit, Καθ' ἑκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε, &c. Huic cur *Hymni veſpertini* titulum præfixerit Uſſerius, haud ſatis conſtat, cùm ex ipſo hymno luce clarius liquet matutinum fuiſſe. Si quis hymnum noſtrum ad Codices MSS. accuratè & magnâ planè diligentiâ recognitum videre cupiat, adeat is Smithi noſtri *Miſcellanea*, p. 144. 145. &c. Denique notare fas ſit, hunc hymnum ab Eccleſia noſtra Anglicana receptum, ad veteris Eccleſiæ morem in communi Euchologio locum habere, & in officio S. Euchariſtiæ publicè recitari.

ΘΕΟΤΟΚΑ'ΡΙΟΝ, *Theotocia*; Odæ ſunt, ſivè Cantica Officiis Eccleſiaſticis hinc inde interſperſa, quæ Græci præ ſuo in Deiparam affectu, in ejus honorem ſolent decantare. Θεοτοκάριον liber eſt, quo *Theotocia* continentur. Mentio fit in Indice Bibliothecæ Monaſterii S. Trinitatis Inſulæ Chalces apud du Freſn. alibi (quod ſciam) apud Scriptores Græcos rarò occurrit. Interim eſt etiam Græcis liber Eccleſiaſticus, Θεοτοκάριον dictus, in laudem B. Virginis Mariæ, ab Agapio Monacho Cretenſi compoſitus, qui illum ex variis libris qui in Monte Sancto aſſervantur, collegiſſe dicitur. Extat *Venet.* 1643. 4to.

ΘΗΣΑΥΡΟ'Σ, *Theſaurus.* Liber Eccleſiaſticus, linguâ vulgari ſcriptus, continens homilias ſeu conciones in Feſta anni, aliaque pietatis officia. Claudit opus orationis Dominicæ Explicatio. Auctorem habet Damaſcenum Monachum *Studitam* dictum, Subdiaconum Theſſalonicenſem. Prodiit *Venet.* anno 1628. 8º. & 1642. 4º.

ΘΗΣΑΥΡΟ'Σ ΝΕ'ΟΣ, *Theſaurus novus*; Quo Homiliæ XIX. varii, ſed Theologici & Eccleſiaſtici argumenti continentur. Extat *Venet.* anno 1621. novis verò curis & figuris adornatus, ann. 1646. 4º. Theophilacti Hierodiaconi Tzanfurnari, ni fallor, opus eſt.

ΚΑΛΕΝΔΑ'ΡΙΟΝ, *Kalendarium*, ſive Ephemeris Eccleſiaſtica in uſum totius anni, juxta XII. menſes, ab initio Septembris, uſque ad finem Auguſti, à Græcis digeſta, quâ feſta Eccleſiæ, ſtata jejuniorum tempora, & id genus alia, notari ſolebant. Confecta eſſe hujuſmodi Calendaria, liquet vel ex Biblioth. Vindob. *Cod. Hiſt. Eccl.* XCVII. *num.* XIII. ubi habetur Præpoſiti cujuſdam Monachalis Epiſtola ad Sapientem ſenem Aſcetam de quæſtionibus variis Monaſticis, ad Jejuniorum præcipuè & Feſtorum annuorum obſervationem pertinentibus, unà cum ejuſdem ſenis Reſponſo; cui integrum Calendarium Eccleſiaſticum in fine inſertum eſt.

ΚΑΝΩ'Ν. Varia ſignificat hæc vox apud Scriptores Eccleſiaſticos. Miſſis aliis, deſignat hoc loco διάταξιν, ſeu officium Eccleſiaſticum, idque non uno ſenſu. Primò itaque ut canones Synodicos taceam, κανὼν eſt regula Monaſtica, ſeverioris vitæ cultoribus præſcripta, ad quam, vitam moreſque ſuos componerent, κανὼν τῆς μοναχικῆς πολιτείας, Cyrillo Scythopolitano in Vit. Joann. Solitarii, num iii. & *num.* XVII. τὸν κοινὸν κανόνα τῶν ἀδελφῶν, *communem Fratrum regulam* vocat. Verùm hæc notiora ſunt, quàm ut iis explicandis immoremur. II. Κανὼν eſt hymnus Eccleſiaſticus, in officio aliquo pro more & ex regula decantari ſolitus. Unde κανόνες notant hymnos, qui poſt Pſalmos Davidicos, preces, aliáque troparia; antequàm finiantur divina officia, recitantur. A materia de quâ agunt, varia ſortiuntur nomina. Alii ἀναστάσιμοι dicuntur, qui de Chriſti Reſurrectione; σταυρώσιμοι, qui de cruce; νεκρώσιμοι, qui de mortuis; τριαδικοὶ, qui de Trinitate; δογματικοὶ, qui de dogmatibus agunt, &c. De quibus conſulendus du Freſnius ſuis locis. Adiſis etiam Meurſii *Gloſſarium*, p. 215. & Meurſium excribit Suicerum *Theſ. Eccleſ.* in *verb.* κανών. In Eccleſiaſticis Græcorum libris nullibi non occurrunt hujuſmodi Canones. In iis celeberrimus eſt μέγας κανὼν, ab Andrea Cretenſi Archiepiſcopo, conditus, qui, collectâ universâ veteris & novi Teſtamenti hiſtoriâ, canticum compoſuit, cohortans omnes, ut quæ videant in hiſtoria eſſe bona & laudabilia, pro viribus ſectentur, mala fugiant & execrentur. Integer hic Canon in Græcorum Triodio, alibique reperitur. Ubi ἡ τοῦ μεγάλου κανόνος ἀκολουθία

memoratur feriâ V. magnæ Hebdomadis recitanda. Et *magnus* ibi dicitur hic canon, quia cùm reliqui canones triginta & paulo plura troparia habeant; hic ad CCL. progrediatur. Infiniti penè ſunt horum canonum auctores. In iis agmen ducunt Methodius Patriarcha, Coſmas, Joannes Damaſcenus, Theophanes, Joſephus, & Theodorus Studita, Photius Patriarcha, Symeon Logotheta, Joannes Euchaitenſis, &c. quorum nomina apud L. Allatium legi poſſunt, *Diſſert.* I. p. 81. Et notari meretur, quod ex *Typici* cap. 7. obſervat, in Menæo, ubi memoria alicujus Sancti variorum Poëtarum canonibus celebratur, ſi Canon aderit Coſmæ, eum aliis anteponendum; ſi Joannis, nempe Damaſceni, & aliorum, eum qui Joannis eſt, anteponi; ſi Theophanis & aliorum, Theophanis anteponi; ille enim ante alios honorandus eſt. III. Κανὼν liber pœnitentialis eſt. In quo peccantium ἐπιτίμια conſtituta ſunt. Hinc Sacerdotes pœnitentes κανονίζειν dicuntur, cùm peccata ipſorum ad Canonum rigorem examinant, pœnamque canonibus præſcriptam, iis imponunt. Eodem etiam ſenſu Κανονικὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ inſcribitur.

ΚΛΙ'ΜΑΞ. Denotat lectiones in Eccleſiâ recitari ſolitas, deſumptas ex opere Joannis Scholaſtici, quod Κλίμακα, ſeu *Scalam Paradiſi* inſcripſit, ipſe inde *Climacus* dictus. Hinc in Triodio & Typico ἀνάγνωσις εἰς τὴν Κλίμακα frequentiùs occurrit. Vide quæ ſuprà in Γεροντικῷ diximus, quæque infrà in Πατερικῷ dicemus.

ΚΟΝΤΑ'ΚΙΟΝ. Senſu Eccleſiaſtico brevis hymnus, à voce κοντὸς, ſive *parvus* dictus, eò quòd paucis laudes alicujus Sancti vel Feſti, complectatur. Et varia ſunt κοντάκια pro variis Sanctorum feſtis. Ingrediuntur Pſaltæ, καὶ πολυχρονίζουσι ψάλλοντες καὶ μετ' αὐτῷ τὸ κοντάκιον, ἡ παρθένος σήμερον ὑπερούσιον τίκτει, καὶ πάλιν τὸ πολυχρόνιον, *& multos annos cantando precantur, pſallentes poſtea* Contacium *illud*, Virgo hodie ſuperſubſtantialem parit; *iterùmque canticum longævitatis repetunt*, inquit Codinus *de Offic.* cap. VII. *num.* XIII. p. 56. Primum horum Contaciorum auctorem fuiſſe Romanum Diaconum Emeſenum, qui circa ann. D. ſub Anaſtaſio Dicoro vixit, teſtatur Synaxarium. Unde & in Rubricâ Menæi Romanus ὁ τῶν κοντακίων ποιητὴς dicitur, qui primus ſcilicet κοντάκια compoſuit, idque ex inſtitutione B. Virginis (ut fabulantur Græci) in feſto nativitatis Chriſti, Romano per ſomnium apparentis, chartæque volumen illi tradentis, cum mandato ut illud deglutiret, unde expergefactus, & in ambonem conſcendens, Contacium illud (cujus ſupra ex Codino meminimus) cecinit. Inter Cantores erat ὁ ἄρχων τῶν κοντακίων, cujus munus erat Contacia cantanda inchoare.

ΛΑΥΣΑΙΚΟ'Ν. Liber continens lectiones ex Palladii hiſtoriâ Lauſiacâ *de Vitis Patrum* collectas, quæ ſtatis diebus in Eccleſiâ prælegebantur. Liquet id ex Typico S. Sabæ, cap. 8. Ἐν ἑκάστῃ αὐτῶν ἀναγνώσεις δ'. δύο εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραίμ, καὶ δύο εἰς τὸ Λαυσαϊκὸν, καὶ εἰς τὰς ὥρας τὴν κλίμακα. Alia in eundem ſenſum habentur in Triodio, feriâ II. hebd. I. jejun. quæ apud Du Freſn. col. 794. reperiri poſſunt.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ'Ν, ſive ΛΕΙΤΟΥΡΓΙ'ΑΙ. Liber in quo Liturgiarum celebrandarum ſeries deſcribitur, & tres Liturgiæ, Baſilii, Chryſoſtomi, & τῶν προηγιασμένων, *ſive Præſanctificatorum* continentur. Proclus Epiſcopus CP. (ſi modò ejus ſit Tractatus, de quo juſta eſt ſuſpicandi cauſa) originem Liturgiarum ad ipſa Apoſtolorum tempora refert, atque † Clementem, dictantibus Apoſtolis primum edidiſſe. Quod & à Jacobo, Hieroſolymorum Antiſtite factum eſt. Verùm remittente, poſt aliquot Sæcula, Chriſtianæ pietatis fervore, cùm longiùs productæ Liturgiæ tædio afficerentur Chriſtianorum animi, Baſilius magnus, ut legentium pariter ac audientium commodo conſuleret, in minorem formam redegit. Nihilominùs cùm adhuc prolixitate nimiâ laboraret, Chryſoſtomus reſectis plurimis, breviorem reddidit. Liturgia προηγιασμένων quando recitatur, Corpus Chriſti non conficitur, ſed confectum antea, Divinis laudibus decantatis, abſumitur. Et hujus Liturgiæ auctorem faciunt Gregorium Papam, *Dialogum* dictum. De hac fusè agit L. Allatius *Diſſert.* I. p. 20. fuſiùs diſſertatione ſingulari *de Miſſâ Præſanctificatorum*, quam operis ſui *de Eccleſiæ Orient. & Occident. conſenſione* calci ſubjecit. Tres, quas recenſuimus, Liturgiæ, in Græcorum Euchologio ſemper continentur. In celebrandis his tribus Liturgiis, Græci hunc ſervant ordinem. Baſilii Liturgia, ut ex proœmio liquet, decies per totum annum canitur; nempe vigiliâ Nativitatis Dominicæ, feſto S. Baſilii, vigiliâ Luminum, in S. Quadrageſimæ Dominicis, Dominicâ Palmarum exceptâ, ſanctâ & magnâ feriâ V. & magno Sabbato. Præſanctificatorum, exceptis prædictis, omnes ſacræ Quadrageſimæ dies occupat. Quod reliquum eſt totius anni, Chryſoſtomi Liturgia ſibi vindicat. Præter has, habent Græci & alias Liturgias, nempe B. Petri, Marci, Jacobi, & Clementis, ſed quas in communem Eccleſiæ uſum non recipiunt. Sola Jacobi Liturgia in Eccleſiâ Hieroſolymitanâ ſemel in anno recitari dicitur. Prodierunt Liturgiæ SS. Patrum Jacobi Apoſtoli, Baſilii M. & Chryſoſtomi, à Morellio editæ, Gr. L. *Par.* 1560. *fol.* Jacobi, Marci, Baſilii, Chryſoſtomi, Præſanctificatorum, S. Gregorii, *Dialogi* dicti, in Fr. Ducæi *Auct. Biblioth. PP.* Græco-Lat. *Tom.* II. p. 1624. Baſilii Liturgia, prætérquàm quòd in omnibus operum ejus editionibus reperitur, habetur ſeparatim Græcè *Venet.* 1601. 4°. Chryſoſtomi per Demetrium Ducam Græc. Lat. *Venet.* 1528. 4°. 1644. 4°. Ad calcem habetur ἀκολουθία, die S. Styliani Paphlagonis, h. e. *Novemb.* XXVI. celebrari ſolita, una cum aliis officiis Eccleſiaſticis, quorum index præmiſſus eſt.

† Fragm. περὶ παραδ. τῆς θείας λειτουργ. p. 150.

ΛΥΧΝΙΚΟ'Ν, *Lucernarium.* Eam notat Officii Veſpertini partem, quæ recitatur cùm lucernæ accenduntur. Inter ἑσπερινὸν & λυχνικὸν (ut rectè notat * Goarus) non modicum diſcrimen intercedit. Ἑσπερινὸν namque totum veſpertinum officium eſt; τὸ λυχνικὸν prima tantùm ejus pars, preces ſcilicet, cùm tempus inſtat lucernæ, Deo offerendæ. In Euchologio Allatiano ap. Goar. p. 641. mentio fit τῶν λυχνικῶν ὕμνων. Neque nudiuſtertiùs natus eſt officium hoc Eccleſiaſticum recitandi mos. Τὰς ἐν τῇ λυχναψίας εὐχὰς memorat Socrates †, quæ in Achaia & Theſſalia, ut & Hieroſolymis, & à Novatianis Conſtantinopoli fieri ſolebant. Baſilius *de Spirit. S.* ait, τὴν χάριν τοῦ ἑσπερινοῦ φωτὸς nequaquam cum ſilentio ſuſcipi, ſed mox ut apparuerit, ſe εὐχαριστεῖν. Officium integrum *Lucernaris* habetur in *Euchologio* Goariano, p. 35. Non opus eſt ut hoc loco agam de luminaribus olim in Eccleſia accendi ſolitis. Cumulatè id præſtiterunt alii, Baron. ad ann. LVIII. *num.* LXX. LXXI. LXXII. LXXIII. LXXIV. LXXV. Caſalius *de Vet. S. Chriſt. ritib.* c. XLII. p. 184. Durantus *de rit. Eccl. Cath.* l. 1. c. 8. p. 72. Ciampinus *de S. ædific. Conſt. M.* c. X. p. 184. qui bina Candelabra marmorea in Baſilica S. Conſtantiæ exquiſitè elaborata exhibet, *Tab.* XXIX. fig. 3. & 4. *ibid.* p. 130. Ad hæc lumina concinnanda ſumptus faciebant, quandoque & fundos donabant Veteres. In antiqua inſcriptione Eugenii Notarii ap. P. Aringhium *Rom. Subterran.* Tom. I. l. 2. c. 10. p. 340.

* Ad Euchol. p. 30.

† L. V. c. 22. p. 287.

mentio

mentio fit redituum quorundam ex hortis Tranſtiberinis AD LUMINARIA NOSTRA. Verùm cùm NOSTRA dicantur, forſan ad Luminaria, quæ in Defunctorum anniverſariis de more accendebantur, referenda ſunt, ut non inſcitè conjicit P. Aringhius. Hujuſmodi donationes Φωταψίας vocant recentiores Græci.

ΜΑΡΤΥΡΙΚΟ'Ν. Troparium in honorem Martyrum compoſitum; ᾆσμα τῶν μαρτύρων, ut Symeoni Theſſalonicenſi *de Sacr. Ord.* cap. IV. p. 136. dicitur. Extant hujuſmodi Troparia μαρτυρικὰ tum alibi ſæpiùs, tum in Liturgiâ Præſanctificatorum in *Euchol.* p. 188. Quæri poteſt, cum tempore Quadrageſimali, exceptis Sabbatis & Dominicis, S. Martyrum commemorationes facere expreſsè vetat Synodi Laodicenæ Canon L I. cur ſingulis Quadrageſimæ diebus hiſce Tropariis πανευφήμων μαρτύρων memoria celebretur? rationem reddere conatur Goarus p. 206. quem vide.

ΜΕΤΆΝΟΙΑ, *Pœnitentia.* De quâ hæc, inter alia, officia in Euchologio continentur. 1. Εὐχὴ ἐπὶ μετανοούντων, *Oratio ſuper pœnitentes* p. 673. 2. Ἀκολουθία τῶν ἐξομολογουμένων, *Officium eorum qui peccata confitentur*, p. 679. 674. 3. Εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἐπιτιμίων λυομένων, *Oratio pro iis qui impoſitâ pœnitentiâ liberantur*, p. 666. 4. Ἀκολουθία εἰς λύσιν ἀφορισμοῦ ἱερέως, *Officium ad excommunicationem Sacerdotalem tollendam*, p. 667. 668. Ubi & multæ ejuſdem commatis orationes habentur, quas longum nimis eſſet recenſere.

ΜΗΝΑ΄ΙΟΝ. Immenſum eſt opus in XII. menſes, totidemque Βιβλία, ſive volumina diviſum, quovis menſe ſuum ſibi μηναῖον vendicante. In quo Sancti omnes, quorum memoria ex menſe colitur, ad proprios dies revocari recenſentur, ſingulorum Officium, unà cum Rubricis miniatis literis expreſſis, Tropariis, Miſſis, Canonibus, Lectionibus, aliiſque recitandis ſubnectitur, Vitæ & res geſtæ compendio deſcriptæ plerúmque exhibentur, quandoque & imagines præfiguntur. Ubi verò Sanctus aliquis peculiare officium non habeat, is ſaltem vel proſâ, vel carmine commemoratur. In ſolennioribus, majoribúſque Feſtis, propria officia ſingulis quas vocant, horis deſtinantur. Ita exempli causâ in feſto natalis Domini *Decemb.* xxv. hora prima, tertia, ſexta, & nona ſuam habet quæque ἀκολουθίαν. Eodem modo fit in feſto Theophaniorum *Jan.* vi. ne de aliis dicam. Nec Sanctorum ſolum, & ſolennitatum Dominicalium, ſed & aliarum quoque rerum memorabilium celebritas hiſce in libris locum obtinet. Sic *Januar.* xxiii. ſancta & œcumenica ſexta Synodus peculiare ſibi habet Officium. Et ejuſdem menſis die xxvi. magni illius Terræ motûs, qui ſub extremum Theodoſii junioris imperium, per tres integros dies Conſtantinopoli duravit, memoria celebratur. Invocationem Sanctorum in Eccleſiâ Græcâ hodie vigere notum eſt quam quod notiſſimum, cujus non raro hic deprehenduntur veſtigia. Ita *Septemb.* 1. in Feſto Symeonis Stylitæ, octo vel novem Oratiunculæ hâc, ſimilive formulâ clauduntur, Συμεὼν ὅσιε πρέσβευε τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν, *Sancte Symeon, intercede ut ſalventur animæ noſtræ.* Editum eſt vaſtum hoc Menæorum opus *Venetiis* apud Pinellos alióſque in *fol.* non uno & eodem tempore, ſed variis diverſiſque annis. Menſis *September*, à quo annum ſuum Græci ſolent inchoare, prodiit *Venet.* curâ Nicephori Paſchalæi Hieromonachi, an. 1628. iterúmque curante Theophylacto Tzanfurnaro Hierodiacono anno 1648. hoc titulo, Βιβλίον τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς περιέχον τὴν πρέπουσαν αὐτῷ ἅπασαν ἀκολουθίαν & ſic in reliquis. *October* curâ Nicephori, an. 1628. Theophylacti 1648. *November* curante Nicephoro anno 1626. Theophylacto 1649. *December* anno 1602. curâ Theophylacti 1628. *Januarius* curâ Matthæi Galatiani Cyprii Hieromonachi, anno 1603. Theophylacti 1629. *Februarius* curâ Nicephori Paſchalæi anno 1626. Theophylacti 1643. *Martius* curâ Theophanis Zenacii Hieromonachi, anno 1625. Theophylacti 1642. *Aprilis* curante Theophylacto anno 1638. *Maius* curâ Nicephori anno 1625. Theophylacti 1642. *Junius* curante Nicephoro anno 1626. Theophane Zenacio 1645. *Julius* curâ Nicephori anno 1624. Theophylacti 1642. *Auguſtus* curante Nicephoro anno 1625. Theophylacto 1642.

ΜΗΝΟΛΟ΄ΓΙΟΝ. Diverſum planè à Menæo opus, utpote in quo, ad inſtar Martyrologii Latinorum, Acta vel Paſſiones Sanctorum quâlibet cujuſvis menſis die ſummatim exponuntur, brevis ſaltem eorum commemoratio habetur. Variant apud Græcos ſua Menologia, pro loco & tempore aucta & immutata, neque eadem prorſus, nec diverſa tamen. Extat Menologium à Cardinale Sirleto Latinè verſum, à Caniſio editum *antiq. Lect.* Tom. V. Aliud habetur Menæis hinc inde inſertum. Verùm omnium antiquiſſimum & auguſtiſſimum eſt Menologium illud Baſilii Imp. ſtudio & juſſu deſcriptum, & ut videtur, autographum, cujus codex vetuſtiſſimus & rariſſimus, à Paulo Sfondrato Cardinali, dono datus, in Bibliothecam Vaticanam hodie tranſlatus eſt. De quo poſt Allat. & Ughellum, nos etiam quædam notavimus *Sæc.* X. ad ann. DCCCCLXXVI. Extat Græc. MS. ab initio Septembris, uſque ad finem Auguſti, Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CXCV. & *Cod.* CCXLVII. num. iv. fol. 16. Menologium ex Menæis erutum, & in linguam Græcam vernaculam à ſe verſum edidit Maximus Margunius Cytherorum Epiſcopus, *Venet.* ap. Ant. Pinel, ann. 1529. 4o.

ΜΥ΄ΡΟΝ, vel τὸ μύρον τοῦ χρίσματος, *unguentum Chriſmatis*, à ſolo Patriarcha vel Epiſcopo, ex Materiâ pretioſâ, & ſanctiori planè apparatu, feriâ quintâ ſanctæ & magnæ hebdomadis conficiendum, in multis actionibus ſacris, præcipuè in confirmatione Baptiſmali uſurpandum, idque ex præſcripto Canonis *XLVIII.* Concilii Laodiceni, quo jubetur, illuminatos poſt Baptiſma χρίσματι ἐπουρανίῳ, *ſuper-cæleſti Chriſmate* eſſe inungendos, adeóque regni Dei participes fieri. Confirmatio quippe apud Græcos ſemper cum Baptiſmo conjungitur. Unde & σφραγὶς κυρίου, τέλειον φυλακτήριον, καὶ τελειωτικὴ σφραγὶς veteribus dicitur, & *ſignaculo Domini conſummari* non ſemel apud Cyprianum occurrit. Extat in *Euchologio* p. 628. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου μύρου, *ſancti unguenti Officium*; quo ſcilicet ritu, & quibus precibus conficitur, & p. 637. præſcribitur materia ex quâ componitur, & ordo qui in faciendo & præparando hoc unguento ſervandus eſt; quin & vaſculum quo continetur, ἅγιον τοῦ μεγάλου μύρου alibi vocatur.

ΝΙΠΤΗ΄Ρ, *Pedilavium,* feriâ quintâ magnæ Hebdomadis celebratum, ad exemplum Domini noſtri, diſcipulorum ſuorum pedes manu propriâ lavantis inſtitutum. In hoc ritu peragendo Patriarcha, vel Pontifex, & in Monaſteriis Abbas, Chriſti perſonam gerit, XII. Monachi, aliive pauperes duodecim Apoſtolorum vices ſuſtinent, eorúmque nomina ſibimet aſſumere creduntur. In his ſemper locum habent Oſtiarius & Oeconomus, ille primum, hic ultimum locum obtinet. Oſtiarius Judam proditorem repræſentat, riſu & convitiis oneratus; Oeconomus Petri Apoſtoli locum ejúſque reluctationem imitatur. Habetur in *Euchologio* p. 745. ἀκολουθία τοῦ θείου καὶ ἱεροῦ Νιπτῆρος, *Officium Divini & ſacri Lavipedii.* Et Theophili Alexandrini Sermo

εἰς νιπτῆρα, feriâ quintâ Majoris Hebdomadis laudatur à du Freſnio *Gloſſ. Gr.* col.999. Quin & ſolennis hic lavandi ritus Regibus & Principibus etiam hodie in more eſt. Modum, quo Imperator CP. XII. pauperum pedes hâc die lavare ſolebat, accuratè deſcribit Codinus *de Offic.* CP. cap. 12. p. 69. De toto hoc more lavandi pedes ſingularem librum edidit Gretſerus, quem ποδονιπτῆρα, ſeu *Pedilavium* inſcripſit, *Ingolſt.* 1610. 4to. cui integrum ex Euchologio Officium inſeruit.

ΝΟΜΟΚΑΝΩ'Ν. Liber Eccleſiaſticus, quo Canones & Decreta Conciliorum in ſuas claſſes diſpoſita & digeſta, cum legibus & novellis Imperatorum conſtitutionibus componuntur. Primus, quod ſciam, qui talem Nomocanonem nobis dedit, fuit Joannes Scholaſticus, an. DLXIV. Patriarcha Conſtantinopolitanus factus. Cujus *Nomocanonem* in L. titulos diſtributum, Gr. Lat. ediderunt Juſtellus & Voellus *Biblioth. Juris Canon.* Tom.II.p. 603. Poſt Joannem, Nomocanonem in XIV, titulos diſpertitum contexuit Photius, Joannis poſt aliquot demùm ſæcula, in ſede Conſtantinopolitanâ ſucceſſor. Hunc Balſamonis commentariis illuſtratum ex Codice Palatino primus edidit Chriſtoph. Juſtellus tum Græcè, tum Latinè, *Pariſ.* 1615. 4to. Prodiit poſt annos quinque ad calcem commentariorum Balſamonis *Pariſ.* 1620. fol. Denique à Juſtello f. & Voello recognitus, locum habuit in *Bibliot. Jur. Canon.* Tom. II. p. 789. Anonymi etiam cujuſdam Nomocanonem, ſed ex Conſtitutionibus Apoſtolorum & VII. Conciliorum Oecumenicorum decretis præcipuè conſarcinatum, Gr. Lat. edidit Cotelerius *Monument.* Tom. II. p. 68. qui tamen notante eodem Cotelerio, imperfecta, Incondita, & inſulſa recentioris Græciæ farrago eſt. Nomocanonem quandoque apud Græcos pro libro Pœnitentiali uſurpari, ſupra in voce Κανών obſervavimus.

Ὁ'ΙΚΟΣ. Hymni genus, in Dei, vel Sancti alicujus, laudem, ita conſtructum, ut quaſi compagem, ædificium, fabricámque virtutum ejus & gloriæ videatur componere: & ideò κοντακίῳ opponitur, ut eo amplius & diffuſius. Hæc ex Ligaridio nos docet Goarus ad *Eucholog.* p.57.541. Et κοντακίου, & Ὀἴκου, meminit Euchologium in Officio *laudum* p. 54.

ὈΚΤΩ'ΗΧΟΣ, Seu *Octotonus*. Liber quo Octotoni à Joanne Damaſceno compoſiti, præcipuè continentur. De hoc opere liceat mihi Leonis Allatii verba huc transferre. "Cùm Græcorum muſica proprios tonos (ipſi vocant ἤχους *ſonos*) quatuor habeat, primum, ſecundum, tertium, & quartum, "quatuor item obliquos, πλάγιον τοῦ πρώτου, obliquum "primi, obliquum ſecundi, obliquum tertii. gravis aliis eſt, & obliquum quarti, Canones omnes "ſive Troparia & quæcunque aliæ cantiones in hoc "libro contentæ, ita diſpoſitæ ſunt, ut quæ primo "tono concinnuntur, omnia ſimul primum ſibi lo"cum occupent, quæ ſecundo ſecundum, quæ ter"tio tertium, & ſic de ſingulis, donec ad obliquum "quarti perveniatur, qui inter tonos ultimus, ulti"mum quoque ſibi locum vendicat, & cantiones eo "modulatæ ac commenſuratæ, ultimo quoque loco "reponantur. Continet tantùm Troparia & Canones "qui à primis veſperis Dominicæ ad finem uſque "Miſſæ canuntur. Et octo Dominicis pro tonorum "numero finitur. Singuli toni tres habent canones. "Primum ἀναστάσιμον, qui in Reſurrectionis Domi"nicæ, ſecundum σταυροαναστάσιμον, qui in Crucis & "Reſurrectionis, tertium in Mariæ Virginis laudi"bus celebrandis, verſantur. Et hæc in Octoechis "antiquis habebantur. In recentioribus modò addi"tur pro ſingulis tonis Canon, qui in μεσονυκτίῳ "vel μεσονυκτικῷ, mediæ ſcilicet noctis officio cani "ſuevit, & quod de Trinitate pertrectat, *Triadi*"*cus* dicitur. Et Canones hi dierum Dominicorum "numerum non excedunt, cùm octo etiam illi ſint. Hæc vir doctiſſimus *Diſſert.* I. p. 64. ubi pluribus hâc de re agit. Confer etiam quæ notat Goarus ad *Eucholog.* p. 206. Extat Octoechus Gr. MS. Bibliothec. Vindob. *Cod. Theol.* CXVI. anno Chriſti MCCCXCI. exarato; item *Cod.* CXLVI. cum ampliſſimo commentario Joannis Zonaræ *ibid.* Cod. CCXV. cum antiquis notis muſicis *ibid.* Cod. CCCXXX. Primùm ni fallor, prodiit Græcè *Venet.* 1523.1584.1602.1610.1624.8vo. & aliàs forſan non ſemel.

ὈΠΙΣΘΆΜΒΩΝΟΣ ἘΥΧΗ'. *Oratio*, quæ retrò ambonem, in mediâ Eccleſiâ recitatur, cùm poſt dimiſſionem, à diacono pronunciatam, ſacerdos è cancellis egreſſus, populo factâ oratione benedicit, ad exemplum ſcilicet Domini noſtri, qui priuſquàm in cœlos aſcenderet, Diſcipulis ſuis benedixit. Habetur hæc oratio, extra Tribunal altâ voce à Sacerdote proferenda, *Liturg. S. Chryſoſt.* p.85.

Ὄ'ΡΘΡΟΣ. Continet laudes Græcorum matutinas, prout à μεσονυκτικοῖς diſtinguuntur, quæ profundâ ſemper nocte decantari ſolent. Extat Ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου, ſive Officium laudum, à die luceſcente auſpicandum, in *Euchologio* p. 48.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟ'Ν. Liber qui variorum Auctorum Orationes encomiaſticas, in varias, Chriſti, aliorumque Sanctorum, ſolemnitates complectitur. Ex quo in diebus feſtis Sanctorum, concurrente populo ad celebrandam eorum memoriam, orationes laudativæ feſto propriæ, publicè leguntur. In auctoribus qui hoc opus conſtituunt, agmen ducunt Athanaſius Alexandrinus, Cyrillus Hieroſolymitanus, Baſilius Magnus, Gregorius Nazianzenus & Nyſſenus, Amphilochius, Epiphanius, Chryſoſtomus, Ephræm Syrus, Cyrillus Alexandrinus, ut alios mittam; MS. paſſim apud Græcos reperitur, in variis tamen Eccleſiis varius; adeò ut quibuſdam in locis in immenſam excrevit molem, & XII. volumina complectatur, eáque ſatis ingentia, pro menſium numero diſpoſita, teſte L. Allatio. p. 64.

ΠΑΡΆΔΕΙΣΟΣ. Liber Eccleſiaſticus, Vitas quorundam Sanctorum complexus, quas ex Simeonis Metaphraſtæ ſcriptis excerpſit Agapius Monachus Cretenſis, & in linguam vulgarem ſeu Græco-barbaram tranſtulit. Continet Vitas XXIV Sanctorum, nempe Joſaphati, Theclæ protomartyris, Gregorii Thaumaturgi, Ambroſii, &c. Prodiit hic liber *Venet.* anno 1641 4to. Idem eſt liber, ni fallor, ſed paulò auctior redditus, ἐκλόγιον dictus, continens ſelectas XL. Sanctorum Vitas, ab eodem Agapio apud montem Athum monacho, viro in ſcriptis tum Græcorum, tum Latinorum non inerudito, linguâ vulgari ex diverſis Græcorum, Latinorumque operibus editas an. 1644.4to. Extat Gr. MS. tum in codice Regio, tum Colbertino liber LV. ſenum hoc titulo, Βίβλος τῶν ἁγίων γερόντων, ἥτις λέγεται παράδεισος. Vide du Freſn. in *Ind. Auct.* col. 31.

ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΗ'. Ferè nihil aliud eſt quàm Damaſceni Octoechus, à Græcis ſubſequentibus temporibus admodùm auctus, unde & Ὀκτώηχος νέα vocatur, & Joſephum auctorem habuiſſe dicitur. Παρακλητικὴ appellatur hic liber, partim quòd ſit conſolatorius, cùm omnia quæ in eo ſunt, maximè ſpectare videntur, ut peccatorem conſolentur, partim quòd ſit invocatorius, cùm totus ſit in Deo,

Sanctiſque

ſanctiſque exorandis, Divinoque ſibi auxilio, variis ſupplicationibus impetrando. Non in hoc, ut in aliis libris Eccleſiaſticis, certa dies diebus decreta ſunt Officia, Canones, ſeu Troparia, quibus finitis, reponuntur, ſed Paracleticus ſemper præ manu eſt, & omnibus diebus aliquid in eo invenitur, quod ſive in Miſſâ, ſive in Veſperis, ſive in Matutino, ſive in aliis Officiis recitatur. Quando enim in aliis officiis propria deſiderantur, ad hunc Lector remittitur, uti Cl. Allat. nos docet p. 68. qui alibi plurima in hoc libro criminatur, nempe quòd quædam de B. Virginis partu contumelioſè dicantur, plurima B. Virgini contra jus & æquum tribuantur, quòd affirmetur Joann. Præcurſorem poſt mortem in infernis Chriſtum prædicâſſe, ac nunciâſſe propè jam eſſe ſalutem ac vitam; Dominum noſtrum deſcenſu ſuo ad inferos, omnes ab orbe condito homines à pœnis illis & poteſtate Dæmonis liberâſſe, & ad vitam vendicâſſe, peccatorum remiſſionem dediſſe iis, qui crediderunt, incredulis denegâſſe, Deum angelos ante hunc mundum aſpectabilem creâſſe. Singula prolixè perſequitur vir eruditus *Diſſert.* II. p. 283. Prodiit Paracletice *Venet.* an. MDCX. deinde operâ Nicephori Paſchalei *ibid.* apud Ant. Pinel. anno MDCXXV. & curante Theophylacto Hieromonacho, *ibid.* 1640. hoc titulo, Παρακλητικὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ. Περιέχουσα τὴν πρέπουσαν αὐτῇ ἀκολουθίαν.

ΠΑΣΧΆΛΙΟΝ. Cyclus Paſchalis, quo feſtum Paſchatis, & aliæ, quæ ex eo pendebant, ſolennitates, deſignari ſolebant. In his enim Cyclis non modò Paſchatis diem, ſed & annos vel mundi, vel Diocletiani, aliaque feſta præcipua & jejunia deſcribebant. Habentur hujuſmodi Paſchalia in libris Eccleſiaſticis Græcorum, quorum ex Horologio edito *Venet.* an. 1535. ſpecimen nobis exhibet du Freſnius, *Gloſſ. Græc.* col. 1128.

ΠΑΤΕΡΙΚΌΝ. Liber continens Vitas SS. Patrum, in Eccleſiâ pro more legi ſolitus. *Ad menſam toto tempore* Πατερικὰ *leguntur*, inquit Typicum S. Sabæ, *cap.* VIII. De Copronymo Cedrenus, *quotquot reperiri poterant* Πατερικὰ βιβλία, *vel reliquias Sanctorum, combuſſit.* Nihil frequentius hujuſmodi Patericis in Bibliothecis MSS. ubi Apophthegmata & Acta SS. Patrum, ordine alphabetico ſecundùm ipſorum nomina recenſentur. Tale opus Gr. Lat. edidit P. Poſſinus in *Theſaur. Aſcet.* p. 228. & Zozimæ Abbatis *Alloquia*, ibid. p. 279. Fragmenta quædam Aſcetica Miſcellanea, ἐκ τοῦ Πατερικοῦ, ſive *ex Opere de Vitis Patrum*, habentur Gr. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CLXXIII. num. 19. fol. 316. Confer quæ in *Grontico*, *Climace*, & *Lauſaico*, notavimus.

ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΆΡΙΟΝ. Liber, quo Officium ab ipſo die Paſchatis, uſque ad Octavam Pentecoſtes, nempe ad Dominicam Omnium Sanctorum continetur. Hunc habet titulum. Πεντηκοστάριον, περιέχον πάσας τὰς αὐτῷ πρεπούσας καὶ ἀναγκαίας ἀκολουθίας, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς ζωηφόρου μεγάλης κυριακῆς τῆς ἐγέρσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μέχρι τῆς αὐτῆς ἑορτῆς τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Editum eſt præter alias vices, apud Jacob. Leoncinum, *Venet.* ann. 1579. 4°. 1618. & curâ Theophylacti Hieromonachi, *ibid.* 1642. Multa in hoc libro carpit, & virgulâ cenſoriâ notat L. Allatius, *Diſſert.* II. p. 229. nempe quòd plura à noviſſimis editoribus ſint addita, præcipuè ex additamento Nicephori Calliſti, & Nicolai Malacci Nauplii Archipresbyteri, qui multa Troparia de ſuo addidit, & horas in vigiliâ Pentecoſtes conſarcinavit, veteraque antiquorum Patrum monumenta novis ſuis deliramentis inſperſit, quòd repugnantibus Synodorum Decretis, Pſeudepigrapha & Apocrypha in lectiones & Divina officia ſint introducta, quòd affirmet humanum genus omne ab inferni cavernis ereptum, à Chriſto apud inferos prædicante, in cælos fuiſſe aſportatum. Integrum hoc ſpatium ſeptem hebdomadum quæ Paſcha ſubſequuntur, & Græcis & Latinis *Pentecoſte* vulgò audit. Extat in *Euchologio*, p. 753. ἀκολουθία τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς, *Officium ſanctæ Pentecoſtes*, in ipsâ Dominicâ ſanctæ Pentecoſtes, ſub veſperam præcipuè, multis precibus & genuflexionibus celebrandum.

ΠΊΝΑΞ Canonem aliquando denotat, ſive Tabulas pœnitentiales, in quibus peccantium qualitates, pœnitentium pœnæ deſcribuntur. Et ita quidem in officio ſuper Pœnitentes *Eucholog.* p. 680. Ὁ πνευματικὸς ſive pœnitentiarius poſtquàm minutatim de ſingulis peccatis interrogaverit, jubetur πιάσειν τὸ πίνακα, *Indicem* (Pœnitentialem) *aſſumere*, & quale ſit peccatum inquirere, & cum hoc libro conferre, ut quale ſit peccatum cognoſcat. De aliis hujus vocis ſignificationibus conſulantur Lexicographi, Suidas, Heſychius, Suicerus, &c.

ΠΡΑΞΑΠΌΣΤΟΛΟΣ. Liber ex Actibus Apoſtolorum & Epiſtolis, tum Paulinis, tum Canonicis, & Apocalypſi, compoſitus, textu in plures partes diviſo, & diebus ſingulis & feſtis diebus accommodato, ita ut completo libro, ea quoque omnia termineutur. In Eccleſiis Græcorum, hoc ordine, legi ſolet; nempe à Dominicâ Paſchatis, uſque ad Dominicam Sanctorum omnium. Pro lectione magni Veſpertini, Actus Apoſtolorum tantummodò leguntur. In reliquis Dominicis totius anni, ſeptem catholicæ & XIV. S. Pauli Epiſtolæ & Joannis Apocalypſis. Confer L. Allat. *Diſſert.* I. p. 47. Extat πραξαπόστολος MS. cui inſertum eſt Menologium ſeu commemoratio ſacrarum ſolennitatum & præcipuorum Feſtorum totius anni ſecundùm XII. menſes, Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* CXCV. & *Cod.* CCCVIII. Editus etiam ſub nomine *Apoſtoli*, Venet. 1633.

ΠΡΟΟΙΜΙΑΚΌΣ. Pſalmus eſt CIII. *Proœmialis*, dictus, non quòd toti Pſalterio præfigatur, ſed quòd ab eo Divina Officia inchoentur. Meminit ejus, Officium de Myſteriis Præſanctificatorum ap. *Eucholog.* p. 187.

ΠΡΟΨΆΛΜΑΤΑ. Preces quæ in Eccleſiâ ante Pſalmos, à Pſaltis, Lectoribus, Subdiaconis, & Plebe, conciuntur. Vide quæ ex Niconis Pandecte MS. huc notavit du Freſn. *Gloſ. Gr.* col. 1262.

ῬΟΓΆΛΙΑ. Libri, ſeu Acroſtichia, in quibus non tantùm virorum nomina, ordine quo procedere deberent, pro cujuſque officii dignitate dum vocarentur, & eorum nomina à Nomenclatore ederentur, ut eſt apud Luitprandum, lib. VI. cap. 5. ſed quantitas etiam *Rogæ* ſeu Donativi, quod *Presbyterium* Anaſtaſio dicitur, deſcripta, &c. ut ſciret unuſquiſque quid accipere deberet, cùm ejuſmodi Rogæ à Patriarchâ, vel ab Imperatore, diſtribuebantur. Hæc du Freſnius *Gloſſ. Græc.* col. 1303. qui locum hanc in rem profert ex Balſamone de incenſo Patriarchæ die catecheſeos, p. 474.

ΣΤΕΦΆΝΩΜΑ, ſive ΣΤΈΦΑΝΑ ΤΟΥ͂ ΓΆΜΟΥ. *Coronæ nuptiales.* Coronas pro nuptiis uſurpari, apud Scriptores, tum ſacros, tum profanos, notius eſt quàm ut probari debeat. De his hæc officia in Euchologio continentur. 1. Ἀκολουθία γινομένη ἐπὶ μνήστροις ἤγουν τοῦ ἀῤῥαβῶνος, *Ordo ſervari ſolitus in ſponſalibus celebrandis, videlicet nuptiarum ſubarrhatione*, p. 380. 2. Ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος, *Officium coronationis Nuptiarum*, p. 385. 3. Εὐχὴ ἐπὶ

λύσιν

λύσιν στεφάνων τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, *Oratio cùm ſolvuntur coronæ octavâ die*, p. 399. Græci enim, per octo dies, nuptias celebrare ſolent. Notátque Goarus cujuſlibet Sacramenti, vel inſignis beneficii, acceptationem, per ſeptem alios dies, Græcos, hâc etiam ætate, memoriæ commendare. 4°. Ἀκολουθία εἰς διγάμους, *Officium in Bigamos*, p. 403. Bigamos, etſi non penitùs damnaret vetus Eccleſia, acri tamen cenſurâ notavit, & nonniſi poſt peracta jejunia, & orationes, ad S. Euchariſtiæ communionem admittere ſolebat. Verùm mitius cum iis egit ſequioris Eccleſiæ indulgentia. Ad hanc nuptiarum claſſem fortè revocari poſſunt variæ orationes circa mulieres puerperas, & abortivum facientes, quæ à p. 316. uſque ad 330. reperiuntur.

ΣΤΙΧΗΡΟΝ. Verſus paulò longior, ab hymnographo Eccleſiaſtico conſcriptus. De quo vide Goarum ad *Euchol*. p. 32. 206. Ubi inter ςίχον & ςιχηρὸν non modicum diſcrimen eſſe notat. Στίχος verſiculus eſt ex S. Scripturâ, & maximè Pſalmis Davidicis, depromptus. Στιχηρὸν verſum prolixiorem, ab Hymnographo compoſitum, denotat. Et ſunt utplurimum Pſalmi Davidici conglobati, prolixiori ſententiâ, ad longiuſcularum periodorum normam, in unum conflati. Habetur in Bibliothecâ Colbertinâ, teſte du Freſnio, col. 1451. Codex MS. n. 837. in quo deſcribuntur *Stichera* unà cum notis muſicis, quæ canuntur ſingulis annis, in Feſtis, in cujus fine ςιχηρὰ ἀνατολικὰ, προςόμια κατ' ἀλφάβητον, &c. deſcribuntur.

ΣΤΟΙΧΕΡΑΡΙΟΝ. Liber in quo deſcribuntur Sticharia, ſeu veſtes ſtrictiores, quibus viri Eccleſiaſtici, Antiſtites, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi etiam & Monachi, indui ſolebant. Habetur hujuſmodi Sticherarion MS. in Bibliothecâ Regiâ, *Cod.* MMXXXVII. incipiens à menſe Septembri, à quo annus Græcorum principium ducit.

ΣΥΝΑΞΑΡΙΑ. Sunt Vitæ Sanctorum in compendium redactæ, & ſuccincta expoſitio Solennitatis de quâ agitur, ex Menæis, & prolixioribus Græcorum libris Eccleſiaſticis, in anguſtiores terminos contracta. Unde natum illis Synaxariorum nomen. In contexendis hujuſmodi Synaxariis principem locum habuit Nicephorus Calliſti, qui Synaxaria compoſuit in præcipuas Triodii Feſtivitates; quæ illarum cauſas reddunt, unde originem habuerunt, & quamnam ob cauſam hoc tempore ita ſe habeant, & à Divinis Patribus ſic diſpoſitæ ſint, cum nonnullis circumſtantiis particularibus. Ordiuntur à Dominica Publicani & Pharìſæi, finiunt in Solennitatem omnium Sanctorum, ut ex ipſius operis titulo liquet. Menæis, Triodio, & Pentecoſtario, paſſim inſerta ſunt hæc Synaxaria. Quæ Triodio inſeruit Nicephorus, varias in ſe hæreſes continere, & digna animadverſione Eccleſiaſticâ eſſe oſtendit L. Allatius, *Diſſert.* II. Quin & Gennadius *de Azymo*, cap. 2. tanquam ambitioſo ſtudio, & impetu pernicioſi Schiſmatis, compoſita, damnat, nec in Eccleſiâ CP. legi ſolere affirmat. Nihilominus hæc Nicephori Synaxaria à Matthæo Cigalâ Cyprio, & à Maximo, Cytherorum Epiſcopo, in linguam Græcam vulgarem converſa ſunt, ſeorſim edita *Venet.* 1637. 1648. 4°.

ΣΧΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ. Continens τὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν, ſive totum ordinem ſumendi habitus Monaſtici. Edidit varia quæ huc ſpectant Officia, in Euchologio ſuo Cl. Goarus. Habetur 1. Ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα, *Officium in novitium habitum Monaſticum ſuſcipientem*, p. 468. ubi notæ & variantia exemplaria exhibentur. 2. Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος, ἤτοι τοῦ μανδύου, *Officium parvi habitus, id eſt, Mandiæ*, p. 473. Et quod mulieribus ſimili veſte conſecrandis peculiare eſt, *ibid.* p. 496. 3. Ἀκολουθία τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος, *Officium magni & Angelici habitus*, p. 499. cui variantes lectiones, notæque eruditæ ſubjiciuntur. Extat MS. hoc σχηματολόγιον Bibliothec. Vindob. *Cod. Theolog.* juxta Lambec. CCCXXVII. juxta Neſſel. CCLXXXVI. Verùm inter editionem illam impreſſam, & codicem MS. Cæſarium, magnam eſſe differentiam notat Cl. Lambecius.

ΤΑΚΤΙΚΑ. Libri ceremoniales, in quibus ordo & regula Divinorum officiorum continentur, & quid ſingulis diebus, in rebus ſacris præſtandum ſit, præſcribitur. Et à τάξει nomen habent, ſicut apud Latinos, ab ordine, *Ordinarium* fit. Librum ſub hoc nomine in pleriſque Græcorum Monaſteriis innoteſcere, nec alium à Typico eſſe, notat L. Allatius, *Diſſert.* I. p. 25.

ΤΕΤΡΑΩΔΙΟΝ. Canon quatuor odis conſtans, qui in Sabbatis, præſertim Quadrageſimæ, cani ſolet. In magnum Sabbatum τετραῴδιον compoſuit Coſmas, Majumenſis Epiſcopus, Μέλωδος dictus, quem librum poſtea, Imperatoris Leonis mandato, Marcus Epiſcopus Hydruntinus perfecit & complevit, odas addendo quæ illi deerant, ut ex Cedreno, aliiſque pluribus, oſtendit L. Allatius *Diſſert.* I. p. 72. &c.

ΤΡΙΑΔΙΚΑ. Hymni ſunt, ſive Troparia, in honorem SS. Trinitatis, in Liturgiis decantari ſolita. In ſingulis quippe odis duo poſtremi cujuſque Canonis verſus cum laude SS. Trinitatis, & B. Virginis clauduntur: præſertim verò canuntur in μεσονυκτίῳ ſeu, μεσονυκτικοῦ mediæ ſcilicet noctis, officio, τῇ κυριακῇ εἰς τὸ μεσονυκτικὸν κανὼν τριαδικὸς, ut in *Octoecho* legimus. Hymni hi τριαδικοὶ in Triodio, in officio Veſpertini Sabbati ſancti, & in Horologio, integri reperiuntur. Vide L. Allat. *Diſſert.* I. p. 65. & du Freſnium in *verbo* τριαδικά.

ΤΡΙΣΑΓΙΟΝ. Hymnus eſt notiſſimus, à ter repetita voce ἅγιος ſic dictus; hac nempe formulâ; ἅγιος ὁ Θεὸς, ἅγιος ἰσχυρὸς, ἅγιος ἀθάνατος ἐλέησον ἡμᾶς. A Græcis non modò in ſacris officiis uſurpatur, verùm cùm è lecto ſurgunt, vel Eccleſias ingrediuntur, & præcipuè in ipſo mortis articulo, recitare ſolent. Cantari cœpit imperante Theodoſio juniore; quin & Proclo Epiſcopo Conſtantinopolitano δι' ἀποκαλύψεως; per revelationem divinitùs innotuiſſe diſertè affirmat Jobius *de incarn.* l. VI. cap. 25. apud Phot. *Cod.* CCXXII. col. 609. Reſpicit nempe quod communiter referunt Veteres, dum vigente tremendo terræ motu, Imperator Proclus, omniſque populus CP. litaniis inceſſanter incumberent, puerum è medio, in aërem fuiſſe raptum, ubi hunc Hymnum ab Angelis decantatum didicit, qui proinde ceſſante mox terræ-motu, in publicum Eccleſiæ, & Vitæ quotidianæ uſum, receptus eſt. Certè Orientales Epiſcopi in Synodo Chalcedonenſi, ann. CCCCLI. illum uſurpârunt, ut ex fine Actionis I. liquet, p. 309. Et additamentum illud, ὁ ςαυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, ingenti Eccleſiæ ſcandalo & perturbatione poſtea adjecit Petrus Fullo Antiochenus. De origine ſacri hujus hymni, & quantas exinde turbas & contentiones in Eccleſiâ excitaverit additio Fulloniana, plena ſunt Hiſtoricorum Eccleſiaſticorum volumina. Ex veteribus rem geſtam deſcribunt Theodorus Lector, *Hiſt. Eccl.* l. I. p. 554. Jobius ap. Phot. loco citato, Ephraim Antiochenus, *ibidem* Cod. CCXXVIII. col. 773. Damaſcenus Epiſt. *de Triſagio* ad Jordanem Cœnob. *Oper.* p. 722. & *de Fid. Orthod.* l. III. cap. 10. p. 385. Theophanes ad ann. Theod. XXX. p. 80. & ad ann. Zenonis XVI. p. 115. Nicephorus

phorus

phorus *Hiſt. Eccl.* l. XIV. cap. 46. p. 544. lib. XV. cap. 28. p. 623. lib. XVIII. cap. 51. p. 879. Ut Cedrenum, Zonaram, &c. mittam. Ex recentioribus Forbeſius *Inſtruct. Hiſt. Theol.* l. I. cap. 16. p. 29. Goarus *not.* ad *Eucholog.* p. 126. Meurſius, *Gloſſ.* p. 576. Paulò fuſiùs Suicerus & du Freſnius in hàc *voce*. Ampliſſimè Gretſerus tractatu peculiari adv. Tho. Wegelinum, ſub titulo *Fullonis redivivi*, anno 1608. 4to. Integram verò hiſtoriam, ſingulari diſſertatione *de Triſagii origine*, ad examen revocat, ejuſque fundamentum non uno argumento ſubruere conatur, vir doctiſſimus, P. Alixius, in hiſce ſtudiis haud leviter exercitatus, *Rhotom.* 1674. 8vo. Ad controverſiam Catholicos inter & Eutychianos de hàc re rectiùs intelligendam Lectori non inutile erit percurrere Illuſtriſſ. Noriſii Hiſtoricam diſſertationem nuper editam *de uno ex Trinitate carne paſſo*.

ΤΡΙ´ΤΑ. Officium Eccleſiaſticum pro defuncto, tertio ab ejus obitu die celebratum. Hujus, ex conſtitutionibus Apoſtolicis meminimus in verbo ἔνατα. Vide quæ de Τρίτοις, Ἐνάτοις, καὶ τεσσαρακοστοῖς, ex Philippi Solitarii Dioptrâ & aliunde notavit Coteler-ius *not.* ad PP. Apoſt. p. 324. 325. & varios quos ibi laudat auctores. Nec pauca hàc de re congeſſit Cl. Du-Freſnius, in voce Τρίτα.

ΤΡΙΩ´ΔΙΟΝ. *Triodium*. Liber Eccleſiaſticus, in quo Officium a Septuageſimâ, quam vocant Dominicam Publicani & Phariſæi, uſque ad Sabbatum ſanctum, hoc eſt à Dominica Septuageſimæ, penè uſque ad diem Paſchatis recitari ſolitum, continetur, *Triodium* dictus, quòd cùm Canones & Hymni qui in reliquis Divinis officiis uſurpantur, novem habeant odas, in hoc libro tribus tantùm conſtat, imò neque ſemper tres habet, cùm integros etiam canones proponat, ſed ἀπὸ τοῦ πλεονάζοντος nomen ſumpſiſſe exiſtimat Nicephorus, vel propter magnæ Hebdomadis canones ſic dictos. Primus hanc officii formam in figuram, ut videtur, ſanctæ & vivificæ Trinitatis, Coſmas Melodus excogitaſſe dicitur, qui pro magnâ, ſanctâque Hebdomade, cantus, ad cujuslibet ferè diei appellationem, per Acroſtichides concinnavit. Ad cujus exemplum, Theodorus, & Joſephus Studitæ in reliquis ſanctæ Quadrageſimæ hebdomadibus, in Monaſterii ſui uſum compoſuerunt. Poſteà multa addiderunt, Nicephorus Calliſti, & Philotheus Patriarcha CP. Latinorum quidem hoſtes acerrimi; & hinc illæ lacrymæ. De ipſis enim conqueritur Allatius *Diſſert.* II. p. 114. quòd ſequiores affectibus propriis diſtracti, ſæpe etiam odio in Romanam Eccleſiam, multa quæ a veritate aberrant, intruſerunt. Nam antiqua ferè omnia, inquit, plana ſunt; nihil in ſe continent quod pias aures offendat; recentia multis ſcatent erroribus, & ſubdolè ſæpiùs in Romanam Eccleſiam garriunt, multas etiam hæreſeων labes lectionibus inſpergunt. Errores quos in hoc opere damnat, quoſque latè perſequitur, ad ſequentia capita revocari poſſunt; pœnarum inferni finem aliqnando eſſe futurum, juſtorum animas in locis qnibuſdam determinatis detineri, ibique diem judicii expectare, impiorum verò carcere tenebroſo mancipatas, immiſericordes dæmones cuſtodes experiri, & futurorum adhuc tormentorum expectatione torqueri; damnatorum pœnas non eſſe corporeas, ſed in tenebris, elongatione à Deo, & conſcientiæ ſtimulis conſiſtere; ſecundum Domini adventum poſt exacta ſeptem annorum millia futurum; Spiritum Sanctum ex ſolo Patre procedere; Chriſtum non in azymo ſed fermentato, corpus ſuum Apoſtolis tradidiſſe. Singula accuratè excutit vir doctiſſimus, ſed nimius eſt, ad nauſeam uſque in recenſendis, quos vocat, erroribus, quibus noviſſimi hujus Triodii conſarcinatores, adversùs Eccleſiæ Romanæ honorem & auctoritatem inſurgere videntur; nempe quòd Joannem Italum, Barlaamum & Acyndynum, qui Latinorum partes adversùs Græcos ſtrenuè fovebant, multiplici anathemate feriunt, quòd Photium Patriarcham, ſanctiſſimum & orthodoxum vocant, omniaque ſcripta vel dicta contra ipſum damnant; quòd Conſtantinum Monomachum, Alexium Comnenum, utrumque Andronicum Impp. qui Græcorum cauſam contra Latinos ſummo ſtudio proſequebantur, egregiis ornent encomiis, quòd Siſinnium, Michaelem Cerularium, Michaelem Anchiali, Germanum, Joſephum, Athanaſium, alioſque Patriarchas CP. Latinorum hoſtes acerrimos, laudent, ſanctos & orthodoxos enuncient, præcipuè quòd Gregorium Palamam, quo nemo fortiùs, nemo acriùs, Græcorum adversùs Latinos, cauſam egit, ſummis laudibus & acclamationibus proſequantur. Hæc, aliaque ejuſdem commatis Leonem malè habuere, neque ea patiente ſtomacho concoquere potuit. Extat Triodium *Venetiis* editum ann. MDCXX. & Theophylacti Hieromonachi curâ recognitum *ibid.* ap. Pinell. MDCXLIV. hunc habens titulum, Τριώδιον ψυχωφελέστατον περιέχον τὴν πρέπουσαν ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ ἅπασαν ἀκολουθίαν. Triodii Synopſin, verſibus Jambicis contextam ſcripſit idem Nicephorus, quæ ſub finem carminum *Baſil.* 1536. editorum, habetur.

ΤΡΟΠΑ´ΡΙΟΝ. In ſcriptis Græcorum Eccleſiaſticis notat hymnorum quoddam genus, qui in illorum officiis ubique reperiuntur. Canones enim, Odæ, & Troparia utramque ferè faciunt paginam. Canones in Odas dividuntur; Odæ in Troparia, ex quibus componuntur. Singula namque Troparia continent, aut plura, aut pauciora, cùm eorum numerus determinatus non ſit. Tropariorum ſcriptores varios recenſet Du Freſnius *Gloſſ. Græc.* in voce τροπάριον. Extat MS. (Græcè, opinor,) Biblioth. Bodleianæ *Cod.* MMDLVIII. Tropa-lou, Codex elegantiſſimè ſcriptus, qui continet Tropos, ſive hymnos ſacros, viz. Alleluia, Tractus, Modulamina, proſas, per anni circulum, in feſtos & dies dominicos; omnia notis muſicis antiquis ſuperſcripta.

ΤΥΠΙΚΟ´Ν. Ordo recitandi Divini Officii, liber haud parvæ molis, in quo, ut Leonis Allatii verbis utar, *Diſſert.* I. p. 4. à primo die anni, ſingulis diebus, quid inter Miſſarum ſolennia, quid ad veſperas, quid ad horas, quid ad Matutinum, quid denique ad reliqua Divina officia, ſive dies illi feriales ſunt ſive feſti, recitandum, quid pſallendum aut legendum ſit, quibus diebus jejunandum, quibus & quomodo ſolvendum jejunium, verbis clariſſimis, ac facillimâ methodo, præſcribitur, variiſque eſt diſtinctum, pro materiæ varietate, capitibus. Variant apud Græcos Typica, cùm quælibet, ſaltem ex majoribus Eccleſiis, ſuum habeat. Quæ in ſingularem Monaſteriorum uſum condita ſunt, κτητορικά, proprio nomine, appellantur. Prodiit Typicum *Venet.* annis 1603. 1615. 1643. hoc titul. Τυπικὸν σὺν Θεῷ ἁγίῳ περιέχον πᾶσαν τὴν διάταξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ χρόνου ὅλου, *Typicum, favente Deo, continens integrum officii Eccleſiaſtici ordinem per totum annum.* Quo in opere ſequentia continentur. I. Typicum τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας S. Lauræ in Hieroſolymis. Quod & in aliis Monaſteriis Hieroſolymitanis, aliiſque Eccleſiis, obtinet ex præſcripto S. Sabæ *Sæc.* V. 2. Μηνολόγιον: juxta XII. Menſes, continens ἀκολουθίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμῳδίας τε καὶ συνάξεως per totum annum, incipiendo ut ſolent Græci, a menſe Septembri, uſque ad finem Auguſti, præmiſſo capitum indice. 3. Marci Hieromonachi, qui ſe ἁμαρτωλὸν vocat, Σύνταγμα, εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ τυπικοῦ ſive *de dubiis quæ ex Typico oriuntur.*

Digitized by Google

ἐριοῦνται, capitibus C. abſolutum. 4. Nicolai Patriarchæ CP. ad Anaſtaſium, montis Sinæ Abbatem, de jejuniis Græcorum *carmina politica* CCXXIV. 5. Anaſtaſii Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopi tractatus περὶ τῆς Ἀρτζιβουρίου de feriis Monachorum, de continentiâ & ingluvie, &c. 6. *Vita quatuor Evangeliſtarum*; ex Dorothei Synopſi deſumptæ. 7. *Regulæ variæ* περὶ τοῦ πῶς δεῖ προσεύχεσθαι, περὶ τοῦ πῶς δεῖ κινεῖν τὸν Θεὸν, &c. 8. Κεφάλαια προτρεπτικὰ, ſeu *capita adhortativa ad virtutem*, per modum gnomologiæ diſpoſita. 9. Πασχάλιον τοῦ ὀγδόου αἰῶνος, *Paſchalium octavi Sæculi*, ſive Calendarium continens annos ab orbe condito, & ab incarnatione Chriſti; Indictionem etiam, Cyclum, tum ſolarem, tum lunarem, & τὸ θεμέλιον τῆς σελήνης. Hoc θεμέλιον *Epactæ* Latinorum reſpondet, & Ephemeridem annorum ab anno MDCXLIII. uſque ad annum MDCLXXVI. complectitur. Sunt etiam, notante eodem, quem ſuprà notavimus, Allatio, quæ ſtrictiori ſenſu apud Græcos Typica vocantur; nempe verſuum quorundam ex Pſalmis, hinc inde congeſtorum, & ad ſolennitatis, quæ agitur, arcana exponenda aptiorum, Eclogæ. Et horum duo ſunt genera; alterum quod in matutinis precibus, dum Vigilias, quòd eam noctem inſomnes traducant, peragunt, recitari aut cani ſolet; in feſtis ſcilicet Chriſto & B. Virgini dicatis, quæ ſola vigilias habent. Alterum Typicorum genus eſt, quæ inter Miſſarum ſolennia, diebus etſi non omnibus, canuntur, & ſunt πρῶτα καὶ δεύτερα, *prima & ſecunda*; nec alia ſunt, quam Pſalmus CII. qui πρῶτα, & CXLV. qui δεύτερα, dicuntur, uti notat etiam Cl. Goarus, p. 124.

ὙΜΝΟΛΟΓΙΟΝ. Liber Eccleſiaſticus continens hymnos in omnia Feſta totius anni cum antiquis notis muſicis, Menæi & Menologii inſtar in XII. menſes digeſtos, ab initio Septembris uſque ad finem Auguſti. Inſerta ſunt Troparia Sophronii Archiepiſcopi Hieroſolymitani, in Vigiliâ Natalis Chriſti, cantari ſolita. Extat Gr. MS. Biblioth. Vindob. *Cod. Theol.* ex diſpoſitione Neſſelianâ CXXXVI. num. 1. à fol. 1. ad fol. 172. habetur etiam *ibid.* Cod. CLXXXI. anno Chriſti MCCXXI. exarato, num. 2. à fol. 1. uſque ad fol. 184. Pars etiam hujus Hymnologii media, à vigilia Nativitatis Chriſti, uſque ad diem XXI. Maii, *ibid.* Cod. CCIV. Varii hymni Eccleſiaſtici à Scriptoribus Græcis memorantur; quales ſunt, hymnus *Angelicus*, *Seraphicus*, *Cherubicus*, [illegible]; quibus titulis Triſagium ornatur; hymnus μυστικὸς, τριαδικὸς, &c. de quibus non opus eſt ut hic ſigillatim agamus.

ΦΩΤΑΓΩΓΑΡΙΑ, ſeu ΦΩΤΑΓΩΓΙΚΑ. Preces ſunt veſpertinæ, ſeu quæ in veſpertinis officiis canuntur, cujuſmodi plures haberi, in Horologio, Triodio, Paraclerice, aliiſque Græcorum libris Eccleſiaſticis, obſervat ſæpe laudatus du Freſnius *Gloſſ. Græc.* col. 1721.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ. Χαιρετισμὸς denotat Feſtum Annunciationis Deiparæ, quando Angelus à Deo miſſus eam convenit & ſalutavit. Χαιρετισμοὶ, hymni ſunt in laudem Deiparæ compoſiti, quorum odæ ſingulæ incipiunt à voce Χαῖρε, quales habentur MSS. in *Cod. Regio* MMCCXVI. indicante du Freſnio, col. 1724.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ. Ordinatio ad munus aliquod Eccleſiaſticum, Epiſcopo manus imponente, variiſque ritibus & orationibus celebrata. Plura ſunt in Euchologio quæ huc ſpectant Officia, & à minoribus ordinibus auſpicabimur, id ſolùm præmonentes, Oſtiarium, Exorciſtam, & Acolythum, apud Græcos hodie pro ſacris ordinibus non agnoſci. 1. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ, Ἀναγνώστου καὶ Ψάλτου, *Ordo fieri ſolitus in ordinatione Lectoris & Cantoris*, p. 233. & apud Habertum *Pontif. Græc.* p. 305. qui & ampliorem formulam exhibet juxta Liturgiam Patriarchalem, *ibid.* p. 37. 2. Εὐχὴ ἐπὶ χειροτονίᾳ Δεποτάτου καὶ Κηροφόρου, *Oratio in Deputati & Ceroferarii ordinatione*, p. 237. Quis fuit Deputatus, quidve ejus officium, non ſatis liquet. Eundem eſſe cum Ceroferario, & Latinorum Acolytho, volunt plurimi, & non inter officia, ſed inter miniſteria deputabatur. Ejus erat, pallio indutum præire cum lampadibus ſanctum Evangelium, quando in amboonem, lectionis causâ, adferebatur, & ſacra dona cùm ad ſanctum altare deferuntur, & cùm ad menſam propoſitionis referuntur, uti nos docet Joannes Citrenſis in Reſponſ. ad Nicolaum Cabaſilam, *Jur. Gr. Rom.* lib. V. p. 328. Sed & præter cereos, ferulam etiam manu geſtaſſe dicitur. Unde in deſcriptione coronationis Imperatoriæ ferola in ſiniſtram ejus tradi ſolebat, ὥστε τάξιν ἐκκλησιαστικὴν τοῦ Δεποτάτου λεγομένου, *ut ordinem ſeu locum in Eccleſiâ teneat illius qui Deputatus dicitur*, ut in Andronici junioris coronatione rem deſcribit Cantacuzenus, *Hiſt.* lib. I. p. 122. Et eadem planè habet Codinus *de Offic.* cap. XVII. n. XXXV. XXXVI. p. 95. Quicquid ſit, munus illud in Eccleſia Græca, ſuo penè tempore deſiiſſe, & ante paucos annos in Eccleſiâ ſolummodò Theſſalonicenſi viguiſſe, nos docet Symeon Theſſalonicenſis, *de S. Ordin.* cap. I. p. 106. 3. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ Ὑποδιακόνου, *Ordo obſervandus in ordinatione Subdiaconi* p. 244. & ap. Habert. p. 306. & ex Liturgiâ Patriarchali, *ibid.* p. 45. 4. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ Διακόνου, *Ordo qui obſervari ſolet in ordinatione Diaconi*, p. 249. Cui ſubjuncta eſt, p. 262. forma in *Diaconiſſæ* ordinatione obſervanda. Idem officium exhibet Habertus, p. 308. Ordinem in inſtitutione Diaconi obſervandum reperies *Euchologio* p. 284. 5. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ Πρεσβυτέρου, *Ordo obſervandus in ordinatione Presbyteri.* p. 292. & ap. Habert. p. 312. & juxta Liturgiam Patriarchalem, *ibid.* p. 106. Τάξις ἀκολουθίας, quâ Archipresbyter conſtituitur, habetur ex Allatiano exemplari, *Euchologio* p. 287. 6. Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ Ἐπισκόπου, *Ordo qui in Epiſcopi ordinatione ſervari debet*, p. 302. Amplior ex Euchologio Allatiano *ibid.* p. 305. Habetur & apud Habertum p. 316. prolixiori verò formulâ ex Liturgiâ Patriarchali, *ibid.* p. 66. Singula hæc officia ad codices MSS. recognita, variantibus lectionibus & additamentis aucta, notis eruditis illuſtrarunt Jac. Goarus in *Euchologio*, & Iſaac. Habertus in *Pontificali* ſuo, viri de Eccleſia Græcâ egregiè meriti. Formulas etiam conferendi Sacros ordines apud Græcos, nempe Lectoris, Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri, & Epiſcopi, Gr. & Lat. exhibet & illuſtrat P. Arcudius *de Concord. Sacram.* lib. VI. cap. 2. p. 480. Cumulatè verò præ aliis, id præſtitit Joan. Morinus commentario *de Sacris Eccleſiæ ordinationibus*. Ubi Part. II. omnes penè ordinationum apud Græcos formulas, quæ variis ſæculis in uſu fuerunt, Græcè & Latinè exhibet, & annotationibus illuſtrat. In his eminet antiquiſſimum exemplar ex codice MS. DCCC. ad minimum annorum, literis majoribus & uncialibus ſcripto deſumptum: Part. III. de ſingulis, prolixis quidem, ſed & doctiſſimis diſſertationibus agit.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ. *Pſalterium.* Liber continens omnes Pſalmos Davidicos eo ordine quo in Sacris Bibliis habentur, ſed in certas claſſes, plures vel pauciores Pſalmos, pro eorum longitudine, continentes, diſtinctos. Has Sectiones Græci καθίσματα, ſive *Seſſiones* vocant, quod olim Pſalmi uno contextu non legebantur, ſed interjectis lectionibus, ne homines laboris pertæſi, neglectis officiis, ad aliud

animum

animum adverterent. Καθίσματα ſingula in tres partes dividuntur, quæ ſolenni illâ δοξολογίᾳ, *Gloria Patri, & Filio*, &c. terminari ſolent. De his Cathiſmatibus fuſè diſſerit L. Allatius, *Diſſert.* I. p. 55. qui p. 60. deſcribit modum quo Pſalterium per totum annum in Græcorum Eccleſiâ recitatur. Eſt penès me Pſalterium *Venetiis* editum, ap. Ant. Pinell. ann. 1627. 8vo. in XX. καθίσματα diviſum. I. Κάθισμα continet à Pſalmo I. ad *VIII.* incluſivè. II. à *IX.* ad *XVI.* III. à *XVII.* ad *XXIII.* IV. à *XXIV.* ad *XXXI.* V. à *XXXII.* ad *XXXVI.* VI. à *XXXVII.* ad *XLV.* VII. à *XLVI.* ad *LIV.* VIII. à *LV.* ad *LXIII.* IX. à *LXIV.* ad *LXIX.* X. à *LXX.* ad *LXXVI.* XI. à *LXXVII.* ad *LXXXIV.* XII. ab *LXXXV.* ad *XC.* XIII. à *XCI.* ad *C.* XIV. ab *CI.* ad *CIV.* XV. ab *CV.* ad *CVIII.* XVI. ab *CIX.* ad *CXVII.* XVII, ab *CXVIII.* XVIII. ab *CXIX.* ad *CXXXI.* XIX. ab *CXXXII.* ad *CXLII.* XX. ab *CXLIII.* ad *CL.* Sequuntur ψαλμὸς ἰδιόγραφος de victoriâ quam David ex Goliath reportavit, qui Pſalterio non continetur; Cantica ſacra ex V. & N. Teſtamento deſumpta, nempe Moſis II. Exod. *XV.* Deut. *XXXII.* Hannæ matris Samuelis, cap. *II.* Abaccuc Prophetæ, cap. *III.* Iſaiæ, cap. *XXV.* Jonæ Prophetæ, cap. *II.* Trium Puerorum, Dan. *III.* B. Virginis & Zachariæ, Luc. *I.* Ezechiæ Regis, Iſaiæ *XXXVIII.* Manaſſis Regis Judæ; Simeonis ſenis, Luc. *II.* Calci ſubnectitur ordo, ὅπως ὤφειλει στιχολογεῖσθαι τὸ ψαλτήριον ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ. Prodiit etiam Pſalterium, ut infinitas alias editiones taceam, *Venet.* 1643. cui præmittitur Pſalterii per totum annum in Eccleſiâ Græcâ recitandi modus. Subjicitur duplex Lexicon; grammaticum, quo præcipua quæ in Pſalmis occurrunt, vocabula, unà cum eorum Etymologiis, explicantur; hiſtoricum alterum, quo perſonæ & nomina propria quorum in Pſalmis & Canticis Sacris fit mentio, illuſtrantur.

ὩΡΟΛΟ'ΓΙΟΝ. Liber quo Horæ diurnæ & Officia continentur. Præter horas & meſoria, quæ ſingulis Officiis neceſſariò dicuntur, Troparia, Pſalmos, Preces varias, habetur in hoc opere, inquit Allatius, p. 90. Canon compunctivus, Canones paracletici in B. Virginem & angelum cuſtodem, & deprecatorius in omnes Angelos & Sanctos; officium ſatis amplum ſanctiſſimæ Communionis, & minutiora alia. Subjiciuntur, Cyrilli Alexandrini oratio *de exitu Animæ, deque ſecundo adventu*; Chriſtoph. Patricii Mitylenæi *Troparia*, προςόμια dicta, totum *Menologium*, quoad majora anni feſta, ab initio Septembris, complectentia; *Paſchalion* annorum 50. continens Indictiones, Cyclum Solarem & Lunarem, θεμέλιον Lunæ & Paſchata ab anno MDCXLII. uſque ad ann. MDCXCII. Jonæ Gialeni *Selenodromium* perpetuum; Niceph. Paſchalei *de jejuniis Græcorum* tractatulus, linguâ vulgari conſcriptus. Prodiit hoc Horologium *Venet.* ann. 1535. 1601. 1602. 1623. 1632. 1646. 1652.

Ω'ΡΟΛΟΓΟ'ΨΥΛΟΝ, ſeu *parvum Horologium*, ex majori excerptum, & uſui ordinario magis accommodatum. De quo hæc idem Allatius; *Diſſert.* I. p. 104. Continet gratiarum actionem poſtquàm Chriſtianus è ſomno ſurrexerit; officium mediâ nocte & veſpere, ſingulis diebus dici ſolitum; novem cantica, primam, tertiam, ſextam & nonam horas; parvum ἀπόδειπνον ex Apoſtolaria, & ἀπολυτίκια totius hebdomadis; preces in menſâ; preces breviſſimas, dicendas ſingulis diei horis; Menologium breviſſimum; Paſchalium annorum X. Editus eſt hic libellus, ut aliàs ſæpè, *Venet.* ann. 1642. in formâ quam vocant 32.

DISSERTATIO TERTIA.

DE

EUSEBII CÆSARIENSIS ARIANISMO,

adversùs IOANNEM CLERICUM.

Lond. 1696. 8°. PRODIIT haud ita pridem apud nos Liber, è ſermone Gallico, ut dicitur, in Anglicum traductus, complectens vitas quatuor Sanctorum Patrum, nempe *Clementis Alexandrini, Euſebii Cæſarienſis, Gregorii Nazianzeni, & A. Prudentii.* Auctorem præfert Joannem Clericum Amſtelodamenſem, ſcriptis editis ſatis notum. Utrum cum noſtri temporis Arianis, vel potiùs Photinianis facit, mihi eſt inexploratum. Id modò certum, librum de quo agimus, eorum curâ verſum fuiſſe, & in lucem emiſſum, quin & in hanc, quam habemus, formam redactùm. Nullum enim tale opus diſtinctum uſquam edidit D. Clericus; ſed hæ Vitæ ex *Bibliothecâ* ejus *Univerſali*, præſertim ex *Tomo* X. & XVIII. deſumptæ ſunt, & in libri formam ab Editore diſpoſitæ & ordinatæ. Nos in præſenti Diſſertatione Editionem Londinenſem utplurimum ſequimur. Hunc librum pro merito excutere, mihi non vacat. Poſt primarium operis inſtitutum, id ſibi penè unicè propoſuiſſe videtur auctor, ut ſanctos Patres inter ſe committeret, [a] quaſi nec ſibimet ipſis, nec inter ſe invicem convenientes; ut eos tanquam obſcuros [b], perplexos, confuſos repræſentaret, nec eorum quæ tractant ſatis peritos; qui terminis utuntur æquivocis, & præclarè ſe munere ſuo functos arbitrantur, cùm de myſteriis incomprehenſibilibus modo quodam haud intelligibili diſputârint. Dallæi librum *de uſu Patrum* magnis effert laudibus (quicquid, *inquit* [c], aliter ſentiant Antiquitatis Panegyriſtæ) nec mirum; cum auctori, viro cæterà doctiſſimo, viſum fuerit, omnem quæ Patribus debetur, reverentiam excutere; deque eorum ſcriptis ſiniſtrè, & duriori cenſurâ judicare. In Epiſcopos, omnémque ordinem clericalem acriùs animadvertit [d], quos veluti præjudiciis, in conventibus ſuis ſynodalibus mirè occœcatos, traducit, hàcque præ laicis prærogativâ gaudentes, quòd ſimul & partes eſſe poſſint & judices; quòd [e] maximis etiam Principibus imponere, iiſque tanquam inſtrumentis abuti ſolent. Eccleſiaſticorum [f] vitia, avaritiam, ambitionem, dominandi libidinem, Sacerdotii & Epiſcopatuum aucupationem, ſuperbiam, iracundiam, lites & jurgia pro nugis, nulliúſque momenti re-

a Vid. Vit. *Euſebii*, p. 90. 91.

b Vid. in *Clem. Alex.* p. 46. in *Euſ.* 91. 95. 158. 165.

c In *Cl. Alex.* p. 42.

d Vid. in *Euſ.* p. 116. 144 in *Naz.* 273.

e Mais la verité eſt que l'Empereur faiſoit alors peu de choſe de ſon propre mouvement & qu'il n'étoit que l'organe de quelques Eccleſiaſtiques: ce qui n'eſt que trop ſouvent arrivé, même aux plus grands Princes. In *Euſeb.* p. 460.

f In *Greg. Naz.* 217. 218. 246. 272. 273.

R bus

bus, idque ſub ſpecioſo fidei defendendæ prætextu, ex Baſilio & Nazianzeno luculenter exponit. Et nè quò hæc tendant neſciremus, ſubdit g, niſi conſtaret nobis, de quibus hæc dicta ſunt, exiſtimaret quis non aliud hic præter hodiernorum Theologorum imaginem nobis exhiberi. Et ſanè quàm benevolum in Theologos Chriſtianos gerat animum, in libro ſuo de *Incredulitate* nuper apud nos edito teſtatus eſt.

g P. 218. vide p. 280.

Verùm hæc, & ſiqua iſtiuſmodi, non ſunt hujus loci. Ad alia me vocat auctor, virgulam cenſoriam ſatis pro magiſterio in me exercere dignatus, non aliâ licet ratione à me laceſſitus, quàm quod Euſebium à directo Arianiſmi crimine vindicare olim conatus ſum. Locum integrum, prout poſſum à me Latinè redditum, ſubjungam. * *Erat ſemper* (Euſebius) *à partibus Arianorum, eumque tanquam eadem cum iis ſentientem accuſârunt Athanaſius & Hieronymus. In ſummâ vix credi poteſt, ipſum, ſi modò fuiſſet Orthodoxus, Arianiſmo tantopere favere, & depoſitioni Sancti Athanaſii conſentire voluiſſe. Nihilominus Socrates, citatis quibuſdam locis, in quibus cum Orthodoxis loquitur, illum abſolvere aggreſſus eſt; idémque fecerunt recentiorum plures, & in his* D. Cave *in Vitâ Euſebii, quam & Latinè & Anglicè ſcripſit. Poſterior hic putâſſe videtur ſe ad id faciendum ex* Chriſtianâ charitate † *obligari. Exiſtimant verò alii, Chriſtianam charitatem, hoc eſt, amorem quem erga omnes Chriſtianos gerere debemus, hiſtoricos quoſvis obligare ad talium veritatum mentionem faciendam, quæ nullam conditioni mortuorum alterationem inferunt, quæque viventibus uſui eſſe poſſint, ut inde de rebus ritè judicare diſcant. Prætenſa iſta charitas, quæ ad illos ſolummodò Patres ſe extendit, qui orthodoxi habentur, in causâ fuit, quòd non niſi Panegyricos * ſermones de veteribus quodammodo habeamus, in quibus defectus eorum ſemper celantur, cùm nullo virtutum involucro tegi queant.*

* In. vit. *Euſeb.* p. 153. *Biblioth. Univers.* & *Hiſtorique* de l'année 1688. *Tom.* X. p. 474.

† Verba mea ſunt; *Adeò ab omni planè Chriſtiana charitate abhorrens, qui eum vafrè & doloſi ſubſcripſiſſe volunt.* Hiſt. Lit. p. 130. *Edit. Lond.*

* Conf. Præf. ad Vit. *Clem. Alex.* p. 2.3. Edit. Gall. p. 177 *Tom.* X. & edit. Angl. præf. libro præfix.

Hæc D. Clericus; tectè innuens, me vitas Sanctorum Patrum, Euſebii ſaltem, ad hunc modum conſcripſiſſe. At priuſquàm hæc in vulgus projiceret, niſi calumniator haberi velit, quas veritates ſilentio ſuppreſſerim, quibus nævis fictos fucatoſque colores obduxerim, quorumnam Vitas *panegyricè* potiùs quàm hiſtoricè deſcripſerim, liquidò oſtendere debuiſſet. Si enim *accuſâſſe ſufficiat, quis erit innocens?* Rem igitur ab ovo repetam, & apud æquum lectorem cauſam dicam.

In priori hujus operis parte *, & præſertim in *Vitâ Euſebii*, ante quindecim jam annos à me patrio ſermone edita †, non pauca ex Euſebii ſcriptis teſtimonia adduxi, quæ ipſum, ſaltem apud æquos rerum æſtimatores, ab Arianiſmo liberarent. Quid ad hæc Cenſor noſter? Negátne loca à me allata Euſebii eſſe? an affirmat in alium ſenſum à me detorta? vel cum Arianis dogmatibus conciliari poſſe? Nequaquam planè. Intra generalem accuſationem ſe continet, ubi dolus latere ſolet. Quidquid ſit: bilem ei moviſſe videtur; num quod tantum virum Arianis eripi moleſtè ferret, an aliâ ex causâ ipſe viderit. Immeritò utcunque, & injuriâ quidem. Non mihi in animo erat, neque jam eſt, Euſebium ab omni labe purgare, è contra plus ſimplici vice teſtatus ſum, multa ſcriptis ejus ineſſe incautiùs, duriùs, periculoſiùs dicta, quæ æquum & candidum lectorem expetunt; inſolentes quandoque & incommodas repetiri loquendi formulas, à receptis Theologorum regulis abhorrentes, quas nec probo, nec defendo. Sed hîc pedem figo, hoc in me probandum recipio, Euſebium non fuiſſe Arianum, κυρίαις eorum δόξαις non fuiſſe imbutum; quinimò in ejus, quæ extant ſcriptis, ſupereſſe plurima, quæ ipſa Arianiſmi fundamenta radicitùs evellunt. Duo proinde mihi agenda ſunt. Primò oſtendam Euſebium Cæſarienſem injuſtè ad Arianos amandari; deinde, calumniam mihimet exinde conflatam paucis diluam.

* In *Euſeb.* pag 91. *Edit. Genev.*

† Vit. PP. Primit. Tom II. in vit. *Euſeb.* num. 22. p. 29, 30. &c.

I. Euſebius Cæſarienſis injuſtè ad Arianos amandatur. Et tamen ita vulgò fieri ſolet, idque contentione non levi. Et in hunc clamorem abierunt plurimi, tum veteres, tum recentiores. In veteribus primas tenent Athanaſius, Euſtathius Antiochenus, Marcellus Ancyranus, Epiphanius, Hilarius, Hieronymus, Antipater Boſtrenſis, alii; & poſt Concilium Nicænum II. Scriptores Græci penè univerſi. Productus fuerat in iſthoc Concilio ex *Epiſtolâ* Euſebii ad Conſtantiam Aug. Conſtantini M. ſororem locus *, quo adversùs omnem Chriſti imaginem faciendam eruditè diſputat: Cui cùm nihil quod opponerent, haberent Patres, communis ſtatim exortus eſt clamor, ὡς ἀδόκιμον νοῦν παραδοθεὶς, καὶ σύμφρων τοῖς τοῦ Ἀρείου θρησκεύουσι, *homo eſt in reprobum ſenſum traditus, ejuſdem cum Ario opinionis, eadémque cum ejus ſectatoribus ſapiens.* Quaſi ſcilicet omnes, quas affert, Euſebii rationes nullius eſſent ponderis, nec flocci penitus faciendæ in re licèt ad Arianiſmum parùm ſpectante, ſi modò ipſe eſſet Arianus. Sed ita argumentari ſolent boni Patres Nicæni. Ex recentioribus poſt Petavium nemo acriori cenſurâ vexavit Euſebium, quàm Purpuratus Annalium parens. Hoc ei perpetuò objicit, hanc conſtanter cantat cantilenam, *Arianus eſt.* Suſpectæ ſunt ei † Conſtantini M. literæ ad Alexandrum & Arium. Unde? Quia *ab Euſebio homine Ariano recitata.* In Conſtantini edicto adversùs Hæreticos, nominatim non recenſentur Ariani. Quare? *Suſpecta * redditur perfidia Euſebii hominis Ariani.* Nec longè quærenda eſt Cardinalis in Euſebium indignationis cauſa; non aliunde nempe quam quòd diſertè ſcribit, ſuffragante omni antiquitate, Conſtantinum in extremis Nicomediæ fuiſſe baptizatum. Quo poſito, corruit planè ſplendida Pontificiorum de Romano Conſtantini baptiſmo fabula, & quæ ex eo pendent Donationes, & ampliſſima privilegia. De hac itaque Euſebii narratione agens Baronius; tradit hæc, inquit, * *Euſebius, ſed Arianorum ſignifer, qui in gratiam Conſtantis Imp. Ariani hominis, & Arianorum patroni, hæc ipſa conſcripſit.* Ne igitur hæreticæ pravitatis infamia diutiùs prematur vir ſæculorum omnium memoriâ digniſſimus, omniúmque ſui temporis longè doctiſſimus, peſſimam Arianiſmi notam ab Euſebii capite depellere conabor. Quod ut clariùs eluceſcat, *Theſes* quaſdam *ANTI-ARIANAS*, eáſque primi commatis, nempe de Divinitate Filii Dei, deque æterna ejus exiſtentia (in quibus controverſiæ Catholicos inter & Arianos cardo præcipuè vertitur) ſubjiciam, quas Euſebii auctoritate diſertè confirmabo; Præmiſſis duabus regulis, ad explicanda hæc myſteria apprimè neceſſariis, in quas conſenſêre Theologi penè omnes, veteres ac recentiores.

* Act. VI. Conc. T. VIII. col. 495.

† Ad an. 318. nu. 90. 95.

* Ad an. 326. nu. 22.

* Ad an. 324. n. 43. & ſeq.

Regula I. *In perſonis SS. & individuæ Trinitatis conſiderandus eſt Pater tanquam fons & principium Deitatis:* a quo ſuum eſſe habet Filius, ſuum Spiritus Sanctus, ipſe à nullo. Hanc regulam veteres una voce nobis tradiderunt. Athanaſius † Μόνος ἀγέννητος, μόνος πηγὴ θεότητος, *ſolus ingenitus, & ſolus fons Deitatis.* Alibi * Ὁ πατὴρ ἀρχὴ τοῦ υἱοῦ καὶ γεννήτης ἐστὶ, *Pater principium Filii, & genitor eſt.* Clarius rationem reddit *Orat.* V. † Μία ἀρχὴ θεότητος, καὶ οὐ δύο ἀρχαί· ὅθεν κυρίως καὶ μοναρχία ἐστιν, ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς ἀρχῆς ἐστὶ φύσει υἱὸς ὁ λόγος, οὐχ ὡς ἀρχὴ ἑτέρα καθ' ἑαυτὸν ὑφεστὼς, οὐδ' ἔξωθεν ταύτης γεγονὼς ἵνα μὴ τῇ ἑτερότητι δυαρχία καὶ πολυαρχία γένηται· ἀλλὰ τῆς μιᾶς ἀρχῆς υἱὸς, ἴδιος υἱὸς, ἰδία σοφία, ἴδιος λόγος, ἐξ αὐτῆς ὑπάρχων. *Unum eſt principium Deitatis, non duo, unde propria Monarchia unius domini haberi debet. Ex ipſo deinde principio per naturam exiſtit Filius, qui eſt verbum, non quaſi alterum principium, ſeorſim ſubſiſtens,*

† Contr. Sab. Greg. p. 508.

* Cont. Arian. Orat. II. p. 145.

† Pag. 303.

ſubſiſtens, neque aliundè genitus, ne ratione ſecundi duo principia, plurimque principatus oriantur; ſed unius principii ſuus, propriuſque filius, propria ſapientia, proprium verbum, ex ipſo principio ortum habens. Unum, inquit Baſilius †, *ἕνα ἀγέννητον, καὶ μίαν τῶν πάντων ἀρχήν, & unicum omnium principium, Patrem nempe Domini noſtri Jeſu Chriſti:* inde Pater ei * Αἴτιος καὶ ἀρχή. Gregorio Theologo † ἀρχή, ὡς αἴτιος καὶ πηγή. Pro Latinis unus loquatur Auguſtinus *, *Pater filii ſui unigeniti auctor eſt, qui tamen Filium genuit, & gignendo ei dedit.* Conſona his docet Euſebius † noſter, Filium nempe unigenitum veluti Patris imaginem, ex ipſo ortum, οὐκ αὐτὸν ὄντα τὸν πατέρα, ἀλλὰ τὸν τοῦ πατρὸς μονογενῆ υἱόν, οὐδ' αὐτὸν ὄντα τὸν ἀγέννητον, καὶ ἄναρχον, ἀλλὰ τὸν ἐξ αὐτοῦ φύντα, καὶ ἀρχὴν ἐπιγραφόμενον τὸν γεγεννηκότα. *Non tamen ipſummet Patrem, ſed Patris ſui Filium unigenitum, non ipſum quidem ingenitum, & ſine principio, ſed ex illo ortum, ſic ut principium ſui aſcribat Patri.* Iterum * *Utcunque licet Filium profiteamur Deum, unus tamen Deus eſt,* ἐκεῖνος ὁ μόνος ἄναρχος, καὶ ἀγέννητος ὁ τὴν θεότητα οἰκείαν κεκτημένος, αὐτός τε τῷ υἱῷ τοῦ εἶναι, καὶ τοῦ τοιῷδε εἶναι γεγονὼς αἴτιος. *Ille nimirum qui ſolus principio caret, qui ingenitus, qui proprium à ſe poſſidet Divinitatem, qui ipſi inſuper Filio exiſtendi cauſam, & taliter exiſtendi dedit.* Addam & tertium †, πάντα δὲ ταῦτα παρὰ τοῦ πατρὸς λαβὼν, ἐξ αὐτοῦ τε καὶ τῆς θεότητος τὴν δόξαν, ὡς ἂν υἱὸς γνήσιος καὶ μονογενὴς εἰληφὼς ἔχοι· ἀλλ' οὐ καὶ ὁ πατὴρ παρά τινος εἰληφὼς πάντων καὶ αὐτὸς ὢν ἀρχὴ καὶ πηγὴ καὶ ῥίζα τῶν ἀγαθῶν· εἰκότως εἷς καὶ μόνος ἀναγορεύοιτο ἂν Θεός. *Hæc autem omnia cum de Patre ſuſcepiſſet, ab illo & gloriam Divinitatis, tanquam Filius dilectus & unigenitus, accepit, ſed non item Pater à quoquam accepit, cùm ſit ipſe omnium principium, & fons & radix bonorum, unde meritò unus & ſolus prædicatur Deus.* Sed hoſpes ſit oportet in ſcriptis Euſebianis, qui hæc neſcire poteſt.

† Epiſt. 78.
* Adv. Eunom. l. I. in fin.
† Orat. 29. p. 490.
* Cont. Maximin. III. c. 14. col. 732.
† De Eccl. Theol. l. II. c. 14. p. 121.
* Ibid. l. I. c. 11. p. 69.
† Ibid. l. II. c. 11 p. 111.

Regula II. *Siqua in ſcriptis ſanctorum Patrum occurrant dicta, quæ Filium Patre minorem, vel inferiorem facere videantur; vel ad ſubordinationem Filii ad Patrem, vel ad progreſſum ejus ex Patre ad condenda univerſa, vel denique ad τὴν κατὰ σάρκα οἰκονομίαν referenda ſunt.* Hæc tria breviter ſunt explicanda. I. Filius Patri ſubordinatur ut principio & auctori ſuo; minor, non ratione eſſentiæ, ſed originis, quam à Patre habet. Filius Patri æqualis naturâ divinâ; Major Pater communicatione. Hanc Filii minoritatem (ſi ita loqui fas ſit) conſtanter agnoviſſe catholicos Patres, tam qui ante, quàm qui poſt ſynodum Nicænam ſcripſere, non opus eſt pluribus demonſtrare, cùm illorum teſtimonia plenâ meſſe collegit vir in antiquitatis Eccleſiaſticæ palæſtrâ egregiè exercitatus, Georgius Bullus *; imò non indiligenter id præſtitit doctiſſimus Petavius †. Unum aut alterum ex poſt-Nicænis, illuſtrationis gratiâ adjiciam. Alexander * Epiſcopus Alexandrinus, ſub quo Arius primùm in hæreſim erupit, poſtquàm Eccleſiæ doctrinam de Filio tradidiſſet, addit, Ἄτρεπτον τοῦτον, καὶ ἀναλλοίωτον ὡς τὸν πατέρα, ἀπροσδεῆ, καὶ τέλειον υἱὸν, ἐμφερῆ τῷ πατρὶ μεμαθήκαμεν, μόνῳ τῷ ἀγεννήτῳ λειπόμενον ἐκείνου. *Hunc converſionis & mutationis expertem, perinde ac Patrem, nullius egentem, & perfectum Filium Patriſque ſimilem eſſe didicimus, hoc ſolo inferiorem Patre, quòd ingenitus non eſt.* Et poſt pauca, οὐκ ἂν τὸ μὲν ἀγεννήτῳ πατρὶ οἰκεῖον ἀξίωμα φυλάττειν, μηδένα τοῦ εἶναι αὐτῷ τὸν αἴτιον λέγοντας. *Itaque Patri quidem ingenito propriam dignitatem ſervari oportet, nullam nempe eum habere exiſtentiæ ſuæ cauſam profitendo.* Competentem quidem honorem Filio tribuendum eſſe contendit, generationem ex Patre principio carentem ei aſſignando, æternam ejus Divinitatem prædicando, ſimilitudinem Paterno charactëri in omnibus reſpondentem aſcribendo, τὸ δὲ ἀγέννητον τῷ πατρὶ μόνον ἰδίωμα παρεῖναι δοξάζοντες, ἅτε δὴ καὶ αὐτοῦ φάσκοντος τοῦ σωτῆρος, ὁ πατήρ μου μείζων μού ἐστιν. *Solum vero ingenitum Patris proprium eſſe dicamus, cum & ipſe Servator dixerit, Pater meus major me eſt.* Athanaſius * Alexandri Diaconus ac hyperaſpiſtes, & in ſede ſucceſſor, ſimulque fidei catholicæ vindex acerrimus: διὰ τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς οὐκ εἴρηκεν, ὁ πατήρ μου κρείττων μού ἐστιν, ἵνα μὴ ξένον τῆς ἐκείνου φύσεως αὐτὸν ὑπολάβῃ, ἀλλὰ μείζων εἶπεν· οὐ μεγέθει τινὶ, οὐδὲ χρόνῳ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐξ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς γέννησιν. *Atque eam ob cauſam non eſt dictum à Filio, Patrem ſuum ſe meliorem eſſe, ne ſeipſum extraneum alienumque ab illius naturâ exiſtimaret, ſed* Pater, *inquit*, major eſt, *non quidem magnitudine, aut ætate, ſed quia ex ipſo Patre ortum habebat.* Baſilius † Athanaſii æqualis, ἐπειδὴ γὰρ ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἡ ἀρχὴ τῷ υἱῷ, κατὰ τοῦτο μείζων ὁ πατὴρ, ὡς αἴτιος καὶ ἀρχή· διὸ καὶ ὁ κύριος οὕτως εἶπεν, ὁ πατήρ μου μείζων μού ἐστι, καθὸ πατὴρ δηλονότι. *Quoniam enim à Patre principium eſt Filio, ideo major eſt Pater, ut cauſa & principium. Quapropter etiam Dominus ſic dixit,* Pater meus major me eſt, *quatenus videlicet eſt Pater.* Eleganter, ut ſolet, alibi *: ὡς γὰρ ὁ υἱὸς τάξει μὲν δεύτερος τοῦ πατρὸς ὅτι ἀπ' ἐκείνου, ἀξιώματι, ὅτι ἀρχὴ καὶ αἰτία τοῦ εἶναι αὐτῷ ὁ πατήρ· καὶ ὅτι δι' αὐτοῦ ἡ πρόσοδος, καὶ προσαγωγὴ πρὸς τὸν θεὸν καὶ πατέρα· φύσει δὲ οὐκέτι δεύτερος, διότι ἡ θεότης ἐν ἑκατέρῳ μία. *Nam quemadmodum filius ordine quidem à Patre ſecundus eſt quoniam ab illo eſt: Et dignitate, quoniam origo eſt, atque cauſa eſſendi Pater ipſi eſt, & quoniam per ipſum acceſſus & adductio eſt ad Deum Patrem. Naturâ vero nullo modo ſecundus, quoniam in utroque una eſt Deitas.* Antiquioris cujuſdam Theologi dictum refert Iſidorus Peluſiota *, ἀκήκοα λέγειν ὁ ἐφησί τινα πρὸς αὐτοὺς (Anomæos) διαλεγόμενον, ὅτι καὶ τὸ μεῖζον ἐστὶν ὡς γεννήτωρ, καὶ τὸ ἴσον καθ' ὁ Θεὸς, καὶ ὁμοούσιος. *Illud vobis dicere licet, quod à quodam dum adverſus eos diſſereret, allatum eſt, nempe quod & majus conſiſtit, quâ ratione genitor eſt: & æquale, quatenus Deus eſt, ejuſdémque ſubſtantia.* Breviter S. Hilarius † *Nam dum à te eſt, ſecundus à te eſt.* Gregorius * Theologus, Baſilii familiaris, πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, τοῦ υἱοῦ ἐστι, πλὴν τῆς αἰτίας. *Omnia quæ habet Pater, Filii ſunt, præter cauſam.* Alibique, † Δῆλον ὅτι τὸ μεῖζον μέν ἐστι τῆς αἰτίας, τὸ δὲ ἴσον τῆς φύσεως· καὶ τοῦτ' ἀπὸ πολλῆς εὐγνωμοσύνης ὁμολογοῦμεν ἡμεῖς. *Manifeſtum eſt, Majoris vocem ad cauſam pertinere, Æqualis verò ad naturam. Et nos illud ingenuè admodum & candidè confitemur.* Ad eundem planè modum ubique loquitur Euſebius. Unicum tantummodò locum dabo *. Καὶ ὁ μὲν καθ' ἑαυτὸν τέλειος καὶ πρῶτος, ὡς πατὴρ, καὶ τῆς τοῦ υἱοῦ συστάσεως αἴτιος· οὐδὲν εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἑαυτοῦ θεότητος παρὰ τοῦ υἱοῦ λαμβάνων. Ὁ δὲ ὡς ἐξ αἰτίου γεγονὼς υἱὸς, δεύτερος ἐστιν οὗ καθέστηκεν, παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ τὸ εἶναι, καὶ τοιόσδε εἶναι εἰληφώς. *Et ille quidem per ſeipſum perfectus ac primus, tanquam Pater, & qui auctor ſit ut Filius conſiſtat, nihil a Filio accipiens, quo ſuam naturam quà Deus eſt compleat: Hic autem tanquam ex cauſâ profectus Filius, ſecundus ab illo cujus eſt Filius, exiſtit, quippe qui à Patre ut & ſit, & talis ſit, acceperit.* 2. Præter æternam Filii cum Patre coexiſtentiam, Divini cujuſdam τοῦ λόγου progreſſus meminiſſe videntur Antiquorum plures, quo ὁ λόγος omnia creaturus, ex Deo Patre κατ' ἐνέργειαν prodiit ad condenda univerſa. Multus eſt in hac notione adſtruendâ, ſimul & enucleandâ Bullus * noſter, qui Athenagoræ, Tatiani, Theophili, Antiocheni, Hippolyti, & Novatiani, hanc in rem teſtimonia fusè non minùs quàm eruditè explicat; quem adeant curioſi. Nec à ratione quidem abhorret, quod obſervat † idem vir eruditus, hoc ipſum vulgato illo Arianorum effato denotari, πρὶν γεννηθῆναι οὐκ ἦν, *priuſquam naſceretur*

* Defenſ. fid. Nic. ſect. IV. cap. 1. 2.
† De Trinit. l. II. cap. 2. p. 99. &c. Vid. lib. V. cap. 5.
* Epiſt. ad Alex. apud Theod. H. Ec. l. I. c. 4. p. 17.
* Cont. Arian. Orat. II. p. 180.
† Adv. Eunom. lib. I.
* Ubi ſupr. l. III. p. 74. Vide omnino l. I. p. 30.
* Lib. III. Epiſt. 334. p. 386.
† De Trinit. lib. XII.
* Orat. 24. in Ægypt. advent. p. 419.
† Orat. 36. p. 582. & Orat. 40. p. 649.
* Demonſt. Evang. l. IV. c. 3. p. 147.
* Ibid. ſect. 3. c. 5. 6. 7. 8.
† Ib. c. 9. p. 178.

naſceretur non erat. Referri hæc ad Chriſti ex Virgine incarnationem non poſſunt, quippe Arianos ultrò conceſſiſſe filium ante B. Virginem, imò ante mundum conditum extitiſſe, notum eſt, quàm quod notiſſimum. Adeóque de aliâ quadam filii nativitate intelligi debent, de ea nempe quâ paulò ante conditum mundum ex patre modo quodam inexplicabili progreſſus eſt ut univerſa conſtitueret. Proindeque huic Catholicorum ſententiæ effatum illud ſuum oppoſuerunt Ariani. Ingenioſa certè conjectura, nec a maxima veriſimilitudine aliena. Et ab hac ſententia non prorſus abludere Euſebium noſtrum, infinitis exemplis demonſtrare poterat, iis præcipuè locis, in quibus oſtendit (ut ipſius verbis * utar) ἵνα μονογενῆ, ϰαὶ ἀγαπητὸν υἱὸν ἔδοξε τῷ παναγάθῳ πατρὶ τῆς τῶν γενητῶν ἁπάντων δημιουργίας προυφίσασθαι δεῖν, *Optimo Patri viſum eſſe, unigenitum & dilectum Filium, omnium rerum quæ creanda eſſent, opificio præferri oportere. Quem proinde dicimus*, inquit, πρῶτον πάντων ἀπὸ τοῦ πατρὸς ὥσπερ τι μονοειδὲς πάσης οὐσίας ϰαὶ φύσεως προβεβλῆσθαι ὄργανον ἔμψυχον ϰαὶ, &c. *Omnium primum a Patre, quaſi quoddam ſingulare inſtrumentum omnis eſſentiæ & naturæ productum eſſe; inſtrumentum nempe animatum & vivens, ac potiùs divinum, vitalemque vim in ſe habens, & ſapientiſſimum.* Ne mireris, Lector, Filium hoc loco Patris in condendâ rerum univerſitate *inſtrumentum* vocari. Non enim loquitur de inſtrumento *extraneo*, ſed *connaturali*, *de ſingulari quodam*, nempe *animato*, *vivente*, *divino*, πανσόφῳ, *vimque vitalem in ſe habente.* Nec aliud ſibi voluit Euſebius, quàm ita volente & mandante Patre, Filium in creatione mundi paternæ voluntati obſecundâſſe, eamque in actum perduxiſſe. Neque aliter loqui ſolent Patres maximè Catholici, apud quos non rarò Patri *miniſtrâſſe* dicitur. Quid quod ipſemet Petavius; Irenæi, Athanaſii, Baſilii, Cyrilli Alexandrini, Marii Victoris, aliorúmque teſtimonia citat, qui disertè affirmant Patrem Filio imperâſſe, ipſumque paternis juſſis paruiſſe, *de Trinit.* l. II. cap. 7. *num.* VII. p. 140. 141. Et tamen quod in his Patribus facilè admittit, eodem loco Euſebio præfractè denegat. En egregium hominis candorem! Verùm hæc obiter. Eodem ſenſu intelligendus videtur Euſebius, cùm toties † Filium τὸ δεύτερον ϰατὰ τὸν πατέρα τῶν ὅλων αἴτιον, *Secundam omnium rerum cauſam poſt Patrem* dicit, præſertim cum iis ipſis in locis filium ὁμοίως σοφίαν, *Deum*, quin & αὐτόθεον, vocat. Neque alio planè ſenſu alibi * ait *Deum Patrem*, μέσην τινὰ παρεμβαλεῖν τὴν τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ ϰαὶ πρωτοτόϰου θείαν ϰαὶ παναλϰῆ ϰαὶ παντοδύναμον δύναμιν, *Mediam quandam unici ſui primoquegeniti Filii Divinam & omnipotentem, & omnibus virtutibus exuperantem vim interpoſuiſſe*, quando ſcilicet mediante Filii virtute Deus condidit univerſa. Certè ipſe Alexander † Alexandrinus, ubi de Deo Patre, & rebus ab illo, ex nihilo creatis agit, de Filio ita loquitur. Ὧν μεσιτεύουσα φύσις μονογενὴς, δι᾽ ἧς τὰ ὅλα ἐξ οὐϰ ὄντων ἐποίησεν ὁ πατὴρ τοῦ Θεοῦ λόγου, ἡ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὄντος πατρὸς γεγέννηται. *Inter quæ duo media obtinens unigenita natura Dei verbi, per quam Pater univerſa condidit ex nihilo, ex ipſo vero Patre progenita eſt.* 3. Incarnationis œconomia omnem Chriſti comprehendit ſtatum, actiones, & munera, quæ ab aſſumptâ carne humanâ Θεάνθρωπος, Dei hominúmque mediator obiit, atque executus eſt. Hac ratione Patre eſſe inferiorem, apud omnes in confeſſo eſt, notiúſque, quàm ut probari debeat. Teſtem inſtar omnium damus Auguſtinum *. *Regula catholicæ fidei ſic ſe habet, ut cùm aliqua in ſcripturis dicantur de Filio, quod ſit minor Patre, ſecundum ſuſceptionem hominis intelligamur. Cùm verò ea dicantur, quibus demonſtratur æqualis, ſecundum id quod Deus eſt, accipiantur.* De hac miſſione & exinanitione agens Euſebius * noſter, poſtquam præcipua legationis hujus mediatoriæ, à Deo Patre ei commiſſæ, munia recitâſſet, ait, *ipſum hoc modo* μείζονα τὸ εἶναι αὐτοῦ ὁμολογεῖν, *Patrem ſe majorem eſſe confiteri:* Alibique † vocat ipſum ψυχῶν ἰατρὸν πρὸς τοῦ μείζονος ἀπεσταλμένον, *animarum medicum à majore miſſum.* Quoties igitur filium à τῷ ἐπὶ πάντων Θεῷ diſtinguit, ratione muneris mediatorii id facit; *quippe * quod ille qui mediator eſt, non eo ipſo Deus eſt. Sed* ἄνω ϰαὶ πρῶτον *us unigenitus Dei Filius, antequàm fieret Dei mediator & hominum, mediator Dei & Angelorum, quando* μεσιτεύει πατρὶ, *intermedias partes ſupplebat ſuo Patri, qui miniſterio Angelorum legem hominibus promulgavit.* Huc fortaſſe referri debet, quod ex epiſtolâ ejus ad Euphrationem Epiſcopum * citant Synodi Nicenæ II. Patres his verbis; * Πάλιν αὐτὸς ὁ πάντων μᾶλλον ἀϰριβῶς ἐπιστάμενος υἱὸς τοῦ θεοῦ ἕτερον ἑαυτὸν εἰδὼς τοῦ πατρὸς, ϰαὶ μείω ϰαὶ ὑποβεβηϰότα εὖ μάλα εὐσεβῶς τοῦτο ϰαὶ ἡμᾶς διδάσϰει λέγων, ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με μείζων μου ἐστί. *Verumtamen ipſe Filius Dei qui magis omnia liquido novit, alium ſe à Patre, ac minorem atque inferiorem ſciens, admodum piè hoc etiam nos docet, dicens Pater qui miſit me major me eſt.* Hæc de incarnationis ſtatu clara ſatis & aperta ſunt: Verba verò quæ immediatè procedunt, οὐ γὰρ συνυπάρχειν φαμὲν τὸν υἱὸν τῷ πατρὶ, προϋπάρχειν δὲ τὸν πατέρα τοῦ υἱοῦ, *Non enim ſimul cum Patre Filium fuiſſe dicimus, ſed Patrem præexiſtere*, de ordine ſolùm naturali inter Patrem & Filium intelligi poſſunt; aliter cum exploratiſſimâ Euſebii mente è diametro pugnant, ut ex iis, quæ infrà notabimus liquidò patebit. His ita poſitis, ad ipſas jam *Theſes* veniamus: hoc ordine in ſingulis ſervando, ut primò tradam ſententiam Catholicam, dein Arianam, denique Euſebianam; ut uti propiùs acceſſerit Euſebius, rectiùs dijudicet æquus Lector.

THESIS I.

D. N. IESVS CHRISTVS præter humanam, quâ carne indutus, naturam habet ut Dei Filius reverâ Divinam.

ERAT, inquit Apoſtolus *, ἐν μορφῇ Θεοῦ, *nec duxit eſſe rapinam* τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, tum cùm *ſeipſum exinanivit, & formam ſervi accipiens, ſimilis hominibus factus eſt, & habitu inventus ut homo.* In quem locum hæc inter alia Chryſoſtomus † Τί οὖν πρὸς Ἄρειον εἴποιμεν; ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, Θεὸς ἦν· μορφὴ γὰρ, ϰαὶ μορφὴ ϰεῖται· Εἰ τοῦτο ἀληθὲς, ϰἀϰεῖνο· φύσει ἄνθρωπος, ἡ μορφὴ τοῦ δούλου· Οὐϰοῦν φύσει Θεὸς ϰαὶ ἡ μορφὴ τοῦ Θεοῦ. *Sed quid jam adverſus Arium dicemus? in formâ Dei exiſtens, Deus erat. Nam & hic, & illic nomen formæ ponitur. Si hoc verum, certè & illud. Forma ſervi eſt, eſt naturâ homo. Ergo forma etiam Dei, naturâ eſt Deus.* Et rectè quidem ὁ χρυσορρήμων, & argumento planè ἀναντιρρήτῳ. Ex hoc etenim loco luce clarius eſt, Chriſtum non minùs verè Deum extitiſſe, quàm verè homo factus eſt. Negari non poteſt etiam Arianos Chriſtum Deum vocare conſuevîſſe. Sed ludebant in terminis, Deum non naturâ & eſſentiâ, ſed creatione ſolummodò & conſtitutione intelligentes. Θεὸς ϰτισθεὶς ὑπὸ θεοῦ, inquit Arius *; quin & verum Deum pro re natâ confiteri non recuſârunt †, ſed non alio ſenſu, quàm quod ita factus ſit, γενόμενος γὰρ ἀληθινὸς, ἀληθινός ἐστι. *Verus enim eſt, qui revera factus eſt.* Aliter, ubi aperta fronte loquebantur, Deum verum eſſe negabant *, nec alio modo quàm μετοχῇ, eadem ſcilicet ratione Deus dictus, qui cæteri quoque numina appellantur. Quid quod Filium in creaturarum ordinem redigebant? quem ipſe Arius, ejuſque ſectaces † ubique conditum, & ex creatis unum, ϰαὶ ϰτίσμα, ϰαὶ

ποίημα,

* Dem. Evang. l. IV. c. 4. p. 149.
† H. Eccl. l. I. c. 2. p. 5. l. X. c. 4. p. 371. 375. 376.
* Dem. Evang. l. IV. c. 6. p. 154. confer. Orat. de laud. Conſt. c. XI. p. 635, 636. Et quæ ad iſtum Euſeb. loc. cum notavit Cl. Builus ſect. p. p. 102.
† Epiſt. ubi ſuprà, p. 17.
* Lib. 83. Quæſt. Quæſt. 69. Tom. IV. col. 586.
* De Eccl. Theol. l. I. c. 11. p. 70.
† Præp. Evang. l. VII. c. 12. p. 321.
* Cont. Marc. l. I. c. 1. p. 8.
* Act. VI. col. 497.
* Philip. II. 6. 7. 8.
† Confer etiam quæ habet Baſilius adv. Eunom. lib. I. p. 28.
* Ap. Athan. diſp. contr. Ar. in Conc. Nic. p. 86.
† Ap. Athan. Ep. ad Afric. p. 721. & Theod. H. Eccl. lib. I. c. 5. p. 18.
* Athan. Orat. I. contr. Arian. p. 124.
† Ap. Ath. ib. p. 125. Epiſt. Syn. Nic. ad Ægypt. ap. Socr. lib. I. c. 9. p. 28. Ath. ib. p. 124. Orat. II. p. 142. Alex. Epiſt. ap. Theod. p. 10.

ποίημα, καὶ ἔργον, dicere non reformidârunt. Nec creaturam modò, ſed & naturâ mutabilem, virtutis ac vitii capacem, ſed pro ἰδίῳ αὐτεξουσίῳ bonum remanſiſſe. Longè aliter Euſebius noſter, non ſolùm τὴν θεότητα, & τὴν θεότητος αὐτοῦ δύναμιν Filio aſcribit †, non modò υἱὸν μόνον πατρικῇ θεότητι τετιμημένον, *Solum Filium Paternâ Deitate honoratum eſſe* fatetur, ſed & Deitatem ſenſu Apoſtoli in ipſo inhabitare. Ita * ad iſtum Prophetæ locum Iſai. XLV. 14. *Quoniam in te eſt Deus, & non eſt Deus præter te, Deus Iſrael Salvator.* Ad hunc enim modum poſtrema verba reddunt LXX. aliter verò juxta Hebraicam veritatem alii Interpretes Græci, Aquila, Θεὸς ἄρα ἰσχυρὸς ἀποκρυπτόμενος, Θεὸς Ἰσραὴλ σώζων. Theodotion, διὰ τοῦτο ἰσχυρὸς κρυφαῖος, Θεὸς σώζων. Poſtquam hæc recitaſſet Euſebius, ſubdit, Σφόδρα θαυμαστῶς κρυφαῖον Θεὸν, τὸν Χριστὸν ὀνομάζει, καὶ τὴν αἰτίαν δὲ δι' ἣν θεὸν αὐτὸν μόνον ὡς ἐν γεννητοῖς μετὰ τὸ πρῶτον καὶ ἀγέννητον ἀποκαλεῖ, σαφῶς ἐκδιδάσκει, τὴν τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ κατοίκησιν· Ἐν τούτῳ γὰρ κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος κατοικῆσαι. Τοῦτο δηλοῖ φάσκουσα ἡ λέξις, ὅτι ἐν σοὶ ὁ Θεός ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι θεὸς πλήν σου. *Ubi ſanè mirabiliter abſconditum Deum Chriſtum nominat, nec non cauſam quoque planiſſimè docet, propter quam ſolum ipſum ut in genitis ſit, poſt primum ac ingenitum vocat, ob Patris videlicet in ipſo inhabitationem. In ipſo enim, ut Divinus docet Apoſtolus*, complacuit omnem plenitudinem Deitatis habitare. *Hoc ipſum verba ipſa declarant, quæ ſic ſe habent: quoniam in te eſt Deus, & non eſt Deus præter te.* Ubi τὸ ἐν γεννητοῖς, reſpicit Filii ex Patre generationem, quo ſenſu Pater πρῶτος καὶ ἀγέννητος verbis proximè ſequentibus dicitur. In adſtruenda Dei unitate, quotieſcunque contra Judæos, Gentiles, vel Hæreticos agit, prudenter monet † Eccleſiam duos Deos nequaquam agnoſcere, & utcunque Filium Deum profiteatur, tamen non niſi unum Deum prædicare, Patrem nempe ἄναρχον καὶ ἀγέννητον, *qui propriam à ſe poſſidet Divinitatem, & Filium, cui taliter exiſtendi cauſam dedit.* Cúmque Filius perfectiſſima ſit Patris ſui imago, ὁ ὢν perinde ac Pater dicitur *, Καὶ τοῦτο εἴη ἂν αὐτοῦ εἰκὼν, καθ' ὃ μόνος ἦν αὐτὸς ὁ ὤν· διὸ καὶ αὐτὸς χρηματίζοι ἄν· Ὁ ὢν, ἐπεὶ καὶ Θεὸς, καὶ κύριος ὁμοίως τῷ πατρὶ, καὶ αὐτὸς διὰ πάσης ἀνηγόρευται τῆς θεοπνεύστου γραφῆς. *Et eo ipſo ſit imago ejus, quod ſolus ipſe ſit, qui eſt. Adeóque vocetur & ille*, QUI EST, *cum & Deus ſit, & Dominus ſimiliter atque Pater eſt, & Dominus ac Deus, quomodo per ſcripturas univerſas annunciatur.* Ad πολυθρύλλητον † illud Joannis, *& Deus erat verbum*, notat τὸν λόγον hoc loco non θεὸν appellari, ne quis illum opinaretur, ſimilem humano cuidam verbo extitiſſe, Θεὸν δὲ αὐτὸν καλεῖ τὸ ὑπερφυὲς τῆς περὶ αὐτὸν θεοπρεποῦς ἀξιώματος οὕτω δεικνύς. *Sed appellat eum Deum, quo divinæ dignitatis ejus excellentiſſimam indicaret naturam.* His adde, quod Filio ubique tribuit, quæ ſolius Dei propria ſunt, nec creaturæ ullo jure competere poſſunt, qualia ſunt, Omnipotentia *, Omnipræſentia †, Καρδιογνωσία *, Miraculorum operatio †, quibus τὸν Θεὸν λόγον ἀποφαίνει, *Se Deum verbum eſſe demonſtravit*, ut alia mittam. Vim hujus argumenti clarè agnoſcit doctiſſimus Petavius in Præfatione * ad illud ipſum opus, quo in Euſebium tàm immaniter debacchatur. *Qui verè propriéque Deus eſt*, inquit, *ex Dei ſubſtantiâ genitus, idem habeat omnia neceſſe eſt, quæ ſunt propria Dei, Infinitatem, Immenſitatem, Æternitatem, Omnipotentiam*, τὸ ἄκτιστον, τὸ ἄτρεπτον, *cæteraſque dotes & proprietates, ſine quibus ſtare divinitas vera non poteſt.* Hæc diſerta ſatis; ſunt tamen clariora hujuſce rei teſtimonia. E multis pauca proferam. Conqueritur Euſebius †, immeritò ſibi vitio vertiſſe Marcellum, quòd Dei verbum ὡς Θεὸν οὐσίᾳ καὶ δυνάμει ὑφεστῶτα, *Deum eſſe ſubſtantiâ, & potentiâ ſubſiſtentem*, aſſirmâſſet; ipſe contra † blaſphemiæ dicam Marcello hoc nomine impingit, quòd auſus ſit, Διαιρεῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἕτερον Θεὸν τὸν λόγον ὀνομάσας, οὐσίᾳ τε καὶ δυνάμει διεστῶτα τοῦ πατρὸς, *Dividere quidem Dei verbum, & verbum Deum alterum nominare, ſubſtantiâ & potentiâ à Patre differentem.* Et ne ullus calumniæ pateret locus, Filium naturâ Deum eſſe ingenuè confitetur. En inſignem hanc in rem locum *: οὕτω πεφυκὼς τὴν οὐσίαν αὐτόθεν τε ἀπὸ πρώτης ὑπάρξεως φυσικὴν, ἀλλ' οὐκ ἐπίκτητον τὴν εἰκόνα τοῦ πατρὸς ἐπαγόμενος. διὸ καὶ φύσει Θεὸς ὁ μὲν καὶ μονογενὴς υἱὸς ὢν τυγχάνει, οὐχὶ δὲ ὁμοίως τοῖς ἔξωθεν εἰσποιουμένοις, ἐπισυμβεβηκός τι τὸ ἀξίωμα τῆς τοῦ Θεοῦ προσηγορίας ἐπέχων, *Quum tali exiſtat & naturâ, & eſſentiâ, inde ex quo primùm extitit, non acquiſititiam, ſed naturalem Patris imaginem referat. Quare idem naturâ Deus, & idem unigenitus Filius exiſtit, non autem ut illi, qui extrinſecus adſumuntur, adoptatus, quique adventitium Divinæ appellationis honorem poſſident.* Verba ipſo ſole ſplendidiora, nulloque ſophiſmate eludenda. Subdit verbis ſequentibus, *naturâ eſſe unigenitum Filium, Deumque noſtrum celebrari, etſi non ſit* Ὁ πρῶτος Θεὸς, ſed πρώτου τοῦ Θεοῦ μονογενὴς υἱὸς, καὶ διὰ τοῦτο θεὸς, *Ex Deo unigenitus Filius, & ideircò Deus.* Quid plura? Filium αὐτόθεον ἡμῶν dicit; ita etiam in ſermone, quem Tyri in Encœniis habuit circa ann. CCCXIV. necdum exortâ hæreſi Arianâ, ait †, *Chriſtum Dominum* διὰ τοῦ καθόλου θεοῦ παῖδα γνήσιον καὶ αὐτόθεον προσκυνεῖσθαι, καὶ εἰκότως, *tanquam ſummi omnium Dei naturalem Filium, ac per ſe Deum adorari, idque jure merito.* Non quod crediderit Euſebius Filium eſſentiam ſuam à ſemetipſo habuiſſe, (id enim centenis locis rejicit) ſed quod veriſſimè ſenſuque maximè proprio Deus ſit, unde & αὐτὸς θεὸς, ipſiſſimus Deus ſemel iterúmque * ei dictus eſt. Ad hunc Euſebii locum obſervari meretur Clariſſimi Valeſii Annotatio. *Notandus eſt imprimis hic locus, in quo Euſebius Chriſtum vocat* αὐτόθεον, *id eſt, per ſe ac verè Deum. Hic enim unicus locus meo quidem judicio ſufficit ad repellendas omnes calumnias eorum, qui Euſebium noſtrum Ariani dogmatis labe aſperſum fuiſſe crediderunt.* Nec his contentus Euſebius, acriùs hoc nomine perſtringit † Arianos, ipſis licet non nominatis, nempe Τοὺς κτίσμα αὐτὸν φάναι τετολμηκότας ἐξ οὐκ ὄντων, τοῖς ὁμοίως τοῖς λοιποῖς κτίσμασι γενόμενον, *quòd auſi ſunt illum creaturam vocare, eumque dicere è non exiſtentibus, quemadmodum & cætera producuntur creaturæ, progeneratum.* Quod & in ſequentibus fuſiùs probat, damnatque * unà cum illis Marcellum; hunc, quod hypoſtaſim Filii inficiando ipſum Filium abnegavit: illos verò, quòd duas hypoſtaſes concedendo, unam ingenitam, creatam, alteram de non exiſtentibus, unum quidem ſubſtituunt Deum: *At nullus interea (inquit) illis habetur Filius, non unigenitus, non Dominus, non Deus.* Μηδὲν μὲν ἐπικοινωνοῦντα τῇ τοῦ πατρὸς θεότητι· τοῖς δὲ λοιποῖς κτίσμασι καθ' ὃ ἐξ οὐκ ὄντων ὑπέστη, παραβαλλόμενος· ἀλλ' οὐχ οὕτως ἡ ἐκκλησία· τὸν δὲ υἱὸν τοῦ Θεοῦ, θεὸν καὶ κύριον ἀνακηρύττει, καὶ ἀληθῶς υἱὸν εἶναι καὶ θεὸν διδάσκει. *Neque enim quicquam habet ſecundùm eos, cum paternâ Divinitate commune, ſed per omnia componitur cum creaturarum turbâ in hoc, quod de nihilo procreabatur. Sed non ad iſtum modum Eccleſia. Nam filium Dei prædicat Deum Dominumque, veriſſimè Filium eſſe eum, atque Deum docet.* Teſtatur, † Patres Eccleſiaſticos, Ebionæos, Sabellium, & Paulum Samoſatenum, idcircò alienos ab Eccleſiâ pronunciâſſe, quòd licèt unum agnoſcerent Deum, τὴν δὲ τοῦ υἱοῦ θεότητα μὴ εἰδότας, *Filii tamen Divinitatem non fatebantur.* Si igitur Euſebius alicubi Patrem ſolum

† Dem. Evang. l. IV. c. 1. p. 144. De Eccl. Theol. l. 1. c. 18. p. 89. l. III. c. 6. p. 174.
* Dem. Evang. l. V. c. 4. p. 226.
† De Eccl. Th. lib. I. c. 11. p. 69.
* Ibid. lib. II. c. 20. p. 137.
† Ibid. lib. I. c. 20. p. 83.
* Orat. de laud. Conſt. c. 11. p. 637.
† Ibid. c. 12. p. 639.
* Cont. Marc. l. II. p. 56. de laud. Conſt. c. 14. p. 651.
† Cont. Marc. l. I. p. 28.
* Ad Tom. II. Dogm. Theol. cap. 6. n. 3.
† Cont. Marc. lib. 1. p. 28.
† Ibid. p. 29.
* Dem. Evang. l. V. c. 4. p. 227.
† Hiſt. Eccl. l. X. c. 4. p. 375.
* Ibid. p. 376. de Eccl. Th. l. II. c. 14. p. 121.
† De Eccl. Th. l. I. c. 9. p. 66.
* Ibid. c. 10. p. 69.
† Ibid. c. 14. p. 75.

lum Deum eſſe pronunciat; non de Eſſentiâ Divinâ, ſed ingenito principio intelligendus eſt, ut millies ipſemet nos docet. Unicum hic regeri poteſt, quod ex epiſtolâ ejus ad Euphrationem citat Athanaſius †, & in Actis * Concilii Nicæni II. denuò recitatur, his verbis; Ἐπεὶ καὶ αὐτὸς μὲν Θεὸς ὁ υἱὸς, ἀλλ' οὐκ ἀληθινὸς Θεός. *Nam & ipſe quidem Filius Deus eſt, ſed non verus Deus.* Sed notari debet, hanc ſententiolam verbis & præcedentibus & ſubſecutis mutilatam nudè tantùm recitari, ut quo ſenſu illam dixerit auctor, haud facile eſt inveſtigare: interim dubitari nequit, Euſebium ad verba illa Chriſti reſpexiſſe, & eodem planè ſenſu poſuiſſe, *Ut cognoſcant te ſolum Deum verum, & quem miſiſti Jeſum Chriſtum.* Et ita planè ſe rem habuiſſe, ipſemet Euſebius * teſtis eſt, ubi Marcello reſpondet, qui hoc ipſum ſibi objecerat, ſe his verbis non Patrem ſolum verum Deum docuiſſe, ſed illud tantùm quod à Salvatore prolatum eſt voluiſſe, *Ut te cognoſcant ſolum verum Deum.* Neque hoc Marcello inſolens, qui aliàs † Euſebium accuſaverat, quaſi Chriſtum nudum eſſe hominem diceret, non aliam ob cauſam, quàm quòd in Epiſtolâ quâdam ſententiam illam Apoſtolicam uſurpârat, *Unus Deus eſt, unus mediator Dei atque hominum, homo Jeſus Chriſtus.* Quo verò ſenſu effatum illud Dominicum intellexerit Euſebius, ipſe omnium optimus ſententiam ſuam ingenuè exponit *: Patrem nempe ſolum eſſe verum Filii fontem & originem, Filium Patris imaginem; hocque ipſum ſervatorem voluiſſe cùm diceret, *Ut cognoſcant te unum ſolum verum Deum.* Sed non tamen gravemur, *inquit*, & verum Deum confiteri, & Filium veluti in imagine, reſultantem, ἵνα ἡ τοῦ μόνου προσθήκη μόνῳ τῷ πατρὶ, ὡς ἀρχετύπῳ τῆς εἰκόνος ἁρμόζῃ. *Ut additio illa*, ſolus, *ſoli Patri adaptetur, utpote qui imaginis ſit archetypon.* Alibique ait *, Dominum hæc verba ad Patrem ideo retuliſſe, τὸ προσῆκον ἀπονέμων σέβας τῇ ἀγεννήτῳ φύσει, ἧς αὐτὸν εἰκόνα εἶναι καὶ γέννημα οἱ θεῖοι λόγοι παιδεύουσιν, *Ut ſic naturæ ingenitæ convenientem honorem & cultum attribuat, cujus naturæ & ipſum imaginem eſſe & ſobolem Divina docent oracula:* id eſt, honorem originis & principii Patri ſoli unicè eſſe tribuendum.

† De Syn. Arim. p. 681. * Act. VI. col. 497. * Contra Marcel. l. I. p. 27. † Ibid. p. 29. * De Eccl. Th. l. II. c. 23. p. 141. * Dem. Evang. l. V. c. 17. p. 244.

THESIS II.

Divinam hanc naturam Pater ingenitus ſuo Filio dedit & communicavit.

PAter Deus eſt, ſed non *de Deo*, quia non ab alio ſuam habet origenem; Filius Deus, ſed *de Deo*, quia à Patre eſt. Inde in ſymbolo Nicæno, credimus εἰς τὸν ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς, μονογενῆ, τουτ' ἐστὶ, ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς. Θεὸν ἐκ Θεοῦ, φῶς ἐκ φωτὸς, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, *In unum Dominum Jeſum Chriſtum, natum de Patre, unigenitum, hoc eſt ex ſubſtantiâ Patris: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum, non factum.* Et naturam in Chriſto divinam, & ejus à Patre communicationem ex æquo negabant Ariani: quin futili hac argumentatione apud Athanaſium * eam oppugnavit Arius, Ἀλλ' εἰ γεγέννηται, φησιν, ἐκτὸς ἐστὶ τοῦ γεννήσαντος, καὶ διῄρηται, *Atqui, inquit, ſi genitus eſt, extra genitorem exiſtit, & ab eo diremptus eſt.* Hinc in Epiſtolâ † ad Euſebium Nicomedienſem, conqueritur, ſe velut impium, ab Alexandro Epiſcopo urbe expulſum eſſe, quod confiteri nollet, ἀεὶ Θεὸς, ἀεὶ υἱὸς· ἐξ αὐτοῦ ἐστὶ τοῦ Θεοῦ ὁ υἱὸς, *Semper Deus, ſemper Filius: ex ipſo Deo exiſtit Filius.* Euſebius verò ab his longè diverſus, cum Catholicis ubique tenet, Filium eſſentiam ſuam, & Deitatem à Deo Patre accepiſſe, *Eccleſiam * erroneas malè ſentientium de Deo Filio vias* (quas ibi deſcribit) *declinare, Evangelicæ verò veritatis præconio gloriari;* nempe *unum quidem* τὸν ἐπὶ πάντων Θεὸν ſe confiteri, ἕνα δὲ καὶ μονογενῆ, Θεὸν ἐκ Θεοῦ Ἰησοῦν Χριστὸν, *Unum quoque Filium unigenitum, Deum de Deo, Jeſum Chriſtum: Eſſe lucem * supernè, ex Divinitate principio ac fine experte emanantem quæ extra procedit; imperium † & dominationem ſimul cum ipsâ Divinitate, & cum potentiâ & honore à Patre accepiſſe.* Θεοῦ * δὲ τοῦ ἐπὶ πάντων ζῶν καὶ ἐνεργὴς ὑπάρχων λόγος, καὶ οὐσίαν τὸ ὑφεστὼς διὰ Θεοῦ δύναμις, καὶ Θεοῦ σοφία πρόεισι μὲν τῆς πατρικῆς θεότητός τε καὶ βασιλείας, *Summi Dei vivus atque efficax ſermo, ac perſonaliter ſubſiſtens; quippe qui virtus ſit, & ſapientia, ex Patris Divinitate & regno procedit.* Locum iſtum Iſaiæ à Chriſto Domino citatum explicans *, *Spiritus Domini ſuper me, propter quod unxit me*, &c. Hinc liquere, *ait*, Dominum noſtrum prioribus ſacerdotibus longè eſſe excellentiorem, quod non oleo præparato, neque ab hominibus, ut alii ſolebant, Ἀλλ' ἐνθέῳ πνεύματι αὐτοῦ δὴ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς αὐτοῦ κεχρισμένος, παρ' οὗ καὶ τῆς ἀγεννήτου θεότητος μεταλαχὼν, Θεὸς καὶ κύριος πρὸς τῶν ἱερῶν ἀναγορεύεται γραφῶν, *Sed Divino, hoc eſt, Dei, Patriſque ſui Spiritu unctus, à quo etiam ejus Divinitatis, quæ facta non eſt, compos effectus, Deus ac Dominus in ſacris dictus eſt libris.* Chriſti dignitatem duplici argumento hîc adſtruit Euſebius; primò quòd Divinitatem à Patre accepit, dein quòd ſacerdos conſtitutus extraordinariis Spiritûs Sancti donis, modo quodam excellentiori ornatus ſit. Et eadem de re alibi † agens, hæc habet, τὸν πρῶτον καὶ μόνον ὅλῳ τούτῳ χρισθέντα, καὶ τῆς θεϊκῆς καὶ πᾶσιν ἀκοινωνήτου πατρικῆς εὐωδίας μετειληφότα, καὶ μόνον ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα Θεὸν λόγον, μετοχῇ τε τοῦ γεννήσαντος, ἀγεννήτου καὶ πρώτου, καὶ μείζονος, Θεὸν ἐκ Θεοῦ ἀποφανθέντα Χριστὸν καὶ ἠλειμμένον ἀπεκάλεσε. *Qui ſolus hoc toto unctus eſt, quique divinæ atque ejus, quæ cum nullis aliis communicatur, paternæ fragrantiæ particeps factus, & qui ſolus ex illo genitus Deus verbum communicatione gignentis ingeniti, primique, & majoris, Deus de Deo eſt declaratus, quem proinde Chriſtum atque unctum vocavit.* Davidicum illud de Chriſto teſtimonium, ab Apoſtolo citatum dum profert *, *Juravit Dominus & non pœnitebit eum, tu es Sacerdos in æternum*, &c. Hinc liquere, *ait*, quod is de quo Pſalmus vaticinatur, ἱερεύς τις ὢν αἰώνιος, καὶ υἱὸς ὑψίστου Θεοῦ, ὡς ἂν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ὑψίστου Θεοῦ γεγεννημένος, καὶ σύνθρονος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, *Sacerdos eſt ſempiternus, altiſſimique Dei Filius, quippe ab ipſo altiſſimo Deo genitus, & illius Regni Conſeſſor.* His adjiciam & alia, adhuc, ſi fieri poteſt, illuſtriora †, Ὁ δὲ δεύτερος, μετουσίᾳ τοῦ ἀληθοῦς, τῆς κοινωνίας ἠξίωται, οὔτε ὢν καθ' ἑαυτὸν, οὔτε ὑφεστὼς δίχα τοῦ θεοποιοῦντος αὐτὸν πατρὸς, οὔτ' ἄνευ τοῦ πατρὸς θεολογούμενος, ἀλλ' ὅλον αὐτὸ τοῦτο ὢν τι, καὶ ζῶν, καὶ ὑφεστὼς, διὰ τὸ ἐν αὐτῷ πατέρα, συνὼν τῷ πατρὶ, καὶ ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτὸν θεοποιούμενος, τό τε εἶναι ὁμοῦ, καὶ τὸ Θεὸς εἶναι οὐκ ἐξ ἑαυτοῦ, παρὰ δὲ τοῦ πατρὸς ἐσχηκώς. *Alter verò*, id eſt, Filius Patri proximus, *quoniam Pater ei ſeipſum communicat, de communicatione veritatis illius dignitatem accepit, quippe, qui neque à ſeipſo ſit, nec ſeorſim ab eo, qui ipſum genuit, Patre ſubſiſtat, neque niſi à Patre Divinitatem habeat: ſed hoc ipſum totum, quod eſt, quod vivit, quod ſubſiſtit, ab eo, à quo eſt Patre, obtineat, ipſe Patri coexiſtens, & ab illo genitus, & tùm ut ſit, tum ut Deus ſit, non à ſe ipſo, ſed à Patre habet.* Hinc contendit *, honorem qui Filio exhibetur, in Patrem tanquam archetypon ſuum redundare: *Pater quippe honoratus exiſtit per Filium, uti & per ipſum viſus:* Ὁ γὰρ ἑωρακὼς τὸν υἱὸν ἑώρακε καὶ τὸν πατέρα. τὴν ἀγέννητον

* Contr. Sab. Greg. p. 513. † Ap. Theod. H. Eccl. lib. I. c. 1. p. 21. * De Eccl. Th. l. I. c. 8. p. 62. * De laud. Conſt. c. I. p. 606. † H. Eccl. l. I. c. 2. p. 5. * De Laud. Conſt. c. 12. p. 639. * Dem. Evang. l. IX. p. 442. † Ibid. lib. IV. c. 15. p. 173. * Ibid. l. IV. c. 15. p. 178. † Ibid. l. V. c. 4. p. 226. * De Eccl. Th. l. II. c. 7. p. 111.

ἀγέννητον θεότητα, διὰ ἐν εἰκόνι καὶ κατόπτρῳ ἐν τῷ υἱῷ χαρακτηριζομένην ὁρῶν· ἀπαύγασμα γάρ ἐστι φωτὸς ἀϊδίου. Καὶ ἔσοπτρον ἀκηλίδωτον τῆς τοῦ Θεοῦ ἐνεργείας. Καὶ εἰκὼν τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ· πάντα δὲ ταῦτα παρὰ τοῦ πατρὸς λαβὼν, ἐξ αὐτοῦ τε καὶ τὴν θεότητος τὴν δόξαν, ὡς ἂν υἱὸς γνήσιος καὶ μονογενὴς, εἴληφως ἔχει· ἀλλ' οὐ καὶ ὁ πατὴρ παρὰ τινος εἴληφε. Πάντων δὲ αὐτὸς ὢν ἀρχὴ καὶ πηγὴ καὶ ῥίζα τῶν ἀγαθῶν· εἰκότως εἷς καὶ μόνος ἀναγορεύοιτο ἂν Θεός. *Nam qui Filium vidit, is utique & Patrem vidit, dum Deitatem ingenitam, veluti in imagine atque*

Sap. VII. 26.

ſpeculo in Filio characterizatam intuetur. * Eſt enim ſplendor æternæ lucis, & ſpeculum mundiſſimum operationis paternæ, & imago bonitatis ipſius. *Hæc autem omnia cùm de Patre ſuſcepiſſet, ab illo & gloriam Divinitatis, tanquam Filius dilectus & unigenitus accepit. Sed non ita Pater à quoquam accepit, cum ſit ipſe omnium principium, & fons, & radix bonorum. Quo ſenſu meritò unus & ſolus prædicatur Deus.* Nè multa; ex Divino hoc Filii ortu rectè colligit † Euſebius verè Deum eſſe. Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστι; καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστι. πνεῦμα δὲ ὁ Θεός· διὸ ἕπεται νοεῖν, ὡς τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ, Θεός ἐστι. *Quod natum eſt ex carne, caro eſt; & quod natum eſt ex ſpiritu ſpiritus eſt. Deus autem ſpiritus. Conſequens igitur eſt, ut intelligamus, quod natum eſt de Deo, Deum eſſe.* Sed integrum penè Euſebium haurire neceſſe eſt, ſi omnia quæ huc ſpectant, in cenſum noſtrum referemus.

† Ubi ſupr. l. I. c. 11. p. 72.

Joan. III. 6.

THESIS III.

Hæc eſſentiæ Divinæ communicatio in ſacrâ Scripturâ, ſanctiſque Patribus, Filii generatio dicitur.

Filium genuit Pater, non naturam ſuam dividendo, vel multiplicando, ſed eſſentiam, quam habet ipſe, integram Filio ſuo communicando. Hinc orta φυσικὴ illa σχέσις, uti vocat * Euſebius, naturalis illa relatio, quam ad genitorem ſuum obtinet filius, quæque ex ipſa Filii appellatione oritur, cúmque vox, unigeniti, ad genus pertingat & generationem, indicat, id ejus ſolius eſſe, καὶ μηδετέρῳ αὐτῷ τῆς υἱότητος κοινωνεῖν, *Et in filiatione ſua cum nullo alio communicare.* De hac generatione frequenter agunt ſacræ literæ, ut non opus ſit repetere, quæ cuivis nota ſunt. Eccleſiæ Apoſtolicæ doctrinam tradit nobis Alexander Alexandrinus in Epiſtola ad † Alexandrum CP. credere nimirum *in unum ingenitum Patrem, qui à nullo habet cauſam eſſentiæ ſuæ, & in unum Dominum, Jeſum Chriſtum, Filium Dei unigenitum,* γεννηθέντα οὐκ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὄντος πατρὸς, *Non ex nihilo genitum, ſed ex eo qui verè Pater eſt;* idque non corporum more, ſed inexplicabili & inenarrabili quodam modo, quippe cujus ſubſiſtentiam nulla mortalis natura perveſtigare poſſit. Generationem quidem Filii agnoſcebant etiam Ariani. Sed qualem? non eſſentialem, ſed creatam, quæque rebus conditis competere poſſit, ἐπὶ Θεοῦ οὖν κτίζειν, τὸ γεννᾷν, ταυτὸν ἐστιν, inquit Arius apud Athanaſium *; *in Deo creare idem eſt quod gignere. Si ex eo quod genitus eſſe dicatur,* (inquit Euſebius Nicomedienſis in Epiſtola † ad Paulinum Tyrium) *ſubindicare videtur,* ὡς ἂν ἐκ τῆς οὐσίας τῆς πατρικῆς αὐτὸν γεγονότα, καὶ ἔχειν ἐκ τούτου τὴν ταυτότητα τῆς φύσεως, *Eum ex paterna ſubſtantia ortum, eandem quoque cum Patre naturam habere, ſcimus ſcripturam non de illo ſolo dicere, quod genitus ſit, ſed etiam de aliis quæ naturâ prorsùs ab illo diſcrepant,* nempe de hominibus, aliiſque rebus creatis, de quorum generatione loca quædam adducit. Huic Arianorum blaſphemiæ illa Symboli ſui verba oppoſuerunt Patres Nicæni, γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς μονογενῆ· γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, *Natum de Patre unigenitum; genitum, non factum.* Videamus tandem quid de his Euſebius noſter. Diſertè agnoſcit * τὴν μονογενῆ τε τὴν ἐξαίρετον καὶ ἀΐδιον γένεσιν, *Singularem & æternam unigeniti Filii generationem.* Hunc † eſſe unigenitum ſermonem, Θεὸν ἐκ Θεοῦ γεγεννημένον, *Deum ex Deo genitum, nam ut ſacra,* inquit, *Theologorum docent paginæ, in principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum.* Nec aliter * fieri poſſit, quin Deus ſit, Ὁ ἐκ τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀγεννήτου Θεοῦ γεννηθεὶς, *Qui ex uno ſolo ingenito Deo genitus eſt. Nam ſi quod de carne naſcitur, caro eſt; & quod naſcitur de ſpiritu ſpiritus eſt,* ἀκολούθως καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ, Θεὸς ἂν εἴη, *Certè conſequens eſt, ut quod de Deo gignitur, Deus ſit.* Et quidem cùm ſolus ſit de Patre progenitus, meritò ipſum ſolum & Deum & unigenitum Filium dici poſſe, alibi † integro capite luculenter oſtendit. Ubi Eccleſiæ doctrinam hac de re enucleatiùs exponit *, pluribus docet, Chriſtum propriè Dei eſſe filium non ſecundùm carnis, quam ſuſcepit, generationem, Κατὰ δὲ τὴν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς πρὸ πάντων αἰώνων, ἄγνωστον τοῖς πᾶσι. Καθ' ἣν τὸ πλήρωμα τῆς πατρικῆς θεότητος, καὶ αὐτὸν υἱὸν Θεὸν ὑπεστήσατο· οὐκ ἰδιοκτήτου, καὶ τοῦ πατρὸς ἀφωρισμένην· οὐδ' ἄναρχόν τινα καὶ ἀγέννητον· οὐδὲ ἄλλοθεν ποθὲν ξένην, καὶ τοῦ πατρὸς ἀλλοτρίαν, ἐσφετερισμένον θεότητα· ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς πατρικῆς μετουσίας, ὥσπερ ἀπὸ πηγῆς ἐπ' αὐτὸν προχεομένης πληρούμενον· μόνῳ γὰρ ἐν αὐτῷ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς πατρικῆς ἐνοικεῖν θεότητος, ὁ μέγας ἐπαίδευσεν Ἀπόστολος, *Sed ſecundùm illam Divinitatem, quam à Patre, & Deo eodem habuit ante omnia ſæcula, univerſis incognitam. Secundum quam generationem, paternæ Divinitatis plenitudinem, & ipſum Filium, Deum conſtituit, non à ſeipſo poſſeſſam, vel à Patre ſeparatam, ſed nec ſine principio illam & ingeneratam Deitatem, nedum aliunde derivatam, extraneam, hoſpitem, & à Patre alienam, ſed de Paterna participatione, veluti de jugi puteo in ipſum effuſo, propagatam cum plenitudine. Siquidem in illo ſolo habitare plenitudinem paternæ Deitatis magnus edocuit Apoſtolus.* Locus, ſiquis alius, admodùm appoſitus, diſertiſſimuſque & qui totam Euſebii mentem clarè exprimit. Subdit mox, ut ſolet aliàs, unum ſolummodò Deum in Eccleſia annunciari, unum itidem Dei Filium unigenitum, qui εἰκὼν τῆς πατρικῆς θεότητος, καὶ διὰ τοῦτο Θεὸς, *Imago eſt paternæ Deitatis, atque ob hoc ipſum Deus.* Neque alio ſenſu Filium vocat * τὸν μονογενῆ Θεὸν, *Deum unigenitum*, & † ἕνα τέλειον μόνον γεννητὸν Θεὸν ἐκ Θεοῦ, *Unum perfectum ſolumque genitum Deum de Deo.* Ad illud Pſaltæ, *eructavit cor meum verbum bonum*, notat *, ſiquidem hoc ex perſona Patris & univerſorum Dei dicatur, & unigenitum Dei verbum ſignificaverit, tanquam Filium, qui de Patre extiterit, cautè monet fieri hoc οὐ κατὰ προβολὴν, ἢ κατὰ διαίρεσιν, ἢ τομὴν ἢ μείωσιν, *Non projectione aliqua, aut diviſione, aut ſectione, aut diminutione, aut alia quapiam ejuſmodi ratione, cujuſmodi in corporibus agnoſcere conſuevimus; impia enim hæc ſunt, & ab ineffabili illa generatione, ſolaque mente concipienda,* πάμπαν ἀπῳκισμένα, *omninò longiſſimè ſemovenda, juxta effatum illud propheticum* (τὸ συνήθως ἐφ' ἑκάστου τῶν περὶ αὐτοῦ θεολογουμένων, καὶ εὐσεβὲς ἐκεῖνο ῥῆμα, *Dictum omni pietate refertum, quod in omnibus, quæ de illo Theologicè dicuntur uſurpare conſuevimus*) *Generationem ejus quis enarrabit?* Cùm Apoſtolus ad Hebræos filium vocat ἀπαύγασμα τῆς δόξης αὐτοῦ, *ſplendorem paternæ gloriæ*, addit * Euſebius, hanc vocem illam de Patre Filii generationem ſubindicare; Filium verò compellans *ſplendorem paternæ lucis*, ὥστε εἶναι τὸ ἀπαύγασμα γέννημα τοῦ πρώτου φωτὸς, *Ut ſplendor ſit primi illius luminis genitura,*

* De Eccl. Th. l. I. c. 10. p. 68.

† Ap. Theod. l. I. c. 4. p. 17.

* Diſput. cont. Arian. p. 89. Or. III. contr. Ar. p. 231. De Syn. Arim. p. 709

† Ap. Theod. ib. c. 6. p. 23.

* De Eccl. Th. l. I. c. 12. p. 73.

† De laud. Conſt. c. 12. p. 640.

* De Eccl. Th. l. II. c. 14. p. 123.

† Ibid. l. I. c. 10. p. 68.

* Ibid. l. I. c. 2. p. 61.

* Ib. c. 12. p. 67.

† Dem. Evang. l. IV. c. 3. p. 147.

* Ibid. lib. IV. c. 15. p. 170. l. V. c. 1. p. 213.

* De Eccl. Th. l. I. c. 20. p. 95.

genitura, non ad modum exiſtens creaturis mortalibus, dum generantur, uſurpatum, ſed quatenus eſt imago inviſibilis Dei, quatenus in forma Dei exiſtit, denique quatenus eſt ſplendor & character ſubſtantiæ ejus. Certè magnum hoc pietatis myſterium nullâ aliâ ſimilitudine ſæpiùs illuſtrare amat noſter Euſebius, quàm hâc relatione inter ſolem & radium, lumen & ſplendorem. In quibus conveniunt, in quibus differunt, in quibus præeminet æterna hæc & ineffabilis Filii generatio, prolixè non minùs quàm accuratè expendit †; locum ipſum conſulant eruditi. Id modò ubique agit, ut hâc ſimilitudine oſtendat, Filium à Patre tanquam ex fonte procedere, eandem cum Patre naturam ſortiri, & etiamſi alia ſit à Patre hypoſtaſis, à Patre tamen non magis poſſe ſeparari, quàm à ſole radium, vel à lumine ſplendorem. Eâdem ſimilitudine ad eundem planè finem, uti ſolent omnes ferè Patres Catholici; neque aptiorem adhibere potuerunt Patres Nicæni, quàm ut diceremus, Filium eſſe φῶς ἐκ φωτὸς, θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, *Lumen de lumine, Deum verum ex Deo vero.*

† Dem. Evang. L. IV. c. 3. p. 147.

THESIS IV.

Eſſentia Divina, quam Pater cum Filio communicat, ejuſdem eſt naturæ cum ſubſtantiâ Patris.

ET hoc quidem Axioma ex ipſâ rei naturâ oritur. Cùm enim Deitas una planè ſit, & penitùs indiviſa, neceſſe eſt, ut is quocum communicatur, non aliam à communicante naturam poſſideat. Patrem ſemper Filium ejuſdem ſecum naturæ participem producere nôrunt omnes. Κοινὸν ὑπάρχει πᾶσι καὶ αὐτοδίδακτον ὁμολόγημα; inquit Photius * ὡς ἅπας υἱὸς τῆς αὐτῆς ἐστὶ τῷ γεγεννηκότι οὐσίας καὶ φύσεως. *Communis eſt omnium, & quam ipſa docet natura, confeſſio, quemvis Filium ejuſdem eſſe cum genitore ſubſtantiæ & naturæ.* Et, ſi ita in humanis ſit, quantò magis in Divinis, ubi perfectiſſima & planè imperſcrutabilis datur generatio? *Ubi,* (ut loquar cum Auguſtino †) *Patris & Filii ſimul una ſapientia, quia una eſſentia, & ſigillatim ſapientia de ſapientia, ſicut eſſentia de eſſentia.* Ante Auguſtinum Hilarius *, *Tali confeſſione originis ſuæ indiſcreta naturæ perfecta nativitas eſt. Quod enim in utroque vita eſt, id in utroque ſignificatur eſſentia; & vita quæ generatur ex vita, id eſt, eſſentia quæ de eſſentia naſcitur, dum non diſſimilis naſcitur ſcilicet, quia vita ex vita eſt, tenet in ſe in diſſimilem naturam originis ſuæ, quia & natæ & gignentis eſſentiæ, id eſt, vitæ quæ habetur & data eſt, ſimilitudo non diſcrepet.* Ad ſententiam Eccleſiæ Catholicæ hâc in parte declarandam ſufficit unius Concilii Nicæni decretum, quo jubemur, *Credere in unum Dominum Jeſum Chriſtum, natum de Patre, unigenitum.* τουτέστιν, ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς· θεὸν ἐκ θεοῦ, φῶς ἐκ φωτὸς, θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ· γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρί; *Hoc eſt, ex ſubſtantia Patris, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum ex Deo vero: genitum, non factum, conſubſtantialem Patri.* Cùm enim viderent Patres, ſophiſticis & ſubtiliſſimis Arianorum effugiis non alio modo occurri poſſe, τοῦ ὁμοουσίου vocabulum adhibuerunt, quo omnem eis elabendi viam interluderent. Deinde in anathematiſmo, quem ſymbolo ſubnexuerunt, damnârunt, dicentes ἐξ ἑτέρας ὑποστάσεως, ἢ οὐσίας, ἢ κτιστὸν, ἢ τρεπτὸν, ἢ ἀλλοιωτὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, *Dei Filium ex aliâ hypoſtaſi, ſive ſubſtantiâ, vel creatum, aut convertibilem, aut alterabilem eſſe.* Vibratum eſſe in Arianos hoc fulmen nemo neſcit. Certè Filii τὸ ὁμοούσιον præfractè & γυμνῇ τῇ κεφαλῇ denegârunt. *Filius*, inquit Arius †, ἴδιον οὐδὲν ἔχει τοῦ θεοῦ κατ᾽ ὑπόστασιν ἰδιότητος· οὐδὲ γάρ ἐστιν ἴσος, ἀλλ᾽ οὐδὲ ὁμοούσιος αὐτῷ, *Nihil Divinæ ſubſtantiæ proprium habet, neque enim Patri æqualis eſt, nec conſubſtantialis.* Et alibi †, Οὗτος δὲ ὁ κύριος ξένος μὲν καὶ ἀλλότριος ἐστὶ τῆς τοῦ πατρὸς οὐσίας. *Dominus vero noſter extraneus eſt, & à Patris ſubſtantiâ planè alienus.* Subdit, *verbum dici ſolummodò κατ᾽ ἐπίνοιαν, ſed non eſſe naturaliter verè Dei Filium.* Euſebius Nicomedienſis, quo nemo Arii mentem intimiùs novit, hæc habet *; Ἀλλ᾽ ἓν μὲν τὸ ἀγέννητον, ἓν δὲ τὸ ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀληθῶς καὶ οὐκ ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ γεγονὸς; καθόλου τῆς φύσεως τῆς ἀγεννήτου μὴ μετέχον, ἢ ὂν ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ· ἀλλὰ γεγονὸς ὁλοσχερῶς ἕτερον τῇ φύσει, καὶ τῇ δυνάμει, πρὸς τελείαν ὁμοιότητα διαθέσεως τε καὶ δυνάμεως τοῦ πεποιηκότος γενόμενον. *Sed unum quidem credimus ingenitum; alterum autem ab eo verè, & non ex ejus ſubſtantiâ factum, nec ullo modo particeps naturæ illius, nec è ſubſtantiâ ejus exiſtens, ſed naturâ & virtute prorſus diverſum, ad perfectam tamen ſimilitudinem naturæ, virtutiſque factoris ſui conditum.* Quid jam de his Euſebius noſter? ſentitne cum Eccleſiâ Catholicâ? ſentit planè. Fatendum eſt, Euſebium ὁμοουσίου vocabulum ægrè admodum admiſiſſe. Admiſit tamen. Conſtanter verò rem ipſam agnoviſſe, ſequentia facilè demonſtrabunt. 1. Expreſsè docet *, unà cum Patre unum eſſe debere in omnibus, & per omnia Dei verbum, Ὡς ἂν κἀν τούτῳ τὸ τῆς εἰκόνος ἐμφερὲς τῷ πατρὶ καὶ κατὰ πάντα ἀποσώζοιτο, κατά τε τὴν ἀρετὴν, κατά τε τὴν δύναμιν, καὶ τὴν οὐσίαν, κατά τι τὸν τῆς μονάδος καὶ ἑνάδος ἀριθμὸν; *Ut etiam in hoc imaginis ſimilitudo cum Patre, tam in eo quod ad virtutem, quodque ad poteſtatem & eſſentiam pertinet, quàm in eo quod ad unitatis, ſingularitatiſque numerum uſquequâque ſervetur.* Poſteaque † non modò μονογενῆ θεοῦ υἱὸν, *unigenitum Dei Filium*, ſed & οὐσιώδη τοῦ θεοῦ λόγον, *eſſentiale Dei verbum*, ſeu, ut reddit interpres, *verbum Dei eſſentiam referens*, appellat. His addere poſſumus quod ad illud Joannis non inſcitè notat *, *Verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum*, priori membro Deum Patrem, poſteriori Deum Filium denotari, utrúmque verò copula ET conjungi; Ὁ γὰρ, ΚΑΙ, σύνδεσμος τῷ πατρὶ συνάπτει τὴν θεότητα τοῦ υἱοῦ· διὸ φησι, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. *Conjunctio etenim illa, ET, Divinitatem Filii connectit Patri, quocirca ait, Et Deus erat verbum.* 2. Dum Filium tanquam exactiſſimam Patris imaginem nobis exhibet quod millies facit, millies cum eo Patres Catholici, non aliud innuere videtur, quàm eandem cum Patre naturam habere. Locum unum, alterúmve proferam. Poſtquam declaraſſet † Filium non ex ſubſtantiâ geniti, κατά τι πάθος ἢ διαίρεσιν ὑπομένον, *partiendo aliquid, aut dividendo naturam ſuam natum eſſe, Patrem verò ingenitum & ſine principio extitiſſe*; pergit his verbis, εἴη δ᾽ ἂν ταύτῃ καὶ εἰκὼν θεοῦ, ἀρρήτως πάλιν καὶ ἀνεπιλογίστως ἡμῖν, ζῶντος θεοῦ ζῶσά τις, καὶ καθ᾽ αὑτὴν ὑφεστῶσα ἀΰλως καὶ ἀσωμάτως, καὶ τοῦ ἐναντίου παντὸς ἀμιγῶς, ἀλλ᾽ οὐχ οἵα τις πάλιν ἡ παρ᾽ ἡμῖν εἰκὼν ἕτερον μὲν ἔχουσα τὸ κατ᾽ οὐσίαν ὑποκείμενον, ἕτερον δὲ τὸ εἶδος, ἀλλ᾽ ὅλον αὐτὸ εἶδος ὤν, καὶ αὐτοουσία τῷ πατρὶ ἀφομοιούμενος, *Eâdem porrò ratione imago Dei erat, ita quidem ut rurſus nullis neque verbis, neque rationibus, quomodo ſit, comprehendere poſſimus; quippe cùm viventis Dei vivens ipſa ſit, & per ſeipſam conſiſtens, ſine materiâ, ſine corpore, nihil prorſus habens admixtum contrarii, neque verò cujuſmodi ulla ſit apud nos imago, quæ & aliud eſſentiæ ſubjectum habeat, & aliam ſpeciem, ſed quæ tota ipſa ſit ſpecies, & ipſa eſſentia, ſimilitudinem referens Patris*, eandem ſcilicet, cum eo eſſentiam habens. Si unus eſt Deus, ut alibi arguit †, ipſius ſit oporter, qui per Filium ſuum tanquam per imaginem agnoſcitur, διὸ καὶ ὁ υἱὸς θεὸς, διὰ τὴν ἐν αὐτῷ τοῦ πατρὸς ὡς ἐν εἰκόνι μόρφωσιν. *Quapropter, & Filius quoque Deus eſt, propter Patris figuram in ipſo, ut in*

* Epiſt. I. p. 4.

† De Trin. l. VII. cap. 2. col. 337.

* De Synod. adv. Arian. p. 360.

† Except. ex Thal. ap. Athan. de Synod. p. 681.

† Ibid. de ſent. Dion. p. 441.

* Epiſt. ad Paulin. apud Theod. l. I. c. 6. p. 21.

* Dem. Evang. l. IV. c. 6. p. 154.

† Lib. V. in init. p. 202.

* De Eccl. Th. II. c. 17. p. 127.

† Ibid. c. 2. p. 215.

† De Eccl. Theol. l. I. c. 20. p. 96.

in imagine reſultantem. Marcellus, adversùs quem integro hoc opere diſputat, Patrem ſolummodò ſubſtantiam eſſe dixit, verbum verò in ipſo exiſtens, nonniſi accidens; cùm igitur Euſebius de Patre diſſeruiſſet *, addit, τὸν δὲ τοῦτο μονογενῆ υἱὸν, ὡς ἂν εἰκόνα τοῦ πατρὸς, ἐξ αὐτοῦ φύντα, πάντα τε καὶ κατὰ πάντα ὁμοιοτάτην ὄντα τῷ γεγεννηκότι, καὶ αὐτὸν θεὸν, καὶ νοῦν, καὶ λόγον, καὶ σοφίαν, καὶ ζωὴν, καὶ φῶς εἶναι, αὐτοῦ τε τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ εἰκόνα, *Hujus autem Filium unigenitum, veluti Patris imaginem, ex ipſo ortum eſſe omninò & per omnia, quàm ſimillimam genitori ſuo, & ipſum Deum & mentem, & verbum, & ſapientiam, & vitam, & lucem, ipſius pulchri bonique imaginem.* Non quod voluit Euſebius, Filium non eſſe eſſentialiter Deum, ſed tantùm Patri ſuo quamſimillimum, (quæ Semiarianorum ſententia erat) vetant id verba illa, ubi αὐτὸς Θεὸς disertè dicitur, quod nonniſi ad indiviſibilem Deitatem referri queat. Sed hæc ei mens erat, eaſdem Divinæ naturæ perfectiones, vitam, ſapientiam, potentiam, bonitatem, &c. quæ ex Patre velut ex Origine profluunt, in Filio tanquam in ſpeculo & imagine exhiberi. Frequenter hoc *Imaginis* vocabulo utitur Euſebius (quod ſemel monuiſſe ſat erit) frequenter & omnes penè Catholici Scriptores etiam dum Filii Divinitatem ſtrenuiſſimè propugnant. E pluribus duos ſolummodò adhibebo, Alexandrum Alexandrinum, ejuſque diſcipulum & ſucceſſorem Athanaſium. Alexander in eâ ipsa Epiſtolâ *, quâ multis tum argumentis, tum S. Scripturæ teſtimoniis Chriſti Deitatem adversùs Arium fortiſſimè adſtruit, hoc etiam telo pugnat, Dominum, quando dicit, *Ego & Pater unum ſumus*, non ſeipſum Patrem renunciare, nec duas perſonas unam eſſe demonſtrare, Ἀλλ' ὅτι τὴν πατρικὴν ἐμφέρειαν ἀκριβῶς πέφυκε σώζειν ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς, τὴν κατὰ πάντα ὁμοιότητα αὐτοῦ ἐκ φύσεως ἀπομαξάμενος, καὶ ἀπαράλλακτος εἰκὼν τοῦ πατρὸς τυγχάνων, καὶ τοῦ πρωτοτύπου ἔκτυπος χαρακτήρ. *Sed quoniam Patris Filius expreſſam Patris ſimilitudinem exactiſſimè ſervet, quippe qui omnimodam ejus ſimilitudinem à naturâ impreſſam habeat, ſitque imago Patris nulla in re diſcrepans, & primitivi exemplaris expreſſa figura.* Et iterum †, *Hunc perfectum Filium, Patriſque ſimilem eſſe didicimus, hoc ſolo inferiorem Patre, quod ingenitus non eſt.* Εἰκὼν γὰρ ἐστιν ἀπηκριβωμένη καὶ ἀπαράλλακτος τοῦ πατρὸς, *Eſt enim imago Patris exactiſſima, & in nullo diſcrepans.* Athanaſius * Τοῦ γὰρ πατρὸς ὄντος ἦν ἂν ἐν αὐτῷ ἡ ἀλήθεια, ὅπερ ἐστὶν ὁ υἱὸς, ὁ λέγων, ἐγώ εἰμι ἡ ἀλήθεια, καὶ τῆς ὑποστάσεως ὑπαρχούσης πάντως εὐθὺς εἶναι δεῖ τὸν χαρακτῆρα, καὶ τὴν εἰκόνα ταύτης· οὐ γὰρ ἔξωθεν ἐστι γραφομένη τοῦ Θεοῦ εἰκών· ἀλλ' αὐτὸς ὁ Θεὸς γεννητής ἐστι ταύτης· ἐν ᾗ ἑαυτὸν ὁ ὁρῶν προσχαίρει ταύτῃ. *Patre exiſtente exiſtebat ſemper in eo veritas, quæ Filius eſt, qui dicit,* Ego ſum veritas, *& ſubſtantiâ Patris exiſtente, omninò ſtatim oportuit, & characterem & Imaginem ſui ipſius exiſtere. Non enim extrinſecus depicta eſt imago Dei, ſed Deus ipſe ejus imaginis genitor eſt, in quâ ſeipſum contuendo exhilaratur.* Hinc etiam Chriſtum æternum eſſe Regem demonſtrat *, Υἱὸς γὰρ ὢν τοῦ Θεοῦ, ὅμοιος ἂν εἴη αὐτοῦ· ὅμοιος δὲ ὢν, πάντως ἐστὶ καὶ κύριος καὶ βασιλεύς· αὐτὸς γὰρ φησιν, ὁ ἐμὲ ἑωρακὼς, ἑώρακε τὸν πατέρα. *Quum enim ſit Filius Dei, ſequitur, ut ſit ſimilis Deo, quum verò ſit ſimilis Deo, omninò neceſſe, ut ſit Dominus & Rex, ipſe enim inquit,* Qui vidit me, vidit & Patrem. Alibique † ait, unumquemque in prima Chriſtianiſmi ſui inſtitutione edoctum eſſe, Deum habere Filium, qui verbum, & ſapientia, & potentia ſua eſt, Καὶ ταῦτά ἐστιν αὐτοῦ εἰκὼν, καὶ ἀπαύγασμα, *Et hæc ipſa ſunt imago & ſplendor ejus.* Præiverat his omnibus D. Apoſtolus, cùm Filium vocavit † *Splendorem Paternæ gloriæ, & characterem ſubſtantiæ ejus;* * *imaginem inviſibilis Dei;* † *Jeſum Chriſtum, qui eſt imago Dei.* Quibus in locis ut rectè notat * Euſebius noſter, Ταῦτα περὶ τῆς θεότητος τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ εἴρηται, *Hæc omnia de Filii Dei Divinitate dicuntur.* Subditque, *Si unus ſit Deus, & præter illum non eſt alius,* αὐτὸς ἂν εἴη ὁ διὰ τοῦ υἱοῦ ὡς δι' εἰκόνος γνωριζόμενος, *ipſius ſit oportet, qui per filium ſuum tanquam per imaginem agnoſcitur. Quapropter & Filius quoque Deus eſt, propter Patris figuram in ipſo ut in imagine, reſultantem.* Quæ verba ſuprà adduximus. Hæc Speciminis gratiâ, ut manifeſtum ſit, non ſolum fuiſſe Euſebium, qui hac loquendi formulâ uſus eſt: Jam ad alia ejus teſtimonia pergamus, 3. Non dubitat affirmare omnia habere Filium quæ habet Pater, eaſdem nempe perfectiones, eandem ſapientiam, potentiam, vitam, dominium, eandem igitur & eſſentiam. Cùm enim in ipſo omnis Deitatis plenitudo σωματικῶς, verè & realiter inhabitet, fieri nequit, quin eandem prorſus naturam conſequatur; quippe quæ nec ſecari poteſt, nec dividi. *Quis non dixerit,* inquit *, *in Deo ſapientiam eſſe, & potentiam, & vitam, & quicquid bonum & honeſtum eſt; quin potius eum eſſe omnia iſta, nos ſiquid bis ſuperius, & melius exciterit, quod nobis ſit incognitum. Hæc natura* αὐτοδίδακτος *unumquemque de Deo profiteri cogit;* Ἔνθεν καὶ τὸν υἱὸν διδασκόμεθα πάντα ταῦτα εἶναι ἅτε μονογενῆ υἱὸν, καὶ κληρονόμον ὄντα τοῦ πατρὸς καὶ πάντ' ἔχοντα ὅσα καὶ ὁ πατὴρ· διὸ ἐν μορφῇ Θεοῦ λέγεται καὶ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. *Unde etiam, & de Filio edocti ſumus hæc ſingula, unigenitum illum eſſe Filium, hæredem Patris ſui, omnia poſſidentem quæ poſſidet Pater: quare & in forma Dei fuiſſe dicitur, & imago Dei.* Dixerat id ipſum ipſe Dominus, *omnia quæcunque habet Pater, mea ſunt.* Ex quo communia eſſe inter Patrem & Filium rectè ſubinfert Gregorius † Theologus. Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, τοῦ υἱοῦ ἐστιν, ὡς ἔμπαλιν τὰ τοῦ υἱοῦ, τοῦ πατρός· οὐδὲν οὖν ἴδιον, ὅτι κοινά· ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι κοινὸν καὶ ὁμότιμον, εἰ καὶ τῷ υἱῷ παρὰ τοῦ πατρός. *Omnia quæ habet Pater, ſunt Filii, quemadmodum rurſus omnia, quæ Filius, Patris. Nihil ergo peculiare, quin communia omnia. Quandoquidem ipſum quoque eſſe, commune atque æquale eſt ipſi cum Patre, licet aliòquî hoc à Patre Filius habeat.* 4. Theſim quam probandam ſuſcepimus, diſertiùs adhuc, & penè totidem verbis adſtruit. Quid enim clariùs dici poteſt, quam quod de Filio * habet τὸν αὐτὸν ὂν φῶς καὶ γέννημα πατρὸς φωτὸς ἀλέκτου, καὶ ἕνα μὲν τὴν οὐσίαν, ὡς ἂν ἐξ ἑνὸς ὄντα πατρός; *Eundemque lumen & inexplicabilis luminis intellectualem fœtum, qui ſubſtantiâ quidem unus eſt, ut pote ex uno Patre editus.* Rationem reddit paginâ ſequenti haud facilè ſolvendam; Dei nempe naturam ſimplicem protſus eſſe indiviſibilem, incompoſitam, & ſine partibus, ac ultra omnem, quæ oculis cernitur, mundi conſtitutionem poſitam, neque enim aliter Divinam eſſe poſſe. Et ne temerè hæc ei excidiſſe videantur, idem ferè in opere ante Synodum Nicænam edito affirmaverat *. Cùm enim dixiſſet, Patrem a nullo, Filium veluti ſecundum in ordine ſubſiſtendi, ſuum eſſe a Patre accepiſſe, pergit hoc modo: τὸν δὲ τῶν δευτερείων ἠξιωμένον, καὶ τὸ Θεὸν εἶναι λαβόντα παρὰ τοῦ πατρὸς ἔχειν, ὡς ἂν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, μιᾶς ἐν ἀμφοῖν κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς θεότητος ἐπινοουμένης, ἑνός τε ὄντος Θεοῦ, τοῦ καθ' ἑαυτὸν ἀνάρχως καὶ ἀγεννήτως ὄντος, διὰ δὲ τοῦ υἱοῦ, ὡς ἂν δι' ἐσόπτρου καὶ εἰκόνος ἐπιθεωρουμένου. *Hic autem cum proximum à Patre locum obtinet, tanquam Dei imago, à Patre habet quod Deus ſit: utpote cum una in ambobus juxta exemplum Divinitas intelligatur, & unus ſit Deus, qui per ſeipſum ſine principio, & ſine generatione exiſtat, per filium autem, tanquam per ſpeculum & imaginem conſideretur.* Quando igitur Filium ἐν καὶ ταὐτὸν τῷ Θεῷ ὄντα, *unum, eundemque cum Deo eſſe* negat †, Marcellum oppugnare intelligendus eſt, qui verbum unam eandemque cum Patre hypoſtaſim eſſe ſtatuit. Nec aliter intelligi poſſe docent ſequentia, ubi Filium vocat υἱὸν

ἀληθῶς

* Ibid. lib. II. c. 14. p. 121.
* Ap. Theod. l. I. c. 4. p. 15.
* Pag. 17.
* Orat. II. cont. Arian. p. 150. 151.
* Orat. III. p. 199.
† Ibid. p. 212. 213.
† Heb. I. 3.
* Col. I. 15. 16.
† 2. Cor. IV. 4.
* De Eccl. Th. l. I. c. 20. p. 96.
* Ibid. l. I. c. 20. p. 100.
Joan. XV.
† Orat. XXXVI. p. 584.
* De Laud. Conſt. c. XII p. 640. 641.
* Dem. Evang. l. V. c. 4. p. 277.
† De Eccl. Th. l. II. c. 14 p. 122. conſ. c. 17. p. 127. & l. I. c. 20. p. 4.

ἀληθῶς ὄντα, ζῶντα, ϰ̀ ὑφεςῶτα, ἐν ἀρχῇ τε ὄντα, ϰαὶ πρὸς τὸν θεὸν ὄντα, ϰαὶ θεὸν ὄντα. *Filium verè exiſtentem, viventem, ſubſiſtentem, qui in principio erat, & apud Deum erat, & Deus erat.* 5. Non contemnendum eſt, quo adverſùs Marcellum utitur, argumentum, à Dei unitate ductum. Contendit Marcellus verbum Dei aliquando eſſe προφορικὸν, aliquando ἐνδιάθετον, nunc operativum, nunc in Deo quieſcens, quandoque ſubſtantiâ & potentiâ à Patre differens, quandoque ingenitum vel æternum, ὐ συνορῶν inquit Euſebius *, ὅτι εἰ μὴν ἕτερον τῦ Θεῦ τὸν λόγον φάσκει δύο ἔσαι ἀΐδια, ὁ λόγος, ϰ̀ ὁ Θεὸς, ϰαὶ οὐκ ἔτ' ἔσαι ἀρχὴ μία. *Minimè advertens, quod ſi verbum diverſum quid à Deo ſtatuat, duo futura ſint æterna, hoc eſt, Deus & verbum; nec principium hoc modo ſtatuetur unicum.* Vis argumenti in eo ſita videtur; neceſſe eſt, ut unicum ſit Deitatis principium. Si verò Filius non ſit ejuſdem cum Patre ſubſtantiæ, conſequens erit, ut duo ſtatuantur æterna principia, quod cum unitate Dei omninò pugnat. 6. Accedit denique ipſius Euſebii fidei Nicænæ confirmatio, quâ & Arii dogmata ſimul damnavit, & τὸ ὁμοούσιον ratum habuit. Hæſit quidem aliquandiu ad hoc vocabulum, Filium tanquam Divinæ eſſentiæ partem eo denotari ſuſpicatus. Remoto verò hoc obſtaculo, & ſenſu vocis Catholico à Patribus declarato, libenter eam amplexus eſt: quin etiam faſſus, non defuiſſe ſacræ vetuſtatis Antiſtites, pietate & eruditione illuſtres, qui hoc vocabulum ſenſu Catholico uſurpârant. Verùm hoc Euſebii ſuffragium, & ſubſcriptionem ſine fraude, dolóve factam, pluribus infrà vindicabimus. Mitto quæ in Theſibus præcedentibus diſſeruimus, nempe quòd Chriſtus ſit verus & perfectus Deus, quòd ſit naturalis Dei Filius, & à Patre ab æterno genitus, quæ eandem planè cum Patre naturam manifeſtò evincunt, nec leve pondus & momentum huic propoſitioni addere poſſunt. Si igitur alicubi † Filium δεύτεραν μετ' αὐτὸν ὐσίαν vocat, *alteram poſt Patrem ſubſtantiam*, manifeſtum eſt, non de diverſâ eſſentiâ loqui, ſed de perſonâ vel hypoſtaſi; cùm eodem loco *Deum De Deo* dicit.

* De Eccl. Th. l. II. c. 12. p. 119.

† Dem. Evang. l. VI. p. 257. Vide præp. Evang. l. VII. c. 12. p. 314.

THESIS V.

Divinam eſſentiam Pater cum Filio ſuo communicavit ab æterno.

ÆTernitatem Filii, ejuſque συνδρομον τῇ ἀρχῇ τὸ εἶναι, quemadmodum non inſcitè loquitur Cyrillus * Alexandrinus, *concurrentem cum paterno principio exiſtentiam*, conſtanter docuiſſe Catholicos Patres, Antiquitatis Eccleſiaſticæ rudis planè ſit oportet, qui neſcire poteſt; nec pluribus jam probare opus eſt, quod cumulatè præſtiterunt alii. Hanc Eccleſiæ fidem ab ipſis Chriſtianiſmi primordiis traditam, & perpetuò conſervatam, omni quo poterant niſu, totiſque viribus oppugnârunt Ariani. Hinc vulgatum illorum effatum † ἦν ποτὲ ὐκ ἦν ὁ υἱὸς τῦ Θεῦ, *erat cùm non eſſet Filius Dei*; & factum eſſe ἐκ τῶν ὐκ ὄντων; unde & Ἐξουκόντιοι, ſive οἱ ἐξ ὐκ ὄντων dicti ſunt: contendebant quippe eum priùs non fuiſſe, poſteà extitiſſe, talem factum, quandocunque demum factus eſt, qualis quilibet hominum naſci ſolet. Expulſum ſe queritur Arius *, quod non confiteretur, ἀεὶ ὁ Θεὸς ἀεὶ υἱὸς, ἅμα πατὴρ, ἅμα υἱὸς, *Semper Deus, ſemper Filius, ſimul Pater, ſimul Filius*; quodque affirmaret, Filium, antequam gigneretur, aut crearetur, aut terminaretur, aut fundaretur, non fuiſſe, quin nec eſſe ἀΐδιον, ἢ συναΐδιον, ἢ συναγέννητον τῷ πατρὶ, ὐ δὲ ἅμα τῷ πατρὶ τὸ εἶναι ἔχειν ὥς τινες λέγουσι, *Æternum, aut coæternum, aut coingenitum cum Patre, nec ſimul cum Patre eſſentiam nactum eſſe, ut quidam dicunt.* Hinc teſte Theodorito, † pro hæreticis habuit Philogonium Antiochenſem, Ellanicum Tripoleos, & Macarium Hieroſolymorum antiſtites, in eoſque calumnias concinnavit, propterea quòd dicerent, ἀΐδιον ϰαὶ προαιώνιον τὸν υἱὸν, ϰαὶ τῦ πατρὸς ὁμότιμόν τε ϰαὶ ὁμοούσιον, *Filium æternum, & ante ſæcula eſſe, æqualemque, & conſubſtantialem Patri.* Concedebat quidem Arius *, Filium ſubſtitiſſe ante omnia tempora & ſæcula perfectum Deum, ſed ſolummodo θελήματι ϰ̀ βουλῇ, *voluntate & conſilio Dei*; & priorem generatione Filii Patrem habuiſſe generandi ſcientiam, uti medicus ante medicinam datam, medendi tenebat rationem, quemadmodum loquitur Aſterius † Cappadox, Arianorum primipilus. Certè Ariani pro inſigni, quâ pollebant diſſimulandi arte, mirè in hâc causâ in terminis ludebant. Cùm dicerent, *erat quando non erat*, vocem, *tempus*, metu opprobrii ſupprimebant, affirmabant eum πρὸ χρόνων fuiſſe, ſed tum ἐν τοῖς χρόνοις διαςήματά τινα, *ſpatia quædam*, ſeu intervalla commenti ſunt in quibus illum non fuiſſe voluerunt, quod non ſemel iis exprobrat Athanaſius *. Ipſemet Arius, quò ab exilio citiùs revocaretur, coram Imperatore Synodi Nicenæ decretis ſubſcripſit, ſe eadem ſentire cum ſynodo profeſſus, præſtito etiam jurejurando, ſe nihil in hâc parte per fraudem agere, oblato ſimul fidei ſuæ libello, quo inter alia fatetur τὸν ἐξ αὐτῦ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων γεγεννημένον Θεὸν λόγον, *Filium ex Patre ante omnia ſæcula factum eſſe Deum verbum.* Nihilominùs fucum bono Imperatori feciſſe, disertè tradunt Athanaſius † & Socrates. Inſigne hujus fraudis ſpecimen refert Socrates, ſed ex auditu tantùm; ſubſcripſiſſe verò Arium, & ſubſcriptioni jusjurandum adjeciſſe, id ſe ex ipſis Imperatoris epiſtolis hauſiſſe teſtatur. Hallucinari quidem in tempore contendit Valeſius, ſed nullâ idoneâ ratione nixus, ipſe potiùs in tempore mortis Arii ſtatuendo hallucinatus. Quicquid verò de tempore ſit, * Socrates in re ipsâ errare non potuit, qui ipſius Conſtantini literas ante oculos habuit. Inquiramus jam quorum cauſam hac in parte agat Euſebius, & cum Catholicis, an cum Arianis facit? Non modò fatetur † Chriſtum, eundem fuiſſe Deum Dominúmque, qui Patribus ſub veteri Teſtamento toties apparuerit (ὅτι τε αὐτὸς ἐκεῖνος ἦν, ϰ̀ ὐδ' ἄλλος, ὁ τῶν αἰώνων προϋφιςὸς υἱὸς τῦ Θεῦ, *quod idem non alius, ſed ipſe ille eſſet Dei Filius, qui omnia ſæcula antecedit*; alibique * de propheticâ illâ Danielis viſione agens, *aſpiciebam donec Throni poſiti ſunt*, &c. ſubdit, manifeſtiſſimè hæc non ad alium quàm ad Servatorem noſtrum referri poſſe, τὸν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεὸν, Θεὸν λόγον, *Deum ſermonem qui in principio erat apud Deum*) non modò προκόσμιον, ipſo mundo antiquiorem, ſed & τὸ πρὸ αἰώνων ὑφιςάναι ei aſcribit †; alibique * vocat, φῶς τὸ προκόσμιον, ϰ̀ τὴν πρὸ αἰώνων νοερὰν ϰαὶ ὐσιώδη σοφίαν, τὸν τε ζῶντα, ϰ̀ ἐν ἀρχῇ παρὰ τῷ πατρὶ τυγχάνοντα Θεὸν λόγον, *Æternum illud lumen, & intellectualem & ſubſtantialem ſapientiam, ſæculis omnibus anteriorem, vivum Dei verbum, quod in principio erat apud Deum.* Ad illud † Apoſtoli, *Qui cùm in forma Dei eſſet*, &c. συνορᾶς ὅτι πρὸ τῦ κενῶσαι ἑαυτὸν, ϰαὶ μορφὴν δούλου λαβεῖν, ἦν, ϰαὶ προῆν, ϰαὶ ἐν μορφῇ Θεῦ ὑπῆρχε· τίς δὲ ἦν, &c. *Vides quòd priuſquàm exinanivit ſemet ipſum, & aſſumpſit ſervi formam, erat, & ante erat, & in forma Dei ſubſiſtebat: Quis autem ille? non alius certè quàm Jeſus Chriſtus, & antequàm carnem aſſumeret.* Sed illuſtriora habemus hujuſce confeſſionis teſtimonia. *Eccleſia*, inquit *, *unum Deum prædicat, Patrem nempe omnipotentem, Patrem quidem unius ſolius Chriſti, omnium autem Dominum & conditorem*, ὕτω ϰ̀ υἱὸν Θεῦ μονογενῆ, Ἰησῦν Χριςὸν παραδίδωσι, τὸν πρὸ πάντων αἰώνων ἐκ τῦ πατρὸς γεγεννημένον· ὐ τὸν αὐτὸν ὄντα τῷ πατρὶ· καθ' ἑαυτὸν δὲ ὄντα ϰ̀ ζῶντα, ϰαὶ ἀληθῶς υἱὸν συνόντα, Θεὸν ἐκ θεῦ, ϰαὶ φῶς ἐκ φωτὸς, ϰ̀ ζωὴν ἐκ ζωῆς· ἀλέκτως ϰ̀ ἀῤῥήτως, ϰαὶ παντάπασιν

* Theſaur. l. 9. p. 67.

† Alex. Epiſt. ap. Theod. l. I. c. 4. p. 10. Ex Arii Thal. apud Athan. Orat. I. contr. Ar. p. 124. Orat. II. p. 137. de ſyn. Arim. p. 631.

* Epiſt. ad Euſeb. Nic. ap Theod. l. 1. c. 5. p. 21. Et Ep. ad S. Alexand. ap. Athan. de ſyn. Arim. p. 682.

† Ibid. p. 21.

* Loc. cit.

† Ap. Athan. de Syn. Arim. p. 685.

* Orat. II. cont. Arian. p. 145. 146.

† Orat. I. cont. Arian. p. 10. Epiſt. ad Serap. p. 522.

* L. I. c. 25. &c. p. 61. c. 37. 38.

† Dem. Evang. l. I. c. 5. p. 10. l. VII. c. 2. p. 347. l. VIII. p. 562. De Eccl. Th. l. II. c. 2. p. 105. c. 21. p. 137 & alibi paſſim.

* Hiſt. Eccl. l. I. c. 2. p. 10.

† Dem. Evang. l. II. c. 4. p. 81.

* II. Eccl. lib. I. c. 2. p. 5.

† De Eccl. Th. l. I. c. 20. p. 94.

* Ibid. c. 8. p. 66. c. 17. p. 80.

παντάπασιν

παντάπασιν ἀγνώςτοις ἡμῖν ἢ ἀκαταλήπτοις λόγοις, ἐκ τ͂ πατρὸς, ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ὅλων, γεγεννημένον, ἢ ἐκ ὁμοίως μετὰ τοῖς λοιποῖς γεννητοῖς ὑποςάντα· ἐδὲ ζωὴν ὁμοφερῆ τοῖς δι᾽ αὐτοῦ γεγεννημένοις ζῶντα· μόνον δὲ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς ἀποτεχθέντα, ἢ αὐτοζωὴν ὄντα. *Ad eundem quoque modum, Dei Filium unigenitum, agnoſcit eum, qui ante omnia ſæcula de Patre fuit genitus, non illum certè eundem cum Patre exiſtentem, at per ſe ſubſiſtentem, viventemque, verè Filium, cum Patre coexiſtentem, Deum de Deo, lumen de lumine, vitam de vita, inenarrabilibus, ineffabilibus, omnimodò incognitis & imperſcrutabilibus rationibus de Patre genitum ad ſalutem univerſis procurandam, non ſimiliter aliis ſubſiſtentem, nec vitam viventem cum illis parem qui ab eo ſunt creati, ſolum de ſolo Patre genitum, ipſammet vitam exiſtentem.* Neque aliter ad locum illum Solomonis *, *Dominus condidit me principium*, &c. *non ita dixit*, inquit, *quaſi vellet intelligi* Ὡς ἐκ τ͂ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρελθὼν, *quod de non ente ad eſſe proceſſiſſet*, ἐδ᾽ ὡς ὁμοίως τοῖς λοιποῖς κτίσμασι, καὶ αὐτὸς ἐκ τ͂ μὴ ὄντος γεγονὼς, ὃ τινὲς ἐκ ὀρθῶς ὑπειλήφασιν, ἀλλ᾽ ὡς ὑφεςὼς μὲν ἢ ζῶν πρὸ γε τι ἢ προϋπάρχων τῆς τ͂ παντὸς κόσμου συςάσεως, *nec quod ad modum creaturarum reliquarum de non ente producebatur, quod nonnulli minùs rectè ſunt arbitrati ſed quod ſubſiſtens & vivens, ſed quod præexiſtens, & præſubſiſtens ante omnem mundi conditionem erat.* Perſtringi his verbis Arianos certiſſimum eſt: in tantum ab illorum inſania abhorrebat. Quin & alia non pauca ad hunc Solomonis locum præclarè annotavit; illud præcipuè, quod † LXX. viralis verſio per τὸ ἔκτισέ με, *condidit me*, ab Hebræis rejicitur, neque genuinum vocis Hebraicæ ſenſum exprimit. CANA quippe *Poſſidere* ſignificat; atque ita reliquos omnes interpretes Græcos, *Aquilam*, *Symmachum*, & *Theodotionem* reddidiſſe notat. Et ſummâ quidem ratione nitì hanc interpretationem. Πλεῖςον δὲ ἂν διαφέροι τ͂ Ἔκτισε, ἢ τ͂ Ἐκτήσατο διαφορὰ τῷ, τὴν μὲν ἔκτισε κτ' τὴν κοινοτέραν διάνοιαν, τὴν ἐκ τ͂ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι πάροδον σημαίνειν· τὴν δὲ κτῆσιν, τ͂ προϋπάρχοντος ἰδιάζουσαν οἰκειότητα πρὸς τὸν κτώμενον. *Plurimum quidem differt* ἔκτισε (creavit) & ἐκτήσατο (poſſedit:) *Cum illud ſignificet communi notione, creaturarum proceſſum, de non ente ad Eſſe ſubſiſtere: hoc verò rei præexiſtentis poſſeſſionem, & proprietatem peculiarem poſſidentis.* Hanc Hebraicam lectionem primum, vel inter primos adhibuiſſe Euſebium, non fatetur modò, ſed & penè laudat Jeſuita Petavius *, perpetuus aliter Euſebio-maſtix: Neque tamen hoc ipſo loco illum abſque *non bene aucloris* nota dimittere potuit. Verùm nos cum Euſebio in adſtruenda Filii æternitate pergamus. Δῆλον † ὅτι ὁ μονογενὴς υἱὸς ἦν πρὸς τ͂ ἑαυτοῦ πατέρα τ͂ Θεὸν, συνὼν ἢ συμπαρὼν αὐτῷ ἀεὶ καὶ πάντοτε. *Manifeſtum eſt quod unigenitus Filius erat apud Deum Patrem ſuum præſens, adſtans, aſſiſtens ſemper & ubique:* Quod & ex celeberrimis illis locis probat, tum illo Solomonis, *Ante omnes colles gignit me; cùm hominem appararet, præſto illi aderam*; tum Joannis, *& Deus erat verbum.* Ut vix clarius æternam Filii coexiſtentiam agnoſcere potuit. Dum exponit inſignem illum Michææ locum, *exitus ejus ab initio, ex diebus ſæculi*, hæc habet *, προφητεύεται ὄντα ἐν Βηθλεὲμ τις ἐξελεύσεσθαι ἄρχων ἐν τῷ Ἰσραὴλ, τὰς ἐξόδους ἀπ᾽ ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος ἔχων· τοῦτο δὲ ἐκ ἂν ἐφαρμόσειεν ἀνθρώπου φύσει, εἰ μὴ μόνῳ τῷ Ἐμμανουὴλ, ἢ τῷ τῆς μεγάλης βουλῆς ἀγγέλῳ· τὸ γὰρ ἐξ αἰῶνος ὑφεςάναι τίνι ἄρα ἐφαρμόσειεν ἄν, ἢ μόνῳ Θεῷ; *Divinitus ergo prædicitur de Bethleem, quidam egreſſurus Princeps in Iſrael, exitus ab initio ex diebus ſæculi habens. Hoc autem ipſum nunquam Humana natura accommodari poterit, ſed ſoli* Emmanuel, *& magni conſilii Angelo. Quod enim ab æterno exiſtat, cui eandem ſic accommodandum, niſi ſoli Deo?* Duplicem alibi de Chriſto rationem nobis exhibet †: altera quidem recentior eſt, quæ heri ac nuper ad homines introducta ſit, nempe incarnationis diſpenſatio, ἡ δὲ, παντὸς χρόνου καὶ πάντων αἰώνων πρεσβυτέρα, *altera verò omni tempore, omnibuſque ſæculis antiquior*: æterna videlicet ejus generatio. Hæc vera noſtra Theologia *, υἱὸν γεννητὸν ὁ χρόνοις μὲν τισιν ἐκ ὄντα ὕςερον δὲ ποτε γεγονότα· ἀλλὰ πρὸ χρόνων αἰωνίων ὄντα, ἢ προόντα, ἢ τῷ πατρὶ ὡς υἱὸν διαπαντὸς συνόντα, ἢ ἐκ ἀγέννητον, ὄντα, γεννώμενον δὲ ἐξ ἀγεννήτου πατρὸς, μονογενῆ ὄντα, λόγον ἢ Θεὸν ἐκ Θεοῦ. *Filium eſſe, qui genitus ſit, non illum quidem qui certis temporibus non fuerit, poſterius autem ſit natus; ſed qui ſit ante tempora æterna, atque antèeat, & tanquam Filius unà cum Patre ſemper exiſtat, neque verò qui non ſit genitus, ſed ex Patre ingenito genitus, unigenitus nempe, verbum, & Deus ex Deo.* Alibique ait † τ͂ υἱὸν ἐξ ἀπείρων αἰώνων, μᾶλλον δὲ πρὸ πάντων αἰώνων ὑποςῆναι. γεννώμενόν τε συνεῖναι, ἢ συγγινόμενον ἀεὶ τῷ πατρὶ ὡς τῷ μύρῳ τὸ εὐῶδες, ἢ τῷ φωτὶ τ͂ αὐγήν, *Ipſum filium ex infinitis ſæculis, ac potius ante omnia ſæcula extitiſſe, dumque exiſtit, ſimul eſſe, neque Patrem unquam relinquere, ſicut nec unguentum bonus odor, nec lucem ſplendor relinquit:* Etſi fateatur, hæc exempla, non omnimodò integram ſimilitudinem præſtare poſſe. Ex oratione *de laudibus Conſtantini* toties citatâ unum, alterumve afferre liceat. *Cap. I.* *. τοῦτον καὶ αὐτὸς ἐπὶ πᾶσι, ἢ πρὸ πάντων, ἢ μετὰ πάντας, ὁ πρὸ αὐτοῦ μονογενὴς λόγος· ὁ δὲ μέγας ἀρχιερεὺς τ͂ μεγάλου Θεοῦ παντὸς χρόνου, ἢ πάντων αἰώνων πρεσβύτατος, τῇ τ͂ πατρὸς καθοσιωμένος τιμῇ, πρῶτος ἢ μόνος τὰς ὑπὲρ ἁπάντων ἱλασκόμενος εὐχαῖς· πρωτείοις μὲν τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς ἴσοις δὲ τῆς πατρικῆς βασιλείας ἐνδοξαζόμενος. Hoc eſt, interprete Valeſio, *Ipſe denique in omnibus, & ante omnes, & poſt omnes, unigenitus ejus Filius, ac ſermo præexiſtens, magnus Dei pontifex, omni tempore, omnique ævo antiquior, Patris ſui cultui devotus, ac dicatus, primus ac ſolus pro omnium ſalute ei ſupplicat, qui prærogativam quidem honoris obtinet principatum univerſi, æqualem autem cum Patre gloriam in Patris Regno poſſidet.* Verba illa, τῇ τ͂ πατρὸς καθοσιωμένος τιμῇ, reddit vetus interpres, *dignitatis paternæ particeps*: quod ſi juxta ſenſum Valeſianum reddantur, ad χρείαν Filii mediatoriam referenda ſunt. *Cap. II.* †. Ὁ μὲν γε τ͂ Θεοῦ μονογενὴς λόγος τῷ αὐτοῦ πατρὶ συμβασιλεύων ἐξ ἀνάρχων αἰώνων εἰς ἀπείρους καὶ ἀτελευτήτους αἰῶνας. *Et ille quidem unigenitus Dei ſermo a ſæculis principio carentibus, ad infinita uſque & interminata ſæcula regnat cum Patre.* Hæc, & his longè plura Euſebius, iiſdem in exprimenda Filii æternitate vocabulis uſus, quibus & ſacræ literæ, & Catholici Patres conſtanter uti ſolent. Quid quod non diffitetur ipſe Criticus * noſter, ſtylo iſtius temporis, quo vixit Euſebius, *ante mundum conditum exiſtere, & æternum eſſe*, idem valere? Ut omnia in pauca contraham. Fatetur Euſebius Chriſtum eſſe Deum verum & perfectum: fatetur naturalem eſſe ac genuinum Dei Filium, à Patre æternè genitum; fatetur, eandem cum Patre eſſentiam poſſidere, eſſe ὁμοούσιον, verè συναΐδιον (verbis ſaltem tantundem valentibus) & coæternum. Perpendant hæc ſecum Cenſores Euſebiani, & dicant ideò, quo jure contendant, illum fuiſſe Arianæ partis hominem, multò magis recoctum fuiſſe Arianum? Dionyſius Petavius, vir in lectione Patrum admodum exercitatus in vaſto iſthoc, quod condidit, opere, id penè unicè egiſſe videtur, ſi non ut Arianorum cauſæ viam ſterneret, ſaltem ut omnium veterum teſtimonia de Chriſti ὁμοουσίᾳ atque æternitate enervaret, atque in pravum ſenſum detorqueret: in omnes iniquus, in Euſebium iniquiſſimus; quem tam aſperè, tantiſque conviciis excipit, & tam manifeſto partium ſtudio dicta ejus in deteriorem ſenſum ubique interpretatur,

* Ibid. l. III. c. 2. p. 150.

† Ibid. p. 152. 153.

* De Trinit. l. II. c. 1. n. 2. p. 92.

† Ibid. l. II. c. 14. p. 123. Eadem penè l. III. c. 4. p. 169.

* Dem. Evang. l. VII c. 2. p. 341.

† Ibid. l. IV. c. 1. p. 144.

* Ibid. c. 3. p. 149.

† Ibid. l. V. c. 1. p. 225.

* Pag. 606.

† Pag. 607.

* In Euſeb. p. 185. Edit. Gall. p. 445.

prætatur, ut nemini non liqueat, ipſum maligno in Euſebium animo ad hoc opus acceſſiſſe. Plurima ex Euſebii ſcriptis collegit *, quæ ſibi Arii hæreſim ſapere videbantur, quæ tamen ſi ad regulas à nobis ſupra poſitas candidè exigantur, haud incommodè, nulloque planè negotio ſolvi poſſunt.

*Dogm.Th. Tom. II. De Trin. l. 1. c. 11. 12. p. 56 &c.

Hactenus Euſebium ex propriis ſcriptis vindicavimus, prætermiſſis quæ addi poterant, infinitis, ne in nimiam molem excreſceret Diſſertatio. Reſtat adhuc clarius fortiuſque argumentum, ejus nimirùm Synodi Nicenæ decretis aſſenſus, quo τὸ ὁμοούσιον publicè recepit, & primaria Arii dogmata diſerto anathemate damnavit. Sed dolo malo factum id, inquies, & ſubleſtâ fide. Et ita quidem nonnulli, & in iis D. Clericus, Petavii ut videtur, auctoritate nixus, unde Euſebium tanquam nullius fidei, nullius conſcientiæ hominem traducere maluit, quàm ut Catholicus agnoſceretur. En qualem nobis depingit † Euſebium: *Hominem* nempè, ut ipſis verbis utar, *dexterrimum* *, *qui terminis fidei, quos ipſe non probavit, ſubſcribere non dubitavit* †, *modò in ſenſum ſententiæ ſuæ congruentem exponere potuit, etiamſi illis, qui eos impoſuerunt, parùm convenientem. Certè claudat oculos neceſſe eſt, qui ex iis quæ in epiſtolâ ad Cæſarienſes habet, non videt, ipſum terminos Synodi Nicænæ aliter intellexiſſe, quam exempli gratiâ, intellexit Athanaſius.* Id eſt, ex ejus ſententia, vir erat verſutus, & verſipellis, qui in venerabili ſanctiſſimorum totius orbis præſulum conventu, præſente etiam Conſtantino Imp. & in re, omnium quæ unquam vertebantur, graviſſimâ, aliud linguâ, manuque proferebat, aliud ſub pectore coxit. Ain' verò? age, an ita fuerit paulisper expendamus. Nec alium hac in cauſâ producemus teſtem, quàm ipſummet Euſebium in *Epiſtolâ* † *de fide* ad Cæſarienſes ſuos, ſi non ſedente jam Synodo, certè paulò poſt ſcriptâ, quâ integram rei geſtæ hiſtoriam narrat, & ad quam provocat auctor noſter. Primò igitur refert, ſe formulam fidei ſuæ, rectam quidem illam ſimplicémque, Patribus obtuliſſe, quâ inter alia credere ſe in unum Dominum Jeſum Chriſtum, Deum de Deo, lumen de lumine, vitam ex vitâ, ante omnia ſæcula ex Deo Patre genitum, profeſſus eſt; hæc ſe ex Epiſcopis, majoribus ſuis accepiſſe; hæc ſe tenere, & ad mortem uſque retenturum, idque ſincerè & ex animo, coram omnipotente Deo, & D. N. Jeſu Chriſto teſtificari. Hanc formulam ὀρθότατα περιέχειν, primus omnium teſtatus eſt Imperator, ſeque ita ſentire affirmavit, & unà cum illo tota approbavit Synodus; monente Conſtantino, unam duntaxat vocem τοῦ ὁμοουσίου adjiciendam eſſe; ac proinde inter paucula quæ ſymbolo Euſebiano addiderunt Patres Nicæni, declarabant, Filium eſſe ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς & ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, *ex ſubſtantiâ Patris, & Patri conſubſtantialem*; ſubnexo etiam anathematiſmo contra eos, qui fuiſſe aliquando tempus cùm non eſſet, & non eſſe antequam gigneretur, vel quòd de non extantibus factus eſt, vel quòd ex alterâ ſubſtantiâ, vel eſſentiâ eſſe Filium Dei, aut converſioni, mutationique obnoxium affirmarent. Ad has voces, ἐκ τῆς οὐσίας, & ὁμοουσίου, hæſitavit Euſebius, veritus ne quid pravi ſub iis lateret ſenſus. Hinc variæ quæſtiones ortæ ſunt, & reſponſiones; & quænam eſſet horum vocabulorum ſententia, accuratè expendebatur. Donec primò Imperator, deinde Patres Synodici mentem ſuam ſuper his expoſuerunt, faſſi, per voces, ἐκ τῆς οὐσίας ſignificari Filium quidem eſſe ἐκ τοῦ πατρὸς οὐ μὴν ὡς μέρος τῆς οὐσίας αὐτοῦ τυγχάνειν, *Ex Patre quidem eſſe, ſed non tanquam partem eſſe illius ſubſtantiæ*: fieri enim non poſſe, ut ingenita Patris natura, materiæ expers, intellectualis, atque incorporea, corpoream ullam affectionem admittat, neque per diviſionem ſubſtantiæ, neque per abſciſſionem, nec per mutationem paternæ eſſentiæ atque virtutis,

† In Euſeb. p. 154. 155. Bibl. Univerſ. Tom. X. p. 480.
* Etoit un homme adroit.
† Idem habet p. 149.

† Ext. ap. Socr. l. 1. c. 8. p. 23. Theod. l. I. c. 12. p. 36 Gelaſ. H. Conc. Nic. l. II. c. 34. col. 252. Niceph. l. VIII. c. 22. p. 576. & inter Opp. Athan. Tom. II. p. 48.

ſed Divinis, arcaniſque rationibus id eſſe intelligendum. Per τὸ ὁμοούσιον ſe nihil aliud ſignificare, quàm Filium Dei nullam omninò cum creaturis ſimilitudinem habere, ſed ſolius Patris, à quo genitus eſt, per omnia ſimilem eſſe, καὶ μὴ εἶναι ἐξ ἑτέρας τινὸς ὑποστάσεώς τε καὶ οὐσίας, ἀλλ' ἐκ τοῦ πατρὸς, *Nec ex aliâ quâdam hypoſtaſi, aut ſubſtantiâ, ſed ex Patris ſubſtantiâ eſſe*. Per *genitum, non factum*, excludi omnimodam cum rebus creatis ſimilitudinem, ac proinde Filium non eſſe facturam, ſed longè præſtantioris ſubſtantiæ, arcano quodam generationis modo, qui nec verbis exprimi, nec intelligentiâ comprehendi ab ullâ poſſit creaturâ. His ita expoſitis æquum omninò videbatur, inquit Euſebius, ut nos quoque hunc ſenſum amplecteremur, nec vocem *Conſubſtantialis* rejiceremus, tum pacis intuitu, tum ne à rectâ intelligentiâ excideremus: confeſſus præterea, fuiſſe ex veteribus inſignes Epiſcopos & diſertos ſcriptores, qui in explicandâ Patris ac Filii Divinitate, vocabulo ὁμοουσίου uſi ſint. Quocirca fidem Nicænam jure merito approbandam cenſuit, *eus*, inquit, *non leviter & inconſultò, ſed juxta ſenſus allatos, & ob rationes expoſitas conſenſimus omnes*. Anathematiſmum haudquaquam moleſtè ſuſcepit, quod iſtiuſmodi voces à ſacrâ Scripturâ penitus abhorrent: unde viſum eſt nullatenus rationi conſentaneum eſſe, ut hæc vel diſcerentur, vel docerentur; nec ſe unquam antea hujuſmodi vocibus uti conſueviſſe. Claudit Epiſtolam his verbis: Ταῦτα ὑμῖν ἀναγκαίως διεπεμψάμεθα, ἀγαπητοὶ, τὸ κεκριμένον τῆς ἡμετέρας ἐξετάσεώς τε καὶ συγκαταθέσεως φανερὰ καθιστάντες ὡς εὐλόγως τότε μὲν καὶ μέχρις ὑστάτης ὥρας ἱστάμεθα ὅθ' ἡμῖν τὰ ἑτεροίως γραφέντα προσέκοπτε· τότε δὲ ἀφιλονείκως τὰ μὴ λυποῦντα κατεδεξάμεθα. Ὅθ' ἡμῖν εὐγνωμόνως τὴν τῶν λόγων ἐξετάζουσι τὴν διάνοιαν, ἐφάνη συμφωνεῖν ἔχον ἔδοξε τοῖς ὑφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐν τῇ προεκτεθείσῃ πίστει ὡμολογημένοις. *Hæc vobis neceſſariò ſcribenda eſſe duximus, dilectiſſimi, ut vobis liquidè demonſtremus, quanto cum judicio, tum dubitatio, tum aſſenſio noſtra librata ſit; & quòd rectè atque ordine, primùm quidem ad extremam uſque horam reſtitimus, quamdiu nonnulla aliter quàm oportuit, ſcripta nos offendebant, tandem verò ea, quæ nihil offenſionis habebant, ſine contentione amplexi ſumus, poſtquàm nobis verborum ſententiam candidè examinantibus apparuit ea prorsus cum illis convenire, quæ nos ipſi in fide primùm à nobis expoſitâ confeſſi fueramus.* Hæccinè ſunt hominis fidem vafrè ſimulantis? hæccinè temerè & inconſultò ſubſcribentis? hæccinè intimos animi ſui ſenſus confutis dolis fraudulenter celantis? Apage tales ſuſpiciunculas. Certè nihil apertius, nihil candidius fieri potuit; fecit quod viro honeſto, ingenuo, erudito, prudente, rectique tenace dignum erat. Quid, quod ipſe * Athanaſius ſemel iterúmque fatetur, Euſebium non ſubſcripſiſſe modò, ſed & in hâc Epiſtolâ τὸ ὁμοούσιον, καὶ τὸ ἐκ τῆς οὐσίας agnoviſſe, verámque eſſe eam fidem, quæ in Nicænâ Synodo conſtituta eſt: ſeque jam purgâſſe, etiamſi Arianos accuſaverit. Monendus eſt lector, laciniam illam (ſive Conſtantini ſit, ſive Euſebii) de Filio potentiâ in Patre ἀγεννήτως exiſtente priuſquàm actu gigneretur, quæ ſub finem Epiſtolæ occurrit apud Theodoritum, deeſſe omninò apud Socratem, ut & apud Epiphanium Scholaſticum, qui Hiſtoriam *Tripartitam* ex Socrate, Sozomeno, ac Theodorito conſarcinavit; & cum Euſebii doctrinâ de æternâ Filii exiſtentiâ è diametro pugnare. Unde juſta oritur ſuſpicio Ariani cujuſdam fraude in exemplar, quo uſus eſt Theodoritus, irrepſiſſe. Certè vix credi poteſt, Socratem probatæ fidei hiſtoricum, & his temporibus proximum, eouſque imprudentiæ, vel perfidiæ potiùs proceſſiſſe, ut locum tam notabilem abſcinderet, vel præteriret, cum cuivis Epiſtolam inſpicienti fraus tam facilè deprehendi potuit. Denique, alibi

* Decret. Syn. Nic. p. 402. de Syn. Arim. p. 629.

etiam

† De vit. Conſt. l. 3. c. 13. 14. p. 490. * Epiſt. ad Eccleſ. de ſyn. Nic. ap. Euſeb. ib. c. 17. p. 492. Ep. ad Eccleſ. Alex. ap. Socr. II. c. 9. p. 30.

etiam docet nos Euſebius †; omnes, antea licet diſcordes, in Nicæna tandem Synodo in unius fidei conſonantiam conſenſiſſe. Teſtatur & Conſtantinus * Imp. cuncta, quæ diſſenſionis materiam excitare videbantur in hoc concilio, eò uſque accuratè diſcuſſa atque examinata eſſe, ut omnes in unitatis conſenſum conſpirarent, ita ut nullus diſſenſioni, nullus controverſiæ de fide locus ampliùs relinqueretur. Subdit Socrates, definitionem fidei non leviter ac temerè, ſed cum multa inquiſitione & diligenti examine dictatam fuiſſe; nec quædam in illo Concilio dicta, quædam ſilentio tradita, ſed quæcunque ad confirmationem dogmatis dici poterant, cuncta in medium fuiſſe prolata. Cùm verò adhuc inſtarent Euſebii obtrectatores, ejuſque nomini labes & maculas inurere non ceſſarent, librum *Apologeticum* ad orthodoxos omnes Epiſcopos mittere coactus eſt, quo ſe purgavit & defendit, oſtenditque, ſi quid unquàm protulerit aut ſcripſerit, quod vel tantillum Arii dogma ſaperet, non ex impio ſenſu, ſed ex minùs curioſâ, parúmque ſollicitâ ſimplicitate id protuliſſe, ut auctor nobis eſt Gelaſius Cyzicenus mox proferendus. Præterire non poſſum perverſam D. Clerici * hac in re mentem, qui longam Euſebii de voce ὁμοουσίου diſceptationem, & inſtitutum ea de re examen in crimen ei vertit; quaſi in ſubſcribendo Concilii decreto minùs ſincerè ſe geſſiſſet. Quid facies huic homini? qui nec Euſebii prudentiam in examinando, nec ſinceritatem in ſubſcribendo admittere velit. Hucuſque cùm progreſſus ſim, non abs re forſan erit, graviſſimorum quorundam virorum tum veterum, tum recentiorum de cauſâ hâc Euſebianâ judicia exhibere. E Veteribus tres proferam, totidem è Recentioribus. Veteres damus Socratem, Theodoritum, & Gelaſium Cyzicenum. Socrates integro capite † ex profeſſo Euſebii vindicias agit, & allatis aliquot locis ex ipſius ſcriptis, Arianum non fuiſſe liquidò demonſtrat; quin & ipſius obtrectatores provocat, ut probent Euſebium Filio Dei initium *ſubſiſtentiæ* uſpiam tribuiſſe, tametſi *diſpenſationis* vocabulis in libris ſuis uſum fuiſſe ipſum inveniant. Et forſan [ut non inſcitè conjicit † Bullus noſter] ex frequenti vocabulorum uſu, quæ ad Filii οἰκονομίαν pertinent, quæque contra Sabellianos, quorum hoſtis fuit acerrimus, penè ad nauſeam & faſtidium uſque repetit Euſebius, factum eſt, ut quibuſdam in Arianam ex adverſo impietatem delapſus videretur, à quâ tamen reverà ſemper alienus fuit. Theodoritus de Euſebii Epiſtola ad Cæſarienſes * agens, eam vocat τῆς τότε νῦν λύττης ἔλεγχον ἐναργῆ, *manifeſtam Arianorum veſaniæ redargutionem*; additque eos, præcipuum licet honorem Euſebio tribuant, tanquam idem cum ipſis ſentienti, iis tamen quæ ab illo ſcripta ſunt, palam contradicere; idque tum ex eadem Epiſtolâ, tum ex libris *de vitâ Conſtantini* latiùs perſequitur; adeò ut capiti XIII. præmiſſum eſt hoc lemma, Ἔλεγχος τῶν νῦν βλασφημούντων Ἀρειανῶν ἐκ τῶν Εὐσεβίου τοῦ Καισαρείας Παμφίλου συγγραμμάτων, *Confutatio Arianorum noſtri temporis ex ſcriptis Euſebii Cæſarienſis*. Gelaſius Cyzicenus in *hiſtoriâ* † *Concilii Nicæni* pro Euſebio hæc habet; *Nemo autem æſtimet Euſebium ex his quæ de illo famâ circumferuntur, quaſi Arii blaſphemiæ conſenſerit, ſed credat ſi qua protulit, aut ſcripſit μικρόν τι τῶν Ἀρείου ὑποσυρόμενα, Arii dogmata vel tantillum ſubolentia, non ex impio illius ſenſu protuliſſe unquam aut ſcripſiſſe, ſed ex minùs curioſâ, parùmque ſollicitâ ſimplicitate, ut ipſe in Libro* Apologetico, *quem ad omnes orthodoxos Epiſcopos miſit, plenius iſta probavit.* Prætermitti non debet, quod de contentione inter Euſtathium & Euſebium habet † Sozomenus, nempè utrumque eorum confeſſos eſſe, Filium Dei propriam habere ſubſiſtentiam, perinde tamen quaſi ſe invicem non intelligerent, alter alterum accuſabat, Euſtathius Euſebium, quòd ea quæ Nicææ decreta fuerant, innovaret, Euſebius verò ea ſe probare dixit, ſed Euſtathio Sabellii opinionem exprobrabat. A Veteribus ad recentiores venio, H. Valeſium, R. Montacutium, G. Bullum; viros antiquitatis Eccleſiaſticæ peritiſſimos. Valeſius *, *Proferunt quidem loca quædam ex Euſebio, quibus approbent illum Ariano dogmati adhæſiſſe; ſed nullum diſcrimen adhibent inter libros ante Concilium Nicænum, & inter eos, qui poſt illud Concilium ab Euſebio ſunt elaborati; quod tamen fieri omninò debuerat, ut de Euſebii fide certum ac legitimum judicium promeretur. Quæcunque enim ante Nicænam Synodum ſcripta ſunt, Euſebio objici & imputari non debent.* Confer omninò quæ habet idem Valeſius in notis ad *Euſeb.* p. 191. Verba *Theſi* I. ſuprà exhibuimus. Montacutius noſter Epiſcopus, primò Ciceſtrenſis, dein Norvicenſis, id ipſum † ingenuè fatetur, etſi aliter in Euſebium haud ſatis æquus. *Vult Baronius, Arii fuligine quemadmodum loquitur non levitèr aſperſum Euſebium, ſed imbutum penitùs; velut advocatum factionis Arianæ, partes orthodoxorum minùs ſincerè, minùs ſecundùm veritatem narratas peregiſſe. Socrates tamen illi ætate proximus vehementer in illo laboravit, ut Euſebium vindicaret ab aſperſione illâ, & in partes aſſereret orthodoxorum. Nec injuſtâ forſitan excuſatione, ſi tempora diſtinguantur accuratè. Nam nondum detectâ Arii impietate, fraudibus hæretici atque impoſtoris nondum prolatis in apertum, propendebat Euſebius fortaſſis in opinionem & partes Arianas: at poſtquam ventilatâ & diſcuſſâ causâ, Nicæna ſanctionis veritatem conſignârant, & furori Ariano, atque blaſphemiæ anathema maranatha indixerant, non ſine ratione opinari licet, virum illum erudiſſimum animo ſemper conſtantiſſimo illi profeſſioni adhæſiſſe.* Tertius accedat Bullus noſter, optimus fidei Nicænæ defenſor; *quæ ſi intellexiſſet* *, loquit, *qui nihil non in Patrum ſcriptis intellexiſſe videri voluit, Petavius, nunquam certè doctiſſimum, & de Eccleſiâ Catholicâ optimè meritum Euſebium, propterea quod Filium Dei dixerit μέσον inter Deum & res creatas, & ob dicta ſimilia, tanquam recoctum Arianum, nedum cum Hieronymo [quem ipſum eo nomine auſus eſt acriter reprehendere præcellentiſſimus Valeſius] ut Arianæ factionis ſigniferum ſugillaſſet, quod in ſcriptis ſuis paſſim facit.* Alibique * *ab Arianâ impietate reverà ſemper alienus fuit, ac veriſſimum quidem illud eſſe fatebitur quiſquis Euſebii ſcripta accuratè, & ſepoſito partium ſtudio evolverit: qui & hoc obſervato* (reſponſo nempe quod ibi protulerat) *ad ea loca omnia, quæ Petavius* lib. I. de Trin. c. 11. *magno acervo congeſſit, ut probaret Arianum fuiſſe Euſebium, facilè reſpondere poterit.*

* In. Euſ. p. 124. edit. Gal. p. 446.

† H. Eccl. l. II. c. 21. p. 103.

† Def. Fid. Nic. Sect. III. c. 9. p. 379.

* Hiſt. Eccl. l. I. c. 11. p. 39.

† Lib. II. c. 1. Conc. T. II. col. 140.

† Lib. II. c. 18. p. 468.

* De vit. & ſcript. Euſeb. præfix. Hiſt. Eccl.

† Præf. Analect. exercit. in Baron.

* Sect. III. c. 9. p. 391.

* Ibid. p. 379.

Sed ab Arianorum partibus ſtetit Euſebius; ita objectare pergit Auctor noſter. Fateor non leve ei cum Arianis commercium interceſſiſſe; in aulâ ut plurimùm verſatus eſt, Conſtantino chariſſimus, quò confluere ſolebant primaria Arianæ partis capita, eâque occaſione Synodicis illorum conventibus haud rarò interfuit; & forſitan meliorem, quàm par erat, de Ario opinionem conceperat. Certum enim eſt, Arium mirum fuiſſe diſſimulandi artificem, & dogmata ſua pro re nata perpolire, & fucatis coloribus illinire conſueviſſe, eâque ratione, non Euſebio tantùm, ſed & aliis Orientis Epiſcopis impoſuiſſe, ut in Epiſtola ad Cognominem ſuum Alexander Alexandrinus diſertiſſimè nos docet ap. Theod. H. Eccl. l. I. cap. 4. p. 10. 19. Et nos quædam hac de re ſupra *Theſ.* V. obſervavimus. Sin verò de conſenſione in dogmatibus Arianis intelligatur, quòd è partibus eorum ſtetit Euſebius, accuſationem conſtanter pernego; meque illud luculenter ſatis oſtendiſſe arbitror. Mirari deſinet, multa duriùs & incautiùs dicta in Euſebii ſcriptis reperiri, qui ſecum in animo reputaverit, quod alibi notavimus, ipſum in Platonicorum ſcriptis, librìſque Origenis, multum diúque verſatum, exinde nova quædam hauſiſſe, & novas phraſes minùs commodas, quandóque & periculoſas in Chriſtia-

S nam

num Theologiam induxiſſe. Quod tamen illi cum multis præteritorum ſæculorum doctoribus commune fuit, ſecuriùs & audacter nimis de iis locutis, de quibus nondum ſuum Eccleſia tulerat judicium. Verbo expediam, Euſèbii ſcripta, ubi ad examen ſunt revocanda, ſi eodem candore cum iis agatur, qui erga omnes difficillimarum controverſiarum ſcriptores obſervari ſolet, eos præſertim, qui de ſublimibus myſteriis, omnémque humani ingenii vim ſuperantibus agunt; ſi loca dubia ex certis, obſcura ex claris, periculoſa ex ſanis & orthodoxis explicentur, in tuto erit Euſebii fides, nec ullus tam injuſtæ cenſuræ locus relinquetur. Quàm alienus fuit ab omni nupero hæreticorum commento, quàm antiquæ Apoſtolorum doctrinæ tenaciſſimus, ipſe nos docet *. Marcellum quippe oppugnaturus, palam præfeatur, ſe de Servatoris noſtri divinitate, *πώποτε μὴ λέγειν ἔχειν ἰδίαν, οὐδ' ἐμαυτοῦ σοφόν τι καὶ ἴδιον εὕρημα, nihil recentioris alicujus commenti dicere habere, nihil tradere à ſe noviter adinventum; nihil ex ſapientia ſua opinione profectum, ſed Eccleſiæ Dei doctrinam præ ſe laturum incorruptam, quam à teſtibus verbi, auritus olim atque oculatus acceptam, ab initio, illa cuſtodit, adhuc inviolatam.* Hæccine dicturus eſſet in publica hominum luce Euſebius, ſi modò alienam ab Eccleſiâ Catholicâ doctrinam de primario hoc fidei articulo tradidiſſet? Quàm facilè fuiſſet illum falſi hàc in parte revincere? præſertim cùm nemini non notum fuerit, ipſum ante decennium fidem Catholicam in Nicænâ Synodo agnoviſſe, ſuoque ſuffragio publicè comprobaſſe.

* De Eccl. Th. l. I. in præf. p. 60.

Aſſertâ hucuſque Euſebii causâ, alterum Diſſertationis noſtræ caput tribus verbis erit abſolvendum, calumnia nempe, quæ mihi exinde conflata eſt. Si enim Euſebius non fuit Arianus, ipſum calumniæ evertitur fundamentum. Quin ſi in incerto adhuc res eſſet, quænam amabo in me culpa erit, quòd tantum virum à tam atroci crimine conarer liberare? Quod Socrati, Theodorito, Gelaſio, quod Valeſio, Montacutio, &c. licuit, cur non & mihi liceat? Accedit denique ad vituperii cumulum, quod vitas ſanctorum Patrum *Panegyricè*, non hiſtoricè deſcripſerim. At unde id liquet? quibus indiciis, quibus exemplis deprehenditur? Volvantur & revolvantur ſcripta mea, & num ita ſit, dicant æqui judices. Ubinam, ſodès, toties objecti ſermones Panegyrici? ubi nam laudationes immodicæ? ubinam ficta falſave encomia? imò quid non ſtrictè & uſquequaque verum, & favente omnium eruditorum ſuffragio veteribus conceſſum? Res geſtas ex ipſis fontibus ſemper deprompſi, & juxta temporis rationem in ordinem redegi, teſtes ubique fideliter advocavi; nihil alicujus odio, nihil favori dedi, nihil addidi, nihil ſuppreſſi, ſolius veritatis amore ductus. Jure meo uſus, methodum, quæ mihi videbatur commodiſſima, amplexus ſum. Quis verò D. Clerico jus & auctoritatem dedit leges biographicas præſcribendi? in Vitis, quas ipſe edidit, plurimum ſibi plaudere videtur. Fruatur ille ſuâ gloriâ, mihi quæ mea ſunt, relinquat. Candidi eſt ingenuique animi aliena humaniter tractare, & in meliorem partem interpretari. Æqui bonique viri parum meretur nomen, qui aliorum labores importunè & moroſè carpit, &, ut ore Terentiano † loquar, *Niſi quod ipſe facit, nihil rectum putat.* Hæc quidem dixi, non in D. Clerici gratiam, cujus iniquam cenſuram facilè contemno; ſed ut viris ingenuis atque eruditis me, meáque omnia probarem. Chriſtianam charitatem, quam mihi objicit, & penè vitio vertit, ſtudioſè colo & amplector; nec profiteri erubeſco, malle me cum Chriſtiana charitate derideri, quam Critico ſupercilio inſoleſcere, & in alios temerè & leviter inſultare, neque huic objectiunculæ aliud repono, quàm illud Apoſtoli, *Charitas patiens eſt, benigna eſt, non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non eſt ambitioſa, non cogitat malum, non gaudet ſuper iniquitate, congaudet autem veritati; omnia ſuffert, omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet.* Quibus conſona eſt æquiſſima & vetuſtiſſima illa juris Regula *, *in dubiis benigniora ſemper eſſe præferenda.*

† Adelph. Act. I. Scen. II. p. 166.

1. Cor. XIII. 5. 6. &c.

* De reg. jur. n. 56.

FINIS.

INDEX

INDEX SCRIPTORUM

ALPHABETICO-CHRONOLOGICUS.

SCRIPTORES GENTILES PRÆMISSO HOC SIGNO † *denotantur. Literæ* A *Appendicem ;* D *Diſſertationes notant.*

JESUS CHRISTUS Dominus noſter *Pagina* 2

A.

Clar. an.		*Pag.*
ABbo Floriacenſis	970	503
Abbo Pariſienſis	880	474
Abdias Babylonius	59	18
Abercius Hierapolit.	164	39
Abſolon	1210	622
Abu-Iſaac-Ben-Aſſalus	1270	642
Acacius Berœenſis	430	268
Cæſarienſis	340	129
Acacius CP.	471	291
Meliten.	431	269
Acca Hagulſtadenſ.	705	406
Achaiæ Presbyteri	59	17
Achardus Clarevallenſi	1140	579
† Acta Pilati	33	25
Adalardus	822	443
Adalgiſus	1150	586
Adammannus Scotus	679	389
Adamus Bremenſis	1080	537
de Domersham	1272	644
Muremuthenſis	1342	28 A.
Præmonſtrat.	1160	589
Addas	277	93
Adelboldus	1008	519
Adelhelmus	890	477
Adelmannus	1048	523
Ademarus	1030	521
Adeodatus Papa	672	388
Ado Viennenſis	859	466
Adrevaldus Floriac.	890	476
Adrianus	433	272
Adſo	980	505
Ægidius Charlerius	1433	89 A.
Romanus	1296	657
Abbas	514	326
de Roya	1463	120 A.
Ægil	818	441
Ælfricus	980	506
Ælnothus	1105	560
Æneas Gazæus	487	297
Pariſienſ.	854	459
Sylvius, vid. Pius II.		
Aëtius Hæreticus	359	137
Agapetus CP.	527	330
Agapetus I. Papa.	535	334
II. Papa	946	500
Agapetus Rhodienſ.	457	287

Clar. an.		*Pag.*
Agapius Manichæus		166 D.
Agatho Biblioth. CP.	680	390
Agatho Papa	679	388
Agnellus	555	342
Agobardus	813	438
Agrippa Caſtor	132	35
Agrippinus	215	61
Ailredus Rievallenſ.	1150	584
Aimoinus Floriac.	1001	518
Aimoinus Pariſienſ.	872	472
Alanus Abbas	1177	596
Alanus de Inſulis	1151	586
Alter junior	1215	624
Albericus Bergomenſ.	1350	33 A.
Caſinenſis	1057	529
Albericus Trium-Fontium	1241	631
Albertinus Muſſatus	1320	15 A.
Albertus Aquenſis	1120	571
de Argentina	1378	50 A.
de Bonſtetten	1491	140 A.
Crantzius	1504	159 A.
Crummedickius	1468	121 A.
Magnus	1260	639
Patavinus	1316	13 A.
Stadenſis	1256	638
Alcuinus Flaccus, ſive Albinus	780	420
Aldhelmus	680	389
Alexander Alexandrinus	313	110
Carpentarius	1429	86 A.
Cæſarienſ.	212	61
De Carpineto	1196	601
de S. Elpidio	1312	10 A.
de Hales	1230	628
Hierapolit.	431	269
de Imola Tart.	1467	121 A.
Lycopolita		167 D.
Monachus		167 D.
Neckam	1215	623
Alexander II. Papa	1061	531
III. Papa	1159	588
IV. Papa	1254	634
V. Papa	1409	76 A.
VI.	1492	140 A.
Alexius Ariſtenus	1166	592
Melfitanus	1512	162 A.
Nicænus		167 D.
Studita	1025	520
Alfonſus Magnus	841	490
Spina	1459	115 A.
Toſtatus	1434	90 A.
Vargas	1358	39 A.

	Clar. an.	Pag.
Alfonſus de Zamora	1506	160 A.
Alfredus Rex	871	471
Algerus Leodienſ.	1130	577
Almannus	850	459
Alphanus Salernitanus	1057	530
Altfridus	839	447
Alvarus Cordubenſ.	847	458
Pelagius	1340	27 A.
Alulphus	1096	544
Alypius Presbyt.	430	269
Amalarius Metenſis	812	435
Trevirenſ.	810	435
Amalricus Augerii	1362	45 A.
Amatus Caſinenſis	1070	533
Ambroſius Alexand.	230	77
Alexand. jun.	392	184
Autpertus	760	415
Camaldulenſ.	1440	100 A.
Coriolanus	1475	124 A.
Mediolan.	374	165
Amedeus	1144	581
† Ammianus Marcellinus.	380	220
Ammon Abbas	330	126
Ægyptius	399	217
Ammonas		167 D.
Ammonius Philoſophus Alexand.	220	68
Monachus Alex.	372	162
Presbyter.	458	288
Amphilochius Iconienſ.	370	159
Amulo Lugd.	841	450
Anaſtaſia Romana	301	102
Anaſtaſius Abbas	741	414
Bibliothecarius	754	415
Biblioth. Alter	870	469
Monachus	655	385
Palæſtinus	1094	543
I. Papa	398	195
II. Papa	496	300
IV. Papa	1153	587
Presbyt.	655	386
Sinaita	561	344
Sinaita jun.	599	357
Sinaita alter	685	392
Anatolius Alexand.	270	87
CP.	449	285
Ancyrianus Chronogr.		167 D.
Andreas Barbatius	1460	117 A.
Craynenſis	1480	129 A.
Cæſarienſis	500	301
Cretenſis	635	380
Horne	1320	15 A.
Italus	806	434
Novocaſtrenſis	1301	3 A.
de Petra	1432	89 A.
Presbyter		168 D.
Presb. Ratiſponenſ.	1439	96 A.
Samoſatenſ.	431	270
Andronicianus		358
Andronicus Camiterus	1156	588
Comnenus	1183	598
CP.	1327	18 A.
Ducas		168 D.
Palæologus Comnenus	1282	650
Angelus de Clavaſio	1480	127 A.
Angelomus	856	461
Angradus	699	393
Anianus	401	239
Alter	507	319
Celedenſis	415	252
Anna Comnena	1118	568
Anonymi Biographi		
S. Adalberonis	1005	518
S. Adalberti	1010	519

	Clar. an.	Pag.
Anonymi Biographi		
S. Agili	680	390
S. Aicaidri	920	496
B. Alcuini	820	442
S. Aldegundis	690	393
S. Altonis	950	501
S. Amati	670	388
S. Anſelmi	850	459
S. Anſtrudis	710	407
S. Arnulfi	650	385
S. Auſtrebertæ	720	409
S. Auſtregili	630	380
S. Auxentii	470	291
S. Bathildis Anglæ	685	392
S. Bathildis Reginæ	840	450
S. Barthulfi	1073	536
S. Baſoli	920	496
S. Bavonis	670	388
S. Bertilæ	720	409
S. Boniti	712	407
S. Botulfi	730	412
S. Burchardi	910	494
Caroli Magni	814	441
Caroli Magni	1165	591
S. Chlodulphi	850	459
S. Conſortiæ	590	355
S. Deicoli	950	501
S. Drochtovei	890	477
S. Ebbonis	950	501
S. Egvvini	1050	525
S. Eparchii	590	355
S. Eucherii	750	415
S. Eugendi	510	322
S. Forſei	680	390
S. Gerardi	1001	518
S. Geremari	701	402
S. Gertrudis	650	385
S. Gildæ	1040	523
S. Gisleni	910	494
S. Goaris	730	412
S. Gundulphi	1107	561
S. Harlindis	860	467
Henrici IV. Imp.	1106	561
S. Hermenlandi	750	415
S. Hugonis	1040	523
S. Joannis Reomaenſis	580	349
S. Judoci	710	407
S. Leodegarii	680	391
S. Leutfredi	860	467
Ludovici Pii	840	450
S. Marculfi	850	459
S. Martini Vertavenſis	890	477
Ejuſdem	990	509
S. Martiniani	399	218
S. Maximini	650	385
S. Mederici	950	501
S. Neoti	1110	565
S. Pardulfi	760	416
S. Paſchaſii	1101	559
S. Præjecti	680	391
S. Philiberti	696	395
S. Radbodi	950	501
S. Remberti	890	477
S. Remacli	850	459
S. Richmiri	730	412
S. Salabergæ	685	392
S. Sequani	590	355
S. Sulpicii	660	387
S. Theofredi	950	501
S. Virgilii Arelatenſ.	710	407
S. Virgilii Saltzburgenſ.	1150	586
S. Vodoali	901	494
S. Urſcoli	1050	526

Anonymi

	Clar. an.	Pag.
Anonymi Biographi		
S. Walarici	725	410
S. Wandregiſili	670	388
S. Willelmi	850	459
S. Winnoci	1030	521
S. Wolfangi	994	511
S. Wunebaldi	886	476
Anonymi Chronici		
Alexandrini	630	379
Arabici	1280	650
Atinenſis	1200	603
Aureliacenſis	1129	576
Beneventani	1160	590
Brunſvvicenſis	1288	653
Chronicographi	501	318
Conſtantinopol.	1185	599
Corbeienſis	1150	586
Danici	1282	650
Edenburgenſis	1163	591
Fontanellenſis	833	446
Imperatorum	1126	575
Longobardici	1270	643
Mailroſenſis	1270	643
Malleacenſis	1140	580
S. Michaelis	1154	587
Rameſienſis	1120	573
Rhemenſis	1190	60[illegible]
Saxonici	1154	587
Univerſalis	1120	573
Anonymi Hiſtorici		
Actorum Rhotomag.	1080	538
Annal. Burtonenſ.	1262	640
Annal. Franc.	796	423
Franc.	803	434
Franc.	883	475
Marganenſ.	1240	630
Menevenſ.	1286	652
Primæ part. Waverlienſ.	1101	559
Wigorn.	1219	624
Winton.	1277	647
Author. Chriſt. lib.	520	527
de Act. Felic.	202	60
de Epiſc. depoſitione	1270	642
de Marculfo	1150	586
de Mirac. S. Columbani	950	501
de Mirac. S. Richarii	860	467
de Monaſterio Gozac.	1135	578
de rebaptiza. Hæret.	253	82
Panapolita	700	393
de Rege Stephano	1156	588
de Tentation. ſuis, &c.	1062	532
de Virtut.&Mirac.S.Dionyſii Areop.	870	471
Eccleſiæ Haguſtalden.	1160	590
Encomii de Emma	1040	523
Geſtorum S. Convvoionis	880	474
Norman.	896	479
Piſanor.	1120	573
Hiſtoriæ Abendon.	1151	587
Angl.	785	422
Claramont.	950	501
Dunelm.	1144	582
Elyenſ.	1108	561
Engoliſm.	1159	588
S. Erkenvvaldi	1140	581
Lemovic.	1273	644
Regum Dalmat.	1080	538
Selbienſis	1184	599
S. Walarici	1060	531
Invectivæ adverſ. Iconomachos	770	418
Menologii Græc.	976	505
Tranſlat. S. Cuthberti	1060	531
Reliquiarum SS. Chryſanti & Dariæ	853	459

	Clar. an.	Pag.
Anonymi Hiſtorici		
S. Gorgonii	950	501
S. Gregorii	846	455
S. Liſardi	1105	560
S. Viti	836	446
† Anonymus Nicomedienſis	302	219
Anonymi plures incertæ ætatis		358
Anſcharius Bremenſ.	830	444
Anſcherus	1110	563
Anſegiſus Lobienſ.	828	444
Anſelmus Cantuar.	1093	542
Havelberg.	1149	583
Laudun.	1103	560
Leod.	1049	524
Lucenſ.	1071	534
Anſo Abbas	776	420
Antenor	720	409
Antheon Arſin.	484	295
Anthimus CP.	535	334
Antiochus Monach.	614	375
Ptolemaïtanus	401	240
Antipater Boſtrenſ.	460	288
Antoninus Honoratus	437	275
† Antoninus Imperat.	161	57
Antonius Abbas	330	126
Andreas	1308	8 A.
de Balocho	1480	127 A.
Bonfinius	1495	145 A.
Bonitus	1501	157 A.
de Burgos	1507	160 A.
de Butrio	1398	56 A.
Florent.	1446	104 A.
Gislandius	1489	139 A.
Meliſſa	1140	580
Monac.	460	289
Nebriſſenſ.	1488	137 A.
de Padua	1220	625
Puccius	1514	562 A.
Rampelogus	1418	81 A.
de Roſellis	1450	108 A.
Trombeta	1501	157 A.
Apelles Hæreticus	188	51
Aphrodiſianus Perſa		168 D.
Apollinaris Hierapolit.	170	43
Apollinarius Senior	362	142
Junior	370	158
Apollonius	192	52
Aponius	680	389
Appion	196	57
Aprigius	540	337
Aquila Ponticus	128	34
Aquilius Severus	360	142
Arabianus	196	57
Araror	544	338
Arcadius Cyprius		168 D.
Archardus	1140	579
Archelaus	278	93
Archelaus Cæſarienſis	440	280
Archippus Eremita		168 D.
Arculphus	690	392
Ardo Smaragdus	836	446
Arethas Cæſar.	540	336
Aribo	760	416
Ariſtarchus Chronogr.		168 D.
Ariſtides Athenienſ.	123	33
Ariſto Pellæus	136	36
Arius Hæreticus	315	110
Armandus de bello viſu	1296	658
Arnaldus Tarracon.	1337	23 A.
Arnaldus de Verdela	1339	24. A.
Arnobius Afer	303	102
Jun.	461	289
Arnoldus Boſtius	1489	138 A.

	Clar.	an.	Pag.
Arnoldus Carnotenſ.		1162	590
Halberſtat.		1011	519
Lubecenſ.		1209	622
Arnulphus Luxovienſ.		1141	581
† Arrianus Philoſophus		147	57
Arſenius		585	578
Arſenius CP.		1253	635
Aſclepiades Trallenſ.		484	295
Aſclepius Afer		440	280
Aſſerius Menevenſ.		890	476
Aſterius Amaſenus		401	238
Arianus		330	126
Urbanus		188	51
Aſteſanus		1317	14 A.
Athanaſius Alexandr.		326	120
Presbyt. Alex.		451	286
Junior		765	416
Athenagoras		177	46
Athenogenes		196	57
Atticus CP.		406	246
Atto Vercellenſ.		945	499
Audentius		360	142
Audoenus		640	382
Auguſt. Triumph. Ancon.		1290	653
Auguſtinus Cantuarienſis		596	357
Dathus		1460	119 A.
de Roma		1419	81 A.
Hipponenſis		396	186
Patric. Poient.		1483	135 A.
Patricius Senenſis		1480	126 A.
Ticinenſis		1500	147 A.
Avitus Viennenſis		490	297
Aurelius		390	183
Brandolinus		1488	138 A.
† Auſonius		379	222
Auxilius		894	47[illegible]
Aymericus de Peyraco		1401	70 A.

B.

	Clar.	an.	Pag.
BAchiarius		440	277
Bacchylus Corinth.		196	56
Baldericus Tornac.		1097	54[illegible]
Baldricus Dolenſis		1114	56[illegible]
Baldus Ubaldus		1380	51 A.
Baldvvinus Cantuar.		1185	599
Baltaſar del Rio		1513	162 A.
Baptiſta Mantuan.		1501	156 A.
de Salis ſive Salvis	1480 127 A.	1498	147 A.
Trovamala		1480	127 A.
Bardeſanes Syrus		272	45
Barlaam Calaber		1340	24 A.
Barnabas Apoſtolus		34	12
Monachus			168 D.
Barſanuphius		548	339
Bartholomæus Albicius		1372	49 A.
de Cotton		1292	656
Edeſſenus			168 D
Facius		1450	109 A.
de Fuſniac.		1140	58[illegible]
à S. Concord.		1331	21 A.
de Glanvillâ		1360	43 A.
Platina		1474	124 A.
Rimbertinus		1448	106
de Urbino		1343	29 A.
Baſilides Gnoſticus		112	31
Ægyptius		256	84
Baſilius Abbas			169 D.
Achridenus		1155	588
Ancyranus		347	132
Ancyranus alter		787	422
Cappadox		675	388
Cilix		497	300
Baſilius Macedo Imp.		867	467
Magnus		370	152.155
Maleinus			169 D.
Philippenſis			169 D.
Seleucienſis		448	285
Theſſalonicenſis			169 D.
Baſſianus Epheſ.		448	285
Baudemundus		680	391
Beda Venerab.		701	402
Bellator		550	339
Benedictus Abbas Anan.		801	433
Abbas Caſinenſ.		530	332
de Acoltis		1450	110 A.
Anglus		1130	576
Anglus alter		1177	596
Benedictus II. Papa		684	392
III. Papa		855	460
IV. Papa		900	478
VI. Papa		972	504
VII. Papa		975	504
VIII. Papa		1012	519
XI. vulgò XII. Papa		1335	22 A.
XIII. Papa		1394	55 A.
Benignus Florentinus		1220	625
Benno Cardinalis		1085	538
Berengarius		1035	521
Berengoſus		1110	563
Bernardinus Aquilanus		1480	127 A.
de Buſtis		1480	128 A.
de Caravaial.		1492	141 A.
Senenſis		1426	85 A.
Tomitanus		1480	128 A.
Bernardus Abbas Lirinenſis		1263	641
Baſinus		1507	160 A.
Clarevall.		1115	565
Dapifer		1362	46 A.
Guido		1323	17 A.
Juſtinianus		1471	123 A.
Morlanenſis		1140	580
Parentinus		1340	27 A.
Bernerus		964	503
Berno Augienſis		1014	519
Bertharius		857	461
Bertholdus Conſtant.		1066	532
Bertoldus		821	443
Bertramus, ſive Ratramnus		840	449
Bertrandus de Caſa-dei		1160	589
de Turre		1319	14 A.
Beryllus Boſtren.		230	77
Beſſarion Cardin.		1436	92 A.
Bobolenus		690	393
Boëthius		510	321
Bonacurſus Mediol.		1163	591
Bonaventura Brocard.	1283	1260	638
Cardin.		1255	637
Patavinus		1377	50 A.
Bonifacius de Ceva		1501	157 A.
Mogunt.		723	409
Bonifacius I. Papa		418	253
II. Papa		530	332
IV. Papa		606	374
V. Papa		620	376
VII. vulgò VIII.		1294	656
IX. Papa		1389	54 A.
Simoneta		1490	139 A.
Bonizo		1070	534
Boſtonus Burienſis		1410	77 A.
Bovo		1043	523
Braulio Cæſaraug.		627	378
Brigitta		1363	46 A.
Bruno Aſtenſis		1087	539
Carthuſian.		1086	539
Herbipolit.		1033	521

	Clar.	an.	Pag.
Brutius			169 D.
Bruun		822	443
Bulgaranus		610	375
Burchardus Wormat.		996	511
C			
Cæleſtinus I. Papa		423	263
II. Papa		1143	581
III. Papa		1191	600
Cæleſtius Hæreticus		407	246
Cæſarius Arelat.		502	318
Naz. frater.		362	158
Heiſterbac.		1225	626
Cajus Presbyter		210	61
Calliſtus CP.		1354	36 A.
Calliſtus CP. II.		1395	55 A.
Calliſtus II. Papa		1119	569
III. Papa		1455	113 A.
Candidus		196	57
Arianus		364	145
Fuldenſis		822	443
Iſaurus		497	300
Capreolus Carthag.		431	271
Carolus Bovillus		1500	148 A.
Fernandus		1486	136 A.
Magnus		768	416
Caſſianus Hiſtoricus			169 D.
Caſſiodorus		514	325
Catharina Bononienſis		1438	95 A.
Catharina Senenſis		1367	48 A.
† Celſus		150	57
Ceolfridus Abbas		680	389
Cerealis Caſtulenſ.		487	297
Cerinthus Hæret.		80	24
Chalcidius		330	125
Chariſius Presbyter		431	269
Chriſtianus Druthmarus		840	447
Chriſtodorus			169 D.
Chriſtophorus		836	446
Patricius			169 D.
Chrodogandus		742	414
Chromatius		401	242
Chryſippus Presbyt.		455	287
† Claudianus		395	221
Claudianus Mamertus		462	290
Claudius Scotus		820	442
Claudius Seiſſelius		1500	147 A.
Clemen Alexand.		192	53
Chronogr.			169 D.
Clemens Romanus		65	18
II. Papa		1046	523
III. Papa		1187	600
IV. Papa		1265	641
V. Papa		1305	7 A.
VI. Papa		1342	29 A.
Cogitoſus		530	332
Columba		560	343
Columbanus		589	352
Commodianus	270	326	87
Conantius		633	380
Conon		601	374
Conradus Lauterbergius		1225	626
de Marburch.		1230	628
Monachus		1290	655
Summerhaut.		1490	140 A.
Urſpergenſ.		1215	623
Conſtantinus ſive Conſtantius		404	243
Acropolita		1270	641
Caſinenſis		1072	534
Diaconus			169 D.
Hermenop.		1150	584
Lichudes		1058	530

	Clar.	an.	Pag.
Conſtantinus M. Imp.		316	116
Manaſſes		1150	584
Meliteniot.		1276	646
Papa		708	407
Porphyrogen.		911	494
Tii Epiſcopus			169 D.
Conſtantius Lugdun.		440	280
Cornelius Papa		251	80
Coſmas Hieroſol.		730	410
Coſmas Monachus		576	348
Veſtitor			170 D.
Creſconius Afer		690	392
Criſpinus		337	129
Cummeneus Albus		660	387
Cummianus		640	381
Cuthbertus		740	413
Cyprianus Benetus		1511	161 A.
Carthag.		248	78
Cordubenſis		900	479
vitæ Cæſar. Script.		546	339
Cyrillus Alexandrinus		412	251
Hieroſolym.		350	133
Scythopol.		555	342
Cyrinus		760	416
Cyrus Alexandrinus		460	288
Alexandr. alter		620	376
Theodorus Prodrom.		1110	563
D.			
Dacius Mediolan.		527	331
Dacrianus			424
† Damaſcius		540	359
Damaſus Papa		366	146
Damianus Craſſus		1506	159 A.
Daniel Raithenus			170 D.
Dantes Aligerius		1301	6 A.
David de Auguſta		1250	632
Maronita		1053	527
Monachus		1348	32 A.
Demetrius Chomatenus		1203	619
Chryſolor.	1398 56 A.	1430	86 A.
Cydonius		1357	37 A.
Cyzicenus			170 D.
Gemiſtus			170 D.
Tornicius		1193	601
Deodvinus Leodienſis		1045	523
Deſiderius Cadurcenſis		629	378
Diadochus Photic.		450	286
Didymus Alexand.		370	160
Diedericus ſeu Theodoricus		1020	520
Dinus Mugellanus		1301	5 A.
Diodorus Presbyt.		278	93
Tarſenſis		378	170
Dionyſius Alexandrin.		254	83
Areopagita		50	17
Pſeudo-Dionyſius		362	142
Charthuſianus		1450	108 A.
Corinthius		170	43
Exiguus		533	333
Papa		259	85
Ditmarus		1008	519
Dominicus de Dominicis		1465	120 A.
Dominicus Gradenſis		1040	522
Domitianus Ancyr.		545	338
Donatus Afer		329	125
Boſſius		1489	139 A.
Donatus Diac.		780	421
Dorotheus Archimandr.		601	373
Marcianop.		431	269
Monac.		502	319
Tyrius		303	103
Dracontius		440	277

	Clar. an.	Pag.
Drogo Abbas Laudun.	1128	576
Tarvannenſis Epiſc.	1024	520
ſive Draco	1058	530
Ducas	1453	110 A.
Dudo	990	510
Dungalus	821	443
Dunſtanus Cantuar.	961	502
Durandus à S. Porciano	1320	14 A.
Troarnenſis.	1070	533
Dynamius Patricius	593	355
E.		
Eadmerus Cantuar.	1121	574
Earnulphus	1115	564
Ebbo Remenſis	816	441
Eberhardus Altahenſis	1305	7 A.
Ecbertus Eborac.	732	413
Schonhaug.	1154	587
Eccleſia Vien. & Lugdun.	177	49
Edmundus de Hadenham	1307	8 A.
Edmundus Rich	1234	628
Edvardus	1172	595
Eginhardus	814	440
Elias de Coxida	1190	600
Cretenſis	787	422
Ecdicus		170 D.
III. Ibn-Hadithio	1180	597
Monachus		170 D.
Niſibenſis	1026	520
de Trickyngham	1270	643
Eligius Lemovicenſis	640	381
Elizabetha Schonhaug.	1154	58-
Elusius	330	127
Emanuel Imp. CP.	1384	52 A.
Emundus Dinterus	1436	93 A.
Engelbertus	1297	659
Ennodius	511	322
Ephræm Syrus	370	149
Ephræmius Antiochenus	526	328
Ephraim Cherſonenſis		170 D.
Epiphanes Hæreticus	120	32
Epiphanius CP.	520	327
Catanenſis	787	422
Conſtantienſis	368	147
Cyprius	870	471
Hagiopolita		170 D.
Presbyter		170 D.
Scholaſticus	510	320
Erchinfridus Abbas	1011	519
Ericus Olai	1448	106 A.
Ermanticus	840	449
Ermenricus	850	459
Ermentarius	863	467
Ernoldus Nigellus	834	446
Ertvvinus Erdmannus	1470	122 A.
Eſaias Abbas	1371	161
Abbas alter		170 D.
Cyprius	1430	87 A.
Erricus Autiſſiod.	880	474
Etherius ſeu Heterius	783	421
Ethelvverdus	980	505
Ethelvvolfus Monac.	820	442
Evagrius Antioch.	388	181
Ponticus	380	175
Scholaſticus	594	355
alter	430	267
Evantus	581	350
Eubion		170 D.
Eubulus Lygrenſis	631	380
Eucherius Lugdunenſ.	434	273
Eudocia Auguſta	421	259
Eudoxius	360	138

	Clar. an.	Pag.
Eugenius Carthag.	480	294
Eugenius II. Papa	824	443
III. Papa	1145	582
IV. Papa	1431	88 A.
Eugenius Toletanus	646	384
Eugeſippus	1040	522
Eugippius Africanus	553	341
Lucullan.	511	322
Eulogius Alexandr.	581	349
Cordubenſis	847	458
† Eunapius Sardianus	380	220
Eunomius hæreticus	360	138
Euodius Antiochenus	44	16
Monac.		171 D.
Uzalenſis	420	257
Euſebius Alexandrinus	259	85
Alexandr.		171 D.
Pamphilus Cæſar.	315	111
Dorilæenſ.	448	284
Emiſenus	341	130
alter	401	239
Nicomed.	324	118
Vercellenſ.	354	136
Theſſalonic.	601	373
Euſtaſius Abbas	610	375
Euſtathius Antioch.	325	119
Berytenſis	448	285
Epiphan.	496	300
Baſil. Interpres	440	276
Patricius Roman.	1033	521
Theſſalonic.	1170	593
Euſtratius CP.	560	342
Euſtratius Nicænus	1110	562
Eutropius Presbyt.	430	267
Valent.	599	358
Euthalius	396	195
Eutherius	431	270
Euthymius Zigabenus	1116	567
Eutyches Presbyt.	448	284
Eutychianus Adanenſis	538	336
Eutychius Alexandr.	935	498
CP.	553	341
Euzoius Arianus	366	147
Ezekiel Tragicus	190	51
F.		
Facundus Hermianenſ.	540	336
Faſtidius Priſcus	420	256
Faſtredus Clarevall.	1161	590
Fauſtinus Presbyter	384	178
Fauſtus Apollon.	484	295
Caſſinenſis	606	374
Milevitanus	400	218
Reienſis	472	291
Felinus Sandeus	1494	142 A.
Felix Croilandenſis	715	408
Fabri	1483	135 A.
Felix III. Papa	483	295
IV. Papa	526	328
Felix Toletanus	693	393
Ferreolus	553	341
Finus Hadrianus	1503	159 A.
Firmilianus	233	78
Flaccus Alcuinus	780	420
Flavianus Antioch.	381	177
Flavianus CP.	447	283
Flavius Blondus	1440	99 A.
Dexter	388	181
Flodoardus	940	498
Florentius Presbyter	650	385
Florentius Wigornienſ.	1118	569
Florus Magiſter	837	447

Florus

	Clar. an.	Pag.
Florus Monachus	760	416
Folcardus	1060	531
Folmarus Abbas	1160	589
Formoſus Papa	891	477
Fortunatianus Afer	340	129
Franciſcus Aſſiſias	1208	621
Georgius	1501	157 A.
Mayronius	1315	11 A.
Petrarcha	1350	33 A.
de Platea	1442	102 A.
Ximenius Card.	1506	159 A.
Ximen. Elnenſ.	1400	57 A.
Zabarella	1400	57 A.
Franco Abbas Aſſlig.	1111	563
Freculphus	824	443
Fredegarius Scholaſt.	740	415
Fridegodus Cantuar.	960	502
Frotharius	814	440
Fructuoſus	656	386
Fulbertus Carnotenſ.	1007	518
Fulcherius Carnotenſ.	1124	575
Fulcuinus Lobienſ.	965	503
Fulgentius Ferrandus	533	333
Ruſpenſis	507	319

G.

Gabriel Barletta	1470	122 A.
Biel	1480	126 A.
Galfridus Monumetenſ.	1151	586
Galfridus, i. e. Stephanus	1120	574
Vineſauf.	1199	603
Gallus Abbas	630	379
Ciſtercienſis	1370	49 A.
Galterus Magalon.	1103	560
Gaudentius Brixienſis.	387	180
Gauferius Caſinens.	1060	531
Gaufredus Clarevall.	1148	583
Gaufridus Bouſardus	1489	138 A.
Sacriſta	1214	623
Voſienſ.	1183	598
Gauterius Cancellar.	1120	572
Gebehardus	995	511
Gelaſius Cæſarienſis	380	175
Cyzicenus	476	293
Gelaſius Papa	492	295
II. Papa	1118	569
Gemians Antioch.	232	78
Gennadius CP.	458	288
alter CP.	1453	110 A.
Maſſilienſ.	495	299
Georgius Acropolita	1261	640
Alexander.	620	376
Amirutza	1461	119 A.
de Arimino	1357	39 A.
Ariſtinus		171 D.
Cedrenus	1057	529
Choniades		171 D.
Chumnus		171 D.
Cartophylax		171 D.
Corcyrenſ.	1136	578
Codinus	1460	118 A.
Eleucius	614	376
Elmacinus	1238	630
Eparchus		171 D.
Geleſiota	1286	652
Gemiſtus Pletho	1438	90 A.
Grammaticus		171 D.
Hagiopolita		171 D.
Hamartolus	842	451
Heracleenſis	1076	536
Hermonym. Charit.	1460	118 A.
Laodicenus	340	130

	Clar. an.	Pag.
Georgius Lapitha	1340	27 A.
Lecapenus	1354	36 A.
Metochita	1276	645
Mitylenæus		171 D.
Monachus		171 D.
Moſchamper	1276	646
Nicomedienſis	880	474
Pachymeres	1280	649
Pardus		171 D.
Phranza	1424	84 A.
Piſides	640	380
Scholarius	1438	93 A.
Scholar. Patr. CP.	1453	110 A.
Syncellus	792	422
Trapezunt.	1440	97 A.
Xiphilinus	1193	600
Gerardns Germanus	1163	591
Landrianus	1453	89 A.
Magnus	1370	48 A.
Monachus	1050	525
Odonis	1329	18 A.
à Nazareth	1140	580
Presbyter	980	508
Sueſſion.	932	497
Zutphan.	1390	54 A.
Gerbertus, vid. Silveſt. II.		
Germanus CP.	715	408
CP. jun.	1222	625
Germanus Pariſienſ.	555	342
Gertrudis Monialis	1251	633
Gervaſius Cantuar.	1201	618
Ciceſtrienſis	1160	588
Ricoboldus	1301	6 A.
Tilberienſis	1210	612
Gilbertus, ſive Sillebertus	1128	576
Folioth	1149	583
de Hoylandia	1170	594
Porretanus	1145	583
Tornacenſis	1270	641
Gildas Badonicus	581	349
alter	820	442
Gillebertus Weſtmonaſt.	1101	557
Limericenſ.	1110	562
Giraldus Cambrenſis, vid. Sylveſter		
Giſlebertus	1048	523
Glaber Rodulphus	1045	523
Gobelinus Perſona	1418	80 A.
Godefridus Colon.	1237	630
Godehardus	1002	518
Godefridus Vindocin.	1110	562
Viterbienſis	1170	593
Godeſcalcus	767	416
Gordianus	540	337
Goſcelinus	1096	543
Gotteſchalcus	840	448
Gotteſchalchus Holen	1495	146 A.
Gozbertus	1002	518
Gozechinus	1060	531
Gratianus	1131	578
Gregentius 470 291	540	337
Gregorius Abulphar.	1284	650
Acindynus	1340	25 A.
Antiochenus	570	347
Ariminenſ.	1357	39 A.
Bæticus	370	149
Barebræus	1270	642
Cæſar. Presbyt.	940	498
Chioniades	1096	544
Cyprius Patr. CP.	1284	651
de Heimburg.	1460	117 A.
Meliſſenus	1440	97 A.
Monachus		172 D.

Gregorius

	Clar. an.	Pag.
Gregorius Monachus alter	895	478
Monac. Caſſinenſis	1105	560
Nazianzen.	370	155
Neocæſar.	254	82
Nyſſenus	370	153
Gregorius I. Papa	590	355
II. Papa	715	407
III. Papa	731	412
IV. Papa	828	444
V. Papa	996	511
VII. Papa	1073	535
VIII. Papa	1187	599
IX. Papa	1227	626
X. Papa	1271	643
XI. Papa	1370	49 A.
XII. Papa	1406	73 A.
Gregorius Palamas	1354	36 A.
Sinaita		172 D.
Siſenſis	1293	656
Turonenſis	573	347
Gualdo Corbeienſis	1079	533
Gualfredus	1080	538
Gualterus Burlæus	1337	23 A.
Gualterus de Caſtellione	1180	597
Hemingford	1330	20 A.
Mapes	1210	622
Guerricus Abbas	1140	580
Guibertus Abbas	1101	557
Guido Abbas	1290	655
Baiſius	1283	650
de Perpiniano	1330	20 A.
Carthuſ.	1120	571
Guilielmus Abbas Rhem.	1140	579
de S. Amore	1253	633
de Baldenſel.	1337	23 A.
Bibliothecar.	890	477
Durantes	1286	652
Durantes jun.	1311	9 A.
Gallus	1206	620
Houpelandus	1457	113 A.
Lindvvood	1422	83 A.
Major	1290	654
Mandagotus	1301	5 A.
Gulielmus Malmsburienſ. vid. Willelmus		
Gulielmus de Nangiaco	1301	5 A.
Neubrigenſis	1195	601
Ocham	1330	19 A.
Guilielmus Pariſienſis	1228	627
Pariſienſis jun.	1305	8 A.
Pepinus	1500	147 A.
Peraldus	1272	644
Pictavienſis	1090	541
de Sanvico	1270	643
de Seligniaco	1206	620
Tyrius	1174	595
Thorn	1380	51 A.
Vorilongus	1450	109 A.
Guitmundus	1066	532
Guntherus Monachus	1210	622

H.

	Clar. an.	Pag.
Hadrianus I. Papa	772	418
II. Papa	867	468
IV. Papa	1154	587
Hæres	760	416
Haitonus	1307	8 A.
Halitgarius	816	441
Hariulfus	1105	560
Harmonius	190	51
Hartmannus Schedel.	1492	141 A.
Hartmutus Monachus	872	473
Hatto Baſilienſis	811	435
Haymo Halberſtat.	841	450
Hectus ſive Hetto	814	440
Heddius	720	409
Hegemonius		172 D.
Hegeſippus	170	44
Hegeſippus alter	374	169
Helias Hieroſolym.	881	475
Heliconius	395	186
Helinandus Monachus	1212	623
Heliodorus Antiochenus	440	277
Heliodorus Presbyter	340	130
Helladius Cæſarienſis	378	170
Helladius Tarſenſis	431	269
Helmoldus	1165	591
Helvidius	382	178
Hemmingus	1095	543
Henricus Aquilonipolenſis	1500	148 A.
de Balma	1410	77 A.
Bebelius	1489	138 A.
de Erfordia	1355	37 A.
de Gandavo	1280	649
Gorcomius	1460	118 A.
Harphius	1468	121 A.
de Haſſia	1418	80 A.
de Huecta	1380	51 A.
Huntingdon.	1150	584
de Kalteiſem	1435	89 A.
Knighton	1395	55 A.
Rebdorf	1362	45 A.
Remenſis	1170	594
de Seguſio	1262	640
Stero	1301	5 A.
Suſo	1290	655
de Urimaria	1340	27 A.
Woltheri	1463	120 A.
Epidamnus	1072	535
Herardus Turonenſis	855	460
Heraclianus		358
Heraclidas Nyſſ.	440	281
Heraclides	401	242
Heraclitus	196	57
Herbertus de Boſham	1180	597
Herembertus	887	476
Herigerus Lobienſ.	990	509
Hermannus Abbas	1127	575
Contractus	1040	522
de Lerbeke	1414	78 A.
ex Judæo Chriſt.	1116	567
de Petra	1405	73 A.
Hermas Paſtor	65	20
Hermes Presbyter	136	35
Triſmegiſtus	120	31
Hermias	177	48
Hermogenes	170	43
Hermolaus Barbarus	1480	127 A.
Heron Confeſſor		172 D.
Hervardus Leod.	1201	618
Herveus Dolenſis	1130	576
Natalis	1312	11 A.
Remenſis	900	478
Heſychius Ægyptius	296	98
CP.		358
Hieroſolym.	601	372
Illuſtris	536	335
Salonit.	418	254
Heterius Uxamenſis, vid. Etherius		
Hettius	814	440
Hieracas Hæreticus	302	102
† Hierocles	302	218
Hieronymus Camaldulenſis	1430	87 A.
Donatus	1494	141 A.
de S. Fide	1412	78 A.

Hierony-

	Clar.	an.	Pag.
Hieronymus Italus		1144	582
Pragenſ.		1400	68 A.
Savonarola		1480	129 A.
Stridonenſis	386 180	378	171
Hilario Monachus		1450	109 A.
Hilarion		397	195
Hilarius Arelatenſis		430	268
Diaconus		354	136
Pictavienſis		354	134
Hilarius Papa		461	289
Hildebertus de Lavard.		1097	544
Hildegardis		1170	594
Hildegarius		850	459
Hilduinus		814	440
† Himerius		361	220
Hincmarus Laudun.		856	460
Remenſis		845	453
Hippolitus Portuenſis		220	61
Thebanus		933	497
Honoratus Maſſil.		490	297
Honorius Auguſtodun.		1130	576
Honorius I. Papa		626	378
II. Papa		1124	575
III. Papa		1216	624
IV. Papa		1285	651
Hormiſdas Papa		514	326
Hoſius Cordubenſis		316	118
Hubaldus		916	495
Hugo de S. Caro		1245	632
Cluniacenſis		1048	524
Dienſis		1077	537
Etherianus		1177	596
Flaviniac.		1101	558
Floriac.		1120	572
Lingonenſ.		1030	521
Pratenſis		1313	11 A.
Salvanienſis		1164	591
Turonenſis		1020	520
de S. Victore		1120	572
Hugolinus Oſtienſis		1207	621
Huldericus		860	467
Humbertus Cardin.		1054	527
Humbertus de Romanis		1254	634
Hyperechius Abbas			172 D.

I.

	Clar.	an.	Pag.
Jacobus Almainus		1502	158 A.
Apoſtolus		31	10
Baradæus		550	340
de Benedictis		1301	5 A.
Bracelius		1444	104 A.
Cajetanus		1301	6 A.
Diac. Heliop.		456	287
Gruytrodius	1460 118	1483	135 A.
de Lauſannâ		1317	14 A.
Magni		1400	57 A.
Monachus		1011	559
Niſibenus		325	120
de Paradiſo		1457	113 A.
Philip. Bergomas		1494	145 A.
Picolomineus		1460	117 A.
Perezius		1468	121 A.
Sprengerus		1495	146 A.
de Theramo		1384	53 A.
de Vitriaco		1220	625
de Voragine		1290	654
Vimfelingius		1494	144 A.
Zenus		1465	120 A.
Jannotius Manettus		1440	101 A.
Ibas Edeſſenus		436	274
Idatius Clarus		385	179
Lemicenſ.		445	282

	Clar.	an.	Pag.
Jeſſe Ambianenſis		799	424
Ignatius Diaconus CP.		810	435
Martyr		101	27
Patr. CP.		847	458
Ildefonſus		657	386
Ingelramnus		981	581
Ingulphus		1076	536
Innocentius I. Papa		402	242
II. Papa		1130	576
III. Papa		1198	602
IV. Papa		1243	631
V. Papa vid. Per. de Tarantaſia.			
VI. Papa		1352	35 A.
VIII. Papa		1484	135 A.
Joachimus Calaber		1201	618
Joannes Ægeates		483	294
Algrinus		1227	627
Anagnoſta		1430	87 A.
Joannes Ananienſis		1440	98 A.
Andreas		1336	23 A.
Antiochenus		427	265
Alter		477	294
Alter		620	376
Alter		1090	541
Alter		1150	584
Alter		1434	91 A.
Anton. Campanus		1463	119 A.
Apoſtolus		31	11
Aquilanus		1460	118 A.
de Argamenes		1501	158 A.
Argyropulus		1450	109 A.
Atinenſis		1087	540
Aventinus	1500 148	1512	161 A.
Joannes Baconus		1329	18 A.
Bapt. Gargha		1513	162 A.
Balloliʋs		1322	16 A.
Beccus ſive Vecc.		1276	644
Beetzius		1468	121 A.
de Beka		1350	33 A.
Beleth		1162	590
Blærus		1496	146 A.
Boccacius		1350	35 A.
Bromiardus		1390	54 A.
Brompton		1198	602
de Burgo		1385	53 A.
Burgundio		1148	583
Joannes Cæſaraguſt.		615	376
Calderinus		1360	43 A.
Caleca		1331	21 A.
Cameniata		904	494
Camiterus		1199	602
Canales		1450	109 A.
Cananus		1422	84 A.
Canon		1329	18 A.
Cantacuzenus		1341	27 A.
Capiſtranus		1440	98 A.
Capgravius		1450	107 A.
Capnio, vid. Reuchlinus			
Capreolus		1415	78 A.
Carolus		1490	140 A.
Carpathius		701	402
Callianus		424	264
Caſinenſis		915	495
Caſtor, ſeu Fiber		1290	656
Chalcedonenſis			172 D.
Chryſoſtomus		398	195
de Circyo		1476	124 A.
Cinnamus		1160	589
Citri Epiſc.		1203	619
Claudianus			173 D.
Climacus		564	346
CP.		517	326

Joannes

	Clar. an.	Pag.
Joannes CP. alter.	712	407
Cornubienſis	1170	592
Joannes Damaſcenus	730	410
de Ceccano	1217	624
de Deo	1247	632
Diaconus Rom.	875	473
Diaconus alter		173 D.
Dlugoſſus	1465	120 A.
Duns Scotus.	1308	2 A.
Joannes Epiphanienſis	592	355
Erigena	858	462
Eubœæ Epiſc.	744	414
Euchaitenſis	1054	527
Eugenicus	1438	94 A.
alter		172 D.
Joannes Fabri	1378	51 A.
Fiſcamnenſis	1028	520
de Fordun	1360	44 A.
Friburgenſis	1302	6 A.
Joannes Gallus	990	509
Geilerus	1494	142 A.
Geometra		172 D.
Gerbrand. de Leydis	1480	133 A.
Gerſon	1404	70 A.
Gerundenſis ſive Biclarenſis	584	351
de S. Geminiano	1244	632
Glycys	1316	12 A.
Gobelinus	1458	115 A.
Gochius Pupper	1470	122 A.
Gritſch	1428	86 A.
Groſſius	1411	78 A.
Guallenſis	1260	638
Heroldus	1470	122 A.
Joannes de Hexam	1160	589
Joan. Hieroſolymitanus	386	179
Hieroſol. alter	842	451
Hieroſolymitanus alter		173 D.
de Hildesheim	1370	49 A.
Honſemius	1348	32 A.
Huſs	1401	68 A.
Joannes Jejunator	585	351
Jacobit. Patr.	1440	97 A
de Janduno	1338	23 A.
Jovian. Pontanus	1495	145 A.
de Imola	1425	85 A.
Italus	950	501
Joannes de Lapide	1492	141 A.
Latteburius	1406	74 A.
de Lignano	1365	47 A
Lydgatus	1440	96 A.
Lud. Vivaldus	1501	156 A.
Lud. Vives	1502	155 A
Lugdunenſis	1112	564
Lyddenſis	1194	601
Joannes Malela	602	370
Maria de Monte	1513	162 A.
Maro	580	348
Maxentius	520	327
Meder	1501	158 A.
Metropolita Epheſ.	1284	650
Milicius	1362	46 A.
Monachus		173 D
Monachus alter		173 D.
S. Montis Sinai Mon.	1084	538
Moſchus	630	379
Nauclerus	1500	147 A.
de Neapoli	1315	12 A.
Nicænus		173 D.
Nicomedienſis	316	118
Nider	1431	87 A.
Joannes Palæologus	1355	37 A.
Palæunydorus	1496	146 A.

	Clar. an.	Pag.
Joannes Philoponus	601	369
Phocas	1185	599
Joannes I. Papa	525	328
II. Papa	532	333
IV. Papa	640	381
VII. Papa	705	407
VIII. Papa	872	472
IX. Papa	898	478
X. Papa	915	495
XII. Papa	956	501
XIII. Papa	965	503
XV. Papa	986	508
XIX. Papa	1276	646
XXII. Papa	1316	12 A.
XXIII. Papa	1410	77 A.
Joannes Pariſienſis	1290	653
Pariſienſis alter	1322	16 A.
Peckamus	1278	647
Philoſophus	1080	537
Picus Mirandul.	1484	135 A.
Pinus	1500	147 A.
Pluſiadenus	1450	109 A.
de Polemar	1433	90 A.
Poggius	1420	83 A.
Patr. Antioch.	1150	584
Joannes de Raytu, vid. Joan. Climac.		
Raguſæus	1433	89 A.
Raulinus	1479	126 A.
Reuchlinus	1494	143 A.
Rhetor	526	29
Ruysbrokius	1360	44 A.
Joannes Saita		173 D.
Sapiens Cypariſſ.	1360	43 A.
Sarisberienſis	1172	595
Scholaſticus, vid. Jo. Climacus		
Alter CP.	564	346
Scylitzes	1081	538
Segovienſis	1440	101 A.
Semeca	1250	635
Smera Polovecius	990	509
Stauratius		173 D.
Stella	1505	159 A.
Syrus	650	385
Joannes Talaia	477	294
Tambacus	1384.	52 A.
Tarentinus	1432	89 A.
Taulerus	1350	34 A.
Theſſal.	680	391
Thoresbeius	1347	32 A.
Tinmuthenſis	1366	47 A.
Trithemius	1483	133 A.
Turocius	1490	140 A.
de Torrecrem.	1439	96 A.
Tzetzes	1160	590
Vitodoranus	1348	32 A.
Wallingford	1195	601
Weſſelus	1476	125 A.
Wiclefus	1360	40 A.
Xiphilinus	1066	532
Zonaras	1118	568
Jobius Monachus	530	332
Jobus Hieromonachus	1270	642
Joel Chronographus	1204	620
Jonas Abbas	664	387
Aurelianenſis	821	443
Hibernus	630	378
Fontanellenſis	729	410
Jordanus Brixius	1433	89 A.
de Quedlinborch	1370	49 A.
de Saxonia	1223	626
Jornandes	552	340
Joſephus Arabicus	1390	54 A.

Joſephus

	Clar.	an.	Pag.
Joſephus Bryennius		1420	82 A.
Alexandrinus		869	469
Chriſtianus		420	257
Confeſſor		808	435
Geneſius		940	499
Judæus		67	21
Methonenſis		1440	97 A.
Patr. CP.		1416	79 A.
Ireneus Lugd.		167	39
Tyrius		444	282
Iſaac		430	267
Iſaacus Argyrus		1373	50 A.
Iſaac Syrus Presbyter		440	280
Syrus alter		540	338
Armenus		1150	584
Lingonenſis		859	466
Iſaias Hieroſol.		1434	91 A.
Iſchyrion Alexand.		451	286
Iſidorus Cordub.		420	257
Gnoſticus		130	35
Hiſpalenſis		595	356
Mercator		830	445
Pacenſis		754	415
Peluſiota		412	250
Ruthenus		1438	94 A.
Theſſalonicenſ.		1401	70 A.
Iſo		860	467
Judas Apoſtolus		31	11
Theologus		202	60
Julianus Cæſarinus		1426	85 A.
Coenſis		457	288
Hæreticus		420	255
Halicarnaſſ.		510	320
† Julianus Imp.		361	219
Julianus Pomerius		498	301
Toletan.		680	390
Julius Africanus		220	65
Caſſianus		174	46
Firmicus		340	128
Julius I. Papa		337	128
Junilius		550	340
Juſtinianus Imp.		527	329
Valent.		529	331
M. Juſtinus Lippienſis		1260	640
Juſtinus Martyr		140	37
Siculus		484	295
Juſtus Orgellitanus		529	331
à Tiberiade		90	24
Toletanus		633	380
Ivo		1092	541
Juvenalis Hieroſol.		431	270
Juvencus Presbyter.		330	125

L.

	Clar.	an.	Pag.
Lactantius		303	101
Lambertus Atrebat.		1094	543
Lambertus Schafnab.		1077	536
Lampetius Presb.		460	289
Landolphus de Columna		1320	16 A.
Lanfrancus Cantuar.		1070	535
Lantfredus		980	508
Leonicus Chalcondylas		1468	121 A.
Laurentius Juſtinianus		1431	88 A.
Novarienſis		507	319
Valla		1440	99 A.
Veronenſis		1115	567
Leander Hiſpalenſ.		585	351
Leidradus		798	423
Leo I. Papa		440	277
II. Papa		682	392
III. Papa		795	42[illegible]
IV. Papa		847	458
Leo VII. Papa		936	498
IX. Papa		1049	524
X. Papa		1513	162 A.
Leo Achridenus		1051	526
Atinenſis Epiſc.		1044	523
Bituricenſis		453	286
Diaconus CP.		975	504
Grammaticus		1013	519
Leo			173 D.
Magiſter			175 D.
Oſtienſis		1101	557
Sapiens Imp.		886	475
Leonardus Aretinus		1420	82 A.
Leonardus Juſtinianus		1453	110 A.
de Utino		1444	104 A.
Antiochenus		348	132
Leontius Arabiſſi			358
Arelat.		461	289
Byzantinus		590	352
Byzantius		920	496
Cyprius		590	355
Presbyter			174 D.
Leporius		420	257
Letaldus		990	510
Letoius		383	178
Levoldus Northovius		1358	39 A.
† Libanius		360	219
Liberatus Diaconus		553	341
Liber Diurnus		715	408
Libellus Synodicus		860	474
Liberius Papa		352	134
Licinianus		584	351
Linus Papa		64	18
Lucas Evangeliſta		49	17
Legion. ſive Tudenſ.		1236	630
Abbas		1140	580
Chryſoberges		1155	583
Lucianus Antioc.		294	97
Byzenſ.		457	288
† Lucianus Epicuræus		176	57
Lucianus Presbyter		415	252
Lucifer Calaritan.		354	136
Lucius Arianus		371	161
Lucius vel Leucius Charinus		180 49	358
Lucius II. Papa		1144	581
III. Papa		1181	598
Lucius de Stignano		1368	48 A.
Ludgerus		802	433
Lupoldus ſive Ludolphus Bamberg.		1340	27 A.
Ludolphus Saxo		1330	20 A.
Lugdun. & Vienn. Eccleſia		177	49
Luitprandus Cremon.		946	500
Lupus Servatus Abbas		830	445
Tricaſſinus		426	265

M.

	Clar.	an.	Pag.
Macarius Ægypt.		373	161
Alexand.		373	*ibid.*
alter		373	165
Romanus		491	239
Ancyranus		1430	87 A.
Antioch.		680	389
Chryſocephalus			174 D.
Macres		1420	81 A.
Macrobius Afer		344	131
Magnes	265 86	350	133
Malachias Hibernus		1134	578
Hib. alter		1310	9 A.
Malchion Antioch.		270	87
Malchus Sophiſta		496	300
Manaſſes Remenſ.		1068	532

T Manes

Clar.	an.	Pag.
Manes Hæreticus	277	89
Manfredus	1119	570
Manfretus Mediol.	680	389
Manuel Calecca	1360	43 A.
Charitopulus	1240	630
Chryſoloras	1389	53 A.
Phile	1290	655
Rhetor CP.	1500	147 A.
Maphæus Vegius	1448	105 A.
Marcellinus Comes	534	334
Eborac.	755	415
Presbyter.	384	178
Marcellus Ancyranus	330	127
S. Petri Diſcip.	50	17
Marcion Hæreticus	140	33
Marculphus	660	387
Marcus Ant. Sabell.	1490	139 A.
Benedictinus	606	374
Diadochus	356	137
Epheſinus	1436	91 A.
Eremita	401	238
Evangeliſta	40	16
Eugenicus	1436	91 A.
Gazenſis	402	243
Hieromonachus		174 D.
Hydruntinus	750	414
Patriarcha Alexand.	1203	619
Vigerius	1512	161 A.
Marianus Scotus	1059	530
Marinus Papa	882	475
Sanutus	1312	10 A.
Marius Aventicenſis	581	349
Mercator	418	254
Marſilius Ficinus	1480	132 A.
ab Ingen.	1384	52 A.
Patavinus	1324	17 A.
Martialis Lemovic.	70	24
Martinus Braccarenſ.	560	344
Legionenſis Presbyter	1250	633
Lutherus	1517	163 A.
Magiſter	1473	123 A.
Martinus I. Papa	649	384
IV. Papa	1281	650
V. Papa	1417	80 A.
Martinus Polonus	1277	646
Turonenſis	375	170
Martyres Lugdunenſes	177	49
Matronianus	385	179
Matthæus Apoſtolus	31	9
Angelus		174 D.
Aſiatidis Epiſc.		175 D.
de Bappenheim	1480	126 A.
Blaſtares	1335	22 A.
Boſſus	1490	140 A.
Camariota	1453	110 A.
Cantacuzenus	1354	37 A.
de Cracovia	1375	50 A.
Iatrus		175 D.
Palmerius	1449	106 A.
Paris	1240	631
Patriarcha CP.	1395	55 A.
Vindocin.	1201	618
Weſtmonaſt.	1377	50 A.
Matthias Palmerius	1481	133 A.
Mauritius de portu Fild.	1501	158 A.
Mauricius Rothom.	1231	628
Maurus Ravennat.	649	385
Maximinianus CP.	451	270
Maximinus Anazarb.	431	269
Maximus	196	57
Alexandr.	380	176
Confeſſor	645	382
Cæſaraug.	599	358

Clar.	an.	Pag.
Maximus Monachus	1400	57 A.
Monachus alter		175 D.
† Maximus Philoſophus	399	221
Planudes	1340	25 A.
Rhegienſis	433	272
Taurinenſis	422	260
Mechtildis Monialis	1280	650
Meffrethus	1443	102 A.
Meletius Antioch.	360	141
Mopſueſt.	428	267
Melito Sardenſis	170	42
Memnon Epheſin.	431	269
Mennas CP.	536	334
Metellus Tegerenſis	1060	531
Methodius CP.	842	851
Monachus CP.	1270	642
Tyrius	290	96
Metrodorus		358
Metrophanes Smyrn.	858	466
Michael Alexandr.	869	469
Anchialus	1167	592
Angrianus	1381	52 A.
Apoſtolius	1440	100 A.
Attaliata	1072	535
Balſamon	1440	101 A.
Cæſenas	1316	13 A.
Cærularius	1051	526
Choniata	1204	619
Chumnus	1258	638
Franciſcus	1494	145 A.
Glycas	1120	572
Lochmeyerus	1496	146 A.
de Mediolano	1480	128 A.
Monachus CP.	878	473
Pſellus	870	469
Pſellus jun.	1050	524
Syncellus	830	444
Synodenſis		175 D.
Theſſalon.	1160	589
Micrologus	1080	537
Miltiades Rhetor	180	49
Minutius Felix	220	61
Modeſtus	176	46
Hieroſol.	620	376
Montanus Hæreticus	172	44
Toletan.	531	332
Monaldus Beneventanus	1330	20 A.
Moſchimus	457	287
Moſes Barcepha	990	509
Muſanus	176	46
Muſæus Maſſilienſ.	458	288
Mutianus Scholaſticus	550	339

N.

Clar.	an.	Pag.
Nalgodus	1101	559
Naucrarius	813	437
Nectarius CP.	381	377
Nectarius Hieromonachus		175 D.
Nemeſius Emiſenus	380	176
Nennius	620	377
Neophytus Presbyt.	1190	600
Nepos Ægyptius	244	78
Neſtorianus Chronogr.	474	293
Neſtorius Hæreticus	428	266
Nicæas	420	255
Nicephorus Blemmida	1255	635
Bryennius	1118	568
Calliſtus	1333	22 A.
Chartophylax	801	433
Chumnus	1320	15 A.
CP.	480	294
CP. alter	806	434

CP.

	Clar. an.	Pag.
Nicephorus CP. alter	895	477
Gregoras	1345	29 A.
Monachus	1101	559
Uranus		175 D.
Nicetas Archidiac. Conſt.	1080	537
Byzant.	1120	572
Chomates	1204	620
Maronita	1201	619
Nicænus		175 D.
Paphlago	880	473
Pectoratus	1050	524
Rhetor		175 D.
Scutariota		175 D.
Seidus	1110	562
Serron Heracl.	1077	536
Nicetius Trevirenſ.	527	331
Nicias Monachus	601	374
Nicodemus	34	12
Abbas	1440	97 A.
Nicolaus Auximanus Picenſ.	1430	87 A.
Barianus	1494	141 A.
Cabaſilas	1350	33.34.A.
Clarevall.	1152	586
de Clemangiis	1416	79 A.
de Cuſa	1448	105 A.
Dinckelſpulius	1420	83 A.
Dionyſii	1501	158 A.
Euboicus	1439	96 A.
Eymericus	1356	37 A.
de Gotham	1400	57 A.
Grammaticus	1084	538
Hanapus	1270	641
Hydrunt.	1201	619
Lyranus	1320	25 A.
Methonenſ.	1090	540
Methonenſis	1196	601
Myſticus	892	477
de Orbellis	1456	113 A
Orem	1361	44 A.
Panormitanus, vid. Nic. Tudeſchum		
Nicolaus I. Papa	858	462
II. Papa	1058	530
IV. Papa	1288	652
V. Papa	1447	105 A.
Nicolaus Plovius	1434	91 A.
Selengia	1430	87 A.
Simonis	1495	146 A.
Trivethus	1310	9 A.
Tudeſchus	1428	86 A.
Nicon Armenus	961	502
Nierſes Armenus	1175	596
Ghelaienſis	1166	591
Nigellus de Wireker	1200	603
Nilus Abbas	440	276
Cabaſilas	1340	25 A.
Damyla	1400	57 A.
Doxopatrius	1043	523
Patriarcha CP.	1373	51 A.
Rhodius	1360	39 A.
Nithardus	843	452
Nonnoſus	540	336
Nonnus	410	249
Norbertus Magdeb.	1127	575
Notgerus Leodienſis	971	504
Novatianus Hæreticus	251	81
O.		
ODilo Abbas	994	510
Odilo Monachus	930	497
Oddo Remenſis	1135	578
Odo Abbas Glannaſol.	869	469
Odo Aſtenſis	1106	561
Cameracenſ.	1105	560
Cantuar.	1160	589

	Clar. an.	Pag.
Odo Cluniac.	926	496
Odoricus Forojulienſis	1320	16 A.
Olbertus	1020	520
Oldibertus ſive Odelpert.	804	434
Oliverius Maillardus	1494	144 A.
Oecumenius	990	509
† Olympiodorus	425	302
Olympiodorus	990	509
Olympius	430	267
Optatus Afer	368	148
Ordericus Vitalis	1140	580
Ordo Romanus	730	412
Orentius Eliberit.	516	326
Oreſieſis	344	131
Origenes	230	70
Oroſius	416	252
Osbernus	1070	534
Osbertus	1120	573
Oſmundus Aſturic.	1059	531
Othlonus	1101	559
Otho Friſingens.	1144	582
P.		
PAchomius	340	130
Pacianus	370	149
Pacificus Novar.	1480	127 A.
Palladius Galata	401	240
Pamphylus Abydenſ.	484	295
Pamphylus Cæſar.	294	97
Panadorus	401	239
Pandulphus	1184	599
Pantænus	181	50
Pantaleon Diaconus		175 D.
Paphnutius	370	149
Papias	110	30
Pardulus	847	455
Paſchalis I. Papa	817	441
II. Papa	1099	544
Paſchaſinus Lilybetanus	443	281
Paſchaſius Diaconus	501	318
Paſchaſius Radbertus	844	452
Paſtor	458	288
Paterius	601	373
Patricius Hibernus	432	271
Patricius Ararſius		466
Paulinus Aquileienſis	776	419
Biterrenſ.	410	249
Nolanus	393	184
Petricorius	461	290
Presbyter	420	257
Anglicus	1404	70 A.
Paulus Apoſtolus	33	8
Burgenſis	1415	78 A.
Paulus Corteſius	1500	148 A.
Cyrus Florus	555	342
CP.	642	382
Diaconus	757	415
Emiſenus	431	270
Epiſcopus	401	239
Pannonius	430	267
Paulus I. Papa	757	415
II. Papa	1464	120 A.
Perſa	436	275
Samoſatenus	260	85
Warnefridus	774	418
Pelagius Hæreticus	405	244
Ovetenſis	1109	562
Pelagius I. Papa	555	342
II. Papa	579	348
Pelbartus Oſvaldus	1501	158 A.
Perdiccas Epheſinus		176 D.
Perpetuus Turonenſ.	461	289
Peregrinus Laureac.	971	504
Petilianus	399	218

	Clar.	an.	Pag.
Petronius Bononienſ.		440	280
Petrus Abailardus		1120	570
Alexandrinus		301	101
Alexand. jun.		371	161
de Alliaco		1396	55 A.
Alphonſus		1106	561
de Ancharano		1410	77 A.
Antiochenus		1040	522
Apollon. Collatius		1490	140 A.
Apoſtolus		31	3
Argivorum Epiſc.			176 D.
Aureolus		1321	16 A.
Petrus Berchorius		1360	43 A.
Bertrandus		1325	18 A.
Blæſenſis		1160	589
Brutus		1485	136 A.
Burrus		1500	147 A.
Petrus Cameracenſis, vid. Pet. de Alliaco			
Candidus December		1450	109 A.
Caſſinenſis		1137	579
Caſſiodorus	1302 6 A.	1250	632
Cellenſis		1182	598
Chryſolanus		1110	562
Chryſologus		433	272
Cluniacenſis		1123	574
de Columbario		1355	37 A.
Comeſtor		1170	592
Petrus Damaſcenus			176 D.
Damiani		1057	528
Diaconus		520	327
Diaconus CP.		1092	541
Dorlandus		1495	146
de Dusburg		1326	18 A.
Edelſenus		450	286
Galatinus		1516	163 A.
Gallus		1070	534
Herentalius		1390	54 A.
Jeremiæ		1430	87 A.
Lombardus		1141	581
Martyr		1501	157 A.
Monachus		1212	623
Mongus		477	294
Natalis		1470	121 A.
Nicomedienſis		680	390
Niger		1475	124 A.
Paludanus		1330	20 A.
de Pilichdorf		1444	104 A.
Ranzanus		1478	126 A.
de Riga		1170	592
Schottus		1488	138 A.
Sebaſtenus		370	158
Siculus		870	469
Tarentaſienſis		1276	644
de Vineis		1230	628
Philaſtrius		380	176
Phileas Thmuit.		296	98
Philippus Callimachus Exper.		1486	136 A.
Eyſtetenſis		1307	8 A.
Decius		1508	160 A.
Gortynenſ.		172	44
Grevius		1230	628
Harvengius		1140	580
de Leidis		1369	48 A.
de Monte Calerio		1340	27 A.
Presbyter		440	280
Ribotus		1368	48 A.
Sideta		418	253
Solitarius	1095 543	1105	560
Tarent.		1136	579
Philo Carpathius		401	240
Diaconus & Agath.		107	28
Judæus		40	14
Rhetor			176 D.

	Clar.	an.	Pag.
Philoſtorgius		425	264
Philotheus Achillinus		1370	49 A.
Philotheus CP.		1362	45 A.
Philotheus alter			177 D.
Phœbadius		359	137
Photinus CP.		596	357
Photinus Hæreticus		344	131
Photius CP.		858	463
Tyrius		451	286
Pierius Alexand.		283	93
Pilgrinus vid. *Peregrinus*			
Pinytus Cretenſis		172	44
Pirminius		750	415
Pius I. Papa		158	39
II. Papa		1458	114 A.
† Plinius Secundus		100	57
Polemius		448	284
Polemon		385	179
Polybius		402	243
Polycarpus		108	28
Polycrates Epheſius		196	56
Polychronius		410	249
Ponticus Virunnius		1490	139 A.
Pontius Diaconus		251	81
Porchetus Salvaticus		1315	11 A.
† Porphyrius		270	98
Poſſeſſor Afer		520	327
Poſſidius Calam.		430	267
Potho		1152	586
Potamius Odyſſip.		357	137
Primaſius		550	339
Priminius		750	415
Priſcillianus		381	177
Proba Falconia		371	161
Prochorus		70	24
Proclus CP.		434	272
† Proclus Diadochus		500	358
Procopius Cæſarienſ.		527	330
Diaconus			177 D.
Gazæus		520	327
Proculus		210	60
Proſper Aquitanus		444	281
Proterius Alexandr.		451	286
Prudentius		405	244
Prudens Tricaſſinus		846	455
Ptolomæus Hæreticus		150	39
Ptolomæus Lucenſis.		1303	7 A.
Q.			
Quadratus Athenienſis		123	32
Quintianus Aſculan.		484	295
R.			
Rabanus Maurus		847	456
Rabbulas		431	279
Radulphus Ardens		1101	558
Bockingus		1270	643
de Baldock		1304	7 A.
de Coggeshal		1228	627
de Columna		1290	654
de Diceto		1197	601
Flaviacenſ.		1157	588
de Rivo		1390	54 A.
Ranulphus Higdenus		1357	38 A.
Ratherius Veronen.		928	496
Raymundus de Agiles		1095	543
Jordanus		1381	52 A.
Lullius		1301	3 A.
Martini		1278	648
de Pennaforti		1228	627
de Sabunde		1430	86 A.
Raynerius Piſanus		1301	3 A.
Reginaldus Peacock		1444	102 A.

Regino

	Clar. an.	Pag.
Regino Prumienſ.	892	478
Reimannus	990	509
Reinerius Sachonus	1254	634
Rembertus	865	467
Remigius Auriſſiod.	880	474
Florentinus	1290	655
Lugdunenſis	855	460
Remenſis	471	291
Rheticius Auguſtodun.	313	110
Rheginus Conſtant.	431	270
Rhodon	189	51
Ricemarchus	1085	535
Richardus Armachanus	1347	31 A.
Anglus	1177	596
Bellilocenſis	1050	526
Burienſis	1333	21 A.
de S. Germano	1243	632
Hagulſtad.	1180	597
Hampolus	1340	26 A.
de Mediavilla	1290	654
de S. Victore	1150	585
Ullerſton	1408	74 A
Richerius	1260	639
Ricoldus	1296	658
Riculphus Sueſſionenſis	889	476
Rigordus	1225	626
Rinaldus II.	1136	579
Robertus Caracciolus, vid. Robertum de Licio		
Robertus Flemyngus	1477	125 A.
Gaguinus	1494	142 A.
de Grayſtanes	1333	21 A.
Groſthead	1235	625
Holkot	1340	26 A.
Kilvvarbius	1272	644
de Licio	1480	128 A
Monachus	1150	586
Montenſis	1210	622
Pullenus	1144	582
de Remigio	1101	558
Retinenſis	1120	572
de Sorbona	1252	633
de Tumbalenia	1087	540
Rodericus de Arevalo	1466	120 A.
Ximenius	1208	621
Rodulfus Tortarius	1101	559
Rodulphus Trudon	1120	571
Rogerus Baconus	1278	640
Connovius	1350	35 A.
de Hoveden	1198	602
Roſvvida	980	506
Rudolphus Agricola	1474	123 A.
Fuldenſis	850	459
Ruffinus Aquileienſ.	390	182
Rufinianus	363	145
Rupertus Tuitienſis	1111	563
Ruricius	470	291
Ruſticus	454	287
Diaconus	550	339
Epiſcopus	454	287
Elpidius	498	300
† Rutilius Numatianus	417	301
S.		
Sabas Abbas	484	296
Monachus	840	455
Sabbatius	440	277
Sabinus Heracleenſis	425	265
Salonius	453	286
Salvianus	440	179
Samona	1072	535
Sampirus	1010	519
Samuel Edeſſenus	468	291

	Clar. an.	Pag.
Samuel Marochianus	1070	533
Saxo Grammaticus	1170	594
Secundinus	390	154
Sedulius Presbyter	434	273
Sedulius Scotus	818	441
Serapion Ægyptius	347	132
Serapion Antioch.	190	52
Sergius CP.	608	375
Sergius Cyprius	645	384
Sergius Hiſtoricus	828	444
Sergius I. Papa	688	392
II. Papa	844	452
Sergius Syrus	801	433
Servus Dei	467	290
Severianus	401	240
Severus Ægyptius	978	505
Severus Antioch.	513	323
Balear.	418	254
Malacitanus	584	351
Milevitanus	420	257
Sulpitius	401	239
Sextus	196	57
Sibyllina Oracula	130	35
Sidonius Apollinaris	472	292
Siffridus	1307	8 A.
Sigebertus Gemblacenſis	1101	558
Sigifridus Mogunt.	1069	533
Sigiſmundus Groſſembrot	1483	135 A.
Simeon de Caſſia	1335	23 A.
Simeon Dunelmenſis	1130	577
Simeon Metaphraſtes	901	492
Simeon Logotheta	967	503
Logotheta junior	1170	593
Macjinus	1172	595
S. Mamantis	1051	526
Stylites ſen.	448	283
Stylites jun.	527	329
Theſſalonic.	1410	76 A.
Simon Benignius	1513	162 A.
de Cremona	1338	24 A.
Hieromonachus	1176	646
Jacumæus	1400	58 A.
Magus	35	14
Tornacenſis	1116	624
Simplicianus Mediol.	397	195
Simplicius Monachus	560	343
Papa	467	290
Siricius Papa	385	179
Siſebutus	611	375
Siſinnius	395	186
CP.	994	510
Siviardus	710	407
Sixtus III. Papa	432	272
IV. Papa	1471	122 A.
Smaragdus Verdunenſ.	810	435
Smyrnenſis Eccleſia	147	39
Socrates Scholaſticus	439	275
Solomon Conſtantienſ.	891	477
Sophronius	390	181
Hieroſolym.	629	378
alter		358
Soter Papa	164	39
Sozomenus	440	275
Italus	1292	656
Stephanus Æduenſis	1113	564
Birchingtonus	1380	51 A.
Brulifer	1480	129 A.
Byzant.	806	434
Epheſius		177 D.
Germanus	990	510
Hardingus	1109	561
Hierapolit.	598	357
Hiſpanus	1150	586
Langtonus	1106	620

	Clar. an.	Pag.
Stephanus Leodienſ.	903	49
Stephanus I. Papa	253	81
II. Papa	752	41
III. Papa	768	41
V. Papa	885	475
VI. Papa	896	47
IX. Papa	1057	528
Stephanus Pariſienſis	1132	578
Stephanus Torcellanus	1515	163 A.
Stephanus Tornacenſis	1192	600
Stylianus Mapa	870	469
† Suetonius	112	57
Sugerius	1123	223
Suidas Grammaticus	980	505
Sulpitius Bituric.	624	377
Syagrius	437	275
Sylverius Papa	536	335
Sylveſter II. Papa	999	511
Sylveſter Giraldus	1200	617
Sylveſter Sguropulus	1438	95 A.
Symeon	1090	541
Abbas		177 D.
Euchaitenſis		178 D.
Monachus		178 D.
Scholarius		177 D.
Studita		178 D.
† Symmachus	384	220
Symmachus Ebionita	201	60
Symmachus Papa	498	301
Syneſius	410	250
Syricius Barcelon.	657	387
Syrus	1010	519
T.		
† Tacitus	100	57
Taio Cæſaraug.	646	384
Taraſius CP.	785	422
Tatianus Syrus	172	45
Tertullianus	192	54
Teſtament. XII. Patriarch.	190	51
Tetradius	530	332
Thalaſſius	640	382
Theganus	837	447
Themiſon Hæreticus	172	45
Themiſtius	601	374
Theobaldus Stampenſis	1150	632
Theobaudus Bezuenſ.	1130	578
Theoctiſtus	472	293
Theodoricus Engelhuſ.	1420	83 A.
de Niem.	1408	75 A.
Trudon.	1101	55
Thuring. de Apold.	1289	65
Urias	1414	78 A.
Theodoritus	423	26
Theodorus Abbas	580	349
Abucara	867	468
Alanienſis		178 D.
Alexand. Monachus	601	374
Antidenſis		178 D
Balſamon	1180	596
Cantuar.	668	38
Campedonenſis	680	389
CP.	920	49
Cyzicenus		178 D.
Daphnopates	956	501
Diaconus Alex.	451	286
Graptus	818	442
Heracleenſ.	334	128
Iconienſis	564	346
Lælius	1460	217 A.
Lector	518	326
Lascharis	1255	634
Metochita	1301	3 A.

	Clar. an.	Pag.
Theodorus & Theodoſius Monachi	668	387
Theodorus Monachus	1101	559
Mopſueſtenus	407	247
Papa	642	382
Paphenſis		178 D.
Petrenſis		178 D.
Pharan.	640	382
Presbyter	344	131
Presbyter alter		178 D.
Prochoprodromus	1150	585
de Rhaytu	646	384
Scutariota		178 D.
Smyrnæus		178 D.
Studites	813	436
Trimethuntinus		178 D.
Theodoſius Alexandr.	535	334
Ammor.	787	422
CP.	1181	598
Hieroſol.	869	468
Monachus	601	374
Theodotion Ponticus	175	46
Theodotus Ancyranus	430	267
Theodotus Antiochenus	423	264
Theodotus Hæreticus	192	52
Theodulphus Aurelian.	794	423
Theodulus Monachus	1311	10 A.
Presbyter	480	294
Theofridus	1101	559
Theognoſtus Alexandr.	270	86
Theognoſtus CP.	858	466
Theoleptus	1310	9 A.
Theophanes Byzantius	580	348
Cerameus	1040	522
Confeſſor	792	422
Graptus	818	442
Nicænus	1347	31 A.
Theophilus Alexandr.	385	178
Antioch.	168	41
Cæſarienſ.	192	52
Chronogr.		178 D.
Theophylactus	1077	536
Simocatta	611	375
Theorianus	1170	593
Theoſterictus	828	444
Theotimus Scytha	392	184
Alter Scytha	457	288
Thomas Anglus	1170	594
Thomas Aquinas	1255	635
de Argentina	1345	31 A.
de Becket	1162	591
Thomas Brabantius ſive Cantipratenſ.	1255	638
Thomas Bradvvardinus	1348	32 A.
Chaundlerus	1457	114 A.
Cheſterfield	1347	31 A.
Ciſtercienſis	1201	619
Dorniberg	1455	113 A.
Haſelbach	1420	81 A.
Hharanita	990	510
Jorſius, ſive Joiſius	1305	7 A.
à Kempis	1450	107 A.
Maurigniac.	1144	581
Morus	1320	14 A.
Radinus	1510	161 A.
Rudburn	1445	104 A.
Spalatenſis	1230	628.
Stubbs	1360	39 A.
VValdenſis	1409	75 A.
VValleis	1332	21 A.
VValſinghamus	1440	98 A.
VViccius	1299	659

Tho-

	Clar.	an.	Pag.
Thoros		1054	528
Tiberianus Bæricus		385	179
Tichonius Afer		390	181
Timothæus Alexandr.		379	175
Ælurus		457	287
alter		415	252
Chronogr.			178 D.
CP.	511	610	322
Titus Boſtrenſis		362	144
Trajanus		690	393
Trifolius Presbyter		520	328
Triphon		235	78
Triphyllius Cyprius		340	129
Turcius Rufus Aſterius		494	299
Turgotus		1108	561
Turibius Aſturicenſis		447	283
Turpinus		773	418

V.

	Clar.	an.	Pag.
Valentinus Hæreticus		120	32
Philipp.		457	288
Valerianus Cemelienſ.		439	275
Valerius Aſturicenſis		680	391
Aſturic. alter		902	494
Ubertinus de Caſſalis		1315	12 A.
Udalricus de Argent.		1280	649
Venantius Fortunatus		560	343
Verecundus Juncenſis		546	339
Verus Rutinenſis		625	378
Victor Antiochenus		401	239
Capuanus		545	338
Cartennenſis		460	289
Carthagin.		646	384
Victor I. Papa		192	52
II. Papa		1055	528
III. Papa		1086	539
Victor Tunnenſis		555	341
Vitenſis		484	296
Victorinus Afer		362	145
Maſſilienſ.		434	275
Petavionenſ.		290	94
Victorius Aquitanus		457	287
Vigilantius		406	245
Vigilius Afer		484	295
Diaconus		420	257
Papa		540	337
Trident.		390	181
Vincentius Bandellus		1496	146 A.
Bellovacenſis		1244	632
Ferrerius		1414	78 A.
Lirinenſis		434	274

	Clar.	an.	Pag.
Vitalianus Papa		657	386
Vitalis è Furno		1312	10 A.
Vitellius Afer		344	131
Ulgerius Andegav.		1136	578
Ulphilas Gothus		365	145
† Ulpianus		220	98
Voconius		460	289
Uranius Presbyter		431	271
Urbanus II. Papa		1087	540
III. Papa		1185	599
IV. Papa		1261	640
V. Papa		1362	45 A.
VI. Papa		1378	50 A.
Urſinus Afer		440	277
Gallus		690	393
Uſuardus		876	473
Vulſinus Boetius		830	446

W.

	Clar.	an.	Pag.
Walafridus Strabo		842	452
Waldramnus		895	478
Wandelbertus		850	459
Warinus		1028	520
Warmannus		1025	520
Waſelinus Momalius		1130	578
Wernerus Rollvvinck		1480	132 A.
Wilhelmus ab Hazenburg		1366	47 A.
Wilhelmus Malmsburien.		1130	577
Metenſis		1073	535
Stephanides		1190	600
Woodford		1390	54 A.
Willeramus		1070	534
Willibaldus		742	414
Willibrand. Oldenb.		1211	623
Wilielmus de Wycumbâ		1140	580
Wipertus		1056	528
Wittikindus Corbeienſ.		940	498
Wolfhadus		866	467
Wolfhardus		886	476
Wolſtanus		1001	518

Z.

	Clar.	an.	Pag.
Zacharias Chryſopol.		1157	588
Zacharias Papa		741	414
Zacharias Rhetor		491	297
Zacharias Scholaſticus		536	335
Zeno Veronenſis		360	142
Zozimas Abbas.			178 D.
† Zoſimus Hiſtoricus		425	302
Zoſimus Papa		417	253

INDEX CONCILIORUM

ALPHABETICO-CHRONOLOGICVS.

NB. Concilia Generalia *in hoc Indice juxta vulgarem numerandi rationem notantur.*

	An.	Pag.
ABrincatenſe	1172	612
Adanenſe	1320	61 A.
Adrumetinum	394	235
Ænhamenſe	1009	545
Africanum I.	401	302
II.	401	302
III.	407	303
IV.	408	303
V.	409	303
VI.	410	303
VII.	551	364
VIII.	592	368
IX.	603	394
Agathenſe	506	359
Agaunenſe I.	515	359
II.	888	490
Agrippinenſe	346	226
Airiacenſe	1020	545
Albienſe	1254	663
Alexandrinum I.	230	99
II.	308	222
III.	315	223
IV.	324	223
V.	339	225
VI.	362	230
VII.	363	230
VIII.	399	236
IX.	430	306
X.	633	395
Alnenſe	709	424
Alcuenſe	802	479
Ancyranum I.	315	223
II.	358	228
Andegavenſe I.	453	315
II.	1269	665
III.	1279	666
IV.	1336	63 A.
V.	1365	65 A.
Angarienſe ſive Sangar.	391	235
Anglicanum I.	756	427
II.	904	512
III.	969	515
IV.	1072	550
V.	1075	551
VI.	1093	554
VII.	1095	554
VIII.	1167	612
IX.	1341	64 A.
Anicienſe ſeu Podienſe	1130	607
Anſanum I.	1025	546
II.	1070	549
III.	1100	555
IV.	1112	605
Antiochenſe	368	231
Antiochenum I.	252	99

	An.	Pag.
Antiochenum II.	265	100
III.	270	100
IV.	330	224
V.	341	225
VI.	345	226
VII.	356	228
VIII.	357	228
IX.	360	229
X.	363	230
XI.	378	231
XII.	443	309
XIII.	447	310
XIV.	1136	608
Aquileienſe I.	381	233
II.	553	367
III.	698	400
IV.	1184	613
Aquiſgranenſe I.	789	430
II.	797	431
III.	799	431
IV.	802	479
V.	809	479
VI.	816	480
VII.	828	481
VIII.	836	482
IX.	842	482
X.	860	484
XI.	862	485
XII.	1022	546
Arauſicanum I.	441	309
II.	529	360
Arelatenſe I.	314	222
II.	353	227
III.	452	315
IV.	455	315
V.	471	316
VI.	524	360
VII.	554	367
VIII.	813	479
IX.	1210	660
X.	1234	662
XI.	1260	664
XII.	1267	664
Ariminenſe	359	229
Armachanum	1158	610
Armenum	435	309
Armoricum	1079	551
Arvernenſe I.	535	362
II.	549	364
III.	587	368
Aſturicenſe	446	310
Attiniacenſe I.	822	480
II.	834	482
III.	870	487
Audomarenſe.	1099	555

Audomaro-

	An.	Pag.
Audomaro-Pontanum	1279	666
Avenionenſe I.	1209	659
II.	1210	659
III.	1270	665
IV.	1279	666
V.	1282	666
VI.	1326	62 A.
VII.	1337	63 A.
Auguſtanum	952	514
Auguſtodunenſe I.	663	396
II.	1094	554
Aurelianenſe I.	511	319
II.	533	361
III.	538	363
IV.	541	363
V.	549	364
VI.	645	395
VII.	1017	545
Auſcenſe I.	1068	549
II.	1279	666
Auſcitanum I.	1300	668
II.	1308	59 A.
Auſonenſe	1068	549
Autiſſiodorenſe I.	578	367
II.	695	400
Bagaienſe	394	235
Bajocenſe	1300	668
Balgentiacenſe I.	1104	604
II.	1151	610
Bambergenſe	1011	545
Barcinonenſe I.	540	363
II.	599	368
III.	906	512
IV.	1064	549
Barenſe	1097	555
Baſileenſe I.	1061	548
II. *Generale*	1431	151 A.
Baſſegienſe	1228	661
Becanceldenſe I.	694	400
II.	798	431
Bellovacenſe I.	845	482
II.	1114	605
Beneventanum I.	1087	553
II.	1091	553
III.	1108	604
IV.	1117	606
Beningdonenſe	850	483
Berghamſtedenſe	697	400
Biterrenſe I.	356	228
II.	1233	661
III.	1246	663
IV.	1255	663
V.	1279	666
VI.	1280	666
VII.	1299	668
VIII.	1351	65 A.
Bituricenſe I.	1031	546
II.	1225	661
III.	1276	665
IV.	1286	667
V.	1336	63 A.
VI.	1438	152 A.
Bononienſe	1264	664
Boſtrenum	243	99
Bracarenſe I.	411	304
II.	563	367
III.	572	367
IV.	675	396
Brandanfordienſe	959	514
Brennacenſe	581	367
Brionenſe	1050	547
Britannicum I.	449	311

	An.	Pag.
Britannicum II.	512	359
III.	701	424
Brixienſe	1080	552
Brivatenſe	1094	554
Budenſe	1279	666
Burdegalenſe I.	385	234
II.	1079	552
III.	1255	663
IV.	1263	664
Burgenſe	1080	552
Burgundicum	955	514
Byzacenum I.	507	359
II.	541	363
III.	602	394
Caberſuſſitanum	394	235
Cabilonenſe I.	579	367
II.	603	394
III.	650	395
IV.	813	480
V.	873	487
VI.	875	487
VII.	894	490
VIII.	915	513
IX.	1063	549
X.	1073	550
Cæſarauguſtanum I.	380	232
II.	592	368
III.	690	399
IV.	1318	61 A.
Cæſarienſe I.	196	58
II.	316	225
III.	334	224
Cæſenatenſe	1042	547
Calchutenſe	787	428
Calnienſe	978	515
Cambricum I.	465	316
II.	940	515
Campiniacenſe	1238	662
Cantianum	617	394
Cantuarienſe I.	605	394
II.	1439	153 A.
III.	1463	154 A.
Capuanum I.	389	234
II.	1087	553
III.	1118	606
Carilocenſe	926	513
Cariſiacenſe I.	849	488
II.	857	484
III.	858	484
IV.	868	486
Carpentoractenſe	527	360
Carthaginenſe I.	215	99
II.	251	99
III.	252	99
IV.	253	99
V.	254	100
VI.	255	100
VII.	256	100
VIII.	256	100
IX.	306	222
X.	308	222
XI.	311	222
XII.	348	227
XIII.	390	235
XIV.	397	235
XV.	398	236
XVI.	398	236
XVII.	399	236
XVIII.	401	302
XIX.	401	302
XX.	403	303
XXI.	404	303

	An.	Pag.
Carthaginenſe XXII.	405	303
XXIII.	407	303
XXIV.	408	303
XXV.	409	303
XXVI.	410	303
Collatio Cath. inter & Donat.	411	303
XXVII.	412	304
XXVIII.	416	304
XXIX.	418	305
XXX.	418	305
XXXI.	423	306
XXXII.	426	306
XXXIII.	484	316
XXXIV.	525	360
XXXV.	533	362
Caſſilienſe	1172	612
Cavernenſe	394	235
Celychitenſe	816	480
Chalcedonenſe I.	403	303
II. *Generale* IV.	451	311
Charnenſe	622	394
Ciceſtrenſe I.	1157	610
II.	1289	667
III.	1292	668
Cilicenſe	423	306
Cirtenſe I.	305	222
II.	412	304
Clarendonenſe	1164	611
Claromontanum I.	1095	554
II.	1110	605
Cleonadenſe	1162	611
Cloveshovienſe I.	742	425
II.	747	426
III.	800	431
IV.	803	479
V.	822	480
VI.	824	481
Colonienſe I.	843	482
II.	870	487
III.	873	487
IV.	887	490
V.	1056	548
VI.	1116	606
VII.	1118	606
VIII.	1260	664
IX.	1266	664
X.	1280	666
XI.	1300	668
XII.	1310	59 A.
XIII.	1322	62 A.
XIV.	1423	150 A.
XV.	1452	153 A.
Compendienſe I.	756	427
II.	833	481
III.	1085	552
IV.	1270	665
V.	1301	58 A.
VI.	1303	59 A.
VII.	1329	63 A.
Compoſtellanum I.	900	491
II.	1056	548
III.	1114	605
Complutenſe I.	1326	62 A.
II.	1379	66 A.
Confluentinum I.	860	484
II.	922	513
Conſtantienſe I.	1044	547
II.	1094	554
III. *Generale*	1414	149 A.
Conſtantinopolitanum I.	336	225
II.	338	225
III.	360	229

	An.	Pag.
Conſtantinopolitanum IV. *Generale* II.	381	231
V.	383	234
VI.	394	235
VII.	399	236
VIII.	426	306
IX.	448	310
X.	449	311
XI.	450	311
XII.	459	316
XIII.	492	316
XIV.	496	316
XV.	499	316
XVI.	518	360
XVII.	520	360
XVIII.	531	361
XIX.	536	362
XX.	541	363
XXI.	547	363
XXII. *Generale* V.	553	364
XXIII.	587	368
XXIV.	639	395
XXV. *Generale* VI.	680	397
XXVI.	691	399
XXVII.	712	425
XXVIII.	754	426
XXIX.	806	479
XXX.	809	479
XXXI.	814	480
XXXII.	814	480
XXXIII.	842	482
XXXIV.	854	483
XXXV.	861	484
XXXVI. *Generale* VIII.	869	486
XXXVII.	879	488
XXXVIII.	901	512
XXXIX.	944	513
XL.	963	514
XLI.	975	515
XLII.	1140	609
XLIII.	1143	609
XLIV.	1144	609
XLV.	1147	610
XLVI.	1166	611
XLVII.	1168	612
XLVIII.	1277	665
XLIX.	1280	666
L.	1285	667
LI.	1341	64 A.
LII.	1347	64 A.
LIII.	1450	153 A.
Copriniacenſe I.	1255	663
II.	1260	664
III.	1262	664
Cordubenſe	852	482
Coyacenſe	1050	547
Cyprium	399	236
DAlmaticum	1199	614
Danicum	1257	663
Dertuſanum	1429	151 A.
Dingolvingenſe	771	427
Dioſpolitanum	415	304
Divionenſe	1199	614
Dublinienſe	1176	612
Duisbergenſe	927	513
Dunelmenſe I.	1255	663
II.	1276	665
Dunſtaplienſe	1214	660
Durienſe	779	427
Duziacenſe I.	871	487
II.	874	487

Ebo-

	An.	Pag.
Eboracenſe I.	1195	614
II.	1252	663
III.	1367	65 A.
IV.	1466	154 A.
Egarenſe	614	394
Eliberitanum	305	221
Emeritenſe	666	396
Engilenheimenſe	948	514
Vide Ingilheimenſe		
Epaonenſe	517	360
Epheſinum I.	196	58
II.	245	99
III. *Generale* III.	431	306
IV.	440	309
V.	449	311
Erpfordienſe ſive Erphord.	932	513
II.	1073	550
III.	1074	550
Exonienſe	1287	667
Ferrarienſe & Florent.	1438	152 A.
Fincenhallenſe I.	788	429
II.	798	431
Florentinum I.	1055	548
II.	1105	604
Floriacenſe	1107	604
Forojulienſe	791	430
Francofordienſe I.	794	430
II.	1006	545
Friſingenſe	1440	153 A.
Fuſſelenſe	1104	603
Fuxenſe	1226	661
Gangrenſe	340	225
Gentiliacenſe	767	427
Germanicum I.	742	425
II.	745	425
III.	1225	661
Gerundenſe I.	517	360
II.	1097	555
Giſortianum	1188	614
Gloceſtrienſe	1378	66 A.
Gonterienſe I.	1231	661
II.	1253	663
III.	1268	665
Grateleanum	928	513
Guaſtalienſe	1106	604
Guidonenſe	1242	662
Habamenſe	1012	545
Hafnienſe	1425	151 A.
Hedtfeldenſe	680	396
Helenenſe I.	944	514
II.	1027	546
Herbipolenſe I.	1166	612
II.	1287	667
Herudfordienſe.	673	396
Hibernicum I.	450	311
II.	1097	555
III.	1152	610
Hierapolitanum I.	173	58
II.	444	309
Hieroſolymitanum I.	47	25
II.	350	227
III.	415	304
IV.	536	362
V.	553	366
VI.	1099	555
VII.	1107	604
VIII.	1111	605
IX.	1136	608
X.	1142	609
Hipponenſe I.	393	235

	An.	Pag.
Hipponenſe II.	426	306
Hiſpalenſe I.	590	368
II.	617	394
Hiſpanicum	447	310
Jaccitanum	1060	548
Iconienſe	230	100
Ilerdenſe I.	524	360
II.	1129	607
III.	1246	663
Illyricianum I.	367	230
II.	515	359
III.	550	364
Ingilheimenſe I.	826	481
II.	840	482
Inſulanum I.	1251	665
II.	1288	667
Jotrenſe	1130	608
Juliobonenſe	1080	552
Juncenſe	524	360
Kalenſe	1008	545
Karrofenſe	989	516
Kingſtonienſe	838	482
Kyrlingtonienſe	977	515
Lambeſitanum	240	99
Lambethenſe I.	1206	659
II.	1261	664
III.	1280	666
IV.	1281	666
V.	1330	63 A.
VI.	1351	65 A.
VII.	1362	65 A.
Lampſacenum	365	230
Lancicienſe I.	1197	614
II.	1246	663
III.	1285	667
Landavenſe I.	560	367
II.	890	490
III.	950	514
IV.	955	514
V.	988	516
VI.	1034	546
VII.	1056	548
Langeſienſe	1278	666
Laodicenum	367	231
Lateranenſe I.	649	395
II.	1102	603
III.	1104	603
IV.	1110	605
V.	1112	605
VI.	1116	606
VII. *Generale*	1123	607
VIII. *Generale*	1139	608
IX.	1168	612
X. *Generale*	1179	613
XI.	1215	660
Latiniacenſe	1140	609
Laudenſe	1161	611
Lauriacenſe	843	482
Lauſdunenſe	1109	605
Legionenſe I.	1012	545
II.	1091	553
III.	1135	608
Lemovicenſe I.	1029	546
II.	1031	546
III.	1052	547
IV.	1095	554
Leodienſe	1131	608
Leyrenſe	1022	546
Lingonienſe I.	830	481
II.	858	484

Lingo-

	An.	Pag.
Lingonienſe III.	1080	552
Lippienſe	780	428
Liptinenſe	743	425
Londinenſe I.	833	481
II.	944	514
III.	948	514
IV.	970	515
V.	1075	551
VI.	1078	551
VII.	1102	603
VIII.	1107	604
IX.	1108	604
X.	1109	604
XI.	1125	607
XII.	1127	607
XIII.	1138	608
XIV.	1140	608
XV.	1143	609
XVI.	1154	610
XVII.	1162	611
XVIII.	1175	612
XIX.	1200	614
XXI.	1214	660
XX.	1237	662
XXII.	1265	664
XXIII.	1268	665
XXIV.	1291	667
XXV.	1296	668
XXVI.	1309	59 A.
XXVII.	1321	61 A.
XXVIII.	1328	62 A.
XXIX.	1342	64 A.
XXX.	1382	66 A.
XXXI.	1391	66 A.
XXXII.	1396	67 A.
XXXIII.	1414	150 A.
XXXIV.	1486	154 A.
Lucenſe I.	567	367
II.	572	367
Lugdunenſe I.	196	55
II.	517	36
III.	567	367
IV.	583	368
V.	1055	542
VI.	1080	552
VII. *Generale*	1245	662
VIII. *Generale*	1274	665
Lumbarienſe	1176	612
Macrenſe I.	881	490
II.	935	513
Madritenſe	1473	154 A.
Magalonenſe	909	513
Magdunenſe	891	490
Maghfeldenſe I.	1332	63 A.
II.	1362	65 A.
Manaſchiertenſe	687	398
Mantalenſe	879	490
Mantuanum I.	835	482
II.	1064	549
Marciacenſe	1326	62 A.
Marzalienſe	973	515
Matiſconenſe I.	581	367
II.	585	368
III.	627	395
Matronenſe	962	514
Mediolanenſe I.	346	226
II.	355	227
III.	390	234
IV.	451	311
V.	679	396
VI.	1287	667
VII.	1291	667

	An.	Pag.
Meldenſe I.	845	482
II.	1201	659
Melfitanum	1089	553
Melodunenſe I.	1216	660
II.	1225	661
III.	1300	668
Mercianum	705	424
Mertonenſe I.	1258	663
II.	1300	668
Metenſe I.	753	426
II.	835	482
III.	858	484
IV.	863	485
V.	869	487
VI.	888	490
Milevitanum I.	402	302
II.	416	304
Moguntinum ſive Moguntiacenſe		
I.	813	480
II.	847	483
III.	848	483
IV.	852	483
V.	857	484
VI.	888	490
VII.	1023	546
VIII.	1049	547
IX.	1054	548
X.	1069	549
XI.	1071	550
XII.	1075	550
XIII.	1080	552
XIV.	1085	553
XV.	1105	604
XVI.	1233	662
XVII.	1235	661
Monſpelienſe I.	1162	611
II.	1195	614
III.	1214	660
IV.	1224	661
V.	1258	664
Montilienſe	1209	659
Mopſueſtenum	550	364
Moſomenſe I.	948	514
II.	995	516
Mutinenſe	973	515
NAmnetenſe ſive Nannet. I.	658	396
II.		490
III.	1127	607
IV.	1264	664
Narbonenſe I.	589	368
II.	791	430
III.	906	512
IV.	911	513
V.	990	516
VI.	1054	548
VII.	1056	548
VIII.	1090	553
IX.	1207	659
X.	1227	661
XI.	1234	662
XII.	1374	66 A.
Nazarenum	1160	611
Nemauſenſe I.	886	490
II.	1096	555
III.	1284	667
Neocæſarienſe	315	223
Neapolitanum	1120	606
Neuſtriacum	877	488
Nicænum I. *Generale* I.	325	223
II. *Generale* VII.	787	428
Nicenſe ſive Nicænum	359	229
Nicopolitanum	372	231

Nicoſienſe

	An.	Pag.
Nicoſienſe I.	1313	60 A.
II.	1320	61 A.
III.	1340	63 A.
Niddenſe	705	424
Nigellenſe ſive Nivigellenſe	1200	614
Normannicum I.	1161	611
II.	1184	614
Northamptonienſe I.	1138	605
II.	1164	611
III.	1176	612
IV.	1177	612
V.	1267	664
Norvvicenſe	1255	663
Noviomagenſe	831	481
Noviomenſe I.	814	480
II.	1344	64 A.
Nugarolienſe I.	1290	667
II.	1303	59 A.
III.	1315	60 A.
Nymphæenſe	1233	662
OSborienſe	1062	548
Oſcenſe	598	368
Othonienſe	1245	662
Ovetenſe I.	873	487
II.	901	512
III.	1115	605
Oxonienſe I.	1160	611
II.	1222	660
III.	1408	148 A.
PAderbornenſe I.	777	427
II.	786	428
Palentinum I.	1114	605
II.	1129	607
III.	1388	66 A.
Pampilonenſe	1023	546
Papienſe I.	1076	551
II.	1160	611
III. *Generale*	1423	151 A.
Pariſienſe I.	362	230
II.	551	364
III.	557	367
IV.	573	367
V.	577	367
VI.	615	394
VII.	824	481
VIII.	829	481
IX.	832	481
X.	834	482
XI.	847	482
XII.	849	483
XIII.	1050	547
XIV.	1092	553
XV.	1105	604
XVI.	1129	607
XVII.	1147	610
XVIII.	1186	614
XIX.	1196	614
XX.	1201	659
XXI.	1209	659
XXII.	1212	660
XXIII.	1223	660
XXIV.	1226	661
XXV.	1260	664
XXVI.	1263	664
XXVII.	1264	664
XXVIII.	1303	58 A.
XXIX.	1312	60 A.
XXX.	1323	62 A.
XXXI.	1329	63 A.
XXXII.	1346	64 A.
XXXIII.	1394	67 A.

	An.	Pag.
Pariſienſe XXXIV.	1429	151 A.
Pedredanum	1071	550
Pennafidelenſe	1302	58 A.
Pergamenſe	150	58
Perpinianum	1408	148 A.
Pharenſe	664	396
Pictavienſe I.	1000	516
II.	1032	546
III.	1078	551
IV.	1100	555
V.	1106	604
VI.	1280	666
VII.	1284	667
Pinnatenſe	1062	549
Pipevvellenſe	1189	614
Piſanum I.	1134	608
II. *Generale.*	1409	149 A.
Piſtenſe I.	862	485
II.	869	487
Placentinum I.	1095	554
II.	1132	608
Pontigonenſe	876	487
Portuenſe	897	491
Polonienſe	1309	59 A.
Pragenſe I.	1405	148 A.
II.	1421	150 A.
Ptolemaidenſe	411	303
QUintilinihurgenſe I.	1085	552
II.	1105	604
RAtiſponenſe	792	430
Ravennatenſe ſive Ravennenſe		
I.	419	306
II.	877	487
III.	904	512
IV.	967	515
V.	997	516
VI.	1014	545
VII.	1128	607
VIII.	1253	663
IX.	1270	665
X.	1286	667
XI.	1307	59 A.
XII.	1310	60 A.
XIII.	1311	60 A.
XIV.	1314	60 A.
XV.	1317	61 A.
Redingenſe I.	1206	659
II.	1279	666
Redonenſe	1273	665
Regenſe	439	309
Rhemenſe I.	625	394
II.	813	480
III.	892	490
IV.	990	491
V.	923	513
VI.	936	513
VII.	953	514
VIII.	975	515
IX.	989	516
X.	991	516
XI.	994	516
XII.	995	516
XIII.	1049	547
XIV.	1092	553
XV.	1094	554
XVI.	1119	605
XVII.	1131	608
XVIII.	1148	610
XIX.	1222	661
XX.	1235	662
XXI.	1239	662

	An.	Pag.
Rhemenſe XXII.	1271	665
XXIII.	1287	667
XXIV.	1408	148 A.
Rochinghamenſe	1094	554
Roſſiacenſe I.	1258	664
II.	1327	62 A.
Romanum I.	251	99
II.	263	100
III.	313	222
IV.	342	226
V.	349	227
VI.	367	230
VII.	370	231
VIII.	378	231
IX.	382	234
X.	386	234
XI.	430	306
XII.	431	306
XIII.	433	305
XIV.	444	309
XV.	449	311
XVI.	465	316
XVII.	484	316
XVIII.	487	316
XIX.	494	316
XX.	495	316
XXI.	499	316
XXII.	501	359
XXIII.	502	359
XXIV.	503	359
XXV.	504	359
XXVI.	518	360
XXVII.	531	361
XXVIII.	531	361
XXIX.	532	361
XXX.	589	368
XXXI.	595	368
XXXII.	601	393
XXXIII.	606	394
XXXIV.	610	394
XXXV.	640	395
XXXVI.	648	395
XXXVII.	667	396
XXXVIII.	680	397
XXXIX.	680	397
XL.	705	424
XLI.	721	425
XLII.	724	425
XLIII.	726	425
XLIV.	731	425
XLV.	743	425
XLVI.	745	426
XLVII.	769	427
XLVIII.	799	431
XLIX.	800	431
L.	826	481
LI.	853	483
LII.	861	484
LIII.	862	485
LIV.	863	485
LV.	864	485
LVI.	865	485
LVII.	868	486
LVIII.	877	487
LIX.	879	488
LX.	879	488
LXI.	881	490
LXII.	893	490
LXIII.	897	491
LXIV.	904	512
LXV.	906	512
LXVI.	949	514
LXVII.	963	514

	An.	Pag.
Romanum LXVIII.	964	514
LXIX.	964	515
LXX.	969	515
LXXI.	983	516
LXXII.	989	516
LXXIII.	993	516
LXXIV.	996	516
LXXV.	998	516
LXXVI.	1015	545
LXXVII.	1046	547
LXXVIII.	1047	547
LXXIX.	1049	547
LXXX.	1050	547
LXXXI.	1051	547
LXXXII.	1053	548
LXXXIII.	1057	548
LXXXIV.	1059	548
LXXXV.	1063	549
LXXXVI.	1065	549
LXXXVII.	1074	550
LXXXVIII.	1076	551
LXXXIX.	1078	551
XC.	1078	551
XCI.	1079	551
XCII.	1080	552
XCIII.	1081	552
XCIV.	1084	552
XCV.	1089	553
XCVI.	1098	555
XCVII.	1098	555
XCVIII.	1099	555
XCIX.	1116	606
C.	1122	607
CI.	1210	660
CII.	1228	661
CIII.	1302	58 A.
CIV.	1412	149 A.
Rhotomagenſe I.	692	400
II.	1050	547
III.	1072	550
IV.	1074	550
V.	1096	555
VI.	1118	606
VII.	1119	606
VIII.	1299	668
IX.	1335	63 A.
X.	1445	153 A.
Salegunſtadienſe	1022	546
Salisburgenſe I.	807	479
II.	1420	150 A.
Salmanticenſe	1335	63 A.
Salmurienſe I.	1253	663
II.	1276	665
III.	1294	668
IV.	1315	60 A.
Saltzburgenſe I.	1274	665
II.	1281	666
III.	1291	667
IV.	1310	59 A.
V.	1386	66 A.
Sandionyſianum I.	997	516
II.	1053	547
Sangarienſe	391	235
Santonenſe I.	563	367
II.	579	367
III.	1096	555
IV.	1280	666
V.	1282	666
VI.	1298	668
Sardicenſe	347	226
Sardinienſe	521	360
Sariſburienſe	1222	660

Schenin-

	An.	Pag.
Scheningenſe	1248	663
Schirachavanenſe	862	485
Scoticum ſeu Perthenſe	1259	664
Seleucienſe	359	229
Senonenſe I.	657	396
II.	862	485
III.	1140	608
IV.	1198	614
V.	1252	663
VI.	1269	665
VII.	1320	61 A
VIII.	1461	153 A.
Sicilienſe	367	231
Sidenſe	383	234
Sidonienſe	512	359
Silvanectenſe I.	863	485
II.	873	487
III.	990	516
IV.	1315	61 A.
V.	1326	62 A.
Singedunenſe	366	230
Sirmienſe I.	349	227
II.	351	227
III.	357	228
IV.	358	228
V.	359	229
Siſenſe	1307	59 A.
Spalenſe	590	368
Spoletanum, aliàs Romanum	1234	662
Stampenſe I.	1092	553
II.	1099	555
Stramiacenſe	836	482
Sueſſionenſe I.	744	425
II.	851	48[illegible]
III.	853	483
IV.	861	485
V.	866	486
VI.	941	515
VII.	1092	553
VIII.	1115	606
IX.	1120	606
X.	1155	610
XI.	1455	153 A.
Sutrinum I.	1046	547
II.	1059	548
Syriacum	1115	606
TArdanenſe	972	515
Tarraconenſe I.	516	360
II.	1230	661
III.	1242	662
IV.	1279	666
V.	1312	60 A.
Tarſenſe	1177	613
Taurinenſe	400	237
Teleptenſe	418	305
Theodonis-Villare I.	821	480
II.	835	482
III.	844	482
Theveſtinum	362	230
Thevinenſe	516	362
Thuſdritanum	417	305
Ticinenſe I.	850	483
II.	855	484
III.	876	487
IV.	997	516
V.	1020	546
Toletanum I.	400	237
II.	405	303
III.	531	361
IV.	589	368
V.	597	368
VI.	610	394
Toletanum VII.	633	395
VIII.	636	395
IX.	638	395
X.	646	395
XI.	653	396
XII.	655	396
XIII.	656	396
XIV.	675	396
XV.	681	398
XVI.	683	398
XVII.	684	398
XVIII.	688	399
XIX.	693	400
XX.	694	400
XXI.	704	424
XXII.	1086	553
XXIII.	1323	62 A.
XXIV.	1339	63 A.
XXV.	1347	65 A.
XXVI.	1355	65 A.
XXVII.	1473	154 A.
Toloſanum I.	873	487
II.	1056	548
III.	1068	549
IV.	1090	553
V.	1118	606
VI.	1119	606
VII.	1210	660
VIII.	1229	661
IX.	1319	61 A.
Trajectenſe	697	400
Trecenſe I.	1104	603
II.	1107	604
III.	1128	607
Tremonienſe	1005	545
Trenorcienſe	1115	606
Trevirenſe I.	386	234
II.	948	514
III.	1148	610
Triburienſe I.	895	490
II.	1031	546
III.	1276	665
Tricaſſinum I.	867	486
II.	878	488
Trojanum	1093	554
Troſleianum I.	909	513
II.	921	513
III.	924	513
IV.	927	513
Tullenſe I.	550	364
II.	859	484
III.	860	484
Tulugienſe, aliis Helenenſe	1065	549
Turiaſonenſe	1229	661
Turonenſe, ſive Turonicum I.	461	316
II.	567	367
III.	800	451
IV.	813	480
V.	912	513
VI.	1055	548
VII.	1060	548
VIII.	1096	555
IX.	1163	611
X.	1236	662
XI.	1239	662
XII.	1282	666
XIII.	1448	153 A.
Tvviſordenſe	685	398
Tyanenſe	368	231
Tyrium I.	335	224
II.	448	310
III.	518	360

	An.	*Pag.*
VAlentinum Gall. I.	374	231
II.	530	360
III.	584	368
IV.	855	484
V.	890	490
VI.	1100	555
VII.	1248	663
Valentinum Hiſp.	524	360
Valliſoletanum	1322	62 A.
Vaſenſe I.	442	309
II.	529	360
Vavrenſe I.	1213	660
II.	1368	65 A.
Veneticum	465	316
Venetum	1177	613
Vercellenſe	1050	547
Vermerienſe I.	752	426
II.	853	483
III.	863	485
IV.	869	486
Vernenſe I.	755	427
II.	844	482
Verolamienſe I.	446	310
II.	793	430
III.	794	430
Veronenſe	1184	613
Viennenſe I.	892	490
II.	1112	605
III.	1267	664
IV. *Generale*	1311	60 A.
Villaregienſe	684	398
Virdunenſe	947	514
Vizeliacum	1146	609
Uniejovienſe	1375	66 A.
Uratislavienſe I.	1248	663
II.	1267	664
Urgellitanum	799	431
WEſtmonaſterienſe I.	1066	549
II.	1077	551
III.	1142	609
IV.	1176	613
V.	1177	613
VI.	1226	661
VII.	1316	61 A.
Wigornienſe I.	601	393
II.	1240	662
Windleshorenſe I.	1070	550
II.	1114	605
III.	1175	612
Wintonienſe I.	855	484
II.	975	515
III.	1021	546
IV.	1070	549
V.	1076	551
VI.	1139	608
VII.	1142	609
Wormatienſe I.	787	429
II.	829	481
III.	833	481
IV.	868	486
V.	890	490
VI.	1076	551
VII.	1122	607

INDEX RERUM

INDEX
RERUM MEMORABILIUM
QUÆ IN HOC OPERE CONTINENTUR.

Monendus eſt LECTOR, *in hunc Indicem (miſſis quæ ad ſingulos Scriptores propriè ſpectant) ea tantummodò referri, quæ quaſi obiter notata, prima ſtatim fronte ſuis locis non ita commodè reperiri poſſent.*

Pr. Prolegomena, A Appendicem notat. Ubi plures ſimul numeri Appendicem reſpiciunt Uncis includuntur. Quæ D. ſubnexum habent in Diſſertationibus quærenda ſunt.

A

Abbatiſſæ Synodis interſunt, Paginâ 400
Abailardus ob errores de S. Trinitate librum ſuum comburere coactus, 606
Abercius Marcellus, 51
Ἀβράξας Baſilidianorum quid voluerit, 31
Abgari Epiſtola ad Chriſtum, Chriſtique Reſponſoria; earum fides aſtruitur, 2
Argumenta in contrarium ſolvuntur, *ibid.*
Ἀγιοπολιτικόν hymnus apud Græcos, 179 D.
Acœmetæ Monachi, qui & unde ita dicti, 238. Neſtorianis favebant, *ibid.*
Acta rerum apud ſe geſtarum Romam tranſmittere ſolebant Provinciarum Rectores, 25
Acta Pilati de Chriſto quæ, *ibid.*
Acta SS. Martyrum; 60
Academiæ & Scholæ celebriores ſub Carolo Magno florentes, 432
Academia Complutenſis fundata, 159 A.
Heidelbergenſis, 52 A.
Tubingenſis, (126, 147 A.)
Adda Hæreticus, 89
Additamentum *Filioque* ad Symbolum in Synodo CP. damnatum, 489
Legitimè factum in Concil. Florentino declaratur, 152 A.
Aden maris rubri portus quis, 65
Adimantus Manetis diſcipulus, 89, 92
Ejus liber ab Auguſtino refutatus, *ibid.*
Ab *Addâ* diverſus, 93
Adrianopolis, plures urbes ita dictæ, 217
Æmiliæ Eccleſiæ à ſubjectione Epiſcopi Ravennatenſis eximuntur, 604
Αἶνοι apud Græcos Pſalmi qui, 179 D.
Ἀκάθιστος hymnus B. Virginis apud Græcos, 179 D.
Quâ occaſione inſtitutus, *ibid.*
S. *Albani* Monaſterium quando conditum, 430
Albigenſes, vid. *Waldenſes.*
Alemanni tanquam de naturâ Divinâ malè ſentientes perperam accuſati, 611
Allegoricæ S. Scripturæ interpretationes Chriſtianis objectæ, 15
Almarici Carnotenſis, ejuſque diſcipulorum inſana dogmata, 659
Ἁμαρτωλῶν σωτηρία liber Græcorum Eccleſiaſticus 180 D.
Ambroſii operum editionem noviſſimam quæ commendant, 168
Ἄμωμος Pſalmus CXVIII. cur ita dictus, 180 D.
Ἀναβαθμοὶ cantica graduum apud Græcos, 180 D.
Ἀναγνώσεις liber apud Græcos quis, 180 D.
Anaſtaſius Biblioth. & Card. 470, 471
Andreas Trapezuntius, 97 A.
Angelos & animas humanas non prorſus eſſe incorporales tradebant Patrum nonnulli, 391
Angli Eccleſiaſticæ antiquitatis ſtudio inſignes, *Pr.* 26
Angli Hiſpanis præcedere debere judicantur, 150 A.
Angliæ Epiſcopos ordinandi poteſtas à Pontifice injuſtè arrogata, 376
Angliæ aliquot ſedes Epiſcopales in urbes tranſlatæ, 551
Anglicanæ Eccleſiæ ſententia de legendis Scripturis Ælfrici tempore, 508. item de Euchariſtiâ, Chriſtum in ea non eſſe corporaliter præſentem, *ibid.*
Anglicanus Clerus legum *Præmunire* abrogationem petit, 153 A.
Anglo-Saxones ad fidem Chriſti converſi, 317
Annatarum onus Eccleſiæ invectum, 54 A.
Annatarum exactio damnatur, 151 A.
Anni ab Adamo ad Chriſtum quomodo à Græcis numerati, 258
Anni initium à Chriſti Nativitate computandum, 59 A.
Anſelmo Cant. conceſſum, ut juxta Romanæ Eccleſiæ Archidiaconum coram Papa ſederet, 555. Alterius orbis Papa dictus, *ibid.*

Antiochenſium ſeditio adverſùs Imperatoris Statuas, 177, 196
Antiochenum Vide Schiſma.
Antiquitatis Eccleſiaſticæ neglectus falsò Proteſtantibus objectus, *Pr.* 26
Antiquitatis Eccleſiaſticæ ſtudium commendatum, *Pr. ibid.*
'Ανθολόγιον quiſnam liber apud Græcos, 180 D. in quibus à Menæis differt, *ibid.*
Antologium novum quid, 180 D.
'Αντίφωνα Officium Eccleſiaſticum, 180 D.
quando & quomodo recitatum, *ibid.*
Antonius Syrrectus, 157 A.
'Απόδειπνον Officium apud Græcos, 181 D.
Appellationes ad ſedem Rom. à Pontifice Rom. injuſtè vendicatæ, 253
Ab Eccleſiis Africanis damnatæ & prohibitæ, *ibid.* & 263
Apocriſiarii ſedis Rom. apud Aulam Imperatoriam quando primùm facti. 278
Apollonius Martyr ſub Commodo an Scriptor Eccleſiaſticus, 52
Apollonius Tyaneus Chriſto Domino à Gentilibus comparatus, 218
Apoſtoli quamdiu in Judæâ remanſerint antequam ad Gentes abirent. 4
Apoſtolorum Series & Acta juxta Dorotheum, 107
'Απόστολος liber Græcorum Eccleſiaſticus, 181 D. cur ita dictus, *ibid.* antiquitas ejus, *ibid.*
'Αποστολευάγγελον quid, 181 D.
Aqua benedictio apud Græcos quæ, 179 D.
Officium duplex, *ibid.* aquæ in memoriam baptiſmatis Chriſti domi ſervatæ *ibid.*
Arelatenſis Eccleſiæ jura ab Hilario adverſùs Leonem Papam defenſa, 268
Ariana Hæreſis, 101. ejuſque Sectæ variæ, *ibid.* unde primùm orta, 110, 111
Ariani S. Scripturam corruperunt, 173
Ariani quo ſenſu Chriſtum Deum, & verum Deum eſſe dicebant, 196. 197. D. Creaturam eſſe affirmabant, 197 D. qualem Filii generationem agnoſcebant, 199 D. idem illis creare & gignere, *ibid.* Filium eſſe ὁμοούσιον præfractè negabant, 200 D. nec æternum eſſe niſi Patris ſolummodò voluntate agnoſcebant, 202 D.
Arianus divinitus obmuteſcens converſus, 360
Arii fraus & vafritia notata, 202, 205 D.
Ariſtotelis libri quidam exuſti, 659
Armachanæ Academiæ alumnis ſolis licet Theologiam publicè prælegere, 611
Armeni à ſuis erroribus liberati, 394. Errores hi quinam, *ibid.*
Armeni, rejectis erroribus, doctrinam Catholicam recipiunt, 485, 609
Armeni in Acephalorum hæreſin quomodo pertracti, 362
Armenorum cum Græcis concordia tentata, 592, 596. pleniùs, 613. quo ſenſu appendicem ad Triſagium intelligunt, *ibid.* cum Latinis Concordia, [59, 61 A.]
Arſacius in depoſiti Chryſoſtomi locum quo tempore ſubrogatus, 209. quamdiu ſedem ſuam tenuit, *ibid.*
Articuli Cleri, qui, 61 A.
"Αρτος ἐπιούσιος in Oratione Dominicâ, quid, 77
Aſtrologia vana à veteri Eccleſiâ damnata, 34
Athanaſio crimina, viz. crudelitas, adulterium, homicidium, illicita ordinatio, impietas in Tyria Synodo objecta, 224, 225
Auguſtini editio nova Benedictinorum, ejus laus, elegantia, & utilitas, 191
Auguſtini de Roma libellus damnatus ſalvo auctore, 151 A.
S. Auguſtinus nunquam fuit Monachus, 144 A.
Auguſtinus Juſtinianus, 11 A.

B.

B*Abilon* in primâ S. Petri Epiſtolâ, quem locum deſignat, 4
Bambergenſis Eccleſia in Epiſcopatum erecta, 545
Banchorenſium Monachorum ſtrages ad *Auguſtinum Cant.* referenda, 357
De *Baptiſmo* Hæreticorum controverſia, quando orta, 59, 61, 78, 81, 82, 100
Baptiſmus, varia apud Græcos circa illum officia, 181 D.
Barcabas & Parchor Gnoſticorum Prophetæ, 35
Bardeſanes Babylonius, an idem cum Bardeſane Syro. 46
Bardeſianiſtæ quænam docuerunt, 46
Barlaamica, (2, 24, 29, 39, 110 A.)
Barlaamitarum hæreſis damnata, 64 A.
Baronii laus, *Pr.* 22. de ejus Annalibus judicium, *ibid.*
Βασίλειοι qui libri, 181 D.
Baſilidis dogmata quæ, 31
Baſilicarum dedicationes in publicis ſolenniis fieri ſolitæ, 112
Baſilius amicus Chryſoſtomi neque Cæſarienſis, neque Seleucienſis, 196, 285.
Beguardi ſeu *Beguini*, 1 A.
Βῆμα apud Manichæos, quid, 92
Benedictinus Ordo, quando fundatus, 317, 332
Beneventana ſedes Archiepiſcopatus quando facta, 515
Berengarius ſynodicè non ſemel damnatus, 547. abnegatâ ſententiâ ſuâ fidem Romanam amplexus, 548, 551.
Biblia Complutenſia, (159, 160 A.)
Bibliotheca à Carolo Imp. IV. Univerſitati Carolinæ dono data, 47
Bibliotheca Hieroſolymit. à quibus extructa & aucta, 61. 97
Bigamos notavit vetus Eccleſia, 190 D.
Bogomilorum hæreſis quæ, 589
Bohemorum poſtulata in Conc. Baſil. (151, 152 A.)
Boiaris quo tempore converſi, 317
Boniconius J. C. 23 A.
Boniſacius Ferrerius, 72 A.
Bonifacius P. VIII. Philippum Galliæ R. injuriis afficit, 58 A.
Bremenſis Eccleſia quando fundata, 120 A.
Bremenſium & *Hamburgenſium* Epiſcop. & Archiep. ſeries, 120 A.
Britannorum Epiſcopi Romanos ritus agnoſcere recuſant, 394
Bogomilorum hæreſis quando orta, 584. inſana dogmata quæ, 609
Buttas Gymnoſophiſtarum præceptor, 90
Byzantina ſedes à quo fundata, 105
Catalogus, ſeries & ſucceſſio Epiſcoporum Byzantinorum uſque ad tempora Conſtantini M. 105, 106, 107, 109, 110. Controverſia inter ſedem C.P. & Rom. de præcedentia, unde orta, 107. ab Origine ſua proliziùs repetita, 109. Privilegia Byzantinæ ſedi conceſſa, 109, 238, 278.

C.

C*Æremonias* Eccleſiæ veteris quinam deſcripſerint, Pr. 23
Cæſaraugnſta ſedes Metropolitana, 61 A.
Calix Laicis interdictus, 68 A.
Canon varios notat Græcorum libellos & Officia Eccleſiaſtica, 185 D.
Canon magnus quis, & cur ita dictus, *ibid.*
Canones in Diptycha non relati, 315
Canonum collectores, 315
Cantuaria Archiepiſcopalis dignitas extinctâ Lichfeldenſi reſtituta. 479
Cantuarienſis Archiepiſcopus totius Angliæ Primatis titulo donatus, 554
Cantuarienſium Archiepiſcoporum ſeries & Vitæ, 51 A.
Tria Capitula quæ, 317. à Synodo 5, Generali damnantur, 337
Controverſia de his à quo primum mota, *ibid.*
Cardinalium inſtitutio, dignitas, inſignia, 517
Caritatis mirandæ exemplum inſigne; 185
Carolini libri de non adorandis imaginibus, à quo conditi; 417,

417, 418. eorum fides & auctoritas vindicatur, 418
Catalogus librorum V. Teſt. à Melitone confectus, 42. quænam in eo obſervanda, *ibid.*
Cathiſmata in Græcorum Pſalterio quæ, 192 D.
Catholicæ communionis judices à Theodoſio conſtituti, 233
Cantonus (Gul.) Hiſtoricus, 39 A.
Cerinthi hæreſis qualis, 24
Χαιρετισμοὶ hymni in laudem B. Virginis, 192 D.
Chatzitzarii quare ſic dicti, 170 D.
Chiliaſmi opinio ab antiquis quibuſdam Scriptoribus recepta, 30, 38, 78, 94. hæc opinio unde ac quo autore, 30
Chriſtiani ob hetærias ſub Trajano accuſati, 26
Trajani de iis ſententia, *ibid.*
Chriſtiani in Ægypto ſingulares, 510
Chriſtus, vide *Filius*.
Chriſtus idem ſub veteri & novo Teſtamento, 34
Chriſtiana Religionis profeſſio publicè fieri debet, 145
Chronicon Alexandrinum cur ita dictum, 381. ubi repertum, & à quo tandem editum, *ibid.*
Chronologia Eccleſiaſtica Scriptores qui, Pr. 24
Circumciſio nonnunquam iterata, 60
Claudius Saturninus, 56
Clementina Conſtitutiones, 60 A.
Cleobius Hæreticus, 14
Clericorum in commune viventium ſocietas inſtituta 547
Clericorum conjugium adverſùs Papæ decretum animoſè tuentur Germani, 550
Clerici vitæ communis inſtituti, 48 A.
Clericorum conjugium veteribus licitum, 98, 134, 149, 185. 239. 250, 255, 273, (103. A.)
Codex Encyclius quis, & quando conditus, 314, 315.
Codex Canonum Eccleſiæ univerſæ, quis 315. Origo ejus & proceſſus, *ibid.*
Codex Canonum Eccleſiæ Orientalis, 315. & 182. D. quot & quos Canones continet, 181. D. in ſynodis ſuper menſam collatus, 182 D.
Codex Canonum *Æthiopicus*, quid continet, 182 D
Codex Evangeliorum in conciliis ſuper menſam poni ſolitus, 182 D.
Cœleſtis Dea ab Afris culta, 183. varia ſortita nomina, *ibid.* ſub Veneris nomine præcipuè à Carthaginenſibus adorata, *ibid.* Aſtarte apud Phœnices dicta, 184
Cœlibatus jugum non imponendum, 43
Cœnobium Peribleptæ Conſtantinopoli quid, 567
Colonienſium Epiſcoporum & Archiepiſcoporum Catalogus, 39 A.
Conciliorum Editores inſigniores, *Pr.* 22
Concilium Baſileenſe, (68, 85, 87, 88, 89, 90, 114. A.)
Concilium Conſtantienſe, (58, 67, 68, 69, 70, 74, 77, 80. A.)
Concilium C. P. Generale VI. 369
Concilium Antiochenum adverſùs Paulum Samoſatenum, 78, 82, 83, 85, 86, 87.
Concilium Epheſinum quo tempore, quâ occaſione habitum, 251.
Concilium Ferrarienſe & Florentinum, (69, 79, 80, 88, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 100. A.)
Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III. 616. De Canonibus ejuſdem quid ſentiendum, *ibid.*
Concilium Lateranenſe ultimum, (154, 162, 163. A.)
Concilium Hieroſolymitanum I. 1
Concilio Niceno non præfuit Hoſius, tanquam Papæ legatus, 312
Concilium Quini-Sextum. 369
Concilium Piſanum I. (67, 74 A.)
Concilium Piſanum II. (142, 154, 162 A.)
Concilium Senenſe, 80 A.
Concilium Turonenſe (anno 1510.) 154 A.
Concilium Viennenſe, (1, 4, 7. A.)
Concilium Oecumenicum jure haberi poteſt abſque Papæ auctoritate, vel legatis, 426. poteſtatem habet immediatè a Chriſto, 149. A. etiam ſuper Papam, *ibid.* & 151, 152. A.
Concordata Gallica, 154 A.
Concordia inter Latinos & Græcos in Concilio Lugdun. facta, 617. fruſtra, *ibid.*
Confeſſio fidei μακρόστιχος dicta quæ, 226
Confeſſio Sacerdotalis primis Eccleſiæ ſæculis neceſſaria non eſt habita, 116 A.
Confirmatio Epiſcoporum ſolorum munus, 82
Confirmatio cum Baptiſmo olim conjuncta, 187 D.
Conjugium cum conſanguineâ damnatum, 516
Conjugium Clericorum damnatum, 663
Con-Lucianiſtæ qui, 110
Conſtantini Cryſomali impia & abſurda dogmata quæ, 609
Conſtantini Donatio à Pontificiis impugnata, (99, 103, 105, 106, 115 A.)
Conſtantinopolis quando ædificata, quando dedicata 128
Conſtantinopolitano Antiſtiti proximus poſt Romanum Epiſcopum honor tributus, 233
Simultates inter utramque ſedem inde ortæ, *ibid.* Sedi huic privilegia à Concilio Chalcedonenſi conceſſa, 314
CPolitanorum Patriarcharum ſeries, 51 A.
Conſuetudines Anglicanæ confirmatæ, 611. circa eas turbæ, *ibid.*
Contentio inter Theologos & juriſtas Oxon. 67 A.
Controverſia de conjugio Clericorum quomodo deciſa, 515. 606. 607
Conventus Francofurtenſis ſub Ludovico Bavaro Imp. 23. A.
Corporis Chriſti Feſtum à quo & quando inſtitutum, 632, 640
Coventrenſium & Lichfeldenſium Epiſcoporum ſeries, 32 A.
*Cruciger*i Patriarchales quinam, 95 A.
Cyprianus Epiſcopus Antiochenus alius à Cypriano Carthaginenſi, 80

D.

D*Amaſceni* locus de proceſſione Spiritûs S. à Græcis in Synodo accuratè excuſſus, 667
Decimæ quomodo olim dividendæ, 479
Decimarum pars quarta Eccleſiis Cathedralibus perſolvenda, 549
Dei unitas à gentilibus agnita, 221
Defenſor Eccleſiæ quis, 170 D.
Deputatus in Eccleſiâ Græcâ quis, 192 D. an idem cum *Ceroferario*, *ibid.*
Διακονικὸν quid, 182 D.
Διακονούμενοι qui, 294
Διδασκαλίαι apud veteres variæ, 27, 28, 68
Diſputationes in Concilio Niceno habitæ fabuloſæ, 293
Διδαχαὶ & Διδασκαλίαι veterum quæ, 13, 68
Διδαχαὶ apud recentiores Græcos quales, 182 D.
Dionyſii reliquiæ detectæ & recognitæ, 547
Dionyſii Areopagitæ ſcripta quando publicè citata, 385
Διαλλαματιχούμενον quid notat, 182 D.
Δίπτυχα, quæ 183 D. antiquitas eorum, *ibid.*
Diſcipulus, quis. 122 A.
Docetæ Hæretici, 46
Dogmata Scriptori alicui afficta, veræ ejus doctrinæ contraria, ſcriptum illud ſpurium eſſe oſtendunt. *Pr.* 14
Dominica in *Palmis* & oratio in eâ uſurpanda, 181 D.
Dominicanorum Ordo à quo primùm inſtitutus, & quando confirmatus, 616
Donatiſtæ, quid de iis actum. 237
Dorotheus Monembaſienſis de Athanaſii exilio error. 128

E.

E*Bionis* Hæreſis. 1, 60
Ebionitæ in Judæ Epiſtolâ Catholicâ deſcripti & deſignati. 11
Eccleſiam Orientalem inter & Occidentalem de causâ Acacii pax facta. 326
Eclipſis Solis tempore paſſionis Chriſti. 17
Edeſſa à Saracenis quando occupata. 559

Editiones S. Patrum quibus regulis ſeligendæ, *Pr.* 15. 16
Quò vetuſtiores, eò fideliores, *Pr.* 16
Editionum vetuſtiorum precium, & raritas, *ibid.*
Editio Chryſoſtomi Saviliana cur neglecta, *Pr.* 18
Eggelingus Brunſvicenſis, 126 A.
Ἑρμολόγιον liber Græcorum Eccleſiaſticus, quis, 183 D.
Ἔσοδος in Eccleſiâ Græcâ duplex, 183 D. quænam in his officia, *ibid.*
Electoribus Imperatorem eligendi an facultas à Papa primùm conceſſa. 516
Eleutherus Papa Montaniſmo infectus, 49
Encænia, plura circa hæc apud Græcos officia, 183 D.
Encratitæ, 45
Ἔνατα officium pro defunctis, 193 D. cur ita dictum, *ibid.*
Enthuſiaſmus divorum Pontificiorum, (*6, 48, 96, 98, 107 A.*)
Ἑξάψαλμος quid, 183 D.
Epiſcopi duo eodem tempore in eâdem ſede, 61, 186, 438.
Epiſcopi contumelioſè non tractandi, 489
Epiſcopis iojuſtè depoſitis, an cum eorum ſucceſſoribus colenda communio, 642
Epiſtola Catholica S. Jacobi cur B. Petri Epiſtolis præponatur, 403
Epiſtola Honorii & Innocentii Papæ in causâ Chryſoſtomi poſt ejus mortem ſcriptæ, ſpuriæ, 213
Epiſtolæ decretales quando & à quo confictæ, 445, 446
Evangelia varia ſub Apoſtolorum nominibus conficta, *Pr.* 13
Evangeliorum Codex apud Græcos qualis, 184 D. varia Evangelia in eorum officiis, *ibid.*
Evangelium ſecundùm Hebræos, 5, 10
Evangelium S. Matthæi à Pantæno in Indiâ repertum, 56
Proto-Evangelium admodum fabuloſum. 115
Evangelium ÆTERNUM quando, & à quibus conditum. 616
blaſphema dogmata in eo contenta, *ibid.*
ægrè à Papâ damnatum. 617
Εὐαγγελιστάριον quid. 184 D.
Euchaitarum urbs Theodoropolis cur dicta. 527
Euchariſtiam ſub utrâque ſpecie recipere Leonis I. tempore ſolebat Rom. Eccleſia. 278, 298
Poculum Euchariſticum recuſare nota Manichæi, *ibid.*
Euchariſtia ſine vino celebrando permiſſio ab Innocentio *VIII.* Norvvegis facta. 135 A.
Euchariſtia à Luciano martyre ſuper proprium pectus celebrata. 98
Euchariſtia ſub una ſpecie miniſtranda non obſtante Chriſti inſtitutione & Eccleſiæ Primitivæ praxi decernitur. 150 A.
Eudoxia Aug. in Chryſoſtomum ira quâ ex causâ, & quo tempore orta, 209. mortis ejus tempus accuratè definitur. 210
Eunomii in Chriſtum blaſphemiæ, 140, 141
Euſebii Cæſarienſis fides & authoritas. 2
Euſebiani unde dicti. 116
Euſebius Arianiſmi immerito poſtulatus. 193 D. *& ſeqq* quinam ex veteribus eum accuſârunt. 194 D. malignus Baronii in illum animus undè, *ibid.* D. *τὸ ὁμοούσιον* Filii agnoſcebat. 201 D. cur hoc vocabulum ægrè admiſit. 201. 204 D. ſubſcriptio decretis Nicænis prolixe vindicata, 204 D. formulam fidei Synodo Nicænæ obtulit, *ibid.* accuratum ejus decreti Nicæni examen, 204. D. apologiam pro ſe adverſùs Arii dogmata edidit, 205. D. plures veterum & recentiorum ſententiæ probantes illum non fuiſſe Arianum, 205 D. commercium ejus cum Arianis unde, 205 D. impoſuit ei Arius, *ibid.* in ſcriptis ejus durius & incautius dicta unde. *ibid.*
Eutychius ſcriptor ignobilis. 68
Eutychianorum Sectæ variæ. 317
Εὐχολόγιον Græcorum quid continet. 184. D. exemplar vetuſtiſſimum, *ibid.* præſtantiſſima editio. *ibid.*
Excommunicatorum nomina mox publicanda. 487
Excommunicatus poſt mortem abſolutus. 513
Ex *Enochi* libro plura deſumpſit Sybillinorum auctor. 36
Exequiæ, officia circa eas apud Græcos. 183 D.
Expeditio nova in terram ſanctam à variis Synodis decreta. 614
Expeditio contra Saracenos in Hiſpaniâ ſancita. 614
Eyſtetenſium Epiſcoporum Catalogus, 8 A.

F.

F*Abulæ* inanes in libris vet. Patribus attributis ſuppoſitionis argumentum. *Pr.* 14. 15
Feſtum Annunciationis B. Virginis inſtitutum. 54 A.
Feſtum Conceptionis B. Virginis inſtitutum. 151 A.
Feſtum immaculatæ conceptionis inſtitutum. (2, 122 A.)
Feſtum Transfigurationis D.N.J.C. inſtitutum. 113 A.
Feſtum Tranſlationis manûs S. Joannis Baptiſtæ quando inſtitutum. 502
Feſtum SS. Trinitatis inſtitutum. 55 A.
Fidei formula à Papa noviter electo profitenda. 151 A.
Filius minor *Patre* quo ſenſu à veteribus dictus. 195 & *ſeqq. D.*
Filii ex *Patre* progreſſus ad condenda univerſa, 195. *& ſeq.* D. quid per dictum illud de Filio, *priuſquàm naſceretur, non erat*; intelligebant Ariani. 195 D.
Filii Divinitas demonſtratur. 196 & *ſeqq.* D. Filius *αὐτόθεος* quo ſenſu dictus. 197 D. Eſſentiam habet Divinam ſibi à Patre communicatam. 198 & *ſeqq.* D.
Filii generatio Divinæ Eſſentiæ communicationem denotat, 199 D. Ejuſdem cum Patre naturæ, 200 & *ſeqq.* D.
Filium Patri eſſe ſimillimum, ejuſque imaginem quo ſenſu agnoſcebant Patres Catholici. 200 & *ſeqq.* D. Omnia habet quæ *Pater*, 201 D. ejus Æternitas fusè demonſtratur. 202 & *ſeqq.* D.
Vox *Filioque* Symbolo addita, à Pontifice Rom. damnata, 423. Græcorum cum Latinis hâc de re controverſia. 432
Fortalitium Fidei cuinam Authori debeatur. 116 A.
Franciſcani Ordinis inſtitutio. 621
Franciſcanorum diſſidia. (1, 11, 12. 13, 14. 21)
Fratres Prædicatores hæreticæ pravitatis inquiſitores facti. 662
Fratricelli, (1, 12, 13 A.)
Frobenii (Joannis) Typographi encomium, *Pr.* 17.
Mors & Epitaphium. *ibid.*
Officinæ ejus Typographicæ laus, *ibid.*

G.

G*Abriel Barelettus*, 122 A.
Galerus rubrus Cardinalitius primùm inſtitutus, 663
Galeri coccinei uſus Cardinalibus appropriatus, 120. A. Vid. in *Cardinales.*
Gallia interdictum ob Philippi Regis nuptias illicitas, 614. ſolutum, *ibid.*
Gaudentius Epiſcopus Donatiſta alius à Gaudentio Brixiano. 181
Gebehardus in Papam electus, 548
Gelaſii Decretum *de libris Apocryphis* in Synodo Romana latum, ſpurium eſſe variis argumentis demonſtratur, 298
Gentilium ſalus poſſibilis an à Scriptoribus antiquis credita fuerit, 38, 39
Gentilium Scholæ à Juliano Chriſtianis interdictæ, 142, 156, 219
Gentilium cultus à Juliano reſtitutus, 219
Gentilium adverſùs fidem Chriſtianam ſcripta à Chriſtianis Impp. abolita, & quare, *Pr.* 3.
Geographiæ ſacræ antiquæ Scriptores varii, *Pr.* 24
Τυπικὸν liber Græcorum qualis, 182. D.
Gilberti Porretani errores circa S. Trinitatem qui, 610 excuſſi iterum & damnati, *ibid.*
Gnoſtici, 26, 31, 32, 33, 34, 38, 39, 40, 41, 51,
Gothi in Hiſpaniâ ab Arianiſmo à quo converſi, 350
Gothicus ritus apud Hiſpanos abrogatus, 548

Digitized by Google

Græca Eccleſiæ lites circa lumen in monte Thabor, 65. A.
Græca linguæ ſtudium apud primos Typographiæ curatores, *Pr.* 18
Græca linguæ ſtudium in Occidente reſuſcitatum, (53, 67, 82 A.)
Græcorum quorundam opiniones aniles de vitâ functorum animis, 162, 163
Græcorum cum *Latinis* concordia penitus rejecta, 612
Græcorum unio cum *Latinis* facta, ſed fruſtra, 665
Græcorum Legati Baſileam ad Concilium veniunt, 151. A.
Græcorum unio cum *Latinis* in Concilio Florentino ſtabilita, 153. A. in Concilio CPolitano rejecta, *ibid.*

H.

HArduini de Joſepho inſolens judicium, 6
De Hæreſibus veteris Eccleſiæ Scriptores optimi, *Pr.* 23
Hæretici juxta Pontificios nequaquam tolerandi, 116 A.
Hæretici an poſt mortem damnari poſſint, 365
Haytonus Armeniæ Rex fit Monachus Minorita, 656
Hebrææ literæ in Occidente reſuſcitatæ, 143. A.
Hegemonius Scriptor. 93
Henrico IV. imperium abrogatur, & Rodulpho datur, 552 à Gregorio Papâ ſæpe excommunicatus, 552, 553. iterum excommunicatus, 603 iterum depoſitus, 604
Henricianorum hæreſis quæ, 552
Henricus de Zœmeren Decanus Antverpienſ. 19 A.
Henricus Inſtitor. 146 A.
Heracleon ſcriptor Hæreticus, 32
Heſychiſtæ Monachi, 24. A.
Herodes quando regnum ſuum primùm auſpicatus eſt, 5
Hexapla, Tetrapla, Octapla, Origenis qualia, 75
Hiberniæ Archiepiſcopatus quatuor qui, 610. quando inſtituti, *ibid.*
Hibernicæ Eccleſiæ ſtatus ad Anglicanæ formam compoſitus, 611
Hierocles duo, 114 viri doctiſſ. hâc de re error, *ibid.*
Hieronymus Pragenſis, (68, 69, 70 A.)
Hieronymus Pragenſis dogmata ſua abjurat, 150. A. abjurationem revocat, *ibid.* hæreſeos damnatus vivicomburium patitur, *ibid.*
Hieroſolymorum everſio; 1
Hieroſolymitana expeditio decreta; 555
S. *Hildegardi* nova ſuas prophetias evulgandi facultas à Pontifice conceſſa, 610
Hippolyti tres, 66
Hippolytus martyr, de quo Prudentius, alius ab Hippolyto Portuenſi, 62
Hiſtorici Eccleſiaſtici celebriores, *Pr.* 21. 22
Homeritæ qui, 338 ad Chriſtianiſmum quando converſi, *ibid.* inter eos multi Judæi, *ibid.*
Homuncioniſtæ Hæretici qui, 131
Honorius Papa Monotheliſmi reus damnatus, 408
Horologium Græcorum quæ continet, 193 D.
Horologium parvum quid, 193 D.
Huſſitæ hæreſeos damnantur, 151. A. ab adverſariis vexantur, *ibid.* eorum Fidei Confeſſio, 150. A.
Hydroparaſtatæ, 45
Hymnus Domini, quem Chriſto affinxerunt Priſcillianiſtæ, 3
Hymnus Matutinus quis; 185 D. *Angelicus* cur dictus, *ibid.* magna illius antiquitas, *ibid.* Hymnis Deum colere ſolebant primi Chriſtiani, *ibid.* Chriſti divinitatem celebrârunt, *ibid.*
Hymnus, *Te Deum* dictus, à quo & quando compoſitus, 167
Hymnus veſpertinus quis, 183 D. ejus antiquitas demonſtratur, 184 an ab Athenogene compoſitus, *ibid.*
Hymnologium Græcorum quid continet, 192 D. varia hymnorum genera, *ibid.*
Hymnorum alternatim decantatorum origo, 177
Hypatia Philoſopha cædes Cyrillo Alex. falsò affixa, 251

I.

JAcobitæ unde dicti, 340
Janſelmus Canova, 27 A.
Jaſon quis, 36, 37. ejus cum Papiſco diſputatio, *ibid.*
Idiota ſcriptor, 52 A.
Jejunium primi menſis quomodo celebrandum, 546
Jejunium in omnium Apoſtolorum vigiliis imperatum, 555
Ignatii Epiſtolarum oppugnatores, & Hyperaſpiſtæ, 27
Ignatii Patriarchæ CP. depoſitio Synodalis, 484. ejus per aliam Synodum reſtitutio, 486
Imagines quo fine in templis primò poſitæ, 401. Earum cultus quando publicè in Eccleſiam introductus, *ibid.* à quibus ſublatus, & à quibus reſtitutus ſæculo *VIII. ibid.* damnatus à Synodo Francofurtenſi, *ibid.* ab Eccleſiâ Gallicana, 432, 439, 442, 443, ab Eccleſiâ Anglicanâ, 401
Imaginum adoratio à Synodo Orientali Oecumenicâ damnata, 426. item in Synodo Francofordienſi, 430, & in Synodo Pariſienſi, 481. Nullus pro imaginibus teſtis productus ante ſæculum IV. 429. cultus imaginum reſtitutus, 482
Immaculata B. Virginis conceptio à quonam primùm excogitata, 2 A.
Imperatorum in urbem Romam poteſtas qualis ſæculo 9. 432
Imperatores, Reges ac Principes à Pontificibus Romanis excommunicati & regnis privari juſſi (7, 12, 13, 23, 29, 45, 49, 55, 77, 106, 114, 120, 122, 135, A.)
Impoſtor quinque crucifixionis vulnera præ ſe ferens punitus, 660
Inceſtuoſorum hæreſis quæ, 549
Indices librorum prohibitorum quando primùm cœperint, *Pr.* 19
Indicum Expurgatoriorum origo & progreſſus, *ibid.* Opera S. Patrum verè expurgari jubent, *ibid. & ſeqq.* Gretſeri ineptiæ hâc de re refutatæ, *ibid.* 20 &c.
Indulgentia annorum 11000. 122 A.
Indulgentiarum turpiſſima mercatura, (155, 162, 163 A.)
Ingratitudinis peſſimæ exemplum, 176, 240
S. *Inquiſitionis* Officium quando & quâ occaſione inſtitutum, 616
Inveſtiturarum fautores in Angliâ excommunicati, 604
Inveſtituræ laicorum ſæpius damnatæ, 604, 605, 606. Pontifici conceſſæ, 607
Joachimi Abbatis liber de S. Trinitate damnatus, 660
Joannes de Athenâ, 84. A.
Joannes Baptiſta qualis antiquis Patribus habitus, 1
Joannitæ qui, 196. ſævitia quam in eos exercebant adverſarii, 211
Joannes de Geſſen, 107 A.
Joannes de Glanvillâ, 44 A.
Joannis Hoeſtrati cum Reuchlino certamen, 143 A.
Joannes Huſs hæreſeos damnatus crematur, 150. A.
Joannes de Lapide, 102 A.
Joannes Linturius, 133 A.
Joannes Marcus, 16
Joannes Patriarcha CP. exauctoratur, 65. A.
Joannes Treviſa, Hiſtoricus, 39 A.
Joannes Warſenius, 156 A.
Joſephi de Chriſto Domino teſtimonium vindicatum. 22. à Judæis è libris ſuis eraſum, *ibid.* locus difficilis de Balliſtis, ὁ ὑιὸς ἔρχεται, commodè explicatus, 23
Joſephus Gorionides, Scriptor inſulſus & fabuloſus; 21
Jovimani errores damnati, 234. de eo quid exinde factum eſt, *ibid.*
Jubilæum Chriſtianum, ſeu Romanum, à quo primùm inſtitutum; 657
Jubilæus ab anno centeſimo ad quinquageſimum reductus, 29 A.
Judæi ex variis Occidentis regionibus pulſi, 617

Judæi Angliâ expulſi, 667
Judæorum & *Mahometanorum* objectiones contra Tranſubſtantiationem & Imaginum cultum, 116 A.
Judices jurejurando obligandi ad munus ſanctè obeundum, 15 A
Julius II. Papa, 154 A.
Ivo ad ſedem Carnotenſem difficulter admiſſus ab ipſo Pontifice conſecratus, 553
Juraturis mos Evangelii tangendi, 175
Juſtinus Siculus, 38

K.

Καλανδάριον ſive Ephemeris Eccleſiaſtica, 185 D.
Κέρδος in Hieronymi catalogo quid, 149
Κλῖμαξ liber Eccleſiaſticus apud Græcos quis, 186 D.
Κοντάκιον quid, 216
Κοντάκιον breve canticum apud Græcos cur ita dictum 186. D. Contaciorum origo quæ, ibid.

L.

Λαυσαϊκὸν quid, 186 D.
Lexicographi Eccleſiaſtici inſigniores, Pr. 24.
Lingua Hebraica, *Arabica*, & *Chaldaica* in Academiis perdiſcendæ, 60 A.
Liſoii & *Heriberti* hæreſes & blaſphemiæ quæ, 545
Liturgia Domini apud Æthiopes quæ, 3
Liturgia variæ Apoſtolis affectæ. 5, 10
Liturgiarum origo, 186. D. Baſilii, Chryſoſtomi, & Præſanctificatorum liturgiæ quo ordine in Eccleſiâ Græcâ recitatæ, ibid.
Liturgicum Græcorum quid continet, 186 D.
Λόγος ab antiquis Patribus quo ſenſu uſurpatus, 38, 39
Lucernarium quodnam apud Græcos officium, 186. D.
Lucernarium & *veſpertinum* quomodo differunt, *ibid.* antiquitas hujus officii, *ibid.* luminaria in Eccleſiis olim accendi ſolita, & donationes in hunc uſum, ibid.

M.

Magalonenſium & *Monſpelienſium* Epiſcoporum ſeries & vitæ, 24. A
Manetis & veterum Manichæorum ſcripta recenſita & illuſtrata, 90, 91, 92, &c.
Manichaiſmi conditores, 90. ſuam habuit Trinitatem, 91
Manuſcripti Codices à Pontificiis purgati, Pr. 21
Manuſcriptorum Codicum catalogos quinam dederint, Pr. 25
Marcionitica Hæreſeos principia quænam, 33, 34
Marcus Priſcilliani Præceptor, 40
B. Maria V. Conceptio immaculata, 152. A
Marianus Florentinus, 108. A.
Maronitæ num olim Catholici, 348, 349
Legatos ad Eugenium P. unionis causâ mittunt, 153. A.
Martialis Lemovicenſis Apoſtolici nomine honorandus, 546
Μαρτυρικὸν hymnus apud Græcos in honorem Martyrum, 187 D
Martyrum cultus prohibitus, 483
Maſſaliani Hæretici qui, 567. primus hujus ſectæ auctor, ibid
Matthias de Sueciâ, 47 A.
Mediolanenſis Eccleſia adhuc ſeculo 11°. ſedi Romanæ non ſubjecta, 528
Μηναῖον Græcorum quid continet, 187 D. rerum etiam memorabilium in hoc opere officia, *ibid.* invocatio Sanctorum in his officiis frequens, ibid.
Mendicantium Ordinum inteſtina diſſidia, (1, 12, 13, 14 19 A.)
Mendicantium Ordinum & ſecularis Cleri diſſidia, (1, 31, 35, 40, 116 A.)
Menologium Græcorum quid continet, 187 D. antiquiſſimum illius exemplar, ibid.
Meretricum vectigal à Sixto IV. excogitatum, 122 A.
Meritorum theſaurus Pontificius à Fr. Mayronio negatus, 11 A.
Michael de Caetano, 128 A.
Millennium ſeptimum & ſabbaticum, & quid de eo veteres, 13
Miſſa Mozarabica à quo compoſita 351 ubinam & quamdiu uſurpata, 160 A.
Miſſarum & *indulgentiarum* nimius uſus coercitus, 546
Monachi à ſcriptoribus gentilibus acriter vellicati, 220
Monachi Chriſtiani à Rutilio notati, 301
Monachis & *Canonicis* legum & Phyſicæ ſtudium interdictum, 611
Monachiſmus Eccleſiæ veteris à quibus deſcriptus, Pr. 23
Monica de Auguſtini filii ſalute pia ſollicitudo, 186
Monothelitæ Hæretici qui, & quando orti, 369
Mons pietatis erectus, 128 A.
Moravis ſacra publica linguâ ſuâ vernaculâ celebrare, à Pontifice conceſſum, 473
De *Moſaicorum* rituum obſervantiâ *Act. XV.* controverſia unde orta 25, quomodo definita, ad intelligendas Pauli Epiſtolas apprimè neceſſaria, 26
Mozarabicum officium à quo inſtitutum, & cur 552. cur ita dictum, *ibid.* in quibuſnam Hiſpaniæ Eccleſiis hodie retinetur, *ibid.* à Card. Ximenio emendatum, ibid.
Muhamed Arabum impoſtor quando ortus, 369
Muſæum, ſive ſchola Alexandrina in eorum uſum, qui meliores literas profitebantur, inſtituta, qualis, 47
Myſteriis ſacris tres ordines olim expulſi, 216

N.

Narciſſus Hieroſolymitanus Epiſcopus, 61
Natura, ſive φύσεως vox quo ſenſu à Cyrillo uſurpata, 251
Nero Romam incendio conſumpſit quo anno, 4
Hâc occaſione primus in Chriſtianos perſecutionem movit, 1, 4
Nicolaus Baſelius, 147 A.
Niphon monachus Bogomilicus, circa illum turbæ, 610
Nortus ſe pro Moſe vendirat, 99
Νόθοι libri quid Euſebio ſignificent, 12
Nomen D.N.I.C. circulo primum depictum, 85 A. cultu ſuperſtitioſo affectum, *ibid.* & 128 A.
Nominales Scholaſtici Theologi, 19 A.
Nomocanon quid, 188 D. quis eum compoſuit, *ibid.* librum pœnitentialem notat, *ibid.* D.
Notariorum in excipiendis ſermonibus apud veteres mos, 243
Nuptiæ ſecundæ ab Hieronymo durè nimis notatæ, 171
Nuptiæ quartæ velut illegitimæ damnatæ, 512
Nuptiæ inceſtuoſæ damnatæ, 607
Nuptiæ, varia circa illas officia, 189. D. per octo dies à Græcis celebratæ, 190 D.

O.

Obſervantes Fratres inſtituti, 85 A.
Octoechus Græcorum quis, 188 D. hujus officii celebrandi mos, ibid.
Oecumenici Epiſcopi titulus à quo primùm introductus, 352 à Pelagio Papâ, *ibid.* item à Gregorio M. acerrimè damnatus, 369.
Othonis & *Ottobonis* conſtitutiones pro legibus Eccleſiaſticis in Angliâ receptæ, 666
Ogdoas Gnoſticorum quid fuerit, 40
Οἶκος hymnus quis, & cur ita dictus, 188 D.
Ὁμοούσιον vocabulum à patribus Nicænis cur adhibitum, 200 D.

Oratio

Oratio Ὀπισθάμβωνος quæ, 188. D. cur inſtituta, *ibid.*
Ordinatorum à Simoniacis pœnitentia qualis, 547
Ordinationum varia apud Græcos genera, & diverſa circa illas officia, 192 D
Ordinum Monaſticorum incrementa, 517, 556
Ordo Dominicanorum quando inſtitutus, 660
Organa Pneumatica à quonam primùm in Eccleſias invecta, 10 A.
Origenes Philoſophus Gentilis, 76
Ὄρθρος quodnam apud Græcos officium, 188 D.
Oſvaldus à Laſco, 158 A.
Ovetenſis Eccleſia Metropolitana quando facta, 487. ejus confirmatio, 512
Oxonienſe decretum de Appellationibus abrogatur, 63 A. decretum contra Lollardos, 148 A.

P.

P*Alamita*, [2,24,36 A.]
Pampilonenſi Eccleſiæ ſedes Epiſcopalis reſtituta, 546
Panegyricum liber Græcorum Eccleſiaſticus quis, 188 D.
Papa non aliunde quàm ex Longobardiâ eligendus, 545
Papa nomen è Diptychis C. P. excuſſum, 292
Papa exactiones in Angliâ rejectæ, 661
Papa quinta redituum Eccleſiaſticorum pars ad triennium conceſſa, 663
Papam reliquis Patriarchis ordine, non dignitate, præcedere agnoſcunt Græci, 153 A.
Paraclet ice liber Græcorum Eccleſiaſticus, 188 D. cur ita dictus, *ibid.* errores in eo à L. Allatio notati, *ibid.*
Paradiſus liber Græcorum quid continet, 188 D.
Paſchalis controverſia, 26,28,40,42,52,82,83
De *Paſchatis* die controverſia, 58
Πασχάλιον quid, 189 D.
Pater in perſonis *Trinitatis* conſiderandus ut fons & principium Deitatis, 194, 195 D.
Πατερικὸν liber Eccleſiaſticus apud Græcos, 189 D.
Patriarchæ in Synodo Nicænâ non ſtabiliti, 224
Patriarcharum apud Socratem mentio quo ſenſu, 233
Patriarchatus Venetus fundatus, 88 A.
S. Patrum opera à Pontificiis detruncata, 205. *Pr.* 19
Paulus Apoſtolus ad Occidentis terminum uſque venit, 1
Paulus æquè ac *Petrus* Romanæ Eccleſiæ conditor & Epiſcopus, 8
S. Pauli ſtylus ab Hieronymo protervè & inſolenter nimis notatus, 171
Pauli Samoſateni dogma de Chriſto quid, 85, 86
Paulus de *Waan* quis, 147 A.
Peccatores poſt pœnitentiam lapſi quomodo recipiendi, 368
Pedilavium cur inſtitutum & quomodo celebratum, 187 D. mos hic à Regibus obſervari ſolitus 188. in feſto Pedilavii quis Judam proditorem repræſentabat, 187. item quis Petri Apoſtoli locum in hoc feſto tenebat, *ibid.*
Πεντηκοστάριον quiſnam apud Græcos liber, 189. D. quid in eo carpit Allatius, *ibid.*
Perſecutio prima ſub Nerone, 1, 4.
Secunda ſub Domitiano, 1
Tertia ſub Trajano, 26, 27
Quarta ſub Adriano & Antonino Pio, 26, 32, 33, 37, 41, 49
Quinta aliis ſexta ſub Severo, 40, 60, ejus ſævitia 57, 59 unde orta, *ibid.*
Sexta ſub Maximino, 59
Septima ſub Decio, 59, 78, 79
Octava ſub Valeriano, 59, 79, 83
Nona ſub Aureliano, 59
Decima ſub Diocletiano, ejuſque ſævitia, 101
Perſecutiones Eccleſiæ primitivæ quinam deſcripſerint, *Pr.* 23
Petavii malignus in Euſebium animus, 204 D.
Petrum Romæ *XXV.* annos non ſediſſe pluribus demonſtratur, 5, argumenta Schelſtratii ex antiquitate in contrarium allata ſolvuntur, 7. ejus cum Simone Mago Romæ conflictus quis primus meminit, *ibid.* Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus propriè dici non poteſt, 8
Petri de Bruis hæreſis quæ, 608
Petri Joannis de Olivâ dogmata, 1. A.
Petrus Numagen, 129 A.
Philadelphia in ſedem Metropolitan. erecta, 9
Philander [Gul.] an Autor *Amatoriorum* ſub Athenagoræ nomine, 47
Philippus de Mazeriis, 49 A.
Philippus Francorum Rex ob uxorem dimiſſam & inceſtas nuptias ſæpius excommunicatus, 554. pœnitens factus Monachi habitum induit. *ibid.*
Philoſophi nomen Monachis impropriè tributum, 48
Philoſophi Gentiles in Concilio Nicæno de fide diſputantes, 223
Philumene Pſeudo-Prophetiſſa, 51
Φωταγωγικὰ preces veſpertinæ apud Græcos, 192 D.
Πίναξ libellus pœnitentialis 189 D.
Plagium literarium, [30,51,55,82,83,96,97,100,107,145, 163 A.]
Ex *Platonica* Schola veteres plura dogmata in Chriſtianam Theologiam induxerunt, 72, 143
Pœnitentia, plura circa illam officia in *Euchologio* Græcorum, 187 D.
Pontificiorum in ſupprimenda Chryſoſtomi ad Cæſarium Epiſtola, fraus, 204, 205
Pontificum Rom. electio ab Imp. confirmari ſolita, 408
Pontifices Rom. hæreſeos à Pontificiis accuſati, (1, 13, 14 19, 21 A.) *à Pontificibus damnati*, 23 A, à Conciliis, 77 A.
Pontificis Rom. primatus impugnatus, [17,19,23,24,40, 50,70,71,86,88,90,105,108,117,125,154,161 A.]
Pontificiorum in edendis Patrum, aliorumque ſcriptis fraudes, (76,84,121,156 A.)
De *Pontificibus* Romanis Scriptores præcipui, *Pr.* 23
Portus Romanus ad mare rubrum. 65
Poſnanienſium Epiſcoporum ſeries & vitæ, 120 A.
Poſſevini [Ant.] de opere imperfecto in Matthæum error notitus, 202
Prædictio Aſtrologica eventum ſortita, 86 A.
Pragmatica Sanctio, (68,152,154,162 A.)
Πραξαπόστολος quid, 189 D. quo ordine in Eccleſia lectus, *ibid.*
Presbyteri titulus ætate ſeniorem apud veteres plerumque denotat, 50
Presbyteris locus in Concilio denegatus, 86 A.
Primiano Donatiſtarum Epiſcopo objecta crimina quæ, 235
Proceſſio S. Spiritûs ex Filio in Synodo Florentinâ decernitur, 152 A.
Procleani, ſeu οἱ κατὰ Πρόκλον, qui, 6
Προοιμιακὸς *Pſalmus quis*, 189
Prophetiſſa Montaniſticæ quæ, 4
Προψάλματα quæ, 189 D.
Pſalmi a Paulo Samoſateno in propriam laudem compoſiti, & in Eccleſiâ cantati, 85
Pſalterium apud Græcos recitandi ordo, 192 D.
Publius Optatianus Porphyrius Poëta, 9.
Purgationis uſus per judicium aquæ frigidæ confirmatus, 549
De *Purgatorio* Græcos inter & Latinos diſputatur, 152 A.

Q.

Q*Uadratus* Apologiſta non alius ab Epiſcopo Athenienſi, 33
Quintilla hæretica, 57

R.

R*Avenna* Epiſcopo ſecundus à Pontifice locus in conciliis conceſſus, 547
Raymundus Neophytus, ſeu de Terragâ, [3,4,5. A.]

Raymundus

Digitized by Google

Raymundus de Vineis, 48. A
Reales Scholaſtici Theologi, 2. A.
De *Rebaptizandis* Hæreticis controverſia, 59, 78, 79.
Reformationis inſtituendæ neceſſitas, (75, 102, 103. 129, 130. 159. A.)
Reformatio à Luthero inchoata, 163. A.
Regula ad ſpuria SS. Patrum opera à genuinis diſcernenda neceſſariæ, *Pr.* 13. & *ſeqq.*
Regula ad explicandam Filii ad Patrem relationem neceſſariæ, 194. *D.* & *ſeq.*
Reliquia Sanctorum ab antiquis Chriſtianis non cultæ, 28.
Rhetores Eccleſiaſtici qui 176 *D.* eorum dignitas ſplendida, *ibid.* munus eorum latè ſumptum, *ibid.*
Rhetores Palatini, 177 D.
Roberti Lincolnienſis Epiſcopi laus, 74 A.
'Ρογάλια apud Græcos quid notant, 189 D.
Romana urbs ab Imperatoribus deficiens cuinam primùm Pontifici faſces detulit, [23, 35, 54 A.]
Romanæ Curiæ avaritia, 75 A.
Romanorum Pontificum primorum ſucceſſio admodum incerta, 18
Romanorum Pontificum catalogi varii quo tempore confecti, 146
Romanus Pontifex ab Epiſcopis Africanis damnatus & excommunicatus, 364
Romani Pontifices non niſi à duabus Cardinalium partibus eligendi, 613
Roſarii ſodalitas confirmata, 122 A.
Roſcelini Dialectici errores pernicioſi de Trinitate, &c. 553
Ruſſi Græcorum ritus, quando, & qua occaſione amplexi, 509

S.

SAbellii Hæreſis, 59, 81, 83
Sacramentaria controverſia quo tempore fervere cœpit, 517. renovata quando, 432
Sæculum Obſcurum cur ita dictum, 491. triſtiſſima tunc Eccleſiæ facies, *ibid.*
Sæculum Hildebrandinum unde ſic dictum, 517
Sandii [Chriſtophori] oſcitantia, rerumque Eccleſiaſticarum imperitia, 37
Sapientia liber apud antiquos Scriptores Proverbia Solomonis deſignat, 42
Saraceni Orientem invadunt. 162
Satan unde derivatus, 37
Scaliger (Joſephus) in Euſebii Chronico haud ſatis accuratus, 69
Schematologium quid, 190 *D.* plura quæ huc ſpectant Officia, *ibid.*
Schiſma Antiochenum à quo & quando extinctum, 177
Schiſma Eccleſiæ Antiochenæ quando ſublatum, 231
Schiſma in Eccleſiâ CP. ob Arſenii depoſitionem ortum, 642 in Eccleſiâ Occidentali inter Urban. *VI.* & Clement. *VII.* PP. 66 A.
Schiſma in Eccleſiâ Corinthiacâ quo tempore factum, 19
Schiſmata Eccleſiæ Romanæ, 81. (13, 14, 74, 88, 105, 129 A.)
De *Schiſmate* quæſtio à viris doctis multum agitata, 51 A.
Schiſmatis, ſeu diſſidii inter Eccleſ. Orientalem & Occidentalem cauſæ variæ, 432
Schiſma diuturnum inter Pontifices Romæ ac Avenione ſedentes, [1, 50, 55, 67, 68, 74, 77, 80 A.]
Schiſma triceps, 149 A.
Schola κατηχήσεως Alexandrina, ejus antiquitas, inſtitutio, magiſtri, 47, 48. 50. unica, non duplex, *ibid.* à Rhodone in Siden Pamphyliæ urbem tranſlata, 48
Schola publicæ in Monaſteriis & Epiſcopiis inſtitutæ; 480
Scholaſtica Theologia. Vid. in *Theologia.*
Scholaſticorum Theologorum odium melioris literaturæ, [137, 143, 144. 155 A.]
Scotellus, quis, 118 A.
Scoticanæ Eccleſiæ ſubjectio ab Anglicanis vindicata, 612
Scriptores Eccleſiaſtici; de iis quinam in genere agunt, *Pr.* 24. quinam ex profeſſo & in particulari, *ibid.* 25
Scriptorem vel genuinum eſſe, vel ſuppoſititium prodit ipſius ætas, *Pr.* 13
Scripta Veterum ab Hæreticis corrupta, 43, 53, 72. alia ſub Veterum nomine conficta, *Pr.* 13
Scripta Patrum genuina à ſpuriis quomodo diſcernenda, *Pr.* 13 &c.
Scriptura S. in vulgarem linguam traducenda, 146
Scriptura S. verſiones vernaculæ, (31, 41, 42, 44, 47, 164 A.)
Scriptura S. apud Pontificios contemptus, [75, 163 A.]
Scriptura Canonicæ quænam, [16. 103 A.]
Scriptura S. ſufficientia, [86, 102, 116, 125 A.]
Scythianus hæreſis Manichaicæ conditor 89, 90. vitæ genus, dogmata, ſcripta, & infelix exitus, *ibid.*
Secerius [Johan.] ob editionem Druthmari à Pontificiis injuſtè damnatus, 448
Sedes Pontificia Avenionem tranſlata, 7 A.
Sidemanni Devoniæ Epiſcopi obitus, 515
Solomonis locus Prov. VIII. 22. ritè explicatur, 203 D.
Sorbona Collegium Pariſ. à quo & quando erectum, 616
Spirituales Franciſcani, (1, 12, 13, 14, 23 A.)
Spiritualis tantummodò Chriſti in Euchariſtia præſentia, 44 A.
Spuria ſcripta Apoſtolorum & Apoſtolicorum virorum nomine olim circumlata, 4, 5, 9
Stephani Papæ cum aliis Epiſcopis lites, 78, 79, 81
S. *Stephani* reliquiæ ubi & quando inventæ, 252 pars earum ab Oroſio in Hiſpaniam delata, 253
Stephani [Roberti] doctrina, & rei typographicæ cura accurata, *Pr.* 16. 17
Editiones ejus quanti faciendæ *ibid.*
Stigandus Archiepiſcopus Cant. ob graviora crimina depoſitus, 550
Στιχηρὸν, quid, 190 D. στίχος & στιχηρὸν quomodo differunt, *ibid.*
Στιχηράριον libellus Eccleſiaſticus quis, 190 D.
Stylus Scriptorum Provincialium minùs accuratus, 135
Stylus Scriptorem vel ſpurium eſſe vel genuinum oſtendit, *Pr.* 14
Suſannæ Hiſtoria à Julio Africano impugnata, 69
Synaxarium quiſnam apud Græcos liber Eccleſiaſticus, 190 D. Nicephori in eo condendo labor, *ibid.*
Symbolum Athanaſianum quem Autorem habeat, 123
De *Symbolis* veteris Eccleſiæ quinam egerint, *Pr.* 23
Symmachus ab Epiphanio Theodotioni præpoſitus, unde, 60
Symmachiani, *ibid.*
Synodus prima & ſecunda quæ, & cur ita dicta, 484

T.

TΑκτικὰ libri ceremoniales, 190 D.
TAſcodrugitæ, 45
Templariorum Ordo habitum & regulam quando accepit, 607 à Clemente P. V. extinguitur, [1, 7, 60 A.]
Templum in monte Sion à Latinis dedicatum, 608
Terbinthus Manetis præcurſor, 90. Buddas dictus, *ibid.* ejus miſera mors, *ibid.*
Τέρμα τῆς δύσεως in S. Clementis Epiſtola, quid, 1.
Teſtamentum XII. *Patriarcharum*, quid 51. quo fine ſcriptum, 36
Τετραώδιον quid, & quando uſurpatum, 190 D.
Theodoſii junioris Aug. laus, & in rem literariam ſtudium, 237. Codex Theodoſianus quando conditus, *ibid.*
Theologia Eccleſiaſtica qualis olim, 615
Theologia Scholaſticæ origo, progreſſus, methodus, abuſus, *ibid.*
Scriptores illius clari, *ibid.*
Theopaſchitarum hæreſis Romæ damnata, 485
Theotimus Scytharum Epiſcopus Origenis nomini amicus, 72
Θεοτόκια cantica in laudem Deiparæ, 185 D.

Θεο-

Θεοτοκάριον, 185 D.
Therapeutæ Ægyptii, 15
Theſaurus liber Græcorum Eccleſiaſticus, 185. *D.* Theſaurus novus, *ibid.*
Theſſalia Epiſcoporum ordinatio inter ſedem Romanam & CP. controverſa, 361
Teutberga Regina propter adulterium repudiata, 484, 485. cauſa hæc à Pontifice in Concilio Romano damnata, *ibid.* legatorum Germanorum hac occaſione reſponſum animoſum, *ibid.*
Thomas Eboracenſis obedientiam Cantuarienſi præſtare renuit, 604. lites inde conſecutæ, *ibid.*
Thomas Scropus, al. Bradlæus, 48 A.
Toloſa in ſedem Metropolitanam evecta, 61 A.
Tomus Occidentalium quid, 233
Tranſubſtantiationis dogma quâ Synodo primò definitum 616. vocabulum à quo primùm uſurpatum, 589
Trapezuntinum imperium quo tempore natum, 616
Tria Capitula, quæ, 364. iſtius controverſiæ origo & progreſſus, 365
Tria Capitula in Synodo *V.* generali excuſſa & damnata, 365, 366
Τριῳδικά hymni qui, 190 D.
Triodium Græcorum quid, 538. officium apud Græcos celeberrimum, 191. D. unde ſic dictum, *ibid.* quid in Nicephori & Philothei additione damnat Allatius *ibid.* errores ab eo notati, *ibid.*
Magna Tribulatio in Hermæ viſione quarta, quid, 20
Triſagium magnâ religione à Græcis uſurpatum, 190 D. origo ejus, *ibid.* additio P. Fullonis, 191 D.
Τρίτα quodnam officium apud Græcos, 191 D.
Τροπάριον quodnam cantici genus apud Græcos. 191 D.
Triphon, Rabbi Judæus, 38
Typicum celebris Græcorum liber Eccleſiaſticus, 191 D. quænam in eo continentur, *ibid.* diverſa typicorum genera, *ibid.*
Typographi iidem ſimul & Profeſſores, *Pr.* 17
Typographia ars Angliæ primùm invecta, 39 A.
Typographia Vaticana fraudis meritò ſuſpecta, *Pr.* 21

V.

V*Alentia*, duæ hujus nominis urbes, 231
Valentinus Hæreticus quæ docuit, 32
Valerius Diaconus, 81
Ultrajectenſium Epiſcoporum ſeries, 133 A.
Unctio extrema, officia circa illam in Eccleſia Græcâ, 184 D.
Unguentum ſacrum, ejus conficiendi officium, 187 D.
Vocabula nova, vel novatæ ſignificationis, veteris alicujus Scriptoris ſuppoſitionem arguunt, *Pr.* 13.
Uſſerii Bibliotheca qualis, *Pr.* 12.

W.

W*Aldenſes* Hæretici damnati & prohibiti, 662
Waldenſium origo, progreſſus, perſecutiones, 556
Innoxii eorum mores & dogmata, teſtantibus ipſis adverſariis, *ibid.*
Dogmata in Anglia damnata, 611
Waterfordia in Hibernia ſedes Epiſcopalis facta, 555
Wicklefi dogmata in Anglia damnantur, *66* A. ſcripta cremanda judicantur, 149 A. Oſſa exhumanda & comburenda decernuntur, 150 A.
Wilhelm. Woodford contra Wicklefum diſputat, 67 A.
Wickleſiani in Anglia vexati, 148 A.

Z.

Z*Oſimi* de Innocentio Papa calumnia, 242
Apologia Leunclavii pro *Zoſimo* ingenioſa magis quàm prudens & ſolida, 302

FINIS.

VAL 1520338

Digitized by Google

Digitized by Google